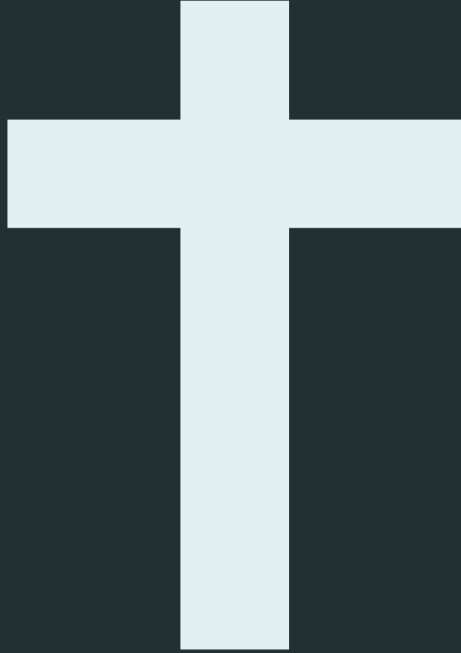

Biblica® Baibụlụ Nsọ n'Igbo Ndị Ugbu a nke dịrị
onye ọbụla igu

The Holy Bible in the Igbo language of Nigeria: Biblica®
Baibụlụ Nsọ n'Igbo Ndị Ugbu a nke dịrị onye ọbụla igu

Biblica® Baibụlụ Nsọ n'Igbo Ndị Ugbu a nke dịrị onye ọbụla igu
The Holy Bible in the Igbo language of Nigeria: Biblica® Baibụlụ Nsọ n'Igbo Ndị Ugbu a nke
dịrị onye ọbụla igu

copyright © 2020 Biblica, Inc.

Language: Igbo

Contributor: Biblica, Inc.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: "The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible."

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Baibụlụ Nsọ n'Igbo Ndị Ugbu a nke dịrị onye ọbụla igu

Ndị Biblica, Inc. degharịrị ya n'afọ © 1980, 1988, 2019, 2020

Biblica® Open Igbo Contemporary Bible™

Copyright © 1980, 1988, 2019, 2020 by Biblica, Inc.

"Biblica" bụ akara e ji mara ụlọ ọrụ a, nke edebanyere dika iwu si kwado n'ụlọ ọrụ dị n'obodo United States, ebe a na-enye akara a na ikike maka azụm ahịa ndị Biblica, Inc. Ọ bụ ha ka e nyere ikike idenye ya.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-04-12

Contents

Jenesis	1
Opupu	67
Levitikos	122
Onuogugu	159
Diuteronomi	216
Joshua	262
Ndi Ikpe	294
Rut	325
1 Samuel	330
2 Samuel	370
1 Ndi Eze	406
2 Ndi Eze	447
1 Ihe E Mere	486
2 Ihe E Mere	531
Ezra	573
Nehemaya	587
Esta	607
Job	617
Abu Oma	668
Ilu	816
Ekiliziasit	868
Abu nke Abu	882
Aizaya	893
Jeremaya	1002
Abu Akwa	1097
Izikiel	1110
Daniel	1179
Hosiya	1198
Juel	1215
Emos	1222
Obadaya	1235
Jona	1238
Maika	1241
Nehum	1251
Habakuk	1256
Zefanaya	1261
Hegai	1267
Zekaraya	1270
Malakai	1283
Matiu	1287
Mak	1333
Luk	1360
Jon	1405
Oru Ndi Ozi	1438
Ndi Rom	1480
1 Ndi Korint	1500

2 Ndi Korint	1519
Ndi Galeshia	1532
Ndi Efesos	1539
Ndi Filipai	1545
Ndi Kolosi	1550
1 Ndi Tesalonaika	1555
2 Ndi Tesalonaika	1559
1 Timoti	1562
2 Timoti	1568
Taitos	1572
Filimon	1575
Ndi Hibriu	1577
Jemis	1592
1 Pita	1597
2 Pita	1603
1 Jon	1607
2 Jon	1612
3 Jon	1613
Jud	1614
Mkpughe	1616

Jenesis

Mmalite ihe niile

¹ Na mmalite Chineke kere eluigwe na uwa. ² Uwa bu ihe na-enweghi udiri obula, burukwa ihe togboro n'efu. Ochichi gbara n'elu ogbu mmiri di omimi. Mmuo nke Chineke na-erughari n'elu ogbu mmiri ahụ.

³ Mgbe ahụ Chineke kwuru si, "Ka ihè di," ihè dikwara. ⁴ Chineke huru na ihè ahụ mara mma. O kpara oke n'etiti ihè na ochichi. ⁵ Chineke kporo ihè ahụ Ehihie, kporo ochichi ahụ Abali. Uhuruchi di, ututu dikwa. O buru ubochi nke mbu.

⁶ Chineke kwukwara si, "Ka mbara puta nke ga-ekewapu mmiri di n'elu mbara ahụ site na mmiri nke di n'okpuru mbara ahụ" ⁷ Ya mere, Chineke mere mbara, kewapu mmiri di n'okpuru mbara ahụ site na mmiri nke di n'elu mbara ahụ. O sikwa otu a diri. ⁸ Mbara ahụ ka Chineke kporo mbara eluigwe. Uhuruchi di, ututu dikwa. O buru ubochi nke abuo.

⁹ Chineke kwuru si, "Ka mmiri di n'okpuru mbara eluigwe chikota onwe ha onu n'otu ebe, ka ala akoro puta." O sikwa otu a diri. ¹⁰ Chineke kporo ala akoro ahụ "ala," kporo mmiri ahụ chikotara onwe ha onu "osimiri." Chineke lere anya hu na ha di mma.

¹¹ Chineke kwuru si, "Ka ala puputa ahija ndu di iche iche: ahija na-amiputa mkpuru, na osisi di n'elu ala nke na-amiputa mkpuru, nke mkpuru okuku ya di n'ime ya, dika udiri ha di iche iche si di." O sikwa otu a diri. ¹² Ala puputara ahija ndu di iche iche: ahija na-amiputa mkpuru dika udiri ha si di, na osisi na-amiputa mkpuru, nke mkpuru okuku ya di n'ime ya, dika udiri ha si di. Chineke lere anya hu na o di mma. ¹³ Uhuruchi di, ututu dikwa. O buru ubochi nke ato.

¹⁴ Chineke kwuru si, "Ka ihè nke na-enye ihè diri na mbara eluigwe, ikewapu ehie site n'abali. Ka ha buru ihe ama igosi oge di iche iche, ubochi di iche iche, na afo di iche iche. ¹⁵ Ka ha buru ihè na mbara eluigwe inye ihè n'elu uwa." O si otu a diri. ¹⁶ Chineke mere ihè ukwu abuo, nke kacha idi ukwu ka o buru nke ga-achi ehie, ma nke di nta ka o buru nke ga-achi abali. O mekwara kpakpando di iche iche. ¹⁷ Chineke debere ha na mbara eluigwe inye ihè n'uwa, ¹⁸ ichi ehie na abali na ikpa oke n'etiti ihè na ochichi. Chineke lere anya hu na o di mma. ¹⁹ Uhuruchi di, ututu dikwa. O buru ubochi nke ano.

²⁰ Chineke kwuru si, "Ka mmiri juputa n'ihe ndi na-eku ume, ka umu anu ufe fegharikwa n'elu uwa, ma n'elu mbara igwe." ²¹ Ya mere Chineke kere anu ukwu niile bi na mmiri, na anu niile nwere ndu bi na mmiri, na udi ihe obula nwere ndu na-akpughari akpughari ndi juputara na mmiri, dika udiri ha si di, na anu ufe niile dika udiri ha si di. Chineke lere anya hu na o di mma. ²² Chineke goziri ha, si ha, "Mubaanu, dikwanu ukwu n'onugugu, juputanu osimiri niile. Ka anu ufe dikwa ukwu n'onugugu n'elu uwa." ²³ Uhuruchi di, ututu dikwa. O buru ubochi nke ise.

²⁴ Chineke kwuru si, "Ka ala weputa umu anu di iche iche nwere ndu dika udiri ha si di: anu ulo, anu na-akpughari n'ala, na anu ohia, nke obula dika udiri ya si

di.” O si otu a diri. ²⁵ Chineke mere umu anu ohia, dika udidi ha si di, mee anu ulo, dika udidi ha si di, na anu niile nwere ndu nke na-akpughari n’ala dika udidi ha si di. Chineke lere anya hu na o di mma.

²⁶ Mgbe ahụ, Chineke kwuru si, “Ka anyi mee mmadu n’oyiyi anyi, dika udidi anyi si di, ka ha chia azu niile nke osimiri, na anu ufe niile nke eluigwe, na anu ulo niile, na anu ohia niile, na ihe niile e kere eke nwere ndu nke na-akpu akpu n’ala.”

²⁷ Ya mere, Chineke kere mmadu n’oyiyi nke ya,
n’oyiyi Chineke ka o kere ha,
nwoke na nwanyi ka o kere ha.

²⁸ Chineke goziri ha si ha, “Mianu mkpuru, mubaanu, juputanu n’uwa, meenu ka ihe niile diri n’okpuru unu. Chianu azu niile nke osimiri na anu ufe niile nke eluigwe na ihe niile e kere di ndu nke na-akpughari akpughari n’ala.”

²⁹ Mgbe ahụ, Chineke siri “Enyela m unu ahijia ubi niile na-amị mkpuru di n’elu uwa, na osisi obula miri mkpuru, nke mkpuru okuku ya di n’ime ha, ka ha buru ihe oriri gi. ³⁰ Ma umu anumanu niile na anu ufe niile, na anu niile e kere eke na-akpughari akpughari n’ala, anu obula nwere ndu n’ime ha ka m na-enye ahijia ndu niile ka o buru ihe oriri ha.”

³¹ Chineke leghariri anya n’ihe o kere, hu na o di ezi mma. Uhuruchi di, ututu dikwa. O buru ubochi nke isii.

2

¹ Otu a ka e si ruo oru ike eluigwe na uwa na ihe niile di n’ime ha.

² N’ubochi nke asaa, Chineke kwusiri oru ya nke o na-aru, o zukwara ike site n’oru ya niile. ³ Chineke goziri ubochi nke asaa ahụ mee ya ka o buru ubochi di nsọ, n’ihi na o bu n’ubochi ahụ ka o zuru ike site n’oru nke ike ihe niile.

Adam na Iiv

⁴ Nke a bu akuko banyere usoro okike eluigwe na uwa mgbe e kere ha, n’ubochi ahụ mgbe ONYENWE ANYI Chineke kere eluigwe na uwa.

⁵ Ahijia obula epuputabeghi n’ohia, o nwekwaghi ihe ubi obula sitere n’ala puputa, n’ihi na ONYENWE ANYI Chineke ezitebeghi mmiri ozuzo n’elu uwa, o nwekwaghi mmadu obula no na-aru oru ubi, ⁶ ma mmiri si n’ala na-asoputa na-aso n’elu ala niile. ⁷ ONYENWE ANYI Chineke kpuru mmadu site n’aja nke ala, kunye ya ume ndu n’imi ya, nke mere ka mmadu ghoo ihe di ndu.

⁸ ONYENWE ANYI Chineke kuru ubi a gbara ogige n’akuku owuwa anyanwu, n’Iden. O tinyere mmadu ahụ o kpuru n’ime ubi a. ⁹ ONYENWE ANYI Chineke mere ka osisi di iche iche si n’ala puputa, osisi ndi di mma ile anya na nke dikwa mma iri eri. N’etiti ogige a, e nwere osisi na-enye ndu, na osisi nke imata ihe oma na ihe ojoo.

¹⁰ E nwere iyi si n’Iden na-asoputa na-asobanye n’ime ogige ahụ ime ka ala ahụ nwee mmiri. Site n’ebe ahụ, iyi a kewara nwee ngalaba anọ. ¹¹ Aha ngalaba nke mbu bu Paishon. O sooro ogologo gafee ala niile nke Havila, ebe a na-enweta olaedo. ¹² (Olaedo di n’ala ahụ mara mma. Eso osisi na-esi isi utu na nkume di oke onuahia a na-akpo oniks dikwa n’ebe ahụ.) ¹³ Aha ngalaba nke abuo bu Gaihon. O sitere n’ala Kush* gafee. ¹⁴ Aha osimiri nke ato bu Taigris. O na-asola n’akuku owuwa anyanwu nke ala Asho.† Aha osimiri nke anọ bu Yufretis.

* **2:13** 2:13 Kush bu aha e ji maara ala ndi Sudan maobu Itiopia n’asusu ndi Hibru. Mgbe obula e kwuru banyere Kush n’akwukwo ogbugba ndu ochie, o bu ala ahụ ka a na-ekwu ihe banyere ya. † **2:14** 2:14 Asho na Asirja bu otu ihe

¹⁵ ONYENWE ANYỊ Chineke weere mmadu ahụ tinye ya n'ogige Iden, ka ọ na-akọ ya ma burukwa onye na-elekota ya. ¹⁶ ONYENWE ANYỊ Chineke nyere mmadu ahụ iwu si ya "I nwere ike iri mkpuru osisi niile di n'ubi a, ¹⁷ ma i gaghị eri mkpuru si n'osisi imata ihe oma na ihe ojo. N'ih i na ubochi i riri ya i ga-anwuri." "

¹⁸ ONYENWE ANYỊ Chineke kwuru si, "O dighi mma ka nwoke noro naani ya. Aga m emere ya onye inyeaka nke kwesiri ya."

¹⁹ ONYENWE ANYỊ Chineke sitere n'ala kpuo umu anumanu niile nke oha na umu anu ufe niile nke eluigwe. O dutere ha ka o mara ihe mmadu ahụ ga-akpo ha. Ihe obula mmadu ahụ kporo ihe obula ndi a nwere ndu, nke ahụ bukwa aha ya. ²⁰ Ya mere, mmadu ahụ nyere anu ulo niile na anu ufe niile na anu oha niile aha.

Ma n'ebe Adam no, o nweghi onye inyeaka kwesiri ya. ²¹ Ya mere, ONYENWE ANYỊ Chineke mere ka nwoke ahụ daa n'ura. Mgbe o no na-arahu ura, o weputara otu ogiriga site na ngu di ya n'ahu, mechikwaa ebe o si weputa ya. ²² Mgbe ahụ, ONYENWE ANYỊ Chineke ji otu ogiriga o si n'ahu nwoke ahụ weputa, mee nwanyi, dutere ya nwoke ahụ.

²³ Nwoke ahụ kwuru si,
 "Nke a bu okpuku si n'okpuku m,
 na anu ahụ si n'ahu m,
 a ga-akpo ya 'nwanyi,'
 n'ih i na e si n'ime nwoke weputa ya."

²⁴ O bu nke a mere nwoke ga-eji hapu nne na nna ya, e jikota ya na nwunye ya, ha ga-abu otu anu ahụ.

²⁵ Nwoke ahụ na nwunye ya gba oto, ma ihere emeghi ha.

3

Mmehie na Odida

¹ Agwo di aghugho kariya umu anu oha niile ONYENWE ANYỊ Chineke kere. O biakwutere nwanyi ahụ si ya, "O bu ezie na Chineke si unu erila mkpuru si n'osisi niile di n'ogige a?"

² Nwanyi ahụ zara si ya, "Anyi nwere ike rie mkpuru si n'osisi niile di n'ogige a ³ ma Chineke kwuru si, 'Unu erila mkpuru si n'osisi di n'etiti ogige a, unu emetukwala ya aka, ka unu ghara inwu.'"

⁴ Agwo gwara nwanyi ahụ si, "Unu agaghị anwu. ⁵ N'ih i na Chineke maara na o buru na unu erie ya, anya unu ga-emeghe, unu ga-amata ezi ihe na ajo ihe."

⁶ Nwanyi ahụ huru na mkpuru si n'osisi ahụ di mma iri eri, na o di mma n'anya, na o bu osisi mara mma e si enweta amamihe. O ghororo mkpuru ahụ rie, nyekwa di ya, onye nke na ya no, o rie. ⁷ Mgbe ahụ, anya ha abuo meghere, ha choputara na ha gba oto. Ya mere, ha dukotara ahija fiig, jiri ya mere onwe ha akwa.

⁸ Mgbe nwoke ahụ na nwunye ya nuru uda njeghari ONYENWE ANYỊ Chineke n'ogige ahụ n'oge uhuruchi, ha zoro onwe ha site n'ebe ONYENWE ANYỊ Chineke no n'etiti osisi ndi di n'ogige ahụ. ⁹ Ma ONYENWE ANYỊ Chineke kporo nwoke ahụ oku si ya, "Ebee ka i no?"

¹⁰ O zara si, "Anuru m uda ukwu gi n'ogige, n'ih i ya, aturu m ujo, ebe o bu na m gba oto. Ezokwara m onwe m."

¹¹ ONYENWE ANYỊ Chineke juru ya si, "Onye gwara gi na i gba oto? I riela mkpuru si n'osisi ahụ m nyere gi iwu si gi erila?"

¹² Nwoke ahụ siru, "Nwanyi ahụ i mere ka mu na ya nodu, o bu ya nyere m mkpuru sitere n'osisi ahụ, m rie."

¹³ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYỊ Chineke siru nwanyi ahụ, "Gini bu ihe a i mere?"
 Nwanyi ahụ zara si, "O bu agwo ghogburu m, mee m ka m rie ya."

Ikpe Omuma

¹⁴ Ya mere, ONYENWE ANYỊ Chineke gwara agwọ ahụ sị, “N’ihi ihe a i mere,
“The a buru onu ka i bu n’etiti anu ulo niile
na n’etiti anu ohia niile.

Afo gi ka i ga-eji na-aga ije,
aja ka i ga na-eri
ogologo ubochi ndu gi niile.

¹⁵ Aga m eme ka iro
diri n’etiti gi na nwanyi ahụ,
n’etiti mkpuru gi na mkpuru ya,
mkpuru ya ga-etipia gi isi,
gi onwe gi ga-ata ya aru n’ikiri ukwu.”

¹⁶ O gwara nwanyi ahụ sị ya,
“Aga m eme ka ihe mgbu nke imu nwa gi baa uba nke ukwu,
o bu site n’ihe mgbu ka i ga-eji muputa umu gi.
Ochicho nke obi gi ga-adi n’aka di gi,
o bu ya ga-achikwa gi.”

¹⁷ O gwara Adam sị, “N’ihi na i nara nwunye gi nti, rie mkpuru site n’osisi ahụ m
nyere gi iwu sị, ‘Gi erila mkpuru sitere na ya,’
“Ala bu ihe a buru onu n’ihi gi,
site n’oke ndogbu n’oru ka i ga-eri ihe si na ya puta
ogologo ubochi ndu gi niile.

¹⁸ O ga-eruputara gi ogwu na uke,
i ga-erikwa ahijia nke ubi.

¹⁹ Site n’osuso nke ga-agbaputa gi n’ihu
ka i ga-eri nri gi
tutu ruo mgbe i loghachiri n’ala
ebe o bu site n’ala ka e si meputa gi
n’ihi na aja ka i bu,
n’aja ka i ga-alaghachikwa.”

²⁰ Adam* guru nwunye ya Iiv,† n’ihi na o bu nne mmadu niile di ndu.

²¹ Emesja, ONYENWE ANYỊ Chineke weere akpukpo anu meere Adam na nwunye ya
uwe oiyi. ²² ONYENWE ANYỊ Chineke siri, “Lee, mmadu adila ka onye obula n’ime
anyi site n’imata ihe oma na ihe ojo. Ugbu a, ka o gharakwa i setipu aka ya ghoru
mkpuru osisi ahụ na-enye ndu rie, si otu a diri ndu ruo mgbe ebighi ebi.” ²³ N’ihi nke
a, ONYENWE ANYỊ Chineke chupuru ya site n’ogige Iden ka o gaa na-aruru n’ala e si
weputa ya. ²⁴ Mgbe o chupuru mmadu, o dochiri n’owuwa anyanwu nke ogige Iden
ndi mmuo ozi di ike a na-akpo Cherubim, na mma agha na-acha oku, ka ha na-eche
onu uzọ e si aba n’ebe osisi ahụ na-enye ndu di nche.

4*Ken na Ebel*

¹ Emesja, Adam na nwunye ya Iiv dinakoro dika di na nwunye. Iiv tuuru ime muo
nwa nwoke, onye ha guru Ken. Iiv siri, “Site n’inyeaka ONYENWE ANYỊ, amutala m
nwa nwoke!” ² Emesja Iiv mutara nwanne ya nwoke Ebel.

Ebel ghoru onye na-azu igwe aturu. Ma Ken ghoru onye oru ubi. ³ Mgbe ufodu oge
gasiri, Ken wetaara ONYENWE ANYỊ ufodu ihe ubi ya dika onyinye. ⁴ Ma Ebel, ya onwe
ya nyekwara onyinye site n’igwe ewu na aturu ya e bu uzọ muo, nke mara abuba.

* 3:20 3:20 Maobu, Nwoke ahụ † 3:20 3:20 Eleghị anya Iiv putara Iđi ndu

ONYENWE ANYI nabatara Ebel na onyinye ya, ⁵ ma o nabataghi Ken na onyinye ya. Nke a wutere Ken, mee ka o wee iwe di ukwu. Ihu ya agbaru.

⁶ Ma ONYENWE ANYI juru ya si, "Gini mere i ji ewe iwe? Gini mere ihu gi ji gbaru? ⁷ O buru na i mee ihe ziri ezi, agaghi anabata gi? O burukwanu na i ju ime ihe ziri ezi, mmehie no nonu uzọ na-eche gi ila gi niyi. Lezie anya hu na i meriri ya."

⁸ Ken gwara nwanne ya Ebel si, "Bia soro m ka anyi banye oha." Mgbe ha no nebe ahụ, Ken jidere nwanne ya gbuo ya.

⁹ Emesia, ONYENWE ANYI juru Ken ajuju si, "Ebee ka Ebel nwanne gi nwoke no?" O zaghachiri, "Amaghi m. Abu m onye nche nwanne m?"

¹⁰ Ma ONYENWE ANYI zara si ya, "Gini ka i mere? Gee nti, obara nwanne gi nakpoku m site n'ala. ¹¹ Site ugbo a gaa n'ihu i burula onye a buru onu, na onye e si n'ala chupu, ala ahụ meghepuru onu ya nabata obara nwanne gi, site n'aka gi. ¹² Mgbe i kuru ihe obula n'ime ya, ala agaghi enye gi mkpuru ya n'uju. Site ugbo a gaa n'ihu, i ga-abu onye na-awaghari awaghari na onye na-abaghi n'ihe n'awa."

¹³ Ken zara ONYENWE ANYI, "Ntaramahuhu i nyere m di ukwu karịa nke m nwere ike ibu. ¹⁴ Ugbo a, abu m onye i si n'ala ubi ya chupu. Abukwa m onye i si n'ihu gi chupu. Bido taa aga m abu onye na-awaghari awaghari n'ime uwa. Onye obula hukwara m ga-egbu m."

¹⁵ ONYENWE ANYI zara si ya, "O nweghi onye ga-egbu gi, n'ihina aga m atukwasiri onye obula meturu gi aka ntaramahuhu okpukpu asaa karịa nke m nyere gi." Ya mere, ONYENWE ANYI kara Ken akara iji gbochie onye obula huru ya igbu ya.

¹⁶ Ken sitere n'ihu ONYENWE ANYI puo gaa biri n'ala Nod,* obodo di n'akuku owa anyanwu Iden.

¹⁷ Ken na nwunye ya dinakoro, nwunye ya turu ime muta nwa nwoke aha ya bu Enok. N'oge a, Ken no na-ewu otu obodo o guru Enok, nke bu aha nwa ya nwoke.

¹⁸ Enok bu nna Irad, Irad bu nna Mehujael, Mehujael bu nna Metusael, Metusael aburu nna Lamek.

¹⁹ Lamek luru umu nwanyi abuo. Aha nwunye ya nke mbu bu Ada. Aha nke ozo bu Zila. ²⁰ Ada mutara Jabal, onye bu nna ndi na-azu anu ulo, na ndi na-ebi n'ulo ikwu. ²¹ Aha nwanne ya nwoke bu Jubal, onye mbu bu nna ndi na-akpo ubo akwara, na ndi na-afu opi. ²² Zila, mutara otu nwa nwoke aha ya bu Tubal Ken, onye bu nna ndi niile na-akpu ihe di iche iche e ji bronz maobu igwe kpuo. Aha nwanne nwanyi Tubal Ken bu Naama.

²³ Lamek kporo ndi nwunye ya si ha,
"Geenu m nti, Ada na Zila,
unu ndi nwunye Lamek, nuru okwu si m nonu.
Egbuola m otu nwoke n'ihina o meruru m ahụ,
otu nwokorobia n'ihina o mehara m ahụ.

²⁴ O buru na a ga-abotara Ken obọ ugboro asaa,
mgbe ahụ, a ga-abotara Lamek obọ iri ugboro asaa na asaa."

²⁵ Adam na Iiv dinakoro ozo, Iiv turu ime muta nwa nwoke o guru Set. N'ihina Iiv kwuru si, "Chineke enyela m nwa nwoke ozo nonodu Ebel onye Ken gburu."

²⁶ Set mutara nwa nwoke guo ya Enosh.
N'oge ahụ ka umu mmadu bidoro ikpoku aha ONYENWE ANYI.

5

Site n'Adam ruo Noa

¹ Nke a bu usoro ihe ndeputa banyere agburu Adam.

* 4:16 4:16 Nod putara Awaghari Nke a di n'amaokwu 4:12,16

Mgbe Chineke kere mmadu, o kere ya n'oyiyi Chineke. ² O kere ha nwoke na nwanyi, goziekwa ha. Mgbe e kere ha, o kporo ha mmadu.

- ³ Mgbe Adam gbara nari afo na iri afo ato, o muru nwa ya nwoke n'oyiyi nke ya, na n'udidi nke ya. O guru ya Set. ⁴ Site n'oge a muru Set, Adam diri ndu nari afo asato ozo, o muru umu ndi ikom na umu ndi inyom. ⁵ Adam nwuru mgbe o gbara nari afo itoolu na iri afo ato.
- ⁶ Set gbara nari afo na ise mgbe o ghoru nna Enosh, ⁷ Mgbe o ghochara nna Enosh, Set diri ndu ruo nari afo asato na asaa ozo, muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. ⁸ Set nwuru mgbe o gbara nari afo itoolu na iri afo na abuo.
- ⁹ Mgbe Enosh gbara iri afo itoolu, o ghoru nna Kenan. ¹⁰ Mgbe o ghochara nna Kenan, Enosh diri ndu nari afo asato na iri afo na ise, muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. ¹¹ Enosh nwukwara mgbe o nozuru nari afo itoolu na afo ise.
- ¹² Mgbe Kenan gbara iri afo asaa ka o ghoru nna Mahalalel. ¹³ Mgbe o ghochara nna Mahalalel, Kenan diri ndu nari afo asato na iri afo ano muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. ¹⁴ Kenan nwuru mgbe o gbara nari afo itoolu na afo iri.
- ¹⁵ Mgbe Mahalalel gbara iri afo isii na afo ise ka o ghoru nna Jared. ¹⁶ Mgbe o ghochara nna Jared, Mahalalel diri ndu nari afo asato na iri afo ato, muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. ¹⁷ Mahalalel nwuru mgbe o gbara nari afo asato na iri afo itoolu na ise.
- ¹⁸ Mgbe Jared di nari afo na iri afo isii na abuo ka o ghoru nna Enok. ¹⁹ Mgbe o ghochara nna Enok, Jared diri ndu nari afo asato ozo muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. ²⁰ Jared nwuru mgbe o gbara nari afo itoolu na iri afo isii na abuo.
- ²¹ Mgbe Enok gbara iri afo isii na afo ise ka o ghoru nna Metusela. ²² Mgbe o ghochara nna Metusela, Enok soro uzo Chineke nari afo ato. N'oge a, o mutara umu ndi ikom na umu ndi inyom. ²³ Onuogugu nke afo niile Enok biri ndu, bu nari afo ato na iri afo isii na ise. ²⁴ Enok soro uzo Chineke ruo na a hukwaghi ya n'ih na Chineke kporo ya.
- ²⁵ Mgbe Metusela gbara nari afo na iri afo asato na asaa ka o ghoru nna Lamek. ²⁶ Mgbe o ghochara nna Lamek, Metusela diri ndu nari afo asaa na iri afo asato na abuo ozo muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. ²⁷ Metusela nwuru mgbe o gbara nari afo itoolu na iri afo isii na itoolu.
- ²⁸ Mgbe Lamek gbara nari afo na iri afo asato na abuo ka o mutara nwa nwoke. ²⁹ Lamek guru ya Noa, n'ih na o siri: "O ga-akasi anyi obi n'ime oke oru na ndogbu anyi na-adogbu onwe anyi n'oru n'ala a ONYENWE ANYI buru onu." ³⁰ Mgbe a musiri Noa, Lamek diri ndu nari afo ise na iri afo itoolu na ise ozo muta umu ndi ikom na umu ndi inyom. ³¹ Lamek nwuru mgbe o gbara nari afo asaa na iri afo asaa na asaa.
- ³² Mgbe Noa gbara nari afo ise o ghoru nna Shem, Ham na Jafet.

6

Ajo omume di n'ime Uwa

- ¹ Mgbe ndi mmadu bidoro mubaa n'uwa, mgbe a mutakwaara ha otutu umu ndi inyom, ² ka umu ndi ikom Chineke bidoro ilekwasi umu ndi inyom ndi mmadu anya, hu na ha mara mma. Ha duuru ndi inyom obula masiri ha ka ha buru nwunye ha.
- ³ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI siri, "Mmuo m na mmadu agaghi anogide n'igba mgba

n'ime mmadu ruo ebighi ebi, n'ihhi na mmadu efu ka o bu.* Onuogugu ndu ya ga-abu nari afo na iri afo abuo."

⁴ Ndi Neflim no n'owa n'oge ahụ, ma n'oge sotere ya mgbe ahụ, umu ndi ikom Chineke na-abakwuru ndi inyom umu mmadu, site na mmekorita di otu a muo umu. Ndi a bu ndi dike mgbe ochie ahụ, ndi a ma ama.

⁵ ONYENWE ANYI huru otu iba uba nke ajo omume mmadu si di ukwuu, hukwa na echiche uche nke obi ya niile di naani n'ime ihe ojojo, mgbe niile. ⁶ O wutere ONYENWE ANYI nke ukwuu na o kere mmadu, mkpuruobi ya juputakwara n'ihe mgbu. ⁷ N'ihhi ya, ONYENWE ANYI siri, "Aga m esi n'owa kpochapu mmadu niile m kere eke. E e, mmadu na anumanu niile, na ihe e kere eke na-akpughari n'elu ala, na anu ufe niile. N'ihhi na o wutere m na m kere ha." ⁸ Ma Noa nwetara ihuoma n'anya ONYENWE ANYI.

Noa na uju mmiri

⁹ Nke a bu akuko banyere usoro ndu Noa na ezinaulo ya.

Noa bu onye ezi omume. Onye na-enweghi ita uta obula n'etiti ndi bi n'oge ya. O mere ihe n'uzo Chineke chorọ ya. ¹⁰ Noa mutara umu ndi ikom ato aha ha bu, Shem, Ham, na Jafet.

¹¹ Ma n'anya Chineke, uwa bu ihe ruru aru, juputakwa n'ihe ike. ¹² Chineke huru otu uwa si jogbuo onwe ya na njo, hukwa na umu mmadu bu ndi ihe ojojo riri ahụ. ¹³ Chineke siri Noa, "Aga m ebibi ihe niile bu mmadu, n'ihhi na uwa juputara n'ihe ike n'ihhi omume mmadu. E e, aga m ebibi uwa na ndi niile no n'ime ya. ¹⁴ Ya mere, jiri osisi gofa wuore onwe gi ugbo mmiri. Ranye otutu onulo n'ime ya. Jiri korota techie elu ya na ime ya. ¹⁵ Otu a ka i ga-esi wuo ya: mee ka ogologo ugbo mmiri ahụ diri nari mita na iri mita ano, obosara ya diri iri mita abuo na ato, idi elu ya diri mita iri na ato na okara. ¹⁶ Meere ugbo mmiri ahụ ihe e ji ekpuchi elu ya. Mekwa oghere ga-adi okara mita site n'ebe ihe mkpuchi elu ugbo mmiri ahụ gbadata. Tineye onu uzo n'akuku ugbo mmiri ahụ, ma ruokwa okpukpu nkwaso ato, nke ala ala, nke etiti na nke elu elu. ¹⁷ N'ihhi na aga m eweta uju mmiri n'owa, ibibi ihe niile nwere ndu di n'okpuru eluigwe. Ihe niile e kere eke na-eku ume ndu ga-anwu. Ihe niile no n'owa ga-ala n'iyi. ¹⁸ Ma aga m eme ka ogbugba ndu m diri gi. I ga-abanye n'ugbo mmiri ahụ, gi na umu gi ndi ikom, na nwunye gi, na ndi nwunye umu gi ndi ikom. ¹⁹ I ga-ewebata ihe niile e kere eke di ndu, abuo abuo, oke na nwunye, ichebe ha ndu. ²⁰ Udi nnunu di iche iche, abuo abuo, na udi anumanu obula di iche iche, na udi anu na-akpu akpu di iche iche, ga-abiakwute gi ka i debe ha ndu. ²¹ I ga-ewebata udi nri di iche iche a na-eri eri, chikotaa ha ka o buru nri nke gi na nke ha."

²² Noa mere ihe niile dika Chineke nyere ya iwu ime.

7

¹ Mgbe ubochi ahụ zuru, ONYENWE ANYI kporo Noa si ya, "Baa n'ime ugbo mmiri, gi na ezinaulo gi niile, n'ihhi na n'ime ndi niile bi n'ogbo a, o bu naani gi bu onye ezi omume m huru. ² Kporo umu anumanu ndi a a guru dika ndi di ocha, dika udi ha si di asaa asaa, oke na nwunye. Otu a kwa, kporokwa umu anumanu ndi a guru dika ndi na-adighi ocha, dika udi ha si di, abuo abuo, oke na nwunye, ³ na umu anu ufe asaa asaa, dika udi ha si di, oke na nwunye, maka idebe udi ndi a niile ndu n'owa. ⁴ N'ihhi na ubochi asaa site taa, aga m ezidata mmiri ozuzo n'owa. Mmiri a ga-ezo iri ubochi ano, ehie na abali. Aga m ekpochapu site n'elu uwa ihe niile nwere ndu nke m kere."

⁵ Ya mere, Noa mere ihe niile ONYENWE ANYI nyere ya n'iwu.

* 6:3 6:3 Maobu, Mmuo m agaghi adigide n'ime mmadu ruo ebighi ebi n'ihhi na ha bu ihe ruru aru.

⁶ Noa gbara narị afo isii mgbe mmiri ukwu a bidoro izo n'elu uwa. ⁷ Noa banyere n'ugbo mmiri ahụ, ya na umu ya ndi ikom na nwunye ya, na ndi nwunye umu ya ndi ikom igbanari uju mmiri ahụ. ⁸ Umu anumanu ndi di ocha, na ndi na-adighi ocha, abuo abuo, tinyere anu ufe na ihe niile e kere eke na-akpughari n'ala, abuo abuo kwa, ⁹ oke na nwunye, biakwutere Noa soro ya banye n'ugbo mmiri ahụ, dika Chineke nyere Noa n'iwu. ¹⁰ Mgbe abali asaa gafere, uju mmiri ahụ biakwasiri uwa.

¹¹ N'afọ narị isii nke ndu Noa, n'onwa nke abuo, n'ubochi nke iri na asaa, bu ubochi isi iyi niile di n'ime ime ala nuputara n'elu ala, mmiri niile di na mbara eluigwe ka a hapuru ka ha wudata n'uwa. ¹² Mmiri zogidere na-esepughi aka iri ubochi anọ, ehie na abali.

¹³ N'ubochi ahụ kpomkwem, Noa banyere n'ugbo mmiri ahụ, ya na Shem, Ham na Jafet, bu umu Noa, na nwunye Noa, na ndi nwunye ato nke umu ya. ¹⁴ Ha onwe ha, na anu ohia obula, n'udi ya, na anu ulo obula, n'udi ya na ihe obula e kere eke na-akpughari n'ala, n'udi ya, na anu ufe obula n'udi ya, na aha nnunu obula na ihe obula nwere nku. ¹⁵ Ha biakwutere Noa n'ime ugbo mmiri ahụ, abuo abuo site n'ihe niile obula e kere eke, nke nwere ume ndu n'ime ha. ¹⁶ Ma ndi banyerenu bu oke na nwunye, site na ihe niile nwere ndu dika Chineke nyere ya n'iwu. Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI mechiri onu uzọ di n'ugbo mmiri ahụ.

¹⁷ Uju mmiri nogidere n'uwa iri ubochi anọ. Mgbe mmiri ndi a na-aba uba, ha buliri ugbo mmiri ahụ elu site n'elu ala. ¹⁸ Mmiri ndi a toro na-ala elu na-abawanyekwa uba n'elu uwa. Ugbo mmiri ahụ segooro n'elu mmiri. ¹⁹ Mmiri ndi ahụ toro laa elu kpuchie ugwu ukwu niile di n'okpuru mbara eluigwe. ²⁰ Mmiri ndi a toro kpuchiri ugwu niile, ruo na ila elu mmiri ndi a site n'elu ugwu ukwu niile ruru mita asaa. ²¹ Ihe niile nwere ndu nke na-ejehari n'elu uwa kubiri ume. Anu ufe, na anu ulo, na anu ohia, na ihe niile e kere eke juputara n'uwa, na umu mmadu niile. ²² Ee, ihe niile na-eku ume nke bi n'elu ala nwuru. ²³ Ihe niile nwere ume ndu n'elu uwa ka e kpochapuru. Mmadu na anumanu, na anu na-akpughari n'ala na nnunu niile. A lara ha niile n'iyi. Ma o bu naani Noa na ndi niile so ya nodu n'ugbo mmiri ahụ ka a hapuru ndu.

²⁴ Narị ubochi na iri ubochi ise ka mmiri dororo n'elu uwa dum.

8

¹ Ma Chineke chetara Noa na umu anu ohia niile, na umu anu ulo niile so ya nodu n'ugbo mmiri ahụ. O zitere ifufe, mee ka o fee n'elu mmiri ahụ ime ka mmiri ahụ bido ita. ² A kpochiri isi iyi mmiri niile di n'ime ime ala, kpochiekwana onu uzọ mmiri ozuzo nke mbara eluigwe. Mmiri kwusiri isi na mbara eluigwe na-ezokwasị uwa. ³ Mmiri ahụ di n'uwa ji nwayọọ na-ata. Mgbe narị ubochi na iri ubochi ise gafesiri, mmiri ahụ atalatala. ⁴ N'ubochi iri na asaa nke onwa asaa, ugbo mmiri ahụ gara nokwasị n'elu ugwu Ararat. ⁵ Mmiri a gara n'ihu na-ata ruo onwa nke iri. N'ubochi nke mbu nke onwa iri, e bidoro ihu elu ugwu ndi ozọ anya.

⁶ Mgbe iri ubochi anọ gafere, Noa meghere oghereikuku o runyere n'akuku ugbo mmiri ahụ, ⁷ site n'ebe ahụ zipu otu ugo nke na-efepu na-efebatakwa, tutu ruo mgbe mmiri korọ n'elu ala. ⁸ Emesia, o zipuru otu nduru iji mata ma mmiri o kọla n'ala, ⁹ ma nduru ahụ achotaghị ebe o nwere ike ibe, n'ihia na mmiri ka tojuru elu uwa niile. N'ihia ya, nduru ahụ loghachikwutere Noa n'ime ugbo ahụ. Noa setipuru aka ya nwubata nduru ahụ n'ugbo. ¹⁰ Mgbe abali asaa gafere, Noa zipuru nduru ahụ ozọ ¹¹ N'oge anyasi, nduru a loghachiri. O kpu akwukwo oliv ohuru o kubitere n'onu ya. Nke a gosiri Noa na mmiri ahụ ataala n'elu ala. ¹² Mgbe abali asaa gafere, Noa zipukwara nduru ahụ ozọ. Ma n'oge a, o lotakwaghị ozọ.

¹³ N'ubochi mbu nke onwa mbu n'afọ nari isii na otu nke ndu Noa, mmiri ahụ atachaala n'elu ala. Mgbe ahụ, Noa kpughepuru ihe mkpuchi nke ugbo mmiri ahụ, hụ na mmiri atachaala n'elu ala. ¹⁴ Ma o bu n'ubochi iri abuo na asaa nke onwa abuo ka mmiri ji takorochaa n'elu ala.

¹⁵ Mgbe ahụ, Chineke gwara Noa okwu si ya, ¹⁶ "Site n'ugbo mmiri puta, gi na nwunye gi, na umu gi ndi ikom, na ndi nwunye umu gi ndi ikom. ¹⁷ Kpoputa anu niile di ndu nke gi na ha no, anu ufe, na umu anumanu, na ihe e kere eke niile na-akpughari n'ala, ka ha gaa n'awa muo omumu, baa uba, juputa n'elu ya."

¹⁸ Ya mere, Noa si n'ugbo mmiri ahụ puta, ya na umu ya, na nwunye ya, na ndi nwunye umu ya. ¹⁹ Ma anumanu niile obula nke di ndu, na ihe niile na-akpughari n'ala, na anu ufe niile, ihe niile na-ejehari n'awa, ka udi ha si di, sitere n'ugbo mmiri ahụ puta.

²⁰ Mgbe ahụ, Noa wuru ebe ichu aja* nye ONYENWE ANYI. O horo site n'anụ ulo ndi di ocha na anu ufe ndi di ocha chuo aja nsure oku. ²¹ ONYENWE ANYI nuru isisi utu nke aja nsure oku ahụ kwuo n'obi ya si, "Agaghị m abụ ala onu ozo n'ihu mmadu, ebe o bu na izuzu obi mmadu bu ime ihe ojo site na mgbe o bu nwata, agakwaghị m ala ihe niile e kere eke na-eku ume ndu iyi ozo, dika m mere.

²² "Ogologo oge niile uwa ga-anogide,
oge iku mkpuru na oge iwe ihe ubi,
oge oyi na oge okpomoku,
okochi na udu mmiri,
ehihie na abali,
agaghị ebi."

9

Ogbugba Ndu Chineke na Noa gbara

¹ Mgbe ihe ndi a gasiri, Chineke goziri Noa na umu ya si ha: "Munu, baanu, juputanu n'awa. ² Egwu unu na ujo unu ga-adakwasị anumanu niile nke uwa nke di ndu, na anu ufe niile nke eluigwe, na ihe e kere eke niile na-akpughari n'ala, na azu niile di n'osimiri. Ewerela m ha niile nyefee unu n'aka. ³ Ihe obula di ndu nke na-ejehari ejehari ga-abu nri unu. Enyela m unu ihe niile ugbo a dika m si nye unu ahijia ndu niile.

⁴ "Ma unu agaghị eri anu obula nke obara ndu ya di ya n'ahu. ⁵ Ma gbasara obara ndu unu, unu ga-asara onu unu n'ihu m. Anumanu obula ga-asara onu ya n'ihu m. Mmadu obula kwa ga-asara onu ya n'ihu m banyere ndu mmadu ibe ya.

⁶ "Onye obula wufuru obara mmadu,
n'aka mmadu ka a ga-awufu obara nke ya,
n'ihu n'oyiyi Chineke
ka Chineke mere mmadu.

⁷ Ma unu onwe unu, mianu mkpuru, mubaanu, juputanu uwa, baakwanu uba n'ime ya."

⁸ Chineke gwara Noa na umu ya si, ⁹ "Ugbo a, ana m ehiwe ogbugba ndu n'etiti mu na unu, na n'etiti agburu unu ndi ga-anochi unu, ¹⁰ na n'etiti ihe niile nwere ndu nke unu na ha so, umu anu ufe, na umu anu ulo, na umu anu ohia niile, ndi ahụ niile so unu si n'ugbo mmiri puta, bu ihe niile nwere ndu n'awa. ¹¹ Ebe o bu na m ehiwela ogbugba ndu m n'etiti mu na unu, o gaghị emekwa ozo na a ga-eji uju mmiri kpochapu ihe niile e kere eke, o gaghị emekwa ozo na a ga-eji uju mmiri bibie uwa."

* **8:20** 8:20 Aja mbu a churu n'Akwukwo Nso nye Onyenwe anyi bu aja nsure oku Noa churu, mgbe o ji anumanu a na-ewepughi ihe obula n'ahu ya chuo aja.

¹² Chineke kwuru si, “Nke a bu ihe ama nke ogbugba ndu nke m na-etinye n’etiti mu na unu, na n’etiti ihe niile nwere ndu so unu, ogbugba ndu nke ga-adi nye ogbo niile na-abia n’ihu. ¹³ Etinyela m eke na egwurugwu m na mbara eluigwe, ka o buru ihe ama nke ogbugba ndu di n’etiti mu na uwa. ¹⁴ Mgbe obula m zitere igwe ojii n’uwa, o buru na eke na egwurugwu aputa ihè na mbara eluigwe, ¹⁵ aga m echeta ogbugba ndu m mere ka o diri n’etiti mu na unu, na n’etiti mu na ihe niile nwere ndu site n’ihe niile e kere eke. O gaghị emekwa ozo na mmiri ga-aghọ uju mmiri ibibi ihe niile nwere ndu. ¹⁶ Mgbe obula eke na egwurugwu putara n’igwe ojii, aga m ahụ ya cheta ogbugba ndu ebighi ebi nke di n’etiti Chineke na ihe niile nwere ndu site n’ihe niile e kere eke no n’elu uwa.”

¹⁷ Chineke gwara Noa si, “Nke a bu ihe ama ogbugba ndu ahụ m hiwere n’etiti mu na ihe niile nwere ndu n’uwa.”

Umụ ndi ikom Noa

¹⁸ Umụ ndi ikom Noa ndi si n’ugbo mmiri puta bu Shem, Ham na Jafet. (Ham bu nna Kenan.) ¹⁹ Ndi a bu umu ndi ikom ato Noa muru. O bu site na ha ka ndi mmadu niile gbasara n’uwa niile si puta.

²⁰ Noa, onye oru ubi, bidoro iku ubi vaini a gbara ogige. ²¹ Mgbe o nuru mmanya si n’ubi a, nubiga ya oke, o gbaara oto dinaa ala n’ime ulo ikwu ya. ²² Ham, nna Kenan, huru oto nna ya, gaa kororo umunne ya abuo no n’ezi ihe o huru. ²³ Ma Shem na Jafet weere akwa tukwasi n’ubu ha, were azu jere ije ruo n’ebe nna ha no, hapu akwa ahụ ka o dakwasi nna ha kpuchikwaa oto ya. Ma ha chepuru ihu n’ebe ozo mgbe ha na-eme nke a, n’ihi ya, ha elekwaghị oto nna ha anya.

²⁴ Mgbe Noa si n’ura mmanya ya bilie, choputa ihe nwa ya nwoke nke nta mere, ²⁵ o kwuru si,

“Onye a buru onu ka Kenan bu!
Ohu ndi ohu,
ka o ga-aburu umunne ya.”

²⁶ O sikwara,
“Ngosi diri ONYENWE ANYI Chineke Shem.

Ka Kenan buru ohu Shem.

²⁷ Ka Chineke mee ka ebe obibi Jafet saa mbara,
ka Jafet biri n’ulo ikwu Shem,
meekwa ka Kenan buru ohu ya.”

²⁸ Mgbe uju mmiri ahụ gabigachara, Noa biri ndu nari afo ato na iri afo ise ozo.

²⁹ Onuogugu afo Noa niile mgbe o nwuru, bu nari afo itoolu na iri afo ise.

10

Usoro omumu umu Noa

¹ Ndi a bu akuko banyere Shem, Ham na Jafet, umu ndi ikom ato Noa muru.
Ha onwe ha mutara umu nke aka ha, mgbe uju mmiri gafesiri.

Umụ Jafet

² Umụ ndi ikom Jafet bu:
Goma, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshek na Tiras.

³ Umụ ndi ikom Goma bu:
Ashkenaz, Rifat na Togama.

⁴ Umụ ndi ikom Javan bu:
Elisha, Tashish, Kitim na Rodanim. ⁵ (Site n’agburu ndi a bi n’akuku mmiri ka e nwetara mba di iche iche, n’agburu ha n’ime obodo ha di iche iche, ndi obula n’ime ha nwekwara asusu nke ha.)

Ụmụ Ham

⁶ Ụmụ ndị ikom Ham bụ:

Kush,* Ijipt, Put na Kenan.

⁷ Ụmụ ndị ikom Kush† bụ:

Seba, Havila, Sabta, Raama na Sabteka.

Ụmụ ndị ikom Raama bụ:

Sheba na Dedan.

⁸ Kush bụ nna Nimrọd, onye mesiri buru dike n'agha n'ụwa. ⁹ O bụ dike n'ichu nta, n'ihu ONYENWE ANYI. O bụ nke a mere e ji na-ekwu okwu na-asị, "I di ka Nimrọd, dike n'ichu nta, n'ihu ONYENWE ANYI." ¹⁰ Obodo ndi bu mmalite alaeze ya bu, Babel,‡ Ereka, Akad na Kalne, ndi di n'ala Shaina. §

¹¹ Site n'ala ahụ o gara Asiria, ebe o wuru obodo Ninive na Rehobot Ia, na Kala, ¹² na Resin, nke di n'etiti Ninive na Kala, ya bu obodo ukwu ahụ.

¹³ Ijipt bụ nna ndi

Lud, ndi Anam, ndi Lehab, ndi Naftuh, ¹⁴ ndi Patrus, ndi Kasluh (onye ndi Filistia* sitere na ya) na ndi Kafto.

¹⁵ Kenan bụ nna

Saidon, okpara ya, na ndi Het, ¹⁶ ndi Jebus, ndi Amorait, ndi Gigash, ¹⁷ ndi Hiv, ndi Aka, ndi Sini, ¹⁸ ndi Avad, ndi Zema na ndi Hamat.

Emesia, ndi ikwu Kenan gbasara, ¹⁹ oke ala ndi Kenan sitere na Saidon ruo Gera, gbatia ruo Gaza, ruokwa Sodom, Gomora, Adma na Zeboim, nke di nso Lasha.

²⁰ Ndi a bu umu ndi ikom Ham, dika ikwu ha na asusu ha si di, n'oke ala ebe ha bi, na obodo ha di iche iche.

Ụmụ Shem

²¹ A muru Shem umu ndi ikom, onye nwanne nwoke nke toro ya bu Jafet. O bukwa nna nna ochie umu ndi ikom niile Eba mutara.

²² Ụmụ ndị ikom Shem bụ

Elam,† Ashua, Apakshad, Lud na Aram.

²³ Ụmụ ndị ikom Aram bụ,

Uz, Hul, Geta na Meshek.

²⁴ Apakshad bụ nna Shela,

Shela buru nna Eba.

²⁵ Eba mutara umu ndi ikom abuo:

Aha otu n'ime ha bu Peleg, n'ihi na o bu n'oge ndu ya ka e kewara uwa. Aha nwanne ya nwoke bu Joktan.

²⁶ Joktan bụ nna

Almodad, Shelef, Hazamavet, Jera, ²⁷ Hadoram, Uzal, Dikla, ²⁸ Obal, Abimael, Sheba, ²⁹ Ofia, Havila na Jobab. Ndi a niile bu umu ndi ikom Joktan.

³⁰ Akuku ala ha bi gbasapuru site na Mesha ruo Sefa n'ala ugwu ugwu nke owuwa anyanwu.

³¹ Ndi a niile bu umu ndi ikom Shem, dika ikwu ha na asusu ha si di, n'oke ala ebe ha di, na obodo ha di iche iche.

* **10:6** 10:6 Kush na-ekwu banyere ala di n'ugwu ugwu Nail, n'ala Itiopia, nakwa ala Sudan. Mizraim bu maka ndi Ijipt, ebe Put na-ekwu banyere ndi Libiya, maobu ndi bi gburugburu ala Somalia. † **10:7** 10:7 O bu n'ime ala Arab ka mba asaa ndi Kush di. ‡ **10:10** 10:10 Maobu, Babilon § **10:10** 10:10 Shaina bu ala Babilon ochie.

* **10:14** 10:14 Ndi Filistia bu mba si n'agburu (agwara ugwa) abuo, otu agburu sitere n'Eshia, ebe nke ozo bu agburu ndi Ocha. Njem mbu ha duuru ha gaa ala Kriit, ebe ha gara biri. Jer 47:4; Ems 9:7 Emesia, ha busoro ndi Ijipt agha na senchuri nke iri na ato, ma bichie ala ha. Mgbe e sitere n'ala Ijipt chupu ha, ha gara biri n'akuku onu mmiri ala Kenan. † **10:22** 10:22 Aha ochie e ji mara Asiria.

³² Ndi a bu ndi ikwu umu Noa ndi ikom dika usoro omumu ha si di, dika ha si biri na mba di iche iche. O bu site na ndi a ka mba niile si gbasasia ruo akuku niile nke uwa mgbe uju mmiri ahụ gafechara.

11

Ulo elu Babel

¹ N'oge ahụ, uwa niile nwere naani otu asusu, okwu niile bukwa otu. ² Mgbe ndi mmadu gbasara n'akuku owuwa anyanwu ha chotara ala di larii na Shaina biri n'ebe ahụ.

³ Ha gwaritara onwe ha okwu si, "Bianu ka anyi kpuo brik,* kpuo ha oku nke oma." Ya mere, ha kpuru brik kama nkume, jirikwa bitumen kama uru. ⁴ Mgbe ahụ, ha kwuru si, "Bianu ka anyi wuore onwe anyi obodo na ulo elu, nke elu ya ga-eru n'eluigwe, ka anyi si otu a meere onwe anyi aha, ka anyi ghara ibu ndi a ga-agbasa n'uwa niile."

⁵ ONYENWE ANYI ridatara hu obodo ahụ na ulo elu ahụ ndi mmadu na-ewu. ⁶ ONYENWE ANYI siri, "Lee! O buru na ha malitere ime ihe di otu a, ugbu a ha bu otu ndi, nweekwa otu asusu, o nweghi ihe ha zubere ime nke ha na-apughi ime. ⁷ Ngwa, ka anyi rida gaa gbaruo asusu ha, ka onye o bu la ghara ighota asusu ibe ya."

⁸ ONYENWE ANYI mere ka ha gbasaa n'elu uwa niile. Ha kwusikwara iwu obodo ahụ. ⁹ O bukwa nke a mere e ji kpuo obodo ahụ Babel† n'ihi na o bu n'ebe ahụ ka ONYENWE ANYI wetara ogbaaghara n'asusu ndi niile bi n'uwa. O bukwa n'ebe ahụ ka ONYENWE ANYI si gbasasia ha n'elu uwa dum.

Site na Shem ruo Ebram

¹⁰ Nke a bu akuko banyere usoro ezinaulo Shem.

Mgbe afọ abuo gafechara site n'oge uju mmiri ahụ, n'oge Shem gbara nari afọ, o mutara Apakshad. ¹¹ Shem diri ndu, mgbe o musiri Apakshad, nari afọ ise ozo, mutakwa umu ndi ikom na umu ndi inyom.

¹² Mgbe Apakshad gbara iri afọ ato na ise, o mutara Shela. ¹³ Mgbe o muchara Shela, o diri ndu nari afọ anọ na ato ozo, muta umu ndi ikom na umu ndi inyom.

¹⁴ Shela gbara iri afọ ato mgbe o muru nwa ya nwoke Eba. ¹⁵ Mgbe o ghorọ nna Eba, o diri ndu nari afọ anọ na ato, muta umu ndi ikom na umu ndi inyom.

¹⁶ Eba gbara iri afọ ato na anọ mgbe o muru Peleg. ¹⁷ Mgbe o ghorọ nna Peleg, o diri ndu nari afọ anọ na iri ato ozo muta umu ndi ikom na umu ndi inyom.

¹⁸ Peleg gbara iri afọ ato mgbe o muru Reu. ¹⁹ Emesia, mgbe o ghorọ nna Reu, o diri ndu nari afọ abuo na itoolu ozo muta umu ndi ikom na umu ndi inyom.

²⁰ Reu gbara iri afọ ato na abuo mgbe o muru Serug. ²¹ Emesia, o diri ndu nari afọ abuo na asaa ozo, mgbe o musiri Serug, o mutakwara umu ndi ikom na umu ndi inyom.

²² Serug gbara iri afọ ato mgbe o muru Nahọ. ²³ Emesia, mgbe o ghorọ nna Nahọ, o diri ndu nari afọ abuo ozo muta umu ndi ikom na umu ndi inyom.

²⁴ Nahọ gbara iri afọ abuo na itoolu mgbe o muru Tera. ²⁵ Emesia, mgbe o ghorọ nna Tera, o diri ndu nari afọ na afọ iri na itoolu ozo, muta umu ndi ikom na umu ndi inyom.

²⁶ Mgbe Tera gbara iri afọ asaa, o ghorọ nna Ebram, Nahọ na Haran.

Ezinaulo Ebram

²⁷ Nke a bu akuko gbasara usoro ezinaulo Tera.

* **11:3** 11:3 Maobu, Aja uru † **11:9** 11:9 Babel ya bu Babilon putara ogbaaghara n'asusu Hibru.

Tera ghorọ nna Ebram, Nahọ na Haran. Haran ghorọ nna Lot. ²⁸ Haran nwuru n'ihu nna ya Tera n'ala ebe a nọ muọ ya, nke bụ na Uọ, obodo ndi Kaldia. ²⁹ Ebram na Nahọ luru nwunye. Aha nwunye Ebram bụ Serai ma aha nwunye Nahọ bụ Milka. Milka bụ nwa Haran, onye bụ nna Milka na Iska. ³⁰ Ma Serai bụ nwanyi aga, o mutaghi nwa obula.

³¹ Tera kporo nwa ya Ebram, na nwa nwa ya Lot, onye bụ nwa Haran,‡ na nwunye nwa ya Serai, bụ nwunye Ebram, duru ha hapu Uọ, obodo ndi Kaldia, puo gawa n'ala Kenan. Ma mgbe ha biarutere n'obodo Haran, ha kwusiri biri n'ebe ahụ.

³² O bụ n'obodo Haran ka Tera nọ nwuo, mgbe o gbara nari afọ abuo na ise.

12

Okpukpo Ebram

¹ ONYENWE ANYI gwara Ebram okwu si, "Site n'obodo gi, sikwa na umunna gi na ezinaulo nna gi, gaa n'ala m ga-egosi gi.

² "Aga m eme gi mba ukwu,
aga m agozi gi,
aga m eme ka aha gi di ukwu,
i ga-abu ngozi.

³ Aga m agozi ndi na-agozi gi,
ma onye obula kochara gi ka m ga-akocha;
a ga-agozikwa agburu niile no n'awa
site na gi."

⁴ Ya mere, Ebram hapuru gaa dika ONYENWE ANYI gwara ya. Lot sokwa ya. Ebram agbaala iri afọ asaa na ise mgbe o si na Haran bulie ije. ⁵ O duru nwunye ya Serai na Lot nwa nwanne ya, chikotakwa aku niile ha kpakobara, na ndi ohu niile ha nwetara n'ala Haran, chee ihu iga n'ala Kenan. Emesia ha rutere n'ebe ahụ.

⁶ Ebram jere ije n'ime ala Kenan jeruo n'ebe osisi ukwu More, nke di n'obodo Shekem. Ndi Kenan bi n'ala ahụ n'oge ahụ. ⁷ ONYENWE ANYI mere ka Ebram hu ya anya, o siri, "Aga m enye mkpuru gi ala a." Ya mere, Ebram wuru ebe ichu aja n'ebe ahụ nye ONYENWE ANYI onye gosiri ya onwe ya.

⁸ Emesia, Ebram hapuru ebe ahụ chee ihu n'ala ugwu di n'owuwa anyanwu Betel, maa ulo ikwu ya. Obodo Betel di n'akuku odida anyanwu, ma obodo Ai di n'akuku owuwa anyanwu ebe o mara ulo ikwu ya. N'ebe nsọ ahụ Ebram wuru ebe ichu aja, noro n'ebe ahụ kpokuo aha ONYENWE ANYI.

⁹ Ozọ, Ebram si n'ebe ahụ puo gaa ije rute Negev.*

Ebram ejee Ijpt

¹⁰ N'oge ahụ, oke unwu dara n'ala ahụ.† N'ihia ya, Ebram hapuru ala ahụ gaa n'ala‡ Ijpt, ebe o biri nwa oge. ¹¹ Ma mgbe ha na-akwado ibanye ala Ijpt, o gwara Serai nwunye ya si, "Amaara m na i bu nwanyi mara mma. ¹² Mgbe ndi Ijpt ga-ahu gi, ha ga-asi, 'Onye a bu nwunye ya.' Mgbe ahụ, ha ga-egbu m ma hapu gi ndu. ¹³ Gwa ha na i bu nwanne m nwanyi, ka ha meso m mmeso oma n'ihia gi. Ha ga-echebekwa m ndu n'ihia gi."

¹⁴ Mgbe Ebram rutere Ijpt, ndi Ijpt huru na nwunye ya bu nwanyi mara mma. ¹⁵ Mgbe ndi ozi Fero huru ya, ha toro ya n'ihu Fero. N'ihia nke a, ha kpobatarara Serai n'uloeze Fero. ¹⁶ Fero mesoro Ebram mmeso oma n'ihia nwunye ya. Ebram nwetara

‡ **11:31** 11:31 Haran bu aha mmadu, burukwa aha obodo di n'ala Mesopotamia. Obodo e ji ife onwa mara, di ka a makwara obodo Uo. * **12:9** 12:9 Ihe aha a putara bu "ala kporo nku." Nke a bu n'ihia ala ahụ togboro n'efu, gbatia gbaada ndida Jerusalem, n'uzo ozara. † **12:10** 12:10 Jen 26:1; 41:56 ‡ **12:10** 12:10 N'oge a, uko mmiri ozuzo e metatabeghi ihe ubi n'ala Ijpt, n'ihia na ha na-esite na iyi ha ruru na-agba ubi ha mmiri.

igwe aturu, na ehi, na nne inyinya ibu, oke na nwunye, na ndi ohu ndi nwoke na ndi nwanyi, na inyinya kamel.

¹⁷ Ma ONYENWE ANYI jiri ajojo oria tie Fero na ndi ezinaulo ya ihe otiti n'ih i Serai nwunye Ebram. ¹⁸ Mgbe ahụ, Fero kporo Ebram si ya, "Gini bu ihe a i mere? Gini mere i gwaghi m na o bu nwunye gi? ¹⁹ Gini mere i ji si na o bu nwanne gi nwanyi, si otu a mee m ka m kporo ya ka o buru nwunye m? Ugbu a, lee nwunye gi, kporo ya laa." ²⁰ Fero nyere iwu banyere Ebram na ndi ikom so ya. Ha zilagara ya, ya na nwunye ya, na ihe niile o nwere.

13

Nkewa Ebram na Lot

¹ Ebram na nwunye, na ihe niile ha nwere hapuru ala Ijipt, gaa ije bjaruo Negev. Lot sokwa ha. ² N'oge a, Ebram aghola ogaranya di ukwuu, onye nwere akunuba nke otutu anu ulo, na olaocha, na olaedo.

³ Ha sitere na Negev puo ije site n'otu ebe ruo n'ebe ozo tutu ha erute Betel, n'ebe di n'etiti Betel na Ai, ebe o mara ulo ikwu ya na mbu. ⁴ N'ebe nsọ o wukwara ebe ichu aja na mbu, n'ebe ahụ Ebram kpokuru aha ONYENWE ANYI.

⁵ Ugbu a Lot, onye ya na Ebram so na njem ya, bukwa onye nwere akunuba nke igwe ewu na aturu, na igwe ehi, na otutu ulo ikwu. ⁶ Ma ala ebe ha no ezurughi ha mgbe ha nokoro onu n'ih i na ihe onwunwe ha di ukwuu ruo na ha enweghi ike inoko onu. ⁷ Nke a mere esemokwu ji daputa n'etiti ndi ozuzu anu ulo Ebram na ndi ozuzu anu ulo Lot. Ndi Kenan na ndi Periz bikwa n'ala ahụ n'oge ahụ.

⁸ Ya mere Ebram gwara Lot si, "Biko, ka esemokwu ghara idi n'etiti mu na gi, maobu n'etiti ndi ozuzu anu ulo m na ndi ozuzu anu ulo gi, n'ih i na anyi bu umunne. ⁹ Lee, o bu na ala a niile adighi n'ihu gi? Ka anyi kewaa. O buru na i gaa n'akuku aka ekpe, aga m aga n'akuku aka nri. Ma o buru na i gaa n'akuku aka nri gi, aga m aga n'akuku aka ekpe."

¹⁰ Lot lelitere anya hu na mbara ala Jordan bu ala mmiri na-ezokwas i nke oma, ala dika ubi a gbara ogige ONYENWE ANYI, dika ala ndi Ijipt nke di na nso nso Zoa. (Ihe a mere tupu ONYENWE ANYI ebibie obodo Sodom na Gomora.) ¹¹ Ya mere, Lot hooro nye onwe ya mbara ala Jordan niile, chee ihu iga n'akuku owuwa anyanwu. Ya na Ebram kewara. ¹² Ebram noduru n'ala Kenan, ma Lot gara biri n'etiti obodo ndi ahụ di na mbara ala. O mara ulo ikwu ya nso nso obodo Sodom. ¹³ Ma ndi Sodom bu ndi obi tara mmiri, ndi na-emehie nke ukwuu megide ONYENWE ANYI.

¹⁴ Mgbe Lot siri n'ebe ahụ puo, ONYENWE ANYI gwara Ebram okwu si ya, "Site n'ebe ahụ i no lelie anya gi, lee anya n'ugwu na ndida, n'owuwa anyanwu na odida anyanwu. ¹⁵ Ala ahụ niile i huru ka m ga-enye gi na mkpuru gi ruo mgbe ebighi ebi. ¹⁶ Aga m eme ka mkpuru gi baa uba dika aja di n'ala. O buru na mmadu enwe ike iguta onuogugu aja di n'ala, ha ga-enwe ike guta onuogugu mkpuru gi. ¹⁷ Bilie jeharia n'ala ahụ niile n'akuku ya obula, n'ih i na ana m enye gi ha niile."

¹⁸ Ya mere, Ebram bugariri ulo ikwu ya, gaa biri n'akuku osisi ukwu Mamre nke di na Hebron. O wuru ebe ichu aja nye ONYENWE ANYI n'ebe ahụ.

14

Ebram anaputa Lot

¹ N'oge ahụ kwa, Amrafel, eze Shaina, na Ariok, eze ndi Elasa, na Kedoloma eze Elam, na Tidal eze Goiim, ² buru agha megide Bera eze Sodom, na Biasha eze Gomora, na Shinab, eze Adma, na Shemeba eze Zeboim, na eze obodo Bela (ya bu Zoa). ³ Ndi eze obodo ndi a: Sodom, Gomora, Adma, Zeboim na Bela, jikotara ndi agha ha onu

na Ndagwurugwu Sidim (ya bu, ndagwurugwu osimiri nnu ahụ). ⁴ Ha fere ofufe n'okpuru ọchịchị eze Kedoloma afo iri na abuo, ma n'afọ nke iri na ato, ha nupuru isi.

⁵ N'afọ nke iri na anọ, eze Kedoloma na ndi eze ya na ha jikoro onu buru agha megide ma merie ndi Refaim* bi n'Ashterot Kenaim na ndi Zuzim bi na Ham na ndi Emim bi Kiriates na Shave, ⁶ na ndi Hor n'obodo ugwu Sia, ruo obodo El Paran, nke di n'akuku ozara. ⁷ Mgbe ahụ, ha chighariri azu gaa En Mishpat (ya bu Kadesh). Ha meriri ala niile nke ndi Amalek nakwa ndi Amorait bi na Hazezon Tama.

⁸ Mgbe ahụ kwa, ndi agha ndi eze obodo Sodom na eze Gomora, na eze Adma, na eze Zeboim, na eze Bela (ya bu Zoa) puru doo onwe ha n'usoro ibu agha na Ndagwurugwu Sidim, ⁹ imegide Kedoloma eze Elam, Tidal eze Goiim, Amrafel eze Shaina na Ariok eze Elasa. Ya bu eze ise buru agha megide eze anọ. ¹⁰ Ma Ndagwurugwu Sidim juputara n'olulu apiti. Mgbe ndi agha eze Sodom na Gomora bidoro igba oso. Ufodu n'ime ha dabanyere n'ime olulu ndi a, ma ndi foduru gbapuru oso gbaga n'ugwu. ¹¹ Ma eze anọ ndi a banyere n'ime obodo Sodom na Gomora bukoru aku ha, na ihe oriri ha niile laa. ¹² Ha buuru Lot, nwa nwanne Ebram, onye bi na Sodom na ihe niile o nwere, buru ha na-ala ebe ha si bia.

¹³ Ma otu onye gbara oso ndu site n'ebe ahụ gara koru Ebram onye Hibru ihe mere. N'oge a, Ebram bi n'ebe di nso n'osisi ukwu nke Mamre, onye Amori, nwanne Eshkol na Anea, ndi ha na Ebram gbara ndu. ¹⁴ Mgbe Ebram nuru na adoro Lot nwa nwanne ya n'agha, o kpokotara ndi ikom a zuru azu na-ejere ya ozi, ndi a muru n'ulo ya. Onuogugu ha di nari ndi ikom ato na iri na asato, ha churu ndi agha ahụ oso tutu ha erute Dan. ¹⁵ N'abali, Ebram kere ndi agha ya ibuso ndi ahụ agha. O meriri ha, chuo ha oso, churo ha Hoba, nke di n'akuku ugwu Damaskos. ¹⁶ Ebram nwetaghachiri ihe niile ahụ ha dotara n'agha, dulata nwanne ya Lot, na ihe onwunwe ya niile, tinyere ndi inyom, na ndi ozo niile a dotara n'agha.

Melkizedek agozie Ebram

¹⁷ Mgbe Ebram si na mmeri ahụ o meriri Kedoloma na eze ndi ozo ahụ na-alota, eze Sodom bbara zute ya na Ndagwurugwu Shave (nke a na-akpo Ndagwurugwu Eze).

¹⁸ Melkizedek, eze† Salem, onye nchaja Chineke nke kachasi ihe niile elu, weputara achicha na mmanya, ¹⁹ o goziri Ebram si ya, "Ngosi diri Ebram site n'aka Chineke nke kachasi ihe niile elu,

Onye kere eluigwe na uwa.

²⁰ Ngosi dikwara Chineke nke kachasi ihe niile elu, onye weere ndi iro gi nyefee gi n'aka."

Mgbe ahụ, Ebram nyere ya otu uzo n'ime uzo iri nke ihe niile.

²¹ Eze Sodom gwara Ebram si, "Nyeghachi m naani ndi mmadu, ma debere onwe gi ihe ndi ozo."

²² Ma Ebram zara eze Sodom si, "Eweliri m aka m elu nuo iyi nye ONYENWE ANYI Chineke nke kachasi ihe niile elu, Onye kere eluigwe na uwa, si ²³ na agaghi m esi n'aka gi were ihe obula bu nke gi, o buladi eriri maobu eriri akpukpokwu. Ka i ghara i si, 'O bu m mere ka Ebram baa ogaranya.' ²⁴ Naani ihe m ga-anara bu ihe umu okorobia m ndi a riri, ya na oke ruuru Anea, na Eshkol, na Mamre so m gaa. Nye ha oke ruuru ha."

15

Ogbugba Ndu Chineke na Ebram

* **14:5** 14:5 Refaim Aha a Refaim putara ndi o gbaa dimkpa Jen 15:20 † **14:18** 14:18 Salem Eleghi anya, nke bu aha ochie e ji mara obodo Jerusalem.

¹ Mgbe nke a gasiri, okwu ONYENWE ANYI ruru Ebram site n'ohu, si ya, "Atula egwu, Ebram Abụ m ota gi, ugwo oru di ukwu nke i nwere."

² Ma Ebram zara si ya, "Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI, ginị bu ihe i ga-enye m ebe o bu na m amutaghi nwa? Lee, o bu Elieza, onye Damaskos, ga-eketa aku m niile." ³ Ebram gara n'ihu kwuo si, "Ebe o bu na m amutaghi umu, o bu ohu no n'ulo m ga-eketa aku m."

⁴ Ma okwu ONYENWE ANYI rutere ya, "Nwoke a agaghi eketa ihe i nwere, kama nwa nwoke nke ga-esi n'ahu gi puta ga-eketa ihe i nwere." ⁵ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI kpoputara Ebram n'ezì si ya, "Lelie anya gi elu na mbara eluigwe, guo kpakpando niile i huru onu, ma i ga-enwe ike iguta ha." O gwara ya si, "Otu a ka mkpuru gi ga-adi. A gaghị aguta ha onu."

⁶ Ebram kweere n'ihe ONYENWE ANYI kwuru. N'ihì nke a, a gunyere ya okwukwe a dika ezi omume.

⁷ ONYENWE ANYI gwakwara ya si, "Mu onwe m bu ONYENWE ANYI, onye si n'ala Uo nke ndi Kaldia kpoputa gi, inye gi ala a ka o buru ihe nweta gi."

⁸ Ma Ebram zara si, "Biko, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI olee otu m ga-esi mara na m ga-enweta ya?"

⁹ ONYENWE ANYI zara si ya, "Wetara m nwa nne ehi gbara afo ato, na nne ewu gbara afo ato, na ebule gbara afo ato, na nduru, na nwa kpalakwukwu."

¹⁰ Ebram wetaara ya ihe ndi a niile bowaa ha uzọ abuo, doo ha n'usoro ka otu akuku chee akuku nke ozo ihu. Ma o bowaghi umu nnunu ndi ahụ.* ¹¹ Mgbe anu ufe fekwasiri ozu anu ndi ahụ, Ebram chupuru ha.

¹² Mgbe anwu bidoro ida, Ebram dara n'oke ura, oke ujo na oke ochichiri dakwasiri ya. ¹³ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara ya si, "Mata nke oma na umu umu gi ga-anọ dika ndi obia n'ala na-abughi nke ha. A ga-edo ha onodu dika ndi ohu, mejoo ha nari afo anọ. ¹⁴ Ma aga m ata mba ahụ ha na-eke dika ohu ahuhu. N'ikpeazu, ha ga-eji otutu aku si n'ebe ahụ puta. ¹⁵ Ma i ga-anwu n'udo. A ga-eli gi mgbe i kara ezi nka. ¹⁶ Mgbe ogbo anọ gasiri, umu umu gi ga-alotakwa n'ala a. N'ihì na mmehie ndi Amorait erubeghi n'uju ya."

¹⁷ Mgbe anwu dara, mgbe ochichiri gbachiri ebe niile, ite oku na-akwu anwuru oku nke nwere owa na-enwu oku si n'etiti ibe anu ndi ahụ gafee. ¹⁸ N'ubochi ahụ ka ONYENWE ANYI na Ebram gbara ndu. O si, "Ndi agburu gi ka m ga-enye ala ndi a, malite n'iyi ndi Ijpt ruo n'iyi ukwu Yufretis. ¹⁹ Ala ndi Ken, na nke ndi Keniz, na nke ndi Kadmon, ²⁰ na ala ndi Het, na nke ndi Periz na nke ndi Refaim, ²¹ na ala ndi Amorait na nke ndi Kenan na nke ndi Gigash na nke ndi Jebus."

16

Hega na Ishmel

¹ Ma Serai nwunye Ebram, amutaghi nwa. Serai nwere odibo nwanyi onye Ijpt, aha ya bu Hega. ² Ya mere o gwara Ebram si, "Lee, ugbo a, ONYENWE ANYI egbochiela m imuta umu.* Ugbo a, bakwuru nwanyi na-ejere m ozi. Ma eleghi anya, aga m esi na ya wulite ezinaulo m."

* **15:10** 15:10 N'ogbugba ndu niile a na-eji anumanu a chuo aja. Ndi ahụ gbara ndu na-esi n'etiti anu ndi ahụ a kpwara okara abuo gafee, maka imesi ogbugba ndu di otu a ike. Jen 15:17; Jer 34:18 * **16:2** 16:2 Amutaghi nwa bu ihe ndi mmadu na-ahuta di ka ntaramahuhu si n'aka Chineke. O buru na nwanyi amutaghi nwa, n'ebe ufodu, omenaala na-akwado ya i hotara di ya nwanyi ozo, onye ga-amuru ya umu. Umu niile nwanyi ahụ ga-amuta na-abu nke nwanyi ahụ na-amutaghi nwa. Jen 20:18; 30:3

Ebram kweere ihe Serai kwuru. ³ Ya mere Serai nwunye Ebram, duuru Hega, odibo nwanyị ya, onye Ijipt, dunye Ebram ka ọ buru nwunye ya. Ihe a mere na ngwucha afọ iri site na mgbe Ebram bịaara biri n'ala Kenan. ⁴ Ebram na Hega dinara. Hega tūuru ime.

Ma mgbe Hega matara na ọ dirila ime, ọ malitere ileda nne ya ukwu bu Serai anya. ⁵ Mgbe ahụ, Serai gwara Ebram si, "Ọ bu gi butere ahụ a m nọ n'ime ya. Ọ bu m were nwaodibo nwanyị m kunye gi n'aka, ma ugbu a ọ huru na ọ di ime, aburula m onye ọ na-eleda anya. Ka ONYENWE ANYI kpee ikpe a n'etiti mu na gi."

⁶ Ebram zara Serai si, "Lee, ohu gi nwanyị di gi n'aka. Jiri ya mee ihe obula di gi mma n'anya." N'ihu nke a, Serai mesiri ya ihe ike, nke mere ka o si n'ebe Serai nọ gbapu.

⁷ Ma mmuo ozi ONYENWE ANYI huru ya n'akuku isi iyi mmiri di n'ozara, n'akuku uzọ Shua, ⁸ juo ya si, "Hega, ohu nwanyị Serai, olee ebe i si bịa, olee ebe ka i na-ejekwa?"

Hega zara si, "Ọ bu site n'ihu nne m ukwu Serai ka m na-agba oso."

⁹ Mmuo ozi ONYENWE ANYI gwara ya si, "Laghachikwuru nne gi ukwu. Doo onwe gi n'okpuru ya." ¹⁰ Mmuo ozi ONYENWE ANYI sikwa ya, "Aga m amuba umu gi, ka a hapu inwe ike iguta ole ha di."

¹¹ Mmuo ozi ONYENWE ANYI gwakwara ya si,
"I di ime ugbu a,
i ga-amu nwa nwoke.

Aha i ga-agu ya bu Ishmel

n'ihu na ONYENWE ANYI anula maka nhuju anya gi.

¹² Nwoke dika inyinya ibu a na-azughị azu ka ọ ga-abu.

Ọ ga-emegide onye obula,
onye obula ga-emegidekwa ya.

Ọ ga-ebi n'ime ibu iro,
megide umunna ya niile."

¹³ Hega kpokuru aha ONYENWE ANYI, onye gwara ya okwu si, "I bu Chineke m na-ahụ m." N'ihu na Hega kwuru si, "Ahula m, ugbu a, onye ahụ na-ahụ m." ¹⁴ Ọ bu ya mere e ji na-akpo olulu mmiri ahụ, Bịa-Lahai-Roi.† Ọ ka di ebe ahụ, n'etiti Kadesh na Bered.

¹⁵ Emesia, Hega mtaara Ebram nwa nwoke. Ebram kporo nwa nwoke ahụ Hega mtaara ya Ishmel. ¹⁶ Ebram gbara iri afọ asato na isii mgbe Hega mtaara ya Ishmel.

17

Ọgbugba ndu nke obibi ugwu

¹ Mgbe Ebram gbara iri afọ itoolu na itoolu, ONYENWE ANYI gosiri ya onwe ya si ya, "Abu m Chineke Onye puru ime ihe niile. Jegharĩa ije n'ihu m, buru onye na-enweghi ita uta obula. ² Aga m eme ka ọgbugba ndu m diri n'etiti mu na gi, mekwa ka i mubaa nke ukwu n'onuogugu."

³ Ebram dara n'ala, kpudo ihu ya n'ala. Chineke gwara ya si, ⁴ "Lee, nke a bu ọgbugba ndu di n'etiti mu na gi. I ga-abu nna otutu mba. ⁵ Aha gi agaghị abukwa Ebram, kama ọ ga-abu Ebrahim, n'ihu na emeela m gi nna nke otutu mba. ⁶ Aga m eme gi ka i mubaa nke ukwu. Aga m eme ka i ghoo otutu mba di iche iche, ndi eze ga-esitekwa na gi puta. ⁷ Aga m eme ka ọgbugba ndu mu na gi gbara guzosie ike, ka ọ dikwara umu umu ndi ga-esote gi n'ogbo niile na-abia. Ọ bu ọgbugba ndu na-egosi na m bu Chineke gi, na Chineke umu umu gi niile ga-eso gi. ⁸ Ala Kenan

† 16:14 16:14 Ma o bu, Olulu Mmiri nke Onye ahụ di ndu na-ahụ m.

niile, ebe i nọ ugbu a dika obia ka m ga-enye gi na umu umu gi ga-esote gi dika ihe nketa ebighi ebi. Aga m abụ Chineke ha.”

⁹ Chineke gwara Ebrahim okwu si ya, “Ma n’ebe i nọ, i ghaghị irube isi imezu ihe ogbugba ndu m kwuru, gi onwe gi na umu umu gi ndi ga-esote gi, ruo ogbo niile. ¹⁰ Nke a bu ogbugba ndu di n’etiti mu na gi na umu umu gi ndi ga-esote gi, ogbugba ndu nke unu na-aghaghị idebe. A ga-ebi nwoke obula n’etiti unu ugwu. ¹¹ A ga-ebi unu ugwu, bipu elu ahụ nke anụ ahụ unu. Nke a ga-abu ihe ama nke ogbugba ndu di n’etiti mu na unu. ¹² N’oge o gbara mkpuru ubochi asato, unu ga-ebi nwoke obula n’agburu unu ugwu: ndi a muru n’ulo, maobu ndi eji ego zuta site n’aka ndi mba ozọ, ndi na-esighi na mkpuru nke afọ gi. ¹³ A ga-ebi ha niile ugwu. Ma a muru ha n’ezinaulo gi ma i ji ego zuta ha site n’aka onye mba ozọ. Ogbugba ndu m nke ga-aputa ihe n’anu ahụ gi bu ogbugba ndu ebighi ebi. ¹⁴ Nwoke obula a na-ebighi ugwu nke anu ahụ ka a ga-ebipu site n’etiti umunna ya. N’ihi na o mehiela megide ogbugba ndu m.”

¹⁵ Chineke gwakwara Ebrahim si, “Ma n’ebe Serai nwunye gi nọ, i gaghị akpokwa ya Serai ozọ, kama aha ya ga-abu Sera. ¹⁶ Aga m agozi ya, sitekwa na ya nye gi nwa nwoke. Aga m agozi ya ruo na o ga-abu nne nke otutu mba. Ndi eze ga-achi otutu mmadu ga-esite na ya puta.”

¹⁷ Ebrahim dara kpuo ihu n’ala, chikwa ochi n’obi ya si, “O bu onye gbara nari afọ ka a ga-amuru nwa? Sera, onye gbara iri afọ itoolu o ga-amu nwa?” ¹⁸ Ebrahim gwara Chineke si, “A sikwa na i ga-ekwe mee ka Ishmel buru onye di ndu n’ihu gi.”

¹⁹ Ma Chineke zara si ya, “Ee, kama Sera nwunye gi ga-amutara gi nwa nwoke. I ga-agu ya Aizik. Ogbugba ndu m ga-adikwara ya na agburu ya ruo mgbe ebighi ebi. ²⁰ Ma banyere Ishmel, anula m ihe i kwuru. Aga m agozi ya mee ya ka o baa uba ma dikwa ukwu n’onuogugu. O ga-agho nna ndi eze iri na abuo. Aga m eme ya ka o gho mba di ukwu. ²¹ Ma ogbugba ndu m ka m ga-eme ka o guzosie ike n’ebe Aizik nọ, onye Sera ga-amutara gi n’oge dika ugbu a n’afọ ozọ.” ²² Mgbe o gwasiri Ebrahim okwu, Chineke si n’ebe o nọ puo.

²³ N’ubochi ahụ, Ebrahim duuru Ishmel nwa ya nwoke, na ndi ikom niile a muru n’ezinaulo ya, tinyere ndi e ji ego zuta, ndi ikom niile nọ n’ezinaulo ya, bie ha ugwu dika Chineke gwara ya ka o mee. ²⁴ Ebrahim gbara iri afọ itoolu na itoolu mgbe e biri ya ugwu, ²⁵ Ishmel nwa ya gbara afọ iri na ato. ²⁶ E biri Ebrahim na nwa ya bu Ishmel ugwu n’otu ubochi ahụ. ²⁷ Ndi ikom niile nọ n’ezinaulo Ebrahim, ndi a muru n’ulo ya na ndi e si n’aka ndi mba ozọ zuta ka e biri ugwu n’oge Ebrahim biri ugwu.

18

Ndi obia ato

¹ ONYENWE ANYI gosiri Ebrahim onwe ya n’akuku osisi ukwu di na Mamre, mgbe Ebrahim noduru ala n’ihu ulo ikwu ya, n’etiti ehie. ² O lelitere anya ya hu ndi ikom ato ka ha guzo ebe o nọ nso. Mgbe o huru ha, o sitere n’ihu ulo ikwu ya gbakwuru ha izute ha, kpo isiala.

³ O siri, “Onyenwe m, o buru na m natara amara n’ihu gi, agabigala ohu gi. ⁴ Biko, ka ekutere unu mmiri ntakiri, ka unu sachaa ukwu unu, zurukwa ike n’okpuru osisi a. ⁵ Ka m wetara unu nri ntakiri unu ga-eri nke ga-agba unu ume tupu unu agawa n’ihu n’ije unu ugbu a unu biara na nke ohu unu.”

Ha zara si ya, “O di mma. Mee dika i kwuru.”

⁶ Ya mere, Ebrahim mere ngwangwa banyekwuru Sera n’ulo ikwu ya si ya, “Mee ngwa, maputa ihe otutu sia ato* site na oka a kworo nke oma jiri meta achicha.”

* 18:6 18:6 Ya bu ihe ruru kilogram iri na isii

⁷ Mgbe ahụ, Ebrahim gbagara n'igwe ehi ya, hoputa otu nwa ehi na-akaghị aka nke ahụ ya dị mma, nye ya otu ohu ya onye mere ngwangwa gbuo ya, dozie ya maka oriri. ⁸ Emesịa, Ebrahim buuru mmiri ara ehi nke rahurū arahụ, na mmiri ara ehi, na anụ ahụ a kwadoro dozie ha n'ihu ndị ọbịa ahụ. O guzokwara nso nso ebe ha nọ n'okpuru osisi ahụ mgbe ha na-eri nri.

⁹ Ha jurū ya sị, "Ebee ka Sera nwunye gị nọ?"

Ọ zara sị, "Ọ nọ n'ime ụlọ ikwu."

¹⁰ Ọ sịrị ya, "N'ezie, mụ onwe m ga-aloghachikwute gị n'oge a n'afọ ọzọ, Sera nwunye gị ga-amụta nwa nwoke."

Sera guzo n'ime ụlọ ikwu ahụ nke dị n'azụ Ebrahim na-ege ntị n'ihe ha na-ekwu. ¹¹ N'oge a, Ebrahim na Sera emeela nnoo agadi, gbaakwa isi awọ. Sera agafeela oge imuta nwa. ¹² Ya mere, mgbe Sera nūrū ihe Onyenwe anyị kwuru, ọ chiri ọchi sị, "Agadi nwanyị dika m o si aña amuta nwa, ugbo a onyenwe m karala nka?"

¹³ ONYENWE ANYI jurū Ebrahim ajuju sị, "Gini mere Sera ji achi ọchi? Gini mere o ji kwuo sị, 'Olee otu agadi nwanyị dika m ga-esi mụọ nwa?' ¹⁴ Ọ di ihe nyiri ONYENWE ANYI ime? Mụ onwe m ga-aloghachikwute gị n'oge a kara aka, Sera nwunye gị ga-amuta nwa nwoke."

¹⁵ Ma ụjọ turū Sera. N'ihia ya, ọ gorọ ago sị, "Achighi m ọchi."

Ma Ọ zara sị, "Ọ bu ezie, Sera, i chiri ọchi."

Ebrahim arịọ aririọ banyere Sodom

¹⁶ Mgbe ndi ikom atọ ahụ biliri ibidokwa ije ha, ha chere ihu iga obodo Sodom,† Ebrahim dupukwara ha. ¹⁷ Mgbe ha na-aga n'uzo, ONYENWE ANYI tulere sị, "O kwesiri ka m zochiere Ebrahim ihe m chorọ ime? ¹⁸ Ebrahim aghaghị ibu mba di ukwu dikwa ike. A ga-agozikwa agburu niile nọ n'ụwa site na ya. ¹⁹ N'ihia na ahoputala m ya, ka ọ tuziere umu ya na ulo ya ndi ga-esote ya igbaso uzo ONYENWE ANYI site n'ime ihe di mma na ihe ziri ezi, ka ONYENWE ANYI mezuoro Ebrahim ihe niile o kwere ya na nkwa."

²⁰ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI kwuru sị, "Mkpu akwa m na-anu site na Sodom na Gomora di ukwu, otu a kwa, mmehie ha jobigara njo oke. ²¹ Ugbo a, ana m aga ka m jiri anya m hu ma ihe ha mere o di njo dika mkpu akwa m na-anu si di. Ma o sighi otu ahụ diri, aga m amata."

²² Mgbe ahụ, ndi ikom abuo n'ime ha gawara Sodom. Ma Ebrahim nọ na-eguzo n'ihu ONYENWE ANYI. ²³ Ebrahim jeruru Onyenwe anyi nso juo ya sị, "Uche gi o bu ikpochapu ndi ezi omume na ndi ajo omume? ²⁴ O buru na i chota iri ndi ezi omume ise n'ime obodo ahụ, i ga-ekpochapu obodo ahụ? I gaghị agbaghara‡ ya n'ihia iri ndi ezi omume ise nọ n'ime ya? ²⁵ O bughị ezi ihe na i ga-ala ndi ezi omume na ndi ajo omume n'iyi. N'ihia na i gaghị emeso ndi ezi omume dika i si mesoo ndi na-eme ajo ihe. O kwesighi ka onye ga-ekpe ụwa niile ikpe, kpee ikpe ziri ezi?"

²⁶ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI zara sị ya, "Ọ buru na m achota iri ndi ezi omume ise n'obodo Sodom, aga m agbaghara obodo ahụ niile n'ihia ha."

²⁷ Ebrahim kwukwara ozo sị, "Ugbo a m nwere ike kwuwaputa okwu n'ihu Onyenwe anyi, mu onye bu naani aja na ntu. ²⁸ Eleghị anya o buru na e nweta naani iri ndi ezi omume anọ na ise, i ga-emebi obodo ahụ?"

ONYENWE ANYI zara sị, "Agaghị m ebibi ya ma o buru na m achota iri mmadu anọ na ise n'ime ya."

²⁹ Ozokwa, o siri ya, "O burukwanu na a ga-achota naani iri mmadu anọ?"

ONYENWE ANYI zara sị ya, "N'ihia iri mmadu anọ, agaghị m ebibi ya."

† **18:16** 18:16 Onodu obodo Sodom agbanwebeghi, o buladi ugbo a, o ka di na ndida akuku osimiri Nwuru anwu nke bukwa osimiri Nnu. ‡ **18:24** 18:24 Maabu, I gaghị echebe ya

³⁰ Mgbe ahụ ọ sịrị, “Biko, ka iwe hapụ iwe Onyenwe anyị ma m kwuo okwu. Eleghị anya, achọta naanị iri mmadụ atọ n’ebe ahụ?”

ONYENWE ANYỊ zaghachiri sị ya, “Agaghị m emebi ya, ma ọ bụrụ na m achọta iri mmadụ atọ n’ime ya.”

³¹ O kwuru sị, “Ebe ọ bụ na m amalitela igwa gi, Onyenwe anyị okwu, biko kwere ka m gaa n’ihu. Ọ bụrụ na a ga-achọta naanị iri mmadụ abụọ?”

ONYENWE ANYỊ zara sị, “N’ihi iri mmadụ abụọ ahụ agaghị m emebi ya.”

³² N’ikpeazụ, Ebrahim kwuru sị, “Ka iwe hapụ iwe Onyenwe anyị. Ka m kwuo naanị otu ugboro a. Ọ bụrụkwana na a chọta naanị mmadụ iri n’ebe ahụ?”

ONYENWE ANYỊ zara sị, “N’ihi mmadụ iri ahụ, agaghị m ebibi ya.”

³³ Mgbe ONYENWE ANYỊ gwachara Ebrahim okwu, ọ hapụrụ ya gawa ebe ọ na-aga. Ebrahim laghachiri azụ n’ụlọ ya.

19

Mbibi Sodom na Gomora

¹ N’oge anyasị, ndị mmụọ ozi abụọ ahụ bjarutere Sodom. Lot nọ ala n’ọnu ụzọ ama obodo ahụ. Mgbe ọ hụrụ ha, o biliri jekwuru ha, hulata ihu ya n’ala. ² Ọ sịrị, “Ndi nwe m, batanụ n’ụlọ ohu unu. Unu nwere ike saa ụkwụ unu, nọkwa ọndu abali. Chi bọọ, unu nwere ike ibilikwa bido iga n’ihu n’ije unu.”

Ha zara sị, “Ee, anyị ga-edina n’ama.”

³ Ma Lot rịsiri ha ike. N’ikpeazụ ha sooro ya laa n’ụlọ ya. Ọ kwadooro ha ihe oriri, ya bụ achicha na-ekoghị eko ka o ghere. Ha rikwara ya. ⁴ Tupu ha abanye irahụ ụra, ndị ikom obodo ahụ, ndị ikom Sodom, bįara gbaa ụlọ ahụ gburugburu, ma ụmụ okorobia ma ndị agadi, ndị niile si n’akụkụ obodo ahụ. ⁵ Ha kpọrọ Lot oku sị ya, “Olee ebe ha nọ, bụ ndị ikom ahụ bįara n’ụlọ gi n’abali a? Kpọtara anyị ha ka anyị na ha dinakọọ.”

⁶ Lot pụkwuru ha n’ezi, mechie ụzọ ụlọ ya, ⁷ sị ha, “Bikonu, ndị enyi m, unu emela ihe ojọọ dī otu a. ⁸ Leenu, enwere m ụmụ nke aka m, ụmụ agboghọ abụọ na-amaghị nwoke. Ka m kpọtara unu ha, ka unu mee ha ihe masiri unu. Ma hapunụ ndi ikom ndi a, n’ihi na ha bụ ndi batara izere ndu n’ulo m.”

⁹ Ha zara sị ya, “Pụọra anyị n’uzọ. Mbiarambia ka i bụ! Leenu mbiarambia a! Ọ choro ibu onye ikpe. Anyi mee gi ihe, o ga-ajoro gi njo kari ihe anyi ga-eme ha.” Ha nuru Lot aka nughachi ya azu, malite itiwa onu uzọ ulọ ya.

¹⁰ Ma ndi ikom ahụ nọ n’ulo Lot, setipuru aka ha dobatara ya n’ulo, ma mechie uzọ ahụ. ¹¹ Ha tiri ndi ikom ndi ahụ nọ n’onu uzọ ihe otiti nke mere ka ha kpuọ isi, onye ukwu ha na onye nta ha. N’ihi ya, ha enweghi ike ichota onu uzọ ulọ ahụ.

¹² Ndi ikom abuo ahụ gwara Lot sị, “O nwere onye obula ozọ i nwere n’ebe a? Ndi ogo nwoke, maobu umu gi ndi ikom, maobu umu gi ndi inyom, na o bu onye obula bu nke gi n’obodo a. Site n’ebe a kpọpu ha! ¹³ N’ihi na anyi na-aga imebi obodo a, mkpu akwa ruru ONYENWE ANYI nti megide ndi bi n’obodo a adila ukwu, nke mere o ji zite anyi ibibi ya.”

¹⁴ Ya mere, Lot puru gaa gwa ndi ogo ya nwoke, ndi na-akwado ilu umu ya ndi inyom, sị ha, “Osọ, sinu n’obodo a puo. N’ihi na ONYENWE ANYI na-akwado ibibi ya.” Ma ndi ogo ya nwoke ndi a chere na o na-egwu egwu.

¹⁵ N’ututu, mgbe chi na-abota, ndi mmuọ ozi a kwagidere Lot sị ya, “Osọ, kporo nwunye gi na umu gi ndi inyom abuo ndi a site n’ebe a gbapu, ma o bughi ya, a ga-ekpochapu unu n’ihi ajo omume ndi obodo a.”

¹⁶ Mgbe Lot ka nọ na-eche ihe ọ ga-eme, ndi ikom ahụ jidere ya n’aka, jidekwa nwunye ya, na umu ya ndi inyom abuo duru ha puo n’obodo ahụ, n’ihi na ONYENWE ANYI nwere obi ebere n’ebe ha nọ. ¹⁷ Mgbe ha si n’ime obodo kpopta ha, otu onye

n'ime ha gwara ha si, "Gbalaganu n'ihu ndu unu. Unu elekwala anya n'azu. Unu akwusikwala ebe obula na mbara ala. Gbaganu n'ugwu, n'ihu na o buru na unu emeghi otu a, a ga-ekpochapu unu."

¹⁸ Ma Lot siri ha, "Mba, ndi nwe m, bikonu, ¹⁹ ohu unu achotala amara n'ihu unu, unu egosila m obi ebere di ukwuu site n'ichebe ndu m. Ma agaghi m enwe ike gbalaga n'ugwu ka mbibi a ghara idakwasim, m nwuo. ²⁰ Lee obodo di nso nke m nwere ike igbaga. O bu obodo di nta. Kwere ka m gbaga n'ebe ahụ. Obodo nta ka o bu, o bughị ya? Aga m echebekwa ndu m na ya."

²¹ O zara si ya, "O di mma, aga m emere gi dika aririo gi si di. Agaghi m emebi obodo nta ahụ. ²² Ma mee ngwangwa, n'ihu na o nweghi ihe obula m ga-eme tutu ruo mgbe i ruru n'ebe ahụ." (O bu nke a mere e ji akpo aha obodo ahụ Zoa.)

²³ Mgbe Lot rutere obodo Zoa, anwu awalitela n'ala ahụ. ²⁴ Mgbe ahụ ONYENWE ANYI sitere n'eluigwe zokwasim obodo Sodom na Gomora nkume oku nke ONYENWE ANYI mere ka o si n'eluigwe zoo. ²⁵ Otu a ka o si kwatuo obodo ndi ahụ niile di na mbara ala ahụ niile, na ndi niile bi n'obodo ndi ahụ. O kwatukwara ihe niile na-epu n'ala. ²⁶ Ma mgbe nwunye Lot lere anya n'azu, otu mgbe ahụ, o ghorogidi nnu.

²⁷ N'ututu echi ya, Ebrahim biliri jeruo ebe ahụ o guzoro n'ihu ONYENWE ANYI n'ubochi gara aga. ²⁸ O lepuru anya n'ebe obodo Sodom na Gomora di, na n'ebe mbara ala ndi ahụ niile di. O huru anwuru oku di ukwuu nke si n'ala ahụ na-alali elu. Anwuru oku a di ka anwuru oku si n'ebe a kwanyere oku na-enwusi ike.

²⁹ Ya mere, mgbe Chineke bibiri obodo ndi ahụ di na mbara ala, o chetara Ebrahim, kpoputa Lot site n'oke mbibi ahụ e bibiri obodo ndi ahụ Lot bi n'ime ha.

Lot na umu ya ndi inyom

³⁰ Emesia, Lot na umu ya ndi inyom abuo hapuru obodo Zoa, n'ihu na o turu egwu ibi n'ime Zoa. O gara biri n'ime ogba nkume ya na umu ya ndi inyom abuo. ³¹ Otu ubochi, ada ya siri nke nta, "Nna anyi emeela agadi, o nwekwaghi nwoke obula no n'uwa a, onye ga-enye anyi umu, dika omenaala si di n'uwa niile. ³² Ka anyi mee ka nna anyi nuo mmanya, ka anyi na ya dinako, ka anyi chebe agburu anyi site na nna anyi."

³³ N'abali ahụ, ha mere ka nna ha nuo mmanya, nke ada banyere soro nna ya dina. Ha abuo nwere mmeko. Ma o amaghi mgbe ada ya dinara maobu mgbe o bilikwara.

³⁴ N'echi ya, ada gwara nwanne ya nke nta, "Mu na nna anyi dinara n'abali gara aga. Ka anyi mee ka o nuokwa mmanya n'abali taa, ka i gaakwa ka gi na ya dina. Ka anyi mee ka agburu anyi digide site na nna anyi." ³⁵ Ha mere ka nna ha nuo mmanya n'abali ahụ, ada ya nke nta banyere ya na nna ya dinaa. Dika o dikwa na mbu, nna ha amataghi mgbe o dinara ala maobu mgbe o bilitere.

³⁶ Ya mere, umu ndi inyom Lot abuo ndi a turu ime site n'aka nna ha. ³⁷ Nke ada mutara nwa nwoke onye o guru Moab. O bu ya bu nna nna ndi Moab ruo taa. ³⁸ Nwa ya nke nta mutakwara nwa nwoke onye o guru Ben-Ammi. O bu ya bu nna nna ndi Amon ruo taa.

20

Ebrahim na Abimelek

¹ Ugbu a, Ebrahim sitere n'ebe ahụ bilie gaa na mpaghara Negev biri n'ebe di n'agbata Kadesh na Shua. O noro n'obodo Gera nwa oge nta. ² N'ebe ahụ, Ebrahim kwuru maka Sera, nwunye ya, si "O bu nwanne m nwanyi." Abimelek, eze Gera, ziri ozi kporo Sera.

³ Ma Chineke biakwutere Abimelek na nro n'anyasi, si ya, "Onye nwuru anwu ka i bu, n'ihu nwanyi nke i kporo, nwanyi a bu onye nwere di."

⁴ Ma Abimelek abiaabeghi Sera nso, ya mere o ji si, “Onyenwe m, i ga-ebibi mba aka ya di ocha? ⁵ O bu na ya onwe ya agwaghi m si, ‘o bu nwanne m nwanyi,’ nke nwanyi n’onwe ya, ekwuokwa si, ‘Nwanne m nwoke ka o bu?’ E ji m uche di ocha na aka di ocha mee ihe niile m mere.”

⁶ Chineke zara ya si, “Amaara m na i ji uche di ocha mee ihe i mere. O bu ya mere m ji gbochie gi imehie megide m. O bukwa ya mere m ji gbochie gi imetu ya aka. ⁷ Ugbo a, nyeghachi nwoke a nwunye ya. N’ihi na o bu onye amuma. O ga-ekpere gi ekpere, ka i ghara inwu. Ma o buru na i dughachighi nwanyi a nye di ya, unu ga-anwu, gi na ndi gi niile.”

⁸ Ya mere, Abimelek biliri n’isi ututu echi ya, kpozo nzuko nke ndisi ozi ya niile, kooro ha ihe mere. Ha turu ujo nke ukwu. ⁹ Emesia, Abimelek kpoatara Ebrahim si ya, “Gini bu ihe a i mere anyi? Gini bu ihe ozo m mere i ji butere mu na alaeze m ihe oke ikpe omuma di otu a? Ihe a i mere m bu ihe na-ekwesighi ekwesi.”

¹⁰ Abimelek juru Ebrahim si, “O bu gini ka i huru i jiri mee omume di otu a?”

¹¹ Ebrahim zara ya, “N’ihi na asiri m n’obi m, ‘N’ezie, itu egwu Chineke adighi n’ebe a. Ha ga-egbu m n’ihi nwunye m.’ ¹² Ewezugakwa nke a, o bu nwanna m nwanyi, n’ihi na otu nna muru anyi, ma o bughu otu nne, tupu o buru nwunye m. ¹³ Mgbe Chineke sitere n’ezinaulo nna m zipu m ije ebe di anya, agwara m ya si, ‘Otu a ka i ga-esi gosi na i huru m n’anya, ebe obula anyi gara, kwuo gbasara m, “Onye a bu nwanne m.”’”

¹⁴ Mgbe ahụ, Abimelek duputara aturu, na ehi, na ndi ohu ndi ikom, na ndi ohu ndi inyom, nye Ebrahim. O kponyekwara ya Sera nwunye ya. ¹⁵ Abimelek siri, “Lee n’ala m niile, birikwa n’ebe obula masiri gi.”

¹⁶ Mgbe ahụ, o siri Sera, “Ana m enye nwanne gi puku shekel olaocha, ka o buru ihe m ji kwuo ugwo mmeso ozo m mesoro gi. Ejikwa m ya na-egosi na i bu onye aka ya di ocha.”

¹⁷ Mgbe ahụ, Ebrahim kpokuru Chineke n’ekpere. Chineke gworo Abimelek na nwunye ya, na ndi inyom ndi ohu ya niile, ka ha nwee ike imuta umu ozo. ¹⁸ N’ihi na ONYENWE ANYI mechiri akpanwa ndi inyom niile no n’ezinaulo Abimelek n’ihi Sera nwunye Ebrahim.

21

Omumu Aizik

¹ ONYENWE ANYI jiri amara leta Sera dika o kwuru na o ga-eme. ONYENWE ANYI meere Sera ihe o kwere na nkwa. ² Sera tuuru ime, muora Ebrahim nwa nwoke n’oge o merela agadi. O muru ya n’oge ahụ a kara aka Chineke kwere ya na nkwa. ³ Ebrahim guru nwantakiri ahụ Sera muru ya aha, kpozo ya Aizik. ⁴ Mgbe Aizik noro ubochi asato site n’ubochi a muru ya, Ebrahim biri ya ugwu dika Chineke si nye ya n’iwu. ⁵ Ebrahim agbaala nari afo mgbe a muru Aizik nwa ya nwoke.

⁶ N’oge ahụ, Sera kwuru si, “Chineke ewetara m ochi. Ndi niile nuru akuko a ga-esoro m chia ochi.” ⁷ O kwukwara si, “Onye gaara agwa Ebrahim si ya na Sera ga-azulite umuntakiri. Ma otu o di, amutarala m ya nwa nwoke ugbo a o merela agadi.”

Ebrahim achupu Hega na nwa ya

⁸ Nwata ahụ tokwara, ruo mgbe a kwusiri ya ara.* N’ubochi ahụ a kwusiri ya ara, Ebrahim kporo oriri. ⁹ Ma mgbe Sera huru na nwa nwoke ahụ Hega onye Ijpt mtaara Ebrahim no na-akwa emo, ¹⁰ o gwara Ebrahim okwu si ya, “Chupu ohu

* **21:8** 21:8 N’usoro omenaala, o bu mgbe nwantakiri gbara afo abuo, maobu ato ka a na-akwusi ya ara. N’oge ochie, i kwusi nwantakiri ara na-abu oge mmemme na oke oriri.

nwanyị a na nwa ya. N'ihị na nwa nwoke ohu nwanyị agaghị eso nwa m nwoke Aizik keta oke n'ihe nketa.”

¹¹ Okwu a wutere Ebrahim nke ukwu n'ihị na ihe banyere nwa ya nwoke Ishmel na-emetu ya n'obi. ¹² Ma Chineke gwara Ebrahim si, “Ekwela ka obi joo gi njo n'ihị nwantakiri a na ohu gi nwanyị. Gee nti n'ihe obula Sera gwara gi. N'ihị na o bu site n'Aizik ka a ga-akpo mkpuru gi aha. ¹³ Aga m eme ka nwa gi nwoke nke ohu gi mutara ghoo mba di ukwu, n'ihị na mkpuru afo gi ka o bu.”

¹⁴ Ebrahim biliri n'isi ututu echi ya, kwadoo ihe oriri na mmiri onunu nke di n'ime karama akpukpo, bunye ha Hega. O bukwasi ha n'ubu Hega, zipu ya na nwa ya nwoke. Hega si n'ebe ahụ puo wagharia n'ime ozara Biasheba.

¹⁵ Mgbe mmiri di na karama akpukpo ahụ gwusiri, o nibere nwantakiri ahụ n'okpuru otu osisi oha. ¹⁶ Hapu ya gaa nodu ala n'ebe ditu anya, ihe dika nari nzo ukwu, n'ihị na o kwuru n'obi ya si, “Achoghi m ihu nwantakiri nwoke a anya mgbe o na-anwu.” Mgbe o noduru ebe ahụ, o bidoro ikwa akwa.

¹⁷ Ma Chineke nuru ikwa akwa nwantakiri nwoke ahụ. Mmuo ozi Chineke sikwa na mbara eluigwe kpo Hega oku si ya, “Hega, gini na-eme gi? Atula egwu, n'ihị na Chineke anula† olu akwa nwantakiri ahụ n'ebe ahụ o dina. ¹⁸ Gaa kulite nwantakiri ahụ kasie ya obi, n'ihị na aga m eme ya ka o ghoo mba di ukwu.”

¹⁹ Mgbe ahụ, Chineke meghere anya ya, mee ka o hu olulu mmiri di n'ebe ahụ. O gara kujuo karama akpukpo ahụ mmiri, ma nye nwantakiri ahụ mmiri ka o nuo.

²⁰ Chineke nonyeere nwantakiri ahụ mgbe o na-eto. O biri n'ozara ahụ ghoo onye na-agba akụ nke oma. ²¹ Mgbe o bi n'ozara Paran, nne ya chotaara ya nwunye site n'Ijpt.

Nkwekorita e nwere na Biasheba

²² N'oge a, Abimelek na Fikol onyeisi ndi agha ya, biakwutere Ebrahim si ya, “Chineke nonyeere gi n'ihe niile i na-eme. ²³ Ugbu a, nuora m iyi n'aha Chineke na i gaghị aghogbu m maobu ghogbuo umu m, maobu umu umu m. Gosi m n'obodo a i bi n'ime ya dika onye obia udi obioma m gosiri gi.”

²⁴ Ebrahim zara si ya, “O di mma, aga m anuru gi iyi.”

²⁵ Mgbe ahụ, Ebrahim kosaara Abimelek ihe banyere olulu mmiri nke ndi na-ejere ya ozi ji anya ike nara ndi na-ejere Ebrahim ozi. ²⁶ Abimelek zara si, “Amaghị m onye mere ihe di otu a. I gwaghị m na ihe di otu a mere, anughị m ya ma o bughị naani taa.”

²⁷ Mgbe ahụ, Ebrahim kpuputara aturu, na ehi, nye Abimelek. Ha abuo gbara ndu nkwekorita. ²⁸ Mgbe Ebrahim sitere n'igwe aturu ya weputa nne aturu asaa nupu ha ka ha nupu iche, ²⁹ Abimelek juru Ebrahim si ya, “Gini ka i ji nne aturu asaa ndi a i hoputara iche eme?”

³⁰ Ebrahim zara si, “Nabata umu aturu asaa ndi a dika ihe akaebe na-egosi na o bu m gwuru olulu mmiri a.”

³¹ Ya mere, e bidoro ikpo ebe ahụ Biasheba, n'ihị na n'ebe ahụ ka mmadu abuo a no nuritaara onwe ha iyi.

³² Mgbe ha gbachara ndu nkwekorita na Biasheba, Abimelek na Fikol onyeisi agha ya laghachiri azu n'ala ndi Filistia. ³³ Ebrahim kuru osisi tamarisk na Biasheba. Ebe ahụ ka o no kpokuo aha ONYENWE ANYI, Chineke ebighi ebi. ³⁴ Ebrahim bigidere n'ala ndi Filistia ogologo oge.

22

Onwunwa a nwara Ebrahim

† 21:17 21:17 Chineke anula Maobu, Chineke na-anu, bu ihe Ishmel putara.

¹ Mgbe ihe ndị a gasiri, Chineke nwara Ebrahim. O siri ya, "Ebrahim."
Ebrahim zara si, "Lekwa m."

² Chineke siri, "Duru nwa gi nwoke, naani otu nwa gi nwoke, Aizik onye i huru n'anya, gaa n'ala Moria. Jiri ya choro m aja nsure oku n'elu otu n'ime ugwu di n'ebe m ga-egosi gi."

³ N'isi ututu echi ya, Ebrahim biliri kwadoo inyinya ibu ya. O duuru ndi ikom abuo na-ejere ya ozi, na nwa ya nwoke Aizik. O gbutere nku ga-ezuru ya ichu aja nsure oku, bilie gawa ebe ahụ Chineke gwara ya maka ya. ⁴ N'ubochi nke ato, Ebrahim lepuru anya hu ebe ahụ n'ebe di anya. ⁵ O gwara ndi na-ejere ya ozi si, "Nodunu n'ebe a, unu na inyinya ibu anyi, ka mu na nwokorobia a gaa n'ebe ahụ. Anyi feecha ofufe, anyi ga-aloghachikwute unu ozọ."

⁶ Ebrahim boro nwa ya nwoke Aizik ukwu nku ahụ e ji achu aja nsure oku n'isi, ma ya onwe ya jidere oku na mma. ⁷ Aizik gwara nna ya Ebrahim si, "Nna m."

Ebrahim zara, "Ehee, nwa m."

Aizik siri, "Oku na nku di n'ebe a, olee nwa aturu e ji achu aja nsure oku?"

⁸ Ebrahim zara, "Nwa m, Chineke n'onwe ya ga-eweta nwa aturu e ji achu aja nsure oku." Ha abuo gwara n'ihu n'ije ha.

⁹ Mgbe ha ruru ebe ahụ Chineke gwara ya maka ya, Ebrahim wuru ebe ichu aja n'ebe ahụ, doo nku ndi ahụ niile n'usoro n'elu ya. O kere nwa ya Aizik agbu, tukwasi ya n'elu ebe ichu aja ahụ, na n'elu nku ndi ahụ. ¹⁰ Mgbe ahụ Ebrahim setipuru aka ya, welite mma ka o gbuo nwa ya nwoke. ¹¹ Ma mmuo ozi ONYENWE ANYI si n'eluigwe kpo ya oku si ya, "Ebrahim! Ebrahim!"

Ebrahim zara, "Lekwa m n'ebe a."

¹² O siri ya, "Emekwala nwokorobia ahụ aka. Emekwala ya ihe obula. N'ih na amatala m ugbu a na i na-atu egwu Chineke, ebe o bu na i kwenyere iji nwa gi nwoke, naani otu nwa nwoke i nwere choro m aja."

¹³ Ebrahim leliri anya hu otu ebule nke eriri ohia jidere na mpi ya. Ebrahim gara jide ebule ahụ, were ya chuo aja nsure oku n'onodu nwa ya nwoke. ¹⁴ Ya mere, Ebrahim koro ebe ahụ, "ONYENWE ANYI ga-aroputa.*" Ya mere ruo taa a na-asi, "N'ugwu ONYENWE ANYI, a ga-aroputa."

¹⁵ Mmuo ozi ONYENWE ANYI sitere n'eluigwe kpo Ebrahim oku nke ugboro abuo, ¹⁶ si, "Mu onwe m, bu ONYENWE ANYI, ji onwe m na-anu iyi na-ekwuputa si, ebe o bu na i mere ihe di otu a, na i kwenyere iji nwa gi nwoke, naani otu nwoke i nwere choro m aja, ¹⁷ aga m agozi gi n'ezie, mekwa ka umu umu gi mbaa n'onuogugu di ka kpakpando nke mbara eluigwe na di ka aja di n'onu mmiri osimiri. Umụ umu gi ga-enwetara onwe ha onu uzọ ama ndi iro ha. ¹⁸ Sitekwa na mkpuru gi ka a ga-agozikwa agburu niile no n'owa, n'ih na i rubeere m isi."

¹⁹ Emesja, Ebrahim laghachikwuru ndi na-ejere ya ozi. Ha niile laghachikwara Biasheba. Ebrahim birikwara na Biasheba.

Umụ umụ Naho

²⁰ Mgbe ihe ndi a gasiri, e ziri Ebrahim ozi si ya, "Lee, Milka ya onwe ya amukwaarala nwanne gi nwoke bu Naho, umu ndi ikom.

²¹ Aha ha bu Uz, onye bu okpara, na Buz nwanne ya, Kemuel bu (nna Aram),

²² Kesed, Hazo, Pildash, Jidlaf na Betuel."

²³ Betuel muru Ribeka.

Milka mutaara Naho, nwanne Ebrahim umu ndi ikom asato ndi a.

²⁴ Iko ya nwanyi, onye aha ya bu Reuma, mukwara ya umu ndi ikom.

* **22:14** 22:14 Maobu, Onyenwe anyi Jaire

Ha bu Teba, Gaham, Tahash na Maaka.

23

Onwu Sera

¹ Sera di ndu ruo nari afo na iri afo abuo na asaa. ² O nwuru na Kiriya Arba (nke bu Hebron), n'ala Kenan. Ebrahim ruru uju n'ihu Sera, kwaa akwa nke ukwu n'ihu onwu ya.

³ Ebrahim sitere n'ebe ozu nwunye ya di puo, jekwuru umu Het gwa ha si, ⁴ "Abu m obia na onye obodo ozo n'etiti unu. Resinu m ala m ji eme ebe olili n'ebe a, ka m nwee ike lie onye m nwuru anwu."

⁵ Umu Het zara Ebrahim si, ⁶ "Nna anyi ukwu, gee anyi nti. Nwa eze di ukwu ka i bu n'etiti anyi, lie onye gi nwuru anwu n'ili ahụ nke kachasi mma n'ime ili anyi nwere. O nweghi onye obula n'ime anyi ga-aju inye gi ala olili ya maka ili onye gi nwuru anwu."

⁷ Mgbe ahụ, Ebrahim biliri kpoo isiala n'ihu ndi nwe ala, bu ndi Het, ⁸ si ha, "O buru ochicho unu ka m lie onye m nwuru anwu, geenu m nti ma rioro m Efron nwa Zoha, ⁹ ka o resi m ogba Makipela, nke bu nke ya, nke di na ngwusi ohia ya. Gwa ya ka o resi m ya nonu ahia o ruru ka o buru ebe olili m nwere n'etiti unu."

¹⁰ Efron onye Het nonwe ya so nodu n'ebe ahụ n'etiti ndi ya. O zara Ebrahim n'ihu ndi Het niile biara nonu uzo ama obodo ¹¹ si ya, "Mba! Nna m ukwu, gee m nti. Ana m enye gi ala ahụ na ogba di n'ime ya n'ihu ndi a niile bu ndi m. Gaa lie onye gi nwuru anwu n'ime ya."

¹² Ozo Ebrahim kpoo isiala nye ndi nwe ala, ¹³ o siri Efron, n'ihu ha niile, "Biko gee m nti, aga m akwu gi onuahia iji zuo ala ahụ. Nara m ya ka m nwee ike lie onye m nwuru anwu n'ime ya."

¹⁴ Efron zara Ebrahim, ¹⁵ "Gee m nti, nna m ukwu, o bu ezie na ala ahụ ruru nari shekel olocha ano, ma ginị ka nke a bu n'etiti mu na gi? Gaa lie onye gi nwuru anwu n'ime ya."

¹⁶ Ebrahim kwenyere n'ego ole Efron chozo ka o kwuo. O ji ihe otutu tuputara Efron ego ruru onuahia o kpoo aha n'ihu ndi Het niile, nari shekel olocha ano, dika ihe otutu nke di n'oge ahụ n'etiti ndi na-azu ahia.

¹⁷ Site n'oge ahụ, ala ahụ Efron nwere na Makipela, nke di nso na Mamre, ala ahụ na ogba di n'ime ya, na osisi niile di n'ime ala ahụ niile gburugburu, ¹⁸ ghoru nke Ebrahim dika ihe nzuta ya n'ihu umu Het, n'ihu ndi niile ndi biara nonu uzo e si abata obodo ahụ. ¹⁹ Emesia, Ebrahim liri Sera nwunye ya n'ime ogba ahụ di n'ala di na Makipela na nso Mamre (nke di na Hebron) n'ala ndi Kenan. ²⁰ Ya mere, ala ahụ na ogba di n'ime ya ka ndi Het resiri Ebrahim ka o buru nke ya, ebe a na-eli ozu.

24

Aizik na Ribeka

¹ Ugbu a, Ebrahim aghoola agadi n'ahụ ya ma nonuogugu afo ya. ONYENWE ANYI agoziela ya n'uzo niile ² O gwara onyeisi ndi ozi n'ulo ya, onye nke na-elekota ihe niile o nwere si ya, "Tinye aka gi n'okpuru apata m.* ³ Achoro m ka i jiri aha ONYENWE ANYI Chineke nke eluigwe na uwa, nuora m iyi, na i gaghi achotara nwa m nwoke nwunye site n'etiti ndi Kenan, ndi m bi n'etiti ha. ⁴ Kama na i ga-aga n'ala nke m na umunna m lutara nwa m, bu Aizik, nwunye n'etiti umunna m."

* **24:2** 24:2 N'usoro inu iyi a, o putara na ogbugba ndu a maobu nkwa ahụ, ga-adigide n'agburu Ebrahim niile. Jenesis 47:29.

⁵ Ohu ahụ juru ya, “O burukwanu na nwaagboghọ ahụ achoghị isoro m loghachi n’ebe a, m ga-akporo nwa gi nwoke laghachi n’obodo i si bia?”

⁶ Ebrahim siri ya, “Lezie anya hu na i kporoghachighi nwa m nwoke n’ebe ahụ. ⁷ ONYENWE ANYI, Chineke nke eluigwe, bu onye kporutara m site n’ulo nna m nakwa obodo nke aka m, onye ahụ gwara m okwu ma kwem nkwa site n’ihu iyi nye si, ‘Aga m enye umu umu gi ala a.’ O ga-ezipu mmuo ozi ya ka o gaa n’ihu gi ka i nwee ike inwetara nwa m nwoke nwunye site n’ebe ahụ. ⁸ Ma o buru na nwanyi ahụ achoghị isoro gi loghachi, mgbe ahụ, i ga-abu onye nwere onwe ya puo n’iyi a i nuru. Naani na i gaghi eme ka nwa m nwoke laghachi n’ebe ahụ.” ⁹ Ya mere, ohu ahụ tinyere aka ya n’okpuru apata nna ya ukwu Ebrahim, nuo iyi banyere okwu ndi a.

¹⁰ Emesia, ohu a duuru inyinya kamel iri n’ime ndi nna ya ukwu nwere puo. O sitekwara n’aka nna ya ukwu were ihe oma di iche iche maka njem a, gawa Aram Naharaim, rute n’obodo Nahọ. ¹¹ O mere ka inyinya kamel ndi ahụ makpuru ala n’akuku olulu mmiri di n’azu obodo ahụ. O bu n’oge anyasi, oge umu nwanyi ji apata iseta mmiri n’ebe ahụ.

¹² Mgbe ahụ, o kpere ekpere si, “ONYENWE ANYI, Chineke nke nna m ukwu Ebrahim, mee ka ihe gaara m nke oma taa. Gosi nna m ukwu Ebrahim obi ebere gi. ¹³ Lee, ana m eguzo n’akuku isi iyi mmiri a, umu nwanyi ndi obodo a na-abia iseta mmiri. ¹⁴ Kwere ka o si otu a diri na nwaagboghọ nke m ga-asi, ‘Biko, zie ite gi ka m nuru mmiri.’ O buru na onye ahụ asi m, ‘Nuo, aga m ekutekwa mmiri nke inyinya kamel gi ga-anu,’ ka onye ahụ buru onye i hoputara ohu gi Aizik. N’uzo di otu a ka m ga-esi mata na i gosila nna m ukwu obi ebere.”

¹⁵ Tupu o kpechaa ekpere a, lekwa Ribeka ada Betuel, nwa nwoke Milka, onye bu nwunye Nahọ, nwanne Ebrahim. O na-apata bukwasi ite n’ubu ya. ¹⁶ O bu nwaagboghọ mara mma nke ukwu, onye na-amatabeghi nwoke, nke nwoke obula na-edinabeghi. O gara n’olulu mmiri kujuo ite ya si n’ebe ahụ na-arigoputa.

¹⁷ Ohu ahụ mere ngwangwa jekwuru ya si ya, “Biko nyetu m mmiri si n’ite mmiri gi.”

¹⁸ O mere ngwangwa budata ite ahụ n’aka ya, hulata ya si ya, “Nuo, onyenwe m.”

¹⁹ Mgbe o nyechara ya mmiri, o siri, “Aga m ekutekwa mmiri nye inyinya kamel gi ndi a ruo mgbe ha nujuru afo.” ²⁰ Ngwangwa, o wupuru mmiri di n’ite ya n’ime ihe anu ulo ji anu mmiri, gbara oso gaa kute mmiri ozo na-agbanye n’ime ihe ahụ. O kugidere mmiri tutu ruo mgbe inyinya kamel ndi ahụ nujuchara afo. ²¹ Mgbe ihe ndi a na-eme, ohu ahụ gbara nkiti na-ele ya anya ichoputa ma ONYENWE ANYI emeela ka ije ya buru ihe gara nke oma.

²² Mgbe inyinya kamel ndi ahụ nusiri mmiri, nwoke ahụ weputara mgbanimi olaedo nke otutu ya bu otu beka,† na mgbaaka olaedo abuo nke otutu ha bu shekel iri. ²³ O juru ya si, “Nwa onye ka i bu? Ohere o di n’ulo nna gi ebe mu na inyinya kamel ndi a ga-anọ n’abali a?”

²⁴ O zara si ya, “Abu m nwa Betuel, nwa Milka nwunye Nahọ.” ²⁵ O sikwara, “Anyi nwere nri anu ulo, nweekwa ebe i ga-edina n’abali a.”

²⁶ Nwoke ahụ hulatarala ala kporo isiala nye ONYENWE ANYI. ²⁷ Kwuo si, “Ngosi diri ONYENWE ANYI, bu Chineke nna m ukwu Ebrahim, onye na-esitebeghi n’ebe nna m ukwu no wezuga ebere ya na ikwesi ntukwasi obi ya. Ma banyere mu onwe m, ONYENWE ANYI e duola m n’ije a, kporo m rute n’ulo ndi ikwu nna m ukwu.”

²⁸ Nwaagboghọ ahụ gbalara gaa kporo ndi ezinaulo nne ya ihe ndi a. ²⁹ Ribeka nwere otu nwanne nwoke aha ya bu Leban. Leban gbara oso gbakwuje nwoke ahụ n’isi iyi mmiri ahụ. ³⁰ Mgbe o huru mgbanimi, na mgbaaka ndi ahụ nwanne ya nwanyi yi n’aka ya, ma nukwa ihe Ribeka kwuru banyere ihe nwoke ahụ gwara ya,

† 24:22 24:22 Maobu, okara shekel

o jekwuru nwoke ahụ, hụ ya ka ya na ịnyịnya kamel ya guzo n'akụkụ olulu mmiri. ³¹ Ọ sịrị ya, “Bịa, gị onye ONYENWE ANYỊ goziri. Gini mere i ji guzo n'ebe a. Edozielara m gị ụlọ ebe i ga-edina na ebe ịnyịnya kamel ndị a ga-anọ.”

³² Ya mere, nwoke ahụ gara n'ụlọ, ebe Leban nyere aka butukwaara ya ibu nke ịnyịnya kamel ndị ahụ bu. E wetara nri nye ịnyịnya kamel ndị ahụ, wetara ya mmiri nke ya na ndị ikom so ya ji saa ụkwụ ha. ³³ E doziri ya ihe oriri, ma ọ zara sị, “Agaghị m eri ihe ọbụla tutu ruo mgbe m kwuru ihe m ji bịa.”

Leban sịrị, “Ngwa, kwuonu.”

³⁴ Ya mere, ọ sịrị, “Abụ m ohu Ebrahim. ³⁵ ONYENWE ANYỊ agoziela nna m ukwu, mee ya ka ọ buru ọgaranya. O nyela ya igwe aturu, na igwe ehi, na ọlaocha na ọlaedo, na otutu ndi ohu nwoke na nwanyi, na ịnyịnya kamel, na ịnyịnya ibu. ³⁶ Sera nwunye nna m ukwu mụtaara ya otu nwa nwoke mgbe o merela agadi. Ihe niile nna m ukwu nwere ka o nyefere nwa ahụ n'aka. ³⁷ Nna m ukwu mere ka m nūora ya iyi sị, ‘I gaghị esite n'etiti umu ndi inyom Kenan ndi anyi bi n'ala ha lutara nwa m nwoke nwunye. ³⁸ Kama i ga-aga n'ezinaulo nna m, na nke ndi ikwu m chotara nwa m nwoke nwunye.’

³⁹ “Mgbe ahụ, ajuru m nna m ukwu, ‘O burukwanu na nwanyi ahụ ekweghi iso m loghachi?’

⁴⁰ “O siri, ‘ONYENWE ANYI, onye m na-ejeghari n'ihu ya, ga-eziga mmuo ozi ya ka o soro gi gaa ime ka ije gi nwee isi, ka i nwee ike chotara nwa m nwoke nwanyi site n'etiti ndi ikwu m na ezinaulo nna m. ⁴¹ I ga-abu onye nwere onwe gi site n'iyi i nuru ma o buru na mgbe i gakwuru ndi ikwu m, ha juru ikponye gi nwanyi ahụ. I ga-abu onye nwere onwe gi site n'iyi i nuru m.’

⁴² “Mgbe m rutere n'isi iyi mmiri taa, ekwuru m si, ‘ONYENWE ANYI Chineke nna m ukwu Ebrahim, o buru na o masi gi, biko mee ka ije a m biara buru nke ga-aga nke oma. ⁴³ Lee, ka m na-eguzo n'akuku isi iyi mmiri a, ka nwaagboghọ ahụ biara ikuru mmiri nke m ga-asi, “Biko kwere ka m si n'ite gi nurutu ntakiri mmiri,” ⁴⁴ ma o buru na o si m, “Nuo, aga m ekutekwa mmiri nye ịnyịnya kamel gi ndi a,” ka onye di otu a buru nwanyi ahụ ONYENWE ANYI chotara Aizik nwa nna m ukwu.’

⁴⁵ “Tupu m kpesia ekpere a n'obi m, lekwa Ribeka ka o bu ite mmiri ya n'ubu ya na-abia. O gbadara n'isi iyi mmiri ahụ kute mmiri. Asiri m ya, ‘Biko nye m mmiri ka m nuo.’

⁴⁶ “Ngwangwa, o sitere n'ubu ya budata ite, si m, ‘Nuo, aga m ekutekwa mmiri nke ịnyịnya kamel ndi a ga-anu.’ Ya mere, anuru m, o nyekwara ịnyịnya kamel m ndi ahụ mmiri ha nuru.

⁴⁷ “Mgbe ahụ, ajuru m ya, ‘Nwa onye ka i bu?’

“O siri m, ‘Abu m nwa Betuel onye bu nwa Nahọ nke Milka mụtaara ya.’

“Mgbe ahụ etinyere m ya mgbaniami ahụ n'imi ya, tinyekwa ọlaaka ahụ n'aka ya abuo. ⁴⁸ Ehulatara m ala kpoọ isiala nye ONYENWE ANYI. Etoro m ONYENWE ANYI, Chineke nke nna m ukwu Ebrahim, onye duru m n'ezi uzọ inweta nwa nwanne nna m ukwu dika nwunye nwa ya nwoke. ⁴⁹ Ugbu a, o buru na unu ga-egosi nna m ukwu obioma na ikwesi ntukwasị obi gwanu m. O burukwanu na o gaghị esi otu a diri, gwanu m ka m mata uzọ m ga-agbaso.”

⁵⁰ Leban na Betuel zara sị ya, “Ihe niile si n'aka ONYENWE ANYI. Anyi enweghi ike igwa gi okwu ojoo maobu nke oma. ⁵¹ Lee Ribeka, kporo ya laa, ka o buru nwunye nwa nna gi ukwu, dika ONYENWE ANYI kwuru.”

⁵² Mgbe ohu Ebrahim nuru ihe ha kwuru, o dara n'ala kpoọ isiala nye ONYENWE ANYI. ⁵³ Mgbe ahụ kwa, ohu ahụ weputara ihe icho mma ọlaedo, na ọlaocha di iche iche na uwe nye ha Ribeka. O weputakwara onyinye ndi ozo di oke onuahia nye

nwanne ya nwoke na nne ya. ⁵⁴ Emesija, mgbe ihe ndi a gasiri, ya na ndi ikom so ya riri, nuo, dinaakwa n'abali ahụ.

Mgbe ha si n'ura teta, o kwuru si, "Zilaga m ka m lakwuru nna m ukwu."

⁵⁵ Ma Leban na nne ya zara si ya, "Ka nwantakiri nwanyi a nonyere anyi ihe dika ubochi iri tupu o soro gi laa."

⁵⁶ Ma o zara ha si, "Unu egbochila anyi. Ebe o bu na ONYENWE ANYI emeela ka ije m buru ihe gara nke oma, zilaga m ka m laghachikwuru nna m ukwu."

⁵⁷ Ha zara si ya, "Ka anyi kporo nwantakiri nwanyi ahụ juo ya ihe bu uche ya." ⁵⁸ Ya mere ha kporo Ribeka juo ya si, "I ga-eso nwoke a gaa?"

O zara si, "E, aga m aga."

⁵⁹ Ya mere, ha zipuru nwanne ha nwanyi Ribeka, tinyere nwanyi lekotara ya anya mgbe o di na nwantakiri, na ohu Ebrahim na ndi ikom so ya. ⁶⁰ Ha goziri Ribeka si ya,

"Nwanne anyi nwanyi muo omumu,
muruo puku kwuru puku,
ka mkpuru afọ gi nwetara onwe ha,
onu uzọ ama ndi iro ha."

⁶¹ Ribeka biliri, ya na ndi inyom na-ejere ya ozi, ha rigoro n'elu inyinya kamel ndi ahụ, soro nwoke ahụ. Ya mere, ohu ahụ duuru Ribeka laa.

⁶² N'oge a, Aizik biara n'ebe mbata obodo Bja-Lahai-Roi n'ihu na o bi na Negev.

⁶³ Aizik putara itughari uche n'ohia n'oge uhuruchi. O lepu anya hu otutu inyinya kamel na-abianu. ⁶⁴ Ribeka n'onwe ya lepukwara anya hu Aizik. O sitere n'elu inyinya kamel ridata, ⁶⁵ juo ohu ahụ si, "Onye bu nwoke a si n'ohia na-abia izute anyi?"

Ohu ahụ zara si ya, "O bu nna m ukwu" N'ihu nke a, Ribeka weere akwa mkpudo ya kpuchie ihu ya.

⁶⁶ Ohu ahụ kporo Aizik akuko otu ije ya niile si gaa. ⁶⁷ Aizik kporotara Ribeka n'ulo ikwu Sera, nne ya. O luru Ribeka, onye ghorọ nwunye ya. Aizik huru ya n'anya, ma nweta nkasiobi n'ihu onwu nne ya.

25

Onwu Ebrahim

¹ Ebrahim luru nwunye ozo, onye aha ya bu Ketura. ² O muru ya Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak na Shua. ³ Jokshan bu nna Sheba na Dedan. Umụ ndi ikom Dedan bu Ashurim, Letushim, na Leumim. ⁴ Umụ ndi ikom Midian bu Efaa, Efe, Hanok, Abida, na Eldaa. Ndi a niile bu umu Ketura.

⁵ Ebrahim nyere Aizik ihe niile o nwere. ⁶ Ebrahim nyere umu ndi ikom ndi iko ya nwanyi mutara onyinye di iche iche, zipu ha n'ala di n'ebe owuwa anyanwu, mgbe o ka no ndu, ka ha ghara ino nwa ya nwoke Aizik nso.

⁷ Ebrahim di ndu ruo nari afọ na iri afọ asaa na ise. ⁸ Ebrahim kubiri ume ndu nwuo mgbe o mere nnoo ezigbo agadi, agadi nwoke nke ndu juru afọ, e mere ka o lakwuru ndi ya. ⁹ Umụ ya, Aizik na Ishmel, liri ya n'ogba Makipela n'akuku Mamre, n'ala ubi Efron nwa Zoha onye Het, ¹⁰ ala ahụ Ebrahim zuru site n'aka ndi Het. Ebe ahụ ka e liri Ebrahim ya na Sera nwunye ya. ¹¹ Mgbe Ebrahim nwuru, Chineke goziri nwa ya nwoke Aizik onye bi n'oge ahụ na nso nso Bja-Lahai-Roi.

Umụ umu Ishmel

¹² Nke a bu akuko banyere usoro ezinaulo Ishmel nwa Ebrahim onye Hega, nwanyi Ijpt ahụ na-ejere Sera ozi muru ya.

‡ 24:67 24:67 Cheta n'oge a, Sera a nwuolarị afọ atọ gara aga. Jen 17:17; 23:1; 25:20

¹³ Ndi a bu aha umu ndi ikom Ishmel n'usoro omumu ha.

Nebaiot bu nwa mbu ya.
 Ndi ozo bu Keda, Adbel, Mibsam,
¹⁴ Mishma, Duma, Masa,
¹⁵ Hadad, Tema, Jetua,
 Nafish na Kedema.

¹⁶ Ndi a bu umu Ishmel, ndi a bukwa aha ndisi ikwu iri na abuo ha, dika ebe obibi ha si di, na dika omuma ulo ikwu ha si di.

¹⁷ Ishmel biri ndu ruo nari afu na iri afu na asaa. O nwuru, e mere ka o lakwuru ndi ya. ¹⁸ Umu umu ya bi n'ala di site na Havila ruo Shua nso nso oke ala ndi Ijpt, n'uzo e si aga Asho. Ha na umunna ha ndi ozo ebighi n'udo.

Jekob na Iso

¹⁹ Nke a bu akuko banyere usoro agburu Aizik nwa Ebrahim.

Ebrahim bu nna Aizik. ²⁰ Aizik gbara iri afu anu mgbe o luru Ribeka, nwa Betuel, onye Aram si n'obodo Padan Aram, nwanne Leban, onye Aram.

²¹ Aizik kpere ekpere riuo ONYENWE ANYI ka o nye nwunye ya nwa n'ihia na o bu nwanyi aga. ONYENWE ANYI zara ekpere ya. Nwunye ya, Ribeka diiri ime. ²² Umu o bu n'afu bidoro na-alu ogo n'ime afu ya. N'ihia nke a, o kwuru si, "Gini mere ihe di otu a ji eme m?" Ya mere, o gara juta ase n'aka ONYENWE ANYI.

²³ ONYENWE ANYI gwara ya si,
 "Mba abuo di gi n'afu,
 uzo mba abuo di n'ime gi ka a ga-ekewa.
 Otu uzo ga-adi ike kari nke ozo,
 nke okenye ga-ejere nke nta ozi."

²⁴ Mgbe oge ime ya zuru, umu abuo di n'akpanwa ya. ²⁵ Ahu nwa nke mbu buru uzo puta na-acha uhie uhie, ahu ya niile dika uwe aji. N'ihia ya, ha kporo aha ya Iso. ²⁶ Emesia, nwanne ya putara, ma aka ya jidere ikiri ukwu Iso. N'ihia ya, a kporo aha ya Jekob. Aizik gbara iri afu isii mgbe Ribeka muru ha.

²⁷ Ha abuo toro, Iso ghoru onye oka n'ichu nta, onye na-epioghari n'ohia, ebe Jekob bu nwoke di nwayo, onye na-anu n'etiti ulo ikwu. ²⁸ Aizik huru Iso n'anya n'ihia na utu anu Iso na-egbute n'ohia na-adi ya mma, ma Ribeka huru Jekob n'anya.

Iso eree onodu okpara ya

²⁹ Otu ubochi, Jekob no na-esi ofe mgbe Iso si n'ohia bata. Aguu na-agukwa ya nke ukwu. ³⁰ Iso rioro Jekob si, "Nyetu m ufodu n'ime nri a na-acha uhie uhie i na-esi ka m rie, n'ihia na aguu na-agu m hie nne." (O bu ihe a mere e ji na-akpo ya Edom. *)

³¹ Ma Jekob zara ya, "Buru uzo resi m onodu ibu okpara gi."

³² Iso siri, "Gini bu uru onodu ibu okpara bara mgbe m na-anwu n'aguu?"

³³ Jekob siri ya, "Buru uzo nuoro m iyi." Ya mere, o nuuru ya iyi, si otu a resi Jekob onodu okpara ya.

³⁴ Mgbe ahu, Jekob nyere Iso achicha na ofe lentil o siri. O riri, nuokwa, bilie oto puo.

Ya mere Iso ledara onodu ibu okpara nna ya anya.

* 25:30 25:30 Edom putara uhie.

26

Abimelek na Aizik

¹ N'oge a, ụnwụ dara n'ala ahụ. Ụnwụ a dị iche n'ụnwụ mbụ nke dara n'oge Ebrahim dị ndụ. Aizik jekwuru Abimelek* eze ndị Filistia n'obodo Gera. ² ONYENWE ANYỊ gosiri Aizik onwe ya, sị, "Agakwala Ijpt; biri n'ala ahụ m sị gị biri n'ime ya. ³ Nọrọ n'ala a nwa oge nta, aga m anonyere gị ma goziekwa gị, n'ihị na gị na ụmụ ụmụ gị ka m ga-enye ala ndị a niile. Aga m emezukwa iyi ahụ m n'uru nye Ebrahim nna gị. ⁴ Aga m eme ka ụmụ ụmụ gị mụbaa, mee ka ha hie nne n'onyeogụgụ dika kpakpando dị na mbara eluigwe. Ha ka m ga-enye ala ndị a niile. Aga m esite na mkpuru gị gozie mba niile nke ụwa. ⁵ Ihe ndị a niile ka m ga-eme n'ihị na Ebrahim rubere isi ime ihe m gwara ya, na idebe iwu m na ụkpuru m, na idọ aka na ntị m." ⁶ Ya mere, Aizik nọgidere n'obodo Gera.

⁷ Mgbe ndị obodo ahụ juru ya banyere nwunye ya, o gwara ha sị, "Ọ bụ nwanne m nwanyị." Ọ turu ụjọ i sị ha, "Nwunye m ka ọ bụ," O chere n'obi ya sị, "Ndị ikom obodo a nwere ike gbuo m n'ihị Ribeka. N'ihị na Ribeka n'onwe ya mara mma ile anya."

⁸ Mgbe Aizik nọrọ ebe ahụ ogologo oge, Abimelek eze ndị Filistia, sitere na oghereikuku ya lepu anya hụ Aizik ka ọ nọ na-egwusa Ribeka nwunye ya egwu. ⁹ Ya mere, Abimelek kpọrọ Aizik sị, "Nwunye gị ka ọ bụ n'ezie. Gini mere i ji gwa anyị na ọ bụ nwanne gị nwanyị?"

Aizik zara ya, "Ọ bụ n'ihị na m chere na-enwere ike igbu m n'ihị ya."

¹⁰ Abimelek siri, "Gini bụ ihe a i mere anyị? Otu nwoke n'etiti anyị gaara akpọrọ nwunye gị dinaa ya. I gaara esi otu a wetara anyị ikpe omuma."

¹¹ Ya mere, Abimelek nyere ndị niile ya iwu, sị ha, "Onye oḅula meturu nwoke a maḅu nwunye ya aka, aghaghị ime ka ọ nwuo."

¹² Aizik kuru mkpuru ubi n'ala ahụ. N'otu afọ ahụ kwa, o si n'ala ahụ webata ihe ubi nari okpukpu kari nke ọ kuru, n'ihị na ONYENWE ANYỊ goziri ya. ¹³ Nwoke a bara ụba, ghoḅ oḅaranya. Akunuba ya gara n'ihu na-amuba, tutu ruo mgbe ọ ghorọ nnoḅ onye oḅaranya a ma ama. ¹⁴ O nwere otutu igwe anu ulo, na igwe ehi, na ndị ikom na-ejere ya ozi. N'ihị ihe ndị a, ndị Filistia bidoro inwe anya ukwu megide ya. ¹⁵ Ndị Filistia wujuru aja n'olulu mmiri ndị ahụ niile ndị na-ejere nna ya ozi gwuru n'oge nna ya Ebrahim dị ndụ.

¹⁶ Abimelek kpọrọ Aizik sị ya, "Si n'ala a kwapu gaa n'ebe ozo, n'ihị na iba ụba gị na idi ike gị adila ukwu kari nke anyị."

¹⁷ Ya mere Aizik si n'ebe ahụ kwapu, gaa maa ulo ikwu ya na Ndagwurugwu Gera, biri n'ebe ahụ. ¹⁸ O gwugharikwara olulu mmiri ndị ahụ e gwuru n'oge nna ya Ebrahim, nke ndị Filistia kpojuru aja mgbe Ebrahim nwuru, kpoḅ olulu mmiri ndị a otu aha ahụ nna ya kpọrọ ha na mbu.

¹⁹ Ozo, ndị na-ejere Aizik ozi gwuru olulu mmiri oḅuru na ndagwurugwu Gera ahụ, gwute mmiri nke si n'ala na-asoputa. ²⁰ Ma ndị ozuzu anu ulo obodo Gera sesiri ndị ozuzu anu ulo Aizik okwu. Ha kwuru sị, "Mmiri a bụ nke anyị!" Nke a mere Aizik ji kpoḅ olulu mmiri ahụ Esek, n'ihị ise okwu nke ha sesiri ya. ²¹ Ha gwuru olulu mmiri ozo, ma ndị ahụ biakwara ozo bido izo ya. N'ihị ya Aizik kpọrọ olulu mmiri ahụ Sitna. ²² O si n'ebe ahụ puo gaa n'ebe ozo gwuo olulu mmiri ozo. Ma o nweghi ndị biara zo ya. N'ihị ya ọ kpọrọ olulu mmiri ahụ Rehobot. O kwuru sị, "Ugbu a, ONYENWE ANYỊ enyela anyị ebe sara mbara, ebe ihe ga-anọ gaara anyị nke oma."

* **26:1** 26:1 Abimelek, bụ aha ndiisi na-achị obodo a na-aza. Abimelek nke anyị nuru ihe banyere ya n'akwukwo Jenesis isi 20, a nwuolari. Ọ nwuru ihe dika iri afọ asato gara aga. Onye nke a bụ eze ozo.

²³ O sitere n'ebe ahụ kwapu gaa Bíasheba. ²⁴ N'abalị ahụ, ONYENWE ANYỊ mere ka ọ hụ ya anya, si ya, "Abụ m Chineke nna gị Ebrahim. Atụla egwu, n'ihì na anonyere m gị, aga m agozi gị, mụbaa onụogugụ ụmụ ụmụ gị n'ihì ohu m Ebrahim."

²⁵ Ya mere, o wuru ebe ichụ aja n'ebe ahụ kpọkuo aha ONYENWE ANYỊ. Ọ makwara ụlọ ikwu ya n'ebe ahụ. Ndị na-ejere ya ozi gwukwara olulu mmiri.

Ogbugba ndu Aizik na Abimelek

²⁶ Abimelek na Ahuzat, onye ndumọdu ya, na Fikol onyeisi ndị agha ya sitere Gera jekwuru Aizik. ²⁷ Aizik juru ha si, "Gini mere unu ji biakwute m, ebe ọ bu na unu kporo m asi, chupukwa m site n'etiti unu?"

²⁸ Ha si, "Anyi huru nke oma na ONYENWE ANYI nonyeere gi, ya mere anyi ji si, 'O kwesiri ka inu iyi di n'etiti anyi na gi,' ka anyi na gi gbaakwa ndu ²⁹ na i gaghị eme anyi ihe ojoọ dika anyi na-esighi mee gi ihe ojoọ. I lezie anya nke oma, i ga-ahụ na anyi meere gi ihe oma mgbe anyi hapuru gi ka i laa n'udo. Ugbu a, anyi maara na i bu onye ONYENWE ANYI goziri agozi."

³⁰ Aizik meere ha mmemme nri di ukwu; ha riri, nuokwa. ³¹ N'isi ututu echi ya, ndi ikom ahụ niile nuritaara onwe ha iyi igba ndu. Aizik zilagara ha, ha hapuru ya laa n'udo.

³² N'otu ubochi ahụ kwa, ndi ohu Aizik biakwutere ya gwa ya banyere olulu mmiri ha na-egwu, si ya, "Anyi achotala mmiri n'olulu ahụ anyi na-egwu." ³³ Ọ kporo ya Shiba. Ọ bukwa nke a mere e ji akpo obodo ahụ Bíasheba† ruo taa.

Ndi inyom Iso luru

³⁴ Mgbe Iso gbara iri afo anọ, ọ luru Judit nwa Beiri, onye Het. Ọ lukwara Basemat nwa Elon, onye Het. ³⁵ Ha ghorọ Aizik na Ribeka ihe onodu obi ilu.

27

¹ Mgbe Aizik ghorọ agadi, n'oge anya ya na-adighi ahuzi uzọ nke oma, ọ kporo Iso okpara ya, si ya, "Nwa m nwoke."

Ọ zara si, "Lee m n'ebe a."

² Aizik gwara ya si, "Ugbu a, emeela m agadi, amakwaghị m ubochi onwu m. ³ Ya mere, were ihe ichu nta gi, uta gi na akụ gi, gaa n'ohia, gbutere m anu. ⁴ Siere m nri utọ otu ahụ o si amasi m, butere m ya ka m rie, ka mu onwe m gozie gi tupu m nwuo."

⁵ Ma Ribeka no na-ege nti mgbe Aizik na-agwa nwa ya Iso okwu. Nke mere na mgbe Iso gwara n'ohia ichu nta, ⁶ Ribeka gwara Jekob nwa ya okwu si ya, "Lee, anuru m ka nna gi na-agwa nwanne gi Iso okwu si ya, ⁷ 'Gaa n'ohia gbute anu, siere m nri utọ, ka m nodu n'ihu ONYENWE ANYI nye gi ngozi ikpezu tupu m nwuo.' ⁸ Ugbu a, nwa m nwoke, gee nti nke oma, mee ihe niile m gwara gi. ⁹ Gaa ugbu a n'igwe anu ulọ wetara m umu nwa ewu abuo di mma ka m jiri ha siere nna gi nri di utọ, udi ahụ na-amasi ya. ¹⁰ I ga-eburu ya bujere nna gi ka o rie, ka ya onwe ya gozie gi tupu ọ nwuo."

¹¹ Ma Jekob gwara Ribeka nne ya okwu si ya, "Nwanne m nwoke Iso bu onye gbara aji. Ahu nke m na-akwo murumuru. ¹² Gini ga-eme ma nna m metu m aka n'ahu? N'ihì ya, aga m abụ onye na-aghọ ya aghughọ, aga m esi otu a wetara onwe m ibu onu kama ngozi."

¹³ Nne ya gwara ya si, "Nwa m nwoke ka obubu onu gi dakwasị m. Naani mee ihe m kwuru. Gaa wetara m ha."

¹⁴ Ya mere, ọ gara weta ha nye nne ya. O ji ha sie nri di utọ, udi nke na-amasi nna ya. ¹⁵ Emesia, Ribeka chiputara uwe Iso okpara ya, ndi di mma, ndi ọ debere n'ulo

† 26:33 26:33 Nke a putara Olulu mmiri inu iyi

ya, nye ya nwa ya nta bu Jekob. ¹⁶ O jikwa akpukpo anu umu ewu nwere aji aji kee Jekob n'aka na n'akuku olu ya na-akwo murumuru.* ¹⁷ O bunyere nwa ya nwoke Jekob nri ahụ na-atọ uto, na achicha o mere.

¹⁸ O jekwuuru nna ya si ya, "Nna m."

O zara si, "Ahaa, nwa m, onye ka i bu?"

¹⁹ Jekob zara nna ya si ya, "Abu m Iso, okpara gi. Emeela m ihe i si m mee. Biko bilie ka i rie anu m gbutere n'ohia, ka gi onwe gi gozie m."

²⁰ Ma Aizik juru nwa ya nwoke si, "Olee otu i si chota ya ngwangwa, nwa m?"

Jekob zara ya si, "O bu ONYENWE ANYI Chineke gi mere ka ihe gaara m nke oma."

²¹ Mgbe ahụ Aizik gwara Jekob si, "Bia nso ka m metu gi aka nwa m nwoke, ka m mata ma i bu Iso n'eziokwu."

²² Jekob jere nna ya Aizik nso, onye meturu ya aka kwuo si, "Olu bu olu Jekob ma aka gi bu aka Iso." ²³ O choputaghi na o bu Jekob, n'ihu na aka ya di aji aji dika nke Iso. Ya mere, o goziri ya. ²⁴ Ma o jukwara ya ajuju ozo si ya, "I bu nwa m nwoke Iso n'eziokwu?"

Jekob zara si ya, "E, abu m ya."

²⁵ Mgbe ahụ, Aizik zara si ya, "Butere m ufodu n'ime anu ahụ i gbutere ka m rie, nye gi ngozi m."

Jekob butere ya bunye ya. O riri ya. ²⁶ Mgbe ahụ, nna ya Aizik siri ya, "Bia n'ebe a nwa m nwoke, sutu m onu."

²⁷ Ya mere, o jekwuuru ya sutu ya onu. Mgbe Aizik nuru isisi uwe ya, o goziri ya, si,

"N'ezie, isisi nwa m nwoke

dika isisi ala ubi

nke ONYENWE ANYI goziri.

²⁸ Ka Chineke nye gi site n'igirigi nke eluigwe,

na mmanu nke ala,

uba nke mkpuru ubi na mmanya oheru

²⁹ Ka otutu mba jeere gi ozi,

ka ndi mmadu kpo isiala nye gi.

Buru onye ochichi n'ebe umunna gi no,

ka umu nne gi muru kpo isiala nye gi.

Ka ndi niile na-abu gi onu buru ndi a buru onu,

ka ndi na-agosi gi buru ndi a goziri agosi."

Isọ ariọọ ka a gozie ya

³⁰ Mgbe Aizik gozichara Jekob, ka Jekob si n'ihu ya na-apu, lee Iso ka o si ichu nta na-alobata. ³¹ Ya onwe ya sikwara nri na-atọ uto butere nna ya. Mgbe ahụ, o gwara ya si, "Ka nna m, bilie, rie anu nwa ya si n'ohia gbute, ka gi onwe gi nye m ngozi gi."

³² Aizik zara si ya, "I bu onye?"

O zara si, "Abu m nwa gi nwoke Iso, okpara gi Iso."

³³ Oke ahụ oma jijiji mara Aizik, o si, "Onye kwanu bu onye ahụ gara gbute anu butere m ya? Eriri m ya tupu i bata. Agoziri m ya. N'ezie, onye a goziri agosi ka o ga-abu."

³⁴ Mgbe Iso nuru okwu ndi a si n'onu nna ya, o jiri oke olu kwaa akwa nke obi ilu gwa nna ya si ya, "Gozie m, mu onwe m, nna m."

³⁵ Ma o zara si ya, "Nwanne gi ejirila uzọ aghughọ bia nara ngozi gi."

* 27:16 27:16 Ya bu ebe aji n'adighi

³⁶ Işo kwuru si, “E meziri kpoo ya Jekob,[†] onye aghughu. Lee, o ghogbuola m ugboro abuo. Nke mbu, o naara m onodu ibu okpara m, ugbu a o narakwala m ngozi m.” O juru ajuju si, “O bu na i nweghi ngozi o bu la foduru nke i ga-agosi m?”

³⁷ Aizik zara si ya, “Emeela m ya ka o buru onyeisi n’ebe i no, mee umunna ya niile ndi na-ejere ya ozi. Enyela m ya mkpuru ubi niile na mmanya ohuru. Gini ozo ka m nwere ike imere gi, nwa m nwoke?”

³⁸ Işo juru nna ya si, “Nna m, o bu naani otu ngozi ka i nwere? Goziekwa m nna m!” Işo kwara akwa n’oke olu.

³⁹ Nna ya Aizik zara si ya,
 “Ebe obibi[‡] gi ga-adipu adipu,
 site n’ebe akunuba nke ala di,
 site n’ebe igirigi nke eluigwe di.

⁴⁰ Nriju afu gi ga-abu site na mma agha,
 i ga-ejekwara nwanne gi ozi.
 Ma mbe i mesiri nwere onwe gi,
 i ga-atopu agbu ya,
 site n’olu gi.”

Jekob agbakwuru Leban

⁴¹ Işo buru iro n’obi megide Jekob n’ihi ngozi ahụ nna ya nyere ya. O kwuru n’ime onwe ya si, “Oge a ga-eru ujū n’ihi nna m na-abia nso, n’oge ahụ aga m egbu nwanne m Jekob.”

⁴² Mgbe a gwara Ribeka ihe nwa ya nwoke nke okenye bu Işo kwuru, o ziri kpoo nwa ya nwoke nke nta bu Jekob si ya, “Lee, Işo nwanne gi na-akasi onwe ya obi site n’echiche o na-eche igbu gi. ⁴³ N’ihi nke a, nwa m nwoke, mee ihe m gwara gi, gbapu oso ngwangwa, gbakwuru nwanne m Leban na Haran, ⁴⁴ Nodu n’ebe ahụ ruo mgbe iwe nwanne gi ga-adaju. ⁴⁵ Mgbe nwanne gi kwusiri iwe iwe megide gi, mgbe o chefuru ihe i mere ya, aga m ezitere gi ozi ka i lota. N’ihi gini ka m ga-eji gbara aka unu abuo n’otu ubochi.”

⁴⁶ Mgbe ahụ Ribeka gara gwa Aizik si, “Ike idi ndu agwula m n’ihi ndi inyom Het ndi a. O buru na Jekob esite n’etiti ndi inyom ala a, site n’etiti ndi inyom Het ndi a luo nwunye, mara na onwu ga-akara m idi ndu mma.”

28

¹ Aizik kpoo Jekob gozie ya, nye ya iwu si ya, “Alula nwunye site n’ala Kenan. ² Kama bilie gaa Padan Aram n’ulo nna nne gi, Betuel, luru nwunye site n’umu ndi inyom Leban. ³ Ka Chineke Onye puru ime ihe niile, gozie gi, mee ka i mia mkpuru, mubaa, gho otutu mba. ⁴ Ka Chineke nye gi na umu umu gi ngozi ahụ o kwere nkwa inye Ebrahim. Ka i nweta ala a, nke i bi n’ime ya ugbu a dika obia, bu ala ahụ Chineke kwere Ebrahim na nkwa inye ya.” ⁵ Mgbe ahụ Aizik zipuru Jekob n’ije ya, o gara Padan Aram, n’ulo Leban nwa Betuel onye Aram, nwanne Ribeka onye bu nne Jekob na Işo.

⁶ Işo huru ka Aizik siri gozie Jekob, ziga ya Padan Aram ka o gaa luo nwunye n’ebe ahụ, nyekwa ya iwu mgbe o na-agosi ya si, “Alula wanyi na Kenan,” ⁷ Jekob rubekwara nna ya na nne ya isi gawa Padan Aram. ⁸ O dokwara Işo anya na ndi inyom Kenan di njo n’anya nna ya Aizik. ⁹ N’ihi ya, Işo gkwuru Ishmel luru Mahalat, ada Ishmel, nwa Ebrahim, onye bu wanyi Nebaiot, tinyekwara ndi nwunye o luru na mbu.

[†] 27:36 27:36 Jekob putara onye aghughu maobu onye na-ewere onodu onye ozo n’ike. [‡] 27:39 27:39 Ala Edom ebe ndi agburu Işo biri, bu ala akoro, ala nkume nkume, nke na-adighi emeputa nri nke oma di ka ala Kenan. Jen 36:8; 2Ez 8:20

Nrọ Jekọb rọrọ na Betel

¹⁰ Jekọb hapuru Bíasheba gawa Haran. ¹¹ Mgbe chi na-eji, ọ kwusiri ebe ọ ga-anọ zuo ike abali. Mgbe ọ choro idina ala, o weere otu n'ime nkume ndi di n'ebe ahụ hinye n'isi ya, dinara ala irahu ura. ¹² N'abali ahụ, ọ roro nrọ, hụ mbube e ji ari elu. E mere ka o guzo site n'ụwa ruo n'eluigwe. Ọ hukwara ndi mmuo ozi Chineke ka ha si na ya na-arigo na-aridakwa. ¹³ N'elu ya, ọ huru ONYENWE ANYI ka o guzo, nukwa ka ọ na-agwa ya okwu si, "Mụ onwe m bu ONYENWE ANYI, Chineke nna gi Ebrahim, na Chineke Aizik. Aga m enye gi na umu umu gi ala ahụ nke i dina n'elu ya. ¹⁴ Umụ gi ga-adị ukwu, di ka aja di n'ala. Ha ga-eputa ala a, site n'owuwa anyanwu ruo n'odida anyanwu, sitekwa n'ugwu ruo na ndida. A ga-esitekwa na gi na mkpuru gi, gozie mba niile nke uwa a. ¹⁵ Anonyeere m gi. Aga m echebe gi ebe obula i na-aga. Aga m akpoghachite gi n'ala a. Agaghị m ahapu gi tutu ruo mgbe m mezuoro gi ihe niile m kwere gi na nkwa."

¹⁶ Jekọb tetara n'ura si, "N'ezie ONYENWE ANYI no n'ebe a. Ma amaghị m ya." ¹⁷ Ọ turu egwu si, "Lee ka ebe a si di oke egwu, o nweghi ihe ebe a bu karịa ulo Chineke, n'ezie ọ bu onu uzọ ama eluigwe."

¹⁸ N'isi ututu echi ya, Jekọb weere nkume ahụ o hinyere n'isi ya guzo ya dika ogidi, wusa mmanu n'elu ya. ¹⁹ Ọ koro ebe ahụ Betel, ọ bu ezie na Luz bu aha obodo ahụ na mbu.

²⁰ Mgbe ahụ, Jekọb kwere nkwa si, "Ọ buru na Chineke ga-anonyere m, chebe m n'ije m na-eje, ọ buru na ọ ga-enye m ihe oriri m ga-eri na uwe m ga-eyi, ²¹ m loghachi n'ulo nna m n'udo, mgbe ahụ, ONYENWE ANYI ga-abu Chineke m. ²² Nkume a m doziri elu dika ogidi ga-abu ulo Chineke. Aga m eke ihe niile i nyere m uzọ iri, nyeghachi gi otu uzọ."

29

Jekọb erute n'ulo Leban

¹ Jekọb gara n'ihu n'ije ya rute n'ala di n'owuwa anyanwu. ² N'Ebe Nso a, ọ huru otu olulu mmiri, hukwa uzọ igwe aturu ato ndi no n'akuku olulu mmiri n'ihia na ndi na-elekota ha na-enye ha mmiri site n'olulu mmiri ahụ. Nkume e ji mechie onu olulu mmiri ahụ buru ibu. ³ N'ihia na mgbe igwe aturu niile biazukotara n'olulu mmiri ahụ, ndi ozuzu aturu na-emeghepu nkume ahụ nye ha mmiri. Emesia, ha na-ejikwa nkume ahụ mechie onu olulu mmiri ahụ.

⁴ Jekọb jekwuru ndi na-elekota aturu ahụ juo ha si, "Umunna m, ebee ka unu si?" Ha zara si ya, "Anyi si Haran."

⁵ Ọ juru ha si, "Unu maara Leban, nwa Nahọ?"

Ha zara si, "Anyi ma ya."

⁶ Ọzo Jekọb juru ha si, "Ahụ ọ dikwa ya mma?"

Ha zara si ya, "E, ahụ di ya. Lee nwa ya nwanyi Rachel ka ọ chi aturu ya na-abia."

⁷ Jekọb kwuru si, "Lee, anyanwu ka na-acha. O rubeghi oge e ji achibata igwe umu anu ulo. Nyenu ha mmiri ka ha nuo, ka ha laghachi gaa taa ahijia."

⁸ Ha zara si ya, "Anyi agaghị enye ha mmiri tutu ruo mgbe igwe aturu niile biakotara, mgbe e wepuru nkume e ji mechie onu olulu mmiri, mgbe ahụ ka anyi ga-enye ha mmiri."

⁹ Mgbe Jekọb na ndi ozuzu aturu ndi a kpu okwu n'onu, Rachel chiri aturu nna ya biakwute ha, n'ihia na onye ozuzu aturu nwanyi ka ọ bu. ¹⁰ Mgbe Jekọb huru Rachel nwa Leban nwanne nne ya, hukwa igwe aturu Leban, ọ meghepuru nkume ahụ e ji mechie onu olulu mmiri ahụ nye igwe aturu Leban, nwanne nne ya mmiri ka ha nuo. ¹¹ Emesia, Jekọb suturu Rachel onu, kwaa akwa n'oke olu. ¹² Jekọb kowaara

Rechel na ọ bụ onye ikwu nna ya, burukwa nwa Ribeka. N'ihl ya Rechel ji ọsọ gbalaa n'ulọ ha kọrọ nna ya.

¹³ Mgbe Leban nuru maka Jekob nwa nwanne ya nwanyi, o mere ngwangwa puo izute ya. O makuru ya, sutu ya onu, kororo ya laa n'ulo. N'ebe ahụ, Jekob kororo ya ihe ndi a niile. ¹⁴ Leban siru ya, "N'ezie, i bu okpukpu m na anu ahu m."

Ije ozi Jekob n'ihl Rechel na Lia

O nonyeere ya otu onwa. ¹⁵ Leban siru Jekob, "O bu n'ihl na i bu onye ikwu m ka i na-agbara m odibo n'efu? Gwa m ego ole m ga-akwu gi n'ihl oru i na-aruru m?"

¹⁶ Leban muru umu ndi inyom abuo. Aha nke okenye bu Lia. Aha nke nta bu Rechel. ¹⁷ Ima mma Lia di ya n'anya, ma Rechel mara mma n'ahu, maakwa mma ile anya. ¹⁸ O bu Rechel ka Jekob huru n'anya. N'ihl ya Jekob gwara Leban si, "Aga m aruru gi oru* afọ asaa ma o buru na i ga-ekwe ka m luo Rechel."

¹⁹ Leban zara Jekob si ya, "O di mma na i luru Rechel kari na onye ozo ga-ahu ya. Soro m nodu n'ebe a." ²⁰ Ya mere Jekob gbara odibo afọ asaa maka Rechel. Ma afọ asaa ndi a dika abali ole na ole n'anya Jekob n'ihl ihunanya o nwere n'ebe Rechel no.

²¹ Jekob gwara Leban, okwu si ya, "Kponye m nwunye m n'ihl n'ubochi m ezuola. Achoro m ibakwuru ya."

²² Leban kpokotara ndi niile bi n'ebe ahụ mere ha n'oke oriri. ²³ †N'anyasi ubochi ahụ, Leban kororo nwa ya nwanyi bu Lia kpobara Jekob, o bakwuuru ya. ²⁴ Leban nyekwara Lia odibo ya, Zilpa, ka o buru odibo nwanyi ya.

²⁵ Mgbe chi boru, Jekob huru na o bu Lia ka Leban kponyere ya. Jekob siru Leban, "Gini bu ihe a i mere m? O bu ghi n'ihl Rechel ka m ji gbaara gi odibo? Gini mere i ji ghogbuo m?"

²⁶ Leban zara si ya, "O bu ghi omenaala anyi ibu uzu kee nwantakiri nwanyi nke nta di tupu nke ada. ²⁷ Otu o di, chere ka mmemme izu uka nke onye nke a gafee. Mgbe ahụ, aga m akponyekwa gi onye nke ozo a maka odibo i ga-agbara m afọ asaa ozo."

²⁸ Jekob mere ka o si kwuo. O debezuru mmemme otu izu uka onye nke a, Leban kponyere ya nwa ya Rechel ka o buru nwunye ya. ²⁹ Leban nyere nwa ya nwanyi, Rechel, odibo ya nwanyi bu Bilha, ka o buru odibo ya. ³⁰ Jekob bakwukwara Rechel. O huru Rechel n'anya nke ukwu kari Lia. O gbakwara Leban odibo afọ asaa ozo.

Umu Jekob

³¹ Mgbe ONYENWE ANYI huru na Lia bu nwanyi a kororo asi, o meghere akpanwa ya, ma Rechel bu nwanyi aga. ³² Lia turu ime muo nwa nwoke, kpo ya Ruben. N'ihl na o kwuru si, "O bu n'ihl na ONYENWE ANYI ahula nsogbu m, ugbu a di m ga-ahu m n'anya."

³³ O turu ime ozo muokwa nwa nwoke. O kwuru si, "ONYENWE ANYI anula na m bu nwanyi a kororo asi, o bu ya mere o ji nye m nwa nwoke ozo." Ya mere o kororo aha ya Simion.

³⁴ Lia turu ime ozo, mgbe o muru nwa nwoke, o kwuru si, "N'ezie, ugbu a ka di m ga-arapara m n'ahu, n'ihl na amurala m ya umu ndi ikom ato." Ya mere o kororo aha ya Livayi.

³⁵ O turu ime ozo muo nwa nwoke. O kwuru si, "Ugbu a aga m eto ONYENWE ANYI." Ya mere, o kororo aha ya Juda. Lia musiri nwa a kwusi imu umu.

* **29:18** 29:18 Onye obula choro ilu nwanyi na-akwu nna nwaagboghohu ahụ ego akụ, n'isi ya. Jen 34:12 Ma o buru na o nweghi ego ikwu ego akụ, o ga-aruru nna nwanyi ahụ oru ruzuo ego ole, maobu afọ ole ruru ihe o kwesiri ikwu dika ego akụ, n'isi onye ahụ. † **29:23** 29:23 Umu nwanyi a luru alu na-eji akwa mkpudo kpuchie ihu ha. Jen 24:65

30

¹ Rachel hụrụ na ya amughị nwa ọbụla nye Jekọb, o kworo ekworo megide nwanne ya nwanyị. Ya mere, ọ sịrị Jekọb, “Nye m ụmụ. Ọ bụrụ na i meghị otu a, aga m anwụ.”

² Jekọb were iwe megide Rachel, sị ya, “Abụ m Chineke onye gbochiri gị mkpụrụ nke afọ?”

³ *Mgbe ahụ Rachel gwara Jekọb sị ya, “Lee odibo m nwanyị Bilha, bakwuru ya ka ọ muo nwa n’ikpere m abụo, ka mụ onwe m site na ya bụrụkwa onye mụtara ụmụ.”

⁴ Rachel nyere Jekọb Bilha, odibo nwanyị ya, Jekọb bakwuuru ya. ⁵ Bilha tūrụ ime muora Jekọb nwa nwoke. ⁶ Nke a mere ka Rachel kwuo sị, “Chineke ekpeputala m. Ọ nūla aririọ m nye m nwa nwoke.” N’ihi nke a, Rachel gurụ nwa ahụ Dan.

⁷ Bilha, odibo nwanyị Rachel, tūrụ ime ozo mụtara Jekọb nwa nwoke nke abụo.

⁸ Rachel kwuru sị, “Mgba di ukwuu ka mụ na nwanne m nwanyị gbara, m merie.” Ọ kpọọ ya Naftali.

⁹ Lia hụrụ na ya akwusila imụ nwa, ọ kpọọ Zilpa, odibo ya nwanyị kpọnye Jekọb ka ọ bụrụ nwunye ya. ¹⁰ Zilpa, odibo nwanyị Lia, mụtara Jekọb nwa nwoke. ¹¹ Mgbe nke a mere, Lia kwuru sị, “Nke a bụ ihuoma.” Ọ kpọọ nwa ahụ Gad.

¹² Zilpa, odibo nwanyị Lia mụtara Jekọb nwa nwoke nke abụo. ¹³ Mgbe ahụ Lia kwuru sị, “Onu ejula m obi, n’ihi na ụmụ nwanyị ibe m ga-akpọ m onye ihe na-agara nke oma.” Lia kpọọ nwantakiri nwoke ahụ Asha.

¹⁴ Otu ubochi, n’oge a na-agho oka wiiti, Ruben nwa Lia, gara n’ohia hụ ahihia a na-akpọ mandreki.† Ọ kutaara nne ya ufodu n’ime ahihia a. Mgbe Rachel hụrụ ahihia a, ọ rioro Lia sị ya, “Biko nyetu m ufodu n’ime mandreki ndi a nwa gi nwoke kutara.”

¹⁵ Ma Lia zara sị ya, “O zubeere gi na i napuru m di m? I chokwara inapu m mandreki ndi a nwa m nwoke wetaara m?”

Rachel zara Lia sị, “O di mma, ka gi na ya dinaa n’abalị a ka ọ bụrụ ihe mgbanwo maka mandreki nwa gi nwoke.”

¹⁶ Ya mere, mgbe Jekọb si n’ohia na-alobata n’uhuruchi ubochi ahụ, Lia puru izute ya, sị ya, “I ga-abakwute m n’ihi na m ejirila m ahihia mandreki nwa m nwoke m zuta gi.” Ha dinara n’abalị ahụ.

¹⁷ Chineke nuru olu Lia, ọ tūrụ ime mụtara Jekọb nwa nwoke nke ise. ¹⁸ Lia siri, “Chineke akwola m ugwo maka odibo m nwanyị m nyere di m.” Ya mere ọ kpọọ aha ya Isaka.

¹⁹ Lia tukwara ime ozo mụtara Jekọb nwa nwoke nke isii. ²⁰ Ugbu a Lia kwuru sị, “Chineke enyela m ezi onyinye di oke onu. Ugbu a, di m ga-eji nkwanye ugwu leta m n’ihi na amoralala m ya ụmụ ndi ikom isii.” Ọ kpọọ aha ya Zebulon.

²¹ Emesia, Lia muru nwa nwanyị, kpọọ ya Daina.

²² Chineke chetara Rachel. Ọ nuru olu ya, meghee akpanwa ya. ²³ N’ihi ya, Rachel tūrụ ime muta nwa nwoke. Ọ siri, “Chineke ewepula nkocha diri m.” ²⁴ Rachel kpọọ aha ya Josef, di ka ọ siri, “Ka ONYENWE ANYI nyekwa m nwa nwoke ozo.”

Nkwekọrịta Jekọb na Leban

²⁵ Mgbe Rachel musiri Josef, Jekọb jekwuru Leban sị ya, “Zilaga m ka m laghachi n’ebe m na ala nke m. ²⁶ Kpọnye m ndi nwunye m, ndi m ji n’ihi ha gbara gi odibo, ha na ụmụ m, ka m lakwaa. I maara otu m siri gbaara gi odibo. Kpọnye m ha ka m duru ha laghachi ebe m si bia.”

* **30:3** 30:3 Anyi huru na omenaala a bu nke sitere n’ala ndi si n’akuku oyuwa anyanwu, n’ulo Ebrahim. Jen 16:2 Ugbu a, Jekob na-eme otu ihe ahụ. † **30:14** 30:14 Mandreki, bu ahihia nke umu mmadu na-asi, na o nwere ogwu na-eweta mkpali ochicho mmekorita n’ahu mmadu, na-emekwa ka nwanyị ọbụla tara ya tūrụ ime. Abk 7:13

²⁷ Leban siri Jekob, “O buru na m achotala amara n’ihu gi biko nodu, n’ihi na esi m n’igba afa choputa na ONYENWE ANYI agoziela m n’ihi gi.” ²⁸ Leban siri, “Kwuo ego ole i choro ka m kwuo gi, aga m akwu ya.”

²⁹ Jekob zara si Leban, “Gi onwe gi maara otu m si gbara gi odibo na ihe mere igwe anu ulo gi ndi m lekotara. ³⁰ N’ihi na ole na ole ka i nwere mgbe m biara, ma ugbu a, ha abaala uba nke ukwu. ONYENWE ANYI esitela n’ukwu m gozie gi. Ugbu a, kedu mgbe m ga-arukwanu oru nke mu onwe m maka ezinaulo m?”

³¹ Leban juru Jekob si, “Kedu ihe m ga-enye gi?”

Jekob gwara ya si, “Enyela m ihe obula, kama o nwere otu ihe m choro ka i mee. O buru na i mee ya, aga m alaghachi ilekota igwe anu ulo gi. ³² Kwere ka m jeharia n’etiti igwe anu ulo gi, ka m hoputa site n’etiti igwe aturu gi ndi niile turu agwa agwa, na umu aturu niile di oji, na ewu niile turu agwa agwa. Aturu na ewu ndi a niile m ga-ahoputa ga-abu ugwo oru m. ³³ Ezi omume m ga-azara n’odinihu, mgbe obula i biara nyochaa ugwo oru i kwuru m. Ewu obula na-atughu agwa agwa, maobu aturu obula na-ejighi oji i choputara n’etiti igwe ewu na aturu nke m ka a ga-agu di ka ihe e zuru n’ohi.”

³⁴ Leban zara si ya, “O di mma. Ya diri dika i kwuru.” ³⁵ N’otu ubochi ahụ, o hoputachara mkpi niile turu agwa maobu ntupo na nne ewu niile ndi nwere turu agwa maobu ntupo na nke obula nwere aji ocha n’ahu ya. O hoputakwara aturu ojii niile, nyefee ha n’aka umu ya ka ha lekotaa ha. ³⁶ Leban jere ije abali ato nke kewapuru ha site n’ebe Jekob no. Ma Jekob nogidere na-elekota igwe anu ulo Leban ndi ozo.

³⁷ Mgbe ahụ Jekob gara gbute ngalaba osisi popla, na osisi alumond, na osisi plenu, kpechapu ahụ agbugbo osisi ndi a, si otu a mee ka ime ime ngalaba osisi ndi a di ocha puta ihè. ³⁸ O togboro osisi ndi a o kpechaputara n’ebe ewu na aturu ndi a na-anu mmiri, ka ha cherita ihu ebe igwe anu ulo ndi a no mgbe obula ha na-anu mmiri. Nke a mere mgbe igwe anu ulo ndi a na-enwe ekpomoku nke igba ibe ha, n’oge ha biara inu mmiri, ³⁹ o bu n’ihu ngalaba osisi ndi a ka ha na-anu na-agba onwe ha. Mgbe anu ulo ndi a muru umu, ahụ umu ha na-atu agwa agwa maobu nwe ntupo. ⁴⁰ Jekob na-edo umu igwe ewu na aturu ndi a n’otu akuku, ma o na-eme ka anu ulo ndi ozo chee ihu ha n’anu ulo Leban ndi turu agwa agwa, maobu na-eji oji. N’uzo di otu a, o kewaputaara onwe ya anu ulo nke ya. O tinyekotaghi ha n’anu ulo Leban. ⁴¹ Mgbe obula nne anu ulo ndi ahụ siri ike no n’onodu ituru ime, Jekob na-edobe ngalaba osisi ndi ahụ n’akuku ebe ha na-anu mmiri n’ihu ha, ka ha noro n’ebe ahụ gbaa onwe ha. ⁴² Ma o buru na anu ulo ndi ahụ adighi ike, Jekob anaghi edebe osisi ndi a n’ihu ha. Ya mere, igwe ewu na aturu ndi na-esighi ike gaara Leban. Ma ndi siri ike gaara Jekob. ⁴³ Site n’uzo di otu a, Jekob ghoru onye nwere aku hie nne. O nwekwara otutu igwe anu ulo na otutu ndi na-ejere ya ozi nwoke na nwanyi, na otutu inyinya kamel, na otutu inyinya ibu ndi ozo.

31

Jekob ahapu Padan Aram

¹ Jekob nuru na umu ndi ikom Leban na-asị, “Jekob ewerechaala ihe niile nna anyi nwere. O sitere n’ihe nna anyi nwere kpata akunuba ya niile.” ² Jekob hukwara na omume Leban n’ebe o no adighikwa otu o di na mbu.

³ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI siri Jekob, “Laghachi n’ala nna gi ha, lakwuru umunna gi, aga m anonyere gi.”

⁴ Ya mere, Jekob ziri Rachel na Lia ozi ka ha biakwute ya n’ohia ebe o no na-elekota igwe anu ulo ya. ⁵ O siri ha, “Ahula m na omume nna unu n’ebe m no adighikwa otu o di na mbu. Ma Chineke nna m ha nonyeere m. ⁶ Unu maara na eji m ike m

niile ruora nna unu oru. ⁷ Ma nna unu ghogburu m, gbanwee ugwo oru m ugboro iri. Otu o di, Chineke ekweghi ka nna unu meruo m ahụ. ⁸ O buru na o si, 'Ndi turu agwa agwa ga-abu ugwo oru gi,' mgbe ahụ, igwe anu ulo niile na-amu umu na-abu ndi turu agwa. Ma o buru na o si, 'Ndi niile nwere ntupo ga-abu ugwo oru gi,' mgbe ahụ, igwe anu ulo niile na-amu umu na-enwe ntupo ocha n'ahụ ha. ⁹ Chineke napuru nna unu anu ulo ya ma nye m ha.

¹⁰ "N'oge umu anu ulo ji atụ ime, eweliri m anya hu na nro na umu mkpi niile na-agba igwe nne ewu bu umu mkpi ndi turu agwa agwa, ndi nwere akara maobu ndi nwere ntupo ocha n'ahụ ha. ¹¹ Mgbe ahụ, mmuo ozi Chineke siru m na nro, 'Jekob.' Azara m si, 'Lee m n'ebe a.' ¹² O siru m, 'Lelie anya gi elu, lee ka i hu na mkpi niile na-agba igwe nne ewu ndi a bu mkpi ndi ahụ turu agwa agwa, ndi nwere akara maobu ndi nwere ntupo ocha. N'ihu na ahula m ihe niile Leban na-eme gi. ¹³ Mu onwe m bu Chineke nke Betel, ebe i wukwasiri mmanu n'ogidi nkume ahụ, ebe i kwekwara m nkwa. Ugbu a, kulie, hapu obodo a, laghachi n'ala a no muo gi.'"

¹⁴ Rechel na Lia zara si ya, "Anyi ka nwere oke n'ihe nketa n'ulo nna anyi? ¹⁵ O bughi dika ndi obia ka o gunyeziri anyi? N'ihu na o reela anyi, ripiakwa ugwo isi anyi. ¹⁶ N'ezie, aku ndi ahụ Chineke napuru nna anyi bu nke anyi na nke umu anyi. Ya mere, mee ihe obula Chineke si gi mee."

¹⁷ Jekob biliri, kukwasu umu ya na ndi nwunye ya n'elu inyinya kamel, ¹⁸ duru igwe anu ulo ya niile, na ihe o kpatara na Padan Aram, lakwuru nna ya Aizik n'ala Kenan.

¹⁹ Ka Leban gara ikpachapu aji umu aturu ya, Rechel zuuru arusi ezinaulo nna ya. ²⁰ Jekob ghokwara Leban onye Aram aghughu n'ihu na o gwaghi ya na o na-agbapu oso. ²¹ Ya mere, o buru ihe niile o nwere gbapu oso, gbafee iyi ukwu Yufretis, chee ihu n'ala ugwu ugwu Gilead.

Leban achuso Jekob oso

²² Abali ato agafeelari tupu a gwa Leban na Jekob agbalaala. ²³ O duuru ndi ikwu ya chuo Jekob oso abali asaa tupu o chukwute ya n'ala ugwu ugwu Gilead. ²⁴ Ma Chineke biakwutere Leban onye Aram na nro n'abali si ya, "Kpachapu anya gi, hu na o nweghi ihe i gwara Jekob, maobu okwu di mma, maobu nke di njo."

²⁵ Jekob amaala ulo ikwu ya n'ala ugwu Gilead mgbe Leban chukwutere ya. Leban na ndi ikwu ya makwara ulo ikwu nke ha n'ebe ahụ. ²⁶ Leban siru Jekob, "Gini bu ihe a i mere? I ghogbuola m. I burula umu m ndi inyom dika ndi a dotara n'agha? ²⁷ Gini mere i ji ghogbuo m, zoro ezo gbapu? Gini mere i gwaghi m ka m jiri onu na ibu abu nke ya na ikpo ubo akwara na iti igba so, zilaga gi? ²⁸ Gini mere i nyeghi m ohere ka m sutu umu umu m na umu m ndi inyom onu si ha laa nke oma? Omume a i mere bu omume nzuzu. ²⁹ Enwere m ike meruo gi ahụ ugbu a, ma Chineke nke nna gi mere ka m hu ya anya na nro n'abali gara aga. O doru m aka na nti si m, 'Kpachapu anya gi hu na o nweghi ihe i gwara Jekob, maobu okwu di mma, maobu nke di njo.' ³⁰ Ugbu a, i na-ala n'ihu na o guru gi aguu ilaghachi n'ulo nna gi, ma gini mere i ji zuru chi m?"

³¹ Jekob zara si Leban, "N'ihu na m turu egwu, n'ihu na m chere si na i ga-eji ike napu m umu gi ndi inyom a. ³² Ma o buru na i chota onye obula ji chi gi ndi a, onye ahụ ga-anwu. N'ihu ndi ikwu gi ndi a, chogharja n'onwe gi, lee ma i ga-achota ihe obula bu nke gi di m n'aka. O buru na i chota ya, were ya." Ma Jekob amaghi na Rechel zuuru chi ndi ahụ.

³³ Ya mere, Leban bara n'ulo ikwu Jekob, na n'ime ulo ikwu Lia, na n'ime ulo ikwu ndi odibo nwanyi abuo ya, ma o nweghi ihe o chotara. O sitere n'ulo ikwu Lia puta baa n'ulo ikwu Rechel. ³⁴ N'oge a, Rechel ewerela arusi ezinaulo ndi ahụ tinye ha

n'ime akwa e ji anokwasị n'elu inyinya kamel noḍu oḍu n'elu ya. Leban choḡhariri ebe niile n'ime ụlọ ikwu ahụ ma o choḡtaghi arusi ezinaulo ndi ahụ.

³⁵ Mgbe ahụ, Rachel gwara nna ya Leban si, "Biko, ewela iwe nna m ukwu, n'ihu na enweghi m ike ibili otọ n'ihu gi. Anọ m n'onodu ndi inyom na-anọ kwa onwa." Leban choḡhariri ebe niile, ma o hughi arusi ezinaulo ndi ahụ.

³⁶ Iwe were Jekob megide Leban. O ji iwe juo Leban si, "Gini bu njehie m? Gini bu mmehie m mere i ji si otu a na-achusi m ike? ³⁷ Ugbo a, i choḡhariala n'ibu m niile, gini ka i choḡtara bu nke gi? Weputa ya n'ihu ndi ikwu gi na n'ihu ndi nke m, ka ha kpeere mu na gi ikpe.

³⁸ "Iri afo abuo ka mu na gi noro. O nweghi mgbe ime puru umu ewu na aturu gi; o nwekwaghi mgbe m riri ebule si n'igwe anu ulo gi. ³⁹ *O nweghi mgbe m welataara gi anu ulo nke anu ohia dogburu, kama akwuru m ugwo ha. I mekwara ka m kwughachi gi anu ulo obula e zuru n'ohi, maobu n'ehihie, maobu n'abali. ⁴⁰ N'ime oke anwu nke ehie ka m ruuru gi oru. Ruokwara gi oru n'oge oyi na-atu, n'abali ura sikwa n'anya m puo. ⁴¹ Otu a ka o diri m iri afo abuo m jeere gi ozi. Aruru m gi oru afo iri na anọ maka umu gi ndi inyom abuo ndi a, afo isii ka m lekotara igwe ewu na aturu gi. I nokwa n'ime ihe ndi a gbanwee ugwo oru m ugboro iri. ⁴² A si na Chineke m, Chineke Ebrahim, onye ahụ a na-atu egwu nke Aizik, anonyereghi m, i gaara ezilaga m n'aka efu, agaara m agbara aka laa. Ma Chineke ahula irusi oru ike m, na nhuju anya m niile, o bu ya mere o ji baara gi mba n'abali gara aga."

⁴³ Mgbe ahụ Leban zagbachiri si Jekob, "Ndi inyom ndi a bu umu m. Umuka ndi a bu umu m. Igwe anu ulo ndi a bu nke m. Ihe ndi a niile i na-ahu anya bu nke m. Olee otu m ga-esi meruo umu m, na umu umu m ahụ? ⁴⁴ Ugbo a, bia ka anyi gbaa ndu mu na gi, ka o buru ihe ama n'etiti anyi."

⁴⁵ Ya mere, Jekob weere otu nkume guzo ya otọ dika ogidi. ⁴⁶ Jekob gwakwara ndi so ya si ha, "Tutukota nkume." Ha tutukotara nkume wusa ha n'otu ebe mee ka o laa elu. Emesia, ha noduru n'akuku nkume ndi ahụ rie nri.† ⁴⁷ Leban kporo nkume ndi ahụ Jega-Sahaduta, n'asusu nke ya. Jekob kporo ya Galeed, n'asusu nke ya.

⁴⁸ Emesia, Leban siru, "Ka nkume ndi a buru ihe ama n'etiti mu na gi taa." Nke a mere e ji kporo ya Galeed. ⁴⁹ A kpokwara ya Mizpa, n'ihu na Leban siru, "Ka ONYENWE ANYI buru onye ga-eche mu na gi nche ihu na onye obula n'ime anyi debere ogbugba ndu a, mgbe anyi na-anoghi ibe anyi nso. ⁵⁰ O buru na i mee umu m ndi inyom ihe ojoo, maobu luo ndi inyom ndi ozọ tinyere ha, o nweghi onye n'ime anyi ga-amata, ma cheta na Chineke ga-abu onyeama n'etiti mu na gi."

⁵¹ Leban gwakwara Jekob si, "Lee nkume ndi a a wusara n'ebe a na ogidi m mere ka o guzo n'etiti mu na gi. ⁵² Nkume ndi a a wusara bu akaebe, ogidi a bukwa ihe ama. Agaghi m agabiga nkume ndi a a wusara gafeeta n'akuku nke gi ime gi ihe ojoo. Gi onwe gi agaghi agabiga nkume ndi a a wusara na ogidi a gafeeta n'akuku nke m ime m ihe ojoo. ⁵³ Ka Chineke Ebrahim na Chineke Nahọ,‡ Chineke nna ha, buru onye ikpe n'etiti mu na gi."

Ya mere Jekob ji onye ahụ a na-atu egwu nke nna ya Aizik nuo iyi. ⁵⁴ O churu aja n'ala ugwu ugwu ahụ, kporo ndi ikwu ya niile oriri. Mgbe ha richara nri, ha rahuru ura n'ebe ahụ.

* **31:39** 31:39 O buru na anu ohia adogbuo aturu e nyere onye ozuzu aturu ka o lekota, onye ozuzu aturu ahụ ga-eweta ufodu n'ime anu ahụ a dogburu adogbu, iji gosi ihe mere. Mgbe ahụ, o nweghi onye obula ga-asu ya kwuo ugwo obula, n'ihu anu ulo ahụ nwuru anwu. Opu 22:13 † **31:46** 31:46 Oge obula mmadu na ibe ya gbara ndu, ha na-eri nri a na-akpo, nri ogbugba ndu iji mesie ogbugba ndu ahụ ike. ‡ **31:53** 31:53 Nahọ bu nwanne Ebrahim, Jen 11:26; 22:20 burukwa nna Leban. Jen 24:24,29 Leban bu nwoke na-efe otutu chi. Jen 31:19

⁵⁵ N'isi ụtụtụ echi ya, Leban biliri sutu ụmụ ya ndị inyom na ụmụ ụmụ ya ọnu. Ọ gòziri ha, hapụ ha laghachi ụlọ ha.

32

Jekọb akwadobe maka izute Iso

¹ Jekọb n'onwe ya hapụrụ gawa n'ihu n'ije ya. Ndị mmuọ ozi Chineke zutere ya n'uzọ. ² Mgbe Jekọb hụrụ ha, o kwuru sị, "Ebe a bụ ụlọ ikwu Chineke!" Ọ kpọrọ ebe ahụ, Mahanaim.

³ Mgbe ahụ, Jekọb zipurụ ndị ozi ka ha jee hụ Iso nwanne ya nwoke n'ala Sia,* n'obodo Edom. ⁴ O ziri ha ozi sị, "Ihe a bụ ihe unu ga-agwa nna m ukwu Iso, 'Odibo gị Jekọb kwuru sị, Ọ bụ na nke Leban ka m jere kemgbe, ọ bụkwa ebe ahụ ka m nọ ruo ugbo a. ⁵ Enwere m ọtụtụ ehi, na inyinya ibu, na igwe aturụ na ewu, na ndị odibo ndị nwoke na ndị nwanyi. Ana m ezigara onyenwe m ozi a ka m nata ihuoma n'ebe ọ nọ.'"

⁶ Mgbe ndị ozi ahụ loghachikwutere Jekọb, ha gwara ya sị ya, "Anyị jekwuru nwanne gị nwoke Iso dị ka i ziri anyị. Ugbo a, ọ na-abia. Ọ chị narị ndị ikom anọ na-abia izute gị."

⁷ Ujọ turu Jekọb nke ukwuu, obi ya juputakwara na nsogbu. N'ihi nke a, o kewara ndị niile so ya ụzọ abụọ, tinyere anụ ụlọ ya, na igwe ehi ya na inyinya kamel ya. ⁸ O chere n'obi ya sị, "Ọ buru na Iso aluso otu n'ime ụzọ abụọ a ogụ, otu ụzọ fọdurụ ga-enwe ike gbalaga."

⁹ Mgbe ahụ, Jekọb kpere ekpere sị, "Chineke nke nna m Ebrahim, Chineke nke nna m Aizik, ONYENWE ANYI, gị onye gwara m sị, 'Laghachi n'ala gị na n'ebe ụmunnna gị nọ, aga m eme ka ihe gaara gị nke oma.' ¹⁰ Ekwesighi m obi ebere na ikwesi ntukwasị obi nke i gosiri ohu gị. Mgbe m gabigara Jodan a, enweghi m ihe obula karịa mkpanaka m, ma ugbo a, abụ m omuma ụlọ ikwu abụọ. ¹¹ Zoputa m, ariọ m gị, site n'aka nwanne m Iso, n'ihi na egwu na-atu m na ọ ga-abia luso m agha, lusokwa ndị nne a na ụmuntakiri ha agha. ¹² Ọ bụ gị kwuru sị, 'Aga m eme ka ihe gaara gị nke oma, meekwa ka ụmụ ụmụ gị diri ka aja nke di n'onu osimiri, nke mmadu na-apughị iguta onu.'"

¹³ Jekọb rahuru n'ebe ahụ n'abalị ahụ. Site n'ihe niile o nwere, ọ hoputara onyinye ọ ga-enye nwanne ya Iso. ¹⁴ Ọ kwadoro inye ya: narị nne ewu abụọ (200), iri mkpi abụọ (20), narị nne aturu abụọ (200), iri ebule abụọ (20) ¹⁵ Iri nne inyinya kamel atọ (30) na ụmụ ha, na iri nne ehi anọ (40), oke ehi iri (10), iri nne inyinya ibu abụọ (20), oke inyinya ibu iri (10). ¹⁶ O weere onyinye ndị a niile nyefee n'aka ndị ozi ya n'usoro dika udi ha si di. Ọ gwara ndị na-ejere ya ozi sị ha, "Burunu ụzọ na-aga, meenu ka ohere di n'etiti igwe anu na igwe ibe ya."

¹⁷ O nyere onye mbu iwu sị ha, "Mgbe Iso nwanne m zutere unu juo unu ajuju sị, 'Onye bu nna unu ukwu? Ebee ka unu na-aga? Onye nwe anu ulo ndi a niile unu chi na-aga?' ¹⁸ Unu ga-aza sị ya, 'Anu ulo ndi a bu nke ohu gi Jekob. Ha bu onyinye e zitere onyenwe m Iso, lee ka o na-abia n'azu anyi.'"

¹⁹ Otu ozi ahụ ka Jekọb ziri onye nke abụọ na onye nke atọ, na ndị ozo niile chi igwe anụ ụlọ, sị ha, "Unu ga-agwa Iso otu ihe ahụ mgbe unu zutere ya. ²⁰ Hukwanu na unu gwara ya sị, 'Ohu gi Jekob no n'azu anyi.'" Echiche ya bu, "Aga m eji onyinye ndi a niile m na-ecipuru ya mee ka obi ya dajuo, nke o ga-abu mgbe mu na ya zutere, ma eleghi anya, o ga-anabata m." ²¹ Mgbe o zipuchasiri onyinye ndi ahụ niile, Jekob rahuru ura n'ulo ikwu ya n'abalị ahụ.

* **32:3** 32:3 Ala Sia nke di nso iyi Jabok, ga-emesia buru ala di mkpa n'oge ochichi eze Devid na Solomon. Jen 14:6; 33:14,16

Mgba Jekob na Chineke gbara

²² N'abalị ahụ, Jekob biliri duru ndị nwunye ya abụọ na ndị odibo nwanyị ya abụọ, na ụmụ ya iri na otu, site n'ebe na-adighi omimi nke iyi Jabok kpofee ha. ²³ Mgbe o kpofechara ha, o bufekwara ihe niile o nwere. ²⁴ Emesịa, Jekob loghachiri nọdu naanị ya. Mgbe ahụ, otu nwoke biara gbaso ya mgba. Ha abụọ gbagidere mgba a tutu chi ebido ibo. ²⁵ Mgbe nwoke ahụ hụrụ na o pughị imeri Jekob na mgba ahụ, o tiri Jekob aka n'okpu, mee ka okpu ya hikwapu site n'onodu ya. ²⁶ Mgbe nke a mesiri, nwoke ahụ gwara Jekob si ya: "Hapu m aka ka m laa, n'ihi na chi ebidola ibo."

Ma Jekob zara si ya, "O bu naanị mgbe i goziri m ka m ga-ahapu gi ka i laa."

²⁷ Mgbe ahụ nwoke ahụ juru Jekob ajuju si ya, "Gini bu aha gi?"

O zara si, "Aha m bu Jekob."

²⁸ Nwoke ahụ zara si ya, "Aha gi agaghị abukwa Jekob, kama o ga-abu Izrel, n'ihi na gi na Chineke na ndi mmadu gbara mgba, i mmeri."

²⁹ Jekob siri, "Biko gwa m aha gi."

Ma o zaghachiri, "Gini mere i ji aju aha m?" Mgbe ahụ, o goziri ya n'ebe ahụ.

³⁰ Jekob kporo aha ebe ahụ Peniel, n'ihi na o siri, "Ahula m Chineke ihu na ihu, ma e chebere ndu m."

³¹ Anyanwu awaala mgbe Jekob si Peniel gafee. Ma n'ihi ihe mere ya n'okpu, o naghị agazikwa ije. ³² O bu ihe a mere umu Izrel adighi eri akwara anu jikotara ukwu anu na okpu ya ruo taa. N'ihi na ihe ahụ mere Jekob metutara akwara ukwu ya.

33

Jekob ezute Iso

¹ Jekob lepuru anya n'ihu, hu Iso ka o na-abia, ya na nari ndi ikom anọ ndi so ya. N'ihi ya, o kesara umuntakiri ndi ahụ, n'etiti Lia, na Rachel na ndi odibo nwanyị ya abụọ. ² O mere ka ndi odibo nwanyị ya abụọ ahụ na umu ha buru uzọ, Lia na umu ya esoro n'azu, ebe Rachel na Josef no n'azu azu. ³ Ma ya onwe ya buru uzọ na-aga n'ihu ha niile, na-akpo isiala nye Iso ugboro asaa, tutu ruo mgbe o biarutere nwanne ya nwoke nso.

⁴ Ma Iso gbaara oso biakwute ya, makuo ya, jikuo ya aka n'olu, sutu ya onu. Ha abuo kwara akwa. ⁵ Mgbe Iso lelitere anya hu ndi inyom ndi a na umuntakiri ndi ahụ. O siri, "Ndi ole bu ndi a gi na ha so?"

Jekob siri, "Ha bu umu Chineke sitere n'amara ya nye ohu gi."

⁶ Mgbe ahụ, ndi odibo nwanyị abuo na umu ha rutere nso, kpo isiala. ⁷ Lia na umu ya biarutekwara kpo isiala, n'ikpeazu Rachel na Josef biara kpo kwa isiala.

⁸ Iso siri, "Igwe ewu na aturu ndi a niile m zutere n'uzo, gini ka o putara?"

Jekob zara, "Ha bu maka inata ihuoma n'aka gi, onyenwe m."

⁹ Ma Iso siri, "Nwanne m nwoke, debere onwe gi ihe i nwere, n'ihi na enwere m aku hie nne."

¹⁰ Jekob siri, "E, biko, o buru na m achotala ihuoma n'anya gi, nara m onyinye ndi a. N'ihi na ihu gi anya dika ilekwasi Chineke anya n'ihu, nke ka nke, otu a i ji ihu ocha nabata m. ¹¹ Biko nara onyinye ndi ahụ e wetaara gi, n'ihi na Chineke emelara m amara. Enwekwara m ihe ga-ezuru m." Jekob kwagidere ya, o naara onyinye ndi ahụ.

¹² Mgbe ahụ, Iso siri, "Bilienu ka anyi malite ije ilaghachi. Aga m esonyere unu."

¹³ Ma Jekob siri ya, "Onyenwe m, i maara na umuntakiri ndi a adighi ike, aga m ejikwa nwayo chia umu aturu ndi a na ehi ndi na-enye umu ha ara. O buru na a chia ha n'ike n'ime otu ubochi, umu anumanu ndi a niile ga-anwu. ¹⁴ Ya mere, ka

onyenwe m buru ohu ya ụzọ na-aga, ma ka m jiri nwayọọ nwayọọ na-abịa, dika ike igwe anụ ndị a na ụmụaka ndị a si dị. Tutu ruo mgbe m ga-ezute onyenwe m na Sia.”

¹⁵ Iso siri, “O buru otu a, ka m hapuru gi ufodu ndi a mu na ha so.”

Ma Jekob siri, “N’ihi gini kwanu? Ka m huta naani ihuoma n’anya onyenwe m.”

¹⁶ Iso laghachikwara azu na Sia n’otu ubochi ahụ. ¹⁷ Ma Jekob na ezinaulo ya jere Sukot, ebe o wuuru onwe ya ulo obibi, wuokwara anu ulo ya ulo obibi ha. O bu nke a mere e ji kpo ebe ahụ Sukot.

¹⁸ Mgbe Jekob si Padan Aram loghachi, o rutere obodo Shekem nke di n’ala Kenan n’udo. O mara ulo ikwu ya n’ihu obodo ahụ. ¹⁹ O zuru ala ebe o mara ulo ikwu ya n’aka umu Hamo, nna Shekem, o kwuru nari mkpuru olocha maka ala ahụ.

²⁰ N’ebe ahụ, o wuru ebe ichu aja, kpo aha ya El Elohe Izrel.*

34

Daina na nwa eze Shekem

¹ Ugbu a, Daina nwa nwanyi Lia muru Jekob puru ileta ndi inyom ala ahụ. ² Mgbe Shekem, nwa Hamo onye Hiv, onye na-achi mpaghara ahụ, huru ya, o kporo ya jiri ike ya na ya dinaa. ³ Mkpuruobi ya gara n’ebe Daina nwa Jekob, o huru nwantakiri nwanyi ahụ n’anya, gwakwa ya okwu di nro. ⁴ Shekem siri nna ya bu Hamo “Lutara m nwaagboghọ a, ka o buru nwunye m.”

⁵ Mgbe Jekob nuru na e meruru Daina nwa ya nwanyi, n’ihi na umu ya ndi ikom no n’ohia ebe ha na-azu anu ulo, o gbara nkiti na-emeghi ihe obula ruo mgbe ha lotara.

⁶ Hamo bu nna Shekem, pukwuuru Jekob ka ha kparita uka. ⁷ Umu ndi ikom Jekob si n’ohia na-alota mgbe ha nuru ihe merenu, iwe na onuma juputara ha obi nke ukwu n’ihi na Shekem mere ihe na-eweta ihere n’Izrel site n’idinakwuru ada Jekob, ihe a na-ekwesighi ime eme.

⁸ Ma Hamo siri ha, “Nwa m nwoke Shekem huru nwa unu nwanyi n’anya. Biko, kwerenu ka o luo ya. ⁹ Kwerenu ka anyi na unu na-alurita. Ka anyi na-alu umu ndi inyom unu, ka unu na-alukwa umu ndi inyom anyi. ¹⁰ Unu nwere ike biri n’etiti anyi. Ala a ghere oghe nye unu. Birinu n’ime ya, na-azukwanu ahia n’ime ya, nwekwanu aku n’ime ya nye onwe unu.”

¹¹ Shekem gwara nna na umunne Daina ndi ikom si, “Kwerenu ka m chota ihuoma n’ebe unu no, aga m enyekwa unu ihe obula unu choro ka m nye unu. ¹² Ihe obula unu si m kwuo dika ego aku olulu nwunye, ya na onyinye obula unu si m nye aga m enye unu. Naani kwerenu ka nwaagboghọ a buru nwunye m.”

¹³ Ma umu Jekob jiri aghughu zaa Shekem na Hamo nna ya mgbe ha na-agwa ha okwu, n’ihi na e meruru Daina nwanne ha nwanyi. ¹⁴ Ha siri ha, “Anyi enweghi ike ime ihe a, i kporo nwanne anyi nwanyi kponye nwoke a na-ebighi ugwu. Nke a ga-aburu anyi ihe ihere. ¹⁵ Anyi nwere ike ikwenye ka o luo ya ma o buru na unu ga-adi ka anyi, ka e bie ndi nwoke unu niile ugwu. ¹⁶ Mgbe ahụ anyi ga-edunye unu umu ndi inyom anyi, ma kporokwa umu ndi inyom unu dika ndi nwunye anyi. Anyi ga-ebi n’etiti unu, soro unu buru otu ndi. ¹⁷ O buru na unu agaghi ekwe ka e bie unu ugwu, anyi ga-akporo nwanne anyi nwanyi laa.”

¹⁸ Obi toro Hamo na Shekem nwa ya nwoke uto n’ihi ihe umu ndi ikom Jekob kwuru. ¹⁹ Nwokorobia ahụ bu onye a na-asopuru kariya onye obula n’ulo nna ya ebughi oge ime ihe ha kwuru, n’ihi na ihe banyere nwa nwanyi Jekob di ya mma nke ukwu. ²⁰ Emesia, Hamo na Shekem nwa ya nwoke gara n’onu* uzo ama nke

* **33:20** 33:20 Nke a putara Chineke Izrel di ike nke ukwu. * **34:20** 34:20 O bu n’onu uzo ama nke obodo ka ndi okenye na-ezuko, akparita uka. Jen 19:2; 23:10; Rut 4:1,11; 2Sa 15:2

obodo ha gwa ndi ikom obodo ha okwu, si. ²¹ “Ndi ikom ndi a nwere mmasi n’ebe anyi no. Kwerenu ka ha biri n’ala anyi, ka ha na-agaghari kwa n’ime ya. Anyi nwere ala buru ibu nke ga-ezuru anyi na ha. Ha ga-alu umu nwanyi anyi, anyi ga-alukwa ndi nke ha. ²² Ma o di otu ihe ha choro ka anyi mee tupu ha ekwere ibi n’etiti anyi ka anyi na ha buru otu ndi. O bu ibi ndi ikom anyi niile ugwu dika e si bie ha ugwu. ²³ O buru na unu choro ka anu ulo ha niile na aku ha niile buru nke anyi, o di mma ka anyi kwenyere ha, ka ha binyere anyi.”

²⁴ Ndi ikom niile biara n’onu uzọ ama obodo ahụ kwenyere n’okwu Hamo na nwa ya nwoke Shekem. E bikwara nwoke obula no n’obodo ahụ ugwu.

²⁵ O ruo n’ubochi nke ato, mgbe onya ugwu ha na-egbu ha mgbu, umu ndi ikom Jekob abuo, Simion na Livayi, umunne Daina, jiri mma agha ha pukwuru ndi bi n’obodo ahụ na-atughị anya na ihe di otu a ga-eme, gbuo ndi ikom niile no n’obodo ahụ. ²⁶ Ha gbukwara Hamo na Shekem nwa ya nwoke, kpoputa Daina site n’ulo Shekem, laghachi n’ulo ha. ²⁷ Mgbe ahụ umu ndi ikom Jekob niile biakwasiri ndi a e gburu egbu, kwakoo ihe niile di n’obodo ahụ niile, n’ihi mmeru e meruru nwanne ha nwanyi. ²⁸ Ha kwakooro ngwongwo niile di n’obodo ahụ, kpurukwa anu ulo niile, igwe ewu na aturu, igwe ehi na igwe inyinya ibu niile, na ihe niile di n’ime obodo ahụ, na ihe niile di n’ubi ndi ahụ obodo nwere. ²⁹ Aku ha niile, na ndi inyom ha niile na umuntakiri ha, na ihe niile di n’ime ulo ha, ka ha weere dika ihe a dotara n’agha.

³⁰ Mgbe Jekob huru ihe umu ya mere, o kporo Simion na Livayi si ha, “Unu ebuterela m nsogbu mee ka m buru ihe na-esi isi ojoo n’etiti ndi Kenan na ndi Periz nwe ala a. Ebe anyi di ole na ole, o buru na ha ejikota onwe ha onu luso m agha, ha ga-ekpochapu mu na ezinaulo m.”

³¹ Ma ha zara si ya, “O kwesiri ka o meso nwanne anyi nwanyi mmeso dika o bu akwuna?”

35

Jekob aloghachi Betel

¹ Chineke siri Jekob, “Bilie, gaa Betel, birikwa n’ebe ahụ. Wuo ebe ichu aja nye Chineke, onye mere ka i hu ya mgbe i na-agbanari Iso nwanne gi nwoke.”

² Ya mere, Jekob gwara ndi ezinaulo ya na ndi niile so ya si, “Wezuganu chi ndi ala ozo di n’etiti unu. Doonu onwe unu ocha, gbanweekwanu uwe unu. ³ Bilienu, ka anyi gaa Betel, ebe m ga-ewu ebe ichu aja nye Chineke, onye zara m oku n’ubochi nsogbu m, ma nonyekwara m na njem nke m gara.” ⁴ Ya mere, ha nyere Jekob chi ndi ala ozo niile ha ji n’aka, na ola* niile di ha na nti. Jekob chiri ha niile lie ha n’okpuru osisi ook di na Shekem. ⁵ Ha biliri ije. Egwu Chineke dakwasiri obodo niile gbara ha gburugburu. O dighi ndi chusoro ha.

⁶ Jekob na ndi niile so ya rutere Luz, nke a na-akpokwa Betel nke di na Kenan. ⁷ Jekob wuru ebe ichu aja n’ebe a, kpo aha ebe ahụ El Betel, n’ihi na o bu n’ebe ahụ ka Chineke gosiri ya onwe ya mgbe o na-agbanari Iso nwanne ya nwoke.

⁸ Mgbe nke a gasiri, Debora, nwanyi lekotara Ribeka mgbe o bu nwantakiri, nwuru. E liri ya n’okpuru osisi ook di na Betel. A kpokwara ebe ahụ, “Osisi ook ebe ikwa akwa.”

⁹ Chineke gosiri Jekob onwe ya ozo, mgbe o sitere na Padan Aram puta, goziekwa ya. ¹⁰ Chineke siri ya, “Aha gi bu Jekob ma a gaghị akpokwa gi Jekob ozo, kama aha gi ga-abu Izrel.” Ya mere o kporo ya Izrel.

¹¹ Chineke siri ya, “Abu m Chineke onye puru ime ihe niile. Muo omumu, baakwa uba n’onuogugu. Otu mba na igwe mba ga-esi na gi puta. Ndi eze ga-esitekwa gi

* 35:4 35:4 N’oge ahụ, ndi mmadu kwenyere na olanti ha na-eyi bu ihe na-ehekwa ha.

n'ahụ pụta. ¹² Ala ahụ m nyere Ebrahim na Aizik ka m na-enyekwa gi. Aga m enyekwa ya ụmụ ụmụ gi ndị ga-esote gi." ¹³ Emesija, Chineke si n'ebe ahụ ha nọ kparịta ụka pụọ.

¹⁴ Jekọb wuru ogidi nkume n'ebe ahụ Chineke nọ gwa ya okwu. O wusara onyinye ihe ọñụñụ wụkwasi kwa mmanụ n'elu ogidi nkume ahụ. ¹⁵ Jekọb kpọrọ ebe ahụ ya na Chineke nọ kparịta ụka Betel.

Onwu Rechel na Aizik

¹⁶ Ha biliri ije, site na Betel. Ma mgbe ha ka nọ ebe di anya site n'obodo Efrat, Rechel mụrụ nwa, ma o nwere ihe mgbu ka o na-amụ nwa. ¹⁷ Mgbe o sitere n'oke ihe mgbu na-amụpụta nwa ahụ, nwanyị na-aghọ nwa gwara ya, "Atụla egwu, n'ih i na o bu nwa nwoke ọzọ ka i mụtara." ¹⁸ Ma tupu Rechel ekuo ume ikpeazụ, n'ih i na o na-anwu, o kpọrọ aha nwa ọhuru ahụ Ben-Oni, ma nna ya kpọrọ ya Benjamin.

¹⁹ Rechel nwurụ, e lie ya n'akuku ụzọ gara Efrat, nke a na-akpọkwa Betlehem. ²⁰ Jekọb wuru ogidi n'elu ili ya, nke na-eguzokwa ruo taa, igosi ebe e liri Rechel.

²¹ Izrel malitere ije ya, tutu ruo ebe o wuru ebe izuike ya n'ala di n'ofe ọzọ nke Migdal Eda. ²² Mgbe Izrel bi n'ala ahụ, Ruben gara dinakwuru Bilha, iko nwanyị nna ya. E mekwara ka Izrel nụ ihe a Ruben mere.

Ụmụ ndi ikom Jekob di iri na abuo.

²³ Ụmụ Lia bu,
Ruben, ọkpara Jekob.
Simion, Livayi, Juda, Isaka na Zebulon.

²⁴ Ụmụ Rechel bu,
Josef na Benjamin.

²⁵ Ụmụ Bilha, odibo nwanyị Rechel bu,
Dan na Naftali.

²⁶ Ụmụ Zilpa, odibo nwanyị Lia bu,
Gad na Asha.

Ụmụ ndi ikom ndi a ka a mụrụ Jekob na Padan Aram.

²⁷ N'ikpeazụ, Jekob biakwutere nna ya Aizik na Mamre nke di nso na Kiriath Arba (ebe a na-akpọ Hebron). Ebe ahụ ka Ebrahim na Aizik biri na mbụ. ²⁸ N'oge ahụ Aizik gbara nari afọ na iri afọ asatọ. ²⁹ O dikwaghị anya site n'oge a, Aizik nwurụ, mgbe o mere nnoo agadi. Ụmụ ya ndi ikom abuo, Iso na Jekob, liri ya.

36

Umụ umu Iso

¹ Nke a bu akuko banyere usoro agburu Iso, onye a na-akpọ Edom.

² Iso luru ndi inyom a site n'ala Kenan. Onye nke mbu bu Ada nwa Elon, onye Het. Nke abuo bu Oholibama, nwa Ana, nwa nwa Zibion, onye Hiv. ³ Onye nke ato bu Basemat, nwa Ishmel, onye nwanne ya nwanyị bu Nebaiot.

⁴ Ada mụrụ Iso Elifaz, ebe Basemat mụrụ Reuel. ⁵ Oholibama mụtaara Jeush na Jalam na Kora. Ndi a bu umu Iso ndi a mutara ya n'ala Kenan.

⁶ Emesija, Iso duuru ndi nwunye ya na umu ya ndi ikom na ndi inyom, na ndi niile no n'ezinaulo ya. O chikooro anu ulo ya niile, na aku niile o kpatara n'ala Kenan kwapu gaa biri n'ala di anya site n'ebe nwanne ya Jekob no. ⁷ Ebe o bu na akunuba ha nwere dikariri ukwu ha ibikota onu, tinyekwara na ala ebe ha bi enwezighi ike

ibuli ha n'ihì anụ ụlọ niile ha nwere. ⁸ Ya mere, Ịsọ gara biri n'ala ugwu ugwu Sia, Ịsọ bụkwa Edòm.

⁹ Nke a bụ akụkọ banyere usoro agbụrụ Ịsọ, nna obodo Edòm, n'ala ugwu ugwu Sia.

¹⁰ Ndi a bụ aha ụmụ ndi ikom Ịsọ mụtara.

Elifaz bụ ọkpara Ada, nwunye Ịsọ. Nwanne ya bụ Reuel, nwa Basemat, nwunye Ịsọ.

¹¹ Ụmụ Elifaz ndi ikom bụ,

Teman, Ọmaa, Zefo, Gatam na Kenaz. ¹² Elifaz nwa Ịsọ nwere iko nwanyị aha ya bụ Timna, onye mụtaara ya Amalek. Ndi a niile bụ ụmụ ndi ikom Ada, nwunye Ịsọ.

¹³ Ụmụ ndi ikom Reuel bụ,

Nahat, Zera, Shama na Miza. Ndi a niile bụ ụmụ ụmụ Basemat, nwunye Ịsọ.

¹⁴ Ndi a bụ ụmụ Oholibama, nwunye Ịsọ. Oholibama bụ nwa Ana na nwa nwa Zibiọn. Ọ mụtaara Ịsọ Jeush, Jalam na Kora.

¹⁵ Ndi a bụ ọnụmara si n'etiti ụmụ ụmụ Ịsọ.

Site n'etiti ụmụ Elifaz, ọkpara Ịsọ,

e nwere Ọnụmara Teman, ọnụmara Ọmaa, ọnụmara Zefo, ọnụmara Kenaz.

¹⁶ Ọnụmara Kora, ọnụmara Gatam na ọnụmara Amalek. Ndi eze ndi a bụ ụmụ Elifaz n'ala Edòm. Ha bụ ụmụ ụmụ Ada.

¹⁷ Ndi bụ ụmụ Reuel, nwa Ịsọ,

e nwere ọnụmara Nahat, ọnụmara Zera, ọnụmara Shama, ọnụmara Miza. Ọnụmara ndi a bụ ụmụ Reuel n'ala Edòm. Ha bụ ụmụ Basemat, nwunye Ịsọ.

¹⁸ Ndi a bụ ụmụ Oholibama, nwunye Ịsọ,

ọnụmara Jeush, ọnụmara Jalam, na ọnụmara Kora. Ndi a bụ ọnụmara ụmụ Oholibama nwa Ana, nwunye Ịsọ.

¹⁹ Ndi a niile bụ ụmụ ndi ikom Ịsọ (ya bụ, Edòm). Ndi a bụkwa ọnụmara ha.

²⁰ Ndi a bụ ụmụ ndi ikom Sia onye Hor, ndi bi n'akụkụ ala ahụ:

Lotan, Shobal, Zibiọn, Ana, ²¹ Dishon, Eza na Dishan. Ụmụ ndi ikom Sia n'ala Edòm, ha bụ ndi ọnụmara Hor.

²² Ụmụ ndi ikom Lotan bụ,

Hori na Homam. Timna bụkwa nwanne nwanyị Lotan.

²³ Ụmụ ndi ikom Shobal bụ,

Alvan, Manahat, Ebal, Shefo na Onam.

²⁴ Ụmụ ndi ikom Zibiọn mụrụ bụ

Aja na Ana. Ana bụ nwoke ahụ chọputara isi iyi mmiri ime ala ahụ nke mmiri di ọkụ si n'ime ya na-asọputa n'ọzara, mgbe ọ na-elekọta ịnyinya ibu nna ya Zibiọn.

²⁵ Ụmụ Ana bụ,

Dishon na Oholibama nwa nwanyị Ana.

²⁶ Ụmụ ndi ikom Dishon bụ,

Hemdan na Eshban na Itran na Keran.

²⁷ Ụmụ ndi ikom Eza bụ,

Bilhan na Zaavan na Akan.

²⁸ Ụmụ ndi ikom Dishan bụ,

Uz na Aran.

²⁹ Ndi a bụ ndi ọnụmara Hor,

onumara Lotan, onumara Shobal, onumara Zibion, onumara Ana, ³⁰ onumara Dishon, onumara Eza na onumara Dishan.

Ndi a niile bu ndi onumara Hor dika nkewa ha si di n'ala Sia.

Ndi eze Edom

- ³¹ Ndi a bu ndi eze chiru n'Edom tupu ndi Izrel enwee eze mbu ha.
- ³² Bela, nwa Beoa chiru dika eze n'Edom. Isi obodo ya bu Dinhaba.
- ³³ Mgbe Bela nwuru, Jobab nwa Zera onye Bozra nochiri ya dika eze.
- ³⁴ Mgbe Jobab nwuru, Husham onye si n'ala Teman nochiri ya dika eze.
- ³⁵ Mgbe Husham nwuru, Hadad nwa Bedad, onye meriri ndi Midia n'agha n'ala Moab nochiri dika eze. Isi obodo ya bu Avit.
- ³⁶ Mgbe Hadad nwuru, Samla onye Masrika nochiri ya dika eze.
- ³⁷ Mgbe Samla nwuru, Shaul onye sitere na Rehobot di n'akuku osimiri nochiri ya dika eze.
- ³⁸ Mgbe Shaul nwuru, Baal-Hanan nwa Akboa nochiri ya dika eze.
- ³⁹ Mgbe Baal-Hanan nwa Akboa nwuru, Heda nochiri ya dika eze. Aha obodo ya bu Pau. Aha nwunye ya bu Mehetabel, nwa Matred nwa nwa Mezahab.

⁴⁰ Ndi a bu ndisi onumara Iso, dika aha ha si di, dika ikwu ha na akuku ebe ha bi si di:

Timna, Alva, Jetet,

⁴¹ Oholibama, Elaa, Pinon,

⁴² Kenaz, Teman, Mibza,

⁴³ Magdiel na Iram.

Ndi a bu ndisi onumara n'Edom, dika ebe obibi ha na ala obi ha si di.

Nke a bu ezinaulo Iso bukwa nna ndi Edom.

37

Nro Josef

¹ Jekob bigidere n'ala Kenan, ala ahụ nna ya buru ụzọ biri n'ime ya.

² Nke a bu usoro akuko banyere ezinaulo Jekob.

Josef, onye gbarala afo iri na asaa, na-esonyere umunne ya ndi ikom na-azu igwe anu ulo, ya onwe ya bu naani nwantakiri na-enyere umu Bilha na umu Zilpa ndi nwunye nna ya aka. Ma Josef na-ewetara nna ha akuko maka ihe ojoo ha na-eme.

³ Ma Izrel huru Josef n'anya kariya umu ya ndi ikom ndi ozo niile n'ihu na Josef bu nwa a muru ya n'oge agadi ya. O kwaara ya uwe mwuda nwere otutu agwa.

⁴ Mgbe umunne ya choputara na nna ha huru ya n'anya kariya onye obula n'ime ha, ha kporo ya asi, ha adighi agwakwa ya okwu oma.

⁵ Otu oge, Josef roro nro, mgbe o kporo umunne ya nro a o roro, ha kporo ya asi kariya. ⁶ O gwara ha, "Geenu nti na nro a m roro. ⁷ Anyi niile no n'ubi na-achikota oka, ngwangwa ukwu oka nke m biliri guzoro oto, ebe ukwu oka nke unu niile gbara ukwu oka nke m gburugburu, na-akpo isiala nye ya."

⁸ Umunne ya juru ya, "I na-akowa na o bu gi ga-abu eze anyi? Na o bu gi n'ezie ga-achi anyi?" Ha kporo ya asi kariya n'ihu nro ya na okwu ya niile.

⁹ Josef rokwaro nro ozo, kokwara umunne ya. O siri, "Geenu nti, aroro m nro ozo. Ma na nro nke ugbo a, anyanwu na onwa na kpakpando iri na otu na-akpo isiala nye m."

¹⁰ Ma mgbe ọ kọrọ nna ya na ụmụne ya nrọ a. Nna ya baara ya mba, si, “Nrọ nke a ị rọrọ bụ nrọ gini? Ọ bụ ezie na anyị niile, mụ onwe m na nne gị na ụmụne gị, ga-abia na-akporo gị isiala?” ¹¹ Ụmụne ya kwosiri ya ekworo n’ihi ya, ma nna ya debere ihe ndi a niile n’obi ya.

Orire e rere Josef

¹² Ka ọ di, ụmụne ya gara ilekota igwe anụ ụlọ nna ha na Shekem. ¹³ Izrel siri Josef, “Dika ị maara, ụmụne gị nọ na-eche anụ ụlọ na Shekem. Bịa, aga m eziga gị n’ebe ahụ.”

Josef zara si, “Ọ di mma.”

¹⁴ Ya mere, ọ gwara ya, “Gaa ka ị choputa ma ihe ọ na-agazikwara ụmụne gị na igwe anụ ụlọ ndi ahụ nke oma, ma weghachiri m ozi.” O sitere na Ndagwurugwu Hebron zipu ya.

Ọ biaruru Shekem, ¹⁵ ma otu nwoke huru ya ka ọ na-awaghari gburugburu n’ohia di n’ebe ahụ, ọ juru ya, “Gini ka ị na-achọ?”

¹⁶ Ọ siri, “Ana m achọ ụmụne m. Biko, ị nwere ike igwa m ebe ha nọ na-azu igwe anụ ụlọ ha?”

¹⁷ Nwoke ahụ zara si, “Ha esitela n’ebe a puo. Anuru m ka ha na-asị, ‘Ka anyi gaa Dotan.’”

Ya mere, Josef gwara Dotan icho ụmụne ya. Ọ hukwara ha n’ebe di nso na Dotan. ¹⁸ Ma ha lepuru anya hu ya ka ọ na-abia, gbaa izu otu ha ga-esi gbuo ya.

¹⁹ Ha siritara onwe ha, “Lee eze nrọ ahụ ka ọ na-abia! ²⁰ Ugbu a, bianu, ka anyi gbuo ya, tuba ya n’ime otu olulu ndi a.* Anyi ga-asikwa na anụ ohia erielala ya. Mgbe ahụ, anyi ga-ahukwa ihe nrọ ya niile ga-abu.”

²¹ Ruben nuru ihe a, ma naputakwa ya site n’aka ha. Ọ siri, “Ka anyi hapu igbu ya.” ²² Ruben siri ha, “Ka unu hapu ikwafu obara. Kama tunyenu ya n’ime olulu a di n’ozara. Ma unu akpatukwala ya aka.” Ma nzube ya bu inaputa ya site n’aka ha, dulaara ya nna ya.

²³ Ya mere, mgbe Josef biakwutere ụmụne ya, ha yipuru ya uwe mwuda ya, uwe mwuda nwere otutu agwa o yi n’ahu. ²⁴ Ha duru ya tunye ya n’ime olulu. Ọ bụ olulu togboro n’efu, nke mmiri na-adighi n’ime ya.

²⁵ Mgbe ha noduru ala bido iri nri, ha leliri anya ha hu igwe ndi ahia Ishmel si Gilead. Inyinya kamel ha bu uda na mgbaa na maá. Ọ bukwa Ijpt ka ha bu ihe ndi a na-aga.

²⁶ Mgbe ahụ, Juda juru ụmụne ya, “Uru gini ka ọ ga-abara anyi igbu nwanne anyi, ma kpuchie obara ya? ²⁷ Bianu, ka anyi resi ya ndi Ishmel ndi a, ka aka anyi ghara n’imetu ya, n’ihi na nwanne anyi na otu anu ahụ anyi ka ọ bu.” Ụmụne ya gere ya nti.

²⁸ Mgbe ndi ahia Midia ahụ rutere, ha sitere n’olulu doputa Josef resi ya ndi Ishmel ahụ, ndi kwuru ụmụne Josef iri mkpuru shekel olocha abuo. Ha duuru Josef gaa Ijpt.

²⁹ Ruben mechara loghachi gaa n’olulu ahụ, ma ka ọ na-ahughi Josef n’ime olulu a, ọ dowara uwe ya. ³⁰ O jekwuru ụmụne ya si ha, “Nwata ahụ anokwaghi ebe ahụ! Mụ onwe m, olee ebe m ga-ala?”

³¹ Ụmụne ya gburu otu ewu were uwe Josef bianye n’ime obara ya. ³² Ha chiri uwe mwuda ahụ nwere otutu agwa jekwuru nna ha si ya, “Anyi huru uwe a n’ime ohia. Leruo ya anya ka ị mara maobu uwe mwuda nwa gi.”

³³ Ọ matara na ọ bu ya, si, “E, nke a bu uwe nwa m nwoke. Ajo anu erielala ya. Anu ohia adokasiala Josef n’ezie.”

* 37:20 37:20 Ebe ala ala olulu mmiri ndi a na-agbasa agbasa karja onu ha. Jer 38:6,13

³⁴ Mgbe ahụ, Jekob dọwara uwe ya, yiri akwa mkpe, ruo ụjụ ọtụtụ ụbọchị n'ihị nwa ya. ³⁵ Ụmụ ya ndị ikom na ụmụ ya ndị inyom niile bịaara ikasi ya obi, ma ọ juru inabata nkasiobi ọbụla. Ọ siri, "Aga m alakwuru nwa m n'ala mmuọ site n'iru ụjụ." Nna ya kwagidere akwa n'ihị ya.

³⁶ Ugbu a, ndị Midia ahụ rere† Josef n'Ijpt, resi ya Potifa, otu n'ime ndịisi na-ejere Fero ozi, onye bụ onyeisi ndị nche Fero, bụ eze Ijpt.

38

Juda na Tama

¹ N'oge ahụ, Juda hapuru umunne ya gaa binyere otu nwoke onye Adulam a na-akpo Hira. ² N'ebe ahụ, Juda huru otu nwaagboghọ, nwa otu nwoke onye Kenan, aha ya bụ Shua. Ọ luru ya ma bakwuru ya. ³ Ọ tuuru ime muo nwa nwoke, onye Juda guru aha Ia ⁴ Nwunye ya dikwara ime ozo muta nwa nwoke nke ya bu nwunye ya guru Onan. ⁵ Ọ mukwara nwa nwoke ozo, onye ọ kporo Shela. Ọ bu na Kezib ka ọ muru ya.

⁶ Juda luraara Ia, okpara ya, nwunye onye aha ya bụ Tama. ⁷ Ma n'ihị na Ia, okpara Juda, di njo n'anya ONYENWE ANYI. ONYENWE ANYI gburu ya.

⁸ Mgbe ahụ, Juda siri Onan, "Bakwuru nwunye nwanne gi ka ikuchie ya, ka i si otu a wulite mkpuru maka nwanne gi." ⁹ Onan ma na mkpuru a agaghi abu nke ya. N'ihị ya, mgbe obula ọ bakwuru nwunye nwanne ya, ọ na-anyusa mkpuru nwa ya n'ala, ime ka ọ ghara inye nwanne ya nwoke nwa. ¹⁰ Ma ihe a o mere joro njo n'anya ONYENWE ANYI. N'ihị ya ONYENWE ANYI gbukwara ya.

¹¹ Juda siri nwunye nwa ya, bụ Tama, "Laa n'ulo nna gi noro dika nwanyi di ya wuru tutu Shela nwa m nwoke etoo." Ma echiche ya bu, "ka ọ ghara inwu dika umunne ya." Tama lara gaa biri n'ulo nna ya.

¹² Mgbe otutu oge gasiri, nwunye Juda nwa Shua wuru. Mgbe oge nkasiobi ya gasiri, Juda jere Timna, ya na enyi ya Hira, onye Adulam, ilekota ndi na-akpuchapu igwe ewu na aturu ya aji.

¹³ A gwara Tama si ya, "Nna di gi na-aga Timna ikpacha aturu ya aji." ¹⁴ O yipuru uwe mkpe ya, were akwa mkpuchi kpuchie onwe ya gaa nodu ala n'onu uzo ama Enayim, nke di n'uzo e si aga Timna. O mere otu a n'ihị na ọ matara na Shela etoola, ma enyeghi ya ka ọ buru nwunye ya.

¹⁵ Mgbe Juda huru ya, o chere na ọ bu otu nwanyi akwuna, ebe ọ bu na o kpuchiri ihu ya. ¹⁶ Ma ebe ọ mataghi na ọ bu nwunye nwa ya, o jekwuru ya ebe ọ noduru ala n'akuku uzo si ya, "Bia, kwere ka mu na gi dinaa."

Tama juru, "Gini ka i ga-enye m ma ọ buru na m kwere ka mu na gi dinaa?"

¹⁷ Ọ zara, "Aga m ezitere gi otu nwa ewu site n'igwe ewu na aturu m."

Ọ juru, "I ga-enye m ihe akaebe ruo mgbe i ga-ezite ya?"

¹⁸ Ọ siri, "Kedu ihe akaebe m ga-enye gi?"

Ọ zara, "Mgbaaka akara gi na eriri ya, na mkpanaka di gi n'aka." O nyere ya ihe ndi a. Ọ bakwuru ya nke mere na ọ tuuru ime. ¹⁹ Mgbe o si n'ebe ahụ puo, o yipuru akwa ahụ o ji kpuchie ihu ya, yirikwa uwe mkpe ya.

²⁰ Mgbe Juda zigara enyi ya onye Adulam ka ọ gaa wegara ya nwa ewu ahụ, ma nataghachi ihe ibe ahụ, ọ hughị ya. ²¹ Ọ juru ndi ikom bi n'ebe ahụ si, "Olee nwanyi akwuna ulo arusi ahụ na-anodu n'onu uzo ama Enayim?"

Ha siri, "O nweghi nwanyi akwuna ulo arusi norola n'ebe a."

† 37:36 37:36 Ire maobu izuta mmadu dika ohu bu otu n'ime ahia ndi bi n'ozara na-azu. Jen 17:12; 37:26

²² Ya mere, ọ laghachiri gaa gwa Juda, “Ahughị m ya. Ọzọkwa, ndị ikom ndị bi n’ebe ahụ siri, ‘O nweghị nwanyị akwuna* ụlọ arụsị nọrọla n’ebe a.’”

²³ Juda zara, “Ka o jide ihe niile o ji, ma ọ bughị otu a anyị ga-aghọ ihe ọchị. Lee, ezigarala m ya nwa ewu a, ma gị onwe gị achọtaghị ya.”

²⁴ Mgbe ọnwaa atọ gasiri, ozi ruru Juda ntị si, “Tama nwunye nwa gị gbara akwuna, bịa site n’igba akwuna diri ime.”

Juda siri, “Kpọtananu ya ka akpọọ ya oku.”

²⁵ Ma mgbe ha kpọ ya na-aputa, o zigara nna di ya ozi, si, “Ọ bụ nwoke nwee ihe ndị a tūwara m ime. Ọ sịkwara, Leruo anya ma ị ga-amata onye nwe ihe ndị a: mgbaaka akara a na eriri ya, na mkpanaka a.”

²⁶ Juda ghọtara ha, si, “Ọ bụ onye ezi omume karịa m, ebe ọ bụ na m juru ikporo ya kponye nwa m nwoke Shela ka ọ buru nwunye ya.” O dinakwaghị ya ọzọ.

²⁷ Mgbe oge omumu nwa ya ruru, ejima ka ahuru n’akpanwa ya. ²⁸ Mgbe ọ na-amu ha, otu n’ime ha seputara aka ya. Nwanyị na-aghọ nwa weere eriri na-acha uhie uhie kee ya na nkwoji aka kwuo si, “Ọ bụ nke a bụ ụzọ puta.” ²⁹ Ma nwa ahụ mesiri sekpuo aka ya, nwanne ya nke ọzọ eburu ya ụzọ puta. Nwanyị ahụ siri, “Ọ bụ otu a ka ị si tikaputa?” A kpọrọ ya Perez.† ³⁰ Emesia, nwanne ya, nke bu eriri uhie uhie ahụ na nkwoji aka putakwara. A kpọrọ ya Zera.

39

Josef na nwunye Potifa

¹ A kpọrọ Josef gaa n’ala Ijpt. Potifa, bụ nwoke Ijpt, otu n’ime ndiisi na-ejere Fero ozi, na onyeisi ndi agha na-eche nche zuru ya site n’aka ndi Ishmel, bụ ndi duuru ya gaa n’ebe ahụ.

² ONYENWE ANYI nonyeere Josef, nke mere na ihe gaara ya nke oma n’ulo nna ya ukwu onye Ijpt. ³ Nna ya ukwu huru na ONYENWE ANYI nonyeere Josef, hukwa na ONYENWE ANYI na-eme ka ihe niile o mere gaara ya nke oma. ⁴ Josef hutara amara n’ihu ya, gho onyeozu nke aka ya. Potifa mere ya onye na-elekota ezinaulo ya. Nyefee ya ihe niile o nwere ka ọ buru onye na-elekota ha. ⁵ Site n’oge a, o mere ka ọ buru onye na-elekota ezinaulo ya na ihe niile o nwere, ONYENWE ANYI goziri ezinaulo onye Ijpt ahụ n’ihi Josef. Ngozi ONYENWE ANYI dikwasiri n’ihe niile Potifa nwere, ma ihe o nwere n’ulo ma ndi o nwere n’ubi ya. ⁶ Ya mere, ọ hapuru ihe niile o nwere n’aka Josef. Nke a mere na ọ mazighi ihe ọzọ na-eme, ma ọ bughị nri nke ọ na-eri.*

Josef n’onwe ya mara mma ahụ dikwa mma ile anya. ⁷ Mgbe oge nta gasiri, nwunye Potifa lere Josef anya si ya, “Bia ka anyi abuo dinaa.”

⁸ Ma Josef juru. Ọ gwara nwunye nna ya ukwu si, “Lee, nna m ukwu anaghi echegbu onwe ya banyere ihe obula n’ulo a. O werela ihe niile o nwere nyefee m n’aka ka m lekota ha anya. ⁹ O nweghi onye onodu ya di elu karia nke m n’ulo a. O gbochighi m ihe obula ma ọ bughị gi, n’ihi na ị bụ nwunye ya. Olee otu m ga-esi mee oke ihe ojuo di otu a, mee mmehie megide Chineke.” ¹⁰ Ọ bụ ezie na nwanyị a nogidere na-enye Josef nsogbu site n’ubochi ruo ubochi ma Josef juru iso ya dinaa, jukwa inonyere ya.

¹¹ Otu ubochi, Josef batara n’ime ulo iru oru ya. O nweghi ndi ọzọ na-eje ozi no n’ime ulo n’ubochi ahụ. ¹² Nwunye Potifa jidere Josef n’uwe mwuda ya, rijo ya si ya, “Bia ka anyi dinaa.” Ma Josef si n’ime ulo ahụ gbapu, hapu uwe mwuda ya n’aka nwunye Potifa.

* **38:22** 38:22 N’oge ochie, umu nwanyị akwuna bụ ndi na-efe chi ndi ha na-ewe ka chi omumu. Jen 38:21

† **38:29** 38:29 Perez bụ nna ochie Devid. Rut 4:18-22; Mat 1:3-6; Luk 3:32-33 * **39:6** 39:6 Usoro iri nri ndi Ijpt di iche site na nke ndi Juu, n’ihi uzo esi akwado ha tupu e rie ha. Jen 43:32

¹³ Mgbe nwanyi a huru na Josef agbapula, hapu uwe ya, ¹⁴ o kporo ndi na-eje ozi n'ezinaulo ya si ha, "Lee, onye Hibru a di m kpobatarara n'ulo a chooro iji anyi gwurie egwu. O biakwutere m n'ime ulo choo ka mu na ya dinaa. E tiri m mkpu n'olu ike. ¹⁵ Mgbe o nuru ka m welitere olu m tie mkpu enyemaka m tiri, o sitere n'ime ulo a gbapu, ma hapuru m uwe ya."

¹⁶ Nwanyi a debere uwe ahụ n'akuku ya ruo mgbe nna ya ukwu lotara n'ulo. ¹⁷ Mgbe ahụ, o gwara di ya okwu ndi a si, "Onye ohu Hibru a i kpobataara anyi bakwutere m iji m gwurie egwu. ¹⁸ Ma mgbe m welitere olu tie mkpu enyemaka o sitere n'ulo gbapu hapuru m uwe ya."

¹⁹ Mgbe nna ya ukwu nuru ihe nwunye ya gwara ya si, "Otu a ka ohu gi si meso m mmeso," o were iwe di oku. ²⁰ Nna ukwu Josef weere ya tunye n'ulo mkporo, n'ebe a na-etinye ndi mkporo eze Ijpt.

Ma ebe ahụ Josef nọ n'ulo mkporo, ²¹ ONYENWE ANYI nonyeere ya. O meere ya ebere, mekwa ka o nweta ihuoma n'ebe onyeisi ndi nche ulo mkporo ahụ nọ. ²² Onyeisi ndi na-eche ulo mkporo mere Josef onyeisi ndi mkporo niile nọ n'ime ulo mkporo ahụ. Josef ghororo onye a na-aju otu ihe si aga n'ime ulo mkporo ahụ. ²³ Onyeisi ndi nche ulo mkporo ahụ enyeghikwa onwe ya nsogbu maka ihe obula. N'ih i na ONYENWE ANYI nonyeere Josef, mee ka ihe obula o na-eme gaa nke oma.

40

Josef akowaa nro

¹ Mgbe ufodu oge gasiri, onye na-ebu iko ihe onunu eze Ijpt na onye na-esiri ya nri mehiere megide nna ha ukwu, eze Ijpt. ² N'ih i ya, Fero were iwe megide ndi ozi ya abuo ndi a, onyeisi ndi na-ebu iko ya na onye na-esiri ya nri. ³ O tinyere ha na nga, n'ulo mkporo di n'ulo onyeisi ndi nche, ebe ahụ a tubara Josef. ⁴ Onyeisi ndi nche mere Josef onye na-elekota ha.

Ha noro n'ulo mkporo otutu ubochi. ⁵ Ha abuo, onye ahụ na-esiri eze nri, na onye na-ebu iko eze Ijpt, roro nro n'otu abali. Nro nke onye o bula nwere nkowa nke ya.

⁶ Mgbe chi boro, Josef biakwutere ha hu na ihu ha gbaruru agbaru. ⁷ N'ih i ya, o juru ndi ozi Fero ndi a ha na ya nọ n'ulo mkporo di n'ulo nna ya ukwu si ha, "Gini mere ihu unu ji gbaruo taa?"

⁸ Ha zara si ya, "Anyi roro nro ojoo, ma onye nkowa ya adighi."

Josef siri ha, "O bughi Chineke nwee ike ikowa nro? Kporonu* m ha."

⁹ Onyeisi ndi na-ebu iko koro Josef nro ya. O siri ya, "Aroro m nro hu osisi vaini n'ihu m. ¹⁰ Osis vaini a nwere alaka ato. Mgbe m nọ na-ele anya, osisi vaini ahụ mara ifuru, miputa mkpuru n'uyoko n'uyoko, ha chakwaa. ¹¹ Ebe o bu n'iko Fero di m n'aka, a ghororo m mkpuru vaini ndi a, piputa mmiri ha pineye n'ime iko mmanya Fero, bunye ya ka o nuo."

¹² Josef siri ya, "Nke a bu ihe nro gi putara. Alaka ato ahụ bu abali ato. ¹³ N'ime abali ato Fero ga-akpopta gi, mee ka i nwere onwe gi. Fero ga-enyeghachikwa gi oru gi. I ga-etinyekwa Fero iko ya n'aka dika i si eme na mbu mgbe i bu onye na-ebu iko ya. ¹⁴ Mgbe ihe gaara gi nke oma, chetakwa m, ma gosi m obioma, gwara m Fero ka o si n'ulo mkporo a weputa m. ¹⁵ O bu ntoro ka atoro m site n'ala ndi Hibru. N'otu aka ahụ, n'ebe a o dikwaghi ihe ojoo o bula m mere nke kwesiri ka atunye m n'ulo mkporo a."

¹⁶ Mgbe onyeisi ndi na-esiri Fero nri huru na nkowa nro ahụ di mma, o siri Josef, "Mu onwe m, na nro m nke m, ebu m nkata achicha ato n'isi. ¹⁷ Nkata nke di n'elu

* 40:8 40:8 Maobu, Unu zere m nro unu

juputara na achicha di iche iche e gheere eze, bu Fero. Ma umu nnunu biara na-eri achicha ndi ahụ di na nkata m bu n'isi."

¹⁸ Josef zara si ya, "Lee ihe nro gi putara. Nkata ato ahụ bu abali ato. ¹⁹ N'ime abali ato ka Fero ga-esi n'ulo mkporo kpoputa gi, nye iwu ka e bepụ gi isi, kwuba gi n'elu osisi. Umu nnunu ga-erichapu anu ahụ gi."

²⁰ N'abali nke ato, site n'ubochi ndi a roro nro ha, Fero mere mmemme ncheta omumu ya. O kporo ndi niile na-ejere ya ozi oriri. O ziri ozi ka a gaa n'ulo mkporo kpoputa onyeisi ndi na-ebunye ya iko ihe onunu na onyeisi ndi na-esiri ya nri. ²¹ O nyeghachiri onyeisi ndi na-ebu iko ya oru ya, weghachi ya nonodu ya. Nwoke a bunyekwara Fero iko ya dika o si eme na mbu. ²² Ma o kwugburu onyeisi ndi na-esiri ya nri, dika Josef si kwaaa nro ha.

²³ Ma onyeisi ndi ahụ na-ebu iko eze echetaghị Josef. O chefuru ya.

41

Nro Fero na nkowa ya

¹ O ruo mgbe afo abuo gasiri, Fero roro nro hu onwe ya ka o guzo n'akuku mmiri Nail. ² N'ebe ahụ, o huru ehi asaa ndi si n'osimiri Nail na-aputa. Ehi ndi a buru ibu, maa mma. Ahu ha na-akwo murumuru. Ha putara, bido ita nri n'etiti ahijia riidi. ³ N'atufughi oge, ehi asaa ozo soro ha n'azu sikwa n'osimiri Nail na-aputa. Ma ehi ndi a tara ahụ nke ukwu. Ha bu nnoo okpukpu okpukpu, joo njo ile anya. Ha biara guzo n'akuku ehi ndi ahụ buru ibu. ⁴ Mgbe ahụ, ehi ndi a bu naani okpukpu okpukpu biara richapu ehi ndi ahụ buru ibu. Mgbe nke a mere Fero kwolitere.

⁵ Emesia, Fero rahukwara ura ozo, roo nro nke ugoro abuo, hu ogbe oka asaa ndi miri n'otu ukwu oka. Ogbe oka ndi a buru ibu maa ezi mma. ⁶ Emesia, o hukwara ogbe oka asaa ozo ka ha mikwara n'otu ukwu oka ahụ. Ma ndi a o huru kponwusiri akponwu, fikpoka afikpo. O bu ikuku si n'owuwa anyanwu mere ka ha kponwu. ⁷ Ogbe oka ndi a fikporo afikpo loro ogbe oka asaa ndi ahụ buru ibu. Fero kwolitere hu na ihe ndi a bu nro.

⁸ Mgbe chi boro, o nweghi udo na mmuo ya. O ziri ozi kpokota ndi majiki niile, na ndi okachamara niile nke Ijpt. Fero koro ha ihe o roro na nro. Ma o dighi onye nwere ike ikowara ya ihe nro ya putara.

⁹ Ma n'oge ahụ, onyeisi ndi na-ebu iko jekwuuru Fero gwa ya si, "Taa ka m chetara mmehie m. ¹⁰ Oge ahụ Fero were iwe megide ndi na-ejere ya ozi, o tinyere mu na onyeisi ndi na-esi nri n'ulo mkporo nke di n'ebe onyeisi ndi nche eze bi. ¹¹ Onye obula n'ime anyi abuo roro nro n'otu abali, nro obula nwekwara nkowa nke ya. ¹² O nwere nwokorobia onye Hibru anyi na ya no n'ulo mkporo n'oge ahụ. O bu ohu onyeisi ndi nche eze. Anyi koro ya nro anyi roro. O kwakwara anyi ihe nro anyi putara nye onye obula nkowa nke nro ya. ¹³ Ihe niile mere dika o si kwara anyi. E nyeghachiri m onodu m, ma kwuba onye nke ozo n'osisi."

¹⁴ Ya mere Fero ziri ozi ka a kpo Josef. E mere ngwangwa weputa ya site n'ulo mkporo ahụ. Mgbe o kpuchara afonụ* ya, gbanwee uwe ya, o biakwara n'ihu Fero.

¹⁵ Fero gwara Josef si, "Aroro m nro ma o nweghi onye obula nwere ike ikowara m ihe nro m roro putara. Ma anula m na a koro gi nro a roro, i nwere ike ikowa ihe nro ahụ putara."

¹⁶ Josef zara si ya, "Enweghi m ike ikowa nro n'ike aka m. Ma Chineke ga-enye Fero osisa udo dika o choro."

¹⁷ Mgbe ahụ, Fero malitere ikowara Josef nro ya. O kwuru si, "Eguzoro m n'akuku osimiri Nail na nro m. ¹⁸ Mgbe ahụ, ahuru m ehi asaa si na mmiri ahụ puta. Ehi ndi

* **41:14** 41:14 Otu ihe e ji maara ndi Ijpt bu ikpucha agiri isi na afonu ha, ma nke a bughị omenaala ndi Juu.

a mara abụba, ma gbaa agba. Ha bidokwara ịta nri n'etiti ahịhia riidi.[†] ¹⁹ Emesịa, a huru m ehi asaa ozo ka ha sikwa n'osimiri ahụ puta. Ehi ndi a ejighi ahụ. Ha bu okpukpu okpukpu, joo njo ile anya. N'ezie, ahutubeghi m udi ehi di otu a n'ala Ijpt niile. ²⁰ Ehi asaa ndi a joro njo riri ehi ndi ahụ buru ibu, bu ndi bu ha uzo si n'osimiri ahụ puta. ²¹ Ma mgbe ha risiri ehi ndi a, nri ahụ emeghi ka udiri ha gbanwee. Ha dikwa otu ha di. Mgbe m husiri ihe a, etetara m n'ura.

²² "Mgbe m roro nro ozo, a huru m ogbe oka asaa nke miri n'otu ukwu oka. Oka asaa ndi a buru ibu, di mma ile anya. ²³ Ogbe oka asaa ozo mikwara n'elu ukwu oka ahụ, ma ndi a kponwuru akponwu, fikpoka afikpo n'ihu n'ikuku si n'owuwa anyanwu chakporo ha. ²⁴ Ma oka ndi a fikporo afikpo lodara oka asaa ndi ahụ mara mma. Akolara m ndi majiki ihe ndi a, ma o dighi onye n'ime ha nwere ike ikowara m ihe nro ndi a putara."

²⁵ Mgbe ahụ, Josef siri Fero, "Nro abuo Fero roro putara otu ihe. Chineke esitela na nro ndi a gwa Fero ihe o na-aga ime. ²⁶ Ehi asaa ndi ahụ buru ibu bu afo asaa. Ogbe oka asaa ndi ahụ buru ibu bukwa afo asaa. O bu otu nro ahụ, o bu ezie na i roro ya ugboro abuo. ²⁷ Ehi asaa ndi ozo ahụ di okpukpu okpukpu ndi putara mgbe ndi nke mbu putachara bu afo asaa. Otu a kwa ogbe oka ndi ozo fikporo afikpo nke ikuku si n'owuwa anyanwu mere ka ha fikporo bu afo asaa. Ha na-egosi afo asaa mgbe oke unwu ga-adi."

²⁸ "Dika m gwara Fero na mbu, Chineke egosila gi ihe o choro ime. ²⁹ Afo asaa na-abia ga-abu afo asaa mgbe nri ga-adi ukwu n'ala Ijpt niile. ³⁰ Emesia afo asaa oke unwu ga-eso ha. Mgbe ahụ, a ga-echefu uba niile nke ala Ijpt. Unwu a ga-ala obodo n'iyi. ³¹ Agaghi echetakwa na e nwere oge iba uba ihe oriri n'ala a, n'ihu oke unwu ahụ nke ga-eso ya ga-adi oke ukwu. ³² Ihe mere Fero ji roo nro a ugboro abuo bu n'ihu na Chineke ekpebiela na ihe ndi a ga-emezuri. Chineke ga-emekwa ya n'oge na-adighi anya."

³³ "Ma ugbu a, ka Fero choo onye nwere ezi nghota na amamihe. Ya mee ya onyeisi ochichi n'ala Ijpt niile. ³⁴ Ka Fero mee nhoputa ndi nlekota ala Ijpt. Ka e debe otu uzo n'ime uzo ise nke nri niile a ga-enweta n'oge ahụ nri ga-adi ukwu n'ala Ijpt. ³⁵ Ka ha kpokotaa nri niile ga-adi n'oge iba uba nke ihe oriri, nke ga-adi n'afu ndi a na-abia. Ka ha kpokota ha n'ulo ichebe nri nke ga-adi n'okpuru ochichi Fero. Ka o buru nri e debere n'obodo di iche iche. ³⁶ A ga-echebe nri ndi a nke oma maka ndi bi n'ala a, ka o buru nri a ga-eri n'ime afo asaa ndi ahụ nke unwu ga-adi n'ala Ijpt, ka unwu ghara ibibi ala a."

³⁷ Ntuputa ahụ di mma n'anya Fero na ndisi ochichi ya. ³⁸ Fero juru ndisi ochichi ya, "Anyi ga-achotali onye ozo dika nwoke a, onye mmuo nke Chineke di n'ime ya?"

³⁹ Ya mere Fero tughariri si Josef, "Ebe Chineke kpugheere gi ihe ndi a, o nweghi onye ozo nwere ezi nghota na amamihe dika gi. ⁴⁰ Gi onwe gi ga-abu onye na-elekota uloeze m. Ndi m niile ga-erube isi n'iwu obula i nyere. O bu naani n'ocheeze ka m ga-eji di ukwu karja gi."

Josef aghoo onye na-achi Ijpt

⁴¹ Fero gwara Josef, "Lee, emeela m gi onye nlekota ala Ijpt niile." ⁴² Mgbe ahụ, Fero gbaputara mgbaaka[‡] eze ya gbanye ya Josef n'aka. O yikwasikwara Josef uwe e ji ezi akwa ocha duo, nyanye ya ihe inya n'olu nke e ji olaedo kpuo. ⁴³ O mere ka o nyaa inyinya ugbu ya nke abuo. Ndi oti mkpu na-etikwa n'ihu ya, "Gbuonu ikpere n'ala." Otu a ka Fero si mee Josef onye na-achi ala Ijpt niile.

[†] 41:18 41:18 Ahijia riidi bu ahijia na-eputa n'akuku osimiri Naij [‡] 41:42 41:42 Mgbaaka a na-agbanye na mkpisiaka bu ihe e ji emesi okwu ike. Est 3:10

⁴⁴ Fero gwakwara Josef si, “Ọ bụ mụ onwe m bụ Fero! O nweghị onye ọbụla ga-ewelita aka maọbụ ukwụ ya n’ala Ijpt niile ma ọ bughị site n’ike i nyere ya.”

⁴⁵ Fero gurū Josef aha Zafenat-Pania. § Ọ kponyekwara ya, Asenat, nwa Pọtifera, onye nchụaja obodo a na-akpọ On,* ka ọ burū nwunye ya. Josef bịaara gazuo ala Ijpt.

⁴⁶ Josef gbara iri afọ atọ mgbe o bidoro iguzo n’ihu Fero eze Ijpt. O si n’ihu Fero puo, malite ijeghari ebe niile n’ala Ijpt. ⁴⁷ N’afọ asaa ahụ nke a na-eriju afọ, ala meputara nri n’ebe ọ di ukwu. ⁴⁸ N’ime afọ asaa ndi a nke nri juru ebe niile n’Ijpt, Josef chikotara nri niile nke si n’ubi, ma chekwaa ha n’ulo e wuru maka iche nri n’obodo niile ahụ. N’obodo ọbụla, ka ọ na-etinye ihe oriri nke si n’ubi gbara ya gburugburu. ⁴⁹ Josef chekwara oka di ukwu n’onuogugu, dika aja di n’akuku osimiri. A kwusiri igu ha onu n’ihi na ha hiri nne nke ukwu nke na ha enweghi onuogugu.

⁵⁰ Tupu oge unwu ahụ ebido, Asenat nwa nwanyi Pọtifera, onye nchụaja nke On, mutara Josef umu ndi ikom abuo. ⁵¹ Josef gurū okpara ya Manase,† n’ihi na ọ sirị, “Chineke emeela ka m chefuo ahuhụ m niile, mekwa ka m chefuo ndi ezinaulo nna m.” ⁵² Josef gurū nwa ya nke abuo Ifrem.‡ Ọ sirị, “N’ihi na Chineke emeela ka m mia mkpuru n’ala nke ahuhụ m.”

⁵³ Afọ asaa nke uba nri nke diri n’ala Ijpt mechara gabiga. ⁵⁴ Afọ asaa nke unwu bidoro biawa dika Josef kwuru. Unwu no n’obodo niile, ma n’ala Ijpt niile nri di. ⁵⁵ Ka agu jidere ala Ijpt niile, ndi mmadu tikuru Fero ka o nye ha nri. Ma Fero gwara ndi Ijpt niile, “Jekwurunu Josef. Ihe ọbụla ọ gwara unu meenu ya.”

⁵⁶ Mgbe unwu ahụ gbasara ruo n’akuku niile nke ala ahụ, Josef meghepuru ulo ichebe nri niile bido iresi ndi Ijpt nri, n’ihi na unwu ahụ di njo n’ala Ijpt niile.

⁵⁷ Mba niile biara Ijpt izu nri site n’aka Josef n’ihi na unwu ahụ di njo n’uwa niile.

42

Umunne Josef abiaruo Ijpt

¹ Ugbu a, Jekob nuru na oka di n’Ijpt. Ọ sirị umu ya, “Kedu ihe anyi jiri noro na-elerita onwe anyi anya” ² Ọ sirị, “Lee anuru m na oka di n’Ijpt. Gbadatanu n’ebe ahụ zutara anyi oka ka anyi di ndu ghara inwu.”

³ Umunne Josef iri ndi ahụ gbadara Ijpt izuta oka. ⁴ Ma Jekob ekweghi ka Benjamin nwanne nta Josef soro ha gaa, n’ihi na ọ turu egwu na ihe ndaba ojojo nwere ike ibiakwasị ya. ⁵ Otu a, umu Izrel so n’otutu ndi ozo ndi jekwara izuru nri n’Ijpt, n’ihi na unwu ahụ di njo n’ala Kenan.

⁶ N’oge a, Josef na-achi ala Ijpt, burukwa onye iresi ndi obodo oka di n’aka. Ya mere, mgbe umunne Josef rutere, ha biara hulata kpoo isiala nye Josef. ⁷ Mgbe Josef huru umunne ya, ọ matara ndi ha bu. Ma ọ kpara agwa dika onye na-amaghi ha, gwa ha okwu n’olu ike, si ha, “Ebee ka unu si bia?”

Ha zara, “Anyi si ala Kenan bia. Anyi biara izuru nri.”

⁸ Josef matara umunne ya, ma ha onwe ha amataghi onye ọ bu. ⁹ Josef chetakwara nro ndi ahụ ọ roro banyere ha. Ọ gwara ha okwu si ha, “Unu bu ndi nnyocha. Ichoputa adighi ike ala anyi mere unu ji bia.”

¹⁰ Ha zara si, “Nna anyi ukwu, anyi bu ndi ohu gi biara izuru nri. ¹¹ Anyi niile bu umu otu nna. Ndi ohu gi bu ndi kwesiri ntukwasị obi. Anyi abughị ndi nnyoputa.”

¹² Ma Josef gwara ha si, “Mba! Unu biara ichoputa akuku obodo anyi nke a na-echezighi nke oma.”

§ 41:45 41:45 Aha a putara, Onye nwere ike di ka chi nke nwere ike ndu na onwu. * 41:45 41:45 Pọtifera bu onye nchụaja nke obodo On. † 41:51 41:51 Aha a bu Manase putara Nchefu. ‡ 41:52 41:52 Ifrem putara Uba.

¹³ Ha zara si ya, “Ndi ohu gi di umunne iri na abuo. O bukwa otu nna muru anyi niile. Nna anyi na nwanne anyi nta, onye ikpeazu o muru no na Kenan ugbo a. Ma otu onye n’ime anyi anwuola.”

¹⁴ Josef siri, “The unu na-ako na-egosi na unu bu ndi nnyoputa, dika m gwara unu. ¹⁵ Nke a ka a ga-eji anwale unu. N’aha Fero di ndu, unu agaghị esi n’ebe a laa tutu nwanne unu nke nta ahụ abia n’ebe a. ¹⁶ Zipunu otu onye n’ime unu ka o gaa kpota nwanne unu nwoke. Ma aga m etinye ndi foduru n’ulo mkporo, tutu m choputa ma ihe unu kwuru o bu eziokwu maobu ugha. O buru ugha n’ezie, dika Fero na-adu ndu, unu bu ndi nnyoputa.” ¹⁷ O tinyere ha niile n’ulo mkporo, hapu ha n’ebe ahụ abali ato.

¹⁸ Josef gwara ha, n’ubochi nke ato, “Nke a bu ihe unu ga-eme ma di ndu, n’ihi na abu m onye na-atu egwu Chineke. ¹⁹ O buru na unu bu ndi ezi mmadu, ka otu onye n’ime unu nodu n’ebe a, n’ulo mkporo, ka ndi foduru buru oka bulaara ndi ezinaulo unu no n’agu. ²⁰ Ma kpotarani m nwanne unu nke nta n’ebe a, nke a ga-egosi na okwu unu bu eziokwu, na unu agaghikwa anwu.” Ha mere otu a.

²¹ Ha gwaritara onwe ha okwu si, “N’ezie, o bu n’ihi nwanne anyi nwoke ka ahuhu ndi a ji abiakwasị anyi. Anyi huru obi mgbawa ya, mgbe o na-ari o ka anyi chebe ndu ya, ma anyi egeghi ya nti. O bu nke a mere mmekpa ahụ ndi a ji biakwasị anyi ugbo a.”

²² Ruben zara si ha, “O bu na mu agwaghị unu si unu hapu imejo nwantakiri ahụ, ma unu egeghi nti? Ugbo a, anyi na-asa ajuju banyere obara ya.” ²³ Ha amataghị na Josef na-anu ihe ha na-ekwu, n’ihi na onye nsughari okwu no n’etiti ha.

²⁴ O sitere n’ebe ha no tugharia gaa kwaa akwa. O loghachikwutere ha ozo gwakwa ha okwu. O si n’etiti ha kpopta Simion kee ya agbu ka ha na-ele ya anya.

²⁵ Josef nyere iwu ka e kpojuo oka n’akpa ha, tinyekwara onye obula ego o kwuru n’akpa ya. O nyere iwu ka e nye ha ihe ha ga-eri n’uzo. Mgbe e mesiri ihe ndi a, ²⁶ ha bokwasiri inyinya ibu akpa oka ha n’otu n’otu. Ha hapuru Ijpt lawa.

²⁷ Mgbe ha ruru ebe ha noro onodu abali, otu n’ime ha meghere akpa ya ka o nye inyinya ibu ya oka, o huru ego ya n’onu akpa ya. ²⁸ O gwara umunne ya si, “Lee, e tighachiri ego m kwuru. Lee ya n’akpa oka m.”

Ike gwuru onye obula n’ime ha. Site n’ahu ima jijiji ha leritara onwe ha anya si, “Gini bu ihe a Chineke mere anyi?”

²⁹ Mgbe ha lakwutere nna ha Jekob n’ala Kenan, ha kororo ya ihe niile dakwasiri ha. Ha gwara ya si, ³⁰ “Nwoke na-achi ala ahụ gwara anyi okwu n’olu ike. O mesoro anyi mmeso dika anyi bu ndi biara inyochaputa obodo ha. ³¹ Ma anyi gwara ya si, ‘Anyi bu ndi kwesiri ntukwasị obi, ndi na-abughị ndi nnyoputa obodo. ³² Anyi di umunne iri na abuo ndi nwere otu nna. Otu n’ime anyi anokwaghị, ma nke ntakiri na nna anyi no na n’ala Kenan taa.’

³³ “Mgbe ahụ, nwoke a, onye na-achi ala ahụ, siri anyi, ‘Nke a ka m ga-eji mata ma unu bu ndi ezi mmadu. Hapuru m otu nwanne unu. Burunu oka, bulaara ndi ezinaulo unu agu na-agugbu. ³⁴ Ma kpotara m nwanne unu nke nta. Mgbe ahụ ka m ga-ama ihe unu bu. Ma unu bu ndi nnyoputa maobu ndi ezi mmadu. Mgbe ahụ, aga m ahapuru unu nwanne unu. Unu ga na-azukwa ahia n’ala a.’”

³⁵ Mgbe ha bidoro iwuputasi oka di n’akpa ha, lee, n’ime akpa oka onye obula, a chotara ego o kwuru n’akpa ya. Mgbe ha na nna ha huru ego ndi a, ha turu egwu. ³⁶ Ya mere, nna ha Jekob gwara ha si, “Unu agbawala m aka umu. Josef anoghi, Simion anokwaghị. Ma unu na-achọ iwezuga Benjamin. Naani m ka ihe niile ndi a na-emegide!”

³⁷ Mgbe ahụ, Ruben gwara nna ya si, “I nwere ike gbuo ụmụ m ndị ikom abụọ ma ọ bụrụ na m akpọghachighị Benjamin. Tifee ya n’aka m, aga m akpọghachikwara gị ya.”

³⁸ Ma Jekọb sịrị, “Nwa m agaghị eso unu gaa. N’ihi na nwanne ya anwuọla, ọ bụkwa naanị ya ka ọ fọdurụ. Ọ bụrụ na nsogbu ezute ya n’uzọ n’ije a, unu ga-eme ka m jiri isi awọ m laa n’ili n’ọnọdụ mwute.”

43

Njeru Ijpt nke ugboro abụọ

¹ Ma ụnwụ a siri oke ike n’ala ahụ n’oge a. ² O ruo, mgbe ha richara nri ha zụtara n’Ijpt, nna ha gwara ha si, “Jeghachinụ, zụtara anyị ntakiri nri.”

³ Juda gwara nna ya bụ Jekọb si, “Nwoke ahụ dosiri anyị aka na ntị ike si, ‘Unu agaghị ahụ ihu m ma ọ bụrụ na nwanne unu esoghị unu bịa.’ ⁴ Ọ bụrụ na ị ga-edunyere anyị nwanne anyị, anyị ga-agbada gaa zụtara gị nri. ⁵ Ma ọ bụrụ na ị gaghị edunyere anyị ya, anyị agaghị agbada, n’ihi na nwoke a siri anyị, ‘Unu agaghị ahụ ihu m ma ọ bụrụ na nwanna unu esoghị unu.’”

⁶ Mgbe ahụ Izrel sịrị, “Gini mere unu ji wetara m nsogbu di otu a, site n’igwa nwoke ahụ na unu nwere nwanne ọzọ.”

⁷ Ha zara si, “Nwoke a juru anyị ajuju di iche iche banyere onwe anyi, na ndi ezinaulo anyi. O si, ‘Nna unu, o di ndu ugbu a? Unu nwere nwanne ozo?’ Ya mere, anyi zara ajuju niile. O nweghi otu anyi siri mara na o ga-asị anyi kpota nwanne anyi.”

⁸ Mgbe ahụ, Juda sịrị nna ya Izrel, “Dunye m nwantakiri a ka anyi bilie gawa, ka anyi di ndu ghara inwu, ma anyi onwe anyi, ma gi, ma umuntakiri anyi. ⁹ Aga m eji onwe m gbaa ebe n’ihi ya. I nwere ike itife ya n’aka m. Ọ bụrụ na m akpọtaghachighi ya, kpobata ya n’ihu gi, mgbe ahụ, ita uta bụrụ nke m n’ihu gi, n’ubochi ndu m niile. ¹⁰ A si nnoo na anyi egbughi oge niile a, anyi gaara aga ma lotakwari ugboro abuo.”

¹¹ Mgbe ahụ nna ha Izrel gwara ha si, “Ọ bụrụ na ọ ga-adiri otu a, gini ọzọ ka anyi ga-eme. Kama mgbe unu na-aga, werenu n’akpa unu onyinye inata ihuoma nke bu ihe niile kachasi mma nke si n’ala a welaara nwoke a. Werenu nwantinti mmanu otite, na nwantinti mmanu anu, ha na uda di iche iche, na eso osisi maá, na akụ, na alumon. ¹² Werekwanu ego okpukpu abuo n’aka unu. Weghachirinụ ya ego ahụ e tinyere n’onu akpa unu, eleghi anya o bu n’ohihie anya ka ha ji tinye ya. ¹³ Ngwa, kporonu nwanne unu nwoke bilienu laghachikwurunu nwoke ahụ. ¹⁴ Ka Chineke Onye puru ime ihe niile, mee ka nwoke ahụ nwee obi ebere n’ebe unu no. Ya meekwa ka o nwee ike ihapuru unu nwanne unu Simion na Benjamin ka ha soro unu lota. Ọ bụrụkwana uche Chineke na m ga-agbara aka umu, ya mee dika o si choo.”

¹⁵ Ya mere, ndi ikom ahụ weere onyinye ndi a, na okpukpu ego abuo n’aka, ma kporokwa Benjamin. Ha biliri ije. Garuo Ijpt, ma guzo n’ihu Josef. ¹⁶ Mgbe Josef lepuru anya hu Benjamin n’etiti ha, o gwara onye na-elekota ulo ya si, “Duru ndi ikom ndi a gaa n’ulo. Gbuo anu, kwadoo nri, n’ihi na ndi a ga-eso m rie nri ehizie.”

¹⁷ Odibo a mere dika Josef ziri ya. O duuru ndi ikom ndi ahụ gaa n’ulo Josef. ¹⁸ N’oge a, mgbe a kpobatarara ha n’ulo, ndi ikom ndi ahụ turu ujo, n’ihi na a kpobatarara ha n’ime ulo Josef. Ha siri, “O bu n’ihi ego ahụ e tighachiri n’akpa anyi n’oge mbu ka e ji kpobata anyi, ka o nwee ike ichota uzo o ga-esi megide anyi, mesie anyi ike, si otu a were anyi na inyinya ibu anyi dika ndi ohu ya.”

¹⁹ Ha bjaruru odibo Josef ahụ nso gwa ya okwu n’onu uzo ulo ahụ. ²⁰ Ha siri ya, “Nna anyi ukwu, anyi biara ebe a n’oge mbu izu ihe oriri. ²¹ Ma, mgbe anyi rutere ebe anyi noro onodu abali, anyi meghere akpa anyi, choputa ego anyi kwuru n’ihi

nri ahụ anyị zuru ka o di n'onu akpa anyi n'otu na otu. E sepukwaghi ya ihe o bu. Ya mere, anyi weghachiri ya n'oge a. ²² Anyi jikwa ego ozo anyi ga-eji zuo ihe oriri. Ma anyi amaghi onye tinyere ego ahụ n'ime akpa anyi."

²³ Odibo ahụ zara si ha, "Udo diri unu, unu atula egwu, n'ihhi na Chineke unu, na Chineke nna unu enyela unu aku zoro ezo n'ime akpa unu. Ego unu kwuru ruru m aka." Mgbe ahụ, o hapuru ha gaa kpoputa Simion.

²⁴ N'oge ahụ, odibo ahụ duuru ndi ikom ndi ahụ bata n'ulo Josef, nye ha mmiri ha ji saa ukwu ha. O nyekwara inyinya ibu ha nri. ²⁵ Mgbe ahụ, umu Jakob kwadoro onyinye inata ihuoma ha ji bia, nke ha ga-enye Josef ma o bata n'etiti ehie, n'ihhi na ha anula na ha ga-eri nri n'ebe ahụ.

²⁶ Mgbe Josef lotara ulo, ha wetaara ya onyinye di n'aka ha, daa n'ala, kpo isiala nye ya. ²⁷ Josef juru ha ajuju banyere odimma ha, juokwa ha si, "Agadi nna unu, nke unu gwara m ihe banyere ya, ahụ o dikwa ya? O ka dikwa ndu."

²⁸ Ha zaghachiri si ya, "Ahụ di ohu gi bu nna anyi. O ka no ndu." Ha hulatarara isi ha, kpo isiala nye ya.

²⁹ Mgbe Josef welitere anya ya elu hu nwanne ya Benjamin, onye bu nwanne afọ ya, o juru ha ajuju si, "Onye a o bu nwanne unu nke nta ahụ unu gwara m ihe banyere ya?" Tupu ha asaa ya ihe obula, o lere Benjamin anya si ya, "Ka amara Chineke diri gi, nwa m nwoke." ³⁰ Mgbe ahụ kwa Josef mere osiso puo n'ezhi icho ebe o ga-akwa akwa n'ihhi na ohuhu o huru nwanne ya anya ozo meturu ya nnoo n'obi. O puru banye n'ime ulo ya kwaa akwa.

³¹ Emesia, o sara ihu ya, puta, jisie onwe ya ike nye odibo ya iwu ka o bute nri ahụ.

³² Ha doziiri ya nri nke ya iche, doziekwarara umunne ya nri nke ha iche. Otu a kwa, ha dozikwara ndi Ijpt ya na ha na-eriko nri, nri nke ha iche. N'ihhi na o bu ihe aru n'anya ndi Ijpt na ha na ndi Hibru ga-erikota nri onu. ³³ Ma mgbe e nyere ha onodu n'ihu Josef, e mere ka ha nodu dika ha si to o ibe ha. Nke okpara buru uzo nodu, onye na-eso ya anodukwa. Otu a ka ha niile siri nodu ruo n'onye ikpezazu n'ime ha. Ha leritara onwe ha anya n'ihhi na o juru ha anya. ³⁴ O sitekwara na nri e doziiri ya nyebinye ha nri. Nri e nyere Benjamin di ukwu okpukpu ise kari nri nke e nyere ha niile. Ha na ya riri, nuokwa n'uju.

44

Iko olaocha a chotara n'akpa

¹ Mgbe ahụ Josef nyere odibo no n'ulo ya iwu si, "Gbajuo akpa ndi ikom ndi a nri. Tinyere ha nri nke onye obula n'ime ha nwere ike ibu, tinyekwa ego nke onye obula n'ime ha kwuru n'onu akpa ya. ² Ma tinye iko olaocha m n'ime onu akpa onye nke nta n'ime ha. Tinyekwa ego o kwuru n'ihhi nri o zuru n'ime akpa ya." Odibo a mere dika Josef gwara ya.

³ Mgbe chi boru, ha zipuru ndi ikom ndi a, ha na inyinya ibu ha. ⁴ Mgbe ha ji naani ihe nta gafee obodo ahụ, Josef gwara odibo ya si, "Bilie, chuso ndi ikom ndi ahụ oso. I zute ha, si ha, 'Gini mere unu ji were ihe ojoo kwughachi ihe oma? ⁵ Gini mere unu ji zuru iko olaocha nna m ukwu, iko o ji anu ihe onunu na nke o jiaju ase? Unu emeela ihe ojoo n'ihhi ihe a unu mere.'"

⁶ Mgbe odibo ahụ zutere ha, o gwara ha ihe ndi a. ⁷ Ma ha zara si ya, "Nna anyi ukwu, gini mere i ji ekwu udi okwu ndi a? Ihe aru ka o bu anyi ime ihe di otu a. ⁸ Lee, ego anyi chotara n'onu akpa anyi ka anyi sitere n'ala Kenan weghachi. Olee otu anyi ga-esi zuru olaedo maobu olaocha site n'ulo nna gi ukwu? ⁹ Onye obula n'ime anyi a chotara iko a n'aka ya ga-anwu. Anyi onwe anyi ga-aghoru nna anyi ukwu ndi ohu."

¹⁰ Odibo ahụ zara si ha, “Ka ọ diri dika unu kwuru. Onye ọbụla a chọtara ya n’aka ga-abụ ohu m. Ma ndi a na-achọtaghị ya n’aka ha enweghị ita ụta ọbụla.”

¹¹ Ha mere ngwangwa, onye ọbụla todatara akpa ya. Onye ọbụla kwa meghere akpa ya. ¹² Odibo ahụ malitere n’onye ukwu n’etiti ha choọ rute n’onye nta. Ọ bụ n’akpa Benjamin ka a chọtara iko ahụ. ¹³ Mgbe ahụ, ha dọwara uwe ha n’ihi mwute. Onye ọbụla n’ime ha tighachiri ibu ya n’elu inyinya ibu ya. Ha niile bidokwara ilaghachi azụ n’obodo ha si pụta.

¹⁴ Mgbe Juda na ụmụnne ya loghachiri n’ulo Josef, ha huru Josef ka ọ nọ n’ebe ahụ. Ha dara n’ala n’ihu ya. ¹⁵ Ma Josef juru ha si, “Gini bụ ihe a unu mere? Ọ bụ na unu amataghị na onye dika m nwere ike imata onye zuru iko m?”

¹⁶ Ya mere Juda si ya, “Gini ka anyi ga-ekwu? Olee otu anyi ga-esi gosi n’aka anyi di ọcha? Chineke ekpugheela ikpe omuma ndi ohu gi. Lee, anyi bukwa ndi ohu onyenwe m. Anyi onwe anyi, tinyekwara onye a chọtara iko ahụ n’aka ya.”

¹⁷ Ma Josef siri, “Ọ ga-aburu m ajo omume ime ihe di otu ahụ. Naani nwoke ahụ a choptara iko ahụ n’akpa ya bu onye ga-abu ohu m. Ma unu onwe unu nwere ike laa n’udo jekwuru nna unu n’udo.”

Aririo n’ihi Benjamin

¹⁸ Juda jekwuuru ya, si, “Biko, onyenwe m, kwere ka ohu gi gwa gi okwu. Ewesola mu bu ohu gi iwe n’ihi na i nọ onodu di ka Fero. ¹⁹ Onyenwe m, ọ bu gi juru ndi ohu gi ajuju si, ‘Unu nwere nna maobu nwanne?’ ²⁰ Anyi zara si, ‘Anyi nwere nna onye bu agadi, na otu nwa nwoke o mutara n’agadi ya. Nwanne nwantakiri nwoke a anwuola, ya mere naani otu a foduru n’ime umu nke nne ha mutara. Nna ya hukwara ya n’anya.’

²¹ “Mgbe ahụ, i si ndi ohu gi, ‘Kpota nwantakiri a ka m hu ya anya.’ ²² Ma anyi gwara onyenwe m si na ‘Nwata a apughi ihapu nna ya, n’ihi na nna ya ga-anwu ma o buru na o hapu ya.’ ²³ Ma i gwara ndi ohu gi si, ‘Unu agaghi ahụ ihu m anya ozọ, ma o buru na nwanne unu a esoghi unu gbadata.’ ²⁴ Mgbe anyi lakwuuru ohu gi bu nna anyi, anyi gwara ya okwu onyenwe m kwuru.

²⁵ “Mgbe nna anyi gwara anyi si, ‘Laghachi gaa zuta nri,’ ²⁶ anyi gwara ya na, ‘Anyi agaghi agbada ma o buru na nwanne anyi nta agaghi eso anyi. N’ihi na anyi enweghi ike ihu nwoke ahụ anya, ma o buru na nwanne anyi nta esoghi anyi.’

²⁷ “Oge ahụ, ohu gi bu nnaanyi siri anyi, ‘Unu maara na nwunye m muuru m umu nwoke abuo. ²⁸ Otu n’ime ha funariri m, mgbe anu ohia dokasiri ya iperipe na iperipe. Ruo ugbu a, ahubeghi m ya anya. ²⁹ O buru na unu anapukwa m onye nke a, si otu a mee ka ihe ojoo zute ya, o putara na unu ga-eme ka m jiri isi awo m laa n’ili n’onodu obi ojoo?’

³⁰ “Ya mere, o buru na m alaghachikwute ohu gi, bu nna anyi, ma nwantakiri a esoghi anyi, ebe o bu na e kekotara ndu nna anyi na ndu nwantakiri a, ³¹ mgbe o ga-ahụ na nwantakiri a esoghi anyi, o ga-anwu. Mgbe ahụ, anyi bu ndi ohu gi, ga-eme ka nna anyi jiri isi awo laa n’ili n’onodu obi ojoo. ³² Biko, onyenwe m, eji m ndu m zooro nna m ebe na m ga-elezi nwantakiri a anya. Asi m ya, ‘O buru na m akpoghachighi nwantakiri a nye gi, ka ita uta buru nke m n’ihu gi bu nna m n’ubochi niile nke ndu m.’

³³ “Ya mere ugbu a, biko, ka ohu gi nodu dika ohu onyenwe m n’onodu nwantakiri a, ka nwantakiri a soro umunne ya laghachikwuru nna anyi. ³⁴ Aga m esi anaa laghachikwuru nna m ma o buru na mu na nwantakiri a esoghi? Enweghi m ike ilekwasi ihe ojoo ga-adakwasi nna m anya.”

45

Umunne Josef amara onye o bu

¹ N'oge a, Josef enwekwaghị ike ijite onwe ya aka n'ihu ndị na-ejere ya ozi. O welitara olu sị, "Zipụnụ onye ọbụla site n'ebe m nọ." Ya mere, o nweghị onye ya na Josef nọ mgbe ọ kọrọ umunne ya onye ọ bu. ² O tiri mkpu akwa nke ndị Ijpt nuru, na nke ndị ụlọ Fero nukwara.

³ Josef gwara umunne ya sị, "Mụ onwe m bu Josef. Nna m ọ ka nọ ndụ ugbu a?" Ma umunne ya enweghị ọnụ ha ji asa ya, n'ihu na oke egwu jidere ha n'ihu ya.

⁴ Mgbe ahụ, Josef siri umunne ya, "Biko, biana m nso." Mgbe ha bịa ya nso, ọ siri ha, "Abụ m nwanne unu, Josef, onye unu rere ree gaa Ijpt. ⁵ Ma otu ọ dị, ka ọ ghara iwute unu, unu atakwala onwe unu ụta n'ihu orure unu rere m. N'ihu na ọ bu n'ihu ichebe ndụ unu ka Chineke ji buru ụzọ zite m n'ebe a. ⁶ Oge unwu agwuchabeghi. Ọ bu ezie na afo abụọ nke oke unwu agafeela, ma ọ fọdurụ afo ise ọzọ n'ihu, oge a na-agaghị akọ ihe ọbụla n'ala, ma ọbụ iwere ihe ọbụla n'ubi. ⁷ Chineke zitere m ka m buru ụzọ bịa n'ebe a n'ihu ime ka ndụ fọdurụ unu n'ụwa, na izọputa ndụ unu site n'uzo nnaputa di oke egwu.

⁸ "Ya mere, ọ bughị unu zitere m n'ebe a, kama ọ bu Chineke. Ya onwe ya emeela ka m ghoorọ Fero nna, na onyeisi ezinaulo ya niile, na onye na-achi ala Ijpt niile. ⁹ Ugbu a, meenu ngwa lakwuru nna m, sị ya, 'The ndi a ka Josef nwa gi nwoke kwuru, Chineke emeela m onye na-achi Ijpt niile. Egbula oge ibiakwute m. ¹⁰ I ga-ebi n'ala Goshen,* ka i nwee ike ino m nso, gi na umu gi, na umu umu gi, na igwe ewu na aturu gi, na igwe ehi gi, na ihe niile i nwere. ¹¹ N'ebe ahụ ka m ga-enyekwa gi ihe i chorọ, n'ihu na unwu afo ise ka di n'ihu na-abia. Ọ buru na i meghi otu a, gi na ezinaulo gi na ihe niile bu nke gi ga-ada ukpa.'

¹² "N'ezie, anya unu na n'anya nwanne m Benjamin, ahula na mu onwe m ji onu m na-agwa unu okwu ndi a. ¹³ Unu ga-akorọ nna m maka nsopuru niile a na-enye m n'ala Ijpt na ihe niile unu huru. Kpotakwanu nna m osiso ebe a."

¹⁴ Ugbu a, ọ dakwasiri n'olu Benjamin, nwanne ya, kwaa akwa. Benjamin jidekwara ya n'olu kwaa akwa. ¹⁵ Emesia, o suturu umunne ya niile onu, bekwasikwa ha akwa. N'ikpeazu, umunne ya kpanyeere ya uka.

¹⁶ Mgbe akuko a ruru ulo Fero na umunne Josef biana, ọ toro Fero na ndisi ozi niile ya utu. ¹⁷ Fero gwara Josef si ya, "Gwa umunne gi, ka ha mee ihe otu a, ha bokwasị inyinya ibu unu ibu laghachikwa n'ala Kenan. ¹⁸ Ha ruo, ha kpoa nna gi, na ezinaulo ha, ka ha loghachikwute m n'ala Ijpt. N'ihu na aga m enye ha ala kachasi mma n'Ijpt. Ha onwe ha ga-erikwa uru ala ahụ.

¹⁹ "Gwakwa umunne gi okwu si ha, 'Sitenu n'ala Ijpt were ugboala, nke unu ga-eji budata ndi nwunye unu na umuntakiri unu. Dutekwanu nna unu. ²⁰ Unu esogbula onwe unu banyere ngwa ulo unu, n'ihu na ihe niile di mma n'ala Ijpt bu nke unu.' "

²¹ Ya mere umu Izrel mere ihe ndi a. Josef nyere ha ugboala dika Fero nyere n'iwu. O nyekwara ha nri ha ga-eri n'uzo. ²² O nyere onye ọ bula n'ime ha uwe mgbanwe ohuru, ma o nyere Benjamin nari shekel olocha ato, na uwe mgbanwe ise. ²³ O zipuru nna ya ihe ndi a: inyinya ibu iri ndi e bokwasiri ihe mara mma niile si n'ala Ijpt, na nne inyinya ibu iri ndi e bokwasiri oka na achicha, na ihe ndi ozo di iche iche, n'ihu ije ya. ²⁴ O zipuru umunne ya. Ma oge ha na-achọ ihapu ya, ọ gwara ha sị, "Unu esekwala okwu n'uzo."

²⁵ Mgbe ahụ, ha hapuru ala Ijpt mecha rute ala Kenan, biakwute Jekob nna ha. ²⁶ Ha gwara ya sị, "Josef ka nọ ndụ. N'ezie, ọ bu ya na-achi ala Ijpt niile." Ma o siiri Jekob ike inabata akuko a. O kwenyeghi na ọ bu eziokwu. ²⁷ Ma mgbe ha gwasiri

* 45:10 45:10 Ala Goshen bu ala na-emeputa nri n'ebe ọ di ukwu. Ọ di na mpaghara akuku onu mmiri osimiri Naij.

ya ihe niile Josef gwara ha, mgbe ọ hukwara ụgboala niile Josef zitere ka e jiri bute ya, mmụọ nna ha Jekọb lughachiri. ²⁸ Mgbe ahụ Izrel kwuru si, “Ekwetala m! Josef nwa m ka dị ndụ. Aga m aga hụ ya anya tupu m nwụọ.”

46

Jekọb abiaruo Ijipt

¹ Izrel biliri ije, ya na ihe niile o nwere rute Bíasheba. Ebe a, ọ churụ aja nye Chineke nke nna ya Aizik.

² Chineke gwara Izrel okwu n’ọhụ nke abali. Ọ siri, “Jekọb! Jekọb!”

Ọ zara si, “Lee m n’ebe a.”

³ Chineke gwara ya si, “Abụ m Chineke, Chineke nke nna gi. Atula egwu ịgbada Ijipt n’ihi na aga m eme gi ka ị ghọọ mba di ukwuu n’ebe ahụ. ⁴ Mụ onwe m ga-eso gi agbada n’ala Ijipt. Mụ onwe m ga-akpọlatakwa gi ọzọ. Josef n’onwe ya ga-eji aka ya ekpuchikwa gi anya.”

⁵ Jekọb mechara si na Bíasheba pụta. Ụmụ Izrel kuuru Jekọb nna ha, na ụmụaka ha na ndị nwunye ha, kubanye n’ụgboala ahụ Fero zitere ka ha ji bute ya. ⁶ Ha buuru anụ ụlọ ha niile, na ihe onwunwe ha niile, nke ha kpatara n’ala Kenan, gaa Ijipt. Jekọb na agburu ya niile so. ⁷ Ụmụ ya ndi ikom niile, na ụmụ ụmụ ya ndi ikom niile, na ụmụ ya ndi inyom niile, na ụmụ ụmụ ya ndi inyom niile, na ndi niile bu mkpuru afọ ya, ka ọ kpọrọ gaa Ijipt.

⁸ Ndi a bu aha ụmụ ndi ikom Izrel, ya bu Jekọb na ụmụ ụmụ ya, ndi sooro ya gaa Ijipt.

Ruben, ọkpara Jekọb

⁹ Ụmụ ndi ikom Ruben bu,
Hanok, na Palu, na Hezron na Kami.

¹⁰ Ụmụ ndi ikom Simion bu,
Jemuel, na Jamin, na Ohad, na Jakin, na Zoha, na Shaul. Nne Shaul bu nwanyi Kenan.

¹¹ Ụmụ ndi ikom Livayi bu,
Geshon, na Kohat, na Merari.

¹² Ụmụ ndi ikom Juda bu,
Ja, na Onan, na Shela, na Perez, na Zera. Ma Ja na Onan nwuru n’ala Kenan.
Ụmụ ndi ikom Perez bu,
Hezron na Hamul.

¹³ Ma ụmụ ndi ikom Isaka bu,
Tola, na Puva, na Jashub, na Shimon.

¹⁴ Ụmụ ndi ikom Zebulon bu,
Sered, na Elon, na Jaliil.

¹⁵ Ndi a bu ụmụ ndi ikom Lia muru Jekọb n’ala Padan Aram. Ọ mutakwara otu nwanyi aha ya bu Daina. Ụmụ ndi ikom na ndi inyom ndi a di iri ato na ato.

¹⁶ Ụmụ ndi ikom Gad bu,
Zefon, na Hagi, na Shuni, na Ezbon, na Eri, na Arodi na Areli.

¹⁷ Ụmụ ndi ikom Asha bu,
Imna, Ishva, Ishvi na Beriya. Nwanne ha nwanyi bu Sera.
Ụmụ Beriya bu,
Heba na Malkiel.

¹⁸ Ndi a bu umu a muru Jekob site na Zilpa, odibo nwanyi ahụ Leban kponyere Lia nwa ya nwanyi. Ha di iri na isii n'onuogugu.

¹⁹ Umu ndi ikom Jekob site na Rechel nwunye ya bu, Josef na Benjamin.

²⁰ N'ala Ijpt, a muru Josef Manase na Ifrem, site na nwunye ya Asenat nwa nwanyi Potifera, onye nchaja nke On.

²¹ Umu ndi ikom Benjamin bu, Bela, Beka, Ashbel, Gera, Neeman, Ehi, Rosh, Mupim, Hupim na Aad.

²² Ndi a bu ndi ikom nke Rechel muru Jekob. Ha di iri na ano.

²³ Nwa nwoke nke Dan muru bu, Hushim.

²⁴ Umu ndi ikom Naftali bu, Jaziil, na Guni, na Jeza, na Shilem.

²⁵ Ndi a bu umu ndi ikom a muru Jekob site na Bilha, odibo nwanyi ahụ Leban kponyere nwa ya nwanyi Rechel. Ha niile di asaa.

²⁶ Ya mere, ndi niile so Jekob gaa Ijpt, ndi bu umu umu ya, na-agughị ndi nwunye umu Jekob niile, di iri mmadu isii na isii. ²⁷ Tinyere umu ndi ikom abuo amutara nye Josef n'Ijpt, ndi si n'ezinaulo Jekob gara Ijpt di iri asaa.

²⁸ Jekob zipuru Juda ka jekwuru Josef ijuta ya uzọ Goshen. Mgbe ha rutere n'ala Goshen, ²⁹ Josef kwadoro inyinya ugbo ya gawa Goshen izute nna ya Izrel. Mgbe Josef biara n'ihu nna ya, o makuru ya, bee akwa ogologo oge.

³⁰ Izrel gwara Josef si, "Ugbu a ejikerela m inwu, ebe m huru ihu gi anya ozọ, mata na i ka di ndu."

³¹ Mgbe ahụ, Josef gwara umunne ya na ndi ezinaulo nna ya niile si, "Ka m gaa kororo Fero. Ka m gaa si ya, 'Umunne m na ezinaulo nna m, ndi bi n'ala Kenan abiakwutela m. ³² Ha bu ndi ozuzu aturu, ndi na-elekota anu ulo. Ha chi igwe ewu na aturu ha, na igwe ehi ha, na ihe niile ha ji biri.' ³³ Ya mere, o buru na Fero akpo unu juo unu ajuju si, 'Gini bu oru aka unu?' ³⁴ Unu ga-asị ya, 'Ndi ohu gi bu ndi ozuzu anu ulo site na mgbe anyi bu umunta, dika nna nna anyi ha bu.' Mgbe ahụ, o ga-ekwe ka unu biri n'ala Goshen. N'ihu na ndi niile na-azu ewu na aturu bu ndi akporo asi n'ala Ijpt."

47

¹ Josef gara gwa Fero si, "Nna m na umunne m ejirila igwe ewu na aturu ha, igwe ehi ha na ihe niile ha nwere site n'ala Kenan bia n'ebe a. Ha no n'ala Goshen."

² Mgbe o gara igwa Fero okwu, o duuru mmadu ise n'etiti umunne ya ndi ikom gosi ha Fero.

³ Fero juru umunne ya ajuju si ha, "Gini bu oru aka unu?"

Ha zara si ya, "Ndi ohu gi bu ndi ozuzu aturu dika nna nna anyi ha." ⁴ Ha kwukwara si, "Anyi biara ino dika obia n'ala a n'ihu na unwu a siri oke ike n'ala Kenan. O nweghi nri igwe ewu na aturu anyi nwere iri n'ala ahụ. Ya mere, anyi na-ario ka i nye ndi ohu gi ike ka ha biri n'ala Goshen."

⁵ Fero gwara Josef si, "Nna gi na umunne gi abiakwutela gi. Ha biri n'ala Goshen.

⁶ Ala Ijpt dikwa gi n'ihu. Horo ebe obula masiri gi nke dikwa ezi mma nye nna gi na umunne gi ka ha biri. Ka ha biri na Goshen. O burukwa na i maara ndi ikom n'etiti ha ndi nwere ike, mee ha ndi na-elekota igwe anu ulo m."

⁷ Josef kpọtara nna ya Jekọb, mee ka o guzo n'ihu Fero. Jekọb nọ n'ebe ahụ gozie Fero. ⁸ Fero juru Jekọb si, "Ị gbaala afọ ole ugbu a?"

⁹ Jekọb zara Fero si ya: "Ebiela m dika onye ọbia nari afọ na iri afọ atọ. Onuogugu afọ ndi a ehighi nne, ma ha juputara n'ahuhu na nsogbu. Ma a norubeghi m onuogugu afọ nna m ha gbara mgbe ha biri n'ụwa dika ọbia." ¹⁰ Jekọb goziri Fero, site n'ihu ya puo.

¹¹ Ya mere, Josef mere ka nna ya na umunne ya biri n'ala Ijpt. O nyere ha ala kachasi mma n'ala ahụ na mpaghara Ramesis, dika Fero nyere n'iwu. ¹² Josef nyere nna ya na umunne ya na ezinaulo nna ya nri dika onuogugu nke umu ha si di.

Unwu na ukọ nri

¹³ Ma nri adighi n'ala ahụ niile n'ihu na unwu ahụ di nnoo njo. Ihe siri ike n'ala Ijpt ma n'ala Kenan n'ihu unwu a. ¹⁴ Josef chikotara ego niile di n'ala Ijpt, na n'ala Kenan, nke ndi mmadu ji kwuo ugwo nri ha zuru webata ha n'uloeze Fero. ¹⁵ Mgbe ego niile di ndi mmadu n'aka gwuchara n'ala Ijpt ma n'ala Kenan, ndi Ijpt niile biakwutere Josef si ya, "Nye anyi nri, gini mere anyi ga-eji nwuo n'ihu gi? Ego anyi agwula."

¹⁶ Mgbe ahụ Josef zara si ha: "Jirinu anu ulo unu kwuo ugwo nri m ga-enye unu, ebe o bu na ego unu agwula." ¹⁷ Ya mere, ha kputaara Josef anu ulo ha. Josef nyere ha nri nonodu inyinya ha, na aturu ha, na ewu ha, na ehi, na inyinya ibu ha. O were nri zuo ha n'afọ ahụ nonodu anu ulo ha niile.

¹⁸ Mgbe afọ ahụ gafesiri, ha biakwutekwara ya n'afọ nke ozo si ya, "Anyi agaghi ezoro onyenwe anyi na ego anyi agwula, na igwe anu ulo anyi bukwa nke gi. O nweghi ihe ozo foduru anyi kariha ahụ anyi na ala anyi. ¹⁹ Gini mere anyi ga-eji noo n'aguu n'ihu gi? Zuru anyi na ala anyi nonodu ugwo anyi ga-akwu maka nri i ga-enye anyi. Ka anyi na ala anyi buru ndi ohu Fero. Nye anyi mkpuru ubi ka anyi diri ndu ghara inwu, ka ala a ghara ibu ihe togboro n'efu."

²⁰ Ya mere, Josef zutaara Fero ala Ijpt niile. Ndi Ijpt niile n'otu n'otu rere ala ha n'ihu oke unwu ahụ dakwasiri ha. Mgbe ahụ, ala ha niile ghorọ nke Fero. ²¹ Ya mere, Josef si otu a mee ka ndi Ijpt niile ghoọ ndi ohu Fero, site n'otu obodo n'ala ahụ ruo na nke ozo ya. ²² Ala nke Josef na-azutaghi n'oge a bu naani ala ndi nchujaja. N'ihu na ndi nchujaja si n'aka Fero na-enweta nri ha site n'oge ruo n'oge. Ha nwekwara nri na-ezuru ha site na oke ahụ Fero na-enye ha. Ya mere ha ereghi ala ha.

²³ Mgbe ahụ, Josef gwara ndi mmadu ahụ niile okwu si, "Lee, azula unu taa, zukwaa a ala unu nye Fero. ²⁴ N'oge owuwe ihe ubi, otu uzo n'ime uzo ise nke ihe unu nwetara n'ubi unu bu nke Fero. Deberenu onwe unu uzo ano foduru ka o buru ihe unu ga-aku n'ubi na ihe unu ga-eri na ihe ndi ezinaulo unu, na nke umuntakiri unu ga-eri."

²⁵ Ha zara si ya, "I zoputala ndu anyi. Ka anyi huta amara n'ihu nna anyi ukwu. Anyi ga-abu ndi ohu Fero."

²⁶ Josef mere ka nke a buru iwu n'ala Ijpt niile ruo taa, na Fero ga-ewe otu uzo n'ime uzo ise nke ihe obula si n'ala. Naani ihe si n'ala ndi nchujaja bu nke na-esoghi n'iwu a.

²⁷ Izrel biri na Goshen nke di n'ala Ijpt. Ha kpataara aku hie nne, mubaa nonumu, ma nonuogugu.

²⁸ Jekọb biri n'ala Ijpt afọ iri na asaa. Ya mere, afọ niile Jekọb gbara bu nari afọ na iri afọ ano na asaa. ²⁹ Mgbe ubochi onwu Izrel na-abiaru nso, o kporo Josef nwa ya si ya, "O buru na m ahutala amara n'ihu gi, tinye aka gi n'okpuru apata m, kwee m nkwa na i ga-egosi m obi ebere na ezi ntukwasobi. Elila m n'ala n'Ijpt. ³⁰ Kama, mgbe m nwuru, site n'ala Ijpt bupu m. Buru ozu m gaa lie ya ebe e liri nna m ha."

O zara, "Aga m eme dika i kwuru."

³¹ O siri ya, “N’uoro m iyi na i ga-eme ya.” Josef nuoro ya iyi. Izrel n’onwe ya, kporo isiala dika o dabere n’elu mkpanaka ya.

48

Jekob agozie umu Josef

¹ Mgbe ihe ndi a gasiri, a gwara Josef si, “Lee nna gi na-aria oria.” Josef biliri duru umu ya ndi ikom abuo bu Manase na Ifrem gawa ileta ya. ² Mgbe a gwara Jekob okwu si ya, “Nwa gi nwoke Josef abiala ileta gi.” Izrel chikotara ume ya, jisie ike, nodu ala n’elu akwa ya.

³ Mgbe ahụ, Jekob siri Josef, “Chineke, Onye puru ime ihe niile gosiri m onwe ya na Luz, n’ala Kenan, ma goziekwa m. ⁴ O siri m, ‘Lee, aga m eme ka i mia mkpuru, baakwa uba n’onuogugu. Aga m eme ka i ghoo ogbakọ otutu mba. Aga m enye gi ala a ka o buru ihe nketa ebighi ebi maka agburu gi ndi ga-esote gi.’

⁵ “Ugbu a, ana m eme umu gi ndi ikom abuo ndi a, ndi a mutaara gi n’ala Ijpt, umu nke m. Ha abuo, Ifrem na Manase, ga-abu umu m, dika Ruben na Simion si buru umu m. ⁶ Ma umu ozo a ga-amutara gi ga-abu nke gi. O bu aha umunne ha ndi a ka a ga-eji mara ha n’ala nketa nke ha. ⁷ Ana m eme nke a n’ihi na mgbe m si Padan Aram puta, nne unu Rechel, nwuru n’ala Kenan mgbe anyi ka no n’uzo ije anyi n’ebe ditu anya site na Efrat. N’akuku uzo e si aga Efrat, ya bu Betlehem, ka m likwara ya.”

⁸ Mgbe Izrel huru umu ndi ikom abuo Josef kpo bia, o juru Josef ajuju si, “Ndi a, bu ndi ole?”

⁹ Josef zara nna ya si, “Ha bu umu ndi ikom ndi Chineke nyere m n’ebe a.”

Ya mere, Jekob gwara ya si, “Kpotara m ha, ka m gozie ha.”

¹⁰ N’oge a, Izrel adighi ahuzikwa uzo nke oma n’ihi ime agadi ya. Ya mere, Josef duuru umu ya ndi ikom ndi ahụ bia nso ebe nna ya no. Mgbe ahụ, Jekob suturu ha onu, makuo ha.

¹¹ Izrel siri Josef, “O nweghi mgbe m lere anya na m ga-ahu ihu gi ozo. Ma Chineke emeela ka m hukwa umu gi.”

¹² Josef sitere n’ikpere* Jekob kupu umu ya, bia hulata isi ala. O kpuru ihu ya n’ala mgbe o mere nke a. ¹³ Josef kporo ha abuo, Ifrem n’aka nri ya nke bu aka ekpe Izrel, na Manase n’aka ekpe ya nke bu aka nri Izrel, kpoa ha bia nna ya nso. ¹⁴ Ma Izrel setiri aka nri bikwasị ya n’isi Ifrem, nwa nke nta. Ma aka ekpe ya ka o setipuru bikwasị n’isi Manase bu okpara.

¹⁵ Mgbe ahụ, o goziri Josef si ya.

“Ka Chineke, onye nna m ha
Ebrahim na Aizik jere ije n’ihu ya
Chineke onye burii Onye zuru m dika aturu
ogologo ndu m niile ruo taa,

¹⁶ Mmuo ozi ahụ naputara m site n’ihe egwu niile,
ya gozie umu ndi ikom ndi a.
Ka ha buru ndi a kpokwasiri aha m
na aha nna m ha Ebrahim na Aizik,
ka ha mubaa
hie nne n’elu uwa.”

¹⁷ O wutere Josef mgbe o huru na nna ya bikwasiri aka nri ya n’isi Ifrem. O jidere aka nna ya iwepu ya n’isi Ifrem, ka o tukwasị ya n’isi Manase. ¹⁸ Mgbe ahụ, Josef siri nna ya, “I bikwasijoro aka gi. Onye a bu okpara, bikwasị aka nri gi n’isi ya.”

* 48:12 48:12 I kuu mmadu n’ikpere, bu memme iji gosiputa na onye ahụ eku n’ikpere, a burula nwa onye ahụ kuu ya.

¹⁹ Ma nna ya juru, si ya, "Amaara m ihe m na-eme nwa m, Manase ga-agho oke obodo, ma nwanne ya nke nta ga-akarị ya idi ukwu, n'ih i na umu umu ya ga-agho otutu mba di iche iche." ²⁰ O goziri ha n'ubochi ahụ si,

"N'aha gi ka Izrel ga-ekwuputa ngozi a,
'Ka Chineke mee gi dika Ifrem na Manase.' "

Ya mere o buru uzọ kpọọ Ifrem tupu Manase.

²¹ Mgbe ahụ, Izrel gwara Josef okwu si ya, "Lee, mu onwe m na-aga inwu. Ma Chineke ga-anonyere unu, kpoghachikwa unu azu n'ala nna unu ha. ²² Mu onwe m na-enye gi otu akuku ugwu kari nke umunne gi, bu ala ugwu ahụ m sitere na mma agha m na uta m naputa ndi Amorait ka o buru nke gi."

49

Jekob agozie umu ya

¹ Mgbe ahụ, Jekob kpokotara umu ya ndi ikom niile n'otu si ha, "Zukonu ka m gwa unu ihe ga-adakwasị unu n'ubochi di n'ihu.

² "Zukonu nuru, umu ndi ikom Jekob nuru okwu nna unu Izrel.

³ "Ruben, okpara m ka i bu,
ume m, ihe ngosi mbu nke ike m,
onye nsopuru kwesiri, onye mbu n'idi ike.

⁴ Onye na-agbanwe agbanwe dika mmiri di n'iyi, i gaghị abukwa onye mbu,
n'ih i na i banyere n'ihe ndina nna gi,
i dinara n'ihe ndina m, meruo ya.

⁵ "Simion na Livayi bu umunne.
Mma agha ha bu ngwa ihe ike.

⁶ Ka obi m ghara isonye n'izuzu ha,
ka m ghara isonye n'ogbakọ ha,
n'ih i na ha gburu mmadu n'oge iwe ha,
bipukwa nkwonkwo ukwu umu ehi na-eheghị echiche.

⁷ Ihe a buru onu ka iwe ha bu, n'ih i na o di njo.
Onuma ha, o jobigara njo oke.

Aga m ekesa ha n'etiti umu Jekob
Kpasaa ha n'etiti ndi Izrel.

⁸ "Gi, Juda, umunne gi ga-eto gi.
Aka gi ga-adi n'olu ndi iro gi.
Umu ndi ikom nna gi ga-akpo isiala nye gi.

⁹ I bu nwa odum, gi, Juda,
i si n'ichu nta lota, nwa m.

Dika odum, o na-amakpu, na-edina ala,
dika nne odum, onye ga-anwa anwa kpotee ya?

¹⁰ Mkpanaka eze agaghị esite n'ebe Juda no wezuga onwe ya,
maobu mkpanaka onyendu esi n'agbata ukwu ya puo,
tutuu ruo mgbe eze ahụ nwe ya ga-abia,
irube isi nke mba niile ga-abu nke ya.

¹¹ O ga-ekenye inyinya ibu ya n'osisi vaini,

n'alaka kachasi mma ka o ga-ekenye nwa inyinya ibu ya.*
 O ga-asakwa uwe ya na mmanya.

Uwe mwuda ya ka o ga-asakwa n'obara mkpuru vaini.

12 Anya ya ga-acha uhie uhie kariya mmanya vaini.

Eze ya ga-enwupukwa ocha kariya mmiri ara ehi.

13 "Zebulon ga-ebi n'akuku osimiri.

O ga-abu ebe izuike nye ugbo mmiri.

Oke ala ya ga-agbatipu ruo Saidon.

14 "Isaka di ike dika inyinya ibu
 na-amakpu n'etiti ogba aturu.

15 Mgbe o huru otu ebe izuike ya si di mma,

hu otu ala ya si maa mma,

o ga-ehudata isi ya ibu ibu aru;

were onwe ya nye iru oru ike.

16 "Dan ga-eme ka ikpe ziri ezi rute ndi ya aka
 dika otu n'ime ebo Izrel.

17 Dan ga-adi ka agwo di n'akuku okporozo,

dika ajuala di n'uzo ohia,

nke na-ata inyinya n'ikiri ukwu,

si otu a mee ka onye na-agba inyinya dalaa azu.

18 "O ONYENWE ANYI, ana m ele anya nnaputa gi.

19 "Gad bu onye usuu ndi o-ji-egbe-aga ga-abiakwasi,

ma o ga-aluso ha ogu, चुकवा ha oso.

20 "Asha ga-esi n'ubi ya weputa nri gbara abuba,

nke na-adi ndi eze mma.

21 "Naftali dika nne ele a hapuru ahapu,

nke na-amuputa umu ele mara mma.

22 "Dika osisi vaini a kuru n'akuku iyi,
 nke alaka ya na-awasa rigoro n'elu mgbidi,
 na nke na-amu ezi mkpuru, otu a ka Josef di.

23 Ndi na-agbata uta sitere n'obi ilu luso ya agha,
 ha gbara ya aku site n'ikpo asi.

24 Ma aka o ji jide uta nke ya adaghi mba,

ike agwughi ogwe aka ya,

n'ihia aka Onye di ike nke Jekob,

n'ihia Onye ozuzu aturu, Oke Nkume Izrel,

25 n'ihia Chineke nna gi, onye na-enyere gi aka,

n'ihia Onye puru ime ihe niile, ka o gozie gi,

site na ngozi nke eluigwe site n'elu,

ngozi nke osimiri di n'okpuru ala,

ngozi nke ara na akpanwa.

* 49:11 49:11 Nke a na-egosiputa iba uba n'ebe o di ukwu, maobu mmadu ibu ogaranya.

26 Ngozi niile nke nna gi, di ukwu kariya,
ngozi niile nke ugwu ukwu mgbe ochie,
kariakwa ngozi nke ugwu nta mgbe ochie,
Ka ngozi ndi a di iche dikwasị n'isi Josef,
dikwasị n'egedege ihu Josef, onye bu onyendu n'etiti umunne ya.

27 "Benjamin dika nkita ohia nke na-adogbu anu.
N'utu, o na-eri anu o dogburu.
N'anyasi o na-ekesakwa ihe o gbutere."

28 Ndi a bu ebo iri na abuo di n'Izrel. Ihe ndi a bukwa ihe nna ha gwara ha mgbe o goziri ha, nye onye obula n'ime ha ngozi nke ruuru ya.

Onwu Jekob

29 Emesia, o nyere ha ndumodu si ha, "N'oge na-adighi anya site ugwu a, aga m anwu. Unu aghaghi ili m n'ebe e liri nna m ha, n'ala Kenan, n'ime ogba ahụ di n'ohia Efron, onye Het. 30 N'ime ogba di n'ohia Makipela, nke di nso na Mamre, n'ala Kenan, ohia Ebrahim zutara site n'aka Efron onye Het, maka ili ozu. 31 N'ebe ahụ ka e liri Ebrahim na Sera nwunye ya. N'ebe ahụ kwa ka e liri Aizik na Ribeka nwunye ya. N'ebe ahụ ka m liri Lia. 32 Ebrahim nna nna m zuru ala ahụ na ogba di n'ime ya site n'aka umu Het."

33 Mgbe Jekob kwuchara okwu ndumodu ikpeazu ndi a nye umu ya ndi ikom, o chikotara ukwu ya n'elu akwa, kuo ume ikpeazu. A chikotara ya na ndi ya.

50

Olili Jekob

1 Josef dakwasiri n'ihu nna ya, kwaa akwa, sutukwa ya onu. 2 Josef nyere iwu, ka ndi dibia na-ejere ya ozi gbasie ozu nna ya. Ya mere, ndi dibia ahụ gbasikwara Izrel. 3 O were ha iri ubochi anọ igbasi ozu, n'ihu na nke a bu oge o kwesiri iwe ha ime ya. Mgbe nke a gasiri, a kwara ya n'ala Ijpt iri ubochi asaa.

4 Mgbe oge iru ujū gafesiri, Josef gwara ndi ulo Fero si ha, "O buru na m ahutala amara n'ihu unu, biko, gwaranu m Fero otu a, si ya, 5 'Nna m mere ka m nuora ya iyi mgbe o na-anwu, si, "Lee, agala m inwu, i ga-eli m n'ili m, nke m gwuru onwe m n'ala Kenan." Ugbu a, biko ka m gaa lie nna m, ma lohachikwa.' "

6 Fero zara si ya, "Gaa lie nna gi dika o mere ka i nuo iyi na i ga-eme."

7 Ya mere, Josef gara ili nna ya. Otutu ndi mmadu sokwa ya. Ndiisi ochichi Fero, na ndi okenye ulo ya, na ndi okenye a ma ama n'ala Ijpt. 8 Ndi ozo bukwa ndi ulo Josef niile, umunne ya, na ndi ulo nna ya. Naani umuntakiri, na igwe ewu na aturu ha, na igwe ehi ha, ka ha hapuru n'ala Goshen. 9 Ma inyinya ugbu na ndi na-agba inyinya, so ya gaa. Igwe mmadu gara ije a buru ibu nke ukwu.

10 Mgbe ha ruru ebe izocha oka nke Atad, n'ofe ozo nke Jodan, ha weere iti aka n'obi di ukwu tie aka n'obi ha n'ebe ahụ. Josef ruru ujū ubochi asaa maka nna ya n'ebe ahụ. 11 Mgbe ndi bi n'ala Kenan huru oke iru ujū nke ebe izocha oka nke Atad ahụ, ha siri, "Nke a buuru ndi Ijpt iru ujū di ukwu." N'ihu nke a, ha kporo ebe ahụ di nso na Jodan Ebel-Mizraim.

12 Umu Jekob mere dika nna ha gwara ha. 13 N'ihu na ha buuru ozu ya laa n'ala Kenan, lie ya n'ogba ahụ di n'ohia Makipela, nke bu ala ubi Ebrahim zuru dika ala olili ozu, site n'aka Efron, onye Het; n'akuku Mamre. 14 Emesia, Josef laghachiri Ijpt ya na umunne ya, na ndi niile sooro ya gaa olili ozu nna ya, ngwangwa elichara nna ya.

Josef agbaghara umunne ya

¹⁵ Mgbe ụmụnne Josef hụrụ na nna ha anwụọla, ha sịrị, “Eleghị anya Josef ga-akpọ anyị asị, kwughachi anyị ụgwọ ihe ojọọ niile anyị mere ya?” ¹⁶ N’ihi nke a, ha zipurụ Josef ozi sị, “Nna gị nyere iwu a tupu ọ nwụọ. ¹⁷ ‘Gwa Josef sị ya, Ariọọ m gị, gbaghara ihe ojọọ niile ụmụnne gị mere, na mmehie ha mere megide gị.’ Ugbu a, gbaghara mmehie anyị bụ ndị ohu Chineke nna gị.” Mgbe Josef nūrụ ihe ha kwuru, ọ kwara akwa.

¹⁸ Ụmụnne ya biakwara daa n’ihu ya, sị, “Anyị bụ ndị ohu gị.”

¹⁹ Ma Josef sịrị ha, “Unu atụla egwu. Abụ m Chineke onye na-ekpe ikpe nke m ga-eji taa unu ahụhụ? ²⁰ Ọ bụ ezie na unu chere ime m ihe ojọọ, ma Chineke chere ya ka ọ bụrụ ezi ihe, iji debe ọtụtụ ndụ dika ọ na-eme taa. ²¹ Ya mere, ụjọ atụla unu. Mụ onwe m ga-azụ unu na ụmuntakiri unu.” Ọ kasiri ha obi, gwa ha okwu bara ha n’obi.

Onwu Josef

²² Josef biri n’Ijpt, ya na ụmụnne ya, na ndị ụlọ ha. Josef gbara nari afọ na iri.

²³ Josef hụrụ ụmụ Ifrem, na ụmụ ụmụ ya. Ọ nọkwa ndụ hụ ụmụ Makia nwa Manase, ndị e kukwasiri n’ikpere ya.

²⁴ Mgbe ahụ, Josef sịrị ụmụnne ya, “Agala m inwụ, ma Chineke ga-abia ileta unu. Ọ ga-esi n’ala a kpọpụta unu kpogakwa unu n’ala ahụ ọ nūurū Ebrahim na Aizik na Jekob iyi, na ọ ga-enye ha.” ²⁵ Mgbe ahụ, Josef mere ka ụmụ Izrel nūoro ya iyi sị, “Mgbe Chineke biara ileta unu, unu aghaghị i site n’ebe a chikoro okpukpu m.”

²⁶ Josef nwurū mgbe ọ gbara nari afọ na iri. Ha gbasiri ozu ya, tinye ya n’ime igbe ozu, n’ala Ijpt.

Opupu

Eze na-amaghị Josef

¹ Ndi a bu aha umu ndi ikom Izrel, ndi sooro Jekob gaa biri n'ala Ijipt, onye obula n'ime ha kpo ezinaulo ya.

² Ruben, Simion, Livayi na Juda;

³ Isaka, Zebulon na Benjamin;

⁴ Dan, na Naftali;

Gad na Asha.

⁵ Onuogugu umu Jekob ndi sooro ya gaa biri n'Ijipt di iri mmadu asaa. Ma Josef nori n'Ijipt.

⁶ Emesia, Josef na umunne ya niile nwuru, ma ogbo ahụ niile nwukwara. ⁷ Ma ihe gaara umu umu Izrel nke oma, ha mubara, di ukwu n'onuogugu, juputa ala ahụ niile.

⁸ Ma mgbe eze ohuru nke na-amaghị Josef malitere ichi ochichi n'ala Ijipt, ⁹ o siri ndi ya, "Lee, ndi Izrel abaala uba nke ukwu n'onuogugu dikwa ike kara anyi. ¹⁰ Ngwanu, ka anyi were amamihe meso ha mmeso ojoo, ma o bughị otu a, ha ga-amuba kara, mgbe agha ga-adaputa n'etiti anyi na ndi iro anyi, ha ga-esoro ndi iro anyi luso anyi agha, site n'ala a gbapu."

¹¹ N'ihu nke a, ha tinyere ndisi ohu ga na eledo ha, bu ndi ga-eji oru mmanye kpagbuo ha. Ha wuuru Fero obodo Payitom na Ramesis, ebe o na-echekwa ihe. ¹² Ma dika a na-ata umu Izrel ahuhu na-eleghi anya n'azu, otu a kwa ka umu Izrel gara n'ihu na-amuba n'onuogugu na-agbasakwa. Nke a mere ka ndi Ijipt tuo ndi Izrel egwu. ¹³ Ha ji oke oru mekpaa umu Izrel ahụ nke ukwu, ¹⁴ mee ka ndu umu Izrel buru ndu juputara n'ihu ilu. Ha nyere ha oru ike nke ikpu brik na uru, tinyere oru di iche iche n'ubi ha. N'ime oru niile ha na-aru, ndi Ijipt mesiri ha ike nke ukwu.

¹⁵ Mgbe ahụ kwa, eze Ijipt gwara ndi inyom Hibru na-agho nwa, ndi aha ha bu Shifra na Pua* si, ¹⁶ "Mgbe obula unu na-agho nwa ndi inyom Hibru, unu lezie anya n'okwute e ji amu nwa, o buru nwoke, gbuonu ya, ma o burukwanu nwanyi, hapunu ya ka o diri ndu." ¹⁷ Ma ndi inyom ndi a na-agho nwa emeghi ihe eze Ijipt gwara ha, n'ihu na ha turu egwu Chineke. Kama ha hapuru umu ndi ikom ndi a ndu. ¹⁸ Emesia, eze Ijipt kporo ndi inyom abuo ahụ juo ha si, "Gini mere unu ji nupu isi n'iwu m nyere unu site n'ihapu igbu umuntakiri ndi ikom Hibru a muru, dika m gwara unu?"

¹⁹ Ndi inyom ahụ zara Fero si, "Ndi inyom Hibru na-adi ike kara ndi inyom Ijipt n'imụ nwa. Ha na-amuputachari umu ha tupu anyi erute."

²⁰ Ya mere, Chineke goziri ndi inyom ndi ahụ na-agho nwa. Umu Izrel gara n'ihu na-amuba, gho mba di ukwu. ²¹ Chineke n'onwe ya, nyekwara ndi inyom ahụ na-agho nwa ezinaulo nke aka ha n'ihu na ha turu egwu Chineke.

²² Mgbe ahụ, Fero nyere ndi ya niile iwu a, "A ga-atunye umuntakiri ndi ikom Hibru niile a muru ohuru n'ime osimiri Nail, ma a ga-edebe umuntakiri ohuru bu ndi inyom ndu."

* **1:15** 1:15 Aha ndi inyom ndi a na-elekota ndi inyom Hibru ime na-eme, ziputara n'ebe o doro anya na ha bu ndi Ijipt.

2

Omumu Mosis na mgbapu ya

¹ N'oge a, otu nwoke onye Hibru si n'ebo Livayi, gakwara luo otu nwaada onye Livayi. ² Nwanyị a tūrū ime, mụọ otu nwa nwoke. Mgbe ọ hūrū na nwa ọhūrū ahụ mara mma, o zoro ya n'ulọ ọnwā atọ. ³ Mgbe ọ na-enweghikwa ike izo nwantakiri a gaa n'ihu, o jiri ahijia papiros* kpaa nkata, were korota tee n'ahụ nkata ahụ niile igbochi mmiri ibata n'ime ya. O kunyere nwantakiri ahụ n'ime ya buru nkata ahụ debe ya n'akuku osimiri Nail ebe ahijia mmiri na-eto. ⁴ Nwanne nwantakiri ahụ, nke nwanyị, gakwara guzo n'ebe di anya na-eche nwantakiri ahụ nche, ihu ihe ga-eme ya.

⁵ Ọ dighi anya, ada Fero biara n'akuku osimiri Nail ahụ isa ahụ. Mgbe ọ nọ na-asa ahụ, umu agboghọ na-ejere ya ozi malitere igaghari n'akuku osimiri Nail. Ma ada Fero lepuru anya hụ nkata ahụ n'etiti riidi, zie otu n'ime ohu ya nwanyị ka ọ gaa bute ya. ⁶ Mgbe o buputara ya, meghee ya, ada Fero hūrū nwantakiri ahụ ka ọ na-akwa akwa. O nwere omiko n'ebe nwantakiri ahụ nọ. Ọ siri, "Nwatakiri a ga-aburiri otu n'ime umu ndi Hibru."

⁷ Mgbe ahụ, nwanne nwanyị nwantakiri a juru ada Fero si, "Ọ bu m gaa chooro gi otu nwanyị n'ime ndi inyom Hibru ka ọ na-elekotaara gi nwantakiri a anya?"

⁸ Ada Fero zaghachiri si, "Ee, gaa mee otu ahụ." Nwaagboghọ ahụ gara ngwangwa n'ulọ ha kpoo nne nwantakiri ahụ. ⁹ Mgbe ha biaghachiri, ada Fero gwara nne nwantakiri ahụ si ya, "Kuru nwantakiri a, gaa zuputara m ya. Aga m akwu gi ugwo nke oma." Ya mere, nwanyị ahụ kuuru nwantakiri ahụ, gaa zuo ya. ¹⁰ Mgbe nwantakiri ahụ tolitere, nne ya kulaara ya ada Fero, ka ọ buru nwa ada Fero. Aha ada Fero gurū ya bu Mosis, n'ihu ọ siri, "Esi m na mmiri guputa ya."

Mosis agbapu oso

¹¹ Otu ubochi, mgbe Mosis toro, ọ puru gaa n'ebe umunna ya nọ, ilele ha mgbe ha nọ na-arū oru ike ha. Ọ hūrū otu onye Ijpt ka ọ na-eti onye Hibru ihe, bu otu n'ime umunna ya. ¹² Mosis lere anya n'akuku abuo. Mgbe ọ hūrū na ọ dighi onye na-ele ya anya, o gburu onye Ijpt ahụ, lie ya n'ime aja. ¹³ N'echi ya, Mosis puru hụ ndi Hibru abuo ka ha na-alu ogo. Mosis juru onye nke ikpe mara ajuju si ya, "Gini mere i ji si otu a na-eti nwanna gi ihe?"

¹⁴ Ma onye ahụ juru Mosis ajuju si, "Onye mere gi onyeisi na onye ikpe n'etiti anyi? I na-achọ igbu m di ka i si gbuo onye Ijpt ahụ?" Mgbe ahụ Mosis turu ujo. O kwuru n'ime onwe ya si, "Ndi mmadu amatala banyere ihe ahụ m mere."

¹⁵ Mgbe Fero nuru ihe Mosis mere, ọ gbaliri igbu Mosis. Ma Mosis si n'ihu Fero gbapu oso gbaga ala Midia.† N'ebe ahụ ọ gara nodu ala n'akuku olulu mmiri. ¹⁶ Ma o nwere otu onye nchujaja obodo Midia mutara umu agboghọ asaa. N'oge a, ha biara iseta mmiri na igbanye ya n'ime ihe igbanye mmiri anu ulo maka inye igwe anu ulo nna ha mmiri. ¹⁷ Ma ufodu ndi na-azu aturu biara chupu ha. Mosis biliri oto, bia naputa ha, nyere ha aka nye igwe anu ulo ha mmiri.

¹⁸ Ha loghachikwutere nna ha, Reuel,‡ onye juru ha si, "Gini mere unu ji lota n'oge taa?"

¹⁹ Ha zara nna ha si, "Otu onye Ijpt naputara anyi site n'aka ndi ozuzu aturu. O setaara anyi mmiri, nyekwa igwe anu ulo anyi mmiri."

²⁰ Nna ha juru ha si, "Olee ebe ọ nọ? Gini mere unu ji hapu ya n'ebe ahụ? Gaanu kpoo ya ka o soro anyi rie nri."

* **2:3** 2:3 Bu ahijia na-epu n'akuku mmiri † **2:15** 2:15 Midian bu otu n'ime umu Ebrahim mutara n'ikpeazu. Jen 25:2 Ndi Midia na-ebi n'akuku ugwu nke Ugwu Sainai. ‡ **2:18** 2:18 Reuel bu aha ozo e ji mara Jetro ogo Mosis. Opu 3:1; Onu 10:29

²¹ Mosis nabatara oku ahụ Reuel kpọrọ ya ka ha na ya biri. O sokwara ha biri. Reuel kpọnyere Mosis Zipọra, otu nwa ya nwanyi, ka ọ buru nwunye ya. ²² Zipọra mụtara nwa nwoke, onye Mosis kpọrọ aha ya Geshom. N'ihia na Mosis siri, "Abu m onye obia n'ala ndi ozo."

²³ O ruo, mgbe otutu ubochi gara, Fero eze Ijipt nwuru. N'oge a, umu Izrel no na-asu ude n'ime onodu ibu ohu ha. Ha kwara akwa nke ukwu. Akwa ha kwara ka e nyere ha aka n'ihia onodu ibu ohu ha ruru Chineke nti. ²⁴ Chineke nuru isu ude ha. O chetara ogbugba ndu ahụ ya na Ebrahim, na Aizik, na Jekob gbara. ²⁵ Chineke huru umu Izrel, ihe banyere ha metukwara ya n'obi.

3

Mosis n'ihu ohia na-enwu oku

¹ N'oge a, Mosis na-azu igwe anu ulo Jetro ogo ya nwoke, onye nchaja na Midia. Otu ubochi, o duuru igwe anu ulo ndi a gaa n'akuku ozara. O batara Horeb,* ugwu Chineke. ² N'ebe ahụ, mmuo ozi nke ONYENWE ANYI mere ka o hu ya n'oku na-ere n'etiti ohia. Mosis huru na o bu ezie na ohia ahụ na-enwu oku ma o naghị ere oku. ³ N'ihia ya, Mosis chere n'obi ya si, "Aga m aga nso leruo ihe omimi a anya, otu oku si enwu ma ohia anaghị ere oku."

⁴ Mgbe ONYENWE ANYI huru na o tughariri ka o hu ihe na-eme, Chineke kpọrọ ya oku site n'ime ohia ahụ, "Mosis! Mosis!"

O si, "Lekwa m n'ebe a."

⁵ Mgbe ahụ, o siri ya, "Abiakwala nso. Yipu akpukpoukwu gi, n'ihia na ebe i guzo bu ala di nso." ⁶ O siri, "Abu m Chineke nke nna gi. Chineke nke Ebrahim, Chineke nke Aizik na Chineke nke Jekob." Mosis zoro ihu ya, n'ihia na o turu egwu ilegide Chineke anya.

⁷ Mgbe ahụ ONYENWE ANYI siri, "N'ezie, ahula m nhuju anya nke ndi m no n'Ijipt, anukwala m mkpu akwa ha, n'ihia aka ike nke ndi na-achi ha dika ndi ohu. N'ihia na ama m ahuhu ha na-agabiga. ⁸ Ya mere, agbadatala m inaputa ha site n'aka ndi Ijipt na ikpopta ha site n'ala ahụ, idubata ha n'ala oma ahụ, nke sara mbara, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya. Ala ebe ndi Kenan, na ndi Het, na ndi Amorait, na ndi Periz, na ndi Hiv, na ndi Jebus bi. ⁹ Ugbu a, akwa umu Izrel eruola m nti, ahukwala m otu ndi Ijipt si na-emegbu ha. ¹⁰ Ugbu a, aga m eziga gi ka i jekwuru Fero, ka i duputa ndi m bu umu Izrel site n'ala Ijipt."

¹¹ Mosis siri Chineke, "Onye ka m bu na m ga-ejekwuru Fero, meekwa ka umu Izrel site n'ala Ijipt puta?"

¹² Chineke gwara ya si, "Aga m anonyere gi. Nke a ga-abu ihe ama nye gi na o bu m na-eziga gi. Mgbe i sitere n'ala Ijipt kpoputa umu Izrel, unu niile ga-efe m ofufe n'elu ugwu a."

¹³ Ma Mosis juru Chineke si, "O buru na m agwa umu Izrel si, 'Chineke nna nna unu zitere m izi unu ozi,' ha ga-aju m si, 'Gini bu aha ya?' Gini ka m ga-aza ha?"

¹⁴ Chineke siri Mosis, "ABU M ONYE M BU. Naani gwa umu Izrel na 'ABU M zitere gi.'"

¹⁵ Chineke gwara n'ihu gwa Mosis si, Si otu a gwa umu Izrel okwu. "ONYENWE ANYI, Chineke nna nna unu, Chineke Ebrahim, Chineke Aizik na Chineke Jekob, zitere m ibiakwute unu."

Nke a bu aha m ruo mgbe ebighi ebi,

aha nke e ji echeta m

site n'ogbo ruo n'ogbo.

* 3:1 3:1 Ugwu a na-aza, Ugwu Chineke maobu Ugwu Sainai. Opu 4:27; 18:5

16 “Gaa, kpokota ndi okenye Izrel niile zie ha si, ‘ONYENWE ANYI Chineke nna nna unu, Chineke Ebrahim, Chineke Aizik, na Chineke Jekob, egosila m onwe ya, si m, Eleruola m onodu unu anya hu ihe a na-eme unu n’ala Ijpt. 17 Ekweela m nkwa ikpopta unu site n’ahuhu unu na-ahu n’ala Ijpt duru unu baa n’ala nke ndi Kenan, na ndi Het, na ndi Amorait, na ndi Periz, na ndi Hiv, na ndi Jebus bi n’ime ya. Ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya.’

18 “Ndi okenye Izrel ga-anabata ozi gi. Mgbe ahụ gi na ha ga-eso gaa n’ihu eze Ijpt gwa ya si, ‘ONYENWE ANYI, Chineke ndi Hibru ezutela anyi. Kwere ka anyi gaa njem n’ime ozara abali atọ gaa choro ONYENWE ANYI Chineke anyi aja.’ 19 Amaara m rii na eze Ijpt agaghi ekwe ka unu gaa, tutu ruo mgbe e ji aka ike kwagide ya. 20 Ma aga m esetipu aka m tie Ijpt ihe otiti, site n’ihe iribama di iche iche nke m ga-eme n’etiti ya. Mgbe nke a gasiri, o ga-ahapu unu ka unu laa.

21 “Aga m emekwa ka unu nweta amara n’ihu ndi Ijpt, ka unu ghara igba aka mgbe unu na-ala. 22 Nwanyi obula ga-ario site n’aka nwanyi Ijpt onye agbataobi ya na nwanyi obia bi n’ulo ya, ihe niile e ji olocha na olaedo kpuo, na akwa di iche iche. Unu ga-eyikwasị ha umu unu ndi ikom na umu unu ndi inyom, bia si otu a kwakoro ngwongwo ndi Ijpt.”

4

The iribama nye Mosis

1 Mosis zaghachiri ya si, “Gini ga-eme ma o buru na ha agaghi ekwenye ihe m kwuru maobuaju ige m nti? O buru na ha asi, ‘ONYENWE ANYI egosighi gi onwe ya.’”

2 Ma ONYENWE ANYI juru Mosis ajuju si ya, “Gini ka i ji n’aka?”

Mosis zara si, “O bu mkpanaka.”

3 ONYENWE ANYI siri ya, “Tupu ya n’ala.”

Mosis tupuru ya n’ala. Ma otu mgbe ahụ, o ghorọ agwo. Mosis sitere n’ebe agwo ahụ nọ gbapu oso. 4 ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu ozo si ya, “Jide agwo ahụ aka n’odudu ya.” Mgbe Mosis mere nke a, agwo ahụ ghoghachikwara mkpanaka. 5 ONYENWE ANYI gwara Mosis si, “O buru na i mee ihe iribama a, ha ga-ekwere ihe i gwara ha. Ha ga-aghota na ONYENWE ANYI Chineke nna nna ha, Chineke Ebrahim, Chineke Aizik, na Chineke Jekob gosiri gi onwe ya.”

6 ONYENWE ANYI gwara ya okwu ozo si, “Tinye aka gi n’ime uwe i yi n’ime ahụ gi.” Mgbe Mosis tinyere aka ya weputa ya, o choputara na ekpenta juputara n’aka ahụ nke na-enwu ezi ocha.

7 Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, “Tinyekwa aka gi n’ime uwe i yi n’ime ahụ gi.” Mosis mere otu a. Mgbe o weputara aka ya ozo, o huru na o dighachiri dika akuku anu ahụ ya ndi ozo.

8 Mgbe ahụ ONYENWE ANYI siri, “O buru na umu Izrel ekweghi gi maobu nabata ihe ama nke mbu, ha ga-ekwe ihe iribama nke abuo a. 9 Ma o buru na ha ekwenyeghi n’ihe iribama abuo ndi a ma o bukwanu gee gi nti; kute mmiri n’osimiri Nail, wupu ya n’ala akoro. Mmiri ahụ nke i kutere site n’osimiri ga-agbanwe, gho obara n’ala akoro.”

10 Mosis siri ONYENWE ANYI, “Biko Onyenwe m, abughi m onye mara ekwu okwu. O nwebeghi oge m ji buru onye oka okwu, na mgbe gara aga maobu site na mgbe i gwara ohu gi okwu. Lee, onye nwere ire na ebugbere onu di arọ ka m bu.”

11 ONYENWE ANYI juru Mosis ajuju si, “Onye mere onu mmadu? Onye na-emekwa ka nti mmadu chie ya, maobu ka mmadu daa ogbi? Onye na-eme ka mmadu hu uzo, maobu kpuo isi? O bughi mu onwe m bu ONYENWE ANYI? 12 Ugbu a, gaa mee ihe m gwara gi. Aga m enyere gi aka ikwu okwu nke oma. Aga m agwakwa gi ihe i ga-ekwu.”

¹³ Ma ọ rịọrọ, “Biko Onyenwe m, ziganu onye ọzọ.”

¹⁴ ONYENWE ANYỊ were iwe dị ọkụ megide Mosis si ya, “Kedụ maka nwanne gị nwoke Erọn onye Livayi, amaara m na ọ bụ onye ọka okwu. Lee, ọ na-abịa izute gị. Ọ ga-anụrị ọnu mgbe ọ chọtara gị. ¹⁵ I ga-agwa ya okwu, tinye okwu gị n’onu ya. Aga m enyere unu abuo aka ikwu okwu nke oma, aga m ezikwa unu abuo ihe unu ga-eme. ¹⁶ Ọ ga-abu onye na-ekwuchite onu gi n’ebe ndi mmadu no. I ga-anọ dika Chineke n’ebe ọ nọ, n’ihi na i ga-agwa ya ihe niile ọ ga-ekwu. ¹⁷ Ma i ga-ejide mkpanaka a di n’aka gi ka i nwee ike jiri ya mee ihe iribama.”

Nloghachi Mosis n’Ijpt

¹⁸ Emesia, Mosis loghachiri n’ulo ebe o bi, jekwuru Jetro ogo ya nwoke ripo ya si, “Biko kwere ka m laghachi n’Ijpt gaa chopta ma o nwere ndi ikwu m ka di ndu.” Jetro siru, “Gaa n’udo.”

¹⁹ Ugbu a ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu n’ala Midia si ya, “Laghachi Ijpt n’ihi na ndi niile chorọ igbu gi anwuchaala.” ²⁰ Mosis kpooro nwunye ya, na umu ya ndi ikom, nokwasị n’elu inyinya ibu, laghachi n’ala Ijpt. O jikwa mkpanaka Chineke ahụ n’aka ya.

²¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, “Mgbe i ruru Ijpt, hu na i gara n’ihu Fero mee ihe ebube niile m nyere gi ike ime. Ma aga m eme ka obi ya sie ike, ka o ghara ikwe ka ndi m laa. ²² I ga-agwa Fero okwu si ya, ‘Nke a bu ihe ONYENWE ANYI kwuru, Izrel bu Okpara m. ²³ Agwara m gi okwu si, ‘Hapu nwa m nwoke ka o si n’ala Ijpt puo gaa ebe o ga-anọ fee m ofufe,’ ma i juruaju. Ugbu a aga m egbu okpara gi.’”

²⁴ Mgbe Mosis na ezinaulo ya na-alaghachi Ijpt, ha rutere ebe ha ga-ezu ike abali. N’ebe ahụ, ONYENWE ANYI biakwutere Mosis choo igbu ya. ²⁵ Ma Zipora nwunye Mosis weere mma ntakiri bie nwa ya ugwu. O were ihe o biputara n’ugwu a metu n’ukwu Mosis, kwuo si, “N’ezie, i bu di obara n’ebe m no.” ²⁶ N’ihi ya, ONYENWE ANYI hapuru Mosis. (Mgbe ahụ, Zipora kwuru si, “I bu di obara,” n’ihi obibi ugwu ahụ.)

²⁷ Ugbu a, ONYENWE ANYI gwara Erọn okwu si, “Gaa n’ime ozara ka izute Mosis.” Erọn gara jekwuru Mosis n’ugwu Horeb, ugwu Chineke, sutu ya onu. ²⁸ Mgbe ahụ Mosis gwara Erọn ihe niile ONYENWE ANYI ziri ya ka o kwuo, ya na ihe iribama ndi ahụ niile o nyere n’iwu ka o mee.

²⁹ Mosis na Erọn jeruru Ijpt kpoọ nzuko ndi okenye umu Izrel niile. ³⁰ Erọn gwara ha ihe niile ONYENWE ANYI gwara Mosis. Mosis, n’onwe ya mere ihe iribama ahụ niile n’ihu anya ha. ³¹ Mgbe ahụ, ha kwenyere; dika ha nuru na ONYENWE ANYI eletala umu Izrel, ma hukwa ahuhu ha. Ha kpooro isiala fee ya ofufe.

5

Mosis n’ihu Fero

¹ Emesia, Mosis na Erọn jekwuuru Fero guzo n’ihu ya gwa ya okwu si, “The a ka ONYENWE ANYI, Chineke Izrel kwuru, ‘Hapu ndi m ka ha gaa meere m mmemme di nsọ n’ime ozara.’”

² Fero zara si, “Onye ka ONYENWE ANYI bu m ga-eji gee nti n’olu ya ihapu umu Izrel ka ha si n’ebe a puo? Amaghi m onye o bu, agaghi m ekwekwa ka Izrel gaa ebe obula.”

³ Ha zara si, “Chineke ndi Hibru zutere anyi. Biko kwere ka anyi gaa njem ubochi ato* n’ime ozara noo n’ebe ahụ choro ONYENWE ANYI Chineke anyi aja. O buru na anyiaju ige nti n’olu ya, o ga-eji oria ojo maobu mma agha kpochapu anyi.”

* **5:3** 5:3 N’ala Ijpt ehi na oke ehi bu anumanu a na-ahuta ka ihe di nsọ. Ya mere, ndi Izrel ji si na ha ga-aga njem abali ato n’ime ozara noo n’ebe ahụ choro Onyenwe anyi aja.

⁴ Eze Ijpt zara ha si, “Mosis na Erõn, ginì mere unu ji na-ewepu umu Izrel aka site n’oru ha? Laghachinu n’oru unu!” ⁵ Fero gara n’ihu si, “Lee, ka ndi obodo a si di otutu ugbo a, ihe unu na-eme bu naani igbochi ha iru oru ha.”

⁶ N’ubochi ahụ kwa, Fero nyere ndi nlekota† umu Izrel na ndi o mere ndiisi n’ebe umu Izrel no iwu si, ⁷ “Unu enyekwala umu Izrel ahijia ha ga-eji kpuo brik‡ dika unu na-eme n’oge gara aga. Kama, ha ga-achota ahijia ahụ n’onwe ha. ⁸ Ozo, meenu ka onuogugu brik ha na-akpu diri ka o di na mbu, unu emela ka o diri ala. Ha bu ndi umengwu. O bu ya mere ha ji na-eti mkpu, ‘Ka anyi gaa n’ozara gaa churo Chineke anyi aja.’ ⁹ Nyenu ha oru di ike, nke ga-ezi ha na ha ekwesighi ina nti n’okwu ugha Mosis na Erõn na-ekwuru ha.”

¹⁰ Ndi na-achi ndi ohu na ndi nlekota jekwuuru umu Izrel si ha, “Ihe a ka Fero kwuru: ‘Agaghi m enykwa unu ahijia ozo. ¹¹ Gaanu chotara onwe unu okporo ahijia ebe obula unu nwere ike ichota ya, ma nke a agaghi eme ka e gbubilata oru unu kwesiri iru.’” ¹² Ya mere ndi ha gbasasiri n’ala Ijpt niile ichikota okporo ahijia ha ji akpu brik. ¹³ Ndi na-achi ha nogidere na-akwagide ha si ha, “Ruchaanu oru unu kwesiri iru n’ubochi dika unu si aru ya mgbe a na-enye unu ahijia.” ¹⁴ Ndiisi oru Fero malitere iti ndi Izrel ha hoputara maka inyere ha aka ilekota ndi oru ihe, na-aju ha ajuju si, “Gini mere unu akputaghi oke onuogugu brik unu kwesiri ikputa unyaahu maobu taa?”

¹⁵ Mgbe ahụ, ndiisi oru ndi Izrel biakwutere Fero kwaara ya akwa si ya, “Gini mere i ji si otu a na-emeso ndi ohu gi mmeso? ¹⁶ O dighi okporo ahijia a na-enye ndi ohu gi, ma ha na-asị anyi, ‘Kpuonu brik!’ A na-etikwa ndi ohu gi ihe, ma ita uta ekwesighi idiri anyi kama ita uta diri ndi gi.”

¹⁷ Fero zaghachiri ha si, “Ndi umengwu! N’ezie ndi umengwu ka unu bu. O bu ya mere unu ji nogide na-asị, ‘Ka anyi gaa churo ONYENWE ANYI aja.’” ¹⁸ Laghachinu azu ugbo a n’oru unu. A gaghi enye unu okporo ahijia obula. Ma unu ga-aruputariri onuogugu brik di ka a choro n’aka unu.”

¹⁹ Ndiisi oru umu Izrel ghotara na ha no na nsogbu mgbe a gwara ha okwu si ha, “Unu ga-akputariri onuogugu brik unu kwesiri ikpu kwa ubochi.” ²⁰ Mgbe ha si n’ihu Fero puo, ha zutere Mosis na Erõn ebe ha no na-eche ha. ²¹ Ndi nlekota oru ndi a gwara Mosis na Erõn okwu si, “Ka ONYENWE ANYI lee unu anya ma kpee unu ikpe. Unu emeela ka anyi buru ihe na-esi ajo isi n’ihu Fero na ndi na-ejere ya ozi. Unu etinyela mma agha n’aka ha nke ha ga-eji gbuo anyi.”

Nkwa mgbaputa nke Chineke kwere

²² Mgbe ahụ Mosis laghachikwuru ONYENWE ANYI juo ya si, “Onyenwe anyi, gini mere i ji butere ndi a nsogbu? Gini mere i ji zite m? ²³ N’ihi na site na mgbe m jekwuuru Fero gwa ya okwu n’aha gi, o meela ka nsogbu dakwasị ndi a, ma i naputabeghi ndi gi.”

6

¹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, “Ugbo a, i ga-ahụ ihe m ga-eme Fero. N’ihi ike aka m, o ga-ezipu ha. N’ihi ike aka, o ga-achupu ha site n’ala ya.”

² Chineke gara n’ihu gwa Mosis si, “Mu onwe m bu ONYENWE ANYI.” ³ Egosiri m Ebrahim na Aizik na Jakob onwe m dika Chineke, Onye puru ime ihe niile. Ma o dighi mgbe m mere ka ha mata aha m dika ONYENWE ANYI. ⁴ Emere m ka ogbugba ndu m guzosie ike n’etiti mu na ha, ogbugba ndu nke inye ha ala Kenan ebe ha biri

† 5:6 5:6 Ndi nlekota ndi ohu na-aru oru bu ndi Ijpt, ma ndiisi ndi oru ahụ, bu ndi Izrel. ‡ 5:7 5:7 Brik bu uru a gwakotara ya na okporo oka. O bu okporo oka ahụ e tinyere ya na-enye aka ime ka o sie ike mgbe a na-amị ya n’anwu. N’oge owuwe ihe ubi, a na-egbupu elu okporo oka, ma hapu ogwe ya. O bu ogwe ya ahụ, ka umu Izrel na-egburu, gwakota ya n’uru jiri ya kpuo brik.

dịka ndị ọbịa. ⁵ Ugbu a, anụla m ịsụ ude ụmụ Izrel, bụ ndị ahụ ndị Ijipt mere ka ha bụrụ ndị ohu. Echetakwala m ọgbugba ndụ m.

⁶ “Ya mere, gwa ụmụ Izrel, ‘Abụ m ONYENWE ANYỊ. Aga m akpọputa unu site n’ọnođụ ịbụ ohu ndị Ijipt. Aga m eme ka unu nwere onwe unu site n’ọnođụ ịbụ ndị ohu nye ha. Aga m eji aka ike m nke m ga-esetipụ, ya na ihe ngosiputa dī ukwu nke ikpe ikpe m, gbaputa unu. ⁷ Mgbe ahụ, aga m ewere unu ka unu bụrụ ndị m. Aga m abụ Chineke unu. Unu ga-amata na m bụ ONYENWE ANYỊ, onye kpọputara unu site n’aka ịbụ ohu n’ala Ijipt. ⁸ Aga m akpọbata unu n’ala ahụ m weliri aka m elu, n’ụọ n’iyi, nye Ebrahim, na Aizik, na Jekob, ime ka ọ bụrụ ihe nketa unu. Abụ m ONYENWE ANYỊ.’”

⁹ Mosis gwara ụmụ Izrel ihe ndị a, ma ha egeghị ntị n’ihi ịda mba nke obi ha na ahụhụ sitere na ndogbu n’orụ ha.

¹⁰ ONYENWE ANYỊ gwara Mosis okwu ọzọ sị, ¹¹ “Gaa gwa Fero eze Ijipt, ka ọ hapụ ụmụ Izrel ka ha puo n’ala ya.”

¹² Mosis kwuru n’ihu ONYENWE ANYỊ sị, “Mgbe ụmụ Izrel na-anaghị m ntị, olee otu Fero ga-esi naa m ntị? Nke ka nke, enweghị m ike ikwu okwu nke oma.”

Agburu Mosis na Eron

¹³ ONYENWE ANYỊ gwara Mosis na Eron okwu banyere ụmụ Izrel na banyere Fero eze Ijipt. O nyere ha iwu sị ha site n’ala Ijipt kpọputa ụmụ Izrel.

¹⁴ Ndị a bụ aha ndịisi ebo Izrel niile.

Ụmụ ndị ikom Ruben, ọkpara Izrel bụ,
Hanok na Palu, Hezron na Kami.
Ndị a bụ agburu Ruben.

¹⁵ Ụmụ ndị ikom Simion bụ,
Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Zoha na Shaul (onye nne ya bụ onye Kenan).
Ndị a bụ agburu Simion.

¹⁶ *Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Livayi n’usoro e si mụọ ha:
Geshon, Kohat na Merari.

Livayi n’onwe ya gbara nari afọ na iri afọ atọ na asaa mgbe ọ nwurụ.

¹⁷ Ụmụ ndị ikom Geshon, n’agburu ha,
bụ Libni na Shimei, n’usoro ezinaulọ ha.

¹⁸ Ụmụ ndị ikom Kohat bụ,
Amram, Izha, Hebron na Uziel.

Kohat gbara nari afọ na iri afọ atọ na atọ mgbe ọ nwurụ.

¹⁹ Ụmụ ndị ikom Merari bụ
Mahali na Mushi.

Ndị a niile si n’agburu Livayi, dịka ihe e dere banyere ha si dī.

²⁰ Amram luru Jokebed, nwanne nna ya. Eron na Mosis bụ ụmụ ha ndị ikom.
Ma Amram gbara nari afọ na iri afọ atọ na asaa mgbe ọ nwurụ.

²¹ Ụmụ ndị ikom Izha bụ
Kora, Nefeg na Zikri.

²² Ụmụ ndị ikom Uziel bụ,
Mishael, Elzafan na Sitri.

* **6:16** 6:16 N’usoro omumu a, ọ bụ naanị ndị ikom atọ e buru ụzọ mụọ ka a kpọrọ aha. Mosis na Eron so na ndị ikom atọ Amram bụ ụzọ mụta.

²³ Erõn luru Elisheba, nwa Aminadab, na nwanne nwanyị Nashõn. Umụ ha bu, Nadab, na Abihu, Elieza na Itama.

²⁴ Umụ ndị ikom Kora bu,
Asia, Elkena na Abiasaf.
Ndị a bu ndị ikwu Kora.

²⁵ Elieza, nwa Erõn luru otu n'ime umụ Putiel, onye mụtaara ya Finehaz.

Ndị a bu aha ndịisi ezinaulo Livayi dika ikwu ha si di.

²⁶ O bukwa Mosis na Erõn ka ONYENWE ANYI gwara okwu si, "Sitenu n'ala Ijpt duputa umu Izrel dika onuogugu ha si di." ²⁷ Ha bu ndi gwara Fero, eze Ijpt okwu banyere ime ka umu Izrel site n'ala Ijpt puo. O bukwa otu Mosis na Erõn ahụ.

Erõn ga-ekwuchitere Mosis onu ya

²⁸ Otu ubochi, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu n'Ijpt, ²⁹ o siri ya, "Mu onwe m bu ONYENWE ANYI, gaa gwa Fero eze Ijpt ihe niile m gwara gi."

³⁰ Mosis kwuru n'ihu ONYENWE ANYI si, "Lee, abu m onye na-adighi ekwuzi okwu nke oma, ginị mere Fero ga-eji gee nti n'ihe m ga-agwa ya?"

7

Ihe iribama di iche iche

¹ Mgbe ahụ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, "Emeela m gi ka i diri ka Chineke n'ebe Fero no. Nwanne gi Erõn ga-abukwa onye amuma gi.* ² I ga-agwa Erõn ihe niile m gwara gi. O ga-ekwukwa ha n'ihu Fero, riuo ya ka o kwere ka umu Izrel hapu ala Ijpt. ³ Ma aga m eme ka obi Fero sie ike. O bu ezie na m ga-eme otutu ihe iribama n'ihe ebube n'ala Ijpt, ⁴ ma Fero agaghi ege unu nti. Mgbe ahụ aga m eme ka aka m biakwasị Ijpt. Aga m esite n'oke oru nke ikpe omuma di oke egwu, mee ka ndi m, Izrel, dika usuu ha niile si di, site n'ala Ijpt puo. ⁵ Ndi Ijpt ga-amata n'ezie na m bu ONYENWE ANYI, mgbe m setipuru aka n'Ijpt, ma site n'etiti ha kpopta umu Izrel."

⁶ Mosis na Erõn mere dika ONYENWE ANYI nyere ha iwu. ⁷ N'oge a, mgbe ha gwara Fero okwu, Mosis agbaala iri afo asato. Ma Erõn agbaala iri afo asato na ato.

Mkpanaka Erõn agho agwo

⁸ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis na Erõn si, ⁹ "Mgbe Fero ga-agwa unu okwu si, 'Meenu ihe ebube.' I ga-agwa Erõn okwu si ya, 'Were mkpanaka gi tupu ya n'ala n'ihu Fero.' O ga-aghọ agwo."

¹⁰ Mgbe ahụ, Mosis na Erõn jekwuuru Fero mee dika Onyenwe anyi nyere ha n'iwu. Erõn tupuru mkpanaka ya n'ala n'ihu Fero na ndi ozi ya. O ghoro agwo. ¹¹ Ma Fero kpokotara ndi maara ihe, na ndi mgbaasi, na ndi majiki no n'Ijpt. Ha biara mee udi ihe iribama ahụ Mosis na Erõn mere site n'ihe nzuzo nke akaoru ha. ¹² Onye obula n'ime ha tupuru mkpanaka ya, nke ghokwara agwo. Ma mkpanaka ahụ Erõn tupuru, nke ghoro agwo, loro mkpanaka ndi ahụ niile ndi Ijpt tupuru. ¹³ Fero nyichiri obi ya, mee ka o sie ike. O geghi Erõn na Mosis nti dika Onyenwe anyi kwuru.

Mmiri agho obara

¹⁴ ONYENWE ANYI gwara Mosis si, "Obi Fero siri ike. O bu nke a mere o ji na-aga n'ihu na-aju ka ndi m laa. ¹⁵ Ma otu o di; n'isi ututu echi, jekwuru Fero tupu o gaa

* 7:1 7:1 Nke a putara, ga-abu onu na-ekwuru gi

n'osimiri.† Guzero n'akuku osimiri Nail, jidekwa mkpanaka ahụ ghorọ agwọ n'aka gi. ¹⁶ I ga-agwa Fero si, 'ONYENWE ANYI, Chineke ndi Hibru, ezitela m ka m gwa gi si, hapu ndi m ka ha gaa n'ozara fee m ofufe. Tutu ruo ugbu a, i juru ige nti.' ¹⁷ Ugwu a ONYENWE ANYI kwuru nke a si, 'I ga-amata site na nke a na mu onwe m bu ONYENWE ANYI. Aga m ewere mkpanaka a nke m ji n'aka tie n'osimiri Nail. O ga-agbanwe gho obara. ¹⁸ Azu niile di n'ime ya ga-anwu. Osimiri ahụ ga-esikwa isi dika ihe rere ure. Nke a ga-eme ka o buru ihe rara ahụ nye ndi Ijpt inu mmiri site na ya.' "

¹⁹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis si ya, "Gwa Eron ka o setipu mkpanaka ya n'elu mmiri niile di n'Ijpt. Nke a metutara osimiri ha niile, mmiri ntakiri ha niile, odo mmiri ha niile, na ebe niile ha na-echekota mmiri. Obara ga-ejuputa ebe niile n'Ijpt, ite mmiri na ite aja na ite osisi niile."

²⁰ Mosis na Eron mere di ka ONYENWE ANYI nyere ha n'iwu ime. N'ihu Fero na ndiisi oru ya, Eron weliri mkpanaka ya tie ya n'elu mmiri di n'osimiri Nail. N'otu ntabi anya, mmiri ahụ gbanwere gho obara. ²¹ Ka azu di n'ime mmiri Nail nwusiri, mmiri ahụ malitere na-esi isi ojo, nke mere ka ndi Ijpt hapu inwe ike inu mmiri sitere na ya. Obara juputakwara n'ala Ijpt niile.

²² Ma ndi majiki Ijpt jikwa ihe nzuzo ha mee ka mmiri chaa obara obara.‡ Nke a mere ka Fero nyichie obi ya. O naghị Mosis na Eron nti, dika ONYENWE ANYI gwara ha na o ga-eme. ²³ Fero tughariri laghachi n'uloze ya, na-echeghi echiche banyere ihe niile ahụ e mere. ²⁴ Ya mere, ndi Ijpt niile gwuru olulu mmiri n'akuku osimiri ahụ icho mmiri onunu ebe ha na-enweghi ike inu mmiri sitere n'osimiri Nail.

Awo ejuputa n'ala Ijpt

²⁵ Ubochi asaa gasiri, site n'ubochi ONYENWE ANYI tichara ihe otiti ahụ na Nail.

8

¹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis si, "Jekwuru Fero gwa ya, 'Nke a bu ihe ONYENWE ANYI kwuru. Hapu ndi m, ka ha gaa fee m ofufe. ² O buru na i ju ihapu ha ka ha gaa, aga m eme ka awo juputa n'ala Ijpt niile. ³ Osimiri Nail ga-ejuputa n'awo. Ha ga-abata n'uloze gi na n'ime onuulo ndina gi, ma n'elu ihe ndina gi, ma n'ulo ndi na-ejere gi ozi, ma n'ulo ndi gi niile, na n'ebe a na-esi nri, ma n'ime ihe e ji agwakota utu oka. ⁴ Awo ndi a ga-arigokwa n'ahu gi, na n'ahu ndi gi, na n'ahu ndi na-ejere gi ozi.' "

⁵ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis si, "Gwa Eron, 'Setipu aka gi ya na mkpanaka gi n'elu osimiri niile, na mmiri nta na odo mmiri ndi Ijpt, mee ka awo juputa ala Ijpt niile.' "

⁶ Eron setipuru aka n'elu mmiri niile nke Ijpt, awo putara kpuchie ala ahụ niile. ⁷ Ma ndi majiki Ijpt jikwa ihe nzuzo ha mee ihe ahụ Mosis na Eron mere. Ha mekwara ka awo juputa ala ahụ niile.

⁸ Fero kporo Mosis na Eron rijo ha si, "Rijonu ONYENWE ANYI ka o wepuru mu na ndi m awo ndi a. Emesia aga m ekwe ka ndi gi gaa choro ONYENWE ANYI aja."

⁹ Mosis zaghachiri Fero si, "Gi ka o diri igwa m mgbe m ga-arjo arijo a n'isi gi na n'isi ndi gi, ka e wezuga awo ndi a site n'ulo unu, ma hapu naani ndi no n'osimiri Nail."

¹⁰ Mgbe ahụ Fero siri Mosis, "Achoro m ka i mee ya echi."

† 7:15 7:15 Ndi Fero na-aga n'osimiri Nail ututu ubochi niile, n'ihu ikpe ekpere nye chi Nail, onye ha weere ka nna chi niile. Ya mere, mmadu ime ihe obula ga-emetuta osimiri Nail dika onye ahụ imetu aka na mkpuruobi ndi Ijpt. N'ihu na ha kwenyere na ihe obula mee osimiri Nail, n'ala Ijpt ga-aghọ ozara. ‡ 7:22 7:22 Ihe iribama (orja na-efe efe) niile ndi a di iche iche gosiputara ike Chineke n'ebe ihe niile e kere eke di, karichasia n'ebe ihe e kere eke nke ndi mmadu na-efe dika chi. O bu n'etiti onwa mbu n'afu ruo n'onwa ano ka ihe iribama niile ndi ahụ mere.

Mosis zaghachiri Fero si, “O di mma, ka o diri dika i kwuru. Mgbe ahụ, i ga-amata na o nweghi onye dika ONYENWE ANYI Chineke anyi. ¹¹ Awọ ndi a niile ga-apu site n’ebe i no, na site n’ulo gi na site n’ulo ndi na-ejere gi ozi na site n’ulo ndi Ijpt niile. O bu naani n’osimiri Nail ka ha ga-anọ.”

¹² Mgbe Mosis na Eron sitere n’ulo Fero puo, Mosis kpokuru ONYENWE ANYI ka o wepu awo ndi a o mere ka ha biakwasị Fero. ¹³ ONYENWE ANYI mere ihe Mosis rioro. Awọ ndi ahụ niile nwuru n’ime ulo, na n’ama, na n’ohia. ¹⁴ E kpokotara ozu awo ndi a niile n’ebe di iche iche. Isi ojo ha wetara n’ala ahụ di egwu. ¹⁵ Ma mgbe Fero huru na awo ndi a anwuchaala, o mechiri obi ya ju ige Mosis na Eron nti, dika ONYENWE ANYI kwuru na o ga-eme.

Umụ ndanda nta na-eke efe ejuputa ala Ijpt

¹⁶ Ya mere, ONYENWE ANYI gwara Mosis si ya, “Gwa Eron, setipu mkpanaka gi, tie n’aja nke ala n’ala Ijpt niile, aja ya ga-agho anwu nta nke na-ata ata.” ¹⁷ Mosis na Eron mere nke a. Mgbe Eron setipuru aka tie mkpanaka ya n’elu ala, anwu nta juputara n’ala Ijpt niile, n’ahu ndi mmadu, na n’ahu anumanu ha. Ndanda ndi a juputakwara n’uzuzu niile di n’ala ahụ. ¹⁸ Ndi Ijpt na-eme majiki gbaliri iji ihe nzuzo ha mee otu ihe ahụ Eron mere, ma ha enweghi ike ime ka anwu nta obula puta.

Ebe o bu na anwu nta ndi a juputara n’ahu mmadu na n’ahu anumanu niile. ¹⁹ Naani ihe ndi na-eme majiki gwara Fero bu, “Nke a bu akaoru Chineke.” Ma Fero mere ka obi ya sie ike. O choghi ige, o buladi ndi majiki ya nti, dika ONYENWE ANYI kwuru na o ga-eme.

Usuu ijiji ejuputa ala Ijpt

²⁰ ONYENWE ANYI gwara Mosis si ya, “Bilie n’isi ututu echi jekwuru Fero. Mgbe o ga-aga n’osimiri,* gwa ya okwu si, ‘Nke a bu ihe ONYENWE ANYI kwuru, Hapu ndi m ka ha gaa fee m ofufe. ²¹ O buru na i choghi ime otu a, aga m eme ka igwe ijiji juputa n’ala Ijpt niile. Ha ga-ejuputa gi n’ahu na n’ahu ndi na-ejere gi ozi, na n’ahu ndi gi niile, na n’ime ulo unu niile.

²² “ ‘N’ubochi ahụ, igwe ijiji ndi a agaghi emetu ndi no na Goshen ebe ndi m bi. Mgbe ahụ ka i ga-amata na mu bu ONYENWE ANYI biara ije n’ala a. ²³ Aga m emekwa ka o puta ihè na o nwere ihe di iche n’etiti ndi m na ndi gi. Ihe iribama a ga-emezukwa echi.’ ”

²⁴ N’echi ya, ONYENWE ANYI mere dika o kwuru. Igwe ijiji di egwu n’onuogugu biara n’ala Ijpt, juputa n’ulo Fero, na n’ulo ndi niile na-ejere ya ozi, na n’ala Ijpt niile. E mere ka ala Ijpt buru ihe e ji ijiji mebie.

²⁵ Mgbe ihe ndi a na-eme, Fero kporo Mosis na Eron gwa ha okwu si, “Gaanu choro Chineke unu aja, ma ka o buru n’ala Ijpt.”

²⁶ Mosis zaghachiri Fero si, “Nke ahụ abughi ihe ziri ezi, n’ihi na aja anyi na-aga ichuru ONYENWE ANYI Chineke anyi bu ihe ruru aru n’anya ndi Ijpt. O buru na anyi achu aja a n’ihu ha, ha ga-eji nkume tugbuo anyi. ²⁷ Anyi ga-aga njem ubochi ato n’ime ozara gaa choro ONYENWE ANYI Chineke anyi aja, dika o nyere anyi iwu ka anyi mee.”

²⁸ Fero zaghachiri ha si, “Aga m ekwenye ka unu ga choro ONYENWE ANYI Chineke unu aja n’ozara, ma unu agaghi aga ebe di anya. Ugbu a, kperenu m ekpere.”

²⁹ Mosis zara Fero si ya, “Ngwangwa m si n’ihu gi puo, aga m ario ONYENWE ANYI aririo. Echi, a ga-esite n’ulo Fero, na n’ulo ndi na-ejere ya ozi, na n’ulo ndi Ijpt niile wezuga ijiji ndi a. O ga-adi mkpa na Fero ga-elezi anya hapu igho aghugho ozo site iju ka umu Izrel gaa choro ONYENWE ANYI aja.”

* 8:20 8:20 Eleghị anya o na-aga isa ahụ

³⁰ Mgbe ahụ, Mosis sitere n'ihu Fero puo rioro ONYENWE ANYI ka o mee ka ijiji ndi a gabiga. ³¹ ONYENWE ANYI mere dika Mosis rioro. Ijiji ndi a sitere n'ulo Fero na ulo ndi na-ejere ya ozi na ulo ndi Ijpt niile puo. O nwekwaghị ijiji o bula foduru n'ala ahụ. ³² Ma n'oge a, Fero gara n'ihu ime ka obi ya sie ike. O kweghi ka umu Izrel laa.

9

Orja metutara umu anu ulo

¹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis si ya, "Jekwuru Fero si ya. 'Nke a bu ihe ONYENWE ANYI Chineke ndi Hibru kwuru, "Hapu ndi m ka ha gaa fee m." ² O buru na i ju, ma gaa n'ihu igbochi ha, ³ aka ONYENWE ANYI ga-ewebata oke orja na-eefe efe nke ga-abiakwasị igwe anu ulo unu niile di n'ubi. Ya bu, inyinya unu, na inyinya ibu unu, na inyinya kamel unu, na ehi unu, na aturu unu na ewu unu. ⁴ ONYENWE ANYI ga-akpa oke n'etiti anu ulo ndi Ijpt na nke ndi Izrel. N'ihia ya, o nweghi anu ulo obula si n'etiti anu ulo ndi Izrel ga-anwu.' "

⁵ ONYENWE ANYI ekwuola oge nke a ga-amalite si, "Echi ka ONYENWE ANYI ga-eme ihe di otu a n'ala a." ⁶ N'ututu echi ya, ONYENWE ANYI mere dika o kwuru. Igwe anu ulo niile di n'Ijpt nwuru. Ma o dighi otu n'ime anu ulo umu Izrel nwuru. ⁷ Mgbe ahụ Fero zipuru ndi mmadu ndi gara choputa na o nweghi otu n'ime anu ulo umu Izrel nwuru. Ma o buladi mgbe o choputara na nke a bu eziokwu, o gbanweghi obi ya, o nogidere ju ikwe ka ndi Izrel laa.

Orja etuto

⁸ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis na Eron si, "Sitenu n'ekwu e ji esi nri kporo ntụ nke Mosis ga-awuli elu n'ihu Fero. ⁹ Ntu ahụ ga-efesasi, dika uzuzu n'ala Ijpt niile. O ga-ebute etuto nke ga-aghọ onya n'ahụ ndi mmadu na umu anumanu di iche iche di n'ala ahụ niile."

¹⁰ Mosis na Eron kpooro ntụ gaa guzo n'ihu Fero. Mgbe Fero no na-ele anya Mosis wuliri ntụ ahụ elu. O ghorọ etuto, nke gbawara ghọ onya n'ahụ umu mmadu na umu anumanu niile. ¹¹ Ndi majiki Ijpt enweghi ike iguzo* n'ihu Mosis, n'ihia etuto ndi juputara ha n'ahụ dika o di n'ahụ ndi Ijpt ndi ozọ. ¹² Ma ONYENWE ANYI mere ka obi Fero sie ike. O juru ige Mosis na Eron nti dika ONYENWE ANYI gwara Mosis na o ga-eme.

Mkpuru mmiri a

¹³ ONYENWE ANYI gwara Mosis ozọ si, "Bilie n'isi ututu echi gaa gwa Fero okwu si ya, 'Nke a bu ihe ONYENWE ANYI Chineke ndi Hibru kwuru, Hapu ndi m ka ha gaa fee m ofufe. ¹⁴ Ma o bughia ya, n'oge a, aga m ezite orja ojoo niile nke na-eefe efe, ka ha biakwasị gi, na ndi na-ejere gi ozi, na ndi Ijpt niile. Nke a ga-eme ka unu ghota na o dighi Onye ozọ dika m n'elu uwa niile. ¹⁵ N'ihia na tupu oge a, agaara m esetipu aka m, jiri ajo orja tie gi na ndi gi niile nke ga-egbuchapu unu site n'elu uwa. ¹⁶ Ma o bu n'ihia nke a ka m ji guzobe gi, ka m gosiputa ike m n'ebe ino, ka e nwe ike kwusaa aha m n'uwa niile. ¹⁷ Ma i no na-ebuli onwe gi elu megide ndi m, ju na ha agaghia ala. ¹⁸ Ya mere, n'oge dika oge a echi, aga m ezipu oke ifufe nke ya na akummiri igwe so n'ala Ijpt niile. Udi ifufe a adibeghi mbu n'ala Ijpt, malite n'oge a toro ntala ya rute ugbu a. ¹⁹ Ya mere, nye iwu ka a gaa ngwangwa n'ubi unu webata anu ulo unu na ihe ndi ozọ unu nwere n'ebe a ga-echebe ha, n'ihia na oke ifufe nke ya na mkpuru mmiri so ga-egbu mmadu na anu ulo obula a hapuru n'ezi.' "

* **9:11** 9:11 Ihe otiti orja, bu ihe iribama ndi mbu, metutara naani ihe ndi ahụ niile nke ndi Ijpt na-eefe dika chi. Ma ihe otiti orja nke ugbu a, metutara ndi majiki Ijpt dika ihe ido aka na nti, ka ha gharakwa i biaghachi n'ihia imaa Mosis aka n'ihu.

²⁰ Ufodu ndi na-ejere Fero ozi, ndi na-atu okwu ONYENWE ANYI egwu mere ngwangwa gaa dulata anu ulo ha, na ndi ohu ha. ²¹ Ma ndi ahụ na-enweghi nrube isi nye okwu ONYENWE ANYI hapuru ndi ohu ha nakwa anu ulo ha n'ohia.

²² Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis, "Setipu aka gi n'eluigwe. Nke a ga-eme ifufe nke ya na mkpuru mmiri so malite izokwasị ala Ijpt niile, na umu mmadu, na anumanu, na ihe niile a kuru n'ubi n'Ijpt." ²³ Mgbe Mosis setipuru mkpanaka ya n'ihu eluigwe, ONYENWE ANYI zidatara egbe eluigwe na oke ifufe nke ya na mkpuru mmiri so. Amuma egbe eluigwe chakwara n'ala. Ya mere, ONYENWE ANYI zidatara oke ifufe nke ya na mkpuru mmiri so n'ala Ijpt. ²⁴ Mkpuru mmiri dara, amuma gbukwara n'ihu nakwa n'azu. N'ezie, o bu oke ifufe di njo, udi nke a na-ahutubeghi n'ala Ijpt kemgbe o ghoru nnukwu mba. ²⁵ Mkpuru mmiri ahụ tigburu ihe niile di n'ohia, ma mmadu ma anumanu niile di n'ala Ijpt. O feturu ihe niile na-epe n'ubi, ma ahia niile di n'osisi. ²⁶ Ma akuku ebe mkpuru mmiri ndi a na-erughi bu naani Goshen, ebe umu Izrel bi.

²⁷ Mgbe ahụ Fero ziri ozi ka a kpo Mosis na Eron. O kwuputara n'ihu ha si, "N'oge a, emehiela m. ONYENWE ANYI bu onye ezi omume, mu na ndi m bu ndi mejoro.

²⁸ Kpee ekpere rioro ONYENWE ANYI n'ihu na oke mkpuru mmiri na egbe eluigwe a ezuola. Aga m ekwe ka unu gaa, unu agaghi atufukwa mgbe."

²⁹ Mosis gwara Fero si ya, "Mgbe m si n'obodo a puo, aga m esetipu aka m n'ebe ONYENWE ANYI no, egbe eluigwe a, na ifufe a nke ya na mkpuru mmiri so ga-akwusikwa. Site na nke a, i ga-amata na uwa niile bu nke ONYENWE ANYI. ³⁰ Ma amaara m na gi onwe gi na ndi na-ejere gi ozi adighi atu ONYENWE ANYI Chineke egwu."

³¹ Oke ifufe ahụ nke ya na mkpuru mmiri so mebiri ihe a kuru n'ubi, dika flakisi na oka bali. N'ihu na n'oge a, oka bali emenyela isi, flakisi etojuokwala maa ifuru.

³² Ma ifufe na mmiri ukwu ahụ emebighi oka wiiti na spelti, n'ihu na ha achabeghi.

³³ Mosis hapuru Fero si n'obodo ahụ puo. O gbasapuru aka ya abuo n'ihu ONYENWE ANYI, egbe eluigwe na mkpuru mmiri ahụ kwusiri. Mmiri ozuzo kwusikwara izo n'ala ahụ. ³⁴ Mgbe Fero huru na mmiri ozuzo na mkpuru mmiri na egbe eluigwe akwusila, o mehiere ozo. Ya na ndi na-ejere ya ozi gara n'ihu nyichie obi ha. ³⁵ Ya mere, Fero mere ka obi ya sie ike. O juru ikwere ka umu Izrel puo, dika ONYENWE ANYI gwarari Mosis.

10

Igurube ejuputa ala Ijpt

¹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, "Jekwuru Fero n'ihu na emeela m ka obi ya, na obi ndi na-ejere ya ozi sie ike, ka m nwee ike ruo oru iribama ndi a di iche iche n'etiti ha. ² Nke a ga-abu akuko unu ga-akoro umu unu, na umu umu unu, banyere otu m si mesie ndi Ijpt ike, na otu m si ruo oru iribama m n'etiti ha, ime ka unu mata na m bu ONYENWE ANYI."

³ Ozo, Mosis na Eron jekwuuru Fero gwa ya si, "Nke a bu ihe ONYENWE ANYI Chineke ndi Hibru kwuru, 'O bu ruo olee mgbe ka i ga-aju iwedata onwe gi ala n'ihu m? Hapu ndi m ka ha gaa fee m ofufe. ⁴ O buru na i ju ikwere ka ha gaa, n'ututu echi, aga m ezite igurube n'ala Ijpt. ⁵ Igurube ndi a ga-ekpuchi ihu ala Ijpt niile, ka mmadu obula hapu ihu ala anya. Ha ga-erichapu ihe ndi foduru bu nke ifufe na mkpuru mmiri ahụ na-emebighi, tinyere osisi niile na-eto eto n'ubi unu. ⁶ Ha ga-ejuputa n'ulo gi, na n'ulo ndi na-ejere gi ozi, na n'ulo ndi Ijpt niile. Ihe di otu a bu udi ihe na-emetubeghi na mbu, nke nna gi maobu nna nna gi ha na-ahutubeghi udi ya site na mgbe ha bidoro ibi n'ala a tutu ruo ugbu a.'" Mgbe ahụ, Mosis tughariri hapu Fero puo.

⁷ Ndi na-ejere Fero ozi biakwutere ya, juo ya si, “Ruo ole mgbe ka nwoke a ga-anogide na-aburu anyi ihe onwunwa? Hapu ndi a ka ha laa, ka ha nwee ike ife ONYENWE ANYI Chineke ha ofufe. O bu na i ghotabeghi na e bibiela Ijpt?”

⁸ Mgbe ahụ, a kpoghachiri Mosis na Eron azu n'ihu Fero. O gwara ha si, “O di mma, gaa feenu ONYENWE ANYI Chineke unu ofufe.” Fero jukwara ha si, “Olee ndi n'etiti unu ga-eso unu jee?”

⁹ Mosis zaghachiri si, “Anyi niile na-aga, umuntakiri na ndi okenye, umu anyi ndi ikom na ndi inyom, igwe ehi anyi na igwe ewu na aturu anyi; n'ih na anyi na-aga ime mmemme di nsọ nye ONYENWE ANYI.”

¹⁰ Fero sirị, “Ka ONYENWE ANYI nonyere unu. Ma agaghi m ekwe ka unu na ndi inyom unu, na umuntakiri unu gaa. O doro anya na unu na-atu atumatu ojo n'ime obi unu. ¹¹ O gaghi adi otu a! Jeenu naani* unu bu ndi ikom gaa fee ONYENWE ANYI unu ofufe, n'ih na nke a bu ihe unu na-arijo.” Mgbe ahụ a chupuru Mosis na Eron site n'ihu Fero.

¹² ONYENWE ANYI gwara Mosis si, “Setipu aka gi n'ala Ijpt ka igurube juputa na ya, kpuchie ebe niile, richapu ihe niile na-eto eto di n'ala ahụ bu nke ifufe na mkpuru mmiri ahụ hapuru.”

¹³ Ya mere, Mosis setipuru mkpanaka ya n'elu ala Ijpt, ONYENWE ANYI mere ka ifufe nke si n'ebe anyanwu si awa fee n'ubochi ahụ niile na abali ahụ niile. N'ututu ya, ifufe ahụ si n'ebe anyanwu si awa bubatara igurube ndi ahụ. ¹⁴ Ha niile kpuchichara ala Ijpt niile, site n'otu akuku ruo n'akuku nke ozo. Nke a bu mbata igurube kachasi ibe ya njo n'Ijpt. Ijpt agaghi enwekwa nke dika ya ozo. ¹⁵ Ha kpuchiri ala niile ruo mgbe ochichiri gbachiri ya. Ha richapuru ihe niile na-eto n'ubi, na mkpuru niile na-amị n'osisi, bu nke ifufe na mkpuru mmiri ukwu ahụ hapuru. N'ikpeazu, o dighi ahia ndu foduru n'ala ma n'elu osisi n'Ijpt niile.

¹⁶ Na-atufughi oge, Fero ziri ozi ka a kpoo Mosis na Eron. Mgbe ha biara, o gwara ha si, “Emehiela m megide unu na ONYENWE ANYI bu Chineke unu. ¹⁷ Biko gbagharakwa m mmehie nke a, ma rijo ONYENWE ANYI bu Chineke unu ka o wepuru m onwu nke a. Ekwere m nkwa na agaghi m ajukwa ozo ka unu laa.”

¹⁸ Mosis hapuru Fero puo gaa kpeere ONYENWE ANYI ekpere. ¹⁹ Ngwangwa, ONYENWE ANYI zitere ikuku nke si n'ebe anyanwu na-ada bia, nke bupuru igurube ndi ahụ site n'ala Ijpt, buba ha n'Osimiri Uhie. O dikwaghi otu igurube foduru n'ala Ijpt niile. ²⁰ Ma ONYENWE ANYI mere ka obi Fero sie ike, o kweghi ka umu Izrel gaa fee Chineke ofufe.

Ochichiri n'ala Ijpt

²¹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis si, “Setipu aka gi abuo n'eluigwe ka ochichiri gbaa n'ala Ijpt niile.” ²² Mosis setipuru aka ya n'eluigwe. Oke ochichiri gbara abali ato n'ala Ijpt niile. ²³ Ndi Ijpt ahughi ihu ibe ha. Ha ahapughikwa ebe obibi ha abali ato ahụ. Ma umu Izrel nwere ihè n'ebe niile ha bi.

²⁴ Mgbe ahụ, Fero kpoo Mosis si ya, “Gaanu fee ONYENWE ANYI unu ofufe. Unu na ndi inyom na umu unu nwere ike iga, ma unu ga-ahapu igwe ehi unu na igwe anu ulo unu gaa.”

²⁵ Mosis zara, “I ghaghi ihapu anyi ka anyi were ihe aja na aja nsure oku, nke anyi chee n'ihu ONYENWE ANYI Chineke anyi. ²⁶ Igwe anu ulo anyi ga-esoro anyi. O nweghi ihe o bu la anyi ga-ahapu n'ih na anyi ga-eji ufodu n'ime ha fee ONYENWE ANYI Chineke anyi ofufe. O bukwa naani mgbe anyi ruru n'ebe ahụ ka anyi nwere ike imata ihe anyi ga-eji fee ONYENWE ANYI anyi ofufe.”

* **10:11** 10:11 N'usoro ofufe chi ndi Ijpt, o bu naani ndi ikom na-ahụ ma na-emekwa ihe niile banyere ofufe, ndi inyom na umuntakiri adighi e sonyere ha. Ihe mere Fero ji na-ekwenyeghi na ndi inyom na umuntakiri ha ga-eso gaa, bu n'ih ime ka ndi ikom ha nogide n'ohu n'ala Ijpt.

²⁷ Ma ONYENWE ANYI mere ka obi Fero sie ike. O kweghi ka ha laa. ²⁸ Fero gwara Mosis si, "Si n'ihu m puo. Lezie anya hu na i biaghi n'ihu m ozo. Ubochi obula i nwara bia n'ihu m, onye nwuru anwu ka i ga-abu."

²⁹ Mosis zaghachiri Fero si, "The i kwuru di mma, agaghi m abiakwa n'ihu gi ozo."

11

Ogbugbu umu e buru uzọ muo

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis, "Aga m ewetara Fero na Ijpt otu ihe otiti ozo. Mgbe nke a gasiri, o ga-ekwe ka unu si n'ebe a puo. N'ezikwu, o ga-eji aka ya chupu unu n'ala ya. ² Gwa nwoke na nwanyi Izrel obula ka ha jikere. Ha rifo ndi agbataobi ha bu ndi Ijpt, ka ha nye ha ihe obula e ji olocha na oloedu kpuo." ³ ONYENWE ANYI mere ka umu Izrel nweta ihuoma n'ebe ndi Ijpt, na ndi agbataobi ha no. Nke ka nke, Mosis ghoru onye a na-asopuru n'etiti ndi ozi Fero na n'ihu ndi Ijpt niile.

⁴ Ya mere, Mosis siru, "Ihe a ka ONYENWE ANYI kwuru, 'N'ihe dika n'etiti abali taa, aga m agafe n'ime ala Ijpt niile. ⁵ Mgbe nke a na-eme, ndi ikom niile e bu uzọ muo* n'ala Ijpt ga-anwu, site n'okpara Fero, onye no ugbu a n'ocheeze ya, ruo n'okpara ohu onye nwanyi na-akwo ihe na nkume ikwo nri, na umu ehi niile e bu uzọ muo. ⁶ Mgbe nke a mere, iti mkpu akwa di ukwu ga-adi n'ala Ijpt, udi ga-ada n'ala Ijpt niile nke na-adibeghi n'ala Ijpt, udi iti mkpu akwa nke na-agaghi adikwa ozo. ⁷ Ma n'ebe umu Izrel no, nkita agaghi agbo nwoke maobu nwanyi maobu anumanu obula uja.' Site na nke a, i ga-amata na ONYENWE ANYI na-akpa oke n'etiti ndi Izrel na ndi Ijpt. ⁸ Ndi ochichi gi ndi a ga-abia gbuo ikpere rifo m si m, 'Biko kporo ndi gi puo n'obodo anyi.' Mgbe ha mesiri nke a, aga m apu." Iwe were Mosis mgbe o si n'ulo Fero na-aputa.

⁹ ONYENWE ANYI agwalari Mosis si ya, "Fero agaghi ege gi nti. Nke a ga-enye m ohere ime otutu ihe ebube di iche iche n'Ijpt." ¹⁰ O bu ezie na Mosis na Eron mere ihe ebube ndi a n'ihu Fero, ma ONYENWE ANYI mere ka obi Fero sie ike, ka o hapu ikwe ka umu Izrel si n'ala ya puo.

12

Mmemme Ngabiga na nke achicha na-ekoghi eko

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis na Eron okwu n'ala Ijpt si ha, ² "Onwa a ga-aburu unu isi onwa. O ga-abu onwa mbu nke onwa niile n'afu unu. ³ Gwa ogbako umu Izrel niile okwu si ha, N'afu obula, n'abali iri nke onwa a, nwoke obula ga-eweta nwa aturu n'isi ezinaulo obula. ⁴ Ezinaulo obula nke dikariri nta, nke na-enweghi ike iweta na iricha otu nwa aturu, ga-ejekwuru ezinaulo ozo dikwa nta, ka ha jikotaa onwe ha onu weta nwa aturu. Ndi ga-ejikota onwe ha onu aghaghi ibu uzọ pia mmadu ole ha ga-adi nwee ike richaa otu aturu. ⁵ Nwa aturu a ga-eweta ga-abu oke gbara naani otu afu, nke na-enweghi ntupo obula n'ahu ya. Unu nwere ike horo aturu maobu ewu. ⁶ Unu ga-elekota ya anya ruo n'ubochi nke iri na anu nke onwa a. N'abali ubochi ahụ ka ogbako Izrel niile ga-egbu ya. ⁷ Ha ga-ewere obara ya tee n'elu na n'akuku ibo onu uzọ nke di n'ezinaulo ha niile, ebe ha ga-anu rie anu aturu ahụ. ⁸ Ha ga-eri anu aturu a, nke a ga-ahu n'oku n'abali ahụ, ya na achicha na-ekoghi eko, na ahia ndu na-elu ilu. ⁹ A gaghi eri nwa aturu obula na ndu, a gaghi esikwa ya esi, kama a ga-ahu ya n'oku. A ga-ahu akuku ahụ nwa aturu obula n'oku, tinyere isi ya, ukwu ya na ihe di n'ime afu ya. ¹⁰ Unu agaghi erifodu ya ruo n'ututu echi ya. Nke obula ga-afodu n'abali ahụ, a ga-akpo ya oku. ¹¹ Otu a ka unu ga-esi rie ya: yirinu uwe unu,

* 11:5 11:5 Gbaa gburugburu ala niile di n'etiti owuwa anyanwu, odinihu ezinaulo obula na-adabere n'okpara.

na akpukpoukwu unu.* Jirikwanu mkpara unu. Jikerenu dika ndi na-aga njem di anya. Unu ga-eri anu aturu a na achicha na-ekoghi eko ngwangwa. A ga-akpo oriri a Mmemme Ngabiga ONYENWE ANYI.

12 “Aga m agafe n’ala Ijipt n’abali ahụ, igbu ndi ikom niile e bu ụzọ mụọ n’ala Ijipt, ma mmadu, ma anumanu. Aga m emekwa ka ikpe omuma biakwasị chi ndi ozo ahụ niile Ijipt na-eefe ofufe. Abụ m ONYENWE ANYI. 13 Obara ahụ unu ga-ete n’onu ibo ulo unu ga-abu ihe ama igosi ebe unu bi, n’ihi na mgbe m huru obara ahụ, aga m agafe unu. O nwekwaghị ihe otiti ga-abiakwasị unu mgbe m ga-egbu ndi Ijipt.

14 “Ubochi a ga-aburu unu ihe ncheta nye ogbo niile ndi na-eso n’azu. Unu ga-emekwa ya ka o buru mmemme nye ONYENWE ANYI. Ukpuru nke na-adigide adigide site n’ogbo ruo n’ogbo. 15 Ubochi asaa ka unu ga-eri achicha na-ekoghi eko.† N’ubochi mbu nke ubochi asaa ahụ, ka unu ga-esite n’ulo unu wezuga ihe iko achicha niile, n’ihi na onye obula riri nri nke ihe na-eko achicha di n’ime ya site n’ubochi mbu ruo n’ubochi nke asaa, aghaghị ibipu ya site n’ala Izrel. 16 Unu ga-ewere ubochi mbu na ubochi nke asaa, nke mmemme ahụ, nwee mkpokota di nsọ. Onye obula agaghị aru oru obula n’ubochi abuo ndi a, kariakwa isi nri unu ga-eri.

17 “Unu ga-edobekwa mmemme achicha na-ekoghi eko n’ihi na o bu n’ime otu ubochi a ka m sitere n’ala Ijipt kpoputa unu dika usuu ndi agha. Unu ga-emekwa mmemme ubochi a ka o buru ukpuru nke na-adigide adigide site n’ogbo ruo n’ogbo 18 N’onwa mbu, n’anyasi nke ubochi nke iri na ano, ka unu ga-eri achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee ruo n’anyasi nke ubochi iri abuo na otu. 19 N’ime ubochi asaa ahụ, agaghị ahụ ihe na-eko achicha n’ulo unu. A ga-esite n’ogbakọ ndi Izrel bipu onye obula riri ihe obula nke ihe na-eko achicha di n’ime ya. Iwu a diri ndi obia niile n’ala Izrel, dikwara ndi nwa afọ ala. 20 Unu agaghị eri ihe obula e ji ihe na-eko achicha mee. N’ebe obibi unu niile, o bu naani achicha na-ekoghi eko ka unu ga-eri.”

21 Mgbe ahụ, Mosis kpokotara ndi okenye umu Izrel niile gwa ha okwu si, “Gaanu hoputa umu aturu n’ihi agburu unu niile, gbuonu aturu ngabiga ndi a. 22 Were ahijia hisop, denye ya n’obara si n’aturu ndi a nke a ga-awunye n’efere, tee ya n’elu ibo na n’akuku abuo nke onu uzọ ulo unu. Onye obula n’ime unu agaghị apu n’ezi tutu ruo ututu. 23 Mgbe ONYENWE ANYI ga-agafe igbu ndi Ijipt, o ga-ahu obara ahụ n’awara na mbudo ibo onu uzọ ulo unu. O ga-agafe ulo unu, gharakwa ikwe ka onye mbibi bata n’ulo unu gbuo unu.

24 “Unu ga-edobe mmemme a dika iwu ga-adigide nye unu na umu unu. 25 Mgbe unu batara n’ala ahụ ONYENWE ANYI ga-enye unu dika o kwere na nkwa, unu ga-edobe ofufe‡ a. 26 Mgbe umu unu ga-aju unu ajuju si, ‘Gini ka ofufe a putara?’ 27 Unu ga-azaghachi ha si, ‘O bu aja ngabiga anyi na-achuru ONYENWE ANYI n’ihi na o gafere ulo umu Izrel n’ala Ijipt, mgbe o gburu ndi Ijipt, ma o nweghi onye obula n’ime anyi o gburu.’ ” 28 Umu Izrel mezuru ihe niile ONYENWE ANYI gwara ha site n’onu Mosis na Eron.

29 N’ime etiti abali ubochi ahụ, ONYENWE ANYI gburu ndi ikom niile e bu ụzọ mụọ n’ala Ijipt, malite n’okpara Fero onye no n’ocheeze ya, ruo n’okpara nke onye Ijipt no n’ulo mkporo olulu. O gbukwara umu anu ulo niile e bu ụzọ mụọ. 30 N’abali ahụ kwa, Fero na ndi ozi ya, na ndi Ijipt niile biliri. Oke iti mkpu akwa dakwara n’ala Ijipt, n’ihi na o dighi ezinaulo onwu na-erughi.

Opupu umu Izrel

* 12:11 12:11 Akpukpoukwu na belit abughi ihe ndi mmadu na-eyi mgbe obula ha no n’ulo. Mgbe umu Izrel yiri ha, ha na-eziputa okwukwe na olileanya ha nwere banyere opupu ha site n’ala Ijipt. † 12:15 12:15 O bu nri a ha riri n’abali ubochi ahụ mere e ji akpo ncheta Mmemme Ngabiga, Mmemme achicha na-ekoghi eko. ‡ 12:25 12:25 Ofufe n’ebe ana-ekwu banyere mmemme ahụ.

³¹ N'otu abali ahụ, Fero zipuru ozi ka a kpọ Mosis na Erọn. Mgbe ha biara, ọ gwara ha si, "Ngwa bilienụ, unu bu umu Izrel niile. Kewapunu onwe unu site n'etiti anyi. Gaanu, fee ONYENWE ANYI unu ofufe dika unu rioro. ³² Durunu igwe ehi na aturu unu mgbe unu na-aga. Goziekwanu m mgbe unu na-apu."

³³ Ndi Ijpt gbaliri ime ka umu Izrel hapu ha ngwangwa. Ha siritara onwe ha, "O buru na umu Izrel ahapughi anyi ugbo a, anyi niile ga-anwukwa." ³⁴ Ya mere, umu Izrel buuru utu oka e ji eme achicha na-ekoghi eko, nke ha tinyere n'efere e ji agwakota ya. Ha ji akwa kechie ha, bukwasi ha n'ubu ha. ³⁵ Ha mekwara ihe ndi ozo dika Mosis gwara ha. Ha rioro ndi Ijpt ka ha nye ha ihe jji ngwa nke olaocha na olaedo, na uwe. ³⁶ ONYENWE ANYI nyere ndi ya amara n'ihu ndi Ijpt, ha nyere ha ihe niile ha rioro. Site n'uzo di otu a, umu Izrel naputara ndi Ijpt ihe niile ha ji biri n'ulo.

³⁷ Mgbe nke a gasiri, umu Izrel malitere ije ha site na Ramesis. Mgbe ha hapuru Ramesis, na-eje Sukot, ha di nari puku ndi ikom isii, na-agughi ndi inyom na umuntakiri. ³⁸ Otutu mmadu di iche iche sooro ha n'ije ha. Ha dukwa igwe anu ulo, igwe ewu na aturu ha, nke di ukwu n'onuogugu. ³⁹ Ha ji utu oka ha si Ijpt buputa mee achicha na-ekoghi eko. N'ih na a chupuru ha achupu site n'Ijpt, ha enweghi ezi ohere kwadooro onwe ha ihe oriri.

⁴⁰ Tupu ha ahapu ala Ijpt, umu Izrel ebiela n'ebe ahụ nari afọ anọ na iri afọ atọ. ⁴¹ Mgbe nari afọ anọ na iri afọ atọ zuru, n'ubochi ahụ o zuru, usuu ndi ONYENWE ANYI niile hapuru Ijpt. ⁴² ONYENWE ANYI chere nche n'abali ubochi ahụ maka ikpopta ha site n'ala Ijpt. N'ih ya, abali ubochi ahụ bu mgbe puru iche nye umu Izrel maka jji iche nche sọpuru ONYENWE ANYI n'ogbo ha niile.

Iwu metutara Mmemme Ngabiga

⁴³ ONYENWE ANYI kpọrọ Mosis na Erọn gwa ha si, "Ndi a bu usoro iwu metutara Mmemme Ngabiga:

"Onye mba ozo agaghi eri anu nwa aturu ahụ. ⁴⁴ Ohu obula a kwuru ugwo n'isi ya ga-eri ya naani ma e biri ya ugwu. ⁴⁵ Ohu e goro oru, maobu onye obia obula agaghi eri ya.

⁴⁶ "A ga-eri ya naani n'ime otu ulo. O gaghi apu n'ezi. Unu agaghi atapia okpukpu obula nke nwa aturu ahụ. ⁴⁷ Nzuko niile nke umu Izrel ga-eme Mmemme Ngabiga a.

⁴⁸ "Onye mba ozo bi n'etiti unu chorọ isoro unu na Mmemme Ngabiga ONYENWE ANYI aghaghi ibi ndi ikom niile no n'ezinaulo ya ugwu. Mgbe ahụ, o ga-abiaru nso isoro na mmemme, n'ih na a ga-agu ya dika nwa afọ ala. O dighi onye ikom a na-ebighi ugwu ga-eri nri ahụ. ⁴⁹ Otu iwu a diri nwa afọ ala na ndi obia niile bi n'ala Izrel."

⁵⁰ Umu Izrel mere ihe ndi a niile, dika ONYENWE ANYI nyere ha n'iwu site n'onu Mosis na Erọn. ⁵¹ O bukwa n'otu ubochi ahụ ka ONYENWE ANYI sitere n'ala Ijpt duputa umu Izrel, dika usuu ha niile si di.

13

Ido nsọ nke umu e bu uzọ mụọ

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, ² "Doro m nsọ onye obula bu okpara, onye obula e bu uzọ mụọ n'etiti umu Izrel, na n'etiti mmadu ma n'etiti anu ulo, nke m ka o bu."

³ Mosis gwara ndi Izrel si, "Chetanu ubochi taa, ubochi unu si n'ala Ijpt puta, ala ebe unu bu ndi ohu, n'ih na ONYENWE ANYI sitere n'ike aka ya di ukwu kpopta unu site n'ebe ahụ. Unu erikwala achicha obula e ji ihe na-eko achicha mee. ⁴ Taa, n'onwa Abib, bu ubochi unu na-ahapu ala Ijpt. ⁵ Mgbe ONYENWE ANYI dubatara

unu n'ala ndi Kenan, ndi Het, ndi Amorait, ndi Hiv na ndi Jebus bi n'ime ya, bu ala ahụ o n'uru n'iyi nye nna nna unu ha na o ga-enye unu, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya, unu ga-eme ofufe mmemme a n'onwa a. ⁶ Unu ga-eri achicha na-ekoghi eko ubochi asaa ahụ. N'ubochi nke ikpeazu n'ime ubochi asaa ahụ, unu ga-eme mmemme oke oriri n'ihu ONYENWE ANYI. ⁷ Rieniu achicha na-ekoghi eko n'ime ubochi asaa ndi ahụ. Achicha e ji ihe na-eko achicha mee agaghi adi n'ulo unu. Achicha e ji ihe na-eko achicha mee agaghi adi n'oke ala unu niile. ⁸ N'oge obula i na-eme mmemme a, kowaara nwa gi nwoke ihe kpatara i ji eme mmemme a, si ya, 'Ana m eme mmemme a maka icheta ihe ONYENWE ANYI meere m, mgbe m si n'Ijpt puta.' ⁹ Imezu mmemme a ga-adiri unu dika ihe iribama n'ala unu, dirikwa ka ihe ngosi n'egedege ihu unu, ichetara unu na ONYENWE ANYI ji aka ike ya duputa anyi site n'ala Ijpt. ¹⁰ Unu ga na-eme mmemme a n'oge a kara aka n'afọ obula.

¹¹ "Mgbe ONYENWE ANYI dubatara unu n'ala ndi Kenan, nyefee unu ala ahụ dika o n'uru n'iyi nye nna nna unu ha, ¹² unu ga-enyefe ONYENWE ANYI umu ndi ikom unu niile e bu uzọ muo. Ozọ, umu oke anu ulo niile e bu uzọ muo bu nke ONYENWE ANYI. ¹³ Jiri nwa aturu gbaputa nwa inyinya ibu* mbu e bu uzọ muo. O buru na unu achoghi igbara nwa inyinya ibu ahụ, unu aghaghi igbaji ya olu. Ma unu aghaghi igbara umu ndi ikom niile e bu uzọ muo.

¹⁴ "N'oge di n'ihu, mgbe nwa gi nwoke ga-aju gi si, 'Gini ka ihe ndi a putara?' I ga-azaghachi ya si, 'ONYENWE ANYI jiri aka ike di ukwu duputa anyi site n'Ijpt, site n'ala nke ohu. ¹⁵ Mgbe Fero mesiri obi ya ike, ju ka anyi si n'ala ya puo, ONYENWE ANYI gburu umu ndi ikom niile e bu uzọ muo n'ala Ijpt, ma mmadu ma anu ulo. N'ihia ya, ana m eji umu oke anu ulo niile e bu uzọ muo achu aja nye ONYENWE ANYI. Ma umu m ndi ikom niile e bu uzọ muo ka m na-agbaputa.' ¹⁶ Mmemme a ga-adi ka ihe iribama n'anya unu, dirikwa ka ihe ngosi n'egedege ihu unu, ichetara unu na ONYENWE ANYI ji aka ike ya duputa anyi site n'ala Ijpt."

Ngafe Osimiri Uhie

¹⁷ Mgbe Fero mesiri kwere ka umu Izrel laa, Chineke edughi ha site n'uzo ahụ gafere ala ndi Filistia. O bu ezie na uzọ ahụ di nso kari.† Chineke mere nke a n'ihia na o chere n'obi ya si, "O buru na ndi a ezute agha, ha nwere ike igbanwe obi ha tugharia ilaghachi azu n'Ijpt." ¹⁸ Ya mere, Chineke duuru ha ga n'uzo Osimiri Uhie, nke gara n'uzo nke ozara. Umu Izrel kwadokwara akwado ibu agha mgbe ha si n'ala Ijpt puo.

¹⁹ Mosis buuru okpukpu Josef mgbe ha na-ala. N'ihia na o mere ka umu Izrel nuo iyi na ha ga-eme otu a, na-asị, "Chineke ga-eleta unu n'ezie, mgbe ahụ, unu aghaghi iburu okpukpu m si n'ebe a puo."

²⁰ Ha si Sukot bilie ije, maa ulo ikwu ha na Etam, na nsotu ozara. ²¹ ONYENWE ANYI ji ogidi igwe ojii na-eje n'ihu ha n'ehihie, idu ha n'uzo ha niile. N'abalị, o ji ogidi oku, inye ha ihè ka ha nwee ike iga njem n'ehihie nakwa n'abalị. ²² Ma ogidi igwe ojii n'ehihie na ogidi oku ahụ n'abalị, o dighi nke hapuru onodu ya n'ihu ha.

14

¹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis, ² "Gwa umu Izrel ka ha chigharia azu jee maa ulo ikwu ha na ncherita ihu Pi Haherot, nke di n'etiti Migdol na osimiri. O bu n'akuku osimiri, na ncherita ihu obodo Baal-Zefon ka ha ga-ama ulo ikwu ha. ³ Fero ga-asị banyere umu Izrel, 'Ha na-awaghari gburugburu ala ahụ n'onodu mgbagwoju

* **13:13** 13:13 Inyinya ibu bu otu n'ime anu na-adighi ocha na nke e kwesighi ka e jiri ya nye onyinye obula. Onu 18:15; Lev 11:2-23 Ma n'ihia iba uru ha n'ihie banyere oru, Chineke nyere oghere maka iji nwa aturu gbara ha. † **13:17** 13:17 Uzọ ahụ di nso nke ha esiteghi, juputara n'otutu ebe mgbaba e wusiri ike nke ndi agha Ijpt na-eche nche.

anya ebe ọzara riri ha.’ ⁴ Aga m eme ka obi Fero sie ike ka ọ chuso unu ọsọ n’azu, ma m ga-ewetara onwe m otuto site na Fero na ndi agha ya niile. Ndi Ijpt niile ga-ama na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.” Ndi Izrel mekwara otu ahụ.

⁵ Mgbe a gwara eze Ijpt na ndi a agbaala ọsọ, obi Fero na ndi ozi ya gbanwere megide ndi Izrel. Ha siri, “Gini bu ihe anyi mere, site na izipu ndi Izrel n’oru ife anyi?” ⁶ Na-atufughi oge, Fero rigoro n’elu ugbo agha ya, duru ndi agha ya ichuso ha. ⁷ O chiri ugbo agha di nari isii e leziri anya hoputa, tinyere ugbo agha Ijpt niile. Ndiisi agha ndi Ijpt nochha n’elu ha niile. ⁸ ONYENWE ANYI mere ka obi Fero eze Ijpt sie ike. O chusoro umu Izrel, ndi na-aga n’ihu n’ije ha, na-atughi egwu maobu ida mba. ⁹ Ndi Ijpt chusoro ha ọsọ, inyinya Fero na ugbo agha, na ndi na-agba inyinya na ndi agha ndi ọzọ chusoro ndi Izrel ọsọ chukwute ha n’ebe ha na-ezu ike n’akuku osimiri di nso na Pi Hahiro na ncherita ihu Baal-Zefon.

¹⁰ Mgbe ndi agha Fero na-abia nso, ndi Izrel lere anya n’azu, hu ndi Ijpt ka ha na-abia nso. Ha turu egwu, tie mkpu akwa, kpokuo ONYENWE ANYI. ¹¹ Ha juru Mosis si, “O bu na o nweghi ili di n’ala Ijpt, i ji kwagide anyi ka anyi niile bia nwuo n’ebe a n’ozara? Gini mere i ji kwagide anyi ka anyi hapu Ijpt? ¹² O bu na anyi agwaghi gi n’ala Ijpt si gi, ‘Hapu anyi ka anyi nogide na-ejere ndi Ijpt ozi?’ O gara akara anyi mma i bu ohu ndi Ijpt kariya inwu n’ozara.”

¹³ Mosis zaghachiri ha si, “Unu atula egwu. Guzosienu ike. Unu ga-ahu uzọ di ebube ONYENWE ANYI ga-esi zoputa unu taa. Ndi Ijpt a unu na-ahu taa, unu agaghi ahukwa ha ọzọ. ¹⁴ Noronu jii. ONYENWE ANYI ga-aluru unu ogu.”

¹⁵ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, “Gini mere i ji na-akpoku m. Gwa umu Izrel ka ha gaa n’ihu. ¹⁶ Welie mkpanaka gi elu. Setipu ya n’elu osimiri ahụ ka o kewaa abuo. Uzọ ga-adikwa n’etiti osimiri ahụ. Umu Izrel ga-esitekwa n’ala akoro gafee. ¹⁷ Aga m eme ka obi ndi Ijpt sie ike, ka ha sorokwa unu n’azu banye. Aga m ewetara onwe m otuto site na Fero, na ndi agha niile, na ugbo agha niile nakwa ndi na-agba inyinya ya. ¹⁸ N’oge ahụ, ndi Ijpt ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI. M ga-enweta nsopuru site na Fero, na ugbo agha ya niile, na ndi na-agba inyinya ya.”

¹⁹ Mgbe ahụ, mmuo ozi Chineke, onye na-aga n’ihu ndi agha Izrel, sitere n’ihu puo gaa nodu n’azu ha. Otu a kwa, ogidi igwe ojii ahụ sitere n’ihu gaa n’azu ha. ²⁰ Nke a mere ka ogidi igwe ojii ahụ diri n’etiti umu Izrel na ndi Ijpt. N’abali ubochi ahụ, Onyenwe anyi mere ka ogidi igwe ojii ahụ nye umu Izrel ihè, ma ndi Ijpt nogidere n’ochichiri. Otu a, ndi Ijpt enweghi ike biarute n’ebe umu Izrel no.

²¹ Mgbe ahụ, Mosis setipuru aka ya n’elu Osimiri Uhie ahụ. ONYENWE ANYI ji oke ifufe si n’owuwa anyanwu, nke fere n’abali ahụ niile, nughachi osimiri ahụ, mee ka osimiri ahụ kebie uzọ abuo, ka uzọ puta n’ala osimiri ahụ. ²² Umu Izrel sitere n’etiti osimiri ahụ gafee. Mmiri osimiri ahụ ghororo mgbidi n’aka nri ha ma n’aka ekpe ha.

²³ Mgbe ndi agha Ijpt na-achu ha ọsọ huru ha ka ha na-agafe, ha sogidere ha baa, o buladi n’etiti osimiri ahụ. Ndi agha Ijpt niile sooro ha, ya bu, ugbo agha Fero, ndi agha ya na ndi na-agba inyinya ya niile. ²⁴ N’isi ututu echi ya, ONYENWE ANYI ledatara anya site n’ogidi igwe ojii ahụ na-enye ihe. O legidere ndi agha Ijpt anya, tinyekwa ha ujo n’obi nke mere na ha amakwaghi onwe ha. ²⁵ O mebiri ukwu ugbo agha ha mee ka o siere inyinya ha ike idokpu ugbo agha ndi ahụ. Mgbe ahụ, ndi Ijpt kwuru si, “Ka anyi sinu n’ichu ndi Izrel gbapu, n’ihi na ONYENWE ANYI na-aluru ha ogu, na-emegidekwa anyi.”

²⁶ Mgbe umu Izrel gafesiri ruo n’akuku nke ọzọ nke osimiri ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, “Setipu aka gi ọzọ ka mmiri ahụ kpuchigide ndi Ijpt, na ugbo agha ha niile, na ndi na-agba inyinya ya.” ²⁷ Mosis setipuru aka n’elu osimiri ahụ. N’ututu ya, mmiri osimiri ahụ soghachiri gaa ebe o no na mbu. Ndi Ijpt chosiri uzọ

ha si agbapu ike, ma ONYENWE ANYI mere ka osimiri ahụ kpuchie ha. ²⁸ Osimiri ahụ kpuchigidere ugbo agha ha niile, na ndi na-agba inyinya, na ndi agha Fero niile ndi churu umu Izrel baa n'ime osimiri ahụ. O nweghi otu onye n'ime ha foduru ndu.

²⁹ Ma umu Izrel esitelari n'ala nke mmiri koru gafee osimiri ahụ. Mgbe ha na-agafekwa, akuku abuo nke osimiri ahụ guzoro oto dika mgbidi, n'aka nri ha ma n'aka ekpe ha. ³⁰ Site n'uzo di otu a, ONYENWE ANYI zoputara umu Izrel site n'aka ndi Ijpt. Umu Izrel hukwara ozu ndi Ijpt n'ikpere mmiri osimiri ahụ. ³¹ Umu Izrel turu egwu Onyenwe anyi mgbe ha huru ihe iribama ndi a ONYENWE ANYI ji zoputa ha site n'aka ndi Ijpt. Ha kwenyere na ONYENWE ANYI, kwenyekwa na Mosis ohu ya.

15

Abu Mosis

¹ Mgbe ahụ, Mosis na umu Izrel bukuru ONYENWE ANYI abu di otu a si,
“Aga m abuku ONYENWE ANYI abu
n'ihu na o buliela onwe ya elu nke ukwuu.

Ọ tunyela inyinya
na onye na-agba ya n'osimiri.

² “ONYENWE ANYI bu ike m na abu m.
Ọ ghorola m nzoputa.
Ọ bu Chineke m, aga m etokwa ya,
Chineke nke nna m, aga m ebulikwa ya elu.

³ Onye na-ebu agha ka ONYENWE ANYI bu.
N'ezie, aha ya bu ONYENWE ANYI.

⁴ Ugbo agha Fero na usuu ndi agha ya,
ka o tunyere n'osimiri ahụ.
Ndisi agha Fero, ndi ahoro ahoro,
ka o mere ka Osimiri Uhie rie.
⁵ Ogbu osimiri ahụ ekpuchiela ha.
N'ime mmiri ahụ di omimi ka ha ridaruru dika nkume.

⁶ Aka nri gi ONYENWE ANYI, di ike,
dikwa ebube.
Aka nri gi, ONYENWE ANYI
na-etipiasị ndi iro.

⁷ “N'oke ike nke idi elu gi,
I lughuola ndi niile na-ebili imegide gi.
I zipuru iwe gi di oku,
o repiara ha dika igbugbo oka.

⁸ I sitere na nkuume nke oghere imi gi,
mee ka mmiri osimiri guzoro oto.
Mmiri ahụ na-erughari erughari guzoro n'otu ebe dika mgbidi;
ogbu mmiri kpukotara rahụ n'ala ala nsotu nke osimiri.

⁹ Onye iro nyara isi si,
'Aga m achuso ha, gafee ha.
Aga m ekesa ihe a kwatara n'agha.
Nyejuo onwe m afọ site na ha.
Aga m amiputa mma agha m.
Jiri aka m laa ha n'iyi.'

¹⁰ Ma i kupuru ikuku si gi n'imi puta,

osimiri riri ha,
ha mikpuru n'ime osimiri ukwu ahụ
dịka igwe.

11 Onye dịka gị ONYENWE ANYỊ,
n'etiti chi niile?

Onye dịka gị?

Onye dị ebube n'ịdị nsọ.*

Onye otuto ya na-eyi egwu.

Onye na-arụ ọrụ dị ebube?

12 "I setipuru aka nri gị,
ala meghere ọnu ya loo ndị iro gị niile.

13 Site n'ebere gị,
i duputara ndị i zoputara.

Sitekwa n'ike gị dị ebube, i duru ha
ruo n'ebe obibi gị dị nsọ.

14 Uwa niile nuru ya, maa jijiji.

Ndị Filistia ka oke ihe mgbu bjakwasiri.

15 Ndị eze Edom ga-anọ n'ọndu obi ilo mmiri.

Ndị ndu Moab niile ga-abu ndi oma jijiji ga-ejidekwa,
ndi Kenan niile n'ọndu itu egwu ga-agbaze;

16 oke egwu na oke ujo ejidela ha.

Site n'ike nke aka gị,

ha ga-anọ juu diaka nkume,

tutu ruo mgbe ndi gi, ONYENWE ANYI, gafechara,

tutu ruo mgbe ndi gi, ndi i zutara nye onwe gi, gafechara.

17 Gi onwe gi ga-akpobata ha, kuo ha diaka mkpuru,
n'elu ugwu nke ihe nketa gi.

N'ebe ahụ, ONYENWE ANYI, i mere ka o buru ebe obibi gi,

ebe nsọ ahụ, Onyenwe anyi, nke i ji aka gi toọ ntọala ya.

18 "ONYENWE ANYI ga-abu eze
ruo mgbe niile ebighi ebi."

19 Mgbe inyinya Fero, na ugbo agha ya, na ndi na-agba inyinya, gbabanyere
n'osimiri, ONYENWE ANYI mere ka mgbidi mmiri ahụ dagbuo ha. Ma umu Izrel sitere
n'ala mmiri korọ gafee.

Abu Miriam na ndi inyom

20 N'oge ahụ, Miriam onye amuma nwanyi, nwanne Eron weere igba iti egwu n'aka
ya, duo ndi inyom ndi so ya, jiri igba egwu nke ha na-etekwa egwu. 21 Miriam buru
abu si ha,

"Bukuonu ONYENWE ANYI abu,

n'ih na o bu onye e buliri elu nke ukwu.

Inyinya na ndi na-agba ha,

ka o tunyere n'ime osimiri."

Mmiri ilu Mara na Elim

22 Mgbe ihe ndi a mesiri, Mosis nogidere na-edu umu Izrel. Ha sitere n'Osimiri Uhie
ahụ bilie ije, jeruo ozara Shua. Ha jere ije n'ime ozara abali ato, ma ha achotaghi
mmiri onunu 23 Mgbe ha ruru Mara, ha enweghi ike inu mmiri di n'ebe ahụ, n'ih na

* 15:11 15:11 Onye idi nsọ ya di ukwu

mmiri ahụ na-elu ilu. (Ọ bụ ilu ilu a mere e ji kpọọ ya Mara.) ²⁴ N'ebe a, ụmụ Izrel malitere itamu ntamu, megide Mosis sị, "Olee mmiri anyị ga-anụ?"

²⁵ Mosis tikuru ONYENWE ANYỊ mkpu akwa. ONYENWE ANYỊ gosiri Mosis osisi ọ ga-atụnye n'ime mmiri ahụ. Mgbe Mosis mere otu a, mmiri ahụ malitere ịdị ụtọ ọñụñụ.

Ọ bụkwa na Mara ka ONYENWE ANYỊ nọ nye ha ụkpụrụ ya na iwu ya maka iji ya nwalee ha. ²⁶ Ọ sịrị, "Ọ bụrụ na unu ga-ege ntị nke ọma n'okwu ONYENWE ANYỊ Chineke unu, mee ihe ziri ezi n'anya ya, ọ bụrụkwa na unu eleruo anya idebe iwu ya na ụkpụrụ ya niile, ọ dighị ọrịa nke m tinyere n'ahụ ndị Ijipt nke m ga-etinye n'ahụ unu. N'ihì na mụ onwe m bụ ONYENWE ANYỊ, onye na-agwọ unu ọrịa niile."

²⁷ Ha bjaruru n'obodo Elim, ebe e nwere isi iyi mmiri ala na-asọputa dị iri na abụọ, na iri osisi nkwa asaa. Ụmụ Izrel mara ụlọ ikwu ha n'akụkụ mmiri ahụ.

16

Mánà na Kweel, nri dī iche Onyenwe anyi zitere

¹ Ogbakọ ụmụ Izrel niile hapụrụ obodo Elim, jere ije bjarute n'ozara Sin nke dī n'etiti Sainai na Elim. Ha bjaruru n'ebe ahụ n'abalị iri na ise nke ọnwá abụọ, site na mgbe ha hapụrụ Ijipt. ² N'ozara ahụ, nzukọ ahụ niile tamuru ntamu megide Mosis na Erọn. ³ Ụmụ Izrel gwara ha sị, "Ọ gaara adi anyị mma ma a sị na ONYENWE ANYỊ gburu anyị n'ala Ijipt. N'ebe ahụ ite anụ dī iche iche na-adọ n'ihu anyị, anyị na-erikwa ụdị nri ọbụla anyị chọrọ. Ugbu a, i dubatala anyị n'ozara ka anyị niile nwụọ n'agụ." "

⁴ ONYENWE ANYỊ gwara Mosis okwu sị, "Lee anya, aga m esi n'eluigwe zitere unu achicha. Onye ọbụla ga-aga tụtụkọtara onwe ya ihe oriri ụbọchị ọbụla dika ọ chọrọ. Aga m eji nke a lee ha ule imata ma ha ga-eme ihe m nyere ha n'iwu. ⁵ Gwa ha na n'ụbọchị nke isii, ha ga-ewere nri ha ga-ericha n'ụbọchị ahụ, ma nri ha ga-eri n'ụbọchị nke asaa, ka ha ga-achikọta n'ụbọchị nke isii."

⁶ Mosis na Erọn kpọkọtara ụmụ Izrel sị ha, "N'anyasi a ka unu ga-amata na ọ bụ ONYENWE ANYỊ duputara unu site n'ala Ijipt. ⁷ Unu ga-ahukwa ebube ONYENWE ANYỊ n'ututu echi, n'ihì na ONYENWE ANYỊ anula ntamu unu megide ya. Onye ka anyị bụ unu ga-eji na-atamu ntamu megide anyị?" ⁸ Mosis kwukwara sị, "Mgbe ONYENWE ANYỊ nyere unu anụ unu ga-eri n'anyasi a, nyekwa unu achicha ga-eju unu n'ututu, unu ga-amata na ọ bụ ONYENWE ANYỊ, n'ihì ọ nula ntamu unu megide ya. Onye ka anyị bụ? Ọ bughị anyị ka unu na-atamu megide kama ọ bụ ONYENWE ANYỊ ka unu na-atamu megide."

⁹ Mgbe ahụ, Mosis gwara Erọn okwu sị ya, "Gwa nzukọ Izrel niile okwu sị ha, 'Putanụ bja n'ihu ONYENWE ANYỊ, n'ihì na ọ nula ntamu unu.' "

¹⁰ Mgbe Erọn nọ na-agwa nzukọ Izrel okwu, ha lepuru anya n'ozara hụ ebube ONYENWE ANYỊ ka ọ putara ihe n'igwe ojii.

¹¹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYỊ gwara Mosis okwu sị ya, ¹² "Anula m ntamu nke ụmụ Izrel na-atamu. Gwa ha sị, 'N'anyasi taa, unu ga-ata anụ, n'ututu echi unu ga-eri achicha. Mgbe ahụ, unu ga-amata na abụ m ONYENWE ANYỊ Chineke unu.' "

¹³ N'oge uhuruchi ụbọchị ahụ, nnunụ kweel* bbara kpuchie omuma ụlọ ikwu ahụ. N'isi ututu echi ya, igirigi dakwara gburugburu omuma ụlọ ikwu ahụ. ¹⁴ Mgbe ala koro mmiri igirigi ahụ, ihe dika achicha mbadamba nta juputara n'ala ozara ahụ niile. ¹⁵ Mgbe ụmụ Izrel huru ya, ha juritara onwe ha ajuru sị, "Gini bụ nke a?"

Mosis zaghachiri ha sị, "Ọ bụ achicha ONYENWE ANYỊ nyere unu ka unu rie. ¹⁶ Ihe ndi a bụ iwu ONYENWE ANYỊ nyere, 'Ka onye ọbụla chikọta naani nke ọ ga-ericha. Ihe otutu omaa† maka otu onye dika onuogugu ha si dī n'ezinaulo.' "

* 16:13 16:13 Ya bụ okukụ ogazi † 16:16 16:16 Ya bụ ihe ruru otu kilogram na ụma anọ

¹⁷ Umụ Izrel mere dika a gwara ha, ụfọdu chikọtara nke hiri nne, ụfọdu nke di nta. ¹⁸ Mgbe ha ji ihe otutu omaa tuo ya, ha choputara na onye chikọtara hie nne enweghi kariya nke zuru ya, onye chikotakwara nke nta, o dighi ihe foduru ya inweta. Onye obula chikotara di ka ihe ga-ezuru ya si di.

¹⁹ Mosis gwara ha si, "Ka onye obula hu na o nweghi nke ga-afodu ruo ututu echi ya."

²⁰ Ma ụfọdu n'ime ha egeghi Mosis nti. Ha riforo nri ahụ debe ya. Ma mgbe chi echi ya borọ, ha choputara na ha ereela ure juputa n'ikpuru, ma na-esikwa isi di njo. Mosis were iwe di ukwu megide umu Izrel n'ihu ya.

²¹ Site n'ubochi ahụ, gaa n'ihu, ezinaulo obula na-ewebata nri n'ututu obula, dika mkpa ha siri di. Mgbe anwu wara, nri ahụ niile foduru na-agbaze. ²² N'ubochi nke isii, ha na-ewere nri okpukpu abuo kariya ka ha na-ewe n'ubochi ndi ozo. Mgbe ndisi nzuko Izrel huru mgbanwe di otu a, ha biara kororo Mosis. ²³ Mosis zara si ha, "Nke a bu iwu ONYENWE ANYI nyere: 'Ubochi echi bu ubochi izuikwe, ubochi nke asaa di nso nye ONYENWE ANYI. Ya mere, sieniu ihe niile unu nwere isi taa, n'ihu na unu agaghi esi ihe obula echi. Nri obula unu riforo, hapunu ya ka o buru nri unu ga-eri echi.' "

²⁴ Ha mere dika Mosis gwara ha. Mgbe chi echi borọ, ha choputara na nri ha di mma dikwa uto, ikpuru adighikwa n'ime ya. ²⁵ Mosis gwara ha si, "Nke a ga-abu ihe oriri unu taa, n'ihu na o bu ubochi izuikwe nye ONYENWE ANYI. O dighi nri unu ga-ahu nke unu ga-achikota taa. ²⁶ Abali isii ka unu ga-achikota nri unu ga-eri. Ma n'abali nke asaa bu ubochi izuikwe, unu agaghi ahụ nri unu ga-achikota."

²⁷ Ufodu lefuru okwa ahụ Mosis maara ha anya. Ha puru n'ubochi izuikwe ahụ icho nri, ma o nweghi nke ha nwetara. ²⁸ N'ihu nke a, ONYENWE ANYI juru Mosis ajuju si ya, "Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-enupu isi n'iwu m na ido aka na nti m? ²⁹ Lee, ONYENWE ANYI enyela unu ubochi izuikwe. Ya mere, n'ubochi nke isii o na-enye unu nri ga-ezuru unu abali abuo. Onye obula n'ime unu kwesiri inogide n'ulo unu. Unu ekwesighi ipu apu." ³⁰ N'ihu nke a, ndi Izrel niile zuru ike n'ubochi nke asaa.

³¹ Ndi Izrel kpokwara aha nri ahụ ha na-achikota mana. O di ocha dika mkpuru koriana. O na-atokwa uto dika achicha e ji mmanu anu mee. ³² Emesia, Mosis gara n'ihu gwa ha okwu si, "ONYENWE ANYI enyela iwu si, 'Na unu ga-eji ihe otutu omaa tuputa mana nke unu ga-edebe. O ga-abu ihe ncheta ga-adiri ogbo ndi Izrel niile na-abia n'ihu. Nuzo di otu a, umu unu ga-ahu udi achicha m jiri zuo unu n'ime ozara mgbe m gbaputara unu site n'ala ndi Ijpt.' "

³³ N'ihu nke a, Mosis nyere Eron iwu si ya, "Turu otutu omaa mana tnye ya n'ime ite nta. Bute ya debe ya n'ihu ONYENWE ANYI, ka o buru ihe ga-adigide nye ogbo di n'ihu."

³⁴ Emesia, Eron donyere mana a n'ihu Ihe Ama e debere n'ime ulo ikwu, dika ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu. ³⁵ Ndi Izrel niile riri mana ndi a iri afo ano[‡] tutu ruo mgbe ha batara n'ala ebe ndi mmadu bi, tutu ruo mgbe ha bjarutere n'oke ala Kenan.

³⁶ (Ihe otutu omaa bu otu otutu n'ime otutu iri nke ga-eju ihe otutu efaf.)

17

Mmiri si na nkume

¹ Ogbako umu Izrel niile sitere n'ozara Sin bilie ije ha, na-aga site n'otu ebe ruo n'ebe ozo dika ONYENWE ANYI nyere n'iwu. Ha mara ulo ikwu ha na Refidim, ma o dighi mmiri di nke ndi mmadu ga-anu. ² N'ihu nke a, ha sesiri Mosis okwu, si, "Nye anyi mmiri ka anyi nuo."

[‡] 16:35 16:35 Mana kwusiri isi n'elu dara umu Izrel, mgbe ha mesiri mmemme oriri achicha na-ekoghi eko n'ala Kenan. Jos 5:10-12

Mosis zara, si, “Gini mere unu ji esesi m okwu? Gini mere unu ji choo inwaputa ntachiobi ONYENWE ANYI?”

³ Ma akpiri mmiri kporo ndi a nku n’ebe ahụ, nke a mere ka ha tamuo ntamu megide Mosis. Ha siri, “O bukwa n’ihi gini ka i ji site n’obodo Ijpt kpoputa anyi, ime ka anyi, umuntakiri anyi na anu ulo anyi nwuo n’ihi akpiri ikpo nku?”

⁴ N’ihi ya, Mosis tikuru ONYENWE ANYI mkpu akwa si, “Gini ka m ga-eme banyere ndi a. Lee, ha choo itugbu m na nkume.”

⁵ Ma ONYENWE ANYI zaghachiri Mosis, si ya, “Gaa n’ihu ndi a, kporo ufodu n’ime ndi okenye Izrel. Jirikwa mkpanaka ahụ n’aka gi, bu nke i tiri n’elu osimiri Naii gaa.

⁶ Lee, Aga m eguzo n’ihu gi n’akuku nkume di na Horeb. I ga-aku mkpara gi n’elu nkume ahụ. Mmiri ga-asopotakwa site na ya, ka ndi mmadu nuo.” Ya mere, Mosis mere otu a n’ihu ndi okenye Izrel niile. ⁷ N’ihi nke a, o kporo aha ebe ahụ Masa na Meriba n’ihi esemokwu umu Izrel na n’ihi nwale ha nwalere ONYENWE ANYI, na-asi, “ONYENWE ANYI o nonyeere anyi, ka o bu na o nonyereghị anyi?”

Mmeri e meriri ndi Amalek n’agha

⁸ Ndi Amalek* biara luso umu Izrel agha na Refidim. ⁹ Mosis gwara Joshua okwu si ya, “Hoputa ufodu ndi ikom ka ha gaa luso ndi Amalek agha. Echi, mu onwe m ga-eguzoro n’elu ugwu, jidekwa mkpara Chineke n’aka m.”

¹⁰ Ya mere, Joshua puru gaa luso ndi Amalek agha dika Mosis gwara ya. Ma Mosis na Eron na Hua, rigoro n’elu ugwu ahụ. ¹¹ Ndi Izrel na-enwe mmeri mgbe obula Mosis weliri aka ya elu, ma ndi Amalek na-emeriri mgbe obula Mosis wedatara aka ya. ¹² Mgbe ike gwuru aka Mosis, ha butere nkume tinye n’okpuru ya mee ka o nokwasi n’elu ya. Eron na Hua jidere aka Mosis abuo welie ya elu, otu onye n’akuku a, onye nke ozo n’akuku nke ozo. Ime ka aka Mosis guzosie ike tutu ruo mgbe anwu dara. ¹³ N’ihi nke a, Joshua na ndi agha ya meriri ndi agha Amalek site n’iji mma agha gbuo ha.

¹⁴ Emesia, ONYENWE ANYI siri Mosis, “Dee ihe niile ndi a n’akwukwo, ka o buru ihe ncheta. Gughariakwa ya na nti Joshua. N’ihi na aga m ehichapu ihe niile a ga-eji cheta Amalek n’elu uwa.”

¹⁵ Mosis wuru ebe ichu aja nye ONYENWE ANYI. O kporo ya ONYENWE ANYI Nisi, nke putara, ONYENWE ANYI bu okoloto m. ¹⁶ Mosis siri, “N’ihi na-eweliri aka elu n’ebe ocheeze ONYENWE ANYI di. ONYENWE ANYI ga na-ebuso ndi Amalek agha site n’ogbo ruo n’ogbo.”

18

Ndumodu Jetro

¹ Mgbe ihe ndi a gasiri, Jetro, nna nwunye Mosis, onye bukwa onye nchujaja Midia, nuru banyere ihe niile Chineke meere Mosis na Izrel ndi nke ya, na uzo ONYENWE ANYI si naputa Izrel site n’aka ndi Ijpt.

² Jetro ogo nwoke Mosis kporo Zipora, nwunye Mosis, mgbe Mosis chulara ya ³ na umu ya ndi ikom abuo. Aha nwa ya nke mbu bu Geshom, nke putara, abu m obia na mba ozo. ⁴ Aha nwa nwoke nke abuo bu Elieza, nke bu, ONYENWE ANYI bu onye inyeaka m. N’ihi na mgbe Mosis muru Elieza o kwuru si, “Chineke nna m bu onye inyeaka m, n’ihi na o naputara m site na mma agha Fero.”

⁵ Jetro, ogo nwoke Mosis, biakwutere ha n’ime ozara. O dutere umu ndi ikom Mosis abuo na nwunye Mosis. N’oge ahụ, Mosis na umu Izrel mara ulo ikwu ha n’akuku ugwu Chineke. ⁶ O ziri Mosis ozi si, “Mu bu Jetro ogo gi nwoke biakwutere gi, nwunye gi na umu gi abuo sokwa m.”

* **17:8** 17:8 Ndi Amalek bu umu umu Iso, Jen 36:12 Ha bu ndi ojoo, na-apunara ndi mmadu na-aga n’ozara ihe n’ike.

⁷ N'ihia ya, Mosis gara zute ogo ya nwoke, kpo o isiala nye ogo ya, sutu ya onu. Emesia, o kpo batara ha n'ime ulo ikwu ya. Jetro na ogo ya Mosis kwurita okwu, juo ihe banyere otu ihe si agara ibe ha. ⁸ Mosis koro nna nwunye ya ihe niile ONYENWE ANYI mere Fero na ndi Ijpt niile n'ihia ndi Izrel. O kowaara ya banyere ihe ndakwaso niile dakwaso ha n'ime ozara, na otu ONYENWE ANYI si naputa ha.

⁹ Jetro soro Mosis nura onu nke ukwu n'ihia ihe niile ONYENWE ANYI meere ndi Izrel, na otu o siri naputa ha site n'aka ndi Ijpt. ¹⁰ Jetro kwuru si, "Onye a goziri agozi ka ONYENWE ANYI bu. Onye naputara unu site n'aka ndi Ijpt na site n'aka Fero. ¹¹ Ugbu a, amaara m na ONYENWE ANYI kachaso chi ndi ozo niile elu, n'ihia na o zoputara ndi ya site n'aka ndi Ijpt ndi sitere na mpako ha meso Izrel mmeso."

¹² Jetro, nna nwunye Mosis choro Chineke aja nsure oku na aja ndi ozo. Emesia, Ero na ndi okenye Izrel bira soro Mosis na ogo ya nwoke rie ihe n'ihu Chineke.

¹³ N'ubochi nke ozo ya, Mosis bira nodu ala ikpere ndi mmadu ikpe. Igwe mmadu nogidere Mosis site n'utu ruo n'anyasi. ¹⁴ Ogo Mosis huru ihe niile o na-emere ndi mmadu, nke a mere na o juru, "Gini bu ihe nke a i na-emere ndi a? Gini mere i ji nodu ala naani gi, ndi a niile gbaa gi gburugburu malite n'utu ruo n'anyasi?"

¹⁵ Mosis zara nna nwunye ya si, "N'ihia na ha bira ijuta m ihe si n'aka Chineke. ¹⁶ O buru na esemoku adiri n'etiti mmadu obula na ibe ya, ha na-abiakwute m, ka m kpebie ihe di n'etiti mmadu na ibe ya. Ana m eme ka ha mata iwu na ukpuru Chineke."

¹⁷ Mgbe Jetro, nna nwunye Mosis, nuru ihe ndi a niile, o siri Mosis, "The i na-eme adighi mma. ¹⁸ Ike ga-agwu gi, gwukwa igwe mmadu ndi a. Oru a i na-aru di ukwu kari gi. Naani gi agagh ebuli ya. ¹⁹ Ugbu a, gee m nti. M ga-adu gi odu, ka Chineke nonyekwara gi. O ga-adi mma ma o buru na i bu onye na-anochi anya ndi a n'ihu Chineke. N'uzo di otu a, i nwere ike iweta nsogbu niile ha nwere n'ihu Chineke. ²⁰ Ihe ozo i ga-eme bu nke a: i ga-akuziri ha iwu na ukpuru Chineke, gosikwa ha uzo ha ga-esi bie ndu, na oru ha kwesiri iru. ²¹ Ma site n'etiti ndi a hoputa ndi ikom tozuru, ndi ikom na-atu egwu Chineke, ndi kwesiri nukwaso obi na ndi koro uru n'ezighi ezi* asi. Mee ha ndisi na-achi imerime puku ndi mmadu, ndisi nari mmadu, ndisi iri mmadu ise na ndisi mmadu iri. ²² Mee ka ha buru ndi ikpe nye ndi mmadu oge niile. Nye iwu ka ha na-ewetara gi okwu dikarisi ike, ma na-ekpe ikpe gbasara okwu di mfe na ndi ozo niile di iche iche. N'uzo di otu a, ndi ikpe ndi ahụ ga-enyere gi aka ime ka ibu aru gi di mfe. ²³ O buru na i ga-eme ihe niile ndi a, o burukwa na Chineke ekwenye, i ga-enwe ike nagide nsogbu niile. Mmadu niile ga-ewere udo na onu birikwa."

²⁴ Mosis gere nti n'ihia niile nna nwunye ya gwara ya. O mekwara ihe niile o kwuru. ²⁵ O sitere n'etiti umu Izrel hoputa ndi kwesiri ekwesi mee ka ha buru ndisi. Ufodu ka o mere ndisi na-eleko imerime puku mmadu, ufodu na-achi nari mmadu, ufodu, iri mmadu ise, ufodu, mmadu iri. ²⁶ Ha jere ozi dika ndi ikpe nye ndi mmadu n'oge niile. Ha na-ewetara Mosis okwu niile siri ike, ma ha onwe ha na-ekpe ikpe banyere okwu nke dikarisi nta.

²⁷ Mgbe ahụ, Mosis zilagara nna nwunye ya. Jetro laghachikwara n'obodo nke aka ya.

19

Umụ Izrel n'ugwu Sainai

¹ N'onwa nke ato, site n'oge ndi Izrel hapuchara obodo Ijpt, n'ubochi ahụ, ha bjaruru ozara Sainai. ² O bu site na Refidim ka ha si bjaruo ozara Sainai, mee ebe obibi ha n'ebe ahụ, n'akuku ugwu Sainai.

* 18:21 18:21 Ya bu ndi na-enweghi anya ukwu

³ Mosis rigooro n'elu ugwu ahụ izute Chineke. Mgbe ahụ, ONYENWE ANYỊ sitere n'elu ugwu ahụ kpọ Mosis oku si ya, "Otu a ka i ga-esi gwa ụlọ Jekọb okwu. I ga-akoro ụmụ Izrel: ⁴ 'Unu onwe unu ahụla ihe m mere ndi Ijpt, hụkwa otu m siri buru unu na nku ugo,* si otu a, dotara unu onwe m. ⁵ N'ih i nke a, o buru na unu ga-erubere m isi nke oma ma debe ogbugba ndu m, unu ga-abu ihe onwunwe nke m di oke onuahia. N'ezie, uwa niile bu nke m, ⁶ ma unu ga-aburu m alaeze ndi nchujaja, na mba di nsọ.' Okwu ndi a ka i ga-agwa ụmụ Izrel."

⁷ Mosis gara kpokota ndi okenye ndi Izrel, gwa ha okwu niile nke ONYENWE ANYỊ nyere ya n'iwu. ⁸ Ndi mmadu niile a jikwa otu olu zaghachi ya si, "The obula ONYENWE ANYỊ kwuru ka anyi ga-eme." Mosis gwara ONYENWE ANYỊ ihe niile ndi Izrel kwuru.

⁹ ONYENWE ANYỊ gwara Mosis okwu si, "Lee, agaje m izute gi n'ime igwe ojii gbara ochichiri. Achoro m ka ụmụ Izrel niile were nti ha nuru mgbe m ga-agwa gi okwu, ozokwa, ka ha kwerekwa na gi ruo mgbe niile." Mosis gwara ndi Izrel niile okwu nke ONYENWE ANYỊ gwara ya.

¹⁰ ONYENWE ANYỊ gwara Mosis okwu ozo si, "Ridakwuru ndi m, doo ha nsọ taa na echi. N'ih i na nke a ga-abu nkwado ha izute m. Ka ha saa uwe ha mmiri, ¹¹ jikerekwa n'ubochi nke ato. N'ih i na m ga-aridata n'elu ugwu Sainai n'ihu mmadu niile. ¹² I ga-akpa oke n'ebe ha na-agaghi agafe. Nye ha iwu si ha, 'Kpacharanu anya ka unu ghara ibia ugwu ahụ nso, maobu metu ala ugwu ahụ aka. N'ih i na onye o bu la metu ru ugwu ahụ aka aghaghi inwu.' ¹³ Agaghi emetu onye mmebi iwu ahụ aka, kama, a ga-eji nkume tugbuo ya, maobu e were aku gbagbuo ya, maobu mmadu maobu anumanu, o gaghi adi ndu. Mmadu obula agaghi abiaru ugwu ahụ nso, ruo mgbe ha nuru opi nke a ga-afu. Mgbe ahụ, ha nwere ike bia nso ugwu ahụ."†

¹⁴ Ya mere, Mosis si n'ugwu ahụ ridakwuru ụmụ Izrel. O doo ndi mmadu ahụ nsọ. Ha niile ji mmiri saa uwe ha. ¹⁵ Mosis doro ha aka na nti si ha, "Jikerenu n'ubochi nke ato. Nwoke na nwanyi enwekwala mmekorita obula."

¹⁶ Mgbe o ruru n'ututu ubochi nke ato ahụ, oke igwe ojii kpuchiri elu ugwu ahụ. Amuma malitere na-egbuke, egbe eluigwe malitekwaru igba. N'ikpeazu, opi ike dara. Mmadu niile turu egwu, makwa jijiji. ¹⁷ Mosis duuru ndi mmadu ahụ niile si n'ulo ikwu ha putu gaa izute Chineke. Ha niile guzokwara n'ala ugwu ahụ. ¹⁸ Mgbe ahụ, anwuru oku kpuchiri ugwu Sainai. Ma lee! ONYENWE ANYỊ ridatara dika ire oku n'elu ugwu ahụ. Anwuru oku rigoro elu dika anwuru oku nke ohia na-ere oku. Ala oma jijiji di ukwu dakwasikwara ugwu ahụ. ¹⁹ Mgbe opi ike ahụ na-ada ike ike, Mosis malitere igwa Chineke okwu. Chineke zaghachiri Mosis okwu site n'olu dara uda dika egbe eluigwe.

²⁰ ONYENWE ANYỊ ridatara biaruo n'elu ugwu Sainai. O gwara Mosis ka o rigota bia zute ya. Mosis rigoro n'elu ugwu ahụ ijekwuru Chineke. ²¹ ONYENWE ANYỊ gwara Mosis okwu si, "Rida gaa doro ndi mmadu ahụ aka na nti ka ha ghara igafe oke ala ahụ biaruo nso ihu ONYENWE ANYỊ anya ka ha ghara ila n'iyi. ²² O buladi ndi nchujaja ndi choro ibiaru ONYENWE ANYỊ nso aghaghi ido onwe ha nsọ. Ma o bughu otu a, ONYENWE ANYỊ ga-eme ka ha niile nwuo."

²³ Mosis zaghachiri ONYENWE ANYỊ si, "Ndi mmadu agaghi arigota n'ugwu Sainai n'ih i na gi onwe gi adola anyi aka na nti si, 'Kpaanu oke gburugburu ugwu a, doo ya nsọ.'"

²⁴ Ma ONYENWE ANYỊ gwara Mosis okwu si: "Gbada gaa kpogota Eron ka gi na ya soro rigota n'elu ugwu a. Ma lezie anya ka ndi nchujaja na ndi Izrel ghara irigota n'ebe a ibiakwute ONYENWE ANYỊ, ma o bughu otu a, o ga-eji ike laa ha n'iyi."

* **19:4** 19:4 O bu na nku ka nne ugo na-ebu ụmụ ya ma o na-erughari n'elu Dit 32:11. † **19:13** 19:13 Eron na ụmụ ya ndi ikom abuo, na iri ndi okenye Izrel asaa ahụ nwere ike irigoro ugwu ahụ. Opu 24:1,9-10.

²⁵ Ya mere, Mosis rịdakwuru ndị Izrel ga gwa ha.

20

Iwu Iri

¹ Chineke kwuru okwu ndị a niile sị:

² “Mụ onwe m bụ ONYENWE ANYỊ Chineke unu, onye kpoọtara unu site n’Ijpt, bụ ala nke ibu ohu.

³ “Ị gaghị enwe chi ọzọ tinyere m.

⁴ Gị emerela onwe gị arụsị a piri api, n’oyiyi nke ụdi ọbụla nke yiri ihe di n’eluigwe maọbụ nke yiri ihe di n’ụwa, n’okpuru ya maọbụ n’ime mmiri, n’okpuru ụwa.

⁵ Gị akpọla isiala nye ha, efekwala ha ofufe, n’ihi na Mụ onwe m bụ ONYENWE ANYỊ Chineke gị, abụ m Chineke ekworo. Onye na-ata ụmụ na ụmụ ụmụ ahụhụ, n’ihi ajọ omume nke ndị mụrụ ha, ọ buladi ruo n’ogbo nke atọ na nke anọ, nke ndị ahụ kporo m asi. ⁶ Ma na egosi ihunanya nye puku ogbo niile nke ndị hụrụ m n’anya, bụ ndị na-edebe ihe niile m nyere n’iwu.

⁷ Gị ejikwala aha ONYENWE ANYỊ bụ Chineke gị eme ihe efu, n’ihi na ONYENWE ANYỊ agaghị agụ onye ji aha ya eme ihe efu dika onye ikpe na-amaghị.

⁸ Cheta ụbọchị izuike site n’ido ya nsọ. ⁹ N’ime ụbọchị isii ka ị ga-eje ozi gị niile. Ọ bukwa n’ime ha ka ị ga-aruzu ọrụ gị niile. ¹⁰ Ma ụbọchị nke asaa bụ ụbọchị izuike nke ONYENWE ANYỊ Chineke gị. Ị gaghị arụ ọrụ ọbụla n’ụbọchị ahụ, gị onwe gị, nwa gị nwoke na nwa gị nwanyi, onye ọrụ gị nwoke, onye ọrụ gị nwanyi, maọbụ anụ ụlọ gị ọbụla, ọbuladi onye ọbia bi n’obodo gị. ¹¹ N’ihi na ọ bụ n’ime ụbọchị isii ka ONYENWE ANYỊ kere eluigwe na ụwa, na oke osimiri, na ihe niile di n’ime ha. O zuru ike n’ụbọchị nke asaa. N’ihi nke a ONYENWE ANYỊ goziri ụbọchị nke asaa doo ya nsọ, ka ọ buru ụbọchị izuike.

¹² Sọpuru nne gị na nna gị, dika ONYENWE ANYỊ Chineke gị nyere gị n’iwu, ka ụbọchị ndu gị di ogologo n’ala ahụ nke ONYENWE ANYỊ Chineke gị na-enye gị.

¹³ Gị egbula mmadu.

¹⁴ Gị akwala iko.

¹⁵ Gị ezula ohi.

¹⁶ Agbala ama ụgha megide onye agbataobi gị.

¹⁷ Gị enwela anya ukwu n’ebe ụlọ onye agbataobi gị di. Gị enwekwala anya ukwu n’ebe nwunye onye agbataobi gị di, maọbụ ohu ya nwoke maọbụ ohu ya nwanyi, ehi ya maọbụ inyinya ibu ya, ma ọ bukwanu n’ihe ọbụla nke onye agbataobi gị nwere di.”

¹⁸ Mgbe ndị Izrel huru egbe eluigwe, na amuma oku, na opi ike, hukwa ugwu ahụ ka o juputakwara n’anwuru oku, ha mara jijiji n’ihi egwu. Ha guzoro n’ebe di anya, ¹⁹ sị Mosis, “Biko ka gị onwe gị gwa anyi okwu, anyi ga-anu ma ka Chineke gharakwa igwa anyi okwu, ma ọ bughị ya, anyi ga-anwu.”

²⁰ Mosis siri ndi Izrel, “Unu atukwala ujo, n’ihi na Chineke biara inwale unu ime ka unu na-atu ya egwu mgbe ọbula ka unu ghara imehie megide ya.”

²¹ N’ihi nke a, mmadu niile guzoro n’ebe di anya site n’ugwu ahụ. Ma Mosis bara n’ime igwe ojii ahụ, ebe Chineke n’onwe ya no.

Iwu megidere ikpere arusi

²² ONYENWE ANYỊ gwara Mosis okwu si ya, “Gwa umu Izrel okwu si, ‘Unu onwe unu ahula na m si n’eluigwe gwa unu okwu. ²³ Unu emerela onwe unu chi ọzọ tinyere m, chi ọlaocha maọbụ chi ọlaedo. Unu emerela onwe unu ha.

24 “ ‘Ebe ichu aja unu ga-ewuru m ga-abu nke unu ji naani aja wuo. N’ebe ahụ ka unu ga-achuru m aja nsure oku na aja udo. Unu ga-ejikwa igwe ewu na aturu, na ehi churo m aja. Unu ga-ewuru m ebe ichu aja naani ebe obula m mere ka aha m buru ihe a na-asopuru, n’ebe ahụ ka m ga-abia gozie unu. 25 O buru na unu ewuo ebe ichu aja nkume, unu ejikwala nkume a wara awa, n’ihi na unu ga-eme ka o ghara idi nsọ ma o buru na unu ejiri ngwa oru wagharia nkume ya. 26 Unu ejila ihe nrigo gbagoro n’ebe ichu aja m, ka a ghara ikpughe oto unu n’elu ya.’

21

Iwu ndi ozo di iche iche

1 “Ndi a bu iwu i ga-edebe n’ihu ha.

Ndi ohu bu ndi Hibru

2 “O buru na i goro ohu onye Hibru, o ga-agbara gi odibo afọ isii. Ma n’afọ nke asaa, o ga-abu onye nwere onwe ya laakwa n’akwughi ugwo obula. 3 O buru na sososo ya biara, sososo ya ga-ala, ma o buru na o nwere nwunye tupu o buru ohu, ya na nwunye ya ga-eso ala. 4 O buru na nna ya ukwu kponyere ya nwunye onye mutaara ya umu ndi ikom na umu ndi inyom, nwanyi ahụ na umu ya ga-abu nke nna ya ukwu, naani nwoke ahụ ga-enwere onwe ya.

5 “Ma o buru na ohu ahụ asi, n’ezie, ‘Ahuru m onyenwe m na nwunye m na umu m n’anya, achoghi m inwere onwe,’ 6 mgbe ahụ, onyenwe ya ga-eduru ya biakwute Chineke. Mgbe o kpobatasiri ya n’onu uzọ, onyenwe ya ga-eji agiga dupuo nti ya.* Malite n’oge ahụ, o ga-abukwa ohu ya ruo ogwugwu ndu ya.

7 “A si na nwoke eree nwa ya nwanyi dika ohu, agaghi ala otu ndi ohu nwoke si ala. 8 O buru na ihe nwanyi ahụ amasikwaghi onyenwe ya, onye horo ya nye onwe ya, onyenwe ya ga-ekwere ka a gbaputa ya. Ma o gaghi eresi ya ndi obia. N’ihi na onyenwe ya emeela nwanyi ahụ ihe ojo mgbe o juru na o gaghi alukwa ya ozo. 9 O buru na o choro ka nwa ya nwoke luo ya dika nwunye ya, o ga-emeso ya dika omenaala si kwado e si emeso ndi bu nwaada. 10 O burukwa na o luta ya dika nwunye nke aka ya, mesiakwa luta nwunye ozo, o gaghi akwusi inye ya uwe maobu ihe oriri. O gaghi agonarikwa ya ihe obula kwesiri ya dika nwunye. 11 O buru na o mereghi ohu nwanyi a ihe ndi a, nwanyi a puru ihapu ya gaara onwe ya na-akwughi ugwo obula. Mgbe ahụ, o ga-enwerekwa onwe ya.

Ihe ike na mmeru ahụ

12 “Ozokwa, o buru na mmadu etigbuo mmadu ibe ya, aghaghi ime ka onye di otu a nwuo. 13 Ma o buru na o mere ya na-amaghi ama, o burukwa na Chineke kwagidere omume di otu a, mgbe ahụ, a ga-ahoputara ya ebe o ga-agbaga, jee zere ndu. 14 O burukwa na onye obula akpachara anya jiri aghughu gbuo mmadu ibe ya, a ga-adoputa ya, o buladi site n’ebe ichu aja m, gbuo ya.

15 “O buru na onye obula etie nna ya maobu nne ya ihe, a ghaghi ime ka onye di otu a nwuo.

16 “Onye obula tooro mmadu ibe ya, ma o rere ya n’ahia, maobu na a choputara ya n’aka ya, a ga-eme ka onye di otu a nwuo.

17 “Aghaghi ime ka onye obula ga-akpo nna ya maobu nne ya iyi nwuo.

18 “O buru na mmadu abuo aluo ogu ma otu n’ime ha ewere nkume maobu osisi tie onye nke ozo. O buru na o nwughi, kama na o meruru ahụ, dinaakwa n’ihe ndina ya, 19 o buru na onye ahụ ebilie were mkpara ya na-ejehari, ikpe agaghi ama onye

* 21:6 21:6 Otu omenaala ndi ala Siria na mba niile bi ha gburugburu na-eme, bu iji agiga dupuo mmadu nti. Mgbe a dupuru mmadu nti, o na-egosiputa na onye di otu a bu ohu onye ozo.

ahụ tiri ya ihe, kama ọ ga-akwụ ụgwọ ihe onye ahụ ji gwọọ onwe ya, na oge onye ahụ o tiri ihe ji nọọ n'ihe ndina, ruo mgbe ahụ ya ga-adị mma.

²⁰ “Ọ bụrụ na ohu ọbụla anwuọ site n'ihe otiti nke onyenwe ya tiri ya, ma ohu ahụ ọ bụ nwoke maọbụ nwanyị, a ga-adọ onyenwe ya aka na ntị site n'inye ya ntaramahụhụ. ²¹ Otu ọ dị, ọ bụrụ na ohu ahụ di ndu n'ubochi mbu, maọbụ n'ubochi nke abuo, a gaghi enye onyenwe ya ntaramahụhụ n'ihi na ohu ahụ bu akụ ya.

²² “Ọ bụrụ na mmadu abuo esite n'ilu ogo ha meruo nwanyị di ime ahụ, mee ka ime ahụ puo, ma nwanyị ahụ emerughị nnukwu ahụ, di nwanyị ahụ ga-anara site n'aka onye ahụ meruru nwunye ya ahụ ihe niile obula o kwuru na a ga-akwu ya, bukwa nke ndi na-ekpe ikpe kpebiri. ²³ Ma ọ bụrụ na nwanyị ahụ a nwuo n'ihi mmeru ahụ ahụ e meruru ya, a ga-eme ka nwoke ahụ meruru ya ahụ nwuo. ²⁴ Ọ bụrụ na ọ bụ anya ka a kụkpọrọ, anya n'onodu anya. Ọ bụrukwa otu eze ka e tipuru, eze n'onodu eze. Otu ahụ kwa, aka n'onodu aka, ukwu n'onodu ukwu. ²⁵ Ida oku n'onodu ida oku, onya mma, n'onodu onya mma, ihe otiti n'onodu ihe otiti.

²⁶ “Ọ bụrụ na mmadu obula esite n'ihe otiti o tiri ohu ya kụkpoo ya anya, a ga-eme ka ohu ahụ nwere onwe ya, maobu ohu nwoke maobu ohu nwanyị, n'ihi na o jirila anya ya gbara onwe ya. ²⁷ Ọ bụrụ na mmadu obula etipu eze ohu ya nwoke maobu ohu ya nwanyị, a ga-eme ka ohu ahụ nwere onwe ya n'ihi eze ya nke e tipuru.

²⁸ “Ọ bụrụ na ehi ejiri mpi ya soda mmadu si otu a mee ka onye ahụ nwuo, a ga-atugbu ehi ahụ na nkume. Mmadu obula agaghi erikwa anu ehi ahụ. Ma a ga-agu onyenwe ehi ahụ dika onye ikpe na-amaghi. ²⁹ Ọ bụrụ na ehi ahụ na-asokari ndi mmadu mpi mgbe niile, agaghi eri anu ya. Kama, ọ bụrụ na adoola onyenwe ya aka na ntị banyere ehi ahụ otutu oge, ma o meghi ihe obula banyere ya, a ga-eme ka ehi ahụ na onyenwe ya nwuo. ³⁰ Ma ọ bụrụ na ndi nwe mmadu achoo ka a kwuo ha ugwo kama igbu onyenwe ehi ahụ, ndi ikpe ga-ekpebi ego ole onyenwe ehi ga-akwu ha. ³¹ Otu a ka a ga-esikwa kpee ikpe nke ga-aputa ma ọ bụrụ na ehi asoda nwokorobia maobu nwaagboghọ obula. ³² Kama ọ bụrụ na ehi asoda ohu nwoke maobu ohu nwanyị, onyenwe ehi ahụ ga-akwu onyenwe ohu ahụ iri mkpuru olaocha atọ.† Emesia, a ga-eji nkume tugbuo ehi ahụ.

³³ “Ọ bụrụ onye obula meghere olulu maobu gwuo olulu, ghara imechi ya, nke mere na ehi mmadu maobu inyinya ibu adaba n'ime ya, ³⁴ onye ahụ gwuru olulu ahụ ga-akwu onyenwe anu ulo ahụ onuogugu ego o jiri zuta ya. Mgbe ahụ ọ ga-eburu ozu anu ahụ nwuru anwu.

³⁵ “Ọ bụrụ na oke ehi mmadu emeruo oke ehi onye ozọ ahụ, emesia ehi di otu a anwuo, a ga-ere ehi nke di ndu, kewaa ego ya uzọ abuo. Otu a kwa, a ga-ekewa ehi nke nwuru anwu, nye mmadu abuo ahụ otu uzọ otu uzọ. ³⁶ Ọ bụrụ na amaara na oke ehi ahụ na-asọ mpi mgbe niile n'oge gara aga, ma onyenwe ya emeghi ihe obula banyere ya, ọ ga-akwuzu ugwo ehi ahụ nwuru anwu. Emesia ehi ahụ nwuru anwu ga-aburu nke ya.

22

Nchekwa akụ na nkweghachi

¹ “Ọ bụrụ na mmadu ezuru ehi maobu aturu gbuo ya, maobu ree ya, ọ ga-akwughachi ehi ise n'onodu ehi ahụ. N'onodu otu aturu o zuuru, ọ ga-akwughachi aturu anọ.

² “Ọ bụrụ na e jide onye ohi mgbe ọ na-egbuka ulo onye ozọ, ọ bụrukwa na e tigbuo ya, mee ka ọ nwuo, iwu ejideghi onye ahụ gburu ya. ³ Kama ọ bụrụ na e tigburu onye ahụ mgbe chi bocharala, omuma ikpe ga-adiri onye ahụ tigburu ya.

† 21:32 21:32 Iri mkpuru olaocha atọ bu onuahia a na-ere maobu jiri zuta ohu. Zek 11:12,13; Mat 26:13; 27:3,9

“Ọ bụrụ na e jide onye ohi, a ga-eme ka ọ kwughachi ihe o zuru n’ohi. Ọ bụrụ na o nweghị ike kwughachi, a ga-ere ya dika ohu, jiri ego e retara kwuo ugwo o ji. ⁴ Ọ bụrụ na a chọta ihe o zuru n’aka ya, maobu ehi, maobu inyinya ibu, maobu aturu, ọ ga-akwughachi onuahia ya okpukpu abuo.

⁵ “Ọ bụrụ na mmadu akpachara anya hapu anu ulo ya ka ọ gaa taa nri n’ubi maobu n’ubi vaini, maobu n’ubi onye ozo, onyenwe anu ulo ahụ ga-akwu ugwo ihe niile anu ulo ya mebiri, ma ihe ọ ga-eji kwuo ugwo ahụ aghaghị ibu ihe oru ubi di mma nke o si n’ubi ya maobu n’ubi vaini ya weputa.

⁶ “Ọ bụrụ na oku na-agba banye n’ogwu, repia ogbo oka di n’ubi mmadu maobu oka guzoro eguzo, ma ọ bukwanu ohia niile, onye ahụ tinyere oku ahụ ga-akwughachi ugwo ihe ahụ niile nke oku repiara.*

⁷ “Ọ bụrụ na mmadu enye enyi ya maobu onye agbataobi ya ego, maobu ihe obula ka o debere ya, ma onye ohi agaa zuru ya site n’ulo ya, a si na e jide onye ohi di otu a, ọ ga-akwughachi ugwo ihe o zuru okpukpu abuo. ⁸ Ọ bụrụ na a choputaghị onye ohi ahụ, onye nwe ulo ahụ aghaghị ibia n’ihu Chineke, ka a choputa maobu ya n’onwe ya setipuru aka were ihe ahụ, bu aku nke onye ozo kpatara. ⁹ Ọ bụrụ na onye ehi ya, maobu inyinya ibu ya, maobu aturu ya, maobu uwe, maobu ihe obula furu efu, nke mmadu na-asị, ‘Nke a bu ya.’ Mmadu abuo ndi a ga-aga n’ihu ndi ikpe.† Onye obula ndi ikpe a mara ikpe‡ ga-akwughachi ibe ya ugwo okpukpu abuo.

¹⁰ “Ọ bụrụ na anu ulo mmadu nyere onye agbataobi ya n’aka idebe anwu, maobu meruo ahụ, maobu gbafuo, ma anu ulo ahụ ọ bu inyinya ibu, maobu ehi, maobu aturu, maobu anu ulo ozo, ọ bụrụ na ọ dighi onye huru mgbe ihe ndi a dakwasiri anu ulo ahụ, ¹¹ mgbe ahụ, onye agbataobi ahụ e nyere anu ndi a n’aka idebe ga-anu iyi n’ihu ONYENWE ANYI. Iyi ahụ ọ nuru ga-egosi onyenwe anu ulo ahụ na o zughi ya n’ohi. N’ihi nke a, ọ gaghị akwughachi ugwo obula. ¹² Ma ọ bụrụ na o zuru anu ulo ahụ n’ohi site na nke agbataobi ya, ọ ghaghị ikwughachi ugwo niile nye onyenwe ya. ¹³ Ọ bụrụ na anu ohia gburu ya, ọ ga-eweta ufodu n’ime anu ahụ a dogburu adogbu, iji gosi na anu ohia dogburu ya.§ Ọ ga-esikwa otu a gbanari ikpe omuma. N’ihi nke a, ọ gaghị akwukwa ugwo obula n’ihi anu ulo ahụ.

¹⁴ “Ọ bụrụ na mmadu agbaziri anu ulo site n’aka onye agbataobi ya, ọ bụrụ na anu ulo ahụ anwu, maobu meruo ahụ mgbe onyenwe ya na-anoghi n’ebe ahụ, onye ahụ a gbazinyere anu ulo ahụ ga-akwu ugwo ya. ¹⁵ Ọ bụrụ na anu ulo ahụ no na nke onyenwe ya, onye gbaziri ya agaghị akwu ugwo obula. Ọ bụrụ na a kwuru ego mgbazi obula n’isi anumanu a, onye gbaziri ya agaghị akwughachi ego obula, n’ihi na ego mgbazi ọ kwuru ka a ga-ewere dika ugwo.

Ibi ndu di ka o kwesiri

¹⁶ “Ọ bụrụ na nwoke arafuo nwaagboghọ na-amaghị nwoke,* site n’ime ka ha abuo dinaa, nwoke ahụ ga-akwu ugwo isi nwaagboghọ ahụ. Ọ ga-alukwa ya dika nwunye ya. ¹⁷ Ọ bụrụ na nna nwaagboghọ ahụ ekwenyeghi ka nwoke ahụ luo ya, nwoke ahụ aghaghị ikwu ugwo isi nwaagboghọ ahụ.

¹⁸ “E kwesighi ihapu nwanyi mgbaasi ndu.

¹⁹ “Onye obula ya na anu obula dinakoro, e kwesiri ime ka ọ nwuo.

²⁰ “Onye obula churu aja nye chi ozo ma ọ bughị naani ONYENWE ANYI, a ga-eme ka ọ nwuo.

²¹ “Ọ kwesighi ka mmadu obula mesie onye obia ihe ike n’uzo obula. Unu aghaghị icheta na unu bu ndi obia n’ala Ijpt.

* **22:6** 22:6 Ọ bu osisi ogwu ogwu puru n’ohia ka a na-eji agba ubi ogige maobu gbachie uzo. † **22:9** 22:9 Maobu, Chineke ‡ **22:9** 22:9 Bu ndi nnochite anya Chineke § **22:13** 22:13 Jen 31:39 * **22:16** 22:16 Dit 22:28-29

²² “Unu emegbula nwanyị ọbụla di ya nwurū, maọbụ onye ọbụla na-enweghị nne na nna. ²³ Unu megbuo ha, mee ka ha tikuo m, aga m anụ mkpu akwa ha, nyere ha aka. ²⁴ Mgbe ahụ, iwe m di oke oku ga-eripia unu. Aga m ejikwa mma agha tigbuo unu. Ndi nwunye unu ga-aghokwa ndi inyom na-enweghị di, umu unu ga-abukwa ndi na-enweghị nna.

²⁵ “O buru na i gbazinyere onye Hibru ego, onye bu nwa mgbei, i gaghị anara ya omurunwa. ²⁶ O buru na i nara ya uwe ya n’ihi ego ahụ i gbazinyere ya, ekwela ka uwe ahụ nogide n’aka gi ruo mgbe anwu dara. ²⁷ N’ihi na uwe ahụ nwere ike buru naani ihe o nwere, maobu uwe o ga-eji rahu ura. O buru na i zighachighi ya, o tikuo m site n’ikwa akwa, aga m anuru mkpu akwa ya, n’ihi na abu m onye obi ebere.

²⁸ “Ekwulula aha Chineke, abukwala onye na-achi ndi gi onu.

²⁹ “Atufukwala oge obula n’ikwughachi onyinye unu kwesiri inye. Maobu nke mkpuru ala ubi gi, na nke mmanya vaini gi, na ugwo i kwesiri ikwu.

“I ghaghị inye m nwa gi nwoke e buru uzọ muo. ³⁰ Otu a ka i ga-emekwa banyere mkpuru mbu nke ehi gi na aturu gi. I ga-ewebata ya nye m n’ubochi nke asato site n’oge a muru ha, mgbe i hapusiri ha nne ha ubochi asaa.

³¹ “Unu ga na-aburu m ndi di nsọ. N’ihi nke a, wezuganu onwe unu n’ebe anu a dogburu adogbu di. Unu erikwala anu di otu a, kama tupuru nu ya nkita.

23

Ikpe ziri ezi na inwe obi ebere

¹ “I gaghị agbasa akuko ugha obula. Esokwala mmadu ojojo nwekojo ihe obula site n’igba ama i maara na o bughị eziokwu.

² “I gaghị eso igwe mmadu mee ihe ojojo. Mgbe i na-agba akaebe n’uloikpe, i gaghị esonye igwe mmadu ndi na-atughari ikpe ziri ezi. ³ N’ebe nwa ogbenye no, i gaghị ekpelara ya n’oge ikpe n’ihi na o bu nwa ogbenye.

⁴ “O buru na i hu ehi, maobu inyinya ibu nke kpafuru akpafu, o burukwa na o bu nke onye iro gi, duru ya dulatara onye iro gi ahụ. ⁵ O buru na i hu onye kporo gi asi ka o na-agbalị iwelite inyinya ibu ya nke dara n’ihi ibu di arọ o bu, elefula ya anya, kama gaa nyere ya aka bulite inyinya ahụ.

⁶ “Ewezugala ikpe ziri ezi n’ebe ndi ogbenye no, n’ihi onodu ogbenye ha. ⁷ Ebola mmadu ibe gi ebubo ugha. Esonykwala gbuo onye aka ya di ocha, maobu onye na-eme ihe ziri ezi. N’ihi na mu onwe m agaghị ahapu onye na-emebi iwu na-ataghị ya ahuhu kwesiri ya.

⁸ “Erikwala ngari, n’ihi na iri ngari na-eme ka ndi na-ahu uzọ kpuo isi, meekwa ka okwu onye aka ya di ocha gbagojo agbago.

⁹ “Abukwala onye na-emegbu ndi obia, n’ihi na i maara ihe banyere onodu ndi obia nke oma. Gi onwe gi burii obia n’ljipt.

Iwu maka Ubochi nke asaa na afọ nke asaa

¹⁰ “Afọ isi ka i ga-agma mkpuru n’ala ubi gi, ghokwa ihe omume ya. ¹¹ Ma n’afọ nke asaa, arula oru obula n’ala ahụ ozọ, hapu ka ala ahụ zuru ike. Mgbe ahụ ndi ogbenye n’etiti unu ga-aga n’ebe ahụ weta ihe oriri. Mkpuru ndi ozọ foduru ga-adiri umu anu obia di iche iche. Iwu ndi a ga-adiri ubi vaini na ubi oliv unu niile.

¹² “I ga-aru oru gi niile n’ime ubochi isii. I ga-ezukwa ike n’ubochi nke asaa. Izuike a ga-adikwara ehi gi na inyinya ibu gi, na ndi ohu gi no n’ezinaulo gi na ndi obia niile bi n’etiti unu.

¹³ “Kpachapunu anya hu na unu mezuru ihe niile ndi a m gwara unu. Unu akpokwala chi ndi ozọ aha. Unu ekwuputakwala ihe banyere ha n’onu unu.

Mmemme ato a na-eme kwa afọ

14 “Ugboro atọ n’afọ ka unu ga-emere m mmemme a.

15 “Meenu Mmemme Achicha na-ekoghi eko, ubochi asaa ka unu ga-eri achicha nke e jighi ihe na-eko achicha mee. Unu ga-eri ya na mgbe a kara aka, n’onwa Abib. N’ihi na o bu n’onwa ahụ ka unu si n’ala Ijipt pụta.

“O dighi onye obula ga-agba aka efu bia n’ihu m.

16 “Mee Mmemme Owuwe Ihe ubi,* bu nke i ga-eji mkpuru mbu nke ihe niile i kuru n’ubi unu.

“Meekwanu Mmemme Nchikota Ihe, n’ogwugwu afọ obula.† Mgbe unu si n’ubi na-achibata mkpuru ubi unu niile.

17 “Ugbo atọ n’afọ ka ndi ikom niile ga-abia chee onwe ha n’ihu Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI.

18 “Unu etinyekwala ihe obula nke nwere ihe na-eko achicha n’ime ya, mgbe unu na-achụ obara nke aja n’ihu m.

“Maobu hapu abuba nke aja mmemme m ka o digide ruo ututu.‡

19 “Wetanu mkpuru mbu niile nke ala ubi unu, bu ndi kachasi mma, n’ulo ONYENWE ANYI bu Chineke unu.

“Unu esikwala nwa ewu n’ime mmiri ara nne ya.§

Nkwa onye ga-edu ha

20 “Lee, ana m eziga mmuo ozi n’ihu unu, ichebe unu n’ije unu nakwa ikpobatakwa unu n’ebe ahụ M doziri nye unu. 21 Geenu ya nti, nurukwa olu ya. Unu enupukwarala ya isi, n’ihi na o gaghị agbaghara njehie unu niile, n’ihi na Aha m di n’ime ya. 22 O buru na unu elezie anya nke oma, gee ya nti, mee ihe niile m nyere unu n’iwu, mgbe ahụ, mu onwe m ga-abukwara ndi iro unu onye iro, megidekwa ndi na-emegide unu. 23 Mmuo ozi m ga-ejekwa n’ihu unu, ikpobatakwa unu n’ala ndi Amorait, na ndi Het, na ndi Periz, na ndi Kenan, na ndi Hiv, na ndi Jebus. Aga m ehichapu obodo ndi a niile. 24 Unu agaghị akpo isiala nye chi ha niile. Unu efekwala ha, maobu gbasoro omenaala ha. Kama, kwatuonu ha. Tipiasiakwanu ebe nkume nsọ* niile nke chi ha. 25 Ma unu ga-efe ONYENWE ANYI bu Chineke unu. Mgbe ahụ, ngozi ya ga-adikwasi nri unu na mmiri onunu unu. Aga m ewezugakwa oria n’etiti unu. 26 Nwanyị aga na nwanyị ime ya na-apu agaghị adi n’ala unu. Aga m emekwa ka unu nwee ogologo ndu.

27 “Aga m ezipu oke ujo m ka o noro unu n’ihu tnye ogbaaghara n’ime mba niile unu ga-ezute. Aga m eme ka ndi iro unu tugharia gbaa oso. 28 Ozokwa, aga m eziga ebu ka o chupu ndi Hiv na ndi Kenan na ndi Het site n’uzo unu. 29 Ma agaghị m achupu ha n’otu afọ, n’ihi na nke a ga-eme ka ala ahụ niile togboro n’efu, umu anu ohia a baa uba karia unu. 30 Ma aga m achupu ha nwantinti nwantinti, tutu ruo oge unu ga-adi otutu, mgbe onuogugu unu ga-akari nke ha ukwuu, mgbe unu ga-ejuputa ala ahụ niile.

31 “Aga m etinye oke ala unu site n’Osimiri Uhie ruo n’osimiri Mediterenja, sitekwa n’ozara ruo n’osimiri Yufretis. Aga m enyefe ndi niile bi n’ala ahụ n’aka unu. Unu ga-achupukwa ha. 32 Unu na ha agbala ndu obula. Unu na chi ha enwekwala mmeko obula. 33 Unu ekwela ka ha biri n’ala unu, ma o bughị ya, ha ga-eme ka unu mehie megide m, n’ihi n’ife chi ha di iche iche aghaghị iburu unu ihe ima n’onya.”

* 23:16 23:16 Aha ozo a na-akpo mmemme owuwe ihe ubi bu mmemme Izu, guo ya n’akwukwo Opu 34:22, n’ihi na o bu izu asaa, mgbe Mmemme Ngabiga gafesiri ka a na-eme ya. O bukwa n’ogwugwu owuwe ihe ubi.

† 23:16 23:16 Mmemme nchikota mkpuru bu ihe na-egosi na e wechaala ihe ubi. Dit 16:13 ‡ 23:18 23:18 Ya bu chi obubo § 23:19 23:19 Otu n’ime omenaala di n’usoro ofufe ndi Kenan bu isi nwa ewu n’ime mmiri ara nne ya. Dit 14:21 * 23:24 23:24 Ebe a manyere ogidi, ka e ji amata ebe bu ebe ichu aja ha.

24

Mmesi ike nke oğbugba ndu ahụ

¹ O gwara Mosis si, “Rigokwute ONYENWE ANYI, gi na Eron, na Nadab, na Abihu, na mmadu iri asaa site na ndi okenye Izrel. Ma unu ga-eefe ofufe site n’ebe di anya.

² Emesija, o bu naani Mosis ga-abiarute ONYENWE ANYI nso. Ndi nke ozọ agaghị abiaru nso. Ndi mmadu ndi ozọ agaghikwa eso ya rigota.”

³ Mgbe ahụ, Mosis biara gwa ndi Izrel okwu niile na iwu niile ONYENWE ANYI nyere. Ha niile zaghachiri ya n’otu olu si, “Anyi ga-emezu ihe niile ONYENWE ANYI kwuru.”

⁴ Mosis deturu ihe niile ONYENWE ANYI kwuru.

N’isi ututu echi ya, o biliri wuo ebe ichu aja na ndida ugwu ahụ. O gwunyere ogidi nkume iri na abuo nke nochiri anya ebo iri na abuo umu Izrel. ⁵ Mosis ziputara umu okorobia Izrel, ndi churu aja nsure oku ma werekwa umu oke ehi chuo aja udo nye ONYENWE ANYI. ⁶ Mosis tinyere okara obara ehi ndi ahụ n’ime efere. Ma o fesara okara obara nke foduru n’elu ebe ichu aja ahụ. ⁷ Emesija, Mosis guzoro n’ebe ahụ guputa na nti mmadu niile, ihe di n’Akwukwo Ogbugba ndu ahụ. Mgbe umu Izrel nuru ya, ha weere otu olu kwuo si, “Anyi anula, anyi ga-eme ihe niile ONYENWE ANYI kwuru. Anyi ga-erube isi.”

⁸ Mgbe ahụ, Mosis weere obara ahụ di n’ime efere, fesaa ya n’ahụ ndi ahụ niile, si, “Nke a bu obara oğbugba ndu ahụ nke di n’etiti unu na ONYENWE ANYI, dika okwu niile ndi a si di.”

⁹ Mosis rigoro n’elu ugwu, ya na Eron, na Nadab na Abihu, na mmadu iri asaa site na ndi okenye Izrel. ¹⁰ Ha huru Chineke nke Izrel. N’okpuru ukwu ya abuo, e were ihe dika ebe nzokwasị ukwu nke e ji nkume safaia mee. Nkume ndi a na-enwukwa ezi onwunwu dika mbara eluigwe. ¹¹ O bu ezie na ndi okenye Izrel huru Chineke anya ma o laghi ha n’iyi. Kama o mere ka ha noo n’ihu ya rie, nuo.

¹² Mgbe nke a gasiri, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, “Rigota, biakwute m n’elu ugwu, nodukwa ebe ahụ, maka na aga m enye gi mbadamba nkume nke iwu na ukpuru di na ya, nke m ji aka m dee maka i ji kuziere ha.”

¹³ Mosis biliri, ya na Joshua onye na-agara ya ozi. Mosis n’onwe ya rigokwara n’elu ugwu Chineke. ¹⁴ O gwara ndi okenye Izrel okwu si, “Cherenu anyi n’ebe a tutu ruo mgbe anyi ga-alaghachikwute unu. Unu na Eron na Hua no, onye obula nwere nsogbu jekwuru ha.”

¹⁵ Ngwangwa, Mosis rigoro n’elu ugwu ahụ, oke igwe ojii kpuchiri ugwu ahụ niile, ¹⁶ ebube ONYENWE ANYI kpuchikwara elu ugwu ahụ. O bu ubochi isi ka igwe ojii kpuchiri ugwu ahụ. N’ubochi nke asaa, ONYENWE ANYI sitere n’etiti igwe ojii ahụ kpo Mosis oku. ¹⁷ Ma n’ebe ndi Izrel no, ebube ONYENWE ANYI na-enwu dika oku na-achọ irechapu ugwu ahụ. ¹⁸ Mosis banyere n’ime igwe ojii ahụ mgbe o na-arigo ugwu ahụ. O nogidere n’elu ugwu ahụ iri ubochi ano, ehie na abali.

25

Onyinye maka owuwu ulo nzute

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis si, ² “Gwa umu Izrel ka ha wetara m onyinye. I ga-anabatara m onyinye ahụ site n’aka nwoke obula onye o meturu n’obi inye onyinye a.

³ “Ndi a bu Onyinye i ga-anata n’aka ha:

“olaocha, olaedo na bronz.

⁴ Ogbo na-acha anunu anunu, nke odo odo, nke uhie uhie, nke ezi akwa ocha, na nke aji ewu;

⁵ akpukpo anu ebule e sijiri uhie uhie, akpukpo ehi mmiri,
na osisi akashia;
⁶ mmanu oliv nke a ga-etinye n'iheoku,
uda isi utu a na-etinye na mmanu nsu, na uda na-eme ka aja nsure oku na-esi isi
utu;
⁷ nkume oma oniks, na nkume ndi ozu a na-ahionye n'efod,* na nke a na-
ahionyekwa n'ihe mgbochi obi.

⁸ "Mee ka ha wuoro m ebe nsu. Mu onwe m ga-ebikwa n'etiti ha. ⁹ Wuo ulu nzute
a na ihe ichu ya mma niile, ka o buru otu ihe dika oyiyi m ga-egosi gi.

Igbe ogbugba ndu

¹⁰ "Ha ga-eji osisi akashia wuo igbe ogbugba ndu nke idi ogologo ya ga-abu otu
mita na sentimita iri. Obosara ya bu sentimita iri isii na asato. Ila elu ya ga-abukwa
sentimita iri isii na asato. ¹¹ Machie olaedo a nuchara anucha n'ime na azu ya
niile, jiri olaedo kpuo ihe gburugburu akuku ya niile. ¹² Kpuo mgbaaka olaedo anu
maka ya, kwunye ha n'ukwu anu ya, ya bu mgbaaka abuo n'otu akuku, mgbaaka
abuo n'akuku nke ozu ya ¹³ Jirikwa osisi akashia mee mkpara ogologo. Emesia, were
olaedo machie mkpara ndi a. ¹⁴ I ga-etinye mkpara ndi ahụ n'ime mgbaaka ahụ di
n'akuku igbe ahụ, ka o buru ihe iji na-ebu ya. ¹⁵ N'ih i nke a, mkpara olaedo ndi ahụ
ga-adigide n'ime mgbaaka olaedo igbe a oge niile. ¹⁶ Ya mere, mgbe a rusiri igbe
ogbugba ndu ahụ, tinye Ihe Ama ahụ m nyere gi n'ime ya.

¹⁷ "I ga-ekwa olaedo a nuchara anucha mee ihe mkpuchi igbe ogbugba ndu ahụ.
Ogologo ya ga-adi nzo ukwu anu. Obosara ya ga-abu nzo ukwu abuo na okara. ¹⁸ I ga-
eji olaedo a nuchara anucha, nke e tipira etipia kpuo cherubim abuo na nsotu abuo
nke ebe mkpuchi ahụ. ¹⁹ Ruu otu cherub n'otu nsotu, otu cherub na nsotu nke ozu;
mee ka cherubim ndi a na okwuchi igbe ahụ buru otu na nsotu abuo ahụ. ²⁰ Cherubim
ndi a ga-agbasa nku ha laa elu, were ha na-ekpuchi okwuchi ahụ. Cherubim ndi ahụ
ga-eche onwe ha ihu, na-ele anya n'ebe okwuchi ahụ di. ²¹ Tukwasị ihe mkpuchi
ahụ n'elu igbe ogbugba ndu ahụ. Tinyekwa Ihe Ama ahụ m nyere gi n'ime igbe ahụ.
²² N'ebe ahụ, n'etiti cherubim abuo ndi ahụ di n'elu ihe mkpuchi igbe ogbugba ndu,
ka m ga-ezute gi, nye gi iwu niile i ga-enye ndi Izrel.

Tebul na achicha di nsu.

²³ "Jiri osisi akashia mee tebul nke ogologo ya ga-adi iri sentimita itoolu. Obosara
ya ga-abu iri sentimita anu na ise. Ila elu ya ga-abu iri sentimita isii na asaa. ²⁴ I
ga-eji olaedo a nuchara anucha machie ya nke oma, jirikwa olaedo kpuo onu onu
ya gburugburu. ²⁵ I ga-etinye ihe njikota a kpuru akpu gburugburu onu onu ya,
nke ga-aha ka otu obu aka† dimkpa. A ga-eji mpempe olaedo techie ihe njikota ahụ
gburugburu. ²⁶ Kpuo mgbaaka olaedo anu maka tebul ahụ, kwunye ha n'akuku anu
ahụ nke ukwu anu ya. ²⁷ Mgbaaka ndi ahụ ga-adi nso nso, ihe njiko ahụ ka ha jide
mkpara ndi ahụ, i ji ebu tebul ahụ. ²⁸ Jiri osisi akashia mee mkpara a ga-eji na-ebu
tebul ahụ. Jiri olaedo techie ha. ²⁹ Ozokwa, jiri olaedo a nuchara anucha kpuo
efere di iche iche, na iko di iche iche, na okwa di iche iche, nke e ji awupu onyinye.
³⁰ Dokwasị achicha nke iche n'Ihu n'elu tebul ahụ, n'ihu m, oge niile.

Ihe idoba oriona

³¹ "Jiri olaedo a nuchara anucha kpuo ihe idokwasị oriona. Kpuo ukwu ala ala
ya, na alaka ya, mee ka iko ya niile yiri okoko osisi, na isi ya niile, na ifuru ya niile
buru otu ya na ahụ ya. ³² Alaka isii ga-esite n'akuku abuo nke ihe idokwasị oriona

* 25:7 25:7 Efod bu uwe di nso nke onyeisi nchaja na-eyi. Opu 28:4,6-14 † 25:25 25:25 Ihe dika inchi ato

ahụ wapụta, alaka atọ n'otu akukụ ya, alaka atọ n'akukụ nke ọzọ. ³³ Iko atọ e mere dika okoko osisi alụmond ya na ifuru, ya na okoko ya niile ga-adị n'otu alaka, iko atọ n'alaka nke ọzọ, otu a ka ọ ga-adị n'alaka isii niile ahụ na-awaputa site n'ihe idokwasị oriṅa ahụ. ³⁴ N'elu ihe idoba oriṅa ahụ, ọ ga-adị iko anọ dika ifuru osisi alụmond, ya na ebe o si awaputa na okoko ya. ³⁵ Otu isi ga-adikwa n'okpuru alaka abụọ si n'etiti ihe idoba oriṅa ahụ pụta. Isi nke abụọ ga-adị n'okpuru alaka abụọ nke ọzọ. Isi nke atọ ga-adị n'okpuru alaka nke atọ, ya bụ ha niile alaka isii. ³⁶ Isi nwaputa ya na alaka ya niile ga-adikotakwa ọnu, ha na ihe idokwasị oriṅa ahụ, nke e ji ọlaedo a nuchara anucha ruo.

³⁷ "Ị ga-eme oriṅa asaa, dōba ha n'elu ihe idokwasị iheokụ ahụ, ka ha na-enye ihè naanị n'ebe ihu ya. ³⁸ Mkpa ya na ihe ikpakepụ okụ ya niile, ga-abụ ọlaedo a nuchara anucha. ³⁹ Ọlaedo a nuchara anucha nke dī iri kilogram atọ na anọ ka a ga-eji kpuo ihe idokwasị oriṅa ahụ na ngwongwo ndi a niile. ⁴⁰ Lezie anya hụ na i mere ihe ndi a niile n'usoro ihe atụ nke e gosiri gi n'elu ugwu.

26

Ulo nzute

¹ "Ruo ulo nzute nke ga-enwe akwa mgbochi iri, nke e ji ezi ogho na-acha anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie, na uhie uhie kpaa akwa ndi a. Onye oru aka na-eme nka kpanyekwara oyiyi cherubim n'ime ha. ² Akwa mgbochi ndi a ga-aha n'otu. O nweghi nke ga-aka ibe ya. Ogologo akwa mgbochi obula ga-abu mita iri na abuo na okara. Obosara ya bu otu mita na sentimita asato. ³ Dukotaa akwa mgbochi ise n'otu, dukotaakwa ise nke ozo n'otu. ⁴ Jiri akwa na-acha anunu anunu dunye anya nko n'elu onu akwa mgbochi nke otu uzo, otu a ka i ga-emekwa na nsotu onu akwa mgbochi nke ozo. ⁵ Dunye iri anya nko ise n'otu akwa mgbochi, dunyekwa iri anya nko ise n'onu akwa mgbochi nke ozo. Mee ka anya nko ndi a chee ibe ha ihu. ⁶ I ga-emekwa iri nko ọlaedo ise, nke i ga-eji jikota akwa mgbochi abuo ahụ n'otu, si otu a mee ka ulo nzute ahụ buru otu.

⁷ "I ga-eji akpukpo aji ewu mee akwa mgbochi maka i ji kpuchie elu ulo nzute ahụ. Iri na otu ka ha ga-adị n'onuogugu. ⁸ Akwa mgbochi iri na otu ndi a ga-aha n'otu. O ga-abu mita iri na atọ na okara n'ogologo. Ebe obosara ya bu otu mita na iri sentimita asato. ⁹ Dukotaa ise n'ime akwa mgbochi ahụ. Debe ya iche. Dukotakwa isii nke foduru debekwa ya iche. Pijie akwa mgbochi nke isii uzo abuo n'ihu ulo nzute ahụ. ¹⁰ Dunyekwa iri anya nko ise n'elu onu otu akwa mgbochi ndi ahụ. Meekwa otu ihe ahụ n'onu akwa mgbochi nke ozo e debere iche. ¹¹ Meekwa iri nko bronz ise, mee ka nko ahụ baa n'anya nko nke ozo, i ji jikota ulo nzute ahụ ka o buru otu. ¹² Ma banyere ogologo akwa mgbochi nke foduru maka ulo nzute, ya bu okara akwa mgbochi nke maputara, nke a ga-akwuba n'azu ulo nzute ahụ. ¹³ Akwa mgbochi ahụ ga-eji ihe ruru okara mita n'ogologo kariya n'akukụ abuo. Uma ndi a maputara ga-akwudata n'akukụ abuo nke ulo nzute ahụ ikpuchi ya. ¹⁴ I ga-eji akpukpo ebule e sijiri uhie uhie mee ihe mkpuchi maka ulo nzute ahụ, ya na akwa mkpuchi ozo nke e ji akpukpo ehi mmiri mee maka ikpukwasị n'elu ya.

¹⁵ "I ga-emere ulo nzute ahụ mbudo ibo osisi akashia, guzo oto. ¹⁶ Mbudo ibo obula ga-adị mita anọ na okara n'ogologo, dirikwa iri sentimita asaa n'obosara. ¹⁷ Mbudo ibo ndi a ga-enwe ihe nhionye abuo nke ga-abanye n'ime ibe ya ijiko ha n'otu. I garu mbudo ibo ulo nzute ahụ niile otu a. ¹⁸ I ga-arụ mbudo ibo iri abuo maka akukụ ndida nke ulo nzute ahụ. ¹⁹ Meekwa iri ukwu ọlaocha anọ n'okpuru ha. Otu mbudo ibo ga-enwe ukwu abuo, otu ukwu n'okpuru otu ihe nhionye, otu ukwu n'okpuru ihe nhionye nke ozo. ²⁰ N'akukụ nke ozo, bu akukụ ugwu nke ulo nzute ahụ, i garukwa iri mbudo ibo abuo. ²¹ Rukwaa iri ukwu ọlaocha anọ, ukwu abuo n'okpuru

mbudo ibo ọbụla. ²² N'ebe isi isi nsọtụ, ya bụ akukụ ọdịda anyanwụ nke ụlọ nzute, ị ga-arụ mbudo ibo isii. ²³ Rụọ mbudo ibo abụọ, ga-adị na nkuku niile nke nsọtụ ụlọ nzute ahụ. ²⁴ N'isi nkuku abụọ ndị a, ha ga-anọ iche iche site n'okpuru ruo n'elu ya, ma a ga-ejikọ ha ọnụ n'ime otu mgbaaka, ha abụọ ga-adị otu ahụ. ²⁵ Ha niile ga-adị mbudo ibo asatọ na ụkwụ ọlaocha dị iri na isii, ya bụ ụkwụ abụọ n'okpuru mbudo ibo ọbụla.

²⁶ "Jiri osisi akashia mee osisi ntubichi, ise maka mbudo ibo ndị dị n'otu akukụ nke ụlọ nzute, ²⁷ ise nke ọzọ maka ndị dị n'akukụ nke ọzọ, ise nke ọzọ maka mbudo ibo dị n'akukụ ọdịda anyanwụ, n'ebe ndịda ndịda nke ụlọ nzute ahụ. ²⁸ Osisị ntubichi nke dị n'etiti ga-esite n'otu isi ruo n'isi nke ọzọ nke mbudo ibo ahụ. ²⁹ Jiri ọlaedo machie mbudo ibo ndị ahụ niile, kpụọ mgbaaka ọlaedo ka ọ buru ọnođu ichikọta osisi ntubichi ndị a. Jirikwa ọlaedo machie osisi ntubichi ndị a.

³⁰ "Guzobe ụlọ nzute a n'usoro dika ụdidi ihe ahụ m ziri gi n'elu ugwu si di.

³¹ "Meekwa akwa mgbochi nke e ji ogbo na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie, uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke oma, onye nka kpanyekwara oyiya cherubim n'ime ya. ³² Were anya nko ọlaedo kwuba ya n'elu ogidi osisi akashia anọ nke e ji ọlaedo machie, mee ka o guzoro n'elu ụkwụ ọlaocha anọ. ³³ Konye akwa mgbochi ahụ na nko ndi ahụ, ma donye igbe ihe ama ahụ n'azu akwa mgbochi ahụ. Akwa mgbochi ahụ ga-ekewapu Ebe Nso ahụ site n'Ebe Kachasi Nso.* ³⁴ Tinye ihe mkpuchi mmehie ahụ n'elu igbe ihe ama n'ime Ebe Kachasi Nso. ³⁵ Donye tebul ahụ na mputa nke akwa mgbochi ahụ, n'akukụ ugwu nke ụlọ nzute ahụ. Donyekwa ihe idokwasị iheokụ na ncherita ihu tebul ahụ, n'akukụ ndida.

³⁶ "I ga-eme akwa mgbochi maka ọnụ ụzọ mbata nke ụlọ ikwu ahụ nke eji ogbo na-acha anunu anunu na ngwakota anunu na uhie, na uhie uhie, na ezi akwa ọcha a kpara nke oma, nke bụ akaorụ onye nka. ³⁷ I ga-aruru akwa mgbochi a anya nko ọlaedo na ogidi ise nke osisi akashia nke e ji ọlaedo machie. I ga-arukwa ụkwụ bronz ise maka ha.

27

Ebe ichu aja

¹ "I ga-eji osisi akashia wuo ebe ichu aja. Idi elu ya ga-abu otu mita na iri sentimita anọ. Ogologo ya na obosara ya ga-aha n'otu, mita abuo na iri sentimita ato, mita abuo na iri sentimita ato. ² Rnyere mpi n'akukụ anọ nke ebe ichu aja ahụ n'otu n'otu. Mee ka mpi ndi a na ebe ichu aja ahụ buru ihe e jikotara n'otu. Jiri bronz machie ebe ichu aja a. ³ Jiri bronz kpuro ngwongwo niile di iche iche, ya bu efere ikpofu ntụ, shovel ya niile, efere ikwosa mmiri niile, ngaji eze iduta anu na efere ndi e ji agu oku. ⁴ I ga-eme ngiga mbadamba, ihe okpukpa bronz, meekwa mgbaaka bronz nke ga-adị n'akukụ anọ nke ngiga ahụ. ⁵ Tinye ya n'okpuru oghere di n'ebe ichu aja ahụ. Tinye ya ka o diri n'etiti ebe ichu aja ahụ. ⁶ Jiri osisi akashia mee mkpara osisi maka ebe ichu aja ahụ, were bronz machie ha. ⁷ A ga-eme ka mkpara ahụ baa n'ime mgbaaka ndi ahụ, ka ha di n'akukụ abuo nke ebe ichu aja ahụ mgbe obula a na-ebu ya. ⁸ Jiri obodobo osisi ruo ebe ichu aja ahụ, ka o nwee oghere n'ime, dika igbe. I ga-arụ ya dika e gosiri gi n'elu ugwu ahụ.

Ogige ulo nzute

⁹ "I ga-arukwa ogige maka ulo nzute ahụ. N'akukụ ndida ya ga-adị iri mita anọ na ise n'ogologo. O ga-enwekwa akwa mgbochi nke e ji ezi akwa ọcha a kpara nke oma mee. ¹⁰ Iri ogidi abuo ga-adị na iri ebe ndokwasị abuo nke e ji bronz kpuro. Anya

* 26:33 26:33 O bu naani onyeisi nchujaja na-aba n'ime ebe ahụ a na-akpo Ebe Kachasi Nso. O bu naani otu ubochi n'afọ, nke bu ubochi ikpuchi mmehie ndi Izrel, ka o na-aba n'ebe ahụ.

nko ogidi ndi ahụ ha na ihe ikegide ha ga-abụ ọlaocha. ¹¹ Otu a kwa, akukụ ugwu ga-adikwa iri mita anọ na ise. Ọ ga-enwe akwa mgbochi, nwekwa iri ogidi abụọ na iri ebe ndokwasị abụọ nke e ji bronz kpuo, ya na anya nko nke ọlaocha na ihe e ji ekegide ha n'ogidi ahụ.

¹² “Akukụ odida anyanwụ nke ogige ahụ ga-adị iri mita abụọ na atọ n'obosara. Ọ ga-enwe akwa mgbochi, na ogidi iri na ebe ndokwasị iri. ¹³ N'akukụ ọwụwa anyanwụ, ebe anwụ na-awalite, akwa mgbochi ahụ ga-adikwa iri mita abụọ na atọ n'obosara. ¹⁴ Akwa mgbochi nke ogologo ya dī mita isii na sentimita iri asatọ ga-adị n'otu akukụ nke ọnu ụzọ mbata ahụ. O nwere ogidi atọ na ebe ndokwasị atọ. ¹⁵ Otu a kwa, akwa mgbochi nke idị ogologo ya dī mita asaa ga-adị n'akukụ nke ọzọ. Ọ ga-enwekwa ogidi atọ na ebe ndokwasị atọ.

¹⁶ “Banyere ọnu ụzọ mbata nke ogige ahụ, mee akwa mgbochi ga-adị mita itoolu nke e ji ogho na-acha anụnụ anụnụ, ngwakota anụnụ na uhie, uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma, akaorụ nke onye na-akpa ihe icho mma. Ọ ga-enwe ogidi anọ na ihe ndokwasị anọ. ¹⁷ Ogidi niile dī gburugburu ogige ahụ ga-enwe ihe njikota ọlaocha na nko, tinyere ebe ndokwasị bronz. ¹⁸ Ogologo ogige ahụ ga-abụ iri mita anọ na ise. Ebe obosara ya ga-adị iri mita abụọ na atọ. Ọ ga-enwe akwa mgbochi nke idị elu ya dī iri mita abụọ na atọ, nke e ji ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee, nwekwa ebe ndokwasị bronz. ¹⁹ Ngwongwo niile nke e ji eje ozi n'ulo nzute ahụ, ihe obula bu oru ha, tinyere ntu ya niile na nke ogige ahụ, ga-abụ ihe e ji bronz ruo.

Mmanu imu oku

²⁰ “Nye ndi Izrel niile iwu ka ha wetara gi mmanu oliv asuru asu nke a na-agwaghi ihe maka itinye n'iheoku ime ka oku orioma na-enwu mgbe niile. ²¹ N'ime ulo nzute ahụ, na mputa nke akwa mgbochi nke kpuchiri igbe Ihe Ama ahụ, Eron na umu ya ndi ikom ga-eme ka orioma ndi ahụ di n'ihu ONYENWE ANYI, na-enwu oku, site n'uhuruchi ruo n'ututu. Nke a bu ukpuru ga-adigide n'etiti ndi Izrel nye ogbo niile di n'ihu.

28

Uwe ndi nchujaja

¹ “Ugbu a, site n'etiti umu Izrel kpobata nwanne gi nwoke Eron, ya na umu ya ndi ikom, bu Nadab, na Abihu, na Elieza na Itama. Ka ha jeere m ozi dika ndi nchujaja. ² Meere Eron nwanne gi nwoke uwe nsọ, nke ga-enye ya ugwu na nsopuru. ³ Gwa ndi niile nwere onyinye nka n'idu akwa, bu ndi m nyere amamihe n'ihe ndi a, si ha duoro Eron uwe puru iche, nke e ji edo ya nsọ, ime ya onye na-ejere m ozi dika onye nchujaja. ⁴ Nke a bu udi uwe ha ga-adu: Ihe mgbochi obi, efod, uwe ime ahụ akpara akpa na-enweghi aka na uwe mwuda buru ibu, na uwe ime ahụ nke turu agwa agwa na akwa a na-atuhi n'isi na nke a na-eke n'ukwu. Ha ga-aduru Eron nwanne gi nwoke na umu ya ndi ikom uwe ndi a di nsọ. Ka ha na-ejere m ozi dika ndi nchujaja. ⁵ Ka ha jiri ogho olaedo, nke na-acha anunu anunu, nke ngwakota anunu na uhie, nke uhie uhie nakwa nke ezi akwa ọcha duo ha.

Efod

⁶ “Weere ogho olaedo, na nke na-acha anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie, na uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee efod ahụ, nke bu akaorụ onye nka. ⁷ Ọ ga-enwe akwa n'ubu ya abụọ nke e ji ejikota onu nkuku ya abụọ, ka e nwe ike na-ekechisi ya ike. ⁸ Ihe okike nke ukwu ahụ nke onye nka kpaziri nke ọma ga-adị ka ya. Ya na efod ahụ bu otu, nke e ji ogho na-acha edo edo, nke anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie na uhie uhie, nakwa nke ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee.

⁹ “Were nkume oniks abuo, gbunye aha umu ndi nwoke Izrel n’elu ya, ¹⁰ n’usoro dika e si muo ha, isii n’elu otu nkume, isii foduru na nkume nke ozo. ¹¹ Gbunye aha umu ndi nwoke Izrel n’elu nkume abuo ndi ahụ, dika onye nka si egbunye akara na nkume. Mgbe ahụ, hionye nkume ndi ahụ n’ime ihe olaedo ahụ a kpara akpa, ¹² jikota ha n’elu akwa ubu nke efod ahụ ka o buru nkume ncheta mgbe ebighi ebi nye umu Izrel. Eron ga-ebukwa aha ndi a n’elu ubu ya abuo, dika ihe ncheta n’ihu ONYENWE ANYI. ¹³ I ga-eji olaedo mee ihe icho mma a turu atu. ¹⁴ Jirikwa olaedo a nuchara anucha kpuo eriri a tuhikotara dika udo, jikota eriri olaedo ahụ na ihe icho mma ndi ahụ.

The mgbochi obi

¹⁵ “I ga-adu ihe mgbochi obi nke ikpe, nke bu oru aka onye nka. Mee ya dika efod ahụ: jiri oghe edo edo, nke anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie, na nke uhie uhie nakwa ezi akwa ocha a kpara nke oma mee ya. ¹⁶ Akuku ano ya ga-aha n’otu, iri sentimita abuo na ato n’ogologo, iri sentimita abuo na ato n’obosara, nke apajiri uzo abuo. ¹⁷ Mgbe ahụ, hionye n’elu ya ahiri nkume ano ndi di oke onuahia. Udi ga-adi n’ahiri nke mbu bu, nkume kanelian, krisolait na beril, ¹⁸ n’ahiri nke abuo, ga-abu nkume tokwoisi, safaia na emeraludu. ¹⁹ N’ahiri nke ato ga-abu nkume jasint, ageeti na ametisiti. ²⁰ N’ahiri nke ano, ga-abu nkume topaazi, oniks na jaspera. Hionye ha n’ime ihe olaedo a kpara akpa. ²¹ Ha niile ga-adi nkume iri na abuo, nke obula na-anochi anya aha umu ndi ikom Izrel. Egbunyere aha ebo iri na abuo ahụ, otu n’otu, nke obula dika aha ya si di.

²² “Jiri olaedo a nuchara anucha mee eriri a kpara akpa dika udo, maka ihe mgbochi obi. ²³ Kpukwaa mgbaaka olaedo abuo, dunye ha na nkuku abuo nke ihe mgbochi obi ahụ. ²⁴ Dunye udo olaedo abuo ndi ahụ n’elu mgbaaka ndi ahụ di na nkuku ihe mgbochi obi ahụ, ²⁵ were isi ndi ozo nke udo ahụ dunye n’ihe ahụ a kpara akpa, konye ha n’elu ubu efod ahụ, n’ebe ihu ya. ²⁶ I ga-emekwa mgbaaka olaedo, konye ha na nkuku abuo nke ihe mgbochi obi ahụ, n’ime onu onu ya ebe di nso efod ahụ. ²⁷ I ga-akpu mgbaaka olaedo abuo ozo, konye ha n’elu ubu abuo nke efod ahụ, n’okpuru n’ebe n’ihu ya, na nso nso ebe a dukotara ya, n’elu ihe okike ukwu nke efod ahụ. ²⁸ A ga-eji eriri na-acha anunu kekota mgbaaka ihe mgbochi obi ahụ na mgbaaka efod ahụ, jikotaa ya na ihe okike ukwu ahụ, ime ka ihe mgbochi obi ahụ ghara itoghapu site n’efod ahụ.

²⁹ “N’uzo di otu a, mgbe obula Eron banyere n’Ebe Nso, o ga-ebu aha umu ndi ikom Izrel niile n’elu obi ya, n’elu ihe mgbochi obi nke ikpe ahụ, dika ihe ncheta n’ihu ONYENWE ANYI mgbe niile. ³⁰ I ga-etinyekwa n’ime ihe mgbochi obi ahụ umu nkume abuo e ji ajuta ase nke bu Urim na Tumim.* Ha ga-adi n’elu obi Eron mgbe obula o gara n’ihu ONYENWE ANYI. Otu a kwa, Eron ga-ebukwa ihe e ji ajuta ase banyere ndi Izrel n’elu obi ya mgbe niile, n’ihu ONYENWE ANYI.

Uwe ndi nchujaja ndi ozo

³¹ “O bu akwa nke na-acha anunu anunu, ka i ga-eji duo uwe mwuda efod ahụ. ³² O ga-enwe oghere n’etiti ya ebe a ga-esi na-etinye isi. A ga-enwe ihe okpukpa gburugburu oghere a dika nke olu uwe agha, ime ka o sie ike, ghara idoka. ³³ N’onu ala ala uwe ahụ gburugburu, i ga-akpanye ihe okpukpa oyiyi mkpuru pomegranet. O bu oghe nke na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie na uhie uhie ka i ga-eji. I ga-akpanyekwa atanu olaedo n’etiti ha. ³⁴ N’onu onu ala uwe mwuda ahụ, a ga-adunye otu atanu olaedo, otu oyiyi mkpuru pomegranet, gbaa gburugburu. ³⁵ Mgbe obula Eron na-eje ozi ya, o ghaghị iyi ya. Aga na anu mgbirigba atanu ahụ ka o

* 28:30 28:30 Urim na Tumim bu nkume e ji ajuta ase, na ntuziaka site n’ebe Chineke no.

na-aku, mgbe o banyere n'Ebe Nso ahụ n'ihu ONYENWE ANYI, na mgbe o si n'ebe ahụ na-aputa, ka o ghara inwu.

³⁶ "I ga-ejikwa oiaedo a nuchara anucha mee efere ntakiri, gbunye akara di otu a n'elu ya:

Ihe nso diri Onyenwe anyi.

³⁷ Kenye eriri na-acha anunu anunu i ji jikota ya na ihe ike n'isi ahụ; o ga-adị n'ihu akwa ike n'isi ahụ. ³⁸ O ga-adị n'egedege ihu Eron. O ga-ebukwa ikpe omuma metutara njehie gbasara ihe nso niile nke umu Izrel doro nso, na onyinye ha niile. O ga-adị n'egedege ihu Eron mgbe niile, ka ha buru ndi ONYENWE ANYI ga-anabata.

³⁹ "Jiri ezi akwa ocha kpaa uwe ime ahụ. Werekwa ezi akwa ocha mee akwa ike n'isi ahụ. Ihe ike n'ukwu ahụ ga-abu oru aka onye nka na-akpanye ihe icho mma. ⁴⁰ Meekwara umu ndi ikom Eron uwe ime ahụ, ihe ike n'ukwu na akwa ike n'isi, inye ha ugwu na nsopuru. ⁴¹ Mgbe i yinyekwasiri Eron nwanne gi na umu ya ndi ikom uwe ndi a, tee ha mmanu, doo ha nso. Chee ha n'ihu m ka ha buru ndi na-ejere m ozi dika ndi nchujaja.

⁴² "Meekwara ha uwe ukwu nke eji akwa ocha mee, maka ikpuchi anu ahụ ha. O ga-esite n'ukwu ruo n'ikpere. ⁴³ Eron na umu ya ndi ikom aghaghi iyi ha mgbe niile ha ga-aba n'ime ulo nzute, maabu mgbe ha na-abia nso ebe ichu aja ije ozi n'Ebe Nso. Ka ha ghara imeta ihe ikpe omuma, ma nwuo.

"Nke a ga-abu iwu na ukpuru ebighi ebi, nke ga-adiri Eron na umu umu ya.

29

Ido ndi nchujaja nso

¹ "Nke a ga-abu usoro mmemme nke i ga-eme, iji doo Eron na umu ya ndi ikom nso, ka ha na-ejere m ozi dika ndi nchujaja. Were nwa oke ehi na ebule abuo nke na-enweghi ntupo obula. ² Werekwa oka wiiti a kworo nke oma, mee achicha nke na-enweghi ihe na-eko achicha e tinyere n'ime ha, achicha mbadamba na-ekoghi eko nke e ji mmanu oliv gwakotaa, ya na achicha mbadamba ozo di nta na-ekoghi eko nke e tere mmanu n'ahu ya. ³ Mgbe ahụ, i ga-etinye achicha ndi a niile n'ime otu nkata, bute ha n'ime nkata ahụ, wetakwa nwa oke ehi, na ebule abuo. ⁴ Kpopta Eron na umu ya ndi ikom n'onu uzo ulo nzute, jiri mmiri saa ha ahụ. ⁵ Yikwasị Eron uwe ime ahụ, uwe mwuda nke efod, efod ahụ na ihe mgbochi obi. Were ihe okike efod ahụ nke akpaziri nke oma kegide ya efod ahụ n'ahu. ⁶ Tuhakwa akwa ike n'isi ahụ n'isi ya. Tinye okpu nso ahụ n'elu akwa ike n'isi ahụ. ⁷ Werekwa mmanu nso ahụ, tee ya, site n'iwukwasị ya n'isi ya. ⁸ Kpota umu ya ndi ikom, yikwasị ha uwe ime ahụ. ⁹ Kekwasikwa ha ihe okike n'isi. Keekwa Eron na umu ya ndi ikom ihe ike n'ukwu. Mgbe ahụ oru ndi nchujaja ga-abu nke ha site n'ukpuru ebighi ebi.

"Nuzo di otu a ka i ga-esi doo Eron na umu ya ndi ikom nso.

¹⁰ "Kputa oke ehi ahụ n'ihu ulo nzute. Eron na umu ndi ikom ga-ebikwasị aka ha n'elu isi ya. ¹¹ Gbuo ya n'ihu ONYENWE ANYI n'onu uzo ulo nzute ahụ. ¹² Jiri mkpisiaka gi ruta ufodu n'ime obara oke ehi ahụ tee ya na mpi di n'ebe ichu aja ahụ. Wupu obara foduru n'ukwu ala ala ebe ichu aja. ¹³ Were abuba niile kpuchiri ihe ime ya, mba-umeju nke di n'umeju ya, akuru ya abuo ya na abuba di n'elu ha, kpoo ha oku n'elu ebe ichu aja. ¹⁴ Ma anu oke ehi ahụ, akpukpo ya na mgbiru afọ ya, ka i ga-akpo oku n'azu omuma ulo ikwu ahụ. O bu aja mmehie.

¹⁵ "Were otu n'ime ebule ndi ahụ, ka Eron na umu ya ndi ikom bikwasị aka ha n'elu isi ya. ¹⁶ Gbuo ya. Werekwa obara ya fesaa n'akuku ya niile nke ebe ichu aja. ¹⁷ Bowasị ebule ahụ ntakiri ntakiri, sachaa eriri afọ ya na ihe di ya n'ime, ha na ukwu ya niile, tinyeko ha na isi ya na akuku anu ndi ozo. ¹⁸ Kpoo ebule ahụ niile oku

n'elu ebe ichu aja. O bu aja nsure oku nye ONYENWE ANYI, nke isisi ya di ezi mma. Aja a churu nye ONYENWE ANYI site n'oku.

19 "Were ebule nke ozo, ka Eron na umu ya ndi ikom ga-ebikwasị aka ha n'elu isi ya. 20 Gbuo ya. Were ufodu n'ime obara ya tee Eron na umu ya n'onu nti aka nri ha, na isi mkpuru aka nke aka nri ha, ya na isi mkpuru ukwu nke ukwu aka nri ha. Werekwa obara nke foduru fesaa n'akuku ya niile nke ebe ichu aja ahụ. 21 I ga-esite n'elu ebe ichu aja were ufodu obara, ya na ufodu mmanu nsọ, fesa ya n'ahu Eron na n'elu uwe ya, n'ahu umu ya ndi ikom, nakwa n'elu uwe ha niile. Mgbe ahụ, ya na umu ya ndi ikom ga-abu ndi e doro nsọ nye ONYENWE ANYI, ha na uwe ha.

22 "Were abuba ebule ahụ, na akuku odudu ya nwere abuba, na abuba nke kpuchiri ime ya, mba-umeju nke di n'umeju ya, akuru ya abuo na abuba gbara ha gburugburu, na apata aka nri ya (n'ihu na ebule ahụ bu ebule ido nsọ), 23 site na nkata achicha ahụ a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, nke na-adi n'ihu ONYENWE ANYI. Were otu achicha di gburugburu, otu ogbe achicha a gwakotara mmanu oliv, na otu mbadamba ogbe achicha, 24 tinye ihe ndi a niile n'aka Eron na umu ya ndi ikom, mee ka ha fufee ha n'ihu ONYENWE ANYI dika aja mfufe. 25 Mgbe ahụ, nara ha site n'aka ha. Kpo ha oku n'elu ebe ichu aja ha na aja nsure oku, ka o buru ihe isisi ya di ezi mma nye ONYENWE ANYI. Onyinye nsure oku nye ONYENWE ANYI. 26 Mgbe i weputara obi ebule ahụ e ji doo Eron nsọ, fufee ya n'ihu ONYENWE ANYI dika aja mfufe. O ga-abukwa oke nke gi.

27 "Doo akuku ebule ido nsọ ahụ nsọ, ndi nke bu oke Eron na umu ya ndi ikom, ya bu, obi ya e fufere efufe na apata ya e chere n'ihu ONYENWE ANYI. 28 Nke a ga-abu oke Eron na umu umu ya ga-eketa dika ukpuru mgbe ebighi ebi n'aka ndi Izrel. Mgbe niile obula ha na-achu aja udo maobu aja ekele, ka nke a buru onyinye umu Izrel na-enye ONYENWE ANYI site n'aja ha.

29 "Uwe nsọ Eron ndi a niile ka a ga-edebe n'ihu mmemme ido nsọ. A ga-eji ha na-edo umu ya nsọ bu ndi ga-anochi anya ya site n'ogbo ruo n'ogbo. 30 Nwa ya nwoke obula nke nochiri anya ya dika onye nchujaja, nke biara n'ulo nzute m ije ozi n'Ebe Nso ga-eyi uwe ndi a ubochi asaa.

31 "Were anu ebule ido nsọ ahụ, sienu anu ahụ n'ebe di nsọ. 32 Eron na umu ya ndi ikom ga-eri anu ebule ahụ, na achicha ndi ahụ di n'ime nkata n'onu uzo ulo nzute. 33 Ha ga-eri ihe ndi aja niile ahụ nke e ji chuo aja mkpuchi mmehie, n'oge ido nsọ ha. O dighi onye obula ozo ga-eso ha rie ya, n'ihu na ha bu ihe di nsọ. 34 O buru na ufodu n'ime anu na achicha ido nsọ ndi ahụ afodu ruo ututu, a ga-akpo ha oku. A gaghị eri ya ozo, n'ihu na o bu ihe di nsọ.

35 "O bu otu a ka a ga-esi doo Eron na umu ya ndi ikom nsọ, dika ihe niile m nyere gi n'iwu si di. O ga-ewe ubochi asaa iji doo ha nsọ. 36 I ga-achu aja oke ehi dika aja mmehie maka ikpuchi mmehie kwa ubochi. I ga-emekwa ka ebe ichu aja m di ochi, site n'ichu aja mkpuchi mmehie n'elu ya, na ite ya mmanu n'ihu iji doo ya nsọ. 37 Ubochi asaa ka i ga-edo ebe ichu aja nsọ site n'ichu aja mkpuchi mmehie. Mgbe ahụ ebe ichu aja ga-abu ebe dikarisiri nsọ. Ihe obula meturu ebe ichu aja ahụ ga-adi nsọ.

38 "Ma nke a bu ihe i ga-achu n'elu ebe ichu aja kwa ubochi, i ga-eji umu aturu abuo gbara otu afu chuo aja. 39 Chuo otu n'oge ututu; chukwa nke ozo n'oge uhuruchi. 40 I ga-ewere nwa aturu, tinyere lita utu oka abuo a kwoziri akwozi nke a gwakotara n'otu lita mmanu oliv asuru asu, chuo aja. Wetakwa otu lita mmanu dika aja ihe onunu. 41 Jirikwa nwa aturu nke ozo, ya na otu udi aja mkpuru oka na aja ihe onunu ya dika i mere n'ututu. Aja isisi ya di ezi mma, nke e sitere n'oku a na-achu nye ONYENWE ANYI.

⁴² “A ga na-achụ aja nsure ọkụ a oge niile n’ogbo niile, n’onu ụzọ ụlọ nzute m ka a ga-achụ ya, n’ihu ONYENWE ANYI. N’ihi n’ebe ahụ ka m ga-ezute gi gwa gi okwu. ⁴³ N’ebe ahụ kwa ka m ga-ezute ndi Izrel niile. N’ihi ya, aga m esite n’idi ebube m doo ebe ahụ nsọ.

⁴⁴ “E, aga m edo ụlọ nzute ahụ nsọ, ya na ebe ichu aja, na Eron na umu ya ndi ikom, ka ha na-ejere m ozi dika ndi nchujaja. ⁴⁵ Mgbe ahụ, aga m ebi n’etiti umu Izrel, burukwa Chineke ha. ⁴⁶ Ha ga-amata na m bu ONYENWE ANYI Chineke ha. Onye sitere n’ala Ijipt kpoputa ha, ka m si otu a biri n’etiti ha. Abu m ONYENWE ANYI Chineke ha.

30

Ebe ichu aja uda na-esi isi uto

¹ “Jiri osisi akashia ruo ebe ichu aja ihe nsure ọkụ na-esi isi uto. ² Akuku anọ ya gaha n’otu. Ogologo ya na obosara ya ga-adi iri sentimita anọ na ise. Idu elu ya ga-adi iri sentimita itoolu. Mpi ya niile ga-esi na ya puta. ³ Jiri olaedo a nuchara anucha machie elu ya, akuku ya niile nakwa mpi ya niile. I ga-ejikwa olaedo kpulite onu onu ya gburugburu. ⁴ Kpanye mgbaaka olaedo abuo n’okpuru ihe ahụ akpulitere akpulite, abuo na ncherita ihu akuku obula, ebe ga na-ejide mkpara e ji ebu ya. ⁵ I ga-eji osisi akashia mee mkpara, jiri olaedo machie ha. ⁶ I ga-adoba ebe ichu aja ahụ n’ihu akwa mgbochi nke kpuchiri igbe iwu ogbugba ndu ahụ, n’ihu oche ebere ahụ di n’elu igbe iwu ogbugba ndu, n’ebe m ga-ezute gi.

⁷ “Ututu niile, mgbe Eron doziri oriona, o ga-esure ihe nsure ọkụ na-esi isi uto n’elu ebe ichu aja ahụ. ⁸ N’anyasi kwa, mgbe o na-amanye ọkụ n’oriona ahụ, o ga-esurekwa ihe nsure ọkụ. Ihe nsure ọkụ na-esi isi uto nke ga-adi n’ihu ONYENWE ANYI site n’ogbo ruo n’ogbo. ⁹ Unu echekwala ihe nsure ọkụ na-esi isi uto na-adighi nsọ n’elu ya, maobu aja nsure ọkụ, maobu aja ihe oriri, unu awupula onyinye ihe onunu n’elu ya. ¹⁰ Otu ugbo n’afọ Eron ga-ekpuchi mmehie n’elu mpi ya. Mmemme mkpuchi mmehie a nke a na-eme otu ugbo n’afọ, aghaghị ibu nke e ji obara nke si n’aja a churu n’ihi mkpuchi mmehie,* n’ihi ogbo niile nke na-abia. A ga na-edo ebe ichu aja nsọ otu a. Nke a bu ebe dikarisiri nsọ nye ONYENWE ANYI.”

Utu n’ihi ikpuchi mmehie

¹¹ Mgbe nke a gasiri, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ¹² “Mgbe obula a guru mmadu onu, onye Izrel obula ga-akwu ONYENWE ANYI ugwo o ji gbara mkpuruobi ya. Nke a di mkpa, ka ihe otiti obula ghara ibiakwasị ha mgbe i ga-agu ha onu. ¹³ Ihe onye a guru onu ga-akwu bu okara shekel, dika shekel nke ebe nsọ si di. Okara shekel bu iri gera abuo.† Okara shekel a bu onyinye nye ONYENWE ANYI. ¹⁴ Ndi kwesiri inye onyinye a bu ndi niile gbara iri afọ abuo gbagoo. O bu ndi a kwesiri inye ONYENWE ANYI onyinye a. ¹⁵ Ndi ogaranya agaghị enye kari okara shekel. Otu a kwa ndi ogbenye agaghị enye ihe di ntakiri kari okara shekel. N’ihi na onyinye a bu onyinye unu na-enye ONYENWE ANYI maka ikpuchiri mkpuruobi unu mmehie. ¹⁶ Nabata ego niile ndi a site n’aka umu Izrel, ma jiri ya jee ozi di n’ulo nzute. Ihe onyinye a ga-eme bu ikpotu uche ONYENWE ANYI n’ebe unu no n’ihi mkpuchi mmehie maka ndu unu.”

Efere mmiri osisa

¹⁷ Ozokwa, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, ¹⁸ “Jiri bronz kpuo efere ukwu na ihe ndokwasị ya, maka isa ihe. Wunye mmiri n’ime ya, dosa ya n’etiti ulọ nzute na ebe ichu aja. ¹⁹ Eron na umu ya ndi ikom ga na-asa ukwu na aka ha site na ya. ²⁰ Mgbe obula ha na-aba n’ulo nzute ahụ, ha ga-eji mmiri saa onwe ka ha ghara

* 30:10 30:10 Maobu, ido nsọ † 30:13 30:13 Mat 17:24

inwu. Ozoḱwa, mgbe ha na-abjaru nso n'ebe ichu aja, maka ije ozi iche onyinye n'ihu ONYENWE ANYI site n'oku, ²¹ ha ga-asa aka ha na ukwu ha, ka ha ghara inwu. Nke a ga-abu ukpuru diri Eron na umu ya ndi ikom site n'ogbo ruo n'ogbo."

Mmanu Nso

²² Ozoḱwa, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ²³ "Were eso osisi na-esi isi uto ndi a di iche iche: maá, nke otutu ya ruru kilo isii, na ihe ruru kilo sinamon abuo na uma itoolu, na kilo kalamus ato, ²⁴ na kilo kashia isii, na lita ano na uma asato nke mmanu oliv,‡ dika otutu shekel ebe nso ahụ si di. ²⁵ I ga-eji ya meputa mmanu nso, nke di nso, nke a gwakotara nke oma dika nke onye na-eme mmanu na-esi isi uto mere. O ga-abu mmanu otite di nso. ²⁶ I ga-ewere mmanu ahụ tee ulo nzute ahụ niile na igbe iwu ogbugba ndu ahụ, ²⁷ na tebul ahụ, na ngwongwo ya niile, na n'ihe idosa oriona, na n'ihe niile di ya n'ahụ, na n'ebe idosa ihe nsure oku na-esi isi uto, ²⁸ na n'ebe ichu aja nke aja nsure oku, na ngwongwo ya niile, na n'ite isa ukwu na aka, na n'ebe a na-adoba ya. ²⁹ I ga-edo ha nso, ka ha buru ihe dikariri nso. Ihe obula meturu ha ahụ ga-adikwa nso.

³⁰ "I ga-eji mmanu otite a tee Eron na umu ya ndi ikom. Ha niile ga-adikwa nso, buru ndi na-ejere m ozi dika ndi nchujaja. ³¹ Gwa umu Izrel okwu si ha, 'Nke a bu mmanu nso m, nke di nso site n'ogbo ruo n'ogbo. ³² Agaghị awusa ya n'ahụ mmadu. O nwekwaghị onye kwesiri imeputa mmanu otite di otu a. O di nso, unu kwesikwara ido ya nso. ³³ A ga-esite n'etiti ndi m wezuga onye obula mere udi mmanu isi oma a, maobu tee ya onye na-abughị onye nchujaja m.'"

Ihe nsure oku na-esi isi uto

³⁴ Mgbe ahụ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, "Were uda na-esi isi uto, dika eso osisi stakit, na onyicha, na galbanom, na ezigbo frankisens a na-agwaghị ihe, nke otutu ha niile ga-abu otu ihe. ³⁵ Mee ihe nsure oku na-esi isi uto, nke a gwakotara nke oma, bu oru onye na-eme mmanu isi uto. Tinyekwa ya nnu, ka o buru ihe nsure oku a nuchara anucha, nke dikwa nso. ³⁶ Gwerie ufodu n'ime ya ka o dika uzuzu. Wusa ya n'ihu igbe iwu ogbugba ndu ahụ n'ime ulo nzute, ebe m ga-ezute gi. O ga-abu ihe dikariri nso nye unu. ³⁷ Unu emerela onwe unu nke dika otutu udi ihe nsure oku a. Huta ya ka ihe di nso n'ebe ONYENWE ANYI no. ³⁸ Onye obula meere onwe ya udi ihe nsure oku a, inu isisi ya, a ga-ekewapu onye ahụ site n'etiti umunna ya."

31

Bezalel na Oholiab

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, ² "Lee, ahoputala m Bezalel nwa Uri, nwa Hua, onye si n'ebo Juda, ³ emejuputakwala m ya na Mmuo nke Chineke, n'amamihe, nghota, ihe omuma na ike ije ozi oru nka di iche iche, ⁴ icheputa ihe nka di iche iche, nke metutara olaocha na olaedo na bronz, ⁵ iwa nkume na ido nkume, ikwa nka osisi, na iru oru nka di iche iche. ⁶ Ozoḱwa, ahoputala m Oholiab, nwa Ahisamak, onye si n'ebo Dan, ka o buru onye inyeaka Bezalel.

"Enyekwala m ndi nka niile amara iru oru di iche, nke ga-enyere ha aka iru ihe ndi a niile m nyere gi iwu iru:

⁷ "ya bu, ulo nzute ahụ,
na igbe iwu ogbugba ndu ahụ, na ebe mkpuchi mmehie di ya n'elu,
na ngwongwo ndi ozo niile di n'ulo ikwu ahụ,

‡ 30:24 30:24 Ya bu otu Hin

- ⁸ na tebul, na ngwongwo ya,
ma ihe idokwasị oriona nke ọlaedo a nuchara anucha,
na ngwongwo ya,
⁹ na ebe ichu aja nke aja nsure oku na-esi isi uto, na ebe ichu aja nke aja nsure
oku, na ngwongwo ya,
na ite mmiri isa ukwu na aka, na ukwu ite ahụ.
¹⁰ Na uwe oma ahụ akpara akpa,
ma uwe nsọ Eron onye nchujaja
na uwe nke umu ya ndi ikom, mgbe ha na-eje ozi dika ndi nchujaja.
¹¹ Ya na mmanu nsọ ahụ, na ihe nsure oku na-esi isi uto e mere maka Ebe Nso.

“Ha ga-aruzu ihe ndi a n’usoro dika m si nye gi ya n’iwu.”

Ubochi izuike

¹² Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI siri Mosis, ¹³ Gwa ndi Izrel, “Unu aghaghị ido ubochi izuike m nsọ. N’ihi na nke a ga-abu ihe iribama n’etiti mu na unu ruo ogbo niile ga-abia, ka unu maara na mu onwe m bu ONYENWE ANYI, onye na-edo unu nsọ.

¹⁴ “Ubochi izuike m di nsọ nye unu. N’ihi nke a, unu ga-edebe ya nsọ. O buru na onye obula edebeghi ya nsọ, o ga-anwu. O burukwa na onye obula aruo oru obula n’ubochi izuike m, a ga-ewezuga ya site n’ebe unu no. ¹⁵ Ubochi isii ka unu ga-aruo oru unu niile. Ma ubochi nke asaa di iche. O bu ubochi izuike. O bukwa ubochi di nsọ nye ONYENWE ANYI. N’ihi nke a, onye obula ruru oru obula n’ubochi izuike ga-anwu. ¹⁶ Ndi Izrel ga-edebe ubochi izuike, na-eme mmemme ya n’ogbo niile, dika ogbugba ndu nke ebighi ebi. ¹⁷ O ga-abu ihe iribama nke ga-adigide n’etiti mu na ndi Izrel ruo mgbe ebighi ebi. N’ihi na n’ubochi isii ka ONYENWE ANYI kere eluigwe na uwa. O kwusiri oru n’ubochi nke asaa, zuo ike, turu ndu.’”

¹⁸ Mgbe ONYENWE ANYI gwasiri Mosis okwu ndi a n’elu ugwu Sainai, o nyere ya mbadamba nkume abuo nke iwu ogbugba ndu ahụ. O bukwa mbadamba nkume ndi ahụ nke mkpisiaka Chineke dere ihe n’elu ha.

32

Oyiyi nwa ehi olaedo

¹ Mgbe ndi mmadu ahụ huru na Mosis anola odu iridata site n’elu ugwu Sainai, ha zokotara, biakwute Eron, si ya, “Bilie, meere anyi chi ndi ga-edu anyi, n’ihi na nwoke a bu Mosis onye duputara anyi site n’ala Ijpt, anyi amaghi ihe mere ya.”

² Eron zara si ha, “Yiputanu olanti olaedo ndi nwunye unu, na umu unu ndi ikom na ndi inyom yi. Wetara m ha.” ³ Ngwangwa, ha niile yipuru olanti ha weta ha nye Eron. ⁴ O naara ya n’aka ha, were ngwa oru e ji egbunye akara, kputara ha arusi nwa oke ehi. Mgbe ahụ, ha kwuru si, “Ndi Izrel, ndi a bu chi unu, nke sitere n’ala Ijpt duputa unu.”

⁵ Mgbe Eron huru na umu Izrel juputara n’obi anuri, n’ihi ihe ahụ o kpuru, o wuru ebe ichu aja n’ihu nwa ehi ahụ o kpuru, kwuo okwu si, “Echi, a ga-enwe oke mmemme nye ONYENWE ANYI!” ⁶ Ya mere na echi ya, ha biliri n’oge, bido ichu aja nsure oku, na aja udo, nye nwa ehi ahụ a kpuru akpu. Mgbe nke a gasiri, ha noduru ala iri ihe na inu ihe onunu, biliekwa oto gwurie egwu ime onwe ha obi uto.

⁷ N’oge ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, “Gbada osiso, n’ihi na ndi gi, ndi i duputara site n’Ijpt emerula onwe ha. ⁸ N’otu ntabi anya a, ha ahapula uzọ m niile. Ha akpuolara onwe ha arusi nwa oke ehi, nke ha na-efe ofufe, nke ha chukwaara aja nye. Ha kwukwara si, ‘Ndi Izrel, ndi a bu chi unu, nke duputara unu site n’ala Ijpt.’”

⁹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYỊ siri Mosis, “Ahula m na ndi a bu ndi isiike, na ndi nanupu isi. ¹⁰ Ugbu a, hapu m ka iwe m biakwasị ha, ka m laa ha n’iyi. Aga m eme ka gi onwe gi bu Mosis buru mba ukwu n’onodu ha.”

¹¹ Ma Mosis rioro ONYENWE ANYỊ Chineke ya aririo si ya, “Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYỊ ginị mere iwe gi ji di oku otu a n’ebe ndi gi no bu ndi nke i ji ike ebube gi, na otutu ihe iribama di itunanya, duputa site n’ala Ijipt? ¹² N’ihi ginị ka ndi Ijipt ga-ekwu si, ‘O bughị ime ha ihe ojoo ka o ji duputa ha, ka o nwee ike gbuo ha n’ugwu ndi a, ma kpochapukwa ha site n’elu uwa a?’ Site n’iwe gi di oku chigharia, kwere ka o dajuo. Chighariakwaa site n’atumatu ojoo a n’ebe ndi gi no. ¹³ Cheta nkwa ahụ i kwere ndi ohu gi bu Ebrahim, Aizik, na Izrel. N’ihi na i ji onwe gi nuo iyi nye ha si, ‘Aga m eme ka mkpuru gi mubaa dika kpakpando nke eluigwe. Aga m enye ha ala m kwere umu umu gi na nkwa ka o buru ihe nketa ha ruo mgbe ebighi ebi.’” ¹⁴ Ya mere, ONYENWE ANYỊ gbanwere obi ya. O lakwaghi ha n’iyi.

¹⁵ Mgbe ahụ, Mosis tughariri site n’ugwu ahụ ridata, mbadamba nkume abuo nke iwu ogbugba ndu ahụ di ya n’aka. E dere ha ihe n’ihu abuo, n’ihu nakwa n’azu. ¹⁶ Mbadamba nkume ndi ahụ bu akaoru Chineke, ihe e dere n’elu ha bu ihe Chineke n’onwe ya dekwasiri n’elu mbadamba nkume ndi ahụ.

¹⁷ Mgbe Joshua nuru uzu si na ndida ugwu ahụ, nke umu Izrel niile na-eme, o gwara Mosis okwu si, “Uzu agha di n’omuma ulo ikwu.”

¹⁸ Ma Mosis zara si,
“Mba, nke a abughị uzu ndi meriri n’agha,
maobu uzu ndi e meriri n’agha,
kama o bu olu abu ka m na-anu.”

¹⁹ Mgbe Mosis biaruru nso ebe ahụ ha mara ulo ikwu ha, hu nwa oke ehi ahụ a kpuru akpu na egwu a na-ete, iwe were ya nke ukwu. O tupuru mbadamba nkume ndi ahụ o ji n’aka. Kurie ha na ndida ugwu ahụ. ²⁰ Mosis weere nwa oke ehi ahụ ha kpuru akpu, kpo ya oku. Mgbe ahụ, o gweriri ya dika ntụ. Fesaa ya n’elu mmiri mee ka umu Izrel nuo mmiri ahụ.

²¹ O gwara Eron okwu si, “Gini ka ndi a mere gi i ji bute udi mmehie ojoo di otu a tukwasị ha n’isi?”

²² “Eron zara si ya, ka iwe gi ghara idi oku, onyenwe m. Gi onwe gi maara ndi a, mata otu ha si buru ndi ojoo. ²³ Ha siri m, ‘Meere anyi chi ndi ga-edu anyi, n’ihi na nwoke a bu Mosis onye duputara anyi site n’ala Ijipt, anyi amaghi ihe mere ya.’ ²⁴ Asiri m ha, ‘Onye obula nke nwere ihe icho oma olaedo, ya yipu ya.’ Mgbe ahụ, ha wetara m olaedo ndi a, nke m tubara n’ime oku. Ihe si na ya puta bu nwa ehi a kpuru akpu!”

²⁵ Mosis huru na omume ndi a jogbuziri onwe ya na njo n’ihi na Eron mere ka isi kopu ha. Nke mere ka ha buruzia ihe ochi n’ebe ndi iro ha di. ²⁶ O guzoro n’onu uzo ulo ikwu ahụ kwuo si, “Onye obula dinyeere ONYENWE ANYỊ ya biakwute m.” Ndi Livayi niile biakwutere ya.

²⁷ Mgbe ahụ, o siri ha, “Ihe ndi a ka ONYENWE ANYỊ, Chineke nke Izrel kwuru, ‘Nwoke obula nyara mma agha ya n’akuku ya,* jegharịa n’etiti omuma ulo ikwu umu Izrel, site n’otu isi ruo n’isi nke ozo. Ya gbuo obuladi nwanne ya nwoke, maobu enyi ya, maobu onye agbataobi ya.’” ²⁸ Ndi Livayi mezuru ihe Mosis gwara ha. Ya mere ndi nwuru n’ubochi ahụ di puku mmadu ato. ²⁹ Mgbe ahụ, Mosis gwara ndi Livayi okwu si, “Taa, unu ekewaputala onwe unu nye ONYENWE ANYỊ. N’ihi na unu gburu umu unu ndi ikom na umunne unu ndi ikom. Ugbu a, o goziela unu taa.”

* 32:27 32:27 Nwoke o bula kee mma agha ya n’ukwu ya

³⁰ N'echi ya, Mosis gwara ndi Izrel okwu si ha, "Unu emeela mmehie di ukwu megide ONYENWE ANYI. Ma aga m alaghachikwuru ONYENWE ANYI n'elu ugwu ahụ riọọ ya. Ma eleghi anya, aga m ariota maka ikpuchi mmehie unu."

³¹ Ya mere, Mosis jekwuuru ONYENWE ANYI si ya, "Biko Onyenwe anyi, ndi a emeela mmehie di ukwu megide gi, n'ih na ha akpuolara onwe ha chi olaedo. ³² Ma ugbu a, biko, gbaghara mmehie ha. O buru na i gaghi agbaghara ha, biko hichapu aha m site n'akwukwo ahụ i dere."

³³ Ma ONYENWE ANYI zara si Mosis, "Onye obula mehiere megide m ka a ga-ehichapu aha ya site n'akwukwo m. ³⁴ Ma ugbu a, duru ndi a gaa ebe ahụ m gwara gi. Mmụo ozi m ga-edu unu n'ije a. Ma otu o di, mgbe m biara ileta ndi a, aga m ata ha ahuhu n'ih mmehie ha."

³⁵ Ya mere, ONYENWE ANYI mere ka oria di egwu biakwasị ha, n'ih ihe ha ji nwa ehi ahụ, bu nke Eron kpuru mee.

33

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, "Duru ndi a i si n'ala Ijpt kpoputa baa n'ala ahụ m kwere Ebrahim, na Aizik na Jekob na nkwa, n'ih na agwara m ha si, 'Aga m enye umu umu unu ala a, ka o buru ihe nketa ha.' ² Aga m ezipu Mmụo ozi m ka o gaa n'ihu unu chupuru unu ndi Kenan, na ndi Amorait, na ndi Het, na ndi Periz, na ndi Hiv, na ndi Jebus. ³ Gbago n'ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya, ma agahi m eso unu n'ije unu, n'ih na unu bu ndi isiike. O buru na m esoro unu, unu ga-anwa m onwunwa, nke ga-eme ka m laa unu n'iyi n'uzo."

⁴ Mgbe ndi mmadu ahụ nuru okwu olu ike ndi a, ha malitere iru uju, o dighikwa onye obula yinyere ihe icho mma ya n'ahu ha. ⁵ N'ih na ONYENWE ANYI agwala Mosis si, "Gwa umu Izrel, 'Unu bu ndi isiike. A si na m no n'etiti unu, otu ntabi anya ezuorola m ila unu n'iyi. Ugbu a, yipunu ihe icho mma niile unu yi n'ahu, aga m ekpebi ihe m ga-eme unu.'" ⁶ Ya mere, ndi Izrel yipuru ihe icho mma ha niile. N'ugwu Horeb ka ha no mgbe ihe ndi a mere.

Ulo nzute

⁷ N'oge a, Mosis na-ewere ulo ikwu manye n'azu omuma ulo ikwu, o na-akpo ya ulo nzute. O na-amanye ya n'ebe di anya site n'ebe umu Izrel mara ulo ikwu ha. Onye o bu la nke choro ijuta ONYENWE ANYI ase, na-apu, gaa n'ulo nzute ahụ nke di n'azu omuma ulo ikwu. ⁸ Mgbe obula Mosis na-aga n'ulo ikwu nzute ahụ, ndi Izrel niile na-aputa guzoro n'onu uzo ulo ha, na-ele ya anya tutu Mosis abanye n'ulo ikwu ahụ. ⁹ Mgbe o banyere n'ulo ikwu ahụ; ogidi igwe ojii ahụ na-abia guzochie n'onu uzo mgbe ONYENWE ANYI na Mosis na-akpari uka. ¹⁰ N'oge obula, ndi mmadu huru ogidi igwe ojii ahụ ka o guzo n'onu uzo ulo ikwu nzute ahụ, ha onwe ha na-eguzokwa, onye obula, n'onu uzo ulo ikwu ha, kpo isiala. ¹¹ N'ime ulo nzute ahụ, ONYENWE ANYI na-agwa Mosis okwu ihu na ihu, dika mmadu si agwa enyi ya okwu. Mgbe ha kparichara uka, Mosis na-aloghachi azu n'ebe umu Izrel mara ulo ikwu ha. Ma nwokorobia ahụ na-enyere ya aka, bu Joshua, nwa Nun, na-anogide n'ulo ikwu nzute ahụ.

Nkwa ONYENWE ANYI kwere ndi ya

¹² Mgbe Mosis na ONYENWE ANYI no na-ekwurita okwu, ihe Mosis gwara ya bu nke a, "O di la anya kemgbe i na-agwa m si m, 'Duru ndi m baa n'ala ahụ e kwere na nkwa inye ha.' Ma matakwa na i gwabeghi m onye i ga-edunyere m ga-eduzi m uzo. I kwuola na i maara aha m, kwukwaa na achotala m ihuma n'ebe i no. ¹³ Biko, o buru na o si otu a di, zi m uzo gi, nke ga-eme ka m mata gi, gaakwa n'ihu inweta ihuma site n'ebe i no. Chetakwa na mba a di ukwu bu ndi gi."

¹⁴ O zara si, "Mu onwe m ga-eso gi gaa, aga m enyekwa gi izuikwe."

¹⁵ Mgbe ahụ Mosis siri ya, “Ọ buru na i gaghị eso anyị n’ije a, ekwela ka anyị si n’ebe a zopu ukwu. ¹⁶ Ọ buru na i soghi anyị, olee otu a ga-esi mata na mu onwe m, na ndi gi achotala ihuoma gi? Olee otu o ga-esi puta ihè na mu na ndi gi bu mba di iche site na mba ndi ozo di n’uwa?”

¹⁷ Ma ONYENWE ANYI zara Mosis si, “E, aga m eme ihe i rioro m, n’ihi na i chotala ihuoma m. N’ezie, amara m onye i bu, marakwa aha gi.”

¹⁸ Mgbe ahụ, Mosis rioro si, “Gosi m ebube gi.”

¹⁹ Ma ONYENWE ANYI zara si, “Aga m eme ka i hu idi mma m, aga m akowakwara gi ihe aha m bu ONYENWE ANYI putara. Onye m chorọ imere ebere ka m ga-emere ebere, o bukwa onye m chorọ imere omiiko ka m ga-enwere omiiko. ²⁰ Ma i pughi ihu ihu m n’ihi na mmadu obula enweghi ike ihu ihu m ma dirikwa ndu.”

²¹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI siri, “Lee, e nwere ebe di nso n’akuku m, n’elu nkume, ebe i nwere ike iguzo. ²² Mgbe ebube m ga-agafe, aga m ezo gi n’okpuru nkume, werekwa aka m kpuchie gi, tutu ruo mgbe m gafechara. ²³ Emesia, aga m eweli aka m, ka i nwee ike ihu azu m anya, ma i pughi ihu ihu m.”

34

Mbadamba nkume ohuru

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis, “Waputa mbadamba nkume abuo dika nke mbu, aga m edekwasi n’elu ha okwu niile nke di n’elu mbadamba nkume ndi mbu ahụ, bu nke i tupiasiri. ² Jikere n’ututu, rigoro ugwu Sainai ka i chee onwe gi n’ihu m n’elu ugwu ahụ. ³ Onye obula esokwala gi, ma o bukwanu nodu nso ugwu ahụ. Ekwekwala ka igwe ehi maobu igwe aturu kpaa nri nso nso ugwu ahụ.”

⁴ Mosis biliri n’isi ututu, waa mbadamba nkume abuo dika ndi nke mbu, rigoro ugwu Sainai dika ONYENWE ANYI gwara ya. O jikwa nkume abuo ahụ n’aka ya. ⁵ N’oge ahụ, ONYENWE ANYI ridatara n’ime ogidi igwe ojii, guzo n’ihu Mosis, kwuputa aha ya bu ONYENWE ANYI. ⁶ O si n’ihu Mosis gafee na-ekwu na-asi, “ONYENWE ANYI, ONYENWE ANYI, Chineke omiiko na onye amara, onye na-adighi ewe iwe osiiso, na onye babigara uba oke n’ihunanya na ikwesi ntukwasi obi. ⁷ Onye na-egosi ihunanya ya nye imerime puku, ma na-agbaghara ajo omume na nnupu isi, na mmehie. Ma o dighi ahapu ka onye ikpe mara laa na-anataghi ahuhu, o na-ata umu na umu umu ha ahuhu n’ihi mmehie nna nna ha ruo n’ogbo nke ato na nke ano.”

⁸ Otu mgbe ahụ, Mosis hulataro kpo isiala, ⁹ si ya, “Ọ buru n’ezie na m achotala ihuoma n’anya gi, Onyenwe m, ka Onyenwe m, biko soro anyi gaa. O bu ezie na ndi a bu ndi isiike, gbaghara anyi ajo omume anyi, na mmehie anyi niile, ka i nabatakwa anyi dika ndi nke gi.”

¹⁰ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI siri, “Mu onwe m na gi na-agba ndu. N’ihu ndi gi niile, aga m aru oke oru itunanya di ukwu, udi nke a na-emetubeghi mbu n’uwa, maobu na mba o bula. Ndi niile unu bi n’etiti ha ga-ahu oru ONYENWE ANYI. Oru ahu di oke egwu nke m ga-aru n’ihi unu. ¹¹ Debe ihe niile m nyere gi n’iwu taa. Aga m esite n’ihu unu chupu ndi Amorait, ndi Kenan, ndi Het, ndi Periz, ndi Hiv na ndi Jebus. ¹² Kpacharanu anya ka unu na ndi bi n’ala ahụ unu na-aba n’ime ya ghara igba ndu. Ka ha ghara i bu ihe ima n’onya n’etiti unu. ¹³ Kama, tikponu ebe ichu aja ha niile. Kurienu ogidi arusi ha niile. Gbutukwaanu osisi Ashera ha jiri mere chi ha. ¹⁴ Unu efela chi ozo, n’ihi na ONYENWE ANYI, onye aha ya bu Ekworo, bu Chineke na-ekwo ekworo.

¹⁵ “Kpacharanu anya ka unu na ndi bi n’ala ahụ ghara igba ndu, n’ihi na mgbe ha na-akwaso chi ha iko, na-achukwa aja nye chi ha, ha ga-akpo unu oku nri, mgbe ahụ, unu ga-eri site n’ihe aja ha. ¹⁶ Mgbe unu lutara ufodu ndi inyom ha dika nwunye

nye umu unu ndi ikom, ndi inyom ndi a na-akwaso chi ha iko, ga-eme ka umu unu ndi ikom soro ha n'omume di otu a.

¹⁷ “Unu akpula chi obula.

¹⁸ “Na-emenu mmemme achicha na-ekoghi eko. Rieniu achicha na-ekoghi eko ubochi asaa, dika m nyere n'iwu na a ga-eme n'ubochi ndi ahụ a hoputara, n'onwa Abib, n'ihia na o bu n'onwa ahụ ka unu si n'ala Ijipt puta.

¹⁹ “Nwa nwoke obula e bu uzọ muo bu nke m, tinyere umu anu ulo, ma ehi, ma aturu, ma ewu. ²⁰ E nwere ike igbaputa nwa oke inyinya ibu site n'iwere nwa aturu dochie n'onodu ya. O buru na i kpebie na i gaghị agbaputa ya, mgbe ahụ, i ga-agbaji olu ya. Ma umu unu ndi ikom niile ka a ga-agbaputa.

“O nweghi onye obula n'ime unu ga-abia guzo m n'ihu na-ejighi onyinye.

²¹ “N'oge iku ihe n'ubi na n'oge owuwe ihe ubi, ruonu oru naani ubochi isii. Zukwanu ike n'ubochi nke asaa.

²² “Mee Mmemme Izu Uka asaa, bu nke i ga-eji mkpuru mbu nke oka wiiti mee, na Mmemme Nchikota Ihe n'ogwugwu afo obula. ²³ Ugboro ato n'afu ka ndi ikom unu niile ga-abia chee onwe ha n'ihu Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI nke Izrel. ²⁴ N'ihia na aga m esite n'ihu unu chupu mba di iche iche. Meekwa ka ala unu saa mbara. O dighi onye obula ga-enwe anya ukwu n'ebe ala unu di, mgbe unu na-aga iche onwe unu n'ihu ONYENWE ANYI bu Chineke unu, ugbo ato n'afu.

²⁵ “Unu etinyekwala ihe obula nke nwere ihe na-eko achicha n'ime ya, mgbe unu na-achu obara nke aja nye m. Unu ahapukwala aja sitere na Mmemme Ngabiga ka o noo ruo ututu.

²⁶ “Wetanu mkpuru mbu niile nke ala ubi unu, bu ndi kachasi mma n'ulo ONYENWE ANYI, bu Chineke unu.

“Unu esikwala nwa ewu n'ime mmiri ara nne ya.”

²⁷ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, “Dee iwu ndi a m nyere gi, n'ihia na dika okwu ndi a si di, ka ogbugba ndu mu na gi na umu Izrel gbara si di.” ²⁸ Mosis na ONYENWE ANYI no n'ebe ahụ iri ubochi anọ, ehie na abali. Ma n'oge ndi a niile o righi nri obula. O nukwaghị ihe onunu obula. O dere na mbadamba nkume abuo ahụ okwu niile nke ogbugba ndu ahụ, nke bu iwu iri ahụ.

Mosis aridata site n'ugwu Sainai

²⁹ Mgbe Mosis ji mbadamba nkume abuo nke ihe ama ahụ na-aridata site n'elu ugwu ahụ, o mataghi na ihu ya na-egbuke egbuke, n'ihia onodu nke o noro n'ihu ONYENWE ANYI. ³⁰ N'ihia mgbuke ahụ ihu Mosis na-egbuke, ujo ekweghi Eron na umu Izrel biaruo ya nso. ³¹ Ma Mosis kporo ha ka ha biakwute ya. N'ihia ya, Eron na ndi ndu nzuko Izrel biara ka ha na Mosis kparitaa uka. ³² Mgbe e mesiri, ndi Izrel niile biakwutere ya. O nyekwara ha iwu ndi ahụ ONYENWE ANYI nyere ya n'elu ugwu Sainai.

³³ Mgbe Mosis gwachara ha okwu, o weere akwa kpuchie ihu ya. ³⁴ Ma mgbe obula o na-abanye n'ihu ONYENWE ANYI ka ha kparitaa uka n'ime ulo nzute ahụ, o na-ekepu akwa ahụ o ji kpuchie ihu ya tutu ruo mgbe o nochara puta. Mgbe o putara, o na-agwa ndi Izrel ihe niile ONYENWE ANYI nyere ya n'iwu. ³⁵ Ha hukwara na ihu ya na akpukpo ihu ya na-egbuke egbuke. Emesia, Mosis na-ekpuchikwa ihu ya tutu ruo mgbe o ga-abanye n'ime ka ya na ONYENWE ANYI kparita uka.

35

Usoro Iwu metutara ubochi izuik

¹ Emesia, Mosis kporo nzuko umu Izrel niile gwa ha si, “Ndi a bu iwu ONYENWE ANYI nyere nke unu na-aghaghị idebe. ² Ruonu oru ubochi isii, ubochi nke asaa bu ubochi izuik, ubochi di nsọ nke izuik nye ONYENWE ANYI. Onye obula ruru oru

n'ubochi nke asaa ga-anwu. ³ Unu amunyela oku n'ebe obibi unu n'ubochi izuike ahụ."

Onyinye maka oru ulo nzute

⁴ Mgbe ahụ Mosis gwara nzuko Izrel niile si, "Nke a bu iwu ONYENWE ANYI nyere, ⁵ sitenu n'ihe unu nwere wetara ONYENWE ANYI onyinye. Onye obula nke o masiri, ya wetara ONYENWE ANYI onyinye nke ihe ndi a:

"Olaocha, olaedo na bronz,

⁶ ogho na-acha anunu anunu, nke odo odo, nke uhie uhie na nke ezi akwa ocha, na aji ewu;

⁷ akpukpo ebule e sijiri uhie uhie, akpukpo ehi mmiri, na osisi akashia;

⁸ mmanu oliv nke a ga-etinye n'iheoku,

uda a na-etinye na mmanu nsọ, na uda na-eme ka aja nsure oku na-esi isi utọ;

⁹ nkume oma oniks, na nkume ndi ozọ a na-ahionye n'efod, na nke a na-ahionyekwa n'ihe mgbochi obi.

¹⁰ "Unu niile ndi nwere onyinye ikwa nka, bianu ruo ihe ahụ niile ONYENWE ANYI nyere anyi n'iwu iru, nke bu ihe ndi a:

¹¹ "ulo nzute ahụ, na ihe mkpuchi ya, na nko ya niile, na mbudo ibo ya, na mkporo osisi ya, na ogidi ya, na ukwu ya niile.

¹² Rukwanu igbe ogbugba ndu ahụ, na mkpara ahụ e ji ebu ya. Ya na oche ebere ahụ. Mekwaanu akwa mgbochi nke ga-ekpuchi ebe nsọ ahụ,

¹³ na tebul ahụ, na mkpara e ji ebu ya, na ngwongwo ya niile, na achicha nke iche n'Ihu ONYENWE ANYI.

¹⁴ Mekwaa ebe idokwasị oriona maka ihè, ya na ngwongwo ya niile, iheoku na mmanu maka imu oku;

¹⁵ n'ebe ichu aja ihe nsure oku na mkpara ya. Mmanu nsọ ahụ na ihe nsure oku na-esi isi utọ nke e ji uda mee;

akwa mgbochi maka onu uzọ nke di n'ebe mbata ulo nzute ahụ;

¹⁶ ebe ichu aja nke aja nsure oku ya na ihe okpukpa bronz ya, mkpara e ji ebu ya na ngwongwo ya niile,

efere ukwu ahụ na ihe ndokwasị ya.

¹⁷ Akwa mgbochi nke ogige ulo ahụ na ogidi ha, na ihe ndokwasị ya, nakwa akwa mgbochi nke onu uzọ e si abanye n'ogige ahụ;

¹⁸ ntu maka ikpogide ulo ikwu ahụ na nke ogige ahụ, na udọ ha,

¹⁹ uwe niile a kpara akpa nke a na-eyi eje ozi n'ebe nsọ ahụ, ma uwe nsọ nke Eron, onye nchujaja na uwe nke umu ya ndi ikom na-eyi mgbe ha na-eje ozi ha dika ndi nchujaja."

²⁰ Ugbu a, ogbako umu Izrel niile siri n'ihu Mosis puo. ²¹ Onye obula choronu na onye nke mmuo ya kwaliri laghachiri azu bia wetara ONYENWE ANYI onyinye n'ih i oru nke ulo nzute ahụ na n'ih ije ozi di n'ime ya na n'ih i uwe nsọ ndi ahụ. ²² Ndi niile o meturu n'obi, ma ndi nwoke ma ndi nwanyi biara weta onyinye ha. Ha wetaara ONYENWE ANYI onyinye ihe icho mma nke olaedo di iche iche: ihe ikpochi uwe, olanti, olaaka na ihe ndi ozọ e ji achọ mma di iche iche, nke e ji olaedo kpuo. Ha chere ha n'ihu ONYENWE ANYI dika aja mfufe. ²³ Ufodu mmadu wetara akwa na-acha anunu anunu na ngwakota anunu na uhie na nke uhie uhie maobu ezi akwa ocha maobu akpukpo aji ewu, akpukpo ebule e sijiri obara obara na akpukpo ehi mmiri. ²⁴ Ndi

ozo wetara olocha na bronz, dika onyinye ha nyere ONYENWE ANYI, ufodu wetara osisi akashia nke a ga-eji wuo ulo ikwu ahụ. ²⁵ Umụ nwanyị ndị bu oka n'udu akwa na ikwe akwa turu eri na-acha anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie, nke na-acha uhie uhie na nke ezi akwa ocha, webata ha dika onyinye. ²⁶ Ufodu umu nwanyị kwa ji onyinye nka puru iche ha nwere kpaa aji ewu dika akwa puru iche. ²⁷ Ndi ndu niile wetakwara nkume oniks na nkume ndi ozo nke ihonye n'ihe a ga-eji duo efodu na ihe mgbochi obi ahụ. ²⁸ Ha wetakwara uda di iche iche, mmanu oliv nke a ga-etinye n'iheoku, nke a ga-eji mee mmanu otite di nsọ, mekwa ihe nsure oku na-esi isi utu. ²⁹ N'uzo di otu a ka umu Izrel niile, ma nwoke ma nwanyị, ndi chorọ inyeaka n'oru ahụ ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu si weta onyinye ha. Onye obula n'ime ha nyere ONYENWE ANYI onyinye afọ ofufu.

Bezalel na Oholiab

³⁰ Mgbe ahụ, Mosis gwara ndi Izrel, si, "Lee, ONYENWE ANYI ahoputala Bezalel, nwa Uri, nwa Hua, onye si n'ebo Juda. ³¹ O mejuputala na Mmuo nke Chineke, n'amamihe, nghota na ihe omuma na ike ije ozi oru nka di iche iche. ³² Icheputa ihe nka di iche iche, nke metutara olocha na olaedo na bronz, ³³ iwa nkume na ido nkume, ikwa nka osisi nakwa oru nka niile di iche iche. ³⁴ Ma o tinyela n'ime ya na Oholiab, nwa Ahisamak, onye si n'ebo Dan, amara ikuziri ndi ozo ihe. ³⁵ O mejuputala ha n'ike ije ozi oru nka di iche iche, dika igbunye akara, ise ihe osise, ikpanye ihe icho mma n'akwa di iche iche, ya bu iji ogho na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie, uhie uhie nakwa n'ezi akwa ocha na nke ndi okpa akwa. Ha niile bukwa ndi nka na ndi ncheputa ihe icho mma doro anya."

36

¹ Ya mere, Bezalel na Oholiab na ndi nka niile ONYENWE ANYI nyere ike na nghota imata otu ha ga-esi ruo oru iwu ebe nsọ ahụ ga-aru oru ahụ dika ONYENWE ANYI nyere n'iwu.

² Mgbe ahụ, Mosis kporo Bezalel na Oholiab na ndi nka ndi ahụ ONYENWE ANYI nyere ike na nghota, ndi weputara obi ha ibia iru oru ahụ. ³ Ha si n'aka Mosis nara onyinye ndi ahụ niile umu Izrel wetara maka iru oru ebe nsọ ahụ. Ndi mmadu nokwa na-eweta onyinye afọ ofufu ha ututu niile. ⁴ N'ihia ya, ndi oru nka niile no na-aru oru n'ebe nsọ ahụ hapuru oru ha na-aru, ⁵ biakwute Mosis, si ya, "Lee, onyinye ndi mmadu na-eweta adila ukwuu kariha ihe a chorọ maka iru oru a ONYENWE ANYI nyere n'iwu."

⁶ Mgbe ahụ, Mosis nyere iwu, ha zisara ozi ahụ n'omuma ulo ikwu niile si, "Ka nwoke maobu nwanyị obula gharakwa inwe ihe obula nke o ga-eweta dika onyinye maka oru ebe nsọ a." N'ihia nke a, ndi mmadu kwusiri iweta ihe ozo. ⁷ N'ihia na onyinye e wetara adila ukwuu kariha ihe a chorọ maka oru ahụ.

Oru ulo nzute

⁸ Ndi niile mara nka n'etiti ndi oru ahụ ji ezi ogho na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie na uhie uhie wuo ulo nzute ahụ. Onye oka kpanyekwara oyihi cherubim n'ime ha. ⁹ Akwa mgbochi ndi a ha n'otu. Idi ogologo ha n'otu n'otu bu mita iri na abuo na okara. Obosara ha bu otu mita na sentimita asato. ¹⁰ E jikotara akwa mgbochi ise n'otu, jikotakwa akwa ise nke ozo n'otu. ¹¹ Ha ji akwa na-acha anunu anunu dunye anya nko n'elu onu akwa mgbochi nke otu uzo, otu a ka emekwara menyekwa na nsotu onu akwa mgbochi nke ozo. ¹² Ha dunyere iri anya nko ise n'otu akwa mgbochi, dunyekwa iri anya nko ise n'onu akwa mgbochi nke ozo, mee ka anya nko ndi a chee ibe ha ihu. ¹³ Emesia, ha ji iri nko olaedo ise jikota uzo akwa mgbochi abuo ndi a, si otu a mee ka ulo nzute ahụ ghoo otu.

¹⁴ Ha ji akpukpo aji ewu mee akwa mgbochi maka i ji kpuchie elu ulo nzute ahụ. Iri na otu ka ha ga-adi n'onuogugu. ¹⁵ Akwa mgbochi iri na otu ndi a ha n'otu. O ga-abu mita iri na ato na okara n'ogologo, ebe obosara ya bu otu mita na iri sentimita asato. ¹⁶ Ha dukotara ise n'ime akwa mgbochi ahụ, debe ya iche. Dukotakwa isii nke foduru debekwa ya iche. ¹⁷ Mgbe ahụ, ha dunyekwara iri anya nko ise n'elu onu otu akwa mgbochi ndi ahụ. Mekwaa otu ihe ahụ n'onu akwa mgbochi nke ozo e debere iche. ¹⁸ Ha mekwara iri nko bronz ise, iji jikota ulo nzute ahụ ka o buru otu. ¹⁹ Mgbe ahụ, ha ji akpukpo ebule e sijiri uhie mee ihe mkpuchi maka ulo nzute ahụ, ya na akwa mkpuchi ozo nke e ji akpukpo ehi mmiri mee maka ikpukwasị n'elu ya.

²⁰ Ha meere ulo nzute ahụ mbudo ibo osisi akashia, guzo oto. ²¹ Mbudo ibo o buła di mita anọ na okara n'ogologo, dirikwa iri sentimita asaa n'obosara, ²² nwee ihe nhionye abuo nke ga-abanye n'ime ibe ya ijiko ha n'otu. Ha ruru mbudo ibo ulo nzute ahụ niile otu a. ²³ Ha ruru mbudo ibo iri abuo maka akuku ndida nke ulo nzute ahụ, ²⁴ ma mekwaa iri ukwu olocha anọ n'okpuru ha. Otu mbudo ibo ga-enwe ukwu abuo, otu ukwu n'okpuru otu ihe nhionye, otu ukwu n'okpuru ihe nhionye nke ozo. ²⁵ N'akuku nke ozo bu akuku ugwu nke ulo nzute ahụ, ha rukwara iri mbudo ibo abuo, ²⁶ rukwaa iri ukwu olocha anọ, ukwu abuo n'okpuru mbudo ibo obula. ²⁷ N'ebe isi isi nsotu ya bu akuku odida anyanwu nke ulo nzute, ha ruru mbudo ibo isii. ²⁸ Mbudo ibo abuo ka e mere maka nkuku niile nke nsotu ulo nzute ahụ, ²⁹ N'isi nkuku abuo ndi a, mbudo ibo ndi a no iche iche site n'okpuru ruo n'elu ya; ma e jikoro ha onu n'ime otu mgbaaka. Emere ka ha abuo yie ibe ya. ³⁰ Ha niile di mbudo ibo asato na ukwu olocha di iri na isii, ya bu ukwu abuo n'okpuru mbudo ibo obula.

³¹ Ha ji osisi akashia mekwaa osisi ntubichi, ise maka mbudo ibo ndi di n'otu akuku nke ulo nzute ahụ, ³² ise nke ozo maka ndi di n'akuku nke ozo, ise nke ozo maka mbudo ibo di n'akuku odida anyanwu, n'ebe ndida ndida nke ulo nzute ahụ ³³ Ha mere osisi ntubichi nke di n'etiti ka o gabiga site n'otu isi ruo n'isi nke ozo nke mbudo ibo ahụ. ³⁴ Ha ji olaedo machie mbudo ibo ndi ahụ niile. Kpukwaa mgbaaka olaedo ka o buru onodu ichikota mkporo osisi ahụ niile. Ha ji olaedo machie kwa mkporo osisi ndi ahụ niile.

³⁵ Ha ji ogbo na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie, uhie uhie na ezi akwa ocha a kpara nke oma mee akwa mgbochi. Onye nka kpanyekwara oyi cherebim n'ime ya. ³⁶ Ha mere ogidi osisi akashia anọ maka ya were olaedo machie ha. Ha meere ha anya nko; wukwara ha ukwu olocha anọ. ³⁷ Ha mere akwa mgbochi maka onu uzo mbata nke ulo ikwu ahụ, nke e ji ogbo na-acha anunu anunu, na ngwakota anunu na uhie, na uhie uhie, na ezi akwa ocha a kpara nke oma, nke bu akoru onye nka. ³⁸ Ha ruru ogidi ise ya na anya nko ha. Ha ji olaedo machie isi ogidi ahụ na ihe mkporo ha, were bronz ruo ukwu ise ha.

37

Igbe Ogbugba ndu

¹ Bezalel ji osisi akashia wuo igbe ogbugba ndu nke idi ogologo ya bu otu mita na sentimita iri. Obosara ya ga-abu sentimita iri isii na asato. Ila elu ya ga-abukwa sentimita iri isii na asato. ² O ji olaedo a nuchara anucha machie n'ime na azu ya, jirikwa olaedo kpuo ihe gburugburu akuku ya niile. ³ O kpuru mgbaaka olaedo anọ maka ya, kwunyekwa ha n'ukwu anọ ya, ya bu mgbaaka abuo n'otu akuku, mgbaaka abuo n'akuku nke ozo ya. ⁴ O jikwa osisi akashia ahụ mee okporo osisi, machie kwa ha olaedo. ⁵ O tinyekwara mkpara ndi ahụ n'ime mgbaaka ahụ di n'akuku igbe ahụ; ka o buru ihe iji na-ebu ya.

⁶ Emesĩa, o ji ọlaedo a nuchara anucha mee ihe e ji ekwuchi igbe ahụ. Aha a na-akpọ okwuchi igbe a bụ Oche Ebere. Ịdị ogologo ya dị otu mita na sentimita iri, obosara ya dị iri sentimita asaa. ⁷ Mgbe ahụ, o ji ọlaedo a nuchara anucha, nke e tipịara etipia, kpụọ cherubim abụọ na nsọtụ abụọ nke ebe mkpuchi ahụ. ⁸ A rụnyere otu cherub n'otu nsọtụ, otu cherub na nsọtụ nke ọzọ; n'isi nsọtụ abụọ ahụ, ka o jikọtara ha ọnụ ka ha na okwuchi igbe ahụ buru otu. ⁹ Cherubim ndị a gbasara nku ha laa elu, were ha na-ekpuchi okwuchi ahụ. Cherubim ndị ahụ cheritara onwe ha ihu, na-ele anya n'ebe okwuchi ahụ dị.

Tebul

¹⁰ Emesĩa, o mere tebul nke ịdị ogologo ya bụ iri sentimita itoolu. Obosara ya bụ iri sentimita ise, ịla elu ya bụ iri sentimita asaa. Ọ bụ osisi akashia ka o ji mee ya. ¹¹ Ọ bukwa ọlaedo a nuchara anucha ka e ji machie ya. A kpunyekwara ihe ọkpukpu ọlaedo gburugburu ọnụ ọnụ ya. ¹² A rụnyere ihe n'ọnụ ọnụ tebul ahụ nke ịla elu ya ga-eru sentimita asatọ. Ihe a dị gburugburu ọnụ ọnụ tebul ahụ, ọ bukwa ọlaedo a kpuru akpu ka e ji ruo ya. ¹³ Ha kpuru mgbaaka ọlaedo anọ maka tebul ahụ; kwunyekwa ha n'akuku anọ ahụ n'ebe ukwu anọ ya dị. ¹⁴ E tinyere mgbaaka ndị ahụ nso nso ihe njikọ ahụ ka ha jide mkpara ndị ahụ, e ji ebu tebul ahụ. ¹⁵ O jikwa osisi akashia mee okporo osisi ahụ e ji ebu tebul ahụ. Jirikwa ọlaedo machie ya. ¹⁶ O mekwara ihe niile na-adị n'elu tebul ahụ: efere, ngaji, okwa na iko, nke e ji awupu aja ihe ọnụ. Ọ bukwa ọlaedo a nuchara anucha ka o ji kpụọ ha.

Ihe idoba oriọna

¹⁷ Ha ji ọlaedo a nuchara anucha kpụọ ihe idokwasị oriọna. Ha kpuru ukwu ala ala ya, na alaka ya, mekwaa ka iko ya niile yiri okoko osisi, n'isi ya niile, na ifuru ya niile buru otu ya na ahụ ya. ¹⁸ Alaka isii sitere n'akuku abụọ nke ihe idokwasị oriọna ahụ waputa, alaka atọ n'otu akuku ya, alaka atọ n'akuku nke ọzọ. ¹⁹ Iko atọ e mere dika okoko osisi alumonnd ya na ifuru, ya na okoko ya niile dikwa n'otu alaka; iko atọ n'alaka nke ọzọ, otu a ka ọ ga-adị n'alaka isii niile ahụ na-awaputa site n'ihe idokwasị oriọna ahụ. ²⁰ N'elu ihe idoba oriọna ahụ, enwere iko anọ dika ifuru osisi alumonnd, ya na ebe o si awaputa na okoko ya. ²¹ Otu isi dị n'okpuru alaka abụọ si n'etiti ihe idoba oriọna ahụ puta, isi nke abụọ ga-adị n'okpuru alaka abụọ nke ọzọ, isi nke atọ ga-adị n'okpuru alaka nke atọ, ya bụ ha niile alaka isii. ²² Isi nwaputa ya na alaka ya niile dikọtara ọnụ, ha na ihe idokwasị oriọna ahụ, nke e ji ọlaedo a nuchara anucha ruo.

²³ Ha mekwara oriọna asaa ya, ma mkpa ya na ihe ikpakepu oku ya niile. Ha bụ ọlaedo a nuchara anucha. ²⁴ Ha sitere na iri kilogram atọ na anọ nke ọlaedo a nuchara anucha kpụọ ihe idokwasị oriọna ahụ na ngwongwo ya niile.

Ebe ichu aja ihe nsure oku na-esi isi uto

²⁵ Ha ji osisi akashia wuo ebe ichu aja a na-anọ esure ihe nsure oku na-esi isi uto. Akuku anọ ya ha n'otu. Ogologo ya na obosara ya bụ iri sentimita anọ na ise. Ịdị elu ya bụ iri sentimita itoolu. Mpi ya niile si na ya puta. ²⁶ Ha ji ọlaedo a nuchara anucha machie elu ya; akuku ya niile nakwa mpi ya niile. Ha jikwa ọlaedo kpulite ọnụ ọnụ ya gburugburu. ²⁷ Ha kpunyere mgbaaka ọlaedo abụọ n'okpuru ihe ahụ akpulitere akpulite, abụọ na ncherita ihu akuku ọ bula, ebe a ga na-ejide mkpara e ji ebu ya. ²⁸ Ha ji osisi akashia mee mkpara ndị ahụ. Jirikwa ọlaedo machie ha.

²⁹ Ha mekwara mmanu otite dị nsọ, na ezigbo ihe nsure oku na-esi isi uto nke a na-agwaghị ihe; bụ ọrụ nke onye na-eme mmanu isi uto.

38

Ebe ichu aja ihe nsure oku

¹ Ha ji osisi akashia wuo ebe ichu aja nke aja nsure oku. Nke ila elu ya di otu mita na iri sentimita ato. Ogologo ya na obosara ya ha n'otu. Ha di mita abuo na iri sentimita ato, mita abuo na iri sentimita ato. ² Ha runyekwara mpi n'akuku ano nke ebe ichu aja ahụ n'otu n'otu. Mee ka mpi ndi a na ebe ichu aja ahụ gho nke e jikotara n'otu. Ha jikwa bronz machie ebe ichu aja a. ³ Ha ji bronz kpuo ngwongwo niile di iche iche, ya bu efere ikpofu ntu, shovel ya niile, efere ikwosa mmiri niile, ngaji eze iduta anu na efere ndi e ji agu oku. ⁴ Ha mere ngiga mbadamba maka ebe ichu aja ahụ, ihe okpukpa bronz, nke ga-adi n'okpuru oghere onu onu ya. ⁵ Ha kpuru mgbaka bronz ndi a ga-eji jide mkpara ndi ahụ maka akuku ano nke ngiga bronz ahụ. ⁶ Ha mere mkpara osisi akashia ndi a, were bronz machie ha. ⁷ Ha mere ka mkpara ndi ahụ baa n'ime mgbaaka ndi ahụ, ime ka ha diri n'akuku abuo nke ebe ichu aja ahụ maka iji n'ebu ya. Ha ji obodobo osisi ruo ya dika igbe.

Efere isa ihe

⁸ Ha ji bronz kpuo efere ukwu na ihe ndokwasị ya. O bu enyo nke ndi inyom ahụ ndi na-eje ozi n'onu uzọ ulọ nzute ka e ji kpuo ha.

Ogige ulọ nzute

⁹ Ozo, ha mere ogige ahụ. Idi ogologo nke n'akuku ndida di iri mita ano na ise. O nwere akwa mgbochi nke e ji ezi akwa ocha a kpara nke oma mee. ¹⁰ Iri ogidi abuo ga-adi na iri ebe ndokwasị abuo nke e ji bronz kpuo. Anya nko ogidi ndi ahụ ha na ihe ikegide ha ga-abu olocha. ¹¹ Otu a kwa, akuku ugwu dikwa iri mita ano na ise. O nwere iri ogidi abuo na iri ebe ndokwasị abuo nke e ji bronz kpuo, na anya nko nke olocha na ihe e ji ekegide ha n'ogidi ahụ.

¹² Akuku odida anyanwu di iri mita abuo na ato. Nwekwaa akwa mgbochi, nwere ogidi iri na ebe ndokwasị iri, tinyere anya nko olocha na ihe e ji ekegide ha n'ogidi ahụ. ¹³ N'akuku owuwa anyanwu, ebe anwu na-awalite dikwa iri mita abuo na ato n'obosara. ¹⁴ Akwa mgbochi nke ogologo ya di mita isii na sentimita iri asato bu ihe di n'otu akuku nke onu uzọ mbata ahụ. O nwere ogidi ato na ebe ndokwasị ato. ¹⁵ Otu a kwa, akwa mgbochi nke idi ogologo ya di mita asaa bu ihe di n'akuku nke ozo nke onu uzọ mbata nke ogige ahụ. O ga-enwekwa ogidi ato na ebe ndokwasị ato. ¹⁶ Akwa mgbochi niile nke ogige ahụ gburugburu bu ezi akwa ocha a kpara nke oma. ¹⁷ Ogidi obula nwere ihe ndokwasị bronz. Nko niile na ihe njikota niile ka e jikwa olocha machie. O bukwa naani olocha ka e ji mee okporo osisi ndi ahụ.

¹⁸ Akwa mgbochi nke onu uzọ mbata nke ogige ahụ bu ihe e ji ogho na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie, uhie uhie na nke ezi akwa ocha a kpara nke oma mee; akaoru nke onye na-akpa ihe icho mma. O di mita itoolu n'ogologo, yikwaa akwa mgbochi nke ebe ogige ahụ, di mita abuo na iri sentimita ato n'idi elu. ¹⁹ O bu ogidi ano ka e ji jidesie ha ike na ihe ndokwasị bronz ano, nko na okporo osisi ha niile bu olocha. E jikwa olocha machie isi ogidi ndi ahụ. ²⁰ Ntu niile nke ulọ nzute ahụ nakwa n'ogige ya gburugburu bu bronz ka e ji kpuo ha.

Ngwongwo e ji wuo ulọ nzute

²¹ Ndi a bu ngwongwo niile e ji wuo ulọ nzute ahụ; ebe a ga-edebe Ihe Ama ahụ. O bu ndi Livayi deputara ihe niile ndi a n'usoro dika Mosis si nye ha n'iwu. O bukwa Itama, nwa Eron onye nchujaja, lekotara ndi niile ruru ru idekota ya. ²² Bezalel, nwa Uri, nwa Hua, onye si n'ebo Juda, ruzuru ihe niile dika ONYENWE ANYI si nye ya Mosis n'iwu. ²³ Onye na-enyere ya aka bu Oholiab nwa Ahisamak, onye ebo Dan, bu onye oka a maara aha ya, o bu onye oka ihe otutu, na onye oka idunye ihe icho mma

dị iche iche n'akwa na-acha anụnu anụnu, nke ngwakọta anụnu na uhie, uhie uhie nakwa ezi akwa ọcha. ²⁴ Idị arọ nke onyinye ọlaedo niile sitere n'aja mfufe ahụ nke ndị mmadụ wetara maka iri ebe nsọ ahụ, bụ otu puku na nari kilogram ise.

²⁵ Idị arọ nke ọlaọcha enwetara n'aka ọgbako ahụ, bụ puku kilogram anọ, na nari kilogram isii na iri ise dika shekel ebe nsọ si di. ²⁶ Ha niile turu otu beka, otu isi, dika utu mgbe e kere utu okara shekel dika otutu shekel ebe nsọ si di, e nyere n'isi onye ọbula nke gabigara n'ebe ndi a gurụ onu no, bụ ndi gbara iri afo abuo rigoo. Onuogugu ha di nari isii, na puku ato, na nari ise, na iri ise. ²⁷ Idị arọ nke ọlaọcha niile e ji ruo ukwu ibo niile nke ebe nsọ ahụ, na ukwu ogidi niile e ji jidesie akwa mgbochi ndi ahụ ike bụ puku kilogram ato, na nari kilogram isii. Idị arọ nke ọlaọcha e ji wuo ukwu ọbula bụ iri kilogram ato na isii. ²⁸ Idị arọ nke ọlaọcha e ji menye nko n'ibo osisi niile, na nke e ji machie okporo osisi niile, na nke e ji techie isi ogidi osisi niile, bụ iri kilogram abuo.

²⁹ Idị arọ nke bronz niile ndi mmadụ wetara dika onyinye aja mfufe bụ puku kilogram ato, na nari kilogram ato, na iri isii. ³⁰ E ji bronz ndi a wuo ukwu ogidi niile a manyere n'ihu uzọ e si abata ogige ulo nzute ahụ. E jikwa ya wuo ebe ichu aja bronz ahụ, na ihe okpukpu bronz ahụ, na ngwongwo niile e ji eje ozi n'ebe ichu aja, ³¹ na ukwu ogidi a manyere n'ihu ulo nzute, na ntu niile e ji wuo ulo nzute ahụ, na ogige gbara ya gburugburu.

39

Uwe ndi nchujaja

¹ Ha sitekwara n'ogho akwa na-acha anụnu anụnu na nke na-acha ngwakọta anụnu na uhie (odo odo), nke na-acha uhie uhie, meere ndi nchujaja uwe akpara akpa nke oma iyi jee ozi n'ebe nsọ ahụ. Ha meekwara Eron uwe nsọ, n'usoro iwu ONYENWE ANYI nyere Mosis.

Efood

² Ha ji oghe ọlaedo, na nke na-acha anụnu anụnu, nke na-acha ngwakọta anụnu na uhie, na nke na-acha uhie uhie, nakwa nke ezi akwa ọcha a kpara nke oma mee efood ahụ. ³ Ha tipara mpempe ọlaedo ndi ahụ mee ka o di mbadamba. Biputasi ha ntakiri ntakiri dika eriri maka i ji ha kpanye n'etiti oghe ndi a na-acha anụnu anụnu; ngwakọta anụnu na uhie, nke uhie uhie nakwa nke ezi akwa ọcha ahụ, nke bụ akaoru onye nka. ⁴ Ha duru akwa na-adi n'ubu maka efood ahụ, nke e jikotara na nkuku ya abuo, maka i ji na-ekechisi ya ike. ⁵ Ihe okike nke ukwu ahụ, nke onye nka kpaziri nke oma yiri ya, ya na efood ahụ bụ otu, nke e ji oghe na-acha edo edo, anụnu anụnu, ngwakọta anụnu na uhie na uhie uhie nakwa nke ezi akwa ọcha a kpara nke oma mee, dika ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu.

⁶ Ha doziri nkume oniks ndi ahụ n'ime ihe ọlaedo a kpara akpa; ma gbunye aha umu ndi ikom Izrel niile n'elu ya dika onye oka si egbunye aha mmadu n'elu mgbaaka akara. ⁷ Ha jikotara ha n'elu akwa ubu nke efood ahụ, ka o buru nkume ncheta mgbe ebighi ebi nye umu Izrel, dika ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu.

Ihe mgbochi obi

⁸ Ha mekwara ihe mgbochi obi, nke bu oru aka onye nka. Ha mere ya dika e si mee efood ahụ. O bu oghe edo edo, nke na-acha anụnu anụnu, nke ngwakọta anụnu na uhie, nke uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke oma ka e ji mee ya. ⁹ O ha n'otu, iri sentimita abuo na ato n'ogologo, iri sentimita abuo na ato n'obosara; nke apajiri uzọ abuo. ¹⁰ Mgbe ahụ, ha hionyere ahiri nkume anọ ndi di oke onuahia n'ime ya. Udi di n'ahiri nke mbu bu: nkume kanelian, krisolait na beril, ¹¹ n'ahiri nke abuo bu: nkume tokwoisi, safaia na emeraludu. ¹² N'ahiri nke ato bu: nkume jasint, ageeti na

ametisiti. ¹³ N'ahiri nke anọ bu: nkume topaazi, oniks na jaspera. Ahionyere ha n'ime ihe ọlaedo a kpara akpa. ¹⁴ Ha di nkume iri na abuo, nke obula na-anochi anya aha umu ndi ikom Izrel. Egbunyere aha ebo iri na abuo ahụ, otu n'otu, nke obula dika aha ya si di.

¹⁵ Ha ji ọlaedo a nuchara anucha mee eriri a kpara akpa dika udo, maka ihe mgbochi obi. ¹⁶ Ha mere ihe ọlaedo abuo nke a kpara akpa, ya na mgbaaka ọlaedo abuo. Dunyewa mgbaaka ndi ahụ na nkuku abuo nke ihe mgbochi obi ahụ. ¹⁷ Ha dunyere udo ọlaedo abuo ndi ahụ n'elu mgbaaka ndi ahụ di na nkuku ihe mgbochi obi ahụ. ¹⁸ Were isi ndi ozo nke udo ahụ dunye n'ime ahụ a kpara akpa. Konye ha n'elu ubu efod ahụ, n'ebe ihu ya. ¹⁹ Ha mere mgbaaka ọlaedo. Konyekwa ha na nkuku abuo nke ihe mgbochi obi ahụ, n'ime onu onu ya ebe di nso efod ahụ. ²⁰ Mgbe ahụ, ha kpuru mgbaaka ọlaedo abuo ozo, konyekwa ha n'elu ubu abuo nke efod ahụ, n'okpuru n'ebe ihu ya, na nso nso ebe a dukotara, n'elu ihe okike ukwu nke efod ahụ. ²¹ Ha jikwa eriri na-acha anunu kekota mgbaaka ihe mgbochi obi ahụ na mgbaaka efod ahụ, jikota ya na ihe okike ukwu ahụ, ime ka ihe mgbochi obi ahụ hapu itoghapu site n'efod ahụ, dika iwu ONYENWE ANYI nyere Mosis si di.

Uwe ndi ozo

²² O bu akwa nke na-acha anunu anunu,* ka ha ji duo uwe mwuda efod ahụ, oru onye okwe akwa. ²³ A ga-enwe oghere n'etiti uwe mwuda ahụ, dika oghere olu uwe agha, nwekwa akwa nta a dunyere n'okpuru oghere a, ime ka o sie ike gharakwa idoka. ²⁴ Ha ji ogbo na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie, nke na-acha uhie uhie na ezi akwa ocha a kpara nke oma kpanye oyiya mkpuru pomegranet, gburugburu n'onu ala ala uwe mwuda ahụ. ²⁵ Ha dunyewara atanu e ji ọlaedo a nuchara anucha kpuo, gburugburu n'onu onu ala ya n'etiti pomegranet ndi ahụ. ²⁶ Otu atanu, otu oyiya mkpuru pomegranet, otu a ka a dunyere ya gburugburu onu onu ala uwe mwuda ahụ, nke a ga-eyi mgbe a na-eje ozi, dika iwu ONYENWE ANYI nyere Mosis si di.

²⁷ Ha ji ezi akwa ocha metara Eron na umu ya ndi ikom, uwe ime ahụ, akaoru nke onye okpa akwa, ²⁸ jirikwa ezi akwa ocha mee akwa ike n'isi, okpu akwa ocha, na uwe ukwu nke ezi akwa ocha a kpara nke oma. ²⁹ Ihe ike n'ukwu bu nke e ji ogbo na-acha anunu anunu, ngwakota anunu na uhie uhie, na uhie uhie, nke ezi akwa ocha a kpara nke oma, oru aka onye nka na-akpanye ihe icho mma, dika ONYENWE ANYI si nye Mosis n'iwu.

³⁰ Ha mere efere, bu okpu nsọ ahụ, site n'ọlaedo a nuchara anucha, gbunyekwa akara n'elu ya, dika ihe e dere n'elu mgbaaka akara:

Ihe nsọ diri Onyenwe anyi.

³¹ Mgbe ahụ, ha kenyere ya eriri na-acha anunu anunu i ji jikota ya na ihe ike n'isi ahụ, dika ONYENWE ANYI nyere ya Mosis n'iwu.

Nrucha oru iwu ulo nzute

³² Otu a ka ha si rucha oru iwu ulo nzute ahụ. Ndi Izrel mere ihe niile dika ONYENWE ANYI si nye Mosis n'iwu. ³³ Mgbe ahụ, ha buteere Mosis ulo nzute ahụ:

ulo ikwu ahụ ya na ngwongwo ya niile, ya bu nko ya niile, mbudo ibo ya niile, mkporo osisi ya niile, ogidi ya niile na ukwu ya niile,

³⁴ na akpukpo ebule e sijiri uhie uhie, akpukpo ehi mmiri e ji emechi elu ulo nzute ahụ, na akwa mgbochi,

³⁵ na igbe iwu ogbugba ndu ahụ, ya na mkpara e ji ebu ya, na oche ebere ya,

³⁶ na tebul ahụ, ya na ngwongwo ya niile na achicha nke iche n'Ihu Onyenwe anyi,

* 39:22 39:22 Maobu, buluu

³⁷ na ihe idokwasị oriona e ji olaedo a nuchara anucha kpuo, na iheoku ya niile na ngwongwo ya niile, na mmanu oliv maka imu oku,
³⁸ na ebe ichu aja olaedo, mmanu nsọ na uda na-esi isi utọ na akwa mgbochi nke onu uto ulo nzute,
³⁹ na ebe ichu aja bronz ahụ, na ihe okpukpa bronz ya, mkpara ya niile na ngwongwo ya niile, efere ukwu ahụ ya na ihe ndokwasị ya,
⁴⁰ akwa mgbochi nke ogige ulo ahụ, na ogidi ya na ihe ndokwasị ya nakwa akwa mgbochi nke onu uto e si abanye n'ogige ahụ; udọ na ntu ikpogide ogige ahụ; ngwongwo niile nke ulo nzute ahụ, ulo ikwu nzute ahụ
⁴¹ na uwe niile a kpara akpa, nke a na-eyi eje ozi n'ebe nsọ ahụ, ma uwe nsọ nke Erọn, onye nchujaja, na uwe nke umu ya ndi ikom na-eyi mgbe ha na-eje ozi ha dika ndi nchujaja.

⁴² Ndi Izrel niile ruzuru oru ndi a niile dika ONYENWE ANYI si nye ya Mosis n'iwu.
⁴³ Mosis n'onwe ya hukwara oru ndi a niile, nabata ya ka nke e jere dika iwu ONYENWE ANYI nyere si di. N'ihu ya, Mosis goziri ha.

40

Nguzo e guzobere ulo nzute

¹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ² "Guzobe ulo nzute ahụ n'ubochi mbu nke onwa mbu. ³ Donye igbe ogbugba ndu nke Ihe Ama ahụ n'ime ya. Konyekwa akwa mgbochi nke ga-ezo ya. ⁴ Webata tebul ahụ, na ngwongwo di n'elu ya, webatakwa ihe idoba oriona ahụ. Mnyekwa oriona ndi ahụ oku. ⁵ Doo ebe ichu aja olaedo ahụ nke e mere maka ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utọ n'ihu igbe iwu ogbugba ndu ahụ. Konyekwa akwa mgbochi nke kwesiri idi n'onu uto e si abata n'ime ulo nzute ahụ.

⁶ "Doo ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ n'ihu onu uto ibata n'ulo nzute bu ulo ikwu ahụ. ⁷ Donye efere ukwu isa mmiri ahụ n'etiti ulo nzute na ebe ichu aja ahụ. Gbajukwaa ya mmiri. ⁸ Guzobe ogige gburugburu ulo nzute ahụ. Konyekwa akwa mgbochi n'onu uto ogige ahụ.

⁹ "Were mmanu nsọ ahụ tee ulo nzute ahụ, ya na ihe niile di n'ime ya, si otu a doo ha nsọ ma ngwongwo icho mma ya niile. O ga-abu ebe di nsọ. ¹⁰ Mgbe ahụ, tee ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ mmanu ya na ihe ya niile e ji eje ozi. Doo ebe ichu aja ahụ nsọ, o ga-abukwa ebe dikarisiri nsọ. ¹¹ Tekwaa efere ukwu isa mmiri ahụ na ukwu ya mmanu. Doo ha nsọ.

¹² "Kpobata Erọn na umu ya ndi ikom n'onu uto ulo nzute. Jiri mmiri saa ha ahụ n'ebe ahụ. ¹³ Yikwasị Erọn uwe nsọ ya. Tekwaa ya mmanu, ido ya nsọ maka i jere m ozi dika onye nchujaja. ¹⁴ Mekwaa ka umu ya ndi ikom biaruo nso, yikwasikwa ha uwe ime ahụ. ¹⁵ Tee ha mmanu dika i si tee nna ha, ime ka ha buru ndi na-ejere m ozi dika ndi nchujaja. Otite mmanu ha ga-abu nye oru nchujaja ha nke ga-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo." ¹⁶ Mosis mezuru ihe niile dika ONYENWE ANYI nyere ya n'iwu ime.

¹⁷ O ruo, n'ubochi mbu nke onwa mbu, n'afọ nke abuo, e mere ka ulo nzute ahụ guzo oto. ¹⁸ Mosis mere ka ulo nzute ahụ guzo oto site n'itinye mbudo ibo ya niile, ukwu ya na mkporo osisi ya niile n'onodu ha. ¹⁹ Emesia, o gbasapuru ihe mkpuchi n'elu ulo nzute ahụ, tukwasikwa okpukpu ihe mkpuchi nke abuo n'elu ya dika ONYENWE ANYI nyere ya iwu.

²⁰ O tinyere Ihe Ama n'ime igbe ogbugba ndu ahụ. Emesịa, o tukwasikwara mkpara e ji ebu igbe ahụ n'akuku igbe ahụ, were okwuchi igbe ahụ, nke bu Oche Ebere ahụ, kpuchie igbe iwu ogbugba ndu ahụ. ²¹ Emesịa, o bubatara igbe ahụ n'ime ulo nzute ahụ, kwunyekwa akwa mgbochi nke mgbochi, kewapu igbe iwu ogbugba ndu ahụ, dika ONYENWE ANYI nyere ya n'iwu.

²² Mosis donyere tebul ahụ n'akuku ugwu nke ulo nzute ahụ, na mputa nke akwa mgbochi ahụ. ²³ O dokwasiri achicha ahụ a na-edo n'ihu ONYENWE ANYI n'elu tebul ahụ, dika ONYENWE ANYI nyere ya n'iwu.

²⁴ O dokwasiri ihe idoba oriona ahụ n'ime ulo nzute n'akuku tebul ahụ, n'akuku ndida nke ulo nzute ahụ. ²⁵ O muniere oriona ndi ahụ n'ihu ONYENWE ANYI dika ONYENWE ANYI si nye n'iwu.

²⁶ Mosis debere ebe ichu aja olaedo ahụ n'ime ulo nzute nso nso ebe akwa mgbochi ahụ di, ²⁷ surekwaa ihe nsure oku na-esi isi utu n'elu ya, dika ONYENWE ANYI nyere ya n'iwu.

²⁸ O kwubara akwa mgbochi n'onu uzọ ulo nzute ahụ. ²⁹ Debekwa ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ nso onu uzọ iba ulo nzute ahụ. O surekwara aja nsure oku n'elu ya, na aja onyinye mkpuru oka dika ONYENWE ANYI si nye ya n'iwu.

³⁰ O dobara efere isa mmiri ahụ n'etiti ulo nzute na ebe ichu aja, wujuo ya mmiri, maka iji sachaa ihe. ³¹ Mosis, na Eron, na umu ya ndi ikom na-eji ya akwocha aka ha, sakwaa ukwu ha. ³² Mgbe obula ha na-abanye n'ulo nzute na mgbe ha na-abia nso ebe ichu aja, ha na-asacha, dika ONYENWE ANYI nyere ya Mosis n'iwu.

³³ Mosis guzobere ogige ahụ gburugburu ulo nzute ahụ na ebe ichu aja ahụ. O konyekwara akwa mgbochi n'uzo mbata nke ogige ulo nzute ahụ. Otu a, Mosis ruzuru oru niile ahụ.

Ebube ONYENWE ANYI

³⁴ Mgbe ahụ, igwe ojii kpuchiri ulo nzute ahụ, ebube ONYENWE ANYI juputakwara n'ime ya. ³⁵ Mosis n'onwe ya enweghi ike ibanye n'ime ulo nzute ahụ n'ihie igwe ojii kpuchiri elu ya na ebube ONYENWE ANYI juputara n'ulo nzute ahụ.

³⁶ N'ime njehari ha niile, mgbe obula igwe ojii ahụ si n'elu ulo nzute ahụ bilie, mgbe ahụ ka umu Izrel na-ebuli njem. ³⁷ Ma o buru na igwe ojii ahụ ebilighi, umu Izrel adighi ebulikwa njem tutuu ruo mgbe o biliri. ³⁸ Igwe ojii ONYENWE ANYI ahụ na-anogide n'elu ulo nzute ahụ n'ehihie ma n'abalị, oku na-esi n'ime ya na-enwuputa. Ndi Izrel niile na-ahukwa ya anya ubochi niile nke ha jehariri n'ozara.

Levitikọs

Aja nsure ọkụ

¹ ONYENWE ANYỊ sitere n'ụlọ nzute ahụ kpọ Mosis oku, gwa ya si, ² “Gwa ụmụ Izrel si, ‘Mgbe onye ọbụla n’ime unu wetaara ONYENWE ANYỊ onyinye, ka onyinye ọ ga-eweta buru anụ ụlọ si n’etiti igwe ehi maọbụ igwe ewu na aturu.

³ “‘Ọ buru na ọ bu onyinye aja nsure ọkụ* e wetara site n’igwe ehi, ọ bu oke ehi nke na-enweghi ntupo ka ọ ga-eweta. N’onu uzọ ụlọ nzute ka ọ ga-eweta ya, ka ọ buru ihe ONYENWE ANYỊ ga-anabata. ⁴ Onye ahụ wetara ya ga-ebikwasị aka ya n’isi anụ aja nsure ọkụ ahụ, a ga-anabata ya maka iji kpuchie mmehie ya. ⁵ Nwoke ahụ ga-egbu nwa oke ehi ahụ n’ihu ONYENWE ANYỊ. Ụmụ ndi ikom Eron, bu ndi nchujaja ga-ewere obara ya fesa ya n’akuku niile nke ebe ichu aja, n’onu uzọ e si abata ulọ nzute ahụ. ⁶ I ga-agba ehi aja nsure ọkụ ahụ akpukpo, bokasia ya ntakiri ntakiri. ⁷ Ụmụ Eron, ndi nchujaja ga-etinye ọkụ n’ebe ichu aja ahụ, doo nku n’usoro n’elu ya. ⁸ Mgbe ahụ, ụmụ Eron ndi nchujaja ga-atukwasị akuku ehi ahụ niile, na isi ya, na abuba ya, n’elu nku ahụ na-enwu ọkụ n’ebe ichu aja ahụ. ⁹ Ma a ga-asacha ihe ndi di n’ime afọ ya, na ukwu ya mmiri. Onye nchujaja ga-akpo ha niile ọkụ n’ebe ichu aja ahụ. Ọ bu onyinye aja nsure ọkụ, onyinye e nyere site n’okụ nke di ezi utọ nye ONYENWE ANYỊ.

¹⁰ “‘Ọ buru na onyinye aja nsure ọkụ ahụ si n’igwe ewu na aturu, ọ ga-aburiri mkpi maobu ebule na-enweghi nkwaru. ¹¹ Onye wetara ya ga-egbu ya n’ihu ONYENWE ANYỊ n’akuku ebe ichu aja chere ihu n’ugwu. Ụmụ ndi ikom Eron, bu ndi nchujaja, ga-efesa obara ya n’akuku niile nke ebe ichu aja ahụ. ¹² Mgbe nke a gasiri, onye ahụ wetara ya, ga-abo ya. Onye nchujaja ga-ewere akuku ya niile, na isi ya, na abuba ya tukwasị ha n’elu nku ahụ na-enwu ọkụ di n’ebe ichu aja. ¹³ Ma ihe ndi di n’ime afọ ya, na ukwu ya, ka onye ahụ ga-asa mmiri, tupu onye nchujaja eweta ha niile kpo ha ọkụ n’ebe ichu aja. Ọ bu onyinye aja nsure ọkụ, onyinye e nyere site n’okụ, nke isisi ya di ezi utọ nye ONYENWE ANYỊ.

¹⁴ “‘Ọ buru na onyinye ọ na-enye ONYENWE ANYỊ dika aja nsure ọkụ bu site n’umu anu ufe, ọ ghaghị ibu nduru, maobu nwa kpalakwukwu. ¹⁵ Onye nchujaja ga-ewebata anu ufe ahụ n’ebe ichu aja, tubipu isi ya, wusa obara ya n’akuku ebe ichu aja. ¹⁶ Ọ ga-ewepu akpa nri ya, na ihe di ya n’ime, tunye ha n’akuku owuwa anyanwu nke ebe ichu aja ahụ; ebe a na-ekposa ntụ. ¹⁷ Ọ ga-ejide nku ya abuo nyawaa ha, ma ọ gaghi anyakapucha ha. Mgbe ahụ, onye nchujaja ahụ ga-akpo ya ọkụ n’elu ebe ichu aja. Ọ bu aja nsure ọkụ, onyinye e nyere site n’okụ, nke isisi ya di ONYENWE ANYỊ ezi utọ.

2

Aja mkpuru oka

¹ “‘Mgbe onye ọbụla wetaara ONYENWE ANYỊ onyinye mkpuru oka, onyinye ya ga-abu nke ezi utu oka a kworo nke oma. Ha ga-awukwasị ya mmanu oliv, tinyekwa ihe nsure ọkụ na-esi isi utọ n’elu ya, ² ọ ga-ebutere ya ụmụ Eron ndi nchujaja. Onye nchujaja ga-ekpoju utu oka na mmanu ahụ n’aka, tinyekwara ihe nsure ọkụ na-esi isi

* **1:3** 1:3 Aja nsure ọkụ Ọ bu uzọ anu atọ ka a na-eji achu aja nsure ọkụ, nke a na-adaba dika aka si ruo onye ahụ na-achụ aja. Nke mbu bu ehi, nke diri ndi ogaranya. Ozokwa, bu ewu na aturu, ma banyere ndi ogbenye, ihe ha ga-eweta bu nnunu nduru ma ọ bu kpalakwukwu. Lev 1:3,10,14; 5:7; 12:8; Luk 1:24

utọ niile ahụ, kpọọ ihe ndị a ọkụ dika oke ncheta* n'elu ebe ichu aja. Ọ ga-abukwa onyinye nsure ọkụ, nke na-esi isi utọ nye ONYENWE ANYI. ³ Ma nke fọdurụ n'onyinye ọka ahụ bu nke Erọn na umu ya. Ọ bu oke dikarisiiri nso nke onyinye nsure ọkụ niile echere n'ihu ONYENWE ANYI.

⁴ “ Ọ buru na onyinye mmadu wetara bu achicha eghere n'ite e ji eghe ihe, ọ ga-abu nke e ji ezi utu ọka a kworo nke oma mee. Ọ ga-abu ogbe achicha agwara mmanu oliv nke a na-ejighi ihe na-eko achicha† mee, maobu achicha mbadamba e tere mmanu nke a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. ⁵ Ọ buru na onyinye mmadu wetara bu achicha e ghere eghe, achicha ahụ aghaghị ibu nke e mere site n'ezi utu ọka a kworo nke oma, nke a gwakotara mmanu, nke na-enweghi ihe na-eko achicha n'ime ya. ⁶ Nyawasia ya, wukwasị ya mmanu n'elu, ọ bukwawa onyinye mkpuru ọka. ⁷ Ọ buru na onyinye mkpuru ọka gi bu ihe e siri n'ite, ọ ghaghị ibu ezi utu ọka a kworo nke oma, e tinyeturu mmanu oliv. ⁸ I ga-ebute onyinye mkpuru ọka ahụ bunye ya onye nchujaja. Ọ ga-eche ya n'ihu ONYENWE ANYI n'ebe ichu aja. ⁹ Onye nchujaja ga-ekporo ufodu n'aka dika oke ncheta n'ime onyinye ọka ahụ, kpọọ ya ọkụ n'elu ebe ichu aja dika aja e surere n'okụ, nke isisi ya na-atọ ONYENWE ANYI ezi utọ. ¹⁰ Ma nke fọdurụ n'onyinye ọka ahụ bu nke Erọn na umu ya. Ọ bu oke dikarisiiri nso nke onyinye nsure ọkụ niile echere n'ihu ONYENWE ANYI.

¹¹ “ Unu etinyela ihe na-eko ọka obula n'onyinye mkpuru ọka unu na-enye ONYENWE ANYI, n'ihu na unu ekwesighi ikpo ihe na-eko achicha maobu mmanu anu ọkụ n'onyinye nsure ọkụ unu na-enye ONYENWE ANYI. ¹² Unu nwere ike nye ONYENWE ANYI achicha e ji ihe na-eko achicha na mmanu anu mee n'oge onyinye owuwe ihe ubi, ma a gaghi eme otu a n'oge onyinye ochuchu aja nsure ọkụ, nke na-esi isi utọ. ¹³ Unu aghaghị itinye nnu‡ n'ime onyinye mkpuru ọka obula unu na-enye. Unu ahapula ogbugba ndu Chineke unu n'onyinye mkpuru ọka unu. Tinyenu nnu n'onyinye unu niile.

¹⁴ “ Ọ buru na onyinye mkpuru ọka i na-ewetara ONYENWE ANYI bu mkpuru mbu nke ubi gi, site n'oka ohuru gi weta ọka a suru asu, maobu nke a huru n'okụ. ¹⁵ Tine ya mmanu na uda na-esi isi utọ. Ọ ga-abu onyinye ọka. ¹⁶ Onye nchujaja ga-ewere oke ncheta n'ime ọka ahụ a suru asu, nke a gwara mmanu na uda na-esi isi utọ, dika onyinye nsure ọkụ nye ONYENWE ANYI.

3

Aja Udo

¹ “ Ọ buru na onye obula achoo inye onyinye aja udo, o nwere ike jiri anu ulo si n'igwe ehi, oke ehi maobu nwunye ehi. Ma anu ahụ ọ ga-ewebata n'ihu ONYENWE ANYI aghaghị ibu ehi na-enweghi nkwaru. ² Onye ahụ wetara ya, ga-ebikwasị aka ya n'isi anu ahụ, gbuo ya n'onu uzọ ulo nzute. Mgbe ahụ umu Erọn ndi ikom, bu ndi nchujaja,* ga-efesa obara ya n'akuku niile nke ebe ichu aja. ³ Site n'onyinye aja udo, i ga-eweta onyinye nsure ọkụ nye ONYENWE ANYI: abuba niile kpuchiri ihe di n'ime afo ya, na abuba niile nke metutara ha, ⁴ akuru ya abuo na abuba nke di n'elu ha ruo n'akuku ukwu ya, na umeju ya na abuba kpuchiri umeju ya, nke ọ ga-ewepu ya na akuru ya. ⁵ Mgbe ahụ, umu Erọn ga-esunye ha ọkụ n'elu aja nsure ọkụ a tukwasiri n'osisi e sunyere ọkụ, ọ bu onyinye nsure ọkụ, nke na-esi isi utọ nye ONYENWE ANYI.

⁶ “ Ọ buru na onyinye aja udo a na-achuru ONYENWE ANYI bu site n'igwe ewu maobu aturu, ọ ghaghị ibu mkpi maobu nne ewu na-enweghi ntupo. ⁷ Ọ buru onyinye aturu,

* **2:2** 2:2 Nke nochiri anya utu ọka ahụ niile † **2:4** 2:4 Ihe na-eko achicha Ọ bu naani n'oge aja udo na mmemme izu asaa, ka a na-etinye ihe na-eko achicha n'utu ọka a na-eweta. Lev 7:13; 23:17 ‡ **2:13** 2:13 Nnu Nnu na-echekwa ihe ka ọ ghara imebi. * **3:2** 3:2 Lev 1:5

onye ahụ ga-ewebata ya n'ihu ONYENWE ANYỊ. ⁸ Ọ ga-ebikwasị aka ya n'isi aturu ahụ, gbuo ya n'onu ụzọ ụlọ nzute. Ndi nchajaja, umu Eron, ga-efesa obara ya n'akuku niile nke ebe ichu aja ahụ. ⁹ I ga-esite n'onyinye aja udo a, weta onyinye nsure oku nye ONYENWE ANYỊ: abuba ya, na abuba niile di n'odudu ya nke a ga-esite n'akuku okpukpu azu ya beputa, na abuba kpuchiri ihe di n'ime afọ ya; na abuba niile nke metutara ha, ¹⁰ na akuru ya abuo, na abuba kpuchiri ha ruo n'akuku ukwu ya, na umeju ya, na abuba kpuchiri ya; nke o ga-ewepu ya na akuru ya. ¹¹ Onye nchajaja ga-akpo ha oku n'ebe ichu aja dika ihe oriri, onyinye nsure oku nye ONYENWE ANYỊ.

¹² “ ‘O buru na onye obula eweta ewu dika onyinye o na-eche n'ihu ONYENWE ANYỊ, ¹³ o ga-ebikwasị aka ya n'isi ewu ahụ, gbuo ya n'onu ụzọ ụlọ nzute. Umu Eron ndi ikom ga-efesa obara ya n'akuku niile nke ebe ichu aja. ¹⁴ O bu site n'onyinye nke i wetara ka i ga-esi chee onyinye nsure oku nye ONYENWE ANYỊ: abuba niile kpuchiri ihe di n'ime afọ ya na abuba niile metutara ha, ¹⁵ na akuru ya abuo, na abuba kpuchiri ha ruo n'akuku ukwu ya, na ihe kpuchiri umeju ya; nke o ga-ewepu ya na akuru ya. ¹⁶ Onye nchajaja ga-akpo ha oku n'elu ebe ichu aja dika ihe oriri, onyinye nsure oku, nke na-esi isi utu. Abuba niile bu nke ONYENWE ANYỊ.

¹⁷ “ ‘Iwu ndi a ga-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. Unu ga-edebezu ya n'ebe obula unu bi. Unu agaghị eri abuba maobu obara obula.’ ”†

4

Aja mmehie, na usoro aja ndi ozọ

¹ ONYENWE ANYỊ gwara Mosis si, ² “Gwa umu Izrel okwu, si ha, ‘Mgbe onye obula mehiere na-amaghị ama, megide ihe obula ONYENWE ANYỊ nyere n'iwu:

³ “ ‘O buru na onye nchajaja e tere mmanu emehie na-amaghị ama, si otu a weta ikpe omuma n'isi oha mmadu. O ga-ewetara ONYENWE ANYỊ otu oke ehi na-enweghi ntupu dika aja mmehie, n'ihu mmehie ahụ o mere. ⁴ O ga-ewere oke ehi ahụ bia n'onu ụzọ ụlọ nzute, n'ihu ONYENWE ANYỊ. O ga-ebikwasị aka ya n'isi ya, gbuo ya n'ebe ahụ n'ihu ONYENWE ANYỊ. ⁵ Mgbe ahụ, onye nchajaja e tere mmanu ga-eburu ufodu obara oke ehi ahụ baa n'ime ụlọ nzute. ⁶ O ga-edenye mkpisiaka ya n'ime obara ahụ, fesa ya ugboro asaa n'ihu ONYENWE ANYỊ, n'ihu akwa mgbochi nke ebe nsọ ahụ. ⁷ Onye nchajaja ga-etekwasị ufodu obara ahụ na mpi di n'ebe ichu aja nke aja nsure oku ihe na-esi isi utu, n'ihu ONYENWE ANYỊ n'ime ụlọ nzute. Obara foduru n'oke ehi ahụ ka o ga-awusa n'ukwu ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ, n'onu ụzọ iba ụlọ nzute. ⁸ O ga-ewepu abuba niile site n'oke ehi aja mmehie, abuba niile kpuchiri ihe di n'ime afọ ya na nke jikotara ha, ⁹ na akuru ya abuo na abuba kpuchiri ha ruo n'akuku ukwu ya, na ihe kpuchiri umeju ya, nke o ga-ewepu ya na akuru ya, ¹⁰ dika e si ewepu abuba oke ehi e ji chuo aja udo. Mgbe ahụ, onye nchajaja ga-akpo ha oku n'elu ebe ichu aja nke aja nsure oku. ¹¹ Ma akpukpo anu oke ehi ahụ na ahụ ya niile, ma isi ya, na ukwu ya, na ihe di n'ime afọ ya, na mgbirị afọ ya, ¹² ihe niile foduru n'oke ehi ahụ, ka a ga-ebupu n'azu ebe obibi umu Izrel, ebe di ocha, ebe a na-ekpofu ntụ. Ebe ahụ ka a ga-anọ kpoọ ya oku, n'oku a kwanyere n'ebe a na-ekpofu ntụ.

¹³ “ ‘O buru na nzuko Izrel niile emehie na-amaghị ama, mee ihe obula megidere ihe ONYENWE ANYỊ nyere n'iwu nke a na-adighi eme eme, o bu ezie na ndi obodo amaghị okwu a, mgbe ha ghotara ikpe omuma ha ¹⁴ matakwa mmehie ha mehiere, nzuko ahụ aghaghị iweta nwa oke ehi dika aja mmehie, duru ya chee ya n'ihu ụlọ nzute. ¹⁵ Ndi okenye nzuko Izrel ga-ebikwasị aka* ha n'isi oke ehi ahụ n'ihu ONYENWE ANYỊ. A ga-egbu ehi ahụ n'ihu Onyenwe anyi. ¹⁶ Mgbe ahụ, onye nchajaja e tere mmanu ga-ewere ufodu n'ime obara ya baa n'ulo nzute. ¹⁷ O ga-edenye mkpisiaka ya n'ime

† 3:17 3:17 Lev 7:25-26; 17:10-14. * 4:15 4:15 Lev 8:14,22; Onu 8:8-10

ọbara ahụ fesa ya ugboro asaa n'ihu ONYENWE ANYI, n'ihu akwa mgbochi ahụ. ¹⁸ Ọ ga-ete ọbara ụfọdụ n'elu mpi nke dị n'ebe ichu aja nke dị n'ihu ONYENWE ANYI, n'ulo nzute. Ọ ga-awu ọbara nke fọdurụ n'ukwu ala ala, n'ebe ichu aja nke aja nsure oku, n'onu ụzọ ulo nzute. ¹⁹ Ọ ga-eweputa abuba niile di ya n'ahu kpoọ ha oku n'elu ebe ichu aja. ²⁰ Ọ ga-eme oke ehi ahụ ihe o mere oke ehi aja mmehie. N'uzo di otu a, onye nchujaja ga-ekpuchi mmehie ndi Izrel. A ga-agbagharakwa ha. ²¹ Emesia, onye nchujaja ga-eburu ozu oke ehi ahụ gaa n'azu obodo kpoọ ya oku n'ebe ahụ, dika o mere oke ehi nke mbu. Nke a bu aja mmehie n'ihhi nzuko Izrel.

²² “ Mgbe otu n'ime ndiisi obodo mehiere na-amaghi ama, si otu a megide ihe ONYENWE ANYI Chineke nyere n'iwu banyere ihe a na-agaghi eme, mgbe o ghotara ikpe omuma ya. ²³ Ọ burukwa na-eme ka o mata mmehie ya, o ghaghi iweta mkpi na-enweghi nkwaru dika onyinye n'ihhi mmehie ya. ²⁴ Ọ ga-ebikwasị aka ya n'isi mkpi ahụ. Gbuo ya n'ebe a na-egbu anu aja nsure oku, n'ihu ONYENWE ANYI. Ọ bu aja mmehie. ²⁵ Mgbe ahụ, onye nchujaja ga-aruru ụfọdụ n'ime ọbara aja mmehie ahụ na mkpisiaka ya tee ya n'elu mpi ebe ichu aja nke aja nsure oku.† Nke fọdurụ ka o ga-awupu n'ukwu ala ala ebe ichu aja. ²⁶ Ọ ga-akpo abuba ya niile oku n'ebe ichu aja dika o si kpoọ abuba anu e ji chuo aja udo oku. N'uzo di otu a, onye nchujaja ga-ekpuchiri onyeisi ahụ mmehie ya. A ga-agbaghara ya.

²⁷ “ Ọ buru na otu onye n'etiti ndi obodo ahụ emehie na-amaghi ama, mee ihe megidere ihe obula ONYENWE ANYI nyere n'iwu nke a na-adighi eme eme, mgbe ha ghotara ikpe omuma ha, ²⁸ o burukwa na-amata mmehie ha mere, ha ga-eweta nne ewu na-enweghi ntupo dika onyinye n'ihhi mmehie ya. ²⁹ Ọ ga-ebikwasị aka ya n'elu isi aja mmehie ahụ, e gbuo ya n'ebe a na-achu aja nsure oku. ³⁰ Onye nchujaja ga-ewere ụfọdụ ọbara ahụ na mkpisiaka ya tee ya na mpi nke ebe ichu aja nke aja nsure oku, o ga-awu ọbara fọdurụ n'ukwu ala ala ebe ichu aja. ³¹ Ọ ga-ewepu abuba ya niile dika a na-eme n'aja udo. Onye nchujaja ga-akpo ha oku n'ebe ichu aja, dika ihe na-esi isi utọ nye ONYENWE ANYI. N'uzo di otu a, onye nchujaja a ga-ekpuchikwara ha mmehie. A ga-agbagharakwa ha.

³² “ Ma o buru na mmadu eweta otu aturu dika onyinye n'ihhi aja mmehie ya, o ghaghi ibu nne aturu na-enweghi ntupo. ³³ Ọ ga-eweta ya n'ebe a na-egbu anu aja nsure oku. Ọ ga-ebikwasị ya aka n'isi, gbuo ya n'ebe ahụ, ka o buru aja mmehie ya. ³⁴ Onye nchujaja ga-ewere ụfọdụ ọbara anu aja mmehie ahụ na mkpisiaka ya, tee ya na mpi di n'ebe ichu aja nke aja nsure oku. Ọ ga-awu ọbara fọdurụ n'ukwu ala ala nke ebe ichu aja. ³⁵ Ha ga-ewepu abuba ya niile, dika a na-eme n'aturu aja udo. Onye nchujaja ga-akpo abuba ahụ oku n'elu ebe ichu aja dika onyinye nsure oku a churu nye ONYENWE ANYI. N'uzo di otu a, onye nchujaja ga-ekpuchikwara ha mmehie n'ihhi iwu ha dara. A ga-agbaghara ha mmehie ha.

5

¹ “ Ọ buru na mmadu obula emehie n'ihhi na o juru ikwuputa mgbe o nuru okwa amaara n'oha maka igba ama banyere ihe o huru maobu ihe o maara, o bu onye ikpe mara.

² “ Onye na-amaghi ama metu ihe ruru aru aka, dika ozu anu obula iwu megidere, maobu anu ulo, maobu anu ohia, maobu anu obula na-akpu akpu n'ala. Ọ ghoala onye ruru aru, na onye ikpe mara. ³ Ma o buru na ha emetu ihe obula ruru aru si n'ahu mmadu puta aka, ihe obula ga-eme ya ka o hapu idi ocha, o bu ezie na ha amaghi na o bu ihe ruru aru, mgbe o matara ya, o ga-abu onye ikpe mara. ⁴ Ọ buru na mmadu a nuo iyi nzuzu, nke ga-akwagide ya ime ihe obula maobu ihe di mma, maobu ihe di njo, mgbe onye ahụ ghotara na o bu iyi nzuzu ka o nuru, o

† 4:25 4:25 Lev 9:9

burula onye ikpe mara. ⁵ Onye obula sitere n'uzo di otu a buru onye ikpe mara, ga-ekwuputa mmehie ya,* dika o si di. ⁶ O ga-ewetara ONYENWE ANYI nne aturu, maobu nne ewu site n'igwe ewu na aturu, dika aja ikpe omuma maka mmehie ha mere. Onye nchujaja ga-achuru ha aja mkpuchi mmehie maka mmehie ha.

⁷ "O buru na o nweghi ike iweta aturu, o ga-ewetara ONYENWE ANYI nduru abuo, maobu kpalakwukwu abuo, dika ihe ikpe omuma mmehie ha. Otu n'ime nnunu ndi a ga-abu maka aja mmehie, nke ozo ga-abu maka aja nsure oku. ⁸ O ga-eweta ha nye onye nchujaja. Onye ga-ewere nnunu nke mbu choo aja mmehie. O ga-atubipu olu ya, kama o gaghi ekewapucha isi nnunu ahụ site n'ahụ ya. ⁹ O ga-efesa ufodu obara aja mmehie ahụ n'akuku ebe ichu aja, ma obara foduru ka o ga-awusa n'ukwu ala ala ebe ichu aja. Nke a ga-abu aja mmehie. ¹⁰ Onye nchujaja ga-eji nnunu nke ozo choo aja nsure oku. O ga-agbaso usoro e debere maka ichu aja nsure oku.† O ga-ekpuchikwara ha mmehie ha mere. A ga-agbagharakwa ha.

¹¹ "O buru na onye ahụ enweghi ike iweta nduru abuo, maobu kpalakwukwu abuo, o ga-eweta iko oka asaa a kworo nke oma ka o buru onyinye aja mmehie. O gaghi etinye ya mmanu oliv na uda na-esi isi utu, n'ihu na o bu aja mmehie. ¹² Ha ga-ewere ya biakwute onye nchujaja, onye ga-ekporo nke ga-eju ya aka ya dika oke ncheta. Kpo ya oku n'ebe ichu aja nke onyinye nsure oku e chere n'ihu ONYENWE ANYI. Nke a ga-abukwa aja mmehie ya. ¹³ N'uzo di otu a, onye nchujaja ga-achuru ya aja ikpuchi mmehie ya niile. A ga-agbagharakwa ya. Utu oka foduru ga-abu nke onye nchujaja, dika e si mee ya n'aja onyinye mkpuru oka."

Aja ikpe omuma

¹⁴ ONYENWE ANYI gwara Mosis si, ¹⁵ "Mgbe onye obula sitere na-amaghi ama mehie, meruo ihe nsu niile nke ONYENWE ANYI, buru onye nke n'ekwesighi ntukwasị obi nye ONYENWE ANYI. O ga-ewetara ONYENWE ANYI otu ebule na-enweghi ntupo site n'igwe anu, dika onuahia ya si di n'olocha, n'usoro shekel nke ebe nsu.‡ O bu aja ikpe omuma. ¹⁶ O ga-akwughachikwa ugwo ihe nsu ndi ahụ niile nke o na-emezughị. O ga-atukwasị otu uzo n'ime uzo ise nke onuahia ya n'elu ya, were ha niile nye onye nchujaja. Onye nchujaja ahụ ga-ewere ebule ahụ na ihe ndi a chooro ya aja mkpuchi mmehie, n'ihu ikpe omuma ya. A ga-agbagharakwa ya.

¹⁷ "Ma o buru na mmadu obula emehie, mee ihe obula megidere iwu obula ONYENWE ANYI nyere, o bu ezie na e mere mmehie a na-amaghi ama, ma ikpe mara ha, o ga-atakwa ahuhu soo ya. ¹⁸ O ga-ewetara onye nchujaja ihe aja ikpe omuma nke bu otu ebule na-enweghi ntupo site n'igwe anu, nke onuahia ga-abu ihe o ruru. N'uzo di otu a, onye nchujaja ga-achuru ya aja mkpuchi mmehie n'ihu ihe ojoo o mere na-amaghi ama. A ga-agbaghara ya mmehie ya. ¹⁹ O bu aja ikpe omuma, n'ihu na onye mehiera megide ONYENWE ANYI ka o bu."

6

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis si, ² "O buru na onye obula emehie buru onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye ONYENWE ANYI, site n'iduhie onye agbataobi ya banyere ihe e tinyere ya n'aka idebe, maobu izunari mmadu ihe, maobu iji aghughu nara mmadu ibe ya ihe; ³ maobu site n'ijide ihe furu efu nke o chotara ghaa ugha banyere ya. Ma o buru na ha a nuu iyi na ha ejighi ya, maobu gbasara udi mmehie mmadu puru ime. ⁴ Mgbe ha mehiera n'uzo obula n'ime uzo ndi a niile, ghota na ikpe mara ha. Ha aghaghi inyeghachi onye nwe ihe ahụ ha zuru n'ohi, maobu ihe ha punara n'ike, maobu ihe e nyere ya idebe, ma o bukwanu ihe ahụ furu efu o chotara, ⁵ maobu ihe obula o nuru n'iyi ugha. O ga-akwughachi ihe ndi a niile n'uju, tukwasikwa otu

* 5:5 5:5 Onu 5:7 † 5:10 5:10 Lev 1:14-17 ‡ 5:15 5:15 Ya bu onu ego, dika ndi ikpe kpebiri ya.

uzọ n'ime uzọ ise* nke ọnuahia ihe ahụ, nyeghachi ya onye nwe ya, n'ubochi ahụ ọ ga-eweta aja ikpe ọmuma ya. ⁶ Ọ ga-ewetara onye nchajaja n'ihu ONYENWE ANYI, aja ikpe ọmuma ya nke bụ ebule na-enweghi ntupọ site n'igwe anụ, nke ọnuahia ya ga-abụ ihe ahụ e gbubiri iji ikwu ugwo mmehie. ⁷ N'uzọ di otu a, onye nchajaja ga-ekpuchikwara ya mmehie ya n'ihu ONYENWE ANYI, a ga-agbaghakwara ha n'ihi ihe ọbula ha mere nke ikpe ji maa ha."

Aja nsure oku

⁸ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ⁹ "Nye Eron na umu ya ndi ikom iwu si: 'Ndi a bu usoro iwu metutara aja nsure oku. Aja nsure oku ga-adigide n'ekwu ahụ di n'ebe ichu aja site n'abalị ruo n'ututu. A ga-akwanyekwa oku na-adi n'ebe ichu aja hapu ya ka o nwuo abali niile. ¹⁰ Mgbe chi borọ, onye nchajaja ga-eyiri uwe ime ahụ ya nke akwa ọcha, nakwa uwe elu ahụ ya, gaa kpopu ntu di n'ekwu nke ebe ichu aja nsure oku ahụ, wusa ha n'akuku ebe ichu aja ahụ. ¹¹ Mgbe o mesiri nke a, ọ ga-agbanwe uwe ya, kporo ntu ahụ, buru ya puo n'azu ogige ahụ gaa wufuo ya n'ebe ahụ e mere ka ọ di ọcha. ¹² Oku di n'ebe ichu aja ga na-enwu mgbe niile, a gaghi ekwe ka ọ nyuo. N'ututu niile onye nchajaja ga-akwanye ya nku ohuru, tukwasikwa aja nsure oku n'elu ya surekwaa abuba aja udo n'elu ya. ¹³ Oku ga-enwugide n'ebe ichu aja mgbe niile. A gaghi ekwe ka ọ nyuo mgbe obula.'

Aja mkpuru oka

¹⁴ " 'Ndi a bu usoro iwu gbasara onyinye mkpuru oka. Umu Eron ndi ikom ga-eguzo n'ihu ebe ichu aja iche ya n'ihu ONYENWE ANYI. ¹⁵ Mgbe ahụ, onye nchajaja ga-ekpoju oka ahụ a kworo nke oma, na ufodu mmanu oliv, tinyere uda na-esi isi utu n'aka ya dika oke ncheta. Kporo ya oku n'elu ebe ichu aja ka ọ nochie anya onyinye ahụ niile, nke isisi ya di ONYENWE ANYI ezi mma. ¹⁶ †Eron na umu ya ndi ikom ga-eri nke foduru. Ma a ga-eri ya na-ejighi ihe na-eko achicha, n'ime ebe nsọ, n'ogige ulo nzute ka a ga-anọ eri ya. ¹⁷ Agaghi etinye ya ihe na-eko achicha ma a na-eghe ya. Enyela ya ka ọ buru oke ruuru ha site n'onyinye nsure oku e chere n'ihu m. Ha bukwa ihe dikarisiri nsọ, dika aja ikpe ọmuma na aja mmehie. ¹⁸ Nwoke obula sitere n'agburu Eron, onye nchajaja, nwere ike iri ya. Ọ bu oke ọ ga na-eketa site n'onyinye nsure oku niile echere n'ihu ONYENWE ANYI ruo n'ogbo niile na-abia. Ihe obula meturu ha ahụ ga-agho ihe di nsọ.' "

¹⁹ ONYENWE ANYI gwakwara Mosis si, ²⁰ "Nke a bu aja Eron na umu ya ndi ikom ga-achuru ONYENWE ANYI n'ubochi a ga-ete ya mmanu. Ọ ga-abu otutu ruru lita abuo nke oka di ezi mma dika aja onyinye a na-achụ mgbe niile. Ha ga-enye otu okara ya n'ututu, nye nke ozo n'uhuruchi. ²¹ Ha ga-etinye ya mmanu, ghee ya n'ite. I ga-ebubata ya mgbe a gwokoro ya nke oma, chee ya dika aja oka a nyawasiri anyawasi nke isisi ya di ONYENWE ANYI ezi mma. ²² Nwa nwoke ahụ nke ga-anochi ya dika onye nchajaja e tere mmanu bu onye ga-akwado ya. Ọ bu oke ruuru ONYENWE ANYI ebighi ebi, burukwa nke a ga-esure oku kpmkpam. ²³ Onyinye mkpuru oka obula nke onye nchajaja nyere ka a ga-akpo oku kpmkpam. A gaghi eri ya eri."

Aja mmehie

²⁴ ONYENWE ANYI siri Mosis, ²⁵ "Gwa Eron na umu ya ndi ikom, si, 'Ndi a bu usoro iwu unu ga-edebe banyere aja mmehie. A ga-egbu anu aja mmehie n'ihu ONYENWE ANYI, n'ebe ahụ a na-egbu anu aja nsure oku. Ọ bu ihe dikarisiri nsọ. ²⁶ Onye nchajaja churu ya ga-eri anu ya, ọ bu n'akuku ebe nsọ ahụ, ya bu n'ogige ulo nzute ahụ ka a ga-anọ rie ya. ²⁷ Ihe obula meturu anu nke obula aka, ga-agho ihe di nsọ. Ọ burukwa na obara ya efesa n'uwe obula, i ga-asu uwe ahụ n'akuku ebe nsọ ahụ. ²⁸ A ghaghi

* 6:5 6:5 Onu 5:7 † 6:16 6:16 Lev 2:3

itiwa ite aja e ji sie anụ ahụ. Ọ burụkwanụ n'ite bronz ka e siri ya, a ga-asa ite ahụ mmiri nke ọma, saa ya ka ọ dị ezi ọcha. ²⁹ Nwoke ọbụla a mụrụ n'ezinaụlọ ndị nchụaja nwere ike iri anụ ahụ, ọ bụ ihe dịkarịsiri nsọ. ³⁰ Ma a gaghị eri anụ aja mmehie ọbụla, bụ nke e webatara ọbara ya n'ime ụlọ nzute maka ikpuchi mmehie n'Ebe nsọ ahụ. Aghaghị ikpọ ya ọkụ.

7

Aja ikpe ọmụma

¹ “Ndi a bụ usoro iwu banyere aja ikpe ọmụma, bụ nke dịkarịsiri nsọ. ² A ga-egbu anụ aja ikpe ọmụma ahụ n'ebe a na-egbu anụ aja nsure ọkụ, were ọbara ya fesaa n'akụkụ niile nke ebe ichụ aja. ³ Abụba ya niile ka a ga-enye dika onyinye: abụba dị n'ọdụdụ ya, na abụba niile kpuchiri ihe dị n'ime afọ ya, ⁴ na akurū abụọ ya, na abụba nke dị n'elu ha, ruo n'akụkụ ukwu ya, na umeju ya, na abụba kpuchiri ya. ⁵ Onye nchụaja ga-akpọ ha ọkụ n'elu ebe ichụ aja dika onyinye nsure ọkụ nye ONYENWE ANYI. Ọ bụ aja ikpe ọmụma. ⁶ Nwoke ọbụla a mụrụ n'ezinaụlọ ndị nchụaja nwere ike iri anụ fọdurū na ya, maọbụ n'ebe nsọ ka aghaghị inọ rie ya. Ọ bụ ihe dịkarịsiri nsọ.

⁷ “Otu iwu a metụtakwara aja ikpe ọmụma na aja mmehie. Anụ ọbụla fọdurū ga-abụ nke onye nchụaja ahụ nke ji ha chụọ aja mkpuchi mmehie. Oke ya ka ọ bụ. ⁸ Onye nchụaja nke churū aja nsure ọkụ n'isi onye ọbụla, ka ọ diri iwere akpukpọ niile si n'anụ ahụ o ji chụọ aja nye onwe ya. ⁹ A ga-ebunye onye nchụaja churū aja mkpurū ọka nke e ji ụtụ ọka chụọ, ụtụ ọka fọdurū. Otu a ka ọ ga-adikwa n'aja achicha ọbụla a nūrū anụ, maọbụ nke e siri esi, maọbụ nke e ghere eghe. Ihe ọbụla fọdurū ga-abụ nke onye nchụaja ahụ. ¹⁰ Aja mkpurū ọka ọbụla, ma nke e tinyere mmanụ, ma nke a na-etinyeghi mmanụ, nke fọdurū ga-abụ nke ụmụ ndi ikom Eron.

Aja udo

¹¹ “Ndi a bụ usoro iwu gbasara aja udo nke mmadụ ọbụla nwere ike chụọro ONYENWE ANYI n'aja:

¹² “Ọ burū na ha enye ya dika aja ekele, tinyere aja ekele a ha ga-eweta ogbe achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, nke a gwakọtara ya na mmanụ oliv, na mbadamba achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, nke e tere mmanụ n'elu ya, nakwa achicha e ji ọka a kworọ nke ọma a gwakọtara ya na mmanụ n'ime ya. ¹³ Ọ ga-ewetakwa onyinye achicha ọzọ nke e ji ihe na-eko achicha, ya bụ, yiist mee, tinyere aja udo nke ekele ha. ¹⁴ Ha ga-esikwa na ya weta otu n'ime onyinye ọbụla, chee n'ihu ONYENWE ANYI, dika onyinye. Ọ bụ nke ndi nchụaja ahụ na-efesa ọbara anụ e ji chụọ aja udo n'elu ebe ichụ aja. ¹⁵ Ma anụ ahụ eji chụọ aja onyinye udo nke ekele, ka a ga-eri n'otu ụbọchị ahụ e ji ha chụọ aja. Ọ nweghi nke a ga-ahapụ ka ọ bọọ chi.

¹⁶ “Ma ọ burū na onyinye mmadụ wetara bụ onyinye afọ ofufu, maọbụ onyinye o wetara n'ihu nkwa o kwere, a ga-eri anụ aja ahụ n'ụbọchị ahụ a churū ya, nweekwa ike rie nke fọdurū ma chi bọọ. ¹⁷ Ma anụ ọbụla fọdurū n'ime anụ aja ahụ, nke a na-erichapughị n'ụbọchị nke abụọ ahụ ka a ga-akpọ ọkụ. ¹⁸ Ọ burū na e rie anụ aja udo ahụ n'ụbọchị nke atọ, a gaghị anabata ya. A gaghị agunyere ya onye ahụ wetara ya n'ihu na ihe rūrū arū ka ọ bụ. Onye ọbụla riri ya ga-abụ onye ikpe mara.

¹⁹ “Anụ ọbụla nke meturū ihe rūrū arū aghoala ihe na-adighi ọcha. A gaghị eri ya. A ga-akpọ ya ọkụ. Ma n'ebe anụ ndi ọzọ di, onye ọbụla e mere ka ọ di ọcha nwere ike iri ya. ²⁰ A ga-esite n'etiti ndi m kewapụ onye ọbụla riri anụ e ji chụọ aja udo nye ONYENWE ANYI mgbe onye ahụ nọ n'ọnọdụ adighi ọcha. ²¹ Onye ọbụla meturū ihe ọbụla rūrū arū aka, ma irū arū ahụ o si na mmadụ, ma o si n'anụ ọhia, ma o si n'ihe

ọbụla ọzọ, a ga-esite n'etiti ndị ya kewapụ ya ma ọ bụrụ na onye ahụ anọrọ n'ọnođu ahụ rie anụ e ji chụọ aja udo nye ONYENWE ANYI.' ”

Iwu megidere iri abụba na ọbara

²² Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis si, ²³ “Gwa ụmụ Izrel okwu si ha, ‘Unu erila abụba ehi, maọbụ nke ewu, maọbụ nke aturu. ²⁴ Abụba anụ ọbụla nwuru anwu maọbụ nke anụ ọhia gburu adighi mma oriri. E nwere ike jiri ha mee ihe ọzọ. ²⁵ A ga-ekewapụ mmadu ọbụla site n'etiti ndị ya, bụ onye na-eri abụba anumanu nke a ga-esite na ya chee onyinye nsure oku nye ONYENWE ANYI. ²⁶ Ozokwa, unu erila ọbara nnunu maọbụ nke anumanu n'ebe ọbụla unu bi.* ²⁷ Onye ọbụla riri ọbara ka a ga-ekewapụ site n'etiti ndị ya.’ ”

Oke ndi nchujaja

²⁸ ONYENWE ANYI gwakwara Mosis si, ²⁹ “Gwa ụmụ Izrel okwu si ha, ‘Onye ọbụla wetaara ONYENWE ANYI onyinye aja udo aghaghị iweta ufodu n'ime onyinye ahụ dika onyinye puru iche nye Onyenwe anyi. ³⁰ Ha ga-eji aka ha chee onyinye nsure oku ahụ n'ihu ONYENWE ANYI. Ha ga-eweta abụba ahụ, ya na obi anụ, fufee obi anụ ahụ n'ihu ONYENWE ANYI dika aja mfufe. ³¹ Onye nchujaja ga-akpo abụba ahụ oku n'ebe ichu aja, ma obi anụ ahụ ga-abu nke Eron na umu ya ndi ikom. ³² Unu ga-enye onye nchujaja apata aka nri nke anu aja udo ahụ, dika onyinye. ³³ Nwa Eron, onye ji ọbara na abụba chuo aja udo ahụ ga-ewere apata aka nri ya dika oke ruuru ya. ³⁴ Site n'onyinye umu Izrel na-enye n'oge aja udo, ewerela m obi anu ahụ a na-efufe efufe, na apata anu a na-eche n'ihu m nye Eron, onye nchujaja na umu ya ndi ikom ka ha buru oke ruuru ha mgbe ọbụla umu Izrel na-achụ aja udo.’ ”†

³⁵ Nke a bu akuku anu ahụ e ji chuo aja nsure oku nye ONYENWE ANYI, nke e nyekwara Eron na umu ya ndi ikom n'ubochi ahụ e chere ha n'ihu ONYENWE ANYI ijere ya ozi dika ndi nchujaja. ³⁶ N'ihu na n'ubochi ahụ e tere ha mmanu ka ONYENWE ANYI nyere umu Izrel iwu si ha nye Eron na umu ya ndi ikom oke ndi a oge niile, site n'ogbo ruo n'ogbo.

³⁷ Ndi a bu usoro iwu metutara aja nsure oku, na aja mkpuru oka, na aja mmehie, na aja ikpe omuma, na onyinye ido nsọ, na aja udo. ³⁸ ONYENWE ANYI nyere Mosis iwu ndi a n'ugwu Sainai n'ubochi ahụ o nyere umu Izrel iwu si ha, wetara ONYENWE ANYI onyinye n'ozara Sainai.

8

Ido Eron na umu ya nsọ

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis si, ² “Kpota Eron na umu ya ndi ikom, chitakwa uwe ha, weta mmanu nsọ, oke ehi nke aja mmehie na ebule abuo ahụ, na nkata achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. ³ Kpokotaa ogbako umu Izrel niile ka ha bia n'onu uzọ ulọ nzute.” ⁴ Mosis mere ihe ONYENWE ANYI gwara ya ka o mee. Ogbako umu Izrel zukotara n'onu uzọ ulọ nzute ahụ.

⁵ Mosis gwara ogbako ahụ si, “Nke a bu ihe ONYENWE ANYI nyere n'iwu ka e mee.” ⁶ Mgbe ahụ, Mosis kpoputara Eron na umu ya ndi ikom n'ihu, jiri mmiri saa ha ahụ. ⁷ O yikwasiri Eron uwe ime ahụ, kee ya ihe okike a na-eke n'ukwu, yikwasikwa ya uwe mwuda na efodu ahụ, jiri ihe okike ahụ a chorọ mma kegidesie efodu ahụ ike n'ahụ ya. ⁸ O tukwasiri ya ihe igbochi obi ahụ n'ahụ, tinye Urim na Tumim n'ime ihe igbochi obi ahụ. ⁹ O tuhikwara akwa ike n'isi ahụ n'isi Eron, tinye n'ihu akwa ike n'isi ahụ, okpu nsọ e ji olaedo kpuo, nke bu akara ido nsọ, dika ONYENWE ANYI si nye Mosis n'iwu.

* 7:26 7:26 Jen 9:4 † 7:34 7:34 Opu 29:27

¹⁰ Mgbe ahụ, Mosis weere mmanụ nsọ ahụ tee n'ụlọ nzute ahụ, na n'ihe niile dị n'ime ya, ido ha nsọ. ¹¹ Ọ fesakwara ụfọdụ n'ime mmanụ ahụ ugboro asaa n'ebe ichu aja, fesakwa ya ugboro asaa n'elu ngwongwo niile dị n'ebe ichu aja, na n'efere e ji asa ihe, na ukwu ya, ido ha nsọ. ¹² Ọ wusara Eron ụfọdụ mmanụ nsọ ahụ n'isi, tee ya mmanụ, n'ihị ido ya nsọ. ¹³ Ọ kpọtara ụmụ ndị ikom Eron nso, o yikwasiri ha uwe ime ahụ, kee ha ihe okike nke ukwu, kekwasị ha ihe okike n'isi, dika iwu ONYENWE ANYI nyere Mosis si di.

¹⁴ Ọ kpọtara oke ehi e ji achu aja mmehie, mee ka Eron na ụmụ ya ndị ikom bikwasị aka ha n'elu isi ya. ¹⁵ Mosis gburu oke ehi ahụ, were ụfọdụ n'ime obara ahụ, jiri mkpisiaka ya rụta obara tee na mpi niile di n'ebe ichu aja, ido ebe ichu aja ahụ nsọ. Ọ wupuru obara nke fọdurụ n'ukwu ala ala nke ebe ichu aja ahụ. Otu a ka o si doo ya nsọ, ikpuchiri ya mmehie. ¹⁶ Mosis wekwara abuba niile di gburugburu ihe di n'ime afọ ehi ahụ, mba-umeju nke umeju ya, akuru abuo ya na abuba di n'elu ha, kpoọ ya oku n'ebe ichu aja. ¹⁷ Ma oke ehi ahụ, akpukpo ya, anu ya na mgbirị afọ ya, ka o kporo oku n'azu omuma ulo ikwu ahụ dika ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu.

¹⁸ O weere ebule ahụ, chee n'ihu ONYENWE ANYI, dika aja nsure oku. Eron na ụmụ ya ndị ikom bikwasiri aka ha n'elu isi ya. ¹⁹ Mgbe ahụ, Mosis gburu ebule ahụ, fesa obara ya n'akuku niile nke ebe ichu aja. ²⁰ Ọ bowasiri ebule ahụ ntakiri ntakiri, kpoọ isi ya, iberibe anu ya na abuba ya oku. ²¹ Ọ sachara ihe di n'ime afọ ya na ukwu ya niile mmiri, kpoọ ebule ahụ niile oku n'ebe ichu aja. N'ihị na o bu aja nsure oku nke isisi ya di ONYENWE ANYI ezi mma, n'ihị na o bu dika ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu.

²² O kpuputara ebule nke ozo, bu ebule nke ido nsọ, Eron na ụmụ ya ndị ikom bikwasiri aka ha n'elu isi ya. ²³ Mgbe ahụ, Mosis gburu ya, were ụfọdụ n'ime obara ya tee Eron n'onu nti aka nri, na n'isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n'isi mkpuru ukwu nke aka nri ya. ²⁴ Mosis kpọtara ụmụ ndị ikom Eron nso, weere ụfọdụ obara ahụ tee n'onu nti aka nri ha, na n'isi mkpuru aka nke aka nri ha, na n'isi mkpuru ukwu nke aka nri ha. O fesakwara obara n'akuku niile nke ebe ichu aja ahụ. ²⁵ O weere abuba ya, akuku odudu ya nwere abuba, na abuba niile nke kpuchiri ihe di n'ime afọ ya, na mba-umeju nke di n'umeju ya, akuru ya abuo na abuba ha, na apata aka nri ya. ²⁶ O sitere na nkata achicha ahụ a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, nke di n'ihu ONYENWE ANYI, weputa otu ogbe achicha, na otu ogbe achicha a gwakotara mmanu oliv, na otu mbadamba ogbe achicha, tukwasị ha n'elu abuba ndi ahụ, na n'elu apata aka nri ahụ. ²⁷ O tinyere ihe ndi a niile n'aka Eron na ụmụ ya ndi ikom, ha fufere ha n'ihu ONYENWE ANYI dika aja mfufe. ²⁸ Mosis naara ya site n'aka ha, kpoọ ha oku n'elu ebe ichu aja, ya na aja nsure oku, ka o buru aja ido nsọ nke isisi ya di ezi mma, onyinye nsure oku nye ONYENWE ANYI. ²⁹ Mosis werekwara obi ebule ido nsọ ahụ, fufee ya n'ihu ONYENWE ANYI, dika aja mfufe, dika ONYENWE ANYI nyere n'iwu. Nke a bu oke Mosis.

³⁰ Mgbe ahụ, Mosis weere ụfọdụ n'ime mmanụ nsọ ahụ, na ụfọdụ n'ime obara ahụ di n'ebe ichu aja fesa ya Eron na uwe ya, fesakwa ya ụmụ ndi ikom Eron n'uwe ha. Otu a ka o si doo Eron na uwe ya, na ụmụ ya ndi ikom na uwe ha nsọ.

³¹ Mgbe ahụ, Mosis gwara Eron na ụmụ ya ndi ikom si, "Sienu anu ahụ n'onu uzo ulo nzute. Norokwanu n'ebe ahụ rie ya na achicha ahụ di n'ime nkata onyinye ido nsọ, dika a gwara m, si, 'Eron na ụmụ ya ndi ikom ga-eri ya.'" ³² Ihe obula fodoru na anu ahụ na achicha ahụ, ka unu ga-akpo oku." ³³ O siri ha: "Unu esikwala n'onu uzo ulo nzute a puo ruo ubochi asaa, tutu ruo mgbe ubochi ido nsọ unu zuruoke, n'ihị na ido nsọ unu ga-anọ ubochi asaa. ³⁴ Ihe niile e mere n'ubochi taa bu ihe ONYENWE ANYI nyere n'iwu, banyere ichu aja maka mkpuchi mmehie unu." ³⁵ Unu aghaghi

inogide n'onu ụzọ ụlọ nzute ehihie na abali ụbọchi asaa, mezuokwa ihe ONYENWE ANYI nyere n'iwu, ka unu ghara inwu. N'ihu na nke a bu iwu e nyere m.

³⁶ Ya mere, Eron na umu ya ndi ikom mezuru ihe niile dika ONYENWE ANYI si nye n'iwu site n'onu Mosis.

9

Mbido oru ndi nchujaja

¹ N'ubochi nke asato, Mosis kporo Eron na umu ya ndi ikom, na ndi okenye Izrel. ² O gwara Eron si, "Site n'ime igwe ehi were nwa oke ehi i ga-eji chuo aja mmehie. Werekwa ebule na-enweghi ntupo i ga-eji chuo aja nsure oku, nke m ga-eche n'ihu ONYENWE ANYI. ³ O gwakwara umu Izrel si ha, 'Horonu mkpi a ga-eji chuo aja mmehie, na nwa ehi, na nwa aturu na-enweghi ntupo, ndi gbara naani otu afo, a ga-eji chuo aja nsure oku, ⁴ na ehi, na ebule a ga-eji chuo aja udo n'ihu ONYENWE ANYI, tinyere mkpuru oka a gwara mmanu. N'ihu na taa ka ONYENWE ANYI ga-eme ka unu hu ya anya.'"

⁵ Ha wetara ihe ndi a niile bia n'onu ụzọ ụlọ nzute dika Mosis nyere n'iwu. Ogbako umu Izrel niile biara nso guzo n'ihu ONYENWE ANYI. ⁶ Mgbe ahụ, Mosis sirị ha, "Ihe ndi a bu ihe ONYENWE ANYI nyere unu n'iwu idebe, ka ebube ya si otu a puta ihè n'ihu unu."

⁷ Mosis sirị Eron, "Bia nso n'ebe ichu aja. Chuo aja mmehie, na aja nsure oku nke a ga-eji kpuchie mmehie gi na mmehie ndi ahụ niile. Chuo aja onyinye diri ndi ahụ, maka ikpuchiri ha mmehie ha, dika ONYENWE ANYI nyere n'iwu."

⁸ Eron biara nso n'ebe ichu aja, gbuo nwa ehi ahụ ka o buru aja mmehie nke ya. ⁹ Umu Eron buteere ya obara ehi ahụ. O tinyere mkpisiaka ya n'ime obara ahụ tee ya na mpi di n'ebe ichu aja. O wuru obara foduru n'ukwu ala ala ebe ichu aja ahụ. ¹⁰ O kporo abuba ya, na akuru ya abuo, na ihe kpuchiri umeju si n'aja mmehie ahụ oku n'ebe ichu aja dika ONYENWE ANYI nyere Mosis iwu. ¹¹ Ma anu ahụ ya, na akpukpo ya, ka o kporo oku n'azu ebe obibi.

¹² Emesia, o gburu anu e wetara maka aja nsure oku ahụ. Umu ya ndi ikom nyere ya obara anu ahụ, nke o fesara gburugburu ebe ichu aja. ¹³ Ha nyefere ya aja nsure oku ahụ n'aka n'otu ha si boq ya, tinyere isi ya. O kporo ihe niile oku n'ebe ichu aja. ¹⁴ O sachara ihe di n'ime afo ya, na ukwu ya, kpoq ha oku, dika aja nsure oku.

¹⁵ Emesia, Eron wetara onyinye nke di maka ndi mmadu, o were ewu ahụ bu maka mmehie ndi mmadu, gbuo ya, were chuo aja mmehie, dika o mere nke mbu.

¹⁶ O chukwara aja nsure oku n'usoro dika iwu e nyere si di. ¹⁷ O webatakwara aja mkpuru oka ahụ, kporo nke juru ya aka, kpoq ya oku n'elu ebe ichu aja, tinyekwara aja nsure oku nke ututu ahụ.

¹⁸ N'ikpeazu, o gburu ehi na ebule ahụ, nke bu aja udo ndi Izrel. Umu Eron buteere ya obara nke o fesara gburugburu ebe ichu aja. ¹⁹ O chikotara abuba niile di ehi na ebule ndi ahụ n'ahụ, na odudu ha, na abuba kpuchiri ihe ime ha, ya na akuru ha, na abuba kpuchiri umeju ha, ²⁰ tukwasị ha n'obi anu ndi ahụ, kpoq ha oku n'ebe ichu aja. ²¹ Mgbe ahụ, Eron fufere, dika onyinye mfufe, obi anu ahụ, na apata aka nri ha n'ihu ONYENWE ANYI dika Mosis nyere n'iwu.

²² Eron weliri aka ya elu n'ebe umu Izrel no, gozie ha. Emesia, mgbe o chuchara aja mmehie, na aja nsure oku na aja udo, o sitere n'ebe ichu aja ahụ ridata.

²³ Mosis na Eron bara n'ime ulo nzute. Mgbe ha putara, ha goziri oha mmadu ahụ. Mgbe ahụ kwa, ebube ONYENWE ANYI putara ihè nye mmadu niile n'ogbako ahụ. ²⁴ Oku sitekwara n'ebe ONYENWE ANYI no daa, rechapu aja nsure oku ahụ, na abuba ahụ di n'ebe ichu aja. Mgbe ndi Izrel huru ya, ha tiri mkpu onu. Daa, kpuo ihu n'ala.

10

Ọnwụ Nadab na Abihu

¹ Ma ụmụ Eron, Nadab na Abihu, were ọkụ tinye n'ihe ịgụ ọkụ ha, tinyekwa ụda na-esi isi n'ọkụ ahụ, si otu a chee ọkụ na-adighi nsọ n'ihu ONYENWE ANYI, n'uzo megidere ihe e nyere n'iwu. ² N'ihi ya, ọkụ sitere n'ihu ONYENWE ANYI daa rechapu ha, ha nwuru n'ihu ONYENWE ANYI. ³ Mgbe ahụ, Mosis gwara Eron si, "Nke a bụ ihe ONYENWE ANYI bu n'obi mgbe o kwuru si,

" 'N'etiti ndi niile na-abiaru m nso

ka a ga-edo m nso

o bukwa n'ihu oha mmadu,

ka a ga-asopuru m. *' "

Ma Eron gbara nkiti.

⁴ Mgbe ahụ, Mosis kporo Mishael na Elzafan, ụmụ Uziel, nwanne nna Eron si ha, "Bianu nso. Gaanu buputa ozu umunne unu site n'ihu ebe nso, buru ha gaa n'azu ebe obibi." ⁵ Ha biara ghanye aka n'uwe ime ahụ ha buru ha bupu n'azu omuma ulo ikwu, dika Mosis nyere n'iwu.

⁶ Mosis tughariri si Eron na umu ya, Elieza na Itama, "Unu ekwekwala ka ntutu isi unu kpasaa akpasa iziputa na unu na-eru uju. Unu adowakwala uwe unu. N'ihi na o buru na unu emee otu a, unu ga-anwu. Iwe ONYENWE ANYI ga-abiakwasikwa ogbako Izrel niile. Ma ndi ikwu gi, umu Izrel ndi ozo, nwere ike ruo uju n'ihi Nadab na Abihu. ⁷ Ozo, unu ahapula onu uzọ ulo nzute, ka unu ghara inwu, n'ihi na mmanu nsọ nke ONYENWE ANYI di n'ahu unu." Ha mere dika Mosis gwara ha.

⁸ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Eron si, ⁹ "Gi na umu gi ndi ikom agaghi anu mmanya, maobu ihe onunu obula na-aba n'anya mgbe unu na-aba n'ulo nzute ka unu ghara inwu. Agburu unu niile ga-esogide iwu a ruo ogbo niile na-abia. ¹⁰ Oru unu ka o bu ikpa oke n'etiti ihe di nsọ na ihe na-adighi nsọ, na n'etiti ihe di ocha na ihe na-adighi ocha. ¹¹ Oru unu bukwa izi umu Izrel ukpuru niile ONYENWE ANYI nyere ha site n'aka Mosis."

¹² Mosis siri Eron na umu ya ndi ikom foduru, bu Elieza na Itama, "Werenu onyinye mkpuru oka nke foduru site na onyinye nsure oku, nke a kwadoro na-etinyeghi ihe iko achicha obula, bu nke e nyere ONYENWE ANYI. Renu ya n'akuku ebe ichu aja, n'ihi na o bu ihe dikarisiri nsọ. ¹³ Renu ya n'ime ebe nsọ ahụ, n'ihi na o bu oke ruru unu na umu unu ndi ikom site n'onyinye nsure oku e nyere ONYENWE ANYI; n'ihi na nke a bu ihe e nyere m n'iwu. ¹⁴ Ma unu na umu unu ndi ikom na ndi inyom ka o dikwara iri obi anu na apata ya, nke e fufere n'ihu ONYENWE ANYI. Kama, o bu n'ebe di ocha ka unu ga-anọ rie ya. Nke a bu oke enyere unu na umu unu site n'aja udo nke umu Izrel. ¹⁵ Apata ukwu anu nke aja mbuli na obi anu ahụ nke e fufere, ka a ga-eweta ya na abuba ya nye dika onyinye sitere n'oku. A ga-efufe ha n'ihu ONYENWE ANYI dika aja mfufe. Nke a ga-abu oke ruuru unu na umu unu mgbe niile, dika ONYENWE ANYI nyere n'iwu."

¹⁶ Mgbe Mosis juru ajuju banyere mkpi ahụ e ji chuo aja mmehie, o choputara na a kpoola ya oku. O wesoro Elieza na Itama umu ndi ikom Eron iwe si ha, ¹⁷ "Gini mere unu erighi anu ahụ e ji chuo aja mmehie n'akuku ebe nsọ ahụ? O bu nke dikarisiri nsọ; e nyere unu ya maka iwepu omuma ikpe diri ogbako Izrel, na ikpuchi mmehie ha n'ihu ONYENWE ANYI. ¹⁸ Ebe o bu na e webataghi obara ya n'ime Ebe Nso ahụ, unu gaara anọ n'akuku ebe nsọ ahụ rie anu ewu ahụ, dika m nyere unu n'iwu."

¹⁹ Ma Eron zara Mosis si ya, "Lee, taa ka ha churu aja mmehie na aja nsure oku ha n'ihu ONYENWE ANYI. Ma lee udi ihe dakwasiri m. O gaara ato ONYENWE ANYI utu ma

* **10:3** 10:3 A ga-ebulikwa m elu.

a si na m riri anu aja mmehie ndi a n'ubochi di otu a?" ²⁰ Mgbe Mosis nuru nke a, o nwere afọ ojuju n'ih i osisa Eron nyere.

11

Nri di ocha na ndi na-adighi ocha

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis na Eron, si, ² "Gwanu umu Izrel, si, 'N'ime anumanu niile di n'awa, ndi a bu anumanu unu ga-eri. ³ Unu nwere ike iri anumanu obula ukwu ya wara njakpa.* nke na-ataghari onu.†

⁴ " 'Ma o di ufodu ndi na-ataghari nri maobu ndi nwere naani ukwu wara njakpa, unu agaghi eri anu ha. Ha bu inyinya kamel, o bu ezie na o na-ataghari nri, ma ukwu ya awaghi njakpa. Unu agaghi eri ha n'ih i na o bu anu na-adighi ocha. ⁵ Ewi: O na-ataghari nri ya, ma o nweghi ukwu wara njakpa. O bu anu na-adighi ocha nye unu. ⁶ Ewi nkume: O na-ataghari nri ya, ma o nweghi ukwu wara njakpa. O bu anu na-adighi ocha nye unu. ⁷ Ezi: O bu n'ezie na ukwu ya wara njakpa ma o dighi ataghari nri ya. O bu anu na-adighi ocha nye unu. ⁸ Unu emetukwala ozu ha aka maobu rie anu ha, n'ih i na ha bu ihe na-adighi ocha nye unu.

⁹ " 'N'ime ihe niile e kere eke di ndu biri na mmiri, maobu n'iyi nta na n'oke osimiri, unu nwere ike iri udi obula nwere ntu na akpirikpa n'ahu ha. ¹⁰ Ma unu ekwesighi iri ihe obula nke na-enweghi ntu maobu akpirikpa, ma ha bu anu na-enuputa enuputa, maobu na ha so n'anu ndi ozọ di ndu bi na mmiri, unu kwesiri iso ha aso. ¹¹ Ebe ha bu ihe na-aso oyi nye unu, unu ekwesighi iri ha, unu ga-agukwa ozu ha ka ihe na-adighi ocha. ¹² Ihe obula bi n'ime mmiri nke na-enweghi ntu na akpirikpa n'ahu ha, bu nke unu ga-aso aso.

¹³ " 'Ndi a bu nnunu ndi unu ga-aso aso, nke unu na-ekwesighi iri n'ih i na ha bu ihe aru a na-aso oyi: ugo, udele na udele ojii, ¹⁴ ndagbu na ogankwo di iche iche, ¹⁵ ugoloma obula di iche iche, ¹⁶ enyi nnunu, egbe abali, nnunu oke osimiri na egbe di iche iche, ¹⁷ okwukwu nta, komorant na okwukwu ukwu, ¹⁸ okwukwu nwere mpi, okwolo na udele, ¹⁹ ugbala, utu di iche iche, nnunu odu nta‡ na usu.

²⁰ " 'Umu ahuhu niile na-eefe efe nke na-aga ije n'ukwu ano bu ihe ruru aru nye unu, unu agaghi eri ya. ²¹ Ma e nwere ufodu umu ahuhu na-eefe efe nke na-aga ije n'ukwu ano ndi unu nwere ike iri: ndi a bu ndi nwere ogwe ukwu nke ha ji na-awu awu n'ala, ²² ndi a ka unu ga-eri n'etiti ha, igurube di iche iche, na akpankwu di iche iche, na abuzu di iche iche, na ukpana di iche iche. ²³ Ahuhu ndi ozọ niile na-eefe efe, ndi nwere ukwu ano, bu ihe ruru aru. Unu ekwesighi iri ha.

²⁴ " 'Iri ha ga-eme ka unu ruo aruo. Onye obula meturu ozu ha aka ga-abu onye ruru aru site n'oge o bituru ha aka tutu ruo n'abali nke ubochi ahu. ²⁵ Onye obula meturu otu n'ime ozu ha aka ga-asakwa uwe ya, guokwa onwe ya dika onye na-adighi ocha ruo uhuruchi.

²⁶ " 'Anumanu obula ukwu ya na-awasaghi abuo, maobu nke na-adighi ataghari nri ya ugboro abuo, ruru aru. Onye obula meturu ozu ya aka ga-abu onye ruru aru. ²⁷ N'ime anumanu niile na-aga ije n'ukwu ano, anumanu obula na-aga ije n'obuaka ya ruru aru, unu agaghi eri ya. Onye obula meturu ozu ya aka ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. ²⁸ Onye obula ga-ebu ozu ya ga-asa uwe ya, burukwa onye ruru aru ruo uhuruchi, n'ih i na o bu ihe ruru aru n'ebe unu no.

²⁹ " 'N'ime anumanu niile na-enuputa enuputa n'ala, anumanu ndi a bu ndi ruru aru: nkapi, na oke, na agu iyi dika udi ha si di, ³⁰ na oba mmiri,§ na ngwere aghu, na ngwere, na ngwere uzuzu, na ogumagala. ³¹ N'ime ihe niile na-enuputa enuputa

* **11:3** 11:3 Ya bu wara abuo † **11:3** 11:3 Nke na-ata nri ya ugboro abuo ‡ **11:19** 11:19 Maobu, hoopoe § **11:30** 11:30 Maobu, agu ulo

n'ala ndi a ruru aru n'ebe unu no. Onye meturu ozu ha aka ga-abu onye ruru aru tutu ruo uhuruchi ubochi ahụ. ³² Ihe obula nke ozu ha dakwasiri ga-abu ihe ruru aru, maobu osisi, maobu akwa, maobu akpukpo a na-akwa n'ala, maobu akpa, ihe obula nke eji ya eme. A ga-etinye ya na mmiri, o ga-adigide n'ime mmiri tutu ruo uhuruchi, mgbe ahụ ka o ga-adi ocha. ³³ O buru na otu n'ime ihe ndi a adanye n'ite aja, a ga-etiwa ite ahụ. Ihe niile di n'ite ahụ aburula ihe ruru aru. ³⁴ Ihe oriri obula nke mmiri si n'ite a meturu aburula ihe ruru aru. Mmiri onunu obula di n'ime ite ahụ rukwara aru. ³⁵ Ihe obula ozu anumanu di otu a dakwasiri, maobu ite oku eji eghe ihe, maobu ekwu a ga-etiwa ha. N'ihu na ha bu ihe ruru aru, unu ga-agu ha dika ihe ruru aru. ³⁶ O burukwa na ozu anumanu ahụ adaba n'isi iyi, maobu n'olulu mmiri, mmiri ahụ ga-adi ocha, kama onye ga-emetu anu ahụ aka ga-abu onye ruru aru. ³⁷ O buru na ozu anu ahụ adakwasị mkpuru ubi a na-aga iku n'ubi, o gaghi emeru ha. ³⁸ Ma o buru na e tinyere mmiri n'elu mkpuru oghigha ndi ahụ, ozu adakwasị n'elu ya, ha ga-abu ihe ruru aru.

³⁹ “ ‘O buru na anumanu unu kwesiri iri eri anwuo, onye ahụ meturu ya aka ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. ⁴⁰ Onye obula riri ozu anu ahụ, maobu bufuo ozu ya, ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya mmiri.

⁴¹ “ ‘Anumanu obula na-akpughari n'ala bu ihe ruru aru nye unu. Unu erikwala ha. ⁴² Unu agaghi eri anumanu obula na-akpughari n'ala, ma ha na-akpughari n'afọ ha, ma ha na-agaghari n'ukwu anọ, ma ha nwere ukwu di otutu. Ha bu ihe ruru aru. ⁴³ Unu emerula onwe unu site n'iri anumanu ndi a na-akpughari n'ala. Unu abula ndi na-emeru onwe unu site n'anumanu ndi a, maobu mee ka unu buru ndi e meruru site na ha. ⁴⁴ Abu m ONYENWE ANYI Chineke unu. Doonu onwe unu nsọ, n'ihu na adi m nsọ. Unu emerula onwe unu site n'imetu anumanu ndi a na-akpughari n'ala aka. ⁴⁵ Abu m ONYENWE ANYI, onye si n'ala Ijpt kpoputa unu, ka m buru Chineke unu. Unu aghaghi idi nsọ, n'ihu na adi m nsọ.

⁴⁶ “ ‘Ndi a bu usoro iwu metutara umu anumanu, na anu ufe, na anu bi na mmiri, na anu ndi na-arighari arighari n'ala. ⁴⁷ Ka unu si otu a kpaa oke n'etiti ndi ruru aru na ndi di ocha, n'etiti ihe e kere eke di ndu ndi unu nwere ike iri n'ihu na ha di ocha, na ndi unu na-ekwesighi iri n'ihu na ha ruru aru.’”

12

Idi ocha nke nwanyi muru nwa ohuru

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis si ya, ² “Nye umu Izrel iwu ndi a si ha, ‘Mgbe nwanyi turu ime mesia muo nwa nwoke, o ga-abu onye na-adighi ocha ubochi asaa, dika o si adi mgbe o no n'adighi ocha nke nsọ ya n'oge a kara aka. ³ N'ubochi nke asato site n'oge a muru ya, a ga-ebi nwa nwoke ahụ ugu. ⁴ N'ime iri abali ato na ato site n'ubochi nwanyi ahụ musiri nwa ahụ, o ga-anokwa na-adighi ocha nke obara gbara ya. O gaghi emetu ihe di nsọ aka, maobu banye n'ime ebe nsọ, ruo mgbe ubochi ime ya ka o di ocha gasiri. ⁵ Mgbe nwanyi di ime muru nwa nwanyi, o ga-abu onye n'adighi ocha iri ubochi na anọ, dika o si adi mgbe o no na nsọ ya. O ga-echere tutu iri ubochi isii agwusia, ime ya ka o di ocha.

⁶ “ ‘Mgbe ubochi idi ocha ya zuru, ma o muru nwa nwoke maobu nwa nwanyi, o ga-ewetara onye nchujaja n'onu uzọ ulọ nzute otu nwa aturu gbara otu afọ maka onyinye aja nsure oku, na otu nwa kpalakwukwu maobu otu nduru maka onyinye aja mmehie. ⁷ Onye nchujaja ga-anarakwa ha chee ha n'ihu ONYENWE ANYI, churoro ya aja ikpuchi mmehie. Mgbe ahụ ka o ga-adi ocha site n'iso obara ya.

“ ‘Nke a bu usoro iwu dijiri nwanyi obula muru nwa nwoke, maobu nwa nwanyi. ⁸ O buru na aka erughi ya iweta nwa aturu, o ga-eweta umu kpalakwukwu abuo, maobu umu nduru abuo. Otu ga-abu maka aja nsure oku, nke ozọ ga-abu maka aja

mmehie. Onye nchụaja ga-ewere ha chụọrọ ya aja ikpuchi mmehie, ka ọ dika ọcha ọzọ.’”

13

Usoro iwu gbasara ọria elu ahụ

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis na Erọn okwu si ha, ² “Mgbe mmadụ hụrụ etuto, maọbụ ọnya, maọbụ ntupọ na-eko eko n’akpukpọ anụ ahụ ya nke di ka ihe ọria ekpenta na-eweta, a ga-eduru onye ahụ bia n’ihu Erọn onye nchụaja maọbụ umu ya ndi ikom, bu ndi nchụaja. ³ Onye nchụaja ga-eleru ọria ahụ di ya n’ahụ anya. Ọ buru na aji di gburugburu ebe ahụ ebidola icha ọcha, ọ burukwa na ebe ahụ mibara ime, ọ bu ọria ekpenta. Mgbe onye nchụaja leruchara ya anya, ọ ga-ekwuputa na onye ahụ bu onye ruru aru. ⁴ Ọ burukwanu na aji di gburugburu ebe ahụ di ọcha, ma na ebe ahụ emighi emi karia akuku ahụ ya ndi ọzọ, onye nchụaja ga-edebe onye ahụ ebe ọ ga-anọ naani ya abali asaa. ⁵ Mgbe ubochi asaa gasiri, onye nchụaja ga-ele ya ahụ ọzọ. Ọ buru na ọnya ahụ alabeghi, na ọ nwekwaghi mgbanwe obula, a ga-edebekwa ya abali asaa ọzọ. ⁶ Mgbe abali asaa nke a gafekwara, onye nchụaja ga-elekwa ya ahụ ọzọ. Ọ buru na ọ ditula ya mma, na ọnya ahụ agbasaghi n’anu ahụ ya, onye nchụaja ga-asị na ọ di ọcha, n’ihi na ọ bu naani ọnya efu. Onye ahụ ga-asakwa uwe ya mmiri, mgbe ahụ di ọcha. ⁷ Ma ọ buru na ọnya ahụ agbasaa n’ahụ ya mgbe ọ gosichara onye nchụaja onwe ya maka nsacha idi ọcha, ọ ga-alaghachikwa azu ga hu onye nchụaja ahụ ọzọ. ⁸ Onye nchụaja ga-eleru ya anya, ọ buru na onye nchụaja achoputa na ọnya ahụ na-agbasa, ọ ga-agu onye ahụ dika onye ruru aru, ọ bu ọria na-efe efe.

⁹ “Mgbe obula mmadụ nwere ihe di ka ọria na-efe efe n’ahụ ya, a ghaghi ikpotara ya onye nchụaja. ¹⁰ Onye nchụaja ga-ele anya n’akuku anụ ahụ ya zara aza ichoputa ma ọ di ọcha, ma aji di gburugburu ebe ahụ ọ na-acha ọcha, na ihukwa ma ọ nwere ọnya di gburugburu ebe ahụ. ¹¹ Ọ buru na onye nchụaja ahụ ihe ndi a, ọ bu ọria ekpenta n’ezie. Ọ ga-agukwa onye ahụ dika onye ruru aru. A gaghị edebekwa ya ile ya ahụ, n’ihi na ọ burulari onye ruru aru.

¹² “Ọ buru na onye nchụaja elee onye ahụ anya hu na ọria ọcha ahụ enuputala n’akuku ahụ ya niile, site n’ukwu ya ruo n’isi ya, ¹³ onye nchụaja a ga-eleru ya anya, ọ buru na ọria ahụ enuputala n’ahụ ya niile, ọ ga-ekwuputa na onye ahụ di ọcha, ebe ọ bu na ọria ahụ enuputala mee ka anụ ahụ ya chawa ọcha. ¹⁴ Ma ọ buru na e nwere akuku ahụ ya ọnya ọ huru putara, ọ ga-agu ya dika onye na-adighi ọcha. ¹⁵ Onye nchụaja ga-enyocha ọnya ahụ. Kwuputa na onye ahụ ruru aru. Ọnya ahụ ruru aru n’ihi na ọria ekpenta ka ọ bu. ¹⁶ Ọ buru n’onyahụ agbanwe na-acha ọcha, ha ga-agakwuru onye nchụaja. ¹⁷ Onye nchụaja ga-ele ya ahụ. Ọ buru na ọnya niile ahụ na-acha ezi ọcha, onye nchụaja ga-agu ya dika onye na-enweghi ntupọ. Ndi di ọcha ka ha ga-abu.

¹⁸ “Ọ buru na etuto toro mmadụ n’ahụ alaa, ¹⁹ ma akpukpọ anụ ahụ ya anogide na-acha ọcha, maọbụ na-acha obara obara, a ga-ejekwuru onye nchụaja ka ọ lee ya anya n’ahụ. ²⁰ Ọ buru na onye nchụaja achoputa na e nwere ọria di n’okpuru akpukpọ ahụ ya, choputakwa na aji ya na-acha ọcha, onye nchụaja ga-agu mmadụ ahụ dika onye ruru aru, n’ihi na ekpenta esitela n’etuto ahụ puta. ²¹ Ọ buru na onye nchụaja achoputa na aji ọcha adighi n’akpukpọ ahụ ya, choputakwa na ọnya ahụ abanyeghi n’ime, onye nchụaja ga-edebe onye ahụ ubochi asaa. ²² N’ime ubochi asaa ahụ, ọ buru na ọnya ahụ abaa uba karia ka ọ di na mbu, onye nchụaja ga-agu mmadụ ahụ dika onye na-adighi ọcha. Ọ bu ọria na-emeru emeru ka ọ bu. ²³ Ma ọ buru na ọ baghi uba karia, onye nchụaja ga-agu mmadụ ahụ dika onye di ọcha, n’ihi na ihe a bu etuto lara ala.

²⁴ “Ọ buru na oku agbaa mmadu, mee ka onya puta ya n’ahu: o buru na onya ahụ ebido na-acha obara obara, maobu na-acha ezigbo ocha, ²⁵ onye nchujaja ga-elezi onye di otu a anya. O buru na aji di gburugburu ebe onya ahụ di na-acha ocha, maobu na onya ahụ mibara ime kari, o ghoala ekpenta nke si n’onyahụ nuputa. Onye nchujaja ga-agu mmadu ahụ dika onye na-adighi ocha. O bu oria ekpenta. ²⁶ Ma o buru na onye nchujaja elee ya hu na aji di gburugburu ebe ahụ adighi ocha, o burukwa na o dighi ala kari akpukpo ahụ, na o na-anacha, mgbe ahụ onye nchujaja ga-edebe onye ahụ iche ubochi asaa. ²⁷ N’ubochi nke asaa, onye nchujaja ga-elezi onye ahụ anya nke oma. O buru na o choputara na onya ahụ na-abasaa n’akpukpo ahụ ya, onye nchujaja ga-agu onye ahụ dika onye na-adighi ocha. Oriahụ na-emeru emeru ka o bu. ²⁸ Ma o buru na o gbanweghi, burukwa na o basaghi n’akpukpo ahụ ma o na-anacha, o bu ihe oziza sitere n’oku rere onye ahụ, onye nchujaja ga-agu ya dika onye di ocha, n’ihi na o bu apa onya lara ala.

²⁹ “O buru na nwoke maobu nwanyi obula enwee onya n’isi, maobu na nti ya, ³⁰ onye nchujaja ga-elezi onya ahụ anya. O buru na o di ala kari akpukpo ahụ ya, o burukwa na aji di na ya na-acha odo odo di irighiri, onye nchujaja ga-agu ha dika ndi na-adighi ocha. O bu oria na-emeru emeru nke di n’isi maobu n’agba. ³¹ Ma o buru na onye nchujaja achoputa na onya ahụ adighi abasa abasa, maobu na aji di n’ebe ahụ adighi eji ojii, onye nchujaja ga-edebe onye ahụ ubochi asaa. ³² N’ubochi nke asaa onye nchujaja ga-elezi onya ahụ anya. O buru na onya ahụ abasaghi kari, o buru na o nweghi aji na-acha edo edo, o burukwa na o mibaghi emiba, ³³ o ga-akpuchapu aji niile di n’akuku ebe ahụ onya mere ya, ma o gaghi akpuchapu aji di n’onyahụ n’onwe ya. Onye nchujaja ga-edebe onye ahụ ubochi asaa. ³⁴ N’ubochi nke asaa, onye nchujaja ga-elezi onya ahụ anya. O buru na o basaghi kari, maobu mibanye n’ime kari anu ahụ, a ga-agu mmadu ahụ dika onye di ocha. O ga-apu sachaa uwe ya, buru onye di ocha. ³⁵ Ma o buru na mgbe a guchara ya n’onye di ocha onya ahụ emesia basaa n’ahu ya. ³⁶ Onye nchujaja ga-ele ya anya. O buru na onya ahụ agbasaala n’akpukpo ahụ ya, onye nchujaja a gaghi achowa aji na-acha edo edo. Onye ahụ ruru aru. ³⁷ Ma o buru n’uche onye nchujaja na onya ahụ adighi abasa abasa, o burukwa na aji ojii epuputala n’ebe ahụ, onya ahụ alaala. Onye di ocha ka mmadu ahụ bu. Onye nchujaja ga-ekwuputa na o di ocha.

³⁸ “Mgbe nwoke maobu nwanyi obula nwere ntupo ocha n’anu ahụ ya, ³⁹ onye nchujaja ga-ele ya ahụ. O buru na ntupo ahụ adighi achazi ezi ocha, o bu oko nuputara onye ahụ n’ahu. Onye ahụ di ocha.

⁴⁰ “Mgbe aji na-adighikwa nwoke n’isi, o bu isi nkwocha, onye ahụ di ocha. ⁴¹ Otu aka ahụ, o buru na isi ya esite n’egedege ihu ya kwochasia, o bughị ekpenta, onye di ocha ka o bu. ⁴² Kama o buru na onye ahụ enwee etuto n’isi ya maobu n’egedege ihu ya nke na-acha obara obara, na ocha ocha, o nwere ike buru oria ekpenta na-enuputa ya n’isi maobu n’egedege ihu. ⁴³ N’ihi ya, onye nchujaja ga-elezi ya anya. O buru na etuto ahụ toro ya n’isi maobu n’egedege ihu na-acha obara obara, na ocha ocha, o ga-abu na o ghoala oria ekpenta. ⁴⁴ Onye nchujaja ga-agu ya dika onye ekpenta. O bukwa onye ruru aru, n’ihi onya ahụ di ya n’isi.

⁴⁵ “Onye obula a choputara na o bu onye ekpenta ga-eyi uwe dokara adoka, hapu agiri isi ya ka o dika nke onye ara. O ga-ekpuchi elu ebugbere onu ya, na-eti mkpu na-asị, ‘Onye ruru aru ka m bu. Onye ruru aru ka m bu!’ ⁴⁶ Ubochi niile nke o no n’oria ahụ, o gaghi ebi n’ime obodo n’etiti umu mmadu n’ihi na onye ruru aru ka o bu.

⁴⁷ “Ọ buru na a huru ntupo yiri ntupo oria na-eefe efe n’uwe aji anu maobu n’uwe ogho ocha, ⁴⁸ maobu n’akpukpo anu obula, maobu n’ihe obula e ji akpukpo aji anu maobu uwe ogho ocha, uwe a kpara akpa, maobu nke a turu atu mee. ⁴⁹ Ọ burukwa na ntupo di n’uwe ahụ, maobu n’akpukpo anu ahụ, maobu nke a kpara akpa, maobu nke aturu atu, maobu n’ihe akpukpo anu obula na-acha ahijia ndu maobu uhie uhie, o nwere ike ibu oria na-eefe efe. A ga-ewegara onye nchujaja uwe ahụ ka o lezie ya anya. ⁵⁰ Onye nchujaja ga-ele ya anya, were ya debe ya iche ubochi asaa. ⁵¹ N’ubochi nke asaa, onye nchujaja ga-ele ya anya ozọ. Ọ buru na ntupo ahụ agbasaa n’uwe ahụ maobu n’ihe ahụ a kpara akpa, maobu n’ihe ahụ a turu atu, maobu n’ihe akpukpo anu ahụ, n’ime ubochi asaa ndi a, n’agbanyeghi ihe e ji ha eme, o bu oria ojoo na-eefe efe. Ihe ahụ bu ihe ruru aru. ⁵² A ga-akpo uwe ahụ, maobu akwa aji anu ahụ, maobu akwa aji anu a kpara akpa, maobu akwa ogho ocha ahụ, maobu ihe akpukpo anu obula oku, n’ihi na oria na-eefe efe di n’ime ya, n’ihi na oria na-eweta mbibi ka o bu. A ghakwaghi iji oku rechapu ya.

⁵³ “Ma o buru na onye nchujaja ahụ ele hu na ntupo ahụ agbasaghi n’uwe ahụ, maobu n’akwa ahụ a kpara akpa, maobu akwa a turu atu, maobu n’ihe akpukpo anu ahụ obula. ⁵⁴ Ọ ga-enye iwu ka a saa ihe ndi ahụ niile mmiri, wezugakwa ya iche ruo ubochi asaa ozọ. ⁵⁵ Mgbe a sachara ihe ahụ mmiri, onye nchujaja ga-ele ya anya ozọ. Ọ buru na ntupo ahụ agbanwebeghi, o buru na o na-achakwa dika o si acha na mbu, mgbe ubochi ndi a gasiri, o bu ezie na o gbasaghi, o bu ihe ruru aru. A ga-akpo ya oku, ma ntupo ahụ o di n’ihu uwe ahụ maobu n’azu ya. ⁵⁶ Ma o buru na onye nchujaja elee ya anya hu na ucha ntupo di n’ihe ahụ adighi ukwu n’ihi nsacha a sachara ya na mmiri, o ga-achakapu akuku uwe ahụ, maobu akwa ahụ a kpara akpa maobu nke a turu atu. ⁵⁷ Ọ buru na ntupo ahụ emesia puta ozọ n’uwe ahụ, maobu n’akwa ahụ a kpara akpa, maobu nke a turu atu, maobu n’akpukpo anu ahụ, o gosiri na o na-agbasa agbasa. Ihe obula nwere ntupo ahụ ka a ga-akpo oku. ⁵⁸ Uwe maobu ihe a kpara akpa, maobu ihe a turu atu, maobu ihe akpukpo anu obula a sara mmiri nke ntupo di na ya puru, a ga-asa ya mmiri ozọ. Ọ ga-abukwa ihe di ocha.”

⁵⁹ Ndi a bu usoro iwu metutara ntupo dika ntupo oria na-eefe efe nke di n’uwe aji anu maobu uwe ogho ocha, maobu n’ihe a kpara akpa maobu n’ihe a turu atu, maobu n’ihe akpukpo anu. Iwu ndi a ga-enye aka ichoputa ma ha ruru aru, maobu na ha di ocha.

14

Usoro ido ulo na ndi ekpenta ocha

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis, si, ² “Ndi a bu usoro iwu gbasara onye oria ekpenta n’oge a na-eme mmemme idi ocha ya, mgbe e dutere ya biakwute onye nchujaja. ³ Onye nchujaja ga-apu gaa n’azu ebe obibi nodu n’ebe ahụ lee ya ahụ, ichoputa ma oria ekpenta ya o laala n’ezie. Ọ buru na oria ya alaala, ⁴ onye nchujaja ga-enye iwu ka e weta nnunu abuo di ndu, na ufodu osisi sida, na eriri ogho uhie, na hisop, maka onye ahụ a ga-emere mmemme idi ocha. ⁵ Onye nchujaja ga-enye iwu ka e gbuo otu n’ime nnunu abuo ahụ n’elu mmiri e si n’odo mmiri na-aso aso kute nke di n’ime ite aja. ⁶ Ọ ga-ewere nnunu nke ozọ di ndu, ya na osisi sida ahụ, na ogho uhie ahụ, na hisop ahụ, denye ha n’ime obara nnunu ahụ e gburu n’elu mmiri ahụ. ⁷ Mgbe ahụ, onye nchujaja ga-eefe obara ahụ ugboro asaa n’ahụ onye ahụ a na-eme ka o di ocha site n’oria ekpenta. Ọ ga-ekwuputakwa na a gwoola onye ahụ. Emesia, o ga-ahapu nnunu ahụ ka o felaa n’ohia.

⁸ “Onye ahụ e mere ka o di ocha ga-asacha uwe ya, kpuchaa ntutu isi ya, saakwa ahụ ya. Mgbe ahụ, o ga-adi ocha. Emesia, o ga-esoro ndi mmadu biri n’obodo. Ma o gaghi abanye n’ulo nke aka ya tutu ubochi asaa agafee. ⁹ N’ubochi nke asaa, o

ga-akpuchapụ ntutu isi ya, na afuonụ ya, na ikuanya ya, na aji ndi ozo di ya n'ahu. O ga-asa uwe ya na ahụ ya niile. Mgbe ahụ, a ga-agụ ya n'onye di ocha.

¹⁰ "N'ubochi nke asato, o ga-ewere ebule abuo na-enweghi ntupo, na otu nne aturu nke na-enweghi ntupo gbara otu afo, ya na iri iko oka a kworo nke oma a gwakotara mmanu oliv maka aja mkpuru oka, na otu iko mmanu. ¹¹ Onye nchujaja ahụ lere ya ahụ si na ha di ocha, ga-ewere aja ndi a, ha na onye ahụ a na-aga ime ka o di ocha chee n'ihu ONYENWE ANYI n'onu uzọ ulọ nzute.

¹² "Mgbe ahụ, onye nchujaja ahụ ga-ewere otu n'ime umu ebule ahụ, na otu iko mmanu chuo ya dika onyinye aja ikpe omuma. O ga-efufe ha n'ihu ONYENWE ANYI dika aja mfufe. ¹³ O ga-egbu nwa ebule ahụ n'akuku ebe nsọ ahụ, n'ebe a na-anọ egbu anu aja mmehie na aja nsure oku. O bu onye nchujaja ga-ewere anu aja ikpe omuma a, dika o were nke aja mmehie. O bu ihe dikarisiri nsọ. ¹⁴ Onye nchujaja ahụ ga-ewere ufodu n'ime obara aja ikpe omuma ahụ, tee n'onu nti aka nri nke onye ahụ a na-eme ka o di ocha. O ga-etekwa ya n'isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n'elu isi mkpuru ukwu nke ukwu aka nri ya. ¹⁵ Emesia onye nchujaja ga-awunyetu mmanu oliv ahụ n'obuaka nke aka ekpe ya, ¹⁶ o ga-aranye otu mkpisiaka nri ya n'ime mmanu di n'obuaka ya, o ga-ewere mkpisiaka ya fesa ufodu n'ime ya ugboro asaa n'ihu Onyenwe anyi. ¹⁷ Onye nchujaja ga-ewere mmanu ahụ foduru n'obuaka ya tee ya onye ahụ n'onu nti aka nri nke onye ahụ a na-aga ime ka o di ocha, na n'isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n'isi mkpuru ukwu nke aka nri ya, n'elu obara aja ikpe omuma ahụ mee. ¹⁸ O ga-ete mmanu ahụ foduru n'aka ya, n'isi onye ahụ a na-eme ka o di ocha. Onye nchujaja ga-ekpuchikwara ha mmehie ya n'ihu Onyenwe anyi.

¹⁹ "Mgbe ahụ, onye nchujaja ga-achụ aja mmehie, kpuchiere onye ahụ a ga-eme ka o di ocha site na-adighi ocha ha mmehie ya. Emesia, onye nchujaja ga-egbu aja nsure oku ahụ, ²⁰ were ya na onyinye mkpuru oka choro onye ahụ aja, maka ikpuchiri ya mmehie ya. Mgbe ahụ, a ga-agụ onye ahụ n'onye di ocha.

²¹ "O buru na o bu ogbenye onye na-enweghi ike iweta ihe ndi a, ha aghaghi iwere otu nwa ebule dika aja ikpe omuma nke a ga-efufe n'ihia aja ikpuchi mmehie ha, O ga-ewetakwa iko oka a kworo nke oma asaa maobu ihe otutu efaa a gwara mmanu oliv dika aja mkpuru oka, ya na otu iko mmanu. ²² O ga-ewetakwa nduru abuo maobu kpalakwukwu abuo, nke obula o nwere ike iweta. Otu ga-abu maka aja mmehie, nke ozo ga-abu maka aja nsure oku.

²³ "O ga-ewere ha nye onye nchujaja n'onu uzọ ulọ nzute n'ihu ONYENWE ANYI, n'ubochi nke asato ya, maka ime ka ha di ocha. ²⁴ Onye nchujaja ga-ewerekwa nwa aturu aja ikpe omuma ahụ, ya na otu iko mmanu oliv ahụ, fufee ha n'ihu ebe ichu aja nye ONYENWE ANYI. ²⁵ O ga-egbu nwa aturu aja ikpe omuma ahụ, were ufodu obara ya tee n'onu nti aka nri onye ahụ a na-aga ime ka o di ocha, na n'isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n'isi mkpuru ukwu nke aka nri ya. ²⁶ Onye nchujaja ahụ ga-awunye ufodu mmanu oliv ahụ n'obuaka nke aka ekpe ya, ²⁷ o ga-ewere mkpisiaka nri ya fesa ufodu mmanu ahụ nke di n'obuaka ya ugboro asaa n'ihu ONYENWE ANYI. ²⁸ O ga-etekwa ufodu mmanu ahụ di n'aka ya n'ebe ndi ahụ o tere obara ikpe omuma ahụ, nke bu n'onu nti onye ahụ nke a na-eme ka o di ocha, na n'isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n'isi mkpuru ukwu nke aka nri ya. ²⁹ Mmanu nke foduru n'aka ya ka onye nchujaja ga-ete n'isi onye ahụ a na-eme ka o di ocha, ikpuchi mmehie ha n'ihu ONYENWE ANYI. ³⁰ Emesia, o ga-eji nduru abuo ahụ maobu kpalakwukwu abuo ahụ, nke obula o nwere ike iweta, chuo aja. ³¹ Otu ga-abu maka aja mmehie, nke ozo ga-abu maka aja nsure oku, ha na aja mkpuru oka. N'uzo di otu a, onye nchujaja ga-ekpuchiri ya mmehie ya n'ihu ONYENWE ANYI, bu onye ahụ a na-eme ka o di ocha."

³² Ndi a bu usoro iwu diri onye obula e sitere n'oria ekpenta mee ka o di ocha, onye aka ya na-erughi iweta ihe o kwesiri iweta, bu nke e ji eme ka o di ocha.

Oria na-efe efe di n'ulo

³³ ONYENWE ANYI gwara Mosis na Eron okwu si, ³⁴ "Mgbe unu banyere ala Kenan, bu ala ahụ m na-enye unu, o buru na o nwee ulo obula m webatara oria na-efe efe, ³⁵ onyenwe ulo ahụ ga-ejekwuru onye nchujaja si ya, 'Ahula m ihe yiri oria na-efe efe n'ulo m.' ³⁶ Onye nchujaja ahụ ga-enye iwu ka a kwapusia ihe niile di n'ulo ahụ tupu o gaa lezie ulo ahụ anya, ka ihe niile di n'ulo ahụ ghara ibu ihe ruru aru, ma o buru na achoputa oria na-efe efe n'ulo ahụ. Mgbe a kwaputasi ihe di n'ulo ahụ, onye nchujaja ga-aga lee ulo ahụ. ³⁷ O ga-ele ntupo di n'ahu ulo ahụ. O buru na ntupo ahụ na-acha ahijia ndu ahijia ndu, maobu obara obara,* o burukwa na ha miri emi karija aja ulo ahụ n'ile anya, ³⁸ onye nchujaja ga-esi n'onu uzọ ulo ahụ puo, kpochie ulo ahụ ubochi asaa. ³⁹ N'ubochi nke asaa, onye nchujaja ga-aloghachi bia lee ulo ahụ ozo. O buru na ntupo ahụ agbasaala n'aja ulo ahụ, ⁴⁰ onye nchujaja ga-enye iwu ka e tida akuku aja ulo ahụ bufuo ya n'ebe a na-ekpofu ihe ruru aru n'azu obodo. ⁴¹ O ga-enyekwa iwu ka a kpuchaa aja ulo niile di n'ime ulo ahụ, bufukwaa aja niile a kpuchaputara n'ebe a na-ekpofu ihe ruru aru n'azu obodo. ⁴² A ga-ebute nkume ozo jiri ha dochie ndi ahụ e bupusiri. A ga-ejikwa uru ohuru tee ulo ahụ ozo.

⁴³ "Ma o buru na ntupo ahụ aputa ozo, mgbe e bupusiri nkume ndi ahụ, ma mgbe a kpuchasiri aja ulo ma techikwaa ya, ⁴⁴ onye nchujaja ga-abia lee ya. O buru na o hu na ntupo ahụ agbasaala ozo, o ga-agu ulo ahụ dika ihe ruru aru, n'ih na ntupo ahụ bu oria na-efe efe. ⁴⁵ O ga-enye iwu ka a kwatuo ulo ahụ bufukwaa ihe niile e jiri ruo ya, nkume niile, osisi niile na uru niile, n'ebe a na-ekpofu ihe ruru aru n'azu obodo.

⁴⁶ "Onye obula banyere n'ulo ahụ n'oge e mechiri ya, ga-abu onye ruru aru ruo n'oge uhuruchi. ⁴⁷ Onye obula dinara ala maobu rie nri n'ime ya, ga-asacha uwe ya.

⁴⁸ "Ma o buru na onye nchujaja abia hu na ntupo ahụ aputaghi ozo, mgbe e techara ulo ahụ uru nke ugboro abuo, o ga-agu ya n'ulo di ocha, n'ih na oria ahụ na-efe efe alaala. ⁴⁹ O ga-ejikwa nnunu abuo, na osisi sida, na ogbo uhie, na osisi hisop mee mmemme ido ihe ocha. ⁵⁰ O ga-egbu otu n'ime nnunu ndi ahụ n'elu mmiri e si n'iyi na-aso aso kute, nke di n'ime ite aja. ⁵¹ O ga-edenye osisi sida ahụ, na ogbo uhie ahụ, na osisi hisop ahụ, n'ime obara nnunu ahụ na mmiri ahụ. O ga-efesa obara ahụ n'ulo ahụ ugboro asaa. ⁵² O bu obara nnunu ahụ, na mmiri ahụ, na nnunu nke ozo ahụ di ndu, na osisi sida ahụ na hisop ahụ, na ogbo uhie ahụ ka o ga-eji mee ka ulo ahụ di ocha. ⁵³ O ga-ahapu nnunu ahụ di ndu ka o fepu felaa n'ohia di n'azu obodo. Nke a ga-abu otu e si kpuchiere ulo ahụ mmehie ya. O ga-adikwa ocha."

⁵⁴ Ndi a bu usoro iwu metutara oria ekpenta, na oko, ⁵⁵ na oria na-efe efe di n'uwe maobu n'ulo, ⁵⁶ maobu etuto, maobu ntupo, maobu onya. ⁵⁷ Iwu ndi a ga-enye aka imata ihe ruru aru maobu ihe na-adighi ocha.

Ndi a bu usoro iwu metutara oria ekpenta na oria na-efe efe.

15

Ihe nsoputa ndi na-ebute adighi ocha

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis na Eron okwu si ha, ² "Gwa umu Izrel okwu si ha, 'Nwoke obula ihe nsoputa si n'ahu ya na-asoputa, bu onye ruru aru. ³ Onye ahụ ruru aru mgbe ihe ahụ si ya n'ahu na-asoputa, ruokwa aru mgbe ihe ahụ kwusiri iso. Otu a ka ihe osusọ ahụ si eme ka onye ahụ ruo aru.

* 14:37 14:37 Nke na-acha mmanu nri mmanu nri

4 “ The ọbụla onye ahụ ji anọdu ala, maọbu nke o ji dinaa bu ihe ruru aru. 5 Onye ọbụla meturu ihe ndina ya aka ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya, na ahụ ya mmiri. 6 Onye ọbụla noduru ala n’ihe onye ahụ noduru ala n’oge ahụ o bu onye ruru aru, ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya, na ahụ ya mmiri.

7 “ ‘Onye ọbụla meturu nwoke ahụ ihe si n’ahụ ya na-asoputa aka ga-asa uwe ya na ahụ ya mmiri, buru onye ruru aru ruo uhuruchi.

8 “ ‘Onye ọbụla di ọcha nke onye ahụ busara onu mmiri ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya na ahụ ya mmiri.

9 “ ‘The ọbụla onye ahụ ji anokwasị n’elu anumanu o na-agba ga-abu ihe ruru aru. 10 Onye ọbụla ga-eburu, maobu metu ihe ọbụla o ji nodu ala aka ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya na ahụ ya mmiri.

11 “ ‘O buru na nwoke ahụ ruru aru ebughi uzọ saa aka ya tupu o metu mmadu aka, onye ahụ o meturu aka ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya na ahụ ya mmiri.

12 “ ‘A ga-etiwa ite aja ọbụla onye ahụ meturu aka, jiri mmiri nachaa ihe osisi ọbụla o meturu aka.

13 “ ‘Mgbe e mere ka onye ahụ buru onye di ọcha site n’ihe nsoputa a, o ga-anọ ubochi asaa maka idi ọcha ya. O ga-asa uwe ya na ahụ ya n’ime mmiri na-aso aso tupu o buru onye di ọcha. 14 N’ubochi nke asato, o ga-ewere nduru abuo maobu umu kpalakwukwu abuo bia n’ihu ONYENWE ANYI n’onu uzọ ulọ nzute, were ha nye onye nchujaja. 15 Onye nchujaja ga-eji ha choro ya aja n’ebe ahụ. Otu n’ime nnunu abuo ahụ ga-abu maka aja mmehie, nke ozo maka aja nsure oku. N’uzo di otu a, o ga-ekpuchiri nwoke ahụ mmehie ya n’ihu ONYENWE ANYI n’ihi ihe osuso ahụ.

16 “ ‘Nwoke ọbụla mkpuru nwa ya si ya n’amu puo, ga-asa ahụ ya nke oma, buru onye ruru aru ruo uhuruchi. 17 A ga-asacha ihe ọbụla mkpuru nwa ahụ meturu, maobu akwa maobu akpukpo anu. Ha ga-abu ihe ruru aru ruo uhuruchi. 18 Mgbe nwoke na nwanyi dinakoro, ma nwoke ahụ anyuputa mkpuru nwa, ha abuo ga-asa ahụ ha nke oma, buru ndi ruru aru ruo uhuruchi.

19 “ ‘Mgbe ọbara si nwanyi n’ahụ puo dika o kwesiri n’oge a kara aka n’onwa ọbụla, nwanyi ahụ ga-abu onye ruru aru ubochi asaa. Onye ọbụla meturu ya aka n’oge a ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi.

20 “ ‘The ọbụla o dinara n’elu ya n’oge a, maobu ihe o nokwasiri n’elu ya ga-arụ aru. 21 Onye ọbụla meturu ihe ndina ya aka, ga-asa uwe ya na ahụ ya. O ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. 22 Onye meturu ihe o ji nodu ala aka ga-asa uwe ya na ahụ ya. O ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. 23 O burukwa na o bu ihe ndina ya, maobu ihe ozo nke o ji nodu ala, onye ọbụla meturu ya aka ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi.

24 “ ‘Nwoke dinakwuru nwanyi ọbara si n’ahụ ya na-aputa, o buru na ọbara ahụ emetu ya, o ga-abu onye ruru aru abali asaa. Ihe ndina ọbụla o dinara n’elu ya ga-abu ihe ruru aru.

25 “ ‘O buru na ọbara si nwanyi n’ahụ na-aputa agafee oge o kwesiri ikwusi maobu na o putara n’oge o na-ekwesighi iputa, nwanyi ahụ ga-anogide buru onye ruru aru ogologo ubochi ndi ahụ niile ọbara ahụ si ya n’ahụ na-aputa. 26 Ihe ọbụla o dinara n’elu ya mgbe ọbara si ya n’ahụ na-aputa, maobu ihe ọbụla o noduru ala n’elu ya, ga-abu ihe ruru aru, dika mgbe ọbara nke oge a kara aka. 27 Onye ọbụla meturu ihe ndina ya maobu ihe o noduru ala n’elu ya aka, ga-aru aru ruo uhuruchi. O ga-asakwa uwe ya na ahụ ya mmiri.

28 “ ‘Mgbe ọbara ahụ kwusiri, o ga-agu ubochi asaa site n’oge o kwusiri. Mgbe abali asaa ahụ zuru, o ga-abu onye di ọcha. 29 N’ubochi nke asato, o ga-ewere nduru abuo

maọbụ ụmụ kpalakwukwu abụọ, nye onye nchụaja n'ọnu ụzọ ụlọ nzute. ³⁰ Onye nchụaja ahụ ga-eji otu chụọrọ ya aja mmehie, werekwa nke ọzọ chụọrọ ya aja nsure ọkụ. N'ụzọ dị otu a, ọ ga-ekpuchiri ya mmehie ya n'ihu ONYENWE ANYI, n'ihu adighi ọcha nke ihe ọsụsọ ya.

³¹ “ ‘Unu ga-ekewapụ ụmụ Izrel site n'ihe ndị ahụ na-emeru ha, ka ha ghara inwu n'ọnọdụ adighi ọcha ha n'ihu imeru ụlọ nzute m, nke di n'etiti ha.’ ”

³² Ndị a bụ usoro iwu gbasara ndi ikom ihe si n'ahụ ha na-asoputa, na ndi ikom ruru aru n'ihu mkpuru nwa si ha n'ahụ puo. ³³ O bukwa iwu diri nwanyi obara si n'ahụ ya puo n'oge a kara aka, na nwoke maobu nwanyi obula ihe si n'ahụ ya na-asoputa, na nke diri nwoke obula ya na nwanyi ga-edinakọ n'oge nwanyi ahụ bu onye ruru aru.

16

Ubochi mkpuchi mmehie

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu mgbe umu ndi ikom Eron abuo ndi ahụ bįara n'ihu ONYENWE ANYI nwusiri. ² ONYENWE ANYI siri Mosis, “Gwa nwanne gi nwoke Eron si ya ka o ghara ibata mgbe obula o chorọ, n'ime Ebe ahụ Kachasi Nso nke di n'azu akwa mgbochi, nke di n'ihu ebe mkpuchi mmehie di n'elu igbe ogbugba ndu ahụ, ma o bughi ya o ga-anwu. N'ihu na aga m aputa ihè n'ime igwe ojii di n'elu ebe mkpuchi ahụ.

³ “Otu a ka Eron ga-esi na-abata n'Ebe ahụ Kachasi Nso. O ga-eweta nwa oke ehi n'ihu aja mmehie, na ebule o ga-eji chuo aja nsure oku, ⁴ O ga-eyikwasị onwe ya uwe mwuda ocha,* ya na uwe ime ahụ di ocha. O ga-eke gburugburu ukwu ya ihe ike n'ukwu akwa ocha, keekwa akwa ocha n'isi ya. Ndi a bu uwe di nsọ, n'ihu ya, o ga-ebu uzọ saa ahụ tupu o na-eyi ha. ⁵ O ga-esi n'aka ogbakọ umu Izrel nata mkpi abuo n'ihu aja mmehie, na otu ebule n'ihu aja nsure oku.

⁶ “Eron ga-eweta oke ehi nke ya, maka aja mmehie iji kpuchie mmehie nke ya na nke ezinaulo ya. ⁷ Emesia, o ga-ewere mkpi abuo ndi ahụ chee ha n'ihu ONYENWE ANYI n'onu uzọ ulọ nzute ahụ. ⁸ O ga-efe nza n'isi mkpi abuo ahụ, ichoputa nke diri ONYENWE ANYI nke ozọ aburu nke o ga-ahapu. ⁹ Mkpi ahụ nza mara ga-abu nke ONYENWE ANYI, ya ka Eron ga-egbu dika aja mmehie. ¹⁰ Ma mkpi ahụ nke nza mara dika ewu na-ewere onodu iburu mmehie ka a ga-eche na ndu n'ihu ONYENWE ANYI, n'ihu iji ya mee mmemme mkpuchi mmehie, a ga-ahapu ya ka o buru mmehie niile kpafuo n'ozara.

¹¹ “Eron ga-eweta oke ehi maka aja mmehie nke ya onwe ya, iji kpuchie mmehie ya na nke ezinaulo ya. O ga-egbu oke ehi ahụ maka aja mmehie nke ya onwe ya. ¹² O ga-esite n'ebe ichu aja di n'ihu ONYENWE ANYI were ihe igu oku juputara n'icheku oku. O ga-ewerekwa uda na-esi isi utọ ruru mkpoju aka abuo, were ha bata n'ime akuku nke ozọ nke akwa mgbochi ahụ. ¹³ N'ebe ahụ o ga-awunye uda ndi ahụ na-esi isi utọ n'elu icheku oku ahụ n'ihu ONYENWE ANYI, ka anwuru oku nke uda ndi a kpuchie ebe mkpuchi mmehie ahụ di n'elu Ihe Ama ahụ ka o ghara inwu. ¹⁴ O ga-ewebatakwa ufodu obara oke ehi ahụ, jiri mkpisiaka ya fesa ya n'ihu ebe mkpuchi mmehie ahụ, n'akuku owuwa anyanwu, fesakwa ya ugboro asaa n'ihu ebe mkpuchi mmehie ahụ.

¹⁵ “Emesia, o ga-esi n'ebe ahụ puo gaa gbuo mkpi aja mmehie umu Izrel, werekwa obara ya bata n'azu akwa mgbochi fesa ya n'elu ebe mkpuchi mmehie ahụ, na n'ihu ya, dika o jiri obara nwa oke ehi ahụ mee. ¹⁶ N'uzo di otu a, o ga-ekpuchiri Ebe ahụ Kachasi Nso mmehie ya, n'ihu mmehie na nnupu isi umu Izrel, ihe obula mmehie ndi ahụ bu. O ga-achukwa udi aja a n'ihu ulọ nzute ahụ, n'ihu na o di n'etiti ebe obibi

* **16:4** 16:4 Ndi nchujaja na-eyipu uwe ije ozi ha, hapu ya n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyi, mgbe ha jesiri ozi. Izk 44:17-19

rurụ arụ nke ụmụ Izrel. ¹⁷ O nweghị onye ọbụla ọzọ ga-anọ n'ime ụlọ nzute ahụ, site n'oge Erọn banyere n'Ebe ahụ Kachasi Nso ichụ aja mkpuchi mmehie tutu ruo mgbe ọ pụtara, mgbe ọ chụchara aja mkpuchi mmehie maka onwe ya na ezinaụlọ ya, na maka ụmụ Izrel niile.

¹⁸ “Mgbe o si n'ebe ahụ pụta, gaa n'ebe ichụ aja dị n'ihu ONYENWE ANYỊ kpuchiere ya mmehie ya. Ọ ga-ewere ụfọdụ ọbara nwa oke ehi ahụ na nke mkpi ahụ tee ya na mpi niile dị n'ebe ichụ aja ahụ. ¹⁹ Ọ ga-eji mkpisiaka ya fesa ụfọdụ ọbara ahụ n'elu ebe ichụ aja ahụ ugboro asaa iji hichapụ adighi ọcha ya n'ihu iru arụ ụmụ Izrel, na ido ya nsọ.

²⁰ “Mgbe Erọn chụchara aja mkpuchi mmehie maka Ebe ahụ Kachasi Nso, ụlọ nzute, nakwa ebe ichụ aja, ọ ga-akpụbata mkpi ahụ e debere ndụ. ²¹ Ọ ga-ebikwasị aka ya abụọ n'isi ya, kwupụta ajọ omume na nnupu isi ụmụ Izrel niile, mmehie ha niile, bokwasị ha mkpi ahụ n'isi. Ọ ga-ezipụ mkpi ahụ pụọ n'ime ọzara site n'aka onye ahụ a họtara ime nke a. ²² N'uzọ dị otu a, mkpi ahụ ga-eburu mmehie ndi ahụ niile baa n'ebe mmadụ ọbụla na-ebighi. Nwoke ahụ ga-ahapụkwa ya n'ọzara.

²³ “Mgbe ahụ, Erọn ga-aba n'ime ụlọ nzute ahụ,† yipụ uwe akwa ọcha ndi nchụaja ahụ niile o yi n'ahụ ya tupu ọ banye n'Ebe ahụ Kachasi Nso. Ọ ga-awusa ha n'ebe ahụ. ²⁴ Ọ ga-eji mmiri saa ahụ ya n'akukụ ebe nsọ ahụ, yirikwa uwe efu ya. Mgbe ahụ, ọ ga-aputa bia chụọ aja nsure ọkụ nke onwe ya, na aja nsure ọkụ nke ndi ahụ, maka ikpuchiri onwe ya, na ikpuchikwara ndi ahụ mmehie ha. ²⁵ Ọ ga-akpọkwa abuba anụ e ji chụọ aja mmehie ahụ ọkụ n'elu ebe ichụ aja.

²⁶ “Mgbe nwoke ahụ kpugara mkpi ahụ n'ọzara hapụ ya, lotara, ọ ga-asa ahụ ya na uwe ya tupu ọ laghachi n'ime obodo. ²⁷ Oke ehi nakwa mkpi maka ichụ aja mmehie ahụ, bu nke ewebatara ọbara ha n'ime Ebe ahụ Kachasi Nso, maka ikpuchi mmehie, ka aghaghị ibupụ n'azụ omuma ụlọ ikwu; a ga-akpọ akpukpọ ha, anụ ahụ ha na mgbirị afọ ha niile ọkụ. ²⁸ Onye ga-akpọ ha ọkụ ga-asa uwe ya, saakwa ahụ ya tupu ọ laghachi n'ime obodo.

²⁹ “Nke a ga-aburū unu ukpuru ebighi ebi. N'afọ ọbụla, unu ga-ebu onụ, hapụ iru ọrụ ọbụla, n'ubochi iri nke onwa asaa. Iwu a diri nwa afọ ala maobu onye obia bi n'etiti unu.‡ ³⁰ N'ihu na n'ubochi a ka a na-ekpuchiri unu mmehie unu, ime ka unu diri ọcha. Mgbe ahụ, unu ga-abu ndi di ọcha site na mmehie unu niile n'ihu ONYENWE ANYI. ³¹ Ọ bu ubochi izuike nye unu, burukwa ubochi unu ga-ebu onụ. Iwu a enweghi mgbanwe! ³² Onye nchujaja e tere mmanu, nke e doro nsọ dika onye nchujaja inochi nna ya, ga-achụ aja mkpuchi mmehie ndi a, yirikwa akwa ọcha ahụ, bu uwe nsọ ahụ. ³³ Ọ ga-ekpuchiri Ebe ahụ Kachasi Nso na ụlọ nzute, ebe ichụ aja na ndi nchujaja, na mkpokota ndi obodo niile mmehie ha.

³⁴ “Nke a ga-abu iwu ebighi ebi nye unu. Otu ugboro n'otu afọ ka a ga-ekpuchi mmehie maka mmehie ndi Izrel niile.”

E mezuru ihe ndi a niile dika ONYENWE ANYI si nye ya Mosis n'iwu.

17

Iwu banyere iri ọbara

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis si, ² “Gwa Erọn, na ụmụ ya ndi ikom, na ụmụ Izrel niile okwu si ha, ‘Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI nyere n'iwu. ³ Onye ọbụla bu onye ụlọ Izrel gbuo ehi, maobu nwa aturu, maobu ewu n'ogige ebe obibi,* maobu n'azụ ebe obibi, ⁴ ma o wetaghị ya n'onu uzọ ụlọ nzute iche ya dika onyinye n'ihu ONYENWE ANYI, n'ihu ulonso ONYENWE ANYI, a ga-agu onye ahụ dika onye ikpe iwufu ọbara mara. Ọ wufuola ọbara, n'ihu ya, a ga-esite n'etiti ndi ya kewapu ya. ⁵ Ihe e ji nye

† 16:23 16:23 Izk 42:14 ‡ 16:29 16:29 Lev 23:27,32; Onu 29:7 * 17:3 17:3 Ya bu omuma ulọ ikwu

iwu a bụ ka ụmụ Izrel wetara ONYENWE ANYỊ aja niile ha na-achụ ugbu a na mbara ezi ọbụla. Ha kwesiri iwetara ya ONYENWE ANYỊ site n'aka onye nchụaja n'ọnu ụzọ ụlọ nzute, ka o jiri ya chụọrọ ha aja udo. ⁶ N'uzọ dị otu a, onye nchụaja ga-efesa ọbara ahụ n'ebe ichụ aja dị n'ọnu ụzọ ụlọ nzute, kpoọkwa abụba ya ọkụ, ka ọ buru aja nsure ọkụ nke isisi ya dị ONYENWE ANYỊ ezi uto. ⁷ O kwesikwaghị ka ndị Izrel chụọ aja ha ọzọ na mbara ezi nye arụsị ewu ndị ha na-akpọ isiala nye. Iwu a ga-adigide nye ha na ụmụ ha niile, site n'ogbo ruo n'ogbo.'

⁸ "Gwa ha, 'Onye Izrel ọbụla, maọbụ onye ọbịa bi n'etiti unu, nke ga-achụ aja nsure ọkụ maọbụ aja ọzọ, ⁹ ma o webataghị ya n'ọnu ụzọ ụlọ nzute, ebe a ga-achuru ya ONYENWE ANYỊ, ka a ga-ewezuga site n'etiti ndị ya.

¹⁰ " 'Onye Izrel ọbụla maọbụ onye ọbịa bi n'etiti ha, nke riri ọbara ọbụla ka m ga-eche ihu m megide. A ga-ewezuga ya site n'etiti ndị m. ¹¹ N'ihị na ndụ ihe nwere ndụ dị n'ọbara ya, ọ bụ n'ihị nke a ka m ji nye iwu na a ga-awusa ọbara niile n'elu ebe ichụ aja, maka iji ya kpuchie mmehie unu. Ọ bụ ọbara na-ekpuchi mmehie maka ndụ mmadu.† ¹² N'ihị nke a, a siri ndị Izrel, "Ọ dighị onye ọbụla n'etiti unu, maọbụ onye ọbịa ọbụla nke bi n'etiti unu ga-eri ọbara."

¹³ " 'Onye Izrel ọbụla, na onye ọbịa ọbụla binyere unu nke gara ichụ nta, gbuo anụ maọbụ nnunu ọbụla a na-eri eri, ga-awufu ọbara ya were aja kpuchie ya. ¹⁴ N'ihị na ndụ ihe niile nwere ndụ dị n'ọbara. Ọ bụ ya mere m ji nye ụmụ Izrel iwu si unu erila ọbara anumanu ọbụla, n'ihị na ndụ ihe niile nwere ndụ dị n'ọbara ya. N'ihị ya onye ọbụla riri ọbara, a ga-ekewapu ya site n'etiti ndị m.

¹⁵ " 'Mmadu ọbụla, maọbụ nwa afọ ma ọ bukwanu onye ọbịa, nke riri anụ nwuru n'onwe ya, maọbụ nke anụ ọhịa dogburu,‡ ga-eji mmiri saa uwe ya na ahụ ya, ọ ga-abukwa onye ruru aru ruo uhuruchi tupu ọ di ọcha ọzọ. ¹⁶ Ma ọ buru na ọ saghi uwe ya na ahụ ya, ikpe omuma di ya n'isi.' "

18

Iwu banyere mmekọ di iche iche

¹ ONYENWE ANYỊ gwara Mosis okwu si ya, ² "Gwa ụmụ Izrel okwu ndị a si ha, 'Mụ onwe m bụ ONYENWE ANYỊ Chineke unu. ³ Ya mere, ọ bụ ezie na unu ebiela n'etiti ndị Ijpt, ma unu ekwesighi ibi ndụ unu dika ha si ebi. Unu ekwesikwaghị ibi ndụ dika ndị Kenan ebe m na-akpobata unu. Unu agbasola omenaala ha. ⁴ Unu ga-edebe iwu m niile, gbasookwa ukpuru m niile n'ihị na abụ m ONYENWE ANYỊ Chineke unu. ⁵ Debenu iwu m na ukpuru m, n'ihị na onye na-edebe ha ga-adị ndụ* site na ha. Abụ m ONYENWE ANYỊ.

⁶ " 'Onye ọbụla ya na mmadu bụ nwanne e jekwurukwala ya ka ha nwe mmekọ edina, i ji kpughee otọ ya. Mụ onwe m bụ ONYENWE ANYỊ.

⁷ " 'I gaghị eleda nna gi anya site na i jekwuru nne gi ka gi na ya nwe mmekọ edina. Nne gi ka ọ bụ; gi na ya agaghị enwe ụdi mmekọ di otu a.

⁸ " 'I gaghị e jekwuru nwunye nna gi ka gi na ya nwe mmekọ edina. Nke a bụ ileda nna gi anya.

⁹ " 'I gaghị e jekwuru nwanne gi nwanyi ka gi na ya nwe mmekọ edina, maọbụ nwa nwanyi nke a muru nna gi, maọbụ nwa nwanyi nke nne gi muru, ma a muru ya n'ulo ma a muru n'ama.

¹⁰ " 'I gaghị e jekwuru nwa nwanyi nke nwa gi nwoke muru, maọbụ nwa nwanyi nke nwa gi nwanyi muru i nwe mmekọ edina; n'ihị na nke a ga-eweta nleda anya nye gi.

† 17:11 17:11 Hib 9:22 ‡ 17:15 17:15 Opu 22:31 * 18:5 18:5 Izk 20:11; Rom 10:5

11 “ Ị gaghị e jekwuru nwa nwanyị nwunye nna gị mụrụ, ka gị na ya nwe mmekọ edina, n’ihi na ọ bụ nwa nna gị mụrụ; nwanne gị nwanyị ka ọ bụ.

12 “ Ị gaghị e jekwuru nwanne nwanyị nna gị ka gị na ya nwe mmekọ edina, n’ihi na ọbara jikoro ya na nna gị, ha bụ otu ahụ.

13 “ Ị gaghị e jekwuru nwanne nne gị nke nwanyị, ka gị na ya nwe mmekọ edina, n’ihi na ọbara jikoro ya na nne gị, ha bụ otu ahụ.

14 “ Ị gaghị eleda nwanne nna gị nke nwoke anya, site n’ijekwuru nwunye ya, ka gị na ya nwe mmekọ edina. N’ihi na nwunye nwanna gị ka ọ bụ.

15 “ Ị gaghị e jekwuru nwunye nwa gị nwoke ka gị na ya nwe mmekọ edina; nwunye nwa gị nwoke ka ọ bụ; gị na ya agaghị enwe mmekọrịta ọbụla gosiri mkpughe ọto ya.

16 “ Ị gaghị e jekwuru nwunye nwanne gị nwoke ka gị na ya nwe mmekọ edina, n’ihi na nke a bụ omume nleda anya nye nwanne gị nwoke.

17 “ Ị gaghị e jekwuru nwanyị na nwa ya nwanyị ka gị na ha nwe mmekọ edina. Ị gaghị akporo nwa nwanyị nwa ya nwoke, maọbụ nwa nwanyị nke nwa ya nwanyị mụrụ dinaa ya; n’ihi na otu ọbara ka ha bụ. Ihe di otu a bụ arụ.

18 “ Ị gaghị alụ nwanne nwanyị nwunye gị, dika nwunye ọzọ gị, n’ihi ikpagbu ya, gị na ya a na-enwe mmekọrịta edina, i na-ekpughe ọto nwunye gị mgbe ọ ka di ndụ.

19 “ ‘E jekwurukwala nwanyị ka gị na ya nwe mmekọ edina, mgbe ọ nọ n’onodu adighi ọcha nke (iso ọba) nsọ nwanyị ya n’oge a kara aka.

20 “ ‘A kporokwala nwunye onye agbataobi gị idina ya, si otu a meruo onwe gị n’ihi mmekọ di otu a.’[†]

21 “ Ị gaghị enye nwa gị ka e jiri ya choro Molek aja.[‡] N’ihi na i kwesighi imeru aha Chineke gi. Mu onwe m bu ONYENWE ANYI.

22 “ ‘Gị na nwoke edinala, dika nwanyị na nwoke si edina. Ihe akporo asi ka ọ bụ.

23 “ ‘Gị na anumanu obula edinakwala, site otu a meruo onwe gi. Nwanyị agakwaghị ewere onwe ya nye ka ya na oke anumanu nwee mmekọrịta, aru a na-adighi eme eme ka ọ bụ.

24 “ ‘Unu emerukwala onwe unu site na-ime ihe ndi a, n’ihi na ihe ndi a bu ihe mba ndi ahụ na-eme. O bukwala n’ihi ya ka m ga-eji chupu ha site n’ala ahụ m ga-enye unu.

25 O buladi ala ahụ niile ghorọ ihe ruru aru site n’omume ndi a. O bu nke a mere m ji ata ndi bi n’ime ya ahuhu n’ihi mmehie ha. Ala ahụ meghere onu ya gboputa ndi bi n’ime ya. 26 Unu ga-edebe iwu m na ukpuru m ndi a niile. Unu emekwala ihe aru ndi a, ma ndi amuru n’ala ma ndi obia niile bi n’etiti unu. 27 Ala m na-aga inye unu ruru aru n’ihi na ndi bi n’ime ya na-eme omume ndi a ruru aru. 28 Unu emekwala ihe aru ndi a, n’ihi na o buru na unu emee ha, o ga-emeghe onu ya gboputa unu, dika o si mee mba niile bu ndi buru unu uzọ biri n’ime ya.

29 “ ‘Onye obula n’etiti unu mere ihe aru ndi a, ka a ga-ekewapu site n’etiti ndi ya.

30 N’ihi ya, lezienụ anya ka unu debe iwu m, ka unu ghara ime ihe aru ndi a, nke ndi buru unu uzọ biri n’ala ahụ mere. Ka unu gharakwa imeru onwe unu site n’omume aru ndi a. Abụ m ONYENWE ANYI Chineke unu.’ ”

19

Iwu ndi ozo

1 ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, 2 “Gwa ogbako umu Izrel niile okwu si ha: ‘Dinu nsọ, n’ihi na mu onwe m bu ONYENWE ANYI bu Chineke unu, di nsọ.

3 “ ‘Onye obula n’ime unu aghaghị isopuru nne na nna ya, debekwa iwu m nyere maka ubochi izuike, n’ihi na mu onwe m bu ONYENWE ANYI Chineke unu.

[†] 18:20 18:20 Opu 20:14; Mat 5:27-28; 1Kọ 6:9; Hib 13:4   [‡] 18:21 18:21 Lev 20:2-5

4 “Unu akpọla isiala nye arụsị, unu emekwarala onwe unu chi ndị e ji ọla kpụọ. Mu onwe m bụ ONYENWE ANYỊ Chineke unu.

5 “Mgbe unu ga-achuru ONYENWE ANYỊ aja udo, soronu ukpuru m nyere unu chuo ya, ka m nabata ya. 6 Unu ga-eri ya n'ubochi ahụ unu churu ya, maobu n'ubochi nke na-eso ubochi ahụ. Nke obula foduru ruo ubochi nke ato ka unu ga-esure oku. 7 O buru na unu erie ya n'ubochi nke ato ihe aru ka o bu. A gaghi anabata aja obula unu ga-eri n'ubochi nke ato. 8 Ikpe ga-ama onye ga-eri ya n'ubochi nke ato n'ihu na o meela ka ihe nsọ ONYENWE ANYỊ buru ihe aru. A ga-ekewapu onye ahụ site n'etiti ndi ya.

9 “Mgbe unu na-ewe ihe ubi, unu ewechala ihe niile di n'akuku ubi niile, maobu chikotachaa irighiri ihe ubi niile foduru n'ala. 10 A ghorochakwala mkpuru vaini niile miri n'elu vaini gi, maobu chikoro mkpuru ndi dara n'ala. Hapuru ha umu ogbenye na ndi obia, n'ihu na mu onwe m bu ONYENWE ANYỊ Chineke unu.

11 “Unu ezula ohi.

“Unu aghala ugha.

“Unu aghogbula ibe unu.

12 “Unu anula iyi ugha, si otu a weta nkocha nye aha ONYENWE ANYỊ Chineke unu. Abu m ONYENWE ANYỊ.

13 “Unu ejila ike punara onye agbataobi unu ihe ya, maobu zuru ihe o nwere n'ohi.

“Kwunu onye obula unu goro oru ugwo oru ya osiso. Unu echela ka chi boe tupu unu akwuọ ya ugwo ya.

14 “Akochala onye nti chiri, edochikwarala onye isi ihe n'uzo. Tuọ egwu Chineke. Abu m ONYENWE ANYỊ.

15 “Unu ekpela ikpe na-ezighi ezi, unu elela mmadu anya n'ihu mgbe unu na-ekpe ikpe, ma onye unu na-ekpe ikpe o bu ogaranya maobu ogbenye. Kama kpenu ikpe kwu oto.

16 “Unu ejegharila na-agbasa okwu nkwujo n'etiti ndi mmadu.

“Emela ihe obula ga-ebutere onye agbataobi gi onwu. Abu m ONYENWE ANYỊ.

17 “Akpola nwanne gi asi n'ime obi gi. Tuọ onye agbataobi gi mmehie ya n'ihu ya, ka i ghara iketa oke n'ikpe omuma diri ya.

18 “Abola obo, ebukwala iro n'obi megide onye obula n'etiti ndi gi. Kama hu onye agbataobi gi n'anya dika i si hu onwe gi n'anya. Mu onwe m bu ONYENWE ANYỊ unu.

19 “Unu ga-edebe iwu m niile.

“Unu ejila otu udi anu ulo unu na-agba udi anu ulo ozo di iche.

“Akula udi mkpuru abuo n'ubi.

“Eyila uwe e ji uzo ihe abuo, dika aji anu na ogbo duo.

20 “O buru na nwoke obula akporo nwaagboghọ bu ohu nwanyi nke a na-agbaputabeghi, maobu nke na-enwerebeghi onwe ya, nke nwoke ozo choro ilu, mee ka ha abuo dinako, a ga-ekpe ha abuo ikpe n'uloikpe, ma a gaghi egbu ha, n'ihu na nwanyi ahụ abughi onye nwe onwe ya. 21 Ma nwoke ahụ ga-eweta aja ikpe omuma nye ONYENWE ANYỊ n'onu uzo ulo nzute. O ga-abukwa ebule ka o ga-eji chuo aja ahụ. 22 Onye nchujaja ga-eji ebule aja ikpe omuma ahụ churo nwoke ahụ aja mkpuchi mmehie ya n'ihu ONYENWE ANYỊ, n'ihu mmehie o mere. A ga-agbaghakwara ya mmehie ya.

23 “Mgbe unu batara n'ala ahụ kuọ mkpuru osisi di iche iche, unu erila mkpuru osisi ahụ miri n'afọ nke mbu, o bu ihe ruru aru. Ruo n'afọ nke ato, ha bu ihe ruru aru. Unu agaghi eri ha. 24 N'afọ nke ano, mkpuru nke osisi ndi ahụ niile ga-amị di nsọ. Unu ga-eji ya nye ONYENWE ANYỊ onyinye otuto. 25 Site n'afọ nke ise, mkpuru obula ga-abu nke unu. N'uzo di otu a ihe ha ga-amiputa ga-adi ukwu. Mu onwe m bu ONYENWE ANYỊ Chineke unu.

26 “ ‘Unu erila anụ ọbụla ọbara dị n’ime ya.

“ ‘Unu agbala afa maọbụ juta mmụọ ase.

27 “ ‘Unu akpuchala agiri isi di gburugburu akuku isi unu, maọbụ chabie onu onu afuonu unu.

28 “ ‘Unu akala ihe ọbụla n’ahụ unu, n’ihi onye nwuru anwu maọbụ jiri mma oku dee ihe n’ahụ unu. Abụ m ONYENWE ANYI.

29 “ ‘Emerula nwa gi nwanyi site n’ikwagide ya ka o buru akwuna, ka ala unu ghara ijuputa n’igba akwuna na ihe ojoo di iche iche.

30 “ ‘Debenụ iwu niile m nyere maka ubochi izuike m. Sọpukwaranụ ebe nsọ m. Abụ m ONYENWE ANYI.

31 “ ‘Unu ejekwurula ndi na-aju mmuo ojoo ase maọbụ chogaa ndi dibia afa, n’ihi na unu ga-emeru onwe site na ha. Mu onwe m bu ONYENWE ANYI Chineke unu.

32 “ ‘Bilienu oto n’ihu okenye, sọpurunu ndi okenye, ma tuonu egwu Chineke unu. Abụ m ONYENWE ANYI.

33 “ ‘Mgbe onye obia soro unu biri n’ala unu, unu emejola ya. 34 Mesonu onye obia bi n’etiti unu mmeso dika o bu otu n’ime ndi amuru n’ala. Hunu ha n’anya dika unu si hu onwe unu, n’ihi na o nwere oge unu bu obia n’ala Ijpt. Abụ m ONYENWE ANYI Chineke unu.

35 “ ‘Unu ejila ihe otutu aghughu mgbe unu na-atu ihe di ogologo, maobu ihe di aru, maobu ihe di ukwu, 36 Jirinu ezi ihe otutu tuu ogologo, maobu ihe di aru, maobu ihe di ukwu. Abụ m ONYENWE ANYI Chineke unu, onye si n’ala Ijpt kpopta unu.

37 “ ‘Debenụ ukpuru m niile, na iwu m niile, gbasoonu ha. Abụ m ONYENWE ANYI.’ ”

20

Ahuhu n’ihi mmehie

1 ONYENWE ANYI siri Mosis, 2 “Gwa umu Izrel, ‘Onye Izrel obula maobu onye obia obula bi n’etiti unu, nke weere nwa ya nye maka ichuru Molek aja, aghaghi ime ka o nwuo. Ndi mmadu ga-ewere nkume tugbuo ya. 3 Mu onwe m ga-emegide onye ahụ, bipu ya site n’etiti ndi ya, n’ihi na o meruola ebe nsọ m, mee ka aha m gharakwa idi nsọ, site n’iji umu ya choro Molek aja. 4 O buru na ndi obodo elezie anya mee omume dika a ga-asị na ha amaghi ihe onye ahụ mere, hapukwa igbu ya, mgbe o were otu n’ime umu ya nye Molek, 5 mu onwe m ga-emegide onye ahụ na ezinaulo ya bipu ha site n’etiti ndi ya. Otu a kwa ka m ga-eme ya na ndi niile so ya meruo onwe ha site n’ife arusi Molek.

6 “ ‘Aga m edo ihu m megide onye obula gara juo ase site n’aka mmuo ojoo, maobu onye gara na dibia afa gbaa afa, site n’iso ha kwaa iko. Aga m ekewapu onye ahụ site n’etiti ndi ya.

7 “ ‘Doonu onwe unu nsọ, ma dikwanu nsọ n’ihi na abụ m ONYENWE ANYI Chineke unu. 8 Debenụ ukpuru m niile, ma gbasoonu ha n’ihi na abụ m ONYENWE ANYI onye na-edo unu nsọ.

9 “ ‘Onye obula kochara nne ya maobu nna ya ka a ga-egbu n’ihi na o kochara nne na nna ya. Obara onye di otu a ga-adikwa ya n’isi.

10 “ ‘O buru na nwoke obula edinakwuru nwunye nwoke ozo, ya bu nwunye onye agbataobi ya, nwoke ahụ na nwanyi kwara iko ka a ga-egbu.

11 “ ‘Nwoke obula ya na nwunye nna ya dinakoro nwe mmeko, emerula nna ya. A ga-egbu nwoke ahụ na nwanyi ahụ. Obara ha ga-adi ha n’isi.

12 “ ‘O buru na nwoke obula edinakwuru nwunye nwa ya, wetara onwe ha ikpe omuma, a ga-egbu ha abuo n’ihi na o bu aru ka ha mere.

13 “ Ọ buru nwoke na nwoke ibe ya edinakoọ nwee udi mmeko edina nwoke na nwanyi, a ga-egbu ha abuo n’ihi na ihe ha mere bu ihe ruru aru. Obara ha ga-adi ha n’isi.

14 “ Ọ buru na nwoke aluo nwanyi na nne muru ya, ajo ihe ka o bu. Nwoke ahụ na ndi inyom ndi ahụ ka a ga-akpo oku, ka ihe ojoo di otu a hapu idi n’etiti unu.

15 “ Ọ buru na nwoke na anumanu enwee mmekorita, a ga-egbu nwoke ahụ gbukwaa anumanu ahụ.

16 “ Ọ buru na nwanyi obula abiaruo anumanu obula nso dinakwuru ya inwe mmeko, a ga-egbu nwanyi ahụ na anumanu ahụ, n’ihi na ha kwesiri onwu. Obara ha ga-adi ha n’isi.

17 “ Nwoke obula ya na nwanne ya nwanyi nwere mmeko edina, maobu nwa afo nne ya maobu nwa nwunye nna ya, a ga-ekpochapu ha site n’ihu oha mmadu n’ihi na o bu ihe ihere di ukwu ka ha mere. O meruola nwanne ya, n’ihi ya ikpe omuma di ya n’isi.

18 “ Nwoke obula nke ya na nwanyi no na nso nwanyi ya dinakoọ nwee mmeko ekpugheela adighi ocha nwanyi ahụ. Nwanyi ahụ n’onwe ya ekpugheekwala adighi ocha nke ya. A ga-ebipu ha abuo site n’etiti ndi ha.

19 “ I gaghi enwe mmeko edina n’etiti gi na nwanne nwanyi nne gi maobu nwanne nwanyi nna gi, n’ihi na nke a bu ihe nleda anya nye onye obara jikoro gi na ya. Ikpe omuma ga-adi unu abuo.

20 “ Ọ buru na nwoke obula na nwunye nwanne nna ya edinaa, o bu omume ileda anya nye nwanne nna ya. Ha ga-ebu mmehie ha. Ha ga-anwu na-amutaghi nwa.

21 “ Ọ buru na nwoke aluo nwunye nwanne ya, o bu omume ruru aru, n’ihi na o bu ihe nleda anya nye nwanne ya. Ha ga-agba aka nwa.

22 “ Debenu iwu ndi a na ukpuru ndi a, ma gbasoonu ha ka ala ahụ m na-eduba unu n’ime ya hapu imeghe onu ya gbupu unu. ²³ Unu agbasola omenaala ndi mba niile a m na-achupu site n’ala m na-enye unu, n’ihi na ha na-eme ihe ndi a niile m nyere unu n’iwu emela. O bu nke a mere ihe banyere ha ji so m oyi. ²⁴ Ma agwala m unu si, “Unu ga-eketa ala ha. Aga m enye ya unu ka o buru ihe nketa unu. Ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya.” Abu m ONYENWE ANYI Chineke unu onye kewaputara unu doo unu iche site na mba ndi ozo niile.

25 “ Unu aghaghi ikpa oke n’etiti anumanu ndi di ocha iri eri, na anumanu ndi na-adighi ocha, na n’etiti anu ufe di ocha iri eri na ndi ruru aru.* Unu emerula onwe unu site n’iri anumanu maobu anu ufe, maobu ihe ozo na-akpughari n’ala, ndi ahụ m kewapuru iche dika ihe ruru aru. ²⁶ Unu ga-adi nso nye m, n’ihi na mu, bu ONYENWE ANYI, di nso. Ekewaputala m unu, doo unu iche, site n’etiti ndi mba ozo niile, ka unu buru nke m.

27 “ A ga-eji nkume tugbuo nwoke maobu nwanyi obula nke na-aju mmuo ojoo ase, maobu dibia afa no n’etiti unu ka o nwuo. Obara ha ga-adikwa ha n’isi.’”

21

Iwu nke ndi nchujaja

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis si, “Gwa ndi nchujaja, umu ndi ikom Eron okwu si ha, ‘Onye nchujaja ekwesighi imeru onwe ya mgbe mmadu nwuru n’etiti umunna ya.

² Kariakwa ma onye ahụ bu onye di ya nnoo nso, dika nne ya, maobu nna ya, maobu nwa ya nwoke, maobu nwa ya nwanyi, maobu nwanne ya nwoke, ³ maobu nwanne ya nwanyi na-alubeghi di, onye o na-elekota n’ihi na o nweghi di. N’ihi ya, o nwere ike meruo onwe ya. ⁴ Ma o gakwaghi eme onwe ya ka o ghara idi ocha n’etiti ndi ogo ya, ma site otu a meruo onwe ya.

* 20:25 20:25 Dit 14:3-21

5 “Ndị nchụaja ekwesighi ikpucha isi ha, maọbụ kpuchapụ akụkụ afụonụ ha, maọbụ kaa ihe ọbụla n’akpukpo ahụ ha.* 6 Ha ga-abụ ndị di nsọ nye Chineke ha, ndị na-agaghị emekwa ka aha Chineke ha ghara idi nsọ. N’ihi na ọ bụ ha na-eche n’ihu ONYENWE ANYI onyinye aja nsure oku, bụ nri Chineke ha. N’ihi ya, ha aghaghị idi nsọ.

7 “Onye nchụaja agaghị alu nwanyi e meruru site n’igba akwuna, maọbụ nwanyi luturula di nke kewapuru onwe ya site n’ahụ di ya, n’ihi na ndi nchujaja bu ndi di nsọ nye Chineke ha. 8 Guo ha dika ndi di nsọ n’ihi na ọ bụ ha na-eche nri Chineke n’ihu ya. Guo ha dika ndi di nsọ n’ihi na mu onwe m bu ONYENWE ANYI di nsọ, mu onwe m na-eme ka unu di nsọ.

9 “O buru na nwa nwanyi onye nchujaja emeruo onwe ya site n’igho onye akwuna, o sitela na ndu ojo di otu a wetara nna ya ihe ihere. A ga-akpo ya oku.

10 “Onyeisi nchujaja, onye ahụ sitere n’etiti umunna ya, onye awusara mmanu nsọ n’isi ya, onye ahoro doo nsọ iyiri uwe onye nchujaja ahụ, agaghị ahapu agiri isi ya ka ọ kpasasia, maọbụ dowaa uwe ya. 11 O gaghị abanye ebe ozu di. O gaghị emeru onwe ya, ọ buladi ma ozu ahụ ọ bụ nke nne ya maọbụ nke nna ya. 12 O gaghị esi n’ebe nsọ Chineke ya puo, maọbụ mee ya ka ọ ghara idi nsọ, n’ihi na e doola ya nsọ site na ite ya mmanu nsọ nke Chineke ya. Abụ m ONYENWE ANYI.

13 “Nwanyi onyeisi nchujaja ga-alu ga-abu nwanyi na-amaghi nwoke. 14 O gaghị alu nwanyi di ya nwuru, maobu nwanyi ya na di ya na-ebikwaghi, maobu nwanyi akwuna. Nwanyi o ga-alu ga-abu naani nwanyi na-amaghi nwoke nke si n’etiti umunna ya, 15 ka o ghara ime ka umu ya ghara idi nsọ n’etiti umunna ya. Abụ m ONYENWE ANYI onye na-edo ya nsọ.’”

16 ONYENWE ANYI gwara Mosis si, 17 “Gwa Eron, ‘N’ogbo niile nke na-abia, o nweghi onye obula n’ime umu umu gi nke akuku ahụ ya na-ezughị oke ga-abia nso iwetara Chineke ya ihe oriri. 18 O nweghi nwoke obula nwere orusi obula ga-abia nso, o nweghi nwoke kpuru isi, maobu onye ngwuro, maobu onye imi mpia, maobu onye ukwu maobu aka ya na-ezughị oke,† 19 maobu onye okpukpu ukwu ya maobu okpukpu aka ya gbajiri, 20 maobu onye mkpumkpu azu di, maobu nwa akakpo, maobu onye na-adighi ahuzi uzọ, maobu onye agba na-ata, maobu onye akpukpa di n’ahụ, maobu onye mkpuru amu ya chipara echipia. 21 O nweghi nwa nwa Eron onye nchujaja obula nwere orusi ga-abia iwetara ONYENWE ANYI aja onyinye site n’oku. Ebe o bu na o nwere orusi, o gaghị abia nso iwetara Chineke ya nri. 22 Ma o nwere ike iri nri ahụ dikarisiri nsọ nke sitere na nri Chineke ya, tinyekwara nri ahụ di nsọ. 23 Kama o gaghị abia nso akwa mgbochi ahụ maobu biaruo ebe ichu aja nso, n’ihi ezughị oke ya. Ka o ghara imeru ebe nsọ m, n’ihi na abụ m ONYENWE ANYI onye na-edo ha nsọ.’”

24 Ya mere Mosis nyere Eron na umu ya ndi ikom na umu Izrel niile iwu ndi a.

22

Idi nsọ nke onyinye ochuchu aja

1 ONYENWE ANYI gwara Mosis si, 2 “Gwa Eron na umu ya ndi ikom ka ha jiri nsopuru nabata onyinye di nsọ nke umu Izrel na-edo nsọ nye m, ka ha ghara imeru aha nsọ m. Abụ m ONYENWE ANYI.

3 “Gwa ha si, ‘N’ogbo unu niile na-abia, o buru na enwee onye obula n’agburu unu nke biara nso n’ihe ndi ahụ di nsọ umu Izrel na-edo nsọ nye ONYENWE ANYI, mgbe onye ahụ no onodu dika onye ruru aru, a ga-esi n’ihu m wezuga onye ahụ. Abụ m ONYENWE ANYI.

* 21:5 21:5 Lev 19:28; Izk 44:20 † 21:18 21:18 Ihe ndi a gunyere ma mmadu ma anumanu, dika e deputara ha site n’amaokwu iri na isii gbadaa.

4 “Onye ọbụla bụ nwa nwa Eron nke ọrịa ekpenta na-aria, maọbụ nke ihe si n’ahụ ya na-asọpụta agaghị eri aja dị nsọ tutu ruo mgbe e mere ka ọ dịrị ọcha. Ọ ga-abụkwa onye ruru aru ma ọ buru na o metu ozu aka, maọbụ onye mkpuru nwa na-esite n’ahụ awusi, 5 maọbụ na o meturu anu na-akpughari akpughari n’ala aka, nke na-emeru ya, maọbụ na ọ meturu mmadu aka nke mere ka ọ buru onye ruru aru n’agbanyeghi ihe ọ bụ na-emeru ya. 6 Onye ahụ meturu ihe ndi a aka ga-abu onye ruru aru ruo uhuruchi. Ọ gaghị eri ihe nsọ ọbụla tutu ruo mgbe ọ sachara ahụ. 7 Mgbe anyanwu dara ka ọ ga-adị ọcha, nweekwa ike iri ihe di nsọ, n’ihi na ọ bụ nri ya. 8 Ọ gaghị eri anu nwuru anwu, maọbụ nke anu ozo dogburu,* n’ihi na ihe ndi a ga-emeru ya. Abu m ONYENWE ANYI.

9 “Ndi nchujaja kwesiri idebe ukuru m, ka ha ghara ibu ndi ikpe mara si otu a nwuo n’ihi na ha leliri ha anya. Abu m ONYENWE ANYI onye na-edo ha nsọ.

10 “O nweghi onye ọbụla na-esiteghi n’ezinaulo ndi nchujaja ga-eri aja nsọ ahụ. Onye bụ ọbia na onye e goro oru no n’ulo onye nchujaja agaghị eri ya. 11 Otu ọ di, ọ buru na onye nchujaja weere ego nke aka ya gbata ohu, maọbụ na a muru ohu ahụ n’ulo ya, ohu ahụ nwere ike iri aja nsọ ahụ. 12 Ọ buru na nwa nwanyi onye nchujaja aluo onye na-abughi onye nchujaja, ọ gaghị eri ihe ọbụla site n’ime aja nsọ a. 13 Ma nwa nwanyi onye nchujaja nke di ya nwuru, maọbụ na ya na di ya ebikwaghi, ọ burukwa na ọ mutaghi nwa ọbụla, ọ loghachi bia biri n’ulo nna ya dika o mere mgbe ọ bụ agboghọ, o nwere ike iri nri di n’ulo nna ya. Ọ dikwaghi onye na-ekwesighi iri ya,† nke ga-eri ya.

14 “Ọ buru na onye ọbụla erie onyinye nsọ ahụ na-amaghi ama, ọ ga-eweghachiri onye nchujaja ihe niile o riri tukwasikwa ya otu uzo n’uzo ise ozo. 15 Ndi nchujaja ekwesighi imeru onyinye nsọ umu Izrel na-eche n’ihu ONYENWE ANYI, 16 site n’ikwenye ka ndi mmadu efu rie onyinye nsọ ahụ, si otu a wetara ndi riri ya ikpe omuma nke ya na nkwughachi so. Abu m ONYENWE ANYI onye na-edo ha nsọ.’ ”

Aja na-ezughị oke

17 ONYENWE ANYI gwara Mosis si, 18 “Gwa Eron na umu ya ndi ikom na umu Izrel niile okwu si ha, ‘Ọ buru na onye ọbụla, onye Izrel maọbụ onye ọbia n’Izrel, eweta aja nsure oku nye ONYENWE ANYI imezu nkwa o kwere, maọbụ dika onyinye afọ ofufu, 19 ọ ga-eweta otu oke nke na-enweghi nkwaru nke si n’igwe ehi, maọbụ aturu, maọbụ ewu, ka a nabata ya n’aha. 20 Ewebatala ihe ọbụla nke nwere nkwaru, n’ihi na agaghị m anabata ya n’aha gi. 21 Mgbe onye ọbụla wetara ehi maọbụ aturu maọbụ ewu site n’igwe anu, dika onyinye aja udo ọ na-enye ONYENWE ANYI maka imezu nkwa, maọbụ onyinye afọ ofufu, ọ ga-abu nke na-enweghi orusi maọbụ ntupo ọbụla tupu a nabata ya. 22 Anumanu ọbụla kpuru isi, maọbụ nke meruru ahụ, maọbụ nke ukwu maọbụ aka gbajiri, maọbụ nke akpukpa di n’ahụ ya, maọbụ ihe nwere ure, maọbụ nke onya di n’ahụ, agaghị abu ihe onyinye nye ONYENWE ANYI. Unu atukwasikwala ha n’ebe ichu aja dika onyinye nye ONYENWE ANYI. 23 Unu nwere ike jiri ehi maọbụ aturu‡ nke akuku ahụ ya tara ata, maọbụ nke otu akuku ya buru ibu kari ibe ya chuo aja onyinye si n’obi, ma a gaghị e ji ya chuo aja imezu nkwa. 24 Unu agaghị enye anumanu ọbụla nke mkpuru anu ya chipiara echipia, maọbụ nke piara apia, maọbụ nke a dowapuru adowapu maọbụ nke a chakapuru achakapu, dika onyinye n’ihu ONYENWE ANYI. Unu enykwala udi onyinye a n’ala unu. 25 Unu esitekwalala n’aka onye ọbia nata udi onyinye a, ma webata ya dika nri a na-enye Chineke unu. A gaghị anabata ha n’onodu unu, n’ihi na ha nwere nkwaru, nweekwa ntupo.’ ”

26 ONYENWE ANYI siri Mosis, 27 “Mgbe a muru nwa ehi, maọbụ nwa aturu, maọbụ ewu ohuru, a ga-ahapu ya na nne ya ubochi asaa. Site n’ubochi nke asato gaa n’ihu

* 22:8 22:8 Opu 22:31 † 22:13 22:13 Nke a bu onye ọbia maọbụ onye ala ozo ‡ 22:23 22:23 Lev 3:6

a ga-anabata ya dika onyinye ihe oriri i ji chuo aja nsure oku nye ONYENWE ANYI.
²⁸ Egbula nne anu na nwa ya n'otu ubochi, maobu ehi maobu aturu. §

²⁹ "Mgbe unu na-achuru ONYENWE ANYI aja ekele, chonu ya n'uzo ahụ a ga-anabata ya. ³⁰ Riekwanu anu aja ahụ n'otu ubochi ahụ, ka o hapu ifodu ruo echi ya. Abụ m ONYENWE ANYI.

³¹ "Unu ga-edebe iwu m ndi a niile, mee ha n'ihu na abụ m ONYENWE ANYI. ³² Unu emekwala ka aha m ghara idi nsọ. A ga-edo aha m nsọ n'etiti umu Izrel, n'ihu na abụ m ONYENWE ANYI onye na-edo unu nsọ. ³³ O bu m kpoputara unu site n'ala Ijpt ka m buru Chineke unu. Abụ m ONYENWE ANYI."

23

Mmemme di iche iche

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ² "Gwa umu Izrel okwu si ha, 'Ndi a bu mmemme a kara aka nye ONYENWE ANYI, nke unu ga-ekwusa dika mkpokota di nsọ.

Ubochi izuike

³ " 'Ubochi isii ka unu ga-eji ruo oru. Ma ubochi nke asaa, bu ubochi izuike, ubochi mkpokota di nsọ. Unu agaghi aru oru obula n'ubochi ahụ, n'ebe obula unu bi. O bu ubochi izuike nye ONYENWE ANYI.

Mmemme Ngabiga na Mmemme Achicha na-ekoghi eko

⁴ " 'Ndi a bu mmemme ONYENWE ANYI a kara aka, mkpokota di nsọ nke unu ga-ekwusa n'oge a kara aka. ⁵ N'onwa mbu, n'ubochi nke iri na anọ nke onwa ahụ, n'oge uhuruchi, mgbe anwu dara, ka Mmemme Ngabiga ONYENWE ANYI ga-adi. ⁶ Mmemme achicha na-ekoghi eko ONYENWE ANYI ka unu ga-ebido n'ubochi iri na ise nke onwa ahụ. Abali asaa ka unu ga-eri achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. ⁷ N'ubochi mbu nke mmemme a, unu ga-enwe mkpokota di nsọ, o dikwaghi onye obula ga-aru oru obula. ⁸ Unu ga-eweta aja e sitere n'oku chuo nye ONYENWE ANYI. N'ubochi nke asaa nweenu mkpokota di nsọ, unu arukwala oru nke ubochi ahụ."

Mmemme Mkpuru Mbu

⁹ ONYENWE ANYI gwara Mosis si ya, ¹⁰ "Gwa umu Izrel si ha, 'Mgbe unu banyere n'ala ahụ m na-aga inye unu, ghotu mkpuru ihe ubi nke mbu unu, unu ga-ewetara onye nchujaja otu ukwu oka site n'oka unu ghotara n'ubi unu. ¹¹ O ga-anara unu ukwu oka ahụ fufee ya n'ihu ONYENWE ANYI, ka a nabata ya. O bu n'ubochi ahụ ga-esote ubochi izuike ka onye nchujaja ga-efufe ya. ¹² N'otu ubochi ahụ e fufere ukwu oka ahụ, unu ga-ewere nwa ebule na-enweghi ntupo, nke gbara naani otu afo, churo ONYENWE ANYI aja nsure oku. ¹³ Aja mkpuru oka ga-eso aja nsure oku a. O ga-eji iko oka a kworo nke oma iri na abuo a gwara mmanu oliv, ka o buru ihe e surere n'oku na-esi ezi isi oma nye ONYENWE ANYI. A ga-enyekwa iko mmanya ato dika onyinye ihe onunu. ¹⁴ Unu agaghi eri achicha, maobu oka e ghere eghe, maobu oka ohuru tutu ruo mgbe unu buru uzo weta onyinye nye Chineke unu. N'ebe obula unu bi, ukpuru a ga-adigide ruo ogbo niile.

Mmemme Izu Asaa

¹⁵ " 'Site n'ubochi ahụ sote ubochi izuike, bu ubochi ahụ unu wetara ukwu oka nke onyinye mfufe, guputa izu asaa zuru ezu. ¹⁶ Guputakwa iri ubochi ise site n'ubochi izuike ahụ mezuru izu asaa ahụ ma wetara ONYENWE ANYI onyinye oka ohuru. ¹⁷ Site n'ebe obula unu bi, unu ga-ewetara ONYENWE ANYI ogbe achicha abuo nke unu ji iko oka a kworo nke oma iri na abuo, nke e ji ihe na-eko achicha mee, ya bu yiist, dika aja mfufe nke mkpuru mbu nye ONYENWE ANYI. ¹⁸ Tinyere achicha a,

unu ga-eweta ụmụ aturụ asaa gbara otu afo, ndi na-enweghi ntupo, na otu nwa oke ehi, na ebule abuo. Ha ga-abu aja nsure oku nye ONYENWE ANYI, ya na aja mkpuru oka na aja ihe onunu, aja e sitere n'oku chuo, nke isisi ya di ezi mma nye ONYENWE ANYI. ¹⁹ Unu ga-ejikwa otu mkpi chuo aja mmehie. Werekwa umu aturu abuo gbara otu afo, otu afo, chuo aja udo. ²⁰ Onye nchujaja ga-efufe umu aturu abuo ndi a, na achicha ndi si na mkpuru mbu ahụ n'ihu ONYENWE ANYI dika aja mfufe. Ha bu aja di nsọ nye ONYENWE ANYI. O bukwa ndi nchujaja ga-ewere ha dika nri ha. ²¹ N'otu ubochi ahụ unu ga-akposakwa mkpokota di nsọ, unu arukwala oru nke ubochi ahụ. Nke a ga-abu ukpuru ga-adigide ebighi ebi site n'ogbo ruo n'ogbo niile, n'ebe obula unu bi.

²² “Mgbe unu na-ewe ihe ubi, unu ewechala ihe niile di n'akuku niile nke ubi unu. Hapuru ha umu ogbenye, na ndi obia. Hapukwara ha mkpuru ubi niile dara n'ala. Abu m ONYENWE ANYI Chineke unu.”

Mmemme Opi

²³ ONYENWE ANYI gwara Mosis si, ²⁴ “Gwa umu Izrel si, ‘Ubochi mbu nke onwa nke asaa ga-abu ubochi izuike, ubochi mkpokota di nsọ nke a ga-eji opi na-ada oke uda cheta. ²⁵ Unu arula oru obula n'ubochi ahụ, kama unu ga-achụ aja nsure oku nye ONYENWE ANYI.’”

Ubochi Mkpuchi Mmehie

²⁶ ONYENWE ANYI gwara Mosis si, ²⁷ “Ubochi nke iri nke onwa asaa a bu ubochi Mkpuchi Mmehie. O bu ubochi mkpokota di nsọ nye unu. Unu ga-ata onwe unu ahuhu bia wetara ONYENWE ANYI onyinye site n'oku. ²⁸ Unu arula oru obula n'ubochi ahụ n'ihu na ubochi ahụ bu ubochi ichu aja mkpuchi mmehie unu n'ihu ONYENWE ANYI Chineke unu. ²⁹ Onye obula na-ejighi ubochi ahụ weda onwe ya n'ala ka a ga-ekewapu site n'etiti ndi ya. ³⁰ Aga m ebikwa onye obula ruru oru n'ubochi ahụ. ³¹ Unu agaghi aru oru obula. N'ebe obula unu bi, ukpuru a ga-adigide nye unu niile site n'ogbo ruo n'ogbo. ³² O ga-abu ubochi izuike zuruoke nye unu, unu ga-ewedakwa onwe unu n'ala. N'ubochi nke itoolu nke onwa ahụ, site n'uhuruchi ruo n'uhuruchi nke na-esote ya, unu ga-edebe izuike unu.”

Mmemme Ulo Ikwu

³³ ONYENWE ANYI gwara Mosis si, ³⁴ “Gwa umu Izrel, ‘N'ubochi nke iri na ise, n'onwa nke asaa, ka unu ga-amalite mmemme Ulo Ikwu ONYENWE ANYI. A ga-eme ya ubochi asaa. ³⁵ N'ubochi nke mbu bu ubochi mkpokota di nsọ. Onye obula agaghi aru oru n'ubochi ahụ. ³⁶ N'ubochi obula n'ime ubochi asaa ndi a niile ka a ga-ewetara ONYENWE ANYI onyinye site n'oku. N'ubochi nke asato ka mkpokota di nsọ ga-adi. A ga-achụ aja nsure oku nye ONYENWE ANYI, n'ubochi a. O bu mkpokota mmechi, n'ihu ya, a gaghi aru oru obula n'ubochi ahụ.

³⁷ (“Ndi a bu mmemme a kara aka, mgbe a ga-ekwusa mkpokota di nsọ maka iwetara ONYENWE ANYI onyinye nri, ya bu, onyinye aja nsure oku, na onyinye mkpuru oka, na aja di iche iche, na onyinye ihe onunu dika e si hazie na o ga na-adi kwa ubochi. ³⁸ Unu ga-enye onyinye ndi a, tinyere onyinye a na-enye ONYENWE ANYI n'ubochi izuike, na tinyere onyinye ndi ozọ unu na-enye na ihe ndi ozọ unu kwere na nkwa, na onyinye afo ofufu niile unu na-enye ONYENWE ANYI.)

³⁹ “Ya mere, malite n'ubochi nke iri na ise nke onwa asaa, mgbe unu webatasiri ihe ubi unu, meerenu ONYENWE ANYI mmemme ubochi asaa, ubochi nke mbu, na ubochi nke asato ga-abu ubochi izuike. ⁴⁰ N'ubochi nke mbu, unu ga-ewere ufodu mkpuru osisi di mma nke si n'osisi unu na-amị mkpuru, gbutekwa igu nkwa, na alaka osisi nwere ahija ndu, na osisi popla, jiri ha mee mmemme obi utọ n'ihu ONYENWE ANYI Chineke unu ubochi asaa. ⁴¹ Mmemme ubochi asaa a ga-adi nye ONYENWE ANYI

n'afọ niile, site n'ogbo ruo n'ogbo unu niile. O bukwa n'onwa nke asaa ka unu ga-eme mmemme a. ⁴² N'oge mmemme a, umu Izrel niile ga-ebi n'ulo e ji alaka osisi na ahija wuo ubochi asaa. Umu afọ Izrel niile ga-ebi n'ulo di otu a. ⁴³ Nke a ga-echetara ogbo umu Izrel niile na mgbe m kpoputara unu site n'ala Ijpt, unu biri n'ulo e ji osisi na ahija wuo n'ozara. Abu m ONYENWE ANYI Chineke unu.' "

⁴⁴ Mosis gwara umu Izrel ihe gbasara mmemme niile a kara aka nye ONYENWE ANYI.

24

Iheokwu na mmanu ya

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis si, ² "Nye ndi Izrel niile iwu ka ha wetara gi mmanu oliv asuru asu, nke a na-agwaghi ihe, maka itinye n'iheokwu ime ka oku oriona na-enwu mgbe niile. ³ Na mputa nke akwa mgbochi nke kpuchiri igbe Ihe Ama ahụ, n'ime ulo nzute, Eron ga-amunye oriona ndi ahụ n'ihu ONYENWE ANYI mgbe niile, site n'uhuruchi ruo n'ututu. Nke a bu ukpuru ga-adigide nye ogbo niile di n'ihu. ⁴ Ihe oku olaedo a nuchara anucha ndi ahụ doo n'elu ihe idokwasi oriona, n'ihu ONYENWE ANYI ga na-enwu oku mgbe niile.

Achicha na-adi n'ihu ONYENWE ANYI

⁵ "Were oka a kworo nke oma mee ogbe achicha iri na abuo. Jiri ihe ruru iko oka asato mee otu ogbe achicha obula. ⁶ Doo achicha ndi a n'ahiri abuo n'elu tebul ahụ e ji olaedo a nuchara anucha kpuo, nke di n'ihu ONYENWE ANYI. Ogbe achicha isii ga-adi n'otu ahiri. ⁷ N'ogologo ahiri obula tnye insensi a na-agwaghi ihe, ka o buru ihe nochiri achicha ndi a dika onyinye nsure oku nye ONYENWE ANYI. ⁸ A ga-edo achicha ndi a n'ihu ONYENWE ANYI oge niile, ubochi izuike niile, n'onodu umu Izrel, dika ogbugba ndu ebighi ebi. ⁹ O diri Eron na umu ya ndi ikom, bu ndi ga-eri ya n'ime n'ebe nsọ ahụ, n'ihu na o bu oke dikarisiri nsọ, site n'oke ha mgbe niile, nke sitere n'onyinye nsure oku e chere nye ONYENWE ANYI."

Onwu onye kochara ONYENWE ANYI

¹⁰ Otu nwokorobia, nke nna ya bu onye Ijpt ma nne ya bu onye Izrel, sitere n'etiti umu Izrel puta. O ruo na nwoke a nne ya bu onye Izrel na otu n'ime ndi ikom Izrel malitere ilu ogo. ¹¹ Mgbe ha na-alu ogo ahụ nwoke ahụ nne ya bu onye Izrel kwuluru Aha ahụ kochaa ya. N'ihu ya, a kporo ya ikpe n'ihu Mosis. (Aha nne ya bu Shelomit, nwa Dibri, onye ebo Dan.) ¹² Ha tnyere nwoke ahụ n'ulo mkporo na-eche ka ha nu okwu ONYENWE ANYI, imata ihe ha ga-eme ya.

¹³ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis si, ¹⁴ "Kpuru onye nkwulu ahụ gaa n'azu obodo. Ndi niile nuru okwu ahụ o kwuru ga-ebikwasi ya aka ha n'isi. Mgbe ahụ, ogbakọ Izrel niile ga-eji nkume tugbuo ya. ¹⁵ Gwa umu Izrel okwu si ha, 'Onye obula kochara Chineke ya ga-ebu mmehie ya n'isi ya. ¹⁶ Onye obula kwuluru aha ONYENWE ANYI ka a ga-egbu. Mmadu niile ga-agbakọ jiri nkume tugbuo onye ahụ. Onye obula kwuluru Aha ahụ, maobu obia, maobu nwa afọ ala, ka a ga-egbu.

¹⁷ " 'Onye obula gburu mmadu ka a ga-egbu. ¹⁸ Onye gburu anu ulo na-abughị nke ya, ga-akwughachi ugwo ya. Ndu ga-alara ndu. ¹⁹ Onye obula meruru mmadu ibe ya ahụ, a ga-emerukwa onye ahụ ahụ n'ebe o meruru ibe ya ahụ. ²⁰ Onye tijiri mmadu okpukpu, a ga-etiji okpukpu nke ya. Anya ga-alara anya, eze ga-alakwara eze. Otu e si meruo mmadu ahụ, ka a ga-esi merukwa onye meruru ya ahụ. ²¹ Onye obula gburu anu ulo onye ozo, ga-akwu ugwo ya. Ma a ga-egbu onye obula gburu mmadu. ²² Unu ga-enwe otu iwu nke ga-adi nye ndi amuru n'ala, dikwara ndi obia niile. Abu m ONYENWE ANYI Chineke unu.' "

²³ Mgbe ahụ, Mosis gwara ndị Izrel okwu, n'ihì ya ha dọkpụrụ onye nkwulu ahụ pụọ n'azụ obodo, jiri nkume tugbuo ya n'ebe ahụ, dika ONYENWE ANYỊ nyere Mosis n'iwu.

25

Afọ izuike

¹ ONYENWE ANYỊ gwara Mosis okwu n'ugwu Sainai sị ya, ² "Gwa ụmụ Izrel sị ha, 'Mgbe unu batara n'ala ahụ m ga-enye unu, unu ga-eme ka ala ahụ nwee afọ izuike nke ya nye ONYENWE ANYỊ. ³ Afọ isii ka unu ga-akụ ihe n'ubi, afọ isii ka unu ga-ewe ihe ubi, kwachaakwa alaka osisi vainị unu. ⁴ Ma mgbe o ruru afọ nke asaa, unu ga-ahapụ ala ubi unu ka o zuo ike, afọ izuike nye ONYENWE ANYỊ. Unu akụla ihe ọbụla n'ubi unu maọbụ kwachaa osisi vainị unu. ⁵ Unu agaghị ewe ihe ubi ọbụla ga-epuputara onwe ha n'oge a, maọbụ tutuọ mkpuru osisi vainị ndị ga-ada ada. N'ihì na afọ ahụ bụ afọ ozuzu ike dirị ala ubi niile. ⁶ Ihe ubi puputara n'ala ahụ niile n'afọ izuike ahụ bụ nri dirị unu onwe unu, na ndị odibo nwoke na nwanyị unu niile, na onye i goro ọrụ, na onye ọbia bi n'etiti unu. ⁷ Ihe ubi ahụ dikwara anụ ụlọ gị, na anụ ọbia bi n'ala gị. Ihe ọbụla puputara n'ala bụ ihe unu ga-eri.

Afọ iri ise nke inwere onwe

⁸ "Guputa afọ izuike asaa, afọ asaa, ụzọ asaa. Ngukọ afọ izuike ndị a niile ga-enye iri afọ anọ na itoolu. ⁹ N'ubochi nke iri nke onwa asaa, zipu onye ga-egbu opi ike, ya bụ, n'ubochi mkpuchi mmehie, a ga-egbu opi ike n'ala Izrel niile. ¹⁰ Doonu afọ nke iri ise ahụ nsọ, kwusaakwa inwere onwe nye mmadu niile n'ala ahụ niile. Afọ ahụ ga-abụ afọ inwere onwe* nye unu. Onye ọbụla n'ime unu ga-alaghachi n'ihe onwunwe nke ezinaulo ya, onye ọbụla kwa ga-alaghachi n'agburu ya. ¹¹ Afọ nke iri ise bụ afọ inwere onwe nye unu. A gaghị akụ ihe ọbụla n'ubi, a gaghị ewe ihe ubi ọbụla puputara n'onwe ya, maọbụ mkpuru osisi vainị miri n'onwe ya. ¹² Ọ bụ afọ inwere onwe, burukwa afọ di nsọ nye unu, nke onye ọbụla ga-eri naanị ihe e wetara n'ubi.

¹³ "Onye ọbụla ga-alaghachi n'ihe onwunwe nke ya, n'afọ inwere onwe a.

¹⁴ "Ọ buru na i resiri onye agbataobi gị ala, maọbụ na o nwere nke ọ zuru site n'aka gị, unu aghogbula ibe unu. ¹⁵ I ga-azuru ala site n'aka onye agbataobi dika onuogugu afọ si di site n'afọ inwere onwe. Ha ga-eresi gị ya dika onuogugu afọ ole fodoru maka iko ihe n'ala ahụ. ¹⁶ Ọ buru na a zuru ala ahụ nso nso mmemme iri afọ ise a, onuahia ala ahụ ga-adi ala, ọ burukwanu na ọ di anya site na mmemme ahụ, onuahia ya ga-adi elu, n'ihì na ugwo onye ahụ na-akwu bụ ugwo ugboro ole ọ ga-akụ ihe n'ala ahụ. ¹⁷ Unu emegbula ibe unu kama tūonu egwu Chineke unu. Abụ m ONYENWE ANYỊ Chineke unu.

¹⁸ "Gbasonu ukpuru m, ma lezie anya imezu ihe m nyere n'iwu, ka unu nwee ike ibi obi udo n'ala ahụ. ¹⁹ Mgbe ahụ, ala ga-amị mkpuru ya, unu ga-eriju afọ, birikwa n'ala ahụ n'udo. ²⁰ Unu nwere ike juo ajuju sị, "Gini ka anyị ga-eri n'afọ nke asaa ahụ ebe ọ bụ na anyị agaghị akụ ihe ọbụla, maọbụ wee ihe ubi ọbụla n'afọ ahụ?" ²¹ Aga m ezitere unu ngozi di ukwu n'afọ nke isii, nke ga-eme ka ala mee ihe omume nke ga-ezuru unu afọ atọ. ²² Mgbe unu ga-akụ ihe ubi n'afọ nke asatọ unu ga na-eri site n'owuwe ihe ubi ochie unu tutu ruo n'afọ nke itoolu mgbe unu ga-ewebata ihe ubi ọhuru.

²³ "Chetanu na ala bụ nke m, n'ihì nke a, o kwesighi ka unu ree ala ọbụla kpmkpam. Unu bụ naanị ndi ọbia na ndi nlekota nye m. ²⁴ N'ala obibi unu niile, unu ga-enye ohere maka mgbaputa ala erere ere.

* 25:10 25:10 Inwere onwe putara mmeri maobu Jubili.

²⁵ “ Ọ bụrụ na otu onye n’ime unu aghoọ onye ogbenye si otu a ree ala ya, nwanna ya dị ya nso ga-abia gbaputa ala ahụ. ²⁶ Ọ bụrụ na-enweghi onye ga-agbaputa ala ahụ nye ha, ma ha mesia ghoọ ndi bara uba nwekwa ihe ga-ezu igbaputa ala ahụ n’onwe ha. ²⁷ A ga-agu afọ ole gara site na mgbe o rere ala ahụ, nyeghachi ya ego ole o kwesiri inweta. Onye rere ala ga-alaghachikwa n’ala ya. ²⁸ Ọ bụrụ na onyenwe ya enweghi ike ichota ego o ga-eji gbara ya, ala ahụ ga-adị n’aka onye ahụ zuru ya tutu ruo n’afọ inwere onwe. Mgbe ahụ o ga-ewerekwa ala ahụ nyeghachi ya onye resiri ya.

²⁹ “ Onye obula rere ulo obibi di n’obodo e ji mgbidi gbaa gburugburu nwere ikike mgbaputa ya naani mgbe otu afọ zuru site na mgbe e rere ya. N’oge ahụ ka onye rere ya nwere ike igbaghachi ya. ³⁰ Ọ bụrụ na a gbaputaghị ya tupu otu afọ agafee, ulo ahụ di n’ime obodo nwere mgbidi ga-abu nke onye ahụ zuru ya mgbe niile, burukwa nke umu umu ya. A gaghị enyeghachikwa ya mgbe afọ inwere onwe ruru. ³¹ Ma ulo ndi di n’obodo nta na-enweghi mgbidi a ga-agu ha dika ihe di n’ohia. E nwere ike igbaputa ha, ha bukwa nke a ga-eweghachite mgbe afọ inwere onwe ruru.

³² “ Ma banyere obodo niile nke ndi Livayi di iche iche. Ha nwere ikike igbaputa ulo ha di n’ime nketa ha mgbe obula. ³³ Ihe onwunwe ndi Livayi bu nke e nwere ike igbaputa, bu ndi a, ulo niile e rere nke di n’obodo ha nwere. O ga-abu n’afọ inwere onwe ka aga enwetaghachi ha, n’ihi na ulo ndi ahụ di n’obodo ndi Livayi bu naani oke ha nwere n’etiti umu Izrel. ³⁴ Ma a gaghị ere ala ebe ita nri nke anu ulo gbara obodo ha gburugburu ere, n’ihi o bu ihe ha nwee n’oha ruo ebighi ebi.

³⁵ “ Ọ bụrụ na nwanne gi adaa ogbenye ruo na o nweghi ike inyere onwe ya aka, o di gi n’aka inyere ya aka, kpobata ya ka o bia biri n’ulo gi dika i ga-esi kpobata onye obia. N’uzo di otu a, o ga-anogide biri n’etiti unu. ³⁶ Tuọ egwu Chineke, kwerekwa ka nwanna gi soro gi biri n’ala ahụ. A nakwala uma maobu omurunwa obula.† ³⁷ I gaghị ana omurunwa n’ego i gbazinyere ha, maobu rie uru site na nri i resiri ha. ³⁸ Mu onwe m bu ONYENWE ANYI Chineke unu, onye kpoputara unu site n’ala Ijpt, inye unu ala Kenan, na i bu Chineke unu.

³⁹ “ Ọ bụrụ na onye Izrel obula adaa ogbenye, resi gi onwe ya, emela ka o jere gi ozi dika onye ohu. ⁴⁰ Kama i ga-emeso ya mmeso dika i ga-esi meso onye oru e goro ego, maobu dika onye obia no n’etiti unu. O ga-ejere gi ozi tutu ruo afọ inwere onwe. ⁴¹ N’afọ ahụ, i ga-ahapu ha na umu ha ka ha laghachikwuru ndi ikwu ha, si otu a nwetaghachi ala ubi di n’ezinaulo ha. ⁴² N’ihi na a kpoputara m ndi Izrel site n’ala Ijpt ka ha buru ndi na-ejere m ozi. Ya mere, a gaghị ere ha mgbe obula dika ohu. ⁴³ A gakhaghị emegbu ha n’uzo di njo.‡ Tuonu egwu Chineke unu.

⁴⁴ “ Ma unu nwere ike gbara ndi ohu nwoke maobu nwanyi site n’etiti ndi mba ozo niile bi n’akuku unu. Unu nwere ike site n’ebe ahụ zuta ndi ohu. ⁴⁵ Unu nwere ike izu ndi ohu site n’etiti ndi mbiarambia bi n’etiti unu, maobu site n’etiti ndi agburu ha a muru n’ala Izrel. Ndi di otu a ga-abukwa ihe onwunwe unu. ⁴⁶ Unu nwere ike kenye ha umu unu dika ihe nketa, ma mee ha ndi ohu unu ubochi ndu ha niile. Ma unu agaghị eji aka ike chia onye Izrel ibe unu.

⁴⁷ “ Ọ bụrụ na onye obia bi n’etiti unu aghoọ ogaranya, ma otu n’ime umunna unu adaa ogbenye were onwe ya resi onye obia ahụ bi n’etiti unu, maobu were onwe ya resi nwanna ndi ikwu onye obia ahụ, ⁴⁸ ha nwere ikike igbaputa ya mgbe ha resiri onwe ha. Otu n’ime umunna ya nwere ike gbaputa ha. ⁴⁹ Nwanne nne ya, maobu nwanne nna ya, maobu nwanna n’ikwu ha\$ obula nwere ike igbaputa ya. O nwekwara ike igbaputa onwe ya ma o buru na o kpata ego. ⁵⁰ Ya na onye ahụ o resiri onwe ya ga-agu afọ ole o bu site na mgbe o rere onwe ya ruo n’afọ inwere

† 25:36 25:36 Opụ 22:25 ‡ 25:43 25:43 Opụ 1:13 § 25:49 25:49 Nwanne Onye ahụ ga-abu nwa nwoke nwanne nna ya.

onwe. Ego a ga-akwu n'ih i gba pta ya ga-abu ego o ga-efu ikwu ohu ozo ugwo iru oru onuogugu afo ndi ahụ niile. ⁵¹ O buru n'otutu afo foduru, o ga-esite n'onu ego e rere ha kwuo nke di ukwu dika ego mgbaputa ha. Naani ihe ntakiri ga-apu n'ime ego ahụ. ⁵² O buru naani afo ole na ole foduru tupu afo inwere onwe eruo, o ga-aguko ihe ego ahụ putara, kwuo ya maka igbara onwe ya dika o kwesiri. ⁵³ A ga-emeso ha dika ndi oru e goro ego kwa afo, ma i ga-ahụ na onye ha no n'okpuru ya agaghi eji aka ike chia ha.

⁵⁴ “Ma o buru na e nweghi ike gba pta ya site n'uzo ndi a niile, ya na umu ya ga-enwere onwe ha mgbe afo inwere onwe ahụ zuru. ⁵⁵ N'ih i na mu ka umu Izrel bu ndi ohu nye. Ha bu ndi ohu m, ndi m kpoputara site n'ala Ijpt. Mu onwe m bu ONYENWE ANYI Chineke unu.

26

Ugwọ oru nrube isi

¹ “Unu emerela onwe unu arusi* obula, maobu guzobe oyiya apiri api, maobu ogidi nkume obula oto, nye onwe unu. Unu edokwala nkume a piri api obula n'ala unu maka ikpo isiala nye ya. Abu m ONYENWE ANYI Chineke unu.

² “Debenu iwu niile m nyere maka ubochi Izuike m,† sopuskwaranu ebe nsọ m. Abu m ONYENWE ANYI.

³ “O buru na unu ejegharịa n'ukpuru m, lezie anya debe iwu m niile, ⁴ aga m enye unu mmiri ozuzo n'oge ya, nke ga-eme ka ala unu mia otutu ihe ubi. Osisi unu niile ga-ejuputakwa na mkpuru mgbe niile. ⁵ Unu ga-anogide na-azocha oka tutu ruo mgbe unu ga-aghọ mkpuru vaini unu, owuwe ihe ubi mkpuru vaini unu ga-adigidekwa ruo oge iku mkpuru n'ubi. N'uzo di otu a, unu ga-enwe nri ga-ezuru unu, unu ga-ebikwa n'udo n'ala unu.

⁶ “Aga m eme ka udo diri n'ala ahụ, unu ga-edina ala, o dighikwa onye ga-eme ka unu tuo egwu obula. Aga m ewezuga site n'etiti unu ajo anu ohia, mma agha agaghi esitekwa n'ala unu bi n'ime ya gafee. ⁷ Unu ga-achụ ndi iro unu oso. Ha ga-ada n'ihu unu site na mma agha. ⁸ Mmadu ise n'ime unu ga-achụ nari mmadu oso. Nari mmadu n'etiti unu ga-achukwa iri puku mmadu oso. Ndi iro unu ga-ada n'ihu unu site na mma agha.

⁹ “Aga m eji ihuma leta unu, mee ka unu mubaa ma juputa n'onuogugu. Aga m eme ka ogbugba ndu m n'ebe unu no digide. ¹⁰ Unu ga-enwebiga mkpuru ubi oke ruo na mgbe unu ka no na-eri ndi ochie unu ga-ewezuga ha n'akuku maka inye ohere iwebata ihe ubi ohuru. ¹¹ Aga m eme ka ebe obibi m diri n'etiti unu. Agaghi m aso unu oyi. ¹² Aga m ejeghari n'etiti unu, buru Chineke unu, unu ga-abukwa ndi m. ¹³ N'ih i na abu m ONYENWE ANYI Chineke unu onye kpoputara unu site n'ala Ijpt, ka unu ghara ibu ndi ohu ozo. Etijiela m mkporo igwe‡ nke ibu ohu unu, mee ka unu buru ndi ji nganga ejeghari.

Ahuhu n'ih i Nnupu isi

¹⁴ “Ma o buru na unuaju ige m nti, jukwa imezu ihe ndi a m nyere unu iwu ya, ¹⁵ o buru na unuaju igbaso ukpuru m, so o iwu m ndi a oyi, si otu a mebie ogbugba ndu m, ¹⁶ mgbe ahụ, aga m eme ka oke ujo, na oria na-ebibi ebibi, na ahụ oku, biakwasi unu. Oria ndi a ga-eme ka anya unu daa mba, o ga-eripakwa anu ahụ unu. Unu ga-aku mkpuru ubi n'ubi unu ma ndi iro unu ga-eri ha. ¹⁷ Aga m eguzo megide unu n'oge ibu agha, mee ka ndi iro unu merie unu n'agha. Unu ga-agba oso mgbe onye obula na-adighi achu unu oso. Ndi kporo unu asi ga-achikwa unu.

* 26:1 26:1 Opu 20:4 † 26:2 26:2 Lev 19:30 ‡ 26:13 26:13 Ya bu, yoku

18 “ ‘Ọ bụrụ na unu anọgidesie ike ju ige m ntị n’agbanyeghị ihe ndị a, aga m enye unu ntaramahụhụ dī okpukpu asaa n’ihi mmehie unu. 19 Aga m etiji ịnaya isi nganga unu, mee ka mbara eluigwe dīrī unu dīka igwe, elu ala unu na-azọkwasi ụkwụ ga-adīkwa dīka bronz. 20 Unu ga-adọgbu onwe unu n’ọrụ n’efu, n’ihi na ala unu agaghị emepụtara unu ihe omume ya, osisi nke ala unu agaghị amīkwa mkpuru ya.

21 “ ‘Ọ bụrụkwa na mgbe nke a mesiri, unu anọgidekwa ju ime ihe m nyere n’iwu, aga m eme ka ntaramahụhụ unu dīrī ukwu, ugboro asaa ọzọ, n’ihi mmehie unu. 22 Aga m ezite anụ ọhia megide unu. Ha ga-adọgbu umu unu, bibie anụ ụlọ unu, meekwa ka unu dī nta n’ọnuọgugu, ruo na ndị a ga-ahụ n’okporoụzọ unu ga-adī ole na ole.

23 “ ‘Ọ bụrụkwa na unu anọgide ju ido aka na ntị m, chie ntị nọgide na-ebu agha nnupu isi unu megide m, 24 mu onwe m ga-ebu agha megide unu. Aga m eti unu ugbo ihe otiti asaa, n’ihi mmehie unu. 25 Aga m ewebata mma agha n’ebe unu nọ, ibo ọbọ n’ihi ogbugba ndu m unu mebiri. Mgbe unu ga-agba ọsọ gbaba n’obodo unu, aga m ezite ihe mbibi ga-ebibi unu n’ebe ahụ. Aga m enyefekwa unu n’aka ndi iro unu. 26 Aga m eme ka unu hapu inwe ihe oriri ga-ezuru unu. Otu ite nri naani ka ndi inyom iri ga-eji sie nri ha nwere. Ha ga-eji ihe otutu tuọ ya mgbe ha na-eke ya. Unu ga-eri ya, ma afọ agaghị eju unu.

27 “ ‘Ọ bụrụkwa na unu agaa n’ihu ju ige m ntị n’agbanyeghị ihe ndi a, nọgide na-emegide m, 28 mgbe ahụ, aga m egosi unu oke iwe m, nye unu ntaramahụhụ dī okpukpu asaa n’ihi mmehie unu. 29 Unu ga-eri anụ umu unu ndi ikom, na anụ umu unu ndi inyom. 30 Aga m ebikwa ulọ arusi unu niile dī n’elu ugwu, gbutuo ebe ichu aja niile unu na-esure ihe nsure oku na-esi isi. Aga m atukota ozu unu n’elu arusi unu na-enweghi ume ndu, ka unu buru ihe m na-asọ oyi. 31 Aga m eme ka obodo unu niile togboro n’efu, kudasiakwa ebe nsọ unu niile. Agaghị m anabatakwa isisi utọ nke aja unu. 32 Aga m eme ka ala unu togboro n’efu, mee ka onodu idi ala unu buru ihe ga-eju ndi iro unu ga-ebi n’ime ya anya. 33 Aga m achusa unu na mba niile, miputa mma agha m jiri ya chuso unu ọsọ. Ala unu ga-atogboro n’efu, a ga-etikpokwa obodo unu niile. 34 Mgbe ahụ, ala ahụ ga-ezu ike, ogologo oge ndi ahụ niile o ga-atogboro n’efu. Mgbe unu ga-anọ dika ndi ohu n’ala ndi iro unu. Ala ahụ ga-ezu ike, imejuputa afọ izuike ya niile. 35 Ogologo oge niile ala ahụ togboro n’efu, ala ahụ ga-ezu ike, udi izuike o na-enweghi n’afọ izuike ndi ahụ unu bi n’ime ya.

36 “ ‘Ma ndi ahụ foduru ndu n’ime unu, aga m etinye ida mba n’obi ha n’ala ndi iro ha. Mkpotu ahia nke ifufe na-ebughari ga-eme ka ha gbapu ọsọ. Ha ga-agba ọsọ dika ndi si n’ihu mma agha na-agba ọsọ. Ha ga-ada mgbe onye obula na-adighi achu ha ọsọ. 37 N’ezie, ha ga-agba ọsọ mgbe onye obula na-adighi achu ha ọsọ. Ha ga-adagide ibe ha mgbe ha na-agba ọsọ a, dika ndi si n’ebe a na-alu agha na-agbapu ọsọ. Unu agaghị enwe ike iguzo n’ihu ndi iro unu. 38 Unu ga-ala n’iyi n’etiti ndi mba ọzọ, ala ndi iro unu ga-eri unu. 39 Ndi ahụ a hapuru na ndu n’etiti unu ga-ata ahuhu n’ala ndi iro ha n’ihi mmehie ha. Ha ga-atakwa ahuhu n’ihi mmehie nke nna nna ha.

40 “ ‘Ma o buru na ha ekwuputa mmehie ha niile, na mmehie niile nke ndi nna nna na ha na ha mehiere megide m, mmehie ekwesighi ntukwasị obi ha, na mmehie nnupu isi ha, nke ha mehiere megide m, 41 nke mere ka m doo onwe m imegide ha, na izipu ha gaa n’ala ndi iro ha, o buru na ha eweda onwe ha ala nabata ntaramahụhụ m nyere ha n’ihi mmehie ha 42 aga m echeta ogbugba ndu mu na Jekob gbara, ogbugba ndu mu na Aizik gbara, na ogbugba ndu mu na Ebrahim gbara. Aga m echeta ala ahụ. 43 Ma ala ahụ aghaghị itogboro n’efu. O ghakwaghị inwezu izuike ruuru ya, oge ndi ahụ o togboro n’efu, mgbe ha na-ebighi n’ime ya. Ha ga-anata ntaramahụhụ

ruuru ha n'ihl na ha juru iwu m, sookwa ukpuru m oyi. ⁴⁴ Ma ewezugakwa ihe ndi a niile, agaghị m aju ha,* maobu soo ha oyi, ruo na ibibi ha kpamkpam mgbe ahụ ha no n'ala ndi iro ha. Agakwaghị m emebi ogbugba ndu† mu na ha gbara n'ihl na abụ m Onyenwe anyi Chineke ha. ⁴⁵ Kama n'ihl ha, aga m echeta ogbugba ndu ahụ mu na nna nna ha gbara, ibu Chineke ha, ndi ahụ m kpoputara site n'ala Ijpt n'ihu mba niile. Abụ m ONYENWE ANYI.' ”

⁴⁶ Ndi a bu iwu, na ukpuru na ndumodu ONYENWE ANYI guzobere n'ugwu Sainai, n'etiti ya onwe ya, na umu Izrel, site n'aka Mosis.‡

27

Iwu banyere nkwa di iche iche

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ² “Gwa umu Izrel si ha, ‘O buru na mmadu e kwee nkwa puru iche iji mmadu nye ONYENWE ANYI onyinye, ihe ndi a ka o ga-eji gbara onye ahụ: ³ n'isi nwoke obula gbara iri afọ abuo ruo iri afọ isii, o ga-akwu iri olaocha shekel ise, dika ihe otutu ebe nsọ si di. ⁴ N'isi nwanyi obula gbara iri afọ abuo ruo iri afọ isii o ga-enye iri olaocha shekel ato. ⁵ N'isi nwoke gbara afọ ise ruo iri afọ abuo, o ga-enye iri olaocha shekel abuo. N'isi nwanyi gbara afọ ise ruo iri afọ abuo, o ga-enye olaocha shekel iri. ⁶ A ga-akwuru nwantakiri nwoke gbara site otu onwa ruo afọ ise, olaocha shekel ise, kwura nwantakiri nwanyi gbara otu onwa ruo afọ ise olaocha shekel ato. ⁷ N'isi nwoke gafere iri afọ isi, a ga-enye olaocha shekel iri na ise. N'isi nwanyi gafere iri afọ isi a ga-enye olaocha shekel iri. ⁸ O buru na e nwee onye ogbenye na-enweghi ego o ga-eji kwuo ugwo ndi a, a ga-akputara ya onye nchujaja, onye ga-ekwubi ihe onye ahụ kwere nkwa ga-akwu dika ego o nwere ruru.

⁹ “ ‘O buru anu ulo di mma inye ONYENWE ANYI dika onyinye ka e kwere nkwa inye, anu ulo e nyere ONYENWE ANYI ga-agho ihe di nsọ. ¹⁰ Onye kwere nkwa inye ya enweghi ike iji anu ulo nke ahụ ya na-ezughị oke gbanwere anu ulo ahụ na-enweghi ntupo. O nwekwaghị ike iji anu ulo ahụ na-enweghi ntupo gbanwere nke anu ahụ ya na-ezughị oke. O buru na o mee otu a, anu ulo nke mbu, na nke abuo, ga-abu ihe di nsọ. ¹¹ O buru na anu ulo o ji kwee nkwa bu anu ulo ruru aru,* udi anu ulo ahụ a juru inabata dika onyinye maka iji ya chuo aja nye ONYENWE ANYI, a ga-akputara onye nchujaja anu ulo ahụ. ¹² O bu ya ka o diri ikpebi ma anu ulo ahụ o di mma, ma o joro njo. Onu ego obula onye nchujaja kpebi, ka onye wetara anu ulo ahụ ga-akwu. ¹³ O buru na onye nwe anu ulo ahụ achoo igbara ya, o ga-akwu ugwo anu ulo ahụ, tukwasikwa n'elu ya otu uzo n'ime uzo ise nke onuahia anu ulo ahụ.

¹⁴ “ ‘O buru na mmadu enye ulo ya, dika ihe ga-adi nsọ nye ONYENWE ANYI, onye nchujaja ga-ekpebi maobu ulo di mma, ma o bukwanu ulo joro njo. O ga-ekwukwa ihe bu onuahia ulo ahụ. ¹⁵ O buru na onye ahụ nke na-edo ulo ya nsọ achoo igbara ya, o ga-akwu onuahia ulo ahụ, tukwasikwa n'elu ya otu uzo n'ime uzo ise nke onuahia ulo ahụ. Emesia, ulo ahụ ga-abukwa nke ya.

¹⁶ “ ‘O buru na mmadu ewere mpaghara ala ubi ezinaulo ya nye ONYENWE ANYI ka ihe ido nsọ, ihe a ga-eji mata onuahia ala ahụ ga-abu udi ihe ubi e nwere ike iku n'ime ya. Onuahia ala ubi e nwere ike ikunye oka bali ruru otu ihe otutu homa, ga-abu iri mkpuru ego olaocha shekel ise. ¹⁷ O buru n'ime afọ inwere onwe ka o doro ala ahụ nsọ, agaghị agbanwe onuahia ya. ¹⁸ Ma o buru na o doro ala ahụ nsọ mgbe afọ inwe onwe ahụ gafere, onye nchujaja ga-agukoro ya onuahia ya dika afọ ole o foduru mgbe mmemme afọ inwere onwe ozo ga-adi. A ga-ewebilatakwala ihe onuahia ya ruru. ¹⁹ O buru na onye doro ala ahụ nsọ achoo igbara ala ya, o ga-akwu onuahia

* 26:44 26:44 Rom 11:2 † 26:44 26:44 Dit 4:31 ‡ 26:46 26:46 Lev 7:38; 27:34 * 27:11 27:11 Anu ulo ruru aru Ndi a bu anu ndi ahụ a juru inabata maka i ji chuo aja, ha bu inyinya, inyinya kamel na inyinya ibu.

ahụ onye nchụaja kpebiri, tükwasị ya ego ruru otu ụzọ n'ime ụzọ ise nke ọ̀nụahịa ala ahụ. Mgbe ahụ ala ahụ ga-abụkwa nke ya. ²⁰ Ọ bụrụ na ọ gbapụtaghị ala ahụ, maọbụ na o resila ya onye ọzọ, a gaghị agbapụtakwa ala ahụ ọzọ. ²¹ Mgbe mmemme afọ inwere onwe ruru, ala ahụ ga-aghọ ala dị nsọ, ala e doro nsọ nye ONYENWE ANYI. Ndi nchụaja ga-ewere ya ka ọ bụrụ nke ha.

²² “ ‘Ọ bụrụ na mmadu e doro ONYENWE ANYI ala ubi ọ zuru azu nsọ, nke na-abughị ala ezinaulo ha, ²³ onye nchụaja ga-agu afọ ole ọ foduru ruo mmemme afọ inwere onwe. Ọ ga-agwa onye ahụ ego ole ọ ga-akwu n'ihu ya. Ego obula ọ kwuru n'ubochi ahụ ga-abu ihe di nsọ nye ONYENWE ANYI. ²⁴ Mgbe afọ inwere onwe ahụ zuru, onye nwe ala ahụ, ya bu onye ahụ e si n'aka ya zuo ya, ga-ewerekwa ala ya. ²⁵ Ọnụahịa obula a ga-ekpebi ga-abu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. Iri gera abuo† ga-abu otu shekel.

²⁶ “ ‘A gaghị edo nwa mbu anumanu mutara nsọ maobu ehi maobu aturu n'ihu na ha bu nke ONYENWE ANYI. ²⁷ Ọ bụrụ otu n'ime anu ndi ahụ ruru aru, a ga-agbara ya n'onu ego nke akara bu onu ahia ya, tukwasikwa n'elu ya otu ụzọ n'ime ụzọ ise nke ọ̀nụahịa ya. Ọ bụrụkwanu na onye nwe anu ulo ahụ achoghị igbarakwa ya, a ga-ere ya n'onu ahia dika o ruru.

²⁸ “ ‘A gaghị ere, maobu gbara ihe obula mmadu nwere, nke o doro nsọ‡ nye ONYENWE ANYI, maobu mmadu, maobu ala ezinaulo, maobu anu ulo, n'ihu na ihe obula nke e wezugara iche bu ihe dikarisiri nsọ nye ONYENWE ANYI.

²⁹ “ ‘Mgbaputa obula adighi nye onye obula e doro nsọ nye mbibi. A ghaghị ime ka ọ nwuo.

³⁰ “ ‘Otu ụzọ n'ime ụzọ iri nke ihe niile si n'ala, maobu mkpuru oghigha nke ubi, maobu mkpuru nke osisi miri, bu nke ONYENWE ANYI. Ha bu ihe nsọ diri ONYENWE ANYI. ³¹ Onye obula chorọ igbara otu ụzọ n'ime ụzọ iri nke ihe ubi ya aghaghị ikwu ọ̀nụahịa ya, tukwasị ya otu ụzọ n'ime ụzọ ise nke ọ̀nụahịa e kwesiri ire ya. ³² Otu ụzọ n'uzo iri nke igwe ehi na aturu niile, anu nke iri obula nke na-agabiga n'okpuru mkpanaka onye ozuzu aturu mgbe a na-agu ha onu, ga-abu ihe di nsọ nye ONYENWE ANYI. ³³ A gaghị ahọ anu ulo a na-enye ONYENWE ANYI ahọ, ile ma ha di mma, maobu na ha di njo. A gaghị agbanwekwa ha. Ọ bụrụ na a gbanwee ha, ndi e ji gbanwee ha na ndi a na-achọ igbanwe ga-aghọ ihe di nsọ, a gaghị agbarakwa ha.’ ”

³⁴ Ndi a bu iwu ONYENWE ANYI nyere Mosis n'ugwu Sainai ka ọ nye umu Izrel.

† 27:25 27:25 30:13 ‡ 27:28 27:28 Jos 6:15-17

Ọnụọgụgụ

Igụ ọnụ

¹ ONYENWE ANYỊ gwara Mosis okwu n'ọzara Sainai, n'ime ụlọ nzute, n'ụbọchị nke mbụ,* n'ónwa nke abụọ nke afọ abụọ, mgbe ụmụ Izrel pụtachara site n'obodo Ijipt. Ọ sịrị, ² "Gaa guọ ma chọputa ọnụọgụgụ ndị ikom niile e nwere n'etiti ọgbakọ Izrel, dika ebo ha na agburu ha si dị, na dika ezinaụlọ ha si dikwa. Deputa aha nwoke ọbụla n'otu na otu. ³ Gị na Eron ga-agukọta ndị ikom Izrel niile gbara iri afọ abụọ maọbụ karịa ọnụ, bụ ndị tozuru ije agha. Unu ga-edo ha n'usuu, n'usuu. ⁴ Otu nwoke, site n'ebo Izrel ọbụla, onye bụ onyendu ezinaụlọ, ga-esonyere unu n'oru a.

⁵ "Ndị a bụ aha ndị ikom ndị ahụ ga-enyere unu aka.

"Site n'ebo Ruben, Elizọ na Shedeua,
⁶ site n'ebo Simion, Shelumiel nwa Zurishadai,
⁷ site n'ebo Juda, Nashon nwa Aminadab,
⁸ site n'ebo Isaka, Netanel nwa Zua,
⁹ site n'ebo Zebulon, Eliab nwa Helon,
¹⁰ Site n'umu Josef:
 site n'ebo Ifrem, Elishama nwa Amihud
 site n'ebo Manase, Gamaliel nwa Pedazo
¹¹ site n'ebo Benjamin, Abidan nwa Gidion
¹² site n'ebo Dan, Ahieza nwa Amishadai
¹³ site n'ebo Asha, Pagiel nwa Okran
¹⁴ site n'ebo Gad, Eliasaf nwa Deuel
¹⁵ site n'ebo Naftali, Ahira nwa Enan."

¹⁶ Ndị a bụ ndị ikom e si n'ogbakọ ahụ hopta, ndị bụ ndị ndu ebo dị iche iche n'Izrel. Ha bụ ndị ndu ebo niile dị n'Izrel.

¹⁷ Mosis na Eron nabatara ndị ikom ndị a, bụ ndị e deputara aha ha. ¹⁸ Emesija, ha kpọrọ nzukọ ndị Izrel niile ka ha zukọọ n'ụbọchị mbụ nke ọnwa abụọ. Ndị niile zukọrọ kọwara ikwu ha na ezinaụlọ ha si pụta n'otu na otu. Ma ndị ikom niile gbara site n'iri afọ abụọ gbagoo ka e denyere aha ha n'akwukwo n'otu na otu, ¹⁹ dika ONYENWE ANYỊ si nye Mosis n'iwu. Otu a kwa ka Mosis si guọ ha ọnụ n'ọzara Sainai.

²⁰ Ụmụ Ruben, bụ ọkpara Izrel: Ndị ikom niile gbara iri afọ abụọ gbagoo; ndị tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaụlọ ha si dị. ²¹ Ọnụọgụgụ ndị niile si n'ebo Ruben dị iri puku anọ, puku isii na nari ise (46,500).

²² Site n'umu Simion, ndị ikom niile gbara iri afọ abụọ gbagoo, ndị tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaụlọ ha si dị. ²³ Ọnụọgụgụ ndị niile si n'ebo Simion dị iri puku ise, puku itoolu na nari ato (59,300).

* **1:1** 1:1 Nke a bụ otu ọnwa site n'oge ụmụ Izrel si Ijipt rute n'ọzara Sainai, Ọpụ 9:1 otu ọnwa mgbe arụchara ụlọ nzute ahụ n'ọzara, Ọpụ 40:17 burukwa mgbe abali iri na ise gafesiri site n'oge ha mere ncheta Mmemme Ngabiga n'ọzara Sainai.

²⁴ Site n'ụmụ Gad, ndị ikom niile gbara iri afọ abụọ gbagoo, ndị tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaụlọ ha si dị. ²⁵ Ọnụọgụgụ ndị niile sị n'ebo Gad dị iri puku anọ, puku ise na narị isii na iri ise (45,650).

²⁶ Site n'ụmụ Juda, ndị ikom niile gbara iri afọ abụọ gbagoo, ndị tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaụlọ ha si dị. ²⁷ Ọnụọgụgụ ndị niile sị n'ebo Juda dị iri puku asaa, puku anọ na narị isii (74,600).

²⁸ Site n'ụmụ Isaka, ndị ikom niile gbara iri afọ abụọ gbagoo, ndị tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaụlọ ha si dị. ²⁹ Ọnụọgụgụ ndị niile sị n'ebo Isaka dị iri puku ise, puku anọ na narị anọ (54,400).

³⁰ Site n'ụmụ Zebulun, ndị ikom niile gbara iri afọ abụọ gbagoo, ndị tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaụlọ ha si dị. ³¹ Ọnụọgụgụ ndị niile sị n'ebo Zebulun dị iri puku ise, puku asaa na narị anọ (57,400).

³² Site n'ụmụ Josef, ya bụ ụmụ Ifrem, ndị ikom niile gbara iri afọ abụọ gbagoo, ndị tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaụlọ ha si dị. ³³ Ọnụọgụgụ ndị niile sị n'ebo Ifrem dị iri puku anọ na narị ise (40,500).

³⁴ Site n'ụmụ Manase, ndị ikom niile gbara iri afọ abụọ gbagoo, ndị tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaụlọ ha si dị. ³⁵ Ọnụọgụgụ ndị niile sị n'ebo Manase dị iri puku atọ, puku abụọ na narị abụọ (32,200).

³⁶ Site n'ụmụ Benjamin, ndị ikom niile gbara iri afọ abụọ gbagoo, ndị tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaụlọ ha si dị. ³⁷ Ọnụọgụgụ ndị niile sị n'ebo Benjamin dị iri puku atọ, puku ise na narị anọ (35,400).

³⁸ Site n'ụmụ Dan, ndị ikom niile gbara iri afọ abụọ gbagoo, ndị tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaụlọ ha si dị. ³⁹ Ọnụọgụgụ ndị niile sị n'ebo Dan dị iri puku isii, puku abụọ na narị asaa (62,700).

⁴⁰ Site n'ụmụ Asha, ndị ikom niile gbara iri afọ abụọ gbagoo, ndị tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaụlọ ha si dị. ⁴¹ Ọnụọgụgụ ndị niile sị n'ebo Asha dị iri puku anọ, otu puku na narị ise (41,500).

⁴² Site n'ụmụ Naftalị, ndị ikom niile gbara iri afọ abụọ gbagoo, ndị tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaụlọ ha si dị. ⁴³ Ọnụọgụgụ ndị niile sị n'ebo Naftalị dị iri puku ise, puku atọ na narị anọ (53,400).

⁴⁴ Ndị a bụ ndị ikom Mosis na Eron, na ndị ndu Izrel iri na abụọ ndị ahụ gurụ ọñụ, onye ọbụla n'ime ha nọchitere anya ezinaụlọ ya. ⁴⁵ Ndị Izrel niile gbara iri afọ abụọ gbagoo, ndị nwere ike ije agha ka a gurụ ọñụ dika ezinaụlọ ha si dị. ⁴⁶ Mgbako ọñụọgụgụ ndị a niile dị, narị puku isii, puku atọ, narị ise na iri ise (603,550).

⁴⁷ A gunyekotaghị ọñụọgụgụ ebo nna nna Livayị n'igụ ọñụ a, ⁴⁸ n'ihì na ONYENWE ANYỊ gwara Mosis, sị, ⁴⁹ "Ị gaghị agụ ndị ebo Livayị ọñụ. Ị gakwaghị agbakonye

ọnụọgụ ha n'ọnụọgụ ndị Izrel. ⁵⁰ Kama, ị ga-ahọputa ndị Livayi ka ha buru ndị nlekọta ụlọ nzute Ihe Ama, na ngwongwo niile, na ihe niile dị nye ya. Ọ bụ ha ga-ebu ụlọ nzute ahụ na ngwongwo ya niile: ha ga na-elekọta ihe banyere ya, ọ bụkwa gburugburu ya ka ha ga-ama ụlọ ikwu ha. ⁵¹ Mgbe ọbụla kwa a ga-ebughari ya maka njem, ọ bụ ọrụ ha iweda ya. Mgbe ọbụla a ga-eguzo ya ọtọ, ọ bụkwa ọrụ ndị Livayi iguzobe ya ọtọ. Onye ọbụla ọzọ ga-abia nso ka a ga-egbu. ⁵² Ebo Izrel ndị ọzọ ga-enwe ebe dị iche nye onwe ha, ebe ha ga-ewu ụlọ ikwu ha. Ha ga-akwubakwa ọkọlọtọ nke ha, igosi aha ebo ha. ⁵³ Ndị Livayi ga-ama ụlọ ikwu ha gburugburu ụlọ nzute Ihe Ama ahụ, ka iwe ọkụ m ghara ịbịakwasị n'ahụ nzukọ ụmụ Izrel. Ọ bụ ọrụ ndị Livayi ilekọta ụlọ nzute Ihe Ama ahụ.”

⁵⁴ Ya mere, Izrel mere ihe ndị a niile ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu.

2

Usoro ebo dị iche iche

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis na Eron si ha, ² “Ụmụ Izrel ga-ama ụlọ ikwu ha gburugburu ụlọ nzute, n'ebe diputuru adipu site n'ụlọ nzute ahụ. Onye ọbụla ga-ama ụlọ ikwu ya n'akukụ ọkọlọtọ ebo ya, ha na ihe ịribama nke ụlọ ha.”

³ N'akukụ ọwụwa anyanwụ, usuu ndị agha ebo Juda, ga-ama ụlọ ikwu ha n'akukụ ọkọlọtọ ha. Onyendu ha ga-abụ Nashon nwa Aminadab. ⁴ Ọnụọgụ usuu ndị agha ya dị puku iri asaa na anọ, na nari isii (74,600)

⁵ N'akukụ ha ka usuu ndị agha ebo Isaka ga-amanye ụlọ ikwu ha. Onyendu ha bụ Netanel nwa Zua. ⁶ Ọnụọgụ usuu ndị agha ha dị iri puku ise, puku anọ na nari anọ (54,400).

⁷ N'akukụ ha ka usuu ndị agha ebo Zebulon ga-amanye ụlọ ikwu ha. Onyendu ha bụ Eliab nwa Helon. ⁸ Ọnụọgụ usuu ndị agha ha dị iri puku ise, puku asaa na nari anọ (57,400).

⁹ Ọnụọgụ ndị niile a gụkọtara ha na Juda n'ọwụwa anyanwụ nke ụlọ nzute ahụ dị nari puku, iri puku asatọ na puku isii na nari anọ (186,400). Ha ga-ebu ụzọ bulie ije.

¹⁰ N'akukụ ndịda ka usuu ndị agha ebo Ruben ga-ama ụlọ ikwu ha n'akukụ ọkọlọtọ ha. Onyendu ha bụ Elizọ nwa Shedeua. ¹¹ Ọnụọgụ usuu ndị agha ha dị iri puku anọ, puku isii na nari ise (46,500).

¹² N'akukụ ha ka ebo Simion ga-ama ụlọ ikwu ha. Onyendu ha bụ Shelumiel nwa Zurishadai. ¹³ Ọnụọgụ usuu ndị agha ha dị iri puku ise, puku itoolu na nari atọ (59,300).

¹⁴ Ebo Gad ga-esokwa ha. Onyendu ha bụ Eliasaf nwa Deuel.* ¹⁵ Ọnụọgụ usuu ndị agha ha dị iri puku anọ, puku ise na nari isii na iri ise (45,650).

¹⁶ Ya mere ọnụọgụ ndị niile ha na Ruben bikoro na ndịda ụlọ nzute ahụ dị nari puku, iri puku ise na otu, na nari anọ na iri ise (151,450) dika usuu ndị agha ha si dị. Ebo atọ a bụ ndị na-eso ebo atọ nke mbụ ahụ n'oge ọbụla ụmụ Izrel nọ n'ije.

* **2:14** 2:14 N'ime ọtụtụ akwụkwọ ndị Masoreti, akwụkwọ ise nke ndị Samarja nakwa akwụkwọ Völgeti, n'isi mbụ na amaokwu iri na anọ ha, ihe e dere bụ Reuel

¹⁷ Ka ụlọ nzute na-azọli ije, ụlọ ikwu ndị Livayị ga-anọ n'etiti ụlọ ikwu ndị ọzọ. Ha ga-ebili ije n'usoro dika ha si maa ụlọ ikwu ha. Ndi ọbula n'ọnọdu ha, n'okpuru ọkọlọto nke na-akọwa ndi ha bu.

¹⁸ N'akuku odida anyanwu ka ebo Ifrem ga-ama ụlọ ikwu ha dika ọkọlọto ha si di. Onyendu ha bu Elishama nwa Amihud. ¹⁹ Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku anọ na nari ise (40,500). ²⁰ Ebo Manase ga-amakwa ụlọ ikwu n'akuku ha. Onyendu ha bu Gamaliel nwa Pedazo. ²¹ Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku atọ, puku abuo na nari abuo (32,200).

²² N'akuku ha ka ebo Benjamin ga-ama ụlọ ikwu ha. Onyendu ha bu Abidan nwa Gidion. ²³ Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku atọ, puku ise na nari anọ (35,400).

²⁴ Ya mere onuogugu ndi niile ha na Ifrem bikoro n'akuku odida anyanwu nke ụlọ nzute ahụ di nari puku, puku asato na nari mmadu (108,100). Ha niile na-esokwa n'azu ndi Livayị na ụlọ nzute ahụ. Ndi a bu ndi na-eso n'ọnọdu nke atọ n'oge ọbula umu Izrel no n'ije.

²⁵ Ebo Dan na usuu ndi agha ha ga-ama ụlọ ikwu ha n'akuku elu elu n'okpuru ọkọlọto ha. Onyendu ha bu Ahieza nwa Amishadai ²⁶ Onuogugu usuu ha di iri puku isii, puku abuo na nari asaa (62,700).

²⁷ N'akuku ha ka ebo Asha ga-ama ụlọ ikwu ha. Onyendu ha bu Pagiel nwa Okran. ²⁸ Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku anọ, otu puku na nari ise (41,500).

²⁹ Otu aka ahụ ka ebo Naftali ga-ama ụlọ ikwu ha. Onyendu ha bu Ahira nwa Enan. ³⁰ Onuogugu usuu ndi agha ha di iri puku ise, puku atọ na nari anọ (53,400).

³¹ Ya mere onuogugu ndi niile ha na Dan bikoro n'akuku elu elu nke ụlọ nzute ahụ di nari puku, iri puku ise na puku asaa na nari isii (157,600). Ha ga-abu ndi ga-ekpe azu bilie ije n'okpuru ọkọlọto ha.

³² Ndi a bu ndi Izrel, ndi a guru onu dika ezinaulo ha si di. Ndi ikom niile no n'omuma ụlọ ikwu, dika usuu ha di iche iche si di, nari puku isii, puku atọ na nari ise na iri ise (603,550) n'onuogugu. ³³ Ma otu o di, a gunyeghi ebo Livayị n'onuogugu† ndi Izrel ndi ọzọ dika iwu ONYENWE ANYI nyere Mosis si di.

³⁴ Ya mere, ndi Izrel mere ihe niile dika ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu. Otu a ka ha si maa ụlọ ikwu ha n'akuku ọkọlọto ha. Otu a kwa ka ha si ebili ije. Onye ọbula n'ime ha dika ebo ha na ezinaulo ha si di.

3

Igu ndi Livayị onu

¹ Nke a bu akuko banyere usoro agburu Eron na Mosis n'oge ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu n'ugwu Sainai.

² Ndi a bu aha umu ndi ikom Eron, Nadab, okpara ya, Abihu, Elieza na Itama. ³ Ndi a bu aha umu ndi ikom Eron, ndi e tere mmanu ibu ndi nchujaja, ndi e doro nso n'ihu ije ozi dika ndi nchujaja. ⁴ Ma ONYENWE ANYI mere ka Nadab na Abihu nwuo, n'ihu ya n'ime ozara Sainai, mgbe ha ji oku na-adighi nso wetara ya onyinye. Ebe o bu na

† 2:33 2:33 Onu 1:47-49

ha amụtaghị ụmụ ndị ikom nke aka ha, ọ bụ naanị Elieza na Itama jere ozi dika ndị nchụaja ogologo ụbochị ndụ nna ha bụ Erọn.

⁵ N’oge ahụ, ONYENWE ANYỊ gwara Mosis okwu sị, ⁶ “Kpọkọta ebo Livayị* niile were ha nyefee Erọn onye nchụaja n’aka, ka ha buru ndị inyeaka ya. ⁷ Ha ga-ejere ya na nzuko Izrel niile ozi n’ulo nzute ahụ site na iru oru metutara ebe obibi ahụ. ⁸ Ha ga-elekota ngwongwo ulo nzute, ruo oru metutara ndi Izrel niile mgbe ha na-eje ozi ha n’ebe obibi ahụ. ⁹ Were ndi Livayị nyefee Erọn na umu ya ndi ikom n’aka. O bu ha ka a ga-esi n’etiti umu Izrel nyefee ha n’aka kpamkpam. ¹⁰ Hoputa Eron na umu ya ndi ikom ka ha buru ndi na-eje ozi dika ndi nchujaja. Onye obula ozo biara nso ebe nso ahụ ka a ga-egbu.”

¹¹ ONYENWE ANYỊ gwara Mosis okwu sị, ¹² “Anarala m ndi Livayị dika ndi nochitere anya umu ndi ikom mbu niile a muru n’etiti ndi Izrel. Ndi Livayị niile bu nke m. ¹³ N’ihi na ihe niile meghere akpanwa bu nke m. Site n’ubochi ahụ m gburu umu ndi ikom niile e buru uzo muo n’ala Ijipt ka m doro umu ndi ikom niile e buru uzo muo n’etiti ndi Izrel nso nye onwe m, ma mmadu, ma anumanu bu nke m. Abu m ONYENWE ANYI.”

¹⁴ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu n’ozara Sainai si ya, ¹⁵ “Guo, choputa ihe onuogugu ebo Livayị bu.† Gosi ikwu na ezinaulo onye obula si n’ime ya puta. Choputa onuogugu ndi ikom niile site n’onye di otu onwa.” ¹⁶ Ya mere, Mosis gurū ha onu dika iwu o natara site n’okwu ONYENWE ANYI si di.

¹⁷ Ndi a bu aha umu ndi ikom Livayị:

Geshon, Kohat na Merari.

¹⁸ Ndi a bu aha ndi ikwu Geshon dika ezinaulo ha si di:

Libni na Shimei.

¹⁹ Umu Kohat dika ikwu ha si di:

Amram, Izha, Hebron na Uziel.

²⁰ Umu Merari dika ikwu ha si di:

Mahali na Mushi.

Ndi a bu ndi agburu Livayị, dika ezinaulo ha si di.

²¹ Ndi Geshon bu ndi ikwu Libni na Shimei. Ndi a bu ndi ikwu Geshon.

²² Onuogugu ndi ikom di otu onwa gbagoo di puku asaa na nari ise (7,500).

²³ Ndi ikwu Geshon mara ulo ikwu ha n’akuku odida anyanwu, n’azu ulo nzute.

²⁴ Onyendu ezinaulo ndi Geshon bu Eliasaf nwa Lael.

²⁵ Oru diri umu Geshon bu ilekota ulo nzute ahụ, na ulo ikwu ya, na ihe mkpuchi ya, na akwa mgbochi onu uzo ulo nzute. ²⁶ O dikwa ha n’aka ilekota akwa mgbochi niile nke ogige gbara ya gburugburu, na akwa e ji gechie onu uzo ogige ahụ. Ha nwekwara oru ilekota ebe ichu aja, na udo niile, na ozi niile metutara ihe ndi a.

²⁷ Nke Kohat bu ikwu ndi Aram, ndi Izha, ndi Hebron na ndi Uziel. Ndi a bu ndi ikwu Kohat.

²⁸ Onuogugu ndi ikom niile di otu onwa gbagoo di puku asato na nari isii (8,600).

Oru diri ndi Kohat bu ilekota ebe nso.

²⁹ Ndi ikwu Kohat mara ulo ikwu ha n’akuku ndida nke ebe nso.

* **3:6** 3:6 Ndi Livayị di iche na ndi nchujaja, ha bu naanị ndi inyeaka nye ndi nchujaja. O di n’akwukwo Onu 8:6-22; 18:1-6 O bu naanị Eron, na umu ya bu ndi na-aga ozi dika ndi nchujaja. Nke a di n’akwukwo Onu 18:7
† **3:15** 3:15 Ndi ikom ebo Livayị adighi eso ndi ikom Izrel ndi ozo a ga agha. Ya mere na-adighi agunye ha n’onuogugu dika a na-agunye ndi ikom ebo ndi ozo mgbe ha gbara iri afọ abuo. Ogugu a gurū ndi ikom Livayị bu n’ihi i were ha dochie anya ndi ikom niile e bu uzo muo n’Izrel. Onu 3:40-49

³⁰ Onyendu ezinaulo ndi ikwu Kohat bu Elizafan nwa Uziel.

³¹ Oru e tinyere ha n'aka bu ilekota igbe ogbugba ndu, tebul ahụ, ihe idoba oriona ahụ na ebe ichu aja. Ihe ozo bu ilekota ngwongwo niile e ji eje ozi n'ebe nsọ ahụ, akwa mgbochi na ihe niile metutara otu e si e ji ha eje ozi.

³² Onyeisi ndi ndu nke ndi Livayi bu Elieza nwa Eron, onye nchujaja. O bu ya na-elekota ndi oru ha bu ihu maka ihe niile metutara ebe nsọ ahụ.

³³ Ndi Merari bu ikwu Mahali na Mushi. Ndi a bu ndi ikwu Merari.

³⁴ Onuogugu ndi ikom niile di otu onwa gbagoo di puku isii na nari abuo (6,200).

³⁵ Onyendu ezinaulo ndi ikwu Merari bu Zuniel nwa Abihail.

Ha mara ulo ikwu ha n'akuku ugwu nke ulo nzute ahụ.

³⁶ Oru e tinyere n'aka ndi ikwu Merari bu ilekota mbudo niile nke ulo nzute ahụ, na mkporo ya niile, ukwu ya niile, na ngwongwo niile e kwesiri iji ruo oru metutara ha. ³⁷ Oru ndi ozo bu ilekota ogidi osisi niile di gburugburu ogige ahụ ha na ukwu ha, ntu na udọ ha niile.

³⁸ Mpaghara akuku owuwa anyanwu n'ihu ulo nzute ahụ ka e debere maka ulo ikwu Mosis na Eron, na nke umu ya ndi ikom.

Oru ha bu ilekota ebe nsọ ahụ n'aha umu Izrel niile.

Onye obula ozo biara ebe nsọ ahụ nso ka a ga-egbu.

³⁹ Ya mere, onuogugu ndi ikom Livayi niile Mosis na Eron nwetara mgbe a guru ha onu n'ikwu n'ikwu dika iwu ONYENWE ANYI nyere ha si di, bu iri puku abuo na puku abuo (22,000). Nke a bu onuogugu ndi ikom niile di site n'otu onwa gaa n'ihu.

⁴⁰ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI siri Mosis, "Guo ndi ikom Izrel niile e buru uzo muo, ndi di site n'otu onwa gbagoo. Choputa onuogugu ha, dee aha ha niile n'akwukwo.

⁴¹ Nabata ndi Livayi ka ha buru nke m n'onodu ndi ikom niile e buru uzo muo n'Izrel. Ozokwa, anu ulo ndi Livayi niile bu nke m, n'onodu umu mbu nke anu ulo niile a muru n'etiti anu ulo ndi Izrel niile. Abu m ONYENWE ANYI."

⁴² Ya mere, Mosis guru ndi ikom niile e buru uzo muo n'Izrel, dika ONYENWE ANYI nyere ya n'iwu, ⁴³ choputa na onuogugu ndi ikom e buru uzo muo site n'onye di otu onwa ruo n'okenye di iri puku abuo na puku abuo na nari abuo na iri asaa na ato (22,273).

⁴⁴ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si: ⁴⁵ "Nye m ndi Livayi n'onodu ndi ikom niile e bu uzo muo n'Izrel. Nyekwa m anu ulo ndi Livayi niile n'onodu anu ulo niile e bu uzo muo n'Izrel. Ndi Livayi bu nke m. Mu onwe m bu ONYENWE ANYI.

⁴⁶ Ihe a ga-eji gbara nari umu ndi ikom Izrel abuo na iri ndi ikom asaa, na ato (273) ndi e buru uzo muo maputara n'elu onuogugu ndi Livayi ⁴⁷ bu ego ruru shekel ise, na isi onye obula, udi shekel ebe nsọ, nke otutu ya bu iri gera abuo. ⁴⁸ Were ego mgbaputa a nye Eron na umu ndi ikom ya."

⁴⁹ Ya mere, Mosis natara ego mgbaputa ahụ n'isi onye obula di n'onuogugu ndi ahụ mara n'elu onuogugu ndi Livayi. ⁵⁰ Ego niile o natara site n'aka ndi ikom Izrel niile e bu uzo muo bu olocha ruru puku shekel na nari shekel ato na iri isii na ise (1,365), dika ihe otutu shekel ebe nsọ si di. ⁵¹ Mosis nyere Eron na umu ya ego mgbaputa ndi a dika ONYENWE ANYI nyere ya n'iwu.

4

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis na Eron okwu si, ² “Guo onu choputa, onuogugu umu Kohat di n’ebo Livayi dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. ³ Guo ndi ikom niile gbarala iri afọ atọ ruo iri afọ ise, ndi tozuru ije ozi n’ulo nzute.

⁴ “Nke a bu oru diri ndi Kohat n’ulo nzute, ilekota ihe ndi ahụ kachasi idi nsọ. ⁵ Mgbe omuma ulo ikwu ahụ ga-ebili ije ha, Eron na umu ya ndi ikom ga-eburu uzo banye n’ulo nzute ahụ wetuo akwa mgbochi ahụ, jiri ya kpuchie igbe iwu ogbugba ndu ahụ. ⁶ Mgbe ahụ, ha ga-agbakwasị akpukpo anu ehi mmiri n’elu akwa mgbochi ahụ, sakwasikwa akwa na-acha anunu anunu* n’elu ya, tinyekwa mkporo osisi niile n’oghere ha kwesiri idi.

⁷ “N’elu tebul ahụ na-adi n’ihu Onyenwe anyi, ha ga-agbasa akwa anunu anunu tukwasikwa efere niile, ngaji niile, okwa niile na iko aja ihe onunu. Achicha ahụ na-adigide n’elu ya ga-adikwa ebe o di. ⁸ Ha ga-agbasakwa akwa uhie n’elu ya, jiri akpukpo anu ehi mmiri gbokwasikwa n’elu akwa uhie ahụ. Mgbe ahụ, ha ga-etinyekwa mkporo osisi e ji ebu tebul n’ime oghere o kwesiri idi.

⁹ “Ozo, ha ga-eji akwa anunu anunu sachie ihe idoba oriona ahụ nke na-enye ihè, ya na oriona ya niile, mkpa ya niile na ihe ikpakepu oku ya niile na ite mmanu ya niile, e ji awunye ya mmanu. ¹⁰ Emesia, ha ga-eji akpukpo anu ehi mmiri sachie ya na ngwongwo ya niile, tukwasị ya n’elu ihe e ji ebu ya.

¹¹ “Ha ga-ejikwa akwa anunu anunu tusaa n’elu ebe ichu aja ahụ e jiri olaedo mee, werekwa akpukpo anu ehi mmiri sachie ya, tinyekwa mkporo osisi e ji ebu ya n’oghere di n’akuku ebe ichu aja ahụ.

¹² “The ndi ozo niile e ji eje ozi n’ebe nsọ ahụ ka ha ga-eji akwa anunu anunu kekotaa, jirikwa akpukpo anu ehi mmiri sachie ha, tukwasị ha n’elu ihe e ji ebu ha.

¹³ “A ga-ekpopu ntu di n’ebe ichu aja bronz ahụ, jiri akwa na-acha ngwakota anunu na uhie, sachie ebe ichu aja bronz ahụ. ¹⁴ Emesia ha ga-atukwasị ihe niile e ji eje ozi n’ebe ichu aja ahụ n’elu akwa ahụ, ihe dika ite igu oku, na ndudu, na ihe ikpofu ntu, na efere ikwosa mmiri niile. Akpukpo anu ehi mmiri ka a ga-eji sachie ha niile. Ma n’ikpeazu, mkporo osisi e ji ebu ya ka a ga-etinye n’ebe ha kwesiri idi.

¹⁵ “Mgbe Eron na umu ya kpuchisiri ulonso ahụ na ngwongwo niile nke ebe nsọ ahụ, dika ndi Izrel niile na-ejikere ibili ije, mgbe ahụ ka ndi Kohat ga-abata buru ihe ndi a. Ma ha agaghi emetu ihe nsọ ndi a aka ka ha ghara inwu. Oru ibu ihe ndi a niile di n’ime ulo nzute diri Ndi Kohat.†

¹⁶ “Elieza nwa Eron, onye nchujaja, ka oru ndi a di n’aka: mmanu e ji amu oku, na ihe nsure oku e ji uda di iche iche na-esi isi utọ mee, na onyinye mkporu oka a na-enye ubochi niile, na mmanu nsọ ahụ. N’aka ya ka oru metutara nlekota ulo nzute ahụ niile, ihe niile di n’ime ya na ngwongwo nsọ ya di iche iche di.”

¹⁷ ONYENWE ANYI gwara Mosis na Eron si, ¹⁸ “Unu ekwekwala ka agburu Kohat buru ndi e bipuru site n’ebo Livayi. ¹⁹ Otu a ka unu ga-esi meso ha mmeso ime ka ha diri ndu, ghara inwu, mgbe ha biara nso ihe ndi ahụ dikarisiri nsọ, Eron na umu ya ga-esoro ha banye gosi onye o bua n’ime ha ihe ha ga-ebu. ²⁰ Ma ndi Kohat ekwesighi ibanye ilekwasi ihe nsọ ndi ahụ anya, ka ha ghara inwu.”

Umu Geshon

²¹ Mgbe ahụ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, ²² “Guo onu choputa onuogugu umu Geshon, dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. ²³ Mata onuogugu ndi ikom ole ha di, ndi kwesiri iru oru n’ulo nzute, ndi gbara iri afọ atọ ruo iri afọ ise.

²⁴ “The ga-abu oru ndi ikwu Geshon ga-abu ije ozi na ibu ibu. ²⁵ Ha ga-ebu akwa mgbochi ebe obibi ahụ na nke ulo nzute ahụ, tinyere akwa e ji sachie ya na akpukpo

* 4:6 4:6 Maobu, buluu † 4:15 4:15 Ndi Kohat, ndi agburu Geshon na umu Geshon bu ndi agburu Livayi. Ha bu ndi e nyere oru ibu ihe di iche iche n’ulo nzute. 4:24,29,34-49

anụ ehi mmiri e ji mee elu ụlọ ya na akwa mgbochi dị n'ọnu ụzọ ụlọ nzute ahụ. ²⁶ Ha ga-ebukwa akwa mgbochi niile e ji gechie ogige ahụ, akwa e ji gechie ọnu ụzọ ama ogige gbara ebe ichụ aja na ụlọ nzute ahụ gburugburu, ụdọ ya niile na ngwongwo niile e ji eje ozi. ²⁷ Ọrụ ha niile, maọbụ ibu ihe ma ọ bụkwanụ iru ọrụ ọzọ, ga-abụ site na ntuziaka Eron na ụmụ ya. I ga-ekenye ha ọrụ diri ha n'ihe niile bụ ihe ha ga-ebu. ²⁸ Nke a bụ ọrụ diri ikwu Geshon n'ụlọ nzute. Ha ga-anọ n'okpuru Itama, nwa Eron, onye nchụaja, onye bụ onyeisi ha.

Umụ Merari

²⁹ “Guo, chọputa ọnuọgụgụ umụ Merari dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. ³⁰ Chọputa ọnuọgụgụ ndi ikom ole ha di, ndi gbara iri afọ atọ ruo iri afọ ise, ndi toruru iru ọrụ n'ulo nzute Onyenwe anyi. ³¹ Ije ozi ha dika o si metuta ọrụ ụlọ nzute bụ ibu mbudo ụlọ nzute ahụ niile, osisi ntubichi ya niile, ogidi osisi na ukwu ya niile; ³² tinyere ogidi osisi niile di ogige ahụ gburugburu na ukwu ha niile, ntu niile, ụdọ ha niile na ngwongwo ndi ọzọ e ji aru ọrụ metutara ihe ndi a ha ga-ebu. Kenye nwoke obula ọrụ nke ya. Kpo onye ahụ aha nye ya ọrụ nke ya. ³³ Nke a bụ ọrụ diri ndi agburu Merari mgbe ha na-aga ozi ha n'ulo nzute. Ha ga-anọ n'okpuru Itama, nwa Eron, onye nchụaja, onye bụ onyeisi ha.”

Igu agburu Livayi niile onu

³⁴ Ya mere, Mosis na Eron na ndi ndu nzuko umu Izrel gurụ ma chọputa ọnuọgụgụ umu Kohat, dika ikwu ha na ezinaulo ha si di.

³⁵ Ndi ikom niile gbara iri afọ atọ ruo iri afọ ise, ndi toruru ije ozi n'ulo nzute ahụ ³⁶ dika ikwu ha si di bụ puku abuo na nari asaa na iri ise (2,750). ³⁷ Ndi a niile bụ ndi si n'ikwu Kohat ndi na-eje ozi n'ulo nzute. Mosis na Eron gurụ ha ọnu dika iwu ONYENWE ANYI nyere Mosis si di.

³⁸ A gurụ umu Geshon onu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di.

³⁹ Ndi ikom niile gbara iri afọ atọ ruo iri afọ ise, ndi toruru ije ozi n'ulo nzute, ⁴⁰ dika ikwu ha si di bụ puku abuo na nari isii na iri atọ (2,630). ⁴¹ Ndi a niile bụ ndi si n'ikwu Geshon ndi na-eje ozi n'ulo nzute. Mosis na Eron gurụ ha ọnu dika iwu ONYENWE ANYI nyere Mosis si di.

⁴² A gurụ umu Merari onu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di.

⁴³ Ndi ikom niile gbara iri afọ atọ ruo iri afọ ise ndi toruru ije ozi n'ulo nzute ⁴⁴ dika ikwu ha si di bụ puku atọ na nari abuo (3,200). ⁴⁵ Ndi a niile bụ ndi si n'ikwu Merari ndi na-eje ozi n'ulo nzute. Mosis na Eron gurụ ha ọnu dika iwu ONYENWE ANYI nyere Mosis si di.

⁴⁶ Otu a ka Mosis na Eron na ndi ndu umu Izrel si guo ndi Livayi niile onu dika ikwu ha na ezinaulo ha si di. ⁴⁷ Ndi ikom niile gbara iri afọ atọ ruo iri afọ ise, ndi toruru ije ozi na ibu ụlọ nzute ahụ ⁴⁸ di puku asatọ na nari ise na iri asatọ (8,580). ⁴⁹ Dika iwu ONYENWE ANYI nyere site n'aka Mosis si di, e kenyerere onye obula ọrụ ya ma gwa ya ihe o kwesiri ibu.

A gurụ ha ọnu dika ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu.

5

Idebe omuma ulo ikwu ocha

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ² “Nye ndi Izrel iwu ka ha site n'omuma ulo ikwu ha kpopu onye ekpenta obula maobu onye ihe si n'ahu na-asoputa, na ndi

meruru onwe ha site n'imetu onye nwuru anwu aka. ³ Iwu a metutara onye obula, nwoke na nwanyi. Kporu ha ka ha gaa n'azu omuma ulo ikwu, ka ha ghara imeru ogige ulo ikwu ha bu ebe ahụ m binyere unu." ⁴ Ndi Izrel mezuru iwu a, site n'etiti ha kporu ndi di otu a, dika ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu.

Ikwughachi ugwo

⁵ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ⁶ "Gwa umu Izrel okwu si ha, 'Mgbe onye obula, nwoke maobu nwanyi, mejoro mmadu ibe ya n'uzo obula, si otu a buru onye na-ekwesighi ntukwasi obi nye ONYENWE ANYI bu onye ikpe mara. ⁷ Onye di otu a aghaghi ikwuputa mmehie ya, kwughachi onye ahụ o mejoro ihe iwu kwuru na o ga-akwu. O ga-atukwasi n'elu ihe o na-akwughachi onye ahụ o mejoro ego ozo ruru otu uzo n'uzo ise. ⁸ Ma o buru na onye ahụ enweghi onye ikwu ya bu onye a ga-akwughachi ugwo n'ihie mejo ahụ, ihe ikwughachi ugwo ahụ ga-abu nke ONYENWE ANYI, aghaghi inye onye nchujaja. A ga-atukwasikwa ya ebule a ga-eji chuo aja mkpuchi mmehie n'ihie onye ahụ mehiera. ⁹ Onyinye niile di nsọ ndi Izrel wetaara onye nchujaja bu nke onye nchujaja ahụ. ¹⁰ Onyinye di nsọ niile mmadu na-eweta bu nke onye na-eweta ya, ma onyinye e nyere onye nchujaja bu nke onye nchujaja.'"

Iwu banyere ekwesighi ntukwasi obi

¹¹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, ¹² "Gwa umu Izrel okwu si ha, O buru na nwunye mmadu ejehie uzo buru onye na-ekwesighi ntukwasi obi n'ebe di ya no ¹³ site n'idinakwuru nwoke ozo n'uzo zoro ezo n'ebe di ya no ruo na achoputaghi adighi ocha ya (ebe a na-enweghi onye ga-agba akaebe megide ya, maobu na e jidere ya mgbe o na-akwa iko ahụ), ¹⁴ o buru na mmuo ekworo abiakwasi di ya, o burukwa na di nwanyi ahụ na-enyo nwunye ya enyo, na-ele ya anya dika onye meruru onwe ya, ma o bukwana, o buru na di ya esite n'ekworo nyoo nwunye ya, o bu ezie na nwanyi ahụ bu onye na-emerughu onwe ya, ¹⁵ nwoke a ga-akporo nwunye ya biakwute onye nchujaja. O ga-eweta onyinye iji ibiaru nso n'ihie nwunye ya, nke bu iko utu oka balị abuo a na-awukwasighi mmanu, maobu uda na-esi isi utu a gwakoro agwako, n'ihie na o bu onyinye mkpuru oka e sitere n'obi juputara n'ekworo nye, onyinye ikpotu uche n'ikpe omuma.

¹⁶ " 'Onye nchujaja ga-akpobata nwanyi a mee ka o guzo n'ihu ONYENWE ANYI. ¹⁷ *O ga-ekunye mmiri nsọ n'ime ite aja, kporo aja n'ala site n'ulo nzute ahụ wunye ya n'ime mmiri ahụ. ¹⁸ Dika nwanyi ahụ guzo n'ihu ONYENWE ANYI, onye nchujaja ahụ ga-atosa agiri isi ya, tnye onyinye mkpuru oka ncheta ahụ, nke bu onyinye mkpuru oka ekworo ahụ n'obuaka nwanyi a. Onye nchujaja n'onwe ya ga-eguzo n'ihu nwanyi a jide ite mmiri ilu ahụ na-eweta obubu onu. ¹⁹ Mgbe ahụ, onye nchujaja ga-eme ka nwanyi a nuo iyi, mgbe o na-agwa ya okwu si, "O buru na o nweghi nwoke obula gi na ya nwere mmeko, o buru na i kpafughi gho onye na-adighi ocha mgbe i no n'ulo di gi, ka ihe ozo obula ghara izute gi site na mmiri ilu a na-eweta obubu onu. ²⁰ Ma o buru na i kpafuola mgbe i ka no n'ulo di gi, o buru na i meruola onwe gi site na idinakwuru nwoke ozo na-abughi di gi," ²¹ (n'oge a, onye nchujaja ga-eme ka nwanyi a nuo iyi nke ya na obubu onu a so, gwa nwanyi okwu si ya) "ka ONYENWE ANYI mee ka ndi i no n'etiti ha buo gi onu ma kochaa gi mgbe o mere ka apata gi ree ure, mgbe o mere ka afo gi koo eko. ²² Ka mmiri ilu a, nke na-eweta obubu onu banye gi n'ahu ime ka afo gi koo eko, imekwa ka akpanwa gi daa ada."

"Nwanyi ahụ ga-aza si, "Amen, ya diri m otu a."

²³ " 'Mgbe ahụ onye nchujaja ahụ ga-edo obubu onu ndi a n'akwukwo, sanye ha n'ime mmiri ilu ahụ. ²⁴ Mgbe ahụ, o ga-enye nwanyi a mmiri ilu ahụ na-eweta

* **5:17** 5:17 Mmiri nsọ ahụ, na aja si n'ala ulo nzute ahụ, bu ihe na-egosi ikpe omuma sitere n'aka Chineke megide onye ahụ ikpe mara.

obubu onu ka o nuo, mmiri a ga-abanye ya n'ime ahụ, wetara ya ita ahuhu di ilu. ²⁵ Emesia, onye nchujaja ga-anara nwanyi ahụ onyinye mkpuru oka ekworo ahụ o ji n'obuaka ya, fegharia ya n'ihu ONYENWE ANYI, buru ya gaa n'ebe ichu aja. ²⁶ Onye nchujaja ga-esite n'onyinye mkpuru ahụ kporo nke ga-eju ya aka, nke na-anochite anya ha niile, suo ha oku n'elu ebe ichu aja. Emesia, o ga-enye nwanyi ahụ mmiri ahụ ka o nuo. ²⁷ O buru na nwanyi a emerula onwe ya, buru onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye di ya, mgbe o nuru mmiri na-eweta obubu onu, o ga-abanye n'ime ya wetara ya ahuhu di ilu. Afọ ya ga-eko, buo ibu,† akpanwa ya a gaghị anagide nwa. O ga-agho onye a buru onu n'etiti ndi ya. ²⁸ Ma o buru na nwanyi emerughị onwe ya, kama o bu onye di ocha, o ga-abu onye nwere onwe ya site n'ikpe omuma. O ga-aturu ime muta umu.

²⁹ “Nke a bu iwu metutara ikwo ekworo mgbe nwanyi bi n'ulo di ya kpafuru meruo onwe ya. ³⁰ Maobu mgbe ekworo juputara nwoke n'obi n'ihu na o guru nwunye ya dika onye na-ekwesighi ntukwasị obi. Onye nchujaja ga-eme ka nwanyi a guzo n'ihu ONYENWE ANYI, mezuokwa ihe niile n'usoro dika e si deputa ha n'ebe a. ³¹ A gaghị ama di nwanyi a ikpe dika onye mere ihe ojoo, kama nwanyi a ga-ebu ahuhu ya na mmehie ya naani ya.”

6

Onye Nazirait

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis si, ² Gwa ndi Izrel si ha, “Mgbe nwoke maobu nwanyi nuru iyi* o ji kpebie ikwe nkwa puru iche nke ikewapu onwe ya nye ONYENWE ANYI dika onye Nazirait, ³ ha ga-ekewapu onwe ha site na inu mmanya, maobu detu ihe onunu obula na-aba n'anya ire. Ha agaghị anu mmiri mkpuru vaini, o gaghị ata mkpuru vaini ohuru maobu nke a mikporo amikpo. ⁴ Oge ahụ niile o bu onye Nazirait,† o gaghị eri ihe obula sitere na mkpuru osisi vaini maobu mkpuru ya maobu okpokoro azu ya.

⁵ “N'ime oge niile nke imezu nkwa ikewapu onwe ya nye ONYENWE ANYI, aguba agaghị agabiga ya n'isi. O ga-anogide buru onye di nsọ tutu ruo oge nkwa ikewapu onwe ya nye ONYENWE ANYI zuru. N'ihu nke a, o ga-ahapu agiri isi ya ka o too.

⁶ “N'ime oge niile nke imezu nkwa ikewapu onwe ya nye ONYENWE ANYI, o gaghị aga nso mmadu obula nwuru anwu, ⁷ o buladi na nna ya, maobu nne ya, maobu nwanne ya nwoke, maobu nwanne ya nwanyi anwu. O gaghị emeru onwe ya n'ihu ha, n'ihu na akara ikewapu onwe ya iche nye Chineke di ya n'isi. ⁸ N'oge niile nke ikewapu onwe ya, onye e doro nsọ nye ONYENWE ANYI ka o bu.

⁹ “O buru na mmadu anwu na mberede n'akuku onye nazirait, si otu a meruo agiri isi ya nke na-egosi ido nsọ ya, o ghaghị ikpacha isi ya n'ubochi nke asaa bu ubochi ime ka o di ocha. ¹⁰ N'ubochi nke ozọ ya, bu n'ubochi nke asato. O ghaghị iwetara onye nchujaja nduru abuo maobu umu kpalakwukwu abuo, n'onu uzọ ulo nzute ahụ. ¹¹ Onye nchujaja ahụ ga-ewere otu n'ime ha churo ya aja mmehie. O ga-ewerekwa nnunu nke ozọ churo ya aja nsure oku maka ikpuchiri onye ahụ nwere

† 5:27 5:27 Afọ ya ga-aza aza * 6:2 6:2 Inu iyi maka mkpebi i bu onye Nazirait bu ihe a na-adighi akwagide mmadu ka o mee. Ma oge ufodu, nne na nna nwantakiri nwere ike nuo iyi n'isi nwa ha. Mgbe mmadu horo inu iyi a, onodu a nwere ike buru maka nwa oge nta, ihe dika iri abali ato ma o bukwanu oge ndu ya niile. Ma mgbe nne na nna nuru iyi a n'isi nwa ha, nwa ahụ ga-abu onye Nazirait n'oge ndu ya niile. O di okpuruoku uzọ ihe ato na-eso inu iyi a: Nke mbu, onye ahụ agaghị anu mmanya maobu detu ihe onunu obula na-aba n'anya ire. Nke abuo, dika o na-adi ndu, o gaghị akpacha agiri isi ya, o gaghị akpachakwa afonu ya. Nke ato, o gaghị emetu ozu obula aka. † 6:4 6:4 Onye e doro nsọ site na nkwa o kwere ikewapu onwe ya nye Onyenwe anyi.

akara ido nsọ mmehie ya, bụ nke o mere site n'ịnọ onye nwurụ anwu nso. Ọ ga-edokwa isi ya nsọ ọzọ n'ubochi ahụ. ¹² Ọ ga-ekewapu onwe ya nye ONYENWE ANYI dika o mere na mmalite ubochi niile nke ido nsọ ya. Wetakwa otu nwa ebule gbara otu afo maka aja ikpe omuma. A gaghị agunyere ya ubochi ndi ahụ niile gafere tupu o meruo onwe ya, n'ihu na o meruru onwe ya mgbe o no onodu imezu nkwa nkewapu.

¹³ “ ‘Nke a bu iwu diri onye Nazirait mgbe oge ido onwe ya nsọ nye ONYENWE ANYI zuru. A ga-eduru ya bia n'onu uto ulo nzute ahụ. ¹⁴ N'ebe ahụ ka o ga-anọ chee onyinye ya ndi a n'ihu ONYENWE ANYI: nwa ebule na-enweghi ntupo, gbara otu afo, maka aja nsure oku na otu nwa nne aturu na-enweghi ntupo gbara otu afo maka aja mmehie, na otu ebule ahụ zuruoke maka aja udo, ¹⁵ tinyere aja mkpuru oka, na aja ihe onunu na otu nkata achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, na achicha e ji ezi utu oka a gwara mmanu oliv mee, na achicha mbadamba na-ekoghi eko nke e tere mmanu oliv.

¹⁶ “ ‘Onye nchujaja ahụ ga-eche ihe aja ndi a niile n'ihu ONYENWE ANYI, chuo aja mmehie na aja nsure oku. ¹⁷ Ọ ga-eji nwa ebule ahụ chuo aja udo nye ONYENWE ANYI, ya na nkata achicha na-ekoghi eko ahụ. Ọ ga-achukwa aja mkpuru oka, na aja ihe onunu.

¹⁸ “ ‘Mgbe ahụ, onye ahụ doro onwe ya nsọ nye ONYENWE ANYI ga-akpuchapu agiri isi ya nke bu ihe na-egosi ido nsọ ya. Ọ ga-eme nke a na mbata onu uto ulo nzute ahụ. Emesia, o ga-etinye agiri isi ahụ o kpuchaputara n'oku ahụ di n'okpuru aja udo ahụ.

¹⁹ “ ‘Mgbe a kpuchasiri onye ahụ agiri isi ya, nke na-egosi ido nsọ ya, onye nchujaja ga-ewere ubu aka ebule ahụ e siri esi, otu oge achicha na-ekoghi eko na otu mbadamba achicha na-ekoghi eko site na nkata ahụ, tinye ha niile n'aka onye ahụ. ²⁰ Onye nchujaja ahụ n'oge a, ga-ewere aja ndi a fufee ha n'ihu ONYENWE ANYI dika aja mfufe. Ha niile ga-abu ihe nsọ nye onye nchujaja ahụ, tinyere obi anu ahụ e fufere efufe, na apata anu ahụ e chere n'ihu ONYENWE ANYI. Mgbe nke a gasiri, onye ahụ doro onwe ya nsọ nwere onwe ya inu mmanya.

²¹ “ ‘Nke a bu iwu diri onye o bu la kpebiri ikewapu onwe ya nye ONYENWE ANYI dika onye Nazirait. Onyinye onye ahụ ga-enye ga-abu dika nkwa ido nsọ ya si di, tinyere ihe ndi ozo ha nwere ike inye. Onye di otu a aghaghị imezu nkwa obula o kwere dika iwu metutara onye Nazirait si di.’”

Ngozi nke ndi nchujaja

²² ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, ²³ “Gwa Eron na umu ya ndi ikom si, ‘Otu a ka unu ga-esi gozie ndi Izrel. Unu ga-asị ha,

²⁴ “ ‘ ‘ONYENWE ANYI gozie unu
ma chebe unu,

²⁵ ONYENWE ANYI mee ka ihu ya mukwasị unu,
ma meere unu amara,‡

²⁶ ONYENWE ANYI chee ihu ya n'ebe unu no,
nyekwa unu udo.’”

²⁷ “Otu a ka ha ga-esi kwuputa aha m nye umu Izrel. Mu onwe m ga-agozikwa ha.”

7

Onyinye ido ulo nzute nsọ

¹ Mgbe Mosis guzobesiri ulo nzute ahụ oto, o tere ya mmanu. Doo ya na ihe niile e ji choo ya mma nsọ. O tekwarara ebe ichu aja mmanu, doo ya nsọ, ya na ngwongwo ya niile. ² Mgbe ahụ, ndi ndu Izrel, ndiisi ezinaulo niile, ndi bu ndi ndu ebo niile e

‡ 6:25 6:25 Jen 43:29

tinyere oru igu ndi ahụ niile onu wetara onyinye ha. ³ Ha wetara dika onyinye ha nye ONYENWE ANYI ugboala isii ihe juputara n'ime ha, na ehi iri na abuo. Ndi ndu abuo obula wetara otu ugboala, ma ha niile n'otu na otu wetara otu ehi, otu ehi. Ha chere ihe ndi a niile n'ihu ulo nzute ahụ.

⁴ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ⁵ "Nabata onyinye ndi a niile, ka e jiri ha ruo oru ulo nzute, were ha nyefee ndi Livayi n'aka, onye obula dika mkpa oru ya si di."

⁶ Ya mere, Mosis nabatara ugboala ndi ahụ na ehi ndi ahụ, nyefee ha ndi Livayi n'aka. ⁷ O nyere umu Geshon ugboala abuo na ehi anọ, dika oru ha si di. ⁸ Nye umu Merari, ugboala anọ na ehi asato, dika oru ha si di. Ha niile no n'okpuru nlekota Itama nwa Eron, onye nchujaja. ⁹ Mosis enyeghi umu Kohat ihe obula n'ihu na o bu n'isi mbu aka ha ka ha ji ebu ihe nsọ ndi ahụ ha ketara ibu.

¹⁰ Ndi ndu umu Izrel niile wetara onyinye ido nsọ n'ubochi e tere ebe ichu aja ahụ mmanu ido ya nsọ. Ha wetara ha, debe ha n'ihu ebe ichu aja ahụ. ¹¹ N'ihu na Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "Ka onyendu obula weta onyinye n'ubochi di iche iche, otu onye, otu ubochi, maka ido nsọ nke ebe ichu aja ahụ."

¹² Ya mere, Nashon nwa Aminadab onye si n'ebo Juda wetara onyinye nke ya n'ubochi nke mbu.

¹³ Onyinye o wetara bu:

efere olaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, dika ihe otutu shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere abuo ndi a utu oka a gwara mmanu maka onyinye mkpuru oka.

¹⁴ O wetara otu efere olaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu.

¹⁵ O wetakwara otu nwa oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule nke gbara otu afọ maka aja nsure oku.

¹⁶ O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie,

¹⁷ na ehi abuo, na ebule* ise, na mkpi ise, na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo.

Nke a bu onyinye Nashon nwa Aminadab nyere.

¹⁸ N'ubochi nke abuo, Netanel nwa Zua, onyendu ebo Isaka wetara onyinye nke ya.

¹⁹ Onyinye o wetara bu:

otu efere olaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka.

²⁰ O wetara otu efere olaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu.

²¹ O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku.

²² O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie,

²³ na ehi abuo, na ebule ise, mkpi ise, na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo.

Nke a bu onyinye Netanel nwa Zua.

* 7:17 7:17 Ya bu oke aturu

- 24 N'ubochi nke atọ Eliab nwa Helon onyendu ebo Zebulon wetakwara onyinye nke ya.
- 25 Onyinye o wetara bu:
 otu efere olaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel atọ, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka.
- 26 O wetara otu efere olaedo nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu.
- 27 O wetakwara otu nwa oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku.
- 28 O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie,
- 29 na ehi abuo, na ebule ise, mkpi ise, na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo.
 Nke a bu onyinye Eliab nwa Helon wetara.
- 30 N'ubochi nke anọ, Elizọ nwa Shedeua onyendu ebo Ruben wetara onyinye nke ya.
- 31 Onyinye o wetara bu:
 otu efere olaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel atọ, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka.
- 32 O wetara otu efere olaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu.
- 33 O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku.
- 34 O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie,
- 35 na ehi abuo, na ebule ise, mkpi ise, na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo.
 Nke a bu onyinye Elizọ nwa Shedeua nyere.
- 36 N'ubochi nke ise Shelumiel nwa Zurishadai, onyendu ebo Simion butere onyinye nke ya.
- 37 Onyinye o wetara bu:
 otu efere olaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel atọ, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka.
- 38 O wetara otu efere olaedo nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu.
- 39 O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku.
- 40 O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie,
- 41 ehi abuo, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo.
 Nke a bu onyinye Shelumiel nwa Zurishadai nyere.
- 42 N'ubochi nke isii, Eliasaf nwa Deuel onyendu ebo Gad butere onyinye nke ya.

⁴³ Onyinye o wetara bu:

otu efere ọlaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel atọ, na otu efere ikwosa mmiri e ji ọlaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka.

⁴⁴ O wetara otu efere ọlaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu.

⁴⁵ O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku.

⁴⁶ O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie,

⁴⁷ na ehi abuo, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo.

Nke a bu onyinye Eliasaf nwa Deuel nyere.

⁴⁸ N'ubochi nke asaa, Elishama, nwa Amihud, onyendu ebo Ifrem butere onyinye nke ya.

⁴⁹ Onyinye o wetara bu:

otu efere ọlaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel atọ, na otu efere ikwosa mmiri e ji ọlaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka.

⁵⁰ O wetara otu efere ọlaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu.

⁵¹ O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku.

⁵² O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie,

⁵³ na ehi abuo, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo.

Nke a bu onyinye Elishama nwa Amihud nyere.

⁵⁴ N'ubochi nke asato, Gamaliel nwa Pedazo onyendu ebo Manase nyere onyinye nke ya.

⁵⁵ Onyinye o wetara bu:

otu efere ọlaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel atọ, na otu efere ikwosa mmiri e ji ọlaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka.

⁵⁶ O wetara otu efere ọlaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu.

⁵⁷ O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku.

⁵⁸ O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie,

⁵⁹ ehi abuo, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo.

Nke a bu onyinye Gamaliel nwa Pedazo nyere.

⁶⁰ N'ubochi nke itoolu, Abidan nwa Gidion onyendu ebo Benjamin nyere onyinye nke ya.

⁶¹ Onyinye o wetara bu:

otu efere ọlaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel atọ, na otu efere ikwosa mmiri e ji ọlaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka.

⁶² O wetara otu efere ọlaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu.

⁶³ O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku.

⁶⁴ O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie,

⁶⁵ na ehi abuo, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo.

Nke a bu onyinye Abidan nwa Gidioni nyere.

⁶⁶ N'ubochi nke iri, Ahieza nwa Amishadai, onyendu ebo Dan butere onyinye nke ya.

⁶⁷ Onyinye o wetara bu:

otu efere ọlaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel atọ, na otu efere ikwosa mmiri e ji ọlaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka.

⁶⁸ O wetara otu efere ọlaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu.

⁶⁹ O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku.

⁷⁰ O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie,

⁷¹ ehi abuo, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo.

Nke a bu onyinye Ahieza nwa Amishadai nyere.

⁷² N'ubochi nke iri na otu, Pagiel nwa Okran, onyendu ebo Asha butere onyinye nke ya.

⁷³ Onyinye o wetara bu:

otu efere ọlaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel atọ, na otu efere ikwosa mmiri e ji ọlaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka.

⁷⁴ O wetara otu efere ọlaedo, nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu.

⁷⁵ O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku.

⁷⁶ O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie,

⁷⁷ na ehi abuo, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo.

Nke a bu onyinye Pagiel nwa Okran nyere.

⁷⁸ N'ubochi nke iri na abuo, Ahira nwa Enan, onyendu ebo Naftali nyere onyinye nke ya.

⁷⁹ Onyinye o wetara bu:

otu efere ọlaocha nke idi arọ ya bu nari shekel na iri shekel atọ, na otu efere ikwosa mmiri e ji ọlaedo kpuo, nke idi arọ ya bu iri shekel asaa, efere abuo

ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsọ si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka.

⁸⁰ O wetara otu efere olaedo nke idi arọ ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi utu.

⁸¹ O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afọ maka aja nsure oku.

⁸² O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie,

⁸³ na ehi abuo, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afọ, otu afọ, ka a chuo maka aja udo.

Nke a bu onyinye Ahira nwa Enan nyere.

⁸⁴ Ndi a bu onyinye ndi ndu umu Izrel wetara maka ido ebe ichu aja nsọ n'oge e tere ya mmanu:

efere olaocha iri na abuo, na efere olaocha ikwosa mmiri iri na abuo, na efere olaedo iri na abuo. ⁸⁵ Idi arọ nke efere olaocha obula di otu nari shekel na iri shekel ato. Idi arọ nke efere ikwosa mmiri obula di iri shekel asaa. Idi arọ efere olaocha niile ha wetara bu puku shekel abuo na nari shekel anọ,† dika ihe otutu shekel ebe nsọ si di. ⁸⁶ Idi arọ nke otu n'ime efere olaedo iri na abuo ndi ahụ uda nsure oku na-esi isi utu juru n'ime ha bu iri shekel, dika ihe otutu shekel ebe nsọ si di. Idi arọ nke efere olaedo ndi ahụ niile bu otu nari shekel na iri shekel abuo.

⁸⁷ Onuogugu anu ulo niile e wetara maka aja nsure oku bu: oke ehi iri na abuo, na ebule iri na abuo, na umu ebule iri na abuo gbara otu afọ, otu afọ, tinyere ihe niile ha wetara maka aja mkpuru oka. E ji mkpi iri na abuo chuo aja mmehie.

⁸⁸ Anu ulo niile e ji chuo aja udo bu, iri oke ehi abuo na anọ, na iri ebule isii, na iri mkpi isii, na umu ebule iri isii ndi gbara naani otu afọ, otu afọ.

Ndi a niile bu onyinye e nyere maka ido ebe ichu aja nsọ n'oge e tere ya mmanu.

⁸⁹ Mgbe Mosis banyere n'ulo ikwu ahụ ka ya na Onyenwe anyi kparia uka, o nuru olu ahụ ka o na-agwa ya okwu site n'etiti cherubim abuo ndi ahụ n'elu ebe mkpuchi mmehie di n'elu igbe iwu ogbugba ndu gwa ya okwu. N'uzo di otu a ka ONYENWE ANYI si gwa ya okwu.

8

Idoba oriona

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ² "Gwa Eron okwu si ya, 'Mgbe obula i munyere oriona asaa nke iheoku, i ga-edozi ha ka ihè ha na-enwuputa naani n'ihu iheoku ahụ.'"

³ Eron mere otu a. O doziri oriona ndi ahụ ka ha chee ihu n'ihe idoba oriona, dika ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu. ⁴ Otu a ka esi mee ihe idoba oriona ahụ. O bu naani olaedo ka e ji kpuo iheoku ahụ, site n'ukwu ya ruo n'okooko niile e ji choo ya mma. A kpuru iheoku ahụ n'usoro dika oyiya ONYENWE ANYI gosiri Mosis si di.

Ido ndi Livayi nsọ

⁵ Mgbe ahụ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, ⁶ "Ugbu a, site n'etiti umu Izrel, kpoputa umu Livayi, doo ha iche, mee ha ka ha diri ocha. ⁷ Ime ka ha di ocha, lee ihe i ga-eme. Fesa ha mmiri na-asachapu mmehie. Hukwa na ha kpuchapuru aji

† 7:85 7:85 Puku shekel abuo na nari shekel anọ nke a bu kilogram iri abuo na asato

niile di ha n'ahụ, ma sachaa uwe ha. Si otu a mee ka ha buru ndi di ocha. ⁸ Gwa ha ka ha weta nwa oke ehi na onyinye mkpuru oka, bu utu oka a gwara mmanu. Ha ga-ewetakwa nwa oke ehi ozo; ka o buru ihe ha ji achu aja mmehie. ⁹ Emesia, kpobata umu Livayi n'onu uzo ulo nzute ahụ. Meekwa ka ogbako ndi Izrel niile zuko n'ebe ahụ. ¹⁰ Kpoputa ndi Livayi n'ihu ONYENWE ANYI, ma mee ka ndi Izrel niile bikwasị ha aka ha. ¹¹ Mgbe ahụ, Eron ga-ewere ndi Livayi chee ONYENWE ANYI n'ihu dika onyinye mfufe ndi Izrel niile na-enye ya. N'uzo di otu a, umu Livayi niile ga-abu ndi jikere ijere ONYENWE ANYI ozi.

¹² "Emesia, ndi Livayi ga-abia bikwasị aka ha n'isi oke ehi abuo ndi ahụ jiri otu n'ime oke ehi abuo ndi ahụ chuo aja mmehie nye ONYENWE ANYI, jiri nke ozo chuo aja nsure oku, maka ikpuchi mmehie ndi Livayi. ¹³ Mgbe ahụ, mee ka ndi Livayi guzo n'ihu Eron na umu ndi ikom, werekwa ha nyefee ONYENWE ANYI n'aka dika a ga-asị na ha bu onyinye mfufe a na-enye ONYENWE ANYI. ¹⁴ Otu a ka i ga-esi doo ndi Livayi nsọ ime ka ha diri iche site n'igwe umu Izrel ndi ozo. O bu m nwe ndi Livayi.

¹⁵ "Mgbe i dosiri ndi Livayi nsọ, cheekwa ha n'ihu Onyenwe anyi dika aja mfufe,* ha ga-abia n'ime ulo nzute ahụ ije ozi diri ha. ¹⁶ Ha bu nke m site n'etiti umu Izrel niile. Anarala m ha ka ha buru nke m n'onodu umu niile e bu uzo muo, nwa nwoke nke nwanyi obula n'Izrel. ¹⁷ N'ihia na nwa nwoke mbu obula a muru n'etiti ndi Izrel bu nke m, ma mmadu ma anumanu niile. Egoro m ha nsọ nye onwe m, site n'abali ubochi ahụ m tigbusiri umu niile e bu uzo muo n'Ijpt. ¹⁸ Ewerela m ndi Livayi n'onodu umu nwoke mbu niile a muru n'Izrel. ¹⁹ Site n'etiti ndi Izrel niile, ewerela m ndi Livayi nye Eron na umu ya ndi ikom dika onyinye, ka ha ruo oru niile di n'ime ulo nzute ahụ n'onodu umu Izrel. Ka ha kpuchiere ha mmehie ha niile ka ihe otiti nke nri nri ghara ibiakwasị umu Izrel, mgbe obula ha biara nso ebe nsọ ahụ."

²⁰ Ya mere, Mosis na Eron na nzuko niile nke umu Izrel chere umu Livayi n'ihu ONYENWE ANYI, n'usoro dika ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu. ²¹ Ndi Livayi niile doro onwe ha ocha, sachakwaa uwe ha niile. Eron chere ha n'ihu ONYENWE ANYI dika onyinye aja mfufe, churo ha aja ikpuchi mmehie, ime ka ha di ocha. ²² N'ikpeazu, ndi Livayi biara ije ozi ha n'ulo nzute n'okpuru Eron na umu ya ndi ikom. Ha nyekwara ndi Livayi oru dika ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu.

²³ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ²⁴ "Iwu m ndi a metutara ndi Livayi niile. Nwoke onye Livayi obula ga-ebido iru oru n'ulo nzute m mgbe o gbara iri afo abuo na ise. ²⁵ O ga-akwusikwa iru oru n'ime ya mgbe o gbara iri afo ise, mgbe oge ezumike oru ya ga-amalite. ²⁶ Ha nwere ike inyere umunne ha aka n'iru oru ha n'ime ulo nzute, ma ha onwe ha agaghi aru oru ahụ. Otu a ka i ga-esi dozie oru ije ozi nke ndi Livayi."

9

Mmemme Ngabiga

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu ndi a n'ozara Sainai n'onwa mbu n'afọ nke abuo site n'oge ha hapuru ala Ijpt. O siru ya, ² "Gwa umu Izrel ka ha mee Mmemme Ngabiga n'oge a kara aka. ³ Ha mee ya n'oge a kara aka, malite n'uhuruchi abali iri na anọ nke onwa a. Ha ga-eme ya n'usoro dika iwu na ukpuru e ji eme ya si di."

⁴ Ya mere, Mosis gwara ndi Izrel si ha mee Mmemme Ngabiga. ⁵ Ha mekwara ya n'ozara Sainai malite n'uhuruchi abali iri na anọ nke onwa mbu.* Ndi Izrel mere ihe niile n'usoro dika iwu ONYENWE ANYI nyere Mosis si di.

⁶ Ma ufodu n'ime umu Izrel esoghi mee Mmemme Ngabiga ahụ n'ihia na ha ruru aru site n'inọ ozu nso. N'ihia ya, ha biakwutere Mosis na Eron n'ubochi ahụ, ⁷ si

* 8:15 8:15 Opu 29:24 * 9:5 9:5 Bu ubochi ngabiga umu Izrel

Mosis, “Anyị ghorọ ndị ruru aru n’ihi ino ozu mmadu nso. Gini ga-egbochi anyi iso ndi Izrel ndi ozọ iwetara ONYENWE ANYI onyinye n’oge a kara aka?”

⁸ Mosis zara si ha, “Cherenu ka m ga juta ONYENWE ANYI ihe bu uche ya banyere mkpa unu.”

⁹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, ¹⁰ “Gwa umu Izrel okwu si ha, ‘O buru na e nwee onye Izrel obula nke meruru onwe ya n’oge Mmemme Ngabiga site n’ino ozu mmadu nso, maobu site n’ino n’ije, ha nwekwara ike iso mee Mmemme Ngabiga ONYENWE ANYI. ¹¹ Kama ha ga-eme ya n’uhuruchi abali iri na anọ nke onwa abuo. Ha ga-eri nwa aturu ha, achicha na-ekoghi eko,† na ahijia ilu. ¹² Ha agaghi erifo ihe obula n’ime ya ruo chi obubo ubochi so ya. Ha agaghi agbaji okpukpu obula nke nwa aturu ahụ. Mgbe ha mere Mmemme Ngabiga, ha ga-esorokwa uzọ niile e si eme mmemme ahụ mee nke ha. ¹³ Ma obula no n’onodu idi ocha, onye nke na-anoghi n’ije n’oge Mmemme Ngabiga ma kpachapuru anya hapu isoro ndi ozọ n’oge mmemme a, a ga-ewezuga‡ ya site n’etiti umu Izrel niile, n’ihi na o juru iwetara ONYENWE ANYI onyinye n’oge a kara aka. Onye di otu a ga-ebu ahuhu mmehie ya n’isi ya.

¹⁴ “ ‘Onye obia bi n’etiti unu chorọ iso na Mmemme Ngabiga ONYENWE ANYI, o ga-eme ya n’usoro dika iwu na ukuru e nyere si di. Unu ga-enwe otu iwu ahụ nye onye amuru n’ala na mbiarambia.’ ”

Igwe ojii kpuchiri ulo nzute

¹⁵ N’ubochi ahụ e guzobere ulo nzute ahụ bu ulo ikwu nke igbe iwu ogbugba ndu ahụ, igwe ojii kpuchiri ya. Site n’uhuruchi ruo n’ututu igwe ojii ahụ di n’elu ulo nzute ahụ dika oku n’ile anya. ¹⁶ Otu a ka o digidere mgbe niile. Igwe ojii kpuchigidere ya, ma n’abali o na-acha di ka oku. ¹⁷ Mgbe o bu igwe ojii ahụ si n’elu ulo nzute ahụ bilie, umu Izrel na-ebuli njem, ma mgbe obula igwe ojii ahụ na-anogide, ha na-anogidekwa. § ¹⁸ Mgbe ONYENWE ANYI nyekwara iwu, ha na-akwusi, maa ulo ikwu ha. Oge niile igwe ojii nogidere n’elu ulo nzute ahụ ka umu Izrel na-anogidekwa n’ulo ikwu ha. ¹⁹ O buru na igwe ojii ahụ anotee anya, umu Izrel n’onwe ha na-erube isi n’iwu ONYENWE ANYI hapu iga n’ihu n’ije ha. ²⁰ Oge ufodu, igwe ojii ahụ na-anogide naani abali ole na ole. Dika iwu ONYENWE ANYI si di, ha na-ama ulo ikwu ha, maobu bulie njem ha. ²¹ Oge ufodu, igwe ojii ahụ na-anogide naani site n’uhuruchi ruo n’ututu. Mgbe o si n’elu ulo nzute ahụ bilie n’ututu, umu Izrel na-ebuli njem ha. O buru n’ehihie, maobu n’abali, mgbe obula igwe ojii ahụ biliri, umu Izrel na-ebuli njem ha. ²² O buru na igwe ojii ahụ anodu n’elu ulo nzute ahụ abali abuo, maobu otu onwa, maobu otu afo, umu Izrel na-anogide n’ulo ikwu ha. Ma ngwangwa igwe ojii ahụ biliri, ha onwe ha na-ebulikwa njem ha. ²³ Site n’iwu ONYENWE ANYI na-enye, ha na-ama ulo ikwu ha, sitekwa n’iwu ONYENWE ANYI nyere ha, ha na-ebili njem. Ha mere ihe niile ONYENWE ANYI kwuru n’usoro dika iwu o nyere ha site n’onu Mosis si di.

10

Opi olaocha

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, ² “Kpuo opi olaocha abuo, jiri ha na-akpo mkpokota nzuko umu Izrel na ime ka ha mara mgbe mbuli ije nke omuma ulo ikwu ruru. ³ Mgbe a furu opi abuo ahụ, nzuko Izrel niile ga-ezukota n’ihu gi n’onu uzọ ulo nzute. ⁴ Ma o buru naani otu opi ka a furu, o bu ndi ndu, ndiisi ikwu Izrel niile ga-ezukota biakwute gi. ⁵ Otu uda opi ike ga-egosi na ebo Izrel niile mara ulo ikwu

† 9:11 9:11 Achicha nke yiist na-adighi n’ime ya   ‡ 9:13 9:13 A ga-ewezuga Maobu, a ga-egbu onye di otu

§ 9:17 9:17 1Kọ 10:1

ha n'akuku oṣuwa anyanwu ga-ebuli ije. ⁶ Opi ike ahụ daa ụda nke ugboro abuo, o na-egosi na ndi mara ulo ikwu ha na ndida ga-ebuli ije. Ida ụda nke opi ike bu ihe e ji amata na oge ibuli ije eruola. ⁷ Mgbe a ga-akpokota ndi Izrel niile a ga-egbu opi, kama ụda ya ga-adị iche.

⁸ "O bu naani umu ndi ikom Eron, ndi nchujaja ga-egbu opi ndi a. Nke a bu iwu ga-adigide nye unu site n'ogbo ruo n'ogbo niile. ⁹ Mgbe unu gara ibu agha n'ala unu imegide onye iro na-akpagbu unu, funu opi ike. Nke a ga-eme ka ONYENWE ANYI Chineke unu cheta unu, ma naputa unu site n'aka ndi iro unu. ¹⁰ Unu ga-egbukwa opi ndi a n'oge anuri, n'oge mmemme unu a kara aka, na n'oge mmemme onwa ohuru niile. Gbukwaanu opi mgbe unu na-achu aja nsure oku unu, na aja udo unu niile. Ka o buru ihe a ga-eji na-echeta unu n'ihu Chineke unu. Mu onwe m bu ONYENWE ANYI Chineke unu."

Ndi Izrel ahapu Sainai

¹¹ N'ubochi iri abuo, n'ime onwa nke abuo, n'afu nke abuo, igwe ojii ahụ biliri site n'elu ulo nzute nke igbe iwu ogbugba ndu ahụ. ¹² Mgbe ahụ, umu Izrel biliri ije site n'ozara Sainai jeharja site n'otu ebe ruo n'ebe ozo tutu igwe ojii ahụ akwusi n'ozara Paran. ¹³ Nke a bu njem mbu ha mere dika ONYENWE ANYI si nye Mosis iwu banyere ije ha.

¹⁴ Usuu omuma ulo ikwu nke ebo Juda buru uzo bulie ije a, n'okpuru okoloto ha. Nashon, nwa Aminadab, bu onyendu ha. ¹⁵ Netanel nwa Zua bu onyendu usuu ebo Isaka. ¹⁶ Eliab nwa Helon bu onyendu usuu ebo Zebulon ¹⁷ Mgbe ahụ, e wedara ulo nzute ahụ. Umu Geshon na Merari buru ya, bilikwaa ije ha.

¹⁸ Usuu omuma ulo ikwu ebo Ruben biliri ije, n'okpuru okoloto ha. Elizo nwa Shedeua bu onyendu ha. ¹⁹ Shelumiel nwa Zurishadai bu onyendu usuu ebo Simion. ²⁰ Eliasaf nwa Deuel bu onyendu usuu ebo Gad. ²¹ Mgbe ahụ, umu Kohat ndi bu ihe nsu ndi ahụ niile, biliri ije ha. Tutu ha erute, e guzobere ulo nzute ahụ n'ebe o kwesiri idi.

²² Usuu omuma ulo ikwu ebo Ifrem biliri ije n'okpuru okoloto ha. Elishama nwa Amihud bu onyendu ha. ²³ Gamaliel nwa Pedazo bu onyendu usuu ebo Manase. ²⁴ Abidan nwa Gidioni bu onyendu usuu ebo Benjamin.

²⁵ Na ngwusi usoro ahụ, usuu omuma ulo ikwu ebo Dan biliri ije n'okpuru okoloto ha. Onyendu ha bu Ahieza nwa Amishadai. ²⁶ Pagiel nwa Okran bu onyendu usuu ebo Asha. ²⁷ Ahira nwa Enan bu onyendu usuu ebo Naftali. ²⁸ Nke a bu usoro usuu umu Izrel si bilie ije ha.

²⁹ Mosis gwara Hobab nwa Reuel,* nna nwunye ya onye Midia okwu si, "Anyi ebiliela ije iga ebe ahụ ONYENWE ANYI gwara anyi si, 'Aga m enye unu.' Bija ka i soro anyi. Anyi ga-emezi gi nke oma n'ihi na ONYENWE ANYI ekwela Izrel nkwa otutu ezi ihe."

³⁰ Ma o zara si, "E e, agaghi m eso unu. Ana m alaghachi n'ala nke aka m ilaghachikwuru umunna m."

³¹ Ma Mosis zara si ya, "Biko ahapula anyi n'ihi na i maara ebe anyi nwere ike kwusi zuo ike n'ozara. I ga-aburu anyi anya anyi ji ahụ uzo. ³² O buru na i soro anyi, anyi ga-ekenye gi ihe oma obula ONYENWE ANYI ga-enye anyi."

³³ Ya mere ha sitere n'ugwu ONYENWE ANYI bilie ije. Jeekwa ije abali ato. Igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI na-aga ha n'ihu ubochi ato ndi ahụ niile ichotara ha ebe ha ga-akwusi zuo ike. ³⁴ Igwe ojii ONYENWE ANYI di n'elu ha n'ehihie mgbe ha si n'omuma ulo ikwu ha bilie ije.

³⁵ Mgbe obula igbe ogbugba ndu ahụ biliri ije, Mosis na-ekwu si, "Bilie O ONYENWE ANYI,

* 10:29 10:29 Opu 2:18

ka ndi iro ya buru ndi a chusasiri;
ka ndi iro gi niile site n'ihu gi gbalaga."

³⁶ Ma mgbe obula igbe ogbugba ndu biara ebe izuike, Mosis na-ekwukwa si,
"Loghachi O ONYENWE ANYI,
biakwute otutu mmadu ndi a, bu imerime puku ndi Izrel."

11

Oku si n'ebe ONYENWE ANYI no

¹ Mgbe na-adighi anya umu Izrel bidoro itamu ntamu n'ihhi ihe ike niile ha na-ezute n'ije ha. Ma ntamu a ruru ONYENWE ANYI nti. N'ihhi ya, ONYENWE ANYI were iwe di ukwu megide ha. Oku sitere n'ebe ONYENWE ANYI no, ree n'etiti ha, repia ufodu ndi bi n'akuku ngwusi omuma ulo ikwu ahụ. ² Mgbe nke a mere, umu Izrel tikuru Mosis mkpu akwa. Mosis kpere ekpere nye ONYENWE ANYI n'ihhi ha, oku ahụ kwusikwara. ³ N'ihhi ya, a kporo ebe ahụ Tabera, n'ihhi oku ahụ si n'ebe ONYENWE ANYI no ree n'etiti ha.

ONYENWE ANYI ezite nnunu kweel

⁴ Ndi amakekwu so umu Izrel n'ije a malitere itamu ntamu banyere nri ndi ozo na-agu ha aguu. Nke a mere ka umu Izrel malite ikwa akwa, na-asi, "A sikwari na anyi nwere anu anyi ga-ata. ⁵ Anyi chetara azu anyi tara n'Ijpt, nke na-adighi efu anyi ego, ya na kukumba, na melon,* na liik, na ayo† na galiik. ⁶ Ma ugbu a, anyi enweghikwa aguu iri nri, n'ihhi na site n'ubochi ruo n'ubochi, o bu naani mana bu ihe oriri anyi nwere."

⁷ Mana dika mkpuru korianda, na-acha ka eso osisi kporo nku. ⁸ Ndi Izrel na-ejehari na-achikota ha. Emesia, ha na-eji nkume e ji akwo nri na-akwori ha. Oge ufodu, ha na-eji ikwe nri suo ya. Emesia, ha na-esi ya esi, maobu ghee ya eghe. O na-atodi dika ihe e ji mmanu oliv ghee. ⁹ Mana ndi a na-ada mgbe igirigi dara n'omuma ulo ikwu n'abali.

¹⁰ Mosis nuru mkpu akwa umu Izrel niile, nke na-ada n'ezinaulo obula n'akuku onu uzo ulo ikwu ha. Iwe were ONYENWE ANYI nke ukwu. Otu a kwa, obi joro Mosis njo nke ukwu. ¹¹ Mosis juru ONYENWE ANYI si, "Gini mere i ji bokwaso ohu gi nsogbu di otu a n'isi? Gini ka m mere na m ahutakwaghi amara n'ebe i no, nke mere i ji bukwaso m ibu aro nke ilekota ndi a? ¹² O bu m turu ime ndi a niile? O bu m muru ha? Gini mere i ji si m kuru ha n'aka m gawa n'ala ahụ i nuru n'iyi inye nna nna ha,‡ dika m bu nne nwa na-ekughari nwantakiri? ¹³ Ebee ka m ga-achota anu ga-ezuru igwe mmadu ndi a? Lee na ha na-akwasa m akwa na-asi m, 'Nye anyi anu!' ¹⁴ Agaghi m ebulite ibu ichikota ndi a niile n'onwe m! Ibu a di m aro nke ukwu. ¹⁵ O buru na i ga-esi otu a meso m mmeso, biko napu m ndu m ugbu a, n'ihhi na onwu m ga-egosi na m natara amara n'ebe i no. Site n'onodu a ga-ewetara m mbibi wezuga m."

¹⁶ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, "Kpikota iri ndi okenye umu Izrel asaa, ndi i maara na ha bu ndi ndu, na ndi nlekota ije ozi n'etiti umu Izrel. Kpota ha n'ulo nzute m ka ha soro gi guzoro. ¹⁷ Aga m abia n'ebe ahụ gwa gi okwu. Mgbe ahụ kwa, aga m ewere ufodu n'ime Mmuo m di n'ime gi tinye n'ime iri ndi ndu asaa ahụ. Ha ga-enyere gi aka ibu ibu aro nke ichikota umu Izrel. N'uzo di otu a, o gaghi abukwa ibu diri naani gi ibu.

¹⁸ "Ugbu a, gwa ndi Izrel niile si ha, 'Doonu onwe unu nsọ, kwadoonu maka echi, mgbe unu ga-ata anu. ONYENWE ANYI nuru mgbe unu kwara akwa si, "A sikwa na anyi nwere anu anyi ga-ata. Ihe diri anyi mma n'Ijpt kariya otu o di ugbu a." ¹⁹ Anu unu ga-eri abughi naani nke otu ubochi, maobu ubochi abuo, maobu ubochi ise,

* 11:5 11:5 Nke a bu wota melon. † 11:5 11:5 Maobu, yabasii ‡ 11:12 11:12 Jen 13:5

maobu iri, ma o bukwanu iri ubochi abuo! ²⁰ Kama unu ga-eri ya otu onwa zuru ezu, ruo mgbe o ga-esi unu n'imi sopena, ghoru unu ihe iso oyi. N'ihu na unu ajula ONYENWE ANYI, onye no n'etiti unu, kwaa akwa n'ihu ya, si, "Gini mere anyi ji site n'ala Ijpt pata?" "

²¹ Ma Mosis siri ONYENWE ANYI, "Onuogugu ndi ikom di nari puku isii§ ndi ji ukwu eje ka m no n'etiti ha, ma i na-asi, 'Aga m enye ha anu otu onwa.' ²² O ga-ezuru ha ma o buru na e gbuoro ha igwe ehi na aturu? O bu azu niile nke di n'oke osimiri ga-ezuru ha ma egbuo ha niile nye ha?"

²³ ONYENWE ANYI siri Mosis, "Aka ONYENWE ANYI o di mkpumkpu? Ugbu a, i ga-ahu ma m ga-emezu okwu m, maobu na m agaghi emezu ya."

²⁴ Ya mere, Mosis puru ga gwa umu Izrel ihe ONYENWE ANYI kwuru. O chikotara iri ndi okenye asaa ahụ nye ha onodu gburugburu ulo nzute ahụ. ²⁵ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI ridatara n'ime igwe ojii. Ya na Mosis kparitaa uka. ONYENWE ANYI weere ufodu n'ime Mmuo di n'ime Mosis, tinye ya n'ime iri ndi okenye asaa ndi ahụ. Mgbe Mmuo a batara n'ime ha, ha niile buru amuma. Ma ha ebughi amuma gaa n'ihu.

²⁶ Ma mmadu abuo n'ime iri ndi okenye asaa ndi ahụ, Eldad na Medad nogidere n'omuma ulo ikwu ha. O bu ezie na e deputara aha ha dika ndi ndu, ma ha esoghi ndi ozo gaa n'ulo nzute. Ma Mmuo ahụ biakwasiri ha n'ebe ahụ ha no. Ha bukwara amuma. ²⁷ Otu okorobia gbapuru oso gaa kororo Mosis si ya, "Eldad na Medad na-ebu amuma n'omuma ulo ikwu ha."

²⁸ Joshua nwa Nun, onyeozu Mosis site na mgbe o bu okorobia, gwara Mosis okwu si ya, "Onyenwe m Mosis, mee ka ndi a kwusi ibu amuma."

²⁹ Ma Mosis zara si, "O bu n'ihu ikwochitara m ekworo ka i ji choo ka m kwusi ha? O gaara ato m utu ma a si na ndi ONYENWE ANYI niile bu ndi amuma, ndi ONYENWE ANYI ga-etinye Mmuo ya n'ime ha!" ³⁰ Mgbe ahụ Mosis na ndi okenye Izrel ndi ahụ niile loghachiri n'ebe ulo ikwu ha di.

³¹ Otu oke ifufe sitere n'ebe ONYENWE ANYI no bia si n'osimiri bute otutu nnunu a na-akpo kweel. O mere ka nnunu ndi a daa n'ebe umu Izrel mara ulo ikwu ha, n'ime ogige ya niile. Nnunu ndi a fere ihe dika otu mita site n'elu ala, n'akuku niile, ruo n'ebe mmadu puru iji ukwu jeruo n'otu ubochi. Ha juputakwara ebe niile.

³² Ya mere ndi Izrel biliri ubochi ahụ niile, na n'abali ahụ niile, na echi ya niile puo ichikota nnunu kweel ndi a! Onye gbute nke nta gbutezuru ihe otutu homa iri. Ha gbasara ha akuku niile nke ogige omuma ulo ikwu ahụ. ³³ Ma mgbe anu ndi a ka di ha n'onu, ONYENWE ANYI were iwe di ukwu megide ha. O tiri ha nri na nri na-efe efe. ³⁴ N'ihu nke a, a kororo aha ebe ahụ Kibrot Hataava, n'ihu na n'ebe ahụ ka e liri ndi Izrel nwuru n'ihu oke ochicho nri.

³⁵ Site na Kibrot Hataava, ndi Izrel biliri njem rute Hazerot ebe ha noro.

12

Miriam na Eron eguzo megide Mosis

¹ Miriam na Eron malitere ikwu okwu megide Mosis, n'ihu na o luru nwunye onye Kush. ² Ha kwuru si, "O bu naani site n'onu Mosis ka ONYENWE ANYI si agwa ndi ya okwu? O naghị esitekwa n'onu anyi kwuo okwu?" ONYENWE ANYI nuru ihe ndi a ha kwuru.

³ (Ma nwoke ahụ bu Mosis di umeala n'obi nke ukwu kariya onye obula no n'elu ala.)

⁴ Na mberede, ONYENWE ANYI siri Mosis, na Eron, na Miriam, "Putanu, bia n'ulo nzute, unu mmadu ato" Ya mere ha ato putara. ⁵ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI ridatara

n'ime igwe ojii, guzoro na mbata onu uto ulo nzute ahụ, kpoputa Eron na Miriam. Mgbe ha abuo biara nso. ⁶ ONYENWE ANYI gwara ha si, "Geenu nti n'okwu m ndi a: "Mgbe onye amuma no n'etiti unu,

Mu onwe m bu ONYENWE ANYI na-egosi ya onwe m site n'ohu.
Ana m agwa ya okwu site na nro.

⁷ Ma n'ebe ohu m Mosis no, o sighi otu a diri,
o bu onye kwesiri ntukwasị obi n'ulo m niile.

⁸ N'ebe o no, ana m agwa ya okwu ihu na ihu
n'uzo doru anya, o bughị site n'ilu,
o na-ahukwa udiri ONYENWE ANYI.

Gini mere ujo atughi unu
ikwu okwu megide ohu m Mosis?"

⁹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI were iwe di oku megide ha. O si n'ebe ha no puo.

¹⁰ Ma mgbe igwe ojii ahụ hapuru ulo nzute ahụ, lee Miriam ebe o guzo, ekpenta tiwaputara ya n'ahụ dika nzu ocha. Mgbe Eron tughariri ebe o no hu na o ghoala onye ekpenta, ¹¹ o gwara Mosis okwu si, "Biko, onyenwe m, atala anyi ahuhu n'ihie mmehie anyi sitere na nzuzu mee. ¹² Ekwela ka Miriam diri ka nwa ohuru nwuru anwu nke akpukpo ahụ ya rere ure n'oge o si n'akpanwa nne ya na-aputa."

¹³ Ya mere Mosis tikuru ONYENWE ANYI mkpu akwa si ya, "Chineke, biko, gwo ya!"

¹⁴ Ma ONYENWE ANYI zara Mosis si ya, "O buru na nna ya gburu ya asu n'ihu, o gaghị abụ onye ruru aru abali asaa? Ya mere, hapu ya ka o buru onye e sitere n'ogige omuma ulo ikwu Izrel wezuga abali asaa. Mgbe oge a gafesiri, o nwere ike loghachi." ¹⁵ Ya mere e wezugara Miriam site n'ogige omuma ulo ikwu Izrel abali asaa. Ndi Izrel niile noduru chere ya ruo mgbe o loghachiri, tutu ha ebilie n'ije ozo.

¹⁶ Mgbe ihe ndi a gasiri, ha hapuru Hazerot rute n'ozara Paran ebe ha wuru ogige ulo ikwu ha.

13

Nledo ala Kenan

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ² "Ziga ufodu ndi ikom ka ha gaa legharia anya n'ala Kenan, ala ahụ m na-enye Izrel. Ziga mmadu iri na abuo, otu onyendu site n'ebo Izrel obula."

³ Ya mere, dika iwu ONYENWE ANYI nyere ya si di, Mosis zipuru ha site n'ozara Paran. Ha niile bu ndi ndu n'etiti umu Izrel.

⁴ Nke a bu aha ha:

Site n'ebo Ruben, Shamua nwa Zakua,

⁵ Shafat nwa Hori, onye si n'ebo Simion.

⁶ Kaleb nwa Jefune, onye si n'ebo Juda.

⁷ Igal nwa Josef, onye si n'ebo Isaka.

⁸ Hoshea nwa Nun, onye si n'ebo Ifrem

⁹ Palti nwa Rafu, onye si n'ebo Benjamin.

¹⁰ Gadiel nwa Sodi, onye si n'ebo Zebulon.

¹¹ Gadi nwa Susi, onye sitere n'ebo Manase (ya bu ebo Josef).

¹² Amiel nwa Gemali, onye si n'ebo Dan.

¹³ Setua nwa Maikel, onye si n'ebo Asha.

¹⁴ Nabi nwa Vofusi, onye si n'ebo Naftali.

¹⁵ Geuel nwa Maki, onye si n'ebo Gad.

16 Ndi a bu aha ndi ikom ndi ahụ Mosis zipurū inyocha ala ahụ. (Ọ bu n'oge a ka Mosis gbanwere aha Hoshea nwa Nun, ka ọ burū Joshua.)

17 Mosis zipurū ha iga ledoo ala Kenan, ọ siri, "Gbagoonu site n'uzo Negev gakwanu n'ala ugwu ugwu. 18 Letanu otu ala ahụ di. Choputanu udi ndi bi n'ime ya, ma ha di ike ma ha bu ndi na-adighi ike, ma ha di otutu ma ha di ole na ole. 19 Letanu udi ala ha bi n'ime ya, ma ọ di mma ma ọ joro njo. Choputanu udi obodo di n'ebe ahụ, ma ha bu obodo mgbidi na-adighi gburugburu ha, ma ha bu obodo e wusiri ike. 20 Letanu otu ala ahụ di. Ọ na-epuputa ihe ka ọ bu ala ukpa? Letanu ma ha nwere otutu osisi ka ọ bu na osisi adighi n'ime ya. Gbalianu ka unu weta ufođu n'ime mkpuru osisi di n'ala ahụ." (Ọ bu oge mkpuru mbu nke osisi vaini.)

21 Ya mere ndi a gara ledoo ala ahụ anya site n'ozara Zin ruo na Rehob, nke di nso na Lebo Hamat. 22 Ha gara site na Negev rute Hebron, ebe Ahiman na Sheshai na Talmai, umu umu Anak bi. (Ma ewuru Hebron afo asaa tupu e wuo obodo Zoan di n'Ijpt.)

23 Mgbe ha rutere Ndagwurugwu Eshkol,* ha gbutere otu alaka osisi vaini nke nwere uyoko mkpuru vaini. Mmadu abuo butere ya n'osisi tinyere ufođu mkpuru osisi pomegranet na fig. 24 A kporo ebe ahụ Ndagwurugwu Eshkol, n'ihu uyoko mkpuru osisi vaini ndi Izrel gbutere n'ebe ahụ. 25 Mgbe iri abali ano gasiri, ndi nledo a sitere n'ije ha loghachi.

Akuko ndi nledo ala ahụ

26 Ha lotara biakwute Mosis na Eron na nzuko niile nke umu Izrel, na Kadesh nke di n'ozara Paran. Ndi nledo ahụ korọ akuko otu ha si gaa n'ogbako umu Izrel niile. Gosikwa mkpuru osisi si n'ala ahụ. 27 Nke a bu akuko ha kororo Mosis, "Anyi ruru n'ala ahụ i si anyi gaa leta. Ọ bukwa ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya. Ndi a bu mkpuru osisi si n'ala ahụ. 28 Ma ndi bi n'obodo ahụ siri ike. Obodo ha buru ibu burukwa nke e wusiri ike. Anyi hukwara umu umu Anak n'ebe ahụ. 29 Ndi Amalek bi na Negev, ndi Het na ndi Jebus na ndi Amorait bi n'ala ugwu ugwu. Ma n'akuku osimiri Mediterenian na ndagwurugwu mmiri Jordan ka ndi Kenan bi."

30 Ma Kaleb kwuru okwu mere ka obi sie ndi Izrel ike n'oge a ha guzoro n'ihu Mosis si ha, "Ka anyi gaanu otu ihu nweta ala ahụ. N'ihu na anyi nwere ike imeri ha."

31 Ma ndi nledo ahụ soro ya gaa zara si, "Anyi enweghi ike ibu agha megide ndi a; ha di ike karia anyi." 32 Ndi a gbasara akuko ojoo n'etiti umu Izrel banyere ala ahụ ha gara ledoo. Ha siri, "Ala ahụ anyi gara ledoo anya bu ala na-eripia ndi bi n'ime ya. Ndi niile anyi huru n'ebe ahụ gbara nnoo dimkpa 33 Anyi huru ndi Nefilim n'ebe ahụ (ndi bu umu umu Anak, ndi sitere na ndi Nefilim). N'anya anyi, anyi dika ukpana n'ebe ha no, otu a ka anyi dikwa n'anya ha."

14

Nnupu isi nke umu Izrel

1 N'abali ahụ, ogbako Izrel niile weliri olu ha bido iti mkpu akwa. Ha kwagidere akwa a abali niile. 2 Ndi Izrel niile tamuru ntamu megide Mosis na Eron. Ogbako ahụ niile si ha, "Ọ gaara aka mma ma a si na anyi nwuru n'ala Ijpt maobu n'ozara a. 3 Gini mere ONYENWE ANYI ji akpobata anyi n'ala a ime ka anyi daa n'ihu mma agha. Ndi nwunye anyi na umu anyi ga-aghọ ndi a dotara n'agha. Ọ garaghi akara anyi mma ilaghachi azu n'Ijpt?" 4 Ya mere ha kwekoritaro n'etiti onwe ha si, "Ka anyi hoputaranu onwe anyi onyendu ga-edughachi anyi azu n'Ijpt."

5 Mgbe ahụ, Mosis na Eron dara kpuo ihu n'ala n'ihu ogbako ndi Izrel niile zukotara n'ebe ahụ. 6 Mmadu abuo n'ime ndi nledo ahụ, Joshua nwa Nun na Kaleb nwa Jefune,

* 13:23 13:23 Eshkol putara Uyoko nke a dikwa n'amaokwu nke 13:24

dowara uwe* ha. ⁷ Ha gwara nzuko Izrel si, “Ala ahụ anyị gara ledoo anya bu ala mara mma. ⁸ O buru na ihe banyere anyị na-atọ ONYENWE ANYI uto, o ga-edu anyị bata n’ala ahụ, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya. ⁹ Unu enupukwala isi megide ONYENWE ANYI. Unu atukwala egwu ndi bi n’ime ala ahụ, n’ihi na anyị ga-emeri ha. ONYENWE ANYI nonyeere anyi. O wepukwala aka nchebe ya n’ahụ ha. Unu atula egwu ha.”

¹⁰ Ma naani nzaghachi ogbako ndi Izrel nyere n’ihi okwu nkasiobi ndi a bu iche uche otu ha ga-esi jiri nkume tugbuo Joshua na Kaleb. N’oge a, ebube ONYENWE ANYI putara ihe n’ulo nzute ahụ nye ndi Izrel niile. ¹¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, “Ruo ole mgbe ka ndi a ga-anogide na-eleda m anya? Ruo ole mgbe ka ha ga-anọ ju ikwenye na m, n’agbanyeghi otutu ihe iribama nke m mere n’etiti ha. ¹² Aga m eji nri nri nke na-efe efe tigbuo ha. Napu ha ihe ha nwere. Ma aga m emekwa gi ka i ghog mba di ukwu, nke ga-adi ukwu, dikwa ike kari ha.”

¹³ Ma Mosis rioro ONYENWE ANYI si ya, “Gini ka ndi Ijpt ga-eche banyere nke a, mgbe ha ga-anu ya? Ha maara nke oma otu i siri jiri ike gi naputa ndi a site n’etiti ha. ¹⁴ Ha agwakwala ndi bi n’obodo ndi a ihe banyere ya. Ndi obodo ndi a anula ihe banyere gi ONYENWE ANYI, matakwa na i nonyeere Izrel, na gi bu ONYENWE ANYI na ndi Izrel na-ekwurita okwu ihu na ihu. Ha anukwala na ogidi igwe ojii gi ONYENWE ANYI na-eguzo n’elu, n’isi anyi. Ha matakwa na i na-edu anyi n’ime ogidi igwe ojii n’ehihie, na n’ime ogidi na-enwu oku n’abali. ¹⁵ Ma ugbu a, o buru na i gbusie ndi gi a dum, mba niile nuru akuko ndi a banyere gi ga-asi, ¹⁶ ‘ONYENWE ANYI enweghi ike ikpobata ndi a n’ala ahụ o kwere nkwa inye ha. O bu ya mere o ji gbuo ha n’ozara.’

¹⁷ “Ugbu a ka Onyenwe anyi gosi ike ya di ukwu, dika i si kwuo. ¹⁸ ONYENWE ANYI bu onye na-adighi ewe iwe osiso, onye juputara n’ihunanya, onye na-agbaghara mmehie na nnupu isi. Ma o dighi ahapu onye ikpe mara ka o laa na-anataghi ahuhu, o na-ata umu ahuhu n’ihi mmehie nna nna ha ruo n’ogbo nke ato na nke ano. ¹⁹ Dika idi ukwu nke ihunanya gi si di; gbaghara mmehie nke ndi a mere, dika i si agbaghara ha kemgbe ha hapuru Ijpt ruo ugbu a.”

²⁰ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI zaghachiri Mosis si ya, “Agbagharala m ha dika i rioro. ²¹ Ma dika m na-adi ndu na dika o bu eziokwu na uwa niile ga-eputa n’ebube ONYENWE ANYI. ²² O dighi otu onye n’etiti ndi ikom niile hurula ebube m, na oru iribama niile m ruru n’ime Ijpt, na n’ime ozara a, ma buru onye nupuru isi nye m na onye nwaara m ugoro iri ndi a, ²³ o nweghi onye obula n’ime ha ga-ahụ ala ahụ m sitere n’ihu iyi kwee nkwa inye nna nna ha. O nweghi onye obula n’ime ndi a leliri m ga-ahụ ala ahụ anya. ²⁴ Ma ohu m nwoke Kaleb bu nwoke nwere mmuo di iche. O rubeere m isi n’ihe niile. Aga m akpobata ya n’ala ahụ o banyere dika onye nledo. Umụ umụ ya niile ga-eketa ya. ²⁵ Ma ugbu a, ebe ndi Izrel na-atu ndi Amalek na ndi Kenan bi n’ime ndagwurugwu ahụ egwu, echi, unu ga-atugharia laghachi azu n’ozara ahụ; chee uzọ gaje Osimiri Uhie ahụ ihu.”

²⁶ ONYENWE ANYI gwara Mosis na Eron okwu si, ²⁷ “Ruo ole mgbe ka ogbako ojoo a ga-anogide na-atamu ntamu megide m? N’ihi na anula m ntamu niile nke ndi Izrel a. ²⁸ Gwa ha si, ‘Di ka m na-adi ndu, ka ONYENWE ANYI kwubiri, aga m emeso unu mmeso dika unu kwunyere ya na nti m. ²⁹ Unu niile ga-anwupia n’ime ozara a! Onye obula n’ime unu niile gbarala iri afo abuo maobu kari, nke tamuru ntamu megide m. ³⁰ O nweghi onye obula n’ime unu ga-abanye n’ala ahụ, m sitere n’aka m welie elu nuo iyi ime ka o buru ebe obibi unu, kari Kaleb nwa Jefune na Joshua nwa Nun. ³¹ Ma ebe unu turu egwu si na umu unu na-aga ibu ndi ohu nye ndi bi n’ala ahụ. Lee na aga m edubata ha n’ime ala ahụ. Ha ga-eketakwa ala ahụ unu juru,

* 14:6 14:6 Mgbe mmadu dowara uwe ya, nke a na-egosiputa onodu iru uju na iwe.

nke unu ledara anya. ³² Ma unu onwe unu, ozu unu ga-ada aghara aghara n'ozara a. ³³ Umụ unu ga-abụkwa ndị ożuzu aturu n'ime ozara a iri afọ anọ, na-ata ahụhụ n'ihị ekwesighi ntukwasị obi, ruo mgbe ozu onye ikpeazu n'ime unu ga-atogboro n'ime ozara. ³⁴ Iri afọ anọ ka unu ga-ata ahụhụ n'ihị mmehie unu, matakwa ihe o putara bu mu iguzo megide unu, ya bu otu afọ ga-anochi otu ubochi n'ime iri ubochi anọ ahụ unu ji ledoo ala ahụ anya. ³⁵ Mu onwe m, bu ONYENWE ANYI, ekwuola ya. Nke a ka m na-aghaghị ime ka o dakwasị ajọ nzuko ndi a, bu ndi gbakoro megide m. Ha ga-ezute ogwugwu ha n'ozara, n'ebe a ka ha ga-anwu.' "

³⁶ Ya mere ndi ahụ Mosis zipuru iledo ala ahụ, ndi ahụ lotara mee ka ogbako umu Izrel tamuo ntamu n'ihị akuko ojojo ha gbasara. ³⁷ Ndi ikom ndi ahụ e si n'onu ha gbasaa akuko ojojo banyere ala ahụ, ka e ji nri nri na-efe efe tigbuo n'ihu ONYENWE ANYI. ³⁸ N'ime ndi ikom gara ledoo ala ahụ anya, o bu naani Joshua nwa Nun na Kaleb nwa Jefune foduru ndu.

³⁹ Mgbe Mosis gwara umu Izrel okwu niile si n'onu ONYENWE ANYI, ha ruru uju di ilu. ⁴⁰ N'isi ututu echi ya, ha biliri n'oge bulie ije iga n'ala ugwu ugwu ahụ. Ha siri, "Anyi emehiela. Ugwu a anyi ejikerela ije n'ala ahụ ONYENWE ANYI kwere anyi nkwa."

⁴¹ Ma Mosis zara si ha, "Gini mere unu ji enupu isi n'iwu ONYENWE ANYI nyere? Nke a agaghị aga nke oma. ⁴² Unu arigokwala, n'ihị na ONYENWE ANYI anoghi n'etiti unu. Ndi iro unu ga-emerikwa unu. ⁴³ N'ihị na ndi Amalek na ndi Kenan no na-eche unu n'ebe ahụ! Ebe o bu na unu esitela n'ebe ONYENWE ANYI no wezuga onwe unu, o gaghị anonyere unu, unu ga-adakwa n'ihu mma agha."

⁴⁴ N'agbanyeghikwa nke a, na ha enweghi nkwado. Ha rigooro ruo ebe kachasi elu n'obodo ahụ di n'ugwu, o bu ezie na Mosis maobu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI esighi n'omuma ulo ikwu ahụ puo. ⁴⁵ Mgbe ahụ, ndi Amalek na ndi Kenan bu ndi bi n'obodo ugwu ahụ, ridatara luso ha ogu. Tidaa ha n'ala ruo Homa.

15

Ochuchụ aja ndi ozo di iche iche

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ² "Gwa umu Izrel okwu si ha, 'mgbe unu batara ala ahụ m na-enye unu dika ulo unu, ³ o buru na unu echee n'ihu ONYENWE ANYI aja nsure oku nke isisi ya di utu nye ONYENWE ANYI, maobu nke si n'igwe ehi, maobu nke si n'igwe ewu na aturu, maobu aja nsure oku, maobu aja ndi ozo, maka imezu nkwa puru iche maobu onyinye afọ ofufu, maobu aja mmemme. ⁴ Onye wetara onyinye a aghaghị iweta n'ihu ONYENWE ANYI aja mkpuru oka nke bu ezi utu oka ruru lita abuo nke e ji mmanu ruru otu lita gwakotaa. ⁵ O ga-eweta otu lita mmanya dika onyinye ihe onunu maka nwa aturu obula e ji chuo aja nsure oku maobu aja uzọ.

⁶ "O buru nwa ebule ka e ji achu aja ahụ, weta lita ezi utu oka anọ na okara, nke a gwakotara ya na mmanu jitu ntakiri kariya otu lita, ⁷ tinyekwa ya mmanya jitu ihe nta kariya otu lita ka o buru onyinye ihe onunu nye ha, dika aja nke isisi ya di utu nye ONYENWE ANYI.

⁸ "Mgbe i ji nwa oke ehi chuo aja nsure oku, maobu aja imezu nkwa, maobu aja udo nye ONYENWE ANYI, ⁹ tinyere oke ehi ahụ, i ghaghị iji ezi utu oka ruru lita isii na okara, nke a gwakotara ya na mmanu ruru lita abuo. ¹⁰ Wetakwa lita mmanya abuo nke ga-abu onyinye ihe onunu. O ga-abu onyinye e sitere n'oku nye, nke isisi ya di utu nye ONYENWE ANYI. ¹¹ Nke a bu usoro a ga-agbaso n'oge obula e ji nwa oke ehi, maobu nwa ebule, maobu nwa aturu, maobu nwa ewu chuo aja. ¹² Meenu ya maka anu ulo obula n'oge niile obula unu na-achu aja.

13 “ ‘Onye obula bu nwa afo ala aghaghị ime ihe ndi a mgbe obula o wetara onyinye e sitere n’oku nye dika onyinye isisi ya di utu nye ONYENWE ANYI. 14 N’ogbo niile na-abia, mgbe obula onye obia, maobu onye ozo bi n’etiti unu wetara onyinye e sitere n’oku nye, nke isisi ya di utu nye ONYENWE ANYI, o ghaghị igbaso uzu a nye onyinye ya. 15 Ogbako umu Izrel ga-enwe otu iwu ga-adiri unu na ndi obia bi n’etiti unu. Nke a bu ukpuru ebigbi ebi ga-adiri ogbo niile na-abia. Unu na ndi obia ga-abu otu n’ihu ONYENWE ANYI. 16 Otu iwu na otu ukpuru bu ihe ga-adiri onye obula, diala na ndi obia bi n’etiti unu.’ ”

17 ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, 18 “Gwa ndi Izrel okwu si ha, ‘mgbe unu banyere n’ala ahụ m na-akpobata unu n’ime ya, 19 o buru na unu erie nri di n’ala ahụ, wetanu ufodu n’ime nri ahụ dika onyinye nye ONYENWE ANYI. 20 Wetanu ogbe achicha site n’oka mbu unu ga-akwo, chee ya n’ihu ONYENWE ANYI dika onyinye e wetara site n’ebe izocha oka. 21 Unu aghaghị inye ONYENWE ANYI onyinye a sitere n’oka mbu obula unu kworo, site n’ogbo ruo n’ogbo.

Onye mehiere na-amaghi ama

22 “ ‘O buru na unu amaghi ama ghara idebe iwu ndi a niile ONYENWE ANYI nyere site n’aka Mosis, 23 bu iwu ndi a niile ONYENWE ANYI nyere unu site n’aka Mosis, site n’ubochi ahụ ONYENWE ANYI nyere ha ruo n’ogbo niile nke na-abia. 24 O buru na e mere ya na-amaghi ama, o buru na ogbako umu Izrel amaghi ama mee ya, mgbe ahụ, ogbako umu Izrel ga-eji nwa oke ehi choo aja nsure oku, aja na-esi isi utu nke ONYENWE ANYI na-anabata. Aghaghị iwetakwa mkpuru oka, na onyinye ihe onunu nke ya na aja ahụ so, tinyere otu mkpi maka aja mmehie. 25 Onye nchujaja ga-ekpuchitere nzuko Izrel niile mmehie ha. A ga-agbagharakwa ha mmehie ha niile, n’ihi na o bu mmehie ha mere na-amaghi ama. Ha e cheela n’ihu ONYENWE ANYI aja onyinye nri n’ihi amaghi ama ha ya na aja mmehie. 26 A ga-agbaghara nzuko Izrel niile na ndi obia no n’etiti ha mmehie ha, n’ihi na mmadu ndi a niile akpachaghị anya mehie.

27 “ ‘O buru na o bu naani otu onye mehiere na-amaghi ama, o ga-eweta nwa nne ewu gbara otu afo maka aja mmehie. 28 Onye nchujaja a ga-eji ya choo aja ikpuchitere onye ahụ na-amaghi ama mehie mmehie ya n’ihu ONYENWE ANYI. Mgbe ekpuchichara mmehie ya, a ga-agbaghara onye ahụ. 29 O bu otu iwu a diri onye obula mehiere na-amaghi ama, maobu nwa afo Izrel, maobu onye obia nke bi n’etiti unu.

30 “ ‘Ma onye obula kpachapuru anya mehie, maobu nwa afo maobu onye obia, nke na-ekwulu ONYENWE ANYI, a ga-ebipu onye di otu a site n’etiti ndi Izrel. 31 N’ihi na ha eledala okwu ONYENWE ANYI anya, mebie ihe o nyere n’iwu. A ghaghị ibipu onye di otu a, mmehie ha ga-adikwa ha n’isi.’ ”

Onye meruru ubochi izuike

32 Mgbe umu Izrel no n’ozara, e jidere otu onye n’ime ha ka o na-akpa nku n’ubochi izuike. 33 Ndi huru ya ebe o na-akpa nku duuru ya jekwuru Mosis na Eron na ogbako umu Izrel. 34 Ha tinyere ya n’ulo mkporo n’ihi na o doghi anya ihe e kwesiri ime ya. 35 Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, “Nwoke a ghaghị inwu. Ogbako Izrel niile ga-atu ya nkume n’azu obodo.” 36 Ya mere, ogbako ahụ kpopuru ya n’azu obodo jiri nkume tugbuo ya, dika ONYENWE ANYI nyere Mosis n’iwu.

Ihe icho mma onu onu uwe

37 ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, 38 “Gwa umu Izrel okwu si ha, ‘N’ogbo niile na-abia unu ga-adunye eriri akwa n’onu ala ala uwe unu. Unu ga-eji eriri na-acha anunu anunu dunye ya. 39 Eriri akwa ndi a di n’onu onu uwe unu ga-eme ka unu cheta iwu niile ONYENWE ANYI nyere unu. Ka unu rube isi na ha hapu imeru

onwe unu site na igbaso ihe ojoo niile na-agu obi unu na anya unu. ⁴⁰ Mgbe ahụ unu ga-echeta irube isi n'iwu m niile, buru ndi e doro nso nye Chineke unu. ⁴¹ Abu m ONYENWE ANYI Chineke unu, onye si n'ala Ijpt kpoputa unu ibu Chineke unu. Abu m ONYENWE ANYI Chineke unu.'"

16

Nnupu isi Kora na Datan na Abiram

¹ Ugbu a, Kora nwa Izha, nwa Kohat, nwa Livayi, na ufodu ndi agburu Ruben bu Datan, na Abiram umu Eliab, na On, nwa Pelet nupuru isi ² bilie imegide Mosis. Ndi so ha bu nari ndi ikom abuo na iri ise, ndi ndu a maara nke oma, ndi so nodu n'ulo nzuko ukwu ndi Izrel. ³ Ha kporo ogbako imegide Mosis na Eron si ha, "Omume unu agafeela oke! Ogbako Izrel di nso, onye obula n'ime ha kwa. ONYENWE ANYI nonyeere ha. Gini mere unu ji ebuli onwe unu elu kari ogbako ONYENWE ANYI?"

⁴ Mgbe Mosis nuru ihe ndi a ha kwuru, o dara n'ala kpoo ihu ya n'ala. ⁵ Mgbe ahụ, o gwara Kora na ndi niile sonyeere ya, si, "N'ututu echi, ONYENWE ANYI ga-eme ka amara ndi bu ndi ya na onye di nso. O ga-eme ka onye ahụ biaruo ya nso. Onye o ga-ahoputa ka o ga-emekwa ka o biaruo ya nso. ⁶ Lee ihe i ga-eme, Echi gi onwe gi Kora, na ndi niile nonyeere gi, chirinu ihe igu oku, ⁷ munye ha oku. Tinyekwanu uda na-esi isi utu n'ime ha, were ha bia n'ihu ONYENWE ANYI. Onye ahụ ONYENWE ANYI hoputara ga-abu onye ahụ di nso. O zuorola unu, unu umu Livayi!"*

⁸ Mgbe ahụ, Mosis gwakwara Kora okwu ozu si ya, "Ugbu a, geenu nti, unu ndi Livayi! ⁹ O bu ihe di nta n'anya unu na Chineke nke Izrel kewaputara unu site na nzuko ndi Izrel niile, mee ka unu biaruo ya nso, n'ih ije ozi n'ulo nzute ONYENWE ANYI, nakwa iguzo n'ihu nzuko Izrel niile ijere ha ozi? ¹⁰ O kpopatala gi na ndi Livayi ibe gi nso ebe o no. Ugbu a, unu na-achokwa oru nchujaja? ¹¹ O bu ONYENWE ANYI ka gi na ndi sonyeere gi gbara izu megide. Onye ka Eron bu unu ji atamu ntamu megide ya?"

¹² Mgbe ahụ, Mosis ziri ozi ka a kporo Datan na Abiram, umu ndi ikom Eliab, ma ha siri, "Anyi agaghi abia. ¹³ O bu na o zurughi gi na i si n'ala Ijpt ebe mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru kpoputa anyi igbuchapu anyi n'ozara a? Ugbu a i chokwara ime onwe gi onyenwe anyi? ¹⁴ Nke kachasi nke, i kpopatabeghi anyi n'ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya. I nyebeghi anyi ihe nketa ala ubi na ubi vaini. I choru ighupusi ndi ikom ndi a mkpuru anya? Anyi agaghi abia!"

¹⁵ Mgbe ahụ, oke iwe were Mosis. O kpokuru ONYENWE ANYI si ya, "Anabatakwala aja ha niile! O dibeghi oge m naara ha ihe obula, obuladi otu inyinya ibu! O nwekwaghi onye obula n'ime ha m mejoro."

¹⁶ Mgbe ahụ, Mosis siri Kora, "Echi, gi na ndi na-esonyere gi ga-aputa bia n'ihu ONYENWE ANYI. Eron ga-abiakwa. ¹⁷ Nwoke obula ga-eweta ihe igu oku nke ya, tinye ya uda na-esi isi utu, chee ha n'ihu ONYENWE ANYI. Ha niile di ihe igu oku nari abuo na iri ise. Gi na Eron ga-ejikwa nke unu bia." ¹⁸ Ya mere, nwoke obula wetara ihe igu oku nke ya, munye ya oku, ma tinye ya uda na-esi isi utu. Ha niile guzoro n'onu uzou ulo nzute ahụ, ha na Mosis na Eron. ¹⁹ Mgbe Kora kpopotara ndi na-eso ya imegide Mosis na Eron n'ihu onu uzou ulo nzute, ebube ONYENWE ANYI putara ihe nye ogbako Izrel niile. ²⁰ ONYENWE ANYI gwara Mosis na Eron okwu si, ²¹ "Sitenu n'etiti ogbako ndi a puo, ka m bibie ha n'otu ntabi anya."

²² Ma Mosis na Eron dara kpoo ihu n'ala n'ihu ONYENWE ANYI riuo ya si, "O Chineke, gi bu Chineke nwe ndu mmadu niile, i ga-ewe iwe megide nzuko niile n'ih mmehie otu onye?"

* **16:7** 16:7 Nke a na-egosi na ha agafeela oke e nyedebere ha. † **16:9** 16:9 Dit 10:8 ‡ **16:14** 16:14 I ga-eme ha ka ndi ohu.

²³ Ma ONYENWE ANYI zara Mosis si ya, ²⁴ “Gwa nzuko Izrel niile si ha, ‘Wezuganu onwe unu site n’ulo ikwu Kora, Datan na Abiram.’ ”

²⁵ Mosis biliri jekwuru Datan na Abiram, ndi okenye Izrel sokwa Mosis. ²⁶ Mgbe Mosis ruru n’ebe ahụ, o dorọ nzuko Izrel aka na nti si, “Ngwa, sinu n’ulo ndi ojoo a wezuga onwe unu. Unu ebitukwala ihe obula bu nke ha aka. Ma o bughị otu a, a ga-agunyeko unu na mmehie ha, lakoo unu na ha n’iyi.” ²⁷ Ya mere mmadu niile wezugara onwe ha site n’omuma ulo ikwu Kora, na Datan na Abiram. Ma Datan na Abiram putara guzoro n’onu uzo ulo ikwu ha, ha onwe ha na ndi nwunye ha niile, na umu ha niile, na umuntakiri ha niile.

²⁸ Mgbe ahụ, Mosis kwuru si, “Ugbu a ka unu ga-amata na o bu ONYENWE ANYI zitere m ime ihe ndi a niile m mere. N’ihi na-emeghi m ha site n’uche nke onwe m. ²⁹ O buru na ndi ikom ndi a anwuo onwu chi ha, bu udi nleta nke diri mmadu obula, mgbe ahụ, matanu na o bughị ONYENWE ANYI zitere m. ³⁰ Ma o buru na ONYENWE ANYI emee ihe oheru di iche, mee ka ala meghee onu ya, lodaa ndi a niile, na ihe niile bu nke ha, si otu a mee ka ha rida n’ala ili na ndu, mgbe ahụ, unu ga-amata na ndi ikom ndi a eledala ONYENWE ANYI anya.”

³¹ Mgbe Mosis kpu okwu a n’onu ya, lee ala ahụ Kora, na Datan, na Abiram, na ndi ezinaulo ha niile guzo n’elu ya kewara abuo n’otu ntabi anya ahụ, ³² ala ahụ meghere onu ya, loo ha, na ezinaulo ha niile, na ndi ahụ niile so Kora, na ihe niile ha nwere. ³³ Ha niile ridaruru n’ala ndi nwuru anwu na ndu. Ala ahụ kpuchikwara ha niile, si otu a mee ka ha laa n’iyi. ³⁴ Ndi Izrel niile no ha gburugburu gbara oso, mgbe ha tiri mkpu akwa, na-asi, “Ala na-agakwa iloda anyi.”

³⁵ Mgbe ahụ, oku si n’ebe ONYENWE ANYI no dara, rechapu nari mmadu abuo na iri ise ndi ahụ na-enye onyinye aja nsure oku na-esi isi uto.

³⁶ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ³⁷ “Gwa Elieza nwa Eron, onye nchujaja, ka o site n’oku ahụ weputa ihe igu oku ndi ahụ niile n’ihi na ha di nsọ. O ga-ekposakwa icheku oku niile n’akuku niile. ³⁸ Ha bu ihe igu oku nke ndi ikom sitere na mmehie ha tufuo ndu ha. Ka etipia ihe igu oku ndi ahụ. Mee ha ka ha ghoo ihe sara mbara nke a ga-eji machite ebe ichu aja, n’ihi na e chere ha n’ihu ONYENWE ANYI, ha aghoola ihe di nsọ. Ka ha buru ihe iribama nye ndi Izrel niile.”

³⁹ Ya mere Elieza, onye nchujaja, chikotara ihe igu oku bronz ndi ahụ nke ndi ahụ a kporo oku wetara, tipia ha, mee ka ha ghoo ihe sara mbara e ji ekpuchi ebe ichu aja, ⁴⁰ dika ONYENWE ANYI nyere ya n’iwu site n’onu Mosis. Ka o buru ihe ncheta nye ndi Izrel niile na onye mba ozo a na-enyeghi ike, nke na-esiteghi n’agburu Eron, ekwesighi ibiaru ONYENWE ANYI nso isure aja nsure oku nye ya, ka ihe mere Kora na ndi sonyere ya ghara ime ha.

⁴¹ Ma n’ututu echi ya, nzuko Izrel niile malitere itamu ntamu megide Mosis na Eron si, “Unu egbuchaala ndi nke ONYENWE ANYI.”

⁴² Ma mgbe ogbako Izrel zukotara imegide Mosis na Eron, mgbe ha chere ihu n’ulo nzute, na mberede, igwe ojii kpuchiri ulo nzute ahụ, ebube ONYENWE ANYI putakwara ihe. ⁴³ Mgbe ahụ, Mosis na Eron gara n’ihu ulo nzute ahụ. ⁴⁴ Ma Onyenwe anyi gwara Mosis si, ⁴⁵ “Sinu n’etiti ogbako a puo ka m bibie ha n’otu ntabi anya.” Ha dara kpuo ihu n’ala.

⁴⁶ Mgbe ahụ, Mosis siri Eron, “Ngwa, were ihe igu oku ma site n’ebe ichu aja gunye ya oku. Tinye ya uda na-esi isi uto. Burukwa ya gaa ngwangwa n’etiti nzuko Izrel ka i kpuchiere ha mmehie ha, n’ihi na iwe oku ONYENWE ANYI adakwasila ha. Nria nria na-eefe efe amalitekwalari ibibi ha.” ⁴⁷ Eron mere dika Mosis kwuru. O mere ngwangwa gbaba n’etiti ndi Izrel n’ihi na nria nria ahụ ebidola n’ezie idakwasila ha. Eron munyere uda na-esi isi uto ahụ oku, si otu ahụ kpuchiere ha mmehie ha niile. ⁴⁸ O guzokwara n’etiti ndi di ndu na ndi nwuru anwu tutu ihe otiti ahụ akwusi. ⁴⁹ Ma

ihe otiti ahụ egbuolarị puku mmadu iri, puku anọ na nari asaa (14,700). A gunyeghi ndi niile ahụ so Kora nwuọ n'ubochi gara aga. ⁵⁰ Mgbe ahụ, Eron laghachikwutere Mosis n'onu uto uto nzute ahụ, n'ihu na nri nri ahụ na-efe efe akwusila.

17

Mkpanaka Eron epuputa ahijia

¹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ² “Gwa umu Izrel okwu, sitekwa n'aka ha nata mkpanaka iri na abuo otu mkpanaka n'isi onyendu nke ebo obula. Dekwasị aha onyendu obula n'ahu mkpanaka nke ya. ³ Ma n'elu mkpanaka Livayi dekwasị aha Eron. A ga-enwe otu mkpanaka maka onyendu ebo obula. ⁴ Tinye mkpanaka ndi a niile n'ime ulo nzute, n'ihu Ihe Ama ahụ, ebe m na-ezute gi. ⁵ Mkpanaka nke onye ahụ m hoputara ga-ama ifuru ndu. M ga-ewezugakwa ntamu niile nke ndi Izrel site n'ebe m no, bu nke ha na-atamu megide unu.”

⁶ Ya mere, Mosis gwara ndi Izrel okwu ndi a. Ndi ndu ha nyere ya mkpanaka iri na abuo, otu mkpanaka n'isi otu onyeisi maka onyeisi ebo ha n'otu n'otu. Mkpanaka Eron dikwa n'etiti nke ha. ⁷ Mosis chiri ha niile dozie ha n'ihu ONYENWE ANYI n'ime ime ulo nzute Ihe Ama ahụ.

⁸ N'echi ya, Mosis banyere n'ulo nzute Ihe Ama ahụ choputa na o bughị naani na mkpanaka Eron, onye nochitere anya ebo Livayi, amaala ifuru, kama na o waala okoko ma makwa mkpuru osisi chara acha a na-akpo alumon. ⁹ Mgbe ahụ, Mosis sitere n'ihu ONYENWE ANYI weputa mkpanaka ndi ahụ niile gosi ha ndi Izrel niile. Ha huru ha, ma nwoke obula weghachiri mkpara osisi nke ya.

¹⁰ ONYENWE ANYI gwara Mosis si, “Tinye mkpanaka Eron n'ihu Ihe Ama ahụ, ka o digide n'ebe ahụ dika ihe ama nye ndi nnupu isi. Nke a ga-eme ka ntamu ndi a megide m kwusi, ka ha ghara inwu.” ¹¹ Ya mere, Mosis mezuru ihe niile dika ONYENWE ANYI nyere ya n'iwu.

¹² Ma ndi Izrel zara Mosis si ya, “Ndi nwuru anwu ka anyi bu! Ofufu ka anyi furu. N'ezie anyi bu ndi furu efu. ¹³ Onye obula biaruru nso ebe obibi ONYENWE ANYI ga-anwu. Anyi niile ga-anwu?”

18

Oru ndi nchujaja na ndi Livayi

¹ ONYENWE ANYI gwara Eron si, “Gi, na umu gi ndi ikom gi, na ezinaulo nna gi ga-ebu ahuhu ajo omume metutara ebe nsọ ahụ. Gi na umu gi ndi ikom naani ka o di n'aka isa ajuju ihe ojo obula banyere oru nchujaja. ² Site n'ebo unu kpobata umunna gi ndi Livayi ka ha sonyere gi ma nyere gi aka mgbe gi na umu gi ndi ikom na-eje ozi n'ulo nzute Ihe Ama. ³ Ha ga-anọ gi n'okpuru ije ozi niile n'ulo nzute, ma ha agaghi abiaru nso ngwongwo e ji choo ebe nsọ ahụ mma, maobu n'ebe ichu aja. Ma o bughị otu a, gi na ha ga-anwu. ⁴ Ha ka o diri, isonye gi n'ilekota ulo ikwu ahụ, ya bu, ihe niile metutara ulo ikwu anya. O nweghi onye ozo nke ga-abia nso ebe i no.

⁵ “Gi ka o diri ilekota ihe niile metutara ebe nsọ ahụ, na ebe ichu aja ahụ, ka oke iwe ONYENWE ANYI ghara idakwasị onye obula n'ala Izrel ozo. ⁶ Mu onwe m ahoputala umunna gi ndi Livayi site n'etiti ndi Izrel, were ha nye gi dika onyinye, ka ha buru ndi e doro nsọ nye ONYENWE ANYI maka iru oru ulo nzute. ⁷ Ma o bu naani gi, na umu gi ndi ikom, ga-aga ozi dika ndi nchujaja, ozi metutara ebe ichu aja, na ihe niile di n'azu akwa mgbochi ahụ. Ana m enye gi oru nchujaja dika onyinye. Onye obula ozo biara nso ebe nsọ ahụ ga-anwu.”

Oke ndi nchujaja na ndi Livayi

⁸ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Erõn okwu si ya, “Mụ onwe m emeela gi onye nlekõta onyinye niile a na-eche n’ihu m, onyinye niile di nsõ nke umu Izrel wetara m ka m na-enye gi na umu gi ndi ikom dika oke ruuru unu site n’ukpuru ebighi ebi.* ⁹ Unu ga-enwere akuku aja ahụ kachasi nsõ nke a na-edopu iche site n’oku. Site n’onyinye niile nke a na-ewetara m, bu onyinye mkpuru oka maobu aja mmehie maobu aja ikpe omuma, ndi ahụ a na-edopu iche dika ihe kachasi nsõ, ha ga-abu oke gi na umu gi ndi ikom. ¹⁰ A ga-eri ha dika ihe dikariri nsõ. Nwa nwoke obula ga-eri ya. Unu ga-agu ha dika ihe di nsõ.

¹¹ “Nke a bukwa nke gi: Ihe obula nke ewezugara site n’onyinye nke aja mfufe niile nke ndi Izrel wetara. Mụ onwe m na-ewere nke a nye gi na umu gi ndi ikom, na umu gi ndi inyom dika oke unu n’ukpuru ebighi ebi. Onye obula nke dooro onwe ya ocha n’ezinaulo nwere ike iri ya.

¹² “Ana m enye gi mmanu oliv nke kachasi mma, na mmanya ohuru nke kachasi mma na oka, bu mkpuru mbu nke owuwe ihe ubi ha na-ewetara ONYENWE ANYI. ¹³ Mkpuru mbu nke ihe niile di n’ala nke ha na-ewebatara ONYENWE ANYI, ga-abu nke gi. Onye obula nke di ocha n’ezinaulo unu nwere ike iso rie ya.

¹⁴ “The niile e doro nsõ n’ala Izrel niile nye ONYENWE ANYI bu nke gi. ¹⁵ Ihe niile e bu uzõ muõ, ma mmadu ma anu ulõ, nke e nyere ONYENWE ANYI dika onyinye, bu nke gi. Ma unu aghaghi igbara umu ndi ikom niile e bu uzõ muõ, na umu oke anu ulõ niile e bu uzõ muõ ndi na-adighi ocha. ¹⁶ Mgbe ha di otu onwa, a ga-eji shekel olaocha ise, n’usoro shekel ebe nsõ, nke bu iri ihe otutu gera abuo gbaputa ha.

¹⁷ “Ma a gaghị agbara nwa ehi mbu, maobu nwa aturu mbu maobu nwa ewu mbu. Ha di nsõ. Fesa obara ha n’elu ebe ichu aja ahụ, ma kpoõ abuba ha oku dika onyinye e nyere site n’oku, nke na-esi isi utõ nye ONYENWE ANYI. ¹⁸ Ozu anu ndi a niile e gburu ga-abu nke gi, dika obi anu na apata ukwu aka nri anu nke aja mfufe a na-eche n’ihu ONYENWE ANYI n’ebe ichu aja si buru nke gi. ¹⁹ Ihe obula e dopuru iche site n’onyinye nsõ niile umu Izrel chere n’ihu ONYENWE ANYI ka m na-enye gi na umu gi ndi ikom, na umu gi ndi inyom dika oke ruuru unu n’ukpuru ebighi ebi. O bu ogbugba ndu nnu ebighi ebi n’ihu ONYENWE ANYI nye gi na umu umu gi.”

²⁰ ONYENWE ANYI gwara Erõn okwu si ya, “Unu agaghị enwe ihe nketa nke ala, a gaghị ekenyekwa unu ala obula n’ala Izrel niile. N’ihi na mụ onwe m bu oke na ihe nketa unu nwere n’etiti umu Izrel.

²¹ “Enyela m ndi Livayi, onyinye otu uzõ n’uzõ iri ahụ umu Izrel niile na-akwubatara m. Nke a bu ihe nketa ha n’ihi oru ha na-aru n’ulo nzute. ²² Site ugbu a gaa n’ihu, o nweghi onye Izrel obula kwesiri ibia nso ulõ nzute ahụ, ka ha ghara iwetara onwe ha ikpe omuma, mmehie na onwu. ²³ O bu naani umu Livayi ga-aru oru n’ulo nzute ahụ. Ha ka o diri ibu ahuhu ajo omume obula banyere ezejighi ozi nke ulõ nzute. Ukpuru a ga-adi ebighi ebi ruo ogbo niile di n’ihu. Ndi Livayi agaghị enwe ihe nketa nke aka ha n’etiti umu Izrel. ²⁴ Kama, enyela m ndi Livayi onyinye otu uzõ n’ime uzõ iri ahụ niile ndi Izrel na-ewetara ONYENWE ANYI ka o buru ihe nketa ha. O bu nke a mere m ji kwuo si, ‘Ha agaghị enweta ihe nketa n’etiti umu Izrel.’”

²⁵ ONYENWE ANYI gwakwara Mosis okwu si, ²⁶ “Gwa ndi Livayi okwu si, ‘Mgbe unu si n’aka umu Izrel nata onyinye otu uzõ n’ime uzõ iri ahụ m nyere unu dika ihe nketa, unu aghaghi isite n’onyinye ahụ nye otu uzõ n’ime uzõ iri dika onyinye nye

* **18:8** 18:8 Ndi nchujaja na ndi Livayi enweghi oke, maobu ihe nketa obula, dika ebo ndi ozõ. Ihe ndi Livayi ketara bu naani obodo ufodu ebe ha ga-ebi na ala ebe anu ulõ ha ga na-ata ahijia. N’ihi i ji tie ha aka n’obi, o bu ha nwe onyinye otu uzõ n’ime uzõ iri ha na-anata site n’aka umu Izrel, nke a di n’amaokwu. 18:25-32 O bu oke ha iri ufodu ihe ndi Izrel ji chuo aja, Dit 18:1-8 ozokwa, ha nwere ike iri onyinye ndi ozõ niile e chere n’ihu ebe ichu aja, ha na ndi ezinaulo ha, ma o gaghị abu n’ime ulõ nzute ahụ 18:11.

ONYENWE ANYI. ²⁷ A ga-agu onyinye unu wetara dika o bu onyinye oka unu si n'ebe izocha oka weta, maobu dika mmanya unu si n'ebe izocha mmanya weta. ²⁸ N'uzo di otu a, unu onwe unu ga-eche onyinye unu n'ihu ONYENWE ANYI site n'onyinye otu uzo n'ime uzo iri unu si n'aka umu Izrel nata. Site n'onyinye ndi a unu natara, unu ga-enye Eron onye nchujaja onyinye ahuru ruuru ONYENWE ANYI. ²⁹ Onyinye unu ga-enye dika nke ruuru ONYENWE ANYI ga-abu akuku onyinye ndi ahuru kachasi mma, na ndi kachasi idi nsu.'

³⁰ "Gwa ndi Livayi okwu si ha, 'Mgbe unu wetara akuku onyinye ndi ahuru kachasi mma, a ga-agunyere unu ya dika a ga-asu na o bu onyinye unu si n'ebe izocha oka, na n'ebe izocha mmanya vaini unu weta. ³¹ Unu na ezinaulo unu nwere ike iri ndi foduru n'ulo unu, maobu n'ebe obula masiri unu, n'ihu na ha bu ugwo oru unu n'ihu ozi niile unu jere n'ulo nzute. ³² Ikpe omuma agaghi adiri unu mgbe unu na-eri ya ma o buru na unu chere onyinye ndi ahuru kachasi mma n'ihu ONYENWE ANYI. Ma kpachapunu anya hu na unu e merughi onyinye ndi a di nsu umu Izrel webatara. O buru na unu emee nke a, unu ga-anwu.'"

19

Mmiri ido ihe ocha

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis na Eron okwu si ha, ² "Ndi a bu ukuru di n'iwu ahuru ONYENWE ANYI nyere. Gwa umu Izrel ka ha wetara gi nwa nne ehi na-acha uhie uhie nke na-enweghi ntupo, na nke udodo yoku na-agabeghi n'olu ya. ³ Nye ya Elieza onye nchujaja, ka o kuru ya puo n'azu ogige, ebe otu onye ga-egbu ya mgbe o no na-ele ya anya. ⁴ Elieza bu onye nchujaja ga-aruru ufodu n'ime obara ya na mkpisiaka ya, fesa ya na ncherita ihu ulo nzute ahuru ugboro asaa. ⁵ Mgbe ahuru, onye ozo ga-akpo nwa nne ehi ahuru oku mgbe Elieza nokwa na-ele ya anya. O ga-akpo akpukpo ya, anu ya, obara na mgbiru afo ya oku. ⁶ Onye nchujaja ga-ewere osisi sida, na osisi hisop, na ogho uhie, tuba ha n'etiti ebe ahuru a kporo nwa nne ehi ahuru oku. ⁷ Emesia, onye nchujaja ahuru ga-asacha uwe niile o yi; sakwaa ahuru ya. O ga-aloghachikwa azu n'ime ogige ahuru ebe o ga-anodo dika onye na-adighi ocha ruo n'uhuruchi. ⁸ Onye ahuru kporo nwa ehi ahuru oku aghaghi isa uwe ya niile, sakwaa ahuru ya. O ga-anokwa onodu onye na-adighi ocha ruo anyasi.

⁹ "Mgbe ahuru, onye nke di ocha, ga-ekpokota ntu ozu nwa nne ehi ahuru, wunye ya n'ebe di ocha n'azu ogige ahuru. Ebe ahuru ka nzuko Izrel ga-edebe ya maka ikporo wunye na mmiri e ji asachapu adighi ocha. O bu maka nsacha puo na mmehie. ¹⁰ Ma onye ahuru ga-ekpokota ntu nsure oku nwa nne ehi ahuru aghaghi isa uwe ya niile, sakwaa ahuru ya, nokwaa dika onye na-adighi ocha ruo n'uhuruchi. Iwu a ga-adigidere ndi Izrel na ndi obia binyere ha site n'ogbo ruo n'ogbo.

¹¹ "Onye obula meturu ozu mmadu aka ga-abu onye na-adighi ocha ubochi asaa. ¹² Ha aghaghi iji mmiri e ji asachapu adighi ocha saa ahuru ha n'ubochi nke ato na n'ubochi nke asaa. Mgbe ahuru, ha ga-adi ocha. Ma o buru na ha asaghi ahuru ha n'ubochi nke ato nakwa n'ubochi nke asaa, ha ga-anogide buru ndi na-adighi ocha o buladi mgbe ubochi asaa ahuru gafesiri. ¹³ Onye obula meturu ozu mmadu aka ma o saghi ahuru ya dika usoro a si di, o meruola ebe nsu ONYENWE ANYI. A ga-ewezuga onye di otu a site n'etiti ndi Izrel. Ebe o bu na a wusaghi ya mmiri nsacha ahuru; o ga-anogide buru onye na-adighi ocha.

¹⁴ "Mgbe mmadu nwuru n'ulo ikwu, ndi a ga-abu iwu unu ga-eso. Ndi no n'ime ulo ikwu ahuru mgbe o nwuru na onye obula banyere n'ulo ikwu ahuru, ga-abu ndi na-adighi ocha ubochi asaa. ¹⁵ Ihe obula nke ghere oghe, nke na-enweghi ihe mkpuchi eriri e ji kechie elu ya, ga-abu ihe na-adighi ocha.

16 “Onye gara n’ohia metu onye e gburu n’agha aka, maobu onye nwuru n’uzo ozo di iche, ma o bukwanu metu okpukpu, maobu ili onye nwuru anwu aka, o ga-abu onye na-adighi ocha ubochi asaa.

17 “Ma banyere onye ahụ na-adighi ocha, kporo ntu site n’ime aja mmehie ahụ a kporo oku, tinye ya n’ime ite, wukwasị ya mmiri e si n’iyi na-eru eru kute. 18 Mgbe ahụ, nwoke nke no n’onodu idi ocha ga-ewere ufodu hisop, denye ya na mmiri ahụ fesaa ya n’ime ulo ikwu ahụ, na ngwongwo niile e ji dozie ulo ahụ, na ndi mmadu no n’ebe ahụ. O ga-efesakwa ya n’ahụ onye obula meturu okpukpu, maobu onye e gburu egbu, maobu onye nwuru anwu ma o bukwanu ili aka. 19 Nwoke ahụ di ocha ga-efesakwa ndi ahụ ruru aru n’ubochi nke ato na n’ubochi nke asaa. N’ubochi nke asaa ka o ga-eme ka ha di ocha. Ndi ahụ a na-edo ocha ga-asa uwe ha mmiri, saa ahụ ha, n’uhuruchi ubochi ahụ ka ha ga-adi ocha. 20 Ma o buru na ndi ahụ meruru onwe ha e doghi onwe ha ocha, aghaghi iwepu ha site n’etiti ogbakọ Izrel. N’ihi na ha meruru ebe nsọ ONYENWE ANYI. E fesakwaghi ha mmiri nke idi ocha n’ahụ, nke mere na ha adighi ocha. 21 Nke a bu ukpuru ga-adigide mgbe ebighi ebi.

“Nwoke ahụ na-efesa mmiri ahụ e ji edo mmadu ocha, aghaghi isacha uwe ya niile. Onye obula meturu mmiri nke idi ocha ahụ aka, ga-abu onye na-adighi ocha ruo n’uhuruchi. 22 Ihe obula kwa onye na-adighi ocha meturu aka, ga-agho ihe na-adighi ocha, onye obula metukwara ya aka ga-abu onye na-adighi ocha ruo n’uhuruchi.”

20

Mmiri si na nkume

1 Umụ Izrel, bu nzuko ahụ niile rutere n’ozara Zin n’onwa nke mbu. Ha manyere ulo ha na Kadesh. O bukwa n’ebe ahụ ka Miriam nwuru. E lie ya.

2 Ma mmiri onunu adighi nye ndi nzuko ahụ. Ya mere na ha gbakotara imegide Mosis na Eron. 3 Ha sesiri Mosis okwu si, “O gaara akara anyi mma ma a si na anyi nwuru mgbe umunna anyi nwuru n’ihu ONYENWE ANYI. 4 Gini mere i ji kpobata ogbakọ nke ONYENWE ANYI n’ime ozara a, ime ka anyi na anu ulo anyi niile nwuo n’ebe a? 5 Gini mere i ji si n’ala Ijpt kpopta anyi, kpobata anyi n’ebe ojoo a? O nweghi mkpuru oghigha maobu fiig, enweghi mkpuru vaini maobu mkpuru pomegranet. O dighi mmiri di nke ha ga-anu.”

6 Mosis na Eron si n’ebe ogbakọ ahụ no tugharia gaa n’onu uzo ulo nzute, daa kpuo ihu ha n’ala. E mee ka ha hu ebube ONYENWE ANYI anya. 7 ONYENWE ANYI gwara Mosis si, 8 “Were mkpara ahụ, gi na nwanne gi Eron kpokota nzuko Izrel niile. Gwa nkume ahụ okwu n’ihu ha, o ga-asopta mmiri ya. Unu ga-eme ka mmiri si na nkume ahụ sopta nye ogbakọ ahụ, ka ha na igwe anu ulo ha, nuo mmiri.”

9 Ya mere Mosis sitere n’ihu ONYENWE ANYI weere mkpara ahụ dika iwu ONYENWE ANYI nyere ya si di. 10 Emesia, Mosis na Eron kpokotara umu Izrel niile n’ihu nkume ahụ. Mgbe ha biaruru nso, Mosis gwara ha okwu si ha, “Geenu nti unu ndi nnupu isi! O bu site na nkume a ka anyi ga-enye unu mmiri?” 11 Mgbe ahụ Mosis weliri aka ya elu jiri mkpara ahụ tie nkume ahụ ugboro abuo. Mmiri sitere na ya sopta. Ogbakọ Izrel niile na igwe anu ulo ha nukwara mmiri.

12 Ma ONYENWE ANYI gwara Mosis na Eron okwu si, “Ebe o bu na unu juru ikwenye n’okwu m, jukwa ido m nsọ n’ihu ndi Izrel niile, unu agaghi edubata ogbakọ ndi a n’ala ahụ m na-aga inye ha.”

13 A kporo ebe ahụ mmiri Meriba,* n’ihi na o bu n’ebe ahụ ka Izrel wesoro ONYENWE ANYI iwe. O gosikwara ha idi nsọ ya.

Edom aju na Izrel ga-agafe

* 20:13 20:13 Meriba putara Esemokwu.

¹⁴ Mosis sitere n'ozara Kadesh, zipu ndi ozi ka ha gakwuru eze Edom, si ya, "Otu a ka nwanne gi bu Izrel na-ekwu: I nula akuko ihe nhuju anya niile dakwasiri anyi. ¹⁵ Nna anyi gara biri n'ala Ijipt. Anyi biri n'ebe ahụ otutu afo. Ndi Ijipt mekpara anyi na nna nna anyi ha ahụ. ¹⁶ Ma mgbe anyi tikuru ONYENWE ANYI mkpu akwa, o nuru akwa anyi, zitere anyi mmuo ozi ya, onye duputara anyi site n'ala Ijipt.

"Ugbu a, anyi no na Kadesh obodo di nso n'oke ala gi. ¹⁷ Biko kwere ka anyi si n'ala gi gafee. Anyi ga-akpachara anya hu na anyi esiteghi n'ubi ihe okuku gi maobu n'ubi vaini gi gafee. Anyi agaghi anu mmiri obula site n'olulu mmiri gi. Anyi ga-anogide naani n'okporouzo eze. Anyi agaghi ahapu ya, chee ihu akuku aka nri maobu aka ekpe, tutu ruo mgbe anyi gafechara oke ala gi."

¹⁸ Ma eze Edom zara si,

"Unu amanyela ukwu; o buru na unu anwaa anwa bata n'ala m, aga m eji ndi agha m zute unu."

¹⁹ Ma ndi Izrel zara ozi o ziri si ya,

"O bu naani n'okporouzo ka anyi ga-esi gafee. O buru na anyi maobu anu ulo anyi a nuu mmiri di n'ala gi, anyi ga-akwu onuahia ya. Naani mkpa anyi bu igafe. O dighi ihe ozu anyi choru."

²⁰ Ma eze Edom anaghi nti, o gwaghere ha onu si,

"Unu agaghi esite n'ala gabiga."

Edom chikotara otutu ndi agha di ike duru ha puo iga izute ha. ²¹ Ebe o bu na ndi Edom ekweghi ka ndi Izrel si n'oke ala ha gafee, ndi Izrel tughariri azu hapu isi uzu ahụ.

Onwu Eron

²² Ogbako Izrel niile sitere na Kadesh bulie ije gagide rute n'ugwu Hor. ²³ N'ugwu Hor, n'oke ala Edom, Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron okwu si ha, ²⁴ "Oge eruola mgbe Eron ga-anwu. O gaghi abanye n'ala ahụ m nyere umu Izrel, n'ihia na unu abuo nupuru isi n'iwu m na mmiri Meriba. ²⁵ Ugbu a, kporo Eron na nwa ya nwoke Elieza, duru ha gaa n'ugwu Hor. ²⁶ N'ebe ahụ ka i ga-eyipu Eron uwe onye nchaja o yi, yikwasị ha Elieza nwa ya nwoke. O bukwa n'ebe ahụ ka Eron ga-anu nwuo."

²⁷ Ya mere Mosis mere dika ONYENWE ANYI nyere ya iwu. Ha ato rigoro n'ugwu Hor mgbe nzuko Izrel niile no na-ele ha anya. ²⁸ Mgbe ha ruru n'elu ugwu ahụ, Mosis yipuru Eron uwe onye nchaja ya yikwasị ha nwa ya nwoke Elieza. Eron nokwa n'ebe ahụ, n'elu ugwu ahụ nwuo. Emesia, Mosis na Elieza tughariri site n'ugwu ahụ loghachi. ²⁹ Mgbe ogbako Izrel nuru ihe banyere onwu Eron ha ruru uju n'ihia ya iri ubochi ato.

21

Mbibi obodo Arad

¹ Mgbe eze Kenan, bu Arad, onye bi na Negev nuru na ndi Izrel na-agbaso uzu ahụ na-aga obodo Atarim, o chikotara ndi agha ya, pukwuru ndi Izrel, luso ha agha. O dotara ufodu n'ime ha n'agha. ² Mgbe ahụ, ndi Izrel kwere ONYENWE ANYI nkwa si, "O buru na i ga-enyere anyi aka imeri eze Arad na ndi ya, anyi ga-ebibi obodo ha niile kpmkpm." ³ ONYENWE ANYI nara nti n'aririo ha, nyere ha aka imeri ndi Kenan ahụ. Mgbe ahụ, umu Izrel bibiri obodo ha niile, na ndi niile bi n'ime ya. Ya mere, aha a kporo ebe ahụ niile bu Homa.

Agwo Bronz Ahu

⁴ Mgbe ahụ, umu Izrel sitere n'ugwu Hor bilie ije ha, si uzu gwara Osimiri Uhie, ka ha nwee ike gaa gburugburu ala ndi Edom. Ma ndi Izrel enweghi ntachiobi oge

niile ha no n'ije a. ⁵ Ha kwuru okwu megide Chineke na Mosis si, "Gini mere i ji site n'ala Ijipt kpopta anyi ka anyi nwusia n'ozara a? Lee na nri obula adighi n'ebe a, mmiri onuonu adighikwa, ike iri mana a na-enweghi isi agwukwala anyi."

⁶ Ya mere, ONYENWE ANYI zitere agwo ojoo na-ata ata n'etiti ha. Agwo ndi a tagbukwara otutu n'ime umu Izrel. ⁷ Mgbe ahụ, ndi Izrel biakwutere Mosis si ya, "Anyi emehiela, n'ih i na anyi ekwuluola ONYENWE ANYI, kwulukwaa gi onwe gi. Biko rioro anyi ONYENWE ANYI ka o wezugara anyi agwo ojoo ndi a." Mosis rioro aririo n'ih i ha.

⁸ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, "Kpuo otu agwo yiri agwo ndi a. Kwuba ya n'onu ogologo osisi nke i ga-amanye n'ala ebe mmadu niile ga-ahụ ya anya. Onye obula agwo ojoo a tara ga-adi ndu ma o buru na o ga-ewelite anya ya elu lekwasị agwo ahụ i kwubara n'elu osisi ahụ." ⁹ Ya mere, Mosis ji bronz kpota agwo yiri otu n'ime agwo ndi ahụ, tinye ya n'onu osisi di ogologo. Onye obula kwa agwo ahụ tara nke welitere anya ya elu lee agwo bronz ahụ anya, dikwara ndu.

Njem iga obodo Moab

¹⁰ Umu Izrel biliri njem, manye ulo ikwu ha na Obot. ¹¹ Ha sikwa n'Obot bilie njem, maa ulo ikwu ha na Iye Abarim, n'ozara ahụ nke chere ihu n'obodo Moab, n'uzo owuwa anyanwu. ¹² Ha si n'ebe ahụ bilie njem, manye ulo ikwu ha na Ndagwurugwu Zered. ¹³ Ha sitekwara n'ebe ahụ bilie njem, maa ulo ikwu ha n'ofe iyi Anon nke di n'ozara ruru n'oke ala ndi Amorait. Iyi Anon bu oke ala Moab, n'etiti ndi Moab na ndi Amorait. ¹⁴ N'ih i nke a, n'Akwukwo Agha di iche iche nke ONYENWE ANYI na-asi, "Waheb n'ime Sufa ya na ndagwurugwu niile

Anon ¹⁵ na mgbadata ndagwurugwu ndi ahụ nke gbasapuru ruo n'ebe Ar di, nke togboro n'oke ala Moab."

¹⁶ Mgbe ahụ, umu Izrel niile biliri njem biarute Bia bu n'olulu mmiri ahụ ONYENWE ANYI nyere Mosis iwu si, "Kpokotaa ndi Izrel niile, n'ih i na m na-aga inye ha mmiri."

¹⁷ Mgbe ahụ, umu Izrel buru ahụ a.

"Sopta gi olulu mmiri!

Bunu ahụ banyere mmiri a!

¹⁸ Olulu mmiri umu ndi eze gwuru

nke ndi ndu anyi doziri.

Mkpara eze ha na mkpara ha, ka ha ji gwuo ya."

Emesia, ha hapuru ozara ahụ, gaa n'ihu ruo n'obodo Matana. ¹⁹ Ha si Matana jeruo Nahaliel, si Nahaliel jeruo Bamot. ²⁰ Sitekwa Bamot rute na ndagwurugwu ahụ di n'ohia Moab, ruo n'ugwu Pisga, nke chere ihu n'ala ahụ togboro n'efu.

Mmeri e meriri Saihon na Og

²¹ Ndi Izrel zipuru ndi ozi ka ha jekwuru Saihon, eze ndi Amorait, si ya,

²² "Biko, kwere ka anyi site n'obodo gi gafee. Anyi agaghi atughari banye n'ime ala ubi gi maobu n'ubi vaini, maobu nuo mmiri site n'olulu mmiri obula di n'ala gi. Anyi ga-eje n'okporozo eze tutu ruo mgbe anyi ga-agabiga oke ala gi."

²³ Ma Saihon ekweghi na umu Izrel ga-esi n'oke ala ya gafee. O chikotara ndi agha ya niile, zopu ije ibu agha megide ndi Izrel n'ime ozara ahụ. Mgbe o rutere Jehaz, o lusoro Izrel agha. ²⁴ Ma Izrel jiri mma agha gbuo ya. Nwetara onwe ha ala ya, site n'iyi Anon ruo n'iyi Jabok, gamiekwa rute n'oke ala ha na ndi Anon, ha kwusiri n'ih i n'oke ala ndi Anon siri ike karja. ²⁵ Ndi Izrel lugburu obodo niile nke ndi Amorait bichie n'ime ha, tinyere Heshbon na obodo nta niile gbara ya gburugburu. ²⁶ Heshbon bu isi obodo Saihon, eze ndi Amorait onye busoro eze naara achu Moab agha dota ala ya niile n'agha ruo Anon.

²⁷ O bu nke a mere ndi na-arọ abụ ji kwuo si,
 “Bia na Heshbon ka e wukwaa ya,
 ka e mee ka isi obodo eze Saihon guzosie ike.

²⁸ “N’ihi na oku esitela na Heshbon puo.
 Ire oku esitela n’obodo ukwu Saihon,
 rechapu obodo Ar, nke di na Moab,
 ndi nwe ebe niile di elu nke Anon.

²⁹ Ahuhu diri gi Moab!
 Ndi a lara n’iyi ka unu bu, unu ndi Kemosh.
 Umụ ya ndi ikom aghoala ndi na-enweghi ebe obibi.
 A dotala umu ndi inyom n’agha,
 nye Saihon eze ndi Amorait.

³⁰ “Ma anyi ebibiela ha,
 bibie Heshbon ruo riji na Dibon,
 bibie ha ruo Nofa,
 ruokwa riji Medeba.”

³¹ Ya mere, umu Izrel bichiri n’ala ndi Amorait.

³² Emesia, Mosis zipuru ndi nnyoputa ka ha ga nyochaa Jeza. Umu Izrel tigburu obodo niile di gburugburu ya chupukwa ndi Amorait bi n’ebe ahụ. ³³ Mgbe ahụ, ha chighariri gbagoo n’uzo gwara Bashan. Ma Og, eze Bashan, na ndi agha ya niile biliri chiri agha puo izute ha na Edrei.

³⁴ Ma ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu, si, “Atula ya egwu n’ihi na ewerela m ya na ndi agha ya niile, na ala ya, nyefee gi n’aka. Mee ya ihe i mere Saihon eze ndi Amorait onyeisi obodo ya bu Heshbon.”

³⁵ Ya mere, ha gburu ya, tinyere umu ya na ndi agha ya niile, na-ahapughi onye obula ndu nye ha. Ha nwetakwara ala ha, biri n’ime ya.*

22

Balak akpoo Belam oku

¹ Ndi Izrel biliri njem biarute n’obosara ala Moab. Manye ulo ikwu ha n’akuku Jodan ebe chere ihu n’obodo Jeriko.

² Ma Balak nwa Zipoa ahulari ihe niile Izrel mere ndi Amorait. ³ Oke ujo jidere ndi Moab n’ihi na ndi Izrel di otutu. N’ezie, oke ujo di ukwu jidere ndi Moab n’ihi umu Izrel.

⁴ Ndi Moab jekwuru ndi okenye Midia si ha, “Igwe mmadu ndi a ga-erichapu ihe niile gbara anyi gburugburu. Ha ga-eripia ha dika ehi si erichapu ahija ndu di n’ala.”

Ya mere, Balak nwa Zipoa, onye bu eze ndi Moab n’oge ahụ, ⁵ zigara ndi ozi ya ka ha jekwuru Belam, nwa Beoa onye bi n’obodo ya bu Petoa, nke di nso n’iyi ukwu Yufretis. O ziri ya si,

“Lee otu ndi sitere n’Ijpt puta. Lee ka ha si kpuchie elu ala a; ugbu a, ha bi n’akuku m. ⁶ Ugbu a, bia ka i buoro m ha onu, n’ihi na ha di ike kari m. Ma eleghi anya aga m enwe ike merie ha, ma chupukwa ha site n’ala m. N’ihi na amaara m na ndi obula i goziri bu ndi a goziri agozi, ndi obula i buru onu ga-anogide buru ndi a buru onu.”

* **21:35** 21:35 Mgbe ndi Izrel meriri eze niile ndi a n’agha, ha bichiri ala niile di n’owuwa anyanwu Jodan. Ha bichiri ala ndi Moab ruo o buladi n’ala ugwu ugwu Bashan, nke di na mpaghara ugwu Hemon. Ndi Juu na-eme mmemme banyere mmeri a ha meriri eze Saihon, na Og. Abụ 135:10-11; 136:19-20

⁷ Ndi ozi o zigara bu ndi okenye obodo Moab na Midia. Ha ji ego ijuta ase n'aka ha. Mgbe ha ruru, ha ziri Belam ozi Balak ziri.

⁸ Belam gwara ha okwu si, "Nodunu n'ebe a n'abali a. Aga m ewetara unu osisa obula ONYENWE ANYI nyere m." Ya mere, ndi ozi ahụ si Moab nonyeere ya.

⁹ N'abali ahụ, Chineke biakwutere Belam juo ya si, "Ndi ikom ndi a biara ileta gi, ha bu ndi ole?"

¹⁰ Belam siri Chineke, "Balak nwa Zipoa eze Moab zitere m ozi si m, ¹¹ 'Otu ndi esitela n'ala Ijipt puta, ndi di ukwu n'onuogugu. Achoro m ka i bia buoro m ha onu. Ma eleghi anya aga m enwe ike luso ha agha, ma chupukwa ha.'"

¹² Ma Chineke siri Belam, "Esola ha aga! I gaghị abụ ndi a onu, n'ihị na ha bu ndi a goziri agozi."

¹³ Mgbe chi boro, Belam biliri gwa ndi ozi Balak si ha, "Laghachinu n'obodo unu n'ihị na ONYENWE ANYI ekweghi ka m soro unu."

¹⁴ Ya mere, ndi ozi Moab laghachikwuru Balak gwa ya si, "Belam juru iso anyi loghachi."

¹⁵ Balak nwara ike ya ozo. N'oge a, o zipuru umu eze ndi di otutu na ndi a maara aha ha karja ndi mbu. ¹⁶ Ha jiri ozi a biakwute Belam si ya,

"Ihe a ka Balak nwa Zipoa si anyi zie gi, O si gi ekwela ka ihe obula gbochie gi ibiakwute m. ¹⁷ N'ihị na aghaghị isopuru gi n'ebe o di ukwu m,* mekwaa ihe obula i si m mee. Naani bia ka i buoro m ndi a onu."

¹⁸ Ma Belam zaghachiri si, "O buru na Balak enye m uloeze ya nke juputara n'olaocha na olaedo, apughi m ime ihe obula di ukwu maobu nke nta igabiga iwu ONYENWE ANYI bu Chineke m. ¹⁹ Ma otu o di, nonu ka chi boo dika ndi ozo ahụ mere ka m nwee ike choputa ma o di ihe ONYENWE ANYI ga-atukwasị n'ihe o kwuru na mbu."

²⁰ N'abali ahụ, Chineke gwara Belam okwu si ya, "Ebe o bu na ndi a biara ikpo gi oku, bilie soro ha gaa, kama jikere ikwu naani okwu m ga-etinye gi n'onu."

Inyinya ibu Belam

²¹ Ya mere, mgbe chi echi ya boro, Belam rigooro n'elu inyinya ibu ya soro umu eze Moab gaa. ²² Ma iwe were Chineke n'ihị na o na-aga, ma mmuo ozi ONYENWE ANYI guzochiri uzo igbochi ya. Belam na ndi odibo ya abuo no na-elu inyinya ibu ya. ²³ Mgbe inyinya ibu ahụ huru mmuo ozi ONYENWE ANYI ka o guzochiri n'uzo, jide mma a miputara amiputa n'aka ya, inyinya ibu ahụ chighariri onwe ya hapu okporouzo, tnye isi n'ohia. Ma Belam tiri ya ihe ichughachi ya n'uzo.

²⁴ N'oge a, mmuo ozi ONYENWE ANYI guzochiri n'uzo di warawara, nke di n'etiti mgbidi ogige ubi vaini abuo. ²⁵ Mgbe inyinya ibu ahụ huru mmuo ozi ONYENWE ANYI, o tnyere isi n'ahụ mgbidi ogige ubi ahụ, choo isite n'ebe ahụ gafee. Mgbe o na-eme nke a, o mere ka mgbidi ahụ chihapu Belam ukwu. Ya mere Belam tiri inyinya ibu ahụ ihe ozo.

²⁶ Mgbe ahụ, mmuo ozi ONYENWE ANYI gakwara n'ihu n'okporouzo ahụ nochie uzo ahụ ebe di nnoo mkpakota, ebe inyinya ibu ahụ na-agaghị enwe ike gafee, maobu ichighari aka nri maobu aka ekpe. ²⁷ N'ihị nke a, mgbe inyinya ibu ahụ huru mmuo ozi ONYENWE ANYI o dinara ala n'okporouzo. N'oke iwe, Belam ji mkpara di ya n'aka tie ya ihe ozo. ²⁸ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI mere ka inyinya ibu ahụ kwuo okwu. O juru Belam ajuju si, "Gini ka m mere gi i ji tie m ihe ugboro ato?"

²⁹ Belam zara inyinya ibu ahụ si, "O bu n'ihị na i meela ka m di ka onye nzuzu! N'ezie, a si na m ji mma agha n'aka m, agaara m egbu gi."

* 22:17 22:17 Nke a bu ikwu ya ugwo di mma

³⁰ Inyinya ibu ahụ gwara Balam okwu ọzọ sị ya, “Ọ bụ na mụ onwe m abughị inyinya ibu gị nke ị na-anọ n’elu ya ogologo oge ndị a niile? Ọ dila mgbe m si otu a meso gị omume n’ime ndụ m niile?”

Belam zara sị ya, “Ee.”

³¹ Mgbe ahụ ka ONYENWE ANYỊ meghere anya Belam. Ọ huru mmụọ ozi ONYENWE ANYỊ ka o ji mma agha ya guzochie ụzọ. Belam dara n’ala, gbatia onwe ya n’ala n’ihu ya.

³² Mmụọ ozi ONYENWE ANYỊ ahụ juru Belam ajuju sị, “Gini mere i ji tie inyinya ibu gị ihe ugboro atọ? Abiara m igbochi gị ka ịla n’iyi di na-eche gị ghara irute gị. ³³ Ugboro atọ ka inyinya ibu a huru m, ma site n’ihu m wezuga onwe ya. A sị na ọ bughị ntughari ọ tughariri site n’ebe m nọ, n’ezie, ugbu a, a gara m egbu gị ma hapu inyinya ibu gị ndu.”

³⁴ N’oge a, Belam siri mmụọ ozi ONYENWE ANYỊ, “Emehiela m. Amaghi m na i guzo n’uzo igbochi m. Ọ buru iwe na-ewe gị, ejikeere m ilaghachi azu.”

³⁵ Ma mmụọ ozi ONYENWE ANYỊ siri Belam, “Soro ndi ikom a gaa, ma kwuo naani ihe m si gị kwuo.” Ya mere, Belam soro ndi ozi eze Balak gaa.

³⁶ Mgbe Balak nuru na Belam nọ n’uzo na-abia, ọ puru gaa izute Belam n’otu obodo Moab nke di n’onu mmiri Anon, nke di na ngwucha oke ala ya. ³⁷ Mgbe ọ bjarutere, Balak juru Belam ajuju sị ya, “Eziri m gị ozi ka ị bia ngwangwa, gini mere ị biaghi? Ọ bụ na m enweghi ike isopuru gị?”

³⁸ Belam zaghachiri, “Lee, Abiakwutelam gị ugbu a, ma enweghi m ike ikwu ihe obula di m mma. Ọ bụ naani ihe Chineke tinyere m n’onu ka m ga-ekwu.”

³⁹ Belam sooro Balak gaa Kiriath Huzoth. ⁴⁰ Balak jiri ehi na aturu chuo aja. Ọ nyere Belam ufodu, nyekwa ma ndi ozi eze ndi ya na ha nọ n’ebe ahụ. ⁴¹ N’ututu echi ya, Balak kpoo Belam, duru ya rigoo Bamot Baal.† Ọ sitere n’ebe ahụ hu nsotu omuma ulo ikwu ndi Izrel.

23

Amuma Belam nke mbu

¹ Belam siri, “Wuoro m ebe ichu aja asaa n’ebe a. Kwadokwaara m oke ehi asaa na ebule asaa.” ² Balak mezuru dika Belam gwara ya. Ha abuo gburu otu oke ehi na otu nwa ebule n’ebe ichu aja asaa ahụ n’otu na otu.

³ Mgbe ahụ, Belam gwara Balak sị, “Guzoro n’ebe a n’akuku aja gị ka m gaa n’ihu choputa ma eleghi anya ONYENWE ANYỊ ga-ezute m. Aga m agwa gị ihe obula o kpughere m.” Ya mere, Belam rigoro n’ebe ohia na-adighi.

⁴ Chineke zutere ya n’ebe ahụ. Belam gwara ya sị, “Edoziela m ebe ichu aja asaa, gbukwaa otu oke ehi na otu ebule n’elu ha niile n’otu na otu.”

⁵ N’oge a, ONYENWE ANYỊ tinyere Belam ozi n’onu sị ya, “Laghachi gaa zie Balak ozi a.”

⁶ Mgbe Belam loghachiri ọ huru ya ka ọ guzoro n’akuku ihe aja ya ndi ahụ, ya na ndisi Moab niile. ⁷ Nke a bụ ozi Belam ziri:

“Balak esitela n’obodo Aram kpota m.

Eze Moab esitela n’owuwa anyanwu nke ugwu ahụ kpota m.

Ọ siri m, bia buoro m Jakob onu

bia kwutoo Izrel.

⁸ M ga-esi ana buo

onye Chineke na-abughị onu onu?

M ga-esi ana

kochaa onye ONYENWE ANYỊ na-akochaghị?

† 22:41 22:41 Baal aha nke putara onye nzoputa bu chi egbe eluigwe nke ndi ala Siria na Kenan.

⁹ Esitela m n'elu nkume ndi a hu ha.

Elegidere m ha anya site n'ugwu ahụ,
hu na ha bu ndi biri onwe ha,
ndi di iche site n'etiti mba niile ozo.

¹⁰ Onye puru iguta ole uzuzu Jekob di?

Maobu guta ole otu uzo n'ime nkewa anọ nke Izrel di.

O ga-atọ m uto inwu udi onwu ndi na-eme ezi omume.

Ka ogwugwu ndu m buru ihe nwere ike iyi nke ha!"

¹¹ Balak siri Belam, "Gini bu ihe a i mere m? Akpotara m gi ka i buoro m ndi iro m onu, ma ugbu a, o dighi ihe ozo i mere kara naani igosi ha!"

¹² Ma Belam zaghachiri si ya, "O bughị ihe ONYENWE ANYI tinyere m n'onu ka m ga-ekwu?"

Amuma Belam nke abuo

¹³ Mgbe ahụ, Balak siri ya, "Soro m bia n'ebe ozo ebe i ga-ahụ ha; o bu naani nsotu omuma ulo ikwu ha ka i ga-ahụ, i gaghị ahụ ha niile. Site n'ebe ahụ buoro m ha onu." ¹⁴ Ya mere, eze Balak duuru Belam gaa n'ohia Zofim, n'elu ugwu Pisga, wuo ebe ichu aja asaa n'ebe ahụ. O jikwa otu oke ehi, otu oke ehi, na otu ebule, otu ebule, chuo aja n'ebe ichu aja ndi ahụ.

¹⁵ Belam siri Balak, "Guzoro n'ebe a n'akuku ihe aja gi, ebe mu onwe m ga-ezute ya n'ofe nke ozo."

¹⁶ Ma ONYENWE ANYI zutere Belam gwa ya ihe o ga-ekwu si ya, "Laghachikwuru Balak zie ya ozi a."

¹⁷ Ya mere, o loghachiri azu n'ebe ahụ Balak na umu eze Moab guzoro n'akuku ihe aja ha. Balak juru ya si, "Gini ka ONYENWE ANYI siri?"

¹⁸ Ma Belam zaghachiri si ya:

"Bilie oto Balak, nuru ozi.

Naa nti n'okwu m, gi nwa Zipoa.

¹⁹ Chineke agaghị agha ugha, n'ih na o bughị mmadu.

O gaghị agbanwe obi ya, n'ih na o bughị nwa mmadu.

O kwuola okwu, ma ghara ime ihe o kwuru?

O kwela nkwa ma ghara imezu nkwa o kwere?

²⁰ Chineke enyela m iwu si m gozie ha.

O goziela ha, a puhikwa igbanwe ya!

²¹ "O nweghi ajo ihe nke ahuru n'ime Jekob,

ahughikwa mwute obula n'Izrel.

ONYENWE ANYI Chineke ha nonyeere ha.

Iti mkpu nke Eze dikwa n'etiti ha.*

²² Chineke kpoputara ha site n'Ijpt.

Ha di ike dika ehi ohia.

²³ O dighi mgbaasi ga-emegide ha.

O dikwaghi igba afa a puru iji megide Izrel.

N'ih na ugbu a, ihe di otu a ka a ga-ekwu banyere Jekob na Izrel. 'Lee, ihe Chineke mere ha.'

²⁴ Ha na-ebili oto dika nne odum,

ha na-enughari onwe ha dika odum,

nke na-adighi edina ala tutu o richaa ihe o gburu,

ma nuokwa obara ihe ahụ o tigburu!"

* 23:21 23:21 Maobu, O bu eze ha!

²⁵ Mgbe ahụ, Balak sịrị Belam, “Abụla ha ọnụ ma ọlị, ma ọ bụkwanụ gozie ha ma ọlị.”

²⁶ Ma Belam zaghachiri, “Ọ bụ na m agwaghị gi, ihe ọbụla nke ONYENWE ANYỊ ga-ekwu ka m ga-eme?”

Amụma Belam nke atọ

²⁷ Mgbe ahụ, Balak sịrị Belam, “Bia, aga m akpọrọ gi gaa n’ebe ọzọ. Eleghị anya ọ ga-amasị Chineke ka i si n’ebe ahụ bụrọ m ha ọnụ.” ²⁸ Ya mere, Balak duuru Belam gaa n’elu ugwu Peoa nke na-elegide ọzara ahụ anya.

²⁹ Belam gwara Balak okwu sị ya, “Wuoro m ebe ichụ aja asaa ọzọ. Doziekwa ụmụ oke ehi asaa na ebule asaa e ji achụ aja.” ³⁰ Balak mere dika Belam gwara ya. O ji otu oke ehi na otu ebule chụọ aja n’ebe ichụ aja ahụ n’otu na otu.

24

¹ N’oge a, Belam aghotala n’uche ya na ọ masịrị ONYENWE ANYỊ iḡozi Izrel. Ya mere, ọ hōrōghị iḡba afa dika o mere n’oge ndị gara aga, kama o chere ihu ya n’ozara.

² Mgbe Belam lepuru anya ọ huru ụmụ Izrel dika ha si maa ulọ ikwu n’ebo n’ebo. Mgbe ahụ kwa, Mmụọ nke Chineke dakwasịrị ya. ³ O buru amụma ndị a sị,

“Okwu si n’ọnụ Belam nwa Beoa pụta,
okwu onye ahụ anya ya saghere asaghe.

⁴ Okwu onye ahụ na-anụ okwu Chineke
onye na-ahụ ọhụ site n’aka onye pụrụ ime ihe niile.
Onye na-ada n’ala ma anya ya na-eghe oghe.

⁵ “Lee ka ebe obibi gi si maa mma, gi Jekob,
ebe obibi gi niile, gi Izrel!

⁶ “Dika ndagwurugwu di iche iche ka ha gbasapuru,
dika ubi a gbara ogige di n’akuku osimiri,
dika osisi aloos nke ONYENWE ANYI kuru,
dika osisi sida di n’akuku mmiri.

⁷ Mmiri ga-esi n’ite mmiri ha na-eruputa,
mkpuru ha ga-enwekwa mmiri di ukwu.

“Eze ha ga-adị ukwu karịa Agag,
a ga-ebulikwa alaeze ha elu.

⁸ “Chineke sitere n’ala Ijpt kpọpụta ha.
Ha nwere ike dika atụ.

Ha ga-eripia mba niile na-ebili imegide ha.
Ha ga-anyajisi okpukpu ha niile,
jirikwa otutu akụ ha gbatuo ha.

⁹ Ha na-amakpuru, dinara ala dika odum,
dika nne odum, onye puru ikpote ha?

“Ngọzi na-adiri onye ọ bula na-agozi gi,
ma ọbubu ọnụ na-adiri onye ọbula na-akocha gi.”

¹⁰ Iwe Balak di oku megide Belam n’oge a. O kọkọtara aka ya abuo n’iwe. Tie mkpu si Belam, “Akporo m gi ka i bia buroro m ndi iro m onu. Ma i goziela ha ugboro ato a. ¹¹ Si n’ebe m no wezuga onwe gi! Laghachi n’ulo gi! Akwadobere m inye gi onodu di elu, ma ONYENWE ANYI e gbochiela gi inweta ugwo oru a.”

12 Belam zara Balak si, “O bu na m agwaghị ndi ozi gi niile, bu ndi i zitere m, 13 ‘na a sikhwarị na Balak enye m ọlaocha na ọlaedo niile nke di n’uloeze ya, apughị m ime ihe ọbula n’ike aka, maobu ihe oma maobu ihe ojo, i gabiga iwu ONYENWE ANYI. O bukwa naani ihe ONYENWE ANYI na-ekwu ka m ga-ekwu’? 14 Ugbu a, ana m alakwuru ndi m, ma bja, ka m doo gi aka na nti banyere ihe ndi a ga-eme ndi gi n’ubochi ndi a na-abja n’ihu.”

Amuma Belam nke ano

15 Ya mere Belam kwuru okwu ndi a:

“Amuma Belam nwa Beoa,

amuma nke onye ahụ anya ya n’ahụ ụzọ nke oma,

16 amuma onye ahụ nke na-anụ okwu Chineke,

onye ihe omuma ya si n’ebe Onye kachasi ihe niile elu na-abja.

Onye na-ahụ ọhụ site n’aka Onye puru ime ihe niile.

Onye na-ada n’ala, ma anya ya abuo ghekwa oghe.

17 “Ana m ahụ ya, ma o bughị ugbu a,
ana m ele ya anya, ma o noghi nso.

Otu kpakpando ga-esi n’ime Jekob zolie.

Mkpara eze ga-esi n’etiti Izrel bilie.

O ga-etipia egedege ihu ndi Moab,
na okpokoro isi ndi ikom Shet niile.

18 A ga-meri Edom,*

Sia, onye iro ya, ka a ga-meri n’agha.
Ma Izrel ga-eto, gho onye di ike.

19 Otu onye ochichi ga-esi na Jekob puta.

Bibie ndi niile foduru n’obodo ahụ.”

Amuma Belam nke ise

20 Mgbe ahụ, Belam lepuru anya legide ulo ndi Amalek niile, buo amuma banyere ha si:

“Amalek bu mba mbu n’etiti mba niile,
ma ikpezu ya bu mbibi!”

Amuma Belam nke isii

21 O huru ndi Ken anya, kwuo okwu ya:

“E, i bi ugbu a n’ebe e wusiri ike,†
akwu gi di n’ime oke nkume ahụ!

22 Ma, a ga-ebibi unu ndi Ken niile,
mgbe Asho ga-adota unu n’agha.”

Amuma Belam nke asaa

23 Ndi a bu okwu o ji mechie amuma ya:

“Onye ga-adi ndu mgbe Chineke ga-eme ihe ndi a?

24 Ugbu mmiri ga-esi n’onu mmiri Saipros bja.

Ha ga-eji ike dobe ndi Eba‡ na ndi Asho n’okpuru ha,
ma a ga-ebibikwa ha onwe ha.”

25 Emesia, Belam biliri laghachi n’ulo ya, ma Balak gbasoro uzọ nke ya.

* 24:18 24:18 Ndi Edom si n’agburu Iso. Jen 36:1-9 † 24:21 24:21 Ya bu nke n’adigide adigide ‡ 24:24 24:24 Eba bu nna nna ndi Hibru. Jen 10:21; 1Ih 1:25-27

25

Moab emee ka Izrel mehie

¹ Mgbe Izrel bi na Shitim, ndi ikom ha malitere isoro ndi inyom Moab na-akwa iko. ² Ndi inyom a kporo ha ka ha bia soro na mmemme ichu aja nye chi ha niile. Ndi Izrel riri nri ihe aja ahụ, kpookwa isiala nye chi ndi a niile. ³ Ya mere, ndi Izrel sonyere na-akpo isiala nye chi Baal nke Peoa.* Nke a mere ka iwe ONYENWE ANYI nwuru oku megide ha.

⁴ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, “Duru ndi ndu ebo niile nke Izrel gbuo ha ma kwunye ha n’osisi n’ihu ONYENWE ANYI n’etiti ehie, ka oke iwe ONYENWE ANYI di oku ghara ibiakwasị ndi Izrel.”

⁵ Ya mere, Mosis sirị ndi okaikpe Izrel, “Onye obula n’ime unu aghaghị igbu ndi unu, bu ndi jikotara onwe ha na Baal nke Peoa.”

⁶ Mgbe ahụ, otu nwoke onye Izrel kpoatarara n’ime ulo ikwu otu nwanyi onye Midia, n’ihu Mosis na nzuko Izrel niile, mgbe ha niile no na-akwa akwa n’onu uzo ulo nzute ahụ. ⁷ Mgbe Finehaz na Elieza, nwa Eron, onye nchujaja huru ihe a, o hapuru ogbako Izrel. O were ube n’aka ya, ⁸ soro nwoke ahụ baa n’ime ulo, ebe ya na nwaagboghọ ahụ dina. O mara ha ube ahụ, nke si n’ahụ nwoke ahụ gafee mikpuo n’afọ nwaagboghọ ahụ. Nke a mere ka ihe otiti ahụ na-emegide ndi Izrel kwusi. ⁹ Ma tupu ihe otiti ahụ akwusi, ndi mmadu onuogugu ha ruru iri puku abuo na ano (24,000) anwulari.

¹⁰ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, ¹¹ “Finehaz nwa Elieza, nwa Eron, onye nchujaja, emeela ka iwe m megide Izrel dajuo. N’ihi na o nwere inu oku n’obi dika mu onwe m banyere idebe nsopuru m nsọ n’etiti ha, ka m ghara isite n’inu oku nke obi m bibie ha. ¹² Ya mere, gwa ya, na m na-eme ka ogbugba ndu udo m diri ya. ¹³ Ya na umu umu ya ka ogbugba ndu ebighi ebi nke iru oru nchujaja ga-adiri, n’ihi na o nwere inu oku n’obi banyere nsopuru nke Chineke ya, si otu a choro ndi Izrel aja ikpuchi mmehie.”

¹⁴ Aha nwoke Izrel ahụ e gburu ya na nwanyi onye Midia ahụ bu Zimri, nwa Salu, onyendu otu ezinaulo n’ebo Simion. ¹⁵ Aha nwanyi Midia ahụ e gburu bu Kozbi, nwa nwanyi Zua, onye bu otu n’ime ndisi ezinaulo na Midia.

¹⁶ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ¹⁷ “Mesoo ndi Midia mmeso dika ndi iro. Gbukwaa ha. ¹⁸ N’ihi na ha mesoro unu mmeso dika ndi iro mgbe ha ji uzo aghugho ghogbuo unu n’okwu Peoa, na n’okwu Kozbi nwanne ha nwanyi, bu nwa nwanyi otu n’ime ndisi Midia, onye e gburu mgbe ihe otiti ahụ biara n’ihi okwu Peoa.”

26

Igu onu nke ughoro abuo

¹ Mgbe ihe otiti ahụ niile gasiri, ONYENWE ANYI gwara Mosis na Elieza nwa Eron, onye nchujaja okwu si ha, ² “Gaanu guo, choputa onuogugu nzuko niile nke umu Izrel dika ezinaulo ha si di; ndi niile gbara iri afọ abuo gafee. Choputa onuogugu ndi nwere ike ije agha.” ³ Ya mere, na mbara ala Moab, n’akuku osimiri Jordan, na ncherita ihu Jeriko, ka Mosis na Elieza onye nchujaja no gwa ha okwu si ha, ⁴ “Guonu ndi ikom gbara iri afọ abuo gafee onu, dika ONYENWE ANYI nyere Mosis n’iwu.”

Ndi a bu ndi Izrel si Ijpt puta:

⁵ Umu umu Ruben, okpara Izrel, bu ndi a:
site na Hanok, ikwu Hanok,

* 25:3 25:3 Ha sitere n’ikpo isiala kekota onwe ha n’ahụ Baal-Peoa.

site na Palu, ikwu Palu,
⁶ site na Hezron, ikwu Hezron
 site na Kami, ikwu Kami

⁷ Ndi a bu agburu Ruben. Onuogugu ha di iri puku ano, puku ato na nari asaa na iri ato (43,730).

⁸ Nwa Palu bu Eliab, ⁹ umu Eliab bu Nemuel, Datan na Abiram. Datan na Abiram bu ndi ndu ogbako ahụ nupuru isi megide Mosis na Eron. Ha sonyere ndi ahụ so Kora mgbe ha nupuru isi megide ONYENWE ANYI. ¹⁰ Ala meghere onu ya, loo ha na Kora, ma oku rechapuru nari mmadu abuo na iri ise ndi ozo ahụ sonyere ha. Onwu ha ghorọ ihe ido aka na nti. ¹¹ Otu o di, ndi niile si n'ezinaulo Kora anwuchaghi.

¹² Umu umu Simion dika ikwu ha si di bu,
 site na Nemuel, ikwu Nemuel,
 site na Jamin, ikwu Jamin,
 site na Jakin, ikwu Jakin,

¹³ Site na Zera, ikwu Zera,
 site na Shaul, ikwu Shaul.

¹⁴ Ndi a bu ndi agburu Simion. Onuogugu ndi ikom ha di iri puku abuo, puku abuo na nari abuo (22,200).

¹⁵ Umu umu Gad dika ikwu ha si di bu ndi a:

ikwu Zefon, site na Zefon,
 ikwu Hagi, site na Hagi,
 ikwu Shuni, site na Shuni,

¹⁶ ikwu Ozni, site na Ozni,
 ikwu Eri, site na Eri,

¹⁷ ikwu Arodi, site na Arodi,
 ikwu Areli, site na Areli,

¹⁸ Ndi a bu agburu Gad. Ndi a guru onu di iri puku ano na nari ise (40,500).

¹⁹ Umu ndi ikom Juda abuo, Ia na Onan, nwuru n'ala Kenan.

²⁰ Ma umu umu Juda ndi ozo, dika ikwu ha di iche iche si di bu ndi a:

ikwu Shela, site na Shela,
 ikwu Perez, site na Perez,
 ikwu Zera, site na Zera.

²¹ Ikwu abuo ozo si n'agburu Perez bu ndi a:

Ikwu Hezron, site na Hezron,
 Ikwu Hamul, site na Hamul.

²² Ndi a bu agburu Juda. Ndi a guru onu di iri puku asaa, puku isii na nari ise (76,500).

²³ Umu umu Isaka dika ikwu ha si di bu ndi a:

ikwu Tola, site na Tola,
 ikwu Pua, site na Pua

²⁴ ikwu Jashub, site na Jashub,
 ikwu Shimron, site na Shimron.

²⁵ Ndi a bu agburu Isaka. Ndi a guru onu di iri puku isii, puku ano na nari ato (64,300).

²⁶ Umu umu Zebulon dika ikwu ha si di bu ndi a:

ndi Sered, site n'ikwu Sered,

ndị Elon, site n'ikwu Elon,
ndị Jaliil, site n'ikwu Jaliil.

²⁷ Ndi a bu agburu Zebulon. Ndi a guru onu di iri puku isii na nari ise (60,500).

²⁸ Umụ umụ Josef dika ha si di n'agburu Manase na Ifrem bu ndi a:

²⁹ Umụ umụ Manase bu ndi a:
ndi Makia, site n'ikwu Makia. Makia bu nna Gilead.
Ikwu Gilead, site na Gilead.

³⁰ Ndi a bu umu umu Gilead:

ikwu Leza, site na Leza,
ikwu Helek, site na Helek.

³¹ Ikwu Asriel, site na Asriel.

Ikwu Shekem, site na Shekem.

³² Ikwu Shemida, site na Shemida,
ikwu Hefa, site na Hefa.

³³ (Hefa mutara nwoke a na-akpo Zelofehad. Ma Zelofehad amutaghi nwoke obula kama ndi inyom ndi a ka o mutara, Mahla, na Noa, na Hogla, na Milka, na Tjaza.)

³⁴ Ndi a bu agburu Manase. Ndi a guru onu di iri puku ise, puku abuo na nari asaa (52,700).

³⁵ Ndi a bu umu umu Ifrem dika ikwu ha si di:

ikwu Shutela site na Shutela,

ikwu Beka site na Beka,

ikwu Tahan site na Tahan.

³⁶ Ndi a bu umu umu Shutela:

ikwu Eran site na Eran.

³⁷ Ndi a bu agburu Ifrem. Ndi a guru onu di iri puku ato, puku abuo na nari ise (32,500).

Ndi a bu umu umu Josef dika ikwu ha si di.

³⁸ Ndi a bu umu umu Benjamin dika ikwu ha si di:

ikwu Bela site na Bela,

ikwu Ashbel site na Ashbel,

ikwu Ahiham site na Ahiham.

³⁹ Ikwu Shufam site na Shufam,

ikwu Hufam site na Hufam.

⁴⁰ Umụ umụ Bela site na Aad, na Naaman bu,

ikwu Aad site na Aad,

ikwu Neeman site na Neeman.

⁴¹ Ndi a bu agburu Benjamin. Ndi a guru onu di iri puku ano, puku ise na nari isii (45,600).

⁴² Umụ umụ Dan dika ikwu ha si di bu ndi a:

ikwu Shuham, site na Shuham.

Ndi a bu naani ikwu di na Dan. ⁴³ Ha niile si n'agburu Shuham. Ndi a guru onu di iri puku isii, puku ano na nari ano (64,400).

⁴⁴ Umụ umụ Asha dika ikwu ha si di bu ndi a:

ikwu Imna site na Imna,

ikwu Ishvi, site na Ishvi,

ikwu Beriya, site na Beriya.

⁴⁵ Ikwu e nwere site n'umu umu Beriya bu ndi a:

ikwu Heba, site na Heba,
ikwu Malkiel, site na Malkiel.

⁴⁶ Asha mutakwara otu nwa nwanyi aha ya bu Sera.

⁴⁷ Ndi a bu agburu Asha. Ndi a guru onu di iri puku ise, puku ato na nari ano (53,400).

⁴⁸ Umụ umụ Naftali dika ikwu ha si di bu ndi a:

ikwu Jaziil, site na Jaziil,

ikwu Guni, site na Guni,

⁴⁹ ikwu Jeza, site na Jeza,

ikwu Shilem, site na Shilem.

⁵⁰ Ndi a si n'agburu Naftali. Ndi a guru onu di iri puku ano, puku ise na nari ano (45,400).

⁵¹ Ya mere, onuogugu ndi ikom niile tozuru ije agha n'Izrel di nari puku isii, otu puku na nari asaa, na iri ato (601,730).

⁵² Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ⁵³ "I ga-ekenye ha ala ahụ ka o buru ihe nketa ha dika onuogugu aha ha si di. ⁵⁴ Ndi di ukwuu n'onuogugu ga-eketa ala di ukwuu, ma ndi di nta ga-eketa ala di nta. Ihe nketa nke onye obula ga-enweta ga-adi ka onuogugu ahụ e dere. ⁵⁵ Lezie anya hụ na e kesara ala ahụ site n'ife nza. Ala ndi obula ga-eketa ga-abu dika aha nna ochie ebo ha si di. ⁵⁶ A ga-esite n'ife nza kenye ndi obula ihe nketa nke ha dika idi ukwuu maobu idi nta ha si di."

⁵⁷ Ndi a bu ndi Livayi a guru onu dika ikwu ha si di,

ikwu Geshon, site na Geshon,

ikwu Kohat, site na Kohat,

ikwu Merari, site na Merari.

⁵⁸ Ndi a sikwa n'agburu Livayi:

ikwu Libni,

ikwu Hebron,

ikwu Mahali,

ikwu Mushi, na

ikwu Kora.

(Kohat bu nna nna Amram. ⁵⁹ Aha nwunye Amram bu Jekobed, nwa nwa Livayi, onye a muru n'agburu ndi Livayi n'Ijipt. O mutaara Amram umu ndi a: Eron na Mosis, na Miriam, nwanne ha nwanyi. ⁶⁰ Eron mutara Nadab, na Abihu, na Elieza, na Itama. ⁶¹ Ma Nadab na Abihu nwuru mgbe ha chere oku na-adighi nsọ n'ihu ONYENWE ANYI.)

⁶² Onuogugu umu ndi ikom Livayi niile di otu onwa gaa n'ihu di iri puku abuo na puku ato (23,000). Ma a gunyekoghi onuogugu agburu Livayi n'onuogugu ndi Izrel, n'ih na agburu Livayi enweghi oke obula mgbe e kenyere agburu Izrel niile ihe nketa ha.

⁶³ Ya mere, ndi a bu nchoputa onuogugu umu Izrel, dika Mosis na Elieza onye nchajaja kwadobere guo na mbara ala Moab, n'akuku osimiri Jordan, na ncherita ihu obodo Jeriko. ⁶⁴ Ma n'etiti ndi a, o nweghi otu onye obula Mosis na Eron onye nchajaja guru n'onuogugu mgbe ha guru ndi Izrel onu n'ozara Sainai. ⁶⁵ N'ih na ONYENWE ANYI gwara ndi Izrel ahụ na ha ga-anwu n'ime ozara ahụ. Naani ndi a hapuru ndu bu Kaleb, nwa Jefune, na Joshua nwa Nun.

27

Umụ ndị inyom Zelofehad

¹ Umụ ndị inyom Zelofehad nwa Hefa, nwa Gilead, nwa Makia, nwa Manase bụ ndị si n'agburu Manase nwa Josef. Aha ndị inyom ndị a bụ: Mahla, Noa, Hogla, Milka na Tiaza. Ha b́ara, ² n'onu ụzọ ụlọ nzute, guzo n'ihu Mosis, na Elieza onye nchụaja, na ndị ndu niile na ogbako Izrel niile kwuo si, ³ "Nna anyị Zelofehad nwuru n'ozara ma o bughị otu n'ime ndị sonyere Kora, bụ ndị ahụ zokotara megide ONYENWE ANYI. O nwuru onwu n'ih i mmehie nke ya. Ma otu o di, o mutaghị nwoke. ⁴ Gini ga-eme a ga-eji hichapu aha nna anyi site n'agburu ya n'ih i na o mutaghị nwoke? O bu uche anyi na e kwesiri ikenye anyi oke n'oge a na-enye umunne nna anyi oke."

⁵ Ya mere, Mosis butere mkpa ha n'ihu ONYENWE ANYI. ⁶ Ma ONYENWE ANYI zaghachiri Mosis si ya, ⁷ "Ihe umu Zelofehad na-ekwu ziri ezi. I ghaghị ikenye ha oke n'etiti umunne nna ha, ma nyefeekwa ha oke ruru nna ha.

⁸ "Gwa ndi Izrel si ha, 'O buru na nwoke obula anwuo na-amutaghị nwoke, oke niile ruru ya ga-alara nwa ya nwanyi. ⁹ Ma o buru na o mutaghị nwa nwanyi, oke ruru ya ga-alara umunne ya ndi nwoke. ¹⁰ A sikwa na o nweghi umunne ndi nwoke, mgbe ahụ oke ya ga-alara umunne nna ya ndi nwoke. ¹¹ O burukwa na o nweghi ndi nwoke bu umunne nna ya, mgbe ahụ ihe nketa ya ga-alara onye dikariri ya nso n'ikwu ya, ka o buru nke ya. Nke a bu iwu diri ndi Izrel niile dika ONYENWE ANYI si nye ya Mosis n'iwu.'"

Joshua agho onyendu

¹² Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya: "Gaa rigoro n'ugwu Abarim site n'ebe ahụ lefee anya n'ofe mmiri Jordan leruo ala ahụ nke m nyere umu Izrel anya. ¹³ Mgbe i lechasi ya, i ga-anwu dika nwanne gi Eron nwuru. ¹⁴ N'ih i na unu nupuru isi nye okwu m n'ozara Zin, mgbe ogbako umu Izrel sesiri m okwu. Unu abuo nupuru isi n'iwu m ido m nsọ n'ihu ha." (Ndi a bu mmiri Meriba Kadesh, nke di n'ozara Zin.)

¹⁵ Mosis zara ONYENWE ANYI si ya, ¹⁶ "Ka ONYENWE ANYI, Chineke nwe mmuo nke mmadu niile, hoputa onyendu ga-elekota ogbako a. ¹⁷ Onye ga na-apu na-abatakwa n'ihu ha, onye ga na-edu ha puo, duru ha batakwa, ka ndi ONYENWE ANYI ghara idi ka aturu na-enweghi onye ozuzu."

¹⁸ Ya mere, ONYENWE ANYI siri Mosis, "Kporo Joshua, nwa Nun, onye nwere mmuo Chineke n'ime ya, bikwasị ya aka gi. ¹⁹ Mee ka o guzo n'ihu Elieza onye nchụaja, nakwa n'ihu ogbako niile, nyefee ya oru nke ibu onyendu n'ihu ha. ²⁰ Nyekwa ha ufodu ikike* gi, ka nzuko niile nke umu Izrel nwee ike rubere ya isi. ²¹ Ma ya onwe ya ga-eguzo n'ihu Elieza onye nchụaja, onye ga-ajuru ya ase site na mkpebi Urim n'ihu ONYENWE ANYI. O bu site n'okwu onu ya ka ha ga-apu, site n'okwu onu ya ka ha ga-ana abata. Ma ya onwe ya, ma ndi Izrel niile, tinyekwara nzuko niile."

²² Ya mere, Mosis mere dika ONYENWE ANYI nyere ya iwu. O duuru Joshua mee ka o guzo n'ihu Elieza onye nchụaja na ogbako niile. ²³ Mosis bikwasiri aka ya abuo n'isi Joshua, rara ya nyefee maka ije ozi ahụ niile dika ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu.

28

Aja nke ubochi niile

¹ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ² "Nye ndi Izrel iwu a si ha, 'Lezienu anya hu na unu na-eche n'ihu m, n'oge niile a kara aka, nri ahụ a na-enye maka onyinye m a na-enye site n'oku, nke isisi ya na-adi m ezi mma.' ³ Si ha, 'Nke a bu onyinye unu

* 27:20 27:20 Maobu, ebube nke ya na ikike so

na-enye site n'ọkụ nke unu na-eche n'ihu ONYENWE ANYI: ụmụ aturu abuo gbara otu afo, nke na-enweghi ntupo, ka e jiri ha chuo aja nsure oku kwa ubochi niile. ⁴ Chuo otu nwa aturu n'oge ututu, chokwa nke ozo n'oge uhuruchi. ⁵ I ga-ejikwa lita utu oka abuo a kwoziri akwozi nke a gwokotara n'otu lita mmanu oliv asuru asu, chuo aja mkpuru oka. ⁶ Nke a bu aja nsure oku ahụ ONYENWE ANYI nyere iwu ya n'ugwu Sainai na a ga na-achuru ya mgbe niile, dika aja isisi ya di ezi mma, aja nke a churu site n'okụ nye ONYENWE ANYI. ⁷ Mmanya ga-eso aja a ga-abu otu lita mmanya gbara uka n'isi otu aturu obula, i ga-awusa aja ihe onunu a n'ebe nsọ nye ONYENWE ANYI. ⁸ N'oge anyasi, i ga-ewerekwa nwa aturu nke abuo, ya na otu udi aja mkpuru oka na aja ihe onunu di ka i mere n'ututu, jiri chuo aja. Nke a bukwa aja e sitere n'okụ chuo, nke isisi ya di ezi mma nye ONYENWE ANYI.

Aja nke ubochi izuike

⁹ “N'ubochi izuike, jiri umu aturu abuo gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo, ha na aja ihe onunu na aja mkpuru oka e ji lita utu oka anọ na okara a kwoziri akwozi, nke a gwaziri mmanu mee. ¹⁰ Nke a bu aja nsure oku nke Ubochi Izuike, tinyere aja nsure oku na aja ihe onunu ndi ahụ a na-achụ n'oge ha.

Aja nke ubochi mbu n'onwa

¹¹ “Ozo, n'ubochi mbu nke onwa obula, a ga-achuru ONYENWE ANYI aja nsure oku di iche, nke a ga-eji umu oke ehi abuo, na otu ebule, na umu ebule asaa gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo chuo. ¹² Tinyere oke ehi obula, i ga-eji lita utu oka isii na okara a kwoziri nke oma, nke a gwara mmanu chuo aja. Ma lita utu oka anọ na okara a kwoziri nke oma, nke a gwakotakwara mmanu ka a ga-eji chuo aja mkpuru oka maka otu ebule obula. ¹³ Ma n'isi otu nwa aturu obula, o bu lita utu oka abuo a kwoziri nke oma, nke a gwakotara ya na mmanu ka a ga-eji chuo aja mkpuru oka. A ga-eji ha chuo aja nsure oku nke isisi ya ga-atokwa ONYENWE ANYI ezi utu. ¹⁴ Aja obula a churu ga-enwe aja ihe onunu nke ga-eso ya, lita mmanya abuo maka otu oke ehi, ihe ji ntakiri kariya otu lita mmanya n'isi otu ebule, na otu lita n'isi otu nwa aturu. Nke a ga-abu aja nsure oku nke a ga-achụ n'oge onwa ohuru o bula, n'ime afo obula, ¹⁵ n'agbanyeghi aja nsure oku na aja ihe onunu nke a na-achụ dika mgbe ha si di, a ga-eche otu mkpi n'ihu ONYENWE ANYI dika aja mmehie.

Mmemme Ngabiga

¹⁶ “N'ubochi nke iri na anọ nke onwa mbu, ka a ga-edebe Mmemme Ngabiga. ONYENWE ANYI. ¹⁷ N'ubochi na-eso ya, bu abali iri na ise nke onwa ahụ ka a ga-eme mmemme. N'ime abali asaa ka a ga-eri achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. ¹⁸ N'ubochi mbu mmemme a bidoro, a ga-akpo nzuko di nsọ nke ndi Izrel niile. O dighi oru siri ike a ga-aru n'ubochi ahụ. ¹⁹ Unu ga-eji umu oke ehi abuo, na otu ebule, na umu ebule asaa gbara naani otu afo, otu afo, nke na-enweghi ntupo obula choro ONYENWE ANYI aja nsure oku. ²⁰ N'isi otu oke ehi obula, a ga-achụ aja mkpuru oka nke a ga-eji lita utu oka isii na okara a kwoziri nke oma, a gwakotara ya na mmanu chuo. N'isi ebule obula, lita utu oka anọ na okara. ²¹ Ma n'isi otu nwa aturu obula, a ga-enye lita utu oka abuo a kwoziri nke oma. ²² Tinye otu mkpi n'ih i chụ aja mmehie maka ikpuchiri unu mmehie unu. ²³ A ga-achụ aja ndi a, tinyere aja ndi ozo niile a na-achụ n'ubochi niile. ²⁴ A ga-achụ aja ndi a ubochi niile n'ime ubochi asaa nke mmemme ahụ. Ha ga-abu aja nke isisi ha di ONYENWE ANYI ezi utu. A ga-achụ ha, chukwaa aja nsure oku na aja ihe onunu nke a na-achụ dika mgbe ha si di. ²⁵ N'ubochi nke asaa nweenu mkpokota di nsọ, unu arukwala oru nke ubochi ahụ.

Mmemme Izu Asaa

²⁶ “ ‘N’ubochi mbu nke mkpuru mbu, mgbe unu na-eche onyinye oka ohuru unu n’ihu ONYENWE ANYI n’oge mmemme Izu Asaa, nweenu mkpokota di nsọ. Unu arukwala oru nke ubochi ahụ. ²⁷ Unu ga-achụ aja nsure oku, nke isisi ya di ezi mma nye ONYENWE ANYI. O bu umu oke ehi abuo, na otu ebule, na umu ebule asaa gbara otu afo, otu afo, ka a ga-eji chuo aja a. ²⁸ Ihe unu ga-etinye n’ihe ndi a bu aja mkpuru oka a ga-eji lita utu oka isii na okara a kwoziri akwozi, nke a gwakotara ya na mmanu chuo, n’isi otu oke ehi. Lita utu oka anọ na okara, n’isi otu ebule, ²⁹ na lita utu oka abuo, n’isi otu nwa aturu obula. ³⁰ Ozokwa, a ga-eji otu mkpi chuo aja maka mkpuchi mmehie unu. ³¹ Dozie aja ndi a tinyere aja ihe onunu ha, ya na aja nsure oku na aja mkpuru oka ya na aja ahụ so. Hukwanu na anu ulo e ji chuo aja ndi a bu ndi na-enweghi ntupo obula.

29

Mmemme Opi Ike

¹ “ ‘Ubochi unu ga-egbu opi ike ga-adi n’abali mbu nke onwa asaa n’afọ obula. N’ubochi ahụ, a ga-enwe mkpokota di nsọ nke mmadu niile. Unu agaghi aru oru obula n’ubochi ahụ. ² N’ubochi ahụ, unu ga-achụ aja nsure oku a ga-eji otu oke ehi, na ebule, na umu aturu asaa gbara otu afo, otu afo ndi na-enweghi ntupo, chuo. Nke a bu aja na-adi ONYENWE ANYI ezi mma, ma na-esi ya isi utu. ³ Aja mkpuru oka ka a ga-eji lita utu oka isii na okara a gwakotara ya na mmanu chuo, n’isi oke ehi ahụ, lita anọ na okara, n’isi ebule, ⁴ na lita abuo, n’isi otu nwa aturu obula. ⁵ Tinyere otu mkpi a ga-eji chuo aja maka mkpuchi mmehie unu. ⁶ Aja ndi a niile bu nke a ga-etinye nye n’aja nsure oku a na-achụ kwa onwa, na aja nsure oku a na-achụ ubochi niile, ha na aja mkpuru oka, na aja ihe onunu dika e deputara. Ha bu aja ihe oriri a na-achuru ONYENWE ANYI, aja nwere isisi di utu.

Aja ikpuchi mmehie

⁷ “ ‘N’ubochi nke iri nke onwa asaa ahụ, unu ga-enwekwa nzuko di nsọ. Unu ga-ebudata onwe unu n’ala. O nweghikwa udi oru obula unu ga-aru. ⁸ N’ubochi ahụ, unu ga-achuru ONYENWE ANYI aja nsure oku, nke isisi ya na-atọ ya utu. A ga-eji otu nwa oke ehi, na otu ebule, na umu ebule asaa gbara otu afo, otu afo ndi na-enweghi ntupo chuo aja a. ⁹ Aja mkpuru oka ga-eso ya. A ga-eji lita utu oka isii na okara a gwakotara ya na mmanu chuo aja nwa oke ehi ahụ. Jiri lita utu oka anọ na okara chuo aja ebule, ¹⁰ jirikwa lita utu oka abuo chuo aja n’isi otu n’ime nwa aturu obula. ¹¹ Tinyekwa otu mkpi a ga-eji chuo aja mmehie. A ga-atukwasị nke a n’aja mkpuchi mmehie a na-achụ, tinyere aja nsure oku a na-achụ ubochi niile, na aja mkpuru oka, na aja ihe onunu niile.

Mmemme Ulo Ikwu

¹² “ ‘N’ubochi iri na ise nke onwa asaa, a ga-enwe mkpokota di nsọ nke umu Izrel niile. N’ubochi ahụ, onye obula agaghi aru oru obula, n’ihi na o bu mmalite mmemme abali asaa n’ihu ONYENWE ANYI. ¹³ Cheenu onyinye a na-enye site n’oku n’ihu ONYENWE ANYI nke isisi ya na-atọ ya utu, jirinu oke ehi iri na atọ, na ebule abuo, na umu ebule iri na anọ ndi na-enweghi ntupo, ndi gbara otu afo, otu afo, chuo aja nsure oku. ¹⁴ A ga-atukwasikwa aja mkpuru oka nke e ji lita utu oka isii na okara gwakota ya na mmanu, n’isi otu n’ime oke ehi iri na atọ ndi ahụ niile. Lita anọ na okara n’isi otu ebule n’ime ebule abuo ndi ahụ, ¹⁵ ma lita abuo n’isi otu n’ime nwa aturu obula. ¹⁶ Tinyekwa otu mkpi maka ichu aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n’oge ha, tinyere aja mkpuru oka na aja onyinye ihe onunu so ha.

¹⁷ “ ‘N’ubochi abuo nke mmemme a, a ga-eji oke ehi iri na abuo, ebule abuo, na umu ebule iri na anọ gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo chuo aja. ¹⁸ Ihe

ga-eso aja oke ehi, na ebule na umu aturu ndi ahụ n'onuogugu ha, bu aja mkpuru oka, na aja ihe onunu dika e si nye ya n'iwu. ¹⁹ Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe onunu so ha.

²⁰ “ ‘N’ubochi nke ato nke mmemme ahụ, i ga-ewere umu oke ehi iri na otu, na ebule abuo, na umu ebule iri na anọ ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo, chuo aja. ²¹ Ihe ga-eso aja oke ehi na ebule na umu aturu ndi ahụ n'onuogugu ha bu aja mkpuru oka na aja ihe onunu dika e si nye ya n'iwu. ²² Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe onunu so ha.

²³ “ ‘N’ubochi nke anọ nke mmemme ahụ, i ga-ewere umu oke ehi iri, ebule abuo, umu ebule iri na anọ ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo, chuo aja. ²⁴ Ihe ga-eso aja oke ehi, ebule na umu aturu ndi ahụ n'onuogugu ha bu aja mkpuru oka, na aja ihe onunu dika e si nye ya n'iwu. ²⁵ Tinyekwa otu mkpi maka ichu aja mmehie ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, tinere aja mkpuru oka, na aja onyinye ihe onunu so ha.

²⁶ “ ‘N’ubochi nke ise nke mmemme a, i ga-ewere umu oke ehi itoolu, ebule abuo na umu ebule iri na anọ ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo chuo aja. ²⁷ Ihe ga-eso aja oke ehi, ebule na umu aturu ndi ahụ n'onuogugu ha bu aja mkpuru oka na aja ihe onunu dika e si nye ya n'iwu. ²⁸ Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe onunu so ha.

²⁹ “ ‘N’ubochi nke isii nke mmemme ahụ, i ga-ewere umu oke ehi asato, na ebule abuo, na umu ebule iri na anọ ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo, chuo aja. ³⁰ Ihe ga-eso aja oke ehi, na ebule, na umu aturu ndi ahụ n'onuogugu ha bu aja mkpuru oka, na aja ihe onunu dika e si nye ya n'iwu. ³¹ Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe onunu so ha.

³² “ ‘N’ubochi nke asaa nke mmemme ahụ, were umu oke ehi asaa, ebule abuo na umu ebule iri na anọ, ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo, chuo aja. ³³ Ihe ga-eso aja oke ehi, ebule na umu aturu ndi ahụ n'onuogugu ha bu aja mkpuru oka na aja ihe onunu dika e si nye ya n'iwu. ³⁴ Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe onunu so ha.

³⁵ “ ‘N’ubochi nke asato ndi Izrel niile ga-enwe oke nzuko. I gaghị aru oru obula n'ubochi ahụ. ³⁶ Chuo aja nsure oku, nke isisi ya di ONYENWE ANYI ezi utu. I ga-eji otu nwa oke ehi, otu ebule na umu ebule asaa ndi gbara otu afo, otu afo, ndi na-enweghi ntupo obula, chuo ya. ³⁷ Ihe ga-eso aja oke ehi, ebule na umu aturu ndi ahụ bu aja mkpuru oka na aja ihe onunu dika e si nye ya n'iwu. ³⁸ Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie ya na aja nsure oku a na-achụ n'oge ha, na aja mkpuru oka, na aja ihe onunu so ha.

³⁹ “ ‘Tinere onyinye a na-enye dika nkwa e kwere si di, na onyinye afo ofufu unu, unu ga-akwadoro ONYENWE ANYI onyinye ndi a n'oge mmemme a kara aka unu: aja nsure oku unu, onyinye mkpuru oka na onyinye ihe onunu na aja udo.’ ”

⁴⁰ Ya mere Mosis gwara umu Izrel ihe niile ONYENWE ANYI nyere ya n'iwu igwa ha.

30

Ikwe nkwa

¹ Mosis kpokotara ndi ndu ebo Izrel niile gwa ha si: “Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI nyere n'iwu: ² Mgbe nwoke obula kwere ONYENWE ANYI nkwa, maobu nuu iyi ime ihe obula, o gaghị emebi nkwa di otu a. Kama o ga-emezu ihe niile dika o kwuru ya.

³ “O buru na nwaagboghọ nọ n'ulo nna ya ekwe ONYENWE ANYI nkwa maobu nuu iyi ime ihe obula, ⁴ o buru na nna ya anu mgbe o na-ekwe nkwa maobu nuu iyi

ime ihe ahụ, ma gba ya nkịtị,* onye dị otu a aghaghị imezu nkwa niile ndị ahụ o kwere. ⁵ Ma ọ buru na nna ya aju mgbe ọ nuru banyere ya na ọ gaghi emezu nkwa di otu ahụ, mgbe ahụ, nkwa ahụ maobu iyi o nuru ga-abu ihe efu. ONYENWE ANYI ga-agbaghakwara ya, n'ihia na nna ya juru na o ga-emezu nkwa ya.

⁶ “O buru na o mesia luo di, mgbe o nusiri iyi, maobu kwee nkwa nzuzu o kwesiri imezu, ⁷ di ya nu banyere ya ma gba ya nkiti n'ubochi ahụ o nuru ya, nkwa ahụ ga-eguzogide, o ga-emezu ya. ⁸ Ma o buru na di ya aju inabata nkwa ahụ, maobu onunu iyi nzuzu ahụ, ojuju di ya juru nkwa ahụ ga-eme ka iyi ahụ maobu nkwa ahụ ghara idi ire. ONYENWE ANYI ga-agbaghakwara ya.

⁹ “Ma nkwa obula nke nwanyi di ya nwuru maobu nwanyi ya na di ya kewara, ihe obula nke o ji onu ya kwuo ka o ghaghị imezu.

¹⁰ “Ma o buru na nwanyi ya na di ya bi e kwee nkwa maobu site na kwagide nu o iyi, ¹¹ di ya nu ihe banyere ya, ma gba nkiti maobu ogbochighi ya, mgbe ahụ, inu iyi na nkwa ndi ahụ niile nke o kwere ga-eguzo. ¹² Ma o buru na di ya juru ikwenye ka nkwa ahụ digide n'ubochi mbu o nuru ya, nkwa ahụ maobu onunu iyi ahụ aghoola ihe efu. ONYENWE ANYI ga-agbaghakwara ya. ¹³ Ya mere, di ya nwere ike iju, maobu mesie nkwa ahụ, maobu iyi ahụ o nuru ike. ¹⁴ O buru na di ya ekwughị ihe obula site n'otu ubochi ruo n'ubochi ozo, mgbe ahụ, o gosiri na o kwenyere ka nwunye ya mezuo nkwa maobu iyi ndi ahụ niile. ¹⁵ O buru na o mesia ju na nwunye ya agaghị emezu nkwa ahụ o kwere, ikpe omuma niile di n'ihia emezughị nkwa ahụ di ya n'isi.”

¹⁶ Ndi a bu usoro iwu ONYENWE ANYI nyere Mosis banyere mmekorita nke nwoke na nwunye ya. O metutakwara nna na nwa ya nwanyi onye bi n'ulo ya.

31

Ibo obo megide ndi Midia

¹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ² “Taa ndi Midia ahuhu, ka i si otu a booro ndi Izrel obo ihe ojo ndi Midia mere ha. Mgbe i mesiri nke a, i ga-anwu.”

³ Ya mere, Mosis gwara ndi Izrel okwu si, “Kwadoonu ndi ikom unu ibuso ndi Midia agha, maka ibotara ONYENWE ANYI obo. ⁴ Sinu n'ebo obula di n'Izrel guputa puku ndi ikom puku ndi ikom.” ⁵ Ya mere, e sitere n'igwe ndi ikom niile no n'Izrel zipu puku ndi ikom iri na abuo, ka ha gaa buo agha. Ebo obula zipuru otu puku ndi ikom.

⁶ Mosis zipuru ha ibu agha, otu puku, otu puku site n'ebo obula. Finehaz nwa Elieza, onye nchujaja, du ha gaa agha ahụ. O bu ngwongwo si n'ebe nsọ, tinyere opi ike nke a ga-afu.

⁷ Ha busoro ndi Midia agha dika ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu. Ha gburu onye obula bu nwoke. ⁸ N'ime ndi ha gburu n'agha ahụ bu ndi eze Midia ise a na-akpo Evi, Rekem, Zua, Hua na Reba. Ha jikwa mma agha gbuo Belam nwa Beoa. ⁹ Ndi agha Izrel chikotara ndi inyom niile, na umuntakiri niile no n'ala Midia dika ndi ha dotara n'agha. Ha chikotara ngwongwo niile ndi Midia ji biri, tinyere igwe ehi, na igwe ewu na aturu ha niile, dika ihe ha dotara n'agha. ¹⁰ Emesia, ha munyere oku n'obodo ndi Midia niile na ebe ha mara ulo ikwu, rechapu ha n'oku. ¹¹ Ha chikotara ihe niile ha dotara n'agha, ma mmadu ma anu ulo. ¹² Ndi a niile ha dotara n'agha na ngwongwo niile ha lutara n'agha ka ha buteere Mosis, na Elieza onye nchujaja na ogbako Izrel niile na mbara ala Moab, n'akuku osimiri Jordan na ncherita ihu Jeriko.

¹³ Mosis na Elieza onye nchujaja na ndi ndu ogbako Izrel niile puru gaa zute ha n'azu ebe ha mara ulo ikwu ha. ¹⁴ Ma Mosis were iwe megide ndisi agha, ya bu ndi

* **30:4** 30:4 Ma o kwughị ihe obula

ahụ na-achị imerime puku ndị agha, na ndị ọchiagha na-achị narị ndị agha, ndị si ibu agha lọta.

¹⁵ Mosis juru ha si, “Gini mere unu ji debe ndi inyom niile ndi a ndu? ¹⁶ O bu ndi a bu ndi gbasoro ndumodu Belam, rafuo ndi Izrel mee ka ha ghoo ndi na-ekwesighi ntukwasị obi nye ONYENWE ANYI n’ihe gbasara okwu Peoa. O bu nke a mere ka nri nri ojojọ ahụ na-efe efe dakwasị ndi nke ONYENWE ANYI. ¹⁷ Ugbu a, gbuonu umunta ndi nwoke niile, na ndi inyom niile matarala nwoke. ¹⁸ Naani umuntakiri ndi nwanyi ha nke nwoke na-edinabeghi ka unu ga-ahapu ka ha diri ndu. Unu nwere ike debere onwe unu ndi di otu a.

¹⁹ “Ma ugbu a, unu niile bu ndi soro gbuo mmadu, maobu bitu ozu ha aka, unu abatala n’ime ogige Izrel tutu ubochi asaa agafee. N’oge a, doonu onwe unu ocha, dokwaanu ndi niile unu dotara n’agha ocha, n’ubochi nke ato na n’ubochi nke asaa. ²⁰ Debekwanu uwe niile ocha, ya na ihe niile e ji akpukpo anu na aji ewu, maobu osisi, mee.”

²¹ Mgbe ahụ, Elieza onye nchujaja gwara ndi ikom niile ahụ jere agha okwu si ha, “Nke a bu iwu ONYENWE ANYI nyere Mosis. ²² Otu o di olaedo, olaocha, bronz, igwe, gbamgbam na opu, ²³ na ihe o bu la ozọ bu nke ga-anagide oku, ka a ga-eme ka o gabiga site n’oku, mgbe ahụ o ga-adikwa ocha. Ma aghaghi iga n’ihu ime ka ha di ocha site n’isacha ha n’ime mmiri nke nsacha. Ma ihe obula nke na-agaghi anagide oku ka a ga-eji mmiri sachaa, maka ido ya ocha. ²⁴ N’ubochi nke asaa, unu aghaghi isacha uwe unu niile, buru ndi di ocha. Mgbe ahụ, unu puru iloghachi n’omuma ulo ikwu ndi Izrel.”

Ike ihe nkwa n’agha

²⁵ Ma ONYENWE ANYI siri Mosis, ²⁶ “Gi na Elieza onye nchujaja, na ndisi ezinaulo nke ogbako Izrel niile, ga-aguko ihe niile unu dotara n’agha choputa onuogugu mmadu na anumanu. ²⁷ Mgbe ahụ, kee ihe ndi a niile uzọ abuo. Okara ya ga-abu nke ndi ikom ahụ niile gara agha, ma okara nke ozọ ka a ga-enye ogbako Izrel niile. ²⁸ Ma ONYENWE ANYI nwere oke site n’oke ndi ahụ jere agha: mmadu, na ehi niile, na inyinya ibu niile, na aturu na ewu niile. Oke ONYENWE ANYI bu otu uzọ n’ime narị ise obula. ²⁹ Nye Elieza onye nchujaja oke sitere n’aja a dika ihe ONYENWE ANYI ketara. ³⁰ Otu aka ahụ kwa, site n’oke ndi Izrel ga-eketa, kee utu. Otu uzọ n’ime iri ise, maobu mmadu, maobu ehi, maobu inyinya ibu, maobu aturu, maobu ewu, maobu igwe anu ulo uzọ. Were ha nye ndi Livayi, ndi o di n’aka ilekota ulo nzute ONYENWE ANYI, ka o buru oke nke ha.” ³¹ Ya mere, Mosis na Elieza onye nchujaja mere dika ONYENWE ANYI nyere ha n’iwu.

³² Ihe nweta bu nke foduru n’ihe ndi agha lutara n’agha bu ndi a, bu aturu di narị puku isii, iri puku asaa na puku ise (675,000), ³³ Ehi di iri puku asaa na puku abuo (72,000), ³⁴ inyinya ibu di iri puku isii na otu puku (61,000), ³⁵ Umụ agboghọ na-amatabeghi nwoke di iri puku ato na puku abuo (32,000).

³⁶ Ya mere, okara e nyere ndi gara luo agha di:

Igwe ewu na aturu di narị puku ato na iri puku ato na puku asaa na narị ise (337,500). ³⁷ N’ime ya, utu e nyere ONYENWE ANYI site n’igwe aturu ahụ di narị isii na iri asaa na ise (675).

³⁸ Igwe ehi di iri puku ato na puku isii (36,000). N’ime ya, ihe e nyere ONYENWE ANYI bu iri asaa na abuo (72).

³⁹ Inyinya ibu di iri puku ato na narị ise (30,500). Nke e nyere ONYENWE ANYI bu iri isii na otu (61).

⁴⁰ Onuogugu umu agboghọ di puku iri na isii (16,000). Ndi e nyere ONYENWE ANYI di iri ato na abuo (32).

⁴¹ Mosis nyere Elieza bu onye nchujaja ONYENWE ANYI oke n'ihe ndi ahụ niile a turu n'utu, dika ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu.

⁴² Ma okara nke ahụ diri ndi Izrel, nke Mosis kewaputara site na nke ndi ikom luru agha. ⁴³ Okara nke nzuko di, igwe ewu na aturu, nari puku ato, iri puku ato, puku asaa na nari ise (337,500), ⁴⁴ igwe ehi, iri puku ato na isii (36,000), ⁴⁵ inyinya ibu, iri puku ato na nari ise (30,500), ⁴⁶ umu agboghọ, puku iri na isii (16,000). ⁴⁷ Site n'oke ndi Izrel Mosis hoputara otu uzo n'ime iri ise, ma mmadu ma anu ulo dika ONYENWE ANYI nyere n'iwu. O nyere ha ndi Livayi na-elekota ulo nzute ONYENWE ANYI mmadu na anu ulo ndi a.

⁴⁸ Mgbe ahụ, ndiisi agha niile na ndi ochiagha na-achi imerime puku ndi agha, na ndi na-achi nari ndi agha biakwutere Mosis, ⁴⁹ si ya, "Ndi ohu gi agula ndi niile gara agha no n'okpuru anyi, choputa na o nweghi onye obula a na-achọ achọ. ⁵⁰ Ya mere, anyi wetaara ONYENWE ANYI onyinye site n'ihe anyi kwatara n'agha. Onyinye anyi bu ihe onye obula nwetara, ihe olaedo a na-agba n'ukwu na mgbaaka, na olaaka ikike, na olanti na ihe iyi n'olu niile, i ji ha chuo aja mkpuchi mmehie n'ihu onwe anyi n'ihu ONYENWE ANYI."

⁵¹ Mosis na Elieza onye nchujaja natara onyinye olaedo ndi ahụ bu ihe a kpuru akpu site n'aka ha. ⁵² Idi arọ nke ihe olaedo niile nke ndi ochiagha na-achi imerime puku ndi agha, na ndi na-achi nari ndi agha, nke Mosis na Elieza chere n'ihu ONYENWE ANYI dika onyinye, di nari kilogram na iri itoolu.* ⁵³ Ndi ahụ luru agha ahụ nwekwara otutu ihe ndi ozo ha debeere onwe ha. ⁵⁴ Mosis na Elieza onye nchujaja natara onyinye olaedo ndi a di iche site n'aka ndi ochiagha na-achi otutu puku ndi agha na nari ndi agha. E webatara onyinye ndi a n'ulo nzute, debe ha n'ihu ONYENWE ANYI ka o buru ihe ncheta nye ONYENWE ANYI n'ihu ndi Izrel niile.

32

Ndi ketara ala n'owuwa anyanwu

¹ Mgbe ndi Izrel rutere ala Jeza na Gilead, ndi ebo Ruben na Gad ndi nwere otutu igwe ehi, na igwe ewu na aturu choputara na ala ahụ di mma nke ukwu maka izu anu ulo. ² Ya mere, ha biakwutere Mosis na Elieza onye nchujaja, na ndi ndu nzuko Izrel, si ha, ³ "Ala ndi a: Atarot, Dibon, Jeza, Nimra, Heshbon, Eleale, Sebam, Nebo, na Beon, ⁴ bu ala nke ONYENWE ANYI meriri n'agha n'ihu nzuko Izrel, di mma maka izu anu ulo. Anyi onwe anyi kwa nwere igwe ewu na aturu. ⁵ O buru na anyi achotala amara n'ihu unu, biko, kwerenu ka akuku ala a buru ihe nketa nke anyi bu ohu unu. Unu emekwala ka anyi soro ndi Izrel gafee n'akuku nke ozo nke osimiri Jordan."

⁶ Mosis juru ndi Gad na Ruben ajuju si, "Unu na-ekwu na unu chorọ ino n'ebe a mgbe umunna unu ndi ikom niile ga-agafe osimiri Jordan ilu agha niile ahụ di na-eche ha? ⁷ O bu n'ihu ginị ka unu ji eme ka ndi Izrel daa mba ghara igafe banye n'ala ahụ ONYENWE ANYI nyerela ha? ⁸ Otu a ka nna unu ha mere mgbe m si Kadesh Banea zipu ha inyocha ala ahụ. ⁹ Mgbe ha letasiri ala ahụ si na Ndagwurugwu Eshkol loghachi, ha mere ka obi ndi Izrel niile daa mba ibanye n'ala ahụ ONYENWE ANYI nyere ha. ¹⁰ N'ihu nke a ONYENWE ANYI were iwe di oku megide ha n'ubochi ahụ. O nuru iyi kwuo si, ¹¹ 'N'ihu na unu juru iji obi unu niile gbasoo m, o nweghi onye obula n'ime ndi ahụ o si n'ala Ijpt kpoputa, ndi gbara iri afo abuo rigoo, ga-ahụ ala ahụ m kwere Ebrahim na Aizik na Jakob nkwa inye ha.' ¹² Naani ndi onunu iyi a

* 31:52 31:52 Ya bu puku shekel iri na isii na nari asaa na iri ise

na-emegideghị bụ Kaleb, nwa Jefune onye Keniz,* na Joshua nwa Nun, n'ihì na ha jiri obi ha niile sogide ONYENWE ANYÌ. ¹³ Iwe ONYENWE ANYÌ òkù megide Izrel, o mere ka ha wagharia n'òzara iri afò anò, tutu ruo mgbe ọgbò ahụ niile nke mere ihe ọjọọ n'anya ya nwụchara.

¹⁴ “Ma lee unu ugbo a, agburu ndi mmehie, o bukwa otu ihe ahụ ka unu na-eme! Unu na-achọ ime ka iwe di ukwu wee ONYENWE ANYÌ megide ndi Izrel. ¹⁵ O buru na unu aju iso ONYENWE ANYÌ ugbo a, ONYENWE ANYÌ ga-emekwa ka ndi Izrel nọgide n'òzara. Mbibi na ila n'iyi nke ga-abiakwasị ha ga-abukwa nke unu ji aka unu kpatara ha.”

¹⁶ Ma ha zara si ya, “O gaghị adi otu a! Anyi ga-ewuru anu ulo anyi ulo, tinye igwe ewu na aturu anyi n'ime ha. Anyi ga-ewukwara ndi nwunye anyi na umuntakiri anyi obodo ebe ha ga-anọ. ¹⁷ Ma anyi onwe anyi ga-eburu ngwa agha anyi, buru ndi Izrel niile ozọ uzọ gaa n'ihu ilu ọgụ, tutu anyi edubata ha n'ala nke ha ga-eketa. Ma ndi nwunye anyi na umuntakiri anyi ga-anọ n'obodo e wusiri ike, ikpuchite ezinaulo anyi niile site n'aka ndi iro bi anyi gburugburu. ¹⁸ Anyi agaghị aloa n'ulo anyi tutu onye Izrel obula enweta ihe nketa nke ya. ¹⁹ Anyi achoghi ihe nketa, n'ofe Jodan nke ozọ, n'ihì na anyi ewerela oke nke anyi n'ebe a, n'akuku owuwa anyanwu Jodan.”

²⁰ Mgbe ahụ, Mosis zara si ha, “O di mma, o buru na unu ga-eme dika unu kwuru, jikere onwe unu, n'ihu ONYENWE ANYÌ, ibu agha. ²¹ O buru na ndi agha unu ga-eso gafee n'ofe ozọ nke osimiri Jodan, soro ndi ozọ buo agha tutu ruo mgbe ONYENWE ANYÌ chupuchara ndi iro ya niile, ²² mgbe ahụ, e merichaa mba ndi ahụ niile n'ihu Onyenwe anyi, unu nwere ike iloghachi n'ebe a, buru ndi ikpe na-amaghị n'ebe ONYENWE ANYÌ na ndi Izrel nọ. Ala a di n'owuwa anyanwu, ga-abu ihe nketa unu nwere site n'aka ONYENWE ANYÌ.

²³ “O burukwanu na unu aju ime dika unu kwuru, mgbe ahụ, o bu ONYENWE ANYÌ ka unu na-emehie megide. Matakwanu na unu ga-emesia nata ugwo oru mmehie unu. ²⁴ Wuonu obodo ebe ndi inyom na umu unu ga-ebi, wuokwanu ulo anu maka igwe ewu na aturu unu, ma mezuokwanu ihe niile unu kweere na nkwa.”

²⁵ Ndi ebo Gad na Ruben siri Mosis, “Anyi bu ndi ohu gi ga-eme dika onyenwe anyi nyere n'iwu. ²⁶ Umu anyi niile, na ndi inyom anyi niile, na igwe ewu na aturu anyi, na ehi anyi niile, ga-anọ n'ebe a, n'obodo ndi a anyi wuru n'ala Gilead. ²⁷ Ma anyi, ndi ohu gi, ndi niile tozuru ije agha, ga-agafe osimiri Jodan ibu agha n'ihu ONYENWE ANYÌ, dika onyenwe anyi si kwuo.”

²⁸ Mgbe ahụ, Mosis nyere Elieza, bu onye nchujaja, na Joshua nwa Nun, na ndisi ezinaulo nke ebo Izrel niile iwu banyere ha, ²⁹ O siri ha, “O buru na ndi ebo Gad na Ruben, onye obula nke jikere iga agha, ga-eso unu gafee Jodan n'ihu ONYENWE ANYÌ, mgbe ahụ, oge unu lughuru ndi ala ahụ niile, unu aghaghị inye ha ala Gilead dika ihe nketa ha. ³⁰ Ma o buru na ha aju iso unu, ha ga-eso ndi ozọ keta oke n'ala Kenan.”

³¹ Ndi ebo Gad na Ruben zara si, “The obula ONYENWE ANYÌ nyere n'iwu ka anyi ga-eme. ³² Anyi ga-ejikere soro ONYENWE ANYÌ jee agha n'ala Kenan. Ma ihe nketa anyi ga-adi n'ebe a, n'akuku Jodan.”

³³ Mosis nyere ndi ebo Gad, na Ruben, na okara Manase nwa Josef, alaeze niile Saihon eze Amori nakwa alaeze niile nke Og, eze ndi Bashan na-achi. O nyere ha ala ahụ niile, na obodo niile di n'ala ahụ gburugburu.

³⁴ Ndi ebo Gad wughariri ma wusiekwa obodo ndi a, Dibon, Atarot, Aroea ³⁵ Atrot-Shofan, Jeza, Jogbeha, ³⁶ Bet-Nimra na Bet-Haran bu obodo e wusiri ike, wukwaara igwe ewu na aturu ha ulo anu n'ime ya. ³⁷ Ma ndi ebo Ruben wughariri obodo ndi

* **32:12** 32:12 Nkwa e nyere banyere akwukwo Jenesis isi nke 15:19, nakwa n'isi nke 36:11, mere ka anyi mata na ndi Keniz bu ndi Kenan. Ha bu ndi si n'agburu Iso.

a: obodo Heshbon, Eleale, Kiriatem, ³⁸ Nebo na Baal-Meon (ma a gbanwere aha ha) na Sibma. Ha gbanwere aha obodo niile ndi ahụ ha wughariri, guo ha aha oheru.

³⁹ Ndi agburu Makia, nwa Manase gara n'obodo Gilead lugbuo ya, chupu ndi Amorait bi n'ebe ahụ. ⁴⁰ Ya mere, Mosis were obodo Gilead nye Makia, umu Manase ka ha biri n'ebe ahụ. ⁴¹ Jia, onye sikwa n'ebo Manase gara buso otutu obodo nta ndi ozo agha, lugbuo ha. O gbanwere aha obodo nta ndi a, guo ha Havot Jaia. ⁴² N'oge a kwa, otu nwoke a na-akpo Noba duuru ndi agha gaa n'obodo Kenat, na n'obodo nta ndi ozo gbara ya gburugburu, lugbuo ha, bichie n'ime ha. O gbanwere aha obodo ndi ahụ niile bido ikpo ha Noba, nke bu aha ya onwe ya.

33

Njeghari umu Izrel

¹ Ndi a bu usoro mbili ije umu Izrel, site n'oge ha hapuru Ijpt dika ha si noo n'igwe n'igwe. O bu Mosis na Eron duuru ha n'ije ndi a. ² Mosis, n'onwe ya, dere usoro ije ha ndi a n'akwukwo dika ONYENWE ANYI nyere ya n'iwu.

³ Ha biliri njem site na Ramesis, n'ubochi nke iri na ise n'onwa nke mbu, ubochi na-esota nke e mere Mmemme Ngabiga. Ha niile zopuru ije n'atughi egwu n'ihu ndi Ijpt, ⁴ mgbe ndi ha no na-eli umu ha niile ndi e buru uzo muo, bu ndi ONYENWE ANYI tibururu n'etiti ha n'ih na ONYENWE ANYI kpere chi ha niile ikpe.

⁵ Ndi Izrel hapuru Ramesis, bia maa ulo ikwu ha na Sukot.

⁶ Ha hapuru Sukot biaruo Etam, nke di n'onu onu ozara ahụ.

⁷ Ha hapuru Etam laghachi azu gaa Pi Hahiro, nke di nso n'akuku owuwa anyanwu Baal-Zefon, ebe ha manyere ulo ikwu ha na ndida ugwu Migdol.

⁸ Mgbe ha hapuru Pi Hahiro, ha sitere n'etiti Osimiri Uhie gafee gaa ije ubochi ato bata n'ozara Etam. Ha manyere ulo ikwu ha na Mara.

⁹ Mgbe ha hapuru Mara, ha batara Elim, ebe e nwere mmiri iri na abuo si n'ala na-asoputa, na iri osisi nkwa asaa. Ha noro odu di ukwu n'ebe a.

¹⁰ Mgbe ha hapuru Elim, ha wuru ulo ikwu ha n'akuku Osimiri Uhie.

¹¹ Emesia, ha hapuru Osimiri Uhie gaa maa ulo ikwu ha n'ozara a na-akpo Sin.

¹² Ha hapuru ozara Sin gaa maa ulo ikwu ha na Dofka.

¹³ Emesia, ha hapuru Dofka biaruo Alush maa ulo ikwu ha.

¹⁴ Mgbe ha hapuru Alush, ha rutere Refidim, ebe ndi Izrel na-ahughi mmiri onunu.

¹⁵ Ha hapuru Refidim biaruo n'ozara Sainai ebe ha mara ulo ikwu ha.

¹⁶ Ha hapuru ozara Sainai biaruo Kibrot Hataava ebe ha mara ulo ikwu ha.

¹⁷ Ha hapuru Kibrot Hataava biaruo Hazerot ebe ha mara ulo ikwu ha.

¹⁸ Ha hapuru Hazerot biaruo Ritma ebe ha mara ulo ikwu ha.

¹⁹ Ha hapuru Ritma biaruo Rimon-Perez ebe ha mara ulo ikwu ha.

²⁰ Ha hapuru Rimon-Perez biaruo Libna ebe ha mara ulo ikwu ha.

²¹ Ha hapuru Libna biaruo Rissa ebe ha mara ulo ikwu ha.

²² Ha hapuru Rissa biaruo Kehelata ebe ha mara ulo ikwu ha.

²³ Ha hapuru Kehelata biaruo n'ugwu Shefa ebe ha mara ulo ikwu ha.

²⁴ Ha hapuru ugwu Shefa biaruo Harada ebe ha mara ulo ikwu ha.

²⁵ Ha hapuru Harada biaruo Makhelot ebe ha mara ulo ikwu ha.

²⁶ Ha hapuru Makhelot biaruo Tahat ebe ha mara ulo ikwu ha.

²⁷ Ha hapuru Tahat biaruo Tera ebe ha mara ulo ikwu ha.

²⁸ Ha hapuru Tera biaruo Mitka ebe ha mara ulo ikwu ha.

²⁹ Ha hapuru Mitka biaruo Hashmona ebe ha mara ulo ikwu ha.

- ³⁰ Ha hapụrụ Hashmona bjaruo Moserot ebe ha mara ụlọ ikwu ha.
³¹ Ha hapụrụ Moserot bjaruo Bene Jaakan ebe ha mara ụlọ ikwu ha.
³² Ha hapụrụ Bene Jaakan bjaruo HỌ Hagịdgdad ebe ha mara ụlọ ikwu ha.
³³ Ha hapụrụ HỌ Hagịdgdad bjaruo Jotbata ebe ha mara ụlọ ikwu ha.
³⁴ Ha hapụrụ Jotbata bjaruo Abrona ebe ha mara ụlọ ikwu ha.
³⁵ Ha hapụrụ Abrona bjaruo Ezion Geba ebe ha mara ụlọ ikwu ha.
³⁶ Ha hapụrụ Ezion Geba bja maa ụlọ ikwu ha na Kadesh, nke dị n'ọzara Zin.
³⁷ Ha hapụrụ Kadesh bja maa ụlọ ikwu ha n'ugwu Hor n'oke ala ndị Edòm.
³⁸ Eron, bụ onye nchụaja gbagoro n'ugwu Hor site n'iwu ONYENWE ANYỊ. N'ebe ọ nọ nwuọ, n'ụbọchị mbụ nke ọnwá nke ise, n'afọ nke iri anọ site na mgbe ụmụ Izrel si Ijipt pụta. ³⁹ Eron gbara narị afọ na iri afọ abụọ na atọ mgbe ọ nwurụ n'ugwu Hor.
⁴⁰ Onye Kenan bụ eze Arad, onye bi na Negev n'ime ala Kenan, nūrụ na ndị Izrel na-abia.
⁴¹ Ha hapụrụ ugwu Hor bjaruo Zalmona ebe ha mara ụlọ ikwu ha.
⁴² Ha hapụrụ Zalmona bjaruo Punon ebe ha mara ụlọ ikwu ha.
⁴³ Ha hapụrụ Punon bjaruo Obot ebe ha mara ụlọ ikwu ha.
⁴⁴ Ha hapụrụ Obot bjaruo Iye Abarim, n'oke ala ndị Moab.
⁴⁵ Ha hapụrụ Iye Abarim bjaruo Dibon Gad ebe ha mara ụlọ ikwu ha.
⁴⁶ Ha hapụrụ Dibon Gad bjaruo Almon Diblataim ebe ha mara ụlọ ikwu ha.
⁴⁷ Ha hapụrụ Almon Diblataim bjaruo n'ugwu Abarim nke dị nso na Nebo ebe ha mara ụlọ ikwu ha.
⁴⁸ Ha hapụrụ ugwu Abarim bata n'obosara ala Moab n'akụkụ osimiri Jōdan, na ncherita ihu Jeriko, ebe ha mara ụlọ ikwu ha. ⁴⁹ Mgbe ha nọ n'ebe a, ha manyere ụlọ ikwu ha n'ebe dị iche iche n'akụkụ osimiri Jōdan, site na Bet-Jeshimot rute rịi ebe a na-akpọ Ebel-Shitim, n'obosara ala Moab.

⁵⁰ N'obosara ala Moab, n'akụkụ Jōdan, na ncherita ihu Jeriko ka ONYENWE ANYỊ nọ gwa Mosis okwu si ya, ⁵¹ "Gwa ụmụ Izrel okwu si ha, 'Mgbe unu gafere osimiri Jōdan banye n'ala Kenan, ⁵² unu aghaghị ịchụpụ ndị niile bi n'ebe ahụ ma bibie chi niile ha na-eefe, ndị ha ji nkume tūọ na ndị ha kpurū akpū. Unu ga-ebibikwa ebe niile dị n'elu ugwu niile, ebe ha na-anọ efe arụsi ha niile ofufe. ⁵³ Nwetanụ ala ahụ, birikwa n'ime ya, n'ihì na enyela m unu ala ahụ ka unu nwere ya. ⁵⁴ Unu ga-eke ala ahụ site n'ife nza, dika agburū unu niile si dị. Ndị bara ụba nye ha ihe nketa dị ukwu, ndị dị ole na ole nye ha ihe nketa dị nta. Ihe ọ bụla ruuru agburū ọbụla site n'ife nza ga-abụ nke ha. Kee ya dika ebo nna nna unu ha si dị.

⁵⁵ "Ma ọ burū na unu achupughị ndị niile bi n'ala ahụ, ndị unu hapurū ga-aburū unu iberibe unyi n'anya unu. Ha ga-adikwara unu ka ogwu nke ga-adukasi unu ahụ. Ha ga-enye unu nsogbu n'ala ahụ unu na-aga ibi n'ime ya. ⁵⁶ Mgbe ahụ kwa, aga m emeso unu ụdị mmeso ahụ m na-akwado imeso ha ugbu a.' "

34

Oke ala na Kenan

- ¹ ONYENWE ANYỊ gwara Mosis okwu si ya, ² "Nye ndị Izrel iwu si ha, 'Mgbe unu banyere n'ala Kenan, ndị a bụ oke ala ndị ahụ unu ga-enweta dika ihe nketa unu:
³ " 'Oke ala unu n'akụkụ ndịda ga-etinyetū aka n'ọzara Zin. Ala unu na ala ndị Edòm ga-enwekọ oke ala. N'akụkụ ọwụwa anyanwụ, oke ala ndịda unu ga-ebido na ngwucha Osimiri Nnu, ⁴ gafee ndịda Akrabim, gabiga ruo ọzara Zin, gbada

- ndịda ruo Kadesh Banea. Site n'ebe ahụ ọ ga-aga ruo Haza Ada, gafee ruo Azmon,
⁵ ebe ọ ga-echigharị gbasoro iyi Wadi nke Ijipt ma kwusị n'osimiri Mediterenja.
⁶ Oke ala unu n'akụkụ ọdịda anyanwụ ga-abụ ọnụ mmiri osimiri Mediterenja. Nke
 a ga-abụ oke ala unu.
⁷ Oke ala unu n'akụkụ ugwu ga-amalite n'osimiri Mediterenja ruo n'ugwu Hor. ⁸ Ọ
 ga-esitekwa n'ugwu Hor ruo Lebo Hamat, gbatiakwa ruo Zedad, ⁹ ruo Zifron tutu
 kwusị na Haza Enan. Nke a ga-abụ oke ala unu n'akụkụ ugwu.
¹⁰ Oke ala unu n'akụkụ ọwụwa anyanwụ ga-ebido na Haza Enan ruo Shefam. ¹¹ Oke
 ala ahụ ga-agbada site Shefam ruo Ribla n'akụkụ ọwụwa anyanwụ Ain. Site n'ebe
 ahụ, ọ ga-agbasoro ndịda ọdịda anyanwụ Osimiri Galili. ¹² Mgbe ahụ, ọ ga-aga
 ogologo ogologo, gbasoro osimiri Jōdan, tutu kwusị n'Osimiri Nnu.

“ ‘Nke a bụ ala unu, na oke ala ya n'akụkụ ọbụla.’ ”

¹³ Mosis nyere ndị Izrel iwu sị, “Kesaanụ ala a dika ihe nketa site n'ife nza. ONYENWE ANYỊ enyela iwu ka enye ya ebo itoolu na ọkara ndị ahụ fọdurụ. ¹⁴ N'ihia na ebo Ruben na Gad tinyere ọkara ebo Manase, enwetalarị ala ihe nketa ha. ¹⁵ Ebo abụọ n'ọkara ndị a enwetala ihe nketa nke ha n'akụkụ ọwụwa anyanwụ osimiri Jōdan, na ncherita ihu obodo Jeriko.”

¹⁶ ONYENWE ANYỊ gwara Mosis okwu sị ya, ¹⁷ “Ndị a bụ aha ndị ikom m họtara ihu na e kenyere unu ala ahụ dika ihe nketa unu. Elieza onye nchụaja, na Joshua nwa Nun. ¹⁸ Site n'ebo ọbụla họtara otu onyendu ka ha nye aka ikesa ala nketa ahụ.

¹⁹ “Ndị a bụ aha ndị a họtara:

“Kaleb nwa Jefune, site n'ebo Juda.

²⁰ Shemuel nwa Amihud, site n'ebo Simion

²¹ Elidad nwa Kision, site n'ebo Benjamin.

²² Buki nwa Jogli, onyendu si n'ebo Dan.

²³ Haniel nwa Efod, onyendu si n'ebo Manase, nwa Josef.

²⁴ Kemuel nwa Shiftan, onyendu si n'ebo Ifrem, nwa Josef.

²⁵ Elizafan nwa Panak, onyendu si n'ebo Zebulon.

²⁶ Paltiel nwa Azan, onyendu si n'ebo Isaka.

²⁷ Abihud nwa Shelomi, onyendu si n'ebo Asha.

²⁸ Pedahel nwa Amihud, onyendu si n'ebo Naftali.”

²⁹ Ndị a bụ ndị ikom ONYENWE ANYỊ nyere iwu si ha kenye ndị Izrel ihe nketa ha n'ala Kenan.

35

Obodo ndị Livayi

¹ N'oge a, mgbe ndị Izrel ka nọ n'akụkụ osimiri Jōdan n'obosara ala Moab, na ncherita ihu Jeriko, ka ONYENWE ANYỊ gwara Mosis okwu sị ya, ² “Nye ndị Izrel iwu ka ha nye ndị Livayi ụfọdu obodo ebe ha ga-ebi. Obodo ndị a ga-abụ ndị si n'ihe nketa ndị Izrel ketara. Nyekwa ha ala ebe anụ ụlọ ha ga-anọ na-akpa nri, nke ga-agba obodo ndị a gburugburu. ³ Obodo ndị a ga-aburū ha ebe obibi, ma ala niile gbara ha gburugburu ga-abụ ebe ita nri nke igwe ehi na aturū, na anụ ụlọ ha niile.

⁴ “Ala ebe ita nri nke obodo niile nke unu ga-enye ndị Livayi ga-adị narị mita anọ na ọkara n'ogologo site na mgbidi obodo ga gburugburu mgbidi obodo ọbụla. ⁵ Ya mere n'obodo ndị Livayi ọbụla, ala izu anụ ụlọ ga-adị narị mita anọ na ọkara site

na mgbidi ha ruo n'oke ala ha. O ga-adi nari mita anọ na okara n'akuku owuwa anyanwu, nari mita anọ na okara n'akuku odida anyanwu, nari mita anọ na okara n'akuku ugwu, nari mita anọ na okara n'akuku ndida. Obodo ha ga-adikwa n'etiti ala izu anu ulo ndi a.

Obodo mgbaba

⁶ “Obodo isii n’ime obodo ndi ahụ unu na-enye ndi Livayi ga-abu obodo mgbaba, ebe onye obula gburu mmadu na-amaghi ama nwere ike gbaga izere ndu ya. Tinyere obodo ndi a unu ga-enyekwasi ha iri obodo anọ na abuo ozo. ⁷ Ya mere obodo niile a ga-enye ndi Livayi ga-adi iri obodo anọ na asato, tinyere obosara ala izu igwe ewu na aturu nke gbara obodo ndi a gburugburu. ⁸ Obodo unu na-enye ndi Livayi site n’ihe nketa ndi Izrel ga-abu dika unu si keta oke unu. A ga-esite n’aka ebo nwere otutu obodo weputa otutu obodo, ma site n’aka ebo obodo ha nwere na-ehighi nne weputa ole na ole.”

⁹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si ya, ¹⁰ “Gwa ndi Izrel si ha, ‘mgbe unu gafere Jordan banye n’ala Kenan, ¹¹ hoputanu ufodu obodo ka o buru obodo mgbaba ebe mmadu nwere ike igbabanye ma o buru na o gbuo mmadu na-amaghi ama. ¹² Obodo ndi a ga-abu ebe mgbaba nye onye na-ezere ndu site n’aka onye ahụ choro iboro obo,* ka a ghara igbu onye e boro ebubo igbu mmadu tutu ruo mgbe e buru uzọ kpee ya ikpe n’ihu ogbako. ¹³ Obodo isii ndi a unu weputara ga-abu obodo mgbaba. ¹⁴ Hoputa obodo mgbaba ato n’akuku ozo nke Jordan. Ka ato ndi ozo diri na Kenan. ¹⁵ Obodo ndi a agaghi abu ebe izere ndu maka naani ndi Izrel, kama o dikwara ndi obia na ndi ozo bi n’etiti unu, ka onye na-akpachaghi anya gbuo mmadu gbaga ebe ahụ izere ndu ya.

¹⁶ “O buru na mmadu e jiri mkpirisi igwe tigbuo mmadu ibe ya, a ga-agu onye di otu a dika ogbu mmadu. A ga-egbukwa ya. ¹⁷ A sikwa na mmadu ejide n’aka ya nkume nke o nwere ike jiri tugbuo mmadu, o buru na o tuo mmadu nkume ahụ tugbuo ya, o bu ogbu mmadu. Ogbu mmadu ahụ aghakwaghi inwu. ¹⁸ A sikwa na mmadu ji ihe e ji osisi tuo n’aka ya, nke o nwere ike i ji tigbuo mmadu, o buru na o tie mmadu ihe osisi ahụ, tigbuo ya, o bu ogbu mmadu. A ghaghi ime ka ogbu mmadu ahụ nwuo. ¹⁹ Onye na-abo obo obara ga-egbu ogbu mmadu ahụ n’onwe ya mgbe obula o zutere ya. ²⁰ O buru na mmadu esite n’ekworo nuo onye ozo aka, maobu kpachara anya tuo onye ahụ ihe nke mere ka o nwuo, ²¹ maobu na o sitere n’obi onuma jiri aka ya tie mmadu ihe nke mere ka o nwuo, a ga-egbu onye ahụ, n’ihi na ogbu mmadu ka o bu. Onye na-agwachite ochu ga-egbu ogbu mmadu ahụ mgbe obula o zutere ya.

²² “Ma o buru na mmadu ebughi iro n’obi nutuo mmadu ibe ya na mberede, maobu tuo ya ihe, ²³ maobu tutuo nkume nke datara dagbuo mmadu ibe ya mgbe o na-ahughi ya, bu onye na-abughi onye iro ya, onye o na-ebughi n’obi imejo, ²⁴ mgbe ahụ, ndi ogbako ga-ekpe ikpe n’etiti onye e boro ebubo na onye na-agwachite ochu dika usoro iwu ndi a si di. ²⁵ Nzuko aghaghi ichekwa onye e boro ebubo na o gburu mmadu site n’aka onye na-agwachite ochu, zilaga onye ahụ e boro ebubo n’obodo mgbaba, bu ebe ha gbalagara. Onye ahụ e boro ebubo ga-anogide n’obodo mgbaba ahụ tutu ruo mgbe onyeisi nchujaja nwuru, bu onye ahụ e tere mmanu nsu.

²⁶ “Ma o buru na ogbu mmadu a ahapu obodo mgbaba ahụ puo, o burukwa, ²⁷ na onye ahụ na-abo obo obara achota ya n’azu obodo mgbaba ahụ, o nwere ike igbu onye ahụ e boro ebubo, ikpe igbu mmadu agaghi ama ya. ²⁸ Onye ahụ e boro ebubo na o gburu mmadu aghaghi ino n’ime obodo mgbaba ahụ tutu ruo mgbe onyeisi nchujaja nwuru. O bu naani mgbe onyeisi nchujaja nwuchara, ka ha nwere ike ilaghachi n’ulo ya, n’ihe nketa ya.

* 35:12 35:12 Onye obula ga-aboro obo a, ga-abu nwanne onye e gburu egbu.

29 “Ndi a bu usoro iwu ga-adigide nye unu site n’ogbo ruo n’ogbo, n’ebe obibi unu niile.

30 “Onye obula gburu mmadu ga-anwu. A ga-ama ya ikpe onwu naani mgbe e nwere kariya otu onye akaebe. O dighi onye obula a ga-egbu n’ihi akaebe nke otu onye gbara megide ya.

31 “Unu a narakwala ihe igbara isi n’onodu ndu nke onye gburu mmadu, bu onye nke ikpe onwu mara. Aghaghi ime ka ha nwuo.

32 “Unu a narakwala ihe mgbaputa site n’aka onye obula nke gbagara n’obodo mgbaba, site otu a kwere ka ha loghachite azu ga biri n’ala nke aka ha tupu onyeisi nchujaja anwu.

33 “Unu emerukwala ala ahụ nke unu bi n’ime ya. Obara igbu ochu na-emeru ala. O dikwaghi mkpuchi mmehie a ga-eme banyere ala a wufuru obara n’ime ya, ma o bughị naani obara nke onye ahụ gburu ochu ahụ. 34 Unu emerula ala ahụ unu na-aga ibi n’ime ya. N’ihi na mu onwe m bikwa n’ebe ahụ, mu bu ONYENWE ANYI bi n’etiti umu Izrel.’”

36

Oke umu ndi inyom Zelofehad

1 N’oge ahụ, ndiisi ezi agburu Gilead, nwa Makia, nwa Manase, otu n’ime umu Josef, biakwutere Mosis na ndi ndu, na ndiisi ezi umu Izrel si ha: 2 “Mgbe ONYENWE ANYI nyere unu onyenwe m iwu inye umu Izrel ala ahụ n’ihe nketa site n’ife nza, onye nyekwara gi iwu iwere ihe nketa nwanne anyi nwoke Zelofehad nyefee n’aka umu ya ndi inyom. 3 Ugbu a, o buru na ha aluo ndi ikom Izrel si n’ebo ozo, mgbe ahụ, ihe nketa ha ga-abu nke anapuru anyi, tukwasị n’ihe nketa nke ebo ebe ha luru di. N’uzo di otu a, ihe nketa anyi ga-abu nke e wepuru ihe site na ya. 4 Mgbe afo inwere onwe nye Izrel ruru, a ga-aganye ihe nketa ha n’ebo ebe ha luru di. A ga-esi otu a wepu ala ha site n’ihe nketa nke nna nna anyi ha ketara.”

5 Mgbe ahụ, Mosis nyere ndi Izrel ntuziaka site n’iwu ONYENWE ANYI si, “Ihe ndi ikom ebo Josef na-ekwu ziri ezi. 6 Ma nke a bu iwu ONYENWE ANYI na-enye maka umu ndi inyom Zelofehad. Ha nwere ike ilu onye obula masiri ha, ma onye ha ga-alu ga-aburiri onye si n’agburu ebo nna ha. 7 O nweghi ihe nketa obula n’Izrel ga-esi n’aka otu ebo gafee n’ebo ozo. N’ihi na ihe nketa nke ebo obula ga-adigidere ha dika otu e siri kee ya nye nna nna ha. 8 Nwa nwanyi Izrel obula ketara ala n’ebo Izrel o bu la ga-alu di site n’agburu ebo nna ya. Ka ala ha ghara igafere ebo ozo. 9 O dighi ihe nketa obula ga-esi n’otu ebo feere ebo ozo. N’ihi na ebo Izrel obula ga-edebere onwe ha ala ha ketara.”

10 Ya mere, umu ndi inyom Zelofehad mere dika ONYENWE ANYI nyere Mosis n’iwu. 11 Umu Zelofehad ndi a: Mahla, na Tiaza, na Hogla, na Milka, na Noa, luru ndi ikom si n’ebo nna ha. 12 Ha luru di n’agburu umu Manase, nwa Josef. N’uzo di otu a, ihe nketa ha digidere n’ebo na agburu nna ha.

13 Ndi a bu iwu na ukuru ONYENWE ANYI sitere n’aka Mosis nye ndi Izrel n’oge ha no n’obosara ala Moab, n’akuku osimiri Jordan, na ncherita ihu Jeriko.

Diuteronomi

Ụmụ Izrel ebulikwa ije

¹ Ndi a bu okwu ahụ Mosis gwara Izrel niile mgbe ha nọ n'ọwụwa anyanwụ Jōdan,* n'ọzara n'Araba, ebe chere ihu n'obodo Suf, n'etiti Paran na Tofel na Leban, na Hazerot, na Dizahab. ² Site n'ugwu† Horeb ruo Kadesh Banea, bu njem abali iri na otu ma e soro ụzọ gawara ugwu Sia.

³ O bu n'abali mbu nke onwa iri na otu, nke afọ iri anọ ka Mosis gwara umu Izrel ihe niile ONYENWE ANYI nyere ya n'iwu banyere ha. ⁴ Nke mere mgbe o lugbuchara Saihon, eze ndi Amorait, onye na-achi na Heshbon, lugbukwaa Og, eze ndi Bashan na Edrei, onye na-achi n'Ashtarot.

⁵ N'owuwa anyanwu Jōdan, n'ala ndi Moab ka Mosis nọ kowaara umu Izrel iwu ndi a si ha,

⁶ ONYENWE ANYI Chineke anyi gwara anyi n'ugwu Horeb si, "Unu anoola otutu oge n'ugwu a. ⁷ Ugbu a bilienu ije, baa n'ala ugwu ugwu ndi Amorait. Gaakwanu n'ala niile ndi agbataobi ha bu Araba, n'ugwu niile na n'ebe di ala ala na Negeb, n'onu mmiri nke oke osimiri, garuokwanu ala ndi Kenan na nke ndi Lebanon, gagidekwanu ruo n'osimiri ukwu Yufretis. ⁸ Lee, enyela m unu ala ahụ niile! Baanu n'ime ya, bichiekwanu ala ahụ ONYENWE ANYI nuru iyi na o ga-enye nna nna unu bu Ebrahim, Aizik, Jekob na umu umu ha niile ndi ga-esote ha."

Nhoputa ndi ndu

⁹ N'oge ahụ, agwara m unu umu Izrel okwu si, "Unu buuru m oke ibu arọ, apughikwa m ibu unu naani m. ¹⁰ ONYENWE ANYI Chineke unu emeela ka unu mubaa dika kpakpando nke eluigwe. ¹¹ Ka ONYENWE ANYI Chineke nna nna unu ha meekwa ka unu mubaa n'onuogugu, puku kwuru puku, ya goziekwa unu dika o kwere na nkwa. ¹² Ma olee otu naani m ga-esi buo ibu unu, doziekwa ise okwu unu na nsogbu unu niile? ¹³ Hoputanu ufodu ndi ikom nwe amamihe, nghota, na ndi a na-akwanyere ugwu, site n'ebo niile unu n'otu n'otu, aga m emekwa ha ndiisi unu."

¹⁴ Unu zara si m, "Ihe ahụ i zubere ime di mma."

¹⁵ Ya mere, a kporo m ndiisi n'ebo di iche iche, ndi ikom maara ihe, na ndi a na-asopuru, mee ka ha buru ndiisi ochichi unu, ufodu ha na-elekota puku mmadu, ufodu nari mmadu, ndi ozo na-elekota iri mmadu ise, ndi ozo mmadu iri, ka ha buru ndi ndu ebo di iche iche. ¹⁶ Adoro m ndi ikpe unu a aka na nti n'oge ahụ si ha, "Nurunu ikpe niile metutara esemokwu di n'etiti umunna unu, ma kpeenu ikpe obula na-eleghi mmadu anya n'ihu ma ikpe ahụ o di n'etiti umunna unu ndi Izrel, maobu n'etiti ndi Izrel na ndi obia. ¹⁷ Kpeenu ikpe ziri ezi nye onye ukwu na onye nta. Elekwala ndi unu na-ekpe ikpe anya n'ihu, n'ihina unu na-ekpe ikpe unu n'onodu Chineke." Enyekwara m ha iwu si ha wetaranu m ikpe niile siri unu ike ka m leba ha anya. ¹⁸ N'oge ahụ, agwara m unu ihe niile unu na-aghaghị ime.

Nzipu ndi Nnyoputa

¹⁹ Emesia, dika iwu ONYENWE ANYI Chineke anyi nyere si di, anyi hapuru ugwu Horeb, chee ihu gawa n'ala ugwu ugwu ndi Amorait. Uzo anyi si gafee ozara ukwu ahụ di egwu nke unu ji anya unu hu tutu anyi erute Kadesh Banea. ²⁰ Mgbe ahụ agwara m unu okwu si, "Unu erutela n'ala ugwu ugwu ndi Amorait, ala ahụ ONYENWE

* 1:1 1:1 Nke a bu n'ofe Jōdan † 1:2 1:2 Ugwu Horeb Aha ozo a na-akpo ugwu Horeb bu ugwu Sainai.

ANYỊ Chineke anyị na-enye anyị. ²¹ Lee, ONYENWE ANYỊ Chineke unu enyela unu ala ahụ. Gaanụ nweta ya ka ọ bụrụ nke unu dika ONYENWE ANYỊ Chineke nna nna unu gwara unu si, Unu atula egwu, ka obi unu gharakwa ida mba.”‡

²² Ma unu niile biakwutere m si m, “Ka anyị zipụ ndị nnyocha ka ha gaa mata ezi ụzọ e si abanye n’ala ahụ. Anyị ga-ekpebikwa obodo ndị anyị ga-ebu ụzọ banye.”

²³ Ntuputa unu juru m afo, n’ihi ya, esitere m n’etiti unu hoputa mmadu iri na abuo, otu onye site n’ebo obula. § ²⁴ Ndi a puru, gbago ala ugwu ugwu ahụ tutu biaruo na Ndagwurugwu Eshkol. Ha leghariri anya n’ala ahụ. ²⁵ Ha ghotara ufodu n’ime mkpuru osisi miri n’ala ahụ, bulatara anyi. Ha wetakwaara anyi ozi, si, “Ala ahụ ONYENWE ANYỊ Chineke anyi na-aga inye anyi di mma.”

Nnupu isi umu Izrel

²⁶ Ma unu juru iga n’ala ahụ, si otu a nupu isi megide iwu ONYENWE ANYỊ Chineke unu nyere. ²⁷ Unu no n’ulo ikwu unu tamu ntamu na-asị, “N’ezie ONYENWE ANYỊ ahughị anyi n’anya. Lee ka o si site n’ala Ijpt duputa anyi were anyi nyefee n’aka ndi Amorit ka ha laa anyi n’iyi! ²⁸ Ebee ka anyi nwere ike iga ugwu a? Umunna anyi gara nyochaa ala ahụ emenyela anyi egwu. Ha siri, ‘Na ndi bi n’ala ahụ toro ogologo kari anyi burukwa ndi di ike. Ha sikwara na mgbidi e ji gbaa obodo ha gburugburu topuru ruo n’eluigwe! Anyi hukwara umu Anak* n’ebe ahụ.’ ”

²⁹ Ma agwara m unu si, “Ka ụjọ ghara itu unu, unu atula ndi ahụ egwu. ³⁰ ONYENWE ANYỊ Chineke unu, onye na-aga n’ihu unu, ga-aluru unu ogo, † dika o si lora unu ogo n’ihu anya unu, n’ala Ijpt, ³¹ nakwa n’ime ozara, ebe unu no hu otu ONYENWE ANYỊ Chineke unu si bulie unu elu dika nna si ebuli nwa ya elu, n’uzo niile unu gbasoro tutu unu erute ebe a.”

³² Ma agbanyeghi nke a, unu ekwenyeghi na ONYENWE ANYỊ Chineke unu, ³³ bu onye gara n’ihu unu n’ije unu niile, ichoputara unu ebe unu ga-ama ulo ikwu unu, onye jikwa oku duo unu n’abali, jiri igwe ojii duo unu n’ehihie, iji zi unu uzo unu ga-agbaso.

³⁴ Ma otu o si di, mgbe ONYENWE ANYỊ nuru ntamu unu, iwe di ukwu were ya, n’ihi ntamu unu, o nuru iyi si, ³⁵ “O nweghi otu onye n’ime ogbo ojo a ga-anu ndu hu ala oma ahụ m nuru iyi inye nna nna unu, ³⁶ kariakwa Kaleb, nwa Jefune. O ga-ahụ ala ahụ anya, aga m enye ya na umu umu ya ala ahụ o zokwasiri ukwu ya, n’ihi na o ji obi ya niile sogide ONYENWE ANYỊ.”

³⁷ O bukwa n’ihi unu ka ONYENWE ANYỊ ji weso m iwe, na-asị, “Gi onwe gi kwa, i gaghị aba n’ebe ahụ! ³⁸ Kama Joshua, nwa Nun, onye na-enyere gi aka, ga-edu ha banye n’ebe ahụ. Gbaa ya ume n’ihi na o bu ya ga-edu ndi Izrel inweta ala ahụ dika ihe nketa ha. ³⁹ O bukwa umuntakiri ahụ na-amaghi ihe di iche site n’ihe oma na ihe ojo ka m ga-enye ala ahụ. Ha ga-abanye n’ime ya, nweta ya dika ihe nketa. ⁴⁰ Ma unu onwe unu, bilienu, chigharia gawa n’ime ozara. Cheenu ihu unu n’Osimiri Uhie.”

⁴¹ Mgbe ahụ, unu kwuputara mmehie unu si, “Anyi emehiela megide ONYENWE ANYỊ. Anyi ga-agbago n’ala ahụ gaa luo ogo, dika ONYENWE ANYỊ Chineke anyi nyere anyi n’iwu.” Ya mere, onye obula n’ime unu yikwasiri ihe agha ya na-eche na o di mfe igbago n’obodo ndi ahụ di n’ugwu.

⁴² Ma ONYENWE ANYỊ siri m, “Gwa ha, ‘Unu arigokwala, gaa buo agha, n’ihi na agaghi m anonyere unu. Ndi iro unu ga-emerikwa unu.’ ”

⁴³ Ya mere, agwara m unu, ma unu anaghi nti. Unu nupuru isi n’iwu ONYENWE ANYỊ, jiri nganga juru unu obi bilie, rigoo n’obodo ahụ di n’ugwu. ⁴⁴ Ndi Amori bu

‡ **1:21** 1:21 Jos 1:6,9 § **1:23** 1:23 Onu 13:2-3 * **1:28** 1:28 Umu Anak Umu Anak bu ndi bi n’ala Kenan. Ha bu ndi a kwara dika ndi gbara nnoo dimkpa, topukwa etopu. Onu 13:28 † **1:30** 1:30 Opu 14:14; Dit 3:22; 20:4; Neh 4:20

ndi bi n'ugwu ahụ putara, ha chusasiri unu dika anụ si eme, tidaa unu n'ala site na Sia ruo Homa. ⁴⁵ Emesịa, unu loğhachiri bịa kwaa akwa n'ihu ONYENWE ANYI, ma o geghi nti nye olu akwa unu, o nakwaghi unu nti. ⁴⁶ N'ihu ya, unu noro otutu oge na Kadesh.

2

Mwaghari n'ozara

¹ Anyi laghachiri azu chee ihu n'ozara n'uzo gawara Osimiri Uhie, dika ONYENWE ANYI gwara m. Otutu afo ka anyi no na-awaghari gburugburu ugwu Sia.

² Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI siri m, ³ "Unu agbaala ala ugwu ugwu a gburugburu ogologo oge, cheenu ihu n'akuku ugwu. ⁴ Nye umu Izrel iwu ndi a: 'Unu ga-aga site n'ala umunna unu ndi Edom gafee. Ndi Edom bu umu umu Iso, onye biri na Sia. Ha ga-atu egwu mgbe ha nuru na unu ga-esi n'ala ha gafee, ma kpachapunu anya. ⁵ Unu akpasukwala ha ka ha luso unu ogo, n'ihu na agaghi m enye unu ala obula sitere n'ala ha, o buladi ebe ga-ezuru unu izokwasị ukwu unu. Enyela m Iso ala niile nke ugwu Sia dika nke aka ya.* ⁶ Jirinu olaocha kwuo ha ugwu nri obula unu riri, jirikwanu olaocha kwuo ha ugwu n'ihu mmiri obula unu nuru.'"

⁷ ONYENWE ANYI Chineke unu agoziela unu n'ihe obula bu akaoru unu. O cheela nzo ukwu unu nche iri afo ano ndi a niile unu waghari n'ozara ukwu a. ONYENWE ANYI Chineke unu anonyerela unu, o dikwaghi ihe koru unu.

⁸ Ya mere, anyi sitere n'ala umunna anyi bu umu Iso,† ndi bi na Sia gafee. Anyi hapukwara uzo Araba nke si Elat na Ezion Geba, tugharia gawa elu elu uzo ozara Moab.

⁹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI doru anyi aka na nti si, "Unu esogbula maobu luso ndi Moab ogo n'ihu na unu enweghi oke n'ala ha, n'ihu na enyela m umu umu Lot ala Ar ka o buru ihe nketa nke ha."

¹⁰ (Ndi biri n'ebe ahụ na mgbe gara aga bu ndi Emim, agburu ha gbara dimkpa dikwa otutu n'onuogugu. Ha toro ogologo dika ndi Anak. ¹¹ A na-eche na ha bu ndi Refaim, dika ndi Anak, ma ndi Moab na-akpo ha ndi Emim. ¹² Ma mgbe gara aga o bu ndi Hor bi na Sia, ma ndi Edom, umu Iso, chupuru ha. Ha bibiri ndi Hor bichikwaa ala ha, dika umu Izrel si bichie n'ala ahụ ONYENWE ANYI nyere ha dika ihe nketa.)

¹³ ONYENWE ANYI gwara anyi okwu si, "Ugbu a bilienu, gafee Ndagwurugwu Zered." Anyi bilikwara gafee.

¹⁴ Iri afo ato na asato gasiri, site na mgbe anyi hapuru Kadesh Banea ruo mgbe anyi gafere Ndagwurugwu Zered! N'oge a, ogbo ndi ikom ahụ niile na-alu agha anwuchaala site n'omuma ulo ikwu, dika ONYENWE ANYI nuru ha n'iyi. ¹⁵ E, aka ONYENWE ANYI di megide ha, ruo mgbe o mere ka ha niile nwuchaa site n'omuma ulo ikwu ahụ.

¹⁶ Mgbe onye nke ikpezuru n'ime ndi niile a tozuru ije agha nwuchara, ¹⁷ ONYENWE ANYI siri m, ¹⁸ "Taa, umu Izrel ga-esi na Ar gafee oke ala ndi Moab. ¹⁹ Mgbe unu bara n'ala ndi Amon, unu esogbula ha, unu alusola ha ogo, n'ihu na agaghi m enye unu ala ndi Amon. Enyela m umu umu Lot ala ahụ dika ihe onwunwe ha."

²⁰ ‡ Ndi bi n'ebe a na mbu bu ndi Refaim, ma umu Amon na-akpo ha ndi Zamzum. ²¹ Ha bu agburu di ukwu n'onuogugu, siekwa ike nke ukwu, ha toro ogologo dika umu Anak. ONYENWE ANYI sitere n'aka ndi Amon laa ha n'iyi, bu ndi chupuru ha ma bichie n'obodo ha. ²² ONYENWE ANYI mekwara otu ihe ahụ nye ndi agburu Iso bu ndi bi n'ugwu Sia mgbe o lara ndi Hor bu uzo biri n'ebe ahụ n'iyi. Ha chupuru

* **2:5** 2:5 Ndi Edom, ndi Moab na ndi Amon nwere ka ha si buru umunna ndi Izrel. Chineke nyere ha ala nke aka ha, Jen 36:6-8; Jos 24:4 † **2:8** 2:8 Umu Iso Ha kwesiri ikpo ndi Edom umunna ha, n'ihu na nna nna ha bu Iso bu nwanne Jekob. Jen 25:24-26; Jos 24:4 ‡ **2:20** 2:20 Jen 15:5

ha, bichie ala ha ruo taa. ²³ Ebe ọzọkwa ONYENWE ANYỊ mere ihe dị otu a bụ mgbe o mere ka ndị Kafto laa ndị Avim n'iyi. Ha bichiri obodo nta niile ndị Avim nwere nke dị gburugburu ebe ahụ rukwaa Gaza.

Mmeri Saihọn eze Heshbọn

²⁴ Emesija, ONYENWE ANYỊ siri, “Gafeenụ ndagwurugwu dị warawara nke Anon, baakwanụ n’alaeze Saihọn, onye Amori, eze obodo Heshbọn. Lusonu ya agha, bichiekwanụ n’ala ya n’ihi na enyefeela m ya bụ eze na ala ya n’aka unu. ²⁵ Site taa gaa n’ihu, aga m etinye egwu na ụjọ n’obi ndị niile bi n’okpuru mbara eluigwe. Ha ga-anụ akụkọ unu tọọ oke egwu, maakwa jijiji n’ihi unu.”

²⁶ Esitere m n’ozara Kedemot zipu ndị ozi, ka ha jekwuru Saihọn, eze Heshbọn, zie ya ozi na anyị choro udo, si, ²⁷ “Kwere ka anyị site n’obodo gi gafee. O bụ naani n’okporozo ka anyị ga-anọ. Anyị agaghị atughari gaa n’aka nri maobu n’aka ekpe. ²⁸ Renye anyị ihe oriri anyị ga-eri na mmiri anyị ga-anu n’onu ahia olocha. Naani kweere ka anyị gabiga n’ukwu ala, ²⁹ dika umu Iso, bu ndi bi na Sia, nakwa ndi Moab bi n’obodo Ar meere anyi, ruo mgbe anyi gafere Jordan banye n’ala ahụ ONYENWE ANYỊ Chineke anyi na-enye anyi.” ³⁰ Ma Saihọn, eze Heshbọn, ekweghi ka anyi si n’ala ya gafee. N’ihi na ONYENWE ANYỊ Chineke unu mere ka mmuo ya sie ike, meekwa ka o mesie obi ya ike, ka o si otu a nyefee ya n’aka unu dika o mere ugbu a.

³¹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYỊ gwara m si, “Lee, amalitela m iwere Saihọn na obodo a nyefee unu n’aka. Ngwanu, malitenu ibuso ya agha! Merienu ya, nwetakwanu ala ya.”

³² Mgbe Saihọn na ndi agha ya niile putara izute anyi n’agha n’ebe a na-akpo Jehaz, ³³ ONYENWE ANYỊ Chineke anyi nyefere ya n’aka anyi. Anyi gburu ya, gbukwaa umu ya ndi ikom niile, na ndi agha ya niile. ³⁴ N’oge ahụ, anyi meriri obodo ya niile, bibiekwa ha niile kpamkpam, ma ndi ikom, ma ndi inyom, ma umuntakiri. Anyi ahapughi mmadu onye ndu. ³⁵ Ma ihe ndi anyi bukororo bu naani anu ulo, na ngwongwo ndi ozo di iche iche anyi si n’obodo ndi anyi meriri kwata. ³⁶ Anyi lugburu ndi niile bi n’obodo di site n’Aroea ruo n’onu ndagwurugwu di warawara nke Anon, na site n’etiti ndagwurugwu ahụ ruo Gilead. O nweghi obodo obula rara anyi ahụ imeri, n’ihi na ONYENWE ANYỊ Chineke nyefere ha niile n’aka anyi. ³⁷ Ma dika usoro iwu ONYENWE ANYỊ Chineke anyi si di, anyi abanyeghi ala ndi Amon obula maobu ruokwa n’ala di n’akuku iyi Jabok nso, maobu n’obodo ndi ahụ niile di n’ugwu.

3

Izrel emerie eze Og

¹ Ihe ozo bu na anyi chighariri, gbagoo n’uzo gwara Bashan. Ma Og, eze Bashan, ya na ndi agha ya niile biliri chiri agha puta izute anyi n’agha na Edrei. ² Ma ONYENWE ANYỊ gwara m okwu, si, “Atula ya egwu, n’ihi na ewerela m ya na ndi agha ya niile, na ala ya, nyefee gi n’aka. Mee ya ihe i mere Saihọn eze ndi Amorait, onyeisi obodo Heshbọn.”

³ Ya mere, ONYENWE ANYỊ bụ Chineke anyi nyefere Og, eze Bashan na ndi agha ya niile n’aka anyi. Anyi gbuchapukwara ha niile, na-ahapughi onye obula ndu. ⁴ N’oge ahụ, anyi lugburu obodo ya. O dighi obodo obula n’ime iri obodo isii ahụ niile nke anyi na-anaraghi ha, ya bu akuku Agob niile bu alaeze Og n’ime Bashan. ⁵ Obodo ndi a bu obodo e wusiri ike, nwechara mgbidi di elu nke ukwu, nwekwaa onu uzo na mkporo e ji akpochi ha. Anyi lugbukwara otutu obodo nta ndi ozo, ndi na-enweghi mgbidi. ⁶ Anyi bibiri ihe niile di n’obodo Bashan, dika anyi mere n’obodo Saihọn, eze Heshbọn. Anyi gburu mmadu niile bi n’ime ha, nwoke, nwanyi, na umuntakiri.

⁷ Ma anụ ụlọ ha niile, na ihe nkwata si n'obodo ha niile, bụ ihe anyị lụgara n'agha nye onwe anyị.

⁸ Mgbe ahụ, anyị napụrụ ala ahụ site n'aka eze abụọ ndị Amōrait, ya bụ ala ndị dị n'akụkụ ọwụwa anyanwụ osimiri Jōdan. Ha dị site na ndagwurugwu Anōn ruo n'ugwu Hemon. ⁹ (Aha ndị Saịdōn na-akpọ ugwu Hemon bụ Sirion, ma ndị Amōrait na-akpọ ya Senia.) ¹⁰ Anyị meriri obodo ndị ahụ niile dị n'ala dị larịi, meriekwa Gilead niile na Bashan, tutu ruo obodo Saleka na Edrei, obodo ndị dị n'alaeze Oḡ, eze Bashan. ¹¹ (Oḡ, eze ndị Bashan bụ naanị onye fọdurụ ndụ n'agburu ndị Refaim. E ji igwe kwaa ihe ndina ya, nke ogologo ya dị mita anọ, nke obosara ya bụkwa mita abụọ. Ihe ndina a dị ruo taa n'obodo Raba, otu n'ime obodo ndị Amōn.)

The nketa n'ọwụwa anyanwụ Jōdan

¹² Mgbe anyị nwetara ala ndị a, eweere m ya nye ndị Ruben, na Gad, ya bụ, oke ala dị n'ebe obodo ugwu Aroea, nke dị n'akụkụ ndagwurugwu Anōn. Tinyekwara ọkara obodo ugwu Gilead, na obodo niile dị n'ime ya. ¹³ Ala fọdurụ na Gilead nakwa Bashan niile na alaeze Oḡ ka m nyere otu ọkara ebo Manase. Nke a bụ ala Agob niile dị na Bashan, bụ ndị amaara dika ala ndị Refaim. ¹⁴ Jaia, onye si n'ebo Manase, were ala niile dị n'Agob, ọ bụladị ruo n'oke ala ndị Geshua na ndị Maaka. O kpọrọ ya n'aha ya, nke mere na ruo taa ihe a na-akpọ Bashan bụ Havot Jaia, nke pụtara, obodo Jaia. ¹⁵ Makia ka m nyere Gilead. ¹⁶ Ma Ebo Ruben na Gad ka m nyere ala niile dị site na Gilead ruo n'etiti ndagwurugwu Anōn, na site na ndagwurugwu a ruo n'iyi Jabok, nke bụ oke ala umu Amōn. Etiti ndagwurugwu Anōn bụkwa oke ala ebo Ruben na Gad. ¹⁷ Oke ala ha n'akụkụ ọdida anyanwụ bụ osimiri Jōdan nke dị n'Araba. Oke ala a sitere na Kineret gbatia ruo n'Osimiri Araba (ya bụ Osimiri Nnu), nke dị na mgbada ugwu Pisga.

¹⁸ Enyekwara m unu iwu n'oge ahụ si, "ONYENWE ANYI Chineke unu enyela unu ala a ka unu nwere ya. Ma ndị unu niile, ndị bụ dimkpa, ndị jikeere maka agha, ga-agafe nọrọ ndị Izrel ndi ọzọ n'ihu. ¹⁹ Otu ọ di, ebe ọ bụ na unu nwere otutu anụ ụlọ, ndi nwunye unu na umuntakiri unu ga-ebi n'obodo ndi m nyere unu, lekotaa anụ ụlọ unu anya, ²⁰ tutu ruo mgbe ONYENWE ANYI ga-enye umunna unu mmeri dika o nyere unu. Mgbe ha nwetara ala ONYENWE ANYI Chineke anyi na-enye ha n'ofe Jōdan, onye ọbula n'ime unu nwere ike loghachi bia biri n'ala unu."

Mosis agaghị agafe osimiri Jōdan

²¹ N'oge ahụ, agwara m Joshua okwu si, "I jirila anya gi hụ ihe ONYENWE ANYI Chineke gi mere eze abụọ ndi a. Otu a ka ọ ga-emekwa alaeze niile di n'ofe Jōdan ebe unu na-aga. ²² Atula ha egwu, n'ihu ONYENWE ANYI Chineke gi ga-aluru gi ọgụ."

²³ N'oge ahụ, aririọ m ONYENWE ANYI aririọ si ya, ²⁴ "Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYI i malitela igosi mu bụ ohu gi idi ukwu gi na ike gi. O nweghi chi ọzọ di n'eluigwe maobu n'ụwa puru iru ọru ebube niile i ruru. ²⁵ Kwere ka m gafee hụ ala oma ahụ di n'ofe ọzọ nke Jōdan, ala ugwu ugwu ahụ mara mma, na Lebanon."

²⁶ Ma n'ihu unu, ONYENWE ANYI wesoro m iwe ju ige m nti! ONYENWE ANYI gwara m okwu si m, "O zuola! Agwakwala m ihe ọbula banyere okwu a. ²⁷ Gaa, rigoruo n'elu ugwu Pisga, site n'ebe ahụ lepu anya n'akụkụ ugwu na ndida ma n'akụkụ ọwụwa anyanwụ na ọdida anyanwụ. O bụ anya gi ka i ga-eji hụ ala ahụ, n'ihu na i gaghi agafe osimiri Jōdan. ²⁸ Nye Joshua ike ka ọ nochie onodu gi. Gbaakwa ya ume,* n'ihu na ọ bụ ya ga-edu ndi a gafee Jōdan iketa ala ahụ niile i ga-ahụ." ²⁹ Ya mere, anyi noduru na ndagwurugwu ahụ di nso na Bet-Peoa.

* 3:28 3:28 Onu 27:18,23; Dit 31:3,7-8,23

4

Nrube isi di mkpa

¹ Ugbu a, O Izrel, gee nti n'ukpuru na iwu niile m na-aga ikuziri unu ka unu na-eme ma o buru na unu choro idi ndu banye, ma nwetakwa ala ahụ ONYENWE ANYI Chineke nna nna unu ha na-enye unu. ² Unu atukwasila iwu ozo n'elu iwu ndi a, ma o bukwanyu site na ha wepu iwu obula. Kama, meenu ihe iwu ndi a na-ekwu, n'ihi na ha si n'aka ONYENWE ANYI Chineke unu.

³ Unu ji anya unu hu ihe ONYENWE ANYI mere na Baal-Peoa. ONYENWE ANYI Chineke unu sitere n'etiti unu bibie ndi niile gbasoro Baal nke Peoa. ⁴ Ma unu niile nogidesiri ike soro ONYENWE ANYI Chineke unu bu ndi di ndu taa.

⁵ Lee, ezila m unu ukpuru na iwu niile ONYENWE ANYI Chineke m si m zi unu, iwu unu na-aghaghị idebe n'ala ahụ unu na-aga inweta. ⁶ Lezienụ anya hu na unu debere ha, n'ihi na nke a ga-egosi mba gbara unu gburugburu na unu bu ndi nwere nghota na amamihe. N'ihi na mgbe ha nuru banyere ukpuru ndi a, ha ga-ekwu okwu si, "N'ezie, ndi juputara na mba ukwu a bu ndi nwere nghota na amamihe." ⁷ Olee mba ozo di ukwu, nke e mere ka chi ha noo ha nso dika ONYENWE ANYI Chineke anyi si na-anoo anyi nso mgbe obula anyi kpokuru ya n'ekpere? ⁸ Olee mba ukwu ozo dikwa nke nwere ukpuru na iwu ziri ezi dika iwu ndi a m na-enye unu taa?

⁹ Naani kpachapunu anya unu, ma cheenu onwe unu nche mgbe niile, ka unu ghara ichefu ihe ndi a niile unu ji anya unu hu, ka ha gharakwa isi n'obi unu puo ubochi niile nke ndu unu. Kama kuziere ha umu unu, na umu umu ndi ga-esote ha.

¹⁰ Cheta ubochi ahụ unu biara guzo n'ihu ONYENWE ANYI Chineke unu n'ugwu Horeb, n'ubochi ahụ o gwara m okwu si m, "Kpokoataa umu Izrel ka ha bia n'ihu m, nuru okwu m, ka ha nwee ike muta itu m egwu ubochi niile nke ha ga-ebi n'ala ahụ, ka ha nweekwa ike ikuziri umu ha." ¹¹ O bu n'ala ugwu ahụ ka unu biara nso, guzo,

mgbe oku si n'ugwu ahụ na-ere, na-alali elu iru eluigwe, ya na igwe ojii* nakwa oke ochichiri. ¹² Mgbe ahụ ONYENWE ANYI sitere n'oku ahụ gwa unu okwu. Unu nuru uda olu ya, ma unu ahughị oyiyi obula anya, naani uda olu. ¹³ O nyere unu ogbugba ndu ya, nke unu na-aghaghị idebe. Ha di iwu iri. O dere ha na mbadamba nkume abuo.

¹⁴ E, o bu n'oge ahụ ka ONYENWE ANYI nyere m iwu si m nye unu ukpuru na iwu unu ga-agbaso mgbe unu banyere n'ala ahụ di n'ofe Jordan, nke unu na-aga inweta.

Ido aka na nti banyere ikpere arusi

¹⁵ Unu maara na unu ahughị udidi ONYENWE ANYI anya n'ubochi ahụ o sitere n'oku gwa unu okwu n'ugwu Horeb. Ya mere kpachapuru onwe unu anya ¹⁶ ka unu ghara imeru onwe unu site n'ikpu oyiyi obula dika arusi, udi oyiyi ihe obula, maobu n'udi nwoke maobu n'udi nwanyi, ¹⁷ maobu n'udi anumanu, maobu n'udi nnunu na-eefe efe, ¹⁸ maobu n'udi anu na-akpu akpu, ma o bukwanyu n'udi azu bi na mmiri.

¹⁹ Mgbe unu lere anya na mbara eluigwe hu anyanwu, onwa, na kpakpando, dika ha si basaa na mbara eluigwe, unu ekwela ka unu buru ndi a na-arafu ikpo isiala nye ha na ife ha ofufe bu ihe ndi a ONYENWE ANYI Chineke unu kere nye mba niile bi n'okpuru eluigwe. ²⁰ Ma banyere unu, Onyenwe anyi kporo unu, kpoputa unu site n'ime oku na-agbaze igwe, site n'Ijpt puta, ka unu buru ihe nketa ya, dika unu di ugbu a.

²¹ ONYENWE ANYI wesoro m iwe n'ihi unu, o nuru iyi na m agaghị agafe osimiri Jordan ibanye n'ala oma ahụ nke ONYENWE ANYI Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa gi. ²² Aghaghị m inwu n'ala a. Agaghị m agafe Jordan. Ma unu ga-agafe gaa nweta ala oma ahụ. ²³ Lezienụ anya ka unu ghara ichefu ogbugba ndu unu na ONYENWE ANYI Chineke unu nwekoru, unu emerela onwe unu arusi yiri udidi ihe obula, ndi ahụ

* 4:11 4:11 Maobu, anwuru oku di oji

iwu ONYENWE ANYỊ Chineke unu nyere megidere. ²⁴ N'ihì na ONYENWE ANYỊ Chineke unu bụ ọkụ na-erepịa erepịa. Ọ bụ Chineke ekworo.

²⁵ Mgbe ị ga-amụ ụmụ, nwekwa ụmụ ụmụ, mgbe unu birila ọtụtụ oge n'ala ahụ, ọ buru na unu emeruo onwe unu site n'imere onwe unu ụdị arusi obula, si otu a mee ihe di njo n'anya ONYENWE ANYỊ Chineke unu, ma kpasuo ya iwe ²⁶ ana m akpokwu eluigwe na uwa ka ha buru ndi akaebe mu na unu taa, na a ga-ala unu n'iyi ngwangwa n'ala ahụ bu nke unu na-agafe Jodan inweta. Unu agaghị ebi ogologo oge n'ebe ahụ, n'ihì na a ga-ekpochapụ unu. ²⁷ ONYENWE ANYỊ ga-eme ka unu gbasasịa n'etiti mba ndi ozo. Ọ bukwa naani mmadu ole na ole ga-afodu ndu n'etiti mba ndi ahụ ONYENWE ANYỊ ga-achuga unu. ²⁸ N'ebe ahụ, unu ga-efe chi ndi bu oru aka mmadu nke e ji osisi tuo na nke e ji nkume pia, nke na-adighi ahụ uzọ, nke na-adighi anu ihe, nke na-apughị iri nri ma o bukwanu inu isisi. ²⁹ Ma o buru na unu anoro n'ebe ahụ choo ONYENWE ANYỊ Chineke unu, unu ga-achotakwa ya, mgbe unu ji obi unu niile na mkpuruobi unu niile choo ya. ³⁰ Mgbe mkpagbu biara, mgbe ihe ilu ndi a biakwasiri unu n'oge di n'ihu, unu ga-emesia loghachikwute ONYENWE ANYỊ Chineke unu, unu ga-egekwa nti n'ihe o ga-agwa unu. ³¹ N'ihì na ONYENWE ANYỊ Chineke unu bu Chineke na-eme ebere. Ọ gaghị agonari unu maobu laa unu n'iyi, maobu chefu ogbugba ndu ya na nna nna unu ha gbara, nke o ji iyi o nuru mesie ike.

ONYENWE ANYỊ bu Chineke

³² Nyochaanụ ihe mere n'oge gara aga, tupu a muo unu, na tupu Chineke ekee mmadu n'uwa. Juonu ajuju n'uwa niile, juta ma ihe ukwu di otu a o metula mgbe obula. ³³ O nweela ndi mmadu nuru olu Chineke mgbe o si n'oku gwa ha okwu dika unu mere, ma ha anwughị? ³⁴ O nweela chi ozo nwara ka o site na mba ozo nwetara onwe ya otu mba, site n'ihe nwalee, site n'ihe iribama na ihe ebube di iche iche, site n'agha, n'aka di ike, na ogwe aka esetipuru esetipu, maobu n'ihe di oke egwu di iche iche, dika ihe niile nke ONYENWE ANYỊ Chineke unu mere n'ala Ijpt n'ihu anya unu abuo?

³⁵ O gosiri unu ihe ndi a ka unu mara na ONYENWE ANYỊ bu Chineke n'ezie, na o dikwaghị onye ozo ma o bughị ya. ³⁶ O sitere n'eluigwe mee ka unu nu olu ya maka ido unu aka na nti. N'uwa, o mere ka unu hu oke ogidi oku ahụ o wuru, unu nukwara olu ya n'etiti oku ahụ. ³⁷ N'ihì ihunanya o nwere n'ebe nna nna unu no na n'ihì hoptuta o hoptara umu umu ha, ka o ji si n'Ijpt duputa unu n'ihu ya. Ọ bukwa ike aka ya ka o ji mezuo nke a. ³⁸ Ka o site n'ihu unu chupu mba di ukwu na ndi di ike, ma kpobata unu n'ala ha, inye unu ala ahụ dika ihe nketa unu, di ka o si di taa.

³⁹ Matanu nke oma, ma nabata okwu a n'obi unu na ONYENWE ANYỊ bu Chineke n'eluigwe na n'uwa. O nwekwaghị chi ozo di ma o bughị ya. ⁴⁰ Debenu ukpuru ya na iwu ndi a niile m na-enye unu taa, ka ihe niile gaara unu na umu unu nke oma, ka unu biekwa n'ala ahụ ONYENWE ANYỊ Chineke na-enye unu ruo mgbe niile.

Obodo mgbaba

⁴¹ Mgbe ahụ, Mosis hoptara obodo ato n'ofe owuwa anyanwu nke osimiri Jodan, ⁴² ebe onye obula gburu mmadu ga-agbaba oso ndu, ma o buru na ha gburu onye agbataobi ha na-amaghị ama, na-akpoghị ya asi na mgbe gara aga. Ọ ga-agbaba n'otu ime obodo ndi a ichebe ndu ya. ⁴³ Obodo ndi ahụ bu, Beza, nke di n'ugwu elu ya di larii n'ime ozara. A hoptara ya maka ebo Ruben. Ramot, nke di na Gilead, maka ebo Gad, na Golan, nke di na Bashan, maka ebo Manase.

Okwu mmalite tupu enye iwu

⁴⁴ Nke a bu iwu Mosis chere n'ihu umu Izrel. ⁴⁵ Ndi a bu ihe ama, na ukpuru, na iwu Mosis nyere umu Izrel nke ha aghaghị idebe mgbe ha si n'Ijpt puta ⁴⁶ na

ndagwurugwu Bet-Peoa nke dị n'ọwụwa anyanwụ Jōdan, n'ala Saihōn, eze ndị Amōrait, onye na-achị na Heshbōn, bụ onye Mosis na ndị Izrel meriri n'agha mgbe ha si n'Ijīpt pụta. ⁴⁷ Ndị Izrel nwetaara onwe ha ala ya na ala Oḡ, eze Bashan. Eze abụọ ndị a bụ eze ndị Amōrait ndị ala ha dị n'ọwụwa anyanwụ nke osimiri Jōdan. ⁴⁸ Ala a sitere n'Aroea, n'ọnụ mmiri Anōn ruo n'ugwu Sirion (ya bụ ugwu Hemon), ⁴⁹ ruo n'ala Araba niile, nke dị n'ọwụwa anyanwụ osimiri Jōdan, ruokwa n'Osimiri Nnu, n'ala ala ugwu Pisga.

5

Iwu iri

¹ Mosis kpọkọtara Izrel niile gwa ha okwu si,

Geenu ntị, unu Izrel, n'ụkpurụ ndị a na iwu ndị a niile m na-agụpụta na ntị unu taa, mụtanụ ha, hụkwanụ na unu debere ha! ² Anyị na ONYENWE ANYỊ Chineke anyị gbara ndụ n'ugwu Horeb.* ³ O bughị ONYENWE ANYỊ na nna nna anyị ha gbara ndụ, kama o bụ anyị na ya, anyị niile ndị dị ndụ taa. ⁴ ONYENWE ANYỊ sitere n'etiti oku gwa unu okwu ihu na ihu n'ugwu ahụ. ⁵ E guzoro m n'etiti unu na ONYENWE ANYỊ mgbe ahụ, ikwuputara unu okwu ONYENWE ANYỊ, n'ihī na unu tūrụ egwu oku ahụ, unu arigoghikwa n'ugwu ahụ.

O siri:

⁶ “Mụ onwe m bụ ONYENWE ANYỊ Chineke unu, onye kpọkọtara unu site n'Ijīpt, bụ ala nke ibụ ohu.

⁷ “Gị enwela chi ọzọ tinyere m.

⁸ Gị emerela onwe gị arụsị a piri api, n'oyiyi nke ụdị ọbụla nke yiri ihe dị n'eluigwe maọbụ nke yiri ihe dị n'ụwa, n'okpuru ya maọbụ n'ime mmiri, n'okpuru ụwa.

⁹ Gị akpọla isiala nye ha, efekwala ha ofufe, n'ihī na Mụ onwe m bụ ONYENWE ANYỊ Chineke gị, abụ m Chineke ekworo. Onye na-ata ụmụ na ụmụ ụmụ ahụhụ, n'ihī ajọ omume nke ndị mūrụ ha, o bụladị ruo n'ogbọ nke atọ na nke anọ, nke ndị ahụ kpọrọ m asi. ¹⁰ Ma na-egosi ihunanya nye puku ogbọ niile nke ndị hūrụ m n'anya, bụ ndị na-edebe ihe niile m nyere n'iwu.

¹¹ Gị ejikwala aha ONYENWE ANYỊ bụ Chineke gị eme ihe efu, n'ihī na ONYENWE ANYỊ agaghị agụ onye ji aha ya eme ihe efu dika onye ikpe na-amaghị.

¹² Debe ụbọchị izuike site n'ido ya nsọ, dika ONYENWE ANYỊ Chineke gị nyere gị n'iwu. ¹³ N'ime ụbọchị isii ka i ga-eje ozi gị niile. O bụkwa n'ime ha ka i ga-aruzu ọrụ gị niile, ¹⁴ ma ụbọchị nke asaa bụ ụbọchị izuike nke ONYENWE ANYỊ Chineke gị. I gaghị arụ ọrụ ọbụla n'ụbọchị ahụ, gị onwe gị, nwa gị nwoke na nwa gị nwanyi, onye ọrụ gị nwoke, onye ọrụ gị nwanyi, ehi gị, inyinya ibu gị maọbụ anụ ụlọ gị ọbụla, o bụladị onye ọbia bi n'obodo gị, ka ohu gị nwoke na ohu gị nwanyi zuru ike dika gị onwe gị si ezu ike. ¹⁵ I ga-echetakwa na i bụ ohu n'ala Ijīpt, ma ONYENWE ANYỊ Chineke mere ka i si n'ohu pụta. O bụ ike ya dị ukwuu ka o ji naputa gị. O bụ ya mere ONYENWE ANYỊ Chineke gị ji nye iwu na i ga-edebe ụbọchị izuike nsọ.

¹⁶ Sọpūrụ nne gị na nna gị, dika ONYENWE ANYỊ Chineke gị nyere gị n'iwu, ka ụbọchị ndụ gị dị ogologo, ka ihe dīkwara gị mma n'ala ahụ nke ONYENWE ANYỊ Chineke gị na-enye gị.

¹⁷ Gị egbula mmadụ.

¹⁸ Gị akwala iko.

¹⁹ Gị ezula ohi.

* 5:2 5:2 Ọpụ 19:5; Dit 4:23

²⁰ Gị agbala ama ụgha megide onye agbataobi gị.

²¹ Gị enwela anya ukwu n'ebe nwunye onye agbataobi gị dị. Gị enwekwala agụụ inwetara onwe gị ụlọ onye agbataobi gị, maọbụ n'ebe ala ya, maọbụ ohu ya nwoke, maọbụ ohu ya nwanyị, maọbụ ehi ya, maọbụ inyinya ibu ya, ma ọ bukwanụ n'ihe ọbụla nke onye agbataobi nwere dị."

²² Iwu ndị a ka ONYENWE ANYỊ sitere n'olu ike kwupụta nye ọgbako unu niile n'elu ugwu ahụ, site n'ọkụ ahụ na igwe ojii ahụ na oke ọchịchiri ahụ. O nweghi okwu ọzọ o tụtwasiri n'elu ya. O mechara dee ha na mbadamba nkume abuo, nye m ha.

²³ Ma mgbe unu nuru oke olu ahụ kwuru okwu site n'oke ọchịchiri ahụ, hukwa ire oku ahụ dị egwu na-enwu n'elu ugwu, ndịisi unu, ndi ndu ebo ọbụla na ndi okenye unu bjakwutere m. ²⁴ Unu siri, "ONYENWE ANYỊ bu Chineke anyi egosila anyi ebube ya, na idi ukwu ya, anyi anukwala olu ya site n'ime oku ahụ. Taa anyi ahula na mmadu puru idi ndu obuladi ma Chineke kpanyere ha uka. ²⁵ Ma ugbu a n'ihi gini ka anyi ga-eji nwuo? Oku a, nke na-enwusi ike ga-erechapu anyi. Anyi ga-anwu ma o buru na anyi anu olu ONYENWE ANYỊ Chineke anyi gaa n'ihu. ²⁶ N'ihi na onye di n'etiti mmadu, nke nuru olu Chineke di ndu ka o na-ekwu okwu site n'etiti oku, dika anyi nuru ma diri ndu. ²⁷ Gaa nso nutara anyi ihe ONYENWE ANYỊ Chineke anyi na-ekwu, mgbe ahụ, gwa anyi ihe ọbụla bu nke o gwara gi, anyi ga-anu, mekwa ya."

²⁸ ONYENWE ANYỊ nuru olu okwu mgbe unu gwara m okwu, ONYENWE ANYỊ siri m, "Anula m ihe ndi a gwara gi. Ihe niile ha kwuru ziri ezi. ²⁹ Lee, o ga-adi nnoo mma ma mkpuruobi ha di otu a, itu egwu m, na idebe ihe niile m nyere ha n'iwu, ka ihe gaara ha na umu ha nke oma mgbe niile ebighi ebi.

³⁰ "Gaa, gwa ha ka ha laghachi n'ulo ikwu ha. ³¹ Ma gi onwe gi, guzo n'ebe a n'akuku m, ka m nye gi iwu m na ukuru m niile, i ga-akuziri ha idebe iwu m, ha aghakwaghi idebe ha n'ala ahụ m gaje inye ha ka ha nweta."

³² Lezienu anya ime ihe ndi ahụ niile ONYENWE ANYỊ bu Chineke unu nyere unu n'iwu. Unu esitela na ha wezuga onwe unu gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe. ³³ Jegharianu ije n'uzo niile ONYENWE ANYỊ Chineke unu nyere unu n'iwu, ka unu diri ndu, baa uba, ma meekwa ka ndu unu di ogologo n'ala ahụ unu na-aga inweta.

6

Ihu ONYENWE ANYI n'anya

¹ Ndi a bu iwu, na ukuru, na ikpe niile nke ONYENWE ANYI bu Chineke unu, nyere m n'iwu ka a kuziere unu ka unu debe, n'ala ahụ unu na-agafe Jordan inweta. ² Ihe e ji nye iwu ndi a bu ka unu na umu unu, na umu umu unu, tuo egwu ONYENWE ANYI bu Chineke unu, site n'idebe iwu ya, ogologo ndu unu niile. O buru na unu emee ya, unu ga-enwe ndu ogologo. ³ Nuru Izrel ma lezie anya n'irube isi, ka ihe gaara unu nke oma, ka unu baa uba nke ukwu n'ala ahụ mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru n'ime ya, o buladi dika ONYENWE ANYI Chineke nna nna unu ha kwere unu na nkwa.

⁴ Nuru gi Izrel, ONYENWE ANYI bu Chineke anyi, ONYENWE ANYI bu otu. ⁵ Were obi gi niile, na mkpuruobi gi niile, na uche gi na ike gi niile, hu ONYENWE ANYI Chineke gi n'anya. ⁶ Iwu ndi a m na-enye gi taa ka i ga-eme ka o diri gi n'obi. ⁷ I ga-akuziri ya umu gi. Kwuo okwu banyere ha mgbe i na-anodu ala n'ulo gi, mgbe i na-aga n'okporozo, mgbe i na-edina ala na mgbe i si n'ihe ndina bilie. ⁸ Keenu ha dika ihe iribama n'elu aka unu, kekwasikwa ha dika ihe ncheta n'egedege ihu unu. ⁹ Dee ha n'elu ibo onu uzo ulo gi na nke onu uzo ama gi.

¹⁰ Mgbe ONYENWE ANYI Chineke ga-akpobata unu n'ala ahụ o nuru iyi nye nna nna unu ha, bu Ibrahim, na Aizik, na Jekob, na inye unu, ala sara mbara nke juputara n'obodo unu na-ewughi, ¹¹ na ulo ihe oma di iche iche juputara n'ime ya nke unu

na-azughị, na olulu mmiri unu na-egwughị n'onwe unu, na ubi vainị na ọtutu osisi oliv unu na-amaghị ndị kuru ha, mgbe unu riri ihe rijuo afo, ¹² leronu anya, ka unu ghara ichefu ONYENWE ANYI, onye mere ka unu site n'ala Ijpt pta, bu ala ebe unu bu ohu.

¹³ ONYENWE ANYI bu Chineke gi, ka i ga-atu egwu, naani ya ka i ga-eke ofufe, o bukwa aha ya ka i ga-eji nuo iyi. ¹⁴ Unu agbasola chi ndi ozo, bu chi ndi niile a gbara unu gburugburu na-eke. ¹⁵ N'ihu na ONYENWE ANYI Chineke unu, onye no n'etiti unu, bu Chineke ekworo. O ga-eme ka iwe ya di oku megide unu, o ga-ekpochapukwa unu site n'elu uwa. ¹⁶ Anwala ONYENWE ANYI, bu Chineke gi onwunwa, dika unu nwara ya na Masa. ¹⁷ Lezienu anya hu na unu debere iwu niile na ukpuru niile, na ihe ama niile ONYENWE ANYI Chineke unu nyere unu. ¹⁸ Meenu ihe ziri ezi, na nke di mma n'anya ONYENWE ANYI, ka ihe niile gaara unu nke oma, ka unu nweekwa ike ibanye, ma nweta ezi ala ahụ ONYENWE ANYI ji inu iyi kwee nna nna unu ha na nkwa. ¹⁹ Ka unu chupukwa ndi iro unu niile site n'ala ahụ, dika ONYENWE ANYI n'onwe ya kwuru.

Osisa nye umu umu

²⁰ N'oge na-abia, mgbe nwa nwoke gi ga-aju gi si, "Gini bu isi ihe ama ndi a, na ukpuru ndi a, na iwu ndi a ONYENWE ANYI Chineke anyi nyere unu?" ²¹ I ga-aza ya si, "Anyi buru ndi ohu Fero n'ala Ijpt, ma site n'ike ya di ukwuu, ONYENWE ANYI kpoputara anyi site n'ala Ijpt. ²² N'ihu anyi, ONYENWE ANYI zipuru otutu ihe iribama di iche iche na ihe ebube di iche iche, di ukwuu jokwa njo n'ahu Ijpt na eze Fero nakwa ndi ulo ya niile. ²³ Ma o mere ka anyi site n'Ijpt pta, ikpobata na inye anyi ala ahụ o ji inu iyi kwee nna nna anyi ha na nkwa. ²⁴ N'ihu ya ka ONYENWE ANYI ji nye anyi iwu ka anyi debe ukpuru ndi a niile, na-atu ONYENWE ANYI Chineke anyi egwu, ka anyi buru ndi ihe ga-agara nke oma ubochi niile, ndi a na-edebe ndu, dika o di taa. ²⁵ O buru na anyi elezie anya debe iwu ndi a niile ONYENWE ANYI Chineke anyi nyere anyi, dika o nyere anyi n'iwu, anyi ga-abu ndi na-ejehari n'ezi omume."

7

Iwu banyere ikpochapu ndi Kenan

¹ Mgbe ONYENWE ANYI bu Chineke unu ga-akpobata unu n'ala ahụ unu na-abanye inweta, mgbe o si n'ihu unu chupu otutu mba ndi a n'ihu unu, bu ndi Het, ndi Gigash, ndi Amorit, ndi Kenan, ndi Periz, ndi Hiv na ndi Jebus, bu mba asaa ndi di ike nke ukwuu, baakwa uba kari unu; ² mgbe ONYENWE ANYI bu Chineke unu nyefere ha n'aka unu, unu meriekwa ha, lezienu anya hu na unu bibiri ha kparam. Ka unu na ha ghara igba ndu, unu emekwarala ha ebere. ³ Unu na ha aluritakwala di na nwunye, unu enyekwala umu ha ndi ikom umu unu ndi inyom ka ha luo, maobu lutara umu unu ndi ikom umu ha ndi inyom. ⁴ N'ihu na nke a ga-eme ka umu unu site n'iso m tugharia, malite ife chi ndi ozo. Mgbe ahụ iwe ONYENWE ANYI ga-adu oku megide unu, laakwa unu n'iyi ngwangwa. ⁵ Kama otu a ka unu ga-eme: tikponu ebe ichu aja ha niile. Kurienu ogidi arusi ha niile. Gbutukwaanu osisi Ashera ha, ma suo arusi ha niile oku. ⁶ N'ihu na unu bu ndi di nsu nye ONYENWE ANYI bu Chineke unu. ONYENWE ANYI bu Chineke unu ahoputala unu site n'agburu niile di n'uwa a, ka unu buru ndi nke ya, ihe onwunwe ya di oke onuahia.

⁷ O bughu n'ihu na unu di ukwuu n'onuogugu kari ndi mba ozo, ka ONYENWE ANYI ji hoputa unu, hu unu n'anya otu a, n'ezie unu dikarisi nta n'onuogugu. ⁸ Kama, o bu n'ihu ONYENWE ANYI huru unu n'anya, mezuokwa iyi o nuru nye nna nna unu ha, ka o ji site n'aka ya di ike gbaputa unu site n'ala ebe unu bu ndi ohu, site n'ike nke Fero, bu eze Ijpt. ⁹ Matanu nke oma na ONYENWE ANYI bu Chineke unu bu Chineke.

Ọ bụ Chineke kwesiri ntụkwasị obi, onye na-edebe ọgbụgba ndụ ihunanya ya ruo puku ọgbọ, nye ndị niile hụrụ ya n'anya, ndị na-edebe ihe niile o nyere n'iwu. ¹⁰ Ma onye kpọrọ ya asị, ọ na-eji mbibi kwughachi ya ụgwọ n'ihu ya,

ọ gaghị egbu oge ikwughachi onye kpọrọ ya asị ụgwọ n'ihu ha.

¹¹ N'ihì ya, hụ na unu debezuru iwu na ụkpụrụ ndị a m na-enye unu taa.

¹² Ọ buru na unu elezie anya, naa ntị n'iwu ndị a, debe ha, ma mezuokwa ha, ONYENWE ANYỊ bụ Chineke unu ga-emezuru unu ọgbụgba ndụ ihunanya ahụ dika ọ n'uru n'iyi nye nna nna unu ha. ¹³ Ọ ga-ahụ unu n'anya, gozie unu, meekwa ka unu baa ụba n'ọnuogugu. Ọ ga-agozi unu n'omumu, gozie ihe okuku nke ala unu, ọka unu, na mmanya ohuru unu, na mmanu unu, na umu ehi unu muru, na umu igwe aturu unu muru, n'ala ahụ ọ n'uru nna nna unu ha iyi inye unu. ¹⁴ A ga-agozi unu karia mba ndi ozo niile di n'ụwa. Ọ dighi onye obula n'ime unu, maobu nwoke maobu nwanyi ga-anọ na-amutaghị nwa, ọ dikwaghị anu ulo unu ga-agba aka nwa. ¹⁵ ONYENWE ANYỊ ga-ewepuru unu oria niile. Ọ gaghị ekwe ka oria ndi Ijpt obula, nke unu na-echeta nke oma dakwasị unu, oria ndi a niile ka ọ ga-eme ka ọ biakwasị ndi iro unu! ¹⁶ Mba obula ONYENWE ANYỊ bụ Chineke unu nyefere unu n'aka ka unu ga-ala n'iyi. Unu emerela ha ebere, unu efekwala chi niile ha, n'ihì na nke a ga-aburu unu ihe ima n'onya.

¹⁷ Ma eleghị anya, unu ga na-eche n'ime onwe unu si, "Mba ndi a di ike karia anyi, olee otu anyi ga-esi chupu ha?" ¹⁸ Ma unu atula egwu! Naani chetanu ihe ONYENWE ANYỊ bụ Chineke unu mere Fero na ndi Ijpt niile. ¹⁹ Unu ji anya unu hu onwunwa ukwu niile, ihe iribama niile na ihe ebube niile, n'aka ahụ di ike na ogwe aka esetipuru esetipu, nke ONYENWE ANYỊ bụ Chineke unu ji kpoputa unu. ONYENWE ANYỊ bụ Chineke ga-emekwa otu ihe ahụ n'ebe ndi niile a unu na-atu egwu ugbu a. ²⁰ Karisia, ONYENWE ANYỊ bụ Chineke unu ga-ezipu ebu n'etiti ha tutu ruo mgbe ọ buladi ndi foduru ndu, ndi ahụ ga-ezo onwe ha site n'ebe unu no, ghoru ndi e bibiri. ²¹ Unu amala jijiji n'ihu ha, n'ihì na ONYENWE ANYỊ bụ Chineke unu, onye no n'etiti unu bụ Chineke di ukwu, dikwa egwu. ²² ONYENWE ANYỊ bụ Chineke unu, ga-achupu mba ndi a ntakiri ntakiri. Ọ gaghị ekwe ka unu chupu ha otu ugboro, ma ọ bughị ya, umu anu ohia ojo ga-amuba megide unu. ²³ ONYENWE ANYỊ Chineke unu ga-enyefe ha n'aka unu, ọ ga-etinye ha oke ogbaaghara n'obi, tutu ruo mgbe ha lara n'iyi. ²⁴ Eze ha niile ka ọ ga-enyefe n'aka unu, unu ga-ehichapukwa aha ha n'elu uwa. Ọ dikwaghị onye puru iguzo n'ihu unu, n'ihì na unu ga-ebibi ha niile. ²⁵ Kponu arusi niile nke apiri api nke chi niile ha oku. Unu enwela anya ukwu n'ebe olaocha maobu olaedo di ha n'ahu di. Unu ewerela ya ka ọ buru nke unu, ka unu ghara ibu ndi ọ matara n'onya, n'ihì na ọ bụ ihe aru nye ONYENWE ANYỊ bụ Chineke unu. ²⁶ Unu ewebatala ihe aru obula n'ulo unu, ka unu ghara ibu ihe e debere iche nye mbibi dika ya. Kponu ihe aru ahụ asị, ledakwanu ya anya, n'ihì na ihe e debere iche nye mbibi ka ọ bụ.

8

Echezola ONYENWE ANYI

¹ Lezie anya hụ na i debezuru iwu ndi a niile m nyere gi taa. Ọ buru na i debe ha, ọ bughị naani na i ga-adi ndu, kama i ga-amuba, banyekwa inweta ala ahụ ONYENWE ANYI kwere nna nna gi ha na nkwa. ² Chetakwa otu ONYENWE ANYI bụ Chineke gi si duo gi n'ime ozara iri afo anọ ndi a niile. O wedara mmuo gi ala, nwakwaa gi onwunwa imata ihe di gi n'obi, ichoputa ma i ga-edebekwa iwu ya. ³ E, o wedatara mmuo gi ala mgbe o mere ka ihe oriri ko gi, mgbe o mere ka i rie manà, nri ahụ gi na nna gi na-amaghị ihe ọ bụ. O mere nke a igosi gi na izi gi na ọ bughị naani achicha ka mmadu ga-eji di ndu, kama ọ bụ n'okwu niile nke si n'onu ONYENWE ANYI

puta. ⁴ Iri afo anọ ndi a niile, uwe gi akaghi nka, ukwu gi azakwaghi aza. ⁵ N'ih i ya, mata nke a n'obi gi, na dika nna si adọ nwa ya aka na nti, otu a ka ONYENWE ANYI bu Chineke gi si adọ gi aka na nti.

⁶ Debe iwu ONYENWE ANYI Chineke gi. Na-ejeghari ije n'uzo ya, ma na-atukwa ya egwu. ⁷ N'ih i na ONYENWE ANYI Chineke gi na-ewebata gi n'ala mara mma, bu ala nwere iyi, na odo mmiri, ala nwere mmiri nke si n'ime ya na-asoputa asoghari n'ugwu na ndagwurugwu, ⁸ o bu ala na-epu oka wiiti na oka balı, na osisi vaini, na osisi fiig, na osisi pomegranet, na mmanu oliv, na mmanu anu. ⁹ O bukwa ala juputara n'ih e oriri, ebe a na-agaghi enwe ukọ nri. O bu ala ebe igwe juputara n'ime ya di ka ha bu nkume, ala ebe ọla juputakwara n'ugwu ya niile.

¹⁰ Mgbe i riri rijuo afo, too ONYENWE ANYI Chineke gi n'ih i ala mara mma nke o nyere gi. ¹¹ Ma lezie anya ka i ghara ichefu ONYENWE ANYI Chineke gi, na-edebeghi iwu ya niile, na ikpe ya niile, na ukpuru ya niile, nke m na-enye gi taa. ¹² Ka o ghara i bu, mgbe i riri rijuru afo, mgbe i wuuru onwe gi ezi ulo di mma birikwa n'ime ha, ¹³ mgbe igwe ehi na igwe aturu gi mubara, mgbe ọlaocha na ọlaedo gi mubara, na mgbe ih e niile i nwere mubara. ¹⁴ Kpachara anya hu na nganga abanyeghi gi n'obi, ime ka i chefu ONYENWE ANYI Chineke gi onye mere ka i site n'Ijpt, sitekwa n'ala ibu ohu puta. ¹⁵ Onye duuru gi n'ime ozara ukwu ahụ di egwu, ebe agwo ojoo na akpi juputara, ebe na-ekpo oku, nke mmiri na-adighi. O sitere na nkume nye gi mmiri onunu ¹⁶ O ji manana nyejuo gi afo n'ozara, manana ahụ nna gi ha na-amaghi ih e o bu na mbu. O mere ya n'ih i iweda mmuo gi ala, na inwale gi, ka ih e si otu a gaara gi nke oma. ¹⁷ I nwere ike kwuo si, "O bu site n'ike aka m ka m ji baa uba." ¹⁸ Ma cheta ONYENWE ANYI Chineke gi, n'ih i na o bu ya onwe ya na-enye gi ike i ji akpata aku, ime ka ogbugba ndu ya guzosie ike, bu nke o nuru nna nna gi ha n'iyi, dika o di taa.

¹⁹ Ma o buru na i chefu ONYENWE ANYI bu Chineke gi, gbasoo chi ndi ozo, fee ha ofufe ma kpookwa isiala nye ha, ana m agba ama megide gi taa na i ghaghi ıla n'iyi. ²⁰ O buru na unu egeghi nti n'olu ONYENWE ANYI Chineke unu, ime ih e o choro, o ga-ala unu n'iyi, dika o si bibie mba ndi a niile di ich e ich e o na-ebibi n'ih i unu.

9

O bugh i n'ih i ezi omume Izrel

¹ Nuru, Izrel! Taa ka i na-aga igafe osimiri Jordan ibanye ka inweta ala mba ndi di ukwu na ndi di ike kari gi, inweta obodo ndi di ukwu nke nwere mgbidi ha di elu ruo n'eluigwe. ² Ndi bi n'ime ha bu ndi Anak, ndi gbara dimkpa, too ogologo nke ukwu. I maara banyere ha. I nukwaala ka e kwuru si, "Onye puru iguzo onwe ya n'ihu umu Anak?" ³ Ma mata taa na ONYENWE ANYI Chineke gi bu onye na-aga n'ihu gi dika oku na-erepia erepia. O ga-ala ha n'iyi. O bukwa ya ga-eme ka unu lugbuo ha, chupu ha, bibiekwa ha ngwangwa dika ONYENWE ANYI kwere gi na nkwa.

⁴ Mgbe ONYENWE ANYI Chineke gi sitere n'ihu gi chupu ha, asila onwe gi, "ONYENWE ANYI akpobatala m n'ebe a, ka m nweta ala a n'ih i ezi omume m." Mba, o bu naani n'ih i ajo omume nke mba ndi a bi n'ala ahụ ka ONYENWE ANYI ji esite n'ihu gi chupu ha. ⁵ O bugh i n'ih i ezi omume gi, maobu izi ezi nke obi gi ka i ga-eji nweta ala ahụ, kama o bu n'ih i ajo omume nke mba ndi a bi n'ime ya ka ONYENWE ANYI Chineke gi ga-eji achupu ha site n'ihu gi. O na-emekwa ya n'ih i imezu nkwa ahụ o kwere nna nna gi ha bu Ebrahim, Aizik, na Jekob. ⁶ Ya mere, ghot a ya nke oma na ONYENWE ANYI Chineke gi anaghi enye gi ezi ala a ka inweta ya n'ih i ezi omume gi, n'ih i na unu bu ndi isiike.

Nwa eh i ọlaedo

⁷ Chetakwa nke a ma echefukwala otu i si kpasuo ONYENWE ANYI Chineke gi iwe, mgbe mgbe, n'ime ozara. Site n'ubochi i hapuru Ijipt tutu ruo taa, ka i na-enupu isi n'ebe ONYENWE ANYI no. ⁸ Unu kpasuru ONYENWE ANYI iwe n'ugwu Horeb, ya mere o jiri were iwe laa unu n'iyi. ⁹ Mgbe m rigooro n'elu ugwu ahụ inata mbadamba nkume ndi ahụ bu mbadamba nkume ogbugba ndu di n'etiti ONYENWE ANYI na unu, anoro m n'elu ugwu ahụ iri ubochi ano, ehie na abali, o dighi nri m riri, o dighikwa mmiri m nuru. ¹⁰ ONYENWE ANYI nyere m mbadamba nkume abuo ndi ahụ, nke eji mkpisiaka Chineke dee. Edekwasiri n'elu ha iwu niile nke ONYENWE ANYI gwara unu n'ugwu ahụ site n'etiti oku, n'ubochi mkpokota ahụ.

¹¹ Mgbe iri abali ano gwuru ONYENWE ANYI nyere m mbadamba nkume abuo ndi ahụ, bu mbadamba nkume ogbugba ndu. ¹² Mgbe ahụ ka ONYENWE ANYI gwara m si m, "Ridata osiso, n'ih na ndi gi, ndi i si n'Ijipt duputa, emerula onwe ha, ha emeela ngwangwa iwezuga onwe ha site n'iwu m nyere ha. Ha emeerela onwe ha nwa ehi a kpuru akpu, ka o buru chi ha."

¹³ ONYENWE ANYI gwara m si, "Ahula m na ndi a bu ndi isiike n'ezie. ¹⁴ Hapu m, ka m kpochapu ma hichapukwa aha ha site n'okpuru eluigwe. Aga m emekwa gi ka i ghoo mba di ike karia, dikwa otutu n'onuogugu karia ha."

¹⁵ Ya mere, atughariri m malite isi n'ugwu ahụ na-enwu oku ridata, ejikwa m mbadamba nkume abuo nke ogbugba ndu ahụ n'aka m. ¹⁶ Mgbe m lepuru anya, ahuru m na unu emeela mmehie megide ONYENWE ANYI Chineke unu. Unu akpuolara onwe unu arusi n'udi nwa ehi. Unu esitela n'igbaso iwu ONYENWE ANYI wezuga onwe unu osiso. ¹⁷ Mgbe ahụ, ewere m mbadamba nkume abuo ahụ, tupu ha site n'aka m abuo, kurie ha n'ihu unu.

¹⁸ Mgbe ahụ, adara m n'ala ozo n'ihu ONYENWE ANYI. Iri ubochi ano, ehie na abali, erighi m nri maobu nuo ihe onunu obula, n'ih mmehie niile unu mere. Unu mere ihe ojo n'anya ONYENWE ANYI si otu a kpasuo ya iwe nke ukwu. ¹⁹ Aturu m egwu iwe na onuma nke ONYENWE ANYI, n'ih na iwe ya di ukwu megide unu ruo na ikpochapu unu. Ma n'oge ahụ, ONYENWE ANYI gere nti n'ariri m. ²⁰ N'oge ahụ, Eron n'onwe ya, noro n'oke nsogbu, n'ih na ONYENWE ANYI were iwe megide ya, choo ibibi ya, ma aroro m ONYENWE ANYI ariri n'ih ya. ²¹ Mgbe ahụ, eweere m ngwa oru mmehie unu, ya bu nwa ehi ahụ unu kpuru, kpo ya oku, tipia ya, gwerie ya nke oma dika ntu, wunye ntu ya n'ime mmiri nke si n'ugwu na-asoputa.

²² Ozokwa, unu kpasuru ONYENWE ANYI iwe na Tabera, na Masa, o buladi na Kibrot Hataava.

²³ Mgbe ONYENWE ANYI si na Kadesh Banea zipu unu o si unu, "Gaanu nweta ala ahụ m nyere unu." Ma unu nupuru isi n'iwu ONYENWE ANYI Chineke unu nyere unu. Unu ekwenyeghi maobu rubere ya isi. ²⁴ Site n'ubochi m maara ndi unu bu, o dibeghi mgbe unu na-enupughi isi n'ebe ONYENWE ANYI no.

²⁵ O bu ya mere m jiri daa n'ala n'ihu ONYENWE ANYI iri ubochi ano, ehie na abali, n'ih na ONYENWE ANYI kwuru na o ga-ala unu n'iyi. ²⁶ Ekpere m ekpere n'oge ahụ nye ONYENWE ANYI si ya, "Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI biko, alala ndi gi n'iyi, n'ih na ha bu ihe nketa gi, burukwa ndi i ji ike aka gi na ebube gi gbaputa site n'Ijipt. ²⁷ Elekwasila nnupu isi ha na isiike ha anya, kama, cheta nkwa gi, nke i kwere ndi ohu gi, Ebrahim, Aizik, na Jekob. Biko, agunyela ndu ojo ha, na mmehie ha megide ha. ²⁸ Ma o bughu otu a, ndi obodo ahụ nke i si na ya kpopta anyi ga-asi, 'O bu n'ih na ONYENWE ANYI apughi inye ha ala o kwere ha na nkwa ka o ji laa ha n'iyi. N'ih na o kporo ha asi, ka o ji kpobata ha n'ime ozara mee ka ha nwuo n'ebe ahụ.' ²⁹ Ma ha bu ndi gi, ha bukwa ihe nketa gi. Ha bu ndi i sitere n'ike gi di egwu na ike nke aka gi kpopta site n'Ijipt."

10

Mbadamba nkume abụọ ọzọ

¹ N'oge ahụ, ONYENWE ANYỊ gwara m, si, "Waputa mbadamba nkume abụọ dika nke mbụ, were ha biakwute m n'elu ugwu. Ọzọ, wuokwara onwe gi igbe osisi. ² Aga m edekwasị n'elu mbadamba nkume ndi a, okwu niile nke di n'elu mbadamba nkume ndi mbụ, bu nke i tupiasiri. I ga-etinyekwa ha n'ime igbe ahụ."

³ Ya mere, eji m osisi akashia kwaa igbe ahụ. A waputakwara m mbadamba nkume abụọ yiri ndi nke mbụ, were ha rigoro ugwu ahụ. ⁴ ONYENWE ANYỊ dere n'elu mbadamba nkume ahụ ihe ndi ahụ o dere na mbụ, bu iwu iri ndi ahụ o gwara unu n'elu ugwu site n'ime oku, n'ubochi mkpokota ahụ. ONYENWE ANYỊ nyekwara m ha. ⁵ Mgbe m si n'ugwu ahụ ridata, etinyere m mbadamba nkume abụọ ahụ n'ime igbe ahụ m kwara, dika ONYENWE ANYỊ nyere m n'iwu. Ha dikwa n'ebe ahụ ruo taa.

⁶ (Ụmụ Izrel gara ije site n'olulu mmiri nke Bene Jaakan garuo Mosera, n'ebe ahụ ka Eron no nwuo, e lie ya n'ebe ahụ. Elieza, bu okpara ya nochiri onodu ya dika onye nchaja. ⁷ Site n'ebe ahụ, ha gagidere ije ruo Gudgoda, sitekwa na ya ruo Jotbata, ala nke iyi na-aso aso juru n'ime ya. ⁸ N'oge ahụ, ONYENWE ANYỊ kewaputara ebo Livayi ibu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYỊ, na iguzo n'ihu ONYENWE ANYỊ ijere ya ozi na ikwuputa ngozi n'aha ya, dika ha si eme ruo taa. ⁹ O bu nke a mere ndi Livayi enweghi oke maobu ihe nketa n'etiti ndi Izrel ibe ha; ONYENWE ANYỊ bu ihe nketa ha, dika ONYENWE ANYỊ Chineke unu gwara ha.)

¹⁰ Ugbu a, anoola m n'elu ugwu ahụ iri ubochi ano, ehie na abali, dika m mere n'oge mbu, ONYENWE ANYỊ gekwara m nti n'oge ugbu a. O bughu ochicho ONYENWE ANYỊ ibibi unu. ¹¹ ONYENWE ANYỊ gwara m, "Bilie, gaa ka i duru ndi a gaa na njem ha, ka ha banye, ma nwetakwa ala ahụ nke m kwere nna nna ha na nkwa inye ha."

Sopuru ONYENWE ANYỊ

¹² Ugbu a, Izrel, gini ka ONYENWE ANYỊ Chineke gi na-ana n'aka gi ma o bughu ka i tuo egwu ONYENWE ANYỊ bu Chineke gi, jee ije na nrube isi nye ya, ihu ya n'anya, na iwere obi gi niile na mmuo gi niile fee ya ofufe, ¹³ na ilezi anya debezuo iwu na ukpuru ONYENWE ANYỊ, ndi m na-enye gi taa, n'ihu odimma gi.

¹⁴ Uwa na eluigwe na ebe niile kachasi elu nke eluigwe, na ihe niile di n'ime ha, bu nke ONYENWE ANYỊ Chineke gi. ¹⁵ Ma ONYENWE ANYỊ nwere mmasi n'ahu nna nna unu ha, hukwa ha n'anya, o horo unu, na naani umu ha niile, site n'etiti mba niile dika o di taa. ¹⁶ N'ihu nke a, biekwanu obi unu ugwu, kwusikwanu ibi ndu nke isiike. ¹⁷ N'ihu na ONYENWE ANYỊ, bu Chineke unu bu Chineke kachasi chi niile, burukwa Onyenwe kachasi ndi nwenu niile. Chineke ukwu ahụ, onye di ike dikwa egwu, onye na-adighi ele mmadu anya n'ihu, o nakwaghi eri ngari. ¹⁸ O na-aluru ndi na-enweghi nna, na umu nwanyi na-enweghi di ogu. O na-ahu ndi obia n'anya, na-enyekwa ha nri na uwe. ¹⁹ Ya mere, unu onwe unu kwa, hunu ndi obia n'anya, n'ihu na unu onwe unu bururi ndi obia n'ala Ijpt. ²⁰ Tuo ONYENWE ANYỊ Chineke gi egwu, feekwa ya ofufe. Ya ka i ga-arapara n'ahu,* o bukwa naani n'aha ya ka i ga-anu iyi. ²¹ O bu ya bu onye i ga-eto otuto, o bu ya bu Chineke gi, onye ruru gi oru ndi ahụ di oke egwu na ebube, nke gi onwe gi ji anya gi hu. ²² Nna nna unu ndi gara n'Ijpt di naani iri mmadu asaa, ma ugbu a, ONYENWE ANYỊ Chineke gi emeela ka imubaa dika kpakpando nke mbara igwe.

11

Ihu ONYENWE ANYỊ n'anya na irubere ya isi

* 10:20 10:20 Ya ka i ga-ejidesi aka ike

¹ Hụ ONYENWE ANYỊ bụ Chineke gị n'anya, na-edebezukwa ikpe ya na ụkpuru ya na ihe niile o nyere n'iwu. ² Chetanụ taa na ọ bughị ụmụ unu, kama ọ bụ unu onwe unu jiri anya unu hụ ịdọ aka na ntị ONYENWE ANYỊ Chineke unu. Ọ bụ unu hụrụ ịdị ukwu ya, ịdị ike ya, ịrụsị ọrụ ike nke ike ya, ³ ihe ịrịbama ya niile na ihe niile o mere n'Ijpt, otu o si megide Fero eze Ijpt na ndị ala Ijpt niile. ⁴ Unu hụrụ ihe o mere ndị agha Ijpt na inyinya ha, na ụgbọ agha ha. Otu o si mee ka ha laa n'iyi n'ime Osimiri Uhie, mgbe ha na-achụ unu ọsọ, na otu ONYENWE ANYỊ si wetara ha ịla n'iyi ebighị ebi. ⁵ Ọ bughị ụmụ unu hụrụ ihe o meere unu n'oge ahụ niile unu nọ n'ọzara tutu unu erute n'ebe a, ⁶ na ihe o mere Datan na Abiram, ụmụ Eliab, ndị si n'ebo Ruben, otu ala si meghee ọrụ ya loda ha, ha na ezinaulo ha, ulọ ikwu ha na ihe ọbụla nke di ndu ha nwere n'etiti Izrel niile. ⁷ Ma ọ bụ anya unu hụrụ oke ihe itunanya ndị a niile ONYENWE ANYỊ mere.

⁸ Lezienụ anya debe iwu ndị a m na-enye unu taa, ka unu nwee ike, baa bichikwaa ala ahụ unu na-agafe Jodan inweta, ⁹ ka unu bie ogologo ndu n'ime ala ahụ ONYENWE ANYỊ n'uru n'iyi inye nna nna unu ha, na ụmụ ụmụ ha, ala mmiri ara ehi na mmanụ anụ na-eru na ya. ¹⁰ N'ihia na ala a unu na-aga ịbanye n'ime ya inweta adighi ka ala Ijpt, ebe unu si pụta, ebe ị na-agma mkpuru gi, were ukwu tuwara mmiri ụzọ, * dika a na-eme n'ubi akwukwo nri. ¹¹ Ma ala unu na-agafe Jodan inweta bụ ala nwere uguwu na ndagwurugwu, nke na-anu mmiri ozuzo si n'eluigwe. ¹² Ọ bụ ala nke ONYENWE ANYỊ Chineke unu n'onwe ya na-elekota! Site n'ubochi ruo n'ubochi, sitekwa na mbido afọ ruo n'ogwugwu afọ, anya ya adighi apu na ya.

¹³ Ya mere, ọ buru na unu ga-eji ntukwasị obi rube isi n'iwu ya niile, nke m na-enye unu taa, ọ burukwa na unu ga-eji obi unu niile na mmuọ unu niile hụ ONYENWE ANYỊ Chineke unu n'anya, ọ burukwa na unu ga-eke ya ofufe, ¹⁴ ọ ga na-ezite mmiri ozuzo n'oge ya, mmiri ozuzo nke mbu na nke ikpezu, nke ga-eme ka oka unu mja mkpuru hiri nne, ka unu nwee otutu vaini, nweekwa mmanu oliv. ¹⁵ Ọ ga-eme ka anu ulo gi nwee ahijia ha ga-ata, gi onwe gi ga-enwekwa ihe oriri di ukwu. Afọ ga-ujukwa gi n'ihe i nwere.

¹⁶ Ma lezienụ anya, ka ahapu irafu obi unu mee ka unu wezuga onwe unu, bido ife chi ndi ozọ ofufe, kpookwa isiala nye ha. ¹⁷ Mgbe ahụ, iwe ONYENWE ANYỊ ga-adị oku n'ebe unu nọ, ọ ga-agbachi eluigwe, mmiri agaghị ezo, ala agaghị epuputakwa ihe ubi, unu ga-alakwa n'iyi n'otu ntabi anya, n'ezia ala ahụ ONYENWE ANYỊ na-enye unu. ¹⁸ Meenu ka okwu m ndi a digide n'obi unu na n'ime mmuọ unu. Keenu ha dika ihe iribama n'elu aka unu, kekwasikwa ha dika ihe ncheta n'egedege ihu unu. ¹⁹ Kuzierenu ha umu unu, na-ekwu ihe banyere ha mgbe ị na-anodu n'ulo gi, na mgbe ị na-aga n'okporozo, mgbe ị na-edina ala na mgbe i si n'ihe ndina bilie. ²⁰ Dee ha n'elu ibo onu ulo gi na nke onu uzọ ama gi. ²¹ Ka ubochi ndu unu na nke umu unu di ogologo n'ala ahụ unu na-aga ibi n'ime ya, nke ONYENWE ANYỊ kwere nna unu na nkwa. Dika ogologo ubochi niile ha nke eluigwe di n'elu, uwa dikwa n'okpuru ya.

²² Ọ buru na unu elezie anya debe iwu niile m na-enye unu taa, na-ahukwa ONYENWE ANYỊ Chineke unu n'anya, na-eso uzọ ya, na-adaberekwa na ya, ²³ ONYENWE ANYỊ ga-achupu mba niile bi n'ala ahụ unu na-aga inweta, unu ga-anapukwa ha ala ahụ, ọ buladi na ha buru ibu, siekwa ike karja unu. ²⁴ Ebe ọbula unu zonyere ukwu unu n'ala ahụ aghola nke unu, site na ndida Negeb ruo Lebanon, sitekwa n'Osimiri Yufretis ruo Osimiri Mediterenja. Ha ga-abu nke unu. ²⁵ Ọ dighi onye ọbula puru imegide unu n'ihia na ONYENWE ANYỊ Chineke unu ga-emenye ha egwu na ujo n'afọ n'uzo ọbula unu na-aga, dika o kwere na nkwa.

* **11:10** 11:10 Nke a bụ n'ala ebe ihe okuku na-adighi eto ma a gbaghi ya mmiri.

²⁶ Lee, taa, ana m eche n'ihu unu ngozi ONYENWE ANYI na obubu onu. ²⁷ Ngozi ga-adiri unu ma o buru na unu edebe iwu ONYENWE ANYI Chineke unu, nke m nanye unu taa. ²⁸ Nkocha ahụ ga-adi ma o buru na unu aju irube isi nye iwu niile nke ONYENWE ANYI, bu Chineke unu, wezuga onwe unu n'uzo ahụ nke m nyere unu n'iwu taa site n'igbaso chi ndi ozo, nke unu na-amaghi. ²⁹ Mgbe ONYENWE ANYI Chineke unu mere ka unu nweta ala ahụ, a ga-esite n'elu ugwu Gerizim kwuputa ngozi ga-adiri unu, a ga-esitekwa n'elu ugwu Ebal kwuputa obubu onu ga-adakwasị unu. ³⁰ Gerizim na Ebal bu ugwu di n'ofe Jordan, n'akuku okporozo di n'odida anyanwu. O di nso n'ebe osisi ukwu ndi ahụ toro na More, n'ala ndi Kenan ahụ bi n'Araba, n'akuku Gilgal. ³¹ N'ihu na unu na-aga igafe osimiri Jordan, ibanye nweta ala ahụ ONYENWE ANYI Chineke unu na-enye unu. Mgbe unu nwetara ya biri n'ime ya, ³² hunu na unu rubere isi debe iwu niile na ukpuru niile m na-eche n'ihu unu taa.

12

Ebe a ga-anọ fee Onyenwe anyi

¹ Ndi a bu iwu na ukpuru niile unu na-aghaghi idebe ogologo ubochi niile unu ga-ebi n'ala ahụ, ONYENWE ANYI Chineke nna unu ha nyere unu, dika ihe nweta. ² Tikpoonu ebe niile nke di n'elu ugwu niile di elu na n'elu ugwu niile di nta, nakwa n'okpuru osisi mgbaso obula, bu ebe mba niile unu na-anapu ala ha fere chi niile ha ofufe. ³ Kwatuokwanu ebe ichu aja ha niile, tijisie ogidi nso ha niile, kpoakwa osisi Ashera ha oku, gbutukwaanu arusi niile a apiri api nke chi niile ha. Kpochapukwanu aha ha niile site n'ebe niile ahụ.

⁴ Unu agaghi efe ONYENWE ANYI Chineke unu ofufe dika ndi ahụ na-efe arusi n-eme. ⁵ Kama unu choputa ebe ahụ ONYENWE ANYI Chineke unu ga-ahoputa, site n'etiti ebo Izrel niile, ebe o ga-akpokwasị aha ya. N'ebe ahụ ka unu ga-abiakwute ya. ⁶ O bukwa n'ebe ahụ ka unu ga-ewetara ONYENWE ANYI aja nsure oku unu, na aja ndi ozo niile, na otu uzo n'uzo iri unu, na onyinye puru ichu unu, bu onyinye unu kwere nkwa inye, na onyinye afọ ofufu unu, na onyinye umu mbu igwe ehi, na igwe ewu na aturu unu. ⁷ Unu na ezinaulo unu ga-anokwa n'ebe ahụ, n'ihu ONYENWE ANYI Chineke unu, rie oriri unu. N'ihu ya kwa ka unu ga-anurikwa onu, n'ihu ihe niile ahụ unu setipuru aka unu ime, na n'ihu ngozi ONYENWE ANYI Chineke unu goziri unu.

⁸ Unu agaghi emekwa ihe masiri unu, dika unu si eme taa, n'ihu na onye obula na-eme ihe obula o chere na o ziri ezi n'anya ya, ⁹ n'ihu na iwu ndi a ebidobeghi idi ire, ebe o bu na unu abanyebeghi n'ebe izuikwa ahụ, na ihe nketa ahụ ONYENWE ANYI Chineke unu na-enye unu. ¹⁰ Kama, mgbe unu gafere osimiri Jordan, birikwa n'ala ahụ ONYENWE ANYI Chineke unu na-enye unu dika ihe nketa, mgbe ONYENWE ANYI nyere unu izuikwa, meekwa ka unu nwere onwe unu site n'ebe ndi iro unu no. ¹¹ Mgbe ahụ, unu ga-eweta ihe ndi ahụ niile m nyere unu n'iwu: aja nsure oku unu niile, na aja ndi ozo, na onyinye ahụ puru ichu unu kwere nkwa inye, unu ga-eweta ya n'ebe ahụ ONYENWE ANYI Chineke unu hoputara ebe o kpokwasiri aha ya. ¹² Unu na umu unu ndi ikom, na umu unu ndi inyom, na ndi odibo nwoke na nwanyi niile unu, na ndi Livayi bi n'obodo unu, ndi na-enweghi ihe nketa nke aka ha, ga-anọ n'ebe ahụ nuriu onu n'ihu ONYENWE ANYI Chineke unu. ¹³ I gaghi achu aja nsure oku gi n'ebe obula masiri gi, ¹⁴ o bu naani n'ebe ahụ ONYENWE ANYI ga-ahoputa. O ga-ahoputa otu ebe, n'ala otu ebo. O bu naani n'ebe ahụ ka i ga-esure aja unu niile, o bukwa n'ebe ahụ ka i ga-eweta onyinye gi niile.

¹⁵ Otu o di, i puru ino n'ebe obula gbuo anu i ga-eri, dika o bu ele maobu mgbada ugbu a. Rie anu mgbe obula o guru gi aguu, na-erikwa ya mgbe obula i nwetara ya, dika ngozi ONYENWE ANYI Chineke unu na-enye unu. Ma onye di ocha, ma onye na-adighi ocha nwere ike iso rie ya. ¹⁶ Naani iwu di n'iri anu ndi a bu na i gaghi eri

ọbara ya, wusa ọbara ya n'ala, dika mmiri. ¹⁷ Ma o nweghi onyinye ọbula a na-enye ONYENWE ANYI i kwesiri ino n'ulo gi rie. I kwesighi ino n'ulo gi rie onyinye ndi a: onyinye otu uzọ n'uzọ iri nke oka na mmanya ohuru gi, na nke mmanu oliv, na umu mbu nke igwe ehi na igwe ewu na aturu gi, na ihe ọbula i kwere na nkwa, na onyinye afọ ofufu gi, na onyinye ndi ozo puru iche. ¹⁸ Kama unu ga-eri ha n'ihu ONYENWE ANYI bu Chineke unu, n'ebe ahụ ONYENWE ANYI Chineke unu ga-ahoputa, gi onwe gi, na umu gi ndi nwoke na umu gi ndi nwanyi, na ndi odibo nwoke na nwanyi niile unu, na ndi Livayi si n'obodo unu niile, unu ga-anurikwa onu n'ihu ONYENWE ANYI bu Chineke unu, n'ihe niile aka gi ruputara. ¹⁹ Echefukwala ndi Livayi, gi na ha ga na-enweko ihe ndi a niile, ogologo ubochi niile i biri n'ala ahụ.

²⁰ Mgbe ONYENWE ANYI, bu Chineke gi mere ka oke ala gi saa mbara, dika o kwere gi na nkwa, i nwee oke aguu maka iri anu na-asị, "Achoro m iri anu," mgbe ahụ, i nwere ike rie anu dika i si choo. ²¹ O buru n'ebe ahụ ONYENWE ANYI Chineke gi kpokwasiri aha ya di gi anya site n'ebe i no, i nwere ike gbuo anu ulo site n'igwe ehi maobu ewu na aturu nke ONYENWE ANYI nyere gi, dika m si nye gi n'iwu. Gbuo ha n'obodo ebe i bi, riekwa ha otu i choo. ²² Rie ha dika i ga-esi rie ele maobu mgbada. Onye ọbula n'ime unu nwere ike rie ya, ma onye di ocha ma onye na-adighi ocha. ²³ Ma lezie anya hu na i righi ọbara, n'ih i na ndu di n'ọbara. I gaghi erikota anu ọbula na ndu ya. ²⁴ Erila ọbara, wusa ya n'ala dika mmiri. ²⁵ Erila ya, ka ihe si otu a gaara gi na umu umu gi nke oma, n'ih i na i na-eme ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI.

²⁶ Ma were ihe ndi ahụ niile i doro nsọ, ya na ihe ọbula i kwere ONYENWE ANYI na nkwa gaa n'ebe ahụ ONYENWE ANYI ga-ahoputa. ²⁷ Chuo aja nsure oku n'elu ebe ichu aja ONYENWE ANYI Chineke gi, ma anu na ọbara. A ghaghi iwusa ọbara anu ahụ e ji chuo aja n'akuku ebe nchujaja nke ONYENWE ANYI Chineke gi. Ma i nwere ike rie anu ahụ e ji chuo aja. ²⁸ Lezie anya, debe iwu ndi a niile m na-enye gi. O buru na i mee ya, ihe ga-agara gi na umu gi nke oma, n'ih i na o bu ihe di mma n'anya ONYENWE ANYI Chineke gi, na ihe ziri ezi ka i ga na-eme.

²⁹ ONYENWE ANYI Chineke gi ga-ala mba niile bi n'ala ahụ i na-aga ibuso agha n'iyi. Ma mgbe i si n'ala ahụ chupu ha, i ga-ebichi n'ala ha. ³⁰ Mgbe i lachara ha n'iyi, lezie anya ka i ghara ima n'onya, site n'iju ajuju ka ijuputa otu ha si efe chi ha, na-asị, "Mba ndi a o si aana na-efe chi ha ofufe? Anyi ga-emekwa otu a." ³¹ Efekwala ONYENWE ANYI bu Chineke gi dika ha si efe chi ha, n'ih i na mgbe ha na-efe chi ha ofufe, ha na-eme ihe aru di iche iche nke ONYENWE ANYI kporo asi. O buladi umu ha ndi ikom na ndi inyom ka ha na-esure n'oku nye chi ha di iche iche dika aja.

³² Lezienu anya hu na unu na-eme ihe niile bu nke m nyere unu n'iwu. Unu etinyela ihe n'ime ya maobu wepukwa ihe site na ya.

13

*Ikpere chi ndi ozo**

¹ O buru na onye amuma, maobu onye na-akowa nro aputa n'etiti gi kwee nkwa na ihe iribama maobu ihe di ebube na-aga ime, ² o burukwa na ihe iribama ahụ maobu ihe ebube ahụ e kwuru maka ya emezuo, emesja onye amuma ahụ na-asị, "Ka anyi gbaso chi ndi ozo di iche, ka anyi feekwa ha," bu chi ndi i na-amaghi, ³ egela okwu onye amuma maobu oro nro ahụ nti. N'ih i na ONYENWE ANYI bu Chineke unu na-ele unu ule imata ma unu jikwa obi unu, na uche unu hu ya n'anya. ⁴ O bu ONYENWE ANYI bu Chineke unu ka unu ga-eso, naani ya ka unu ga-atu egwu. Debenu iwu ya niile na-erubekwara ya isi, na-ejere ya ozi, jidesiekwa ya ike. ⁵ A ga-egbu onye amuma

* 13: 13:1 Maobu, ikpere arusi

ahụ maọbụ onye ọrọ nro ahụ nke choro iduhie unu, n'ihhi na o choro iweta nnupu isi megide ONYENWE ANYI bu Chineke unu, onye kpoputara unu site n'ala Ijipt, onye gbaputara unu site n'onodu ibu ndi ohi. Ihe o choro ime bu iduhie gi, ka i ghara ibi udi ndu ahụ ONYENWE ANYI Chineke gi choro ka i bie. Onwu ya ga-eme ka i wezuga ihe ojo site n'etiti gi.

⁶ O buru na ezi enyi gi maobu nwanne gi nwoke maobu nwa gi nwoke maobu nwunye gi i huru n'anya ejiri aghughu gwa gi okwu si gi, "Bia ka anyi gaa fee chi ndi ozo ofufe" (bu chi ndi i na-amaghi maobu nke nna gi ha na-amaghi, ⁷ chi nke ndi ala ahụ gbara unu gburugburu, ma ha bu ndi bi gi nso ma ha bu ndi bi n'ebe di anya, site n'otu nsotu nke ala ahụ ruo nsotu nke ozo), ⁸ ekwenyewala maobu naa nti n'ihe o na-ekwu. Enwekwala obi ebere n'ebe o no, ekpuchikwala atumatu ojo ya niile. ⁹ I ghaghi igbu ha. Buru uzo setipu aka gi tuo ya nkume, ka ndi ozo soro gi tugbuo ya. ¹⁰ Jiri nkume tugbuo ya, n'ihhi na o choro ime ka i site n'iso ONYENWE ANYI Chineke, wezuga onwe gi, ka i puo, ma chigharia site n'iso ya, bu ONYENWE ANYI, onye mere ka i site n'ala Ijipt puta, ala ebe i no n'ime ya dika ohi. ¹¹ Izrel niile ga-anukwa banyere ihe ojo o mere, ha ga-atukwa ihe ojo di otu a egwu, o dikwaghi onye obula n'etiti gi ga-achokwa ime ihe ojo di otu ahụ.

¹² Mgbe i bi n'obodo ndi ahụ ONYENWE ANYI Chineke gi na-enye gi, o buru na akuko esite n'otu obodo ndi a ruo gi nti si, ¹³ na ufodu ndi mmadu jogburu onwe ha eduhiela ndi obodo ha, na-asi, "Ka anyi gaa fee chi ndi ozo ofufe" (bu chi ndi i na-amaghi na mbu), ¹⁴ tupu i mee ihe obula, i ga-eburu uzo juo ase, juputa nke oma, ma nyochaputa ma okwu ahụ o bu eziokwu. O buru na o bu eziokwu na-achoputakwara n'ihe aru di otu a mere n'etiti unu, ¹⁵ i ghaghi ibuso obodo ahụ agha jiri mma agha gbuo ndi mmadu niile bi n'ime obodo ahụ. I ghaghi ibibi ya kpamkpam, ma ndi mmadu ma anu ulo ha. ¹⁶ Ihe nkwa niile i si n'obodo ahụ kwata ka i ga-ekpokota n'otu ebe, n'ama di n'etiti obodo ahụ. A ga-akpokwa ha niile oku, gbaakwa obodo ahụ niile oku, dika aja nsure oku nye ONYENWE ANYI bu Chineke unu. Ruo mgbe ebighi ebi, obodo ahụ ga-abu mkpomkpo ebe, a gaghị ewugharika ya ozo. ¹⁷ O dighi ihe ndi ahụ e debere nye mbibi nke e kwesiri ihu n'aka gi. Nke a ga-emekwa ka iwe oku ONYENWE ANYI daju, ka o gosikwa gi obi ebere. O ga-enwekwa omiko n'ahụ gi, meekwa ka i baa uba n'onuogu, dika o ji ihu iyi kwee nna nna gi ha na nkwa. ¹⁸ ONYENWE ANYI Chineke gi ga-eme ihe ndi a ma o buru na i na-erubere ya isi, na-edebekwa iwu ya niile, nke m na-enye gi taa, ma na-eme ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI Chineke gi.

14

Nri kwesiri oriri na ndi na-ekwesighi

¹ Unu onwe unu bu umu ONYENWE ANYI Chineke unu, ya mere unu egbula onwe unu mma, maobu kpuchapu agiri isi di nso nso egedege ihu unu n'ihhi onye nwuru anwu.* ² N'ihhi na onye di nso ka i bu nye ONYENWE ANYI Chineke gi. O bukwa gi ka ONYENWE ANYI horo site na ndi niile no n'elu uwa, i bu ihe oke onuahia nye ya.

³ Erila ihe obula m kwuru na o bu ihe ruru aru. ⁴ Ndi a bu anumanu unu ga-eri: ehi, aturu, na ewu, ⁵ na ele nta, na mgbada, na aturu ohia, na ewu ohia, ele ukwu, na anigo bi n'elu ugwu. ⁶ Anumanu obula ukwu ya wara njakpa, nke na-ataghari onu ka unu ga-eri. ⁷ Ma otu o di, n'etiti anu ndi ahụ na-ataghari nri maobu ndi ukwu ha wara njakpa, ndi a ka unu na-agaghi eri, inyinya kamel, na ewi maobu ewi nkume, na anu ndi ozo yiri ha, o bu ezie na ha na-ataghari onu, ma ha enweghi ukwu wara njakpa. Ha bu ihe na-adighi ocha nye unu. ⁸ Ezi bukwa anu na-adighi ocha; o bu

* **14:1** 14:1 Ihe ndi a bu usoro mmemme iru uju nke ndi na-eme omenaala. Lev 19:27-28

ezie na o nwere ukwu wara njakpa, ma o dighi ataghari nri. Unu agaghi emetula ozu ha aka maobu rie anu ha.

⁹ N'ime ihe niile e kere eke, di ndu, biri na mmiri, unu nwere ike iri nke obula nwere ntu na akpirikpa, ¹⁰ ma ihe obula nke na-enweghi ntu na akpirikpa, unu erila ha, n'ih na ha ruru aru.

¹¹ Unu ga-eri nnunu obula di ocha, ¹² ma unu agaghi eri ndi a: ugo, na udele, na udele ojii, ¹³ na ndagbu, na ogankwo, na ndagbu di iche iche, ¹⁴ na ugoloma obula di iche iche, ¹⁵ na enyi nnunu, na egbe abali, na nnunu oke osimiri, na egbe di iche iche, ¹⁶ na okwukwu nta, na okwukwu ukwu, na okwukwu nwere mpi, ¹⁷ na okwolo na udele, na komorant, ¹⁸ na ugbala, na utu di iche iche, na nnunu odu nta, na usu.

¹⁹ Umumu ahuhu niile na-eefe efe ruru aru nye unu, unu erila ha, ²⁰ Ma unu nwere ike iri umumu ahuhu ndi ahu nwere nku, ndi di ocha.

²¹ Unu erila anu obula nwuru anwu. Ma otu o si di, onye obia n'etiti unu nwere ike rie ya. I nwere ike inye ya, maobu resi ya onye ahu, ma erila ya, n'ih na onye di nsu nye ONYENWE ANYI Chineke gi ka i bu.

Esila nwa ewu maobu nwa aturu n'ime mmiri ara nne ya.

Onyinye otu uzọ n'uzọ iri

²² I ghaghi inye otu uzọ n'uzọ iri nke mkpuru ubi gi afọ niile. ²³ I ga-erikwa mkpuru ndi a n'ihu ONYENWE ANYI, bu Chineke gi, n'ebe ahu o ga-ahoputa ka o buru ebe obibi ya, i ga-anọ n'ebe ahu rie otu uzọ n'uzọ iri nke oka gi, na mmanya vaini ohuru gi, na mmanu oliv gi, na nwa mbu nke igwe ehi gi, na igwe ewu na aturu gi. Ihe e ji eme nke a bu ka i muta itu egwu ONYENWE ANYI Chineke gi ubochi ndu gi niile. ²⁴ O buru na ebe ONYENWE ANYI hoputara di anya, o burukwa na ONYENWE ANYI Chineke gi agoziela gi ruo na i pughi ibu otu uzọ n'uzọ iri gi gaa n'ebe ahu (n'ih na ebe ahu ONYENWE ANYI hoputara di anya), ²⁵ mgbe ahu, gbanwee otu uzọ n'uzọ iri nata olaocha, were olaocha ahu jee n'ebe ahu ONYENWE ANYI Chineke gi hoputara. ²⁶ Were olaocha ahu zuo ihe obula i chorọ: ehi, na aturu, na mmanya, maobu mmanya siri ike na-aba n'anya maobu ihe obula ozo nke i chorọ. Mgbe ahu, gi na ezinaulo gi ga-eri nri n'ihu ONYENWE ANYI Chineke gi, nuriakwa onu. ²⁷ Echefukwala ime ka ndi Livayi soro gi rie ihe i kpatara, n'ih na ha enweghi ihe nketa obula, maobu ihe ubi dika gi.

²⁸ N'ogwugwu afọ ato obula, i ga-eweta otu uzọ n'uzọ iri nke ihe ubi gi, chikota ha n'ebe a ga-echebe ha n'obodo gi, ²⁹ ka ndi Livayi, ndi na-enweghi ihe nketa n'etiti gi, na ndi obia, na ndi inyom di ha nwuru anwu, na umu mgbei niile no n'obodo gi, bia n'ebe ahu were nri ha ga-eri, rijuokwa afọ. N'uzọ di otu a, ONYENWE ANYI Chineke gi ga-agozi gi, goziekwa oru aka gi niile.

15

Afo inwere onwe

¹ N'ogwugwu afọ asaa obula, i ga-akagbu ugwo niile mmadu ji gi. ² Otu a ka a ga-esi mee ya: Onye obula e ji ugwo ga-akagbu ugwo niile onye Izrel ibe ya ji ya. O gaghi elekwa anya na onye agbataobi ya maobu nwanna ya ga-akwu ya ugwo ahu, n'ih na oge a na-ekwusa mgbaghara ugwo ONYENWE ANYI eruola. ³ Mgbaghara a erughi n'ebe ndi obia no, * ma i ghaghi ikagbu ugwo obula nwanna gi ji gi. ⁴ Otu o di, o kwesighi ka ndi ogbenye diri n'etiti gi, n'ih n'ala ahu ONYENWE ANYI Chineke gi na-enye gi ka inweta dika ihe nketa gi, o ga-agozi gi nke ukwu, ⁵ ma o buru na i rube isi nye ONYENWE ANYI Chineke gi, ma lezie anya debe iwu ndi a niile m na-enye

* **15:3** 15:3 Ndi obia kwesiri ikwu ugwo a, n'ih na ha adighi eso umu Izrel na-ahapu ala ha ka o zuo ike nye Onyenwe anyi, mgbe afọ asaa ruru. Ya mere, ha nwere ego ikwu ugwo ha ji. Lev 25:1-7

gị taa. ⁶ ONYENWE ANYỊ Chineke gị ga-agozi gị dika o kwere na nkwa. I ga-agbazinye otutu mba ego, i gaghi anọ n'ukọ! I ga-achi otutu mba, ma ha agaghi achi gị.

⁷ Ma mgbe i banyere n'ala ahụ ONYENWE ANYỊ Chineke unu na-enye gị, a si na e nwee onye ogbenye n'etiti gị, nke bu onye Izrel ibe gị, i gaghi emechi obi gị maobu kechie aka gị megide ya, ⁸ i ghaghi igbazinye ya ihe di ka o si choo. ⁹ Lezie anya ka i ghara inwe udi echiche ojojo a n'obi gị si, "Afo mgbaghara ugwo na-abia nso," n'ihia ya, i kechie obi gị ju ibinye nwanna gị no na mkpa ihe o chooro. O buru na onye ahụ no na mkpa akwaa akwa kpokuo ONYENWE ANYỊ, a ga-agu gị dika onye ikpe mmehie mara. ¹⁰ I ghaghi inye ha site n'afọ ofufu, meekwa nke a na-enweghi obi ilu, mgbe ahụ, n'ihia nke a, ONYENWE ANYỊ bu Chineke gị ga-agozi gị n'oru gị niile nakwa ihe niile nke i tinyere aka na ya. ¹¹ A ghaghi inwe ndi ogbenye n'etiti unu, o bu ya mere iwu a jiri di mkpa. Gbasapu aka n'ebe nwanna gị na n'ebe ndi ogbenye na ndi no na mkpa no.

Mmeso a na-emeso ndi ohu

¹² O buru na onye Hibru ibe gị, ndi nwoke maobu ndi nwanyi, eresi gị onwe ha, gbakwaara gị odibo afo isii, n'afọ nke asaa, i ghaghi ihapu ha ka ha nwere onwe ha. ¹³ Mgbe o hapuru ulo gị, ezipukwala ya n'aka efu! ¹⁴ I ga-esite n'igwe anu ulo gị, na n'ebe izocha oka gị, na n'ebe izocha vaini gị, nye ya onyinye puru iche iji si ya laa n'udo. Nye ya onyinye a dika ONYENWE ANYỊ Chineke gị si gozie gị. ¹⁵ Cheta na i buru ohu n'ala Ijpt ma ONYENWE ANYỊ bu Chineke gị gbaputara gị. O bu n'ihia ya ka m ji na-enye gị iwu a taa.

¹⁶ Ma o buru na ohu gị asi gị, "Achoghi m ihapu gị," n'ihia na o huru gị na ndi ulo gị n'anya, hukwa na ihe na-agara gị na ya nke oma, mgbe gị na ya no. ¹⁷ Were agiga kpopuo nti† ya n'onu uzo ulo gị. O ga-abukwara gị ohu ogologo ndu ya niile. Otu aka ahụ kwa ka i ga-eme ohu gị nwanyi.

¹⁸ Enwela obi mwute mgbe obula i na-ahapu ohu gị ka o nwere onwe ya, n'ihia na i ga-echeta na o ruuru gị oru afo isii, ihe i mefukwara erughi okara ihe i gaara eji goo ndi oru. ONYENWE ANYỊ Chineke gị ga-agozikwa gị n'ihe niile i na-eme.

Anu ulo e bu uzo muo

¹⁹ Nwa oke ehi obula maobu nwa aturu obula maobu nwa ewu obula e bu uzo muo n'ime igwe anu ulo gị ka i ga-edo nsọ nye ONYENWE ANYỊ Chineke gị, ejila nwa mbu nke ehi gị e buru uzo muo aru oru ubi, akpachakwala aji nwa ewu maobu nwa aturu obula e buru uzo muo di n'ime igwe ewu na aturu gị. ²⁰ Gị na ezinaulo gị ga-eri anu ndi a n'ihu ONYENWE ANYỊ Chineke gị afo obula n'ebe o hoputara. ²¹ Ma o buru na nwa anu obula e buru uzo muo nwere nkwaru, dika ngwuro maobu isi maobu nkwaru obula nke joro njo, i gaghi eji ya achu aja nye ONYENWE ANYỊ Chineke gị. ²² Kama, ka o buru ihe oriri nye ezinaulo gị n'ime ulo gị. Onye obula, ma ndi di ocha ma onye ruru aru n'oge ahụ ga-eri ya, dika onye obula puru iri anu ele maobu anu mgbada. ²³ Ma erila obara ya. Wusa ya n'ala dika mmiri.

16

Mmemme Ngabiga

¹ Debe onwa Abib* iche maka ime Mmemme Ngabiga ONYENWE ANYỊ Chineke gị, n'ihia na o bu n'onwa Abib ka ONYENWE ANYỊ Chineke gị mere ka i si n'ala Ijpt puta n'abalị. ² I ga-eji anu si n'igwe aturu na ehi gị churo ONYENWE ANYỊ Chineke gị aja ngabiga n'ebe ahụ ONYENWE ANYỊ ga-ahoputa dika ebe obibi nye aha ya. ³ Erila ya na achicha e ji ihe na-eko achicha mee, kama ubochi asaa ka i ga-eri achicha na-ekoghi

† 15:17 15:17 Ikpoku nti bu akara e ji amara onye bu ohu na mgbe ochie. * 16:1 16:1 Nke a bu n'etiti onwa ato na onwa ano n'afọ, dika anyi si agu afo nke anyi.

eko, ya bu, achicha ahuhu, iji cheta na i si n'ala Ijipt puta ngwangwa. Nke a ga-eme ka i nwee ike na-echeta mgbe i sitere n'ala Ijipt puta, ubochi niile nke ndu. ⁴ Ka ihe obula na-eko achicha ghara ibata n'ezinaulo gi abali asaa ndi ahụ. Unu ahapukwala anu obula unu churu n'aja n'oge uhuruchi nke ubochi mbu, noo ruo ututu.

⁵ I gaghi achu aja ngabiga n'obodo obula ONYENWE ANYI Chineke gi nyere gi, ⁶ kariakwa n'ebe ahụ ONYENWE ANYI Chineke gi hoputara dika ebe obibi nye ya ka i ga-anọ chuo ya. N'ebe ahụ ka i ga-achụ aja ngabiga gi n'oge uhuruchi, mgbe anwu dachara, n'oge mgbe dika oge ubochi ahụ i sitere n'Ijipt puta. ⁷ I ga-ahụ ya n'oku riekwa ya n'ebe ahụ ONYENWE ANYI bu Chineke ga-ahoputa. N'ututu, i galaghachikwa n'ulo ikwu gi. ⁸ Ubochi isii ka i ga-eri achicha na-ekoghi eko, n'ubochi nke asaa, nweenu mkpokota nye ONYENWE ANYI Chineke gi, arukwala oru obula.

Mmemme owuwe ihe ubi

⁹ Guputa izu asaa site na mgbe i malitere itinye mma iwe ihe ubi n'ukwu oka guzoro eguzo n'ubi gi. ¹⁰ Meenu Mmemme Izu Uka asaa nye ONYENWE ANYI, bu Chineke gi, site na inye onyinye afọ ofufu, n'usoro otutu ngozi ONYENWE ANYI bu Chineke gi ji gozie gi. ¹¹ O bu oge inuri onu nye gi na umu gi ndi ikom na ndi inyom, ndi ohu gi nwoke na nwanyi, ndi Livayi bi n'obodo gi, ndi obia, ndi na-enweghi nna na ndi inyom di ha nwuru bi n'etiti gi. Meenu nke a n'ihu ONYENWE ANYI Chineke gi, n'ebe ahụ o hoputara dika ebe obibi nye aha ya. ¹² Cheta na i buri ohu n'ala Ijipt, n'ihhi nke a, unu echefula iwu ndi a.

Mmemme ulo ikwu

¹³ Mmenu mmemme ulo Ikwu. Unu aghaghi ime ya ubochi asaa mgbe unu wechara ihe ubi, ya bu, mgbe unu chikotachara oka site n'ebe izocha oka, nakwa ebe izocha mmanya unu niile ¹⁴ O bu oge inuri onu, nye gi onwe gi, umu ndi ikom na ndi inyom gi, ndi odibo nwoke na nwanyi unu niile, ndi Livayi, ndi obia, umu mgbei na umu nwanyi niile di ha nwuru anwu ndi bi n'obodo gi niile. ¹⁵ A ga-eme mmemme a nye ONYENWE ANYI Chineke gi ubochi asaa n'ebe ahụ ONYENWE ANYI n'onwe ya hoputara. N'ihhi na ONYENWE ANYI Chineke gi ga-agozi ihe ubi gi niile, goziekwa akaoru gi niile, ime ka onu gi zuo oke.

¹⁶ Ugboro ato n'afọ ka ndi ikom unu niile aghaghi ibia chee onwe ha n'ihu Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI unu, n'ebe o ga-ahoputa: n'oge mmemme ndi a: Mmemme Achicha na-ekoghi eko, Mmemme Izu Uka asaa na Mmemme Ulo Ikwu. O dighi onye obula ga-agba aka efu bia n'ihu ONYENWE ANYI. ¹⁷ Onye obula ga-eweta onyinye dika o nwere ike na dika ONYENWE ANYI Chineke gi si gozie ya.

Ndi ikpe

¹⁸ I ga-ahoputa ndi ikpe, na ndiisi ozi n'ebo niile, na n'obodo obula ONYENWE ANYI Chineke gi na-enye gi. Ha ga-eme ka ezi ikpe diri ndi mmadu niile. ¹⁹ Ekpekwa ikpe aghughu, maobu kpee ikpe ile mmadu anya n'ihu. Erikwala ngari, n'ihhi na iri ngari na-eme ka anya onye amamihe kpuo isi, meekwa ka okwu onye aka ya di ocha gbagoo agbagoo. ²⁰ Gbasoo ikpe ziri ezi, mee ka ikpe ziri ezi digide, ka i diri ndu, nweta ala ahụ ONYENWE ANYI Chineke gi na-enye gi.

Ikpere arusi†

²¹ Amanyela oyiya osisi chi Ashera obula gi n'akuku ebe ichu aja i wuru nye ONYENWE ANYI Chineke gi. ²² Eguzokwala ogidi nkume obula n'ihhi na ha bu ihe ONYENWE ANYI Chineke gi kporo asi.

† 16:20 16:21 Ikpere chi ndi ozo

17

¹ Achurula ONYENWE ANYI bu Chineke gi ehi maobu aturu nwere nkwaru obula maobu ntupo. Onyinye di otu a bu ihe aru n'ebe o no.

² O buru na i nu na onye obula n'ime obodo ndi ahụ ONYENWE ANYI nyere gi, nwoke maobu nwanyi na-eme ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI Chineke gi ime ihe megidere ogbugba ndu ya, ³ o buru na onye ahụ efee chi ndi ozo, maobu kpozo isiala nye ha, maobu fee anwu, maobu onwa, maobu kpakpando nke mbara eluigwe bu ihe m na-enyeghi n'iwu, ⁴ o buru na e mere ka i maara n'ihe di otu a di maobu i nu ya, i ghaghi iju ase, nyochaa ya nke oma. O buru na ihe i nuru bu eziokwu, o buru n'ezie na e mere ihe aru di otu a n'ala Izrel, ⁵ kporo nwoke maobu nwanyi ahụ mere ihe ojojo di otu a, kpoputa ya n'onu uzọ ama obodo, tuo ya nkume, tugbuo ya. ⁶ Ma otu o si di, a gaghi eme ka onye ahụ nwuo site naani n'ama otu mmadu, kama o ga-anwu site n'ama mmadu abuo maobu ato gbara. ⁷ Ndi ahụ gbara akaebe n'isi ya ga-eburu uzọ tuo ya nkume, tupu mmadu niile esoro tugbuo ya. Site n'uzo di otu a, unu ga-ekpochapu ihe ojojo site n'etiti gi.

Ulo ikpe

⁸ O buru na unu enwee okwu siri ike na mkpebi, dika igbu ochu, maobu okwu na uka metutara mmadu, maobu ilu ogu nke mmeru ahụ daputara n'ime ya, ihe unu ga-eme bu iweta ikpe ahụ n'ebe obibi ONYENWE ANYI Chineke gi hoputara, ⁹ n'ihu ndi nchujaja, bu ndi Livayi na onye no n'ochi ikpe n'oge ahụ ka ha ghubie ikpe ahụ. ¹⁰ I ga-emekwa dika mkpebi ha nyere gi n'ebe ahụ ONYENWE ANYI ga-ahoputa. Lezie anya hu na i mezuru ihe niile dika ha si tuziere gi aka. ¹¹ Mee dika iwu ha ziri gi si di, na dika mkpebi ha nyere gi si di. Ewezugala onwe gi site n'okwu ha nyere gi n'uzo obula ¹² Ma onye ahụ ledara onye nchujaja na onye ikpe ahụ a hoputara ije ozi nye ONYENWE ANYI Chineke gi ga-anwu. Unu ga-esi n'ala Izrel wezuga ihe ojojo di otu ahụ. ¹³ N'uzo di otu a, mmadu niile ga-anu ihe mere onye ahụ nupuru isi, ha ga-atu egwu ghara ibu ndi mpako.

Inwe eze

¹⁴ Mgbe i banyere n'ala ahụ ONYENWE ANYI Chineke gi na-enye gi, merie ndi bi n'ime ya, biri n'ime ya, i nwere ike malite ichi n'obi gi si, "Anyi kwesiri inwe eze dika mba ndi ozo niile di anyi gburugburu." ¹⁵ O si otu a diri, lezie anya hu na onye i ga-eme eze bu onye ahụ ONYENWE ANYI Chineke gi ga-ahoputa. Onye ahụ aghaghi ibu onye Izrel n'ihu na i kwesighi ime onye mba ozo eze ka o chia gi. ¹⁶ Hu na eze ahụ i hoputara enweghi otutu inyinya. Eze ahụ ekwesikwaghi izipu ndi ga-aga Ijpt izuputara ya otutu inyinya ozo, n'ihu na ONYENWE ANYI agwala gi si, "I gaghi alaghachi Ijpt ozo." ¹⁷ Eze ahụ agaghi enwe otutu nwunye, n'ihu na nke a ga-eme ka obi ya si n'ebe ONYENWE ANYI no puo. O gawkaghi ababiga uba oloacha na oloed oke.

¹⁸ Mgbe o nokwasiri n'ocheeze dika eze, o ga-esite n'akwukwo iwu a ndi nchujaja bu ndi Livayi na-edebe, deputara onwe ya iwu a metutara obibi ndu ndi eze. ¹⁹ Ihe ahụ o deputara ka o ga-agu mgbe niile na ndu ya. Nke a ga-eme ka o muta itu egwu ONYENWE ANYI Chineke ya, na igbaso ihe niile di n'iwu na ukpuru ndi a. ²⁰ Igu akwukwo iwu a mgbe niile ga-eme ka o mata na o nweghi uzo o si di elu karia umunna ya. O ga-emekwa ka o ghara iwezuga onwe ya site n'iwu a n'uzo obula. Mgbe ahụ, ya onwe ya, na umu umu ya ga-achị alaeze Izrel ogologo oge.

18

Ihe nketa ndi nchujaja na ndi Livayi

¹ Ndi nchụaja bu ndi Livayi, na ndi ebo Livayi niile agaghị enwe oke maọbu ihe nketa ọbụla dika ebo ndi ọzọ n'Izrel. Ihe onyinye ichu aja niile e wetara n'ihu ONYENWE ANYI site n'oku bu ihe nketa ha. ² Ha agaghị enwe ihe nketa ọbụla n'etiti umu Izrel ndi ọzọ, n'ih i na ONYENWE ANYI aburula ihe nketa nke ha dika o kwere ha na nkwa.

³ Nke ga-abu oke ruuru ndi nchụaja n'ebe ndi mmadu no, n'ebe ndi na-achụ aja, site n'anụ ehi maọbu aturu: a ga-enye onye nchụaja ubu aka ya, agba ya abuo na afo ya. ⁴ Ha ga-enwetakwa mkpuru mbu nke owuwe ihe ubi unu, ya bu, oka mbu unu, mmanya vaini ohuru unu, mmanu oliv unu na aji mbu a kpuchaputara site n'ahu igwe aturu unu. ⁵ N'ih i na ONYENWE ANYI Chineke unu ahoputala ebo Livayi na umu umu ha site n'ebo niile nke Izrel ka ha buru ndi ga-eguzo jee ozi n'ihu ONYENWE ANYI oge niile.

⁶ Onye Livayi ọbụla si n'ebe o bi kwapu gaa biri n'obodo ọzọ n'Izrel nwere ike ije n'ebe ichu aja ONYENWE ANYI hoputara, ⁷ o ga-eje ozi n'aha ONYENWE ANYI bu Chineke ya dika umunna ya ndi Livayi na-eje ozi n'ihu ONYENWE ANYI. ⁸ O ga-esokwa keta oke a na-ekenye ndi Livayi bi n'obodo ahụ, n'agbanyeghi na o na-enweta ego site n'orire e rere ihe onwunwe ezinaulo ya.

Ikpere arusi

⁹ Mgbe i banyere n'ala ahụ ONYENWE ANYI Chineke gi na-enye gi, amutakwala ime omume aru dika ndi mba bi n'ala ahụ. ¹⁰ Ka a hapu ichota onye ọbụla n'etiti gi nke na-ewere nwa ya nwoke maọbu nwanyi nye ka a kpo ya oku n'ih i ichuru chi ndi mba ọzọ aja. Ka onye Izrel ọbụla ghara ibu onye na-aju mmuo ase maọbu onye mgbaasi maọbu na-agba aja, ¹¹ maọbu onye na-aku mmadu ibe ya ogwu, maọbu onye na-aju mmuo ojo ase, maọbu dibia afa maọbu onye na-aju ase site n'aka ndi nwuru anwu. ¹² Onye ọbụla na-eme ihe ndi a bu onye ONYENWE ANYI kporo asi. O bukwa n'ih i ihe aru ndi a ka ONYENWE ANYI Chineke gi ji na-achupu ndi bi n'ala a. ¹³ I ghaghị ibu onye zuruoke n'uzo niile n'ihu ONYENWE ANYI Chineke gi.

Onye amuma nke ga-abia

¹⁴ Mba ndi i na-aga inweta ala ha bu ndi na-aju ase site n'aka ndi mgbaasi na ndi na-agba aja, ma ONYENWE ANYI Chineke gi anabataghi na i ga-eme ihe di otu ahụ. ¹⁵ Kama ONYENWE ANYI Chineke gi ga-eme ka onye amuma nke di ka m biliere unu site n'etiti unu, site n'etiti ndi unu bu Izrel. O bu ya ka unu ga-ana nti. ¹⁶ N'ih i na nke a bu ihe gi onwe gi rioro ONYENWE ANYI bu Chineke gi n'ugwu Horeb, n'ubochi mkpokota ahụ. I kwuru si, "Anyi achoghi inu olu ONYENWE ANYI maọbu hu oku ahụ di egwu anya ọzọ, ka anyi ghara inwu."

¹⁷ N'ih i ya, ONYENWE ANYI gwara m okwu si m, "The ha kwuru di mma. ¹⁸ Aga m eme ka onye amuma bilie n'etiti ha, onye Izrel dika gi. Aga m agwa ya ihe o ga-ekwu, okwu niile m tinyere n'onu ya ka o ga-agwa ha. ¹⁹ Onye ọbụla juru ige nti n'okwu m niile nke onye amuma ga-agwa ha n'aha m ka mu onwe m ga-emesi ike. ²⁰ Ma onye amuma ọbụla sitere na nganga obi ya kwuo okwu n'aha m, bu okwu nke m na-ezighi ya ka o kwuo, ga-anwu, maọbu onye amuma ọbụla nke kwuru okwu n'aha chi ndi ọzọ, onye amuma ahụ ga-anwukwa."

²¹ I nwere ike ikwu n'obi gi si, "Olee otu anyi ga-esi mata na okwu e kwuru si n'aka ONYENWE ANYI n'ezie?" ²² Otu a ka unu ga-esi mata, o buru na ihe onye amuma buru n'amuma n'aha ONYENWE ANYI emezughi, okwu ahụ esighi n'ebe ONYENWE ANYI no bia. O bu okwu onye amuma ahụ cheputara kwuo n'onwe ya. Unu atula ya ujo.

¹ Mgbe ONYENWE ANYI Chineke gi bibiri mba ndi ahụ nwe ala ahụ o na-enye gi, mgbe i chupuru ha bichie n'obodo ha nakwa ulo ha niile, ² mgbe ahụ, kewaputa* obodo ato n'ala ahụ ONYENWE ANYI Chineke gi na-enye gi inweta, doo ha iche. ³ Kewaa ala ahụ ONYENWE ANYI Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa uzọ ato ka otu obodo mgbaba diri n'otu akuku. Wuzie uzọ e si aga n'obodo ndi a ka o diri onye na-agba oso mfe igbaje n'ebe ahụ.

⁴ Nke a bu iwu banyere onye obula gburu mmadu gbaba n'ebe ahụ maka izere ndu. O buru na mmadu esite na-amaghi ama gbuo onye agbataobi ya, bu onye o na-akpoghi asi n'oge gara aga, o ga-agbaba n'obodo ahụ n'ihu ize ndu ya. ⁵ O buru na mmadu na ibe ya agaa n'ohia iwa nku ma isi anyuike ya esite n'osisi ya dapu dagbuo nwoke ahụ so ya gaa iwa nku, nwoke ahụ na-awa nku ga-agbala n'ime otu obodo ndi a ichebe ndu ya. ⁶ Ma o bughu otu a, onye ahụ na-agba ugwo ochu ga-esite n'onuma juru ya obi chuo nwoke ahụ oso, chukwute ya, gbuo ya ma o buru na obodo mgbaba ahụ adiri n'ebe di anya, o bu ezie na nwoke ahụ abughu onye kwesiri onwu, ebe o bu na o siteghi n'ekworo gbuo onye o gburu. ⁷ O bu nke a mere m ji nye unu iwu ka unu weputara onwe unu obodo mgbaba ato.

⁸ O buru na ONYENWE ANYI Chineke gi emee ka oke ala gi saa mbara dika o nuuru nna nna gi ha n'iyi na o ga-eme, o burukwa na o nye gi ala niile dika o kwere na nkwa, ⁹ n'ihu na i leziri anya gbasoo iwu ndi a m nyere gi taa ihu ONYENWE ANYI Chineke gi n'anya, na ije ije dika uzọ ya si di, mgbe ahụ, i nwere ike hoputa obodo ato oso, nke ga-abu obodo izere ndu. ¹⁰ N'uzo di otu a, i ga-enwe ike gbochie onwu ndi aka ha di ocha. Obara onye na-adighi ihe o mere agaghi adikwa gi n'isi, n'ala ahụ ONYENWE ANYI Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa.

¹¹ Ma o buru na nwoke obula echere onye o kporo asi n'uzo, gbuo ya, mesia gbara oso gaa n'ime otu obodo ndi a, ¹² ndi okenye obodo ya ga-ezi ndi mmadu ka ha gaa kputa ya site n'ebe ahụ. Ha ga-ewerekwa ya nyefee n'aka onye ga-aboro onye ahụ nwuru anwu obo, ka o gbuo ya. ¹³ Emerela ya ebere. I ghaghi ikpochapu site n'Izrel ikpe omuma nke so iwufu obara ndi aka ha di ocha, ka ihe gaara gi nke oma.

¹⁴ Mgbe i batara n'ala ahụ ONYENWE ANYI Chineke gi na-aga inye gi dika ihe nketa, ehigharila oke ala onye agbataobi gi n'ala ahụ enyere gi inweta.

Ndi akaebe

¹⁵ Amala onye obula ikpe mmehie n'ihu ama otu onye gbara. E kwesiri inwe ndi akaebe abuo, maobu ato tupu a maa mmadu ikpe.

¹⁶ O buru na onye obula achoo imegide onye oso site n'igba ama ugha, ¹⁷ a ga-eduru mmadu abuo ahụ bia n'ihu ONYENWE ANYI na n'ihu ndi nchujaja na ndi ikpe na-aruru n'oge ahụ. ¹⁸ Ndi ikpe ga-enyocha okwu ahụ nke oma. O buru na a choputa na onye akaebe ahụ gbara ama ugha, ¹⁹ o ga-ata ahuhu ahụ nwoke ahụ o gbagidere akaebe gaara ata. N'uzo di otu a, i ga-ekpochapu ndi ojoo site n'etiti gi. ²⁰ Ndi niile nuru ya ga-atu egwu, ha agaghi emekwa ihe ojoo di otu ahụ oso. ²¹ Emekwala ebere obula. Ndu laara ndu, anya laara anya, eze laara eze, aka laara aka, ukwu laara ukwu.

20

Ibu agha

¹ Mgbe i puru ibuso ndi iro gi agha, o buru na i lee anya hu na ndi iro gi nwere otutu inyinya, ugbo agha na ndi agha di ukwu n'onuogugu kari gi, unu atula egwu, n'ihu na ONYENWE ANYI Chineke gi, onye ahụ mere ka i si n'ala Ijpt puta n'udo, nonyeere

* **19:2** 19:2 Obodo ato Ndi a bu obodo ato oso tinyere ndi mbu e kewaputarala n'owuwa anyanwu Jordan n'ihu ize ndu. Ndi a gaadi n'ebe odida anyanwu nke Jordan.

gị. ² Tupu agha ebido, otu onye nchụaja ga-eguzo n'ihu ndị agha Izrel gwa ha okwu si, ³ "Geenu ntị, unu ndị Izrel, taa, unu na-apụ ibuso ndị iro unu agha. Unu atụla egwu. Unu atụla ụjọ. Ka obi unu gharakwa ida mba. ⁴ N'ihina na ONYENWE ANYỊ Chineke unu ga-eso unu gaa, ọ ga-alurū unu oḡu imegide ndị iro unu, ọ ga-enyekwa unu mmeri."

⁵ Mgbe ahụ, ndị ọchịagha ga-esi otu a gwa ndị agha Izrel okwu si ha, "O nwere onye ọbụla n'ime unu wuru ụlọ ọhụrụ ọ na-edobeghị nsọ nye ONYENWE ANYỊ? Ka onye di otu a laghachi n'ụlọ ya. Ka onye ahụ ghara inwū n'agha hapụ ụlọ ya, ka nwoke ọzọ doo ya nsọ nye ONYENWE ANYỊ! ⁶ Ọ di nwoke ọbụla kuru ubi vaini ọhụrụ nke ọ na-esitebeghị n'ime ya ghọọ mkpuru ọbụla? Ya laa, ka ọ ghara inwū n'agha, hapuru ya onye ọzọ nke ga-eri mkpuru si na ya! ⁷ Ọ di nwoke nwere nwaagboghọ o kwere nkwa na ọ ga-alu? Ya laa, gaa luọ nwanyi! N'ihina na ọ buru na ọ nwuo n'agha, nwoke ọzọ ga-alu ya." ⁸ Mgbe ahụ, ndị ọchịagha ahụ ga-ekwukwa si, "Ọ di onye egwu na-atu? Ọ buru na o nwere onye ụjọ na-atu, ya laghachi n'ụlọ ya ka itụ ụjọ ya hapụ ijide ndị ọzọ." ⁹ Mgbe ndịisi agha gwachara ndị agha ha okwu ndi a, ha ga-ahoputa ndịisi ga-achikota usuu ndi agha.

¹⁰ Mgbe i biaruru obodo ọbụla nso ibuso ya agha, i ga-ebu ụzọ kpoo ndi bi n'ime ya oku, maka ime udo. ¹¹ Ọ buru na ha anabata ime udo, megheere gi onu ụzọ ama ha, ndi niile bi n'ime obodo ahụ ga-aburu gi ndi oru na-agbakwara gi odibo. ¹² Ma ọ buru na ha ekweghi ime udo, luso gi agha, mgbe ahụ, ndi agha gi ga-agba ya gburugburu. ¹³ Mgbe ONYENWE ANYỊ Chineke gi nyefere gi ya n'aka, were mma agha gbuo nwoke ọbụla no n'ime ya. ¹⁴ Ma umu nwanyi niile na umuntakiri niile, anu ulo niile na ihe nkwatera niile nke ndi obodo ahụ ka i ga-edebere onwe gi. I ga-ewerekwa ihe nkwatera nke ONYENWE ANYỊ Chineke gi nyere site n'aka ndi iro gi mee ihe di gi mma. ¹⁵ Iwu ndi a metutara naani mmeso i ga-emeso obodo ndi tere anya. O metutaghi obodo ndi na-adighi n'ime mba ndi a di nso.

¹⁶ Ma otu ọ di, n'obodo niile ndi ahụ ONYENWE ANYỊ Chineke na-enye gi dika ihe nketa, o nweghi ihe ọbụla na-eku ume i ga-ahapu ndu. Laa ihe niile na-eku ume n'iyi. ¹⁷ I ghaghi ila obodo ndi a n'iyi: obodo ndi Het na nke ndi Amorit, nke ndi Kenan na nke ndi Periz, nke ndi Hiv na nke ndi Jebus, dika ONYENWE ANYỊ Chineke gi nyere gi n'iwu. ¹⁸ Ma ọ bughị otu a, ha ga-akuziri gi ime ihe ndi ahụ niile ruru aru ha na-eme mgbe ha na-efe chi ha di iche iche, mee ka i mehie megide ONYENWE ANYỊ Chineke gi.

¹⁹ Mgbe i nochibidoro obodo ọbụla ogologo oge, na-ebu agha megide ya maka iwere ya, ebibila osisi na-amị mkpuru di n'ime ya site n'iji anyuike gbutuo ha. N'ihina na i nwere ike rie mkpuru osisi ha, egbutula ha. Osi di n'ohia ha ọ bu ndi mmadu, na i ga-anochibido ha? ²⁰ Naani osisi na-adighi amị mkpuru ka i ga-egbutu, nke a na-adighi eri mkpuru ya eri. Jiri ha meere onwe gi ngwa oḡu, dika ubibi, na nkwasu, na ihe unu ji etitu mgbidi obodo ahụ.

21

Onwu amaghi ihe kpatara ya

¹ Mgbe i batara n'ala ahụ ONYENWE ANYỊ Chineke gi na-enye gi inweta, biri n'ime ya, ọ buru na i hu otu onye e gburu egbu ka ọ togbọ n'ime ohia, ma i maghi onye gburu ya, ² ndi okenye gi, na ndi ikpe ga-aputa, tuo idi anya nke obodo niile di gburugburu ohia ahụ, site n'ebe ahụ onye ahụ e gburu egbu togbọ. ³ Ndi okenye obodo ahụ ga-ewere nwa nne ehi a na-ejibeghi ruo oru, maobu nyara yoku ọbula ⁴ ha ga-eduru ya gaa na ndagwurugwu nke mmiri na-eru n'ime ya, ndagwurugwu a na-egwuzebeghi mgbe ọbula iru oru ubi n'ime ya, nke a na-akughi mkpuru n'ime ya, gbajie olu nwaagboghọ ehi ahụ n'ebe ahụ. ⁵ Ndi nchujaja, umu Livayi, ga-abia, n'ihina na ONYENWE ANYỊ Chineke gi ahoputala ha ka ha buru ndi na-ejere ya ozi. Ha ka ọ

họpụtakwara ikwupụta ngozi n'aha ONYENWE ANYI, na ikpe niile metụtara mmeru ahụ. ⁶ Mgbe ahụ, ndị okenye niile nke obodo ndị ahụ dīkarisiri ozu ahụ nso, ga-akwọ aka ha n'elu nwaagboghọ ehi ahụ,* nke ahụ a gbajiri olu n'ime ndagwurugwu ahụ. ⁷ Ha ga-ekwuputa si, "Aka anyi dī ọcha, ọ bughị anyi gburu nwoke a, anyi amakwaghị onye gburu ya. ⁸ ONYENWE ANYI, kpuchiere ndi gi Izrel mmehie ha, bu ndi gi i gbaputara. Agula ndi gi dika ndi ikpe mara n'ihu onwu nwoke a na-emeghi ihe ojoo." Otu a ka a ga-esi kpuchie mmehie n'ihu mwufu ọbara ahụ. ⁹ N'uzo di otu a, ka i ga-esi wezugara onwe gi ikpe omuma gaara abu nke gi n'ihu ọbara onye ahụ nwuru anwu, ebe o bu na i meela ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI.

Ilu ndi inyom a dotara n'agha

¹⁰ Mgbe i puru ibuso ndi iro gi agha, o buru na ONYENWE ANYI Chineke gi emee ka i merie ndi iro gi, dota ufodu n'ime ha n'agha, ¹¹ o buru na i hu nwaagboghọ mara mma nke masiri gi n'etiti ndi a dotara n'agha, i nwere ike iduru ya ka o buru nwunye gi. ¹² I ga-akpobata ya n'ulo gi, mee ka o kpucha agiri isi ya, bekwaa mbo ya niile, ¹³ yipu uwe ahụ o yi mgbe e jidere ya. O ga-anodu n'ulo gi ruo uju n'ihu nna ya na nne ya otu onwa. Emesia, i nwere ike ibakwuru ya ghoo di ya, ya onwe ya ga-aghokwa nwunye gi. ¹⁴ O buru na ihe ya amasikwaghị gi, i ga-ahapu ya ka o gaa ebe obula o choro. I gaghi ere ya n'onu ego obula maobu kpasi ya agwa dika ohu, ebe o bu na i wedala ya n'ala site n'ihu oto ya anya.

Oke ruru okpara

¹⁵ O buru na nwoke luru ndi inyom abuo, ma hu otu n'ime ha n'anya kariya nke ozo, o burukwa na ndi inyom abuo ahụ mutara ya umu ndi ikom, ma nwanyi ahụ o kporo asi buuru uzo muta nwa nwoke, ¹⁶ mgbe nwoke ahụ na-eke ihe onwunwe ya, o gaghi ewere oke ruuru okpara ya, nke nwanyi ahụ o kporo asi mutara kenye nwa nwoke nke nwanyi ahụ o huru n'anya muru. ¹⁷ O ga-anabata nwa nwoke nke nwanyi ahụ o na-ahughi n'anya mutara di ka okpara, nye ya, oke abuo site n'ihe niile o nwere. N'ihu na nwoke ahụ bu mmalite ume ya, onodu nke i bu okpara bukwa nke ya.

Nwa isiike

¹⁸ O buru na nwoke amuta nwa nwoke na-eme isiike, nke na-enupu isi, onye na-adighi ege nna ya na nne ya nti, o buladi mgbe ha doro ya aka na nti. ¹⁹ Nne ya na nna ya ga-eduru ya gaa n'ihu ndi okenye, n'onu uzo ama obodo ha. ²⁰ Ha ga-agwa ndi okenye obodo ahụ, "Nwa anyi nwoke a na-eme isiike, na-enupu isi, o dighi ege nti n'olu anyi. O bu onye mmefu na onye na-anubiga mmanya oke." ²¹ Ndi ikom niile nke obodo ahụ ga-ewere nkume tugbuo ya. N'uzo di otu a, unu ga-ekpochapu ihe ojoo ahụ n'etiti unu. Ndi Izrel niile ga-anu ihe mere, ujo ga-atukwa ha.

Iwu di iche iche

²² O buru na nwoke obula emee ihe ojoo kwesiri onwu, o buru na e kpee ya ikpe onwu, kwugbuo ya n'osisi, ²³ unu agaghi ahapu ozu ya ka o digide n'elu osisi abali ahụ niile. Huru na e liri ya n'otu ubochi ahụ, n'ihu na onye obula a kwubara n'elu osisi bu onye Chineke buru onu. Emerula ala ahụ ONYENWE ANYI Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa.

22

¹ O buru na i hu ehi, maobu aturu nwanna gi ka o na-akpafu, emela dika a ga-asi na i hughi ya, jide ya, kpulaara ya onye nwe ya. ² O buru na i maghi onye nwe ya, maobu na nwanna gi ebighi nso, were ya laa n'ulo gi, hapu ya n'ebe ahụ tutu onye

* 21:6 21:6 Omume di otu a, ziputara na ha bu ndi aka ha di ọcha n'onwu onye ahụ e gburu.

nwe ya achowa ya, mgbe ahụ ka ị ga-ewere ya nyeghachi ya. ³ Otu a kwa ka ị ga-eme ma ị hụ ịnyinya ibu nwanna gị, maọbụ uwe, maọbụ ihe ọbụla ị ga-atụtuta. Were ya debere onye nwe ya.

⁴ Ọ bụrụ na ị hụ ịnyinya ibu, maọbụ ehi nwanna gị ka ha dara n'uzo, elela anya n'ebe ozo, gaa nyere ya aka bulie ya.

⁵ Nwanyị ekwesighi iyi uwe ndi ikom, nwoke agaghị eyikwa uwe ndi inyom. N'ihina ihe aru ka o bu n'anya ONYENWE ANYI Chineke gi.

⁶ Ọ bụrụ na ị hụ akwu nnunu togbọ n'ala, maọbụ nke di n'elu osisi, o burukwa na o bu nnunu nke no n'elu umu ya, maọbụ n'elu akwa ya, ewerela nne na umu nnunu ya. ⁷ Hapu nne nnunu ka o laa, ma were naani umu ya. Ihe ga-agakwara gi nke oma n'ihina ya, ị ga-enwekwa ndu ogologo.

⁸ *Mgbe i wuru ulo, wuokwa ihe mgbochi gburugburu elu ya, nke ga-eme ka onye obula ghara isi n'elu ya dapu, si otu a wetara ulo na onye nwe ya ikpe omuma nke iwufu obara.

⁹ Akula udi mkpuru abuo n'ubi vaini gi. O buri na i mee otu a, ihe okuku ndi a, na mkpuru ha miri ga-abu ihe ruru aru.

¹⁰ Ejikola ehi na ịnyinya ibu maka ido ihe e ji ako ala ubi.

¹¹ Eyila uwe e ji uzo ihe abuo kpa, dika uwe aji anu na ogho ocha kpa.

¹² I ga-akpanyere onwe gi ihe ogho akpara akpa, n'akuku ano nke uwe mgbokwasigi.

Mmekorita nwoke na nwanyi

¹³ Ọ buri na nwoke aluo nwaagboghọ, mesie mgbe o dinakwuru ya kpebie n'obi ya na o chokwaghi ilu ya ozo, ¹⁴ o buri na nwoke a ekwutoo nwaagboghọ ahụ, mebie aha ya kwuo na nwaagboghọ ahụ amatalari nwoke tupu ha abuo aluo, ¹⁵ nne nwaagboghọ ahụ, na nna ya, ga-ewere ihe ga-egosi na nwa ha amabeghi nwoke gaa n'ihu ndi okenye obodo ahụ, n'onu uzo ama. ¹⁶ Nna nwaagboghọ ahụ ga-agwa ndi okenye, "Enyere m nwoke a nwa m nwanyi dika nwunye, ma ugbu a, o chokwaghi ilu ya. ¹⁷ Ugbu a, o boola ya ebubo ihere, si, 'Achoputaghi m ihe obula n'ahu nwa gi nwanyi a ihe na-egosi na o maghi nwoke.' Ma nke a bu ihe ngosi na ada anyi amaghi nwoke." Mgbe ahụ ndi muru ya ga-agbasapu akwa ahụ n'ihu ndi okenye obodo ahụ. ¹⁸ Ndi okenye obodo ahụ ga-akporo nwoke nyekwa ya ahuhu. ¹⁹ Ha ga-emekwa ya ka o kwuo nna nwaagboghọ ahụ nari shekel olaocha, n'ihina na o boro nwaagboghọ Izrel na-amaghi nwoke ebubo ugha. Nwaagboghọ ahụ ga-anogide buru nwunye nwoke ahụ. Nwoke ahụ agaghị achupukwa ya ubochi ndu ya niile.

²⁰ Ma o buri na ebubo nwoke ahụ bu eziokwu, na achoputaghi ihe gosiri na nwaagboghọ ahụ amaghi nwoke. ²¹ A ga-eduru nwaagboghọ ahụ puta n'onu uzo ulo nna ya, n'ebe ahụ ka ndi ikom obodo ya ga-anu were nkume tugbuo ya. N'ihina na o mere ihe ihere jogburu onwe ya n'Izrel, site n'ibi ndu akwuna mgbe o ka no n'ulo nne ya na nna ya. I ghaghị ikpochapu ihe ojoo ahụ site n'etiti unu.

²² Ọ buri na e jide nwoke ebe ya na nwunye onye ozo dina, ma nwoke ahụ dinara ya ma nwanyi ahụ o dinara aghaghị inwu. N'uzo di otu a, ị ga-ekpochapu ihe ojoo a site n'Izrel.

²³ Ma o buri na nwaagboghọ na-amaghi nwoke a na-alu alu na nwoke ozo edinakoo n'ime obodo, ²⁴ ya na nwoke ahụ ka a ga-eduru gaa n'onu uzo ama obodo, were nkume tugbuo ha n'ebe ahụ, ka ha nwuo, nwaagboghọ ahụ ga-anwu n'ihina na o tighi mkpu, ma nwoke ahụ ga-anwu n'ihina na o mebiela nwunye nwoke ibe ya na-achọ ilu. Unu aghaghị ikpochapu ihe ojoo site n'etiti unu.

* **22:8** 22:8 Iwu a bu ihe di mkpa n'ihina na elu ulo ha na-adi larii, nke bu na mmadu nwere ike ijeghari n'ebe ahụ, maobu dinaa ala n'abalị n'oge okpomoku.

²⁵ Ma ọ bụrụ na nwoke ezute nwaagboghọ na-amaghị nwoke a na-alụ alụ n'ohia, were ike mee ka ha abụọ dina, ọ bụ naanị nwoke ahụ ga-anwụ. ²⁶ Aka nwaagboghọ ahụ dị ọcha, ọ dighị mmehie o mere nke ikpe onwụ ji adiri ya, n'ihị na onodu ya dị ka onodu mmadu ahụ onye iro ya biakwasiri na mberede gbuo ya. ²⁷ A puru i si na nwaagboghọ ahụ tiri mkpu ma ọ dighị onye no inaputa ya.

²⁸ Ọ bụrụ na nwoke obula ejiri ike jide nwaagboghọ na-amaghị nwoke, nke nwoke obula na-ekwebeghi nkwa ilu, mee ka ha abụọ dinaa, ²⁹ nwoke ahụ ga-akwụ nna nwaagboghọ ahụ iri shekel olaocha ise. Ọ ga-alukwa nwaagboghọ ahụ n'ihị na o mebiela ya. Ọ gakwaghị achupu ya ubochi niile nke ndu ya.

³⁰ Nwoke obula agaghị alu nwunye nna ya, n'ihị na ọ bụ nwunye nna ya. Ime ihe di otu a bu imeru ihe ndina nna ya.

23

Ndi na-agaghị esonye na mkpokota ahụ

¹ Nwoke obula echipara mkpuru amu ya, maobu nke e bipuru mkpuru amu ya, agaghị esonye na mkpokota ONYENWE ANYI.

² Nwa obula a mutara site n'ikwa iko agakwaghị esonye na mkpokota ONYENWE ANYI, umu umu ya, ruo n'ogbo nke iri, agakwaghị esonye na mkpokota ONYENWE ANYI.

³ Onye Amon, maobu onye Moab, agaghị esonye na mkpokota ONYENWE ANYI, ọ buladi ruo n'ogbo nke iri ha. ⁴ N'ihị na ha e jighi achicha na mmiri bia zute unu n'uzo mgbe unu si Ijpt puta, ha goro Belam, nwa Beoa, onye si Petu nke di na Aram Naharaim, ka ọ buo unu onu. ⁵ Ma ONYENWE ANYI Chineke gi egeghi Belam nti, kama ONYENWE ANYI Chineke gi gbanwere ibu onu ahụ mee ka ọ ghooro gi ngozi, n'ihị na ONYENWE ANYI Chineke gi huru gi n'anya. ⁶ Achola udo ndi Amon na Moab, na odimma ha ubochi ndu gi niile ruo mgbe ebighi ebi.

⁷ Ma eledala ndi Edom anya, n'ihị na ndi Edom bu umunna unu. Unu eledala ndi Ijpt anya, n'ihị na unu biri dika ndi obia n'ime ala ha. ⁸ Umu a ga-amuru ha n'ogbo nke ato ha nwere ike ibata na mkpokota nke ONYENWE ANYI.

Adighi ocha n'omuma ulo ikwu

⁹ Mgbe unu mara ulo ikwu unu maka ibu agha megide ndi iro unu, wezuganu onwe unu site n'ihe obula na-adighi ocha. ¹⁰ Nwoke obula n'etiti gi nke na-adighi ocha site n'inyu mkpuru nwa n'ahu ya n'abali, ga-apu gaa nodu n'azu omuma ulo ikwu. ¹¹ Ọ ga-anọ n'ebe ahụ ruo uhuruchi, emesia, ọ ga-asa ahụ ya loghachi n'ulo ikwu n'anyasi.

¹² I ga-enwekwa otu ebe ndi gi ga-anọ jee n'ogwe ga-adi n'azu omuma ulo ikwu. ¹³ Onye obula n'ime unu ga-enwe shovel dika otu n'ime ngwa agha ya. Mgbe obula kwa o jere n'ogwe, ọ ga-eji ya gwuo ala kpochie nsi ọ nyuru. ¹⁴ Ulo ikwu gi ga-adi nsọ, n'ihị na ONYENWE ANYI Chineke gi na-ejeghari n'etiti gi ichebe gi, na inaputa gi site n'aka ndi iro gi. ONYENWE ANYI achoghi ihu ihe obula na-adighi mma n'anya, ka ọ ghara ilaghachi azu iso gi.

Iwu ndi ozo

¹⁵ Ọ bụrụ na ohu esite n'aka onye nwe ya gbakwute unu, akwagidela ya ka ọ loghachi, ¹⁶ hapu ya ka o biri n'etiti gi n'ime obodo obula masiri ya, emegbukwala ya.

¹⁷ Ọ dighi nwoke maobu nwanyi, onye Izrel ga-aghọ akwuna ulo arusi. ¹⁸ I gaghị ewebata n'ulo ONYENWE ANYI Chineke gi, onyinye obula site n'ego nwanyi na-agba akwuna kpatara, maobu site n'ego nwoke ahụ na-edebe onwe ya dika akwuna nye

ndị ikom ibe* ya kpatara, iji mezuo nkwa ọbụla. N'ihị na ha abụọ bụ ihe ruru aru n'anya ONYENWE ANYI Chineke gi.

¹⁹ A nakwala onye Izrel ibe gi omurunwa, n'ihe ọbụla i binyere ya, maobu ego, maobu nri, ma o bukwanu ihe ọbụla ozo nwere ike imuta omurunwa. ²⁰ Onye mba ozo ka i ga-ana omurunwa n'ihe i binyere ya, o bughị onye Izrel ibe gi. Ka ONYENWE ANYI bu Chineke gi gozie gi n'ihe niile i tinyere aka gi ime n'ala ahụ nke i na-aba inweta.

²¹ Mgbe i kwere ONYENWE ANYI bu Chineke gi nkwa, alala azu n'ikwughachi ya, n'ihị na ONYENWE ANYI Chineke gi chorọ ka i kwughachi nkwa gi osiiso. O ga-abukwara gi mmehie ma i meghi ya. ²² Ma o gaghi aburu gi mmehie ma o buru na i kweghi nkwa ọbụla! ²³ Ihe ọbụla nke i kwere na nkwa, jisie ike hu na i mezuru nke ahụ dika okwu gi si di, n'ihị na o bu onyinye afọ ofufu nye ONYENWE ANYI Chineke gi.

²⁴ O buru na i banye n'ubi vaini onye agbataobi gi, i nwere ike ghorọ mkpuru vaini ọbụla i chorọ rachaa n'ebe ahụ, ma etinyela mkpuru ọbụla n'akpa gi. ²⁵ Otu a kwa, i banye n'ubi oka onye agbataobi gi, ghorọ mkpuru oka ọbụla i chorọ n'aka gi, nookwa n'ebe ahụ taa ya, ma i gaghi etinye mma iwe ihe ubi n'ime oka ha ndi guzoro eguzo.

24

¹ O buru na nwoke akporo nwanyi, luo ya, ma emesia ihe nwanyi ahụ amasikwaghi ya n'ihị na o di ihe o choputara n'ahụ ya nke na-adighi mma, o ga-edede akwukwo alukwaghi m nye nwanyi ahụ n'aka, zilaa ya. ² O buru na emesia, nwoke ozo aluo ya, ³ ma nwoke ahụ ekpebiekwa igbara ya akwukwo achokwaghi m, maobu na nwoke a mesiri nwuo, ⁴ nwoke mbu ahụ luru nwanyi ahụ agaghi alu ya ozo, n'ihị na nwanyi a aburu onye ruru aru nye nwoke ahụ. O bukwara aru n'anya ONYENWE ANYI ma di ya nke mbu luo ya ozo. Ihe di otu a ga-eweta ihe ojoo n'ala ahụ ONYENWE ANYI Chineke na-enye gi dika ihe nketa.

⁵ Nwoke ọbụla luru nwunye oheru agaghi apu soro ndi agha, maobu soro ruo oru ozo puru iche, otu afọ ka o ga-enwere onwe ya ino n'ulo ya, ya na nwunye ya, ime onwe ha obi utọ.

⁶ Mmadu agaghi ewere nkume ikwo nri dika ihe ebe, n'ihị na o bu ihe onye nwe ya ji achota nri ubochi ya.

⁷ O buru na onye ọbụla ezuru nwanna ya onye Izrel n'ohi, mesoo ya mmeso dika ohu, maobu ree ya, onye ohi ahụ ga-anwu. Nke a bu ikpochapu ihe ojoo n'etiti gi.

⁸ Gbalisie ike ihu na i na-eso iwu niile onye nchujaja, bu onye Livayi nyere gi banyere ndi nwere orja ekpenta, n'ihị na agwala m ya usoro ha ga-agbaso. ⁹ Chetakwa ihe ONYENWE ANYI Chineke gi mere Miriam, mgbe i si n'Ijpt na-aputa.

¹⁰ O buru na i binye mmadu ihe ọbụla, abanyekwala n'ulo ya inata ihe a na-enye gi di ka ihe ebe. ¹¹ Guzo n'ezi! Ka onye ahụ i na-ebinye ihe wetara gi ihe ibe ahụ n'ezi. ¹² O buru na o bu onye ogbenye na-enweghi ihe, e jidela ihe ibe ya naba ura abali. ¹³ Weghachiri ya akwa ahụ n'anyasi, ka onye agbataobi gi jiri ya hie ura abali. Mgbe ahụ ha ga-ekele gi, ONYENWE ANYI Chineke gi ga-agukwara gi ya n'ezi omume.

¹⁴ Emegbula nwa ogbenye mkpa na-akpa i goro oru, ma onye ahụ o bu nwa Izrel ma o bukwanu onye obia bi n'obodo gi. ¹⁵ Kwuo ya uguo ya ubochi niile tupu anwu adaa, n'ihị na ebe o bu nwa ogbenye, obi ya dabeere n'ugwo ahụ i ga-akwu ya. O buru na i meghi otu a, o ga-akwa akwa kpokuo ONYENWE ANYI megide gi. A ga-agukwara gi ya dika mmehie.

* 23:18 23:18 Maobu, ego e retara na nkita

¹⁶ Agaghị eme ka ndị mụrụ ụmụ nwuọ n'ihu ihe ụmụ ha metara, maọbụ mee ka ụmụ nwuọ n'ihu ihe ndị mụrụ ha metara, onye ọbụla ga-anwụ n'ihu mmehie nke aka ya.

¹⁷ Ikpe ziri ezi ga-adiri, ọ buladi onye ọbia na nwa mgbei, anarakwala nwanyi di ya nwuru anwu uwe ya dika ihe ibe. ¹⁸ Cheta mgbe niile na i bururi ohu n'ala Ijipt, ma ONYENWE ANYI Chineke gi gbaputara gi, n'ihu nke a ka m ji enye gi iwu ndi a.

¹⁹ O buru na i lefuo ukwu oka ufodu anya mgbe i na-ewe ihe ubi n'ubi gi, alaghachila azu n'ubi gi ichiri ha. Hapuru ya ndi ọbia, na ndi inyom di ha nwuru anwu, na umu mgbei, ONYENWE ANYI Chineke gi ga-agozi gi, o ga-emekwa ka i baa uba. ²⁰ Mgbe i na-akutusi mkpuru osisi oliv gi, ejeghachila azu n'alaka obula inyochazi ya, ichoputa ma i ghotachaala mkpuru niile miri n'elu ha. Hapuru ndi ọbia na umu mgbei, na ndi inyom di ha nwuru mkpuru obula foduru. ²¹ Otu a ka i ga-emekwa n'ihe banyere mkpuru ubi vaini gi. Atutukochala mkpuru niile miri n'elu ya. Hapuru ndi ọbia, na ndi mgbei, na ndi inyom di ha nwuru ihe niile foduru. ²² Chetakwa na o nwere mgbe i bu ndi ohu n'ala Ijipt. O bu n'ihu ya ka m ji na-enye gi iwu a.

25

¹ Mgbe esemokwu di n'etiti ndi mmadu, ha ga-ebuga ikpe ha n'uloikpe ebe ndi ikpe ga-elenye anya n'ikpe ahụ, maa onye ajo omume ikpe, meekwa ka onye aka ya di ocha nwere onwe ya. ² O burukwa na onye ikpe mara kwesiri ka apia ya utari, onye okaikpe ga-eme ka onye ahụ dinaa ala n'ihu ya, ka apiakwa ya onuogugu utari kwesiri ajo omume ya, ³ ma agaghị eti ya kariya onu utari iri anọ. O buru na e tie onye ahụ ikpe mara onu utari kariiri nke a, o ga-abu onye e leliri anya n'ihu ndi Izrel ibe ya.

⁴ Mgbe ehi* na-azocha oka, ejila ihe kechie ya onu.

⁵ O buru na nwoke anwu na-amutaghi nwa, nwunye ya ahụ agaghị alu di n'ama, kama nwanne nwoke di ya ga-aluru ya, ha ga-edinakokwa. ⁶ Nwa nwoke mbu nwanyi ahụ ga-amu ga-aza aha nwoke ahụ nwuru anwu, ka a ghara ihichapu aha ya n'ala Izrel.

⁷ Ma o buru na nwoke ahụ aju ilu nwunye nwanne ya nwuru anwu, nwanyi ahụ ga-ejekwuru ndi okenye obodo ahụ n'onu uzọ ama, gwa ha si, "Nwanne di m ajula ime ka aha nwanne ya nwoke digide n'Izrel. O kweghi iru oru kwesiri nwanne di n'ebe m no." ⁸ Ndi okenye obodo ga-akpo ya, duọ ya odu. O buru na o nogide ju si, "Achoghi m ilu ya," ⁹ nwanyi ahụ ga-ejekwuru ya n'ihu ndi okenye, topu akpukpoukwu o yi n'ukwu aka nri ya, buo ya asu n'ihu, si ya, "Otu a ka a na-eme nwoke obula juru iwuli ulo nwanne ya nwoke." ¹⁰ A ga-ama ahiri ya n'Izrel dika, "Ezinaulo nwoke ahụ e sitere n'ukwu ya yipu akpukpoukwu ya."

¹¹ Mgbe ndi ikom abuo na-alu ogu, o buru na nwunye otu n'ime ha abia inaputa di ya site n'aka onye na-eti ya ihe, ma nwanyi ahụ esetipu aka jide nwoke ahụ n'amu ya, ¹² a ga-egbupu aka nwanyi ahụ. Ebere adighi ya.

¹³ Enwela uzọ ihe otutu abuo n'ime akpa gi, nke di arọ, na nke na-adighi arọ.† ¹⁴ Enwela udi ihe otutu abuo n'ulo gi, nke ukwu na nke nta. ¹⁵ I ghaghị inwe ezi ihe otutu na nke zuru ezu. Nke a ga-eme ka ndu gi di ogologo, dikwa mma n'ala ahụ ONYENWE ANYI Chineke gi na-enye gi. ¹⁶ N'ihu na ONYENWE ANYI Chineke gi kporo onye obula na-eme ihe ndi a asi, bu onye obula na-agho aghugho.

* 25:4 25:4 Otutu oge, ehi bu ihe na-azocha oka n'ebe izocha oka. A na-eji osisi kegide anu ndi a na nkume igwe nri, mgbe ha na-agahari, ukwu ha bu ihe na-azocha mkpuru oka site n'igbugbo ya. N'otu oge ahụ, nkume igwe nri ahụ na-egweri oka ndi a ka o buru utu oka. † 25:13 25:13 Nke ukwu na nke nta

¹⁷ Cheta ihe ndi Amalek mere gi n'uzo mgbe i si n'Ijpt na-aputa. ¹⁸ Chetakwa na ha luso ro gi ogo mgbe ike gwuru gi, mgbe i dara mba, tigbuo ndi niile ji nwayoo na-abia n'azu. Ha atukwaghi egwu Chineke. ¹⁹ Mgbe ONYENWE ANYI Chineke gi mere ka i nwere onwe gi site n'aka ndi iro gbara gi gburugburu, mgbe o mere ka i zuru ike n'ala ahụ ONYENWE ANYI Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa, ime ka i nweta ya, i ghaghi igbuchapu ndi Amalek, ka ha buru ndi a na-agaghi echetakwa ozo n'okpuru eluigwe. Echefukwala ime otu a.

26

Onyinye mkpuru mbu na otu uzo n'uzo iri

¹ Mgbe i ga-aba n'ala ahụ ONYENWE ANYI Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa, mgbe i nwetara ya, birikwa n'ime ya, ² i ga-ewere ufodu n'ime mkpuru niile si n'ala ahụ ONYENWE ANYI Chineke gi na-enye gi, tinye ya n'ime nkata, were ya gaa n'ebe ahụ ONYENWE ANYI Chineke unu ga-ahoputa, dika ebe a kpokwasiri aha ya. ³ I ga-agwakwa onye nchujaja no n'oru n'oge ahụ okwu si: "Ana m ekwuputa taa nye ONYENWE ANYI Chineke gi na abiala m n'ala ahụ ONYENWE ANYI nuru nna nna anyi ha n'iyi inye anyi." ⁴ Onye nchujaja ahụ ga-anara nkata ahụ, doba ya n'ihu ebe ichu aja ONYENWE ANYI Chineke gi. ⁵ Mgbe ahụ, i ga-ekwuputa n'ihu ONYENWE ANYI Chineke gi si, "Nna nna m bu onye Aram na-awaghari awaghari, onye jere Ijpt izere ndu.* Ha di ole na ole mgbe ha gara Ijpt, ma n'Ijpt ha ghoru mba di ukwu, ndi di ike, na ndi bara uba n'onuogugu. ⁶ Ma ndi Ijpt mejoro anyi, mee ka anyi taa ahuhu n'ihu oru di ike nke ha bokwasiri anyi. ⁷ Mgbe ahụ, anyi tikuru ONYENWE ANYI Chineke nna nna anyi. ONYENWE ANYI nuru olu anyi, hukwa mmegbu a na-emegbu anyi, na ndogbu anyi na-adogbu onwe anyi n'oru, na onodu ojo anyi. ⁸ ONYENWE ANYI ji aka di ike na ogwe aka o setiri eseti, n'otutu ihe oke egwu na oru iribama, na ihe ebube, si n'Ijpt kpoputa anyi. ⁹ O kpoatarara anyi n'ebe a, nye anyi ala a, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya. ¹⁰ Ya mere, ugbu a, ONYENWE ANYI, lee, ewebatala m mkpuru mbu sitere n'ala i nyere m." Doba nkata ahụ n'ihu ONYENWE ANYI Chineke gi, kpoakwa isiala nye ya n'ebe ahụ. ¹¹ Mgbe ahụ, gi na ndi Livayi, na ndi mbiarambia bi n'etiti unu, ga-anuri onu n'ihe oma niile ONYENWE ANYI Chineke gi nyere gi na ezinaulo gi.

¹² N'afu nke ato obula, i ga-enye onyinye puru iche, onyinye otu uzo n'uzo iri, nke ihe ubi gi. N'afu ahụ, i ga-enye ndi Livayi, na ndi obia, na umu mgbei, na ndi inyom di ha nwuru, onyinye otu uzo n'uzo iri gi, ka ha rie ya n'obodo gi di iche iche, ka afu jukwa ha. ¹³ I ga-ekwuputa n'ihu ONYENWE ANYI Chineke gi si, "Esitela m n'ulo wepu oke ahụ di nsu, nye ha ndi Livayi, na ndi obia, na umu mgbei, na ndi inyom di ha nwuru, dika i nyere m n'iwu, enupughi m isi maobu chefuu iwu gi obula. ¹⁴ Erighi m ihe obula si n'ime ya mgbe m na-eru uju maobu wepu ihe obula n'ime ya n'onodu adighi ocha m, o dikwaghi nke m ji churo ndi nwuru anwu aja. Egeela m nti n'olu ONYENWE ANYI Chineke m, meekwa ihe niile i nyere m n'iwu. ¹⁵ Site n'ebe obibi nsu gi di n'eluigwe ledata anya gi, gozie ndi gi Izrel na ala a i nyere anyi, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya, dika i kwere nna nna anyi ha na nkwa."

Igbaso iwu ONYENWE ANYI

¹⁶ ONYENWE ANYI Chineke gi na-enye gi iwu taa si gi gbaso ukpuru ndi a na iwu ndi a. Lezie anya hu na i ji obi gi niile na mkpuruobi gi niile debe ha. ¹⁷ I kwuputala taa na ONYENWE ANYI bu Chineke gi, i kweekwala nkwa na i ga-ege ya nti, debe iwu ya niile, na ukpuru ya niile, na i ga-emekwa ihe niile o si gi mee. ¹⁸ Taa kwa, ONYENWE ANYI ekwuputala na unu bu ndi nke aka ya, dika o kwere na nkwa, na i ga-edebekwa

* 26:5 26:5 Onye a na-ekwu banyere ya bu Jekob, Hos 12:12; Jen 43:3; 45:7,11

ihe niile o nyere n'iwu. ¹⁹ O kwuru na o ga-emekwa ka i karija mba niile o kere elu, n'otuto, n'aha, nsopuru na ija mma. Na unu ga-abukwa mba di nsọ nye ONYENWE ANYI Chineke unu, dika o kwere na nkwa.

27

Ebe ichu aja n'ugwu Ebal

¹ Mosis na ndi okenye Izrel nyere ndi Izrel iwu si, "Debenu iwu ndi a niile m na-enye unu taa. ² Mgbe i gabigara osimiri Jordan ruo n'ala ahụ ONYENWE ANYI Chineke gi na-enye gi, bukotaanu nkume buru ibu n'otu ebe, jirikwa uru ocha techie ha. ³ Deputa n'elu nkume ndi ahụ iwu na ukpuru ndi a mgbe i batara n'ala ahụ mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru n'ime ya, nke ONYENWE ANYI Chineke nna nna gi kwere nkwa inye gi. ⁴ Mgbe i nokwa n'ofe ozo nke osimiri Jordan, doo nkume ukwu ndi a n'ugwu Ebal, dika m na-enye gi n'iwu taa. Jirikwa uru ocha techie ha. ⁵ Wuokwara ONYENWE ANYI Chineke gi ebe ichu aja ya n'ebe ahụ. Ebe ichu aja eji naani nkume wuo, nke ejighi ihe ngwa oru igwe ruo ihe bua na ya. ⁶ Jiri nkume a na-awaghi awa wuore ONYENWE ANYI Chineke gi ebe ichu aja ahụ, चुokwa aja n'elu ya nye ONYENWE ANYI Chineke gi. ⁷ Chuọ aja udo n'ebe ahụ, rie ha, ma nuriakwa onu n'ihu ONYENWE ANYI Chineke gi. ⁸ Deputa iwu ndi a nke oma, n'elu nkume ndi ahụ i guzobere."

Ibu onu site n'ugwu Ebal

⁹ Mgbe ahụ, Mosis na ndi nchajaja, bu ndi Livayi, gwakwara ndi Izrel niile okwu si, "Nonu jii, gi Izrel, gekwaa nti! Taa, i ghoala ndi nke ONYENWE ANYI Chineke unu. ¹⁰ N'ih i ya debe iwu niile ONYENWE ANYI Chineke gi na ukpuru niile ndi m nyere gi taa."

¹¹ N'otu ubochi ahụ ka Mosis nyere ha iwu si,

¹² Mgbe unu gafere Jordan, ebo ndi a: Simion, na Livayi na Juda na Isaka na Josef na Benjamin, ga-eguzo n'elu ugwu Gerizim gozie umu Izrel ¹³ Agburu Ruben, Gad, Asha, Zebulon, Dan na Naftali ga-eguzo n'elu ugwu Ebal kwuputa obubu onu.

¹⁴ Ndi Livayi ga-eji olu di elu guputa ya nye umu Izrel niile,

¹⁵ "Onye a buru onu ka mmadu ahụ bu nke na-api arusi maobu oyiya obula, akaoru onye nka, nke bu ihe aru n'anya ONYENWE ANYI, ma na-eguzobe ya na nzuzo."

Ndi mmadu niile ga-aza si, "Amen."

¹⁶ "Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke na-eleli nna ya na nne ya."

Umu Izrel niile ga-aza, "Amen."

¹⁷ "Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke na-ehighari oke ala onye agbataobi ya."

Umu Izrel niile ga-aza, "Amen."

¹⁸ "Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke na-eduhie onye isi uzo."

Umu Izrel niile ga-aza, "Amen."

¹⁹ "Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke na-adighi ekpe ikpe ziri ezi nye ndi obia, na umu mgbei, na ndi inyom di ha nwuru."

Umu Izrel niile ga-aza, "Amen."

²⁰ "Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke na-abakwuru nwunye nna ya soro ya dinaa, n'ih i na o meruola ihe ndina nna ya."

Umu Izrel niile ga-aza, "Amen."

²¹ "Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke ya na anumanu obula na-edina."

Umu Izrel niile ga-aza, "Amen."

²² "Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke ya na nwanne ya nwanyi na-akwa iko, bu nwanne ya nke nne ya muru, maobu nke nwunye nna ya muru."

Umu Izrel niile ga-aza, "Amen."

23 “Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke ya na nne nwunye ya na-edina.”

Umụ Izrel niile ga-aza, “Amen.”

24 “Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke na-etigbu mmadu ibe ya na nzuzo.”

Umụ Izrel niile ga-aza, “Amen.”

25 “Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke na-anara ngari maka itigbu onye na-emeghi ihe ojojo obula.”

Umụ Izrel niile ga-aza, “Amen.”

26 “Onye a buru onu ka onye ahụ bu, nke na-adighi eme ka iwu ndi a guzosie ike site na-edebeghi ha.”

Umụ Izrel niile ga-aza, “Amen.”

28

Nrube isi na ngozi

1 O buru na i debezuo ma gbasookwa iwu ndi a niile ONYENWE ANYI Chineke gi sitere n'aka m na-enye gi taa, ONYENWE ANYI Chineke gi ga-eme ka i ghoo mba kachasi mba niile n'uwa elu. 2 Ngozi ndi a niile ga-abiakwasigi, zuo gi ahụ, ma o buru na i rubere ONYENWE ANYI Chineke gi isi.

3 Onye a goziri agozi ka i ga-abu n'obodo, burukwa onye a goziri agozi n'ala ubi.

4 Ihe a goziri agozi ka mkpuru nke afọ gi ga-abu na mkpuru nke ala ubi gi na mkpuru nke anu ulo gi, umu ehi gi muru na umu igwe ewu na aturu gi.

5 Ihe a goziri agozi ka abo gi na ihe i ji agwo achicha ga-abu.

6 Onye a goziri agozi ka i ga-abu mgbe i na-abata na mgbe i na-apu apu.

7 ONYENWE ANYI ga-eme ka ndi iro obula buliri onwe ha elu imegide gi buru ndi e meriri n'ihu anya gi. Ha ga-esite n'otu uzọ buso gi agha, ma ha ga-esite n'uzo asaa si n'ihu gi gbalaga.

8 ONYENWE ANYI ga-ezipu ngozi ya ka o dikwasigi n'elu oha gi na n'elu ihe obula i tinyere aka gi. ONYENWE ANYI Chineke gi ga-agozi gi n'ala ahụ o na-enye gi.

9 ONYENWE ANYI ga-eme ka i guzosie ike dika ndi nsọ ya, dika o sitere n'inu iyi kwee nkwa ime ma o buru na i debe iwu ONYENWE ANYI Chineke gi, ma jee ije n'uzo ya niile. 10 Mgbe ahụ, ndi niile no n'uwa ga-ahuta na o bu aha ONYENWE ANYI ka a kpokwasigi gi. Ha ga-atukwa gi egwu. 11 *ONYENWE ANYI ga-eme ka i babiga uba oke na mkpuru nke afọ gi, na mkpuru nke anu ulo gi, na mkpuru nke ihe ubi gi, n'ala ahụ o nuru n'iyi nye nna nna gi na o ga-enye gi.

12 ONYENWE ANYI ga-emeghepu eluigwe ebe ulokwu ya di, zidata mmiri n'ala gi n'oge ya, ma gozie akaoru gi niile. I ga-agbazinye otutu mba ihe, ma gi onwe gi agaghi esite n'aka onye obula gbaziri ihe obula. 13 ONYENWE ANYI ga-eme ka i buru isi, o bughu odudu. O buru na i naa nti n'iwu ndi a ONYENWE ANYI Chineke gi na-enye gi taa, lezie anya igbaso ha, i ga-anogide n'elu, i gaghị anọ n'okpuru. 14 Ewezugala onwe gi site n'iwu niile ndi a m na-enye gi taa, maobu gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe, igbaso chi ndi ozọ na ife ha ofufe.

Nnupu isi na obubu onu

15 Ma otu o di, o buru na i ju irubere ONYENWE ANYI Chineke gi isi, jukwa ilezi anya, gbasoo iwu ya na ukpuru ya niile, nke m na-enye gi taa, obubu onu ndi a ga-adakwasigi gi.

16 I ga-abu onye a buru onu n'obodo, buru onye a buru onu n'ala ubi,

17 Abo gi na ihe igwo achicha gi ga-abu ihe a buru onu.

* 28:11 28:11 Dit 30:9

¹⁸ Ihe a buru onu ka mkpuru nke afo gi ga-abu, ihe a buru onu ka mkpuru nke ala gi ga-abu, ya na umu nke igwe anu ulo gi, na umu ehi gi na nke igwe ewu na aturu gi muru.

¹⁹ Onye a buru onu ka i ga-abu mgbe i na-abata abata na mgbe i na-apu apu.

²⁰ ONYENWE ANYI ga-ezidata n'isi gi obubu onu, na ogbaaghara, tinyere nkocha n'ihe niile nke i tinyere aka gi, tutu ruo mgbe i ghoru onye e bibiri ebibi buru onye lara n'iyi na mberede, n'ih ihe ojo niile i mere site n'ihapu m. ²¹ ONYENWE ANYI ga-ezite ajo oria n'etiti gi tutu ruo mgbe a ga-ekpochapu gi site n'ala ahụ i gaje iba n'ime ya inweta. ²² ONYENWE ANYI ga-eti unu oria na-eripia eripia, ahụ oku na oria na-aza anu ahụ, oke okpomoku na mma agha, ukọ mmiri ozuzo na oria na-eripia ihe ubi, na omuma ebu ga-abiakwasị gi tutu ruo mgbe i lara n'iyi. ²³ Mbara eluigwe nke i na-ahụ anya ga-agho bronzo, ala i na-azokwasị ukwu gi ga-agho igwe. ²⁴ ONYENWE ANYI ga-eme ka mmiri kwesiri izo n'ala gi gho uzuzu na aja. Ha ga-esi na mbara eluigwe na-ezodata n'ala tutu ruo mgbe i lara n'iyi.

²⁵ ONYENWE ANYI ga-eme ka ndi iro gi merie gi n'agha. I ga-esi otu uzọ puta ibuso ha agha, ma i ga-esi uzọ asaa gbalaga. I ga-aghoru ndi uwa ihe a na-asọ oyi mgbe ha huru ihe dakwasiri gi. ²⁶ Ozu unu ga-aghoru umu anu ufe niile na anu ohia niile ihe oriri. O nwekwaghi onye ga-anọ menye ha egwu chupu ha. ²⁷ ONYENWE ANYI ga-ezite etuto ndi Ijpt ka ha biakwasị gi, ya na onya, na agba, na oko. O dikwaghi ihe a ga-eji gwọọ ha. ²⁸ ONYENWE ANYI ga-ezitere gi isi mgbaka, na ikpu isi, na ogbaaghara nke obi. ²⁹ I ga-asoghari isi n'etiti ehie dika onye kpuru isi n'asoghari n'ochichiri. O dighi ihe obula ga-agara gi nke oma. Site n'ubochi ruo n'ubochi, i ga-abu onye a na-emegbu emegbu, na onye a na-anapu ihe ya n'ike oge niile, na-enweghi onye ga-anaputa gi.

³⁰ Gi na nwanyi ga-enwe nkwekorita ilu di na nwunye, ma nwoke ozo ga-eduru ya dinaa ya n'ike. I ga-ewu ulo ma i gaghi ebi n'ime ya. I ga-aku ubi vaini ma i gaghi eri mkpuru si na ya. ³¹ N'ihu anya gi ka a ga-egbu ehi gi, ma i gaghi ata iberibe anu ya. A ga-anapu gi inyinya ibu gi n'ihu anya gi ma a gaghi eweghachiri gi ya. Aturu gi ka a ga-enye ndi iro gi. O dikwaghi onye ga-anaputa ha. ³² A ga-ewere umu gi ndi ikom na ndi inyom nye ndi mba ozo. O ga-agu gi agu ogologo oge ka i hu ha anya, ma i pughi inyere ha aka. ³³ Mba nke i na-amaghi ga-eri mkpuru ubi i tara ahuhu ku n'ala gi. I ga-abu naani onye a na-emegbu emegbu na onye a na-akpagbu ubochi ndu gi niile. ³⁴ Ihe ndi a niile i ga-eji anya gi hu ga-eme ka i nwe isi mgbaka. ³⁵ ONYENWE ANYI ga-eme ka etuto nke na-egbu oke mgbu a na-apughi igwota agwota too gi n'ikpere na ogwe ukwu gi abuo, o ga-agbasa site n'obo ukwu gi abuo ruo n'opi isi gi.

³⁶ ONYENWE ANYI ga-achupu gi na eze ahụ i hoputara nye onwe gi, chupu gi nye mba ozo, ebe gi na nna nna gi ha, na-amaghi. N'ebe ahụ, i ga-efe chi ndi ozo nke e ji osisi na nkume kpuo. ³⁷ I ga-abu ihe iju anya, na ihe e ji atụ ilu, na ihe akuko, n'etiti mba ahụ niile ONYENWE ANYI ga-achuga gi.

³⁸ I ga-aku otutu mkpuru n'ubi ma i ga-aghota ntakiri mkpuru, n'ih i na igurube ga-ericha ihe i kuru n'ubi. ³⁹ I ga-ako ubi vaini lekotakwa ya anya, ma i gaghi aracha mkpuru ya maobu nu mmanya si na ya, n'ih i na ikpuru ga-eri ha. ⁴⁰ Osis oliv ga na-eto ebe niile, ma mmanu oliv agaghi adi nke i ga-ete n'ahu n'ih i na mkpuru oliv ga-adasisi na-akaghi aka oge ha mara ifuru. ⁴¹ I ga-amuta umu ndi ikom na ndi inyom ma ha agaghi adigide n'ih i na a ga-adota ha n'agha. ⁴² Igwe igurube ga-erichasi osisi niile di n'ubi gi, ya na ihe i kuru n'ubi gi.

⁴³ Onye obia bi n'etiti gi ga-aba uba kari gi. Ihe ga na-agara ya nke oma, ma ihe ga na-ajoro gi njo. ⁴⁴ O ga-ebinye gi ihe, o bukwaghi gi ga-ebinye ya! O ga-abu isi ma i ga-abu odudu.

⁴⁵ Ọbụbụ ọnu ndị a niile ga-abiakwasị gị. Ha ga-achụso gị ọsọ, chụkwute gị tutu ruo mgbe a lara gị n'iyi, naanị n'ihị na ị juru irubere ONYENWE ANYỊ Chineke gị isi, na idebe iwu na ukpuru ndị a o nyere gị. ⁴⁶ Ha ga-abụ ihe ịribama na ihe ebube nye gị, na mkpuru gị niile, ruo mgbe ebighị ebi. ⁴⁷ N'ihị na ị juru ịji ọnu na obi uto fee ONYENWE ANYỊ Chineke gị n'oge ihe na-agara gị nke oma. ⁴⁸ Ya mere, n'onodu agu na akpiri ikpo nku, n'onodu igba oto na ukọ ka ị ga-eke ndi iro ahụ ONYENWE ANYỊ na-ezite imegide gị. Ọ ga-anyakwasị yoku igwe n'olu gị ruo mgbe ọ lara gị n'iyi.

⁴⁹ ONYENWE ANYỊ ga-eme ka mba si n'ebe di anya na nsotu uwa, biakwasị gị, imegide gị. Mba a ga-adị gara gara dika ugo, ọ ga-abukwa mba ị na-amaghị asusu ha, ⁵⁰ Mba na-enweghị ihu ochi nke na-adighi asopuru okenye maobu were ihuoma leta umuntakiri. ⁵¹ Ha ga-erichapu mkpuru nke anu ulo gị niile na mkpuru nke ihe ubi gị niile tutu ruo mgbe ị ghorọ ihe e bibiri ebibi. O nwekwaghị ihe ga-afoduru gị, maobu oka, maobu mmanya ohuru maobu mmanu oliv, maobu umu ehi maobu ewu na aturu gị muru, ruo mgbe e mere ka ị laa n'iyi. ⁵² Mba ahụ ga-anochigide obodo ndi ahụ niile di n'ala gị tutu ruo mgbe mgbidi ndi ahụ niile e wusiri ike, nke ị na-atukwasị obi dara. Ọ ga-anochigide ndi ahụ niile di n'ala ahụ niile ONYENWE ANYỊ Chineke gị na-enye gị.

⁵³ Ị ga-erikwa anu ahụ umu gị ndi ikom na ndi inyom ndi ONYENWE ANYỊ Chineke gị nyere gị n'ihị oke nnochigide nke ndi agha nochigidere gị na n'ihị oke mkpagbu nke ndi iro. ⁵⁴ Ọ buladi nwoke ahụ dikasiri nwayo na-enwekwa mmetuta mmadu n'etiti unu ga-aghọ onye afo tara mmiri nke ukwu megide nwanne ya nwoke, maobu nwunye nke ọ huru n'anya, maobu umu ya, ndi ka di ndu. ⁵⁵ Ọ gaghị enye onye obula n'ime ha ufodu n'ime anu ahụ umu ndi ọ na-eri, n'ihị na ọ bu naanị ya bu ihe oriri foduru ya, n'ihị ahuhu nke nnochi ndi iro nochiri onu uzọ obodo gị niile butere. ⁵⁶ Nwanyị nke dikasiri nwayo na-enwekwa mmetuta mmadu n'etiti unu, nke di oke nwayo, nke ihe na-emetuta na ọ dighi amasi ya izogidesi obu ukwu ya ike n'ala, ga-aju ikenye di ya ọ huru n'anya, nwa ya nwoke maobu nwa ya nwanyi, ⁵⁷ ọ buladi akpanwa si n'etiti ukwu ya puta na umu ohuru ọ muru. N'onodu ojo n'oke ukọ ya, ọ chorọ iri ha na nzuzo, n'ihị ahuhu nke ndi iro gị mere ka ọ biakwasị gị n'oge nnochigide nke obodo gị niile.

⁵⁸ Ọ buru na i lezighi anya gbasoo okwu iwu niile e dere n'ime akwukwo a, ọ buru na ị sopurughi aha a di ebube na nke di egwu, bu ONYENWE ANYỊ Chineke gị, ⁵⁹ ONYENWE ANYỊ ga-ezitere gị na umu umu gị ihe otiti di oke egwu, oke mbibi nke ga-adị ogologo oge, na oria di oke njo nke na-adighi ala ala. ⁶⁰ Ọ ga-ezitere gị oria ndi ahụ niile di n'Ijpt, nke ị na-atu ujo ha, ha ga-arapara gị n'ahụ. ⁶¹ Ọ bughị naanị nke a! ONYENWE ANYỊ ga-eme ka udi oria obula, na udi ihe otiti obula, ọ buladi ndi na-adighi n'ime Akwukwo Iwu a, biakwasị gị, tutu ruo mgbe a ga-ekpochapu gị. ⁶² Ọ bu ezie na ị di ukwu n'onuogugu dika kpakpando nke eluigwe, maobu naanị mmadu ole na ole n'ime gị ga-afodu. Ihe ndi a niile ga-emezu n'ihị na ị geghi nti n'olu ONYENWE ANYỊ bu Chineke gị. ⁶³ Dika mmuba ị mubara n'onuogugu, na idi ukwu nke akunuba gị si buru ihe nyere ONYENWE ANYỊ obi uto, otu a ka ọ ga-esi tokwaa ya uto ibibi gị, na ime ka ị daa ukpa. Ọ ga-esi n'ala ahụ ị na-aga inweta hopu gị.

⁶⁴ N'ihị na ONYENWE ANYỊ ga-eme ka ị gbasasị n'etiti mba niile, site n'otu nsotu uwa ruo na nsotu nke ozo. N'ebe ahụ, ị ga-efekwa chi ndi ozo, nke gị, maobu nna nna gị ha, na-amaghị, chi e ji osisi na nkume kpuo. ⁶⁵ N'etiti mba ndi a, obi agaghị eru gị ala, obu ukwu gị agaghị enwe ebe izuike. N'ebe ahụ, ONYENWE ANYỊ ga-enye gị mkpuruobi na-ama jijiji, anya nke ike gwuru n'ihị enweghị olileanya, na obi na-ada mba. ⁶⁶ Ndu gị ga-ekonye n'elu n'ihị oke egwu. Ị ga-anọ n'egwu, ehie na abali, ị gaghị ejikwa ndu gị n'aka. ⁶⁷ N'ututu, ị ga-asi, "Ewoo, a sikwa na ugbu a bu

uhuruchi!” N’uhuruchi i ga-asikwa, “Ewoo, a sikwari na ugbo a bu ututu!” I ga-ekwu ihe ndi a n’ihi ihe egwu juru gi obi, na n’ihi ihe ndi ahụ niile anya gi na-ahụ. ⁶⁸ ONYENWE ANYI ga-eme ka i soro ugbo mmiri loghachi n’Ijpt, n’ije ahụ m kwuru na i gaghi ejekwa ozo. N’ebe ahụ i ga-ewere onwe gi resi ndi iro gi dika ohu ndi ikom maobu ndi inyom, ma o dighi onye ga-achọ izu gi.

29

Imesi ogbugba ndu ike

¹ Ndi a bu okwu nke ogbugba ndu ahụ ONYENWE ANYI nyere Mosis n’iwu ka ya na umu Izrel gbaa n’ala Moab na-agbanweghi ogbugba ndu ahụ ya na ha gbara n’ugwu Horeb.

² Mosis kpokotara umu Izrel niile gwa ha okwu si,

Unu ji anya unu hu ihe ONYENWE ANYI mere n’Ijpt megide Fero, na ndi ozi ya, na ala ya niile. ³ Anya unu huru oke nwale niile, na ihe iribama ndi ahụ, na oru ebube niile ahụ. ⁴ Ma tutu ruo taa, ONYENWE ANYI enyebeghi unu obi nwere nghota, na anya na-ahụ uzo, maobu nti na-anu ihe, nke ga-enyere unu aka inomi ihe ndi a niile. ⁵ Ma ONYENWE ANYI na-asi, “N’ime iri afọ anọ ndi ahụ nke m duuru unu n’ime ozara, uwe unu emeghi ochie, akpukpukwu unu akapughi n’ukwu unu. ⁶ O dighi achicha unu riri, o dikwaghi mmanya maobu ihe onunu na-aba n’anya unu nuru. E mere m ihe ndi a ime ka unu mata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI Chineke unu.”

⁷ Mgbe unu rutere ebe a, Saihon, eze ndi Heshbon, na Og, eze ndi Bashan, putara ibuso anyi agha, ma anyi lughuru ha. ⁸ Anyi weere ala ha nye agburu Ruben, na Gad, na otu okara ebo Manase, dika ihe nketa ha.

⁹ N’ihi ya, lezie anya idebe ukuru niile nke ogbugba ndu a, ka ihe niile unu na-eme gaara unu nke oma. ¹⁰ Unu niile, ndi ndu unu, na ndisi unu, na okenye, na ndisi ochichi, na ndi ikom niile nke Izrel, unu ndi guzo n’ihu ONYENWE ANYI Chineke taa, ¹¹ na umuntakiri unu, na ndi nwunye unu, na ndi obia bi n’etiti unu, ndi na-egburu unu nku, na ndi na-echukwara unu mmiri.* ¹² Unu guzo n’ebe a taa ka unu na ONYENWE ANYI Chineke gbaa ndu. Unu guzokwa, maka ogbugba ndu a unu na ONYENWE ANYI na-agba taa, nke e ji inu iyi mesie ike, ¹³ ime ka o puta ihè nye unu taa na unu bu ndi nke ya, imekwa ka unu mata na o bu Chineke unu, dika o kwere nna nna unu ha, Ebrahim, na Aizik, na Jekob na nkwa. ¹⁴ Ogbugba ndu a nke ya na inu iyi so nke m na-eme ka o diri abughi naani n’ihi unu, ¹⁵ ndi soro anyi guzo n’ebe a taa, n’ihu ONYENWE ANYI Chineke anyi, kama o bukwa n’ihi ndi ahụ na-anoghi n’ebe a.

¹⁶ Unu onwe unu maara otu anyi si bie n’ala Ijpt, na otu anyi si gafee mba ndi ahụ niile anyi gafere n’uzo. ¹⁷ Unu huru n’etiti ha ihe aru ha niile, na arusi niile e ji osisi, na nkume na olaocha, na olaedo kpuo. ¹⁸ Lezienu anya ka unu hu na obi onye obula n’ime unu, nwoke maobu nwanyi, agburu maobu ebo obula n’Izrel, esighi n’ebe ONYENWE ANYI bu Chineke anyi no puo, bido chewe echiche ife chi ndi mba ozo ndi a niile. Lezienu anya hu na mborogwu na-eweputa nsi na-elu ilu di otu a adighi n’etiti unu.

¹⁹ Mgbe onye di otu a nuru okwu inu iyi a, na ha ga-agosi onwe ha, na-eche, “The ga-agara m nke oma, o bu ezie na m nogidere na-agbaso uzo isiike m.” Ha ga-eweta mbibi nye ala a gbara mmiri nke oma nyekwa ala ahụ kporo nku. ²⁰ N’ihi na ONYENWE ANYI agaghi agbaghara onye di otu a! Iwe ya, na ekworo ya, ga-adi oku megide nwoke ahụ. Obubu onu niile e dere n’ime akwukwo a ga-abiakwasikwa ya. ONYENWE ANYI

* **29:11** 29:11 Nke a bu oru nleda anya nke ndi bu ohu na-aru. Jos 9:21,23,27

ga-ehichapụkwa aha ya, ka a ghara ịnụkwa ihe banyere ya n'ụwa. ²¹ ONYENWE ANYỊ ga-akpa oke n'etiti ya na ebo niile nke Izrel, maka iwetara ya mbibi, ị ka ọbụbụ ọnụ niile nke ọgbụgba ndụ nke e dere n'ime Akwụkwọ Iwu a si ị.

²² Mgbe ahụ, ụmụ unu ndị ga-eso unu n'ogbo ndị ị n'ihu, na ndị ọbịa si ebe ị anya bịa, ga-ahụ oke ihe otiti ọjọọ a bụakwasịrị ala a, ya na ọrịa niile ONYENWE ANYỊ mere ka ọ bụakwasị ya. ²³ Ala ahụ niile ga-abụ ala nnu, nke ọkụ repịara, ala nke a na-adighị akụ ihe ọbụla n'ime ya, ala na-adighị amị mkpuru, nke ahịhia na-adighị epu n'elu ya. Ala ịka ala Sodom na Gomora, na Adma, na Zeboim, nke ONYENWE ANYỊ sitere n'oke iwe ya mebie. ²⁴ Mba niile ga-ajụ sị, "Gini mere ONYENWE ANYỊ ji mee ihe ị otu a n'ala a? Gini kpata oke iwe ọkụ a?"

²⁵ Ọsịsa ya ga-abụ, "Ọ bụ n'ihị na ndị a hapuru idebe ọgbụgba ndụ ha na ONYENWE ANYỊ, Chineke nke nna nna ha gbara, ọgbụgba ndụ ha na ya gbara mgbe o mere ka ha site n'Ijpt pụta. ²⁶ N'ihị na ha fere chi ndị ọzọ ofufe, kpọkwa isiala nye ha, bụ chi ndị nke ha na-amaghị, chi ndị nke ọ na-enyeghị ha. ²⁷ Ọ bụ ya mere iwe ONYENWE ANYỊ ji ị ọkụ megide ala a, meekwa ka o zidata n'isi ha ọbụbụ ọnụ niile e dere n'ime akwụkwọ a. ²⁸ N'oke iwe ya na ọnụma ya ka ONYENWE ANYỊ ji hopu ha site n'ala ha, werekwa ha tūba n'ala ọzọ, ịka ọ ị ugbu a."

²⁹ Ihe niile e zoro ezo ịrị ONYENWE ANYỊ Chineke anyị, ma ihe ndị ahụ niile e kpughere ekpughe ịrị anyị, ịkwara ụmụ anyị ruo mgbe ebighị ebi, ka anyị nwee ike ịgbaso na imezu okwu niile nke iwu a.

30

Ịbighachikwute ONYENWE ANYỊ na ngozi ya

¹ Mgbe ihe ndị a niile ga-emezu n'ebe unu nọ, ya bụ, ngozi niile na ọbụbụ ọnụ niile m guputara n'ihu unu, ọ buru na unu ga na-atughari uche na ha n'etiti mba ndị ahụ ONYENWE ANYỊ Chineke unu ga-achuba unu, ² ọ burukwa na unu ekpemie n'obi unu n'oge ahụ ịloghachikwute ONYENWE ANYỊ Chineke unu, ọ buru na unu, na ụmụ unu ga-eji obi unu niile na mmuo unu niile mezuo iwu ndị a niile m nyere unu taa. ³ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYỊ bụ Chineke unu ga-anaputa unu. Ọ ga-enwe obi ebere n'ebe unu nọ kpokotakwa unu site na mba niile ebe ọ chusasiri unu. ⁴ A sịkwari na ọ bụ n'ala ị na nsotu ụwa n'okpuru eluigwe ka a chugara unu, n'ebe ahụ ONYENWE ANYỊ bụ Chineke ị ga-achikota unu, kpoghachitekwa unu. ⁵ ONYENWE ANYỊ bụ Chineke unu ga-akpolata unu n'ala ahụ bụ nke nna nna unu ha. Unu ga-enwetakwa ya, ọ ga-eme ka ihe gara unu nke oma, meekwa ka unu baa ụba kari nna nna unu ha. ⁶ ONYENWE ANYỊ bụ Chineke unu ga-ebi obi unu, na obi ụmụ unu, na nke ụmụ ụmụ unu ugwu, ka unu were obi unu niile na mmuo unu niile, hụ ya n'anya, ma ịkwa ndụ. ⁷ ONYENWE ANYỊ bụ Chineke unu ga-eme ka ọbụbụ ọnụ ndị a bụakwasị ndị iro unu, ndị kpọrọ unu asi na ndị na-akpagbu unu. ⁸ Unu ga-emesiakwa rubere ONYENWE ANYỊ isi, gbasookwa iwu ya niile nke m na-enye unu taa. ⁹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYỊ bụ Chineke unu ga-eme ka unu babiga ụba oke n'oru niile nke aka unu, n'ime mkpuru nke afo, n'ime mkpuru nke anu ulo ị, na mkpuru nke ala ubi ị. Obi ga-atokwa ONYENWE ANYỊ uto ọzọ, ime ị ka ị baa ụba ịka ọ toro ya n'ebe nna unu ha nọ. ¹⁰ Ma ọ buru na unu erubere ONYENWE ANYỊ bụ Chineke unu isi, debekwa iwu ya na ukpuru ya niile nke e dere n'Akwụkwọ iwu a, jirikwa obi unu niile na mmuo unu niile bighachikwute ONYENWE ANYỊ bụ Chineke unu.

Ndu maobu onwu

¹¹ Idebe iwu ndị a m na-enye unu taa abughi oru siri ike, ọ bukwaghi ihe kari unu ike ime. ¹² N'ihị na iwu ndị a adighi n'eluigwe nke ị ga-eji sị, "Onye ga-arigo n'eluigwe wedatara m ya ka m nụ ihe ọ na-ekwu, ma debekwa ya." ¹³ Iwu a adighikwa n'ofe

ozo nke oke osimiri, nke i ga-eji si, “Onye ga-agafe ga weta ya, kposaa ya nye anyi ka anyi nu, ma debekwa ihe o na-ekwu?” ¹⁴ Mba, okwu ahụ di gi nso, o di gi n'onu, dirikwa n'obi gi, ka i nwee ike idebe ha.

¹⁵ Lee, edoola m n'ihu gi taa ndu na oganihu, onwu na ila n'iyi. ¹⁶ Enyela m gi iwu taa, si gi hu ONYENWE ANYI bu Chineke gi n'anya, ana m asikwa gi gbasoo uzọ ya, ma debekwa iwu na ukpuru ya niile, ka i diri ndu, ghookwa mba buru ibu, ka ONYENWE ANYI bu Chineke gi gozie gi n'ala ahụ i na-aga inweta.

¹⁷ Ma o buru na obi gi e si n'iso ya tugharia, o burukwa na i ju ige nti, o buru na a dokpufuo gi mee ka i fee chi ndi ozo ofufe ma ikpo isiala nye ha, ¹⁸ agwala m gi hooaha taa, na i ga-ala n'iyi, i gaghi enwe ogologo ndu n'ala ahụ i na-agafe osimiri Jodan inweta.

¹⁹ Ana m akpoku eluigwe na uwa* taa ka ha buru ndi akaebe m, na edebela m n'ihu gi onwu na ndu, debekwa n'ihu gi ngozi na obubu onu. Ugbu a, horo ndu, ka gi na umu gi di ndu ²⁰ ka i hu ONYENWE ANYI bu Chineke gi n'anya, naa nti n'olu ya, daberekwa na ya. N'ihu na ONYENWE ANYI bu ndu gi, o ga-enye gi ubochi ndu gi niile n'ala ahụ o kwere nkwa i nye nna nna gi ha Ebrahim, na Aizik, na Jekob.

31

Joshua anochie anya Mosis

¹ Mgbe Mosis gwachara umu Izrel okwu ndi a niile, ² o gwakwara ha okwu ozo si, “Ugbu a, agbaala m otu nari afo na iri afo abuo! Enwekwaghi m ike idu unu, n'ihu na ONYENWE ANYI agwala m si, i gaghi agafe osimiri Jodan. ³ ONYENWE ANYI Chineke gi n'onwe ya ga-ebu gi uzọ gabiga osimiri a. O ga-ebibi mba niile ndi a n'ihu gi. I ga-enwetakwa ala ha. Joshua ga-edu gi gabiga osimiri a, dika ONYENWE ANYI kwuru. ⁴ ONYENWE ANYI ga-emekwa ha ihe o mere Saihon na Og, bu eze ndi Amorait, ndi o kpochapuru ha na ala ha. ⁵ ONYENWE ANYI ga-enyefe ndi bi n'ebe ahụ n'aka unu, unu ga-ekpochapukwa ha dika m nyere unu n'iwu. ⁶ Dinu ike! Nweenu obi ike! Unu atula ha egwu! N'ihu na ONYENWE ANYI Chineke unu ga-anonyere unu. O gaghi agbakuta unu azu, o gwakwaghi ahapu unu.”

⁷ Mgbe ahụ, Mosis kporo Joshua, gwa ya okwu n'ihu umu Izrel, si ya, “Di ike! Nwee obi ike! N'ihu na o bu gi ga-edu ndi a baa n'ala ahụ ONYENWE ANYI nuru iyi inye nna nna ha, i ga-emekwa ka ha keta ala a dika ihe nketa ha. ⁸ ONYENWE ANYI n'onwe ya ga-eburu gi uzọ, o ga-anonyekwara gi, o gaghi ahapu gi maobu gbakuta gi azu. Atula egwu, adala mba.”

Nguputa akwukwo iwu

⁹ Mgbe ahụ, Mosis deputara iwu ndi ahụ niile n'akwukwo, were ya nye ndi nchujaja, umu Livayi, ndi na-ebu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI ahụ. Mosis nyekwara ndi okenye Izrel akwukwo a e dere iwu niile. ¹⁰ Mgbe ahụ, Mosis nyere ha iwu si, “Na ngwucha afo asaa obula, n'afu ahụ a na-akagbu ugwo niile, n'oge a na-eme Mmemme ulo Ikwu, ¹¹ mgbe Izrel niile ga-abia n'ihu ONYENWE ANYI bu Chineke unu, n'ebe ahụ o ga-ahoputa, i ga-aguputa ihe a site n'akwukwo iwu a n'ihu mmadu niile ka ha nuru ya. ¹² Kpokota mmadu niile n'otu ebe, ndi ikom, na ndi inyom na umuntakiri,* na ndi obia bi n'etiti obodo unu, ka ha nuru, ma muta itu egwu ONYENWE ANYI Chineke unu na ilezi anya igbaso okwu niile di n'iwu a. ¹³ Umuntakiri ha, ndi na-amabeghi iwu ndi a, aghaghi inu na imuta itu egwu ONYENWE ANYI Chineke unu, ubochi ndu unu niile n'ala ahụ unu na-agafe Jodan inweta.”

* **30:19** 30:19 Dit 4:26; 8:19 * **31:12** 31:12 O bu naani na mmemme nke a, ka a na-akpokota ndi inyom na umuntakiri, ka ha bia nuru ihe a na-aguputa site n'akwukwo iwu ahụ.

Okwu ikpeazu Onyenwe anyi gwara Mosis

¹⁴ ONYENWE ANYI gwara Mosis si, “Lee, ubochi onwu gi na-abiaru nso. Kporo Joshua ka gi na ya soro bia n’ulo nzute ebe m ga-anọ nye ya oru o ga-aru.” Mosis na Joshua sooro bia guzo onwe ha n’onu uzọ ulo nzute.

¹⁵ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gosiri ha onwe ya n’ime ogidi igwe ojii nke guzochiri onu uzọ ulo nzute ahụ. ¹⁶ ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, “I ga-anwu, jekwuru nna nna gi ha. Mgbe i nwuru, ndi a ga-amalite ife chi ozọ ofufe ndi di n’ala ahụ ha na-abanye. Ha ga-agbakuta m azu, mebie ogbugba ndu mu na ha gbara. ¹⁷ N’ubochi ahụ, iwe m ga-adi oku megide ha, aga m agbakuta ha azu, zoo ihu m n’ebe ha no. A ga-alakwa ha n’iyi. Odachi na ahuhu di iche iche ga-abiakwasị ha, nke ga-eme ka ha si, ‘Chineke anyi anokwaghi n’etiti anyi, o bu ya mere odachi ndi a ji biakwasị anyi.’ ¹⁸ Aga m echepu ihu m site n’ebe ha no n’ubochi ahụ, n’ihi ajo omume ha nke ife chi ozọ ofufe.

¹⁹ “Ugbu a, deputaranu onwe unu abu a n’akwukwo, kuziekwara ya umu Izrel, ka o buru ihe akaebe m megide ha. ²⁰ Mgbe m mere ka ha bata n’ala ahụ m kwere nna nna ha na nkwa, ala ahụ mmiri ara ehi na mmanu anu na-erughari n’ime ya, mgbe ha rijukwara afo, baakwa uba, ha ga-ebido ife chi ozọ ofufe, ju m, ma mebikwaa ogbugba ndu m. ²¹ Ma mgbe otutu ihe odachi na ahuhu ga-abiakwasị ha, abu a ga-eme ka ha cheta ihe mere nsogbu ha niile ji biakwasị ha, n’ihi na abu a ga-adigide site n’ogbo ruo n’ogbo. Amaara m nke oma ugbu a, o buladi tupu ha abanye n’ala ahụ m kwere nkwa inye ha site n’inu iyi, udi mmadu ha bu.” ²² Ya mere, n’ubochi ahụ, Mosis dere abu ahụ, kuziekwara ya umu Izrel.

²³ Mgbe ahụ ONYENWE ANYI nyere Joshua nwa Nun iwu si ya, “Di ike, nwee obi ike, i ghaghi ikpobata umu Izrel n’ala ahụ m sitere n’inu iyi kwee ha na nkwa. Mu onwe m ga-anonyere gi.”

²⁴ Mgbe Mosis dechara okwu niile nke iwu ndi a n’akwukwo, site na mbido ruo n’ogwugwu, ²⁵ o nyere ndi Livayi na-ebu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI iwu si ha, ²⁶ “Werenu Akwukwo Iwu a tinye ya n’akuku igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI Chineke unu, ka o buru ihe igba ama megide unu. ²⁷ N’ihi na amaara m na unu bu ndi nnupu isi, na ndi isiike. Lee, o buladi taa m no ndu n’etiti unu, unu na-enupu isi n’ebe ONYENWE ANYI no, unu ga-esi ana ghara inupu isi mgbe m nwuru? ²⁸ Kpokotaanu ndi okenye unu niile, na ndi ochichi agburu unu niile, ka m kwuputa okwu ndi a mgbe ha na-anu ya. Ka m kpokuokwa eluigwe na uwa ka ha gbaa ama megide ha. ²⁹ N’ihi na amaara m na mgbe m nwuru, unu ga-agho ndi ruru aru nke ukwuu, unu ga-ewezuga onwe unu site n’ebe iwu ndi ahụ m nyere unu di. Amakwaara m na n’ubochi ndi ahụ na-abia, ihe ojo ga-adakwasị unu, n’ihi ihe ojo niile unu mere n’ihu ONYENWE ANYI nke unu ji kpasuo ya iwe site n’ihe ndi ahụ unu ji aka unu kpuo.”

Abu Mosis

³⁰ Ya mere, Mosis guputara okwu niile di n’abu a site na mbido ruo ogwugwu na nti nzuko ndi Izrel niile.

32

¹ Gee nti, gi eluigwe, nuru ihe m na-ekwu!

Gee nti, uwa, nuru okwu si m n’onu.

² Ka okwu m daa dika mmiri ozuzo

ka okwu m daa dika igirigi,

ka o daa dika nshansha mmiri n’elu ahija,

dika oke mmiri ozuzo n’ahija na-epuputa epuputa.

³ Aga m eto aha ONYENWE ANYI

- toonu idi ukwuu Chineke anyi!
⁴ O bu oke nkume ahụ, orụ ya zuruoke,
 ụzọ ya niile ziri ezi.
 Chineke kwesiri ntụkwasi obi, nke na-adighi eme ihe ojoo,
 onye ezi omume na onye ziri ezi ka o bu.
- ⁵ Ha emeruala onwe ha, ha abukwaghị umu ya,
 ha bu ogbo gbagoro agbago, ndi udiri ha gbanwere agbanwe
- ⁶ O bu otu a ka unu si emeso ONYENWE ANYI
 unu ndi nzuzu, ndi na-enweghi uche?
 ONYENWE ANYI o bughị nna unu, onye kere unu,
 onye kpuru unu mee ka unu guzosie ike?
- ⁷ Cheta ubochi ochie ndi ahụ gara aga,
 tulee ogbo ndi ahụ gara aga
 juo nna gi, o ga-akoro gi.
 Juo ndi okenye gi, ha ga-eme ka o doo gi anya.
- ⁸ Mgbe Onye kachasi ihe niile elu nyere mba obula ihe nketa nke ha,
 mgbe o kesara umu mmadu,
 mgbe o guzobere oke ala nye ndi niile
 dika onuogugu umu Izrel si di.
- ⁹ N'ih i na oke ONYENWE ANYI nwetara bu ndi ya
 Jekob bu ihe nketa e kenyere ya.
- ¹⁰ N'ala di n'ozara ka o chotara ya,
 n'ala togboro n'efu, nke kporo nku.
 O kpuchitere ya, lezie ya anya,
 o chebere ya dika o bu mkpuru anya ya,
- ¹¹ dika ugo nke na-akpote umu di n'akwu ya,
 nke na-erughari n'elu umu ya,
 nke na-agbasapu nku ya ijide ha,
 nke na-ebu ha na nku ya,
- ¹² ONYENWE ANYI naani ya duru ya,
 chi ala ozọ esokwaghị ya.
- ¹³ O mere ka o rikwasi n'ebe niile di elu nke ala ahụ,
 jiri mkpuru na-amị n'ala ubi ahụ zuo ya.
 O ji mmanu anu si na nkume zuo ya,
 ya na mmanu si n'oke nkume,
- ¹⁴ na mmiri ara rahuru arahu nke igwe ehi, na mmiri ara rahuru arahu nke igwe
 ewu na aturu,
 na umu aturu na mkpi gbara abuba,
 na oke ebule Bashan di ezi mma,
 tinyere ezi obi oka wiiti.
 I nukwara mmanya na-agbo ufufu, nke bu obara mkpuru vaini.
- ¹⁵ Ma Jeshurun mara abuba, ma gbagharịa ukwu ya,
 ebe nri juru ya onu, o buru ibu, maa mma ile anya.
 O hapuru Chineke kpuru ya,
 ju oke nkume ahụ, bu Onye Nzoputa ya.
- ¹⁶ Ha sitere na chi ndi ala ozọ ha kpasuo ekworo ya,

meekwa ka iwe wee ya n'ih ihe aru nke arusi ha.

17 Ha churu aja nye umu mmuo, ndi na-abughi Chineke,
bu chi ndi ha na-amaghi,
chi ndi ka putara ohuru,
chi ndi ahụ nna nna ha na-atughi ujo ha.

18 I gbakutara Oke Nkume ahụ muru gi azu,
i chefuru Chineke ahụ muru gi.

19 ONYENWE ANYI huru ihe di otu a, ju ha,
n'ih i na umu ya ndi ikom na ndi inyom kpasuru ya iwe.

20 "Aga m ezo ihu m n'ebe ha no," ka o kwuru,
"ka m hu ihe onodu ikpeazu ha ga-abu,
n'ih i na ha bu ogbo gbagoro agbago,
umu na-ekwesighi ntukwasị obi.

21 Ha esitela n'ih e na-abughi chi kpalie ekworo m,
jiri arusi ha na-abaghi uru mee ka iwe wee m.
Mu onwe m ga-esite na ndi na-abughi ndi kpalie ekworo ha,
sitekwa na mba na-enweghi nghota kpalie iwe ya.

22 N'ih i na a munya oku n'onuma m,
oku ga-enwu ruo ala mmuo n'okpuru uwa.

O ga-erepia uwa na mkpuruobi niile,
o ga-amanye oku na ntoala ugwu ukwu niile.

23 "Aga m ekpokwasị mbibi n'elu ha,
zipu aku m niile megide ha.

24 Aga m eziga onwu na-eripia eripia megide ha,
na ila n'iyi nke na-ebibi ebibi, na oia ojojo na-egbu egbu.
Aga m eziga anu ohia ndi ga-eji eze tapiasia ha,
na ajuala na-akpu akpu n'uzuzu, nke elo onwu di n'onu ya.

25 N'okporozo, mma agha ga-eme ka ha gbara aka umu,
n'ime ulo ha, ihe oke egwu ga-abiakwasị ha.

Umu okorobia na agboghobia ga-ala n'iyi,
o buladi umuntakiri na ndi agadi isi awo.

26 Ekwuru m na m ga-achusasị ha,
hichapu ncheta obula banyere ha n'etiti umu mmadu.

27 Ma ihe banyere inya isi onye iro tinyere m ujo n'obi,
ka onye iro ghara ighotahie kwuo si,

'Aka anyi ewetarala anyi mmeri,
o bughi ONYENWE ANYI mere ihe ndi a niile.' "

28 Ha bu mba na-enweghi uche,
ndi na-enweghi mmuo nghota obula n'ime ha.

29 A sikwari na ha maara ihe, nwee uche
nakwa ighota ihe ikpeazu ha ga-abu.

30 Kedu ka otu onye ga-esi chuo otu puku mmadu oso,
kedu ka mmadu abuo ga-esi chuo iri puku mmadu oso,
ma o bughi na Oke Nkume ha erefuola ha,
ma o bughi na ONYENWE ANYI echepula ihu ya n'ebe ha no?

31 N'ih i na nkume ha adighi ka Nkume anyi,
dika ndi iro anyi, n'onwe ha, jiri onu ha kwuo.

32 Osisi vainị ha si n'osisi vainị Sodom,
na n'ubi di na Gomora
mkpuru vainị ha juputara na nsi,
uyoko vainị ha juputara n'ilu ilu.

33 Mmanya vainị ha bu elo agwo,
elo ajuala na-ebute onwu.

34 "Nke a o bughị ihe m dokotarala chere oge,
chezie ha nke oma n'uloaku m?

35 O bu m ka ibo obo diri m, aga m akwughachi.
Mgbe oge ruru ukwu ha ga-agbuchapu,
ubochi mbibi ha na-abia nso,
ila n'iyi ha chi oso na-abiakwasị ha."

36 ONYENWE ANYI ga-ekpe ndi ya ikpe,
o ga-enwe omiiko n'ahu ndi ohu ya,
mgbe o huru na ike ha nwere agwula,
mgbe otu onye na-agaghi afodu, ohu na onye nwe onwe ya.

37 O ga-asikwa, "Ugbu a, olee ebe chi niile ha no,
bu oke nkume ahụ ha gbabara izere ndu n'ime ya,

38 chi ndi ahụ riri abuba ihe ichu aja ha,
nuokwa mmanya ha ji chuo aja ihe onunu?

Ha bilie bia nyere unu aka!
Ha buru ulo ndo nye unu!"

39 "Ugbu a, hunu na mu onwe m abu m ya!
O dighikwa chi ozọ di ma o bughị m.

Mu onwe m na-eme ka a nwuo, mu onwe m na-eme ka a di ndu.
Mu onwe m na-etipu mmadu onya, mu onwe m na-agwo ya,
mmadu obula apughikwa inaputa onye m ji n'aka m.

40 Ana m eweli aka n'eluiigwe na-ekwuputa n'inu iyi si,
dika m na-adi ndu ruo mgbe ebighi ebi,

41 mgbe m muru mma agha m na-egbu amuma,
mgbe aka m jidere mma agha ahụ n'onodu ikpe ikpe,
aga m abo obo megide ndi iro,
kwughachi ndi ahụ niile kporo m asi.

42 Aga m eme ka aku m nujuo obara afo,
ma mma agha ga-ebibi anu ahụ,
obara ndi e gburu egbu, na nke ndi a dotara n'agha,
na isi ndi ndu ndi iro."

43 Nurianu onu mba niile, unu na ndi ya,
n'ihị na o ga-abo obo obara ndi ohu ya,
o ga-abo obo megide ndi iro ya,
kpuchiere ala ya na ndi ya mmehie ha.

44 Mosis na Joshua* nwa Nun soro bia guputa mkpuru okwu abu a na nti ndi Izrel.

45 Mgbe Mosis guputachara abu a nye ndi Izrel, 46 o gwara ha okwu ndi a si, "Na-atugharinu uche n'okwu niile m kwuputara nye unu taa, ka unu si otu a nyefeekwa ya n'aka umu unu, ka ha onwe ha lezie anya debe okwu niile di n'iwu ndi a. 47 N'ihị

* 32:44 32:44 Joshua Hosea bu uzọ ozọ e si akpo aha a

na okwu ndị a abụghị okwu efu, ndụ unu dabeere na ha. Unu debe ha, unu ga-adị ndụ ogologo n’ime ala ahụ unu na-aga inweta n’ofe ọzọ nke osimiri Jodan.”

Onwu Mosis n’ugwu Nebo

⁴⁸ N’otu ubochi ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu si, ⁴⁹ “Bilie ga n’ugwu Nebo nke dị n’etiti ugwu Abarim, n’ala Moab, na ncherita ihu Jeriko, leekwa ala Kenan anya, bụ ala ahụ m na-enye ụmụ Izrel dika ihe nketa ha. ⁵⁰ Mgbe i hụsiri ala a, i ga-anwu n’ebe ahụ n’elu ugwu ahụ, lakwurukwa nna nna gi ha, dika Eron nwanne gi si nwuo n’ugwu Hor, lakwuru ha. ⁵¹ N’ihi na gi na Eron juru irubere m isi n’ihu ụmụ Izrel, na mmiri Meriba Kadesh, nke di n’ozara Zin, unu edoghi m nsọ n’ihu ndi Izrel.† ⁵² N’ihi ya, i ga-esite n’ebe di anya hu ala ahụ m na-enye ụmụ Izrel, ma i gaghị aba n’ime ya.”

33

Mosis agozie umu Izrel

¹ Nke a bu ngozi Mosis, onye nke Chineke, jiri gozie umu Izrel, tupu o nwuo. ² O siri,

“ONYENWE ANYI si n’ugwu Sainai bia,
o waliteere ha site n’ugwu Sia,
o nwuputara site n’ugwu Paran

Ya na igwe ndi nsọ so bia
site n’akuku ndida, site n’ala ala ugwu ahụ.

³ N’ezie, o bu gi na-ahụ ndi mmadu ahụ n’anya,
ndi nsọ ahụ niile di gi n’aka.

N’ukwu gi ka ha na-ada kpoọ isiala,
gi na-akuziri ha ihe,

⁴ iwu ahụ Mosis nyere anyi,
ihe onwunwe nke ogbako Jekob.

⁵ O bu ya bu eze na Jeshurun,
mgbe ndi ndu ndi mmadu zukoro
ha na ebo niile nke Izrel.

⁶ “Ka ebo Ruben diri ndu ghara inwu,
ma ka onuogugu ndi ikom ya diri ole na ole.”

⁷ Ihe a ka o kwuru banyere Juda,
“Nuru, ONYENWE ANYI, akwa Juda,
kpolata ya n’ebe ndi ya no.
Aka ya ka o ji aluru onwe ya ogu ichebe ihe o bu n’uche.
Buru ya onye inyeaka megide ndi iro ya.”

⁸ Banyere Livayi o kwuru si,
“Urim na Tumim gi diri
ohu gi ahụ kwesiri ntukwasị obi.
I nwara ya onwunwa na Masa,
gi na ya sekwaro okwu na mmiri Meriba.

⁹ Onye ahụ lere nne na nna ya anya si,
‘Ejighi m ha kporo ihe.’
O gunyeghikwa umunne ya dika ndi o maara,
o nabatakwaghị umu nke aka ya.
Ma o debere okwu gi,
cheziekwa ogbugba ndu gi.

† 32:51 32:51 Onu 20:11-13

- 10 O na-akuziri Jekob ikpe gi,
na-akuzikwara Izrel iwu gi.
O na-achukwa aja uda na-esi isi uto n'ihu gi,
na-achukwa aja nsure oku n'ebe ichu aja gi.
- 11 Gozie akunuba ya ONYENWE ANYI,
ka oru aka ya burukwa ihe na-atu gi uto.
Tijie ukwu ndi niile na-ebili imegide ya,
tigbuo ndi iro ya ka ha ghara inwe ike ibili ozo.”
- 12 Mosis kwuru banyere ebo Benjamin si,
“Ka onye ahụ ONYENWE ANYI huru n'anya zuru ike na-atughị ujo n'ime ya.
N'ihì na o ga-ekpuchi ya ogologo ubochi niile.
O bukwà n'etiti ubu ya abuo ka onye ONYENWE ANYI huru n'anya na-anọ.”
- 13 Banyere Josef o kwuru si,
“Ka ONYENWE ANYI gozie ala ya,
ya jiri igirigi di oke onuahia nke eluigwe di n'elu,
na ogbu mmiri di n'okpuru ala,
- 14 na ihe oma niile anyanwu na-eweta,
na ihe oma niile onwa na-eweputa,
- 15 na onyinye oma niile si n'ugwu ukwu ochie,
na iba uba ugwu ebighi ebi ndi ahụ,
- 16 na onyinye oma niile si n'ala na uju ya niile,
na ihuoma onye ahụ na-ebi n'ohia nta ahụ na-enwu oku.
Ka ihe ndi a niile diri n'isi Josef,
n'iku anya onye bu nwa eze, n'etiti umunna ya.
- 17 N'ima mma, o di ka nwa oke ehi e bu uzo muo,
mpi ya di ka mpi ehi ohia.
Ya ka o ga-eji soda mba niile
o buladi mba ndi ahụ di na nsotu uwa.
Otu a ka iri puku kwuru puku ndi Ifrem di
otu a ka imerime puku ndi Manase di.”
- 18 Banyere Zebulon, o kwuru si,
“Nurja, gi Zebulon, n'opupu gi,
ma gi Isaka, nurja n'ebe obibi gi.
- 19 Ha ga-akpo ndi mmadu oku n'elu ugwu ukwu,
no n'ebe ahụ chuo aja ezi omume,
ha ga-eri site n'iba uba nke ihe di n'osimiri,
site n'aku nzuzo di n'aja.”
- 20 Banyere Gad, o kwuru si,
“Ngosi na-adiri onye ahụ na-eme ka ebe obibi Gad saa mbara.
Gad na-ebi dika odum,
na-adokapu aka maobu isi.
- 21 O horo ala nke kachasi mma nye onwe ya;
oke ruuru onyendu ka e wepuru dobere ya.
Mgbe ndi ndu ndi mmadu zokoro,
o mezuru ezi ihe di ONYENWE ANYI n'obi,
na ikpe ya niile banyere Izrel.”
- 22 Banyere Dan, o kwuru si,
“Dan bu nwa odum,
onye na-esi na Bashan maputa.”
- 23 Banyere Naftali, o kwuru si,

“Naftalì bụ onye njuputa nke ihuoma ONYENWE ANYÌ òrì, o juputakwara na ngozi ya, ò ga-eketa akukù ndida nke iyi ukwu.”

²⁴ Banyere Asha, o kwuru si,

“Onye a goziri karichasia n’umu ndi ikom ka Asha bu, ka ihe banyere ya to o umunna ya uo, ka o jirikwa mmanu* saa ukwu ya.

²⁵ Ihe mkpochi nke onu uzo ama gi ga-abu bronz na igwe, dika ubochi ndu gi niile si di, otu a ka idi ike gi ga-adi.

²⁶ “O nweghi onye dika Chineke Jeshurun, onye na-agba eluigwe dika inyinya ibia inyere gi aka, onye na-agba igwe ojii dika inyinya n’idi ukwu ya.

²⁷ Chineke ebighi ebi bu ebe mgbaba gi. N’okpuru gi ka aka ebighi ebi ya di.

O ga-esite n’ihu gi chupu ndi iro gi, kwuokwa si, ‘Bibie ha!’

²⁸ Ya mere Izrel ga-ebi naani ya n’udo, isi iyi mmiri Jekob di chim,

n’ala ahụ juputara na mkpuru ubi na mmanya oheru ebe igirigi nke eluigwe na-ada.

²⁹ Onye a goziri agozi ka i bu, gi Izrel, onye di ka gi ndi ONYENWE ANYI zoputara?

O bu ota gi na onye inyeaka gi, na mma agha gi di ebube.

Ndi iro gi ga-eji egwu daa n’ihu gi, i ga-azodakwa ebe ha niile di elu.”

34

Onwu Mosis

¹ Mgbe ahụ, Mosis sitere na mbara ala Moab rigoro n’elu n’ugwu Nebo, ruo n’elu Pisga, nke di na ncherita ihu Jeriko. N’ebe ahụ ONYENWE ANYI mere ka o hu ala ahụ niile anya site na Gilead ruo Dan; ² ya na ala Naftalì niile n’oke ala Ifrem, na nke Manase, na ala Juda niile ruo n’osimiri Mediterenja.* ³ Mosis hukwara ala Negev, na akukù ala ahụ niile di site na Ndagwurugwu Jeriko, obodo nkwu, ruo Zoa. ⁴ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Mosis si ya, “Nke a bu ala ahụ m sitere n’inu iyi kwee Ebrahim, Aizik na Jekob nkwa mgbe m kwuru si, ‘Aga m enye ya umu umu gi.’† Ugbu a emeela m ka i jiri anya gi hu ya ma i gaghi agabiga banye n’ime ya.”‡

⁵ Ya mere, Mosis, onyeozì ONYENWE ANYI nwuru n’ebe ahụ, n’ala Moab, dika ONYENWE ANYI kwuru. ⁶ ONYENWE ANYI liri ya na Moab, na ndagwurugwu chere ihu na Bet-Peoa, ma ruo taa, o dighi onye obula maara ebe ili ya di. ⁷ Mosis gbara nari afọ na iri afọ abuo mgbe o nwuru, ma n’oge ahụ ike ka di ya n’ahụ, anya ya na-ahukwa uzo nke oma. ⁸ Umụ Izrel ruru uju n’ihi Mosis, iri ubochi ato n’obosara ala Moab, tutu ruo mgbe oge iru uju na ikwa akwa gasiri.

* **33:24** 33:24 Mmanu bu ihe ngosi na mmadu bu ogaranya n’oru ubi, nke kachasi, o buru na onye di otu a na-ako mkpuru oliv nke e si na ya emeputa mmanu. Jen 49:20; Job 29:6. * **34:2** 34:2 Osimiri Mediterenja di n’odida anyanwu † **34:4** 34:4 Jen 12:7 ‡ **34:4** 34:4 Dit 3:27

⁹ Joshua nwa Nun, juputara na mmuọ amamihe, § n'ihu na Mosis ebikwasila ya aka n'isi. Ya mere, umu Izrel nara Joshua nti, gbasookwa iwu niile ONYENWE ANYI nyere ha site n'onu Mosis.

¹⁰ O dibeghi onye amuma ozo putarala n'ala Izrel niile, nke dika Mosis,* onye ya na ONYENWE ANYI kparitara uka ihu na ihu, † ¹¹ onye mere ihe iribama ndi a niile, ruokwa oru ebube niile nke ONYENWE ANYI ziri ya ka o mee n'Ijpt, n'ihu Fero, na ndi ozi ya niile, nakwa n'ala ahụ niile. ¹² N'ihu na o nwebekwaghi onye ozo gosirila ike di oke egwu, maobu ruo oru di oke egwu udi nke Mosis ruru n'ihu ndi Izrel niile.

---

§ 34:9 34:9 Ajz 11:2 * 34:10 34:10 Dit 18:15,18 † 34:10 34:10 Opu 33:11; Onu 12:8; Dit 5:4

Joshua

Iwu ONYENWE ANYI nyere Joshua

¹ Mgbe Mosis, bu odibo ONYENWE ANYI nwuru, ONYENWE ANYI gwara Joshua nwa Nun, onye na-enyere Mosis aka okwu si, ² “Mosis, odibo m anwuola.* Ugbu a, jikere onwe gi,† meekwa ka ndi m jikere igafe ofe ozo nke osimiri Jodan, ibanye n’ala ahụ m na-aga inye ha, bu ndi Izrel. ³ Ana m agwa gi ihe m gwara Mosis mgbe o di ndu si, Ebe obula unu ga-azokwasị ukwu unu n’ala, ala ahụ ga-abu nke unu. ⁴ Oke ala unu ga-abu site n’ozara di na ndida ruo Lebanon, ma site n’iyi ukwu Yufretis, tinyere ala niile nke ndi Het, ruo n’osimiri ukwu ahụ di n’odida anyanwu. ⁵ O dighi onye obula puru iguzo imegide gi ubochi niile nke ndu gi.‡ Aga m anonyere gi dika m si nonyere Mosis.§ Agaghi m ahapu gi aka. Agaghi m agbakutakwa gi azu.* ⁶ Dirị ike, nweekwa ume, n’ihi na i ga-abu onye ga-edu ndi a iketa ala ahụ m nuru n’iyi inye nna nna ha ochie.

⁷ “Naani dirị ike, nweekwa ume. Lezie anya ime ihe niile Mosis bu odibo m nyere gi n’iwu. Ewezugala onwe gi na ya gaa aka nri maobu aka ekpe, ka ihe si otu a gaara gi nke oma n’ebe obula i na-aga. ⁸ Esitela n’onu gi wezuga ihe di n’Akwukwo Iwu a. Kama na-atughari uche gi na ya ehie na abali, ka i si otu a lezie anya imezu ihe niile e dere n’ime ya. Mgbe ahụ i ga-aba uba, ihe ga-agakwara gi nke oma. ⁹ O bu na m enyebeghi gi iwu si gi, Nwee obi ike, dirikwa ike! Wezuga ujo niile na ida mba nke obi. Cheta na mu, bu ONYENWE ANYI Chineke gi, nonyeere gi ebe obula i na-aga.”

¹⁰ Mgbe ahụ, Joshua nyere ndisi Izrel niile iwu si ha, ¹¹ “Jegharianu n’etiti ebe obibi umu Izrel gwa mmadu niile okwu si ha ‘Dozierenu onwe unu ihe unu ga-eri n’uzo, n’ihi na n’ime ubochi ato, anyi ga-agafe osimiri Jodan, imeri na inweta ala ahụ ONYENWE ANYI bu Chineke na-enye unu.’”

¹² Joshua kpokotara ndisi ebo Ruben, na Gad, na okara ebo Manase, gwa ha okwu si, ¹³ “Chetanu iwu ahụ Mosis odibo ONYENWE ANYI nyere unu, mgbe o siri, ‘ONYENWE ANYI Chineke unu na-enye unu izuike. O nyekwala unu ala a.’ ¹⁴ Kama ndi nwunye unu, na umuntakiri unu, na anu ulo unu, ga-anu n’ala a di n’owuwa anyanwu nke Mosis nyere unu. Ma ndi agha unu, ndi jikeere ejike, ga-eduru ndi Izrel ndi ozo gafee osimiri Jodan inyere umunna ha aka, ¹⁵ tutu ruo mgbe ONYENWE ANYI Chineke unu nyere ha izuike, dika o si nye unu, na tutu ruo mgbe ha nwetara ala niile bu nke ONYENWE ANYI Chineke unu ga-enye ha. Mgbe nke a mezuru, unu ga-alaghachi azu, nweta ala ahụ Mosis onyeozu ONYENWE ANYI nyere unu n’akuku owuwa anyanwu osimiri Jodan.”

¹⁶ Mgbe ahụ, ha zara Joshua, “Ihe obula nke i nyere anyi n’iwu anyi ga-eme ha, ebe obula i zigara anyi ka anyi ga-aga. ¹⁷ Anyi ga-ege gi nti dika anyi si gee Mosis nti. Ka ONYENWE ANYI Chineke gi nonyere gi dika o si nonyere Mosis. ¹⁸ Onye obula nupuru isi n’iwu i nyere anyi, o ga-anwu. Naani dirị ike, nweekwa obi ike.”

2

Rehab na ndi Nnyoputa

* 1:2 1:2 Onu 12:7 † 1:2 1:2 N’oge a, ndi Izrel no na Shitim Jos 2:1; 3:1 n’ala Moab Dit 34:3 di n’akuku Jodan.

‡ 1:5 1:5 Dit 7:24 § 1:5 1:5 Opu 3:12; Dit 31:8,23 * 1:5 1:5 Dit 31:6,8; Hib 13:5

¹ Joshua nwa Nun sitere na Shitim zipu ndi nnyoputa abuo na nzuzo si ha, “Gaanu leta otu ihe si aga n’ala ahụ, karịsịa n’obodo Jeriko.”* Ha gara n’obodo ahụ baa n’ulo nwanyị akwuna aha ya bu Rehab noo onodu n’ebe ahụ.

² Ma otu onye gwara eze Jeriko okwu si, “Lee, ufodu umu ndi ikom Izrel batara obodo a n’abali inyochaputa ala anyi.” ³ Mgbe eze Jeriko nuru okwu a, o zigaara Rehab ozi si, “Kpopta ndi ikom ahụ batara n’ulo gi n’ihi na ha biara iledo ala anyi.”

⁴ Ma nwanyị ahụ zoro mmadu abuo ahụ. Mgbe ndi ahụ e ziri ozi biarutere, o gwara ha okwu si, “O bu eziokwu na ndi ikom ahụ bakwutere m, ma amaghi m ebe ha si bia. ⁵ Ma ha apuolari. Ha hapuru obodo a mgbe a na-achọ imechi onu uzọ ama, n’oge ochichiri bidoro igba. Amaghi m ebe ha gara. Ma, n’uche m, o buru na unu achuso ha oso osiso unu nwere ike ijide ha.” ⁶ (N’eziokwu o bu Rehab n’onwe ya mere ka mmadu abuo ahụ rigoro n’elu ulo ebe o zoro ha n’okpuru ahija flakisi o wusara n’ebe ahụ.) ⁷ Ya mere, ndi ikom ahụ puru na-achụ ndi nnyoputa ahụ n’akuku uzọ gara ngabiga Jordan. Ma ngwangwa ha puru, e mechiri onu uzọ ama e si abata obodo ahụ.

⁸ Ma tupu ndi nnyoputa ahụ edina ala irahu ura n’abali ahụ, Rehab rigokwuru ha, ⁹ gwa ha si, “Ama m na ONYENWE ANYI enyela unu ala a,† marakwa na oke ujo nke egwu unu adakwasila anyi, nke mere na ndi niile bi n’ime ala a na-agbaze n’egwu n’ihi unu, ¹⁰ n’ihi na anyi anula otu ONYENWE ANYI si mee ka mmiri di n’Osimiri Uhie taa n’ihi unu, mgbe unu si n’Ijpt puta. Anyi nukwara ihe unu mere Saihon, na Og, bu eze abuo ndi Amori, ndi bi n’owuwa anyanwu osimiri Jordan, otu unu si bibie ha, gbuchapu ndi niile bi n’ala ahụ. ¹¹ Ma mgbe anyi nuru ihe ndi a, obi anyi gbazere n’ihi ujo, mmuo onye obula dara mba n’ihi unu, n’ihi na ONYENWE ANYI Chineke unu bu Chineke n’eluigwe na n’uwa.

¹² “Ugbu a, ebe o bu na m emelara unu ebere, jirinu ONYENWE ANYI nuoro m iyi na unu ga-emere ezinaulo m ebere. Gosinu m ihe iribama n’eziokwu, ¹³ na unu ga-emekwa ka ndu nna m, na nne m, na umunne m ndi ikom na ndi inyom, na ndi ezinaulo ha niile diri, na unu ga-anaputa anyi site n’onwu.”

¹⁴ Ndi ikom ahụ kwere ya nkwa si, “Ndu anyi lara ndu unu. O buru na i gbaghi anyi ama, anyi ga-egosi gi obi ebere na ikwesi ntukwasị obi mgbe ONYENWE ANYI ga-enye anyi ala a.”

¹⁵ Ulo Rehab di n’akuku mgbidi obodo ahụ. O ji udo site na oghereikuku wedata ndi ikom abuo ahụ. ¹⁶ O gwakwara ha si, “Gbalaganu n’ugwu, zonu onwe unu n’ebe ahụ ubochi ato, tutu ndi ahụ na-achọ unu alaghachi azu. Mgbe ahụ, unu nwere ike iputa laghachi ebe unu si bia.”

¹⁷ Ndi ahụ gwara ya si, “Iyi a i mere ka anyi nuo agaghi adi ire megide anyi, ¹⁸ ma o buru na n’ubochi ahụ anyi ga-abata ala a, i wereghị udo ahụ na-acha uhie uhie kenye ya na oghereikuku i si wedata anyi, ma o burukwa na ikpobataghi n’ulo gi nna gi, na nne gi, na umunne gi ndi ikom, na ndi ezinaulo gi niile. ¹⁹ O buru na onye obula esite n’ulo gi puo n’ezi, obara ya agaghi adi anyi n’isi, anyi agaghi abukwa ndi ikpe mara. Ma ikpe omuma diri anyi ma o buru n’ihe obula emee onye obula gi na ya so nodu n’ime ulo. ²⁰ Ma o buru na i gbaa anyi ama, o dikwaghi iwu ji anyi imezu iyi a i mere ka anyi nuoro gi.”

²¹ Rehab zara si ha, “Dika okwu niile unu kwuru si di, otu a ka o ga-adi.”

O zilagara ha. Ha pukwara gaara onwe ha. Ma Rehab kekwasiri udo uhie uhie ahụ n’onu oghereikuku ulo ya.

* **2:1** 2:1 Jeriko bu obodo ochie e wuru nke oma, wusikwaa ike. Obodo e ji mgbidi e wusiri ike gbaa gburugburu, nke otutu iyi, tinyekwara osimiri gbara gburugburu. Jos 15:1-6 E wuru ya ka o nwee ike inagide atumatu obula nke ndi iro na-atu, maka iba n’ime ya. O ruru ihe dika kilomita asato ma a na-aga n’akuku odida anyanwu nke osimiri Jordan, burukwa uzọ di oke mkpa a ga-eji baa n’ala nkwa ahụ. † **2:9** 2:9 Jen 35:5

²² Ndi ikom abụọ ahụ gara zoo onwe ha n'ugwu ahụ. Ha nọrọ ụbọchị atọ n'ebe ahụ dika Rehab gwara ha, tutu ndi ahụ na-achụ ha laghachiri n'obodo Jeriko. Ndi a chooro ha gaa ebe niile, n'okporozo niile, ma ha ahughị ha. ²³ Emesia, mmadu abuo ahụ e zipuru iledo ala ahụ anya sitere n'ebe ha zoro onwe ha rịputa, gafee osimiri Jodan, laghachi n'ebe umu Izrel no. Ha biara koro Joshua nwa Nun otu ha si gaa ije ha. ²⁴ Ha gwara Joshua si, "N'ezie, ONYENWE ANYI enyela anyi ala ahụ niile, n'ihina ndi niile bi n'ala ahụ na-atu anyi ujo."

3

Ngabiga osimiri Jodan

¹ N'isi ututu, Joshua na umu Izrel niile hapuru Shitim biaruo n'akuku osimiri Jodan, maa ulo ikwu n'ebe ahụ. N'ebe a ka ha no chere tutu ruo mgbe ha ga-agafe. ² Mgbe ubochi ato gasiri, ndisi umu Izrel gabigara jegharịa n'etiti omuma ulo ikwu ahụ, ³ nye ha iwu si, "Mgbe unu huru igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI Chineke unu, ka ndi nchujaja, umu Livayi, bulitere ya, unu onwe unu ga-esi n'ebe unu no bilie soro ha n'azu. ⁴ Ma a ga-enwe oke n'etiti unu na ha, ihe dika otu kilomita site n'ebe igbe ogbugba ndu ahụ di. Unu agaghị abiaru ya nso. Nke a bu maka i mara uzo unu ga-eso, n'ihina unu esibeghi n'uzo a gaa ije mbu."

⁵ Joshua gwara ndi Izrel si, "Doonu onwe unu nso, n'ihina echi ka ONYENWE ANYI ga-eme oke ihe ebube di iche iche n'etiti unu."

⁶ Joshua gwara ndi nchujaja si ha, "Bulienu igbe ogbugba ndu ahụ, gabiga n'ihu ndi Izrel." Ha buliri igbe ogbugba ndu ahụ, bido iga n'ihu umu Izrel.

⁷ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Joshua si, "Taa, ka m ga-amalite ime ka i di ukwu n'anya umu Izrel niile, ka ha niile mata na dika m si nonyere Mosis, otu a ka m ga-esi nonyere gi. ⁸ I ga-enye ndi nchujaja bu ndi na-ebu igbe ogbugba ndu iwu si, 'Mgbe unu ruru n'onu mmiri osimiri Jodan, banyekwanu gaa guzo n'ime osimiri ahụ.'"

⁹ Mgbe ahụ, Joshua gwara umu Izrel niile si, "Bianu nso, bianu nuru okwu niile nke ONYENWE ANYI Chineke unu. ¹⁰ Otu a ka unu ga-esi mata n'ezie na Chineke di ndu no n'etiti unu, unu ga-amatakwa na o ghaghị inapu ndi Kenan, na ndi Het, na ndi Hiv, na ndi Periz, na ndi Gigash, na ndi Amorit, na ndi Jebus ala ha n'ihu unu. ¹¹ Lee, igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI, Onyenwe uwa niile ga-agabiga n'ihu unu banye n'ime Jodan. ¹² Ugbu a sitenu n'ebu Izrel niile hoputa ndi ikom iri na abuo, site n'ebu obula otu onye. ¹³ Ngwangwa ndi nchujaja bu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI, Onyenwe uwa niile zonyere ukwu na Jodan, mmiri Jodan nke si n'ebe elu ya na-aridata ga-akwusi iso, guzoro dika mgbidi."

¹⁴ Ya mere, mgbe ndi Izrel sitere n'ulo ikwu ha bilie njem igabiga osimiri Jodan, ndi nchujaja bu igbe ogbugba ndu buuru ha uzo na-aga ha n'ihu. ¹⁵ N'oge owuwe ihe ubi obula, osimiri Jodan na-etoju etoju, sojukwaa akuku ya niile.* Ma ngwangwa ndi nchujaja bu igbe ogbugba ndu a biaruru nso zonye ukwu ha n'onu mmiri Jodan, ¹⁶ mmiri si n'elu elu osimiri ahụ kwusiri iso, o gara elu tukota onwe ya dika mgbidi n'ebe di anya, n'obodo a na-akpo Adam, nke di nso obodo Zaretan. Ebe mmiri nke na-eruda na-asobanye osimiri Araba, ya bu, osimiri Nnu kwusiri iso kpankpan. Ya mere, ndi Izrel gabigara na ncherita ihu Jeriko. ¹⁷ Ndi nchujaja bu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI guzoro n'ala akoro n'etiti Jodan, Izrel niile gabigakwara tutu ruo mgbe mba ahụ niile gafesiri n'ala akoro.

* 3:15 3:15 Jos 4:18; 1Ih 12:15

4

¹ Mgbe mba ahụ niile gafesiri osimiri Jodan, ONYENWE ANYI gwara Joshua okwu si ya, ² “Site n’etiti ndi umu Izrel hoputa ndi ikom iri na abuo, otu onye site n’ebo obula, ³ ka onye obula n’ime ha site n’ebe ahụ ndi nchajaja guzoro n’etiti osimiri Jodan buputa otu nkume, otu nkume, gwa ha ka ha debe nkume ndi a ha buputara n’ebe unu ga-anọ onodu abali taa.”

⁴ Ya mere, Joshua kporo ndi ikom iri na abuo ndi ahụ, ndi o hoputara, site n’etiti ndi Izrel, otu onye site n’ebo obula, ⁵ O gwara ha si, “Sitenu n’etiti osimiri Jodan, ebe ndi bu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI Chineke unu guzoro, buputa nkume. Onye obula n’ime unu ga-ebuputa otu nkume, tukwasị n’ubu ya, dika onugugu ebo Izrel niile si di, ⁶ ka ha buru ihe iribama n’etiti unu. N’oge di n’ihu, mgbe umu unu ga-aju unu ajuju si, ‘Gini bu isi ogidi nkume a di n’ebe a?’ ⁷ Unu ga-asikwa ha, ‘O bu ihe na-echetara anyi otu osimiri Jodan si kwusi iso, mgbe ndi bu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI zonyere ukwu ha n’osimiri ahụ.’ Nkume a ga-abukwara umu Izrel niile ihe ncheta ruo mgbe ebighi ebi.”

⁸ Umu Izrel mere dika Joshua gwara ha. Ha buputara nkume iri na abuo site n’etiti osimiri Jodan, dika ONYENWE ANYI si nye Joshua n’iwu si na otu onye, n’ebo Izrel obula, ga-ebuputa otu nkume. Ha buuru nkume iri na abuo ndi ahụ gaa n’ebe ha noro onodu abali, debe ha n’ebe ahụ. ⁹ Joshua n’onwe ya kwa ji nkume iri na abuo ahụ nke si n’etiti osimiri Jodan wuo ogidi iribama, n’ebe ahụ ndi nchajaja bu igbe ogbugba ndu ahụ guzoro. Ha dikwa n’ebe ahụ ruo taa.

¹⁰ Ndi nchajaja, ndi bu igbe ogbugba ndu ahụ, guzoro n’etiti osimiri Jodan, tutu ruo mgbe e mezuru iwu ahụ niile ONYENWE ANYI nyere Joshua site n’onu Mosis. Mgbe ahụ kwa, ndi Izrel mere ngwangwa gafee osimiri Jodan. ¹¹ Ngwangwa ha niile gafetasiri, igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI na ndi nchajaja gafetakwara n’akuku nke ozo, ka ndi mmadu na-ele ha anya. ¹² Ndi agha umu Ruben, na umu Gad, na okara ebo Manase, buuru umu Izrel niile uzo gafee, idu ha n’agha, dika Mosis nyere ha n’iwu. ¹³ Ndi agha onugugu ha ruru iri puku ano (40,000), ndi jikeere nke oma ibu agha, duuru ebo ndi ozo, gafere n’ihu ONYENWE ANYI bata n’obosara ala Jeriko maka ibu agha.

¹⁴ Ubochi ahụ bu ubochi ONYENWE ANYI buliri Joshua elu nke ukwu n’ihi na o mere Joshua ka o di ukwu n’anya ndi Izrel niile, si otu a mee ka ha tuo ya egwu nke ukwu dika ha si tuo Mosis egwu, ma sopukwara ya ubochi niile nke ndu ya.

¹⁵ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Joshua okwu si, ¹⁶ “Nye ndi nchajaja, ndi bu igbe ogbugba ndu ahụ iwu ka ha si n’osimiri Jodan puta.”

¹⁷ Ya mere Joshua nyere ndi nchajaja iwu si ha, “Sitenu n’osimiri Jodan puta.”

¹⁸ Mgbe ndi nchajaja bu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI ahụ si n’osimiri Jodan riputa, dika obu ukwu ha na-emetu n’ala akoro, mmiri osimiri ahụ soghachiri n’onodu ya ruchie akuku ya niile, ka o di na mbu.

¹⁹ Ihe iribama a mere n’ubochi nke iri, n’onwa nke mbu. N’ubochi ahụ ka ndi Izrel niile gafere osimiri Jodan, gaa maa ulo ikwu ha na Gilgal, ebe di n’owuwa anyanwu obodo Jeriko. ²⁰ Nkume iri na abuo ahụ ha si n’osimiri Jodan buputa, ka Joshua guzobere na Gilgal. ²¹ O siri ndi Izrel, “N’oge di n’ihu, mgbe umu unu ga-aju ndi bu nna ha ajuju si, ‘Gini ka nkume ndi a putara, Gini kwa ka ha na-egosi?’ ²² Gwa ha, ‘Izrel gafere osimiri Jodan n’ala akoro.’ ²³ N’ihi na ONYENWE ANYI bu Chineke unu mere ka osimiri Jodan takpo n’ihu unu tutu ruo mgbe unu gafesiri n’ofe nke ozo. ONYENWE ANYI Chineke unu mere osimiri Jodan ihe o mere osimiri Uhie* mgbe o mere ka osimiri Uhie takpo n’ihu anyi, tutu ruo mgbe anyi gafesiri n’ofe ya nke ozo. ²⁴ O mere ihe ndi a niile ka ndi niile bi n’elu uwa mata na aka ONYENWE ANYI di

* 4:23 4:23 Opu 14:21

ike.† O mekwara ya ka unu onwe unu tụọ egwu ONYENWE ANYỊ Chineke unu, mgbe niile.”‡

5

¹ Mgbe ndị eze ndị Amorait niile, ndị bi n’ofe ọzọ nke osimiri Jodan, n’akụkụ ọdịda anyanwụ, na ndị eze ndị Kenan niile bi n’akụkụ oke osimiri Mediterenja, nūrụ na ONYENWE ANYỊ emeela ka osimiri Jodan takpọọ n’ihu ụmụ Izrel, ruo mgbe anyị niile gafesiri, obi lōrọ ha mmiri. Ọ dīkwaghị ike ọbụla fọdūrū ha iguzo n’ihu ụmụ Izrel.

Obibi ugwu na Gilgal

² Ma n’oge ahụ, ONYENWE ANYỊ gwara Joshua okwu si ya, “Jiri nkume mee mma i ga-eji bie ụmụ Izrel niile ugwu ọzọ.” ³ Ya mere, Joshua ji nkume mee mma ntakiri e ji bie ụmụ Izrel niile ugwu. Ebe a nọ bie ụmụ Izrel ugwu bụ ebe a na-akpọ Gibiat Haarlot.

⁴ Nke a bụ ihe mere o ji mee otu a: Ndi ikom niile si n’Ijpt pụta, ndi tozuru ije agha, nwurū n’uzọ, n’ime ọzara, mgbe ha hapụchara Ijpt. ⁵ Mgbe ụmụ Izrel niile si Ijpt pụta, e biri ndi nwoke niile nọ n’etiti ha ugwu. Ma n’ime iri afọ anọ ahụ ha na-awaghari n’ozara, o nweghi ụmụ ha ndi nwoke a muru n’oge a e biri ugwu. ⁶ Ndi Izrel niile awaghariala n’ozara iri afọ anọ tutu ruo mgbe ndi ikom niile toruru ije agha, bụ ndi hapuru Ijpt nwuchara, ebe o bụ na ha juru irubere ONYENWE ANYI isi. N’ihi na ONYENWE ANYI nuru iyi si ha na ha agaghị ahụ ala ahụ anya, bụ ala ahụ o kwere nna nna ha na nkwa, inye anyi, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya. ⁷ ONYENWE ANYI mere ka ụmụ ndi nnupu isi a mutara nochie anya ha. Ọ bukwa ndi a ka Joshua biri ugwu, n’ihi na tutu ruo ugwu a, e bibeghi ha ugwu. ⁸ Mgbe e bizuru mba niile ahụ ugwu, ha noduru n’ebe ahụ ha mara ulo ikwu tutu onya obibi ugwu ha alaa.

⁹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Joshua okwu si, “Taa, ewezugala m site n’ebe unu nọ ihe nkocha nke ya na Ijpt so.” N’ihi nke a, ha kpọrọ ebe ahụ Gilgal.* Ọ bukwa aha ya ruo taa.

¹⁰ Mgbe ụmụ Izrel mara ulo ikwu ha na Gilgal n’ala ihe n’adighi nke Jeriko, ha mere Mmemme Ngabiga n’uhuruchi nke ubochi iri na anọ nke onwa ahụ. ¹¹ N’ubochi sotere ubochi ngabiga, n’otu ubochi ahụ, ha riri ufodu ihe ubi nke ala Kenan. Ọ bụ achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, na oka ahuru n’oku ka ha tara. ¹² Manà kwusikwara n’echi ya mgbe ha riri nri sitere n’ala ahụ. Ụmụ Izrel ahukwaghị manà anya ọzọ, ma n’afọ ahụ ha riri ihe omume ubi si n’ala Kenan.

Odida Jeriko

¹³ Mgbe Joshua nọ nso obodo Jeriko, o weliri anya ya elu hụ otu nwoke ka o guzo n’ihu ya. Nwoke a miputara mma agha ya jide ya n’aka ya. Joshua jekwuru ya juo ya si ya, “I dīnyeere anyi ka i dīnyeere ndi iro anyi?”

¹⁴ Nwoke ahụ zaghachiri ya si, “Ọ dighi onye m dīnyeere, kama abịara m ugwu a dika ochiagha usuu ndi agha ONYENWE ANYI.” Joshua dara n’ala kpuo ihu ya n’ala kpọọ isiala nye ya, si ya, “Ejikerela m ime ihe ọbụla i nyere n’iwu. Onyenwe m, gini ka i chorọ ka m mee?”

¹⁵ Ochiagha usuu ndi agha ONYENWE ANYI zara si Joshua, “Yipu akpukpukwu gi, n’ihi na ebe ahụ i guzo bụ ala di nsọ.” Joshua mere dika o gwara ya.

6

¹ Ma e mechiri onu uzọ e si abata Jeriko nke oma, n’ihi ụmụ Izrel. Ọ dighi onye ọbụla na-apu n’ezi, o dighikwa onye na-abata n’ime ya.

† 4:24 4:24 1Ez 8:42; Abụ 106:8; 89:13; Opu 15:16 ‡ 4:24 4:24 Opu 14:14; Dit 6:2; Abụ 76:6 * 5:9 5:9 Jos 4:9; 9:6 † 5:13 5:13 Maobu, ndi na-emegide anyi

² Ma ONYENWE ANYI gwara Joshua si, “Lee, enyefela m obodo a bu Jeriko, ya na eze ya, na ndi di ike ibu agha no n’ime ya, n’aka gi. ³ Gi na ndi agha gi zoonu ije gburugburu obodo a. Unu ga-ejeghari gburugburu mgbidi obodo a otu ugbo n’ubochi. Unu ga-esi otu a jeghari ubochi isii. ⁴ Ndi nchujaja asaa, ndi ga-eji opi mpi ebule asaa ga-ebu uzọ gawa n’ihu. Ndi nchujaja ndi ozo ga-ebu igbe ogbugba ndu. N’ubochi nke asaa, unu ga-agba obodo ahụ gburugburu ugboro asaa. Mgbe unu na-eme nke a, ndi nchujaja asaa ahụ ga na-afu opi mpi ebule ha. ⁵ Emesija, ndi nchujaja ga-afusi opi ahụ ike otu ugbo ozo, ha ga-afu ya ka o daa uda nke ukwu. Mgbe mmadu niile nuru uda opi a, ha niile ga-eti mkpu nke ga-ada ezi uda. Nke a ga-eme ka mgbidi obodo ahụ daa. Mgbe ahụ, onye agha obula ga-esite n’ebe obula o no banye n’ime obodo ahụ.”

⁶ Ya mere, Joshua nwa Nun kporo ndi nchujaja si ha, “Burunu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI ahụ, ka ndi nchujaja asaa n’ime unu werekwa opi mpi ebule buru uzọ na-aga n’ihu ya.” ⁷ Mgbe ahụ Joshua nyere ndi Izrel iwu si ha, “Zolienu ije! Gbaanụ obodo a gburugburu, ka ndi agha na-aga n’ihu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI.”

⁸ Mgbe Joshua gwachara ndi Izrel okwu, ndi nchujaja asaa ahụ bu opi ike n’aka ha, n’ihu ONYENWE ANYI, gafere n’ihu na-afu opi ike ha. Ndi bu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI sochiri ha azu. ⁹ Ndi agha na-aga n’ihu ndi nchujaja bu ndi na-afu opi ike, ebe ndi agha ndi ozo na-esote igbe ogbugba ndu n’azu. N’oge a niile ha na-azo ije, ndi na-afu opi ike gara n’ihu na-eme nke a. ¹⁰ Ma Joshua nyere ndi Izrel iwu si ha, “Unu emela mkpotu agha obula, maobu kwee ka anu olu unu, maobu kwuo okwu obula, tutu ruo ubochi m ga-asị unu tie mkpu. Mgbe m nyere unu iwu a, tienu ezi mkpu.” ¹¹ Ya mere, e buuru igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI ahụ jeghari obodo ahụ gburugburu otu ugboro n’ubochi ahụ. Mgbe ha mesiri nke a, onye obula laghachiri n’ebe ulo ikwu ya di rahu ura abali.

¹² Joshua biliri n’isi ututu echi ya, ndi nchujaja bulikwara igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI. ¹³ Ndi nchujaja asaa ahụ bu opi ike asaa ndi ahụ, na-aga n’ihu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI, na-afu opi ike ha na-esepughị aka. Ndi agha no n’ihu ha, ebe ndi nche na-eso ndi bu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI n’azu, n’oge niile a a na-afu opi ike ndi a na-esepughị aka. ¹⁴ N’ubochi nke abuo, ha gbara obodo ahụ gburugburu otu ugboro, laghachikwa n’ulo ikwu ha. Otu a ka ha mere ruo n’ubochi nke isii.

¹⁵ Ma n’isi ututu ubochi nke asaa, ha bilitere mgbe chi na-abobeghi, gbaa obodo ahụ gburugburu ugboro asaa dika ha na-eme. Ma o di iche n’ubochi ahụ, bu naani na ha gbara obodo ahụ gburugburu ugboro asaa. ¹⁶ O ruo, n’oge njeghari nke ugboro asaa ahụ, mgbe ndi nchujaja asaa ndi a fusiri opi ike asaa ndi ahụ ike kari, ka Joshua gwara ndi Izrel si ha, “Tienu mkpu! N’ihi na ONYENWE ANYI enyela unu obodo a! ¹⁷ Gbuonu ihe niile na-eku ume ndu, n’ihi na obodo a na ihe niile di n’ime ha bu ihe e doro nsọ nye ONYENWE ANYI. Ma o bu naani Rehab, nwanyi akwuna ahụ ka unu ga-ahapu ndu, ya na ndi obula no n’ulo ya. N’ihi na o zoro ndi anyi zigara inyochaputa obodo ahụ. ¹⁸ Ma unu onwe unu, wezaganu onwe unu puo n’ebe ihe ndi a kwadoro mbibi di, ka unu gharakwa iweta ila n’iyi nye onwe unu site na iwere ihe obula n’ime ha. Ma o bughị otu a, unu ga-eme ka mbibi dakwasị ulo ikwu umu Izrel niile. ¹⁹ Ma ihe niile e ji olocha na olaedo kpuo, na ihe niile e ji bronz na igwe kpuo, ka a ga-edo iche nye ONYENWE ANYI. A ga-ewebata ha n’uloaku ONYENWE ANYI.”

²⁰ Mgbe uda opi ike ahụ dasiri ike, ndi agha tiri mkpu, na uda opi ike ahụ. Mgbe ndi ikom tiri oke mkpu, mgbidi ahụ dara dapiasia, nke mere na onye obula chere ihu banye n’ime obodo ahụ, lugbuo obodo ahụ. ²¹ Ha debere obodo a iche nye ONYENWE ANYI site n’iji mma agha ha gbuchapu ihe niile di ndu n’obodo ahụ, ma nwoke, ma

nwanyị, ma nwantakiri, ma okenye, ma ehi, ma aturu, ma inyinya ibu, ihe niile di n'ime ya.

²² Mgbe ahụ, Joshua gwara ndi ikom abuo ahụ buru uzọ gaa nnyochaputa obodo ahụ anya si ha, "Mezuonu nkwa unu kwere. Gaanu n'ulo nwanji akwuna, kpoputa ya na ndi niile di n'ulo ya." ²³ Ya mere, umu okorobia abuo ahụ bu ndi mere nledo ala ahụ, bara n'ulo ahụ, kpoputa Rehab na nna ya na nne ya na umunne ya na ndi ikwu ya niile. Ha kpoputara ndi ezinaulo ya niile debe ha n'otu ebe nke di n'azu omuma ulo ikwu umu Izrel.

²⁴ Ha kporo obodo ahụ oku, ya na ihe niile di n'ime ya. Ma ha weputara naani olocha na oloedo, na ihe niile e ji bronz na igwe kpuo, tnye n'uloaku ONYENWE ANYI. ²⁵ Joshua mere ka Rehab, nwanji akwuna ahụ, na ndi ezinaulo ya niile diri ndu. N'ihu na Rehab zoro ndi ikom abuo Joshua zigara, mee ka ha di ndu, bu ndi gara inyochaputa obodo Jeriko. Ya mere, o binyere ndi Izrel ruo taa.

²⁶ Mgbe ahụ, Joshua gbara obodo Jeriko iyi si, "Obubu onu ka a na-abu nwoke obula n'ihu ONYENWE ANYI nke ga-ebili wuokwa obodo Jeriko ozo.

"Ndu okpara* ya ka o ga-eji

to to ntala ya niile,

ndu nwa ya nke nta,

ka o ga-eji guzobe onu uzọ ama ya niile oto."†

²⁷ Ya mere, ONYENWE ANYI nonyeere Joshua. Akuko a koru banyere ya gbasara nke ukwu n'ala ahụ niile.

7

Mmehie Ekan

¹ Ma umu Izrel ekwesighi ntukwasị obi n'ihe gbasara ihe ndi ahụ e debere iche nye ONYENWE ANYI. N'ihu na Ekan nwa Kami, nwa Zimri,* nwa Zera, onye si n'ebio Juda gara were ufodu n'ime ihe ndi ahụ. Nke a mere ka iwe wee ONYENWE ANYI nke ukwu megide umu Izrel.

² Emesija, Joshua si Jeriko zipu ufodu ndi mmadu ka ha gaa Ai, obodo di Bet-Aven nso, n'owuwa anyanwu Betel. O gwara ha si ha, "Gaanu nnyoputa akuku ala ahụ niile." Ya mere, ndi ahụ gara nnyochaputa obodo Ai.

³ Mgbe ha loghachiri azu, ha gwara Joshua si ya, "Ai bu obodo nta. O gaghị ewe kariya puku mmadu abuo maobu ato imeri obodo ahụ. O bakwaghị uru ka anyi niile gaa tigbuo obodo a, n'ihu na ha di mmadu ole na ole." ⁴ N'ihu nke a, ihe dika puku ndi agha ato ka e zigara imeri obodo Ai. Ma ngwangwa, ndi agha obodo Ai meriri ndi agha umu Izrel, chuo ha oso. ⁵ Ihe dika iri mmadu ato na isii n'etiti ndi agha Izrel ka e gburu n'agha ahụ. Ndi Ai churu ha oso site n'uzo ama obodo ruo n'ebe a na-awa nkume, gbuo ha na mgbada ugu ahụ. N'ihu nke a, ndi agha Izrel dara mba, obi lokwara ha mmiri.

⁶ Mgbe ahụ, Joshua na ndi okenye Izrel sitere n'obi mwute dowaa uwe ha, daa n'ala kpuo ihu n'ala n'ihu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI site n'ututu ruo n'anyasi. Ha wekwara ntụ wukwasị onwe ha n'isi igosi obi mwute ha. ⁷ Mgbe ahụ kwa, Joshua siri, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI! N'ihu gini ka i ji mee ka ndi a gabiga osimiri Jodan, inyefe anyi n'aka ndi Amorait, ime ka ha tigbuo anyi? O gaara adi anyi mma nke oma ma o buru na anyi noduru n'ofe ozo nke Jodan. ⁸ Biko, Onyenwe m, Gini ka m ga-ekwu ugwu a umu Izrel sitere n'ihu ndi iro ha gbaa oso? ⁹ N'ihu na mgbe ndi Kenan na ndi bi n'akuku ala ahụ ga-anu maka mmeri e meriri

* **6:26** 6:26 Ya bu, okpara ya ga-anwu mgbe o ga-ato ntala n'ihu iwughari obodo ahụ. † **6:26** 6:26 1Ez 16:34

* **7:1** 7:1 Zabdi, di na sughari Griik nke akwukwo nso e dere n'asusu Hibru.

anyị, ha ga-agba anyị gburugburu luso anyị agha, bipu aha anyị n'ụwa. O bukwa gini ka i ga-eme banyere aha ukwu gi di ebube?"

¹⁰ Ma ONYENWE ANYI siri Joshua, "Bilie otu! Gini bu nke a, na i dara kpoo ihu n'ala? ¹¹ Izrel emehiela. Ha emehiela ogbugba ndu m nyere ha n'iwu idebe, ha ewerela ufodu n'ime ihe ndi ahụ e doro iche nye ONYENWE ANYI. O bughị naani na ha zuru ohi, ha nokwa n'elu ya ghaa ugha banyere ya. Ha ewerekwala ihe ndi ahụ tinyekota n'ihe nke aka ha. ¹² O bu n'ih i nke a mere na umu Izrel enwekwaghị ike iguzo n'ihu ndi iro ha. O bukwa nke a mere ha ji tugharia gbaa oso, n'ih i na ha aghoala ndi kwesiri ka e bibie. Ya mere, agaghị m anonyere unu ozo, tutu ruo mgbe unu wezugara ma mebie site n'etiti onwe unu, ihe obula e debere iche maka mbibi.

¹³ "Bilie! Doo Izrel nso. Gwa ndi m okwu si ha, 'Onye obula n'etiti unu ga-ejikere doo onwe ya nso maka echi. N'ih i na ONYENWE ANYI, Chineke Izrel na-ekwu si, Ihe ndi e doro nso di n'etiti unu, Izrel. Unu apughikwa iguzosi ike n'ihu ndi iro unu, tutu ruo mgbe unu ga-esite n'etiti onwe unu wezuga ihe ndi ahụ.'

¹⁴ " 'N'ututu echi, unu ga-aputa n'ebo n'ebo. Ebo obula ONYENWE ANYI hoputara ga-aputa n'ikwu n'ikwu,† ikwu obula ONYENWE ANYI hoputara ga-aputa bia n'ezinaulo n'ezinaulo, ulo obula nke ONYENWE ANYI horo, ndi ikom ya ga-aputa n'otu n'otu. ¹⁵ Ma onye obula e jidere ji ihe ndi ahụ e doro nso ka a ga-akpo oku, ya onwe ya, na ihe niile o nwere, n'ih i o mebiela iwu ogbugba ndu ONYENWE ANYI, meekwa ihe jogburu onwe ya na njo n'Izrel.' "

¹⁶ N'ih i nke a, Joshua biliri n'isi ututu. O mere ka ebo niile di n'Izrel bjaruo nso n'ebo n'ebo, ebo Juda ka a horo. ¹⁷ Mgbe ahụ, e mere ka ikwu niile di n'ebo Juda bjaruo nso, ikwu Zera ka ahoputara. Mgbe e mere ka ikwu Zera puta n'ezinaulo ha niile n'otu n'otu, ezinaulo Zimri bu nke ahoputara. ¹⁸ Joshua mere ka ndi ikom niile di n'ezinaulo Zimri puta n'otu n'otu, ma e jidere Ekan, nwa Kami, nwa Zimri, nwa Zera onye ebo Juda.

¹⁹ Mgbe ahụ, Joshua siri Ekan, "Nwa m, nye ONYENWE ANYI, Chineke Izrel otuto, nyekwa ya nsopuru. Gwa m ihe i mere. Ezonari kwala m ihe ojoo i mere."

²⁰ Mgbe ahụ, Ekan zara Joshua si ya, "O bu eziokwu! Emehiela m megide ONYENWE ANYI, Chineke Izrel. Lee ihe m mere. ²¹ Mgbe m huru n'etiti ihe ndi a kwatara n'agha, otu uwe mwuda Babilon‡ mara mma, na nari Shekel olocha abuo, na mkpirisi oloado idi aru ya ruru iri shekel ise. E nwere m anya ukwu n'ebe ihe ndi a di, chiru ha. Lee, ezoro m ha n'ime ala n'ulo ikwu m, olocha ahụ dikwa n'okpuru ya."

²² Ya mere, Joshua zigara ufodu ndi ikom ka ha gaa choo ihe ahụ Ekan zoro. Ndi a gara n'ulo ikwu ahụ, choputa ihe ahụ ezuru n'ohi. Dika Ekan kwuru, ihe ikpezu ha huru bu olocha ahụ. ²³ Ha chikotara ha niile chitara ha Joshua. Mgbe ha bjaruru ebe Joshua na ndi Izrel niile no, ha chisara ya n'ala n'ihu ONYENWE ANYI.

²⁴ Mgbe ahụ, Joshua na ndi Izrel niile, duuru Ekan, nwa Zera, chikorokwa olocha ahụ, na uwe mwuda ahụ, na mkpirisi oloado ahụ, na umu ya ndi ikom na umu ya ndi inyom, na ehi na inyinya ibu ya, na igwe ewu na aturu ya, na ulo ikwu ya, na ihe niile o nwere, gaa na Ndagwurugwu Ako. ²⁵ Mgbe ahụ, Joshua siri, "Gini mere i ji wetara anyi nsogbu ndi a? ONYENWE ANYI ga-eme ka nsogbu dakwasikwa gi onwe gi taa."

Ndi Izrel niile weere nkume tugbuo ha n'ebe ahụ. Emesia, a kporo ha oku. ²⁶ Ha tukotara otutu nkume tukwasu ya n'elu Ekan. Nkume ndi a di n'ebe ahụ ruo taa. O bukwa n'uzo di otu a ka iwe oku ONYENWE ANYI ji dajuo. Ya mere, e ji akpo ebe ahụ Ndagwurugwu Ako ruo taa.

† **7:14** 7:14 O bu nkume abuo a na-eji ajuta ase n'ihu Chineke, nke a na-akpo Urim na Tumim, ka ha ji choputa eziokwu banyere ihe mere. Opu 28:30; Lev 8:8; Onu 27:21; 1Sa 28:6; Ezi 2:63; Neh 7:63-65 ‡ **7:21** 7:21 N'asusu ndi Hibru, ihe e ji mara Babilon bu Shaina. Jen 10:10

8

Mbibi Ai

¹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYỊ siri Joshua, “Atula egwu, adakwala mba. Chiri ndi agha gi niile gaa Ai, n’ihi na ugbu a, unu onwe unu ga-emeri ha. Aga m eme ka i merie eze ndi Ai, na ndi ya na obodo ya, na ala ya. ² I ga-emekwa obodo Ai na eze ya ihe i mere Jeriko na eze ya. Ma ihe di iche na nke a bu na unu ga-edebere onwe unu ihe niile unu kwatara n’agha, ya bu anu ulo niile na ngwongwo obodo ahụ niile. Jikerenu ibuso ha agha. O bukwa n’azu obodo ha ka unu ga-esi luso ha agha.”

³ Mgbe ahụ, Joshua na ndi agha ya niile, biliri gaa ibuso Ai agha. Joshua hoputara iri puku ndi agha ato zipu ha n’abali ⁴ o nyere ha iwu a, “Lee! Unu ga-aga zoo onwe unu n’ohia di n’azu obodo Ai. Unu ezola onwe unu n’ebe di anya site n’obodo ahụ, kama nonu nso, nokwanu na njikere. ⁵ Mu na ndi niile so m ga-abiaru obodo ahụ nso. Mgbe ha ga-aputa iluso anyi ogu dika ha mere na mbu, anyi ga-agbakwa oso n’ihu ha, ⁶ Ha ga-achu anyi oso, tutu ruo mgbe anyi mere ka ha niile hapu n’obodo ha puta. N’ihi n’uche ha, ha ga-asi, ‘Ha na-agbara anyi oso dika ha mere na mbu, bianu ka anyi chuo ha oso gbuo ha.’ Ya mere, dika anyi na-agbapu site n’ebe ha no, ⁷ unu ga-esite n’ebe unu zoro onwe unu bilie, nweta obodo ahụ, n’ihi na ONYENWE ANYI Chineke unu ga-enyefe ya n’aka unu. ⁸ Mgbe unu weere obodo ahụ, unu ga-esunye obodo ahụ oku. Meenu ihe ONYENWE ANYI nyere n’iwu. Hunu na unu mezuru ihe ndi a m nyere unu n’iwu.”

⁹ Mgbe Joshua nyesiri ha iwu ndi a, o zipuru ha. Ha hapukwara n’abali ahụ gaa zoo onwe ha n’ohia di n’etiti Betel na odida anyanwu Ai. Ma Joshua na ndi agha ndi ozo foduru noduru n’abali ahụ n’etiti ndi Izrel.

¹⁰ N’isi ututu echi ya, Joshua chikotara ndi agha ya, ya na ndi ndu Izrel gara n’ihu ha, ruo Ai. ¹¹ Ndi agha niile ha na ya so, chere ihu ha gaa nso obodo ruo n’ihu ya. Ha mara ulo ikwu ha n’akuku ugwu obodo Ai, ndagwurugwu bu ihe kewara ha na obodo ahụ. ¹² Joshua chiri ihe ruru puku ndi agha ise, zoo ha n’akuku odida anyanwu obodo ahụ, n’etiti Betel na Ai. ¹³ Ya mere, ndi agha were onodu ha n’usoro, ndi ga-ebu agha no n’akuku ugwu, ndi niile zoro onwe ha n’akuku odida anyanwu nke obodo ahụ. Ma n’abali ahụ, Joshua gara nodu na ndagwurugwu ahụ.

¹⁴ Mgbe eze Ai huru nke a, ya na ndi ikom obodo ahụ niile mere ngwangwa puo n’isi ututu izute ndi Izrel n’otu ebe, nke chere ihu n’Araba. Ma o mataghi na o nwere ndi agha zubere imegide ya ndi zoro onwe ha n’ohia di n’azu obodo. ¹⁵ Joshua na ndi Izrel niile mere ka ha chughachi ha azu site n’ihu ha, ha gbara oso na-aga akuku ozara ahụ niile dika ndi e meriri emeriri. ¹⁶ N’ihi nke a, a kpokuru ndi ikom niile no n’ime obodo Ai si ha puta bia chuo umu Izrel oso, ha churu Joshua na-aga, e si otu a raputa ha n’ebe di anya site n’obodo ahụ. ¹⁷ O dikwaghi otu onye nwoke nke foduru na Ai maobu na Betel. Ha hapukwara obodo ahụ ka o ghere oghe, gaa ichu ndi Izrel oso.

¹⁸ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI kporo Joshua si ya, “Setipu ube di gi n’aka n’uzo Ai, n’ihi na aga m enye gi obodo a.” Joshua mere dika ONYENWE ANYI gwara ya. ¹⁹ Mgbe ndi agha ahụ zoro onwe ha n’ime ohia lere anya hu na Joshua setiri aka ya, ngwangwa, ha wuputara site n’ebe ha zoro onwe ha, gbara oso gbaba n’obodo Ai, merie ya, mune ya oku.

²⁰ Ma mgbe ndi agha Ai lere anya n’azu, hu ka anwuru oku si n’obodo ha na-alali elu, ha dara mba n’ime onwe ha. Ohere obula adighikwa nye ha igbalaga gaa otu uzo maobu uzo ozo. N’ihi na ndi Izrel ahụ buuru uzo gbaa oso, ndi ahụ gbara na-aga n’ozara, chighariri bido iluso ndi agha Ai ahụ na-achu ha oso ogu. ²¹ N’ihi na mgbe Joshua na ndi agha Izrel so ya lepuru anya hu ka anwuru oku si n’obodo Ai na-arigo elu, ha matara na ndi ha zoro onwe ha n’ohia abanyela obodo Ai, lugbuo ya. Ya

mere, Joshua na ndi agha so ya tughariri bido igbu ndi agha obodo Ai. ²² Ndi agha Izrel ahụ gara kpọọ obodo ahụ oku putakwara, site n'obodo ahụ, bido iluso ndi agha Ai ogo. Nke a mere ka ndi agha Ai no du n'etiti uzọ ndi agha Izrel abuo. Otu n'ihu ha, ndi nke ozo n'azu ha. Ya mere, ndi agha Izrel menyuru ha anya, gbuo ha, ruo na o dikwaghị otu onye foduru n'ime ha, maobu onye gbapuru agbapu. ²³ Naani eze Ai ka e jidere na ndu. A kpotakwara ya biaruo n'ebe Joshua no.

²⁴ Mgbe ndi agha Izrel gbusiri ndi agha Ai niile no n'ohia na n'ozara, ha loghachiri azu gbuo ndi niile foduru n'ime obodo ahụ. ²⁵ Ndi niile e gburu n'ubochi ahụ, ma nwoke ma nwanyi di puku iri na abuo. O bukwa ndi niile no n'obodo ahụ ka e gburu.

²⁶ N'ihu na Joshua nogidere setipu ube o ji n'aka ya, megide obodo Ai, tutu e bibie ndi niile no n'obodo ahụ kpmkpam. ²⁷ Ma ndi Izrel kwaara anu ulo, na ihe nkwata n'agha nke obodo ahụ, dika okwu ONYENWE ANYI nyere Joshua n'iwu si di.

²⁸ Ya mere, Joshua kporo obodo Ai oku, mee ya ka o gho mkpomkpo ebe nke togboro n'efu ruo taa. ²⁹ Ma Joshua kwubara eze ndi Ai n'elu osisi site n'ututu ruo n'anyasi. Mgbe anyanwu dara, Joshua nyere iwu ka e wedata ozu eze Ai site n'osisi ahụ, tusa ya n'ihu onu uzọ e si abata obodo ahụ. Emesia, ha tukotara otutu nkume n'elu ya. Nkume ahụ ha tukotara dikwa n'ebe ahụ ruo taa.

Ngputa akwukwo iwu n'ugwu Ebal

³⁰ Mgbe ahụ, Joshua wuuru ONYENWE ANYI, Chineke Izrel ebe ichu aja n'elu ugwu Ebal, ³¹ dika Mosis onyeozu ONYENWE ANYI nyere ndi Izrel n'iwu. O wuru ya dika ihe e dere n'akwukwo iwu Mosis si di, ebe ichu aja a na-ejighi nkume a wara awa wuo, nkume a na-ejighi ngwa oru igwe waa. N'elu ebe ichu aja a ka ha churu ONYENWE ANYI aja nsure oku na aja udo. ³² Ma mgbe ndi Izrel no na-ele anya, Joshua deputara iwu ndi ahụ Mosis nyere ha n'elu nkume. ³³ Izrel niile, ha na ndi okenye ha, na ndi ochiagha ha, na ndi ikpe ha, guzo n'akuku abuo nke igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI, na ncherita ihu ndi nchujaja, bu ndi Livayi ndi na-ebu ya. Ma ndi obia bi n'etiti ha, ma ndi amuru n'ala ahụ no n'ebe ahụ. Okara n'ime ha gara guzo n'akuku ugwu Gerizim, okara ndi ozo guzoro n'akuku ugwu Ebal, dika Mosis onyeozu ONYENWE ANYI nyere n'iwu na mbu, na ha ga-agozi ndi Izrel.

³⁴ Emesia, Joshua guputara na nti ha,* okwu niile nke iwu ahụ, ya na ngozi na obubu onu so ya,† dika ihe niile e dere n'Akwukwo‡ Iwu si di. ³⁵ Iwu niile Mosis nyere ha ka Joshua guputara na nti ndi Izrel niile. Ndi inyom na umuntakiri, na ndi obia niile bi n'etiti umu Izrel so nokoo n'oge a ndi Izrel niile zukoro.

9

Aghugho ndi Gibion

¹ Mgbe eze ndi niile bi n'akuku odida anyanwu osimiri Jordan, nuru banyere ihe ndi a, ya bu, ndi niile bi n'ala ugwu ugwu n'odida anyanwu ndagwurugwu, na ndi bi ogologo akuku osimiri Mediterenja ruo Lebanon, eze ndi Het na nke ndi Amorait na nke ndi Kenan na nke ndi Periz na nke ndi Hiv na nke ndi Jebus, ² ha niile zukotara ibu agha megide Joshua na umu Izrel.

³ Ma mgbe ndi Gibion* nuru ihe Joshua mere Jeriko na Ai, ⁴ ha sitere n'aggho choo uzọ ha ga-esi zoputa onwe ha. Ha zipuru ndi ozi, ndi bokwasiri inyinya ibu ha akpa mere ochie, na karama akpukpo mere ochie, nke a duchiri ebe di iche iche n'ahu ha. ⁵ Ndi ahụ yikwasiri n'ukwu ha akpukpokwu kara nka nke a kwachiri akwachi, na uwe mere nnoo ochie. Achicha niile ha ji bu nri ha, kporo nku maakwa ebu. ⁶ Mgbe ha biaruru n'ebe ndi Izrel mara ulo ikwu ha na Gilgal, ha jekwuuru

* **8:34** 8:34 Dit 31:11; Neh 8:3 † **8:34** 8:34 Dit 28:2,15,45; 29:20-21; 30:19 ‡ **8:34** 8:34 Jos 1:8 * **9:3** 9:3 O ga-ewe onye si Jerusalem na-aga Gibion, ije njem ruru iri kilomita.

Joshua, gwa ya na ndị Izrel okwu sị ha, “Anyị si n’ala dị anya bịa. Ugbo a, biko anyị chọrọ ka anyị na unu gbaa ndụ.”

⁷ Ndi ikom Izrel zaghachiri sị ndi Hiv† ahụ, “Olee otu anyị si amata na unu ebighi anyị nso? Ma eleghi anya unu bi anyị nso, anyị na unu o ga-esi ahaa gbaa ndụ?”

⁸ Ha zara Joshua sị ya, “Anyị bu ndi ohu unu.”

Ma Joshua juru ha ajuju sị, “Olee ndi unu bu? Ebee ka unu si bia?”

⁹ Ha zara ya sị, “Ala anyi, ebe ndi ohu gi si bia di anya nke ukwu. Anyi biara n’ihi na anyi anula akuko banyere ONYENWE ANYI Chineke unu, na ihe niile o mere n’Ijpt.

¹⁰ Anyi anukwala ihe niile o mere eze abuo ndi Amorait, ndi no n’owuwa anyanwu Jodan, Saihon eze Heshbon, na Og eze Bashan, onye chiru n’Ashtarot. ¹¹ Ndi okenye anyi na ndi niile bi n’ala anyi siru anyi, ‘Werenu ihe unu ji aga njem, jekwurunu ndi Izrel sị ha, “Anyi bu ndi ohu unu, kwerenu ka anyi na unu gbaa ndu.”’ ¹² Lee achicha ndi a bu nke anyi ji mgbe anyi hapuru ala anyi. Ha di oku mgbe anyi hapuru ulo anyi ibia njem a, n’ihi na e si n’ebe a na-eghe ya weputa ya, ma ugbo a, dika unu huru, ha akpoola nku, bidokwa ima ebu. ¹³ A gbajuru karama akpukpo anyi ndi a mmanya ohuru mgbe anyi hapuru, ma ugbo a, karama ndi a adowaala. Uwe anyi, na akpukpokuwu anyi, emeela ochie n’ihi iga ije di anya.”

¹⁴ Ndi ikom Izrel rituru ufodu n’ime ihe oriri ha ji bia, ma ha ajutaghi ihe bu uche ONYENWE ANYI. ¹⁵ Mgbe ahụ, Joshua na ndi ahụ gbara ndu udo ikwe ka ha di ndu. Ndiisi nzuko Izrel mesiri ogbugba ndu ahụ ike site n’inu iyi.

¹⁶ Mgbe ubochi ato gasiri site na mgbe umu Izrel na ndi Gibion gbara ndu, ndi Izrel nuru na ndi Gibion bu ndi agbataobi ha, ndi bi ha nso. ¹⁷ Ya mere, ndi Izrel buliri ije gaa ichoputa ebe ndi a si bia, si otu a biaruo obodo ha niile n’ubochi nke ato. Aha obodo ha bu Gibion, Kefira, Beerot na Kiriat Jearim. ¹⁸ Ma ndi Izrel ebusoghi ha agha n’ihi na ndiisi nzuko Izrel ejirila aha ONYENWE ANYI, Chineke Izrel nuo iyi idebe ha ndu.

Ma nzuko Izrel niile tamuru ntamu megide ndiisi ha n’ihi ogbugba ndu a. ¹⁹ Ma ndiisi Izrel kwuru sị, “Anyi anuola iyi n’ihu ONYENWE ANYI, Chineke Izrel sị, na anyi agaghi emetu ha aka, ugbo a kwa anyi agaghi eme ha ihe obula. ²⁰ Ma nke a ka anyi ga-eme. Anyi ga-ekwe ka ha di ndu, n’ihi na o buru na anyi emezughi iyi anyi nuru, iwe ONYENWE ANYI ga-adakwasị anyi niile.” ²¹ Ya mere, ndiisi kwukwara sị, “Anyi ga-ahapu ha ka ha diri ndu, kama ha ga-agho ohu ndi Izrel, ndi ga na-awara anyi nku na ndi ga na-ekutere anyi mmiri.” N’uzo di otu a, e mere ka ha diri ndu.

²² Emesia, Joshua ziri ozi kpo ndiisi obodo Gibion juo ha ajuju sị, “Gini mere unu ji ghogbuo anyi site n’igwa anyi, ‘Anyi bi n’ebe dipuru anya, site n’ebe unu bi,’ ebe o bu na unu bi anyi nso? ²³ Ugbo a, unu ga-abu ndi a buru onu. Site n’ubochi taa gaa n’ihu, unu aghoola ndi ohu anyi, ndi ga na-awara anyi nku mgbe niile, na ndi ga na-ekutere anyi mmiri nke anyi ga-eji ruo oru n’ulonso Chineke m.”

²⁴ Ha zara Joshua sị, “Anyi mere nke a n’ihi na agwala anyi na ONYENWE ANYI Chineke gi nyere Mosis iwu sị ya merie ala ndi a niile, ma kpochapu ndi niile bi n’ime ya. O bu nke a mere ujo ji tuo anyi. O bukwa ya mere anyi ji mee ihe di otu a, n’ihi ichebe ndu anyi. ²⁵ Ma ugbo a, anyi di unu n’aka. Unu nwere ike ime anyi ihe di unu mma.”

²⁶ N’ihi nke a, Joshua ekweghi ka ndi Izrel gbuo ha. ²⁷ Joshua mere ha ndi owa nku na ndi ose mmiri nye umu Izrel, na ihukwa banyere ihe ndi di mkpa n’ebe ichu aja ONYENWE ANYI, n’ebe ahụ ONYENWE ANYI ga-ahoputa. O bukwa nke a ka ha bu ruo taa.

† 9:7 9:7 Ndi Hiv, bukwa ndi a na-akpo ndi Amorait, si Mesopotamia puta. Jos 9:1; 10:5; 13:4

10

Nguzo nke anyanwu

¹ Mgbe Adoni-Zedek, eze Jerusalem nuru na Joshua emeriela Ai, laa ya n'iyi, gbukwaa eze ya, dika o lara Jeriko na eze ya n'iyi, mgbe o hukwara na ndi Gibion na ndi Izrel emeela udo, na ha bikwa nso ndi Izrel, ² o turu egwu nke ukwu, ya na ndi ya. N'ihia na Gibion bu obodo a ma ama, dika otu n'ime obodo ndi eze, ndi ikom ya bukwa ndi di ike, n'ihia na o dikwa ukwu karja Ai. Ndi ikom ya niile maara otu e si ebu agha. ³ Ya mere, Adoni-Zedek, eze Jerusalem ziri ozi zigara eze ndi a: Homa, eze Hebron, Piram, eze Jamut, Jafia, eze Lakish, na Debja, eze Eglon, na-asij, ⁴ "Bianu nyere m aka, ka anyi gaa tigbuo Gibion, n'ihia na ha na Joshua na umu Izrel emeela udo."

⁵ Mgbe ahụ, eze ise ndi Amorait ndi a, eze Jerusalem, na eze Hebron, na eze Jamut, na eze Lakish na eze Eglon chikotara ndi agha. Ha na ndi agha ha gara were onodu ha imegide Gibion, ha lusokwara ha ogu.

⁶ Ma ndi Gibion mere ngwangwa zigara Joshua ozi n'ulo ikwu di na Gilgal si ya, "Bia nyere ndi ohu gi aka. Bia ngwangwa zoputa anyi, n'ihia na eze niile nke ndi Amorait, ndi bi n'ugwu, abiala n'ebe a, ha na ndi agha ha ibuso anyi agha."*

⁷ Joshua na ndi agha ya niile, tinyere ndi ahụ niile ibu agha were anya, hapuru Gilgal gawa izoputa Gibion. ⁸ Ma ONYENWE ANYI gwara Joshua okwu si ya, "Atula ha egwu! N'ihia na ha bu ndi e meriri emeriri. Enyela m ha n'aka unu ila ha n'iyi. O dikwaghi otu onye n'etiti ha nwere ike iguzo n'ihu unu."

⁹ Joshua biakwutere ha na mberede, n'ihia na ogologo abali niile ka o si Gilgal gaa njem. ¹⁰ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI tinyere ha n'onodu ogbaaghara mgbe ha zutere ndi Izrel. Nke a mere ka ndi agha Izrel lugbuo ha na Gibion. N'ezie, onuogugu ndi ha tigburu na Gibion di nnoo ukwu. Ma ha chukwara ndi foduru oso churoo ha Bet-Horon, na Azeka, na Makeda, na-egbu ha n'uzo. ¹¹ Mgbe ha si n'ihu Izrel gbapu oso n'uzo nrada Bet-Horon na-aga Azeka, ONYENWE ANYI sitere n'elu na-atudakwasij ha otutu mkpuru mmiri. Onuogugu ndi mkpuru mmiri ndi a dagburu di ukwu karja ndi umu Izrel ji mma agha ha gbuo.

¹² N'ubochi ahụ, ONYENWE ANYI mere ka ndi Izrel lugbuo ndi Amorait. Joshua gwara ONYENWE ANYI okwu n'ihu ndi Izrel niile si, "Gi, anyanwu, guzo n'otu ebe na mbara eluigwe Gibion.

Gi, onwa, guzokwa n'otu ebe na mbara eluigwe na Ndagwurugwu Aijalon"

¹³ Anyanwu guzoro,
onwa guzokwa.

Ha abuo adaghi tutu ruo mgbe ndi agha mba ahụ gbuchasiri ndi iro ha. Ihe banyere akuko agha a ka e dere n'akwukwo Jasha.

Ya mere, anyanwu guzoro n'otu ebe n'etiti mbara eluigwe. O nokwa n'otu ebe ihe dika otu ubochi zuru ezu. ¹⁴ O nweghi ubochi ozo dika ubochi ahụ n'oge niile gara aga. O dibekwaghi ubochi yiri ubochi ahụ ruo taa. O bu ubochi ONYENWE ANYI mere ka anyanwu na onwa kwusij, n'ihia naani ekpere otu nwoke. N'ihia na ONYENWE ANYI na-eburu Izrel agha.

¹⁵ Joshua na ndi Izrel niile laghachiri n'omuma ulo ikwu di na Gilgal.

Ogbu ndi eze Amori ise

¹⁶ Ma n'oge ahụ a na-ahu agha ahụ, ndi eze ise ahụ si n'ogbo agha gbapu, zoo onwe ha n'ime ogba nkume di na Makeda. ¹⁷ Mgbe ozi ruru Joshua nti, na a chotala eze ise ndi ahụ, ebe ha zoro onwe ha n'ime ogba nkume di na Makeda, ¹⁸ Joshua nyere iwu

* **10:6** 10:6 Ogbugba ndu ahụ di n'etiti umu Izrel na ndi Gibion, putara na Joshua ga na-enyere ha aka, n'oge obula e nwere ndi bilara ibuso ha agha.

si, “Werenụ nkume buru ibu mechie ọ́nụ ọ́gba nkume ahụ. Debekwanụ ndị nche n’ebe ahụ, ka ha chee ndị eze ahụ nche. ¹⁹ Ma unu eguzola n’ebe ahụ n’onwe unu, chụsonụ ndị iro unu, na-egbukwanụ ha site n’azụ. Unu ekwela ka ha gbaba n’obodo ha dị iche iche, n’ihi na ONYENWE ANYỊ Chineke unu enyefeela ha n’aka unu.”

²⁰ Ya mere, Joshua na ndị Izrel tigbuchara ha kpamkpam n’uzọ́ dị egwu, ọ́ bụ naanị mmadụ ole na ole n’ime ha nwere ike gbaba n’ime obodo ha e wusiri ike. ²¹ Ndị agha niile laghachikwuru Joshua n’omuma ụ́lọ́ ikwu ha dị na Makeda n’udo. Ọ́ dīkwaghị onye ọ́bụ́la nwara anwa kwuo okwu megide ndị Izrel n’ala ahụ.

²² Mgbe ahụ Joshua sịrị, “Megheenu ọ́nụ ọ́gba nkume ahụ, weputanụ ndị eze ise ahụ.” ²³ Ya mere, ha kpọtara ndị eze ise ahụ site n’ogba nkume ahụ, ha bụ eze Jerusalem, na eze Hebron, na eze Jamut, na eze Lakish, na eze Eglon. ²⁴ Mgbe a kpọtara ha n’ihu Joshua, ọ́ kporọ́ ndị ikom Izrel niile ka ha zụkọ́ta, ọ́ gwara ndịisi agha bụ ndị so ya jee, “Bianụ nso, zokwasinụ ụ́kwụ unu n’olu eze ndị a.” Ya mere, ha bīara zokwasị ụ́kwụ ha n’olu ha.

²⁵ Joshua sịrị ha, “Unu atula egwu, maobu daa mba. Dinu ike, nweekwanu ume, n’ihi na otu a ka ONYENWE ANYỊ ga-eme ndi iro unu niile bu ndi na-ebuso unu agha.”

²⁶ Emesia, Joshua ji mma agha ya gbuo eze ise ndi a. O kwubara ha n’elu osisi ise, ebe ha no ruo n’oge anyasi.

²⁷ Ma mgbe anwu bidoro ida, Joshua nyere iwu ka e site n’osisi wedata ozu ndi eze ise ahụ, tuba ha n’ime ọ́gba nkume ahụ, ebe ha zoro onwe ha. Ha ji nkume di ukwu mechie ọ́nụ ọ́gba nkume ahụ. Nkume ukwu ahụ dīkwa n’ebe ahụ ruo taa.

Obodo ndi ọ́zọ́ Joshua lugburu

²⁸ N’otu ụ́bọ́chị ahụ, Joshua lara obodo Makeda n’iyi, jiri mma agha gbuo eze ya, na onye ọ́bụ́la bi n’ime ya. Ọ́ dīkwaghị onye ọ́bụ́la no n’ime obodo ahụ ọ́ hapuru ndu. Otu ihe ahụ o mere eze Jeriko ka o mere eze Makeda.

²⁹ Joshua na ndi Izrel niile so ya sitere na Makeda gaa na Libna luso ya agha. ³⁰ ONYENWE ANYỊ nyekwara obodo a na eze ya n’aka Izrel. Joshua weere mma agha ya tigbuo mmadu niile di n’ime ya. O nweghi onye ọ́bụ́la nke ọ́ hapuru ndu n’ebe ahụ. O mekwara eze obodo a ihe o mere eze Jeriko.

³¹ Site na Libna, Joshua na ndi Izrel gara ruo Lakish, luso ha agha. ³² Ma ONYENWE ANYỊ nyefere Lakish n’aka umu Izrel. Joshua lugburu ya n’ubochi nke abuo ya. Ha weere mma agha ha tigbuo mmadu niile bi n’ime ya, dika ha mere Libna. ³³ Ma mgbe a na-alu agha na Lakish, Horam eze Gaza, duuru ndi agha ya bia inyere ndi obodo Lakish aka, ka ha si otu a gbochie ndi agha Izrel ibata n’ime ya. Ma ndi agha Joshua gburu ya, laa ndi agha ya niile n’iyi, ruo na ọ́ fodughị otu onye.

³⁴ Emesia, n’ubochi ahụ kwa, Joshua na ndi Izrel hapuru Lakish gaa Eglon lugbuo ya. ³⁵ Ha were obodo ahụ n’otu ụ́bọ́chị ahụ, jiri mma agha ha tigbuo mmadu niile di n’ime obodo ahụ, dika ha mere na Lakish.

³⁶ Mgbe Joshua na ndi Izrel sitere n’Eglon puo, ha gara Hebron buso ya agha. ³⁷ Ha weere obodo ahụ, jiri mma agha gbuo eze ha, na obodo nta niile gbara ya gburugburu. Ha gburu ndi mmadu niile bi n’ime ya dika ha mere n’Eglon. Ọ́ dīkwaghị otu onye a hapuru ndu.

³⁸ Joshua na ndi Izrel niile ya na ha so laghachiri azu gaa busoo Debja agha. ³⁹ Ha meriri obodo a, na obodo nta niile gbara ya gburugburu, na eze ya, jiri mma agha gbuchapu ha niile, mmadu niile no n’ime ya ka ha gburu kpamkpam. Ha ahapughị onye ọ́bụ́la ndu, ha mere Debja na eze ya dika ha mere Libna na eze ya, na Hebron kwa.

⁴⁰ Ya mere, Joshua na ndi agha ya meriri obodo ahụ niile, na ala ahụ niile. O meriri eze niile nke obodo ugu ahụ, na ndi bi na Negeb, na mgbada ala ugu di n’odida anyanwu, na mgbada ala ugu ugu ahụ. O gbuchara mmadu niile bi n’ala ahụ,

dịka ONYENWE ANYỊ, Chineke Izrel si nye ya iwu. ⁴¹ Joshua tigburu ha niile site na Kadesh Banea ruo Gaza, sitekwa na Goshen† ruo Gibion. ⁴² Eze ndị a niile, na ala ha niile, ka Joshua meriri n'otu oge ibu agha, n'ihl na ONYENWE ANYỊ, Chineke Izrel na-alurū Izrel agha.

⁴³ Emesija, Joshua na ndi Izrel niile laghachiri n'omuma ulo ikwu ha di na Gilgal.

11

Mmeri nke ndi eze si n'ugwu

¹ Mgbe Jabin eze Hazo nuru nke a, o ziri ozi zigara Jobab eze ndi Madon, zigakwara ndi eze obodo Shimon na Akshaf, ² na ndi eze bi n'obodo ugwu ugwu, na ndi bi n'ime Araba, na ndida Kineret, na ndagwurugwu odida anyanwu, na n'ime Nafot Doa, nke di n'odida anyanwu, ³ zigakwara eze ndi Kenan ndi bi n'owuwa anyanwu, na odida anyanwu, zigakwara eze ndi Amorait, na eze ndi Het, na eze ndi Periz, na nke ndi Jebus nke di n'ala ugwu. O zigakwara eze ndi Hiv ndi bi na ndida Hemon, na mpaghara Mizpa. ⁴ Ndi eze a niile kwekoritara chikotaa ndi agha ha niile n'otu. Ndi agha ha chikotara di ukwuu dika aja di n'akuku osimiri. Ha ji otutu inyinya na otutu ugbo agha. ⁵ Eze ndi a niile zukoro maa ulo ikwu ha n'akuku mmiri Merom, maka ibuso Izrel agha.

⁶ Ma ONYENWE ANYI siri Joshua, "Atula ha egwu, n'ihl na echi, n'oge dika ugwu a, aga m ewere ha niile n'onodu ndi egburu egwu nyefee ha n'aka Izrel. I ga-ebipu nkwonkwo ukwu inyinya ha niile, kpoakwa ugbo agha ha niile oku."

⁷ Ya mere, Joshua na ndi agha ya niile bjaruru akuku mmiri Merom na mberede, luso ha agha. ⁸ ONYENWE ANYI nyefere ndi agha ha n'aka ndi Izrel, ndi lugburu ha, chuo ha oso ruo n'oke ala Saidon, ruokwa ebe a na-akpo Mizrefot Maim, na ruo n'akuku owuwa anyanwu, n'ime Ndagwurugwu Mizpa. Ya mere, o nweghi o buladi otu onye iro a hapuru ndu n'agha ahụ. ⁹ Joshua na ndi agha ya mere ha ihe ONYENWE ANYI kwuru na a ga-eme ha. Ha gbupuru nkwonkwo ukwu inyinya ha niile, surekwaa ugbo agha ha niile n'oku.

¹⁰ Mgbe ahụ, Joshua laghachiri azu busoo Hazo agha merie ya, were mma agha gbuo eze ya, n'ihl na Hazo burii isi obodo alaeze ahụ niile. ¹¹ Ha ji mma agha gbuo ndi niile bi n'obodo ahụ, bibie ha kpamkpam, o dighi onye a hapuru nke na-eku ume. O sukwara Hazo oku.

¹² Joshua weere obodo niile nke ndi eze ahụ na ndi eze ha niile,* jiri mma agha gbuchapu ha. O lakwara ha niile n'iyi, dika Mosis onyeozl ONYENWE ANYI nyere n'iwu. ¹³ Ma ndi Izrel esughl obodo obula n'ime ndi ahụ niile e wuru na mkputamkpu ala oku, kariakwa obodo Hazo, nke Joshua kporo oku. ¹⁴ Ihe niile a kwatara n'agha n'obodo ndi a, na anu ulo ha niile, ka ndi Izrel weere. Ma ha gburu mmadu niile. Ha ahapughl o buladi otu onye ndu. ¹⁵ N'ihl na nke a bu iwu ONYENWE ANYI nyere Mosis onyeozl ya. Mosis nyekwara Joshua otu iwu a. Ugwu a Joshua emeela dika a gwara ya. O mezuru ihe ndi a niile, bu nke ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu.

¹⁶ Ya mere, Joshua meriri ala ahụ niile, bu ala ugwu ugwu ahụ, na ala Negeb, na ala Goshen, na obosara ala odida anyanwu ahụ niile, na ala Araba, na ala ugwu ahụ niile, na ala ahụ di na mgbada ugwu Izrel. ¹⁷ N'ihl nke a, ala ndi Izrel nwere gbasara n'uzo niile site n'ugwu Halak, nke di nso na Sia, ruo Baal-Gad nke di na Ndagwurugwu Lebanon, na ndida ugwu Hemon. Joshua jidere ma gbukwaa ndi eze ndi ala ahụ niile. ¹⁸ O were Joshua ogologo oge imeri obodo ndi a niile na eze ha n'agha. ¹⁹ O dikwaghil obodo ozọ e mere ka ha na umu Izrel di n'udo kari naani ndi Hiv, ndi bi

† **10:41** 10:41 Ka anyi ghara iche na Goshen nke a, bu otu ihe ya na nke ahụ di n'akuku mmiri n'ala Ijpt, nke a di ndida ala Palestia. Jos 11:16; 15:51 * **11:12** 11:12 Dit 7:2; 20:16

na Gibion. Obodo ndi ozo niile ka a lara n'iyi. ²⁰ N'ihina o bu ONYENWE ANYI, n'onwe ya, mere ka ndi eze ahụ nyichie obi ha, ka ha luso Izrel agha, ka o si otu a laa ha n'iyi, kpochapukwa ha niile, na-emereghị ha amara, dika ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu.

²¹ N'oge ahụ kwa, Joshua gara kpochapụ ndi Anak ahụ bi n'ala ugwu ugwu, ya bu, na Hebron, na Debja, na Anab, na ala ugwu ugwu Juda, na ala ugwu ugwu Izrel. O gburu ha niile, laa obodo ha n'iyi. ²² O dikwaghị otu onye Anak a hapuru ndu n'oke ala Izrel niile, kariakwa ndi foduru na Gaza, na Gat, na n'ime Ashdod.

²³ Ya mere, Joshua meriri ala ahụ niile dika ONYENWE ANYI si nye ya Mosis n'iwu. O nyekwara ndi Izrel ala ahụ dika ihe nketa ha. O kenyere ha ala ahụ dika ebo ha si di. Site n'oge ahụ gaa n'ihu, ala ahụ dara juu. Ibu agha adighikwa n'ime ya ozo.

12

Onuogugu ndi eze e meriri

- ¹ Ndi a bu ndi eze ala ndi ahụ ndi Izrel lara n'iyi, bu ala ndi ahụ ha nwetara n'akuku owuwa anyanwu osimiri Jordan. Obodo niile a lara n'iyi bu ndi di site na ndagwurugwu iyi Anon ruo n'ugwu Hemon ha na akuku owuwa anyanwu Araba.
- ² Saihon, eze ndi Amorait, onye bi na Heshbon. Ala ya gbatiri site n'Aroea, n'akuku ndagwurugwu Anon, na n'etiti ndagwurugwu iyi Anon, ruo iyi Jabok, nke bu oke ala umu Amon. Okara ala Gilead, nke di n'ugwu iyi Jabok bukwa ala ya.
- ³ O bukwa Saihon na-achi akuku owuwa anyanwu Araba site n'osimiri Kineret ruo n'osimiri Araba (ya bu, Osimiri Nnu), ruo Bet-Jeshimot, gbadaakwa akuku ndida ndida ruo na mgbada ugwu Pisha.
- ⁴ Ha merikwara Og, eze Bashan, onye bu otu n'ime ndi eze ikpezazu ndi agburu Refaim. Isi alaeze ya di n'Ashtarot na Edrei.
- ⁵ O chiru n'ugwu Hemon, Saleka, ala Bashan niile ruo n'oke ha na ndi Geshua na Maaka nwere, nakwa okara nke Gilead, bu oke ala Saihon, bu eze Heshbon.
- ⁶ O bu Mosis onyeozisi ONYENWE ANYI, na umu Izrel, lara eze abuo ndi a n'iyi. Mosis nyekwara ebo Ruben, na ebo Gad, na okara ebo Manase ala ha.
- ⁷ Ndi a bu aha ndi eze niile Joshua na umu Izrel meriri, n'ofe osimiri Jordan, n'akuku odida anyanwu, site na Baal-Gad nke di na ndagwurugwu Lebanon, ruo n'ugwu Halak nke di na mgbago n'uzo Sia. Joshua nyere ebo Izrel niile ala ha ndi a dika ihe nketa, n'usoro dika ebo ha si di. ⁸ Ala ndi ozo bukwa ala ugwu ugwu ahụ, na ala di na mgbada ugwu odida anyanwu, na ala Araba, na ala ndi di na mgbada ugwu, na ozara, nakwa Negev. Ndi a bu ala ndi Het, na ndi Amorait, na ndi Kenan, ndi Periz, na ndi Hiv, na ndi Jebus.

Ndi a bu ndi eze ahụ:

- ⁹ Eze Jeriko, otu eze Ai (nke di nso na Betel), otu
- ¹⁰ eze Jerusalem, otu eze Hebron, otu
- ¹¹ Eze Jamut, otu eze Lakish, otu
- ¹² eze Eglon, otu

eze Gaza, otu
¹³ eze Debja, otu
 eze Geda, otu
¹⁴ eze Homa, otu
 eze Arad, otu
¹⁵ eze Libna, otu
 eze Adulam, otu
¹⁶ eze Makeda, otu
 eze Betel, otu
¹⁷ eze Tapuqa, otu
 eze Hefa, otu
¹⁸ eze Afek, otu
 eze Lasharon, otu
¹⁹ eze Madon, otu
 eze Hazo, otu
²⁰ eze Shimon Meron, otu
 eze Akshaf, otu
²¹ eze Teanak, otu
 eze Megido, otu
²² eze Kedesh, otu
 eze Jokneam, n'ime Kamel, otu
²³ eze Doa, (n'ime obodo Naftod), otu
 eze Goiim, n'ime Gilgal,* otu
 na ²⁴ eze Tiza, otu.

Ha niile di ndi eze iri ato na otu.

13

Ala foduru

¹ N'oge a, Joshua aghoala agadi nwoke,* ONYENWE ANYI kporo ya si ya, "Ugbu a, i ghoala agadi, ubochi ogwugwu ndu gi abiala nso, ma otutu ala foduru ndi a ga-emeri.

² "Ndi a bu ala nke foduru unu ga-enweta:

"ala ndi Filistia niile na ala ndi Geshua niile,† ³ site n'osimiri Shaiho di n'onu Ijpt ruo n'oke ala Ekron, n'akuku ugwu ya, nke a gunyere ndi Kenan, na ndisi ise ndi Filistia: ndi Gaza, ndi Ashdod, ndi Ashkelon, ndi Gat, na ndi Ekron; nakwa ala ndi Ava, ⁴ site na ndida ala ahụ niile di n'ugwu; n'ala ndi Kenan, na Meara, nke bu ala ndi Saidon, ruo n'Afek, na oke ala ndi Amorait; ⁵ na ala ndi Gebal niile; na Lebanon niile ruo n'owuwa anyanwu, site Baal-Gad n'okpuru ugwu Hemon ruo na mbata Hamat.

⁶ "Ndi niile bi n'ala ugwu site na Lebanon ruo Mizrefot Maim, ya bu, ndi Saidon niile, Mu onwe m ga-achupu ha site n'ihu umu Izrel. Ihe diri gi bu ike ala ahụ ka o buru ihe nketa nye ndi Izrel, dika mu onwe m nyere gi iwu. ⁷ Ya mere, kere ebo itoolu, na okara Manase, ala ndi a niile, ka o buru ihe nketa ha."

* **12:23** 12:23 Ka o doo anyi anya n'obodo Gilgal nke a, abughi otu ihe ya na nke di nso n'obodo Jeriko. * **13:1** 13:1 N'oge a, Joshua agbaala ihe dika iri afro itoolu, maobu nari afro, ebe Kaleb ga-adi ihe dika iri afro asato na ise. Jos 14:10; 23:1-2; 24:29 † **13:2** 13:2 Ndi Geshua biri n'akuku onu mmiri n'oke ala Ijpt, na ndida ala Filistia.

Ala dị n'ọwụwa anyanwụ Jodan

- ⁸ Ọkara ebo Manase, na ebo Ruben, na Gad, enwetala ihe nketa ha n'ofe ọzọ nke Jodan, n'akụkụ ọwụwa anyanwụ, dika Mosis onyeoziri ONYENWE ANYỊ nyere ha.
- ⁹ Ala ha gbatiri site n'Aroea nke di na ndagwurugwu Anon, na site n'obodo di n'etiti ndagwurugwu ahụ, ruo n'ala di larii nke gbatiri site na Medeba ruo Dibon. ¹⁰ O gbatikwara ruo n'oke ala ndi Anon, tinyere obodo niile nke Saihon, eze ndi Amorait na-achi mgbe o bi na Heshbon.
- ¹¹ O gunyekwara Gilead, n'oke ala ndi Geshua, na ndi Maaka, na ugwu Hemon niile, na Bashan niile, ruokwa Saleka. ¹² Ya bu, obodo niile nke Og eze ndi Bashan na-achi, mgbe isi alaeze ya di n'Ashtarot na Edrei. (O bu eze ikpeazu n'agburu ndi Refaim.) Mosis busoro Saihon na Og agha, tigbuo ha, napukwa ha ala ha. ¹³ Ma ndi Izrel achupughị ndi Geshua na ndi Maaka, ya mere, ha nogidere na-ebi n'etiti umu Izrel ruo taa.
- ¹⁴ O nweghi ala o kenyerere ebo Livayi. N'ihia na ONYENWE ANYI kwere ha nkwa na ihe nketa ha ga-abu ihe aja onyinye niile e si n'oku na-ewetara Onyenwe anyi Chineke Izrel.
- ¹⁵ Nke a bu ala Mosis nyere ebo Ruben dika agburu ha si di, ka o buru ihe nketa ha.
- ¹⁶ Ala ha gbatiri site n'Aroea, na ndagwurugwu iyi Anon, sitekwa n'obodo di n'etiti ndagwurugwu ahụ na ala di larii gabiga gafee Medeba, ¹⁷ ruo Heshbon, na obodo ndi ozọ di n'ala larii ahụ, tinyere obodo Dibon, na Bamot Baal, na Bet-Baal-Meon, ¹⁸ na Jahaz, na Kedemot, na Mefaat, ¹⁹ na Kiriatem, na Sibma, na Zeret Shaha, nke di n'ugwu nta di na ndagwurugwu ahụ; ²⁰ na Bet-Peoa, na Bet-Jeshimot, nke di n'ebe di na mgbada ugwu Pisga; ²¹ na obodo niile di n'ala larii ahụ, na ala Saihon niile, onye bu eze ndi Amori nke chiri na Heshbon. Mosis lugburu ya, lugbukwaa ndisi Midia bu Evi, na nke Rekem, na nke Zua, na nke Hua, na nke Reba, umu ndi eze ha na Saihon jikotara aka buo agha. ²² Tinyere ndi ha gburu n'ogbo agha, umu Izrel ji mma agha gbuo Belam nwa Beoa, onye na-agba aja.
- ²³ Ya mere, oke ala ebo Ruben di n'onu mmiri osimiri Jodan. Obodo ukwu na obodo nta ndi a bu ihe ha nwetara dika ihe nketa ha. Ezinaulo obula nwetakwara oke nke ha dika ikwu ha si di.
- ²⁴ Mosis nyekwara ebo Gad ala nke ha site n'ala ahụ ha lugburu, dika ikwu ha si di.
- ²⁵ Ndi a bu ala ebo Gad nwetara: ala ahụ niile di na Jeza, na obodo Gilead niile, na okara ala ndi Anon nke ruru Area, n'akuku Raba. ²⁶ Na ala sitere Heshbon ruo Ramat Mizpa, na Betonim, na sitekwa Mahanaim ruo oke ala Debja. ²⁷ N'ime ndagwurugwu ala ha bu Bet-Haram, na Bet-Nimra, na Sukot, na Zafon, na ala foduru n'alaeze Saihon eze Heshbon, nke di n'akuku ọwụwa anyanwụ osimiri Jodan n'oke ala ya ruokwa nsotu osimiri Galili.‡
- ²⁸ Obodo ndi a na obodo nta ndi ozọ bu ihe nketa umu Gad dika agburu ha si di.
- ²⁹ Mosis nyekwara ikwu obula di n'okara ebo Manase ala nke ha, dika mkpa ha si di.
- ³⁰ Ala ha ketara gbatiri ruo Mahanaim. O bu ha nwekwa ala Bashan niile, na ala niile Og, eze Bashan, na-achi, tinyere iri obodo nta isii di na Bashan, nke Jaja

‡ 13:27 13:27 Osimiri Galili bukwa Osimiri Kineret

wuru. Ha nwetakwara ³¹ ọkara Gilead, na Ashtarot, na Edrei bu isi obodo alaeze Og n'ime Bashan.

Ala ndi a niile ka e nyere okara ebo Manase, ya bu ikwu niile e nwere site n'umu Makia, okpara Manase.

³² Ndi a bu otu Mosis si keere umu Izrel ala di n'akuku owuwa anyanwu osimiri Jordan, mgbe umu Izrel mara ulo ikwu ha n'obosara ala Moab, na ncherita ihu obodo Jeriko. ³³ Ma Mosis enyeghi ebo Livayi ala obula, n'ih na o gwara ha na ONYENWE ANYI, Chineke Izrel bu ihe nketa ha nwere, dika o kwere ha na nkwa.

14

Okike ala di n'owuwa anyanwu Jordan

¹ Otu a ka esi kenye ndi Izrel ala Kenan, bu nke Elieza onye nchujaja,* na Joshua, nwa Nun, na ndi ndu ikwu niile di n'ebo Izrel kere. ² Ebo obula n'ime ebo itoolu na okara ahụ fodoru nwetara ihe nketa ha site n'ife nza, dika ONYENWE ANYI nyere ya Mosis n'iwu. ³ Ma Mosis enyelari ebo abuo na okara ala nke ha n'ofe ozọ nke osimiri Jordan, n'akuku odida anyanwu. Ma o kenyeghi ndi Livayi ihe nketa obula n'etiti ha. ⁴ N'ih na umu Josef di ebo abuo, ya bu Manase na Ifrem.† Enyeghi ndi Livayi oke n'ala ahụ, kari obodo ufodu ebe ha ga-ebi na ebe ita nri nke anu ulo ha. ⁵ Ndi Izrel keere ala ahụ n'usoro dika iwu ONYENWE ANYI nyere Mosis si di.

Ala Kaleb ketara

⁶ N'oge a, umu Juda zipuru ndi ozi ndi jekwuuru Joshua na Gilgal. Kaleb, nwa Jefune, onye Keniz so ha n'ije a. Mgbe ha biarutere, Kaleb gwara Joshua okwu si ya, "I chetakwara okwu ahụ ONYENWE ANYI gwara Mosis onye nke Chineke banyere gi na banyere mu onwe m, mgbe anyi no na Kadesh Banea? ⁷ Agbara m iri afọ anọ n'oge ahụ Mosis onyeozu ONYENWE ANYI si na Kadesh Banea zipu anyi iga iledo ala ndi Kenan anya. Mgbe anyi loghachiri, agwara m ya okwu, kowaara ya ihe m chere n'obi m bu eziokwu. ⁸ Ma umunna anyi, ndi anyi na ha so gaa, menyere umu Izrel egwu, mee ka obi ha daa mba icho ibanye n'ala ahụ e kwere anyi na nkwa. Ma ebe m nogidere jiri obi m niile soro ONYENWE ANYI Chineke m, ⁹ Mosis nuru iyi si m, 'Ebe o bu na i ji obi gi niile soro ONYENWE ANYI Chineke m, ala ahụ i jeghariri ije n'elu ya ga-abu ihe nketa nye gi na umu gi ruo mgbe ebighi ebi.'

¹⁰ "Ugbu a, dika ONYENWE ANYI kwere na nkwa, o meela ka m di ndu. Nke a bu iri afọ anọ na ise kemgbe ONYENWE ANYI gwara Mosis okwu ndi a, mgbe Izrel na-awaghari n'ozara. Ma ugbu a, lee, agbaala m iri afọ asato na ise taa. ¹¹ M di ike taa dika m di n'ubochi ahụ Mosis zipuru m. Dika ike m di mgbe ahụ, adikwa m ike ugbu a, ipu buo agha ma batakwa ¹² Ya mere, nye m ala ugwu ugwu ahụ ONYENWE ANYI kwere m nkwa n'ubochi ahụ. Gi onwe gi nuru n'oge ahụ na umu Anak bi n'ebe ahụ, na obodo ha bukwara ibu, na e jikwa mgbidi e wusiri ike gbaa ha gburugburu. Ma site n'inyeaka ONYENWE ANYI, aga m achupu ha dika ONYENWE ANYI kwuru."

¹³ N'ih nke a, Joshua goziri Kaleb nwa Jefune. O nyere ya obodo Hebron ka o buru ihe nketa ya. ¹⁴ Ya mere, obodo Hebron ghoru ihe nketa Kaleb nwa Jefune onye Keniz bido mgbe ahụ, n'ih na o ji obi ya niile soro ONYENWE ANYI, Chineke Izrel. ¹⁵ Tupu oge a, aha a na-akpo Hebron bu Kiriath Aaba, nke putara Obodo Aaba. Aaba bukwara aha nwoke kachasi idi ukwu n'etiti ndi Anak niile.

Site n'oge a gaa n'ihu, e nwere udo n'ala ahụ niile.

* **14:1** 14:1 Elieza bu nwa Eron. Opu 6:23; 28:1 † **14:4** 14:4 Jekob mere umu ndi ikom abuo a mutara Josef n'ala Ijiput ndi nke ya, i ga-aguta nke a n'akwukwo Jen 48:5 N'ih onodu ohuru a ha nwere dika umu Jekob, o nyere ha ikike i keta oke n'ih o nwere, dika umu ya ndi ozọ si keta.

15

Oke ndi Juda

- ¹ Ala ndi a ka e nyere ndi Juda dika ikwu di n'ebo ahụ si di. Ikwu obula ketara ala nke ha site n'ife nza. Ala Juda gbatiri nnoo ruo n'oke ala Edom, gbatiakwa ruo n'ozara Zin, kwusi n'onu onu ndida ozara a.
- ² N'akuku ndida, oke ala ha malitere n'onu onu ndida osimiri Nnu.* ³ Site n'ebe akuku ndida nriigo Akrabim, gafee ruo n'ozara Zin, ma rigoo n'akuku nke ndida Kadesh Banea, gafee Hezron rigoruo na Aada, gba gburugburu gaa Kaka; ⁴ site n'ebe ahụ ruo Azmon, puo gbasoro iyi di n'oke ala ndi Ijpt gagide ruo n'osimiri Mediterenja. Nke a bu oke ala n'ebe ndida.
- ⁵ Oke ala ha n'owuwa anyanwu bu oke osimiri Nnu, ruo n'onu mmiri osimiri Jodan. Oke ala ha n'akuku ugwu bidoro n'onu mmiri osimiri Jodan, ⁶ gbatiri ruo Bet-Hogla, ma ruo n'ugwu Bet-Araba,† rukwaa na nkume Bohan, nwa Ruben. ⁷ Site n'ebe ahụ, o gbatiri ruo na Ndagwurugwu Akọ na Debja, tugharja gbatirikwa ruo Gilgal, na ncherita ihu ala ala Adumim nke di n'akuku ndida ndagwurugwu ahụ. Site n'ebe ahụ o gbatiri ruo na mmiri En-Shemesh, kwusi na En-Rogel.
- ⁸ Oke ala ahụ gbagoro Ndagwurugwu nke Ben Hinom, rukwaa n'akuku ndida Jebus n'ebe e wuru obodo Jerusalem. Oke ala ahụ sitekwara ebe ahụ gbagoo ruo n'elu di n'akuku odida anyanwu nke Ndagwurugwu Hinom, na nsotu ugwu nke Ndagwurugwu Refaim. ⁹ Site n'elu ugwu ebe ahụ, oke ala ahụ gbatiri ruo na mmiri ime ala Neftoa, puta site n'ebe ahụ ruo obodo niile di nso ugwu Efron. Site n'Efron, oke ala ahụ gbadara ruo Baala (nke aha ya ozo bu Kiriati Jearim).
- ¹⁰ Oke ala ahụ mere dika o ga-agba Baala gburugburu n'akuku odida anyanwu, site n'ebe ahụ puta n'ugwu Sia, sitekwa n'ebe ahụ ruo n'akuku ugwu Jearim (ya bu Kesalon), gbatia ruo na ndida Bet-Shemesh, gafee ruo n'odida anyanwu oke ala Timna. ¹¹ O sikwara ebe ahụ ruo ndida ugwu Ekron, tugharja ruo Shikeron, gafee ya, ruo n'ugwu Baala, sitekwa n'ebe ahụ ruo Jabneel, oke ala ahụ kwusiri n'osimiri.
- ¹² Oke ala ha n'akuku odida anyanwu bu onu mmiri osimiri Mediterenja.

Ndi a bu oke ala gbara ndi Juda gburugburu dika ikwu ha niile si di.

Kaleb emerie Hebron na Debja

- ¹³ Dika iwu ONYENWE ANYI nyere si di, Joshua nyere Kaleb nwa Jefune oke n'etiti ndi Juda. O kenyere ya Kiriati Aaba, ya bu, Hebron. Aaba bu nna nna Anak. ¹⁴ Kaleb sitere n'obodo Hebron chupu ndi ikom ato, bu Sheshai, na Ahiman, na Talmai, umu Anak n'ala ha. ¹⁵ O si n'ebe ahụ bilie iluso ndi bi na Debja ogo. Nke a na-akpo Kiriati Sefa n'oge mbu. ¹⁶ Kaleb siri, "Nwoke obula ga-aga busoo Kiriati Sefa agha ma merie ya ka m ga-akponye Aksa, bu nwa m nwanyi ka o buru nwunye ya." ¹⁷ Ya mere, Otniel, nwa Kenaz, nwa nwanne Kaleb, lugburu obodo ahụ n'agha. N'ih i nke a, Kaleb kponyere ya Aksa, bu nwa ya nwanyi ka o buru nwunye ya.
- ¹⁸ Otu ubochi, mgbe Aksa biakwutere Otniel, o kwagidere ya ka o rigo ala ubi site n'aka nna ya.‡ Mgbe Aksa si n'elu inyinya ibu ya ridata, Kaleb juru ya si, "Gini ka i choro ka m mere gi?"
- ¹⁹ O zaghachiri, "Nyem onyinye puru iche. Ebe o bu na i nyela m ala Negev, biko nyekwa m isi mmiri ufodu." N'ih i nke a, Kaleb nyere ya isi mmiri mgbago na isi mmiri nke ndida.

* **15:2** 15:2 Maobu, Osimiri Nwuru anwu. † **15:6** 15:6 Maobu, Osimiri Mediterenja Onu 34:14 ‡ **15:18** 15:18 Nkp 1:14

- ²⁰ Nke a bụ ihe nketa ebo Juda dịka ikwu ha niile si dị.
- ²¹ Obodo niile nke ndị ebo Juda dị na Negev, n'akụkụ ndịda n'oke ala Edom bụ ndị a:
Kabzeel, Eda, Jaguo, ²² Kina, Dimona, Adada, ²³ Kedesh, Hazo, Itnan, ²⁴ Zif, Telem, Bealot, ²⁵ Hazo Hadata, Keriot Hezron (ya bụ Hazoa), ²⁶ Amam, Shema, na Molada, ²⁷ Haza Gada, Heshmon, Bet-Pelet, ²⁸ Haza Shual, Bīasheba, Biziotia, ²⁹ Baala, Iyim, Ezem, ³⁰ Eltolad, Kesil, Homa, ³¹ Ziklag, Madmanna, Sansanna, ³² Lebaot, Shilhim, Ain na Rimon. Onuogugu obodo ndi a di iri abuo na itoolu. Obodo nta ndi ozo gbara ha niile gburugburu.
- ³³ Obodo niile ndi a di na ndida ugwu ka e nyekwara ebo Juda. Obodo ndi a bu, Eshtaol, Zora, Ashna, ³⁴ Zanoa, En-Ganim, Tapuoa, Enam, ³⁵ Jamut, Adulam, Soko, Azeka, ³⁶ Shaaraim, Aditaim na Gadera (maabu Gederotaim). Ha niile di obodo iri na ano. Obodo nta ndi ozo gbakwara ha gburugburu.
- ³⁷ Ebo Juda ketara Zenan, Hadasha, Migdal Gad, ³⁸ Dilean, Mizpa, Jekteel, ³⁹ Lakish, Bozkat, Eglon, ⁴⁰ Kabon, Laamam, Kitlish, ⁴¹ Gederot, Bet-Dagon, Naama na Makeda. Obodo ndi a di iri na isii, tinyekwara obodo nta ha. Ndi Juda ketakwara:
- ⁴² Libna, Eta, Ashan ⁴³ Ifta, Ashna, Nezib, ⁴⁴ Keila, Akzib na Maresha. Ha niile di obodo itoolu, tinyekwara obodo nta ha niile.
- ⁴⁵ Ha ketakwara Ekron, na obodo nta ya niile. ⁴⁶ O bu ha nwekwa obodo niile di n'akuku odida anyanwu Ekron, ndi di nso nso Ashdod, na obodo nta niile di ha nso. ⁴⁷ Ma Ashdod n'onwe ya, na umu obodo nta ya niile, na Gaza na obodo nta ya niile, ruo n'iyi Ijpt, na ruo n'oke osimiri Mediterenja.
- ⁴⁸ Ha nwetakwara ala ndi di n'ugwu ugwu bu, Shamia, Jatia, Sokoh, ⁴⁹ Dana, Kiriath-Sana (ya bu Debja), ⁵⁰ Anab, Eshtemo, Anim, ⁵¹ Goshen, Holon na Gailo, ha niile di obodo iri na otu tinyere obodo nta ha niile.
- ⁵² Obodo ndi ozo bu Arab, Duma, Eshan, ⁵³ Janim, Bet-Tapuoa, Afeka, ⁵⁴ Humta, Kiriath-Aba nke bu Hebron na Zior, obodo itoolu tinyere obodo nta ha niile.
- ⁵⁵ Maon, Kamel, Zif, Juta, ⁵⁶ Jezril, na Jokdeam, Zanoa, ⁵⁷ Kain, Gibeon na Timna, obodo iri tinyere obodo nta ha niile.
- ⁵⁸ Halhaul, Bet Zoa, Gedoa, ⁵⁹ Maarat, Bet-Anot na Eltekon, obodo isii tinyere obodo nta ha niile.
- ⁶⁰ Kiriath-Baal, ya bu, Kiriath-Jearim na Raba, obodo abuo tinyere obodo nta ha niile.
- ⁶¹ Obodo ha ndi di n'ozara bu ndi a:
Bet-Araba, Midin, Sekaka, ⁶² Nibshan, Obodo Nnu na En-Gedi, obodo isii tinyere obodo nta ha niile.
- ⁶³ Ma ebo Juda enweghi ike ichupu ndi Jebus bi n'ime Jerusalem; ruo taa ndi Jebus bi na Jerusalem, n'etiti umu Juda.

16

Oke Ifrem na Manase

- ¹ Ala e kenyere umu umu Josef bidoro n'osimiri Jordan n'akuku owuwa anyanwu Jeriko gbatiri ruo n'ozara. O sitere na Jeriko gbago ala ugwu ugwu ahụ, ruokwa Betel. ² O sitekwara Betel (ya bụ Luz), gafee ruo Atarot, ebe ndi Akai bi. ³ Site n'ebe ahụ, o gbatiri n'akuku odida anyanwu rute ala ndi Jaflet, ruo ala mgbada mgbada Bet-Horon. O si n'ebe ahụ ruo Gaza, tutu kwusi n'osimiri Mediterenja.

⁴ Ụmụ Josef bụ Ifrem, na Manase nwetara ihe nketa ha.

Ebo Ifrem

⁵ Ndi a bụ ala nke ikwu di iche iche di n'ebo Ifrem nwetara.

Oke ala ha n'akuku oṅuwa anyanwu malitere n'Atarot-Ada. Site n'ebe ahụ, o ruru n'akuku elu elu Bet-Horon; ⁶ sitekwa n'ebe ahụ ruo n'osimiri Mediterenja. Oke ala ha n'akuku ugwu malitere na Mikmetat, gafee n'akuku oṅuwa anyanwu ruo Taanat Shailo, gafee ya ruo na Janoa. ⁷ O sitere na Janoa gbadaa ruo Atarot, na Naara, bjaruo Jeriko, gafee, kwusi n'osimiri Jordan. ⁸ Oke ala ahụ n'akuku odida anyanwu sitere na Tapuṅa gaa ruo iyi Kana, na ruo n'osimiri Mediterenja. Nke a bụ ala ebo Ifrem ketara, dika ikwu ha si di.

⁹ E tinyere obodo ukwu na obodo nta niile ekeputara iche n'ih i ebo Ifrem n'etiti ihe nketa umu Manase.

¹⁰ Ma ha achupughi ndi Kenan ndi bi na Gaza.* N'ih i nke a, ndi Kenan binyere ndi Ifrem ruo taa, ma e mere ka ha buru ndi oru ngo.

17

Okara ebo Manase

¹ Nke a bụ oke e kenyerere ndi ebo Manase, bụ okpara Josef, ya bụ Makia okpara Manase, onye bụ nna nna ndi Gilead. Onye natara ala Gilead na Bashan, n'ih i na ndi agburu Makia bụ dike n'agha. ² Ya mere, oke a diiri ndi foduru n'ebo Manase dika ezinaulo ha si di. Agburu Abieza, Helek, Asriel, Shekem, Hefa na Shemida. Ndi a bụ umu ndi ikom agburu Manase, nwa Josef, dika ikwu ha si di.

³ Ma Zelofehad, nwa Hefa, nwa Gilead, nwa Makia, nwa Manase, amutaghi umu ndi ikom kama o mutara naani umu ndi inyom, ndi aha ha bụ nke a: Mahla, Noa, Hogla, Milka na Tiaza. ⁴ Ndi inyom ndi a biakwutere Elieza, onye nchujaja na Joshua nwa Nun, n'ihu ndi ndu umu Izrel niile si ha, "ONYENWE ANYI gwara Mosis si ya kenye anyi ala nke anyi, dika o si kenye umu ndi ikom ikwu anyi." Ya mere, dika ONYENWE ANYI nyere ya Mosis n'iwu, Joshua nyere ha ihe nketa ruuru ha n'etiti umunne nna ha, dika ndi ozọ si keta. ⁵ Manase chitara ala oke iri, tinyere Gilead, na Bashan nke di n'akuku oṅuwa anyanwu Jordan, ⁶ n'ih i na e mere ka ndi inyom Manase keta oke n'etiti ndi ikom ebo Manase. Ala foduru na Gilead bụ ndi ikom ebo Manase nwe ya.

⁷ Oke ala ebo Manase gbatiri site n'Asha ruo na Mikmetat, nke di n'akuku oṅuwa anyanwu Shekem. O gbatikwara n'akuku ndida site n'ebe ahụ tinyere ndi bi n'ala En-Tapuṅa. ⁸ Ala di gburugburu Tapuṅa bụ ala ebo Manase, ma obodo Tapuṅa n'onwe ya, nke di n'oke ala ebo Manase, bụ obodo ebo Ifrem. ⁹ Oke ala umu Manase gbatiri ga ndida ruo na mmiri iyi Kana. Ufodu obodo ndi Ifrem di n'ebe ahụ, n'etiti obodo ndi Manase, kama oke ala ndi Manase n'akuku ugwu iyi ahụ kwusiri n'osimiri Mediterenja. ¹⁰ Ala di na ndida bụ nke e kenyerere Ifrem, ma ala mgbago ugwu bụ nke Manase. Ala ndi Manase gbatiri ruo n'osimiri Mediterenja ma ha na ndi Asha nwekoru oke ala n'akuku ugwu, ebe ha na ndi Isaka nwere oke ala n'akuku oṅuwa anyanwu.

* 16:10 16:10 Jos 15:63; 17:12-13; Nkp 1:29

¹¹ Manase ka e nyere obodo ndi a, nke di n'ala e nyere Isaka na Asha: obodo Bet-Shan, na Ibleam, na Doa, na Endoa, na Teanak, na Megido, na obodo nta niile gbara ha gburugburu. Obodo nke atọ bu Nafot.

¹² Ma umu Manase enweghi ike ichupu ndi Kenan bi n'obodo ndi ahụ, n'ihhi na ndi Kenan nogidere bichie obodo ndi a. ¹³ Ma n'ikpeazu, mgbe umu Izrel ghorọ ndi di ike, ha achupughị ndi Kenan niile bi n'obodo ndi a kpamkpam, kama ha mere ka ha buru ndi na-ejere umu Izrel ozi, dika ndi ohu ha.

¹⁴ Ma umu umu Josef* siri Joshua, "Gini mere i ji nye anyi naani otu uzọ ala ka o buru ihe nketa anyi? I huru na ONYENWE ANYI goziri anyi mee ka onuogugu anyi baa uba."

¹⁵ Joshua zara si ha: "O buru na ala ugwu ugwu Ifrem agaghi ezuru unu n'ihhi na unu bara uba n'onuogugu, gaanu n'oke ohia suchasia ala, n'ime ala ndi Periz, na nke ndi Refaim."

¹⁶ Umu Josef zara Joshua si, "Ala ugwu ugwu a agaghi ezuru anyi. Ozọ, ndi Kenan niile bi n'ala di larii nwere ugboala igwe, ma ndi niile bi na Bet-Shan, na umu obodo nta ha na ndi bikwa na Ndagwurugwu Jezril."

¹⁷ Ma Joshua zara umu Josef, ya bu, Ifrem na Manase, si ha, "Unu di ukwu n'onuogugu, burukwa ndi di ike, o bughị naani otu oke ka unu ga-eketa, ¹⁸ n'ihhi na ala ugwu ugwu oke ohia ahụ bukwa nke unu. Suchaanu ya, ruo na nsotu ya, ka o buru nke unu. O bu ezie na ndi Kenan bi n'ime ya nwere ugbo agha igwe,† burukwa ndi siri ike, unu nwere ike ichupu ha."

18

Okike ala foduru

¹ Ogbako Izrel niile zukotara na Shailo* maa ulọ nzute n'ebe ahụ. N'oge a, ala ahụ niile biara n'okpuru ochichi ndi Izrel, ² ma e nwekwara ebo Izrel asaa a na-ekenyebeghi ala nke ha dika ihe nketa.

³ Ya mere, Joshua juru umu Izrel ajuru si ha, "Ruo ole mgbe ka unu ga-eche tupu unu ekpochapu ndi niile bi n'ala a, inweta ala ONYENWE ANYI Chineke nna nna unu nyere unu? ⁴ Hoputanu ndi ikom atọ site n'ebo obula, ndi m ga-eziga ka ha gaa jeghari n'ala niile ahụ, dee ya n'akwukwo nkowa otu ihe nketa obula si di, n'akuku ya niile. Mgbe ahụ, ha ga-aloghachikwute m. ⁵ Ha ga-eke ala ahụ foduru uzọ asaa. Ma ebo Juda ga-anogide n'ala ha n'akuku ndida, umu umu Josef kwa ga-anogide n'ala ha n'akuku ugwu. ⁶ Unu deputachaa uzọ asaa ndi a n'akwukwo, werenu ya biakwute m ka m feere unu nza n'ihu ONYENWE ANYI Chineke anyi ichoputa ebo ga-eketa akuku obula n'ala ahụ. ⁷ Ma ndi Livayi agaghi eketa ala obula n'etiti unu, n'ihhi na ihe nketa ha bu oru nchujaja ha na-aru n'ihu ONYENWE ANYI. Ebo Gad, na Ruben, na okara ebo Manase agaghi enwetakwa oke ozọ, n'ihhi na ha anarala ihe nketa nke ha n'ofe Jodan, n'akuku owuwa anyanwu, ebe Mosis onyeozu ONYENWE ANYI kwere ha na nkwa na ha ga-ebi."

⁸ Ya mere, mgbe ndi ikom nledo ahụ gwara ijeghari n'ala ahụ niile, Joshua gwara ha okwu si, "Jeenu jeghari n'ala ahụ niile. Deputakwanu otu unu chere a ga-esi kee ya n'akwukwo. Mgbe unu lotara aga m anọ n'ebe a bu Shailo juta ONYENWE ANYI ase site n'ife nza, choputa ala nke ebo obula ga-eketa." ⁹ Ndi ikom ahụ gabigara ala ahụ,

* **17:14** 17:14 Umu umu Josef bu ebo Ifrem na Manase Jos 14:4 † **17:18** 17:18 Dit 20:1 * **18:1** 18:1 Obodo a n'oge ochie, bu isi obodo ebe ochichi ndi Izrel di, nakwa ebe ha na-aga akpo isiala nye Onyenwe anyi. Site Jerusalem jeruo ya bu ihe ruru iri kilomita anọ. Ulọ Ikwu ahụ digidere na Shailo ruo n'oge Samuel bu onyeisi nchujaja 1Sa 4:1-11, tutu ruo mgbe ebugara ya na Gibion. Nkp 18:31; 1Ih 16:39; 21:29; Jer 7:12

deputa ya n'akwukwo, n'obodo n'obodo dika o si di n'oke asaa. Mgbe ha mesiri nke a, ha loghachikwutere Joshua n'omuma ulo ikwu n'ime Shailo.

¹⁰ Joshua feere ha nza na Shailo n'ihu ONYENWE ANYI, n'ebe ahụ ka o nọ keere ndi Izrel ala ahụ dika ebo ha si di.

Oke umu Benjamin

- ¹¹ Ndi mbu e kenyere ala site n'ife nza bu ebo Benjamin dika ikwu ha si di. Ala niile e kenyere ebo Benjamin bu nke di n'etiti ala e nyere ebo Juda na Josef.
- ¹² Oke ala ha n'akuku ugwu sitere n'osimiri Jordan ruo n'akuku ugwu Jeriko. N'odida anyanwu o sitere na Jeriko ruo ala ugwu ugwu ahụ niile, ruokwa n'ozara Bet-Aven. ¹³ Oke ala ahụ sitekwara n'akuku ndida ruo n'akuku Luz (ebe a na-akpokwa Betel), ruokwa Atarot-Ada, nke di n'akuku ndida ugwu di na mgbada Bet-Horon.
- ¹⁴ Site n'ugwu ahụ chere Bet-Horon ihu n'akuku ndida, oke ala ahụ gbadara ndida gbasoro akuku odida anyanwu puta na Kiriath Baal, ya bu, Kiriath Jearim, otu n'ime obodo ndi Juda. Nke a bu oke ala ahụ n'odida anyanwu.
- ¹⁵ Oke ala ha na ndida sitere na nsotu akuku Kiriath Jearim rute n'isi iyi mmiri Neftoa. ¹⁶ O sitekwara n'ebe ahụ gbada ruo na ndida ugwu ahụ nke chere ihu na Ndagwurugwu nke Ben Hinom, n'akuku ugwu Ndagwurugwu nke Refaim. O sitekwara n'ebe ahụ gafee ruokwa n'akuku ndida ugwu obodo ndi Jebus, ruo En-Rogel. ¹⁷ Site n'En Rogel oke ala ahụ gbatiri ruo En-Shemesh, gafee ruo Geliot, nke chere ihu na nrigo ugwu Adumim. O si n'ebe ahụ ruo na nkume Bohan, nwa Ruben. ¹⁸ O sitere n'ebe ahụ gafee n'akuku ugwu Bet-Araba gbadata rute n'Araba, ¹⁹ o gafere gbatiri ruo n'akuku Bet-Hogla na mgbago ugwu, puta n'akuku ugwu nke osimiri Nnu, nke bu n'akuku ndida onu mmiri osimiri Jordan. Nke a bu oke ala ha n'akuku ndida.
- ²⁰ Oke ala ha n'akuku owuwa anyanwu bu osimiri Jordan. Ndi a bu ihe nketa umu Benjamin, dika oke ala ya niile si di gburugburu, di ka ikwu ya niile si di n'akuku niile.
- ²¹ Ndi a bu obodo e kenyere ebo Benjamin, dika ikwu ha si di: Jeriko, Bet-Hogla, Emek Keziz, ²² Bet-Araba, Zemaraim, Betel, ²³ Avim, Para, Ofra, ²⁴ Kefa Amoni, Ofni, Geba, obodo iri na abuo na obodo nta ha ndi ozo.
- ²⁵ Na Gibion, Rema, Beerot, ²⁶ Mizpa, Kefira, Moza, ²⁷ Rekem, Iapeel, Tarala, ²⁸ Zela, Haelef na obodo ndi Jebus, nke aha ya bu Jerusalem, Gibeon na Kiriath Jearim, obodo iri na anọ na obodo nta niile gbara ha gburugburu. Ndi a bu ihe nketa umu Benjamin maka ikwu ya niile.

19

Oke umu Simion

- ¹ Ndi nke abuo sitere n'ife nza nweta oke ha bu ebo Simion dika ikwu ha si di. Ala ha ketara di n'ime ala e kenyere ndi Juda. ² Ihe nketa umu Simion bu ndi a: Biasheba (maobu Sheba), Molada, ³ Haza Shual, Bala, Ezem, ⁴ Eltolad, Betul, Homa, ⁵ Ziklag, Bet-Makabot, Haza Susa, ⁶ Bet-Lebaot na Sharuhem, obodo iri na ato na obodo nta ndi ozo gbara ha gburugburu.
- ⁷ Na Ain, Rimon, Eta na Ashan, obodo anọ na obodo nta ha, ⁸ tinyekwara obodo nta ndi ozo niile gbara obodo ukwu ndi a gburugburu, ruo obodo Baalat-Bia, ya bu (obodo Rema di na Negev).

Nke a bụ ihe nketa ebo Simion dika ikwu ha si di. ⁹ E sitere n'oke umu Juda weputa oke umu Simion, n'ihu na ihe umu Juda ketara di ukwu karịa ihe ha kwesiri iketa. O bụ nke a mere umu Simion ji nweta ihe nketa site n'etiti ala ndi Juda.

Oke umu Zebulon

¹⁰ Ebo nke atọ nwetara ihe nketa ha site n'ife nza bụ ebo Zebulon dika ikwu ha si di.

Ala ha nwetara gbatiri ruo Sarid. ¹¹ Site n'ebe ahụ, oke ala ahụ gbatiri gaa n'akuku odida anyanwu, ruo Marala na Dabeshet, rukwaa iyi di n'ihu Jokneam. ¹² O si na Sarid chigharia ihu n'akuku owuwa anyanwu, oke ala ahụ ruru n'oke ala Kislot Teboa, gbagorokwa ruo Daberat, ruokwa Jafia. ¹³ O gbatikwara n'akuku owuwa anyanwu ruo Gat Hefa, Et Kazin na Rimon, tugharịa n'uzọ e si aga Nea. ¹⁴ N'ebe ahụ, o gara gburugburu n'akuku ugwu ruo Hanaton, ruokwa na Ndagwurugwu Ifta El ebe o soturu.

¹⁵ Obodo ndi a niile dikwa n'ime ihe nketa umu Zebulon: Katat, Nahalal, Shimron, Idala na Bethlehem.* Obodo niile ndi a di iri na abuo, tinyere obodo nta niile gbara ha gburugburu.

¹⁶ Obodo ndi a niile na obodo nta ha, so n'ala umu Zebulon nwetara dika ihe nketa ha, dika ikwu ha si di.

Oke Umu Isaka

¹⁷ Ebo nke anọ sitere n'ife nza nweta ihe nketa ha bụ umu Isaka dika ikwu ha si di. ¹⁸ Ala na obodo ha ketara bụ ndi a:

Jezril, Keslot, Shunem, ¹⁹ Hafaraim, na Shion, Anaharat, ²⁰ Rabit, Kishion, Ebez na ²¹ Remet, En-Ganim, En-Hada na Bet-Pazez.

²² Oke ala ha ruru na Taboa, Shahazuma na Bet-Shemesh, ma kwusi n'osimiri Jodan.

Obodo ndi a niile di iri na isii, tinyere obodo nta niile gbara ha gburugburu.

²³ Ya mere, obodo ukwu ndi a na obodo nta ha di n'ala ahụ ebo Isaka nwetara dika ihe nketa ha, di ka ikwu ha si di.

Oke umu Asha

²⁴ Ebo nke ise e kenyere ala site n'ife nza bụ umu Asha dika ikwu ha si di.

²⁵ Ala na obodo ha ketara bụ ndi a:

Helkat, Hali, Beten, Akshaf, ²⁶ Alamelek, Amad na Mishal. Oke ala ha n'akuku odida anyanwu gbatiri ruo Kamel na Shihoa-Libnat. ²⁷ O sitere n'ebe ahụ tugharịa n'akuku owuwa anyanwu gawa Bet-Dagon, ma ruokwa Zebulon na Ndagwurugwu Ifta El, ma gbagoro ruokwa Bet-Emek na Neiel. O sikwa n'ebe ahụ gafee, ruo Kabul, n'akuku aka ekpe. ²⁸ O gara ruo Ebron, Rehob, Hamon na Kana, ruokwa ebe obodo Saidon gbasapuru. ²⁹ Oke ala ahụ mere dika o nalaghachi azu biaruo Rema, ruokwa obodo e wusiri ike bụ Taja, tugharikwa gawa Hosa puta n'onu mmiri osimiri Mediterenja nke di n'akuku Akzib ³⁰ na Umma, Afek na Rehob.

Onguogu obodo ndi a niile bụ iri abuo na abuo tinyere obodo nta ha niile.

³¹ Obodo ndi a na obodo nta ha niile di n'ala ahụ ebo Asha nwetara dika ihe nketa, dika ikwu ha si di.

Oke umu Naftali

³² Ebo nke isii e nyere ihe nketa site n'ife nza bụ ebo Naftali, dika ikwu ha si di.

* **19:15** 19:15 Obodo Bethlehem nke a, di iche na Bethlehem di na Juda. 1Sa 17:12; Rut 1:1

³³ Oke ala ha malitere na Helef ruo n'osisi ukwu di na Zaananim, Adami Nekeb na Jabneel, gafee ruo Lakum, kwusi n'osimiri Jodan. ³⁴ Site n'ebe ahụ oke ala ha gara n'akuku odida anyanwu ruo Aznot Tabo, site n'ebe ahụ ruo Hukok, rute Zebulon na ndida, na Asha n'odida anyanwu, ruokwa Juda n'akuku owuwa anyanwu Jodan.

³⁵ Obodo niile e wusiri ike e kenyere ha bu ndi a: Zidim, Zea, Hamat, Rakat, Kineret, ³⁶ Adama, Rema, Hazo, ³⁷ Kedesh, Edrei, En-Hazoa, ³⁸ Iron,† Migdal El, Horem, Bet-Anat na Bet-Shemesh.

Ya mere, onuogugu obodo ndi a niile bu iri na itoolu, tinyere obodo nta niile gbara ha gburugburu.

³⁹ Obodo ndi a na obodo nta ha niile ka ebo Naftali dika ikwu ha si di, nwetara dika ihe nketa ha.

Oke umu Dan

⁴⁰ Site n'ife nza ebo Dan, bu ebo nke asaa nwetara ihe nketa dika ikwu ha si di. ⁴¹ Oke ala ihe nketa ha bu ndi a:

Zora, Eshtaol, Ia-Shemesh, ⁴² Shaalabin, Aijalon, Itla, ⁴³ Elon, Timna, Ekron, ⁴⁴ Elteke, Gibeton, Baalat, ⁴⁵ Jehud, Bene-Berak, Gat Rimon, ⁴⁶ Me-Jakon na Rakon, obodo di n'oke ala, na ncherita ihu Jopa.

⁴⁷ Mgbe oke ala umu Dan ketara sitere n'aka ha puo. Ha gara buso obodo Leshem agha merie ha, were mma agha tigbuo ndi niile bi n'ime ya, bichie ya. Ha kporo obodo ahụ Dan, nke bu aha nna nna ha ochie.

⁴⁸ Obodo ndi a na obodo nta ha bu ihe nketa ebo Dan nwetara dika ikwu ha si di.

Oke Joshua

⁴⁹ Mgbe e kechara ala ahụ niile, nye ebo obula ala dika onuogugu ha niile si di, umu Izrel nyere Joshua, nwa Nun ihe nketa ha n'etiti ha. ⁵⁰ N'ihu na ONYENWE ANYI ekwuola na Joshua nwere ike iwere ala obula o choro. Ya mere, ha nyere Joshua obodo Timnat Sera nke di n'ugwu Ifrem. Joshua wughariri obodo ahụ biri n'ime ya.

⁵¹ Ndi a bu oke ala nke Elieza onye nchujaja, Joshua nwa Nun na ndiisi ulo ebo umu Izrel, kere na Shailo site n'ife nza n'ihu ONYENWE ANYI, n'onu uzo ulo nzute. Ha si otu a kebie ala ahụ.

20

Obodo mgbaba

¹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Joshua okwu si ya, ² "Gwa umu Izrel okwu si ha hoputara onwe unu obodo mgbaba dika m gwara unu site n'aka Mosis. ³ Ka obodo ndi a buru ebe onye gburu mmadu n'oghom na-amaghi ama ga-agbaga n'ihu izere ndu ya site n'aka onye ahụ ga-acho iboro obochu. ⁴ Mgbe onye gburu mmadu ahụ na-amaghi ama gbabara n'ime otu obodo ndi a, o ga-eguzo n'onu uzo ama obodo ahụ gwa ndi okenye obodo ahụ ihe niile mere. Ndi okenye ahụ ga-akpobata ya n'ime obodo ahụ, nye ya ebe o ga-ebi n'etiti ha. ⁵ O burukwa na onye ikwu onye ahụ nwuru anwu abia iboro obochu ahụ, ndi okenye obodo ahụ agaghi ekwe ka e gbuo onye ahụ gburu mmadu na-amaghi ama, n'ihu na onye ahụ akpachaghi anya mee ihe o mere. ⁶ Onye ahụ gburu mmadu na-amaghi ama ga-anogide n'obodo ahụ ruo mgbe o ga-akwuru n'ihu nzuko maka ikpe ruokwa mgbe onyeisi nchujaja no n'oge ahụ

† 19:38 19:38 Maqbu, Yiron

nwuru. Mgbe ahụ, o nwere ike laghachi n'ụlọ nke aka ya na n'obodo ya bụ ebe o si gbapụ ọsọ."

⁷ Obodo ndị ha kewaputara iche dika obodo mgbaba bụ, Kedesh,* nke di n'ime Galili, n'ala ugwu ugwu ndi Naftali; na Shekem,† nke di n'ala ugwu ugwu Ifrem na Kiriya Aba,‡ nke a na-akpokwa Hebron. O di n'ala ugwu ugwu Juda. ⁸ Ha kewaputara obodo ato ozo n'ihu otu ihe ahụ, n'akuku owuwa anyanwu osimiri Jordan n'ofe Jeriko. Obodo ato ndi a bu, Beza, nke di n'ozara, n'ala larii ahụ e nyere ebo Ruben, na Ramot; nke di n'ime Gilead bu ala ebo Gad; na Golan, n'ime Bashan, nke e si n'ala ebo Manase weputa. ⁹ Obodo mgbaba ndi a a hoputara bu maka ndi obia bi n'etiti umu Izrel, na maka umu Izrel. O bu ebe onye obula gburu mmadu na-amaghi ama ga-agbaga. Onye na-aboro obo ochu agaghi egbukwa onye ahụ tupu e kpee ya ikpe n'ogbako ndi Izrel.

21

Obodo ndi Livayi

¹ Emesia, ndi ndu ezinaulo Livayi biakwutere Elieza, onye nchujaja, na Joshua, nwa Nun, na ndiisi ebo Izrel, ² na Shailo, n'ime ala Kenan, si ha, "ONYENWE ANYI nyere iwu site n'aka Mosis ka enye anyi obodo ufodu ebe anyi ga-ebi, na ala ebe anu ulo anyi ga na-ata ahijia."

Oke umu Kohat, Geshon, na Merari

³ N'ihu nke a, dika iwu ONYENWE ANYI si di, umu Izrel sitere n'ihe nketa ha nye ndi Livayi obodo ufodu, nyekwa ha ala ebe anu ulo ha ga-anu taa nri.

⁴ Ndi buru uzo nweta oke site n'ife nza bu ikwu Kohat dika ikwu ha si di. E sitere n'ala ndi Juda, na Simion, na Benjamin nye ha obodo iri na ato, ka o buru ihe nketa umu Kohat ndi si n'ebo Livayi, ndi bukwa umu umu Eron onye nchujaja.

⁵ Ma ndi foduru n'umu Kohat ka e nyere obodo iri site n'obodo nke ikwu ndi ebo Ifrem, na Dan, na okara ebo Manase.

⁶ Umu Geshon nwetara obodo iri na ato site n'ife nza. Obodo ha nwetara di na Bashan. Ha sikwa n'ala ndi ikwu ebo Isaka na Asha, na Naftali, na okara ebo Manase nweta oke ahụ.

⁷ Umu Merari dika ikwu ha si di ketara obodo iri na abuo site n'ala ndi ebo Ruben, na Gad, na Zebulon.

⁸ Ya mere, umu Izrel mezuru iwu niile ONYENWE ANYI nyere Mosis site n'ikenye ndi Livayi obodo ha ga-ebi, nakwa ebe anu ulo ha ga-ata nri.

⁹ Ha sitere n'ebo Juda na Simion, keputa obodo ndi a akporo aha ¹⁰ kenye ndi ikwu Kohat, ndi bu umu umu Eron, burukwa umu umu Livayi. O bu ha ka e bu uzo kenye ihe nketa site n'ife nza.

¹¹ E kenye ha obodo Kiriya Aaba, nke a na-akpokwa Hebron. Obodo a di n'ala ugwu ugwu Juda, ya na ala gbara ya gburugburu ka o buru ebe ita nri anu ulo. (Aaba bu nna nna ndi Anak.) ¹² Ma eburulari uzo nye Kaleb nwa Jefune obodo ukwu na obodo nta niile, na ala ubi niile di n'akuku ya ka o buru ihe nketa ya.

¹³ Ya mere, umu umu Eron, onye nchujaja, ka e kenye obodo Hebron, nke bukwa obodo mgbaba, nyekwa ha obodo ndi a: Libna, ¹⁴ Jatia, Eshtemoa,

¹⁵ Holon, Debja, ¹⁶ Ain, Juta na Bet-Shemesh. E nyekwara ha ala niile gbara

* 20:7 20:7 Jos 21:32; 1Ih 6:76 † 20:7 20:7 Jos 21:21; 2Ih 10:1 ‡ 20:7 20:7 Jos 14:15; 21:11,13

obodo ndi a gburugburu ka o buru ebe anu ulo ha ga-anọ taa nri. Ya mere, o bu obodo itoolu ka e si n'ala ebo Juda na Simion kenye ha.

17 Ebo Benjamin nyere ha obodo anọ ndi a, Gibion, Geba, 18 Anatot, Almon na ala di ya gburugburu ebe anu ulo ha ga-anọ taa nri, bu obodo anọ.

19 Ya mere, obodo niile e nyere ndi nchujaja, umu umu Eron di iri na ato, tinyere ebe anu ulo ha ga-anọ taa nri.

20 Umu Kohat* ndi foduru, ndi agburu Livayi ka e kenye obodo anọ ndi a site n'aka ebo Ifrem.

21 E sitere n'ala ugwu ugwu Ifrem nye ha:

Shekem, nke bu obodo mgbaba na Gaza, 22 Kibzaim na Bet-Horon, tinyere ebe ita ahijia nke anu ulo ha, bu obodo anọ.

23 Ha sitere n'ala ndi ebo Dan keta obodo anọ ndi a:

Elteke na Gibeton, 24 Aijalon na Gat Rimon, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha, bu obodo anọ.

25 Okara ebo Manase nyere ha obodo abuo,

Teanak, Gat Rimon na ebe ita ahijia nke anu ulo ha.

26 Ya mere, obodo niile na ebe ita ahijia nke anu ulo e nyere ndi foduru n'ikwu Kohat di iri.

27 Umu Geshon, ndi agburu Livayi, ketara obodo abuo ndi a, ya na ebe ita nri nke anu ulo ha.

Okara ebo Manase nyere:

Golan, n'ime Bashan, nke bu obodo mgbaba, na Be Eshtera.

28 Ebo Isaka nyere ha obodo anọ. Obodo ndi a bu,

Kishion, Dabrat, 29 Jamut na En-Ganim, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha, obodo anọ.

30 Ebo Asha nyekwara ha obodo anọ. Ha bu,

Mishal, Abdon, 31 Helkat na Rehob, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha, obodo anọ.

32 Ebo Naftali nyere ha obodo ato, nyekwa ha ala ebe anu ulo ha ga-anọ taa nri.

Obodo ndi a bu,

Kedesh, n'ime Galili, nke bukwa obodo mgbaba, Hamot Doa na Katan.

33 Obodo iri na ato, na ebe ita ahijia nke anu ulo ka e nyere ikwu Geshon.

Oke umu Merari

34 Ndi ikwu Merari, bu umu umu Livayi foduru nwetara site n'aka:

Ebo Zebulon,

Jokneam, Kata, 35 Dimna na Nahalal, obodo anọ tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha.

36 Ebo Ruben nyere ha obodo anọ:

Beza, Jahaz, 37 Kedemot, Mefaat na ala ebe anu ulo ha ga-anọ kpaa nri.

38 Ebo Gad nyere ha obodo anọ. Obodo ndi a bu,

Ramot, n'ime Gilead nke bu obodo mgbaba, Mahanaim, 39 Heshbon na Jeza, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha, bu obodo anọ.

40 Onuogugu obodo niile e kenye agburu Merari bu obodo iri na abuo, ha bu ndi foduru na ndi Livayi.

* 21:20 21:20 Ndi a abughi ndi nchujaja n'ihia na ha e sighi n'agburu Eron. Onu 26:57; 1Ih 6:1,66-70

⁴¹ Onuogugu obodo niile na ebe ita nri nke anu ulo e sitere n'ala umu Izrel nye ndi Livayi di iri ano na asato. ⁴² Obodo obula nwere ala gbara ya gburugburu ebe anu ulo ga-anu kpa nri.

⁴³ Ya mere, ONYENWE ANYI nyere umu Izrel ala ahụ o nuru iyi inye ndi nna nna ha. Ha nwetara ya, biri n'ime ya. ⁴⁴ ONYENWE ANYI nyere ha izuika n'akuku niile, dika o nuru n'iyi nye ndi nna nna ha. O dikwaghi otu n'ime ndi iro ha obula guzogidere ha, n'ihia na ONYENWE ANYI nyefere ndi iro ha niile n'aka ha. ⁴⁵ O nweghi otu n'ime nkwa oma niile ONYENWE ANYI kwere Izrel nke na-emezughị. O mezuru nkwa niile o kwere ha.

22

Nloghachi ndi bi n'owuwa anyanwu Jordan

¹ Emesia, Joshua kpokotara ndi agha si n'ebo Ruben, na Gad, na okara Manase, gwa ha okwu si: ² "Unu emeela ihe niile Mosis onyeozu ONYENWE ANYI nyere unu n'iwu. Unu egeela nti n'olu m, mee ihe niile m nyere unu n'iwu. ³ E, unu aruzuola oru ahụ ONYENWE ANYI Chineke unu nyere unu. Unu ahapughi umunna unu n'ogbo agha ogologo ubochi ndi a niile. ⁴ Ugbu a, ONYENWE ANYI Chineke unu enyela umunna unu mmeri. O meekwala ka ha zuru ike dika o kwere nkwa na o ga-eme. Ugbu a, laghachinu n'ulo unu, laghachikwanu n'ala unu, ala ahụ Mosis onyeozu ONYENWE ANYI nyere unu n'ofe ozu nke osimiri Jordan. ⁵ Ma lezienu anya nke oma idebe iwu na ukpuru niile nke Mosis onyeozu ONYENWE ANYI nyere unu: nke bu ihu ONYENWE ANYI Chineke unu n'anya, iga ije n'irube isi nye ya, irube isi n'iwu ya niile, idabere na ya, na iji obi unu niile na mkpuruobi unu niile fee ya ofufe."

⁶ Ya mere, Joshua goziri ha, zipu ha, ha lakwara n'ulo nke aka ha. ⁷ Okara ebo Manase ka Mosis nyere ihe nketa nke ha n'ime ala Bashan, ma okara ebo Manase nke ozu nwetara ihe nketa nke ha n'akuku odida anyanwu osimiri Jordan. Mgbe Joshua na-ezilaga ha n'ulo ha, o goziri ha, gwa ha okwu si, ⁸ "Werenu otutu aku unu lutara n'agha laa. Mgbe unu ruru, kenyenu ndi ikwu unu ufodu ihe site n'ime aku ndi iro unu a." N'ihia na ihe ha kwatara n'agha di ukwu: igwe anu ulo, na olaocha, na olaedo, na bronz, na igwe, na uwe di iche iche.

⁹ Ya mere, ndi agha Ruben na Gad, na okara ebo Manase, hapuru ndi agha Izrel na Shailo, n'ime ala Kenan, n'ofe osimiri Jordan, laghachi n'ala nke ha di na Gilead, nke ha nwetara dika iwu ONYENWE ANYI nyere Mosis si di.

¹⁰ Mgbe ha rutere Gelilot di n'akuku Jordan, n'ala ndi Kenan, umu Ruben, ndi Gad na okara ebo Manase wuru ebe ichu aja di ukwu n'ebe ahụ n'akuku Jordan. ¹¹ Mgbe ndi Izrel nuru na ha e wuola ebe ichu aja n'oke ala Kenan, na Gelilot, n'ebe di nso Jordan, n'ofe ala ndi Izrel, ¹² ogbako Izrel niile zukotara na Shailo, jikere iga ibuso umunna ha ahụ agha.

¹³ Ya mere, umu Izrel zigara Finehaz, nwa Elieza, bu onye nchuaaja ka o ga n'ala Gilead, ya bu ijekwuru umu Ruben, na umu Gad, na okara ebo Manase. ¹⁴ Ndi so Finehaz n'ozi a bu ndi ndu iri. Otu onyendu sitere n'otu ebo, n'ime ebo iri nke umu Izrel.

¹⁵ Mgbe ndi a rutere n'ala Gilead, ha kpokotara umu Ruben, na umu Gad, na okara ebo Manase gwa ha okwu si, ¹⁶ "Otu a ka ogbako niile nke ONYENWE ANYI siri, 'Olee udi njehie di nke a, nke unu mere megide Chineke? Olee otu unu si wezuga onwe unu site n'ebe ONYENWE ANYI no, gaa wuore onwe unu ebe ichu aja, si otu a nupu isi megide ya? ¹⁷ O putara na mmehie Peoa ezubereghi anyi? Ruo taa anyi asachapubeghi onwe anyi site na mmehie ahụ, o bu ezie n'oria na-eefe efe dakwasiri

nzuko nke ONYENWE ANYI. ¹⁸ Ugbu a, unu na-achokwa isite n'ebe ONYENWE ANYI no chigharia.

“O buru na unu enupu isi megide ONYENWE ANYI taa, matakwanu na echi ya, o ga-eweso nzuko Izrel niile iwe. ¹⁹ O buru na unu wuru ebe ichu aja ahụ n'ihu na ala unu ruru aru, biakwutenu anyi n'akuku nke ozo, nke osimiri a, ebe ONYENWE ANYI bi n'etiti anyi, n'ime ulo nzute obibi ya. Anyi ga-ekenyekwa unu ala anyi. Ma unu enupula isi megide ONYENWE ANYI site n'iwu ebe ichu aja ozo, ebe o bu na e nwere otu ebe bu ezi ebe ichu aja nye ONYENWE ANYI Chineke anyi. ²⁰ Mgbe Ekan, nwa Zera, ziputara onwe ya dika onye na-ekwesighi ntukwasị obi n'ihe metutara ihe e doro nsọ, o bu na nzuko Izrel niile esoghi keta oke n'ahuhu dakwasiri ya? O bughị naani ya nwuru n'ihu mmehie ahụ.”

²¹ Nke a bu nzaghachi umu Ruben, na umu Gad na okara ebo umu Manase, nyere ndi ndu umu Izrel niile; ²² “Chineke onye kachasi chi niile, bu ONYENWE ANYI! Chineke onye kachasi chi niile, bu ONYENWE ANYI! Ya onwe ya maara, ka Izrel niile matakwa. A si na nke a bu nnupu isi, a sikwari na o bu enweghi ntukwasị obi nye ONYENWE ANYI, unu ahapula anyi ka anyi diri ndu. ²³ O buru na anyi sitere na nnupu isi wuo ebe ichu aja a maka ichu aja udo maobu aja mkpuru oka, ka ONYENWE ANYI n'onwe ya taa anyi ahuhu.

²⁴ “Ma nke ahụ abughị ihe anyi bu n'obi! Anyi wuru ya n'ihu na anyi turu ujo na n'oge di n'ihu, umu unu ga-agwa umu anyi okwu si, ‘Gini ka unu na ONYENWE ANYI, Chineke Izrel nwekoru? ²⁵ ONYENWE ANYI e jirila osimiri Jordan kpaa oke n'etiti anyi na unu, unu umu Ruben na Gad. Unu enweghi oke n'ime ONYENWE ANYI!’ N'uzo di otu a, umu unu nwere ike ime umu anyi ka ha kwusi itu egwu ONYENWE ANYI.

²⁶ “O bu nke a mere anyi ji kpebie si, ‘Ka anyi jikere wuo ebe ichu aja, ma o bughị ebe ichu aja nsure oku maobu aja ndi ozo,’ ²⁷ Kama, o bu ebe ichu aja* ihuba ama n'etiti unu na anyi, nakwa ogbo ndi nke ga-esote anyi, na anyi ga-efe ONYENWE ANYI ofufe n'ulonso ya, site na ichuru ya aja nsure oku, na aja udo. Mgbe ahụ, n'oge di n'ihu, umu umu unu agaghi asi umu umu anyi, ‘Unu enweghi oke n'ime ONYENWE ANYI Chineke.’

²⁸ “Echiche obi anyi bu na o buru na umu umu unu ekwuo ihe di otu a, umu anyi ga-azaghachi ha si, ‘Lee ebe ichu aja nna anyi ha wuru, nke yiri ebe ichu aja ONYENWE ANYI. E wughị ya maka ichu aja nsure oku, kama e wuru ya dika ihe ama na-egosi nnweko di n'etiti anyi na unu.’

²⁹ “Anyi agaghi enupu isi n'ebe ONYENWE ANYI no; anyi agaghi esitekwa n'iso ONYENWE ANYI Chineke wezuga onwe anyi, site n'iwuru onwe anyi ebe ichu aja nke aja nsure oku, na aja mkpuru oka maobu udi aja ozo di iche iche. Ebe ichu aja anyi maara bu ebe ichu aja ONYENWE ANYI Chineke anyi, nke guzo n'ihu ulo nzute ya.”

³⁰ Mgbe Finehaz onye nchujaja, na ndi ndu nzuko ahụ, bu ndiisi ezinaulo ndi Izrel nuru ihe umu Ruben, na umu Gad, na umu Manase kwuru, o masiri ha. ³¹ Ya mere, Finehaz nwa Elieza, bu onye nchujaja, siri Ruben, na Gad, na Manase, “Taa ka anyi maara na ONYENWE ANYI no n'etiti anyi,† n'ihu na unu emehieghi megide ONYENWE ANYI dika anyi chere. Ya mere, unu azoputala ndi Izrel site na mbibi gaara abiakwasị ha site n'aka ONYENWE ANYI.”

³² Mgbe ahụ Finehaz, nwa Elieza, onye nchujaja, na ndi ndu ahụ laghachitere Kenan site na nzuko ha na umu Ruben na Gad na okara Manase mere n'ala Gilead kororo Izrel ihe ha gatara. ³³ Okwu a toro umu Izrel uto. Ha nuriri onu, too Chineke otuto. Ha ekwukwaghi okwu ibu agha megide umu Ruben, umu Gad na umu Manase, banyere ibibi ala ha bi n'ime ya.

* 22:27 22:27 Jen 31:48; Jos 22:34; 24:27 † 22:31 22:31 Opu 25:8; Lev 26:11-12; 2Ih 15:2

³⁴ Ya mere, umu Ruben na umu Gad kporo ebe ichu aja ha wuru, “Ebe ichu aja akaebe,” n’ihi na ha siri, “O bu ihe akaebe igosi mmadu niile na ONYENWE ANYI bukwa Chineke anyi.”

23

Okwu ikpeazu Joshua kwuru

¹ Ma mgbe otutu oge gasiri, site n’oge ONYENWE ANYI mere ka Izrel nwee ezumike n’ebe ndi iro gbara ha okirikiri no, Joshua aghoola agadi, gbaa otutu afo. ² Ya mere, Joshua kporo ndi Izrel niile, ndi okenye ha, ndi ndu ha, ndi odozi okwu ha na ndisi ha, si ha, “Emeela m agadi gbaakwa otutu afo. ³ Unu onwe unu ejirila anya unu hu ihe niile ONYENWE ANYI Chineke unu mere mba ndi a niile, n’ihi unu. O luru unu ogo, nyere unu aka imeri ndi iro unu. ⁴ Unu huru na ekekwarala m unu ala mba ahụ niile nke foduru ka ha buru ihe nketa ebo unu, site na Jordan, tinyekwara mba niile ndi ahụ m kochapuru n’akuku osimiri Mediterenia di na mpaghara odida anyanwu. ⁵ ONYENWE ANYI bu Chineke unu ga-akwapu ndi bi n’ime ha n’ihi unu. O ga-achupu ha n’ihu unu, mee ka unu nweta ala ha, dika ONYENWE ANYI Chineke unu kwere unu nkwa.

⁶ “Ya mere, dinu ike, lezienu anya idebezu na irube isi n’ihe niile e dere n’Akwukwo Iwu Mosis. Unu esila n’ime ya wezuga onwe unu n’uzo obula. ⁷ Lezienu anya ka unu na mba ndi a foduru n’ala a ghara inwe mmeko obula. Unu akpotukwala chi ha niile aha. Unu anukwala iyi n’aha ha, maobu fee ha ofufe, maobu kpo isiala nye ha. ⁸ Kama raparanu* n’ahu ONYENWE ANYI Chineke unu dika unu mere ruo taa.

⁹ “ONYENWE ANYI achupula mba di ukwu na mba siri ike site n’ebe unu no. O nwekwaghi otu mba n’ime ha o kwere ka ha merie unu. ¹⁰ Otu nwoke n’ime unu achuola puku ndi ikom ndi iro unu oso. N’ihi na ONYENWE ANYI Chineke unu aluolara unu ogo, dika ya onwe ya kwere nkwa. ¹¹ N’ihi ya, lezienu onwe unu anya nke oma ka unu hu ONYENWE ANYI Chineke unu n’anya.

¹² “Ma o buru na unu alaghachiazu, ma kwere ka e jikoo unu na mba ndi a foduru n’etiti unu. O buru na unu na ha ebido ilurita di na nwunye, na-emekorita ihe onu, ¹³ maranu nke oma, na ONYENWE ANYI Chineke unu agaghi achupuru unu mba ndi a site n’ala unu. Kama ha ga-aburu unu igbudu na onya. Ha ga-abukwara unu apipia n’akuku unu, na ogwu n’anya unu, ruo mgbe unu ga-ala n’iyi n’ezi ala a, nke ONYENWE ANYI Chineke unu nyere unu.

¹⁴ “Mgbe na-adighi anya, mu onwe m ga-agbaso uzo ahụ ndi niile bi n’uwa na-aghaghi igbaso. Unu niile maara n’ime obi unu na n’ime mkpuruobi unu na o nweghi otu n’ime nkwa oma ONYENWE ANYI Chineke unu kwere nye unu nke na-emezughị. E mezuola nkwa ndi a niile; o nweghi nke obula a na-emezughị. ¹⁵ Ma dika ezi nkwa niile ONYENWE ANYI Chineke unu kwere si buru ihe e mezuru emezu, otu a kwa ka ONYENWE ANYI ga-esi mee ka ihe ojoo niile o bara mba ya mezu n’isi unu, tutu ruo mgbe o mere ka unu laa n’iyi n’ezi ala ahụ o na-enye unu. ¹⁶ O buru na unu emebie ogbugba ndu ONYENWE ANYI Chineke unu, nke o nyere unu iwu idebe, tugharia malite igbaso na ife chi ndi ozo na ikpo isiala nye ha, iwe ONYENWE ANYI ga-adi oku megide unu, unu ga-alakwa n’iyi ngwangwa n’ala oma ahụ o nyere unu.”

24

Imesi ogbugba ndu ike

¹ Joshua kpokotara ebo Izrel niile na Shekem. O kporo ndi okenye Izrel na ndisi ha na ndi ikpe ha na ndi nlekota ha. Ha niile bjara chee onwe ha n’ihu Chineke.

* 23:8 23:8 Dit 10:20

² Mgbe ahụ, Joshua gwara ndị Izrel niile sị, “Otu a ka ONYENWE ANYỊ, Chineke nke Izrel kwuru, ‘Nna nna unu ochie ha, nke bụ Tera, nna Ebrahim, na Nahọ, bikwara n’akụkụ ọwụwa anyanwụ nke ofe osimiri Yufretis, ebe ha nọ fee chi ndị ọzọ ofufe. ³ Ma mụ onwe m kpọputara nna nna unu Ebrahim site n’ala ahụ dị n’ofe osimiri dubata ya n’ala Kenan, nye ya otutu umu umu, site na nwa ya bụ Aizik. ⁴ Umụ m nyere Aizik bụ Jekob na Iso. Iso ka m nyere ala ugwu ugwu Sia, ka o nweta ma Jekob na ezinaulo ya gara n’ala Ijipt.

⁵ “ ‘Emesia, ezigara m Mosis na Eron, ma wetara ndi Ijipt ihe otiti ojojo niile di iche iche site n’ihe m mere n’ebe ahụ. N’ikpeazu, akpọtara m ndi m site n’ala Ijipt. ⁶ Ma mgbe unu rutere n’Osimiri Uhie, ndi agha Ijipt gbaputara chiru ugbo agha ha na ndi agha na-agba inyinya ha chüwa unu oso. ⁷ Mgbe ndi Izrel huru ha, ha tiri mkpu kpokuo ONYENWE ANYI. O tinyere oke ochichiri n’etiti unu na ndi Ijipt. O mere ka oke osimiri kpuchie ha, mee ka ha mikpuo n’osimiri ahü. Unu niile hukwara ihe m mere ndi Ijipt. Emesia, unu bikwara n’ozara otutu afo.

⁸ “ ‘Ma emesia, emere m ka unu bata n’ime ala ndi Amorait, ndi bi n’akuku owuwa anyanwu osimiri Jordan. Ha lusoro unu ogu, ma eweere m ha nyefee unu n’aka. E bibiri m ha n’ihu unu, ma unu nwetara ala ha. ⁹ Mgbe Balak nwa Zipoa, eze Moab, jikeere ibuso Izrel agha, o zigaara Belam, nwa Beoa ozi ka o bia buo unu onu. ¹⁰ Ma egeghi m Belam nti. Kama emere m ya ka o gozie unu. Anaputara m unu site n’aka ya.

¹¹ “ ‘Emesia, unu gafere osimiri Jordan biaruo Jeriko. Ndi ikom Jeriko busoro unu agha, otu a kwa ka ndi Amorait, na ndi Periz, na ndi Kenan, na ndi Het, na ndi Gigash, na ndi Hiv, na ndi Jebus. Ma eweere m ha niile nyefee unu n’aka. ¹² E zigara m ebu n’ihu unu nke chupuru ha n’ihu unu, bu eze abuo ndi Amorait. O bughu mma agha na uta unu ka unu ji mee nke a. ¹³ *Ya mere enyere m unu ala ahü, nke unu na-adogbughi onwe unu n’ihi ya, nyekwa unu otutu obodo nke unu na-ewughu, bu ala ndi a unu bi n’ime ya ugbu a. Enyere m unu ubi vaini na ubi oliv nke unu na-akughu, nke unu na-eri mkpuru ha.’

¹⁴ “Ya mere ugbu a, tuonu egwu ONYENWE ANYI, feekwanu ya ofufe n’uzo ikwesi ntukwasu obi na n’eziokwu. Wezaganu chi ndi ahü niile nna nna unu ha fere ofufe n’ofe osimiri Yufretis ahü, na n’Ijipt. Feenu naani ONYENWE ANYI ofufe. ¹⁵ O burukwanu na o masighu unu ife ONYENWE ANYI, hoputaranu onwe unu taa onye unu ga-efe. Ma o bu chi ndi ahü nna nna unu ha fere n’ofe ozo nke osimiri, maobu chi ndi Amorait, ndi unu bi n’ala ha. Ma n’ebe mu onwe m na ezinaulo m no, anyi ga-efe ONYENWE ANYI.”

¹⁶ Ndi Izrel niile zara si ya, “O nweghi ihe ga-eme ka anyi hapu ONYENWE ANYI fee chi ndi ozo! ¹⁷ O bu ONYENWE ANYI Chineke anyi, ya onwe ya si n’ala Ijipt, ebe anyi bu ndi ohu, kpopta anyi na nna anyi ha. O ruru oru iribama ndi ahü niile di oke egwu n’ihu anyi. O chebere anyi n’ije anyi niile n’etiti mba ndi ahü niile anyi si n’ala ha gafee. ¹⁸ O bu ONYENWE ANYI chupuru ndi Amori na otutu mba ndi ozo bi n’ala a. E, anyi onwe anyi ga-efe ONYENWE ANYI, n’ihi na o bu Chineke anyi.”

¹⁹ Joshua zaghachiri ndi Izrel si, “Unu apughu ife ONYENWE ANYI ofufe; n’ihi na o bu Chineke di nsu, burukwa Chineke ekworo. O gaghü agbaghara unu nnupu isi unu na mmehie unu niile. ²⁰ O buru na unu agbakuta ONYENWE ANYI azu, fee chi ala ozo ofufe, o ga-echighari laa unu n’iyi, n’agbanyeghi na o nonyerela unu ubochi ndi a niile.”

²¹ Ma ndi Izrel siri Joshua, “Mba, kama ONYENWE ANYI ka anyi ga-efe ofufe.”

²² Mgbe ahü, Joshua siri, “Unu bu ndi ama megide onwe unu na unu ahorola ife ONYENWE ANYI ofufe.”

* 24:13 24:13 Dit 6:10-11

Ha zara si, “E, anyi bu ndi akaebe.”

²³ Joshua siri, “Ugbu a, wezuganu chi ndi mba ozo niile di n’etiti unu. Werekwanu obi unu nye maka irubere ONYENWE ANYI Chineke Izrel isi.”

²⁴ Ndi ahụ siri Joshua, “Anyi ga-efe ONYENWE ANYI Chineke anyi ofufe. Anyi ga-egekwa nti n’olu ya, mee ihe o nyere n’iwu.”

²⁵ Ya mere, Joshua na ndi Izrel gbara ndu n’ubochi ahụ na Shekem. O nyere ha iwu na ukpuru ha ga-edebe. ²⁶ Joshua dere iwu ndi a umu Izrel kwere na ha ga-eme n’Akwukwo Iwu Chineke. Emesia, o buputara otu nkume buru ibu guzo ya n’okpuru osisi ukwu ook di n’akuku ebe nsọ ONYENWE ANYI.

²⁷ Joshua siri ndi ahụ niile, “Lee, nkume a ga-abu ihe ama megide anyi. N’ihi na o nula okwu niile nke ONYENWE ANYI gwara anyi. O ga-abukwa ihe ama megide unu, ma o buru na unu mee ihe mmekpu megide Chineke unu.”

²⁸ Emesia, Joshua zilara onye obula, ka ha laa n’ihe nketa nke aka ha.

Onwu Joshua na Elieza

²⁹ O dighi anya, mgbe ihe ndi a gasiri, Joshua nwa Nun, odibo ONYENWE ANYI nwuru, mgbe o gbara nari afọ na iri. ³⁰ E liri ya n’oke ala nke ihe nketa ya, na Timnat Sera,[†] n’ime ala ugwu ugwu Ifrem, n’akuku ugwu di n’ala Gaash.

³¹ Ndi Izrel fere ONYENWE ANYI ofufe ubochi niile nke ndu Joshua, na nke ndu ndi okenye ahụ, bu ndi gara n’ihu bie ndu mgbe o nwusiri, ndi maakwara ihe niile nke ONYENWE ANYI ruuru ndi Izrel.

³² Okpukpu Josef ndi Izrel chitara mgbe ha si n’ala Ijpt puta, ka ha liri na Shekem, n’ime ala ahụ Jekob zuru nari mkpuru olocha n’aka umu Hamo nna Shekem. Ala a ghorọ n’ihe nketa umu Josef.

³³ Elieza nwa Eron, nwukwara. E liri ya n’ala ugwu ugwu ndi Ifrem, na Gibea, obodo e nyere nwa ya bu Finehaz.

[†] 24:30 24:30 Jos 19:50; Nkp 2:9

Ndi Ikpe

Agha ndi Izrel juru

¹ Mgbe Joshua nwuru, umu Izrel juru ONYENWE ANYI si, "Olee ebo ga-ebu uzọ gaa luso ndi Kenan agha n'ihhi anyi?"

² ONYENWE ANYI zara, "O bu ebo Juda. Enyefeela m ala ahụ n'aka ha."

³ Ndi Juda gwara umu nwanne ha ndi ebo Simion si, "Soronu anyi banye n'ala ahụ anyi ketara site n'ife nza, ka anyi ga luso ndi Kenan agha. Anyi ga-esokwara unu banye n'ala nke unu." Ya mere, ndi ebo Simion* soro ha gaa.

⁴ Mgbe Juda busoro ha agha, ONYENWE ANYI nyefere ndi Kenan, na ndi Periz n'aka ha, mee ka ha gbuo puku ndi agha iri n'ime obodo Bezek. ⁵ N'ebe ahụ ka ha zutere Adoni-Bezek, buso ya agha, tigbukwaa ndi Kenan na ndi Periz. ⁶ Ma Adoni-Bezek gbapuru oso zoo onwe ya, ma ha chugidere ya, jide ya, gbupu ya isi mkpuru aka ya abuo na isi mkpuru ukwu ya abuo.†

⁷ Mgbe ahụ, Adoni-Bezek siri, "Iri ndi eze‡ asaa ka m mesoro udi mmeso a unu mesoro m, o bukwa nri si na tebul m dapu ka ha riri. Ugbu a Chineke akwughachila m ugwo oru ojo m." Ha kpuru ya gaa Jerusalem, ebe o no nwuo.

⁸ Ndi Juda busoro obodo Jerusalem agha, were mma agha gbuchapu mmadu niile bi n'ime ya, ma gbaakwa obodo ahụ niile oku.

⁹ Mgbe nke a gasiri, ndi agha Juda busoro ndi Kenan bi na ndida ala ugwu ugwu ahụ, bu Negev, ya na akuku odida anyanwu n'ebe di ala ala. ¹⁰ Ha jekwuru ndi Kenan bi n'obodo Hebron (nke a na-akpo Kiriath Aaba na mbu) merie Sheshai, na Ahiman, na Talmai. ¹¹ Site n'ebe ahụ, ha jekwuru ndi bi na Debai (nke a na-akpo Kiriath Sefa, n'oge mbu).

¹² Kaleb siri, "Nwoke obula ga-aga busoo Kiriath Sefa agha ma merie ya ka m ga-akponye Aksa bu nwa m nwanyi ka o buru nwunye ya." ¹³ Otniel nwa Kenaz, nwanne nta Kaleb, lughuru obodo ahụ n'agha. N'ihhi nke a, Kaleb kponyere ya Aksa, bu nwa ya nwanyi ka o buru nwunye ya.

¹⁴ Otu ubochi, mgbe Aksa biakwutere Otniel, o kwagidere ya ka o rido ala ubi site n'aka nna ya. Mgbe Aksa si n'elu inyinya ibu ya ridata, Kaleb juru ya si, "Gini ka i choro ka m mere gi?"

¹⁵ O zaghachiri, "Nyem onyinye puru iche. Ebe o bu na i nyela m ala Negev, biko nyekwa m isi mmiri ufodu." N'ihhi nke a, Kaleb nyere ya isi mmiri mgbago na isi mmiri nke ndida.

¹⁶ Umunna nwunye Mosis, onye Ken, si n'obodo nkwu nkwu§ soro ndi Juda, gaa biri n'etiti ndi ahụ bi n'ozara Juda, na Negev, nke di nso n'Arad.

¹⁷ Ndi ikom Juda sooro ndi ikom Simion, umunna ha, luso ndi Kenan bi na Zefat agha, bibie obodo ahụ kpmkpam. N'ihhi nke a, a gughariri obodo ahụ, kpo ya Homa.

¹⁸ Ndi agha Juda lughbukwara obodo Gaza, na Ashkelon, na Ekron, tinyere ala niile gbara ha gburugburu.

¹⁹ ONYENWE ANYI nonyeekwara ndi Juda mee ka ha kpochapu ndi niile bi n'obodo niile di n'ala ugwu ugwu ahụ. Ma ha enweghi ike ichupu ndi bi n'ala ndagwurugwu

* **1:3** 1:3 Ebo Simion na ebo Juda si n'agburu Lia Nkp 1:17 † **1:6** 1:6 I gbupu isi mkpuru aka, na mkpisiukwu nke ndi e jidere n'agha, bu ihe a na-ejighi kporo ihe na mba ndi di n'etiti owuwa anyanwu. Mgbe e gbupuru isi mkpuru aka na mkpisiukwu onye agha, onye di otu a agaghi e nwe ike jide ngwa agha ozọ, maobu gaa ije. ‡ **1:7** 1:7 Ala Kenan bu mba e kewara na mpaghara na mpaghara, maobu n'obodo nta n'obodo nta. Mpaghara, maobu obodo nta obula nwere eze na-achị ya. Otutu obodo ndi a gbara isi obodo ahụ gburugburu. § **1:16** 1:16 Nke a bu Jeriko

ahụ, n'ihì na ndị ahụ nwere ụgbọ agha igwe dị iche iche. ²⁰ E nyekwara Kaleb obodo Hebron, dika Mosis kwere ya na nkwa. Kaleb chụpuru ụmụ Anak atọ site n'ala ahụ. ²¹ Ndi ebo Benjamin enweghi ike chụpụ ndi Jebus bi na Jerusalem. N'ihì nke a, ha soro ụmụ Benjamin biri ruo taa.

²² Ma ndi sitere n'ebo Josef busoro obodo Betel agha. ONYENWE ANYI nonyeere ha. ²³ Mgbe ha zipuru ndi ikom iga nyochaputa obodo Betel, nke a na-akpo Luz, ²⁴ ndi nnyoputa ahụ huru otu nwoke si n'obodo ahụ na-aputa. Ha gwara ya okwu si ya, "Zi anyi uzọ anyi ga-esi banye n'ime obodo a, anyi ga-ahụ na e mesoro gi mmeso di mma." ²⁵ Ya mere, nwoke ahụ gosiri ha uzọ, ha ji mma agha gbuo mmadu niile bi n'ime obodo ahụ, ma ha hapuru nwoke ahụ na ezinaulo ya ndu. ²⁶ Emesija, nwoke ahụ kporo ezinaulo ya gaa biri n'ala ndi Het wuoro onwe ya otu obodo n'ebe ahụ. O kporo aha obodo ahụ Luz, nke bukwa aha obodo ahụ ruo taa.

²⁷ Manase achupughi ndi Bet-Shan na obodo nta ya ndi ozo, maobu Teanak na obodo nta ya ndi ozo, maobu Doa, maobu Ibleam, maobu Megido, tinyere obodo nta niile ndi ozo gbara ha gburugburu. N'ihì na ndi Kenan bigidere n'ebe ahụ. ²⁸ Mgbe umu Izrel diri ike kara, ha manyere ndi Kenan i ruru ha oru, ma ha achupughi ha site n'ala ahụ. ²⁹ Ifrem enwekwaghi ike chupụ ndi Kenan bi na Gaza. Ndi Kenan gara n'ihu biri n'etiti ha n'ebe ahụ. ³⁰ Otu a kwa, ebo Zebulon achupughi ndi Kenan bi n'ala Kitron, maobu na Nahalol, kama ha mere ha ndi ohu na-aru oru ike. ³¹ Ozokwa, ndi ebo Asha achupughi ndi niile bi n'Ako, na Saidon, na Ahlab, na Akzib, na Helba, na Afik, maobu Rehob. ³² Ndi Asha binyere n'etiti ndi Kenan bu ndi bi n'ala ahụ, n'ihì na ha achupughi ha. ³³ Ndi ebo Naftali achupughi kwa ndi bi na Bet-Shemesh, maobu ndi bi na Bet-Anat. Kama ndi Naftali binyere ndi Kenan bi n'ala ahụ. Ma ndi bi na Bet-Shemesh, na Bet-Anat ghoru ndi ohu ndi Naftali. ³⁴ Ma banyere ndi ebo Dan, ndi Amorait chupuru ha chuba ha n'elu ugwu. Ha ekwenyeghi ka ha ridata na ndida ugwu ahụ. ³⁵ Ma ndi Amorait nogidesiri ike n'ugwu Heres, na Aijalon, na Shaalvim, ma mgbe ike ebo Josef bara uba, ha meriri ha, mee ha ndi ohu ha. ³⁶ Oke ala umu ndi Amorait malitere na mgbago Akrabim ruo, ma gafeekwa ebe a na-akpo Sela.

2

Mmuo ozi ONYENWE ANYI abia Bokim

¹ Mmuo ozi ONYENWE ANYI sitere na Gilgal bia Bokim gwa ndi Izrel okwu si ha, "Mu onwe m kpoputara unu site n'Ijpt, kpobata unu n'ala a dika m kwere nna unu ha na nkwa. Asiri m, 'Agaghi m ala azu imezu ogbugba ndu mu na unu, ² unu na ndi bi n'obodo ahụ agbakwala ndu obula, kama unu ga-etitu ebe ichu aja ha.' Ma unu erubeghi isi n'okwu a, gini mere unu emeghi nke a? ³ Agwara m unu, na 'agaghi m esite n'ihu unu chupu ha; ha ga-adiri unu dika onya n'akuku niile, ebe chi niile ha ga-abukwara unu ihe na-eweta onwunwa.*"†

⁴ Mgbe Mmuo ozi ONYENWE ANYI ahụ kwusiri okwu ndi a, umu Izrel niile kwara akwa nke ukwu. ⁵ N'ihì nke a, ha kporo ebe ahụ Bokim. Ha churu ONYENWE ANYI aja n'ebe ahụ.

Nnupu isi na Mmeri

⁶ Mgbe Joshua zilagasiri ndi Izrel niile, onye obula n'ime ha gara n'ihe nketa ya, inweta ya, dika ebo obula di n'Izrel si di. ⁷ Ndi Izrel fere ONYENWE ANYI ofufe ubochi niile nke ndu Joshua, na nke ndu ndi okenye ahụ, bu ndi gara n'ihu bie ndu mgbe o nwusiri, bukwa ndi huru oru ukwu niile nke ONYENWE ANYI ruru ndi Izrel.

* 2:3 2:3 Maobu, Ihe ima n'onya † 2:3 2:3 Opu 23:33; Dit 7:17 ‡ 2:7 2:7 Maobu, gbasokwara

⁸ Ma Joshua, nwa Nun, onyeoziri ONYENWE ANYI nwurū, mgbe ọ gbara otu nari afo, na afo iri. ⁹ E liri ya n'oke ala nke ihe nketa ya, n'obodo Timnat Heres, n'ala ugwu ugwu nke ebo Ifrem, n'uzo mgbago ugwu Gaash.

¹⁰ Emesija, ogbo ahụ niile nwurū dika ndi nna nna ha, ogbo ozo tolitere, ndi na-amaghi ONYENWE ANYI maobu ihe ndi nke o mere§ nye umu Izrel. ¹¹ Mgbe ahụ, ndi Izrel mere ihe ojojo n'anya ONYENWE ANYI site n'ife Baal ofufe. ¹² Ha gbakutara ONYENWE ANYI azu, bu Chineke ahụ, nna ha fere ofufe, onye kpoputara ha site n'ala Ijpt. Ma ha malitere ife na isopuru, na ikpo isiala nye otutu chi di iche iche, bu chi nke ndi bi ha gburugburu. Ha si otu a kpasuo ONYENWE ANYI iwe. ¹³ Ha gbakutara ONYENWE ANYI azu, fee chi Baal na Ashtoret ofufe.* ¹⁴ Ya mere, ONYENWE ANYI† were iwe megide Izrel, rara ha nye n'aka ndi ji aka ike punara ha ihe ha nwere. O weere ha resi ndi iro ha gbara ha gburugburu, bu ndi ha enwekwaghi ike iguzogide. ¹⁵ Dika o nuru ya n'iyi nye ha, mgbe obula umu Izrel puru ibu agha, aka ONYENWE ANYI megidere ha ime ka ha buru ndi e meriri emeriri. Onodu ha joro njo nke ukwu.

¹⁶ N'ih i onodu ojojo a, ONYENWE ANYI mere ka ndi ikpe si n'etiti ha puta, inaputa ha site n'aka ndi a ji ike na-apunara ha ihe ha nwere. ¹⁷ Ma umu Izrel egeghi ndi ikpe ahụ nti, kama ha nogidere na-akpo isiala nye ma na-agbasokwa chi ndi ozo. Dika nna nna ha na-emeghi, ha mere ngwangwa wezuga onwe ha site n'uzo ONYENWE ANYI, buru ndi na-enupu isi n'ebe iwu ONYENWE ANYI di. ¹⁸ Ma mgbe obula ONYENWE ANYI nyere umu Izrel onye ikpe, o na-anonyere onye ikpe ahụ ogologo ubochi niile nke ndu ya. O na-esitekwa n'aka onye ikpe a naputa umu Izrel n'aka ndi iro ha n'ih i na ONYENWE ANYI nwere obi ebere n'ahụ umu Izrel, mgbe ha na-asu ude, n'ih i mmegbu na mkpagbu niile ndi iro ha na-emegbu ha, ma na-akpagbukwa ha. ¹⁹ Ma mgbe obula onye ikpe a nwurū, umu Izrel na-alaghachi azu biwe ndu ojojo kariha nke nna nna ha ochie. Ha na-agbaso chi ndi ozo, na-akpo isiala nye ha, na ife ha ofufe. Ha juru iwezuga agwa ojojo ha ndi a ma o bukwa uzu isiike ha.

²⁰ N'ih i nke a, ONYENWE ANYI were iwe di oku megide Izrel, ma si, "N'ih i na mba a emebiela ogbugba ndu ahụ m nyere nna ha n'iwu, jukwa ige m nti, ²¹ agaghi m achupukwa site n'ihu ha mba ndi ahụ Joshua hapuru mgbe o nwurū. ²² Aga m eji ha nwalee Izrel, ichoputa ma ha ga-elezi anya idebe uzo ONYENWE ANYI, gaakwa ije n'ime ya dika nna nna ha mere m." ²³ ONYENWE ANYI hapuru mba ndi ahụ niile ka ha nogide. O chupughi ha ngwangwa site na inyefe ha n'aka Joshua.

3

¹ Ndi a bu aha mba di iche iche ONYENWE ANYI hapuru n'ala ahụ jji nwaputa ndi Izrel ahụ niile na-esoghi mgbe e buru agha n'ime ala Kenan. ² O mere nke a naani ka o kuziere ogbo niile ndi Izrel ibu agha, bu ndi ahụ na-amabeghi ihe agha bu n'oge gara aga. ³ Ndisi ise nke ndi Filistia, na ndi Kenan niile, ndi Saidon na ndi Hiv, ndi bi n'elu ugwu Lebanon, site n'ugwu Baal-Hemon ruo na mbata obodo Hamat. ⁴ A gagesite na ndi a nwaputa okwukwe umu Izrel ma imata ma ha ga-edebe iwu ONYENWE ANYI sitere n'onu Mosis nye nna nna ha ochie.

⁵ N'ih i nke a, umu Izrel biri n'etiti ndi Kenan, ndi Het, ndi Hiv, ndi Periz, ndi Amorait, na ndi Jebus. ⁶ Ha lutaara onwe ha umu ha ndi inyom na nwunye,* werekwa umu ha ndi inyom nye umu ha ndi ikom, feekwa chi ha niile ofufe.

Otniel, onye ikpe

⁷ Umu Izrel mere ihe joro njo n'anya ONYENWE ANYI. Ha chefuru ONYENWE ANYI Chineke ha, malite ife chi Baal, na Ashera ofufe. ⁸ N'ih i ya, iwe oku ONYENWE ANYI

§ 2:10 2:10 Ya bu, oru ebube * 2:13 2:13 Abu 106:36 † 2:14 2:14 Nkp 3:8; 2Ez 17:20 * 3:6 3:6 Opu 34:15-16; Dit 7:3-4; Jos 23:12

kpaliri megide umu Izrel. O raara ha nye n'aka eze Kushan Rishataim, eze Aram Naharaim, onye ndi Izrel noro n'okpuru ochichi ya afo asato. ⁹ Ma mgbe umu Izrel kpokuru ONYENWE ANYI, o mere ka Otniel, nwa Kenaz, bilie n'etiti ha. Otniel bu nwa nwanne Kaleb nke nta. O bukwa ya naputara umu Izrel site n'aka ndi iro ha. ¹⁰ Mmuo ONYENWE ANYI biakwasiri ya, nke mere ka o buru onye ikpe ndi Izrel, o puru ibu agha. ONYENWE ANYI nyefere Kushan Rishataim bu eze ndi Aram n'aka Otniel, onye ike ya kari nke ya. ¹¹ Sitekwa n'oge ahụ gaa n'ihu, udo diiri n'ala niile iri afo ano, mgbe Otniel na-ekpe Izrel ikpe. N'ikpeazu, Otniel, nwa Kenaz nwuru.

Ehud

¹² Umu Izrel bidoro ime ihe ojo n'anya ONYENWE ANYI. Ya mere, ONYENWE ANYI nyefere ha n'aka Eglon, eze Moab. ¹³ O kpotara ndi Amon† na ndi Amalek ka ha dinyere ya. Eglon biara buso ndi Izrel agha, nweta obodo Nkwu, ya aburuzia nke ha. ¹⁴ Afo iri na asato site n'oge ahụ ka umu Izrel noro n'okpuru ochichi Eglon, eze Moab.

¹⁵ Ma mgbe umu Izrel tikuru ONYENWE ANYI banyere onodu ojo ha, o zitere ha onye nzoputa. Aha nwoke ahụ bu Ehud, nwa Gera, onye sitere n'agburu Benjamin. O bu onye na-eme aka ekpe. Ya onwe ya bukwa onye na-ebugara Eglon, eze Moab, ego utu niile umu Izrel na-atu kwa afo. ¹⁶ Tupu o malite ije ya, o buru uzọ kwadebere onwe ya mma agha nwere ihu abuo na nzuzo. Ogologo mma ahụ ga-eru ihe dika site n'onu mkpisiaka ruo n'isi mbu aka. Ehud kekwasiri mma ahụ n'apata ukwu aka nri ya, yikwasị ya uwe mwuda ya. ¹⁷ O bunyere Eglon, eze Moab ego utu ahụ. Eglon bu nwoke buru oke ibu. ¹⁸ Mgbe Ehud nyesiri eze Eglon ego utu ahụ o ji bia, o zilagara ndi butere ego ahụ. ¹⁹ Mgbe o biaruru nso n'obodo Gilgal, ebe arusi di iche iche a piri api di, o laghachiri azu jekwuru eze Eglon si ya, "Enwere m ozi m ga-ezi gi, ma o ga-abu na nzuzo."

Mgbe ahụ, eze zipuru ndi so ya nodu, ka ya na Ehud naani nwee ike ino kparia uka ha na nzuzo.

²⁰ Ehud biakwutere ya mgbe o no naani ya n'onuulo di n'ime n'elu uloeze ya, si, "Enwere m ozi Chineke si m zie gi." Dika eze ahụ si n'ochi ya bilite oto, ²¹ Ehud tinyere aka ekpe ya n'ime uwe ya, miputa mma ahụ nwere ihu abuo nke o kegidere n'apata ukwu aka nri ya. O weere ya mapuo eze Eglon afo. ²² O buladi isi mma ahụ sooro ihu mma ahụ mibanye n'ime afo ukwu eze Eglon. Onu mma ahụ putakwa n'azu eze ahụ. Ehud amiputaghi mma ahụ, kama abuba di n'afo eze ahụ kpuchiri ya. ²³ Ya mere, Ehud puru n'ezi, mechibido ya onu uzọ niile e si abanye n'onuulo elu ahụ, kpochie ha.

²⁴ Mgbe o puchara, ndi na-ejere eze ozi biara choo ibanye n'ulo ahụ. Ma mgbe ha huru na a kpochiri onu uzọ ulo ahụ akpochi, ha kwuru n'onwe ha si, "O ga-abu na o na-anyu nsi n'ulo mposi." ²⁵ Ma mgbe oge di anya gasiri ma eze aputaghi, ha enweghi ike ijide onwe ha ozo. Ha weere otughe uzọ tughee onu uzọ ahụ, hu ebe eze ha togboro n'ala, nwuo.

²⁶ Mgbe ahụ ha no na-eche, Ehud gbapuru. O sitere n'ebe ahụ arusi ndi ahụ a piri api di gafee, gbaga Seira. ²⁷ Mgbe o ruru n'ebe ahụ, o furu opi ike n'ala ugwu ugwu Ifrem, ndi Izrel sooro ya site n'ugwu ahụ rida, ya onwe ya na-edu ha.

²⁸ O siri ha, "Soronu m n'azu, n'ihini na ONYENWE ANYI enyela ndi Moab ndi iro unu n'aka unu." Ya mere, ha sooro ya gbadaa, gaa nochie uzọ niile ndi Moab nwere ike isi gafee osimiri Jordan. Ha ekwekwaghi ka onye Moab obula si n'ebe ahụ gafee. ²⁹ N'ubochi ahụ, ha gburu puku ndi agha Moab iri, ha niile siri ike burukwa dimkpa.

† **3:13** 3:13 Ndi Amon bu ndi si n'agburu Lot, nke a di n'akwukwo Jen 19:38, ebe ndi Amalek si n'agburu Iso (i ga-aguta nke a n'akwukwo Jen 36:12,16). O bughini naani na ha bu ndi agbataobi ndi Izrel, ma ha bu ndi iro ka ndi iro niile nke ndi Izrel nwere (guo Dit 25:17-18).

O nweghi otu onye gbapuru. ³⁰ N'ubochi ahụ, e mere ka Moab ndu n'okpuru ndi Izrel. Ala ahụ nwere ozuzu ike na udo, iri afọ asatọ.

Shamga

³¹ Mgbe Ehud chisiri, Shamga, nwa Anat rigotara ichi. O tigburu nari ndi Filistia isii. O bu ndudu e ji achi ehi ka o ji tigbuo ha. Ya onwe ya kwa, zopotara ndi Izrel.

4

Debora

¹ Mgbe Ehud nwusiri, umu Izrel mekwara ihe ojoo megide ONYENWE ANYI. ² N'ihia ya, ONYENWE ANYI renyere ha n'aka Jabin, eze Kenan, onye chiri n'obodo Hazo. Aha onyeisi ndi agha ya bu Sisera, onye bi n'obodo a na-akpo Heroshet Hagoyim. ³ N'ihia na o nwere nari ugbo agha igwe itoolu, ma megbukwaa umu Izrel nke ukwu iri afọ abuo, ha tikuru ONYENWE ANYI mkpu akwa, ka o nyere ha aka.

⁴ N'oge a, Debora, bu nwanyi na-ebu amuma, nwunye Lapidot bu onyendu umu Izrel. ⁵ O na-anọ n'okpuru osisi nkwu a na-akpo Nkwu Debora, nke di n'agbata Rema na Betel, bu n'ala ugwu ugwu Ifrem na-ekpe ikpe. N'ebe ahụ ka umu Izrel na-ejekwuru ya ka o doziere ha okwu ha niile. ⁶ O ziri ozi kpo Barak, nwa Abinoam, onye bi n'obodo Kedesh, nke di n'ime Naftali, o siri ya, "ONYENWE ANYI Chineke umu Izrel na-enye gi iwu, 'Gaa chikotaa puku ndi agha iri bu ndi sitere n'ebo Naftali na Zebulon, duru ha jeruo ugwu Taboa. ⁷ Aga m edute Sisera, ochiagha ndi agha Jabin, mee ka o biaru nso iyi ukwu Kishon, ya na ugbo agha ya niile na ndi agha ya niile ma nyefee ha n'aka gi.'"

⁸ Barak siri ya, "Ejikeere m iga ma o buru na i ga-eso m. O burukwanu na i ju iso m, agaghi m aga."

⁹ Debora siri, "Aghaghi m isoro gi jee ma n'ihia mkpebi gi n'ihe a, nsopuru agaghi abu nke gi, n'ihia na ONYENWE ANYI ga-enyefe Sisera n'aka nwanyi." Ya mere, Debora biliri soro Barak jee obodo Kedesh. ¹⁰ Barak sitere n'ebo Zebulon na Naftali kpokotaa ndi ikom ga-eso ya jee agha ahụ, puku ndi agha iri ndi dinyere ya. Debora sokwa ya jee.

¹¹ N'oge a, Heba,* onye Ken, ahapula ndi Ken ndi ozo, ndi bu umu umu Hobab, nwanne nwunye Mosis gaa maa ulo ikwu ya n'okpuru osisi ukwu di na Zaananim, nke di nso Kedesh.

¹² Mgbe ha gwara Sisera na Barak nwa Abinoam arigorola n'elu ugwu Taboa, ¹³ Sisera kpokotara ndi agha ya niile, tinyere nari ugbo agha itoolu ya, site na Haroshet Haroyim gaa n'iyi ukwu Kishon.

¹⁴ Mgbe ahụ, Debora siri Barak, "Gaa n'ihu! Taa bu ubochi nke ONYENWE ANYI nyefere Sisera n'aka gi. O bu na ONYENWE ANYI apubeghi jee n'ihu gi?" N'ihia nke a, Barak duuru puku ndi agha iri ahụ gbada ndida ugwu Taboa. ¹⁵ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI jiri mma agha ya chusaa Sisera na ndi agha ya na ugbo agha igwe ha n'ihu Barak. Sisera n'onwe ya hapuru ugbo agha ya jiri ukwu gbapu oso.

¹⁶ Barak na ndi agha ya churu ndi agha ahụ oso, ha na ugbo agha igwe ha niile, churuo ha Haroshet Hagoyim. Ha ji mma agha tigbuo ndi agha Sisera niile. O dikwaghi otu onye n'ime ha foduru ndu. ¹⁷ Ma Sisera gbapuru oso gaa zoo onwe ya n'ulo ikwu Jael, nwunye Heba, onye Ken. N'ihia udo di n'etiti eze Jabin, onye Hazo, na ndi ezinaulo Heba, onye Ken.

¹⁸ Jael puru ije zute Sisera si ya, "Bia Onyenwe m, bakwute m. Atula ujo." Ya mere na o bara n'ime ulo ikwu ya, o weere akwa ichu oyi kpuchie ya.

* **4:11** 4:11 Ezi mmekorita nke di n'etiti ndi Izrel na ndi Ken, bidoro n'oge Mosis. Opu 3:1 Ndi Ken nyeere umu Izrel aka imeri ndi iro ha, mgbe ha na-achọ inweta Kenan bu ala nkwa ahụ Nkp 1:16

¹⁹ Mgbe ahụ, ọ siri ya, “Akpiri na-akpo m nku, nyetu m mmiri ka m nuo.” O meghere karama akpukpo mmiri ara ehi, nye ya ihe onunu, jirikwa akwa ahụ sachie ya.

²⁰ Sisera gwara nwanyi ahụ bu Jael okwu si, “Guzo n'onu uzo ulo a. O buru na onye obula abia juo gi, 'O nwere onye gbatara n'ebe a?' si ya, 'Mba.'”

²¹ Ike gwuru nnoo Sisera. Mgbe ahụ, ọ malitere irahu ura, Jael, nwunye Heba, weputara otu ntu e ji a kpogide ulo ikwu ahụ n'ala, werekwa mkpirisi igwe n'aka ya. O jiri nwayoo jekwuuru Sisera ebe o dina na-arahu ura, kpo ya ntu ahụ n'egedege ihu ya. Otu a ka Sisera si nwuo.

²² Mgbe Barak biara icho Sisera, Jael jekwuru ya si, “Bia ka m gosi gi nwoke ahụ i na-achọ.” Barak sooro ya jee, ma lee, Sisera anwulari site na ntu ahụ a kporo ya n'isi.

²³ N'ubochi ahụ, Chineke meriri Jabin, eze ndi Kenan n'ihu umu Izrel. ²⁴ Aka umu Izrel bu nke di ike na-adikwa ike nke ukwu megide Jabin bu eze Kenan ruo mgbe ha lara ya n'iyi.

5

Abu Debora

¹ N'ubochi ahụ, Debora na Barak nwa Abinoam buru abu* si,

² “Mgbe ndi ndu na-edu n'Izrel,
mgbe ndi mmadu jikwa afọ ofufu nye onwe ha,
toonu ONYENWE ANYI!

³ “Nurunu nke a, unu ndi eze, Geenu nti, unu ndiisi!
Mu onwe m, o buladi mu onwe m, ga-abuku Onyenwe anyi abu.
Aga m abu abu otuto nye ONYENWE ANYI, bu Chineke Izrel.

⁴ “ONYENWE ANYI, mgbe i si Sia puta,
mgbe i sitere n'ala Edom gabiga,[†]
uwa mara jijiji, mmiri ozuzo di ukwu
sikwa na mbara eluigwe zodata.

⁵ E, o buladi uguwu ukwu niile mara jijiji n'ihu ONYENWE ANYI.
Ugwu Sainai makwara jijiji n'ihu ONYENWE ANYI, Chineke Izrel.

⁶ “N'ubochi Shamga, nwa Anat,
n'ubochi Jael, ndi inyinya ibu na-azu ahia n'ozara kwusiri,
ndi ije niile na-esi n'akuku uzo gbagoro agbago na-aga.

⁷ O dikwaghi ihe gara aga n'obodo Izrel,
tutu ruo mgbe m biara,
ee, mgbe m bu Debora biara dika nne nye Izrel.

⁸ Mgbe umu Izrel horo ife chi ndi ozo ofufe,
mgbe agha biara n'onu uzo ama niile,
ahughi o buladi otu uta maobu ube.[‡]
E, o buladi n'etiti iri puku ndi agha ano, a hughi otu ngwa agha obula.

⁹ Ma ugu a, ana m anuri onu banyere ndi na-achi umu Izrel.
Ndi ji obi ha niile were onwe ha nye n'etiti ndi Izrel.
Toonu ONYENWE ANYI!

* 5:1 5:1 Banyere mmeri ahụ di ukwu † 5:4 5:4 Duuru anyi gabiga ozara Edom ‡ 5:8 5:8 Ndi iro ha ekwekwaghi ka onye Izrel obula jide ngwa agha obula.

10 “Kwuputanu ya, unu ndi na-agba inyinya ibu di ocha,
unu ndi na-anokwasị n’elu akwa di oke onuahia n’elu inyinya unu,
na unu ndi na-eji ukwu na-agaghari n’okporozo.

Tuleenu ¹¹ olu abu igwe mmadu ndi no n’akuku olulu mmiri niile.
Ha na-ako akuko mmeri niile nke ONYENWE ANYI,
ya bu, mmeri nke obodo nta ya niile n’Izrel.

“Mgbe ahụ, ndi nke ONYENWE ANYI
ridara gaa n’onu uzọ ama niile e si abata n’obodo.

12 ‘Teta, teta, gi Debora!
Teta, teta, buo abu.

Bilie, gi Barak nwa Abinoam, bilie!
Duru ndi ahụ niile i dotara n’agha.’

13 “Ndi foduru na ndi a na-asopuru ridatara,
ndi nke ONYENWE ANYI biakwutere m imegide ndi di ike.

14 Ufodu si Ifrem bia, bu ndi ahụ nwere mgborogwu n’ala ndi Amalek,
ndi Benjamin sokwa puta,

ndi ndu sikwa Makia bia,
ndi na-eso ndi ndu sikwa Zebulon puta.

¹⁵ Ndi ndu ebo Isaka pukwutekwara Debora.

E, Isaka sokwara Barak
na ndagwurugwu ahụ ka ezigara ha n’okpuru ya.

Ma n’etiti ndi Ruben,
ha no na-atughari uche.

16 Gini mere unu ji nodu n’etiti ogba aturu,
inu uda oja a na-egburu igwe aturu?

N’etiti obodo niile nke Ruben,
ka e nwere otutu ntughari uche.

17 Ndi Gilead nogidere n’ofe ozọ nke osimiri Jordan.
Ndi Dan nogidekwara n’ime ugbo mmiri ha.

Ndi Asha nogidere n’ahụ udo
n’akuku onu mmiri.

18 Ma ndi Zebulon na Naftali jiri ndu ha chuo aja,
puo n’ozara ibu agha ahụ.

19 “Ndi eze ala Kenan biara ogu na Teanak,
n’akuku mmiri ala Megido.

Ma ha enweghi mmeri obula.
Ha akwataghi olaocha maobu ihe nkwata ozọ n’agha.

20 O buladi kpakpando niile
di na mbara eluigwe luru ogu megide Sisera.

21 Mmiri na-achi oku nke iyi ukwu Kishon bupuru ha niile.
Ya mere, mkpuruobi m gaa n’ihu,
zoo ukwu gi n’ala, di ike dika odum!

22 Gee nti nuru uda nzo ukwu nke inyinya ndi iro.
Leekwa mwuli elu nke ukwu inyinya ahụ!

23 Ma Mmuo ozi ONYENWE ANYI siri,

'Buò Meroz§ ọnu.'
 'Buò ndi bi na ya ọnu ebe ọ di ukwu,
 n'ihì na ha abiağhi nyere ONYENWE ANYI aka imeri ndi iro ya.'

- 24 "Onye a ọziri karichasia ka Jael,
 nwunye Heba onye Ken bu,
 e, onye a ọziri karichasia ndi inyom niile na-ebi n'ulo ikwu.
 25 Nwoke ahụ riọrọ mmiri, ma o nyere ya mmiri ara ehi,
 o ji iko kwesiri ndi a na-asopuru nye ya mmiri ara ehi rahuru arahu.
 26 O setipuru aka ya were ntu ji ulo ikwu ahụ,
 aka nri ya welitere mkpirisi igwe nke onye oru ji aru oru.
 O kporo ya Sisera otu mkpo, kporie ya isi,
 o kpwasiri, ma kpomie ntu ahụ n'egedege ihu ya.
 27 N'ukwu ya ka o milara n'ala,
 n'ebe ahụ ọ dara, ka o dinara.
 N'ukwu ya ka o milara n'ala, n'ebe ọ dara,
 n'ebe ahụ o milara n'ala, n'ebe ahụ ọ dara nwuo.
 28 "Nne Sisera si na oghereikuku lepu anya
 n'azu oghere inata ikuku, o tiri mkpu,
 'Gini mere ugboala igwe ya ji anọ odu ibia?
 Gini ji na mkpotu ukwu ugboala ya adawabeghi?'
 29 Ma otu n'ime ndi inyom na-ejere ya ozi, nke makarisiri ibe ya n'ihe.
 E, ya onwe ya kwukwara si,
 30 'O bu na ha adighi achota ma na-ekekwa otutu ihe a kwatara n'agha:
 onye agha obula ga-eketa otu nwaagboghọ, maobu abuo.
 Sisera ga-enweta uwe nwere otutu agwa di iche iche,
 uwe nwere otutu agwa ndi a kpara nke oma
 uwe ndi akpaziri nke oma maka inya n'olu m,
 ihe ndi a niile dika ihe nkwata n'agha?'

- 31 "ONYENWE ANYI, biko, ka ndi iro gi niile si otu a laa n'iyi.
 Ka ndi niile huru gi n'anya nwuputa ihe dika anyanwu
 mgbe o biliri n'ike."
 E nwere izuike n'ala ahụ iri afo anọ.

6

Gidiọn

¹ Ozokwa, umu Izrel mere ihe ojojo n'anya ONYENWE ANYI, n'ihì ya, ONYENWE ANYI nyefere ha n'aka ndi Midia* afo asaa. ² N'ihì na ndi Midia mekpara ha ahụ nke ukwu, umu Izrel meere onwe ha ebe obibi n'ugwu, n'ime ogba nkume, na n'ebe e wusiri ike di iche iche. ³ Mgbe obula ndi Izrel ghasiri mkpuru n'ubi ha, ndi Midia, ndi Amalek na ufodu ndi ozo si n'owuwa anyanwu na-abia buso ha agha. ⁴ Ha na-ebichi ala ahụ, bibie ihe niile a kuru n'ubi n'ala ahụ niile ruo na Gaza. O nweghi ihe obula di ndu ndi Izrel nwere, ma aturu, ma ehi, ma inyinya ibu, ha na-ahapu. ⁵ Dika usuu

§ 5:23 5:23 Meroz bu obodo di n'ebo Naftali. Ha esonyeghi ndi Izrel mgbe ha na-alu agha, ha e nyeghikwa aka jide ndi iro Izrel e meriri emeri, mgbe ha na-agbapu oso ndu, ya mere e ji buo ha onu. * 6:1 6:1 Ndi Midia, bu ndi si n'otu agburu n'ime umu ndi Ketura mutara Ebrahim.

igurube ka ha na-abia, ha na anu ulo ha niile, na ulo ikwu ha niile. Onuogugu ha di ukwu ruo na-apughi iguta ole ha di, maobu inyinya kamel ha. Ha na-abata n'ala ahụ n'ih i bibicha ya. ⁶ Site n'omume ojojo ndi a, e mere ka umu Izrel buru ndi dara ubiam nke ukwu n'ih ochichi ndi Midia. N'ikpeazu, umu Izrel tikuru ONYENWE ANYI ka o nyere ha aka.

⁷ Mgbe umu Izrel tikuru ONYENWE ANYI n'ih i mkgpagbu ndi Midia na-akpagbu ha, ⁸ ONYENWE ANYI zitere onye amuma, onye gwara ha okwu si, "Ihe a bu ihe ONYENWE ANYI Chineke nke Izrel kwuru, Esi m n'ala Ijipt, ala ahụ unu bu ndi ohu n'ime ya, kpoputa unu. ⁹ Anaputara m unu site n'aka ike ndi Ijipt na site n'aka ndi niile kpagburu unu, chupu ha site n'ihu unu, ma nye unu ala ha. ¹⁰ Agwara m unu si, 'Mu onwe m bu ONYENWE ANYI Chineke unu. Unu efela chi niile nke ndi Amorait, ndi unu bi n'ala ha.' Ma unu juru ige m nti."

¹¹ Mmuo ozi ONYENWE ANYI biara nodu odu n'okpuru osisi ukwu ook di n'Ofra, n'ala ubi Joash, onye obodo Abieza, ebe nwa ya a na-akpo Gidion no na-azocha mkpuru oka wiiti n'ime ebe izocha mkpuru vaini n'ih i na o na-ezo onwe ya ka ndi Midia hapu ihu ya anya. ¹² Mmuo ozi ONYENWE ANYI putara ihe n'ebe ahụ gwa ya okwu si, "Gi dike na dimkpa n'agha, ONYENWE ANYI nonyeere gi."

¹³ Gidion zara si, "Biko onyenwe m, ma o buru na ONYENWE ANYI nonyeere anyi, ginere ihe ndi a niile ji na-adakwasị anyi? Ebeekwanu ka ihe iribama ahụ niile di nke nna anyi ha gwara anyi si, 'O bughị site n'Ijipt ka ONYENWE ANYI siri gbaputa anyi?' Ma ugbu a, ONYENWE ANYI ajula anyi, hapu anyi n'aka ndi Midia ka ha laa anyi n'iyi."

¹⁴ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI nyere ya iwu si ya, "Ngwa, jiri ike gi di ukwu puo, gaa ka i gbaputa umu Izrel site n'aka ndi Midia. Mu onwe m na-ezigakwa gi."

¹⁵ Ma Gidion siri ya, "Biko, Onyenwe m, olee otu m ga-esi zoputa Izrel? Lee, esi m n'ikwu dikarisiri nta n'ime Manase puta. Mu onwe m bukwa onye dikarisiri ala n'ezinaulo m."

¹⁶ Ma ONYENWE ANYI zara si ya, "Mu onwe m ga-anonyere gi. I ga-ebibikwa ndi Midia niile."

¹⁷ Gidion zaghachiri si, "O buru na m achotala ihuoma n'anya gi, nye m ihe iribama nke ga-egosi na o bu gi n'ezie na-agwa m okwu. ¹⁸ Biko esikwala ebe a puo ruo mgbe m loghachiri weta onyinye m ga-eche n'ihu gi."

ONYENWE ANYI zara si ya, "Aga m eche ruo mgbe i loghachiri."

¹⁹ Gidion mere ngwangwa laa n'ulo ya, gbuo otu nwa ewu, sie ya. O jikwa utu oka mee achicha, nke ihe na-eko achicha na-adighi n'ime ya. Emesia, o tinyere anu ahụ n'ime nkata, wunyekwa ofe n'ime ite, buru ha jekwuru Mmuo ozi ahụ, ebe o no na-eche ya n'okpuru osisi ook ahụ.

²⁰ Mmuo ozi nke Chineke siri ya, "Were anu a na ogbe achicha ahụ na-ekoghi eko, tukwasị ha n'elu nkume a, wupukwa ofe ahụ." Gidion mere otu a. ²¹ Mgbe Mmuo ozi ONYENWE ANYI ahụ meturu onu mkpanaka ahụ nke di n'aka ya n'elu anu na achicha ahụ na-ekoghi eko. Oku sitere n'oke nkume ahụ nwuru, rechapu anu ahụ na achicha n'ekoghi eko ahụ. Mmuo ozi nke ONYENWE ANYI ahụ gbara bari site n'ihu ya. ²² Mgbe Gidion ghotara na o bu Mmuo ozi nke ONYENWE ANYI, o tiri mkpu akwa si, "Ewoo! Onyenwe m ONYENWE ANYI! Ahula m Mmuo ozi ONYENWE ANYI ihu na ihu!"

²³ Ma ONYENWE ANYI siri ya, "Udo diri gi, atula egwu! I gaghị anwu."

²⁴ Ya mere, Gidion wuuru ONYENWE ANYI ebe ichu aja n'ebe ahụ, kpo ya, ONYENWE ANYI bu Onye Udo. Ulo nchujaja ahụ dikwa n'ime obodo Ofra n'ala ndi Abieza ruo taa.

²⁵ N'abali ubochi ahụ, ONYENWE ANYI gwara Gidion okwu si ya, "Were oke ehi nna gi, bu oke ehi nke abuo, nke gbara afọ asaa. Dotuo ebe ichu aja nna gi wuru maka Baal, gbutukwaa ogidi osisi Ashera di n'akuku ya. ²⁶ Mgbe ahụ, wuoro ONYENWE ANYI

bụ Chineke gi ebe ichu aja, n'elu ebe a di oke elu. Jiri osisi Ashera ahụ nke i gbuturu kwanye oku, chuo oke ehi nke abuo ahụ dika aja nsure oku."

²⁷ Ya mere, Gidion duuru mmadu iri site na ndi na-ejere ya ozi, ndi nyeere ya aka imezu ihe niile dika ONYENWE ANYI nyere ya n'iwu. Kama, site n'egwu maka ndi ikwu nna ya, na ndi bi n'obodo ahụ, o mere ihe ndi a niile n'ime abali.

²⁸ Mgbe chi boru, mgbe ndi obodo ahụ malitere ijeghari, ha huru na a kwatuola ebe ichu aja Baal, hukwa na e gbutuola ogidi osisi Ashera di n'akuku ya, ma werekwa oke ehi nke abuo chuo aja n'elu ebe ichu aja ohuru ahụ!

²⁹ Ha juritara onwe ha ajuju si, "Onye mere ihe di otu a?"

Mgbe ha ji nwayo juhari ajuju, a gwara ha si, "O bu Gidion nwa Joash mere ya."

³⁰ Ndi obodo ahụ si ri Joash, "Kpuputa nwa gi. O ga-anwuri, n'ih na o kwadala ebe ichu aja Baal, gbutuo ogidi osisi Ashera, nke di n'akuku ya."

³¹ Ma Joash tinyere onu juo ha ajuju si ha, "Baal, o gwara unu na o choro ka unu nyere ya aka? Unu na-achoro izoputa ya? Onye obula weputara onwe ya maka iluru Baal ogo ga-anwu tupu chi echi aboo. O buru n'ezie na Baal bu chi, hapunu ya ka o tigbuo onye ahụ mebiri ebe ichu aja ya." ³² Ya mere, n'ubochi ahụ, ha malitere ikpo Gidion "Jerub-Baal." Ha kwuru si, "Ka Baal luro onwe ya ogo," n'ih na o kwadara ebe ichu aja Baal.

³³ Mgbe na-adighi anya, usuu ndi agha Midia, na ndi Amalek, na obodo niile gbara ha gburugburu jikotara onwe ha n'otu, bia ibu agha megide umu Izrel. Ha niile gafere osimiri Jordan, biaruo na Ndagwurugwu Jezril ebe ha mara ulo ikwu. ³⁴ Mgbe ahụ, Mmuo Nso ONYENWE ANYI biakwasiri Gidion. O furu opi ike nke o ji kpokota ndi agha ka ha zuko. Ndi agha niile si n'ikwu Abieza pukwutere ya. ³⁵ Otu aka ahụ, o zipuru ndi ozi ka ha jekwuru ndi agha ndi Manase, na nke ndi Asha, na nke ndi Zebulon, na nke ndi Naftali, ikpo ha ka ha bia soro ya gaa ibu agha. Ha niile kwenyere pukwute ya maka agha ahụ.

³⁶ Gidion si ri Chineke, "O buru n'ezie na i ga-azoputa Izrel site n'aka m dika i kwere na nkwa, ³⁷ lee, aga m edebe aji anu n'ebe izocha oka. O buru na igirigi adakwasinaani n'elu aji anu ahụ ma ala ebe o togbu gbakoo agbako, mgbe ahụ aga m amata na i ga-anaputa Izrel site n'aka m, dika i kwuru." ³⁸ Ihe a mezukwara dika Gidion si riuo ya. Mgbe chi boru, o gara welite aji anu ahụ choputa na o juputara na mmiri. Mmiri o si na ya piputa juru otu efere miri emi.

³⁹ Mgbe ahụ, Gidion si ri Chineke, "Ka iwe gi ghara idi oku megide m. Ka m rikwuo naani otu ihe ozu. Kwere ka m jiri aji anu a nwalee otu ugboro ozu, kama n'oge a, mee ka mmiri ghara idi n'aji anu ahụ, ma ka igirigi juputa n'ala ebe o togbu." ⁴⁰ N'abali ahụ, Chineke mere otu a. Ala niile gbaa gburugburu dere mmiri site n'igirigi, ma mmiri obula adighi n'aji anu ahụ.

7

Gidion emerie ndi Midia

¹ Jerub-Baal, onye bukwa Gidion, na ndi agha ya niile biliri n'isi ututu, maa ulo ikwu ha n'isi iyi Harod. Ma ndi agha Midia mara ulo ikwu nke ha n'akuku ugu ebe ndi Izrel no, n'ime ndagwurugwu nke di nso n'ugwu nta More. ² Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Gidion okwu si ya, "Lee, ndi ikom gi di otutu. Agaghi m enyefe ndi Midia n'aka ha, ma o bughu otu a, Izrel ga-any a isi megide m, si, 'Ike aka m azoputala m.'"

³ Ugbu a, maa okwa nye ndi agha si ha, 'Onye obula ujo na-atu, ya hapu ugu Gilead

* 7:2 7:2 Idi otutu nke onuogugu ndi agha ha

laghachi azu.' " N'ihhi nke a, iri puku ndi agha abuo na abuo laghachiri azu n'ulo nke aka ha. Ma ndi agha di puku iri n'onuogugu foduru.

⁴ Ma ONYENWE ANYI gwara Gidion, si ya, "Lee, ndi agha gi ka di otutu. Duru ha gbada na mmiri ala, m ga-anwale ha ma webilatara gi onuogugu ha n'ebe ahụ. O buru na m si, 'Onye nke a ga-eso gi jee,' o ga-eje, ma o buru na m si, 'Onye nke a agaghi eso gi jee,' o gaghi eso jee."

⁵ Ya mere, Gidion duuru ha bia na mmiri ala ahụ. N'ebe ahụ, ONYENWE ANYI gwara ya okwu si ya, "Kewapu ndi ji ire ha rachara mmiri dika nkita, site na ndi ahụ gburu ikpere n'ala inu mmiri." ⁶ O bu naani nari ndi agha ato ji obu aka ha kwolite mmiri ha nuru. Ma ndi agha foduru gburu ikpere ha abuo n'ala tinye onu ha na mmiri, nuo mmiri.

⁷ ONYENWE ANYI siri Gidion, "O bu nari ndi ikom ato ndi a raara mmiri ka m ga-eji zoputa gi, ma rarakwa ndi Midia nye gi n'aka. Zilaga ndi foduru ka ha laa n'ulo nke aka ha." ⁸ Gidion zilagara ndi Izrel ndi a n'ulo ikwu ha ma hapu naani nari mmadu ato ndi naputara ndi ahụ na-ala ala ngwongwo niile ha ji ebu agha, na opi ike.

Ndi Midia mara ulo ikwu ha na ndagwurugwu, n'ebe na-adighi anya site n'ebe Gidion no. ⁹ N'abali ahụ, ONYENWE ANYI gwara Gidion okwu si ya, "Bilie, gaa luso omuma ulo ikwu ahụ agha, n'ihhi na ana m aga inyefe ha n'aka gi. ¹⁰ Ma o buru na ujo na-atu gi ibuso ha agha, duru Pura onyeozu gi gaa nso n'omuma ulo ikwu ahụ, ¹¹ naa nti, nuru ihe ha na-ekwu. Emesia, i ga-abu onye a gbara ume ibu agha megide omuma ulo ikwu ahụ." Ya mere, ya na Pura onyeozu ya gara n'ebe di nso, n'ebe ndi nche omuma ulo ikwu ahụ no. ¹² Ma lee, usuu ndi agha Midia, na ndi Amalek, na ndi obodo ndi ozo ahụ si n'owuwa anyanwu bia juputara na ndagwurugwu ahụ di ka igurube. N'ezie, inyinya kamel ha di otutu, dika aja di n'akuku oke osimiri.

¹³ Gidion rutere mgbe otu onye no na-akorọ enyi ya banyere nro o roro. O na-asị, "Aroro m nro, ebe otu ogbe achicha di gburugburu, e ji oka bali mee dabatara n'ime ulo ikwu ndi Midia. O ji ike di egwu tie ulo ikwu a, nke mere na ulo ikwu a dajiri, kpuo ihu n'ala."

¹⁴ Onye ibe ya zara si, "Nke a abughi ihe ozo kari mma agha Gidion nwa Joash, onye Izrel na-aga ibiakwute anyi n'ebe a. Chineke enyefeela ndi Midia na ulo ikwu ya niile n'aka ya."

¹⁵ Mgbe Gidion nuru nro ahụ, na nkowa ya, o kporo isiala kelee Chineke. O laghachiri na omuma ulo ikwu ndi Izrel si ha, "Bilienu oto! N'ihhi na ONYENWE ANYI enyefeela unu omuma ulo ikwu ndi Midia n'aka." ¹⁶ O kewara ndi agha ya uzọ ato, nyekwa onye obula n'ime ha opi ike, na ite aja nke iheoku di n'ime ya.

¹⁷ O siri ha, "Unu na-ele m anya, meekwa ihe m na-eme. Mgbe anyi biaruru nso na mputa ebe ulo ikwu ahụ di, meenu ihe obula unu huru m mere. ¹⁸ Mgbe obula mu na ndi so m n'azu furu opi ike anyi, unu niile ga-afukwa opi ike unu n'akuku obula unu no, tie mkpu, si, 'Anyi dinyere ONYENWE ANYI, dinyekwara Gidion.'"

¹⁹ N'abali ahụ, mgbe etiti abali ahụ gabigasiri, Gidion na nari ndi agha ya gbeere egbere ruo na mputa ebe ndi agha Midia mara ulo ikwu ha. N'oge a, ha ka gbanwere ndi agha na-eche nche. ²⁰ Uzọ ndi agha Gidion ato ahụ furu opi ike ha, tiwakwaa ite aja ha. Ha ji owaoku ndi ahụ n'aka ekpe ha na opi ike ha gaje igbu n'aka nri ha, ha tiri mkpu si, "Mma agha ONYENWE ANYI, na mma agha Gidion!" ²¹ Onye obula n'ime ha guzoro n'ebe o kwesiri ino gburugburu omuma ulo ikwu ahụ. Ndi Midia niile malitere igba oso, na-etikwa mkpu akwa mgbe ha na-agbalaga.

²² Mgbe ha furu nari opi ike ato ndi ahụ, ONYENWE ANYI mere ka ndi ikom niile no n'akuku niile nke omuma ulo ikwu ahụ tugharia were mma agha gburita onwe ha. Ndi agha ahụ gbapuru oso gbara gaa Bet-Shita n'uzo Zerera, gbarukwaa nke oke ala Ebel-Mehola, nke di nso Tabat. ²³ A kpoputara ndi Izrel si Naftali, na Asha na Manase

niile ka ha p̄ta ch̄so ndi Midia ōso. ²⁴ Gidīon ziri ozi n'ala ugwu ugwu Ifrem si ha, "P̄tanu gbochie uzo niile ndi Midia si agbaf̄e. Cheenu onu mmiri Jodan niile nche ruo na Bet-Bara."

Ya mere, a k̄p̄putara ndi ikom niile no na Ifrem, bu ndi gbochiri mmiri Jodan ruo na Bet-Bara. ²⁵ Ha jidekwara ochiagha ndi Midia abuo, ndi aha ha bu Oreb na Zeeb. Ha gburu Oreb n'elu nkume nke na-aza aha ya ruo taa. E gbukwara Zeeb n'ebe a na-azocha vaini. Ebe ah̄u na-azakwa aha Zeeb ruo taa. Ha bipuru Oreb na Zeeb isi buru ha jekwuru Gidīon n'akuku osimiri Jodan.

8

Zeba na Zalmuna

¹ Ndi Ifrem juru Gidīon ajuju si ya, "Gini mere i ji meso anyi mmeso di otu a? O bu gini mere i zighi ozi kpo anyi mgbe i gara ibuso ndi Midia agha?" Ha tara ya uta nke ukwu.

² Ma Gidīon zaghachiri ha si, "Gini ka m rupuata e ji atunyere nke unu. O bu na ntutuota ihe ubi Ifrem adighi mma karia owuwe ihe ubi nke Abieza? ³ Chineke nyefere unu Oreb na Zeeb, ndi ndu Midia, n'aka. Gini ka m rupuata a ga-eji tunyere nke unu?" Okwu a mere ka onuma ha n'ebe o no daju.

⁴ N'oge a, Gidīon gabigara, gafee osimiri Jodan, ya na nari ndi agha ato so ya. Ike gwuru ha nke ukwu ma ha nogidere na-achusi ndi iro ha oso ike. ⁵ O siri ndi ikom Sukot, "Nyetunu ndi agha m achicha n'ih̄i na ike gwuru ha. Ana m na-achuso Zeba na Zalmuna, ndi eze Midia oso."

⁶ Ma ndisi Sukot siri, "Anyi ga-esi ana nye ndi agha gi achicha? Ijidela Zeba na Zalmuna n'aka gi?"

⁷ Mgbe ah̄u, Gidīon zaghachiri, "N'ih̄i nke a, mgbe ONYENWE ANYI nyefere m Zeba na Zalmuna n'aka, aga m eji ogwu na uga na-eu n'ozara dokasia unu ah̄u."

⁸ O sitere n'ebe ah̄u gaa Peniel* riokwaa ndi obodo ah̄u otu aririo ah̄u. Ma otu udi osisa ah̄u ndi Sukot nyere ka ndi Peniel nyekwara. ⁹ Ya mere, o gwara ndi ikom Peniel si, "Mgbe m nwere mmeri lota, aga m akwatu ulo elu a."

¹⁰ N'oge a, Zeba na Zalmuna na puku ndi agha iri na ise foduru ha no na Kako. Ndi a bu naani ndi agha foduru n'ime usuu ndi agha ndi Midia niile. N'ih̄i na onogugu ndi agha e gburu egbu di nari puku na iri puku abuo. ¹¹ Gidīon rigoro site uzo ndi na-achi anu ulo nke di n'owuwa anyanwu obodo Noba na Jogbeha, biakwas̄i ndi agha ah̄u na mberede n'ih̄i na ha no n'atughi egwu ihe obula ime ha. ¹² Zeba na Zalmuna, eze abuo ndi Midia, gbapuru oso, ma Gidīon na ndi agha ya chugidere ha oso, jide ha. Ha gweriri ndi agha ha niile.

¹³ Emesia, Gidīon nwa Joash, sitere n'okporozo Heres lota agha ah̄u. ¹⁴ N'ebe ah̄u ka Gidīon no jide otu nwokorobia onye Sukot. O juru ya ajuju, nwokorobia ah̄u deputakwaara ya aha ndisi obodo Sukot. Ha di iri asaa na asaa, ndi okenye obodo ah̄u. ¹⁵ Mgbe Gidīon biaruru obodo Sukot, o gwara ha okwu si, "Ngwa leenu Zeba na Zalmuna ndi unu kpariri m maka ha, kwuo si, 'Ijidela Zeba na Zalmuna n'aka gi ugbu a nke mere na anyi ga-enye ndi ikom gi ike gwuru achicha?'" ¹⁶ O jidere ndi okenye obodo ah̄u, were ogwu na uga taa ndi ikom Sukot ah̄u ime ka ha mara ihe. ¹⁷ O kwaturu ulo elu Peniel gbukwaa ndi ikom obodo ah̄u niile.

¹⁸ Mgbe ah̄u, o juru Zeba na Zalmuna, "Ndi ikom di ana ka unu gburu na Taboa?" Ha zara si ya, "Ha nwere udi di ka gi onwe gi, onye obula nwere udi di dika nwa eze."

¹⁹ Gidīon zaghachiri si, "Ndi ah̄u bu umunne m ndi ikom, ndi nke nne m muru. Ugbu a, ONYENWE ANYI n'onwe ya maara na a si na unu egbughi ha, agaraghi m egbu

* 8:8 8:8 Ebe Jekob gbasoro Chineke mgba Jen 32:30-31

unu.” ²⁰ O chighariri gwa Jeta, okpara ya, si ya, “Gbuo ha!” Ma Jeta amiputaghi mma, n’ihi na o bu naani nwokorobia. O turu egwu igbu ha.

²¹ Zeba na Zalmuna, gwara Gidion okwu si, “Jiri aka gi gbuo anyi. ‘A hu dimkpa, a hu ike ya.’” N’ihi nke a, Gidion were aka ya gbuo ha, chikorokwa ihe olu niile ha nyakwasiri inyinya kamel ha n’olu.

Efood Gidion

²² Mgbe ahụ, ndi Izrel gwara Gidion si ya, “Bia ka i buru eze anyi! Gi na umu gi ndi ikom, na ezinaulo gi niile, ga-abu ndi ga-achi, n’ihi na i gbaputala anyi site n’aka usuu ndi agha Midia.”

²³ Ma Gidion gwara ha okwu si, “Mu onwe m na umu m agaghi abu eze unu, n’ihi na ONYENWE ANYI Chineke bu eze unu.” ²⁴ O siri, “Enwere m otu ariri m ga-ariri unu. Onye obula n’ime unu nye m olanti site n’oke unu nwetara site n’ihe nkwatera n’agha.” (O bu omenaala ndi Ishmel niile iyi olanti olaedo.)

²⁵ Ha jiri obi utu kwenye, gbasaa akwa n’ala, tinyechaa olanti ha n’ime ya. Onye obula n’ime ha mere nke a. ²⁶ Idi aru nke olanti olaedo ndi a bu otu puku na nari shekel asaa, na-agunyeghi ihe icho mma ndi ozo, na ihe olu, na uwe odo odo ndi eze Midia na-eyi, na ihe olu di n’olu inyinya kamel ha. ²⁷ Gidion jiri olaedo ahụ niile kpuo efood debe ya n’Ofra, n’obodo nke aka ya. Ma mgbe na-adighi anya, umu Izrel niile malitere igbaso na ife ihe ahụ ofufe. N’uzo di otu a, o ghororo Gidion na ezinaulo ya ihe ima n’onya.

Onwu Gidion

²⁸ Otu a ka Midia si ghoo ndi Izrel meriri emeriri. Midia eweliteghi isi ya ozo. N’ihi nke a, Izrel biri n’udo iri afo anu, n’ubochi niile Gidion di ndu.

²⁹ Jerub-Baal, nwa Joash laghachiri n’ulo nke aka ya, biri n’ebe ahụ. ³⁰ O mutakwara iri umu ndi ikom asaa, n’ihi na o luru otutu ndi inyom. ³¹ O nwekwara iko nwanyi n’obodo Shekem, onye mutaara ya nwa nwoke aha ya bu Abimelek. ³² Mgbe ihe ndi a gasiri, Gidion nwa Joash, nwuru, mgbe o kasiri nka nke ukwu. E liri ya n’ili nna ya Joash n’obodo Ofra, n’ala Abieza.

³³ O dighi anya ka Gidion nwusiri, umu Izrel laghachiri azu bido ife chi Baal. Ha guzobere Baal-Berit† ka o buru chi ha. ³⁴ Ma umu Izrel echetaghi ONYENWE ANYI Chineke ha, onye naputara ha site n’aka ndi iro ha niile gbara ha gburugburu. ³⁵ Ha ekwesighikwa ntukwasiri obi nye ezinaulo Jerub-Baal (ya bu Gidion) dika ezi ihe niile o mere ha si di.

9

Abimelek

¹ Otu ubochi, Abimelek nwa Jerub-Baal jekwuuru umunne nne ya ndi ikom bi na Shekem, na ndi ikwu nne ya niile si ha, ² “Jekwurunu ndi Shekem juo ha, ‘Kedu nke kara unu mma: o bu ka umu iri ndi ikom asaa Jerub-Baal muru chia unu, ka o bu ka otu onye chia unu?’ Chetakwanu na mu na unu bu otu anu ahụ na obara.”

³ Mgbe umunne nne ya ndi ikom gwara ndi Shekem ihe Abimelek kwuru, ha kwekoritara iso ya n’ihi na ha kwuru si, “Nwanne anyi ka o bu.” ⁴ Ha sitere n’ulo arusi Baal-Berit nye ya iri shekel olaedo asaa. Abimelek ji ego ndi a goo ndi efulefu jogburu onwe ha, ndi na-akpoghi ndu ha ihe obula, ndi kwenyere ma gbasoro ya. ⁵ O gara n’ulo nna ya n’obodo Ofra. N’ebe ahụ, o gburu iri ndi ikom asaa ahụ bu umunna ya n’elu otu nkume. Kama Jotam, bu odudu nwa Jerub-Baal, zoro onwe ya gbapu. ⁶ Mgbe ahụ, ndi Shekem na ndi Bet Milo kporo nzuko n’okpuru osisi ukwu

† 8:33 8:33 Baal-Berit bu arusi, ulu ya di n’obodo Shekem.

dị n'obodo ahụ n'akụkụ ogidi e guzobere ọtọ na Shekem. N'ebe ahụ ka ha nọ mee Abimelek eze Izrel.

⁷ Mgbe Jotam nūrụ ya, o rigooro n'ugwu Gerizim* guzo n'ebe ahụ tikuo ndị Shekem niile mkpu si ha, "Geenu m ntị ka Chineke nwe ike gee unu ntị. ⁸ Otu mgbe, osisi niile pūrụ ije iga tee otu onye mmanụ ka ọ būrụ eze ga-achị ha. Ha sịrị osisi oliv, 'Būrụ eze anyị.'

⁹ "Ma osisi oliv juru ha ajuju si, 'O kwesiri ka m hapu iweputa mmanu m a nke a na-esite na ya sopuru Chineke† na umu mmadu, nono onodu ifeghari alaka m n'elu osisi ndi ozo?'

¹⁰ "Ozokwa, ha rioro osisi fiig ka o buru eze ha.

¹¹ "Ma osisi fiig siri, 'O buru na m ekwere na m ga-abu eze unu, o putara na m ga-akwusi imiputa mkpuru osisi na-atọ uto, nono onodu ifeghari alaka m n'elu osisi ndi ozo?'

¹² "Ozokwa, ha rioro osisi vaini ma o ga-ekwenye ibu eze ha.

¹³ "Ma osisi vaini ahụ zara si ha, 'O buru na m ekwere ibu eze unu, o putara na m ga-akwusi imiputa mkpuru osisi e ji eme mmanya nke na-enye Chineke na umu mmadu obi uto, nono onodu ifeghari alaka m n'elu osisi ndi ozo?'

¹⁴ "N'ikpeazu, osisi niile jekwuuru ogwu oha, 'Bia ka i buru eze anyi.'

¹⁵ "Ogwu oha siri osisi niile, 'O buru n'ezie na unu chorọ ite m mmanu ka m buru eze unu, bianu zere ndu n'okpuru ndo m kpokwanu isiala nye m. O buru na unuaju ime nke a, ka oku si n'ogwu oha puta rechapu sida niile di na Lebanon!'

¹⁶ "Ugbu a, omume unu o ziri ezi ma sitekwa n'ezi obi na unu mere Abimelek eze? Mmeso unu mesoro Jerub-Baal na ezinaulo ya o ziri ezi? Unu omesoro ya dika o kwesiri ya? ¹⁷ Chetakwanu na nna m luru ogu maka unu, kpo ndu ya ihe efu, n'ihini inaputa unu site n'aka ndi Midia. ¹⁸ Ma taa, unu enupula isi megide nna m na ezinaulo ya, gbuo iri umu ndi ikom asaa ya n'elu otu nkume, meekwa Abimelek nwa ya nwoke nke ohu nwanyi ya mutara eze ga-achị ndi Shekem niile, n'ihini na o bu onye nke unu. ¹⁹ Nke a o gosiri na omume unu ziri ezi, sitekwa n'obi ocha n'ebe Jerub-Baal na ezinaulo ya no taa? O buru na unu mere otu a, ka Abimelek buru onye ga-ewetara unu onu ka unu bukwara ndi ga-ewetara ya onu. ²⁰ Ma o buru na omume unu ezighi ezi, ka oku si n'Abimelek puta repia unu, ndi Shekem na Bet Milo, ka oku sitekwa n'ebe unu bu ndi Shekem na Bet Milo, puta repia Abimelek."

²¹ Emesia, Jotam gbapuru, gbaga Bia, biri n'ebe ahụ n'ihini egwu Abimelek bu nwanna ya.

²² Mgbe o gasiri afọ atọ Abimelek bidoro ichi Izrel, ²³ Chineke kpaliri iro di ukwu n'etiti Abimelek na ndi nwe obodo Shekem, nke bu na ha mere omume ihu abuo megide Abimelek. ²⁴ Chineke mere nke a n'ihini na o chorọ ibota obọ obara iri umu Jerub-Baal asaa ahụ n'isi Abimelek, na ndi Shekem ahụ bu ndi nyeere ya aka gbuo umunne ya. ²⁵ N'onodu imegide ya, ndi Shekem doro ndi ikom ufodu n'elu ugwu niile, ndi zoro n'ebe ahụ na-apunara ndi obula na-esite n'ebe ahụ agafe ihe ha nwere. E mere ka Abimelek mata na ihe di otu a na-eme.

²⁶ N'oge ahụ, Gaal, nwa Ebed, chikotara umunne‡ ya ndi ikom gaa biri na Shekem, ndi Shekem nwere ntukwasi obi n'ebe o no. ²⁷ Mgbe ha puru baa n'ubi, chikota mkpuru vaini, zochaa ha, ha mere memme n'ulo chi ha. Mgbe ha no na-eri na-anu, ha kochara Abimelek. ²⁸ Mgbe ahụ, Gaal nwa Ebed siri, "Onye bu Abimelek? Gini mere na anyi bu ndi Shekem ga-eji nono n'okpuru ya? O bughini nwa Jerub-Baal? O bukwaghini Zebul bu onye na-esote ya? O bu ka anyi fee ezinaulo Hamo, nna Shekem ofufe. O bu maka gini ka anyi ga-eji fee Abimelek ofufe? ²⁹ A sikwari na ndi a no

* 9:7 9:7 Dit 11:29; 27:12; Jos 8:33 † 9:9 9:9 chi di iche iche, nke bu n'ebe o metutara ndi n'efe arusi ‡ 9:26 9:26 Maobu, Ndi ikwu ya

n'okpuru ochichi m, mgbe ahụ, m ga-ewezuga Abimelek. Aga m asi ya, 'Kpopta ndi agha gi niile.'"

³⁰ Mgbe Zebul onye na-achị obodo ahụ nūrụ ihe Gaal nwa Ebed kwuru, o were nnoo oke iwe. ³¹ O zigara Abimelek ndi ozi na nzuzo ka ha si ya, "Gaal nwa Ebed na ndi ikwu ya abiala obodo Shekem. Ha akpaliela obi ndi obodo a niile ka ha megide gi. ³² Ugbu a, gi na ndi agha gi, bianu n'abalị zoo onwe unu n'ohia. ³³ N'ututu, mgbe anwu wara, busonu obodo a agha. Mgbe Gaal na ndi ya putara iluso gi agha, mee ha ihe di gi mma."

³⁴ Ya mere, Abimelek na ndi agha ya di n'otu ano, jiri abali bilie jeruo Shekem zoo onwe ha na nso obodo ahụ. ³⁵ Gaal nwa Ebed puru guzo n'onu ama obodo ahụ mgbe Abimelek na ndi ya sitere n'ebe ha zoro onwe ha puta.

³⁶ Mgbe Gaal huru ha, o kporo Zebul si ya, "Lee ndi mmadu si n'elu ugwu ndi a na-aridata."

Zebul zara si ya, "O bughị mmadu ka i na-ahụ, kama o bu onyinyo ugwu ka i na-akpo mmadu."

³⁷ Gaal kwukwara okwu si, "Lee ndi mmadu si n'etiti ala ahụ na-aridata, ndi ozo sikwa n'akuku uzo ebe osisi iju ase di."

³⁸ Mgbe ahụ, Zebul siri ya, "Olee uru o bara na i turu onu, gi onye na-asi, 'Onye bu Abimelek na anyi ga-efe ya ofufe?' O bu ndi a abughị ndi ahụ i kochara? Pukwuru ha gaa luso ha ogu."

³⁹ Ya mere, Gaal duuru ndi nwe Shekem puo iluso Abimelek ogu. ⁴⁰ Ma Abimelek churu ya oso ruo mbata onu uzo ama, otutu bukwa ndi egburu ka ha na-agba oso. ⁴¹ Abimelek nogidere n'Aruma n'oge ahụ. Ma Zebul churu Gaal na ndi ikwu ya site na Shekem.

⁴² N'echi ya, ndi Shekem putara baa n'ohia. E mere ka Abimelek mara nke a. ⁴³ N'ihia ya, Abimelek kere ndi agha ya uzo ato. Ha niile zokwara onwe ha n'ohia. Mgbe o huru ka ndi mmadu si n'ime obodo ahụ na-aputa, o biliri buso ha agha. ⁴⁴ Abimelek na usuu ndi agha so ya maputara, gbara oso were onodu n'onu uzo ama obodo ahụ. Emesia, uzo abuo n'ime uzo ato nke ndi agha na-eso ya chere ihu n'ohia gbuo ndi ahụ niile no n'ebe ahụ. ⁴⁵ Ubochi ahụ niile, Abimelek busoro obodo ahụ agha tutu ruo mgbe o meriri ya, gbuo ndi niile bi n'ime ya. Emesia, o lara obodo ahụ niile n'iyi, fesaa nnu n'ala ya niile.

⁴⁶ Mgbe ndi nwe ala no n'ulo elu Shekem nuru ihe mere, ha gbabanyere n'ebe e wusiri ike nke ulo arusi El Berit. ⁴⁷ Mgbe Abimelek nuru na ha ezukotala n'ebe ahụ, ⁴⁸ ya na ndi agha ya rigoro ugwu Zalmon. O ji anyike gbutuo ufodu ngalaba osisi nke o tukwasiri n'ubu ya. O nyere ndi agha ya iwu si, "Ngwa, meenu ihe unu huru na m mere." ⁴⁹ Ya mere, ndi agha ya niile gbuturu alaka osisi buru ha soro Abimelek. Ha tukotara alaka osisi ndi a niile n'akuku ebe ahụ e wusiri ike mune ha oku ka o regbuo ndi mmadu no n'ime ya. Ya mere, ndi mmadu niile no n'ulo elu Shekem, nwoke na nwanyi, ndi onugugu ha ruru otu puku nwuru.

⁵⁰ Ozo, Abimelek gara obodo Tebez luso ya agha, merie ya. ⁵¹ Ma e nwere n'ime obodo ahụ, otu ulo elu e wusiri ike, ebe ndi obodo ahụ niile, nwoke na nwanyi, gbabanyere. Ha kpochidoro onwe ha uzo, rigoro n'elu ulo ahụ. ⁵² Abimelek gara n'ulo elu ahụ ibuso ya agha. Ma mgbe o na-abiaru onu uzo ama ulo elu ahụ isunye ya oku, ⁵³ otu nwanyi tudara nkume igwe nri n'isi ya, nke tiwara okpokoro isi ya.

⁵⁴ Ngwangwa, Abimelek kporo onye na-ebu ihe agha ya si ya, "Seputa mma agha gi jiri ya gbuo m, ka ndi mmadu ghara i si banyere m, 'O bu nwanyi gburu ya.'" Ya mere nwokorobia ahụ were mma agha ya dugbuo ya, o nwukwara. ⁵⁵ Mgbe ndi Izrel huru na Abimelek anwuola, ha niile lara n'ulo ha.

⁵⁶ Otu a ka Chineke si kwughachi Abimelek ihe ojoo o mere megide nna ya site n'igbu iri umunna ya asaa. ⁵⁷ Chineke mekwara ka ndi Shekem nata ugwo oru ihe ojoo ha. Obubu onu Jotam nwa Jerub-Baal mezukwara n'isi ha.

10

Tola

¹ Mgbe Abimelek nwusiri, Tola nwa Pua, nwa nwa Dodo, biliri izoputa Izrel. O si n'ebo Isaka puta. O bukwa n'obodo Shamia ka o bi, n'ime obodo e wukwasiri n'elu ugwu Ifrem. ² O kpere Izrel ikpe iri afo abuo na ato. Mgbe o nwuru, e liri ya na Shamia.

Jaia

³ Onye ikpe ozo nochiri ya bu Jaia, onye si Gilead puta. O kpere Izrel ikpe iri afo abuo na abuo. ⁴ O nwere umu ndi ikom iri ato, ndi na-agba inyinya ibu iri ato. Ha nwekwara obodo iri ato nke aka ha na Gilead, nke a na-akpokwa Havot Jaia ruo taa. ⁵ Ma mgbe Jaia nwuru, e liri ya na Kamon.

Jefta

⁶ Ozokwa, umu Izrel mere ihe joro njo n'ihu ONYENWE ANYI, ha fere chi Baal na Ashtoret, chi ndi Aram, chi ndi Saidon, nke ndi Moab, nke ndi Amon, na chi ndi Filistia ofufe. Ndi Izrel hapuru ONYENWE ANYI, ha efekwaghi ya ofufe. ⁷ Nke a mere ka ONYENWE ANYI wee iwe megide ha. O nyefere ha n'aka ndi Filistia na ndi Amon, ⁸ ndi mekpara ha ahụ, chie ha onu n'ala. Afo iri na asato ka ndi Filistia megburu ndi Izrel bi n'akuku owuwa anyanwu osimiri Jordan, n'ime ala ndi Amorait, ya bu na Gilead. ⁹ Ndi Amon gafekwara osimiri Jordan ibuso ndi Juda, ndi Benjamin na ndi Ifrem agha. Ihe ndi a mere ka onodu umu Izrel di nnoo njo nke ukwu. ¹⁰ N'ikpeazu, umu Izrel tikuru ONYENWE ANYI mkpu akwa, ripo ya ka o gbaputa ha. Ha kwuputara si, "Anyi emehiela megide gi,* anyi ahapula gi Chineke anyi, fee arusi Baal ofufe."

¹¹ Ma ONYENWE ANYI siri ndi Izrel, "Mgbe ndi Ijipt, ndi Amorait, ndi Amon, ndi Filistia, ¹² ndi Saidon, ndi Amalek na ndi Maon kpagburu unu; unu tikuru m mkpu akwa inyere unu aka, o bu na m anaputaghi unu site n'aka ha? ¹³ Ma unu nogidere na-agbakuta m azu oge niile, na-eke chi ndi ozo ofufe. Ya mere, gawaranu onwe unu, agaghi m anaputakwa unu ozo. ¹⁴ Kpokuonu chi ndi ahụ bu ndi unu hoputaara onwe unu, ka ha zoputa unu mgbe obula nsogbu dakwasiri unu!"

¹⁵ Ma ndi Izrel siri ONYENWE ANYI, "Anyi emehiela. Mee anyi ihe obula i chere di gi mma, ma biko, zoputa anyi taa." ¹⁶ Ha sitere n'etiti ha wezuga chi ala ozo niile di iche iche, fee ONYENWE ANYI ofufe. O nweghikwa ike nagide onodu ojoo ndi Izrel gaa n'ihu.

¹⁷ Mgbe a kpokotara ndi Amon maka ibu agha, ha mara ulo ikwu ha na Gilead, ndi Izrel zukotakwara maa ulo ikwu nke ha na Mizpa. ¹⁸ Ndi ndu obodo Gilead gwaritara onwe ha si, "Onye obula ga-amalite agha megide ndi Amon ga-abu onyeisi ndi niile bi na Gilead."

11

¹ Otu o di, Jefta, onye Gilead, bu dimkpa n'agha. Nna ya bu Gilead; nne ya bu akwuna. ² Nwunye Gilead mutara ya otutu umu ndi ikom ozo. Mgbe ha tolitere, ha chupuru Jefta site n'obodo ahụ, si ya, "I gaghi eketa ihe obula n'ezi nna anyi, n'ih na nwa nwanyi ozo ka i bu." ³ N'ih nke a, Jefta gbapuru site n'ulo nna ya, gaa biri n'obodo Tob. Mgbe na-adighi anya, otutu ndi isi na-anu oku biara nonyere ya ma sorokwa ya.

* 10:10 10:10 Dit 1:10; 1Sa 12:10

4 O ruo mgbe otutu oge gasiri, ndi Amon busoro umu Izrel agha. 5 Ndi okenye Gilead jere ikpopta Jefta site n'ala Tob. 6 Ha siri ya, "Bia buru onyeisi agha anyi ka anyi nwee ike ibuso ndi Amon agha."

7 Jefta siri ha, "Unu akpoghi m asi,* ma chupukwa m site n'ulo nna m? Gini mere unu ji na-achọ m ugbo a unu no n'oke nsogbu?"

8 Ndi okenye Gilead siri ya, "na-agbanyeghi nke a, anyi abiaghachikwutela gi ugbo a, bia ka anyi na gi luso ndi Amon agha. I ga-abukwa onyeisi anyi niile bi na Gilead."

9 Jefta zara, "A sikwari na m esoro unu gaa luso ndi Amon agha, o buru na ONYENWE ANYI enyefee ha n'aka m, m ga-abu onyeisi unu n'ezie?"

10 Ndi okenye Gilead zara, "ONYENWE ANYI bu onye akaebe, na anyi aghaghi ime dika i kwuru." 11 Ya mere, Jefta sooro ndi okenye Gilead, ha mekwara ya onyeisi ha na ochiagha ha. O kwughachikwara okwu ya niile n'ihu ONYENWE ANYI n'obodo Mizpa.

12 Mgbe ahụ, Jefta zipuru ndi ozi ka ha jekwuru eze ndi Amon juo ya ajuju si, "Gini bu ihe i nwere megide anyi i ji ebuso ala anyi agha?"

13 Eze ndi Amon zaghachiri ndi ozi Jefta, "Mgbe umu Izrel si n'ala Ijpt pata, ha ji aka ike napu anyi ala anyi, site n'osimiri Anon ruo na Jabok, rukwaa n'osimiri Jodan. Ugbo a nyeghachinu anyi ala ahụ niile n'udo."

14 Jefta zighachiri ndi ozi ka ha jekwuru eze ndi Amon, 15 na-asi,

"Ihe ndi a ka Jefta siri: Izrel esiteghi n'aka ike napu Moab maobu Amon ala ha.†

16 Kama, mgbe ha si Ijpt rigoputa, Izrel sitere n'ozara biaruo Osimiri Uhie, sikwa n'ebe ahụ ruo Kadesh. 17 Mgbe ahụ, Izrel zipuru ndi ozi ka ha jekwuru eze Edom si ya, 'Kwere ka anyi si n'ala gi gafere,' ma eze Edom juru aju. Ha zipukwara ozi nye eze Moab, ma o kwenyeghi. N'ihia ya, Izrel nogidere na Kadesh.

18 "Ozo, ha sitere n'ozara gaa gburugburu Edom na Moab, site n'akuku owuwa anyanwu ala Moab, maa ulo ikwu ha n'ofe Anon. Ha abaghi n'oke ala Moab, n'ihia na Anon bu oke ala ya.

19 "Mgbe ahụ, umu Izrel zigara ndi ozi ka ha jekwuru Saihon eze ndi Amorait, onye bi na Heshbon, si ya, 'Biko, ka anyi site n'ala gi gafee ruo n'ala nke anyi.'

20 Ma eze Saihon atukwasighi Izrel obi isite n'oke ala ya gabiga. N'ihia nke a, o chikotara usuu ndi agha ya, ma ulo ikwu na Jahaz, buso umu Izrel agha.

21 "Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI, Chineke Izrel nyere Saihon na ndi agha ya niile n'aka Izrel. Ha merikwara ha. Izrel nwetara ala niile nke ndi Amorait, bu ndi bi n'ala ahụ. 22 Ha nwetara ala niile ahụ, site n'Anon ruo Jabok, sitekwa n'ozara ruo Jodan.

23 "Ma ugbo a, ONYENWE ANYI, Chineke Izrel achupula ndi Amorait n'ihu ndi ya bu Izrel. Olee ikike i nwere iwere ala ahụ? 24 O bughia ihe chi gi, Kemosh, nyere gi ka i ga-enweta? Otu aka ahụ kwa, ihe obula ONYENWE ANYI Chineke anyi nyere anyi ka anyi ga-enweta. 25 I di mma karia Balak nwa Zipoa, eze Moab? O nwere mgbe o choro Izrel okwu, maobu luso ha agha? 26 O bu nari afo ato kemgbe umu Izrel malitere ibi na Heshbon na Aroea, na n'ime obodo ndi ozo gbara ha gburugburu ruo n'iyi Anon. O bukwa gini mere na inaputaghi ala ndi a n'oge ndi ahụ? 27 Emegideghi m gi, kama o bu gi na-emejo m, site n'ibuso m agha. Ka ONYENWE ANYI, onye na-ekpe ikpe ziri ezi kpebie ikpe a taa n'etiti ndi Izrel na ndi Amon."

28 Ma eze Amon egeghi nti n'ozu Jefta ziri ka e zie ya.

29 N'oge ahụ, mmuo ONYENWE ANYI dakwasiri Jefta. Site n'ike mmuo ahụ, o duuru ndi agha Izrel gafee obodo Gilead na Manase, gafeekwa Mizpa, nke di n'ime Gilead,

* 11:7 11:7 Jen 26:27 † 11:15 11:15 Dit 2:9,19

gaa luso ndi Amon agha. ³⁰ Jefta kwere ONYENWE ANYI nkwa si ya, "O buru na i ganyefe ndi Amon n'aka m, ³¹ ihe obula sitere n'onu uzọ ulọ m puta izute m mgbe m loghachiri n'onodu mmeri megide ndi Amon, ga-abu nke ONYENWE ANYI. Aga m eji ya chuo aja nsure oku."

³² Jefta duuru ndi agha ya gaa ibuso Amon agha. ONYENWE ANYI nyekwara ya mmeri di ukwu. ³³ O bibiri iri obodo abuo site n'Aroea ruo nso nso Minit, ruokwa Ebel-Keramim. Otu a ka Izrel si merie ndi Amon.

³⁴ Mgbe Jefta loghachiri n'ulo ya na Mizpa, ma lee ada ya nwanyi onye ji iti egwu na ite egwu puta izute ya. O bu naani ya ka nna ya mutara. Ewezuga ya, nna ya amutaghi nwa nwoke maobu nwa nwanyi ozọ. ³⁵ Mgbe Jefta huru ya, o dowara uwe ya, tie mkpu si, "Ewoo, nwa m nwanyi! I wetarala obi m ihe mgbu, n'ih na ekwela m ONYENWE ANYI nkwa, nke m na-aghaghi imezu."

³⁶ O zara, "Nna m, lee, i ghaghi imezu ihe i kwere ONYENWE ANYI na nkwa. Jiri m mee ihe i kwere ONYENWE ANYI na nkwa, n'ih na o nyela gi mmeri di ukwu n'ebe ndi Amon, ndi iro gi no. ³⁷ Ma o di otu ihe m chorọ iriọ gi, biko kwere ka m soro umu agboghọ ibe m gaa wagharia n'ugwu ndi a, ka mu na ha kwaa akwa onwa abuo, n'ih na agaghi m alu di."

³⁸ Nna ya zara si ya, "E, nwa m, i nwere ike iga." O puru gaa, jegharia, kwaakwa akwa, ya na umu agboghọ ndi enyi ya, ruo mgbe onwa abuo ahụ zuru. ³⁹ Mgbe onwa abuo gasiri, o laghachikwutere nna ya, onye ji ya mezu nkwa ahụ o kwere. O bu nwaagboghọ na-amatabeghi nwoke.

Malite n'oge ahụ ka o ghorọ omenaala ndi Izrel, ⁴⁰ na umu agboghọ na-apu kwa afo, gaa, noo abali ano n'ih icheta ada Jefta, onye Gilead.

12

Jefta na ndi Ifrem

¹ Mgbe ahụ, ndi Ifrem kpokotara ndi agha ha na Zafon zigara Jefta ozi si ya, "Gini mere i kpoghi anyi ka anyi bia nyere gi aka iluso ndi Amon agha? Anyi na-abia iwere oku irechapu gi na ezinaulo gi."

² Jefta zaghachiri ha si, "Akporo m unu mgbe mu na ndi m na ndi Amon na-ese okwu di ukwu ma unu juru ibia. Unu azoputaghi m site n'aka ha. ³ Mgbe m huru na unu achoghi inyere anyi aka, e tinyere m ndu m n'aka m, gabiga n'ofe nke ozọ ibuso ndi Amon agha. Ma ONYENWE ANYI nyeere m aka imeri ha. Ugwu a, n'ih gini ka unu ji bia iluso m ogu taa?"

⁴ Jefta kpokotara ndi ikom Gilead puo buso ndi Ifrem agha. Ndi Gilead tidara ha n'ala n'ih na ndi Ifrem siri, "Ndi gbapuru agbapu site n'Ifrem na Manase ka unu bu." ⁵ O nochiri akuku Jordan di ndi agha Ifrem n'azu, ebe ndi agha Ifrem nwere ike isi gbapu. Mgbe obula onye agha Ifrem obula gbapuru oso choo igafe osimiri ahụ, ndi agha Gilead ga-ejide ya juo ya si, "I bu onye Ifrem?" O buru na onye ahụ ekwuo na ya abughi onye Ifrem, ⁶ ha siri, "O di mma, kpoo, 'Shibolet.'" O buru na onye ahụ akpo, "Sibolet," n'ih na o kpopotaghi mkpuru okwu ahụ nke oma, ha na-akpuru ya gbuo ya na ngabiga mmiri Jordan. O bu onuogugu iri puku ano, na puku abuo ndi Ifrem ka e gburu mgbe ahụ.

⁷ Jefta duuru ndi Izrel afo isii. Mgbe o nwuru, e liri ya n'otu obodo Gilead.

Ibzan, Elon, na Abdon

⁸ Onye ikpe ozọ Izrel nwere bu Ibzan onye bi na Betlehem.* ⁹ O nwere iri umu ndi ikom ato na iri umu ndi inyom ato. O kenyere ndi ikom ikwu ozọ umu ya ndi inyom.

* 12:8 12:8 Obodo Betlehem nke a di n'ala Zebulon, o dighi na Juda.

Otu a kwa, o sikwa n'ikwu ozo lutara umu ya ndi ikom iri ndi inyom ato. O kpere Izrel ikpe afọ asaa. ¹⁰ Ibzan nwuru, e lie ya na Betlehem.

¹¹ Onye ozo kpere Izrel ikpe bu Elon, onye Zebulon. O kpere Izrel ikpe afọ iri. ¹² Emesja, Elon nwuru, e lie ya n'Aijalon, n'ime ala Zebulon.

¹³ Onye ozo kpere Izrel ikpe bu Abdon nwa Hilel, onye Piraton. ¹⁴ O nwere iri umu ndi ikom anọ na iri umu umu ato ndi na-agba iri inyinya ibu asaa. O kpere umu Izrel ikpe afọ asato. ¹⁵ Mgbe ahụ, Abdon nwa Hilel nwuru, e lie ya na Piraton ala di n'Ifrem, n'obodo ogwu ndi Amalek.

13

Omumu Samsin

¹ Ndi Izrel mehiekwara ozo n'ihu ONYENWE ANYI. N'ihu nke a, ONYENWE ANYI kwenyere ka ndi Filistia merie ha. Ndi Izrel noro n'okpuru ochichi ha iri afọ anọ.

² N'oge ahụ, o nwere otu nwoke onye Zora aha ya bu Manoa. Nwoke a si n'agburu Dan, nwunye ya bu nwanyi aga nke mere na o mutaghi nwa. ³ Otu ubochi, mmuo ozi ONYENWE ANYI gosiri nwanyi a onwe ya, gwa ya okwu si, "O bu ezie na i bu nwanyi aga nke mere na i mutaghi nwa ma na mgbe na-adighi anya, i ga-aturu ime muta nwa. ⁴ Ma site ugbu a, gaa n'ihu, anukwala ihe onunu obula na-aba n'anya. Erikwala ihe obula ruru aru. ⁵ I ga-aturu ime, mukwaa nwa nwoke, onye aguba agaghi aba n'isi ya,* n'ihu na o ga-abu onye e kewapuru nye Chineke site n'ime akpanwa. O ga-ebute uzo n'igbaputa Izrel site n'aka ndi Filistia."

⁶ Nwanyi ahụ gbara oso gbalaa gaa gwa di ya si ya, "Otu onye nke Chineke egosila m onwe ya. O dokwara m anya na o bu mmuo ozi Chineke, n'ihu na o di oke ebube n'ile anya. Ma ajughi m ya ebe o siri bia, o gwakwaghi m aha ya. ⁷ Kama o siri m, i ga-adi ime, muta nwa nwoke. Ma ugbu a, i gaghị anu mmanya vaini maobu ihe obula na-aba n'anya, maobu rie ihe obula ruru aru, n'ihu na nwantakiri ahụ ga-abu onye e doro nsọ nye Chineke, site n'ime akpanwa ruo n'onwu ya."

⁸ Mgbe ahụ, Manoa kpere ekpere roro ONYENWE ANYI aroro si, "Biko, Onyenwe anyi, ka onye nke Chineke ahụ i ziteere anyi biaghachikwa ozo, kuziere anyi otu anyi ga-esi zulite nwa nwoke a ga-amuta."

⁹ Chineke zara ekpere ya. Mmuo ozi ahụ biakwutekwara nwunye Manoa mgbe o no n'ubi; maobu naani ya no, di ya anoghi ya. ¹⁰ Ya mere, nwanyi ahụ gbara oso gaa gwa di ya si, "Lee, nwoke ahụ biakwutere m ubochi a, abiala ozo!"

¹¹ Manoa biliri, soro nwunye ya. Mgbe o biarutere ebe nwoke ahụ no, o juru ya ajuju si, "O bu gi bu nwoke ahụ gwara nwunye m okwu n'oge gara aga?"

O zara si ya, "E, o bu m."

¹² Manoa gwara ya okwu si, "Mgbe okwu gi mezuru, ginị bu iwu banyere ndu na oru nwa nwoke a?"

¹³ Mmuo ozi ONYENWE ANYI zaghachiri, "Nwunye gi aghaghi imezu ihe niile m nke m gwara ya. ¹⁴ Ka o ghara iri ihe obula si n'osisi vaini,† maobu nuo mmanya obula maobu ihe obula na-aba n'anya, maobu rie ihe ruru aru obula."

¹⁵ Manoa roro Mmuo ozi ONYENWE ANYI si ya, "O ga-amasi anyi ma i nodu chere ka anyi kwadoro gi nwa ewu."

¹⁶ Ma Mmuo ozi ONYENWE ANYI zara ya, "A sikwari na i mee ka m noro, agaghi m eri nri gi obula. Ma o buru na i kwadoo aja nsure oku, were ya choro ONYENWE ANYI aja." Ma Manoa aghotaghi na onye ahụ bu Mmuo ozi ONYENWE ANYI.

¹⁷ Mgbe ahụ, Manoa juru Mmuo ozi ONYENWE ANYI ahụ, si, "Biko, ginị bu aha gi, ka anyi nye gi nsopuru diiri gi mgbe okwu gi mezuru?"

* 13:5 13:5 Onu 6:5; 6:2; 1Sa 1:11 † 13:14 13:14 Onu 6:3-4; Nkp 13:4

18 O zara, “N’ihi ginị kwa ka i na-ajụ banyere aha m?‡ O bu ihe kariri nghota.”
 19 Mgbe ahụ, Manoa weere nwa ewu, ya na ufođụ mkpuru oka, jiri ha choro ONYENWE ANYI aja n’elu nkume. Mgbe ahụ kwa, ONYENWE ANYI mere ihe di ebube nke ukwu mgbe Manoa na nwunye ya guzo na-ele anya: 20 Mgbe ire oku ahụ sitere n’ebe ichu aja ahụ na-arigo na-aga elu, Mmuo ozi ONYENWE ANYI wuliri elu soro ire oku ahụ rigoro gawa n’eluigwe! Mgbe Manoa na nwunye ya huru ka nke a na-eme, ha kpuru ihu ha n’ala. 21 Mgbe Mmuo ozi ONYENWE ANYI na-egosighi onwe ya ozo nye Manoa na nwunye ya, ka Manoa ghotara na o bu Mmuo ozi ONYENWE ANYI ka ha huru.

22 Manoa gwara nwunye ya si, “Anyi aburuła ndi nwuru anwu, n’ihi na anyi ahula Chineke!”

23 Ma nwunye ya zara si ya, “O buru na ONYENWE ANYI choro igbu anyi, o garaghi anara aja nsure oku, na aja mkpuru oka anyi churu nye ya. Ozokwa, o garaghi egosi anyi ihe ndi a niile maobu gwa anyi ihe ndi a.”

24 Emesia, nwanyi ahụ muru nwa nwoke, onye ha guru Samsin. ONYENWE ANYI gozikwara nwantakiri ahụ mgbe o na-etolite. 25 Mmuo ONYENWE ANYI bidokwara na-agba ya ume n’oge niile, mgbe o no Mahane Dan, nke di n’etiti Zora na Eshtaol.

14

Olulu nwunye Samsin

1 Samsin gbadara n’obodo Timna* ebe o huru otu nwaagboghọ onye Filistia. 2 Mgbe o lotara n’ulo, o gwara nne na nna ya, “Ahuru m otu nwanyi n’ime Timna† sitere n’umu ndi inyom Filistia; ugbu a, lutara m ya na nwunye.”

3 Nne na nna ya zara ya, “O bu na o dighi nwanyi di n’etiti ndi inyom umunne gi, maobu n’etiti ndi anyi niile? Gini mere o ji buru n’etiti ndi Filistia a na-ebighi ugwu ka i si lutara onwe gi nwunye?”

Ma Samsin siri nna ya, “Gaa lutara m ya. N’ihi na o ziri ezi n’anya m.” 4 (Nne na nna ya aghotaghi na aka ONYENWE ANYI di n’olulu nwunye a Samsin choro ilu. N’ihi na ONYENWE ANYI na-achọ ọzọ o ga-esi megide ndi Filistia, ndi na-achị umu Izrel n’oge ahụ.)

5 Samsin na nne na nna ya gwara obodo Timna maka olulu nwanyi a. Mgbe ha na-erute ubi vaini di obodo Timna nso, otu‡ nwa odum sitere n’ohia maputa, gboro uja na-abiakwute Samsin. 6 N’otu oge ahụ, Mmuo ONYENWE ANYI biakwasiri Samsin n’ike. O jekwuuru odum ahụ, were aka ya abuo dowaa ya onu, dika a ga-asị na o bu nwa ewu. Ma Samsin agwaghi nne na nna ya ihe mere. 7 Ma mgbe ha biaruru Timna, Samsin na nwaagboghọ ahụ kparitara uka. Ihe banyere nwaagboghọ ahụ di Samsin ezi mma.

8 O laghachiri mgbe ubochi ole na ole gasiri ka o kporo ya. Ma mgbe o tughariri ka o hu ozu odum ahụ, o huru na igwe anu bizi n’ime ozu odum ahụ, na-emeputakwa mmanu anu. 9 O koputara mmanu anu ahụ tinye n’aka ya, malite iracha ka o na-aga n’uzo. Mgbe o biakwutere nne na nna ya, o nyebinyere ha ufođụ, ha onwe ha rachakwara ya. Ma o gwaghi ha na o wetara ya site n’ozu odum.

10 Nna ya gara ihu nwanyi ahụ ma Samsin kpokotara umu okorobia obodo ahụ meere ha oriri dika omenaala ha si di. 11 Mgbe Samsin rutere, a kponyere ya ndi biara mmemme onuogugu ha di iri ato.

12 Mgbe ahụ, Samsin gwara ha okwu si ha, “O nwere ajuju, gwa m, gwa m, gwa m, m choro ka unu kowara m. O buru na unu enwee ike kowaa ya, site taa ruo

‡ 13:18 13:18 Jen 32:29 * 14:1 14:1 Timna bu otu obodo n’ihe nketa ebo Dan Jos 19:43 O bu obodo ndi Filistia, tupu ndi Izrel e merie ha. † 14:2 14:2 Jen 38:13; Jos 15:10,57 ‡ 14:5 14:5 N’oge ahụ, otutu odum bi na ndida ala Palestia.

n'ubochi asaa nke mmemme a, aga m enye unu iri uwe mwuda ato, nyekwa unu iri uwe mwuda ato ozọ akpara akpa. ¹³ O burukwanu na unu enweghi ike kowaa ya, unu ga-enye m iri uwe mwuda ato, na iri uwe mwuda ato akpara akpa."

Ha niile kwenyere si, "O di mma. Kwuo ka anyi nu."

¹⁴ O gwara ha si,

"The oriri si n'ime onye na-eri eri na-aputa,
ozokwa, ihe di utọ si n'ime onye di ike puta."

Mgbe ubochi ato gasiri, ha enwebeghikwa ike kowaa ya.

¹⁵ Ma n'ubochi nke anọ, ha jekwuuru nwunye Samsin gwa ya okwu si, "Chọọ ụzọ rafuta di gi onu, ka o gwa gi ihe okwu a putara. Ma o bughị ya, anyi ga-akpo gi na ezinaulo nna gi oku. O bu inapu anyi ihe anyi nwere ka unu ji kpo anyi oku bia n'ebe?"

¹⁶ Mgbe ahụ nwunye Samsin buuru onwe ya tuọ n'elu ahụ ya, n'ebe akwa, si, "I kporo m asi! N'ezie, i hughị m n'anya. I tuuru ndi m ilu, ma i gwaghị m osisa ya."

O siri ya, "Lee, agwaghị m nne na nna m, o bukwa gi ka m ga akowara ya?"

¹⁷ Ma nwanyi ahụ kwagidere akwa abali asaa ha nọ na mmemme ahụ. N'ikpeazu, n'ubochi nke asaa, Samsin kowaara ya okwu ahụ n'ihia na o nogidere na-enye ya nsogbu. Nwanyi ahụ gakwara kowaara umu okorobia obodo ihe okwu ahụ putara.

¹⁸ Ma tupu anwu adaa n'ubochi nke asaa ahụ, ndi ikom obodo ahụ siri ya,
"Olee ihe di utọ karịa mmanu anu?"

Gini dikwa ike karịa odum?"

Ma Samsin zara si ha,

"A si na unu enyeghi nwa ehi m nsogbu,
unu agaraghị enwe ike kowaa ya."

¹⁹ Otu mgbe ahụ kwa, Mmuo ONYENWE ANYI biakwasiri ya. O sitere n'ebe ahụ puo, gaa n'obodo Ashkelon. § N'ebe ahụ ka o nọ tigbuo iri mmadu ato, napu ha uwe ha niile, chiri ha chinye ndi ahụ kowaara ya ilu ahụ. Ma site n'oke iwe, o laghachiri n'ulo nna ya. ²⁰ E duuru nwunye Samsin dunye enyi Samsin ka ha abuo buru di na nwunye.

15

Samsin egbuo ndi Filistia

¹ Mgbe oge nta gasiri, n'oge owuwe ihe ubi, mgbe a na-agho oka, Samsin weere nwa ewu* nta, gaa ileta nwunye ya. O gwara nna nwunye ya si, "Ana m aga n'onuulo nwunye m." Ma nna nwunye ya ekweghi ka o banye.

² Nna ya siri, "O doro m anya na i kporo nwa m nwanyi asi, o bu n'ihia nke a ka m jiri kenye ya enyi gi nwoke ka o buru nwunye ya. Nwanne ya nwanyi nke nta, o maghi mma karia ya? Kporo ya ka o nochie anya ya."

³ Samsin siri ha, "N'oge a, o ziri m ezi i bokwara obo n'ebe ndi Filistia no." Aghaghị m imesi ha ike. ⁴ Ya mere, Samsin puru gaa jide nari nkita ohia ato, wetakwa owa ufodu. O kekotara odudu ha abuo abuo. O kenyere owa n'agbata otu nkita ohia na ibe ya. ⁵ Emesia, o munyere oku n'owa ahụ niile. O mekwara ka nkita ohia ndi ahụ dokpuru owa a munyere oku baa n'ubi oka ndi Filistia, si otu a rechapu oka niile guzoro eguzo n'ubi, na ubi vaini niile, ha na osisi oliv niile oku.

§ 14:19 14:19 Ashkelon bu otu obodo n'ala Palestia. * 15:1 15:1 Mgbe nwoke luru nwanyi, o buru na nna nwanyi di otu a a naraghi ego isi aku, o bu onyinye nwa ewu nta ka o ga-ewegara nwunye ya ahụ, mgbe obula o gara ihu ya. Nwanyi ahụ ga-ebikwa n'ulo nna ya, n'ihia na nna ya a naghị ego aku n'isi ya. Ma mgbe obula di nwanyi ahụ ga-abia, o ga-ewetara ogo ya otutu onyinye. Nwa ewu nta bu onyinye onye obula na-enye n'oge ahụ. Jen 38:17

⁶ Mgbe ndi Filistia choputara ihe mere, ha juru si, “Onye mere ihe di otu a?” A gwara ha, “O bu Samsin ogo onye Timna, n’ihi na a kponyere enyi ya nwunye ya.”

N’ihi nke a, ndi Filistia niile zukotara kpoputa nwaagboghoho ahụ na nna ya kpooh ha oku. ⁷ Ma Samsin gwara ha okwu si, “Ebe o bu na unu mere ihe di otu a, agaghị akwusi tutu m boroh obo ihe ojoo unu mere.” ⁸ Ya mere, o pukwuru ha ozo, site n’oke iwe, gbuo otutu mmadu n’ime ha. Mgbe nke a gasiri, o gara biri n’ime otu ogba nkume nke Etam.

⁹ Ndi Filistia gara gara maa ulo ikwu ha n’ala Juda, gbasaa n’ala ahụ ruo obodo Lehi.

¹⁰ Ndi Juda juru ajuju si ha; “O bu gini mere unu ji bia n’ebe a ibuso anyi agha?”

Ha zara si, “Anyi na-achoh ijide Samsin, ka anyi megwara ya ihe ojoo o mere anyi.”

¹¹ N’ihi nke a, ndi Juda zipuru puku ndi agha ka ha gaa jide Samsin n’ogba nkume ahụ nke Etam. Ndi a biara juo Samsin ajuju si ya, “Gini bu ihe a i mere anyi? O bu na i maghi na ndi Filistia na-achoh obodo anyi?”†

Samsin zara si ha, “Ihe m mere bu imegwata ha ihe ha mere m.”

¹² Ha siru ya, “Anyi abiala ka anyi kee gi agbu, dokpuru gi, nye n’aka ndi Filistia.”

Samsin siru ha, “Nuronu m iyi na unu agaghị eji aka unu gbuo m.”

¹³ Ha zara si ya, “Anyi agaghị egbu gi kama anyi ga-eke gi agbu.” Ya mere, ha kere ya agbu, duru ya jekwuru ndi Filistia. ¹⁴ Mgbe o na-abiaru Lehi, ndi Filistia tiiri mkpu, bia izute ya. Mmuh ONYENWE ANYI biakwasiri Samsin n’ebe o di ukwu. Nke a mere ka eriri ahụ e kere ya n’aka diri ka eriri ogho flakisi erere oku, sitekwa n’aka ya dapusia. ¹⁵ Mgbe ahụ Samsin lere anya gburugburu, hụ okpukpu agba inyinya ibu nke togboro n’ala n’ebe ahụ. O tutulitere ya, were ya tigbuo puku ndi agha Filistia.

¹⁶ Mgbe ahụ, Samsin kwuru si,

“E ji m agba inyinya ibu
mee ka ha di ka inyinya ibu.

E ji m agba inyinya ibu
tigbuo puku ndi ikom.”

¹⁷ Mgbe o kwuchara ihe ndi a, o tufuru okpukpu agba inyinya ibu ahụ; a kpokwara ebe ahụ Ramat Lehi.

¹⁸ N’oge a, akpiri kporo Samsin nku nke ukwu, n’ihi ya, o kpokuru ONYENWE ANYI n’ekpere si, “Lee, i nyela ohu gi mmeri a di ukwu! Ma ugbo a, i ga-ekwe ka m nwuh n’ihi akpiri ikpo nku, si otu a daba n’aka ndi a na-ebighi ugwu?” ¹⁹ Chineke gbawara olulu ahụ nke di n’ime Lehi, mee ka mmiri si na ya nuputa. Mgbe Samsin nuru mmiri ahụ, ike ya loghachiri, mmuh ya biaghachikwara. Ya mere, a kporo isi iyi ahụ En-Hakkore. Mmiri ala ahụ ka dikwa na Lehi n’ebe ahụ ruo taa.

²⁰ Ya mere, Samsin kpere umu Izrel ikpe iri afo abuo n’oge ndi Filistia.

16

Samsin na Delaila

¹ Otu ubochi, Samsin gara n’otu obodo ndi Filistia a na-akpo Gaza, soro otu nwanyi akwuna bi n’ebe ahụ hie ura abali. ² A gwara ndi Gaza si, “Samsin no n’obodo a.” N’ihi ya, ha gbara ebe ahụ gburugburu ma nodu na-eche n’onu uzoh ama obodo ahụ abali niile. O dighi ihe ha mere n’abali ahụ n’ihi na ha zubere si, “Mgbe chi boroh, anyi ga-egbu ya.”

³ Ma Samsin dinara n’ulo nwanyi akwuna ahụ ruo n’etiti abali ahụ. Mgbe o putara, o gara ruo n’onu uzoh obodo ahụ, foro ibo onu uzoh obodo ahụ, ya na ibo ya abuo, bukwasu ya n’ubu ya, buru ha gaa n’elu ugwu chere obodo Hebron ihu.

† 15:11 15:11 Lev 26:25; Dit 28:43; Nkp 13:1; 14:4; Abụ 106:40-42

4 O dighi anya, Samsin huru otu nwaagboghò, onye o huru n'anya. Aha nwaagboghò a bu Delaìla, onye si n'obodo di na Ndagwurugwu Sorek. 5 Ndi eze ndi Filistia,* biakwutere Delaìla rìoò ya si, "Gbalia lee ma i ga-enwe ike choputa ebe ike Samsin si abia, ka anyi nwee ike imata uzò anyi ga-esi jide ya, kee ya agbu. O buru na i meere anyi nke a, anyi na-ekwe nkwa na onye obula n'ime anyi ga-enye gi puku shekel na nari shekel olaocha."†

6 N'ihì nke a, Delaìla gwara Samsin okwu si ya, "Gwa m ebe ike gi si abia. Gwakwa m otu mmadu puru isi kee gi agbu, merie gi."

7 Mgbe ahù, Samsin zara si ya, "O buru na mmadu e jiri akwara eriri asaa di ohuru, ndi a na-amikpoghi amikpo kee m, m ga-abukwa onye na-adighi ike dika mmadu obula ozò."

8 Ngwangwa, ndiisi ndi Filistia wetara ya eriri asaa di ohuru ndi a na-amibeghi n'anwu, o weere ha kee Samsin. 9 Ma o mere ka ufodu ndi ikom Filistia zoo onwe ha n'otu akuku ulò ya. O tiri mkpu si, "Samsin, lee, ndi Filistia abiala ijide gi!" Otu mgbe ahù kwa, Samsin biliri dobisie eriri ahù dika o bu eriri e ji ogho mee nke bira oku nso. Ya mere, a choputaghi ebe ike Samsin si abia.

10 Emesia, Delaìla gwara Samsin si ya, "Lee, i kwaala m emo, ghaara m ugha. Biko, gwa m uzò a ga-esi kee gi agbu."

11 Samsin zara si ya, "Lee, o buru na e jiri udò ohuru nke a na-ejibeghi kee ihe mgbe obula, kee m, aga m adikwa dika ndi ozò."

12 Ya mere, Delaìla chikotara udò ohuru jiri ya kee ya nke oma. Ma ufodu ndi ikom Filistia zokwara onwe ha n'ime ime ulò ahù. Ozokwa, Delaìla tiri mkpu si, "Samsin, lee, ndi Filistia abiala ijide gi." Ma Samsin biliri dobisie eriri ahù e ji kee ya ka a ga-asì na o bu ogho ka e ji mee ha.

13 Mgbe ahù, Delaìla gwara ya si, "Lee, i na-eme ka abù m onye nzuzu, ghaara m ugha. Gwa m eziokwu, otu a ga-esi kee gi agbu."

Samsin zara si ya, "Lee, e kewara agiri isi di m n'isi uzò asaa, i were uzò nkekota asaa e kekotara agiri isi m, kpanyekotaa ha n'ihe i ji ekwe akwa, were ntu osisi i ji akpachi akwa kpachie ya, mgbe ahù, aga m adikwa ka ndi ozò." Mgbe Samsin rahuru ura, Delaìla weere agiri isi Samsin kpanyekotaa ya n'ihe o ji ekwe akwa. 14 O jikwa ntu osisi o ji akpachi akwa, kpachikotasie agiri isi Samsin ike.

Ozò, Delaìla sirì ya, "Samsin, ndi Filistia abiala ijide gi." Ma Samsin bilitere n'ike fokoro ntu osisi ahù, na ihe eji akpa akwa, na akwa akpara akpa.

15 Mgbe ahù, Delaìla gwara ya okwu si, "Olee ka i si kwuo na i huru m n'anya, ebe o bu na i nweghi ike igwa m ihe di gi n'obi? Lee, ugbo atò ndi a, i mere m ka m dika onye nzuzu, ma i gwabeghi m ebe ike gi di ruo ugbu a." 16 Delaìla sikwara otu a nyegide Samsin nsogbu tutu ruo mgbe Samsin na-enweghikwa ike inagide nsogbu ya.

17 Ya mere, o gwara ya ihe niile, "O dibeghi mgbe aguba obula gara n'elu isi m, n'ihì na abù m onye Nazirait, onye e dorò nsò nye Chineke ka m bu, site n'afò nne m. O burukwa na a kpuchapu agiri isi m, mgbe ahù, ike niile di m n'ahù ga-apu. Mgbe ahù, aga m adikwa ka ndi ozò."

18 Mgbe Delaìla matara na o gwala ya ihe niile, o ziri ozi kpoò ndiisi ndi Filistia ahù, si, "Biaghachinu otu ugbu a, n'ihì na o gwara m ihe niile." Ya mere, ndiisi ndi Filistia loghachiri jiri ego olaedo ahù n'aka ha. 19 Ma Delaìla mere ka o dinaa n'apata ukwu ya rahù ura. Mgbe ahù, o kpobatara nwoke na-akpucha isi, ka o kpuchapu agiri isi niile di Samsin n'isi, si otu a mee ka ike ghara idikwa ya. Ike ya hapuru ya.

20 O tiri mkpu si, "Samsin, lee, ndi Filistia abiala ijide gi."

* 16:5 16:5 Filistia bu ala nwere obodo ise n'ime ya, nke ndi eze ise na-achi. Jos 13:3 † 16:5 16:5 A chikota ego niile e kweere na nkwa inye n'ihì ijide Samsin, o bu onu ego a na-akwu n'isi nari ohu na iri asaa na ise.

Ma mgbe Samsin bilitere site n'ura, o chere n'obi ya, "Aga m apu ka m si mee na mbu megharia aru ma nwere onwe m." Ma o maghi na ONYENWE ANYI ahapula ya.

²¹ Ndi Filistia jidere ya, ghupu ya anya ya abuo, duru ya gbadata Gaza. N'ebe ahụ, ha jiri udo bronz kee ya agbu, nye ya oru inyaghari igwe na-akwo oka n'ulo mkporo ha tinyere ya. ²² Mgbe na-adighi anya, agiri isi ya malitekwarra ito ozo.

Onwu Samsin

²³ Ugbu a, ndiisi ndi Filistia niile zukotara ichuru chi ha bu Dagon,‡ aja di ukwu, na inuri onu, na-asi, "Chi anyi enyela Samsin bu onye iro anyi n'aka anyi."

²⁴ Mgbe ndi mmadu huru ya, ha toro chi ha si,

"Chi anyi enyela onye iro anyi

n'aka anyi,

onye mere ka ala anyi togboro n'efu

gbukwaa otutu ndi anyi."

²⁵ Mgbe ha ka no n'obi udo, ha tiri mkpu si, "Duputara anyi Samsin, ka o kpa anyi ochi." Ya mere, e duputara Samsin site n'ulo mkporo ka o meere ha ihe egwuregwu.

Ha mere ka o guzo n'etiti ebe ogidi e ji wuo ulo ahụ di. ²⁶ Mgbe ahụ, Samsin siri onye na-eji ya n'aka si, "Debe m n'ebe m ga-emetu ogidi ndi ulo a na-eguzo na ha aka, ka m nwe ike dabere na ha." ²⁷ N'oge a, mmadu ejuputala n'ime ulo ahụ, nwoke na nwanyi; ndiisi ochichi ndi Filistia nokwa n'ebe ahụ. Ndi ozo onuogugu ha ruru puku ato, nwoke na nwanyi, no n'elu ulo ahụ na-ele Samsin, ebe o na-emere ha ihe ochi. ²⁸ Mgbe ahụ, Samsin kpere ekpere riro ONYENWE ANYI ariri si, "O! Onyenwe m ONYENWE ANYI, biko cheta m naani otu ugbu a. Biko, Chineke, nye m ike n'otu ohere a m nwere, ka m nwee ike iboro obo n'ahu ndi Filistia n'ih, o buladi, mkpuru anya m abuo." ²⁹ Mgbe ahụ, Samsin jidesiri ogidi abuo di n'etiti ulo ahụ aka ike, aka nri ya n'otu, aka ekpe ya na nke ozo. ³⁰ Samsin kpere ekpere si, "Ka m soro ndi Filistia nwuo!" O ji ike ya niile nuo ogidi ahụ aka. Otu mgbe ahụ kwa, ulo arusi ahụ dara, dakwasị ndiisi ochichi Filistia ndi ahụ, na ndi niile no n'ime ulo ahụ. Ya mere, ndi niile so Samsin nwuo n'oge ahụ di otutu kari ndi Samsin gburu mgbe o di ndu.

³¹ Mgbe ihe ndi a gasiri, umunna ndi ikom Samsin, na ndi ezinaulo nna ya biara n'ebe ahụ, buru ozu ya. Ha liri ya n'agbata Zora na Eshtaol, ebe e liri nna ya Manoa. Samsin kpere umu Izrel ikpe iri afo abuo.

17

Arusi Maika

¹ E nwere otu nwoke si n'ala ugwu ugwu Ifrem, aha ya bu Maika. ² Otu ubochi, Maika gwara nne ya okwu si ya, "I chetara puku na nari ego olaocha shekel ndi ahụ funariri gi, nke i ji n'ih ya buo onye zuru ya onu n'oge gara aga? Eji m olaocha ahụ. O bu m weere ya."

Nne ya siri, "Ka ONYENWE ANYI gozie gi nwa m!"

³ Mgbe o nyeghachiri nne ya puku na nari ego olaocha shekel ahụ, nne ya gwara ya si, "Ana m edo olaocha ndi a nsọ nye ONYENWE ANYI n'ih nwa m nwoke maka iji ya mee oyiyi a piri api na arusi a kpuru akpu. Aga m emesia nyeghachi gi ya."

⁴ Ya mere, o nyeghachiri nne ya olaocha ahụ, Nne ya weere nari ego olaocha shekel abuo wegara okpu uzu olaocha, onye jiri ya mee oyiyi a piri api na ihe a kpuru akpu. E tinyere ha n'ulo Maika.

⁵ Nwoke ahụ bu Maika nwere ulo arusi, o mere efood na arusi ezinaulo* di iche iche, mee otu n'ime umu ya ndi ikom ka o buru onye nchujaja ya. ⁶ N'ubochi ndi a,

‡ 16:23 16:23 Dagon bu chi ahija ndu nye ndi Filistia. Ogidi oyiyi ya bu okara mmadu na okara azu. N'asusu ndi Hibru, Dagon putara mkpuru oka, ebe mkpuru okwu a Dag putara azu. * 17:5 17:5 Maobu, terafim

Izrel enweghi eze na-achị ha. N'ihị nke a, onye ọbụla na-eme ihe ọbụla ọ chọrọ, na ihe ọbụla dị ya mma n'anya.

⁷ Otu nwokorobia onye Livayi, sitere n'obodo Betlehem nke dị na Juda, bu onye binyere ndi agburu Juda, ⁸ hapuru obodo ahụ, bu Betlehem Juda icho onodu n'ebe ozo. Mgbe o na-aga, o biaruru n'ulo Maika n'ala ugwu ugwu Ifrem.

⁹ Maika juru ya, "Ebee ka i si bia?"

O siri "Abu m onye Livayi si Betlehem di na Juda. Ana m achoro onwe m ebe m ga-anọ."

¹⁰ Mgbe ahụ, Maika siri ya, "Soro biri n'ulo m, ghokwara m nna na onye nchujaja, aga m akwu gi mkpuru ego olocha shekel iri kwa afo, nyekwa gi uwe, na ihe oriri."

¹¹ Ya mere, onye Livayi ahụ kwere n'ihe o gwara ya, nwokorobia ahụ sooro ya biri ka otu n'ime umu ya ndi ikom. ¹² Mgbe ahụ, Maika nyere onye Livayi ahụ oru, nwokorobia ahụ ghororo ya onye nchujaja, birikwa n'ulo ya. ¹³ Mgbe ahụ, Maika kwuru, "Ugbu a, amaara m na ONYENWE ANYI ga-agosi m nke ukwu, n'ihị na onye Livayi a aghola onye nchujaja m."

18

Ebo Dan ebiri na Laish

¹ N'oge ahụ kwa, umu Izrel enweghi eze ọbụla na-achị ha.

Ebo Dan na-achokwara onwe ha ebe obibi nke ga-abu ala nke aka ha, n'ihị na ruo ugbu a, ha enwebeghi ike chupu ndi bi n'ala ahụ e kenyere ha dika ihe nketa nke ha. ² N'ihị nke a, ebo Dan sitere n'ikwu ise di n'ebo ha hoputa mmadu ise. Ndi a bu dimkpa, na dike n'agha, burukwa ndi si n'obodo Zora na Eshtaol. Ha zipuru mmadu ise ndi a ka ha gaa nyochaa ala ahụ ha na-achọ ibi n'ime ya.

Mgbe ndi ahụ jeruru obodo ugwu ugwu Ifrem, ha gara ndu odu abali n'ulo Maika.

³ Mgbe ha no nso ulo Maika, ha nuru asusu nwokorobia onye Livayi ahụ bu onye nchujaja. Ha kpoputara ya n'otu akuku juo ya ajuju si, "Onye kpotara gi ebe a? Gini ka i na-eme n'ebe a? Gini mere i ji bia n'ebe a?"

⁴ Nwokorobia ahụ kowara ha ihe Maika meere ya. O gwara ha, "O nyere m oru, abukwa m onye nchujaja ya."

⁵ Ha siri ya, "O di mma! Biko, juta Chineke ase, choputa ma ije anyi a o ga-agakwa nke oma."

⁶ Onye nchujaja ahụ zara si ha, "Gaa n'udo. Ije unu nwere ngozi ONYENWE ANYI."

⁷ Ya mere, ndi ikom ise ndi ahụ biliri ije biaruo n'obodo Laish, ebe ha huru na ndi ahụ na-ebi n'udo, na-enweghi nsogbu ọbula. Ha dika ndi obodo Saidon, ndi onwe ha juru afo, ndi na-adighi atụ anya ihe egwu ọbula. Ha bu ndi bara uba, ebe o dighi ihe ọbula korọ ukọ n'ala ahụ. Ozo, ha bi n'ebe di anya site n'obodo ndi Saidon. O dikwaghi ihe ha na mmadu ọbula nwekororo.

⁸ Mgbe ndi nnyocha ahụ laghachiri n'obodo Zora na Eshtaol, ndi ebo Dan ibe ha juru ha, si, "Unu si anaa jee? Gini ka unu choputara?"

⁹ Ha zara si, "Bianu, ka anyi gaa buso ha agha. Anyi ahula ala ahụ, o dikwa mma nke ukwu. Gini ka unu na-agbara nkiti? Unu egbula oge iba n'ebe ahụ nweta ya.

¹⁰ Mgbe unu ruru ebe ahụ, unu ga-ahụ ndi na-adighi atụ anya ihe egwu ọbula, na ala sara mbara nke Chineke na-etinye unu n'aka. Ala nke ihe ọbula na-adighi akọ n'ime ya."

¹¹ Ya mere, nari ndi agha isii ndi si n'ebo Dan biliri gaa ibuso obodo ahụ agha. Ha sikwa Zora na Eshtaol puo. ¹² Mgbe ha na-aga, ha rutere Kariat Jearim, nke di na Juda, maa ulo ikwu ha n'ebe ahụ. O bu ya mere e ji akpo ebe ahụ di n'akuku odida anyanwu Kariat Jearim Mahane Dan ruo taa. ¹³ Emesia, ha puru n'ala ugwu ugwu Ifrem, biarute n'ulo Maika.

¹⁴ Mmadu ise ndi ahụ gara nnyochaputa ala (ya bu ala Laish) ahụ gwara umunna ha si, “Unu maara na n’ime otu ulo ndi a na e nwere efod, n’ufodu arusi ezinaulo ndi di iche iche, na oiyi a kpuru akpu nke eji ola wuo? Ugbu a, maranu ihe unu ga-eme.” ¹⁵ Ya mere, ha gara n’ebe ahụ, banye n’ulo nwokorobia Livayi ahụ, ebe o bi n’ulo Maika, juo ya maka odimma ya. ¹⁶ Nari ndi ikom Dan, ndi jikere ibu agha, guzo n’onu uzo ama. ¹⁷ Mgbe ahụ, ndi nnyocha ise ahụ banyere n’ime ulo ahụ buru arusi ola ahụ, na efod ahụ, na arusi ezinaulo ndi ahụ, ma onye nchujaja ahụ na nari ndi agha isii ndi ji ngwa agha guzo n’onu uzo ama.

¹⁸ Mgbe ndi ikom ahụ banyere n’ulo Maika buru arusi ola ahụ, efod ahụ na arusi ezinaulo ndi ozo ahụ, onye nchujaja ahụ siri ha, “Gini ka unu na-eme?”

¹⁹ Ha zara si ya, “Mechie onu gi! Ekwukwala okwu obula. Soro anyi bia buru nna anyi na onye nchujaja anyi. O ga-abara gi uru karia ibu onye nchujaja nye otu ebo na otu agburu n’Izrel, karia ibu onye nchujaja nke naani otu nwoke n’ime ezinaulo ya.” ²⁰ Mgbe ahụ, obi toro nwokorobia onye nchujaja ahụ uzo isoro ha gaa. O buuru efod ahụ, arusi ezinaulo ndi ozo ahụ na oiyi ahụ a piri api soro ndi ahụ gawa. ²¹ Ha malitekwarra ije ha, umuntakiri ha, na igwe anu ulo ha, na ngwongwo ha ka ha tinyere n’ihu ha.

²² Mgbe ha gamituru nke nta site n’ulo Maika, ndi ikom ndi bi nso ulo Maika kpokotara onwe ha chuso ndi Dan, gafee ha. ²³ Maika na ndi so ya na-etikwa mkpu na-akpoku ha si ha kwusi ije ha. Ma ndi ebo Dan juru Maika ajuju si ya, “Gini na-eme gi iji kpoputa ndi gi ka ha bia luso anyi agha?”

²⁴ O zaghachiri, “Unu chiri chi ndi m mere, kporo onye nchujaja m puo. Gini ozo ka m nwekwara? Olee otu unu si aju, ‘Gini na-eme gi?’ ”

²⁵ Ndi ikom Dan zara si ya, “Lezie anya kpachara anya banyere udi okwu i na-ekwu. N’ihi na i kwuo udi okwu a gaa n’ihu, ufodu ndi ikom isi na-anu oku ga-abia luso gi agha gbuo gi na ndi ezinaulo gi.” ²⁶ Ya mere, ndi ebo Dan gbara ya nkiti na-aga ebe ha na-aga. Mgbe Maika huru na ha di otutu karia ya, o hapuru ha, tugharia laghachi n’ulo ya.

²⁷ Umu Dan chiri arusi ahụ niile Maika mere, durukwa onye nchujaja ya gawa n’obodo Laish, obodo no n’udo, nke na-adighi atu anya ihe egwu obula. Ha busoro ndi obodo ahụ agha, suo obodo ahụ oku. ²⁸ O dighi onye obula nwere ike bia inyere ndi obodo ahụ aka n’ihi ha bi n’ebe di anya site n’obodo Saidon. O nwekwaghị obodo obula ha na ha na-emekorita. Obodo a di na ndagwurugwu di nso na Bet-Rehob.

Emesia, ndi ebo Dan wughachiri obodo ahụ ozo, biri n’ime ya. ²⁹ O bu nke a mere e ji kpo aha obodo ahụ Dan, nke bu aha nna ha ochie, onye bu nwa Izrel. Ma tupu ebo Dan ebibie ya, aha obodo a n’oge gara aga bu Laish. ³⁰ N’ebe ahụ ndi Dan guzobeere onwe ha arusi, Jonatan, nwa Geshom, nwa Mosis, na umu ya ndi ikom niile ghororo ndi nchujaja nye ebo Dan ruo n’oge a dotara ala ahụ n’agha. ³¹ * Ndi ebo Dan nogidere na-eke arusi ndi ahụ Maika mere oge ahụ niile ulo nzute Chineke di na Shailo.

19

Onye Livayi na iko ya nwanyi

¹ N’oge a, Izrel enweghi eze na-achi ha.

N’oge ahụ kwa, o di otu nwoke, onye Livayi bi n’ebe di anya n’ala ugwu ugwu Ifrem. Nwoke a gara Betlehem, n’ime Juda, kporo otu nwaagboghọ ka o buru iko ya nwanyi. ² Ma iko ya nwanyi ahụ kwara iko megide ya. O hapuru ya laghachi n’ezinaulo nne na nna ya na Betlehem, Juda. O noro onwa ano n’ebe ahụ. ³ Nwoke

* **18:31** 18:31 Dit 12:1-32; Jos 18:1,8; Nkp 18:18; 21:12

ahụ kpebiri iga n'ụlọ nna nwaagboghọ ahụ iriọ ya ka ọ loghachi. Ọ kpọrọ otu n'ime ndi ohu ya, duru inyinya ibu abụọ. Mgbe nwoke ahụ bjaruru n'ụlọ ahụ, iko ya nwanyị kpobatarara ya n'ụlọ nna ya. Mgbe nna nwaagboghọ ahụ huru ya, o jiri onu kelee ya ekele. ⁴ Nna nwanyị ahụ rioro ya ka ọ nonyere ha ufodu oge. N'ihie nke a, ọ nonyeere ha ubochi ato. Ha niile noro onodu obi uto abali ato ahụ niile, rie nuokwa.

⁵ N'ubochi nke anọ, nwoke ahụ na iko ya jikeere n'isi ututu ilaghachi. Ma nna nwanyị ahụ rioro ha si ha, "Jirinụ ihe oriri gbaanụ onwe unu ume. Emesịa unu nwere ike ilawa." ⁶ Ya mere, ha abụọ noduru ala rie ihe, nuokwa ihe onunu. Mgbe e mesiri, nna nwaagboghọ ahụ sirị ha, "Biko, nodunu rahụ ụra n'abali taa, meekwanu onwe unu obi uto." ⁷ Ma mgbe nwoke ahụ biliri ka ọ laa, nna nwaagboghọ ahụ, nogidere ya, nke a mere ka o kwenye ino ruo echi ya. ⁸ N'isi ututu ubochi nke ise, ha bilikwara ngwangwa jikere ihapu ma ilaghachi. Ozokwa, nna nwaagboghọ ahụ rikwara ha si ha, "Biko, nogidenu n'ututu taa, ma n'oge ehie unu nwere ike laa." N'ihie nke a, ha nogidekwara rie, nuo.

⁹ Mgbe nwoke ahụ na iko ya nwanyị, na ohu ya, jikeere ihapu, nna nwaagboghọ ahụ rikwara ha si ha, "Biko, lee chi ebidola iji ugbo a, abali adikwala nso. Biko, nogide n'ulo m naani abali taa. Anyi ga-emekwa onwe anyi obi uto abali taa niile. Ma unu ga-amalite ije unu n'isi ututu echi. Mgbe ahụ, unu ga-ala n'udo." ¹⁰ Ma nwoke ahụ ekweghi ino onodu abali ozo, o hapuru gawa n'uzo ije Jebus (ya bu Jerusalem), ya na inyinya ibu ya abuo akwadoro maka njem nakwa iko ya nwanyị.

¹¹ Ha rutere ebe ahụ oge chi na-akwado iji. Ohu ya sirị nna ya ukwu, "Bia, ka anyi kwusi n'obodo ndi Jebus a, no onodu abali."

¹² Ma nna ya ukwu zaghachiri, "Mba! Anyi agaghi aba n'obodo ndi na abughi umu Izrel. Anyi ga-aga n'ihu ruo Gibe." ¹³ O kwukwara si, "Bia ka anyi gbalia iru Gibe maobu Rema, no onodu abali n'otu n'ime ebe ndi a." ¹⁴ Ya mere, ha gara n'ihu n'ije ha. Anwu dara dika ha na-eru Gibe di na Benjamin. ¹⁵ N'ebe ahụ ka ha kwusiri ino onodu abali. Ha gara noro na mbara ama obodo ahụ, ma o nweghi onye obula kpobatarara ha ka ha rahụ ụra n'ulo ya.

¹⁶ N'anyasi ahụ, otu agadi nwoke zutere ha ka o si iru oru n'ubi na-aloghachi, onye si n'obodo ugu ugu Ifrem, ma o bi ka onye obia na Gibe (ndi bi n'ebe a bu ndi Benjamin). ¹⁷ Mgbe agadi nwoke a huru ndi ije ahụ na mbara ama obodo ahụ, o juru ha ajuju si, "Ebee ka unu si bia? Ebee ka unu na-aga?"

¹⁸ Nwoke ahụ zara si ya, "Anyi si Betlehem di na Juda na-aloghachi n'ulo anyi di n'ebe di anya n'ala ugu ugu Ifrem. Esi m ebe ahụ gaa Betlehem di na Juda, ma ugbo a, ana m aga n'ulo ONYENWE ANYI. O nweghi onye kpobatarara anyi n'ulo ya. ¹⁹ Anyi nwere ihe oriri nke inyinya ibu anyi ga-eri, achicha na mmanya nke anyi bu ndi ohu gi ga-eri, ya bu, mu onwe m na ohu gi nwanyị na nwokorobia so anyi. Anyi achoghi ihe obula n'aka onye obula."

²⁰ Agadi nwoke ahụ sirị ha, "Batanu n'ulo m dika ndi obia nke m. Ka m nye unu ihe niile bu mkpa unu. Naani unu anola onodu abali n'ama." ²¹ N'ihie nke a, ọ kpobatarara ha n'ulo ya. O duuru inyinya ibu ha, nye ha ihe oriri. Emesịa, ha sara ukwu* ha mmiri, nodu ala rie ma nuokwa.

²² Ma mgbe ha risiri nri, noro na-ezu ike, na-akporita uka, na mberede, ndi ikom ufodu sitere n'obodo ahụ, ndi jogburu onwe ha n'omume gbara ulo ahụ gburugburu. Ha malitekwarara iti aka n'uzo ahụ na iti mkpu na-akpoku agadi nwoke ahụ, si ya, "Kpopta onye obia ahụ no n'ime ulo gi ka anyi mara ya."

* **19:21** 19:21 Isacha ukwu bu omenaala i ji gosi na-anabatara mmadu mgbe o batara n'ulo. Mmemme a bu ihe a na-eme ebe ndi mmadu na-eji ukwu aga ogologo uzo, n'ala ebe uzuzu juputara. Jen 18:4; Jon 13:5

²³ Agadi nwoke ahụ bu onyenwe ụlọ ahụ pụkwuuru ha n'ezị, si ha, "Biko umunna m, unu emela ihe ojọọ dị otu a. Nwoke a nọ n'ụlọ m dika obia. Unu emela ihe ihere dị otu a. ²⁴ Ka m kpoputara unu nwa m nwanyi na-amaghị nwoke, na iko nwanyi nwoke a ka unu jiri ha mee ihe ofula unu chorọ ma hapunu nwoke a. Unu emela ihe ihere dị otu a."

²⁵ Ma ndi ikom ahụ egeghi ya nti. Ya mere, nwoke ahụ kpoputara iko ya nwanyi zipuru ha ya n'ezị. Ha niile n'otu na otu, dinakwuru nwanyi ahụ abali ahụ niile. Mgbe chi na-achọ ibo, ha hapuru ya ka o laa. ²⁶ N'isi ututu, nwanyi ahụ biliri laghachi azu n'ụlọ ahụ iko ya nwoke nọ. Ma o dara n'ala n'ihu onu uzọ ụlọ ahụ togboro n'ebe ahụ tutu chi abozie.

²⁷ Mgbe nwoke ahụ biliri n'ututu, meghee uzọ ka o malite ije ya, o huru iko ya nwanyi ahụ ka o togbọ n'onu uzọ ahụ. Aka ya abuo dikwa n'onu uzọ mbata ụlọ ahụ. ²⁸ Nwoke ahụ kpokuru ya si ya, "Ngwa, bilie ka anyi laa." Ma nwaagboghọ ahụ ekwughị okwu ofula. Nwoke ahụ buliri ya, tukwasị ya n'elu inyinya ibu ya, buru ya laa n'obodo nke aka ya.

²⁹ Mgbe o biaruru obodo ya, o banyere n'ulo ya weputa mma jiri ya bowaa ozu iko ya nwanyi ahụ uzọ iri na abuo. O zigaara ebo iri na abuo niile di n'Izrel otu uzọ, otu uzọ. ³⁰ N'ih ike a, Onye ofula huru ihe ojọọ a kwuru si, "O nwebeghi onye ofula mere udi ajo omume di otu a kemgbe umu Izrel si n'obodo Ijpt puta. Chee echiche banyere ihe a. Tulee ya ma gwa anyi ihe anyi ga-eme?"

20

Ndi Izrel ebuso ebo Benjamin agha

¹ Mgbe ahụ, ndi Izrel niile ndi si n'ala Dan ruo Biasheba, tinyere ndi si n'ala Gilead, putara dika otu mmadu, bia zuko n'ihu ONYENWE ANYI na Mizpa. ² Ndi ndu ebo Izrel niile weere onodu na nzuko nke ndi Chineke, onugugu ha bu nari puku ndi agha ano, ndi na-ebu mma agha. ³ Mgbe na-adighi anya, nzuko umu Izrel niile na Mizpa ruru umu Benjamin nti. Mgbe ahụ, ndisi Izrel niile kporo nwoke ahụ e gburu iko ya nwanyi si ya, "Koro anyi otu ihe ojọọ a si mee."

⁴ Ya mere, onye Livayi ahụ, di nwanyi ahụ e gburu kwuru si, "Mu na iko m nwanyi biaruru obodo Gibe, obodo nta ndi Benjamin, kwusi n'ebe ahụ ino onodu abali. ⁵ N'oge abali, ndi ikom Gibe biara gba ulo anyi no n'ime ya gburugburu. Nzube ha bu igbu m. Ma ha jidere iko m nwanyi, dinakwuru ya n'ike, tutu ruo mgbe o nwuru. ⁶ N'ih ike ya, abowasiri m ahụ iko m nwanyi uzọ iri na abuo, zisa ya n'akuku niile nke ihe nketa ndi Izrel niile n'ih ike na ndi ikom Gibe ndi ahụ emeela ihe ojọọ na ihe ihere n'ala Izrel. ⁷ Ugbu a, unu umu Izrel niile, unu onwe unu tleenu okwu a, nyekwanu ndumodu ihe a ga-eme ebe a."

⁸ Ndi mmadu niile kulitere dika otu onye, si, "O nweghi onye ofula ga-ala na be ya. O nweghi onye ofula ga-esi n'ebe a laa n'ulo ya. ⁹ Ma ugbu a, nke a bu ihe anyi ga-eme ndi Gibe. Anyi ga-eke nza choputa ndi ga-aga luso ndi Gibe agha. ¹⁰ Anyi ga-esite n'ebo niile nke Izrel hoputa mmadu iri site na nari mmadu, hoputa nari mmadu site na puku mmadu, hoputakwa puku mmadu site n'iri puku mmadu, ka ha hu maka iwetara ndi agha ihe oriri. Mgbe ndi agha a rutere Geba di na Benjamin, anyi puru ikwughachi ha ugwo ruru ha dika ihe ihere niile ha mere n'ala Izrel si di." ¹¹ Ya mere, ndi Izrel niile jikotara onwe ha onu ibu agha ahụ dika otu onye, megide obodo ahụ.

¹² Ndi ebo Izrel zipuru ndi ozi ka ha gazuo ebo Benjamin niile, si ha, "Gini bu ihe ojọọ nke a jogburu onwe ya emere n'etiti unu? ¹³ Ugbu a, kpoputara anyi ndi ikom ojọọ di a si n'obodo Gibe ka anyi gbuo ha. Anyi ga-esikwa otu a hichapu ihe ojọọ a site n'Izrel."

Ma umu Benjamin egeghi ndi Izrel ibe ha nti. ¹⁴ Ha sitere n'obodo ha di iche iche zukotaa na Gibeaa maka ibuso ndi Izrel agha. ¹⁵ N'ubochi ahụ, ndi Benjamin sitere n'obodo ha di iche iche kpokota iri puku ndi ikom abuo na puku isii bu ndi namiputa mma agha, tinyere nari ndi ikom asaa ahụ zuruoke site na ndi bi na Gibeaa. ¹⁶ N'ime ndi agha ndi a, e nwere nari ndi agha asaa, ndi a maara nke oma dika ndi na-agbata uta nke oma.* Ha bu ndi na-eme aka ekpe, onye obula n'ime ha nwere ike iji okwute mata otu agiri isi, ghara imahie ya.

¹⁷ Ma onuogugu ndi agha umu Izrel, ma o buru na e wezuga umu Benjamin, di nari puku anọ.

¹⁸ Ma tupu agha ahụ ebido, ndi agha Izrel buru uzọ gaa Betel ijuta Chineke ase. Ha juru ya si, "Olee ebo ga-edu anyi ibuso ndi agha Benjamin agha?"

ONYENWE ANYI zara si ha na o bu Juda ga-ebu uzọ.

¹⁹ N'ihu nke a, n'isi ututu echi ya, ndi agha umu Izrel niile buliri ihe agha ha puo, maa ulo ikwu ha nso nso Gibeaa. ²⁰ Emesia, ndi Izrel puru izute ndi Benjamin, doo onwe ha n'usoro ibu agha na Gibeaa. ²¹ Ma n'ubochi ahụ, ndi Benjamin si Gibeaa nuputa n'igwe gbuo ndi agha Izrel onuogugu ha di iri puku abuo na puku abuo. ²² Ndi agha Izrel gbaritara onwe ha ume, ma werekwa onodu ibu agha dika ha mere n'ubochi mbu. ²³ Ndi agha Izrel kwara akwa nke ukwu n'ubochi ahụ n'ihu ONYENWE ANYI site n'ututu ruo anyasi. Ha juru ONYENWE ANYI ase ozọ si ya, "Anyi ga-aga n'ihu iluso umunna anyi ndi Benjamin ogu?"

ONYENWE ANYI zara si ha, "Gaanu ga luso ha agha."

²⁴ N'ihu nke a, ndi Izrel jehachikwara ozọ ibuso umu Benjamin agha n'ubochi nke abuo ya. ²⁵ N'oge a kwa, ndi agha Benjamin si n'obodo Gibeaa puta ibuso ha agha. Ha gburu ndi agha Izrel onuogugu ha di puku iri na asato. Ndi a niile bukwa ndi ji mma agha ebu agha.

²⁶ Mgbe ahụ, ndi Izrel niile gara Betel, nodu n'ebe ahụ, kwaa akwa n'ihu ONYENWE ANYI Ha erighi nri obula n'ubochi ahụ site n'ututu ruo n'anyasi. Ha chere n'ihu ONYENWE ANYI onyinye aja udo, ma चुokwa aja nsure oku. ²⁷ Ndi Izrel juru ase site n'aka ONYENWE ANYI. (N'oge ndi ahụ, igbe ogbugba ndi Chineke di n'ebe ahụ. ²⁸ Finehaz nwa Elieza, nwa nwa Eron na-eje ozi nchujaja n'ebe ahụ.) Umu Izrel juru ONYENWE ANYI ase si ya, "O bu anyi gaakwa ozọ ibuso umunna anyi ndi Benjamin agha, ka i si anyi agala?"

ONYENWE ANYI zara si ha, "Gaanu, n'ihu na aga m ahụ na unu meriri ndi agha Benjamin echi."

²⁹ N'ihu nke a, umu Izrel kewaputara ndi zoro onwe ha n'ohia, gburugburu obodo Gibeaa. ³⁰ N'ubochi nke ato ya, ha puru gaakwa izute ndi Benjamin, ha were onodu ha imegide ndi Gibeaa dika ha mere n'oge gara aga. ³¹ Ndi Benjamin putara izute ha, e mere ka ha site n'obodo puo. Ha malitere igbu ndi Izrel dika ha mere na mbu, nke mere na ndi ikom iri ato dara nwuo n'ohia ma na uzọ, otu nke gawara obodo Betel, na nke ozọ gawara obodo Gibeaa. ³² Ya mere, mgbe ndi agha Benjamin malitere na-asị, "Lee, anyi emerielaa ha dika anyi mere na mbu," ndi Izrel no na-ekwu si, "Ka anyi gbara osọ na-aga ruo mgbe ha ga-anọ ebe di anya site n'obodo ha."

³³ Ndi ikom niile nke Izrel sitere n'onodu ha bilie, doo onwe ha n'usoro na Baal-Tama, ndi Izrel ndi zoro onwe ha waputara site n'onodu ha n'odida anyanwu nke Geba, si n'ohia maputa. ³⁴ Iri puku ndi ikom Izrel ahụ zuruoke gara na ncherita ihu Gibeaa busoo ya agha. Agha ahụ di ike nke ukwu nke mere na ndi Benjamin amataghi na oke mbibi na-abiakwasị ha. ³⁵ ONYENWE ANYI meriri ndi Benjamin n'ihu Izrel, n'ubochi ahụ; ndi Izrel gburu ndi agha Benjamin onuogugu ha di iri puku abuo,

* 20:16 20:16 Nkp 3:16; 1Ih 12:2

na puku ise, na otu nari. Ha niile bukwa ndi na-eji mma agha aga agha. ³⁶ Mgbe ahụ, ndi Benjamin n'onwe ha, hụrụ na e emerielala ha.

Ugbu a, ndi ikom Izrel nyere ndi Benjamin ohere iga n'ihu, n'ihia na ha dabere na ndi ha zoro n'ohia n'akuku Gibeaa. ³⁷ Ndi ahụ zoro n'ohia gbaputara osijiso gbaba n'obodo Gibeaa, kesaa onwe ha, were mma agha gbuchapụ ndi niile nọ n'obodo ahụ. ³⁸ Ndi Izrel na ndi zoro n'ohia kwekotara na ha ga-eme ka anwuru oku di ukwu na-ala elu elu site n'obodo ahụ, ³⁹ ma mgbe ahụ, ndi Izrel ga-ebido ibo obo ogbugbu egburu ha.

Ndi Benjamin egbuolarị iri ndi Izrel ato, n'ihia ya ha sirị, "Anyi na-emeri ha dika anyi mere n'agha mbu." ⁴⁰ Ma mgbe anwuru oku malitere ila elu site n'obodo ahụ, ndi Benjamin lere anya n'azu hu ka anwuru oku na-ala elu site n'akuku niile nke obodo ahụ. ⁴¹ Mgbe ahụ, ndi Izrel bidoro igbu ha, oke egwu jidere ndi Benjamin n'ihia na ha ghotara na ila n'iyi adakwasila ha. ⁴² Ha si n'ihu ndi Izrel gbaa oso, gbaga n'uzo gawara n'ozara, ma ha enweghi ike igbanari agha ahụ. Ndi Izrel si n'obodo Gibeaa gbaputa gburu ha n'ebe ahụ. ⁴³ Ha gbara ndi Benjamin gburugburu n'akuku owuwa anyanwu Gibeaa, gbua otutu n'ime ha n'ebe ahụ. ⁴⁴ Ndi agha Benjamin e gburu n'agha ubochi ahụ di puku iri na asato. ⁴⁵ Mgbe ha chighariri na-agbala n'uzo ozara na-aga n'ebe oke nkume Rimon di, ndi Izrel gburu puku ndi agha ise n'ime ha n'uzo ahụ. Ha chugidere ndi Benjamin oso ruo Gidom, gbukwaa puku ndi agha ha abuo.

⁴⁶ Ya mere, ndi Benjamin e gburu n'agha n'ubochi ahụ di iri puku abuo, na ise. Ndi a bu ndi agha mma agha, dike na dimkpa n'agha. ⁴⁷ Naani nari ndi agha isii n'ime ha tughariri gbapu oso gbalaga n'ozara, n'ebe nkume Rimon di. Ha nogidere n'ebe ahụ onwa ano. ⁴⁸ Mgbe ahụ, ndi agha Izrel hapuru ha, laghachi azu, gaa n'obodo ndi Benjamin niile gbua ndi niile nọ n'ime ha, igwe anu ulo, na ihe ndi ozo niile di n'ime ha. Obodo niile ha ruru, ha kporo ha oku.

21

Ndi nwunye ndi ikom Benjamin

¹ Mgbe ndi ikom Izrel niile zukotara na Mizpa, ha nuru iyi si, "O nweghi onye obula n'ime anyi ga-ekwe ka nwoke obula si n'ebo Benjamin luo umu anyi ndi inyom."

² Ndi Izrel niile gara Betel, nodu ebe ahụ ruo mgbede n'ihu Chineke. Ha welitere olu bee akwa dara uda. ³ "Ha sirị, ONYENWE ANYI, Chineke Izrel, gini mere ihe di otu a ji dakwasị Izrel? Gini mere a ga-eji na-achọ otu ebo Izrel achọ taa?"

⁴ N'isi ututu echi ya, ha biliri ngwangwa ruo ebe ichu aja. Ha churu aja nsure oku, na aja udo n'ebe ahụ.

⁵ Emesia, ha juritara onwe ha ajuju si, "O nwere ebo Izrel na-enweghi onye nochiri anya ha n'ihu ONYENWE ANYI anyi mgbe anyi zukoro na Mizpa?" N'ihia na ha nuru iyi kwuo na onye obula juru ibia n'ihu ONYENWE ANYI na Mizpa aghaghi inwu.

⁶ Ma oke iru uju di n'ala Izrel dum n'ihia ihe dakwasiri umunna ha, bu ndi Benjamin. Ha niile kwuru si, "Taa, otu ebo Izrel alaala n'iyi, e kpochapula ya. ⁷ Olee otu anyi ga-esi nwetara ndi foduru nwunye ha ga-alu ebe anyi nuru iyi site n'aha ONYENWE ANYI na anyi agaghi enye ha umu anyi ndi inyom?" ⁸ Mgbe ahụ, ha juru ajuju si, "O nwere ebo Izrel na-esoghi anyi zukota mgbe anyi zukotara n'ihu ONYENWE ANYI na Mizpa?" Ha choputara na o nweghi onye obula si na Jebesh Gilead bia. ⁹ N'ihia na mgbe ha guru ndi zukoro onu, ha choputara na o nweghi ndi si Jebesh Gilead bia.

¹⁰ Ya mere, nzuko ahụ zipuru puku ndi agha iri na abuo, ndi di ike n'etiti ha, ka ha gaa jiri mma agha gbuchapụ mmadu niile bi na Jebesh Gilead, ndi nwoke, na ndi nwanyi, na umuntakiri. ¹¹ Nke a bukwa ihe unu ga-eme, "Gbuonu ndi ikom niile na umu nwanyi niile matarala nwoke." ¹² Onuogugu umu agboghọ na-amabeghi nwoke

ha chotara na Jebesh Gilead di nari anọ. Ndi agha ahụ kpọtara ha na Shaילו, n'ime Kenan, ebe ndi Izrel mara ụlọ ikwu ha.

¹³ Emesia, ha zigara ụfọdụ mmadụ ka ha jekwuru ndi agha Benjamin na nkume Rimon maka ime udo. ¹⁴ Mgbe ndi Benjamin loghachiri, e danyere ha nari ndi inyom anọ, ndi Jebesh Gilead, bu ndi e mere ka ha di ndu. Ma umu agboghọ ndi a ezughị onuogugu ha niile.

¹⁵ Oge ahụ bu nnoo oge iru uju di ukwuu n'ala Izrel maka onodu ndi Benjamin, n'ihia na ONYENWE ANYI emeela ka ebo ndi Izrel hapu izu ezu. ¹⁶ Ndi okenye Izrel juritara onwe ha si, "Gini ka anyi ga-eme ilutara umunna anyi nwunye ebe o bu na umu agboghọ ndi Benjamin anwuchaala?" ¹⁷ Ndi Benjamin foduru ndu aghaghị inweta ndi ga-anochi anya ha," bu ihe ha kwuru, "ka otu n'ime ebo Izrel ghara ibu ndi e kpochapuru ekpochapu. ¹⁸ Ma anyi enweghi ike inye ha ndi nwunye site n'umu anyi ndi inyom, n'ihia na umu Izrel nuru iyi si, 'Onye aburu onu ka o bu, bu onye obula nke nyere onye Benjamin nwunye.' ¹⁹ Ma lee, e nwere mmemme ONYENWE ANYI a na-eme afọ niile na Shaילו, n'akuku ugwu Betel, na mpaghara owuwa anyanwu nke uzọ ahụ sitere Betel gaa Shekem, na n'akuku ndida Lebona."

²⁰ Ya mere, ha gwara ndi ikom Benjamin, bu ndi chorọ nwunye okwu si ha, "Gaanu zoo onwe unu n'ubi vaini di n'agbata uzọ ahụ, ²¹ ma na-elepu anya. Mgbe umu agboghọ Shaילו ga-aputa ite egwu ha, sitenu n'ubi vaini gbaputana jide ha, ka onye obula n'ime unu jide otu nwaagboghọ kpuru ya laa n'ala Benjamin, ka ha buru nwunye unu. ²² O buru na nna ha maobu umunne ha abiakwute anyi iju ajuju banyere ha, anyi ga-agwa ha okwu si, 'Biko, gosinu anyi amara, site n'ihapu ha ka ha luo umu agboghọ ahụ, n'ihia na anyi achotaghi umu agboghọ ga-ezuru ha niile mgbe anyi gburu ndi niile bi na Jebesh Gilead. O nwekwaghị uzọ ozo unu gaara esi nye ha umu unu ndi nwanyi ghara ibu ndi ikpe mara.'"

²³ Ya mere, ndi Benjamin mere dika ndumodu e nyere ha si di. Onye obula n'ime ha jidere otu nwaagboghọ n'ike mgbe ha na-ete egwu n'oge mmemme ahụ ka o buru nwunye ya. Ha lara n'ihe nketa ha, wughachi obodo ha, biri n'ime ya.

²⁴ Mgbe ihe ndi a gasiri, umu Izrel laghachiri n'obodo ha, n'otu n'otu, onye obula kwa laghachiri n'ebo ya, n'ikwu ya, n'ihe nketa nke aka ya.

²⁵ N'ubochi ndi a, Izrel enweghi eze na-achi ha.* N'ihia nke a, onye obula na-eme ihe obula o chorọ, na ihe obula di ya mma n'anya.†

* 21:25 21:25 Nkp 17:6; 18:1; 19:1 † 21:25 21:25 Dit 12:8; Nkp 17:6

Rut

Rut na Naomi

¹ N'oge ndị ahụ, mgbe ndị ikpe na-achị, oke ụnwụ dara n'ala Izrel. N'ihị ụnwụ a, otu nwoke, onye Betlehem, obodo dị na Juda, kwakọrọ ihe ya niile, duru nwunye ya, na ụmụ ya ndị ikom abụọ, hapụ obodo ya gaa biri dika ọbia n'ala Moab. ² Aha nwoke a bụ Elimelek. Aha nwunye ya bụ Naomi, ma aha ụmụ ya ndị ikom abụọ bụ Mahlon na Kiljon. Ha bụ ndị Efrat* si Betlehem nke dị na Juda. Ha bjarutere n'ala Moab biri n'ebe ahụ.

³ Ma Elimelek di Naomi nwurụ, hapụ naanị Naomi, na ụmụ ya ndị ikom abụọ. ⁴ Ha luru ndị nwunye site n'etiti ndị inyom Moab. Aha nke mbụ bụ Opa, ebe aha nke abụọ bụ Rut. Ha biri n'ebe ahụ ihe di ka afọ iri. ⁵ Mahlon na Kiljon mechara nwụ. Ya mere, Naomi ghorọ onye gba aka di, na onye gba aka ụmụ.

Naomi na Rut alaghachi n'obodo Betlehem

⁶ Mgbe Naomi nọ n'ala Moab nụ na ONYENWE ANYỊ eletala ndị Izrel site n'inye ha ihe oriri, Naomi na ndị nwunye ụmụ ya abụọ kwadoro ilaghachi azụ n'ala Izrel. ⁷ Ya mere, Naomi na ndị nwunye ụmụ ya abụọ hapurụ ala Moab ebe ha bi kengbe, malite igbaso ụzọ ha ga-esi laghachi n'ala Juda.

⁸ Mgbe ahụ, Naomi gwara ndị nwunye ụmụ ya abụọ okwu si ha, “Ngwa, onye ọbula n'ime unu laghachi n'ulo nne ya.† Ka ONYENWE ANYỊ gosi unu obioma dika unu si gosi mụ onwe m, na ndị unu nwurụ anwụ. ⁹ Ka ONYENWE ANYỊ nyekwa unu di ozo ma meekwa ka unu chọta udo n'ezinaulo ozo.”

Mgbe ahụ Naomi suturu ha ọnụ, ha niile kwara akwa. ¹⁰ Ma Opa na Rut zara Naomi si ya, “E, anyị agaghị ala. Anyị ga-esoro gi laghachikwuru ndị gi.”

¹¹ Naomi zara si ha, “Laghachinụ ụmụ m, ọ bụ n'ihị ginị ka unu ga-eji soro m laa? E nwere m ike imuta ụmụ ndị ikom ozo ndị ga-abụ di unu?‡ ¹² Laghachinụ azụ ụmụ m. Emeela m agadi ilu di ozo. A sịkwari na olileanya foduru m ilu di na imuta ụmụ ndị ikom n'abalị taa, ¹³ unu ga-echere ruo mgbe ha tolitere? Unu ga-anọ na-alughị di ozo? Mba, ụmụ m ndị inyom, ọnodu m di ilu karịa nke unu, n'ihị§ na ONYENWE ANYỊ eseputala aka ya imegide m.”

¹⁴ Ha welitere olu ha kwaa akwa ozo. Mgbe ahụ Opa suturu nne di ya ọnụ ma Rut kwusiri ike n'ebe ọ nọ.

¹⁵ Ma Naomi gwara ya si, “Lee, nwunye nwanne di gi alaghachikwurula ndị nwe ya na chi ya niile, soro ya laa.”

¹⁶ Ma Rut zara, “Akwagidela m ka m hapụ gi, maọbụ ime ka m site n'iso gi chigharia. Aga m esoro gi gaa ebe ọbula i na-aga. Aga m esokwa gi biri n'ebe ọbula i ga-ebi; ndị gi ga-abụ ndị m, Chineke gi ga-abukwa Chineke m, ¹⁷ ebe i nwurụ ka m ga-anwụ, ebe ahụ kwa ka a ga-eli m. Ka ONYENWE ANYỊ mesoo m mmeso, otu ọbula mmeso ahụ si di njo, ma ọ buru na m ekwere ka ihe ozo, ma ọ bughị ọnwụ, kewaa mụ na gi.” ¹⁸ Mgbe Naomi huru na Rut ekpebiela n'ime onwe ya iso ya, ọ kwusiri igwa ya okwu ozo.

* **1:2** 1:2 Efrata bụ aha ezinaulo ebe Elimelek si puta. Ọ bụ Elimelek gurụ mpaghara ala ahụ di nso Betlehem, Efrata. Mgbe ufodu a na-akpokwa ya Betlehem Efrata. Rut 4:11; Jen 35:19; 1Sa 17:12; Mai 5:2 † **1:8** 1:8 Omenaala bụ na ndị ada na-alubeghi di, na ndị ada di ha nwurụ, na-ebinere nne ha. Jen 24:28,67 N'akwukwo Rut isi abụọ, amaokwu nke iri na otu, e mere ka anyị mata na nna Rut ka di ndu. ‡ **1:11** 1:11 Ajuju a bụ n'ihị omenaala ndi Juu, nke bụ, na nwanị ọbula na-amutaghi nwa tupu di ya a nwuo, na nwanne di ya ga-aluru ya. Jen 38:6-8; Dit 25:5-10 § **1:13** 1:13 Nkp 2:15; Job 19:12; Abụ 38:2

¹⁹ Ya mere, ha abuo gagidere ije rute Betlehem. Mgbe ha batara Betlehem, obodo ahụ mere mkpọtụ, n'ihu nlotà ha. Ndị inyom juru sị, "Ọ bụ Naomi bụ nke a n'ezie?"

²⁰ Ma Naomi zara ha sị, "Unu akpọkwala m Naomi, kama kpọonụ m Mara, n'ihu na Onye puru ime ihe niile emeela ka ndu m juputa n'ihe ilu. ²¹ Aka m juru eju mgbe m si n'ebe a puo, ma ONYENWE ANYI emeela ka m gbara aka lota. Gini mere unu ji akpo m Naomi ebe o bu na ONYENWE ANYI gbakutara m azu, ebe o bu na Onye puru ime ihe niile mere ka nsogbu dakwasị m."

²² Otu a ka Naomi na Rut onye Moab bu nwunye nwa ya si laghachi n'ala Juda. Oge ha ji lobata n'obodo Betlehem bu oge a na-amalite igho oka bali.*

2

Rut ezute Boaz

¹ Ma Naomi nwere otu nwanne di ya, onye bara uba, burukwa onye a maara nke oma, onye si n'agburu Elimelek. Aha nwoke a bu Boaz.

² Rut onye Moab, gwara Naomi okwu sị ya, "Kwere ka m gaa n'ubi ebe a na-agho oka, ka m lee ma m ga-achota ihuoma n'ihu ndi na-agho oka, ndi ga-ekwere ka m tutukota oka* ndi ha hapuru."

Naomi zara sị ya, "O di mma nwa m, gaa." ³ Ya mere, Rut puru gaa na-atutu oka n'azu ndi na-ewe ihe ubi. Ma dika ihe si di, Rut choputara na ubi o na-atutu oka bu ubi Boaz, onye si n'agburu Elimelek.

⁴ N'oge ahụ, Boaz n'onwe ya si na Betlehem biarute n'ubi ahụ, kelee ndi ahụ na-agho mkpuru n'ubi sị ha, "ONYENWE ANYI nonyere unu."

Ha niile zakwara sị ya, "ONYENWE ANYI gozie gi."

⁵ Mgbe Boaz huru Rut, o juru onyeisi ndi oru ubi ya sị, "Onye ka nwanyi a bu?"

⁶ Onye nlekota oru ubi ahụ zaghachiri, "O bu onye Moab ahụ so Naomi lota. ⁷ O siri, 'Biko kwere ka m soro ndi oru n'azu tutukotaa ukwu oka ha hapuru.' Kemgbe ututu o biara, o kwusibeghi oru ya kariakwa naani nwa mgbe nta o zuru ike n'okpuru ndo."

⁸ Ya mere, Boaz gwara Rut okwu sị ya, "Nwa m nwanyi, gee m nti. Agakwala itutu oka n'ubi ozọ, esitekwala n'ebe a puo. Soro umu agboghọ na-ejere m ozi nodu n'ebe a. ⁹ Lezie anya n'ubi ebe ndi ikom na-ewe ihe ubi, ma soro umu agboghọ ndi a. Enyela m ndi ikom ndi a iwu ka ha ghara imetu gi aka. Mgbe obula aguu mmiri guru gi, gaa n'ite mmiri ndi ahụ ndi ikom gbanyere mmiri kuru mmiri nuo."

¹⁰ Mgbe Boaz na-agwa ya okwu, Rut hulatarara isi ya ala. Emesia o kwuru sị, "Gini mere m ji chota udi amara di otu a n'ebe i no, na i hutara m, ebe i maara na m bu naani onye mba ozọ?"

¹¹ Boaz zara sị ya, "Anula m ihe niile i meere nne di gi site n'oge di gi nwuru, na otu i si hapu nne gi na nna gi, na ala ebe amuru gi, bia n'ebe a ibi n'etiti ndi i na-amaghi na mbu. ¹² Ka ONYENWE ANYI kwughachi gi ugwo ihe oma ndi a i mere. Ka ONYENWE ANYI onye bu Chineke Izrel, onye i gbabara n'okpuru nku ya izere ndu kwughachi gi nkweghachi di ukwu n'ihu ezi oru gi niile."

¹³ Rut zara sị ya, "Ka m gaa n'ihu na-achota amara n'ebe i no, onyenwe m. N'ihu na i kasịela m obi, gwakwa m, odibo nwanyi gi, okwu di nro. O bu ezie na m abughi otu n'ime ndi odibo nwanyi gi."

¹⁴ Mgbe oge iri nri ruru, Boaz siri ya, "Bia nso n'ebe a, were ufodu nri rie, sunyekwa achicha gi n'ime mmanya viniga."†

* **1:22** 1:22 N'oge owuwe ihe ubi, oka bali bu ihe ubi mbu a na-eweta, mgbe izu uka ole na ole gasiri, o buru oge owuwe ihe ubi wiiti. Rut 2:23; 2Sa 21:9 * **2:2** 2:2 I tutukota oka ndi a hapuru mgbe a na-ewe ihe ubi, bu oke ndi inyom di ha nwuru anwu, na umu mgbei na ndi obia. Lev 19:9; Dit 24:19 † **2:14** 2:14 O bu mmanya gbara uka a wunyere mmanu ntakiri, ka e ji emeputa mmanya viniga.

Mgbe o soro ndi ahụ na-ewe ihe ubi nọdu ala iri ihe, o nyere ya ụfọdu ọka a huru n'ọku. O riri, rijuo afọ ma nri e nyere ya fọdurụ. ¹⁵ Mgbe o biliri ichikotakwa ọka, Boaz nyere ụmụ okorobia ya iwu, "Hapụnyu ya ka ọ chikota ọka ọ buladi n'etiti ukwu ọka ndi guzo eguzo, unu agwala ya okwu ihere obula. ¹⁶ Unu sitekwa n'ukwu ọka miputara ya ụfọdu tusara ya n'ala ka ọ tuturu. Unu abarala ya mba."

¹⁷ Ya mere, Rut tuturu ọka n'ubi ahụ ruo oge anyasi. Mgbe ọ fuchasiri ọka bali niile ọ tututara, o nwetara ihe nwere ike iru otu bushel. ¹⁸ O buuru ya baa n'ime obodo, bunye ya nne di ya, nyekwa ya nri o riforo mgbe o rijuchara afọ.

¹⁹ Nne di ya juru ya, "Ebee ka i tuturu ọka taa? Ebee ka i ruru oru? Ka nwoke ahụ hutara gi buru onye a goziri agozi."

Rut koro nne di ya banyere onye ahụ ọ ruru oru na nke ya. Ọ siri, "Aha nwoke mu na ya ruru oru bu Boaz."

²⁰ Mgbe ahụ Naomi zara nwunye nwa ya si, "Onye ONYENWE ANYI goziri ka ọ bu, onye na-ahapubeghi igosi ebere ya nye ndi di ndu na ndi nwuru anwu. Nwoke a bu otu n'ime ndi agburu anyi, otu onye n'ime ndi onye mgbaputa anyi."[‡]

²¹ Mgbe ahụ Rut, onye Moab siri, "Ihe ọ sikwara m bu, 'Nonyere ndi oru m tutu ruo mgbe ha ghochara ọka niile di n'ubi m.'"

²² Naomi siri Rut, nwunye nwa ya, "Nwa m nwanyi, ọ kaara gi mma ime dika o kwuru. Soro umu agboghọ nọ n'ubi ya n'azu tutu ọka i na-atutu, n'ihi na n'ubi onye ozọ, e nwere ike imeru gi ahụ."

²³ Ya mere, Rut sogidere umu agboghọ Boaz na-atutu ọka, tutu ruo ogwugwu igho ọka bali na wiiti. Ya na nne di ya bigidekwara.

3

Rut ejekwuru Boaz

¹ Otu ubochi, Naomi, nne di Rut, gwara ya okwu si, "Nwa m nwanyi, ọ bu na o rubeghi mgbe m ga-achotara gi ulo nke aka gi, ebe a ga-anọ lekotazie gi anya nke oma? ² Ọ bu na Boaz, onye gi na umu agboghọ ya so ruo oru ichikota ọka abughi onye agburu anyi? Lee, n'abali taa ka ọ ga-afucha ọka bali n'ebe izocha ọka. ³ Ugwu a, gaa saa ahụ gi, teekwa mmanu isi utu, yirikwa uwe mara mma. I mesia, gaa n'ebe izocha ọka,* ma ekwekwala ka ọ hu gi, tutu ruo mgbe o risiri nri nuokwa ihe onunu. ⁴ Leziekwa anya choputa ebe ọ ga-edina rahu ura. Mgbe i maara na ọ rahula ura nke oma, gaa kpughepu akwa o ji kpuchie ukwu ya, dinaakwa ala n'ebe ahụ. Ọ ga-agwa gi ihe i ga-eme."

⁵ Rut zara si, "Aga m eme ihe obula i si m mee." ⁶ Ya mere, Rut puru n'abali ahụ gaa n'ebe izocha ọka ahụ, meekwa dika nne di ya gwara ya.

⁷ Mgbe Boaz risiri nri ma nuokwa ihe onunu, mmuo ya dikwa mma, ọ gara ka ọ dinaa ala na nsotu ebe atukotara akpa ọka. Rut jiri nwayo gaa n'ebe ahụ, kpughepu akwa o ji kpuchie ukwu ya abuo, dina n'akuku ukwu ya. ⁸ N'etiti abali Boaz kujara teta na mberede, tugharia, ma lee o nwere nwanyi dina n'ala ala ukwu ya.

⁹ Ọ juru ya si, "I bu onye?"

[‡] **2:20** 2:20 Onye mgbaputa anyi Onye di otu a, aghaghi ibu onye metutara nwoke ahụ nwuru anwu. O nwere ike buru nwanne ya maobu nwanna ya. Ọ bu ya ka ọ diri dika iwu ahụ si di, inwetaghachi maobu zughachite ala niile nke onye ahụ nwuru anwu. Iwu ahụ bu, na onye mgbaputa a di nso, ga-alu nwunye nwanne maobu nwanna ya ahụ nwuru anwu, ma ọ buru na ọ mutaghi nwa. Dit 25:5-10 * **3:3** 3:3 Ọ bu oru umu anumanu izocha ọka n'oge ehie. Ma n'oge uhuruchi, mgbe ikuku n'efe, ndi oru ubi na-eji ihe dika nkata na-awuli ọka ahụ elu n'ihi izocha ya. Dika ha na-awuli ya elu, ikuku na-ebufu igbugbo ọka na ahija, ma mkpuru ọka na-adigide n'ime nkata ahụ.

Rut zara ya si, “Abụ m Rut, ohu gi nwanyi, onyenwe m. Were ọnu ọnu akwa gi kpukwasị m,† n’ihi na i bu onye agburu mgbaputa m di nso.”

¹⁰ Boaz zara si ya, “ONYENWE ANYI gozie gi, nwa m nwanyi. Ihunanya i gosiri ugbu a akariala nke i gosiri na mbu, n’ihi na i gbasoghi umu okorobia, ma ha bu ogaranya maobu ogbenye. ¹¹ Ma ugbu a, nwa m nwanyi, atula ujo. Aga m emezuru gi dika i si rijo, n’ihi na mmadu niile maara na i bu onye nwere ezi agwa. ¹² O bu ezie na m bu onye mgbaputa di nso nke ezinaulo anyi, ma o nwere onye ozo di ezi nso karia m. ¹³ Nodu n’ebe a n’abali a. N’ututu, o buru na onye ahụ ekwere imezu oru ya dika onye mgbaputa, ya ruo ya. O buru na o kwere, o di mma, o burukwanu na o kweghi, dika ONYENWE ANYI na-adi ndu, aga m emezu ya. Ugbu a, dinara ala ruo ututu.”

¹⁴ Ya mere, Rut dinara n’ukwu ya ruo ututu. Ma chi abozibeghi nke oma mgbe o si n’ebe ahụ bilie n’ihi na Boaz siri ya, “Ekwela ka onye obula mata na nwanyi bira n’ebe izocha oka.”

¹⁵ O gwakwara Rut okwu si ya, “Chita akwa mgbokwasị gi, gbasaa ya.” Ya mere Rut gbasara akwa ya, Boaz manyere ya otutu oka bali isii, bokwasị ya Rut, onye buuru ya banye n’ime obodo.

¹⁶ Mgbe Rut biakwutere nne di ya, Naomi juru ya si, “Nwa m nwanyi, olee otu ihe si gaa?”

Rut gwara ya ihe niile Boaz meere ya, si, ¹⁷ “O manyeere m otutu oka bali isii ndi a si m, ‘O kwesighi ka i gbara aka lakwuru nne di gi.’”

¹⁸ Naomi zara si ya, “Chere, nwa m nwanyi, ruo mgbe i ga-ahu otu okwu a ga-esi bie. Nwoke a agaghi ezu ike tutu ruo mgbe o kwubiri okwu a taa.”

4

Boaz aluo Rut

¹ Ya mere, Boaz puru gaa n’onu uzo ama obodo ahụ, nodu ala n’ebe ahụ. O dighi anya onye mgbaputa ahụ di nso nke Boaz kwuru okwu banyere ya si n’ebe ahụ na-agafe. Boaz kporo ya si, “Enyi m bia nodu ala.” O bira nodu ala.

² Boaz kporo mmadu iri, ndi bu ndi okenye obodo ahụ, gwa ha, “Nodunu ala n’ebe a.” Ha mere otu ahụ. ³ Mgbe ahụ, o gwara nwoke onye mgbaputa ahụ di nso si, “Naomi, onye si n’ala ndi Moab lota, na-acho ire ala nwanna anyi nwoke Elimelek. ⁴ Ahuru m na o kwesiri ka m buru uzo gwa gi ka i zuo ya n’ihu ndi a no odu n’ebe a, na n’ihu ndi okenye obodo anyi. O buru na i ga-agbara ya, gwa m, o burukwanu na i gaghi agbara ya, gwa m, ka m mara ihe m ga-eme. N’ihi na o bu gi ka o diri igbaputa ya. Mu onwe m na-esote gi.”

O zara si, “Aga m agbaputa ya.”

⁵ Mgbe ahụ, Boaz siri, “N’ubochi i ga-azuru ala ahụ site n’aka Naomi ka i ga-enwetakwa Rut onye Moab bu nwunye onye ahụ nwuru anwu, ime ka aha onye ahụ nwuru anwu na ihe nketa ya na-adigide.”

⁶ Na nke a, onye nchekwa mgbaputa ahụ siri, “Apughị m igbaputa ya n’ihi na e nwere m ike itinye ihe nketa m na nsogbu. Gi onwe gi gbaputa ya. Nke a agaghi ekwe m omume.”

⁷ Na mgbe ochie n’ala Izrel,* ime ka mgbaputa ihe na iwefe ihe site n’aka baa n’aka zuo oke, otu onye ga-eypu akpukpoukwu† ya were ya nye onye nke ozo. Otu a ka e si ekpebi okwu gbasara orire na ozuzu, na-ime ka ihe ndi ozo guzosie ike n’ala Izrel.

† 3:9 3:9 Mgbe nwoke were akwa, maobu onu akwa gbasaa nwanyi n’ahu, nke a na-egosi na o choro ilu ya. Izk 16:8 * 4:7 4:7 Dit 25:7-10 † 4:7 4:7 Gbaa mba niile di n’etiti owuwa anyanwu gburugburu, akpukpoukwu bu ihe na-egosiputa onye nwe ihe. Mgbe mmadu nyere onye ozo akpukpoukwu ya, n’ihi ihe obula, nke a putara inye ya ikike i si, site ugbu a gawa ihe ahụ a burula nke gi. Abụ 60:8; Ems 2:6; 8:6

⁸ N'ihì ya, mgbe nwoke ahụ gwara Boaz sị ya, “Zurụ ala ahụ n'onwe gị,” o yiputara akpukpọkwụ ya.

⁹ Mgbe ahụ, Boaz kwuputara na ntị ndị okenye ndị ahụ na ndị mmadụ nọ n'ebe ahụ sị ha, “Unu bụ ndị akaebe na esitela m n'aka Naomi zurụ ala niile Elimelek, na Kijon na Mahlon nwere. ¹⁰ Azurukwala m Rut onye Moab, nwunye Mahlon ka ọ buru nwunye m, ime ka aha onye nwuru anwu na ihe nketa ya na-adigide, ka aha ha hapu ifu n'etiti ndi ikwu ya maobu site n'obodo ebe amuru ya. Taa unu niile bu ndi akaebe m.”

¹¹ Mgbe ahụ, ndi okenye na ndi niile no n'onu uzọ ama kwuru si, “Anyi bu ndi akaebe. Ka ONYENWE ANYI mee nwanyi a na-abata n'ezinaulo gi ka o diri ka Rachel na Lia,‡ ndi ebo Izrel niile sitere na ha puta! Ka i burukwa ogaranya n'agburu Efrata, ghookwa onye a ma ama na Bethlehem. ¹² Site n'umu ONYENWE ANYI ga-enye gi site na nwanyi a, ka ezinaulo gi diri ka nke Perez§ onye Tama muru Juda.”

Nwa nwoke a mutara Naomi

¹³ Boaz kpoooro Rut ka o buru nwunye ya. Mgbe ya na Rut dinakoro, ONYENWE ANYI nyeere ya aka ituru ime. O mukwara nwa nwoke. ¹⁴ Mgbe ahụ, ndi inyom obodo ahụ biakwutere Naomi sị ya, “Onye a goziri agozi ka ONYENWE ANYI bu, onye na-agbawaghi gi aka onye agburu mgbaputa di nso. Ka aha ya buru ihe ga-ada uda n'ala Izrel niile. ¹⁵ Ya wetakwara gi ntute na ndu gi ma burukwa onye ga-azu gi n'isi awo gi. N'ihì na nwunye nwa gi, onye huru gi n'anya, onye baara gi uru kari ndi ikom asaa, amoralala gi nwa nwoke.”

¹⁶ Naomi kuuru nwantakiri ahụ, jikuo ya n'apata ya, lekotaa ya. ¹⁷ Ndi inyom ndi agbataobi ya siri, “Ugbu a, n'ikpeazu, Naomi enwetala nwa nwoke ozo!” Ha guru ya Obed. O bukwa onye ahụ bu nna Jesi, onye bu nna Devid.

Usoro omumu Devid

¹⁸ Nke a bu usoro ndi a muru site na Perez.

Perez muru Hezron

¹⁹ Hezron muru Ram

Ram muru Aminadab

²⁰ Aminadab muru Nashon

Nashon muru Salmon

²¹ Salmon muru Boaz

Boaz muru Obed

²² Obed muru Jesi

Jesi muru Devid.

‡ **4:11** 4:11 Rachel na Lia bu ndi muru ebo niile nke Izrel, n'otu aka ahukwa, agburu Devid na onye nzoputa ahụ sitere na Rut puta. I ga-aguta nke a n'akwukwo Mat 1:5,6,16 § **4:12** 4:12 Perez bu nna ochie Boaz. Mat 1:3; Luk 3:33

1 Samuel

Omumụ Samuel

¹ O nwere otu nwoke onye Zuf, si na Ramataim, n'ala ugwu ugwu Ifrem. Aha ya bu Elkena nwa Jeroham, nwa Elihu, nwa Tohu, nwa Zuf, onye Ifrem. ² Elkena luru ndi inyom abuo, aha nke mbu bu Hana, ebe aha nke abuo bu Penina. Penina nwere umu, ma Hana enweghi nwa.

³ Kwa afọ, nwoke a na-esi n'obodo ya gaa Shailo ife ofufe na ichuru ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile aja. O bu n'ebe ahụ ka umu ndi ikom abuo Elayi a na-akpo Hofni na Finehaz, bu ndi nchujaja ONYENWE ANYI no.* ⁴ N'ubochi obula Elkena na-achụ aja ya, o na-ekenye Penina na umu ya ndi ikom na ndi inyom otutu oke site n'anụ o ji chuo aja. ⁵ Ma o na-enye Hana oke mmadu abuo, n'ihina o huru ya n'anya, o bu ezie na ONYENWE ANYI mechiri akpanwa ya. ⁶ Ma Penina na-eme ka obi joo Hana njo kari, site n'ikpasu ya iwe, n'ihina na ONYENWE ANYI mechiri akpanwa ya. ⁷ Ihe ndi a na-eme kwa afọ. Penina na-akwa Hana emo, na-achi ya ochi oge niile ha gara n'ulo ONYENWE ANYI, si otu a na-eme ka o na-akwa akwa, gharakwa iri nri. ⁸ Mgbe Hana bidoro ikwa akwa otu a, Elkena na-aju ya si, "Hana, o bu ginị mere i ji na-akwa akwa? Ginị mere i naghị eri nri? Ginị mere obi ji ajo gi njo? O bu na mu adighi gi mma kari umu ndi ikom iri nye gi?"

⁹ Otu ubochi mgbe ha risiri nri, nuokwa ihe onunu na Shailo, Hana biliri oto. N'oge a, Elayi onye nchujaja noduru ala n'ochi ya n'akuku onu uzọ ulọ ONYENWE ANYI. ¹⁰ N'onodu obi mwute Hana kwara akwa, kpee ekpere, kpokuo ONYENWE ANYI. ¹¹ O kwere nkwa si, "O! ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, o buru na i ga-elekwasị anya na nhuju anya nke ohu gi nwanyi ma cheta m, ghara ichifu ohu gi nwanyi, ma nye ya nwa nwoke, mgbe ahụ, aga m enyeghachi ya ONYENWE ANYI ogologo ubochi niile nke ndu ya. Aguba agakwaghị aga n'isi ya mgbe obula."

¹² Mgbe o nogidere na-ekpe ekpere nye ONYENWE ANYI, Elayi no na-ele ya anya n'onu. ¹³ Ka Hana no na-ekpe ekpere n'obi ya, naani egbugbere onu ya na-emeghari emeghari, ma enweghi onye na-anu olu ya. Mgbe ahụ, Elayi chere n'obi ya na o bu nwanyi mmanya na-egbu. ¹⁴ Elayi siri ya, "Ruo ole mgbe ka i ga-akwusi inubiga mmanya oke? Si n'ebe mmanya di wezuga onwe gi!"

¹⁵ Ma Hana zara si ya, "Mba, onyenwe m, anughị m mmanya obula! Kama abụ m nwanyi obi ya di ilu nke ukwu. Anọ m na-ekwuputara ONYENWE ANYI ihe di m n'obi. ¹⁶ Biko agula ohu gi nwanyi dika onye ajo omume. Esi m n'obi mwute na-akwasara ONYENWE ANYI uwa m."

¹⁷ Elayi zara si ya, "Laa n'udo, ka Chineke Izrel mezuoro gi dika aririo gi niile si di."

¹⁸ Hana zara si, "Ka m buru onye si n'aka gi nata ihuma." O jiri obi utọ laghachi, malitekwa iri nri ya. Ihu ya agbarukwaghị ozo.

¹⁹ N'isi ututu echi ya, ha biliri kpo isiala n'ihu ONYENWE ANYI, mgbe ahụ, ha laghachiri n'ulo ha di na Rema. Mgbe ha laruru, Elkena bakwuru nwunye ya Hana, ONYENWE ANYI chetakwara ya. ²⁰ Mgbe oge ruru, o mere ka Hana turu ime, muo nwa nwoke. O guru ya Samuel, n'ihina o siri, "Aririo m ONYENWE ANYI maka ya."

Hana edoo Samuel nsọ

* **1:3** 1:3 Onye Izrel obula kwesiri iga n'ihu Onyenwe anyi maka ife ofufe, ugboro ato kwa afọ. Dit 16:16-17; Opu 23:14-19 Ebe ulọ nzute na igbe ogbugba ndu ahụ di, bu ihe dika iri kilomita ato n'ebe ugwu ugwu Jerusalem. 1Sa 3:3; Jos 18:1

²¹ Mgbe di ya, bu Elkena na ndi ezinaulo ya gara Shailo ichuru ONYENWE ANYI aja nke afo ahụ, na ichukwa aja metutara nkwa di iche nke o kwere ONYENWE ANYI,
²² Hana esoghi ha, o gwara di ya, "Mgbe nwantakiri a kwusiri inu ara,† ka m duru ya ga chee ya n'ihu ONYENWE ANYI, o ga-ebikwa n'ebe ahụ ruo mgbe ebighi ebi."

²³ Elkena bu di ya siri ya, "Mee ihe obula i chere kwesiri ekwesi. Nodu ruo mgbe o hapuru inu ara, ma ka ONYENWE ANYI mezuo okwu ya." Hana nogidere n'ulo tutu ruo mgbe o zulitere nwantakiri ahụ, kwusi ya inu ara.

²⁴ Mgbe o kwusiri nwantakiri ahụ inu ara, nwantakiri ahụ ka di ntakiri. Ma o duuru ya, jiri oke ehi gbara afo ato, na iri lita utu oka abuo na abuo, na otu karama mmanya, gaa n'ulo ONYENWE ANYI di na Shailo. ²⁵ Mgbe ha ji oke ehi ahụ chusia aja, ha kpotaara Elayi nwantakiri ahụ. ²⁶ Mgbe ahụ, o siri, "Onyenwe m, dika i si na-adidudu, o bu m bu nwanyi ahụ guzoro onwe ya nso n'ebe i no kpee ekpere nye ONYENWE ANYI. ²⁷ N'ihia nwa a ka m kpere ekpere, ONYENWE ANYI emelara m ihe m rioro n'aka ya. ²⁸ Ma ugbu a, ana m enyeghachi ya ONYENWE ANYI ka o buru nke ya ndu ya niile." O fere ONYENWE ANYI ofufe n'ebe ahụ.

2

Ekpere Hana

¹ Mgbe ahụ Hana kpere ekpere si:
 "Obi m na-anuri onu n'ime ONYENWE ANYI;
 n'ime ONYENWE ANYI ka e buliri mpi* m elu.
 Onu m na-anya isi megide ndi iro m,
 n'ihia na-enwere m mmasi na nzoputa gi.

² "O nweghi onye di nsọ dika ONYENWE ANYI;
 o nweghi onye di karịa gi,
 o nweghi nkume ozo yiri Chineke anyi.

³ "Anogidela na-ekwu okwu site na mpako,
 ekwekwala ka onu gi kwuputa okwu nganga.
 N'ihia na ONYENWE ANYI bu Chineke maara ihe niile,
 ya bu onye na-anwale oru niile.

⁴ "Uta ndi na-ebu agha agbajiela
 ma ndi ahụ dara mba ka e nyere ike.

⁵ Ndi na-eriju afo e meela onwe ha ndi oru ngo maka nri,
 ma ndi na-adighi eriju afo na mbu aghoola ndi agu adighi agukwa.
 Nwanyi aga amutala umu asaa
 ma nwanyi ahụ muru otutu umu adighi amutakwa.

⁶ "ONYENWE ANYI na-eweta onwu, ya na-emekwa ka a di ndu,
 o bu ya na-eme ka mmadu daa n'ura onwu, na-emekwa ka ha di ndu ozo.

⁷ ONYENWE ANYI na-ezite ubiam na akunuba;
 o na-eweda n'ala, ma na-ebulikwa elu.

⁸ O na-esite na ntụ welite onye ogbenye
 na-ebuli ndi mkpa na-akpa site n'ikpo ntụ.
 O na-eme ka ha soro umu eze nodu,
 na-emekwa ka ha keta ocheeze nsopuru.

† 1:22 1:22 N'oge ochie, adighi anapu umuntakiri ara osiiso, kama o bu mgbe ha gbara afo ato maobu karia.

* 2:1 2:1 N'ebe a, mpi na-akowa maka ike

“N’ihi na ntọala ụwa bụ nke ONYENWE ANYỊ
n’elu ya ka ọ dọkwasiri ụwa.

⁹ Ọ ga-echebe ụkwụ ndị nsọ ya
ma ndị ajọ omume ka ọ ga-eme ka ha dere duu n’ime ọchịchiri.

“Ọ bughị site n’idi ike ka mmeri si abia.

¹⁰ Ndi ahụ na-ebuli onwe ha imegide ONYENWE ANYỊ ka a ga-etipia.
Onye kachasi ihe niile elu ga-ebigbo site n’eluigwe megide ha.
ONYENWE ANYỊ ga-ekpe nsotu niile nke ụwa ikpe.

“Ọ ga-enye eze ya ike
bulikwaa idi ike† nke onye ya e tere mmanu.”

¹¹ Mgbe ahụ, Elkena na Hana laghachiri Rema, ma ha hapuru Samuel n’ebe ahụ.
Nwata ahụ ghorọ onyeozu ONYENWE ANYỊ, n’ihi na ọ nọ na-enyere Elayi onye nchujaja aka.

Umụ ojoo Elayi

¹² Umụ Elayi bụ ndi omume ha jogburu onwe ya; ha na-eleli ONYENWE ANYỊ anya.
¹³ Dika mmeso ndi nchujaja n’ebe ndi mmadu si di: mgbe onye obula biara ichu aja, onyeozu onye nchujaja na-abia mgbe a na-esi anu, jiri ndudu nwere eze ato n’aka ya. ¹⁴ Ọ na-adunye ya n’ime efere anu maobu ite, maobu iko e ji esi anu. Ihe obula ndudu ahụ duputara ka onye nchujaja na-ewere. Otu a ka ha si emeso ndi Izrel niile na-abia na Shailo. ¹⁵ Mgbe ufodu, tupu e suree abuba anu n’ebe ichu aja,‡ ndi ozi onye nchujaja na-abia gwa onye wetara anu ichu aja si ya, “Nye onye nchujaja anu ndu nke ọ ga-ahu n’oku, n’ihi na ọ choghi iri anu e siri esi, kama anu ndu ka ọ choro.”

¹⁶ Ọ buru na onye ji anu ahụ bia ichu aja agwa onyeozu ahụ okwu si, “Chere ka anyi buru uzọ suo abuba ndi a oku tupu i were ihe i choro,” onyeozu ahụ na-aza si, “Nye m anu ahụ ugbu a, ọ buru na i nyeghi m ya aga m eji ike were ya.”

¹⁷ Mmehie umu okorobia ndi a na-eme di ukwu n’anya ONYENWE ANYỊ, n’ihi na ha na-eleda onyinye a na-ewetara ONYENWE ANYỊ anya.

¹⁸ N’oge a, Samuel na-agakwa ozi ya n’ihu ONYENWE ANYỊ. Ọ bụ ezie na ọ bụ naani nwantakiri, ọ na-eyi akwa ocha efodu dika ndi nchujaja. ¹⁹ Afọ obula, nne ya na-akwara ya uwe mwuda, nke ọ na-ewetara ya mgbe ya na di ya biara ichu aja. ²⁰ Tupu ha alaa, Elayi na-agosi Elkena na Hana si, “Ka ONYENWE ANYỊ nye gi umu ozo, ndi ganochi anya onye a i rioro maka ya, nke i nyeghachiri ONYENWE ANYỊ.” ²¹ ONYENWE ANYỊ gosiri Hana amara. Ọ turu ime muta umu ndi ikom ato, na umu ndi inyom abuo. Ma Samuel tokwara n’ije ozi ya n’ihu ONYENWE ANYỊ.

²² N’oge a, Elayi aburula nnoo agadi. Ọ nokwa na-anu ihe ojoo niile umu ya ndi ikom na-eme ndi Izrel niile, ya na otu ha si edinakwuru umu nwanyi na-eje ozi n’onu uzọ ebe ichu aja ulo nzute. ²³ Ya mere, Elayi gwara umu ya si, “Anula m site n’onu ndi ONYENWE ANYỊ, banyere ihe ojoo niile di iche iche unu na-eme. Gini mere unu ji na-eme ihe ojoo di otu a? ²⁴ Ọ bughị akuko oma ka m na-anu site n’onu ndi ONYENWE ANYỊ banyere unu. ²⁵ Ọ buru na mmadu emehie megide mmadu, Chineke nwere ike gbooro ya ogo. Ma ọ buru na mmadu emehie megide ONYENWE ANYỊ, onye ga-egboro ya ogo?” Ma umu ya ndi ikom egeghi nna ha nti, n’ihi na ONYENWE ANYỊ na-akwado ila ha n’iyi.

²⁶ Nwata ahụ bụ Samuel na-eto, na-agba dimkpa, burukwa onye ihe ya di ONYENWE ANYỊ na mmadu mma.

† 2:10 2:10 Maobu, mpi ‡ 2:15 2:15 N’iwu e nyere banyere ichu aja, abuba na anu niile abuba kpuchiri ka a na-akpo oku n’elu ebe ichu aja. Lev 3:3-5,16; 4:8-10

Amuma megide ezinaulo Elayi

²⁷ Otu onye nke Chineke biara gwa Elayi okwu si ya, "The ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru: O bu na m eziputaghi ike m n'uzo putara ihe mgbe nna nna gi ha bu ohu n'ala Ijipt n'okpuru Fero? ²⁸ Ahoputara m nna nna unu ochie site n'etiti ebo niile nke Izrel mee ya ka o buru onye nchujaja m, ka o chuo aja n'ebe ichu aja m, isure ihe nsure oku na-esi isi utu, na iyi uwe efood ndi nchujaja n'ihu m. Enyere m ezinaulo nna nna gi onyinye niile Izrel ji chuo aja nsure oku. ²⁹ Gini mere unu ji na-eleli aja a na-achuru m, na onyinye a na-ewetara m n'usoro dika m si nye ya n'iwu anya? Gini mere i ji na-asopuru umu gi karija m, ime onwe unu ka unu gbaa abuba site n'idebere onwe unu akuku kachasi mma nke onyinye niile umu Izrel, ndi m, na-ewetara m.

³⁰ "N'ihia ya, otu a ka ONYENWE ANYI, Chineke Izrel, kwuputara, si, 'Ekwere m nkwa na ndi ezinaulo gi na nke nna gi ga-eje ozi n'ihu m ruo mgbe ebighi ebi,' ma ugbu a, otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya, 'O gaghi adikwa otu a n'ebe m no! N'ihia na ndi na-asopuru m ka m ga-asopuru, ma ndi niile na-eleda m anya, ka a ga-akpo ihe efu. ³¹ Oge na-abia mgbe m ga-ebipu ike gi na ike ezinaulo nna gi, wezuga ha ka nwoke obula n'ezinaulo gi hapu ito gho agadi. ³² I ga-ahu m kpagbu n'ebe obibi m; a ga-emere Izrel ihe oma nke ga-eme ka i nwee anya ufu, ma o dighi onye ga-eme agadi n'ezinaulo gi. ³³ Onye obula n'ime unu nke m na-ebipughi site n'ebe ichu aja m ga-adi ndu naani n'onodu anya mmiri akwa nke ga-ekpuchi ya anya, na iru uju nke obi. Umu umu gi niile ga-anwu tupu ha eruo agadi.

³⁴ " 'The ga-adakwasu umu gi ndi ikom, bu Hofni na Finehaz, ga-aburu gi ihe ama. Ha abuo ga-anwu n'otu ubochi. ³⁵ Aga m akpolite nye onwe m, onye nchujaja kwesiri ntukwasu obi, onye ga-eme ihe di m n'uche na n'obi. Aga m eme ka ezinaulo ya guzosie ike. O ga-eje ozi n'ihu Onye m e tere mmanu oge niile. ³⁶ Mgbe ahụ, ndi niile foduru n'ezinaulo gi ga-abia kpo isiala nye ya, ripo ya ego na ihe oriri. Ha ga-asu, "Biko, nyetu m oru m ga-aru n'etiti ndi nchujaja, ka m hu ihe m ga-eri." ' ' "

3

Onyenwe anyi akpo Samuel

¹ Nwata ahụ bu Samuel nokwa na-ejere ONYENWE ANYI ozi n'ihu Elayi. N'ubochi ndi ahụ okwu ONYENWE ANYI di uko, adighikwa ahụ otutu ohu.

² O ruru n'otu abali, ka Elayi dinara ala n'onodu ya irahu ura, ebe o bu na anya ya akala nka nke bu na o dighi ahuzikwa uzọ nke oma. ³ Mgbe ahụ, oriṅa* Chineke anyubeghi, Samuel dinara n'ulonso ONYENWE ANYI, n'ebe ahukwa ka igbe ogbugba ndu Chineke di. ⁴ ONYENWE ANYI kporo Samuel oku,

Samuel zara si, "Lee m n'ebe a." ⁵ O biliri jekwuru Elayi, si ya, "Lee m abiala m." Ma Elayi siri ya, "Mba, akpoghi m gi, laghachi gaa dinaa ala." Samuel gara dina ala.

⁶ Ozokwa, ONYENWE ANYI kporo ya si, "Samuel!" Samuel gbaara oso jekwuru Elayi si ya, "Lee m, gini ka m ga-eme?"

Ma Elayi zara si ya. "Mba akpoghi m gi oku, nwa m. Laghachi gaa dinaa ala."

⁷ Ma Samuel amatabeghi onye ONYENWE ANYI bu, ekpughebeghi okwu ONYENWE ANYI nye ya.

⁸ ONYENWE ANYI kporo ya oku nke ugbo ato; ozokwa Samuel biliri jekwuru Elayi si ya, "Lee m, gini ka i chorọ ka m mee?"

Mgbe ahụ, Elayi ghotara na o bu ONYENWE ANYI na-akpo nwantakiri ahụ, ⁹ n'ihia ya o gwara Samuel okwu si, "Laghachi, dinaa ala. O buru na o kpo gi ozo, si ya, 'Lee

* **3:3** 3:3 Oriṅa di n'ebe nso ahụ kwesiri i na-enwu oku ehie na abali obula. Opu 27:20-21; 30:7-8 O bu n'isi ututu tupu chi abo ka ihe a mere.

m, kwuo, ONYENWE ANYI, n'ihhi na ohu gi na-ege nti.' " Ya mere Samuel laghachiri gaa dinaa ala.

¹⁰ ONYENWE ANYI biara guzo onwe ya n'ebe ahụ, kpọọ ya ọzọ dika o si kpọọ ya na mbụ si, "Samuel! Samuel!"

Samuel zara si, "Lee m, kwuo, n'ihhi na ohu gi na-anụ."

¹¹ ONYENWE ANYI gwara Samuel si, "Lee, ana m aga ime ihe n'Izrel nke ga-eme ka nti nuru ya zuo wuruwuru. ¹² N'oge ahụ aga m emezu ihe niile m kwuru megide Elayi na ezinaulo ya, site na mmalite ruo ogwugwu. ¹³ N'ihhi na agwara m ya na m ga-ekpe ezinaulo ya ikpe, ruo mgbe ebighi ebi, n'ihhi mmehie ahụ o maara ihe banyere ya. N'ihhi na umu ya mere onwe ha ndi a na-eleli anya,† ma o meghi ihe obula ikwusi ha. ¹⁴ Ya mere, anuola m iyi nye ulo Elayi si, 'Ikpe omuma dikwasiri ulo Elayi bu nke a na-agaghi eji onyinye maobu ichu aja kpuchie.' "

¹⁵ Samuel dinara ala tutu ruo ututu. Mgbe chi boru, o meghere onu uzọ ulo nzute ONYENWE ANYI dika o na-eme. Ma egwu turu ya igwa Elayi ohu ahụ. ¹⁶ Ma Elayi kporo ya si, "Samuel, nwa m."

Samuel zara si, "Lee m n'ebe a."

¹⁷ Elayi juru ya si, "Gini ka o gwara gi? Ezola ihe obula n'ebe m no. Ka Chineke mesoo gi mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na i zoo ihe obula o gwara gi n'ebe m no." ¹⁸ Ya mere, Samuel gwara ya ihe niile, o zokwaghi ihe obula. Mgbe ahụ Elayi kwuru okwu si, "Ya onwe ya bu ONYENWE ANYI, ya meekwa dika o si di ya mma n'anya."

¹⁹ ONYENWE ANYI nonyeere Samuel mgbe o na-eto, meekwa ka amuma niile Samuel buru mezu. ²⁰ Ndi Izrel niile, site na Dan ruo Biasheba, matara na Samuel bu onye amuma ONYENWE ANYI kwesiri ntukwasị obi. ²¹ ONYENWE ANYI gakwara n'ihu na-egosi onwe ya na Shailo. N'ebe ahụ o gosiri onwe ya nye Samuel site n'okwu ya.

4

¹ Okwu Samuel rutere ndi Izrel niile nti.

Ndi Filistia adota igbe ogbugba ndu n'agha

Mgbe Izrel puru izute ndi Filistia n'agha, ha mara ulo ikwu ha na Ebeneza, ma ndi Filistia mara nke ha n'afek. ² N'agha a luru n'ubochi ahụ, ndi Filistia doru onwe ha n'usoro izute ndi Izrel, dika agha na-agbasa, ndi Filistia lughuru umu Izrel, gbukwaa puku mmadu anọ n'ime ha. ³ Mgbe ndi agha Izrel foduru laghachiri n'ulo ikwu ha, ndi okenye Izrel juritara onwe ha si, "Gini mere ONYENWE ANYI ji kwe ka ndi Filistia merie anyi taa. Ka anyi gaa Shailo buputa igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI, ka o soro anyi jee agha, ka o naputa anyi site n'aka ndi iro anyi."

⁴ Ya mere, ha zigara ndi mmadu ka ha gaa Shailo. Ha sitere n'ebe ahụ bute igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, onye ahụ na-anokwasị n'ochere ebere n'etiti cherubim. Umụ ndi ikom Elayi abuo, bu Hofni na Finehaz, nonyeere igbe ogbugba ndu Chineke ahụ.

⁵ Mgbe e bubatara igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI ahụ n'ebe ndi agha Izrel mara ulo ikwu ha, ndi Izrel tiri mkpu mere ka ala maa jijiji. ⁶ Mgbe ndi Filistia nuru uda mkpu a, ha juru si, "Gini na-eme? O bu gini kpatara oke iti mkpu a n'ulo ikwu ndi Hibru?"

Mgbe a gwara ha na o bu n'ihhi na igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI erutela, ⁷ ujo turu ndi Filistia. Ha siri, "Chi abatala n'omuma ulo ikwu ahụ. Ahuhu diri anyi n'ihhi na ihe di otu a emetubeghi n'oge gara aga. ⁸ * Ahuhu diri anyi! Onye ga-anaputa anyi site n'aka chi ndi a di ike? N'ihhi na o bu chi ndi a ji ihe otiti di iche iche tie ndi

† 3:13 3:13 1Sa 2:12,17,22 * 4:8 4:8 N'ihhi na ndi Filistia e kwenyeghi na Chineke, kama ha kweere na chi arusi.

Ijipt mgbe ụmụ Izrel nọ n'ọzara. ⁹ Unu dị ike, unu ndị Filistia, burukwanụ ndị ikom, ma ọ bughị otu a, unu ga-aghọ ohu ndị Hibru dika ha buurụ unu ndị ohu. Burunụ ndị ikom, lụọ agha!”

¹⁰ Ndị Filistia luru ọgụ dika dike, lughuo ndị Izrel. Ndị agha ji ukwụ eje ọgụ ọnuogugụ ha dị iri puku atọ nwurụ n'otu ubochi ahụ. Ma ndị fọdurụ gbalara n'ulo ikwu ha. ¹¹ Ndị Filistia dotara igbe ọgbugba ndụ Chineke n'agha, ma gbukwaa Hofni na Finehaz ụmụ Elayi.

Onwụ Elayi

¹² Ma otu nwoke onye Benjamin gbapuru ọsọ site n'ogbo agha ahụ, gbara ruo Shailo n'otu ubochi ahụ, o yi uwe dowara adowa, aja dikwa ya n'isi. ¹³ Mgbe o rutere, Elayi nọ n'uche ya n'akuku ụzọ, na-eche, n'ihu na obi ya na-ama jijiji, n'ihu igbe ọgbugba ndụ Chineke. Mgbe nwoke ahụ batara n'ime obodo, kọọ ihe mere, mkpu akwa dara n'obodo ahụ niile.

¹⁴ Elayi nuru iti mkpu ahụ jụọ si, “Gini bu isi ụzọ a?”

Onyeozị ahụ mere ngwangwa bata gwa Elayi okwu. ¹⁵ Elayi agbaala iri afọ itoolu na afọ asatọ n'oge a, nke mere na ọ naghị ahukwa ụzọ. ¹⁶ Nwoke ahụ gwara Elayi si, “Esi m n'ihu agha gbalata. Anọ m n'ebe ahụ taa hụ ka agha si gaa.”

Elayi juru si, “Nwa m, ọ bu gini mere?”

¹⁷ Onyeozị ahụ zara si, “Izrel sitere n'ihu ndị Filistia gbaa ọsọ. E tigbukwara otutu n'ime ndị agha ha. Ozo, ụmụ gi abuo, Hofni na Finehaz nwuru. E burukwara igbe ọgbugba ndụ Chineke.”

¹⁸ Mgbe onyeozị ahụ kwutere maka igbe ọgbugba ndụ Chineke. Elayi sitere n'uche ya dalaa azu n'akuku onu ụzọ ama, dajie olu ya, nwuo! N'ihu na o meela nnoo agadi. O bukwa onye buru ibu. Ya onwe ya kpekwarā ụmụ Izrel ikpe iri afọ anọ.

¹⁹ Nwunye nwa ya, bu nwunye Finehaz, di ime, nookwa nso oge imu nwa ya. Mgbe ọ nuru maka obubu e buuru igbe ọgbugba ndụ Chineke, nukwa maka onwu nna di ya na di ya, ọ muputara nwa ya n'ike. Ma ọ nwuru n'ihu ihe mgbu nke afọ ime. ²⁰ Ma mgbe ọ na-anwu, ndi inyom na-eji ya ime, sirị ya, “Atula egwu, adala mba, i muola nwa nwoke.” Ma ọ zaghi ha ihe obula. O nakwaghi ha nti.

²¹ O guru nwantakiri aha, kpoọ ya Ikabodu, kwuo si, “Ebube esitela n'Izrel puo,” n'ihu obubu e buuru igbe ọgbugba ndụ Chineke, na n'ihu onwu nna di ya na di ya.

²² O kwuru si, “Ebube esitela n'Izrel puo, n'ihu na e buuru igbe Chineke.”

5

Igbe ọgbugba ndụ n'Ashdod na Ekron

¹ Mgbe ndi Filistia buuru igbe ọgbugba ndụ Chineke, ha si Ebeneza buru ya buga Ashdod. ² Ha butere igbe ọgbugba ndụ Chineke, buba ya n'ime ulo Dagon,* dōba ya n'akuku Dagon. ³ Mgbe ndi Ashdod tetara n'isi ututu echi ya, ma lee, Dagon adaala, kpuo ihu ya n'ala n'ihu igbe ọgbugba ndụ ONYENWE ANYI. Ha bulikwara Dagon elu doghachi ya n'onodu ya. ⁴ Ma n'ututu echi ya, Dagon adakwala kpuo ihu n'ala n'ihu igbe ọgbugba ndụ ONYENWE ANYI. Isi ya na aka ya abuo dakapuru, togboro na mbata onu ụzọ, O bukwa naani ogwe ahụ ya foduru. ⁵ O bu nke a mere, site mgbe ahụ ruo taa, ndi nchujaja Dagon na ndi niile na-abata n'ulo Dagon, adighi azo ukwu ha n'onu ụzọ mbata ulo Dagon di n'Ashdod.

⁶ Aka ONYENWE ANYI malitere idi arọ n'ahu ndi Ashdod, ha na obodo ndi ozo gbara ya gburugburu, o ji etuto di iche iche menye ha egwu ma bibiekwa ha n'Ashdod n'oke ala ya niile. ⁷ Mgbe ndi Ashdod huru ihe na-eme, ha sirị, “Anyi achoghi ka

† 4:18 4:18 Maobu, Duru umu Izrel * 5:2 5:2 Dagon bu arusi kachasi arusi ndi ozo nke ndi Filistia na-eke. Guo ihe nkwa banyere ya na Nkp 16:23

igbe oğbugba ndu Chineke nke Izrel diri n'etiti anyi, n'ihi na aka ya di ike n'ahu anyi, otu aka ahukwa na chi anyi Dagon." ⁸ Ya mere, ha ziri ozi kpokota ndisi ndi Filistia niile, juo ha si, "Gini ka anyi ga-eme igbe chi ndi Izrel?"

Ha zara, "Ka e buru igbe chi ndi Izrel buga ya n'obodo Gat." Ya mere ha buuru igbe Chineke nke Izrel buga Gat.

⁹ Ma mgbe ha bubatara ya na Gat, aka†ONYENWE ANYI malitere imegide obodo ahụ. O tinyere ndi obodo ahụ n'onodu oke egwu. O tiri ndi bi n'obodo ahụ ihe otiti, ma nwantakiri ma dimkpa, etuto di iche iche toro ha n'ahu. ¹⁰ Ya mere, ha zilara igbe ahụ Ekron.

Ma mgbe igbe ahụ na-abata Ekron, ndi Ekron kwara akwa si, "Ha e burula igbe oğbugba ndu chi ndi Izrel butere anyi, ka anyi na ndi anyi nwusia!" ¹¹ Ya mere, ha kpokotara ndisi ndi Filistia niile si ha, "Sini n'obodo zipu igbe chi ndi Izrel, maobu zighachinu ya n'obodo e si bute ya na mbu, ka o hapu igbuchapu anyi na ndi anyi." N'ihi egwu maka onwu ejidela ndi niile bi n'obodo. Aka Chineke dikwa ike nke ukwu megide obodo ahụ. ¹² Ndi na-anwughu ka e mere ka etuto juputa ha n'ahu, mkpu akwa nke ndi obodo ahụ ruru eluigwe.

6

Mbughachi igbe oğbugba ndu

¹ Igbe oğbugba ndu ONYENWE ANYI ahụ noro n'obodo ndi Filistia onwa asaa. ² Emesia, ndi Filistia kporo ndi nchujaja ha na ndi na-aju mmuo ase juo ha si, "Gini ka anyi ga-eme banyere igbe oğbugba ndu ONYENWE ANYI? Gwa anyi otu anyi ga-esi zilaga ya n'ala ya."

³ Ndi ahụ zara si, "O buru na unu ezighachi igbe oğbugba ndu chi ndi Izrel, unu ezighachila ya n'aka efu, kama jirinu onyinye aja ikpe omuma zilaga ya. Unu mee nke a, ihe otiti ndi a ga-ala. Unu ga-amatakwa ihe mere o ji na-ata unu ahuhu ndi a."

⁴ Ha juru, "Olee udi onyinye aja ikpe omuma anyi ga-enye."

A gwara ha, "Dika onuogugu ndisi obodo Filistia si di ise, unu ga-eziga onyinye* oiyi etuto ise nke e jiri olaedo kpuo na oiyi oke ise nke e jikwa olaedo kpuo, n'ihi na o bu otu udi ihe otiti ahụ ka o ji tie unu na ndisi obodo unu niile. ⁵ Jiri olaedo kpuo oiyi etuto na oke ndi ahụ na-emebi ala unu, si otu a nye chi ndi Izrel nsopuru. Ma eleghi anya o ga-ewezuga aka ike ya site n'ebe unu na chi unu di iche iche na ala unu no. ⁶ Gini mere unu ga-eji nyichie obi unu dika ndi Ijpt na Fero mere? Mgbe Chineke mesiri ha ike, o bu na ha ahapughi ndi Izrel ka ha laa?"

⁷ "Wuonu ugboala ohuru, werekwanu nne ehi abuo na-enye umu ara kegide n'ugbo ahụ. Ehi ndi a ga-abu ndi a na-ejibeghi koo oru ubi mbu. Mgbe unu kegidere ehi ndi a, chirinu umu ha chuba ha n'ebe a na-edebe ehi. ⁸ Werenu igbe oğbugba ndu ONYENWE ANYI tinye n'ugboala ahụ, tinyekwa ihe olaedo ndi ahụ unu na-enye ka o buru aja ikpe omuma unu n'ime igbe nta unu ga-etinye n'akuku ya. Zilaganu ya n'uzo o ga-agbaso. ⁹ Ma guzonu na-ele ya anya. O buru na o gafee oke ala anyi banye Bet-Shemesh, unu ga-amata na o bu ONYENWE ANYI mere ka ihe ojo ndi a dakwasu anyi. Ma o buru na o meghe otu a, o buru na o loghachi, anyi ga-amata na ihe otiti a bu naani ihe ndaba nke dakwasiri anyi, o sikwaghi n'aka ONYENWE ANYI."

¹⁰ Ha were dika okwu ndi a si di. Ha weere nne ehi abuo na-enye umu ara kegide ha n'ugboala ahụ, werekwa umu ha kpochie n'ogba anu. ¹¹ Igbe oğbugba ndu ONYENWE ANYI na igbe nta ahụ e tinyere oke na oiyi etuto olaedo ndi ahụ a kpuru akpu ka ha dokwasiri n'elu ugboala ahụ. ¹² Ehi ndi ahụ dokpuru ugbo ahụ gawa

† 5:9 5:9 Dit 2:15; 1Sa 5:11; 12:15 * 6:4 6:4 Onyinye olaedo ndi ahụ bu i ji mee ka obi juru Chineke n'ihi etuto ndi ahụ o mere ka o too ha. 1Sa 6:5,6,9,12

n'uzo Bet-Shemesh. Ha na-ebekwa muuu mgbe ha na-aga. Ha sogidere uzo ahụ na-aga. Ha echigharighi gaa aka nri maobu aka ekpe. Ndi eze ndi Filistia sogidekwara ha n'azu tutu rute n'oke ala Bet-Shemesh.

¹³ N'oge a, ndi Bet-Shemesh no n'ubi na-ewe ihe ubi nke oka wiiti na ndagwurugwu ala ahụ. Mgbe ha lepuru anya hu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI, onu juru ha obi. ¹⁴ Mgbe ugboala ahụ batara n'ubi nwoke a na-akpo Joshua na Bet-Shemesh, o kwusiri n'akuku otu nkume ukwu di n'ebe ahụ. Ngwangwa, ndi no n'ebe ahụ gbuwasiri osisi e ji mee ugbo ahụ, gbukwaa ehi abuo ahụ, were ha choro ONYENWE ANYI aja nsure oku. ¹⁵ Ndi ikom Livayi no n'ebe ahụ buliri igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI na igbe nta ahụ di n'akuku ya nke olaedo niile a kpuru akpu di n'ime ya, dokwasị ha n'elu nkume. Ndi Bet-Shemesh† churu otutu aja nsure oku na aja ndi ozo nye ONYENWE ANYI n'ubochi ahụ. ¹⁶ Mgbe ndi eze ise obodo ndi Filistia huru ihe mere, ha laghachiri n'Ekron n'ubochi ahụ.

¹⁷ Onyinye etuto olaedo ise a kpuru akpu nke ha nyere ONYENWE ANYI di ka aja ikpe omuma n'hi ihe mere ha bu maka obodo ndi Filistia ndi a, Ashdod, Gaza, Ashkelon, Gat na Ekron. ¹⁸ Ha wetakwara oke olaedo a dika onuogugu obodo ndi Filistia si di, bu nke ndisi ise ahụ nwere, obodo ndi e wusiri ike, na obodo nta niile ha. Nkume ukwu ahụ ebe a dokwasiri igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI, bu ihe akaebe n'ubi Joshua, onye Bet-Shemesh ruo taa.

¹⁹ Ma ONYENWE ANYI tigburu iri ndi ikom asaa n'etiti ndi Bet-Shemesh n'hi na ha nyobara anya n'ime igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI ahụ. N'hi ya ndi Bet-Shemesh ruru uju n'hi ndi ahụ niile ONYENWE ANYI tigburu. ²⁰ Ndi Bet-Shemesh juru si, "Onye puru iguzo n'ihu ONYENWE ANYI, bu Chineke a di nsọ? Olee ebe anyi ga-ezigakwa igbe ogbugba ndu a?"

²¹ Ha zipuru ndi ozi ka ha gaa gwa ndi Kariat Jearim si ha, "Ndi Filistia ezighachila igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI. Bianu buru ya gaa n'obodo unu."

7

¹ Ya mere, ndi ikom Kariat Jearim biara buru igbe ogbugba ndu*ONYENWE ANYI bubata ya n'ulo Abinadab nke di n'elu ugwu. Ha doro Elieza, okpara Abinadab nsọ, ka o buru onye na-elekota igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI.

Mmeri Samuel meriri ndi Filistia na Mizpa

² Igbe ahụ digidere na Kariat Jearim ogologo oge, iri afọ abuo zuruoke. Ma n'oge a niile, ndi Izrel no na-eru uju n'hi ONYENWE ANYI.† ³ Ya mere, Samuel gwara ezinaulo Izrel niile si, "O buru na unu ji obi unu niile na alaghachikwute ONYENWE ANYI, mgbe ahụ, wezuganu chi niile nke ndi ala ozo, na arusi Ashtoret site n'etiti unu. Kpebienu n'obi unu ibiakwute ONYENWE ANYI, feekwa naani ya ofufe. O ga-anaputakwa unu site n'aka ndi Filistia." ⁴ Ya mere, ndi Izrel wezugara arusi Baal na Ashtoret ha, bido ife naani ONYENWE ANYI.

⁵ Samuel gwara ha si, "Unu ndi Izrel, zukootaanu na Mizpa, ka m rifo ONYENWE ANYI arifo n'isi unu." ⁶ Mgbe ha niile zuro n'ebe ahụ, ha kuuru mmiri wupu ya n'ala n'ihu ONYENWE ANYI. N'ubochi ahụ kwa, ha buru onu, kwuputa mmehie si, "Anyi emehiela megide ONYENWE ANYI." O bu na Mizpa ka Samuel malitere ikpe umu Izrel ikpe.

⁷ Mgbe ndi Filistia nuru na umu Izrel zuro na Mizpa, ndi eze ndi Filistia chikotara ndi agha ha, bia ibuso Izrel agha. Mgbe umu Izrel nuru na ha na-abia nso, ha turu

† **6:15** 6:15 Bet-Shemesh bu otu n'ime obodo ndi Livayi ketara. Jos 21:16 O bu naani ndi Livayi na-ebu igbe ogbugba ndu Chineke. Dit 10:18 * **7:1** 7:1 Igbe ogbugba ndu ahụ digidere n'ebe a, ruo oge Devid biara bulata ya na Jerusalem. 1Sa 6:21; Abụ 132:6; 2Sa 6:2-3 † **7:2** 7:2 Eleghi anya n'hi na ONYENWE ANYI chepuru ihu ya site n'ebe ha no.

ujọ nke ukwu. ⁸ Ha siri Samuel, “Akwusila itiku ONYENWE ANYI Chineke anyi mkpu akwa n’ihi anyi, kpeekwa ekpere ka o zoputa anyi site n’aka ndi Filistia.” ⁹ Mgbe ahụ, Samuel weere nwa aturu na-anu ara jiri ya choro ONYENWE ANYI aja nsure oku, rikwa ONYENWE ANYI ka o nyere Izrel aka. ONYENWE ANYI zara ekpere ya.

¹⁰ N’oge ahụ, mgbe Samuel no na-esure aja nsure oku ahụ, ndi Filistia bjaruru nso ibuso Izrel agha, ma ONYENWE ANYI sitere n’eluigwe were oke olu egbe eluigwe nke dara oke uda chusasia ha. O mere ka ogbaaghara bata n’etiti ndi Filistia. Nke a mekwara ka umu Izrel kpochapu ha, ¹¹ Ndi ikom Izrel si na Mizpa puta chuso ndi Filistia oso, na-etigbu ha n’uzo ruo na ndida Bet-Ka.

¹² Mgbe ahụ, Samuel weere otu nkume doo ya n’agbata Mizpa na Shen, kpo ebe ahụ, Ebeneza, nke putara, “Nkume inyeaka,” n’ihi na o siri, “N’ezie, ONYENWE ANYI enyerela anyi aka ruo ugbo a.”

¹³ Ya mere, mmeri a e meriri ndi Filistia mere ka ha ghara ibuso Izrel agha ozo, n’ihi na ONYENWE ANYI kwusiri ha ime nke a ubochi niile nke ndu Samuel. ¹⁴ E nyeghachiri ndi Izrel obodo niile ndi Filistia dotara n’agha na mbu, nke di site n’Ekron ruo Gat. Ndi Izrel naputara oke ala ndi a site n’aka ndi Filistia. N’uzo di otu a, e mere ka udo di n’etiti ndi Izrel na ndi Amorait.†

¹⁵ Samuel nogidere dika onye ikpe ndi Izrel ubochi niile nke ndu ya. ¹⁶ Afọ niile, o na-ejehari site n’otu obodo ruo n’obodo ozo, site n’obodo Betel ruo Gilgal, ruokwa Mizpa. § O na-anokwa n’obodo ndi a na-ekpe ndi Izrel ikpe. ¹⁷ Ma o na-aloghachi na Rema, n’ihi na o bu n’ebe ahụ ka ulo ya di. O kpekwaro ndi Izrel ikpe n’ebe ahụ, wuokwaro ONYENWE ANYI ebe ichu aja n’ebe ahụ.

8

Izrel arijo ka e nye ha eze

¹ Mgbe Samuel ghorọ agadi, o mere umu ya ndi ikom ka ha buru ndi ikpe ndi Izrel. ² Juel, okpara ya, na Abija, nke na-eso ya ka o hoputara. Ha nokwa na Biasheba na-ekpe ndi Izrel ikpe. ³ Ma umu ya esoghi uzo ya.* Ha na-agbaso naani ihe ga-abara ha.† Ha na-erikwa ngari, na-ekpe ikpe na-ezighi ezi.‡

⁴ N’ihi ya, ndi okenye umu Izrel niile zukotara, biakwute Samuel na Rema si ya, ⁵ “I meela agadi, umu gi ndi ikom adighikwa eso uzo gi. Ugbo a hoputara anyi onye ga-abu eze anyi, onye ga na-edu anyi, dika mba ndi ozo.”

⁶ Ma obi adighi Samuel uto mgbe ha rioro si, “Nye anyi eze ga-edu anyi.” N’ihi ya, Samuel kpokuru ONYENWE ANYI n’ekpere. ⁷ ONYENWE ANYI gwara ya, “Gee nti n’ihe niile ndi a na-agwa gi; o bughu gi ka ha juru, kama o bu mu onwe m ka ha juru ibu eze ha. ⁸ Site n’ubochi m mere ka ha si n’Ijpt puta ruo taa, ha na-agbaka m azu, na-efe chi ndi ozo. O bukwa otu a ka ha na-eme gi ugbo a. ⁹ Mee dika ha rioro, ma echefula igwa ha udi omume eze ahụ ga-achị ha ga-emeso ha.”

¹⁰ Samuel gwara ndi Izrel na-arijo ka e nye ha eze ihe ONYENWE ANYI kwuru. ¹¹ O zara si ha, “The ndi a bu udi mmeso eze ahụ ga-achị unu ga-emeso unu: O ga-eduru umu unu ndi ikom mee ha ndi na-agba oso n’ihu ugbo agha ya na inyinya ya. ¹² Ufodu ka o ga-eme ochiagha, ndi ga-elekota otutu puku ndi agha, maobu iri ndi agha ise; ndi ufodu ga-abu ndi ga-ako ubi ya, ndi ozo ga-ewebatakwa ihe owuwe ubi ya, ma ndi ozo ga-akpuru ya ngwa agha na ihe niile e ji anya ugbo agha ya. ¹³ O ga-eduru umu unu ndi inyom mee ka ha buru ndi na-esiri ya mmanu otite na-esi isi uto, na ndi na-esiri ya nri, na ndi na-eghere ya ihe oghighe. ¹⁴ O ga-anarakwa unu ubi unu,

† 7:14 7:14 Ndi Amori bu aha ozo eji mara ndi niile bu ndi Kenan. Jen 14:5-7 § 7:16 7:16 Betel, Gilgal na Mizpa bu obodo ato ndi so n’oke ala Benjamin ketara. O bukwa na mpaghara ala ndi a, ka ulonso Chineke di. Jos 18:11-28; Jos 4:19 * 8:3 8:3 1Sa 12:3; Jer 22:15-17 † 8:3 8:3 Opu 18:21 ‡ 8:3 8:3 Opu 23:6-8; Dit 16:19

na ubi vainị unu, na ubi oliv unu ndị kachasi mma, were ha nye ndị na-ejere ya ozi. ¹⁵ O ga-ewere otu ụzọ n'ime ụzọ iri nke mkpuru ubi unu na ubi vainị unu nye ndịisi oru ya na ndị na-ejere ya ozi. ¹⁶ O ga-akwagidekwa unu ka unu nye ya ndị ohu unu, ndị ikom n'ime ha, na ndị inyom n'ime ha, ya na anụ ụlọ unu ahụ di ezi mma, na inyinya ibu unu. ¹⁷ O ga-ewerekwa otu ụzọ n'ụzọ iri nke igwe anụ ụlọ unu, meekwa ka unu onwe unu burukwa ndị ohu ya. ¹⁸ Mgbe ụbọchị ndị ahụ biara, mgbe ihe ndị a bidoro imezu, unu ga-akwa akwa, riọọ ka e wezugara unu eze ahụ unu hoputaara onwe unu, ma ONYENWE ANYI agaghị aña unu ntị n'ụbọchị ahụ."

¹⁹ Ma ndị Izrel juru ige Samuel ntị. Ha siri, "Anyi chorọ eze ga-achi anyi. ²⁰ Mgbe ahụ, anyi onwe anyi ga-adi ka ndị mba niile ozo, anyi ga-enwe eze ga na-edu anyi, na-aga n'ihu anyi na-ebukwa agha anyi."

²¹ Samuel gwara ONYENWE ANYI ihe niile ha kwuru. ²² Ma ONYENWE ANYI zara ya ozo si, "Mee ihe ha kwuru, nye ha eze."

Mgbe ahụ, Samuel gwara ndị ikom Izrel okwu si ha, "Laanu, nwoke obula n'obodo ya."

9

Samuel etee Sol mmanu ibu eze

¹ E nwere otu nwoke si Benjamin aha ya bu Kish nwa Abiel, nwa Zeroa, nwa Bekorat, nwa Afia, onye Benjamin, burukwa oke mmadu a maa ama. ² O nwere nwa nwoke aha ya bu Sol, onye bu okorobia no n'uju ya. O nweghi nwoke ozo e ji atunyere ya n'Izrel niile. O toro ogologo kariya onye obula site n'ubu ruo n'isi.

³ Otu ubochi, ufodu n'ime inyinya ibu Kish nna Sol nwere kpafuru. N'hi ya, Kish kporo Sol gwa ya okwu si, "Duru otu odibo ka gi na ya soro ga chogharia inyinya ibu ndi a." ⁴ Ha chorọ inyinya ndi ahụ gaa n'ala ugwu ugwu Ifrem, na n'akuku Shalisha, ma ha ahughi ha. Ha chokwara ha gaa n'akuku Shaalim, ma ha ahughi ha n'ebe ahụ. Emesia, ha chorọ inyinya ibu ndi ahụ gaa n'ala niile nke ndi Benjamin, ma ha ahughi ha ebe obula.

⁵ N'ikpeazu, mgbe ha chorọ ha rute n'ala Zuf, Sol gwara onyeozu ahụ ya na ya so, si, "Ka anyi laghachi, n'hi na o buru na nna m elee anya anyi ma o hughu anyi, o ga-amalite ichi echiche banyere anyi kariya inyinya ibu ndi a."

⁶ Ma odibo ahụ zara ya si, "Lee, e nwere otu onye nke Chineke bi n'obodo a; o bukwa onye mmadu niile na-asopuru n'hi na ihe obula o kwuru na-emezu. Ka anyi gaa hu ya, ma eleghi anya o ga-agwa anyi uzọ anyi ga-esi."

⁷ Sol siri odibo ya, "O buru na anyi agaa, ginu ka anyi ga-enye nwoke ahụ? Nri di na-akpa anyi agwula, o dikwaghi onyinye anyi nwere nke anyi ga-enye onye nke Chineke. Ginu ka anyi nwere?"

⁸ Onyeozu ahụ zara ya ozo si, "Lee, enwere m otu mkpuru shekel olaocha. Aga m enye ya onye Chineke a ka o gwa anyi uzọ anyi ga-esi." ⁹ (Na mgbe gara aga n'Izrel, o buru na mmadu agaa iju Chineke ase, o na-asi, "Bia ka anyi jekwuru onye ohu uzọ," n'hi na onye a na-akpo onye amuma taa, ka a na-akpo onye ohu uzọ n'oge ahụ).

¹⁰ Sol siri odibo ya, "O di mma, Bia ka anyi gaa." Ha biliri gawa n'obodo ebe onye Chineke ahụ no.

¹¹ Mgbe ha na-arigo ugwu ibanye obodo ahụ, ha zutere ufodu umu agboghọ ka ha na-aputa iseta mmiri, juo ha ajuju si, "Onye ohu uzọ ahụ o no n'ebe a?"

¹² Umụ agboghọ ahụ zara ha si, "E, o no ya. Lee ya ka o na-aga n'ihu unu. Unu jesie ike unu ga-ahụ ya. Ugbu a ka o batara obodo anyi, n'hi na o na-aga iso ndi mmadu gaa ichu aja n'ebe di elu. ¹³ Ngwangwa unu banye n'obodo, unu ga-ahụ ya tupu o gaa n'ebe di elu iri ihe. N'hi na ndi mmadu agaghị ebido iri ihe tutu ruo

mgbe o rutere, n'ihhi na o ghaghị igozi ihe aja ahụ tupu ndi a kporo oku ebido iri ihe.* Gbagoonu unu ga-ahụ ya n'oge dika nke a.”

¹⁴ Ya mere, ha mere ngwangwa, baa n'ime obodo ahụ. Dika ha na-abata n'ime obodo, lee Samuel ka o na-abiakwute ha; o na-aga n'ebe ahụ di elu.

¹⁵ Ma n'ubochi boru tupu ubochi Sol na-abia, ONYENWE ANYI kpughere nke a nye Samuel. ¹⁶ “Dika mgbe a echi, aga m ezitere gi otu nwoke si n'ala Benjamin. I ga-ete ya mmanu nke ga-eme ya ka o buru onyendu Izrel ndi m. O ga-azoputa ha site n'aka ndi Filistia, n'ihhi na ahula m ahuhu nke ha no n'ime ya; anukwala m ikwa akwa ha.”

¹⁷ Mgbe Samuel huru Sol, ONYENWE ANYI gwara ya si, “Lee nwoke ahụ m gwara gi ihe banyere ya! O bu ya ga-achị ndi m.”

¹⁸ Ma Sol biaruru Samuel nso juo ya si, “Biko, zi m ebe ulo onye ohu uzo di.”

¹⁹ Samuel zara si ya, “Mu onwe m bu ohu uzo ahụ. Gaanu n'ihu m rigoruo n'ebe di elu, n'ihhi na mu na unu ga-eso rikoo nri taa. N'ututu echi aga m agwa gi ihe di gi n'obi. Aga m ezilagakwa gi. ²⁰ Enyela obi gi nsogbu maka inyinya ibu ndi ahụ furu efu n'abali ato gara aga, n'ihhi na a chotala ha. Ma, onye ka mmadu ahụ bu, onye ndi Izrel niile na-achosi ike? O bughị gi na ezinaulo nna gi.”

²¹ Ma Sol zara si, “O bughị onye Benjamin ka m bu, onye sitere n'ebo kachasi nta n'Izrel; o bughị agburu m dikarisiri nta n'etiti agburu niile ozo di n'ebo Benjamin? Gini mere i ji agwa m udi okwu di otu a?”

²² Mgbe ahụ, Samuel duuru Sol na onyeozu ya kpobata ha n'ime ulo ukwu, nye ha onodu n'isi oche n'etiti iri mmadu ato o kporo oriri. ²³ Samuel gwara onyeisi ndi na-esi nri okwu si, “Weta anu ahụ m nyere gi, nke ahụ m si gi ka i debe ichi.”

²⁴ Onye na-esi nri weere ukwu anu ahụ na ihe ndi so ya debe ya n'ihu Sol. Samuel siri, “Lee, ihe ndi e wepuru ka e debere gi. Rie, n'ihhi na e debere gi ya maka oge akara aka, site n'oge ahụ m kwuru si, ‘Akporo m ndi mmadu oku nri.’” Sol sooro Samuel rie nri n'ubochi ahụ.

²⁵ Mgbe ha sitere n'ebe ahụ di elu ridata n'obodo. Samuel kpanyere Sol uka n'elu ulo ya. ²⁶ N'isi ututu mgbe ha biliri, Samuel kporo Sol n'ulo elu si, “Jikere, ka m zilaga gi.” Mgbe Sol kwadoro, ya na Samuel sooro puo n'ezi. ²⁷ Ka ha na-arida na-abiaru nsotu obodo ahụ, Samuel siri Sol, “Gwa onyeozu ahụ ka o gafee n'ihu anyi.” Onyeozu ahụ mekwara otu a, ma, “Gi onwe gi chere ntakiri oge n'ebe a ka m mee ka i nuru ozi sitere n'aka Chineke.”

10

¹ Mgbe ahụ, Samuel weere karama mmanu wukwasị ya n'isi, sutukwa ya onu n'agba si ya, “O bu na ONYENWE ANYI etebeghi gi mmanu ime gi onyendu ihe nketa ya? ² Mgbe i ga-ahapu m n'ebe a, i ga-ahụ ndi ikom abuo n'akuku ili Rechel na Zelza, n'ala Benjamin, ha ga-agwa gi, ‘A chotala inyinya ibu ndi ahụ furu efu, ugbu a, nna gi akwusila ichi ihe gbasara inyinya ibu ya, ma o nokwa na-echegbu onwe ya n'ihhi gi, o na-aju, ‘Olee ihe m ga-eme banyere okpara m?’”

³ “Mgbe i ruru n'osisi ukwu Taboa, i ga-ezute ndi ikom ato ndi na-aga ife Chineke ofufe na Betel. Otu n'ime ha ga-ebu umu ewu ato, nke ozo ga-eji ogbe achicha ato, ma nke ato ga-eji otu karama mmanya. ⁴ Ha ga-aju gi banyere odimma gi, nyekwa gi ogbe achicha abuo, nke i ga-anara site n'aka ha.

⁵ “Emesia, i ga-aga Gibe a nke Chineke, ebe ndi agha ndi Filistia mara ulo ikwu nche. Mgbe i na-abata obodo ahụ, i ga-ezute ndi amuma, ndi si n'ebe di elu ahụ na-aridata. Ha ga na-akpo une, na egwu otiti, na oja, na ubo akwara. Ha ga na-ebukwa amuma.

⁶ N'oge ahụ, mmuo ONYENWE ANYI ga-abiakwasị gi, i ga-esorokwa ha buo amuma.

* 9:13 9:13 Otutu oge, iri nri na ibu abu bu otu n'ime ihe a na-eme ma a chusia aja ufodu.

Ị ga-abụkwa onye a gbanwere, onye dị iche. ⁷ Mgbe ihe ịrịbama ndị a mezuru ị ga na-eme ihe ọbụla i cheputara n'obi gị, n'ihu na Chineke n'onyeere gị.

⁸ “Ị ga-aga Gilgal* chere m n'ebe ahụ abali asaa, n'ihu na ana m abia ichu aja nsure oku na aja udo. Aga m agwa gị ihe ị ga-eme mgbe m biara.”

Sol ebuo amuma

⁹ Mgbe ọ na-atughari ka ọ si ebe Samuel nọ puo, Chineke gbanwere ya, nye ya obi oheru, ihe ịrịbama ndi ahụ mezu kwara n'ubochi ahụ. ¹⁰ Mgbe ya na onye na-ejere ya ozi rutere Gibea, ndi amuma nọ n'ahiri zutere ha. Mmuo nke Chineke biakwasiri ya n'ebe ọ di ukwu, o sooro ha malite ibu amuma. ¹¹ Mgbe ndi niile maara Sol huru ya ka o so ndi a na-ebu amuma, ha juru onwe ha ajuju si, “Gini mere nwa Kish? Sol, ọ ghoala otu n'ime ndi amuma?”

¹² Otu n'ime ndi bi n'ebe ahụ juru si, “Onye ka nna ha bu?” Nke a bu mmalite okwu ahụ a na-ekwu si, “Sol ọ ghoala otu n'ime ndi amuma?” ¹³ Mgbe Sol buchara amuma, ọ rigooro gaa n'ebe ichu aja ahụ di n'elu ugwu.

¹⁴ Mgbe nwanne nna ya huru Sol, ọ juru ya ajuju si, “Olee ebe ị gara?”

Sol zara ya si, “Anyi gara icho inyinya ibu ndi ahụ furu efu, ma anyi achotaghi ha, n'ihu ya anyi gara n'ebe onye amuma a na-akpo Samuel ijuta ase ebe ha nọ.”

¹⁵ Ma nwanne nna Sol siri, “Gwa m ihe Samuel gwara gi.”

¹⁶ Sol zara ya si, “O gwara anyi na a chotala inyinya ibu ndi ahụ.” Ma okwu gbasara alaeze, dika Samuel siri kwuo ya, ọ gwaghi ya ihe ọbula.

¹⁷ Emesia, Samuel kporo nzuko ndi Izrel niile na Mizpa,† ka ha bia zute ONYENWE ANYI. ¹⁸ O gwara ha si, “Otu a ka ONYENWE ANYI, Chineke Izrel kwuru, ‘Mu onwe m si n'ala Ijpt kpoputa Izrel ma naputakwa unu site n'aka ike ndi Ijpt, na site n'aka alaeze niile bu ndi kpagburu unu.’ ¹⁹ Ma ugbo a, unu ajula Chineke unu onye na-azoputa unu site n'ihe ndakwasị na nhuju anya unu niile. Unu kwukwara si, ‘Mba, nye anyi eze ga-achi anyi.’ Ugbo a, doonu onwe unu n'usoro n'ihu ONYENWE ANYI dika ebo unu na ikwu unu niile si di.”

²⁰ Samuel mere ka ebo Izrel niile biaru nso n'ebo n'ebo, nza‡ mara ebo Benjamin.

²¹ O mere ka ebo Benjamin biaru nso n'agburu n'agburu, nza mara agburu Matri. N'ikpeazu nza ahụ mara Sol, nwa Kish. Ha choghariri ya ma ha ahughi ya. ²² Ha juru ONYENWE ANYI ase ozo, “Nwoke ahụ ọ biala n'ebe a?”

ONYENWE ANYI siri, “E, Lee, o zoro onwe ya n'etiti akpa ndi ahụ.”

²³ Ha gbaara gaa n'ebe ahụ kpoputa ya. Mgbe ọ putara guzoro n'etiti ha, ha huru na o toro ogologo kari onye ọbula site n'ubu ruo n'isi. ²⁴ Samuel gwara ndi ahụ niile okwu si, “Onye a bu nwoke ahụ ONYENWE ANYI hoputara ka ọ buru eze unu. O dighi onye ozo dika ya n'Izrel!”

Mgbe ahụ, mmadu niile tiri mkpu si, “Ka eze di ogologo ndu gaa n'ihu!”

²⁵ Ozokwa, Samuel gwara ndi Izrel ihe bu oru eze, na ihe ruuru ya. O dekwara ihe ndi a n'akwukwo, debe akwukwo ahụ n'ihu ONYENWE ANYI. Emesia, Samuel mechiri nzuko ahụ. Onye ọbula laghachikwara n'ulo ya.

²⁶ Mgbe Sol laghachiri n'obodo ya, bu Gibea, ndi ikom ndi Chineke meturu aka n'obi sooro ya. ²⁷ Ma ufodu ndi efulefu jogburu onwe ha kwuru si, “Olee otu nwoke a ga-esi zoputa anyi?” Ha leiri ya anya, jukwa iwetara ya onyinye inata ihuma. Ma Sol gbachitere ha nkiti.

* **10:8** 10:8 Ebe mbu e wuru ulonso Chineke n'ime ala Kenan bu n'obodo Gilgal. Jos 4:19-24 † **10:17** 10:17 Oge ọbula ndi Izrel nwere ihe di mkpa ha ga atule, ọ bu n'obodo Mizpa ka ha na-ezuko Nkp 20:2; 21:1; 1Sa 7:5-6 ‡ **10:20** 10:20 O bu site na-ijuta ase n'Urim na Tumim ka mmadu ji amata ihe ọ ga-eme. Onu 27:21; 1Sa 28:6

11

Mmeri Sọl meriri ndi Amọn

¹ N'oge ahụ, Nahash, eze ndi Amọn,* duuru ndi agha ya bilie imegide ndi Izrel bi n'ala Jebesh Gilead. Ma ndi Jebesh rịrọrọ ya si, "Ka anyi na gi gbaa ndu, anyi ga-anọ n'okpuru ọchichi gi."

² Ma Nahash, onye Amọn zara si ha, "Mụ na unu ga-agba ndu ma ọ buru na unu ekwenye ka m ghuputa anya aka nri nke onye ọbula n'ime unu, si otu a wetara Izrel niile ihe nkocha."

³ Ndi okenye obodo Jebesh zara si, "Nye anyi abali asaa ka anyi ziga ndi ozi n'ala Izrel niile. O buru na o nweghi onye kwere ibia zoputa anyi, anyi ga-ewere onwe anyi nyefee gi n'aka."

⁴ Mgbe ndi ozi ha zipuru bjaruru Gibe, nke bu obodo Sọl, ha kororo ndi mmadu ihe ndi a, ha niile dapuru n'akwa. ⁵ Ma n'oge a, Sọl si n'ubi na-alota, soro umu ehi ya n'azu, o juru, "O bu ginị na-eme onye ọbula? Ginị mere na ha ji ebe akwa?" Ha kororo ya ihe banyere ozi e si Jebesh zite.

⁶ Mgbe Sọl nuru ozi a, Mmụọ nke Chineke biakwasiri ya n'ike, iwe wekwara ya nke ukwu. ⁷ O kpuputara ehi abuo bokasia ha, zipu ndi ozi ka ha buru ha ga obodo niile di n'Izrel. Ozi ha ga-ezi ndi obodo ọbula bu nke a. "O bu ihe e mere ehi ndi a ka a ga-eme ehi onye ọbula juru iso Sọl na Samuel jee ọgu." ONYENWE ANYI mere ka egwu jide ndi Izrel niile. N'ihu ya, ha niile biakwutere Sọl dika otu mmadu. ⁸ Mgbe Sọl kpokotara ha na Bezek, onuogugu ndi ikom Izrel di nari puku ato, tinyekwara iri puku mmadu ato, ndi sitere na Juda.

⁹ Ha gwara ndi zitere ozi ahụ okwu si ha, "Zienu ndi ikom Jebesh Gilead, 'Echi, tupu anyanwu achaa n'uju ya, a ga-anaputa unu.'" Mgbe ndi ozi a gara zie ndi ikom Jebesh Gilead ozi a, ha nuriri onu nke ukwu. ¹⁰ Ndi ikom Jebesh ziri ozi gwa ndi Amọn si ha, "Echi, anyi ga-enye unu onwe anyi, ka unu mee anyi ihe masiri unu."

¹¹ Ma n'ututu echi, Sọl na ndi agha ya bjaruru. O kewara ndi agha ya uzọ ato, buso umu Amọn agha na mberede n'isi ututu. O gbugidere ha ututu niile ruo mgbe anyanwu chara n'uju ya, chusasia ndi foduru n'ime ha. Nke a mere na o nweghi ebe a ga-ahụ ka ndi agha Amọn abuo nokotara.

Nnabata Sọl dika eze

¹² Ndi Izrel niile biakwutere Samuel juo ya si, "Olee ndi ahụ si na Sọl agaghi abuo eze anyi? Kpoptara anyi ha ka anyi gbuo ha!"

¹³ Ma Sọl zara si, "O nweghi onye ọbula a ga-egbu taa, n'ihu na taa, ONYENWE ANYI anaputala Izrel!"

¹⁴ Samuel gwara ha si, "Bianu ka anyi gaa Gilgal mee ibu eze a ka o di ohuru ozọ." ¹⁵ Ya mere, mmadu niile gara Gilgal. Na mmemme puru iche, ha mere Sọl eze n'ihu ONYENWE ANYI. Ha chukwara aja udo nye ONYENWE ANYI n'ebe ahụ. Onu juputakwara n'obi Sọl na ndi Izrel niile.

12

Okwu ikpeazu Samuel kwuru

¹ Mgbe ahụ, Samuel gwara umu Izrel si, "Lee, emeelara m unu ihe unu rioro, Enyela m unu eze. ² Ugbu a, unu enweela eze, onye bu onyendu unu. Ma n'ebe mu onwe m no, aburu m agadi isi awo, umu m ndi ikom so norokwa n'etiti unu. Abu m onyendu unu site na mgbe m bu okorobia ruo taa. ³ Lee m ka m guzo n'ihu unu. Gbaanu ama megide m n'ihu ONYENWE ANYI na n'ihu onye ya o tere mmanu. Onye

* **11:1** 11:1 Ndi Amọn bu umu umu Lot, Jen 19:38; Dit 2:19 n'oge Ndi Ikpe na-achi n'Izrel, ha gbaliri ibuso ha agha ka ha nara ha ala ha. Nkp 3:13; 11:4-33

ka m zuuru ehi ya?* Onye ka m zuuru inyinya ibu ya? O di onye m ghogburu? O di onye m megburu? O di onye m si n'aka ya nara ego aka azu ime ka m ghara ikpe ikpe ziri ezi? Gwanu m ma o buru na m mere ihe ndi a, aga m emezi ya."

⁴ Ha zara si, "Mba o dibeghi mgbe i ghogburu anyi, maobu kpagbuo anyi, n'uzo obula. O nweghikwa onye i si n'aka ya were ihe obula."

⁵ Samuel zara si ha, "ONYENWE ANYI bu onye akaebe megide unu. Otu a kwa, onye ya o tere mmanu bu onye akaebe taa, na unu achotaghi ihe obula n'aka m."

Ha zara si, "E, o bu onye akaebe!"

⁶ Samuel gakwara n'ihu n'okwu ya si, "O bu ONYENWE ANYI hoputara Mosis na Eron. O bukwa ya mere ka nna nna unu ha si n'Ijpt puta. ⁷ Ugbu a, guzonu ju n'ebe a n'ihu ONYENWE ANYI ka m chetara unu ihe oma niile ONYENWE ANYI meere unu na nna nna unu ha.

⁸ "Mgbe umu Jekob batara Ijpt, ha kpokuru ONYENWE ANYI ka o nyere ha aka. ONYENWE ANYI zitere Mosis na Eron, ndi kpoputara nna nna unu ha site n'Ijpt, mee ka ha bia biri n'ebe a.

⁹ "Ma ha chefuru ONYENWE ANYI bu Chineke ha, n'ihia ya o nyefere ha n'aka Sisera, bu ochiagha eze Hazo, nakwa n'aka ndi Filistia, na eze ndi Moab, bu ndi lusoro ha ogu. ¹⁰ Ha tikuru ONYENWE ANYI mkpu akwa, si ya, 'Anyi emehiela,† anyi agbakutala‡ONYENWE ANYI azu, fee arusi Baal na Ashtoret. Ma ugbu a, naputa anyi site n'aka ndi iro anyi, anyi ga-efekwa gi.' ¹¹ ONYENWE ANYI zitere Jerub-Baal, na Barak,§ na Jefta, na Samuel, ka ha zoputa unu site n'aka ndi iro no unu gburugburu, mee ka unu biri n'udo.

¹² "Ma mgbe unu huru na Nahash, eze ndi Amon na-acho ibuso unu agha, unu turu egwu biakwute m si m, 'Mba, anyi chororo eze ga-achi anyi,' n'agbanyeghi na ONYENWE ANYI Chineke unu bu eze unu. ¹³ Ugbu a, leenu eze unu hoputara, n'ihia na o bu unu rioro ONYENWE ANYI ka o nye unu ya; ONYENWE ANYI azakwala aririo unu. ¹⁴ Ugbu a, o buru na unu ga-atu egwu ONYENWE ANYI, fee ya, rubere ya isi, hapu inupu isi n'ebe iwu ya di, o burukwa na unu na eze unu ga-esogide ONYENWE ANYI Chineke unu, ihe niile ga-adi mma. ¹⁵ Ma o buru na unu enupu isi n'iwu ONYENWE ANYI, ju ige ya nti, aka ya ga-abiakwasu unu n'oke iwe, o ga-emekwa unu ihe o mere nna nna unu ha.

¹⁶ "Ugbu a, na-elenu anya ka unu hu oru itunanya niile ONYENWE ANYI na-aga iru. ¹⁷ Unu maara na ugbu a bu oge a na-aghoro mkpuru oka wiiti, ma aga m ekpe ekpere ka ONYENWE ANYI zite egbe eluigwe na mmiri ozuzo taa, ka unu ghota udi ihe ojoo unu mere n'anya ONYENWE ANYI mgbe unu rioro ya si ya nye unu eze."

¹⁸ Mgbe ahụ Samuel kpokuru ONYENWE ANYI, ONYENWE ANYI zidatakwarara egbe eluigwe na mmiri ozuzo n'ubochi ahụ. Nke a mere ka mmadu niile tuo ONYENWE ANYI na Samuel egwu.

¹⁹ Ndi ahụ rioro Samuel aririo si ya, "Biko kpeere anyi ekpere nye ONYENWE ANYI Chineke gi ka anyi bu ndi ohu gi ghara inwu. N'ihia na, n'ezie, anyi ejirila aka anyi mee ka mmehie anyi mubaa site n'irio ka e nye anyi eze."

²⁰ Samuel zara si, "Unu atula egwu. Unu emeela ihe ojoo ndi a niile, ma hukwanu na unu ji obi unu niile fee ONYENWE ANYI ofufe. Unu agbakutakwala ya azu n'uzo obula. ²¹ Unu agbasola chi ndi ozo, n'ihia na ha abaghi uru. Ha agaghi enyere unu aka maobu naputa unu site n'aka ndi iro unu. ²² ONYENWE ANYI agaghi ahapu ndi ya o hoputara, n'ihia na-ime ihe di otu a bu iwetara aha ya di ukwu ihere. O toro ONYENWE ANYI utu ime unu mba puru iche nye onwe ya. ²³ Ma banyere mu onwe m, o ga-aburu m ihe aru ma a si na m ga-emehie megide ONYENWE ANYI site n'ikwusi ikpere unu ekpere. Aga m anogidekwa na-ezi unu ihe ndi ahụ di mma, na ihe ndi

* 12:3 12:3 Onu 16:15; Oru 20:33; 1Te 2:5; Opu 23:8; Dit 16:19 † 12:10 12:10 Nkp 10:10 ‡ 12:10 12:10 Nkp 2:13; 3:7 § 12:11 12:11 N'ime akwukwo ufodu ihe i ga-ahu bu Bedan

ahụ kwesiri ekwesi. ²⁴ Naanị tūonụ egwu ONYENWE ANYỊ, werekwanụ obi unu fee ya ofufe n'ikwesị ntụkwasi obi; chetanụ ihe ukwuu niile o meere unu. ²⁵ Ma ọ buru na unu anogide na-eme ihe ojoo, unu na eze unu ka a ga-ekpochapu.”

13

Samuel abaara Sọl mba

¹ Sọl gbara iri afọ atọ* mgbe e mere ya eze. Ọ chikwara dika eze n'ala Izrel iri afọ anọ na abuo.

² Sọl sitere n'etiti umu Izrel hoputa puku ndi ikom atọ ka ha buru ndi agha ya. Sọl na puku abuo no na Mikmash n'ala ugwu ugwu Betel. Otu puku nonyeere Jonatan na Gibe, n'ala Benjamin. Ndi ikom ndi foduru ka o zighachiri, onye obula n'ulo ha.

³ Ma Jonatan busoro ndi agha Filistia no na Geba agha. Ndi Filistia nukwara ihe banyere ya. Mgbe ahụ, Sọl nyere iwu ka e gbuo opi ike n'ala Izrel niile, kwuo si, “Unu ndi Hibru niile, geenu nti.” ⁴ Ya mere, umu Izrel niile nuru akuko ahụ nke kwuru si, “Sọl ebusola omuma ulo ikwu ndi agha Filistia agha, n'ih i nke a, ndi Izrel niile aburu ndi a kporo asi ugbu a n'etiti ndi Filistia.” Ya mere, ndi agha Izrel niile putakwara soro Sọl gaa Gilgal.

⁵ Ndi Filistia n'onwe ha chikotara ndi agha ha ibuso ndi Izrel agha. Onuogugu ugbu agha ha di puku atọ, ndi na-agba inyinya ha nwere di puku isii; ndi agha ha ndi ozo di ukwu n'onuogugu. N'ezie, ha di ukwuu dika aja di n'onu osimiri. Ha manyere ulo ikwu ha na Mikmash n'owuwa anyanwu Bet-Aven. ⁶ Mgbe ndi agha Izrel huru na onodu ha di njo nke ukwuu, hukwa na ndi iro na-emegide ha, ha zoro onwe ha n'ogba nkume, n'ime oke ohia, n'etiti nkume, n'ime olulu na n'ime oghere obula. ⁷ Ndi Hibru ufodu gafere Jordan ruo n'ala Gad na Gilead.

N'oge a, Sọl no na Gilgal, ndi agha niile ya na ha no na-amakwa jijiji n'ih i ujo. ⁸ Samuel gwarari Sọl ka o chere ya ruo abali asaa, ma mgbe abali asaa zuru Samuel abighi Gilgal. N'oge a, ndi agha Sọl malitere na-agbasasi. ⁹ Ya mere, Sọl kwuru si, “Wetaranu m ihe aja nsure oku na nke aja udo.” Sọl chikwara aja nsure oku ahụ. ¹⁰ Ngwangwa o na-achucha aja ndi ahụ, Samuel rutere, Sọl puru izute ya, na ikele ya.

¹¹ Samuel siri, “Gini bu ihe a i mere?”

Sọl zara, “Mgbe m huru na ndi a na-agba aghara aghara, na-esite n'ebe m no na-agbapu, mgbe m lere anya lee, ma ahughi m ka i na-abia dika i kwuru, mgbe m hukwara ndi Filistia ka ha no na Mikmash, na-akwado ibuso anyi agha, ¹² echeere m, ‘Ugbu a, ndi Filistia ga-aridakwute m ibuso m agha na Gilgal, ma ariobeghi m ihuma ONYENWE ANYI.’ Ya mere m, m jisie ike chuo aja nsure oku ahụ.”

¹³ Samuel siri Sọl, “I kpara agwa onye nzuzu. I debeghi ihe ONYENWE ANYI Chineke gi nyere gi n'iwu idebe. A si na i mere nke a, o gaara eme ka alaeze gi guzosie ike n'ebe Izrel no ruo mgbe niile. ¹⁴ Ma ugbu a, alaeze gi agaghi adigide. ONYENWE ANYI achoputala otu nwoke dika ochicho obi ya si di, o hoputakwala ya ibu eze nke ndi ya; n'ih i na i debeghi ihe ONYENWE ANYI nyere gi n'iwu.”

¹⁵ Samuel biliri hapu Gilgal gaa Gibe n'ala Benjamin. Mgbe Sọl guru ndi agha so ya, o choputara na ha di naani nari isii.

Ngwa agha obula adighi n'ala Izrel

¹⁶ Sọl na nwa ya nwoke Jonatan, na nari mmadu isii ndi soo ha no na Geba n'ala Benjamin, ebe ndi Filistia mara ulo ikwu ha na Mikmash. ¹⁷ Ufodu n'ime ndi agha Filistia kere onwe ha uzo atọ site n'ulo ikwu ndi Filistia puta; otu uzo chere ihu n'uzo

* **13:1** 13:1 N'ufodu akwukwo ndi ogbara ohuru e nweghi onuogugu a

Ofra n'akuku Shual, ¹⁸ nke ozo chere ihu iga Bet-Horon, nke ato chee ihu n'uzo oke ala di na Ndagwurugwu Zebouim, nke di ozara nso.

¹⁹ N'oge ahụ, e nweghi ike ichota otu okpu uzu n'ala Izrel, n'ihhi na ndi Filistia siri, "Ma o bughu otu a, ndi Hibru ga-akputara onwe ha mma agha maobu ube."

²⁰ Izrel niile na-ejekwuru ndi Filistia maka imu ogu igwuze ala ha, maobu mma oge ha, maobu anyuike ha, maobu mma ha ji ewe ihe ubi. ²¹ Ihe ha na-akwu maka imu ogu igwuze ala, na mma oge ha bu uzo abuo nke shekel e kere uzo ato, maka imu anyuike, na ndudu, ya na ipi ndudu e ji achu ehi bu, otu uzo nke shekel e kere uzo ato.

²² Nke mere na ahutaghi mma agha† maobu ube obula n'aka ndi agha Izrel n'ubochi agha ahụ, ma o bughu naani nke di n'aka Sol na Jonatan.‡

Jonatan ebuso ndi Filistia agha

²³ Ugbu a ndi Filistia e kewaputara iche a puola gaa n'uzo warawara di na Mikdash.

14

¹ Otu ubochi, Jonatan nwa Sol, kporo nwokorobia na-ebu ihe agha ya si, "Bia, ka anyi gafee ndagwurugwu jeruo n'ulo ikwu ndi Filistia." Ma o gwaghi Sol nna ya.

² Sol na nari ndi ikom isii ya na-anodu n'ebe di anya site na Gibe, n'okpuru osisi pomegranet di na Migron. ³ Otu n'ime ndi so Sol bu Ahija onye nchaja, onye yi efod.* O bu nwa Ahitub, onye bu nwanne Ikabodu. Ahitub bu nwa nwa Finehaz, onye bu nwa Elayi, onye nchaja ONYENWE ANYI na Shailo. O dikwaghi onye ma na Jonatan apuola.

⁴ Tupu Jonatan eruo ebe ndi Filistia no, o ghaghi isite na nwa uzo warawara di n'agbata nkume abuo, a na-akpo Bozez na Sene gabiga. ⁵ Nkume nke di n'akuku elu elu, di n'ihu Mikdash, nke di n'akuku ndida di n'ihu Geba.

⁶ Jonatan gwara nwokorobia na-ebu ihe agha ya si, "Bia, ka anyi gafee ga n'ebe nguzo ndi ahụ a na-ebighi ugwu, ma eleghi anya ONYENWE ANYI ga-aluru anyi ogu. N'ihhi na o dighi ihe puru igbochi ONYENWE ANYI izoputa, site n'otutu mmadu, maobu ole na ole."

⁷ Nwokorobia ahụ zara si ya, "Gaa n'ihu, eji m obi m na mmuo m na-eso gi dika ochicho gi si di."

⁸ Jonatan gwara ya si, "Bia ka anyi ga, lee ihe anyi ga-eme. Anyi ga-apukwuru ndi agha ahụ mee ka ha hu anyi anya. ⁹ O buru na ha asi, 'Guzonu ebe ahụ ruo mgbe anyi biakwutere unu,' anyi ga-echere ebe anyi no, anyi agaghi agakwuru ha. ¹⁰ Ma o buru na ha si, 'Rigokwutenu anyi,' anyi ga-emekwa otu ahụ, n'ihhi na o ga-aburu anyi ihe ama na ONYENWE ANYI enyela ha n'aka anyi."

¹¹ Ya mere, ha abuo guzoro ebe ndi Filistia ga-ahụ ha. Mgbe ndi Filistia huru ha, ha tiri mkpu si, "Lee, ndi Hibru esitela n'onu† ebe ha zoro na-ariputa." ¹² Ndi ikom ndi na-anod n'ebe nguzo ndi nche tikuru Jonatan na onye ahụ na-ebu ngwa agha ya si, "Rigokwutenu anyi, ka anyi mee unu ihe."

Jonatan gwara onye ahụ na-ebu ngwa agha, "Soro m n'azu rigota, n'ihhi na ONYENWE ANYI ewerela ha nyefee n'aka Izrel."

¹³ Ya mere, Jonatan ji ikpere ya na aka ya rigoro n'ebe ahụ; onye na-ebu ihe agha ya sokwa ya n'azu. Ma ndi agha Filistia daghachiri azu mgbe Jonatan na onye na-ebu ihe agha ya bido igbu ha. ¹⁴ Na ogbugbu mbu ahụ, Jonatan na onye ahụ na-ebu ngwa agha ya gburu onuogugu ndi Filistia di iri abuo. O bu n'ihe ha ka nketa ala ruru otu okara n'ekaa‡ n'otutu.

† 13:22 13:22 Nkp 5:8 ‡ 13:22 13:22 O bu uta na aku ka ndi Izrel ji luo ogu. * 14:3 14:3 O bu n'ime efod ka umu nkume abuo e ji ajuta ase n'ihu Chineke, nke bu Urim na Tumim na-adi. Opu 28:30 † 14:11 14:11 1Sa 13:6; 14:22 ‡ 14:14 14:14 Maobu, okara furo n'otutu

Izrel emerie ndi Filistia

¹⁵ Oke oma jijiji dakwasiri ndi agha niile, na ndi no n'omuma ulo ikwu, ma ndi no n'ohia, ma ndi no n'ebe dipuru adipu, ma ndi na-ejeghari ejeghari ibu agha. Ala ahụ niile mara jijiji. O bu oma jijiji nke Chineke zitere.

¹⁶ Ndi nche Sol, bu ndi no na Gibea n'ime Benjamin, lepuru anya hu igwe ndi agha ka ha malitere igba bari n'ihu na-azu. ¹⁷ Mgbe ahụ, Sol gwara ndi agha ya na ha so, "Guonu ndi agha onu, choputa onye na-anoghi n'ebe a." Mgbe ha mere nke a, ha choputara, na Jonatan na onye na-ebu ihe agha ya anoghi n'ebe ahụ.

¹⁸ Sol siri Ahija, "Bute igbe ogbugba ndu Chineke." (N'oge ahụ igbe ogbugba ndu di n'aka umu Izrel.) ¹⁹ Mgbe Sol na-agwa onye nchujaja okwu, uzu na iti mkpu nke na-ada n'ulo ikwu ndi Filistia dara kari, n'ihu ya, Sol gwara onye nchujaja ahụ okwu si ya, "Sepu aka gi."

²⁰ Mgbe ahụ, Sol na ndi niile ya na ha no jikotara onwe ha baa n'agha ahụ, ma lee, ndi Filistia ji mma agha na-egburita onwe ha. Ogbaghara dikwa n'ebe niile. ²¹ Ma ndi Hibru, ndi so ndi Filistia na-alu ogo, tughariri dinyere ndi Izrel soro Sol na Jonatan. ²² Emesia, ndi ikom Izrel niile, ndi ahụ zoro onwe ha n'ala ugwu ugwu Ifrem putara, mgbe ha huru na ndi Filistia na-agba oso. Ha gbaputara soro ndi ozo ichu ndi Filistia oso. ²³ Ya mere, ONYENWE ANYI naputara ndi Izrel n'ubochi ahụ. E buru agha ahụ gabiga Bet-Aven.

Jonatan arachaa mmanu anu

²⁴ Ma ndi ikom Izrel no onodu nhuju anya n'ubochi ahụ, n'ihu na Sol jiri inu iyi kechie ha, mgbe o kwuru si, "Onye a buru onu ka nwoke ahụ bu onye ga-eri nri obula site ugbu a ruo anyasi, tutu ruo mgbe m bosiri obo megide ndi iro m!" N'ihu ya, o nweghi onye obula n'etiti ndi agha ya deturu ihe oriri onu.

²⁵ Ndi agha ahụ niile banyere n'ohia ebe mmanu anu di n'ala. ²⁶ Mgbe ha banyere n'ohia, ha huru mmanu anu ebe o na-asoputa, ma o nweghi onye meturu aka n'onu ya, n'ihu na ha turu egwu iyi ahụ ha nuru. ²⁷ Ma Jonatan anughi na nna ya mere ka ndi ahụ nuo iyi, ya mere, o setipuru onu onu mkpanaka di ya n'aka ruta mmanu anu na ugbugbo ya, tinye n'onu ya rachaa. Nke a mere ka ike ya laghachite. ²⁸ Ma otu onye agha gwara ya si, "Nna gi ji inu iyi gbaa ndi agha niile iwu, si, 'Onye a buru onu ka nwoke ahụ bu, onye riri nri taa. O bu nke a mere ndi mmadu ji ada mba.'"

²⁹ Jonatan zara si, "Nna m esitela n'iwu di otu a wetara ala anyi nsogbu. Lee ka m si nweta ike site na mmanu anu nta m rachara. ³⁰ O garaghi aka mma ma a si na ndi ikom riri ihe ha si n'aka ndi iro ha kwata n'agha? O bu na ogbugbu a gaara egbu ndi Filistia agaraghi adi ukwu kari?"

³¹ Ma ndi agha Izrel bu agu tigbuo ndi Filistia, चुकwa ha oso site na Mikdash ruo Aijalon. Ha dakwara mba kari. ³² Ha dakwasiri ihe a kwatara n'agha, gbuo aturu na ehi na umu ehi, bido iri anu ha na ndu n'ihu agu. ³³ Ma otu onye gwara Sol si, "Ndi ikom Izrel na-emehie megide ONYENWE ANYI site na iri anu obara ya di n'ahụ ya."

Mgbe ahụ, o siri, "Ihe di otu a jogburu onwe ya. Nutenu nkume ukwu n'ebe a ugbu a." ³⁴ Sol siri, "Gaa n'etiti ndi ikom a gwa ha, 'Ka onye obula weta ehi na aturu ha choro igbu n'ebe a, ka e gbuo ha n'ebe a, rie anu ha. Unu emehiela megide ONYENWE ANYI site n'iri anu obara di n'ime ya.'"

Ya mere, onye obula wetara ehi ya n'abali ahụ, gbuo n'ebe ahụ. ³⁵ Emesia, Sol wuuru ONYENWE ANYI ebe ichu aja. Nke a bu ebe ichu aja nke mbu o wuru.

³⁶ Mgbe ahụ, Sol gwara ndi agha ya si, "Ka anyi gaa चुो ndi Filistia oso n'abali a niile, ma gbukwaa onye obula foduru n'ime ha."

Ndi agha ya zara si, "O di mma, mee dika i kwuru."

Ma onye nchụaja siri, “Ka anyị buru ụzọ jụta ihe bụ uche Chineke.”

³⁷ Mgbe ahụ, Sọl jụrụ Chineke si, “Ọ bụ m rịda gaa chụso ndị Filistia? Ị ga-enyefe ha n’aka ndị Izrel?” Ma Chineke enyeghi ya ọsịsa ọbụla n’ụbọchị ahụ.

³⁸ Sọl gwara ndịisi agha Izrel okwu si, “Ihe emebiela! Anyị aghaghị ichọputa ụdị mmehie anyị mere taa, nke mere ONYENWE ANYỊ ji jụ inye anyị ọsịsa. ³⁹ N’ezie dika ONYENWE ANYỊ, onye na-azọputa Izrel na-adị ndụ, a sịkwari na ọ bụ nwa m Jonatan ka a chọputara na ọ bụ ya ka ikpe mara, ọ ga-anwụ!” Ma ọ dighi onye gwara ya ihe ọbụla.

⁴⁰ Mgbe ahụ, Sọl gwara ndị Izrel niile okwu si ha, “Guzonụ onwe unu n’ebe ahụ, mụ na nwa m Jonatan ga-eguzo onwe anyị n’ebe a.”

Ndị ahụ zara si, “Mee ihe ọbụla di gi mma.”

⁴¹ Mgbe ahụ, Sọl kpere ekpere nye ONYENWE ANYỊ, bụ Chineke Izrel, “Gini mere na ị zabeghi ohu gi taa? Ọ buru na ikpe mara m maobu nwa m Jonatan, zaa site n’Urim, ma ọ buru ndi ikom Izrel ka ikpe mara, S nye ọsịsa site na Tumim.” Nza ahụ mara Jonatan na Sọl, ma ikpe amaghi ndi ikom Izrel. ⁴² Mgbe ahụ, Sọl kwuru si, “Ugbu a feenu nza n’etiti mụ na Jonatan, nwa m nwoke.” Nza ahụ mara Jonatan.

⁴³ Sọl gwara Jonatan okwu si ya, “Gwa m ihe i mere.”

Jonatan zara si ya, “Ọ bụ naani mmanu anu ntakiri ka m ji onu mkpanaka m ruru rachaa. Ọ putara na m ga-anwu n’ihi ya?”

⁴⁴ Mgbe ahụ, Sọl zara si, “N’ezie Jonatan, ị ghaghị inwu. Ka Chineke meso m mmeso, otu ọbụla mmeso ahụ si sie ike, ma ọ buru na ị nwughị n’ihi ihe a i mere.”

⁴⁵ Ma ndi ikom ahụ siri Sọl, “Jonatan ọ ga-anwu, bụ onye a wetara nzoputa a di ukwuu n’Izrel? Nke a apughi ime! Dika ONYENWE ANYỊ na-adị ndu, ọ buladi otu agiri isi agaghi esi n’isi ya dapu, n’ihi na Chineke ejirila ya ruo oru itunanya di ukwuu taa.” Ya mere, ndi agha ahụ zoputara Jonatan, e gbukwaghi ya.

⁴⁶ Emesia, Sọl kwusiri ndi agha ya ichu ndi Filistia oso. Ndi Filistia n’onwe ha lakwara n’ala nke ha.

⁴⁷ Site n’oge Sọl malitere ichi n’Izrel, o buru agha megide ndi iro ha n’akuku niile, ndi Moab, ndi Amon, ndi Edom, ndi eze Zoba na ndi Filistia. Ebe ọbụla o chere ihu ọ na-alugbu. ⁴⁸ O buru agha di ukwuu, lugbuo ndi Amalek; ma zoputa ndi Izrel site n’aka ndi niile na-emegbu ha site n’ipunari ha ihe ha nwere.

Ezinaulo Sọl

⁴⁹ Sọl mutara ndi ikom ato; Jonatan, Ishvi na Malkishua. Ọ mutakwara umu agbogho abuo, Merab na Mikal. ⁵⁰ Aha nwunye Sọl bu Ahinoam, ada Ahimaaz. Ochiagha Sọl bu Abna, nwa Nea, nwanne nna Sọl. ⁵¹ Nea, nna Abna, na Kish, nna Sọl bu umunne. Ha bu umu Abiel.

⁵² Ndi Izrel na ndi Filistia no n’agha di egwu ubochi niile Sọl bu eze. Mgbe ọbụla Sọl huru nwoke di ike, maobu dimkpa, ọ na-eduru ya mee ya ka ọ buru otu n’ime ndi agha ya.

15

ONYENWE ANYI aju eze Sọl

¹ Samuel siri Sọl, “Mụ ka ONYENWE ANYI zitere ite gi mmanu ka ị buru eze ndi ya, bụ Izrel. Ya mere, gee nti n’ozi sitere n’aka ONYENWE ANYI bia. ² Ihe a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile* kwuru. ‘Aga m ata ndi Amalek ahuhu n’ihi ihe ojoo niile ha mere Izrel, mgbe ha nochiri ha n’uzo oge ha si Ijpt puta. ³ Ugbu a, gaa buso

§ 14:41 14:41 Akwukwo ndi Hibru ochie enweghi akuku a, nke bidoro na “Gini mere na ị zabeghi ohu gi taa? ruo n’ebe asiri maobu ndi Izrel ka ikpe mara”. * 15:2 15:2 Onye puru ime ihe niile

ndi Amalek agha. Gbuchapu ihe niile[†] ha nwere. Enwekwala omiiko n'ahụ ha. Gbuo ndi ikom niile, ndi inyom niile, umuntakiri niile na umu na-anu ara, igwe ehi na aturu, inyinya kamel na inyinya ibu ha niile.'"

⁴ Ya mere, Sol chikotara ndi agha ya mee ka ha zukotaa n'obodo Telaim. Onuogugu ha di nari puku abuo, ndi agha ji ukwu, tinyere puku ndi ikom iri si na Juda. ⁵ Sol duuru ndi agha ya gaa zoo n'akuku iyi tara ata di nso n'obodo ndi Amalek. ⁶ Sol zigaara ndi Ken ozi si ha, "Sitenu n'etiti ndi Amalek wezuga onwe unu ka m ghara ibibikota unu na ha. N'ih na unu gosiri ndi Izrel obioma mgbe ha si n'Ijpt puta." Ya mere, ndi Ken sitere n'etiti ndi Amalek wezuga onwe ha.

⁷ Sol busoro ndi Amalek agha site na Havila ruo Shua, nke di n'owuwa anyanwu Ijpt. ⁸ O jidere Agag, eze ndi Amalek na ndu, ma jiri mma agha gbuchapu ndi ya niile. ⁹ Ma Sol na ndi agha ya debere Agag ndu, debekwa aturu na ehi kachasi mma, na umu ebule na aturu gbara abuba, na ihe ndi ozo niile mara mma. N'ezie, ihe obula di mma n'anya ka ha juru ibibi. Ma ihe ndi ozo niile nke na-amasighi ha, na nke na-abaghi uru, ka ha bibiri.

¹⁰ Mgbe ahụ, okwu ONYENWE ANYI rutere Samuel nti, ¹¹ "O na-ewute m na m mere Sol ka o buru eze, n'ih na o nupuru isi site n'okwu m, ju ime ihe m nyere ya n'iwu." O wutere Samuel nke ukwu mgbe o nuru ihe ONYENWE ANYI kwuru. Ya mere, o tikuru ONYENWE ANYI mkpu akwa abali ahụ niile.

¹² N'isi ututu echi ya, Samuel puru gawa icho Sol. Otu onye gwara ya si, "Sol agaala n'ugwu Kamel iwuru onwe ya ihe ncheta. O ga-esitekwa ebe ahụ gaa Gilgal."

¹³ N'ikpeazu, mgbe Samuel huru ya, Sol ji oke onu kelee Samuel si, "Onye ONYENWE ANYI goziri agozi ka i bu. Lee, emeela m ihe niile ONYENWE ANYI kwuru!"

¹⁴ Ma Samuel juru ya si, "Gini bu ube aturu ndi a m na-anu? Ebee ka ube igwe ehi ndi a si na-ada?"

¹⁵ Sol zara si, "Ndi agha m si n'etiti ndi Amalek chita ufodu n'ime aturu na ehi ndi mara mma nke ha choro iji choro ONYENWE ANYI Chineke gi aja. Ma anyi bibiri ihe ndi ozo foduru." "

¹⁶ Mgbe ahụ Samuel gwara Sol si, "Ekwukwala ozo! Gee nti nuru ihe ONYENWE ANYI gwara m n'abali!"

Sol zara ya si, "Kwuo, gini ka o gwara gi?"

¹⁷ Samuel gwara ya si, "O bughie ezie n'agbanyeghi na i diri ntakeiri n'anya gi onwe gi, ma i buru onyeisi ndi ebo Izrel niile? ONYENWE ANYI tere gi mmanu ibu eze ndi Izrel. ¹⁸ ONYENWE ANYI ziri gi ijere ya ozi, gwa gi si, 'Gaa, laa ndi ajo omume ahụ, bu ndi Amalek n'iyi; buso ha agha ruo mgbe i kpochapuru ha niile.' ¹⁹ Gini mere i geghi nti n'okwu ONYENWE ANYI ime ihe o kwuru? Gini mere i ji churu ihe nkwata gaa, si otu a mee ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI?"

²⁰ Ma Sol siri ya, "Ma erubeere m ONYENWE ANYI isi. Ejere m ozi ahụ ONYENWE ANYI zigara m. Anwutara m Agag eze Amalek na ndu, ma gbuchapu ndi Amalek niile.

²¹ Ndi agha sitere n'ih a kwatara n'agha were ufodu aturu na ehi, bu ndi kachasi mma n'etiti ihe ndi ahụ e debere iche maka ila ha n'iyi, iji ha choro ONYENWE ANYI Chineke gi aja na Gilgal."

²² Ma Samuel siri,

"Ihe na-atọ ONYENWE ANYI uto o bu onyinye na aja nsure oku

dika nrube isi nye ihe si n'onu ONYENWE ANYI puta?

Nrube isi di mma karija ichu aja

ina nti di mma karija abuba ebule.

[†] 15:3 15:3 Gbuchapu ihe niile nke a, n'okwu ndi Hibru putara i were ihe niile, tinyere mmadu na anu ulo, nyefee ONYENWE ANYI kpmkpm na-eleghi anya n'azu site ikpochapu ha. Usoro okwu a dikwa n'amaokwu ndi a: 1Sa 15:8,9,15,18,20,21

23 N'ihì na nnupu isi dika mmehie igba afa,
mpako dikwa njo dika ikpere arusi.

N'ihì na i jula okwu ONYENWE ANYI
ya onwe ya ajukwala gi dika eze."

24 Sol zara Samuel si ya, "Emehiela m. N'ezie, enupula m isi na ndumodu gi na n'iwu ONYENWE ANYI. O bu n'ihì na m turu egwu ndi Izrel ka m ji mee ihe ha choror.

25 Biko, gbaghara m mmehie m ugbu a, biakwa soro m ka m gaa fee ONYENWE ANYI ofufe."

26 Ma Samuel sirì ya, "Agaghi m eso gi laghachi azu. Ebe i juru okwu ONYENWE ANYI, ONYENWE ANYI ajukwala gi dika eze ndi Izrel!"

27 Mgbe Samuel tughariri ka o si n'ebe ahụ puo, Sol jidere ya n'onu onu uwe ya ime ka o loghachi azu, ma uwe ahụ dowara. 28 Mgbe ahụ, Samuel zara si ya, "Taa ONYENWE ANYI adowapula alaeze Izrel site n'aka gi were ya nyefee otu n'ime ndi agbataobi gi, onye ka gi mma. 29 Chineke, onye bu Ebube Izrel, anaghi agha ugha; o nakwaghi agbanwe obi ya, n'ihì na o bughì mmadu efu!"

30 Ma Sol malitekwarà iriò aririò ozo si, "Emehiela m. Ma, sopusu m ugbu a n'ihu ndi okenye ndi m, na n'ihu ndi Izrel. Loghachi soro m ka m gaa fee ONYENWE ANYI Chineke gi ofufe." 31 Ya mere, Samuel kwenyere soro Sol laghachi, Sol kpokwara isiala nye ONYENWE ANYI.

32 Mgbe ahụ, Samuel gwara ya okwu si ya, "Kpoptara m Agag, eze ndi Amalek." Agag ji ihu ochi biakwute ya, n'ihì na o chere si, "N'ezie oge onwu agaala."

33 Ma Samuel kwuru si,
"Dika mma agha gi si gbawa ndi inyom aka umu
otu a ka nne gi ga-esi buru onye na-enweghi nwa n'etiti ndi inyom."
Samuel gburu Agag n'ihu ONYENWE ANYI na Gilgal.

34 Emesia, Samuel lara n'ulo ya na Rema. Ma Sol laghachikwara na Gibeá, obodo nke aka ya. 35 Site n'oge ahụ ruo mgbe Samuel nwuru, o hukwaghi Sol anya ozo. Ma o rugidere uju n'ihì Sol oge ndi a niile. O wutekwara ONYENWE ANYI na o mere Sol eze ndi Izrel.

16

Samuel etee Devid mmanu

1 Emesia ONYENWE ANYI sirì Samuel, "Ruo ole mgbe ka i ga-anogide na-eru uju n'ihì Sol, ebe o bu na m ajula ya dika eze ndi Izrel? Ugbu a, gbajuo mmanu na mpi gi, bilie ije. Ana m eziga gi ka ijekwuru Jesi onye Bethlehem, ahorola m otu onye ga-abu eze site n'etiti umu ya ndi ikom."

2 Ma Samuel zara si, "Oleekwanu otu m ga-esi gaa n'ebe ahụ? O buru na Sol anu ya, o ga-egbu m."

ONYENWE ANYI sirì, "Were nwaagboghò ehi, jiri ya n'aka, si, 'Abiara m ichuru ONYENWE ANYI aja.' 3 I ga-akpo Jesi ka o bia soro n'ochuchu aja ahụ. Mgbe ahụ, aga m egosi gi ihe i ga-eme. I ga-etekwara m ya mmanu, bu onye m nke ga-egosi gi."

4 Samuel mere ihe ONYENWE ANYI kwuru. Mgbe o rutere na Bethlehem, ndi okenye obodo ahụ ji ima jijiji puta izute ya. Ha juru ya si "O dikwa mma? Udo o dikwa?"

5 Ma Samuel zara ha si "E, udo di, Abiara m ichuru ONYENWE ANYI aja. Doonu onwe unu nsò bia soro m gaa ichu aja ahụ." O dokwara Jesi na umu ya ndi ikom nsò, gwakwa ha ka ha soro gaa.

6 Mgbe ha ruru, Samuel huru Eliab kwuo n'obi ya si, "N'ezie, onye nke ONYENWE ANYI tere mmanu na-eguzo n'ihu ONYENWE ANYI."

⁷ Ma ONYENWE ANYI zara Samuel si ya, “Ejila ihu mmadu maobu ito ogologo ya ekpebi, n’ihi na onye a abughu ya. ONYENWE ANYI adighi ahụ ihe dika mmadu si ahụ. Mmadu na-ele anya n’elu ahụ, ma ONYENWE ANYI na-ele anya n’obi.”

⁸ Jesi kporo Abinadab ka o gafee n’ihu Samuel. Ma Samuel siri, “ONYENWE ANYI ahoro ghi onye a.” ⁹ Jesi mere ka Shama bia gafee, ma Samuel siri, “Mba ONYENWE ANYI ahoro ghi onye a.” ¹⁰ Umụ ndi ikom Jesi asaa si otu a gafee n’ihu Samuel, ma Samuel siri ya, “ONYENWE ANYI ahoro ghi ndi a.” ¹¹ O juru Jesi si, “Ndi a o gwuchaala umu ndi ikom i mutara?”

Jesi zara si “O foduru odudu nwa m, ma o no n’ohia na-azu aturu.”

Samuel siri, “Ziga ozi kpolata ya, anyi agaghi anodu ala tutu ruo mgbe o biara.”

¹² O zigara ozi ka akpo ya, mee ka o bia. O nwere ucha ahụ puru iche, nwee anya mara mma, dikwa mma ile anya.

Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Samuel okwu si ya, “O bu onye a, bilie tee ya mmanu.”

¹³ Ya mere, Samuel weere mpi ahụ mmanu di tee ya n’ihu umunne ya. Site n’ubochi ahụ Mmuo ONYENWE ANYI biakwasiri Devid n’ebe o di ukwu. Emesia, Samuel laghachiri na Rema.

Devid agho onye na-ejere Sol ozi

¹⁴ Ugbu a, Mmuo ONYENWE ANYI esitela n’ime Sol puo, ONYENWE ANYI zitekwaru mmuo ojo nke biara na-esogbu Sol.

¹⁵ Ndi na-ejere Sol ozi gwara ya okwu si, “Lee, mmuo ojo si n’ebe Chineke no bia na-enye gi nsogbu. ¹⁶ Biko, ka onyenwe anyi nye ndi ohu ya no n’ebe a ike, ka ha gaa chota onye maara akpo ubo akwara nke oma. O ga-akpo ubo akwara mgbe obula mmuo ojo si n’ebe Chineke no bia biakwasiri gi, ime ka ahụ di gi mma.”

¹⁷ Sol kwenyere si ha, “O di mma, gaanu chota ma kpotara m nwoke na-akpo ubo akwara nke oma.”

¹⁸ Otu onye n’ime ndi na-eje ozi kwuru si, “Lee, ahula m otu n’ime umu ndi ikom Jesi, onye Betlehem, onye maara akpo ubo akwara nke oma. O bu dike na oka n’agha. O bu onye na-ekwu okwu nke oma, na nwoke mara mma ile anya. ONYENWE ANYI nonyekwara ya.”

¹⁹ Sol zipuru ndi ozi ka ha jekwuru Jesi si ya, “Zitere m nwa gi nwoke Devid, onye na-azuru gi aturu.” ²⁰ Ya mere Jesi zipuru Devid ka o jekwuru Sol. O mekwara ka Devid duru otu inyinya ibu nke o bukwasi achicha, na otu karama akpukpo mmanya, na otu nwa ewu, onyinye a na-enye Sol.

²¹ Devid biakwutere Sol, banye n’oru ijere ya ozi. Sol huru ya n’anya nke ukwu, n’ihi ya, Devid goro otu n’ime ndi na-ebu ihe agha Sol. ²² Mgbe ahụ, Sol ziri Jesi ozi si ya, “Biko, kwere ka Devid buru otu n’ime ndi agha m, n’ihi na ihe ya na-atọ m uto.”

²³ Mgbe obula mmuo ojo ahụ si n’ebe Chineke no bia malitere inye Sol nsogbu, Devid na-akpo ubo akwara ya. Ahụ Sol na-adajukwa, mmuo ojo ahụ na-esitekwa n’ebe o no wezuga onwe ya.

17

Devid na Golajat

¹ N’oge a, ndi Filistia chikotara ndi agha ha onu, zokotaa n’obodo Sokoh nke di na Juda maka ibu agha. Ha mara ulo ikwu ha n’Efes Damim, nke di n’agbata Sokoh na Azeka. ² Mgbe ahụ, Sol na ndi Izrel niile zokotara maa ulo ikwu nke ha na ndagwurugwu Ila. Ha doro onwe ha n’usoro agha izute ndi Filistia. ³ Ndi Filistia doro onwe ha n’elu ugwu n’otu akuku, ma ndi Izrel dokwara onwe ha n’elu ugwu n’akuku nke ozo. Ndagwurugwu dikwa n’etiti ha.

⁴ Mgbe ahụ, otu onye ọka agha aha ya bu Golaiat,* onye obodo Gat, sitere n'etiti ụlọ ikwu ndị Filistia pụta. Nwoke a toro ogologo nke ukwu; ịdị ogologo ya ga-erukwa mita atọ. ⁵ O kpu okpu agha e ji bronz kpuo, ma yiri uwe agha nke ịdị arọ bronz e ji kpuo ya ga-erukwa iri kilogram ise na asaa. ⁶ O yikwa ihe agha o ji kpuchie ụkwu ya abuo nke e ji bronz kpuo, nyakwasikwa n'ubu ya ube e ji bronz kpuo. ⁷ A kpuru ube ya ka o diri ka osisi e ji ekwe akwa, jiri igwe ịdị arọ ya ga-eru kilogram asaa kpuo onu onu ube ahụ. Onye na-ebu ota o ji ekpuchi obi ya nokwa n'ihu ya.

⁸ Golaiat guzoro kpokuo ndi agha Izrel si ha, "Gini mere unu ga-eji puta guzo n'usoro ibu agha. O bu na m abughi onye Filistia? O bukwa na unu onwe unu abughi ndi ozi Sol? Hoputaranu onwe unu otu nwoke, ka o biakwute m. ⁹ O buru na onye ahụ unu hoputara etigbuo m, anyi ga-aburu unu ndi ohu, ma o burukwanu na m etigbuo ya, unu ga-aburu anyi ndi ohu!" ¹⁰ Mgbe ahụ, onye Filistia ahụ siri, "Taa, ana m ama usuu ndi agha Izrel aka n'ihu! Kpoptaranu m otu nwoke ka mu na ya luo ogo." ¹¹ Mgbe Sol na ndi agha Izrel nuru ihe onye Filistia a kwuru, ha mara jijiji tukwa oke egwu.

¹² Ma Devid bu nwa Jesi, onye Efrat nke Betlehem di na Juda. Jesi mutara ndi ikom asato. N'oge nke Sol, o ghoala agadi nwoke. ¹³ Atọ n'ime umu ndi ikom Jesi, ndi bu okenye, soro Sol gaa agha. Aha ha bu Eliab, okpara ya, Abinadab, nwa nke abuo na Shama, nwa nke atọ. ¹⁴ Devid bu odudu nwa. Umunne ya ndi okenye atọ na-eso Sol. ¹⁵ Ma Devid na-apu jekwuru Sol, ma na-alaghachikwa n'ulo izu aturu nna ya na Betlehem.

¹⁶ Golaiat, onye Filistia na-abiaru nso ututu na uhuruchi, na-eguzo onwe ya otu a iri ubochi ano.

¹⁷ Otu ubochi, Jesi gwara Devid okwu si, "Bia ka i wegara umunne gi otu akpa oka ndi a e ghere eghe. Chirikwa ogbe achicha iri ndi a chilara ha. ¹⁸ Wegakwara onyeisi usuu ha, iri chiizi,† ndi a. Choputa otu ihe si agara umunne gi‡ natakwa ha ihe i ga-egosi anyi na ha di ndu." ¹⁹ Ha na Sol na ndi ikom Izrel niile, no na ndagwurugwu Ila, na-ebuso ndi Filistia agha.

²⁰ Devid biliri njem n'isi ututu, hapu igwe aturu ya n'aka onye na-elekota aturu, buru onyinye ndi ahụ gawa dika Jesi nyere ya n'iwu. O biarutere ulo ikwu ndi Izrel mgbe ha na-apu n'ihu agha, ha na-etikwa mkpu agha. ²¹ Ndi Izrel na ndi Filistia dokwara onwe ha n'usoro izute onwe ha n'agha, ndi agha megide ndi agha. ²² Devid hapuru ihe ndi ahụ n'aka onye na-elekota akpa niile, gbara oso gaa n'usoro ndi agha juo umunne ya banyere udo ha. ²³ Ma mgbe ha na ya no na-akparita uka, onye mmeri n'ogbo agha, onye Filistia nke Gat, Golaiat bu aha ya, sitere n'usoro ndi agha Filistia puta, kwuokwa okwu niile ahụ dika o na-ekwu na mbu. Devid nuru ihe o kwuru. ²⁴ Mgbe ndi Izrel niile huru nwoke a, ha gbara oso puo n'ihu ya ma tukwa oke egwu.

²⁵ Ndi Izrel siri, "Unu huru nwoke a na-eguzo onwe ya? O bu ka o kparia nnoo ndi Izrel ka o ji aputa? Eze kwere nkwa inye onye obula ga-etigbu ya aku n'ebe o bara uba. O ga-akponyekwa ya nwa ya nwanyi ka o buru nwunye ya, meekwa ka ndi ezinaulo onye ahụ gharakwa itu utu taks ozo n'Izrel!"

²⁶ Devid juru ndi ikom no ya nso, "Gini ka a ga-emere nwoke ga-etigbu onye Filistia a, meekwa ka mkpari a ghara idiri Izrel ozo? Onye ka onye Filistia a a na-ebighi ugwu bu, na o ga-aputa na-akpari ndi agha Chineke di ndu?"

²⁷ Ha gwara ya otu ihe ahụ ha kwuru na mbu si ya na o bu ihe ahụ ka a ga-emere onye gburu ya.

* 17:4 17:4 Golaiat bu onye si n'agburu ndi Anak, ndi Joshua kpochapuru n'ala Izrel niile, kariakwa ndi foduru na Gaza, Ashkelon na Gat. Jos 11:21-22 † 17:18 17:18 Mmiri ara ehi kpukoro akpuko ‡ 17:18 17:18 Jen 37:14

²⁸ Mgbe Eliab, nwanne Devid nke okenye, nuru ka ya na ndi ikom ahụ na-ekwu okwu, o were iwe di oku megide ya, juo ya si, "Gini ka i biara ime n'ebe a? Onye kwa ka i hapuru aturu ole na ole ndi ahụ n'ozara? Amaara m udi nganga di n'ime gi na echiche ojojo juru gi obi. Ihe i ji bia n'ebe a bu naani ka ihuchata ihe na-eme n'agha."

²⁹ Ma Devid zara si ya, "Oleekwanu ihe m mere ugbo a? Adara m iwu n'ih i na m juru ajuju?" ³⁰ Devid chigharikwara jekwuru onye ozo juokwa ya otu ajuju ahụ. O natakwarara otu udi osisa ahụ. ³¹ N'ikpeazu, mgbe a matara ihe bu uche Devid, e mere ka Sol mara ihe banyere Devid. Sol zikwara ozi ka a kpo ya.

³² Devid sir i Sol, "Ka obi onye obula ghara ida mba n'ih i onye Filistia a; ohu gi ga-aga luso ya ogo."

³³ Ma Sol zaghachiri, "I pughi ibuso onye Filistia a agha, megide ya, n'ih i na i bu naani nwantakiri, ma ya onwe ya bu onye na-ebu agha siteri na mgbe o bu okorobia."

³⁴ Ma Devid gwara Sol si, "Ohu gi bu onye na-elekota aturu nna ya. Mgbe odum maobu anu ohia bia biara buru aturu site n'igwe aturu ahụ, ³⁵ achuru m ya, tigbuo ya ma naputakwa aturu ahụ site n'onu ya. Mgbe o biliri imegide m, ejidere m ya n'aji ya, tie ya ihe, gbuo ya. ³⁶ Etigburu m odum na anu ohia bia ahụ, ugbo a, apukwara m ime onye Filistia a na-amaghi Chineke otu ihe ahụ, n'ih i na o kpariala usuu ndi agha Chineke di ndu! ³⁷ ONYENWE ANYI ahụ naputara m site n'aka odum na anu ohia bia ga-anaputakwa m site n'aka onye Filistia a!"

N'ikpeazu, Sol sir i Devid, "Gaa, ka ONYENWE ANYI nonyere gi."

³⁸ Mgbe ahụ, Sol yinyere Devid uwe ime ahụ nke ya, yikwasikwa ya uwe agha igwe, ma kpukwas i ya okpu bronz n'isi. ³⁹ Devid fanyere mma agha n'ime uwe ahụ, malite ijeghari ije, n'ih i na o maghi otu e si eyi uwe ndi ahụ ejeghari.

O dighi anya, o gwara Sol okwu si, "Agaghi m eyi uwe ndi a n'ih i na o doghi m ahụ." Ya mere, Devid yipuru ha. ⁴⁰ Emesia, o were mkpanaka ya n'aka ya, site n'iyi hoputa nkume ise di murumuru tinye ha n'akpa nta di n'ime akpa onye ozuzu aturu ya. O jidere ebe ya n'aka ya, malite ipukwuru onye Filistia ahụ.

⁴¹ Onye Filistia ahụ, na-abia nso na-apukwute Devid, onye ahụ na-ebu ota ya na-agakwa n'ihu ya. ⁴² O lere Devid anya hu na o bu naani nwantakiri nwoke, onye ahụ di mma, onye mara mma ile anya. N'ih i ya, o ledara Devid anya. ⁴³ O sir i Devid, "Abu m nkita, na i ji mkpanaka na-abiakwute m?" Onye Filistia ahụ ji aha chi niile ya buo Devid onu. ⁴⁴ O sir i, "Bia n'ebe a ka m were anu ahụ gi mere anu ufe nke eluigwe na anu ohia niile ihe oriri!"

⁴⁵ Ma Devid sir i onye Filistia ahụ, "I ji mma agha na ube igwe na ube osisi, na-abiakwute m, ma eji m aha ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, Chineke nke usuu ndi agha Izrel ahụ i kpariri, na-abiakwute gi. ⁴⁶ Taa ka ONYENWE ANYI ga-enyefe gi n'aka m. Aga m etigbu gi, bepukwa gi isi. Taa aga m ewere anu ahụ ndi agha Filistia niile nyefee n'aka umu anu ufe niile nke eluigwe, na umu anu ohia niile nke uwa. Uwa niile ga-amatakwa na Chineke no n'Izrel. ⁴⁷ Ndi niile guzokwa n'ebe a ga-amata na ONYENWE ANYI adighi eji mma agha maobu ube azoputa. N'ih i na agha a bu nke ONYENWE ANYI, o ga-ewerekwa unu niile nyefee anyi n'aka."

⁴⁸ Mgbe onye Filistia ahụ na-abia nso ibuso ya agha, Devid jiri oso gbara gaa n'ihu agha izute ya. ⁴⁹ O manyere aka n'ime akpa ya weputa otu nkume, maa ya mata onye Filistia ahụ n'egedege ihu. Nkume ahụ mikpuru n'egedege ihu ya, o dakwara kpuo ihu n'ala.

⁵⁰ Otu a ka Devid si jiri ebe na nkume merie onye Filistia ahụ. O gburu onye Filistia ahụ ma o jighi mma obula n'aka ya gbuo ya.

⁵¹ Devid gbaara oso jeruo n'ebe Golaiat dara, miji mma agha ya site n'obo, jiri ya gbuo ya. O ji ya bepukwa isi ya!

Mgbe ndị Filistia hụrụ na onye ọka agha ha adaala nwụọ, ha tughariri gbawa ọsọ. ⁵² Mgbe ahụ, ndị agha Izrel na Juda tiri mkpu ọnụ, biliekwa, malite ichu ndị Filistia ọsọ. Ha churu ha ọsọ churuo ha n'onu uzo ama Gat, na n'onu uzo ama Ekron. Ndị Filistia nwuru anwu dara nnoo aghara aghara n'uzo Shaaraim nke gawara Gat na Ekron. ⁵³ Emesia, ndị Izrel loghachiri bia kwakoro ihe niile di n'ulo ikwu ndi Filistia, nke ha hapuru gbaa ọsọ.

⁵⁴ Devid buuru isi onye Filistia bulata na Jerusalem. Ma dobe ngwa agha onye Filistia ahụ n'ime ulo ikwu nke ya.

⁵⁵ Mgbe Sol no na-ele Devid anya ka o na-apu izute onye Filistia ahụ, o siri Abna, ochiagha ya, "Abna, nwa onye ka nwokorobia ahụ bu?"

Abna zara si, "Dika i si adi ndu, eze, amaghi m."

⁵⁶ Eze zara si, "Choputa onye muru nwokorobia a."

⁵⁷ Mgbe Devid si n'igbu onye Filistia ahụ loghachi, Abna duuru ya, dute ya n'ihu Sol. Isi onye Filistia a dikwa n'aka Devid.

⁵⁸ Sol juru ya si, "Nwokorobia, nwa onye ka i bu?"

Devid zara si, "Abu m nwa ohu gi nwoke Jesi onye Betlehem."

18

Ekworo Sol

¹ Mgbe Devid gwasiri Sol okwu, ihunanya di ukwu malitere n'etiti Jonatan na Devid. Jonatan huru Devid n'anya dika o si hu onwe ya. ² Sol mere ka Devid nogide n'uloeze. O kwekwaghi ka o laghachi n'ulo nna ya. ³ Jonatan na Devid gbara ndu n'ihia na Jonatan huru Devid n'anya dika o si hu onwe ya. ⁴ Jonatan yiputara uwe o yi n'ahu nye ya Devid, nyekwa ya uwe ime ahụ ya, na o buladi mma agha ya, ma uta ya na eriri ukwu* ya.

⁵ Devid jeziri ozi niile Sol ziri ya, o mere ihe niile nke oma nke a mere na Sol nyere ya okwa di elu n'etiti ndi agha ya. Onodu a di mma n'anya ndi Izrel nakwa n'anya ndi agha Sol.

⁶ Mgbe ndi agha ahụ na-aloghachite, mgbe Devid gbusiri onye Filistia† ahụ, ndi inyom‡ sitere n'obodo niile nke Izrel puta izute eze Sol. Ha na-abu abu na-ete egwu onu, nke ha ji ubo akwara na ihe egwu ndi ozo na-eti. ⁷ Dika ha na-ete egwu, ha buru abu si,

"Sol egbuola otutu puku ndi agha

ma Devid egbuola iri puku kwuru puku ndi agha."

⁸ Nke a were Sol iwe nke ukwu. O kwuru n'ime onwe ya si, "Gini bu nke a? Ha enyela Devid ugwu dika onye gburu iri puku kwuru puku ndi agha, ma mu onwe m ka ha nyere naani ugwu dika onye gburu otutu puku ndi agha. Gini ozo foduru ya ugbo a, ma o bughu naani inweta alaeze?" ⁹ Site n'ubochi ahụ gawa, Sol malitere ile Devid anya ojo.

¹⁰ N'echi ya, mmuo ojo Chineke zitere biara dakwasị Sol, o malitekwara ibu amuma n'ulo ya. Ma Devid kporo ubo akwara dika o na-eme mgbe obula. Ma n'oge a, o nwere ube di Sol n'aka. ¹¹ O turu ube ahụ, kwuo n'obi ya si, "Aga m atugide Devid n'aja ulo ahụ." Ma Devid wezugara onwe ya, ugboro abuo ndi a.

¹² Sol na-atu Devid egwu, n'ihia na ONYENWE ANYI ahapula Sol, ma nonyere Devid. ¹³ Emesia, Sol mere ihe ga-eme ka o ghara ihukwa Devid anya ozo. O mere Devid ka o buru onye na-elekota puku ndi agha, ndi o na-edu na-aga ibu agha. ¹⁴ Ma ihe niile o na-eme na-agara ya nke oma, n'ihia na ONYENWE ANYI na-anonyere ya. § ¹⁵ Mgbe Sol

* 18:4 18:4 Maabu, belit † 18:6 18:6 Ya bu, Golajat ‡ 18:6 18:6 Opu 15:20 § 18:14 18:14 Jen 39:2,3,23; Jos 6:27; 1Sa 16:18

huru na o bu onye nwere uche nke oma, o turu ya ujo. ¹⁶ Ma Izrel na Juda niile huru Devid n'anya, n'ih na o na-edu ha n'agha.

¹⁷ Sol gwara Devid okwu si ya, "Lee ada m nwanyi Merab. Aga m akponye gi ya, ka i luo ya. Naani jeere m ozi, luokwa agha ONYENWE ANYI." N'ih na Sol kwuru n'ime obi ya si, "Agaghi m ewelite aka m megide ya. Ka ndi Filistia mee nke ahụ."

¹⁸ Ma Devid siri Sol, "Onyekwanu ka m bu, ginikwa bu ezinaulo m maobu agburu m n'Izrel, nke m ga-eji buru ogo nwoke eze?" ¹⁹ O ruo, na mgbe a ga-eduru Merab, ada Sol dunye Devid, akporo ya nye Adriel, onye Mehola ka o luo.

²⁰ N'oge a, a choputara na Mikal, ada Sol huru Devid n'anya, mgbe e mere ka Sol mata nke a, obi toro ya utu. ²¹ O kwuru n'obi ya si, "Aga m akponye ya nwa m nwanyi, ka o buru ihe ima n'onya nye ya, ka aka ndi Filistia si otu a megide ya." Ya mere, Sol gwara Devid si ya, "Ugbu a i nwekwara ohere ozo igho ogo m nwoke."

²² Sol nyere ndi ohu ya iwu si, "Gwanu Devid okwu na nzuzo si ya, 'Lee, ihe banyere gi masiri eze, ndi niile na-ejere ya ozi hukwara gi n'anya. Ugbu a, kwerenu ibu ogo ya.'"

²³ Ha gwara Devid okwu ndi a niile. Ma Devid zara si, "O bu ihe nta ibu ogo eze? Mu onwe m bu onye ogbenye, onye a na-amaghi ama."

²⁴ Mgbe ndi ohu Sol gwara Sol ihe Devid kwuru, ²⁵ o gwara ha si, "Gwanu Devid, 'Eze achoghi ihe ozo dika ugwo isi aku obula kari naani nari api ndi Filistia. Ka o buru obo o ga-aboro m n'isi ndi iro m.'" Ma ihe Sol bu n'obi bu na a ga-egbu Devid n'ogu ahụ.

²⁶ Mgbe ndi ohu eze gwara Devid ihe eze kwuru, o toro ya utu, n'ih ya, o kwenyere ibu ogo eze. Tupu oge ahụ a kara aka eruo, ²⁷ Devid na ndi agha ya puru gbuo nari ndi Filistia abuo, werekwa api ha gosi eze. Sol kponyere Devid Mikal, nwa ya nwanyi, ka o buru nwunye ya.

²⁸ Mgbe Sol huru na ONYENWE ANYI na-anonyere Devid, hukwa na Mikal nwa ya nwanyi huru Devid n'anya, ²⁹ o turu Devid ujo kari na mbu. Sol kpokwara Devid asi, guo ya dika onye iro ubochi ndu ya niile.

³⁰ Ndisi agha Filistia na-aputa ibu agha dika ha na-eme mgbe obula, ma Devid na-eme nke oma kari ndi ochiagha Sol ndi ozo niile. Nke a mere ka Devid ghoo onye a mara aha ya n'ala ahụ niile.

19

Sol agbalia igbu Devid

¹ Sol gwara ndi ohu ya na okpara ya, Jonatan, ka ha gbuo Devid. Ma n'ih na ihe banyere Devid masiri Jonatan, ² o doru ya aka na nti, "Nna m Sol na-acho ohere igbu gi. Lezie anya chee ndu gi nche, ututu echi, gaa n'ebe i ga-ezo onwe gi nodu n'ebe ahụ. ³ Mu na nna m ga-eso bia n'akuku ohia ebe ahụ i zoro onwe gi. Aga m agwa ya okwu banyere gi. Ihe obula m choputara, aga m agwa gi."

⁴ Jonatan kwuru okwu oma banyere Devid nye Sol nna ya si ya, "Ka eze ghara ime ihe ojoo megide Devid bu ohu ya. O nwebeghi ihe ojoo o mere gi. N'ezie, ihe niile o mere bu ihe baara gi uru nke ukwu. ⁵ O kporo ndu ya asi mgbe o gburu onye Filistia ahụ. ONYENWE ANYI nyekwara ndi Izrel niile mmeri di ukwu. Obi dikwa gi utu mgbe i huru nke a. Gini mekwaranu i ga-eji mejoo nwoke aka ya di ocha dika Devid, site n'igbu ya ebe o bu na ikpe amaghi* ya?"

⁶ Sol nara Jonatan nti nuokwa iyi si, "Dika ONYENWE ANYI na-adu ndu, agaghi egbu ya."

* 19:5 19:5 Maobu, na e nweghi ihe o mere

⁷ Emesija, Jonatan kpọrọ Devid gwa ya ihe mere. Jonatan duuru Devid gaa n'ihu Sọl. Ihe niile dizikwara dika o di na mbu.

⁸ Agha ozo dakwara. N'oge a, Devid duuru ndi agha ya puo ibuso ndi Filistia agha. O gburu otutu n'ime ha, chuo kwa ndi agha Filistia oso.

⁹ Ma mmuo ojo ONYENWE ANYI zitere biakwasiri Sọl dika o no n'ime ulo ya, ube ya dikwa ya n'aka. Mgbe Devid na-akpo n'ubo akwara, ¹⁰ Sọl turu ube ahụ ka o tugbuo Devid n'ahụ aja, ma o gbapuru site n'ihu Sọl, ma ube ahụ manyere n'aja ulo ahụ. Devid gbapuru oso zoo onwe ya n'abali ahụ.

¹¹ Sọl zipuru ndi agha ka ha chee ulo Devid nche, gbuo ya mgbe o putara n'ututu. Ma Mikal nwunye Devid gwara ya si, "O buru na i gbapughi, zoo onwe gi n'abali a, onye nwuru anwu ka i ga-abu n'ututu echi." ¹² Ya mere, Mikal sitere na oghereikuku wetuo Devid, ebe o si gbapu. ¹³ Emesija, Mikal kwaghariri ihe ndina Devid, were ihe a kpuru akpu tukwasị n'elu ya, werekwa akwa kpuchie ya, tinye ihe aji ewu n'ebe isi ya.

¹⁴ Mgbe ndi agha ahụ biaruru ijide Devid na ikpugara ya Sọl, Mikal gwara ha si, "Ahụ esighi ya ike."

¹⁵ Mgbe ahụ, Sọl zighachiri ndi ahụ azu n'ebe Devid no si ha, "Bute ya na ihe ndina o dina n'elu ya, ka m gbuo ya." ¹⁶ Mgbe ndi ikom ahụ batara, ha huru ihe a kpuru akpu ka o di n'elu ihe ndina, hukwa aji ewu ka o di n'akuku ebe isi nke ihe ndina ahụ.

¹⁷ Sọl juru Mikal si, "Gini mere i ji ghogbuo m otu a, mee ka onye iro m gbalaga?"

Mikal zara, "O bu ya siri m, 'Hapu m ka m puo, n'ih i gini ka m ga-eji gbuo gi?'"

¹⁸ Mgbe Devid gbara oso gbalaga, o gakwuru Samuel na Rema, koru ya ihe niile Sọl mere ya. Ya na Samuel gara biri na Naiot. ¹⁹ Ozi ruru Sọl nti, "Devid no na Naiot n'ime Rema," ²⁰ ya mere, o zipuru ndi ikom ka ha gaa jide ya. Ma mgbe ha rutere, ha huru otu ndi amuma ka ha na-ebu amuma, hukwa Samuel ka o na-eguzo n'ebe ahụ dika onyeisi ha. Mmuo nke Chineke biakwasiri ndi ozi Sọl ahụ, mee ka ha malitekwa ibu amuma. ²¹ Mgbe Sọl nuru ihe mere, o zipukwara ndi agha ozo, ma ha onwe ha bukwara amuma! Otu ihe ahụ mekwara ndi o zipuru nke ugoro ato. ²² N'ikpeazu ya onwe ya puru gaa Rema, ruo n'olulu mmiri Seku. O juru, "Ebee ka Samuel na Devid no?"

Ha siri, "Ha no na Naiot nke Rema."

²³ Ya mere, Sọl gara Naiot nke di na Rema. Ma Mmuo nke Chineke biakwasiri ya, dika o na-aga n'uzo o malitere ibu amuma tutu ruo mgbe o biaruru Naiot. ²⁴ O yipuru uwe ya buo amuma n'ihu Samuel. O gba oto dinara ala n'ebe ahụ ehie ahụ, na abali ahụ niile. O bu nke a mere ndi mmadu ji si, "Sọl o ghoala otu n'ime ndi amuma?"

20

Devid na Jonatan

¹ Devid sitere na Naiot n'ime Rema gbapu oso, chota Jonatan, si ya, "O bu gini ka m mere? Gini bukwa ihe ojo m mere? Olee uzo m si mejo nna gi, mere o ji na-achosi ike ka o napu m ndu m?"

² Jonatan siri ya, "Nke a abughi eziokwu. I gagh i anwu! Ihe di otu a adighi nna m n'obi, n'ih i na o na-agwa m ihe obula o na-ezube ime, o buladi ihe ukwu maobu ihe ntakiri. Amakwaara m na o gagh i ezonari m ihe di otu a. Mba, o bughi eziokwu."

³ Devid nuru iyi si, "Nna gi maara nke oma na m anatala amara n'ebe i no, n'ih i ya, o kwuola n'ime onwe ya si, 'Agagh i m agwa Jonatan, ka o ghara iwute ya.' Ma eji m ONYENWE ANYI na mkpuruobi gi na-anu iyi na-as i na o bu naani otu nzo ukwu di ugbu a n'etiti mu na onwu."

⁴ Jonatan siri Devid, "Ihe obula i chorọ ka m mee, aga m emere gi ya."

⁵ Devid siri ya, "Lee echi ga-abu mmemme onwa oheru, e kwesiri m iso eze rie nri. Ma hapu m ka m ga zoo onwe m nohia tutu ruo uhuruchi nke nwanne echi. ⁶ O buru na nna gi ajuo ase m, si ya, 'Devid riosiri m aririo ike ka m hapu ya ka o gbaga Betlehem, bu obodo ya, n'ihu a na-achu aja nke diri agburu ya kwa afu.' ⁷ O buru na o si, 'O di mma,' mgbe ahụ, udo ga-adiri ohu gi. Ma o buru na o wee iwe nke ukwu, mara n'ezie na o zubere ime m ihe ojo. ⁸ Ma gi onwe gi, meere ohu gi ebere, n'ihu na i meela ka o sooro gi baa nogbugba ndu n'ihu ONYENWE ANYI. O buru na ikpe mara m, gi onwe gi gbuo m. N'ihu ginị ka i ga-eji nyefee m n'aka nna gi?"

⁹ Jonatan siri, "Agaghi m eme ya, lee, a sikwa na m maara na nna m na-achọ igbu gi, o bu na m agaghi agwa gi?"

¹⁰ Devid juru ya, "Onye ga-agwa m ma o buru na nna gi aza gi okwu ike ike?"

¹¹ Jonatan siri ya, "Bia ka anyi puo gaa nohia." Ya mere, ha abuo puru jee nohia.

¹² Jonatan gwara Devid si, "Eji m aha ONYENWE ANYI, Chineke Izrel na-ekwe nkwa na-asị gi, n'oge ugbo a echi, maobu nwanne echi, aga m akpanyere nna m uka banyere gi, meekwa ka i mata ihe o na-eche banyere gi. O buru na obi di ya mma n'ebe i no, aga m eme ka i mata. ¹³ Ma o buru na nna m na-achọ imeru gi ahụ, ka ONYENWE ANYI mesoo Jonatan mmeso, otu obula o si di njo, ma o buru na m abiaghi gwa gi, zilaga gi ka i laa n'udo. Ka ONYENWE ANYI nonyere gi dika o si nonyere nna m. ¹⁴ Chetakwa, i ghaghi igosi m ihunanya na obi ebere ONYENWE ANYI, ma o buru na m anwu. ¹⁵ E wezugakwala ihunanya gi na obi ebere gi site n'ebe ezinaulo m di, o buladi mgbe ONYENWE ANYI bipuchara ndi iro Devid niile site n'elu uwa."

¹⁶ Jonatan na ulo Devid gbara ndu. O kwuru si, "Ka ONYENWE ANYI kpee ndi iro Devid niile ikpe." ¹⁷ Jonatan mere ka Devid site n'ihunanya o heru ya nuora ya iyi. N'ihu na Jonatan heru Devid n'anya dika o heru onwe ya.

¹⁸ Mgbe ahụ, Jonatan siri Devid, "Echi bu mmemme onwa oheru. A ga-ele anya gi, n'ihu na onodu gi ga-atogboro n'efu. ¹⁹ Nwanne echi ya, n'oge uhuruchi, gaa n'ebe ahụ i zoro onwe gi mgbe nsogbu a malitere, chere n'ebe ahụ, n'akuku nkume Ezel. ²⁰ Aga m abia gbaa aku ato n'akuku ya dika a ga-asị na o nwere ihe m chorọ iji uta m gbata. ²¹ Emesia, aga m ezipu otu nwantakiri si ya, 'Gaa chota aku ndi ahụ.' O buru na i nu ka m na-agwa ya okwu si, 'Lee aku ndi a di n'akuku azu gi, chita ha ebe a,' mgbe ahụ, puta n'ihu, dika ONYENWE ANYI na-adi ndu, udo diri gi, egwu obula adighi. ²² Ma o buru na m agwa nwantakiri ahụ okwu si ya, 'Lee, aku ahụ di n'ihu gi,' o putara na i ghaghi isi n'ebe a puo, n'ihu na ONYENWE ANYI ezipula gi. ²³ Ma ihe banyere okwu ahụ anyi kwuru, cheta na ONYENWE ANYI bu onye akaebe, n'etiti mu na gi ruo mgbe ebighi ebi."

²⁴ Ya mere, Devid gara zoo onwe ya nohia. Mgbe oge mmemme onwa oheru ruru, eze Sol noduru ala iri nri. ²⁵ O noduru odu n'akuku aja ulo, bu ebe o di mbu ano, na ncherita ihu Jonatan. Abna noduru n'akuku Sol, ma oche Devid na-ano enweghi onye no ya. ²⁶ Sol ekwughi ihe obula banyere ya nubochi ahụ, n'ihu na o chere na o di ihe ndaba mere, nke tinyere Devid noodu adighi ocha.* Sol kwuru n'obi ya si, "E, o ghaghi ibu ihe kpatara ya." ²⁷ Ma n'echi ya, bu abali nke abuo nke onwa oheru, onodu Devid togboro n'efu ozo. Mgbe ahụ, Sol siri nwa ya Jonatan, "Gini mere nwa Jesi abiaghi iso rie nri, ma unyaahu ma taa?"

²⁸ Jonatan zara si, "Devid rioro si m nye ya ike ka o gaa Betlehem. ²⁹ O siri m, 'Kwere ka m gaa n'ihu na ndi ezinaulo anyi nwere aja mmemme ha na-eme no bodo. Nwanne m nwoke nyere m iwu si m na m aghaghi ibia. O buru na m ahuta amara n'ebe i no, biko kwere ka m gaa hu umunne m.' O bu nke a mere o biaghi na tebul eze."

* 20:26 20:26 Lev 7:20-21; 15:1-5

³⁰ Iwe were Sọl nke ukwu. Ọ gwara Jonatan okwu n'íwe sị ya, "Gị nwa nke nwanyị na-enupu isi, nke uche ya gbagorọ agbagọ. Ị na-eche na m amaghị na i dinyere nwa Jesi si otu a wetara onwe gị na nne gị ihe ihere? ³¹ N'íhi na ụbọchị niile nwa Jesi dị ndụ n'ụwa a, ọndụ gị na alaeze gị agaghị eguzosi ike. Ugbu a, puọ, zipu ozi kpọtara m ya ka m gbuo ya!"

³² Jonatan juru nna ya Sọl sị, "Gini ka o mere? N'íhi gini ka a ga-eji mee ka o nwuo?" ³³ Ma Sọl turu ube o ji n'aka ya ka o jiri ya tugbuo Jonatan, ma Jonatan zere ya. Nke a mere ka Jonatan mata n'ezie na nna ya na-achọ igbu Devid.

³⁴ Jonatan si na tebul ahụ bilie n'oke iwe puọ, o righikwa nri n'ubochi nke abuo nke mmemme ahụ, n'íhi na omume ihere nna ya mesoro Devid wutere ya hie nne.

³⁵ N'utu echi ya, dika ha kara aka, Jonatan gara n'ohia, ya na nwantakiri nwoke so gaa. ³⁶ Ọ siri nwantakiri nwoke ahụ, "Gbara oso gaa chota akụ ndi ahụ niile m na-agba." Mgbe nwantakiri ahụ na-agba oso na-aga, Jonatan gbapuru akụ, gbafee ya n'ihu nwantakiri ahụ. ³⁷ Mgbe nwokorobia ahụ na-ejeru nso ebe akụ ahụ Jonatan gbara di, Jonatan kpokuru ya sị ya, "Akụ ahụ di n'ihu gị." ³⁸ Mgbe ahụ, o tiri mkpu sị, "Mee ngwangwa! Gawa osiso! Eguzokwala!" Nwokorobia ahụ chikotara akụ ndi ahụ niile gbaghachikwute nna ya ukwu. ³⁹ Ma nwantakiri nwoke ahụ aghotaghị ihe Jonatan mere; ma Jonatan na Devid maara ihe gara. ⁴⁰ Jonatan nyere nwokorobia ahụ uta ya na akụ ndi ahụ ka o chighachi ha n'obodo.

⁴¹ Mgbe nwokorobia ahụ lara, Devid biliri site n'akuku ndida nkume ahụ ebe o zoro onwe kpuo ihu ya n'ala, kpo isiala ugboro ato, n'ihu Jonatan. Ha suritere onwe ha onu, bekwaa akwa. Ma Devid kwara akwa karja.

⁴² N'ikpeazu, Jonatan gwara Devid okwu sị, "Gaa n'udo, n'íhi na anyi ejirila aha ONYENWE ANYI nuo iyi ibu enyi n'etiti onwe anyi, na-asị, 'ONYENWE ANYI bu onye akaebe n'ebe mu na gi, na n'ebe umu umu m, na umu umu gi no ruo mgbe ebighi ebi.'" Ha kewara. Devid malitere ipu, ma Jonatan tughariri baa n'obodo.

21

Devid n'obodo Nob

¹ Devid jere n'obodo Nob ihu Ahimelek, onye nchujaja. Ahimelek mara jijiji mgbe o huru Devid. Ọ siri Devid, "Gini mere naani gi ji bia? Gini mere o nweghi onye so gi?"

² Devid zara Ahimelek, onye nchujaja sị, "Eze ziri m ozi di mkpa, ma si m, 'Ka onye obula ghara ima ihe obula banyere ozi a m na-eziga gi.' Ma banyere umu okorobia m, agwala m ha ebe ha ga-ezute m. ³ Ugbu a, olee ihe oriri i nwere? Nye m ogbe achicha ise maobu ihe ozọ i nwere."

⁴ Onye nchujaja ahụ zara Devid sị, "Enweghi m achicha ana edoghi nsọ n'ebe a. Ma otu o di, e nwere ufodu achicha e doro nsọ n'ebe a, ma o buru na umu okorobia gi na ha so debere onwe ha ocha, na-emetughị nwanyị ahụ."*

⁵ Devid zara sị ya, "N'ezie, anyi ekwebeghi ka umu nwanyi bia anyi nso, dika anyi di mbu eme ma anyi na-eje ozi. Ndi ikom ndi a na-edo onwe ha nsọ o buladi mgbe njem anyi na-adighi nsọ ka ofoduzie njem nke taa." ⁶ Ebe nri ozọ na-adighi, onye nchujaja ahụ nyere Devid achicha nsọ, bu achicha nke iche n'Ihu ONYENWE ANYI, nke eweputara site n'ihu ONYENWE ANYI n'ime ebe ichu aja, debekwa achicha ohuru nke e ji gbanwee nke ochie di n'ebe ahụ.

⁷ Ma otu onye odibo Sọl no n'ebe ahụ n'ubochi ahụ, onye e jigidere n'ihu ONYENWE ANYI. Ọ bu Doeg, onye Edom onyeisi ndi na-azu anu ulo Sọl.

* **21:4** 21:4 Opu 25:30; Lev 24:5-9; Mat 12:4.

⁸ Devid juru Ahimelek ajuju si ya, "I nweghi ube maobu mma agha n'ebe a? Ewetaghi m mma agha m maobu ngwa agha ozọ, n'ih na ozi eze ziri anyi di oke ngwangwa."

⁹ Onye nchujaja zaghachiri, "Mma agha Golajat, onye Filistia, onye ahụ i tigburu na ndagwurugwu İla di n'ebe a, a fuchiri ya n'akwa n'azu efood. O buru na i chorọ ya, were ya, n'ih na o dighi mma agha ozọ di n'ebe a ma o bughị nke ahụ."

Devid siri, "O dighi nke dika ya, nye m ya."

Devid n'obodo Gat

¹⁰ N'ubochi ahụ, Devid gbapuru oso site n'ebe Sol no gbakwuru Akish eze ndi Gat.

¹¹ Ma ndi ozi Akish siri ya, "Onye a o bughị Devid, eze nke ala ahụ? O bughị ya bu isi abụ ha na-abụ mgbe ha na-ete egwu na-asi:

"Sol egbuola otutu puku ndi iro ya,

Devid egbukwaala iri puku kwuru puku ndi iro nke ya'?"

¹² Mgbe Devid nuru okwu ndi a, o turu egwu ihe Akish eze Gat ga-eme ya. ¹³ N'ih ya o gbanwere omume ya, bido ime dika onyeisi na-adighi mma. O bidokwara İka akara n'İbo, bidokwa na-agusasi onu mmiri n'ahuonu ya.

¹⁴ Akish gwara ndi ozi ya okwu si ha, "Leenu nwoke a! O bu onyeisi mebiri! Gini mere unu ji kpotara m ya? ¹⁵ Ndi na-ayi ara ha korọ m, nke mere unu ji kpotara m nwoke a n'ebe a ka o bia na-eme ka onye na-ayi ara n'ihu m? O kwesiri ka onye di otu a bata n'ulo m?"

22

Devid n'obodo Adulam na Mizpa

¹ Devid hapuru Gat gbaba n'ogba nkume Adulam. Mgbe umunne ya ndi ikom na ndi ezinaulo nna ya nuru nke a, ha jekwuru ya n'ebe ahụ. ² Ndi ozọ malitekwaro İbiakwute ya n'ebe ahụ, ndi niile no na mkpagbu di iche iche, ndi ji ugwo, na ndi ochichi Sol na-adighi mma. Ha niile jekwuru ya. O dighi anya Devid ghororo onyendu ha. Ihe ruru nari mmadu ano so ya.

³ Devid sitere n'ebe ahụ jee Mizpa di na Moab riro eze obodo ahụ si, "Biko, İ ga-ekwe ka nna m na nne m puta bia biri n'etiti unu tutu ruo mgbe m matara ihe Chineke na-aga imere m?" ⁴ Ya mere, o hapuru ha ka ha nodu na nke eze Moab. Ha na ya nogidere oge niile Devid bi n'ebe ahụ e wusiri ike.

⁵ Ma Gad onye amuma siri Devid, "Anogidela n'ebe ahụ e wusiri ike, kama laghachi n'ala Juda." Ya mere, Devid biliri gaa n'oke ohia Heret.

Sol egbuo ndi nchujaja Nob

⁶ Ugbu a Sol nuru na achotala ebe Devid na ndi ikom na-eso ya no. Sol, onye İi ube ya n'aka noduru ala n'okpuru osisi tamarisk nke di n'ugwu di na Gibe'a. Ndi ozi ya guzokwa gburugburu ya. ⁷ Sol gwara ha si, "Geenu nti unu ndi ikom Benjamin! O bu unu niile ka nwa Jesi ga-enye ala ubi na ubi vaini? O bu unu niile ka o ga-eme ndi ochiagha na-achi otutu puku ndi agha, na ochiagha na-achi otutu nari ndi agha? ⁸ O bu ya mere unu İi dinyere ya imegide m? O dighi onye obula n'ime unu gwara m na nwa m na nwa Jesi gbara ndu. O dighi onye obula n'ime unu ihe gbasara m na-emetu n'obi İgwa m na nwa m nwoke akpaliela ohu m imegide m, ichebiri m n'uzo, dika o mere n'ubochi taa."

⁹ Ma Doeg onye Edom, onye so ndi ozi Sol guzo n'ebe ahụ kwuru si, "Ahuru m mgbe nwa Jesi biakwutere Ahimelek, nwa Ahitub na Nob. ¹⁰ Ahimelek jutaara ya ase site n'aka ONYENWE ANYI, ma nyekwa ya ihe oriri na mma agha Golajat onye Filistia."

¹¹ Mgbe ahụ, eze Sọl zipurụ ozi nye Ahimelek nwa Ahitub na ndị ezinaụlọ nna ya niile, ndị bụ ndị nchụaja na Nob. Ha niile bịaara guzo n'ihu eze. ¹² Sọl gwara ha okwu sị, "Gee ntị, gị nwa Ahitub."

Ahimelek zara sị, "Ana m ege ntị, onyenwe m."

¹³ Sọl juru ya sị, "Gini mere gị na nwa Jesi ji gbaa izu imegide m? Gini mere i ji nye ya nri na mma agha, jukwaara ya ase site n'aka Chineke? Gini mere i ji na-agba ya ume ka o nupu isi n'ebe m nọ, na ka o biakwa n'ebe a imegide m taa?"

¹⁴ Ahimelek zara eze sị, "Onye n'etiti ndị ohu gị niile bụ onye kwesiri ntukwasị obi dika Devid, ogo eze, na onyeisi ndị agha na-eche gị nche; o bukwara onye a na-enye nsopuru di ukwu n'ezinaụlọ gị? ¹⁵ Nke a o bu ubochi mbu m na-ajuru ya ase n'aka Chineke? O bughị! Ka eze ghara ibo ohu ya na ezinaụlọ nna m ebubo, n'ihi na ohu gị amaghị ihe obula banyere okwu a niile."

¹⁶ Ma eze kwuru sị, "I ga-anwu. Ahimelek gị na ezinaụlọ nna gị niile!"

¹⁷ O nyere ndị na-eso ya iwu sị ha, "Gbuonu ndị nchụaja ndị a, n'ihi na ha na Devid agbaala izuzu; ha makwa na o si n'ihu m na-agbapu, ma ha agwaghị m!"

Ma ndị agha eze juru isetipu aka ha megide ndị nchụaja ONYENWE ANYI.

¹⁸ Mgbe ahụ eze nyere Doeg iwu sị ya, "Gị onwe gị, chigharia gbuo ha." Ya mere, Doeg onye Edom chighariri tigbuo ha. N'ubochi ahụ, o gburu iri ndị nchụaja asato na ise, ndị yi uwe akwa ocha efod. ¹⁹ O ji mma agha jee Nob, obodo ndị nchụaja, gbuo ezinaụlọ ndị nchụaja niile, nwoke na nwanyi, na umuntakiri, na umu na-anu ara. O gbukwara ehi na inyinya ibu na aturu ha niile.

²⁰ Otu n'ime umu Ahimelek nwa Ahitub, aha ya bu Abiata gbapuru, gbakwuru Devid. ²¹ O gwara Devid na Sọl egbuola ndị nchụaja ONYENWE ANYI. ²² Mgbe ahụ, Devid siri Abiata, "N'ubochi ahụ, mgbe Doeg onye Edom nọ n'ebe ahụ, amaara m na o ghaghị igwa Sọl. Mụ onwe m kpatara onwu ndi niile nke ndi ezinaụlọ nna gi. ²³ Soro m nodu n'ebe a, atula ujo, n'ihi na onye na-achọ ndu gi na-achokwa ndu nke m. Mmekpa ahụ obula agaghị adakwasị gị ma mụ na gị nodu."

23

Devid anaputa obodo Keila

¹ Otu ubochi, ozi rutere Devid ntị na ndị Filistia na-ebuso ndi obodo Keila* agha na-apunara ha ihe niile ha nwere nke di n'ebe izocha oka ha niile. ² Devid juru ONYENWE ANYI ase sị, "O bu m jee buso ndi Filistia a agha?"

ONYENWE ANYI zara ya, "Gaa, buso ndi Filistia agha, zoputa Keila."

³ Ma ndi agha Devid siri ya, "Lee, anyi onwe anyi na-atu egwu ihe a ga-eme anyi, o buladi n'ime Juda, oleekwanu otu anyi ga-esi jee buso ndi Filistia niile agha na Keila?"

⁴ Devid juru ONYENWE ANYI ozo, ma ONYENWE ANYI zara ya nke ugboro abuo sị, "Jee, ridaruo Keila, n'ihi na aga m anonyere gi; i ga-emerikwa ndi Filistia." ⁵ Ya mere, Devid na ndi agha ya gara Keila buso ndi Filistia agha. Ndi agha Devid gburu otutu ndi Filistia kpokoro igwe anu ulo ha. Ha zoputakwara ndi Keila. ⁶ (Ugbu a, Abiata nwa Ahimelek chikwa efod n'aka gbadaa, mgbe o gbakwujere Devid na Keila).

Sol achuso Devid

⁷ Mgbe a gwara Sọl na Devid nọ na Keila, o kwuru sị, "Ahaa! Chineke enyefeela ya n'aka m, n'ihi na Devid e jirila aka ya kee onwe ya agbu site n'ibanye n'obodo nwere ibo onu uzọ na mkporo e ji akpochi ha." ⁸ Sọl chikotara ndi agha ya iga Keila inochibido Devid na ndi ikom ya.

* 23:1 23:1 Jos 15:44; Neh 3:17,18

⁹ Mgbe Devid nuru ihe Sol na-achọ ime, o gwara Abiata onye nchuaaja si ya, “Chita efood ahụ.”† ¹⁰ Devid siri, “O! ONYENWE ANYI, Chineke Izrel, anula m na Sol na-achọ ibia laa Keila na obodo a n’iyi n’ihi m nọ n’ebe a. ¹¹ Ndi nwe Keila ha ga-arara m nye n’aka Sol? O bu ezie na Sol na-abia dika m nuru? O! ONYENWE ANYI, Chineke Izrel, biko gwa ohu gi.”

Ma ONYENWE ANYI siri, “O ga-abia.”

¹² Ozokwa, Devid juru si, “Ndi nwe Keila ha ga-arara m na ndi ikom m nye n’aka Sol?”

ONYENWE ANYI siri, “Ha ga-eme otu a.”

¹³ N’ihi ya, Devid na ndi ikom ya onuogugu ha di nari ndi ikom isii, hapuru Keila puo na-awaghari site n’otu ebe gaa n’ebe ozo. Mgbe Sol nuru na Devid esitela na Keila puo, o jekwaghi ebe ahụ ozo.

¹⁴ N’oge a, Devid nogidere n’ebe e wusiri ike di n’ozara, na n’ala ugwu ugwu nke ozara Zif. Ubochi niile, Sol choghariri ya ma Chineke enyefeghi Devid n’aka ya.

¹⁵ Mgbe Devid no na Horesh, nke di n’ozara Zif, o natara ozi na Sol na-abia igbu ya. ¹⁶ Jonatan, nwa Sol puru icho Devid. Mgbe o huru ya na Horesh, o gbara ya ume, nyere ya aka iguzosi ike n’ime Chineke. ¹⁷ Jonatan siri ya, “Atula egwu, nna m Sol apughi ichota gi. I ga-abu eze Izrel. Aga m abukwa onye na-eso gi dika Sol nna m maara nke oma.” ¹⁸ Ha abuo gbara ndu n’ihu ONYENWE ANYI. Devid nogidere na Horesh, ma Jonatan laghachiri n’ulo ya.

¹⁹ Ma ndi Zif biliri jekwuru Sol na Gibeia si ya, “Devid o zoghi onwe ya n’etiti anyi n’ogba nkume di n’ohia Horesh, n’ugwu Hakila, na ndida Jeshimon? ²⁰ Ugbu a, eze anyi, bia mgbe obula i choro, ka anyi gaa jidere gi ya. I ga-emekwa ya dika obi gi si choo.”

²¹ Sol zara ha si, “ONYENWE ANYI gozie unu n’ihi mmetuta onodu m na-emetuta unu n’obi. ²² Gaanu choputa nke oma ebe o na-ezo onwe ya, na onye huru ya, n’ihi na agwara m na o bu onye aghughu. ²³ Choputanu ebe o na-ezo onwe ya ma loghachikwanu bia gwa m ihe unu choputara. Mgbe ahụ, aga m eso unu jee. O buru na o no n’ala ahụ, aga m achoputa ya; e, aga m enyobanye anya choo ya n’ikwu niile nke Juda.”

²⁴ Ha biliri buru Sol uzọ gawa Zif. N’oge a, Devid na ndi agha ya no n’ozara Maon, n’ime Araba, na ndida Jeshimon. ²⁵ Sol na ndi agha ya biarutere ebe ahụ malite chowa Devid. Mgbe a gwara Devid na Sol na-achọ ya, o duuru ndi agha ya gbada gaa n’oke nkume ahụ ma nogide n’ozara Maon. Mgbe Sol nuru nke a, o chugidekwara Devid oso gaa n’ebe ahụ.

²⁶ Mgbe ha ruru n’ebe ahụ, Sol na ndi agha ya no n’otu akuku ugwu ahụ, Devid na ndi agha ya nokwa n’akuku nke ozo, na-eme ngwa ka ha gbanari Sol. Ma Sol na ndi agha ya na-abia nnoo nso ijide Devid. ²⁷ Ma n’otu mgbe ahụ, onyeozi biakwutere Sol si ya, “Mee ngwangwa, lota, n’ihi na ndi Filistia aputala ibuso Izrel agha.” ²⁸ Ngwangwa, Sol sitere n’ichu Devid chigharia azu, lota ibuso ndi Filistia agha. Site n’oge ahụ, a kporo ebe ahụ Devid no, Sela Hamahlekot, nke putara, Nkume Nkewa. ²⁹ Devid si n’ebe ahụ puo gaa biri n’ebe e wusiri ike nke En-Gedi, ebe o zoro onwe ya.

24

Devid edoo Sol ndu

¹ Mgbe Sol sitere n’iluso ndi Filistia agha lota, a gwara ya si, “Devid no n’ozara En-Gedi.” ² Sol chiri puku ndi agha ato a zuru nke oma site n’Izrel niile, puo icho

† 23:9 23:9 Onu 27:21; 1Sa 23:6; 30:7

Devid na ndị ikom ya n'etiti ọgba nkume, na n'akụkụ ụzọ dị warawara nke Ewu Ohia.

³ Mgbe ọ bjaruru nso n'ọgba aturu nke dị n'uzọ ahụ, otu ọgba nkume dị n'ebe ahụ, Sọl banyere n'ime ya, ịga mposi. Devid na ndị ikom ya nọ n'ime ime ọgba nkume ahụ. ⁴ Ndị ikom Devid siri ya, "Ahaa ugbo a bu oge gi! Taa bu ubochi ahụ ONYENWE ANYI kwuru okwu ya, mgbe ọ siri, 'Aghaghi m inyefe gi onye iro gi n'aka, ka i mee ya dika o si masi gi.'" Ma Devid ji nwayo gaa nso ebe Sọl nọ bipu onu onu uwe mwuda ya.

⁵ Emesia, obi Devid malitere ima ya ikpe n'ihu na o bipuru onu onu uwe mwuda Sọl. ⁶ O gwara ndi ya na ha so okwu si, "ONYENWE ANYI ekwela na m ga-emeso nna m ukwu, onye ONYENWE ANYI tere mmanu mmeso di otu ahụ, maobu na m ga-eweli aka imegide ya. N'ihu na onye ONYENWE ANYI tere mmanu ka o bu." ⁷ Devid sitere n'okwu ndi a o kwuru baara ndi so ya mba. O nyeghi ha ohere ibuso Sọl agha. Emesia, Sọl hapuru ọgba nkume ahụ.

⁸ Mgbe Sọl si n'ọgba nkume ahụ puo ịga n'ihu n'ije ya, Devid sitere n'ime ọgba nkume ahụ puta, kpo Sọl oku si ya, "Onyenwe m, eze!" Sọl tughariri ma Devid kporo isiala nye ya, daa n'ala kpuo ihu ya n'ala. ⁹ Mgbe ahụ Devid gwara Sọl okwu si, "Gini mere i ji na-ana nti n'okwu ndi mmadu na-ekwu, ndi ahụ na-asị Devid na-achọ ụzọ o ga-esi meruo gi ahụ? ¹⁰ Taa, i jirila anya gi hu na o bughi eziokwu. ONYENWE ANYI nyere gi n'aka m n'ime ọgba nkume ahụ i banyere, ufo du ndi mu na ha so gwara m ka m gbuo gi, ma ahapuru m gi ndu n'ihu na m siri, 'Agaghi m eweli aka m megide nna m ukwu n'ihu na o bu onye ONYENWE ANYI tere mmanu.'" ¹¹ Lee, nna m, lee iberibe uwe mwuda gi n'aka m. Ebiputara m onu onu uwe gi, ma ebughi m gi. Jiri nke a ghotu ma matakwa na ikpe nnupu isi na ajo omume megide gi amaghi m. O nweghi uzo m si mejo gi, ma i no na-achosikwa m ike iwere ndu m. ¹² Ka ONYENWE ANYI kpebie n'etiti mu na gi, ka ONYENWE ANYI bo obo ihe ojo niile i mere. Ma agaghi m emetu gi aka. ¹³ Dika ilu ndi mgbe ochie si di, 'The ojo na-esi n'aka ndi na-eme ihe ojo, ma agaghi m emetu gi aka.

¹⁴ "Ma onye kwanu ka eze Izrel na-achọ ijide? Onye ka o na-atufu oge ya ichoghari? O bu ozu nkita? Ka o bu akpi? ¹⁵ Ka ONYENWE ANYI buru onye ikpe n'etiti mu na gi, ya kpebiekwa okwu anyi. Ya leba okwu m anya kpeputa m, ya gosi na m bu onye ikpe na-amaghi site n'inaputa m n'aka gi."

¹⁶ Mgbe Devid kwuchara okwu ndi a, Sọl zara si ya, "O bu olu Devid nwa m di nke ahụ?" O malitekwara ikwa akwa. ¹⁷ O siri Devid, "I bu ezi mmadu kari m,* n'ihu na i jirila ezi omume kwughachi m ajo omume m. ¹⁸ E, i gosila m oke obi ebere taa, n'ihu na mgbe ONYENWE ANYI nyefere m n'aka gi, i gbughi m. ¹⁹ Ebee ka onye ahụ no n'ụwa niile, nke puru ihapu onye iro ya mgbe o mara n'onya ya? Ka ONYENWE ANYI kwughachi gi ezi ihe n'ihu obi ebere i gosiri m taa. ²⁰ Ugbo a, amatala m na i ghaghi ibu eze, i ga-achikwa alaeze Izrel. ²¹ Biko, nura m iyi n'aha ONYENWE ANYI na mgbe oge ahụ ruru, na i gaghi egbu umu m, maobu hichapu aha m site n'ezinaulo nna m."

²² Devid nuru Sọl iyi. Emesia, Sọl laghachiri n'ulo ya, ma Devid na ndi ikom ya laghachiri n'ọgba nkume ha.

25

Devid na Nebal na Abigel

¹ Emesia Samuel nwuru. Izrel niile chikotara onwe ha onu zukota ruo uju n'ihu onwu ya. Ha liri ya n'ulo ya di na Rema. Emesia, Devid gara n'ozara Paran biri n'ebe ahụ.

* 24:17 24:17 Jen 38:26

² Otu nwoke di, onye obodo Maon, onye ikwu Kaleb, nke nwere akunuba. O nwere igwe aturu di puku ato, na otu puku ewu, ndi o no n'ubi n'oge a na-akpuchapu aji ha n'obodo Kamel. ³ Aha nwoke a bu Nebal. Nwunye ya kwa, onye bu nwanyi mara mma, na onye nwere akonuche, ka a na-akpo Abigel. Nwoke a nwere omume ojoo; o kwara obi n'azu, afo takwara ya mmiri.

⁴ Mgbe Devid no n'ozara nu na Nebal na-akpucha aji igwe ewu na aturu ya, ⁵ o zipuru ndi ikom iri si ha. "Jekwurunu Nebal n'obodo Kamel, juo ya otu ihe si aga n'aha m. ⁶ Sina ya, ndu gi, ndu ogologo, udo na ahụ ike nye gi na ezinaulo gi, udo na ahụ ike nye ihe niile i nwere.

⁷ "Anula m na i na-akpacha aji igwe ewu na aturu gi. Oge ndi ozuzu aturu gi no n'etiti anyi, anyi emejoghi ha, o nweghi ihe obula funariri ha oge ahụ niile ha noro n'obodo Kamel. ⁸ Juokwa ndi ikom gi, ha ga-agwa gi ma ihe m kwuru o bu eziokwu. Ya mere gosi umu okorobia ndi a ihuoma, ebe o bu na ha na-abiakwute gi n'oge mmemme. Biko, nyetu ndi ohu gi ndi a, na mu bu Devid nwa gi, ihe obula aka gi ruru."

⁹ Umu okorobia Devid zipuru bjarutere zie Nebal ozi Devid ziri ha. Ha nogidekwara chere ka onye ha osisa.

¹⁰ Ma Nebal juru ha si, "Onye bu Devid? Onye bukwa nwa Jesi a? Otutu ndi ohu di taa bu ndi na-esi n'aka nna ha ukwu na-agbapu. ¹¹ M ga-ewere achicha m, na mmiri m, na anu m gburu n'ihhi ndi na-akpachara m aji anu nye ndi m na-amaghi ebe ha si puta?"

¹² Ndi ikom Devid tughariri azu laghachi ebe ha si bia. Mgbe ha bjarutere, ha koroo akuko banyere okwu niile Nebal kwuru. ¹³ Devid siriri ndi ikom ya, "Onye obula nyara mma agha!" Ha mere ihe o kwuru. Devid n'onwe ya nyanyekwara mma agha nke ya. Ihe di ka nari ndi ikom anoo sooro Devid puo, ebe nari mmadu abuo ndi ozo noduru na-eche ulo ha nche.

¹⁴ Ma otu n'ime ndi ikom Nebal gara koroo Abigel, nwunye Nebal si ya, "Lee, Devid esitela n'ozara zite ndi ozi ka ha nye onyenwe anyi ekele ya, ma o kpariri ha, baakwara ha mba. ¹⁵ Ma ndi ikom ndi a† mesoro anyi mmeso oma, ha emejoghi anyi. Oge ahụ niile anyi no ha nso n'ohia o dighi ihe funariri anyi. ¹⁶ Ehihie na abali, ha buru anyi mgbidi, ichebe anyi na aturu anyi, mgbe ha na-akpa nri n'akuku ebe ha no. ¹⁷ O di mma ka i mata ma marakwa ihe i ga-eme ngwangwa; n'ihhi nsogbu di njo nke na-aga idiri nna anyi ukwu na ezinaulo ya niile. N'ihhi o bu nwoke jogburu onwe ya, na o dighi onye puru igwa ya okwu."

¹⁸ Abigel mere ngwangwa chikota nari ogbe achicha abuo, karama akpukpo mmanya abuo, aturu ise e doziri edozi, otu bushel oka e ghere eghe, otu nari uyoko mkpuru vaini a mikporo amikpo na nari achicha fiig abuo, bukwasị ihe ndi a niile n'elu inyinya ibu. ¹⁹ O siriri umu okorobia na-ejere ya ozi, "Na-aganu n'ihu, ana m abia n'azu." Ma o gwaghi di ya Nebal ihe o na-aga ime.

²⁰ Mgbe o no n'elu inyinya ibu na-agbada uzo nke ugwu ahụ o huru Devid na ndi agha ya ka ha na-abia. O zutere ha ²¹ ma Devid noriri na-ekwu na-asị, "O bu n'efu ka anyi nyeere nwoke a aka. Anyi chebere igwe ewu na aturu ya n'ozara; o dikwaghi otu furu efu, o dikwaghi otu nke e zuru ezu, ma o jirila ajo omume kwughachi m ihe oma m meere ya. ²² Ka Chineke mesoo Devid mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na m ahapu otu mkpuru nwoke ndu n'etiti ihe niile o nwere na-ekume, mgbe chi echi boro."

²³ Mgbe Abigel huru Devid, o mere ngwangwa si n'elu inyinya ibu ya rida, kpoo ihu n'ala, kpo isiala nye Devid. ²⁴ O dara n'ala n'ukwu ya, si, "Ka ajo omume ahụ

* **25:13** 25:13 Onye obula kee mma agha ya n'ukwu ya † **25:15** 25:15 Ndi a bu umu okorobia na-ejere Devid ozi.

dikwasị n'isi[‡] ohu gị, onyenwe m. Biko, kwere ka ohu gị gwa gị okwu, gekwaa nti n'ihe ohu gị nwere ikwu. ²⁵ Nebal bu nwoke nwere obi ojoo, biko ka onyenwe m ghara igu ihe obula o kwuru n'ihe. O bu onye nzuzu, dika aha ya na-egosi. Aha ya putara nzuzu, nzuzu na-esokwa ya. Ma ahughị m ndi ozi ahụ i zitere, n'ezie ohu gị ahughị ndi ikom onyenwe m zitere. ²⁶ Ugbu a, onyenwe m, dika ONYENWE ANYI na-adị ndu ma gị onwe gị na-adikwa ndu, ebe o bu na ONYENWE ANYI gbochiri gị ka i ghara iba n'ikpe omuma nke igbu mmadu, na iji aka gị bororo onwe gị obo, ka ndu ndi iro gị na ndi niile na-achọ ime onyenwe m ihe ojoo, dika Nebal. ²⁷ Ma kwerekwa ka onyinye a, nke ohu gị nwanyị wetaara nna m ukwu, buru nke a ga-enye ndi ikom na-eso gị.

²⁸ "Biko, gbaghara njehie ohu gị nwanyị, n'ihị na ONYENWE ANYI Chineke gị aghaghị imere onyenwe m alaeze nke ga-adigide, n'ihị na o bu agha ONYENWE ANYI ka i na-alu, agaghị ahuta ajo omume n'ime gị ogologo ubochi ndu gị niile. ²⁹ O bu ezie na mmadu puru i na-achụ gị inapụ gị ndu gị, ma ndu onyenwe m ga-abu ihe ONYENWE ANYI Chineke gị ga-ekechi na ngwungwu ndi di ndu. Ma ndu ndi iro gị ka o ga-atufu dika nkume esi n'akpa e ji efe ebe. ³⁰ Mgbe ONYENWE ANYI mezuru nye onyenwe m ihe oma niile nke o kwere na nkwa, meekwa ya onyendu ndi Izrel, ³¹ onyenwe m agaghị enwe akonuche nke ga na-esogbu ya n'ihị na o ji aka ya bororo onwe ya obo, maobu nke iwufu obara. Mgbe ONYENWE ANYI Chineke gị mere ka ihe gaara onyenwe m nke oma, chetakwa ohu gị nwanyị."

³² Devid zara Abigel si ya, "Otuto diri ONYENWE ANYI, Chineke nke Izrel onye zitere gị taa ka i bia zute m. ³³ Ka ngozi diri gị n'ihị ezi uche gị, na n'ihị na i gbochiri m iwufu obara taa, gbochiekwa m iji aka m bororo onwe m obo. ³⁴ Ma o bughị otu a, dika ONYENWE ANYI Chineke nke Izrel na-adị ndu, bu onye jidere m site n'imeru gị ahụ, o buru na i putaghị ngwa izute m, o dighi otu nwoke gaara adi ndu n'ulo Nebal n'ihè ututu echi."

³⁵ Devid naara ya ihe ndi ahụ niile o wetara si ya, "Laghachi n'ulo gị n'udo. Anula m ihe i kwuru ma meekwa ihe i rioro."

³⁶ Mgbe Abigel batara n'ulo, o jekwuru Nebal ebe o no n'oriri o kporo, oriri dika oriri a na-enwe n'uloeze. O nuokwala mmanya nubigakwa ya oke; n'ihị ya o gwaghị ya ihe obula tutu ruo n'ututu. ³⁷ N'ututu, mgbe mmanya puru Nebal n'anya, nwunye ya gwara ya ihe ndi a niile. Nke a mere ka obi ya nwuo, ka o togboro dika nkume. ³⁸ Mgbe abali iri gafere, ONYENWE ANYI tiri Nebal ihe otiti, nke mere ka o nwuo.

³⁹ Mgbe Devid nuru na Nebal anwuala, o siru, "Otuto diri ONYENWE ANYI, onye kpechitere m okwu m megide Nebal n'ihị nleli anya o leliri m. O gbochiela ohu ya site n'ime ihe ezighi ezi, ma kwughachi Nebal ugwo mmehie ya."

Mgbe ahụ Devid zigara ndi ozi ka ha gaa juo Abigel ma o ga-ekwe i gho nwunye ya. ⁴⁰ Ndi ozi Devid biakwutere Abigel na Kamel zie ya ozi si, "Devid zitere anyi biakwute gị iluta gị ka i gho nwunye ya."

⁴¹ Abigel kpuru ihu n'ala si ya, "Lee ohu gị nwanyị, ejikeere m ijere gị ozi, na isacha ukwu ndi na-ejere onyenwe m ozi." ⁴² Abigel mere ngwangwa jikere, kporo umu agboghọ ise na-ejere ya ozi, nokwasị n'elu inyinya ibu, soro ndi ahụ Devid zitere lakwuru Devid. Otu a ka Abigel si gho nwunye Devid. ⁴³ Devid lukwara nwanyị ozo aha ya bu Ahinoam,§ onye Jezril. Ha abuo bukwa ndi nwunye ya. ⁴⁴ N'oge a, Sol ewerela nwa ya nwanyị Mikal, onye bu nwunye Devid kponye Palti, nwa Laish, onye obodo Galim, dika nwunye.

‡ 25:24 25:24 Gbaghara ita uta maobu ajo omume nke ohu gị § 25:43 25:43 Ahinoam bu nwunye mbu Devid, onye mutara ya okpara mbu ya, a na-akpo Amnon. 1Sa 27:3; 2Sa 3:2

26

Devid edebekwa Sọl ndu ọzọ

¹ Ndi Zif jekwuru Sọl na Gibeaa gwa ya na Devid na-ezo onwe ya n'ugwu Hakila nke chere ihu n'ozara.

² N'ihia ya, Sọl biliri chiru puku ndi agha ato o leziri anya hoputa n'etiti ndi agha Izrel, duru ha gaa n'ozara Zif icho Devid. ³ Sọl mara ulo ikwu ya n'akuku uzọ ugwu nta Hakila na ncherita ihu Jeshimon nke no n'okporouzo. Ma ka Devid n'onwe ya no n'ime ozara, o huru na Sọl churu ya bata n'ime ozara, ⁴ Devid zipuru ndi nledo, matakwa na Sọl biara n'ezie.

⁵ Emesia, Devid puru jeruo ebe Sọl mara ulo ikwu ya. O huru ebe Sọl na Abna nwa Nea, onyeisi agha dinara ala. Sọl dina n'ime ogige ulo ikwu ahụ, ndi agha ya dinakwara gburugburu ya.

⁶ Devid siri Ahimelek onye Het, na Abishai, nwa Zeruya* onye bu nwanne Joab, "Onye ga-eso m gaa n'ogige ebe Sọl na ndi agha ya mara ulo ikwu ha?"

Abishai zara si, "Aga m eso gi gaa."

⁷ Ya mere, n'abali, Devid na Abishai jiri nwayo jeruo ebe ndi agha Sọl mara ulo ikwu ha. Ha huru Sọl ebe o dinara ala na-arahu ura. Ube ya ka o manyekwara n'ala n'akuku ebe isi ya di. Abna, na ndi agha ndi ozo dina gburugburu Sọl na-arahu ura.

⁸ Abishai siri Devid, "N'ezie, Chineke enyefeela gi onye iro gi n'aka taa. Ugbu a, kwere ka m gaa were ube magide ya n'ala otu ugboro; agaghi m atu ya ugboro abuo."

⁹ Ma Devid siri Abishai, "Mba egbula ya. Onye ga-eseti aka ya megide onye ONYENWE ANYI tere mmanu, ghara i bu onye ikpe na-amaghi?" ¹⁰ O siri, "N'ezie dika ONYENWE ANYI na-adi ndu, o bu ONYENWE ANYI ya onwe ya ga-etida ya, ma obu oge ya ga-eru mgbe o ga-anwu, ma o bukwanu o gaa agha, o nwufuo. ¹¹ Ma ONYENWE ANYI ekwela ka m setipu aka megide onye ONYENWE ANYI tere mmanu. Ugbu a, weta ube na ihe inu mmiri nke di n'akuku isi ya, ka anyi si n'ebe a puo."

¹² Devid weere ube ya na ite mmiri di n'akuku isi Sọl, ha sitere n'ebe ahụ puo. O dikwaghi onye huru ha. O dikwaghi onye tetara, n'ihia na ONYENWE ANYI mere ka ha daba n'oke ura.

¹³ Mgbe ahụ, Devid puru gafee n'ofe nke ozo, guzo onwe ya n'elu ugwu ebe di anya, ebe mbara di n'etiti ya na ha. ¹⁴ Devid kporo Abna nwa Nea na ndi agha oku si, "Abna, za m oku!"

Abna juru ya si, "Onye ka i bu i ji si otu a na-eti mkpu ikpote eze?"

¹⁵ Devid siri, "N'ezie, o bughu nwoke ka i bu? Onye dikwa ka gi n'Izrel niile? Gini mere i ji hapu ichezi onyenwe gi eze nke oma? Otu onye biara igbu onyenwe gi, bu eze. ¹⁶ Ihe a i mere adighi mma. N'ezikwu, dika ONYENWE ANYI na-adi ndu, gi na ndi ikom gi kwesiri onwu, n'ihia na gi na ndi gi echebeghi onyenwe unu, bu onye ONYENWE ANYI tere mmanu. Ebee ka ube eze, na ihe mmiri onunu ya, nke di n'akuku isi ya di?"

¹⁷ Mgbe ahụ, Sọl matara na o bu olu Devid, o siri, "O bu gi nwa m, Devid?"

Devid zara si ya, "E, o bu olu m, onyenwe m, eze." ¹⁸ O sika, "N'ihia gini ka onyenwe m ji na-achughari ohu ya? Gini ka m mere? Gini kwa bu ihe ojoo i chotara n'aka m? ¹⁹ Ugbu a ka onyenwe m eze gee nti n'okwu ohu ya: O buru na ONYENWE ANYI kpaliri gi imegide m, mgbe ahụ aririo m bu ka ONYENWE ANYI nara onyinye inata ihuoma. Otu o di, a si na o bu ndi mmadu na-akpali gi imegide m, ka ndi di otu a buru ndi a buru onu n'ihu ONYENWE ANYI. N'ihia na ha esitela n'oke m nwere n'ihe nketa ONYENWE ANYI chupu m, si m, 'Gaa fee chi ndi ozo ofufe.' ²⁰ Ugbu a, ekwela ka

* **26:6** 26:6 Zeruya bu nwanne nwanyi Devid, onye toro ya n'usoro omumu ha. Nke a di n'akwukwo 1Ih 2:16 Abishai na Joab, ndi bu ndi ndu ndi agha, tinyere Asahel, bu umu nwanne nwanyi Devid, n'ihia na o bu Zeruya muru ha, guo nke a n'akwukwo 2Sa 2:13,18,24

ọbara m buru ihe a wufuru n'ala di anya, na-abughị n'ihu ONYENWE ANYI. Eze Izrel aputala icho akpi dika m, otu dinta si achoghari okwa n'elu ugwu."

²¹ Mgbe ahụ, Sọl zara si, "Emehiela m. Loğhachi n'ulo nwa m Devid. N'ihhi na i gurū ndu m taa dika ihe di oke onuahia. Agaghị m emejo gi ozo. N'ezie, a kpaala m agwa dika onye nzuzu, meekwa ihe nke ukwu na-amaghị ama."

²² Devid zara ya si, "Lee ube eze, Zie otu n'ime ndi ikom gi ka o bia were ya.

²³ ONYENWE ANYI na-akwughachi nwoke obula ezi omume ya na ikwesi ntukwasị obi ya. ONYENWE ANYI nyere gi n'aka m taa ma ajula m igbu onye ya o tere mmanu.

²⁴ Ugbu a, ka ONYENWE ANYI zoputa ndu m, o buladi dika m si zoputa ndu nke gi taa. Ka o naputakwa m site na mkpagbu m niile."

²⁵ Sọl sirị Devid, "Onye a goziri agozi ka i bu nwa m, Devid. I ga-eme oke ihe, burukwa onye na-emerị n'agha."

Devid sitere n'ebe ahụ puo. Sọl laghachikwara n'ulo ya.

27

Devid ebiri n'etiti ndi Filistia

¹ Devid chere n'ime onwe ya si, "Otu ubochi Sọl ga-enweta m, bibie m. Ihe ka mma m ga-eme bu igbaga n'ala ndi Filistia. Nke a ga-eme ka Sọl kwusi ichoghari m ebe obula n'Izrel. Aga m esikwa otu a, nwere onwe m site n'aka ya."

² Ya mere, Devid na nari ndi ikom isii ya, na ezinaulo ha, biliri jekwuru Akish nwa Maok, eze ndi Gat. ³ Devid na ndi agha ya sooro Akish biri na Gat. Onye obula du ezinaulo ya. Devid n'onwe ya du ndi inyom abuo ya: Ahinoam onye Jezril, na Abigel onye Kamel, nwunye ochie Nebal. ⁴ O dighi anya, Sọl nuru na Devid agbalaala Gat, n'ihhi ya o kwusiri ichuso ya.

⁵ Devid gwara Akish si ya, "O buru na m anatala amara n'ebe i no, o ga-adi mma ka enye m otu obodo n'ime obodo nke ala a, ka m biri. N'ihhi gini ka ohu gi ga-eji soro gi biri n'obodo eze?"

⁶ Akish nyere ya Ziklag, n'ihhi ya, Ziklag bu obodo ndi eze Juda ruo taa. ⁷ Devid biri n'oke ala ndi Filistia otu afo na onwa ano.

⁸ Devid na ndi ikom ya nogidere oge ahụ niile na-emegide ndi Geshua, ndi Gizi na ndi Amalek. (Site na mgbe ochie ndi a bi n'ala ahụ gbatiri ruo Shua na Ijpt) ⁹ Mgbe obula Devid wakporo akuku obula, o dighi ahapu nwoke maobu nwanyi ndu. Ma o na-akporu aturu ha, na ehi ha, na inyinya ibu ha, na inyinya kamel ha, nakwa uwe ha. Emesia, o na-aloghachikwuru Akish.

¹⁰ O buru na Akish ajuo Devid ajuju si, "Ndi ole ka unu busoro agha taa?" Devid ga-aza si, "O bu ndi bi na ndida Juda", maobu "ndi ndida Jerahmel", maobu "ndi ndida Ken."* ¹¹ Ma o dighi nwoke maobu nwanyi onye o hapuru ndu, nke a ga-akpota na Gat, n'ihhi na o chere n'obi ya si, "Ha nwere ike ibia kwuo megide anyi, si, 'Otu a ka Devid mere.'" Otu a ka o na-emekwa otutu oge ahụ niile o bi n'etiti ndi Filistia. ¹² Akish kwenyere Devid, kwuo n'obi ya si, "Devid aburu ihe a kporo asi n'ebe ndi nke ya bu ndi Izrel no. O ga-abukwara m ohu ruo mgbe niile."

28

¹ N'oge ahụ, ndi Filistia chikotara ndi agha ha jikere iluso ndi Izrel agha. Akish eze Gat gwara Devid okwu, "Ghotakwa na gi na ndi agha gi ga-eso mu na ndi agha m gaa ibu agha."

² Devid zara ya si, "I ga-eji anya gi huru ihe ohu gi ga-eme."

Akish zara si, "O di mma aga m eme gi onye nche m ubochi ndu gi niile."

* **27:10** 27:10 Ndi Jerahmel bu umu umu Juda site na nwa nwa ya bu Hezron, 1Ih 2:5,9,25 guo ihe banyere ndi Ken n'ihe e deputara n'akwukwo. Nkp 4:11

Onye mgbaasi Endo

³ N'oge a Samuel anwuola, ndi Izrel niile rukwara uju n'ihia ya, lie ya n'obodo ya bu Rema. Sol achupusiakwala ndi niile na-aju mmuo ndi nwuru anwu ase na ndi dibia afa site n'ala ahụ.

⁴ Ndi Filistia zukotara, bia maa ulo ikwu ha na Shunem, ebe Sol na ndi Izrel niile zukotakwara maa ulo ikwu ha na Gilboa. ⁵ Mgbe Sol huru igwe ndi agha ndi Filistia, oke ujo jidere ya. ⁶ O juru ONYENWE ANYI ase, ma ONYENWE ANYI azaghi ya. O zaghi na nro, maobu site n'Urim, maobu site n'onu ndi amuma. ⁷ Mgbe ahụ, Sol siri ndi na-ejere ya ozi, "Chotara m nwanyi onye na-aju mmuo ndi nwuru anwu ase, ka m gakwuru ya juta ya ase."

Ha siri, "E nwere otu nwanyi di otu a n'Endoa."

⁸ Ya mere, Sol nwoghariri onwe ya, yiri uwe ozo, o ruo n'abali, ya na ndi ikom abuo gakwuru nwanyi ahụ. O siri, "Jutara m mmuo ase,* kpolitekwara m onye m ga-akpo aha ya."

⁹ Ma nwanyi ahụ siri ya, "N'ezie gi onwe gi maara ihe Sol mere. O kwusila ndi niile na-aju mmuo ndi nwuru anwu ase, na ndi dibia afa site n'ala a. N'ihia ginia ka iji a gbara ndu m onya, ime ka m nwuo?"

¹⁰ Ma Sol jiri ONYENWE ANYI nura ya iyi, "Dika ONYENWE ANYI na-adu ndu, agaghi ata gi ahuhu n'ihia ihe a."

¹¹ Mgbe ahụ, nwanyi ahụ juru, "Onye ka i chorọ ka m mee ka o rigokwute gi?"

Sol siri, "Mee ka Samuel rigokwute m."

¹² Mgbe nwanyi ahụ huru Samuel, o tiri mkpu si, "Ginia mere iji ghogbuo m? Gi onwe gi bu Sol!"

¹³ Eze siri ya, "Atula egwu! Ginia ka i na-ahụ?"

Nwanyi ahụ siri, "A huru m chi† ka o si n'ala na-arigoputa."

¹⁴ Sol juru, "Ginia ka onye ahụ yiri n'odidi?"

O siri, "O bu agadi nwoke na-arigota, e ji uwe mwuda kpuchie ahụ ya."

Mgbe ahụ, Sol matara na o bu Samuel. O kpuru ihu n'ala, kpoakwa isiala.

¹⁵ Samuel siri Sol, "Ginia mere i ji esogbu m, site na ikpolite m?"

Sol zara, "Ano m n'oke nsogbu. Ndi Filistia na-ebuso m agha, ma Chineke esitekwala n'ebe m no wezuga onwe ya. O naghia azakwa m ozo, maobu site na ndi amuma, maobu site na nro. N'ihia ya ka m ji kpo gi, iju gi ihe m ga-eme."

¹⁶ Samuel siri, "N'ihia ginia ka i ji na-aju m, ebe o bu na ONYENWE ANYI ewezugala onwe ya site n'ebe i no, ghokwara gi onye iro? ¹⁷ ONYENWE ANYI emeela ihe o si na o ga-eme. O napula gi alaeze gi were ya nye Devid.‡ ¹⁸ Ihe ndi a niile na-aga idakwasia gi n'ihia na i geghi nti na ndumodu ONYENWE ANYI, mgbe o were iwe di oku megide ndi Amalek. ¹⁹ ONYENWE ANYI ga-arara gi na ndi Izrel nyefee n'aka ndi Filistia, echi gi na umu gi ndi ikom ga-abia nonyeere m n'ebe a. ONYENWE ANYI ga-ararakwa ndi agha Izrel nye n'aka ndi Filistia."

²⁰ Ngwangwa, Sol dara n'ala, gbatia onwe ya n'oke egwu, n'ihia okwu ndi a niile Samuel kwuru. Ike adighikwa n'ime ya n'ihia aguu, ebe o bu na o ribeghi nri obula ubochi ahụ niile.

²¹ Mgbe nwanyi a huru onodu Sol, o gwara ya okwu si ya, "Onyenwe m, lee, ohu gi rubere isi mee ihe i si m mee. O bukwa ndu m ka m ji chuo aja imezu ihe i rioro m. ²² Ugbu a, biko, gee nti n'ihia ohu gi na-aga igwa gi. Kwere ka m nye gi nri ka i rie, ka i nweta ike i ga-eji laghachi."

²³ Ma Sol juru iri nri obula.

* 28:8 28:8 Dit 18:10-11; 1Ih 10:13; Aiz 8:19 † 28:13 28:13 Maobu, mmuo ‡ 28:17 28:17 1Sa 15:28

Ma ndị ikom ya na ha so malitere iriọ ya tutu ruo mgbe o kwenyere bilie, nọdu ala n'elu ihe ndina.

²⁴ Nwanyị ahụ mere ngwangwa gbuo nwa ehi gbara abụba o nwere n'ulo ya. O jikwa utu oka mee achicha nke etinyeghi ihe na-eko achicha n'ime ya, ²⁵ O doziri nri n'ihu Sọl na ndị ikom ya. Ha rikwara ya. Ha biliri laa n'abalị ahụ.

29

Akish ezighachi Devid Ziklag

¹ Ndị Filistia chikọtara ndị agha ha bjaruo Afek, ma ndị agha Izrel zukọtara n'akuku isi iyi Jezril. ² Mgbe ndịisi agha ndị Filistia malitere igafesi ha na ndị agha ha, ufođu n'ime ha du otutu nari ndị agha, ufođu, otutu puku ndị agha, Devid na ndị agha ya so n'azu, ha na Akish, eze ndị Filistia. ³ Ndịisi agha ndị Filistia juru eze Akish ajuju si, "Gini ka ndi Hibru ndi a na-eme n'ebe a?"

Akish gwara ha si, "Onye a o bughị Devid, onyeozisi si n'aka Sọl eze ndi Izrel gbapu? Mu na ya ebiela ihe kari otu afo, ma achoputaghi ihe obula di njo n'ebe o no, site n'ubochi ahụ o hapuru Sọl ruo ugbu a."

⁴ Ma ndiisi agha ndi Filistia were iwe megide ya. Ha siri ya, "Zilaga nwoke a, ka o laghachi nonodu ozi ebe i mere ya onye nlekota. Anyi na ha agaghi eso jee n'ihu ogu, ma o bughị ya o ga-atugharia megide anyi n'agha. Olee uzọ ozọ o ga-esi mee ka ya na nna ya ukwu di na mma ma o bughị site n'igbu ndi agha anyi ndi a?" ⁵ Onye a o bughị Devid ahụ ndi inyom Izrel ji guo egwu si,

"Sọl egbuola otutu puku ndi iro ya,
ma Devid egbuola iri puku kwuru puku ndi iro?"

⁶ Ya mere, Akish kporo Devid si ya, "Dika ONYENWE ANYI na-adi ndu, i bu onye kwesiri ntukwasị obi. O gaara ato m utu ka i soro m buo agha. Site na mgbe i biakwutere m tutu ruo ugbu a, o nweghi mmejo obula m choputara n'ime gi. Ma ndiisi anyi anabataghi gi. ⁷ Ugbu a, laghachinu azu, laa n'udo. Unu emeela ihe obula ga-akpasu ndiisi ndi Filistia iwe."

⁸ Devid juru Akish, "Ma gini ka m mere? Gini kwa ka i hutara megide ohu gi site n'ubochi m biakwutere gi ruo taa? Gini ga-eme ka m ghara iluso ndi iro onyenwe m, bu eze agha?"

⁹ Akish zaghachiri, "Ama m nonye di mma ka i bu n'anya m, dika mmuo ozi nke Chineke. N'agbanyeghi nke a, ochiagha ndi Filistia asila, 'O gaghi eso anyi jee n'agha.' ¹⁰ Ya mere, bilie n'isi ututu, gi na ndi oru onyenwe gi ndi soro gi bia, bilienu n'isi ututu laghachi mgbe ihè diri unu."

¹¹ Devid na ndi ikom na-eso ya biliri n'isi ututu ilaghachi n'ala ndi Filistia. Ma ndi agha ndi Filistia gara n'ihu jeruo Jezril.

30

Devid ebibie ndi Amalek

¹ Mgbe Devid na ndi ikom ya rutere obodo Ziklag n'ubochi nke ato, ha huru na ndi Amalek abiala wakporo bi n'akuku ndida Negev na Ziklag. Ha buru agha megide Ziklag, gbaa obodo ahụ oku, ² dotakwa ndi inyom na ndi niile bi n'ime ya n'agha, ma okenye ma umuntakiri. Ha egbughi ha egbu, kama ha buuru ha laa.

³ Mgbe Devid na ndi ikom ya ruru Ziklag, ha huru na-esuola ya oku, dokpuru ndi inyom ha, na umu ndi ikom na ndi inyom n'agha. ⁴ Ya mere, Devid na ndi ikom ya kwara akwa ruo mgbe ike akwa gwuru ha. ⁵ Ndị inyom abuo Devid, Ahinoam onye Jezril na Abigel, nwunye ochie Nebal onye Kamel, sokwa na ndi a dotara n'agha ahụ.

⁶ Ihe a wetaara Devid oke nsogbu, n'ihu na ndi ikom ya no na-ekwu okwu iji nkume

tugbuo ya; ha niile nọ n'obi ilu n'ih i umu ha ndi ikom na ndi inyom. Ma Devid chotara ike n'ime ONYENWE ANYI Chineke ya.

⁷ Devid siri Abiata, bu onye nchujaja, nwa Ahimelek, "Chitara m efodu ahụ." Ya mere, Abiata chitara ya nye ya ⁸ Mgbe ahụ, Devid juru ONYENWE ANYI ase si, "O bu m chuso ndi a na-apunara ndi mmadu ihe? O buru na m achuso ha, aga m ejide ha?"

ONYENWE ANYI zara, "E, chuso ha oso, i ga-achukwute ha, ma nataghachikwa ihe niile ha were."

⁹ Mgbe ahụ, Devid na nari ndi agha isii ya biarutere n'odo mmiri Beso, ebe ha hapuru ofodu ndi ¹⁰ nari ndi ikom abuo n'ime ha enwekwaghi ike igafe ndagwurugwu Beso n'ih ike ogwugwu, ma Devid na nari ano ndi ozo chosoro ha.

¹¹ Ha huru otu nwokorobia onye Ijpt n'ohia, duuru ya biakwute Devid. Ha nyere ya mmiri ka o nuo, nyekwa ya nri ka o rie. ¹² Ihe ha nyere ya bu achicha fig,* na uyoko mkpuru vaini abuo nke a mikporo amikpo. Mgbe o richara ha, o nweghachiri onwe ya, n'ih i na o ribeghi nri obula, ma obu nuo mmiri obula ubochi ato, ehie na n'abali.

¹³ Mgbe ahụ, Devid juru ya si, "I bu onye? Ebeekwa ka i si bia?"

O zara Devid si, "Abu m onye Ijpt, burukwa ohu onye Amalek. Onyenwe m hapuru m n'ebe a abali ato gara aga n'ih i na ahụ adighi m ike. ¹⁴ Anyi si obodo ebe anyi gara luo agha na-aloghachi mgbe ha hapuru m n'ebe a. Anyi gara lugbuo obodo ndi Keret,† nke di n'ime Negeb, na obodo di na ndida ala Juda na ala Kaleb. Anyi gbakwara obodo Ziklag oku."

¹⁵ Devid juru ya si, "I nwere ike duru m gaa ebe ha no."

Nwokorobia ahụ zara ya si, "O buru na i ga-anu iyi n'aha Chineke na i gaghi egbu m ma obu were m nyeghachi onyenwe m, aga m eduru gi gaa ebe ha no."

¹⁶ O duuru ha jee n'ebe ndi Amalek no. Mgbe ha ruru ebe ahụ, ha huru ha ebe ha tusara onwe ha n'ala na-eri na-anu, na-etekwa egwu onu, n'ih ihe di ukwu ha kwatara n'agha site n'ala ndi Filistia, na n'ala Juda. ¹⁷ Devid na ndi agha ya biakwasiri ha na mberede gbuo ha site n'abali ahụ ruo anyasi echi ya. O dikwaghi otu nwoke n'ime ha foduru ndu ma o bugh i nari ndi ikom ano makwasiri n'elu inyinya kamel ha gbalaga. ¹⁸ Devid nwetaghachiri ihe niile ndi Amalek kwatara n'agha, tinyere ndi inyom ya abuo. ¹⁹ O nweghi ihe furu efu, ma nke ukwu ma nke nta, umu ndi ikom na umu ndi inyom, ihe a kwatara n'agha, ma obu ihe obula ozo ndi Amalek dotara n'agha. Devid nwetaghachiri ihe niile. ²⁰ Ozokwa, Devid chikotara igwe ehi na igwe ewu na aturu. Ndi ikom ya chiri ha, tinyere anu ulo ndi ozo, na-aga, na-as i, "Ndi a bu ihe Devid kwatara n'agha."

²¹ Emesia, Devid biarutere ebe nari ndi ikom abuo ndi ahụ no na Ndagwurugwu Beso. Ndi a bu ndi ahụ na-enweghi ike iso Devid n'ih i na ike gwuru ha. Ha putara zute Devid na ndi so ya. Mgbe Devid na ndi ikom ya biara ha nso, o juru ha otu ha mere. ²² Ma ndi ikom ojo ahụ niile, na ndi okwu na uka no n'etiti ndi na-eso Devid siri, "N'ih i na ndi a esoghi anyi jee, ya mere ha agaghi eso anyi keta ihe ndi a anyi kwatara n'agha. Nyeghachi ha naani nwunye ha na umu ha; gwakwa ha ka ha laa."

²³ Ma Devid siri, "Mba, umunna m, unu ekwesighi isi otu a kee ihe ndi ahụ ONYENWE ANYI nyere anyi. O chebere anyi, nyefee n'aka anyi ndi agha ahụ niile biara imegide anyi. ²⁴ Unu chere na o di onye ga-ege unu nti mgbe unu na-ekwu okwu di otu a? Anyi niile ga-eketa oke; oke ndi jere agha na ndi chebere ihe anyi ga-abu otu." ²⁵ Site n'ubochi ahụ, Devid mere ka nke a buru iwu nye ndi Izrel niile ruo taa.

* **30:12** 30:12 1Sa 25:18 † **30:14** 30:14 Ndi Keret, ha na ndi Filistia nwere ka ha si buru nwanne Zef 2:5 Ma ndi Keret mesiri soro Devid na-alu agha 2Sa 15:18; 20:7; 1Ez 1:38,44

²⁶ Mgbe ha rutere Ziklag, Devid weere ụfọdụ ihe ha kwatara n'agha zigara ndị okenye Juda, ndị bụ ndị enyi ya, na-asi, "Lee onyinye ewetaara unu site n'ụfọdụ n'ime ihe anyị kwatara site n'aka ndị iro ONYENWE ANYI."

²⁷ O zigara ha nye ndị bi na Betel, Ramot Negev na Jatia, ²⁸ nyekwa ndị nọ Aroea, Sifmot, Eshtemoa ²⁹ na Rakal, nyekwa ndị bi n'obodo ndị Jerameel na nke ndị Ken, ³⁰ nyekwa ndị bi na Homa, Bo Ashan, Atak ³¹ na Hebron na ndị nọ n'ebe niile ndị ahụ ebe Devid na ndị ya waghariri.

31

Ọnwụ Sọl na ụmụ ya

¹ N'oge a, ndị Filistia lụsoro ndị Izrel agha, ndị Izrel si n'ihu ha gbaa ọsọ, ma ọtụtụ n'ime ha nwurụ n'ugwu Gilboa. ² Ndị Filistia ji ike chuso Sọl na ụmụ ya. Ha gburu ụmụ ya ndị ikom, Jonatan, Abinadab na Malkishua. ³ Agha ahụ siri ike nke ukwuu megide Sọl, mgbe ndị na-agba ụta chụkwutere ya ha merụrụ ya ahụ n'ebe ọ dị ukwuu.

⁴ Sọl gwara onye na-ebu ngwa agha ya, si, "Miputa mma agha gị, were ya magbuo m ka ndị a a na-ebighi ugwu ghara ibia jiri m mee ihe egwuregwu."

Ma onye na-ebu ngwa agha ya ekweghi, n'ihi onodu oke egwu. N'ihi ya, Sọl were mma agha nke ya, dakwasị n'elu ya. ⁵ Mgbe onye na-ebu ihe agha Sọl huru na ọ nwuola, ya onwe ya dakwasikwara n'elu mma agha nke ya, soro Sọl nwuo. ⁶ Ya mere, Sọl na ụmụ ya ndị ikom ato, onye na-ebu ihe agha ya na ndị agha ya niile, nwurụ n'otu ubochi ahụ.

⁷ Mgbe ndị Izrel nọ n'ofe ọzọ nke ndagwurugwu, na ndị nọ n'ofe Jodan, huru na ndị agha Izrel agbaala ọsọ, na Sọl na ụmụ ya ndị ikom anwuola, ha hapuru obodo ha niile gbapu ọsọ. Ndị Filistia biakwara bichie n'ime ha.

⁸ N'echi ya, mgbe ndị Filistia biara iyipu ndị nwurụ anwu ihe ha ga-achikoro, ha huru ozu Sọl na nke ụmụ ya ndị ikom ato ka ha togbo n'ugwu Gilboa. ⁹ Ha bipuru Sọl isi, yipukwa ya ihe agha ya. Ha zipukwara ndị ozi gara n'ala ndị Filistia niile ikwusa akuko ihe mere n'ulo arusi ha nakwa n'etiti ndị ha niile.* ¹⁰ Ha tinyere ihe agha Sọl n'ulo Ashtoret, kpogidekwa ozu ya n'aja ulo mgbidi obodo Bet-Shan.

¹¹ Mgbe ndị obodo Jebesh Gilead† nuru ihe ndị Filistia mere Sọl, ¹² ndị ikom ha niile bu ndị dimkpa, gara njem ogologo abali ahụ niile jeruo Bet-Shan. Ha sitere n'elu mgbidi obodo Bet-Shan toda ozu Sọl na nke ụmụ ya ndị ikom buru ha laa Jebesh ebe ha nọ kpo ozu ha oku. ¹³ Ha liri okpukpu ha n'okpuru osisi Tamarisk di na Jebesh, bu onu ubochi asaa.

* 31:9 31:9 Nkp 16:23-24; 2Sa 1:20 † 31:11 31:11 1Sa 11:1-13

2 Samuel

Devid anụ maka ọnwụ Sọl

¹ Mgbe Sọl nwusiri, Devid si ebe ọ gara tigbuo ndi Amalek loghachi. Devid noro ubochi abuo na Ziklag. ² O ruo, n'ubochi nke ato, otu nwoke si n'omuma ulo ikwu Sọl biakwutere ya. Uwe nwoke a yi n'ahu dowara adowa. Isi ya dikwa aja aja. O batara daa n'ala n'ihu Devid n'onodu inye ya nsopuru.

³ Devid juru ya si, "Ebee ka i si bia?"

Nwoke ahụ zara si, "Esi m n'omuma ulo ikwu ndi Izrel gbaputa."

⁴ Devid juru ya si, "Gini mere? Biko gwa m."

Nwoke ahụ zara si, "Ndi agha Izrel niile agbaala oso. Otutu n'ime ndi agha Izrel anwuokwala. Sọl na Jonatan nwa ya nwukwara!"

⁵ Devid juru ya si, "Olee otu i si mata na Sọl na Jonatan anwuola?"

⁶ Nwokorobia ahụ siri ya, "O daputara na m no n'ugwu Gilboa hu Sọl mgbe o dabeere n'ube ya. Mgbe ahụ ugbọ agha ndi iro na ndi na-agba inyinya agha na-esosi ya ike. ⁷ Mgbe o huru m, o kporo m ka m biakwute ya. Azara m ya si, 'Gini ka m nwere ike ime?'

⁸ "O juru m si, 'I bu onye?'

"Azara m ya si, 'Abu m onye Amalek.'

⁹ "O si m, 'Biko, bia guzo n'akuku m ka i gbuo m, n'ihi na o bu ezie na m di ndu, ma anọ m nnoo n'oke ihe mgbu nke onwu.'

¹⁰ "Ya mere, eguzoro m n'akuku ya, gbuo ya, n'ihi na amaara m na o gaghị adi ndu tee anya. O bukwa mgbe m gbusiri ya ka m kpupuru ya okpueze di ya n'isi, gbaputakwa ya mgbaaka di n'ogwe aka ya, chiru ha, ka m chitara gi ha, onyenwe m."

¹¹ Mgbe Devid na ndi ikom ya nuru ihe ndi a. Ha dowara uwe ha. ¹² Ha ruru uju. Kwaa akwa. Bukwaa onu ruo oge anyasi n'ihi Sọl na Jonatan nwa ya nwoke, na n'ihi ndi agha ONYENWE ANYI na ulo Izrel. N'ihi na ha dara site na mma agha.

¹³ Mgbe ahụ, Devid juru nwokorobia ahụ wetara ozi ahụ ajuju si, "Olee ebe i si bia?"

O zara si ya, "Abu m onye obia, onye Amalek."

¹⁴ Devid juru ya si, "Gini mere i ji setipu aka gi, na-atughu ujo, tigbuo onye ONYENWE ANYI tere mmanu?"

¹⁵ Devid kporo otu n'ime ndi ikom ya si ya, "Gbuo ya!" Nwoke ahụ weere mma agha gbuo ya. ¹⁶ Mgbe ahụ Devid siri ya, "Obara gi laa gi n'isi, n'ihi na i ji onu gi kwuputa si, 'Egburu m onye ONYENWE ANYI tere mmanu.'"

Abu akwa Devid maka Sọl na Jonatan

¹⁷ Emesia, Devid deputara abu akwa a n'ihi Sọl na Jonatan. ¹⁸ O nyere iwu ka akuziere ndi Juda, abu uta a. E dere ya n'ime akwukwo Jeshu.

¹⁹ "Ebube gi, gi Izrel, aburu la ihe e gburu n'ebe gi niile di elu.

Lee ka ndi bu dike si daa!

²⁰ "Ekwutela ya na Gat.*

Ekwusala ya n'okporozo Ashkelon.†

Ka ada ndi Filistia ghara inuri onu.

Ka umu inyom ndi a na-ebighi ugu ghara iti mkpu onu.

* **1:20** 1:20 Obodo Gat na Ashkelon di n'ala Filistia. 1Sa 6:17; 1Sa 27:2 † **1:20** 1:20 Otu obodo n'ime ala ndi Filistia Jer 25:20

- 21 “Unu ugwu Gilboa,
ka igirigi maọbụ mmiri ozuzo ghara ịbịakwasị unu.
Ka mmiri ozuzo gharakwa izokwasị n’aja mbuli elu unu.‡
N’ihi na n’elu unu ka a nọ meruọ ọta§ ndị dị ike.
E, ọta Sọl, nke a na-adighị etekwa mmanụ.
- 22 “Site n’ọbara ndị e gburu egbu,
site n’anụ ahụ ndị dị ike.
Ụta Jonatan ałoghachighị azụ.
Mma agha Sọl agbaghikwa aka ọghachi.
- 23 Sọl na Jonatan,
na ndụ ha bụ ndị a hụrụ n’anya. Ndị juputara n’amara.
Ma n’onwu, nkewa ọbụla adighị n’etiti ha.
Ha dị gara gara karịa ugo.
Ha dị ike karịa ọdum.
- 24 “Ụmụada* Izrel,
kwaaranụ Sọl akwa.
Onye na-eji uwe uhie uhie chọọ unu mma.
Onye ji uwe na ihe ichọ mma ọlaedo chọọ unu mma.
- 25 “Lee ka ndị dị ike si daa n’etiti ọgbọ agha.
E gbuola Jonatan n’elu ugwu;
- 26 ana m eruru gị ụjụ, gị Jonatan, nwanne m
n’ihi na ihe dị oke ọnụahịa ka ị bụrụ m.
Ịhụnanya† i nwere n’ebe m nọ dị omimi
karịa ihụnanya ndị nwanyị.
- 27 “Lee ka ndị dị ike si daa!
Ngwa agha niile aburula ihe lara n’iyi!”

2

Devid aburụ eze ndị Juda

¹ Dịka oge na-aga, Devid juru ONYENWE ANYỊ ase si, “M ga-ebili gbagoo n’otu obodo dị na Juda?”

ONYENWE ANYỊ siri, “Gbagoo.”

Devid jukwara, “Olee ebe m ga-agbago?”

ONYENWE ANYỊ zara, “Hebron.”

² Devid na nwunye ya abụọ, Ahinoam onye Jezril, na Abigel nwunye ochie Nebal onye Kamel gara n’ebe ahụ. ³ Devid kpokwaara ndị ikom ahụ ya na ha so, onye ọbụla n’ime ha durukwaara ezinaulo ya, ga biri na Hebron na obodo ndị ọzọ gbara ya gburugburu. ⁴ Ndị ikom Juda bīakwutere Devid na Hebron. Tee ya mmanụ ịbụ eze ebo Juda niile.

Mgbe Devid nuru na ọ bụ ndị ikom Jebesh Gilead liri Sọl, ⁵ o zigaara ha ndị ozi ka ha si ha, “Ka ONYENWE ANYỊ gozie unu n’ihi obioma unu gosiri site n’ili Sọl, nna

‡ **1:21** 1:21 Ka ubi unu dị n’elu ugwu ghara ịmiputa mkpuru § **1:21** 1:21 Ọ bụ akpukpo anụ a mīkporo amīkpō, nke e tere mmanụ ka e ji eme ọta. Ọ bụ mmanụ ahụ e teere ya, na-eme ka ọ ghara ịma ebu, meekwa ka ọ na-amī amī, i ji gbochie ka àkụ a gbara ghara imife n’ọta ahụ. Ma ọta ndị a, n’ihi na ha amījuola ọbara n’ebe ọ dị ukwu, ha adighị abakwa uru ọta na-aba n’oge agha. * **1:24** 1:24 Maọbụ, Ụmụ ndị inyom Izrel. † **1:26** 1:26 1Sa 18:1-4; 19:2; 20:17

unu ukwu, n'uzo kwesiri ekwesi. ⁶ Ka ONYENWE ANYI gosikwa unu obioma na ikwesi ntukwasị obi. Mụ onwe m ga-egosikwa unu otu ụdị amara a, n'ih ihe a unu mere. ⁷ Ma ugbo a, burunụ dike na dimkpa, n'ih na Sọl nna unu ukwu anwuola. Ozokwa, ndi Juda niile eteela m mmanu ibu eze ha."

Agha dara n'etiti ezinaulo Devid na Sọl

⁸ Ma Abna* nwa Nea, ochiagha ndi agha Sọl edurulari Ishboshet, nwa Sọl, dubata ya n'obodo Mahanaim. ⁹ O noro n'ebe ahụ mee ya eze ndi Gilead, ndi Ashuri† na ndi Jezril; na ndi Ifrem, ndi Benjamin na Izrel niile.

¹⁰ Ishboshet nwa Sọl gbara iri afo ano mgbe o ghororo eze ndi Izrel. O chikwara afo abuo. Ma otu o di, ndi Juda niile nogidere n'okpuru Devid. ¹¹ Ogologo oge niile Devid chiru dika eze ndi Juda na Hebron bu afo asaa na onwa isii.

¹² Otu ubochi, Abna nwa Nea, duuru ndi agha Ishboshet nwa Sọl site na Mahanaim jee Gibion. ¹³ Ma Joab,‡ nwa Zeruaya dukwaara ndi agha Devid puo izute ha n'odo mmiri Gibion. Otu ndi noduru ala n'otu akuku odo mmiri, ndi nke ozo n'akuku ozo nke odo mmiri ahụ. Ha cheritara onwe ha ihu.

¹⁴ Abna gwara Joab si, "Ka ufodu umu okorobia puta n'ihu anyi maa aka mgba."

Joab siri, "Ka ha puta."

¹⁵ Ha putara ka a guputachara ha. Ha di mmadu iri na abuo site n'etiti ndi agha Benjamin na Ishboshet nwa Sọl, mmadu iri na abuo site n'etiti ndi agha Devid.

¹⁶ Nwoke obula jidere ibe ya n'isi were mma agha ya manye ya n'akuku, si otu a wetara onwe ha onwu. O bu nke a mere e ji kporo ebe ahụ di na Gibion, Helkat Hazurim, nke putara Ala mma agha.

¹⁷ Agha siri ike dara n'ubochi ahụ. Ma ndi agha Devid lughuru Abna na ndi agha Izrel.

¹⁸ Umụ Zeruaya ato no n'ebe ahụ, ya bu, Joab, na Abishai na Asahel. Asahel bu nwoke na-agba oso dika mgbada. ¹⁹ O chuwara Abna oso, o dighi mgbe o tughariri gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe mgbe o no na-achu ya oso. ²⁰ Mgbe Abna lere anya n'azu hu ya ka o na-abia, o kporo ya oku si ya, "O bu gi Asahel?"

Asahel zara si, "O bu m."

²¹ Abna gwara ya okwu si ya, "Tugharia n'akuku aka nri maobu aka ekpe, jide otu n'ime umu okorobia ndi a. Napu ya ngwa agha ya niile." Ma Asahel akwusighi ichu ya oso.

²² Abna gwara Asahel ozo si, "Laghachi azu. Kwusi ichu m oso! Gini mere m ga-eji tigbuo gi? Olee otu m ga-esi lekwasị nwanne gi Joab anya n'ihu ma m gbuo gi?"

²³ Ma Asahel juru ilaghachi azu. N'ih ya, Abna weere isi ube ya mapuo ya afo. Ube ahụ sikwa ya n'azu puta. O dara n'ala, nwuo otu mgbe ahụ. Ndi niile biaruru ebe ahụ o dara nwuo kwusiri. Ha agakwaghi n'ihu ichu ndi ozo.

²⁴ Ma Joab na Abishai chugidere Abna oso. Anwu adaala mgbe ha biarutere n'ugwu nta Ama, nke di Gja nso, n'uzo e si aga n'ozara Gibion. ²⁵ Ndi ikom Benjamin chikotara onwe ha onu dinyere Abna. Ha niile guzooro n'elu otu ugwu dika otu usuu ndi agha.

²⁶ Mgbe ahụ, Abna kporo Joab oku si ya, "O bu ruo ole mgbe ka anyi ga na-eji mma agha na-egburita onwe anyi? Olee mgbe i ga-akporoghachi ndi gi ka ha hapu ichu na igbu umunne ha? I maghi na ihe di otu a ga-eweta obi ilu?"

²⁷ Joab zara si, "Eji m aha Chineke nuo iyi na-asi na o buru na i gbara nkiti, ndi a gaara achuso umunna ha oso na-akwusighi ruo n'ututu echi."

* 2:8 2:8 Abna, bu nwa nwanne nna Sọl. O bu ochiagha Sọl, onye gbalisiri ike ihu n'ocheeze Sọl digidere na-aga n'ihu. 1Sa 14:50; 2Sa 3:6 † 2:9 2:9 Ndi Ashuri bu ndi ezinaulo si n'ebo Asha Nkp 1:31-32; Jos 19:24-31 ‡ 2:13 2:13 Dika Abna, ochiagha Sọl, bu nwa nwanne nna ya 1Sa 2:8 Otu a ka Joab, ochiagha Devid, Abishai na Asahel di nye Devid. Ha bu umu nwanne ya nwanyi.

²⁸ Mgbe ahụ, Joab fụrụ opi§ ike ya. Nke a mere ka ndị ya kwụsị ichụ ndị Izrel. Ha kwusikwara ibu agha.

²⁹ N'abalị ahụ, Abna na ndị ikom ya jere ije gafee ndagwurugwu Jōdan, gabigakwa osimiri Jōdan, jee ije n'ụtụtụ echi ya tutu ha eruo Mahanaim.

³⁰ Joab kwusiri ichụ Abna oso, o chikotara ndị agha niile. Mgbe o gurụ ha onụ, o choputara na mmadụ iri na itoolu n'ime ndị ikom Devid, tinyere Asahel nwanne ya, bụ ndị na-alotaghi agha. ³¹ Ma ndị ikom Devid gburu nari ndị agha Benjamin atọ na iri isii, bụ ndị so Abna. ³² Emesia, Joab na ndị agha ya buuru ozu Asahel gaa lie ya na Betlehem, n'ili nna ya. Ha jere ije abali ahụ niile tutu ha erute Hebron mgbe chi bidoro ibo.

3

¹ Agha di n'etiti ndi ulo Sol na ulo Devid diiri ruo oge toro ogologo. Ma ka Devid na-aga n'ihu na-esiwanye ike, ulo Sol na-aga azu na-ada ada.

Umụ Devid

² A mụtaara otutu umu ndi ikom nye Devid mgbe o no na Hebron.

Okpara ya bu Amnon nke, Ahinoam bu nwanyi Jezril muru.

³ Nke abuo bu Kiliab, nke Abigel, nwunye ochie Nebal, onye Kamel muru.

Nke ato bu Absalom, nke Maaka nwa nwanyi Talmai, bu eze Geshua* muru.

⁴ Nke ano bu Adonaija, nwa nwoke Hagit.

Nke ise bu Shefataya nwa Abital;

⁵ nke isii bu Iream, nwa nwoke Egla nwunye Devid.

Ndi a ka a mụtaara Devid na Hebron.

Abna adinyere Devid

⁶ O ruo, mgbe agha na-aga n'ihu n'etiti ulo Sol na ulo Devid, na Abna no na-eme ka onodu ya sie ike n'ulo Sol. ⁷ Ma Sol nwereriji otu iko nwanyi aha ya bu Rizpa, nwa Aia. Ishboshet juru Abna ajuju si, "Gini mere gi na iko nwanyi nna m ji dinaa?"

⁸ Iwe were Abna nke ukwu n'ih ihe Ishboshet kwuru. Ya mere, o zara, "O bu isi nkita nke ulo Juda ka m bu? Taa ka m ji obi m niile na-ejere ulo nna gi, bu Sol, na ezinaulo ya, na ndi enyi ya ozi. Ewerebeghi m gi nyefee n'aka Devid. Ma lee, ugbu a i na-ebo m ebubo ajo omume n'ihe metutara nwanyi a. ⁹ Ka Chineke mesoo Abna mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na m emereghi Devid ihe ndi ahụ niile ONYENWE ANYI sitere n'inu iyi kwee nkwa inye ya. ¹⁰ Inapu ulo Sol alaeze ahụ, na ime ka ocheeze Devid guzosie ike n'ebe Izrel niile na Juda niile no, site na Dan ruo Biasheba."† ¹¹ Ishboshet ekwughi ihe obula n'ih na o na-atu Abna egwu.

¹² Ngwangwa, Abna zipuru ndi ozi ka ha jekwuru Devid si ya, "Onye nwee ala a? Ka mu na gi gbaa ndu. Aga m enyere gi aka kpoghachite ndi Izrel ka ha dinyeere gi."

¹³ Devid siri, "O di mma. Mu na unu ga-agba ndu. Ma o di otu ihe m choro n'aka unu. Unu agaghi ahụ ihu m anya ma o buru na unu eduteghi Mikal, nwa Sol, mgbe unu ga-abia ihu m." ¹⁴ Devid ziri Ishboshet nwa Sol ozi si ya, "Dulatara m nwunye m Mikal, n'ih na o bu nari api ndi Filistia ka m ji lutara ya onwe m."

§ 2:28 2:28 I fụrụ opi ike, nwere ike i bu ikposa mbido agha, maobu mkposa ka a kwusi agha. Nkp 7:16-20; 2Sa 2:28; 20:22 * 3:3 3:3 Geshua, bu otu mpaghara n'alaeze ndi Siria ebe Absalom gbalagara maka ize ndu. Jos 13:13; 1Sa 27:8; 2Sa 13:37-38; 14:32; 15:8 † 3:10 3:10 Mgbe obula e kwuru otu a, site na Dan ruo Biasheba, o bu banyere ndi Izrel niile ka a na-ekwu maka ya. Nke a bu i site na nsotu ebe ugwu ruo na nsotu ndida. Nkp 20:1; 1Sa 3:20; 2Sa 17:11; 1Ez 4:25

¹⁵ Na-atufughị oge, Ishboshet nyere iwu ka e site n'aka di ya bu Paltiel, nwa Laish, kpọpụta ya. ¹⁶ Mgbe ha du ya na-aga, Paltiel sogidere ya n'azu na-akwa akwa tutu ha eruo Bahurim. N'ebe ahụ ka Abna nọ sị ya, "Laghachi ugbo a." Ọ tughariri laa.

¹⁷ Abna na ndi okenye Izrel kparitara uka. Ọ chetaara ha sị ha, "Ọ dila anya kemgbe unu na-achọ ka Devid buru eze unu. ¹⁸ Ugbo a meenu ya, n'ihu na ONYENWE ANYI kweere Devid nkwa, 'Site n'aka ohu m bu Devid ka m ga-esi zoputa ndi m bu Izrel site n'aka ndi Filistia, nakwa site n'aka ndi iro ha niile.'"

¹⁹ Abna gwakwara ndi Benjamin okwu. Emesia, o jere Hebron igwa Devid ihe niile ndi Izrel na ndi Benjamin zubere ime. ²⁰ Abna, ya na iri ndi ikom abuo so gakwuru Devid na Hebron. Mgbe ha ruru, Devid meere ha oke oriri. ²¹ Mgbe ahụ, Abna siri Devid, "Ka m gaa ngwangwa ga kpokotaa ndi Izrel niile, nye onyenwe m bu eze, ka gi na ha gbaa ndu, ka i buru eze ndi niile mkpuruobi gi na-achosi ike." Ya mere Devid zilara Abna. Ọ laa n'udo.

Joab egbuo Abna

²² N'otu mgbe ahụ, ndi ikom Devid na Joab si n'ebe ha gara ipunara ndi mmadu ihe lota, bukorọ otutu ihe nkwata. Ma Abna anoghikwa na Hebron ya na Devid, n'ihu na Devid ezipula ya, o puola n'udo. ²³ Mgbe Joab na ndi agha ya lotara, a kororo ya na Abna, nwa Nea, biara hu eze, na o laakwala n'udo.

²⁴ Ya mere Joab jekwuuru eze sị ya, "Gini ka i mere? Lee, Abna biakwutere gi. Gini mere i ji hapu ya ka o laa? Lee ya ugbo a, o laala! ²⁵ I maara onye Abna nwa Nea bu? Ọ biara igho gi aghugho, na inyocha njeghari gi, ichoputa ihe niile i na-eme."

²⁶ Mgbe Joab si n'ihu Devid puta, o zipuru ndi ozi ka ha sochie Abna azu, gwa ya ka o laghachi. Ha huru ya n'olulu mmiri Sira. O sokwara ha laghachi, ma Devid amaghi ihe banyere nke a. ²⁷ Mgbe Abna loghachiri na Hebron, Joab duuru ya gaa n'akuku onu uzọ ama, dika o chorọ ka ha kparitaa uka. Ngwangwa, o miputara nwa mma ya, jiri ya magbuo Abna, n'ihu ibo obo obara nwanne ya, bu Asahel.

²⁸ Mgbe emesiri, Devid nuru banyere ya, o siri, "Aka m di ocha, ya na nke alaeze m n'ihu ONYENWE ANYI banyere obara Abna, nwa Nea. ²⁹ Ka ikpe omuma a dakwasị Joab n'isi, nakwa ezinaulo nna ya niile, ka a gharakwa ihu n'ulo Joab onye na-adighi aria oria ahụ ihe ntokasi, maobu oria ekpenta, maobu onye ji mkpara eji akpa akwa, maobu onye ga-anwu site na mma agha, maobu onye ukọ nri adighi ako."‡

³⁰ Ya mere, Joab na Abishai nwanne ya gburu Abna, n'ihu na Abna gburu nwanne ha Asahel n'agha Gibion.

³¹ Emesia, Devid kororo Joab na ndi niile so ya sị ha, "Dowaanu uwe unu, yikwasị onwe unu akwa mkpe, jeghariakwanu n'onodu iru uju n'ihu Abna." Eze, bu Devid n'onwe ya so ndi bu ozu Abna n'azu. ³² Ha liri Abna na Hebron. Eze na ndi Izrel niile kwara akwa n'akuku ili ahụ n'ihu Abna.

³³ Eze buru abụ akwa n'ihu Abna, sị,
"O kwesiri ka Abna nwuo dika onye nzuzu?"

³⁴ E kekwaghi aka gi abuo ihe.

E kekwaghi ukwu gi abuo agbu.

I nwuru dika onye ndi ajo omume gburu."

Mmadu niile bekwara akwa ozọ n'ihu ya.

³⁵ Mgbe ahụ, ndi mmadu biakwutere Devid riro ka o ritu ihe, mgbe ihè ubochi ka di, ma Devid nuru iyi sị, "Ka Chineke mesoo m mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na m edetu achicha maobu ihe obula ozọ onu tutu ruo mgbe anyanwu dara."

‡ 3:29 3:29 Dit 21:6-9; 1Ez 2:32-33

³⁶ Ndi mmadu nuru ihe o kwuru, okwu ahụ tokwara ha uto. N'ezie, ihe niile eze mere toro ha uto. ³⁷ N'ubochi ndi mmadu niile no ebe ahụ ka Izrel niile matara na eze amaghi ihe banyere onwu Abna, nwa Nea.

³⁸ Devid juru ndi ikom ya ajuju si, "Unu ghotakwara na onye a dara n'Izrel taa bu nwa eze na onye di mkpa? ³⁹ O bu ezie na m bu onye ONYENWE ANYI tere mmanu ibu eze, ma o nweghi ihe m puru ime umu ndi ikom Zeruaya ndi a, n'ihina ha di ike karia m. Ka ONYENWE ANYI kwughachi onye ojojo ihe ojojo o mere."

4

Onwu Ishboshet

¹ Mgbe Ishboshet nwa Sol nuru na Abna anwuola na Hebron. O turu egwu. Ndi Izrel tokwara egwu hie nne. ² N'oge a, nwa Sol nwere mmadu abuo ndi bu ndiisi ndi na-aga apunara ndi mmadu ihe. Aha otu onye bu Baana, aha onye nke ozo bu Rekab. Ha abuo bu umu Rimon onye Beerot, nke di n'ebo Benjamin. A na-agu ndi Beerot dika ndi Benjamin, ³ n'ihina ndi Beerot gbara oso agha gbalaa Gitaim, obodo ndi Benjamin. Ha bikwa n'ebe ahụ ruo taa dika ndi obia.

⁴ (Jonatan nwa Sol nwere otu nwa nwoke dara ngwuro n'ukwu ya abuo. O gbara afọ ise mgbe akuko banyere Sol na Jonatan si Jezril biarute ha. Nwanyi na-eku ya kuuru ya bido igbapu oso, ma dika o na-agba oso, nwantakiri nwoke ahụ dara n'ala ghoo onye ngwuro. Aha ya bu Mefiboshet.)

⁵ N'oge a, Rekab na Baana umu Rimon, onye Beerot biaruru n'ulo Ishboshet n'oge ehie, mgbe o no na-ezu ike. ⁶ Ha banyere n'ime ime ulo, dika a ga-asina ha na-aga iburu oka wiiti. Mgbe ha banyere n'ebe ahụ, ha mara Ishboshet mma n'afọ. Emesia, Rekab na nwanne ya Baana si n'ulo ahụ zopu onwe ha.

⁷ Ha abatala n'ulo mgbe Ishboshet dinara n'elu ihe ndina ya, n'ime ulo ndina ya. Mgbe ha machara ya mma, gbuo ya, ha bipuru ya isi. Buru isi ya gbalaga. Jee ije abali ahụ niile gafee ozara. ⁸ Ha buuru isi Ishboshet butere Devid na Hebron, si eze, "Taa ka ONYENWE ANYI booro onyenwe m eze obo megide Sol na mkpuru ya. Nke a bu isi Ishboshet, nwa onye iro gi Sol, onye chosiri ike iwepu ndu gi."

⁹ Ma Devid zara Rekab na Baana umu Rimon onye Beerot okwu si ha, "Dika ONYENWE ANYI si adi ndu, onye naputara m site na nsogbu m niile, ¹⁰ mgbe otu onye* biakwutere m gwa m na Sol anwuola, na-eche n'obi ya na o wetaara m ozioma. Egburu m ya na Ziklag, si otu ahụ kwuo ya ugwo ozioma ahụ o chere na o wetaara m. ¹¹ O buladi karia nke a, mgbe ndi ikom ajo omume gburu nwoke onye aka ya di ocha n'ulo ya, n'elu ihe ndina ya?† M ga-ahapu ibotara onye e gburu egbu obo, si otu a kpochapu unu n'awa!"

¹² Devid nyere umu okorobia ya iwu ka ha gbuo mmadu abuo ahụ. Ha gbukwara ha. Emesia, ha bipuru aka ha na ukwu ha. Were ozu ha kwuba ya n'akuku odo mmiri Hebron. Ha wekwaara isi Ishboshet, lie ya n'ili Abna na Hebron.

5

Devid aburu eze ndi Izrel niile

¹ Mgbe ahụ, ndi ebo Izrel niile biakwutere Devid na Hebron, si ya, "Lee, okpukpu gi na anu ahụ gi ka anyi bu. ² N'oge gara aga, mgbe Sol bu eze na-achina anyi, o bu gi duuru ndi agha Izrel n'ogu niile, ma opupu ma mbata. ONYENWE ANYI siri gi, 'I ga-azu ndi m, bu Izrel, i ga-abukwa onye ga-achina ha.'"

* 4:10 4:10 2Sa 1:2-16 † 4:11 4:11 Jen 9:5-6; Abu 9:12

³ Mgbe ndị okenye Izrel niile b̄iakwutere Devid na Hebr̄on, ha na eze Devid gbara nd̄u n'ihu ONYENWE ANYI na Hebr̄on. Ha tere Devid mman̄u* ìb̄u eze Izrel.

⁴ Devid gbara iri af̄o at̄o mgbe ọ malitere ìb̄u eze. Ọ ch̄ikwara iri af̄o an̄o. ⁵ Ọ ch̄iri nd̄i Juda niile na Hebr̄on af̄o asaa na ọnwa isii. Ch̄iakwa nd̄i Izrel na Juda niile mgbe ọ n̄o na Hebr̄on na mgbe ọ n̄o na Jerusalem iri af̄o at̄o na at̄o,

Devid ad̄ota Jerusalem n'agha

⁶ Eze na nd̄i ikom ya z̄ōr̄o ije garuo Jerusalem ibuso nd̄i Jebus bi n'ebe ah̄u agha. Nd̄i Jebus gwara Devid s̄i, "Ì gagh̄i abata n'ebe a, ọ b̄lad̄i nd̄i is̄i na nd̄i ngw̄ur̄o nwere ike ìch̄ughachi ḡi az̄u." Ha na-eche s̄i, "Devid agagh̄i abata n'ebe a," ⁷ n'agbanyegh̄i okwu nd̄i a, Devid d̄otara ebe ah̄u e wusiri ike nke Zaȳon n'agha, ya b̄u obodo Devid.

⁸ N'ub̄och̄i ah̄u, Devid kwuru s̄i, "Onye ọb̄ula ga-emeri nd̄i Jebus ga-esite n'ọnu warawara ebe mmiri si abanye n'obodo a banyekwuru nd̄i ngw̄ur̄o na nd̄i is̄i a b̄u nd̄i iro Devid." Ọ b̄u nke a mere ha ji ekwu okwu s̄i, "Nd̄i is̄i na nd̄i ngw̄ur̄o agagh̄i abata n'ul̄oaze ah̄u."

⁹ Devid biiri n'ebe ah̄u e wusiri ike, kp̄ōo ya obodo Devid. O wuru ak̄uk̄u ebe d̄i gburugburu ya, site na Milo baa ruo n'ime ya. ¹⁰ Ma ọ gara n'ihu na-ad̄i ukwu karia, n'ih̄i na ONYENWE ANYI, Chineke, Onye p̄ur̄u ime ihe niile n̄onyeere ya.

¹¹ Hiram b̄u Eze Taia, zitere Devid osisi sida e ji ewu ul̄o, na nd̄i ñka osisi, nd̄i na-ewu ul̄o. Ha wuuru Devid ul̄oaze. ¹² Mgbe ah̄u, Devid gh̄otara na ONYENWE ANYI emeela ka o guzosie ike d̄ika eze nd̄i Izrel. Bulikwa alaeze ya elu n'ih̄i nd̄i ya Izrel.

¹³ Mgbe Devid sitere na Hebr̄on kwabata na Jerusalem; ọ l̄ur̄u nd̄i inyom ọz̄o, nwetakwara onwe ya ọt̄ut̄u nd̄i iko nwanȳi. Ọ m̄takwara ọt̄ut̄u um̄u nwoke na um̄u nwanȳi. ¹⁴ Nd̄i a b̄u aha um̄u a m̄ur̄u ya na Jerusalem: Shamua, Shobab, Netan, Solomon,† ¹⁵ Ibha, Elishua, Nefeg, Jafia, ¹⁶ Elishama, Eliada na Elifelet.

Devid emer̄ie nd̄i Filistia

¹⁷ Mgbe nd̄i Filistia n̄ur̄u na eteela Devid mman̄u ì b̄u eze nd̄i Izrel, ha p̄ur̄u ka igwe ha niile ha ìch̄o ya. Ma Devid n̄ur̄u maka ya, gbadaa n'ime ebe ah̄u e wusiri ike. ¹⁸ Ma nd̄i Filistia b̄jara, gbasaa onwe ha na Ndagwurugwu Refaim niile. ¹⁹ Mgbe ah̄u, Devid jur̄u‡ ONYENWE ANYI ase s̄i, "Ọ b̄u m gaa buso nd̄i Filistia agha? Ì ga-enyefe ha n'aka m?"

ONYENWE ANYI zara s̄i ya, "Gaa, n'ih̄i na aghagh̄i m inyefe nd̄i Filistia n'aka ḡi."

²⁰ Ya mere, Devid gara Baal-Perazim, meriekwa ha n'ebe ah̄u. O kwuru s̄i, "ONYENWE ANYI enupula megide nd̄i iro m n'ihu m, d̄ika idee mmiri si enupu." N'ih̄i ya, a kp̄or̄o ebe ah̄u Baal-Perazim. ²¹ Nd̄i Filistia hap̄ur̄u ar̄us̄i niile ha n'ebe ah̄u. Devid na nd̄i ikom ya ch̄ik̄otara ha ch̄ip̄u.

²² Ma nd̄i Filistia l̄oghachiri ọz̄o, gbasaa onwe ha na Ndagwurugwu Refaim. ²³ N'ih̄i nke a, Devid jur̄u ONYENWE ANYI ase, ọ zara s̄i, "Esitekwa n'ihu ha gaa, kama gaa gburugburu ruo n'az̄u ha, buso ha agha na ncherita ihu osisi balsam nd̄i ah̄u.

²⁴ Ngwangwa ì n̄ur̄u ụda ikiri ụkw̄u n'elu osisi balsam nd̄i ah̄u, mee ngwa malite ọḡu, n'ih̄i na nke a p̄utara na ONYENWE ANYI eburula unu ụz̄o p̄ūo, itigbu nd̄i agha Filistia." ²⁵ Devid mere d̄ika ONYENWE ANYI nyere ya n'iwu. O t̄igburu nd̄i Filistia, site na Geba ruo Gaza.

6

Mbubata igbe ọgbugba nd̄u na Jerusalem

* 5:3 5:3 Otite mman̄u a, b̄u nke ugboro at̄o a na-ete Devid ìb̄u eze nd̄i Izrel. 1Sa 16:13; 2Sa 2:4 † 5:14 5:14 Nd̄i a b̄u um̄u nd̄i ikom Batsheba m̄taara Devid 1Ih 3:5 ‡ 5:19 5:19 1Sa 23:2; 2Sa 2:1; 5:23

¹ Emesija, Devid chikotara iri puku ndi agha Izrel ato a zuziri azuzi, ² Ya na ndi ikom ya niile gara Baala n'ime* Juda, isi n'ebe ahụ bugota igbe ogbugba ndu Chineke, nke akpokwasiri Aha ya, bu aha ONYENWE ANYI. Onye puru ime ihe niile, onye nanokwasị n'etiti cherubim. ³ Ha dokwasiri igbe Chineke ahụ n'elu ugboala oheru ehi na-adokpu, buputa ya site n'ulo Abinadab nke di n'elu ugwu nta. O bu Uza na Ahio, umu Abinadab, na-edu ugboala oheru ahụ, ⁴ nke igbe ogbugba ndu Chineke di n'elu ya, Ahio butere uzọ na-aga n'ihu igbe ahụ. ⁵ Devid na ndi Izrel weere ike ha niile na-anu onu n'ihu ONYENWE ANYI. Ha ji abụ, ubo akwara, opi, une na ogene na ihe egwu di iche iche, dika igba na ekwe na-eti egwu.

⁶ Mgbe ha rutere n'ebe izocha oka nke Nakon, Uza setipuru aka ya, jide igbe ogbugba ndu Chineke ahụ, n'ihu na ehi ahụ zohiere ukwu. ⁷ Ma iwe ONYENWE ANYI di oku megide Uza, n'ihu omume enweghi nsopuru o mere. Ya mere, Chineke tibururu ya. O nwuo n'ebe ahụ n'akuku igbe Chineke.

⁸ Mgbe ahụ, iwe were Devid, n'ihu onuma ONYENWE ANYI dakwasiri Uza. Ruo taa, a na-akpo ebe ahụ Perez Uza.†

⁹ Devid turu egwu ONYENWE ANYI n'ubochi ahụ. O kwuru si, "Igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI o ga-esi ana biakwute m?" ¹⁰ O kweghi ebubata igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI ahụ n'ime obodo Devid, kama o bugara ya n'ulo Obed-Edom, onye Git. ¹¹ Igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI noro n'ulo Obed-Edom, onye Git onwa ato. ONYENWE ANYI gozikwara ya na ezinaulo ya niile.

¹² Mgbe a gwara eze bu Devid si, "ONYENWE ANYI agoziela ezinaulo Obed-Edom na ihe niile o nwere, n'ihu igbe ogbugba ndu Chineke." N'ihu nke a, Devid ji oke onu gaa n'ulo Obed-Edom, n'ihu ibugote igbe ogbugba ndu Chineke, buga n'obodo Devid. ¹³ Mgbe ndi bu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI ahụ zoro nzo ukwu isii; o na-eji oke ehi na nwa ehi gbara abuba chuo aja. ¹⁴ Devid ji ike ya niile na-ete egwu n'ihu ONYENWE ANYI. O yi uwe efood e ji akwa ocha duo n'ubochi ahụ, ¹⁵ mgbe ya na ndi Izrel niile ji iti mkpu na uda ifu opi ike na-ebubata igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI.

¹⁶ Mgbe ha bu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI na-abata n'obodo Devid, Mikal, nwa Sol lepuru anya site na oghereikuku ulo. Mgbe o heru eze Devid ka o na-awuli elu na-etekwa egwu n'ihu ONYENWE ANYI, o ledara ya anya n'ime obi ya.

¹⁷ Ha bubatara igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI ahụ, guzobe ya n'onodu ya n'ime ulo ikwu nke Devid manyere maka ya. Devid churu aja nsure oku na aja udo n'ihu ONYENWE ANYI. ¹⁸ Mgbe o chusiri aja nsure oku na aja udo ndi a, o goziri ndi Izrel n'aha ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile. ¹⁹ O nyekwara onye obula n'etiti igwe ndi Izrel niile ahụ, ma nwoke ma nwanyi, otu ogbe achicha, okpurukpu anu na achicha mkpuru osisi a mikporo amikpo. Ndi a niile lara, onye obula n'ulo nke ya.

²⁰ Mgbe Devid lotara ka o gozie ndi ulo ya, Mikal, ada Sol putara izute ya, si, "Lee ka eze Izrel si mee onwe ya onye di ukwu taa! O gbara onwe ya oto na mbara, n'ihu ndi ohu nwanyi nke ndi odibo ya dika mmadu efu."

²¹ Ma Devid zara Mikal si ya, "O bu n'ihu ONYENWE ANYI onye hoputara m kari nna gi‡ maobu onye obula ozọ sitere n'ulo ya ka m tere egwu. E, ONYENWE ANYI ahụ hoputara m ibu onyendu Izrel, ndi nke ya. N'ezie, aga m aga n'ihu ikpa agwa dika onye nzuzu n'ihu isopuru ONYENWE ANYI. ²² E, aga m aga n'ihu igbo onye na-enweghi uche, na onye e weturu ala n'anya onwe m. Ma umu agboghọ ndi ahụ i kwuru okwu ha, ha ga-asopuru m!"

²³ Mikal, ada Sol amutaghi nwa obula ruo n'oge onwu ya.

* 6:2 6:2 Ya bu Kariat Jearim. 1Ih 13:6 † 6:8 6:8 Perez Uza putara ihe ntiwaputa megide Uza ‡ 6:21 6:21 1Sa 13:14; 15:28

7

Nkwa Chineke kwere Devid

¹ O ruo mgbe eze n̄sara ahụ n'ụlọeze ya, mgbe ONYENWE ANYỊ mekwara ka o site n'aka ndị iro ya n̄ gburugburu zuru ike, ² ọ siri Netan, bu onye amuma, "Lee, mu onwe m na-ebi n'ụlọ sida, ma igbe ọgbugba ndu Chineke di n'ime ulo ikwu."

³ Netan zaghachiri eze si, "The ọbula di gi n'obi gaa n'ihu mee ya, n'ihu na ONYENWE ANYỊ nonyeere gi."

⁴ Ma n'abali ahụ, okwu ONYENWE ANYỊ rutere Netan nti, na-asị,

⁵ "Gaa gwa ohu m Devid si ya, 'Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuru, O bu gi ga-ewuru m ulo ebe m ga-ebi? ⁶ N'ihu na ebibeghi m n'ulo site n'ubochi m si n'Ijpt kpoputa ndi Izrel ruo taa. Kama ana m ejeghari site otu ebe gaa ebe ozo, were ulo ikwu mere ebe obibi m. ⁷ N'ebe obula m na-ejeghari n'etiti ndi Izrel niile, o di mgbe m siri onye obula n'ime ndi ochichi ha, ndi m nyere iwu ka ha zuo ndi m Izrel, si, 'Gini mere unu ewubereghi m ulo sida?'"

⁸ "Ma ugbo a, gwa Devid bu ohu m, si, 'Otu a ka ONYENWE ANYỊ, Onye puru ime ihe niile kwuru: Mu onwe m sitere n'ohia ebe ita nri nke umu anu ulo, sikwa n'ebe i na-azu igwe ewu na aturu kpoputa gi. Mee gi onye na-achi ndi m Izrel.

⁹ Anonyekwara m gi n'ebe obula i gara, kpochapu ndi iro gi niile site n'ihu gi. Ugbo a, aga m eme ka aha gi di ukwu, dika aha ndi ikom dikarisiri ukwu n'awa.

¹⁰ Aga m ahoputa otu ebe n'ihu ndi m Izrel, kukwa ha dika osisi ka ha biri n'ebe obibi nke aka ha; ka ha ghara i bukwa ndi a na-esogbu ozo. Ndi ajo mmadu agaghi emegbukwa ha dika ha mere na mbu, ¹¹ dika ha na-emekwa siteri na mgbe m hoputara ndi ndu nye ndi m Izrel. Aga m enyeka gi ezumike site n'ebe ndi iro gi niile no.

" 'ONYENWE ANYỊ na-ekwuputara gi, na ONYENWE ANYỊ ya onwe ya, ga-eguzobere gi ulo. ¹² Mgbe ubochi gi n'awa zuru, mgbe i ga-esoro nna nna gi ha dinaa n'onwu, aga m eme ka otu mkpuru gi bilie nochie onodu gi, onye bu anu ahu na obara gi, aga m emekwa ka alaeze ya guzosie ike. ¹³ O bu ya ga-ewuru m ulo. Aga m eme ka ocheeze nke alaeze ya guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi.* ¹⁴ Mu onwe m ga-aburu ya nna. Ya onwe ya ga-abukwara m nwa. O buru na o jehie, aga m eji mkpanaka mmadu taa ya ahuhu. Werekwa ihe otiti si n'aka ndi mmadu duo ya odu. ¹⁵ Ma agaghi ewezuga ihunanya m site n'ebe o no, dika m si wezuga ya site n'ebe Sol no, bu onye m wezugara site n'ihu gi. ¹⁶ Ulo gi na alaeze gi ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi n'ihu m. A ga-eme ka ocheeze gi buru ihe guzosiri ike ruo mgbe ebighi ebi.'"

¹⁷ Netan ziri Devid ozi dika okwu niile nke ohu ahu si di.

Ekpere Devid

¹⁸ Mgbe ahụ, eze Devid banyere nodu ala n'ihu ONYENWE ANYỊ, si:

"Onye ka m bu, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYỊ, ginikwa ka ezinaulo m bu, na i mere ka m biaru n'ogogo ha otu a? ¹⁹ Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYỊ, dika a ga-asị na nke a bu ihe di nta n'anya gi. Ugbo a, i kwuola banyere odinihu nke ulo ohu gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYỊ, nke a bukwa ukpuru metutara mmadu efu.

²⁰ "Ma gini ozo ka Devid ga-agwa gi? O, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYỊ. N'ihu na i maara ohu gi nke oma. ²¹ N'ihu okwu gi na dika ochicho obi gi si di, i meela ihe a di ukwu, meekwa ka ohu gi mata ha.

²² "Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYỊ, lee ka i si di ukwu! O dighi onye dika gi. O dikwaghi Chineke ozo di ma o bughu gi, dika anyi nuru ya na nti anyi. ²³ Olee ndi dika ndi gi, bu Izrel, bu otu mba n'elu uwa nke Chineke gara

* 7:13 7:13 7:16

igbaputa dika otu ndi nye onwe ya, na iji mere onwe ya aha, ruokwa oru itunanya di egwu dikwa ukwu n'ihu ha, site n'ichupu mba di iche iche na chi niile ha site n'ihu ndi gi, bu ndi i gbaputara site n'Ijipt? ²⁴ I meela ka ndi gi Izrel guzosie ike, dika ndi nke gi ruo mgbe ebighi ebi. Ma gi onwe gi kwa, ONYENWE ANYI, aburula Chineke ha.

²⁵ "Ugbu a, ONYENWE ANYI Chineke, debe nkwa a nke i kwere banyere ohu gi na ulo ya ka o diri ruo mgbe ebighi ebi. Mezukwaa ihe niile dika nkwa gi si di ²⁶ Ka aha gi buru ihe di ukwu ruo mgbe ebighi ebi. Mgbe ahụ, ndi mmadu ga-asị, 'ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke na-achi Izrel' A ga-emekwa ka ulo ohu gi bu Devid guzosie ike n'anya gi.

²⁷ "O ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, Chineke Izrel, n'ihu na i kpugheerela ohu gi ihe a, na-asị, 'Aga m ewuru gi ulo.' Ya mere, ohu gi ji nwee obi ike ikpere gi ekpere a. ²⁸ O, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI, i bu Chineke n'ezie. Okwu gi kwesiri ntukwasị obi.† I kweekwala ohu gi nkwa ihe oma ndi a. ²⁹ Ugbu a biko, ka o masi gi igozu ulo ohu gi, ka o digide n'ihu gi ruo mgbe ebighi ebi. N'ihu na gi, o Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI ekwuola ya, sitekwa na ngozi gi, ulo ohu gi ga-abukwa ihe a goziri agozi ruo mgbe ebighi ebi."

8

Mmeri n'agha nke Devid meriri

¹ Mgbe ihe ndi a gasiri, Devid meriri ndi Filistia. Mee ka ha nodu n'okpuru ochichi ya. O naara obodo Meteg-Amaa site n'ochichi ndi Filistia.

² Devid merikwara ndi Moab.* O mere ka ha dinaa n'ala. O jikwa udo otutu tua ha. Otutu abuo obula n'ime ha ka egburu. Otutu nke ato ka a hapuru ka ha diri ndu. Ya mere, ndi Moab ghoru ndi ohu Devid, na-ebutakwara ya utu kwa afo obula.

³ Devid merikwara Hadadeza nwa Rehob, eze Zoba. Mgbe o gara inweghachita ogidi e jiri mara ya, n'akuku osimiri Yufretis. ⁴ Devid nwudere otu puku inyinya ya na-adokpu ugbo agha, puku ndi agha asaa ndi na-agba ugbo agha, tinyere ndi agha ji ukwu eje di iri puku abuo. O bipuru akwara ukwu inyinya ndi ahụ niile o dotara n'agha, ma hapu naani nari inyinya.

⁵ Mgbe ndi Aram nke Damaskos biara inyere Hadadeza eze Zoba aka, Devid gburu iri puku ndi agha abuo na abuo n'ime ha. ⁶ O wuru ogige ndi agha n'alaeze ndi Aram nke Damaskos. Ndi Aram ghoru ndi ohu Devid, na-ewetakwa utu inata ihuoma. ONYENWE ANYI nyere Devid mmeri ebe obula o gara.

⁷ Devid chikotara ota olaedo ndisi agha Hadadeza ji luo agha webata ha na Jerusalem. ⁸ Site na Teba† nakwa Beirota, bu obodo Hadadeza na-achi. Eze Devid weere otutu bronz di ukwu.

⁹ Mgbe Tou, eze Hamat, nuru na Devid emerielu ndi agha Hadadeza niile, ¹⁰ o zipuru Joram, nwa ya nwoke, ka o gaa kelee Devid, n'ihu mmeri o meriri Hadadeza n'agha, bu onye ya na Tou no n'agha. Joram ji otutu akurungwa nke olaocha, nke olaedo na nke bronz bia.

¹¹ Eze Devid doru akurungwa ndi a niile nsọ nye ONYENWE ANYI, dika o si mee olaocha na olaedo si na mba niile ndi o lugburu. ¹² Mba ndi a bu: Edom, Moab, ndi Amon, ndi Filistia na Amalek. O dokwara nsọ nye ONYENWE ANYI ihe o kwatara n'agha site n'aka Hadadeza nwa Rehob, bu eze Zoba.

† **7:28** 7:28 Opu 34:8; Jos 21:45; Jon 17:17 * **8:2** 8:2 Ndi Moab bu ndi agburu Lot Jen 19:37, ha bichiri oke ala ndi Izrel n'akuku owuwa anyanwu nke Osimiri Nwuru anwu. Sol lugburu ha n'oge gara aga. 1Sa 14:47 Devid zigara ndi ezinaulo ya na nke ndi ikwu ya n'ala Moab, mgbe o gbara oso ndu site n'aka Sol. 1Sa 22:3-4 Agburu nna nna ochie Devid sitekwara n'ala Moab. Rut 1:22; 4:22 † **8:8** 8:8 Ma o bukwanu, Beta

¹³ Devid meere onwe ya aha, mgbe o si n'itigbu puku ndi ikom Edom iri na asato na Ndagwurugwu Nnu loghachite.

¹⁴ O wuru ogige ndi agha n'ala Edom niile, ndi Edom niile ghoro ndi na-ejere Devid ozi. ONYENWE ANYI nyere Devid mmeri ebe obula o gara.

Ndi na-ejere Devid ozi

¹⁵ Devid chiru ndi Izrel niile, na-emere ndi ya ihe di mma na ihe ziri ezi. O mesokwaghi onye obula mmeso ojoo. ¹⁶ Onyeisi ndi agha ya bu Joab‡ nwa Zeruaya; ode akwukwo obodo bu Jehoshafat, nwa Ahilud. ¹⁷ Zadok§ nwa Ahitub, na Ahimelek nwa Abiata, bu ndi nchujaja; Seraya bu ode akwukwo eze. ¹⁸ Benaya, nwa Jehoiada, bu onyeisi ndi Keret na Pelet.* Umu ndi ikom Devid bukwa ndi nchujaja.

9

Devid na Mefiboshet

¹ Otu ubochi, Devid juru ajuju si, "O nwere onye foduru ndu n'ezinaulo Sol? Achoro m igosi onye ahu obi ebere n'ihu Jonatan."

² O nuru ihe banyere otu nwoke aha ya bu Ziba, onye bu otu n'ime ndi ohu Sol. O ziri ozi ka a kpo ya. Mgbe o biara n'ihu Devid, eze juru ya si, "O bu gi bu Ziba?"

O zara si, "E, onyenwe m, o bu m ohu gi."

³ Eze juru ya si, "O di onye foduru ndu n'ezinaulo Sol? O buru na o di onye foduru, achoro m igosi ya udi obioma Chineke na-egosi."

Ziba zara ya si, "Otu nwa nwoke Jonatan, nke dara ngwuro no ndu."

⁴ Eze juru, "Ebee ka o no?"

Ziba zaghachiri, "O no na Lo Deba, n'ulo Makia, nwa Amiel."

⁵ Ya mere eze Devid ziri ka e site n'obodo Lo Deba, n'ulo Makia nwa Amiel kpota ya.

⁶ Mgbe Mefiboshet nwa Jonatan, nwa Sol, biara n'ebe Devid no, o hulatarara isi, kporo ya isiala, n'onodu nsopuru.

Mgbe ahu, Devid kporo ya aha si, "Mefiboshet,"

Mefiboshet zara si ya, "A bu m ohu gi."

⁷ Ma Devid siru ya, "Atula egwu, n'ezie, aga m egosi gi obioma n'ihu nna gi Jonatan. Aga m enyeghachi gi ala niile nna nna gi Sol nwere. Ma i ga-eso soro m na-eri nri na tebul m oge niile."

⁸ Mefiboshet dara n'ala n'ihu eze si, "Eze, onye ka m bu i ji egosi nkita nwuru anwu dika m obi ebere?"

⁹ Eze kporo Ziba ohu Sol ahu si ya, "Enyeghachila m nwa nwa nna gi ukwu ihe niile Sol na ulo ya nwere. ¹⁰ Gi na umu gi ndi ikom na ndi ozi gi ga-aru oru n'ubi ya iruputa nri. Ma Mefiboshet, nwa nwa nna gi ukwu ga na-eri ihe na tebul m." Ziba, nwere umu ndi ikom iri na ise, na iri ndi ozi abuo.

¹¹ O siru eze, "Onyenwe m, ohu gi ga-eme ihe niile eze nyere m n'iwu." Site n'oge ahu, Mefiboshet riri nri na tebul* Devid dika o bu otu n'ime umu ndi ikom eze.

¹² Mefiboshet nwekwara otu nwa nwoke aha ya bu Mika. Ziba na ndi niile bi n'ulo ya niile ghoru ndi ohu Mefiboshet. ¹³ Ma Mefiboshet biri na Jerusalem n'ihu na o bu na tebul eze ka o na-eri nri mgbe niile. O bu onye dara ngwuro n'ukwu ya abuo.

‡ **8:16** 8:16 Joab bu nwa nwanne nwananyi Devid. § **8:17** 8:17 Zadok bu nwa nwa Elieza, onye nchujaja, 2Ih 24:3 nke nogidere n'aru oru ya n'ikweshi ntukwasu obi nye Devid. O bu ya tere Solomon mmanu ibu eze n'onodu Devid. 1Ez 1:32-35; 1Ih 23:1; 29:22 * **8:18** 8:18 Ndi Keret bu ndi si obodo Kriit, ebe ndi Pelet si n'obodo Filistia. Ha bu ndi agha e goro ego na-eche eze nche, guo akwukwo 1Ih 18:17 * **9:11** 9:11 Maobu, okpokoro iri ihe

10

Devid emerie ndi Amon

¹ Mgbe ihe ndi a gasiri, eze ndi Amon* nwuru. Hanon nwa ya ghorọ eze n'onodu ya. ² Mgbe ahụ, Devid chere si, "Aga m egosi Hanon nwa Nahash obi ebere dika nna ya si gosi m obi ebere." Ya mere, Devid zipuru ndi ozi ka ha gaa kasie ya obi n'ihu onwu nna ya.

Mgbe ndi ikom Devid rutere n'ala ndi Amon, ³ ndiisi ala Amon siri Hanon bu onyenwe ha, "I na-eche na Devid na-akwanyere nna gi ugwu site na izite ndi ozi ya ka ha bia kasie gi obi? O bu na Devid eziteghi ha ibiakwute gi, naani ka ha bia mee nledo n'obodo a, nyochaputa ya ma kwatuo ya?" ⁴ N'ihu nke a, Hanon jidere ndi ozi Devid n'ike, kpuchapu otu mpaghara afuonu nwoke obula, bipukwa uwe mwuda ha n'etiti ike ha, zilaga ha.

⁵ Mgbe a gwara Devid ihe mere, o zipuru ndi ozi ka ha gaa zute ndi ikom ahụ, n'ihu na e mere ha ihe ihere n'ebe o di ukwu. Eze siri, "Nodunu na Jeriko ruo mgbe afuonu unu tolitere, mgbe ahụ unu ga-alota."

⁶ Ma mgbe ndi Amon choputara na ha aburula ihe iso oyi n'ebe Devid no, ha gara goo iri puku ndi agha abuo ji ukwu eje site n'Aram, Bet-Rehob nakwa Zoba. Ha gokwara eze Maaka ya na puku ndi ikom, tinyekwara iri puku ndi ikom na puku abuo ozo site n'ala Tob.

⁷ Mgbe Devid nuru nke a, o zipuru Joab na ndi agha ya niile bu dike na dimkpa n'agha. ⁸ Ndi Amon putara doo onwe ha n'usoro ibu agha, n'onu uzo ama nke obodo ha. Ma ndi Aram, ndi si Zoba na Rehob, na ndi ikom Tob na Maaka, noperu onwe ha na mbara ala.

⁹ Mgbe Joab huru na agha di megide ya n'ihu na azu, o hoputara ufodu ndi okachamara site n'etiti ndi agha Izrel, doo ha n'usoro izute ndi Aram. ¹⁰ O tinyere ndi ikom foduru n'okpuru ochichi Abishai, nwanne ya, zipukwa ha izute ndi Amon n'agha. ¹¹ Joab siri, "O buru na ndi agha Aram akaria m ike, puta bia nyere m aka; ma o burukwanu na ndi Amon akaria gi ike, aga m aputa bia naputa gi. ¹² Nwee obi ike, ka anyi luo ogu a dika ndi di ike, n'ihu ndi anyi, na obodo niile nke Chineke anyi. Ka ONYENWE ANYI meekwa ihe di mma n'anya ya."

¹³ Mgbe ahụ, Joab na ndi agha so ya biara nso ibuso ndi Aram agha, ha sitere n'ihu ha gbapu oso. ¹⁴ Mgbe ndi Amon huru ka ndi Aram na-agbapu oso, ha onwe ha gbakwara oso n'ihu Abishai, gbaba n'ime obodo. Ya mere, Joab sitere n'iluso ndi Amon agha loghachi, bia na Jerusalem.

¹⁵ Mgbe ndi Aram huru na ndi Izrel tigburu ha; ha lara, chikotaa onwe ha onu. ¹⁶ Hadadeza mere ka a kpota ndi Aram site n'ofe ozo nke Osimiri Yufretis. Ha gara Hiram, ha na ochiagha ndi agha Hadadeza, a na-akpo Shobak, onye na-edu ha.

¹⁷ Mgbe a gwara Devid banyere nke a, o chikotara ndi Izrel niile, gafee Jordan, jeruo Hiram. Ndi Aram doru usoro agha ha izute Devid, lusokwaa ya agha. ¹⁸ Ma ha sitere n'ihu ndi Izrel gbaa oso, Devid gburu nari ndi ikom asaa na-anya ugbo agha nke inyinya na-adokpu. Gbukwaa iri puku ndi agha anọ na-eji ukwu eje. O tidara Shobak, bu ochiagha ndi agha ha, o nwuo n'ebe ahụ. ¹⁹ Mgbe ndi eze niile no n'okpuru ochichi Hadadeza huru na Izrel etigbuola ha, ha mere ka ha na ndi Izrel diri n'udo, burukwa ndi no n'okpuru ha.

Ya mere, ndi Aram turu egwu inyere umu Amon aka ozo.

11

Devid na Batsheba

* **10:1** 10:1 Ndi Amon bu mba na-ebi n'ozara, n'akuku owuwa anyanwu nke osimiri Jordan.

¹ N'oge okochi, mgbe ndi eze na-apu ibu agha, Devid zipuru Joab ochiagha ya, na ndi agha Izrel. Ha bibiri ndi Amon, nochibidokwa Raba. Ma Devid noduru na Jerusalem.

² N'otu uhuruchi, Devid sitere n'ihe ndina ya bilie, gagharĩa n'elu uloeze ya. O sitere n'elu ulo ahụ hụ otu nwanyị na-asa ahụ. Nwanyị ahụ mara mma nke ukwu n'ile anya. ³ Devid ziri ozi ka a juta onye nwanyị ahụ bụ, ma a gwara ya na o bụ Batsheba, nwa Eliam, nwunye Uraya onye Het. ⁴ Devid ziri ka a gaa kpota ya. Mgbe o biara, ya na Devid dinara. (Ka o ghuchasiri onwe ya site n'adighi ocha ya nke onwa ahụ.) O laghachiri n'ulo ya. ⁵ Nwanyị a mechara di ime, bia ziga ozi ka agwa Devid. O siri, "Adi m ime."

⁶ Mgbe Devid nuru ya, o zigaara Joab ozi si ya, "Zitere m Uraya, onye Het." ⁷ Mgbe Uraya biakwutere ya, Devid juru ya otu Joab mere, na otu ndi agha Izrel di na otu agha si aga. ⁸ Devid siri Uraya, "Laa n'ulo gi gaa saa ukwu gi." Uraya si n'uloeze puo. E zipukwara onyinye nke ndi na-ejere eze ozi ji sochie ya azu. ⁹ Ma Uraya agaghị n'ulo ya. Kama o so ndi na-ejere eze ozi dinaa n'onu uzọ e si abata uloeze.

¹⁰ Mgbe a gwara Devid na Uraya alaghi n'ulo ya, Devid kporo Uraya, juo ya ajuju si, "O bughi ije di anya ka i si lota? Gini mere i larughi n'ulo gi?"

¹¹ Uraya zara Devid, "Lee, igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI, na Izrel na Juda niile no n'ulo ikwu. Nna m ukwu Joab na ndi agha nna m ukwu no n'ohia. M ga-esi anaa laa n'ulo m, iri na inu ihe onunu na isoro nwunye m dinaa? Ana m anu iyi na agaghi m eme ihe di otu a."

¹² Devid gwara ya si, "O di mma, nodu n'ebe a taa, echi i ga-alaghachikwa n'ogbo agha." Uraya kwenyere nodu na Jerusalem ubochi ahụ, nakwa ubochi na-eso ya. ¹³ Emesia, Devid kporo ya oriri, meekwa ya ka o nubiga mmanya oke, ma nke a emeghi ka o laa n'ulo ya n'abali ahụ, kama o bukwa n'onu uzọ e si abata uloeze ka o dinara n'etiti ndi na-ejere eze ozi.

¹⁴ N'ututu echi ya, Devid degaara Joab akwukwo, zighachikwa ya site n'aka Uraya. ¹⁵ Ihe o dere n'akwukwo ahụ bụ nke a, "Tinye Uraya n'ihu agha ebe ogu siri ike. Mgbe ndi iro na-apukwute unu, laanu azu, ma hapunu Uraya n'ihu ogu ka ndi iro gbuo ya."

¹⁶ Ya mere, mgbe Joab gbara obodo ahụ gburugburu, o tinyere Uraya n'ebe o maara na ndi di ike n'etiti ndi iro ha no. ¹⁷ Ndi ikom obodo ahụ putara buso Joab agha. Ufodu ndi agha Devid nwuru. Uraya onye Het, so na ndi egburu.

¹⁸ Mgbe ahụ, Joab zigara ozi gwa Devid otu agha si na-aga, ¹⁹ O gwara onyeozu ahụ si, "Mgbe i gwachara eze akuko ihe gbasara otu agha si gaa ²⁰ iwe nwere ike iwe eze nke ukwu, na o nwere ike juo gi si, 'Gini mere unu ji gaa mgbidi obodo ahụ nso ilu agha? O bu na unu amaghi na a ga-esi n'elu mgbidi ahụ gbaa aku? ²¹ Onye gburu Abimelek nwa Jeru-Beshet? O bughi na mgbidi obodo ka nwanyị no tuda aka nkume dagburu ya na Tebez? Gini mere unu ji jeruo mgbidi ahụ nso?' O buru na o juo gi ihe di otu a, gwa ya, 'Ohu gi bu Uraya, onye Het anwuokwala.'"

²² Onyeozu ahụ biliri ije, mgbe o rutere, o gwara Devid ihe niile Joab ziri ya ka o zie. ²³ Onyeozu ahụ siri Devid, "Ndi ikom ahụ ji ike kariri anyi, ha putara i buso anyi agha na mbara ma anyi chughachiri ha azu. Churo ha n'onu uzọ ama obodo ahụ. ²⁴ Mgbe ahụ, ndi ogba uta sitere n'elu mgbidi malite igba ndi ohu gi aku, ufodu n'ime ndi ikom eze nwuru. Ohu gi Uraya, onye Het, sokwa na ndi nwuru."

²⁵ Devid siri onyeozu ahụ, "Otu a ka i ga-agwa Joab, 'Ka ihe a ghara iwute gi n'obi, n'ihi na mma agha na-egbu otu onye dika o si egbu onye ozo. Lusie ogu ike, lughbukwaa obodo ahụ.' Jiri okwu ndi a gbaa ya ume."

²⁶ Mgbe nwunye Ụraya nuru na di ya anwuola, o ruru uju n'ihi ya. ²⁷ Mgbe oge iru uju ya gabigara, Devid ziri ka a kpota ya n'uloeze. O ghokwara nwunye ya. Mura ya nwa nwoke. Ma ihe Devid mere joro njo n'anya ONYENWE ANYI.

12

Netan abaara Devid mba

¹ Ya mere, ONYENWE ANYI zigara Netan ka o jekwuru Devid. Mgbe Netan biakwutere Devid, o kororo ya akuko a, "E nwere ndi ikom abuo bi n'otu obodo, otu bu ogaranya ma nke ozoro bu ogbenye. ² Onye ogaranya a nwere otutu igwe aturu na igwe ehi. ³ Ma nwoke ogbenye ahụ enweghi ihe obula kara otu nwa nne aturu nta nke o zutara. O zulitere ya, o tolite n'etiti ya na umu ya. O na-eri nri site na ihe oriri ya, na-anu mmiri site n'iko mmiri ya, n'obi ya ka o na-edinakwa. O no onodu dika nwa nwanyi nye ya.

⁴ "Otu ubochi, onye obia biara n'ulo onye ogaranya ahụ. Ma kama ogaranya ahụ ga-ewere otu aturu maobu ehi nke ya siere onye obia ya nri, o gara were nne aturu ogbenye ahụ, gbuo ya, jiri ya siere obia ya nri."

⁵ Devid were oke iwe megide nwoke ahụ, o siri Netan, "Ana m anu iyi n'aha ONYENWE ANYI di ndu na onye mere ihe di otu a aghaghi inwu! ⁶ O ga-ejikwa nwa aturu okpukpu ano kwughachi ogbenye ahụ ugwo otu aturu ahụ o weere, n'ihi na onye ogaranya ahụ egosighi na o nwere obi ebere obula."

⁷ Mgbe ahụ, Netan siri Devid, "O bu gi bu nwoke ahụ! Otu a ka ONYENWE ANYI, Chineke Izrel siri, 'Mu onwe m tere gi mmanu ibu eze Izrel, mu onwe m naputakwara gi site n'aka Sol. ⁸ Enyere m gi ulo nna gi ukwu, nyefekwa ndi inyom nna gi ukwu n'aka gi, na alaeze Izrel na Juda, ka ha buru nke gi. Ma o buru na nke a ezughi, agaara m atukwasiri gi ihe ndi a niile okpukpu okpukpu. ⁹ Gini mere i ji lelia okwu ONYENWE ANYI anya, mee ihe a jogburu onwe ya? N'ihi na i jirila mma agha gbuo Uraya onye Het, zurukwa nwunye ya n'ohi. O bukwa mma agha ndi Amon ka i ji gbuo ya. ¹⁰ Ya mere, n'ihi ihe a i mere, mma agha agaghi esi n'ezinaulo gi puo, n'ihi na i ledara m anya kororo nwunye Uraya onye Het ka o buru nwunye gi.'

¹¹ "Ihe a ka ONYENWE ANYI kwuru, 'Aga m eme ka ihe ojo si n'ezinaulo gi bilie megide gi. N'ihu gi ka m ga-eduru ndi nwunye gi dunye otu onye di gi nnoo nso, ya na ha ga-edinakwo n'ehihie ocha, n'ihu ndi Izrel niile. ¹² I mere mmehie gi na nzuzo, ma aga m eme nke a na mbara, n'ihu Izrel niile.'"

¹³ Mgbe ahụ, Devid siri Netan, "Emehiela m megide ONYENWE ANYI."

Netan zara si ya, "ONYENWE ANYI n'onwe ya agbagharakwala gi mmehie gi, i gaghi anwu. ¹⁴ Ma n'ihi na i meela ka ndi iro ONYENWE ANYI nwe ohere ikwulu na ileli ya anya, nwa nwoke ahụ amuru gi ga-anwu."

¹⁵ Mgbe Netan lara, ONYENWE ANYI mere ka nwantakiri ahụ nwunye Uraya muru Devid daa oria. ¹⁶ Devid roro Chineke aroro banyere nwantakiri ahụ. O buru onu, dinaa n'ala efu abali ahụ niile n'ihu ONYENWE ANYI. ¹⁷ Emesia, ndi okenye ulo ya roro Devid ka o bilie rie nri, ma o juru iri ihe obula.

¹⁸ N'ubochi nke asaa, nwantakiri ahụ wuru. Mgbe ahụ, ndi na-ejere Devid ozi turu egwu otu ha ga-esi gwa ya na nwantakiri ahụ anwuola. N'ihi na ha kwuru n'ime onwe ha si, "Mgbe nwantakiri ahụ ka di ndu, anyi gwara ya okwu ma o geghi anyi nti. Anyi ga-esi ana gwa ya na nwantakiri ahụ anwuola? O nwere ike imeru onwe ya ahụ."

¹⁹ Mgbe Devid huru na ha na-ekwurita okwu n'etiti onwe ha na nzuzo; o matara na nwa ahụ anwuola. O juru ha si, "Nwata ahụ o nwuola?"

Ha zara si ya, "E, o nwuola!"

²⁰ Mgbe ahụ, Devid sitere n'ala ebe o dina, bilie, saa ahụ, gbanwee uwe ya, baa n'ulo ONYENWE ANYI, kpooro ya isiala. O loghachiri n'ulo ya nye iwu ka e wetara ya ihe oriri. O rikwara nri.

²¹ O juru ndi na-ejere ya ozi anya, n'ihia ya ha juru ya ajuju si, "Gini mere i ji eme omume di otu a? Mgbe nwantakiri ahụ no ndu, i buru onu, kwaakwa akwa, ma ugbu a, nwa ahụ anwuola, i kwusila iru uju. Ugbu a, i biliela na-erikwa nri."

²² Devid zara ha si, "Eburu m onu, kwaakwa akwa mgbe nwa ahụ no ndu, n'ihia na ekwuru m si, 'ma eleghi anya, ONYENWE ANYI ga-enwe omiiko n'ebe m no mee ka nwa ahụ di ndu.' ²³ Ma ugbu a o nwuru, ginikwa ka m nwere dika uru ibu onu ozo? M puru ime ka o di ndu ozo? Aga m alakwuru ya, ma o gaghị alaghachikwutekwa m."

²⁴ Devid kasiri Batsheba nwunye ya obi, emesia, mgbe ya na ya dinakoro, o tuuru ime ozo muo nwa nwoke onye ha koro aha ya Solomon. Ma ONYENWE ANYI huru nwantakiri ahụ n'anya. ²⁵ O zigara ozi site n'aka Netan, onye amuma, ka a guo ya Jedidaya n'ihia ONYENWE ANYI.

²⁶ N'oge a, Joab busoro Raba obodo ndi Amon agha dota isi obodo eze ha n'agha. ²⁷ Joab zigara Devid ozi si ya, "Ebuola m agha megide Raba dota isi mmiri onunu ya n'agha. ²⁸ Ugbu a chikotaa ndi agha foduru bia lupuchaa agha a, ka i dota obodo a n'agha. O buru na i meghi otu a, aga m adota obodo a n'agha, a ga-akpokwasikwa ya aha m."

²⁹ N'ihia nke a, Devid duuru ndi agha Izrel jeruo Raba, buso ya agha, meriekwa ya. ³⁰ Devid kpupuru okpueze nke di n'isi eze ha, e kpunye ya n'isi nke ya onwe ya. Idi aru nke okpueze ahụ ruru kilogram olaedo iri ato na ano, nke e ji nkume ndi di oke onuahia choo mma. Devid sitekwara n'obodo ahụ kwakoro otutu ihe nkwata n'agha. ³¹ O kpoputara ndi no n'ebe ahụ, manye ha n'iru oru nke e ji mma nkwo e ji awa osisi, na igwe e ji egwu ala na anyuika n'aru. O mere ka ha ruo oru n'ebe a na-akpu blok brik. Devid mekwara otu ihe a n'obodo niile nke umu Amon. Emesia, ya na ndi agha ya niile laghachiri na Jerusalem.

13

Amnon na Tama, na onwu Amnon

¹ Absalom nwa Devid nwere otu nwanne nwanyi mara mma, aha ya bu Tama.* Ma Amnon, otu n'ime umu ndi ikom Devid, huru nwaagboghọ a n'anya.

² Ma ihunanya a Amnon huru Tama nwanne ya nwanyi mere ya ka o daa oria, n'ihia na o bu ihe rara Amnon ahụ ichoputa uzọ ya na Tama ga-esi nwee mmeko, ebe o bu na Tama bu nwaagboghọ na-amaghị nwoke.†

³ Ma Amnon nwere otu enyi di aghughu, onye aha ya bu Jonadab, nwa Shimea, nwanne Devid. ⁴ Otu ubochi, Jonadab biakwutere Amnon juo ya si, "Gini mere, gi bu nwa eze ji na-ata ahụ ututu niile? O bu na i gaghị akoro m?"

Amnon gwara ya si, "Ahuru m Tama n'anya, bu nwanne Absalom, nwanne m nwoke."

⁵ Jonadab gwara ya si, "O di mma. Lee ihe i ga-eme. Gaa dinaa ala, dika a ga-asị na ahụ adighi gi. Mgbe nna gi biara ileta gi, gwa ya okwu si ya, 'Achoro m ka nwanne m nwanyi bu Tama bia nye m ihe oriri. Achoro m ka o nodu n'ihu m sie nri ahụ, mgbe m na-ele ya anya, ka o jirikwa aka ya nye m nri ahụ.'"

* **13:1** 13:1 Tama bu nwa nwanyi Maaka, nwa Talmi, eze Geshua 2Sa 3:3 Amnon bu okpara Devid, nke Ahinoam nwunye mbu ya mutara. N'usoro omenaala, o bu Amnon kwesiri inochi anya eze ma o nwuo. † **13:2** 13:2 Umu nwanyi ndi na-alubeghi di na-ebi naani ha n'ebe e doziri ha onodu. Adighi ekwe ka ha ga leta ndi ikom, o buladi ndi umunna ha, bu ndi nna ha mutara.

⁶ Amnon mere otu a. Mgbe eze b̄ara ileta ya, Amnon r̄or̄o ya s̄i, “Biko, ka Tama b̄a ebe a gheere m ach̄icha ole na ole ebe m ga-ah̄u ya anya. Ka o jirikwa aka ya dozie ya n’ihu m ka m rie ya.”

⁷ Devid kwenyere, zie Tama ka o gaa n’ulo Amnon gaa siere ya nri. ⁸ Tama gara n’ulo Amnon, banyekwa n’ime ulo ebe o dinaa, ka Amnon na-ele ya anya mgbe o na-agwoghari utu oka. Emesia, Tama gheere ya ach̄icha mara mma. ⁹ Mgbe o cheziri ach̄icha ah̄u n’ihu Amnon, Amnon juru iri ya.

Ihe o mere mgbe ah̄u bu inye ndi na-ejere ya ozi no n’ebe ah̄u iwu si ha niile puo ngwangwa. Ha niile pukwara. ¹⁰ Mgbe ah̄u, Amnon gwara Tama okwu si, “Ugbu a, wetara m nri ah̄u n’ime ulo ndina m, b̄a jiri aka gi nye m ya.” Tama bugaara ya ach̄icha ah̄u n’ime ulo ebe ihe ndina ya di. ¹¹ Ma mgbe Tama guzo n’ihu ya, Amnon jidere ya n’ike si ya, “B̄a, soro m dinaa, nwanne m nwanyi.”

¹² Tama zara si ya, “Mba! Nwanne m nwoke. Emerula m. Ihe di otu a ekwesighi ime n’ala Izrel. Emela ihe ojo di otu a. ¹³ Olee ihe ga-abu onodu m? Oleekwanu ihe ga-abu onodu gi? Olee ebe m ga-agbala izo onwe m n’ihi ihe ihere ga-adiri m ma i mee ihe di otu a? I ga-adi ka otu n’ime ndi nzuzu ojo di n’Izrel. Biko, gwa eze, o ga-ekwe ka i luo m.” ¹⁴ Ma Amnon egeghi nti. Ebe o bu na o ka Tama ike, o jidere ya dinaa ya n’ike meruo ya.

¹⁵ Emesia, Amnon kporo Tama asi. N’ezie, o kporo ya asi ugbu a kariya ihunanya o huru ya na mbu. O gwara Tama okwu si ya, “Bilie si n’ebe a puo osiso!”

¹⁶ Ma Tama kwara akwa si ya, “Mba! Iju m otu a ka njo kariya ihe ojo i mere m.”

Ma Amnon egeghi ya nti. ¹⁷ O kporo nwokorobia na-ejere ya ozi si ya, “Chupu nwanyi a n’ezi, kpachiere m uzo n’azu.” ¹⁸ Onyeozu ya chupuru ya n’ezi, kpachie uzo n’azu ya. Uwe mwuda nwere aka ogologo ka Tama yi, n’ihi na o bu udi nke umu ndi inyom eze na-amaghi nwoke na-eyi. ¹⁹ Tama dowara uwe mwuda ah̄u o yi n’ah̄u, werekwa nt̄u kpokwas̄i onwe ya n’isi, buru aka ya n’isi na-eti mkpu akwa dika o na-ala.

²⁰ Nwanne ya nwoke, Absalom juru ya si, “Amnon, nwanne gi nwoke, o dinakwuuru gi? Ma ugbu a, nwanne m, gba nk̄iti, nwanne gi nwoke ka o bu. Etinyela ihe a mere n’obi.” Tama noro dika onye mmadu niile juru aju n’ulo nwanne ya nwoke, bu Absalom.

²¹ Mgbe eze Devid nuru ihe ndi a niile, iwe were ya nke ukwu. ²² Absalom agwaghi Amnon okwu obula, maobu nke di mma, maobu okwu ojo. Ma o kporo Amnon asi nke ukwu n’ihi onodu iweda n’ala o wedara nwanne ya Tama, mee ya ihe ihere.

Absalom egbuo Amnon

²³ Mgbe af̄o abuo gasiri, mgbe ndi na-akpuchara Absalom aji umu aturu ya no na Baal-Hazo, n’oke ala Ifrem, o kpokotara umu ndi ikom eze niile ka ha b̄a n’ebe ah̄u.

²⁴ Absalom jekwuuru eze si ya, “Ndi na-akpucha aji umu aturu ohu gi b̄ara. Eze na ndisi ozi ya, ha ga-abia sonyere m?”

²⁵ Ma eze zara si ya, “Mba, nwa m, anyi niile agaghi abia, anyi ga-abu ibu di aro nye gi.” N’agbanyeghi na Absalom rugidere ya ma o kweghi aga, kama o goziri ya.

²⁶ Mgbe ah̄u, Absalom r̄or̄o nna ya si, “O di mma, o buru na i gaghi abia, i ga-emekwa ka nwanna m nwoke Amnon, na umu eze ndi ozo b̄a?”

Eze juru ya si, “N’ihi gin̄i ka Amnon ga-eji soro gi gaa?” ²⁷ Ma Absalom rugidere ya, ya mere o zipuru Amnon na umu eze ndi ozo ka ha soro ya gaa.

²⁸ Mgbe ah̄u, Absalom nyere ndi na-ejere ya ozi iwu banyere Amnon si, “Cherenu ruo mgbe mmana bidoro igbu ya, mgbe m sikwara unu tigbuo ya, unu atula egwu, tigbuonu ya. O bu m na-ekwu ihe ga-eme n’ebe a. Nweenu obi ike, meekwanu ya.”

²⁹ Mgbe oge ruru, ndi ozi Absalom tigburu Amnon. Mgbe ahụ, umu eze niile biliri makwasị n'inyinya ha gbalaga.

³⁰ Mgbe ha ka no n'uzo na-agbaga Jerusalem, ozi eruolari Devid nti si, "Absalom egbuchaala umu eze niile, o dikwaghi otu onye n'ime ha foduru ndu!" ³¹ Eze biliri oto, dowaa uwe ya, daa n'ala, gbatia onwe ya n'ihi obi ojoo. Ndi na-ejere ya ozi dowakwara uwe ha n'ihi egwu na obi ojoo.

³² Ma Jonadab, nwa Shimea, nwanne Devid, siri, "Onyenwe m, echekwala na e gburu umu ndi ikom eze niile, kama o bu naani Amnon! Nke a bu ihe Absalom jikere ime site mgbe Amnon wakporo nwanne ya nwanyi bu Tama, dina ya. ³³ Ma ugbu a, ka onyenwe m bu eze ghara itinye akuko banyere onwu umu ndi ikom eze niile, n'obi ya. O bu naani Amnon nwuru."

³⁴ Ma Absalom gbara oso gbalaga.

O dighi anya nwoke na-anọ n'elu mgbidi Jerusalem na-eche nche, lepuru anya hu ndi mmadu ka ha si n'uzo di n'akuku ugwu nta na-abia. Nwoke ahụ gara gwa eze si ya, "Ahuru m ndi si n'akuku Horonaim, n'akuku ugwu na-abia."

³⁵ Jonadab gwara eze si, "Lee, o bu umu ndi ikom eze na-alota dika m kwuru."

³⁶ Mgbe ha lobatara, ha bidoro ikwa akwa nke ukwu. Eze na ndi na-ejere ya ozi sokwa kwaa akwa.

³⁷ Absalom gbara oso gbakwuru Talmai nwa Amihud, eze Geshua. Ma eze Devid ruru uju nke ukwu maka onwu Amnon.

³⁸ Mgbe Absalom gbara oso gbaga Geshua, o noro n'ebe ahụ afọ ato. ³⁹ O guru eze bu Devid aguu igakwuru Absalom, n'ihi o kasiela obi maka onwu Amnon.

14

Absalom aloghachi Jerusalem

¹ Joab, nwa Zeruya matara na obi eze di n'ebe Absalom no. ² Joab zigara ozi na Tekoa, si n'ebe ahụ kpota otu nwanyi maara ihe. Mgbe nwanyi ahụ bjaruru, Joab gwara ya si, "Mee onwe gi dika onye na-eru uju. Yiri akwa mkpe, etekwala mmanu otite. Kpaa agwa dika nwanyi no n'iru uju ogologo oge. ³ Emesia, jekwuru eze, gwa ya okwu ndi a m na-agwa gi." Joab tinyere okwu ndi ahụ n'onu ya.

⁴ Mgbe nwanyi ahụ si Tekoa gara na nke eze, o dara n'ala kpuo ihu ya n'ala isopuru eze. O siri, "Biko nyere m aka, gi onye a na-asopuru!"

⁵ Eze juru ya ajuju si, "Gini bu mkpa gi?"

O zara si, "Abu m nwanyi isi mkpe, di m anwuola. ⁶ Enwere m umu ndi ikom abuo ndi gara luo ogu n'ohia. Mgbe ha na-alu ogu ahụ, o nweghi onye putara gboo ha. N'ihi ya, otu n'ime ha tigburu ibe ya. ⁷ Ma ugbu a, ndi ikwu di m na-esogbu m na-asị 'Kpopta onye ahụ gburu nwanne ya ka anyi gbua ya n'ihi ndu nwanne ya o wepuru, ka anyi si otu a memilaa onye nke foduru ga-erita oke ezinaulo.' Ha choro isi otu a menyuo icheku oku nke foduru m, nke bu na di m agaghi enwezikwa aha maobu onye foduru ya n'elu uwa."

⁸ Eze siri nwanyi ahụ, "Laa n'ulo gi, aga m ahụ na o nweghi onye meturu ya aka."

⁹ Ma nwanyi ahụ si Tekoa siri ya, "Ka onyenwe m, bu eze, gbaghara mu na ezinaulo m, ka ikpe omuma obula ghara idiri eze na ocheeze ya."

¹⁰ Eze zara ya, "Enyela onwe gi nsogbu maka nke ahụ. O buru na onye obula agwa gi okwu obula, kpotara m ya. Onye di otu a agaghi enyekwa gi nsogbu ozo."

¹¹ Mgbe ahụ o zara, "Biko, ka eze kpokuo aha ONYENWE ANYI Chineke ya ka o kwusi onye na-agwa ochu, ka o ghara igbu onye ozo, ka a gharakwa ila nwa m nwoke n'iyi."

Ọ siri, “Dịka ONYENWE ANYI na-adị ndu,* otu agiri isi agaghị esi n’isi nwa gi dapu n’ala.”

¹² Mgbe ahụ, nwanyi ahụ siri, “Biko kwere ka ohu gi nwanyi gwa onyenwe m eze otu mkpuru okwu ozo.”

Ọ siri, “Gaa n’ihu kwuo.”

¹³ Nwanyi ahụ siri, “Ọ bu n’ihi ginị ka i chere ihe di otu a megide ndi nke Chineke? Mgbe eze na-ekwu otu a, o bu na o dighi ama onwe ya ikpe, n’ihi na eze a julā ikpoghachi nwa ya a chupuru achupu? ¹⁴ Anyi niile ga-anwu. Anyi dikwa ka mmiri a wusara n’ala, nke a na-apughị ichikotakwa ozo. Ma Chineke adighi anapu mmadu ndu ya, ma o na-emeghepu uzo ga-eme ka onye o chupuru achupu loghachikwutekwa ya.

¹⁵ “Ma ugbo a, ebe m biara igwa onyenwe m bu eze, okwu a, n’ihi na ndi mmadu emenyela m egwu. Ohu gi chere n’obi ya, ‘Aga m agwa eze okwu; ma eleghi anya, o ga-emezuru ohu ya nwanyi ihe o rioro. ¹⁶ Ma eleghi anya eze ga-anaputa ohu ya nwanyi site n’aka nwoke ahụ na-agbali ibipu mu na nwa m nwoke site n’ihe nketa nke Chineke.’

¹⁷ “Ugbo a, ohu gi nwanyi na-asị, ‘Ka okwu onyenwe m eze kwuru wetara m izuike, n’ihi onyenwe m eze na-enyochaputa ihe oma maobu ihe ojoo dika mmuo ozi Chineke. Ka ONYENWE ANYI Chineke gi nonyere gi.’”

¹⁸ Mgbe ahụ, eze gwara nwanyi ahụ okwu si, “Achoro m ka i gwa m eziokwu n’ajuju a m na-aga iju gi.”

Nwanyi ahụ zara si, “Ka onyenwe m, bu eze kwuo ihe di ya n’obi.”

¹⁹ Devid juru ya si, “Aka Joab o di n’okwu ndi a niile?”

Nwanyi ahụ zara si ya, “Dika i na-adị ndu, onyenwe m, bu eze, o dighi onye obula ga-esi n’ihe onyenwe m bu eze kwuru, chee ihu n’aka nri maobu n’aka ekpe. E, o bu ohu gi Joab nyere m iwu ime nke a, ya gwakwara ohu gi nwanyi okwu niile ndi a. ²⁰ Ohu gi bu Joab mere ihe a ka o gbanwee otu onodu ihe di ugbo a. Onyenwe m nwere amamihe dika ndi mmuo ozi Chineke. O maakwara ihe niile na-eme n’ala.”

²¹ Eze siri Joab, “O di mma, aga m eme ya. Gaa kpoghachite nwokorobia ahụ bu Absalom.”

²² Joab dara n’ala kpuo ihu ya n’ala, kpo isiala, gozie eze. Joab siri, “Taa ka ohu gi maara na ahutala m amara n’ihu gi, onyenwe m bu eze, n’ihi na eze e merela ohu ya ihe o rioro.”

²³ Joab biliri gaa Geshua, kpolata Absalom na Jerusalem. ²⁴ Mgbe ha biaruru, eze gwara Joab okwu si, “Gwa ya ka o laa n’ulo ya. O gaghị abia n’ihu m, n’ihi na-achoghi m ihu ya anya.” Ya mere, Absalom lara n’ulo ya. O hukwaghị eze anya.

²⁵ O dighi nwoke mara mma dika Absalom n’ala Izrel niile. O dikwaghị onye na-adighi ekwu okwu banyere ima mma ya. N’ihi na ntupo obula adighi ya n’ahu site n’opi isi ya ruo n’obu ukwu ya. ²⁶ Mgbe obula o kpuchara ntutu isi ya, n’ihi na o bu otu ugboro n’afọ ka o na-akpucha agiri isi mgbe o bidoro inyi ya arọ. O na-atu agiri isi a na-akpuchaputa ya n’isi, idi arọ ya na-eru nari shekel abuo† ma a tuo ya n’ihe otutu eze.

²⁷ Absalom mutara umu ndi ikom ato, na otu nwanyi, aha ya bu Tama. Nwaagboghọ a mara mma nke ukwu.

²⁸ Mgbe Absalom noro afọ abuo na Jerusalem na-ahughi eze anya, ²⁹ o ziri ozi ka Joab bia, ka o gaa ziere ya eze ozi, ma Joab abiaghị. Absalom zigakwara ozi ozo ka o bia ma Joab ekweghi ibia. ³⁰ N’ikpeazu, Absalom gwara ndi na-ejere ya ozi okwu si ha, “Gaanu sunye ubi oka bali Joab di n’akuku nke m oku.” Ha mekwara dika a gwara ha.

* 14:11 14:11 1Sa 14:45; 1Ez 1:52; Mat 10:30; Oru 27:34 † 14:26 14:26 Nke a bu kilo abuo na uma ato

³¹ Mgbe ahụ, Joab biliri jee n'ụlọ Absalom, ma sị ya, "Gini mere ndi na-ejere gi ozi ji gbaa ubi m oku?"

³² Absalom siri ya, "Lee ezitere m gi ozi, si, 'Bia n'ebe a ka m ziga gi na nke eze ka i juta, 'N'ihu gini ka m ji site na Geshua loghachita? O gara a kara m mma ma a si na m no n'ebe ahụ ruo ugbo a.'" Ugbo a, achoro m ka mu hu ihu eze, o buru na onwe ajo omume di n'ime m, ya mee ka m nwuo."

³³ Joab gakwuru eze, gwa ya ihe Absalom kwuru. Mgbe ahụ, eze kporo Absalom, onye batara ma kpo isiala n'ihu eze. Eze sutukwara ya onu.

15

Nzube ojo Absalom

¹ Mgbe nke a gasiri, Absalom zutaara onwe ya ugo agha na inyinya na-adokpu ya. O nwetakwara onwe ya iri ndi ikom ise ndi na-agba oso n'ihu ya. ² N'isi ututu, o na-ebili gaa guzo n'akuku onu uzo e si abata Jerusalem. O buru na o hu onye obula nwere okwu o choro ka eze mara ihe banyere ya, Absalom na-akpo onye ahụ juo ya si, "Olee obodo i si bia?" Onye ahụ na-aza si, "Ohu gi si n'otu n'ime ebo di n'Izrel."

³ Absalom na-agwa onye ahụ si, "Ahuru m na okwu gi niile bu eziokwu. Ma o na-ewute m na eze enweghi onye na-enyere ya aka inu okwu ndi a niile." ⁴ Absalom na-ekwukwa si, "Asi na m bu onye ikpe n'ala Izrel, onye obula nwere okwu na uka gaara abiakwute m ka m mee ka ikpe ziri ezi rute ya aka."

⁵ Mgbe onye obula biara ikpo isiala nye ya n'onodu nsopuru, o na-eseti aka ya, jide onye ahụ sutu ya onu. ⁶ Otu a ka Absalom si na-akpaso ndi Izrel agwa, bu ndi ahụ niile na-abiakwute eze na-arijo maka ikpe ziri ezi. O si otu a zuru obi ndi Izrel niile n'ohi.

⁷ Mgbe afo ano gasiri, Absalom biakwutere eze rijo ya si, "Biko kwere ka m jee Hebron mezuoro ONYENWE ANYI nkwa m kwere ya. ⁸ Mgbe ohu gi bi na Geshua n'ime Aram, ekweere m nkwa a, 'O buru na ONYENWE ANYI ga-eme ka m loghachi ozo na Jerusalem, aga m efe ya ofufe na Hebron.'" "

⁹ Eze siri ya, "Gaa n'udo." Ya mere, o puru gaa Hebron.

¹⁰ Mgbe ahụ, Absalom zigara ndi ozi na nzuzo, ka ha gaa n'ebo niile nke ala Izrel. Nke a bu ihe o ziri ha, "Mgbe unu nuru uda opi ike, tienu mkpu si, 'Absalom aburu eze na Hebron.'" ¹¹ Nari mmadu abuo si Jerusalem soro Absalom gaa dika ndi o kporo oku oriri ma ha amaghi ihe obula. ¹² Mgbe Absalom nokwa na-achụ aja ahụ, o ziri ozi ka a kpo Ahitofel* onye Gailo, otu n'ime ndi na-adu Devid odu, ka o si Gailo bia nke bu obodo ya. Nke a mere ka nkwekorita nzuzo ojo ahụ na-esi ike karja, ndi dinyere Absalom na-amubanyekwa.

Mgbapu Devid

¹³ O dighi anya, onyeozi biaruru Jerusalem gwa Devid na ndi Izrel niile kwagidere Absalom.

¹⁴ Mgbe ahụ, Devid gwara ndi oru ya niile ndi ya na ha no na Jerusalem, si, "Bilienu! Anyi aghaghi igbapu, ma o bughu otu a, o dighi onye n'ime anyi ga-agbanari Absalom. Anyi ga-ahapu ugbo a, ma o bughu ya, o ga-eme ngwa gafee anyi wetara anyi mbibi, werekwa mma agha gbuchapu ndi niile no n'obodo a."

¹⁵ Ndi na-ejere ya ozi zara si ya, "Anyi dinyere gi! Anyi jikekwara ime ihe obula onyenwe anyi eze kwuru."

¹⁶ Ya mere, eze na ndi ulo ya niile si na Jerusalem puo. O dighi onye o hapuru kariakwa ndi iko ya nwanyi iri n'ihu ilekota obieze ahụ. ¹⁷ Eze biliri puo, ya na ndi niile so ya, ha kwusiri n'oke ala nke obodo ahụ. ¹⁸ Ndi niile na-ejere ya ozi, gafere

* 15:12 15:12 Ahitofel bu nna nna Batsheba, nke a di n'akwukwo 2Sa 11:3; 23:34

n'akuku ya, ha na ndi Keret na Pelet, na nari ndi ikom isii ndi Git, bu ndi so ya site na Gat, gafekwara noro n'ihu eze.

¹⁹ Mgbe ahụ, Devid tughariri kpo Itai, onye Git, ochiagha nari ndi agha isii ahụ si ya, "Gini mere i ji eso m? Laghachi azu soro eze Absalom, n'ihu na i bu obia n'Izrel, onye gbatara oso ndu. ²⁰ O dibeghi anya kemgbe i biara. M ga-esi anaa kwere ka i soro m na-awaghari, ebe o bu na m amaghi ebe m na-aga. Chiri ndi agha gi laghachi. Ka obioma na ikwesi ntukwasi obi dinyere unu."

²¹ Ma Itai zara eze si, "Dika ONYENWE ANYI na-adi ndu, onyenwe m na-adikwa ndu, ebe obula onyenwe m bu eze ga-anọ, ma o putara ndu maobu onwu, n'ebe ahụ ka odibo gi ga-anokwa."

²² Devid siri Itai, "Gaa n'ihu, gabiga." Ya mere Itai, onye Git gabigara ya na ndi ikom ya niile, na ezinaulo niile ndi so ya.

²³ Obodo niile tiri mkpu akwa mgbe ndi ahụ niile na-agabiga. Eze gafere odo mmiri Kidron, ya na ndi mmadu niile chere ihu n'uzo ozara.

²⁴ Zadok biakwara, ya na ndi Livayi niile, ndi bu igbe ogbugba ndu Chineke. Ha dobara igbe ogbugba ndu Chineke n'ala. Abiata chugidere aja tutu ruo mgbe mmadu niile sitere n'obodo ahụ gabigasiri.

²⁵ Mgbe ahụ, eze siri Zadok, "Bughachi igbe Chineke a n'ime obodo. O buru na m ahuta amara n'anya ONYENWE ANYI, o ga-akpoghachi m mee ka m hu ya, na ebe obibi ya anya ozo. ²⁶ Ma o buru na o si, 'Ihe banyere gi adighi atokwa m utu,' lee m, ya mee m otu o si di ya mma n'anya."

²⁷ Mgbe ahụ, eze gwara Zadok bu onye nchujaja si, "Okwa i bu onye ohu uzo? Laghachi n'obodo n'udo, kporo Ahimaaz nwa gi nwoke, na Jonatan nwa Abiata. Gi na Abiata kporo umu unu ndi ikom abuo ndi a laghachi n'obodo. ²⁸ Aga m akwusi chere n'ebe e si akwofe osimiri Jordan, ruo mgbe ozi ga-esi n'ebe i no bia." ²⁹ Mgbe ahụ, Zadok na Abiata bughachiri igbe Chineke na Jerusalem. Ha nodukwara n'ebe ahụ.

³⁰ Ma Devid na ndi so ya chere ihu irigo Ugwu Oliv. Mgbe o na-aga, Devid no na-akwa akwa. O yikwaghi ihe obula n'ukwu ya, ma o ji ihe kpuchie isi ya.† Ndi niile so ya kpuchikwara isi ha na-akwakwa akwa ka ha na-arigo. ³¹ Mgbe a gwara Devid na Ahitofel onye na-adu ya odu dinyere Absalom, Devid kpere ekpere si, "O ONYENWE ANYI, biko, tugharia ndumodu Ahitofel ka o buru ndumodu nzuzu."

³² Mgbe Devid biaruru n'elu Ugwu Oliv, ebe ndi mmadu na-anọ na-efe Chineke ofufe, Hushai, onye Akai‡ no n'ebe ahụ na-eche izute ya. Uwe ya dowakwara adowa, aja dikwa ya n'isi. ³³ Ma Devid siri ya, "O buru na i soro m, i ga-abu ibu arọ nye m. ³⁴ Ma o buru na i laghachi n'obodo, si Absalom, 'Aga m abu ohu gi, eze. Abu m ohu nna gi n'oge gara aga, ugbu a aga m abu ohu gi.' N'uzo di otu a i ga-enyere m aka mebie ndumodu Ahitofel. ³⁵ O bu na Zadok na Abiata ndi nchujaja agaghi eso gi nodu n'ebe ahụ? Gwa ha ihe obula i ga-anuta n'uloeze. ³⁶ Umu ha ndi ikom, Ahimaaz nwa Zadok na Jonatan nwa Abiata so ha nodu n'ebe ahụ. Zitere m ha ka ha gwa m ihe obula i nutara."

³⁷ Ya mere Hushai, enyi Devid, biarutere Jerusalem mgbe Absalom na-abata obodo ahụ.

16

Devid na Ziba

† 15:30 15:30 Nke a na-egosiputa onodu obi ojoo na iru uju. Guo 2Sa 19:4; Est 6:12; Izk 24:17,23; Aiz 20:2-4

‡ 15:32 15:32 Ndi Juu na ndi Akai nwere ka ha si buru nwanne, e dere nke a n'akwukwo. Jos 16:2

¹ Mgbe Devid gafechara elu ugwu ahụ na-agbada n'akụkụ nke ọzọ ya, Ziba, onye na-elekọta akụ Mefiboshet, guzo na-eche ya. O chī ịnyịnya ibu bu narị ogbe achicha abụọ, na otu narị ụyọkọ mkpuru vaini a mīkporo amīkpọ na narị ụyọkọ mkpuru osisi ndi ọzọ, na karama akpukpo buru ibu mmanya juru n'ime ya.

² Eze juru Ziba si, "Gini mere i ji bute ihe ndi a?"

Ziba zara si, "Inyinya ibu ndi a bu nke ndi uloze ga-anokwasị. Achicha na mkpuru osisi ndi a bu nke ndi ikom gi ga-eri. Mmánya a bu nke ndi na-ada mba n'ozara ga-anu."

³ Eze juru ya si, "Ebeekwanu ka nwa nna gi ukwu no?"

Ziba zara ya si, "O no na Jerusalem n'ihu na o siri, 'Taa ulo Izrel ga-enyeghachi m alaeze nna nna m.'"

⁴ Eze gwara Ziba si ya, "N'ihu ya, enyela m gi ihe niile Mefiboshet nwere, ha ga-abukwa nke gi."

Ziba siri, "Ka m huta amara n'ihu eze, bu onyenwe m."

Shimei abuo Devid onu

⁵ Dika eze bu Devid na-abiaru obodo Bahurim,* lee, otu nwoke sitere n'agburu ulo sol sitere n'ebe ahụ puta. O bu Shimei† nwa Gera. O na-akocha mgbe o na-aputa ya. ⁶ O chiri nkume na-atu Devid na ndi ozi eze niile. O bu ezie na ndi agha Izrel na ndi na-eche Devid nche gbara ya gburugburu n'aka nri na aka ekpe. ⁷ Ma dika Shimei na-akocha, o siri, "Si n'ebe a puo, si n'ebe a puo, gi ogbu mmadu, gi onye ojoo! ⁸ ONYENWE ANYI akwughachila gi ugwo obara niile i wusiri n'ezinaulo sol, onye i nochiri onodu ya dika eze. ONYENWE ANYI anapula gi alaeze ahụ, were ya nye Absalom nwa gi! Ugbu a, ihe i metara abiala gi ugwo, gi ogbu mmadu."

⁹ Abishai, nwa Zeruaya‡ gwara eze okwu si, "N'ihu gini ka nkita a nwuru anwu ga-eji na-akocha onyenwe m bu eze? Biko, ka m gafee gaa bipu ya isi."

¹⁰ Ma eze zara si, "Gini jikoro mu na unu, unu umu ndi ikom Zeruaya. O buru na o na-akocha m n'ihu na ONYENWE ANYI si ya 'Kochaa Devid,' onye puru iju ajuju si, 'Gini mere i ji na-eme ihe di otu a?'"

¹¹ Mgbe ahụ, Devid gwara Abishai na ndi ozi ya okwu si, "Nwa m nwoke, onye si n'ahu m na-agbali inapu m ndu m. Gini ga-eme ka onye Benjamin a ghara ime kariya? Hapu ya, ya kochaa, n'ihu na ONYENWE ANYI agwala ya ka o kochaa m. ¹² Ma eleghi anya, ONYENWE ANYI ga-ahu onodu ahuhu m, nyeghachikwa m ngozi n'onodu nkocha ndi a."

¹³ Ya mere, Devid na ndi ya gwara n'ihu ije ha n'uzo ahụ ma Shimei sokwara ha na-aga n'akukụ ugwu ahụ na-akocha ha. O nogidekwara na-atu Devid nkume, na-ekpolikwa aja elu ka o na-awusa ha n'ahu. ¹⁴ Ya mere, eze na ndi niile so ya gagidere biaruo n'akukụ Jordan n'onodu ike ogwugwu. N'ihu ya, ha noduru n'ebe ahụ zuo ike.

Ndumodu Hushai na Ahitofel

¹⁵ Ma Absalom na ndi Izrel abatalari Jerusalem. Ahitofel sokwa ya. ¹⁶ Mgbe Hushai, enyi Devid, onye Akai biaruru, o gara hu Absalom si ya, "Ka eze di ogologo ndu, ka eze di ndu."

¹⁷ Absalom siri Hushai, "O bu otu a ka i si egosi ihunanya i nwere na-ebe enyi gi no? Gini mere i soghi ya?"

¹⁸ Hushai zara Absalom si, "Mba! Onye ahụ ONYENWE ANYI na oha mmadu na ndi Izrel niile hoputara, nke onye ahụ ka m ga-abu. O bukwara onye ahụ ka m ga-adinyere."

* 16:5 16:5 2Sa 3:16 † 16:5 16:5 2Sa 19:21; 1Ez 2:8,44-46 ‡ 16:9 16:9 Zeruaya bu nwanne nwanyi Devid, ya mere Joab na Abishai bu umu nwanne ya.

¹⁹ Ma onye kwanu ka m kwesiri ijere ozi? O bughị nwa eze? Ejeere m nna gi ozi, ugbu a anokwa m jikere ijere gi ozi!”

²⁰ Absalom tughariri gwa Ahitofel okwu si, “Gini ozọ ka m ga-eme? Nye anyi ndumodu gi. Gini ka anyi kwesiri ime?”

²¹ Ahitofel zara, “Ga dinaa ndi iko nwanyi nna gi ndi ahụ o hapuru ka ha lekotaa ulo. Mgbe ahụ, Izrel niile ga-anu na i meela onwe gi ihe na-asọ oyi n’ebe nna gi no, aka ndi niile nonyere gi ga-akwukwa chim.” ²² Ya mere, ha manyeere Absalom ulo ikwu n’elu ulo; o kpokwaara ndi iko nwanyi nna ya dinaa ha n’otu n’otu, n’ihu ndi Izrel niile.

²³ N’oge ahụ, ndumodu obula Ahitofel duru di ka a ga-asị na o bu ozi si n’onu Chineke n’onwe ya bia. O buladi n’ebe Devid no, na n’ebe Absalom nokwa, otu a ka esi bulie ndumodu obula Ahitofel nyere elu.

17

¹ Ahitofel gwara Absalom si ya, “Kwere ka m hoputa puku ndi ikom iri na abuo ka m duru ha chuso Devid oso n’azu n’abali taa. ² Aga m abiakwasi ya mgbe ike gwuru ya, mgbe obi ya na-ada mba. Aga m emenye ya egwu nke ga-eme ka o maa jijiji. Mgbe ahụ, ndi niile so ya ga-agbasasikwa. O bu naani eze ka m ga-egbu ³ Aga m eme ka ndi ya niile loghachikwute gi. Onwu nke otu nwoke a i na-achosi ndu ya ike ga-eme ndi ozọ niile iloghachikwute gi, onye obula ga-anọ n’udo.” ⁴ Atumatu ahụ ziri ezi n’anya Absalom na ndi okenye niile nke Izrel.*

⁵ Ma Absalom kwuru si, “Kpoo Hushai onye Akai ka anyi juo ya ihe o chere banyere okwu a.” ⁶ Mgbe Hushai biakwutere ya, Absalom sirị ya, “Ahitofel nyere ndumodu di otu a. Gini ka i chere? Anyi ga-eme ihe o kwuru? O buru na anyi agaghị eme ya, gi onwe gi kwuo nke gi.”

⁷ Hushai zara Absalom si, “Ndumodu Ahitofel duru n’oge a adighi mma. ⁸ O sirị, Gi onwe gi maara nna gi na ndi ikom ya; ha bu ndi dike n’agha, mkpuruobi ha dikwa ilu ugbu a dika anu ohia bia a gbabara aka nwa n’ohia. Nna gi bu onye ihe banyere agha doro anya. O gaghị eso ndi ya noo onodu abali. ⁹ O buladi ugbu a, o zoola onwe ya n’ime otu olulu maobu n’ime ogba nkume. O buru na o puta buru uzọ buso ndi agha gi agha, onye obula nuru ya ga-ekwu si, ‘Etigbuola ndi agha Absalom oke ntigbu.’ ¹⁰ Mgbe ahụ, o buladi dimkpa n’agha ndi nwere obi odum, ujo ga-atukwa ha. Ha agaghị ekwekwa iga n’ihu ogu. N’ihi na Izrel niile maara na nna gi bu dike. Ha maakwara na ndi agha ya bukwa ndi obi kara aka.

¹¹ “Ndumodu m na-enye bu nke a: chikotaa ndi Izrel niile, site na Dan ruo Biasheba, ha dika aja nke di n’akuku oke osimiri. O bukwa gi ga-edu ha n’agha ahụ. ¹² Mgbe ahụ, anyi ga-ebuso ya agha ebe obula anyi huru ya; anyi ga-abiakwasi ya dika igirigi si adakwasi ala. Anyi ga-egbu ya, gbukwaa ndi niile so ya. Otu onye agaghị afodukwa n’ime ha. ¹³ O burukwa na o zoo onwe ya n’otu obodo, mgbe ahụ Izrel niile ga-eweta udo n’obodo ahụ, anyi ga-adotu ya dobane ya na ndagwurugwu, ruo mgbe o buladi otu nkume ga-afodu n’ebe ahụ.”

¹⁴ Absalom na ndi ikom Izrel niile sirị, “Ndumodu Hushai, onye Akai di mma kara nke Ahitofel.” Ma ONYENWE ANYI ekpebielari imebi ezi ndumodu Ahitofel ka o si otu a wetara Absalom ihe ndakwasi ojo.

¹⁵ Hushai gwara Zadok na Abiata, ndi nchujaja, “Otu a na ihe ndi a ka Ahitofel duru Absalom na ndi okenye Izrel n’odu ka ha mee, ma otu a na nke a ka mu onwe dukwaranu n’odu. ¹⁶ Ugbu a, meenu ngwa, ziga ozi gwa Devid si, ‘Anokwala onodu abali n’uzo ngabiga nke osimiri n’ime ozara, kama gabiga na-atufughi oge, ma o bughị otu a, ma eze ma ndi niile ya na ha soo ga-abu ndi elodara.’”

* **17:4** 17:4 Ha nabatara atumatu ahụ

17 Jonatan na Ahimaaz nọ n'akukū En-Rogel ka a ghara ihu ha mgbe ha na-abata n'obodo. Otu nwaagboghọ na-eje ozi na-aga zie ha ozi, ha onwe ha agaa zie eze Devid. 18 Ma otu nwokorobia huru ha gaa gwa Absalom. Ya mere, ha abuo mere ngwangwa baa n'ulo otu nwoke onye Bahurim, onye nwere olulu mmiri n'ogige ya, ha ridara n'ime olulu ahụ 19 Nwunye nwoke ahụ weere ihe mkpuchi ya tusaa n'onu olulu mmiri ahụ gbasaakwa mkpuru oka n'elu ya.† O dighi onye maara maka ya.

20 Mgbe ndi ozi Absalom bjaruru juo nwanyi ahụ, "Olee ebe Ahimaaz na Jonatan no?"

Nwanyi ahụ zara, "Ha agafeela mmiri iyi." Ndi ozi Absalom chorọ ha ma ha ahughi ha. Ha laghachiri na Jerusalem.

21 Mgbe ha lawara, mmadu abuo ahụ sitere n'olulu mmiri ahụ rigoputa, gaa gwa eze Devid. Ha siri ya, "Bilie gafeenu mmiri ngwangwa, n'ih na Ahitofel adula Absalom odu otu a na otu a megide gi." 22 Nke a mere Devid na ndi niile so ya biliri gafee osimiri Jordan. Mgbe chi ututu na-abo, ha niile no n'ofe nke ozo Jordan.

23 Mgbe Ahitofel huru na-emeghi ndumodu ya, o biliri jikwaa inyinya ibu ya, laa n'ulo ya n'obodo ya. Mgbe o ruru n'ulo ya, o doziri n'ezinaulo ya n'usoro, were udo kwugbuo onwe ya. O nwuru. E lie ya n'ili nna ya.

Onwu Absalom

24 Devid batara Mahanaim oge Absalom gabigara Jordan, ya na ndi ikom Izrel so ya.

25 Absalom hoputakwara Amasa mee ya onyeisi ndi agha, n'onodu Joab. Amasa bu nwa nwoke Itra, onye Ishmel,‡ onye luru Abigel, nwa nwanyi Nahash, onye bukwa nwanne nwanyi Zeruaya nne Joab. 26 Absalom na ndi agha Izrel mara ulo ikwu ha n'ala Gilead.

27 Mgbe Devid bjarutere Mahanaim, Shobi nwa Nahash onye obodo Raba nke di n'ala ndi Amon, na Makias§ nwa Amiel onye si Lo Deba, na Bazilai, onye Gilead si Rogelim 28 wetara ute e ji edina ala, na ite isi nri, na efere e ji eri nri bu oru onye okpu ite. Tinyere oka wiiti na oka bali, utu oka na oka a nara n'oku, akidi na lentil. 29 O wetakwara mmanu anu, na bota, aturu na chiizi nke sitere na mmiri ara ehi nye Devid na ndi so ya ka ha rie. N'ih na ha siri, "Ike agwula ndi mmadu, agu na-agu ha, akpiri na-akpokwa ha nku, n'ime ozara."

18

1 Devid gukotara ndi ya na ha so ma hoputa ndiisi agha. Doo ufodu ka ha chia otutu puku ndi agha, ufodu ka ha chia otutu nari ndi agha. 2 Devid zipuru ndi agha ya, otu uzo n'ime uzo ato n'okpuru Joab, O hoputakwara Abishai, nwanne Joab, nwa Zeruaya, ka o chia otu uzo. Ma otu uzo nke foduru ka o tinyere n'aka Itai onye Gat. Eze gwara ndi agha ahụ si, "Mu onwe m ga-edu unu gaa agha."

3 Ma ndi ikom ahụ siri, "I gaghị apukwa ozo n'ih na o buru na anyi atugharia bido igba oso, o burukwa na otu okara n'ime anyi anwu, nke ahụ agaghị emetu ha n'obi. Naani gi ka ha na-achọ. I dikwa mkpa karia puku ndi agha iri. O ga-akara anyi mma ugbo a ka i na-ezitere anyi inyeaka site n'ime obodo."

4 Eze zara n'ikpezazu si, "Ihe obula di mma n'anya unu ka m ga-eme."

Ya mere, eze guzoro n'akukū onu uzo ama dika ndi ikom ya niile na-apu n'usu nke otutu nari, nakwa n'usu nke otutu puku. 5 Eze nyere ndiisi agha ya, bu Joab, Abishai na Itai, iwu si ha, "Bikonu, n'ih m, werenu nwayoo n'ebe nwokorobia ahụ bu Absalom no." Ndi agha niile nukwara mgbe eze nyere ndiisi niile iwu a banyere Absalom.

† 17:19 17:19 Jos 2:4-6 ‡ 17:25 17:25 Lee anya na 1Ih 2:17. Ufodu akwukwo mgbe ochie nke ndi Hibru nakwa ndi ozo na-asị Onye Izrel § 17:27 17:27 Makia bu nwoke ahụ nabatara Mefiboshet n'ulo ya. 2Sa 9:4

⁶ Ndi agha Devid si n'obodo puo izute ndi Izrel n'agha. Aluru agha a n'ohia Ifrem. ⁷ Ndi agha Devid tigbukwara ndi agha Izrel. Ha gburu iri puku ndi agha abuo n'ubochi ahụ. ⁸ Agha ahụ gbasara n'elu ala ahụ niile. Ndi nwuru n'ohia n'etiti umu Izrel kariri ndi e gburu egbu.

⁹ Absalom zutere ndi agha Devid. O na-anokwasi n'elu inyinya ya n'oge a, dika inyinya ahụ sitere n'okpuru osisi ook ukwu di n'ohia ahụ na-agbafee, agiri isi ya konyere n'alaka osisi ahụ, tūhikōtaakwa, nke mere na o kwuru n'etiti eluigwe na ala. Ma inyinya ya gbaara na-aga.

¹⁰ Otu n'ime ndi ikom ahụ huru ya, koro Joab, "Lee, ahuru m Absalom ebe o kwu n'elu osisi ook."

¹¹ Joab siri nwoke ahụ onye gwara gi, "Gini, i huru ya? Gini mere i tigbughi ya ka o ruo n'ala n'ebe ahụ? Mgbe ahụ, agaara m enye gi shekel olocha iri, na belit a na-enye onye bu dike n'agha."

¹² Ma nwoke ahụ zara si, "A sikwari na e nyere m puku olocha n'aka m a, agaraghi m egbu ya. N'ih na anyi niile nuru mgbe eze na-agwa gi na Abishai na Itai si, 'Lezienu anya banyere nwokorobia bu Absalom, n'ih m.'" ¹³ A si na m gburu ya, o ga-abu imegide eze. O ga-emesiekwacha choputa onye mere ya. Ma gi onwe gi agaraghi aputa kwuchite onu m."

¹⁴ Joab siri, "O bughi otu a ka m ga na-eche n'ihugi." Ya mere, o chiri ube ato n'aka ya, dubaa ha n'obi Absalom, mgbe Absalom ka di ndu makwuru n'elu osisi ook. ¹⁵ Umu okorobia iri ndi na-ebu ihe agha Joab gbara Absalom gburugburu, tigbuo ya.

¹⁶ Emesia, Joab furu opi ike nke mere ka ndi agha Devid na-achu ndi Izrel kwusi ichu ha oso, n'ih na Joab kwusiri ha. ¹⁷ Ha buuru ozu Absalom tuba ya n'olulu ukwu di n'oke ohia ahụ, werekwa nkume tuo ya n'elu. Ndi agha Izrel niile gbalara n'ulo ha.

¹⁸ N'oge Absalom di ndu, o wuuru onwe ya ogidi ncheta. O wuru ogidi a na Ndagwurugwu Eze, n'ih na o chere n'ime onwe ya si, "Enweghi m nwa nwoke ga-aza aha m." Ya mere, o guru ogidi ahụ aha nke ya onwe ya. O bukwa Ogidi Absalom ka a na-akpo ya ruo taa.

Iru uju Devid

¹⁹ Mgbe ahụ, Ahimaaz, nwa Zadok,* biakwutere Joab si ya, "Biko, ka m gbara oso gaa zie eze ozioma a, na ONYENWE ANYI azoputala ya site n'aka ndi iro ya."

²⁰ Ma Joab zara si ya, "O bughi gi ga-ezi eze ozi taa. I nwere ike ime ya mgbe oso, ma o bughi taa, n'ih na nwa eze nwuru."

²¹ Joab gwara otu nwoke onye Kush si ya, "Gaa gwa eze ihe i huru." Nwoke ahụ koro isiala, gbapu oso.

²² Ahimaaz nwa Zadok rikwara Joab oso si ya, "Otu obula o si di, biko kwere ka m gbaso onye Kush a."

Ma Joab zara si, "Nwa m nwoke, gini mere i ji choo i ga? I nweghi ozi obula i ga-ezi nke ga-ewetara gi ugwo ru."

²³ O roro si, "Otu obula o si di, hapu m ka m gaa."

N'ikpeazu Joab kwenyere si ya, "O di mma, gbara oso gaa." Ahimaaz sitere n'uzo di mkpumkpu nke gafere obosara ala Jordan buru nwoke Kush ahụ uzo gbaruo.

²⁴ Devid no n'onu uzo ama n'oge a. Mgbe onye nche rigoruru n'elu mgbidi ebe o na-anoo, o huru otu nwoke ka o na-agba oso naani ya. ²⁵ Onye nche ahụ koro Devid oku gwa ya na o nwere onye na-abia.

Ma eze zara ya si, "O buru naani ya, o nwere ozioma." Mgbe onyeozi ahụ na-abiaru nso,

* 18:19 18:19 2Sa 15:36; 17:17

²⁶ onye nche ahụ lepụkwara anya hụ otu nwoke ọzọ ka o ji ọsọ na-abịa naanị ya. Ọ kpọkwara oku ọzọ sị, “Onye ọzọ na-abịakwa.”

Eze zara sị, “Onye ahụ ga-enwekwa ozioma.”

²⁷ Onye nche ahụ zara sị, “Onye nke mbụ na-abịa dị ka Ahimaaz, nwa Zadok,”

Eze zara sị, “Ọ bụ ezi mmadụ, ọ bụkwa ozioma ka o ji na-abịa.”

²⁸ Mgbe ahụ, Ahimaaz kpọrọ eze oku sị, “Udo!” Ọ kpọrọ isiala nye eze. Kpuokwa ihu ya n’ala sị, “Ngọzi na-adiri ONYENWE ANYỊ Chineke gị. Onye nke mebiri nzube ndị ahụ niile weliri aka imegide onyenwe m bụ eze.”

²⁹ Eze juru ya sị, “Oleekwanu maka nwokorobia ahụ bụ Absalom? Ọ nọkwa n’udo?”

Ahimaaz zara sị, “Mgbe Joab zipuru ohu eze, na mụ onwe m, oke uzuu di, ma amaghi m ihe kpatara ya.”

³⁰ Eze gwara ya sị, “Chere n’ebe a.” Ahimaaz chighariri chere.

³¹ Mgbe ahụ, onye Kush ahụ biarutere sị, “Onyenwe m bụ eze, nuru ozioma a. Taa ONYENWE ANYỊ ekpeputala gị site n’inaputa gị n’aka ndi niile biliri imegide gị.”

³² Eze juru onye Kush ahụ, “Nwokorobia ahụ bụ Absalom, ọ nọkwa n’udo?”

Onye Kush ahụ zaghachiri, “Ka ndi iro onyenwe m bụ eze na ndi niile na-ebili imejo gi di ka nwokorobia ahụ!”

³³ Okwu a meturu eze n’ahụ nke ukwu, o biliri rigoo n’ulo nke di n’onu uzu ama, nodu n’ebe ahụ kwaa akwa. Ọ nọ na-akwa akwa mgbe ọ na-aga, na-eti mkpu akwa na-asị, “O, nwa m, Absalom! O nwa m, nwa m, Absalom. A sikiwari na m nwuru n’onodu gi! O, Absalom nwa m, nwa m oo!”

19

¹ Ọ dighi anya ozi ruru Joab nti sị, “Lee, eze na-akwa akwa, na-eru uju n’ihi Absalom.” ² Mgbe ndi agha ya nuru na eze no n’oke iru uju n’ihi nwa ya, mmeri ha ghororo ha ihu mgbaru n’ubochi ahụ. ³ Ndi agha Devid niile zobatasiri onwe ha n’ime obodo dika a ga-asị na ha bu ndi ihere na-eme dika ndi e meriri n’agha. ⁴ Eze kpuchiri ihu ya nogidekwa na-akwa akwa na-asị, “O, nwa m Absalom! O! Absalom nwa m, nwa m!”

⁵ Emesia, Joab jekwuuru eze n’ulo si ya, “Anyi zoputara ndu gi, na ndu umu gi ndi ikom na ndi inyom, na ndi nwunye gi, na ndi iko gi nwanyi taa, ma lee ka i si emeso anyi. I na-eme ka ihere mee anyi, dika a ga-asị na anyi mere ihe ojoo. ⁶ I huru ndi iro gi n’anya, ma na-akpo ndi huru gi n’anya asi. I meela ya ka o puta ihè taa na o nweghi ihe ndi ochiagha gi na ndi agha gi bu n’anya gi. Ahuru m na o gaara abu ihe ziri ezi n’anya gi ma a sikiwari na Absalom di ndu taa, ma anyi niile anwu. ⁷ Ugbu a, puo gaa kelee ndi agha gi. Eji m aha ONYENWE ANYI na-anu iyi na-asị na o buru na i pughi n’ezi kelee ha, otu onye n’ime ha agaghi afodu n’ebe a mgbe chi taa jiri, mgbe ahụ ihe ga-ajoro gi njo kariya ihe niile i jirila anya gi hu na ndu gi.”

⁸ Ya mere, eze biliri nodu odu n’onu uzu ama. Mgbe ndi agha nuru na eze no n’onu uzu ama, ha niile putara guzo n’ihu ya.

Ma n’oge a, ndi Izrel niile agbalaala, onye obula n’ulo ya.

Devid aloghachi Jerusalem

⁹ N’etiti ebo Izrel niile, ndi mmadu no na-arụ uka na-asị, “Eze naputara anyi site n’aka ndi iro anyi. Ọ bu ya naputara anyi site n’aka ndi Filistia. Ma ugbu a, o sitela n’ala a gbapu n’ihi Absalom.” ¹⁰ Absalom, onye anyi tere mmanu ka o chia anyi anwuola n’agha. Gini mere, unu a gaghi ekwu okwu i kpooghachite eze anyi?

¹¹ Eze Devid zigaara Zadok na Abiata, ndi nchujaja ozi a, “Juru ndi okenye Juda sị, ‘N’ihi gini ka unu ga-eji buru ndi ikpezuru ime ka eze loghachi n’obi ya, ebe o bu na ihe a na-ekwu n’ala Izrel niile eruola eze nti n’ebe o bi?’ ¹² Umunne m ka unu bu, okpukpu m na anu ahụ m. Gini mere unu ga-eji buru ndi ikpezuru ga-akpolata eze

n'ulo ya?' ¹³ Gwakwanu Amasa si ya, 'O bu na i bughị okpukpu m na anu ahụ m? Ka Chineke mesoo m mmeso otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na i bughị ochiagha m malite taa n'onodu Joab.' "

¹⁴ Amasa mere ka obi ndi okenye Juda rulata, dika otu mmadu. Ha zigara eze ozi, si, "Loghachikwute anyi, gi na ndi ohu gi niile." ¹⁵ Mgbe ahụ, eze loghachitere na Jodan.

Ndi ikom Juda biarutere Gilgal izute eze, na ikpofeta ya Jodan. ¹⁶ Shimei, nwa Gera, onye Benjamin, nwoke ahụ sitere na Bahurim, mere ngwangwa soro ndi ikom Juda puta izute eze Devid. ¹⁷ Ya na puku ndi ikom Benjamin sokwa. Ziba, onyeozi Sol, na umu ya ndi ikom iri na ise, na iri ndi ozi abuo ndi ozi ya, mekwara ngwangwa ibiarute Jodan tupu eze erute n'ebe ahụ. ¹⁸ Ha gabigara mmiri n'ebe o di nta ikwofe ndi uloeze n'ugbo mmiri, na ime ihe obula di mma n'anya ya.

Mgbe Shimei nwa Gera gafere Jodan, o dara n'ala n'ihu eze, ¹⁹ si ya, "Ka Onyenwe m, ghara igukoro m njehie m nye m. Echetakwala otu ohu gi si mee ihe n'ezighi ezi n'ubochi onyenwe m hapuru Jerusalem puo. Ka eze ghara itinye ya n'obi ya, ²⁰ n'ih na mu bu ohu gi maara na m mehiere, ma taa abara m dika onye mbu site n'agburu Josef, ibia zute onyenwe m, bu eze."

²¹ Abishai nwa Zeruaya juru eze si ya, "O bu na Shimei agaghi anwu n'ih ihe a? N'ih nkocha o kochara onye ONYENWE ANYI tere mmanu bu eze."*

²² Ma Devid siri, "Gini jikotara mu na unu umu ndi ikom Zeruaya, nke mere na taa unu aghoola ndi na-emegide m? O kwesiri ka e gbuo onye obula n'ala Izrel taa? O bu na m amaghi na taa, abu m eze Izrel?" ²³ Ya mere eze gwara Shimei si, "I gaghi anwu. Eze jiri inu iyi kwee ya nkwa a."

²⁴ Mefiboshet, nwa nwa Sol biarukwara izute eze. Site n'ubochi eze hapuru Jerusalem, o sabeghi ukwu ya, ma uwe ya, o kpughikwa afonu ya tutu ruo mgbe eze lotara n'udo. ²⁵ Mgbe o si Jerusalem puta izute eze, eze juru ya ajuju si, "Mefiboshet, gini mere i soghi m gaa?"

²⁶ O zara ya si, "Onyenwe m, eze, agwara m Ziba ohu m ka o doziere m inyinya ibu m, ka m soro eze, ma ebe m bu onye ngwuro, o ghogburu m. ²⁷ O kwuluru ohu gi n'ebe onyenwe m bu eze no. Ma onyenwe m bu eze dika mmuo ozi Chineke, n'ih ya mee m ihe masiri gi. ²⁸ N'agbanyeghi na ulo nna m niile dika ndi nwuru anwu n'ebe onyenwe m bu eze no, ma i nyere ohu gi onodu n'etiti ndi na-eri nri n'elu tebul gi. Gini bu ikike ozo m nwere iji riro eze ariro?"

²⁹ Eze siri ya, "N'ih gini ka i ka na-ekwuru okwu? Enyela m gi na Ziba iwu ka unu kee ala ahụ n'etiti onwe unu."

³⁰ Mefiboshet siri eze, "Ka o were ihe niile ebe onyenwe m bu eze loghachiri n'ulo ya n'udo."

³¹ Bazilai onye Gilead† sikwa na Rogelim bia iso eze kwofee osimiri Jodan, na izilaga ya site n'ebe ahụ. ³² N'oge a, Bazilai bu agadi nwoke, onye gbara iri afọ asato. O lekotara eze mgbe eze no na Mahanaim, n'ih na o bu ogaranya. ³³ Eze gwara Bazilai si ya, "Soro m gafee osimiri ka i soro m biri na Jerusalem. Aga m elekotakwa gi."

³⁴ Ma Bazilai zara eze si ya, "Afọ ole ka o foduru m idi ndu m ga-eji soro eze gaa Jerusalem? ³⁵ Agbaala m iri afọ asato. Enwere m ike ikowa ihe di iche n'etiti ihe di mma na nke na-adighi mma. O nwere uzọ ohu gi si anu utọ ihe oriri na ihe onunu? O nwere uzọ m si anu olu ndi ikom na ndi inyom na-abu abu? Gini mere ohu gi ga-eji buru ibu arọ nye onyenwe m na eze? ³⁶ Ohu gi ga-eso eze gafee osimiri Jodan, maobu n'ih gini ka eze ga-eji nye m onyinye ozo di iche. ³⁷ Biko, ka ohu gi laghachi, ka m

* 19:21 19:21 Opu 22:28; 1Sa 26:9 † 19:31 19:31 2Sa 17:27-29; 1Ez 2:7

nwee ike nwụọ n'obodo m, n'akụkụ ili nna m na nne m. Ma lee ohu gị bụ Kimham, ka o soro onyenwe m, bụ eze gafee. Gị mekwara ya ihe ọbụla dị mma n'anya gị."

³⁸ Eze zara sị ya, "Ọ dị mma, Kimham ga-eso m gafee, aga m emekwara ya ihe ọma niile ị rịọrọ m."

³⁹ Ya mere, ndị ahụ niile gabigara Jōdan, mgbe ahụ eze gabigakwara. Eze suturu Bazilai ọnu, goziekwa ya, Bazilai laghachiri n'ụlọ ya.

⁴⁰ Mgbe eze gabigara ruo Gilgal, Kimham sokwa ya gafee. Ndị agha Juda niile na otu ọkara ndị agha Izrel niile mere ka eze gabiga.

⁴¹ Ọ dighị anya, ndị ikom Izrel niile nọ na-abiakwute eze na-asị ya, "Gini mere umunna anyị, ndị ikom Juda, jiri zopu eze kpofeta ya na ezinaulo na ndị ikom ya niile osimiri Jōdan?"

⁴² Ma ndị ikom Juda zara ndị ikom Izrel, "Anyị mere nke a n'ihi na eze bụ onye metutara ahụ anyị. Gini mere iwe ji ewe unu maka nke a? Anyị erielala ihe ọbụla site na nri eze? Ka anyị anarala ihe ọbụla dobere onwe anyị?"

⁴³ Ma ndị ikom Izrel zara sị, "Anyị dị ebo iri n'Izrel, n'ihi ya, anyị nwere oke iri n'ime Devid karịa unu. Gini mere unu ji leli anyị anya? Chetakwanu na ọ bụ anyị bu ụzọ kwuo okwu maka nlotu ya ibụ eze anyị ọzọ."

Ma ndị ikom Juda ejighi olu ọma nye ndị Izrel ọsisa.

20

Nnupu isi Sheba megide Devid

¹ Mgbe ahụ, otu onye okwu na ụka, aha ya bụ Sheba, nwa Bikri, onye Benjamin nọ n'ebe ahụ n'oge a. Ọ furu opi ike ya tie mkpu sị, "Anyị enweghi oke n'ime Devid,

anyị enwekwaghị ihe nketa n'ime nwa Jesi.

Ndị Izrel, onye ọbụla laa n'ulo ikwu ya!"

² Ya mere, ndị ikom Izrel niile tughariri hapu Devid, soro Sheba nwa Bikri. Ma ndị ikom Juda nogidere soro eze ha site na Jōdan ruo Jerusalem.

³ Mgbe Devid loghachitere n'ulo ya na Jerusalem. O nyere iwu ka ndị iko ya nwanyị iri ndị ahụ ọ hapuru ilekota ulo, ndị ahụ ha na Absalom dinara, noro n'ulo di iche, ebe a nọ na-eche ha nche. Eze abakwurughị ha ọzọ. Ha bụ ndị emechibidoro ụzọ, ha na-ebi ndu dika ndi di ha nwuru anwu tutu ruo ubochi onwu ha.

⁴ Mgbe ahụ, eze gwara Amasa okwu sị, "Kpokota ndi agha Juda ka ha biakwute m n'ime abali ato. Gi onwe gi kwa ga-eso ha bia n'oge ahụ." ⁵ Amasa puru jee ikpokota ndi Juda; ma o were ya otutu oge karia abali ato.

⁶ Devid siriri Abishai, "Lee nwoke a bu Sheba nwa Bikri na-aga ime ihe ojojo ga-adi njo karia nke Absalom mere. Chiri ndi agha nna gi ukwu chuso ya, ma o bughu ya, o ga-achota obodo e wusiri ike gbaba, ebe anyi na-apughu inweta ya." ⁷ Ya mere ndi agha Joab, na ndi Keret na Pelet, na ndi niile bu dike na dimkpa n'agha puru n'ikike ochichi Abishai. Ha si Jerusalem puo ichuso Sheba nwa Bikri.

⁸ Mgbe ha rutere n'oke nkume ahụ di na Gibion, Amasa putara izute ha. Joab yi uwe agha ya n'oge a; o fanyekwara mma agha ya n'obo n'ukwu ya. Mgbe o gara n'ihu, mma ahụ si n'obo ya daputa.

⁹ Joab kelere Amasa sị ya, "Kedu ka i di nwanna m." Mgbe ahụ, Joab ji aka nri ya jide Amasa n'ahonu isutu ya onu, ¹⁰ Amasa elezighi anya hu na mma agha nta di n'aka Joab. Joab mabanyere ya n'ime afo Amasa, mee ka mgbiri afo ya sosikwaa n'ala. O maghi ya mma ahụ ugboro abuo, n'ihi na otu ugboro ahụ mere ka Amasa nwuo. Mgbe ahụ, Joab na nwanne ya Abishai chusoro Sheba nwa Bikri n'azu.

¹¹ Mgbe ahụ, otu n'ime ndi agha Joab guzo n'akuku Amasa sị, "Onye obula dinyeere Joab na Devid ya bia soro Joab n'azu." ¹² Ma Amasa togbu n'ala n'etiti uzọ. Obara

sikwa ya n'ahụ na-asọputa. Mgbe nwoke ahụ hụrụ na ọtụtụ ndị agha na-agbakọ ile Amasa, o bupụrụ ozu ya n'ụzọ, were uwe kpuchie ya n'ohia. ¹³ Mgbe e bupụsiri ozu Amasa n'ụzọ, ndị agha niile sooro Joab gaa ijide Sheba, nwa Bikri.

¹⁴ Sheba gabigara ebo niile nke Izrel ruo Ebel-Bet-Maaka, gabigakwa oke ala ndị Bikri, bụ ndị zụkọtara soro ya. ¹⁵ Ndị agha Joab bịara gbochie ya na Ebel-Bet-Maaka. Ha wuru ihe mgbochi ruo obodo ahụ, nọbichie mgbidi dị ya gburugburu. Ebe ha nọ na-akụ mgbidi ahụ ihe, ka ha kwatuo ya. ¹⁶ Otu nwanyị maara ihe si n'obodo ahụ kpọọ oku sị, "Geenu m ntị, geenu m ntị, gwanụ Joab ka ọ bịa n'ebe a. Achọrọ m ịgwa ya okwu." ¹⁷ Joab putara gaa ya nso. Nwanyị ahụ juru sị, "Ọ bụ gị bụ Joab?"

Ọ zara sị, "E, ọ bụ m."

Mgbe ahụ, ọ gwara ya, "Gee ntị, ka i nụ ihe ohu gị nwere ikwu."

Joab siri ya, "Ana m ege ntị."

¹⁸ Ọ gara n'ihu sị, "N'oge ochie a na-ekwu sị, 'Gaa juta ase n'Ebel,' n'ụzọ dị otu a ka ha si ekwubi okwu. ¹⁹ Anyị bụ ndị udo na ndị kwesiri ntụkwasi obi n'Izrel. I na-achọ ibibi obodo bụ nne n'Izrel. Gini mere i ji chọọ iloda ihe nketa nke ONYENWE ANYI?"

²⁰ Joab zara sị, "Mba! Ọ bughị uche m ịla obodo a n'iyi. ²¹ Ọ bughị otu a ka okwu ahụ dị. Otu nwoke a na-akpọ Sheba nwa Bikri, nke si n'obodo ugwu Ifrem e weliela aka ya imegide eze, bụ Devid. Nyefee nwoke a osiisọ n'aka m, aga m esi n'obodo a puo."

Nwanyị ahụ siri Joab, "A ga-atuputara gị isi ya site na mgbidi."

²² Nwanyị ahụ ji ndumọdu nke amamihe ya gakwuru ndị obodo. Ha bipuru Sheba nwa Bikri isi, tuputara ya Joab. Ya mere na ọ furu opi ike ya, ndị ikom ya sitere n'obodo ahụ lasaa, onye obulala lara n'ulo nke ya. Joab laghachikwuru eze na Jerusalem.

Ndiisi na-ejere Devid ozi

²³ Ọ bụ Joab ka e mere onyeisi agha na-achị ndị agha niile nke Izrel.

Benaya nwa Jehoiada bụ onye na-achikọta ndị Keret na ndị Pelet na-eche eze nche.

²⁴ Adoniram* na-ahụ maka ihe banyere ndị oru mmanye.

Jehoshafat nwa Ahilud bụ onye na-edekọta ihe niile na-eme n'obodo.

²⁵ Sheva bụ ode akwukwo eze,

Zadok na Abiata bụ ndị nchajaja.

²⁶ Ira, onye si n'obodo Jaja, bụ onye nchajaja eze Devid.

21

Ibo obo ndi Gibion

¹ Unwu dara afọ atọ n'oge Devid na-achị, afọ kwa afọ. Devid choro ihu ONYENWE ANYI. Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI siri, "Ọ bụ maka Sol na obara ulo ya kwafuru, n'ihia na o gburu ndi Gibion."

² Eze kporo ndi Gibion, gwa ha okwu. (Ndi Gibion abughị ndi Izrel, kama ha bụ ndi foduru n'ime ndi Amorait,* ndi bi n'ala Kenan mgbe umu Izrel batara. Mgbe ahụ ha batara, ndi Izrel nuru iyi nye ndi Gibion† na ha agaghị egbu ha, ma Sol sitere n'inu oku nke obi n'ihia Izrel na Juda choro ikpochapu ha.) ³ Devid juru ndi Gibion ajuju sị, "Gini ka m ga-emere unu? Gini ka m ga-eji kpuchie mmehie a e mere megide unu, ime ka unu gozie ihe nketa ONYENWE ANYI?"

* **20:24** 20:24 N'ime ufodu akwukwo ndi Hibru maobu Griik, i ga-ahụ Adoram, ọ bụ otu onye ahụ. * **21:2** 21:2 Ndi Amori bụ aha e ji maara ndi niile bi n'ala Kenan, tupu ndi Izrel e merie ma achupu ha. Jen 15:16; Jos 24:18

† **21:2** 21:2 Ndi Gibion bụ ndi Hiv Jos 9:7; 11:19

⁴ Ndi Gibion zara ya si, “Nsogbu anyi na Sol na ndi ulo ya abughi ihe a ga-eji olaocha maobu olaedo mezie. Anyi achokwaghi ka onye obula n’Izrel nwuo n’ihi anyi.”

Devid siri ha, “Gini ka unu chorọ ka m meere unu?”

⁵ Ha zara eze si, “Kwere ka anyi wezuga nwoke ahụ wetaara anyi mbibi na ila n’iyi, onye ahụ mere ka anyi ghara inwe ebe obibi obula n’ala Izrel. ⁶ Ka akponye anyi ndi ikom asaa site n’umu ya, ka anyi kwugbuo ha nye ONYENWE ANYI na Gibeia Sol, onye ONYENWE ANYI hoputara.”

Eze zara si, “Aga m akponye unu ha.”

⁷ Ma eze nwere omiiko n’ahụ Mefiboshet nwa Jonatan, nwa Sol, n’ihi igba ndu di n’etiti ya na Jonatan n’ihu ONYENWE ANYI. ⁸ Ma eze kporo Amoni na Mefiboshet, umu ndi ikom abuo nke Rizpa, nwa nwanyi Aja, bu ndi o mutaara Sol. Nakwa umu ndi ikom ise nke Merab nwa Sol mutara mgbe o bu nwunye Adriel, nwa Bazilai onye Mehola. ⁹ O nyefere ha niile n’aka ndi Gibion; ndi Gibion kwubakwara ha n’ugwu n’ihu ONYENWE ANYI. Ha asaa nwuru n’otu ubochi na mmalite owuwe ihe ubi nke oka bali.

¹⁰ Ma Rizpa, nwa nwanyi Aja were akwa mkpe gbasara onwe ya n’elu nkume. O kweghikwa ka anu ufe bekwasi ha n’ehihie, maobu anu ohia n’abali. O nogidere n’ebe ahụ site n’oge mmalite owuwe ihe ubi tutu ruo mgbe mmiri bidoro izokwasị anu ahụ ha. ¹¹ Mgbe a gwara Devid ihe Rizpa, nwa nwanyi Aja, iko nwanyi Sol mere, ¹² o gara chikotaa okpukpu Sol na nke nwa ya Jonatan site n’aka ndi nwe obodo Jebesh Gilead. Ha gara na nzuzo zuru ozu Sol na Jonatan site n’ama di na Bet-Shan, ebe ndi Filistia kwubara ha, oge ha gburu Sol na Gilboa. ¹³ Devid sitere n’ebe ahụ chikotaa okpukpu Sol na nke nwa ya nwoke Jonatan, chikotakwa okpukpu ndi ahụ akwugburu.

¹⁴ Ha liri okpukpu Sol na nke nwa ya nwoke Jonatan n’obodo Zela n’ala Benjamin, n’ime ili Kish nna Sol, meekwa ihe ndi ozo niile eze nyere n’iwu. Mgbe nke a gasiri, Chineke zara ekpere n’ihi ala ahụ.

Agha megide ndi Filistia

¹⁵ Emesia, ndi Filistia busokwara Izrel agha ozo. Devid na ndi agha ya pukwara iluso ha ogu. N’oge ha na-alu ogu a, ike gwuru Devid nke ukwu. ¹⁶ Mgbe ahụ, Ishibi-Benob, otu onye agburu Rafa, onye idi arọ nke bronz di n’onu ube ya ruru kilogram ato na okara, onye jikwa mma agha ohuru, bjaruru Devid nso chorọ igbu ya. ¹⁷ Ma Abishai nwa Zeruaya bjara nyere Devid aka, tigbuo onye Filistia ahụ. Site n’oge ahụ, ndi ikom Devid nuru iyi si ya, “I gaghị esokwa anyi gaa ibu agha ozo! Ka a ghara imenyu oriọna Izrel.”

¹⁸ Mgbe oge gaturu, ha na ndi Filistia luru agha ozo na Gob. N’oge a, Sibekai,‡ onye Husha, gburu Saf, otu n’ime ndi agburu Rafa.

¹⁹ N’agha ozo ha na ndi Filistia luru na Gob, Elhanan§ nwa Jaja* onye Betlehem gburu nwanne Golajat onye Gat,† onye ube ya nwere osisi di ogologo dika nke onye na-ekwe akwa ji ekwe akwa.

²⁰ N’agha ozokwa, bu nke a luru na Gat, e nwere otu nwoke gbara oke dimkpa, nke nwere mkpisiaka isii n’aka ya obula, nweekwa mkpisiukwu isii n’ukwu ya obula, ya bu, a gukotaa ha niile, iri mkpisiaka na mkpisiukwu abuo na ano. O bukwa onye

‡ **21:18** 21:18 Sibekai onye Husha, bu onye sitere n’akuku owuwa anyanwu nke ndida Betlehem. O bu onyeisi agha nkewa nke asato n’etiti ndi ochiagha Devid. 1Ih 11:29; 27:11 § **21:19** 21:19 O bu nwanne nna Devid 1Ih 11:26 * **21:19** 21:19 Maobu, Jaare-Oregim † **21:19** 21:19 Dika akuko a korọ n’akwukwo Ihe E Mere n’ubochi ndi eze, 1Ih 20:5 si di, Elhanan, nwa Jaja, gburu Lahmi nwanne Golajat. Akuko a dakotara na nke a korọ n’akwukwo 1Sa 17, ebe e dere na Devid tigburu Golajat. Eleghi anya, ndi ndeputa okwu chere na “Lahmi nwanne ya,” putara “onye Betlehem.”

amuru n'agburu Rafa. ²¹ Mgbe o kochara Izrel, Jonatan nwa Shimei, nwanne nwoke Devid, gburu ya.

²² Mmadu anọ ndi a bu ndi agburu Rafa di na Gat. Devid na ndi agha ya gburu ha niile.

22

Abu otuto Devid

¹ Devid buuru ONYENWE ANYI okwu niile nke abu a mgbe ONYENWE ANYI naputara ya site n'aka ndi iro ya niile, nakwa n'aka Sol. ² O siri:

“ONYENWE ANYI bu oke nkume m. O bu ebe mgbaba m e wusiri ike, na onye nnaputa m.

³ Chineke m bu oke nkume m, onye m ghabara n'ime ya.

O bu ota m, na mpi nzoputa m.

Ya bu oke nkume m nke onye obula na-apughị iba n'ime ya, ebe mgbaba m, na onye nzoputa m,

site n'aka ndi na-eme ihe ike.

⁴ “Akpokuru m ONYENWE ANYI; onye e kwesiri inye otuto. Azoputara m site n'aka ndi iro m.

⁵ Ebili mmiri nke onwu gbara m gburugburu;

Ichị oku nke mbibi ojoo kpuchiri m.*

⁶ Udo niile nke ili kere m agbu,

Onya nke onwu guzogidere m.

⁷ “N'onodu oke mkpagbu m, akpokuru m ONYENWE ANYI, akpokuru m Chineke m.

Akwa m ruru ya nti.

O sitekwara n'ulonso ukwu ya nu olu m.

⁸ Uwa mere mkpotu maa jijiji,

ntala eluigwe makwara jijiji,

ha mara jijiji n'ihi iwe nke na-ewe ya.

⁹ Anwuru oku sitere ya n'imi puta;

Oku na-erepia erepia sikwa n'onu ya puta.

Icheku oku na-ere oku sitekwara n'ebe ahụ nwuputa.

¹⁰ O kewara mbara eluigwe, rịdata;

oke igwe ojii dikwa n'okpuru ukwu ya.

¹¹ O nokwasiri n'elu cherubim felie elu,

O feliri elu n'elu nku nke ifufe.

¹² O mere ochichiri ihe mkpuchi nke gbara ya gburugburu,

bu ochichiri mmiri igwe ojii nke mbara eluigwe.

¹³ Site n'ihè nke na-enwuputa n'ahu ya,

amuma egbe eluigwe nwuputara ire oku.

¹⁴ ONYENWE ANYI sitere n'eluigwe bigbo.

Olu Onye kachasi ihe niile elu dara uda.

¹⁵ O gbara aku ya, mee ka ndi iro gbasasi.

O jikwa oke amuma nke egbe eluigwe chusaa ha.

¹⁶ E kpughere ala ala nke oke osimiri.

Gbakwa ntala niile nke uwa oto,

site n'iba mba nke ONYENWE ANYI,

* 22:5 22:5 Mmekpa ahụ nke na-eweta mbibi bjakwasiri m

na nkuume si n'imi ya p̄ta.

- 17 “O sitere n’elu setip̄u aka ya,
jidesie m aka ike, ọ d̄p̄tara m site n’ogbu mmiri niile.
- 18 Ọ nap̄tara m site n’aka ndi iro m di ike,
bu ndi kp̄oro m asi, ndi dikwa ike karija m.
- 19 Ha guzogidere m n’ubochi ihe ndakwas̄i m.
Ma ONYENWE ANYI buru m ihe ndabere.
- 20 Ọ kp̄p̄tara m gaa n’ebe sara mbara,
Ọ nap̄tara m n’ihi na ihe m na-at̄o ya ut̄o.
- 21 “ONYENWE ANYI mesoro m dika ezi omume m si di,
Ọ kwughachiri m dika idi ocha nke aka m si di.
- 22 N’ihi na edebezuola m uz̄o niile nke ONYENWE ANYI;
ikpe amaghi m n’ihi igbakuta Chineke azu.
- 23 Iwu ya niile di n’ihu m,
esibekwaghi m n’ukpuru ya wezuga onwe m.
- 24 Abu m onye na-enweghi ita uta n’ihu ya,
edebekwara m onwe m puo na mmehie.
- 25 ONYENWE ANYI kwughachiri m dika ezi omume m si di,
diika idi ocha m si di n’anya ya.
- 26 “N’ebe onye kwesiri ntukwas̄i obi no, i na-egosi onwe gi onye kwesiri ntukwas̄i
obi,
n’ebe onye zuruoke no, i na-egosi onwe gi onye zuruoke.
- 27 N’ebe onye di ocha no, i na-egosi onwe gi onye di ocha,
ma nye ndi uz̄o ha na-ezighi ezi, I na-egosi onwe gi diika onye di aghugh̄o.
- 28 I na-azoputa ndi di umeala n’obi,
ma anya gi di n’ahu ndi mpako, I mee ka ha di ala.
- 29 Ọ bu gi, ONYENWE ANYI, bu oriṅa m,
ONYENWE ANYI na-eme ka ochichiri m ghoo ih̄e.
- 30 Site n’inyeaka gi, apuru m iluso igwe ndi agha ogu;
sitekwa na Chineke m apukwara m iwufe mgbidi obula.
- 31 “Ma banyere Chineke, uz̄o ya zuruoke;
okwu onu ONYENWE ANYI bu ihe a nuchara anucha.
Ọ bu ota nke onye obula na-ezo onwe ya n’okpuru ya.
- 32 N’ihi na onye bu Chineke, ma o bugh̄i naani ONYENWE ANYI?
Onye bukwa Oke Nkume ahu, ma o bugh̄i naani Chineke?
- 33 Ọ bu Chineke na-enye m ike,
na-echebekwa uz̄o m n’izuo.
- 34 Ọ na-eme ka ukwu m di gara gara, diika nke nne ele
Ọ na-emekwa ka m kwuru chim n’ebe niile di elu.
- 35 Ọ na-azu aka m abuo ibu agha,
ogwe aka m abuo puru iroji uta bronz.
- 36 I na-eme ka inyeaka nke nzoputa gi buru ota m,
inyeaka gi emeela m ka m di ukwu.
- 37 I na-edozi uz̄o sara mbara nye ukwu.
Ka nkwonkwo ukwu m ghara igbuchapu.
- 38 “Achuru m ndi iro m oso, kpochapu ha.

- Alaghachighi m azu tutu ruo mgbe ha niile lara n'iyi.
- 39 Etidara m ha n'ala kpmkpam. Ha enwekwaghi ike ibilite.
Ha dara n'okpuru ukwu m abuo.
- 40 O bu gi nyere m ike ibu agha.
I wedara ndi niile na-emegide m n'ala n'ihu m.
- 41 I meela ka ndi iro m tugharja gbalaga.
Ebibiekwala m ha niile.
- 42 Ha bere akwa maka enyemaka, ma o dighi onye na-azoputa ha.
Ha kpokuru ONYENWE ANYI, ma o zaghi ha.
- 43 Egwepiara m ha nke oma, mee ka ha diri ka ntụ nke ala.
Asuru m ha akwu, zotoo ha dika apiti nke okporouzo.
- 44 "I naputala m site n'aka ndi niile na-aluso m ogu.
I chebere m dika onyeisi nke otutu mba.
Ndi m na-amaghi na mbu na-ejekwara m ozi.
45 Ndi ala ozo na-ehulata n'ihu m n'ihhi egwu,
ngwangwa ha nuru olu m, ha na-erube isi nye m.
- 46 Obi na-ada ha mba.
Ha na-ama jijiji mgbe ha na-esite n'ebe niile ha e wusiri ike na-aputa.
- 47 "ONYENWE ANYI na-adi ndu. Otuto diri oke nkume m.
Mbuli elu diri Chineke m, bu oke nkume ahụ, Onye nzoputa m.
- 48 O bu Chineke ahụ, onye na-aboro m obo.
Onye na-emekwa ka mba di iche iche noro n'okpuru m.
- 49 Onye na-anaputa m site n'aka ndi iro m.
I mere ka m di elu kari ndi iro m.
Naputakwa m site n'aka nwoke na-eme ihe ike.
- 50 N'ihhi nke a, ONYENWE ANYI, aga m eto gi n'etiti mba niile di iche iche.
Aga m abuku aha gi abu otuto.
- 51 "Chineke na-enye eze ya mmeri di ukwu.
O na-egosikwa onye ya o tere mmanu obi ebere.
Ihe ndi a ka o na-emere Devid na umu umu ya, ruo mgbe niile ebighi ebi."

23

Okwu ikpeazu Devid

- 1 Ndi a bu okwu ikpeazu Devid kwuru:
"Okwu puru iche si n'onu Devid, nwa Jesi,
ihe si n'onu nwoke ahụ Chineke Onye kachasi ihe niile elu buliri elu.
Nwoke ahụ onye Chineke nke Jekob tere mmanu,
onye bu oka n'ibu abu n'ala Izrel.
- 2 "Mmuo ONYENWE ANYI kwuru okwu site n'onu m,
okwu ya dikwa m n'ire.
- 3 Chineke Izrel kwuru okwu,
Oke nkume Izrel siri m,
'Mgbe mmadu na-achị ndi ozo site n'ezi omume,
mgbe o na-achị site n'egwu Chineke.
- 4 O di ka ihè nke ututu, mgbe anyanwu na-achawaputa
n'ututu nke igwe ojii na-adighi.
Dika ihè na-acha mgbe mmiri zochara

nke na-eme ka ahịhịa ndụ na-epuputa n'ala.'

⁵ “Ọ bụrụ na ihe banyere ụlọ m ezighị ezi n'ebe Chineke nọ.

N'ezie, ọ garaghị ekwe ka ọgbugba ndụ ebighị ebi dịrị n'etiti mụ na ya, Ọgbugba ndụ e doro n'usoro nke e mere ka o guzosie ike n'uzọ niile.

N'ezie, ọ garaghị eme ka nzọputa m zuo oke.

Ma mezukwaara m ọchịchọ obi m niile.

⁶ Ma ndị ajọ mmadụ ka a ga-atụfu n'akụkụ dika ogwu, nke mmadụ anaghị eji aka ekpokota.

⁷ Onye ọbụla meturụ ogwu aka, bụ onye nwere ngwa ọrụ igwe maọbụ osisi ùbe.

A na-esure ha ọkụ n'ebe ha togboro.”

Ndi ọka agha Devid

⁸ Ndi a bụ aha ndi dike n'agha Devid nwere:

Josheb-Bashebet, onye Takemon, bụ onyeisi nke mmadụ atọ. O weliri ùbe ya megide narị ndi ikom asatọ, bụ ndi o gburu n'otu mgbe ibu agha.

⁹ Onye nke na-eso ya bụ Elieza, nwa Dodayi, onye Ahohi. Dika otu n'ime ndi dike atọ ahụ, ya na Devid nọ mgbe ha na-akwa ndi Filistia emo, bụ ndi zuko na Pas Damim ibu agha.* Mgbe ahụ, ndi Izrel lara azu, ¹⁰ ma Elieza guzoro na-alaghi azu. O gbugidere ndi Filistia ruo mgbe ike gwuru aka ya. Aka ya rapakwaara na mma agha. ONYENWE ANYI nyekwara ha mmeri di ukwu n'ubochi ahụ. Ndi agha ahụ laghachikwutere Elieza, maobu naani ka ha yipusia ndi ahụ e gburu egbu ihe ha yi n'ahụ.

¹¹ Onye nke atọ bụ Shama, nwa Agee, onye Hara. Mgbe ndi Filistia chikotara onwe ha n'otu ebe, nke e nwere otu ubi juputara na lentil, ma ndi agha Izrel niile sitere n'ebe ha nọ gbapu. ¹² Ma naani Shama guzoro n'etiti ubi lentil ahụ. O naputara ya, tigbuo ndi Filistia niile ahụ. ONYENWE ANYI nyere mmeri di ukwu.

¹³ N'oge owuwe ihe ubi, mmadụ atọ n'ime iri ndi dike atọ ahụ, jekwuru Devid n'ogba nkume Adulam, mgbe otu ndi Filistia mara ulo ikwu ha na Ndagwurugwu Refaim. ¹⁴ Ma Devid nọ n'ebe ahụ ewusiri ike n'oge ahụ, ma onodu ndi agha Filistia di na Betlehem. ¹⁵ Aguu mmiri guru Devid nke ukwu. O si, “O ga-amasi m ma o buru na o nwere onye ga-ekunye m mmiri onunu, site n'olulu mmiri di nso n'onu uzọ ama Betlehem!” ¹⁶ Ya mere, ndi dike n'agha atọ ahụ wakpuru omuma ulo ikwu ndi Filistia, seta mmiri site n'olulu mmiri ahụ di n'akuku onu uzọ ama Betlehem, bulatara ya Devid. Ma Devid juru inu ya, kama o wufuru ya n'ala n'ihu ONYENWE ANYI. ¹⁷ O siri, “Ya buru m ihe aru, ONYENWE ANYI, na m ga-eme nke a. Nke a o bughị obara ndi ikom a, ndi ji ndu ha choo aja n'ihu ikute mmiri a?” Devid ekweghi anu ya.

Nke a bụ udi ike dike atọ ahụ kpara.

¹⁸ Abishai, nwanne Joab, nwa Zeruaya, bụ onyeisi ndi ikom atọ ahụ. O weliri ùbe ya megide narị ndi ikom atọ, tigbukwaa ha niile. N'ihu nke a o ghorọ onye a ma ama dika mmadụ atọ ndi a. ¹⁹ Ma anaghi asopuru ya n'ebe o di ukwu kari iri ndi ikom atọ ahụ? O ghorọ onyeisi ha. O bụ ezie a na-agunyeghi ya dika otu onye n'ime ha.

²⁰ Benaya, nwa Jehoiada, onye si Kabzeel, bụ dike n'agha nke kpara ike di ukwu. O tigburu dimkpa abuo ndi Moab, ndi bu okaka n'agha. O ridakwukwara odum n'ime olulu na-amị amị n'ubochi mkpuru mmiri na-ezo, gbuo ya. ²¹ O tigburu otu nwoke onye Ijpt, gbara dimkpa. O bụ ezie na onye Ijpt ahụ ji ùbe n'aka ya, ma Benaya ji naani mkpo jekwuru ya. Punara onye Ijpt ahụ ùbe di n'aka ya. Jiri ya magbuo

* 23:9 23:9 I lee anya n'akwukwo 1Ih 11:13 n'asusu Hibru Pas Damim putara gbakoro n'ebe ahụ

ya ²² Nke a bu udi ike Benaya nwa Jehoiada kpara. Ya onwe ya nwekwara aha dika ndi dike ato mbu. ²³ A na-asopuru ya n'ebe o di ukwu karja onye obula n'etiti iri dike ato ndi ahụ, ma o rughị ogugo ndi dike ato mbu ahụ. Devid mere ya onyeisi ndi na-eche ya nche.

²⁴ N'etiti iri ndi ikom ato ahụ bu:

Asahel, nwanne Joab,
 Elhanan nwa Dodo, onye Betlehem
²⁵ Shama, onye Harod,
 Elika, onye Harod,
²⁶ Helez onye Palti,
 Ira, nwa Ikesh, onye Tekoa,
²⁷ Abieza, onye Anatot,
 Mebunai, onye Husha,
²⁸ Zalmon, onye Ahohi,
 Maharai, onye Netofa,
²⁹ Heled,[†] nwa Baana, onye Netofa,
 Itai, nwa Ribai, nke Gibe'a umu Benjamin,
³⁰ Benaya, onye Piraton,
 Hida'i, nke si n'akuku iyi di na Gaash,
³¹ Abi-Albon, onye Arba,
 Azmavet, onye Bahurim
³² Eliaba, onye Shaalbon,
 Umu Jashen,
 Jonatan ³³ nwa Shama, onye Hara
 Ahiam, nwa Shara nke Hara,
³⁴ Elifelet, nwa Ahasbai, onye Maaka,
 Eiam, nwa Ahitofel, onye Gailo,
³⁵ Hezro, onye Kamel,
 Parai, onye Aaba,
³⁶ Igal nwa Netan, onye Zoba,
 nwa Hagri,
³⁷ Zelek, onye Amon,
 Naharai, onye Beerot, onye na-ebu ihe agha Joab nwa Zeruaya,
³⁸ Ira, onye Itra,
 Gareb, onye Itra
³⁹ na Uraya, onye Het.

Ha niile di iri ndi ikom ato na asaa.

24

Devid aguo ndi agha ya onu

¹ Ozokwa, ONYENWE ANYI were iwe di oku megide Izrel. O kpaliri Devid imegide ha, si, "Gaa guo Izrel na Juda onu."

² Ya mere, eze gwara Joab na ndiisi ochiagha ya ha so, "Jegharja n'ebo niile nke Izrel, site na Dan ruo Biasheba, gukota ndi tozuru ije agha n'Izrel niile ka m nwee ike mata ole onuogugu ha di."

[†] 23:29 23:29 Heled bukwa Heleb

³ Joab zaghachiri eze, “Ka ONYENWE ANYI bu Chineke gi, mee ka ndi agha mubaa, otu onye nari uzọ, otu onye nari uzọ kariya. Ka anya onyenwe m, bu eze, hukwa ya. Ma n’ihi ginị ka onyenwe m bu eze ji chọọ ime ihe di otu a?”

⁴ Ma okwu eze di ike kariya nke Joab na nke ndi ochiagha ahụ. Ya mere, ha hapuru ihu eze puo igu ndi agha Izrel onu.

⁵ Mgbe ha gabigachara Jordan, ha manyere ulo ikwu ha na nso Aroea, n’aka nri obodo ahụ di n’etiti ndagwurugwu Gad na-eru Jeza, ⁶ ha gara Gilead ruokwa n’ala Taatim Hodshi, biarukwaa Dan Jaan, jee gburugburu jeruo Saidon. ⁷ Ha jere ruokwa n’ebe e wusiri ike nke Taja, na obodo niile nke ndi Hiv,* na nke ndi Kenan. N’ikpeazu, ha gaara ruo Biasheba n’ime ndida Juda.

⁸ Mgbe ha jegharichara n’ala ahụ niile; ha loghachitere na Jerusalem na ngwucha onwa nke itoolu na iri abali abuo ya.

⁹ Joab nyere eze ngukota onuogugu nke ndi agha Izrel. N’Izrel, ha di nari puku asato, bu ndi ikom ndi tozuru iji mma agha buo agha, na Juda ha di nari puku ise.

¹⁰ Ma obi Devid bidoro ita ya uta mgbe o guchara ndi ikom na-alu agha onu. O siri ONYENWE ANYI, “Emehiela m nke ukwu n’ihi ihe m mere. Ma ugbu a, ONYENWE ANYI biko, ario m gi, wezuga ikpe omuma nke diiri ohu gi; n’ihi na emeela m ihe nzuzu di ukwu.”

¹¹ N’ututu echi ya, tupu Devid na-eteta n’ura, okwu ONYENWE ANYI eruola Gad onye amuma, bu onye onu uzọ Devid, si, ¹² “Gaa gwa Devid, ‘Otu a ka ONYENWE ANYI na-ekwu: Uzọ ihe ato ka m na-eche gi n’ihu. Horo otu n’ime ha nke m ga-eme ka o biakwasị gi.’ ”

¹³ Ya mere, Gad jekwuuru Devid si ya, “O bu ka oke unwu ida n’ala gi afo ato? Ka o bu na i ga-agbalaga site n’ihu ndi iro gi onwa ato, ka ha na-achu gi oso? Ka o bu ka ajo oria na-eefe efe daa n’ala gi mkpuru ubochi ato? Ugbu a, chee echiche, kpebie osisa i choro ka m weghachiri onye ahụ zitere m.”

¹⁴ Devid siri Gad, “Ano m n’oke nsogbu, o ka mma ka anyi daba n’aka ONYENWE ANYI kariya idaba n’aka mmadu, n’ihi na obi ebere ya bara uba.”

¹⁵ N’ihi ya, ONYENWE ANYI zitere ajo oria na-eefe efe n’ala Izrel, site n’ututu ahụ ruo oge akara aka. O bu iri puku mmadu asaa nwuru site na Dan ruo Biasheba. ¹⁶ Mgbe mmuo ozi ahụ setipuru aka ya ibibi Jerusalem, o wutere ONYENWE ANYI n’ihi oke mbibi ahụ. O siri mmuo ozi ahụ nke na-eweta nhuju anya nye ndi mmadu, “O zuola. Seghachi aka gi.” Mgbe ahụ, mmuo ozi ONYENWE ANYI no n’ebe izocha oka Arauna onye Jebus.

¹⁷ Mgbe Devid huru mmuo ozi ahụ na-etida ndi mmadu, o siri ONYENWE ANYI, “O bu mu onwe m mehiere; mu bu onye ozuzu aturu, mere ajo omume. Ma ndi a bu naani umu aturu, ginị kwanu ka ha mere? Ka aka gi digide naani n’ahụ m, digidekwa n’ahụ ndi ulo m.”

Devid ewuo ebe ichu aja

¹⁸ N’ubochi ahụ, Gad biara n’ulo Devid gwa ya si, “Gaa, wuore ONYENWE ANYI ebe ichu aja n’ebe izocha oka Arauna, onye Jebus.” ¹⁹ Ya mere, Devid rubere isi gaa mee dika iwu ONYENWE ANYI nyere site n’onu Gad. ²⁰ Mgbe Arauna weliri anya hu eze na ndi oru ya ka ha na-abia n’ebe o no, o putara kpoọ isiala nye eze. Kpudokwa ihu ya n’ala.

²¹ Arauna siri, “Gini mere onyenwe m, bu eze ji biakwute ohu ya?”

Devid zaghachiri, “Abiara m izuru ebe izocha oka gi, ka m nwee ike wuore ONYENWE ANYI ebe ichu aja; ka akwusi oria a na-eefe efe dakwasiri ndi mmadu.”

* **24:7** 24:7 Ndi Hiv, na ndi Kenan bu ndi bi n’ala ahụ tupu ndi Izrel e merie ha n’agha, chupu ha ma bichie ya.

²² Arauna siri Devid, “Ka onyenwe m, bu eze were ihe obula o choro, werekwa chuo aja. Lee ehi maka iji chuo aja nsure oku, leekwa ihe igwe izocha oka niile, na osisi ndi ahụ niile a na-anyanye ehi n’olu,[†] ka ha buru nku. ²³ Eze, ihe ndi a niile ka mu bu Arauna na-enye eze, ka ONYENWE ANYI Chineke gi nabatakwa gi.”

²⁴ Ma eze zaghachiri Arauna, “Ee, aghaghi m ikwuzu gi ugwu ya, n’ihi na agaghi m achuru ONYENWE ANYI, bu Chineke m aja nsure oku nke na-agaghi efu m ihe obula.”

Ya mere, Devid zuru ebe izocha oka ahụ na ehi ahụ niile, kwuo Arauna iri shekel olaocha ise, n’ihi ha. ²⁵ Devid wuru ebe ichuru ONYENWE ANYI aja n’ebe ahụ. Chuo kwa aja nsure oku na aja udo. Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI zara ekpere o kpere n’ihi ala ahụ. Nrija nrja ahụ na-efe efe nke dakwasiri Izrel kwusikwara.

[†] 24:22 24:22 Lit. yoku

1 Ndi Eze

Adonaija echie onwe ya eze

¹ Mgbe eze Devid ghorọ agadi, n'agbanyeghi na-eji otutu uwe kpuchie ya, ahụ ya ekpoghi oku. ² Ya mere, ndi na-ejere ya ozi siri ya, "Ka anyi chotara eze otu nwaagboghọ na-amaghi nwoke, onye ga-akwu n'ihu eze ma burukwa onye ga-elekota ya. O nwere ike idina n'akuku onyenwe anyi bu eze ime ka ahụ kpoo ya oku."

³ Ha gaghari n'ala Izrel niile choo nwaagboghọ mara mma, chota otu nwaagboghọ onye Shunem, aha ya bu Abishag, kpotaara ya eze. ⁴ Nwaagboghọ a mara mma nke ukwu; o lekotakwara eze, jekwara ya ozi ma ya na eze enweghi mmeko obula.

⁵ N'oge a, Adonaija* onye nne ya bu Hagit, weputara onwe ya, kwuo si, "Aga m abụ eze." N'ihu nke a, o kwadooro onwe ya ugbo agha na otutu inyinya, kpotakwa iri ndi ikom ise, ndi ga-agba oso n'ihu ya. ⁶ Na ndu Adonaija niile, o nweghi oge nna ya baara ya mba site n'iju ya, "Gini mere i ji akpa agwa di otu a?" O bu nwokorobia mara mma nke ukwu; o bu ya na-esotekwa nwanne ya Absalom.

⁷ Adonaija na Joab, nwa Zeruaya† tinyere Abiata‡ onye nchaja, kparitara uka. Ha kwenyere inyere ya aka ka o gho eze. ⁸ Ma Zadok onye nchaja, Benaya nwa Jehoiada, Netan onye amuma, Shimei, Rei na ndi agha niile na-eche Devid nche esonyeghi Adonaija.

⁹ Adonaija chiri aturu, ehi na umu ehi gbara abuba, gaa n'akuku En-Rogel choo aja na Nkume Zohelet. O kporo umunne ya niile bu umu ndi ikom eze na ndisi Juda niile, ndi na-ejere eze ozi oku, ¹⁰ ma o kpoghi Netan onye amuma, maobu Benaya, maobu ndi agha niile na-eche Devid nche. O kpokwaghi Solomon nwanne ya.

¹¹ Mgbe ahụ, Netan onye amuma juru Batsheba nne Solomon ajuju si, "I nughị na Adonaija nwa Hagit aghola eze ugbo a, ma onyenwe anyi bu Devid amaghi ihe obula banyere ya? ¹² Ma ugbo a, ka m duo gi odu otu i ga-esi zoputa ndu gi na ndu nwa gi Solomon. ¹³ Bakwuru eze Devid si ya, 'Onyenwe m bu eze, o bu na i kweghi m bu ohu gi nkwa si: 'N'ezie, Solomon nwa gi ga-abu eze n'onodu m, o ga-anodu n'ocheeze m'? Ma gini mere Adonaija ji buru eze?' ¹⁴ Mgbe i ka no na-akpanyere eze uka, mu onwe m ga-abiakwute gi gbaa okwu niile i na-ekwu ume."

¹⁵ Batsheba bakwuuru eze n'ime ulo. Eze emeela nnoo agadi nke ukwu. Abishag onye Shunem nokwa na-elekota ya. ¹⁶ Batsheba gburu ikpere n'ala, kpo isiala nye eze.

Mgbe ahụ, eze juru ya si, "Gini ka i na-achọ?"

¹⁷ Batsheba zara si ya, "Onyenwe m, i jiri ONYENWE ANYI Chineke gi nuoro m iyi, kwee m nkwa si na nwa m Solomon ga-abu eze, nodukwa n'ocheeze gi. ¹⁸ Ma ugbo a, Adonaija aghola eze, ma gi onyenwe m bu eze amaghi ihe banyere nke a. ¹⁹ O jirila otutu igwe ehi na umu ehi gbara abuba, na aturu choo aja. O kpokwara umu ndi ikom eze niile na Abiata onye nchaja, na Joab onyeisi agha. Ma o kpoghi Solomon bu ohu gi. ²⁰ Ma ugbo a, onyenwe m eze, ndi Izrel niile na-ele gi anya isi n'onu gi nuta onye ga-anochi anya gi, inokwasị n'ocheeze eze gi. ²¹ Ma o bughị otu a, ngwangwa onyenwe m bu eze ga-esoro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, mu onwe m na nwa m Solomon ka a ga-emeso mmeso dika ndi mmebi iwu."

* 1:5 1:5 Adonaija, bu nwa nke ano a muru Devid. Okpara ya bu Amon, Kiliab na Absalom nwuru anwu, ma Kiliab nwuru n'oge o bu nwantakiri. 2Sa 3:4 † 1:7 1:7 Zeruaya, bu nwanne nwanji Devid. ‡ 1:7 1:7 Abiata, bu nwa Ahimelek. 1Sa 22:20

²² Mgbe Batsheba nọ na-akpanyere eze ụka, Netan onye amụma batara. ²³ A gwara eze okwu sị, “Netan onye amụma nọ n’ebe a.” Ya mere, ọ gara n’ihu eze kpọọ isiala nye ya.

²⁴ Netan siri, “Onyenwe m, bụ eze, ọ bụ gị onwe gị siri Adonaija ga-abụ eze mgbe i nwuru, na ọ ga-anọkwasi n’ocheeze gị?” ²⁵ Taa, ọ gaala jiri otutu igwe ehi, na umu ehi gbara abuba, na umu aturu chuo aja. O kpookwala umu ndi ikom eze niile. O kpookwara ndiisi agha, na Abiata onye nchujaja. Ha na ya na-eri ihe oriri, na-anukwa ihe onunu, na-etị mkpu na-asị, ‘Eze Adonaija ga-adị ruo mgbe ebighi ebi.’ ²⁶ Ma ha akpoghi mu bu ohu gi na Zadok, onye nchujaja, na Benaya nwa Jehoiada, na ohu gi bu Solomon. ²⁷ O bu site n’aka onyenwe m bu eze ka ihe nke a siri mee, ma i meghi ka ndi ohu ya mata onye ga-anodu n’ocheeze onyenwe m eze, mgbe o noghikwa ya?”

Devid emee Solomon eze

²⁸ Mgbe ahụ, Devid kwuru okwu sị, “Kpọrọ m Batsheba.” Batsheba batara, guzo n’ihu eze.

²⁹ Mgbe ahụ, eze nuru iyi si ya, “Dika ONYENWE ANYI na-adị ndu, Onye ahụ naputara m site na nsogbu m niile, ³⁰ otu ahụ m siri nuru gi iyi n’aha ONYENWE ANYI, Chineke Izrel, si, na Solomon nwa gi ga-abu eze n’onodu m, o bu ya ga-anochi anya m, nodukwa n’ocheeze m. Otu ahụ ka m ga-eme n’ubochi taa.”

³¹ Mgbe ahụ, Batsheba kpọọ isiala, gbukwaa ikpere n’ihu eze sị ya, “Ka onyenwe m eze Devid diri ndu ruo mgbe ebighi ebi.”

³² Mgbe ahụ, Devid nyere iwu sị, “Kpọrọ m Zadok onye nchujaja, na Netan onye amuma, na Benaya, nwa Jehoiada.” Mgbe ha niile biara n’ihu eze, ³³ o siri ha, “Duru ndi ozi onyenwe unu, tinyere unu onwe unu, mee ka Solomon nwa m nokwasị n’elu inyinya muul nke mu onwe m, kpọrọ ya gbada Gaihon. ³⁴ N’ebe ahụ, ka Zadok onye nchujaja, na Netan onye amuma, tee ya mmanu ibu eze Izrel. Fukwaanu opi, tiekwanu mkpu si, ‘Eze Solomon ga-adị ndu ruo mgbe ebighi ebi.’ ³⁵ Mgbe ahụ, unu na ya ga-esokwa gbagota, o ga-abia nokwasị n’ocheeze m ichi n’onodu m. N’ihi na o bu ya ka m hoputara ichi eze n’Izrel na Juda.”

³⁶ Benaya nwa Jehoiada zara eze sị, “Amen, ka ONYENWE ANYI Chineke onyenwe m na eze, kwuputa ya ka o di otu a. ³⁷ Dika ONYENWE ANYI si nonyere onyenwe m bu eze, biko, ka o si otu a nonyere Solomon ime ka ocheeze ya di ukwu karia ocheeze onyenwe m bu eze Devid.”

³⁸ Ya mere, Zadok, onye nchujaja, na Netan onye amuma, na Benaya, nwa Jehoiada, na ndi Keret na ndi Pelet,* duuru Solomon mee ya ka o nokwasị n’elu inyinya muul nke eze Devid. Emesia, ha duuru ya gaa Gaihon. ³⁹ N’ebe ahụ, Zadok onye nchujaja weputara mpi mmanu† ahụ di n’ulo nzute‡ Chineke, were tee Solomon n’isi. Ha fukwara opi. Mgbe ahụ, ndi mmadu niile tiri mkpu sị, “Ka eze Solomon diri ndu ruo mgbe ebighi ebi.” ⁴⁰ Ndi Izrel niile sooro ya rigoo, na-afu oja na-anurikwa oke onu, ruo n’ala mara jijiji n’ihi oke uzu.

⁴¹ Adonaija na ndi obia ya niile nuru mkpu onu ahụ mgbe ha onwe ha na-erisi nri. Mgbe Joab nuru opi ike ka o na-ada, o juru sị, “Gini mere oke uzu di otu a ji na-ada n’ime obodo.”

⁴² Ma mgbe o ka kpu okwu ahụ n’onu, lee Jonatan nwa Abiata onye nchujaja, ka o batara. Adonaija siri, “Bata! N’ihi na i bu ezi mmadu amaara m na o bu ozioma ka i ji bia.”

§ **1:33** 1:33 Ndi ozi n’uloeze, a na-ekwu ihe banyere ha n’ebe a, bu ndi agha eze. * **1:38** 1:38 Ndi Keret na ndi Pelet, bu ndi nche eze Devid, ndi sitere na mba Kriit na Filistia. 1Sa 30:14; 2Sa 2:18 † **1:39** 1:39 Mmanu a, bu udi mmanu otiti ahụ Chineke nyere Mosis iwu ka o mee n’Akwokwọ Opu 30:22-33 ‡ **1:39** 1:39 Ulo nzute, bu ulo ikwu ahụ Devid wuru maka i dọba igbe ogbugba ndu Chineke. Mgbe ahụ, ulo nzute ahụ ka di na Gibion. 1Ez 3:4; 2Sa 6:17

⁴³ Jonatan zara ya si, “Mba, o dighi otu ahụ! Onyenwe anyi eze Devid emeela Solomōn eze. ⁴⁴ Eze e zigala ya na Zadok onye nchụaja, na Netan onye amuma, na Benaya nwa Jehoiada, ndi Keret na ndi Pelet sokwa duru ya gaa. Ha mere ka o nokwasị n’elu inyinya muul eze. ⁴⁵ Zadok onye nchụaja na Netan onye amuma eteela ya mmanu na Gaihon ibu eze. Ha esitekwala n’ebe ahụ nuru onu na-alaghachikwa, ndi obodo niile nokwa ugbu a na-eme mkpotu, na-anurikwa onu. O bukwa uzu onu ha ka unu nuru. ⁴⁶ Solomōn na-anokwasị n’ocheeze ugbu a. ⁴⁷ Ozokwa, ndi na-ejere eze ozi abiala ikele onyenwe anyi eze Devid ekele, na-asị, ‘ka Chineke gi mee ka aha Solomōn buru aha a ma ama kari nke gi, ka ocheeze Solomōn dikwa ukwu kari nke gi.’ Eze nokwa n’elu ihe ndina ya kpo isiala ofufe, ⁴⁸ si, ‘Otuto diri ONYENWE ANYI, Chineke Izrel onye mere ka m jiri anya m hu onye nochiri anya n’ocheeze m taa.’”

⁴⁹ Mgbe ahụ, Adonaija, na ndi obia ya si n’ebe ha na-eri ihe malie. Onye obula sikwa n’ebe ahụ gbapu oso, n’ihi ujo. ⁵⁰ Ma Adonaija turu egwu nke ukwu ihe Solomōn ga-eme ya, n’ihi ya, o gara jide mpi di n’ebe ichu aja aka. ⁵¹ Mgbe ahụ, a gwara Solomōn si, “Adonaija na-atu egwu ihe Solomōn ga-eme ya, n’ihi ya o na-ejide mpi ebe nchụaja aka. O na-asị, ‘Ka eze Solomōn nura m iyi taa si na o gaghị eji mma agha gbuo ohu ya.’”

⁵² Solomōn zara si, “O buru na o gosi onwe ya dika onye kwesiri ntukwasị obi, otu agiri isi di ya n’isi agaghị ada n’ala, ma o buru na a huta ihe ojo na n’aka ya, o ga-anwu.” ⁵³ Mgbe ahụ, eze Solomōn, zigara ndi ozi mere ka o site n’ebe nchụaja ridata. Adonaija biara kpo isiala nye eze Solomōn. Mgbe ahụ, Solomōn siri ya, “Laa n’ulo gi.”

2

Ndumodu Devid nyere Solomōn

¹ Mgbe ubochi onwu eze Devid na-abiaru nso, o nyere nwa ya Solomōn iwu si ya,

² “Oge onwu m eruola,” ka o siri, “Ya mere, di ike, meekwa dika nwoke. ³ Debe iwu niile ONYENWE ANYI bu Chineke gi nyere, bie ndu n’uzo ya niile. Debekwa ukpuru na ihe niile o nyere n’iwu, na ntuziaka ya niile dika e dere ya n’akwukwo iwu Mosis. Mee nke a ka ihe niile i ga-eme gaara gi nke oma, n’ihe niile i na-eme, n’ebe obula i na-eche ihu gi. ⁴ Ka ONYENWE ANYI mezuo nkwa o kwere banyere m, si ‘O buru na umu gi na umu umu ha elezie anya n’otu ha si ebi ndu, o buru na ha ejegharia n’uzo ikwesi ntukwasị obi n’ihu m, jiri obi ha niile na mkpuruobi ha mee nke a, i gaghị achọ onye ga-anokwasị n’oche eze Izrel achọ.’”

⁵ “Ugbu a, gi onwe gi maara ihe Joab nwa Zeruaya mere m, ya bu ihe o mere mmadu abuo bu ndisi agha Izrel, Abna nwa Nea, na Amasa nwa Jeta. O gburu ha, wufuo obara ha n’oge udo, dika a ga-asị na o bu ihe e mere n’agha. O jikwa obara ahụ meruo ihe okike o kere n’ukwu na akpukpukwu o yi n’ukwu. ⁶ I bu nwoke maara ihe, i makwara ihe i ga-eme. Ekwela ka Joab, n’agbanyeghi isi awo ya, nwuo n’udo.

⁷ “Ma meere umu Bazilai onye Gilead ebere. Meekwa ka ha buru ndi na-eso gi rie ihe na tebul gi n’ihi na ha ji obi ha zute m mgbe m na-agba oso ndu n’ihi nwanne gi Absalom.

⁸ “Cheta Shimei, nwa Gera, onye Benjamin ahụ bi n’obodo Bahurim, onye kochara m nkocha jogburu onwe ya n’ubochi ahụ m jere Mahanaim. Mgbe o biara izute m na Jodan, eji m aha ONYENWE ANYI nura ya iyi si ya, ‘Agaghị m eji mma agha gbuo gi.’ ⁹ Ma achoghi m ka i hapu ya dika onye ikpe na-amaghi. I bu nwoke maara ihe. I makwara ihe i ga-eme ya. Mee ka o jiri isi awo obara juru baa n’ili.”

¹⁰ Emesia, Devid sooro ndi nna nna ya ha dina n’onwu. E liri ya na obodo Devid.

¹¹ Ma o chiru Izrel iri afo ano; o chiru afo asaa na Hebron, chikwa iri afo ato na

atọ na Jerusalem. ¹² Solomon nọduru n'ocheeze nna ya Devid dika eze. Alaeze ya guzosiri ike nke ukwu. Ochichi ya gakwa nke oma.

Iguzosi ike nke ichi eze Solomon

¹³ Otu ubochi, Adonaija nwa Hagit, biakwutere Batsheba, nne Solomon. Mgbe Batsheba huru ya, o juru ya ajuju si, "O bukwa obibia udo ka i biara?"

Adonaija zara si ya, "E, abara m n'udo." ¹⁴ O kwuru si, "O nwere ihe m nwere igwa gi."

Nne Solomon zara si ya, "Kwuo."

¹⁵ O zara si, "Dika i maara, o bu m nwe alaeze a. Ndi Izrel niile lekwa anya na m ga-abu eze ha. Ma otu o di, ihe niile adighikwa ka o di na mbu, alaeze a aghola nke nwanne m, n'ihi na o si n'aka ONYENWE ANYI rute ya aka. ¹⁶ Ugbu a, enwere m otu ihe m na-ario n'aka gi. Biko ajukwala imere m ya."

Batsheba siru ya, "Gini bu aririo gi? Kwuo ihe o bu."

¹⁷ O zaghachiri ya si, "Biko rioro m Solomon eze, n'ihi na amaara m na o ga-eme ihe obula i rioro ya, ka o kponye m Abishag, nwanyi Shunem ahụ, ka o buru nwunye m."

¹⁸ Batsheba zara si ya, "O di mma, aga m agwara gi eze okwu."

¹⁹ Emesja, Batsheba biakwutere eze Solomon igwa ya okwu banyere Adonaija. Mgbe o na-abata, eze sitere n'ocheeze ya bilie gaa izute ya, kpokwaa isiala nye ya nodu ala n'ocheeze ya. O mere ka e butere nne eze* ocheeze, o nodukwara ala n'aka nri ya.

²⁰ O siru, "Enwere m aririo nta m chororo irio gi. Ajukwala i mere m ya."

Eze zaghachiri, "Rioro ya nne m. Agaghi maju i mere gi ya."

²¹ Ya mere o siru, "Biko, kwere ka enye nwanne gi nwoke Adonaija Abishag nwanyi Shunem, ka o buru nwunye ya."

²² Eze Solomon zara nne ya si, "Gini mere i ji rioro m ka m nye Adonaija naani Abishag nwanyi Shunem ka o buru nwunye ya? I gaara ario kwa m si m nye ya alaeze m. N'ihi na o bu ya toro m" I gaara ario kwa n'ihi Abiata onye nchujaja ma Joab nwa Zeruya.

²³ Mgbe ahụ, eze Solomon ji ONYENWE ANYI nuo iyi si, "Ka Chineke mesoo m mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na Adonaija ejighi ndu ya kwuo ugwo n'ihi aririo a. ²⁴ Ugbu a, dika ONYENWE ANYI na-adu ndu, bu onye ahụ mere ka m nogidesie ike n'ocheeze nna m Devid, onye mere ka ochichi eze m malite dika o kwere na nkwa, a ga-eme ka Adonaija nwuo taa." ²⁵ Eze Solomon zigara Benaya nwa Jehoiada ka o gaa gbuo Adonaija. Benaya gakwa tigbuo Adonaija.

²⁶ Eze kpokwara Abiata onye nchujaja si ya, "Laghachi azu n'ubi gi n'Anatot.† I kwesiri inwu onwu ma o bughu ugbu a ka a ga-egbu gi n'ihi na i buru igbe ogbugba ndu Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI n'oge nna m Devid di ndu. I sokwa ya hu ahuhu n'oge ahụ niile o nwere nsogbu." ²⁷ Ya mere, Solomon chupuru Abiata‡ ka o ghara ibu onye nchujaja ONYENWE ANYI ozo. Otu a ka o si mezuo§ bu okwu ahụ ONYENWE ANYI kwuru banyere ezinaulo Elayi na Shailo.

²⁸ Ma mgbe Joab nuru na Adonaija anwula, o gbaara oso gaa n'ulo nzute ONYENWE ANYI jigide mpi di n'akuku ebe ichu aja aka. O bu ezie na Joab so Adonaija gbaa izu imegide Solomon, ma o soghi Absalom gbaa izu imegide Devid. ²⁹ Mgbe a gwara eze Solomon, na Joab a gbabala n'ulo ikwu ONYENWE ANYI, nodu n'akuku ebe ichu aja. Solomon nyere Benaya, nwa Jehoiada iwu si, "Gaa, tituo ya n'ala."

* **2:19** 2:19 N'uloeze mba ndi di n'owuwa anyanwu, nne eze bu onye a na-asopuru. A na-enyekwa ya oru ufodu ka o ruo, i ji kwanyere ya ugwu. † **2:26** 2:26 Anatot, bu otu n'ime obodo nke ebo Benjamin nyere ndi nchujaja Jos 21:18; Jer 1:1 ‡ **2:27** 2:27 O bu naani Abiata gbapuru mgbe a na-egbu ndi ezinaulo Elayi. 1Sa 22:17-20 § **2:27** 2:27 1Sa 2:27-36

³⁰ Benaya banyere n'ime ulo nzute ONYENWE ANYI, si Joab, "Eze si gi, 'puta ezi!' " Ma o zara, "Mba, aga m anwu n'ebe a."

N'ihhi nke a, Benaya jekwuru eze gwa ya ihe Joab kwuru.

³¹ Mgbe ahụ, eze nyere Benaya iwu si ya, "Gaa mee dika o kwuru. Gbuo ya, liekwa ya. Nke a ga-eme ka ikpe omuma ghara idiri mu na ezinaulo nna m Devid n'ihhi ikpe omuma diri Joab maka obara ndi aka ha di ocha o wusiri. ³² ONYENWE ANYI ga-emekwa ka obara o wusiri laa ya n'isi, n'ihhi na o ji mma agha gbuo ndi ikom abuo, ma nna m Devid amaghi maka ya. Ha abuo, ya bu Abna nwa Nea, ochiagha ndi Izrel, na Amasa nwa Jeta, ochiagha ndi Juda, ndi di mma ma burukwa ndi ezi omume kariya ya. ³³ Ka ikpe omuma di n'ihhi igbu ochu ndi a dikwasị Joab na umu umu ya n'isi ruo mgbe ebighi ebi. Ma n'ebe Devid na umu umu ya, na ulo ya, na ocheeze ya di, ka udo ONYENWE ANYI dikwasị ha ruo mgbe ebighi ebi."

³⁴ Benaya nwa Jehoiada gara gbuo Joab. E liri ya n'ala nke ya* di n'ozara. ³⁵ Mgbe ahụ, eze hoputara Benaya, nwa Jehoiada ka o buru onyeisi ndi agha ya niile, ma mee Zadok onye nchujaja n'onodu Abiata.

³⁶ Emesija, eze ziri Shimei ozi si ya, "wuoro onwe gi ulo na Jerusalem, biri n'ebe ahụ, esitekwala n'ebe ahụ puo jee ebe obula. ³⁷ N'ihhi na ubochi i ga-apu gafee iyi di na Ndagwurugwu Kidron, mara nke oma na i ghaghi inwu. Obara gi ga-adikwa gi n'isi."

³⁸ Shimei zara eze, "Okwu gi di mma. Ohu gi ga-eme dika onyenwe m bu eze kwuru." Shimei biiri n'ime Jerusalem, nookwa otutu ubochi.

³⁹ Ma n'ogwugwu afọ atọ, ndi ohu abuo Shimei nwere gbapuru oso gbakwuru Akish, nwa Maaka, eze Gat.† Ndi mmadu biara gwa Shimei si ya, "Lee, ndi ohu gi no na Gat." ⁴⁰ Nke a mere ka o bilie, rikwasị n'elu inyinya ibu ya, gaa Gat, jekwuru Akish n'ihhi icho ndi ohu ya. Shimei gara mee ka ndi ohu ya soro ya laghachite azu.

⁴¹ Mgbe a gwara Solomon na Shimei hapuru Jerusalem gaa Gat ma loghachikwa azu, ⁴² eze ziri ozi kpo Shimei si ya, "O bu na m adoghi gi aka na nti, jiri aha ONYENWE ANYI nuo iyi si, 'Mara nke oma n'ubochi obula i ga-esi n'ebe a puo gaa n'ebe obula ozo, na i ga-anwu?' N'oge ahụ, i zara m si m, 'Okwu gi di mma. Aga m emekwa ya.' ⁴³ O bu gini mere i ji mebie iyi i nuru nye ONYENWE ANYI, jukwa idebe ihe m nyere gi n'iwu?"

⁴⁴ Eze gwakwara Shimei okwu si ya, "I maara ihe ojoo‡ niile i mere megide nna m Devid. Ugbu a ONYENWE ANYI ga-akwughachi gi ugwo n'ihhi omume ojoo gi. ⁴⁵ Ma eze Solomon ga-abu onye a goziri agozi. Ocheeze Devid ga-eguzosikwa ike n'ihu ONYENWE ANYI ruo mgbe ebighi ebi."

⁴⁶ Mgbe ahụ, eze nyere Benaya, nwa Jehoiada iwu ka o gbuo Shimei. O pukwara tituo ya, o nwuo.

Sitekwa n'oge ahụ, alaeze Solomon guzosiri ike n'aka ya.

3

Solomon ariọ maka amamihe

¹ Solomon na Fero eze Ijpt jikotara onwe ha n'otu, o luru nwa nwanyi Fero. O kpobatarara ya n'obodo Devid ruo mgbe o wusiri uloze ya na ulonso ONYENWE ANYI, na mgbidi gbara Jerusalem gburugburu. ² N'oge ahụ, ndi Izrel ka na-achụ aja ha n'ebe di elu niile, n'ihhi na ewubeghi ulonso ukwu nye aha ONYENWE ANYI. ³ Ma Solomon gosiri ihunanya n'ebe ONYENWE ANYI no, site na igbaso ntuziaka niile nke Devid nna ya nyere ya, o bu naani na o churu otutu aja di iche iche, na ihe nsure oku na-esi isi utu n'ebe di elu di iche iche.

* **2:34** 2:34 N'oge ochie, n'ihhi na-enweghi ebe ili ozu nke ozuzu oha, a na-eli onye obula n'ala nke aka ya. † **2:39** 2:39 Obodo Gat di na Filistia. ‡ **2:44** 2:44 2Sa 16:5-13

⁴ Eze gara Gibion n'ihì ichu aja, n'ihì na ebe ahụ bu ebe kachasi mkpa, di elu. Solomon churu otu puku aja nsure oku n'elu ebe ichu aja ahụ. ⁵ Na Gibion, ONYENWE ANYI mere ka Solomon hu ya anya na nro nke abali, Chineke siri ya, "Riioo ihe obula i choro ka m nye gi."

⁶ Solomon zara si, "I gosila ohu gi bu nna m Devid obi ebere di ukwu, n'ihì na o bu onye kwesiri ntukwasì obi nye gi, onye ezi omume nakwa onye obi ya ziri ezi. I nogidela na-egosi ya obi ebere di ukwu, nyekwa ya nwa nwoke ga-anokwasì n'ocheeze ya n'ubochi taa.

⁷ "Ugbu a, ONYENWE ANYI bu Chineke m, i meela ohu gi eze n'onodu nna m, bu Devid. Ma abụ m naani nwantakiri* na-amaghi otu esi apu ma na-abatakwa.† ⁸ Ohu gi no n'ebe a, n'etiti ndi gi i hoputara, ndi bara uba nke ukwu, ndi a na-adighi aguta onu n'ihì n'onuogugu ha babigara uba oke. ⁹ Ya mere, nye ohu gi uche nghota nke m ga-eji chia ndi gi, na ighota ihe di iche n'etiti ezi ihe na ajo ihe. N'ihì na onye puru ichikota ndi gi a di ukwu?"

¹⁰ O masiri Onyenwe anyi na Solomon rioro nke a. ¹¹ Ya mere, Chineke zara si ya, "N'ihì na i rioro amamihe na nghota i ga-eji chia ndi m, ma i rioghi m ka m nye gi ndu ogologo, maobu akunuba, maobu onwu nye ndi iro gi. ¹² Aga m eme dika ihe i rioro si di. Aga m enye gi obi maara ihe na uche ighota ihe ziri ezi, nke ga-abu na o dighi onye obula dika gi, o dighikwa onye obula ga-adi ka gi. ¹³ Ozokwa, aga m enyekwa gi ihe ndi ahụ i na-arighi m, akunuba, na nsopuru, ka o ga-abu n'ubochi niile nke ndu gi, i gaghi enwe onye obula ga-adi ka gi n'etiti ndi eze niile. ¹⁴ O burukwa na i jee ije n'uzo m niile, debe iwu m, meekwa ihe m gwara gi, dika nna gi Devid mere, aga m enye gi ogologo ndu." ¹⁵ Mgbe ahụ, Solomon si n'ura teta, ghotakwa na o bu nro ka o na-arọ.

O lotara na Jerusalem bata guzo n'ihu igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi, chuo aja nsure oku na aja udo. Emesia, o meere ndi na-ejere ya ozi oke oriri.

Ikpe ziri ezi Solomon kpere

¹⁶ Mgbe ihe ndi a gasiri, umu nwanyi akwuna abuo biakwutere eze, guzo n'ihu ya.‡ ¹⁷ Otu n'ime ha gwara ya si, "Onyenwe m, mu na nwanyi a bi n'otu ulo. Anyi abuo dikwa ime. Ma eburu m ya uzo muo nwa nke m. ¹⁸ Mgbe ubochi ato gasiri ka m musiri nwa, ya onwe ya mukwara nwa nke ya. Naani anyi abuo bi, o nweghi onye ozo binyere anyi.

¹⁹ "Ma n'otu abali, nwa ya nwuru mgbe o dinakwasiri ya n'oge o na-arahu ura. ²⁰ Mgbe o biliri n'etiti abali, choputara na nwa ya anwula, o kuuru ya nibe ya n'akuku m, kurukwanu nwa nke m di ndu nibe n'akuku ya onwe ya. ²¹ N'isi ututu, mgbe m tetara n'ura choo inye nwa m ara, achoputara m na o nwula. Ma mgbe m leziri ya anya nke oma ka chi boru, ahuru m na nwa mu na ya dina abughi nwa nke m muru."

²² Mgbe ahụ, nwanyi nke ozo kwuru si, "Mba, nwantakiri ahụ di ndu bu nwa m, ma nke nwuru anwu bu nwa gi." Nwanyi nke mbu zara si,

"Mba, o bughi eziokwu; nwa nke nwuru anwu bu nke gi, ma nke di ndu bu nke m." Otu a ka ha si na-arurita uka n'ihu eze.

²³ Eze kwuru si, "Onye nke a na-asì, 'Nwa m bu nke di ndu, ma nke gi bu nke nwuru anwu,' mgbe onye nke ozo na-asì, 'Mba! Nwa gi bu nke nwuru anwu, ma nke m bu nke di ndu.'"

* 3:7 3:7 O bughi nwantakiri n'onuogugu afo kama o bu n'amamihe, n'ihì n'oge a, o bu naani iri afo abuo ka Solomon gbara. 1lh 22:5; Jer 1:6 † 3:7 3:7 Maobu, na-amaghi otu m ga-esi aru oru m ndi a. ‡ 3:16 3:16 Ka o dozieere ha okwu.

²⁴ Mgbe ahụ, eze siri, “Wetara m mma agha.” Ya mere, ha wetaara eze mma agha.
²⁵ Eze nyere iwu si, “Kpọwaa nwa ahụ di ndu ọzọ abụ, were otu ọkara nye otu onye, werekwa nke ọzọ nye onye nke ọzọ.”

²⁶ Nwanyị ahụ nwa ya di ndu juputara n’omiko n’ebe nwa ya no, o gwara eze si, “Biko, onyenwe m, kunye ya nwantakiri ahụ di ndu. Egbukwala ya.”

Ma onye nke ọzọ siri, “Kpọwaa ya abụ. Nwa a agaghị abụ nke gi, o gaghi abukwa nke m.”

²⁷ Mgbe ahụ, eze kpebiri ikpe si, “Kuru nwantakiri a di ndu kunye ya nwanyị ahụ choro ka o di ndu. Egbula ya, n’ihi na nwanyị ahụ bu nne ya.”

²⁸ Mgbe ndi Izrel niile nuru otu eze si kpebie ikpe a, ha sitere n’itu egwu nye eze nsopuru, n’ihi na ha huru na o si n’aka Chineke nweta amamihe§ ikpe ikpe ziri ezi.

4

Ndiisi ozi Solomon

¹ Ya mere Solomon ghorọ eze ndi Izrel niile.

² Ndi a bu aha ndiisi ochichi obodo eze Solomon hoputara inyere ya aka.

Azaraya,* nwa Zadok bu onye nchujaja.

³ Elihoref na Ahija, umu ndi ikom Shisha, bu ndi ode akwukwo. Jehoshafat, nwa Ahilud bu onye na-edeko akuko.

⁴ Benaya, nwa Jehoiada bu onyeisi agha ndi Izrel. Zadok na Abiata, bu ndi nchujaja.

⁵ Azaraya nwa Netan bu onyeisi na-elekota ndi na-ejere eze ozi. Zabud nwa Netan bu onye nchujaja na onye ndumodu nye eze.

⁶ Ahisha, bu onyeisi na-elekota n’uloeze.

Adoniram nwa Abda bu onyeisi na-elekota ndi oru mmanye.

⁷ Eze Solomon hoputara ndi ikom iri na abuo ndi o mere ndiisi ga-elekota akuku iri na abuo nke o mere ka Izrel diri. Mmadu iri na abuo ndi a newekwa oru iwetara eze ihe oriri. Nwoke obula n’ime ha nwe iwetara eze na ezinaulo ya ihe oriri otu onwa n’afọ.

⁸ Nke a bu aha ndi ikom iri na abuo ahụ.

Ben-Hua, onye na-achi ala ugwu ugwu Ifrem.

⁹ Ben-Deka, onye na-achi Makaz, na Shaalbim na Bet-Shemesh, na Elon Bethanan.

¹⁰ Ben-Hesed, onye na-achi Arubot, na Soko, na Ala Hefa niile.

¹¹ Ben-Abinadab, onye na-achi ala elu elu Doa. Nwoke a luru Tafat, nwa nwanyị Solomon.

¹² Baana, nwa Ahilud, onye na-achi Teanak, na Megido n’akuku Bet-Shan niile, nke di n’akuku Zaretan na ndida Jezril, sitekwa na Bet-Shan ruo Ebel-Mehola gafee ma ruokwa Jokmeam.

¹³ Ben-Geba, onye na-achi Ramot Gilead, na obodo niile nke ikwu Jaja, nwa Manase nwere n’ime Gilead, na akuku Agob niile nke di na Bashan, na iri obodo ukwu isii e ji mgbidi gbaa gburugburu, nke newekwara mkporo bronz e ji kpuo ọzọ ya.

¹⁴ Ahinadab nwa Ido, onye na-achi Mahanaim.

§ 3:28 3:28 1Ez 3:9,11-12; 2Ih 1:12; Dan 1:17; Kọl 2:2,3 * 4:2 4:2 Zadok muru Ahimaaz, Ahimaaz a muo Azaraya. Ya mere, Zadok ji buru nna nna Azaraya. Azaraya bu onyeisi nchujaja n’Izrel n’afọ niile Solomon chiri, n’ihi na mgbe ahụ Ahimaaz anwọla. 2Sa 15:27,36; 1Ih 6:8-9

- 15 Ahimaaz, onye na-achị Naftalì (ọ lụkwara nwa nwanyị Solomōn a na-akpo Basemat).
- 16 Baana nwa Hushai, onye na-achị Asha na Alot.
- 17 Jehoshafat nwa Parua onye na-achị Isaka.
- 18 Shimei nwa Ela onye na-achị Benjamin.
- 19 Gebea nwa Uri, onye na-achị Gilead (ala Saihōn eze ndị Amōrait, na nke Oḡ eze Bashan). Naanị ya ka e doro dika ḡvanō ala ahụ.

The a na-ebubatarā Solomōn kwa ubochi

20 N'oge a, ndị Juda na Izrel bara uba n'ọnụogugụ dika aja dị n'akukụ osimiri. Ha dika ukwu n'ọnụogugụ. Ha na-eri na-anụ, na-emekwa onwe ha obi uto. 21 Ala niile Solomōn na-achị sitere n'oke osimiri Yufretis ruo ala ndị Filistia, rukwaa n'oke ala ndị Ijpt.† Ndi niile a lụgburu n'agha n'obodo ndi a na-atuta utu ha na-enye Solomōn. Ha nḡidekwara n'okpuru Solomōn ubochi niile nke ndu ya.

22 Ihe oriri a na-ewebata n'ulo Solomōn ubochi niile bu otu nari bushel utu oka na iri bushel asato, na iri akpa oka a kworo akwo isii, 23 na ehi iri mara abuba, na iri ehi abuo a zuru n'ebe a na-azu anu, na nari aturu na ewu. A gunyeghi anu ele na mgbada na oke ele na okuko oma‡ a na-ewebata. 24 N'ih na o chiri alaeze niile a ruo n'akukụ odida anyanwu nke osimiri Yufretis, site na Tifsa ruo na Gaza.§ O nwekwara udo n'akukụ niile. 25 N'oge ndu Solomōn niile, Juda na Izrel site na Dan ruo Biasheba bi n'udo. Nwoke obula no n'okpuru osisi vaini na n'okpuru osisi fiig nke ya.*

26 Onuogugu ulo a na-etinye ugbo agha inyinya na-adokpu nke Solomōn nwere di puku ano. Onuogugu inyinya a na-agba agba o nwere di puku iri na abuo.†

27 N'onwa obula, ndi ahụ a hoputara ichi Izrel na-ewetara eze Solomōn na ndi ulo ya ihe oriri. Ha adighi ekwekwa ka otu ihe koo n'ulo ya. 28 Ha na-ewetakwa oka balị na ahijia oka n'ebe o kwesiri, maka inyinya na-adokpu ugbo agha na inyinya ukwu oso ndi ozo dika ihe ha ketara n'utu si di.

Amamihe Solomōn

29 Chineke nyere Solomōn amamihe, na uche nghota, na mmuo imuta otutu ihe nke bara uba dika aja di n'akukụ osimiri. 30 Amamihe Solomōn di ukwu kari amamihe ndi si owuwa anyanwu.‡ N'ezie, o di ukwu kariakwa amamihe ndi maara ihe n'Ijpt. 31 O maara ihe kari onye obula, kari Etan onye Ezra, na Heman, na Kalkol, na Dada, umu ndi ikom Mahol. Ihe banyere idi ukwu ya gbasara na mba niile gbara ha gburugburu. 32 O turu puku ilu ato, deekwa abu onuogugu ha di otu puku na ise. 33 O kwuru okwu banyere osisi, site na osisi sida nke Lebanon ruo n'ahijia hisop nke na-eto na mgbidi aja, na ihe banyere umu anumanu na anu ufe, na anu na-akpughari n'ala nakwa azu. 34 Ndi eze niile di n'awa bu ndi biara inuru banyere amamihe ya zitere ndi si na mba niile di iche iche inuru okwu amamihe Solomōn.

5

Nkwado maka iwu Ulonso ukwu

1 Mgbe Hiram eze Taja* nuru na eteela Solomōn mmanu ibu eze n'onodu nna ya

† 4:21 4:21 Oke alaeze niile Solomōn bu dika Chineke kweere ya Ebrahim na nkwa Jen 15:18-21; Dit 17; 11:24; Jos 1:4. ‡ 4:23 4:23 Ya bu, ugbala mmiri § 4:24 4:24 Tifsa ruo na Gaza, bu obodo di n'owuwa anyanwu nke ugwu. O bu oke alaeze Solomōn n'ugwu, burukwa obodo di mkpa nke di n'akukụ osimiri Yufretis. Gaza na Filistia bu obodo ndi di nso n'osimiri Mediterenian. Ha bu oke ala n'owuwa anyanwu nke ndida alaeze ahụ.

* 4:25 4:25 Nwoke obula no n'okpuru osisi vaini na n'okpuru osisi fiig nke ya Nke a putara n'ezinaulo obula, biri n'udo na nchekwa n'ulo ha. Jer 23:6. † 4:26 4:26 Dit 17:16 ‡ 4:30 4:30 Ebe a, na-ekwu banyere ebo ndi Arab bi na mpaghara owuwa anyanwu Palestia. Jen 25:6; Nkp 6:3,33; 7:12; 8:10 * 5:1 5:1 2Sa 5:11; 2Ih 14:1

Devid, o zipuru ndi ozi ya ijekwuru Solomon, n'ihhi na ya na Devid bu enyi, dirikwa na mma. ² Mgbe ahụ, Solomon zigara Hiram ozi, si ya:

³ "I maara na Devid nna m enweghi ike iwu ulonso ukwu nye Aha ONYENWE ANYI Chineke ya, n'ihhi agha niile o luru mgbe o di ndu.† O nokwa na-eche ka ONYENWE ANYI nye ya udo. ⁴ Ugbu a, ONYENWE ANYI Chineke m enyela m udo n'akuku obula. Enwekwaghi m ndi iro, ma o bukwanu ihe ndakwasị ojoo obula. ⁵ N'ihhi ya, ana m achọ iwu ulonso ukwu nye Aha ONYENWE ANYI Chineke m, dika ONYENWE ANYI gwara nna m Devid mgbe o siri ya, 'Nwa gi nwoke, onye m ga-eme ka o nodu n'ocheeze gi, ga-ewu ulonso ukwu nye Aha m.'

⁶ "Ya mere, nye iwu ka e gbutuoro m osisi sida nke Lebanon. Ndi oru m ga-esoro ndi nke gi n'oru a. Aga m akwu gi ihe obula i kpebiri bu ugwo oru ha. I maara na anyi enweghi ndi oka igbutu osisi dika ndi Saidon."

⁷ Mgbe Hiram nuru ozi Solomon ziri, obi toro ya utu nke ukwu. O kwuru si, "Otuto diri ONYENWE ANYI taa, n'ihhi na o nyela Devid nwa nwoke nwere amamihe ichi mba ukwu a."

⁸ Ya mere, Hiram zigaara Solomon ozi si,

"Anula m ozi i ziteere m. Aga m emekwa ihe niile dika i kwuru banyere i budatara gi osisi sida na osisi junipa. ⁹ Ndi ohu m ga-esi n'ugwu Lebanon budaruo ha n'osimiri Mediterenja. A ga-ekekota ha onu, zitere gi ha n'ebe i choro ino buru ha. Mgbe ha sere n'elu mmiri rute ebe i choro, anyi ga-atosakwara gi ha, ka i buru ha. Ma gi onwe gi ga-eme ihe bu ochicho m, site na-inye ndi ulo m ihe oriri."

¹⁰ N'uzo di otu a, Hiram nogidere na-ezitere Solomon osisi sida na junipa niile o choro. ¹¹ Solomon nyere Hiram na ezinaulo ya nari puku bushel, na iri puku bushel oka wiiti abuo, ka o buru ihe oriri nye ezinaulo ya, tinyekwara nari puku galonu, na iri puku galonu abuo nke mmanu oliv asuru asu. Solomon nogidere na-enye Hiram ihe ndi a kwa afo. ¹² ONYENWE ANYI nyere Solomon amamihe di ukwu dika o kwere ya na nkwa. Hiram na Solomon nwere mmeko udo, ha abuo gbakwara ndu.

¹³ Eze Solomon, sitere n'akuku Izrel niile kpobata ndi oru mmanye onuogugu ha di iri puku ato. ¹⁴ N'otu onwa, o na-eziga puku mmadu iri n'ime ndi a ka ha gaa Lebanon iru oru. N'onwa ozo, o na-ezigakwa puku mmadu iri ka ha gaa gbanwee ndi buuru uzo gaa. N'uzo di otu a, otu uzo n'ime iri puku mmadu ato ndi a na-anu na Lebanon otu onwa maka iru oru, ma ha na-alota zuo ike onwa abuo. Adoniram‡ bu onyeisi ndi oru mmanye a. ¹⁵ Solomon nwere ndi oru ozo onuogugu ha di iri puku asaa na-ebu ibu, nweekwa ndi na-awa nkume n'ugwu onuogugu ha di iri puku asato. ¹⁶ N'agunyeghi ndi a, o nweekwara ndisi, ndi na-elekota ndi oru ndi a, onuogugu ha di puku ato na nari ato. ¹⁷ Dika iwu eze si di, ha na-esite n'ebe a na-awa nkume ebuputa nkume di mma buru ibu nke e ji ewu ntola ulonso ukwu ahu ¹⁸ Ndi ikom si Gebal, nyere ndi oru Solomon na ndi oru Hiram aka, igbutu osisi na iwa ha. Ha nyekwara aka ikwado nkume e ji ewu ulo ahu.

6

Solomon ewuo Ulonso Ukwu

¹ Solomon bidoro iwu ulonso ukwu ONYENWE ANYI ahu n'onwa Zif,* bu onwa nke abuo n'afu nke anu nke ibu eze ya. O bukwa n'afu nke mere ya nari afu anu na iri afu asato site n'oge ndi Izrel si n'ala Ijpt puta.

² Ulonso nke eze Solomon wuuru ONYENWE ANYI di iri mita abuo na asaa n'ogologo, mita itoolu n'obosara, ebe ila elu ya dikwa mita iri na anu. ³ Mputa onu ulo nke di n'ihu ulo ezumezu nke ulonso ahu di mita itoolu n'ogologo nke gbakwunyere ihe

† 5:3 5:3 1Ih 28:2-3; 22:7-8 ‡ 5:14 5:14 1Ez 12:18 * 6:1 6:1 Onwa Zif, bu onwa abuo n'afu, n'onuogugu afu ndi Juu ma buru onwa ise n'afu n'onuogugu afu ugbu.

n'obosara ulonso ahụ, dirikwa mita anọ na okara n'obosara ya. ⁴ O meere ulonso ahụ oghereikuku kpara nkpa n'ime ma saa mbara n'ezi, n'ebe elu elu mgbidi ulo ahụ. ⁵ N'akuku mgbidi ulo ezumezu ahụ nakwa mgbidi nke ime ebe nsọ ahụ, o wuru okpukpu gburugburu ulo ahụ, nke nwere otutu ulo nta di iche iche gbaa gburugburu. ⁶ Obosara okpukpu ulo nke dikarisiri ala† bu mita abuo na okara, obosara okpukpu nke ulo etiti di mita ato, otu a kwa, obosara okpukpu ulo nke ato di mita ato na okara. Mgbe e wuru mgbidi gbara ulonso ukwu ahụ gburugburu, e wukwara ihe dika aka n'akuku mgbidi ahụ niile. O bu n'elu ihe ndi a dika aka ka e dokwasiri osisi e ji wuo onuulo nta ndi ahụ. N'uzo di otu a, ka e ji gbochie imanye ihe obula n'aja ulonso ukwu ahụ.

⁷ Mgbe a na-ewu ulonso ukwu ahụ, o bu naani nkume awara nke oma n'ebe a no gwuputa ha ka eji wuo ya. O nweghi onye nuru uzu itipia nkume, maobu uzu iwa osisi, maobu udi mkpotu ahụ ngwa oru mkpirisi igwe na-eme, n'ebe a no wuo ulonso ukwu ahụ, mgbe a na-ewu ya.

⁸ Onu uzo e si abata n'onu ulo ndi di n'okpukpu ulo elu nke mbu di n'akuku aka nri nke ulonso ukwu ahụ. E nwekwara uzo nrigo e wuru e si abanye n'onu ulo ndi di n'okpukpu ndi di n'etiti. A na-esitekwa na nke a rigoro ruo na nke ato. ⁹ Mgbe o wusiri ulonso ukwu a, Solomon jiri ibe osisi na osisi di obosara e si n'osisi sida meputa, wuo ihe mgbachị elu ulo ahụ. ¹⁰ O wuru otutu onuulo nta n'akuku mgbidi gbara ulonso ukwu ahụ gburugburu. O bukwa osisi sida ka e ji jikota mgbidi ulo ahụ na onuulo nta ndi ahụ. Idi elu nke obula n'ime ha bu mita abuo na okara.

¹¹ Okwu ONYENWE ANYI rutere Solomon nti, ¹² "Banyere ulonso ukwu a i na-ewu, o buru na i mee ihe m gwara gi, gbasoo ihe niile m nyere gi n'iwu, ma mezuo okwu m niile, aga m esite na gi mezuo nkwa ahụ m kwere nna gi Devid. ¹³ Aga m ebikwa n'etiti ndi Izrel, agaghi m ahapukwa ndi m, Izrel."

¹⁴ Emesia, Solomon wusiri ulonso ukwu ahụ. ¹⁵ O ji osisi sida di obosara machie ahụ ime ulonso ukwu ahụ site n'akuku ala ruo n'elu ya. E jikwa osisi junipa machie ala ulo ahụ niile. ¹⁶ O ji osisi sida kewaputa ihe ruru mita itoolu n'azu ulonso ukwu ahụ, site n'ala ulo ahụ ruo n'elu, n'ihu iweputa site n'ulonso ahụ, ime ime ebe nsọ, nke bu Ebe Kachasi Nso. ¹⁷ Ulo ezumezu nke di n'ihu onuulo a di iri mita na asato. ¹⁸ Ahu ime ulonso ukwu ahụ bu osisi sida, nke a turu ihe otutu nke oiyi afufa ohia na okoko osisi wasara awasa n'elu ya. Ihe niile di n'ime ulo ahụ bu osisi sida, adighi ahụ nkume obula anya.

¹⁹ O kwadokwara ebe nsọ ahụ, ebe di n'ime ime ulo ahụ, maka idebe igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI n'ebe ahụ. ²⁰ Ime ime ebe nsọ ahụ, di mita iri n'ogologo, obosara ya dikwa mita iri, idi elu ya dikwa mita iri.‡ O ji olaedo a nuchara anucha machie ahụ ime ulo a niile, jiri osisi sida machie ebe nchaja ya. ²¹ Solomon ji olaedo a nuchara anucha machie ahụ ime ulonso ukwu ahụ. O gbatiri udo olaedo gafere n'ihu ime ime ebe nsọ ahụ, nke e jikwa olaedo machie. ²² Ya mere, o ji olaedo machie ime ya niile. O jikwa olaedo machie ebe ichu aja nke diri ime ime ebe nsọ ahụ.

²³ O mere cherubim abuo, nke e ji osisi oliv tuo n'ime ime ebe nsọ ahụ, idi elu nke obula bu mita ise. ²⁴ Cherub nke mbu nwere nku abuo, otu nku di mita abuo na uma ato n'ogologo, nku nke ozo dikwa mita abuo na uma ato n'ogologo. Ya bu, mita ise site na uma isii, site n'onu otu nku ruo n'onu nku nke ozo. ²⁵ Cherub nke abuo dikwa iri mita na uma isii, n'ihu na cherubim abuo ndi a bu otu n'otutu nakwa n'ibu ibu. ²⁶ Idi elu nke cherub obula ruru mita ise na uma isii. ²⁷ O tinyere cherubim ndi a nke gbasapuru nku ha n'ime ime Ebe Nso Kachasi Nso nke ulonso ukwu. Onu onu

† 6:6 6:6 Maobu, ulo nke mbu di n'ala ‡ 6:20 6:20 Opu 37:25-28; 1Ez 7:48-50 § 6:20 6:20 Ogologo ime ime n'ulonso ukwu a, bu otutu abuo, ma a tanyere ya na Ebe Kachasi Nso nke ulo nzute ahụ. Opu 26

nke nku cherub ọbula na-emetu otu akuku ahụ ụlọ ahụ, ebe ọnu ọnu nke nku cherub ọbula na-emetu na nke ibe ya n'etiti ọnuụlọ ahụ. ²⁸ O jiri ọlaedo machie cherubim ndi ahụ.

²⁹ N'ahụ aja ụlonsọ ukwu ahụ gbaa gburugburu, ma n'ime ọnuụlọ nke di n'ime na ndi di na mputa, ka o pikwasiri oyiyi cherubim, osisi nkwu na okoko osisi wara awa.

³⁰ O jikwa ọlaedo machie ala ụlọ nke ọnuụlọ niile di n'ime ụlọ, na ọnuụlọ ndi di na mputa ụlonsọ ukwu ahụ.

³¹ O ji osisi oliv mee ibo ọnu ụzọ mbata nke ime ime ebe nsọ ahụ, osisi ndi a bu otu ụzọ n'ụzọ ise nke obosara ebe nsọ ahụ. ³² N'ahụ ibo abụọ ahụ nke si n'osisi oliv, o tunyere oyiyi cherubim abụọ, igu nkwu na okoko osisi wara awa. O ji ọlaedo etipia etipia machie oyiyi cherubim na igu nkwu ndi ahụ. ³³ Otu a kwa, o ji osisi oliv mee mbudo ibo ọnu ụzọ e si abata n'ulo ezumezu ahụ, nke bu otu ụzọ na nkewa anọ nke obosara ụlọ ezumezu ahụ. ³⁴ O jikwa osisi junipa mee ibo abụọ a na-emechikota n'otu. ³⁵ O piri oyiyi cherubim na oyiyi nkwu, na oyiyi okoko osisi wara awa, jiri ọlaedo techie ibo ndi ahụ na oyiyi a pikwasiri ha.

³⁶ O wuru ogige n'ime ụlonsọ ukwu ahụ. O bu ahiri nkume atọ e doziri edozi na otu ahiri osisi sida a kwachara nke oma ka e ji wuo ogige a.

³⁷ O bu n'onwa Ziv, n'afọ nke anọ, nke ibu eze Solomon ka a toro ntọala ụlonsọ ukwu ONYENWE ANYI. ³⁸ O bu n'ime afọ iri na otu, n'onwa Bul,* ya bu onwa nke asato, ka e wusiri ụlonsọ ukwu ahụ, n'ihe niile ya dika ntuziaka e nyere si di. O bu afọ asaa ka o weere ya i ji rucha ụlonsọ ukwu ahụ.

7

Solomon ewuo ụlọeze ya

¹ Solomon ji afọ iri na atọ wuo ụlọ nke ya, bia ruchakwaa ụlọ ya niile. ² O wuru ụlọeze ukwu aha ya bu Oke Ohia Lebanon,* nke ogologo ya di iri mita ise, obosara ya di iri mita abụọ na ise. Otu a kwa, idi elu ya di mita iri na ise. Osisida ukwu e ji ruo elu ya ka e mere ka ha nokwasị n'elu ogidi e doro n'ahiri n'ahiri. Ahiri ogidi ndi a dikwa anọ. ³ O bukwa osisi sida ka e ji machie elu ụlọ ahụ. A kukwasiri osisi ndi a n'elu osisi sida ukwu ndi a a wara awa, ndi e mere ka ha nokwasị n'ogidi ndi ahụ. Onuogugu osisi ndi ahụ bu iri anọ na ise. O bukwa iri na ise ka e nwere n'ahiri ọbula. ⁴ Oghereikuku ya dikwa n'uzọ ahiri atọ, otu n'elu ibe ya. E mere ka oghereikuku ndi di n'elu n'otu akuku chee oghereikuku ndi di n'akuku nke ozo ihu. ⁵ Onu ụzọ niile nwere mbudo onu ụzọ anọ. Ha di atọ atọ cheritara ibe ha ihu n'ebe mputa ya.

⁶ O wuru onu ụzọ mbata nke ogidi, nke ruru iri mita na anọ n'obosara, rukwaa iri mita anọ na ise n'idi ogologo. N'ihu ya, e nwere mputa onu ụlọ, n'ihu ya, e nwekwara ogidi na elu ebe kpuchiri ekpuchi.

⁷ E nwekwara onu ụlọ ozo a na-akpo, Ulo Ocheeze, maobu Ulo Ikpe ziri ezi ebe Solomon na-anọ ekpe ikpe. E ji osisi sida machie ahụ ya niile, site n'ala ruo n'elu.

⁸ Ulo obibi Solomon dikwa n'ogige di n'azu ụlọ ikpe a. E wukwara ya dika e si wuo ụlọ ndi ozo. Solomon wukwara nwunye ya ụlọ yiri nke ya. Nwanyi a bu nwa Fero, eze ndi Ijpt, nke Solomon na-alu.

⁹ E ji nkume di mma ma dikwa oke onuahia nke a wara awa na nke a kwadoro nke oma n'ime na n'ezi dika otutu si di, wuo ụlọ ndi a. Site na ezi ruo n'ogige ukwu ahụ ma sitekwa na ntọala ruo n'elu ya. ¹⁰ Nkume e ji toto ntọala ụlọ ndi a bu nkume buru ibu, ndi di ezi mma. Ufodu n'ime nkume ndi a ruru mita anọ na okara n'ogologo,

* **6:38** 6:38 Onwa Bul, bu onwa nke asato, n'onuogugu afọ ndi Juu, ma buru onwa iri n'afọ n'onuogugu ugbu a. * **7:2** 7:2 Aha a, bu n'ihu ogidi osisi sida eji wuo ụlọeze, nke e si Lebanon buta, bu ndi edoro n'ahiri n'ahiri dika osisi di n'ime ohia.

ndi ozo di mita ato na uma isii. ¹¹ N'elu nkume ndi a ka e doro nkume ndi ozo, ndi di ezi mma, a waziri awazi dika otutu si di. Emesia, e dokwara osisi sida n'elu ha. ¹² Ogige ukwu ahụ bu nke eji ahiri nkume ato a wara awa dikwasiri n'elu ibe ya gbaa gburugburu, otu ahiri bu nke sida a wara awa dika o di n'ime ime ogige ulonso ukwu ONYENWE ANYI ahụ, ya na mputa onu ulo ya.

The ndi e ji choo ulonso ukwu mma

¹³ Eze Solomon zigara ozi na Taja, ka a kpota Huram. ¹⁴ Nne Huram bu nwanyi si n'ebo Naftali nke di ya nwuru anwu, ma nna ya bu onye Taja, onye maara nka di n'ikpu bronz. Huram juputara n'amamihe na nghota n'ihe omuma iru oru obula metutara bronz. O biakwutere eze bu Solomon, ruokwa oru niile enyere ya iru.

Ogidi bronz abuo

¹⁵ O kpuru ogidi bronz abuo, nke otutu ya ruru mita asato na otu uma n'ogologo, na mita ise na uma ano gburugburu ya. ¹⁶ O kpukwara ihe okpukpu bronz, nke isi ya yiri onu ite mmiri. A dokwasiri ha n'elu ogidi ola abuo ahụ. Otu n'ime ihe okpukpu bronz abuo ndi a di ihe ruru mita abuo na uma ato n'ogologo. ¹⁷ E nwekwara ihe e ji choo ha mma. O bu ola akpara akpa, nke yiri udo a turu atu ka e ji choo ha mma. Asaa di n'otu ihe okpukpu ola. ¹⁸ O kpuru ihe yiri mkpuru pomegranet, nke di n'ahiri abuo, nke o ji gbaa ihe icho mma ndi ahụ gburugburu, maka iji ha choo ihe okpukpu ola ndi ahụ di n'elu ogidi ndi ahụ mma. O mere otu ihe a maka ihe okpukpu ola obula. ¹⁹ Ihe okpukpu ola ndi di n'elu ogidi di na mgbe ulo ka o mere ka ha yie okoko osisi lili. Idi elu ha ruru otu mita na uma asato. ²⁰ N'elu ihe okpukpu ola di n'ogidi abuo ahụ, n'elu elu ha, ebe ahụ yiri onu ite mmiri nke di n'akuku ihe okpukpu ola ahụ, e nwere ihe yiri nari mkpuru pomegranet abuo e doro n'ahiri n'ahiri gburugburu ha. ²¹ O guzobere ogidi abuo ndi ahụ na mgbe onu uzo ulonso ukwu ahụ. Ogidi nke di na ndida ka o kporo Jakin, ma nke di n'ugwu ka o kporo Boaz. ²² Ihe okpukpu ola di n'elu ogidi ndi a bu nke yiri okoko osisi lili. O bu n'uzo di otu a ka e si ruzuo oru niile metutara ogidi ndi ahụ.

Oke osimiri eji ola kpuo

²³ O mekwara Oke osimiri† nke ola awuru awu, nke di gburugburu n'udidi. Otutu ya bu mita abuo na uma ato n'ogologo, dikwa mita ise na uma ato, site n'otu onu ruo n'onu nke ozo. O bu eriri e ji atu ihe ruru ihe dika mita iri na ano ka e ji tuo ya gburugburu. ²⁴ N'okpuru onu ya, oiyi oba gbara ya gburugburu, iri di na mita ano na okara obula. Oba ndi a di n'ahiri abuo, awukotara ha na Oke osimiri ahụ otu mgbe.

²⁵ E mekwara ka Oke osimiri ahụ guzo n'elu ehi iri na abuo. Ato na-eche ihu n'akuku owuwa anyanwu; ato na-eche ihu n'odida anyanwu; ato na-eche ihu n'akuku ndida, ato na-eche ihu n'akuku ugwu. Oke osimiri ahụ dikwasiri ha n'elu, ebe azu ha niile di n'ime n'etiti. ²⁶ Idi aru ya ha ka otu otutu ntu-aka dimkpa. E mere onu ya ka o di ka onu iko mmiri, dikwa ka okoko lili na-awaputa awaputa. O na-erite puku galonu iri na abuo.

The ndokwasị bronz

²⁷ O mekwara ihe ndokwasị bronz iri, nke e nwere ike ikpughari akpughari. Mita abuo ka ogologo nke otu ihe ndokwasị obula di, mita abuo ka obosara ya dikwa; idi elu ya di otu mita na okara. ²⁸ Ihe ndokwasị ahụ nwere ihe e ji jikota ya di n'etiti ya. Otu a ka e si mee ihe ndokwasị ahụ. ²⁹ N'elu ihe njikota ahụ ka a wuru oiyi di iche iche, dika odum, na oke ehi, na ndi mmuo ozi cherubim nwere nku. N'elu, na

† 7:23 7:23 Ndi nchajaja na-eji mmiri di n'ime ya na-asa ukwu na aka ha, tupu ha a baa n'ulo nzute n'ihichu aja nsure oku nke na-esi isi utu. Opu 30:17-21

n'okpuru odum, na oke ehi ndi ahụ, a wukwara ahijia na okoko osisi di iche iche. ³⁰ Otu ihe ndokwasị obula nwere ukwu bronz anọ di gburugburu, nweekwa okporo bronz ebe ukwu ndi a na-agbaghari. N'akuku anọ nke ihe ndokwasị ndi a, a runyere ebe a na-adokwasị efere. E ji oyiya okoko osisi na ahijia choo ihe ndi a mma. ³¹ N'ime ihe ndokwasị ahụ, e nwere oghere nke nwere onu di gburugburu nke idi omimi ya bu sentimita iri anọ na ise. Oghere a di gburugburu, nwee ebe ndokwasị n'okpuru ya nke di sentimita iri isii na asato n'otutu. Oyiya ihe apiri api dikwa gburugburu onu ya. Ihe njikota ha niile nwere akuku anọ nke ha n'otu, ha adighi gburugburu. ³² A na-adokpughari ihe ndokwasị a n'ukwu anọ o nwere. A dunyekotakwara ukwu anọ ndi a n'ime okporo ola e mekotara ya na ihe ndokwasị ahụ. Idi elu nke ukwu obula bu iri sentimita isii na asato. ³³ E mekwara ukwu ndi a dika ukwu ugboala nke inyinya na-adokpu. O bukwa ola ka e ji kpuo akuku ihe ndokwasị ahụ niile, ma okporo igwe ukwu, ma okporo igwe nta, na ihe niile jikotara ha.

³⁴ Ukwu ola nta anọ dikwa n'okpuru ihe ndokwasị ahụ, n'akuku obula. A wukotakwara ha na ihe ndokwasị ahụ. ³⁵ E nwere ihe a magidere gburugburu n'elu ihe ndokwasị obula, nke omimi ya di iri sentimita abuo na uma ato. Ola a, na ukwu ya, ka a wukotara na ihe ndokwasị ahụ otu mgbe. ³⁶ Ebe obula ohere di, o gbunyerere oyiya cherubim nwere nku, na oyiya odum, na oyiya osisi nkwi, n'ahụ ibo ola ahụ e mere ka o diri gburugburu elu ihe ndokwasị ola ahụ. ³⁷ Ihe ndokwasị ola iri ndi ahụ ha otu. Ha yikwara ibe ha, n'ihu na e mere ka ha nwee otu udi.

³⁸ Huram jikwa bronz kpuo efere isa ihe iri. Ogbu efere obula di mita abuo na otu uma, otu efere maka ihe ndokwasị obula. Mmiri na-eju otu n'ime ha bu nari galonu mmiri abuo na iri anọ.† ³⁹ O donyere ihe ndokwasị ola ise n'akuku ndida ulonso ukwu ahụ, donyewa ihe ndokwasị ola ise nke ozo n'akuku ugwu. O dobara ihe ichenye mmiri ukwu ahụ n'akuku ndida, n'ihu owuwa anyanwu nke ulonso ahụ, n'ebe chere ihu na ndida. ⁴⁰ O kpukwara ite di iche iche, shovel niile, na efere ikwosa mmiri niile.

N'ikpeazu, o rucharara oru niile di n'ulonso ONYENWE ANYI, nke eze Solomon tinyere ya n'aka iru.

⁴¹ Ogidi abuo ahụ;

ihe okpukpu abuo dika efere di n'elu ogidi abuo ahụ;

ihe okpukpu yiri udo a turu atu nke e ji choo ihe okpukpu abuo ahụ dika efere mma.

⁴² Nari anọ nke mkpuru pomegranet a kpuru akpu maka ahiri ihe abuo ahụ a kpuru akpu, ya bu, ahiri pomegranet abuo n'ihu otu ihe okpukpu, iji choo ihe okpukpu ahụ yiri efere di n'isi elu ogidi ahụ mma.

⁴³ Ihe ndokwasị iri na efere isa mmiri iri nke dokwasiri n'elu ha;

⁴⁴ na Oke osimiri ahụ na oke ehi iri na abuo ahụ di ya n'okpuru;

⁴⁵ ite niile, shovel niile na efere ikwosa mmiri.

Ihe ndi a niile nke Huram meere eze Solomon n'ihu ulonso ONYENWE ANYI, bu bronz na-egbu maramara ka eji mee ha. ⁴⁶ O bu n'ala uru, n'obosara ala Jordan, n'etiti Sukot na Zaretan ka eze mere ka a noro kpuo ihe ndi a. ⁴⁷ Ma Solomon atughi ihe ndi a niile a kpuru n'ihe otutu, n'ihu na ha di otutu n'onuogugu, achoputaghikwa idi aru nke bronz ahụ.

⁴⁸ Solomon mekwara ngwongwo niile di n'ime ulonso ONYENWE ANYI, ya bu:

ebe ichu aja e ji olaedo kpuo,

tebul olaedo nke a dokwasiri achicha nke iche n'Ihu Onyenwe anyi.

† 7:38 7:38 Maobu, ihe ruru nari lita asato na iri asato

⁴⁹ E jikwa ọlaedo a nuchara anucha kpụọ ihe ịdọkwasi oriọna, ise n'akukụ aka nri, ise n'akukụ aka ekpe, § n'ihu ime ime ebe nsọ; tinyere ihe ịchọ mma oyiyi okoko osisi, na oriọna niile, na ihe ịguta ihe niile; ⁵⁰ na efere ọlaedo a nuchara anucha di iche iche, na ihe ịkpakepu ọkụ niile, na efere ịkwosa mmiri, na ngaji na ihe ịgụ ọkụ; na ihe ịkonye ibo n'ihu ibo ọnuụlọ ndi di n'ime ime, bu Ebe Kachasi Nso, nakwa ibo ndi di n'onu uzọ ulọ ezumezu nke ulonso ukwu.

⁵¹ Mgbe a ruzuru ọrụ niile nke eze Solomon nwere iru maka ulonso ukwu ONYENWE ANYI ahụ, o webatara ihe niile Devid bu nna ya doro nsọ n'ime ya, ya bu ọlaocha, ọlaedo na ngwongwo ndi ozọ niile. O tinyere ha n'ulokwu di n'ulonso ONYENWE ANYI.

8

Mbubata igbe ogbugba ndu n'ime Ulonso Ukwu

¹ Mgbe ahụ, eze Solomon kpokotara ndi okenye Izrel, na ndiisi ebo niile, na ndiisi ezinaulo Izrel niile, ka ha biakwute eze na Jerusalem, maka i site na Zayon bu obodo Devid bugota igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI. ² Ndi Izrel niile gbakotara biakwute eze Solomon n'oge a na-eme mmemme n'onwa Etanim* nke bu onwa asaa n'afọ.

³ Mgbe ndi okenye Izrel niile biarutere, ndi nchujaja buliri igbe ogbugba ndu ahụ. ⁴ Ha bugotara igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI, ya na ulọ nzute, na ngwongwo niile di nsọ di n'ime ya. Ndi nchujaja na ndi Livayi buliri ha elu. ⁵ Eze Solomon na ogbakọ Izrel niile, bu ndi zokotara n'ebe o no, no n'ihu igbe ogbugba ndu ahụ, na-achụ aja otutu aturu na otutu ehi nke a na-apughị iguta onu maobu gbakota onuogugu ha n'ihu iba uba.

⁶ Ndi nchujaja bubatara igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI ahụ n'ime ime ulonso ukwu ahụ, n'ime Ebe Kachasi Nso, dọba ya n'okpuru nku cherubim ahụ. ⁷ Cherubim ndi ahụ gbasara nku ha n'elu igbe ogbugba ndu ahụ, zochie igbe ogbugba ndu ahụ na okporo osisi ndi e ji ebu ya. ⁸ Okporo osisi ndi a di oke ogologo, na e nwere ike i site n'Ebe Nso, di n'ihu ime ime ebe nsọ ahụ hu isi ha anya, ma onye na-anoghi n'Ebe Nso ahụ adighi ahụ ha. Ha ka dikwa n'ebe ahụ ruo taa. ⁹ O nweghi ihe di n'ime igbe ogbugba ndu ahụ, kariakwa mbadamba nkume abuo ahụ Mosis tinyere n'ime ya n'ugwu Horeb, n'ebe ONYENWE ANYI na umu Izrel gbara ndu, mgbe ha si n'ala Ijpt puta.

¹⁰ Mgbe ndi nchujaja si n'Ebe Nso ahụ puta, igwe ojii juputara ulonso ukwu ONYENWE ANYI ahụ. ¹¹ Ndi nchujaja enwekwaghi ike jee ozi ha, n'ihu igwe ojii ahụ, n'ihu na ebube ONYENWE ANYI juputara n'ime ulonso ya.

¹² Mgbe ahụ, Solomon siri, "ONYENWE ANYI ekwuola na o ga-ebi n'oke igwe ojii. ¹³ Ma n'ezie, ewuola m ulonso puru iche, maa mma nye gi, ebe i ga-ebi ruo mgbe ebighi ebi."

¹⁴ Dika ogbakọ Izrel niile na-eguzo n'ebe ahụ, eze chighariri onwe ya chee ha ihu, gozie ha. ¹⁵ Mgbe ahụ, o siri,

"Otuto diri ONYENWE ANYI, bu Chineke Izrel, onye ji aka ya mezuo nkwa nke o sitere n'onu ya kwee nna m Devid. N'ihu na o kwuru si, ¹⁶ 'Site n'ubochi ahụ m si n'ala Ijpt kpoputa ndi m, ahoputaghi m obodo obula n'ebo obula nke Izrel, ka e wuru m ulonso ka Aha m diri n'ebe ahụ. Ma a horola m Devid i bu onye ga-achi ndi m Izrel.'

§ 7:49 7:49 N'ulo nzute, o bu naani otu ihe idoba oriọna nwere iheokwu asaa ka e nwere. Ma Solomon kpuru nke nwere iheokwu iri were dochie nke ochie ahụ. Ọpụ 25:31-40; 26:35 * 8:2 8:2 Onwa Etanim, bu ihe di ka onwa itoolu, ma o bukwanyu onwa iri ndi juu.

17 “Nna m, Devid bu n’obi iwu ụlọnsọ ukwu nye Aha ONYENWE ANYI, bu Chineke nke Izrel. 18 Ma ONYENWE ANYI siri nna m, Devid, ‘I mere nke oma ibu n’obi iwu ụlọnsọ ukwu nye Aha m. 19 Ma otu o di, o bughi gi ga-ewu ụlọnsọ ukwu ahụ, kama o bu nwa gi nwoke, anụ ahụ gi na obara gi; o bu ya ga-ewu ụlọnsọ ukwu nye Aha m.’

20 “Ugbu a, ONYENWE ANYI emezuola nkwa ahụ o kwere. A nochielala m nna m Devid, ugbu a, ana m anọdu n’ocheeze nke Izrel dika ONYENWE ANYI kwere na nkwa. Ewuokwala m ụlọnsọ ukwu nye Aha ONYENWE ANYI, bu Chineke nke Izrel.

21 Edoziokwala m onodu ebe igbe ogbugba ndu ahụ ga-adi, n’ime ya ka ogbugba ndu ONYENWE ANYI di, bu nke ya na nna nna anyi ha gbara, mgbe o mere ka ha si n’ala Ijpt puta.”

Ekpere Solomon

22 Mgbe ahụ, Solomon guzoro n’ihu ebe ichu aja ONYENWE ANYI, na n’ihu ogbako umu Izrel niile, gbasapu aka ya abuo chilie ha elu, 23 kwuo si,

“ONYENWE ANYI, Chineke nke Izrel, o dighi Chineke dika gi n’eluigwe nke di n’elu, maobu n’uwa, n’okpuru eluigwe. Gi onye na-edebe ogbugba ndu ihunanya gi na ndi ohu gi, bu ndi ji obi ha niile na-eso uzog gi. 24 I mezuokwala nkwa niile i kwere nna m Devid, bu ohu gi. I ji onu gi kwee nkwa a ma taa, i jirila aka gi mezu ya.

25 “Ugbu a, O! ONYENWE ANYI, Chineke nke Izrel, mezuokwala nkwa niile i kwere Devid nna m, mgbe i siri, ‘O buru na umu umu gi elezie anya bie ndu n’uzo kwesiri ntukwasị obi n’ihu m, n’ihe niile ha na-eme, dika gi onwe gi mere, agaghi achog onye ga-anog n’ihu m n’ocheeze Izrel n’ime ha.’ 26 Ma ugbu a, Chineke nke Izrel, ka okwu gi, bu nkwa nke i kwere ohu gi, bu nna m Devid, bia na mmezu.

27 “Ma o bu ezie na gi Chineke ga-ebi n’elu uwa? Lee, eluigwe obuladi ebe kachasi elu nke eluigwe, ezughi iba gi. Olee otu ulo a nke m wuru ga-esi bata gi? 28 Ma ONYENWE ANYI Chineke m, naa nti n’ekpere ohu gi, na aririo o na-ario maka ebere. Nuru akwa na ekpere nke ohu gi na-ekpe n’ihu gi taa. 29 Biko, mee ka anya gi abuo ghete oghe n’ebe ulonsog ukwu a di, abali na ehie, bu ebe a i kwuru banyere ya, si, ‘Aha m ga-adi n’ebe ahụ,’ ka i si otu a nuru ekpere nke ohu gi ga-ekpe banyere ebe a. 30 Nuru kwa aririo ohu gi na nke ndi gi Izrel niile, mgbe obula ha chere ihu ha n’ebe a n’ekpere. Biko, site n’eluigwe bu ebe obibi gi nuru, mgbe i nuru biko, gbagharakwa.

31 “Mgbe onye obula mehiere mmadu ibe ya, a kpoo ya oku ka o bia nuog iyi, onye di otu a bia, guzo n’ebe a, n’ihu ebe ichu aja gi a, nuog iyi ahụ. 32 Mgbe ahụ, nuru olu ya n’eluigwe ma mee ihe ziri ezi. Kpeekwa ikpe n’etiti ndi ohu gi, maa onye mejoro ikpe site n’itukwasị n’isi ha ihe o metara, meekwa ka onye aka ya di ochanwere onwe ya, site n’imeso ha dika ezi omume ha si di.

33 “Mgbe ndi iro meriri ndi gi Izrel, n’ihi na ha mehiere megide gi, o buru na ha aloghachikwute gi, too aha gi, na-ekpe ekpere, na-ario gi aririo n’ulonsog ukwu a, 34 biko, site n’eluigwe nuru ekpere ha, gbaghara mmehie ndi gi Izrel. Meekwa ka ha loghachita n’ala ahụ nke i nyere nna nna ha.

35 “Mgbe e gbochiri eluigwe, mee na mmiri adighi ezokwa, n’ihi na ndi gi emehiala megide gi, o buru na ha echee ihu n’ebe a kpee ekpere, too aha gi, si na mmehie ha chegharia, n’ihi na itaala ha ahuhu. 36 Biko, site n’eluigwe nuru ma gbagharakwa mmehie ndi ohu gi, bu ndi gi Izrel. Kuziere ha ezi uzog ha ga-esi bie ndu ma zidata mmiri ozuzo n’ala ahụ nke i nyere ndi gi ka o buru ihe nketa ha.

37 “Mgbe unwu maobu ajog oria na-efe efe ga-adakwasị ala a, maobu oria na-eripia ihe ubi maobu omuma ebu, maobu igurube maobu ukpana, maobu mgbe onye iro nochibidoro ha n’obodo ha niile, ihe mbibi niile maobu oria obula, 38 ekpere obula maobu aririo nke onye obula n’etiti ndi gi Izrel kpere ma rioo, n’ihi ighota ihe otiti

niile nke obi ha, ha gbasapụ aka ha, ma chee ihu ha n'ebe ụlọnsọ ukwu di, ³⁹ mgbe ahụ, site n'eluiḡwe bụ ebe obibi ḡi nūrū aririọ ha. Gbaghara ma meekwa; mesoo onye ọbụla dika ihe niile ha na-eme si di, ebe ọ bụ na i maara obi ha niile, n'ihu na naanị ḡi maara obi mmadụ ọbụla, ⁴⁰ ka ha tuọ egwu ḡi oge niile nke ha na-ebi n'ala ahụ nke i nyere nna nna anyi ha.

⁴¹ “Ma banyere onye mba ọzọ, onye na-esonyeghi na ndi ḡi Izrel, kama o si n'ala ebe di anya bia n'ihu Aha ḡi, ⁴² n'ihu na ha ga-anụ ihe banyere aha ukwu ḡi, n'aka ḡi di ike na ogwe aka ḡi e setipuru esetipu. Mgbe ha biara kpee ekpere n'ulonsọ a, ⁴³ mgbe ahụ, site n'eluiḡwe ebe obibi ḡi nūrū aririọ ha. Mekwaa ihe niile nke onye mba ọzọ ahụ na-arịọ n'ekpere, ka ndi niile nke uwa mara aha ḡi, tuokwa egwu ḡi, dika ndi nke ḡi bụ Izrel na-eme, ka ha matakwa na-akpokwasiri Aha ḡi n'ulo a nke m wuru.

⁴⁴ “Mgbe ndi ḡi ga-aga ibu agha megide ndi iro ha, n'ebe ọbụla i na-eziga ha, mgbe ha chere ihu ha n'uzọ obodo a nke i hoputara na n'ulonsọ ukwu a m wuru nye Aha ḡi, kpee ekpere nye ONYENWE ANYI, ⁴⁵ mgbe ahụ, site n'eluiḡwe nūrū ekpere na aririọ amara ha, mezu kwa ihe ha na-arịọ (dinyekwara ha).

⁴⁶ “Mgbe ha mehiere megide ḡi, n'ihu na ọ dighi mmadụ ọbụla na-adighi emehie, i wee iwe megide ha, rara ha nyefee n'aka ndi iro ha, ndi dokpuru ha n'agha gaa n'obodo ọzọ, maobu obodo di anya maobu nke di nso; ⁴⁷ ọ buru na ha anoro n'ala ahụ a dokpuru ha gaa, chegharia n'obi ha, noro n'ala ebe ahụ eji ha riro ḡi, si, ‘Anyi emehiela, anyi emeela ihe n'adighi mma, anyi emekwala ajo omume’; ⁴⁸ ọ buru na ha ejiri obi ha na mmuo ha niile chegharia, n'ala ebe ndi iro ha, bu ndi dororo ha n'agha, ma kpee ekpere nye ḡi chee ihu ha n'uzọ ala a nke i nyere nna nna ha, n'obodo a nke i hoputara, ya na n'ulonsọ ukwu a m wuru nye Aha ḡi; ⁴⁹ mgbe ahụ, site n'eluiḡwe, ebe obibi ḡi, nūrū ekpere ha na aririọ ha, nyekwara ha aka. ⁵⁰ Gbaghara ndi ḡi, bu ndi mehiere megide ḡi, gbaghara njehie niile ha mere megide ḡi, ma meekwa ka ndi dotara ha n'agha gosi ha obi ebere. ⁵¹ N'ihu na ha bu ndi ḡi na oke ḡi, ndi i mere ka ha si n'ala Ijpt puta, ala oke ita ahuhu nke nhuju anya.

⁵² “Ka anya ḡi ghere oghe n'aririọ mu bu ohu ḡi, nakwa n'aririọ ndi ḡi Izrel, biko, na-egekwa ha nti mgbe ọbụla ha bekuru ḡi akwa. ⁵³ N'ihu na ḡi onwe ḡi kewaputara ha site na mba niile nke uwa ka ha buuru ḡi ihe nketa, dika i kwuputara site n'onu ohu ḡi bu Mosis, mgbe ḡi bu Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI mere ka nna nna anyi ha si n'ala Ijpt puta.”

⁵⁴ Mgbe Solomon kpechara ekpere ndi a ya na aririọ ọ riro ONYENWE ANYI o si n'ihu ebe ichu aja ONYENWE ANYI, bu ebe o gburu ikpere n'ala, bilie, gbasapụ aka ya abuo chilie ha elu. ⁵⁵ O guzoro gozie ogbakọ Izrel niile, gwa ha okwu n'oke olu si ha,

⁵⁶ “Onye a goziri agozi ka ONYENWE ANYI bu, onye nyere ndi ya, Izrel izuika dika o kwere na nkwa. Ọ dikwaghi okwu ọbụla nke na-emezughị n'ime ezi nkwa ahụ niile o kwere site n'onu Mosis ohu ya. ⁵⁷ Ka ONYENWE ANYI Chineke anyi dinyere anyi, dika o si dinyere nna nna anyi ha. Ka ọ gharakwa ihapu anyi, maobu gbakuta anyi azu. ⁵⁸ Ya nyekwa anyi mmuo ime ihe niile ọ choro, dika uche nso ya si di, na mmuo ijezi ije n'uzọ ya niile, na idebe ukpuru na iwu niile nke o nyere nna nna anyi ha. ⁵⁹ Ka okwu m ndi a niile, nke m ji riro amara n'ihu ONYENWE ANYI dikwa ONYENWE ANYI Chineke anyi nso ehie na abali. Ka o nyekwara ohu ya na ndi Izrel niile aka, dika mkpa ubochi ọbụla si di. ⁶⁰ Ka ndi niile bi n'uwa mara na ONYENWE ANYI bu Chineke, marakwa na o nweghi chi ọzọ di karia ya. ⁶¹ Ya mere, werenu obi unu nyechasia ONYENWE ANYI bu Chineke anyi, kpankpan, na-ebinu ndu n'ukpuru ya, rubenu isi n'iwu ya, dika ọ di taa.”

Ido Ulonso Ukwu ahụ Nso

⁶² Mgbe ahụ, eze ya na ndị Izrel niile chụrụ aja dị iche iche n'ihu ONYENWE ANYI.
⁶³ Solomōn chụrụ aja udo, bụ nke ọ chụrụ nye ONYENWE ANYI. Ehi dị puku iri abụọ na abụọ, na ewu na aturū dị narị puku na iri puku abụọ. Ya mere, eze na ndị Izrel niile si otu a doo ụlōnsọ ONYENWE ANYI nsọ.

⁶⁴ N'otu ụbọchị ahụ kwa, eze doro etiti ogige dị n'ihu ụlōnsọ ONYENWE ANYI ahụ nsọ. N'ebe ahụ ka ọ nọ chụọ aja nsure ọkụ, aja onyinye mkpuru ọka na aja abụba udo. O mere nke a n'ihu na ebe ịchụ aja bronz nke na-eguzo n'ihu Chineke dị oke nta ịbata aja nsure ọkụ niile, aja mkpuru ọka niile nakwa aja abụba udo niile ahụ.

⁶⁵ Ya mere, Solomōn ya na ndị Izrel niile mere mmemme a n'oge ahụ, ọ bụ nzuko dị ukwu. Ndi mmadu biara sitere na Lebo Hamat ruo na mmiri iyi Ijpt. Ha mere mmemme a n'ihu ONYENWE ANYI Chineke anyi, ụbọchị asaa tinyere ụbọchị asaa ọzọkwa, ya bụ agụkọta ha ụbọchị iri na anọ. ⁶⁶ N'ubochi nke na-eso ya, o zilagara ndi ahụ niile. Ha gōziri eze, laakwa n'ulo ha, n'inuri onu na obi utu n'ihu ihe oma niile nke ONYENWE ANYI meere ohu ya Devid, na ndi ya Izrel.

9

ONYENWE ANYI emee ka Solomōn hụ ya anya

¹ Mgbe Solomōn rụchara ụlōnsọ ukwu ONYENWE ANYI, na ụlōeze, ruzukwaa ihe niile bụ nke o bu n'obi ime, ² ONYENWE ANYI mere ka ọ hụ ya anya nke ugboro abụọ dika o mere ka ọ hụ ya anya na Gibion.* ³ ONYENWE ANYI siri ya,

“Anula m ekpere gi, na ariri gi, nke i rioro n'ihu m. Edoola m ụlōnsọ a nke i wuru nsọ, site n'itinye Aha m n'ebe ahụ ruo mgbe ebighi ebi. Anya m na obi m abụọ ga-adikwa n'ebe ahụ ụbọchị niile.

⁴ “Ma gi onwe gi, ọ buru na i jiri obi zuruoke na omume ziri ezi, bie ndu n'ikwesi ntukwasị obi n'ihu m dika Devid nna gi mere, na-eme ihe niile m nyere n'iwu, debe ukpuru m na iwu m niile, ⁵ mgbe ahụ, aga m eme ka ocheeze ochichi gi n'Izrel guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi, dika m kwere nna gi Devid nkwa, mgbe m siri, 'I ghaghị inwe onye nnochite anya n'ocheeze Izrel.’

⁶ “Ma ọ buru na unu, maobu umu umu unu alaghachi azu, site n'ebe m nọ, ju idebe iwu na ukpuru niile bụ nke m nyere unu, puo gbasoro chi ndi ozo ife ha ofufe na ikpo isiala nye ha, ⁷ mgbe ahụ, aga m esite n'ala ahụ nke m nyere ha wezuga Izrel. Aga m ajukwa ụlōnsọ a m doro nsọ nye Aha m. Izrel ga-agho ihe eji atụ ilu na ihe ikpa ochi n'etiti ndi niile. ⁸ Ọ bụ ezie na ụlōnsọ ukwu a kachasi elu ugbu a, ma onodu ya ga-eju ndi niile ga-esi n'akuku ya gafee anya. Ha ga-emi onu, si, 'Gini mere ONYENWE ANYI ji mee ala a na ụlōnsọ a, ihe di otu a?' ⁹ Ndi mmadu ga-aza, 'N'ihu na ha gbakutara ONYENWE ANYI Chineke ha azu, onye kpoputara ha site n'ala Ijpt azu, makuo chi ndi ozo, na-akpo isiala na-efekwa ha ofufe. Ọ bụ n'ihu nke a ka O ji mee ka ihe ojoo niile ndi a biakwasị ha.’”

Oru ndi ozo Solomōn ruru

¹⁰ N'ogwugwu iri afọ abụọ, mgbe Solomōn ji wuo ulo abụọ ndi a, ya bụ ụlōnsọ ONYENWE ANYI na ụlōeze. ¹¹ Eze Solomōn nyere Hiram, eze Taja, iri obodo abụọ di na Galili, n'ihu osisi sida, na osisi junipa, na olaedo niile Hiram butere ya dika o si choo ya. ¹² Ma mgbe Hiram si Taja gaa ihu obodo ndi a nke Solomōn nyere ya, ha amasighi obi ya. ¹³ Ya mere, ọ juru si, “Nwanne m nwoke, udi obodo di ana bu ihe a i nyere m?” N'ihu ya, ọ kporo ha Kabul,† aha ọ na-aza ruo taa. ¹⁴ Hiram zigaara eze olaedo di puku kilogram anọ na iri asato.

¹⁵ Nke a bu akuko banyere ndi oru mmanye niile eze bu Solomōn chikotara maka iru ụlōnsọ ukwu ONYENWE ANYI, na ụlōeze nke ya, na ebe e wusiri ike nke Milo,

* **9:2** 9:2 1Ez 3:5; 11:9; 2Ih 1:7 † **9:13** 9:13 Ala na-adighi ihe o di mma iji ya mee.

na mgbidi Jerusalem, Hazo, Megido nakwa Gaza. ¹⁶ Fero eze Ijipt buru agha na mbu merie Gaza, kpoo ya oku, gbukwaa otutu ndi Kenan bi n'obodo ahụ, were ya nye nwa ya nwanyi, bu nwunye Solomon, ka o buru ihe o ji duo ya ulo. ¹⁷ Solomon wughariri obodo Gaza, wuokwa ndida Bet-Horon, ¹⁸ Baalat na Tadmō[‡] nke di n'ozara n'ime ala ya. ¹⁹ O wukwara otutu obodo ebe nchikoba ihe, obodo ebe idebe ugbo agha na inyinya ya niile. O wuru ihe obula guru obi ya agu iwu na Jerusalem, Lebanon na n'oke ala ahụ niile o na-achi.

²⁰ Ndi niile foduru ndu n'etiti ndi Amorait, ndi Het, ndi Periz, ndi Hiv na Jebus (ndi ahụ abughi ndi Izrel), ²¹ ndi umu umu ha niile foduru n'ala ahụ, ndi ahụ ndi Izrel na-enweghi ike egbuchapụ, ndi a ka Solomon mere ndi oru mmanye na ndi ohu, nke a bukwa onodu ha ruo taa. ²² Ma Solomon emeghi ka onye Izrel obula buru ohu. Kama ha bu ndi ikom agha, ndiisi oru n'ochichi, ndiisi ndi ochiagha, ndiisi ugbo agha na ndi na-agba inyinya agha ya. ²³ Ndi a bukwa ndiisi na-ahụ ihe banyere oru niile nke Solomon ji n'aka. Ndi Izrel di nari ise na iri ise (550), ka e mere ndiisi na-elekota ndi oru Solomon.

²⁴ Emesia, ada Fero sitere n'obodo Devid puta gbago n'uloeze nke Solomon wuuru ya. Solomon wukwara ebe mputa nke ulo ahụ.

²⁵ Ugboro ato n'afos, § ka Solomon na-achụ aja nsure oku, na aja udo n'elu ebe ichu aja o wuru nye ONYENWE ANYI, tinyere aja nsure oku ihe na-esi isi utu o na-achụ n'ihu ONYENWE ANYI. O si otu a wuchaa ulonso ukwu ONYENWE ANYI.

²⁶ Eze Solomon wukwara otutu ugbo mmiri n'Ezion Geba,* bu nke di n'akuku Elat, n'onu mmiri Oke osimiri Uhie n'ala Edom. ²⁷ Hiram zigaara ndi ikom ya na-anya ugbo, ndi maara ihe banyere ime njem osimiri nke oma, ka ha soro ndi ikom Solomon jee ozi n'ime ugbo ndi a. ²⁸ Ha nyaara ugbo gaa Ofia,† site n'ebe ahụ bulatara eze Solomon olaedo nke idi arọ ya ruru puku kilogram iri na anọ na nari abuo na asato.

10

Eze nwanyi Sheba biara ileta Solomon

¹ Mgbe eze nwanyi Sheba nuru akuko Solomon, na idi na mma nke di n'etiti ya na ONYENWE ANYI, o biara ka o were otutu ajuju siri ike nwalee Solomon.* ² O bjarutere Jerusalem, ya na otutu ndi ozi n'ebe ha bara uba, ndi so ya, tinyere otutu inyinya kamel ndi bu uda di iche iche, otutu olaedo na nkume di oke onuahia di iche iche. O biakwutere Solomon, ya na ya kparitara uka banyere ihe niile nke di ya n'obi. ³ Solomon zara ya ajuju ya niile; o dikwaghi ihe siiri eze ike ikowara ya. ⁴ Mgbe eze nwanyi Sheba huru amamihe niile nke Solomon, hukwa uloeze o wuru, ⁵ na ihe oriri a na-adokwasị n'elu tebul ya, usoro onodu nke ndiisi ochichi ya, na ndi guzo na-ejere ya ozi n'uwe ha yi, onye na-ebu iko ihe onunu ya, na aja nsure oku niile o na-achụ n'ulonso ONYENWE ANYI, o dikwaghi ihe ozọ o maara o ga-eme, maobu kwuo.

⁶ O siri eze, "Akuko niile m no n'ala m nu banyere ihe niile i ruputara na amamihe gi bu eziokwu. ⁷ Ma ekwenyeghi m akuko ndi a tutu ruo mgbe m biara jiri anya m abuo hu ha. N'ezie, ihe m nuru erughi okara; n'amamihe nakwa n'iba uba gi, i tukwasila ihe n'akuko m nuru. ⁸ Lee, udi onu ndi gi na-enwe. Lee, udi onu nke ndi ozi na-enwe, bu ndi na-eguzo n'ihu gi mgbe niile na-anu okwu amamihe gi. ⁹ Ngozi

‡ **9:18** 9:18 Maobu, Tama n'asusu ndi Hibru § **9:25** 9:25 O bu n'usoro uzọ mmemme ato di mkpa nke ndi Izrel na-eme kwa afọ. Ndi a bu mmemme achicha ekoghi eko, mmemme owuwe ihe ubi, na mmemme ibi ulo ikwu. Opu 23:14-17; Dit 16:16; 2Ih 8:13 * **9:26** 9:26 Obodo Eziyon Geba di n'akuku Elat n'ala Edom, baara Solomon uru n'ebe o di ukwu n'ihu osimiri Uhie na oke osimiri India di ya nso. Onu 33:35; Dit 2:8; 1Ez 22:48 † **9:28** 9:28 Otutu mmadu na-ama atu ebe a ga-enwe ike chota obodo Ofia taa. Ufodu na-asi, na o bu n'onu mmiri Arabia ka o di, ndi ozọ na-asi, o bu na mpaghara akuko onu mmiri Somalia. Ebe ndi ozọ na-asi, na o di n'ala India maobu n'ala Zimbabwe. * **10:1** 10:1 Maka inwaputa amamihe o nwere

diri ONYENWE ANYI Chineke gi, onye nwere mmasi n'ebe i no, o debere gi n'ocheeze Izrel. N'ih ihunanya nke ONYENWE ANYI na-ad i ruo mgbe ebighi ebi n'ebe Izrel no, o mee gi eze, ka i debe ikpe ziri ezi na ezi omume."

¹⁰ O nyere Solomon onyinye olaedo idi arọ ya di puku kilogram anọ,† nyekwa ya otutu uda na-esi isi utọ di iche iche, na otutu nkume di oke onuahia. O nwebeghi oge ozọ ewebatara otutu uda na-esi isi utọ dika ndi ahụ eze nwanyi Sheba nyere eze Solomon.

¹¹ (Ozokwa, otutu ugbo mmiri nke eze Hiram bubatara olaedo site n'Ofia bulatara Solomon. Ha sitekwara n'ebe ahụ bute osisi almug n'ebe o bara uba, na otutu nkume di oke onuahia di iche iche. ¹² Eze ji osisi almug ndi a wuo ogidi ndabere di n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI na nke uloeze. O jikwa ya meere ndi na-abu abu ubo akwara na une. O dibeghi mgbe obula ahuru maobu tubata osisi almug ha otu a site n'ubochi ahụ ruo taa.)

¹³ Eze Solomon nyekwara eze nwanyi Sheba ihe niile o chorọ na ihe niile bu nke o rioro, na-agunyeghi onyinye niile Solomon nyere ya dika eze o bu. Emesia, o hapuru laghachi n'ala nke aka ya, ya na ndi na-ejere ya ozi.

Ebube ibu eze Solomon

¹⁴ Otutu idi arọ nke olaedo Solomon na-enweta kwa afọ bu puku kilogram iri abuo na ato,‡ ¹⁵ na-agunyeghi uru nke na-esi n'aka ndi na-atu mgbereahia na ndi na-azu ahia na nke sitekwara n'aka ndi eze Arebia niile, nakwa n'aka ndisi na-achi obodo niile nke ala ahụ.

¹⁶ Eze Solomon kpuru nari ota olaedo ukwu abuo site n'olaedo etipara etipia. O bu olaedo nke idi arọ ya ruru kilogram isii na uma itoolu ka eji kpuo ota obula. ¹⁷ O kpukwara nari ota nta ato, nke sitere na olaedo etipara etipia. O bu olaedo idi arọ ya ruru kilogram ato na okara ka eji kpuo ota obula. Eze debere ha n'uloeze n'Oke Ohia Lebanon.

¹⁸ Eze mekwara ocheeze di ukwu nke e ji odu enyi na olaedo a nuchara anucha machie. ¹⁹ Ocheeze ahụ nwere ihe nrigo isii, o nwere elu di gburugburu n'azu ya. E nwere ebe ntukwasị aka n'akuku abuo ya, nke nwere oiyi odum abuo guzo n'akuku nke obula n'ime ha. ²⁰ Odum iri na abuo na-eguzo n'elu ihe nrigo isii ahụ, otu n'akuku isi abuo nke ihe nrigo obula. O dikwaghi alaeze ozọ di nke e mere ihe di otu a nye. ²¹ Ihe niile Solomon nwere nke e ji anu ihe bu olaedo ka e ji mee ha. Ngwongwo niile nke di n'ime uloeze n'Oke Ohia Lebanon bukwa olaedo a nuchara anucha ka e ji kpuo ha. O dighi ihe e ji olaocha kpuo, n'ih na-agunyeghi olaocha dika ihe obula n'oge Solomon. ²² Eze nwere otutu ugbo§ mmiri e ji azu ahia n'oke osimiri, tinyere ugbo nke Hiram. Otu ugbo n'afọ ato, ka ugbo mmiri ndi a na-alota, buru olaedo, olaocha na odu enyi, enwe na adaka di iche iche bata.

²³ Eze Solomon bara uba n'aku, nwekwa amamihe kari ndi eze niile di n'uwa. ²⁴ Uwa niile na-abia icho ihu Solomon ka ha nuta okwu amamihe nke Chineke tinyere n'obi ya. ²⁵ Onye obula biakwutere ya na-ebutere ya onyinye inata ihuoma, ya bu ngwa olaocha na olaedo, uwe di iche iche, ngwa agha, uda di iche iche, inyinya na inyinya muul, nke a bu kwa afọ, kwa afọ.

²⁶ Solomon chikobara otutu ugbo agha na inyinya di iche iche. O nwere ugbo agha di otu puku na nari anọ na inyinya agha di puku iri na abuo n'onuogugu, ndi o debere ufodu n'ime ha n'obodo ugbo agha ya ma ndi ozọ di na Jerusalem ebe ya onwe ya no. ²⁷ Eze mere ka olaocha baa uba dika nkume efu na Jerusalem. O mekwara ka osisi sida di otutu dika osisi sikamo nke di n'ala ala ugwu di iche iche. ²⁸ A na-esite n'Ijpt nakwa ala Kue atubatara Solomon inyinya. Ndi ahia eze na-azuta

† 10:10 10:10 Talenti di nari na iri abuo ‡ 10:14 10:14 Nari talenti isii na talenti iri isii na isii § 10:22 10:22 Hibru ga-asi, Otutu ugbo nke Tashish

ha site na Kue n'onu ahia a na-ere ha n'oge ahụ. ²⁹ Ha sitere n'Ijpt tubata otu ugbo agha n'onu ahia nari shekel olaocha isii, jirikwa otu nari shekel na iri shekel ise zuta otu inyinya. Ha zipukwara ha nye ndi eze niile nke ndi Het na ndi Aram.

11

Otu ndi inyom Solomon

¹ Ma eze Solomon huru otutu ndi inyom mba ozo n'anya, tinyere nwa nwanyi Fero, ha bu ndi inyom ndi Moab, ndi Amon, ndi Edom, ndi Saidon na ndi Het. ² Ha bu ndi sitere na mba ndi ahụ ONYENWE ANYI gwara Izrel si, "Unu na ha agaghị alurita kwa di na nwunye, n'ihia na ha aghaghị ime ka obi unu gbasoo chi niile ha." Ma, n'agbanyeghi nke a, Solomon rapara ha n'ahụ n'ihia ihunanya. ³ Onuogugu ndi inyom Solomon luru di nari asaa, bu ndi amuru n'obi ndi eze. O nwekwara ndi iko nwanyi, onuogugu ha di nari ato. Ndi inyom ya duhiere obi ya. ⁴ Mgbe Solomon ghorọ agadi, ndi inyom ndi a duhiere obi ya mee ka o gbasoo chi ndi ozo, nke mere na o jikwaghị obi ya niile gbasoo ONYENWE ANYI Chineke ya, dika Devid bu nna ya mere. ⁵ O gbasoro Ashtoret, bu chi ndi Saidon na Molek,* bu chi ruru aru nke ndi Amon. ⁶ N'uzo di otu a, Solomon mere ihe ojoo n'anya ONYENWE ANYI. O soghi uzo ONYENWE ANYI dika nna ya Devid si mee n'ubochi niile nke ndu ya.

⁷ N'elu ugwu di n'owuwa anyanwu Jerusalem,† Solomon wuru ebe di elu nye Kemosh, chi ruru aru nke ndi Moab, wuokwara Molek chi ruru aru nke ndi Amon. ⁸ O mekwara otu ihe ahụ nye ndi nwunye ya niile si mba ozo, bu ndi na-achu aja nsure oku ihe na-esi isi uto, na-achukwa aja nsure oku di iche iche nye chi niile ha.

⁹ ONYENWE ANYI were iwe di ukwu megide Solomon, n'ihia na obi ya esitela n'ebe ONYENWE ANYI Chineke Izrel no puo, bu onye mere ka o hu ya anya ugboro abuo. ¹⁰ O bu ezie na o nyere Solomon iwu ka o ghara igbaso chi ndi ozo, ma Solomon erubeghi isi n'iwu a ONYENWE ANYI nyere. ¹¹ Ya mere, ONYENWE ANYI gwara Solomon okwu si, "Ebe o bu na i mere ihe di otu a, ju idebe ogbugba ndu m na ukpuru m, nke m nyere gi idebe, aghaghị m isite n'aka gi dokapu alaeze a, were ya nye otu n'ime ndi na-ejere gi ozi. ¹² Ma n'ihia nna gi Devid agaghị m eme ihe ndi a mgbe i di ndu. Aga m anapu nwa gi nwoke alaeze Izrel. ¹³ Ma agaghị m anapucha ya alaeze Izrel niile, kama aga m eme ka o buru eze otu ebo Izrel, n'ihia Devid, na n'ihia Jerusalem, obodo m hoputara nye onwe m."

Ndi iro Solomon

¹⁴ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI mere ka onye iro bilie megide Solomon. Onye a bu Hadad onye Edom, onye sikwa n'ezinaulo ndi eze Edom. ¹⁵ N'oge gara aga, mgbe Devid na-ebuso ndi Edom agha, Joab, onyeisi ndi agha, onye gara ili ndi agha e gburu egbu, tigburu ndi ikom niile no n'Edom. ¹⁶ Joab na ndi agha Izrel niile nogidere n'ebe ahụ onwa isii, tutu ruo mgbe ha gbuchapuru ndi ikom niile no n'Edom. ¹⁷ Ma Hadad, onye bu nwantakiri n'oge ahụ, gbapuru oso gbaga Ijpt, ya na ufodu ndiisi ochichi Edom, ndi jeere nna ya ozi. ¹⁸ Ha sitere n'ala Midia gaa Paran. Site na Paran, ha duuru ufodu ndi mmadu, ndi sooro ha gaa Ijpt, jekwuru Fero eze Ijpt, onye nyere Hadad ulo obibi na ala, nyekwa ya ihe oriri.

¹⁹ Hadad hutara amara n'ihu Fero, nke mere na o kponyere ya nwanne nwanyi Tapenes bu nwunye eze ka o buru nwunye ya. ²⁰ Nwanne Tapenes mutara ya nwa nwoke aha ya bu Genubat, onye Tapenes zulitere n'uloeze. Genubat biri n'etiti umu Fero.

* **11:5** 11:5 Maqbu, Milkom † **11:7** 11:7 Ugwu di n'owuwa anyanwu Jerusalem Ugwu a, bu Ugwu Oliv, nke aha ozo a na-akpo ya bu Ugwu ruru aru, 2Ez 23:13

²¹ Mgbe Hadad nọ n'Ijpt, ọ nuru na Devid sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu na Joab ochiagha ndi agha anwukwala, ọ rioro Fero aririo ka o kwenye ka ọ laghachi n'Edom.

²² Fero juru ya ajuju si ya, "Gini mere i ji choo ila? O nwere ihe i choo nke i na-adighi enweta n'ebe a?"

Hadad zara si ya, "O nweghi ihe koru m, kama kwere ka m laghachi."

²³ Nwoke ozo Chineke mere ka ọ buru onye iro Solomon bu Rezon nwa Eliada, onye gbapuru site n'aka nna ya ukwu bu Hadadeza, eze Zoba. ²⁴ Devid lara ndi agha Zoba n'iyi, Rezon chikotara ndi ikom gbara ya gburugburu, gho onyendu ha, ndi nnupu isi a gara Damaskos biri n'ebe ahụ, na-achikwa n'ebe ahụ. ²⁵ Ogologo ubochi niile nke ndu Solomon, Rezon bu onye iro Izrel, tinyekwara nsogbu nke Hadad wetaara Izrel. Rezon bu eze ndi Aram, burukwa onye na-emegide Izrel.

Nnupu isi Jeroboam

²⁶ Jeroboam nwa Nebat, onye Ifrem nke Zereda, otu n'ime ndi ozi Solomon, biliri megide eze. Nne ya bu Zerua, nwanyi di ya nwuru anwu.

²⁷ Nke a bu akuko banyere otu o siri bilie imegide eze: Solomon wughariri Milo, wuziekwa ntipu di na mgbidi obodo Devid bu nna ya. ²⁸ Ugbu a Jeroboam, n'onwe ya, bu dimkpa. Mgbe Solomon huru otu nwokorobia a si aruzi oru ya nke oma, o mere ya onye nlekota ndi oru niile si n'ezinaulo Josef.

²⁹ Ma otu ubochi, mgbe Jeroboam si Jerusalem na-apu, o zutere Ahija onye amuma, onye Shilo, n'uzo, ebe o yi uwe oheru. O bukwa naani ha abuo no n'ohia mgbe ahụ.

³⁰ Mgbe ahụ, Ahija yipuru uwe oheru nke o yi n'ahụ dowasịa ya uzo iri na abuo.

³¹ Mgbe ahụ, ọ gwara Jeroboam si, "Chiri iberibe iri nye onwe gi, n'ihia na otu a ka ONYENWE ANYI, Chineke Izrel siri, 'Lee, aga m anapu Solomon alaeze a, ma aga m enyekwa gi ebo iri n'ime ha. ³² Ma aga m ahapuru ya otu ebo, n'ihia ohu m Devid na n'ihia Jerusalem obodo m hoputara site n'ebo niile nke Izrel. ³³ N'ihia na ha ahapula m malite ikpo isiala nye Ashtoret, chi nwanyi ndi Saidon; na nyekwa Kemosh, chi ndi Moab; na nye Molek, chi umu Amon. Ha agbasoghi uzo m, ha emekwaghi ihe ndi ahụ m guru dika ezi ihe. Ha edebeghi iwu m na ukuru m niile dika Devid nna Solomon mere.

³⁴ "Ma agaghi m anapu alaeze ya ugbu a, n'ihia ohu m Devid, onye m hoputara, na onye mere ihe toro m utu. Aga m ahapu Solomon ka ọ nogide dika eze ubochi ndu ya niile. ³⁵ Ma aga m anapu alaeze ya site n'aka nwa ya, nye gi ebo iri. ³⁶ Nwa ya ka m ga-enye otu ebo, n'ihia na achoro m ka Devid ohu m nogide ibu eze Jerusalem, obodo m hoputara nye onwe m, ebe m mere ka Aha m diri. ³⁷ Ma otu o di, gi ka m ga-ewere. I ga-abukwa onye ga-achi ebe ahụ niile obi gi choo; i ga-abu eze Izrel.

³⁸ O buru na i gee nti mee ihe niile m ga-enye gi n'iwu, jekwa ije n'irubere m isi, mee ihe ziri ezi n'anya m, site n'idebe ukuru niile na iwu niile, dika ohu m Devid mere, aga m anonyere gi. Aga m ewuru gi ulo ga-adigide dika m siri wuoro Devid. Aga m enyekwa gi Izrel. ³⁹ Aga m eweda agburu Devid n'ihia ihe a, ma ha agaghi abu ndi e wedara n'ala ruo ebighi ebi."

⁴⁰ Solomon gbaliri igbu Jeroboam, ma Jeroboam gbaara oso gbakwuru eze Shishak nke Ijpt. O nokwara n'Ijpt ruo mgbe Solomon nwuru.

Onwu Solomon

⁴¹ Ma banyere ihe ndi ozo mere n'oge ochichi Solomon, nke bu, ihe niile o mere na amamihe o gosiputara, ọ bu na-edeghi ha n'akwukwo akuko nke Solomon?

⁴² Solomon chiri Izrel niile iri afro ano na Jerusalem. ⁴³ O sooro nna nna ya ha dina

‡ 11:40 11:40 Eze Shishak, bu Fero mbu chiri Ijpt na senchuri nke iri. Mgbe ochichi puru site n'aka ezinaulo a, ahoputara onye ozo ga-achi 1Ez 14:25-26; 2Ih 12:2-9

n'onwu, e lie ya n'obodo Devid bu nna ya. Rehoboam nwa ya, ghokwara eze n'onodu nna ya.

12

Ochichi Rehoboam

¹ Rehoboam gara Shekem, n'ihhi na Izrel niile zukoro ebe ahụ ime ya eze. ² Mgbe Jeroboam nwa Nebat nuru nke a (o ka no n'Ijpt ebe o gbagara oso ndu site n'aka eze Solomon), o sitere Ijpt lota. ³ Ya mere, ha ziri ozi kpo Jeroboam, ya na ogbako Izrel niile jekwuru Rehoboam si ya: ⁴ "Nna gi boro anyi ibu aro, ma ugbu a mee ka ibu aro na iyagba aro a nke o bokwasiri anyi, di mfe, anyi ga-ejere gi ozi."

⁵ Rehoboam zara ha si, "Laanu, ubochi ato gasia unu biaghachikwutenu m." N'ihhi ya ndi ahụ lara.

⁶ Mgbe ahụ, eze Rehoboam gara inata ndumodu n'aka ndi okenye, bu ndi jeere nna ya Solomon ozi n'oge o di ndu, si ha, "Olee ndumodu unu ga-enye m maka mu inye ndi a osisa?"

⁷ Ha zara ya, "O buru na i ga-abu odibo nye ndi a taa, jeere ha ozi, nyekwa ha osisa di mma,* ha ga-anogide buru ndi ohu gi mgbe niile."

⁸ Ma o nabataghi ndumodu ndi okenye nyere ya, o gakwuru umu okorobia ndi ya na ha tokoro, bukwa ndi na-ejere ya ozi, ka ha nye ya ndumodu. ⁹ Rehoboam juru ha si, "Gini bu ndumodu unu? Gini bu osisa anyi ga-enye ndi a na-asi, 'Mee ka ibu aro nna gi bokwasiri anyi di mfe'?"

¹⁰ Umu okorobia ahụ, bu ndi ya na ha tokoro, zaghachiri si, "Gwa ndi ahụ siri gi, 'Nna gi bokwasiri anyi ibu aro, ma mee ka ibu anyi di mfe,' i ga-agwa ha, si, 'Mkpisiaka nta di n'aka m gbara okpotokpo kari ukwu nna m. ¹¹ Nna m boro unu ibu aro; aga m atukwasi ihe n'ibu ahụ mee ka o di aro kari. Nna m ji apipia doo unu aka na nti, maobu akpi ka m ga-eji mekpaa unu ahụ.'"

¹² Mgbe ubochi ato gasiri, Jeroboam na ndi Izrel† niile biaghachiri inuru osisa Rehoboam, dika eze kwuru, si, "Laghachitenu n'ubochi nke ato." ¹³ Eze sara ndi a okwu n'olu di ike. O juru ndumodu nke ndi okenye nyere ya, ¹⁴ ma gbasoro ndumodu nke umu okorobia nyere. O siri, "Nna m mere ka ibu unu di aro, aga m eme ka ibu unu di aro kari. Nna m ji apipia doo unu aka na nti, aga m eji akpi mekpaa unu ahụ." ¹⁵ Ya mere, eze anaghi ndi ahụ nti, n'ihhi mgbanwe nke onodu niile a sitere n'ebe ONYENWE ANYI no, ka e mezuo okwu ahụ ONYENWE ANYI gwara Jeroboam nwa Nebat site n'onu Ahija onye Shilo.

¹⁶ Mgbe Izrel niile huru na eze juru ige ha nti, ha zaghachiri ya si, "Olee oke anyi nwere n'ime Devid?"

Olee ihe nketa anyi nwere n'ime nwa Jesi?

Ndi Izrel, laanu n'ulo ikwu unu!

Gi Devid lekotakwa ulo nke gi."

Ya mere, ndi Izrel lara n'ulo ha. ¹⁷ Ma banyere ndi Izrel bi n'obodo niile nke Juda, Rehoboam gara n'ihu buru eze ha.

¹⁸ Eze Rehoboam zipuru Adoniram, onyeisi na-elekota ndi oru mmanye, ma ndi Izrel niile ji nkume tugbuo ya. Ma eze Rehoboam jisiri ike gbaba n'ime ugbo agha ya, gbalaga laa Jerusalem. ¹⁹ Ya mere, Izrel no na nnupu isi megide ulo Devid ruo taa.

²⁰ Mgbe ndi Izrel nuru na Jeroboam alaghachitala, ha ziri ya ozi si ya puta n'ihu oha mmadu. N'ebe ahụ ka ha no mee ya eze Izrel. O dighi ebo obula kwenyere iso ulo Devid, kariakwa ebo Juda.

* **12:7** 12:7 Ilu 15:1; 2Ih 10:7 † **12:12** 12:12 Ndi Izrel a na-ekwu banyere ha n'ebe a, bu ndi Izrel nke alaeze ugwu ugwu.

²¹ Mgbe Rehoboam biarutere Jerusalem, o kpokotara ndi ulo Juda niile na ndi ebo Benjamin, ha di nari puku na iri asato n'onuogugu, umu okorobia ndi tozuru iga agha, ka ha gaa buso ulo Izrel agha ma weghachitekwa alaeze n'okpuru ochichi Rehoboam, nwa Solomon.

²² Ma okwu Chineke rutere Shemaya onye nke Chineke nti, si, ²³ "Gwa Rehoboam, nwa Solomon eze Juda, na ndi Juda niile, na Benjamin na ndi ozo niile, si ha, ²⁴ Otu a ka ONYENWE ANYI kwuru, 'Unu agakwala gaa buso umunna unu, bu ndi Izrel agha. Laghachinu, nwoke obula n'ulo ya, n'ih na o bu m na-eme nke a.'" Ya mere, ha rubere isi n'okwu ONYENWE ANYI, onye obula n'ime ha laghachikwara n'ulo ya dika ONYENWE ANYI nyere n'iwu.

Oyihi ehi olaedo di na Betel na Dan

²⁵ Mgbe ahụ, Jeroboam wusiri Shekem di n'ala ugwu Ifrem ike, biri n'ebe ahụ. N'ebe ahụ ka o si puo, gaa wuo obodo Peniel.†

²⁶ Ma Jeroboam chere n'obi ya, si "Ugbu a, ka alaeze nwere ike laghachikwa n'aka ulo Devid. ²⁷ N'ih na o buru na ndi mmadu gaa ichu aja n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI nke di na Jerusalem, obi ha nwere ike laghachikwuru onyenwe ha, bu Rehoboam eze Juda. Ha ga-egbu m, laghachikwuru eze Rehoboam."

²⁸ Mgbe o natachara ndumodu, eze kpuru umu ehi olaedo abuo. O siru ndi mmadu, "O bu oke oru nye unu igbago Jerusalem. Leenu chi unu, ndi Izrel, ndi sitere n'Ijpt kpoputa unu." ²⁹ Otu n'ime ha ka o guzobere na Betel, tinyekwa nke ozo na Dan. ³⁰ Ihe a ghoru mmehie diri ha, n'ih na ndi mmadu na-abia kpo isiala nye nke di na Betel ma gaakwa ebe di anya, dika Dan, n'ih ife ehi olaedo nke di n'ebe ahụ ofufe.

³¹ Jeroboam wuru ebe ichu aja n'ebe di elu di iche iche. O hoputara ndi nchujaja site n'etiti ndi Izrel niile,§ n'agbanyeghi na ha abughi ndi Livayi. ³² O hiwere mmemme a na-eme n'ubochi nke iri na ise n'onwa nke asato, dika mmemme a na-eme na Juda. O chukwara aja n'ebe ichu aja. O mere nke a na Betel, churo umu ehi olaedo ahụ o kpuru aja. O tinyere ndi nchujaja n'oru n'ebe niile di elu nke o mere ka ha diri na Betel. ³³ N'ubochi nke iri na ise, n'onwa asato, bu onwa nke ya onwe ya cheputara, o churu aja di iche iche n'elu ebe ichu aja o wuru na Betel. Ya mere, o hiwere mmemme a ka o diri ndi Izrel niile; ya onwe ya kwa gara cho aja onyinye di iche iche n'elu ebe ichu aja.

13

Onye nke Chineke si Juda

¹ Otu onye nke Chineke si Juda bia Betel, site n'okwu nke ONYENWE ANYI oge Jeroboam guzo n'ebe ichu aja ka o cho aja. ² O tiri mkpu n'oke olu megide ebe ichu aja ahụ dika okwu ONYENWE ANYI si di, "Ebe ichu aja, ebe ichu aja! Otu a ka ONYENWE ANYI na-ekwu: 'A ga-amu otu nwa nwoke n'ulo Devid, aha ya ga-abu Josaya.* O ga-eji ndi nchujaja niile nke ebe di elu, bu ndi na-achu aja n'elu gi, cho aja n'elu gi. A ga-esurekwa okpukpu ndi mmadu oku n'elu gi.'" ³ N'ubochi ahụ, onye nke Chineke ahụ kwuru okwu banyere ihe iribama ga-emezu. O kwuru si, "Nke a bu ihe iribama ONYENWE ANYI ji emesi okwu ya ike: Ebe ichu aja a ga-agbawa uzo abuo. Ntu di n'elu ya ga-awusasi n'ala."

⁴ Mgbe eze Jeroboam nuru ihe onye nke Chineke ahụ kwuru megide ebe ichu aja Betel, o setipuru aka ya site n'ebe ichu aja ahụ si, "Jidenu nwoke a!" Ma aka ahụ o setipuru tugide nwoke ahụ kponwuru na o nwekwaghi ike iweghachi ya azu ozo.

† 12:25 12:25 N'asusu Hibru Penuel bu otu ozo e si akpo Peniel § 12:31 12:31 Mgbe ndi nchujaja gbapuru oso site na Jerusalem, n'ih ize ndu site n'aka Jeroboam, o hoputara ndi nchujaja site n'etiti ndi Izrel niile, n'agbanyeghi na ndi a abughi ndi Livayi. 2Ih 11:13-17 * 13:2 13:2 2Ez 23:15-16

⁵ Ozokwa, ebe ichu aja ahụ gbawara abụọ, ntụ di n'elu ya wusikwara n'ala dika ihe iribama nke onye amuma Chineke nyere, site n'okwu ONYENWE ANYI.

⁶ Mgbe ahụ, eze siri onye nke Chineke ahụ, "Biko, rịọ ONYENWE ANYI Chineke gi, kpekwarara m ekpere ka e nyeghachi m aka m." Ya mere, onye nke Chineke ahụ rịọ ONYENWE ANYI site n'ekpere, emekwara ka aka eze dighachi dikwa ka o di na mbu.

⁷ Emesja, eze gwara onye nke Chineke ahụ okwu si, "Soro m gaa n'ulo m. Aga m enye gi ihe oriri, nyekwa gi onyinye."

⁸ Ma onye nke Chineke ahụ zara eze si, "O buru na i nye m okara ihe niile i nwere, agaghị m eso gi baa n'ime ulo gi. Agaghị m erikwa nri gi maobu nuo mmiri n'ebe a.

⁹ N'ih na-enyere m iwu site n'okwu ONYENWE ANYI, si, 'Erila nri, anukwala mmiri, esitekwala uzọ i si gaa laghachi.' "¹⁰ Ya mere, o sitere n'uzo ozo lawa, nke na-abughị uzo o si bia Betel.

¹¹ Ma o nwere otu onye amuma bu agadi bi na Betel. Onye umu ya biara kororo ihe niile onye nke Chineke ahụ mere n'ubochi ahụ na Betel, ha kokwara nna ha ihe niile o gwara eze. ¹² Nna ha juru ha, "Olee uzo o gara?" Umu ya ndi ikom ziri ya uzo nke onye nke Chineke ahụ si Juda gara. ¹³ Mgbe ahụ, o siri umu ya ndi ikom, "Jikekwaranu m inyinya ibu m." Ha jikekwaara ya inyinya ibu, o nokwasiri n'elu ya. ¹⁴ O gbasoro onye nke Chineke n'azu, o huru ya ka o no ala n'okpuru osisi ook, O siri ya, "O bu gi bu onye nke Chineke ahụ si Juda bia?"

O zara, "E, o bu mu onwe m."

¹⁵ Onye amuma ahụ siri ya, "Soro m ka anyi gaa n'ulo m, ka i rie nri."

¹⁶ Ma o siri, "Apughị m iso gi laghachi azu, maobu rie nri, ma o bukwa nuo mmiri obula n'ebe a. ¹⁷ N'ih na a gwara m site n'okwu ONYENWE ANYI si, 'Erikwala nri maobu nuo mmiri n'ebe ahụ, maobu soro uzo i si gaa lotakwa.' "

¹⁸ Ma onye nke ozo siri ya, "Mu onwe m bukwa onye amuma dika gi, mmuo ozi zikwara m ozi site n'okwu ONYENWE ANYI si, 'Kporo ya ka o soro gi laghachi n'ulo gi, ka o rie nri, nuokwa mmiri.' " (Ma o gwara ya okwu ugha.) ¹⁹ Ya mere, nwoke nke Chineke ahụ soro ya laghachi rie nri, nuokwa mmiri.

²⁰ Ma mgbe ha abuo nodu na-eri ihe na tebul, okwu ONYENWE ANYI rutere onye amuma agadi ahụ nti, bu onye mere ka o loghachi azu. ²¹ O kporo onye nke Chineke ahụ si Juda bia si ya, "Otu a ka ONYENWE ANYI na-ekwu, 'N'ih na i nupula isi n'okwu onu ONYENWE ANYI, hapu idebe iwu ONYENWE ANYI Chineke gi nyere gi. ²² I laghachikwara n'ebe a, rie nri, nuokwa mmiri, bu ebe o gwara gi si gi, erila nri, anukwala mmiri. Ya mere, agaghị eli ozu gi n'ala ili nna gi ha.' "

²³ Mgbe onye nke Chineke ahụ risiri nri, nuokwa ihe onunu, ha kwadooro ya inyinya ibu nke onye amuma ahụ kpoghachiri ya azu. ²⁴ Dika o na-alaghachi, otu odum zutere ya n'uzo, dogbuo ya. Ma o hapuru ozu ya ka o togboro n'okporozo, ma inyinya ibu ya ma odum ahụ dogburu nwoke ahụ guzokwa n'akuku ozu ya. ²⁵ Ndi mmadu na-agafe huru ozu ahụ ka o togboro n'uzo, hukwa ka odum ahụ guzo n'akuku ya. Ndi a gara ko akuko ihe ha huru n'uzo n'obodo ebe onye amuma agadi ahụ bi.

²⁶ Mgbe onye amuma ahụ mere ka o laghachi azu nuru ihe mere, o siri, "O bu onye nke Chineke ahụ nupuru isi n'okwu ONYENWE ANYI. ONYENWE ANYI enyefeela ya n'aka odum, nke dogburu ma gbukwaa ya, dika okwu ONYENWE ANYI doro ya aka na nti."

²⁷ Mgbe ahụ, o siri umu ya ndi ikom, "Jikekwaranu m inyinya ibu." Ha mere otu a. ²⁸ O puru gaa chota ozu nwoke ahụ ka o togboro n'uzo. Inyinya ibu ya na odum ahụ guzokwa n'akuku ozu ahụ. Odum erighi anu nwoke ahụ, o dogbukwaghị inyinya ibu ahụ. ²⁹ Onye amuma agadi ahụ buliri ozu onye nke Chineke ahụ dokwasị ya n'elu inyinya ibu ya, buru ya bughachi ya n'obodo, n'ih iruru ya uju, nakwa ili ya.

³⁰ O liri ozu onye nke Chineke ahụ n'ili nke aka ya. Mgbe o liri ya, ọ kwara akwa sị, "Ewoo nwanna m!"

³¹ Mgbe o lisiri ya, ọ gwara ụmụ ya ndị ikom sị, "Mgbe m nwurụ, lienu m n'otu ili a e liri onye nke Chineke; doonu ọkpụkpụ m ka ọ dịrị n'akụkụ ọkpụkpụ ya. ³² N'ihị na ozi ahụ niile o ziri site n'okwu ONYENWE ANYỊ megide ebe ichu aja di na Betel, na megidekwa ebe ulo arusi niile di n'ebe di elu n'obodo Sameria aghaghị imezu."

³³ N'agbanyeghi ihe ndi a niile, Jeroboam esiteghi n'uzo ojoo ya tugharja. Kama o gara n'ihu hoputa ndi nchujaja maka ebe niile di elu site n'etiti ndi mmadu efu. Onye obula choroi i bu onye nchujaja ka o doro nsọ maka ije ozi n'ebe niile di elu. ³⁴ †Nke a bu mmehie ezinaulo Jeroboam. O bu ya mere alaeze Jeroboam ji daa, meekwa ka e kpochapu ya n'elu uwa.

14

Amuma Ahija megide Jeroboam

¹ N'oge a, Abija nwa Jeroboam no n'oria nke di ukwu. ² N'ihị ya, Jeroboam sirị nwunye ya, "Gaa, jikwaa onwe gi n'uzo mmadu na-enweghi ike imata na i bu nwunye Jeroboam. I ga-ejekwa Shailo, Ahija onye amuma no n'ebe ahụ, bu nwoke ahụ gwara m okwu na m ga-abu eze ndi nke a. ³ Chirikwa ogbe achicha iri, na achicha nta ole na ole, na otu karama mmanu anu, jekwuru ya. O ga-agwa gi ihe ga-eme banyere nwantakiri a." ⁴ Nwunye Jeroboam mere ihe o kwuru, o biliri jee n'ulo Ahija na Shailo.

Ahija bu agadi nwoke n'oge a. O naghị ahukwa uzo n'ihị nka o kara. ⁵ Ma ONYENWE ANYỊ agwalari Ahija okwu si ya, "Nwunye Jeroboam na-abia ijuta ase n'aka gi banyere nwa ya nwoke ahụ na-adighi ike, osisa di otu a ka i ganye ya. Mgbe o ga-abia ihu gi o ga-eme onwe ya dika o bughị nwunye Jeroboam."

⁶ Mgbe Ahija nuru uda nzo ukwu ya ka o na-abata n'onu uzo, o kporo ya oku si ya, "Bata, nwunye Jeroboam. Gini mere i ji jie ejiji dika onye ozo? Enwere m akuko ojoo m ga-akoro gi ⁷ Ga gwa Jeroboam si ya, Otu a ka ONYENWE ANYỊ, Chineke Izrel kwuru, 'Esi m n'etiti ndi m welie gi elu, mee gi ka i buru onye ga-achi ndi m, bu Izrel. ⁸ Adowapuru m alaeze Izrel site n'ulo Devid nye gi ya, ma i geghi nti n'iwu m, maobu debe ha dika ohu m Devid debere ihe niile m nyere ya n'iwu. Onye echiche obi ya na ihe na-atọ obi ya utọ mgbe niile bu idebe iwu m, na ime ihe ziri ezi n'anya m. ⁹ * Ma ihe ojoo i mere adila ukwu karija nke ndi niile bu gi uzo buru eze mere. I kpuolara onwe gi chi ndi ozo, chi ndi e ji ola kpuo, si otu a kpasuo m iwe, gbakuta m azu gi.

¹⁰ " N'ihị ihe ndi a, aga m eme ka ihe ojoo biakwasị ezinaulo Jeroboam. Aga m ekpochapukwa umu ndi ikom gi niile, ma ndi ohu, ma ndi nwe onwe ha no n'ala Izrel. Aga m ekpochapukwa ulo Jeroboam dika mmadu si ekpochapu nsi anu, ruo mgbe e kpochapuru ha niile. ¹¹ Nkita ga-eri ozu ndi nke Jeroboam ndi nwuru n'ime obodo, ma ndi nwuru n'ohia ka anu ufe nke eluigwe ga-eri ozu ha. ONYENWE ANYỊ ekwuola ya.'

¹² "Ma gi onwe gi, Laa n'ulo gi. Mgbe i na-azobanye ukwu gi n'obodo, nwokorobia ahụ ga-anwu. ¹³ Ndi Izrel niile ga-akwa akwa n'ihị ya lie ya. O bu naani ya bu onye a ga-eli eli, n'ihị na n'ime ezinaulo Jeroboam, o bu naani n'ime nwokorobia a ka ONYENWE ANYỊ, Chineke Izrel chotara ihe di mma.

¹⁴ "Ma ONYENWE ANYỊ ga-emekwa ka eze ozo bilie n'Izrel, onye ga-ekpochapu ezinaulo Jeroboam niile. O bidola taa, e, ma ugbo a kwa! ¹⁵ ONYENWE ANYỊ ga-eti Izrel ihe, mee ka o maa jijiji dika osisi achara nke ikuku na-ebughari n'ime mmiri. O ga-ehopu Izrel site n'ezi ala o nyere nna nna ha, fesaa ha n'ofe osimiri Yufretis,

† 13:34 13:34 1Ez 12:30; 2Ez 17:21 * 14:9 14:9 1Ez 12:28; 2Ih 11:15

n'ihhi na ha akpasuola iwe ONYENWE ANYI site n'iguzobe ogidi ofufe Ashera. ¹⁶ O ga-agbakuta Izrel azu n'ihhi mmehie Jeroboam mere, ma meekwa ka Izrel niile soro ya mehie."

¹⁷ Mgbe ahụ, nwunye Jeroboam biliri laghachi Tiaza. Ma nwokorobia ahụ nwuru mgbe o na-azobata ukwu ya n'onu uzọ ulọ ha. ¹⁸ Ha liri ya, ndi Izrel niile rukwara uju n'ihhi ya, dika okwu ONYENWE ANYI si di, nke o kwuru site n'onu Ahija, onye amuma.

¹⁹ Ihe niile ozọ Jeroboam mere, na ihe niile banyere ibu agha ya niile, na otutu ihe ozọ di iche iche banyere ochichi ya, ka e dere n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere. ²⁰ Jeroboam chiru Izrel iri afọ abuo na abuo. O sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, nwa ya Nadab ghorọ eze n'onodu ya.

Rehoboam, eze Juda

²¹ N'oge a, Rehoboam nwa Solomon, bu eze Juda. O gbara iri afọ anọ na otu mgbe o malitere ibu eze. O chiru afọ iri na asaa na Jerusalem, bu obodo ahụ ONYENWE ANYI hgoro site n'etiti ebo niile nke Izrel, bu ebe o ga-akpokwasị Aha ya. Aha nne ya bu Naama, onye Amon.

²² Mgbe ahụ, ndi Juda mehiewara megide ONYENWE ANYI. Ha sitere n'otutu mmehie ha mere, nke kariri mmehie nke ndi nna nna ha ochie mere, kpasuo ekworo ya. ²³ Ha wukwara nye onwe ha ebe ichu aja na ogidi arusi n'elu ugwu niile, na ogidi chi Ashera, na n'okpuru osisi obula akwukwo ndu di n'elu ya.† ²⁴ E nwere ndi ikom akwuna n'ala ahụ, ndi no n'ulo arusi ha di iche iche. Ndi mmadu mere udi ihe aru ahụ nke ndi mba niile ndi ahụ na-eme, bu mba ndi ahụ ONYENWE ANYI sitere n'ihu ndi Izrel chupu.

²⁵ N'afọ nke ise, nke ochichi eze Rehoboam, Shishak, eze Ijipt, busoro Jerusalem agha. ²⁶ O bukorọ akụ niile di n'ime ulọ ONYENWE ANYI, na akụ niile dikwa n'uloeze. O kwakoro ihe niile, werekwa ota olaedo niile ndi ahụ Solomon kpuru. ²⁷ Ma eze Rehoboam kpuru ota bronz i ji dochie ndi ahụ, nyefee ha n'aka ndisi ndi nche, bu ndi na-eche n'onu uzọ uloze nche ka a lekota ha anya. ²⁸ Mgbe obula eze naga n'ulosọ ukwu ONYENWE ANYI, ndi nche na-ebu ota ndi ahụ, emesia, ha na-ebughachikwa ha n'ime ulọ ndi nche.

²⁹ Ma banyere ihe ndi ozọ niile mere n'oge ochichi Rehoboam, na ihe niile o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ndi eze Juda? ³⁰ Agha digidere n'etiti Rehoboam na Jeroboam ubochi niile nke ndu ha. ³¹ Rehoboam sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha n'obodo Devid. Aha nne ya bu Naama, onye Amon. Abija nwa ya ghorọ eze n'onodu ya.

15

Ochichi eze Abija

¹ Abija malitere ibu eze Juda, n'afọ iri na asato nke ochichi eze Jeroboam nwa Nebat. ² O chiru afọ ato na Jerusalem. Aha nne ya bu Maaka, nwa nwanyi Abishalom.

³ O mere mmehie niile nna ya mere n'ihu ya; o jighi obi zuruoke gbasoo ONYENWE ANYI Chineke ya, dika obi nna nna ya Devid di. ⁴ Ma n'ihhi Devid, ONYENWE ANYI Chineke ya nyere ya oriona na Jerusalem, site na-ime ka nwa ya nwoke nochie onodu ya nakwa ime ka Jerusalem guzosie ike. ⁵ N'ihhi na Devid mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI, o dighikwa iwu ONYENWE ANYI obula nke o na-edebeghi n'ubochi ndu ya niile, ma o bughu naani ihe banyere okwu Uraya, onye Het.

⁶ Agha di n'etiti Abija na Jeroboam n'ubochi niile nke ndu Abija. ⁷ Ma banyere ihe ndi ozọ niile mere n'oge ochichi Abija, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ndi eze

† 14:23 14:23 Mgbe ndi Izrel wuru ebe ichu aja na ogidi arusi, ha nupuru isi site n'iwu Chineke nyere ha n'akwukwo Opu 23:24; 34:13-14; Dit 7:5; 12:2-3

Juda? Agha digidere n'etiti Abija na Jeroboam. ⁸ Abija sooro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Devid. Asa, nwa ya nwoke ghorọ eze n'onodu ya.

Asa, eze Juda

⁹ N'afọ nke iri abuo nke ochichi Jeroboam eze Izrel, ka Asa ghorọ eze Juda. ¹⁰ O chiri iri afọ anọ na otu na Jerusalem. Aha nne nne ya bu Maaka, nwa nwanyi Abishalom.

¹¹ Asa mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI dika Devid nna ya mere.* ¹² O sitere n'ala ahụ niile chupu ndi ikom akwuna ulo arusi niile, wezugakwa arusi niile nke ndi nna nna ya ha mere. ¹³ O chudakwara obuladi nne nne ya bu Maaka, site n'onodu ya dika nne eze, n'ihia na o kpuru ihe aru, ogidi Ashera maka iji fee ya ofufe. Asa gbuturu ya kpo ya oku na ndagwurugwu iyi Kidron. ¹⁴ O bu ezie na o wezugaghi ugwu niile di elu, ma Asa ji obi zuruoke jere ONYENWE ANYI ozi n'oge ndu ya niile. ¹⁵ O webatara n'ime ulonso ONYENWE ANYI olaocha na olaedo na ihe niile nke nna ya na ya onwe ya doro nsọ.

¹⁶ Ma agha digidere n'etiti Asa na Baasha, eze Izrel ubochi ochichi ha niile. ¹⁷ Baasha eze Izrel, busoro Juda agha, wuchie Rema igbochi onye obula na-apu apu maobu onye na-abata abata n'oke ala Asa, eze Juda.

¹⁸ Mgbe ahụ, Asa chiri olaocha na olaedo niile di n'uloku ulonso ONYENWE ANYI, na ndi di n'uleze ya, nyefee ya n'aka ndi ozi ya ka ha chiri ha zigara Ben-Hadad, nwa Tabrimom, nwa Hezion, bu eze Aram, onye na-achi na Damaskos, si, ¹⁹ "Biko, ka anyi gbaa ndu dika nna m na nna gi mere. Lee, ana m ezitere gi onyinye olaocha na olaedo. Ugbu a, mebie ogbugba ndu di n'etiti gi na Baasha, bu eze Izrel, ka o si n'ebe m no wezuga onwe ya."

²⁰ Ben-Hadad kwenyere eze Asa, zipu ndi ochiagha ndi agha ya ka ha gaa buso obodo Izrel niile agha. O lugburu Ijon, Dan, Ebel-Bet-Maaka na ala Kineret niile, tinyere ala niile nke ndi Naftali. ²¹ Mgbe Baasha nuru nke a, o kwusiri iwu Rema, laghachi biri na Tjaza. ²² Mgbe ahụ, eze Asa nyere iwu zigara ndi Juda niile, na o dighi onye iwu ahụ hapuru, ha biara bupusia nkume na osisi niile di na Rema, nke Baasha ji na-ewu ihe n'ebe ahụ. Eze Asa ji ihe ndi a wulie Geba nke Benjamin, wuokwa Mizpa.

²³ Ma banyere ihe ndi ozọ niile mere n'oge ochichi Asa, na ihe niile o rupertara na obodo niile ndi o wuru, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe e mere n'oge ndi eze Juda? Ma o rjara rjia nke metutara ukwu ya abuo, mgbe o mere agadi. ²⁴ Asa sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha, n'obodo Devid, bu nna ya. Jehoshafat nwa ya ghorọ eze n'onodu ya.

Nadab, eze Izrel

²⁵ Nadab, nwa Jeroboam, malitere ibu eze Izrel, n'afọ nke abuo nke Asa, eze Juda. O chiri Izrel afọ abuo. ²⁶ O mere ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI. O gbasoro uzọ niile nke nna ya ma na-emekwa otu mmehie ahụ nke nna ya ji duba Izrel n'ime mmehie.

²⁷ Baasha nwa Ahija, onye si n'ebo Isaka gbara izu ojo megide ya. O tidara ya na Gibeton, n'otu obodo ndi Filistia, mgbe Nadab na ndi Izrel niile nochibidoro ya. ²⁸ Baasha gburu Nadab, nochie onodu ya dika eze, n'afọ nke ato nke ochichi Asa, eze Juda.

²⁹ Ngwangwa, mgbe o malitere ochichi ya, o gburu ndi ezinaulo Jeroboam niile. O kweghi ka onye obula na-eku ume fodu, kama o lara ha niile n'iyi, dika okwu ONYENWE ANYI kwuru site n'onu onyeozu ya, bu Ahija onye Shilo. ³⁰ Ihe ndi a mere n'ihia mmehie niile Jeroboam mere, nke o mere ka Izrel mee, nakwa n'ihia na o kpasuru ONYENWE ANYI, bu Chineke Izrel iwe.

* 15:11 15:11 2Ih 14:2; 1Ez 9:4; 14:8

³¹ Ma banyere ihe ndị ọzọ niile mere n'oge ọchịchị Nadab, o bụ na e deghị ha n'akwukwo akukọ ihe mere n'oge ndị eze Izrel? ³² Ma agha dgidere n'etiti Asa na Baasha, eze Izrel, ubochi ọchịchị ha niile.

Baasha, eze Izrel

³³ N'afọ nke atọ nke Asa, eze Juda, Baasha nwa Ahija ghorọ eze ndị Izrel niile na Tiaza. Ọ chiri iri afọ abuo na abuo. ³⁴ O mere otutu ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI. Ọ gbasoro uzọ ojoo niile nke Jeroboam, jeekwa ije n'ime otu mmehie ahụ nke Jeroboam dubara ndị Izrel ime.

16

¹ Mgbe ahụ, ozi ONYENWE ANYI sitere n'onu Jehu, nwa Hanani banyere Baasha, eze Izrel si ya, ² "Esi m n'aja welie gi elu, mee gi onye ọchịchị ndi m Izrel. Ma i jeela ije n'uzo ojoo niile nke Jeroboam. I meela ka ndi m bu Izrel mmehie, si otu a kpasuo m iwe site na mmehie ha. ³ Ya mere, aga m ekpochapu Baasha na ezinaulo ya, m ga-emekwa ulo gi ka o dika ulo Jeroboam, nwa Nebat. ⁴ *Onye obula nke metutara Baasha nke nwuru n'ime obodo ka nkita ga-eri ozu ya, ma ndi nwuru n'ohia ka anu ufe nke eluigwe ga-eri ozu ha."

⁵ Akukọ niile banyere oru Baasha ruru, na ibu agha ya niile, e deghị ha n'akwukwo akukọ oru ndi eze Izrel? ⁶ Baasha sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya na Tiaza. Ela, nwa ya nwoke, nochiri onodu ya dika eze.

⁷ Ma ozi ONYENWE ANYI si n'onu Jehu onye amuma, nwa Hanani biara Baasha na ndi ezinaulo ya n'ih ihe ojoo niile o mere, si otu a kpasuo ONYENWE ANYI iwe. Ọ bu ezie na o maara na Onyenwe anyi kpochapuru ezinaulo Jeroboam n'ih ihe ojoo o mere, ma Baasha gara n'ihu mee ihe ojoo.

Ela, eze Izrel

⁸ Ela, nwa Baasha, malitere ibu eze Izrel n'iri afọ abuo na isii nke ibu eze Asa, eze Juda. Ma naani afọ abuo ka o chiri dika eze na Tiaza.

⁹ Mgbe ahụ, Zimri, ochiagha na-achi okara ugboala agha eze, gbara izuzu megide ya. N'oge a, Ela no na-anu mmanya na Tiaza, n'ulo Aza, onye na-elekota uloze di n'obodo ahụ. Ọ nukwara mmanya ahụ nubiga ya oke. ¹⁰ Zimri batara kúdaa ma gbukwaa ya. Ọ bu n'iri afọ abuo na asaa nke ochichi Asa, eze Juda. Ọ buuru eze n'onodu ya.

¹¹ Ngwangwa o ghorọ eze, nokwasị n'ocheeze ya, o gburu mmadu niile no n'ezinaulo Baasha. Ọ hapughi o buladi otu nwoke. O gburu ikwu na ibe Baasha, na ndi enyi ya niile. ¹² Ya mere, Zimri kpochapuru ndi ezinaulo niile Baasha, n'usoro okwu ONYENWE ANYI kwuru megide Baasha site n'onu onye amuma ya bu Jehu. ¹³ N'ih ihe mmehie niile nke Baasha na nwa ya Ela mere, na nke ha ji mee ka Izrel mehie, biakwa kpasuo iwe ONYENWE ANYI bu Chineke Izrel, site n'arusi ha niile na-abaghi uru.

¹⁴ Akukọ banyere ochichi Ela, na ihe niile o mere e deghị ha n'akwukwo ochichi ndi eze Izrel?

Zimri, eze Izrel

¹⁵ N'afọ nke iri abuo na asaa nke ochichi Asa, eze Juda, ka Zimri chiri ubochi asaa na Tiaza. N'oge a, ndi agha Izrel mara ulo ikwu na Gibeton, obodo ndi Filistia na-ebu agha. ¹⁶ Mgbe ha nuru na Zimri egbuola eze ha, ha niile kwekotara mee Omri eze ohuru ha. Omri bu onyeisi agha ndi agha Izrel niile. ¹⁷ N'ih ihe nke a, Omri duuru ndi agha ahụ no na Gibeton bia ibuso Tiaza, isi obodo Izrel agha. ¹⁸ Mgbe Zimri huru na-adotala obodo ahụ n'agha, o banyere n'ulo elu di n'uloeze, sunye onwe ya na

* 16:4 16:4 1Ez 14:11; 21:24

ulọeze ahụ oku. O si otu a nwụọ, ¹⁹ n'ihì na Zimri n'onwe ya mere ihe ojọọ n'anya ONYENWE ANYỊ dika Jeroboam. O kpọrọ isiala nye arụsị, dubakwa ụmụ Izrel n'ime mmehie.

²⁰ Akụkọ banyere Zimri na ihe ojọọ niile o mere e degħi ha n'akwụkwọ akụkọ ochichị ndị eze Izrel?

Omri, eze Izrel

²¹ Ma n'oge a, ndị Izrel kere onwe ha ụzọ abụọ maka onye ga-abụ eze ha. Otu ụzọ dinyeere Omri, ndị nke ọzọ dinyeere Tibni, nwa Ginat. ²² Ma ndị dinyeere Omri dị ike karịa ndị dinyeere Tibni, nwa Ginat. Ya mere, Tibni nwurụ. Omri ghọkwara eze Izrel.

²³ Asa, eze Juda anọla iri afọ atọ na otu dika eze mgbe Omri malitere ibụ eze Izrel. Omri chiri Izrel afọ iri na abụọ, afọ isii n'ime afọ ndị a na Tjaza. ²⁴ Omri zuru ala ugwu ugwu a na-akpọ Sameria site n'aka Shema, kwụọ ya talenti ọlọcha abụọ. O wuru obodo ọhuru n'ugwu ahụ gụọ aha ya Sameria, n'ihì na aha onyenwe ala ahụ na mbụ bụ Shema.

²⁵ Ma Omri mere ihe ojọọ n'anya ONYENWE ANYỊ karịa ndị eze Izrel niile buru ya ụzọ. ²⁶ O kpọrọ isiala nye arụsị, dika Jeroboam nwa Nebat mere. O dubakwara ndị Izrel n'ime mmehie. N'ihì nke a o mere ka iwe wee ONYENWE ANYỊ, Chineke Izrel, n'ihì arụsị nzuzu ha.

²⁷ Akụkọ ihe niile Omri mere, ọ bụ na e degħi ha n'akwụkwọ akụkọ ochichị ndị eze Izrel? ²⁸ Omri sooro ndị nna nna ya ha dina n'ọnwu, e lie ya na Sameria. Ehab, nwa ya ghorọ eze n'ọnọdụ ya.

Ehab, aghọọ eze Izrel

²⁹ N'afọ nke iri atọ na asatọ nke ochichị eze Asa na Juda, ka Ehab, nwa Omri, malitere ichi dika eze n'Izrel. O chiri ndị Izrel iri afọ abụọ na abụọ na Sameria. ³⁰ Ehab nwa Omri mere ihe ojọọ n'anya ONYENWE ANYỊ karịa ndị eze niile buru ya ụzọ. ³¹ O bughị naanị na ọ gụrụ mmehie niile Jeroboam nwa Nebat mere di ka ihe di nta, kama ọ gara n'ihu lụọ Jezebel, nwa nwanyị Etbaal, eze ndị Saidon.† O bidokwara ikpọ isiala nye arụsị Baal, na ife ya ofufe. ³² O guzobere ebe ichu aja nye Baal, n'ulo arụsị Baal nke o wuru na Sameria. ³³ Ehab manyere ogidi chi Ashera, si otu a kpasuo ONYENWE ANYỊ bụ Chineke nke Izrel iwe karịa otu ndị eze Izrel niile bu ya ụzọ chia si mee.

³⁴ Mgbe Ehab na-achi, ka Hiel, onye Betel, wughachiri obodo Jeriko. Okpara ya bụ Abiram nwurụ, mgbe ọ toro ntọala obodo ahụ, ka ọ guzobere onụ ụzọ ama ya ọtọ, nwa ya nwoke nke nta aha ya bụ Segub nwurụ, imezu okwu ONYENWE ANYỊ kwuru site n'onụ Joshua nwa Nun.

17

Ilaija ekwuo maka oke unwu nke ga-ada

¹ Ugbu a, Ilaija onye Tishbe, onye si obodo Tishbe, nke di n'ala Gilead, siri Ehab, "Eji m aha ONYENWE ANYỊ Chineke Izrel di ndu, onye m na-efe na onye m na-ejere ozi na-agwa gi na igirigi agaghị ada, mmiri agaghị ezo ọzọ n'afọ ndi a na-abia karia ma o bughị naanị site n'okwu onu m!"

Ugoloma ebutere Ilaija nri

² Okwu ONYENWE ANYỊ rutere Ilaija nti, si ya, ³ "Si n'ebe a puo. Soro uzọ ọwụwa anyanwu, gaa zoo onwe gi n'akuku iyi Kerit, n'akuku ọwụwa anyanwu ya, nke bu n'ihu Jodan. ⁴ Nodu n'ebe ahụ nuo mmiri si n'iyi ahụ, riekwa nri obula umu ugoloma ga-ebutere gi, n'ihì na enyela m ha iwu ka ha nye gi nri."

† 16:31 16:31 Dit 7:3; Nkp 18:7

⁵ O mere ihe ONYENWE ANYI gwara ya ka o mee. O gara n'akuku iyi nta Kerit n'akuku owowa anyanwu Jodan noro n'ebe ahụ. ⁶ Ugoloma na-ebutere ya achicha na anu, ututu na anyasi niile. O na-anukwa mmiri site n'iyi ahụ.

Ilaija na Nwanyị Zarefat

⁷ Ma mgbe ubochi ufodu gasiri, mmiri ahụ tara, n'ihia na mmiri adighi ezokwa n'ala ahụ. ⁸ Okwu ONYENWE ANYI biakwutere ya, ⁹ "Bilie, jee Zarefat, obodo di Saidon nso, biri n'ebe ahụ. O nwere otu nwanyi di ya nwuru, onye m nyere iwu ka o nye gi nri."

¹⁰ Ilaija biliri jee Zarefat. Mgbe o ruru onu uzọ ama e si abanye obodo ahụ, o huru otu nwanyi di ya nwuru ka o no na-achikota nku. Ilaija kporo ya oku si ya, "Biko, kutere m ntakiri mmiri n'iko ka m nuo." ¹¹ Mgbe nwanyi ahụ na-aga ikute mmiri ahụ, Ilaija kporo ya oku ozọ si ya, "Biko, wetara m otu iberibe achicha ka m taa."

¹² Ma nwanyi ahụ zara si ya, "Dika ONYENWE ANYI Chineke na-adi ndu, enweghi m achicha obula n'ulo m. Naani ihe m nwere bu otu njuaka utu oka di n'ite, na mmanu ntakiri di na karama. Ugbu a, ana m achikota nku ka m baa ga siere onwe m siekwara nwa m nri, ka anyi rie, chere onwu ga-abia egburu anyi."

¹³ Ilaija siri ya, "Atula egwu! Gaa mee dika i kwuru. Ma naani buru uzọ meere m ogbe achicha ntakiri site n'ihe i nwere, wetara m ya. Emesia, mee nke gi na nwa gi ga-eri. ¹⁴ N'ihia na nke a bu ihe ONYENWE ANYI, Chineke Izrel kwuru, 'Utu oka di n'ite ahụ agaghi agwu, mmanu ahụ di n'ite ahụ agakwaghi akọ tutu ruo ubochi ahụ ONYENWE ANYI ga-ezite mmiri ozuzo n'ala a.'"

¹⁵ Nwanyị ahụ mere dika Ilaija kwuru. Sitekwa n'ubochi ahụ gaa n'ihu, ihe oriri akokwaghi Ilaija na nwanyi ahụ, na ezinaulo ya. ¹⁶ N'ihia na utu oka ahụ agwughi, mmanu akokwaghi nwanyi ahụ, dika okwu ONYENWE ANYI kwuru site n'onu Ilaija, onye amuma.

¹⁷ Mgbe ihe ndi a gasiri, nwa nwanyi ahụ nwe ulo rjara orja. Orja a bjara sie ike nke ukwu na ume afodughi n'ime ya. ¹⁸ Mgbe ahụ, nwanyi ahụ kwaara akwa biakwute Ilaija si ya, "Ewoo, onye nke Chineke, gini ka i nwere megide m? I bjara ka i chetara m mmehie m, na igbu nwa m nwoke?"

¹⁹ Ilaija zara si ya, "Kunye m nwa gi nwoke." Ilaija kuuru ya site n'aka nne ya rigoo n'ulo elu ebe ya onwe ya na-edina,* nibe ya n'elu ihe ndina ya. ²⁰ O kpokuru ONYENWE ANYI si ya, "ONYENWE ANYI Chineke m, gini mere i ji wetara nwanyi a m bi n'ulo ya ihe mgbu site n'ikwe ka nwa nwoke ya nwuo?" ²¹ Ilaija gbatiri onwe ya n'ahụ nwantakiri ahụ ugboro ato, kpokuo ONYENWE ANYI, si, "Biko, ONYENWE ANYI Chineke m, kwere ka mkpuruobi nwantakiri a laghachikwute ya."

²² ONYENWE ANYI nuru ekpere Ilaija, ndu nwantakiri ahụ laghachikwutere ya, o dikwara ndu ozọ. ²³ Mgbe ahụ, Ilaija kuuru ya si n'ulo elu ahụ rjdata, kunye ya nne ya, gwa ya okwu si, "Lee, nwa gi di ndu!"

²⁴ Nwanyị ahụ siri Ilaija, "Ugbu a, amatala m na i bu onye nke chineke, na okwu ONYENWE ANYI si n'onu gi aputa bu eziokwu."

18

Ilaija na Obadaya

¹ Mgbe otutu oge gasiri, n'afọ nke ato, okwu ONYENWE ANYI rutere Ilaija nti, "Bilie, gaa gosi Ehab onwe gi. Aga m emekwa ka mmiri zookwa n'ala a." ² Ya mere, Ilaija puru gaa igosi Ehab onwe ya.

Ma unwu di na Sameria n'oge a siri nnoo ike. ³ O nwere otu nwoke na-elekota ihe di n'ezinaulo Ehab. Aha ya bu Obadaya. (O bu nwoke ji obi ya niile kwere na ONYENWE ANYI. ⁴ Mgbe eze nwanyi bu Jezebel na-egbu ndi amuma ONYENWE ANYI

* 17:19 17:19 Onuulo a, bu ebe e debere maka ndi obia nakwa ichekwa ihe oriri.

chọọ igbuchapụ ha, ọ bụ Ọbadaya zoro narị ndị amụma n'ime ha n'ime ọgba nkume. O zoro iri ndị amụma ise n'otu ọgba nkume, zookwa iri ndị amụma ise fọdurụ n'ime ọgba nkume ọzọ. Emesịa, ọ na-ewegara ha nri na mmiri n'ebe ahụ.) ⁵ Ehab kpọrọ Ọbadaya sị ya, "Jegharĩa n'ala a niile nyochapụta na ndagwurugwu na isi iyi niile, ebe ahịhĩa ndụ dị. Gbutere inyinya na inyinya muul m ahịhĩa ahụ ka ha taa ghara inwu, ka anyị gharakwa igbu ha." ⁶ Ha kere ala ahụ n'etiti onwe ha. Ehab sitere otu akukụ, ma Ọbadaya sitere akukụ nke ọzọ.

⁷ Ọ dighị anya, na mberede, Ọbadaya huru Ịlajia ka ọ na-abia izute ya. Ọbadaya matara na ọ bụ ya. N'ihia ya, ọ dara n'ala kpuo ihu ya n'ala sị, "Ọ bụ gị ka m huru n'ezie, onyenwe m, Ịlajia?"

⁸ Ịlajia zara sị ya, "E, ọ bụ m. Ugbu a gaa gwa onyenwe gị, 'mụ bụ Ịlajia nọ n'ebe a.'"

⁹ Mgbe ahụ, Ọbadaya juru Ịlajia sị, "Gini bụ ihe m mejoro, nke mere i ji na-achọ inyefe ohu gị n'aka Ehab ka o gbuo ya? ¹⁰ Dika ONYENWE ANYI Chineke gị sị adi ndu, o nwebeghi mba maobu alaeze di nke nna m ukwu na-ezigaghi mmadu icho gi. Ebe obula o gara a na-akorọ ya na Ịlajia anoghi n'ebe ahụ. Ehab na-eme ka eze obodo ahụ nuo iyi na ihe o na-ekwu bu eziokwu. ¹¹ Ma ugbu a, i na-asị m gaa gwa Onyenwe m na, 'Ịlajia nọ n'ebe a.' ¹² Ọ burukwanu na m esite n'ebe a puo, onye ma ebe Mmuo ONYENWE ANYI ga-ebuga gi. Mgbe ahụ, ọ buru na Ehab abia hapu ihu gi, o ga-egbu m. N'ihia na mu bu ohu gi bu onye na-eke ONYENWE ANYI ofufe siteri na mgbe m bu okorobia. ¹³ Ọ bụ na onyenwe m anoghi ihe m mere mgbe Jezebel no na-egbu ndi amuma ONYENWE ANYI? E zoro narị ndi amuma ONYENWE ANYI n'ime ọgba nkume abuo, iri ise n'ime otu ọgba nkume, iri ise n'ime otu ọgba nkume ka m zoro ha, jirikwa nri na mmiri onunu zuo ha. ¹⁴ Ma ugbu a i na-agwa m si m, 'Gaa gwa onyenwe gi na Ịlajia abiala.' Ọ ga-egbukwa m!"

¹⁵ Ma Ịlajia zara sị ya, "Dika ONYENWE ANYI Chineke Onye puru ime ihe niile na-adi ndu, onye m na-ejere ozi, ana m agwa gi na agaghi m esi n'ebe a puo tutu ruo mgbe m gosiri Ehab onwe m taa."

Ịlajia n'ugwu Kamel

¹⁶ Mgbe ahụ, Ọbadaya puru gaa kororo Ehab na Ịlajia abiala. Emesịa, Ehab putara izute Ịlajia. ¹⁷ Mgbe o huru Ịlajia, Ehab siri ya, "Ọ bụ gị onwe gị bụ nke a, gị onye na-emekpa Izrel ahụ?"

¹⁸ Ịlajia zara sị Ehab, "O nweghi mgbe m ji butere Izrel nsogbu. Ọ bụ gị onwe gị na ezinaulo nna gi na-ebutere Izrel nsogbu. Unu agbakutala iwu ONYENWE ANYI azu, gbasoro chi Baal di iche iche.* ¹⁹ Ugbu a, kpokota ndi Izrel niile ka ha zute m n'ugwu Kamel. Kpoptakwa ndi amuma Baal onuogugu ha di narị anọ na iri mmadu ise, na ndi amuma Ashera, ndi di narị anọ, bu ndi na-eso eze nwanyi Jezebel eriko ihe na tebul ya."

²⁰ Ehab zigara ozi kpokota ndi Izrel niile, na ndi amuma ahụ niile. Ha niile biakwara n'ugwu Kamel. ²¹ Ịlajia gara n'ihu ndi a, si ha, "Ọ bụ ruo ole mgbe ka unu ga-akwusi inwe obi abuo? Ọ buru na ONYENWE ANYI bu Chineke unu, soronu ya! Ma o burukwanu na unu ekpemie na Baal bu chi unu, soronu ya."

Ma ndi zokoro n'ebe ahụ ekwughị ihe obula.

²² Mgbe ahụ Ịlajia siri ha, "Leenu! Ọ bụ mụ onwe m, naani m, bụ onye amuma ONYENWE ANYI fodoru, ma ndi amuma Baal di narị anọ na iri ise n'onuogugu. ²³ Ugbu a wetanu oke ehi abuo ka ndi amuma Baal horo otu oke ehi, nke ha choro. Ha ga-egbujasi ya, tukwasi ya n'elu nku di n'ebe ichu aja, ma ha agaghi amunye oku obula n'okpuru ya. Mu onwe m ga-akwado oke ehi nke ozo tukwasi ya n'elu nku ma agaghi

* 18:18 18:18 1Ez 16:30-33

m amụnyekwa ọkụ n'okpuru ya. ²⁴ Emesịa, unu ga-akpọku chi Baal† unu, mụ onwe m kwa ga-akpọku aha ONYENWE ANYỊ. Ọ ga-erukwa na chi ga-eji ọkụ za, chi ahụ bụ Chineke.”

Ndị Izrel niile zara sị, “Okwu gị dị mma.”

²⁵ Ịlajja gwara ndị amụma Baal, sị, “Ebe unu dị ọtụtụ, burunu ụzọ hōrō otu oke ehi n’ime ehi abụọ a dozie ya. Unu amụnyekwala ya ọkụ n’okpuru, kama kpọkuonụ chi unu.” ²⁶ Ya mere, ndị amụma Baal weere oke ehi ahụ e nyere ha doziekwa ya.

Mgbe ahụ, ha kpọkuru aha Baal, chi ha. Site n’ututụ tigide mkpu ruo n’etiti ehie na-asị “O Baal, biko, zaa anyị.” Ma o nweghị ihe ha nūrụ site n’onụ Baal. Ọ dīkwaghị onye zara ha. Ha malitere ite egwu gburugburu ebe ichū aja ahụ ha kwadoro.

²⁷ N’ihe dị ka n’etiti ehie, Ịlajja malitere ichi ha ọchi, na ikwa ha emo. Ọ gwara ha okwu sị ha, “Tisienụ mkpu ike ka Baal nwe ike inụ aririọ unu. N’ezie, ọ bụ chi! Ma eleghị anya ọ nọ n’oke echiche, maọbụ o ji orụ n’aka, maọbụ ọ gara njem. Ma eleghị anya ọ na-arahụ ụra. Ọ chorọ onye ga-akpote ya.” ²⁸ Ndị amụma a tiri mkpu n’oke olu dika ha si eme. Ha ji mma na ụbe na-egbukasị onwe ha ahụ, tutu ruo mgbe ọbara malitere isite ha n’ahụ na-agbaputa. ²⁹ Ma mgbe etiti ehie gasiri, ha nọgidekwara na-ebu amụma ruo mgbe oge ichū aja uhuruchi ruru, ma o nweghị onye zara ha, o nwekwaghị olu a nūrụ. Ọ dīkwaghị onye nara ha ntị.

³⁰ Mgbe ahụ, Ịlajja kpọrọ ndị Izrel sị ha, “Biaruenụ m nso.” Ha niile biaruru ya nso, o doziri ebe ichū aja ONYENWE ANYỊ, bụ ndị ahụ a kwaturu n’ala na mbụ. ³¹ Ịlajja chiri nkume iri na abụọ, nke otu n’ime ha nọchiri anya otu ebo Jekob, onye okwu ONYENWE ANYỊ rutere si ya, “Aha gị ga-abụ Izrel.” ³² O ji nkume ndị a wuzie ebe ichū aja ONYENWE ANYỊ. Emesịa, o gwuru olulu miri emi, nke gbara ebe ichū aja ahụ gburugburu. ³³ Ọ tūkwasiri nkụ n’elu ebe ichū aja ahụ, tūkwasikwa otu oke ehi o gbujasiri n’elu nkụ ndị ahụ. Emesịa, o nyere ndị nọ n’ebe ahụ iwu sị ha, “Gbajuonụ ite anọ mmiri. Butekwanụ mmiri ahụ bịa wūkwasi ya n’elu aja nsure ọkụ a, na n’elu nkụ ndị a.” Mgbe ha mesiri nke a, Ịlajja gwara ha okwu sị,

³⁴ “Gbajukwaanụ ite mmiri ndị ahụ, bute ha bịa wūkwasi mmiri ahụ nke ugboro abụọ n’elu aja nsure ọkụ a.” Ha mere dika Ịlajja kwuru.

Ịlajja nyekwara ha iwu sị, “Gbajukwaanụ ya nke ugboro atọ, bịa wūkwasi ya.” Ha mekwara otu a. ³⁵ Mmiri juputakwara n’ebe ichū aja ahụ, na olulu ahụ dị ya gburugburu.

³⁶ Mgbe oge e ji achū aja anyasi ruru, Ịlajja, onye amụma biara ebe ichū aja ahụ nso kpee ekpere sị, “O, ONYENWE ANYỊ Chineke Ebrahim, na Aizik, na Izrel, biko gosi taa na ọ bụ gị onwe gị bụ naanị Chineke n’Izrel, na mụ onwe m bukwa ohu gị. Gosikwa na m bụ onyeozu gị, na ọ bụ ihe i nyere m n’iwu ka m mere oge ndị a niile. ³⁷ Biko, ONYENWE ANYỊ m, zaa m ekpere m, zaa m ya, ka ndị Izrel niile mata na gị onwe gị, ONYENWE ANYỊ bụ Chineke, na gị onwe gị na-atugharikwa obi ha ilaghachikwute gị.”

³⁸ Mgbe ahụ, na mberede, ọkụ ONYENWE ANYỊ sitere n’eluigwe daa, rechapụ oke ehi ahụ, na nkụ ahụ, na nkume, na ntụ, ma rechapukwa mmiri niile dị n’ime olulu ahụ dị gburugburu ebe ichū aja ahụ.

³⁹ Mgbe ndị mmadụ ahụ niile hūrụ ihe a mere, ha niile dara n’ala kpuo ihu n’ala, na-eti mkpu na-asị, “ONYENWE ANYỊ, ya onwe ya bụ Chineke! ONYENWE ANYỊ ya onwe ya bụ Chineke!”

⁴⁰ Mgbe ahụ, Ịlajja nyere ha iwu sị, “Jidenụ ndị amụma Baal niile. Unu ekwekwala ka otu onye n’ime ha laa.” Ha jidekwara ha niile. Ịlajja dukwara ha niile gaa na ndagwurugwu iyi Kishon, gbuo ha n’ebe ahụ.

⁴¹ Emesịa, Ịlajja gwara Ehab okwu sị, “Gaa rie nri, nūkwia ihe onunụ; n’ihi na anurū m ụzụ oke mmiri ozuzo ka ọ na-ada.” ⁴² N’ihi nke a, Ehab sitere n’ebe ahụ

† 18:24 18:24 Baal, bụ chi egbe eluigwe, nke ọtụtụ ndị Siria na ndị Kenan na-eke.

puo gaa iri nri na inu ihe onunu ma Ilaija rigooro n'elu ugwu Kamel gbuo ikpere n'ala, kpuokwa ihu ya n'ala n'etiti ikpere ya abuo ikpe ekpere.

⁴³ N'oge a, o gwara nwokorobia na-ejere ya ozi si ya, "Gaa lee anya n'uzo oke osimiri." O rigooro lee anya, si,

"O dighi ihe obula m huru."

Ilaija gwakwara ya otu a, ugboro asaa, si ya, "Jeghachi."

⁴⁴ O ruo na nke ugboro asaa, nwokorobia ahụ biaghachiri si Ilaija, "Onyenwe m, ahuru m igwe ojii di nta dika obu aka mmadu ka o si n'oke osimiri na-aputa."

Ya mere, Ilaija siru, "Gaa gwa Ehab, 'dozie ugbo agha gi, gbadaa tupu mmiri ozuzo egbochi gi ila.'"

⁴⁵ O dighi anya, eluigwe gbajikotara nnoo oji. Oke ifufe bidokwara ife. Mmiri di ukwu bidokwara izo. Mgbe ahụ, Ehab gbaara ugbo agha ya laa Jezril. ⁴⁶ Ma ike ONYENWE ANYI biakwasiri Ilaija. O fanyere onu uwe mwuda ya na belit o kere n'ukwu, gbapu oso buru Ehab uzo gbaruo obodo Jezril.

19

Ilaija agbaga n'ugwu Horeb

¹ Ehab kororo Jezebel ihe niile Ilaija mere, na otu o si jiri mma agha gbuo ndi amuma Baal niile. ² N'ihu nke a, Jezebel zigara onyeozu ka o ga zie Ilaija si, "Ka chi ndi a mesoo m mmeso, n'agbanyeghi otu mmeso ahụ si di njo, ma o buru na oge dika oge a echi, egbughi gi dika i si gbuo ndi amuma Baal."

³ Ilaija turu egwu, gbapu oso, n'ihu ichebe ndu ya. Mgbe o biaruru Biasheba, di na Juda, o hapuru nwokorobia na-ejere ya ozi n'ebe ahụ. ⁴ Ma ya onwe ya pukwara jee ije otu ubochi n'ozara naani ya. N'ikpeazu, o kwusiri nodu ala n'okpuru otu osisi brum, kpee ekpere rigo ka a napu ya ndu ya. Ekpere o kpere n'oge a bu, "O zuorela m ONYENWE ANYI, biko napu ndu m. O nweghi uzo m si di mma kari nna nna m ha." ⁵ O dinara n'okpuru osisi brum rahụ ura.

Ma lee, otu oge ahụ, mmuo ozi meturu ya aka, si ya, "Bilie, rie nri." ⁶ Ilaija biliri legharia anya, hu ogbe achicha na ite mmiri nta nke di n'akuku ebe o tukwasiri isi ya. O riri ogbe achicha ahụ a huru n'icheku oku, nuokwa mmiri ahụ. Emesia, o dinakwara ozo.

⁷ Mmuo ozi nke ONYENWE ANYI biaghachikwara nke ugboro abuo, si ya, "Bilie rie ihe, n'ihu na ije di gi n'ihu di ukwu." ⁸ Ilaija biliri rie ihe, nuokwa mmiri. Nri ahụ nyere ya ike ije ije iri ubochi anọ ozo, ehie na abali, tutu ruo mgbe o biaruru n'ugwu Horeb* nke bu ugwu Chineke. ⁹ N'ebe ahụ, o banyere n'otu ogba nkume rahụ ura abali n'ime ya.

ONYENWE ANYI aputa ihè nye Ilaija

Ma okwu ONYENWE ANYI rutere ya si, "Ilaija, gini ka i na-eme n'ebe a?"

¹⁰ O zaghachiri si, "Eji m inu oku n'obi na-ejere ONYENWE ANYI Chineke Onye puru ime ihe niile ozi. Ndi Izrel ajula ogbugba ndu gi, tidasiakwa ebe ichu aja gi, were mma agha gbukwaa ndi amuma gi niile, ugbo a, o bu naani mu onwe m bu onye foduru, ma ha na-achokwa iwepu ndu m."

¹¹ ONYENWE ANYI siru ya, "Puo gaa guzo n'elu ugwu, n'ihu ONYENWE ANYI, n'ihu na ONYENWE ANYI na-aga isite n'ebe ahụ gafee."

Mgbe ahụ, oke ifufe di ike gbawara ugwu ahụ, tipiasia nkume ndi ahụ n'ihu ONYENWE ANYI, ma ONYENWE ANYI anoghi n'ime ifufe ahụ. Mgbe ifufe ahụ gasiri, e nwere oke ala oma jijiji n'ugwu ahụ, ma ONYENWE ANYI anokwaghi n'ala oma jijiji

* **19:8** 19:8 Ugwu Horeb Maobu, Sainai, o bu n'ebe a ka Chineke mere ka Mosis hu ya anya. Opu 3:1; 4:27; 31:18; 32:17

ahụ. ¹² Mgbe ala oma jijiji ahụ gasiri, oku nwuuru, ma ONYENWE ANYI anoghi n'ime oku ahụ. Ma mgbe oku ahụ gasiri, nwa olu nta di nwayoo dara. ¹³ Mgbe Ilaia nuru ya, o ji uwe mwuda ya kpuchie ihu† ya, puo gaa guzo n'onu uzọ ogba nkume ahụ.

Mgbe ahụ, o nuru olu juru ya si, "Ilaia, gini ka i na-eme n'ebe a?"

¹⁴ O zaghachiri si, "Eji m inu oku n'obi na-ejere ONYENWE ANYI Chineke Onye puru ime ihe niile ozi. Ndi Izrel ajula ogbugba ndu gi, tidasiakwa ebe ichu aja gi, were mma agha gbukwaa ndi amuma gi niile, ugbu a o bu naani mu onwe m bu onye foduru, ma ha na-achokwa iwepu ndu m."

¹⁵ ONYENWE ANYI siri ya, "Sikwa uzọ i si bia laghachi, gaa n'ozara Damaskos. Mgbe i ruru ebe ahụ, tee Hazael mmanu ibu eze Aram. ¹⁶ Teekwa Jehu, nwa Nimshi mmanu ibu eze Izrel. I ga-etekwa Ilaisha nwa Shafat, onye Ebel-Mehola mmanu ibu onye amuma n'onodu gi. ¹⁷ Onye obula gbanariri Hazael ga-anwu n'aka Jehu. Otu a kwa, ndi niile gbanariri mma agha Jehu ka Ilaisha ga-egbu. ¹⁸ Ma ghotu na o di puku mmadu asaa no n'Izrel, ndi na-egbubeghi ikpere ha n'ala nye Baal, maobu sutu ya onu, ife ya ofufe."

Okpukpo Ilaisha

¹⁹ Ilaia sitere n'ebe ahụ puo gaa chota Ilaisha nwa Shafat ebe o no na-ako ala ubi. Iri ehi abuo na ano e jikotara abuo abuo di ya n'ihu, ma ya onwe ya ji ehi abuo e jikotara onu, nke iri na abuo ya na-ako ala ubi. Ilaia jekwuru Ilaisha wukwasị ya uwe mwuda ya n'ubu ya. ²⁰ Mgbe ahụ, Ilaisha hapuru ehi ndi ahụ ebe ha guzoro n'ubi ahụ gbara oso gbakwuru Ilaia si ya, "Biko, kwere ka m gaa sutu nna m na nne m onu, si ha nodu nke oma. Emesia, aga m esokwa gi."

Ilaia zara si ya, "Laghachi azu, o bu gini ka m mere gi?"

²¹ Ilaisha laghachiri azu, gbuo ehi abuo ahụ e jikotara n'otu, kpo o ihe ahụ e ji aru oru n'ubi oku, were ha sie anu ahụ nye ndi mmadu, ha rie. Mgbe ahụ, o biliri ije puo ga soro Ilaia, buru nwaodibo ya.

20

Ben-Hadad ebuso Sameria agha

¹ Ugbu a, Ben-Hadad, bu eze ndi Aram, chikotara ndi agha ya niile. Iri ndi eze ato na abuo sonyere ya, ha na inyinya ha na ugo agha ha. O rigooro nochibido obodo Sameria buso ya agha. ² Mgbe ahụ, eze ndi Siria zigaara Ehab, eze Izrel ozi n'ime obodo si ya, "otu a ka Ben-Hadad siri, ³ 'Olaocha na olaedo gi, nkem ka ha bu, ndi nwunye gi na umu gi, bu ndi di mma karisia nke m ka ha bu.'"

⁴ Ehab eze Izrel, zighachiri ozi si, "O di mma, onyenwe m, mu onwe m, na ihe niile m nwere bu nke gi."

⁵ Ngwangwa ndi ozi Ben-Hadad biaghachiri zie Ehab ozi ozo si ya, "Otu a ka Ben-Hadad siri, 'O bu ezie na m ziteere gi ozi, si, olaocha gi na olaedo gi na ndi nwunye gi na umu gi ka i ga-enye m. ⁶ Ma ugbu a, n'oge di ka nke a, echi, aga m ezite ndi ozi m ka ha bia nyochaa ulo gi niile na ulo ndi ozi gi niile. Ihe obula di oke onuahia n'anya gi ka ha ga-ewere.'"

⁷ Eze Izrel kporo ndi okenye niile nke ala ahụ, si ha, "Leenu ugbu a, hukwanu otu nwoke a si achọ nsogbu. Mgbe o zitere m ozi inye ya ndi nwunye m, na umu, na olaocha m na olaedo m, ekwenyere m ya inye ya ihe ndi a."

⁸ Ndi okenye na ndi Izrel zara si ya, "Anala ya nti! Enyela ya ihe obula."

† 19:13 19:13 Ilaia kpuchiri ihu ya, n'ihu na o nweghi onye obula ga-adi ndu, ma o hu ihu Chineke. Opu 3:6; Ajz 6:2

⁹ Mgbe ahụ, ọ siri ndị ozi Ben-Hadad, “Gwanụ onyenwe m, bụ eze, ‘M bụ odibo gi jikeere ime ihe niile i buru ụzọ kwuo na m ga-enye gi. Ma ekwenyeghi m n’ozi nke ugboro abuo a.’” Ndị ozi ahụ laghachiri kooro Ben-Hadad ihe niile Ehab kwuru.

¹⁰ Ma Ben-Hadad zigakwaara Ehab ozi ozo si, “Ka chi ndi a mesoo m mmeso,* otu obula mmeso ahụ si di njo, ma o buru na aja Sameria ga-afodu inye onye obula n’etiti ndi ikom m otu njuaka.”

¹¹ Ma eze Izrel zaghachiri, “Gwa ya, ‘Onye na-ebu agha na-anya isi naani mgbe a luchara agha, o bughị tupu a luo agha.’”

¹² Ben-Hadad nuru ozi Ehab ziri mgbe ya na ndi eze ndi ozo ahụ no na-anu mmanya n’ulo ikwu ha manyere n’ogbo agha ahụ. Ben-Hadad nyere ndi agha ya iwu si ha, “Jikerenu, buso ndi Izrel agha.” Ya mere, ha kwadoro ibuso obodo ahụ agha.

Ehab emerie Ben-Hadad

¹³ N’oge a, otu onye amuma biakwutere Ehab, bụ eze Izrel si, “Otu a ka ONYENWE ANYI siri, ‘I huru oke igwe ndi agha a? Aga m enyefe ha n’aka gi taa, mgbe ahụ i ga-amatakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.’”†

¹⁴ Ma Ehab juru si, “Onye ga-eme nke a?”

Onye amuma zara, “The ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, ‘O bu umu okorobia bu ndiisi agha no n’okpuru ndi ochiagha na-achi akuku ala Izrel.’”

Ehab jukwara ozo, “Onye ga-amalite agha a?”

Onye amuma ahụ zara, “Gi onwe gi.”

¹⁵ Mgbe ahụ, Ehab kpokotara umu okorobia bu ndiisi agha si n’akuku obodo ya. Onuogugu ha di nari abuo na iri ato na mmadu abuo. Onuogugu ndi agha Izrel ndi ozo di puku asaa. ¹⁶ N’etiti ehie, mgbe Ben-Hadad na iri ndi eze ato na abuo ahụ, bu ndi ahụ biara inyere ya aka no na-anu mmanya, na-anubiga ya oke, ¹⁷ umu okorobia, bu ndi agha, ndi no n’okpuru ndi ochiagha na-achi akuku ala Izrel buru uzo puo ibu agha.

Ma Ben-Hadad, n’onwe ya ezipulari ndi nledo, ndi loghachiri bia gwa ya si, “Ndi agha si Sameria na-abia.”

¹⁸ O siri, “O buru na ha abia n’ihi udo, jidenu ha na ndu; o buru na ha biara maka ibu agha, jidenu ha na ndu!”

¹⁹ Ma umu okorobia ndi ochichi a bu ndi no n’okpuru ndiisi, na-achi akuku ala ahụ sitere n’obodo zolie ije ebe ndi agha so ha n’azu, puo ibu agha. ²⁰ Onye obula n’ime ha gburu onye agha Siria obula lusoro ya ogo. Nke a mere ka ndi agha Siria gbapu oso, ndi agha Izrel chusokwara ha. Ma Ben-Hadad, eze Aram, na ndi agha na-agba inyinya, sitekwara n’ihu ogbo agha ahụ gbapukwa oso. ²¹ Ma eze ndi Izrel pukwuru ya, nwude otutu inyinya na ugbo agha, butere ndi Aram oghom di ukwu.

²² Emesia, onye amuma ahụ biakwutere eze Izrel si ya, “Mee onwe gi ka i di ike nke oma, mara ihe e kwesiri ka e mee, n’ihi n’etiti okochi na udu mmiri nke afro n’abia, eze Aram ga-abia ibuso gi agha ozo.”

²³ Ma otu o di, ndiisi agha eze ndi Aram duru ya odu si, “Chi ha bu chi ugu. N’ihi ya ka ha ji di ike kariya anyi. Ma o buru na anyi ebuso ha agha n’obosara ala di larii, anyi aghaghi idi ike kariya ha. ²⁴ Mee ihe a, wepu ndi eze a niile site n’ebe ha no, jiri ndi na-achi ala gbanwee ha. ²⁵ Kpokotaakwa ndi agha ozo, ndi di ukwu n’onuogugu, dika ndi agha i du gaa agha na mbu. Nyekwa anyi inyinya na ugbo agha ga-ezuru anyi. Anyi ga-apukwa buso ndi Izrel agha n’obosara ala di larii. O dikwaghi ihe ga-egbochi anyi imeri ha n’oge a.” Ben-Hadad, eze Aram, kwenyere, meere ha dika ha rioro ya.

* 20:10 20:10 1Ez 19:2; 2Ez 6:31 † 20:13 20:13 1Ez 20:28

²⁶ Mgbe otu afo gasiri, Ben-Hadad chikotakwara ndi Aram niile duru ha gaa Afek ibuso Izrel agha. ²⁷ Mgbe a kpokotara ndi agha niile no n'Izrel nye ha ngwa agha, ha puru izute ha. Ndi agha Izrel mara ulo ikwu ha na ncherita ihu ndi agha Siria, dika igwe ewu nta abuo, ebe ndi Aram juputara ala ahụ niile.

²⁸ Onye nke Chineke biara gwa eze ndi Izrel, "Otu a ka ONYENWE ANYI siri, 'N'ihhi na ndi Aram na-eche na ONYENWE ANYI bu chi nke ugwu, na o bughu chi ala ndagwurugwu, aga m arara igwe ndi agha a nyefee gi n'aka, ka gi na ndi gi mata n'eziokwu na m bu ONYENWE ANYI.'" "

²⁹ O bu ubochi asaa ka ha mara ulo ikwu ha na ncherita ihu ibe ha. Ma n'ubochi nke asaa ahụ, ndi agha malitere ibu agha. Ndi Izrel meruru nari puku ndi agha Aram ahụ n'otu ubochi. ³⁰ Ma ndi foduru n'etiti ndi agha Aram gbapuru oso gbalaga n'obodo Afek. Ebe ahụ ka mgbidi obodo Afek no dagbuo iri puku ndi agha abuo na asaa n'ime ha. Ma Ben-Hadad n'onwe ya gbalagara, gbaba n'ime obodo ahụ, gaa zoo onwe ya n'ime ime otu ulo.

³¹ Mgbe ahụ, ndiisi agha ya biakwutere ya si ya, "Lee, anyi nuru na ndi eze Izrel bu ndi obi ebere. Ka anyi yiri akwa mkpe n'ukwu anyi, kee udo n'olu anyi, gaa rido eze Izrel. Ma eleghi anya o ga-ebebe gi ndu."

³² Ya mere, ha yikwasiri onwe ha akwa mkpe, nyarakwa udo n'olu ha, jekwuru eze Izrel si ya, "Otu gi bu Ben-Hadad na-asi, 'Biko, kwee ka m diri ndu.'" "

Eze juru ha si, "Otu bu ezie na o ka di ndu ugwu a? Nwanne m ka o bu."

³³ Okwu a mere ka ndi ozi eze Aram nwee olileanya. Ha mere ngwangwa kwughariakwa ihe ahụ o kwuru. Ha siri, "E, Nwanne gi bu Ben-Hadad."

Mgbe ahụ, eze Ehab nyere ha iwu si, "Gaanu kpoputa ya, dutekwanu ya n'ebe a." Mgbe Ben-Hadad biara, Ehab mere ka o rigota n'ugbo agha nke ya.

³⁴ Mgbe ahụ, Ben-Hadad gwara Ehab si, "Obodo niile nke nna m naara nna gi, ka m ga-enyeghachi gi. I nwere ike iwuru onwe gi odu ahia n'ama obodo Damaskos dika nna m wuru n'ime Sameria."

Ehab kwuru, "Otu buru na anyi agbaa ndu, aga m eme ka i nwere onwe gi." Ya mere, ha abuo gbara ndu. Ehab hapukwara ya ka o laa n'udo.

Onye amuma amaa Ehab ikpe

³⁵ Emesia, okwu ONYENWE ANYI rutere otu onye n'etiti umu ndi amuma. O gwara otu nwoke n'ime umu ndi amuma ahụ no ya nso si ya, "Jiri ngwa agha di gi n'aka tie m ihe." Ma nwoke ahụ juru ime ihe onye amuma ahụ kwuru.

³⁶ N'ihhi nke a, onye amuma gwara nwoke ahụ okwu si, "Ebe o bu na i juru ime ihe ONYENWE ANYI nyere n'iwu, lee ihe ga-adakwasi gi. Mgbe i si n'ebe a na-ala n'ulo gi, odum ga-ezute gi n'uzo dogbuo gi." Amuma a mezukwara, n'ihhi na mgbe nwoke ahụ tughariri si n'ebe ahụ na-ala, odum lusoro ya ogu n'uzo gbuo ya.‡

³⁷ Onye amuma ahụ pukwara chota onye ozo si ya, "Biko, tie m ihe." Nwoke ahụ tiri ya ihe tihia ya ahụ. ³⁸ Mgbe ahụ, onye amuma ahụ e tiri ihe jiri akwa kechie ihu ya, ka mmadu obula ghara imata onye o bu. O puru gaa guzo n'akuku uzo ebe eze Izrel ga-esi gafee. ³⁹ Mgbe eze na-agafe, onye amuma ahụ tiri mkpu si, "Onyenwe m, biko gee m nti. Lee, otu onye agha biakwutere m mgbe m no n'ihu agha si m, 'Lee nwoke a a dotara n'agha; chee ya nche. Ekwekwala ka o gbanari gi. N'ihhi na o buru na o site n'aka gi gbapu,§ i ga-anwu, maobu i jiri otu talenti olaocha gbara isi gi.'

⁴⁰ Ma mgbe m no na-aru oru ozo, nwoke ahụ a dotara n'agha gbapuru. Ahukwaghi m ya anya ozo."

Mgbe ahụ, eze Izrel zara si ya, "I jirila onu gi maa onwe gi ikpe. I ghaghi inata ahuhu diri gi."

‡ 20:36 20:36 1Ez 13:24. § 20:39 20:39 2Ez 10:24

⁴¹ Mgbe ahụ, onye amụma ahụ mere ngwangwa wepụ akwa ahụ o ji kechie anya ya abụọ. Eze Izrel matakwarana na ọ bụ otu onye n'ime ndị amụma. ⁴² Onye amụma ahụ gwara eze okwu sị ya, "Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuru, 'Ebe i mere ka nwoke a laa, bụ onye m nyere gị n'aka ime ka ọ nwụọ, ugbu a, ị ghaghị inwụ n'ọnọdu ya. A ga-alakwa ndị gị n'iyi, n'ọnọdu ndị nke ya.'" ⁴³ N'ihị okwu a, eze Izrel ji iwe na ihu mgbarụ laa n'ụlọ ya dị na Sameria.

21

Ubi Nebot

¹ Mgbe nwa oge nta gasiri, Nebot, onye Jezril, nwere ubi vainị dị na Jezril, n'akukụ ụlọeze Ehab bụ eze Sameria.* ² Ehab siri Nebot, "Nye m ubi vainị gị ka ọ buru ubi a gbara ogige, ebe m ga-akụ akwukwo nri, ebe ọ dī nso n'ụlọeze m. Aga m enye gị ubi vainị ọzọ dī mma karia ya, ma ọ burukwa na ị choro, aga m akwu gị ego obula o ruru n'onu ahia ya."

³ Ma Nebot zara si Ehab, "Ala a bu ihe nketa ruuru m site n'aka nna nna m ha. M ga-esi ana nye gị ya. ONYENWE ANYI ekwela na m ga-ewere ihe nketa nke nna nna m ha nye gị."

⁴ Ehab jiri obi ufu na ihu mgbaru laa n'ulo ya n'ihị okwu a Nebot, onye Jezril gwara ya, si, "Agaghị m enye gị ihe nketa nna nna m ha." O dinara n'ihē ndina ya, chee ihu ya n'aja ulo, ju iri ihe obula.

⁵ Ma nwunye ya bu Jezebel, biakwutere ya juo ya si, "Gini mere i ji ju iri ihe? Gini mere i ji nogide n'obi ojoo na iwe?"

⁶ Ehab zara si ya, "Agwara m Nebot, nwoke onye Jezril okwu si ya, 'Resi m ubi vainị gị, ma ọ buru na ị choro, aga m enye gị ala ubi ọzọ mara mma n'ọnọdu ya.' Ma ọ juru juwaa isi inye m ubi ahụ."

⁷ Mgbe ahụ, nwunye ya Jezebel juru ya ajuju si ya, "O bughị gị bu eze na-achi Izrel? Bilie, rie nri, enyela obi gị nsogbu, n'ihị na aga m enyefe gị ubi vainị Nebot onye Jezril n'aka."

⁸ Ya mere, Jezebel dere akwukwo n'aha Ehab, were mgbaaka akara eze kaa n'akwukwo ndi ahụ, zigara ha ndi okenye obodo na ndi a na-asopuru bi n'obodo ebe Nebot bi. ⁹ N'ime akwukwo ozi ndi a, o dere si,

"Nyenu iwu ka mmadu niile buo onu. Kpokotaanu ndi Jezril niile, ka ha zukota.

Mgbe unu zukoro, nyenu Nebot onodu n'ochē dī mkpa. ¹⁰ Hoputanu ndi ikom abuo, ndi na-abaghi uru ka ha puta n'ihu nzuko unu guzo gbaa ama ugha megide Nebot si na ha nuru mgbe o kochara Chineke na eze.† Maanu ya ikpe onwu, kpupu ya n'azu obodo, jiri nkume tugbuo ya, ka o nwuo."

¹¹ Ndi okenye na ndi a na-asopuru ndi bi n'obodo ahụ mere dika Jezebel nyere n'iwu n'akwukwo ahụ o degaara ha. ¹² Ha nyere iwu maka ibu onu, kpoakwa nzuko ndi obodo ahụ niile, meekwa ka Nebot nodu n'ochē dī mkpa. ¹³ Mgbe ahụ, ndi ikom abuo na-abaghi uru putakwara, nodu na ncherita ihu ya, ha gbara ama ugha megide Nebot, n'ihu ndi mmadu, si, "Nebot kochara Chineke na eze." N'ihị nke a, ha dokpuuru ya gaa n'azu obodo jiri nkume tugbuo ya. ¹⁴ Emesia, ndi okenye na ndi a maara aha ha nke obodo Jezril, ziri ozi zigara Jezebel gwa ya na Nebot anwuola.

¹⁵ Ngwangwa Jezebel natara ozi na a tugbola Nebot, o siri Ehab, "Bilie, gaa nwetara onwe gị ubi vainị Nebot, nwoke onye Jezril. Ubi ahụ ọ juru inye gị n'ego aburu la nke gị ugbu a n'ihị na Nebot anwuola. O dikwaghị ndu ọzọ!" ¹⁶ Mgbe Ehab nuru na Nebot anwuola, o biliri puo, gaa ibanye n'ubi ahụ, inwetara onwe ya ubi vainị Nebot, onye Jezril.

* **21:1** 21:1 Sameria bu isi obodo alaeze ugwu ugwu, ya mere o na-anochite anya alaeze ahụ n'ebe a. 1Ez 16:24

† **21:10** 21:10 Ị kochaa Chineke na eze Opu 22:28; Lev 24:15-16; Oru 6:11

¹⁷ Ma okwu ONYENWE ANYI rutere Ilaija, onye Tishbe, si ya, ¹⁸ “Bilie, gaa zute Ehab, eze Izrel onye bi na Sameria. O no ugbo a n’ime ubi vaini Nebot inwetara ya onwe ya. ¹⁹ Gwa ya si ya, ‘The a ka ONYENWE ANYI kwuru: I gbuola ochu mmadu si otu a nwetara onwe gi ihe nketa? Ebe ahụ nkita no rachaa obara Nebot ka ha ga-anọ rachaakwa obara gi. E, obara gi onwe gi.’”

²⁰ Mgbe ahụ, Ehab juru Ilaija ajuju si ya, “Onye iro m, i chorokwala m bia?”

Ilaija zara si ya, “E, achorola m gi bia n’ihi nnyefe i nyefere onwe gi ime ihe di njo n’anya ONYENWE ANYI. ²¹ O siri, ‘Aga m eme ka ihe ojoo dakwasị gi. Aga m ekpochapu ndi agburu gi, site n’ezinaulo Ehab bipu nwoke obula, maobu ohu maobu onyenwe onwe ya n’Izrel. ²² Aga m eme ka ulo gi diri ka nke Jeroboam nwa Nebat, na dika nke Baasha nwa Ahija, n’ihi na i kpasuola m iwe, meekwa ka Izrel mehie.’”

²³ “Ma banyere Jezebel, ONYENWE ANYI siri, ‘Umụ nkita ga-eri anụ ahụ Jezebel n’akuku mgbidi aja ulo di n’obodo Jezril.’”

²⁴ “Nkita ga-eri anụ onye obula si n’ezinaulo Ehab nke nwuru n’ime obodo, ma anụ ufe nke eluigwe ga-eri anụ ndi obula nwuru n’ohia.”

²⁵ (N’ezie, o nweghi onye obula ozo di ka Ehab, onye rere onwe ya nye ime ihe ojoo di ukwu n’anya ONYENWE ANYI, onye Jezebel nwunye ya kwagidere ime ihe ojoo di iche iche. ²⁶ Ehab bu onye mere mmehie di oke njo nke igbaso na ife arusi di iche iche ofufe dika ndi Amorait[‡] mere, bu ndi ahụ ONYENWE ANYI sitere n’ala a chupu ime ka ndi Izrel nweta ala ha.)

²⁷ Mgbe Ehab nuru okwu amuma ndi a, o dowara uwe ya, yikwasị onwe ya akwa mkpe, buo onu, dinaa n’akwa mkpe ahụ, jeharịakwa n’idi umeala.

²⁸ Ma okwu ONYENWE ANYI rutere Ilaija, onye Tishbe ozo, si ya, ²⁹ “I huru otu Ehab si weda onwe ya ala n’ihu m? N’ihi ihe a o mere, iweda onwe ya ala n’ihu m, agaghi m eme ka ihe ojoo ndi a m kwuru okwu banyere ha rute ya n’oge o di ndu. Kama aga m eme ka ihe ndi a dakwasị ezinaulo ya mgbe nwa ya ga-achi dika eze.”

22

Amuma Mikaya megide Ehab

¹ Agha ozo adaghi n’etiti Aram na Izrel afo ato. ² Ma n’afọ nke ato, Jehoshafat, eze Juda, gara ileta Ehab eze Izrel. ³ Eze Izrel siri ndi ozi ya, “Unu amaghi na ala Ramot Gilead bu nke anyi, ma lee na anyi gbara nkiti iga naputa ya site n’aka eze Aram?”

⁴ Ya mere, o juru Jehoshafat, “I ga-eso m gaa buso Ramot Gilead agha?”

Jehoshafat zaghachiri eze Izrel, si, “Otu m di ka gi onwe gi di, ndi m bukwa ndi gi, inyinya m bukwa nke gi.” ⁵ Ma Jehoshafat gwakwara eze Izrel, si, “Buru uzo choputa ihe bu ntuziaka ONYENWE ANYI.”

⁶ Ya mere, eze Izrel kpokotara ndi amuma, onuogugu ha ruru nari ndi ikom anọ, juo ha si, “O bu m gaa buso Ramot Gilead agha, ka o bu m hapu iga?”

Ha zara, “Gaa, n’ihi na Onyenwe anyi ga-enyefe ha n’aka eze.”

⁷ Ma Jehoshafat juru, “O bu na e nwekwaghi onye amuma ONYENWE ANYI no n’ebe a, onye anyi nwere ike ijuta ase n’aka ya?”

⁸ Eze Izrel zaghachiri Jehoshafat, si, “A ka nwere otu onye amuma, onye anyi nwere ike isite n’aka ya juo ONYENWE ANYI ase, o bu Maikaya nwa Imla,* ma akporo m ya asi, n’ihi na o nweghi oge o na-ebu amuma ihe oma n’ebe m no, kama o bu naani nke ojoo.”

Jehoshafat siri, “Eze ekwesighi ikwu okwu di otu a.”

[‡] **21:26** 21:26 Aha a, ka e ji mara ndi biri n’ala ahụ Chineke kwere Ebrahim na nkwa tupu umu Izrel a bia bichie na ya. Jen 15:16; Opu 23:23; Dit 1:7-8; 2Ez 21:11 * **22:8** 22:8 Nke a, abughi onye dere akwukwo Maika, nke bu otu akwukwo n’ime akwukwo nsọ

⁹ Mgbe ahụ, eze Izrel kpọrọ otu onye na-ejere ya ozi sị ya, “Mee ọsịiso kpọta Maikaya nwa Imla n’ebe a.”

¹⁰ Ehab eze Izrel na Jehoshafat eze Juda, onye ọbụla yi uwe eze ya, na-anọkwasi n’ocheeze ya n’ebe izọcha ọka n’ọnu ụzọ ama e si abata obodo Sameria. Ndị amụma ahụ niile nọkwa na-ebu amụma n’ihu ha. ¹¹ Zedekaya nwa Kenaana, mere mpi igwe, ọ kwupụtara sị, “Nke a bụ ihe ONYENWE ANYỊ na-ekwu, ‘Ihe ndị a ka ị ga-eji sọgide ndị Aram, ruo mgbe a ga-ala ha n’iyi.’ ”

¹² Ndị amụma ndị ọzọ niile na-ebu otu ihe ahụ n’amụma, na-asị, “Gaa, busoo Ramot Gilead agha, ị ga-enwekwa mmeri, n’ihi na ONYENWE ANYỊ ga-enyefe ya n’aka eze.”

¹³ Onyeozị ahụ nke gara ikpọ Maikaya sịrị ya, “Lee, ndị amụma ndị ọzọ na-agupughị onye ọbụla na-ebu amụma ọganihu nye eze. Mee ka okwu gị na ha dakọta. Kwuokwa ihe ga-adị eze mma.”

¹⁴ Ma Maikaya sịrị, “Dịka ONYENWE ANYỊ na-adị ndụ, aga m agwa ya naanị ihe ONYENWE ANYỊ gwara m.”†

¹⁵ Mgbe ọ bjarutere, eze juru ya, “Maikaya, ọ bụ anyị gaa buso Ramot Gilead agha, ka ọ bụ anyị hapu?”

Ọ zara, “Gaa, ma nwekwa mmeri, n’ihi na ONYENWE ANYỊ ga-enyefe ya n’aka eze.”

¹⁶ Eze sịrị ya, “Ugboro ole ka m ga-eme ka ị nọọ iyi na ị gaghị agwa m ihe ọzọ, karia naanị eziokwu n’aha ONYENWE ANYỊ?”

¹⁷ Mgbe ahụ Mikaya zara, “Ahuru m Izrel niile ka ha gbasasịrị n’elu ọtutu ugwu dika aturu na-enweghị onye ọzọ aturu, ma ONYENWE ANYỊ sịrị, ‘Ndị a enweghị onyendu. Ka onye ọbụla laghachi n’ulo ya n’udo.’ ”

¹⁸ Eze Izrel, sịrị Jehoshafat, “Ọ bụ na m agwaghị gị na ọ dighị mgbe ọ na-ebu amụma ihe ọma banyere m, kama naanị ihe ọjọ?”

¹⁹ Mikaya gara n’ihu, sị, “Ya mere, nurunu okwu ONYENWE ANYỊ. Ahuru m ONYENWE ANYỊ ka ọ nọkwasịrị n’ocheeze ya, hukwa usuu nke eluigwe ka ha na-eguzo n’akuku ya, n’aka nri ya nakwa n’aka ekpe ya. ²⁰ ONYENWE ANYỊ sịrị, ‘Onye ga-aga rafuo Ehab ka ọ gaa buso Ramot Gilead agha, gaa nwuo n’ebe ahụ?’

“Otu onye tuputara aro nke a, ebe onye ọzọ tuputara nke ọzọ. ²¹ N’ikpeazu otu mmuo putara, guzo n’ihu ONYENWE ANYỊ sị, ‘Mu onwe m ga-arafu ya.’

²² “ ‘ONYENWE ANYỊ juru sị, Olee otu ị ga-esi mee nke a?’

“ ‘Aga m apu gaa buru mmuo nrafu n’onu ndi amuma ya niile,’ ka ọ zara.

“ONYENWE ANYỊ sịrị, ‘I ga-enwe ike irafu ya. Gaa mee otu a.’

²³ “Ma ugbo a, ONYENWE ANYỊ etinyela mmuo okwu ugha n’onu ndi amuma gi niile ndi a. ONYENWE ANYỊ ekwubiela n’ihe ojoo ga-adakwasị gi.”

²⁴ Mgbe ahụ, Zedekaya nwa Kenaana, gara nso, maa Maikaya aka na nti, juo ya, “Olee ụzọ ka mmuo ahụ sitere na ONYENWE ANYỊ gara, mgbe ọ hapuru m bịa igwa gi okwu?”

²⁵ Maikaya zaghachiri, “I ga-achoputa nke a n’ubochi ị ga-agbaba n’ime ime ulo izo onwe gi.”

²⁶ Mgbe ahụ, eze Izrel nyere iwu sị, “Jidenu Maikaya kpugara ya Amon onye na-achi obodo a, na Joash nwa eze ²⁷ ị ga-asikwa, ‘Otu a ka eze siri: Tinye nwoke a n’ulo mkporo, nye ya naanị achicha na mmiri onunu tutu ruo mgbe m loghachiri n’udo.’ ”

²⁸ Maikaya kwuputara sị, “Ọ buru na ị loghachi n’udo, ọ putara na ọ bughị ONYENWE ANYỊ si n’onu m kwuo okwu.” O kwukwara sị, “Unu niile hubakwanu okwu m ndi a niile ama!”

Ehab anwuo na Ramot Gilead

²⁹ Ya mere, eze Izrel na Jehoshafat eze Juda, puru gawa Ramot Gilead. ³⁰ Eze Izrel gwara Jehoshafat, sị, “Aga m ejikere onwe m dika m bu onye ozo banye n’ogbo agha,

† 22:14 22:14 Onu 22:38; 24:13

ma gị onwe gị yiri uwe eze gị.” Ya mere, eze Izrel nwoghariri onwe ya ka onye ozo baa n’ogbo agha.

³¹ Ma eze Aram enyelari ndi ochiagha ndi na-agba ugbo agha, onugugu ha di iri ato na abuo, iwu si, “Unu ebusola onye obula agha, maobu onye ukwu maobu onye nta, kariakwa naani eze Izrel.” ³² Mgbe ndi ochiagha, na-achi ugbo agha huru Jehoshafat, ha chere n’obi ha, “N’ezie, onye a bu eze Izrel.” N’ihi ya ha tughariri ibuso ya agha, ma Jehoshafat tiri mkpu, ³³ ndi ochiagha, na-achi ndi na-agba ugbo agha huru na o bughị eze Izrel, ma kwusi ichuso ya.

³⁴ Ma otu onye doro uta ya gbapu ya na-ebughi onye obula n’obi, gbata ya eze Izrel n’etiti njiko nke uwe agha ya. † Eze gwara onye okwo ugbo agha ya, si, “Tugharịa, si n’ebe a bupu m, n’ihi na emerula m ahụ.” ³⁵ Agha ahụ siri ike n’ubochi ahụ niile, e ji ihe mee ka eze kwuru oto n’ime ugbo agha ya na-eche ndi Aram ihu. Obara si n’onya ahụ sojuru n’ala ugbo agha ahụ, o nwuru n’uhuruchi ubochi ahụ. ³⁶ Mgbe anyanwu na-ada, e tiri mkpu nke gazuru n’ogbo agha ndi Izrel, si, “Nwoke obula laa n’obodo ya, onye obula laakwa n’ala nke aka ya!”

³⁷ Ya mere, eze nwuru, e buta ozu ya n’obodo Sameria, ebe a no lie ya. ³⁸ Ha sachara ugbo agha ya n’odo mmiri di na Sameria (ebe ndi akwuna na-asa ahụ). Umụ nkita rachara obara ya, dika okwu ONYENWE ANYI kwubiri. §

³⁹ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n’oge ochichi Ehab na ihe niile o mere, uloeze o wuru nke o ji odu choo mma, na obodo niile o wusiri ike, o bu na e deghi ha n’akwukwo akuko ihe mere n’oge ndi eze Izrel? ⁴⁰ Ehab sooro ndi nna nna ya ha dina n’onwu. Ahazaya nwa ya ghororo eze n’onodu.

Jehoshafat, eze Juda

⁴¹ Jehoshafat nwa Asa ghororo eze Juda, n’afọ nke anọ, nke ochichi Ehab eze Izrel. ⁴² Jehoshafat gbara iri afọ ato na ise mgbe o malitere ibu eze. O chiriri iri afọ abuo na ise na Jerusalem. Aha nne ya bu Azuba, nwa Shilhi. ⁴³ N’ihe niile o jere ije n’uzo Asa bu nna ya, o sitekwaghi n’ime ha wezuga onwe ya, o mekwara ihe ziri ezi n’anya ONYENWE ANYI. Naani na o wezugaghi ebe di elu niile, nke mere na ndi mmadu gara n’ihu na-achụ aja, na-esurekwa ihe nsure oku na-esi isi uto n’ebe ahụ niile. ⁴⁴ Jehoshafat mere ka udo di n’etiti ya na eze Izrel.

⁴⁵ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n’oge ochichi Jehoshafat, ihe niile ndi o rupertara, ike o kpara n’otutu agha nke o buru, o bu na e deghi ha n’akwukwo akuko ihe mere n’oge ndi eze Juda? ⁴⁶ O kpochapuru ndi ikom akwuna ulo arusi, bu ndi nke foduru, mgbe nna ya bu Asa chichara ochichi. ⁴⁷ N’oge a, eze adighi n’ala Edom, kama o bu onye nnochite anya eze bu onye na-achi.

⁴⁸ Jehoshafat wuuru otutu ugbo mmiri eji azu ahia, maka ije n’ala Ofia iga bute olaedo ma ugbo mmiri ndi a agaghi ebe obula, n’ihi na ha mikpuru n’Ezion Geba. ⁴⁹ N’oge ahụ, Ahazaya nwa Ehab siriri Jehoshafat, “Kwere ka ndi ikom m sooro ndi oru gi n’ugbo gi,” ma Jehoshafat ekweghi.

⁵⁰ Mgbe ahụ, Jehoshafat sooro nna nna ya ha dina n’onwu, e lie ya n’ebe e liri ha n’obodo Devid, nna ya. Jehoram nwa ya ghororo eze n’onodu ya.

Ahazaya, eze Izrel

⁵¹ Ahazaya nwa Ehab, malitere ibu eze Izrel na Sameria, n’afọ iri na asaa nke ochichi Jehoshafat, eze Juda. Ma o chiriri Izrel naani afọ abuo. ⁵² O mere ihe di njo n’anya ONYENWE ANYI, n’ihi na o sooro uzo ojoo niile nke nna na nne ya, na uzo ojoo nke Jeroboam nwa Nebat, onye mere ka Izrel mee mmehie. ⁵³ O fekwara arusi Baal

† 22:34 22:34 Eleghi anya ebe uwe agha ya na-ekpuchiteghi § 22:38 22:38 1Ez 21:19

ofufe, kpọkwa isiala nye ya, si otu a kpasuo ONYENWE ANYI, Chineke Izrel iwe, dika nna ya mere.

2 Ndi Eze

Ikpe omuma diri Ahazaya

¹ Moab nupuru isi megide Izrel mgbe Ehab nwuru. ² N'oge a, Ahazaya sitere na mgbe ulo elu ya di na Sameria daa, meruo ahụ nke ukwu. N'ih i oria a, o zigara ndi ozi, si ha, "Gaa juta ase n'aka Baal-Zebub,* bu chi Ekron, ma m ga-adiri site n'ihe mmeru ahụ a."

³ Ma mmuo ozi ONYENWE ANYI gwara Ilaia onye Tishbe okwu si ya, "Gaa zute ndi ozi eze Sameria zipuru, juo ha si, 'Gini mere unu ji aga Ekron iju ase? O bu na Chineke anoghi n'Izrel mere unu ji aga iju Baal-Zebub ase imata ma eze o ga-adidudu?' ⁴ N'ih i nke a, otu a ka ONYENWE ANYI kwuru, 'I gagh i esite n'elu ihe ndina ahụ bilie. I gagh i inwu!' " Ya mere Ilaia puru gaa zie ndi ozi eze ozi ahụ.

⁵ Ndi ozi ahụ laghachiri azu. Ma mgbe eze huru ha, o juru ha si, "Gini mere unu ji loghachi?"

⁶ Ha zara ya, "Otu nwoke zutere anyi n'uzo si anyi, 'Laghachi ga zie eze ahụ zitere unu si ya: "Ihe ndi a, ka ONYENWE ANYI kwuru, O bu n'ih i na Chineke anoghi n'Izrel ka i ji zipu ndi mmadu ka ha gaa juta ase site n'aka Baal-Zebub, chi ndi Ekron? N'ih i nke a, i gagh i esite n'ihe ndina gi bilie. Ya doo gi anya na i gagh i inwu!' " "

⁷ Eze juru ha si, "Onye bu nwoke a zutere unu n'uzo gwa unu okwu ndi a? Olee udi mmadu o bu?"

⁸ Ha zaghachiri ya, "O bu nwoke yi uwe e ji aji anu kpa; o kere ihe okike akpukpo anu n'ukwu ya."

Eze sir i, "O bu Ilaia, onye amuma si Tishbe!"

⁹ Mgbe ahụ, eze zigara otu onyeisi agha ya, na iri ndi agha ise ka ha gaa jide Ilaia. Mgbe ndi agha ahụ biarutere hu Ilaia ka o no ala n'elu ugu, onyeisi agha ahụ kporo Ilaia si ya, "Onye nke Chineke, eze si gi, 'rituo!' "

¹⁰ Ilaia zara si ha, "O buru na m bu onye nke Chineke dika i kwuru, ka oku si n'eluigwe daa rechapu gi na iri ndi agha ise so gi." Otu mgbe ahụ, oku sitere n'eluigwe daa rechapu iri ndi agha ise ahụ na onyeisi ha.

¹¹ Ozokwa, eze zigara otu onyeisi agha na iri ndi agha ise ozo ka ha gaa jide Ilaia. Mgbe ha biarutere hu Ilaia, onyeisi agha ahụ kpokuru ya si ya, "Onye nke Chineke, eze si gi, 'rituo, bia ngwangwa!' "

¹² Ilaia zara si ya, "O buru na m bu onye nke Chineke dika i kwuru, ka oku si n'eluigwe daa rechapu gi na iri ndi agha ise gi na ha so." Ngwangwa, oku Chineke si n'eluigwe daa rechapu ha.

¹³ Ozokwa, eze zigara otu onyeisi agha na iri ndi agha ise ozo ka ha gaa jide Ilaia. Mgbe ndi agha a biara hu Ilaia, onyeisi agha ahụ rigoro n'elu ugu gbuo ikpere n'ala n'ihu Ilaia rijo ya amara si ya, "Onye nke Chineke, biko, meere ohu gi na iri ndi agha ise mu na ha so ebere. ¹⁴ Lee, oku esitela n'eluigwe rechapu ndisi agha abuo ahụ buru uzo, ha na ndi agha ha. Ugbu a, biko, ario m gi, chebe ndu anyi."

¹⁵ Mgbe ahụ, mmuo ozi ONYENWE ANYI gwara Ilaia okwu si ya, "Atula egwu! Soro ya gaa!" Ya mere, Ilaia sooro onyeisi agha ahụ gaa n'ihu eze.

¹⁶ Mgbe Ilaia ruru n'ihu eze, o gwara eze okwu si ya, "Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, o bu n'ih i na Chineke anoghi n'Izrel ka i ji zipu ndi ozi ka ha gaa juta ase site n'aka Baal-Zebub, chi ndi Ekron? Ebe o bu na i mere ihe di otu a, i gagh i esite

* **1:2** 1:2 Baal-Zebub bu aha ndi Kenan, nke putara eze mmuo ojo, maobu ekwensu. Beel-Zebub nke putara, eze umu ijji bu aha ikwa emo nye chi ndi Kenan a na-akpo Baal-Zebub. Mat 10:25; 12:27

n'ihe ndina gi bilie. I ga-anwuri!'" 17 O nwuru dika okwu ONYENWE ANYI nke Ilaia kwuru si di.

N'ih na Ahazaya enweghi nwa nwoke obula, Jehoram† nochiri anya ya dika eze, n'afọ nke abuo nke ibu eze Jehoram nwa Jehoshafat, bu eze Juda. 18 Akuko banyere ibu eze nke Ahazaya, na ihe niile o mere, e deghi ha n'akwukwo akuko ndi eze Izrel?

2

Ilaia alaa eluigwe

1 O ruo mgbe ONYENWE ANYI chorọ i kporo Ilaia laa n'eluigwe site n'oke ifufe, Ilaia na Ilaisha no n'uzo sitere Gilgal. 2 Ilaia siri Ilaisha, "Nodu n'ebe a, n'ih na ONYENWE ANYI ziri m ozi ka m gaa Betel."*

Ma Ilaisha zara si ya, "Dika ONYENWE ANYI na-adi ndu, na dika gi onwe gi nokwa na-adi ndu, agaghi m ahapu gi." Ya mere, ha abuo sooro gaa Betel.

3 N'ebe ahụ, umu okorobia ndi amuma no na Betel putara zute ha abuo. Ndi amuma ahụ biakwutere Ilaisha si ya, "I maara na ONYENWE ANYI ga-esi n'ebe i no wepu onyenwe gi Ilaia taa?"

Ilaisha siri, "Mu onwe m maara, ma unu noro nwayo."

4 Mgbe ahụ, Ilaia siri ya, "Ilaisha, nodu n'ebe a, n'ih na ONYENWE ANYI ziri m ozi ka m gaa Jeriko."

Ma o zara, "Dika ONYENWE ANYI na-adi ndu, na dika gi onwe gi nokwa na-adi ndu, agaghi m ahapu gi." Ya mere ha abuo sokwaara ruo Jeriko.

5 Ndi otu ndi amuma no na Jeriko biakwutere Ilaisha nso juo ya, "I maara na ONYENWE ANYI ga-ewepu onyenwe gi taa?"

O zara, "E, amaara m, ya mere nonu nwayo."

6 Mgbe ahụ, Ilaia siri ya, "Nodu n'ebe a, n'ih na ONYENWE ANYI ziri m ka m jee Jodan."

Ma o zara, "Dika ONYENWE ANYI na-adi ndu, na dika gi onwe gi nokwa na-adi ndu, agaghi m ahapu gi." Ya mere, ha abuo sooro na-eje.

7 Iri ndi amuma ise sitere n'etiti ndi amuma sooro ha guzoro n'ebe di anya na ncherita ihu ebe Ilaia na Ilaisha kwusiri n'akuku Jodan. 8 Mgbe ahụ, Ilaia chiri uwe mwuda ya, piakotaa ya, tie ya n'elu osimiri ahụ. Mmiri ahụ kewara uzo abuo, ala akoro putakwara. N'ebe ahụ ka Ilaia na Ilaisha si gafee n'ofe ozo nke osimiri ahụ.

9 Mgbe ha abuo gafesiri, Ilaia juru Ilaisha ajuju si ya, "Gini ka i chorọ ka m meere gi tupu e site n'ebe i no wepu m?"

Ilaisha rioro si ya, "Biko, mee ka m nweta udi mmuo i nwere okpukpu abuo."

10 Ilaia zara si ya, "Ihe i rioro bu ihe siri ike omume. O buru na i hu m mgbe a na-ewepu m site n'ebe i no, i ga-enweta ihe i rioro. Ma o buru na i hughu m, i gaghi enweta ihe i rioro."

11 Mgbe ha na-aga n'ihu n'ije ha na-akparita uka, na mberede, ugo oku nke inyinya oku na-adokpu putara ihe kewaa ha abuo. Mgbe ahụ kwa oke ifufe buuru Ilaia rigoro n'eluigwe. 12 Ilaisha huru ya, lelie anya elu tie mkpu akwa si, "Nna m! Nna m! Usuu ugo agha na usuu ndi na-agba inyinya Izrel!" O hukwaghi Ilaia anya ozo. O jidere uwe o yi n'ahu dowaa ya ibe abuo.

13 Emesia, o chiri uwe mwuda Ilaia nke dapuru mgbe e weliri ya elu, laghachi bia guzo n'akuku osimiri Jodan. 14 O tiri akwa ah† n'elu mmiri ah juo si, "Olee

† 1:17 1:17 Maobu, Joram dika a na-akpo ya mgbe ufodu * 2:2 2:2 Betel bu obodo di mkpa site n'oge nna nna ochie ndi Izrel. Rehoboam bu eze wuru ebe ichu aja na Betel n'uzo ima aka nye nke e wuru na Jerusalem. Jen 12:8; 22:10-22; 35:1-5; 1Ez 12:28-33 † 2:14 2:14 Akwa ah Maobu, uwe mwuda Ilaia 2Ez 2:8.

ebe ONYENWE ANYI, Chineke Ilaisha no?" Mgbe o tiri mmiri ahụ ihe, o kewakwara otu ụzọ n'aka nri nke ọzọ n'aka ekpe, Ilaisha gafere n'ofe nke ọzọ.

¹⁵ Mgbe ndị amụma ahụ si Jeriko n'ele anya, hụrụ ihe mere, ha siri, "Mmụọ Ilaisha adakwasịla Ilaisha." Ha gara zute ya, kpọọ isiala n'ihu ya. ¹⁶ Ha siri ya "Lee, anyị bụ ndị ohu gị nwere iri ndị ikom ise ahụ siri ike. Kwere ka ha ga chọgharịa nna gị ukwu. Ma eleghị anya mmụọ ONYENWE ANYI eburula ya tụtakwa ya n'otu ugwu, maọbụ n'otu ndagwurugwu."

Ilaisha zaghachiri, "Unu ezigala ha."

¹⁷ Ma mgbe ha nọgidere rịsịe ya aririọ ike, ruo mgbe o nwekwaghị ike igbochi ha. O gwara ha si, "O di mma, ziganu mmadu ka ha gaa chọ ya." Ha zigara iri ndị ikom ise, ndị gara chọgharịa Ilaisha ụbọchị atọ, ma ha achọtaghị ya. ¹⁸ Ilaisha no na Jeriko mgbe ndị a loghachiri bia kọrọ ya otu ha si gaa. Mgbe ahụ, o gwara ha si, "O bụ na m agwaghị unu si unu ejela?"

Ezi mmiri ọhụrụ

¹⁹ Ndi obodo ahụ siri Ilaisha, "Lee, onyenwe anyi, obodo anyi di n'ebe di mma, dika gi onwe gi na-ahụ, ma mmiri di n'ime ya joro njo, ala ya adighi amiputa mkpuru dika o kwesiri."

²⁰ Ilaisha zara si ha, "O di mma, gaanu tinye nnu n'ime efere ohuru wetara m ya." Ha gara weta efere ohuru nke nnu juru n'ime ya.

²¹ Ilaisha buuru nnu ahụ gaa n'ebe mmiri ahụ si asoputa, wunye nnu ahụ n'ime ya. Mgbe o na-eme nke a, o kwuru okwu si, "The ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, 'Agwoola m mmiri a. Onwu maobu amighi mkpuru nke ala agaghị adikwa.'" ²² Site n'ubochi ahụ gaa n'ihu, mmiri ahụ diiri ocha ruo taa, dika Ilaisha kwuru.

Nkocha a kochara Ilaisha

²³ Emesia, Ilaisha sitere na Jeriko puo ilaghachi Betel. Mgbe o na-aga n'uzo, ufodu umu okorobia nta sitere n'ime obodo puta, bidoro jiri ya na-eme ihe ochi, si ya, "Onyeisi nkwocha, site n'ebe a puo! Onyeisi nkwocha, site n'ebe a puo!" ²⁴ Ilaisha tughariri lee ha anya, buo ha onu n'aha ONYENWE ANYI. Otu mgbe ahụ, nne anu ohia abuo, a na-akpo bia, sitere n'ohia puta, dogbuo iri umu okorobia ano na abuo n'ime ha. ²⁵ Emesia, Ilaisha sitere n'ebe ahụ puo jeruo n'ugwu Kamel. Emesiakwa, o sitere n'ebe ahụ laghachi na Sameria.‡

3

Nnupu isi Moab

¹ Jehoram nwa Ehab, malitere ibu eze ndi Izrel na Sameria n'afọ nke iri na asato nke ochichi Jehoshafat na Juda. Afọ iri na abuo ka o chiri dika eze. ² O mere ihe ojoo n'anya ONYENWE ANYI, ma o bughị dika nna ya na nne ya mere. O wezugara nkume ahụ e doro nsọ nye Baal nke nna ya kpuru. ³ Otu o di, o nọgidere na mmehie Jeroboam nwa Nebat, onye mere ka Izrel baa n'ime mmehie ife arusi. Joram esiteghị na ha wezuga onwe ya.

⁴ Eze ndi Moab, bu Misha, na ndi ya, bu ndi na-azu aturu. N'afọ niile, o na-aturu eze Izrel otu nari puku aji ebule, na otu nari puku aturu. ⁵ Ma mgbe Ehab eze Izrel nwuru, eze Moab nupuru isi megide eze Izrel, jukwa ino n'okpuru ya ozo. ⁶ Ya mere, eze Joram sitere na Sameria puo ga kpokota ndi Izrel niile. ⁷ O zigara Jehoshafat eze Juda ozi si ya, "Eze Moab enupula isi megide m. I ga-abia soro m iga buso ndi Moab agha?"

O zaghachiri, "Aga m eso gi gaa. Mu na gi bu otu, ndi m bu ndi gi, inyinya m bukwa inyinya gi."

‡ 2:25 2:25 O bu n'obodo Sameria ka Ilaisha biri.

8 “Ma olee ụzọ anyị ga-esi gaa ibu agha ahụ?”

Joram zara, “Anyị ga-esi ụzọ ọzara Edom.*”

9 Ya mere, eze Izrel na eze Juda, na eze Edom,† na ndị agha ha niile, zukọtara site ụzọ ọzara Edom iga ibuso Moab agha. Ha gara ije abali asaa n’ọzara. Ma mmiri ọñụñụ ha nwere gwusiri. Ọ dikwaghị mmiri diri anụ ụlọ ha, na ndị agha ha.

10 Mgbe ahụ, eze Izrel tiri mkpu si, “Gini ka anyị ga-eme? Ọ ga-abụ na ONYENWE ANYI kpoputara anyị bu eze ato ndi a, n’ebe a, inyefe anyi n’aka ndi Moab, ka ha merie anyi?”

11 Ma Jehoshafat, eze Juda, juru ajuju si, “O bu na o nweghi onye amuma ONYENWE ANYI no n’ebe a, onye anyi ga-esi n’aka ya juta ONYENWE ANYI ase, site na ya?”

Otu onyeisi agha ndi Izrel si ha, “Ilaisha, nwa Shafat, onye jeere Ilaija ozi, no n’ebe a.”

12 Jehoshafat zara si, “Okwu ONYENWE ANYI di n’onu ya.” Ya mere, eze Izrel na Jehoshafat, na eze Edom, gakwuru ya.

13 Ilaisha zara eze Izrel si, “Gini ka mu na gi nwekoru? Jekwuru ndi amuma nne gi na nna gi, juta ha ase.”

Eze Izrel zara si ya, “Mba, n’ihi na o bu ONYENWE ANYI kpoputara anyi bu eze ato n’ebe a, ka o were anyi nyefee n’aka ndi Moab.”

14 Ilaisha siri, “Ebe ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile na-adi ndu, bu onye m na-efe, a si na o bughu nsopuru m nwere n’ebe Jehoshafat eze Juda no, agaraghi m atupuru gi onu maabu lee gi anya n’ihu. 15 Ma ugbu a, kpotaranu m onye na-akpo ubo.”

Mgbe okpo ubo ahụ malitere ikpo ubo ya, aka ONYENWE ANYI bjakwasiri Ilaisha. 16 Ọ siri, “Ihe a ka ONYENWE ANYI kwuru, aga m eme ka ndagwurugwu a juputa n’olulu mmiri. 17 N’ihi na otu a ka ONYENWE ANYI kwuru, Unu agaghi ahụ ifufe maabu mmiri ozuzo, ma ndagwurugwu a ga-ajuputa na mmiri, unu onwe unu ga-anu, na ehi unu, na anumanu ndi ozo unu ga-anukwa mmiri. 18 Ma nke a bu ihe di nta n’ebe ONYENWE ANYI no, n’ihi na o ga-enyefekwa ndi Moab n’aka unu. 19 Unu ga-etigbu obodo obula e wusiri ike, na obodo ukwu niile. Unu ga-egbudakwa ezi osisi ha na-amị mkpuru, kpochie isi mmiri ha niile, werekwa nkume mebikwaa ezi ala ubi ha niile.”

20 O ruo, n’utuutu, n’oge e ji achu aja nsure oku ututu, lee na mmiri sitere uzọ Edom sooro bia n’ebe ahụ ha gwuru olulu na ndagwurugwu ala ahụ sojuo ala ahụ niile.

21 Mgbe ndi Moab nuru na ndi eze ahụ na-abia imegide ha, ha kpo kotara ndi ikom obula nwere ike ilu agha, ma okenye ma okorobia, puta bia guzo n’oke ala ha. 22 Mgbe chi boru n’isi ututu, anyanwu wara mukwasị mmiri ahụ. Site n’ebe ha no, ndi Moab lepuru anya hu mmiri ahụ ka o na-acha obara obara. 23 Mgbe ahụ, ha siritara onwe ha, “Leenu obara! Ọ ga-abu na ndi agha eze ato ndi a etigbuola onwe ha. Putanu, unu ndi Moab, ka anyi gaa kwakoro ihe nkwata na-agma!”

24 Mgbe ha gbaara oso bjaruo n’ulo agha ndi Izrel, ndi agha Izrel biliri malite itigbu ha. Ya mere, ndi agha Moab sitere n’ihu ha gbalaga. Ma ndi agha Izrel banyere n’ime obodo ndi Moab, gbuo ihe niile ha huru n’uzo. 25 Ha tidara obodo ndi Moab niile, tnye nkume n’ala ubi oma ndi Moab niile. Ha kpochiri isi mmiri niile, gbudasikwa ezi osisi niile na-amị mkpuru n’ala ahụ. N’ikpeazu, o bu naani otu obodo ndi Moab foduru, isi obodo a na-akpo Kia Hareset. Ndi ji udo na-ama nkume gbara obodo a gburugburu, bido ibuso ya agha.

* 3:8 3:8 Ihe nke a putara, bu na ha ga-esi n’akuku odida anyanwu Osimiri Nwuru anwu gbaa gburugburu, puta n’akuku ndida obodo Moab ma buso ha agha. Ma tupu ha e nwee ike mee otu a, ha ga-esite n’oke ala ndi Edom, bu obodo ndi Juda na-achi gafee. † 3:9 3:9 Eze Edom bu onyeisi alaeze Jehoshafat hoputara. I ga-ahu nke a n’akwukwo 1Ez 22:47; 2Ez 8:20

²⁶ Mgbe eze Moab huru na agha ahụ anaghị agaziri ya nke oma, ọ chiri nari ndi agha asaa, ndi ji mma agha ebu agha, gbalia isi n'etiti ndi agha Izrel tikaputa, na ncherita ihu ebe eze Edom no, ma ha enweghi ike. ²⁷ Ya mere, o weere okpara ya, onye gaara abụ eze n'onodu ya, gbuo ya, dika aja n'elu mgbidi gbara obodo ahụ gburugburu nye chi Moab. Iwe di ukwu di n'ubochi ahụ megide Izrel. Ha kwusiri ibu agha, laghachi n'obodo nke aka ha.

4

Mmanu oliv nwanyi di ya nwuru

¹ Otu ubochi, otu nwanyi n'ime ndi inyom ndi amuma biakwutere Ilaisha riu ya si, "Ohu gi, bu di m anwuala. I matara na o na-atu egwu*ONYENWE ANYI. Ma ugbu a, onye o ji ugwo na-abia ikporo umu m ndi ikom abuo ime ka ha buru ndi ohu ya."

² Ilaisha juru ya ajuru si, "Gini ka m ga-emere gi? Gwa m, gini ka i nwere n'ulo?" Nwanyi ahụ zara si, "O nweghi ihe obula ohu gi nwanyi nwere n'ulo kara naani ntakiri mmanu."†

³ Ilaisha siri, "Jeharia na-ezi, gaa nata ndi agbataobi gi niile ite nke ihe obula na-adighi n'ime ya. Ha abukwala ole na ole. ⁴ Mgbe ahụ, baa n'ime ulo, gi na umu gi, mechibido onwe unu uzọ. Malite igbanye mmanu ahụ n'ime ite ahụ niile, mgbe nke obula juru, bupu ya n'otu akuku."

⁵ Nwanyi ahụ hapuru ya, ga mechibido onwe ya na umu ya ndi ikom uzọ. Ha na-ebutere ya ite niile ahụ nso, ebe ya onwe ya na-agbanye agbanye n'ime ha. ⁶ Mgbe o gbajuru ite ndi ahụ niile, o siri nwa ya, "Butere m ite ozo."

Ma o zara, "O nweghi ite ozo foduru." Mgbe ahụ, mmanu ahụ kwusiri igbaputa.

⁷ O gara gwa onye nke Chineke ahụ, onye siri, "Gaa, ree mmanu ahụ, kwukwaa ugwo unu ji. Gi na umu gi ndi ikom were nke foduru mee mkpa diri unu."

Nwanyi Shunem na nwa ya

⁸ Otu ubochi, Ilaisha gara n'obodo Shunem. Otu nwanyi nwere ugwu bi n'ebe ahụ. Nwanyi ahụ riosiri ya ike ka o rie nri. N'ihu ya, mgbe obula Ilaisha si n'ebe ahụ gafee, o na-akwusi n'ebe ahụ rie ihe. ⁹ Ma nwanyi ahụ gwara di ya okwu si, "O doro m anya nke oma na nwoke a na-akwusi n'ulo anyi mgbe niile bu onye nso nke Chineke. ¹⁰ Biko, ka anyi doziere ya otu onuulo nta n'ime ulo elu anyi, ka anyi tinyere ya ihe ndina na tebul, na oche, na oriona, ka o nwee ebe o ga na-anọ mgbe obula o biakwutere anyi."

¹¹ Otu ubochi, mgbe Ilaisha biakwara n'ebe ahụ, o bara n'onuulo ahụ, dinaa n'ebe ahụ. ¹² O siri Gehazi onye na-ejere ya ozi, "Gaa kporo onye Shunem a," Ya mere, o kporo ya, o biara guzo n'ihu ya, ¹³ Ilaisha gwara Gehazi, "Gwa nwanyi ahụ, si, 'Lee, otu i si enye onwe gi nsogbu niile ndi a maka anyi. Ugbu a, gini ka a ga-emere gi? O bu ka anyi gwa eze okwu banyere gi, ka o bu igwa onyeisi ndi agha?'"

O zara, "Ebi m n'etiti ndi m."

¹⁴ Ilaisha juru, "Ginikwa ka anyi ga-emere nwanyi a?"

Gehazi siri, "N'ezie, o nweghi nwa nwoke, di ya emekwala agadi."

¹⁵ Ilaisha siri, "Kporo ya." Ya mere, Gehazi kporo ya, o biara guzo n'onu uzọ. ¹⁶ Ilaisha siri, "Na mgbe di otu a n'afọ ozo, i ga-eku nwa nwoke n'aka gi abuo."

O siri, "Mba, onyenwe m, biko, gi onye nke Chineke, agwala ohu gi nwanyi okwu ugha."

¹⁷ Ma dika Ilaisha si kwuo, nwanyi ahụ turu ime, na mgbe ahụ n'afọ ozo ya, o muru nwa nwoke.

* 4:1 4:1 O sopuru Onyenwe anyi † 4:2 4:2 Mmanu bu otu ngwa nri di mkpa na nri niile ndi si na mpaghara owuwa anyanwu na-eri. Mkpa o di bu na o na-edozi ahụ mmadu.

¹⁸ Nwata ahụ toputara, otu ubochi o puru jekwuru nna ya n'ubi, ebe ha no na-agho oka. ¹⁹ O tikuru nna ya si ya, "Isi m o, isi m o!"

Nna ya siri otu n'ime ndi ohu ya, "Kuru ya kulaara nne ya." ²⁰ O kuuru ya, kulaara ya nne ya, nwantakiri nwoke ahụ noduru n'apata nne ya ruo etiti ehie, mgbe o nwuru. ²¹ Nne ya kuuru ya rigoo n'elu ulo ahụ, togbọ ya n'elu ihe ndina ahụ onye nke Chineke ahụ na-edina, mechie uzọ puo.

²² O ziri ozi kpoo di ya si ya, "Biko, zitere m otu okorobia na otu inyinya ibu, ka m jekwuru onye Chineke ahụ. Aga m alotakwa osiso."

²³ O siri, "Gini mere i ji ejekwuru ya taa? O bughị Onwa oheru, o bughikwa ubochi izuike."

O zara si, "Udo di."

²⁴ Mgbe ahụ, o nokwasiri n'elu inyinya ibu ahụ, nye nwokorobia ahụ iwu si ya, "Gbasie oso ike. Akwusikwala igba oso ma o bughị mgbe m gwara gi kwusi." ²⁵ Ya mere, o buliri ije,‡ gkwuru onye nke Chineke n'ugwu Kamel.

Mgbe o lepuru anya hu ya ka o na-abia, onye nke Chineke siri odibo ya bu Gehazi, "Lee nwanyi Shunem ahụ. ²⁶ Gbara oso gaa zute ya juo ya si ya, 'O dikwa mma? Di gi o nokwa n'udo? Nwa gi o nokwa n'udo?'" Mgbe Gehazi zitere ya juo ajuju ndi a, nwanyi ahụ zara Gehazi si ya,

"E, anyi niile no n'udo, ihe niile na-aga nke oma."

²⁷ Ma mgbe o biakwutere onye nke Chineke, o dara n'ala n'ihu ya, jide ya n'ukwu ya abuo. Gehazi biaruru nso inupu ya, ma onyeozu Chineke siri ya, "Hapu ya aka, n'ihu na o di ihe na-enye ya nsogbu n'ime mmuo ya, ma ONYENWE ANYI zonariri m ya, o gwaghikwa m ihe mere."

²⁸ Nwanyi ahụ siri, "Onyenwe m, aroro m gi nye m nwa nwoke? O bu na m asighi gi, 'emeela m ka m nwee olileanya?'"

²⁹ Ilaisha siri Gehazi, "Ngwa, were ihe ike n'ukwu jikota uwe mwuda gi, werekwa mkpanaka m n'aka gi, bilie gaa Shunem. Mgbe i na-aga ekelekwala onye obula ekele. O burukwa na onye obula ekelee gi, azala ekele ya. Gaa n'ulo ahụ. I ruo, tukwasị mkpanaka m n'ihu nwantakiri nwoke ahụ."

³⁰ Ma nne nwantakiri ahụ zara si, "Dika ONYENWE ANYI na-adi ndu, na dika gi onwe gi nokwa na-adi ndu, agaghị m ahapu gi laa." Ilaisha biliri soro ya bido ila n'ulo ya.

³¹ Ma Gehazi butere uzọ rute n'ulo ahụ, were mkpanaka ahụ tukwasị n'ihu nwantakiri nwoke ahụ, ma nke a emeghi ka nwantakiri ahụ teta ma o bukwanu kuo ume. Ya mere, Gehazi laghachiri izute Ilaisha, gwa ya si, "Nwata ahụ etetaghị."

³² Mgbe Ilaisha rutere n'ulo ahụ, o heru ka nwantakiri ahụ nwuru anwu dina n'elu ihe ndina ya. ³³ O banyere n'ime onuulo ahụ, mechibido ha abuo uzọ, kpee ekpere, kpokuo ONYENWE ANYI. ³⁴ Emesia, o makpuuru n'elu nwantakiri ahụ, tukwasị onu ya n'onu nwantakiri ahụ, na anya ya abuo na nke nwantakiri ahụ, na aka ya abuo na nke ya. Mgbe o si otu a dinara n'elu nwantakiri ahụ, ahụ nwantakiri ahụ malitere ikpo oku ozọ. ³⁵ Ilaisha biliri jegharja n'ime ulo ahụ ugboro ole na ole, laghachikwa makpuru n'elu nwantakiri ahụ ozọ. Emesia, nwantakiri ahụ zere uzere ugboro asaa, meghe anya ya abuo.

³⁶ Ilaisha kpoo Gehazi si ya, "Kpoo nwanyi Shunem." Ya mere, o kpoo ya. Mgbe o biakwutere ya, o siri, "Kuru nwa gi." ³⁷ O batara, daa n'ala n'ukwu ya, kpoo isiala. Emesia, o kuuru nwa ya nwoke puo.

Onwu di n'ite nri

‡ 4:25 4:25 Njem a, ga-abu ihe di ka kilomita iri ato site n'obodo Shunem ruo n'ugwu a.

³⁸ Ilaisha loğhachiri na Gilgal, mgbe unwu di n'ala ahụ. Otu ubochi, mgbe ya na ufodu ndi amuma no na-enwe nzuko, o gwara onye na-ejere ya ozi okwu si ya: "Sikwasị ite ukwu ahụ n'oku, siere ndi a mu na ha no ihe oriri."

³⁹ Otu onye n'ime ha puru banye n'ohia ichikota akwukwo nri. O huru osisi vaini toro n'ohia, chikotaa ufodu afufa ohia, nke o kpojuru n'uwe mwuda ya dika o ga-ejideli. Mgbe o loğhachiri, o gbupiasiri afufa ohia ndi a, wunye ha n'ime ite ahụ si n'oku, o bu ezie na o nweghi onye maara ihe ha bu. ⁴⁰ Mgbe o ghere, a wuputara ya nye ndi ikom ndi ahụ. Ma mgbe ha bidoro iri ya, ha tiri mkpu akwa si, "Onye nke Chineke, lee, onwu di n'ite nri a." Ha enwekwaghi ike iri ya.

⁴¹ Ilaisha kwuru okwu si, "Kpotanu utu oka." O ghanyere ya n'ime ite ahụ si, "Kunyerenu ha nri ka ha rie." Ha riri ya. O nwekwaghi ihe na-egbu egbu di n'ite ahụ.

Ilaisha enye nari ndi amuma nri

⁴² Otu nwoke si Baal-Shalisha bia, butere onye nke Chineke ogbe achicha iri abuo nke e ji oka bali mbu a ghotara n'ubi mee. O butekwaara ya isi oka ole na ole n'akpa. Ilaisha siri, "Were ihe ndi a nye ndi anyi ka ha rie."

⁴³ Onye na-ejere ya ozi juru, "Olee otu m ga-esi chee ihe a n'ihu nari mmadu?"

Ma Ilaisha zara, "Chiri ya nye ndi mmadu a ka ha rie, n'ihu na otu a ka ONYENWE ANYI kwuru, 'Ha ga-eriju afo ha, nwekwa ndi ga-afodukwa.'" ⁴⁴ Ya mere, o chere ya n'ihu ha, ha rikwara, nri ahụ fodukwara dika okwu ONYENWE ANYI si di.

5

Neeman onye ekpenta

¹ N'oge a, Neeman bu ochiagha ndi agha eze Aram,* O bu onye di ukwu n'anya nna ya ukwu, burukwa onye a na-enye nsopuru n'ihu na ONYENWE ANYI sitere n'aka ya nye ndi agha Aram mmeri n'ogbo agha di iche iche. O bu dike na dimkpa n'agha, maobu onye ekpenta.

² Otu mgbe, ufodu n'ime ndi agha Aram na-apunara ndi mmadu ihe puru ga dota otu nwaagboghohota nta site n'Izrel, onye na-ejere nwunye Neeman ozi. ³ O siri nne ya ukwu, "O gaara ato m utu ma a si na nna m ukwu ga-aga hu onye amuma no na Sameria. O ga-agwo ya oria ekpenta a."

⁴ Neeman nuru nke a, bilie gaa kororo eze Aram ihe niile nwaagboghohota a si Izrel kwuru. ⁵ Eze Aram siri, "Bilie, gaa, aga m ezigakwara eze Izrel† akwukwo ozi." Ya mere Neeman gara, o chiri talenti olaocha iri, na puku shekel olaedo isii, na uwe oma di iche iche, nke di iri n'onuogugu. ⁶ Nke a bukwa ihe di n'ime akwukwo ahụ eze Aram degaara eze Izrel: "Nwoke a ji akwukwo a biakwute gi bu Neeman, onyeisi ndi agha m. Biko, achoro m ka i gwo ya oria ekpenta di ya n'ahu."

⁷ Ngwangwa eze Izrel guru akwukwo ahụ, o dowara uwe ya si, "Abu m Chineke? A puru m ime ka mmadu nwuo na ime ka mmadu di ndu? Gini mere nwoke a ji ezitere m onye m ga-agwo oria ekpenta? Lee ka o si na-achoro uzoro anyi ga-eji nwee esemokwu."

⁸ Mgbe Ilaisha onye Chineke nuru na eze Izrel dowara uwe ya, o ziri ozi a zigara ya si, "Gini mere i ji dowaa uwe gi? Zitere m Neeman. O ga-amatakwa na e nwere onye amuma n'Izrel." ⁹ Ya mere, Neeman biarutere guzo n'onu uzoro ulo Ilaisha, ya na inyinya ya, na ugbo agha ya. ¹⁰ Ilaisha zigara onyeozi ya nke biara zie si ya, "Jee saa ahụ gi ugboro asaa n'osimiri Jordan. I mee nke a, ekpenta ahụ ga-esi n'akuku ahụ gi niile puo. I ga-adikwa ocha."

§ 4:39 4:39 Mkpuru afufa ohia yiri kukumba n'odidi, buo ibu dika oroma ma o na-elu ilu n'onu. * 5:1 5:1 Aha eze a, bu Ben-Hadad nke abuo 2Ez 8:7 † 5:5 5:5 Aha eze a, bu Joram. 2Ez 8:28

¹¹ Ma Neeman were iwe nke ukwu tugharia bido ilaghachi ebe o si bia. Mgbe o na-ala, o na-ekwu na-asị, “Echere m na o ga-apụkwute m, guzo, kpọkuo aha ONYENWE ANYỊ Chineke ya, fufee aka ya n’ebe ahụ ọrịa m dị, gwoọ m ọrịa ekpenta m. ¹² Abana‡ na Fapa, bụ osimiri dị na Damaskos, ha adighi mma karịa mmiri Izrel niile? O bụ na m enweghi ike isa ahụ n’ime ha ma di ocha.” O tughariri jiri onuma puo.

¹³ Ma ndi ozi Neeman jekwuru ya si ya, “Nna anyi, a si na o bu ihe siru ike nke ukwu ka onye amuma ahụ gwara gi si gi mee, i garaghi eme ya? Ma ihe o si gi mee bu naani ‘Gaa saa ahụ gi ka i di ocha.’” ¹⁴ Ya mere, o gara sunye onwe ya n’ime osimiri Jordan ugboro asaa, dika onye nke Chineke gwara ya. Anụ ahụ ya loghachiri di ocha ka anụ ahụ nwantakiri.

¹⁵ Mgbe ahụ, Neeman na ndi niile ya na ha so laghachikwutere onye nke Chineke. O guzoro n’ihu ya si, “Ugbu a amatala m na o dighi Chineke ozo di n’uwa niile ma o bughu naani n’Izrel. Ya mere, biko, nara onyinye a site n’aka ohu gi.”

¹⁶ Ma Ilaisha zara si ya, “Dika ONYENWE ANYI na-adi ndu, bu onye m na-ejere ozi, agaghi m ana gi ihe obula.” Ma Neeman rioro ya aririo ka o nara ya, ma o juru aju.

¹⁷ Mgbe ahụ Neeman siru, “O buru na i gaghi anara, biko, kwere nu ka m kporo aja nke inyinya abuo nwere ike ibu. N’ihi na site ugbu a gaa n’ihu, agaghi m achuru chi ozo aja nsure oku, ma o bughu naani ONYENWE ANYI. ¹⁸ Ma ka ONYENWE ANYI gbaghara ohu gi naani otu ihe a. Mgbe nna m ukwu banyere n’ulo arusi Rimon ikpo isiala, mgbe o na-adabere n’aka m, nke ga-eme ka mu onwe m kpo kwere isiala. Mgbe m si otu a kpo isiala n’ulo arusi Rimon, ka ONYENWE ANYI gbaghara ohu gi n’ihi nke a.”

¹⁹ Ilaisha zara si ya, “O di mma, laa n’udo.”

Mgbe Neeman lawara, o jerubeghi ebe di anya, ²⁰ Gehazi, bu onyeozi Ilaisha onye nke Chineke, siru n’obi ya, “Nna m ukwu emezighi ikwere ka Neeman onye Aram laa na-anataghi ya ihe o ji bia. Dika ONYENWE ANYI na-adi ndu, aga m eji oso gbakwuru ya naputa ya ufodu ihe ahụ.”

²¹ Ya mere, Gehazi gbara oso gbakwuru Neeman. Mgbe Neeman huru ya ka o gba oso na-abia, o si n’elu ugbo agha ya wudata gaa zute ya, juo ya si: “Udo o dikwa?”

²² “E, udo di,” ka Gehazi zara, “Onyenwe m zitere m ka m gwa gi, ‘Lee, umu okorobia abuo n’etiti ndi amuma si n’ugwu Ifrem biakwute m. Biko nye ha otu talenti olaocha na uwe mgbanwe abuo.’”

²³ Ma Neeman zara si ya, “Biko, were talenti abuo.” O kwagidere Gehazi ka o nara ha. O kechiri talenti olaocha abuo ahụ n’akpa abuo, tinyere uwe mgbanwe abuo. O bunyere ndi ohu ya ka ha buru ya na-aga n’ihu Gehazi. ²⁴ Ma mgbe ha rutere n’ugwu, Gehazi naara ndi ohu Neeman ihe ndi ahụ, si ha laghachikwa. O zoro ihe ndi ahụ n’ime ulo.

²⁵ Mgbe o batara n’ulo guzo n’ihu nna ya ukwu, Ilaisha juru ya si, “Ebee ka i si na-abia Gehazi?”

O zara, “Ohu gi ejeghi ebe obula.”

²⁶ Mgbe ahụ Ilaisha zara ya, “O bu na mmuo m esoghi gi mgbe nwoke ahụ si n’ugbo ya ridata izute gi? Oge a o bu oge inara ego, na inara uwe, na inara ubi oliv, na ubi vaini, na igwe ehi, na igwe aturu, na ndi ohu ndi ikom, na ndi ohu ndi inyom na-eje ozi? ²⁷ N’ihi nke a, ekpenta ahụ di Neeman ga-abiakwasị gi, na umu umu gi, ruo mgbe ebighi ebi.” Ya mere, Gehazi ghororo onye ekpenta si n’ihu ya puo. Anụ ahụ ya bidokwara icha ocha dika ogho ocha.

6

Isi anyuike esee n’elu mmiri

1 Ụmụ ndị amụma gwara Ịlaisha okwu sị, “Lee, ebe a anyị bi n’ihu gị dị oke nta karịa. 2 Ya mere, ka anyị gaa n’akụkụ Jodan gbute osisi anyị ga-eji wuo ụlọ ebe anyị ga-ebi.”

O sịrị ha, “Meenụ ka unu kwuru.”

3 Ma otu onye n’ime ha rịrọrọ ya sị, “Biko, nna anyị ukwu, soronụ anyị.”

O kwenyere na ọ ga-eso ha. 4 O sonyekwara ha.

Mgbe ha bjaruru n’akụkụ Jodan, ha malitere igbutu osisi. 5 Ma mgbe otu n’ime ha nọ na-egbutu otu osisi, anyịke ya dabara n’ime mmiri. O tiri mkpu sị, “Ewoo, onyenwe m. Ọ bụkwanụ ihe a rịtara ariọta.”

6 Mgbe ahụ, onye nke Chineke juru ya sị, “Ebee ka ọ dabara?” Mgbe o ziri ya ebe ọ dabara, Ịlaisha gbute osisi tūba ya n’ebe ahụ, mee ka anyịke ahụ segolite na-erugharị n’elu mmiri. 7 Ọ sịrị, “Tutulite ya.” O setiri aka ya weputa ya.

Ìsì ekpuo ndị agha Siria

8 N’oge a, eze ndị Aram* na ndị Izrel nọ n’agha. Mgbe ya na ndịisi agha ya kparitachara, ọ sịrị, “Aga m eguzobe omuma ụlọ ikwu m n’ebe dị otu a na n’ebe dị otu a.”

9 Ngwangwa, onye nke Chineke zigaara eze Izrel† ozi sị, “Lezie anya, unu ejekwala nso n’ebe ahụ, n’ihi na eze Aram na ndị agha ya nọ n’ebe ahụ.” 10 N’ihi nke a, eze Izrel mere nchọputa banyere ebe ahụ onye nke Chineke gwara ya. Ọtutu mgbe Ịlaisha doro eze aka na ntị, n’ihi ya, ha noro na nche n’ebe ahụ niile.

11 Ihe ndị a mere ka iwe wee eze ndị Aram. Ọ kpokotara ndịisi oru ya nye ha iwu sị, “Gwanụ m, onye n’ime anyị dinyere eze Izrel?”

12 Otu onye n’ime ndị ochiagha ya sịrị, “O nweghi onye obula n’ime anyị, onyenwe m bu eze. Ọ bu Ịlaisha, onye amuma Izrel, bu onye na-agwa eze Izrel okwu niile i na-ekwu n’ime ebe ndina gi.”

13 Ya mere, eze Aram nyere ha iwu sị ha, “Gaanu, chọputa ebe ọ nọ, ka m ziga ndị agha ga-aga jide ya.” Ha gara lota, kororo ya na Ịlaisha nọ na Dotan. 14 N’ihi ya, n’otu anyasi eze Aram zigara otutu ndị agha ya, ndị ji inyinya na ugbo agha gbaa obodo ahụ gburugburu.

15 Mgbe onye na-ejere onye nke Chineke ozi biliri oto n’isi ututu puo, ọ huru otutu ndị agha na inyinya na ugboala, ka ha gbara obodo ha nọ gburugburu. O tiri mkpu sị, “Ewoo, onyenwe m, gini ka anyị ga-eme ugbo a?”

16 Ma Ịlaisha zara sị ya, “Atula egwu, n’ihi na ndị nonyere anyị di otutu karịa ndi nonyeere ha.”

17 Mgbe ahụ, Ịlaisha kpere ekpere sị, “ONYENWE ANYI, biko, saghee anya ya abuo ka ọ hu.” ONYENWE ANYI meghere anya ohu Ịlaisha, mee ka ọ hu inyinya oku, na ugboala oku juputara n’ugwu di gburugburu ebe ahụ niile.

18 Mgbe ndi iro ahụ na-abiaru ya nso, Ịlaisha kpokuru ONYENWE ANYI n’ekpere sị, “Mee ka isi kpuo ndi agha niile.” O mekwara ka isi kpuo ha, dika Ịlaisha rioro.

19 Ịlaisha putara sị ha, “Nke a abughi uzo, nke a abukwaghi obodo unu na-achọ. Soronu m, ka m gosi unu nwoke unu na-achọ.” O duuru ha jee Sameria.

20 Mgbe ha bjaruru Sameria, Ịlaisha kpere ekpere sị, “Biko, ONYENWE ANYI, ugbo a meghee anya ha, ka ha hu uzo.” ONYENWE ANYI meghere anya ha dika Ịlaisha kpere n’ekpere; ha matakara na ha nọ na Sameria.

21 Mgbe eze Izrel huru ha, ọ juru Ịlaisha ajuju sị, “Nna m, i chororo ka m gbuo ha?”

22 Ịlaisha zara sị ya, “Egbula ha. I ga-egbu ndi i ji mma agha na uta gi dota n’agha? Nye ha nri na mmiri, zilaga ha ka ha lakwuru onyenwe ha.” 23 Ya mere, ọ kwadooro ha oke oriri di ukwu, mgbe ha riri, nukwaa, o zilagara ha, ha lakwuuru nna ha

* 6:8 6:8 Nke bu Ben-Hadad nke abuo † 6:9 6:9 Onye a na-akpo Joram

ukwu. Site n'oge ahụ gaa n'ihu, ndị otu Aram na-apunara mmadụ ihe kwusiri inye nsogbu n'oke ala ndi Izrel.

Unwụ n'obodo Sameria

²⁴ Ma mgbe ụfọdụ oge gasiri, Ben-Hadad, eze Aram, chikotara ndi agha ya niile puta bja gbaa Sameria gburugburu. ²⁵ N'ihu nke a, oke unwụ dara n'obodo Sameria. Nri korọ n'ala ahụ ruo na e bidoro ire otu isi inyinya ibu‡ iri shekel ọlaocha asatọ. E rekwara nsi nduru shekel ise.

²⁶ Mgbe eze Izrel na-agafe n'elu mgbidi gbara obodo ahụ gburugburu, otu nwanyi kpokuru ya si ya, "Nyere m aka, onyenwe m eze."

²⁷ Ma eze zara si ya, "Ọ buru na ONYENWE ANYI ekweghi inyere gi aka, ebee ka m ga-esi nwetara gi inyeaka? Ọ bu site n'ebe izocha oka? Ka ọ bu n'ebe izocha mmanya vaini?" ²⁸ Mgbe ahụ, eze juru ya si, "Gini na-eme?"

Ọ zara, "Nwanyi a siri, 'Nye nwa gi nwoke ka anyi rie ya taa, echi anyi ga-eri nwa m nwoke.' ²⁹ Ya mere, na anyi siri nwa m rie ya. N'ubochi nke so ya asiri m ya, 'Weputa nwa gi nwoke ka anyi rie ya,' ma o zoola ya."

³⁰ Mgbe eze nuru okwu nwanyi a, ọ dowara uwe ya. Ma dika ọ na-agabiga n'elu mgbidi ahụ, ndi mmadu lere anya hu n'okpuru uwe, akwa mkpe di n'ime ahụ ya.

³¹ Ọ siri, "Ka Chineke meso m mmeso, otu obula mmeso ahụ si di njo, ma ọ buru na isi Ilaisha nwa Shafat anogide n'ahụ ya taa."

³² N'oge a, Ilaisha noduru ala n'ulo ya, ndi okenye sokwa ya nodu. Eze zipuru onyeozi, ma tupu o rute, Ilaisha gwara ndi okenye ahụ okwu si ha, "Unu ahula na ogbu mmadu a ezitela mmadu ka ọ bja gbupu m isi. Mgbe onyeozi ya bjaruru, mechienu uzọ hapu ya n'ezi, n'ihu na eze n'onwe ya ga-eso ya n'azu bja." ³³ Mgbe Ilaisha no na-agwa ha okwu, lee onyeozi ahụ ka ọ na-abiakwute ya.

Eze sokwa ya n'azu na-ekwu okwu na-asị, "ONYENWE ANYI emeela ka ihe ojojo di otu a dakwasị anyi. Gini mere m ga-eji lee anya inyeaka site n'aka ONYENWE ANYI ozo?"

7

¹ Ilaisha zara si ya,* "Nuru okwu ONYENWE ANYI. N'ihu na otu a ka ONYENWE ANYI na-ekwu,† N'oge dika mgbe a echi, a ga-ere otu akpa nta utu oka otu shekel, rekwaa akpa nta oka bali abuo otu shekel n'onu uzọ ama obodo Sameria."

² Ochigaha ahụ, nke eze na-adabere n'aka ya, siri onye nke Chineke, "Lee, a sikwari na ONYENWE ANYI emeghee oghere idee nke eluigwe, nke a ọ puru ime?"

Ma Ilaisha zara ya, "I ga-eji anya gi abuo hu ya, ma i gaghi eri site n'ime ya."

Ogbaaghara n'ogige agha ndi Sameria

³ N'oge a, e nwere ndi ekpenta‡ anọ no n'ezi mgbidi gbara Sameria gburugburu, n'akuku onu uzọ e si abata obodo ahụ. Ha siritara onwe ha, "Gini ka anyi no n'ebe a na-eme? Ọ bu ka anyi noro n'ebe a tutu anyi anwuo? ⁴ Ọ buru na anyi asi, 'Anyi ga-abanye n'ime obodo,' unwu di n'ebe ahụ, anyi ga-anwukwa. Ọ burukwanu na anyi anogide n'ebe a anyi ga-anwu. Ya mere ka anyi gafeenu banye n'omuma ulo ikwu ndi agha Aram, were onwe anyi nyefee ha n'aka. Ọ buru na ha edebe anyi ndu, anyi ga-adu ndu, ọ buru na ha egbuo anyi, anyi ga-anwukwa."

⁵ N'oge uhuruchi, ha biliri gaa n'omuma ulo ikwu ndi agha Aram. Mgbe ha bjarutere n'onu ulo ikwu ahụ, o nwekwaghi onye no n'ebe ahụ, ⁶ n'ihu na Onyenwe anyi mere ka ndi Aram nu uzu ugbo agha na nke inyinya, na nke usuu ndi agha. Nke

‡ 6:25 6:25 Inyinya ibu so n'anụ umu Izrel na-ekwesighi iri n'ihu na ọ dighi ocha. Lev 11:4 * 7:1 7:1 2Ez 6:24-29 † 7:1 7:1 2Ez 7:18-19 ‡ 7:3 7:3 Onye obula na-arja orja ekpenta a gaghi ebi n'ime obodo n'etiti umu mmadu. Lev 13:45-46; Onu 5:2-4; 12:10.

a mere ka onye ọbụla gwa ibe ya si, “Lee, eze ndi Izrel egoola ndi agha ndi Het, na ndi eze Ijipt ibuso anyi agha.” ⁷ Ha biliri gbapu oso n’abali ahụ, hapu ulo ikwu ha niile, na inyinya ha niile, na inyinya ibu ha niile, na ihe niile otu o si diri, ma gbapu oso ndu.

⁸ Mgbe ndi ekpenta ahụ rutere ogige ndi agha ndi Siria, ha banyere n’ime otu ulo rie ihe, nukwaa ihe onunu di n’ime ya. Ha chiri ọlaocha na ọlaedo na uwe oma niile di n’ime ya gaa zoo ha. Ozokwa, ha loghachiri banye n’ulo oso kwakoro ufodu ihe di n’ime ya gaa zoo.

⁹ Ma mgbe ahụ ha siritara onwe ha, “Ihe anyi na-eme ezighi ezi. Taa bu ubochi ozioma, ma lee ka anyi na-agba nkiti. O buru na anyi echere ruo ihè ututu, a ga-achoputa ajo omume anyi. Ugbu a bianu, ka anyi gaa gwa ndi no n’uloeze, ihe anyi huru.”

¹⁰ Ya mere, ha gara kpokuo ndi nche onu uzo obodo ahụ, gwa ha si, “Anyi banyere n’ogige ndi agha Aram, o nweghi mmadu obula no n’ebe ahụ, o dighi olu mmadu anyi nuru n’ebe ahụ, naani inyinya na inyinya ibu elibere n’osisi, na ulo ikwu ha a hapuru dika ha di.” ¹¹ Ndi na-eche nche tiri mkpu kororo ndi no n’uloeze ihe mere.

¹² Eze biliri n’abali ahụ gwa ndisi oru ya si, “Ka m gwa unu ihe ndi Aram mere anyi. Ha maara na anyi no n’oke agu, n’ihi ya, ha akpacharala anya hapu omuma ulo ikwu ha gaa zoo onwe ha n’ime oha. Echiche ha bu, ‘Ndi a ga-aputariri, mgbe ahụ, anyi ga-ejide ha na ndu, banyekwa n’ime obodo ha.’”

¹³ Ma otu onye n’ime ndisi agha ya zara si ya, “Ka ufodu mmadu duru inyinya ise ndi ahụ foduru n’obodo. O buru na ndi a alotaghi onodu ha ga-adi ka nke ndi Izrel niile foduru n’ebe, e, ha ga-adi ka ndi Izrel niile a guru dika ndi nwuru anwu. Ya mere, ka anyi zipu ha ka ha gaa choputa ihe mere.”

¹⁴ Ya mere, ha hoputara ugbu agha abuo na inyinya ndi na-adokpu ha. Eze zipuru ha ichuso ndi agha Aram, O nyere ndi na-agba ha iwu si, “Gaanu choputa ihe mere.”

¹⁵ Ha sogidere ha ruo n’osimiri Jordan. N’akuku uzo niile juputara n’uwe na ngwa agha ndi agha Aram tufuru mgbe ha na-eme ngwangwa. Ndi ahụ e zipuru loghachiri bia kororo eze ihe ha huru. ¹⁶ Ndi Izrel niile puru gaa kwakoro ihe di n’omuma ulo ikwu ndi Aram. Nke bu na e rere otu akpa nta utu oka a kororo nke oma otu shekel, rekwa akpa oka bali abuo otu shekel dika ONYENWE ANYI si kwuo.

¹⁷ Eze hoputara ochiagha ahụ, nke o na-adabere n’aka ya, nye ya oru ilekota onu uzo obodo ahụ. Ma ndi si n’obodo na-enuputa nuturu ya, zo ya ukwu, zogbuo ya mgbe ha na-agbaputa. § O nwuru dika Ilaisha onye nke Chineke kwuru mgbe eze biakwutere ya unyaahụ, ijide ya. ¹⁸ Ihe niile mezuru dika onye nke Chineke gwara eze okwu si ya, “A ga-ere akpa nta oka bali abuo otu shekel na otu akpa nta utu oka otu shekel, n’onu uzo ama Sameria.”

¹⁹ N’oge ahụ, ochiagha ahụ na-ejere eze ozi zara si ya, “Ihe di otu a agaghi eme, o buladi na ONYENWE ANYI emeghee eluigwe mee ka nri zoo, nke a o ga-eme?” Ma onye nke Chineke zara ya, “I ga-eji anya gi hu ya, ma i gaghi eso rie ya.” ²⁰ O bukwa otu a ka o si mee, n’ihi na ndi mmadu zogburu ya n’ukwu n’onu uzo ama, ebe o no nwuo.

8

Nloghachi nwanyi Shunem

¹ Ilaisha gwara nwanyi ahụ o mere ka nwa ya si n’onwu bilie okwu si ya, “Bilie, gi na ezinaulo gi, gaa n’obodo oso ebe unu ga-anọ dika obia n’ihi na ONYENWE ANYI

§ 7:17 7:17 Amuma ahụ mezuru n’isi ochiagha eze dika e kwuru ya. 2Ez 7:2

ekwuola na oke unwu ga-adakwasị ala Izrel afọ asaa.”² Nwanyị ahụ mere dika onye nke Chineke gwara ya, o biliri, ya na ezinaulo ya gaa biri n’ala ndi Filistia* afọ asaa.

³ Mgbe unwu ahụ gwusiri n’afọ nke asaa, o si n’ala ndi Filistia lota n’Izrel. Mgbe o lotara, o jekwuuru eze ka o nyere ya aka inwetaghachi ulo ya na ala ya. ⁴ Mgbe nwanyị ahụ biakwutere eze, eze no na-agwa Gehazi bu onye na-ejere onye nke Chineke ozi okwu si ya, “Biko, kororo m akuko ihe ukwu niile Ilaisha mere.” ⁵ Mgbe Gehazi na-akoro eze otu Ilaisha si mee ka nwantakiri nwuru anwu di ndu ozo, nwanyị ahụ, onye bu nne nwantakiri ahụ, batara n’ime uloze.

Mgbe ahụ, Gehazi kwuru si, “Onyenwe m eze, onye a bu nwanyị ahụ, leekwa nwa ya nwoke, onye Ilaisha mere ka o di ndu ozo.” ⁶ Eze juru nwanyị ahụ ajuju si ya, “O bu eziokwu?” Nwanyị ahụ kororo eze akuko ihe niile mere.

Mgbe ahụ, eze dunyere ya otu onyeisi n’ime ndi ozi ya ka o nyere ya aka inwetaghachi ihe ya niile, ya na ugwo ruru ya n’ihi mkpuru ubi ya niile ha ghororo mgbe ahụ o bi n’ala ndi Filistia.

Hazael egbuo Ben-Hadad

⁷ Mgbe ihe ndi a gasiri Ilaisha gara Damaskos, isi obodo ndi Siria. N’oge a, Ben-Hadad eze Aram, na-aria orja. “A gara gwa eze na onye nke Chineke abiala n’ebe ahụ.” ⁸ Mgbe eze nuru ya, o kororo Hazael si ya, “Were onyinye inata ihuoma n’aka gi wegara onye nke Chineke, site n’aka ya juta ONYENWE ANYI ase. Juo ya, ‘M ga-esi n’orja a bilie?’”

⁹ Hazael weere iri inyinya kamel anọ buru ezi ihe niile si n’ala Damaskos,† wetara Ilaisha onyinye ndi a si ya, “Nwa gi Ben-Hadad, eze Aram, zitere ka m juo gi si, ‘M ga-esi n’orja a bilie?’”

¹⁰ Ilaisha zara si ya, “Laa, gaa gwa ya si ya, ‘I ga-esi n’orja bilie.’ Ma ONYENWE ANYI egosila m na, n’ezie, o ga-anwu.” ¹¹ Mgbe Ilaisha no na-ekwu okwu a, o legidere Hazael anya n’ihu tutu ruo mgbe ihere mere ya. Mgbe ahụ, onye nke Chineke kwara akwa.

¹² Mgbe ahụ, Hazael juru Ilaisha ajuju si, “O bu gini mere onyenwe m ji akwa akwa?”

Ilaisha zara si ya, “N’ihi na amaara m ihe ojuo i ga-eme umu Izrel n’oge di n’ihu. I ga-akpo obodo niile ha e wusiri ike oku, jiri mma agha gbuo umu okorobia ha. I ga-atupia umuntakiri na-anu ara, bowakwaa afọ ndi inyom di ime.”

¹³ Hazael sirị, “Olee otu oru gi, bu nkita efu, ga-esi nwee ike imezu ihe ukwu a?” Ilaisha zara, “ONYENWE ANYI egosila m na i ga-abu eze Aram.”

¹⁴ Mgbe Hazael, si n’ebe Ilaisha no laa, o biakwutere nna ya ukwu. Mgbe Ben-Hadad juru ya si, “Gini ka Ilaisha gwara gi?” Hazael zara si, “O gwara m na i ga-esi n’orja bilie.” ¹⁵ Ma n’echi ya, Hazael chiri akwa na-egbo oyi, banye ya na mmiri jiri ya baa n’ebe eze dina, gbasaa ya n’ihu eze, tutu ruo mgbe o nwuru. Emesia, Hazael ghororo eze n’onodu ya.

Jehoram eze Juda

¹⁶ N’afọ nke ise nke ochichi Joram nwa Ehab eze Izrel, mgbe Jehoshafat bu eze Juda, ka Jehoram nwa Jehoshafat malitere ochichi ya dika eze Juda. ¹⁷ O di iri afọ ato na abuo mgbe o malitere ibu eze, o chiri afọ asato na Jerusalem. ¹⁸ O soro uzo ndi eze Izrel dika ulo Ehab mere, n’ihi na o luru ada Ehab. O mere ihe di njo n’anya ONYENWE ANYI. ¹⁹ Ma n’agbanyeghi nke a, n’ihi ohu ya bu Devid ONYENWE ANYI achoghi ibibi

* **8:2** 8:2 O bughị naanị n’ala Filistia na-emeputa nri karịa ala ugwu ugwu Izrel, kama ndi agha Siria adighi e buso ha agha mgbe mgbe, dika ha na-eme ndi Izrel. † **8:9** 8:9 Damaskos, bu isi obodo di mkpa ebe a na-azu ahia, nke di n’etiti mba Ijpt, na Eshia nke mpaghara Tōki na Mesopotamia.

Juda. N'ihhi na o kwere nkwa ime ka oriṅa diiri Devid na ụmụ ụmụ ruo mgbe ebighi ebi.

²⁰ N'oge Jehoram bu eze, ka Edom si n'okpuru Juda nupu isi, hoputara onwe ha eze. ²¹ Ya mere, Jehoram[‡] duuru ugbo agha ya niile gaa n'obodo Zaija. O biliri n'abaligbo tigbuo ndi Edom ahụ gbara ya na ndi ochiagha ugbo agha ya gburugburu; ma ndi agha ya gbaghachiri azu, laa n'ulo ha. ²² Ya mere, Edom ka na-enupu isi megide Juda, ruo taa.

Obodo Libna nupukwara isi n'otu oge ahụ.

²³ Akuko ihe niile Jehoram mere, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Juda mere n'ubochi ndu ha? ²⁴ Joram sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri nna ya ha n'obodo Devid. Ahazaya nwa ya ghororo eze n'onodu ya.

Ahazaya eze Juda

²⁵ N'afọ nke iri na abuo nke ochichi Joram nwa Ehab, bu eze Izrel, ka Ahazaya nwa Jehoram, bu eze Juda malitere ichi. ²⁶ Ahazaya gbara iri afọ abuo na abuo mgbe o malitere ibu eze, o chiri otu afọ na Jerusalem. Aha nne ya bu Atalaya,[§] nwa nwa Omri, eze Izrel. ²⁷ O soro uzo niile nke ndi ezinaulo Ehab, mee ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI dika ezinaulo Ehab mere, n'ihhi na o luru nwananyi si n'ezinaulo Ehab.

²⁸ Ahazaya sooro Joram nwa Ehab, gaa ibuso Hazael eze Aram* agha na Ramot Gilead. Ndi Aram meruru Joram ahụ. ²⁹ Ya mere, eze Joram loghachitere na Jezril, ka a gworo ya mmeru ahụ ndi Aram meruru ya na Ramot, n'agha nke ya na Hazael eze Aram luru.

Mgbe ahụ, Ahazaya nwa Jehoram eze Juda, gara Jezril ileta Joram nwa Ehab, n'ihhi na e meruru ya ahụ.

9

Jehu na onwu Jezebel

¹ Emesia, Ilaisha onye amuma, kporo otu onye n'ime umu ndi amuma si ya, "Jikere, fanye onu uwe mwuda gi n'eriri ikere n'ukwu gi,* werekwa karama mmanu oliv a n'aka gi, bia ka i gaa Ramot Gilead. ² I jeruo ebe ahụ, jee hu Jehu nwa Jehoshafat, nwa Nimshi anya. Mee ka o bilie site n'etiti ndi ha na ya no. Mekwaa ka gi na ya naani baa n'ime ulo. ³ Were karama mmanu wukwasị ya n'isi gwa ya okwu si, 'Otu a ka ONYENWE ANYI kwuru, eteela m gi mmanu ibu eze Izrel.' I mesia, meghe uzo osiso, sitekwa n'ebe ahụ gbapu oso."

⁴ Nwokorobia onye amuma ahụ gara Ramot Gilead. ⁵ Mgbe o jeruru, o huru ebe ochiagha ahụ noduru n'ala n'etiti ndisi agha ibe ya. O kwuru si, "Enwere m ozi m ga-ezi gi, ochiagha."

Jehu juru, "O bu onye n'ime anyi ka i chororo izi ozi?"

O zara, "O bu gi ochiagha."

⁶ Jehu biliri baa n'ime ulo. Nwokorobia onye amuma ahụ wukwasiri ya mmanu n'isi, si ya, "Otu a ka ONYENWE ANYI, Chineke Izrel siri, 'Eteela m gi mmanu ibu eze ndi nke ONYENWE ANYI, bu Izrel. ⁷ I ga-ekpochapu ezinaulo Ehab, nna gi ukwu, aga m esi otu a botara onwe m obo, n'ihhi obara ndi ohu m, bu ndi amuma na obara ndi ozi ONYENWE ANYI niile Jezebel wufuru. ⁸ Ezinaulo Ehab ga-abu ihe lara n'iyi. N'ala Izrel, m ga-esite n'ezinaulo Ehab bipu ndi ikom niile, maobu ohu maobu onye nwe onwe ya. ⁹ M ga-ala ulo Ehab n'iyi, ka m si laa ezinaulo Jeroboam nwa Nebat n'iyi, na dika m si lakwaa ezinaulo Baasha, nwa Ahija n'iyi. ¹⁰ Nkita ga-erikwa anu Jezebel

[‡] 8:21 8:21 Joram, nke a bu ikpobiri aha a na nkenke § 8:26 8:26 Atalaya, bu nwunye Joram, burukwa nwa eze Ehab, onye Jezebel muru ya. 2Ih 21:6 * 8:28 8:28 Maobu, Siria * 9:1 9:1 Lit. belit

nwunye Ehab na Jezril. O dikwaghị onye ga-eli ya.' " Mgbe o kwuchara okwu ndi a, onye amuma ahụ meghere ụzọ gbapụ ọsọ.

¹¹ Jehu jekwuuru ndiisi agha ibe ya. Otu onye n'ime ha juru ya si, "Gini ka onye ara ahụ choro bia? Udo o dikwa?"

Jehu zara, "Unu maara onye o bu, marakwa udi okwu ga-esi ya n'onu putu."

¹² Ha siri, "Ihe i kwuru abughi eziokwu, gwa anyi ihe o kwuru."

Jehu siri, "Ihe ndi a ka o gwara m, 'Otu a ka a ONYENWE ANYI kwuru, Eteela m gi mmanu ibu eze Izrel.' "

¹³ Ngwangwa ha chiri uwe mgbokwasị ha niile doo ha n'usoro n'ala ebe ahụ ka Jehu zokwasị ha ukwu. Ha furu opi ike tie mkpu si, "Jehu bu eze!"

Jehu egbuo Joram na Ahazaya

¹⁴ Otu a ka Jehu nwa Jehoshafat, nwa Nimshi, si gbaa izu megide Joram. (N'oge a, Joram na ndi Izrel niile na-eche Ramot Gilead nche, n'ihi Hazael eze Aram.) ¹⁵ Ma Joram bu eze, laghachitere na Jezril ebe o no ka ahụ di ya mma maka ahụ ndi Aram meruru ya mgbe ya na Hazael, eze Aram luru agha. Ya mere, Jehu siri, "O buru na nke a bu uche unu, ime m eze unu, unu ekwela ka onye obula si n'obodo a gbapu, gaa Jezril koo akuko a." ¹⁶ Mgbe ahụ, Jehu wukwasiri n'elu ugbo agha ya gbaga Jezril, n'ihi na Joram no n'ebe ahụ na-ezu ike. Ma Ahazaya, bu eze Juda gakwa ileta ya.

¹⁷ Mgbe onye nche no n'ulo elu Jezril huru Jehu na ndi agha ya ka ha na-abia, o tiri mkpu si, "Lee, o nwere ndi agha na-abia."

Joram eze Izrel nyere iwu si, "Zipu otu onye na-agba inyinya ka o gaa zute ha juo ha si, 'Udo o dikwa?'"

¹⁸ Onye ogbainyinya ahụ nokwasiri n'elu ya gbapu izute Jehu, si, "Otu a ka eze siri, 'Udo o dikwa?'"

Jehu zara, "Gini ka gi na udo nwekoro? Tugharia gaa soro m n'azu."

Onye nche ahụ ziri ozi si, "Onyeozu ahụ ezutela ha, kama o naghi aloa."

¹⁹ Eze zipuru onye ogbainyinya nke abuo. Mgbe o biakwutere ha o siri, "Otu a ka eze siri, 'Udo o dikwa?'"

Jehu zara, "Gini ka gi na udo nwekoro? Chigharia soro m n'azu."

²⁰ Onye ahụ no na-eche nche siri, "O garuola ha nso, ma o dighi aloghachitekwa azu. Ma ogbugba inyinya dika o bu Jehu nwa Nimshi, n'ihi na o na-agba inyinya ya dika onye na-ayi ara."

²¹ Joram nyere iwu si, "Kwadooro m ugbo agha m." Mgbe a kwadooro ya, Joram eze Izrel, na Ahazaya, eze Juda, putara nokwasị n'ugbo agha, onye obula na nke ya, puo iga izute Jehu. Ha zutere ya n'oke ala ubi Nebot, onye Jezril. ²² Mgbe Joram huru Jehu, o juru, "I biara n'udo? Udo o dikwa, Jehu?"

Jehu zara, "Olee otu udo ga-esi diri, ebe o bu na ihe ojo niile nke ikpere arusi na mbaasi nke Jezebel nne gi, juputara n'ebe niile."

²³ Joram chighariri ugbo agha ya bido igba ọsọ. Mgbe o na-agba ọsọ, o tiri mkpu kpokuo Ahazaya si ya, "Ahazaya, Aghughu di, ogbaaghara di!"

²⁴ Jehu jiri ike ya niile dotia uta o ji n'aka ya gba ya Joram. O gbata Joram aku ahụ n'azu. Aku ahụ sikwa ya n'obi putu. Nke a mere ka Joram daa n'ime ugboala ya nwuo. ²⁵ Mgbe ahụ, Jehu siri Bidka, bu onyeisi agha ya, "Bulie ya, tuba ya n'ubi Nebot onye Jezril. Chetakwa na mu na gi nokwasiri n'elu inyinya, anyi abuo, na-eso nna ya Ehab, mgbe ONYENWE ANYI kwuru okwu amuma a megide ya. ²⁶ 'N'ezie, ahuru m obara Nebot na obara umu ya ndi ikom unyaahu, otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara, n'ihi ya, aghaghi m ime ka i kwughachi ugwo obara ha n'ala ubi a.' Ugbu a, bulie ya tuba ya n'ala ubi a di ka okwu ONYENWE ANYI si di."

²⁷ Mgbe Ahazaya eze Juda, huru ihe mere, o gbaara ọsọ na-agbago n'uzo Bet Hagan. Ma Jehu chusoro ya, na-eti mkpu si, "Gbukwuonu ya." Ha meruru ya ahụ ka o no

n'ugbo agha ya, n'uzo iga Gua, nso Ibleam, o gbara oso ga Megido ebe o no nwuo. ²⁸ Ndi ohu ya ji ugbo agha bia buru ozu ya bubata ya na Jerusalem, lie ya n'ebe e liri nna nna ya ha, n'obodo Devid. ²⁹ N'afọ iri na otu nke ochichi Joram nwa Ehab, ka Ahazaya malitere ibu eze Juda.

Onwu Jezebel

³⁰ Mgbe Jezebel nuru na Jehu abiaruola Jezril, o banyere n'ulo ya, tee uri n'anya abuo, dozie agiri isi ya, puta bia nodu ala n'akuku oghereikuku, site n'ebe ahụ na-elepu anya n'ezi. ³¹ Mgbe Jehu batara n'onu uzo e si abata uloeze, Jezebel kpokuru ya si, "I biara n'udo, gi Zimri, gi onye gburu nna gi ukwu."

³² Jehu leliri anya elu lee anya na oghereikuku tie mkpu si, "Onye dinyeere m?" Onozi abuo maobu ato na-eje ozi n'uloeze leputara anya lee ya anya. ³³ Jehu nyere ha iwu si ha, "Tudanu ya n'ala." Ya mere, ha si n'elu ebe ahụ tuda ya n'ala. Mgbe o daruru ala, obara ya fesasiri n'ahu mgbidi ulo na n'ahu inyinya ndi ji ukwu ha zojaa ya.

³⁴ Jehu banyere no n'ime uloeze rie ihe, nukwaa ihe onunu. Emesia, o nyere iwu si, "Leenu nwanji a a buru onu; burunu ya gaa lie ya, n'ihina o bu ada eze."† ³⁵ Mgbe ha putara ili ya, o bu naani okpokoro isi ya na okpukpu ukwu ya abuo, na aka ya abuo ka ha huru. Ha ahukwaghi anu ahụ ya. ³⁶ Ha laghachiri gwa Jehu ihe ha huru. O zara si ha, "Nke a bu okwu ONYENWE ANYI, nke o kwuru site n'onu ohu ya Ilaija onye Tishbe si: 'N'ala ubi di na Jezril ka nkita ga-anọ rie anu ahụ Jezebel. ³⁷ Ozu Jezebel ga-adi ka unyi n'ala ubi di na Jezril, ruo na mmadu enweghi ike ikwuputa si, Nke a bu Jezebel.'"

10

Ogwugwu ezinaulo Ehab

¹ Ugbu a, e nwere umu Ehab ndi ikom onuogugu ha di iri asaa ndi no na Sameria,* Jehu dere akwukwo ozi ziga Sameria, zigara ndisi obodo Jezril, zigakwara ndi okenye na ndi na-elekota umu Ehab ndi ahụ. O siri, ² "Ugbu a, mgbe akwukwo a rutere unu aka, ebe unu na umu ndi ikom nna unu ukwu no, ebe unu nwekwara ugbo agha na inyinya, na obodo e wusiri ike na ngwa agha, ³ hoputanu onye kachasi inwe ugu ma kwesikwa n'ime umu ndi ikom nna unu ukwu, mee ka o nokwasi n'ocheeze nna ya. Mgbe ahụ, buo agha chebe ulo nna unu ukwu."

⁴ Ma ha turu egwu n'ebe o di ukwu, si, "Lee, eze abuo† enweghi ike iguzogide ya, anyi onwe anyi ga-esi ana guzogide ya?"

⁵ Ya mere, onye o di n'aka ilekota ezinaulo eze, onyeisi obodo, ndi okenye na ndi niile na-elekota umu Ehab, dere akwukwo a zigara Jehu, si ya, "Jehu, anyi niile bu ndi ohu gi. Anyi jikeere ime ihe niile i gwara anyi. Anyi agaghi ahoputa onye obula dika eze; gi onwe gi mee ihe obula i chere na o bu ya kachasi mma."

⁶ Mgbe ahụ, Jehu degaara ha akwukwo nke ugboro abuo si ha, "O buru na unu dinyeere m, o burukwa na unu ga-erube isi nye m, chirinu isi umu ndi ikom nna unu ukwu, biakwute m n'otu oge a echi na Jezril."

N'oge ahụ, umu eze iri ndi ikom asaa no n'aka ndisi obodo ahụ, ndi na-azulite ha. ⁷ Mgbe akwukwo ozi ahụ rutere ha, ndi ikom ahụ kporo umu ndi ikom eze di iri asaa n'onuogugu gbuo ha niile, chirisi isi ha tinye na nkata zigara ya Jehu na Jezril. ⁸ Mgbe onyeozi biarutere, o gwara Jehu si, "Ha ebutala isi umu ndi ikom eze."

† **9:34** 9:34 Jezebel bu ada Etbaal, eze ndi Saidon 1Ez 16:31 * **10:1** 10:1 Sameria, bu isi obodo alaeze Ugu, site n'oge eze Omri chirisi Izrel. 1Ez 16:24 † **10:4** 10:4 Eze abuo a na-ekwu banyere ha n'ebe a, bu Joram na Ahazaya. 2Ez 9:23-28

Mgbe ahụ, Jehu nyere iwu si, “Tụkọbanụ ha ọnu n’oke abụọ, n’ọnu ụzọ e si abata obodo, tutu ruo ụtụtụ.”

⁹ N’ụtụtụ ya, Jehu pụrụ, guzoro n’ihu ndi niile gbakoro n’ebe ahụ gwa ha okwu si, “Ndi Izrel, unu bu ndi ezi omume. O bu mu onwe m gbara izu ojo megide nna m ukwu, gbuo ya, ma onye gburu ndi a niile? ¹⁰ Matanu nke oma na o nweghi okwu obula ONYENWE ANYI kwuru megide ezinaulo Ehab nke na-agaghi emezu. ONYENWE ANYI emeela ihe o kwere nkwa na o ga-eme site n’onu ohu ya Ilaija.” ¹¹ Emesia, Jehu gburu ndi ikwu Ehab foduru n’obodo Jezril, ha na ndiisi niile, na ndi enyi ya niile, na ndi nchujaja ya niile. O dikwaghi otu onye ikwu Ehab o hapuru ndu.

¹² Emesiakwa, Jehu hapuru Jezril gaa Sameria. Mgbe o na-aga n’uzo, o biaruru ebe a na-akpo Ebe Izuike Ndi ozuzu aturu. ¹³ N’ebe ahụ, o zutere ndi umunna Ahazaya, eze Juda, juo si, “Olee ndi ka unu bu?”

Ha zara, “Anyi bu ndi ikwu Ahazaya, eze Juda, anyi biara ka anyi juo maka odimma ndi ezinaulo eze na nne eze.”

¹⁴ O nyere iwu si, “Jidenu ha na ndu.” Ha jidere ha na ndu, gbukwaa ha niile n’akuku olulu miri nke Bet-Eked. Onuogugu ha di iri ano na abuo. O nweghi onye obula o hapuru ndu.

¹⁵ Mgbe o si n’ebe ahụ puo, o zutere Jehonadab nwa Rekab,‡ ka o na-abia izute ya. Jehu kelere ya, si, “Obi gi, o ziri ezi nwee nkwekorita, dika obi m di n’ebe i no?”

Jehonadab zara si ya, “E.”

Jehu siri, “O buru na o si otu a diri, kwe m n’aka.” Jehonadab kwere ya n’aka. Jehu n’onwe ya nyeere ya aka ka o rigota n’ugbo agha ya. ¹⁶ Mgbe ahụ, Jehu siri ya, “Ugbu a, soro m bia lee udi inu oku n’obi m nwere maka oru ONYENWE ANYI.” Ha abuo sooro n’ugbo agha Jehu.

¹⁷ Mgbe ha biaruru Sameria, Jehu gburu ndi enyi na ndi ikwu Ehab niile, ndi foduru site n’ikwu Ehab, o bibiri ha dika okwu ONYENWE ANYI kwuru site n’onu onye amuma Ilaija.

Ogbu ndi nchujaja Baal

¹⁸ Emesia, Jehu kpokotara ndi obodo ahụ niile si ha, “Ehab fere Baal ofufe nke nta, Jehu ga-eke ya ebe o di ukwu. ¹⁹ Ugbu a, kpokotaanụ ndi amuma Baal niile, ndi niile na-eke ya, na ndi nchujaja ya niile. Huru na onye obula n’ime ha biara, n’ihi na a ga-eme oke mmemme ichu aja nye Baal. Onye obula e lere anya ya n’ebe ahụ, ma a hughi ya, agaghi adi ndu.” Ma Jehu ji aghughu n’ihi ka o laa ndi a na-eke Baal n’iyi.

²⁰ Jehu siri, “Kposaanu na a ga-enwe oke mkpokota di nsọ nye Baal.” Ya mere, ha kwusara ya. ²¹ O zipuru ozi nye ndi bi n’akuku Izrel niile. Ndi niile na-eke Baal biazuru. O dighi onye foduru nke na-abighi. Ha juputara n’ulonso ukwu Baal§ site n’otu isi ya ruo n’isi nke ozo. ²² Jehu siri onye na-elekota ulo ebe a na-edebe uwe ndi na-eke ofufe na-eyi, “Chiputa uwe nye ndi niile na-eke Baal.” Ya mere, o chiputaara ha uwe.

²³ Mgbe ahụ, Jehu na Jehonadab nwa Rekab, banyere n’ebe nzuko Baal. Jehu siri ndi n’efe Baal, “Chozienu nke oma ka unu hu na o nweghi onye obula na-eke ONYENWE ANYI no n’ebe a, kariakwa naani ndi na-eke Baal.” ²⁴ Mgbe ha malitere ichu aja na isure ihe nsure oku, Jehu emelari ka iri ndi agha asato gbaa ulo ahụ niile gburugburu. O nyelari iwu si, “O buru na unu ekwere ka otu onye si n’ime ulo a gbapu, unu ga-eji ndu unu kwughachi ugwo onye di otu ahụ.”

‡ **10:15** 10:15 Ndi Rekab, bu ndi sitere n’agburu Rekab, onye sitere n’agburu ndi Kena. Ha bu agburu na-ebi ndu ogologo n’ihi na anyi nuru ihe banyere ha n’akwukwo onye amuma Jer 35:5-10 Ha n’ebi n’ulo ikwu, burukwa ndi nwere ezi inu oku n’obi banyere ihe Chineke. Jetro, ogo nwoke Mosis si n’agburu a. Opu 3:1; 4:18; 18:5; Onu 10:29 § **10:21** 10:21 Ehab bu onye wuru ebe a, nke a na-anọ achuru arusi Baal aja na Sameria. 1Ez 16:32

²⁵ Ngwangwa Jehu chuchasiri aja nsure oku, o puru gwa ndi agha ya, na ndiisi ha okwu si, “Baanu n’ime ulo gbuo ndi niile no n’ebe ahụ. Unu ekwela ka otu onye n’ime ha gbapu.” Ha jiri mma agha gbuo ndi ahụ no n’ime ulo Baal, tuputa ozu ha n’ezi. Emesia, ndi agha Jehu banyere n’ime ime ulo ebe ichu aja Baal, ²⁶ ha buputara ogidi nsọ e ji efe Baal, kpoọ ha oku. ²⁷ Ha kwaturu ogidi nsọ Baal, kwatukwaa ulo ichu aja ya. Ya mere e meghariri ya ka o buru ebe oha mmadu na-aga ogwe ruo taa.

²⁸ Jehu kpochapuru ofufe Baal n’ala Izrel niile. ²⁹ Ma otu o di, o siteghi na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya. Mmehie nke Jeroboam mere ka Izrel mehie, ya bu, mmehie nke ife arusi umu ehi e ji olaedo kpuo, di na Betel na Dan.

³⁰ ONYENWE ANYI gwara Jehu si, “N’ihi na i mere nke oma mezuo ihe niile ziri ezi n’anya m, n’ebe ezinaulo Ehab no, n’usoro ihe niile di n’uche m ime, umu umu gi ga-anokwasị n’ocheeze Izrel, ruo n’ogbo nke ano ha.” ³¹ Ma Jehu akpachapughi anya iji obi ya niile debe iwu ONYENWE ANYI, Chineke Izrel. O siteghi na mmehie Jeroboam wezuga onwe ya, bu mmehie ahụ o mere ka Izrel mee.

³² N’oge ahụ, ONYENWE ANYI malitere ime ka ndi Izrel bido idi nta. Hazael eze Aram, buru agha merie otutu akuku Izrel, ³³ nke di n’owuwa anyanwu osimiri Jordan, na ala niile nke Gilead (n’oke ala ndi Gad, na nke ndi Ruben, na Manase), site n’Aroea nke di n’akuku ndagwurugwu Anon, ruo Gilead na Bashan.

³⁴ Akuko gbasara ochichi eze Jehu, na ihe niile o mere, na ikpa ike ya niile, e deghi ha n’akwukwo akuko ndi eze Izrel?

³⁵ Jehu sooro ndi nna nna ya ha dina n’onu, e lie ya na Sameria. Nwa ya bu Jehoahaz nochiri anya ya dika eze. ³⁶ Ma ubochi niile Jehu bu eze Izrel n’ime Sameria di iri afọ abuo na asato.

11

Atalaya na Joash

¹ Mgbe Atalaya nne Ahazaya huru na nwa ya nwoke anwula, o gara n’ihu bido igbu ndi niile a muru n’ulo eze. ² Ma Jehosheba,* bu nwa nwanyi eze Jehoram,† ma burukwa nwanne nwanyi Ahazaya, kuuru Joash‡ nwa Ahazaya, zopu ya site n’etiti umu ndi ikom eze, bu ndi a chorọ igbu egbu. O zoro ya na nwanyi na-elekota ya anya n’ime ulo ndina, ka Atalaya hapu ihu ya, nke a mere na-egbughi ya. ³ Ya na nwanyi na-elekota ya anya nogidere na nzuzo n’ime ulonso ONYENWE ANYI, afọ isii, oge ahụ niile Atalaya na-achi n’ala ahụ.

⁴ N’afọ nke asaa, Jehoiada, ziri ozi kpoọ ndi ochiagha na-achi nari ndi agha, ndi Kari§ na ndi nche oku, mee ka ha biakwute ya n’ulonso ukwu ONYENWE ANYI. Ya na ha gbara ndu, o mekwara ka ha nuo iyi n’ulonso ukwu ONYENWE ANYI. Mgbe ahụ, o gosiri ha nwa eze.* ⁵ O nyere ha iwu, si, “Nke a bu ihe unu ga-eme, unu bu ndi no n’otu ato ga-abia oru n’ubochi izuike, nke otu uzọ n’ime unu na-eche uloze nche, ⁶ otu uzọ n’ime uzọ ato ga-anọ n’onu uzọ Sua, ebe otu uzọ ga-anọ n’onu uzọ ama, n’azu ndi na-eche nche n’ulonso ukwu Chineke. ⁷ Ma unu bu otu abuo ndi kwesiri iga ezumike site n’oru unu n’ubochi izuike, ga-eguzo na nche n’ulonso ukwu n’ihi eze. ⁸ Doonu onwe unu gburugburu eze, onye obula n’ime unu jide ihe agha n’aka ya. Onye obula nke na-abia nso ahiri unu, ka e gbuo ya. Noronu eze nso ebe obula o gara, mgbe o na-apu n’ezi na mgbe o na-aba n’ime.”

* **11:2** 11:2 Eleghi anya, nne Jehosheba di iche na nne Atalaya, ma n’ihi na Jehosheba bu nwunye Jehoiada onye nchujaja, o zoro Joash n’otu onuulo n’ime ulonso ukwu 2Ih 22:11 † **11:2** 11:2 Mgbe ufodu a na-akpokwa ya Jehoram ‡ **11:2** 11:2 Joash bu nwa eku n’aka nke ka na-anu ara, o rubeghi otu afọ mgbe ihe ndi a mere. § **11:4** 11:4 Ndi Kari bu ndi agha e goro ego si Eshia na mpaghara Toki. Ha bu ndi nochiri anya ndi agha Keret, ndi jere ozi n’oge eze Devid. 2Sa 8:18 * **11:4** 11:4 N’akwukwo 2Ih 23:2 n’ebe ahụ e mere ka anyi mara na akporo ndi Livayi, na ndiisi Juda niile n’oku nzuzo a.

⁹ Ndi ọchịagha ndi a na-achị nari ndi agha mere dika Jehoiada, onye nchụaja nyere n'iwu. Onye ọbụla kpọrọ ndi ikom ya, ma ndi na-emechi ọrụ, ma ndi na-abata iru ọrụ n'ubochi izuike, biakwute Jehoiada, bu onye nchụaja. ¹⁰ O nyere ndi ọchịagha ahụ ube na ọta niile, ndi burij nke eze Devid, ndi di n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI. ¹¹ Onye ọbụla na ndi nche ahụ ji ngwa agha n'aka ya, ha guzoro onwe ha, nọdu eze gburugburu, na nso ebe ichu aja na ulonso ukwu, site n'akuku ndida ruo n'akuku ugwu nke ulonso ukwu ahụ.

¹² Jehoiada kpọtara nwa eze, kpube ya okpueze n'isi, o nyere ya otu akwukwo nke ihe ọgbugba ndu ahụ, chie ya eze. Ha tekwar ya mmanu ibu eze. Ndi niile no n'ebe ahụ kuru aka, tie mkpu, si, "Ka eze diri ndu ruo mgbe ebighi ebi!"

¹³ Mgbe Atalaya nuru mkpotu nke ndi nche na ndi mmadu na-eme, o gakwuru ndi ahụ no n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI. ¹⁴ O lepuru anya, ma lee eze, ka o guzo n'akuku ogidi,† dika omenaala mmemme ichi eze si di. Ndisi na ndi na-afu opi no n'akuku eze. Ndi niile nke ala ahụ nokwa na-anuri onu na-afu opi. Atalaya dowara uwe ya, si, "Nnupu isi megide eze! Nke a bu nnupu isi megide ochichi!"

¹⁵ Jehoiada, bu onye nchụaja nyere ndisi ochiagha na-achị nari ndi agha, bu ndi na-elekota usuu ndi agha, iwu si ha, "Sitenu n'ebe ahụ kpọtara ya n'etiti ahiri unu, onye ọbụla nke gbasoro ya, werenu mma agha gbuo onye ahụ." N'ih na onye nchụaja siri, "Agaghi egbu ya n'ime ulonso ONYENWE ANYI." ¹⁶ Ya mere, ha jidere ya, mgbe o rutere n'uzo ebe inyinya si abata n'ogige uloeze, ebe ahụ ka ha no gbuo ya.

¹⁷ Jehoiada mere ka ọgbugba ndu di n'etiti ONYENWE ANYI na eze, na ndi mmadu, na ha ga-abu ndi nke ONYENWE ANYI. O mekwara ka ọgbugba ndu diri n'etiti eze na ndi ahụ. ¹⁸ Ndi niile nke ala ahụ gara n'ulo nchụaja Baal kwatuo ya. Ha tidasiri ebe nchụaja na arusi niile di n'ebe ahụ mee ka o darisia, gbukwaa Matan onye nchụaja Baal n'ihu ebe ichu aja ahụ.

Mgbe ahụ, Jehoiada onye nchụaja, debekwara ndi nche ka ha lekota ulonso ukwu ONYENWE ANYI. ¹⁹ O kpọrọ ndi ochiagha na-achị nari ndi agha, ha na ndi Kari, na ndi nche, ha na ndi ala ahụ niile, ha niile duputara eze site n'ulonso ONYENWE ANYI site n'onu uzo ndi nche banye n'uloeze. Eze were onodu ya n'elu ocheeze. ²⁰ Ndi ala ahụ niile nuriri onu nke ukwu, obodo ahụ dakwara juu, n'ih na e ji mma agha gbuo Atalaya n'uloeze.

²¹ Joash‡ gbara afo asaa mgbe o malitere ibu eze.

12

Joash emezie ulonso ukwu

¹ N'afọ nke asaa, nke ochichi Jehu n'Izrel, ka Joash malitere ibu eze na Juda. Iri afo ano ka o chiru dika eze na Jerusalem. Aha nne ya bu Zibia onye Biasheba. ² Joash mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI ubochi niile nke Jehoiada onye nchụaja ziri ya ihe. ³ Ma naani na o wezugaghi ebe ichu aja niile di n'ugwu. Ndi Juda nogidere na-achu aja di iche iche n'ebe ahụ, na-esurekwa ihe nsure oku na-esi isi uto.

⁴ Joash siri ndi nchụaja, "Nakotaanu ego niile a na-ewebata dika onyinye di nso n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, ya bu, ego a na-anakota n'oge igu mmadu onu, na ego e webatara maka imezu nkwa ndi mmadu kwere, na ego e webatara n'ulonso ukwu dika onyinye afo ofufe. ⁵ Ka onye nchụaja ọbụla site n'aka otu n'ime ndi na-eche ego nara ego, a ga-eji mezie ihe ọbụla a choputara na o mebiri n'ulonso ukwu ahụ."

⁶ Ma n'afọ nke iri abuo na ato nke ochichi eze Joash, o choputara na ndi nchụaja ahụ emezibeghi ihe mebiri n'ulonso. ⁷ Ya mere, eze Joash* kpọrọ Jehoiada, onye

† 11:14 11:14 2Ez 23:3; 2Ih 34:31 ‡ 11:21 11:21 Maobu, Jehoash * 12:7 12:7 N'oge a, eze Joash a gbaa afo iri ato.

nchujaja, kpokwaa ndi nchujaja ndi ozo juo ha, “Gini mere unu emezibeghi ulonso a? Site ugbu a gaa n’ihu, unu esitekwa n’aka ndi na-eche ego anara ego ozo, kama, nyefeenu ya maka iji dozie ulonso ukwu ahụ.” ⁸ Ndi nchujaja ahụ kwenyere si, “Anyi agaghi esitekwa n’aka ndi mmadu nara ego obula. Otu a kwa, anyi agaghi emezikwa ulonso ukwu a n’onwe anyi.”

⁹ Mgbe ahụ, Jehoiada wetara otu igbe mepuo oghere n’elu ya, debe ya n’akuku ebe ichu aja, n’aka nri dika mmadu na-abata n’ulonso ukwu ONYENWE ANYI. Ndi nchujaja niile na-eche nche n’onu uzọ ulonso ahụ na-etinye ego niile e webatara n’ulonso ONYENWE ANYI n’ime igbe ahụ. ¹⁰ Mgbe obula ha huru na igbe ego ahụ ejuputala n’ego, onye ode akwukwo uloeze na onyeisi nchujaja na-abia, guo ego ahụ e webatara n’ulonso ONYENWE ANYI, tinye ha n’akpa. ¹¹ Ha na-ewere ego ahụ a guru onu, nyefee n’aka ndi ikom ahoputara maka ilekota ndi oru na-emezi ulo ONYENWE ANYI. Ndi ahụ na-eji ya kwuo ndi okwa nka osisi na ndi na-ewu ulo, ¹² na ndi na-edo nkume, na ndi na-awa nkume ugwo. O bu sitekwa n’ego ahụ ka a na-azuta osisi na nkume a wara awa iji dozie ulonso ONYENWE ANYI, na ikwu ugwo ihe ndi ozo e ji emezi ihe niile ekwesiri imezi n’ulonso ukwu ahụ.

¹³ E jikwaghi ego ahụ e webatara n’ulonso kputa efere olaocha, ihe e ji akpakepu oku, efere ikwosa mmiri, opi maobu ihe ndi ozo nke e ji olaedo maobu olaocha kpuo maka ulonso ukwu nke ONYENWE ANYI. ¹⁴ O bu ndi na-eje ozi, ndi ji ya ruzie ulonso ukwu ONYENWE ANYI ka e nyere ya. ¹⁵ O nweghi onye a siri ka o guzie otu e si jiri ego ahụ ruo oru, bu ndi e nyere ego ahụ maka ikwu ndi oru ugwo, n’ihi na ha bu ndi kwesiri ntukwasiri obi. ¹⁶ E webataghi ego niile sitere n’aja ikpe omuma nakwa aja mmehie n’ime ulonso ukwu ONYENWE ANYI. O bu ndi nchujaja nwe nke ahụ.

¹⁷ N’oge ahụ, Hazael eze Aram, gara buso Gat agha, lugbuo ya, dota ya n’agha. Emesia, o chere ihu n’uzo Jerusalem imegide ya. ¹⁸ Ma Joash, bu eze Juda, chikotara ihe niile ahụ bu nke Jehoshafat, Jehoram na Ahazaya nna ya, ndi bu eze Juda doro nsọ nye Chineke, chikwa onyinye nke ya onwe ya dokwara nsọ, na olaedo niile, na aku niile e nwere ike ichota n’ulonso ONYENWE ANYI, na nke di n’uloeze, zigara Hazael, bu eze Aram. N’ihi ihe ndi a, o lara, hapu ibuso Jerusalem agha.

¹⁹ Akuko gbasara ochichi eze Joash, na ihe niile o mere, e deghi ha n’akwukwo akuko ihe ndi eze Juda niile mere n’oge ha. ²⁰ Ndi ozi ya gbara izu ojo megide Joash, gbukwaa ya na Bet Milo, n’uzo e si aga Sila. ²¹ Ndisi ozi ahụ gburu ya bu Jozabad nwa Shimeat, na Jehozabad nwa Shomea. O nwuru, e lie ya na ndi nna nna ya ha n’obodo Devid. Amazaya nwa ya, ghoru eze n’onodu ya.

13

Jehoahaz eze Izrel

¹ N’afọ nke iri abuo na ato nke ochichi eze Joash nwa Ahazaya na Juda, ka Jehoahaz nwa Jehu malitere ibu eze n’Izrel n’obodo Sameria. O chikwara na Sameria afọ iri na asaa. ² Kama Jehoahaz bu eze ojo. O mere ihe joro njo n’anya ONYENWE ANYI. O soro uzọ ojo niile nke Jeroboam nwa Nebat, onye dubara ndi Izrel na mmehie. ³ N’ihi nke a, iwe were ONYENWE ANYI nke ukwu megide Izrel. O mere ka ha noro n’okpuru ochichi Hazael eze Aram na Ben-Hadad nwa ya ogologo oge.

⁴ Ma Jehoahaz kpere ekpere roro ONYENWE ANYI n’oge a ka o nyere ya aka, ONYENWE ANYI gere ya nti, n’ihi na Chineke huru mmegbu* nke eze Aram na-emegbu ndi Izrel. ⁵ ONYENWE ANYI hoputaara Izrel onye nzoputa, ha sitere n’aka ike ndi Aram nwere onwe ha.† Izrel biri n’ulo nke aka ha dika ha biiri n’oge gara aga. ⁶ Ma ha esighi na

* 13:4 13:4 Opu 3:7,9; Nkp 2:18; 2Ez 14:28. † 13:5 13:5 Neh 9:27; 2Ez 13:25; 14:25,27

mmehie niile nke ụlọ Jeroboam wezuga onwe ha, bụ nke o jiri mee ka Izrel mehie, kama ha nọ na-ejegharị n'ime ha. Ọzọkwa, ogidi Ashera ka guzoro na Sameria.

⁷ Ọ dighị ihe fọdurụ na ndị agha Jehoahaz ma ọ bughị naanị iri ndị agha ise na-agba ịnyinya, na ụgbọ agha iri, na puku ndị agha iri. N'ihị na eze Aram alaala ndị nke fọdurụ n'iyi, meekwa ka ha dịrị ka uzuzu mgbe a na-azọcha mkpụrụ.

⁸ Akụkọ gbasara ọchịchị Jehoahaz, na ihe niile o mere, na ihe ọ rụputara, e degħi ha n'akwụkwọ akụkọ ihe ndị eze Izrel mere n'oge ha? ⁹ Jehoahaz sooro ndị nna nna ya ha dina n'ọnwụ, e lie ya na Sameria. Nwa ya Jehoash nọchiri anya ya.

Jehoash eze Izrel

¹⁰ N'afọ iri atọ na asaa nke ịbụ eze Joash na Juda, ka Jehoash nwa Jehoahaz malitere ị bụ eze Izrel na Sameria. Ọ chiri afọ iri na isii. ¹¹ O mere ihe jorọ njo n'anya ONYENWE ANYI. O siteghị na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, mmehie nke Jeroboam dubara Izrel ime. Jehoash nọgidere n'ime ha.

¹² Akụkọ gbasara ọchịchị Jehoash, na ihe niile o mere, na ihe ọ rụputara, tinyere agha o buru megide Amazaya eze Juda, e degħi ha n'akwụkwọ akụkọ ihe ndị eze Izrel mere n'oge ha? ¹³ Jehoash soro nna nna ya ha dina n'ọnwụ, Jeroboam anọchie n'ocheeze ya. E liri Jehoash na Sameria, n'ebe e liri ndị eze Izrel ndị ibe ya.

¹⁴ N'oge a, Ịlaisha nọ n'ọrịa nke ọ ga-esite na ya anwụ. Jehoash, bụ eze Izrel gara ịhụ ya, ọ kwara akwa mgbe ọ hụrụ ya si, "Nna m, nna m, usuu ụgbọ agha na usuu ndị na-agba ịnyinya Izrel!"

¹⁵ Ịlaisha gwara ya okwu si, "Wepụta ụta na àkụ ụfọdụ." O mere dika Ịlaisha gwara ya. ¹⁶ Ịlaisha gwakwara eze Izrel okwu si ya, "Jide ụta ahụ n'aka gị abụọ." Mgbe o jidere ụta ahụ Ịlaisha tụtwasiri aka nke ya n'aka eze.

¹⁷ Ịlaisha gwara ya si, "Meghee oghereikuku ahụ chere ihu n'ọwụwa anyanwụ." O meghere ya. Mgbe ahụ Ịlaisha gwara ya si, "Gbapụ àkụ." Eze gbapụrụ àkụ. Ịlaisha kwuru si, "Àkụ mmeri ONYENWE ANYI, àkụ mmeri megide Aram. Ị ga-ebibi ndị Aram kpamkpam n'afek."

¹⁸ Ọ siri, "Chilite àkụ ndị ahụ," ọ chilitere ha. Ịlaisha gwara eze Izrel, "Gbaa ha n'ala." Ọ gbara ha n'ala ugboro atọ, ma kwusi. ¹⁹ Ma onye nke Chineke ahụ were iwe si ya, "Ị gaara apia ya n'ala ugboro ise maọbụ isii. Mgbe ahụ, ị gaara enwe ike merie ndị Aram bibie ha kpamkpam. Ma ugbo a, ọ bụ naanị ugbo atọ ka ị ga-emeri ha."

²⁰ Ya mere, Ịlaisha nwurụ. E likwara ya.

N'oge ahụ, ọtụtụ ndị na-apunara mmadụ ihe n'ike na-esi n'ala ndị Moab na-abia n'ala Izrel izu ohi site n'ọnwá nke atọ n'afọ ọhuru ọbula. ²¹ Otu ụbọchị, mgbe ụfọdụ ndị ikom na-eli otu nwoke nwurụ anwụ, ha hụrụ ndị a na-apunara mmadụ ihe n'ike. N'ihị nke a, ha mere ngwangwa site n'ụjọ túbanye nwoke ahụ n'ili Ịlaisha. Mgbe ozu nwoke ahụ dara metụ ọkpụkpụ Ịlaisha ahụ, nwoke ahụ nwurụ anwụ meghariri ahụ bilie, guzo n'ụkwụ ya abụọ.

²² Hazael, eze Aram, busoro Izrel agha ụbọchị niile nke ndụ Jehoahaz eze Izrel. ²³ Ma ONYENWE ANYI meere ha amara, nwee ọmịko n'ebe ha nọ, ma gosikwa ha na ihe banyere ha na-emetụ ya n'obi n'ihị ọgbugba ndụ ya na Ebrahim na Aizik na Jekob. Ruo taa, o kwegħi ka e bibie ha, maọbụ ka e site n'ihu ya chupụ ha.

²⁴ Emesia, Hazael eze Aram nwurụ, Ben-Hadad nwa ya nọchikwara n'ọndụ ya. ²⁵ Jehoash nwa Jehoahaz, weghachitere obodo niile nke ọ naara n'aka nna ya Jehoahaz site n'aka Ben-Hadad nwa Hazael. Ugboro atọ ka Jehoash meriri ya, site otu a weghachi obodo niile nke Izrel.

14

Amazaya eze Juda

¹ N'afọ nke abụọ nke ịbụ eze Jehoash nwa Jehoahaz n'Izrel, ka Amazaya nwa Joash eze Juda malitere ọchịchị ya. ² Amazaya gbara iri afọ abụọ na ise mgbe ọ malitere ịbụ eze. Ọ bụ eze na Jerusalem iri afọ abụọ na itoolu. Aha nne ya bụ Jehoadin, onye Jerusalem. ³ O mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYỊ, ma o meghị dika nna nna ya bụ Devid mere. N'ihe niile, ọ gbasoro nzọ ukwu nna ya Joash. ⁴ Ọ wezugaghị ebe ịchụ aja niile dị n'ugwu. Ndị Juda gara n'ihu na-achụ aja na-esurekwa ihe nsure ọkụ na-esi isi uto n'elu ugwu ahụ niile.

⁵ Mgbe alaeze ahụ siri ike n'ọchịchị ya, o gburu ndị ozi ahụ gburu eze, bụ nna ya. ⁶ Ma o meghị ka ụmụ ndị ogbu mmadụ ahụ nwụọ, n'usoro ihe e dere n'akwukwọ iwu Mosis, ebe ONYENWE ANYỊ nyere iwu si: "Agaghị eme ka ndị mụrụ ụmụ nwụọ n'ihì ihe ụmụ ha metara, ma ọbụ mee ka ụmụ nwụọ n'ihì ihe ndị mụrụ ha metara, onye ọbụla ga-anwụ n'ihì mmehie nke aka ya."

⁷ Amazaya bụ onye gburu puku ndị agha Edom iri na Ndagwurugwu Nnu, dọtakwa obodo Sela* n'agha, gugharịa ya Jekteel,† nke bụ aha a na-akpọ ya ruo ụbọchị taa.

⁸ Mgbe ahụ, Amazaya zigara ndị ozi ka ha jekwuru Jehoash nwa Jehoahaz nwa Jehu, eze Izrel, zie ya ozi ịma aka, si, "Bịa, ka dimkpa na ibe ya zute ihu na ihu n'agha."

⁹ Ma Jehoash eze Izrel zighachiri ozi nye Amazaya eze Juda si ya, "Uke dị na Lebanon zigaara osisi sida nke dị na Lebanon ozi, si ya, 'Nye nwa m nwoke nwa gị nwanyị ka ọ buru nwunye ya.' Mgbe ahụ, anụ ọhịa nke dị na Lebanon gafetere ebe ahụ, zọpịa uke ahụ. ¹⁰ I meriela Edom, n'ezie. Ugbo a, mpako abatata. Nuriya onu n'ihì mmeri nke i nwetara, ma nọdu n'ulo gị. N'ihì ginị ka ị ga-eji kpaliere onwe gị nsogbu, si otu a wetara onwe gị na Juda ọdida?"

¹¹ Ma otu ọ di, Amazaya egeghị ntị. Ya mere, Jehoash bụ eze Izrel buliri agha, ya na Amazaya eze Juda zutere ihu na ihu n'agha na Bet-Shemesh, di n'ala Juda. ¹² Ndị Izrel meriri ndị Juda, mee ka ha gbalaga, nwoke ọbụla n'ulo ya. ¹³ Jehoash bụ eze Izrel nwudere Amazaya bụ eze Juda, nwa Joash, nwa Ahazaya na Bet-Shemesh. Mgbe ahụ, Jehoash gara Jerusalem kwada mgbidi Jerusalem, site n'Onu ụzọ ama Ifrem‡ ruo n'onu ụzọ ama Nkuku, nke ogologo ya ruru narị nzọ ukwu isii. ¹⁴ Ọ chikoro ọlaedo na ọlaocha niile na ngwongwo niile ahutara n'ulonso ukwu ONYENWE ANYỊ, na nke di n'uloaku nke uloze. Ọ dotara otutu ndi mmadu n'agha, kporo laghachi na Sameria.

¹⁵ Ihe banyere akuko ndi ozọ gbasara ọchịchị Jehoash, na ihe o mere, na ihe ọ rụputara, tinyere agha ọ luru megide Amazaya eze Juda, ọ bụ na-edeghi ha n'akwukwọ akuko ihe ndi eze Izrel mere n'oge ha? ¹⁶ Jehoash sooro nna nna ya ha dinaa n'onwu, e lie ya na Sameria, ebe e liri eze ndi Izrel ndi ozọ. Jeroboam nwa ya ghorọ eze n'onodu ya.

¹⁷ Amazaya nwa Joash, eze Juda noro ndu afọ iri na ise, mgbe Jehoash nwa Jehoahaz, eze Izrel nwusiri. ¹⁸ Ma banyere ihe ndi ozọ niile mere n'oge ọchichị Amazaya, ọ bụ na e deghị ha n'akwukwọ akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda?

¹⁹ Ha gbara izuzu imegide ya n'ime Jerusalem, ọ gbapuru gbalaga Lakish. Ma ha zipuru ndi ikom churu ya gaa Lakish, gbuo ya n'ebe ahụ. ²⁰ Ha bulatara ozu ya n'elu inyinya, e lie ya na Jerusalem n'ebe e liri ndi nna nna ya ha, n'obodo Devid.

²¹ Mgbe ahụ, ndi Juda niile duuru Azaraya onye aha ya bukwa Uzaya, onye gbara afọ iri na isii, mee ya eze n'onodu nna ya Amazaya. ²² Ọ bụ ya wughariri obodo Elat, nyeghachi ya Juda, mgbe Amazaya eze sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu.

* 14:7 14:7 Aha a na-akpọ Sela n'asusu Griik bụ Petra. Petra bụ isi obodo Idumia. † 14:7 14:7 Jos 15:38

‡ 14:13 14:13 Neh 8:16; 12:39

Jeroboam nke abuo eze Izrel

²³ N'afọ nke iri na ise nke Amazaya nwa Joash, eze Juda, Jeroboam nwa Jehoash eze Izrel ghorọ eze na Sameria. O chiri iri afọ anọ na otu dika eze. ²⁴ Ma o mere ihe ojoo n'anya ONYENWE ANYI n'ihu na o wezugaghi onwe ya site na mmehie Jeroboam nwa Nebat, onye ahụ dubara ndi Izrel na mmehie. ²⁵ O bu ya weghachitara oke ala Izrel site na Lebo Hamat ruo n'osimiri Araba, dika okwu ONYENWE ANYI, Chineke nke Izrel si di, nke o kwuru site n'onu Jona nwa Amitai, onye amuma si Gat Hefa.

²⁶ ONYENWE ANYI huru onodu ojoo nke ndi Izrel no n'ime ya; onye obula n'ime ha, ohu na onye nwe onwe ya, no n'oke ahuhu. O dikwaghi onye inyeaka obula ha nwere. ²⁷ Ma o bughu uche ONYENWE ANYI ila Izrel n'iyi kpankpan n'okpuru eluigwe, n'ihu ya ka o mere ka Jeroboam nwa Jehoash naputa ha site n'aka ndi iro ha.

²⁸ Akuko niile gbasara ihe niile Jeroboam mere, na ike ya niile, na agha niile o buru, na otu o si nwetaghachiri ndi Izrel obodo Damaskos na Hamat, bu obodo ndi Juda, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere n'ubochi ndu ha?

²⁹ Jeroboam sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ndi eze Izrel nwuru anwu. Ma Zekaraya nwa ya ghorọ eze Izrel n'onodu ya.

15

Azaraya eze Juda

¹ N'afọ nke iri abuo na asaa nke ochichi Jeroboam n'Izrel ka Azaraya nwa Amazaya bidoro ichi dika eze na Juda.* ² O gbara afọ iri na isii mgbe o malitere i bu eze. O chikwara na Jerusalem iri afọ ise na abuo. Aha nne ya bu Jekolaya, onye Jerusalem. ³ O soro nzọ ukwu nna ya bu Amazaya, mee ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI. ⁴ Kama dika eze ndi ozo, o wezugaghi ebe ichu aja di n'elu ugwu; ndi mmadu gara n'ihu n'achu aja nsure oku na aja na-esi isi utọ n'ebe ahụ.

⁵ ONYENWE ANYI tiri eze ihe otiti oria ekpenta ruo ubochi onwu ya.† O biri n'ulo ewupuru ichi. Jotam‡ nwa nwoke eze ghorọ onye nlekota uloeze na-achikwa ndi ala ahụ.

⁶ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Azaraya, na ihe niile o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? ⁷ Azaraya soro ndi nna nna ya dina n'onwu, e lie ya nso n'ebe e liri ha, n'ime obodo Devid. Jotam nwa ya ghorọ eze n'onodu ya.

Zekaraya eze Izrel

⁸ N'afọ nke iri ato na asato nke ochichi eze Azaraya bu eze Juda, ka Zekaraya, nwa Jeroboam ghorọ eze Izrel na Sameria. O chiri onwa isii. ⁹ Dika ndi nna ya bu ya uzọ si mee, Zekaraya mere ihe joro njo n'anya ONYENWE ANYI. O mekwara dika Jeroboam nwa Nebat, onye dubara ndi Izrel na mmehie ikpo isiala nye chi ozo.

¹⁰ Shalum nwa Jebesh, na ndi ozo, gbara izu ojoo megide ya, tigbuo ya n'ihu ndi Izrel niile. O ghokwara eze mgbe Zekaraya nwuru. ¹¹ Akuko metutara ihe ndi ozo mere mgbe Zekaraya bu eze, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere n'ubochi ndu ha. ¹² Ya mere, okwu ahụ ONYENWE ANYI gwara Jehu mezuru, nke bu: "Umụ umụ gi ga-anokwasị n'ocheeze Izrel ruo n'ogbo nke anọ ha."

Shalum eze Izrel

* **15:1** 15:1 O bu n'ime senchuri nke asato (Tupu a muo Kraist) † **15:5** 15:5 A korọ akuko a n'akwukwo 2Ih 26:16-21 ebe o putara ihè. Chineke mere ka eze ghorọ onye ekpenta n'ihu nleda anya o ledara ndi nchujaja, mgbe o gara chuo aja, bu ihe o na-ekwesighi ime dika eze o bu. Onu 3:10; 16:39-40; 18:6-7 ‡ **15:5** 15:5 O bu Jotam no na-achi ala ahụ n'onodu eze Azaraya ruo mgbe o nwuru.

¹³ Shalum nwa Jebesh malitere ibu eze n'afọ nke iri atọ na itoolu nke ọchichi Uzaya eze Juda. Ọ chiri otu onwa na Sameria. ¹⁴ Menahem nwa Gadi sitere n'obodo Tjaza bjaruo Sameria gbuo Shalum nwa Jebesh gho eze n'onodu ya.

¹⁵ Akuko ndi ozo gbasara Shalum na izu ojo ya, e deghi ha n'akwukwo ihe mere n'oge ndi eze Izrel na-achi.

¹⁶ N'oge ahụ, Menahem sitere na Tjaza buso obodo Tipsa agha, na onye obula bi n'obodo ahụ na gburugburu ya n'ihu na ha ekweghi emeghe onu uzo ama ha. O tigburu Tifsa kwakoro ihe niile, bowakwaa afọ ndi inyom niile di ime.

Menahem eze Izrel

¹⁷ N'afọ iri atọ na itoolu nke Azaraya, eze Juda, Menahem nwa Gadi ghorọ eze oheru ndi Izrel. Ọ chiri afọ iri dika eze na Sameria. ¹⁸ O mere ihe joro njo n'anya ONYENWE ANYI. N'oge ochichi ya, o sighi na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, bu nke o mere ka Izrel mehie.

¹⁹ Mgbe ahụ, Pulš eze Asiria busoro ala ahụ agha. Menahem nyere ya otu puku talenti olaocha, ime ka Pul kwagide ochichi ya, na ime ka aka ya siekwa ike n'alaeze Izrel. ²⁰ Menahem si n'aka ndi Izrel nweta ego a. Onye ogaranya obula turu iri shekel olaocha ise nke e nyere eze Asiria. Mgbe eze Asiria natachara olaocha ndi a, o si n'ala ahụ puo, o nogidekwaghi n'ala ahụ.

²¹ Akuko banyere Menahem na ihe niile o mere, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere n'ubochi ndu ha? ²² Menahem sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, Pekahaya nwa ya ghorọ eze n'onodu ya.

Pekahaya eze Izrel

²³ N'afọ nke iri ise, nke ochichi eze Azaraya na Juda, ka Pekahaya nwa Menahem bidoro ichi dika eze n'Izrel. Afọ abuo ka o chiri n'ime Sameria. ²⁴ Ma Pekahaya mere ihe ojo n'anya ONYENWE ANYI. O sighi na mmehie niile nke Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, bu nke o jiri mee ka Izrel mehie. ²⁵ Ma Peka nwa Remalaya, otu n'ime ndisi agha eze na iri ndi ikom ise ozo si Gilead gbara izu megide ya, gbuo ya n'uloeze di n'ime Sameria. Ha gbukwara Agob na Arie n'oge a ha gburu Pekahaya. Emesia, Peka ghorọ eze n'onodu ya.

²⁶ Akuko banyere Pekahaya na ihe niile o mere ka e dere n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere n'ubochi ndu ha.

Peka eze Izrel

²⁷ N'afọ nke iri ise na abuo nke ochichi Azaraya eze Juda ka Peka nwa Remalaya ghorọ eze Izrel n'obodo Sameria. Ọ chiri dika eze iri afọ abuo. ²⁸ O mere ihe joro njo n'anya ONYENWE ANYI. O fere chi ozo ofufe, o sighi na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, bu mmehie nke o dubara ndi Izrel n'ime ya.

²⁹ N'oge Peka bu eze Izrel, ka Tiglat-Pilesa, eze Asiria bira were Ijon, Ebel-Bet-Maaka, Janoa, Kedesh, Hazo, Gilead, Galili na ala ndi Naftali niile. Ọ chupuru ndi mmadu niile mee ka ha gaa biri n'Asiria. ³⁰ N'oge ahụ, Hoshea nwa Elaa gbara izu ojo megide Peka nwa Remalaya gbuo ya, buru eze n'onodu ya. Ọ malitere ibu eze n'afọ nke iri abuo nke ochichi eze Jotam nwa Uzaya.

³¹ Akuko banyere Peka na ihe niile o mere, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel niile mere n'ubochi ndu ha?

Jotam eze Juda

³² N'afọ nke abuo nke ochichi Peka nwa Remalaya eze Izrel ka Jotam nwa Uzaya eze Juda malitere ochichi ya. ³³ Ọ gbara iri afọ abuo na ise mgbe o ghorọ eze. Ọ chiri afọ iri na isii na Jerusalem. Aha nne ya bu Jerusha, nwa Zadok. ³⁴ O mere ihe ziri

ezi n'anya ONYENWE ANYI dika nna ya Uzaya mere. ³⁵ Kama, o wezugaghị ebe ichu aja di n'elu ugwu, ndi mmadu gara n'ihu na-achụ aja nsure oku di iche iche na aja na-esi isi utọ n'ebe ahụ. Jotam wughariri Onu Uzọ ama nke di Elu nke ulonso ukwu ONYENWE ANYI.

³⁶ Ma banyere ihe ndi ozo niile nke oge ochichi Jotam na ihe o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? ³⁷ (N'ubochi ndi ahụ, ONYENWE ANYI malitere izite Rezin eze ndi Aram na Peka nwa Remalaya, imegide ndi Juda.) ³⁸ Jotam sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha, n'obodo Devid, bu obodo nna ya. Ehaz nwa ya nwoke ghorọ eze n'onodu ya.

16

Ehaz eze Juda

¹ Ehaz* nwa Jotam, malitere ibu eze Juda n'afọ nke iri na asaa nke ochichi eze Peka nwa Remalaya eze Izrel. ² Ehaz gbara iri afọ abuo mgbe o malitere ibu eze. Afọ iri na isii ka o chikwara n'ime Jerusalem, ma o meghi ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI bu Chineke ya, dika nna ya Devid mere. ³ O gbasoro uzọ niile nke ndi eze Izrel, obuladi i ji nwa ya nwoke chuo aja n'oku. O gbasoro omenaala niile ru ru aru nke ndi mba ozo, ndi ahụ ONYENWE ANYI chupuru site n'ihu ndi Izrel. ⁴ O churu aja surekwaa ihe nsure oku aja na-esi isi utọ n'ebe niile di elu, n'elu ugwu niile, na n'okpuru osisi ndu obula.

⁵ Mgbe ahụ, Rezin eze Aram na Peka nwa Remalaya, eze Izrel rigooro iga buso Jerusalem agha, gbakwaa Ehaz gburugburu. Ma ha emerighi ya n'agha. ⁶ N'oge ahụ, Rezin eze Aram dotaghachiri obodo Elat nye onwe ya, site na i chupu ndi Juda bi n'Elat. Ndi Edom bara n'obodo Elat, ha bikwa n'ebe ahụ ruo taa.

⁷ Ehaz zigara ndi ozi ka ha gaa zie Tiglat-Pilesa, eze ndi Asiria ozi, si ya, "Abu m ohu gi, onyenwe m ka i bu. Bia naputa m site n'aka eze ndi Aram na eze ndi Izrel, ndi na-ebuso m agha."† ⁸ Ehaz weere olaedo na olaocha ahutara n'ime ulonso ukwu ONYENWE ANYI, na nke di n'aku niile di n'uloeze zigara eze Asiria dika onyinye. ⁹ Eze ndi Asiria nara ya nti site n'ibuso obodo Damaskos agha na imeri ya. O gburu Rezin, bulaa mmadu niile bi n'ime ya n'ike ka ha gaa biri n'obodo Kia.

¹⁰ Mgbe eze Ehaz gara Damaskos izute Tiglat-Pilesa bu eze Asiria. O huru otu ebe nchujaja nke di na Damaskos. O zigaara Uraya onye nchujaja oyiyi ebe ichu aja ahụ. O dekwara ihe gbasara ya n'akwukwo, nke ga-akowa otu e si ewu ya. ¹¹ Ya mere, Uraya onye nchujaja, wuru ebe ichu aja nke di ka nke ahụ Ehaz huru na Damaskos. O wuchara ya tupu eze aloa. ¹² Mgbe eze si Damaskos lota na Juda, o huru ebe ichu aja ahụ, biaruo ya nso, doo onyinye ichu aja ya n'elu ya. ¹³ O churu aja nsure oku, na aja ihe nsure oku na-esi isi utọ, na aja onyinye mkpuru oka. O wukwasiri onyinye ihe onunu n'elu ebe ichu aja ahụ, fesakwa obara aja udo ya niile n'elu ebe ichu aja ahụ. ¹⁴ O wepuru ebe ichu aja bronz nke di n'ihu ONYENWE ANYI, o sitere n'ebe o di n'ihu ulonso ahụ, n'etiti ebe ichu aja ohuru na ulonso ukwu ONYENWE ANYI, bute ya n'akuku ugwu nke ebe ichu aja ohuru ya.

¹⁵ Eze Ehaz nyere Uraya, bu onyeisi nchujaja iwu, si, "O bu n'elu ebe ichu aja ohuru a ka i ga na-esure aja nsure oku ututu niile, na onyinye mkpuru oka nke uhuruchi niile, na aja nsure oku eze, na onyinye mkpuru oka nke eze, na aja na onyinye nke ndi niile n'ala a, ya na onyinye mkpuru oka ha niile na onyinye ihe onunu ha niile. Fekwasị obara niile e ji chuo aja nsure oku na aja ndi ozo n'elu ebe ichu aja ahụ. Ma

* **16:1** 16:1 Ehaz na nna ya Jotam, chikoro dika eze na Juda n'ime senchuri nke asato (Tupu a muo Kraist).

† **16:7** 16:7 Ariri enyemaka a site n'ebe eze Pul no, mere ka ndi Izrel tufuo onodu i nwere onwe ha. 2Ih 28:20; Dit 28:36

ebe ichu aja ola ahụ ga-adiri m iji juta ase.”¹⁶ Uraya onye nchujaja mere ihe niile dika eze Ehaz nyere ya n’iwu.

¹⁷ Eze bu Ehaz wepuru ihe njiko niile jikoro ihe ndokwasị ahụ niile a na-ebughari ebughari. O wepuru efere ukwu idoba mmiri a dokwasiri n’elu ehi ola ahụ di n’okpuru ya, ma dokwasị ya n’elu nkume. ¹⁸ N’ihi imekwa ka obi togo eze Asiria uto, o wepuru uto a na-esite maka ubochi izuike nke e wuru n’ime ulonso, na uto mbata eze si abanye n’ulonso ukwu ONYENWE ANYI.

¹⁹ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n’oge ochichi Ehaz, na ihe ndi o mere, o bu na e deghi ha n’akwukwo akuko ihe mere n’oge ndi eze Juda? ²⁰ Ehaz soro nna nna ya ha dina n’onwu, e lie ya n’ebe e liri ha n’obodo Devid. Hezekaya nwa ya ghoro eze n’onodu ya.

17

Hoshea eze Izrel nke ikpeazu

¹ N’afọ nke iri na abuo nke ochichi Ehaz, bu eze Juda, ka Hoshea nwa Elaa ghoro eze Izrel n’obodo Sameria. O chiri dika eze afọ itoolu. ² O mere ihe ojoo n’anya ONYENWE ANYI mgbe o bu eze. Ma o bughị dika ndi eze Izrel ndi ozo bu ya uto.

³ Shalmanesa eze Asiria biara buso Hoshea agha, n’ihi na Hoshea no n’okpuru ochichi eze Asiria, burukwa onye na-atu utu nye ya kwa afọ. ⁴ Ma eze Asiria choputara na Hoshea abughị onye kwesiri ntukwasị obi n’ihi na Hoshea eze Izrel zipuru ndi ozi ya ka ha jekwuru So, eze Ijipt, maka enyemaka. Ozokwa, Hoshea kwusiri itu utu nye eze Asiria dika o na-eme kwa afọ. N’ihi ya Shalmanesa nwuchiri ya, tinye ya n’ulo mkporo. ⁵ Eze Asiria wakporo ala ahụ niile n’agha, gbagoo imegide Sameria, nochibido ya gburugburu, afọ ato. ⁶ N’afọ itoolu nke ochichi Hoshea, eze Asiria dotara Sameria n’agha,* dokpuru ndi Izrel niile buga ha n’ala Asiria. O mere ka ha biri n’obodo Hala, n’ime Gozan nke di n’osimiri Hoboa, na n’ime obodo ndi Midia.

Ndota a dotara Izrel n’agha n’ihi mmehie

⁷ Ihe ndi a niile mere n’ihi na ndi Izrel mehiera megide ONYENWE ANYI, bu Chineke ha, onye ahụ mere ka ha site n’okpuru ike Fero, eze Ijipt puta. Ha kporo isiala nye† chi ndi ozo ⁸ gbasoro omenaala niile nke ndi mba ahụ ONYENWE ANYI chupuru site n’ala ha. Ha gbasokwara omenaala ojoo ndi ahụ niile ndi eze ha webatara. ⁹ Ndi Izrel mere ihe ndi ahụ niile ONYENWE ANYI Chineke ha na-adighi anabata na nzuzo. Ha wuru ebe ichu aja nye chi di iche iche n’obodo ha niile, e, n’obodo ukwu ma n’obodo nta obula. ¹⁰ Ha manyeere onwe ha ogidi nkume, na ogidi chi Ashera n’elu ugwu obula, na n’okpuru osisi obula nwere ndo. ¹¹ Ha churu aja nsure oku na-esi isi uto n’elu ugwu obula dika mba ndi naara ebi n’ala ahụ si eme, bu ndi ONYENWE ANYI chupuru site n’ala ha, mgbe Izrel biara biri n’ebe ahụ. Ha mere ihe ojoo di iche iche, nke mere ka iwe wee ONYENWE ANYI nke ukwu. ¹² E, ha fere arusi di iche iche ofufe, lefuo anya na ONYENWE ANYI doro ha aka na nti si ha, “Unu emela ihe di otu a.” ¹³ Mgbe niile ka ONYENWE ANYI na-eziga ndi amuma ya, na ndi ohu uto, ido Izrel na Juda aka na nti, si ha, “Sitenu n’ajo ihe unu na-eme chegharia. Debenu iwu na ukpuru m, dika iwu ahụ niile m nyere nna unu ha ka ha debe si di, nke m sikwa n’onu ndi ozi m bu ndi amuma nye unu.”

¹⁴ Ma ndi Izrel juru ige nti. Kama ha kpachara anya kwesie olu ha ike dika nna nna ha mere, bu ndi na-ekwenyeghi na ONYENWE ANYI Chineke ha. ¹⁵ Ha juru ukpuru ya niile na ogbugba ndu ya, nke ya na ndi bu nna nna ha gbara na iwu nke o doro

* 17:6 17:6 Ndota a dotara ndi Izrel n’agha n’oge a, bu nke ugboro abuo. Nke mbu, bu n’oge Peka bu eze. 2Ez 15:29 † 17:7 17:7 Fere chi ndi ozo ofufe

ha aka na ntị ka ha debe. Ha gbasoro chi arụsị bụ ihe efu, ha onwe ha ghoḱwara ihe efu. Ha ñomiri mba dị iche iche ndị ahụ bi ha gburugburu, n'agbanyeghị na ONYENWE ANYỊ nyere ha iwu sị, "Unu emela dika ha."

¹⁶ Ha juru idebe iwu niile ONYENWE ANYỊ Chineke ha nyere ha. Ha meere onwe ha ogidi arụsị Ashera, kpuoro onwe ha oyiyi umu ehi abuo. Ha kporo isiala nye Baal, na anyanwu, na onwa, na kpakpando. ¹⁷ Ha jiri umu ha ndi ikom na umu ha ndi inyom chuo aja nsure oku nye chi ndi mba ozo. Ha gakwara n'aja iju ase, na igba aja, si otu a nyefee onwe ha n'aka ime ihe joro njo n'anya ONYENWE ANYỊ, si otu a kpasuo ya iwe.

¹⁸ Ya mere, ONYENWE ANYỊ wesoro Izrel iwe nke ukwu, wezuga ha site n'ihu ya. O dikwaghị onye o kwere ka o fodu, kariakwa naanị ebo Juda.† ¹⁹ Ma ndi Juda jukwara idebe ihe niile ONYENWE ANYỊ bụ Chineke ha nyere ha n'iwu. Ha sooro omume ojoyo ndi Izrel webatara. ²⁰ N'ihia nke a, ONYENWE ANYỊ juru ndi Izrel niile. O tara ha ahuhu site n'inyefe ha n'aka ndi na-apunara mmadu ihe n'ike tutu ruo mgbe o mere ka e site n'ihu ya wezuga ha.

²¹ Mgbe ONYENWE ANYỊ mere ka ndi Izrel dowapu onwe ha site n'alaeze Devid, ha mere Jeroboam nwa Nebat, eze ha. Ma Jeroboam mere ka Izrel site n'iso ONYENWE ANYỊ wezuga onwe ha. O mere ka ha mee mmehie di ukwu. ²² O dikwaghị mgbe umu Izrel sitere n'ime mmehie ahụ Jeroboam dubara ha puta, ²³ tutu ruo mgbe ONYENWE ANYỊ kpochapuru Izrel niile site n'ihu ya, dika o kwuru na o ga-eme, site nonu ndi amuma na-ejere ya ozi. O bu nke a mere ndi Izrel ji gaa biri n'Asiria dika ndi a dotara n'agha ruo taa.

Ndi ohuru biara biri na Sameria

²⁴ Eze Asiria sitere n'ala Babilon, Kuta, Ava, Hamat na Sefavaim kpoa ndi mmadu biara biri n'obodo Sameria inochi anya ndi Izrel niile e sitere n'ebe ahụ bupu. N'uzo di otu a, ha nwetara Sameria birikwa n'obodo ya niile. ²⁵ Ma mgbe ndi Asiria malitere ibi n'ebe ahụ, ha atughị egwu ONYENWE ANYỊ, maobu fee ya ofufe. N'ihia ya, ONYENWE ANYỊ zitere odum§ ndi batara n'etiti ha gbuo ufodu mmadu n'ime ha. ²⁶ Ya mere, e zigara eze Asiria ozi si ya, "Ndi ahụ i dotara n'agha mee ka ha bia biri n'obodo Sameria amaghị ihe chi nwe ala ahụ choro. O zitere odum n'etiti ha, nke na-egbu ha, n'ihia na ndi ahụ amaghị ihe o choro."

²⁷ Eze Asiria nyere iwu si: "Ka otu onye n'ime ndi nchujaja* e si na Sameria dota n'agha laghachi gaa biri n'ebe ahụ, izi ndi bi n'obodo ahụ ihe chi ala ahụ choro."

²⁸ Ya mere, otu n'ime ndi nchujaja eburu site na Sameria gaa ala ozo, biara biri na Betel, kuziere ha otu ha ga-esi na-atu egwu ONYENWE ANYỊ.

²⁹ N'agbanyeghi nke a, ndi mba obula meere onwe ha chi nke aka ha n'obodo ahụ niile ebe ha bi n'ime ya. Ha guzobere chi ndi a n'ulo arusi nke ndi Sameria wuru n'ebe niile di elu. ³⁰ Ndi si Babilon mere chi ha a na-akpo Sukot Benot; ndi si Kut emee Neagal, ebe ndi si Hamat mekwara Ashima. ³¹ Ndi si Ava mekwara Nibaz, na Tatak, ma ndi si Sefavaim na-esure umu ha n'oku dika aja nye Adramelek na Anamelek, bu chi ndi Sefavaim. ³² Ha turu egwu†ONYENWE ANYỊ, ma ha hoputara udi mmadu di iche iche site n'etiti onwe ha, ndi na-ejere ha ozi dika ndi nchujaja n'ulo chi ha di n'ebe niile di elu. ³³ Ha na-atu egwu ONYENWE ANYỊ ma ha gara n'ihu na-efe chi nke aka ha dika omenaala mba ebe ndi e si dota ha n'agha si di.

† **17:18** 17:18 Ndi alaeze ndida si n'agburu Simion na Benjamin, maobu naanị ebo Juda gosiri onwe ha ndi kwesiri ntukwasị obi, guo akwukwo 1Ez 11:13,32 § **17:25** 17:25 N'ihia n'ala ahụ togboro n'efu nwa oge nta, nke mere ka odum bi n'ohia ndi Palestia mubaa. Lev 26:21-22 * **17:27** 17:27 Onye n'otu n'ime ndi nchujaja ahụ Jeroboam hoputara, bu ndi na-achụ aja nye chi nwa ehi ahụ o kpuru na Betel. 1Ez 12:31 † **17:32** 17:32 Kpokwara isiala nye

³⁴ Ruo taa, ha na-anogidesi ike n'ife ofufe dika ụzọ ochie ha si di. Ha adighi atu egwu ONYENWE ANYI, maobu mee dika ukpuru na iwu niile, maobu dika ntuziaka na ihe niile enyere n'iwu si di, bu nke ONYENWE ANYI nyere umu Jekob, onye o kporo Izrel. ³⁵ Mgbe ONYENWE ANYI na ndi Izrel gbara ndu, o nyere ha iwu si, "Unu atukwala chi ozo obula egwu, maobu kpo isiala nye ha. Unu efela ha ofufe maobu chuo aja nye ha. ³⁶ Ma ONYENWE ANYI, onye ji ike di ukwu, na aka di ike e setipuru esetipu kpoputa unu site n'ala Ijpt, bu naani onye unu ga-atu egwu. Ya ka unu ga-akpo isiala nye, ya ka unu ga-achuru aja. ³⁷ Unu ga-elezi anya hu na unu debere ukpuru na iwu niile, ntuziaka na ihe niile enyere n'iwu ndi a e deputara n'akwukwo nye unu. Unu atukwala egwu chi ndi ozo. ³⁸ Unu echefula ogbugba ndu ahụ mu na unu gbara. Unu akpokwala isiala nye chi ndi ozo n'ihu egwu. ³⁹ Kama, tuonu egwu ma fee ONYENWE ANYI Chineke unu. O bu ya ga-anaputa unu site n'aka ndi iro unu niile."

⁴⁰ Ma ndi Izrel egeghi nti, kama, dika ụzọ ojoo ha si di, ha fere chi ozo ofufe. ⁴¹ O bu ezie na ndi a na-eke ONYENWE ANYI ofufe, ma ha nogidekwara na-ejere arusi niile ha ozi. Ruo taa, umu ha, na umu umu ha, gara n'ihu na-emekwa ihe nna nna ha mere.

18

Hezekaya eze Juda

¹ N'afọ nke ato nke ochichi Hoshea nwa Elaa eze Izrel ka Hezekaya nwa Ehaz eze Juda malitere ochichi nke ya. ² O gbara iri afọ abuo na ise mgbe o malitere i bu eze. O chiri iri afọ abuo na itoolu na Jerusalem. Aha nne ya bu Abija,* ada Zekaraya. ³ O mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI, dika nna nna ya Devid. ⁴ O wepuru ebe niile di elu, kurisie ogidi nsọ niile, gbutukwa ogidi Ashera niile. O tipiakwara agwo bronz ahụ Mosis mere, n'ihu na ruo n'oge ahụ, umu Izrel na-esure aja nsure oku na-esi isi utọ nye ya. (A kporo ya Nehushtan.)

⁵ Hezekaya tukwasiri ONYENWE ANYI, Chineke Izrel obi ya. N'ezie, o nwekwaghị onye ozo di ka ya n'etiti ndi eze Juda niile, ndi bu ya ụzọ chia, na ndi so ya. ⁶ O gbasoro ONYENWE ANYI n'uzo niile. O sitekwaghị n'uzo ONYENWE ANYI wezuga onwe ya. O debere ihe niile ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu. ⁷ ONYENWE ANYI nonyeere ya n'ebe obula o gara, ihe niile o mere gaara ya nke oma. O nupuru isi ju inokwa n'okpuru eze ndi Asiria, o fekwaghị ya ofufe. ⁸ O tigburu ndi Filistia n'ala ha niile ruo na Gaza, na obodo di ya gburugburu. O lara obodo ahụ niile n'iyi, obodo ukwu niile e wusiri ike na obodo nta niile a na-ewusighi ike.

⁹ N'afọ nke anọ nke ochichi Hezekaya, nke bukwa afọ nke asaa nke ochichi Hoshea nwa Elaa, bu eze Izrel, Shalmanesa, eze Asiria gbagoro imegide Sameria, nochibido ya gburugburu. ¹⁰ Mgbe afọ ato gasiri, n'afọ nke isii nke ochichi Hezekaya, na afọ nke itoolu nke ochichi Hoshea, bu eze Izrel, ndi agha Asiria dotara Sameria n'agha. ¹¹ O bu n'oge ahụ ka eze Asiria bupuru ndi Izrel niile bulaa ha Asiria n'ime obodo Hala, na Gozan n'akuku iyi ukwu Hoboa, na n'obodo ndi Midia. ¹² Nke a mere n'ihu na ha juru ige nti n'olu ONYENWE ANYI bu Chineke ha, jukwa ime ihe o choro ka ha mee. Ha edebeghi ogbugba ndu ya na iwu niile Mosis onyeozu ONYENWE ANYI nyere ha. Ha juru ige nti n'iwu ndi a, maobu debe ha.

¹³ N'afọ nke iri na anọ nke ochichi eze Hezekaya, Senakerib bu eze Asiria, busoro obodo Juda niile e wusiri ike agha, merikwaa ha. ¹⁴ Mgbe ahụ, Hezekaya choro ụzọ o ga-esi mee udo, zie ozi zigara eze Asiria n'obodo Lakish si ya, "Emehiela m, biko, site n'ala m puo. Aga m akwu gi ihe obula i choro n'aka m." Eze Asiria sitere n'aka Hezekaya eze Juda nara nari talenti olocha ato, na iri talenti olaedo ato. ¹⁵ Hezekaya

‡ 17:37 17:37 Maobu, efekwala * 18:2 18:2 Maobu, Abi

chịrị ọlaocha niile ọ chọtara n'ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYỊ, na akụ niile dị n'ụlọeze, nye ya eze Asiria.

¹⁶ N'oge ahụ, Hezekaya bụ eze Juda, nyakaputachara ọlaedo niile o ji techie ibo na ibo ọnụ ụzọ ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYỊ, chiri ihe ndi a niile nye eze Asiria.

Senakerib ebuo agha megide Jerusalem

¹⁷ Eze Asiria sitere na Lakish zipu ọchiagha[†] onye ọkwa ya kasi ukwu, onyeisi ndi na-eje ozi na ọchiagha ya na usuu ndi agha ka ha jekwuru Hezekaya na Jerusalem. Ndi agha a biaruru Jerusalem kwusi n'akuku olulu warawara[‡] e gwuru ebe Ọdọ mmiri di elu si n'asofo, n'uzo e si aga obosara ala ndi na-asu akwa. ¹⁸ Mgbe ha kporo eze oku ka o bia, Eliakim nwa Hilcaya, onye nlekota uloze, na Shebna, ode akwukwo eze, na Joa nwa Asaf, onye ndeko akuko ihe mere, puru jekwuru ha.

¹⁹ Ọchiagha ahụ siri ha, “Gwanu Hezekaya:

“Otu a ka eze ukwu ahụ, bụ eze Asiria na-ekwu, Ọ bụ na gini ka ntukwasi obi gi dabere? ²⁰ I na-ekwu na i nwere ndumodu na ike ibu agha, maobu naani egbe onu ka i na-agba. Ọ bụ onye ka i na-atukwasi obi mere i ji enupu isi n'okpuru m?

²¹ Lee, amatara m na i na-atukwasi obi n'Ijpt, mkpanaka achara ahụ gbajiri agbaji, nke na-aduwa aka onye obula na-adabere na ya. Otu a ka Fero, eze Ijpt di nye ndi niile na-atukwasi ya obi. ²² Ma o buru na unu asi m, “Anyi na-atukwasi ONYENWE ANYI bu Chineke anyi obi.” Ọ bughị ya ka Hezekaya wezugara ebe ya niile di elu na ebe ichu aja ya niile, na-asi Juda na Jerusalem, “Unu aghaghi ikpo isiala n'ebe ichu aja di n'ime Jerusalem?”

²³ “Ma ugbo a, bia kwee nna m ukwu, bụ eze Asiria nkwa. Aga m enye gi puku inyinya abuo ma o buru na i nwere ike ichota ndi ga-agba ha. ²⁴ I ga-esi ana ju otu onyeisi nke dikarisiri nta n'ime ndisi oru onyenwe m, na-agbanyeghikwa na i na-atukwasi obi n'Ijpt maka inweta ugbo agha na ndi na-agba inyinya? ²⁵ Tinyere nke a, abara m ibuso ala a agha na ibibi ya ma enweghi okwu sitere na Chineke bia? Ọ bụ ONYENWE ANYI ya onwe ya gwara m ka m bilie megide obodo a, lakwaa ya n'iyi.”

²⁶ Mgbe ahụ, Eliakim nwa Hilcaya, Shebna na Joa siri ọchiagha ahụ, “Biko, gwa ndi ohu gi okwu n'asusu Aramaik,* ebe o bu na anyi na-aghota ya. Agwala anyi okwu n'asusu Hibru, ebe ndi no n'elu mgbidi ga-anu.”

²⁷ Ma ọchiagha ahụ zaghachiri, “Ọ bụ n'ih naani nna unu ukwu na nye unu onwe unu ka nna m ukwu ji zite m, ka m kwuo ihe ndi a? Ọ bughị n'ih ndi mmadu ahụ na-anodu n'elu mgbidi, ndi, dika unu, ha ga-eso rie nsi ha nyuru, nuokwa mamiri ha nyuru?”

²⁸ Mgbe ahụ, ọchiagha ahụ guzoro were oke olu kwuo n'asusu Hibru, si, “Nurunu okwu eze ukwu ahụ, bụ eze Asiria. ²⁹ Nke a bu ihe eze siri, unu ekwela ka Hezekaya duhie unu. Ọ pughị izoputa unu site n'aka m. ³⁰ Unu ekwela ka Hezekaya mee ka unu tukwasi ONYENWE ANYI obi. Mgbe o na-asi, 'N'ezie, ONYENWE ANYI aghaghi inaputa anyi, a gaghi enyefe obodo a n'aka eze Asiria.’

³¹ “Unu anakwala Hezekaya nti. Ihe a ka eze Asiria kwuru: Pukwutenu m, bianu ka mu na unu mee udo.† Mgbe ahụ, onye obula n'ime unu ga-eri mkpuru si n'ubi vaini ya na nke si n'osisi fiig ya, nuokwa mmiri‡ nke si n'ihe icheta mmiri ya: ³² ruo mgbe m ga-abia duru unu gaa n'ala dika nke unu, bu ala mkpuru oka na nke mmanya

† **18:17** 18:17 A na-akpo Tatan ‡ **18:17** 18:17 Olulu warawara mmiri nke eze Hezekaya gwuru, bu maka i ji webata mmiri n'ime obodo site n'iyi Gaihon. § **18:20** 18:20 Ọ bụ soso okwu ebugbere onu * **18:26** 18:26 Asusu Aramaik (ndi Siria) bu asusu mba na mba ji emekorita ihe n'oge ahụ, ma o mesiri ghoo asusu ndi Juu, site na senchuri nke ise tupu a muo Kraist. † **18:31** 18:31 Na mgbe ochie a na-eme udo site n'igba ndu ‡ **18:31** 18:31 Nke a na-egosi onodu udo na oganihu.

ọhuru, ala achicha na ubi vainị, ala mmanụ ańụ na osisi oliv juputara n'ime ya. HỌronụ ndụ ka unu ghara ịnwu.

"Unu egela Hezekaya ntị, n'ihị na ọ bụ nrafu ka ọ na-arafu unu mgbe ọ na-asị, 'ONYENWE ANYỊ ga-anaputa anyị.' ³³ O nwere chi mba ọbụla nke naputara ha site n'aka eze Asirija? ³⁴ Olee ebe ka chi ndị Hamat na Apad nọ? Olee ebe ka chi ndị Sefavaim, Hena na Iva nọkwa? Ha anaputala Sameria site n'aka m? ³⁵ Olee chi n'ime chi mba ndị a niile bụ nke zoputarala ala ya site n'aka m? Unu si ańaa chee na ONYENWE ANYỊ pụrụ ịzoputa Jerusalem site n'aka m?"

³⁶ Ma ndị ahụ niile gbara nkịtị, ha ekwughị ihe ọbụla, n'ihị na eze nyere ha iwu sị, "Unu azaghachila ya."

³⁷ Mgbe ahụ, Eliakim nwa Hilcaya, onye na-elekota ụlọeze, na Shebna ode akwukwo eze, na Joa nwa Asaf ode akwukwo, ha yi uwe ha dowara adowa, biakwute Hezekaya gwa ya ihe niile onyeisi agha ahụ kwuru.

19

A ga-agbaputa Jerusalem

¹ Mgbe eze Hezekaya, nuru nke a, ọ dowara uwe ya, yikwasị akwa mkpe, baa n'ime ulonso ukwu ONYENWE ANYỊ. ² O zipuru Eliakim onye nlekota ụlọeze, Shebna ode akwukwo eze na ndị okenye n'etiti ndị nchujaja, bụ ndị yikwa akwa mkpe, ka ha jekwuru Aizaya onye amuma, nwa Emoz. ³ Ha sirị ya, "Otu a ka Hezekaya sirị, Ụbọchị taa bụ ụbọchị ahụhụ, na ịba mba na nke ihe ihere. Ụbọchị jogburu onwe ya dika ụbọchị nwanyị nọ n'oke ihe mgbu nke ịmụ nwa ma ike adikwaghị o ji amuputa nwa ya. ⁴ Ma eleghị anya ONYENWE ANYỊ Chineke gị, ga-anụ okwu ahụ niile nke Rabashaka bụ ọchịagha, onye nna ya ukwu bụ eze Asirija, zitere ikwa Chineke dī ndụ emo. Eleghị anya ONYENWE ANYỊ Chineke gị ga-abara ya mba n'ihị okwu ndị a niile o kwuru, bụ ndị ọ nuru. Ya mere, kpeere anyị ekpere, anyị bụ ndị foduru ndụ."

⁵ Mgbe ndị ozi eze Hezekaya biakwutere Aizaya, ⁶ ọ sirị ha, "Otu a ka unu ga-asị nna unu ukwu, 'Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuru, Atula egwu n'ihị okwu niile nke ị nuru, bụ nke ndị na-ejere eze Asirija ozi ji kwuluo m. ⁷ Gee ntị, mgbe ọ nuru akuko dī ańaa, aga m eme ka ọ choọ ịlaghachi n'obodo nke aka ya. N'ebe ahụ ka m ga-emekwa ka e jiri mma agha gbuo ya.'"

⁸ Mgbe ọchịagha ahụ nuru na eze Asirija e sitela n'obodo Lakish pua, ọ laghachiri hụ na eze Asirija na-ebuso obodo Libna agha.

⁹ N'oge ahụ, Senakerib natara ozi na Tiahaka, eze Kush,* na-aputa ịbia ibuso ya agha. Ya mere, o zipuru ndị ozi ka ha ga zie Hezekaya ozi, sị, ¹⁰ "Gwanu Hezekaya, eze Juda, Ekwela ka Chineke onye ị na-atukwasị obi duhie gị, mgbe ọ na-asị, 'Agaghị enyefe Jerusalem n'aka eze Asirija.' ¹¹ N'ezie a, ị nula ihe ndị eze Asirija mere obodo niile ha busoro agha, otu ha si bibie ha kpamkpam. Ma a ga-anaputakwa gị onwe gị? ¹² Chi niile nke mba niile ndị ahụ nna nna m ha lara n'iyi, ha naputara ha, bụ chi ndị Gozan, Haran, Rezuf na nke ndị Eden, ndị nọ na Tel Asa? ¹³ Olee ebe eze ndị Hamat maobu eze Apad nọ? Olee ebe eze obodo Lair, Sefavaim, Hena na Iva nọkwa?"

Ekpere Hezekaya

¹⁴ Mgbe Hezekaya natara akwukwo ozi a site n'aka ndị ozi ahụ, guo ya, o weere ya gaa n'ime ulonso ONYENWE ANYỊ, gbasaa ya n'ihu ONYENWE ANYỊ. ¹⁵ Hezekaya kpere ekpere nye ONYENWE ANYỊ, sị, "O, ONYENWE ANYỊ, Chineke nke Izrel, onye ocheeze ya dī n'etiti ndị cherubim, naanị gị bụ Chineke na-achị alaeze niile nke ụwa. Ọ bukwa naanị gị kere eluigwe na ụwa. ¹⁶ Toọ ntị gị n'ala, o ONYENWE ANYỊ ma nuru; meghee

* 19:9 19:9 Nke a bụ Itiopia ugbo a

anya gi abuo ONYENWE ANYI, ka ihu; gee nti nukwa okwu ndi ahụ Senakerib zitere, nke o ji ekwulu Chineke di ndu.

17 “N’eziokwu, ONYENWE ANYI, ndi eze Asiria alala mba niile a di iche iche na ala ha n’iyi, mee ka ha togboro n’efu. 18 Ha atunyekwala chi ha niile n’ime oku, repiakwa ha, n’ihi na o bughị chi ka ha bu, kama ha bu naani ihe a kpuru akpu, nke mmadu ji osisi na nkume pia. 19 Ugbu a, ONYENWE ANYI Chineke anyi, biko, zoputa anyi site n’aka ya, ka alaeze niile nke uwa mata na naani gi ONYENWE ANYI, naani, bu Chineke.”

Aizaya ebuo amuma odida Senakerib

20 Mgbe ahụ Aizaya nwa Emoz zigaara Hezekaya ozi si, “Otu a ka ONYENWE ANYI, Chineke Izrel siri, Anula m ekpere i kpere banyere Senakerib, eze Asiria. 21 Nke a bu okwu nke ONYENWE ANYI kwuru megide ya:

“ ‘Nwaagboghọ na-amaghị nwoke, bu Ada Zayon
na-eleli gi anya, ma jirikwa gi na-eme ihe ochi.

Nwaada Jerusalem

na-efufekwa isi ya mgbe i na-agbapu oso

22 Onye ka i kpariri ma kwulukwaa?

O bu onye ka i sitere na nganga gi
welie olu okwu gi na anya gi elu megide?

O bu megide Onye Nso nke Izrel?

23 I sitere n’aka ndi ozi gi

kparia Onyenwe anyi, kwuluo ya,
i sikwara,

“Eji m otutu ugboala m

rigoruo ebe di elu nke n’elu ugwu niile,

n’ebe kachasi elu nke ugwu Lebanon.

Egbudasiala m osisi sida ya niile toro ogologo,

na osisi junipa ya niile kachasi mma.

Ejeruola m na nsotu niile ya,

bu ebe kachasi maa mma n’oke ohia ya niile.

24 Egwuola m otutu olulu mmiri n’ala ndi mba oso,

nukwa mmiri di n’ebe ahụ.

O bu obu ukwu m ka m ji mee

ka isi iyi niile di n’Ijpt takpo.”

25 “ ‘O bu na i nubeghi?

Na mgbe ochie ka m kpebiri ya.

N’ubochi ndi ahụ gara aga ka m no pia opipia ya;

ugbu a, emeela m ka o bia na mmezu,

na i meela ka obodo nke mgbidi gbara gburugburu,

gho mkpokota nkume.

26 Ndi bi n’ime ha, ndi a napuru ike ha nwere

bu ndi dara mba, ndi e tinyekwara n’onodu ihere.

Ha dika ahia ndu puru n’ala ubi

na ome na-epuputa epuputa

nakwa ahia na-etoputa n’elu ulo

nke anwu na-achakpo tupu o tolite.

27 “ ‘Ma amaara m ebe i no onodu

marakwa opupu gi na mbata gi

marakwa oke iwe gi megide m.

28 N'ihì onuma dī gī n'obi megide m,
n'ihì na mkparī gī eruola m ntī,
aga m etinye nko m n'imi gī
werekwa mkpūmkpū igwe m kpachie egbugbere onū gī
mee ka ị laghachi

site n'uzo ahụ nke i siri bia.'

29 "Ma nke a ga-abụ ihe ịrịbama, nye gī, Hezekaya:
"N'afọ a unu ga-eri ihe na-epu n'onwe ya,
n'afọ nke abụọ unu ga-eri ihe ubi si na nke ahụ pupụta.
Ma n'afọ nke atọ ghaanụ mkpuru ubi, weenụ ihe ubi;
kuo vainị n'ubi vainị, riekwanụ mkpuru ha.

30 Ozo kwa, ndi foduru n'alaeze Juda
ga-agba mgboro gwu n'okpuru ala, mikwaa mkpuru n'elu.

31 N'ihì na o bu site na Jerusalem ka ndi foduru ga-esi puta;
otu ndi foduru ndu ga-esitekwa n'ugwu Zayon puta.

"O bu site n'inu oku n'obi nke ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile ga-emezu nke a.

32 "Ya mere, nke a bu ihe ONYENWE ANYI kwuru banyere eze Asiria, si,
"O gaghị azobata ukwu ya n'ime obodo a
maobu gbaa o buladi otu aku n'ebe a.
O gaghị eji ota jegharịa n'onu uzo ama ya,
maobu wuo mgbidi nnochibido megide ya.

33 Uzo o si bia ka o ga-esi laghachi;
o gaghị abanye n'obodo a.
Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya.

34 Aga m echebe obodo a, zoputakwa ya
n'ihì aha m, na n'ihì Devid, bu ohu m.' "

35 N'abali ahụ, mmuo ozi ONYENWE ANYI puru gaa tigbuo otu puku nari na puku iri
asato na ise n'ulo ikwu ndi Asiria. Mgbe ndi mmadu tetara n'isi ututu, lee, ozu ka
ha juputara ebe niile. 36 Ya mere, Senakerib, eze Asiria biliri ije, laghachi n'ala ya. O
laghachiri biri n'obodo Ninive.

37 Otu ubochi, mgbe o no na-akpo isiala n'ulo chi ya a na-akpo Nisrok, umu ya ndi
ikom aha ha bu Adramelek na Shareza were mma agha gbuo ya. Ha gba puru oso
gbaga n'ala Ararat. Isahadon, bu nwa ya nwoke, ghoru eze n'onodu ya.

20

Orịa Hezekaya

1 N'oge ahụ, Hezekaya rịara oria ruo na o gaara anwu. Aizaya onye amuma nwa
Emoz biakwutere ya si ya, "Otu a ka ONYENWE ANYI siri, Dozie ezinaulo gi, n'ihì na ị
ga-anwu. Ị gaghị esite n'ute oria a bilie."

2 Hezekaya tughariri chee ihu ya n'aja ulu, kpee ekpere nye ONYENWE ANYI, si,
3 "Chetakwa, ONYENWE ANYI, otu m si jegharịa n'ihu gi n'ikwesi ntukwasị obi, jiri obi
m niile fee gi ofufe, ma meekwa ihe di mma n'anya gi." Hezekaya bekwara akwa
nke ukwu.

4 Tupu Aizaya esite n'etiti ogige uloeze puo, okwu nke ONYENWE ANYI rutere ya ntị,
si ya: 5 "Gaghachi azu, gaa gwa Hezekaya, onye na-achi ndi m, 'Otu a ka ONYENWE
ANYI bu Chineke nna gi Devid, kwuru: Anula m ekpere gi, ahukwala m anya mmiri
akwa gi, aga m agwo gi. Aga m eme ka ahụ di gi ike n'ubochi nke ato site taa, mgbe

ahụ i ga-aga n'ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYI. ⁶ Aga m atụkwasi afọ iri na ise n'ụbọchị ndụ gị. Aga m anapụtakwa gị na obodo a site n'aka eze Asiria. Aga m echebe obodo a n'ihu mụ onwe m, na n'ihu Devid, bụ ohu m.' ”

⁷ Mgbe ahụ, Aizaya siri, “Kwadoonụ mmanụ fiig di oku.” Ha mere nke a, teekwasị ya n'elu etuto ahụ, ahụ dikwara ya mma.

⁸ Mgbe ahụ, Hezekaya juru Aizaya si, “Gini ga-abu ihe iribama na ONYENWE ANYI ga-agwo m, na m ga-aga n'ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYI n'ụbọchị nke atọ na-abia n'ihu?”

⁹ Aizaya zara, “Nke a bu ihe ama ONYENWE ANYI nye gị na ONYENWE ANYI ga-emezu ihe o kwere na nkwa. I chorọ ka onyinyo a gaa n'ihu ihe nrigo iri, ka o bu ka o laa azu ihe nrigo iri?”

¹⁰ Hezekaya zara si, “O di mfe ka onyinyo gaa n'ihu nzọ ukwu iri. Ma mee ka onyinyo a laa azu ihe nrigo iri.”

¹¹ Mgbe ahụ, Aizaya, onye amuma rioro ONYENWE ANYI ka o meere Hezekaya nke a. ONYENWE ANYI mekwara ka onyinyo laghachi azu ihe nrigo iri dika o si gbada n'ihe nrigo ulo Ehaz.

Ndi ozi si Babilon

¹² N'oge ahụ, Merodak-Baladan,* nwa Baladan, bu eze Babilon zigaara Hezekaya akwukwo ozi ekele na onyinye, n'ihu na o nuru na Hezekaya rịara oria. ¹³ Hezekaya nabatara ndi ozi ahụ gosi ha ihe niile di n'uloaku ya, olocha, na oloedu, uda di iche iche na-esi isi utọ na ezigbo mmanu oliv, ulo ebe ngwa agha ya niile di, na ihe niile bu aku o nwere. O dighi ihe di n'uloeze ya maobu n'alaeze ya niile nke o na-egosighi ha.

¹⁴ Mgbe ahụ, Aizaya onye amuma jekwuru eze Hezekaya juo ya si, “Gini ka ndi ikom ndi ahụ kwuru? Ebeekwa ka ha si biakwute gi?”

Hezekaya zara si, “O bu n'ala di anya ka ha si, ha si Babilon.”

¹⁵ Onye amuma juru, “Gini ka ha huru n'ulo gi?”

Hezekaya zara si, “Ihe niile nke di n'ulo m ka ha huru. O dighi ihe niile di n'uloaku m nke m na-egosighi ha.”

¹⁶ Mgbe ahụ, Aizaya siri Hezekaya, “Gee nti nuru okwu ONYENWE ANYI. ¹⁷ Lee, oge na-abia mgbe a ga-eburu ihe niile di n'uloeze gi, na ihe niile nke nna nna gi ha debere n'uloaku ruo taa, buru ha bulaa Babilon. O dikwaghi ihe ga-afodu, otu a ka ONYENWE ANYI kwuru. ¹⁸ A ga-ebupu ufodu n'ime umu gi, ndi bu ahụ na obara gi,† ndi a ga-amutara gi, buru ha puo n'ebe di anya, ha ga-abu ndi onozu n'uloeze nke eze Babilon.”

¹⁹ Hezekaya zaghachiri, “Okwu ONYENWE ANYI nke i kwuru di mma.” N'ihu na o chere n'obi ya si, “O bu na udo na nchekwa agaghi adi n'oge ndu m?”

²⁰ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Hezekaya, oru niile o ruru, tinyere odo mmiri o gwuru, na olulu owa mmiri‡ na-aga o gwuru, nke o ji webata mmiri n'ime obodo, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? ²¹ Hezekaya sooro ndi nna nna ya dinaa n'onwu. Manase nwa ya ghoro eze n'onodu ya.

21

Manase eze Juda

* **20:12** 20:12 Merodak, bu aha chi ndi Babilon a na-akpo Maadok, O bu ya ka a guru nwa Baladan. † **20:18** 20:18 Umu si n'ahu gi puta ‡ **20:20** 20:20 Hezekaya gbobichiri mmiri iyi Gaihon, gwuo olulu ebe mmiri a si aga, ka o diri ha mfe i nweta mmiri ma ndi iro gbaa Jerusalem gburugburu n'oge agha. 2Ih 32:30

¹ Manase gbara afọ iri na abụọ mgbe ọ malitere ibụ eze. Ọ chiri iri afọ ise na ise na Jerusalem. Aha nne ya bụ Hefziba. ² O mere ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI, site n'igbaso ihe aru niile nke ndi mba ozo bi n'ala ahụ na mbu mere, bu ndi ONYENWE ANYI chupuru n'ihu ndi Izrel. ³ O wughariri ebe di elu niile nke nna ya Hezekaya lara n'iyi. O wukwara ebe ichu aja di iche iche nye Baal, piakwa ogidi Ashera, dika Ehab eze Izrel mere. O kporo isiala nye usuu ihe niile nke di na mbara eluigwe,* feekwa ha ofufe. ⁴ O wuru ebe ichu aja di iche iche, n'ime ulonso ONYENWE ANYI, nke ONYENWE ANYI, kwuru okwu banyere ya si, "O bu na Jerusalem ka m ga-etinye Aha m." ⁵ O wuru ebe ichu aja nye usuu ihe niile di na mbara eluigwe,† n'ogige abuo nke n'ulonso ONYENWE ANYI. ⁶ O jikwa nwa ya nwoke chuo aja n'ime oku, o gbara aja, choo osisa n'aka ndi mgbaasi, juta ase n'aka ndi na-aju mmuo ojo ase, ya na ndi dibia afa mekokwara ihe. O mere ihe di njo n'ebe o di ukwu n'anya ONYENWE ANYI, si otu a kpasuo ya iwe.

⁷ O were chi Ashera a piru api, bu nke o mere, debe n'ime ulonso ahụ, nke ONYENWE ANYI gwara Devid na nwa ya Solomon okwu, si, "N'ulonso a na n'ime Jerusalem, nke mu onwe m hoputara site n'ebo niile nke Izrel, ka m ga-akpokwasi Aha m ruo mgbe ebighi ebi. ⁸ Ma agaghi emekwa ka ukwu ndi Izrel wagharia ozo site n'ala ahụ nke m nyere ndi nna nna ha, naani ma o buru na ha elezie anya debe ihe niile m nyere ha n'iwu ma debekwa iwu niile nke ohu m bu Mosis nyere ha." ⁹ Ma ha egeghi nti, Manase duhiere ha, mee ka ha mee ihe di njo karia nke ndi mba niile ndi ONYENWE ANYI lara n'iyi site n'ihu ndi Izrel.

¹⁰ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI kwuru okwu site n'onu ndi amuma ya, si, ¹¹ "N'ih na Manase, eze Juda emeela ihe aru ndi a, o meela ihe di njo karia nke ndi Amorait,‡ bu ndi bu ya uzo, o werela arusi ya duba Juda n'ime mmehie. ¹² Ya mere, nke a bu ihe ONYENWE ANYI, bu Chineke nke Izrel, siri: Lee, ana m aga iweta mbibi di ukwu nke ga-adakwasi Jerusalem na Juda, nke nti obula nuru ya ga-azu wuruwuru. ¹³ Aga m esetipu eriri itu otutu nke m ji megide Sameria na ihe itu mgbidi nke m ji megide ulo Ehab, n'elu Jerusalem. Aga m ehichapu Jerusalem dika mmadu si ehichapu efere, hichaa ya ihu na azu ma kpuo ya ihu n'ala. ¹⁴ Aga m agbakutakwa ndi foduru n'ihe nketa m azu, were ha nyefee n'aka ndi iro ha. Ha ga-aghọ ihe anaara n'ike, ghokwa ihe nkata n'agha nye ndi iro ha niile, ¹⁵ n'ih na ha emeela ihe di njo n'anya m, kpasukwaa m iwe, site n'ubochi nna nna ha si Ijipt puta obuladi ruo taa."

¹⁶ Nke ka nke, Manase gbukwara otutu ndi aka ha di ocha, ruo na o wusaara obara ha site n'otu akuku Jerusalem ruo n'akuku nke ozo ya, nke a agunyeghi mmehie ahụ nke o dubara ndi Juda ime, nke mere ka ha mee ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI.

¹⁷ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Manase na ihe niile o mere, tinyere mmehie niile nke o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? ¹⁸ Manase soro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ime ubi a gbara ogige n'ulozeze ya, bu ubi Uza a gbara ogige. Amon nwa ya ghoro eze n'onodu ya.

Amon eze Juda

¹⁹ Amon gbara iri afọ abuo na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chiri afọ abuo na Jerusalem. Aha nne ya bu Meshulemet, ada Haruz onye Jotba. ²⁰ O mere ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI dika nna ya Manase mere. ²¹ O gbasoro uzọ ahụ niile di iche nke nna ya gbasoro. O fere arusi niile nke nna ya fere, kpookwa isiala nye ha. ²² O juru iso ONYENWE ANYI, bu Chineke nna nna ya ha, jukwa ibi ndu irube isi nye ya.

* **21:3** 21:3 Nke a bu anyanwu, onwa na kpakpando † **21:5** 21:5 Nke a bu anyanwu, onwa na kpakpando ‡ **21:11** 21:11 Nke a bu aha ozuzu e ji mara ndi niile bi n'ala Kenan tupu ndi Izrel abia buso ha agha ma merie ha. § **21:21** 21:21 Nkp 2:12-13; 1Ez 11:33

²³ Ndi na-ejere Amon ozi gbara izu megide ya, ha gburu eze n'ime uloeze ya. ²⁴ Mgbe ahụ, ndi ala ahụ gburu ndi niile ahụ gbara izu megide eze Amon. Ha mere Josaya nwa ya nwoke eze n'onodu ya.

²⁵ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Amon na ihe ndi o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? ²⁶ E liri ya n'ili nke aka ya, di n'ogige Uza. Josaya nwa ya ghoru eze n'onodu ya.

22

Akwukwo iwu a chotara

¹ Afọ asato ka Josaya gbara mgbe o malitere ibu eze Juda. Iri afọ ato na otu ka o chiru na Jerusalem. Aha nne ya bu Jedida, nwa Adaya onye Bozkat. ² O mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI, gbasookwa uzọ niile nke nna nna ya Devid kpmkpm, o sighi n'uzo a wezuga onwe ya gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe.

³ N'afọ nke iri na asato nke ochichi ya, eze Josaya, zigara ode akwukwo bu Shefan nwa Azalaya, onye bukwa nwa nwa Meshulam, ka o gaa n'ulonso ONYENWE ANYI. O siri ya, ⁴ "Gakwuru Hilcaya onyeisi nchujaja, si ya, gukota ego nke e webatara n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, bu nke ndi na-eche onu uzo nakotara site n'aka ndi mmadu. ⁵ Gwa ha ka ha nyefee ya n'aka ndi ikom ahoputara maka ilekota oru n'ulonso ahụ. Ka ndi ikom a kwuo ndi oru na-aruzi ulonso ONYENWE ANYI ugwo oru, ⁶ ya bu, inye ya ndi okpo ntu, ndi na-ewu ulo, na ndi na-edo nkume ulo. Ha jirikwa ego ahụ zuta osisi na nkume a wara awa, maka i ji dozie ulonso ahụ. ⁷ O dighi mkpa ka ha guzie otu ha si mefuo ego nke e nyefere ha n'aka, n'ihu na oru ha egosila na ha kwesiri ntukwasị obi."

⁸ Hilcaya onyeisi nchujaja, siri Shefan ode akwukwo, "Achotala m Akwukwo Iwu* n'ime ulonso ONYENWE ANYI." O nyere ya Shefan, onye nke gukwara ya. ⁹ Mgbe ahụ, Shefan, bu ode akwukwo, biakwutere eze, gwa ya si, "Ndi ozi gi enyefela ego niile nke di n'ulonso ONYENWE ANYI n'aka ndi oru na n'aka ndi nlekota no n'ulonso Onyenwe anyi." ¹⁰ Mgbe ahụ, Shefan bu ode akwukwo, gwara eze si, "O nwere akwukwo Hilcaya, onye nchujaja nyere m." Shefan guputara ihe di n'akwukwo a n'ihu eze.

¹¹ Mgbe eze nuru okwu niile di n'ime Akwukwo Iwu ahụ, o dowara uwe ya.† ¹² O nyere Hilcaya bu onyeisi nchujaja, Ahikam nwa Shefan, Akboa nwa Mikaya, Shefan ode akwukwo na Asaya, bu onye oru eze, iwu, si ha, ¹³ "Gaanu juta ONYENWE ANYI ase, n'isi m na n'isi ndi m, na Juda niile, banyere ihe niile e dere n'akwukwo a nke a chotara. N'ihu na onuma ONYENWE ANYI di ukwu bu nke na-ere oku megide anyi, n'ihu na ndi bu anyi uzo erubeghi isi n'okwu nke akwukwo iwu a, ha agbasoghi ihe niile e dere n'ime ya banyere anyi."

¹⁴ Hilcaya onye nchujaja, Ahikam, Akboa, Shefan na Asaya, jekwuuru Hulda, bu onye amuma nwanyi. Onye bu nwunye Shalum, nwa Tikva, nwa Hahas, o bu onye na-elekota uwe. Hulda na-ebi na mpaghara Jerusalem e wuru ohuru.

¹⁵ O siri ha, "Otu a ka ONYENWE ANYI bu Chineke nke Izrel kwuru: Gwanu nwoke ahụ ziri unu ka unu biakwutem, si, ¹⁶ 'Otu a ka ONYENWE ANYI na-ekwu: Ana m aga iweta mbibi ga-adakwasị ebe a na ndi niile bi n'ime ya, dika ihe niile e dere n'ime akwukwo nke eze Juda guru, si di. ¹⁷ N'ihu na ha ajula m, gbakuta m azu, chuo aja nsure oku na-esi isi utu nye chi ndi ozo, kpasuo m iwe site na arusi niile nke aka ha meputara. Iwe m ga-adi oku megide ebe a, o gaghi akwusikwa.' ¹⁸ Gwanu eze Juda, onye ahụ zitere unu ijuta ase site nonu ONYENWE ANYI si ya, 'Ihe ndi a ka ONYENWE

* **22:8** 22:8 Akwukwo Iwu a, nke a chotara bu akwukwo Diuteronomi, Dit 31:24-26; 2Ih 34:14 Nchoputa akwukwo a, gosiri n'uzo putara ihè oke nnupu isi di n'ala Izrel megide iwu Chineke n'oge eze Manase na-achị. † **22:11** 22:11 N'oge ochie, ndi mmadu na-adowa uwe n'ihu obi mwute

ANYI, Chineke Izrel na-ekwu banyere okwu ndi ahụ i nuru. ¹⁹ N'ih i na o wutere gi n'obi, na i wedakwara onwe gi n'ala n'ihu Chineke, mgbe i nuru ihe m kwuru megide ebe a na ndi bi n'ime ya, na ha ga-abu ihe a buru onu, na ihe togboro n'efu, n'ih i na i dowara uwe gi, bekwaa akwa n'ihu m, mu onwe m anukwala, otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara. ²⁰ Ya mere, aga m achikota gi nye nna nna gi ha, a ga-eli gi n'udo. Anya gi agaghi ahụ mbibi nke m ga-eme ka o biakwasị ebe a.'"

Ha laghachiri inye eze osisa ya.

23

Ogbugba ndu eze na ndi Juda

¹ Mgbe ahụ, eze zigara ozi kpokota ndi okenye Juda na Jerusalem. ² O gara n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, ya na ndi ikom Juda niile, ndi niile bi na Jerusalem, na ndi nchujaja, na ndi amuma niile, na ndi mmadu niile, site n'onye nta ruo na onye ukwu. O guputara na nti onye obula okwu niile si n'akwukwo ogbugba ndu ahụ, bu nke achotara n'ime ulonso ONYENWE ANYI. ³ Eze guzoro n'akuku ogidi, kwee nkwa n'ihu ONYENWE ANYI, igbaso ONYENWE ANYI, na iji obi ya niile, na mkpuruobi ya niile, debe ihe niile o nyere n'iwu, n'ihe ama ya niile na ukpuru ya niile. O si otu a mee ka okwu niile nke ogbugba ndu ahụ e dere n'akwukwo guzosie ike. Mgbe ahụ, ndi mmadu niile kwekwara nkwa idebe ogbugba ndu ahụ.

⁴ Eze nyere Hilcaya onyeisi nchujaja na ndi nchujaja na-esote n'okwa, na ndi na-eche onu uzọ mbata, iwu ka ha site n'ulonso ONYENWE ANYI kwaputasia ngwongwo niile e mere nye Baal, na Ashera, na usuu ihe niile nke mbara eluigwe.* O sunyere ha niile oku n'azu Jerusalem, n'ohia di na Ndagwurugwu Kidron, buru ntu ha bulaa Betel.† ⁵ O chudara ndi nchujaja arusi ndi ahụ niile, bu ndi eze Juda hoputara isure ihe na-esi isi utọ n'elu ebe di elu nke obodo Juda nakwa ebe di oku. N'ih i na ndi nchujaja ndi a achuola aja, surekwaa ihe nsure oku na-esi isi utọ n'ebe ichu aja di n'elu ugwu niile di n'obodo di iche iche na Juda, nakwa ndi di gburugburu Jerusalem. Ha bu ndi surere ihe nsure oku na-esi isi utọ nye Baal, na anyanwu, onwa na kpakpando, nyekwa usuu niile nke mbara eluigwe. ⁶ O sikwa n'ulonso ONYENWE ANYI bupu ogidi chi Ashera,‡ wezuga ya n'azu Jerusalem, na Ndagwurugwu Kidron. Ebe ahụ ka o no suo ya oku, supia ya ka o ghoo ntu, fesaa ya n'ebe a na-eli ndi mmadu efu. ⁷ O kwadakwara ulo obibi umu ndi ikom na-agba akwuna di no n'ulonso ONYENWE ANYI. N'ebe ndi inyom na-anọ na-akpara Ashera akwa.

⁸ O mere ka ndi nchujaja niile site n'obodo Juda niile bia, o merukwara ebe ichu aja niile nke di elu, site na Geba ruo Biasheba, ebe ndi nchujaja ndi a noro suree ihe nsure oku na-esi isi utọ. O kwaturu onu uzọ ama nke di n'ebe onu uzọ ama Joshua, onye bu govanọ obodo, nke di n'akuku aka ekpe nke onu uzọ ama obodo. ⁹ Ma e kweghi ka ndi nchujaja ahụ jee ozi n'ulonso ONYENWE ANYI di na Jerusalem, ma o nyere ha ike iso ndi nchujaja ndi ozọ rie achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee.

¹⁰ Josaya meruru Tofet, laa ya n'iyi. Tofet bu ebe ichu aja di na Ndagwurugwu nke Ben Hinom. O mere nke a igbochi mmadu obula iji nwa ya nwoke, maobu nwa ya nwanyi churo chi Molek aja nsure oku. ¹¹ O sitere n'onu uzọ ulonso ukwu ONYENWE ANYI wepu inyinya ndi ahụ ndi eze Juda doro nsọ nye anyanwu. Inyinya ndi a di n'ogige ulonso ONYENWE ANYI n'ebe di nso n'ulo onyeoz i aha ya bu Netan-Melek. Josaya kporo ugbo agha ndi a niile e doro nsọ nye anyanwu oku.

* 23:4 23:4 Nke a bu anyanwu, onwa na kpakpando † 23:4 23:4 Betel bu ebe Ulo Chineke di n'oge ochie, ma otutu ndi eze Izrel jiri ya mere ebe ha na-efe arusi ha. Jen 28:19; 1Ez 12:25-29 ‡ 23:6 23:6 Ashera bu chi ndi Kenan. N'oge Hezekaya na-achi Juda, o gbuturu ogidi a, ma Manase wughachiri ya n'oge nke ya di ka eze. 2Ez 18:4; 2Ez 21:3-5

¹² Josaya kwadara ebe ichu aja niile nke ndi eze Juda wukwasiri n'elu uloeze, n'elu elu ulo Ehaz. O kwadakwara ebe ichu aja niile nke Manase wuru n'ime ogige abuo nke ulonso ukwu ONYENWE ANYI, kporo ha kpofuo n'ime Ndagwurugwu Kidron. ¹³ Eze merukwara ebe ichu aja niile di n'akuku owuwa anyanwu obodo Jerusalem n'akuku ndida nke Ugwu Mbibi, nke Solomon eze Izrel wuru nye chi Ashtoret, ihe aru ndi Saidon, na chi Kemosh, ihe aru ndi Moab, na chi Molek, ihe aru umu Amon. ¹⁴ Josaya kwadakwara ogidi nkume niile, gbutuo ihe arusi Ashera niile, werekwa okpukpu ndi mmadu wusa n'elu ala ahu niile.

¹⁵ Josaya kwadakwara ogidi niile di na Betel, nke Jeroboam nwa Nebat wuru mgbe o dubara ndi Izrel na mmehie. O kwadara ebe ichu aja di n'ebe ahụ, kujisie nkume e doro n'ebe ahụ, gwerie ha dika ntụ. O kpokwara arusi Ashera oku. ¹⁶ Josaya legharikwara anya gburugburu hu otutu ili di n'elu ugwu. O ziri ndi ohu ya ka ha gaa chiputasia okpukpu di n'ili ahụ niile, kpo ha oku n'elu ebe ichu aja imeru ya, dika okwu ONYENWE ANYI si di, nke onye nke Chineke kwuputara mgbe o buru amuma banyere ihe ndi a.

¹⁷ Josaya juru ndi guzo n'ebe ahụ ajuju si, "O bu ili onye bu nke a?"

Ndi ikom obodo ahụ zara si, "O bu ili onye nke Chineke ahụ si Juda bia buo amuma megide ebe ichu aja Betel. O buru amuma na ihe ndi a i na-eme ebe ichu aja a ga-emezu."

¹⁸ Mgbe ahụ, Josaya zara si ha, "Hapunu ya ka o guzoro onwe ya. Ka nwoke obula gharakwa ichiputa okpukpu ya." Ha hapuru okpukpu ya, hapukwa okpukpu onye amuma ahụ si Sameria bia.

¹⁹ Dika o mere na Betel, otu a ka Josaya wepuru ma merukwaa ebe ichu aja niile di n'ebe niile di elu nke ndi eze Izrel wuru n'obodo niile nke Sameria, bu ebe ichu aja kpasuru ONYENWE ANYI iwe. ²⁰ O gburu ndi nchujaja chi ndi a niile n'elu ebe ichu aja ha, suo okpukpu ha oku n'elu ebe ichu aja ha. Mgbe o mesiri ihe ndi a, o laghachiri na Jerusalem.

²¹ Eze nyere ndi Juda niile iwu si ha, "Meerenu ONYENWE ANYI Chineke unu Mmemme Ngabiga, dika e dere ya n'akwukwo ogbugba ndu a." ²² O nwebeghi mgbe e mere udi Mmemme Ngabiga dika nke a n'oge obula, site n'ubochi ndi ikpe bu ndi duru Izrel maobu n'ubochi ndi eze Izrel na eze niile chiru Juda, o dighi nke yiri Mmemme Ngabiga a. ²³ Ma o bu n'afu nke iri na asato nke ochichi eze Josaya, n'ime Jerusalem ka a no mee Mmemme Ngabiga a nye ONYENWE ANYI.

²⁴ Ozokwa, Josaya gara n'ihu kpochapu ndi niile na-ajuta mmuo ojo ase, na ndi dibia afa, na arusi ezinaulo di iche iche, na arusi a piru api, na ihe aru niile nke a huru n'ime Juda na Jerusalem niile. O mere nke a ka e mezuo ihe niile e dere n'ime akwukwo ahụ Hilcaya onye nchujaja chotara n'ulo ONYENWE ANYI. ²⁵ O dighi eze ozo n'ime ndi niile buru ya uzo chia nke dika Josaya, onye chigharikwutere ONYENWE ANYI. Onye ji obi ya niile, na mmuo ya niile na ike ya niile debe iwu niile e nyere Mosis.* O dikwaghi eze ozo dika ya, onye biliri mgbe o nwusiri.

²⁶ Ma ihe ndi a emeghi ka iwe oku ONYENWE ANYI na-ewe megide Juda daju, bu iwe a kpasuru ya n'ih ihe ojo niile nke Manase mere. ²⁷ Ya mere, ONYENWE ANYI siri, "Aga m ekpochapu Juda niile site n'ihu m, dika m si kpochapu Izrel niile. Aga m ajukwa obodo ahụ m hoputara, bu Jerusalem, jukwa ulonso ukwu a nke m kwuru banyere ya si, 'N'ime ya ka Aha m ga-adi.'"

²⁸ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Josaya na ihe niile o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda?

²⁹ N'oge Josaya bu eze, Fero Neko, eze Ijpt, gbagoro gaa n'akuku osimiri Yufretis inyere eze Asiria aka. Eze Josaya pukwara izute ya n'agha, ma Neko zutere ya n'agha,

gbuo ya na Megido. ³⁰ Ndi na-ejere Josaya ozi si na Megido buru ozu ya n'ime ugbo agha bulata ya na Jerusalem, lie ya n'ili nke aka ya. Ndi ala ahụ kpoooro Jehohaz nwa nwoke Josaya, tee ya mmanu, mee ya eze n'onodu nna ya.

Jehohaz eze Juda

³¹ Jehohaz gbara iri afo abuo na ato mgbe o bidoro ichi, ma o chiri na Jerusalem onwa ato. Aha nne ya bu Hamutal, nwa Jeremaya onye Libna. ³² O mere ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI dika ndi eze buru ya uzo. ³³ Ma Fero Neko keere ya agbu na Ribla n'ala Hamat, ime ka o ghara ichikwa na Jerusalem. Neko kwagidere ndi Juda ka ha tuoro ya utu nari talenti olaocha, na otu talenti olaedo. ³⁴ Fero Neko mere Eliakim nwa nwoke Josaya, eze, n'onodu Josaya bu nna ya. O gughariri aha Eliakim ka o buru Jehoiakim. Ma o duuru Jehohaz gaa Ijpt, ebe o no nwuo. ³⁵ Jehoiakim kwuru Fero Neko olaocha na olaedo ahụ o nara n'aka ya. Ka o nwee ike mee nke a, o kere utu n'ala ahụ, werekwa ike nara ndi ala ahụ olaocha na olaedo, dika mkpebi ha si di banyere ihe onye ahụ ga-akwu.

Jehoiakim eze Juda

³⁶ Jehoiakim gbara iri afo abuo na ise mgbe o malitere ibu eze. O chiri afo iri na otu na Jerusalem. Aha nne ya bu Zebida nwa Pedaya, onye Ruma. ³⁷ O mere ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI, dika ihe niile nna ya ha ndi bu ya uzo mere.

24

¹ N'oge Jehoiakim na-achi, Nebukadneza eze Babilon ji ike bata n'ala ya, mee ka Jehoiakim gho ohi ya afo ato. Ma o mesiri tugharia megide Nebukadneza, nupukwa isi n'okpuru ya. ² ONYENWE ANYI zigara ndi na-apunara mmadu ihe site na Kaldia, Aram, Moab na ndi Amon, ka ha ga bibie Juda. O bu n'usoro okwu ONYENWE ANYI kposara site n'onu ndi amuma ya. ³ N'ezie, ihe ndi a biakwasiri Juda dika ONYENWE ANYI si nye ya n'iwu, ka o si otu a kpochapu ha site n'ihu ya n'ihie mmehie niile Manase mere, na dika ihe niile o mere si di, ⁴ tinyere obara ndi aka ha di ocha nke o wusiri. N'ihie na o mere ka obara ndi aka ha di ocha juputa na Jerusalem. ONYENWE ANYI ekwekwaghị agbaghara ajo omume di otu a.

⁵ Akuko ozo niile gbasara ochichi Jehoiakim na ihe niile o mere, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe e mere n'ubochi ndu ndi eze Juda? ⁶ Jehoiakim sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu. Jehoiakin nwa ya goro eze ohuru n'onodu ya.

⁷ Ma eze Ijpt esiteghi n'ala ya puta ozo, n'ihie na eze Babilon nochiri oke ala ya niile, site na mmiri iyi Ijpt ruo n'oke Osimiri Yufretis.

Jehoiakin eze Juda

⁸ Jehoiakin gbara afo iri na asato mgbe o malitere ibu eze. O chiri naani onwa ato na Jerusalem. Aha nne ya bu Nehushta, nwa Elnatan, onye Jerusalem. ⁹ O mere ihe joro njo n'anya ONYENWE ANYI, dika nna ya ha mere.

¹⁰ N'oge o bu eze, ndisi Nebukadneza, eze Babilon biara, gbaa Jerusalem gburugburu ma nochibido obodo ahụ n'agha. ¹¹ Nebukadneza, eze Babilon n'onwe ya, biara n'obodo ahụ mgbe ndi agha ya gbara ya gburugburu. ¹² Jehoiakin, bu eze Juda, na nne ya na ndi oru ya niile na ndisi niile na ndisi ozi ya niile were onwe ha nyefee Nebukadneza n'aka.

N'afu asato nke ochichi eze Babilon ka o kpuru Jehoiakin dika onye mkporo. ¹³ O kwakoro akụ niile di n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, na ndi nke di n'uloeze, o gbukakwara ihe olaedo niile Solomon eze Izrel tinyere n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI buru ha bulaa Babilon, ihe a niile mere dika ONYENWE ANYI kwururii. ¹⁴ O bupukwara puku ndi ikom iri site na Jerusalem bulaa ha Babilon dika ndi a dotara

n'agha. Ndi so n'ime ndi a bu ndiisi niile na ndi agha niile. O bupukwara ndi na-akwa nka niile na ndi okpu uzu. Naani ndi na-enweghi ike, na ndi ogbenye ka o hapuru n'ala ahụ.

¹⁵ Nebukadneza kpuru Jehoiakin ka o ga biri na Babilon. O sikwa na Jerusalem kporo nne eze, na ndi nwunye eze, ndi ozi ya, na ndi niile a ma ama n'ala ahụ gaa Babilon. ¹⁶ Eze Babilon bupukwara ndi ikom niile di ike ma tozukwaa ibu agha, ndi onogogu ha di puku asaa, tinyere otu puku ndi oru aka, na ndi oru nka, bulaa ha Babilon. ¹⁷ O mere nwanne nna Jehoiakin, bu Matanaya, eze n'onodu ya. O gughariri ya aha, kpo ya Zedekaya.

Zedekaya eze Juda

¹⁸ Iri afọ abuo na otu ka Zedekaya gbara mgbe o malitere ibu eze n'ime Jerusalem. Aha nne ya bu Hamutal, nwa Jeremaya onye Libna. O chiru dika eze na Jerusalem afọ iri na otu. ¹⁹ Ma o mere ihe joro njo n'anya ONYENWE ANYI dika Jehoiakim mere.* ²⁰ O bu n'ihu iwe ONYENWE ANYI ka ihe ndi a niile ji biakwasị Jerusalem na Juda. N'ikpeazu, o sitere n'ihu ya chupu ha.

Odida Jerusalem

N'oge a, Zedekaya nupuru isi n'okpuru eze Babilon.†

25

¹ N'afọ nke itoolu nke ochichi ya, n'onwa nke iri, n'ubochi nke iri, Nebukadneza, eze Babilon duuru ndi agha ya niile bia ibuso Jerusalem agha. O mara ulo ikwu n'azu obodo ahụ, wukwaa mgbidi nnochibido gburugburu obodo ahụ. ² Anochibidoro obodo a n'agha ruo n'afọ nke iri na otu nke ochichi eze Zedekaya.

³ N'ubochi nke itoolu nke onwa anọ n'afọ ahụ, oke unwu siri ike di n'obodo ahụ ruo na o dikwaghi nri di nke ndi mmadu ga-eri. ⁴ Mgbe ahụ, e tipuru oghere n'aja mgbidi obodo ahụ, ndi agha niile ji abali gbapu site n'onu uzo ama nke di n'etiti mgbidi abuo n'akuku ubi eze a gbara ogige, n'agbanyeghi na ndi Kaldia* no obodo ahụ gburugburu. Ha gbapuru chee ihu n'uzo Araba.† ⁵ Ma ndi agha Kaldia chusoro eze n'azu, chukwute ya na mbara ala Jeriko. Ndi agha ya niile sitere n'ebe o no gbasasi, hapu ya, ⁶ e jide ya.

Ha kpugara ya eze Babilon, n'obodo Ribla, ebe a no maa ya ikpe. ⁷ Ha gburu umu ndi ikom Zedekaya n'ihu ya. Ha ghupuru anya ya abuo, jiri udo bronz kee ya agbu, kporo ya gaa Babilon.

⁸ N'ubochi nke asaa, n'onwa nke ise nke afọ iri na itoolu nke ochichi eze Nebukadneza na Babilon, Nebuzaradan, ochiagha ndi nche, onyeisi n'oru eze Babilon, biartere Jerusalem. ⁹ O sunyere ulonso ONYENWE ANYI oku, uloeze na ulo niile di na Jerusalem, ulo obula bu nke di mkpa ka o surere oku ¹⁰ Ndi agha Kaldia niile bu ndi no n'okpuru onyeisi ndi nche eze kwaturu mgbidi niile gbara Jerusalem gburugburu. ¹¹ Nebuzaradan, ochiagha ndi nche eze, buuru ufodu mmadu ndi foduru n'obodo, na ndi niile fodukwara, ha na ndi ozo ahụ ji aka ha gbakwuru eze bulaa ha Babilon, ka ha ga biri n'ala ozo. ¹² Ma ochiagha ahụ, hapuru ufodu na ndi ahụ bu nno ndi ogbenye onu ntụ, ka ha na-elekota ubi vaini niile a gbara ogige na ala ubi niile.

¹³ Ma ndi Babilon tipjara ogidi bronz niile, ha na ihe ndokwasị niile na oke osimiri bronz ndi ahụ di n'ulonso ONYENWE ANYI, buru bronz ndi ahụ bulaa Babilon. ¹⁴ Ha chikoro ite niile, na shovel niile, na ihe ikpakepu oku, na ngaji ukwu niile na ngwa bronz niile nke e ji eje ozi n'ime ulonso ahụ. ¹⁵ Ochiagha ndi nche eze, chiru ihe

* 24:19 24:19 2Ih 36:12 † 24:20 24:20 2Ih 36:13; Izk 17:15. * 25:4 25:4 Maobu, Babilon † 25:4 25:4 Ya bu ndagwurugwu Jodan

igunye oku niile, efere ikwosa mmiri niile, ya bu ihe ndi ahụ niile e ji olaedo a nuchara anucha maobu olaocha kpuo.

¹⁶ O bukwara bronz sitere n'ogidi abuo ahụ, oke Osimiri ahụ na ihe ndokwasị ya niile, nke eze bu Solomon mere n'ihu ulonso ONYENWE ANYI. Ha kariri ihe a ga-eji ihe otutu tuo. ¹⁷ I di elu nke otu n'ime ogidi abuo ndi a bu mita asato na uma‡ n'otutu. Isi bronz nke e kpukwasiri n'otu ogidi di otu mita na okara§ n'idi elu. O bukwara ihe yiri mkpuru pomegranet e ji bronz kpaa, ka e ji choo ya mma gburugburu ya niile. Ogidi nke abuo nwekwara pomegranet, yiri ibe ya.

¹⁸ Ochigaha ndi nche eze ahụ, kpuuru Seraya, onyeisi nchujaja, na Zefanaya, bu onye nchujaja na-esote ya n'okwa, na ndi nche ato na-eche onu uzọ mbata. ¹⁹ O sitere n'etiti ndi ahụ foduru n'obodo kpuuru otu onyeisi na-ahụ maka ndi agha, na ndi ikom ise na-enye eze ndumodu. O kpukwaara ode akwukwo, onye isi oru na-ahụ maka imanye ndi ga-aga agha, jidekwa iri ndi ikom isii ndi oru mmanye, ndi a huru n'ime obodo ahụ. ²⁰ Nebuzaradan, bu ochigaha kpuuru ha niile dute ha n'ihu eze Babilon na Ribla. ²¹ N'ebe ahụ, na Ribla di n'obodo Hamat, ka eze no nye iwu ka e gbuo ha niile.

Ya mere, a dooro Juda n'agha, mee ka o ga biri n'ala ozo.

²² Emesja, Nebukadneza eze Babilon hoputara Gedaliya nwa Ahikam, nwa nwa Shefan, ka o buru onye na-elekota ndi foduru na Juda, ²³ Mgbe ndiisi agha na ndi ikom ha nuru na eze Babilon emeela Gedaliya onye na-achi ala ahụ, ha biakwutere Gedaliya na Mizpa. Ndi biakwutere ya bu, Ishmel nwa Netanaya, Johanan nwa Kariya, Seraya nwa Tanhumet, onye Netofa, na Jaazanaya nwa onye Maaka, na ndi ikom ha. ²⁴ Gedaliya nuro ha iyi, nukwaara ndi ikom ha, si, "Unu atula egwu n'ihu ndiisi oru Babilon. Birinu n'ala a, feekwa eze Babilon, ihe ga-agara unu nke oma."

²⁵ Ma n'onwa nke asaa, Ishmel nwa Netanaya, nwa Elishama, onye ya onwe ya si n'agburu eze, duuru mmadu iri bia Mizpa, tigbuo Gedaliya, na ndi ikom Juda na ndi Kaldia niile, bu ndi ya na ha no. ²⁶ Nke a mere ka ndi Juda niile, site n'onye nta ruo n'onye ukwu, ha na ndiisi agha ndi ahụ biliri gaa Ijpt, n'ihu na ha turu ndi Kaldia egwu.

Jehoiakin enwere onwe ya

²⁷ N'afọ nke iri ato na asaa, site na mgbe e mere ka Jehoiakin eze Juda gaa biri n'ala ozo, n'afọ Awel-Maduk* ghorọ eze Babilon, o mere ka Jehoiakin si n'ulo mkporo puta nwere onwe ya. O bu n'ubochi nke iri abuo na asaa nke onwa iri na abuo ka o mere nke a. ²⁸ O gwara ya okwu oma, nye ya oche onodu ya di elu kariya nke ndi eze ndi ozo ya na ha no na Babilon. ²⁹ N'ihu nke a, Jehoiakin gbanwere uwe mkporo ya, wezuga ya. Sitekwa n'oge ahụ, tutu ruo mgbe o nwuru, ya na eze na-eriko nri. ³⁰ Site n'ubochi ruo n'ubochi, eze Babilon na-enye Jehoiakin oke ihe ruru ya kwa ubochi niile nke o di ndu.

‡ 25:17 25:17 Nzọ ukwu iri abuo na asaa bukwara Evil-Merodak.

§ 25:17 25:17 Nzọ ukwu anọ na okara

* 25:27 25:27 O bu ya

1 Ihe e mere

Usoro ọmụmụ site n'Adam ruo Ebrahim

Ruokwa ụmụ Noa

- ¹ Adam, Set, Enosh,
² Kenan, Mahalalel, Jared,
³ Enok, Metusela, Lamek,
na Noa.

⁴ Ụmụ Noa bụ Shem, Ham, na Jafet.

Ụmụ Jafet

- ⁵ Ụmụ ndị ikom Jafet bụ:
Goma, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshek na Tiras.
⁶ Ụmụ ndị ikom Goma bụ
Ashkenaz, na Rifat, na Togama.
⁷ Ụmụ ndị ikom Javan bụ:
Elisha, Tashish, Kitim, na Rodanim.

Ụmụ Ham

- ⁸ Ụmụ ndị ikom Ham bụ:
Kush, Ijipt, Put na Kenan.
⁹ Ụmụ ndị ikom Kush bụ:
Seba, Havila, Sabta, Raama, na Sabteka.
Ụmụ ndị ikom Raama bụ:
Sheba na Dedan.
¹⁰ Kush bụ nna Nimrod,
onye mesiri buru dike n'agha n'ụwa.
¹¹ Ijipt bụ nna
ndị Lud, ndị Anam, ndị Lehab, ndị Naftuh, ¹² ndị Patrus, na ndị Kasluh (onye ndị
Filistia sitere na ya) na ndị Kafto.
¹³ Kenan bụ nna
Saidon, okpara ya, na ndị Het, ¹⁴ ndị Jebus, ndị Amorait, ndị Gigash, ¹⁵ ndị Hiv,
ndị Aka, ndị Sini, ¹⁶ ndị Avad, ndị Zema na ndị Hamat.

Ụmụ Shem

- ¹⁷ Ụmụ ndị ikom Shem bụ
Elam, Ashua, Apakshad, Lud na Aram.
Ụmụ Aram bụ
Uz, Hul, Geta na Meshek.
¹⁸ Apakshad bụ nna Shela;
Shela buru nna Eba.
¹⁹ Eba mutara ụmụ ndị ikom abuo:
Aha otu n'ime ha bụ Peleg,* n'ihi na o bụ n'oge ndu ya ka e kewara ụwa; aha
nwanne ya nwoke bụ Joktan.
²⁰ Joktan bụ nna
Almodad, Shelef, Hazamavet, Jera, ²¹ Hadoram, Uzal, Dikla, ²² Obal, Abimael,
Sheba, ²³ Ofia, Havila na Jobab. Ndi a niile bu umu ndi ikom Joktan.

* **1:19** 1:19 Peleg putara Nkewa, n'ihi na mgbe a muru Peleg bu mgbe e mere ka asusu uwa niile kewasja.

24 Shem, Apakshad, Shela,
 25 Eba, Peleg, Reu,
 26 Serug, Nahō, Tera
 27 na Ebram, ya bụ Ebrahim.

Ụmụ ndị ikom Ebrahim

28 Ụmụ Ebrahim mụrụ bụ Aizik na Ishmel.

Ụmụ ndị ikom Hega

29 Ndị a bụ ụmụ ụmụ ha:
 Nebaiot (ọkpara Ishmel), Keda, Adbel, Mibsam, 30 Mishma, Duma, Masa, Hadad,
 Tema, 31 Jetua, Nafish na Kedema.
 Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Ishmel.

Ụmụ ndị ikom Ketura

32 Ketura, iko nwanyị Ebrahim, mụtaara ya
 Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak na Shua.
 Jokshan mụtara ndị a:
 Sheba na Dedan.
 33 Ụmụ ndị ikom Midian bụ:
 Efaa, Efe, Hanok, Abida na Eldaa.
 Ndị a niile bụ ụmụ ụmụ Ketura.

Ụmụ ndị ikom Sera

34 Ebrahim mụtara Aizik.
 Ụmụ ndị ikom Aizik bụ
 Iso na Izrel.

Ụmụ ndị ikom Iso

35 Iso mụrụ ndị a:
 Elifaz, Reuel, Jeush, Jalam na Kora.
 36 Ụmụ Elifaz bụ
 Teman, Omaa, Zefi, Gatam na Kenaz,
 na Amalek, site na Timna.
 37 Ụmụ ndị ikom Reuel bụ:
 Nahat, Zera, Shama, na Miza.

Ndị Edom

38 Ụmụ ndị ikom Sia bụ
 Lotan, Shobal, Zibion, Ana, Dishon, Eza na Dishan.
 39 Ụmụ ndị ikom Lotan bụ
 Hori na Homam. Timna bụkwa nwanne nwanyị Lotan.
 40 Ụmụ ndị ikom Shobal bụ
 Alvan,† Manahat, Ebal, Shefo na Onam.
 Zibion mụrụ
 Aja na Ana.
 41 Ana mụrụ
 Dishon.
 Ụmụ Dishon bụ
 Hamran, na Eshban, na Itran, na Keran.
 42 Ụmụ ndị ikom Eza bụ
 Bilhan, na Zaavan, na Akan.
 Ụmụ ndị ikom Dishan bụ
 Uz na Aran.

† 1:40 1:40 Maọbụ, Alian, dika ọtụtụ akwụkwọ ndị Hibru na-eede ya. Jen 36:23.

Ndi eze Edom

- ⁴³ Ndi a bu ndi eze chiri n'Edom tupu ndi Izrel enwee eze nke ha. Bela nwa Beoa, onye aha obodo ya bu Dinhaba.
- ⁴⁴ Mgbe Bela nwuru Jobab nwa Zera, onye Bozra nochiri ya dika eze.
- ⁴⁵ Mgbe Jobab nwuru, Husham onye si n'ala Teman nochiri ya dika eze.
- ⁴⁶ Mgbe Husham nwuru, Hadad nwa Bedad, onye meriri ndi agha Midia n'ozara Moab, ghororo eze. Isi obodo ya bu Avit.
- ⁴⁷ Mgbe Hadad nwuru, Samla onye Masrika nochiri ya dika eze.
- ⁴⁸ Mgbe Samla nwuru, Shaul onye sitere na Rehobot di n'akuku osimiri[‡] nochiri ya dika eze.
- ⁴⁹ Mgbe Shaul nwuru, Baal-Hanan nwa Akboa, nochiri ya dika eze.
- ⁵⁰ Mgbe Baal-Hanan nwuru, Hadad nochiri ya dika eze. Akporo isi obodo ya Pai. Aha nwunye ya bu Mehetabel, nwa Matred, nwa nwa Mezahab. ⁵¹ Hadad mesiri nwuokwa.

Ndiisi onumara n'Edom bu Timna, Alva, Jetet, ⁵² Oholibama, Elaa, Pinon, ⁵³ Kenaz, Teman, Mibza, ⁵⁴ Magdiel na Iram.
Ndi a bu ndiisi onumara n'Edom.

2*Umụ ndi ikom Izrel*

- ¹ Izrel muru umu ndi ikom ndi a: Ruben, Simion, Livayi, Juda, Isaka, na Zebulon, ² Dan, Josef, Benjamin, Naftali, Gad na Asha.

*Ndi Juda**Ruokwa umu Hezron*

- ³ Juda mutara umu ndi ikom ato site na nwunye ya Bat-shua, onye Kenan. Aha ha bu Ia, Onan na Shela.
Ma Ia okpara Juda bu nnoo mmadu ojojo n'ihu ONYENWE ANYI, n'ihia ya, ONYENWE ANYI gburu ya.
- ⁴ Juda mutakwara umu nwoke abuo ozo, Perez na Zera, site na Tama nwunye nwa ya nwoke.
Umu ndi nwoke niile Juda di ise.
- ⁵ Umu ndi ikom Perez bu, Hezron na Hamul.
- ⁶ Zera muru: Zimri, na Etan, na Heman, na Kalkol, na Dara. Ha di ndi ikom ise n'onuogugu.
- ⁷ Ekan nwa Kami, bu onye ahụ tinyere ndi Izrel na nsogbu, site n'ihe o mere nke gbasara ihe e doro nsọ.
- ⁸ Etan muru Azaraya.
- ⁹ Hezron mutara Jerameel, Ram na Kaleb.

Umụ Ram nwa Hezron

- ¹⁰ Ram muru Aminadab, Aminadab amuo Nashon onyendu a maara ama na Juda.
- ¹¹ Nashon muru Salma,

[‡] 1:48 1:48 Eleghị anya o bu osimiri Yufretis

Salma amụọ Boaz.

¹² Boaz amụta Obed,
Obed amụọ Jesi.

¹³ Nwa nwoke mbụ Jesi mụrụ bụ
Eliab; nke abụọ bụ Abinadab,
nke atọ bụ Shimea. ¹⁴ Nke anọ bụ Netanel,
nke ise bụ Radai, ¹⁵ nke isii Ozem,
nke asaa Devid.

¹⁶ Ọ mụkwara ụmụ nwanyi abụọ site n'aka nwunye ya,
ndị aha ha bụ Zeruaya na Abigel. Zeruaya mụrụ Abishai, na Joab, na Asahel.

¹⁷ Abigel, nwunye Jeta onye Ishmel mụrụ Amasa.

Kaleb nwa Hezron

¹⁸ Kaleb nwa Hezron lụrụ ụmụ nwanyi abụọ, Azuba na Jeriọt. Ọ mụrụ ụmụ ndị
ikom ndị a
Jesha, Shobab na Adon.

¹⁹ Mgbe Azuba nwurụ, Kaleb lụrụ nwunye ọzọ. Aha ya bụ Efrat, onye mụtaara ya
Hua.

²⁰ Hua mụrụ Uri, Uri mụtara Bezalel.

²¹ Mgbe Hezron gbara iri afọ isii, ọ lụrụ ada Makia onye mụtaara ya Segub. Makia
bụ nna Gilead.

²² Segub mụrụ Jaia, onye chiri iri obodo abụọ na atọ na Gilead.

²³ Ma Geshua na Aram dotara obodo Jaia n'agha, dotakwa Kenat n'agha, ya na
iri obodo nta isii ndị ọzọ gbara ya gburugburu.

Ndị a niile bụ ụmụ Makia nna Gilead.

²⁴ Mgbe Hezron nwurụ n'obodo Kaleb Efrata, Abija nwunye Hezron mụtaara ya
Ashua, onye bụ nna Tekoa.

Jerameel nwa Hezron

²⁵ Jerameel ọkpara Hezron mụtara Ram, onye bụ ọkpara ya,
mụọkwa Buna, na Oren, na Ozem, na Ahija. ²⁶ Nwunye Jerameel nke abụọ, aha
ya bụ Atara, mụtara Onam.

²⁷ Ram ọkpara Jerameel mụtara ụmụ ndị ikom ndị a:
Maaz, na Jamin, na Eka.

²⁸ Ụmụ Onam mụrụ bụ
Shamai, na Jada.

Shamai mụkwara
Nadab, na Abishua. ²⁹ Abishua na nwunye ya Abihail mụrụ Aban, na Molid.

³⁰ Ụmụ Nadab mụrụ bụ
Seled, na Apaim. Seled nwurụ na-amụtaghi nwa ọbụla.

³¹ Ma Apaim mụtara Ishi.
Ishi mụrụ Sheshan, Sheshan amụtakwa Alai.

³² Jada nwanne Shamai mụtara ụmụ ndị ikom abụọ,
Jeta na Jonatan. Jeta amụtaghi nwa ọbụla,

³³ ma Jonatan mụtara ụmụ ndị ikom abụọ:
Pelet na Zaza.

Ndị a bụ ụmụ Jerameel.

³⁴ Sheshan mụtara otutu ụmụ nwanyi, ma o nweghi nwa nwoke.

O nwere otu ohu bu onye Ijipt, aha ya bu Jaha. ³⁵ O weere ada ya nwanyi nye odibo ya bu Jaha, ka o buru nwunye ya. O mutara ya otu nwa nwoke aha ya bu Atai.

³⁶ Atai muru Netan,

Netan muru Zabad,

³⁷ Zabad amuo Eflal.

Nwa Eflal bu Obed,

³⁸ ma Obed muru Jehu.

Jehu amuo Azaraya.

³⁹ Azaraya bu nna Helez,

Helez muru Eleasa.

⁴⁰ Eleasa muru Sismai,

Sismai amuo Shalum.

⁴¹ Shalum bu nna Jekamaya,

ebe Jekamaya muru Elishama.

Ikwu Kaleb

⁴² Umụ ndi ikom Kaleb nwanne Jerameel bu

Mesha onye bu okpara ya, nna Zif,

onye muru Maresha nna Hebron.

⁴³ Hebron muru ndi a:

Kora, Tapuqa, Rekem na Shema.

⁴⁴ Shema muru Raham,

onye bu nna Jokean.

Rekem muru Shamai.

⁴⁵ Okpara Shamai bu Maon,

onye muru Bet Zoa.

⁴⁶ Efaa, iko nwanyi Kaleb,

mutaara ya Haran, Moza na Gazez.

Haran mutakwara nwa o kporo aha ya Gazez.

⁴⁷ Jadia mutara ndi ikom ndi a:

Regem, Jotam, Gesham, Pelet, Efaa na Shaaf.

⁴⁸ Maaka, iko nwanyi ozọ Kaleb nwere mutaara ya ndi a:

Sheba na Tiahana,

⁴⁹ o mutakwara Shaaf, onye bu nna Madmanna,

Sheva nna Makbena, tinyere Gibeaa.

Aha nwa nwanyi Kaleb mutara bu Aksa.

⁵⁰ Ndi a bu umu Kaleb.

Umụ Hua, okpara Efrata muru bu,

Shobal, nna Kiriati Jearim, ⁵¹ Salma nna Betlehem, na Haref, nna Bet-Gadea.

⁵² Umụ Shobal nna Kiriati Jearim muru bu

Haroe, onye muru okara ndi ikwu Menuhot. ⁵³ Ya mutakwara ndi ikwu Kiriati

Jearim, ndi Itra, ndi Put, ndi Shumat na ndi Mishra. N'ime ndi a ka ndi Zorat

na ndi Eshtaol si puta.

⁵⁴ Salma mutara ikwu ndi a:

Bethlehem, ndi Netofa, ndi Atrot Bet Joab, ufodu ndi Manaha na ndi Zoa. ⁵⁵ Ufodu

ha bu ikwu ndi ode akwukwo, ndi bi n'obodo Jabez: ndi Tirait, na ndi Shimea,

na ndi Suka. Ndi a niile bu ndi Ken, ndi sitere n'agburu Hamat, nna ndi ikwu

Rekab.

3

Ụmụ ndị ikom Devid

¹ Ndi a bu umu ndi ikom Devid, ndi amuru ya mgbe o no na Hebron.

Opara ya bu Amnon, nke Ahinoam bu nwanyi Jezril muru.

Nwa ya nke abuo bu Daniel, onye nne ya bu Abigel onye Kamel.

² Nke ato bu Absalom, nwa Maaka, nwa nwanyi Talmai, bu eze Geshua.

Nke ano bu Adonaija, nwa nwoke Hagit

³ Nke ise bu Shefataya, nwa Abital.

Nke isii bu Itream, nke nwunye ya bu Egla muru.

⁴ Umu ndi ikom isii ndi a ka a mutaara Devid na Hebron, ebe o no chia dika eze afọ asaa na onwa isii.

Devid chiru na Jerusalem iri afọ ato na ato. ⁵ Ndi a bukwa umu a muru ya n'ebe ahụ:

Shamua,* Shobab, Netan na Solomon. Mmadu ano ndi a bu ndi Batsheba nwa nwanyi Amiel muru.

⁶ Ndi ozo bukwa Ibha, Elishua,† Elifelet, ⁷ Noga, Nefeg, Jafia, ⁸ Elishama, Eliada na Elifelet. Ha niile di itoolu n'onuogugu.

⁹ Ndi a niile bu umu ndi ikom Devid, na-agunyeghi umu ndi ikom ndi iko ya nwanyi mutara. Tama bu nwanne ha nwanyi.

Ndi eze Juda

¹⁰ Ndi a bu umu Solomon: Rehoboam,

na Abija,

na Asa,

na Jehoshafat,

¹¹ na Joram,‡

na Ahazaya,

na Joash,

¹² na Amazaya,

na Azaraya,

na Jotam,

¹³ na Ehaz,

na Hezekaya,

na Manase,

¹⁴ na Amon,

na Josaya.

¹⁵ Umu ndi ikom Josaya:

Johanan nwa mbu ya,

na Jehoiakim nwa ya nke abuo,

na Zedekaya nwa ya nke ato,

na Shalum nwa ya nke ano.

¹⁶ Umu Jehoiakim bu ndi a,

Jehoiakin nwa ya,

* 3:5 3:5 Shimea bu uzo ozo e si akpo Shamua † 3:6 3:6 Elishua ma o bukwanu Elishama. ‡ 3:11 3:11 Joram ma o bukwanu Jehoram

na Zedekaya.

Umụ umụ Jehoiakin

- ¹⁷ Ndi a bu umu ndi ikom Jehoiakin, eze ahụ a dotara n'agha: Shealtiel, nwa ya, ¹⁸ Malkiram, Pedaya, Shenaza, Jekamaya, Hoshama na Nedabaya.
- ¹⁹ Umụ ndi ikom Pedaya bu Zerubabel na Shimei.
- Umụ ndi ikom Zerubabel bu ndi a: Meshulam na Hananaya. Shelomit bu nwanne ha nwanyi. ²⁰ E nwekwara ndi ikom ise ozo aha ha bu Hashuba, Ohel, Berekaya, Hasadaya na Jushab-Hesed.
- ²¹ Umụ Hananaya muru bu Pelataya na Jeshaya. Jeshaya muru Refaya; Refaya muru Anan na Obadaya, Obadaya muru Shekanaya.
- ²² Umụ Shekanaya bu ndi a: Shemaya na umu ya ndi ikom: Hatush, Igal, Bariya, Nearaya na Shafat. Ha di isii n'onuogugu.
- ²³ Umụ Nearaya bu ndi a, Elioenai, Hezekaya na Azrikam. Ha di ato n'onuogugu.
- ²⁴ Ndi Elioenai muru bu ndi a: Hodavaya, Eliashib, Pelaya, Akub, Johanan, Delaya na Anani. Ha niile di asaa n'onuogugu.

4

Umụ umụ Juda

- ¹ Ndi ikwu Juda bu Perez, Hezron, Kami, Hua na Shobal.
- ² Shobal muru Reaya, onye bu nna Jahat. Jahat bu nna Ahumai na Lahad, ndi a bu ndi ikwu Zorat.
- ³ Ndi a bu umu Etam: Jezril, na Ishma, na Idbash, aha nwanne ha nwanyi bu Hazelelponi. ⁴ Penuel bu nna Gedoa, Eza bu nna Husa.
- Ndi a bu umu Hua, bu okpara Efrata, nna Betlehem.
- ⁵ Ashua nna Tekoa luru ndi nwunye abuo: Hela na Naara.
- ⁶ Naara mutaara ya Ahuzam, na Hefa, na Temeni, na Haahashitari. Ndi a bu umu ndi ikom Naara.
- ⁷ Umụ ndi ikom Hela mutara bu Zeret, Zoha, Etnan ⁸ na Koz, onye bu nna Anub na Hazobeba, nakwa nke ikwu Ahahel, nwa Harum.
- ⁹ Jabez bu nwoke a na-asopuru kariya umunne ya ndi ikom niile. Nne ya kporo aha ya Jabez, si, "A muru m ya n'ihe mgbu." ¹⁰ Jabez tikuru Chineke Izrel mkpu akwa si ya, "Biko gozie m, mee ka oke ala m saa mbara. Kwere ka aka gi dikwasi m, ma wezuga m site n'ihe mmeru ahụ obula, ka m si otu a gbanari ihe mgbu." Chineke zara ekpere ya meere ya ihe o rioro.
- ¹¹ Kelub, nwanne nwoke Shua muru Mehia, nna Eshton, ¹² Eshton muru Bet-Raafa, na Pasea, na Tihina. Tihina muru Ir Nahash. Ndi a niile bu ndi ikwu Reka.
- ¹³ Umụ ndi ikom Kenaz mutara bu, Otniel na Seraya.

Otniel amụta

Hatat na Meonotai. ¹⁴ Meonotai bụ nna Ofra.

Seraya bụ nna Joab,

Joab bụ nna Ge Harashim. A kpọrọ ha Ge Harashim n'ihì na ha bụ ndị òka.

¹⁵ Kaleb nwa Jefune mụrụ

Iru, Elaa na Naam.

Ma Elaa mụrụ

Kenaz.

¹⁶ Ụmụ ndị ikom Jehalelel mụrụ bụ ndị a:

Zif, Zifa, Tiria na Asarel.

¹⁷ Ụmụ Ezra bụ

Jeta, Mered, Efaa na Jalon.

Otu n'ime ndị nwunye Mered lụrụ mụtara Miriam, Shamai na Ishba, bụ nna Eshtemoa. ¹⁸ Ndi a bụkwa ụmụ ndị ikom Bitaya, bụ nwa nwanyị Fero, nke Mered lụrụ.

Nwunye ya nke si n'èbo Juda mụrụ Jered bụ nna Gedoa, Heba nna Soko na Jekutiel nna Zanoa.

¹⁹ Ụmụ ndị ikom nwunye Hodia, nwanne nwanyị Naham,

bụ nna Keila onye Gam na Eshtemoa onye Maaka.

²⁰ Ụmụ ndị ikom Shimon mụrụ bụ

Amnon, Rina, Ben-Hanan na Tilon.

Ishi mụrụ

Zohet na Ben-Zohet.

²¹ Ụmụ Shela nwa Juda mụrụ bụ

Ìa, nna Leka, Laada, nna Maresha, na ikwu ndị ọrụ ìkpa ezi akwa ọcha nọ na Bet Ashbea

²² na Jokim, ndị ikom Koziba, na Joash na Saraf, ndị chiri na Moab na Jashubi Lehem. Aha ndị a sitere n'akwụkwọ akụkọ mgbe ochie. ²³ Ha bụ ndị ọkpụ ite, ndị biri na Netaim ya na Gedera. Ha biri n'èbe ahụ n'ihì irurū eze ọrụ.

Ụmụ ụmụ Simion

²⁴ Simion mụrụ

Nemuel, Jamin, Jarib, Zera na Shaul.

²⁵ Shaul mụrụ Shalum nna Mibsam. Mibsam bụkwa nna Mishma.

²⁶ Ụmụ Mishma mụrụ bụ

Hamuel nwa ya, Zakua nwa ya na Shimei nwa ya.

²⁷ Shimei mụrụ ndị ikom iri na isii, na ndị inyom isii. Ụmụnne ya ndị ikom enweghị ọtụtụ ụmụ dika ya onwe ya. N'ihì ya, ndị ikwu ya adighi ukwu n'onyonyo dika ndị ọzọ na Juda. ²⁸ Ha biri na Bíasheba, Molada, Haza Shual, ²⁹ Bilha, Ezem, Tolad, ³⁰ Betuel, Homa, Ziklag, ³¹ Bet-Makabot, Haza-Susim, Bet-Biri na Shaaraim. O bụ ha bi n'òbodo ndị a niile tutu ruo n'oge ọchịchị Devid. ³² Obodo gbara ha gburugburu bụ Etam, Ain, Rimon, Token na Ashan, obodo ise, ³³ tinyere obodo nta niile gbara obodo ndị a gburugburu ruo na Baalat. Ndi a bụ ebe obibi ha.

Ha nwekwara akwụkwọ usoro omumu.

³⁴ Meshobab, Jamlek,

Joshua nwa Amazaya, ³⁵ Juel,

Jehu nwa Joshibaya, nwa Seraya, nwa Asiel,

³⁶ nakwa Elioenai, Jaakoba, Jeshohaya,

Asaya, Adiel, Jesimiel na Benaya,

³⁷ na Ziza nwa Shifi, nwa Alon, nwa Jedaya, nwa Shimri, nwa Shemaya.

³⁸ Ndi ikom ndi a e deputara aha ha bu ndi ndu ikwu ha.

Ezinaulo ha mubara nke ukwu, ³⁹ ha gakwara na mputa Gedoa n'akuku owuwa anyanwu ndagwurugwu ichoro igwe anu ulo ha ebe ita nri. ⁴⁰ Ha chotara ebe ita ahijia anu ulo mara mma, nke sara mbara, nke di juu, burukwa ebe nsogbu nadighi. Ufodu n'ime umu Ham ebiela n'ebe ahụ na mbu.

⁴¹ Ndi ikom ndi a e dere aha ha n'akwukwo usoro omumu biara n'oge Hezekaya n'achi dika eze Juda. Ha busoro umu Ham agha n'ebe obibi ha, busokwa ndi Meunim bi n'ebe ahụ agha, bibie ha kpamkpam, dika o di ruo taa. Emesia ha bichiri ebe ahụ n'ihia na ebe ita ahijia nke igwe anu ulo ha n'ebe ahụ. ⁴² Ozokwa, nari ndi ikom ise n'ime ndi a si n'ebo Simion, ndi ndu ha bu Pelataya, Nearaya, Refaya na Uziel, umu Ishi busoro obodo ugwu ugwu Sia agha. ⁴³ Ha gburu ndi Amalek foduru ndu n'ebe ahụ, bichie ala ahụ ruo taa.

5

Umu umu Ruben

¹ Okpara Izrel bu Ruben. Ma n'ihia na o meruru ihe ndina nna ya site na idinakwuru nwunye nna ya, a napuru ya onodu okpara ya were ya nye umu nwanne ya Josef mutara. N'ihia ya, akwukwo akuko usoro omumu umu Izrel akpoghi Ruben okpara. ² O bu ezie na Juda di ike kari umunna ya, burukwa eziokwu na onyendu si na Juda puta, maobu Josef ka e nyere oke ruuru okpara. ³ Ruben, okpara Izrel muru ndi ikom ndi a:

Hanok, na Palu, na Hezron, na Kami.

⁴ Juel muru

Shemaya, nna Gog,

Gog muru Shimei. ⁵ Shimei muru Maika,

Maika amuo Reaya. Reaya amuo Baal.

⁶ Baal muru Beera, onye Tiglat-Pileasa eze ndi Asiria dotara n'agha. Beera bukwa onyendu ndi Ruben.

⁷ Ndi umunna ha dika agburu niile ha si di, bu ndi e deputara aha ha dika usoro omumu ha si di;

Jeiel onyeisi, na Zekaraya, ⁸ na Bela nwa Azaz nwa Shema, nwa Juel.

Ha nwere ebe obibi ha site n'Aroea ruo n'ugwu Nebo, rukwaa Baal-Meon. ⁹ Ha bu ndi ozuzu aturu, nwekwa otutu igwe anu ulo. O bukwa n'akuku owuwa anyanwu, n'onu ozara ruo n'osimiri Yufretis ka ha na-azu ha, n'ihia na anu ulo ha nwere bara uba na Gilead.

¹⁰ N'oge Sol bu eze Izrel, umu Ruben meriri ndi Haga n'agha, bichie ala ha niile di n'owuwa anyanwu Gilead.

Umu umu Gad

¹¹ Umu Gad bi n'akuku ha site na Bashan ruo Saleka.

¹² Juel bu onyendu na Bashan, Shafam na-esote ya, ya na Janai na Shafat.

¹³ Umunna ha, ndi bu ndi ndu ikwu asaa a bu,

Maikel, na Meshulam, na Sheba, na Jorai, na Jakan, na Zia, na Eba.

¹⁴ Ndi a bu umu ndi ikom Abihail, nwa Huri, nwa Jaroa, nwa Gilead, nwa Maikel, nwa Jehishai, nwa Jado, nwa Buz.

¹⁵ Ahi nwa Abdiel, nwa Guni bu onyeisi n'etiti umunna ya.

¹⁶ Ndi Gad nwere ebe obibi na Gilead n'ime Bashan, na n'obodo nta niile gbara ya gburugburu. Ha bikwa n'ebe ahija anu ulo na-ata juputara na Sharon ruo n'ebe oke ala ha kwusiri.

¹⁷ E denyere aha ndi a niile n'akwukwo usoro omumu n'oge Jotam bu eze Juda, na n'oge Jeroboam bu eze Izrel.

¹⁸ Ndi Ruben na ndi Gad, na okara ebo Manase nwere iri puku mmadu ano na ano na nari asaa na iri isii (44,760) ndi jikeere ije agha, ndi di ike, ndi a zuru iji ota na mma agha, na uta ibu agha. ¹⁹ Ha busoro ndi Haga, na Jetua, na Nafish na ndi Nodab agha. ²⁰ E nyeere ha aka ibuso ha agha, Chineke nyefere ndi Haga na ndi niile na-enyere ha aka n'aka ha, n'ihi na ha kpokuru ya n'oge ogu ahụ. O zara ekpere ha n'ihi na ha tukwasiri ya obi. ²¹ Ha ji ike chikoro anu ulo ndi Haga, di iri puku inyinya kamel ise, nari puku aturu abuo na iri puku ise, puku inyinya ibu abuo. Ha dokpukwara nari puku ndi mmadu n'agha. ²² E gbukwara otutu ndi mmadu n'ihi na agha ahụ bu nke Chineke luru n'onwe ya. Ha bichiri ala ahụ tutu ruo mgbe a dooro Izrel niile n'agha.

Okara ebo Manase

²³ Okara ebo Manase di ukwuu n'onuogugu; ha nwere ebe obibi ha site n'ala Bashan ruo Baal-Hemon, ya bu, ruo Senia, ugwu Hemon.

²⁴ Ndisi ikwu ha niile bu ndi a: Efaa, Ishi, Eliel, Azriel, Jeremaya, Hodavaya na Jadiel. Ndi a niile bu dimkpa n'agha, ndi a ma ama na ndisi ezinaulo. ²⁵ Ma ha bu ndi na-ekwesighi ntukwasiri obi nye Chineke nna nna ha. Kama ha meruru onwe ha site n'ife chi niile nke ndi bi n'ala ahụ na mbu, bu ndi Chineke lara n'iyi n'ihu ha. ²⁶ N'ihi nke a, Chineke nke Izrel kpaliri mmuo Pul, bu eze Asiria (ya bu Tiglat-Pilesa* eze ndi Asiria), ka o bilie megide ndi Ruben, ndi Gad na okara ebo Manase, dota ha n'agha, buru ha gaa Hala, na Hoboa, na Hara na osimiri Gozan, ebe ha no ruo taa.

6

Umụ umụ Livayi

¹ Livayi muru ndi a:

Geshon, Kohat na Merari.

² Kohat muru

Amram, Izha, Hebron na Uziel.

³ Amram muru

Eron, Mosis na Miriam.

Eron muru

Nadab, Abihu, Elieza na Itama.

⁴ Elieza muru Finehaz;

Finehaz aburu nna Abishua

⁵ Abishua bu nna Buki,

Buki aburu nna Uzi.

⁶ Uzi muru Zerahaya,

Zerahaya amuo Meraiot.

⁷ Meraiot muru Amaraya,

Amaraya amuo Ahitub.

⁸ Ahitub muru Zadok,

Zadok amuo Ahimaaz.

* 5:26 5:26 Tiglat-Pilesa bukwa onye a na-akpo Pul, hu nke a n'akwukwo 2Ez 15:19

⁹ Ahimaaz mụrụ Azaraya,
Azaraya amụọ Johanana.

¹⁰ Johanana mụrụ Azaraya
ọ bụ ya bụ onye ahụ bụ onye nchụaja ụlọnsọ ukwu ahụ Solomon wuru na
Jerusalem.

¹¹ Azaraya mụrụ Amaraya,
Amaraya amụọ Ahitub.

¹² Ahitub mụrụ Zadok,
Zadok amụọ Shalum.

¹³ Shalum mụrụ Hilkaya,
Hilkaya amụọ Azaraya.

¹⁴ Azaraya mụrụ Seraya,
Seraya amụọ Jehozadak,

¹⁵ A dọtara Jehozadak n'agha mgbe ONYENWE ANYỊ mere ka Nebukadneza
dọkpuru ndị Juda na Jerusalem n'agha.

¹⁶ Ụmụ ndị ikom Livayi bụ,
Geshom, Kohat na Merari.

¹⁷ Geshom mụrụ
Libni na Shimei.

¹⁸ Ụmụ Kohat bụ
Amram, Izha, Hebron, na Uziel.

¹⁹ Merari mụtara
Mahali na Mushi.

Ndị a bụ ikwu Livayi ndị e deputara dika aha nna ha si di.

²⁰ Ikwu Geshom bụ
Libni, Jahat,
Zima, ²¹ Joa,
Ido, Zera
na Jeaterai.

²² Ikwu Kohat bụ
Aminadab, Kora,
Asia, ²³ Elkena,
Ebiasaf, Asia,
²⁴ Tahat, Uriel,
Uzaya na Shaul.

²⁵ Ụmụ ụmụ Elkena bụ
Amasai na Ahimot.
²⁶ Ụmụ ụmụ Ahimot bụ
Elkena, Zofai, Nahat, ²⁷ Eliab,
Jeroham, Elkena
na Samuel.

²⁸ Ụmụ Samuel bụ
Juel, okpara ya,
na Abija nke abuo.

²⁹ Ụmụ ụmụ Merari bụ
Mahali, Libni,
Shimei, Uza,
³⁰ Shimea, Hagiya
na Asaya.

Ndị na-abu abu n'ụlọnsọ ukwu

³¹ Ndi a bu ndi ikom Devid hoputara nye oru ilekota ndi obu abu n'ulo ONYENWE ANYI mgbe e bubatara igbe ogbugba ndu n'ebe ahụ. ³² Ha jere ozi ibu abu ha n'ihu ulo ikwu, ya bu, ulo nzute, tutu ruo mgbe Solomon wuchara ulonso ONYENWE ANYI na Jerusalem. Ha jere ozi ha dika usoro ije ozi ha si di.

³³ Ndi a bu ndi ikom ahụ jere ozi, ha na umu ha ndi ikom:

Site n'ikwu Kohat:

Heman, obu abu.

Ndi a bu nna nna ya ochie: Juel, nwa Samuel,

³⁴ nwa Elkena, nwa Jeroham,

nwa Eliel, nwa Toa,

³⁵ nwa Zuf, nwa Elkena,

nwa Mahat, nwa Amasai,

³⁶ nwa Elkena, nwa Juel,

nwa Azaraya, nwa Zefanaya,

³⁷ nwa Tahat, nwa Asia,

nwa Ebiasaf, nwa Kora,

³⁸ nwa Izha, nwa Kohat,

nwa Livayi, nwa Izrel.

³⁹ Asaf onye na-enyere Heman aka, na-eje ozi n'akuku aka nri ya.

Ndi bu nna nna ya ochie bu ndi a: Berekaya, nwa Shimea,

⁴⁰ nwa Maikel, nwa Baaseya,

nwa Malkija, ⁴¹ nwa Etni,

nwa Zera, nwa Adaya,

⁴² nwa Etan, nwa Zima,

nwa Shimei, ⁴³ nwa Jahat,

nwa Geshom, nwa Livayi.

⁴⁴ Onye ozo na-enyere Heman aka bu Etan, onye ikwu Merari. O na-anọ n'aka ekpe ya.

Ndi bu nna nna ochie Etan bu ndi a, Kishi, nwa Abdi,

nwa Maluk, ⁴⁵ nwa Hashabaya,

nwa Amazaya, nwa Hilcaya,

⁴⁶ nwa Amzi, nwa Bani,

nwa Shema, ⁴⁷ nwa Mahali,

nwa Mushi, nwa Merari,

nwa Livayi.

⁴⁸ Umunna ha ndi Livayi ufodu ka e tinyere n'oru di iche iche n'ulo ikwu, bu ulo Chineke. ⁴⁹ Ma Eron na umu umu ya bu ndi churu aja onyinye n'elu ebe ichu aja nke aja nsure oku, nakwa n'elu ebe ichu aja ihe na-esi isi utu, nke metutara oru ije ozi niile n'ime Ebe ahụ Kachasi Nso, na-ekpuchikwara Izrel mmehie niile ha, n'usoro dika ihe niile si di nke Mosis ohu Chineke nyere n'iwu.

⁵⁰ Umu umu Eron bu

Elieza, na Finehaz,

na Abishua, ⁵¹ na Buki,

na Uzi, na Zerahaya,

⁵² na Meraiot, na Amaraya,

na Ahitub, ⁵³ na Zadok,

na Ahimaaz.

- ⁵⁴ Ndi a bu ala na obodo di iche iche umu Eron ketara, nke e nyere ikwu Kohat, umu umu Eron, n'ih i na o bu ha ka e bu uzọ kenye oke site n'ife nza.
- ⁵⁵ Hebron, n'ime Juda, ya na ala ita nri anu ulo niile di ya gburugburu. ⁵⁶ Ma ala ubi na obodo nta niile gbara Hebron gburugburu ka e nyere Kaleb nwa Jefune.
- ⁵⁷ Ya mere e nyere umu umu Eron Hebron (obodo mgbaba), na Libna, na Jatia, na Eshtemoa, ⁵⁸ na Hilen, na Debja, ⁵⁹ na Ashan, na Juta, na Bet-Shemesh, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha.
- ⁶⁰ Site n'ebo Benjamin e nyere ha obodo Gibion, Geba, Alemet, na Anatot, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha.
- Obodo ndi a, nke e kere n'etiti ndi ikwu Kohat, di iri na otu n'onuogugu.
- ⁶¹ E fere nza tupu e nye ndi foduru n'ime ikwu Kohat obodo iri site n'ala okara ebo Manase.
- ⁶² E fekwara nza nye agburu niile di n'ikwu Geshom obodo iri na ato na Bashan, site n'ala ebo Isaka, na Asha, na Naftali, na agburu niile di n'ikwu Manase.
- ⁶³ E fekwara nza nye ikwu Merari obodo iri na abuo site n'ala ebo Ruben, na Gad, na Zebulon.
- ⁶⁴ Otu a ka ndi Izrel si nye ndi Livayi obodo ndi a na ebe ita nri nke anu ulo di.
- ⁶⁵ Site n'ebo Juda, na Simion, na Benjamin ka e si kenye ha obodo ndi ahụ a kporo aha ha na mbu.
- ⁶⁶ E sitere n'ala ndi ebo Ifrem kenye ufodu n'ime ndi agburu Kohat obodo ufodu.
- ⁶⁷ N'ala ugwu ugwu Ifrem e kenye ha Shekem (obodo mgbaba), na Gaza, ⁶⁸ na Jokmeam, na Bet-Horon, ⁶⁹ na Aijalon, na, Gat Rimon, tinyere ebe ita nri nke anu ulo gbara ya gburugburu.
- ⁷⁰ Site n'okara ebo Manase, ndi Izrel nyere ndi ikwu Kohat foduru obodo ndi a: Anea na Bileam, tinyere ala ebe ita nri anu ulo ha.
- ⁷¹ Ndi Geshom natara obodo ndi a:
Site n'agburu okara ebo Manase ha natara Golan, nke di na Bashan, na Ashtarot, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha.
- ⁷² Ebo Isaka nyere ha Kedesh, Dabrat, ⁷³ Ramot na Anem, tinyere ebe ita nri anu ulo niile di ha gburugburu.
- ⁷⁴ Ebo Asha nyere ha Mashal, Abdon, ⁷⁵ Hukok na Rehob, tinyere ebe ita nri anu ulo niile di ha gburugburu.
- ⁷⁶ Ebo Naftali nyere ha Kedesh n'ime Galili, Hamon na Kiriatem, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha.
- ⁷⁷ Ndi ebo Zebulon nyere umu Merari ndi Livayi foduru ala ndi a:
Jokneam, Kata, Rimon na Taboa, tinyere ebe ita nri anu ulo ha.
- ⁷⁸ Ma n'ofe osimiri Jodan, n'owuwa anyanwu obodo Jeriko, ndi ebo Ruben nyere ha obodo Beza di n'ozara, nyekwa ha Jahaz, ⁷⁹ Kedemot na Mefaat, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha niile.
- ⁸⁰ Ndi ebo Gad nyere ha Ramot nke Gilead, Mahanaim, ⁸¹ Heshbon na Jeza, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha niile.

7

Umụ umụ Isaka

¹ Isaka mụrụ umụ anọ:

Tola, na Pua, na Jashub, na Shimron.

² Umụ Tola ndị ghorọ ndiisi ezi bụ ndị a:

Uzi, na Refaya, na Jeriel, na Jamai, na Ibsam, na Samuel. N'oge Devid bụ eze, ọnụogụgụ ndị agha sitere n'etiti ha dị iri puku abụọ na abụọ, na narị isii. (22,600).

³ Uzi mụrụ

Izrahaya.

Izrahaya amụta ndị a:

Maikel, Obadaya, Juel na Ishaya. Ha niile bụkwa ndiisi ikwu ha. ⁴ Ndi bụ ndi agha n'etiti umụ umụ ha n'oge Devid bụ eze ruru iri puku atọ na isii (36,000), n'ihia na ha niile luru otutu ndi inyom, muo otutu umu.

⁵ Umunne ha bụ ndi na-alu agha bụ ndi agburu Isaka di iri puku asato na asaa (87,000) n'onuogugu, dika e deputara aha ha n'akwukwo usoro omumu.

Umụ umụ Benjamin

⁶ Benjamin mụrụ ndi ikom ato:

Bela, Beka na Jediael,

⁷ Bela mụrụ umu ise:

Ezbon, Uzi, Uziel, Jerimot na Iri. Ha niile bụ ndiisi ezi. Onuogugu ndi agha ha di iri puku abuo na abuo na iri ato na ano (22,034). E dekwara aha ndi a niile n'akwukwo usoro omumu.

⁸ Umụ ndi ikom Beka mụrụ bụ

Zemira, Joash, Elieza, Elioenai, Omri, Jeremot, Abija, Anatot na Alemet.

⁹ Akwukwo ebe e dere usoro omumu ha deputara aha ndiisi ezinaulo, na iri puku ndi agha abuo na narị abuo (20,200).

¹⁰ Jediael mụrụ otu nwa nwoke:

aha ya bụ Bilhan.

Umụ Bilhan bụ

Jeush, Benjamin, Ehud, Kenaana, Zetan, Tashish na Ahishaha. ¹¹ Umụ ndi ikom Jediael ndi a bụ ndiisi ezinaulo. E nwere n'etiti ha ndi agha onuogugu ha di puku iri na asaa na narị abuo (17,200), ndi no na njikere ibu agha.

¹² Ndi Shupim na ndi Hupim bụ umu umu Er ebe ndi Hushim bụ umu umu Aha.

Umụ umụ Naftali

¹³ Umụ Naftali mutara bụ

Jaziel, Guni, Jeza na Shalum bụ umu Bilha.

Umụ umụ Manase

¹⁴ Umụ Manase:

Asriel, onye iko ya nwanyi bụ onye Aram mutara, na Makia. Makia bụ nna Gilead. ¹⁵ Makia sitere n'etiti ndi Hupim na Shupim luọ nwunye. Aha nwanne ya nwanyi bụ Maaka. Otu onye ozo si n'agburu Manase bụ Zelofehad, onye mutara naani umu ndi inyom. ¹⁶ Maaka nwunye Makia mutara otu nwa nwoke o guru Peresh. Aha nwanne ya bụ Sheresh, onye mutara Ulam na Rakem.

¹⁷ Nwa nwoke Ulam mutara

bụ Bedan.

Ndi a bụ umu Gilead, nwa nwa Makia, nwa Manase.

¹⁸ Hamoleket, nwanne nwanyi Makia muru Ishod, Abieza na Mahla.

¹⁹ Shemida muru umu ikom ndi a:

Ahian, Shekem, Liiki na Aniam.

Umụ umụ Ifrem

²⁰ Umụ Ifrem bụ

Shutela, Bered,

Tahat, Eleada,

Tahat ²¹ na Zabad nwa ya,

na Shutela nwa ya.

Eza na Elead bụ ndị gara ichikoro anụ ulọ ndị Gat, ndị ikom nwe obodo ahụ jidere ha gbuo ha n'ebe ahụ. ²² Ifrem nna ha ruru ụjụ nke ukwu n'ihì ọnwu

ha, ma umunna ya kasiri ya obi. ²³ Mgbe nwunye ya mụrụ nwa nwoke ozo, o kporo aha ya Beriya, nke putara, Ihe ndaba ojoo, n'ihì ọnwu Elead na Eza.

²⁴ Aha nwa Ifrem nke nwanyị bụ Sheera. Sheera bụ onye wuru akuku uguwu na ndida Bet-Horon, wuokwa Uzen-Sheera.

²⁵ Ndi a bukwa umụ Ifrem: Refa, nna Reshef, onye bụ nna Tela. Tela bụ nna Tahan,

²⁶ onye bụ nna Ladan, Ladan bụ nna Amihud,

onye bụ nna Elishama. ²⁷ Elishama bụ nna Nun, onye bụ nna Joshua.

²⁸ Betel na obodo ndi ozo gbara ya gburugburu, ya bụ Naaran, n'akuku owuwa anyanwu, na Gaza na obodo nta ya, ndi di n'odida anyanwu, na Shekem, na obodo ndi ozo, tutu ruo Aya, na obodo nta ya niile, so n'ala ha.

²⁹ Umụ Manase, nwa Josef, nwa nwa Izrel, bikwa n'obodo ndi a di n'oke ala ha: Bet-Shan, na Teanak, na Megido, na Doa, tinyere obodo nta ha niile.

Umụ umụ Asha

³⁰ Asha mụrụ ndi a:

Imna, Ishva, Ishvi na Beriya. Nwa ya nwanyị bụ Sera.

³¹ Beriya amuta ndi a:

Heba na Malkiel, onye bụ nna Biazait.

³² Heba bụ onye mụrụ Jaflet, Shoma na Hotam. Nwanne ha nwanyị bụ Shua.

³³ Umụ Jaflet mụrụ bụ

Pasak, Bimhal na Ashvat.

Ndi a bụ umụ Jaflet.

³⁴ Shoma amuo

Ahi, Roga, Huba na Aram.

³⁵ Nwanne ya nwoke Helem mụrụ

Zofa, Imana, Shelesh na Amal.

³⁶ Zofa amuta ndi a:

Sua, Hanefa, Shual, Beri, Imra, ³⁷ Beza, Hod, Shama, Shilsha, Itran na Beera.

³⁸ Jeta mutara

Jefune, Pispā na Ara.

³⁹ Ula amuta

Ara, Haniel na Rizia.

⁴⁰ Umụ umụ Asha ndi a niile bụ ndiisi ezi, ndi a sara anya na mmiri hoputa, ndi bụ dimkpa n'agha, ndi ndu a ma ama. Onuogugu ndi ha tozuru ije agha di puku iri abuo na isii (26,000), ndi e deputara aha ha n'akwukwo usoro omumu.

8

Usoro omumu Sol

¹ Benjamin mutara umu ndi ikom ise. Aha ha n'usoro dika e si muo ha bu:

- Bela nke mbụ,
 nke abụọ Ashbel, nke atọ Ahara,
² nke anọ Noha, na nke ise Rafa.
- ³ Ndi ikom Bela mụrụ bụ
 Aada, Gera, Abihud, ⁴ Abishua, Neeman, Ahoa, ⁵ Gera, Shefufan na Huram.
- ⁶ Ụmụ Ehud ndi bụ ndiisi ezinaulo na Geba, ndi bukwa ndi e si na Geba chupụ mee ka ha gaa biri na Manahat bụ ndi a:
⁷ Neeman, Ahija na Gera, onye chupuru ha na onye bukwa nna Uza na Ahihud.
- ⁸ A mutara Shahraraim umu ndi ikom na Moab mgbe o gbachara ndi nwunye ya abuo bu Hushim na Baara alukwaghi m. ⁹ Nwunye ya Hodesh mutara Jobab, Zibia, Meshu, Malkam, ¹⁰ Jeuz, Sakia na Miama. Ndi a bu umu ya ndi ikom, ndi bukwa ndiisi ezi. ¹¹ Tupu o chupuru nwunye ya Hushim, o mutara ya Abaitub, na Elpaal.
- ¹² Elpaal muru ndi a:
 Eba, Misham, Shemed (onye wuru obodo Ono na Lod, na obodo nta gbara ha gburugburu). ¹³ Umu ya ndi ozo bu Beriya, na Shema, ndi bu ndiisi ezinaulo ndi bi n'Aijalon. O bu ha chupuru ndi Gat site n'obodo ahụ.
- ¹⁴ Beriya muru Ahio, Shashak, Jeremot, ¹⁵ Zebadaya, Arad, Eda, ¹⁶ Maikel, Ishpa na Joha, ndi a bu umu ndi ikom Beriya.
- ¹⁷ Zebadaya, Meshulam, Hizki, Heba, ¹⁸ Ishmerai, Izlaya na Jobab bu umu Elpaal.
- ¹⁹ Jakim, Zikri, Zabdi, ²⁰ Elienai, Ziletai, Eliel, ²¹ Adaya, Beraya na Shimrat bu umu Shimei.
- ²² Ishpan, Eba, Eliel, ²³ Abdon, Zikri, Hanan, ²⁴ Hananaya, Elam, Antotija, ²⁵ Ifdeya na Penuel bu umu ndi ikom Shashak.
- ²⁶ Jeroham muru Shamsherai, Sheharaya, Atalaya, ²⁷ Jareshaya, Ilaija na Zikri bu umu ndi ikom Jeroham.
²⁸ Ndi a niile bu ndiisi ezi, ndi ndu, ndi bi na Jerusalem, ndi e deputara aha ha n'akwukwo usoro omumu.
- ²⁹ Jeiel nna Gibion biri na Gibion.
 Aha nwunye ya bu Maaka. ³⁰ O muru Abdon, okpara ya, Zua, Kish, Baal, Nea, Nadab, ³¹ Gedoa, Ahio na Zeka ³² na Miklot, onye bu nna Shimea. Ha onwe ha bikwa ndi umunna ha nso na Jerusalem.
- ³³ Nea muru Kish, nna Sol. Ma Sol muru Jonatan, Malkishua, Abinadab na Esh-Baal.
- ³⁴ Jonatan muru nwa nwoke
 a na-akpo Merib-Baal, nna Maika.
- ³⁵ Umu Maika muru bu,
 Piton, Melek, Tarea na Ehaz.
³⁶ Ehaz amuo Jehoadah nna Alemet, Azmavet na Zimri. Zimri muru Moza. ³⁷ Moza muru Binea, nna Rafa, nna Eleasa, nna Azel.
- ³⁸ Azel muru umu ndi ikom isii ndi a:
 Azrikam, Bokeru, Ishmel, Shearaya, Obadaya na Hanan. Ndi a bu umu ndi ikom Azel.
- ³⁹ Eshk nwanne nwoke Azel muru ndi ikom ato:
 Ulam, okpara ya na Jeush, na Elifelet. ⁴⁰ Umu Ulam bu dike na dimkpa ndi a zuru igba uta. Onuogugu umu ha na umu umu ha di otu nari na iri mmadu ise, 150.
 Ha niile sikwa n'ebo Benjamin.

9

¹ E dere usoro ọmụmụ ụmụ Izrel niile n'ime akwụkwọ ndị eze Izrel na Juda. Emesịa, a ọọọ ha n'agha buru ha gaa Babilon n'ihị ekwesighị ntụkwasi obi ha.

Ndị Jerusalem

² N'ime ndị a, ndị bụ ụzọ lōta bịa birikwa n'ihe onwunwe ha n'obodo nke aka ha bụ ụfọdụ ndị Izrel, na ndị nchụaja, na ndị Livayi, na ndị na-eje ozi n'ụlonsọ ukwu.

³ Ndị si n'ebo Juda, na Benjamin, na Ifrem na Manase lōta bịa biri na Jerusalem bụ ndị a:

⁴ Utai nwa Amihud, nwa Omri, nwa Imri, nwa Bani, onye ikwu Perez, nwa Juda.

⁵ N'ezinaulo Shilo:

Asaya nwa mbụ ya na ụmụ ya ndị ikom.

⁶ Ụmụ Zera,

Jeuel so n'ime ha.

Ọnụọgụ ndị Juda niile lōtara dī nari isii na iri itoolu (690).

⁷ Ụmụ Benjamin:

Salu nwa Meshulam, nwa Hodavaya, nwa Hasenua;

⁸ na Ibneia nwa Jeroham;

Elaa nwa Uzi, nwa Mikri;

na Meshulam nwa Shefataya, nwa Reuel, nwa Ibnija.

⁹ Ha niile bụ ndịisi ezi. Ọnụọgụ ndị Benjamin niile lōtara ndị e dere aha ha n'akwụkwọ usoro ọmụmụ ha, dī nari itoolu na iri ise na isii (956).

¹⁰ Ndị nchụaja:

Jedaya, Jehoiarib na Jakin;

¹¹ Azaraya nwa Hilcaya, nwa Meshulam, nwa Zadok, na Meraiot, nwa Ahitub. Azaraya bụ onye na-elekōta ụlonsọ ukwu Chineke.

¹² Ndị nchụaja ọzọ lōtaranụ bụ Adaya nwa Jeroham, nwa Pashua, nwa Malkija.

Onye ọzọ bụ Maasai nwa Adiel, nwa Jazera, nwa Meshulam nwa Meshilemit, nwa Imea

¹³ Ọnụọgụ ndị nchụaja lōtaranụ bụ otu puku na nari asaa, na iri isii (1,760). Ha niile bụkwa ndịisi ezinaulo, ndị tozuru etozu iru ọrụ ha, ndị ọrụ ha bụ ije ozi n'ụlonsọ Chineke.

¹⁴ Ndị Livayi:

Shemaya nwa Hashub, nwa Azrikam, nwa Hashabaya onye ikwu Merari.

¹⁵ Bakbaka, Heresh, Galal, na Matanaya nwa Mika, nwa Zikri, nwa Asaf;

¹⁶ Ọbadaya nwa Shemaya, nwa Galal, nwa Jedutun;

na Berekaya nwa Asa, nwa Elkena onye biri n'obodo nta ndị Netofa.

¹⁷ Ndị nche ọnụ ụzọ ụlonsọ si n'ebo Livayi:

Shalum, onyeisi ha, Akub, Talmon, Ahiman na ụmụna ha. ¹⁸ Ha nọ ruo ugbo a n'ọnụ ụzọ ama Eze, n'akukụ ọwụwa anyanwụ. Ha bụ ndị nche ọnụ ụzọ ama si n'omuma ụlō nke ndị Livayi.

¹⁹ Shalum bụ nwa Kore, na nwa nwa Ebiasaf na Kora. Ya na ụmụna ya ka ọ bụ ọrụ ha ilekōta ebe a na-eje ozi, na ọnụ ụzọ ụlonsọ ukwu ahụ dika nna nna ha lekōtara, cheekwa ụlō nzute ONYENWE ANYI nche.

²⁰ Finehaz nwa Elieza bu onyeisi ndi mbu ruru oru a na mgbe ochie, ONYENWE ANYI nonyekwaara ya.

²¹ Mgbe ahụ, Zekaraya nwa Meshelemaia bu onye na-elekota onu uzọ e si abata n'ime ulọ ikwu.

²² Onuogugu ndi na-eche onu uzọ nche n'oge ahụ bu nari abuo na iri na abuo (212). E deputara aha ha n'akwukwo usoro omumu nke obodo nta ha.

Ndi nche onu uzọ ama ndi a bu ndi Devid na Samuel onye amuma hoputara nye ha onodu a n'ihu na-atukwasiri ha obi. ²³ Ha na umu umu ha ka e tinyere ya n'aka iche ulọ nzute ONYENWE ANYI nche. ²⁴ Ha na-eche akuku anọ ya niile, owuwa anyanwu, odida anyanwu, ugwu na ndida. ²⁵ Ubochi asaa ka ha na-anọ n'oru a. Emesia, umunna ha na-abia gbanwee ha. Ya mere, ha na-agbanwe onwe ha ubochi asaa asaa. ²⁶ Ma ndiisi nche onu uzọ ama anọ ndi ahụ bu ndi Livayi ka esitere n'itukwasi obi nyefee oru ilekota ime ulọ niile nakwa ulokwu niile di n'ime ulọ Chineke n'aka. ²⁷ Ha na-eche nche gburugburu ulonso Chineke abali niile, n'ihu na o bu ha ka o di n'aka iche ya nche. O bukwa ha ka e nyefere oru imeghe ya ututu niile.

²⁸ Ufodu n'ime ha ka o di n'aka ilekota ngwongwo e ji achu aja. Ha na-agu ya onu mgbe obula e webatara ya, na mgbe obula a na-ewepu ya. ²⁹ Ndi ozọ na-elekota ihe niile e ji choo ulonso ahụ mma, ya na utu oka, na mmanya, na ihe nsure oku na-esi isi utu, na uda di iche iche. ³⁰ Ma o bu ndi nchujaja ndi ozọ ka e nyere oru isu, igwakota na ikpukota uda na ihe nsure oku na-esi isi utu. ³¹ Matitaia, onye Livayi, okpara Shalum, onye ikwu Kora, ka esitere na ntukwasi obi nyefee ya oru ime achicha onyinye. ³² Ufodu n'ime ndi ikwu Kohat ka o di n'aka ime achicha puru iche, a na-adokwasi n'elu tebul, n'ubochi izuike niile.

³³ Ndi obu abu, ndi bu ndiisi ezinaulo ndi Livayi na-anogide n'ime onuulo ndi di n'ulonso ukwu n'ihu na e kweghi ka ha ruo oru ozọ ebe o bu na ha na-aru oru ibu abu ehie na abali niile.

³⁴ Ha niile bu ndiisi ezinaulo n'ebo Livayi. Ndi ndu dika e deputakwara aha ha n'akwukwo usoro omumu. Ha bikwa na Jerusalem.

Usoro omumu Sol

³⁵ Jeiel nna Gibion bu na Gibion ka o bi,

Aha nwunye ya bu Maaka. ³⁶ O muru Abdon, okpara ya, Zua, Kish, Baal, Nea, Nadab, ³⁷ Gedoa, Ahio, Zekaraya na Miklot. ³⁸ Miklot bu nna Shimeam. Ha onwe ha sokwa umunna ha biri na Jerusalem.

³⁹ Nea muru Kish nna Sol, onye bu nna Jonatan, Malkishua, Abinadab na Esh-Baal.

⁴⁰ Jonatan muru Merib-Baal nna Maika.

⁴¹ Maika muru Piton, Melek, Tahrea na Ehaz.

⁴² Ehaz muru Jada. Jada bu nna Alemet, Azmavet na Zimri. Zimri muru Moza.

⁴³ Moza muru Binea, nna Refaya, nna Eleasa, nna Azel.

⁴⁴ Azel muru umu isii:

Azrikam, Bokeru, Ishmel, Shearaya, Obadaya na Hanan. Ndi a bu umu ndi ikom Azel.

10

Onwu Sol

¹ N'oge a ndi Filistia lusoro ndi Izrel agha, ndi Izrel si n'ihu ha gbaa oso, ma otutu n'ime ha nwuru n'ugwu Gilboa. ² Ndi Filistia ji ike chuso Sol na umu ya. Ha gburu

umụ ya ndị ikom, Jonatan, Abinadab na Malkishua. ³ Agha ahụ siri ike nke ukwu megide Sọl, mgbe ndị na-agba ụta chụkwutere ya ha merụrụ ya ahụ.

⁴ Sọl gwara onye na-ebu ngwa agha ya, sị, “Miputa mma agha gị, were ya magbuo m ka ndị a a na-ebighi ugwu ghara ibia jiri m mee ihe egwuregwu.”

Ma onye na-ebu ngwa agha ya ekweghi, n’ihi onodu oke egwu. N’ihi ya, Sọl were mma agha nke ya, dakwasị n’elu ya. ⁵ Mgbe onye na-ebu ihe agha Sọl huru na o nwuola, ya onwe ya dakwasikwara n’elu mma agha nke ya, nwukwa. ⁶ Ya mere, Sọl na umu ya ndi ikom ato nwuru, ndi niile si n’ulo ya nwukwara n’otu mgbe ahụ.

⁷ Mgbe ndi Izrel niile no na ndagwurugwu huru na ndi agha agbaala oso, na Sọl na umu ya ndi ikom anwuola, ha hapuru obodo ha niile gbapu oso. Ndi Filistia biakwara bichie n’ime ha.

⁸ N’echi ya, mgbe ndi Filistia bjara iyipu ndi nwuru anwu ihe ha ga-achikoro, ha huru ozu Sọl na nke umu ya ndi ikom ka ha togbo n’ugwu Gilboa. ⁹ Ha yipuru ya ihe niile oyi, buru isi ya na ihe agha ya, zipukwa ndi ozi gara n’ala ndi Filistia niile ikwusa akuko ihe mere nye ndi ha niile na arusi ha niile. ¹⁰ Ha tinyere ihe agha ya n’ulo chi ha, kwubakwa okpokoro isi ya n’ulo Dagon.

¹¹ Mgbe ndi Jebesh Gilead niile nuru ihe ndi Filistia mere Sọl, ¹² ndi ikom ha niile bu ndi dimkpa, biliri gaa buru ozu Sọl na umu ya, bulata ha na Jebesh. Ha liri okpukpu ha n’okpuru osisi ukwu di na Jebesh, bu onu ubochi asaa.

¹³ Sọl nwuru n’ihi ekwesighi ntukwasị obi ya nye ONYENWE ANYI, o debeghi okwu ONYENWE ANYI, karisia, o gara na nke onye na-aju mmuo ojo ase, n’ihi ijuta ya ase, ¹⁴ ma o jughi ase site n’onu ONYENWE ANYI. O bu nke a mere ONYENWE ANYI ji gbuo ya, were alaeze ya nyefee Devid nwa Jesi n’aka.

11

Devid agho eze Izrel

¹ Ndi Izrel niile gbakotara biakwute Devid na Hebron si ya, “Lee, okpukpu gi na anu ahụ gi ka anyi bu. ² N’oge gara aga, o buladi mgbe Sọl bu eze, o bu gi duuru ndi agha Izrel n’ogu niile, ma opu ma mbata. ONYENWE ANYI bu Chineke gi, siri gi, ‘I ga-azu ndi m, bu Izrel, i ga-abukwa onye ga-achi ha.’”

³ Mgbe ndi okenye Izrel niile biakwutere eze Devid na Hebron, ya na ha gbara ndu n’ihu ONYENWE ANYI na Hebron. Ha tere ya mmanu ibu eze Izrel, dika ONYENWE ANYI kwere na nkwa site n’onu Samuel.

Devid emerie Jerusalem

⁴ Devid na ndi Izrel zooro ije garuo Jerusalem nke bu Jebus. Ma ndi Jebus bi n’ebe ahụ, ⁵ gwara Devid si, “I gaghị abata n’ebe a.” N’agbanyeghi okwu ndi a, Devid dotara ebe ahụ e wusiri ike nke Zayon n’agha, ya bu obodo Devid.

⁶ Devid ekwuolarị si, “Onye obula buru uzo buo agha megide ndi Jebus ga-abu onyeisi ochiagha ndi agha.” Joab nwa Zeruaya bu onye mbu gara, n’ihi ya, o nwetara ike ibu ochiagha.

⁷ Devid biiri n’ebe ahụ e wusiri ike. O bu nke a mere e ji akpo ya obodo Devid. ⁸ O wuru obodo gburugburu ya, site na Milo ruo na mgbidi gbara ya gburugburu. Ma Joab wuzikwara akuku obodo ahụ nke foduru. ⁹ Ma Devid gara n’ihu na-adi ukwu kari, n’ihi na ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, nonyeere ya.

Ndi oka agha Devid

¹⁰ Ndi a bu ndisi ndi dike n’etiti ndi agha Devid. Ha na ndi Izrel niile nyere ichi eze Devid ezi nkwa ime ka ochichi ya ruo n’akuku niile nke ala ahụ, dika ONYENWE ANYI kwere na nkwa. ¹¹ Nke a bu ndeko onuogugu ndi dike n’agha Devid nwere:

Jashobeam, onye Hakmon, bụ onyeisi n'etiti ndịisi ndị ọzọ. O weliri ùbe ya megide nari ndị ikom atọ, bụ ndị o gburu n'otu mgbe ibu agha.

¹² Onye nke na-eso ya bụ Elieza nwa Dodayi, onye Ahohi, onye bụ otu n'ime ndị dike atọ ndị ahụ. ¹³ Ya na Devid nọ na Pas Damin mgbe ndị Filistia zukoro n'ebe ahụ ibu agha. N'otu ebe, nke e nwere otu ubi juputara n'ọka bali, ma ndị agha Izrel si n'ogbo agha gbapụ ọsọ n'ihị ndị Filistia. ¹⁴ Ma ha were onodu ha n'etiti ubi ahụ, ha naputara ya, tigbuo ndị Filistia niile ahụ. ONYENWE ANYI nyere mmeri di ukwuu.

¹⁵ Mmadu atọ n'ime iri ndịisi agha atọ ahụ jekwuru Devid na nkume di n'ogba Adulam, na mgbe otu ndị Filistia mara ulo ikwu ha na Ndagwurugwu Refaim. ¹⁶ Ma Devid nọ n'ebe ahụ ewusiri ike n'oge ahụ, ma onodu ndị agha ndị Filistia di na Betlehem. ¹⁷ Agụụ mmiri gurụ Devid nke ukwuu, o si, "O ga-amasi m ma o buru na o nwere onye ga-ekunye m mmiri onunu site n'olulu mmiri di nso n'onu uzọ ama Betlehem!" ¹⁸ Ya mere, ha atọ wakpuru omuma ulo ikwu ndị Filistia, seta mmiri site n'olulu mmiri ahụ di n'akuku onu uzọ ama Betlehem, bulatara ya Devid. Ma Devid juru inu ya, kama o wufuru ya n'ala dika onyinye nye ONYENWE ANYI, kwuo si, ¹⁹ "Chineke ekwela ka m mee nke a. M ga-anu obara ndi ikom a, bu ndi ji ndu ha chuo aja n'ihị ikute mmiri a?" N'ihị na ha ji ndu ha chuo aja iga kute ya, Devid ekweghi anu ya.

Nke a bụ udi ike dike atọ ahụ kpara.

²⁰ Abishai, nwanne Joab bụ onyeisi ndi ikom atọ ahụ. O weliri ùbe ya megide nari ndi ikom atọ, tigbukwaa ha niile. N'ihị nke a, o ghorọ onye a ma ama dika mmadu atọ ndi a. ²¹ N'etiti mmadu atọ ahụ, a na-asopuru ya kari, o ghorọ onyeisi ha. O bu ezie na-agunyeghi ya dika otu onye n'ime ha.

²² Benaya, nwa Jehoiada, onye si Kabzeel, bụ dike n'agha, kpara ike di ukwuu. O tigburu dimkpa abuo ndi Moab, ndi bu okaka n'agha. O ridakwukwara odum n'ime olulu na-amị amị n'ubochi mkpuru mmiri na-ezo, gbuo ya. ²³ O tigburu otu nwoke onye Ijpt, nke ogologo ya di mita abuo na okara. O bu ezie na onye Ijpt ahụ ji ube buru ezigbo ibu n'aka, nke okporo ya dika nke onye na-ekwe akwa ji ekwe akwa, ma Benaya ji naani mkpo jekwuru ya, punara onye Ijpt ahụ ube di ya n'aka, jiri ya magbuo ya. ²⁴ Nke a bụ udi ike Benaya nwa Jehoiada kpara. Ya onwe ya nwekwara aha dika ndi dike atọ ahụ. ²⁵ A na-asopuru ya n'ebe o di ukwuu kari onye obula n'etiti iri dike atọ ndi ahụ, ma o rughi ogugo ndi dike atọ mbu ahụ. Devid mere ya onyeisi ndi na-eche ya nche.

²⁶ Ndi bu dike n'agha bu ndi a:

Asahel nwanne Joab,
Elhanan nwa Dodo onye Betlehem,

²⁷ Shamot onye Haroa,

Helez onye Pelon,

²⁸ Ira nwa Ikesh, onye Tekoa,

Abieza onye Anatot,

²⁹ Sibekai onye Husha,

Ilai onye Ahohi,

³⁰ Maharai onye Netofa,

Heled nwa Baana, onye Netofa,

³¹ Itai nwa Ribai, nke Gibe a umu Benjamin,

Benaya onye Piraton,

³² Hurai onye si n'akuku iyi di na Gaash,

Abiel onye Arba,

³³ Azmavet onye Baharum,
 Eliaba onye Shaalbon,
³⁴ Ụmụ Hashem onye Gizon,
 Jonatan nwa Shagee, onye Hara,
³⁵ Ahiam nwa Saka, onye Hara,
 Elifal nwa Ụọ,
³⁶ Hefa onye Mekerat,
 Ahija onye Pelon,
³⁷ Hezro onye Kamel,
 Naarai nwa Ezbai,
³⁸ Juel nwanne Netan,
 Miba nwa Hagri,
³⁹ Zelek onye Amon,
 Naharai onye Beerot, onye na-ebu ngwa agha Joab, nwa Zeruaya,
⁴⁰ Ira onye Itra,
 Gareb onye Itra,
⁴¹ Ụraya onye Het,
 Zabad nwa Alai,
⁴² Adina nwa Shiza, onye Ruben, onye bụ onyeisi ebo Ruben na iri mmadụ atọ ahụ
 na-eso ya.
⁴³ Hanan nwa Maaka,
 Joshafat onye Mitna,
⁴⁴ Ụzia onye Ashterat,
 Shama na Jeiel ụmụ Hotam, onye Aroea,
⁴⁵ Jediael nwa Shimri,
 Joha nwanne ya, onye Tiza,
⁴⁶ Eliel onye Mahavi,
 Jeribai na Joshavia ụmụ Elnaam,
 Itma onye Moab,
⁴⁷ Eliel, Obed, na Jaasiel onye Mezoba.

12

Ndị dike n'agha so Devid

¹ Ndị a bụ ndị ikom biakwutere Devid na Ziklag, mgbe e si n'ihu Sọl nwa Kish
 chụpụ ya. (Ha so n'ime ndị ọka agha nyeere Devid aka ibu agha. ² Ngwa
 agha ha bụ ụta, ha nwere ike iji aka nri maọbụ aka ekpe gbapụ àkụ maọbụ
 fee ebe; ndị a bụ ndị ikwu Sọl si n'ebo Benjamin.)

³ Onyeisi ha bụ Ahieza na Joash, bụ ụmụ Shema onye Gibeaa.
 Ndị ọzọ bụ, Jeziel na Pelet ụmụ Azmavet,
 Beraka, Jehu onye Anatot, ⁴ Ishmaya onye Gibion, dimkpa n'etiti iri mmadụ atọ ndị
 ahụ, onye bụ onyendu iri mmadụ atọ ahụ,
 Jeremaya, Jahaziel, Johanan, Jozabad onye Gedera, ⁵ Eluzai, Jerimot, Bealia,
 Shemaraya, na Shefataya onye Haruf;
⁶ Elkena, Ishaya, Azarel, Joeza na Jashobeam, ndị Kora;
⁷ Juela na Zebadaya ụmụ Jeroham onye Gedoa.

⁸ Ndị a bụkwa dike n'agha sitere n'ebo Gad gbasoo Devid n'ebe e wusiri ike ya dị
 n'ozara. Ha bụkwa ndị ọka n'iji ụbe na ọta alụ agha. Ha dịkwa gara gara dika ele
 n'elu ugwu, ihu ha dịkwa ka ihu ọdum.

⁹ Eza, bụ onyeisi ha.

Ọbadaya bụ onye na-eso ya, tupu Eliab esoro.

¹⁰ Onye nke anọ bụ Mishmana. Ndi ọzọ n'usoro ha bụ, Jeremaya,

¹¹ na Atai bụ nke isii, na Eliel bụ nke asaa,

¹² na Johanan bụ nke asatọ, na Elzabad bụ nke itoolu,

¹³ na Jeremaya onye nke iri, nakwa Makbanai onye nke iri n'otu.

¹⁴ Ndi a, ndi sitere n'ebo Gad bụ ndiisi agha. Onye na-adighi ike n'ime ha di ike dika nari ndi agha, ma onye di ike n'ime ha di ike dika puku ndi agha. ¹⁵ O bụ ha gafere osimiri Jodan n'udu mmiri, mgbe Jodan tofere akuku ya niile, chusaa ndi niile bi na ndagwurugwu, n'akuku owuwa anyanwu na odida anyanwu.

¹⁶ Ndi ọzọ sitekwara n'ebo Benjamin na Juda biakwute Devid n'ebe ya e wusiri ike.

¹⁷ Mgbe ahụ, Devid puru iga zute ha, si ha, "O buru na unu biara n'udo inyere m aka, ejikeere m inabata unu ka unu dinyere m. Kama o burukwanu na unu biara irara m nye n'aka ndi iro m, ebe aka m di ocha, ka Chineke nna nna anyi hu ihe di unu n'obi kpee unu ikpe."

¹⁸ Mgbe ahụ, Mmuo Nso dakwasiri Amasai, onyendu iri ndi ikom ato ahụ, mee ka o gwa Devid okwu si ya,

"Anyi bu ndi gi, Devid!

Anyi so gi n'azu, gi nwa Jesi!

Udo, udo ga-abu nke gi,

udo ga-abukwa nke ndi na-enyere gi aka,

n'ihu na Chineke gi na-enyere gi aka."

Ya mere, Devid nabatara ha mee ha ndiisi agha na-apunara ndi mmadu ihe.

¹⁹ Ufodu n'ime ndi ebo Manase gbasoro Devid, mgbe o gara sonyere ndi Filistia n'iluso Sol ogo. Ma ya na ndi agha ya enyereghu ndi Filistia aka, n'ihu na mgbe ndi Filistia gbachara izu, ndi ndu ndi Filistia zilagara ya. Ha kwuru si, "Isi anyi ka anyi ga-atufu ma o buru na Devid ahapu anyi n'ogbo agha gbakwuru nna ya ukwu bu Sol." ²⁰ Mgbe Devid gara Ziklag, ndi a bu ndi ikom si n'ebo Manase ndi gbasoro ya: Adna, Jozabad, Jediael, Maikel, Jozabad, Elihu na Ziletai. Ndi a niile bu ndiisi agha na-achi puku ndi agha n'ebo Manase. ²¹ Ha nyeere Devid aka imegide ndi agha nkwata ahụ, n'ihu na ha niile bu dike n'agha, burukwa ndiisi agha. ²² Site n'ubochi ruo n'ubochi, otutu ndi ikom na-agbafeta soro Devid, tutu ruo mgbe ha ghorogwe ndi agha, ndi agha nke Chineke.

Ndi ozo biakwutere Devid na Hebron

²³ Ndi a bu ndi jikeere ibu agha, ndi chikwa ngwa agha biakwute Devid na Hebron, n'ihu na ha chorogwe ka o bia buru eze ha n'onodu Sol, dika ONYENWE ANYI kwuru.

²⁴ Ndi sitere n'ebo Juda, ndi bu ota na ube ha di puku isii na nari asato. (6,800)

²⁵ Ndi Simion a maara aha ha n'ibu agha di puku asaa na otu nari. (7,100)

²⁶ Ndi Livayi di puku anọ na nari isii. (4,600), ²⁷ tinye Jehoiada, onyendu n'ezinaulo Eron na puku ndi ikom ato na nari asaa (3,700), ²⁸ na Zadok, nwokorobia bu dike na dimkpa n'agha, onyendu ndiisi agha iri abuo na abuo (22) ndi si n'ezinaulo ya.

²⁹ Umụ Benjamin, ndi ikwu Sol, di puku ato (3,000), n'ihu na n'oge a, otutu ha nonyeere Sol.

³⁰ Umụ Ifrem di iri puku abuo na nari asato (20,800), ndi di ike n'agha, ndi a makwaara aha ha n'ikwu ha.

- ³¹ Site n'okara ebo Manase, ndi onuogugu ha di puku iri na asato (18,000) ka a hoputara iga inyere Devid aka ibu eze.
- ³² Umụ Isaka; nari ndiisi abuo (200), na ndi ha na-edu. Ndiisi a bu ndi nwere nghota oge ha no n'ime ya marakwa ihe Izrel kwesiri ime n'oge ahụ.
- ³³ Umụ Zebulon di iri puku ise. (50,000) Ha enweghi obi abuo obula iso Devid. A zukwara ha n'iji udi ngwa agha obula na-ebu agha.
- ³⁴ Onuogugu ndi ndu umu Naftali di otu puku (1,000), tinyere ndi agha di puku iri ato na asaa (37,000), ndi ji ube na ota.
- ³⁵ Umụ Dan di iri puku abuo na asato, na nari isii. (28,600) Ha bukwa ndi agha jikeere ibu agha.
- ³⁶ Umụ Asha di iri puku anọ (40,000). Ha bu ndi ibu agha doro nnọọ anya.
- ³⁷ Sitekwa n'owuwa anyanwu Jodan, site n'ebo Ruben na Gad, na okara ebo Manase bi, ndi agha onuogugu ha di nari puku na iri abuo (120,000), ndi ji udi ngwa agha obula putara soro Devid. Ha bukwa ngwa agha ha puta.

³⁸ Ndi a niile bu ndi agha na-eje ozi n'usoro ndi ji obi ha puta.

Ha nwekwara mkpebi mgbe ha si ebe obula ha si puta ibia Hebron ime Devid eze. Ndi Izrel niile jikwa otu obi puta ime Devid eze Izrel. ³⁹ Mgbe ha pukwutere Devid, ha so ya rie, nuo, abali ato. O bukwa ihe ndi ezinaulo ha kwadoro ha ji bia ka ha riri. ⁴⁰ Ndi Isaka, na Zebulon, na Naftali si ebe di anya bute nri. Inyinya ibu, na inyinya kamel, na inyinya muul na ehi ka ha ji bute nri ndi a. O bukwa nri di iche iche ka ha butere, dika utu oka, na achicha e ji mkpuru fiig mee, na achicha ndi ozo di iche, na mmanya, na mmanu, na igwe ehi, na igwe aturu. Ha si otu a bute nri ndi a n'ihu na oke onu juputara n'ala Izrel niile.

13

Mbughachi igbe ogbugba ndu

¹ Devid na ndiisi agha ya na-achi imerime puku ndi agha, na otutu nari ndi agha, zukoro gbaa izu. ² O gwara ogbako Izrel niile ahụ si, "O buru na o di unu mma, o burukwa na o bu ochicho ONYENWE ANYI Chineke anyi, ka anyi ziga ozi zie umunna anyi niile bi n'akuku niile nke ala Izrel, na ndi nchaja na ndi Livayi niile, bi n'obodo ha na ndi bi n'ebe ita nri nke anu ulo ha, ka ha bia, soro anyi. ³ Ka anyi gaa bulata igbe ogbugba ndu Chineke n'ihu na e lefuru ya anya n'oge ahụ niile Sol bu eze." ⁴ Ha niile kwekoritara ime nke a n'ihu na okwu ahụ di ndi niile zukoro mma.

⁵ Mgbe ahụ, Devid kporo ndi Izrel niile oku ka ha zuo ezuo site n'ebe niile ha bi, site n'oke ala ha na ndi Ijpt, ya bu iyi Shiho, ruo n'oke ala di n'ugwu, ya bu Lebo Hamat, ka ha gaa bulata igbe ogbugba ndu Chineke site na Kariat Jearim. ⁶ Devid na ndi Izrel niile jere Baala n'ime Juda, ya bu Kariat Jearim, i si n'ebe ahụ bugota igbe ogbugba ndu Chineke, bu ONYENWE ANYI, onye na-anokwasị n'etiti cherubim, igbe ahụ nke akpokwasiri aha ya.

⁷ Ha ji ugboala ohuru ehi na-adokpu buru igbe ogbugba ndu Chineke site n'ulo Abinadab, Uza na Ahio na-eduzi ugboala ahụ uzo. ⁸ Devid na ndi Izrel niile weere ike ha niile na-anu onu n'ihu Chineke, jiri abụ, ubo akwara, opi, une na ogene na iti egwu na-etekwa egwu.

⁹ Mgbe ha rutere n'ebe izocha oka nke Kidon, Uza setipuru aka ya ijide igbe ogbugba ndu ahụ, n'ihu na ehi ahụ zohiere ukwu. ¹⁰ Ma iwe ONYENWE ANYI di oku megide Uza, o tigburu ya n'ihu na o meturu igbe ogbugba ndu ahụ aka. Ya mere, o nwuru n'ebe ahụ n'ihu Chineke.

¹¹ Mgbe ahụ, iwe were Devid n'ihì ọ̀nụma ONYENWE ANYÌ dakwasiri Ụza, ruo taa, a na-akpọ ebe ahụ Perez Ụza.

¹² Devid turu egwu Chineke n'ubochi ahụ, o kwuru si, "M ga-esi aṅaa bubatara onwe m igbe ọgbugba ndu a?" ¹³ O bubataghị igbe ọgbugba ndu ahụ n'ime obodo Devid, kama o bugara ya n'ulo Obed-Edom, onye Git. ¹⁴ Igbe ọgbugba ndu Chineke ahụ noro n'ezinaulo Obed-Edom n'ulo ya onwa ato. ONYENWE ANYÌ gozikwara ezinaulo ya na ihe niile o nwere.

14

Ezinaulo Devid

¹ Hiram bu eze Taia zitere Devid ndi ozi, na ndi okwa nka osisi na ndi na-edo nkume, ka ha nyere Devid aka iwu uloeze ya. O nyekwara ya osisi sida o ji ewu ulo ahụ. ² Devid ghotara na ONYENWE ANYÌ emeela ka o guzosie ike dika eze ndi Izrel, na ebuliela alaeze ya elu nke ukwu n'ihì ndi ya Izrel.

³ Devid luru ndi inyom ozo mgbe o jere biri na Jerusalem. Nke a mere ka o muo otutu umu nwoke na umu nwanyi. ⁴ Ndi a bukwa aha umu a muru ya n'ebe ahụ: Shamua, Shobab, Netan, Solomon, ⁵ Ibha, Elishua, Elpelet, ⁶ Noga, Nefeg, Jafia, ⁷ Elishama, Beeliada na Elifelet.

Devid emerie ndi Filistia

⁸ Mgbe ndi Filistia nuru na eteela Devid mmanu i bu eze ndi Izrel niile, ha puru n'igwe ha icho ya. Ma Devid nuru maka ya, jikere puo izute ha. ⁹ Ma ndi Filistia bira, bukoru ihe niile di na Ndagwurugwu Refaim. ¹⁰ Devid juru Chineke ase si, "O bu m gaa buso ndi Filistia agha? I ga-enyefe ha n'aka m?"

ONYENWE ANYÌ zara si ya, "Gaa, aga m enyefe ha n'aka gi."

¹¹ Ya mere, Devid na ndi ikom ya gara Baal-Perazim, meriekwa ha n'ebe ahụ. O kwuru si, "Chineke enupula megide ndi iro m site n'aka m, dika idee mmiri si enupu." N'ihì ya, a kporo ebe ahụ Baal Perazim. ¹² Ndi Filistia hapuru chi niile ha n'ebe ahụ, Devid nyere iwu ka e suo ha niile oku.

¹³ Ndi Filistia bukwara agha bia na ndagwurugwu ahụ ozo. ¹⁴ N'ihì nke a, Devid juru Chineke ase ozo. Chineke siri ya, "Esitekwa n'ihu buso ha agha, kama gbaa ha gburugburu, buso ha agha na ncherita ihu osisi balsam ndi ahụ. ¹⁵ Ngwangwa i nuru uda ikiri ukwu n'elu osisi balsam ndi ahụ, mgbe ahụ ka unu ga-apu ibu agha, n'ihì na nke a putara na Chineke eburula unu uzo puo, itigbu ndi agha Filistia." ¹⁶ Devid mere dika Chineke nyere ya n'iwu. Ha tibururu ndi agha Filistia site na Gibion ruo Gaza.

¹⁷ Ya mere, aha Devid bidoro na-ewu ewu; ONYENWE ANYÌ tinyekwara ujo ya n'obi mba niile.

15

Mbubata igbe ọgbugba ndu na Jerusalem

¹ Mgbe Devid wuchara ulo obibi ya n'obodo Devid, o doziri ebe a ga-adosa igbe ọgbugba ndu Chineke. O mara ulo ikwu maka ya. ² Devid kwuru si, "O nweghi onye obula ga-ebu igbe Chineke kariakwa ndi Livayi, n'ihì na ONYENWE ANYÌ hoputara ha ibu igbe ONYENWE ANYÌ na ije ozi n'ihu ONYENWE ANYÌ ruo mgbe ebighi ebi."

³ Ya mere, Devid kpokotara ndi Izrel niile, na Jerusalem ibubata igbe Onyenwe anyi n'ebe ahụ o kwadoro na a ga-adosa ya.

⁴ O kpokotara umu Eron na ndi Livayi:

⁵ Ndi Kohat na umunna ha di otu nari na iri abuo. (120)

Uriel bu onyeisi ha.

⁶ Umụ Merari na umunna ha di nari abuo na iri abuo. (220)

Asaya bu onyeisi ha.

⁷ Umụ Geshom na umunna ha di otu nari na iri ato. (130)

Juel bu onyeisi ha.

⁸ Umụ Elizafan na umunna ha di nari abuo (200).

Shemaya bu onyeisi ha.

⁹ Umụ Hebron na umunna ha di iri asato. (80)

Eliel bu onyeisi ha.

¹⁰ Umụ Uziel na umunna ha di otu nari na iri na abuo. (112)

Aminadab bu onyeisi ha.

¹¹ Devid kporo Zadok na Abiata, ndi nchujaja na Uriel, Asaya, Juel, Shemaya, Eliel, na Aminadab ndi Livayi si ha, ¹² "Unu bu ndiisi ezinaulo di iche iche, n'ebo Livayi. Doonu onwe unu nsọ unu na umunna unu ibulata igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI, Chineke Izrel n'ebe a m doziri n'ihia ya. ¹³ Na mbu, ONYENWE ANYI Chineke tara anyi ahuhu n'ihia na anyi esoghi omenaala ime ka unu bu ndi Livayi buru ya. Anyi ajutaghi ya ase otu a ga-esi bulata ya n'uzo o kwesiri." ¹⁴ Ya mere, ndi nchujaja na ndi Livayi mezuru omenaala ido onwe ha nsọ maka ibulata igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI, Chineke Izrel ahụ. ¹⁵ Ndi Livayi jiri osisi ogologo buru igbe Chineke ahụ n'isi ubu aka ha dika Mosis nyere n'iwu n'usoro dika okwu ONYENWE ANYI si di.

¹⁶ Devid nyekwara ndi ndu Livayi iwu si ka ha hoputa site n'etiti umunna ha ndi abu na ndi egwu, ndi ga-abu abu onu, nke ya na ngwa egwu ndi a ga-eso: ubo akwara, une na ogene.

¹⁷ Ndi Livayi hoputara Heman nwa Juel; ma site n'etiti umunna Juel ha hoputara Asaf, nwa Berekaya. Sitekwa n'etiti umunna ha ndi Merari ha hoputara Etan nwa Kushaya, ¹⁸ tinyere ndi a, ha hoputara umunna ha ndi a, ndi na-esote ha n'okwa: Zekaraya, Jaaziel, Shemiramot, Jehiel, Unni, Eliab, Benaya, Maaseia, Matitaia, Elifelehu, Mikneya, Obed-Edom na Jeiel bu ndi na-eche onu uzo.

¹⁹ Heman, Asaf na Etan ka a hoputara maka iku ogene bronz. ²⁰ Zekaraya na Aziel, Shemiramot, Jehiel, Unni, Eliab, Maaseia na Benaya bu ndi na-akpo ubo akwara dika usoro abu *alamat*, si di ²¹ Matitaia, Elifelehu, Mikneya, Obed-Edom, Jeiel na Azazaya bukwa ndi na-akpo une dika usoro abu *Sheminit* si di. ²² Onyeisi ndi na-abu abu a hoputara bu Kenaniya, onye bukwa onyeisi ndi Livayi. A hoputara ya n'ihia na o bu onye nwere nghota banyere abu.

²³ Berekaya na Elkena bu ndi na-eche onu uzo ebe igbe ahụ di. ²⁴ Shebanaya, Joshafat, Netanel, Amasai, Zekaraya, Benaya na Elieza, ndi bu ndi nchujaja bu ndi na-afu opi n'ihu igbe ogbugba ndu Chineke. Obed-Edom na Jehaya ga-esokwa ndi ga-eche onu uzo ebe igbe ahụ di nche.

²⁵ Devid na ndi okenye Izrel, na ndiisi agha na-achi puku ndi agha, ji oke onu gaa n'ulo Obed-Edom n'ihia ibugote igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI ahụ. ²⁶ N'ihia na Chineke nyeere ndi Livayi na-ebu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI aka, o bu oke ehi asaa na ebule asaa ka a churu n'aja. ²⁷ O bu ezi akwa ocha ka e ji kee Devid ekike, dika ndi Livayi niile bu ndi bu igbe ogbugba ndu ahụ, na ndi obu abu, na Kenaniya, bu onyeisi otu ndi na-abu abu yi akwa ocha n'ahụ ha. Devid yikwa uwe efod e ji akwa ocha du. ²⁸ Ya mere, ndi Izrel niile ji iti mkpu, na-ifu opi mpi ebule na-ifu opi ike, ikpo ubo akwara, iku ogene na une, bulata igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI.

²⁹ Mgbe ha bu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI na-abata n'obodo Devid, Mikal nwa Sol, lepuru anya site na oghereikuku ulo. Mgbe o huru eze Devid ka o na-ayori egwu na-anuri onu, o ledara ya anya n'ime obi ya.

16

Abụ ekele

¹ Ha bubatara igbe ogbugba ndụ Chineke ahụ guzobe ya n'ime ụlọ ikwu nke Devid manyere maka ya. Ha chekwara aja nsure oku na aja udo n'ihu Chineke. ² Mgbe Devid chụsirị aja nsure oku na aja udo ndị a, ọ gọziri ndị Izrel n'aha ONYENWE ANYỊ. ³ O nyekwara onye oḅula n'Izrel, ma nwoke ma nwanyị, otu ogbe achicha, ọkpurukpu anụ na achicha mkpuru osisi a mīkpōrō amīkpō.

⁴ Ọ hōputara ụfōdụ ndị Livayị ka ha nōdụ n'ihu igbe ogbugba ndụ ONYENWE ANYỊ ahụ inye ONYENWE ANYỊ, Chineke Izrel ekele na otuto na iriọ ya ngozị n'isi ndị ya Izrel. Ndị a bụ ndị o nyere ije ozi a: ⁵ Asaf bụ onyeisi ndị a. Ndị ozo bụ Zekaraya, Jeiel, Shemiramot, Jehiel, Matitaia, Eliab, Benaya, Obed-Edom na Jeiel. Orụ ha bụ ikpō ụbō akwara, na une, ma orụ Asaf bụ onye na-akụ ogene ọla na-ada ụda. ⁶ Benaya na Jahaziel, ndị nchụaja, ketara orụ ifu opi n'ihu igbe ogbugba ndụ Chineke kwamgbe kwamgbe.

⁷ N'ubochi ahụ ka Devid buru ọzo hōputa Asaf na ndị otu ya ka ha nye ONYENWE ANYỊ otuto n'usoro di otu a:

⁸ Nyenu ONYENWE ANYỊ otuto, kwuputakwa aha ya,
meenụ ka amata n'etiti mba niile banyere ihe niile ọ ruru.

⁹ Būkuonu ya abụ, būkuonu ya abụ otuto;
kwuputaranụ mba niile orụ ebube ya niile.

¹⁰ Nūrianu n'ime aha nsọ ya;
ka obi ndi niile na-achọ ONYENWE ANYỊ nūrja onu.

¹¹ Na-achonu ONYENWE ANYỊ na ike ya,
chonu ihu ya mgbe niile.

¹² Chetanu oru ebube niile nke ọ ruru,
ihe iribama ya niile na ikpe ziri ezi niile nke si n'onu ya puta.

¹³ Unu, umu Izrel, bu ohu ya
umu Jekob, ndi o hoptara.

¹⁴ Ya onwe ya bu ONYENWE ANYI Chineke anyi;
ikpe ya di n'awa niile.

¹⁵ O na-echeta ogbugba ndu ya ruo mgbe ebighi ebi;
bu nkwa o kwere nye puku ogo.

¹⁶ Ogbugba ndu ahụ nke ya na Ebrahim gbara,
na iyi o nuru nye Aizik.

¹⁷ O mere ka o guzoro nye Jekob dika ukuru,
ma n'ebe Izrel no dika ogbugba ndu ebighi ebi:

¹⁸ Si, "Aga m enye gi ala Kenan
ka o buru ihe nketa gi."

¹⁹ Mgbe ha di ole na ole n'onugogu,
n'ezie, ole na ole, burukwa obia n'ala ahụ.

²⁰ Ha waghari site n'otu mba gaa mba ozo,
sitekwa n'otu alaeze gaa na alaeze ozo.

²¹ O kweghi ka onye obula mekpaa ha ahụ;
o baara ndi eze mba n'ihia, si:

²² "Unu emetukwala ndi m e tere mmanu aka,
unu emekpakwala ndi amuma m ahụ."

- ²³ Bukuonu ONYENWE ANYI abu, unu uwa niile;
kwuputana nzoputa ya site n'otu ubochi ruo n'ubochi nke ozọ.
- ²⁴ Kwusaanu ebube ya n'etiti mba niile,
kosakwanu banyere oke oru ya niile n'etiti ndi niile di iche iche.
- ²⁵ N'ih na ONYENWE ANYI di ukwu, o bukwa onye kachasi ka e nye otuto.
Onye a na-atu egwu kari chi ozọ niile ka o bukwa.
- ²⁶ N'ih na chi niile nke mba niile di iche iche bu arusi efu,
maobu ONYENWE ANYI kere eluigwe niile.
- ²⁷ Ima mma na ebube di n'ihu ya;
ike na onu di n'ebe obibi ya.
- ²⁸ Nyenu ONYENWE ANYI, unu ezinaulo nke mba niile di iche iche,
nyenu ONYENWE ANYI nsopuru na ike.
- ²⁹ E, nyenu ONYENWE ANYI nsopuru ruuru aha ya,
werenu onyinye bia n'ihu ya.
- Kporonu isiala nye ONYENWE ANYI n'ima mma nke idi nsọ ya.
³⁰ Maa jijiji n'ihu ya, unu uwa niile.
Elu uwa niile kwu chim, a puhu iwezuga ya n'onodu ya.
- ³¹ Ka eluigwe nuri, ka uwa nwekwa obi utu;
ka ha kwuputa n'etiti mba niile si, "ONYENWE ANYI na-achi."
- ³² Ka osimiri bigbo, na ihe niile di n'ime ya,
ka ala ubi niile na ihe niile di n'ime ha juputa n'obi utu.
- ³³ Ka osisi niile nke oke ohia buo abu,
ka ha buo abu onu n'ihu ONYENWE ANYI,
n'ih na o na-abia ikpe uwa ikpe.
- ³⁴ Keleenu ONYENWE ANYI, n'ih na o di mma,
n'ih na ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi.
- ³⁵ Tikuonu ya mkpu si, "Zoputa anyi, gi Chineke, Onye nzoputa anyi;
chikota anyi, ma naputakwa anyi site n'aka mba di iche iche,
ka anyi nwee ike nye aha nsọ gi ekele;
ma nyaakwa isi n'ime otuto gi."
- ³⁶ Otuto diri ONYENWE ANYI, bu Chineke nke Izrel,
site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi.
Mgbe ahụ, mmadu niile siru, "Amen" na "Toonu ONYENWE ANYI."

³⁷ Devid hapuru Asaf na ndi Livayi ibe ya n'ihu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI ahu ubochi niile ije ozi mgbe niile, dika oru ubochi obula si di. ³⁸ Obed-Edom nwa Jedutun so n'ime ha, ya na Hosa, na iri mmadu isii na asato ozọ. Obed-Edom nwa Jedutun na Hosa bu ndi na-eche onu uzọ.

³⁹ Devid nyefekwara Zadok, onye nchujaja, na ndi nchujaja ibe ya, oru ino n'ihu ulo nzute ONYENWE ANYI, n'ebe di elu nke Gibion. ⁴⁰ N'ih ichu aja nsure oku mgbe niile n'elu ebe ichu aja nke aja nsure oku nye ONYENWE ANYI, ututu na anyasi niile n'usoro dika e si dee ya n'akwukwo iwu ONYENWE ANYI, nke o nyere ndi Izrel. ⁴¹ Devid hoputakwa Heman, na Jedutun, na ndi ozọ a kporo aha hoputa inye ONYENWE ANYI ekele, "n'ih ihunanya ya na obi ebere ya nke na-adi ruo mgbe ebighi ebi." ⁴² Heman na Jedutun bu ndi o diri ifu opi, na iku ogene ola, na ihe egwu ndi ozọ eji na-enye Chineke otuto. Umụ ndi ikom Jedutun bu ndi no nche n'onu uzọ ama.

⁴³ Mgbe mmemme ahụ gwusiri, onye ọbụla lara n'ụlọ ya. Devid lakwara iḡozi ezinaụlọ ya.

17

Nkwa Onyenwe anyị kwere Devid

¹ Mgbe Devid n̄sara ahụ n'ụlọeze ya, ọ siri Netan onye amuma, "Lee, mụ onwe m na-ebi n'ụlọ sida, ma igbe ọgbugba ndu ONYENWE ANYI di n'okpuru ụlọ ikwu."

² Netan zaghachiri Devid, "Ihe ọbụla di gi n'obi, mee ya, n'ihu na Chineke n̄onyeere gi."

³ Ma n'abalị ahụ, okwu Chineke rutere Netan nti, na-asị,

⁴ "Gaa gwa ohu m Devid si ya, 'Otu a ka ONYENWE ANYI kwuru: Gi onwe gi agaghị ewuru m ụlọ ebe m ga-ebi, ⁵ n'ihu na ebibeghi m n'ụlọ site n'ubochi m si n'Ijpt kpoputa Izrel ruo taa. Kama e sitela m n'otu omuma ụlọ ikwu baa na nke ozo, sitekwa n'otu ebe obibi gaa ebe nke ozo. ⁶ N'ebe ọbụla m na-ejeghari n'etiti ndi Izrel niile, ọ di mgbe m siri onye ọbụla n'ime ndi ndu ha, ndi m nyere iwu ka ha zuo ndi m, si, "Gini mere unu ewubereghi m ụlọ sida?"'

⁷ "Ma ugbu a, gwa Devid bu ohu m, si, 'Otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru: Mụ onwe m sitere n'ohia ebe ita nri nke umu anu ulo, sikwa n'ebe i na-azu igwe ewu na aturu kpoputa gi, mee gi onye na-achi ndi m Izrel.

⁸ Anonyekwara m gi n'ebe ọbụla i gara, kpochapu ndi iro gi niile site n'ihu gi. Ugbu a, aga m eme ka aha gi dika aha ndi ikom dikarisiri ukwu n'awa. ⁹ Aga m ahoputa otu ebe n'ihu ndi m Izrel, kukwa ha dika osisi ka ha biri n'ebe obibi nke aka ha, ka ha ghara i bukwa ndi a na-esogbu ozo. Ndi ajo mmadu agaghị emegbukwa ha dika ha mere na mbu, ¹⁰ dika ha na-emekwa siteri na mgbe m hoputara ndi ndu nye ndi m Izrel. Aga m eme ka ndi iro gi niile noro n'okpuru gi.

"Ana m ekwuputara gi na ONYENWE ANYI ga-ewuru gi ulo. ¹¹ Mgbe ubochi gi n'awa zuru, mgbe i gakwuru ndi nna nna gi ha, aga m eme ka otu mkpuru gi bilie nochie onodu gi, ọ ga-abu otu n'ime umu ndi i muru. Aga m emekwa ka alaeze ya guzosie ike. ¹² O bu ya onwe ya ga-ewuru m ulo, aga m emekwa ka ocheeze ya guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. ¹³ Mụ onwe m ga-aburu ya nna, ya onwe ya ga-abukwara m nwa. Agaghị m ewezuga ihunanya m site n'ebe ọ no, dika m mere onye bu gi uzo chia. ¹⁴ Aga m eme ka ọ chia ulo m na n'alaeze m ruo mgbe ebighi ebi. A ga-emekwa ka ocheeze ya buru ihe guzosiri ike ruo mgbe ebighi ebi.'"

¹⁵ Netan ziri Devid ozi dika okwu niile nke onu ahụ si di.

Ekpere Devid

¹⁶ Mgbe ahụ, eze Devid banyere nodu ala n'ihu ONYENWE ANYI, si:

"Onye ka m bu, ONYENWE ANYI Chineke, ginikwa ka ezinaulo m bu, na i mere ka m biaruo n'ogogo ha otu a? ¹⁷ O Chineke m, dika a ga-asị na nke a bu ihe di nta n'anya gi, ugbu a, i kwuola banyere odinihu nke ulo ohu gi. Ma gi onwe gi ONYENWE ANYI Chineke na-ele m anya dika a ga-asị na m bu onye onodu ya di elu karichasia nke umu mmadu niile.

¹⁸ "Gini ozo ka Devid ga-agwa gi, n'ihu nsopuru i nyere ohu gi? N'ihu na i maara ohu gi nke oma, ¹⁹ O ONYENWE ANYI, n'ihu okwu gi na dika ochicho obi gi si di, i meela ihe a di ukwu, meekwa ka ọ mata nkwa ndi a niile di ukwu.

²⁰ "ONYENWE ANYI, ọ dighi onye dika gi, ọ dikwaghị Chineke ozo di ma ọ bughị gi, dika anyi nuru ya na nti anyi. ²¹ Olee ndi dika ndi gi, bu Izrel, bu otu mba n'elu uwa ndi Chineke ha gara igbaputara onwe ya ka ọ buru otu ndi, na iji mere onwe gi aha, ruokwa oru itunanya di egwu dikwa ukwu n'ihu ha, site n'ichupu mba di iche iche na chi niile ha site n'ihu ndi gi, bu ndi i gbaputara site n'Ijpt? ²² I mere

ka ndị gị Izrel buru ndị nke gị ruo mgbe ebighị ebi. Gị onwe gị kwa, ONYENWE ANYI, aburula Chineke ha.

²³ “Ma ugbu a, ONYENWE ANYI, mee ka nkwa a nke i kwere banyere ohu gị na ulo ya buru nke ga-eguzosie ike ruo mgbe ebighị ebi. Mezukwaa ihe niile dika nkwa gị si di, ²⁴ ka o nwee ike guzosie ike. Ka aha gị buru ihe di ukwu ruo mgbe ebighị ebi. Mgbe ahụ ndi mmadu ga-asi, ‘ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, Chineke nke na-achi Izrel, bu Chineke Izrel.’ A ga-emekwa ka ulo ohu gị Devid guzosie ike n’ihu gị.

²⁵ “Gị onwe gị, Chineke m, e kpugheerela ohu gị na i ga-ewuru ya ulo. Ya mere, ohu gị ji nwee obi ike ikpere gị ekpere. ²⁶ Gị onwe gị, ONYENWE ANYI, bu Chineke. I kweekwala ohu gị nkwa ihe oma ndi a. ²⁷ Ugbu a, o masiri gị igozu ulo ohu gị, ime ka o diri na-aga n’ihu gị ruo mgbe ebighị ebi, n’ihi na gị ONYENWE ANYI, agoziela ya. O ga-abukwa ihe a goziri agozi ruo mgbe ebighị ebi.”

18

Mmeri di iche iche Devid meriri

¹ Mgbe nke a gasiri, Devid meriri ndi Filistia, mee ka ha nodu n’okpuru ochichi ya. O naara obodo Gat na obodo nta ndi ozo gbara ya gburugburu site n’aka ndi Filistia.

² Devid merikwara ndi Moab, ha ghoru ndi ohu ya, na-ebutakwara ya utu kwa afo obula.

³ Devid merikwara Hadadeza eze Zoba, na nso Hamat, mgbe o na-aga iguzobe ogidi eji mara ya n’akuku osimiri Yufretis. ⁴ Devid nwudere otu puku inyinya ya na-adokpu ugbo agha, puku ndi agha asaa ndi na-agba ugbo agha, tinyere ndi agha ji ukwu eje di iri puku abuo. O bipuru akwara ukwu inyinya ndi ahụ niile o dotara n’agha, ma hapu naani nari inyinya.

⁵ Mgbe ndi Aram nke Damaskos biara inyere Hadadeza eze Zoba aka, Devid gburu iri puku ndi agha abuo na abuo n’ime ha. ⁶ O wuru ogige ndi agha n’alaeze ndi Aram nke Damaskos, ndi Aram ghoru ndi ohu Devid, na-ewetakwara ya utu inata ihuoma. ONYENWE ANYI nyere Devid mmeri ebe obula o gara.

⁷ Devid chikotara ota olaedo nke ndiisi agha Hadadeza na-ebu na Jerusalem. ⁸ Site na Tibhat nakwa Kun, bu obodo ndi Hadadeza na-achi, Devid weere otutu bronz di ukwu, nke Solomon ji kpuo Osimiri bronz ahụ, ogidi niile na ngwongwo ndi ozo niile nke e ji bronz kpuo.

⁹ Mgbe Tou eze Hamat nuru na Devid emerielala ndi agha niile nke Hadadeza, eze Zoba, ¹⁰ o zipuru Hadoram nwa ya nwoke, ka o gaa kelee eze Devid n’ihi mmeri o meriri Hadadeza n’agha, bu onye ya na Tou no n’agha. Hadoram ji otutu akurungwa nke olaedo, nke olaocha na nke bronz di iche iche bia.

¹¹ Eze Devid doru akurungwa ndi a niile nsọ nye ONYENWE ANYI, dika o mere olaocha na olaedo o wetara na mba ndi a: Edom, Moab, ndi Amon, ndi Filistia na Amalek.

¹² Abishai nwa Zeruaya gburu puku ndi Edom iri na asato na Ndagwurugwu Nnu. ¹³ O wuru ogige ndi agha n’Edom, ndi Edom niile ghoru ndi na-ejere Devid ozi. ONYENWE ANYI nyere Devid mmeri ebe obula o gara.

Ndiisi ozi Devid

¹⁴ Devid chiru ndi Izrel niile, na-emere ndi ya ihe di mma na ihe ziri ezi.

¹⁵ Joab nwa Zeruaya bu onyeisi agha ya; Jehoshafat nwa Ahilud bu onye na-edekota akuko.

¹⁶ Zadok nwa Ahitub, na Ahimelek nwa Abiata, bu ndi nchujaja. Shavsha bu ode akwukwo eze.

¹⁷ Benaya nwa Jehoiada bu onyeisi ndi Keret na Pelet. Umụ ndi ikom Devid bukwa ndiisi n'oru eze.

19

Devid emerie ndi Amon

¹ Mgbe ihe ndi a gasiri, Nahash eze ndi Amon nwuru, nwa ya ghoru eze n'onodu ya. ² Mgbe ahụ, Devid chere si, "Aga m egosi Hanon nwa Nahash obi ebere n'ihu na nna ya gosiri m obi ebere." Ya mere, Devid zipuru ndi ozi ka ha gaa kasie ya obi n'ihu onwu nna ya.

Mgbe ndi ozi Devid biakwutere Hanon n'ala ndi Amon ikasi ya obi, ³ ndiisi ala Amon siri Hanon, bu onyenwe ha, "I na-eche na Devid na-akwanyere nna gi uguwu site na izite ndi ozi ya ka ha bia kasie gi obi? O bu na ndi ozi ya abiakwuteghi gi, naani ka ha mee nledo, nyochaputa otu obodo a di ma kwatuo ya?" ⁴ N'ihu nke a, Hanon jidere ndi ozi Devid n'ike, kpuchapu ha aji, bipukwa uwe mwuda ha n'etiti ike ha, zilaga ha.

⁵ Mgbe otu onye biara zie Devid ihe banyere ndi ikom ahụ, o zipuru ndi ozi, ka ha gaa zute ha, n'ihu na e mere ha ihe ihere n'ebe o di ukwu. Eze siri, "Nodunu na Jeriko tutu ruo mgbe afonu unu tolitere, mgbe ahụ unu ga-alota."

⁶ Ma mgbe ndi Amon choputara na ha aburu la ihe iso oyi n'ebe Devid no, Hanon na ndi Amon zipuru otu puku talenti olaocha iji gbazite ugubo agha na ndi na-agba ugubo agha site na Aram Naharaim, na Aram Maaka, nakwa Zoba. ⁷ Ha goro ugubo agha onugugu ya di iri puku ato, na puku abuo. Ha gokwara eze Maaka na ndi agha ya, ndi biara maa ulo ikwu agha ha na nso Medeba, ebe ndi Amon sikwa n'obodo ha niile chikota onwe ha puta ilu agha.

⁸ Mgbe Devid nuru nke a, o zipuru Joab na ndi agha ya niile bu dike na dimkpa n'agha. ⁹ Ndi Amon putara doo onwe ha n'usoro ibu agha, n'onu uzọ ama obodo ha. Ma ndi eze ahụ biara agha, nopuru onwe ha na mbara ala.

¹⁰ Mgbe Joab huru na agha di megide ya n'ihu na azu, o hoputara ufodu ndi okachamara site n'etiti ndi agha Izrel, doo ha n'usoro izute ndi Aram. ¹¹ O tinyere ndi ikom foduru n'okpuru ochichi Abishai, nwanne ya, e zipuru ha izute ndi Amon n'agha. ¹² Mgbe Abishai na-apu, Joab gwara ya okwu si ya, "O buru na ndi Aram esie ike kari m, mgbe ahụ, i ga-abia naputa m. O burukwanu na ndi Amon adiri ike kari gi, aga m abia naputa gi. ¹³ Nwee obi ike, ka anyi luo ugu a dika ndi di ike, n'ihu ndi anyi na obodo niile nke Chineke anyi. Ka ONYENWE ANYI meekwa ihe di mma n'anya ya."

¹⁴ Mgbe ahụ, Joab na ndi agha so ya biara nso ibuso ndi Aram agha, ha sitere n'ihu ha gbapu oso. ¹⁵ Mgbe ndi Amon huru ka ndi Aram na-agbapu oso, ha onwe ha gbakwara oso n'ihu Abishai, gbaba n'ime obodo. Ya mere, Joab laghachiri na Jerusalem.

¹⁶ Ma mgbe ndi Aram huru na ndi Izrel tigburu ha, ha zipuru ndi ozi gara kpota ndi Aram site n'ofe ozọ nke Osimiri Yufretis. O bu Shofaka ochiagha ndi agha Hadadeza na-edu ha.

¹⁷ Mgbe a gwara Devid banyere nke a, o chikotara ndi Izrel niile, puo gafee Jodan. O gara nso imegide ha, o doro usoro agha ya na ncherita ihu ha. Devid doro usoro ndi agha ya izute ndi Aram n'agha, ha lusokwara ya agha. ¹⁸ Ma ha sitere n'ihu ndi Izrel gbaa oso. Devid gburu puku asaa n'ime ndi ikom na-anya ugubo agha, gbukwaa iri puku ndi agha ano ndi na-eji ukwu eje. O gbukwara Shofaka, bu ochiagha agha ha.

¹⁹ Mgbe ndi eze niile no n'okpuru ochichi Hadadeza huru na Izrel etigbuola ha, ha mere ka ha na Devid diri n'udo, burukwa ndi no n'okpuru ya.

Ya mere, ndị Aram adighikwa njikere inyere umu Amon aka ozo.

20

Ndota adotara Raba

¹ N'oge okochi, mgbe ndi eze na-apu ibu agha, Joab duuru ndi agha puo ibu agha. O bibiri ala ndi Amon niile, gaa Raba nochibido ya, ma Devid noduru na Jerusalem. Joab busoro Raba agha, mee ka o gho mkpomkpo ebe. ² Devid kpupuru okpueze nke di eze ha n'isi, ahutara n'idi aru nke okpueze ahuru ruru kilogram olaedo iri ato na ano, nke e ji nkume ndi di oke onuahia choo mma, e kpunyere ya Devid n'isi. O sitekwara n'obodo ahuru kwakoro otutu ihe nkwa n'agha. ³ O kpoputara ndi no n'ebe ahuru, manye ha n'iru oru nke e ji mma nkwo e ji awa osisi, na igwe e ji egwu ala, na anyuike na-aruru. Otu a ka Devid mekwara obodo niile nke ndi Amon. Emesia, Devid na ndi agha ya niile laghachiri na Jerusalem.

Agha megide ndi Filistia

⁴ Mgbe oge gaturu, agha ozo daara ha na ndi Filistia, na Gaza. Mgbe ahuru, Sibekai, onye Husha, gburu Sipai, otu n'ime ndi agburu Refaim. Nke a mere ka ndi Filistia chilie aka ha elu, buru ndi a lugburu n'agha.

⁵ N'agha ozo ha na ndi Filistia luru, Elhanan, nwa Jaja, gburu Lami nwanne Golaiat, onye Gat. Onye ube ya nwere osisi di ogologo dika nke onye na-ekwe akwa ji ekwe akwa.

⁶ N'agha ozokwa, bu nke a luru na Gat, e nwere otu nwoke gbara oke dimkpa, nke nwere mkpisiaka isii n'aka ya obula, nweekwa mkpisiukwu isii n'ukwu ya obula, ya bu, a gukota ha niile, iri mkpisiaka na mkpisiukwu aburu na ano. O bukwa onye amuru n'agburu Rafa. ⁷ Mgbe o kochara Izrel, Jonatan nwa Shimea, nwanne Devid gburu ya.

⁸ Ndi a bu ndi agburu Rafa di na Gat. Devid na ndi agha ya gburu ha niile.

21

Devid aguo ndi agha ya onu

¹ Ekwensu biliri megide Izrel, mgbe o kpaliri Devid ka o guo Izrel onu. ² Ya mere, Devid gwara Joab na ndiisi agha okwu si, "Gaa guo umu Izrel niile onu, site na Biasheba ruo Dan. Emesia, bia gwa m ihe i gutara ka m mata ole onuogugu ha di."

³ Ma Joab zaghachiri, "Ka ONYENWE ANYI mee ka ndi agha ya muba, otu onye nari uzo kari. Ma onyenwe m eze, o bu na ndi a niile abughi ndi no n'okpuru ochichi onyenwe m? N'ihigini ka onyenwe m ji na-achọ ime ihe a? N'ihigini ka o ga-eji wetara Izrel ikpe omuma?"

⁴ Ma okwu eze di ike kari nke Joab. Ya mere, Joab puru gagharia n'Izrel niile, mecha lughachikwa na Jerusalem. ⁵ Joab nyere Devid ngukota onuogugu nke ndi agha Izrel niile. N'Izrel niile, ha di otu nde, na nari puku ndi ikom ndi tozuru iji mma agha buo agha, tinyekwara nari puku ndi ikom ano na iri asaa n'ala Juda ndi na-amiputa mma agha.

⁶ Ma Joab agunyeghi ndi Livayi, na ndi Benjamin n'onuogugu ahuru, n'ihigini na iwu eze amasighi ya n'obi n'uzo obula. ⁷ Iwu banyere onuogugu a adighikwa Chineke mma n'anya. Ya mere, o tara ndi Izrel ahuru n'ihigini ya.

⁸ Mgbe ahuru, Devid siri Chineke, "Emehiela m nke ukwu site n'ihigini a m mere. Ma ugbu a, biko, ario m gi, wezuga ikpe omuma diiri ohu gi; n'ihigini na emehiela m ihe nzuzu di ukwu."

⁹ ONYENWE ANYI gwara Gad, onye oḥu ụzọ Devid, si, ¹⁰ “Gaa gwa Devid, ‘Otu a ka ONYENWE ANYI na-ekwu: Ụzọ ihe atọ ka m na-eche gi n’ihu. Horo otu n’ime ha nke m ga-eme ka o biakwasị gi.’”

¹¹ Ya mere Gad jekwuuru Devid si ya, “Ihe a ka ONYENWE ANYI kwuru, Horo nke di gi mma. ¹² Oke unwu nke ga-adi afo atọ, ka o bu onwa atọ nke mkpochapu n’ihu ndi iro unu, site na mma agha ha ga-eru unu ahụ, ka o bu ubochi atọ nke mma agha ONYENWE ANYI, bu ajo oria na-eefe efe ida n’ala a, nke mmuo ozi ONYENWE ANYI ga-eme ka o biakwasị ala Izrel niile. Ugbu a, chee echiche, kpebie osisa i chorọ ka m weghachiri onye ahụ zitere m.”

¹³ Devid siri Gad, “Ano m n’oke nsogbu. O ka mma ka m daba n’aka ONYENWE ANYI kara idaba n’aka mmadu. N’ihi na obi ebere ya bara uba nke ukwu.”

¹⁴ N’ihi ya, ONYENWE ANYI zitere ajo oria na-eefe efe n’ala Izrel, iri puku ndi ikom asaa dara nwuo. ¹⁵ Chineke zipuru mmuo ozi i ga bibie Jerusalem, ma dika mmuo ozi ahụ na-eme nke a, ONYENWE ANYI huru ya, o wutere ya n’ihi mbibi ahụ. O siri mmuo ozi ahụ nke na-ebibi ndi mmadu, “O zuola! Seghachi aka gi.” Mgbe ahụ, mmuo ozi ONYENWE ANYI na-eguzo n’ebe izocha oka Arauna onye Jebus.

¹⁶ Mgbe Devid leliri anya elu hu mmuo ozi ONYENWE ANYI ka o guzo n’etiti mbara eluigwe na uwa, hukwa mma agha o ji, nke o chere ihu ya na Jerusalem, ya na ndi okenye Izrel yi akwa mkpe, dara n’ala kpuo ihu n’ala.

¹⁷ Devid siri Chineke, “O buhi m nyere iwu ka a guo ndi tozuru ibu agha onu? O bu mu onwe m, mu bu onye ozuzu aturu, mehiere mee ajo omume. Ma ndi a bu naani umu aturu, gini kwanu ka ha mere? ONYENWE ANYI Chineke m, biko ekwela ka oria a na-eefe efe nogide n’ahu ndi gi, ka aka gi digide naani n’ahu m, digidekwa n’ahu ndi ulo m.”

Devid e wuo ebe ichu aja

¹⁸ Mgbe ahụ, mmuo ozi ONYENWE ANYI nyere Gad iwu ka o gwa Devid, ka o gaa wuore ONYENWE ANYI ebe ichu aja n’ebe izocha oka Arauna, onye Jebus. ¹⁹ Ya mere, Devid rubere isi gaa dika okwu ahụ Gad kwuru n’aha ONYENWE ANYI.

²⁰ Mgbe Arauna no n’ebe izocha oka, o tughariri hu mmuo ozi ahụ, umu ya ndi ikom ano ndi so ya guzo n’ebe ahụ zoro onwe ha. ²¹ Mgbe Devid biakwutere Arauna, Arauna weliri anya hu ya, o hapuru ebe izocha oka ahụ, bia kpoọ isiala nye Devid, kpudokwa ihu ya n’ala.

²² Devid siri ya, “Nye m ebe a, bu ala ebe izocha oka gi, ka m nwee ike wuore ONYENWE ANYI ebe ichu aja, ka akwusi oria a na-eefe efe dakwasiri ndi mmadu. Resi m ya n’onu ahia o ruru.”

²³ Ma Arauna zara si Devid, “Were ya ka onyenwe m eze mee ihe obula di ya n’obi. Aga m enye ehi maka iji chuo aja nsure oku, ihe nzocha oka niile ka ha buru nku na oka wiiti maka ichu aja mkpuru oka. Aga m enye ha niile.”

²⁴ Ma eze Devid zaghachiri Arauna, “ee, aghaghi m ikwuzu gi onuahia ya. N’ihi na agaghi m ewere ihe bu nke gi nye ya ONYENWE ANYI, maobu chuo aja nsure oku nke na-agaghi efu m ihe obula.”

²⁵ Ya mere, Devid kwuru Arauna nari shekel olaedo isii iji zuru ebe ahụ. ²⁶ Devid wuru ebe ichuru ONYENWE ANYI aja n’ebe ahụ, chuokwa aja nsure oku na aja udo. O kpokuru ONYENWE ANYI, ONYENWE ANYI zakwara ya, site n’oku nke si n’eluigwe daa n’elu ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ.

²⁷ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI nyere mmuo ozi ahụ iwu ka o tinyekwa mma agha ya n’obo ya. ²⁸ Mgbe Devid huru na ONYENWE ANYI azala ekpere ya n’ebe izocha oka nke Arauna onye Jebus, o chukwara aja ozọ nye ONYENWE ANYI. ²⁹ Ulo ikwu ONYENWE ANYI na ebe ichu aja nke aja nsure oku ahụ Mosis wuru n’ozara di n’ebe di

elu Gibion, n'oge ahụ. ³⁰ Ma Devid ejerughị ebe ahụ ijuta Chineke ase, n'ihì na ụjọ tūrū ya mgbe ọ hūrū mma agha ahụ dī n'aka mmụọ ozi ONYENWE ANYỊ.

22

¹ Mgbe ahụ, Devid siri, “Ebe a ka a ga-ewuru ONYENWE ANYỊ Chineke ụlọ, nakwa ebe ichū aja nke aja nsure oku nye Izrel.”

Nkwado maka iwu Ụlọnsọ ukwu

² Ya mere, Devid nyere iwu ka a kpokota ndi obia niile bi n'Izrel, site n'etiti ha o hoputara ndi ga-edozi nkume a wara awa nke e ji wuo ulo Chineke. ³ Devid wetara otutu igwe di ukwu, nke ha ji akputa ntu maka ibo onu uzọ ama niile, na nke ikpu ihe njikota niile. O wetakwara bronz a na-apughị ikowa idi arọ ya. ⁴ O webatakwara osisi sida n'apughị iguta onuogugu ha, n'ihì na ndi Taia na Saidon butere ha n'onuogugu riri nne nye Devid.

⁵ Mgbe ahụ, Devid kwuru, “Solomon nwa m bu nwantakiri, onye na-amachabeghi ihe. Ma ulonso a ga-ewuru ONYENWE ANYI ga-abu ulo di ukwu, nke ga-enwe aha a ma ama, na nke mara ezi mma n'anya mba niile di n'owa. N'ihì ya, aga m akpakoba ihe niile e ji ewu ya.” Ya mere, tupu Devid anwo, o kwakotara ngwongwo riri nne.

⁶ O kporo Solomon, bu nwa ya, nye ya iwu iwuru ONYENWE ANYI, bu Chineke nke Izrel ulo. ⁷ Devid gwara Solomon si, “Nwa m, o di m n'obi* iwu ulo maka aha ONYENWE ANYI bu Chineke m, ⁸ ma okwu ONYENWE ANYI ndi a ruru m nti si m, I wusiala otutu obara, bukwa otutu agha. I gaghị ewu ulo nye Aha m, n'ihì na i wusiala otutu obara n'elu ala n'ihu m. ⁹ Ma i ga-amuta otu nwa nwoke onye ga-abu mmadu udo, na onye ga-enwe izuike n'oge ya. Aga m enye ya izuike site n'aka ndi iro ya n'akuku niile. Aha ya ga-abu Solomon. Aga m enye Izrel udo na ahụ di juu n'oge ochichi ya. ¹⁰ Ya onwe ya ga-ewuru m ulo ahụ. O ga-aburu m nwa, mu onwe m ga-abukwara ya nna. Aga m emekwa ka ocheeze alaeze ya n'Izrel guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi.’

¹¹ “Ya mere, ugbu a nwa m, ka ONYENWE ANYI nonyere gi mgbe i ga-ewu ulo ONYENWE ANYI Chineke gi, dika o kwuru na i ga-eme. ¹² ONYENWE ANYI nyekwa gi amamihe na nghota nke i ga-eji chia ezi ochichi mgbe i ghorọ eze Izrel, ka i si otu a debe iwu ONYENWE ANYI Chineke gi. ¹³ Mgbe ahụ, i ga-enwe oganihu, ma o buru na i lezie anya idebe iwu na ukpuru niile nke ONYENWE ANYI nyere Mosis maka Izrel. Di ike, nwee obi ike. Atula ujo, maobu daa mba.

¹⁴ “Ejisiela m ike chikotaa ihe maka ulonso ONYENWE ANYI, nari puku talenti olaedo na nde talenti olaocha, na igwe, na bronz, nke a na-apughị iguta idi arọ ha, na osisi, na nkume. I nwere ike itinyekwa ihe ndi ozọ n'ime ha. ¹⁵ Lee, i nwekwara otutu ndi oru ndi na-awa nkume, na ndi na-edo nkume, na ndi oka osisi, na ndi a maara aha ha n'ihe gbasara nka n'oru di iche iche, ¹⁶ olaedo, na olaocha, na bronz, na igwe, ndi oru n'enweghi onuogugu. ONYENWE ANYI aghaghị inonyere gi. Bilie, ruo oru diiri gi.”

¹⁷ Devid nyere ndisi Izrel iwu ka ha nyere nwa ya Solomon aka, mgbe o ga-ewu ulo ahụ. ¹⁸ O gwara ha okwu si, “O bu na ONYENWE ANYI Chineke anonyereghị unu? O bu na o nyebeghi unu udo n'akuku niile? N'ihì na o nyela m mmeri n'ebe ndi iro m no. Ugbu a, ala a dikwa n'aka ONYENWE ANYI na n'aka ndi ya. ¹⁹ Ya mere, tinyenu obi unu na mmuo unu n'igbaso ONYENWE ANYI Chineke unu. Malitekwanu iwu ulonso ONYENWE ANYI Chineke, ka unu nweekwa ike ibubata igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI, na ihe nsọ ndi ozọ n'ime ulonso ukwu ahụ a ga-ewu n'ihì Aha ONYENWE ANYI.”

* 22:7 22:7 Maobu, o guru m aguu

23

Ndi Livayi

¹ Mgbe Devid ghorọ nnoọ agadi, ubochi ndu ya jukwara ya afọ, o mere Solomon nwa ya, eze Izrel.

² N'oge a, o kpokotara ndi ndu Izrel niile, tinyekwara ndi nchujaja na ndi Livayi.

³ A guru ndi Livayi niile onu, bu ndi gbara iri afọ atọ gbagoo, choputa na ha di iri puku ndi ikom atọ na asatọ n'onuogugu. ⁴ Devid siri, "N'ime ndi a, ka iri puku ndi ikom abuo na anọ buru ndi ga-ahu maka oru ulonso ukwu ONYENWE ANYI, puku ndi ikom isii a buru ndisi na ndi ikpe, ⁵ puku ndi ikom anọ aburu ndi nche onu uzọ ama, ebe puku ndi ikom anọ ndi ozọ ga-eji ihe egwu di iche iche nke m kwadobere maka ito ONYENWE ANYI, na-eto ya."

⁶ Devid kewara ndi Livayi n'oke, n'oke dika umu ndi ikom Livayi si di: Geshon, Kohat na Merari.

Ikwu Geshon

⁷ E kekwarara ikwu Geshon uzọ abuo dika umu ya si di, Ladan na Shimei.

⁸ Ndi sitere n'ezinaulo Ladan di ndi ikom atọ: Jehiel, onyeisi ha, Zetam na Juel.

⁹ Umu Shimei bu, Shelomot, Hazi na Haran, ha di ndi ikom atọ. Ndi a niile bu ndisi ezinaulo n'ikwu Ladan.

¹⁰ Umu Shimei bu, Jahat, Ziza, * Jeush na Beriya. Ha di ndi ikom anọ.

¹¹ Jahat bu onye mbu, Ziza onye nke abuo. Ma Jeush na Beriya amutaghi otutu umu ndi ikom. N'ihu ya, a gunyekotara ha dika otu ezinaulo, kenye ha otu oru.

Ikwu Kohat

¹² Umu ndi ikom Kohat bu Amram, Izha, Hebron na Uziel. Ha di ndi ikom anọ.

¹³ Umu ndi ikom Amram bu, Eron na Mosis.

Eron ka e kewapuru iche, ido ya nsọ ya na umu ya ruo ebighi ebi, maka ido ihe niile kachasi nsọ nsọ, ichu aja n'ihu ONYENWE ANYI, ije ozi n'ihu ya nakwa ikwuputa ngozi n'aha ya ruo ebighi ebi. ¹⁴ Umu Mosis, onye nke Chineke ka a gunyekotara dika ndi si n'ebo Livayi.

¹⁵ Umu ndi ikom Mosis bu, Geshom na Elieza.

¹⁶ Umu ndi ikom Geshom bu Shubuel, onye mbu.

¹⁷ Umu umu Elieza bu Rehabaya onye mbu.

Elieza amutaghi umu ndi ikom ozọ, ma umu ndi ikom Rohabaya di otutu.

¹⁸ Umu ndi ikom Izha bu Shelomit onye mbu.

¹⁹ Umu ndi ikom Hebron bu Jereaya onye mbu, na Amaraya, onye nke abuo, Jahaziel onye nke atọ, na Jekameam, onye nke anọ.

* 23:10 23:10 N'ime otutu akwukwo Hibru ihe a na-edede bu Zina

²⁰ Ụmụ ndị ikom Uziel bụ
Maịka, onye mbụ, na Ishaya, onye nke abụọ.

Ikwu Merari

²¹ Ụmụ ndị ikom Merari bụ
Mahali na Mushi
Ụmụ ndị ikom Mali bụ

Elieza na Kish

²² Elieza nwurụ na-amụtaghị ụmụ ndị ikom. O bụ naanị ụmụ ndị inyom ka o mụtara. Ụmụ nwanne nna ha, ụmụ ndị ikom Kish, lụrụ ha.

²³ Ụmụ ndị ikom Mushi bụ
Mahali, Eda na Jeremot. Ha dị ndị ikom atọ.

²⁴ Ndi a bụ ụmụ ụmụ Livayi dika ezinaulo ha si di, ndiisi ezi, dika e si debanye aha, na dika e si guo ha onu n'otu n'otu, ya bu ndi na-aru oru n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, ndi gbara iri afọ abuo gbagoo. ²⁵ N'ihi na Devid kwuru si, "Ebe o bu na ONYENWE ANYI, Chineke Izrel enyela ndi ya udo, ebe o bukwa na o ga-ebi na Jerusalem ruo ebighi ebi. ²⁶ Ugbu a, o dikwaghị mkpa o di na ndi Livayi ga na-ebughari ulo ikwu, maobu ngwongwo obula nke ije ozi niile ya." ²⁷ Igu ndi Livayi onu bu otu n'ime ihe ikpeazu Devid mere tupu o nwuo. A guru ndi Livayi gbara iri afọ abuo gbagoo onu.

²⁸ Oru e nyere ndi Livayi niile bu inyere umu Eron ndi nchujaja aka n'ofufe n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI: ilekota ogige, na onuulo nta ndi di n'akuku ya niile, na ime ka ihe nsọ niile di ocha, na iru oru obula e nyere ha n'ulo Chineke. ²⁹ O bukwa oru ha iwebata achicha a na-eche n'ihu Chineke, na utu oka e ji enye onyinye mkpuru oka, na achicha mbadamba a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. Oru ha bukwa igwakota ihe e ji eme achicha, na ighe ya, na ilekota ihe otutu niile e ji atu ihe. ³⁰ Ututu obula, na anyasi obula, o bu oru ha iguzo n'ihu ONYENWE ANYI ibu abụ otuto, na ekele. ³¹ Ha na-enyekwa aka n'ihe gbasara aja nsure oku a na-achụ n'ubochi izuike, na n'oge mmemme onwa oheru, na mmemme ndi ozọ niile a kara aka. Mgbe niile ka ha ga-eje ozi ha n'ihu ONYENWE ANYI dika usoro ha na onuogugu ha si di.

³² Ya mere, e tinyere oru ilekota ulo nzute ONYENWE ANYI, na ulonso ukwu ahụ n'aka ha. Ha ka o dikwara inyere ndi ikwu ha, bu ndi nchujaja ahụ, umu Eron, aka n'oru ha niile n'ulonso ukwu ahụ.

24

Ndi nchujaja na oru ha di iche iche

¹ Ndi a bu otu e si kenye umu Eron oru ije ozi ha:

Umu ndi ikom Eron bu Nadab, na Abihu, na Elieza, na Itama. ² Ma Nadab na Abihu nwuru tupu nna ha anwuo. Ha amutaghị umu ndi ikom, ya mere, Elieza na Itama jere ozi dika ndi nchujaja. ³ Devid kewara ha dika usoro ije ozi ha ga-esi di. O bu Zadok onye ikwu Elieza, na Ahimelek onye ikwu Itama nyeere Devid aka ime nke a. ⁴ Onuogugu ndi ndu a chotara n'ikwu Elieza kariri onuogugu ndi ndu a chotara n'ikwu Itama. N'ihi ya, e sitere n'ikwu Elieza nweta ndiisi ezinaulo iri na isii, sitekwa n'ikwu Itama nweta ndiisi ezinaulo asato. ⁵ E kere ha na-eleghi onye obula anya n'ihu, site n'ife nza, n'ihi na e nwere ndiisi ozi ebe nsọ, nweekwa ndiisi ozi Chineke n'etiti ndi ikwu Elieza na Itama.

⁶ Ode akwukwo Shemaya, nwa Netanel, onye Livayi, dekotara aha ndi a niile n'ihu eze, na ndiisi ozi eze, ya bu, Zadok onye nchujaja, na Ahimelek nwa Abiata, na ndiisi

ezi ndi nchujaja, na nke ndi Livayi. E sitere n'ikwu Elieza, horo otu ezinaulo, sitekwa n'ikwu Itama horo otu ezinaulo.

- 7 Nza nke mbu mara Jehoiarib
 nke abuo a maa Jedaya
 8 nke ato, Harim
 nke ano, Seorim
 9 nke ise, Malkija
 nke isii, Mijamin
 10 nke asaa, Hakozi
 nke asato, Abija
 11 nke itoolu, Jeshua
 nke iri, Shekanaya
 12 nke iri na otu, Eliashib
 nke iri na abuo, Jakim
 13 nke iri na ato, Hupa
 nke iri na ano, Jeshebeab
 14 nke iri na ise, Bilga
 nke iri na isii, Imea
 15 nke iri na asaa, Hezia
 nke iri na asato, Hapizez
 16 nke iri na itoolu, Petahaya
 nke iri abuo, Jehezkel
 17 nke iri abuo na otu, Jakin
 nke iri abuo na abuo, Gamul
 18 nke iri abuo na ato, Delaya
 nke iri abuo na ano, Maazaya.

19 Otu a ka e si keere ha usoro ije ozi ha mgbe ha batara n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI. E mere ya di ka ukpuru nna nna ha Eron nyere ha si di, dika ONYENWE ANYI, Chineke Izrel si nye ya n'iwu.

Ndi ndu ozo e nwere n'ebo Livayi

20 Ndi a bukwa ndi ndu a hoputara n'ebo Livayi:

- Site n'umu Amram, a hoputara Shubuel.
 Site n'umu Shubuel a hoputara Jehdeia.
 21 Site n'umu Rehabaya, onye mbu a hoputara bu Ishaya.
 22 Site na ndi Izha a hoputara Shelomot.
 Sitekwa n'umu Shelomot a hoputaara Jahat.
 23 Site n'umu Hebron a hoputara
 Jeraya, nwa mbu ya, Amaraya nwa nke abuo ya, Jahaziel nwa nke ato ya na
 Jekameam nwa nke ano ya.
 24 A hoputara Maika nwa Uziel,
 sitekwa n'umu Maika hoputa Shamia.
 25 A hoputara nwanne Maika nke nwoke aha ya bu Ishaya,
 sitekwa n'umu Ishaya hoputa Zekaraya.
 26 Site n'umu Merari e nwere Mahali na Mushi.
 A hoputakwara Beno nwa Jaazia.
 27 Sitekwa n'umu Merari a hoputara umu Jaazia ndi a:
 Beno, Shoham, Zakua na Ibri.

- ²⁸ Site n'ụmụ Mahali a hoputara Elieza, ma Elieza n'onwe ya amutaghị nwa nwoke.
²⁹ Site n'ụmụ Kish a hoputara Jerameel.
³⁰ Site n'ụmụ Mushi, a hoputara Mahali, na Eda na Jerimot.

Ndị a niile bụ ndị Livayi dika ezinaulo ha si di.

³¹ Dika e mere mgbe a na-ahoputa umu Eron, e ji ife nza kenye ha niile oru ha kwesiri iru n'otu n'otu, onye ukwu ha na onye nta ha. E mere ya n'ihu eze Devid, na Zadok, na Ahimelek, na ndisi ezinaulo ndi nchaja na ndi Livayi niile. Mgbe a na-eke nza a, e mesoro ndi ikom niile otu mmeso, ma okenye ha ma ndi na-etolite etolite.

25

Ndi na-abu abu

¹ Devid na ndisi agha ndi Izrel hoputara ndi ga na-ebu amuma mgbe ndi ji ubo akwara, une na ogene na-eti egwu. Ha sitere n'umu Asaf, Heman na Jedutun, hoputa ha. Ndi a bu aha ndi ruru oru nke a:

- ² Ndi amuma na-ebu amuma, ndi nke bu umu Asaf:
 Zakua, Josef, Netanaya na Asarela bu umu Asaf no n'okpuru Asaf, onye no n'okpuru eze bu onyeisi ha.
³ Ma nye Jedutun, umu ndi ikom ya:
 Gedaliya, Zeri, Jeshaya, Shimei, Hashabaya na Matitaia. Ha di isii n'onuogugu noro n'okpuru nna ha bu Jedutun, onye na-ebu amuma, na-eji une na-enye ONYENWE ANYI ekele na otuto.
⁴ Ma nye Heman, umu ndi ikom ya:
 Bukaya, Matanaya, Uziel, Shubuel, Jerimot, Hananaya, Hanani, Eliata, Gidalti, Romamti-Eza, Joshbekasha, Maloti, Hotia, na Mahaziot. ⁵ Ndi a niile bu umu Heman, onye bu onu uzọ eze. Dika nkwa Chineke kwere maka ibuli ya elu, Chineke nyere ya umu ndi ikom iri na anọ, na umu ndi inyom ato.

⁶ Umu ndi ikom ndi a niile no n'okpuru nna ha, maka ibu abu n'ulo ONYENWE ANYI na-eji ikpo ubo na une na iti ola na-ada uda, n'ihu ofufe ulo Chineke.

Asaf, na Jedutun, na Heman nokwa n'okpuru nlekota eze. ⁷ Onuogugu ha tinyere umu nne ha ndi e nyere ozuzu n'ihe gbasara abu, bu ndi nwere nghota n'ihe banyere abu a na-abuku ONYENWE ANYI, di nari abuo, na iri asato na asato (288). ⁸ Ha ji ife nza kee oru ha, ma onye ukwu ma onye nta n'ime ha, ndi nwere nghota ma ndi a na-azu azu, n'otu aka ahụ.

- ⁹ Nza nke mbu e fere mara Josef nwa Asaf, ya na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo (12).
 Nke abuo, Gedaliya na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo (12).
¹⁰ Nke ato, Zakua na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo (12).
¹¹ Nke anọ, Izri na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo (12).
¹² Nke ise, Netanaya na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo (12).
¹³ Nza nke isii mara Bukaya, na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo (12).
¹⁴ Nke asaa, Jesarela na umu ya ndi ikom na umunne ya. Ha niile di iri na abuo (12).

- 15 Nke asatọ, Jeshaya na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụọ (12).
- 16 Nke itoolu, Matanaya na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụọ (12).
- 17 Nke iri, Shimei na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụọ (12).
- 18 Nke iri na otu, Azarel na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụọ (12).
- 19 Nza nke iri na abụọ mara Hashabaya, na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụọ (12).
- 20 Nke iri na atọ, Shubuel na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụọ (12).
- 21 Nke iri na anọ, Matitaia na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụọ (12).
- 22 Nke iri na ise, Jeremot na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụọ (12).
- 23 Nke iri na isii, Hananaya na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụọ (12).
- 24 Nke iri na asaa, Joshbekasha na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụọ (12).
- 25 Nza nke iri na asatọ mara Hanani, na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụọ (12).
- 26 Nke iri na itoolu, Maloti na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụọ (12).
- 27 Nke iri abụọ, Eliata na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụọ (12).
- 28 Nke iri abụọ na otu, Hotia na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụọ (12).
- 29 Nke iri abụọ na abụọ, Gidalti na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụọ (12).
- 30 Nke iri abụọ na atọ, Mahaziot na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụọ (12).
- 31 Ebe nza nke iri abụọ na anọ mara Romamti-Eza, na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụọ (12).

26

Ndi nche ọnu ụzọ

¹ Usoro otu ndi nche ọnu ụzọ ụlọnsọ ahụ.

Site na ndi Kora:

Meshelemaia, nwa Kore, otu n'ime ụmụ Asaf. ² Meshelemaia nwekwara ụmụ ndi ikom:

nke mbụ bụ Zekaraya, na Jediael nke abụọ,
Zebadaya, bụ nke atọ, Jatniel, nke anọ

³ Elam, nke ise na Jehohanan, bụ nke isii
na Eliehoenai bụ onye nke asaa.

⁴ Obed-Edom nwekwara ụmụ ndi ikom. Ha bụ ndi a:

Shemaya, nwa mbụ ya, Jehozabad, osote ya,
Joa, nke atọ, Saka, bụ onye nke anọ

Netanel, nke ise, ⁵ Amiel, nke isii

Isaka, nke asaa na Peuletai, onye bụ onye nke asatọ.

N'ihia na Chineke gọziri Obed-Edom.

⁶ Shemaya, nwa ya mutakwara umu ndi ikom, ndi bu ndi ndu n'ezinaulo nna ha, n'ihia na ha bu dike na dimkpa. ⁷ Umumu ndi ikom Shemaya bu, Otni, Refael, Obed na Elzabad; umunne ya bu Elihu na Semakaya bukwa dike na dimkpa.

⁸ Ndi a niile bu umu umu Obed-Edom; ha na umu ha ndi ikom, na ndi ikwu ha niile bu dimkpa ndi nwere ike iru oru ahụ. Ha niile bu umu umu Obed-Edom. Ha di iri isii na abuo (62) n'onuogugu.

⁹ E sitekwara n'ezinaulo Meshelemaia hoputa ndiisi iri na asato (18) ndi bukwa ezi ndi ndu.

¹⁰ Hosa, nwa Merari nwekwara umu ndi ikom: Shimri onye nke mbu (o bu ezie na o bughu okpara ya ma nna ya hoputara ya ka o buru onye mbu).

¹¹ Hilkaya, nke abuo, Tebalaya, nke ato na Zekaraya onye nke ano.

Umumu ndi ikom na umunne Hosa nwere di iri na ato (13).

¹² E kere ndi nche ulonso ukwu niile n'otu n'otu. Otu ndi a nwekwara ndiisi. E kenyekwara otu obula oru dika e si kenye umunna ha oru ha n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI. ¹³ E sitere n'ife nza kenye ma nwantakiri ma okenye, onu uzo ha ga-eche nche, dika ezinaulo ha si di.

¹⁴ Site n'ife nza, Shelemaya ketara iche onu uzo di n'akuku owuwa anyanwu nche. Zekaraya nwa ya, onye ndumodu nwere uche, sitekwara n'ife nza keta iche onu uzo di n'akuku ugu, ya na ndi otu ya.

¹⁵ Obed-Edom na ndi otu ya na-eche uzo di na ndida. Umumu ya bu ndi na-eche ulo ebe a na-achikota ihe.

¹⁶ Shupim na Hosa na-eche onu uzo di n'odida anyanwu ya na onu uzo ama Shaleket nke di n'uzo elu elu.

Ndi nche na-esota ndi nche ibe ha.

¹⁷ Ya mere, o bu ndi Livayi isii na-eche nche n'onu uzo di n'akuku owuwa anyanwu ubochi niile.

Mmadu ano na-ano n'ugwu, ano na ndida,

abuo n'ebe a na-achikobata ihe.

¹⁸ N'ogige nke di n'odida anyanwu e nwere ndi nche ano n'uzo, ndi nche abuo ozo n'ime ogige n'onwe ya.

¹⁹ A hoputara ndi nche ndi a site n'ikwu Kora na Merari.

Ndi nche ulokwu na ndi oru ozo

²⁰ Ufodu ndi Livayi ka e nyefere oru ilekota ulokwu, na ulo a na-echekota onyinye niile e doru nsu nke e webatara n'ulonso ukwu Chineke.

²¹ Ndi agburu Ladan, ndi si n'ikwu Geshon, ndi bu ndiisi ezinaulo nna ha Ladan, bu onye Geshon, bu Jehieli, ²² na umu ndi ikom Jehieli, Zetam na nwanne ya nwoke Juel. Ndi a bu ndi na-elekota ulokwu niile di n'ulonso ONYENWE ANYI.

²³ Site na ndi Amram, na ndi Izha, na ndi Hebron, na ndi Uziel.

²⁴ Shubuel nwa Geshon, na nwa nwa Mosis ka e nyere oru ibu onyeisi ulokwu di n'ulonso ahụ. ²⁵ Umunna ya site na Elieza bu ndi a, Rehabaya nwa ya nwoke,

Jeshaya nwa nwoke Rehabaya, Joram nwa nwoke Jeshaya na Zikri nwa nwoke Shelomit.

²⁶ Shelomit na ụmụna ya ka ọ dị n'aka ilekọta ụlọakụ nke ihe nsọ niile, nke Devid bụ eze, na ndịisi ezinaụlọ niile, ndị bụ ndịisi agha na-achị ọtụtụ puku ndị agha, na ndịisi agha na-achị ọtụtụ narị ndị agha, na ndịisi agha ndị ọzọ, doro nsọ. ²⁷ Ụfọdụ ihe agha na ihe sitere n'ihe a kwatara n'agha ka ha doro nsọ maka idozi ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYỊ. ²⁸ Ya na ihe niile nke Samuel, bụ onye ọhụ ụzọ, na Sol, nwa Kish na Abna, nwa Nea na Joab, nwa Zeruaya na ihe niile ndị ọzọ e doro nsọ. Ọ bụ n'aka Shelomit na ụmụna ya ka ọ dị ilekọta ha.

²⁹ Site n'ikwu Izha,

Kenaniya, na ụmụ ndị ikom ya ka ozi dīrī puọ n'ụlọnsọ, dīka ndịisi na ndị ikpe nye ndị Izrel.

³⁰ Site na ndị Hebrōn,

Hashabaya na ụmụna ya ndị bụkwa dimkpa, ọnuọgụgụ ha dị otu puku na narị asaa, ka e mere ndịisi ala Izrel dị n'akukụ ọdida anyanwụ osimiri Jōdan. Ihe niile banyere ọrụ ONYENWE ANYỊ, na ijere eze ozi dị ha n'aka. ³¹ Jeraya bụ onyendu ndị Hebrōn, dīka akwukwọ e dekorọ usoro ọmumụ si gosi.

N'ihi na n'afọ nke iri anọ nke ọchịchị eze Devid n'Izrel, ka e mere nnyocha n'akwukwọ usoro ọmumụ chọputa na e nwere ndị dị ike ọrụ n'etiti ndị Hebrōn. A chọputara ndị a n'obodo Jeza nke dị na Gilead. ³² Jeraya nwere ndị ikwu ya, ndị bụ dimkpa, na ndị dị ike ọrụ, ọnuọgụgụ ha dị puku abụọ na narị asaa. Ndị a niile bụkwa ndị ndu ezinaụlọ dị iche iche. Ya mere, Devid, eze Izrel, mere ha ndịisi ebo Ruben, na ebo Gad, na ọkara ebo Manase. Ọrụ ha bụ ilekọta ihe banyere ofufe Chineke na ije ozi niile metụtara eze.

27

Usoro ndị agha na ndị ndu

¹ Nke a bụ usoro ndị Izrel, dīka ọnuọgụgụ ha si dị, ndịisi ezinaụlọ, na ndị ọchịagha na-achị ọtụtụ puku ndị agha, ndị ọchịagha na-achị ọtụtụ narị ndị agha, na ndịisi ozi ha, bụ ndị na-ejere eze ozi n'ihe niile gbasara nkewa e kewara ndị agha dīka irū ọrū ha si dị n'ọnwa n'ọnwa n'ime ọnwa niile nke afọ. Nkewa ọbụla nwere ndị agha ọnuọgụgụ ha dị iri puku ndị agha abụọ na anọ (24,000).

² Ndị a bụ aha ọchịagha na-achị ndị agha n'ọnwa ọbụla. Onyeisi nkewa nke mbụ, maka ọnwa nke mbụ bụ Jashobeam nwa Zabdiel. Ọnuọgụgụ ndị agha dị na nkewa ya bụ iri puku abụọ na anọ (24,000). ³ O si n'ikwu Perez nke dị n'ebo Juda, ọ bụ onyeisi ndịisi agha nke ọnwa mbụ.

⁴ Onyeisi nkewa nke abụọ, maka ọnwa nke abụọ bụ Dodayi, nwa Ahohi bụ onyeisi agha nkewa nke abụọ. Miklot bụ onyendu otu a, ọnuọgụgụ ndị agha dị na nkewa a bụ iri puku abụọ na anọ (24,000).

⁵ Onyeisi nkewa nke atọ, maka ọnwa nke atọ bụ Benaya nwa Jehoiada, onye nchụaja. Ọ bụ onyeisi, ọnuọgụgụ ndị agha dị na nkewa ya bụ iri puku abụọ na anọ (24,000). ⁶ Nke a bụ Benaya ahụ bụ dīke n'agha n'etiti iri ndịisi agha atọ, ma bụrụkwa onye na-achị iri ndị agha atọ ahụ. Amizabad nwa ya ka e tinyere ilekọta nkewa nke atọ a.

⁷ Onyeisi nkewa nke anọ, maka ọnwa nke anọ bụ Asahel, nwanne Joab. Zepadaya nwa bụ onye nnochiri anya ya. Ọnuọgụgụ ndị agha dị na nkewa ya bụ iri puku abụọ na anọ (24,000). Zepadaya nwa ya, nochiri anya ya mgbe ọ nwurū.

- ⁸ Onyeisi nkewa nke ise, maka ọnwá nke ise bụ Shamhut onye Izha. Ọnụọgụgụ ndị agha dị na nkewa ya bụ iri puku abụọ na anọ (24,000).
- ⁹ Onyeisi nkewa nke isii, maka ọnwá nke isii bụ Ira nwa Ikesh, onye Tekoa, bụ onyeisi agha nkewa nke isii. Ọnụọgụgụ ndị agha dị na nkewa ya bụ iri puku abụọ na anọ (24,000).
- ¹⁰ Onyeisi nkewa nke asaa, maka ọnwá nke asaa bụ Helez onye Pelon. Onye sitere n'ikwu Ifrem. Ọnụọgụgụ ndị agha dị na nkewa ya bụ iri puku abụọ na anọ (24,000).
- ¹¹ Onyeisi nkewa nke asatọ, maka ọnwá nke asatọ bụ Sibekai onye Husha. Onye sitere n'ikwu Zera. Ọnụọgụgụ ndị agha dị na nkewa ya bụ iri puku abụọ na anọ (24,000).
- ¹² Onyeisi nkewa nke itoolu, maka ọnwá nke itoolu bụ Abieza onye Anatot. Onye sitere n'ikwu Benjamin. Ọnụọgụgụ ndị agha dị na nkewa ya bụ iri puku abụọ na anọ (24,000).
- ¹³ Onyeisi nkewa nke iri, maka ọnwá nke iri bụ Maharai onye Netofa, site n'ikwu Zera. Ọnụọgụgụ ndị agha dị na nkewa ya bụ iri puku abụọ na anọ (24,000).
- ¹⁴ Onyeisi nkewa nke iri na otu, maka ọnwá nke iri na otu bụ Benaya onye Piraton, nke ikwu Ifrem. Ọnụọgụgụ ndị agha dị na nkewa ya bụ iri puku abụọ na anọ (24,000).
- ¹⁵ Onyeisi nkewa nke iri na abụọ, maka ọnwá nke iri na abụọ bụ Heldai onye Netofa. Onye sitere n'ezinaụlọ Otniel. Ọnụọgụgụ ndị agha dị na nkewa ya bụ iri puku abụọ na anọ (24,000).

Ndị ndu ebo Izrel

¹⁶ Ndị a bụ ndị ndu ebo Izrel niile:

- Elieza nwa Zikri bụ onyendu ndị Ruben;
 Shefataya nwa Maaka bụ onyendu ndị Simion;
¹⁷ Hashabaya nwa Kemuel bụ onyendu ndị Livayi;
 Zadok bụ onyendu ụmụ Eron;
¹⁸ Elihu nwanne Devid bụ onyendu ndị Juda;
 Omri nwa Maikel bụ onyendu ndị Isaka;
¹⁹ Ishmaya nwa Obadaya bụ onyendu ndị Zebulun;
 Jerimot nwa Azriel bụ onyendu ndị Naftali;
²⁰ Hoshea nwa Azazaya bụ onyendu ndị Ifrem;
 Juel nwa Pedaya bụ onyendu ọkara ebo Manase;
²¹ Ido nwa Zekaraya bụ onyendu ọkara ebo Manase nke ọzọ dị na Gilead;
 Jaasiel nwa Abna bụ onyendu ndị Benjamin;
²² Azarel nwa Jeroham bụ onyendu ndị Dan.

Ndị a niile bụ ndị ndu ebo Izrel niile.

²³ Mgbe Devid gurụ ụmụ Izrel ọnu. Ọ gughị ndị gbara site n'iri afọ abụọ gbadaa ala, n'ihì na ONYENWE ANYÌ kwere nkwa ime ka ọnụọgụgụ ụmụ Izrel baa ụba dika kpakpando eluigwe. ²⁴ Joab nwa Zeruaya, aguchaghị mmadụ niile ọnu n'ihì na Chineke tara Izrel ahụhụ n'ihì ịgụ ọnu a. Ya mere, e denyeghị ọnụọgụgụ mmadụ ole a gọtara n'akwukwọ akụkọ Devid eze Izrel nwere.

Ndị na-elekota ihe eze nwere

- ²⁵ Azmavet nwa Adiel, bụ onye na-elekota ulọ ichikota ihe eze.
 Ma Jonatan nwa Uzaya bụ onyeisi ndị na-ahụ maka ulọ nchikota ihe dị n'akuku ala ahụ niile, ma n'obodo ukwu, ma n'obodo nta, ma n'ulọ nche ndị Izrel niile.

²⁶ Ezri nwa Kelub bu onye na-elekota ubi eze na ndi na-arụ orụ n'ime ya.

²⁷ Shimei onye Ramat na-elekota ubi vainị niile.

Otu a kwa, Zabdi onye Sifma ka o di n'aka imeputa mmanya na ichekwa ha.

²⁸ Baal-Hanan onye Gedera na-elekota ubi oliv na osisi sikamo eze, nke di n'oke ala ndi Filistia na Izrel.

Joash ka o di n'aka iweta mmanu oliv.

²⁹ Shitrai onye Sharon na-elekota igwe ehi eze ndi na-ata nri na Sharon.

Shafat nwa Adlai na-elekota igwe ehi ndi nke di n'ala ndagwurugwu.

³⁰ Obil onye Ishmel nwe ilekota inyinya kamel eze.

Jehdeia onye Meronot na-elekota inyinya ibu.

³¹ Jaziz onye Haga bu onyeisi na-elekota igwe aturu.

Ndi a niile bu ndiisi na-elekota aku niile nke eze Devid nwere.

³² Jonatan nwanne nna Devid bu onye ndumodu na nwoke nwere ezi nghota. O bukwa ode akwukwo.

Jehiel nwa Hakmoni bu onye na-elekota umu eze ndi ikom.

³³ Ahitofel bu onye na-adu eze odu.

Hushai onye Akai bu enyi eze.

³⁴ Mgbe Ahitofel nwuru, Jehoiada nwa Benaya na Abiata nochiri anya ya.

Joab bu ochiagha igwe ndi agha eze.

28

Nzube Devid banyere Ulonso ukwu

¹ Devid kpokotara ndiisi ozi niile nke Izrel, ka ha zuko na Jerusalem, bu ndi ndu ebo Izrel niile, na ndi ochiagha nke otu ndi agha no n'oru eze. Ndi ozo bu ndiisi agha na-achi otutu puku ndi agha, na ndiisi agha na-achi otutu nari ndi agha, na ndiisi ozi na-elekota ihe niile na anu ulo niile nke eze na umu ya ndi ikom nwere, tinyere ndi ozi niile no n'uloeze, na ndi bu dimkpa na ndi niile bu dike n'agha.

² Eze Devid biliri kwuru oto si, "Geenu m nti, unu umunna m, na ndi m. O burii ihe di m n'obi iwu ulo nke ga-abu ebe izuike nye igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI, nke ga-abu ebe mgbakwasu ukwu nye Chineke anyi. Edokotachaala m ihe e ji ewu ya, ³ ma Chineke siri m, 'O bughu gi ga-ewu ulo nye Aha m, n'ihu na i bu onye na-ebu agha, onye wufuru obara site n'igbu otutu mmadu n'agha.'

⁴ "Ma otu o di, ONYENWE ANYI, Chineke Izrel esitela n'etiti ikwu m hoputa m, mee m eze Izrel ruo ebighi ebi. O horo ebo Juda dika onyendu. O bukwa site n'ebo Juda ka o si horo ulo nna m, sitekwa n'etiti umunne m ndi ikom horo m. Mee m eze Izrel.

⁵ ONYENWE ANYI enyela m otutu umu ndi ikom, ma site n'ime ha o hoputara Solomon nwa m ka o nokwasu n'ocheeze nke alaeze ONYENWE ANYI dika eze Izrel. ⁶ O gwara m, 'Solomon nwa gi, bu onye ga-ewuru m ulo m, na ogige m niile, n'ihu na ahoputala m ya i buru m nwa, aga m abukwara ya nna. ⁷ O burukwa na o debe ihe niile m nyere n'iwu, mezuo ha dika o si eme n'oge a. Aga m eme ka alaeze ya digide ruo ebighi ebi.'

⁸ "Ya mere, ugbu a ana m enye unu iwu n'ihu ndi Izrel niile, na n'ihu ogbako ndi nke ONYENWE ANYI, na n'ihu Chineke anyi. Kpachapunu anya choputa ma debekwa iwu niile nke ONYENWE ANYI Chineke unu, ka unu nwee ike nweta ezi ala nke a; ma nyefeekwa ya dika ihe nketa n'aka umu umu unu ruo ebighi ebi.

⁹ "Ma gi, Solomon nwa m, mara Chineke nke nna gi, jiri obi zuruoke, na mmuo nwere njikere mgbe niile fee ONYENWE ANYI ofufe, n'ihu na ONYENWE ANYI na-enyocha obi mmadu niile. O na-aghatakwa ihe niile anyi bu n'obi na echiche niile. O buru na i chosie uzo ya ike, i ga-achota ya, ma o buru na i ju ya, o ga-aju gi ruo ebighi

ebi. ¹⁰ Kpachapu anya, n'ih i na ONYENWE ANYI ahorola gi iwuru ya ulonso ya. Di ike, ruokwa oru a e tinyere gi n'aka."

¹¹ Mgbe ahụ, Devid nyere Solomon nwa ya ihe e sere gbasara otu o ga-esi wuo ulonso ukwu ONYENWE ANYI ahụ, na nke ulo ndi ozo niile ga-adi n'ime ya, na n'akuku ya; ulokwu ya niile, na ime ulo elu ya, na ime ulo ya, na ulo ebe ikpuchi mmehie.

¹² O nyekwara ya ihe osise gosiri ihe niile nke Mmuo Nso tinyere ya n'uche banyere ogige ulonso ukwu ONYENWE ANYI ahụ, na onuulo niile di ya gburugburu, maka ulo nchikota aku nke ulonso Chineke nakwa aku niile nke e doro nso. ¹³ Devid nyekwara Solomon iwu otu o ga-esi kewaa ndi nchujaja na ndi Livayi, na iwu metutara oru ije ozi niile nke ulonso ukwu ONYENWE ANYI, na iwu metutara ngwongwo niile e ji eje ozi. ¹⁴ O weputara olaedo di ukwu maka iji ya kpuo ngwongwo olaedo a ga-eji jee ozi di iche iche. O weputakwa olaocha di ukwu maka iji ya kpuo ngwongwo olaocha a ga-eji jee ozi di iche iche. ¹⁵ O weputara olaedo nke e ji akpu iheoku na ihe idoba iheoku. Weputakwa olaocha ga-ezu ikpu oriona olaocha, na ihe idoba ha. ¹⁶ O weputara olaedo e ji akpu tebul achicha nso, na olaedo e ji akpu tebul ndi ozo, na olaocha e ji akpu tebul olaocha. ¹⁷ O weputara olaedo a nuchara anucha a ga-eji kpuo ndudu e ji aduru anu e ji chuo aja, efere ikwosa mmiri na ite mmiri; olaedo zuru nke e ji akputa efere olaedo obula, na olaocha zuru nke e ji akputa efere olaocha obula, weputakwa olaocha na olaedo. ¹⁸ N'ikpeazu, o weputara olaedo a nuchara anucha a ga-eji kpuo ebe ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utu. O nyere ya ihe osise gosiri otu a ga-esi wuo ugbo agha, ya bu, mmuo ozi cherubim ndi ahụ e ji olaedo kpuo, ndi gbasapuru nku ha n'elu igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI.

¹⁹ Devid kwuru si, "E deela ihe niile gbasara osise ulonso ukwu a n'akwukwo nke m sitere na ntuziaka ONYENWE ANYI nweta. ONYENWE ANYI nyekwara m nghota banyere ihe niile metutara osise ulonso ukwu a."

²⁰ Devid gwakwara nwa ya Solomon okwu si, "Di ike, nwee obi ike, ruo oru a. Atula ujo, adakwala mba, n'ih i na ONYENWE ANYI Chineke, bu Chineke m, nonyeere gi. O gaghi ahapu gi, maobu gbakuta gi azu. O ga-ahu na ihe niile gaara gi nke oma, tutu ruo mgbe oru iwu ulonso ONYENWE ANYI gwusiri. ²¹ Ndi nchujaja ndi a niile, na ndi Livayi jikeere iru oru niile metutara ulonso ukwu Chineke ahụ. Ndi ozo bu ndi oka oru di iche iche ndi o meturu n'obi ga-abiakwa inyere gi aka, ma ndi ozi, ma ndi Izrel niile; ha ga-emezu iwu obula i nyere ha."

29

Onyinye di iche iche e nyere

¹ Mgbe ahụ, Devid gwara ogbakọ Izrel niile okwu si ha, "Nwa m Solomon, onye Chineke hoputara ibu eze n'onodu m, bu nwantakiri na-amachabeghi ihe. Ma oru o nwere iru di ukwu, n'ih i na ulo ukwu a abughi mmadu ka o diri, kama o bu nye ONYENWE ANYI Chineke. ² Ma n'ike m niile, agbaliala m wetachaa ihe niile a ga-eji wuo ulonso ukwu Chineke m ebe ha di ukwu: olaedo a ga-eji kpuo ihe olaedo niile, olaocha a ga-eji kpuo ihe olaocha niile, bronz a ga-eji kpuo ihe bronz niile, igwe a ga-eji kpuo ihe igwe niile, na osisi a ga-eji ruo ihe osisi niile, nkume di oke onuahia oniks, a ga-ahionye ahionye, na nkume di oke onuahia tokwoisi, na nkume ndi ozo ucha ha di iche iche, na nkume ndi ozo mara mma, tinyere mabul. ³ Ugbo a, n'ih i mmasi m n'ebe ulonso Chineke m di, ana m enye aku nke aka m niile, ya bu olaedo na olaocha m, iji ya nye aka, maka iwu ulonso ukwu Chineke m. Ihe ndi a ka m na-enye, tukwasikwa n'elu ihe ndi ozo niile bu nke m nyerela, n'ih i ulonso ukwu a: ⁴ bu puku talenti olaedo ato (olaedo e si Ofia bubata), na puku talenti olaocha asaa nke a nuchara anucha, nke a ga-eji machite ahụ ulo niile nke ulo ndi ahụ. ⁵ Maka

orụ niile a ga-eji ọlaedo ruo, na nke a ga-eji ọlaocha ruo, na orụ niile ndi nka ga-arụ. Ugbu a, onye jikeere iwere onwe ya nyechasịa ONYENWE ANYI n'aka taa?"

⁶ Mgbe ahụ, ndiisi ezinaulo, na ndiisi ozi nke ebo Izrel niile, na ndiisi agha na-achị otutu puku ndi agha, na ndiisi agha na-achị otutu nari ndi agha, na ndiisi ozi na-elekota orụ eze, jiri obi ha niile nye onyinye. ⁷ Ha nyere maka orụ ulonso ukwu Chineke. Ha nyere puku talenti ọlaedo ise, na puku darik ọlaedo iri, nyekwa puku talenti ọlaocha iri, na puku talenti bronz iri na asato, na nari puku talenti igwe. ⁸ Ndi niile nwere nkume di oke onuahia di iche iche webatara ya tinye ha n'uloaku di n'ulo nso ukwu ONYENWE ANYI, nke Jehiel onye Geshon na-elekota. ⁹ Ndi Izrel niile nuriri onu n'ihu otu ndiisi ha jiri weputa obi nye onyinye, n'ihu na ha ji onu na obi ha niile nye ONYENWE ANYI onyinye. Eze Devid n'onwe ya nurikwara onu nke ukwu.

Ekpere Devid

¹⁰ N'ihu oha Izrel niile, Devid kelere ONYENWE ANYI ekele si,
"Otuto diri gi ONYENWE ANYI
Chineke nna anyi Izrel
site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi.

¹¹ Gi onwe gi, ONYENWE ANYI nwe idi ukwu, na ike,
na ima mma, na ugwu eze, na ebube,
n'ihu na ihe niile n'eluigwe na n'uwa bu nke gi.

Gi onwe gi, ONYENWE ANYI nwe alaeze.

Gi kwa ka e buliri elu dika onye na-achị isi n'elu ihe niile.

¹² Akunuba na nsopuru na-esite n'ebe i no abia.

Gi onwe gi na-achikwa ihe niile.

O bukwa n'aka gi ka ume na ike di
ibuli ihe niile elu, na inye ihe niile ike.

¹³ Ugbu a, Chineke anyi, anyi na-enye gi ekele
na-etokwa aha gi di ebube.

¹⁴ "Ma onye ka m bu, ole ndi kwa ka umu Izrel bu, na i kweere ka anyi gbasapu aka anyi nye gi onyinye. Ihe niile anyi nwere sitere n'aka gi bia, ha kwa ka anyi na-enyeghachi gi. ¹⁵ Anyi bu ndi obia na ndi mbiarambia n'ihu gi, dika nna nna anyi ha. Ubochi ndu anyi n'uwa di ka onyinyo, nke olileanya na-adighi n'ime ya. ¹⁶ O, ONYENWE ANYI Chineke anyi, ihe niile ndi a anyi bukoru maka iji ruora gi ulonso si n'aka gi bia. Ha niile bukwa nke gi. ¹⁷ Amaara m, Chineke m, na i na-anwale obi, na i na-enwekwa mmasi n'ihe ziri ezi. Ihe ndi niile ka m onwe m nyere site n'afu ofufu nakwa obi ziri ezi. Ma ugbu a, ahula m onu ndi gi, bu ndi no n'ebe a, ji were afu ofufu nye gi onyinye ha. ¹⁸ Ya mere, gi ONYENWE ANYI, Chineke nna anyi Ebrahim na Aizik, na Izrel, biko, mee ka udi ochicho a digide n'ime obi ndi gi ruo ebighi ebi, meekwa ka ha jiri obi ha niile gbasoo gi mgbe niile. ¹⁹ Nye nwa m Solomon obi zuruoke nke o ga-eji debe iwu gi niile, ochicho gi niile na ukpuru gi niile, ya na mmuo imezu ihe niile metutara owuwu ulonso ukwu a nke m kwadooro ihe niile ndi a."

²⁰ Mgbe ahụ, Devid gwara ndi Izrel okwu si, "Toonu ONYENWE ANYI Chineke unu!" Ha niile toro ONYENWE ANYI Chineke nna ha, kpoo isiala nye Onyenwe anyi na eze.

Nnabata Solomon dika eze

²¹ N'echi ya, ha wetara otu puku oke ehi, na otu puku ebule, na otu puku umu ebule jiri ha choro ONYENWE ANYI aja nsure oku. Tinyere aja ihe onunu na otutu aja ndi ozo n'ebe o bara uba n'ihu umu Izrel niile. ²² Emesia, ha jiri onu rie oriri, nukwaa ihe onunu n'ihu ONYENWE ANYI.

Ha nokwa n'ebe ahụ nabata Solomon, nwa Devid dika eze nke ugboro abuo, teekwa ya mmanu n'ihu ONYENWE ANYI ka o buru onye ochichi. Ha mekwara Zadok onye

nchụaja. ²³ Ya mere, Solomon nọkwasiiri n'ocheeze ONYENWE ANYI dika eze, n'onodu nna ya Devid. O bara uba nke ukwuu. Ndi Izrel rubekwaara ya isi. ²⁴ Ndiisi ochichi niile, na ndisi Izrel niile, na umu ndi ikom eze Devid niile kwuputara nrube isi ha nye Solomon, eze oheru.

²⁵ ONYENWE ANYI mere ka Solomon di ukwuu hie nne n'anya ndi Izrel niile. O yikwasiri ya ebube nke alaeze n'udi o dibeghi eze obula buru ya uzọ chia n'Izrel nweturula.

Onwu Devid

²⁶ Devid nwa Jesi bu eze ndi Izrel niile. ²⁷ O chiri Izrel iri afo ano. O chiri afo asaa na Hebron, chikwa iri afo ato na ato na Jerusalem. ²⁸ O nwuru mgbe o ghoru ezigbo agadi. O bukwa onye biri ogologo ndu, onye nwekwara akunuba na nsopuru. Solomon nwa ya nwoke nochiri ya dika eze.

²⁹ Ihe niile gbasara ochichi eze Devid, site na mmalite ruo n'ogwugwu, ka e dere n'akwukwo akuko Samuel, onye ohu uzọ, na n'akwukwo Netan, onye amuma, na n'akwukwo Gad onye ohu uzọ. ³⁰ Akuko ndi a gosiri ihe gbasara ochichi eze ya, na idi ike ya, na ihe niile mere ya, na ihe mere ndi Izrel, na ndi eze ndi mba ozọ bi ha gburugburu.

2 Ihe e mere

Solomon ariṣo amamihe

¹ Solomon nwa Devid mere onwe ya ka o guzosie ike n'alaeze ya, n'ihhi na ONYENWE ANYI Chineke ya nṣonyeere ya, meekwa ka o di ukwu hie nne.

² Mgbe ahụ, Solomon gwara ndi Izrel niile okwu, ya bu, ndiisi agha na-achi otutu puku ndi agha, na ndiisi agha na-achi otutu nari ndi agha, na ndi ikpe, na ndi ndu niile no n'Izrel, na ndiisi ezinaulo niile. ³ Solomon ya na ogbako ahụ niile, gara n'ebe di elu nke Gibion, n'ihhi n'ebe ahụ ka ulo nzute Chineke di, bu nke Mosis onyeozi ONYENWE ANYI wuru n'ozara. ⁴ Ma Devid esitelari na Kiriat Jearim buputa igbe ogbugba ndu Chineke ahụ, bulaa ya n'ulo ikwu nke o wuru maka ya na Jerusalem. ⁵ Ebe ichu aja bronz ahụ Bezalel nwa Uri, nwa Hua wuru dikwa na Gibion, n'ihu ulo nzute ONYENWE ANYI. Solomon na ogbako ahụ na-ajuta ya ase n'ebe bronz ahụ. ⁶ Solomon jere n'ebe ichu aja ahụ e ji bronz kpuo, nke di n'ihu ONYENWE ANYI, n'ime ulo nzute, jiri anu ulo onuogugu ha di otu puku chuo aja nsure oku n'elu ya.

⁷ N'abali ubochi ahụ na Gibion, ONYENWE ANYI mere ka Solomon hu ya anya, si ya, "Riṣo ihe obula i chorṣo ka m nye gi."

⁸ Ma Solomon zara Chineke, si, "I gosila nna m bu Devid obi ebere di ukwu. Ugbu a, i meekwala m eze n'onodu ya ⁹ Ugbu a, ONYENWE ANYI bu Chineke, ka nkwa gi nke i kwere nna m, bu Devid, buru ihe e mezuru, n'ihhi na i meela m eze ndi a bara uba n'onuogugu dika aja nke ala. ¹⁰ Biko, nye m amamihe na nghota, nke m ga-eji edu ndi a napu na-abata, n'ihhi na onye puru ichikota ndi gi a di ukwu?"

¹¹ Chineke zara Solomon si ya, "Ebe o bu na i rioghi m ka m nye gi akunuba, maobu ogologo ndu; ebe o bukwa na i rioghi m ka m mee ka ndi kporo gi asi nwusia, maobu ka m mee ka i nwee nsopuru kari, kama mkpa na-akpa gi bu ka m nye gi amamihe na nghota i ga-eji duzie ndi m, nke m mere gi eze ha. ¹² Ya mere, enyela gi amamihe na nghota dika i riṣo. Aga m enyeka gi akunuba na nsopuru di ukwu, nke eze obula nke buru gi uzṣo na-enwebeghi. O dikwaghi onye nke ga-eso gi ga-enwe udi ya."

¹³ Mgbe ahụ, Solomon sitere n'ebe di elu nke Gibion, site n'ihu ulo nzute ahụ, loghachi na Jerusalem. O chiru dika eze n'Izrel.

¹⁴ Solomon chikobara otutu ugbo agha na inyinya di iche iche. O nwere ugbo agha di otu puku na nari ano na inyinya agha di puku iri na abuo n'onuogugu, ndi o debere ufodu n'ime ha n'obodo ugbo agha ya ma ndi ozṣo di na Jerusalem ebe ya onwe ya no. ¹⁵ Eze mere ka olaocha na olaedo baa uba na Jerusalem, dika nkume efu. O mekwara ka osisi sida di otutu dika osisi sikamo nke di n'ala ala ugwu di iche iche ¹⁶ A na-esite n'Ijpt nakwa ala Kue atubatarara Solomon inyinya. Ndi ahia eze na-azuta ha site na Kue n'onu ahia a na-ere ha n'oge ahụ. ¹⁷ Ha sitere n'Ijpt tubata otu ugbo agha n'onu ahia nari shekel olaocha isii; jirikwa otu nari shekel na iri shekel ise zuta otu inyinya. Ha zipukwara ha nye ndi eze niile nke ndi Het na ndi Aram.

2

Nkwado maka iwu ulonso ukwu

¹ Solomon nyere iwu ka e wuo ulo nso ukwu nye Aha ONYENWE ANYI, ka e wuokwara ya bu Solomon uloze. ² O manyere ndi oru onuogugu ha di iri puku asaa (70,000) na-ebu ibu, na ndi na-awa nkume n'ugwu onuogugu ha di iri puku asato (80,000), na ndi o doro dika ndiisi ha, onuogugu ha di puku ato na nari isii (3,600).

³ Solomōn zigara Hiram eze Taia ozi sị ya,

“Zidatara m osisi sida dika i mere n’oge nna m Devid wuru ụlọeze nke ya. ⁴ Ugbu a, ana m akwado iwu ụlọnsọ ukwu nye Aha ONYENWE ANYỊ Chineke m, na ido ya nsọ nye ya maka ichu aja nsure oku na-esi isi uto n’ihu ya, na idebe n’ebe ahụ achicha nsọ a na-edo n’usoro mgbe niile. Na isure aja nsure oku ututu na anyasi, na n’ubochi izuike niile, na n’onwa ohuru na n’oge mmemme ndi ozo niile a kara aka nke ONYENWE ANYỊ Chineke anyi. Nke a bu ukpuru na-adigide nye umu Izrel ruo ebighi ebi.

⁵ “Ulonso m ga-ewu ga-adi ukwu n’ihi na Chineke anyi di ukwu kari chi ndi ozo niile. ⁶ Ma onye puru iwu ulonso nye ya, ebe o bu na eluigwe, obuladi ebe kachasi elu nke eluigwe, ezughi iba gi? Onye ka mu onwe m bu, na m ga-ewu ulonso nye ya, ma o bughị naani ebe a ga-anọ chuo aja di iche iche n’ihu ya?

⁷ “Zitere m, onye nka, onye maara otu e si eji olaedo na olaocha, na bronz, na igwe aru oru. Onye bukwa onye maara oru nka metutara akwa di iche iche, akwa ngwakota anunu na uhie, na nke uhie uhie, na nke anunu anunu. O ga-abukwa onye igbunye akara n’ihe doro anya, onye ga-aru oru na Juda na n’ime Jerusalem, ebe o ga-eso ndi nka m, bu ndi nna m Devid hoputara ruo oru.

⁸ “Zitekwarara m osisi sida, na osisi junipa, na osisi algum, ndi sitere n’ohia Lebanon, n’ihi na ndi gi bu okachamara n’oru iwa osisi. Aga m ezitekwa ndi m ga-abia soro ha ruo oru, ⁹ ime ka osisi ha ga-egbutere m di ukwu, n’ihi na ya bu ulonso ga-ebu ibu, maakwa mma. ¹⁰ Aga m enye ndi oru gi, bu ndi na-awa osisi, nari puku bushel na iri puku bushel oka wiiti abuo a kworo akwo, na nari puku bushel na iri puku bushel oka bali abuo, na nari puku galonu ite mmanya vaini na iri galonu abuo, nakwa nari puku galonu mmanu na iri galonu mmanu oliv abuo.”

¹¹ Hiram, eze Taia zighachiiri Solomōn akwukwo ozi sị ya.

“O bu n’ihi na ONYENWE ANYI huru ndi ya n’anya ka o ji mee gi eze ha.”

¹² Hiram kwukwara si,

“Otuto diri ONYENWE ANYI, bu Chineke Izrel. Onye kere eluigwe na uwa. Onye nyere Devid, bu eze, nwa nwere nghota na akonuche di otu a, iwuru ONYENWE ANYI ebe obibi, na iwukwa uloze nke aka ya.

¹³ “Ana m ezitere gi Hiram-Abi, onye oka maara oru ya nke oma. ¹⁴ Onye nne ya si n’ebo Dan nke di n’Izrel, ma nna ya bu onye Taia. O bu onye a zuru n’oru ikpu uzu nke oma, n’ihe gbasara olaedo, na olaocha, na bronz, na igwe, na nkume, na osisi. O makwa otu e si eji akwa odo odo, na akwa anunu anunu, na akwa uhie uhie na ezi akwa ocha aru oru. Igbunye udi akara obula n’ihe nakwa icheputa ihe o ga-eji ihe obula enyere ya mee doro ya anya nke oma. O ga-esonye ndi nka gi, na ndi nke onyenwe m Devid, bu nna gi.

¹⁵ “Ugbu a, ka onyenwe m zitere ndi ohu ya oka wiiti ahụ, na oka bali, na mmanya vaini, na mmanu oliv, dika o kwere na nkwa. ¹⁶ Anyi ga-egbutu osisi niile i choro site n’ugwu Lebanon, sitekwa n’osimiri budata ha obodo Jopa, ebe i nwere ike isite buruo ha Jerusalem.”

¹⁷ Emesia, Solomōn guru ndi obia niile bi n’ala Izrel onu, dika Devid mere, achoputara na ha di nari puku iri ise na ato, na nari isii (153,600). ¹⁸ O mere iri puku ndi oru asaa (70,000) n’ime ha ka ha buru ndi na-ebu ibu, na onuogugu di iri puku asato (80,000) ka ha buru ndi ga-awa nkume, meekwa puku ndi ikom ato na nari isii (3,600), ndi ga-abu ndisi oru ime ka oru na-aga nke oma.

3

Solomōn ewuo ulonso ukwu

¹ Mgbe ahụ, Solomon malitere iwu ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYI. O bu n'ugwu Moria, nke di na Jerusalem, ka e wukwasiri ya, n'ebe ahụ ONYENWE ANYI mere ka Devid bu nna ya hu ya anya. O bu n'ala ebe izocha oka Arauna, onye Jebus, ebe ahụ Devid hoputara. ² O bidoro iwu ụlọ ahụ n'abalị nke abụọ, nke onwa abụọ, n'afọ nke anọ, nke ochichi eze ya.

³ Ntoala Solomon toro maka iwu ụlọnsọ Chineke di iri mita abụọ na asaa n'ogologo, mita itoolu n'obosara. (Nke a bu ma ejiri ihe otutu ochie). ⁴ Idi ogologo mputa onu ulo nke ụlọnsọ ukwu ahụ di mita itoolu, dika idi ogologo obosara ulo nso ahụ n'onwe ya. Idi elu ya dikwa mita itoolu.

O jikwa olaedo a nuchara anucha machie ime ya. ⁵ O ji osisi junipa machie ahụ ime ulo ezumezu ahụ, jirikwa olaedo a nuchara anucha techie osisi ndi ahụ niile. Emesia, e sere oiyi nkwu di iche iche, na oiyi udo igwe n'ahụ ulo ahụ iji choo ya mma. ⁶ O ji nkume di oke onuahia di iche iche choo ime ụlọnsọ ahụ mma, ya na olaedo nke e si na Pavaim bute. ⁷ Ogidi osisi silin niile, na ibo onu uzo niile, na aja ulo niile, na onu uzo niile di n'ụlọnsọ ukwu ahụ ka o ji olaedo techie. O gbukwara egbugbu oiyi cherubim na mgbidi ya niile.

⁸ O wuru Ebe ahụ Kachasi Nso; nke ogologo onu ulo ya di mita iri, otu a kwa, obosara ya di mita iri. O ji olaedo di ezi mma nke onuahia ya ruru narị talenti isii techie ahụ ime ulo ahụ niile. ⁹ Idi arọ olaedo e ji kpuo ntu e ji wuo ya di iri shekel ise. E jikwa olaedo techie akuku elu elu nke ime onu ulo a.

¹⁰ Solomon tinyere oiyi mmuo ozi cherubim abuo o kpuru n'ime Ebe ahụ Kachasi Nso, werekwa olaedo machie ha. ¹¹ Idi ogologo nku cherubim ndi a ruru mita iri. Idi ogologo otu nku cherub nke mbu ruru mita abuo na okara. Onu nku a na-emetu ahụ ime ulo nke ụlọnsọ ukwu, ma onu onu nku nke ozo, nke idi ogologo ya ruru mita abuo n'okara, na-emetu onu otu nku cherub nke ozo. ¹² N'otu aka ahụ, otu nku cherub nke abuo ruru mita abuo na okara n'ogologo. Onu nku ya na-emetu akuku nke ozo nke ahụ ime ụlọnsọ ukwu, ma nku ya nke ozo, nke rukwara mita abuo na okara n'ogologo, na-emetu onu onu otu nku cherub nke mbu. ¹³ Nku cherubim ndi a gbasapuru ruo mita iri n'ogologo. Ha guzo oto n'ukwu ha, na-eche ihu n'onu ulo ezumezu ahụ.

¹⁴ O ji akwa na-acha anunu anunu, na uhie uhie, na odo odo, na ezi akwa ocha, mee akwa mgbochi, nke a kpanyekwara oiyi cherubim n'ime ya.

¹⁵ O wuru ogidi abuo di n'ihu ụlọnsọ ahụ, nke idi elu ya ruru mita iri na asaa. O kpukwara ihe a dokwasiri n'elu ogidi ndi a, nke idi elu ha di mita abuo na okara.

¹⁶ O kpukwara ihe yiri udo igwe a turu atu, nke e kokwasiri n'elu ogidi abuo ndi ahụ. Kpuokwa narị mkpuru pomegranet, nke a ganyekotara ya na udo igwe ahụ.

¹⁷ O guzobere ogidi abuo ndi ahụ n'ihu ụlọnsọ ukwu ahụ, otu n'akuku ugwu nke ozo n'akuku ndida. Ogidi nke di na ndida ka o kporo Jakin, ma nke di n'ugwu ka o kporo Boaz.

4

Ngwongwo di n'ulosọ

¹ Solomon wukwara ebe ichu aja bronz. Ogologo ya ruru iri mita na okara. Obosara ya rukwara iri mita na okara; ma idi elu ya di mita ise na uma ato. ² O mekwara Oke osimiri nke ola awuru awu, nke di gburugburu n'udidi. Otutu ya bu ihe ruru mita abuo na uma ato n'ogologo, dikwa mita ise na uma ato, site n'otu onu ruo n'onu nke ozo. O bu eriri e ji atu ihe nke ruru ihe dika mita iri na anọ ka e ji tuo ya gburugburu. ³ N'okpuru onu ya, oiyi umu oke ehi gbara ya gburugburu, iri di na mita anọ na okara obula. Ehi ndi ahụ di n'ahiri abuo. A wukotara ha na Oke osimiri ahụ otu mgbe.

⁴ E mekwara ka Oke osimiri ahụ guzo n'elu ehi iri na abụọ. Atọ na-eche ihu n'akụkụ ọwụwa anyanwụ; atọ na-eche ihu n'ọdịda anyanwụ; atọ na-eche ihu n'akụkụ ndịda, atọ na-eche ihu n'akụkụ ugwu. Oke osimiri ahụ dīkwasiṛi ha n'elu, ebe azụ ha niile dī n'ime n'etiti. ⁵ Iḍi arọ ya ha ka otu ọtutu ntu-aka dimkpa. E mere ọnu ya ka ọ dī ka ọnu iko mmiri, dīkwa ka okoko lili na-awaputa awaputa. Ọ na-erite puku galọonu iri na asatọ.

⁶ A kpukwara efere ukwu iri nke e ji asacha ihe e wetara maka ichu aja nsure oku. Ise n'ime ha dī n'akụkụ ndịda olulu mmiri ahụ, ise n'akụkụ ugwu. Ndị nchujaja na-esite naanị na olulu mmiri ahụ ekuru mmiri ha ji asacha ihe.

⁷ Ọ kpuru ihe idoba oriṇa ọlaedo iri n'usoro dika Chineke nyere ya n'iwu. O debere ha n'ime ulonso ukwu ahụ, ise n'akụkụ ndịda ulo ahụ, ise n'akụkụ nke ugwu.

⁸ O mekwara tebul iri donye n'ulonso ukwu ahụ, ise n'akụkụ ndịda, ise n'akụkụ ugwu. Ọ kpukwara otu narị efere ọlaedo maka ikwosa mmiri.

⁹ Ọ mere ogige ndi nchujaja, mekwa otu ogige ukwu, na ibo ọnu uzọ maka itinye n'ogige ahụ. O jiri bronz machie ibo ọnu uzọ ndi ahụ. ¹⁰ Oke osimiri ahụ ka ọ dōbara n'akụkụ ndịda, na ncherita ihu ọwụwa anyanwụ nke ulonso ahụ.

¹¹ Huram kpukwara ite dī iche iche, shovel niile,* na efere ikwosa mmiri niile.

N'ikpeazu, ọ ruchara ọru dī n'ulonso Chineke, nke eze Solomon tinyere ya n'aka iru.

¹² Ogidi abụọ ahụ;

ihe okpukpu abụọ dika efere dī n'elu ogidi abụọ ahụ;

Ihe okpukpu yiri udo a turu atu nke e ji choo ihe okpukpu abụọ ahụ dika efere mma;

¹³ narị anọ nke mkpuru pomegranet a kpuru akpu maka ahiri ihe abụọ ahụ a kpuru akpu, ya bu, ahiri pomegranet abụọ n'ihu otu ihe okpukpu, iji choo ihe okpukpu ahụ yiri efere dī n'isi elu ogidi ahụ mma;

¹⁴ ihe ndokwasị na efere isa mmiri ha,

¹⁵ na Oke osimiri ahụ na ehi iri na abụọ ahụ dī ya n'okpuru,

¹⁶ na ite niile, shovel niile, ihe iguru anu niile na ihe ngwongwo ndi ozo ya na ha so.

Ihe niile nke Huram-Abi mere eze Solomon n'ihu ulonso ONYENWE ANYI, bu bronz e hichaziri nke oma. ¹⁷ Ọ bu n'ala uru, n'obosara ala Jordan, n'etiti Sukot na Zaretan, ka eze mere ka a noro kpuo ihe ndi a. ¹⁸ Ihe ndi a niile nke Solomon mere dī ukwu nke ukwu; nke bu na-enweghi ike igukota ihe idi aru nke bronz ahụ bu.

¹⁹ Solomon mekwara ngwongwo niile dī n'ime ulonso Chineke, ya bu,

ebe ichu aja e ji ọlaedo kpuo,

na tebul niile nke a dokwasiri achicha nke iche n'Thu ONYENWE ANYI,

²⁰ ihe idokwasị oriṇa niile nke ọlaedo a nuchara anucha, ha na oriṇa ha niile, ka ọ na-enwu n'ihu ime ime ebe nsọ, dika e nyere n'iwu,

²¹ ihe icho mma oyiya okoko osisi, na oriṇa niile na ihe iguta ihe niile. E ji ọlaedo a nuchara anucha kpuo ha niile.

²² Ọ kpukwara ihe ikpakepu oku niile nke ọlaedo a nuchara anucha, na efere ikwosa mmiri niile, na ngaji niile, na ihe igu oku niile, na ibo ọlaedo niile nke ulonso, ya bu, ibo ọnu uzọ ime ime niile nke diri Ebe ahụ Kachasi Nso, na ibo ndi dī n'onu ulo ezumezu.

* 4:11 4:11 Ya bu, oseke

5

¹ Mgbe a ruzuru oru niile nke eze Solomon nwere iru maka ulonso ukwu ONYENWE ANYI ahụ, o webatara ihe niile Devid bu nna ya doro nsọ n'ime ya, ya bu ọlaocha, ọlaedo na ngwongwo ndi ozo niile. O tinyere ha n'uloaku di n'ulonso Chineke.

Mbubata igbe ogbugba ndu

² Mgbe ahụ, Solomon kpokotara ndi okenye Izrel niile, na ndiisi ebo Izrel niile, na ndiisi ezinaulo Izrel niile na Jerusalem, maka i site na Zayon, bu obodo Devid bugota igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI. ³ Ndi Izrel niile gbakotara biakwute eze n'oge a na-eme mmemme n'onwa Etanim, nke bu onwa asaa n'afọ.

⁴ Mgbe ndi okenye Izrel niile biarutere, ndi Livayi buliri igbe ogbugba ndu ahụ. ⁵ Ha bugotara igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI, ya na ulo nzute, na ngwongwo niile di nsọ di n'ime ya. Ndi nchujaja bu ndi Livayi buliri ha elu. ⁶ Eze Solomon na ogbakọ Izrel niile, bu ndi zukotara n'ebe o no, no n'ihu igbe ogbugba ndu ahụ, na-achụ aja otutu aturu na otutu ehi nke a na-apughị iguta onu maobu gbakota onuogugu ha n'ihu iba uba.

⁷ Ndi nchujaja bubatara igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI ahụ n'ime ime ulonso ukwu ahụ, n'ime Ebe Kachasi Nso, dọba ya n'okpuru nku cherubim ahụ. ⁸ Cherubim ndi ahụ gbasara nku ha n'elu igbe ogbugba ndu ahụ, kpuchie ya na okporo osisi ndi ahụ e ji ebu ya. ⁹ Okporo osisi ndi a di oke ogologo, na isi ha sitere n'igbe ogbugba ndu ahụ na-aputa, na e nwere ike i site n'ihu ime ime ebe nsọ ahụ hu ha anya, ma onye na-anoghi n'Ebe Nso ahụ adighi ahụ ha. Ha ka dikwa n'ebe ahụ ruo taa ¹⁰ O nweghi ihe di n'ime igbe ogbugba ndu ahụ, kariakwa mbadamba nkume abuo ahụ Mosis tinyere n'ime ya n'ugwu Horeb, n'ebe ONYENWE ANYI na umu Izrel gbara ndu, mgbe ha si n'ala Ijpt puta.

¹¹ Mgbe ndi nchujaja sitere n'Ebe Nso Kachasi Ebe Nso puta, n'ihu na ndi nchujaja ahụ niile doro onwe ha nsọ n'agbanyeghi usuu nke onye obula n'ime ha si puta.

¹² Ma ndi Livayi bu ndi obu abu, ya bu Asaf, Heman, Jedutun na umu ha ndi ikom na ndi ikwu ha guzoro onwe ha n'akuku owuwa anyanwu nke ebe ichu aja. Ha yi uwe ezi akwa ocha ma na-akpo ubo akwara, na-akukwa ogene ọla. Ndi nchujaja di otu nari na iri abuo (120) n'onuogugu. Ndi na-afu opi sokwa ha. ¹³ Ndi obu abu ahụ na ndi na-afu opi jikoro onwe ha onu were otu olu bukuo ONYENWE ANYI abu ekele na otuto. Ndi na-afu opi, na ndi na-aku ọla na-ada uda, na ndi ji ngwa egwu ndi ozo sonyeere ha, welie olu ha elu too ONYENWE ANYI n'abu si:

“N'ihu na O di mma

Ihunanya ya na-adi ruo ebighi ebi.”

Mgbe ahụ igwe ojii juputara n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, ¹⁴ nke mere na ndi nchujaja enwekwaghi ike jee ozi ha, n'ihu igwe ojii ahụ, n'ihu na ebube ONYENWE ANYI juputara n'ime ulonso Chineke.

6

Ekpere Solomon

¹ Mgbe ahụ, Solomon siri, “ONYENWE ANYI ekwuola na o ga-ebi n'oke igwe ojii. ² Ma ewuola m ulonso puru iche, maa mma nye gi, ebe i ga-ebi ruo mgbe ebighi ebi!”

³ Dika ogbakọ Izrel niile na-eguzo n'ebe ahụ, eze chighariri onwe ya chee ha ihu, gozie ha. ⁴ Mgbe ahụ o siri,

“Otuto diri ONYENWE ANYI, bu Chineke Izrel. Onye ji aka ya abuo mezuo nkwa ahụ o ji onu ya kwee nna m Devid. N'ihu na o kwuru si, ⁵ ‘Site n'ubochi ahụ m si n'ala Ijpt kpoputa ndi m, ahopotaghi m obodo obula n'ebo obula nke Izrel, ka e wuru m ulonso ka Aha m diri n'ebe ahụ, maobu hoputa onye obula ka o buru

onyendu ndi m Izrel. ⁶ Ma ugbu a, a horola m Jerusalem ka o buru ebe Aha m ga-adi, ahorokwala m Devid i bu onye ga-achi ndi m Izrel.'

⁷ "Nna m, Devid bu n'obi iwu ulonso ukwu nye Aha ONYENWE ANYI, bu Chineke nke Izrel. ⁸ Ma ONYENWE ANYI siri nna m, Devid, 'I mere nke oma ibu n'obi, iwu ulonso ukwu nye Aha m. ⁹ Ma otu o di, o bughu gi ga-ewu ya, kama nwa gi nwoke nke si n'ahu gi puta ga-ewu ulonso ahụ nye Aha m.'

¹⁰ "Ugbu a, ONYENWE ANYI emezuola nkwa ahụ o kwere. A nochielā m nna Devid, ana m anodu n'ocheeze nke Izrel dika ONYENWE ANYI kwere na nkwa. Ewuokwala m ulonso ukwu nye Aha ONYENWE ANYI, bu Chineke nke Izrel. ¹¹ N'ebe ahụ ka m dobara igbe ogbugba ndu, n'ime ya ka ogbugba ONYENWE ANYI di, bu nke ya na umu Izrel gbara."

Ekpere Ido Nso

¹² Mgbe ahụ, Solomon guzoro n'ihu ebe ichu aja ONYENWE ANYI, na n'ihu ogbako umu Izrel niile, gbasapu aka ya abuo. ¹³ Solomon ji bronzi kpuo ihe nrigoro ino gwa oha mmadu okwu. Ogologo ihe nrigoro ahụ, obosara ya ruru mita abuo na okara mita abuo na okara. Idi elu ya ruru otu mita na okara. O debere ya n'etiti ebe mputa nke ogige ulonso ukwu ahụ. O guzoro n'elu ihe nri go ahụ, n'ihu ogbako Izrel niile, gbuo ikpere n'ala, gbasaa aka ya abuo chile ha elu. ¹⁴ O siri,

"ONYENWE ANYI, Chineke nke Izrel, o dighi Chineke dika gi n'eluigwe maobu n'awa. Gi onye na-edebe ogbugba ndu ihunanya gi na ndi ohu gi, bu ndi ji obi ha niile na-eso uzog gi. ¹⁵ I mezuokwala nkwa niile i kwere nna m Devid, bu ohu gi. I ji onu gi kwee nkwa a, ma taa, i jirila aka gi mezuo ya.

¹⁶ "Ugbu a, O! ONYENWE ANYI, Chineke nke Izrel, mezuokwala nkwa niile i kwere Devid nna m, mgbe i siri, 'O buru na umu umu gi elezie anya bie ndu dika iwu m si di n'ihu m, n'ihe niile ha na-eme, dika gi onwe gi mere, agaghị achọ onye ga-anọ n'ihu n'ocheeze Izrel n'ime ha.' ¹⁷ Ma ugbu a, ONYENWE ANYI bu Chineke nke Izrel, ka okwu gi, bu nkwa nke i kwere ohu gi Devid bia na mmezu.

¹⁸ "Ma o bu ezie na Chineke ga-ebinyere umu mmadu n'elu uwa? Lee, eluigwe, obuladi ebe kachasi elu nke eluigwe ezughi iba gi. Olee otu ulo a nke m wuru ga-esi bata gi! ¹⁹ Ma ONYENWE ANYI Chineke m, naa nti n'ekpere ohu gi, na aririo o na-aririo maka ebere. Nuru akwa na ekpere nke ohu gi na-ekpe n'ihu gi. ²⁰ Biko, mee ka anya gi abuo ghere oghe n'ebe ulonso ukwu a di, ehie na n'abali, bu ebe a i kwuru si, na i ga-akpokwasị Aha gi n'ebe ahụ. Biko, ka i nuru ekpere ohu gi ga-ekpe banyere ebe a. ²¹ Nuru akwa aririo niile nke ohu gi na nke ndi gi Izrel niile, mgbe obula ha chere ihu ha n'ebe a n'ekpere. Biko, site n'eluigwe bu ebe obibi gi nuru, mgbe i nuru biko, gbagharakwa.

²² "Mgbe onye obula mehiere mmadu ibe ya, a kpo o ya oku ka o bia nuo iyi, onye di otu a bia guzo n'ebe a, n'ihu ebe ichu aja gi a, nuo iyi ahụ, ²³ mgbe ahụ, nuru olu ya n'eluigwe ma mee ihe ziri ezi, kpeekwa ikpe n'etiti ndi ohu gi. Maa onye mejoro ikpe site n'itukwasị n'isi ha ihe o metara, meekwa ka onye aka ya di ocha nwere onwe ya, site n'imeso ha dika ezi omume ha si di.

²⁴ "Mgbe ndi iro meriri ndi gi Izrel, n'ihie na ha mehiere megide gi, o buru na ha aloghachite, too aha gi, na-ekpe ekpere, na-aririo aririo n'ihu gi n'ulonso ukwu a, ²⁵ biko, site n'eluigwe nuru ekpere ha, gbaghara mmehie ndi gi Izrel. Meekwa ka ha loghachita n'ala ahụ nke i nyere ha na nna nna ha.

²⁶ "Mgbe e gbochiri eluigwe, mee na mmiri adighi ezokwa, n'ihie na ndi gi emehielā megide gi, o buru na ha echee ihu n'ebe a kpee ekpere, too aha gi, si na mmehie ha chegharia, n'ihie na itaala ha ahuhu, ²⁷ biko, site n'eluigwe nuru ma gbagharakwa mmehie ndi ohu gi, ndi gi Izrel. Kuziere ha ezi uzog ha ga-esi bie ndu ma zidata mmiri ozuzo n'ala ahụ nke i nyere ndi gi ka o buru ihe nketa ha.

²⁸ “Mgbe unwu, maobu ajo oria na-eefe efe ga-adakwasị ala a, maobu oria na-eripia ihe ubi, maobu omuma ebu; maobu igurube, maobu ukpana, maobu mgbe ndi iro ga-anochibido ha n’obodo ha niile, ihe mbibi niile maobu oria obula, ²⁹ ekpere obula maobu aririo nke onye obula n’etiti ndi gi Izrel kpere ma rijo, n’ihi ighota ihe otiti na ihe mgbu niile, ha gbasapu aka ha, ma chee ihu ha n’ebe ulonso ukwu di; ³⁰ mgbe ahụ, site n’eluigwe bu ebe obibi gi nuru aririo ha. Gbaghara ma meekwa; mesoo onye obula dika ihe niile ha na-eme si di, ebe o bu na i maara obi ha niile (n’ihi na naani gi maara obi umu mmadu), ³¹ ka ha tuo egwu gi, jeekwa ije n’irubere gi isi n’oge niile ha na-ebi n’ala ahụ nke i nyere nna nna anyi ha.

³² “Ma banyere onye mba ozo, onye na-esonyeghi na ndi gi Izrel, kama o si n’ala ebe di anya bia n’ihi ukwu gi, n’aka gi di ike na ogwe aka gi e setipuru esetipu. Mgbe ha biara kpee ekpere n’ulonso a, ³³ mgbe ahụ, site n’eluigwe ebe obibi gi nuru aririo ha. Mekwaa ihe niile nke onye mba ozo ahụ na-ario n’ekpere, ka ndi niile nke uwa mara aha gi, tukwa egwu gi, dika ndi nke gi bu Izrel na-eme. Ka ha matakwa na-akpokwasiri Aha gi n’ulo a nke m wuru.

³⁴ “Mgbe ndi gi ga-aga ibu agha megide ndi iro ha, n’ebe obula i na-eziga ha, mgbe ha chere ihu ha n’uzo obodo a nke i hoputara na n’ulonso ukwu a m wuru nye Aha gi, kpee ekpere, ³⁵ mgbe ahụ, site n’eluigwe nuru ekpere na aririo amara ha, mezkwa ihe ha na-ario.

³⁶ “Mgbe ha mehiera megide gi, n’ihi na o dighi mmadu obula na-adighi emehie, i wee iwe megide ha, rara ha nyefee n’aka ndi iro, ndi ga-adokpuru ha n’agha gaa n’obodo ozo, maobu obodo di anya maobu nke di nso; ³⁷ o buru na ha anoro n’ala ahụ a dokpuru ha gaa, chegharia n’obi ha, noro n’ala ebe a dotara ha n’agha, rijo gi, si, ‘Anyi emehiela, anyi emeela ihe n’adighi mma, meekwa ajo omume.’ ³⁸ O buru na ha ejiri obi ha na mmuo ha niile chegharia, n’ala ebe ndota n’agha ha, bu ebe a kporo ha gaa, ma kpee ekpere nye gi chee ihu ha n’uzo ala a nke i nyere nna nna ha, n’obodo a nke i hoputara, ya na n’ulonso ukwu a m wuru nye Aha gi ³⁹ mgbe ahụ, site n’eluigwe, ebe obibi gi, nuru ekpere ha na aririo ha niile, nyekwara ha aka. Gbaghara ndi gi, bu ndi mehiera megide gi.

⁴⁰ “Ugbu a, Chineke m, biko ka anya gi na nti gi ghere oghe n’ekpere niile a na-ekpe n’ebe a.

⁴¹ “Ma ugbu a, bilie, O ONYENWE ANYI Chineke, bata n’ebe izuike gi, gi na igbe ogbugba ndu nke ike gi.

Ka ndi nchujaja gi, O ONYENWE ANYI Chineke, yiri nzoputa dika uwe.

Ka ndi gi kwesiri ntukwasị obi nuriya onu n’ihi idi mma gi.

⁴² O ONYENWE ANYI Chineke, agbakutala onye gi e tere mmanu azu.

Chetakwa oke ihunanya nke i kwere Devid bu ohu gi na nkwa.”

7

Ido ulonso ukwu nso

¹ Ngwangwa, mgbe Solomon kpesiri ekpere a, oku sitere n’eluigwe daa repia aja nsure oku ahụ na aja ahụ niile. Ebube ONYENWE ANYI juputakwara n’ulonso ukwu ahụ, ² Ndi nchujaja enweghi ike ibanye n’ime ulonso ukwu ONYENWE ANYI n’ihi ebube ONYENWE ANYI nke juputara ulonso ahụ. ³ Mgbe oha ndi Izrel niile huru oku ahụ si n’elu daa, hukwa ebube ONYENWE ANYI ka o guzo n’elu ulonso ukwu ahụ, ha dara n’ala kpo isiala nye ONYENWE ANYI, kelee ya ekele si:

“N’ihi na O di mma

ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi.”

⁴ Mgbe ahụ, eze na ndi a niile churu aja di iche iche n’ihu ONYENWE ANYI. ⁵ Eze Solomon churu aja ehi nke di puku iri abuo na abuo, na ewu na aturu di nari puku

na iri abụọ. Ya mere, Eze na ndị ahụ niile si otu a doo ụlọnsọ Chineke nsọ. ⁶ Ndi nchụaja guzo n'ihu ọrụ ha, ha na ndi Livayi. Ha jiri ngwa egwu ONYENWE ANYI nke eze Devid mere maka i na-eto ONYENWE ANYI, bukwa nke o ji mgbe o nyere ekele, na-asị, "Ịhụnanya ya na-adị ruo ebighi ebi." Na ncherita ihu ndi Livayi, ndi nchụaja furu opi ike ha mgbe ndi Izrel guzooro ọtọ.

⁷ Mgbe ahụ, Solomon doro etiti ogige di n'ihu ụlọnsọ ONYENWE ANYI ahụ nsọ. N'ebe ahụ ka o nọ chụọ aja nsure oku, aja onyinye mkpuru oka na aja abuba udo. O mere nke a n'ihia na ebe ichu aja bronz nke o ruru enweghi ike ibata aja nsure oku niile, aja mkpuru oka niile nakwa aja abuba ndi ahụ.

⁸ Ya mere, Solomon mere mmemme a n'oge ahụ, ubochi asaa, ya na ndi Izrel niile. O bu nzuko di ukwu. Ndi mmadu biara sitere na Lebo Hamat ruo na mmiri iyi Ijpt. ⁹ N'ubochi nke asato, ha nwere ogbakọ, n'ihia na ha mere mmemme nke ido ebe ichu aja nsọ n'ime ubochi asaa, meekwa mmemme* ahụ abali asaa ozo. ¹⁰ Ya mere, n'ubochi nke iri abụọ na ato n'onwa nke asaa, o zilagara ndi ahụ niile n'ulo ha, n'inuri onu na obi utọ n'ihia ihe oma niile nke ONYENWE ANYI Devid na Solomon na ndi ya Izrel.

ONYENWE ANYI e mee ka Solomon hu ya

¹¹ Mgbe Solomon rụchara ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYI, na ụlọeze, mezukwaa ihe niile bu nke o bu n'obi ime n'ulo nsọ ONYENWE ANYI nakwa n'uloeze nke ya onwe ya.

¹² ONYENWE ANYI mere ka o hu ya n'ohu abali si ya,

"Anula m ekpere gi, ahorokwala m ebe a nye onwe m, ka o buru ebe ichu aja.

¹³ "Mgbe obula m mere ka mmiri ghara izo, maobu zidata igurube ka ha bia bibie ihe ubi unu, maobu zidata oria n'etiti unu, ¹⁴ o buru na ndi m ndi a kpokwasiri aha m, ewedata onwe ha n'ala, kpee ekpere, chosie ihu m ike, sitekwa na mmehie ha chigharia, aga m esite n'elugwe za ekpere ha, gbaghara ha mmehie ha, mee ka ala ha diri ndu. ¹⁵ Anya m ga-eghere oghe mgbe niile; otu a kwa, nti m ga-egherekwa oghe ihu na inu ekpere niile a na-ekpe n'ulo nsọ a. ¹⁶ Edoola m ụlọnsọ a nsọ nye onwe m, ka Aha m di n'ebe ahụ ruo ebighi ebi; anya m abụọ na obi m ga-adikwa n'ebe ahụ ubochi niile.

¹⁷ "Ma gi onwe gi, bie ndu n'ikwesi ntukwasị obi n'ihu m dika Devid nna gi mere, na-eme ihe niile m nyere n'iwu, debe ukpuru m na iwu m niile. ¹⁸ Aga m eme ka ocheeze ochichi gi guzosie ike, dika mu na nna gi Devid gbara na ndu, mgbe m siri, 'I ghaghị inwe onye nnochite anya n'ocheeze nke ga-achi Izrel.'

¹⁹ "Ma o buru unu alaghachi azu, gbakuta ukpuru na iwu niile, bu nke m nyere unu azu, puo gbasoro chi ndi ozo ife ha ofufe, na ikpo isiala nye ha, ²⁰ mgbe ahụ, aga m esite n'ala m, bu nke m nyere ha, hopu Izrel. Aga m ajukwa ụlọnsọ a m doro nsọ nye Aha m, meekwa ka o gho o ihe e ji atụ ilu na ihe ikpa ochi n'etiti ndi niile. ²¹ O bu ezie na ụlọnsọ ukwu a kachasi elu ugbu a, ma onodu ya ga-eju ndi niile ga-esi n'akuku ya gafee anya, ha ga-asị, 'Gini mere ONYENWE ANYI ji mee ala a na ụlọnsọ a, ihe di otu a?' ²² Ndi mmadu ga-aza, 'O bu n'ihia na ha gbakutara ONYENWE ANYI, Chineke nna nna ha, onye kpoputara ha site n'ala Ijpt azu, makuo chi ndi ozo, na-akpo isiala na-efekwa ha ofufe. O bu n'ihia nke a ka O ji mee ka ihe ojo niile ndi a biakwasị ha.' "

8

Oru ndi ozo Solomon ruru

¹ N'ogwugwu iri afọ abụọ, mgbe Solomon ji wuo ụlọnsọ ONYENWE ANYI na ụlọeze nke ya onwe ya, ² Solomon wughariri obodo ndi ahụ Hiram* nyere ya, mee ka ndi

* 7:9 7:9 Ya bu, mmemme Ulo ikwu * 8:2 8:2 Maobu, Hiram

Izrel biri n'ime ha. ³ Solomon gara Hamat-Zoba, merie ha. ⁴ O wuru obodo Tadmo nke di n'ozara na otutu obodo nchikoba ihe na Hamat. ⁵ O wugharikwara obodo Bet-Horon nke di n'elu elu, wuokwa Ndida Bet-Horon ka o gho o obodo e wusiri ike nke nwere mgbidi, ibo onu uzọ ama na mkporo e ji kpochie ha. ⁶ O wukwara obodo Baalat na obodo niile nke ebe ichikoba ihe, na obodo niile ebe idebe ugbo agha na inyinya ya niile. O wuru ihe obula guru obi ya agu iwu na Jerusalem, Lebanon na n'oke ala ahụ niile o na-achi.

⁷ Ndi niile foduru ndu n'etiti ndi Het, ndi Amorait, ndi Periz, ndi Hiv na Jebus (ndi a abughi ndi Izrel), ⁸ ndi umu umu ha foduru n'ala ahụ, ndi ahụ ndi Izrel na-ebibighi, ndi a ka Solomon mere ndi oru manye na ndi ohu, nke a bukwa onodu ha ruo taa. ⁹ Ma Solomon emeghi ka onye Izrel obula buru ohu, maka oru ya, kama ha bu ndi ikom agha, ndisi ndi ochiagha ya, ndisi ugbo agha na ndi na-agba inyinya agha ya. ¹⁰ Ha bukwa ndisi ozi nke eze Solomon, nari ndi ikom abuo na iri ise bu ndisi na-elekota ndi mmadu.

¹¹ Solomon kpoputara ada Fero site n'obodo Devid, gaa n'uloeze nke o wuuru ya, n'ihina o siri, "Nwunye m agaghi ebi n'uloeze Devid, bu eze Izrel, n'ihina ebe obula igbe ogbugba ndu ONYENWE ANYI banyere aburula ebe di nsọ."

¹² Emesia, Solomon churu aja nsure oku nye ONYENWE ANYI, n'elu ebe ichu aja ONYENWE ANYI, nke o wuru n'ihu mputa onu ulo ulonso ukwu ahụ, ¹³ obuladi dika iwu metutara aja e kwesiri ichu kwa ubochi si di, bu nke Mosis nyere n'iwu. Aja ndi a bu maka Ubochi Izuike, Onwa Ohuru na udi mmemme ato a na-eme n'afọ, ndi bu mmemme achicha ekoghi eko, mmemme izu uka asaa na mmemme ulo Ikwu. ¹⁴ O sitere n'usoro ije ozi nke Devid, hoputara otu ndi nchujaja oru di iche iche ha na-aru ubochi niile. O nyekwara ndi Livayi oru idu n'otuto a na-enye Chineke na inyere ndi nchujaja aka ime ihe ubochi obula n'ubochi ya. Kenyekwa ndi na-eche onu uzọ ulonso ahụ niile nche oke oru ha n'otu n'otu, n'ihina nke a bu ihe Devid, onye nke Chineke nyere n'iwu. ¹⁵ Ha ewezugaghi onwe ha n'iso iwu niile eze nyere ndi nchujaja maobu ndi Livayi banyere ihe obula na ihe gbasakwara ulokwu niile.

¹⁶ A ruzuru oru niile Solomon zubere iru, site n'ubochi a toro ntoala ulonso ukwu ONYENWE ANYI tutu ruo mgbe ewuchara ya. Ya mere, e wuchara ulonso ukwu ONYENWE ANYI.

¹⁷ Mgbe ahụ, Solomon gara Ezion Geba na Elat nke di n'onu osimiri, n'ala Edom. ¹⁸ Hiram zigaara ya otutu ugbo mmiri nke ndi ikom ya na-anya ugbo mmiri na-edu, bu ndi maara ihe banyere ime njem n'osimiri nke oma. Ndi a, ha na ndi ikom Solomon nyaara ugbo gaa Ofia site n'ebe ahụ bulatara eze Solomon, olaedo idi aro ya ruru puku kilogram iri na ise na nari ato.

9

Eze nwanyi Sheba

¹ Mgbe eze nwanyi Sheba nuru akuko Solomon, o biara Jerusalem ka o were otutu ajuju siri ike nwalee ya. O du otutu ndi ozi bara uba bia, tinyere otutu inyinya kamel ndi bu uda di iche iche, otutu olaedo na otutu nkume di oke onuahia di iche iche. O biakwutere Solomon, ya na ya kparitara uka banyere ihe niile nke di ya n'obi.

² Solomon zara ya ajuju ya niile. O dikwaghi ihe siiri ya ike ikowara ya. ³ Mgbe eze nwanyi Sheba huru amamihe Solomon, ma hukwa uloeze o wuru, ⁴ na ihe oriri a na-adokwasi n'elu tebul ya, usoro onodu nke ndisi ochichi ya, na ndi guzo na-ejere ya ozi n'uwe ha yi, ndi na-ebu iko ihe onunu n'uwe ha, na aja nsure oku niile o na-achu n'ulonso ONYENWE ANYI. O dikwaghi ihe ozo o maara o ga-eme, maobu kwuo.

⁵ O siri eze, "Akuko niile m no n'ala nu banyere ihe niile i rputara na amamihe gi bu eziokwu. ⁶ Ma ekwenyeghi m ihe ha kwuru tutu ruo mgbe m biara jiri anya m

abuọ hụ ha. N’ezie, ihe m nuru erughị okara nke idi ukwu amamihe gi. I tukwasila ihe n’akuko m nuru. ⁷ Lee, udi onu ndi gi na-enwe. Lee, udi onu nke ndi ozi na-enwe, bu ndi na-eguzo n’ihu gi mgbe niile na-anu okwu amamihe gi. ⁸ Ngozi diri ONYENWE ANYI Chineke gi, onye nwere mmasi n’ebe i no. O debere gi n’ocheeze ya dika eze ichi n’aha ONYENWE ANYI bu Chineke gi. N’ihi ihunanya nke Chineke gi nwere n’ebe Izrel no, na mmasi ya ime ka ha guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. O meela gi eze ha, ka i debe ikpe ziri ezi na ezi omume.”

⁹ Emesia, O nyere Solomon onyinye olaedo idi arọ ya di puku kilogram anọ, nyekwa ya uda di iche iche, na nkume oke onuahia di iche iche. Enwebeghi udi uda dika ndi ahụ eze nwanyi Sheba nyere eze Solomon.

¹⁰ Ndi ohu Hiram na ndi ohu Solomon bubatara olaedo site n’Ofia. Ha butekwara osisi algum, na nkume di oke onuahia di iche iche. ¹¹ Eze ji osisi algum ndi ahụ mee nkwasia nri n’ulonso ONYENWE ANYI, na nke uloeze. O jikwa ya meere ndi na-abu abu ubo akwara na une. O nwebeghi oge ozo e nwere udi ngwa egwu e ji osisi oma di otu a kwaa n’ala Juda niile.

¹² Eze Solomon nyekwara eze nwanyi Sheba ihe niile o chorọ na ihe niile bu nke o rioro. O nyere ya kariya ihe niile o wetaara ya. Emesia, o hapuru laghachi n’ala nke aka ya, ya na ndi na-ejere ya ozi.

Ebube ibu eze Solomon

¹³ Otutu idi arọ nke olaedo Solomon na-enweta kwa afọ bu puku kilogram iri abu na ato, * ¹⁴ na-agunyeghi uru nke na-esi n’aka ndi na-atu mgbereahia na ndi na-azu ahia. Ozokwa, ndi eze niile nke di Arabia na ndisi na-achi obodo niile nke ala ahụ, na-enwetara Solomon olaocha na olaedo.

¹⁵ Eze Solomon kpuru nari ota olaedo ukwu abu site n’olaedo etipia etipia. O bu olaedo idi arọ ya ruru kilogram isii ka e ji kpuo ota obula. ¹⁶ O kpukwara nari ota nta ato, nke sitere na olaedo etipia etipia. O bu olaedo idi arọ ya ruru kilogram ato na okara ka eji kpuo ota obula. Eze debere ha n’uloeze n’Oke Ohia Lebanon.

¹⁷ Eze mekwara ocheeze di ukwu nke e ji odu enyi na olaedo a nuchara anucha machie ¹⁸ Ocheeze ahụ nwere ihe nri isii na ihe itukwasia ukwu eji olaocha ruo nke ejikotara n’ahụ ya. E nwere ebe ntukwasia aka n’akuku abu ya, nke nwere oyiya odum abu guzo n’akuku nke obula n’ime ha. ¹⁹ Odum iri na abu na-eguzo n’elu ihe nri isii ahụ, otu n’akuku isi abu nke ihe nri obula. O dikwaghi alaeze ozo di nke e mere ihe di otu a nye. ²⁰ Ihe niile Solomon nwere nke e ji anu ihe bu olaedo ka e ji mee ha. Ngwongwo niile nke di n’ime uloeze n’Oke Ohia Lebanon bukwala olaedo a nuchara anucha ka e ji kpuo ha. O dighi ihe e ji olaocha kpuo, n’ihi na-agunyeghi olaocha dika ihe obula n’oge Solomon. ²¹ Eze nwere otutu ugbo mmiri e ji azu ahia nke ndi ohu Hiram na-elekota. Otu ugbo n’afọ ato, ka ugbo ndi a na-alota buru olaedo, olaocha na odu enyi, enwe na adaka di iche iche bata.

²² Eze Solomon bara uba n’aku, nweekwa amamihe kariya ndi eze niile di n’uwa. ²³ Ndi eze niile nke uwa na-achọ ihu Solomon, ka ha nuta okwu amamihe nke Chineke tinyere n’obi ya. ²⁴ Onye obula biakwutere ya na-ebutere ya onyinye inata ihuoma, ya bu ngwa olaocha na olaedo, na uwe di iche iche, ngwa agha, uda di iche iche, inyinya na inyinya muul, nke a bu kwa afọ, kwa afọ.

²⁵ Solomon nwere ulo anumanu di puku anọ maka inyinya na ugbo agha, nweekwa puku inyinya iri na abu ndi o dobere n’obodo ugbo agha di iche iche, na n’ebe eze no na Jerusalem. ²⁶ O chiri ndi eze niile site n’osimiri Yufretis ruo n’ala ndi Filistia, rukwaa oke ala ndi Ijpt. ²⁷ Eze mere ka olaocha baa uba na Jerusalem, dika nkume

* **9:13** 9:13 Nari talenti isii na talenti iri isii na isii

efu. O mekwara ka osisi sida dika osisi sikamo nke di n'ala ala ugwu di iche iche.
²⁸ A na-esite n'Ijpt na n'ala ndi ozo di iche iche atubatara Solomon inyinya.

Onwu Solomon

²⁹ Ma banyere Ihe ndi ozo mere n'oge ochichi Solomon, site na mmalite ruo n'ogwugwu, o bu na-edeghi ha n'akwukwo Netan onye amuma, n'ime akwukwo amuma Ahija, onye Shilo, nakwa n'ohu Ido onye ohu uzo, banyere Jeroboam nwa Nebat? ³⁰ Solomon chiri Izrel niile iri afo ano na Jerusalem. ³¹ O sooro nna nna ya ha dina n'onwu. E lie ya n'obodo Devid bu nna ya. Rehoboam nwa ya ghokwara eze n'onodu ya.

10

Nnupu isi Izrel megide ochichi Rehoboam

¹ Rehoboam gara Shekem n'ihu na Izrel niile zokoro ebe ahụ ime ya eze. ² Mgbe Jeroboam nwa Nebat nuru nke a (o no n'Ijpt ebe o gbagara oso ndu site n'aka eze Solomon) o sitere Ijpt lota. ³ Ya mere, ha ziri ozi kpo Jeroboam, ya na ndi Izrel niile jekwuru Rehoboam si ya: ⁴ "Nna gi boro anyi ibu aro, ma ugbu a mee ka ibu aro na iyagba aro a nke o bokwasiri anyi di mfe, anyi ga-ejere gi ozi."

⁵ Rehoboam zara ha si, "Biaghachikwutenu m mgbe ubochi ato gasiri." N'ihu ya ndi ahụ lara.

⁶ Mgbe ahụ, eze Rehoboam gara inata ndumodu n'aka ndi okenye, bu ndi jeere nna ya Solomon ozi n'oge o di ndu ya, si ha, "Olee ndumodu unu ga-enye m maka mu inye ndi a osisa?"

⁷ Ha zara ya, "O buru na i ga-emere ha ihe oma, mee ihe ga-atọ ha uto, nyekwa ha osisa di mma, ha ga-anogide buru ndi ohu gi mgbe niile."

⁸ Ma o nabataghi ndumodu ndi okenye nyere ya, o gakwuru umu okorobia ndi ya na ha tokoro, bukwa ndi na-ejere ya ozi, ka ha nye ya ndumodu. ⁹ Rehoboam juru ha si, "Gini bu ndumodu unu? Gini bu osisa anyi ga-enye ndi a na-asi, 'Mee ka ibu aro nna gi bokwasiri anyi di mfe?'"

¹⁰ Umu okorobia ahụ, bu ndi ya na ha tokoro, zaghachiri si, "Gwa ndi ahụ siri gi, 'Nna gi bokwasiri anyi ibu aro, ma mee ka ibu anyi di mfe,' i ga-agwa ha, si, 'Mkpisiaka nta di n'aka m gbara okpotokpo kari ukwu nna m. ¹¹ Nna m boro unu ibu aro; aga m atukwasi ihe n'ibu ahụ mee ka o di aro kari. Nna m ji apipia doo unu aka na nti, maobu akpi ka m ga-eji mekpaa unu ahụ.'"

¹² Mgbe ubochi ato gasiri, Jeroboam na ndi Izrel niile biaghachiri inuru osisa Rehoboam, dika eze kwuru, si, "Laghachitenu n'ubochi nke ato." ¹³ Eze sara ha okwu n'olu di ike. O juru ndumodu ndi okenye ¹⁴ ma gbasoro ndumodu nke umu okorobia nyere, o siri, "Nna m mere ka ibu unu di aro, aga m eme ka ibu unu di aro kari. Nna m ji apipia doo unu aka na nti, aga m eji akpi mekpaa unu ahụ." ¹⁵ Ya mere, eze anaghi ndi ahụ nti, n'ihu mgbanwe nke onodu niile a sitere n'ebe Chineke no, ka e mezuo okwu ahụ ONYENWE ANYI gwara Jeroboam nwa Nebat site n'onu Ahija onye Shilo.

¹⁶ Mgbe Izrel niile huru na eze juru ige ha nti, ha zaghachiri ya si, "Olee oke anyi nwere n'ime Devid?"

Olee ihe nketa anyi nwere n'ime nwa Jesi?

Ndi Izrel, laanu n'ulo ikwu unu!

Gi Devid lekotakwa ulo nke gi."

Nke a mere, ka ndi Izrel niile laa n'ulo ha. ¹⁷ Ma banyere ndi Izrel bi n'obodo niile nke Juda, Rehoboam gara n'ihu buru eze ha.

¹⁸ Eze Rehoboam zipuru Adoniram* onyeisi na-elekota ndi oru mmanye ma ndi Izrel ji nkume tugbuo ya. Ma eze Rehoboam jisiri ike gbaba n'ime ugbo agha ya, gbalaga laa Jerusalem. ¹⁹ Ya mere, Izrel no na nnupu isi megide ulo Devid ruo taa.

11

¹ Mgbe Rehoboam biarutere Jerusalem, o kpokotara ndi ulo Juda niile na ndi ebo Benjamin, ha di nari puku na iri asato n'onuogugu, umu okorobia ndi tozuru iga agha, ka ha gaa buso ulo Izrel agha ma weghachitekwa alaeze n'okpuru ochichi Rehoboam.

² Ma okwu ONYENWE ANYI rutere Shemaya, onye nke Chineke nti: ³ "Gwa Rehoboam, nwa Solomon eze Juda, na Izrel niile no na Juda na Benjamin, ⁴ Otu a ka ONYENWE ANYI kwuru, 'Unu agakwala gaa buso ndi Izrel ibe unu agha. Laghachinu, nwoke obula n'ulo ya, n'ih na o bu m na-eme ihe ndi a.'" Ya mere, ha rubere isi n'okwu niile nke ONYENWE ANYI. Ha tughariri laghachi azu n'iga megide Jeroboam.

Rehoboam ewusie obodo Juda ike

⁵ Rehoboam bigidere na Jerusalem wusie obodo ndi di na Juda ike n'ih nchedo. ⁶ Obodo ndi a bu Betlehem, Etam, Tekoa, ⁷ Bet Zoa, Soko, Adulam, ⁸ Gat, Maresha, Zif, ⁹ na Adoraim, Lakish, Azeka ¹⁰ Zora, Aijalon na Hebron. Obodo ndi a bukwa obodo ndi Juda na Benjamin e wusiri ike. ¹¹ O wusiri ha ike tinye ndiisi agha n'ime ha, tinyekwa ihe oriri na mmanu oliv na mmanya. ¹² O tinyere ota na ube n'ebe niile a na-edebe ngwa agha n'obodo niile, n'ih iche obodo ya nke oma, ebe o bu naani Juda na Benjamin no n'okpuru ya.

¹³ Ma ndi nchajaja niile na ndi Livayi ndi sitere n'akuku niile nke Izrel dinyere ya. ¹⁴ Ndi Livayi hapuchara ebe ita nri anu ulo ha na ihe niile ha nwere bia biri na Juda na Jerusalem, n'ih na Jeroboam na umu ya ndi ikom juru ha dika ndi nchajaja ONYENWE ANYI. ¹⁵ O hoputara ndi nchajaja nke aka ya, maka ebe niile di elu, nakwa ife arusi ewu na nwa ehi ndi ahụ o kpuru. ¹⁶ Ndi si n'ebo niile nke Izrel, ndi kpebiri n'obi ha icho ONYENWE ANYI, Chineke Izrel sooro ndi Livayi bia Jerusalem ichu aja nye ONYENWE ANYI Chineke nna nna ha. ¹⁷ Ha mere ka alaeze Juda sie ike. Ha kwagidekwara Rehoboam nwa Solomon afo ato, na-agbasokwa n'uzo niile nke Devid na Solomon n'oge a.

Ezinaulo Rehoboam

¹⁸ Rehoboam, luru Mahalat, bu nwa nwanyi Jerimot nwa Devid, na Abihail, nwa nwanyi Eliab, nwa Jesi. ¹⁹ O mutara ya umu ndi ikom ato ndi a: Jeush, na Shemaraya, na Zaham. ²⁰ Emesia, o lukwara nwunye ozo aha ya bu Maaka, nwa nwanyi Absalom. Umu ha mutara bu Abija, na Atai, na Ziza, na Shelomit. ²¹ Rehoboam huru Maaka nwa nwanyi Absalom n'anya kari ndi nwunye ya na ndi iko ya nwanyi niile. O nwere ndi nwunye iri na asato, nweekwa iri ndi iko nwanyi isii. O mutara iri ndi ikom abuo na asato, na iri umu nwanyi isii.

²² Rehoboam mere Abija nwa Maaka onyeisi n'etiti umu eze niile n'ih na o choro ime ya eze. ²³ O ji ezi uche zipuchaa umu ya ndi ikom gaa n'ala ndi Juda na Benjamin, nakwa n'obodo ndi ahụ e wusiri ike. O nyere ha ihe e ji elekota ndu n'ebe o bara uba ma lukwara ha otutu ndi inyom.

12

Shishak ebusoo Jerusalem agha

* **10:18** 10:18 Maobu, Hadoram

¹ Ma mgbe e mere ka alaeze Rehoboam guzosie ike, mgbe ọ dika ike, ọ hapuru iwu ONYENWE ANYI ya na ndi Izrel* niile. ² N'ihia na ha ekwesighi ntukwasia obi nye ONYENWE ANYI, Shishak eze Ijipt busoro Jerusalem agha n'afọ nke ise nke ochichi eze Rehoboam. ³ O ji otu puku ugbo agha na nari abuo, na ndi agha na-agba inyinya di puku iri isii, na ndi agha ukwu ala, ndi a na-apughi iguta onu, ndi agha si Libia, Sukim na Kush, ndi sooro ya site n'ala Ijipt. ⁴ O merikwara obodo niile e wusiri ike nke Juda ma biarukwaa Jerusalem.

⁵ Mgbe ahụ, Shemaya onye amuma biakwutere Rehoboam na ndiisi Juda niile, ndi zokotara na Jerusalem n'ihia egwu Shishak, si ha, "Otu a ka ONYENWE ANYI siri, 'Unu ahapula m, n'ihia ya, ahapukwala m unu, nyefee unu n'aka Shishak.'"

⁶ Ndi ndu Izrel na eze wedara onwe ha n'ala si, "Onye ezi omume ka ONYENWE ANYI bu."

⁷ Mgbe ONYENWE ANYI huru otu ha si weda onwe ha n'ala, okwu ONYENWE ANYI biakwutere Shemaya, si, "Ebe o bu na ha ewedala onwe ha n'ala, agakwaghi m ebibi ha kama aga m eme ka ha nwe nzoputa ngwangwa. Agakwaghi m eji Shishak gosi Jerusalem oke iwe m. ⁸ Ma otu o di, ha ga-aburu ya ohu, ka ha nwe ike mata o di iche di n'etiti ijere m ozi na ijere ndi eze ala ozọ di iche iche ozi."

⁹ Mgbe Shishak eze Ijipt busoro Jerusalem n'agha; o buoro akụ niile di n'ime ulo ONYENWE ANYI, na akụ niile dika n'uloeze. O kwakoro ihe niile, werekwa ota olaedo ndi ahụ Solomon kpuru. ¹⁰ Ma eze Rehoboam kpuru ota bronz i ji dochie ndi ahụ, nyefee ha n'aka ndiisi ndi nche, bu ndi na-eche n'onu uzọ uloeze nche ka a lekota ha anya. ¹¹ Mgbe obula eze na-aga n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, ndi nche na-eso ya buru ota ndi ahụ, emesia, ha na-ebughachikwa ha n'ime ulo ndi nche.

¹² Mgbe eze wedara onwe ya n'ala, iwe ONYENWE ANYI na-eweso ya dajuru, O laghikwa ya n'iyi kpamkpam. N'ezie, ezi ihe fodukwara na Juda.

¹³ Eze Rehoboam mere onwe ya ka o di ike na Jerusalem na-achikwa ka eze. O gbara iri afọ anọ na otu mgbe o malitere ibu eze, o chiru afọ iri na asaa na Jerusalem, bu obodo ahụ ONYENWE ANYI horo site n'etiti ebo niile nke Izrel, bu ebe o ga-akpokwasi Aha ya. Aha nne ya bu Naama, onye Amon. ¹⁴ O mere ihe ozo, n'ihia na o dighi mgbe obula o kpebiri n'obi ya icho ONYENWE ANYI.

¹⁵ Ma banyere ihe ndi ozọ niile mere n'oge ochichi Rehoboam, site na mmalite ruo ogwugwu, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko nke Shemaya onye amuma na nke Ido onye ohu uzọ, nke na-ahụ maka ihe banyere usoro omumu niile? Agha digidere n'etiti Rehoboam na Jeroboam ubochi niile nke ndu ha. ¹⁶ Rehoboam sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Devid. Abija nwa ya goro eze n'onodu ya.

13

Abija eze Juda

¹ Abija malitere ibu eze Juda, n'afọ iri na asato nke ochichi eze Jeroboam. ² O chiru afọ ato na Jerusalem. Aha nne ya bu Maaka,* otu n'ime umu nwanyi† Uriel, onye Gibe.

Agha digidere n'etiti Abija na Jeroboam. ³ Abija hoputara ndi ya di ike n'agha bu ndi onugugu ha di nari puku anọ, ma Jeroboam eze Izrel hoputara ndi agha onugugu ha di nari puku asato doo ha n'usoro.

⁴ Abija guzoro n'ugwu Zemaraim n'ala ugwu ugwu Ifrem jiri oke olu si "Jeroboam na ndi Izrel niile geenu m nti! ⁵ Unu amataghi na ONYENWE ANYI Chineke nke Izrel esitela n'ogbugba ndu nnu nyefee ochichi ala Izrel niile n'aka Devid na umu umu ya ruo ebighi ebi? ⁶ Ma Jeroboam, nwa Nebat, bu onye oru Solomon nwa Devid,

* **12:1** 12:1 Izrel n'ebe a na-ekwu maka ndi Juda, otu a ka o dika n'akwukwo 2Ih. * **13:2** 13:2 Maobu, Mikaya † **13:2** 13:2 Maobu, nwa nwa

nupuru isi megide onyenwe ya. ⁷ Ndi efu niile na-abaghi uru chikotara onwe ha gbaa ya gburugburu guzogide Rehoboam nwa Solomon, mgbe o bu nwantakiri na onye na-enweghi ike inwe mkpebi, onye n'adighikwa ike iguzogide ha.

⁸ "Ma ugbu a, unu ejikerela imegide alaeze ONYENWE ANYI nke di n'aka umu umu Devid. N'ezie, unu bu igwe ndi agha bara uba, n'etiti unu ka umu ehi olaedo ahụ dikwa, bu nke Jeroboam mere ka ha buru chi unu. ⁹ Ma unu achupughi ndi nchujaja ONYENWE ANYI, bu umu Eron, chupukwa ndi Livayi ma meere onwe unu ndi nchujaja dika ndi mba ozọ na-eme? Onye obula ji nwa oke ehi na ebule asaa bia ido onwe ya nsọ na-aghorọ unu onye nchujaja nye ihe ndi ahụ na-abughi chi.

¹⁰ "Ma banyere anyi, ONYENWE ANYI bu Chineke anyi, anyi ahapubeghi ya. Ndi nchujaja na-ejere ONYENWE ANYI ozi bu umu Eron, ndi Livayi bukwa ndi na-enyere ha aka. ¹¹ Ha na-achụ aja nye ONYENWE ANYI kwa ututu na anyasi niile, na-esurekwa ihe nsure oku na-esi isi uto; ma na-edobekwa achicha edoro nsọ n'elu tebul ahụ di ocha. Ha na-amunyekwa oku n'iheoku ndi ahụ di n'elu ihe idoba oriona olaedo kwa abali niile. N'ihina anyi onwe anyi na-edebe iwu ONYENWE ANYI Chineke anyi; ma unu onwe unu ahapula ya, gbakuta ya azu. ¹² Chineke nonyeere anyi. O bukwa onyendu anyi. Ndi nchujaja ya ga-eji ifu opi ike tie mkpu agha megide unu. Unu ndi Izrel, unu alusokwala ONYENWE ANYI bu Chineke nna unu ha ogu n'ihina mmeri agaghi abụ nke unu!"

¹³ Ma Jeroboam ezipulari ufodu ndi agha ya ka ha ga ndi agha Juda n'azu. Mgbe Jeroboam no n'ihu ndi Juda, ufodu ndi agha ya nokwa ndi Juda n'azu. ¹⁴ Mgbe ndi agha Juda tughariri hu na agha di ha n'ihu dikwa n'azu, ha tikuru ONYENWE ANYI mkpu nzoputa, ndi nchujaja fukwara opi ike ha. ¹⁵ Ndi Juda tiri oke mkpu agha. Mgbe ha na-eti mkpu a, Chineke mere ka Abija na ndi Juda merie Jeroboam na ndi Izrel. ¹⁶ Ndi agha Izrel gbara oso n'ihu ndi Juda, Chineke nyefere ha n'aka ndi Juda. ¹⁷ Abija na ndi agha ya gburu nari puku ndi Izrel ise n'ubochi ahụ. ¹⁸ Ya mere, ntukwasi obi nke Juda nwere n'ime ONYENWE ANYI Chineke nna ha mere ka ha merie Jeroboam na ndi Izrel.

¹⁹ Abija chukwara Jeroboam na ndi agha ya oso dota obodo ndi a n'agha: Betel, na Jeshana, na Efron, na obodo niile gbara ha gburugburu. ²⁰ Jeroboam enwetakwaghi ike ya ozọ oge niile Abija no dika eze. Ma o dighi anya ONYENWE ANYI tidara ya tigbuo ya.

²¹ Ma Abija gara n'ihu buru onye di ike, o luru nwunye iri na anọ, muo iri umu nwoke abuo na abuo, na umu ndi nwanyi iri na isii.

²² Akuko niile banyere ochichi Abija, ihe o mere na ihe o kwuru, di n'akwukwo akuko nke Ido onye amuma dere.

14

¹ Abija sooro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Devid. Asa, nwa ya nwoke ghorọ eze n'onodu ya. Udo dikwa afọ iri n'ubochi ibu eze ya.

Asa eze Juda

² Asa mere ihe di mma na nke ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI bu Chineke ya. ³ O wezugakwara ebe ichu aja nke chi ozọ niile di n'ugwu, tipia ogidi nsọ niile, gbujasiakwa ogidi Ashera. ⁴ O nyere Juda iwu ka ha choo ONYENWE ANYI Chineke nke nna ha, ka ha debekwa iwu ya na ukpuru ya niile. ⁵ O wezugakwara ebe niile a na-eferu arusi n'elu ugwu, bibiekwa ebe niile a na-esure ihe nsure oku na-esi isi uto n'obodo Juda. Alaeze ahụ nwekwara udo n'okpuru ochichi ya. ⁶ O wuru otutu obodo e ji mgbidi gbaa gburugburu n'ala Juda niile. O nweghi onye busoro ya agha, n'ihina na ONYENWE ANYI nyere ya udo.

⁷ N'ihì nke a, ọ gwara ndị Juda sị ha, “Ugbu a ka anyị kwesiri iwu obodo ndị a. Ka anyị wuokwa mgbidi gburugburu ha, wuokwa ụlọ elu nche, tinyesịa ha niile ibo ọnụ ụzọ ama, na mkpọrọ e ji akpọchi ya, ala a bụ nke anyị, n'ihì na ONYENWE ANYỊ Chineke onye anyị ji obi anyị chọsie ike enyela anyị udo.” Ya mere, ha wuru ihe ndị a niile nwekwa ọganihu.

⁸ Ọnụọgụgụ ndị agha Asa ndị si Juda n'oge ahụ bụ narị puku atọ. Ngwa agha ha ji bụ ọta ukwu na ụbe. Ndị agha ya ọzọ si Benjamin dī narị puku abụọ na iri puku mmadụ asatọ. Ndị a jikwa ọta na ụta. Ndị agha ndị a niile bụ ndị a zuziri azuzi, burukwa ndị dī ike.

⁹ Zera, bụ onye Kush duru puku kwurū puku,* na narị ugbo agha atọ, bjaruo Maresha ibuso Juda agha. ¹⁰ Asa purū izute ya. Ha doro onwe ha n'usoro ibu agha na Ndagwurugwu Zefata nke dī Maresha nso.

¹¹ Mgbe ahụ, Asa kpokuru ONYENWE ANYỊ Chineke ya, si, “ONYENWE ANYỊ ọ dighi onye dika gi n'inyere onye na-adighi ike aka n'ihu onye dī ike nke ukwu. Nyere anyi aka, O ONYENWE ANYỊ Chineke anyi, n'ihì na anyi dabere na gi. Ọ bukwa n'aha gi ka anyi na-apu ibuso igwe a agha. O ONYENWE ANYỊ i bụ Chineke anyi. Ekwela ka ọ buru na mmadụ efu meriri gi.”

¹² ONYENWE ANYỊ tigbukwara ndi Kush niile ahụ n'ihu Asa na Juda. Ndị Kush gbakwara ọsọ. ¹³ Asa na ndi agha ya churu ha ọsọ churuo ha obodo Gera ebe otutu ndi Kush dara, ruo na o nwekwaghị onye foduru ndu n'ime ha. E tibururu ha n'ihu ONYENWE ANYỊ na ndi agha ya. Ndị Juda bukooro otutu ihe nkwata n'agha dī iche iche. ¹⁴ Ha bibiri obodo niile gbara Gera gburugburu, n'ihì na egwu ONYENWE ANYỊ dakwasiri obodo ndi ahụ niile. Ndị Juda bukooro otutu ihe nkwata n'ihì na otutu ihe dī n'obodo ndi ahụ. ¹⁵ Ha busokwara ebe obibi ndi na-azu anu ulo agha, chikoro igwe aturu na ewu na inyinya kamel. Emesia ha laghachiri Jerusalem.

15

Mgbanwe Asa wetara

¹ Mgbe ahụ, Mmụọ nke Chineke dakwasiri Azaraya nwa Oded. ² Ọ purū jekwuru Asa sị ya, “Geenu m nti, gi Asa na ndi Juda niile na Benjamin. ONYENWE ANYỊ ga-anonyere unu oge niile unu na-eme okwu ya. Unu ga-achota ya mgbe obula unu choro ya. Ma ọ ga-agbakuta unu azu oge obula unu nupuru isi n'iwu ya.* ³ Ma otutu oge dī anya ndi Izrel no na-enweghi Chineke nke ezie, ha enweghikwa onye nchaja ga-ezi ihe, ha enweghikwa iwu Chineke ⁴ Ma mgbe obula ha chigharikwutere ONYENWE ANYỊ, Chineke Izrel tikuo ya n'ime mkpagbu ha, ọ na-enyere ha aka. ⁵ N'oge ahụ, ọ dighi udo diri onye obula na-apu apu igaghari n'obodo, maka na ndi niile bi n'ala ahụ no n'onodu oke ogbaaghara. ⁶ Otu obodo na-azopia obodo ozọ ebe otu mba na-emegidekwa mba ozọ n'ihì na Chineke ji nsogbu dī iche iche megide ha. ⁷ Ma unu ndi Juda, unu adala mba n'oru oma unu, n'ihì na a ga-akwu unu ugwo oru unu.”

⁸ Mgbe Asa nuru okwu ndi a, bu amuma Azaraya nwa Oded, ọ bu onye a gbara ume. O wepuru ihe aru niile dī n'ala Juda na Benjamin na nke dī n'obodo niile ahụ o meriri n'agha ndi dī n'ugwu Ifrem. Ọ wuziri ebe ichu aja ONYENWE ANYỊ, nke dī n'ihu mputa onu ulo ulonso ukwu nke ONYENWE ANYỊ.

⁹ Mgbe ahụ, Asa kporo ndi Juda na Benjamin niile oku, ha na ndi obia niile si Izrel, n'ihì na otutu sitere n'ala Ifrem na Manase, na Simion gbafeta Juda, mgbe ha huru na ONYENWE ANYỊ Chineke nonyeere Asa.

¹⁰ Ha niile zokoro na Jerusalem n'onwa nke atọ n'afọ nke iri na ise nke ochichi eze Asa. ¹¹ N'oge ahụ, ha ji narị ehi asaa na puku aturu na ewu asaa, churo ONYENWE

* **14:9** 14:9 Ihe ruru otu nde mmadu * **15:2** 15:2 Maobu, unu gbakutara ya azu

ANYỊ aja n'ubochi ahụ. Anumanu ndi a so n'ihe ha kwatara n'agha. ¹² Emesija, n'ubochi ahụ, ha gbara ndu, kpebie na o bu naani ONYENWE ANYI Chineke nna ha ka ha ga-efe. ¹³ Ha kpebikwara na onye obula nke na-agaghi efe ONYENWE ANYI, Chineke Izrel ga-anwu, ma onye ahụ o bu nwoke maobu nwanyi, nwantakiri maobu okenye. ¹⁴ Ha niile ji oke olu na iti mkpu na opi na opi ike, nuoro ONYENWE ANYI iyi. ¹⁵ Ndi Juda niile nuriri onu n'ihia na ha ji obi ha niile nuo iyi a. Ha jikwa obi ha niile choo Chineke. O mere ka ha chota ya. ONYENWE ANYI nyekwara ha udo n'akuku niile.

¹⁶ Eze Asa chudakwara nne nne ya bu Maaka, site nonodu ya dika nne eze, n'ihia na o kpuru ihe aru, ogidi Ashera maka iyi fee ya ofufe. Asa gbuturu ya, supia ya, kpo ya oku na ndagwurugwu iyi Kidron. ¹⁷ O bu ezie na o wezugaghi ugwu niile di elu site n'Izrel, ma Asa ji obi zuruoke jere ONYENWE ANYI ozi n'oge ndu ya niile ¹⁸ O webatara n'ime ulonso ukwu Chineke, olocha na olaedo na ihe niile, nke nna ya na ya onwe ya doro nsu.

¹⁹ O dikwaghi agha ozo a luru tutu ruo n'afu iri ato na ise nke ochichi eze Asa na Juda.

16

Afu Ikpeazu nke Asa

¹ N'afu nke iri ato na isii nke ochichi Asa, Baasha eze Izrel, busoro Juda agha, wuchie Rema igbochi onye obula na-apu apu maobu onye na-abata abata n'oke ala Asa, eze Juda.

² Mgbe ahụ, Asa chiri olocha na olaedo niile di n'uloku ulonso ONYENWE ANYI, na ndi di n'ulozeze ya, zigara Ben-Hadad, eze Aram, onye na-achi na Damaskos, si, ³ "Biko, ka anyi gbaa ndu dika nna m na nna gi mere. Lee, ana m ezitere gi olocha na olaedo. Ugbu a, mebie ogbugba ndu di n'etiti gi na Baasha, bu eze Izrel, ka o si n'ebe m no wezuga onwe ya."

⁴ Ben-Hadad kwenyere eze Asa, zipu ndi ochiagha ndi agha ya ka ha gaa buso obodo Izrel niile agha. Ha lugburu Ijon, Dan, Ebel-Maim* na obodo niile a na-achikobata ihe di na Naftali. ⁵ Mgbe Baasha nuru nke a, o kwusiri iwu Rema, hapukwa oru ya. ⁶ Mgbe ahụ, eze Asa chiri ndi ikom niile nke Juda. Ha bira bupusia nkume na osisi niile di na Rema, nke Baasha ji na-ewu ihe. O ji ihe ndi a wulie Geba na Mizpa.

⁷ N'oge ahụ Hanani, bu onye onu zo biakwutere Asa, bu eze Juda si ya, "Ebe o bu na i hapuru ONYENWE ANYI Chineke gi, tukwasị eze Aram obi, lee na usuu ndi agha Siria esitela n'aka gi wezuga onwe ha. ⁸ Ndi Kush na ndi Libia, ha abughi usuu ndi agha ji otutu ugbo agha, na ndi na-agba inyinya? Ma mgbe i dabeere na ONYENWE ANYI, o nyefere ha n'aka gi. ⁹ N'ihia na anya ONYENWE ANYI na-agazu uwa niile, igba ha ume bu ndi obi ha zuruoke n'ebe o no. I meela omume nzuzu na nke a, site ugbu a gaa n'ihu i ga na-enwe agha."

¹⁰ Iwe were Asa megide onye onu zo a n'ihia nke a; iwe were ya nke ukwu nke mere na o tnyere Hanani n'ulo mkporo. Sitekwa n'oge ahụ, Asa bidoro imekpa ufodu n'ime ndi ya ahụ.

¹¹ Ihe banyere ihe ozo niile n'oge ochichi Asa, site na mmalite ruo ogwugwu ka e dere n'ime akwukwo ndi eze Juda na Izrel. ¹² N'ime iri afu ato na itoolu nke ochichi ya, eze Asa rira oria nke metutara ukwu ya abuo. O bu ezie na oria a siri noo ike ma n'ime nonodu ya o choghi enyemaka site n'aka ONYENWE ANYI kama o bu naani ndi dibia ka o jekwuru. ¹³ Asa wuru n'iri afu ano na otu nke ochichi eze ya, sooro ndi nna nna ya ha dina nonwu. ¹⁴ Ha liri ya n'ili nke o waara onwe ya n'obodo Devid. Ha dobere ya n'elu ihe idoba ozu nke juputara na uda di iche iche, na mmanu na-esi

* 16:4 16:4 Aha ozo e ji mara ya bu Ebel-Bet-Maaka

isi uto nke a gwokotara nke oma, surekwara ya ihe nsure oku n'ebe o di ukwu iji kwanyere ya ugwu.

17

Jehoshafat eze Juda

¹ Jehoshafat nwa ya ghorọ eze n'onodu ya, o mere onwe ya ka o di ike imegide Izrel. ² O tinyere ufodu ndi agha ya n'obodo niile di na Juda e wusiri ike, tinyekwa ufodu n'obodo ndi ozọ di n'Ifrem, na ebe ndi ozọ niile nke nna ya, Asa meriri n'agha.

³ ONYENWE ANYI nonyeere Jehoshafat n'ihhi na o sooro nzọ ukwu nna ya, bu Devid, onye buuru ya uzọ chia. O jughị ase site n'aka Baal, ⁴ kama o chorọ ONYENWE ANYI, Chineke nna ya, dobekwa iwu ya niile, o bughikwa dika omume ndi Izrel si di. ⁵ N'ihhi nke a ONYENWE ANYI mere ka ochichi ya guzosie ike. Ndi Juda niile tukwara utu ha dika o kwesiri wetara Jehoshafat, nke a mere ka o nwee akunuba ebe o di ukwu, nwekwa nsopuru. ⁶ O ji obi ya niile gbasoo uzọ ONYENWE ANYI. Ozokwa, o sitere na Juda wezuga ebe niile di elu nakwa ogidi Ashera niile.

⁷ N'afọ nke atọ nke ochichi ya, o zipuru ndiisi ochichi alaeze ya ndi a, Ben-Hail, Obadaya, Zekaraya, Netanel na Mikaya ka ha gaa zie ndi mmadu ihe n'obodo niile nke Juda. ⁸ Ufodu ndi Livayi ndi a sokwa gaa: Shemaya, Netanaya, Zebadaya, Asahel, Shemiramot, Jehonatan, Adonaija, Tobaija, Tob-Adonaija na ndi nchujaja ufodu, ndi di ka Elishama na Jehoram. ⁹ Ha ji akwukwo iwu ONYENWE ANYI, zie ihe na Juda. Ha jere gburugburu obodo niile nke Juda na-ezi ndi mmadu ihe.

¹⁰ Egwu ONYENWE ANYI dakwasiri alaeze niile di gburugburu Juda, n'ihhi ya, ha ebukwaghi agha megide Jehoshafat. ¹¹ Ufodu n'ime ndi Filistia wetaara ya onyinye na olaocha kwa afọ n'uzọ ikwanyere ya ugwu, ma ndi Arab, wetaara ya igwe anu ulo di puku ebule asaa na nari asaa, na puku mkpi asaa na nari asaa.

¹² Ya mere, Jehoshafat ghorọ eze di ike. O wusiri obodo ndi di na Juda ike, wukwaa obodo ichikoba ihe. ¹³ O nwekwara ihe ndi o chikobara n'otutu obodo Juda. O debekwara ndi agha ibu agha doro anya n'ime Jerusalem. ¹⁴ Ngukota ha dika e si dekoọ ya n'ezinaulo si di:

Ndi si Juda, ndiisi agha na-achị puku ndi agha (1,000),

Adna, onyeisi agha, na-achị nari puku ndi agha atọ (300,000),

¹⁵ onye na-eso ya bu Jehohanan, onyeisi agha, na-achị nari puku ndi agha abuo na iri puku asato (280,000),

¹⁶ ozọ, Amasiya nwa Zikri, onye ji afọ ofufu* nye onwe ya maka oru ONYENWE ANYI, na-achị nari puku ndi agha abuo (200,000).

¹⁷ Ndi si Benjamin,

Eliada, dimkpa n'agha, na-achị nari puku ndi agha abuo (200,000), ndi ji aku na uta, na ota ebu agha.

¹⁸ Onye ozọ bu Jehozabad, onye na-achị nari puku ndi agha na iri puku asato (180,000), ndi jikeere ibu agha.

¹⁹ Ndi a bu ndi ikom na-ejere eze ozi, n'agunyeghi ndi ahụ o tinyere ka ha nodu n'obodo niile e wusiri ike di n'ime Juda.

18

Amuma Maijaya megide Ehab

* 17:16 17:16 Hoputara

¹ Ugbu a, Jehoshafat nwere akunuba na ugwu buru ibu, biakwa ghoọ ogo Ehab. ² Mgbe afo ole na ole gasiri, Jehoshafat gara Sameria ileta Ehab. Ehab gbuuru ya na ndi ya na ha yi otutu aturu na ehi, o kporo oriri kwagide ya ka o buso Ramot Gilead agha. ³ Ehab eze Izrel juru Jehoshafat eze Juda, si, "I ga-eso m buso Ramot Gilead agha?"

Jehoshafat zaghachiri, "Otu m di ka gi onwe gi di, ndi nke m bukwa ndi gi. Anyi ga-eso gi gaa agha." ⁴ Ma Jehoshafat gwakwara eze Izrel, si, "Buru uzọ choputa ntuziaka ONYENWE ANYI."

⁵ Ya mere, eze Izrel kpokotara ndi amuma di nari ndi ikom anọ n'onuogugu juo ha, si, "Anyi a ga-ebuso Ramot Gilead agha, ka o bu m hapu?"

Ha zara, "Gaa, n'ih na Chineke ga-enyefe ha n'aka eze."

⁶ Ma Jehoshafat juru, "O bu na e nwekwaghi onye amuma ONYENWE ANYI no n'ebe a, onye anyi nwere ike ijuta ase n'aka ya?"

⁷ Eze Izrel zaghachiri Jehoshafat, si, "A ka nwere otu onye amuma, onye anyi nwere ike isite n'aka ya juo ONYENWE ANYI ase, o bu Maikaya nwa Imla,* ma akporo m ya asi, n'ih na o nweghi oge o na-ebu amuma ihe oma n'ebe m no, kama o bu naani nke ojoo."

Jehoshafat siri, "Eze ekwesighi ikwu okwu di otu a."

⁸ Mgbe ahụ, eze Izrel kporo otu onye na-ejere ya ozi si ya, "Mee osiso kpota Maikaya nwa Imla n'ebe a."

⁹ Ehab eze Izrel na Jehoshafat eze Juda, onye obula yi uwe eze ya, na-anokwasị n'ocheeze ya n'ebe izocha oka n'onu uzọ ama e si abata obodo Sameria. Ndi amuma ahụ niile nokwa na-ebu amuma n'ihu ha. ¹⁰ Zedekaya nwa Kenaana, mere mpi igwe, o kwuputara si, "Nke a bu ihe ONYENWE ANYI na-ekwu, 'The ndi a ka i ga-eji sogide ndi Aram, ruo mgbe a ga-ala ha n'iyi.'"

¹¹ Ndi amuma ndi ozo niile na-ebu otu ihe ahụ n'amuma, na-asi, "Gaa, buso Ramot Gilead agha, i ga-enwekwa mmeri, n'ih na ONYENWE ANYI ga-enyefe ya n'aka eze."

¹² Onyeozu ahụ nke gara ikpo Maikaya siri ya, "Lee, ndi amuma ndi ozo na-agupughi onye obula na-ebu amuma oganihu nye eze. Mee ka okwu gi na ha dakota. Kwuokwa ihe ga-adi eze mma."

¹³ Ma Maikaya siri, "Dika ONYENWE ANYI na-adi ndu, aga m agwa ya naani ihe Chineke m kwuru."

¹⁴ Mgbe o bjarutere, eze juru ya, "Maikaya, o bu anyi gaa buso Ramot Gilead agha, ka o bu m hapu?"

O zara, "Gaa, ma nwekwa mmeri, n'ih na a ga-enyefe ha n'aka gi."

¹⁵ Eze siri ya, "Ugboro ole ka m ga-eme ka i nuo iyi na i gaghi agwa m ihe ozo, kari naani eziokwu n'aha ONYENWE ANYI?"

¹⁶ Mgbe ahụ, Mikaya zara, "Ahuru m Izrel niile ka ha gbasasiri n'elu otutu ugwu dika aturu na-enweghi onye ozuzu aturu ma ONYENWE ANYI siri, 'Ndi a enweghi onyendu, ka onye obula laghachi n'ulo ya n'udo.'"

¹⁷ Eze Izrel siri Jehoshafat, "O bu na m agwaghi gi na o dighi mgbe o na-ebu amuma ihe oma banyere m, kama naani ihe ojoo?"

¹⁸ Maikaya gara n'ihu si, "Ya mere, nurunu okwu ONYENWE ANYI: Ahuru m ONYENWE ANYI ka o nokwasiri n'ocheeze ya, hukwa usuu nke eluigwe ka ha na-eguzo n'aka nri ya nakwa n'aka ekpe ya. ¹⁹ Ma ONYENWE ANYI siri, 'Onye ga-aga rafuo Ehab, eze Izrel, ka o gaa buso Ramot Gilead agha, gaa nwuo n'ebe ahu?'

"Otu onye tuputara aro nke a, ebe onye ozo tuputara nke ozo. ²⁰ N'ikpeazu, otu mmuo putara guzo n'ihu ONYENWE ANYI si, 'Mu onwe m ga-arafu ya.'

"ONYENWE ANYI juru ya si, 'Olee otu i ga-esi mee nke a?'

* **18:7** 18:7 Nke a bughị onye dere akwukwo Maika, nke bu otu akwukwo n'ime akwukwo nsọ

²¹ “O zara, ‘Aga m apụ buru mmụọ nrafu n’ọnu ndị amụma ya niile.’

“ONYENWE ANYỊ siri, ‘I ga-enwe ike irafu ya. Gaa mee otu a.’

²² “Ma ugbo a, ONYENWE ANYỊ etinyela mmụọ okwu ugha n’ọnu ndị amụma gi niile ndị a. ONYENWE ANYỊ ekwubiela n’ihe ojọ ga-adakwasị gi.”

²³ Mgbe ahụ, Zedekaya nwa Kenaana, gara nso maa Maikaya aka na nti, juo ya, “Olee uzọ ka mmụọ ahụ sitere na ONYENWE ANYỊ gara, mgbe o hapuru m bia igwa gi okwu?”

²⁴ Maikaya zaghachiri, “I ga-achoputa nke a n’ubochi i ga-agbaba n’ime ime ulo izo onwe gi.”

²⁵ Eze Izrel nyere iwu si, “Jidenụ Maikaya kpugara ya Amon, onye na-achị obodo a, na Joash, nwa eze. ²⁶ I ga-asikwa, ‘Otu a ka eze siri: Tinye nwoke a n’ulo mkporo, nye ya naanị achicha na mmiri onunu tutu ruo mgbe m loghachiri n’udo.’”

²⁷ Maikaya kwuputara si, “O buru na i loghachi n’udo, o putara na o bughị ONYENWE ANYỊ si n’ọnu m kwuo okwu.” O kwukwara si, “Unu niile, hubakwanu okwu m ndi a niile ama.”

Onwu Ehab na Ramot Gilead

²⁸ Ya mere, eze Izrel na Jehoshafat eze Juda puru gawa Ramot Gilead. ²⁹ Eze Izrel gwara Jehoshafat, si, “Aga m ejikere onwe m dika m bu onye ozo banye n’ogbo agha, ma gi onwe gi yiri uwe eze gi.” Ya mere, eze Izrel nwoghariri onwe ya ka onye ozo baa n’ogbo agha.

³⁰ Ma eze Aram enyelari ndi ochiagha, ndi na-agba ugbo agha iwu si, “Unu ebusola onye obula agha, maobu onye ukwu maobu onye nta, kariakwa naanị eze Izrel.”

³¹ Mgbe ndi ochiagha na-achị ugbo agha huru Jehoshafat, ha chere n’obi ha, “Onye a bu eze Izrel.” N’ihi ya, ha tughariri ibuso ya agha, ma Jehoshafat tiri mkpu, nke mere na ONYENWE ANYỊ nyeere ya aka. Chineke wezugara ha site n’ebe o no, ³² n’ihi na mgbe ndi ochiagha, na-achị ndi na-agba ugbo agha huru na o bughị eze Izrel, ha kwusiri ichuso ya.

³³ Ma otu onye doro uta ya gba pu ya na-ebughị onye obula n’obi, gbata ya eze Izrel n’etiti njiko ihe ikpuchi obi na uwe agha ya. Eze gwara onye okwo ugbo agha, si, “Tugharia, si n’ebe a bupu m n’ihi na emerula m ahụ.” ³⁴ Agha ahụ siri ike n’ubochi ahụ niile. Eze Izrel guzobere onwe ya ka o kwuru oto n’ime ugbo agha ya na-eche ndi Aram ihu ruo uhuruchi. O nwuru mgbe anyanwu dara.

19

¹ Mgbe Jehoshafat, eze Juda, laghachiri n’ulo ya na Jerusalem n’udo.* ² Jehu nwa Hanani, onye ohu ohu, puru gaa izute ya; o siri eze Jehoshafat, “O kwesiri ka i nyere onye ojoo aka? O bukwa ndi na-akpo ONYENWE ANYỊ asi ka i na-ahụ n’anya? N’ihi nke a iwe oku ONYENWE ANYỊ adakwasila gi. ³ Ma otu o di, achotara ezi ihe n’ime gi, i sitela n’ala a wezuga ogidi Ashera niile, dozieekwa obi gi icho Chineke.”

Jehoshafat ahoputa ndi Ikpe

⁴ Jehoshafat biri na Jerusalem. O puru gagharịa n’etiti ndi ya site na Biasheba ruo n’obodo ugwu ugwu Ifrem, laghachikwutekwa ONYENWE ANYỊ, bu Chineke nke nna nna ha. ⁵ O hoputara ndi ikpe n’ala ahụ, n’otu n’otu n’obodo ndi ahụ niile e wusiri ike nke Juda. ⁶ O gwara ha si, “Lezienụ anya ihe unu na-eme n’ihi na o bughị mmadu ka unu na-ekpere ikpe kama o bu ONYENWE ANYỊ, onye na-anonyere unu mgbe unu na-ekpebi ikpe. ⁷ Ugbo a, kwenu ka egwu ONYENWE ANYỊ diri n’ime unu. Kpenu ikpe ziri ezi, n’ihi na n’ebe ONYENWE ANYỊ Chineke anyi no, ikpe ikpe na-ezighi ezi, maobu ile mmadu anya n’ihu maobu iri ngari adighi ya.”

* 19:1 19:1 Na-emerughị ahụ obula

⁸ Ozokwa, n'ime Jerusalem, Jehoshafat hoputara ufodu ndi Livayi, na ndi nchujaja, na ndiisi ezinaulo Izrel ka ha buru ndi na-ahazi iwu nke ONYENWE ANYI na-edozikwa esemokwu. Ha bikwa na Jerusalem. ⁹ O nyere ha iwu ndi a, "Jirinụ ikwesi ntukwasị obi, na itụ egwu ONYENWE ANYI ruo oru unu. ¹⁰ Mgbe obula umunna unu ndi bi n'obodo unu di iche iche buteere unu ikpe igbu mmadu maobu ikpe mmebi iwu obula, maobu ihe megidere ihe e nyere n'iwu, maobu nke megidere ukpuru, ma o bukwanu megide iwu na usoro ime ihe, unu ga-adọ ha aka na nti ka ha ghara imehie megide ONYENWE ANYI. O buru na unu emeghi otu a, iwe ONYENWE ANYI ga-adakwasị unu na umunna unu. Ma o buru na unu aruo oru unu nke oma, unu agaghi emehie.†

¹¹ "Amaraya, onyeisi nchujaja, ga-abu onyeisi unu n'ihe obula metutara ONYENWE ANYI. Zebadaya nwa nwoke Ishmel, onyeisi nke ebo Juda ga-abu onyeisi unu n'ihe o buła metutara eze. Ndi Livayi ga-abu ndiisi ozi n'ihu unu. Burukwanu ndi di ike, unu atukwala ujo, ka ONYENWE ANYI nonyere ndi na-eme nke oma."

20

Jehoshafat emerie ndi Moab na ndi Amon

¹ Mgbe oge nta gasiri, eze ndi Moab na nke ndi Amon, na ndi ozokwa, biara ibuso Jehoshafat na ndi Juda agha.

² Ufodu ndi mmadu biara gwa Jehoshafat si, "Lee, igwe usuu ndi agha na-abia imegide gi site n'Edom, nakwa n'ofe osimiri Nnu (osimiri nwuru anwu). Ha erutela Hazezon Tama, ebe a na-akpokwa En-Gedi." ³ Jehoshafat turu egwu nke ukwuu, kpebiekwa icho inyeaka ONYENWE ANYI. N'ihi nke a, o kposara obubu onu nye ndi Juda niile. ⁴ Ndi Juda zukotara icho inyeaka ONYENWE ANYI; n'ezie, ha sitere n'obodo niile nke Juda bia icho ihu ONYENWE ANYI.

⁵ Mgbe ahụ, Jehoshafat guzoro n'etiti nzuko ndi Juda na Jerusalem n'ulonso ONYENWE ANYI n'ihu ogige ohuru ahụ, ⁶ si;

"O ONYENWE ANYI, Chineke nna nna anyi ha, o bughị gi bu Chineke onye bi n'eluigwe? O bukwa gi na-achi alaeze niile nke mba di iche iche. Ike na ume di n'aka gi, o dikwaghi onye puru iguzogide gi. ⁷ O Chineke anyi, o bughị gi onwe gi chupuru ndi bi n'ala, site n'ihu ndi gi Izrel, were ya nye umu umu Ebrahim, bu enyi gi nwoke? ⁸ Ha ebiela n'ime ya wukwaa ebe nsọ n'ime nye n'Aha gi nasị, ⁹ 'O buru na ihe ojoo adakwasị anyi, maobu mma agha, ma nke ikpe omuma, maobu ajoo oria na-eefe efe, maobu oke unwu, anyi ga-eguzo n'ihu gi n'ulonso a nke a kpokwasiri Aha gi, kpoquo gi n'ime nsogbu anyi, gi onwe gi ga-aza anyi, zopotakwa anyi."

¹⁰ "Ugbu a lee, ndi ikom si Amon, na Moab, na n'ugwu Sia, ndi i na-ekweghi ka ndi Izrel banye n'oke ala ha mgbe ha si n'Ijpt puta, kama ha sitere n'akuku ozo gabiga si otu a chebe ndi a ndu. ¹¹ Lee ihe ha ji akwu anyi ugwo bu icho ka ha chupu anyi n'ala a i nyere anyi ka o buru ihe nketa anyi. ¹² O Chineke anyi, o bu na i gaghị ekpe ha ikpe? N'ihi na ike adighi n'ime anyi iguzogide igwe mmadu ndi a bara uba na-abia iluso anyi ogo. Anyi amakwaghi ihe anyi ga-eme, kama o bu na gi ka anya anyi na-adikwasị."

¹³ Ndi ikom Juda niile, ha na ndi nwunye ha, na umu ha, na umuntakiri ha guzoro n'ihu ONYENWE ANYI.

¹⁴ Mgbe ahụ, mmuo Nso ONYENWE ANYI dakwasiri Jahaziel nwa Zekaraya, nwa Benaya, nwa Jeiel, nwa Matanaya, bu onye Livayi, onye si n'ikwu Asaf, dika o guzo n'etiti mkpokota ahụ.

¹⁵ O siri, "Geenu m nti, unu ndi Juda niile na ndi bi na Jerusalem, na gi eze Jehoshafat. Nke a bu ihe ONYENWE ANYI na-asị unu. 'Unu atula ujo, maobu daa

† 19:10 19:10 Ikpe agaghi ama unu

mba, n'ihu usuu ndi agha a niile di unu n'ihu. O bughị unu ka agha a diiri, kama o bu Chineke nwe ya. ¹⁶ Echi puonu izute ha. Ha ga arigota site n'uzo warawara nrigo Ziz, unu ga-ahu ha na nsotu ndagwurugwu di tupu e ruo n'ozara Jeruel. ¹⁷ O bughị unu ka o diri ilu agha a, kama werenu onodu unu, guzosienu ike ka unu jiri anya unu hu nzoputa ONYENWE ANYI bu Chineke unu ga-enye unu, unu ndi Juda na Jerusalem. Unu atula egwu, unu adakwala mba. Pukwuru ha n'ihu agha mgbe chi echi boru, ONYENWE ANYI ga-anonyekwara unu.' "

¹⁸ Mgbe ahu, Jehoshafat, na ndi Juda na ndi Jerusalem niile dara n'ala kelee ONYENWE ANYI, kpo isiala nye ya. ¹⁹ Mgbe ahu kwa, ndi Livayi si n'agburu Kohat na Kora jiri ike ha niile too ONYENWE ANYI Chineke Izrel n'abu.

²⁰ N'isi ututu, ha puru gawa n'ozara Tekoa. Ma mgbe ha na-apu, Jehoshafat guzoro oto si, "Geenu m nti, unu ndi Juda na ndi bi na Jerusalem. Nweenu okwukwe n'ime ONYENWE ANYI bu Chineke unu, nwekwanu ntukwasị obi na ige ndi amuma ya nti, ka ihe gaara unu nke oma." ²¹ Mgbe ya na ndi ya gbasiri izu, Jehoshafat hoputara ndi ikom ndi ga-eji abu too ONYENWE ANYI n'ihu ebube ya na idi nsu ya. Mgbe ha na-aga n'ihu ndi agha, ha na-abu abu na-asi:

"Nyenu ONYENWE ANYI ekele,

n'ihu na ihunanya ya na-adigide ruo ebighi ebi."

²² Mgbe ndi Juda malitere ibu abu na ito otuto, ONYENWE ANYI cheere ndi agha Amon na nke ndi Moab, na ndi nke si n'ugwu Sia n'uzo, merie ha. ²³ Ma ndi agha Amon na Moab buru uzo luso ndi agha si n'ugwu Sia ogo. Mgbe ha lakwara onwe ha n'iyi, ogo dakwara n'etiti ndi Moab na Amon.

²⁴ Mgbe ndi agha Juda rutere ebe ha ga-esi lepu anya hu ihe na-eme n'ozara ahu, ha lepuru anya ihu usuu ndi agha ahu, ma ihe ha huru bu ozu ndi agha togbocha n'ala. O dikwaghị otu n'ime ndi agha ahu gbapuru na ndu. ²⁵ Ya mere Jehoshafat na ndi agha ya banyere n'ogbo agha ahu kwakoro ihe nkata n'aga. Ha butere otutu ngwa agha, na uwe na ihe ndi ozo di oke onuahia ma ha enweghi ike ibutecha ihe niile. Ihe nkata n'aga hiri nne ruo na o were ha ubochi ato ibutecha ha. ²⁶ N'ubochi nke ano ha zukotara na Ndagwurugwu Beraka* ebe ha no too ONYENWE ANYI otuto. O bu nke a mere e ji akpo ebe ahu Ndagwurugwu Beraka ruo taa.

²⁷ Emesja, Jehoshafat duuru ndi Juda na Jerusalem niile laghachi na Jerusalem n'onu, n'ihu na ONYENWE ANYI emelara ha ihe ha kwesiri iji nuri onu n'ebe ndi iro ha no. ²⁸ Ha ji une, na ubo akwara, na opi ike bata Jerusalem, gaa n'ulonso ONYENWE ANYI.

²⁹ Egwu Chineke dakwasiri alaeze niile bi gburugburu, mgbe ha nuru otu ONYENWE ANYI si luu ogo megide ndi iro Izrel niile. ³⁰ Ya mere, udo diri n'alaeze Jehoshafat, n'ihu na Chineke nyere ya udo.

Ogwugwu ochichi Jehoshafat

³¹ Jehoshafat ghoru eze juda. O gbara iri afu ato na ise mgbe o malitere ibu eze Juda. O chiri iri afu abuo na ise na Jerusalem. Aha nne ya bu Azuba, nwa Shilhi. ³² O jere ije n'uzo niile nke Asa bu nna ya, o sitekwaghị n'ime ha wezuga onwe ya, o mekwara ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI. ³³ Naani na o wezugaghị ebe di elu niile, nke mere na ndi mmadu ka no na-ejighi obi ha niile tukwasị na Chineke nke nna ha.

³⁴ Ihe banyere ihe ndi ozo niile mere n'ochichi Jehoshafat, site na mbido ruo na ngwucha, ka e dere n'akwukwo ihe mere nke Jehu nwa Hanani, nke e debanyere n'ime akwukwo akuko ndi eze Izrel.

* 20:26 20:26 Beraka putara Otuto

³⁵ Mgbe ihe ndị a gasiri, Jehoshafat, bu eze Juda jikoro onwe ha na Ahazaya, eze Izrel, onye ahụ omume ya joro njo. ³⁶ Ha kwekoritara ka ha na ya wuo otutu ugbo mmiri e ji azu ahia. Emesia, ha wuru ugbo ndi a n'Ezion Geba. ³⁷ Elieza nwa Dodavahu, onye Maresha buru amuma megide Jehoshafat, na-asị, "N'ih na i kwenyere ka gi na Ahazaya na-azuko ahia, ONYENWE ANYI ga-emebi ihe ndi a i ruru." Ugbo mmiri ahụ niile kpuru, ha enwekwaghị ike ijeru Tashish zuo ahia.

21

¹ Mgbe ahụ, Jehoshafat sooro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha n'obodo Devid. Jehoram nwa ya ghorọ eze n'onodu ya. ² Umunne Jehoram, ndi bukwa umu Jehoshafat bu ndi a: Azaraya, Jehiel, Zekaraya, Azarayu, Maikel na Shefataya. Ndi a niile bu umu Jehoshafat, bu eze Izrel. ³ Nna ha nyere onye obula n'ime ha otutu onyinye nke olaocha, na olaedo, na ihe ndi di oke onuahia, tinyere obodo e wusiri ike n'ime Juda. Ma o mere Jehoram eze, n'ih na o bu okpara ya.

Jehoram eze Juda

⁴ Mgbe Jehoram mere onwe ya ka o guzosie ike n'ebe alaeze nna ya di, o weere mma agha gbuo umunne ya ndi ikom niile, tinyere ufodu n'ime ndiisi Izrel. ⁵ Jehoram gbara iri afo ato na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chiru afo asato na Jerusalem. ⁶ O soro uzo ndi eze Izrel, dika ulo Ehab mere, n'ih na o luru ada Ehab. O mere ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI. ⁷ Ma n'agbanyeghi nke a, ONYENWE ANYI achoghi ibibi ulo Devid, n'ih ogbugba ndu ahụ ONYENWE ANYI na Devid nwere. N'ih na o kwere ya nkwa ime ka oriona diiri ya na umu umu ya ruo mgbe ebighi ebi.

⁸ N'oge Jehoram bu eze, ka Edom si n'okpuru Juda nupu isi, hoputara onwe ha eze. ⁹ Ya mere, Jehoram duuru ndiisi agha ya na ugbo agha ya niile gaa n'ebe ahụ. O biliri n'abalı tigbuo ndi Edom ahụ gbara ya na ndi ochiagha ugbo agha ya gburugburu. ¹⁰ Ya mere, Edom ka na-enupu isi megide Juda, ruo taa.

Obodo Libna nupukwara isi n'otu oge ahụ, n'ih na Jehoram gbakutara ONYENWE ANYI Chineke nna nna ya ha azu. ¹¹ O wukwara otutu ebe di elu n'otutu ugwu nke Juda, mee ka ndi bi na Jerusalem were onwe ha nye ife arusi. O si otu a duhiekwa Juda.

¹² Jehoram natara akwukwo ozi site n'aka Ilaija onye amuma, nke siru:

"Otu a ka ONYENWE ANYI Chineke nke nna gi Devid, kwuru, 'N'ih na i soghi uzo niile nke nna gi, bu Jehoshafat, maobu nke Asa bu eze Juda, ¹³ kama i sooro uzo niile nke ndi eze Izrel, meekwa ka ndi Juda na ndi Jerusalem fee chi ozo, dika ulo Ehab mere. I gbuola umunne nke gi, ndi bu ndi si n'ezinaulo nke gi onwe gi, ndi ikom bu ndi di mma kara gi. ¹⁴ Ya mere, ugbu a, ONYENWE ANYI ga-eji ihe otiti nke oria tie ndi gi, umu gi ndi ikom, na ndi nwunye gi, na ihe niile i nwere. ¹⁵ Gi onwe gi kwa ga-ada n'oke oria, oria afo nke na-agaghi ekwe ngwota. Oria a ga-eme ka eriri afo gi na-enuputa kwa ubochi.' "

¹⁶ ONYENWE ANYI mekwara ka ndi Filistia, na ndi Arab, ndi bi nso ndi Kush, bia luso Jehoram agha. ¹⁷ Ha ji ike bata Juda, buru ihe niile di mma ha huru n'uloeze, tinyere umu nwoke ya niile na ndi nwunye ya niile. O bu naani Ahazaya, nwa ya nwoke nke nta ka ha hapuru.

¹⁸ O bu mgbe nke a gasiri ka ONYENWE ANYI mere ka oria afo nke a na-apughi igwota agwota biakwası Jehoram. ¹⁹ Mgbe afo abuo gasiri, eriri afo ya nuputara n'ih oria ahụ. O nwukwara n'oke ihe mgbu. Mgbe e liri ya, e meghi omenaala ikwanye oku olili dika a na-eme n'oge a na-eli ndi eze.

²⁰ O gbara iri afo ato na abuo mgbe o malitere ibu eze Jerusalem. O chiru afo asato nwuo. Onwu ya abughi ihe mwute nye onye obula. E liri ya n'obodo Devid ma o bughi n'ime ili a na-eli ndi eze.

22

Ahazaya eze Juda

¹ Ndi Jerusalem mere Ahazaya, nwa Jehoram nke nta, eze n'ọnọdu ya, n'ihhi na ndi na-apunara mmadu ihe n'ike, bu ndi ha na ndi Arab so bata n'ulo ikwu ha, egbuolari umunne ya ndi okenye. Ya mere Ahazaya, nwa Jehoram bu eze Juda malitere ichi.

² Ahazaya gbara iri afọ abuo na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chiru otu afọ na Jerusalem. Aha nne ya bu Atalaya nwa nwa Omri eze Izrel.

³ Ya onwe ya sokwara uzọ niile nke ndi ezinaulo Ehab, n'ihhi na nne ya gbara ya ume ime ajo omume. ⁴ O mere ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI dika ezinaulo Ehab mere n'ihhi na ha ghoru ndi ndumodu ya mgbe nna ya nwusiri, nke a wetara odida ya. ⁵ O gbasokwara ndumodu ha, mgbe o sooro Joram nwa Ehab, bu eze Izrel, iga buso Hazael eze Aram agha na Ramot Gilead. Ndi Aram meruru Joram ahụ, ⁶ ya mere, o loghachitere na Jezril ka a gworo ya mmeru ahụ ha meruru ya na Ramot, n'agha nke ya na Hazael eze Aram luru.

Mgbe ahụ, Ahazaya nwa Jehoram, eze Juda gara Jezril ileta Joram nwa Ehab, n'ihhi na e meruru ya ahụ.

⁷ O bu site na nleta Ahazaya gara leta Joram, ka Chineke si weta odida Ahazaya. Mgbe Ahazaya bjarutere, ya na Joram puru iga zute Jehu nwa Nimshi, onye ahụ ONYENWE ANYI tere mmanu ka o laa ezinaulo Ehab n'iyi. ⁸ Mgbe Jehu no na-emezu ihe e kpebiri n'ikpe banyere ezinaulo Ehab, o zutere ndi ozi Juda na umu ndi ikom umunne Ahazaya, ndi na-ejere Ahazaya ozi, gbuo ha niile. ⁹ O puru icho Ahazaya. Ndi ozi ya jidere ya ebe o zoro onwe ya na Sameria. Ha kputaara ya Jehu onye gburu ya. Ha liri ya, n'ihhi na ha kwuru si, "Nwa Jehoshafat ka o bu, onye jiri obi ya niile gbasoo ONYENWE ANYI." Ya mere, o nwekwaghi onye di ike n'ulo Ahazaya ijide alaeze ahụ.

Atalaya na Joash

¹⁰ Mgbe Atalaya, nne Ahazaya huru na nwa ya nwoke anwuola, o gara n'ihu bido igbu ndi niile a muru n'ulo eze, bu ndi ezinaulo eze Juda. ¹¹ Ma Jehosheba, bu nwa nwanyi eze Jehoram, kuuru Joash nwa Ahazaya zopu ya site n'etiti umu eze, bu ndi a choro igbu egbu. O zoro ya na nwanyi na-elekota ya anya n'ime ulo ndina. N'ihhi na Jehosheba, bu nwa nwanyi eze Jehoram, bu nwanne Ahazaya, ma burukwa nwunye Jehoiada onye nchujaja, ya mere o jiri zonari Atalaya nwantakiri ahụ, ka o ghara igbu ya. ¹² Ya na ha nogidere na nzuzo n'ime ulonso Chineke, afọ isii, oge ahụ niile Atalaya na-achi n'ala ahụ.

23

¹ N'afọ nke asaa, Jehoiada gosiri idi ike nke obi ya. Ya na ndi ochiagha na-achi nari ndi agha gbara ndu. Ndi a bu: Azaraya nwa Jeroham, Ishmel nwa Jehohan, Azaraya nwa Obed, Maaseia nwa Adaya na Elishafat nwa Zikri. ² Ha puru gaa akuku niile nke ala Juda kpokota ndi Livayi na ndisi ezinaulo Izrel site n'obodo niile. Mgbe ha bjarutere Jerusalem, ³ ogbako ahụ niile na eze gbara ndu n'ulonso ukwu Chineke.

Mgbe ahụ, Jehoiada siru ha, "Nwa eze ga-achi dika ONYENWE ANYI kwere na nkwa banyere agburu Devid. ⁴ Ugbu a, nke a bu ihe unu ga-eme: Otu uzọ n'ime uzọ atọ nke ndi nchujaja na ndi Livayi, bu ndi ga-abia oru n'ubochi izuika ga-abu ndi ga-eche onu uzọ niile nche. ⁵ Otu uzọ n'ime uzọ atọ nke ozọ ga-anọ n'uloeze, ebe otu uzọ ga-anọ n'onu uzọ Ntoala. Ndi ozọ niile ga-anọ gburugburu mputa ulonso ONYENWE ANYI. ⁶ O dighi onye obula ga-abata n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI kari naani ndi nchujaja na ndi Livayi ndi no oru, ha ga-abata n'ihhi ha bu ndi edoro nsọ, ma ndi ozọ niile ga-edebe iwu ONYENWE ANYI, ghara ibata. ⁷ Ndi Livayi ga-edo onwe ha gburugburu

eze, onye ọbụla ga e jide ihe agha n'aka ya. Onye ọbụla batara n'ime ụlọnsọ ahụ ka a ga-egbu. N'orọny eze nso, ebe ọbụla ọ gara, mgbe ọ na-apụ n'ezi na mgbe ọ na-aba n'ime."

⁸ Ndi Livayi na ndi ikom Juda niile mere dika Jehoiada, onye nchụaja nyere n'iwu. Onye ọbụla kpọrọ ndi ikom ya, ma ndi na-abata iru ọrụ n'ubochi izuike ma ndi na-emechi ọrụ. N'ihia na Jehoiada onye nchụaja ezipughị otu ọbụla n'ime ndi ọrụ ahụ niile. ⁹ O nyere ndi ochiagha ahụ na-elekota nari ndi agha, ube na ọta ukwu na ọta nta niile, ndi burii nke eze Devid, bu ndi di n'ulonsọ Chineke. ¹⁰ O guzobere ndi ikom niile ahụ, onye ọbụla ji ngwa agha ya n'aka ya, nodu eze gburugburu na nso ebe ichu aja na ulonsọ ukwu ahụ. Site n'akuku ndida ruo n'akuku ugwu nke ulonsọ ukwu ahụ.

¹¹ Jehoiada na umu ya ndi ikom kpọtara nwa eze, kpube ya okpueze n'isi, ha nyere ya otu akwukwo nke ihe ogbugba ndu ahụ, chie ya eze. Ha tekwarara ya mmanu ibu eze, tie mkpu si, "Ka eze diri ndu ruo mgbe ebighi ebi!"

¹² Mgbe Atalaya nuru mkpotu ndi mmadu, ndi na-agba oso na-eto eze, o gakwuru ha n'ulonsọ ukwu ONYENWE ANYI. ¹³ O lepuru anya, ma lee eze, ka o guzo n'akuku ogidi ya di na mbata. Ndiisi na ndi na-afu opi no n'akuku eze, ndi niile nke ala ahụ nokwa na-anuri onu na-afu opi. Ndi obu abu jikwa iti egwu na-edu n'abu otuto. Mgbe ahụ, Atalaya dowara uwe ya, si, "Nke a bu nnupu isi megide eze! Nke a bu nnupu isi megide ochichi!"

¹⁴ Jehoiada, bu onye nchụaja zipuru ndi ochiagha na-achi nari ndi agha, bu ndi na-elekota usuu ndi agha, si ha, "Sitenu n'etiti ahiri ahụ kpuputa ya n'etiti ahiri unu, onye ọbụla nke gbasoro ya, werenu mma agha gbuo onye ahụ." N'ihia na onye nchụaja siru, "Ka egbula ya na ulonsọ ukwu ONYENWE ANYI." ¹⁵ Ya mere, ha jidere ya mgbe o rutere na mbata nke onu uzọ inyinya n'ogige uloze, ebe ahụ ka ha gburu ya.

¹⁶ Jehoiada mere ka ogbugba ndu di, na ya, na ndi mmadu, na eze, ga-abu ndi nke ONYENWE ANYI. ¹⁷ Ndi niile ahụ gara n'ulo nchụaja Baal kwatuo ya. Ha tidasiri ebe nchụaja na arusi niile di n'ebe ahụ, gbukwaa Matan onye nchụaja Baal n'ihu ebe ichu aja ahụ.

¹⁸ Mgbe ahụ, Jehoiada nyefere nlekota nke ulonsọ ukwu ONYENWE ANYI n'aka ndi nchụaja bu ndi Livayi, bu ndi Devid nyere ọrụ ichu aja nsure oku nke ONYENWE ANYI n'ime ulonsọ, dika e dere ya n'iwu Mosis, n'iji onu na ibu abu dika Devid nyere n'iwu. ¹⁹ O debekwara ndi nche n'onu uzọ ama ulonsọ ukwu ONYENWE ANYI, igbochi ka onye ọbụla nke na-adighi ocha n'uzo ọbụla ghara ibanye.

²⁰ O kpọrọ ndi ochiagha na-achi nari ndi agha, na ndi a na-asopuru, na ndi na-achi achi, na ndi ala ahụ niile, duputa eze site n'ulonsọ ONYENWE ANYI. Ha bara n'uloze site n'onu uzọ ama nke di Elu, mee ka eze nokwasu n'elu ocheeze. ²¹ Ndi ala ahụ niile nuriri onu nke ukwu, obodo ahụ dakwara juu, n'ihia na e ji mma agha gbuo Atalaya n'uloze.

24

Joash edozie ulonsọ ukwu Onyenwe anyi

¹ Joash gbara afo asaa mgbe e mere ya eze, o chiru iri afo anọ na Jerusalem. Aha nne ya bu Zibia onye Biasheba. ² Joash mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI n'afu niile nke Jehoiada bu onye nchụaja, di ndu. ³ Jehoiada lutaara ya ndi inyom abuo, ndi mutaara ya umu ndi ikom na umu ndi inyom.

⁴ Mgbe ihe ndi a gasiri, Joash kpebiri ime ka ulonsọ ukwu ONYENWE ANYI di ohuru.

⁵ O kpokotara ndi nchụaja na ndi Livayi niile si ha, "Gaanu n'obodo Juda niile nakota

ego ụtụ afo n'aka ndi Izrel niile, maka iwuzi ulonso Chineke unu. Meenu ya ugbu a." Ma ndi Livayi emeghi ya ngwangwa.

⁶ Ya mere, eze kporo Jehoiada bu onyeisi nchujaja si ya, "Gini mere i mebeghi ka ndi Livayi gaa nakotaa, site n'aka ndi bi n'obodo Juda niile, na n'obodo Jerusalem, ego ụtụ nke Mosis ohu ONYENWE ANYI na ogbako umu Izrel nyere n'iwu maka ulo ikwu nke iwu ogbugba ndu?"

⁷ N'oge a umu ndi ikom Atalaya, nwanyi ojojo ahụ tipuru ulonso Chineke, buoro ihe nsọ niile e ji efe ONYENWE ANYI di n'ime ya maka Baal.

⁸ Ya mere, eze nyere iwu ka e wuo igbe onyinye, nke a ga-adoba n'onu uto e si abanye ulonso ukwu ONYENWE ANYI. ⁹ A kposara ya na Juda na Jerusalem niile si ka ha wetara ONYENWE ANYI ụtụ nke Mosis ohu Chineke kwagidere umu Izrel n'ozara na ha ga na-atu. ¹⁰ Ndiisi na ndi mmadu niile jiri obi uto tuta utu ha. Ha jiri onyinye ha bia tunye ha n'igbe onyinye ahụ, tutu ruo mgbe o juru n'onu. ¹¹ Mgbe obula ndi Livayi bubataara ndi ozi eze igbe ahụ, ha hu na-atujuola ya ego, ode akwukwo eze ya na onyeozisi nke onyeisi nchujaja ga-awuputa ihe di n'igbe, ma bughachi okpokoro igbe ahụ n'onodu ya. Otu a ka ha mere otutu oge ruo mgbe ha nwetara otutu ego di ukwu. ¹² Eze na Jehoiada weere ego ahụ niile nyefee ha n'aka ndi oru ulo ONYENWE ANYI di n'aka, ha chotara ndi oka na-edo nkume, na ndi okpo ntu.* Ha tinyere oru ime ka ulonso ahụ di ohuru n'aka ndi a. Ha gokwara ndi uzu biara kpuo ihe niile gbasara bronz na igwe e ji ruo oru ahụ.

¹³ Ndi e nyefere oru ahụ n'aka ji obi ha niile ruo oru nke mere na oru ahụ gara n'ihu nke oma. Ha ruziri ulonso ukwu Chineke dika atumatu ya mbu si di, meekwa ya ka o sie ike kari. ¹⁴ Mgbe ha rusiri oru niile, ha weghachitere ego foduru, nye ya eze na Jehoiada, ha were ya ruta ngwa ije ozi maka ulonso ONYENWE ANYI, ngwa ije ozi na ihe isure aja nsure oku, na ngaji, ya na efere di iche iche, na ihe olocha na olaedo. A na-achu aja nsure oku n'ulonso nye ONYENWE ANYI ubochi niile Jehoiada di ndu.

¹⁵ Ma Jehoiada mere nnoo agadi, juputakwa n'otutu afo, o nwuru mgbe o gbara nari afo na iri afo ato. ¹⁶ E liri ya n'ebe a na-eli ndi eze n'obodo Devid n'ihu ihe oma niile o meere Izrel na Chineke na ulonso ya.

Ajoo omume Joash

¹⁷ Mgbe Jehoiada nwusiri, ndiisi Juda biara ikwanyere eze Joash ugwu. O gekwara ha nti. ¹⁸ Ha hapuru ulonso ukwu ONYENWE ANYI Chineke nna nna ha, fee ogidi Ashera na arusi ndi ozo. N'ihu ikpe omuma ha wetaara onwe ha, iwe Chineke dakwasiri Juda na Jerusalem. ¹⁹ ONYENWE ANYI zitere otutu ndi amuma, ndi biara buo amuma maka ikpoghachi ha azu, ma ha mesiri obi ha ike, ju ige nti.

²⁰ Mgbe ahụ, Mmuo nke Chineke biakwasiri Zekaraya nwa Jehoiada onye nchujaja. O guzoro n'ihu oha na eze gwa ha okwu si; "Otu a ka Chineke siri, 'Gini mere unu ji enupu isi n'iwu ONYENWE ANYI? Ihe agaghi agara unu nke oma. Unu agbakutala ONYENWE ANYI azu, ugbu a, ya onwe ya agbakutakwala unu azu.'"

²¹ Ma ndiisi Juda niile gbara izu megide ya, sitekwa n'iwu eze nyere ha ji nkume tugbuo ya n'ogige ulonso ukwu ONYENWE ANYI. ²² Eze Joash echetaghi ebere nke nna Zekaraya bu Jehoiada meere ya kama o gburu nwa ya. Ma mgbe o na-anwu, o siri, "Ka ONYENWE ANYI hukwa mmeso ojojo a ma kwokwa unu ugwo ajo omume unu niile."

²³ O ruo ka o gbara otu afo, ndi agha Aram biara imegide Joash, ha wakporo Juda na Jerusalem gbuo ndi ndu niile site n'etiti ndi mmadu. Ha zigaara eze ha no na Damaskos ihe niile ha kwatara n'ike. ²⁴ N'agbanyeghi na ndi Aram kpo naani ndi ikom ole na ole bia, ONYENWE ANYI raara igwe ndi agha di ukwu ranye ha n'aka.

* **24:12** 24:12 Ya bu, kapinta

N'ihì na Juda gbakọtara ONYENWE ANYÌ azụ, bụ Chineke nke nna nna ha, e mezuru ihe niile e kpere n'ikpe n'ahụ Joash. ²⁵ Mgbe ndị agha Aram lara, hapụ Joash n'ọnọdụ mmerụ ahụ dị ukwu, ndịisi ozi ya gbara izu gbuo ya, n'ihì ogbugbu o gburu nwa Jehoiada, onye nchụaja. Ha gburu ya mgbe o dina n'ihè ndina ya. Emesịa, ha liri ya n'obodo Devid, ma o bughị n'ebe a na-eli ndị eze.

²⁶ Ndị gbara izu gbuo ya bụ Zabad, onye nne ya bụ Shimeat onye Amōn, na Jehozabad, onye nne ya bụ Shimrit onye Moab. ²⁷ Ihe niile gbasara Joash na ụmụ ya, na amụma niile e buru banyere ya, na otu e si wuzie ụlonsọ ukwu Chineke, ka e dere n'akwụkwọ akụkọ ndị eze Izrel niile. Mgbe Joash nwurụ, Amazaya nwa ya ghoro eze Juda.

25

Amazaya eze Juda

¹ Amazaya gbara iri afọ abụọ na ise mgbe e mere ya eze, o chiri dika eze iri afọ abụọ na itoolu na Jerusalem. Nne ya bụ Jehoadin onye Jerusalem. ² O mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYÌ, ma o jighi obi ya niile mee nke a. ³ Mgbe alaeze guzosiri ike n'okpuru ochichi ya, o gburu ndi ozi ahụ gburu eze, bụ nna ya. ⁴ Ma o meghi ka umu ha nwuo, kama o gbasoro usoro ihe e dere n'akwukwo iwu Mosis, ebe ONYENWE ANYÌ nyere iwu si: "Ndi muru umu agaghi anwu n'ihì ihe umu ha metara, maobu mee ka umu nwuo n'ihì ihe ndi muru ha metara, onye obula ga-anwu n'ihì mmehie nke aka ya."

⁵ Amazaya kpokotara ndi Juda, guzo ha dika ezinaulo ha si di, kenye ha n'okpuru ndi ochiagha na-achì otutu puku ndi agha, na ndi na-achì otutu nari ndi agha, bụ ndi Juda na ndi Benjamin niile. Mgbe o guru ndi di afọ iri abuo maobu kari onu, o choputara na ha di nari puku ndi ikom ato ndi tozuru iji ube na ota buo agha. ⁶ O ji nari talenti oloocha gota nari puku ndi agha site n'ala Izrel.

⁷ Ma otu onye nke Chineke biakwutere ya, si ya; "Eze, ka ndi agha a si Izrel ghara isonyere gi, n'ihì na ONYENWE ANYÌ anonyereghi ndi Izrel, o nonyereghi onye obula sitere n'Ifrem. ⁸ A sikwari na i jiri obi dimkpa ga agha a, Chineke ga-eme ka ndi iro gi merie gi, n'ihì na Chineke bu onye nwere ike inyere mmadu aka maobu ime ka o suo ngongo."

⁹ Amazaya sirì onye nke Chineke ahụ, "Gini kwanu ka anyi ga-eme banyere nari ego talenti m kwuru maka ndi agha Izrel?"

Onye nke Chineke ahụ zara, "ONYENWE ANYÌ puru inye gi kari nke ahụ."

¹⁰ Amazaya zighachiri ndi agha Izrel ahụ azu ka ha laa, bụ ndi a si n'Ifrem biakwute ya. Ha were iwe nke ukwu megide Juda, jirikwa oke iwe laghachi n'ulo ha.

¹¹ Amazaya duuru ndi agha ya gaa na Ndagwurugwu Nnu, ebe o gburu ndi ikom Sia di puku iri. ¹² Ndi agha Juda nwudoro puku ndi ikom iri ozo na ndu, duru ha gaa n'elu nkume di elu, si n'ebe ahụ tuda ha niile, nke mere na ha niile kupiasiri.

¹³ Ma ndi agha ahụ Amazaya zilagara, ka ha ghara iso ya gaa agha, wakporo otutu obodo ndi Juda site na Sameria ruo Bet-Horon. Ha gburu puku mmadu ato n'ime ha, bukorokwa otutu ihe nkwata n'agha, buru ha laa.

¹⁴ Mgbe Amazaya sitere n'agha ebe o gburu otutu ndi Edom lota, o bulatara chi* nke ndi Sia. O guzobere ha dika chi ndi nke aka ya, kpo isiala nye ha ma surekwa aja nsure oku na-esi isi utu nye ha. ¹⁵ Iwe ONYENWE ANYÌ di ukwu megide Amazaya. O zigaara ya onye amuma, onye sirì, "N'ihì gini ka iji aju ase site n'aka chi nke ndi ahụ, bụ ndi na-enweghi ike izoputa ndi ha site n'aka gi?"

¹⁶ Mgbe o ka kpụ okwu n'onu ya, eze sirì ya; "Mechie onu! I choro inwu? Ole mgbe ka anyi mere gi onye na-adu eze odu?"

* 25:14 25:14 Ya bụ, arụsi

Ya mere, onye amuma ahụ kwusiri, ma si, “Amaara m na Chineke ekpebiela ịla gi n’iyi, n’ihi na i mere nke a ma jukwa ige nti na ndumodu m.”

¹⁷ Emesia, mgbe Amazaya, eze Juda gbachara izu ya na ndi ndumodu ya, o zigara Jehoash nwa Jehoahaz, nwa Jehu, eze Izrel ozi ima aka, si, “Bia ka dimkpa na ibe ya zute ihu na ihu n’aha.”

¹⁸ Ma Jehoash eze Izrel, zighachiri ozi nye Amazaya eze Juda, si; “Uke di na Lebanon zigaara osisi sida nke di na Lebanon ozi si ya, ‘Nye nwa m nwoke nwa gi nwanyi ka o buru nwunye ya.’ Mgbe ahụ, anụ oha nke di na Lebanon gafetere ebe ahụ zopia uke ahụ. ¹⁹ I na-asị onwe gi, na i meriela Edom, ugbo a, mpako abatala, isi a na-ebu gi. Ma nodu n’ulo gi. N’ihi ginị ka i ga-eji kpaliere onwe gi nsogbu, si otu a wetara onwe gi na Juda odida?”

²⁰ Ma Amazaya egeghi nti, n’ihi na Chineke na-akwado inyefe ya n’aka Jehoash onye iro ha, n’ihi na ha chorọ chi ndi Edom gawa. ²¹ Ya mere, Jehoash bu eze Izrel buliri aha. Ya na Amazaya eze Juda zutere ihu na ihu n’aha na Bet-Shemesh, di n’ala Juda.

²² Ndi Izrel meriri ndi Juda, mee ka ha gbalaga, nwoke obula n’ulo ya. ²³ Jehoash, bu eze Izrel nwudere Amazaya eze Juda, nwa Joash, nwa Ahazaya na Bet-Shemesh. Mgbe ahụ, Jehoash duuru ya bia na Jerusalem, kwada mgbidi Jerusalem, site n’Onu uzọ ama Ifrem ruo n’onu uzọ ama Nkuku, nke ogologo ya ruru nari nzo ukwu isii. ²⁴ O chikoro olaedo na olaocha niile na ngwongwo niile ahutara n’ulonso ukwu Chineke, nke e tinyere n’aka Obed-Edom ilekota, tinyekwara aku niile di n’uloeze. O dooro otutu ndi mmadu n’aha, kporo laghachi na Sameria.

²⁵ Amazaya nwa Joash, eze Juda noro ndu afo iri na ise, mgbe Jehoash nwa Jehoahaz, eze Izrel nwusiri. ²⁶ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n’oge ochichi Amazaya, site na mmalite ruo ogwugwu, o bu na e deghi ha n’akwukwo akuko ndi eze Juda na Izrel? ²⁷ Site n’oge Amazaya gbakutara ONYENWE ANYI azu, ha gbara izuzu imegide ya n’ime Jerusalem. O gbapuru gbalaga Lakish, ma ha zipuru ndi ikom churu ya gaa Lakish, gbuo ya n’ebe ahụ. ²⁸ Ha bulatara ozu ya n’elu inyinya, e lie ya n’ebe e liri nna nna ya ha n’obodo Juda.

26

Uzaya eze Juda

¹ Mgbe ahụ, ndi Juda mere Uzaya* eze n’onodu Amazaya nna ya, mgbe o di naani afo iri na isii. ² O bu Uzaya wughariri obodo Elat, nwetaghachi ya nye Juda mgbe eze bu Amazaya sooro ndi nna nna ya dinaa n’onu.

³ Uzaya di afo iri na isii mgbe o malitere ichi dika eze. O chiriri iri afo ise na abuo na Jerusalem. ⁴ O soro nzo ukwu nna ya bu Amazaya mee ihe ziri ezi n’anya ONYENWE ANYI. ⁵ Uzaya chosiri Chineke ike ubochi niile nke Zekaraya na-adi ndu, bu onye mere ka o ghota itu egwu Chineke. Mgbe niile, dika o na-achọ ONYENWE ANYI, Chineke nyere ya oganihu.

⁶ O busoro ndi Filistia aha, ma kudakwa mgbidi niile nke Gat, Jabna, na Ashdod. Emesia, o wuziri otutu obodo di n’akuku Ashdod na n’ebe ndi ozo n’obodo Filistia. ⁷ Chineke nonyeere ya n’ogu niile o luroso ndi Filistia, na ndi Arab bi na Gua Baal na ndi Meunim. ⁸ Ndi Amon na-atutara ya utu afo niile, ude aha ya ruru o buladi ala Ijipt n’ihi na o ghoro onye di ike nke ukwu.

⁹ O wuru otutu ulo elu nche na Jerusalem na nkuku Onu Uzọ Ama, n’Onu Uzọ Ama Ndagwurugwu, na nkuku mgbidi, wusie ha ike. ¹⁰ O wukwara otutu ulo elu nche siri ike n’ozara, gwuokwa otutu olulu mmiri n’ihi na o nwere otutu anu ulo na ndagwurugwu, na n’ala di larii. O huru iru oru ubi n’anya, n’ihi ya, o nwere

* 26:1 26:1 Onye a na-akpokwa Azaraya

otutu ndi na-arụ ọrụ n'ubi na ubi vainị ya di n'ala ugwu ugwu, na n'ala ndi di na ndagwurugwu.

¹¹ Uzaya nwere ndi agha onuogugu ha di ukwuu, ndi a zuziri azuzi, na ndi no na njikere mgbe niile ipu ibu agha dika onuogugu e kewaputara ha si di. O bu Jeiel, ode akwukwo na Maaseia, onyeisi ozi no n'okpuru Hananaya, otu n'ime ndiisi ozi eze, ka o di n'aka iguputa ndi agha ga-apu ibu agha. ¹² Ndi agha a nwekwara puku ndiisi agha abuo na nari isii, ya bu 2,600. ¹³ Onuogugu ndi agha ahụ niile di nari puku ato na asaa, na nari ise, ya bu, 307,500. Ha bu ndi a zuziri nke oma, ndi di nnoo ike iguzo n'azu eze ibu agha megide ndi iro ya. ¹⁴ Uzaya nyere ndi agha niile, ota, na ube, na uwe agha, na okpu igwe, na uwe agha igwe, uta na nkume na-akwo murumuru, nke ndi na-atu iche ji alu ogo. ¹⁵ O meputakwara ihe ncheputa oheru na Jerusalem, nke ndi nwere amamihe cheputara, bu nke a ga-eguzobe n'ulo elu nche nakwa n'elu nkuku mgbidi, ka ndi agha nwee ike jiri ha gbaa aku maobu tuo nkume ukwu site n'elu mgbidi ahụ niile. Ude aha ya gbasara ruo ebe di anya, n'ih na-eneere ya aka n'uzo di ukwuu ruo mgbe o ghoru onye di ike.

¹⁶ Ma mgbe Uzaya ghoru onye di ike, nganga wetaara ya odida. O bu onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye ONYENWE ANYI bu Chineke ya, o banyere n'ime ulonso ONYENWE ANYI ka o chuo aja ihe nsure oku na-esi isi utu n'elu ebe ichu aja. ¹⁷ Azaraya onye nchujaja na ndi nchujaja ONYENWE ANYI iri asato ozo bu dimkpa jekwuru ya n'ebe ahụ. ¹⁸ Ha guzogidere eze bu Uzaya, si ya, "Uzaya, i kwesighi ibata n'ebe a jiri aka gi suree ihe nsure oku na-esi isi utu nye ONYENWE ANYI. Nke a bu oru diri naani ndi nchujaja ndi bu umu Eron, ndi a hoputara doo iche maka oru a. Site n'ebe nso a puo, n'ih na i gosila onwe gi dika onye na-ekwesighi ntukwasị obi. Ozo i gaghi enwekwa nsopuru site n'aka ONYENWE ANYI Chineke gi."

¹⁹ Uzaya onye ji ihe igu oku nke e ji esure ihe nsure oku na-esi isi utu ahụ n'aka, were iwe nke ukwu megide ndi nchujaja ahụ. Mgbe o no na-abara ndi nchujaja mba n'ihu ebe ichu aja nke di n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, lee ekpenta putara ya n'egedege ihu. ²⁰ Mgbe Azaraya onyeisi nchujaja, na ndi nchujaja ozo niile lere ya anya, ha huru na ekpenta agbaala ya n'egedege ihu ya, ha mere ka o site n'ebe ahụ puo ngwangwa. Ya onwe ya kwa chokwara isite n'ebe ahụ puo ngwangwa, n'ih na ONYENWE ANYI tiri ya ihe otiti.

²¹ Eze Uzaya bu onye ekpenta ruo ubochi onwu ya. O biri n'ulo ewupuru iche, ebe o bu onye ekpenta, na onye amapuru site n'ulonso ONYENWE ANYI. Jotam nwa ya ghoru onye nlekota uloeze, na-achikwa ndi ala ahụ.

²² Ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Uzaya, site na mmalite ruo ogwugwu, onye amuma Aizaya nwa Emoz deturu ha n'akwukwo. ²³ Uzaya soro ndi nna nna ya dina n'onwu, e lie ya nso n'ohia ebe a na-eli ozu nke diiri ndi eze, maka na ndi mmadu siri, "O bu onye ekpenta." Jotam nwa ya, ghoru eze n'onodu ya.

27

Jotam eze Juda

¹ Jotam gbara iri afu abuo na ise mgbe e mere ya eze. O chiru afu iri na isii na Jerusalem. Nne ya bu Jerusha nwa Zadok. ² O mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI dika nna ya Uzaya mere, ma o meghi dika nna ya, o banyeghi n'ime ulonso ONYENWE ANYI. Ma ndi mmadu gara n'ihu na-eme omume ha ruru aru. ³ Jotam wughariri Onu Uzọ Ama nke di Elu nke ulonso ukwu ONYENWE ANYI, ruokwa otutu oru n'elu mgbidi nke ugwu Ofel. ⁴ O wuru otutu obodo n'ala ugwu ugwu Juda, wuokwa otutu ebe e wusiri ike na ulu elu nche n'oke ohia.

⁵ Jotam busoro eze ndị Amōn agha, meriekwa ha. N'afọ ahụ, ndị Amōn bunyere ya nari talenti ọlaọcha, na bushel ọka iri puku na puku abụọ, na bushel ọka balị iri puku na puku abụọ.

⁶ Jotam ghorọ eze di ike n'ihia na o kpachara anya debe iwu ONYENWE ANYI Chineke ya.

⁷ Ihe ndi ozo niile n'oge ochichi Jotam, tinyere ihe gbasara agha niile o luru, na ihe ndi ozo niile nke o mere, e deturu ha n'akwukwo akuko ndi eze Izrel na Juda.

⁸ O gbara iri afọ abụọ na ise mgbe e mere ya eze. O chirị afọ iri na isii na Jerusalem.

⁹ Jotam sooro ndi nna nna ya dina n'onwu, e lie ya n'obodo Devid. Ehaz nwa ya nwoke ghorọ eze n'onodu ya.

28

Ehaz eze Juda

¹ Ehaz gbara iri afọ abụọ mgbe o malitere ibu eze. O chikwara afọ iri na isii n'ime Jerusalem, ma o meghi ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI, dika nna ya Devid mere.

² O gbasoro uzọ niile nke ndi eze Izrel, kpuokwa arusi di iche iche maka ofufe arusi Baal. ³ O surere ihe nsure oku na-esi isi utu di iche iche n'ime Ndagwurugwu nke Ben Hinom, surekwaa umu ya n'oku. O gbasoro omenaala niile ruru aru nke ndi mba ozo, ndi ahụ ONYENWE ANYI chupuru site n'ihu ndi Izrel. ⁴ O churu aja surekwaa ihe nsure oku aja na-esi isi utu n'ebe niile di elu, n'elu ugwu niile, na n'okpuru osisi ndu obula.

⁵ N'ihia ya, ONYENWE ANYI Chineke ya nyefere ya n'aka eze ndi Aram. Ndi Aram lugburu ya, kporo otutu n'etiti ndi ya dika ndi mkporo kpoa ha n'Damaskos.

E nyefekwara ya n'aka eze Izrel, onye gburu otutu ndi agha ya. ⁶ N'otu ubochi, Peka nwa Remalaya gburu nari puku ndi agha Juda na iri puku abuo. Ihe ndi a mere n'ihia na ha gbakutara ONYENWE ANYI Chineke nna nna ha azu. ⁷ Zikri onye Ifrem, onye bu dike n'agha, gburu Maaseia, nwa eze, na Azrikam onye na-elekota uloze. O gbukwara Elkena onye na-esota eze. ⁸ Ndi Izrel sitere n'etiti umunne ha ndi Juda dota ndi inyom, na umu okorobia, na umu agboghobia onugugu ha di nari puku abuo n'agha. Ha bukwara otutu ihe ndi ozo ha kwatara n'agha laghachi na Sameria.

⁹ Ma Oded, onye amuma ONYENWE ANYI, no na Sameria n'oge a. O puru jekwuru ndi agha ahụ na Sameria si ha, "ONYENWE ANYI Chineke nna nna unu ha mere ka unu merie ndi Juda n'ihia na ha na-eke arusi. Ma unu ji onuma gbuo ha, nke mere na uzu turu ruo n'eluigwe. ¹⁰ Ugbu a, unu na-achokwa ime ndi ikom na ndi inyom Juda na Jerusalem ndi ohi unu? Ma unu abughi ndi ikpe mmehie mara n'ebe ONYENWE ANYI Chineke unu no? ¹¹ Ugbu a, geenu nti n'ihe m na-ekwu. Kpoghachinu umunna unu ndi a unu dotara n'agha n'ulo ha, n'ihia na ugbu a ONYENWE ANYI na-ewe oke iwe megide unu."

¹² Ufodu ndiisi ndi Ifrem, bu Azaraya nwa Jehohanan, na Berekaya nwa Meshilemot, na Jehizkaya nwa Shalum, na Amasa nwa Hadlai, biliri guzogide ndi ahụ si agha na-alota. ¹³ Ha siri, "Unu akpobatakwalala ndi a unu dotara n'agha n'ebe a, n'ihia na unu mee ya, anyi ga-abu ndi ikpe maara n'ihu ONYENWE ANYI. Unu choro itukwasi ihe na mmehie na ikpe omuma anyi? N'ihia na ikpe omuma anyi adila ukwu, iwe ya di oku na-adikwasikwa n'ahu Izrel."

¹⁴ Ya mere, ndi agha ahụ hapuru ndi mkporo ahụ na ihe niile ha bulatara, n'ihu ndi ozi na igwe mmadu ahụ niile. ¹⁵ Mgbe ahụ, ndi ikom ahụ akporo n'aha n'aha duuru ndi mkporo ahụ, manye aka n'ihe ahụ niile a dotara n'agha weputa uwe, na nri, na mmanya na akpukpokuwu, na mmanu, nyeghachi ha ndi ahụ niile a dotara n'agha. Ha bulitere ndi oria no n'etiti ndi ahụ a dotara n'agha kukwasi ha n'elu inyinya ibu.

Emesija, ha duuru mmadu ahụ niile dughachiri ha ndị ha nọ na Jeriko, obodo nkwa. Emesiakwa, ha laghachikwara azụ na Sameria.

¹⁶ N'oge ahụ, eze Ehaz zigara ndị eze Asiria ozi ka o bịa nyere ya aka. ¹⁷ Ndị Edom bịara ọzọ buso Juda agha, ma dorokwa otutu n'ime ha n'agha. ¹⁸ Ndị Filistia na-ebusokwa ufodu obodo Juda di na mgbada ugwu, na Negeb agha. Ha meriri ma bichikwaa obodo ndi a; Bet-Shemesh, na Aijalon, na Gederot, na Soko, na Timna, na Gimzo, na obodo nta niile gbara ha gburugburu. ¹⁹ Ma ONYENWE ANYI wedara Juda n'ala n'ihia Ehaz, eze Izrel onye mere ka ihe ojoo baa uba na Juda, na-ekwesighi ntukwasi obi ya nye ONYENWE ANYI. ²⁰ Mgbe Tiglat-Pileasa* eze ndi Asiria biala, o wetaara Ehaz nsogbu kama enyemaka. ²¹ Ehaz weere ufodu ihe di n'ulonso ONYENWE ANYI, na nke di n'uloeze, sitekwa na n'ulo ndiisi obodo, were ha nye eze Asiria, ma ihe ndi a enyereghị ya aka.

²² N'oge nsogbu ya, eze Ehaz gakwara n'ihu buru onye na-ekwesighi ntukwasi obi nye ONYENWE ANYI. ²³ O churu aja nye chi niile nke Damaskos, bu ndi meriri ya n'agha. O siri, "N'ihia na chi nke ndi eze Aram nyeere ha aka, ha ka m ga-achuru aja, ka ha nwee ike nyere m aka." Ma ha bu ihe wetaara ya odida, burukwa odida nye Izrel niile.

²⁴ Ehaz chikotara ngwongwo niile di n'ulonso ukwu Chineke, gbujasija ha. O mechiri onu uzọ niile e si abanye n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, ma wuo otutu ebe ichu aja na nkuku uzọ niile n'ime Jerusalem. ²⁵ N'obodo niile obula na Juda, o wuru ebe di elu maka ichu aja di iche iche nye chi ndi ozo, si otu a kpasuo ONYENWE ANYI, bu Chineke nna nna ya ha iwe.

²⁶ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi ya, site na mmalite ruo ogwugwu, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda na Izrel? ²⁷ Ehaz soro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Jerusalem, ma o bughị n'ime ili ebe a na-eli ndi eze Izrel. Hezekaya nwa ya, ghorọ eze n'onodu ya.

29

Hezekaya edoo ulonso ukwu Chineke nso

¹ Hezekaya gbara iri afọ abuo na ise mgbe o malitere i bu eze. O chiru iri afọ abuo na itoolu na Jerusalem. Aha nne ya bu Abija, ada Zekaraya. ² O mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI dika nna nna ya Devid mere.

³ N'onwa mbu nke afọ ahụ e mere ya eze ka o meghere ulonso ONYENWE ANYI, mezie ime ya. ⁴ O kporo ndi Livayi, na ndi nchujaja niile oku n'akuku owuwa anyanwu nke ulonso ukwu Chineke, ⁵ gwa ha okwu si ha, "Geenu m nti unu ndi Livayi, doonu onwe unu nso, dokwaanu ulonso ukwu ONYENWE ANYI Chineke nna nna unu nso. Wezuganu ihe aru niile di n'ebe nso nke ulonso ahụ. ⁶ N'ihia na nna anyi ha bu ndi na-ekwesighi ntukwasi obi; ha mere ihe joro njo n'anya ONYENWE ANYI bu Chineke anyi, hapu ya. Ha wepuru ihu ha site n'ebe obibi ONYENWE ANYI, gbakutakwa ya azu. ⁷ Ha mechikwara uzọ ndi e si abanye na mputa onu ulo ahụ, menyuo kwa oku di n'ime ya. E surekwaghị ihe nsure oku na-esi isi utu, o dikwaghị aja nsure oku obula a churu nye Chineke nke Izrel. ⁸ N'ihia nke a ka iwe ONYENWE ANYI ji dakwasi Juda na Jerusalem. O meela ka ha buru ihe oke egwu, na oke ihere na oke ujo, dika unu jirila anya unu hu. ⁹ E gburu nna anyi ha n'agha, dotakwa ndi nwunye anyi na umu okorobia na umu agboghobia anyi n'agha n'ihia ya. ¹⁰ Ma ugbu a, achoro m ka anyi na ONYENWE ANYI Chineke nke Izrel gbaa ndu, ka iwe ya juru n'ebe anyi no. ¹¹ Umụ m, o kwesighi ka unu gbakuta oru unu azu ozo, n'ihia na ONYENWE ANYI

* 28:20 28:20 Nke a bu otu ozo e si akpo Tiglat-Pilnesa

họpụtara unu iguzo n'ihu ya, na ijere ya ozi, na iru ọrụ n'ihu ya, na ichuru ya aja ihe nsure oku na-esi isi utu."

¹² N'oge a ndi Livayi ndi a malitere ọrụ:

site n'ikwu Kohat:

Mahat na Amasai, na Juel nwa Azaraya;

n'ikwu Merari:

Kish nwa Abdi, na Azaraya nwa Jehalelel;

n'ikwu Geshon:

Joa nwa Zima, na Eden nwa Joa;

¹³ n'ikwu Elizafan:

Shimri, na Jeiel;

n'ikwu Asaf:

Zekaraya, na Matanaya;

¹⁴ n'ikwu Heman:

Jehiel, na Shimei;

n'ikwu Jedutun:

Shemaya, na Uziel.

¹⁵ Mgbe ha kpokotara umunna ha bu ndi Livayi, dokwaa onwe ha ocha, ha bara ido ulonso ONYENWE ANYI nsọ, dika eze nyere n'iwu, n'usoro okwu ONYENWE ANYI si di. ¹⁶ Ndi nchujaja banyere n'ime ebe nsọ ahụ ido ya nsọ. Ihe niile na-adighi ocha ha huru n'ime ya ka ha weputasiri n'ogige ulonso ukwu ONYENWE ANYI ahụ. Ndi Livayi buuru ha gaa bufuo na Ndagwurugwu Kidron. ¹⁷ Ha bidoro mmemme ido nsọ a n'abali mbu n'onwa nke mbu. N'abali nke asato ha ruru na mputa onu ulo nke ulonso ONYENWE ANYI. Ma o were ha abali asato ozo idochasi ulonso ahụ nsọ maka ofufe, ha jezuru ozi niile n'abali iri na isii nke onwa mbu ahụ.

¹⁸ Mgbe ahụ, ha bakwuru eze bu Hezekaya kororo ya si, "Anyi emeela ebe niile n'ulonso ONYENWE ANYI ka o di nsọ, ebe ichu aja nke aja nsure oku na ngwongwo ya, na tebul idoba achicha e doro nsọ, na ihe niile di n'ime ya. ¹⁹ Ozo, anyi edoziela ma dokwaa ngwongwo ahụ niile nsọ, bu nke eze Ehaz wepuru n'ihu ekwesighi ntukwasi obi ya mgbe o bu eze. Ha dikwa ugbo a n'ihu ebe ichu aja nke ONYENWE ANYI."

²⁰ N'ututu echi ya, eze bu Hezekaya kpokotara ndisi obodo niile, gaa n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI ahụ. ²¹ Ha wetara oke ehi asaa, na ebule asaa, na umu ebule asaa, na mkpi asaa, maka ichu aja mmehie n'ihu alaeze ahụ, maka ulonso ukwu ahụ, na ala Juda. Eze nyere ndi nchujaja bu umu Eron iwu si ha gbuo anu ulo ndi ahụ n'ebe ichu aja nye ONYENWE ANYI. ²² Ya mere, ha gburu oke ehi ahụ niile. Ndi nchujaja fesara obara ha n'elu ebe ichu aja. Ha gbukwara ebule ndi ahụ fesa obara ha n'ebe ichu aja, gbukwaa umu aturu ndi ahụ fesakwa obara ha n'ebe ichu aja. ²³ Ha wetara mkpi ndi ahụ eji achu aja mmehie n'ihu eze na ogbako ahụ, ha bikwasikwara ha aka n'elu. ²⁴ Ndi nchujaja gburu mkpi ndi ahụ, chee obara ha n'elu ebe nchujaja maka ikpuchi mmehie ndi Izrel niile. N'ihu na eze nyere iwu ka a chuo aja nsure oku na aja mmehie n'ihu ndi Izrel niile.

²⁵ O mere ka ufodu ndi Livayi nodu n'ulonso ahụ, dika ndi na-abu abu. O nyere ha ogene, na une, na ubo akwara. O mere nke a n'usoro dika Devid na Gad, bu onu uzo eze, na Netan, bu onye amuma, nke a bu dika ONYENWE ANYI nyererii n'iwu site n'aka ndi amuma ya. ²⁶ Ya mere, ndi Livayi ji ihe egwu Devid ndi ahụ niile guzoro na njikere, ma ndi nchujaja jikwa opi ha nke ha na-afu.

²⁷ Hezekaya nyere iwu ka a chuo aja nsure oku ahụ n'elu ebe ichu aja. Mgbe a malitere isure aja ahụ oku, a malitekwaru ibu abu nye ONYENWE ANYI, na ifu opi na

iti ihe egwu niile nke Devid, eze Izrel. ²⁸ N'oge mmemme ọchụchụ aja ahụ, mmadu niile kpọrọ isiala nye Chineke, mgbe ndị abụ na-abụ abụ, ndị opi na-afukwa opi ha. Ihe niile a nọ na-eme tutu ruo mgbe a chụsiri aja niile ahụ.

²⁹ Mgbe ha chụchara aja ndị ahụ, eze na ndị niile nọ n'ebe ahụ gburu ikpere n'ala, kpọkwaa isiala. ³⁰ Eze Hezekaya na ndịisi ozi ya nyere iwu ka ndị Livayi buọ ụfọdu n'ime abụ oma Devid, na nke Asaf onye amuma, maka iji ya too ONYENWE ANYI. Ha mere otu a, kpọkwa isiala nye Chineke.

³¹ Emesia, Hezekaya siri, "Ugbu a unu edoola onwe unu nsọ nye ONYENWE ANYI, biana nso, webatanu aja na onyinye ekele n'ime ulonso ONYENWE ANYI." Ya mere, nzuko ahụ niile wetaara aja na onyinye ekele ha, ndị niile nwere mkpebi n'obi ha wetara aja nsure oku.

³² Onuogugu anu ulo niile ha wetara bu ndi a: iri oke ehi asaa, na nari ebule, na nari umu ebule abuo, ka e wetara maka aja nsure oku nye ONYENWE ANYI. ³³ Anu ndi e doro nsọ maka ichu aja di nari oke ehi isii na aturu na ewu di puku ato. ³⁴ Ma ndi nchujaja di ole na ole, ha apughikwa igba akpukpo anu niile ahụ maka aja nsure oku, n'ihia ya, umunne ha bu ndi Livayi nyeere ha aka tutu ruo mgbe ozi ahụ gwusiri, ruokwa mgbe e doro ndi nchujaja ndi ozo nsọ. N'ihia na ndi Livayi nwere obi ziri ezi kari ndi nchujaja ido onwe ha nsọ. ³⁵ Aja nsure oku bara uba, tinyere abuba nke aja udo niile, na aja ihe onunu nke so aja nsure oku ndi a.

O bu n'uzo di otu a ka e si weghachite ije ozi na ichu aja nke na-adi n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI. ³⁶ Hezekaya na ndi Juda niile nuriri onu n'ihia ihe Chineke doziri nye ndi ya, n'ihia na ihe niile ndi a mere ngwangwa.

30

Mmemme Ngabiga

¹ Hezekaya zigaara ndi Izrel na Juda niile ozi, degakwara ndi Ifrem na Manase akwukwo ikpo oku ka ha bia n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI di na Jerusalem maka ime Mmemme Ngabiga nye ONYENWE ANYI, bu Chineke Izrel. ² Eze na ndisi ya, na ndi nkpokota niile na Jerusalem kpebiri na Mmemme Ngabiga a ga-adi n'onwa nke abuo. ³ Ha enweghi ike ime ya n'oge e kwesiri ime ya n'ihia na otutu ndi nchujaja enwebeghi ike doo onwe ha nsọ n'onwa ahụ. Otu a kwa, ndi Izrel enwebeghikwa ike zukotaa na Jerusalem. ⁴ Eze na Izrel niile nwere otu mkpebi ime ya otu a. ⁵ Ha kpebiri ka e kwusaa n'ala Izrel niile site na Dan ruo na Biasheba ka onye obula bia na Jerusalem maka ime Mmemme Ngabiga nye ONYENWE ANYI, Chineke Izrel. Otutu mmadu n'Izrel esobeghi mee mmemme a dika e nyere ya n'iwu.

⁶ Ndi ogba oso weere akwukwo ozi sitere n'aka eze na ndi ozi ya jegharja n'Izrel na Juda niile dika ihe eze nyere n'iwu si:

"Unu ndi Izrel, loghachikwutenu ONYENWE ANYI Chineke Ebrahim, na Aizik, na Jakob, ka o laghachikwute unu bu ndi eze Asiria na-emeribeghi. ⁷ Unu adikwala ka nna unu ha, na umunne unu ndi Izrel, ndi na-ekwesighi ntukwasii obi nye ONYENWE ANYI, bu Chineke nna nna ha, nke a mere o jiri were ha mee ihe iju anya, dika unu huru ya. ⁸ Unu abula ndi isiike dika ha, kama werenu onwe unu nye ONYENWE ANYI. Biakwanu n'ulonso ya nke o doro nsọ ruo ebighi ebi. Fee ONYENWE ANYI Chineke unu ofufe, ime ka iwe ya juru n'ebe unu no. ⁹ O buru na unu aloghachikwute ONYENWE ANYI, o ga-eme ka e gosi umunna unu na umu unu a dotara n'agha obi ebere, meekwa ka ha site n'ebe e bugara ha loghachikwa. N'ihia na ONYENWE ANYI Chineke unu bu onye obi ebere, na onye obioma; o gawkaghi agbakuta unu azu, ma o buru na unu echegharja, loghachikwute ya."

¹⁰ Ya mere, ndi ogbo oso ozi ahụ sitere otu obodo gaa obodo ozo n'Ifrem, na Manase, o buladi ruo Zebulon. Ma ndi mmadu chiru ha ochi, kwaakwa ha emo. ¹¹ Ma otu o di,

ufodu ndi si n'ebo Asha na Manase, na Zebulon wedatara onwe ha ala, bja Jerusalem. ¹² Ma aka Chineke dinyere ndi Juda inye ha otu obi, ime ihe eze na ndiisi ya nyere n'iwu, site n'okwu ONYENWE ANYI.

¹³ Ya mere, otutu mmadu bbara Jerusalem n'onwa nke abuo nke afo ahụ, maka mmemme achicha ekoghi eko. ¹⁴ Ha niile jiri otu obi bibie ulo arusi Baal niile di na Jerusalem, kutuokwa ebe ichu aja na-esi isi utu niile, buru ha niile bufuo ha na Ndagwurugwu Kidron.

¹⁵ N'abali nke iri na anu nke onwa abuo ahụ, ndi mmadu ahụ niile gburu aturu Mmemme Ngabiga ha. Nke a mere ka ihere mee ndi nchaja na ndi Livayi. Ha mekwara ngwangwa doo onwe ha nsu were aja nsure oku bja n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI. ¹⁶ Ha niile guzokwara n'onodu ha dika e dere ya n'iwu Mosis, onye nke Chineke. Ndi nchaja fesara obara nke ndi Livayi bunyere ha n'aka, n'elu ebe ichu aja. ¹⁷ Ebe o bu na otutu ndi so n'igwe mmadu ahụ edobeghi onwe ha nsu, ndi Livayi gbuuru ha aturu Mmemme Ngabiga n'ihia na ha adighi ocha, ha apughikwa ido aturu ha nsu nye ONYENWE ANYI. ¹⁸ O bu ezie na otutu ndi sitere n'Ifrem, na Manase, na Isaka, na Zebulon edoghi onwe ha ocha, ma ha sokwa rie oriri ngabiga ahụ, si otu a mebie ihe e dere n'iwu. Ma Hezekaya kpeere ha ekpere si, "Ka ONYENWE ANYI onye di mma gbaghara onye obula ¹⁹ bu ndi ji obi ha na-achọ ONYENWE ANYI Chineke nke nna nna ha, o buladi ma o buru na ha adighi ocha dika iwu nke ebe nsu si di." ²⁰ ONYENWE ANYI nuru ekpere Hezekaya gwokwa ha.

²¹ Ya mere, ndi Izrel ahụ niile ji onu mee mmemme achicha ekoghi eko ahụ na Jerusalem ubochi asaa. Ma ndi nchaja na ndi Livayi ji abu na ngwa egwu ONYENWE ANYI too ya otuto ubochi ahụ niile.

²² Hezekaya ji okwu di mma gbaa ndi Livayi ume n'ihia ezi nghota ha nwere n'ijere ONYENWE ANYI ozi. N'ime ubochi asaa ahụ niile, ha churu aja udo, riekwa ihe ha ketara site n'aja niile a churu. Ha tokwara ONYENWE ANYI Chineke nna nna ha otuto.

²³ N'ihia oke onu ha niile nwere, ha kpebiri ime mmemme ahụ gaa n'ihu ubochi asaa ozu. ²⁴ Hezekaya eze Juda, nyere nzuko ahụ otu puku oke ehi, na puku aturu asaa. Ndi ozi eze niile nyekwara ha, otu puku oke ehi na puku aturu iri. Otutu ndi nchaja dooro onwe ha nsu. ²⁵ N'oge ahụ kwa, oke onu juputara n'obi ndi Juda niile, na n'obi ndi nchaja na ndi Livayi, na n'obi ndi obia, na ndi sitere ala Izrel bja. ²⁶ Oke onu juputara na Jerusalem n'ihia na site n'oge Solomon nwa Devid, eze Izrel ruo n'oge a, e mebeghi mmemme di otu a na Jerusalem. ²⁷ Mgbe ahụ, ndi nchaja na ndi Livayi guzoro gozie oha mmadu ahụ niile. Chineke nukwara ekpere ha site n'ebe obibi ya di nsu nke eluigwe.

31

¹ Mgbe ihe niile a gwusiri, ndi Izrel bu ndi no n'ebe ahụ puru gaa n'obodo niile di na Juda, kurisie ogidi nsu niile, gbutukwa ogidi Ashera niile. Ha kwaturu ebe niile di elu na ebe ichu aja niile di na Juda, Benjamin, Ifrem na Manase. Mgbe ha lachara ha niile n'iyi, ndi Izrel niile laghachiri n'obodo nke aka ha nakwa n'ihe onye obula nwere.

Onyinye maka ife ofufe

² Hezekaya kenekwara ndi nchaja na ndi Livayi n'usoro iru oru ha n'ulonso ukwu Chineke ubochi niile, maka oru ichu aja nsure oku na aja udo, na inye ekele, na ito ONYENWE ANYI n'onu uzu ama ebe obibi ya. ³ Eze nyekwara utu nke ya site n'ihe nweta ya maka iji chuo aja nsure oku, nke ututu na abali, ya na aja nsure oku nke ubochi izuike niile na onwa ohuru, na nke mmemme niile a kara aka a na-eme dika o di n'iwu ONYENWE ANYI. ⁴ O nyekwara ndi bi na Jerusalem iwu ka ha na-ewebatara ndi nchaja na ndi Livayi oke nke ruuru ha, ka ha nwee ike lebanye anya nke oma

n'iwu ONYENWE ANYI. ⁵ Ngwangwa e kwusara okwu a, umu Izrel niile wetara onyinye ha n'ebe o bara uba. Ha wetara mkpuru mbu nke oka ha, na mmanya vaini ohuru ha, na mmanu oliv, na mmanu anu, na ihe omume niile nke ubi. Ha wetakwara n'uba otu uzọ n'uzọ iri nke ihe niile ozo ha nwere. ⁶ Ndi Izrel na Juda niile bi n'obodo Juda bubatakware otu uzọ n'ime uzọ iri nke igwe ehi, na igwe ewu na aturu, na otu uzọ n'uzọ iri nke ihe nsọ niile edoro nsọ nye ONYENWE ANYI bu Chineke ha. Ha doro ha niile n'ukwu n'ukwu ⁷ Ha bidoro iwebata ihe ndi a site n'onwa nke ato n'afọ ruo n'onwa nke asaa. ⁸ Mgbe Hezekaya na ndisi ya bira hu ukwu ihe ndi ahụ niile, ha toro ONYENWE ANYI, goziakwa ndi ya bu Izrel.

⁹ Hezekaya juru ndi nchaja na ndi Livayi banyere onyinye ndi ahụ e bubatara. ¹⁰ Azaraya, onyeisi nchaja, onye sitere n'ikwu Zadok zara si ya; "Lee, kemgbe ndi mmadu malitere iwebata onyinye ha n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI o nwebeghi ihe korọ anyi. N'ezie, anyi nwere kari, n'ihu na ONYENWE ANYI agoziela ndi ya. Leekwa ihe di ukwu ka foduru."

¹¹ Hezekaya nyere iwu ka e edozie ulo ichikoba ihe n'ime ulonso ukwu ONYENWE ANYI ahụ. Ha mekwara otu a. ¹² Emesia, ha jiri ikwesi ntukwasị obi bubata onyinye ndi ahụ, na onyinye nke otu uzọ n'ime uzọ iri, na onyinye e doro nsọ, tifee ha n'aka Konanaya, onye Livayi. Shimei nwanne ya nwoke bu onye na-esote ya. ¹³ Jehiel, Azazaya, Nahat, Asahel, Jerimot, Jozabad, Eliel, Ismakaya, Mahat na Benaya, bu ndi nlekota oru ndi no n'okpuru Konanaya na Shimei nwanne ya. Ndi a niile bu ndi eze Hezekaya na Azaraya onye nlekota ulonso ukwu Chineke hoputara.

¹⁴ Kore nwa Imna, onye Livayi, onye bukwa onye na-elekota onu uzọ ama di n'owuwa anyanwu, ka e tinyere oru ilekota onyinye afọ ofufu niile e wetaara Chineke. O bu ya nwekwa oru ikesa onyinye ndi ahụ niile e bubataara ONYENWE ANYI ha na onyinye ndi ozo e doro nsọ. ¹⁵ Ndi na-enyere ya aka bu Eden, Miniamin, Jeshua, Shemaya, Amaraya na Shekanaya. Ha na-eke onyinye ahụ nye ndi nchaja niile n'obodo ahụ, onye ukwu na onye nta, dika usoro iru oru ha si di. Ha ji ikwesi ntukwasị obi na-enyere ya aka.

¹⁶ Ozokwa, ndi ikom niile si n'ezinaulo ndi nchaja, ndi gbara site n'afọ ato gbagoo, ndi aha ha di n'akwukwo usoro omumu, bu ndi na-aru oru n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, na-eketa oke ihe oriri ha na-eri mgbe obula ha bira iru oru dika usoro oru ha si di. ¹⁷ Ha na-ekenye ndi nchaja niile e dere aha ha n'akwukwo usoro omumu, kenyekwa ndi Livayi niile gbara site iri afọ abuo gbagoo ihe oriri dika usoro oru ha si di. ¹⁸ Ndi na-esokwa keta oke ndi a bu umuntakiri, na ndi inyom, na umu ndi ikom na ndi inyom na-etolite etolite, bu ndi niile e deputara aha ha n'akwukwo usoro omumu. Ndi a bu ndi kwesiri ntukwasị obi n'ido onwe ha nsọ.

¹⁹ A hoputara ufodu ndi ikom ndi oru ha bu ike nri nye ndi nchaja niile bu umu umu Eron. Ndi nchaja a na-ekwu ihe banyere ha n'ebe a bu ndi ahụ bi n'ala ubi nke gbara obodo ndi nchaja gburugburu, maobu ndi bi n'obodo ndi ozo. Ndi a bukwa ndi e dere aha ha niile n'akwukwo usoro omumu ndi Livayi.

²⁰ Ndi a bu ihe ndi Hezekaya mere n'ime Juda niile, o na-eme ihe di mma, na nke ziri ezi, n'ikwesi ntukwasị obi n'ihu ONYENWE ANYI bu Chineke ya. ²¹ N'ime ihe niile o mere, nke metutara ije ozi nke ulo ukwu Chineke, na idebe iwu niile na ukpuru niile Onyenwe anyi nyere, Hezekaya ji obi ya niile gbasoo Chineke. O jikwa obi ya niile jee ozi niile o jere. Nke a mekwara ka ihe gaara ya nke oma.

¹ Mgbe Hezekaya ji ikwesi ntụkwasi obi rucha a ọrụ ndị a niile, Senakerib bụ eze Asiria, bịa na n'ime Juda megide ya. Ọ nọchibidoro obodo niile nke e wusiri ike, na-eche na ọ ga-emerị ha nye onwe ya. ² Mgbe o doro eze anya na Senakerib bịa ka o buo agha megide Jerusalem, ³ Hezekaya mere ngwangwa kpọkọta ụmụ eze niile na ndịisi agha ya. Mgbe ha zụtara, ha kpebiri iwuchi isi iyi ahụ niile na-esi n'azụ obodo na-asoputa. Ha mekwara otu a. ⁴ Ha kpọkọtara ọtụtụ ndị ọrụ, ndị gara gbochie isi iyi niile, mee ka mmiri gharakwa isoputa n'ala ahụ niile. Ha mere nke a n'ihi na ha achoghị ka eze ndị Asiria na ndị agha ya nweta mmiri ha ga-anụ mgbe ha bjaruru ibuso Jerusalem agha. ⁵ Hezekaya wuzikwara mgbidi obodo ahụ, wusie ha ike n'ebe niile ọ na-ada ada. O wukwara mgbidi ozo gburugburu mgbidi nke ochie ahụ. O wusikwara ebe siri ike nke Milo di n'obodo Devid ike, kpukwa ọtụtụ ngwa agha na ọta.

⁶ O tinyere ndị agha niile nọ n'obodo ahụ n'okpuru ndịisi agha na-achị ha, mee ka ha niile zụkọta n'onụ ụzọ ama nke obodo. N'ebe ahụ ka ọ nọ gwa ha okwu si ha, ⁷ "Dirinụ ike, unu adakwala mba. Unu atula ụjọ maobu daa mba n'ihi eze Asiria na usuu ndị agha ya, n'ihi na onye dinyeere anyi ka ya ike. ⁸ Ihe nonyere ya bu ogwe aka nke anu ahụ, ma nke nonyere anyi bu ONYENWE ANYI, Chineke anyi, inyere anyi aka na ibu agha anyi niile." Okwu a, nke Hezekaya bu eze Juda kwuru, mere ka ndi Juda nwee agbamume.

⁹ Mgbe e mesiri, mgbe Senakerib eze Asiria na ndi agha ya niile nọchibidoro Lakish, o zipuru ndi ọrụ ya gaa Jerusalem, ka ha jiri ozi a gaa maka Hezekaya, bu eze Juda na ndi Juda niile ndi nọ n'ebe ahụ:

¹⁰ "Nke a bu ihe Senakerib, bu eze Asiria siri: Ọ bu na gini ka ntukwasi obi gi dabere, mere i ji nọgidesie ike na Jerusalem n'onodu nnochibido a? ¹¹ Mgbe Hezekaya na-asị, 'ONYENWE ANYI bu Chineke anyi ga-azoputa anyi site n'aka eze Asiria,' ọ bu aghugho ka ọ na-agho unu. Ọ na-eduhie unu, na-achọ ka unu nwuo n'aguu nakwa akpiri ikpo nku. ¹² Ọ bughị Hezekaya na onwe ya wezugara ebe ya niile di elu na ebe ichu aja ya niile, na-asị Juda na Jerusalem, 'Unu aghaghị ikpo isiala n'otu ebe ichu aja, chukwa aja n'elu ya'?

¹³ "Unu amaghị ihe mu na nna m ha bu ndi bu m uzo chia mere ndi ala ozo? Chi niile nke mba ndi ahụ niile ha nwere ike zoputa ala ha site n'aka m? ¹⁴ Ọ bu onye n'etiti chi niile nke mba ndi a niile, bu ndi nna nna m ha bibiri, naputarala ndi ya site n'aka m? Anaa ka chi unu ga-esi zoputa unu site n'aka m? ¹⁵ Unu ekwela ka Hezekaya duhie unu, rafuokwa unu otu a. Unu ekwenyekwarala ya, n'ihi na ọ dighi chi obula maobu nke mba obula maobu alaeze obula puru inaputa ndi ya site n'aka m maobu n'aka nna m ha. Ka ọ buruzie chi unu ga-abu nke ga-anaputa unu site n'aka m!"

¹⁶ N'uzo di otu a ka ndi ozi Senakerib ahụ ji leda ONYENWE ANYI Chineke, na Hezekaya anya kwuokwa okwu mkpari megide ha. ¹⁷ Emesia, Senakerib dekwara akwukwo mkpari ndi ozo, nke ọ nọ n'ime ya kwuluo ONYENWE ANYI Chineke Izrel, na-asị, "Dika chi ndi ala ozo niile enweghi ike zoputa ndi ha site n'aka m, otu a kwa, Chineke nke Hezekaya apughikwa izoputa ndi ya site n'aka m." ¹⁸ Mgbe ahụ, ha ji oke olu kpokuo ndi Jerusalem, bu ndi nọ na mgbidi ahụ n'asusu Hibru, imenye ha egwu nakwa ime ka ujọ tuo ha, ka ha nwee ike were obodo ahụ. ¹⁹ Ha kwuru okwu ojoo di iche iche banyere Chineke nke Jerusalem, dika ha si kwuo megide chi niile nke ndi ozo di n'ụwa, bu ọrụ aka mmadu.

²⁰ Mgbe ahụ, Hezekaya bu eze, na Aizaya onye amuma, nwa Emoz, kpokuru Chineke nke eluigwe n'ekpere. ²¹ ONYENWE ANYI zipuru otu mmuo ozi, onye gara tigbuo ndi agha niile bu dike, ndi ochiagha na ndisi niile nọ n'omuma ulo ikwu nke eze Asiria. Ya mere, Senakerib ji oke ihere laghachi n'ala ya. Ma mgbe ọ gara n'ulo

chi ya, ụfọdụ n'ime ụmụ ya ndị ikom, ndị bu anụ ahụ na ọbara ya, were mma agha gbuo ya n'ebe ahụ.

²² Otu a ka ONYENWE ANYỊ si zọpụta Hezekaya na ndị Jerusalem, site n'aka Senakerib eze Asirija, na sitekwa n'aka ndị iro ya ndị ọzọ. Udo dīkwara n'ala ya niile. ²³ Site n'oge ahụ, Hezekaya ghorọ eze a maara aha ya na mba niile dī Juda gburugburu. Ọtụtụ mmadụ bidokwara ibutere ONYENWE ANYỊ onyinye dī iche iche na Jerusalem. Hezekaya n'onwe ya nwetakwara onyinye nke ya.

Nganga, Ọganihu, na ọnwụ Hezekaya

²⁴ Ma n'oge ahụ, Hezekaya rịara ọrịa, ruo na ọ gaara anwụ. Ma o kpere ekpere rịọ ONYENWE ANYỊ ka ọ gwọọ ya. Ọ zara ekpere ya, gosikwa ya ihe iribama dī ebube. ²⁵ Ma Hezekaya ejighi obi ya niile kelee Chineke ekele n'ihī na nganga batara ya n'obi. Nke a mere ka iwe wee ONYENWE ANYỊ megide ya na ndị Jerusalem na Juda. ²⁶ Mgbe Hezekaya na ndị Jerusalem wedara onwe ha n'ala, iwe ONYENWE ANYỊ dajuru n'ebe ha na nọ, ọ takwaghī ha ahuhū n'oge niile ahū Hezekaya dī ndu.

²⁷ Ya mere, Hezekaya ghorọ eze bara ọgaranya, burukwa onye a na-asọpuru. O wuru ụlọakū maka ichebe ọlaocha ya na ọlaedo, na nkume dī oke ọnụahia, na ụda na-esi isi uto, na ọta na efere ọlaedo ya. ²⁸ O wukwara ọtutu ụlọ ọzọ ebe a na-echebe ọka, na mmanya vaini ọhuru, na mmanu oliv. O wukwara ụlọ anumanu maka ọtutu igwe ewu na aturu ya. ²⁹ O wukwara ọtutu obodo nta dī iche iche, nweekwa ọtutu igwe anu ụlọ, na igwe ehi, n'ihī na Chineke mere ka ọ baa ụba.

³⁰ Hezekaya bukwa onye gbochiri mmiri iyi Gaihon n'akuku elu elu ya, gwuo olulu ebe mmiri ahū si sogharia na-asobata n'akuku odida anyanwu nke obodo Devid. Ihe niile o mere gaara ya nke oma. ³¹ Ma mgbe ndi ozi nke ndi na-achi Babilon zitere ka ha juo ya banyere ihe ebube ahū nke mere n'ala ahū, Chineke hapuru ya i nwalee ya, ka ọ mara ihe niile dī ya n'obi.

³² Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Hezekaya, na oru ebere niile nke ọ ruru ka edere n'akwukwo ohu onye amuma bu Aizaya, nwa Emoz, dikwa n'akwukwo akuko ndi eze Juda na Izrel niile. ³³ Hezekaya sooro ndi nna nna ya dinaa n'onwu, e lie ya n'ugwu n'ebe ili ndi nna nna Devid di. Ndi Juda niile na ndi niile bi na Jerusalem kwanyere ya ugwu n'onwu ya. Manase nwa ya ghorọ eze n'onodu ya.

33

Manase eze Juda

¹ Manase gbara afọ iri na abuo mgbe ọ malitere ibu eze. Ọ chiru iri afọ ise na ise na Jerusalem. ² O mere ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI, site n'igbaso ihe aru niile nke ndi mba ozo bi n'ala ahū na mbu mere, bu ndi ONYENWE ANYI chupuru n'ihu ndi Izrel. ³ O wughariri ebe di elu niile nke nna ya Hezekaya kwadara, o wukwara ebe ichu aja di iche iche nke Baal, piakwa ogidi Ashera di iche iche. Ọ kporo isiala nye usuu ihe niile nke di na mbara eluigwe feekwa ha ofufe. ⁴ O wuru ebe ichu aja di iche iche, n'ime ulonso ONYENWE ANYI, nke ONYENWE ANYI, kwuru okwu banyere ya, si, "Aha m ga-adigide na Jerusalem ruo mgbe ebighi ebi." ⁵ O wuru ebe ichu aja nye usuu ihe niile di na mbara eluigwe n'ogige abuo di n'ulonso ONYENWE ANYI. ⁶ O jikwa umu ya chuo aja n'ime oku na Ndagwurugwu nke Ben Hinom. Ọ gbara aja, taa amusu, choo osisa n'aka ndi mgbaasi, juta ase n'aka ndi na-aju mmuo ojoo ase, ya na ndi dibia afa mekokwara ihe. O mere ihe di njo n'ebe ọ di ukwu n'anya ONYENWE ANYI si otu a kpasuo iwe ya.

⁷ O were oyiya apiri api nke o mere debe n'ime ulonso Chineke, nke Chineke gwara Devid na nwa ya Solomon okwu si, "N'ulonso a na n'ime Jerusalem, nke mu onwe m

họputara site n'ebo niile nke Izrel, ka m ga-akpọkwasi Aha m ruo mgbe ebighi ebi. ⁸ Ma agaghị emekwa ka ukwu ndi Izrel hapu ala ahụ nke m kenyere nna nna unu, naani ma o buru na ha elezie anya debe ihe niile m nyere ha n'iwu banyere iwu niile, ukpuru niile na ntuziaka niile m nyere site n'aka Mosis." ⁹ Ma Manase duhiere Juda na ndi Jerusalem, mee ka ha mee ihe di njo kari nke ndi mba niile ndi ONYENWE ANYI lara n'iyi site n'ihu ndi Izrel.

¹⁰ ONYENWE ANYI gwara Manase na ndi ya okwu, ma ha egeghi nti. ¹¹ N'ihia ya, ONYENWE ANYI mere ka ndi ochiagha nke eze ndi Asiria bia buso ha agha, bu ndi jidere Manase, gbanye ya nko igwe n'imi, were udo bronz kee ya agbu, kporo ya laa Babilon. ¹² N'oge ahụ ka anya doro Manase. O wedara onwe ya ala nke ukwu, rijo amara site n'aka ONYENWE ANYI Chineke nna nna ya. ¹³ ONYENWE ANYI nuru aririo ya mee ya ka o lotakwa n'alaeze ya na Jerusalem. Mgbe ahụ, Manase matara na ONYENWE ANYI bu Chineke n'ezie.

¹⁴ O bu n'oge a ka o wughachiri mgbidi nke abuo gburugburu obodo Devid, na mgbidi di n'odida anyanwu iyi Gaihon na ndagwurugwu Kidron. Site n'ebe ahụ, o wuru ya ruo n'onu uzo ama Azu, na gburugburu ugwu Ofel ebe o wuliri ya elu. O dokwara ndiisi agha ya n'obodo niile e wusiri ike di na Juda.

¹⁵ O wezugara chi ndi mba ozo niile, wepukwa oyiyi ahụ o tinyere n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, kutuokwa ulo arusi o wuru n'ugwu ulonso, na ndi nke o wuru na Jerusalem. O sitere n'obodo bufuo ha. ¹⁶ Emesia, o wughariri ebe ichu aja ONYENWE ANYI di n'ulonso ukwu Chineke, chuo aja udo na aja ekele n'elu ya. O nyekwara ndi Juda niile iwu si ha fee ONYENWE ANYI Chineke nke Izrel ofufe. ¹⁷ Ma ufodu ndi Juda nogidekwara na-achụ aja n'ugwu, maobu naani ONYENWE ANYI Chineke ha ka ha na-achuru aja ndi a.

¹⁸ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Manase na ekpere nke o kpeere Chineke ya, na okwu niile ndi ohu gwara ya n'aha ONYENWE ANYI, bu Chineke nke Izrel, ka e dere n'akwukwo akuko ihe e mere n'oge ndi eze Izrel niile. ¹⁹ Ekpere ya, na osisa Chineke zara ya, na mmehie ya niile, na-ekwesighi ntukwasi obi ya, na ebe niile o wuru ulo arusi n'elu ugwu, na ebe o manyere ogidi arusi Ashera, na arusi ndi ozo, tupu o weda onwe ya ala, ka e dere n'akwukwo akuko ndi amuma. ²⁰ Manase sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'uloeze ya. Amon, okpara ya, nochiri ya.

Amon eze Juda

²¹ Amon gbara iri afọ abuo na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chiri afọ abuo na Jerusalem. ²² O mere ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI dika nna ya Manase mere. Amon kporo isiala, chookwa aja nye arusi niile, nke Manase mere. ²³ Ma o wedaghi onwe ya ala n'ihu ONYENWE ANYI dika Manase nna ya mere. Kama Amon gara n'ihu mee ka ikpe omuma ya muba.

²⁴ Ndi na-ejere Amon ozi gbara izu megide ya, ha gburu ya n'ime uloeze ya. ²⁵ Mgbe ahụ, ndi ala ahụ gburu ndi niile ahụ gbara izu megide eze Amon. Ha mere Josaya nwa ya nwoke eze n'onodu ya.

34

Mgbanwe Josaya wetara

¹ Josaya gbara afọ asato mgbe e mere ya eze. O chiri iri afọ ato na otu na Jerusalem. ² O mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI, gbasookwa uzo niile nke nna nna ya Devid, o sighi n'uzo a wezuga onwe ya gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe.

³ N'afọ nke asato nke ochichi ya, mgbe o ka bu okorobia, o bidoro iji obi ya niile na-achọ Chineke nke nna ya Devid. N'afọ iri na abuo nke ochichi ya, o malitere

ime ka Juda na Jerusalem di ọcha site n'wezuga ebe ichu aja niile di elu, na ogidi Ashera niile, na arusi a piri api na nke a kpuru akpu niile. ⁴ N'ihu ya o mere ka a kwatuo ebe ichu aja Baal n'ike. O kudara ebe ichu aja ihe nsure oku na-esi isi uto di n'elu ebe ichu aja Baal ndi ahụ, tijisie ogidi Ashera niile, na arusi na oiyi niile. O kujasiri ha niile, kpokoro ha ghasaa ha n'elu ili ndi na-eke ha. ⁵ O kporo okpukpu ndi nchujaja ahụ oku n'elu ebe ichu aja arusi ha, si otu a mee ka Juda na Jerusalem di ọcha. ⁶ N'obodo ndi Manase, na Ifrem na Simion, ruo na Naftali, na mkpomkpo ebe ha niile gburugburu. ⁷ O tituru ebe ichu aja nke arusi niile na ogidi arusi Ashera, gwepia arusi ndi a niile dika ntu. Otu a ka o mere n'ala Izrel niile tupu o laghachi Jerusalem.

⁸ N'afọ nke iri na asato nke ochichi Josaya, mgbe o mere ka ala ahụ na ulonso di ọcha, o zigara Shefan nwa Azalaya, Maaseia onye na-achi obodo, na Joa nwa Joahaz, onye na-edeko akuko, ka ha wuzie ulonso ONYENWE ANYI, bu Chineke ya.

⁹ Ha jekwuru Hilcaya onyeisi nchujaja nye ya ego nke e webatara n'ulonso Chineke, nke ndi Livayi bu ndi na-eche onu uzọ nakotara site n'aka ndi Manase na Ifrem, na ndi niile foduru n'Izrel, na sitekwa n'aka ndi Juda na Benjamin, na ndi niile bi na Jerusalem. ¹⁰ Mgbe ahụ, ha nyefere ya n'aka ndi ikom ahoputara maka ilekota oru n'ulonso ONYENWE ANYI. Ndi ikom a kwuru ndi oru ruziri ma mezie ulonso ahụ ugwo. ¹¹ Ha nyekwara ndi okpo ntu na ndi na-ewu ulo ego iji zuta nkume a wara awa, osisi iji mee ihe njikota na osisi ikwado ulo, maka iji ruzie ulo a nke ndi eze Juda hapuru ka o dakasija.

¹² Ndi oru a ruru oru ha n'ikwesi ntukwasị obi. Ndi nlekota ha bu ndi Livayi ndi a: Jahat na Obadaya ndi si n'ikwu Merari, na Zekaraya na Meshulam ndiisi n'ikwu Kohat. Ndi Livayi ndi ozo, ndi bu ndi nwere nghota n'iti ngwa egwu di iche iche ¹³ ka e mere ndi nlekota ndi na-ebu ibu. Ha lekotakwara ndi niile ruru oru di iche iche. Ufodu n'ime ndi Livayi ndi a bu ndi ode akwukwo na ndi na-edeko ihe, na ndi na-eche onu uzọ nche.

Nchota Akwukwo iwu

¹⁴ Mgbe ha na-eweputa ego anabatara n'ulonso ONYENWE ANYI, Hilcaya onye nchujaja chotara akwukwo Iwu ONYENWE ANYI, bu nke o nyere site n'aka Mosis. ¹⁵ Hilcaya siri Shefan ode akwukwo, "Achotala m Akwukwo Iwu n'ime ulonso ukwu ONYENWE ANYI." O nyere ya Shefan.

¹⁶ Mgbe ahụ, Shefan buuru akwukwo ahụ wegara ya eze, gwa ya si, "Ndi ozi gi na-eje ozi ha dika ihe niile i tinyere ha n'aka si di. ¹⁷ Ha enyefela ego niile nke di n'ulonso ONYENWE ANYI n'aka ndi nlekota oru, na ndi oru." ¹⁸ Emesija, Shefan ode akwukwo gwara eze okwu ozo si ya, "O nwere akwukwo Hilcaya nyere m." Shefan weputara ya guo ya na nti eze.

¹⁹ Mgbe eze nuru ihe niile e dere n'akwukwo iwu ahụ, o dowara uwe ya. ²⁰ O nyere Hilcaya, Ahikam nwa Shefan, Abdon nwa Maika, Shefan ode akwukwo na Asaya, bu onye oru eze, iwu, si ha, ²¹ "Gaanu juta ONYENWE ANYI ase, n'isi m na n'isi ndi foduru n'Izrel na Juda, banyere ihe niile e dere n'akwukwo a bu nke achotara. N'ih na onuma ONYENWE ANYI di ukwu bu nke a wukwasiri anyi, n'ih na ndi bu anyi uzọ edebeghi okwu nke ONYENWE ANYI, ha agbasoghi ihe niile e dere n'ime akwukwo a banyere anyi."

²² Ya mere, Hilcaya na ndi ahụ eze zipuru ya na ha, jekwuuru Hulda, onye amuma nwanyi, onye bu nwunye Shalum, nwa Tokhat, nwa Hasra. Onye nlekota ebe a na-edebe uwe. Hulda na-ebi na mpaghara Jerusalem e wuru ohuru.

²³ O siri ha, "Otu a ka ONYENWE ANYI, bu Chineke nke Izrel, kwuru: Gwanu nwoke ahụ ziri unu ka unu biakwutem, si ²⁴ 'Otu a ka ONYENWE ANYI na-ekwu: Ana m aga iweta mbibi ga-adakwasị ebe a na ndi niile bi n'ime ya, obubu onu niile e dere n'ime

akwukwo a, bu nke a guputara n'ihu eze Juda. ²⁵ N'ihi na ha ajula m, gbakuta m azu, chuo aja nsure oku na-esi isi utu nye chi ndi ozo, kpasuo m iwe site na ihe niile nke aka ha meputara, a ga-awukwasị iwe m n'ebe a, o gaghi akwusikwa.' ²⁶ Gwanu eze Juda, onye ahụ zitere unu ijuta ase site n'onu ONYENWE ANYI si ya, 'The ndi a ka ONYENWE ANYI, Chineke Izrel na-ekwu banyere okwu ndi ahụ i nuru. ²⁷ N'ihi na o wutere gi n'obi, na i wedakwara onwe gi n'ala n'ihu Chineke, mgbe i nuru ihe o kwuru megide ebe a na ndi bi n'ime ya, n'ihi na i wedara onwe gi n'ala n'ihu m, ma dowaaakwa uwe gi, bekwaa akwa n'ihu m. Mu onwe m anula, otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara. ²⁸ Ugbu a, aga m achikota gi nye nna nna gi ha, a ga-eli gi n'udo. Anya gi agaghi ahụ mbibi nke m ga-eme ka o biakwasị ebe a na ndi bi n'ime ya.'"

Ha laghachiri inye eze osisa ya.

²⁹ Mgbe ahụ, eze kporo ndi okenye Juda na Jerusalem niile. ³⁰ O gara n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, ya na ndi ikom Juda niile, ndi niile bi na Jerusalem, na ndi nchujaja, na ndi Livayi, na ndi mmadu niile, site n'onye nta ruo na onye ukwu. O guputara na nti onye obula okwu niile si n'akwukwo ogbugba ndu ahụ, bu nke achotara n'ime ulonso ONYENWE ANYI. ³¹ Eze guzoro n'akuku ogidi, kwee nkwa n'ihu ONYENWE ANYI, igbaso ONYENWE ANYI, na idebe iwu ya na ukpuru ya niile, na iji obi ya niile, na mkpuruobi ya niile rube isi n'okwu ogbugba ndu ahụ e dere n'akwukwo ahụ.

³² O mekwara ka ndi niile no na Jerusalem na Benjamin kwee Onyenwe anyi otu nkwa ahụ. Ndi niile bi na Jerusalem mezu kwara ihe ndi a dika ogbugba ndu Chineke, bu Chineke nna nna ha si di.

³³ Josaya sitere n'ala niile bu nke ndi Izrel wezuga ihe aru niile bu arusi, o mere ndi niile no n'Izrel n'oge ahụ ka ha fee ONYENWE ANYI bu Chineke ha. N'ubochi ndu ya niile, ha esiteghi n'iso ONYENWE ANYI, bu Chineke nke nna nna wezuga onwe ha.

35

Josaya emee Mmemme Ngabiga

¹ Josaya mere Mmemme Ngabiga ONYENWE ANYI na Jerusalem n'ubochi iri na ano nke onwa mbu n'afu. Ha gburu aturu Mmemme Ngabiga n'ubochi ahụ ² O debekwara ndi nchujaja n'ime ulonso ukwu ONYENWE ANYI, gbaa ha ume ka ha bidokwa iru oru ha. ³ O siru ndi Livayi, bu ndi e doru nsu nye ONYENWE ANYI, ndi na-emekwa ka ndi Izrel ghota ihe, "Donyenu igbe nsu ahụ n'ulonso ukwu ahụ Solomon, nwa Devid, bu eze Izrel wuru. Unu ekwesikwaghi i na-ebughari ya n'ubu unu ozo. Ugbu a jeerenu ONYENWE ANYI Chineke unu, na ndi ya Izrel ozi. ⁴ Kwadoonu onwe unu n'usoro ezinaulo unu n'otu n'otu, dika ntuziaka ihe Devid, eze Izrel dere n'akwukwo si di, ya na nke Solomon nwa ya si dikwa.

⁵ "Werenu onodu n'ebe nsu unu na otu ndi Livayi, maka nkewa nke ezinaulo nna nna unu ha si di, bu ikwu ndi Izrel, ndi na-abughi ndi nchujaja. ⁶ Gbuonu aturu ngabiga ndi ahụ, doonu onwe unu nsu, doziekwaranu umunna unu ndi Izrel aja ha, ime dika ihe ONYENWE ANYI nyere Mosis n'iwu si di."

⁷ Josaya nyere ndi niile no n'ebe ahụ onyinye igwe ewu na aturu onuogugu ya di iri puku ato, nke ha ga-eji chuo aja Mmemme Ngabiga. O nyekwara ha puku oke ehi ato site n'aku eze.

⁸ Ndisi ya nyekwara ndi nchujaja na ndi Livayi onyinye afu ofufu. Otu a kwa, Hilkaya na Zekaraya, na Jehiel, ndi na-elekota ulonso Chineke nyere ndi nchujaja puku ewu na aturu abuo na nari isii, nyekwa ha nari oke ehi ato, maka iji chuo aja Ngabiga. ⁹ Ndi bu ndi ndu n'ebo Livayi aha ha bu Konanaya, na Shemaya, na Netanel, na nwanne ya Hashabaya, na Jeiel, na Jozabad, nyere ndi Livayi puku ewu na aturu ise, na nari oke ehi ise maka iji ha chuo aja Ngabiga.

¹⁰ Mgbe e dozichara usoro ije ozi ahụ niile, ndị nchụaja weere ọnođụ ha, ha na ndị Livayi n'oke ọrụ ha n'usoro dika eze nyere n'iwu. ¹¹ Mgbe ahụ ndị Livayi gburu aturu ngabiga ahụ niile, were ọbara ha nye ndị nchụaja. Ha fesara ya n'ebe ichu aja mgbe ndị Livayi nọ na-agba anụ ndị ahụ akpukpọ. ¹² Ha kenyere ezinaulo ọbula anụ ndị ahụ niile ka ha jiri nke ha ketara chuo aja nsure oku nye ONYENWE ANYI n'usoro dika e dere n'ime akwukwo Mosis. Otu a ka ha mekwara banyere ehi ndị ahụ. ¹³ Otu a kwa, dika e dere ya n'iwu Mosis, ha huru anụ aja ngabiga ahụ n'oku, sie aja ndị di nsọ n'ite, buputa ha ngwangwa kee ha ndị mmadu niile. ¹⁴ Emesia, ha kwadooro onwe ha ihe, ma kwadokwara ndị nchụaja, n'ihia na ndị nchụaja, bu umu Eron, noori na-achụ aja nsure oku na abuba anụ ruo abali. Ya mere, ndị Livayi ji kwadooro onwe ha ma kwadokwara ndị nchụaja, bu umu Eron ihe.

¹⁵ Ndị ikwu Asaf ndi a, bu ndi na-abu abu, nokwa n'onodu ha n'usoro dika ihe Devid, na Asaf, na Heman, na Jedutun onye amuma eze nyere n'iwu. Ndị na-eche nche n'onu uzọ ama ahapughi onodu ha, n'ihia na ndi Livayi ibe ha doziri ihe debere ha.

¹⁶ Ya mere, e doziri ofufe niile nke ONYENWE ANYI n'otu ubochi ahụ, maka ime Mmemme Ngabiga na ichu aja nsure oku niile n'ebe ichu aja ONYENWE ANYI, dika eze Josaya nyere n'iwu. ¹⁷ Ndị Izrel bu ndi nọ n'ebe ahụ mere Mmemme Ngabiga n'oge ahụ, meekwa mmemme achicha ekoghi eko ubochi asaa. ¹⁸ E mebeghi Mmemme Ngabiga n'udi a n'Izrel, site n'ubochi Samuel onye amuma, o nwebekwaghi eze Izrel obula nke merela mmemme a dika Josaya mere, ya na ndi nchujaja, ndi Livayi na ndi Juda niile na ndi Izrel niile bu ndi nọ n'ebe ahụ tinyere ndi Jerusalem. ¹⁹ O bu n'afọ nke iri na asato nke ochichi Josaya, ka e mere Mmemme Ngabiga a.

Onwu Josaya

²⁰ Emesia, mgbe Josaya hazisiri ihe n'ulonso ahụ, Neko eze Ijipt gbagoro iga buo agha na Kakemish, nke di n'akuku osimiri Yufretis. Mgbe ahụ, Josaya pukwara izute ya n'agha. ²¹ Ma Neko zipuru ndi ozi biara zie Josaya ozi, si ya, "Olee esemokuwu di ugbo a n'etiti mu na gi, gi eze Juda? O bughu ibuso gi agha ka m biara, kama o bu naani ulo mu na ha no n'agha. Chineke siri m ka m mee ngwa; ya mere, egbochikwala Chineke onye nonyeere m, ka o ghara iji iwe bibie gi."

²² Ma Josaya esiteghi n'ebe o no chigharia, kama o nwoghariri onwe ya, ka a ghara imata onye o bu, maka iga buso ya agha. O geghikwa nti na okwu ahụ eze Neko kwuru nke si n'aka Chineke bia, kama o puru ibuso ya agha n'ala Megido.

²³ Ma mgbe ndi n'agba uta gbata eze, bu Josaya uta, eze gwara ndi ozi ya si, "Bupunu m, n'ihia na emerula m ahụ n'ebe o di ukwu." ²⁴ Ya mere, ha sitere n'ugbo agha ya bulie ya bubanye ya n'ime ugbo agha ozọ, bulata ya na Jerusalem, ebe o no nwuo. E liri ya n'ili nna nna ya ha, ndi Juda na Jerusalem niile ruuru ya uju.

²⁵ Jeremaya buuru Josaya abu akwa, ruo taa ndi ikom na ndi inyom na-abu abu a iji na-echeta Josaya. Nke a ghorọ omenaala n'Izrel, e dekwara ya n'akwukwo abu akwa di iche iche.

²⁶ Ihe ndi ozọ niile Josaya mere, na ọrụ ebere niile o ruru n'usoro ihe e dere n'iwu ONYENWE ANYI, ²⁷ na akuko ndu ya site na mmalite ruo n'ogwugwu, ka e deputara n'akwukwo akuko ndi eze Izrel na Juda.

36

¹ Ndị ala ahụ kpooro Jehoahaz, nwa nwoke Josaya mee ya eze na Jerusalem, n'onodu nna ya.

Jehoahaz eze Juda

² Jehoahaz gbara iri afọ abụọ na atọ mgbe o bidoro ichi, ma ọ chiri na Jerusalem onwa atọ. ³ Eze Ijipt chudara ya site n'ochichi na Jerusalem, kwagide ndi Juda ka ha tuora ya utu nari talenti olaocha na otu talenti olaedo. ⁴ Eze Ijipt mere Eliakim, otu nwanne Jehoahaz, eze ndi Juda na Jerusalem. O gughariri aha Eliakim ka o buru Jehoiakim. Ma Neko duuru Jehoahaz nwanne nwoke Eliakim gaa Ijipt.

Jehoiakim eze Juda

⁵ Jehoiakim gbara iri afọ abụọ na ise mgbe ọ malitere ibu eze. O chiri afọ iri na otu na Jerusalem. O mere ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI Chineke ya. ⁶ Nebukadneza eze Babilon busoro ya agha, jiri udọ bronz kee ya agbu, n'ihi i duru ya gaa Babilon. ⁷ Nebukadneza bukwara efere na iko olaedo di n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, buru ha gaa buba ha n'uloeze ya di na Babilon.

⁸ Akuko ozo niile gbasara ochichi Jehoiakim, na banyere ihe aru niile o mere, na ihe niile a choputara megide ya, ka e dere n'akwukwo akuko ndi eze Izrel na Juda. Jehoiakin nwa ya ghorọ eze n'onodu ya.

Jehoiakin eze Juda

⁹ Jehoiakin gbara afọ iri na asato* mgbe ọ malitere ibu eze, ọ chiri naani onwa atọ na abali iri na Jerusalem. O mere ihe joro njo n'anya ONYENWE ANYI. ¹⁰ Emesia, n'afọ nke ozo ya, Nebukadneza ziri ozi mee ka akporo ya, na otutu ihe ndi di oke onuahia sitere n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, bulaa ha Babilon n'oge a. O mere nwanne nna Jehoiakin bu Zedekaya, eze Juda na Jerusalem.

Zedekaya eze Juda

¹¹ Zedekaya gbara iri afọ abụọ na otu mgbe e mere ya eze. O chiri afọ iri na otu na Jerusalem. ¹² O mere ihe joro njo n'anya ONYENWE ANYI Chineke ya, o wedaghi onwe ya ala nara ndumodu Jeremaya bu onye amuma, onye na-ekwu okwu nke ONYENWE ANYI. ¹³ Ozokwa, o nupuru isi megide eze Nebukadneza, onye mere ka o nuọ iyi n'aha Chineke. O ghorọ onye isiike, onye mechiri obi ya, ju ichigharikwute ONYENWE ANYI, Chineke Izrel. ¹⁴ N'ime ka ihe di njo kara, mmadu niile, tinyere ndi ndu n'etiti ndi nchujaja, nogidere buru ndi na-ekwesighi ntukwasị obi, site n'igbaso omenaala ruru aru nke mba niile gbara ha gburugburu. Ha meruru ulonso ONYENWE ANYI, nke o doro nsọ n'ime Jerusalem.

Odida Jerusalem

¹⁵ ONYENWE ANYI, Chineke nna nna ha, sitere n'onu ndi amuma ya gwa ha okwu mgbe na mgbe, ido ha aka na nti. O mere nke a n'ihi na o nwere obi ebere n'ebe ha no, na n'ebe ulonso ukwu ya di. ¹⁶ Ma ha kwara ndi amuma Chineke ndi a emo, lelia okwu Chineke ha wetara anya, chia amuma ha buru ochi, tutu ruo mgbe ha kpasuru onuma ONYENWE ANYI megide ndi ya, ruo mgbe ihe obula na-adighikwa nke puru igbochi ngosiputa oke onuma a. ¹⁷ Ya mere, o welitara eze Kaldia imegide ha, bu onye ji mma agha gbuchapu umu okorobia ha n'ulo ebe nsọ ha. O nweghikwa omiiko n'ebe umu okorobia, maobu umu agboghọ di, ndi okenye maobu ndi nria nria. Chineke weere ha niile nyefee ha n'aka Nebukadneza. ¹⁸ O sitere n'ulonso ukwu Chineke kpokoro ihe niile di n'ime ya, ma ihe ukwu ma ihe nta, tinyere aku niile di n'ime ulonso ONYENWE ANYI, na n'uloeze, na n'ulo ndiisi ozi eze buru ha gaa Babilon. ¹⁹ Ha sunyere ulonso Chineke oku, kwatukwa mgbidi Jerusalem. Ha sunyere ulozeze niile oku, mebikwaa ihe niile ndi bara uru di n'ime ya.

²⁰ Ha buuru ndi foduru, bu ndi niile gbanariri mma agha, gaa Babilon, ha ghorọ ya, ghokwara umu ya ndi nochiri anya ya, ndi ohu, tutu ruo mgbe ehiwere alaeze Peshia.

* **36:9** 36:9 Otu akwukwo ndi Hibru, ufodu akwukwo ndi ozo na nke Siriak, ma karichasia akwukwo ndi Hibru na-eede afọ asato. 2Ez 24:8

²¹ Ala ahụ nwere ụbọchị izuike niile kwesiri ya n'ebe o zuruoke, n'oge niile nke itogbo n'efu ya, o zuru ike, ruo mgbe iri afọ asaa ahụ zuru, n'imezu okwu ONYENWE ANYỊ kwuru site n'ọnụ Jeremaya onye amụma.

²² Ma n'afọ mbụ nke ọchịchị Sairọs eze Peshia, ime ka okwu ONYENWE ANYỊ nke sitere n'ọnụ Jeremaya mezu, ONYENWE ANYỊ kpaliri mmụọ Sairọs, eze Peshia ka o mee mkpọsa n'alaeze ya niile, ma denyekwa ya n'akwụkwọ iwu, si,

²³ “Otu a ka Sairọs, eze Peshia kwuru:

“ ‘ONYENWE ANYỊ, Chineke nke eluigwe, e nyela m alaeze niile nke dị n'ụwa. O nyekwala m ọrụ iwuru ya ụlọnsọ na Jerusalem, nke dị na Juda. Ya mere, onye ya ọbụla n'etiti ndị ya nwere ike ịga, ka ONYENWE ANYỊ Chineke ha nonyekwara ha.’ ”

Ezra

Sairos enyere ndi na-alaghachi aka

¹ N'afọ mbụ nke ọchịchị Sairos, eze Peshia, ime ka okwu ONYENWE ANYI nke sitere n'ọnu Jeremaya mezuu, ONYENWE ANYI kpaliri mmụọ Sairos, eze Peshia ka o mee mkpọsa n'alaeze ya niile, ma denyekwa ya n'akwukwọ iwu, si,

² "Otu a ka Sairos, eze Peshia kwuru,

" 'ONYENWE ANYI Chineke nke eluigwe, e nyela m alaeze* niile nke di n'ụwa, o nyekwala m ọrụ iwuru ya ụlonsọ na Jerusalem, nke di na Juda. ³ Ya mere, onye ya ọbụla n'etiti ndi ya nwere ike iga Jerusalem nke di na Juda, gaa wuo ụlonsọ ONYENWE ANYI, Chineke Izrel, bụ Chineke nọ na Jerusalem. Ka Chineke ha nonyekwara ha. ⁴ Ma n'obodo ọbụla ebe ndi fọdurụ ndu bi, ka ndi nọ n'ebe ahụ nye ha onyinye ọlaocha na ọlaedo, na akụ na anụ ụlọ n'uzọ enyemaka, tinyere onyinye afọ ofufu maka ụlonsọ ukwu Chineke nke di na Jerusalem.' "

⁵ Mgbe ahụ, Chineke tinyere ọchịchọ ịlaghachi Jerusalem† n'obi ndiisi ezinaulo Juda na Benjamin na ndi nchajaja, na ndi Livayi. Ha kwadokwara ịlaghachi maka iru ọrụ ụlonsọ ONYENWE ANYI ahụ na-atufughị oge. ⁶ Ndi Juu bi na gburugburu Peshia nyere ndi nke na-alaghachi Jerusalem onyinye ihe ọlaocha na ọlaedo, na anụ ụlọ na ihe ndi ọzọ, na onyinye di oke ọnuahia di iche iche, tinyere onyinye afọ ofufu ha.

⁷ Nke ka nke, eze Sairos chiputara otutu ngwongwo nke ụlonsọ ONYENWE ANYI nke Nebukadneza sitere na Jerusalem bukorọ gaa debe n'ulo chi ya. ⁸ Sairos bụ eze Peshia, chiputara ha site n'aka Mitredat, onye bụ odozi akụ, onye guru ha ọnu nye Sheshbaza, onye bụ onyeisi ndi Juu ahụ na-alaghachi Jerusalem na Juda.

⁹ Nke a bụ ọnuogugu ngwongwo ndi ahụ:

efere ọlaedo iri atọ (30),
 efere ọlaocha otu puku (1,000),
 efere ọlaocha iri abuo na itoolu (29),
¹⁰ efere nta ọlaedo iri atọ (30),
 efere ọlaocha nta nari anọ na iri (410),
 ngwongwo ndi ọzọ otu puku (1,000).

¹¹ N'ime ihe ndi a niile, ọnuogugu ihe e ji ọlaocha na ọlaedo kpuo di puku ise na nari anọ (5,400).

Sheshbaza bulatara ihe ndi a mgbe ya na ndi ahụ a doro n'agha hapuru Babilon na-alota Jerusalem.

2

Ọnuogugu ndi lotara

¹ Ugbu a, ndi a bụ ndi obodo niile a na-achi achi, bụ ndi sitere na ndota n'agha nke Nebukadneza, eze Babilon, onye dotara ha n'agha buru ha laa Babilon. Ha loghachitere na Jerusalem nakwa Juda, onye ọbụla n'obodo

* **1:2** 1:2 Alaeze Sairos gbatiri site n'India jeruo Ijpt, ma sitekwa n'ebe di warawara n'osimiri Uhie ruo Kush.

† **1:5** 1:5 Nke a bụ ogologo uzọ di nari kilomita itoolu maobu otu puku. O ga-ewe onye ije ihe dika onwa abuo, maobu atọ iji ugboala nke inyinya na-adokpu ruo Jerusalem.

nke ha. ² Ndiisi ha na Zerubabel soo, bu Jeshua, Nehemaya,* Seraya, Reelaya, Mōdekai, Bilshan, Mispa, Bigvai, Rehum na Baana.

Ihe ndeputa onuogugu ndi ikom Izrel bu nke a:

- ³ Ndi agburu Parosh, puku abuo, otu nari na iri asaa na abuo (2,172).
- ⁴ Umụ Shefataya, nari ato na iri asaa na abuo (372).
- ⁵ Umụ Ara, nari asaa na iri asaa na ise (775).
- ⁶ Umụ Pahat-Moab (site n'umu Jeshua na Joab), di puku abuo na nari asato na iri na abuo (2,812).
- ⁷ Umụ Elam, otu puku na nari abuo na iri ise na ano (1,254).
- ⁸ Umụ Zatu, nari itoolu na iri ano na ise (945).
- ⁹ Umụ Zakai, nari asaa na iri isii (760).
- ¹⁰ Umụ Bani, nari isii na iri ano na abuo (642).
- ¹¹ Umụ Bebai, nari isii na iri abuo na ato (623).
- ¹² Umụ Azgad, otu puku na nari abuo na iri abuo na abuo (1,222).
- ¹³ Umụ Adonikam, nari isii na iri isii na isii (666).
- ¹⁴ Umụ Bigvai, puku abuo na iri ise na isii (2,056).
- ¹⁵ Umụ Adin, nari ano na iri ise na ano (454).
- ¹⁶ Umụ Atea, site na Hezekaya, iri itoolu na asato (98).
- ¹⁷ Umụ Bezai, nari ato na iri abuo na ato (323).
- ¹⁸ Umụ Jora, otu nari na iri na abuo (112).
- ¹⁹ Umụ Hashum, nari abuo na iri abuo na ato (223).
- ²⁰ Umụ Giba, iri itoolu na ise (95).
- ²¹ Ndi ikom Betlehem, otu nari na iri abuo na ato (123).
- ²² Ndi ikom Netofa, iri ise na isii (56).
- ²³ Ndi ikom Anatot, otu nari na iri abuo na asato (128).
- ²⁴ Ndi ikom Azmavet, iri ano na abuo (42).
- ²⁵ Ndi ikom Kiriath Jearim,† Kefira na Beerot, nari asaa na iri ano na ato (743).
- ²⁶ Ndi ikom Rema na Geba, nari isii na iri abuo na otu (621).
- ²⁷ Ndi ikom Mikmash, otu nari na iri abuo na abuo (122).
- ²⁸ Ndi ikom Betel na Ai, nari abuo na iri abuo na ato (223).
- ²⁹ Ndi ikom Nebo, iri ise na abuo (52).
- ³⁰ Ndi ikom Magbish, otu nari na iri ise na isii (156).
- ³¹ Umụ Elam nke ozo, otu puku, nari abuo na iri ise na ano (1,254).
- ³² Umụ Harim, nari ato na iri abuo (320).
- ³³ Umụ Lod, Hadid na Ono, nari asaa na iri abuo na ise (725).
- ³⁴ Umụ Jeriko, nari ato na iri ano na ise (345).
- ³⁵ Umụ Senaa, puku ato, nari isii na iri ato (3,630).

³⁶ Ndi nchaja:

- ndi agburu Jedaya (site n'ezinaulo Jeshua), nari itoolu na iri asaa na ato (973)
- ³⁷ ndi Imea, otu puku na iri ise na abuo (1,052)
  - ³⁸ ndi Pashua, otu puku na nari abuo na iri ano na asaa (1,247)
  - ³⁹ ndi Harim, otu puku, otu nari na asaa (1,107).

⁴⁰ Ndi Livayi:

Ndi agburu Jeshua na Kadmiel (nke umu Hodavaya), iri asaa na ano (74).

* 2:2 2:2 Nehemaya a na-ekwu ihe banyere ya n'ebe a, abughi nke dere akwukwo Nehemaya † 2:25 2:25 Maobu, Kiriath Arim

⁴¹ Ndi ọbụ abụ:
Ndi agburu Asaf,‡ otu nari, na iri abuo na asato (128).

⁴² Ndi nche onu uzo ulonso ukwu:§
Ndi agburu Shalum, Atea, Talmon, Akub, Hatita na Shobai. Ha di otu nari, na iri ato na itoolu (139).

⁴³ Ndi na-eje ozi n'ulonso:
Ndi agburu* Ziha, Hasufa na ndi Tabaot,

⁴⁴ Keros, Siaha, Padon,

⁴⁵ Lebana, Hagaba, Akub,

⁴⁶ Hagab, Shalmal, Hanan,

⁴⁷ Gidel, Gaha, Reaya,

⁴⁸ Rezin, Nekoda, Gazam,

⁴⁹ Uza, Pasea Besai,

⁵⁰ Asna, Meunim, Nefusim,

⁵¹ Bakbuk, Hakufa, Hahua,

⁵² Bazlut, Mehida, Hasha,

⁵³ Bakos, Sisera, Tema,

⁵⁴ Nezaya na Hatifa.

⁵⁵ Agburu ndi na-ejere eze Solomon ozi,
ya bu ndi agburu Sotai, Hasoferet, Peruda,

⁵⁶ Jaala, Dakon, Gidel

⁵⁷ Shefataya, Hatil, na Pokeret-Hazebaim na Ami.

⁵⁸ Ndi na-eje ozi n'ulonso, na umu ndi na-ejere eze Solomon ozi, di nari ato na iri itoolu na abuo (392).

⁵⁹ Ndi a bu ndi ozo sitere n'obodo Tel Mela, Tel Hasha, Kerub, Adon na Imea, nke di n'ala Peshia lota. Ma ha enweghi ike igosi ezinaulo ebe agburu ha si n'Izrel.

⁶⁰ Ndi agburu Delaya, Tobaya na Nekoda, nari isii na iri ise na abuo (652).

⁶¹ Sitekwa n'etiti ndi nchujaja:
Ndi agburu Hobaya, Hakoza na Bazilai, nwoke luru ada Bazilai onye Gilead, a kpo ya aha n'aha ha.

⁶² Ndi a choro ebe e deputara usoro omumu ha n'akwukwo, ma ha achotaghi ha, n'ihia ya, e wepuru ha n'oru nchujaja dika ndi na-adighi ocha. ⁶³ Onyeisi ochichi nyere iwu ka ha ghara iri ihe dikarishiri nsoro tutu ruo mgbe e nwere onye nchujaja na-eji Urim na Tumim ajuta ase.

⁶⁴ Nkpokota onuogugu ndi niile lotara di iri puku anoro na abuo, na nari ato, na iri isii (42,360), ⁶⁵ nke a agunyeghi ndi ohu ndi ikom na ndi inyom di puku asaa na nari ato na iri ato na asaa (7,337), ndi ikom na ndi inyom, ndi obu abuf di nari abuo (200). ⁶⁶ Inyinya di nari asaa na iri ato na isii (736), ebe inyinya muul di nari abuo na iri anoro na ise (245). ⁶⁷ Inyinya kamel ha di nari anoro na iri ato na ise (435), ebe inyinya ibu di puku isii, na nari asaa, na iri abuo (6,720).

‡ 2:41 2:41 Asaf bu otu n'ime ndi Livayi, onye Devid hoptara maka ihu ihe banyere abu. 1Ih 15:19; 16:5

§ 2:42 2:42 Ndi a bu ndi nche ulo ukwu, ha si n'ebo Livayi. 1Ih 15:18 * 2:43 2:43 Maobu, ikwu † 2:65 2:65 Tinyere ndi Livayi na-abu abu, e nwere otutu ndi ozo na-abu abu n'oge mmemme di iche iche, dika n'oge olulu nwanyi, na n'oge mmemme olili, ya bu onwu.

⁶⁸ Mgbe ha bjarutere n'ulo ONYENWE ANYI di na Jerusalem, ufodu n'ime ndiisi ezinaulo nyere onyinye afo ofufu maka i ji ruzie ulo Chineke ka o guzo n'onodu ya. ⁶⁹ Onye obula n'ime ha webatara n'ulokwu ihe o nwere ike inye n'ihu oru a. Ha nyere darik olaedo di puku iri isii na otu (61,000),‡ maina olaocha di puku ise (5,000)§ na onyinye uwe ndi nchujaja, otu nari (100).

⁷⁰ Ndi nchujaja, ndi Livayi, ndi obu abu, ndi na-eche onu uzo ama, na ndi na-eje ozi n'ulonso, tinyere ufodu ndi mmadu ozokwa, ha na ndi Izrel niile foduru gara biri n'obodo nke aka ha.

3

Mwughari ebe ichu aja

¹ Mgbe o ruru onwa asaa n'afu, ndi Izrel nokwa n'obodo ha niile, ndi mmadu zukotara n'otu na Jerusalem. ² Mgbe ahụ, Jeshua, nwa Jozadak na ndi nchujaja ndi ozo, na Zerubabel nwa Shealtiel na ndi na-enyere ya aka malitere iwughari ebe ichu aja Chineke Izrel maka ichu aja nsure oku n'elu ya dika Mosis onye nke Chineke si nye n'iwu. ³ N'agbanyeghi oke egwu maka ndi niile gbara ha gburugburu, ha gara n'ihu wughachikwa ebe ichu aja ahụ na ntala ya chukwa aja n'elu ya nye ONYENWE ANYI, bu aja nsure oku nke ututu na nke uhuruchi. ⁴ Ha mekwara mmemme ulo Ikwu dika e dere ya n'iwu Mosis, chukwa aja nsure oku di iche iche n'ubochi niile nke mmemme ahụ. ⁵ Mgbe ihe ndi a gasiri, ha churu aja nsure oku nke a na-achụ mgbe niile, na nke aja maka onwa ohuru, na aja ndi ozo maka mmemme ndi ozo di nsu a kara aka nke ONYENWE ANYI. Ha chukwara aja onyinye nke ha ji nye ONYENWE ANYI onyinye afo ofufu. ⁶ Ndi nchujaja bidoro ichu aja nsure oku nye ONYENWE ANYI n'abali mbu nke onwa nke asaa. O bu ezie na a tobeghi ntala ulonso ukwu ONYENWE ANYI.

Mwughari ulonso ukwu

⁷ Ha nyere ndi oru na-edo nkume na ndi okpo ntu ego, nyekwa ndi Saidon na ndi Taja ihe oriri, na ihe onunu na mmanu oliv, ka ha nwee ike isite n'osimiri Lebanon budata osisi sida ndi ahụ rute Jopa, dika ikike Sairos bu eze Peshia si kwadoo ya.

⁸ N'onwa nke abuo nke afo abuo site mgbe ha bjarutere n'ulo Chineke na Jerusalem. Mmadu niile ahụ lotara Juda so ruo oru. Zerubabel nwa Shealtiel, Jeshua nwa Jozadak na ndi foduru na umunne ha, bu ndi nchujaja na ndi Livayi, na ndi niile si na ndota n'agha lota Jerusalem, malitere iru oru ahụ. Ha hoputara ndi Livayi niile gbara iri afo abuo rigoo ka ha lekota ihe banyere oru ulo ONYENWE ANYI. ⁹ Jeshua na umu ya ndi ikom, na umunne ya, Kadmiel na umu ya, ndi si n'ikwu Hodavaya, ha na umu Henadad na umu ha, na umunna ha, ha niile bu ndi Livayi, jikotara aka na-elekota ndi na-aru ulonso ukwu Chineke ahụ.

¹⁰ Mgbe ndi na-ewu ulo toro ntala ulonso ONYENWE ANYI ahụ, ndi nchujaja ahụ niile yii uwe ha jide opi n'aka. Otu a kwa ndi Livayi, umu ndi ikom Asaf jikwa ogene ha na-eto ONYENWE ANYI dika usoro iwu Devid, eze Izrel nyere ha si di. ¹¹ Ha ji abụ otuto na ekele bukwo ONYENWE ANYI abụ si:

“O di mma,

ihunanya ya n'ebe Izrel no na-adi ruo ebighi ebi.”

Mmadu niile jiri oke olu too ONYENWE ANYI n'ihu ntala ulonso ukwu ahụ ha toro. ¹² Ma ufodu ndi merela agadi n'etiti ndi nchujaja, na ndi Livayi, na ndi ndu nke ikwu di iche iche, bu ndi chetara ulonso ukwu ahụ Solomon wuru, kwara akwa hie nne, mgbe ndi ozo no na-eti mkpu onu. ¹³ Ya mere, e sitere n'ebe di nnoo anya nu uzu onu na uda akwa ndi mmadu ahụ. Ma o nweghi onye nwere ike ikowata nke bu mkpu akwa maobu mkpu onu, n'ihu na uzu ahụ di ukwu.

‡ 2:69 2:69 Maobu, nari kilogram ise, § 2:69 2:69 Maobu, olaocha ruru puku kilogram ato

4

Ndi iro

¹ Mgbe ndi iro Juda na Benjamin* nuru na ndi ahụ a dotara n'agha alotala, nukwa na ha na-ewughari ulonso ukwu ONYENWE ANYI, Chineke Izrel, ² ha biakwutere Zerubabel na ndiisi ezinaulo si ha, "Kwerenu ka anyi nyere unu aka n'oru iwu ulo a, n'ihhi na anyi huru Chineke unu n'anya dika unu onwe unu si hu ya n'anya. Lee na kemgbe Isahadon eze Asiria butere anyi n'ebe a, anyi alabeghi azu ichuru ya aja."

³ Ma Zerubabel, na Jeshua na ndiisi ozo zara si ha, "Unu enweghi oke obula n'oru iwuru Chineke anyi ulonso. Naani ndi anyi ga-ewuru ONYENWE ANYI, Chineke Izrel ulo ukwu a dika Sairos eze Peshia nyere n'iwu."

⁴ Ya mere ndi niile no ha gburugburu malitere ime ihe ga-ewetara ndi Juda ida mba n'obi, na ihe ga-eme ka ujo tujo ha iga n'ihu n'oru iwu ulo ahụ. ⁵ Ha ji ngari gota ufodu ndiisi ka ha megide ha, mebi kwaa atumatu ha niile n'oge niile Sairos bu eze Peshia, ruokwa n'oge Daraios ghoro eze ohuru Peshia.

Mmegide n'oge ochichi eze Ahasueros na Ataksekse

⁶ Na mmalite ochichi Sekse, ha deere ya akwukwo ebubo megide ndi Juda na Jerusalem.

⁷ N'ubochi niile ahụ Ataksekse bu eze ndi Peshia, ka Bishlam, na Mitredat, na Tabeel, na ndi otu ya foduru degaara Ataksekse akwukwo. E dere akwukwo ozi ahụ n'odide akwukwo ndi Aramaik, a sugharikwara ya n'asusu Aramaik.

⁸ Ndi ozo soro ha gbaa ajo izu a bu Rehum onyeisi ochichi, na Shimshai ode akwukwo. Ha deere Ataksekse akwukwo megide ndi Jerusalem si ya:

⁹ "Akwukwo ozi a si n'aka Rehum, onyeisi agha na Shimshai ode akwukwo, na ndi otu anyi ndi ozo, na ndi ikpe, na ndiisi obodo na-elekota ndi ahụ niile si Tripolis, na Peshia, na Erek, na Babilon, na Susa nke di n'Elam, ¹⁰ na otutu ndi ozo ahụ onye ukwu ahụ na onye a na-asopuru bu Ashobanipal† si n'ala ha bupu bute na Sameria, na obodo ndi ozo di n'odida anyanwu Yufretis."

¹¹ Nke a bu ihe ha dere n'akwukwo ha zigaara

Eze Ataksekse.

O bu gi, eze ukwu Ataksekse, ka ndi ohu gi bi n'akuku odida anyanwu Yufretis na-edetara akwukwo a.

¹² Nke a bu ime ka i mata na ndi Juu si Babilon lota Jerusalem ohuru a ebidola iwughachi obodo ojoo nke nnupu isi ahụ. Ha ewuolari mgbidi ya, tokwaa ntola ya.

¹³ Anyi choro ka o doo gi anya na o buru na ha ewuchaa ya, o ga-abu nsogbu nye alaeze gi, n'ihhi na ndi Juu agaghi ekwekwa ituru gi utu isi ha. ¹⁴ Ebe anyi na-asopuru gi dika nna anyi ukwu, anyi achoghi ka ihe ojoo mee n'alaeze gi, ya mere anyi ji kpebie idere gi akwukwo a. ¹⁵ Anyi choro ka i leba anya n'akwukwo akuko nke mgbe ochie, ka i choputa na o dighi mgbe Jerusalem na-ejighi buru obodo nnupu isi. N'ezie, o bu n'ihhi nnupu isi a na nkwulu nke ha na-ekwulu ndi eze di iche iche, ka e ji bibie ya na mbu. ¹⁶ Anyi choro ka i mata na o buru na e wuchaa mgbidi obodo a, o ga-esi ike ka akuku alaeze gi a, nke di ruo n'osimiri Yufretis, burukwa nke gi ozo.

¹⁷ Eze ahụ si otu a saa akwukwo ahụ,

O siri ha, Rehum onyeisi ochichi, na Shimshai ode akwukwo, na ndi otu ha bi na Sameria ruo n'odida anyanwu nke osimiri Yufretis.

Ndewonu.

* 4:1 4:1 Sameria bu isi obodo alaeze ugwu, ndi agburu Benjamin bu ndi bi n'obodo ugwu Izrel, ya mere ha ji buru ndi Sameria. † 4:10 4:10 Maobu, Osanapa, dika e si sugharia ya n'akwukwo nso ufodu

¹⁸ Akwukwọ ozi ahụ unu zitere anyị, aguola ma tapiakwaa ya n'ihu m. ¹⁹ Enyere m iwu ka e nyochaa chọputa, e mere nyochaa, a chọputakwara ya n'akwukwọ na obodo a siteri n'oge gara aga bu obodo na-ebuli onwe ya megide otutu ndi eze,‡ burukwa ebe na-akpali nnupu isi na okwu na-eweta ogbaaghara. ²⁰ Jerusalem e nweela ufodu ndi eze nke chiru n'Izrel, ndi di ike a maara aha ha, ndi alaeze ha gbasara rute n'osimiri Yufretis, ndi a na-atukwara utu di iche iche. ²¹ Ugbu a, nye iwu ka ndi ikom ndi ahụ kwusi oru, ka a ghara iwuzi obodo a tutu ruo mgbe m ga-enye iwu. ²² Lezienụ anya ka unu ghara i lepuru okwu a anya. Gini ga-eme ka a hapu ihe iyi egwu a ka o gaa n'ihu, ime ka ihe joro alaeze a njo kari?

²³ Ngwangwa a guru akwukwọ ozi si n'aka eze Ataksekse, nye Rehum na Shimshai bu ode akwukwọ, na ndi otu ha, ha mere osiso gakwuru ndi Juu na Jerusalem jiri ike kwagide ha ka ha kwusi iru oru ahụ.

²⁴ Ya mere, ha kwusiri iru oru n'ulonso ukwu Chineke na Jerusalem tutu ruo n'afọ abuo nke ochichi Daraios eze Peshia.

5

Akwukwọ ozi Tatenai dere

¹ Ugbu a, ndi amuma, bu Hegai, na Zekaraya nwa Ido buru amuma nye ndi Juu no na Juda nakwa Jerusalem. O bu n'aha Chineke nke Izrel, onye na-achi ha ka ha buru amuma ahụ. ² Mgbe ahụ, Zerubabel nwa Shealtiel, na Jeshua nwa Jozadak malitekwaru iwu ulonso Chineke n'Jerusalem. Ndi amuma Chineke ahụ nonyeere ha na-enyekwara ha aka.

³ Ma Tatenai, onye na-achi mba niile di n'odida anyanwu Yufretis, na Sheta Bozenai, na ndi enyi ha, gara Jerusalem juo ndi Juu si; "Onye nyere unu ike ibido iwuzi ulonso a na mgbidi Jerusalem?" ⁴ Ha jukwara ha ajuju si: "Gini bu aha ndi na-aru ulo a?" ⁵ Ma anya Chineke ha dikwasiri n'ahụ ndi okenye ndi Juu, ha akwusighi ha oru ruo mgbe akwukwọ ozi ruru Daraios, na mgbe osisa ya biara site n'akwukwọ ozi.

⁶ Nke a bu akwukwọ ozi Tatenai, onye na-achi ala di n'odida anyanwu Yufretis, na Sheta Bozenai, na ndisi ozo degara eze Daraios: ⁷ Ha zigara ya akwukwọ ozi, nke e si otu a dee,

Daraios bu eze nwe akwukwọ a,
Anyi ekelee gi.

⁸ O di mma ka eze mata na anyi jeruru mpaghara ala Juda, n'ebe ahụ ulonso ukwu Chineke di. Anyi chopotara na ndi ahụ ji nkume a wara awa na-ewu ya, na-edokwa osisi na-elu mgbidi ya. Oru ahụ na-agakwa n'ihu nke oma na-esepughi aka n'okpuru nlekota ha.

⁹ Anyi juru ndi okenye ajuju si: Onye nyere unu ikike ibido iwuzi ulonso a na mgbidi Jerusalem? ¹⁰ Anyi jukwara ha aha ha, ka anyi si otu a mee ka i mata aha ndi ndu ha.

¹¹ Ma nke a bu ihe ha zaghachiri anyi:

"Anyi onwe anyi bu ndi ohu Chineke nke eluigwe na uwa. Anyi na-ewughari ulonso nke otu eze ukwu ndi Izrel wuru n'oge gara aga. ¹² Ma n'ihu na nna nna anyi ha mere ka iwe wee Chineke nke eluigwe, o weere ha nyefee n'aka Nebukadneza, onye Kaldia, bu eze Babilon, onye bibiri ulonso a ma doru ndi bi n'ala ahụ n'agha laa Babilon.

‡ 4:19 4:19 Ebe a na-arutu aka na nsogbu, na nnupu isi diri n'oge ochichi eze Hezekaya, Jehoiakim nakwa Zedekaya, megide ochichi ike nke ndi iro ha na-achi ha. 2Ez 18; 19; 2Ez 24:20; 2Ih 36:13.

¹³ “Ma otu ọ dị, n’afọ mbụ nke ọchịchị Sairoş, eze Babilon, eze Sairoş nyere iwu ka e wugharia ụlonsọ Chineke a. ¹⁴ O sikwa n’ụlonsọ dị na Babilon weputa ngwongwo ọlaocha na ọlaedo si n’ụlonsọ Chineke nke Nebukadneza si n’ụlonsọ Chineke dị na Jerusalem bupụ bulaa n’ụlonsọ dị na Babilon. Mgbe ahụ eze Sairoş nyefere ha n’aka otu nwoke a na-akpọ Sheshbaza, onye ọ hoputara dika govanọ. ¹⁵ Ọ gwara ya si, ‘buru ngwongwo ndị a bulaa ha n’ụlonsọ dị na Jerusalem, wughariakwa ụlonsọ Chineke n’ọnọdu ya mbụ.’

¹⁶ “Ya mere, ọ bụ Sheshbaza a bįara toọ ntọala ụlonsọ dị na Jerusalem. Sitekwa n’oge ahụ ruo ugbu a, ha nọ na-arụ ya ma ha aruchabeghi ya.”

¹⁷ Ugbu a, ọ buru na ọ dị eze mma n’obi, ya nye iwu ka e nyochaa n’ulo a na-echebe akwukwo ochie nke ndi eze Babilon, ichoputa maobu eziokwu na eze Sairoş nyere iwu di otu a iwughari ụlonsọ Chineke di na Jerusalem. Ka eze gwakwa anyi ihe bu mkpebi ya banyere okwu a.

6

Iwu Daraios

¹ Ya mere, Daraios nyere iwu ka a choputa n’ulo a na-echebe akwukwo ochie nke ndi Babilon ma ọ di akwukwo obula di otu ahụ. ² Emesija, a choputara otu akwukwo n’uloeze di na Ekbatana n’ala Midia. Nke a bu ihe e dere n’ime akwukwo ahụ:

Akwukwo ozi eze;

³ N’afọ mbụ nke Sairoş bu eze, o nyere iwu banyere ụlonsọ ukwu Chineke di na Jerusalem ebe ndi Juu na-eke Chineke.

A ga-ewughachi ụlonsọ ukwu ahụ ka ọ buru ebe ichu aja, ka a tosiekwa ntọala ya ike. Idi elu ya ga-adi iri mita ato, obosara ya ga-abukwa otu ihe ahụ. ⁴ Ahiri ato nke oke nkume ka a ga-eji toọ ntọala ya, tinyere otu ahiri osisi. A ga-esi n’uloaku eze Sairoş kwuo ugwo ihe ndi a niile. ⁵ Ozokwa, a ga-ebughachikwa ngwongwo ọlaedo na ọlaocha niile nke ulo Chineke, ndi Nebukadneza sitere n’ulo nsọ ahụ di n’Jerusalem buru gaa Babilon, doghachikwa ha n’ulo Chineke.

⁶ Mgbe a gusiri ya, Daraios zighachiri Tatenai onye na-achi Yufretis,* na Sheta Bozenai, na ndisi ozọ nọ n’odida anyanwu Yufretis ozi si ha, Unu hapu ha ka ha ruo oru ha. ⁷ Unu egbochila owuwu ulo Chineke ahụ. Kwerenu ka onyeisi ndi Juu na ndi okenye Juu wughachi ulo Chineke a n’ebe e wuru ya na mbu.

⁸ Ozọ, ana m enye iwu na nke a bu ihe unu na-aghaghi imere ndi okenye, na ndi Juu niile na-ewughari ụlonsọ Chineke ahụ.

Ka unu site n’utu isi a na-aturu m kwuo ugwo e ji ewu ulo ahụ na-atufughi oge obula. ⁹ Unu nye ha ihe obula dikwa ha mkpa, umu oke ehi na ebule, umu aturu, ha ga-eji choro Chineke nke eluigwe aja. Nyekwanu ha oka wiiti, na mmanya, na nnu, na mmanu oliv, dika ndi nchaja roro, bu ndi no na Jerusalem, aghaghi inye ha ihe ndi a kwa ubochi niile na-esepughi aka. ¹⁰ Ka ha nwee ike ichu ezi aja nye Chineke nke eluigwe, kpeekwaara mu na umu m ekpere.

¹¹ Ana m enye iwu na onye obula ga-agbanwe okwu a, ka ehoputa osisi n’ulo ya jiri kwugbuo ya. A ga-emekwa ulo ya ka ọ buru ebe ikpofu ahia. ¹² Chineke ahụ, onye mere Jerusalem ebe obibi ya, ga-ebibi eze obula maobu mba obula gbanwere iwu a, maobu bibie ụlonsọ ahụ ozọ.

Ọ bụ Daraios na-enye iwu a. Ka onye obula were ike ya niile debe ya.

Ido ụlonsọ ahụ nsọ

* 6:6 6:6 Maobu, Ala ofe mmiri

¹³ Ya mere, n'ih iwu ahụ eze Daraios zitere, Tatenai, onyeisi ochichi n'ala ofe mmiri, na Sheta Bozenai, na ndi otu ha, mere ihe niile dika ozi ahụ si di na-atufughi oge obula. ¹⁴ N'ih iya, ndiisi Juu gara n'ihu n'oru, ihe na-agakwara ha nke oma site na nkwusa onye amuma, bu Hegai, na Zekaraya, nwa Ido. Ha wuchara ulonso ahụ dika iwu Chineke Izrel nyere si di, nakwa dika Sairos, na Daraios, na Ataksekse, ndi eze Peshia, nyekwara n'iwu. ¹⁵ Ha wusiri ya n'abali nke ato n'onwa isii (di ka ogugu afọ ndi Juu si di) n'afọ nke isii nke ochichi Daraios.

¹⁶ Umụ Izrel, bu ndi nchujaja na ndi Livayi, na ndi foduru n'ime ndi e mere ka ha ga biri n'ala ozo, ji onu mee memme nke ido ulo nke Chineke ahụ nsọ na gbaghee ya. ¹⁷ N'ih ido ulo ahụ nsọ, ha ji oke ehi di otu nari n'onugugu, na nari ebule abuo, na nari aturu ano chuo aja, werekwa mkpi iri na abuo chuo aja mmehie n'ih ndi Izrel niile, dika ebo niile nke Izrel si di. ¹⁸ Ha guzobere ndi nchujaja na nkewa ha, ndi Livayi n'otu ha maka ije ozi nke Chineke na Jerusalem, dika e dere ya n'akwukwo iwu Mosis.

Mmemme Ngabiga

¹⁹ Ndi ahụ emere ka ha gaa biri n'ala ozo, mere Mmemme Ngabiga n'abali iri na ano nke onwa mbu. ²⁰ Ndi nchujaja na ndi Livayi edoola onwe ha ocha, ha niile dikwa ocha. Ndi Livayi n'onwe ha gburu otutu aturu Mmemme Ngabiga maka ndi nchujaja, na ndi Livayi ndi ozo, na ndi ahụ niile lotara alota site na mba ozo. ²¹ Ya mere, ndi Izrel niile bu ndi ahụ lotara site n'ebe e mere ka ha gaa biri riri ihe ahụ, ha na ndi ahụ niile kewapuru onwe ha juu ibi ajoo ndu nke ndi mba ozo bi n'ala ahụ na-ebi, n'ih icho ONYENWE ANYI, Chineke nke Izrel. ²² Ha sokwa mee memme achicha na-ekoghi eko, nke ha mere ubochi asaa. Oke onu juputara n'ala Izrel niile n'ih na ONYENWE ANYI mere ka eze Asiria nwee obioma n'ebe Izrel no, nyere ha aka iwughari ulonso ukwu Chineke, onye bu Chineke Izrel.

7

Ezra abiaruo Jerusalem

¹ Mgbe nke a gasiri, n'oge ochichi Ataksekse bu eze Peshia. Ezra bu nwa Seraya nwa Azaraya, Azaraya nwa Hilkaya, ² bu nwa Shalum, nwa Zadok, nwa Ahitub, ³ nwa Amaraya, nwa Azaraya, nwa Meraiot, ⁴ Meraiot nwa Zerahaya; Zerahaya nwa Uzi, Uzi nwa Buki; ⁵ Buki nwa Abishua, Abishua nwa Finehaz; Finehaz nwa Elieza, Elieza nwa Eron onyeisi nchujaja. ⁶ Ezra a si Babilon biarute. O bu onye oka n'ih gbasara iwu ahụ ONYENWE ANYI, Chineke Izrel nyere Mosis. Eze nyere ya ihe niile nke o rioro, n'ih na aka ONYENWE ANYI Chineke ya dikwasiri n'ahụ ya. ⁷ Ufodu ndi Izrel, ndi nchujaja, ndi Livayi, ndi obu abu, ndi nche na ndi na-eje ozi n'ulonso, soro ya jee Jerusalem n'afọ asaa nke ochichi eze Ataksekse.

⁸ Ezra biaruru Jerusalem n'onwa nke ise, nke afọ asaa nke ochichi eze. ⁹ O hapuru Babilon n'abali mbu nke onwa mbu, rute Jerusalem n'abali mbu nke onwa ise n'ih na Chineke nonyeere ya. ¹⁰ Nke a mere n'ih na Ezra kpebiri n'obi ya imu, na idebe iwu ONYENWE ANYI, na ibu onye ozizi nke okwu Chineke nye umu Izrel.

Akwukwo ozi Ataksekse degara Ezra

¹¹ Nke a bu ndeputa akwukwo ozi eze, bu Ataksekse degaara Ezra onye nchujaja, na onye ozizi, na onye oka n'ih gbasara iwu na ukpuru nke ONYENWE ANYI nyere Izrel:

¹² Ataksekse, eze na-achi ndi eze ozo,
na-edegara Ezra akwukwo, bu onye nchujaja, burukwa onye nkuzi okwu Chineke nke eluigwe.
Ndeewo!

¹³ Ugbu a, ana m enye iwu ka onye Izrel ọbụla bi n'alaeze m, ma ndị nchụaja, na ndị Livayi, ndị weputara onwe ha ị soro gị gaa Jerusalem, ha nwere ike ịga. ¹⁴ Eze na mmadu asaa ndị na-adu ya ọdu na-eziga gị Juda na Jerusalem ka ị gaa leba anya n'iwu Chineke nke di gị n'aka. ¹⁵ Ọzokwa, ịga e were onyinye ọlaedo na ọlaocha ndị a eze na ndị ndumodu ya ji afọ ofufu nye Chineke nke Izrel, onye ebe obibi ya di na Jerusalem. ¹⁶ Tinyere ọlaedo na ọlaocha nke i nwere ike inata n'ala ahụ niile n'akuku niile nke Babilon, tinyekwara onyinye ihuoma si n'aka ndi mmadu, na ndi nchujaja niile, maka ulonso ukwu Chineke ha di na Jerusalem. ¹⁷ I ga-eji ego niile ndi a zuo oke ehi, na ebule, na aturu, na onyinye mkpuru oka, na onyinye ihe onunu, e ji achu aja n'ebe ichu aja nke ulonso Chineke di na Jerusalem.

¹⁸ O buru na ego amaputa n'ime ya, gi na umunne gi ga-eji ya mee ihe unu maara bu uche Chineke unu. ¹⁹ Ngwongwo niile e bunyere gi maka ije ozi n'ulonso Chineke, buru ha buruo n'ihu Chineke nke Jerusalem. ²⁰ Ma ihe ndi ozo nke foduru n'ihu ulonso Chineke gi, nke kwesiri na i mere, i nwere ike site n'uloaku eze mee ha.

²¹ Mu, bu Ataksekse, na-eziga iwu a nye ndi na-elekota ego n'odida anyanwu osimiri Yufretis si ha, ihe obula Ezra, onye nchujaja, na onye nkuzi okwu Chineke nke eluigwe choro site n'aka unu, unu nye ya. ²² O buladi ruo ọlaocha di otu nari talenti, ya na nari akpa oka wiiti ise, na nari galonu mmanya vaini isii, na nari efa* nke mmanu oliv na nnu n'otutu obula, dika o choro ya. ²³ Ihe obula ozo, nke Chineke nke eluigwe choro, ka e mee ha n'uzo kwesiri nye maka owuwu ulonso Chineke nke eluigwe. N'ihu ginu ka iwe Chineke ga-eji dakwasu eze na umu ya ndi ikom? ²⁴ Ana m enyekwa iwu na ndi nchujaja niile, ndi Livayi niile, ndi obu abu niile, ndi nche niile, ndi ozi ulonso niile, na ndi ozo niile na-aruru Chineke oru, agaghi atu utu obula.

²⁵ "Ugbu a, Ezra, i ga-eji amamihe Chineke gi nyere gi hoputa ndi ikpe, na ndiisi, ndi ga-achi obodo niile di n'odida anyanwu nke osimiri Yufretis. O buru na ha amazighi iwu Chineke nke oma, i ga-akuziri ha. ²⁶ Ahuhu ga-adiri onye obula juru idebe iwu Chineke, na iwu eze, ga-abu onwu, maobu nchupu site n'ala ya gaa mba ozo, maobu inakoro ya ihe niile o nwere, maobu ituba ya n'ulo mkporo."†

²⁷ Otuto diri ONYENWE ANYI Chineke nna nna anyi ha, onye mere ka eze kpebie ime ka ulonso ONYENWE ANYI di na Jerusalem di mma ile anya. ²⁸ Keleekwa Chineke onye nyere m ihuoma n'ihu ndi ndumodu ya, na n'ihu umu eze, bu ndiisi ochichi di ike. N'ihu na aka ONYENWE ANYI Chineke m nonyeere m. Eji m obi ike chikota ndiisi site n'Izrel ka ha soro m gaa.

8

Ndiisi ezinaulo niile so Ezra lota

¹ Ndi a bu usoro omumu ndiisi ezinaulo ahụ niile sooro m site na Babilon laghachi mgbe Ataksekse bu eze:

² ndi ikwu Finehaz,
Geshom;
ndi ikwu Itama,
Daniel;
ndi ikwu Devid,
Hatush ³ ndi ikwu Shekanaya;
ndi ikwu Parosh,

* **7:22** 7:22 Nke a bu nari galonu isii † **7:26** 7:26 E dere akwukwo ozi a, nke sitere n'amaokwu nke iri na abuo ruo nke iri abuo n'isii n'asusu Aramaik (ndi Siria) nke bu usoro asusu mba na mba ji emerikota ihe n'oge ahụ.

- Zekaraya na nari mmadu na iri ise (150) ndi so ya denye aha ha n'akwukwo.
- ⁴ Ndi ikwu Pahat-Moab,
Eliehoenai nwa Zerahaya di nari mmadu abuo (200),
- ⁵ ndi ikwu Zatu,
Shekanaya nwa Jahaziel na nari mmadu ato (300) so ya.
- ⁶ Ndi ikwu Adin,
Ebed nwa Jonatan na iri mmadu ise (50) so ya.
- ⁷ Ndi sitere n'ikwu Elam,
Jeshaya nwa Atalaya, na iri ndi ikom asaa (70),
- ⁸ ndi sitere n'ikwu Shefataya,
Zebadaya nwa Maikel, na iri ndi ikom asato (80).
- ⁹ Ndi sitere n'ikwu Joab,
Obadaya nwa Jehiel na nari ndi ikom abuo na iri na asato (218),
- ¹⁰ ndi sitere n'ikwu Bani,
Shelomit nwa Josifaya na nari ndi ikom na iri isii (160).
- ¹¹ Ndi sitere n'ikwu Bebai;
Zekaraya nwa Bebai na ndi ikom iri abuo na asato (28),
- ¹² ndi sitere n'ikwu Azgad,
Johanan nwa Hakatan na nari ndi ikom na iri (110).
- ¹³ Ndi sitere n'ikwu Adonikam,
ndi ikpezu, ndi aha ha bu Elifelet, na Jeuel na Shemaya na iri ndi ikom isii (60)
bu ndi so ha,
- ¹⁴ ndi sitere n'ikwu Bigvai,
Utai na Zakua na iri ndi ikom asaa (70) bu ndi so ha.

Nlorute na Jerusalem

¹⁵ Akpokotara m ha n'akuku osimiri na-erubanye n'Ahava, anyi noro n'ebe ahụ ubochi ato. Mgbe m leruru anya n'etiti ndi mmadu zokoronu, ha na ndi nchujaja biara, a choputara m na o nweghi o buladi otu onye Livayi no n'ebe ahụ. ¹⁶ Mgbe ahụ, ezigara m ozi kpoọ Elieza, Ariel, Shemaya, Elnatan, Jarib, Elnatan, Netan, Zekaraya na Meshulam, ndi bu ndisi. Ezikwara m ozi kpoọ Joiarib na Elnatan, bu ndi maara ihe. ¹⁷ Enyere m ha iwu ka ha gakwuru Ido, onyendu no na Kasifia. Agwara m ha ihe ha ga-agwa Ido na ndi Livayi ibe ya, bu ndi na-eje ozi n'ulonso di na Kasifia, ka ha zite ndi ga-eje ozi ka ha biakwute anyi maka ulonso Chineke. ¹⁸ Chineke gosikwara anyi obioma zitere anyi nwoke a na-akpo Sherebaya na umu ya, na umunne ya, ndi onogogu ha di iri na asato (18). Sherebaya bu nwa Mahali, nwa Livayi nwa Izrel, burukwa nwoke nwere ezi uche. ¹⁹ Chineke sitere n'ikwu Merari zite Hashabaya, na Jeshaya, tinyere umunne ya na umu ha ndi ikom, ndi onogogu ha di iri ndi ikom abuo (20). ²⁰ Ha zitekwara nari abuo na iri abuo (220) site na ndi na-eje ozi n'ulonso. Otu nke Devid na ndisi ya hoputara hiwee, maka inyere ndi Livayi aka. E deturu aha ha niile n'otu n'otu.

²¹ N'ebe ahụ, ka m no kposaa obubu onu n'akuku osimiri Ahava, n'ihu iweda onwe anyi ala n'ihu Chineke anyi, na irio ya ka o duo anyi, umu anyi na aku anyi niile, n'uzo ziri ezi n'ije anyi, ma nonyekwara anyi. ²² N'ihu na ihere ekweghi m rio eze ka o dunyere anyi ndi agha, na ndi na-agba inyinya ga-edu anyi, ichebe anyi n'uzo, site n'aka ndi iro. N'ihu na anyi agwalari eze na Chineke, onye anyi na-eefe, na-echebe ndi niile na-eefe ya; gwakwa ya na oke iwe ya na-adakwasị ndi niile gbakutara ya azu. ²³ Ya mere, anyi buru onu, kpee ekpere, rio Chineke ka o chebe anyi. O chebekwara anyi.

²⁴ Ahoputara m ndi nchujaja iri na abuo ndi a: Sherebaya, Hashabaya na mmadu iri ndi ozo bu umunna ha ka ha hu maka oloacha, na olaedo, na efere olaedo ahụ,

na ihe ndi ozo ahụ eze na ndi na-adu ya odu, na ndiisi ochichi ya, na umu Izrel niile nyere maka ulonso ukwu Chineke anyi. ²⁵ Eji m ihe otutu tuo onyinye olaocha na olaedo na ihe ndi ozo eze, na ndi ndumodu ya, na ndiisi ozi ya, na ndi Izrel nyere maka ulonso ukwu Chineke. ²⁶ E jiri m ihe otutu tunye ha olaocha di nari talenti isii na iri ise (ya bu 650), na ngwongwo olaocha di otu nari talenti (ya bu 100), na olaedo di otu nari talenti (ya bu 100). ²⁷ Iri efere olaedo abuo (20) nke onuahia ya bu puku darik (1,000),* tinyere efere bronz abuo e hichaziri nke oma, nke di oke onuahia di ka efere olaedo.

²⁸ Emesia, agwara m ha okwu si ha, "Lee, unu onwe unu na ihe ndi a niile bu ihe di nsọ nye ONYENWE ANYI. Olaocha na olaedo ndi a bukwa onyinye afọ ofufu e nyere ONYENWE ANYI Chineke nna nna unu ha. ²⁹ Chenu ha nche, debekwa ha nke oma, tupu ruo mgbe unu ga-atu ha n'ihu ndiisi nchujaja, na ndiisi Livayi, na ndiisi ulo nke Izrel n'ime Jerusalem, n'ime ulokwu nke ulo ONYENWE ANYI." ³⁰ Ya mere, ndi nchujaja na ndi Livayi kwenyere ibu olaocha na olaedo, na ngwongwo ihe nsọ ndi ahụ, buga ha n'ulonso ukwu Chineke di na Jerusalem.

³¹ Anyi hapuru osimiri Ahava n'ubochi nke iri na abuo nke onwa mbu, chee ihu anyi iga Jerusalem. Chineke nonyekwaara anyi, doputa anyi site n'aka ndi iro obula, na n'aka ndi ohi. ³² N'ikpeazu, anyi rutere Jerusalem n'udo, zukwaa ike ubochi ato.

³³ N'ubochi nke ano, site n'oge anyi ruru, e jiri ihe otutu tukwa olaocha na olaedo ahụ, ha na ngwongwo ihe nsọ ndi ozo ahụ. E mere nke a n'ulonso ukwu Chineke. Ndi turu ha bu Meremot nwa Uraya onye nchujaja, na Elieza nwa Finehaz. Jozabad nwa Jeshua, na Noadaya nwa Binui, ndi Livayi, sokwa tuo ha. ³⁴ Ihe niile zuru ezu dika idi arọ ha si di. E dekwara onugogu ihe a tuputara n'akwukwo n'oge ahụ.

³⁵ Emesia, onye obula n'ime anyi si esi lota churu Chineke Izrel aja nsure oku. E ji oke ehi iri na abuo chuo aja maka ebo Izrel niile, ya na iri ebule itoolu na isii, na iri umu ebule asaa na asaa. Ma e ji mkpi iri na abuo chuo aja mmehie. E jichakwa ha niile chuo aja nsure oku nye ONYENWE ANYI. ³⁶ E nyere ndiisi oru eze niile, na ndiisi ochichi† niile di n'ofe odida anyanwu osimiri Yufretis akwukwo iwu ahụ eze nyere. Ndiisi a nyekwara aka n'oru iwughachi ulonso Chineke ahụ.

9

Ekpere Ezra banyere ilurita di na nwunye

¹ Mgbe e mesiri ihe ndi a, ndiisi biakwutere m si, "Ndi Izrel na ndi nchujaja, na ndi Livayi, ekwapughị onwe ha site n'etiti ndi agbataobi ha, na omume aru ha niile,* dika nke ndi Kenan, na ndi Het; na ndi Periz, na ndi Jebus, na ndi Amon, na ndi Moab, na ndi Ijipt, na ndi Amorait. ² Ha alutarala onwe ha nwunye site n'umu ndi inyom mba ozo ndi a, lutakwara umu ha ndi ikom. Ha agwakotala mkpuru nsọ na ndi di iche iche no ha gburugburu. O bu ndi ndu na ndiisi ochichi ha bu ndi butere uzo n'ibi ndu ekwesighi ntukwasị obi a."

³ Ma mgbe m nuru nke a, adowara m uwe ahụ m na uwe mwuda m,† dopukwa ufodu agiri isi nke isi m, na aji afunu m, nodukwa ala n'onodu mgbagwoju anya. ⁴ Mgbe ahụ, ndi niile mara jijiji n'okwu Chineke nke Izrel, gbakotara m gburugburu n'ihị ekwesighi ntukwasị obi nke ndi ahụ e mere ka ha jee biri na mba ozo lotaranu. Mu onwe m nokwa n'onodu mgbagwoju anya ruo oge ichu aja nsure oku nke anyasi.

* **8:27** 8:27 Ya bu kilogram asato na uma ano † **8:36** 8:36 Ndiisi oru eze bu ndi ochichi nke mpaghara di iche iche nke alaeze ahụ di n'aka. Ndiisi ochichi ozo niile na-aru n'okpuru ha. * **9:1** 9:1 Omume ruru aru, o bu mgbe onwa itoolu gasiri site na n'oge Ezra loghachiri Jerusalem ka ha mere ihe ndi a megidere iwu Chineke nyere ha n'akwukwo. Dit 7:3-4; Nkp 3:5-6. † **9:3** 9:3 idowa uwe bu otu ihe na-egosi onodu iru uju. E deputara nke a n'akwukwo Lev 10:6; Neh 13:25; 10:29-30.

⁵ N'ikpeazu, n'oge aja uhuruchi, esitere m n'iweda onwe m ala bilie, eji m uwe na uwe mwuda dokara adoka daa n'ala n'ikpere m, chilie aka m abuo elu, tikuo ONYENWE ANYI Chineke m ⁶ n'ekpere si,

"There na-eme m, Chineke m, amaghi otu m ga-esi lelie anya m lekwasị gi n'ihu, n'ihhi na mmehie anyi babigara uba oke, ikpe omuma di na-eche anyi dikwa ukwuu, n'ezie o ruola eluigwe. ⁷ Site n'ubochi nna nna anyi ha ruo taa, ikpe omuma anyi adila ukwuu. N'ihhi mmehie anyi, anyi na ndi eze anyi, na ndi nchujaja anyi ka enyefere n'aka mma agha, na ndota n'agha, na ipunara anyi ihe n'ike na nweda n'ala n'aka ndi eze ala mba ozo, dika o di taa.

⁸ "Ma ugbo a, na nwa oge nta a, gi bu ONYENWE ANYI Chineke anyi egosila anyi amara, mee ka ole na ole foduru anyi. O nyeela anyi onodu siri ike n'ime ebe nsọ ya. Chineke anyi na-enye anya anyi ihè, mee ka anyi kurutu ume ndu n'oge a site n'onodu ibu ohu anyi. ⁹ N'ihhi na ndi ohu‡ ka anyi bu, ma n'ihhi obioma na obi ebere gi, i gbakutaghi anyi azu n'onodu ibu ohu anyi. Kama i mere ka ndi eze Peshia gosi anyi obi ebere. Ha enyekwala anyi ndu ohuru, nke anyi gaeji nwee ike wughachi ulonso Chineke anyi, ma wuziekwa ebe ya niile dakporo adakpo. Ozokwa, o nyekwala anyi ebe ize ndu site na mwughari nke mgbidi Juda na Jerusalem.

¹⁰ "Ugbo a, Chineke anyi, ginikwa ka anyi nwere ikwu banyere ihe ndi a niile mere? Lee na anyi ahapula gi ozo, hapukwa igbaso iwu gi, ¹¹ nke i ji doo anyi aka na nti site n'onu ndi amuma, bu ndi ohu gi. N'ihhi na i si n'onu ha kwuo si, 'Ala ahụ unu na-abanye inweta bu ala nke ndi bi n'ime ya mere ka o ruo aru. N'ihhi na ndi bi n'ime ya esitela n'omume ojojo ha mee ka akuku ala ahu niile ruo aru. ¹² Ya mere, unu enyekwala umu ha ndi ikom umu unu ndi inyom ka ha luru, maobu kwenye ka umu unu ndi ikom luo umu ha ndi inyom. Unu achokwala udo nke odimma obula n'etiti unu na ha n'oge obula, ka unu di ike, rie ezi ihe nke ala ahu, hapukwara ya umu unu dika ihe nketa ha ruo mgbe ebighi ebi.'

¹³ "Ma ihe niile dakwasiri anyi bu maka ajo omume anyi, n'ihhi ikpe omuma di ukwuu anyi. Ma lee, Chineke anyi ataghi anyi ahuhu dika idi ukwuu nke mmehie anyi si di, kama, o mekwara ka ole na ole n'ime anyi fodu. ¹⁴ Ma anyi o ga-emebi iwu gi ozo, site n'ilu ndi a ruru aru n'omume ha? I gaghi eweso anyi iwe ruo na i ga-ebibi anyi kpamkpam, na-afodughu otu onye? ¹⁵ Ma gi, ONYENWE ANYI, Chineke Izrel, i bu onye ezi omume. Lee anyi ka anyi guzo n'ihu gi n'onodu ikpe omuma anyi, o bu ezie na o nweghi onye obula n'ime anyi kwesiri iguzo n'ihu gi n'ihhi nke a."

10

Nkwuputa mmehie

¹ Mgbe Ezra na-ekpe ekpere, na-ekwuputa mmehie ndi a, na-akwa akwa, na-atu onwe ya n'ala n'ihu ulo Chineke, igwe ndi Izrel di ukwuu, bu ndi nwoke, na nwanyi, na umuntakiri gbara ya gburugburu soro ya na-akwa akwa di ilu. ² Mgbe ahu, Shekanaya nwa Jehiel, onye agburu Elam, siri Ezra, "Anyi emehiela megide Chineke anyi, n'ihhi n'ilu ndi inyom mba ozo ndi gbara anyi gburugburu. Ma otu o di, olileanya ka diri ndi Izrel. ³ Ugbo a ka anyi gbaa ndu n'ihu Chineke anyi, izilaga ndi inyom ndi mba ozo ndi a na umu ha dika ndumodu onyenwe m Ezra, na ndi na-atu egwu iwu Chineke anyi si di. Ka e mee ihe ndi a dika iwu si di. ⁴ Biko, bilie gwa anyi uzo anyi ga-esi dozie ihe niile mebiri emebi. Anyi ga-eme ihe i kwuru."

‡ 9:9 9:9 Ndi ohu N'oge a ndi Juu noo n'okpuru ochichi alaeze ozo. Neh 9:36; Dit 28:47-48

⁵ Mgbe ahụ, Ezra biliri juo ndiisi ndi nchujaja na ndi Livayi, na Izrel niile, ma ha ga-eme ihe Shekanaya kwuru. Ha niile nuru iyi kwenye na ha ga-eme ya. ⁶ Mgbe ahụ, Ezra si n'ihu ulo Chineke puo banye n'ime onuulo Jehohanan, nwa Eliashib. Mgbe o no n'ebe ahụ, o righi nri obula, o nughu mmiri obula, n'ih na o nogidere na-eru uju n'ih ekwesighi ntukwasi obi nke ndi si n'ebe a dotara ha n'agha lota.

⁷ E zisara ozi na Juda na Jerusalem niile na a choro ihu ndi niile si esi lota na Jerusalem. ⁸ Ndiisi na ndi okenye kpebiri na onye obula nke na-abighi n'ubochi ato, dika atumatu ha si di, na a ga-anara onye ahụ aku niile o nwere, kewapukwa onye ahụ site na mkpokota ndi Izrel e mere ka ha gaa biri n'ala ozo.

⁹ Mgbe ubochi ato ahụ zuru, ndi ikom Juda na Benjamin niile zuro na Jerusalem. N'ubochi nke iri abuo nke onwa itoolu, mmadu niile zuro ndu n'ama di n'ihu ulonso Chineke. Mmiri di ukwu zoro n'ubochi ahụ. Ujo tukwara ndi ahụ niile zuro n'ih oke mmiri ozuzo ahụ na n'ih okwu ahụ. ¹⁰ Mgbe ahụ Ezra onye nchujaja, biliri oto, si ha, "Unu emehiela, n'ih na unu luru ndi inyom mba ozo, si otu a tukwas ihe n'ikpe omuma diri Izrel. ¹¹ Ugbu a, so purunu ONYENWE ANYI, bu Chineke nna nna unu ha, meekwanu ihe bu nzube ya. Kewapunu onwe unu site n'ebe ndi mba ozo no, nakwa ebe nwunye ndi unu si mba ozo lota."

¹² Nzuko niile ahụ zara n'otu olu si. "Okwu gi ziri ezi, Anyi aghaghi ime dika i kwuru." ¹³ Ma ha zakwara si, "Nke a abughi ihe anyi ga-eme n'otu ubochi maobu n'ubochi abuo, n'ih na aka otutu mmadu n'ime anyi di na mmehie ahụ. Mmiri na- ezosikwa ike, anyi enwekwaghi ike inogide ruo oge di anya. ¹⁴ Ka ndiisi anyi guzobe mkpokota niile. Ka ndi niile no n'obodo anyi ndi luru nwanyi site na mba ozo bia n'oge a kara aka, ha na ndi okenye na ndi ikpe nke obodo obula, ruo mgbe oke iwe Chineke banyere okwu a sitere n'ebe anyi no puo." ¹⁵ Ma ndi na-ekweghi ka e mee ya otu a bu naani Jonatan nwa Asahel na Jazeia nwa Tikva, na Meshulam na Shabetai onye Livayi.

¹⁶ Ya mere, ndi ahụ niile si esi lota, mere dika mkpebi ahụ si di. Ezra hoputara ufodu ndi ikom, ndi bu ndiisi ezinaulo, e si n'ezinaulo obula hoputa otu onye. E dekwara aha ndi niile a hoputara n'akwukwo. Ya mere, n'ubochi mbu nke onwa iri, ndi a malitere inyocha okwu ndi a. ¹⁷ Mgbe onwa ato gasiri, ya bu, n'abal mbu nke onwa mbu n'afu, ha rucha ruo banyere ndi ikom luru ndi inyom mba ozo.

Ndi luru ndi mba ozo

¹⁸ A choputara n'etiti umu ndi nchujaja, na ndi a luru ndi inyom si na mba ozo.

Ndi si n'ikwu Jeshua nwa Jozadak na umunne ya bu,

Maaseia, Elieza, Jarib na Gedaliya. ¹⁹ Ha niile jikoro aka kpebiekwa na ha gazila ndi nwunye ha. Onye obula wetara ebule site n'igwe aturu dika ihe ikpe omuma.

²⁰ Ndi si n'ikwu Imea bu Hanani, na Zebadaya.

²¹ Ikwu Harim: Maaseia, Ilaija, Shemaya, Jehiel na Uzaya.

²² Ndi si n'ikwu Pashua: Elioenai, Maaseia, Ishmel, Netanel, Jozabad, na Eleasa.

²³ N'ime ndi Livayi:

Jozabad, Shimei, Kelaya (onye a na-akpokwa Kelita), Petahaya, Juda na Elieza.

²⁴ N'ime ndi na-abu abu, Eliashib.

N'ime ndi nche onu uzo:

Shalum, Telem, na Uri.

²⁵ N'etiti ndi Izrel ndi ozo:

Site n'ikwu Parosh:

Ramaya, Izaya, Malkija, Mijamin, Elieza, Malkija na Benaya.

²⁶ Site n'ikwu Elam:

Matanaya, Zekaraya, Jehiel, Abdi, Jeremot na Ilaija.

²⁷ Site n'ikwu Zatu:

Elioenai, Eliashib, Matanaya, Jeremot, Zabad na Aziza.

²⁸ Site n'ikwu Bebai:

Jehohanan, Hananaya, Zabai, na Atlai.

²⁹ Site n'ikwu Bani,

Meshulam, Maluk, Adaya, Jashub, Sheal na Jeremot.

³⁰ Site n'ikwu Pahat-Moab,

Adna, Kelal, Benaya, Maaseia, Matanaya, Bezalel, Binui, na Manase.

³¹ Site n'ikwu Harim:

Elieza, Ishija, Malkija, Shemaya, Shimeon, ³² Benjamin, Maluk na Shemaraya.

³³ Site n'ikwu Hashum,

Matenai, Matata, Zabad, Elifelet, Jeremai, Manase na Shimei.

³⁴ Site n'ikwu Bani,

Maadai, Amram, Uel, ³⁵ Benaya, Bedeia, Keluhi ³⁶ Venaya, Meremot, Eliashib

³⁷ Matanaya, Matenai na Jaasu.

³⁸ Site n'ikwu Bani:

Binui na Shimei, ³⁹ Shelemaya, Netan, Adaya, ⁴⁰ Maknadebai, Shashai, Sharai,

⁴¹ Azarel, Shelemaya, Shemaraya, ⁴² Shalum, Amaraya na Josef.

⁴³ Site n'ikwu Nebo:

Jeiel, Matitaia, Zabad, Zebina, Jadai, Juel na Benaya.

⁴⁴ Ndi a niile luru ndi inyom site na mba ozo. Ha zilagara ha na umu ha.

Nehemaya

Ekpere Nehemaya

¹ Nke a bụ okwu Nehemaya nwa Hakalaya:

N'ónwa Kislev,* nke afọ ahụ mere ya iri afọ abụọ nke ọchịchị Ataksekse† mgbe m nọ n'ụlọeze dị na Susa,‡ ² otu nwanne m nwoke aha ya bụ Hanani,§ na ụfọdụ ndị ọzọ sitere Juda bịaara ileta m. Ajuru m ha ajuru otu ihe si agara ndị Juu ahụ fọdurụ, ndị si ebe dị iche iche lọta, juokwa ha maka Jerusalem.

³ Ha zara si: “Ndị ahụ niile lọtara* nọ n'oke nsogbu na ihere. A kudara mgbidi Jerusalem; e sukwarara ọnu ụzọ ama ya niile ọkụ.”

⁴ Mgbe m nuru okwu ndị a, anoduru m ala kwaa nnoo akwa. N'ezie, ajuru m iri ihe obula otutu ubochi, n'ihu na eji m oge m niile kpee ekpere riu Chineke nke eluigwe aririo, ⁵ si ya:

“Gi, ONYENWE ANYI Chineke nke eluigwe, onye di ukwu na onye dikwa egwu; gi onye na-edebe ogbugba ndu ihunanya nke ndi ahụ huru ya n'anya na-edebekwa iwu ya niile. Biko nuru aririo m. ⁶ Leda anya ebere gi ka i nuru aririo mu bu ohu gi na-ario gi ehie na n'abali. Ana m ekwuputa mmehie anyi bu umu Izrel, ma nke m na ezinaulo nna m mere megide gi. ⁷ Anyi emela ihe joro njo megide gi. Anyi edebeghi iwu gi na ukuru gi nke i nyere ohu gi Mosis.

⁸ “Chetakwa ntuziaka inyere Mosis bu ohu gi, na-asị, ‘O buru na unu emehie, mu onwe m ga-achusa unu n'etiti mba di iche iche. ⁹ Ma o buru na unu alaghachikwute m, debe ihe niile m nyere unu n'iwu, a sikwa na a chusara unu mee ka unu gbasaa ga n'akuku niile nke uwa, aga m achikota unu mee ka unu laghachi na Jerusalem bu obodo m hoputara nye Aha m.’

¹⁰ “Anyi bu ndi ohu gi, burukwa ndi i ji aka gi di ike zoputa. ¹¹ Biko, Onyenwe anyi, nuru ekpere mu bu ohu gi, nrukwa ekpere ndi ohu gi niile o na-atoto utoto egwu aha gi. Mee ka ihe gara ohu gi nke oma taa site n'imere ya ebere n'ihu nwoke a.”

N'oge ahụ abụ m onye na-ebu ihe onunụ eze.

2

Nehemaya abiaruo Jerusalem

¹ N'ónwa Nisan, n'iri afọ abụọ nke ọchịchị eze Ataksekse, mgbe e wetaara eze mmanya. E buru m mmanya ahụ bugara ya eze. Ugbu a, o nwebeghi mgbe obula m jirila ihu mgbaru bja n'ihu eze. ² Ya mere, eze juru m, “Gini mere ihu gi ji gbaruo mgbe o dighi oria ji gi? Nke a na-egosi naani na obi joro gi njo.”

Ujo turu m nnoo nke ukwu. ³ Azara m eze si, “Onyenwe m, ka ọchịchị eze di ogologo ndu. Gini ga-eme ka obi di m utoto ebe o bu na obodo ahụ e liri nna nna m ha aghoola mkpomkpo ebe, nke a kpokwara onu uzọ ama ya niile oku?”

* **1:1** 1:1 Nke a bu onwa itoolu n'afọ. Zek 7:1 † **1:1** 1:1 Nke bu mgbe nari afọ itoolu n'otu gasiri site na mgbe ndi mbu si Babilon loghachitara. O bu na Senchuri nke anọ tupu a muo Kraist. Neh 2:1 ‡ **1:1** 1:1 O bu uloze di na ndagwurugwu mmiri Taigris, ebe ndi eze ato chiri obodo Peshia na-ebi n'oge oke oyi. Est 1:2; Dan 8:2 § **1:2** 1:2 O ga-abu onye nne ji ya na Nehemaya, onye bilara zie ya ozi banyere onodu Jerusalem. Neh 7:2 * **1:3** 1:3 E kewara alaeze Peshia mpaghara ato. N'obodo Sameria ka ndi na-achi mpaghara Juda no. † **1:11** 1:11 Eze a na-ekwu maka ya n'ebe bu Ataksekse, Ezr 4:21

⁴ Eze siri m, “O bu ginị ka i chorọ?”

Mgbe ahụ ekpere m ekpere n’obi m nye Chineke, ⁵ ma zaa eze si, “O buru na o ga-amasi eze, biko, o burukwa na ohu gi achota ihuoma n’anya gi, ana m ario ka i ziga m Juda, bu obodo nna nna m ha, ka m gaa wughariakwa ya.”

⁶ Eze siri m, ebe nwunye ya nokwa n’akuku ya, “Ije gi o ga-abu ruo olee mgbe, olee mgbe i ga-aloghachitekwa?” O masiri eze i ziga m. Ya mere, enyere m ya oge.

⁷ Mgbe ahụ, asiri m ya, “O buru na o ga-amasi eze, aga m achọ ka i nye m akwukwo nke m ga-enye ndiisi ochichi niile no n’akuku odida anyanwu osimiri Yufretis, ka ha kwere ka m site n’obodo ha gafee ruo mgbe m ga-eru na Juda. ⁸ Nyekwa m akwukwo ozi m ga-enye Asaf, onye na-elekota ohia eze, ka o nye m osisi nke a ga-eji ruzie onu uzọ di n’akuku ulonso, na nke a ga-eji ruo mgbidi obodo ahụ, na nke m ga-eji ruo ulo nke aka m.” Eze meere m ihe ndi a niile, n’ihi na aka ebere Chineke dinyere m. ⁹ Mgbe m rutere obodo ndi a di n’akuku odida anyanwu osimiri Yufretis, enyere m ndiisi ochichi niile akwukwo ahụ eze dere nye m. Eze dunyere m ndiisi agha na ndi agha na-agba inyinya ka ha chebe m n’ije m.

¹⁰ Ma mgbe Sanbalat,* onye Horonaim, na Tobaya, onye Amon bu onyeisi oru ochichi, nuru ihe banyere obibia m, iwe were ha nke ukwu inu na o nwere onye na-achọ inyere ndi Izrel aka.

Nehemaya eledo Mgbidi Jerusalem

¹¹ E rutere m Jerusalem, nodukwa ebe ahụ mkpuru ubochi ato, ¹² eji m abali puo kporo mmadu ole na ole. O nwebeghi onye obula m gwara ihe Chineke tinyere m n’obi ime na Jerusalem. O dighi inyinya ozọ anyi ji ma o bughị nke ahụ m na-agba.

¹³ N’abali a puru m site n’Onu uzọ ama Ndagwurugwu† ruo n’isi iyi mmiri Nkita ohia,‡ sitekwa n’ebe ahụ ruo n’Onu uzọ ama ebe ikpofu ahijia.§ Anyi jeghariri ihu ebe niile mgbidi Jerusalem dara ada, na onu uzọ ama ya niile nke oku rere. ¹⁴ Emesia, ejeruru m onu uzọ nke di n’ebe isi iyi di, ruokwa n’odo mmiri eze, ma inyinya ibu m enweghi ike isite n’ebe ahụ gafee. ¹⁵ Ya mere, ejiri m n’abali jeruo ndagwurugwu ahụ, leruo mgbidi ahụ anya. Emesia, atughariri m loghachi site n’onu uzọ Ama ndagwurugwu. ¹⁶ Ndiisi obodo amaghi ebe m gara maobu ihe m na-eme, n’ihi na agwabeghi m onye Juu obula ihe m bu n’obi, maobu ndi nchujaja, maobu ndi a nasopuru, maobu ndi ochichi obodo, maobu onye ozọ obula ndi ga-aru oru ahụ.

¹⁷ N’ikpeazu, agwara m ha si, “Unu maara nke oma ihe dakwasiri obodo anyi. Lee otu mgbidi ya si dakasia, na otu onu uzọ ama ya si rechapu oku. Ka anyi wuzienu mgbidi Jerusalem, si otu a wepu ihe ihere a diiri anyi.” ¹⁸ Akooro m ha ochicho ahụ Chineke tinyere m n’obi na ihe mu na eze kwuru, na otu o si kwadoo ihe m gwara ya.

Ha zara m si, “O di mma, ka anyi wugharianu mgbidi ahụ.” Oru ahụ bidokwara na-atufughi oge.

¹⁹ Ma mgbe Sanbalat, onye Horon, na Tobaya, onyeozidi ndi Amon, na Geshem onye Arab, nuru ya, ha kwara anyi emo si, “Gini bu ihe nke a unu na-eme? O bu eze ka unu na-enupu isi megide?”

²⁰ Ma azara m ha si, “Chineke nke eluigwe ga-eme ka ihe gara anyi nke oma. Anyi onwe anyi bu ndi ohu ya ga-amalite iwughachi mgbidi a, ma unu onwe unu, unu enweghi oke maobu onodu ziri ezi maobu ihe ncheta obula n’ime Jerusalem.”

* **2:10** 2:10 Bu onyeisi ochichi na Sameria. † **2:13** 2:13 Onu uzọ ama a di n’odida anyanwu nke mgbidi Jerusalem, 2Ih 26:9; Neh 3:13. ‡ **2:13** 2:13 Agwo, n’okwu ima atu § **2:13** 2:13 Onu uzọ ama di n’ebe a na-ekpofu ahijia, bu onu uzọ ndi Juu na-esite mgbe ha na-edupu umu anumanu e ji achu aja, i duru ha jeruo Ndagwurugwu nke Ben Hinom. Guo akwukwo Neh 3:14; 2Ez 23:10

3

Ndi wughariri mgbidi ahụ

¹ Mgbe ahụ, Eliashib onyeisi nchụaja na ndi nchụaja ibe ya wuru mgbidi ahụ ruo n'ụlọ elu Nari na ụlọ elu Hananel. Ha wukwara Onu Uzọ ama Aturu, kwuba ibo ya, doo ya nsọ. ² Ndi sitere obodo Jeriko rukwara oru n'akuku ha. Ma Zakua nwa Imri, ruru oru nke ha n'akuku ndi oru si Jeriko.

³ Umụ ndi ikom Hasena wuru Onu Uzọ ama Azu, dobe osisi ya, kwuba onu uzọ ya, kpukwa ihe mkpochi ya niile, na ihe ntuchi ya niile n'onodu ha. ⁴ Meremot, nwa Uraya, nwa Hakoz, ruziri akuku mgbidi nke ozọ. Onye na-eso ya bu Meshulam, nwa Berekaya, nwa Meshezabel, ruziri mgbidi, onye na-esota ya bu Zadok nwa Baana, onye ruzikwara mgbidi. ⁵ Akuku nke ozọ ka ndi ikom Tekoa ruziri, ma ndi ha a na-asopuru ekweghi ehudata ubu ha nye oru ahụ n'okpuru ndi nlekota ha.

⁶ Joiada nwa Pasea na Meshulam nwa Besodeia wuru Onu Uzọ Ama Jeshana. Ha tinyere osisi ya niile, kwuba ibo onu uzọ ya, ihe mkpochi ya na ihe ntuchi ya niile n'onodu ha. ⁷ Ndi ozọ ruru oru n'akuku ha bu Melataya, onye Gibion, na Jadon onye Meronot, na ndi si Gibion na Mizpa. Obodo ndi a di n'okpuru onyeisi ochichi akuku odida anyanwu Yufretis. ⁸ Uziel nwa Hahaya, bu okpu uzu olaedo, doziri otu akuku. Onye na-eso ya bu Hananaya, otu onye n'ime ndi na-eme mmanu otite na-esi isi oma, doziri nke na-esote nke ahụ. Ha doziri Jerusalem ruruo ya na Mgbidi Obosara. ⁹ Onye na-eso ha bu Refaya nwa Hua onyeisi ochichi otu akuku Jerusalem. ¹⁰ Onye na-eso ya bu Jedaya nwa Harumaf, onye ruru akuku mgbidi ahụ chere ihu n'ulo nke aka ya. Onye na-eso ya n'oru a bu Hatush nwa Hashabneia. ¹¹ Onye ozọ bu Malkija nwa Harim, na Hashub nwa Pahat-Moab, ndi wughariri ulu elu oku, na otu akuku mgbidi ahụ. ¹² Shalum nwa Halohesh na umu ya ndi inyom meziri akuku mgbidi nke na-esota. O bu onyeisi ochichi otu akuku Jerusalem nke ozọ.

¹³ Hanun duuru ndi obodo Zanoa wuo Onu Uzọ Ndagwurugwu. Ha wuziri ya, tinye ibo ya, ihe mkpochi ya na ihe ntuchi ya niile n'onodu ha. Ha wuzikwara mpaghara ahụ nke idi ogologo ya ruru nari mita ise, ruo n'onu uzọ ama di n'ebe a na-ekpofu ahija.

¹⁴ Malkija nwa Rekab, onyeisi ochichi ala nke di Bet-Hakerem gburugburu, bu onye wuziri onu uzọ ama di n'ebe ikpofu ahija. O tinyere ibo ya, ihe mkpochi ya na ihe ntuchi ya niile n'onodu ha.

¹⁵ Shalum nwa Kol-Hoze, onyeisi ochichi ala di Mizpa gburugburu, wuziri onu uzọ ama isi iyi, kpuchie elu ya, tinye ya ibo onu uzọ ya, ihe mkpochi na ihe ntuchi ya niile n'onodu ha. O mezikwara mgbidi ahụ site n'odo mmiri Siloam ruo n'ubi eze a gbara ogige, na ruokwa na nkwasana nrida di site n'obodo Devid ma e site Jerusalem na-aputa. ¹⁶ Onye na-eso ya bu Nehemaya nwa Azbuk, onyeisi ochichi okara n'ime Bet Zoa.* O wuziri mgbidi ahụ ruo ncherita ihu ebe ili Devid, ruokwa odo ebe emere maka ichekota mmiri, na n'ulo ndi Dike n'agha.

Oru ndi Livayi ruru

¹⁷ Ndi na-eso ya bu ndi Livayi, ndi nke Rehum nwa Bani na-achikota. Onye ozọ bu Hashabaya onyeisi ochichi okara ndi bi na Keila. O ruru oru e kenye ndi ya.

* **3:16** 3:16 Bu ulu obibi ochie ndi nche, nke Devid wuru maka ndi agha na-eche ya nche mgbe o bu eze. 2Sa 23:8-39

¹⁸ Onye ọzọ na-eso ya bụ Binui nwa Henadad onye bụ onyeisi ọchịchị ọkara akụkụ Keila nke ọzọ. O du ndị Keila ibe ya ruo ọrụ ha ketara. ¹⁹ Onye na-eso ya bụ Eza nwa Jeshua onyeisi ọchịchị obodo Mizpa. Ya na ndị otu ya ruziri akụkụ mgbidi ahụ dị na mgbago ebe ụlọ nchikọta ngwa agha ruo na nkuku ya. ²⁰ Onye ọzọ na-eso ya bụ Baruk, nwa Zabai, onye ji nnọọ inụ ọkụ n'obi ruzie mgbidi ahụ site na nkuku ya ruo n'ọnu ụzọ e si abata ụlọ Eliashib, bụ onyeisi nchụaja. ²¹ Onye na-eso ya bụ Meremot nwa Ụraya, nwa Hakoz. Ọ sitere n'ọnu ụzọ ụlọ Eliashib ruziri ruo na ngwucha ya.

Ọrụ ndị nchụaja ruru

²² Ndị nchụaja si n'akụkụ Jerusalem wuziri akụkụ nke na-esote ya. ²³ Isonye ha, Benjamin na Hashub wuziri akụkụ ahụ dị n'ihu ụlọ ha. Azaraya nwa Maaseia, onye bụkwa nwa nwa Ananaya wuziri nke na-esote ya, nke dika n'akụkụ ụlọ ya. ²⁴ Binui nwa Henadad wuziri akụkụ nke ọzọ, nke sitere n'ihu ụlọ Azaraya ruo na nkuku mgbidi ahụ. ²⁵ Palal nwa Uzai wuziri akụkụ nke na-eso ya site na nkuku mgbidi ahụ ruo n'ụlọ elu dị n'akụkụ elu elu ụlọeze n'ebe dị nso n'ogige ndị nche. Nke so ya bụ Pedaia nwa Parosh, ²⁶ na ndị na-eje ozi n'ụlọnsọ ahụ bụ ndị bi n'elu ugwu Ofel, wuziri akụkụ nke na-esote ruo n'ebe dị n'akụkụ ọwụwa anyanwụ nke Ọnụ Ụzọ Ama Mmiri, ruokwa n'ụlọ elu nche nke ụlọ ukwu ahụ. ²⁷ Ndị ikom Tekoa wuru akụkụ nke ọzọ na-esote ya. Ha sitere n'ebe chere ụlọ elu nche nke ụlọnsọ ukwu ahụ ihu, wuzie mgbidi ahụ ruo na mgbidi dị Ofel nso.

²⁸ Ụfọdụ ndị nchụaja wuziri akụkụ na-esote, nke dị n'ugwu, site n'Ọnụ Ụzọ Ama Inyinya. Onye ọbụla wuziri mgbidi nke dị n'ihu ụlọ ya. ²⁹ Zadok nwa Imea wuziri nke na-esota, bu akụkụ mgbidi ahụ chere ihu n'ụlọ ya. Shemaya nwa Shekanaya onye na-eche Ọnụ Ụzọ Ama Ọwụwa Anyanwụ wuziri akụkụ nke na-esota. ³⁰ Hananaya nwa Shelemaya na Hanun nwa Zalaf nke isii, wuziri akụkụ mgbidi nke ọzọ. Meshulam nwa Berekaya wuziri akụkụ mgbidi na-esota, bụkwa nke dị n'ihu ụlọ obibi ya. ³¹ Malkija ọkpụ ụzọ ọlaedo wuziri akụkụ na-esota ruo n'ụlọ ahụ ndị na-eje ozi n'ụlọnsọ, na ndị na-azụ ahịa na-anọkọ. Ụlọ a dị na ncherita ihu Ọnụ Ụzọ Ama Nnyocha. Malkija sitekwara n'ebe ahụ wuzie mgbidi ahụ ruo n'ọnu ụlọ ahụ dị n'elu nkuku mgbidi ahụ. ³² Ndị ọkpụ ụzọ ọlaedo na ndị ahịa rụchara ọrụ iwuzi akụkụ mgbidi nke fọdurụ, site n'etiti ọnu ụlọ ahụ dị n'elu nkuku mgbidi ahụ ruo n'Ọnụ Ụzọ Ama Aturụ.

4

Ndị iro

¹ Iwe were Sanbalat nke ukwu mgbe ọ nuru na anyị na-ewuzigharị mgbidi ahụ niile. O were iwe dị ọkụ, ọnuma jukwara ya obi. Ọ chirị ndị Juu ọchị, kwaakwa ha emo. ² N'ihu ndị otu ya na ndịisi agha Sameria, o kwuru si, "Gini ka ndị Juu ole na ole a na-adighi ike na-eme? Ha na-achọ iwugharị mgbidi obodo a? Ha ga-achụ aja? Ha ga-arucha ọrụ niile n'otu ụbọchị? Ha ga-esita n'aja a kupiasiri akupia mee ka nkume ndị a dị ndụ, ka ọ bụ site na nkume ochie ndị a akporo ọkụ?"

³ Tobaya onye Amon, onye nọ ya n'akụkụ mgbe ahụ, kwukwara okwu si; "Leenu ụdị mgbidi ha na-ewu! Ọ buru na nkita ọhia arikwasị ya n'elu ọ ga-ada!"

⁴ Mgbe ahụ, e kpere m ekpere si, "Chineke, biko nuru emo a na-akwa anyị. Ka ikwa emo ha laghachikwa ha n'isi; ka a dotakwa ha n'agha buru ha jee mba ọzọ. ⁵ Elefula mmehie ha anya, agbagharakwala ha, n'ihia na ha ledara gi anya, ledakwa anyị anya, bụ ndị na-ewuzi mgbidi gi."

⁶ Ya mere, anyị wuziri mgbidi ahụ ruo mgbe ha niile ruru okara n'idi elu ya, n'ihu na onye obula weputara obi ya iru oru.

⁷ Ma mgbe Sanbalat, Tobaya, ndi Arab, ndi Amon na ndi Ashdod nuru na oru iwuzi mgbidi Jerusalem na-aga n'ihu, nukwa na-emechichala ebe niile puru epu, iwe were ha nke ukwu. ⁸ Ha niile gbara izu ichiri ndi agha bia imegide Jerusalem, ime ka ogbaaghara di n'obodo ahụ. ⁹ Ma anyi kpere ekpere nye Chineke, kwubakwa ndi nche iguzogide ha ehie na abali.

¹⁰ Mgbe ahụ, ndi Juda bidoro itamu ntamu na-asi, na ike ebidola igwu ndi oru ha, na mkpomkpo ihe foduru ka buru ibu, na naani anyi apughi irucha mgbidi ahụ.

¹¹ Ma n'otu oge ahụ kwa, ndi iro anyi na-agba izu n'akuku, na-achọ igbu anyi mgbe anyi na-eleghi anya ha maobu mara ka oru ahụ kwusi.

¹² Ndi Juu ndi bi ha nso biara otutu mgbe gwa anyi, "Ebe obula unu gbagara, ha ga-ebuso unu agha."

¹³ N'ihu ya, eguzobere m ndi ufodu n'ebe niile dikarisiri ala n'azu mgbidi ahụ, n'ebe niile ghere oghe, e guzobere ha, kpanye ha mma agha, ube na uta n'aka dika ezinaulo ha si di. ¹⁴ Mgbe m lezichara ihe niile anya, eguzoro m oto si ndi ahụ a na-asopuru, na ndi ochichi niile na ndi ozo n'obodo ahụ, "Unu atula ha egwu. Chetanu na Onyenwe anyi, nke di ukwu na-eyikwa egwu, ma bukwaaranu ezinaulo unu, umu unu ndi ikom ndi inyom, ndi nwunye unu na ulo unu agha."

¹⁵ Mgbe ndi iro anyi choputara na anyi amatala izu ojoo ha, na Chineke emebiekwala atumatu ha, anyi onwe anyi laghachiri n'oru anyi nke iwuzi mgbidi ahụ.

¹⁶ Sitekwa n'oge ahụ gaa n'ihu, anyi kere onwe anyi uzọ abuo. Ufodu ndi ji ube, ota na uta na-anọ na nche mgbe ndi ozo na-arụ oru. Ndisi niile putakwa guzo n'azu ndi Juda niile ebe ha no n'ihu oru ha. ¹⁷ Ndi na-edo nkume na ndi oru obula debere ngwa ogu ha n'ebe o ga-eru ha aka mgbe obula ha na-arụ oru. ¹⁸ Ndi ozo tinyere mma agha ha n'ukwu ha. Ndi na-egbu opi nokwa m n'akuku mgbe niile maka ifu opi mgbe a choro ya.

¹⁹ Mgbe ahụ, asiri m ndi niile a na-asopuru, ndi ochichi na ndi mmadu ozo ahụ niile, "Oru anyi nwere iru di ukwu, gbasapukwa, anyi anokotaghi onu n'otu ebe, ekewakwara anyi ebe di iche iche na mgbidi. ²⁰ Ya mere, mgbe obula unu nuru uda opi, gbaranu oso bia n'ebe m no. Chineke ga-alukwara anyi ogu."

²¹ Ya mere, anyi nogidere n'oru anyi site n'ihè mbu nke ututu ruo mgbe kpakpando putara. Okara n'ime ndi oru jikwa ube noro na nche. ²² Agwara m ndisi oru niile okwu si ha na onyeisi oru obula na ndi na-enyere ya aka n'oru ga na-anọ na Jerusalem n'abali niile. N'uzo di otu a, ndi oru ga-arụ oru ha n'oge ihe di, ma ha ga-anokwa na nche n'abali. ²³ N'oge ndi a niile, eyipughi m uwe m yi n'ahụ. O nwekwaghi onye obula ozo, maobu nwanne m nwoke, maobu ndi nche na-eso m onye yipuru uwe ya ma onye ukwu ma onye nta. Mma agha anyi na-adikwa anyi n'ukwu mgbe niile, obuladi mgbe anyi choro mmiri.

5

Nehemaya enyere ndi ogbenye aka

¹ N'oge ahụ, ufodu ezinaulo bidoro itamu ntamu megide ndi Juu ibe ha. ² Ufodu na-atamu na-asi, "Anyi na umu anyi di ukwu n'onuogugu. O buru na anyi ga-eri nri di ndu, o kwesikwara ka anyi nwee ike izuru oka."

³ Ndi ozo na-asikwa, "Anyi agbaala ubi anyi, ubi vaini anyi na ulo anyi n'ibe ka anyi nweta mkpuru ubi n'oge unwu."

⁴ Ma ndi ozokwa na-asi, "Lee na anyi gbazitere ego anyi ji tuo utu isi eze maka ubi anyi na ubi vaini anyi. ⁵ N'agbanyeghi na o bu otu anu ahụ na obara ka anyi na ndi

Juu ọzọ nwere, dika ụmụ ha dị ka ụmụ anyị dịkwa, ma anyị emeela ka ụmụ anyị ndị ikom na ndị inyom buru ndị ohu. Ụfọdu n'ime ụmụ anyị ndị inyom aburulari ndị ohu, ma anyị enweghị ike nke aka anyị, n'ihị na ndị ọzọ bu ndị nwezi ala ubi anyị na ubi vainị anyị niile.”

⁶ Iwe were m nke ukwu mgbe m nuru mkpu akwa ha na mkpesa ndị a. ⁷ Ya mere, mgbe m chesiri echiche banyere ya, e boro m ndị a na-asopuru na ndị ochichi ebubo. A gwara m ha, “Unu na-anara ụmunnna unu omurunwa ego unu enyere ha.” Ya mere, a kporo m nzuko oha mmadu maka imegide ha. ⁸ N'ubochi nzuko ahụ, agwara m ha okwu si, “Otutu n'ime anyị na-agbali n'uzo niile ihu na anyị zutaghachiri ụmunnna anyị ndi Juu bu ndi e resiri ndi mba ozo. Ma unu no n'ebe a na-agbali ime ha ka ha ghoo ndi ohu unu. Ruo ole mgbe ka anyi ga-anogide na-agbaputa ha site nonodu ibu ohu?” Ma ha niile ekwughị okwu obula, n'ihị na ha enweghị ihe ha ga-ekwu.

⁹ Agwakwara m ha okwu ozo si, “Ihe unu na-eme joro njo. O kwesighi ka unu tuo egwu Chineke si otu a gbanari nkocha nke ndi iro anyi, bu ndi mba ozo?” ¹⁰ Mu onwe m na ụmunnna m na ndi na-ejere m ozi na-agbazinye ụmunnne anyi ego na oka. Ma ka anyi kwusi inara omurunwa. ¹¹ Nyeghachinu ha ala ubi ha niile ngwangwa, ma ubi vaini ha niile, ubi oliv ha niile, ulo ha niile na omurunwa nke unu na-anara ha nke bu otu uzo n'ime nari nke ego, oka, mmanya oheru na mmanu.

¹² Ha siri, “Anyi ga-enyeghachi ha. Anyi agakwaghi anara ha ihe ozo. Anyi ga-emezu ihe i kwuru.”

Mgbe ahụ, akpokotara m ndi nchujaja, mee ka ndi ndu na ndiisi ozi nuo iyi imezu nkwa ha. ¹³ Ayoghariri m onu onu uwe mwuda m si, “Otu a ka Chineke ga-esi yochapu site nulọ ha na ihe nweta ha onye obula nke na-agaghi edebezu nkwa a.”

Ndi niile zukoro kwere si, “Amen.” Ha tokwara ONYENWE ANYI: Ha niile mekwara ihe ha kwere na nkwa.

¹⁴ Ozo, n'ime afo iri na abuo ahụ a hoputara m i bu onyeisi ochichi na Juda, site n'iri afo abuo nke ibu eze Ataksekse ruo n'afọ iri ato na abuo ya, mu na ụmunnne m esiteghi na nri a na-atukoro onyeisi ochichi were ihe oriri obula. ¹⁵ Ma o bughu otu a ka o si di na mbu, n'ihị na ndiisi ochichi niile buru m uzo chia boro ndi ahụ ibu arọ di ukwu. Ha na-anakota site n'aka onye obula iri mkpuru olaocha ano, tinyere ihe oriri na mmanya ha na-ewebatakwa. Obuladi ndi na-enyere ha aka mekpakwara ndi mmadu ahụ. Ma emeghi m otu a, n'ihị itu egwu Chineke. ¹⁶ Kama, anogidesiri m ike n'oru iwughari mgbidi ahụ, achikotara ndi ikom m niile n'ebe ahụ n'ihị ije ozi a. O dighikwa ala anyi zuru.

¹⁷ Ma otu o di, ndiisi Juu onuogugu ha di otu nari na iri na ise na-eri nri na tebul m, tinyere ndi na-abiakwute anyi site na mba ndi di anyi gburugburu. ¹⁸ Ihe na-ezu nri a na-eri nulọ m kwa ubochi bu otu ehi na aturu isii gbara abuba, na otutu okuku,* na udi mmanya di iche iche a na-ebubata kwa ubochi iri obula. N'agbanyeghi nke a, o dighi mgbe obula m nara site n'aka ha utu ihe oriri nke onye na-achi ala kwesiri inweta, n'ihị na ha onwe ha no na mkpa di ukwu.

¹⁹ Chineke m biko, echefula ihe m meere ndi a, gozie m n'uzo nke gi.

6

Izuzu ojoo megide Nehemaya

¹ Mgbe a gwara Sanbalat, na Tobaya, na Geshem onye Arab, na ndi iro anyi ndi ozo na m ewuzichaala mgbidi ahụ, na o dikwaghi ntipu foduru na ya, o bu ezie na n'oge ahụ, etinyebeghi m ibo nonu uzo ama ya niile, ² Sanbalat na Geshem zitere m ozi a, “Bia ka anyi zukota n'otu obodo nta nke di n'obosara ala Ono.”

* 5:18 5:18 Maobu, umu nnunu

Ma ha na-achọ ụzọ imerụ m ahụ. ³ Ya mere, azara m ha site n'aka ndị ozi sị, “Ana m arụ ọrụ dị oke mkpa, agaghị enwe ike irịdata. N'ihị gini ka ọrụ a ga-eji kwusi mgbe m ga-ahapụ ya ibia n'ebe i nọ?” ⁴ Ha zitere ozi ahụ ugboro anọ, ma enyere m ha otu ọsịsa ahụ ugboro anọ.

⁵ Na nke ugboro ise, Sanbalat ziteere m onye na-ejere ya ozi, ya na akwukwo ozi nke e mechighi emechi o ji bia. ⁶ Nke a bu ihe e dere n'ime ya;

“Anula ya na mba niile, Geshem kwukwara otu ihe ahụ, na gi na ndi Juu na-akwado inupu isi. O bu ya mere i ji na-ewu mgbidi ahụ. Ozi ahụ na-ekwukwa na gi onwe gi na-achọ ibụ eze ha, ⁷ na i hoputala ndi amuma ndi ga-ekwuputa na Jerusalem na i bu eze ndi Juda. Ugbu a, ozi a ga-eru nti eze, ya mere, bia ka mu na gi kparitaa uka n'etiti onwe anyi.”

⁸ Ma eziri m ya ozi sị, “O nweghi eziokwu obula di n'ihe i na-ekwu, n'ihị na ha bu ihe i cheputara n'obi gi.”

⁹ Nzube ha bu ime ka ujo tuo anyi. Ha na-ehekwa si, “Ha ga-ada mba n'oru a ma hapukwa irucha ya.”

Ma akpokuru m Chineke si ya, “Biko gbaa aka m ume.”

¹⁰ Otu ubochi, a gara m n'ulo Shemaya, nwa Delaya, nwa Mehetabel, onye e mechibidoro uzọ n'ulo ya. O siri m, “Ka anyi zokota n'ulo Chineke, n'ime ulonso, ka anyi mechiekwa uzọ niile nke ulonso ahụ, n'ihị na ndi ikom na-abia igbu gi, e, n'abalị ka ha na-abia igbu gi.”

¹¹ Ma azara m si; “O kwesiri ka mu onwe m bu onyeisi ochichi gbaa oso? O kwesiri ka mmadu dika m* gbaa oso gbaba n'ulonso Chineke izoputa ndu ya? Agaghị m aga.”

¹² Mgbe ahụ ka o doro m anya na Chineke agwaghị ya okwu obula, kama na o bu Tobaya na Sanbalat zuru ya. ¹³ E goro ya oru ka o yinye m egwu, ka m site na-ime otu a mehie, mgbe ahụ, ha ga-ahụ ihe ha ga-eji nye m aha ojoo, kwaa m emo.

¹⁴ “Chineke m, cheta Tobaya na Sanbalat, n'ihị ihe ndi a niile ha mere, chetakwa Noadaya, bu onye amuma nwanyi, na ndi amuma ndi ozo niile foduru, bu ndi ahụ chorọ ime ka m tuo egwu.” ¹⁵ E wuchara mgbidi ahụ n'ubochi iri abuo na ise nke onwa Elul, n'ime iri ubochi ise na abuo.

Ogwugwu oru

¹⁶ Mgbe ndi iro anyi niile nuru ya, mba niile ndi no anyi gburugburu turu ujo, obi jukwara ha oyi, n'ihị na ha matara na-aruru oru a site n'inyeaka Chineke.

¹⁷ Ozo, n'ubochi ndi ahụ ndi Juda a na-asopuru na e zigara Tobaya otutu akwukwo ozi, akwukwo ozi Tobaya na-erutekwa ha aka. ¹⁸ N'ihị na otutu ndi Juda nuru iyi ino ya n'ukwu, n'ihị na ogo ya nwoke n'ala Juda bu Shekanaya nwa Ara. Ozokwa, Jehohanan nwa nwoke Tobaya na-alu nwa nwanyi Meshulam, nwa Berekaya. ¹⁹ Ha niile nogidere na-agwa m otu Tobaya si buru ezigbo mmadu. Ma ha na-apukwa gaa kooro ya ihe niile m kwuru. N'ihị ya Tobaya zitere otutu akwukwo ozi ime ka ujo tuo m.

7

¹ Mgbe e wuzichara mgbidi ahụ, na mgbe m guzobesiri ibo n'onu uzọ ya niile n'onodu ha, hoputakwa ndi obu abu na ndi nche, na ndi Livayi. ² Enyefere m oru ilekota Jerusalem n'aka nwanne m nwoke bu Hanani, ya na Hananaya onye bu onyeisi ulo ukwu ahụ e wusiri ike, n'ihị na o bu nwoke na-ekwu eziokwu, burukwa onye na-atu egwu Chineke kari otutu ndi ozo. ³ Agwara m ha, “Na-emeghenu onu uzọ ama naani mgbe chi boziri nke oma. Kpochiekwa ha mgbe ndi nche ka no na

* 6:11 6:11 O bu naani ndi nchujaja ka o diri ibanye n'Ebe kachasi Nso nke ulonso ukwu ahụ. Onu 18:22

nche. Hòpùtakwanu ndi bi na Jerusalem ka ha buru ndi nche. Ufodu ga-eche n'ebe a hópùtara ha, ufodu ga-eche n'akuku ulo nke aka ha."

Onuogugu ndi lotara

⁴ N'oge a obodo ahụ buru ibu dikwa mbara, ma ndi bi n'ime ya di ole na ole n'onuogugu, ulo ndi di n'ime ya bukwa ihe ewugharibeghi. ⁵ Ya mere Chineke m tinyere ya n'obi m ka m chikota ndi niile a na-asopuru, ndi ochichi, na ndi niile bi n'obodo, maka idebanye aha n'akwukwo ezinaulo n'ezinaulo. Achotara m ebe e deputara usoro ndi mmadu niile bu uzọ lota Juda n'oge gara aga. Nke a bu ihe m chópùtara edere n'ime ya:

⁶ Ndi a bu ndi obodo niile a na-achi achi, bu ndi sitere na ndota n'agha nke Nebukadneza, eze Babilon, onye dotara ha n'agha buru ha laa n'ala ozo. Ha loghachitere na Jerusalem nakwa Juda, onye obula n'obodo nke aka ya. ⁷ Ndiisi ha na Zerubabel soo, bu Jeshua, Nehemaya, Azaraya, Raamaya, Nahamani, Modekai, Bilshan, Misperet, Bigvai, Nehum na Baana.

Ihe ndeputa onuogugu ndi ikom Izrel bu nke a:

⁸ Ndi agburu Parosh, puku abuo, otu nari na iri asaa na abuo (2,172),

⁹ nke Shefataya, nari ato na iri asaa na abuo (372),

¹⁰ nke Ara, nari isii na iri ise na abuo (652),

¹¹ nke Pahat-Moab site n'umu Jeshua na Joab, puku abuo, na nari asato na iri na asato (2,818),

¹² nke Elam, otu puku, na nari abuo na iri ise na ano (1,254),

¹³ nke Zatu, nari asato na iri ano na ise (845),

¹⁴ nke Zakai, nari asaa na iri isii (760),

¹⁵ nke Binui, nari isii na iri ano na asato (648),

¹⁶ nke Bebai, nari isii na iri abuo na asato (628),

¹⁷ nke Azgad, puku abuo, na nari ato na iri abuo na abuo (2,322),

¹⁸ nke Adonikam, nari isii na iri isii na asaa (667),

¹⁹ nke Bigvai, puku abuo, na iri isii na asaa (2,067),

²⁰ nke Adin, nari isii na iri ise na ise (655),

²¹ nke Atea (site na Hezekaya), iri itoolu na asato (98),

²² nke Hashum, nari ato na iri ato na asato (328),

²³ nke Bezai, nari ato na iri abuo na ano (324),

²⁴ nke Harif, otu nari na iri na abuo (112),

²⁵ nke Gibion, iri itoolu na ise (95).

²⁶ Ndi ikom Betlehem na Netofa, otu nari na iri asato na asato (188),

²⁷ ndi Anatot, otu nari na iri abuo na asato (128),

²⁸ ndi Bet-Azmavet, iri ano na abuo (42),

²⁹ ndi Kiriath Jearim, Kefira na Beerot, nari asaa na iri ano na ato (743),

³⁰ ndi Rema na Geba, nari isii na iri abuo na otu (621),

³¹ ndi Mikdash, otu nari na iri abuo na abuo (122),

³² ndi Betel na Ai, otu nari na iri abuo na ato (123),

³³ ndi Nebo nke ozo, iri ise na abuo (52),

³⁴ ndi agburu Elam nke ozo, otu puku, nari abuo na iri ise na ano (1,254),

³⁵ ndi Harim, nari ato na iri abuo (320),

³⁶ ndi Jeriko, nari ato na iri ano na ise (345),

³⁷ ndi Lod, Hadid, na Ono, nari asaa na iri abuo na otu (721),

³⁸ ndi Senaa, puku ato, na nari itoolu na iri ato (3,930).

- ³⁹ Ndi nchujaja:
 ndi agburu Jedaya site n'ezinaulo Jeshua, nari itoolu na iri asaa na ato (973),
⁴⁰ ndi Imea, otu puku, na iri ise na abuo (1,052),
⁴¹ ndi Pashua, otu puku, na nari abuo na iri ano na asaa (1,247),
⁴² ndi Harim, otu puku, na iri na asaa (1,017).
- ⁴³ Ndi Livayi:
 ndi agburu Jeshua site na Kadmiel nke umu Hodavaya, iri asaa na ano (74).
- ⁴⁴ Ndi obu abu:
 ndi agburu Asaf, otu nari, na iri ano na asato (148).
- ⁴⁵ Ndi nche onu uzou ulonso ukwu:
 ndi agburu Shalum, Atea, Talmon, Akub, Hatita na Shobai otu nari, na iri ato na asato (138).
- ⁴⁶ Ndi na-eje ozi n'ulonso:
 ndi agburu Ziha, Hasufa na ndi Tabaot,
⁴⁷ Keros, Sia, Padon,
⁴⁸ Lebana, Hagaba, Shalmal,
⁴⁹ Hanan, Gidel, Gaha,
⁵⁰ Reaya, Rezin, Nekoda,
⁵¹ Gazam, Uza, Pasea,
⁵² Besai, Meunim, Nefusim,
⁵³ Bakbuk, Hakufa, Hahua,
⁵⁴ Bazlut, Mehida, Hasha,
⁵⁵ Bakos, Sisera, Tema,
⁵⁶ Nezaya na Hatifa.
- ⁵⁷ Agburu ndi na-ejere eze Solomoni ozi,
 ya bu ndi agburu Sotai, Soferat, Perida,
⁵⁸ Jaala, Dakon, Gidel,
⁵⁹ Shefataya, Hatil,
 Pokeret-Hazebaim na Amoni.
- ⁶⁰ Ndi na-eje ozi n'ulonso na umu ndi na-ejere eze Solomoni ozi, di nari ato na iri itoolu na abuo (392).
- ⁶¹ Ndi a bu ndi ozou sitere n'obodo Tel Mela, Tel Hasha, Kerub, Adoni na Imea, nke di n'ala Peshia lota. Ma ha enweghi ike igosi ezinaulo ebe agburu ha si n'Izrel.
- ⁶² Ndi agburu:
 Delaya, ndi Tobaya na ndi Nekoda, nari isii na iri ano na abuo (642).
- ⁶³ Sitekwa n'etiti ndi nchujaja:
 Ndi agburu:
 Hobaya, Hakoz na Bazilai (nwoke luru ada Bazilai onye Gilead a kpoou ya aha n'aha ha).
- ⁶⁴ Ndi a choro ebe e deputara usoro omumu ha n'akwukwo, ma ha achotaghi ha n'ihii ya e wepuru ha n'oru nchujaja diika ndi na-adighi ocha. ⁶⁵ N'ihii nke a, onyeisi ochichi nyere iwu ka ha ghara iri ihe aja dikarisiri nso, tutu ruo mgbe a ga-enwe onye nchujaja na-eji Urim na Tumim ajuta ase.

⁶⁶ Nkpọkọta ọnuogugụ ndị niile lotara dị iri puku anọ na abụọ, na narị atọ na iri isii (42,360), ⁶⁷ nke a agụnyeghị ndị ohu ndị ikom na ndị inyom dị puku asaa, na narị atọ na iri atọ na asaa (7,337), ndị ikom na ndị inyom, ndị ọbụ abụ* dị narị abụọ, na iri anọ na ise (245). ⁶⁸ Inyinya dị narị asaa na iri atọ na isii (736), inyinya muul narị abụọ na iri anọ na ise (245), ⁶⁹ inyinya kamel dị narị anọ na iri atọ na ise (435), ebe inyinya ibu dị puku isii, na narị asaa na iri abụọ (6,720).

⁷⁰ Ma ụfọdụ n'ime ndiisi ezinaụlọ nyere onyinye maka ọrụ ahụ. Onyeisi ọchịchị tinyere n'ụlọakụ otu puku darik ọlaedo (1,000),† iri efere ọlaedo ise (50) na uwe ndị nchụaja narị ise na iri atọ (530). ⁷¹ Ụfọdụ ndiisi ezinaụlọ tinyere n'ụlọakụ maka ije ozi ahụ, darik ọlaedo puku iri abụọ (20,000),‡ na ọtụtụ minas ọlaocha puku abụọ na narị abụọ (2,200).§ ⁷² Nkpọkọta ọnuogugụ nke ndị mmadụ fọdurụ nyere bụ, darik ọlaedo puku iri abụọ (20,000), na minas ọlaocha puku abụọ (2,000), na uwe ndị nchụaja iri isii na asaa (67).

⁷³ Ndi nchụaja, na ndị Livayi, na ndị nche ọnu ụzọ, ndị ọbụ abụ na ndị na-eje ozi n'ụlọnsọ, tinyere ụfọdụ ndị mmadụ na ndị Izrel niile fọdurụ, gara birikwa n'obodo nke ha.

Ezra agụọ site n'akwukwo iwu

Mgbe ọnwaa asaa ruru, n'oge a ndị Izrel niile e birila n'obodo nke aka ha,

8

¹ Ndi mmadụ niile zuko dika otu onye na mbara ala di n'Onu Uzọ Ama Mmiri. Ha gwara Ezra onye nkuzi ka o weta akwukwo Mosis, nke ONYENWE ANYI nyere ndi Izrel n'iwu.

² Ya mere, Ezra, onye nchụaja weputara akwukwo Iwu ahụ n'ubochi mbu nke ọnwaa asaa n'ihu mkpokota ahụ bu nke ndi ikom na ndi inyom na onye obula ga-aghota ihe mejuputara. ³ O chere ihu n'Onu Uzọ Ama Mmiri were oke olu guo ya site n'ututu ruokwa ehihie n'ihu ndi nwoke, ndi nwanyi na ndi ozo nwere ike ighota ihe o na-agu. Mmadu niile gekwara nti na nguputa nke akwukwo iwu ahụ.

⁴ Ezra onye ode akwukwo, rigoro n'elu ihe mgbakwasị ukwu ha mere maka nke a. Ndi guzo n'aka nri ya bu, Matitaia, Shema, Anaia, Uraya, Hilcaya na Maaseia. Ndi guzo n'aka ekpe ya bukwa ndi a: Pedaia, Mishael, Malkija, Hashum, Hashbadana, Zekaraya na Meshulam.

⁵ Ezra meghere akwukwo ahụ mgbe mmadụ niile na-ahuzu ya n'ihia na o guzoro n'ebe di elu mgbe o na-agu ya. Mmadu niile guzoro oto mgbe o na-agu ya. ⁶ Mgbe ahụ, Ezra goziri ONYENWE ANYI Chineke ukwu ahụ, mmadụ niile zakwara si; "Amen! Amen!" Ha chiliri aka ha abuo elu, kpoọ isiala nye ONYENWE ANYI.

⁷ Ndi Livayi aha ha bu Jeshua, Bani, Sherebaya, Jamin, Akub, Shabetai, Hodia, Maaseia, Kelita, Azaraya, Jozabad, Hanan na Pelia, kuziri ndi mmadụ ihe di n'Iwu mee ka ha ghotu ya dika ha guzo n'ebe ahụ. ⁸ Ha guputara site n'akwukwo iwu Chineke ahụ, sugharia ya, kowazie okpurukpu okwu niile di n'ihe a guputara, mee ka ndi mmadụ ghotu ihe a na-aguputa nke oma.

⁹ Mgbe ahụ, Nehemaya, onyeisi ọchịchị, na Ezra, ode akwukwo na onye nchụaja, na ndi Livayi ahụ na-atuziri ndi mmadụ ihe, gwara ndi ahụ niile si: "Taa bu ubochi

* **7:67** 7:67 Tinyere ndi Livayi na-abu abụ, e nwere otutu ndi ozo na-abu abụ n'oge mmemme di iche iche, dika n'oge olulu nwanyi, na n'oge olili na onwu **Ezr 2:65** † **7:70** 7:70 Ya bu kilogram asato na uma anọ ‡ **7:71** 7:71 Darik idi arọ ya ruru narị kilogram na iri kilogram asaa § **7:71** 7:71 Idi arọ ya ruru otu toonu na uma abuo

dị nsọ nye ONYENWE ANYỊ, Chineke unu. Unu erula ụjụ maọbụ bee akwa.” N’ihi na ha niile na-akwa akwa mgbe ha na-ege ntị n’okwu niile nke iwu ahụ.

¹⁰ Nehemaya gwakwara ha sị; “Laanụ n’ulọ unu gaa mee mmemme oriri na ọñụñụ nyekwanụ ndị na-enweghị nke ha ga-eri. Ụbọchị taa dị nsọ nye Chineke anyị. Unu erukwala ụjụ, n’ihi na ọñụ ONYENWE ANYỊ bụ ike unu.”

¹¹ Ndị Livayi mere ka ndị mmadụ ahụ nọrọ nwayọọ, na-asị, “Nọrọnụ nwayọọ, n’ihi na taa bụ ụbọchị dị nsọ, ọ bughị ụbọchị iru ụjụ na anya mmiri.”

¹² Ya mere, ha niile lawara ị ga rie ma ñụ, na ikenye ndị ọzọ site n’ihe ha nwere. Ha gakwara ime mmemme nke oke ọñụ, n’ihi na ha ghotara okwu agwara ha.

¹³ N’ụbọchị nke abụọ nke ọñwa ahụ, ndịisi ezinaulo niile na ndị nchụaja, na ndị Livayi, zukorọ n’ebe Ezra, bụ onye nkuzi nọ, maka itinye uche n’akwukwo iwu ahụ.

¹⁴ Mgbe ha na-agụ ya, ha chọputara ebe ONYENWE ANYỊ gwara Mosis sị ya na ụmụ Izrel kwesiri ibi n’ulọ ikwu mgbe ọbụla a na-eme mmemme ulọ ikwu nke a ga-eme n’ọñwa ahụ. ¹⁵ O kwukwara na ha ga-ekwusa okwu a n’obodo niile nke Juda na Jerusalem sị; “Gaanụ n’ala ugwu ugwu gbute alaka osisi oliv ulọ, na alaka oliv ọhịa, na alaka osisi mietul,* na alaka nkwi, na alaka osisi ndị ọzọ na-enye ndo nke a ga-eji wuo ebe unu ga-ebi tutu ruo mgbe mmemme ahụ ga-agwusị, dika e dere ya n’akwukwo iwu.”

¹⁶ Ya mere, ndị ahụ puru gaa weta alaka osisi, jiri ha wuore onwe ha ulọ ahịhịa ha ga-ebi nwa mgbe nta n’elu ulọ ha, na n’ogige ulọ nke aka ha, nakwa n’ogige ulọ Chineke, na mbara ala Onu Uzọ Ama Mmiri, na n’akuku Onu Uzọ Ama Ifrem. ¹⁷ Ndị ahụ niile si na ndota n’agha lota wuuru onwe ha ulọ ikwu biri n’ime ya ụbọchị asaa ahụ niile e mere mmemme ahụ. Oke ọñụ juputara obi mmadụ niile, n’ihi na site n’oge Joshua nwa Nun ruo n’oge a, o nwebeghị mgbe ụmụ Izrel mere mmemme a n’uzọ dị otu a.

¹⁸ Ezra na-aguputa site n’akwukwo iwu Chineke kwa ụbọchị, site n’ụbọchị mbu ruo n’ụbọchị ikpeazu. Ha mere mmemme ahụ ụbọchị asaa ma n’ụbọchị nke asato ha nwere ọgbakọ ofufe mmechi dika e dere ya n’iwu.

9

Nkwuputa mmehie

¹ N’ụbọchị nke iri abụọ na anọ nke otu ọñwa ahụ, ndị Izrel niile zukokwara na obubu ọñụ, yiri uwe iru ụjụ, kpokwasikwa onwe ha ntụ n’isi. ² Ndị si n’agburu Izrel wezugakwara onwe ha site n’ebe ndị mba ọzọ niile nọ. Ha guzoro n’ọñodụ ha kwuputa mmehie ha na ajọ omume nke nna nna ha. ³ Ha guzokwara n’ebe ahụ ha nọ guo site n’akwukwo iwu nke ONYENWE ANYỊ, bụ Chineke ha ruo awa atọ. Ha jikwa awa atọ nke ọzọ kwuputa mmehie ha, na ife ONYENWE ANYỊ Chineke ha ofufe. ⁴ Mgbe ahụ Jeshua, Bani, Kadmiel, Shebanaya, Buni, Sherebaya, Bani na Kenani rigoro guzo n’elu ihe nguzo ndị Livayi. Ha jiri oke olu kpokuo ONYENWE ANYỊ bụ Chineke ha. ⁵ Ndị Livayi ndị a, Jeshua, Kadmiel, Bani, Hashabneia, Sherebaya, Hodia, Shebanaya na Petahaya siri, “Bilienu ọto, too ONYENWE ANYỊ Chineke unu, onye na-adị site n’ebighi ebi ruo ebighi ebi.”

“Ka aha gi di ebube buru ihe a goziri agozi, ka o buru ihe e buliri elu kari ngozi niile na otuto niile. ⁶ Gi onwe gi, naani gi bu ONYENWE ANYI. Gi kere eluigwe, o buladi eluigwe kachasi elu, na kpakpando niile nke mbara eluigwe, uwa na ihe niile di n’ime ya, oke osimiri niile na ihe niile di n’ime ha. O bu gi na-enye ihe niile ndu, usuu niile nke eluigwe na-akpokwa isiala nye gi.

⁷ “Gi, onwe gi bu ONYENWE ANYI Chineke ahụ, onye hoputara Ebram site n’obodo Uo nke ndi Kaldia, kpoputa ya, gugharia aha ya ka o buru Ebrahim. ⁸ I hukwara

* 8:15 8:15 Mietul bu ahijia na-esi isi utu. Ajz 41:19; 55:13

n'obi ya kwesiri ntukwasị obi nye gi, gi na ya gbakwara ndu na i ga-enye umu ya ala ndi Kenan, nke ndi Het, nke ndi Amorait, nke ndi Periz, nke ndi Jebus na nke ndi Gigash. I mezuola nkwa gi n'ih na i bu onye ezi omume.

⁹ "I huru nsogbu na iru uju niile nke nna nna anyi ha n'ala Ijpt; i nukwara akwa ha n'akuku Osimiri Uhie. ¹⁰ I gosiri Fero na ndisi ochichi ya na ndi ya niile otutu ihe iribama na oru ebube n'ih na i huru otu ha siri site na nganga juru ha obi mesoo ndi gi mmeso ojoo. Uwa niile maara aha gi taa n'ih oru ebube ndi a niile i ruru. ¹¹ I kewara Osimiri Uhie abuo mee ka ndi gi site n'ala akoro gafee. Ma i mere ka ndi iro ha na-achu ha oso nwuo n'ime oke osimiri ahụ. Ha mikpuru dika nkume danyere n'ime mmiri, nke oke osimiri. ¹² I ji ogidi igwe ojii duo nna nna anyi ha n'ehihie, ma were ogidi oku duo ha n'abali, inye ha ihè ka ha ghara ijehie uzọ.

¹³ "I sitere n'eluigwe gwa ha okwu, i ridatara n'ugwu Sainai, i nyere ha iwu na ntuziaka niile ziri ezi, nyekwa ha ukpuru na ihe niile di mma nke enyere n'iwu. ¹⁴ I mere ka ha mata ubochi izuike gi di nsọ, nyekwa ha iwu site n'onu ohu gi Mosis, ka ha debe iwu gi na ukpuru gi niile. ¹⁵ I sitere n'eluigwe nye ha achicha mgbe aguu guru ha, sitekwa na nkume nye ha mmiri mgbe akpiri kporo ha nkụ. I sikwara ha baa n'ime ala ahụ inweta ala ahụ bu nke i weliri aka gi nuọ iyi inye ha.

¹⁶ "Ma nna nna anyi ha erubeghi isi n'okwu gi, n'ih isiike ha na nganga ha. ¹⁷ Ha egeghi ntị obula, ha echetakwaghi ihe iribama niile i meere ha. Kama ha nupuru isi hoputara onwe ha onyeisi ga-eduru ha ilaghachi Ijpt. Ma i bu Chineke onye na-eme ebere, onye na-agbaghara mmehie ndi gi mgbe obula. I bu onye obioma, onye iwe na-adighi ewe osiiso. I juputara n'ihunanya na amara mgbe niile. N'ih ya, i gbakutaghi ha azu, ¹⁸ o buladi mgbe ha meere onwe ha nwa ehi ha kpuru akpu kwuo si, 'Nke a bu chi unu. O bu ya si n'ala Ijpt duputa anyi,' maobu mgbe ha mehiere megide gi n'uzo niile.

¹⁹ "Ma n'ih obi ebere gi nke di ukwu, i hapughi ha ka ha nwuo n'ozara. Ogidi igwe ojii ahụ duuru ha ubochi niile, ma ogidi oku ahụ dukwara ha abali niile. ²⁰ I zitere ezi Mmuo nke gi ime ka ha nwee uche. I gbochikwaghi manà gi iru ha onu, i nyekwara ha mmiri n'ih akpiri ikpo nkụ ha. ²¹ Iri afọ anọ ka i debere ha ndu n'ozara. O dighi ihe korọ ha n'oge ahụ. Uwe ha akaghi nka, ukwu ha azaghi.

²² "I nyere ha alaeze na mba di iche iche, kenye ha obuladi ebe ndi dikarisiiri anya. Ha nwetara ala Saihon bu eze Heshbon, na ala Og bu eze Bashan. ²³ I mere ka umu Izrel mubaa dika kpakpando nke eluigwe, i kpobatara ha n'ala ahụ i gwara ndi bu nna ha ka ha baa nweta. ²⁴ Umu ha banyere nweta ala ahụ. I meriri ndi Kenan n'ihu ha, bu ndi bi n'ala ahụ. I weere ndi Kenan ahụ nyefee n'aka ha, ha na ndi eze ha, na ndi niile bi n'ala ahụ ka ndi gi jiri ha mee ihe obula ha kpebiri n'obi ha. ²⁵ Ndi gi nwetara ala mara mma, na otutu obodo e wusiri ike; ha nwetakwara otutu ulo nke ihe oma juru n'ime ha, na olulu mmiri e gwuru nke oma, na ubi vaini mkpuru di, na ubi oliv, na otutu osisi oma ndi ozo na-amị mkpuru. Ha rijuru afọ, ahụ ha mara mma ile anya, ha nurikwara onu n'ih ngozi i goziri ha.

²⁶ "Ma ha nupuru isi n'okwu gi, ju iwu gi, gbuo ndi amuma turu ha mmehie ha n'ihu, meekwa otutu ihe ojoo ndi ozo di iche iche. ²⁷ N'ih nke a, i nyefere ha n'aka ndi iro ha, ndi kpagburu ha. Ma n'ime mkpagbu ha, ha kpokuru gi, i nokwa n'eluigwe nu ekpere ha, sitekwa n'obi ebere gi zigara ha ndi biara zoputa ha, na ndi naputara ha site n'aka ndi iro ha.

²⁸ "Ma mgbe ihe bidoro igara ha nke oma, ha mekwara ihe joro njo n'ihu gi. Ozokwa, i nyefere ha n'aka ndi iro ha ka ndi iro ha merie ha. Ma mgbe obula ndi gi chegharikwutere gi, kpokuo gi ka i nyere ha aka, i na-anu ariri ha, sitekwa

n'obi ebere gi gbaputa ha.

²⁹ "I dorọ ha aka na nti si ha loghachi debe ihe i nyere n'iwu. Ma ha sitere na nganga juru ha obi ju idebe iwu gi. Ha mehiere megide ihe niile i nyere n'iwu, o bu ezie na ha maara na idebe ya ga-ewetara ha ndu. Ma site n'isiike ha, ha gbakutara gi azu, buru ndi isiike na ndi juru ige nti. ³⁰ Ma i sitere na ntachiobi gi nye ha ogologo oge icheghari; i dorọ ha aka na nti site n'onu ndi amuma gi, ma ha egeghi nti. Ya mere, i kwenyekwara ka ndi iro ha merie ha ozo. ³¹ Ma n'ih i obi ebere gi i bibighi ha kpmkpam; i gbakutakwaghi ha azu n'ih i na i bu Chineke onye di ebere na onye amara.

³² "Ugbu a, Chineke anyi, Chineke di ukwuu, onye di ike dikwa ebube, onye na-edebe ogbugba ndu ihunanya ya, ka onodu ihe isi ike a ghara ibu ihe nta n'anya gi. Ntaramahuhu nke dakwasiri anyi, ndi eze anyi na ndi ndu anyi, ndi nchujaja anyi, ndi amuma anyi, nna nna anyi ha na ndi gi niile, site n'oge ndi eze Asiria buru uzo lugbuo anyi n'agha tutu ruo taa. ³³ Ma gi onwe gi bu onye ezi omume, n'ih niile biakwasiri anyi; I mere ihe kwesiri, ebe anyi onwe anyi mere ajo omume. ³⁴ Ndi eze anyi, ndi ndu anyi na ndi nchujaja na nna nna anyi edebeghi iwu gi; ha anaghikwa nti n'ih niile i nyere n'iwu maobu ihe ama gi nke i dorọ ha aka na nti idebe. ³⁵ O buladi mgbe ha no n'alaeze nke aka ha na-ekpori ndu, nke oke idi mma gi nke i mere ka o rute ha aka, n'ala oma ahụ sara mbara nwere ume i nyere ha, ha efeghi gi ofufe, ha esitekwaghi n'uzo ojojo ha chigharia.

³⁶ "Ma lee, anyi bu ndi ohu taa, e, anyi bu ndi ohu n'ala ahụ i nyere nna nna anyi ha, ka o buru ebe ha ga-esi rie mkpuru o miputara na ihe oma o na-amiputa.

³⁷ N'ih i mmehie anyi, mkpuru oma niile a na-esi na ya weputa ka ndi eze ahụ niile i mere ka ha na-achi anyi na-ewere. Ha nwere ike n'ahụ anyi, na n'ebe anu ulo anyi di ka o si di ha mma. Anyi na-ahujukwa anya.

Nkwekorita nke mmadu niile

³⁸ "N'ih ihe ndi a niile, anyi na-ekwe gi nkwa ugbu a na anyi ga-eke gi. Anyi, ndiisi anyi, ndi Livayi na ndi nchujaja, na-etinye aha anyi n'ogbugba ndu a."

10

¹ Ndi tinyere aka, n'akwukwo ahụ bu:

Onyeisi ochichi:

Nehemaya nwa Hakalaya.

Zedekaya, ² Ndi ozo bu Seraya, Azaraya, Jeremaya,

³ Pashua, Amaraya, Malkija,

⁴ Hatush, Shebanaya, Maluk,

⁵ Harim, Meremot, Obadaya,

⁶ Daniel, Gineton, Baruk,

⁷ Meshulam, Abija, Mijamin,

⁸ Maazaya, Bilgai na Shemaya.

Ndi a bu ndi nchujaja.

⁹ Ndi Livayi so tinye aka ha n'akwukwo bu,

Jeshua nwa Azanaya, Binui otu n'ime umu Henadad, Kadmiel,

¹⁰ ndi so ha na-arụ orụ: Shebanaya,

Hodia, Kelita, Pelaia, Hanan,

¹¹ Mika, Rehob, Hashabaya

12 Zakua, Sherebaya, Shebanaya,
13 Hodia, Bani na Beninu.

14 Ndiisi ọchịchị tinyere aka ha bu,
Parosh, Pahat-Moab, Elam, Zatu, Bani,
15 Buni, Azgad, Bebai,
16 Adonaija, Bigvai, Adin,
17 Atea, Hezekaya, Azoa,
18 Hodia, Hashum, Bezai,
19 Harif, Anatot, Nebai,
20 Magpiash, Meshulam, Hezia,
21 Meshezabel, Zadok, Jadaa,
22 Pelataya, Hanan, Anaia,
23 Hoshea, Hananaya, Hashub,
24 Haloresh, Pilha, Shobek,
25 Rehum, Hashabna, Maaseia,
26 Ahaya, Hanan, Anan,
27 Maluk, Harim na Baana.

28 “Ndi ọzọ ọduru bu ndi nchujaja, ndi Livayi, ndi nche, ndi obu abu, ndi na-eje ozi n’ulonsọ na ndi ahụ niile sitere n’irube isi n’iwu Chineke wezuga onwe ha site n’ebe ndi mba ọzọ ahụ bi ha gburugburu nọ, ha na ndi nwunye ha na umu ha ndi ikom na ndi inyom, bu ndi niile tozuru ighota ihe. 29 Ndi a niile sooro umunne ha ndi Izrel a na-asopuru, jikotaa onwe ha n’obubu onu na inu iyi igbaso iwu Chineke, nke o nyere site n’aka Mosis, bu ohu Chineke; na ilezi anya rube isi n’ihe niile enyere n’iwu, ntuziaka niile na ukpuru niile nke ONYENWE ANYI bu Onyenwe anyi.

30 “Anyi kpebikwara na umu anyi ndi ikom na ndi inyom agaghi alu di maobu nwunye site na mba ọzọ.

31 “Anyi kpebikwara na o buru na ndi mba ọzọ eburu ngwa ahia ha maobu mkpuru ubi ha bia ire ya n’ubochi izuike, maobu n’ubochi ọzọ di nsọ, anyi agaghi azu ihe obula. Anyi na-ekpebikwa na anyi agaghi aru oru obula n’afọ nke asaa niile, kwekọkwa na anyi ga-agbaghara umunna anyi niile ji anyi ugwo n’afọ ahụ.

32 “Anyi kwekoritakwara na anyi ga-atu utu otu uzọ n’ime uzọ atọ nke otu shekel afọ niile maka iji kwadoo oru ulonsọ ukwu Chineke, 33 maka ime ka ihe ndi a diri n’ulonsọ ukwu ahụ: achicha nsọ, onyinye oka nke ubochi niile, aja nsure oku na onyinye nke ubochi izuike, mmemme onwa ohuru niile, ha na mmemme ndi ọzọ niile a kara aka, maka aja di nsọ niile na aja ikpuchi mmehie ndi Izrel, maka ozi niile a na-aga n’ulonsọ Chineke anyi.

34 “Anyi bu ndi nchujaja, ndi Livayi na ndi ọzọ, ejirila ife nza choputa mgbe ezinaulo obula n’etiti anyi ga-eji bubata nku n’ulo Chineke anyi n’oge ya kwa afọ, maka ebe ichu aja nke ONYENWE ANYI Chineke anyi dika e dere ya n’iwu.

35 “Anyi kpebikwara na mmadu niile n’otu n’otu ga na-ewebata mkpuru mbu nke ihe ubi ya n’ulonsọ ONYENWE ANYI, na mkpuru osisi obula, maobu ihe ubi ndi ọzọ.

36 “Dika e dere ya n’iwu, anyi ga-ewebata umu ndi ikom mbu anyi, na nwa mbu nke igwe ehi, na igwe ewu na aturu anyi niile, n’ulo Chineke anyi. A ga-enye ha ndi nchujaja na-eje ozi n’ebe ahụ.

37 “Karisia, anyi ga-ewebata n’ulo ichikoba ihe nke ulonsọ Chineke anyi, nyekwa ha ndi nchujaja, utu oka mbu anyi kworo, ya na onyinye ndi ọzọ nke mkpuru ubi mbu anyi, dika mmanya vaini mbu, mmanu oliv mbu na mkpuru osisi ndi ọzọ.

Anyị kpebikwara inye ndị Livayị otu ụzọ n'ime ụzọ iri nke ihe niile anyị nwetara n'ubi anyị, n'ihị na ọ bụ ọrụ ndị Livayị inakọta otu ụzọ n'ụzọ iri site n'obodo niile ebe anyị na-arụ ọrụ. ³⁸ Ndi nchụaja bụ ụmụ ụmụ Eron ga-eso ndi Livayị mgbe ha na-anakọta onyinye otu ụzọ n'ime ụzọ iri ndi a. Ha ga-ewekọta ihe ndi a niile webaa ha n'ulo Chineke anyi, ruo n'ime onuulo ichikoba ihe,* nke uloaku. ³⁹ Ndi Izrel na ndi Livayị, kwesiri iweta onyinye oka ha, na mmanya vaini ohuru, na mmanu oliv n'ime ulo ichikoba ihe, n'ebe a na-edebe ngwongwo niile e ji eje ozi n'ulo ukwu ahụ, nke ndi nchụaja na-eje ozi, ndi nche na nke ndi obu ahụ.

“Anyị agaghị agbakutakwa ulo Chineke anyi azu.”

11

Ndi ohuru ga-ebi na Jerusalem

¹ Ugbu a, ndiisi Izrel bi n'obodo nsọ Jerusalem n'oge a, ma e sitere n'ife nza hoputa otu ụzọ n'ime ụzọ iri nke ndi bi n'obodo ndi ozọ niile ka ha bja biri na Jerusalem, bu obodo nsọ ahụ, ebe ụzọ itoolu foduru bikwa n'obodo nke aka ha. ² Ndi mmadu toro ndi niile jiri afọ ofufu horo ibia soro biri na Jerusalem.

³ Ndi a bu ndiisi ala ahụ a na-achi achị ndi bira biri na Jerusalem (ma otutu ndi Izrel, ndi nchụaja, ndi Livayị, ndi na-eje ozi n'ulonso na umu ndi na-ejere Solomón ozi biiri n'obodo Juda, onye obula n'ihe onwunwe ya n'obodo ha di iche iche. ⁴ Ebe ndi ozokwa bu ndi sitere na Juda na Benjamin, biiri na Jerusalem).

Ndi sitere n'agburu Juda bu ndi a:

Ataia nwa Uzaya, nwa Zekaraya, nwa Amaraya, nwa Shefataya, nwa Mahalalel, nwa Perez;

⁵ na Maaseia nwa Baruk, nwa Kol-Howe, nwa Hazaia, nwa Adaya, nwa Joiarib, nwa Zekaraya, nwa onye Shilo.*

⁶ Onuogugu umu Perez niile bi na Jerusalem di narị anọ, na iri isii na asato (468). Ha bu ndi ikom gbara dimkpa.

⁷ Ndi sitere n'agburu Benjamin bu,

Salu nwa Meshulam, nwa Joed, nwa Pedaia, nwa Kolaya, nwa Maaseia, nwa Itiel, nwa Jeshaya, ⁸ ya na ndi na-eso ya bu umu Gabai na Salai. Onuogugu ha di narị itoolu na iri abuo na asato (928).

⁹ Juel nwa Zikri bu onyeisi ha. Juda nwa Hasenua bu onye na-eso ya, na onye na-achi akuku ohuru nke obodo ahụ.

¹⁰ Ndi sitere n'etiti ndi nchụaja bu, Jedaya nwa Joiarib, na Jakin,

¹¹ na Seraya nwa Hilcaya, nwa Meshulam, nwa Zadok, nwa Meraiot, nwa Ahitub onye na-elekota ulo ukwu Chineke. ¹² Onuogugu ndi ikom ha na ha na-aruko oru n'ulo ukwu ahụ bu narị asato na iri abuo na abuo (822).

Adaya, nwa Jeroham, nwa Pelalaya, nwa Amzi, nwa Zekaraya, nwa Pashua nwa Malkija, ¹³ na ndi ikom bu ndiisi ezinaulo ndi so ya ruo oru di narị abuo na iri anọ na abuo (242) n'onuogugu,

Amashai nwa Azarel, nwa Ahazai, nwa Meshilemot, nwa Imea, ¹⁴ na ndi otu ya n'oru ndi bukwa dimkpa, di otu narị na iri abuo na asato (128) n'onuogugu. Onyeisi ha bu Zabdiel nwa Hagedolin.

* **10:38** 10:38 Otutu onuulo nchikoba ihe di n'ogige ulonso ukwu ahụ. O bu n'ebe a ka a na-edebe ngwongwo niile di nsọ. Guo ebe ndi a; 1Ih 9:26; 2Ih 31:11; Neh 13:7; Mal 3:10. * **11:5** 11:5 Maobu, Shela

¹⁵ Site na ndị Livayi:

Shemaya nwa Hashub, nwa Azrikam, nwa Hashabaya, nwa Buni,

¹⁶ na Shabetai, na Jozabad, mmadu abuo na ndi ndu ndi Livayi, ndi o bu ha na-arụ orụ di n'ezị nke ụlọ Chineke;

¹⁷ Matanaya nwa Mika, nwa Zabdi, nwa Asaf, bu onyendu nke duru n'ekpere na ofufe ekele.

Bakbukaya onye nke abuo n'etiti ndi otu ya, na Abda nwa Shamua, nwa Galal, nwa Jedutun, bu ndi na-enyere ya aka.

¹⁸ Onuogugu ndi Livayi niile no na obodo nsọ ahụ di narị abuo na iri asato na anọ (284).

¹⁹ Ndi nche onu ụzọ ama,

Akub, Talmon na ndi otu ha di otu narị na iri asaa na abuo (172) n'onuogugu, ha bu ndi na-eche nche n'onu ụzọ ama niile.

²⁰ Ndi foduru n'Izrel, ha na ndi nchujaja, na ndi Livayi, no n'obodo Juda niile, onye obula n'ihe nketa ya.

²¹ Ndi ahụ niile na-eje ozi n'ulonso bi n'ugwu Ofel. Ndiisi ha bu Ziha na Gishpa.

²² Onye na-elekota ndi Livayi bi na Jerusalem bu Uzi, nwa Bani, nwa Hashabaya, nwa Matanaya, nwa Matanaia, nwa Mika. Uzi bu otu onye si n'ikwu Asaf, ndi obu abu maka ije ozi nke ụlọ Chineke. ²³ Eze hoputara ndi obu abu nyekwa ha oru ha kwesiri iru ubochi niile.

²⁴ Petahaya nwa Meshezabel, onye bu otu n'agburu Zera, nwa Juda, bu onyeozi eze banyere ihe niile gbasara ndi mmadu ahụ.

²⁵ Obodo ufodu ebe ndi Juda bi bu ndi a: Kiriab, Dibon, Jakobzeel na obodo nta ndi di ha gburugburu, ²⁶ Jeshua, Molada, Bet-Pelet, ²⁷ Haza Shual, Biasheba na obodo ya niile, ²⁸ Ziklag, Mekona na obodo ya niile, ²⁹ En-Rimon, Zora, Jamut, ³⁰ Zanoa, Adulam na obodo nta di ha gburugburu, Lakish, ala di ya gburugburu, Azeka na obodo ya niile. Nke a putara na ndi mmadu bi site na Biasheba ruo na Ndagwurugwu Hinom.

³¹ Ndi agburu Benjamin biri na Geba, Mikmash, Aija, Betel na obodo di ya gburugburu, ³² Anatot, Nob, Ananaya, ³³ Hazo, Rema, Gitaim, ³⁴ Hadid, Zeboim, Nebalat, ³⁵ Lod, Ono na Ge Harashim.†

³⁶ Ufodu n'otu ndi Livayi, ndi ebe obibi ha di na Juda ka e zigara isoro biri n'ebo Benjamin.

12

Ndi nchujaja na ndi Livayi

¹ Ndi a bu ndi nchujaja na ndi Livayi ndi so Zerubabel nwa Shealtiel na Jeshua lota.

Seraya, Jeremaya, Ezra,*

² Amaraya, Maluk, Hatush,

³ Shekanaya, Rehum, Meremot,

⁴ Ido, Gineton, Abija

⁵ Mijamin, Maadaya, Bilga,

⁶ Shemaya, Joiarib, Jedaya,

⁷ Salu, Amok, Hilkaya na Jedaya.

† 11:35 11:35 Maobu, Ndagwurugwu ndi na-akwa nka * 12:1 12:1 Ezra nke a, abughi Ezra onye nchujaja. Onye bu oka n'ihe gbasara iwu Onyenwe anyi, nke si n'ezinaulo Seraya. Guo akwukwo Ezer 7:1-5

Ndi a niile bu ndi ndu ndi nchujaja na ndi na-enyere ndi ndu aka n'ubochi Jeshua.

⁸ Ndi Livayi so ha bu ndi a: Jeshua, Binui, Kadmiel, Sherebaya, Juda nakwa Matanaya, onye ya na ndi otu ya na-elekota ofufe ekele. ⁹ Bakbukaya, na Unni, ndi otu ha no na ncherita ihu n'ofufe ahụ.

¹⁰ Jeshua muru Joiakim,
 Joiakim muru Eliashib,
 Eliashib muru Joiada,
¹¹ Joiada muru Jonatan,
 ebe Jonatan muru Jadua.

¹² Ndi a bu ndiisi ikwu ndi nchujaja n'oge ndu Joiakim.

Meraia bu onyeisi umu Seraya,
 Hananaya bu onyeisi umu Jeremaya,
¹³ Meshulam bu onyeisi umu Ezra,
 Jehohanan, onyeisi umu Amaraya;
¹⁴ Jonatan, onyeisi umu Maluk;
 Josef bu onyeisi umu Shekanaya†;
¹⁵ nke Harim, Adna,
 nke Meremot, Helkai;
¹⁶ Zekaraya, onyeisi umu Ido;
 Meshulam, onyeisi umu Gineton
¹⁷ Zikri, onyeisi umu Abija;
 Piltai, onyeisi umu Modaya na Miniamin
¹⁸ Shamua, onyeisi umu Bilga,
 Jehonatan, onyeisi umu Shemaya;
¹⁹ Matenai, onyeisi umu Joiarib;
 Uzi, onyeisi umu Jedaya;
²⁰ Kalai, onyeisi umu Salu;
 Eba, onyeisi umu Amok,
²¹ Hashabaya, onyeisi umu Hilcaya;
 Netanel, onyeisi ndi Jedaya.

²² E dekotara aha ndiisi ezinaulo ndi Livayi niile n'ubochi Eliashib, Joiada, Johanan na Jadua, nakwa nke ndi nchujaja n'akwukwo n'oge ochichi Daraios bu eze Peshia.
²³ E dekwara aha ndiisi ndi Livayi niile n'akwukwo tutu ruo n'oge Johanan nwa Eliashib di ndu. ²⁴ Ndi a bu ndiisi ndi Livayi n'oge ahụ: Hashabaya, Sherebaya, Jeshua, nwa Kadmiel na ndi otu ha. Ha kere onwe ha uzọ abụọ. Uzọ abụọ ndi a na-eguzokwa na-eche ibe ha ihu mgbe oḅula ha na-abuku Chineke abụ otuto na ekele. Otu uzọ na-amalite nke ozo azaghachi, dika Devid onye nke Chineke si nye ya n'iwu.
²⁵ Ndi nche na-eche onu uzọ ulo ichikoba ihe nke ulonso bu ndi a: Matanaya, Bakbukaya, Obadaya, Meshulam, Talmon na Akub. ²⁶ Ha jere ozi ha n'oge Joiakim nwa Jeshua, nwa Jozadak, di ndu, na n'oge Nehemaya bu onyeisi ochichi, na n'oge Ezra bukwa onye nchujaja, na onye nkuzi okwu Chineke.

Ido mgbidi Jerusalem nsọ

† **12:14** 12:14 Shekanaya otutu akwukwo ndi Hibru na-eke Shebayana

²⁷ Mgbe a na-edo mgbidi Jerusalem ọhuru ahụ nso, e sitere n'obodo niile ndi Livayi bi kpoo ha ka ha bia nye aka iji onu mee mmemme ido nso ahụ. Ha biakwara jiri abụ ekele na ihe egwu di iche iche dika ubo akwara, igba na une kelee Chineke. ²⁸ Ndi obu abụ sitekwara n'obodo niile di gburugburu Jerusalem bia, o buladi site n'obodo niile ndi Netofa, ²⁹ na Bet-Gilgal, na akuku Geba na Azmavet, n'ih na ha ewuorola onwe ha obodo nta di iche iche gburugburu Jerusalem. ³⁰ Mgbe ndi nchujaja na ndi Livayi dochara onwe ha ocha, ha dokwara ndi Izrel niile, na onu uzọ ama niile, na mgbidi ahụ ocha.

³¹ E mere m ka ndi ndu Juda niile rigoro n'elu mgbidi ahụ. N'ebe ahụ ka m kenyere otu ndi obu abụ abụọ inye ekele. Otu uzọ gara akuku aka nri nke elu mgbidi ahụ ruo n'Onu Uzọ Ama Ikpofu Ahija. ³² Hoshaya na okara ndi ndu Juda na-eso ha n'azu, ³³ ha na Azaraya, Ezra, Meshulam, ³⁴ Juda, Benjamin, Shemaya, Jeremaya ³⁵ na ndi nchujaja ndi a ndi na-afu opi, tinyere Zekaraya nwa Jonatan, nwa Shemaya. Ndi bu nna nna Zekaraya bu Matanaya, Mikaya na Zakua, ndi ikwu Asaf. ³⁶ Ndi otu ya, bu Shemaya, Azarel, Milalai, Gilalai, Maai, Netanel, Juda na Hanani. Ha niile ji ngwa egwu ha, udi ngwa egwu ndi ahụ Devid onye nke Chineke nyere n'iwu na ndi obu abụ ga-eji. Ezra, bu ode akwukwo no n'ihu na-edu ha. ³⁷ Mgbe ha rutere n'Onu Uzọ ama Isi Iyi, ha rigooro n'elu nkwas nri go ulo elu e si abata n'obodo Devid, si ebe ahụ gafee uloze Devid, gaakwa loghachi n'Onu Uzọ Ama Mmiri, nke di n'akuku owuwa anyanwu obodo ahụ.

³⁸ Ndi obu abụ nke ozọ bu ndi na-enye ekele gara uzọ aka ekpe. Mu onwe m sooro ha n'elu mgbidi ahụ, tinyere okara ndi mmadu ahụ, gafee Ulo elu Ite Oku jeruo Mgbidi Sara Mbara. ³⁹ Anyi sitekwara n'ebe ahụ gafee Onu Uzọ Ama Ifrem, Onu Uzọ ama Jeshana, Onu Uzọ Ama Azu, Onu Uzọ Ama Ulo Elu Hananel, ruokwa n'Onu Uzọ Ama Ulo Elu Nari na ruo n'Onu Uzọ Ama Aturu, kwusi n'Onu Uzọ Ama Ndi Nche.

⁴⁰ Ya mere, uzọ ndi mmadu abụọ na-abu abụ ekele nye Chineke zokotara bata n'ulonso ukwu. Esokwa m ha bata, mu na okara ndi ndu, ⁴¹ tinyere ndi nchujaja ndi a: Eliakim, Maaseia, Miniamin, Mikaya, Elioenai, Zekaraya na Hananaya. Ndi a niile ji opi ha. ⁴² Ndi ozọ sokwa bata bu ndi a: Maaseia, Shemaya, Elieza, Uzi, Jehohanan, Malkija, Elam na Eza. Onyendu ndi obu abụ ahụ niile bu Jezrahaya. ⁴³ Ha churu otutu aja n'ubochi ahụ n'ih na Chineke nyere ha oke onu. Umunta na ndi inyom sokwa nuria onu. Ha nukwara uda onu ndi Jerusalem site n'ebe di anya.

⁴⁴ N'oge ahụ ka a hoputara ndi ikom na-elekota ulo ichikoba ihe, ebe a na-achikoba onyinye mkpuru mbu, na onyinye otu uzọ n'uzọ iri. A na-esite n'obodo gbara Jerusalem gburugburu na-ewebata n'ulo ichikoba ihe onyinye niile e nyere n'iwu maka odimma ndi nchujaja na ndi Livayi. E si otu a na-ewebata ya n'ih na oru ndi nchujaja na ndi Livayi na-aru na-atọ ndi Juda utọ nke ukwu. ⁴⁵ N'ih na ha na-aru oru Chineke ahụ ha ketara iru, ya na oru ido ndi mmadu na ihe obula nso. Otu a kwa ka ndi obu abụ, na ndi na-eche nche si arukwa oru a dika iwu Devid na Solomon nwa ya nyere si di. ⁴⁶ O bu n'oge Devid na Asaf ka e bidoro inwe ndi ndu abụ ito na ikele Chineke. ⁴⁷ Ya mere, n'oge Zerubabel na Nehemaya, ndi Izrel niile na-ewebata onyinye e ji akwagide oru ndi obu abụ, na ndi nche, na ndi Livayi. Ha kewaputakwara oke ruru ndi Livayi ndi ozọ iche, ndi Livayi n'onwe ha kwa, kewaputara oke ruru umu Eron n'ime ihe e nyere ha dika e si nye ya n'iwu.

13

Mgbanwe ikpeazu Nehemaya wetara

¹ N'ubochi ahụ, a guputara okwu Chineke na nti ndi Izrel site n'akwukwo iwu Mosis. Mgbe a na-aguputa ya, a choputara na o megidere iwu na onye Amon, maobu onye Moab, ga-eso n'ofufe ulonso ukwu Chineke. ² N'ih na ha bu ndi iro umu Izrel.

Ha enyeghi ha ihe oriri na ihe onunu kama ha zuru Belam ka o buo umu Izrel onu. (Ma Chineke anyi gbanwere ibu onu ahụ mee ka o ghoọ ngozi.) ³ Mgbe a guputara iwu a, ndi Izrel chupuru ndi mba ozo niile no n'ogbakọ ha.

⁴ Ma tupu ihe ndi a niile emee, Eliashib onye bu onye nchujaja, onye e doro n'isi ilekota ime ulo a na-achikoba ihe n'ulo Chineke anyi, ya na Tobaya nwee ezi mmekorita, ⁵ o weere otu onuulo buru ibu a na-achikoba ihe nye ya. Na mbu, o bu onuulo ebe a na-achikota onyinye oka na uda na-esi isi utu, na ngwongwo ulonso, na efere mmanya ohuru, na mmanu oliv. Mosis enyelari ya n'iwu na o bu ndi Livayi na ndi obu abu na ndi nche nwe onyinye ndi ahụ. Ndi nchujaja nwekwa oke n'ihe ndi a.

⁶ Mgbe ihe ndi a na-eme, anoghi m na Jerusalem, n'ihi na n'iri afo ato na abuo nke ochichi Ataksekse, eze Babilon,* a loghachikwutere m eze. Ma e mesiri m nata ya ike ⁷ laghachikwa na Jerusalem. N'ebe a ka m no mata banyere ihe ojoo ahụ Eliashib mere, inye Tobaya otu onuulo nke di n'ogige ulo Chineke ka o buru ebe izuike ya. ⁸ Iwe were m nke ukwu, nke mere na m sitere n'onuulo ahụ tupusia ngwongwo Tobaya niile n'ezi. ⁹ Enyere m iwu ka e doo onuulo ndi ahụ niile ocha, a chighachikwara m ngwongwo ulo Chineke niile n'ime ha, ha na onyinye mkpuru oka, na uda na-esi isi utu ndi ahụ.

¹⁰ A choputakwara m na-enyebeghi ndi Livayi oke ihe ruru ha, nke mere na ndi obu abu, na ndi nche ndi o bu oru ha i doo ofufe, alaghachila n'ubi ha di iche iche.

¹¹ N'ihi ya, abaara m ha mba juo ha si: "Gini mere unu jiri gbakuta ulonso ukwu Chineke azu?" Mgbe ahụ akpoghachiri m ndi Livayi nyekwa ha oru ha n'ulonso.

¹² Ndi Juda niile bidokwara iweta utu ha, na onyinye oka, na mmanya vaini na mmanu oliv ha n'ulo ichikoba ihe di n'ulonso. ¹³ E tinyere m Shelemaya onye nchujaja, na Zadok ode akwukwo, na Pedaia onye Livayi, ka ha buru ndi na-elekota ulo ichikoba ihe niile ahụ. Emekwara m Hanan nwa Zakua, nwa Matanaya, onye ga na-enyere ha aka, n'ihi na a guru ha dika ndi kwesiri ntukwasị obi. Oru ha bu ikere ndi Livayi ibe ha niile oke.

¹⁴ Chineke m, biko cheta m n'ihi nke a, ehichapukwala ihe niile m ji obi m niile ruo n'ulonso gi na ije ozi niile ya.

¹⁵ N'ubochi ndi ahụ, ka m huru na Juda ndi na-azocha mmanya vaini n'ubochi izuike, ndi ji inyinya ibu na-ebubata ogbe oka, na-ebokwasị ha n'elu inyinya ibu, tinyekwara mmanya, na mkpuru vaini na fig, na ibu niile obula. Ha na-ebubatakwa ha n'ime Jerusalem n'ubochi izuike. Nke a mere m ji doo ha aka na nti megide ire nri n'ubochi ahụ. ¹⁶ Ndi si obodo Taja, bu ndi birila na Jerusalem no na-ebubata azu na ngwa ahia ndi ozo di iche iche, na-ere ha na Juda, nakwa na Jerusalem n'ubochi izuike. ¹⁷ A baara m ndi a na-asopuru na Juda mba, si ha, "Gini bu ihe ojoo nke a unu na-eme, na-emeru ubochi izuike? ¹⁸ O bughị otu ihe a ka nna nna unu ha mere, nke mere na Chineke wetara odachi a tukwasị anyi nakwa obodo a? Ugbu a, unu na-akpali onuma tukwasị na nke di megide Izrel site n'imeru ubochi izuike?"

¹⁹ N'ihi nke a, enyere m iwu na a ga-emechi onu uzọ ama Jerusalem n'uhuruchi tupu ubochi izuike, ruo mgbe ubochi izuike gafesiri. Emere m ka ufodu ndi ohu m na-anọ na nche n'ebe ahụ, ihu na o dighi onye ahia obula ga-abata n'ime obodo Jerusalem n'ubochi izuike. ²⁰ Ya mere, ndi na-azu ahia na ndi na-ere udi ngwa ahia di iche iche, na-anọ onodu abali n'azu Jerusalem, otu gboro maobu ugboro abuo.

²¹ Ma a doro ha aka na nti, si, "Gini ka unu ji na-anọ onodu abali n'akuku mgbidi

* **13:6** 13:6 Sairos nyere onwe ya aha a, bu Eze Babilon, mgbe o meriri ndi Babilon n'agha.

a? O buru na unu eme ya ozo, aga m enye iwu ka e jide unu.” Site n’ubochi ahụ gaa n’ihu, ha abiakwaghị ozo n’ubochi izuike. ²² Mgbe ahụ, enyere m ndi Livayi iwu ka ha doo onwe ha ocha, nọkwa na nche n’onu uto ama, ihu na onye obula doro ubochi izuike nsọ.

Chineke m, biko, cheta m n’ihi ihe oma ndi a niile, nwee amara n’ebe m no, dika iba uba nke obi ebere gi si di.

²³ Ozo, n’ubochi ndi ahụ a huru m ndi ikom Juda ndi lutara ndi inyom site n’etiti ndi Ashdod, na ndi Amon, na ndi Moab, ²⁴ choputakwa na okara n’etiti umu ha na-asu naani asusu ndi Ashdod, maobu otu asusu nke ndi mba ozo, ma ha amaghi asusu Juda ma oli. ²⁵ Ya mere, abaara m ha mba, bukwaa ha onu. Ufodu ha ka m tiri ihe, dokwa ha n’agiri isi. Emesja, emere m ka ha nuo iyi n’aha Chineke si: “Unu agaghi ekwekwa ka umu ndi ikom na ndi inyom unu luo ndi mba ozo ma unu onwe unu agakwaghị alutara umu unu, maobu onwe unu, ndi inyom ndi mba ozo. ²⁶ O bughi olulu di na nwunye di otu a wetara odida Solomon? O nweghi eze ozo di na mba obula a puru iji tanyere Solomon, n’ihi na Chineke ya huru ya n’anya mee ya eze ndi Izrel niile. Ma o bu ndi nwunye mba ozo o luru dubara ya na mmehie ikpere arusi. ²⁷ Ugbu a, o bu ka anyi gere na nti na unu onwe unu na-emekwa ajo ihe di otu a, na unu ekwesighi ntukwasi obi nye Chineke anyi, site n’ilu ndi inyom ndi mba ozo?”

²⁸ Ya mere, esitere m n’ebe m no chupu otu n’ime umu ndi ikom Joiada, nwa Eliashib, onyeisi nchaja, onye bu ogo Sanbalat onye Hor.

²⁹ Cheta ha, Chineke m, n’ihi na ha meruru oru nchaja, na ogbugba ndu oru nchaja, na nke ndi Livayi.

³⁰ Ya mere, e doro m ndi nchaja, na ndi Livayi ocha, wezugakwa ihe obula nke na-ekwesighi n’ebe ha no. E kenyere m ha oru, onye obula n’ije ozi ya. ³¹ Emekwara m ka a na-ebubata nku nke ebe ichu aja n’oge kwesiri, meekwa ka a na-ewebata onyinye mkpuru mbu niile n’oge ha.

Cheta m Chineke, gosi m ihuma gi.

Esta

Ọdida eze nwanyị Vashti

¹ Nke a bụ ihe mere n'oge ọchịchị eze Sekses, bụ Sekses nke chiri alaeze* nwere mpaghara dị iche iche nke karịrị otu narị na iri abụọ na asaa (127), nke gbasakwara site n'India ruo Kush.† ² N'oge ahụ, isi ọchịchị obodo eze Sekses bụ Susa‡ ebe ocheeze ya dịkwa. ³ N'afọ nke atọ nke ọchịchị ya, o mere mmemme oke oriri nye ndịisi ọrụ ya niile. Ndị ọzọ ọ kpọkwara bụ ndịisi agha nke Peshja na Midia, na ụmụ eze, na ndị ọchịchị sitere na mba dị iche iche ọ na-achị.

⁴ Mmemme a were otu narị na iri ubochi asatọ (180). Eze jikwa oge a gosi akunuba, na ima mma na ebube nke alaeze ya. ⁵ Mgbe ubochi ndi a gafesiri, eze kporo oke oriri noro ubochi asaa n'ubi a gbara ogige di n'uloeze, nye ndi niile no na Susa, site n'onye ukwu ruo n'onye nta. ⁶ Ihe icho mma e ji dozie ogige ahụ bụ ezi akwa mgbochi di ocha, nke e ji ogbo ocha kpaa na nke e jikwa ogbo na-acha anunu anunu kpaa. E jikwa eriri ogbo di ezi ocha na nke na-acha odo odo kekotaa akwa mgbochi ndi ahụ, n'ihe mgbaaka olocha di n'ogidi nkume di oke onuahia e wuru n'ebe ahụ. A dobakwara oche olocha na oloed ndi ahụ n'ebe e wulituru elu, nke e ji nkume mabul na nkume ndi ozo di oke onuahia, ndi na-acha ezi ocha, ndi na-acha odo odo na nke na-eji oji wuo ala ya. ⁷ E jikwa iko oloed nuo ihe onunu. Iko oloed obula e weputara n'ubochi ahụ di iche n'iche. O nweghi nke yiri ibe ya. E mekwara ka mmanya eze baa uba dika afọ oma aka eze si di. ⁸ E nyeghikwa iwu obula banyere iko mmanya ole mmadu kwesiri inu kama ndi chorọ ga-anu dika o si masi ha. N'ih na eze agwalari ndisi ozi ya na onye obula kwesiri inu dika o si choo.

⁹ N'otu oge ahụ, eze nwanyị Vashti, kpokwara oke oriri nye ụmụ nwanyị niile n'uloeze, Sekses.

¹⁰ N'ubochi nke asaa, mgbe obi di eze Sekses mma n'ih mmanya o nuru, o nyere ndi onoz asaa ndi a na-ejere ya ozi iwu, ha bu, Mehuman, na Bizta, na Habona, na Bigta, na Abagta, na Zeta, na Kakas, ¹¹ si ha gaa kporo Vashti nwunye eze ka o biakwute ya. Eze nyekwara iwu ka Vashti kpuru okpueze n'isi ya, maka igosi ndi mmadu niile na ndi a na-asopuru no n'ebe ahụ ima mma ya. N'ih na Vashti mara mma. ¹² Ma mgbe e mere ka ozi eze ruo ya nti, eze nwanyị, bu Vashti juru ibia. Nke a mere ka iwe wee eze nke ukwu.

¹³ Dika eze Sekses na-eme, o kpokwara ndi okachamara n'ihe gbasara iwu na ikpe ziri ezi. Eze na ndi a mara ihe, bu ndi maara ihe ubochi nyere kparitara uka. ¹⁴ Ha bukwa ndi na-anokari eze nso. Aha ha bu Kashena, na Sheta, na Admata, na Tashish, na Meres, na Masena, na Memukan. A maara aha mmadu asaa ndi a n'ala Midia na Peshja. Ha bu ndi na-aga n'ihu eze mgbe obula ha chorọ, burukwa ndi dikarisiri elu n'alaeze ahụ.

¹⁵ Eze juru si, "Dika iwu si di, gini ka a ga-eme Vashti bu nwunye eze n'ih na o nupuru isi n'iwu eze Sekses nyere nke o zigaara ya site nonu ndi onoz ya?"

¹⁶ Memukan kwuchitere onu ndi ozo si, "Ihe Vashti nwunye eze mere joro njo. O mehiela eze, mehiakwa ndi ochichi niile, na ndi niile bi n'akuku niile nke alaeze Sekses. ¹⁷ N'ih na ndi inyom niile ga-amata ihe eze nwanyị mere, malite ileli ndi di ha anya, ma na-ekwu si, 'Eze Sekses nyere Vashti nwunye ya iwu ka o bia n'ihu

* **1:1** 1:1 E kewara alaeze a uzo isi, nwee isi ochichi iri abuo. Mpaghara obula no n'okpuru otu isi ochichi.
 † **1:1** 1:1 Nke bu mgbago osimiri Najil   ‡ **1:2** 1:2 Susa bu otu n'ime isi obodo ano nke alaeze ahụ. Ndi ozo bu Babilon, Peshjapolis na Ekbatana. Obodo Susa bu na ndagwurugwu Taigria ka o di, o bukwa n'ebe ahụ ka ndi eze ato chiri alaeze a na-anọ n'oge oke oyi.   § **1:6** 1:6 Ndi Peshja na-adabere n'оче ma ha na-eri ihe.

ya, ma ọ juru ibia.’ ¹⁸ N’ubochi taa ka ndi inyom ndiisi nke Peshia na Midia, bu ndi nuru banyere omume nwunye eze mere, ga-azakwa ndiisi ochichi alaeze gi n’uzo di otu a. A ga-enwe nleda anya na esemokwu n’ala a mgbe niile.

¹⁹ “Ya mere, ọ buru na ọ masi eze, ya nye iwu, nke a ga-edeputa, ka ọ buru iwu n’ala Peshia na Midia, nke na-agaghi agbanwe, na Vashti agaghi abatakwa n’ihu eze Sekses ozo. Ka eze werekwa onodu eze nwanyi ahụ nye onye ozo ka ya mma. ²⁰ Ọ ga-erukwa na mgbe a guputara iwu a eze nyere n’akuku alaeze a niile, ndi inyom niile ga-asopuru ndi di ha site n’onye dikarisiri nta n’etiti ha ruo n’onye di ukwu.”

²¹ Eze na ndiisi ochichi ya nabatara ndumodu a, n’ihi ya, eze mere ihe Memukan kwuru. ²² O zipuru akwukwo ozi a nye akuku niile a na-achi achị nke alaeze ahụ. E dekwara akwukwo ozi ahụ n’asusu di iche iche, na-ekwuputa n’asusu obula na nwoke obula kwesiri ibu onye na-achi ezinaulo ya.

2

Esta agho eze nwanyi

¹ Mgbe ihe ndi a gasiri, ka iwe eze Ahasueros dajuru, ọ malitere iche echiche banyere Vashti. O chetara ihe Vashti mere, chetakwa ihe e kpebiri banyere ya. ² Mgbe ahụ, ndi na-ejere eze ozi siri ya, “Ka anyi gaa chotara eze umu agboghọ na-amaghi nwoke mara mma ile anya. ³ Ka eze hoputa ndi nchikota n’isi obodo niile, ndi ga na-ahoputa, ma na-akpobatakwa umu agboghọ ndi a niile mara mma, n’uloeze di na Susa. Ka Hegai, onozu eze burukwa onye ga-elekota ndi inyom ndi a. Ka e jirikwa ihe icho mma niile choo ha mma dika o si kwesi. ⁴ Emesja, nwaagboghọ ahụ ihe ya masiri eze kari ga-abu nwunye eze n’onodu Vashti.” Ntuputa a toro eze utu nke ukwu. O nyere ha ike ka ha malite na-atufughi mgbe.

⁵ N’oge a, enwere otu onye Juu no n’obodo Susa nke ewusiri ike, a na-akpo Mōdekai nwa Jaja, nwa Shimei, nwa Kish, onye Benjamin. ⁶ Ọ bu onye a dotara n’agha mgbe Nebukadneza bibiri Jerusalem. N’oge ahụ, e mere ka ọ hapu obodo ya gaa biri na Babilon bukwa oge a dotakwara Jekonaya* eze ndi Juda na otutu ndi ozo n’agha. ⁷ Mōdekai nwere nwa nwanne nna ya, aha ya bu Hadasa, ma a na-akpokwa ya Esta, onye mara mma n’ahụ dikwa mma ile anya. Nne ya na nna ya anwuola, ma Mōdekai kpobatarara ya n’ulo ya zuo ya dika nwa ya nwanyi.

⁸ Ya mere, n’ihi iwu ahụ eze nyere, e mere ka otutu umu agboghobia bia na Susa, n’ime ulu ukwu eze. Ọ bukwa Hegai na-elekota ha niile. A kpobatakwarara Esta n’uloeze nyefee ya Hegai n’aka, onye na-elekota ebe obibi ndi iko nwanyi eze. ⁹ Ọ masiri ya, ọ natakwarara ihuoma n’ebe ọ no. Ngwangwa ọ malitere inye ya nri puru iche, na ihe ndi ahụ niile e ji edozi ahụ na icho mma. O sitere n’etiti umu agboghọ no n’uloeze hoputa umu agboghọ asaa ndi na-ejere Esta ozi. O duuru ya na ndi na-ejere ya ozi dubaa n’ebe kachasi mma n’ogige ebe ndi inyom eze bi.

¹⁰ Ma Esta agwabeghi onye obula obodo ya maobu ihe banyere ezinaulo ya, n’ihi na Mōdekai nyere ya iwu ka ọ ghara igwa onye obula. ¹¹ Ubochi niile, Mōdekai na-abia n’ogige ulu ndi inyom na-aju ase otu Esta mere, n’ichoputa otu ihe si agara ya.

¹² Tupu o ruoro nwaagboghọ obula ibakwuru eze Sekses, ọ ga-anozu onwa iri na abuo n’ebe a na-achọ ya mma dika iwu e nyere banyere icho mma ndi inyom si di. A ga-eji mmanu maá choo ya mma onwa isii, werekwa mmanu isi utu di iche iche, na ihe icho mma ndi ozo kwadoo ya n’ime onwa isii nke ozo. ¹³ N’uzo di otu a, ka nwaagboghọ obula ga-adi gakwuru eze, bu Sekses. A na-enye ya ihe obula ọ choro site n’ebe obibi ha nke o ji aba n’uloeze. ¹⁴ A na-eme ka ọ banye n’uloeze n’anyasi,

* 2:6 2:6 Nke a bu uzo ozo e si akpo aha Jehoiakin.

ma n'ututu, o na-aloghachi n'ulo ozo nke di n'ebe umu nwanyi eze bi. N'ebe ahụ ka Shashgaz, onozị eze nọ na-elekota ndi iko nwanyi eze. O gakwaghị aloghachi n'ebe eze ozo kariakwa ma ihe ya o masiri eze, eze akpoo ya ka o biaghachi ozo.

¹⁵ Mgbe oge Esta (ada Abihail, onye bu nwanne nna Mdekai, onye kporo nwantakiri nwaagboghọ a ka o buru nwa nke ya) ga-eji gaa n'ihu eze ruru, o nabatara ndumodu Hegai, onozị ahụ na-elekota ndi inyom. O hutara amara n'ihu mmadu niile ndi huru ya. ¹⁶ E mere ka Esta bakwuru eze n'onwa nke iri n'afọ nke asaa nke ochichi eze Ahasueros.

¹⁷ Eze huru Esta n'anya kariu umu agboghọ ndi ozo niile. O natara amara na mmasi eze kariu umu agboghọ na-amaghị nwoke ndi ozo. Ya mere, o weere okpueze kpukwasị ya n'isi mee ya eze nwanyi n'onodu Vashti. ¹⁸ Eze kporo oke oriri, n'ihu Esta, nye ndiisi ochichi ya niile na ndi ozi ya niile. O kposara ezumike nye ndi oru niile n'alaeze ya, ma kesaakwa onyinye nye otutu ndi mmadu dika eze puru ime.

Atumatu ojoo Mdekai choputara

¹⁹ Mgbe a chikotara umu agboghọ ndi a na-amaghị nwoke nke ugboro abuo, Mdekai nọ ala n'onu uzo ama eze. ²⁰ Ma Esta emebeghi ka onye obula mara ihe banyere ezinaulo ya maobu obodo ya, dika Mdekai nyere ya n'iwu, nke o na-emeri mgbe a na-azulite ya.

²¹ Otu ubochi, mgbe Mdekai nọ n'oru n'onu uzo ama ulo ukwu eze, ndi onozị abuo eze nwere, aha ha bu Bigtan na Teresh, ndi na-eche onu uzo uloeze nche, were iwe megide eze. Ha gbara izu kpebie na ha ga-egbu eze Sekses. ²² Ma Mdekai choputara nzube ojoo a gwa ya Esta, nwunye eze, onye gwara eze, meekwa ka eze mata na o bu Mdekai gwara ya. ²³ Mgbe e nyochara kwu a, choputa na o bu eziokwu, e jidere mmadu abuo ahụ kwugbuo ha n'osisi. E dekwara ihe ndi a niile n'ihu eze n'ime akwukwo akuko ihe e mere.

3

Nzube ojoo Heman

¹ Mgbe ihe ndi a gasiri, eze bu Ahasueros mere Heman nwa Hamedata onye Agag ka o buru onye ukwu, o nyere ya ugwu site n'innye ya oche di elu kariu nke ndi ozo niile a na-asopuru. ² Ndiisi ochichi eze niile na-egbu ikpere n'ala nye Heman nsopuru mgbe obula o si n'onu uzo ama uloeze na-agafe, n'ihu na o bu otu a ka eze nyere n'iwu. Ma Mdekai ekweghi egbu ikpere nye ya, o kwekwaghị enye ya nsopuru.

³ Mgbe ahụ, ndi ozi eze ndi nọ n'onu uzo ama eze juru Mdekai ajuju si ya, "Gini mere i ji na-enupu isi n'iwu eze nyere?" ⁴ Ha na-agwa ya okwu kwa ubochi kwa ubochi, ma o geghi ha nti. N'ihu nke a, ha gwara Heman ihe banyere ya, ihu ma o ga-anabata omume Mdekai, ebe o gwara ha na ya bu onye Juu.

⁵ Ihe a were Heman iwe nke ukwu mgbe o choputara na Mdekai juru igbu ikpere n'ihu ya, maobu isopuru ya. ⁶ Mgbe o matara ndi Mdekai ha bu, o di ya ka ihe ileda anya ma o gbuo naani Mdekai. Kama Heman choro uzo o ga-esi laa ndi Mdekai niile, bu ndi Juu nọ n'alaeze niile nke Sekses n'iyi.

⁷ N'onwa mbu, nke bu onwa Nisan, n'afọ nke iri na abuo nke ochichi eze Ahasueros. Ha fere nza (nke bu Pua) n'ihu Heman iji hoputa ubochi na onwa. Ma nza ahụ danyere n'ubochi nke iri na ato n'onwa nke iri na abuo, nke bu onwa Aada.

⁸ Mgbe ahụ Heman siri eze Sekses, "O nwere otu ndi gbasara ebe niile, n'etiti ndi bi n'obodo di iche iche niile nke alaeze gi, ha kepuru onwe ha iche. Iwu ha di iche site n'iwu nke ndi mba ozo. Ha adighi edebekwa iwu eze, o gaghị abara eze uru i hapu ha ka ha noduru onwe ha. ⁹ O buru na o masiri eze, ya nye iwu ka a laa ha n'iyi, aga m akwunye puku talenti olocha iri n'aka ndi nlekota n'ihu ulokwu eze."

¹⁰ Ya mere, eze gbaputara ọlaaka ikike ya* nye ya Heman nwa Hamedata onye Agag, onye iro ndi Juu ¹¹ Eze gwara Heman, “Enyela m gi ọlaocha ahụ, ya na ndi a. Mee ha dika o si di gi mma.”

¹² N’abalị iri na atọ nke ọnwá mbụ, a kpọkọrọ ndi ode akwukwọ eze niile. Ha deputara n’akwukwọ isi obodo di iche iche, nakwa n’asusu ndi ọbula, ihe niile Heman nyere n’iwu nye ndi nnochị anya eze niile, ndi ochichị nke ala niile ha na-achi, na ndiisi nke ndi ọbula nọ n’ime alaeze a. E ji aha Ahasueros dee akwukwọ ndi ahụ, werekwa mgbaaka eze n’onwe ya kaa ya akara. ¹³ E zipuru ndi ogba ọsọ ozi eze ka ha gaa n’isi obodo ọbula n’alaeze ahụ, na-enye iwu a edere n’akwukwọ ka a laa n’iyi, gbuo, ma kpochapukwa ndi Juu niile, ma nwantakiri ma okenye, ma nwanyi, ma umuntakiri, n’otu ubochi, n’abalị iri na atọ nke ọnwá iri na abuo, nke bu ọnwá Aada, nakwa ipunara ha akunuba ha n’ike. ¹⁴ Ihe ndeputa nke otu akwukwọ ahụ bu nke a ga-enye dika iwu n’obodo niile ọbula site na nkwuputa, mee ka ndi mba niile mara maka ya, nookwa na njikere n’ihi ubochi ahụ.

¹⁵ O bu ndi ozi eze na-agba ọsọ nke oma ka e nyere ozi ahụ, ka ha jiri ya jee n’obodo niile. E mekwara ka iwu ahụ baa mmadu niile bi na Susa nti. Emesia, eze na Heman noduru ala inu ihe onunu n’oge ndi niile bi na Susa nọ n’egwu n’ihi okwu ibibi ndi Juu ahụ.

4

Modekai agwa Esta maka nsogbu ha

¹ Mgbe Modekai nuru ihe mere, o dowara uwe ya, yikwasị onwe ya akwa mkpe, werekwa ntụ kpokwasị onwe ya, puo baa n’ime obodo, na-eti mkpu akwa. ² O biaruru n’onu uzọ ama nke uloeze guzo n’ebe ahụ, n’ihi na o dighi onye a na-ekwe ka o yiri akwa mkpe banye n’ogige uloeze. ³ N’alaeze ahụ ndi Juu niile, nọ n’iru uju na ibu onu na ikwa akwa na iti aka n’obi n’ihi iwu eze ahụ. Otutu yikwa akwa mkpe ha, dinarakwa na ntụ.

⁴ Mgbe umu agboghọ na ndi onozị Esta gwara ya ihe banyere Modekai, o wutere ya nke ukwu. O zigaara Modekai uwe, ka o nwee ike gbanwee uwe mkpe ahụ o yi, ma o naraghi ha. ⁵ Mgbe ahụ, Esta ziri ka a kpoọ Hatak, otu n’ime ndi onozị eze, onye nke o bu oru ya ijere Esta ozi, gwa ya ka o jekwuru Modekai juo ya ihe kpatara nke a, na ihe mere o ji na-eme otu a.

⁶ Hatak jere n’ama obodo ahụ ebe o huru Modekai n’onu uzọ uloeze. ⁷ Modekai koro ya ihe niile, na otu Heman si kwee nkwa ikwunye ego n’ulaku eze ka e were laa ndi Juu n’iyi. ⁸ O nyekwara ya akwukwọ iwu eze ebe e dere maka ıla ha n’iyi, bu nke akposara na Susa, ka o gosi ya Esta, kowaakwa ya nye ya. O gwara ya ka o nye ya iwu ka o bakwuru eze riu ya ariri amara, rikwa ya ebere n’ihi ndi ya.

⁹ Hatak loghachiri zie Esta ihe niile Modekai kwuru. ¹⁰ Ma Esta gwara Hatak ka o jeghachi gwa Modekai si, ¹¹ “Uwa niile maara nke oma na onye ọbula, maobu nwoke maobu nwanyi, banyere n’ime ime uloeze mgbe eze na-akpoghi ya, ga-anwu, kariakwa ma eze o setipuru mkpara olaedo ya gosi onye ahụ na o nabatara obibia ya. Ugbu a, o meela ihe di ka otu onwa kemgbe eze na-ezibeghi ozi ka a kpoọ m.”

¹² Mgbe ha gwara Modekai ihe Esta zara, ¹³ o zighachiri osisa a, “Echela n’ihi na i bi n’uloeze na naani gi ga-afodu ndu n’etiti ndi Juu niile. ¹⁴ O buru na i gba nkiti n’oge a, oghere na naputa ndi Juu ga-esite n’uzo ozo bia, ma gi onwe gi na ulo nna gi ga-ala n’iyi. Onye makwanu ihe mere i ji noro n’uloeze n’oge di otu a?”

¹⁵ Mgbe ahụ, Esta zara Modekai si; ¹⁶ “Gaa kpokotaa ndi Juu niile bi na Susa, bukwaaranu m onu. Unu erila ihe ọbula, maobu nuo ihe ọbula abali atọ, ehie na

* 3:10 3:10 Maobu, Mgbaaka eze bu ihe e ji akachi okwu mee ka okwu ahụ buru iwu. Jen 41:42; Est 8:2,8

abali. Mụ onwe m kwa, na ụmụ agboghọ na-ejere m ozi, ga-emekwa otu ihe ahụ. Emesịa, ọ bụ ezie na ọ bụ ihe megidere iwu, ma aga m aga hụ eze anya. Ihe ọ pụtara ya pụtara. Ọ pụtara m ọnwụ, ka m nwuo!”

¹⁷ Mọdekai puru, gaa mee dika Esta gwara ya.

5

Aririọ Esta ririọ eze

¹ N'abali nke atọ ya, Esta yiri uwe eze nwanyi ya, guzo n'ime ime ogige uloeeze, nke chere ihu n'ulo nzuko ukwu di n'uloeeze, ebe eze nodu n'oocheeze ya chee ihu n'onu uzọ. ² Mgbe ọ huru Esta bu nwunye eze ka o na-eguzo n'ogige ahụ, ihe ya masiri ya, ọ nabatakwarara ya site na i setipuru ya mkpara olaedo nke di n'aka ya. Ya mere, Esta biaruru nso metukwa isi mkpara olaedo ahụ aka.

³ Eze juru ya si, “Gini ka i chorọ, eze nwanyi Esta? Gini bu mkpa gi? Aga m emere gi ya, ọ buladi ma ọ buru inye gi otu okara alaeze m.”

⁴ Esta zara si, “Ọ buru na ọ masiri eze, achoro m ka gi na Heman bia rie oriri m kwadooro unu taa.”

⁵ Eze tughariri gwa ndi ozi ya si, “Gwanu Heman ka o mee ngwangwa bia ka anyi gaa mee ihe Esta ririọ.”

Emesịa, eze na Heman biara n'oriri Esta. ⁶ Mgbe ha na-anu mmanya, eze siri Esta, “Ugbu a, gwa m ihe i chorọ, aga m enye gi ya, ọ buladi ma ọ buru otu okara alaeze m.”

⁷ Esta zara si, “Aririọ m na mkpa m bu nke a, ⁸ ọ buru na m ahutala amara n'ihu eze n'ezie, ọ burukwa na ọ masiri eze imere m ihe m na-ariri, na ime ihe m na-achọ, ka ya na Heman sorokwa bia echi n'oriri ozọ m ga-akwado. Echi ka m ga-akokwara gi ihe niile.”

Iwe oku Heman megide Mọdekai

⁹ Heman hapuru ebe oriri ahụ n'oke obi utọ. Ma mgbe ọ huru Mọdekai n'onu uzọ ama eze, hukwa na o bilighi maobu maa jijiji n'ihu ya, iwe were ya nke ukwu.

¹⁰ N'agbanyeghi nke a, Heman jisiri onwe ya ike, laa n'ulo ya.

Ọ kpokotara ndi enyi* ya niile na Zeresh, nwunye ya, ¹¹ ọ nyara ha isi n'ihhi oke akunuba ya, na otutu umu ndi ikom ya, n'uzọ niile nke eze si nye ya nsopuru ma bulikwaa ya elu kari ndi ozọ okwa ha di elu na ndi oru eze niile. ¹² Heman kwukwara si, “Nke a abughi di okwu, ọ bu naani mu ka Esta nwunye eze, kporo ka m soro eze bia n'oriri nke ọ kwadooro. Echi ka ọ kporo m ka m soro eze bia. ¹³ Ma ihe ndi a niile bu ihe efu mgbe obula m na-ahụ Mọdekai onye Juu ahụ ka ọ na-anodu ala n'onu uzọ ama uloeeze.”

¹⁴ Mgbe ahụ, Zeresh nwunye ya na ndi enyi ya niile, duru ya odu si ya, “Ihe i ga-eme bu nke a: Kwadoo osisi e ji akwugbu mmadu, nke idi elu ya ga-adi iri mita abuo na atọ. N'ututu echi, riri eze ka o nye gi ike ikwugbu Mọdekai n'elu ya. Mgbe e mere nke a, onu gi ga-ezukwa oke, mgbe i ga-esorokwa eze gaa rie oriri a kporo unu.” Okwu a masiri Heman nke ukwu. O nyere iwu ka a kwadoo osisi ahụ ngwangwa.

6

Eze asopuru Mọdekai

¹ N'abali ahụ, ura abiaghi eze n'anya ma oli. N'ihhi ya, o meturu ya n'obi igu akwukwo ihe ncheta. Ya mere, o nyere iwu ka e wetara ya akwukwo a na-edekota ihe niile e mere n'oge ochichi ya. ² N'ime ya, ọ gutara ihe e dere banyere Mọdekai,

* 5:10 5:10 Ndi huru ya n'anya

otu o si kpughee izuzu ojoo Bigtan na Teresh, ndi onozu eze na-eche nche n'onu uzo uloeze, gbara igbu eze Sekses.

³ Mgbe ahụ eze juru ajuju si, "Gini bu ihe oma e meerela Mokedai n'ihu ihe a o mere?"

Ndi ozi ya zara, "O nwebeghi ihe obula e meere ya!"

⁴ Eze siri, "Onye no n'ogige?" Ma Heman ka batachara na mbata ogige uloeze, igwa eze banyere mkwugbu Mokedai n'elu osisi nke o guzobere n'ihu ya.

⁵ Ndi na-ejere ya ozi zara, "Heman na-eguzo n'ogige."

Eze siri, "Kpobata ya."

⁶ Mgbe Heman batara, eze juru ya ajuju si, "Gini bu ugwu m kwesiri inye onye mere ihe na-atu m utu?"

Heman chere n'ime onwe ya si, "Oleekwanu onye ozo eze ga-achọ inye ugwu kariya mu onwe m?" ⁷ Ya mere o zara eze, "Banyere nwoke ahụ o masiri eze ikwanyere ugwu, ⁸ nye iwu ka e weputa uwe gi, nke gi bu eze yituru, na inyinya gi, nke eze gbaarala, nke e kpukwasiri oiyi okpueze n'isi ya. ⁹ Ka enye uwe ahụ na inyinya ahụ n'aka otu onye kachasi nwee ugwu n'ime umu eze, ka ha yikwasị nwoke ahụ nke eze choro isopuru uwe ahụ, ka inyinya buru ya dika ha dokpu ya na-ejeghari n'okporozo niile n'obodo, na-ekwusa n'ihu ya na-asi, 'Otu a ka a na-emere nwoke ahụ o masiri eze inye nsopuru!'"

¹⁰ Mgbe ahụ eze nyere Heman iwu, si; "Ahaa! Ntuputa gi di mma nke ukwu! Mee ngwangwa, were uwe ndi a, na inyinya m, meekwara Mokedai onye Juu ahụ na-anodu n'onu uzo ama uloeze ihe niile ndi a i kwuru. Hukwa na i mechasi ihe ndi a niile i kwuru."

¹¹ Ya mere, Heman chiri uwe eze ahụ yikwasị ya Mokedai n'ahụ. O mekwara ka o nodu n'elu inyinya eze. Emesia, o duuru ya jeghari n'akuku obodo ahụ niile na-eti mkpu na-asi, "Otu a ka eze ga-esi sopuru nwoke ahụ ihe ya di ya mma."

¹² Emesia, Mokedai loghachiri n'onu uzo ama eze. Ma Heman mere ngwangwa laa n'ulo ya, kpuchiekwala isi ya n'iru uju, ¹³ o kororo Zeresh nwunye ya, na ndi enyi ya niile ihe niile nke mere ya.

Ndi ndumodu ya na nwunye ya Zeresh siri ya, "Ebe o bu na Mokedai, onye i bidoro ida n'ihu ya, bu onye Juu, i gaghi enwe ike emegide ya, i ghaghi ila n'iyi." ¹⁴ Mgbe ha na ya no na-akparita uka, ndi onozu eze biaruru duru Heman ngwangwa maka iga n'oriri ahụ Esta kwadoro.

7

Mkwugbu Heman

¹ Eze na Heman gara iri oriri ahụ Esta nwunye eze koro ha, ² mgbe ha no na-anu mmanya, n'ubochi nke abuo ahụ, eze juru Esta ajuju si, "Gini bu ariri gi, Esta, eze nwanyi? Gini ka i choro? Ihe obula o bu, aga m enye gi ya, o buladi otu okara alaeze m."

³ N'ikpeazu, Esta nwunye eze zara si, "Eze biko, o buru na m ahutala amara n'ihu gi, o burukwa na o masiri gi, zoputa ndu m na ndu ndi m. ⁴ N'ihu na mu na ndi m aburu ndi erere ere n'aka ndi ga-ala anyi n'iyi. Anyi aburu ndi a ga-egbu, na ndi aghaghi ila n'iyi. A si na e rere anyi dika ndi ohu nwoke na nwanyi, agaara m agba nkiti, hapu inye gi nsogbu, ma n'ihu n'odighi ihe ga-akwu ugwo isogbu eze."

⁵ Eze, bu Sekses, juru Esta, bu nwunye eze, "Onye ka mmadu ahụ bu, olee ebe o no, bu onye na-ezube ime ihe ojoo di otu a?"

⁶ Esta zara, "O bu onye iro na onye mmegide. O bu Heman, nwoke ojoo a!"

Mgbe ahụ, ụjọ dī ukwu jidere Heman n'ihu eze na nwunye eze. ⁷ Eze biliri ọto n'uwe,* hapụ mmanya ya site n'ebe oriri ahụ puo, gaa n'ime ubi ya a gbara ogige dī n'uloeze. Ma Heman noḍuru iriọ eze nwanyi, bu Esta aririọ maka ndu ya, n'ih na o maara na eze ekpebiela ila ndu ya n'iyi.

⁸ Mgbe eze sitere n'ubi a gbara ogige loghachita n'ulo oriri ahụ, lee ka Heman turu onwe ya n'elu oche ahụ Esta na-adabere n'elu ya.

Eze siri, "O chorọ iwedakwa nwunye eze n'ala n'ihu m n'ulo m?"

Ngwangwa okwu a si n'onu eze puta, ha kpuchiri Heman akwa n'ihu.† ⁹ Mgbe ahụ kwa, Habona otu n'ime ndi ozi eze gwara eze si, "Onyenwe m, lee na Heman enyela iwu ka a kwadoo osisi nke idi elu ya bu iri mita abuo na ato, ebe o chorori ino kwugbuo Modekai, nwoke ahụ mere ka a ghara igbu eze. Osisi ahụ guzokwa ugbu a n'ihu ulo Heman."

Eze siri, "Kwugbuonu ya n'osisi ahụ!" ¹⁰ Ya mere, ha kwugburu Heman n'osisi ahụ o kwadoro maka Modekai. Iwe eze dajukwara.

8

Iwu banyere ndi Juu

¹ N'otu ubochi ahụ, Ahasueros bu eze, nyefere Esta nwunye eze akunuba niile* Heman onye iro ndi Juu nwere. E mekwara ka Modekai bia n'ihu eze, n'ih na Esta agwala eze na o bu nwanne nna ya. ² Mgbe ahụ, eze weputara olaaka ikike ya, nke a gbaputara site n'aka Heman nye ya Modekai. Esta mekwara Modekai onye nlekota akunuba Heman.

³ Ozokwa, Esta biara n'ihu eze daa n'ala n'ukwu eze riu ya aririọ n'anya mmiri ka o kwusi echiche ojoọ ahụ Heman onye Agag, chere megide ndi Juu. ⁴ Eze setipuru mkpara olaedo ya nye Esta. Esta biliri, guzo n'ihu eze, ⁵ o siri, "O buru na o di eze mma, o burukwa na m hutara amara n'ihu ya, burukwa ihe ziri ezi n'anya eze, o burukwa na ihe m masiri ya, ka ede iwu n'akwukwo ikagbu ozi Heman nwa Hamedata, onye Agag, nke o cheputara dee ime ka a laa ndi Juu n'iyi n'ala niile eze na-achi. ⁶ N'ih na m ga-esi ana nagide ya, ihu ka a na-egbu ndi m, na-alakwa umunna m n'iyi?"

⁷ Mgbe ahụ, eze bu Ahasueros gwara Esta nwunye eze na Modekai onye Juu okwu si ha, "Enyela m Esta akunuba Heman, ha akwugbukwaala Heman n'osisi, n'ih na o chorọ ila ndi Juu n'iyi. ⁸ Ugbu a, deenu akwukwo ozi banyere ndi Juu niile, dee ihe obula di mma n'anya unu n'aha eze. Werekwa olaaka ikike eze kaa ya akara, n'ih na o dighi akwukwo obula e dere n'aha eze, kaakwa ya akara mgbaaka eze nke a puru imeghari."

⁹ Otu mgbe ahụ, akporo ndi ode akwukwo eze. O bu n'iri abali na ato nke onwa ato n'afọ nke bu onwa Sivan ka ihe ndi a mere. Ha dere iwu niile Modekai nyere banyere ndi Juu, ndiisi ochichi niile na ndi ochichi† niile na-elekota mpaghara alaeze niile site n'India ruo Kush.‡ Onuogugu ha niile di otu nari na iri abuo na asaa (127). E deputasiri iwu ahụ n'odide akwukwo nke ala obula a na-achi achi si di, na dika asusu ndi obula si di, ma nyekwa ndi Juu dika odide akwukwo na asusu ha si di. ¹⁰ Modekai dere akwukwo ahụ n'aha eze, bu Ahasueros, werekwa olaaka ikike eze kaa ya akara, zipu akwukwo ndi a site n'aka§ ndi ogba oso ndi inyinya na-ebu, bu ndi na-agba inyinya ukwu oso nke e leziri anya nke oma zuo maka ije ozi diri eze.

* **7:7** 7:7 1:12 † **7:8** 7:8 I ji akwa kpukwasị mmadu n'ihu, maobu iji akwa kpuchie isi mmadu n'oge ahụ, okachasi ma o buru n'ihe metutara eze, putara na a maala onye di otu a ikpe onwu. * **8:1** 8:1 N'oge ahụ, eze alaeze ahụ, nwere ikike i were akunuba niile onye ahụ a maara ikpe onwu. † **8:9** 8:9 Maobu, ndi Govano ‡ **8:9** 8:9 Ya bu, mgbago osimiri Najl § **8:10** 8:10 Ka ha gaa kesaa n'obodo niile.

¹¹ Akwukwo nke iwu eze a, nyere ndi Juu niile no n'obodo obula ike izukota n'otu maka izo ndu ha, nyekwa ha ikike ibibi, gbuo ma laa n'iyi ndi agha nke mba obula, maobu ala ndi ahụ a na-achi achi bu ndi nwere ike ila ha, ndi inyom ha na umuntakiri ha n'iyi, na ipunara ha akunuba ha. ¹² Ubochi a akara aka maka ndi Juu ime ihe ndi a n'obodo niile n'alaeze eze Ahasueros bu n'abali iri na ato nke onwa Ada.* ¹³ E kwukwara n'akwukwo iwu ahụ na a ghaghi inabata iwu eze ahụ n'obodo obula di n'alaeze ya. E kwukwara na a ga-aguputara ya mmadu niile, kowazie ya ime ka ndi Juu niile nodu na njikere imeri ndi iro ha.

¹⁴ Ndi ahụ na-agba oso, bu ndi na-ebu akwukwo ozi, nokwasiri n'elu inyinya eze mee ngwangwa puo, ebe iwu eze kwaliri ha. E nyekwara iwu a na Susa.

Mmeri ndi Juu meriri

¹⁵ Mgbe Modekai si n'ihu eze puo, o yi uwe ndi eze nke na-acha ocha, na nke na-achakwa anunu anunu, kpurukwa okpueze olaedo di ukwu, na uwe mwuda e ji ezi akwa nke na-acha odo odo duo n'ahu ya. Obodo Susa tiri mkpu nurikwa onu. ¹⁶ Nye ndi Juu n'onwe ha, o bu oge inuri onu, obi utu na nsopuru. ¹⁷ Na mpaghara alaeze ahụ niile, na n'obodo obula nke iwu eze ahụ bjaruru, e nwere onu na obi utu n'etiti ndi Juu niile, nweekwa oke oriri na onunu. Otutu mmadu n'ime ndi si mba di iche iche ghoru ndi Juu, n'ihigwu ndi Juu dakwasiri ha.

9

¹ N'abali iri na ato nke onwa iri na abuo, nke bu onwa Ada, bu ubochi a gaara emezu iwu ahụ eze nyere. N'ubochi a, ndi iro ndi Juu lere anya na ha ga-ekpochapu ha. Ma ugbo a, a tugharijala iwu ahụ, mee ya ka o buru ihe megidere ndi ahụ kporo ndi Juu asi. ² Ndi Juu chikotara onwe ha onu n'obodo niile di n'alaeze eze Sekses, maka izo ndu ha. Ma o nweghi onye obula puru imegide ha, n'ihigwu ha dakwasiri ndi obodo niile di iche iche. ³ Ndisi ochichi obodo niile, ndi na-anochite anya eze, na ndisi, na ndi ozi eze, nyeere ndi Juu aka, n'ihigwu ha turu egwu Modekai. ⁴ N'ihigwu na Modekai bu onye a ma ama n'uloeze, o bukwa onye a maara aha ya n'alaeze ahụ niile, n'ihigwu na ike ochichi ya na-abawanye uba kari ubochi niile.

⁵ Nke a mere, na ndi Juu ji mma agha gbuo, ma bibie ndi iro ha niile. Ha mesoro ndi kporo ha asi mmeso obula masiri ha. ⁶ N'ime obodo ahụ e wusiri ike bu Susa, ndi Juu gburu nari ndi ikom ise laa ha n'iyi. ⁷ Ha gbukwara Pashandata, Dalfon, Aspata, ⁸ Porata, Adalia, Aridata, ⁹ Pamashta, Arisai Aridai na Vaizata, ¹⁰ ha bukwa umu ndi ikom iri Heman nwa Hamedata, onye iro ndi Juu mutara. Ma ha emetughi akunuba ha aka.

¹¹ N'ubochi ahụ, a gwara eze onugugu ndi e gburu n'obodo Susa. ¹² Eze siri Esta bu nwunye eze, "Ndi Juu egbuola nari mmadu ise n'obodo Susa, gbukwaa umu ndi ikom Heman iri. Ebe ha mere otu a n'ebe a, onye ma ihe ha mere n'obodo di iche iche n'alaeze m? Ugbo a, gini ozu bu ariri gi? A ga-emezuru gi ya. Gini ozu bu ihe i choru? A ga-emekwa ya."

¹³ Esta siri, "O buru na o di eze mma, ka ndi Juu bi na Susa meekwa ihe ha mere taa echi, ka a kwubakwa umu ndi ikom iri Heman n'elu osisi."

¹⁴ Ya mere, eze kwenyere, a kwukwara ya dika ekwe na Susa, a kwubara umu iri Heman n'elu osisi. ¹⁵ Ndi Juu bi na Susa chikotakwara onwe ha onu n'ubochi iri na anu nke onwa Ada, gbuo nari mmadu ato ozu n'obodo Susa. Ma ha emetughi akunuba ndi ahụ aka.

¹⁶ Ma ndi Juu ndi ozu bi n'obodo ndi ozu di iche iche eze na-achi, jikotakwara onwe ha onu izo ndu ha, site otu a nwere onwe ha puo n'aka ndi iro ha. Ha gburu iri puku mmadu asaa na ise bu ndi kporo ha asi, ma ha emetughi akunuba ha aka. ¹⁷ E mere

* 8:12 8:12 Onwa nke iri na abuo

ihe ndị a n'abali iri na atọ nke ọnwá Ada,* ha zukwara ike n'ụbọchị so ya bụ abali iri na anọ. Ha mere ụbọchị ahụ, ụbọchị ọ́nụ na nke oriri na ọ́nụ.

¹⁸ Ma ndị Juu nọ na Susa zukọtara n'ụbọchị nke iri na atọ, na n'ụbọchị nke iri na anọ. Emesịa, n'ụbọchị nke iri na ise ha zuru ike, mekwa ya ụbọchị ọ́nụ na nke oriri na ọ́nụ.

¹⁹ Ọ bụ nke a mere ndị Juu niile bi n'ime ime obodo ji eme mmemme ọ́nụ na nke oriri na ọ́nụ n'abali iri na anọ nke ọnwá iri na abụọ nke afọ ọ́bụla. Ha mere ụbọchị ahụ ka ọ burukwa ụbọchị inyerita onyinye.

Mmemme Purim

²⁰ Emesịa, Mòdekai dere ihe ndị a niile n'akwụkwọ, zigakwara ndị Juu niile nọ n'okpuru ọchịchị eze Sekses, ma ndị nọ nso ma ndị nọ n'ebe dị anya,²¹ ka ha na-eme mmemme a kwa afọ n'ụbọchị nke iri na anọ na nke iri na ise nke ọnwá Ada ọ́bụla.

²² Nke a bụ iyi gosi mgbe ndị Juu nweere onwe ha site n'aka ndị iro ha, na iyi cheta mgbe iru ụjụ ha ghorọ ọ́nụ, na mgbe ikwa akwa ha ghorọ ụbọchị mmemme ọ́nụ. O deere ha ka ha debe ụbọchị ndị a dika ụbọchị mmemme ọ́nụ na oriri na ọ́nụ, na inyerita onwe ha onyinye ihe oriri na inye umu ogbenye onyinye di iche iche.†

²³ Ya mere, ndị Juu kwenyere iga n'ihu ime mmemme a nke ha malitere ime, dika Mòdekai si deere ha ya, ²⁴ n'ihia na Heman nwa Hamedata, onye Agag, onye iro ndị Juu niile, kpebiri ila ha n'iyi n'ụbọchị ahụ ọ tụtara site n'ife nza. ²⁵ Mgbe izu ojọọ a ruru eze nti, o nyere iwu nke e debanyere n'akwụkwọ si, ka echiche ojọọ nke Heman megide ndị Juu tugharia n'isi ya, ọ kwukwara ka akwugbuo ya na umu ndị ikom niile n'elu osisi. ²⁶ Ya mere, a kporo ụbọchị ndị ahụ Purim nke sitere na mkpuru okwu Pur. N'ihia ihe niile e dere n'akwụkwọ ahụ na nke ha hukwara na nke mekwaara ha. ²⁷ Ndị Juu niile kwekoritara idebe mmemme a, na imekwa ka umu ha, na ndị niile kwenyere iso ha, na-emekwa ya. Ha kpebiri na ha ga-edebe ụbọchị abụọ ndị ahụ kwa afọ, n'uzo nakwa oge e zubere ka ọ buru. ²⁸ Aga na-echeta ụbọchị ndị a, na-eme kwa ya n'ogbo niile ọ́bụla, n'ezinaulo ọ́bụla, n'ala ọ́bụla a na-achị nakwa obodo ọ́bụla. Ndị Juu aghaghị idebe mmemme ụbọchị Purim, ma ọ bukwanu ncheta ụbọchị ndị a apuọ n'obi ogbo ha niile.

²⁹ N'oge a, Esta nwunye eze, nwa Abihail, na Mòdekai onye Juu jikọtara aka dee akwụkwọ ozo nke e ji mesie akwụkwọ ahụ Mòdekai dere ike, maka imalite mmemme Purim. ³⁰ Mòdekai zipuru akwụkwọ ozi nke okwu udo na eziokwu‡ di n'ime ya, nye ndị Juu niile bi n'ime mpaghara alaeze Sekses, nke di otu nari na iri abuo na asaa (127). ³¹ E ji akwụkwọ a mesie okwu ahụ ike na a ga-edebe ụbọchị ndị ahụ kwa afọ maka mmemme Purim dika Mòdekai onye Juu na Esta nwunye eze nyere n'iwu. Ndị Juu niile na umu umu ha ga-eme mmemme a n'oge a kara aka, dika ha si edebe iwu ndi ozo metutara oge ibu onu na oge iru ujụ. ³² Iwu a Esta nyere mesiri ukpuru mmemme Purim ike. E dekwara ya n'akwụkwọ.

10

Idi ukwu nke Mòdekai

¹ Eze bu Ahasueros na-anakota utu site n'aka ndi niile bi n'alaeze ya tutu ruo n'onu mmiri osimiri ebe alaeze ahụ soturu. ² Ma oru ukwu na oru niile o ruru, ya na ihe niile gbasara idi ukwu nke Mòdekai, na ugwu niile eze nyere ya, ha niile ka e dere n'ime akwụkwọ akuko ihe ndi eze Midia na Peshia mere n'oge ochichi ha. ³ Mòdekai, onye Juu, bu onye na-esote eze Ahasueros n'okwa. O bu onye di ukwu n'etiti ndi Juu, na onye ndi Juu ibe ya na-asopukwara, n'ihia na o na-elenye anya n'ihe gbasara

* 9:17 9:17 Maobu, onwa iri na abuo † 9:22 9:22 Abu 30:11 ‡ 9:30 9:30 Maobu, igbaume

udo ndi Juu. O bukwa onye na-ekwuchite onu n'ihe banyere odimma nke ndi Juu niile.

Job

Okwu mmalite

¹ Otu nwoke aha ya bu Job bi n'obodo Uz.* Nwoke a bu Job bu onye na-enweghi ita uta obula, burukwa onye ezi omume nke na-atu egwu Chineke ma na-agbara mmehie oso. ² O muru umu ndi ikom asaa na umu agboghogho ato. ³ O nwere puku aturu asaa, na puku inyinya kamel ato, na ehi onuogugu ha di otu puku e jikoro abuo abuo, na nari inyinya ibu ise, na otutu ndi na-ejere ya ozi. O bu nwoke di ukwu karia ndi niile bi n'owuwa anyanwu.

⁴ Umu ya ndi ikom na-eme mmemme oriri na onunu n'ubochi omumu ha n'ulo ha, nke obula n'ime ya n'usoro. Mgbe ha na-eme nke a, ha na-akpokwa umunne ha ndi nwanyi ato ka ha bia soro ha rie ma nukwaa. ⁵ Mgbe oge mmemme ndi ahụ gwusiri, Job na-akpokota umu ya doo ha nso. N'isi ututu ya, o na-achu aja† nsure oku n'ih i onye obula n'etiti umu ya. Echiche ya bu, "Ma eleghi anya, umu ya emehiela kochaa Chineke n'ime obi ha." Nke a bu ihe Job na-eme mgbe niile.

Onwunwa mbu biakwasiri Job

⁶ Otu ubochi umu Chineke biara igosi onwe ha n'ihu ONYENWE ANYI ma ekwensu sonyekwara ha bia. ⁷ ONYENWE ANYI siri Ekwensu, "Ebee ka i si abia?"

Ekwensu zara ONYENWE ANYI, "Site n'iwaghari n'uwa na site n'igaghari ihu na azu n'ime ya."

⁸ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI siri Ekwensu, "I leziela ohu m nwoke Job anya? O dighi onye ozọ nọ n'uwa nke dika ya. O bu nwoke zuruoke, onye na-emekwa ihe ziri ezi. O bu onye na-atu egwu Chineke, na-adighi etinye aka ya n'ihe ojo obula."

⁹ Ekwensu zara ONYENWE ANYI si, "Job o na-atu Chineke egwu n'efu? ¹⁰ O bu na i gbaghi Job na ezinaulo ya na ihe niile o nwere ogige gburugburu n'akuku niile? I goziela oru aka ya, nke mere na igwe ewu na aturu ya na igwe ehi ya juputara ebe niile. ¹¹ Ngwa, setipu aka gi metu ihe niile o nwere aka, ka i hu ma o gagh i abu gi onu."

¹² Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI zara ekwensu si ya, "Lee Job, jiri niile o nwere mee ihe obula i choro, kama emetukwala ndu ya aka."

Emesia, ekwensu sitere n'ihu ONYENWE ANYI puo.

¹³ Otu ubochi, mgbe umu Job ndi nwoke na umunne ya ndi nwanyi zuro iri ihe oriri na inu ihe onunu n'ulo nwanne ha nwoke nke okenye. ¹⁴ Otu onye n'ime ndi na-eje ozi biakwutere Job si, "Mgbe ehi anyi na-ako oru na mgbe inyinya ibu anyi na-ata nri n'ebe di nso, ¹⁵ ndi Sheba‡ biara luso anyi ogu ma chikoro ha laa. Ha ji mma agha gbuo ndi onu gi, maobu naani m bu onye gbaputara igwa gi."

¹⁶ Mgbe o ka kpu okwu n'onu, onyeozi ozọ gbatara kwuo si, "Oku Chineke zitere sitere na mbara eluigwe daa rechapu igwe aturu na ndi ohu niile. O bu naani m bu onye gbaputara igwa gi ihe mere."

¹⁷ Mgbe onye nke ahu no na-ekwu okwu, onyeozi ozọ batara kwuokwa si, "Ndi agha ndi Kaldia§ kere onwe ha uzọ ato biakwas i inyinya kamel gi niile, dota ha n'agha,

* **1:1** 1:1 Job abughi onye Izrel, kama o bu onye Uz, obodo di n'akuku owuwa anyanwu osimiri Jodan. Jer 25:20

† **1:5** 1:5 Onyeisi ezinaulo obula na-aru oru di ka onye nchajaja nye ezinaulo ya, tupu Onyenwe anyi e nye Mosis iwu banyere ihe ndi a. ‡ **1:15** 1:15 Ha bu ndi na-agaghari site n'otu ebe gaa ebe ozọ na-azu umu anumanu.

Ebe obibi ha bu na ndida Arebia. § **1:17** 1:17 Ha bu ndi na-ebi n'ozara Mesopotamia, na-agaghari izu umu anumanu, ma mesie buru ndi biiri n'ala Babilon mee ka o ghogho alaeze.

kpuru ha laa. Ha ji mma agha gbuo ndi ohu gi niile gbalaa. O bu naani m bu onye gbaputara igwa gi ihe mere.”

¹⁸ Mgbe o kpu okwu ya n'onu, onyeozu ozu batakwara kwuo si, “Umụ gi ndi ikom na ndi inyom no n'ulo nwanne ha nke okenye na-eri na-anu, ¹⁹ na mberede, oke ifufe di ukwu nke si n'ozara feere tie akuku ano nke ulu ahụ, mee ka o dakwasị ha. Ha niile nwuru, ma o bukwa naani m gbaputara igwa gi ihe mere.”

²⁰ Mgbe Job nuru ihe ndi a, o sitere n'ebe o no bilie oto, dowaa uwe ya, kpuchaa agiri isi ya, o dara n'ala ma kpo isiala, ²¹ kwuo si:

“Oto ka m gba mgbe m si n'afu nne m puta

n'onodu igba oto ka m ga-eji laghachikwa.

ONYENWE ANYI nyere ihe niile, ONYENWE ANYI ewerekwala ihe niile,

ka aha ONYENWE ANYI buru ihe a goziri agozi.”

²² N'ime ihe ndi a niile, Job emehieghi site n'ibo Chineke ebubo ime ihe ojoo.

2

Onwunwa nke abuo

¹ Ubochi ozokwa, umu Chineke biakwara igosi onwe ha n'ihu ONYENWE ANYI. Ekwensu sonyekwara ha ozu biakwa igosi onwe ya n'ihu ya. ² Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI jukwara ekwensu ajuju si, “Ebee ka i si abia?”

Ekwensu zara ONYENWE ANYI, “Site n'iwaghari n'uwa na site n'igaghari ihu na azu n'ime ya.”

³ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI siru ekwensu, “I leziela ohu m nwoke Job anya? O dighi onye ozu di n'uwa nke dika ya. O bu nwoke zuruoke, onye na-emekwa ihe ziri ezi. O bu onye na-atu egwu Chineke, na-adighi etinye aka ya n'ihe ojoo obula. O ka jidekwara izuoke ya, n'agbanyeghi na i kpaliri m imegide ya ka m laa ya n'iyi mgbe o na-adighi ihe o mere.”

⁴ Ekwensu zaghachiri ONYENWE ANYI, “Akpukpo anu ahụ lara akpukpo anu ahụ; mmadu ga-enye ihe niile o nwere n'onodu ndu ya. ⁵ Setipu aka gi metu akpukpo anu ahụ ya na okpukpu ya, o ghakwaghi i bu gi onu n'ihu gi.”

⁶ ONYENWE ANYI siru ekwensu, “Lee, o no n'aka gi. Kama i ghaghi idebe ndu ya.”

⁷ Mgbe ahụ, ekwensu sitere n'ihu ONYENWE ANYI puo. O were onya ojoo na-egbu mgbu tie Job, site n'obo ukwu ya ruo n'opi isi ya. ⁸ Job tuturu mpekele ite wara awa, jiri ya na-ako onwe ya oko n'ahu, ma dinara n'ebe e kpokotara ntụ.

⁹ Nwunye ya siru ya, “I ka na-eguzo n'izuoke gi? Buu Chineke onu, nwuo.”

¹⁰ Ma o zara, “I na-ekwu okwu dika otu n'ime ndi inyom nzuzu. Anyi ga-anata ihe oma site n'aka Chineke, hapu inata ihe ojoo?”

Ma n'ime nsogbu a niile, Job emehieghi site n'ikwu okwu ojoo obula.

Ndi enyi Job ato

¹¹ Mgbe ndi enyi Job ato, Elifaz* onye Teman, Bildad onye Shua na Zofa onye Neama, nuru banyere nsogbu niile dakwasiri ya, ha biliri ije site n'ulo ha, ha zokotara site na nkwekorita iga nonyere ya na ikasi ya obi. ¹² Mgbe ha huru ya site n'ebe di anya, ha amataghi ya, ha weliri olu bido iti mkpu akwa, dokaa uwe ha yi n'ahu ha, kporo aja kpokwasị onwe ha n'isi. ¹³ Ha sooro Job nodu n'ala ubochi asaa, ehie na abali. O dighi onye gwara ya okwu n'ihina ha huru otu ihe mgbu ya si di ukwu.

3

Okwu Job

* 2:11 2:11 O bu onye si n'agburu Edom, n'obodo Teman.

- 1 N'ikpeazu, onye kwuru okwu bu Job n'onwe ya. O kwuru okwu buo ubochi a muru ya onu. 2 Job si:
- 3 "Ka ubochi ahụ amuru m buru ubochi lara n'iyi; ya na abali ahụ e kwuru si, 'Aturu ime nwa nwoke.'
- 4 Ubochi ahụ, ka o gho o chichi: ka Chineke site n'elu ghara iju ase ya; ka ihè gharakwa imukwasị ya.
- 5 Ka ochichi na onyinyo onwu ghara ubochi ahụ dika ubochi nke aka ya, ka igwe ojii kpuchigidekwa ya, ka ochichi kpuchie ya n'ebe o di ukwu.
- 6 Abali ahụ, ka oke ochichi kpuchie ya, ka a kachapu ya, ka o hapu ibukwa ubochi a ga-aguko ya na ubochi ndi ozo n'afọ, ka o ghara dika otu ubochi nke na-adị n'onwa.
- 7 Ka abali ubochi ahụ buru ubochi togboro n'efu, ka a ghara inu mkpu onu obula n'ime ya.
- 8 Ka ndi ahụ na-abu ubochi onu buo ubochi ahụ onu, bu ndi ahụ jikeere ikpote Leviatan.*
- 9 Ka kpakpando ututu ya gbaa ochichi, ka o lee anya ihè na-efu, ka o ghara ihu mgbubere anya nke chi obubo,
- 10 n'ihì na o mechighi akpanwa nne m, i zonarikwa anya m nsogbu.
- 11 "Gini mere m ji hapu inwu mgbe ahụ nne m mputara m, kubie ume mgbe m si n'ime akpanwa puta?
- 12 Gini mere ikpere ji diri inabata m? Gini mere ara ji diri i ji zuo m?
- 13 N'ihì na ugbo a, agara m idina n'udo; agaara m ano n'ura na izuikwa,
- 14 mu na ndi eze na ndi ochichi nke uwa, ndi rukwaara onwe ha ebe obibi di iche iche nke togboro n'efu ugbo a,
- 15 mu na umu ndi ikom eze, ndi nwere olaedo, ndi jikwa olaocha kpojuo ulo ha.
- 16 O bu gini mere e zofughi m n'ala dika nwantakiri a mukworo amukwo, dika nwa ohuru nke na-ahughi ihè nke ubochi anya?
- 17 N'ebe ahụ ka ndi na-emebi iwu na-akwusi iweta ogbaaghara, n'ebe ahụ ka ndi ike gwuru na-ezu ike.
- 18 Ebe ahụ ka ndi no n'agbu na-enwere onwe ha, ha adighi anukwa iba mba nke ndi na-eji aka ike achi ha.
- 19 Ebe ahụ ka ndi ukwu na ndi nta no; ebe ahụ kwa ka ohu na-enwere onwe ya kpamkpam site n'aka onye nwe ya.
- 20 "N'ihì gini ka e ji enye ndi no n'onodu nhuju anya ihè? Gini bu uru ndu nye onye mkpuruobi ya juputara n'ihe ilu?
- 21 Gini bu uru ya nye ndi na-echere onwu ma o dighi abia, ee, ndi na-achosi onwu ike karia aku e zoro ezo,
- 22 ndi juputara n'onu, na-anuri onu mgbe ha ridaruru n'ili?

* 3:8 Anu ojo o di ukwu bi n'osimiri

- 23 Gịni mere e ji enye mmadu ndu;
bu onye ahụ ụzọ ya zoro ezo,
onye Chineke mechibidoro ụzọ?
- 24 N'ihị na ịma ọsụ aghoọla ihe oriri m kwa ụbọchị;
ịsụ ude m na-awụputakwa dika mmiri.
- 25 Ihe m tūrụ egwu ya abiakwasịla m,
ihe m tūrụ ụjọ ya bu ihe bīakwasiri m.
- 26 Enweghị m udo, anokwaghị m jūū,
enweghị m izuike, naanị ọgbaaghara.”

4

Okwu Elifaz

- 1 Mgbe ahụ, Elifaz onye obodo Teman zara Job si:
2 “Iwe ọ ga-ewe gị ma ọ bụrụ na mmadu agwa gị okwu?
Onye kwanu nwere ike ino n'ebe a hapu ikwu okwu?”
- 3 Lee ka i siri nye otutu mmadu ndumodu,
na ka i si mee ka ndi na-ada mba nwee ume.
- 4 Okwu onu gi aburu la ihe igbaume nye otutu mmadu,
i buru la igbaume nye ndi ikpere ha na-ama jijiji.
- 5 Ma leenu ugbu a, nsogbu abiakwasila gi, i buru la onye na-ada mba;
nsogbu etiola gi aka, i na-ama jijiji.
- 6 Egwu i na-atu Chineke o gaghi abu ihe igbaume nye gi,
izi ezi nke ndu gi aburukwa olileanya gi?
- 7 “Chee echiche ugbu a! Onye, bu onye aka ya di ocha, nke a larala n'iyi?
Ebee ka i huru ka e bibiri ndi na-eme ihe ziri ezi?”
- 8 Dika m si hu ya, ndi na-agma ajo ihe dika mkpuru na ndi na-aku okwu na uka
na-aghota ya dika ihe ubi.
- 9 Chineke na-ala ha n'iyi site n'ume o na-ekuputa.
O na-esitekwa n'oke iwe ya repa ha.
- 10 Odum nwere ike gboọ uja, maobu bigboọ,
ma eze odum di ike ka a gbajisiri.
- 11 Oke odum na-ala n'iyi site na-enweghi ihe o dogbutara,
umu nne odum niile ka a na-achusa.
- 12 “E mere ka okwu rute m n'uzo nzuzo,
nti m nuru ya n'igba izu.
- 13 N'ime nkuja nke oke nro nke abali,
mgbe oke ura na-adakwasu umu mmadu,
- 14 oke ujo na ahụ ịma jijiji dakwasiri m,
meekwa ka okpukpu niile di n'ahụ m maa jijiji.
- 15 Otu mmuo sitere n'ihu m gafee.
O buladi aji di m n'ahụ guzochara oto n'ihị ujo.
- 16 O kwusiri;
ma apughị m ikọ ihe o bu.
- Onyinyo guzooro n'anya m,
anuru m olu di nro, nke kwuru si:
- 17 ‘Mmadu efu o nwere ike buru onye ezi omume kari Chineke?
O buladi nwoke di ike, o puru idi ocha n'obi kari Onye kere ya?
- 18 O buru na Chineke adighi atukwasị ndi ozi ya obi,

- 19 ọ bụrụ na ọ na-ebo ndị mmụọ ozi ya ebubo imejọ ihe,
 ọ ga-esi ańaa ghara ibo ndị bi n'ụlọ ụrọ ebubo karịa,
 bụ ndị ntọala ha dị n'aja,
 ndị nke a na-azọpịa ngwangwa dika nla.
 20 Site n'ututu ruo n'anyasi, a na-etipiasị ha:
 ha na-ala n'iyi ruo mgbe ebighi ebi, ihe niile a na-agakwa dika o si aga.
 21 Ọ bụ na-eholiteghi eriri ulo ikwu ha elu,
 mee ka ha nwuo na-enweghi amamihe?'

5

- 1 "Kpoo oku ma i choo, ma onyekwanu ga-aza gi?
 Ole ndi di nsọ i ga-agbakwuru?
 2 Oke iwe na-egbu onye nzuzu,
 ekworo na-egbu onye na-enweghi uche.
 3 Mu onwe m ahula onye nzuzu ka ọ na-agba mgborogwu,
 mana mberede, aburu ulo ya onu.
 4 Umụ ya na-anopu anya site n'ebe nchebe di,
 a na-azopia ha n'onu uzọ ama, ọ dikwaghi onye na-anaputa ha.
 5 Onye agu na-agu na-eripia ihe o wetara n'ubi;
 ọ na-ewere ihe ubi ndi a ọ buladi site n'etiti ogwu;
 akunuba ya ka onye akpiri na-akpo nku ga-achuso.
 6 N'ih i na onodu ojo adighi esite n'ala puputa,
 ma ọ bukwanu nsogbu adighikwa esite n'ala walite.
 7 Kama, a muru mmadu nye nsogbu,*
 dika ire oku si esite n'oku a kwanyere na-amali elu.
 8 "Ma ọ buri na m bu gi, m ga-ekpesara Chineke;
 ya ka m ga-akosara ihe niile.
 9 N'ih i na Chineke na-aru oru itunanya kariri nghota,
 oru ebube nke a na-apughi iguta onu.
 10 Ọ bụ ya na-enye elu uwa mmiri ozuzo,
 ma na-ezigakwa mmiri n'ubi niile.
 11 Ọ na-ebuli ndi di ala elu,
 na-emekwa ka ndi na-eru ujụ nọ n'ebe a na-echebe ha.
 12 Ọ na-emebi nzube niile nke ndi aghugho,
 ka aka ha ghara imezu ihe ha zubere.
 13 Ọ na-ejide ndi oke amamihe n'aghugho ha niile,
 mee ka atumatu ndi aghugho buru ihe e kpochapuru.
 14 Ọchichiri na-abiakwasị ha n'oge ehie,
 n'etiti ehie ha na-asọ isi dika ndi nọ n'ochichiri nke abali;
 15 Ọ na-azoputa ndi mkpa na-akpa, site na mma agha di ha n'onu,
 ọ na-anaputakwa ha site n'aka ndi di ike.
 16 Ya mere, ndi ogbenye na-enwe olileanya,
 ikpe ezighi ezi na-emechikwa onu ya.
 17 "Ngosi na-adiri mmadu ahụ Chineke na-adọ aka na nti;
 ya mere, ajula ido aka na nti nke Onye puru ime ihe niile.
 18 N'ih i na ọ na-etihia mmadu ahụ ma na-ekechikwa onya ha;

* 5:7 5:7 14:1

- Ọ na-eti mmadu ihe, ma aka ya na-agwoḳwa.
 19 Ọ ga-anaputa gi site n'uzo nsogbu isii,
 mee ka ihe ojoḳ hapu irute gi na nsogbu nke asaa.
 20 Ọ ga-echebe gi ka i hapu inwu n'oge unwu;
 chebekwa gi ka mma agha hapu imetu gi n'oge agha.
 21 I ga-abu onye a na-echebe site na nkwuto nke ire ndi ga-ekwuto gi.
 I gaghị atukwa egwu mgbe mbibi biara.
 22 I ga-achi ochi n'oge unwu na n'oge mbibi,
 i gaghị atukwa egwu ajo anu ohia di iche iche.
 23 N'ihia na gi na nkume niile di n'ohia ga-agba ndu,
 gi na anu ohia ga-anokwa n'udo.
 24 I ga-amata na ulo ikwu gi di n'udo;
 i ga-aguko ihe niile i nwere choputa na o nweghi nke na-efu efu.
 25 I ga-amata na umu gi ga-adi otutu,
 matakwa na umu umu gi di ukwuu n'onuogugu dika ahia di n'ala.
 26 I ga-aba n'ili gi mgbe i mere nnoḳ ezigbo agadi,
 dika oka a ghorḳ mgbe oge ya ruru.
 27 "Anyi enyochaala ihe a, hu na o bu eziokwu.
 Ya mere nuru ya, ma jiri ya ruo oru na ndu gi."

6

Okwu Job

- 1 Mgbe ahụ, Job zara si:
 2 "A sikhari na a puru itu ihe mgbu m
 ya na nhaju anya m niile n'elu n'ihe otutu!
 3 Ọ ghaghị idi arọ karija aja di n'onu mmiri otutu osimiri,
 nke mere okwu m ji ada ike ike.
 4 Akụ Onye puru ime ihe niile gbara di n'ime m;
 mmuo m na-anukwa nsi di na ha;
 ihe egwu Chineke edoola onwe ha n'usoro imegide m.
 5 Inyinya ibu ohia o na-akwa akwa mgbe o nwere ahia o na-ata,
 ka oke ehi o na-akwa akwa mgbe ihe oriri ya di?
 6 A na-eri nri na-adighi utu ma e etinyeghi ya nnu,
 ka o nwere utu di na eso okwuru?
 7 A juru m imetu ya aka,
 n'ihia na nri di otu a na-eme ka m daa oria.
 8 "O, asi nnoḳ na a ga-emere m ihe m na-ario,
 na Chineke ga-enye m ihe m na-atu anya ya.
 9 Obuladi ka Chineke kwe igwepia m
 ka o topu aka ya, bipu ndu m.
 10 Mgbe ahụ, aga m enwe nkasiobi a,
 wulikwaa elu* n'ime ihe mgbu na-adigide,
 na o nwebeghi oge obula m gonariri okwu nke Onye ahụ di nso.
 11 "Ike ginị ka m nwere, na m ga-anogide na-enwe olileanya ndu?
 Ọganihu ginị di, na m na-anogide na-enwe ndidi?"

* 6:10 6:10 Maobu, nwekwa onu

- 12 Ọ ga-abụ na m nwere ike nkume?
Ka anụ ahụ m ọ bụ bronz?
- 13 Ọ ga-abụ na m nwere ike inyere onwe m aka,
ugbu a, e siterela n'ebe m nọ wezuga nzube?
- 14 “Onye ọbụla n'ejichi ebere site n'ebe enyi ya nọ
na-agbakuta egwu Onye pụrụ ime ihe niile azụ.
- 15 Ma ụmunnna m bụ ndị a na-ekwesighi idabere na ha,
dika iyi mmiri na-akọ, dika iyi nke na-etofe ọnụ ya,
- 16 nke na-eji ojii n'ihhi mkpuru mmiri oyi,
nke unyi juputara n'ihhi mgbazee nke mkpuru mmiri oyi.
- 17 Nke na-akwusi isoputa n'oge okochi,
nke na-ata ata n'ihhi okpomoku.
- 18 Ndi ije na-atughari site n'okporozo ije ha.
Ha na-arigo n'ala akoro si otu a laa n'iyi.
- 19 Ndi ije si Tema na-ele anya mmiri,
otu a kwa ndi ahia Sheba na-ele anya n'olileanya.
- 20 Obi mgbu na-ejide ha n'ihhi na ha nwere ntukwasị obi,
ha bjarutere ebe ahụ, buru ndi emenyere ihere.
- 21 Ma ugbu a, unu egosila na unu abaghi uru,
unu ahula ihe na-eyi egwu ma ujo ejidela unu.
- 22 O nweela mgbe m siri unu, 'Nyenu ihe ọbula n'onodu m,
sitenu n'akunuba unu kwuo ugwo igbaputa m,
- 23 gbaputanu m n'aka ndi iro,
maobu naputanu m n'aka ndi na-enweghi obi ebere'?
- 24 “Zienu m ihe ga-eme ka m mechie onu,
gosi m ebe m si mejoo.
- 25 Eziokwu na-egbu mgbu n'obi!
Ma gini ka iru uka unu na-eweputa?
- 26 I choroo idoo okwu onu m?
Si otu a mee ka okwu onye ike gwuru ghoo ikuku efu?
- 27 Unu nwere ike ife nza n'isi onye na-enweghi nna,
ma refukwaa enyi unu.
- 28 “Lezie m anya nke oma,
o di unu ka m nwere ike ilegide unu anya gwa unu okwu ugha?
- 29 Kwusinu ihe unu na-eme. Unu abula ndi na-eme ihe na-ezighi ezi,
tulenu ihe unu na-eme, n'ihhi na ezi omume m ka guzosiri ike.
- 30 Ọ di ihe ojobo si n'egbugbere onu m abuo puta?
O bu na onu m apughi ichoputa nzube iro?

7

- 1 “Ndu mmadu n'awa o bughi ogu na mgba?
Ubochi ya o dighi ka ubochi onye e goro oru?
- 2 Dika onu na-eche mgbe anyanwu ga-ada,
maobu dika onye e goro oru si ele anya ugwo oru ya,
- 3 otu a ka e si kenye m otutu onwa nke obi utu na-adighi n'ime ya,
nakwa abali nhuju anya di n'ime ya.

- 4 Mgbe m na-edina ala, ana m asi, 'Olee mgbe m ga-ebili?'
Abali na-eseti onwe ya, n'ih i ya, m na-anọ na-atughari onwe m tutu chi abọọ.
- 5 Lee na anu ahụ m juputara n'ikpuru, na akpukpo;
anu ahụ m etiwasi ala juputa n'onya.
- 6 "Ubochi nke ndu m na-agabiga ngwangwa kariya ihe eji akpa akwa nke okpa akwa,
ha na-agwucha na-enweghi olileanya obula.
- 7 O Chineke cheta na ndu m bu naani otu nkuume;
anya m abuo agaghi ahukwa onu ozo.
- 8 Anya na-ahu m ugbu a agaghi ahukwa m ozo;
unu ga-acho m ma unu agaghi a hu m ozo.
- 9 Dika igwe ojii si efefusi ma na-agbasa,
otu a ka o diri onye na-arida n'ime ili o nagh i aripatakwa.
- 10 E, o nagh i aloghachikwa n'ulo ya ozo;
ebe ya agaghi amakwa ya ozo.
- 11 "Ya mere agaghi m emechi onu;
aga m ekwuputa n'ih i ihe mgbu di m n'ime mmuo.
Aga m eme mkpesa n'ih i ihe ilu di m n'obi.
- 12 A bu m oke osimiri, maobu anu ukwu di n'ogbu osimiri,
nke mere i ji eche m nche?
- 13 Mgbe m chere na ihe ndina m ga-akasi m obi,
maobu na oche izuika m ga-ewepu ntamu m,
- 14 n'agbanyeghi na i na-eji nro meny e m egwu
werekwa ihu onu mee ka m maa jijiji,
- 15 ya mere, ahoro m i bu onye a togburu atogbu na onwu,
kariya inwe udi ah u m nke a.
- 16 Ana m aso ndu m oyi; agaghi m adi ndu ruo ebigh i ebi.
N'ih i ya, hapu m ka m noro onwe m, n'ih i na ubochi ndu m enweghi isi.
- 17 "Gini ka mmadu bu i ji na-agu ya dika ihe,
i ji na-elenye anya n'ih e gbasara ya,
- 18 i ji na-enyocha ya ututu niile,
ma na-anwale ya mgbe mgbe?
- 19 I gagh i elepu anya gi site n'ebe m no,
maobu hapu m ka m noro onwe m loda asu mmiri?
- 20 O buru na m emehiela, gini ka m mere megide gi,
gi onye na-ahu ihe niile anyi na-eme?
Gini mere i ji elekwasi m anya?
Aburula m ibu ar o nye gi?
- 21 O bu na i nweghi ike igbaghara m njehie m,
ma bupu mmehie m?
N'ih i na oge onwu m eruola nso, e, oge a ga-eliba m n'aja, ma m nwuo.
Mgbe ah u i ga-acho m, ma i gagh i ahukwa m anya ozo, n'ih i na agaghi m adikwa."

8

Okwu Bildad

- 1 Mgbe ah u, Bildad onye Shua zaghachiri si:
2 "Ruo ole mgbe ka i ga na-ekwu okwu di otu a?
Okwu onu gi bu naani ifufe di ike.

- 3 Chineke ọ na-ekpe ikpe na-ezighi ezi?
Onye pụrụ ime ihe niile ọ na-eme ka ihe ziri ezi gbagoọ agbago?
- 4 Mgbe ụmụ gi mehiere megide ya,
o weere ha nyefee n'ikpe omuma kwesiri mmehie ha.
- 5 Ma ọ buru na i ga-achosi Chineke ike,
riọ Onye pụrụ ime ihe niile,
- 6 ọ buru na i bu onye di ọcha n'obi na onye uzọ ya ziri ezi,
ọ buladi ugbo a, ọ ga-agbachitere gi
weghachi gi n'onodu ibu ogaranya gi.
- 7 Ọ bu ezie, na mmalite gi nwere ike idi ala,
ma ubochi ikpeazu gi ga-adi elu.
- 8 "Juọ ogbo ndi gara aga
ma chọputa ihe ndi bu nna ha chọputara.
- 9 N'ihu na anyi onwe anyi bu ndi a muru naani unyaahu, ndi ọ dighi ihe ha maara.
Ubochi ndu anyi n'uwa dika onyinyo.
- 10 Ọ bu na ha agaghi agwa gi ma kuziekwara gi ihe?
Ọ bu na ha agaghi esite na nghota kwuo okwu?
- 11 Ahijia papiroso o nwere ike ito n'ebe apiti na-adighi?
Ahijia riidi ọ ga-eto n'ebe mmiri na-adighi?
- 12 N'ihu na mgbe ha ka na-etoputa etoputa, mgbe a na-egbubibeghi ha,
ha na-ebu ahijia ndi ozọ uzọ kponwu.
- 13 Nke a bu oke ndi na-echefu Chineke,
otu a kwa ka olileanya nke onye na-amaghi Chineke si ala n'iyi.
- 14 Ihe ọ tukwasiri obi bu ihe na-awa awa;
ihe mgbakwasị ukwu ya bu akwu udide.
- 15 Ọ buru na ọ dabere na ya, ọ ga-etibi;
ọ buru na o jide ya aka, ọ ga-adobikwa.
- 16 Ọ di ka ahijia ubi a na-agba mmiri nke oma n'ubi a gbara ogige, nke anwu na-
amukwasị,
nke ome ya na-awasa ruo akuku niile nke ogige ahụ.
- 17 Mgborogwu ya tuhiri gburugburu nkume ndi di n'ubi ahụ,
ma na-achokwa onodu n'etiti nkume ndi a.
- 18 Ma mgbe e si n'onodu ya hopu ya,
ebe ahụ na-agonarikwa ya, na-asị, 'Ahutubeghi m gi.'
- 19 N'ezie, ndu ya na-akponwu,
site n'ala ahụ ahijia ndi ozọ na-etoputakwa.
- 20 "N'ezie Chineke anaghi agbakuta onye uzọ ya ziri ezi azu,
maobu gbaa aka onye ajọ omume ume.
- 21 Ọ ga-eme ka onu gi juputa n'ochi.
Ọ ga-eme ka mkpu onu si n'egbugbere onu gi puta.
- 22 Ndi iro gi ka a ga-eyikwasị ihere di ka uwe,
ebe obibi nke ndi na-emebi iwu agaghi adikwa."

9

Okwu Job

- 1 Job zara si:
2 "N'ezie, amaara m na ihe ndi a bu eziokwu.
Ma mmadu di ndu ọ ga-esi anaa gosi na ya bu onye aka ya di ọcha n'ihu Chineke?"

- 3 Ọ buru na Chineke ekpebie iju mmadu ajuju,
ebee ka mmadu ahụ nọ nke nwere ike iza ọ buladi otu n'ime ajuju di iche iche
Chineke ga-aju ya?
- 4 Amamihe ya di ukwu, ike ya sara mbara,
onye guzogidere ya ma hapu imeru ahụ?
- 5 Ọ na-enughari ugwu ukwu ma ha adighi ama nke a,
na-akwatu ha n'iwe ya.
- 6 Ọ na-enugharikwa uwa site na ntola ya,
mee ka ogidi ya maa jijiji.
- 7 Ọ na-agwa anyanwu okwu mee ka ọ kwusi icha;
ọ na-emenyu ihè kpakpando na-enye.
- 8 Naani ya gbasara mbara eluigwe,
ọ na-agakwa ije n'elu ebili mmiri nke oke osimiri.
- 9 Ọ bu ya mere kpakpando Biaa, na Orion
na Pleiades, na kpakpando niile nke ndida eluigwe.
- 10 Ọ na-arụ otutu oru ebube nke mmadu na-enweghi ike ighota,
ihe iribama nke onu na-enweghi ike iguta.
- 11 Mgbe ọ na-esi n'akuku m agafe, enweghi m ike ihu ya,
mgbe ọ na-agabiga, adighi m amata na ọ bu ya.
- 12 Ọ buru na ọ punara ihe, onye na-akwusi ya?
Onye kwa puru iju ya si, 'Gini ka i na-eme?'
- 13 Chineke adighi eme ka iwe ya laghachi,
obuladi ndi inyeaka Rehab, ruru ala n'ukwu ya.
- 14 "Onye kwanu ka m bu, m ga-eji nwee ike iguzo n'ihu ya iju ya ajuju,
maobu mu na ya irurita uka?
- 15 N'agbanyeghi na aka m di ocha, apughi m isa ya okwu;
kama m ga-ario onye ikpe m ka o mere m ebere.
- 16 A sikwari na m kpo o ya oku, ọ za m,
ekwenyeghi m na ọ ga-ege m nti.
- 17 Ọ ga-eji oke ifufe tirie m,
meekwa ka ihe mgbu m baa uba na-enweghi ihe butere ya.
- 18 Ọ gaghi ekwe ka iku ume m loghachi
kama ọ ga-eji iru uju kpuchie m.
- 19 Ọ buru ihe e ji ike eme, lee na ọ di ike nke ukwu!
Ozo ọ buru n'ikpe ziri ezi, onye puru iguzogide ya.
- 20 A sikwari na aka m di ocha, onu m ga-ama m ikpe;
ọ buru na abu m onye na-enweghi ita uta, ọ ga-agu m n'onye ikpe mara.
- 21 "Ọ bu ezie na abu m onye ikpe na-amaghi
ejighi m onwe m kporo ihe;
n'ezie ana m eleda ndu m anya.
- 22 Otu ihe ahụ ka ọ bu; n'ihia ya ka m ji asi,
'Ọ na-ala ndi ezi omume na ndi ajo omume n'iyi.'
- 23 Mgbe ipia utari wetara onwu mberede,
ọ na-achi enweghi olileanya nke ndi na-enweghi ihe ha mere ochi.
- 24 Mgbe ala dabara n'aka ndi na-emebi iwu,
ọ na-ekpuchi ndi okaikpe anya.
Ọ buru na ọ bughia ya na-eme ya, onye kwanu bu onye ahụ na-eme ya?

- 25 “Ụbọchị ndụ m dị gara gara karià onye ọgba ọsọ;
ha na-agafekwa na-ahụtughị ọhụ anya.
- 26 Ha na-agafe dika ụgbọ mmiri papịrọs,*
dika mgbe ugo na-efeda ngwangwa ijide anụ ọ ga-eri.
- 27 Ọ bụrụ na m si, ‘Aga m echefu mkpesa m,
aga m agbanwe ihu m, nwee ihu ọchị.’
- 28 Nsogbu m niile ka na-atụ m egwu
n’ihi na amara m na ị gaghi ewere m dika onye aka ya dị ọcha.
- 29 Ebe m buri onye ikpe mara,
n’ihi ginị ka m ji na-adogbu onwe m n’efu?
- 30 A sịkwari na m jiri ncha saa ahụ m
werekwa soda saa aka m abụọ,
- 31 ị ga-enuba m n’olulu apiti
nke puru ime ka uwe m yi n’ahụ m kpọọ m asi.
- 32 “Ọ bughị mmadụ efu dika m nke m ga-aza ya,
ka anyị abụọ kpọrita onwe anyị ikpe n’uloikpe.
- 33 A sịkwari na e nwere onye odozi okwu n’etiti mụ na gi,
onye ga-ebikwasị anyị abụọ aka ya,
- 34 onye ga-ewepu mkpara Chineke site n’ebe m nọ,
ka oke egwu ya gharakwa itụ m ọzọ.
- 35 Mgbe ahụ ka m ga-ekwu okwu na-atughị ya egwu;
ma ka ọ dị ugbo a ọ dighi ihe m nwere ike ime.

10

- 1 “Ike idi ndu agwula m.
Hapunu m ka m kwuo ihe di m n’obi,
kwuputa ya dika obi ilu nke mkpuruobi m si di.
- 2 Ihe m ga-agwa Chineke bu nke a: Aputala maa m ikpe,
kama gwa m ihe mere i ji ama m ikpe.
- 3 Ọ di gi mma n’obi imegbu m,
si otu a leda oru aka gi anya,
mgbe i na-anabata atumatu nke ndi na-emebi iwu?
- 4 I nwere anya nke anu ahụ?
I na-ahụ ụzọ dika mmadụ si ahụ?
- 5 Ụbọchị nke gi, ha dika nke ndi nwere anu ahụ,
ka afọ nke gi, ha dika nke mmadụ di ike?
- 6 Nke ga-eme na i na-achoputa ikpe omuma m
ma nyochaa mmehie m?
- 7 Ọ bu ezie na i maara na ikpe amaghi m,
na ọ dighi onye puru inaputa m site n’aka gi.
- 8 “Ọ bu aka gi kpuru m kee m.*
Ọ ga-atugharia ugbo a bibie m?
- 9 Cheta na i kpuru m dika uru.
I ga-eme ka m laghachi n’aja ọzọ?
- 10 Ọ bu na i wupughị m dika mmiri ara ehi

* 9:26 9:26 Ọ bu n’Ijpt ka a na-eji ahijia papirọs aru ụgbọ epeepe. Ọpụ 2:3

* 10:8 10:8 Abụ 119:73; 139:13

- mee ka m kpukọta dika mmiri ara rahuru arahu?
- 11 Yikwasị m akpukpo ahụ na anụ ahụ,
werekwa okpukpu na akwara kpaa m dika uwe?
- 12 I nyere m ndu gosikwa m obioma gi,
n'idi mma gi chebekwara mmuo m.
- 13 "Ma nke a bu ihe i zoro n'ime obi gi,
amakwa m na o bu ihe di gi n'uche.
- 14 O buru na m mehiere, i ga na-ele m anya,
i gaghị ekwe ka m ghara ita ahuhu n'ihie mmehie m.
- 15 O buru na ikpe mara m, ahuhu na-adiri m!
A sikwari na aka m di ocha, apughị m iweli isi m elu
n'ihie na ejuputara m n'ihere,
burukwa onye e mibara n'ime nsogbu m.
- 16 O buru na m welie m isi elu, dika odum i ga-eji nwayoo na-eso m n'azu
ma werekwa ike gi di egwu megide m.
- 17 I na-eweta ndi ama ohuru megide m,
mee ka iwe gi baa uba n'ebe m no;
i na-eme ka ndi agha gi na-abiakwute m, otu n'elu ibe ya dika ebili mmiri.
- 18 "Gini mere i ji weputa m site n'afọ nne m?
O gaara aka m mma inwu tupu anya obula ahụ m.
- 19 A sikwari na amuputaghị m
maobu na e sitere n'afọ nne m buba m n'ime ili!
- 20 Ubochi ndu m o dighi ole na ole?
Si n'ebe m no wezuga onwe gi ka m nwetu onu nwa mgbe nta,
- 21 tupu m hapu laa n'ala ochichiri na onyinyo nke onwu
ebe m na-agaghị esi putakwa.
- 22 N'ala nke oke ochichiri,
ala nke onyinyo onwu, nke usoro na-adighi,
ebe obuladi ihè dikwa ka ochichiri."

11

Okwu Zofa

- 1 Mgbe ahụ, Zofa onye Neama zara si:
- 2 "O dighi nzaghachi diri otutu okwu niile ndi a?
A ga-agu onye ekwurekwu a dika onye ikpe na-amaghị?
- 3 Okwu efu gi ndi a ha ga-eme ka mmadu gba nkiti?
O bu na o dighi onye ga-abara gi mba mgbe i na-akwa emo?
- 4 I na-asị Chineke, 'Okwukwe m enweghi ntupo,
adikwa m ocha n'anya gi.'
- 5 O ga-adi m nnoo mma ma a si na Chineke ga-ekwu okwu,
na o ga-asaghe ebugbere onu ya imegide gi.
- 6 Kpugheere gi ihe nzuzo niile nke amamihe,
n'ihie na ezi amamihe nwere akuku abuo.
Mara nke a: Chineke echefuola ufodu mmehie gi.
- 7 "I nwere ike ichoputa ihe omimi Chineke?
I nwere ike inwaputa nsotu nke Onye puru ime ihe niile?
- 8 Ha di elu kari eluigwe, gini ka i puru ime?

- Ha dị ogbu karịa ala ili, gini ka i puru ima?
⁹ Otutu ha di ogologo karịa uwa,
 di obosara karịa oke osimiri.
- ¹⁰ “O buru na o bia tuba gi n’ime ulo mkporo,
 kpokota ndi ikpe, onye ga-egbochi ya?
¹¹ N’ezie, ya onwe ya na-amata ndi nduhie,
 mgbe o huru ajo ihe, o bu na o dighi amatakwa ya?
¹² Onye nzuzu ga-aghọ onye maara ihe
 naani mgbe nwa inyinya ibu ohia muru ghorọ mmadu.
- ¹³ “Ma o buru na i were obi gi nye ya,
 setipu aka gi abuo nye ya,
¹⁴ o buru na i wezuga mmehie nke di gi n’aka,
 ghara ikwe ka ihe ojobo diri n’ulo ikwu gi
¹⁵ mgbe ahụ, ihere agaghị eme gi iwelite ihu gi,
 i ga-eguzokwa chim na-atughị egwu.
¹⁶ N’ezie i ga-echefukwa nsogbu gi,
 na-echeta ya dika mmiri gabigara agabiga.
¹⁷ Ndu gi ga-amuke karịa etiti ehie,
 ochichiri ya ga-adikwa ka ututu.
¹⁸ I ga-anokwa n’udo n’ihi na olileanya di;
 i ga-elegharikwa anya gburugburu gi zuo ike na-atughị ujo.
¹⁹ I ga-edina ala na-atughị egwu onye obula,
 otutu ndi mmadu ga-achọ inata amara n’ihu gi.
²⁰ Ma anya ndi na-emebi iwu ga-ada,
 ha agaghị achota uzo mgbapu;
 olileanya ha ga-abu nkubi ume nke onwu.”

12

Okwu Job

- ¹ Mgbe ahụ, Job zara:
² “N’ezie, naani unu bu ndi maara ihe,
 unu na amamihe ga-anwuko n’otu.
³ Ma enwere m mmuo icha uche dika unu;
 abughị m onye na-erughị eru n’ebe unu no.
 Onye bu onye na-amaghị ihe ndi a unu na-ekwu?”
- ⁴ “Abuzi m ihe ochi n’ebe ndi enyi m no,
 n’agbanyeghi na m kpokuru Chineke, o za,
 onye ezi omume, onye na-enweghi ita uta buzikwa ihe eji akpa ochi!
⁵ Ndi na-enweghi nsogbu na-eleda ndi odachi dakwasiri anya
 dika nsogbu si eche ndi ukwu ha na-amichapu amichapu.
⁶ Ulo ikwu nke ndi na-apunara mmadu ihe na-adi juu;
 ndi na-akpasu Chineke iwe na-adi n’udo,
 bu ndi na-ebughari chi ha n’aka ha.
- ⁷ “Ma juo umu anumanu, ha ga-akuziri gi,
 maobu umu nnunu, ha ga-agwa gi.
⁸ Ma o bukwanu gwa ala okwu, o ga-akuziri gi,

- maọbụ kwere ka azụ nọ na mmiri kọrọ gi.
- 9 Olee otu n'ime ihe ndị a nke na-amaghị
na ọ bụ aka ONYENWE ANYỊ mere nke a?
- 10 N'aka ya ka ndụ ihe niile e kere eke di,
ya na ndụ ụmụ mmadu
- 11 Ọ bụ na ntị adighi anwale okwu,
otu ire si anwale ihe oriri?
- 12 Ọ bụ na-adighi ahụ amamihe n'etiti ndi okenye?
Ogologo ndu, ọ dighi eweta nghota?
- 13 “Ọ bụ Chineke nwe amamihe na ike,
ndumodu na nghota bukwa nke ya.
- 14 Ihe o tidara enweghi mwughari ozo;
mgbaputa adighi nye onye o tubara n'ulo mkporo.
- 15 Ọ buru na o gbochie mmiri, ebe niile atakorochaa.
Ọ buru na o zipu ha, ha erikpuo ala niile.
- 16 N'aka ya ka ike na nzube ihe di;
ndi a ghogburu na ndi na-aghogbu bukwa nke ya.
- 17 Ọ na-anapu ndi ndumodu okwa ha chupu ha,
ma ndi ikpe ka ọ na-eme ka ha ghoo ndi nzuzu.
- 18 Ọ na-atopu mkporo igwe ndi eze kere,
ma were akwa mgbochi kee ha n'ukwu.*
- 19 Ọ na-agbawa ndi nchujaja otu chupu ha,
kwatuokwa ndi onodu ha sirila ike ogologo oge gara aga.
- 20 Ọ na-emechi onu ndi ndumodu a tukwasiri obi,
wepukwa nghota nke ndi okenye.
- 21 Ọ na-eji ndi ogaranya eme ihe ochi,
napukwa ngwa agha nke ndi di ike.
- 22 Ọ na-ekpughe ihe omimi nke ochichiri
meekwa ka oke ochichiri puta ihè.
- 23 Ọ na-eme ka mba di ukwu, ọ na-emekwa ka ha laa n'iyi;
Ọ na-eme ka mba baa uba, ma chusakwaa ha.
- 24 Ọ na-anapu ndi ndu nke uwa amamihe ha,
zipukwa ha ka ha na-awaghari n'ozara ebe uzọ na-adighi.
- 25 Ha na-asoghari isi n'ochichiri na-enweghi ihè.
Ọ na-eme ha ka ha na-adaghari dika ndi mmanya na-egbu.

13

- 1 “Anyị m abụọ ahụla ihe ndi a niile,
nti m anula ma ghotakwa ha.
- 2 Mụ onwe m makwa ihe unu maara;
abughị m onye di ala n'ebe unu no.
- 3 Ma ọ bụ Onye puru ime ihe niile ka m chorọ igwa okwu,
ka mụ na Chineke ruokwa uka banyere okwu m.
- 4 Ma otu ọ di, unu ji okwu ugha etechi m dika ọ bụ mgbu ulo;
unu niile bu ndi dibia na-abaghị uru.
- 5 Ọ buru nnoo na unu ga-agba nkiti,
nke a gaara egosi na unu bu ndi nwere amamihe.

* 12:18 12:18 Ndi ohu a dotara n'agha bu naani akwa mgbochi a na-eke n'ukwu ka ha na-eyi.

- 6 Ugbu a, nūrūnū irū ūka m;
geekwanū ntī nūrū okwu si m n'ōnū na-apūta.
- 7 Unu ga-ekpelara Chineke ikpe mmegide?
Unu ga-esite n'okwu aghūghō kwuchitere Chineke ọnū ya?
- 8 Unu ga-egosi ya na unu na-ekpelara ya ikpe?
Unu ga-ekwuchite ọnū Chineke?
- 9 Ọ ga-adiri unu mma ma ọ burū na o nyochaa unu?
Unu purū ighogbu ya dika unu si aghogbu ndi mmadu?
- 10 Ọ ghaghị ibara unu mba
ma ọ burū na unu ejiri okwu ugha choo inyere ya aka.
- 11 Ọ ga-abu na ebube na idi ukwu ya adighi eme ka unu maa jijiji?
Egwu ya ọ dighi atu unu?
- 12 Okwu amamihe unu niile dika ilu nke ntu;
okwu ngopu unu dika ihe ngopu uru.
- 13 “Noonu juu ka m kwuo okwu;
ihe o putara ya puta.
- 14 N'ih i gini ka m ga-eji tnye onwe m na nsogbu,
werekwa ndu m tnye n'obuaka m?
- 15 A sikwari na o ga-etigbu m aghagh i m itukwas i ya obi m.
Aga m ekwuchite onu m gwa ya na uz o m di ocha.
- 16 N'ezie, nke a ga-aghor o m nzoputa
maka na o dighi onye ajo omume obula puru ibia n'ihu ya.
- 17 Geen u nt i nke oma n'okwu m.
Kwerenu ka ihe m na-ekwu baa unu nt i.
- 18 Ugbu a, edoziela m ikpe m n'usoro,
amatala m na ikpe agagh i ama m.
- 19 Ọ di onye puru ibo m ebubo*?
Ọ buru na o nwere, aga m emechi onu m ma nwuo.
- 20 “Meere m naani ihe abuo ndi a, O Chineke,
mgbe ah u agagh i m ezo onwe m n'ihu gi.
- 21 Wepu aka gi i ji emegide m, meekwa ka ha di anya n'ebe m no.
Kwusi ime ka oke egwu gi mee ka m maa jijiji.
- 22 Mgbe ah u, kpo o m oku, aga m azakwa gi.
Maobu, kwerekwa ka m kwuo okwu, ka i zaa m.
- 23 Ole ka ha di bu mmejo na mmehie m mere?
Gosi m ajo omume m na mmehie m.
- 24 Gini mere i ji gbakuta m azu?†
Gini mere i ji guo m dika onye iro gi?
- 25 I ga-enye ah ihia ikuku na-ebughari ntaramahuhu?
I ga-achu ah ihia kporo nku oso?
- 26 N'ih i na i na-edetu ihe ndi di ilu megide m,
na-emekwa ka m ghor o mkpuru mmehie m mere n'oge okorobia m.
- 27 I na-eji mkporo igwe kegide ukwu m abuo;
na-enyochakwa nzo ukwu m niile
site n'itnye akara n'ebe obula obu ukwu m zoro.
- 28 “Ya mere, mmadu n'ala n'iyi dika ihe rere ere,

* 13:19 13:19 Aiz 50:8 † 13:24 13:24 Abu 13:1

na dika akwa nke nla riri.

14

- 1 “Mmadu nke nwanyi muru
nwere ubochi ole na ole nke juputara na nsogbu.
- 2 O na-awalite dika okoko osisi, ma kponwuokwa mgbe na-adighi anya,
dika onyinyo, o na-agabiga agabiga.
- 3 I na-elegide onye di otu a anya?
I ga-akpo ya ikpe n'ihu gi?
- 4 Onye puru iweputa ihe di ocha site n'ihe na-adighi ocha?
O dighi onye o bu.
- 5 I kpebiela ubochi ndu nke mmadu;
i kabiela onuogugu nke onwa ya niile,
kpaakwa oke ebe o na-agaghi agabiga.
- 6 N'ih i nke a, wepu anya gi n'ebe o no, hapu ya ka o nooro onwe ya
ruo mgbe ubochi ya ga-ezu dika onye e goro oru.
- 7 “Ma olileanya diji osisi;
n'ih i na o buru na e gbutuo ya, o ga-epuchikwa,
alaka ohuru ya aghaghi iwaputakwa.
- 8 A sikwari na mborogwu ya emeela ochie n'ala,
maobu na ogwe ya anwu n'aja,
- 9 mgbe obula mmiri zokwasiri ya,
o na-epuputa dika ihe a kuru aku.
- 10 Ma mmadu na-anwu, e lie ya;
o na-ekubikwa ume si otu a gabiga.
- 11 Dika mmiri di n'oke osimiri si ata,
maobu ka mmiri di n'iyi si ata n'oge okochi,
- 12 otu a ka mmadu si e dinaa ma o dighi etetakwa ozu;
tutu ruo mgbe eluigwe na-agaghi adikwa; mmadu obula apughi i si n'ura kpotee
ya,
agaghi akpotekwa ha site n'ura ha.
- 13 “A si na i ga-ezo m n'ala mmuo,
na i ga-ezobe m tutu ruo mgbe iwe gi gabigara.
A si na i ga-akanyere m oge
ma mesia cheta m.
- 14 O buru na mmadu anwu, o ga-adi ndu ozu?
Ubochi niile nke oru ahuhu m,
aga m echere mgbe nnaputa m ga-abia.
- 15 I ga-akpo, aga m azakwa gi,
agu oru aka gi ga-agu gi.
- 16 N'ih i mgbe ah i ga-agu nzo ukwu m niile onu,
ma i gaghi aguko mmehie m.
- 17 A ga-ekechi njehie m n'akpa,
i ga-ekpuchi mmehie m.
- 18 “Ma dika ugu si erichasi daa,
na dika a na-enupu oke nkume n'onodu ya,
- 19 dika mmiri si akwochasi nkume,

- na dika oke mmiri ozuzo si akwazekwa aja ala,
 otu a ka i si eme ka olileanya mmadu laa n'iyi.
 20 I na-egosi ya na i kariri ya ike, ma ha na-agabiga;
 i na-eme ka ihu ya gbanwee, ma zilaga ya.
 21 O buru na a na-asopuru umu ha, ha adighi amata nke a;
 o burukwa na a na-eweda ha n'ala, ha o dighi ahụ ya.
 22 Ihe mgbu nke anu ahụ ya ka o na-ama
 ma na-erukwara naani onwe ya uju."

15

Okwu Elifaz

- 1 Mgbe ahụ, Elifaz onye Teman zara si:
 2 "Onye maara ihe o ga-eji okwu na-abaghi uru zaghachi?
 O ga-emeju afo ya n'ifufe na-ekpo oku nke si n'owuwa anyanwu?
 3 O ga-eji okwu na-abaghi uru ruo uka,
 maobu kwuo okwu na-enweghi isi?
 4 Ma i na-eleda ezi omume anya
 na-egbochikwa isopuru Chineke.
 5 Mmehie gi na-eme ka onu gi kwuo okwu ngwangwa;
 o bukwa ire ndi aghugho ka i nwere.
 6 Onu gi na-ama gi ikpe, o bughu mu onwe m,
 egbugbere onu gi na-ekwu okwu megide gi.
 7 "I bu mmadu mbu a muru?
 A muola gi tupu e kee ugwu niile?
 8 O getula nti n'izu nzuzo nke Chineke?
 Amamihe niile o bu n'ime gi ka ha juru?
 9 Gini ka i maara nke anyi na-amaghi?
 Udi nghota di anaa ka i nwere nke anyi na-enweghi?
 10 Ndiisi awo na ndi kara nka no n'etiti anyi,
 ndi ikom mere agadi kari nna muru gi.
 11 O ga-abu na nkasiobi Chineke buru gi ihe nta,
 ka o bu okwu di nro nke o gwara gi?
 12 Gini mere obi gi ji duhie gi,
 gini mekwara anya gi abuo ji chagharia,
 13 nke mere iwe gi jiri di oku megide Chineke,
 meekwa ka okwu ojojo ndi a niile si n'onu gi puta?
 14 "Gini ka mmadu efu bu, o ga-eji di ocha n'obi,
 gini ka mmadu nwanyi muru bu, na ha nwere ike i bu ndi ezi omume?
 15 O buru na Chineke atukwasighi ndi nsọ ya obi,
 o burukwa na eluigwe adighi ocha n'anya ya,
 16 o ga-esi anaa tukwasu mmadu efu onye ruru aru obi,
 bu onye na-anu ajo omume dika mmiri.
 17 "Gee m nti ka m kowaara gi;
 kwerekwa ka m gwa gi ihe m huru,
 18 bu ihe ndi amamihe kwuru,
 ndi na-ezobeghi ihe ha natara n'aka nna nna ha,
 19 bu ndi e nyefere ala ndi a n'aka ha

- mgbe ọ dighi onye obia gabigara n'etiti ha.
- 20 Ubochi ndu ya niile, onye ajo omume na-ata ahuhu mmekpa ahụ, bu nke e debere ogologo afo nye nwoke ahụ na-eme ihe ike.
- 21 Uzu na-eweta oke egwu na-eju ya nti, mgbe ọ di ka ihe niile na-aga nke oma, ndi na-apunara mmadu ihe na-abiakwasị ya.
- 22 O nweghi olileanya igbanari ochichiri; mma agha no na-echere ya.
- 23 O na-akpaghari na-achọ ebe nri dika udele; ọ makwara na ubochi ochichiri no nso.
- 24 Ahuhu na mkpagbu na-eme ka ọ tuọ oke egwu, nsogbu na-abiakwasị ya dika eze nke no na njikere ibuso ndi iro ya agha.
- 25 N'ihu na ọ na-atu Chineke aka n'ihu, dokwaa onwe ya imegide Onye puru ime ihe niile.
- 26 O ji ikwesi olu ike, dika ota siri ike, na-emegide Chineke.
- 27 "O bu ezie na abuba kpuchiri ihu ya, abuba nke di n'ukwu ya na-eme ka anu ahụ nuputakwa,
- 28 ọ ga-ebi n'obodo e bibiri ebibi, n'ulo nke mmadu na-ekwesighi ibi n'ime ha, ulo nke na-adakasi adakasi.
- 29 Ma ọ gaghị aga n'ihu i bu ogaranya, aku ya agaghị adigidekwa. Ihe o nwere agakwaghị agbasapu n'ala niile ahụ.
- 30 O gaghị agbanari ochichiri, ire oku ga-eme ka ome ya kponwuo, iku ume nke onu Chineke ga-ebufu ya.
- 31 Ka onye di otu a hapu ighogbu onwe ya site n'itukwasị uche n'ihe efu, n'ihu na ọ dighi ugwo oru obula ọ ga-enweta.
- 32 Tupu oge ya eruo, ọ ga-anata ugwo oru ya n'uju, ozọ, alaka ya ga-akponwu
- 33 O ga-adi ka osisi vaini nke mkpuru ya dapusiri na-achaghị acha, dika osisi oliv nke akwukwo ya kponwuru akponwu.
- 34 N'ihu na ndi na-amaghị Chineke ga-adi ka nwanyi aga, oku ga-erepia ulo ikwu niile nke ndi huru iri ngari n'anya.
- 35 Ha na-aturu ihe ojoọ dika ime, ma mukwa ajo omume; naani aghugho ka akpanwa ha na-aruputa."

16

Okwu Job

- 1 Mgbe ahụ, Job zara si:
- 2 "Anula m otutu ihe dika ndi a; ndi nkasiobi na-eweta onodu ojoọ ka unu niile bu.
- 3 Ogologo okwu efu ndi a niile unu na-ekwu, ọ naghị akwusi? Gini bu nsogbu unu nke mere unu ji aga n'ihu na-arụ ụka niile ndi a?
- 4 Mu onwe m nwekwara ike ikwu okwu dika unu, ma ọ buru na unu no n'onodu m; enwere m ike kwuo okwu di utọ na nti megide unu,

- ma fufekwaa isi* m megide unu.
⁵ Ma ọnụ m ga-agba unu ume;
 nkasiobi si n'egbugbere ọnụ m ga-emekwa ka ihe mgbu unu dajụọ.
- ⁶ “Ma ọ buru na m ekwuo, adighi egbochi ihe mgbu m,
 ọ buru na m ahapu ikwu okwu, odighi esi n'ahu m puo?
⁷ N'ezie o Chineke, i meela ka ike gwu m,
 i tidakwala ezinaulo m.
⁸ I keela m agbu; agbu m aburula ihe akaebe megide m;
 ita ahụ m ebiliela igba akaebe megide m.
⁹ Chineke na-eweso m iwe, jiri iwe ya na-adowasi m,
 ọ na-atakwa ikikere eze ya megide m;
 onye iro m na-achichapuru m anya ya.
¹⁰ Umụ mmadu na-asaghe ọnụ ka ha chia m ochi,
 ha ji iti m aka n'ọnụ na-akwa m emo,
 jikotakwa onwe ha megide m.
¹¹ Chineke ewerela m nyefee n'aka ndi ajo omume,
 tubakwa m n'aka ndi na-emebi iwu.
¹² Ihe na-agara m nke oma, ma Chineke tipjara m.
 O jidere m n'olu ma tiwasia m.
 O meela m ihe igba uta ya;
¹³ ndi ogba uta ya agbaala m gburugburu.
 O na-agbawa akuru m na-enweghi omijiko
 mee ka oluilu m wusia n'ala.
¹⁴ Mgbe niile, ọ na-emegide m;
 ọ na-achuso m dika dike n'agha.
- ¹⁵ “Adukotala m akwa mkpe were ya kpuchie anu ahụ m,
 liekwa ikuanya† m n'ime ntu.
¹⁶ Ihu m na-acha obara obara site n'akwa nke m na-akwa,
 onyinyo nke onwu dikwa gburugburu egbugbere anya m abuo;
¹⁷ ma aka m emeghi ihe ike obula,
 ozọ ekpere m dikwa ocha.
- ¹⁸ “Ala, biko, ezokwala obara m;
 mee ka akwa m ghara ibu ihe lara n'iyi!
¹⁹ O buladi ugbo a, onye akaebe m no n'elugwe,
 onye nkwuchite onu m no n'ebe di elu.
²⁰ Onye na-arioro m arioro bu enyi m,
 dika m na-awusara Chineke anya mmiri m.
²¹ N'onodu mmadu ka o na-ario Chineke
 dika mmadu na-ario n'ih i enyi ya.
- ²² “Naani afo ole na ole ga-agabiga
 tupu m ga n'uzo nke nloghachi m na-adighi.

17

¹ Mmuo m tiwara etiwa,

* 16:4 16:4 Ifufe isi n'ihu mmadu, bu omume nleli anya. O putara na e nweghi nsopuru n'ebe onye di otu a no.
 Abu 22:7; Akw 2:15; Mat 27:39 † 16:15 16:15 Maabu, mpi

- 1 ubochi m niile di mkpumkpu,
 ili na-echere inabata m.
 2 N'ezie ndi na-akwa emo gbara m gburugburu;
 anya m na-elekwasikwa mkpasu iwe ha.
 3 "Debere m ihe ebe n'ebe gi Chineke no.
 Olee onye ozo puru inara m n'akaebe?
 4 I mechiela uche ha ka ha ghara inwe nghota;
 ya mere, i gaghị ekwe ka ha nwee mmeri.
 5 O buru na mmadu ekwujoo enyi ya ka o were nweta uru di n'ime ya,
 anya umu ya ga-ada mba.
 6 "Chineke emeela ka m buru okwu ilu nye onye obula,
 meekwa ka m buru onye ha na-agbusa aso mmiri n'ihu.
 7 Anya m na-ahu inyogho inyogho n'ihu iru uju;
 ahụ m aghoala onyinyo nke ihe m bu na mbu.
 8 Ndi na-eme ihe ziri ezi na-akuja mgbe ha huru nke a;
 ndi aka ha di ocha na-enwe mkpali megide ndi ajo omume.
 9 Ma otu obula o di, ndi ezi omume ga-aga n'ihu n'iso uzo ha,
 ndi aka ha di ocha ga-aga n'ihu n'idi ike.
 10 "Ma bianu, unu niile, bidonu okwu unu ozo!
 Agaghị m achota onye maara ihe n'etiti unu.
 11 Ubochi m niile agafeela, atumatu m aburula ihe lara n'iyi.
 Ma ochicho nke obi m
 12 na-edo abali nonodu ehie;
 n'ihu ochichiri ka ihè di nso.
 13 O buru na ebe obibi m na-ele anya ya bu ili,
 o buru na m agbasaa* ihe ndina m n'elu ochichiri,
 14 a sikwa na m asi ire ure, 'Nna m ka i bu,'
 maobu si ikpuru 'Nne m' maobu 'Nwanne m nwanyi,'
 15 ebeekwa ka olileanya m di?
 Onye puru ihu ma m nwere olileanya?
 16 Olileanya m o ga-arida ruo nonu uzo ama nke onwu?
 Anyi ga-esokota ridaruo n'uzuzu?"

18

Okwu Bildad

- 1 Mgbe ahụ Bildad onye Shua zara si:
 2 "Ruo ole mgbe ka i ga-ekwubi okwu ndi a i na-ekwu?
 Nwee ezi uche ka anyi kparitaa uka.
 3 Gini mere i ji were anyi dika anu ohia,
 guo anyi dika ndi na-enweghi uche n'anya gi?
 4 Gi onye na-eji iwe adokasi onwe gi,
 a ga-ahapu uwa n'ihu gi?
 Ka a ga-enupu oke nkume nonodu ha?
 5 "A na-afunyu oriona nke onye na-emebi iwu;
 ire oku ya ga-akwusikwa inwu enwu,

* 17:13 17:13 Maobu, atusaa

- 6 ìhè nke dị n'ime ụlọ ikwu ya na-abụ ọchịchiri,
oriọna nke dị n'akụkụ ya na-anyụkwa.
- 7 Ike agakwaghị adị na nzọ ukwu ya;
atụmatụ ya onwe ya ga-atụda ya n'ala.
- 8 Ụkwụ ya na-eduba ya n'onyanya;
ọ na-akpaghari na-adaba n'ime oghere.
- 9 Ọnya na-ejide ikiri ụkwụ ya,
onyanya ahụ na-ejidesi ya ike.
- 10 E zobere ya ụdọ ọnya igbudu n'ala,
ihe e ji ejide ya na-echere ya n'uzọ ya.
- 11 Ihe egwu na-emenye ya ụjọ n'akụkụ niile,
na-agbasokwa nzọ ụkwụ ya niile.
- 12 Ịla n'iyi na-achọsi ya ike;
mbibi nọkwa na njikere na-eche mgbe ọ ga-ada.
- 13 Mbibi na-eripia akụkụ anụ ahụ ya;
ọkpara onwu na-eripia ahụ ya niile.
- 14 Esi na nchekwa nke ụlọ ikwu ya dọpụta ya
duru ya jekwuru eze nke ihe egwu niile.
- 15 Ọkụ na-ebi n'ime ụlọ ikwu ya;
a ga-efesasi nkume na-enwu ọkụ n'ebe obibi ya.
- 16 Mgborogwu ya na-akpọ nkụ n'ime ala,
alaka ya ga-akpọnwụ n'elu.
- 17 A gaghị echeta echiche ya n'ụwa ọzọ,
o nweghị onye ọbụla na-echetakwa aha ya.
- 18 A na-esite n'ìhè chụba ya n'ọchịchiri,
otu a kwa, a na-achupụkwa ya site n'ụwa.
- 19 O nweghị ụmụ, o nwekwaghị ụmụ ụmụ n'etiti ndị ya,
ọ dighị onye fọdurụ n'ebe o bi na mbụ.
- 20 Ọnọdụ ya na-eju ndị si n'ọdida anyanwu anya;
oke egwu na-ejidekwa ndị si n'owuwa anyanwu n'ihi ya.
- 21 N'ezie, otu a ka ebe obibi nke onye ajọ omume dị,
ee, bụ onye ahụ nke na-amaghị Chineke.”

19

Okwu Job

- 1 Job zara si:
- 2 “Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-ata m ahụhụ?
Ruo ole mgbe ka unu ga-ewere okwu ọnu unu zopia m?
- 3 Ugboro iri ndi a ka unu kocharala m,
ihere adighi eme unu na unu na-ebuso m agha?
- 4 A sikwari na m bu onye mmehie,
o bu naani mu onwe m ka o gbasara.
- 5 O buru na unu na-ebuli onwe unu elu kari m,
ma were onodu idi ala m megide m,
- 6 mgbe ahụ, maranụ na Chineke emejoła m,
were ugbu ya tuo m gburugburu.
- 7 “O bu ezie na m na-eti mkpu akwa si: ‘A na-emejo m.’ Ma o dighi osisa m na-anata;
o bu ezie na m na-eti mkpu ka e nyere m aka ma ikpe ziri ezi adighi.
- 8 O nochieła uzọ m ka m ghara igafe;

- o jirila ọchịchiri kpuchie ụzọ m.
- 9 O yipula m ugwu m,
wepukwa okpueze m kpu n'isi.
- 10 O na-eti m ihe otiti n'akuku niile, ruo mgbe m gabigara;
o na-ehopu olileanya m dika osisi.
- 11 Iwe ya di oku megide m;
o na-agunyekwa m dika onye iro ya.
- 12 Ndi agha ya ji ike na-abia;
ha ewuola mgbidi were nnochibido m
ha gbaala ulo ikwu m gburugburu imegide m.
- 13 "O meela ka umunne m
na ndi enyi m si n'ebe m no puo.
- 14 Ndi ikwu m anaghi etinyekwa uche n'ihe banyere m;
ndi ezi enyi m niile echefuola m.
- 15 Ndi obia no n'ulo m na ndi odibo m nwanyi na-agu m dika onye ala ozọ;
adi m ka onye mba ozọ n'ebe ha no.
- 16 Ana m akpo odibo m oku ma o dighi aza m,
o buladi mgbe m jiri onu m rio ya.
- 17 Iku ume m aburula ihe nwunye m apughi inagide;
aburula m ihe aru nye umunne m.
- 18 O buladi umuntakiri nwoke na-akwa m emo;
ha na-ejikwa m eme ihe ochi mgbe obula m putara.
- 19 Ndi ahụ m kporo ndi enyi oma m na-ele m anya dika m bu ihe aru;
ndi ahụ niile m huru n'anya echigharịakwala megide m
- 20 Abu m naani okpukpu okpukpu;
ihe m ji gbanari onwu adighi ukwu.
- 21 "Meerenu m ebere, ndi enyi m, meerenu m ebere,
n'ih na aka Chineke na-emegide m.
- 22 Gini mere unu ji achu m dika Chineke si achu m?
O ga-abu na ahuhu m ejubeghi unu afo?
- 23 "O gaara ato m utu
ma a si na e deoro okwu m n'akwukwo,
- 24 na e ji mkpisi igwe dee ha,
maobu kakwasi ha n'elu mbadamba nkume ruo mgbe ebighi ebi.
- 25 Amara m na onye mgbaputa m na-adi ndu,
amakwaara m na o ga-eguzo n'elu uwa n'oge ikpeazu.
- 26 Mgbe e mebisikwara akpukpo ahụ m,
ma n'anụ ahụ m aga m ahụ Chineke.
- 27 Mu onwe m ga-eji anya m abuo hu ya,
mu onwe m, o bughu onye ozọ.
Lee ka obi m si anu oku n'ime m maka nke a!
- 28 "O buru na unu asi, 'Anyi ga-emegide ya
n'ih na nsogbu a si n'aka ya,'
- 29 unu onwe unu kwesiri itu egwu mma agha;
n'ih na iwe ga-ebute ita ahuhu nke mma agha,
mgbe ahụ, unu ga-ama na ikpe di."

20

Okwu Zofa

- 1 Mgbe ahụ, Zofa onye Neama zara si:
- 2 “Enweghị udo nke echiche m na-akpali m izaghachi n’ihi na anọ m na mwute dị ukwu.
- 3 Anụla m okwu mkparị nke ileda anya nye m, ma nghota m na-akpalite m izaghachi gi.
- 4 “N’ezie, ị maara otu ọ dị site na mgbe ochie, ya bụ kemgbe e debere mmadụ n’uwa.
- 5 Obi uto nke onye na-emebi iwu na-adị nwa mgbe nta, ọñụ nke ndị na-amaghị Chineke na-anọ naanị nwa oge.
- 6 N’agbanyeghị na ịnya isi ya ga-eru eluigwe, na isi ya ga-emetukwa igwe ojii;
- 7 ọ ga-ala n’iyi ebighị ebi, dika nsị ya onwe ya nyurụ; ndị maara ya ga-ajụ, ‘Olee ebe ọ nọ?’
- 8 Ọ ga-efelaga dika nrọ, agaghị achotakwa ya mgbe ọbụla, dika ọhụ abalị nke e chefuru echefu.
- 9 Anya hụrụ ya na mbụ agaghị ahukwa ya ọzọ, ebe obibi ya agaghị elegidekwa ya anya ọzọ.
- 10 Ụmụ ya ga-achọ ihuoma site n’aka ndị ogbenye; aka ya abụọ kwa ga-enyeghachi akụ ya.
- 11 Ọkpukpu ya nke juputara n’ike okorobia ga-eso ya bụrụ ihe a ghanyere na ntụ.
- 12 “Ọ bụ ezie na ihe ojoo na-atọ ya uto n’onu, na ọ na-ezokwa ya n’okpuru ire ya;
- 13 ọ bụ ezie na ọ pughị n’ihapu ya, ọ na-edebe ya n’onu ya,
- 14 ma nri ọ na-eri ga-aghọ ihe gbara ụka n’afọ ya, ọ ga-aghokwa elo agwo n’ime afọ ya.
- 15 Ọ ga-agboputa akunuba niile o lodara; Chineke ga-eme ka o si n’afọ ya gboputachaa ha.
- 16 Ọ ga-amicha elo agwo, eze agwo ajuala ga-egbu ya.
- 17 Ọ gaghị anụ uto mmiri si n’iyi, bụ iyi nke na-asọ asọ nke juputara na mmanụ anụ na mmiri ara ehi rahuru arahụ.
- 18 Ihe ọ ruputara ka ọ ga-iji kwughachi ugwo o ji na-erighi ma otu. Uru ọ zutara n’ahia agaghị aburu ya ihe onu.
- 19 N’ihi na ọ kpagburu ndi ogbenye, hapu ha na-enweghi olileanya obula, ọ nakotakwara ulo nke ọ na-ewughị.
- 20 “N’ezie, ọ gaghị enwe izuike site n’oke ochicho ya; ọ gaghị azoputakwa onwe ya site n’uloaku ya.
- 21 Ọ dighi ihe foduru ya iripia, oganihu ya agaghị adigide.
- 22 N’etiti ihe niile o nwere ka mkpagbu ga-abiakwasị ya, oke ita ahuhu ga-adakwasị ya.
- 23 Mgbe o rijuru afọ

- ka Chineke ga-eme ka iwe ya di oku megide ya,
iti aka Chineke ga-adakwasị ya dika mmiri ozuzo.
- 24 O buru na o si na ngwa agha e ji igwe kpuo gbalaga,
aku nke e ji ola bronz kpuo onu ya ga-amapu ya ahụ.
- 25 N'azu ya ka o na-esi miputa ya,
site n'umeju ya ka a ga-esi miputa onu ya na-egbu amuma.
Oke egwu di iche iche ga-abiakwasị ya.
- 26 Oke ochichiri no na-echere akunuba ya,
oku nke a na-afunwughị afunwu ga-erepia ya
o ga-erechapukwa ihe niile foduru n'ulo ikwu ya.
- 27 Eluigwe ga-ekpughe ikpe omuma ya
uwa niile ga-ebili megide ya.
- 28 Idee mmiri ga-ebupu ulo ya;
oke mmiri okwukwo n'ubochi iwe Chineke.
- 29 Nke a bu oke nke Chineke debeere ndi na-emebi iwu,
ya bukwa ihe nketa nke Chineke kwadooro ha."

21

Okwu Job

- 1 Mgbe ahụ, Job zara si:
- 2 "Gee nti nke oma n'okwu m;
ka nke a buru nkasiobi i ga-enye m.
- 3 Nwee ndidi ka m kwuchaa okwu m,
mgbe m kwuchara, gaa n'ihu ikwa m emo.
- 4 "O bu mmadu ka m na-ekpesara?
Gini ka m ga-eji ghara ibu onye na-enweghi ndidi?
- 5 Lee m anya ka ahụ maa gi jijiji;
were aka gi kpuchie onu gi.
- 6 Mgbe m chere echiche maka nke a, egwu turu m
meekwa ka ahụ m maa jijiji.
- 7 Gini mere ndi ajo omume ji enwe ndu ogologo,
gho okenye, baakwa uba n'idi ike?
- 8 Ha na-ahụ umu ka ha na-akwusike ike gburugburu ha,
umu ha ka ha ji anya ha ahụ.
- 9 Ha na-ebi ndu udo n'ezinaulo ha na-atughi egwu na ihe ojojo obula ga-adakwasị ha;
mkpara Chineke adighikwa adakwasị ha.
- 10 Oke ehi ha na-agba nne ehi ha na-esepughi aka;
nne ehi ha na-amu umu, ha adighi ekwo ime.
- 11 Ha na-ecipu umu ha dika igwe aturu;
umuntakiri ha na-eteghari egwu.
- 12 Ha na-abu abu n'uda egwu otiti na ubo akwara;
ha na-anurikwa onu n'uda nke oja.
- 13 Ha na-anọ ubochi ndu ha niile n'oganihu,
ha na-aridakwa n'ili ha n'udo.
- 14 Ma ndi a na-asị Chineke, 'Hapu anyi aka,
o dighi anyi mkpa imata uzo gi.
- 15 Onye ka Onye puru ime ihe niile bu, anyi ga-eji jeere ya ozi?
Uru gini ka irio ya aririo ga-abara anyi?'
- 16 Ma oganihu ha adighi n'aka ha

ya mere ana m ewezuga onwe m site na ndumodu ndi na-emebi iwu.

- 17 “Ma ugboro ole ka a na-emenyu oku oriona nke ndi na-emebi iwu?
Ugboro ole ka nhuju anya na-adakwasị ha,
bu nke Chineke kenyere ha n’iwe ya?”
- 18 Ugboro ole ka ha dika ahija kporo nku n’ihu ikuku,
maobu dika igbugbo oka nke ikuku siri ike na-efesasi?
- 19 A na-asị, ‘Chineke na-akpakotara umu ha ntaramahuhu nke njehie ha.’
Ka a kwughachi ha ya, ka ha nwee ike mata ya.
- 20 Ka anya ha hu mbibi nke onwe ya,
ka ha nuo onuma nke Onye puru ime ihe niile dika mmiri.
- 21 Gini gbasara ha banyere ezinaulo ha hapuru
mgbe onwa ndi e kenyere ya biara na ngwucha?
- 22 “O di onye puru izi Chineke ihe omuma,
ebe o bu ya na-ekpe ndi kachasi elu ikpe?”
- 23 Otu onye na-anwu mgbe o juputara n’ike na ume,
mgbe o no na nchekwa na udo,
- 24 mgbe ahụ ya bu nke eji ezi nri zuo nke oma,
okpukpu ya juputakwara n’umi.
- 25 Onye ozo na-anwu n’ihe ilu nke mkpuruobi,
n’ihi na o nweghi mgbe o riri ezi ihe obula.
- 26 Nke obula n’ime ha dina n’akuku ibe ya n’ime aja,
ikpuru kpuchikwara ha abuo.
- 27 “Amaara m nke oma ihe bu echiche unu
na nzube unu ji emegide m.
- 28 Unu ga-aju m ajuju si, ‘Ugbu a, ole ulo oke mmadu ahụ.
Ulo ikwu ndi ahụ ebe ndi na-emebi iwu biiri?’
- 29 O bu na unu ajubeghi ndi njem ajuju?
O bu na unu ejighi ihe ha koru mere ihe,
- 30 na a na-echebe ndi ojoo puo n’ubochi nhuju anya,
na a na-anaputa ha site n’ubochi oke iwe?
- 31 Onye na-atu ha mmehie ha n’ihu?
Onye kwa na-akwughachi ha ugwo ihe ha mere?
- 32 A na-eburu ha gaa n’ili,
a na-echekwa ili ha nche.
- 33 Aja di na ndagwurugwu na-atu ha utu;
Mmadu niile na-eso ha n’azu,
na otutu a na-apughi iguta onu na-ebu ha uzọ n’aga.
- 34 “Ya mere, olee otu unu ga-esi were okwu na-enweghi isi kasie m obi?
O dighi ihe foduru n’osiisa unu ma o bughi naani okwu ugha.”

22

Okwu Elifaz

- 1 Mgbe ahụ, Elifaz onye Teman zara si:
2 “Mmadu o puru ibara Chineke uru?
O buladi onye nwere uche o puru ibara Chineke uru?
3 O nwere onu o ga-enye Onye puru ime ihe niile ma a si na i bu onye ezi omume?”

Uru gini ka o ga-enweta ma o buru na uzọ gi niile enweghi ita uta?

- 4 “Chineke o na-abara gi mba na-ebo gi ebubo
n’ihi na i na-atu egwu ya?
- 5 O bu na mmebi iwu gi adighi ukwuu?
Mmehie gi o nwere ogwugwu?
- 6 I naara umunne gi ihe ebe n’efu;
i yipuru ndi mmadu uwe ha gbawa ha otọ.
- 7 I nyeghi ndi ike gwuru mmiri,
i nyeghikwa ndi aguu na-agu ihe oriri.
- 8 O bu eziokwu na i bu nwoke di ike na onye nwere ala,
burukwa onye a na-asopuru bi n’ala ya,
- 9 I na-agbaba umu nwanyi di ha nwuru aka, zipu ha,
I na-anyaji ogwe aka nke umu na-enweghi nna.
- 10 O bu ya mere onya jiri gbaa gi gburugburu,
burukwa ihe mbibi ji eyi gi egwu.
- 11 O bukwa ya mere ochichiri ji gbaa gi gburugburu ka i ghara ihu uzọ,
meekwa ka idee mmiri kpuchie gi.
- 12 “O bu na Chineke anoghi n’ebe di elu nke eluigwe?
Lee ka idi elu nke kpakpando di elu si di.
- 13 Kama i na-asi, ‘Gini ka Chineke maara?
O na-esite n’oke ochichiri di otu a ekpe ikpe?
- 14 Oke ochichiri kpuchiri ya, nke mere na o naghị ahụ anyị
mgbe o na-agaghari n’ebe di elu nke eluigwe.’
- 15 I ga-agbaso uzọ ochie
nke ndi na-eme ihe ojojo zoro ije na ya?
- 16 E bupuru ha tupu oge ha eruo.
Ntala ndu ha ka idee mmiri sachapuru
- 17 Ha siri Chineke, ‘Hapu anyi aka!
Gini ka Onye puru ime ihe niile ga-eme anyi?’
- 18 Ma o bu ya ji ihe di mma di iche iche mejuputa ulo ha,
ya mere ana m ewezuga onwe m site na ndumodu ndi na-emebi iwu.
- 19 Ndi ezi omume na-ahu mbibi ndi di otu a ma nuria;
ndi aka ha di ocha na-akwa ha emo si:
- 20 ‘N’ezie, e bibiela ndi iro anyi,
oku erepiala akunuba ha.’
- 21 “Doo onwe gi n’okpuru Chineke ka gi na ya noo n’udo,
n’uzo di otu a, oganihu ga-abara gi.
- 22 Gee nti, nabata ndumodu si ya n’onu,
doo okwu ya niile n’obi gi.
- 23 O buru na ilaghachikwute Onye puru ime ihe niile, o ga-eweghachi gi n’onodu gi;
o buru na iwezuga ihe mmebi iwu mee ka o di anya site n’ebe ulo ikwu gi di,
- 24 togbo okpurukpu olaedo gi n’aja,
tupukwa olaedo nke Ofia gi n’elu nkume di n’ime odọ mmiri nta.
- 25 Mgbe ahụ, Onye puru ime ihe niile ga-aburu gi olaedo,
bukwara gi olaocha kachasi mma.
- 26 N’ezie, mgbe ahụ kwa, ihe nke Onye puru ime ihe niile ga-atọ mkpuruobi gi uto,
i ga-ewelikwa ihu gi nye Chineke.

- 27 Ị ga-ekpe ekpere, ọ ga-azakwa ị ekpere ị,
 ị ga-emezukwa nkwa i kwere.
- 28 Ihe i kpebiri ga-emezukwa,
 ihè ga-amụkwasi n'uzọ ị niile.
- 29 Mgbe a na-eweda ndị mmadụ ala, ọ burukwa na ị si, 'Bulienụ ha elu,'
 mgbe ahụ ọ ga-azọputa ndị e wedara n'ala.
- 30 Ọ ga-azọputa ọ buladi onye ahụ nke aka ya na-adighi ọcha,
 bu onye nke a ga-azọputa site n'idi ọcha nke aka ị."

23

Okwu Job

- 1 Mgbe ahụ, Job zara si:
 2 "Ọ buladi taa, mkpesa m di ilu;
 aka ya di arọ megide m n'agbanyeghi isụ ude m.
- 3 A sika na m maara ebe m ga-achota ya;
 a sika na m nwere ike ijeru ebe obibi ya!
- 4 Aga m edozi mkpesa m n'usoro n'ihu ya
 were iru uka mejuo onu m.
- 5 Aga m achoputa ihe o ga-aza m
 ma tuleekwa ihe o ga-agwa m.
- 6 Ọ ga-eji ike di egwu megide m?
 Mba, o gaghi ebo m ebubo.
- 7 N'ebe ahụ, onye ziri ezi ga-eme mkpesa n'ihu ya.
 N'ebe ahụ, a ga-anaputakwa m site n'aka onye ikpe m ruo mgbe ebighi ebi.
- 8 "Ma o buru na m agaa n'owuwa anyanwu o noghi n'ebe ahụ;
 o buru na m gaa n'odida anyanwu, agaghi m achota ya.
- 9 Mgbe o no n'oru n'ugwu anaghi m ahụ ya,
 mgbe o loghachiri na ndida anaghi m ahukwa ya.
- 10 Ma o maara uzọ m na-aga,
 mgbe o nwaputasiri m, aga m aputa dika olaedo,
- 11 ukwu m abuo na-agbaso nzo ukwu ya;
 ana m eso uzọ ya na-atugharighi n'aka nri maobu aka ekpe.
- 12 Esibeghi m n'iwu nke si n'onu ya puta wezuga onwe m;
 a na m echekwa okwu onu ya kara nri nke m na-eri kwa ubochi.
- 13 "Ma o guzo naani ya, onye puru iguzogide ya?
 O na-eme ihe obula masiri ya.
- 14 Ọ na-emezu ukpuru ya niile o zubere megide m,
 o ka nwekwara nzube ndi ozo yiri nke a o dobere imegide m.
- 15 N'ihia ya ka obi ji ama m jijiji n'ihu ya;
 mgbe m chetara banyere ihe ndi a niile, ana m atu egwu ya.
- 16 Chineke emeela ka obi m daa mba;
 Onye puru ime ihe niile emeela ka m maa jijiji.
- 17 Ma ochichiri emeghi ka m mechie onu m,
 bu oke ochichiri nke kpuchiri ihu m.

24

- 1 "Gini mere Onye puru ime ihe niile adighi ahoputa oge maka ikpe ikpe?"

- Gịni mere ndi maara ya ga-eji na-ele anya n'efu maka oge ndi a?
- ² Ufodu umu mmadu na-ewezuga nkume oke ala,
na-elekota igwe aturu ha zutere n'ohi.
- ³ Ha na-apunara inyinya ibu nke nwa mgbei,
ha na-anarakwa ehi nke nwanyi di ya nwuru n'ihe ebe.
- ⁴ Site n'okporozo ka ha na-akwapu ndi no na mkpa.
Ha na-ejikwa aka ike mee ka ndi ogbenye di n'ala ahụ zoo onwe ha.
- ⁵ Dika inyinya ibu ohia no n'ozara,
otu a ka ndi ogbenye si agaghari na-achoghari ihe oriri,
ala na-adighi epuputa ihe na-enye umu ha nri.
- ⁶ Ha na-ekpokota ahia anu ulo na-ata n'ubi,
na-atutukotakwa mkpuru vaini nke foduru n'ubi ndi ajo omume.
- ⁷ N'ihie enweghi uwe, ha na-agba oto n'abali,
ha enwekwaghi akwa iji kpuchie onwe ha oyi.
- ⁸ Oke mmiri ozuzo nke ugwu na-edede ha ahụ,
ha na-amaku nkume n'ihie enweghi ebe mgbaba.
- ⁹ Nwa na-enweghi nna ka a na-eji ike napu ara.
Nwa ohuru nke onye ogbenye ka a na-anara n'ihe ebe.
- ¹⁰ N'ihie enweghi akwa ha na-agba oto na-agaghari,
ha na-ebu ukwu oka ma noro n'agu.
- ¹¹ Ha na-asuputa mmanu oliv n'elu ebe e mebere maka ya,
ha na-azochaputa mmanya vaini ma akpiri na-akpo ha nku.
- ¹² Uzu isu ude ndi na-anwu si n'obodo na-ebili,
mkpuruobi nke ndi e meruru ahụ na-eti mkpu enyemaka.
Ma o dighi onye Chineke na-ahuta ka onye ikpe mara n'ihie ihe ndi a.
- ¹³ "O di ndi na-enupu isi megide ihè,
ndi na-amaghi uzo ya
maobu na-anogide n'uzo ya.
- ¹⁴ Mgbe ihè nke ubochi gafere, ogbu mmadu na-ebili,
gbuo onye ogbenye na onye no na mkpa;
n'abali kwa, o na-ezoba dika onye ohi.
- ¹⁵ Anya onye na-akwa iko na-ele anya chi ojiji;
o na-eche n'obi ya si, 'O dighi onye obula ga-ahụ m,'
o na-ekpuchikwa ihu ya.
- ¹⁶ N'ochichiri, ndi ohi na-egbuka ulo ndi mmadu baa,
ma n'ehihie ha na-emechibido onwe ha uzo n'ime ulo;
o nweghi ihe ha na ihè jikoro.
- ¹⁷ N'ebe ha niile no, etiti abali bu ututu ha,
ha na ihe egwu nke ochichiri bu enyi.
- ¹⁸ "Ma ha bu ufufu di n'elu mmiri;
ala ha ketara bu ihe a buru onu,
nke mere na o dighi onye na-agakwa n'ubi vaini ha.
- ¹⁹ Dika okpomoku na okochi si eme ka mkpuru mmiri oyi gbazee,
otu a ka ala ili si ewere ndi mehiere n'ike.
- ²⁰ Akpanwa na-echefu ha,
ikpuru na-eji ha mere ihe oriri;
anaghi echetakwa ndi ajoo omume
kama a na-etiji ha dika osisi.

- 21 Ha na-akpagbu nwanyi aga na nwanyi na-enweghi nwa,
ha adighi elekota nwanyi di ya nwuru.
- 22 Ma Chineke na-eji ike ya dokpuru ndi di ike nke ukwu puo,
o bu ezie na ha bu ndi ihe na-agara nke oma, ma ha enweghi nkwa nke ndu.
- 23 O nwere ike ime ka ha dabere na ntukwasi obi na o nweghi ihe puru imetu ha,
ma anya ya dikwasiri uzọ ha niile.
- 24 A na-ebuli ha elu nwa mgbe nta, ma e mesia, ha anokwaghi,
a na-eweda ha n'ala chikotakwa ha dika ndi ozo,
a na-ebipu ha dika ukwu oka.
- 25 "O buru na o bughu otu a, onye puru i si na ihe m kwuru bu okwu ugha
si otu a mee ka okwu m buru ihe efu?"

25

Okwu Bildad

- 1 Mgbe ahụ, Bildad onye Shua zara si:
2 "Ike ochichi na oke egwu bu nke Chineke;
O bu ya na-eme ka udo diri n'eluigwe.
3 Onye puru iguta usuu ndi agha ya onu?
Onye kwa ka ihè ya na-adighi enwukwasi?
4 Mmadu o ga-esi anaa buru onye ezi omume n'ihu Chineke?
Mmadu nwanyi muru o ga-esi anaa di ocha?
5 Lee, o buladi onwa adighi achawaputa,
ozo kpakpando adighi ocha n'anya ya,
6 ka ofoduzie nwa mmadu efu muru, nke bu naani ikpuru,
mmadu, nke bu naani idide."

26

Okwu Job

- 1 Mgbe ahụ, Job zaghachiri:
2 "Lee ka i si nyere onye na-adighi ike aka!
Leekwa ka i si zoputa ogwe aka nke onye ume na-adighi!
3 Lee udi ndumodu i nyerela onye na-enweghi amamihe!
Leekwa udi oke nghota nke i gosiputara.
4 O bu onye nyeere gi aka ikwu okwu ndi a?
Mmuo onye si n'onu gi kwuo okwu?
5 "Ndi nwuru anwu no n'oke ihe mgbu,
ha na ndi no n'okpuru mmiri na ndi bi n'ime ya.
6 Ala mmuo gba oto n'ihu Chineke;
mbibi* togbokwara na-enweghi ihe kpuchiri ya.
7 O na-agbasapu elu elu nke mbara eluigwe n'elu ebe togboro n'efu.
O nweghi ihe o kokwasiri uwa n'elu ya.
8 O na-ekechi mmiri n'ime igwe ojii,
ma idi arọ ya adighi eme ka igwe ojii gbawaa.
9 O na-ekpuchi ihu onwa nke di n'uju ya,†
na-agbasakwa igwe ojii ya n'elu ya,
10 O kewaputara oke n'elu ogbu mmiri,

* 26:6 26:6 Maobu, Abadon n'asusu Hibru † 26:9 26:9 O na-ekpuchi ihu ocheeze nke onwa

- ka o buru oke di n'etiti ihè na ochichiri.
 11 Ogidi niile nke eluigwe na-ama jijiji,
 tuokwa oke egwu n'ihì ìba mba ya.
 12 N'ike ya ka o ji kpalie oke osimiri;
 o bu amamihe ya ka o ji tigbuo Rehab.
 13 O bu site na nkuume ya ka mbara eluigwe ji maa mma;
 aka ya dupuru agwo na-agba oso.
 14 Ihe ndi a bu onu onu oru aka ya;‡
 lee ka o si di nta bu okwu ntakwu anyi na-anu gbasara ya!
 Onye puru ighotacha ida uda§ nke ike ya?"

27

Okwu ikpeazu Job nye ndi enyi ya

- 1 Ma Job gakwara n'ihu n'okwu ya si:
 2 "N'ezie, dika Chineke na-adì ndu, onye juru ikpere m ikpe ziri ezi,
 Onye puru ime ihe niile, onye mere ka m hu ihe ilu nke mkpuruobi.
 3 Ogologo mgbe m nwere ndu n'ime m,
 mgbe iku ume Chineke dikwa n'imi m,
 4 egbugbere onu m agaghì ekwu ihe ojoo,
 ire m agakwaghì ekwu okwu aghughò.
 5 Agaghì m ekwenye na ihe unu kwuru ziri ezi;
 ruo mgbe m ga-anwu, agaghì m agonari izuoke m.
 6 Aga m ejigidesi ezi omume m aka ike, agaghì m ahapu ya;
 o nwekwaghì mgbe obi m ga-ata m uta ogologo ubochi niile nke ndu m.
 7 "Ka ndi iro m diri ka ndi ajo omume,
 ka ndi na-ebili imegide m diri ka ndi na-emebi iwu.
 8 N'ihì nke a, gini bu olileanya onye na-amaghì Chineke nwere mgbe e bipuru ya,
 mgbe Chineke wepuru ndu ya?
 9 Chineke o na-anu ikwa akwa ya
 mgbe nsogbu dakwasiri ya?
 10 O ga-achota ihe utò n'ime Onye puru ime ihe niile?
 O ga-akpoku Chineke mgbe niile?
 11 "Aga m akuziri unu maka ike nke Chineke;
 agaghì m ezo ihe banyere uzò Onye puru ime ihe niile.
 12 Unu onwe unu ahula ihe ndi a,
 gini mere unu ji ekwu okwu ndi a na-enweghi isi?
 13 "Nke a bu oke Chineke na-ekenye ndi ajo omume,
 nke a bukwa ihe nketa nke onye ahù na-adighì eme ebere na-anata site n'aka
 Onye puru ime ihe niile.
 14 N'agbanyeghi onuogugu umu ya, oke ha bu mma agha;
 umu ya agaghì enwe ihe oriri ga-ezuru ha.
 15 Orià na-eфе efe ga-egbu ndi ya foro ndu;
 ozo, umu nwanyi ha hapuru nwuo agaghì akwa akwa n'ihì ha.
 16 O buru na o kpakota olocha dika uzuzu,
 ma tukotakwa uwe dika aja urò,

‡ 26:14 26:14 Ihe ndi a bu ufodu n'ime ihe o na-eme § 26:14 26:14 Egbe eluigwe nke ike

- 17 ihe ndị ọ kpakọtara bụ onye ezi omume ga-eyi ha,
ndị aka ha dị ọcha ga-ekekwa ọlaọcha ya.
- 18 Ụlọ o wuru dị ka ụlọ nla,
dịkwa ka ụlọ ntu nke onye nche wuru.
- 19 Ọ na-edina ala dika ọgaranya ma ọ gaghi edinakwa dika ọgaranya ọzọ;
mgbe ọ saghere anya ya abụọ, ihe niile efuola.
- 20 Oke egwu na-adakwasị ya dika idee mmiri;
oke ebili mmiri na-ebufu ya n'abalị.
- 21 Ifufe si n'ọwụwa anyanwụ na-ebufu ya, agaghị ahụkwa ya anya ọzọ;
ọ na-azachapụ ya site n'ọnọdụ ya.
- 22 Ọ na-atufu ya na-enweghị ebere
mgbe ọ na-eme ngwangwa igbapụ site n'ike ya.
- 23 Ọ na-akụkọta aka ya n'ikwa emo,
were ima ọsụ wezuga ya n'ọnọdụ ya."

28

Nwa mgbe nta: Ebe a na-achọta amamihe

- 1 Olulu e si egwupụta ọlaọcha di;
ebe a na-anụcha ọlaedo dika.
- 2 E si n'ime ala ewepụta igwe,
ọlanchara na-agbazepụta site nkume na-aghọ ọla.
- 3 Mmadụ na-eme ka ọchịchiri nwee ọgwụgwụ;
ọ na-enyochapụta ihe di ebe di anya,
na-achọ igwe n'ime oke ọchịchiri.
- 4 Ọ na-egwu olulu n'ebe di anya site n'ebe mmadụ bi,
n'ebe ụkwụ mmadụ na-adighi eru,
n'ebe ahụ di anya site n'ebe mmadụ bi ka ha na-akwufeghari.*
- 5 Ala ahụ e si na ya enweta nri,
aburula ihe e ji oku gbanwee n'okpuru ya.
- 6 Safaia bụ nkume di oke ọnuahia di na nkume ya;
aja ya nwekwara mkpuru ọlaedo.
- 7 Ọ dighi anụ ufe nke na-eri anụ maara ụzọ ahụ zoro ezo;
anya agụ nkwo ọbula ahutubeghi ya.
- 8 Anụ ọhia di nganga anaghị azonye ụkwụ n'elu ya,
ọdum ọbula adighi awaghari n'ebe ahụ.
- 9 Ndi mmadụ na-eji aka na-etiwasi nkume ahụ na-enwu oku
mee ka mgborogwu ugwu ahụ pụta ihè.
- 10 Ha na-awaputa ọwa ụzọ n'etiti nkume ahụ,
anya ha na-ahukwa akunuba ya niile.
- 11 Ha na-achoputa isi mmiri niile
ma meekwa ka ihe nzuzo pụta ihè.
- 12 Ma olee ebe ka a ga-achọta amamihe?
Olee kwa ebe nghota bi?
- 13 Mmadụ apughị ighota ọnuahia ya,
agaghị achotakwa ya n'ala ndi di ndu.
- 14 Ogbu mmiri na-asi, "Ọ dighi n'ime m,"

* 28:4 28:4 N'oge ochie, ọ bụ n'ochie e ji eriri kegide ka ndi na-egwuputa ihe di iche iche site n'ime ala na-anodu ala. Mgbe a na-adotu ha, ụkwu ha adighi eru ala, ha na-akwufegharikwa n'ihu onodu ha.

- osimiri na-asi, “O dighi n’aka m.”
- 15 A gaghị eji ọlaedo a nuchara nke oma zuta ya, apughị itụ ihe bu onuahia ya n’olaocha.
- 16 A gaghị eji ọlaedo nke Ofia zuta ya, a gaghị ejikwa nkume dara oke onuahia nke oniks maobu safai zuta ya,
- 17 A gaghị eji ọlaedo maobu kristal tunyere ya, maobu iji ejiji ọlaedo nweta ya.
- 18 Koral na jasper erughị ihe a na-akpotu aha n’ebe o di; onuahia nke amamihe kariri otutu rubi.
- 19 A gaghị eji ọla topaazi nke Kush tunyere ya; a pughi iji ọlaedo a nuchara anucha zuta ya.
- 20 Olee ebe amamihe si abia?
Olee ebe nghota bi?
- 21 E zoro ya ezo site n’anya ihe niile di ndu, e kpuchikwara ya nye o buladi anu ufe nke eluigwe.
- 22 Mbibi na onwu na-asi;
“Naani akuko ya ruru anyi nti.”
- 23 Chineke ghotara uzọ ya, naani ya makwara ebe obibi ya di.
- 24 N’ihi na o na-ahu nsotu nke uwa, na-ahukwa ihe niile di n’okpuru eluigwe.
- 25 Mgbe o hiwere ike nke ikuku, tuokwa mmiri n’ihe otutu,
- 26 mgbe o nyere mmiri ozuzo iwu meekwa uzọ nye egbe eluigwe na oke ikuku,
- 27 mgbe ahụ, o lere amamihe anya, nyochasia ya, meekwa ka o guzosie ike, ma nwaputakwa ya.
- 28 O siri mmadu,
“Itu egwu Onyenwe anyi, nke ahụ bu amamihe; ozọ, i si n’ihe ojoo wezuga onwe bu nghota.”

29

Ngọpu ikpeazu Job

- 1 Job gakwara n’ihu n’okwu ya si:
- 2 “O gaara adi m noo mma ma a si na m ga-adi dika m di n’onwa ole na ole gara aga, dika ubochi ndi ahụ mgbe Chineke na-elekota m,
- 3 mgbe oriona ya na-achakwasị m n’isi ihè ya ka m ji jee ije n’ochichiri.
- 4 Ewoo, otu ihe diiri n’ubochi ihe na-agara m nke oma, mgbe mmekorita mu na Chineke mere ka ulo m buru ebe a goziri agozi,
- 5 mgbe Onye puru ime ihe niile nonyeere m na mgbe umu m nokwa m gburugburu,
- 6 mgbe uzọ m juputara na mmiri ara ehi rahuru arahu, mgbe nkume na-awuputara m mmanu oliv dika mmiri na-aso aso.
- 7 “Mgbe m na-apu n’onu uzọ ama obodo were onodu m n’ama.
- 8 Umụ okorobia na-ahu m wezuga onwe ha, ndi okenye na-ahukwa m ma guzo n’ukwu ha;

- 9 ndiisi ọchichi obodo na-akwusi ikwu okwu
ma were aka ha kpuchie onu ha;
- 10 olu ndi a na-asopuru na-adakwa juu,
ire ha na-araparakwa ha n'akpo onu.
- 11 N'oge ahụ, onye obula nuru olu m na-ekwu ihe di mma banyere m,
ndi hukwara m na-agba ama oma maka m.
- 12 N'ihia na anaputara m ndi ogbenye na-eti mkpu enyemaka,
naputakwa ndi mgbei na-enweghi ndi enyemaka.
- 13 Onye no n'onu onwu goziri m;
emekwara m ka obi nwanyi di ya nwuru buo abu.
- 14 Ana m eyikwasị ezi omume dika uwe,
ikpe ziri ezi bu uwe mwuda m na akwa okike nke isi m.
- 15 Abu m anya nye onye isi,
burukwa ukwu nye onye ngwuro.
- 16 Abu m nna nke onye no na mkpa;
burukwa onye gbaliri ihu na ndi obia natara ikpe ziri ezi.
- 17 Etijiri m ikiri eze nke ndi ajo omume,
si otu a naputa ndi ha na-achọ idogbu.
- 18 "Echere m si, 'Aga m anwu n'ulo nke aka m,
na ubochi m ga-abakwa uba dika aja di n'ala.
- 19 Mgborogwu m ga-eto rida na mmiri,
na igirigi ga-adakwasikwa n'alaka m abali niile.
- 20 Nsoopuru m ga-adigide ohuru n'ime m,
uta m ga-adigidekwa ohuru n'aka m.'
- 21 "Umụ mmadu na-eji oke olileanya na-ege m nti,
ha na-ederekwa duu inuru ndumodu m.
- 22 Mgbe m kwusiri okwu, ha anaghi ekwukwa ozọ.
Okwu m na-ada juu na nti ha.
- 23 Ha na-echerekwa m dika e si echere mmiri ozuzo,
na-anukwa okwu m dika ala si anu mmiri ozuzo n'okochi.
- 24 Mgbe m miiri ha onu ochi, ha adighi ekwenye ya;
ihe nke ihu m di oke mkpa nye ha.
- 25 O bu m na-ahoputara ha uzọ, na-anodu dika onyeisi ha;
ebiri m dika a ga-asị na m bu onye eze n'etiti ndi agha ya;
na dika onye na-akasi ndi na-eru uju obi.

30

- 1 "Ma ugbu a, ha na-akwa m emo
bu ndi bu umuntakiri n'ebe m no,
bu ndi nna ha na-etorughi ndi m na-ezipu
ka ha na nkita na-eso aturu m nokota.
- 2 Uru gini ka ike aka ha ga-abara m,
ebe o bu na ha adighikwa ike?
- 3 Ha bu ndi ike gwuru site n'uko na agu,
ha na-agaghari n'ala kporo nku
na-awaghari n'ime ozara n'abali.
- 4 N'ala ohia ka ha na-aturi ahia nnu,
mgborogwu osisi brum bukwa nri ha.

- 5 A chupuru ha site n'etiti ndi mmadu ibe ha,
a na-etiso ha mkpu dika ha bu ndi ohi.
- 6 A chupuru ha ka ha gaa biri n'ala iyi mmiri na-adighi.
Ha bi n'etiti ogba nkume na onu a turu n'ime ala.
- 7 Ha na-eme uzu n'ohia dika umu anumanu,
na-ejikota onwe ha n'ahihia toro n'okpuru osisi.
- 8 Ha bu ndi e ledara anya, ndi na-enweghi aha,
e sitere n'ala ahụ chupu ha.
- 9 "Ma ugbu a, aburula m ihe umu okorobia ji abụ abụ ikwa emo;
aburukwala m okwu ha ji anopuru ubochi.
- 10 Abụ m ihe iso oyi nye ha, ha adighi abiakwa m nso;
ha anaghi egbu oge igbu m aso mmiri n'ihu.
- 11 Ma ugbu a, ebe o bu na Chineke atopula eriri uta m ma kpagbuo m,
o nwekwaghi ihe ha na-adighi eme n'ihu m.
- 12 N'aka nri m mba ndi a na-ebuso m agha.
Ha na-esiri ukwu m onya,
ha na-ewuli mgbidi ha nochibido m.
- 13 Ha na-etiwasi uzọ m,
ha kwadoro mmekpa ahụ m.
'O nweghi onye ga-enyere ya aka,' ka ha na-ekwu.
- 14 Ha na-abiakwasi m dika ndi sitere ebe e tipuru mgbidi;
n'etiti mbibi ya ha na-enu onwe ha enute n'ebe m no.
- 15 Oke egwu abiakwasila m;
ugwu m adila ka ihe ifufe buuru,
nchekwa m agabigala dika igwe ojii.
- 16 "Ugbu a, ndu m ji nwayoo nwayoo na-agabiga;
ubochi ahuhu ejidela m.
- 17 Abali na-esewasi okpukpu m,
ihe mgbu m nke na-ata ata enweghi ezumike.
- 18 N'oke ike ya, Chineke na-adiri m ka uwe;
o na-ekechi m dika olu uwe m.
- 19 O na-atuba m n'ime apiti,
mee ka m ghoo ntụ na aja.
- 20 "Chineke m, anam etiku gi ma i dighi aza m;
anam eguzo oto, ma naani anya ka i lere m.
- 21 I na-emegide m na-enweghi obi ebere;
i ji aka gi di ike megide m.
- 22 I na-ejide m n'ike welie m elu chuba m n'oke ifufe,
i na-eme ka m buru onye na-akwufeghari n'oke ifufe nke mmiri.
- 23 Amara m na i ga-eweda m ruo onwu;
ruo n'ebe e debeere mmadu niile di ndu.
- 24 "N'ezie, o dighi onye na-emegide onye e tidara n'ala;
mgbe o na-eti mkpu n'onodu nhuju anya ya na-achọ enyemaka.
- 25 O bu na m akwaghi akwa n'ihini ndi no na nsogbu;
o bu na mmuo m erughi uju n'ihini ndi ogbenye?
- 26 Ma mgbe m lere anya ihe oma, ihe ojobo biara;

- mgbe m lere anya ihè, mgbe ahụ ka ọchịchiri bịara.
 27 Obi m anaghi ezu ike n'ime m;
 ubochi ahuhu na-ezute m.
 28 Ana m agaghari na-eji nji ma o bughi n'ih i oke anwu.
 Eguzola m oto n'ogbako ndi mmadu tikuo ha ka ha nyere m aka.
 29 Aburula m nwanne nkita ohia;
 onye ya na ikwighikwighi na-esoghari.
 30 Akpukpo ahụ m na-eji nji na-ekpe iwere;
 anu ahụ m na-anu oku dika ihe a kwanyere oku.
 31 Uda ubo akwara m bu uda iru uju;
 uda oja m bukwa uda iti mkpu akwa.

31

- 1 "Mu na anya m gbara ndu kpebie
 na o nweghi mgbe m ga-ele nwaagboghọ obula anya n'ih i agu u ikwa iko.*
 2 N'ih i na, gini bu oke mmadu ketara n'aka Chineke onye bi n'elu;
 gini bukwa ihe nketa ya site n'aka Onye puru ime ihe niile no n'elu?
 3 O bughi mbibi nye ndi ajo omume,
 nhuju anya nye ndi na-eme ihe ojoo?
 4 O bu na o nagh i ah u zo m niile,
 guokwa nzo ukwu m niile onu?
 5 "O buru na m gara ije n'uzo ugha
 maobu na ukwu m mere ngwangwa gbasoro uzo aghughu,
 6 ka Chineke were ihe otutu ziri ezi tuo m,
 o ga-amata na m bu onye na-enweghi ita uta.
 7 O buru na nzo ukwu m si n'uzo wezuga onwe ya,
 o buru anya m na-edu obi m,
 ma o bukwanu na aka m abuo bu ihe e meruru emeru,
 8 o buru otu a, ka onye ozo rie ihe m kuru n'ubi,
 ka e hopuchakwa ihe niile m kuru n'ubi.
 9 "O buru na o guola obi m agu u ijekwuru nwanyi ozo,
 maobu na m ezoola n'onu uzo onye agbataobi m,
 10 mgbe ah u, ka nwunye m kworo nwoke ozo nri,
 ka ndi ikom ozo dinaa ya.
 11 N'ih i na nke ah u ga-abu ihe ihere,
 burukwa mmehie kwesiri ka e kpee ya ikpe.
 12 O bu oku na-ere ruo n'ebe ila n'iyi;†
 nke puru ihopu ihe owuwe ubi m niile.
 13 "O buru na m juru ikpe ikpe ziri ezi
 nye nwoke maobu nwanyi obula na-ejere m ozi
 mgbe ha nwere mkpesa megide m,
 14 gini ka m ga-eme mgbe Chineke bjakwutere m?
 Gini ka m ga-aza ya mgbe o juru m ajuju?
 15 O bu na o bughi onye kpuru m n'afu nne m mekwara ha?
 O bughi ya kpuru anyi abuo n'afu nne anyi?"

* 31:1 31:1 Maobu, anya ojoo Mat 5:28 † 31:12 31:12 Maobu, Mbibi

- 16 “Ọ bụrụ na m ajụ inye ndị ogbenye ihe dị ha mkpa,
ma ọ bụrụkwa na m eme ka anya nwanị di ya nwurụ dalaa ya n’isi,
17 ọ bụrụ na m dobere ihe oriri m maka naanị m,
ma jụ inye ya ụmụ mgbei;
18 ma site n’okorobia m, azulitere m ha dika nna kwesiri,
ọ bụkwa site na nwantakiri ka m bụ onyendu nye nwanị di ya nwurụ.
19 Ọ bụrụ na ọ di mgbe m huru onye na-ala n’iyi n’ihi enweghi akwa,
maobu onye no n’uko nke na-enweghi uwe,
20 ma obi ha agozighi m
n’ihi iji aji sitere n’umu aturu m mee ka o nwee okpomoku n’ahu ya.
21 Ọ bụrụ na m eweliela aka m megide onye nna ya nwurụ,
n’ihi na m mara na m nwere nkwa okwu n’uloikpe,
22 mgbe ahụ, ka aka m si n’ubu m dapu,
ka e tijiakwa ogwe aka m site na nkwonkwo ya.
23 N’ihi na aturu m egwu mbibi na-esite n’aka Chineke,
n’ihi egwu ebube ya, enweghi m ike ime ihe ndi a.
- 24 “Ọ bụrụ na ntukwasị obi m di n’olaedo,
maobu na m si olaedo a nuchara anucha, ‘I bu ebe ndabere m.’
25 Ọ bụrụ na m nuriri onu n’ihi oke aku m,
ihe nnweta nke aka m ritere n’uru,
26 ọ bụrụ na m legidere anyanwu anya n’ebube ya,
maobu onwa n’ike nchawa ya,
27 nke ga-eme ka obi m buru ihe a rafuru na nzuzo,
maobu aka m aburu ihe e weliri ife ha ofufe,
28 mgbe ahụ, ihe ndi a ga-abu mmehie nke a ga-ekpe ikpe,
n’ihi na m gaara abu onye na-ekwesighi ntukwasị obi nye Chineke, Onye bi n’elu.
- 29 “Ọ bụrụ na m nuriri onu n’ihi odachi nke dakwasiri onye iro m
maobu chia ochi n’ihi nsogbu nke dakwasiri ya,
30 ekwebeghi m ka onu m mehie
megide ha site n’ibu ndu ha onu.
31 Ọ bụrụ na o nwebeghi oge ndi no n’ezinaulo m kwuru okwu si.
‘Onye ka o bu nke na-erijubeghi afo site n’ihe oriri Job na-enye?’
32 Ma o dighi onye obia na-anọ onodu abali n’ama,
n’ihi uzọ m na-eghe oghe mgbe obula nye ndi ije.
33 Ọ bụrụ na m na-ezo mmehie m dika ndi ozo,[‡]
site n’izobe mmehie m n’ime obi m,
34 n’ihi na m turu egwu igwe mmadu,
si otu a, tuo oke egwu n’ihi nleda anya nke ndi agburu di iche iche,
nke mere ka m gbaa nkiti ghara ipu n’ezi.
- 35 (“O, a si na o nwere onye ga-ege m nti!
Ana m ebinye aka m n’okwu ngogu m, ka Onye puru ime ihe niile za m,
ka onye na-ebo m ebubo deputa ihe o nwere megide m n’akwukwo.
36 N’ezie, aga m eyiri ya n’ubu m,
aga m eyinyekwa ya dika okpueze.
37 Aga m agukoro ya nzọ ukwu m niile,
aga m ejekwuru ya dika okpara eze.)

‡ 31:33 31:33 Maobu, dika Adam mere

38 “Ọ bụrụ na ala m etie mkpu megide m,
     ọ bụrụ na olulu di na ya ejuputa n’anya mmiri,
 39 ọ bụrụ na m eripia ihe o meputara na-akwughị ugwo,
     maobu mee ka mmuo ndi bi n’ime ya daa mba,
 40 ka ogwu puputa n’onodu oka wiiti,
     ka ahia na-esi isi ojoo puputakwa n’onodu oka bali.”
 Okwu Job agwula.

32

Okwu Elihu

¹ Mgbe ahụ, ndi ikom ato ndi a kwusiri isa Job okwu obula ozo n’ihi na o huru onwe ya dika onye ezi omume. ² Ma oke iwe were Elihu nwa Barakel onye obodo Buz, si n’ikwu Ram megide Job n’ihi na o guru onwe ya dika onye ezi omume kara Chineke. ³ Iwe wekwara ya n’ebe mmadu ato ndi enyi Job no, n’ihi na o dighi ebe ha hutara Job dika onye uzo ya na-ezighi ezi, ma ha gara n’ihu ima ya ikpe. ⁴ Ma ruo ugbu a, Elihu agwaghị Job okwu obula n’ihi na ndi ozo bu okenye n’ebe o no. ⁵ Ma mgbe o huru na ndi ikom ato ndi a enweghi okwu ozo ha ga-ekwu, nke a kpasuru ya iwe.

⁶ Ma Elihu nwa Barakel onye obodo Buz zara si:
 “Abu m nwantakiri n’onuogugu afo m gbara,
     ma unu bu ndi okenye;
 o bu nke a mere m ji gbaa nkiti n’ujo,
     hapu igwa unu ihe m maara.
⁷ Echere m n’obi m si, ‘Onuogugu afo ga-ekwu okwu;
     otutu afo ka o dikwara ikuzi amamihe.’
⁸ Ma o bu mmuo di n’ime mmadu,
     nkuume nke Onye puru ime ihe niile na-enye nghota.
⁹ O bughị naani ndi okenye bu ndi mara ihe,
     o bukwaghị naani ndi gbara otutu afo bu ndi na-aghota ihe ziri ezi.

¹⁰ “Ya mere m na-asị, Geenụ m ntị;
     mụ onwe m ga-agwa unu ihe m ma.
¹¹ Echeere m oge niile unu na-ekwu okwu,
     egere m ntị na ntughari uche unu,
 oge niile unu na-achoputa okwu unu ga-ekwu.
¹² Egere m nnoo unu ntị,
 ma o dighi onye n’ime unu nwerela ike gosi Job uzo o si jehie;
     o dighi onye n’ime unu zaghachiri iru uka ya.
¹³ Unu ekwula si, ‘Anyi achotala amamihe;
     ka Chineke na-abughị mmadu gosi ya mmehie ya.’
¹⁴ Ma Job edozighi okwu ya n’usoro megide m,
     ya mere agaghị m eji iru uka unu zaghachi ya.
¹⁵ “Ha adaala mba na-enweghi ihe ozo ha ga-ekwu;
     ike okwu agwula ha.
¹⁶ M ga-echere, ugbu a ha deere duu,
     ugbu a ha guzo ebe ahụ na-enweghi osisa?
¹⁷ Mụ onwe m ga-ekwu uche m;
     ihe m maara ka mụ onwe m ga-ekwu,

- 18 n'ihì na okwu juru m ọ̀nụ,
     ọ̀ bụkwa mmụọ̀ dị n'ime m na-akwagide m.
 19 N'ime m, adị m ka mmanya na-agbọ ụfufu a kwuchiri na karama,
     dịka karama akpukpọ ọhuru dị njikere ịgbawa.
 20 Aga m ekwuriri okwu ka m si n'uzo dı otu a chota izuike;
     aga m emeghe egbugbere ọ̀nụ m ma zaghachi.
 21 Agaghı m ekpe mmadu ọ̀bula ikpe mmegide
     maobu jaa mmadu ọ̀bula mma n'uzo na-ezighi ezi.
 22 N'ihì na ọ̀ buru na m bu oka nwere ire utọ n'ija ihe na-ezighi ezi mma,
     Onye kere m ga-ewepu m n'oge na-adighi anya.

33

- 1 “Ma ugbu a, Job, gee nti n'okwu m;
     naakwa nti nke oma n'ihe niile m ga-ekwu.
 2 Ejikerela m imeghe ọ̀nụ m ikwu okwu;
     okwu m dikwa n'onu ire m.
 3 Okwu m sitere n'izi ezi nke obi m;
     egbugbere ọ̀nụ m na-ekwu naani eziokwu nke m ma.
 4 O bu Mmuo nke Chineke mere m,
     nkuume nke Onye puru ime ihe niile na-enye m ndu.
 5 Zaghachi m ma ọ̀ buru na i nwere ike;
     jikere onwe gi ka anyi rurita ọka.
 6 Mu onwe m di ka i si di n'ihu Chineke;
     mu onwe m bukwa ihe esitere n'uro kpuo.
 7 Egwu m ekwesighi ime ka i tuo oke ujo,
     ma ọ̀ bukwanu ogwe aka m idi arọ n'ahu gi.
 8 “Ma i kwuola ya na nti m,
     anuru m okwu ndi ahụ niile,
 9 ‘Mu onwe m di ocha n'obi m, o nweghi ihe na-ezighi ezi m mere;
     adi m ocha na-enweghi mmehie ọ̀bula.
 10 Ma Chineke chotara ezughi oke n'ebe m no;
     o na-ahuta m dika onye iro ya.
 11 O na-eji mkporo kechie ukwu m abuo;
     o na-enyochakwa uzo m niile.’
 12 “Ma ana m agwa gi, na nke a i meghi nke oma,
     n'ihì na Chineke di elu karja mmadu.
 13 Gini mere i ji na-ekpesara ya
     na ọ̀ dighi azaghachi mmadu ọ̀bula okwu?
 14 Ma Chineke na-ekwu okwu, ugbu a n'otu uzo, ugbu a kwa n'uzo ozo,
     o bu ezie na mmadu nwere ike ghara ighota ya.
 15 Na nro maobu n'ohu nke abali,
     mgbe umu mmadu na-ada n'oke ura,
     mgbe ha na-atughari n'elu ihe ndina ha.
 16 O nwere ike kwunye ha okwu na nti
     ma mee ka egwu tuo ha site n'otutu ido aka na nti;
 17 ka mmadu si n'ajo omume ya chegharia,
     ka o si na nganga ya wezuga onwe ya,
 18 ka o chebe mkpuruobi ya site n'olulu,

chebekwa ndụ ya site n'ila n'iyi nke mma agha.

- 19 “Ozọkwa, a na-abara mmadụ mba site n'ihe mgbu nke na-eme ka o dinara n'elu ihe ndina,
ebe ọkpụkpọ niile dị ya n'ahụ na-anogide na-egbu ya mgbu.
- 20 Nke na-eme ka ndụ ya na-asọ ihe oriri oyi,
ozọ, mkpuruobi ya na-ajukwa nri dika isiiri uto.
- 21 Anụ ahụ ya na-abụ ihe na-ala n'iyi,
ma ọkpụkpụ ya; nke bụ ihe zoro ezo na mbụ, na-aputa ihe ugbu a.
- 22 Mkpuruobi ya na-abiaru ili nso,
ndụ ha na-anokwa nso n'aka ndi na-ejere onwu ozi.
- 23 Ma a si na e nwere mmu ozi no ya n'akuku,
dika onye nkwuchite onu, otu onye n'etiti puku mmadu,
onye ga-agwa mmadu ihe ziri ezi nye ya,
- 24 o na-emere onye ahụ amara, na-asikwa Chineke,
'Naputa ya, ekwela ka o gbadaa n'ime olulu ili;
achotala ihe mgbaputa n'ihi ya.
- 25 Ka ahụ ya nwogharịa dika nke nwantakiri,
ka a eweghachi ike ya dika o di n'ubochi okorobia ya.'
- 26 Mgbe ahụ, onye ahụ ga-arịo Chineke arịo ma chotakwa ihuoma ya,
ha ga-ahụ ihu Chineke ma tiekwa mkpu onu,
o na-enyeghachi ha ezi ihe n'ihi ezi omume ya.
- 27 Mgbe ahụ, o na-abiakwute umu mmadu si ha:
'Emehiere m, mee ihe ziri ezi ka o buru ajo omume,
ma anataghi m ihe kwesiri ibu ugwo oru m;
- 28 o gbaputara mkpuruobi m ka m ghara irida n'olulu ili,
ya mere aga m adi ndu hukwa ihè nke ndu.'
- 29 “Ihe ndi a niile ka Chineke na-emere mmadu
ugboro abuo, obuladi ugboro ato.
- 30 Ka o doghachite mkpuruobi ya site n'olulu ili,
ka ihè nke ndu si otu a mukwasị ya.
- 31 “Gee nti, Job, ma nuru okwu m;
dere jii ka m kwuo okwu.
- 32 O buru na i nwere ihe i choro ikwu, zaghachi m;
kwupu okwu, n'ihi na achoro m igu gi n'onye ezi omume.
- 33 Ma o bughị otu a, gee m nti;
dere jii, ka m zi gi amamihe.”

34

- 1 Mgbe ahụ Elihu siri:
2 “Nuru okwu m, unu ndi amamihe;
gee m nti unu ndi ikom nwere mmuta.
- 3 Nti na-anwale okwu dika
ire si anu uto ihe oriri.
- 4 Ka anyi chotara onwe anyi ihe ziri ezi;
ka anyi nokota muta ihe di mma.
- 5 “Job na-asị, 'Abụ m onye ezi omume,
ma Chineke na-anapụ m ikpe ziri ezi.

- 6 Ọ bụ eziokwu na aka m dị ọcha
ma a na-ahụta m dịka onye ụgha;
ọ bụ eziokwu na ikpe amaghị m
ma ọnya na-enweghị ngwọta ka àkụ ya na-enye m.'
- 7 Olee nwoke dịka Job,
nke na-anụ ikwa emo dịka mmiri?
- 8 Ya na ndị na-eme ajọ ihe bụ enyi,
ya na ndị ajọ omume na-emekọkwa ihe.
- 9 N'ihì na ọ na-asị, 'Ọ dighị uru dị ya
na mmadụ na-achọ ime ihe na-atọ Chineke uto.'*
- 10 "Ya mere, geenụ m ntị, unu ndị ikom nwere nghọta.
Ya bụrụ ihe dị anya n'ebe Chineke nọ, bụ ime ajọ omume,
bụrụkwa ihe dị anya n'ebe Onye pụrụ ime ihe niile nọ, bụ ime ihe na-ezighị ezi.
- 11 Ọ na-akwughachi onye ọbụla dịka ihe o mere si dị,
ọ na-ewetara mmadụ dịka omume ya kwesiri.
- 12 Ọ bụ ihe a na-ekwesighị iche n'uche na Chineke pụrụ ime ihe na-ezighị ezi,
na Onye pụrụ ime ihe niile ga-ekpe ikpe n'ezighị ezi.
- 13 Onye hopụtara ya ịchị ụwa?
Onye mere ya onye nlekọta ụwa niile?
- 14 Ọ bụrụ na ọ bụ ebumnuche ya
iweghachi mmụọ ya na nkuume ya,
- 15 mmadụ niile ga-alakọta n'iyi,
mmadụ niile ga-alaghachikwa n'aja.
- 16 "Ọ bụrụ na i nwere nghọta, nūrụ nke a;
gee ntị n'okwu m.
- 17 Ọ pụrụ ịchị bụ onye ahụ kpọrọ ikpe ziri ezi asị?
Ị ga-ama Onye ezi omume na onye dị ike ikpe?
- 18 Ọ bughị ya na-agwa ndị eze okwu sị, 'Unu abaghị uru,'
ma na-agwakwa ndị a mara aha ha sị, 'Unu bụ ndị ajọ omume.'
- 19 Onye na-adighị ekpe ikpe mmegide† nye ụmụ ndị ikom eze,
onye na-adighị emenyere ndị ọgaranya, ma megbuo ndị ogbenye,
n'ihì na ha niile bụ ọrụ aka ya.
- 20 N'otu ntabi anya, ha na-anwu n'ime etiti abalị;
ndị ahụ na-ama jijiji ma gabiga;
a na-ewezugakwa ndị dị ike ma ọ bughị site n'aka mmadụ.
- 21 "Anyà ya na-elekwasị ụzọ niile nke ụmụ mmadụ;
ọ na-ahụkwa nzọ ụkwụ ha niile.
- 22 Ọ dighị ọchịchiri dijị, ọ dighịkwa oke ọchịchiri dijị,
ebe ndị na-eme ajọ ihe pụrụ izo.
- 23 Ọ dighị mkpa ọ dijiri Chineke ịga n'ihu inyocha ụmụ mmadụ,
nke mere na ha ga-abịa n'ihu ya maka ikpe ikpe.
- 24 Na-ajughị ajujụ Chineke na-akutu ndị a maara aha ha
ma were ndị ọzọ dochie n'ọnọdụ ha.
- 25 N'ihì na ọ na-agukọ ọrụ ha niile,
ọ na-achụpụ ha n'abalị mee ka ha ghọọ ndị e gwepịara egwepịa.
- 26 N'ebe mmadụ niile ga-ahụ ha ka ọ na-ata ha ahụhụ

* 34:9 34:9 Mal 3:14 † 34:19 34:19 Dit 10:17; Rom 2:11

- n'ihì ajọ omume ha,
 27 n'ihì na ha sitere n'iso ya wezuga onwe ha,
 ha enweghikwa uche ilebanye anya n'uzọ ya ọbula.
 28 Ha mere ka iti mkpu akwa nke ndị ogbenye ruo ya ntị,
 nke mere na ọ nuru akwa ndị nọ na mkpa.
 29 Ma ọ buru na ọ gba nkịti, onye ga-ama ya ikpe?
 Ọ buru na o zoo ihu ya, onye puru ihu ya?
 Ma ya onwe ya na-achi isi n'ebe mmadu na mba nọ,
 30 igbochi nwoke na-adighi atụ egwu Chineke ichi obodo,
 ka ọ gharakwa ibu ihe onya nye ndi mmadu.
- 31 “Ọ buru na mmadu a si Chineke,
 ‘Abu m onye ikpe mara ma agaghi m emehie kwa ọzọ.
 32 Biko, zi m ihe ndi ahụ m na-apughị ihu;
 ọ buru na m emehiela, agaghi m emekwa ya ọzọ.’
 33 Chineke ọ ga-akwughachi gi ugwo ọru site na mkpebi§ gi
 mgbe i juru icheghari?
 Gi onwe gi ga-ekpebi, ọ bughị mu;
 ya mere gwa m ihe i mara.
- 34 “Ndi ikom ndi nwere nghota na-ekwu si,
 ndi amamihe nuru okwu m na-asị m,
 35 ‘Job na-ekwu okwu dika onye na-amaghi ihe;
 okwu ya di ka nke onye na-enweghi uche.’
 36 Ọ ga-adi nnoo mma ma a si na a nwaa Job ruo nsotu
 maka osisa ya dika nke ajo mmadu!
 37 Ọ na-atukwasị nnupu isi n'elu mmehie ya;
 na-aku aka n'etiti anyi n'uzo ikwa emo,
 ma werekwa okwu nkwulu bara uba megide Chineke.”

35

- 1 Mgbe ahụ, Elihu siri:
 2 “I na-eche na nke a ziri ezi?
 I siri, ‘Na m ziri ezi o bughị Chineke.’
 3 N'agbanyeghi ihe ndi a, i na-aju ya si, ‘Uru ginị ka o baara m,
 ginị bu uru m ma o buru na emehieghị m?’
 4 “Ọ ga-amasi m izaghachi gi,
 zaghachikwa ndi enyi gi na ha nọ.
 5 Lelie anya na eluigwe ma hukwa.
 Legide mbara igwe na igwe oji niile, nke di anya kariya gi.
 6 Ọ buru na i mehie, olee uzọ nke a si metuta ya?
 Ọ buru na mmehie gi bara uba, ginị ka nke a puru ime ya?
 7 Ọ buru na i bu onye ezi omume, ginị ka i na-enye ya,
 maobu ginị ka o na-anata site n'aka gi?
 8 Ajo omume gi na-emetuta naani mmadu dika gi,
 ma ezi omume gi na-emetuta naani umu ndi mmadu.
 9 “Umụ mmadu na-eti mkpu akwa n'ihì iba uba nke mmegbu,

‡ 34:32 34:32 Maobu, amaghi § 34:33 34:33 Ya bu, nroputa

- ha na-arịọ arịọ enyemaka site n'aka ndị dị ike.
- ¹⁰ Ma ọ dịghị onye na-asị, 'Olee ebe Chineke onye kere m nọ, onye na-enye abụ n'ime abalị,
- ¹¹ onye na-akuziri anyị ihe karịa ka ọ na-akuziri ụmụ anụ ọhịa nke ụwa, onye na-eme ka anyị buru ndị maara ihe karịa ụmụ nnụnụ* nke igwe?'
- ¹² Ọ dịghị azaghachi mgbe ụmụ mmadụ na-etị mkpu akwa, n'ihị inya isi nke ndị ajọ omume.
- ¹³ N'ezie, Chineke adighị aña ntị n'arịọ efu ha; Onye puru ime ihe niile a dịghị elebara ya anya.
- ¹⁴ Ma ya buruzie nke a ị na-ekwu, ọ ga-esi aña gee ntị mgbe ị na-ekwu na ị dịghị ahụ ya anya, na i burula ikpe gị bịa n'ihu ya na ị ga-anọkwa na-eche ya!
- ¹⁵ Ozo, n'ihị na iwe ya adighị eweta ntaramahụhụ, n'ihị na ọ dịghị arịba ama ajọ omume ọ buladi nke dikarisiri nta.
- ¹⁶ Ya mere, Job saghere onu ya kwuo okwu dika onye na-amaghi ihe; ka onye na-enweghi uche ọ na-ekwu okwu nkwukwasị efu."

36

- ¹ Elihu gara n'ihu si:
- ² "Nyetu m nwa oge nta, ka m gosi gị na ọ ka dị otutu ihe e nwere ikwu nyere Chineke.
- ³ Ana m enweta amamihe m site n'ebe di anya; aga m enye Onye kere m ezi omume.
- ⁴ Ya doo gị anya na okwu m abughị okwu ugha; onye zuruoke n'ihe omuma nonyeere gị.
- ⁵ "Chineke di ike ma ọ dịghị eleda mmadụ obula anya; ọ di ike, burukwa onye na-eme ihe obula o zubere ime.
- ⁶ Ọ naghị edebe ndi ajọ omume ndu, kama ọ na-enye ndi a na-akpagbu akpagbu ihe ruuru ha.
- ⁷ Ọ diighi ewepu anya ya* n'ebe ndi ezi omume no, kama ọ na-eme ka ha na ndi eze nokwasị n'ocheeze, buru ndi e buliri elu ruo mgbe ebighi ebi.
- ⁸ Ma ọ buru na e kechie umu mmadu n'agbu igwe, jirikwa agbu nke mkpagbu jidesie ha ike,
- ⁹ ọ na-agwa ha ihe ha mere, na ha sitere na nganga ha mehie.
- ¹⁰ Ọ na-eme ka ha naa nti nye ntuziaka, na-enyekwa ha iwu ka ha chegharia site n'ajọ ihe ha na-eme.
- ¹¹ Ọ buru na ha erube isi, jekwaara ya ozi, ha ga-abu ndi ga-ebi oge ndu ha foduru n'akunuba, biekwa ogologo ndu ha niile n'afọ ojuju.
- ¹² Ma ọ buru na ha egeghi nti, ha ga-ala n'iyi site na mma agha, ha ga-anwu na-enweghi omuma ihe.
- ¹³ "Ndi ajọ omume na-ebu iro n'obi ha.

* 35:11 35:11 Maobu, anu ufe * 36:7 36:7 Maobu, igbakuta azu

- Ha adighi echeghari kpokuo ya o buladi mgbe o kere ha agbu.[†]
- 14 Ha na-anwu n'oge okorobia ha,
n'etiti ndi ikom na-agba akwuna n'ulo arusi di iche iche.
- 15 Ma ndi na-ahusi anya ka o na-azoputa site n'ahuhu ha;
na-agwa ha okwu site na mmpagbu ha.
- 16 "O na-achosi ike inaputa gi site n'onu mmpagbu,
baa n'ebe sara mbara, ebe mmpagbu na-adighi,
baa na tebul nke juputara na nri di ezi utu.
- 17 Ma ugbu a, ikpe omuma diiri ndi ajo omume na-anyiibu gi;
ikpe omuma na ikpe ziri ezi abiakwasila gi.
- 18 Lezie anya ka mmadu obula ghara iji akunuba rafuo gi;
ekwekwala ka ihe ngari bara uba wezuga gi n'onodu gi.
- 19 Akunuba gi maobu idi ike gi ha puru inaputa gi
ka i ghara ino na mmpagbu?
- 20 Anola na-echere ka abali bia,
mgbe a na-adokpuru ndi umu mmadu site n'ulo ha puo.
- 21 Lezie anya, ka i ghara iche ihu nye ajo ihe,
bu nke o di ka i na-ahoro kari mmpagbu.
- 22 "E buliela Chineke elu n'ike ya,
onye bu onye ozizi dika ya?
- 23 Onye hoputaara ya uzọ o ga-agbaso,
maobu si ya 'I meela ajo ihe'?
- 24 Cheta ka i bulie oru aka ya elu,
bu nke umu mmadu torola site n'abu.
- 25 Mmadu niile ahuzuola ya;
umu mmadu no n'ebe di anya na-ele ya anya.
- 26 Lee, Chineke di ukwuu, kari nghota anyi.
Onuogugu afo ya kari mmadu ichoputa.
- 27 "O bu ya na-eme ka ukuru mmiri rigoro n'elu mgbe anwu na-acha,
nke a na-agho mmiri ozuzo nye iyi niile.
- 28 Igwe ojii na-awudata mmiri di n'ime ya
mee ka mmiri ozuzo di ukwuu zokwasu umu mmadu.
- 29 Onye puru ighota ka o si gbasaa igwe ojii,
ka o si ebigo site n'ebe obibi ya?
- 30 Lee, o gbasaala amuma ya gburugburu ya
na-ekpuchi ebe niile dikarisiri omimi nke oke osimiri.
- 31 Nke a bu uzọ o si achi mba niile
na-enyejukwa ha nri afo.
- 32 O ji amuma nke egbe eluigwe kpojuo aka ya,
ma na-enye ya iwu itida ihe obula o choru.
- 33 Ida uda nke egbe eluigwe na-akowa obibia nke oke ifufe mmiri;
o buladi ehi na-eme ka a mara na o no nso.

37

1 "N'ih i nke a, obi m na-ama jijiji,

[†] 36:13 36:13 O tara ha ahuhu

- na-amali elu site n'ọnọdu ya.
- ² Gee ntị! Gee ntị nūrụ ụda olu ya,
na ụzụ nke si n'ọnụ ya apụta.
- ³ Ọ na-atọpụ amụma ya ka ọ na-ejeru n'okpuru eluigwe niile,
ọ na-ezisakwa ya ebe niile ụwa sọturu.
- ⁴ Nke a gasịa, ihe ọzọ na-eso ya bụ mbigbo nke olu ike ya;
uda olu ya na ada ụda dika egbe eluigwe,
mgbe olu ahụ dara dakwasị,
ọ naghị egbochi amụma igbu egbu.
- ⁵ N'uzọ dī ebube ka olu Chineke si ada dika egbe eluigwe;
ọ na-eme ọtụtụ ihe ukwu nke anyị na-apughị ighota.
- ⁶ N'ihī na ọ bụ ya na-agwa snoo okwu sị: 'Daa n'elu ala,'
na-agwakwa mmiri ozuzo okwu sị, 'Zoo nnukwu mmiri ozuzo.'*
- ⁷ Ka mmadụ o kere mata akaorụ ya;
ọ na-emekwa ka mmadụ ọbụla kwusị idogbu onwe ya n'orụ.
- ⁸ Ụmụ anumanụ bi n'ohia na-agbaba zoo onwe;
ha na-anogide n'ebe obibi ha.
- ⁹ Oke ifufe na-esite n'ulo ya na-abia,
oyi na-esitekwa n'ikuku na-agbasa agbasa.
- ¹⁰ Iku ume Chineke na-emeputa mkpuru mmiri,
ogbu mmiri na-akpukotakwa.
- ¹¹ Ọ na-eme ka igwe ojii juputa na mmiri;
na-eme ka amuma gbuo n'ime igwe ojii.
- ¹² Site na ntuziaka ya ka ha na-echighari onwe ha gburugburu
imezu ihe ọbụla ọ choro ka ha mee
n'elu ụwa niile.
- ¹³ Ọ na-ewebata igwe ojii maka ita ndi mmadụ ahụhụ,
na-eweta ya maka ime ka mmiri zokwasị elu ala igosi ihunanya ya.
- ¹⁴ "Job, gee ntị.
Tulee orụ ebube niile Chineke na-arụ.
- ¹⁵ I maara otu Chineke si achikota igwe ojii
na-eme ka amuma gbuo?
- ¹⁶ I maara otu Chineke si kwuba igwe ojii na mbara eluigwe,
nke bụ orụ ebube onye ihe omuma ya zuruoke?
- ¹⁷ Gi onye uwe i yi n'ahụ na-ekpo gi oku
mgbe ụwa dere jii n'ihī ifufe na-esite na ndida na-abia,
- ¹⁸ i puru iso ya tusaa mbara eluigwe
nke di ike dika enyo bronz a wuru awu?
- ¹⁹ "Gwa anyi ihe anyi ga-azaghachi ya;
ebe ọ bụ na anyi apughị ido okwu anyi n'usoro n'ihī ochichiri nke anyi no n'ime
ya.
- ²⁰ A ga-agwa ya na m nwere okwu?
O di mmadụ ọbụla ga-achọ ka e loda ya?
- ²¹ Ugbu a, ọ dighi mmadụ ọbụla puru ilekwasi anyanwu anya
ka ọ na-achake na mbara igwe,
mgbe ifufe ji ngwangwa gabiga mee ka o nwuo ocha.
- ²² N'ugwu ka ebube na-enwu dika ọlaedo si aputa;†

* **37:6** 37:6 Ghoọ oke mmiri ozuzo † **37:22** 37:22 Maobu, n'ugwu ka ọ si na-abia ka ebube ọlaedo

Chineke na-eji ebube di egwu na-abia.

²³ Onye puru ime ihe niile bu onye anyi na-enweghi ike chota. Ike ya di ukwu, n'ikpe ikpe ya ziri ezi na ezi omume ya bara uba, o naghị emegbu mmadu.

²⁴ Ya mere, umu mmadu na-atu egwu ya, o bu na o nweghi nsopuru nye ndi niile obi ha maara ihe?"‡

38

ONYENWE ANYI ekwuo okwu

¹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI sitere n'oke ifufe gwa Job okwu si:

² "Onye bu onye a nke ji okwu ihe omuma na-adighi na ya na-eme ka atumatu m ghara iputa ihè?

³ Ugbu a, jikere onwe gi dika dimkpa n'ihì na enwere m ajuju m ga-aju gi nke m chorọ ka i nye m osisa ha.

⁴ "Ebee ka i no mgbe m toro ntoala uwa? Gwa m ma o buru na i ghotara.

⁵ Onye kpebiri ihe uwa ga-aha ka ya? N'ezie i maara, onye setiri ihe otutu e ji tuo ya n'elu ya?

⁶ N'elu gini ka a toro ntoala ya, onye doro nkume mbu e ji toto ntoala ya?

⁷ Mgbe kpakpando nke isi ututu zukoro buo abu, umu Chineke niile tisikwara mkpu onu ike?

⁸ "Onye kara akara nye osimiri iwu ebe o ga-ejedebe* mgbe o nuputara dika a ga-asị na o si n'akpanwa puta,

⁹ mgbe m yikwasiri ha igwe ojii dika uwe, werekwa ochichiri meere ya akwa okike,

¹⁰ mgbe m kpaara ya oke ebe o ga-akwusi, tnye ibo onu uzọ na mkporo e ji akpochi ya,

¹¹ mgbe m siri, 'Ruo ebe a ka i ga-asorute, i gaghị agabiga ya, n'ebe a ka a ga-akwusi ebili mmiri mpako gi'?

¹² "O nweela oge i nyere ututu iwu, maobu mee ka chi obubo maara onodu ya,

¹³ ka o jide akuku niile nke uwa aka ma site n'awa yopu ndi mmebi iwu?

¹⁴ Uwa na-ewere udidi ya dika uru a kakwasiri akara; udidi ya na-egosiputa dika uwe.

¹⁵ A na-eme ka ndi na-emebi iwu ghara inwe ihè, meekwa ka aka e weliri elu buru nke a nyajiri.

¹⁶ "I jeruola n'isi iyi mmiri di n'osimiri, ka i jeghariala n'ebe miri emi nke ogbu mmiri?

¹⁷ O nweela onye gosiri gi onu uzọ onwu? Ka i jirila anya gi hu onu uzọ nke onyinyo onwu?

¹⁸ I ghotara idi ukwu nke uwa na otu o si gbasapu? Gwa m, ma o buru na i maara ihe ndi a niile.

‡ 37:24 37:24 Ma o dighi agunye ndi niile na-eche na ha maara ihe. * 38:8 38:8 Abu 33:7; Abu 104:9; Ilu 8:29; Jer 5:22

- 19 “Olee ụzọ e si aga ebe ìhè bi?
Olee ebe ọchịchiri bi?
- 20 Ị nwere ike iduru ha jee n’ebe ha bi?
Ị maara ụzọ e si eje ebe obibi ha?
- 21 N’ezie ị maara, n’ihi na a mụọla ị tupu e kee ihe ndị a!
Ị bikwaala ọtụtụ afọ.
- 22 “Ị banyela n’ụlọ niile ebe a na-achikọba snoo,
ka ị hụla ụlọ niile ebe a na-achikọba mkpuru mmiri igwe,
- 23 nke m chekwara nye oge nsogbu,
n’oge ọgụ na n’oge agha?
- 24 Kedụ ụzọ e si ejeru ebe a na-anọ ekesasi amuma egbe eluigwe,
ebee ka e si ekesasi ifufe ọwụwa anyanwu n’elu uwa?
- 25 Onye wara ụzọ maka oke mmiri ozuzo,
onye kwa waara amuma na egbe eluigwe ụzọ?
- 26 Si otu a mee ka mmiri zokwasị ebe mmadu na-ebighi,
ala ọzara ebe ọ dighi onye nọ n’ime ya,
- 27 ka mmiri ozuzo mee ka ala kporo nkụ nweta mmiri
iji mee ka ahia puputa n’ime ya.
- 28 Mmiri ozuzo o nwere nna?
Onye muru igirigi?
- 29 Site n’akpanwa onye ka mkpuru mmiri si aputa?
Onye kwa bu nne oke oyi nke eluigwe,
- 30 nke na-eme ka mmiri kpukotaa diri ike dika nkume,
meekwa ka ihu ogbu mmiri kpukota?
- 31 “Ị puru ikechi agbu niile nke Pleiades?
Ị puru itopu ihe nkechikota Orion?
- 32 Ị puru ime ka igwe kpakpando puta n’oge ha
maobu duputa anu ndogbu Bia na umu ya ndi ozo?
- 33 Ị maara iwu na-achi ihe niile di na mbara eluigwe?
Ị puru inye ha ike ichi uwa?
- 34 “Ị puru iti mkpu ruo igwe ojii
si otu a mee ka idee mmiri kpuchie gi?
- 35 Ị puru izipu amuma egbe eluigwe n’uzo ha?
Ha na-asị gi, ‘Ebe a ka anyi no?’
- 36 Onye na-etinye amamihe n’obi mmadu,
maobu na-enye oke okpa nghota?
- 37 Onye nwere amamihe igu igwe ojii niile di na mbara eluigwe onu?
Onye kwa puru ihulata karama mmiri niile nke eluigwe niile,
- 38 mgbe aja di n’ala siri ike,
mgbe okpurukpu aja di n’ala na-akpukota n’ahu ibe ha?
- 39 “Ọ bu gi na-achutara nne odum ihe oriri,
mee ka afọ ju umu odum
- 40 mgbe ha makpuuru n’ime ogba ha,
maobu mgbe ha zoro onwe ha na-eche anu n’ohia?
- 41 Onye na-edoziri ugoloma ihe oriri ya,
mgbe umu ya na-etiku Chineke mkpu agu,

mgbe ha na-akpaghari na-achọ ihe oriri?

39

- 1 “Ị maara mgbe ewu ọhịa bi n’elu ugwu ji amụ nwa?
O nweela mgbe ị ji hụ nne ele ka ọ na-amụputa nwa ya?
- 2 Ị na-agukọ ọnwá ole afọ ime ha na-adị tupu ha amụọ nwa ha.
Ị maara oge ha na-amụ umụ ha?
- 3 Ha na-amakpuru ala mụputa nwa ha.
Ihe mgbu nke ọmumụ nwa ha ebiewa.
- 4 Umụ ha na-eto n’ọhịa gbasiakwa ike.
Ha na-apụ, ha adighi alaghachikwute ha ọzọ.
- 5 “Onye na-eme ka inyinya ibu ọhịa nwere onwe ya?
Onye na-atopu agbu e kere ya?
- 6 Nke m nyere ala ihe na-adighi ka ọ buru ebe obibi ha,
ala nnu ahụ ka ọ buru ulọ ha.
- 7 Uzụ di n’obodo adighi emetuta ya,
ọ naghị anukwa mbigbo nke onye na-achi ya.
- 8 Elu ugwu niile bu ebe ikpa nri ya,
ebe ahụ ka ọ na-achoputa ahia ndu obula.
- 9 “Ị nwere ike ime ka atụ jeere gi ozi?
Ị nwere ike ime ka ọ nodu n’abalị n’ulo ebe ị na-azu anu ulo gi nri?
- 10 Ị nwere ike ime ka atụ ruora gi oru n’ubi gi?
Ọ ga-akpughariri gi ogo ị ji ako ala?
- 11 Ị ga-atukwasị ya obi n’ihi na ike ya hiri nne?
Ị ga-ahapuru ya oru ndi ahụ siri ike ka ọ ruo?
- 12 Ị nwere ike itukwasị ya obi ka o gaa bulatara gi oka
site n’ebe izocha oka gi?
- 13 “Enyi nnunu na-eji onu gbasapu nku ya,
ma a pughi iji nku ya tunyere
nku na abuba nke ugbara.
- 14 Ọ na-eyi akwa ya n’ala
ma hapu ha ka uzuzu kpoo ha oku.
- 15 Ọ naghị emetu ya n’obi na ukwu nwere ike izopia ha
maobu na anu ohia nwere ike zorie ha.
- 16 Ọ na-emeso umu ya ihe ike dika a ga-asị na ha abughi nke ya,
ọ dighi emetuta ya na ndogbu n’oru ya nwere ike i bu n’efu, ma ọ dighi atụ
egwu.
- 17 N’ihi na Chineke ekenyeghi ya amamihe
maobu kenye ya oke na inwe uche.
- 18 Ma ọ na-agbalite oso. Mgbe obula ọ gbasara nku ya igba oso,
ọ na-achi inyinya na onye na-agba inyinya ochi.
- 19 “Ọ bu gi na-enye inyinya ike ya,
ka ọ bu gi mere ka aji ogologo ahụ o nwere diri n’olu ya?
- 20 Ị na-eme ya ka ọ wugharia dika igurube,
were ebube* nke imapu imi ya na-eyinye ihe oke egwu?

* 39:20 39:20 Maobu, nganga

- 21 Ọ na-azọ ụkwụ gam gam n'ala, ọ na-anụrị ọhụ n'ihu ike ya,
 ọ na-apụ izute agha na-atughị egwu.
- 22 Ọ na-achị ihe egwu ọchị, ụjọ ọbụla anaghị atụ ya;
 ọ naghị esi na mma agha wezuga onwe ya.
- 23 Akpa àkụ na-ayoghari n'akukụ ya,
 ya na ùbe na arụa na-egbu maramara.
- 24 Mgbe ụzụ agha bara ya n'isi, ọ na-eripia ala.
 Mgbe ọ nūrụ ụda opi ike, ọ naghị eguzo otu ebe.
- 25 Mgbe ụzụ agha bara ya n'isi, ọ na-eti mkpu si, 'Ahaa!'
 Site n'ebe dị anya ka ọ na-anụ isisi agha.
 Ọ na-anurikwa ọhụ maka iti mkpu nke ndị ọchiagha n'oge agha.
- 26 "Ọ bụ site n'amamihe gị ka egbe ji efego n'elu,
 gbasaakwa nku ya gaa n'ebe ndịda?"
- 27 Ọ bụ gị nyere ugo iwu ifeli elu
 ma wuo akwụ ya n'ebe dị elu?
- 28 N'elu nkume dị elu ka ọ na-ebi nọkwa ọndụ abali;
 ọwara nkume dị elu bụ ebe e wusiri ike ya.
- 29 O bụ site n'ebe ahụ
 ka ọ na-esi enyochaputa ihe ọ ga-eburu.
- 30 Ụmụ ya na-amichakwa ọbara,
 n'ihu na ebe ọ na-aga bụ ebe ọbụla ọ ga-ahụ ihe e gburu egbu."

40

- 1 ONYENWE ANYỊ zara Job si:
- 2 "Onye ahụ na-aruso Onye pụrụ ime ihe niile ụka ọ pụrụ ịdọ ya aka na ntị?
 Ka onye ahụ na-ebo Chineke ebubo zaghachi ya."
- 3 Mgbe ahụ, Job zaghachiri ONYENWE ANYỊ si:
- 4 "Abụ m onye na-erughị eru. Oleekwanụ ka m ga-esi zaghachi gị?
 Eji m aka m kpuchie ọhụ m.
- 5 Ekwuola m mbụ, ma enweghị m ọsịsa ọzọ
 kwuokwa ugboro abụọ, ma agaghị m ekwukwa ọzọ."
- 6 Mgbe ahụ, ONYENWE ANYỊ sitere n'oke ifufe gwa Job okwu si:
- 7 "Kwadoo onwe gị dika dimkpa;
 enwere m ajuju m ga-aju gị,
 achokwara m ka i nye m ọsịsa.
- 8 "Ị ga-aga n'ihu ikwujo ikpe ziri ezi m?
 Ị ga-aga n'ihu maa m ikpe ka ị si otu a buru onye ikpe gaara?"
- 9 Ogwe aka gị ọ dị ike dika nke Chineke?
 Olu gị ọ pụrụ ịda ụda dika nke ya?
- 10 Were ebube na ịdị ukwu choo onwe gị mma,
 yikwasikwa onwe gị nsopuru na ugwu dika uwe.
- 11 Wusa iwe gị dị oku n'ebe ndi mpako niile no,
 weda ha n'ala,
- 12 lekwasikwa ndi mpako niile anya mee ha ihe ihere,
 ma tiriekwa ndi na-emebi iwu ebe ha guzo.
- 13 Likota ha niile n'otu n'aja,
 kpuchie ihu ha niile n'ala ili.
- 14 Mgbe ahụ, mụ onwe m ga-ekwenyere gị,

na aka nri nwere ike ịzọputa gi.

- 15 “Lee enyi mmiri anya,
bụ nke m kere dika m si kee gi,
ma ihe ọ na-eri bụ ahịhia dika ehi.
- 16 Lee ike di n’ukwu ya,
leekwa ike di n’ime afo ya.
- 17 Odudu ya ka ọ na-efeghari dika osisi sida;
akwara di ya n’ahu ka e jikotara nke oma.
- 18 Okpukpu ya niile dika ogidi bronz nwere umi,
okpukpu ukwu na aka ya dika okporo igwe.
- 19 Ya onwe ya bu otu n’ime oru aka mbu nke Chineke,
ma naani onye kere ya nwere ike iji mma agha bia ya nso.
- 20 Ugwu na-enye ya ihe ọ na-eri.
N’ebe ahụ kwa ka umu anu ohia ndi ozo na-anọ egwuri egwu.
- 21 O na-edina n’okpuru ahịhia na-eto n’akuku mmiri,
zookwa onwe ya n’etiti ahịhia riidi n’apiti.
- 22 Ahịhia lotus na-aji ndo ya kpuchie ya,
osisi popla nke di n’akuku mmiri gbara ya gburugburu.
- 23 O buladi mgbe ebili mmiri na-ama, ọ dighi atu egwu;
ọ na-anọ nwayofo, n’agbanyeghi na mmiri Jordan na-asoputa na-asuju ya n’onu.
- 24 Onye puru ijide ya mgbe ọ na-ele anya,
maobu were onya jide ya mapuo ya imi?

41

- 1 “I puru iji nko azu jide Leviatan
maobu jiri udo kegide ire ya biada ya?
- 2 I puru ikenye eriri n’imi ya
maobu were ngu igwe mapuo agba ya?
- 3 O ga-ario gi aririo ka i meere ya ebere?
O ga-eji olu di nro gwa gi okwu?
- 4 O ga-ekwe ka gi na ya baa n’ogbugba ndu
ka i were ya dika ohu gi ogologo ndu ya niile?
- 5 I ga-eji ya gwurie egwu dika nnunu?
Maobu kee ya eriri nye ya umu agboghọ no n’ulo gi?
- 6 Ndi ahia ha ga-eji ya zuo ahia?
Ha ga-eke ya n’etiti ndi mgbereahia?
- 7 I puru iji igwe nko mejuo akpukpo ahụ ya
maobu iji ube ndi oku azu dupuo isi ya?
- 8 O buru na i tukwasi ya aka,
i gaghị echefu ogu ọ ga-aluso gi. I gakhaghị anwa ya ozo.
- 9 O bu ime ihe nzuzu bu mmadu igbali ijide ya.
Naani ilekwasi ya anya na-eyi egwu.
- 10 N’ihi nke a, o nweghi onye nwere obi ike ikpasu ya iwe.
O bu onye puru iguzogide m?
- 11 Olee onye m ji uguo nke m na-aghaghị ikwu?
Ihe niile di n’okpuru eluigwe bu nke m.
- 12 “Agaghị m akwusi ikwu ihe banyere ukwu na aka Leviatan,

- na ike ya, na ụdịdị ya mara mma.
- 13 Onye nwere ike ikpughepụ ihe e ji kpuchie ya ahụ?
Onye nwekwara ike ibanye n'agba ya apịajiri okpukpu abụọ?
- 14 Onye pụrụ imeghe ụzọ nke ọnyụ ya,
nke eze dị oke egwu gbara gburugburu?
- 15 Azụ ya nwere ọta* ndị e doro n'usoro
nke e mechisiri ike ka ha rapara n'ahụ ibe ha,
- 16 nke ọbụla dị ibe ya nso,
na ikuku enweghi ike gafee n'etiti ha.
- 17 E jikọtara ha ọnyụ nke ọma,
ha na-ejisi onwe ha ike, enweghi ike ikewa ha.
- 18 Ìhè na-enwuputa mgbe ọbụla o zere uzere;
anya ya abụọ na-achakwa dika anwụ ụtutu.
- 19 Ire ọkụ na-asoputa site n'ọnyụ ya,
icheku ọkụ na-ekeputakwa n'ọnyụ ya.
- 20 Anwuru ọkụ na-esi n'imi ya na-aputa,
dika ukuru ọkụ nke na-esi n'ime mmiri na-agbọ n'elu osisi achara.†
- 21 Ume ọ na-ekuputa na-afunwu ọkụ icheku.
Ire ọkụ na-esitekwa n'ọnyụ ya na-amapụ dika àkụ.
- 22 Ike nwere ọnọdu n'olu ya,
obi ilo mmiri na-aga ya n'ihu.
- 23 Akpukpo anụ ahụ ya bụ ihe jikọtara ọnyụ nke ọma,
ha siri ike na-apughị inughari ha.
- 24 Obi ya dị ike dika nkume,
dika nkume e ji akwọ ihe.
- 25 Mgbe o bilitere ọtọ, ndị dike na-atụ oke ụjọ;
ha na-alaghachi azụ n'ihì mmaghari ya.
- 26 O nweghi mma agha ọbụla pụrụ igbochi ya,
o nwekwaghị ụbe igwe, maọbụ àkụ maọbụ ihe ọbụla a piri ọnyụ ya apị nke pụrụ
igbochi ya.
- 27 N'ebe ọ nọ, igwe dị ka ahịhia;
bronz dikwa ka osisi rere ure n'ebe ọ nọ.
- 28 Àkụ adighi eme ka ọ gbalaga,
itụ ya nkume dị ka itụ ya igbugbo ọka.
- 29 Mkpọrọ osisi na-adị ya ka ahịhia ọka,
ọ na-achị ọchị na mkpọtụ arua na-eme.
- 30 Okpuru afọ ya dị ka ejuju dị nkọ,
nke na-ahapụ ụzọ n'apiti dika igwe eji azocha mkpuru ọka site n'ogbe ya.
- 31 Ọ na-eme mmiri dị ogbu ka ọ gbọọ dika ite;
ọ na-akpaghari oke osimiri ka ọ dị ka mmanụ otite dị n'ite.
- 32 Ọ na-ahapụ ufufu n'azụ mgbe ọ na-aga;
mmadu ga-eche na ọ osimiri nwere isi awọ.
- 33 O nweghi ihe ọzọ dị n'ụwa yiri ya,
o nweghi ihe na-emenye ya ụjọ.
- 34 Ọ na-eleda ndị mpako niile anya.
Ọ bukwa eze n'ebe ndị na-anya isi nọ."

* 41:15 41:15 Mpako ya bụ ọta azụ ya † 41:20 41:20 Lit. Riidi

42

Okwu Job

- ¹ Mgbe ahụ, Job zara ONYENWE ANYỊ sị:
² “Amara m na ị pụrụ ime ihe niile;
     ọ dighị atumatụ gị nke a pụrụ ikposa.
³ Ị jurụ sị, ‘Onye bụ onye nke a ji okwu ihe omuma na-adighị na ya na-eme ka atumatu
     m ghara iputa ihe?’
     N’ezie, ekwuru m banyere ihe ndị m na-aghọtaghi,
     ihe ndị dī oke ebube kariā m imata.
⁴ “Ị siri, ‘Gee ntị ugbu a, aga m ekwu okwu;
     m ga-ajụ gị ajụjụ,
     gị onwe gị ga-azakwa m.’
⁵ Ntị m nuru ihe banyere gị
     ma ugbu a, ejirila m anya abụọ hụ gị.
⁶ Ya mere, ana m akpọ onwe m asị,
     na echegharikwa n’ime ntụ na uzuzu.”

Okwu mmechi

⁷ Mgbe ONYENWE ANYỊ gwasiri Job okwu, ọ tughariri gwa Elifaz onye Teman okwu sị ya, “Ana m ewesa gị na ndị enyi gị abụọ iwe, n’ihi na ihe unu kwuru banyere m ezighi ezi dika nke ohu m Job kwuru. ⁸ Ugbu a, werenu oke ehi asaa na ebule asaa, jekwuru ohu m bu Job ka o jiri ha choro unu aja nsure oku, ohu m bu Job ga-ekpekwarā unu ekpere. Aga m anabatakwa ekpere o ga-ekpe n’ihi unu. Agaghị m alakwa unu n’iyi n’ihi okwu nzuzu unu. Unu ekwughị ihe ziri ezi banyere m dika ohu m Job si kwuo.” ⁹ Ya mere, Elifaz onye Teman, na Bildad, onye Shu, na Zofa, onye Naaman mere dika ONYENWE ANYỊ si nye ha n’iwu. ONYENWE ANYỊ nabatakwarā ekpere nke Job kpere n’ihi ndi enyi ya.

¹⁰ Mgbe Job kpesiri ekpere maka ndi enyi ya, ONYENWE ANYỊ mekwara ka o baa uba ozo. O nyekwara ya okpukpo abuo nke ihe niile o nwere na mbu. ¹¹ Mgbe ahu, umunne ya ndi ikom na umunne ya ndi inyom, na ndi enyi ya niile biara soro ya rie oriri n’ulo ya, na-akasi ya obi n’ihi iru ujū ya niile. Ha kasikwara ya obi n’ihi onwunwa niile ONYENWE ANYỊ mere ka o biakwasị ya. Ha niile n’otu n’otu nyere ya onyinye oloocha na mgbaaka oloado.

¹² Mgbe ahu, ONYENWE ANYỊ goziri Job n’oge ikpezū nke ndu ya kariā ka o si gozie ya na mbu. Job nwere puku aturu iri na anu na puku inyinya kamel isii na puku ehi abuo na otu puku inyinya ibu. ¹³ Chineke mekwara ka o muta umu ndi ikom asaa, na umu ndi inyom ato ozo. ¹⁴ Ndi a bu aha umu ya ndi inyom: nke mbu bu Jimaima, nke abuo bu Kezaya, ebe nke ato bu Kerin-Hapuk. ¹⁵ N’ala ahū niile, o nweghi umu agboghō mara mma dika umu ndi inyom Job ndi a. Job mekwara ka ha buru ndi ga-eso umu ya ndi ikom keta oke n’ihe niile o nwere.

¹⁶ Job nogidekwara ndu nari afu na iri afu anu ozo. O huru umu ya, na umu ha ruo ogbo nke anu. ¹⁷ Job nwuru mgbe o mere ezigbo agadi, ubochi ndu ya jukwara ya afu.

Abụ Ọma Nchịkọta Akwụkwọ nke mbụ

1

Abụ Ọma 1-41

Onye ihe na-agara nke ọma

- ¹ Onye ihe na-agara nke ọma ka mmadụ ahụ bụ,
onye na-adighị aga ije na ndumọdụ ndị na-emebi iwu;
onye na-adighị eguzokwa n'ụzọ ndị mmehie
maọbụ soro n'otu ndị nkwuto.
- ² Kama ihe na-atọ ya ụtọ bụ ime ihe niile dị n'iwu ONYENWE ANYỊ.
Ọ na-atugharịkwa uche ya n'iwu ONYENWE ANYỊ ehihie na abali,
- ³ Ọ dị ka osisi a kuru n'akuku iyi,
nke na-amiputa mkpuru ya n'oge ya,
nke ahịhia ya na-adighị akponwu akponwu.
Ihe niile ọ na-eme na-agara ya nke ọma.
- ⁴ Ma ndị ajọ omume adighị otu a.
Ha dị ka igbugbo ọka
nke oke ifufe na-efesasi.
- ⁵ Ya mere, ndị ajọ omume agaghị eguzosi ike n'ụbọchi ikpe;
ndị mmehie agaghị eguzokwa na nzuko ndị ezi omume.
- ⁶ N'ihia na ONYENWE ANYỊ na-eche ụzọ ndị ezi omume nche.
Ma ụzọ ndị ajọ omume ga-eduba ha n'ila n'iyi.

Abụ Ọma 2

Onye Chineke tere mmanụ

- ¹ Gini mere mba niile ji agba izu nzuzo?*
- Gini mere ndị mmadụ ji na-apia ọpịpia nke na-abaghị uru?
- ² Ndị eze nke ụwa na-eguzokwa onwe ha,
ndị na-achị achị na-agbakotakwa
imegide ONYENWE ANYỊ na imegide Onye ya e tere mmanụ.
- ³ Ha na-asị, "Ka anyị tijie mkporo igwe niile ha kere anyị
ma tufukwaa ha, nwere onwe anyị."
- ⁴ Onye na-anọdụ n'eluigwe na-achị ọchi.
Onyenwe anyị na-akwa ha emo.
- ⁵ Mgbe ahụ, ọ na-eji iwe baara ha mba
mee ka ụjọ juputa ha obi n'ihia oke iwe ya.
- ⁶ "Mụ onwe m eguzobela m eze m
na Zayon, ugwu m dị nsọ."
- ⁷ Aga m ekwusa iwu ONYENWE ANYỊ:
Ọ siri m, "Ị bụ Ọkpara m;
taa aburula m nna gi.
- ⁸ Riọọ m,

* **Abụ Ọma 2:1** 2:1 Ya bụ, igbakota n'ihia izu ojoo

aga m enye gi mba niile nke uwa
ka ha buru ihe nketa gi.

⁹ I ga-eji mkpara igwe chia ha,
tipia ha dika onye na-akpu ite si etipia ite ndi o kpuru na-adighi mma.”

¹⁰ N’ihi nke a, unu ndi eze, burunu ndi nwere uche;
ka nke a burukwa ihe ido aka na nti nye ndi na-achi achi n’uwa.

¹¹ Jirinu itu egwu fee ONYENWE ANYI ofufe;
jirikwanu ima jijiji nuria onu n’ihu ya.

¹² Sutukwanu Okpara ahụ onu ka iwe ghara iwe ya,
ka unu ghara i bu ndi a lara n’iyi n’uzo unu.

N’ihi na iwe ya puru imalite n’otu ntabi anya.

Ndi niile na-eme ya ebe mgbaba ha bu ndi a goziri agozi.

Abụ Oma 3

Abụ Oma Devid. Nke o dere mgbe o si n’ihu Absalom gbapu oso ndu.

Ekpere maka enyemaka

¹ O ONYENWE ANYI, onuogugu ndi iro m di otutu.
Otutu ndi mmadu na-ebili imegide m.

² Otutu n’ime ha na-ekwu banyere m si,
“Chineke agaghi azoputa ya.”

*

Sela

³ Ma gi, ONYENWE ANYI bu ota na-ekpuchi m;
I na-ebuli isi m elu na-eme ka m buru onye nwere nsopuru.

⁴ Etikuru m ONYENWE ANYI mkpu akwa,
o nukwara olu m, sitekwa n’ugwu nsọ ya za m.

Sela

⁵ Edinara m ala, hie ura,
ma bilikwa n’ututu n’udo, n’ihi na ONYENWE ANYI na-eche m nche.

⁶ A sika na iri puku kwuru puku ndi iro agbaa m gburugburu,
agaghi m atu egwu obula.

⁷ Bilie ONYENWE ANYI!
Zoputa m Chineke m!

Tie ndi iro m niile aka n’agba;†
tipukwa ndi ajo omume eze n’onu.

⁸ N’ihi na nzoputa na-esite n’ebe ONYENWE ANYI no na-abia.
Ka gozi gi diriri ndi gi niile.

Sela

Abụ Oma 4

Abụ Oma nke diri onyeisi abu. Abụ Oma Devid nke a na-eji ubo akwara akpo.

Ntughari uche nke abali

¹ Zaa m mgbe m na-akpoku gi

* **Abụ Oma 3:2** 3:2 Okwu Hibru n’usoro abu nke a na-amaghi ihe o putara, ufodu na-eche na o bu okwu ntuziaka nye ndi obu abu banyere ihe ha ga-eme † **Abụ Oma 3:7** 3:7 Job 16:10

Chineke m, gị onye ezi omume;
Naputa m site n'ihe mgbu m,
meere m ebere, nurukwa ekpere m.

² Unu umu mmadu, ruo ole mgbe ka unu ga-atugharia ebube m, mee ka o buru ihe ihere?
Ruo ole mgbe ka unu ga-ahu ihe efu n'anya na-achọ chi ndi ahu na-abughị chi n'ezie?*

Sela

³ Matanu nke oma na ONYENWE ANYI ahoputala ndi ezi omume nye onwe ya;
o ga-egekwa nti n'olu m mgbe obula m kpokuru ya.

⁴ Maanu jijiji, unu emehiekwala;
mgbe unu no n'elu ihe ndina unu;
nonu juu na-enyocha obi unu.

Sela

⁵ Tukwasinu ONYENWE ANYI obi unu,
chukwaranu ya aja ezi omume.

⁶ Otutu ndi mmadu na-aju, "Onye puru imere anyi ihe oma?"
Ma ONYENWE ANYI, biko mee ka ihè nke ihu gi mukwasi anyi.

⁷ Were onu mejuputa obi m
karia mgbe mkpuru ubi, ya na mmanya oheru ha bara uba nke ukwu.

⁸ Aga m edina ala ma rahụ ura n'udo,
n'ihì na o bu naani gi ONYENWE ANYI,
na-eme ka m noro na-enweghi ihe egwu obula.

Abụ Oma 5

Abụ Oma. Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. O bu opi ka e ji abụ ya. Abụ Oma nke Devid.

Ekpere ututu

¹ ONYENWE ANYI, biko, nuru ekpere m
tulee isu ude m.

² Geekwa nti n'akwa aririo m,
gi Chineke onye bu eze m.
N'ihì na o bu naani gi ka m na-akpoku.

³ Ututu ubochi niile, O ONYENWE ANYI, i ga-anu olu m;
aga m ekwuputara gi ihe niile na-akpa m mkpa.
Aga m elekwa anya osisa gi.

⁴ I bu Chineke, onye ihe ojo o obula anaghi ato uto;
gi na ndi ajo omume apughị ibikota.

⁵ Ndi mpako agaghi eguzo
n'ihu gi.

I kporo ndi niile na-eme ihe ojo asi.

⁶ I ga-ala ndi niile na-agma ugha n'iyi;
ONYENWE ANYI kporo ndi ogbu mmadu niile
na ndi aghugho niile asi.

* **Abụ Oma 4:2** 4:2 Nke unu maara na ha bu okwu ugha

- 7 Ma mụ onwe m, aga m abata n'ime ụlọ gị,
site n'oke ihunanya gị;
aga m ejikwa itụ egwu kpọọ isiala
n'ebe ụlonsọ ukwuu gị dị.
- 8 ONYENWE ANYị, biko, duo m n'ime ezi omume gị
n'ihu ndị iro m;
mee ka ụzọ gị zie ezi n'ihu m.
- 9 Obi ha juputara n'echiche ịla n'iyi,
a pughị itukwasị okwu obula si ha n'onu putā obi.
Akpiri ha bu ili ghere oghe;
ha ji ire ha ekwu okwu ụgha.
- 10 Maa ha ikpe, Chineke.
Mee ka nzube ojoo ha niile buru odida ha.
Chupu ha n'ihu ịba ụba nke otutu mmehie ha,
n'ihu na ha enupula isi megide gị.
- 11 Ma mee ka onye obula na-agbaba n'ime gị nuria;
mee ka ha nogide na-eti mkpu onu.
Were aka nchebe gị kpuchie ha,
ka ndi niile huru aha gị n'anya nuria onu n'ime gị.
- 12 N'ezie, O ONYENWE ANYị, ị na-agozị onye ezi omume.
Ị na-eji ihuoma gị gbaa ha gburugburu dika ota.

Abụ Oma 6

Abụ Oma nke dirị onyeisi abụ. Nke ẹ ji ụbọ akwara abụ. N'usoro Sheminit. Abụ Oma Devid.

Ekpere n'oge nsogbu

- 1 O ONYENWE ANYị, abarala m mba mgbe ị na-ewe iwe.
Atala m ahuhu n'oge onuma gị.
- 2 Biko, meere m ebere ONYENWE ANYị, n'ihu na adighi m ike.
Gwo m, n'ihu na okpukpu m niile no n'ihe mgbu.
- 3 Mkpuruobi m no n'onodu ihe mgbu.
Ruo ole mgbe, O ONYENWE ANYị, ka ị ga-anogide na-agba m nkiti?
- 4 ONYENWE ANYị, biko, bia zoputa m;
n'ihu ihunanya gị na-enweghi ogwugwu, naputa m.
- 5 N'etiti ndi nwuru anwu o dighi onye na-ekwuputa aha gị.
O nwere onye na-eto gị site n'ala ili?
- 6 Ike agwula m n'ihu isu ude.
- Abali niile, ana m eji ikwa akwa mee ka ihe ndina m juputa na mmiri,
ana m eji anya mmiri dee ihe ndina m.
- 7 Anya m adighi ahuzikwa uzọ nke oma n'ihu ihe mwute;
o kaala nka n'ihu mmeso ndi iro m.
- 8 Sitenu n'ebe m no wezuga onwe unu, unu ndi na-eme ajo ihe,
n'ihu na ONYENWE ANYị anula akwa m niile.
- 9 ONYENWE ANYị anula akwa m; o nula aririo nke m na-ario ya ka o meere m ebere.

Ọ nabatala ekpere m.

¹⁰ Ka ndị iro m niile buru ndi ihere ga-eme.

Ha ga-ada mba, burukwa ndi ga-eji ihere laghachi ebe ha si bia.

Abụ Ọma 7

Abụ Shiggaion nke Devid, nke ọ bukuru Onyenwe anyi banyere Kush, onye Benjamin.

Arịrịọ maka ikpe ziri ezi

¹ ONYENWE ANYI Chineke m, n'ime gi ka m gbabara;

zoputa m, ma naputa m site n'aka ndi niile na-achu m oso,

² ma ọ bu ha adokaa m dika odum,

ha ga-adosasiakwa m ebe mmadu obula enweghi ike inaputa m.

³ O ONYENWE ANYI Chineke m, ọ buru na m mere ihe di otu a;

ọ burukwa na aka m adighi ocha.

⁴ Ọ buru na m jiri ihe ojojo kwughachi onye mu na ya no n'udo ugwo,

maobu site n'uzo na-ezighi ezi zuo ihe onye iro m.

⁵ Mgbe ahụ, ka onye iro m chuo m oso, jide m;

ka ọ tuo m n'ala zopia ndu m,

mee ka m buru onye a ga-ahapu n'uzuzu n'onodu odindu-onwukamma.

Sela

⁶ Bilie, ONYENWE ANYI, n'iwe gi,

bilie megide oke iwe ndi iro m;

teta Chineke m, kpee ikpe ziri ezi.

⁷ Ka nzuko niile chikotara onwe ha onu gbaa gi gburugburu,

ebe i na-anokwasakwa n'ebe di elu na-achi ha.

⁸ Ka ONYENWE ANYI kpee umu mmadu niile ikpe.

Kpee m ikpe, O ONYENWE ANYI, dika ezi omume m si di,

na dika izuoke m si di, gi Onye kachasi ihe niile elu.

⁹ O Chineke onye ezi omume,

onye na-enyochaputa echiche na obi mmadu,

mee ka ihe ike ndi ajo omume bia na njedebe

meekwa ka ndi ezi omume guzosie ike.

¹⁰ Chineke nke kachasi ihe niile elu, bu ota* m,

ọ na-azoputa ndi niile obi ha ziri ezi.

¹¹ Chineke bu onye na-ekpe ikpe ziri ezi,

Chineke, onye na-eziputa oke iwe ya kwa ubochi.

¹² Ọ buru na onye ahụ echegharighi,

ọ ga-amu mma agha ya ka ọ diri nko,

ọ ga-arogo uta ya, kwadokwa igba ya.

¹³ Ọ kwadoola ngwa agha niile nke onwu;

ọ na-eme ka akụ ya buru nke na-ere oku.

¹⁴ Onye obula di ime ajo ihe,†

na-aturu ime okwu na uka muputakwa ngharipu nke ugha na-eweta.

¹⁵ Ma onye ahụ na-egwu olulu na-adaba

* **Abụ Ọma 7:10** 7:10 Maobu, Onyenwe m † **Abụ Ọma 7:14** 7:14 N'oge ochie, ndi agha iziputa echiche ime ajo ihe ha, na-eji ihe na-aghoru oku osiso, techie n'onu aku ha, mune ha oku, tanye ha n'elu ulo ndi iro ha, i gbaa ha oku.

n'ime olulu ahụ o gwuru.

¹⁶ Nsogbu ahụ ọ kpaliri na-abiakwasị ya
ihe ike ahụ ọ kwadooro na-alaghachikwa azụ dakwasị ya n'isi.

¹⁷ Aga m enye ONYENWE ANYỊ ekele n'ih i ezi omume ya,
aga m abụku aha ONYENWE ANYỊ, Onye kachasị ihe niile elu abụ otuto.

Abụ Qma 8

Abụ Qma dịrị onyeisi abụ. Abụ Qma Devid n'usoro gittit.

Idi ebube Chineke na nsopuru nke mmadu

¹ O ONYENWE ANYỊ Onyenwe anyị,
lee ka idi ukwu nke aha gi si juputa uwa niile!

I meela ka ebube gi di elu
n'ime eluigwe.

² Site n'otuto* umuntakiri na umu na-anu ara,
i toala ntoala siri ike megide ndi iro gi,
ka e si otu a mechie onu onye iro na onye ahụ na-abo obo.

³ Mgbe obula m lere anya na mbara eluigwe,
hu onu niile nke aka gi ruru,
mgbe m lere anya n'elu hu onwa na kpakpando
i tinyere n'onodu ha,

⁴ Gini ka mmadu bu i ji na-eche banyere ha?
Ginikwa ka mmadu bu iji na-elekota† ha?

⁵ I mere ka ha‡ di ala nwantakiri n'ebe ndi mmuo ozi§ no,
I jikwa ebube na nsopuru kpube ya n'isi dika okpueze.

⁶ I mekwaala ya ka o buru onyeisi nke ihe niile i kere eke,
tinyekwa ihe niile n'okpuru ukwu ya.

⁷ O na-achị igwe ewu na aturu, na ehi,
na umu anu ohia ndi ozọ niile,

⁸ na nnunu niile,
na azu niile,
na anu ndi ozọ na-ebi n'ime mmiri.

⁹ O ONYENWE ANYỊ, Onyenwe anyị,
lee ka idi ukwu nke aha gi si juputa uwa niile.

Abụ Qma 9

Abụ Qma. Abụ Qma nke dịrị onyeisi abụ. N'usoro olu abụ "Onwu nke Okpara." Abụ qma Devid.

Ekele n'ih i nnaputa Chineke

¹ O ONYENWE ANYỊ, aga m esite n'ala ala obi m too gi,
aga m agwakwa onye obula ihe oma niile i na-eme.

² Obi ga-atọ m uto; obi m ga-ejuputa n'onu n'ih i gi,
aga m aburu gi abụ otuto, gi Onye kachasị ihe niile elu.

* **Abụ Qma 8:2** 8:2 Mat 21:16 † **Abụ Qma 8:4** 8:4 Gini ka nwa nke mmadu bu na ihe banyere ya na-emetu gi n'obi ‡ **Abụ Qma 8:5** 8:5 Maabu, ya § **Abụ Qma 8:5** 8:5 Maabu, Chineke

- 3 Ndi iro m na-alaghachi azu,
ha na-asọ ngongọ na-alakwa n'iyi n'ihu gi.
- 4 I kpeela ikpe m n'uzọ ziri ezi,
n'ocheeze gi ka i nọdurụ na-ekpe ikpe ziri ezi.
- 5 I baarala mba niile mba ma laa ndi ajo omume n'iyi,
hichapukwa aha ha ruo mgbe ebighi ebi.
- 6 Mbibi nke na-enweghi ogwugwu adakwasila ndi iro m,
I hopukwala obodo ha niile.
O dighi onye na-echetakwa ha ozo.
- 7 ONYENWE ANYI bu eze ruo mgbe ebighi ebi.
O kwadoola ocheeze ya maka ikpe ikpe ziri ezi.
- 8 O ga-eji ezi omume kpee mba niile ikpe;
jirikwa ikpe ziri ezi chia mba niile.
- 9 ONYENWE ANYI bu ebe mgbaba nye ndi niile a na-emegbu emegbu.
O buuru ha ebe mgbaba e wusiri ike n'oge nsogbu.
- 10 ONYENWE ANYI, ndi niile maara aha gi ga-atukwasị gi obi,
n'ih i na o dighi mgbe i na-agbakuta ndi niile na-atukwasị gi obi azu.
- 11 Būkuonu ONYENWE ANYI abụ otuto, bu onye no n'ocheeze ya na Zayon.
Kwusaaranu mba niile ihe banyere oru ebube ya.
- 12 N'ih i na onye ahụ na-aboro ndi e gburu egbu obo anaghi echefu ihe;
o dighi elefu mkpu akwa nke ndi a na-akpagbu anya.
- 13 O ONYENWE ANYI, lee ka ndi iro m si akpagbu m!
Meere m ebere ma naputa m site n'onu onwu,
- 14 ka m nwee ike ikwusa banyere otuto gi
n'onu uzọ ama* niile nke ada Zayon,
norokwa ebe ahụ nuria onu n'ime nzoputa gi.
- 15 Ndi mba niile adabala n'ime olulu ahụ ha gwuru;
onya ahụ ha siri, zoo, amaala ha.
- 16 Ihe e ji mara ONYENWE ANYI bu ikpe ya ziri ezi;
oru aka ndi na-emebi iwu na-ama ha dika onya.
- 17 Ndi niile na-eme ajo omume na-alaghachi n'ili;
nke a bukwa onodu mba niile na-echefu Chineke.
- 18 Ma o bugh i ruo mgbe ebighi ebi ka a ga-echefu ndi no na mkpa;
olileanya ndi a na-akpagbu agaghi abukwa nke efu.
- 19 O ONYENWE ANYI, bilie! Ekwela ka mmadu nwee mmeri obula n'ebe i no;
ka e kpee mba niile ikpe n'ihu gi.
- 20 O ONYENWE ANYI! Mee ka ha maa jijiji n'oke egwu;
mee ka mba niile ghot a na bu naani mmadu.

Sela

Sela

Abụ Oma 10

Aririọ maka ikpe ziri ezi

* **Abụ Oma 9:14** 9:14 O bu n'uzo ama obodo ka a na-anọ akpari uka niile di mkpa. Rut 4:1

- 1 ONYENWE ANYỊ, gịni mere i ji na-eguzoro onwe gị n'ebe di anya?
Gịni mere i na-ezo onwe gị n'oge nsogbu?
- 2 Site na mpako, onye ajoy omume na-emegbu ndi na-adighi ike,
ndi mpiya mpiya aghugho ya mara dika onya.
- 3 O na-anyanya isi banyere ochicho niile nke obi ya,
o na-eleli ONYENWE ANYI anya ma na-agosi ndi oke ochicho.
- 4 N'onodu mpako ya, onye ajoy omume anaghi achio Chineke,
n'echiche ya niile, o naghị eche banyere ya.
- 5 Ma ihe niile o na-eme na-agara ya nke oma;
o bu onye na-ebuli onwe ya elu, iwu gi niile dikwa anya site n'ebe o no;
o na-eleli ndi iro ya niile.
- 6 N'ime obi ya, o na-asị, "O dighi ihe ga-emetuta m.
Aga m anọ n'onodu onu mgbe niile. Nsogbu obula agaghị adakwasị m."*
- 7 Onu ya juputara n'okwu ugha na iba mba ime ihe ojoo,†
n'okpuru ire ya ka nsogbu na ajoy ihe dikwa.
- 8 Ha na-ezo onwe ha n'obodo nta di iche iche,
n'ebe zoro ezo ka ha na-anọ,
na-eche itigbu ndi aka ha di ocha.
- 9 Dika odum, ha anaghi eme mkpotu obula,
o na-eche idakwasị umu ogbenye.
Dika ndi bu dinta si ejide umu anumanu n'onya ha siri, otu a ka ha si ejide umu
ogbenye.
- 10 Umu ogbenye ndi a na-ada n'ala n'ihidi ike ya,
o na-azopiakwa ha.
- 11 N'ime obi ya, o na-asị, "Chineke echefuola.
O zofuola ihu ya, o dighi mgbe o huru ya."‡
- 12 Bilie O ONYENWE ANYI! O Chineke welie aka gi,
echefukwala ndi na-enweghi onye inyeaka.
- 13 Gini mere onye ajoy omume ji na-eleda Chineke anya?
Gini mere o ji na-asị n'ime obi ya,
"O gaghi akpo m ka m zaa ajuju banyere omume m"?
- 14 Ma gi, O Chineke, i na-ahụ nsogbu na ihe mwute,
i na-atule ihe i ga-eme banyere ha.
Ndi a na-emegbu na-atukwasị gi obi,
n'ihidi na i bu onye inyeaka ndi na-enweghi nna.
- 15 Gbajie aka onye ajoy omume a na-eme ihe ojoo,
kpoo ya ka o zaa ajuju banyere ajoy omume ya niile
nke a na-apughị ichoputa.
- 16 ONYENWE ANYI bu eze ruo mgbe ebighi ebi.
O ga-esite n'ala ya kpochapu mba niile.
- 17 O ONYENWE ANYI, i maara ochicho obi ndi niile a na-akpagbu;
i na-ege nti na mkpu akwa ha ma kasiekwa ha obi,
- 18 I na-chedo ndi na-enweghi nna na ndi niile a na-emegbu emegbu,

* **Abụ Ọma 10:6** 10:6 O na-asị n'ime obi ya, "Agaghị ewezuga m n'onodu m"; O na-anukwa iyi si, "O dighi onye obula ga-eme m ihe ojoo" † **Abụ Ọma 10:7** 10:7 Ya bu, igba iyi ‡ **Abụ Ọma 10:11** 10:11 O mechiri anya ya, o naghị ahụ ya

ka mmadụ efu, onye e kere eke,
ghara imenye ha egwu ọzọ.

Abụ Ọma 11

Abụ Ọma nke dịrị onyeisi abụ. Abụ ọma Devid.

Onyenwe anyị ebe mgbaba

- ¹ N'ime ONYENWE ANYỊ ka m mere ebe mgbaba m.
Gịni mere i ji na-agwa m okwu sị,
“Felagaa n’elu ugwu gị dika nnụnụ.”
- ² N’ihi na ndị ajọ omume ekweela ụta ha;
ha edoziela àkụ n’elu eriri ụta ha,
zoo onwe ha n’akụkụ ụzọ,
ịnọ n’ọchịchiri, gbaa ndị obi ha ziri ezi ụta.
- ³ Mgbe a na-ebibi ntọala niile,
gịni ka ndị ezi omume pụrụ ime?
- ⁴ ONYENWE ANYỊ nọ n’ụlọnsọ ukwuu ya;
ONYENWE ANYỊ nọkwa n’elu ocheeze ya dị n’eluigwe.*
Ọ na-ahụzu ihe niile ụmụ mmadụ na-eme;
anya ya na-anwalekwa ụzọ ha.
- ⁵ ONYENWE ANYỊ na-ele onye ezi omume ule,
ma onye ajọ omume na ndị niile hụrụ imebi iwu n’anya,
ka ọ na-akpọ asị nke ukwuu.
- ⁶ Ọ ga-eme ka nkume ọkụ zokwasị ndị ajọ omume
dika mmiri ozuzo;
oke ifufe dị ọkụ ga-abụ ihe nketa ha.
- ⁷ N’ihi na ONYENWE ANYỊ bụ onye ezi omume,
ọ hụkwara ikpe ziri ezi n’anya;
ndị ezi omume niile ga-ahụkwa ihu ya anya.

Abụ Ọma 12

Abụ Ọma nke dịrị onyeisi abụ. N’usoro Sheminit. Abụ Ọma nke Devid.

Ekpere maka enyemaka n’oge ihe egwu

- ¹ ONYENWE ANYỊ, nyere anyị aka! N’ihi na ndị ezi omume agwula!
Ndị kwesiri ntụkwasị obi anọkwaghị n’etiti ụmụ mmadụ.
- ² O nwekwaghị onye eziokwu dị n’ọnụ ya nye onye agbataobi ya.
Egbugbere ọnụ onye ọbụla na-ekwukwa okwu ire uto,
maọbụ aghughọ dị n’obi ha.
- ³ Ka ONYENWE ANYỊ wezuga egbugbere ọnụ niile na-ekwu okwu ire uto
na ire niile na-ekwu okwu ịnya isi.
- ⁴ Ndị na-asị,
“Ọ bụ site n’ire anyị ka anyị ga-enwe mmeri;
egbugbere ọnụ anyị ga-echebe anyị, ọ bụ onye na-achị anyị?”
- ⁵ “N’ihi na a na-apunara ndị ogbenye ihe n’ihi ndị nọ na mkpa na-asụ ude,
aga m ebili ugbu a, ka ONYENWE ANYỊ kwuru.

* **Abụ Ọma 11:4** 11:4 Nke a bụ maka ocheeze Onyenwe anyị

Aga m zọputa ha puo n'aka ndi ahụ ji iwe ekwulu ha.”

⁶ Okwu onu ONYENWE ANYI niile zuruoke,
ha dika olocha a nuchara n'oku,
nke a nuchara ugboro asaa.

⁷ O ONYENWE ANYI, i ga-edebe anyi n'udo
ma sitekwa n'aka ndi di otu a chebe anyi ruo mgbe ebighi ebi.

⁸ Ndi ajo omume na-ejehari n'ebe niile
mgbe a na-eto ihe ojobo n'etiti umu mmadu.

Abụ Oma 13

Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Abụ oma Devid.

Ekpere maka nnaputa

¹ Ruo ole mgbe ka i ga-echefu m ONYENWE ANYI?
Ruo ole mgbe ka i ga-ezonari m ihu gi?*

² Ruo ole mgbe ka mu na mmuo m ga na-agba mgba
nodukwa na-eru uju kwa ubochi n'ime mkpuruobi m?
Ruo ole mgbe ka ndi iro m ga-anogide na-emeri m?

³ Lekwasị m anya, ma zaa m, O ONYENWE ANYI Chineke m.
Nyeghachi m ihè nke anya m ka m ghara inwu;

⁴ mgbe ahụ onye iro m ga-asi, “Emeriela m ya,”
mgbe m ga-ada, ndi kporo m asi ga-anurikwa onu.

⁵ Ma atukwasiri m obi n'ihunanya gi nke na-enweghi ogwugwu;
mkpuruobi m na-anuri onu na nzoputa gi.

⁶ Aga m abuku ONYENWE ANYI abụ,
n'ihina na o mesoro m mmeso oma.

Abụ Oma 14

Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Abụ oma Devid.

Ajo omume nke ndi na-emebi iwu

¹ Onye nzuzu na-asi* n'ime obi ya,
“O dighi Chineke obula di.”

Ha bu ndi ajo omume riri ahụ, oru aka ha niile bukwa ihe aru;
o dighi onye obula na-eme ezi ihe.

² ONYENWE ANYI sitere n'elugwe
na-ele umu mmadu anya
ihu ma o ga-achota onye obula nwere nghota
onye nke na-achọ Chineke.

³ Mmadu niile ewezugala onwe ha, ha niile aburula ndi ajo omume riri ahụ;
o dighi onye obula na-eme ihe ziri ezi,
o dighi o buladi, otu onye.

⁴ Ndi niile na-eme ajo ihe, ha amaghi ihe?

Ha na-eripia ndi m dika mmadu si eri nri,

* **Abụ Oma 13:1** 13:1 Job 13:24; Abụ 89:46 * **Abụ Oma 14:1** 14:1 Maobu, na-eche

ha adighi akpokukwa ONYENWE ANYI.

⁵ Ma n'ebe ahụ ka ha nọ, n'ọnọdụ oke egwu,
n'ihì na Chineke nọ n'etiti ndị ezi omume.

⁶ Unu ndị ajọ omume na-emebi atumatụ ndị ogbenye,
ma ONYENWE ANYI bụ ebe mgbaba ha.

⁷ A sịkwari na nzọputa Izrel ga-esi na Zayon pụta!
Mgbe ONYENWE ANYI ga-akpoghachite ndị ya n'ọnọdụ ha,
ka Jekob nurià onụ, ka Izrel nwekwaa obi uto!

Abụ Ọma 15

Abụ Ọma Devid.

Onye ga-ebi n'ugwu nsọ Onyenwe anyi?

¹ ONYENWE ANYI, onye pụrụ inogide n'ụlonsọ ukwu gị?
Onye pụrụ ibi n'ugwu nsọ gị?

² Onye na-ebi ndụ nke na-enweghị ita uta,
onye na-arụ ọrụ ezi omume,
onye na-ekwu eziokwu site n'obi ya.

³ Onye juru ikwutosi ndi ozo,
onye na-adighi eme onye agbataobi ya ihe ojoo,
na onye na-adighi ekwulu mmadu ibe ya,

⁴ onye na-eleda onye ajọ omume anya,
ma na-asopuru ndi ahụ na-atu egwu ONYENWE ANYI,
onye na-adighi agbanwe nkwa obula o kwere,
o buladi mgbe nkwa ahụ na-emegide ya,

⁵ onye na-agbazinye mmadu ego na-anaghi uma,
onye na-adighi a nara ngari imegide onye aka ya di ocha.

Onye na-eme ihe ndi a
agaghi ama jijiji n'onodu ya, mgbe obula.

Abụ Ọma 16

Abụ miktam nke Devid.

Ekpere maka iguzosi ike

¹ Chebe m, O Chineke,
n'ihì na n'ime gị ka m gbabara izere ndụ.

² A gwara m ONYENWE ANYI, "I bụ Onyenwe m,
e wezuga gị, enwekwaghị m odimma obula."

³ Ana m asi maka ndi nsọ bu ndi nọ n'ala a,
"Ha bu ndi a na-asopuru, ndi ihe ha n'ato m uto."

⁴ Iru ujụ nke ndi ahụ na-agbaso chi ndi ozo ga-aba uba.
Agaghi m eso ha wusa aja ihe onunu obara* nye chi ndi a,
maobu were egbugbere onu m kpoo aha ha.

* **Abụ Ọma 16:4** 16:4 N'otutu mba, mmanya bu ihe e ji ago ofo, ma n'omenaala mba ufodu, obara onye ahụ eji achu aja ka a na-ewere gwakoo na mmanya, wupu n'ebe ichu aja, nke ka a maara dika aja obara. O bu omenaala mba ndi ahụ na-amaghi Chineke ka onye dere abụ ọma a na-emegide. Lev 18:21; Lev 20:1-2; 2Ez 16:3; 2Ez 23:10.

- 5 ONYENWE ANYị, i nyeela m oke m na iko m;†
 ị na-elekọta ihe niile bụ nke m site n'ife nza.
- 6 Ọtụtụ oke ala niile dabara m n'ebe dị ezi mma;
 n'ezie, e nwere m ihe nketa nke na-enye m ọñụ.
- 7 Aga m eto ONYENWE ANYị, onye na-adụ m ọdụ;
 ọ bụladị n'abalị, obi m na-agwa m ihe m ga-eme.
- 8 Ana m elekwasị ONYENWE ANYị anya mgbe niile.
 Ebe ọ nọ n'aka nri m, agaghị m ama jijiji.
- 9 N'ihị nke a, obi dị m ụtọ, ire m jupụtakwara n'ọñụ;
 aga m anọkwa n'udo.
- 10 N'ihị na ị gaghị ahapụ m n'ala mmụọ,
 ị gaghị ekwekwa ka Onye gị kwesiri ntụkwasi obi‡ hụ ire ure.
- 11 I gosila m ụzọ ndụ;
 ị ga-eji ọñụ mejuputa obi m n'ihu gị;
 ya na ihe ụtọ ndị dị n'aka nri gị ruo ebighị ebi.

Abụ Qma 17

Ekpere Devid.

Ekpere maka nnaputa

- 1 O ONYENWE ANYị, nụrụ arịrịọ m ziri ezi,
 nūrụkwa mkpu akwa m.
 Gee ntị n'ekpere m
 n'ihị na o siteghị n'egbugbere ọñụ na-ekwu okwu aghughọ.
- 2 Ka mkpeputa m si n'aka gị bịa;
 ka anya gị hụ ihe ziri ezi.
- 3 Ọ bụ ezie na ị nyochaala obi m,
 i letala m n'abalị, nwalekwaa m,
 ị ga-achọputa na o nweghị ihe ọ ojọọ bula m zubere,
 na ọñụ m ekwuhiebeghị.
- 4 Ndị mmadụ agbalịala inye m ngarị
 ma anaghị m ekwe ka mụ na ndị na-eme ihe ike nwee mmekọrịta
 n'ihị iwu sitere n'egbugbere ọñụ gị.
- 5 Nzọ ụkwụ m akpafubeghị site n'uzọ gị,
 ụkwụ m agbụchapughikwa site n'ọñọdu ya.
- 6 Ana m akpọku gị, O Chineke, n'ihị na amaara m na ị ga-aza m;
 gee m ntị ma nūrụ ekpere m.
- 7 Ziputa ihunanya gị dị oke ebube;
 gị onye na-eji aka nri gị dị ike azọputa
 ndị niile gbarara na gị site n'aka ndị iro ha.
- 8 Chebe m dika mkpuru anya gị;
 zoo m na ndo nke nku gị,
- 9 site n'aka ndị ajọ omume gbara m gburugburu,
 ọ bụladị ndị iro m, ndị chọrọ igbu m.
- 10 Ha anaghị eme ebere, ha bụ ndị afọ tara mmiri,

† **Abụ Qma 16:5** 16:5 Iko a na-ekwu ihe banyere ya n'ebe a bụ iko a na-enye ndị akporo oriri n'oge mmemme.
 Dan 5:1-4 ‡ **Abụ Qma 16:10** 16:10 Maqbu, onye gị dị nsọ

okwu inya isi juru ha ọnu.

¹¹ Ha achọputala ebe m nọ, ugbu a, ha gbara m gburugburu,
ha ji anya nkọ, jikerekwa itụ m n'ala.

¹² Ha ka ọdum agụụ na-agụ nke zoro onwe ya n'ohia,
dika ọdum di ike na-eche ihe o ga-adogbu.

¹³ ONYENWE ANYI, bilie guzogide ha, tigbuo ha.
Jiri mma agha gi zoputa m site n'aka ndi ajo omume.

¹⁴ O ONYENWE ANYI, zoputa m site n'aka ndi di otu a,
site n'aka ndi ugwo oru ha bu n'owa a.

Ka ihe ikpakobara debere ndi ajo omume juputa afọ ha,
ka afọ jukwa umu site n'ihe ndi a,
ka ha hapuru ihe foduru nye umuntakiri ha.

¹⁵ Ma mu onwe m ga-ahu ihu gi site n'ezi omume;
mgbe m ga-ebili, afọ ga-eju m nke oma, n'ih na aga m ahụ gi ihu na ihu.

Abụ Oma 18

Abụ oma Devid. Abụ Devid ohu ONYENWE ANYI. O buuru ONYENWE ANYI okwu niile nke abụ a mgbe ONYENWE ANYI naputara ya site n'aka ndi iro ya niile, nakwa n'aka Sol. O sirị:

Abụ mmeri

¹ O ONYENWE ANYI, ahuru m gi n'anya, gi bu ike m.

² ONYENWE ANYI bu oke nkume m, na ebe mgbaba m e wusiri ike, na onye nnaputa m.
Chineke m bu oke nkume m, onye m gbabara n'ime ya.
O bu ota m, na mpi nzoputa m, na oke nkume m nke onye obula na-apughị iba n'ime ya.

³ Akpokuru m ONYENWE ANYI, onye e kwesiri inye otuto,
o zoputara m site n'aka ndi iro m.

⁴ Udọ niile nke onwu kere m agbu;
ichi oku nke mbibi ojoo kpuchiri m.

⁵ Udọ nke ili kere m gburugburu,
onya nke onwu guzogidere m.

⁶ N'onodu oke mkpagbu m, akpokuru m ONYENWE ANYI;
etiri m mkpu akwa, kpokuo Chineke m ka o nyere m aka;
akwa m rutekwara ya nti,
o sitekwara n'ulonso ukwu ya nu olu m.

⁷ Uwa mere mkpotu, maa jijiji,
ntoala niile nke ugwu niile makwara jijiji,
ha mara jijiji n'ih iwe nke na-ewe ya.

⁸ Anwuru oku sitere ya n'imi puta,
oku na-erepia erepia sikwa n'onu ya puta;
icheku oku na-ere oku sitekwara n'ebe ahụ nwuputa.

⁹ O kewara mbara eluigwe, rịdata;
oke igwe ojii dikwa n'okpuru ukwu ya.

- 10 Ọ n'okwasiri n'elu cherubim* felie elu,
o feliri elu n'elu nku nke ifufe.
- 11 O mere ọchịchiri ebe nzuzo ya, ihe mkpuchi nke gbara ya gburugburu,
bụ ọchịchiri mmiri igwe ojii nke mbara eluigwe.
- 12 Site n'ihè nke na-enwuputa n'ahụ ya, igwe ojii
ji mkpuru mmiri na amuma egbe eluigwe gabiga.
- 13 ONYENWE ANYI sitere n'eluigwe bigbo;
olu Onye kachasi ihe niile elu dara uda.
- 14 Ọ gbara akụ ya, mee ka ndi iro gbasasia,
o jikwa oke amuma nke egbe eluigwe chusaa ha.
- 15 E kpughere ala ala nke oke osimiri,
gbakwa ntala niile nke uwa otu,
site n'iba mba gi, O ONYENWE ANYI,
na nkuume si gi n'imi puta.
- 16 O sitere n'elu setipu aka ya,
jidesie m aka ike, o doputara m site n'ogbu mmiri niile.
- 17 Ọ naputara m site n'aka ndi iro m di ike,
bu ndi kporo m asi, ndi dikwa ike karja m.
- 18 Ha guzogidere m n'ubochi ihe ndakwasị m,
ma ONYENWE ANYI buru m ihe ndabere.
- 19 Ọ kporutara m gaa n'ebe sara mbara,
o naputara m n'ihu na ihe m na-atu ya utu.
- 20 ONYENWE ANYI mesoro m dika ezi omume m si di;
o kwughachiri m dika idi ocha nke aka m si di.
- 21 N'ihu na edebezuola m utu niile nke ONYENWE ANYI,
ikpe amaghi m n'ihu igbakuta Chineke azu.
- 22 Iwu ya niile di n'ihu m,
esibekwaghi m n'ukpuru ya wezuga onwe m.
- 23 Abụ m onye na-enweghi ita uta n'ihu ya,
edebkwara m onwe m puo na mmehie.
- 24 ONYENWE ANYI kwughachiri m dika ezi omume m si di,
dika idi ocha nke aka m abuo si di n'anya ya.
- 25 N'ebe onye kwesiri ntukwasị obi no, i na-egosi onwe gi onye kwesiri ntukwasị obi,
n'ebe onye zuruoke no, i na-egosi onwe gi onye zuruoke.
- 26 N'ebe onye di ocha no, i na-egosi onwe gi onye di ocha,
ma nye ndi utu ha na-ezighi ezi, i na-egosi onwe gi dika onye di aghughu.
- 27 I na-azoputa ndi di umeala n'obi,
ma i na-eme ka ndi nwere anya mpako di ala.
- 28 Ọ bu gi, ONYENWE ANYI, na-eme ka oriona m na-enwu,
Chineke m na-eme ka ọchịchiri m ghoo ihè.
- 29 Site n'inyeaka gi, apuru m iluso igwe ndi agha ogo,
sitekwa na Chineke m, apukwara m iwufe mgbidi obula.
- 30 Ma banyere Chineke, utu ya zuruoke,
okwu onu ONYENWE ANYI bu ihe a nuchara anucha;

* **Abụ Qma 18:10** 18:10 Cherubim bu mmuo ndi ahụ di ike na ndi juputara n'ebube nke anya na-adighi ahụ.
Oru ha bu ibu ocheeze Ebube ahụ. Izk 1:26

- ọ bụ ọta† nke onye ọbụla na-ezo onwe ya n'okpuru ya.
 31 N'ihì na onye bụ Chineke, ma ọ bughị naanị ONYENWE ANYÌ?
 Onye bụkwa oke Nkume ahụ, ma ọ bughị naanị Chineke anyị?
 32 Ọ bụ Chineke na-enye m ike,
 na-echebekwa ụzọ m n'izuoke.
 33 Ọ na-eme ka ụkwụ m dị gara gara, dika nke nne ele;
 Ọ na-emekwa ka m kwurụ chīm n'ebe niile dị elu.
 34 Ọ na-azụ aka m abụọ ibu agha,
 ogwe aka m abụọ puru irọji ụta bronz.
 35 I na-eme ka inyeaka nke nzọputa gị buru ọta m,
 aka nri gị na-akwagidekwa m,
 inyeaka gị emeela m ka m dị ukwu.
 36 I na-edozi ụzọ sara mbara nye ụkwụ,
 ka nkwonkwo ụkwụ m ghara igbụchapu.
 37 Achuru m ndi iro m oso, jidekwa ha;
 alaghachighi m azu tutu ruo mgbe ha niile lara n'iyi.
 38 Etidara m ha n'ala ebe ha enwekwaghị ike ibilite.
 Ha dara n'okpuru ụkwụ m.
 39 Ọ bụ gị nyere m ike ibu agha,
 i wedara ndi niile na-emegide m n'ala n'ihu m.
 40 I mere ka ndi iro m tugharịa gbapu oso.
 Ebibikwara m ndi kporo m asi.
 41 Ha bere akwa maka enyemaka, ma ọ dighi onye na-azoputa ha.
 Ha kpokuru ONYENWE ANYI, ma ọ zaghi ha.
 42 Egwepiara m ha nke oma dika ntụ nke ikuku na-ebufu;
 a zotooro m ha dika apiti nke okporouzo.
 43 I naputala m site n'aka ndi na-aluso m ogo
 i meela m onyeisi nke otutu mba;
 ndi m na-amaghị na mbu na-ejekwara m ozi.
 44 Ndi ala ozo na-ehulata n'ihu m n'ihì egwu,
 ngwangwa ha nuru olu m, ha na-erube isi nye m.
 45 Obi na-ada ha mba;
 ha na-ama jijiji mgbe ha na-esite n'ebe niile ha e wusiri ike na-aputa.
 46 ONYENWE ANYI na-adi ndu! Otuto diri oke nkume m!
 Mbuli elu diri Chineke, Onye nzoputa m.
 47 Ọ bụ Chineke ahụ onye na-aboro m obo,
 onye na-emekwa ka mba di iche iche noro n'okpuru m,
 48 onye na-anaputa m site n'aka ndi iro m.
 I mere ka m di elu kari ndi iro,
 naputakwa m site n'aka nwoke na-eme ihe ike.
 49 N'ihì nke a, ONYENWE ANYI, aga m eto gi n'etiti mba niile di iche iche,
 aga m abuku aha gi abu otuto.
 50 Ọ na-enye eze ya mmeri di ukwu;
 Ọ na-egosikwa onye ya onye e tere mmanu ihunanya na-adighi ada ada,
 nye Devid na ndi agburu ya ruo mgbe ebighi ebi.

† **Abụ Qma 18:30** 18:30 Ya bụ, ebe nchebe

Abụ Ọma 19

Abụ Ọma nke diri onyeisi abụ. Abụ ọma Devid.

Akaorụ Chineke na iwu ya

- ¹ Eluigwe na-eziputa ebube Chineke;
mbara eluigwe na-egosikwa ọrụ aka ya.
- ² Ụbọchị niile, ha na-ekwuputa okwu,
ehihie na abali, ha na-egosiputa ihe ọmụma.
- ³ Ha nweghị asusu, ha nweghị okwu,
ma a na-anụ ụda ha.
- ⁴ N'ụwa niile ka olu ha na-apụ gazuo,
okwu ọnu ha niile erukwaala n'ebe ụwa soturu.
Ọ bụ na mbara eluigwe ka Chineke maara ụlọ ikwu nye anyanwu.
⁵ Ọ dị ka nwokorobia luru nwunye ọhuru mgbe o si n'ụlọ ndina ya na-aputa,
dika ọgba ọsọ nke ọ na-anụ oku n'obi igba ọsọ isọ mpi.
- ⁶ Ọ na-esite n'otu nsotu nke mbara eluigwe,
bido ije ya, gafee ruo na nsotu nke ọzọ.
Ọ dikwaghị ihe ọbula na-ezonari onwe ya site n'okpomoku ya.
- ⁷ Iwu ONYENWE ANYI zuruoke;
ọ na-eweghachi mkpuruobi.
Ukpuru ONYENWE ANYI niile kwesiri ntukwasị obi;
ọ na-eme ka onye na-enweghị uche mara ihe.
- ⁸ Iwu ONYENWE ANYI ziri ezi,
ọ na-enye mkpuruobi ọnu.
Iwu ONYENWE ANYI na-amuke amuke,
ọ na-enye anya ihè.
- ⁹ Itụ egwu ONYENWE ANYI di ọcha,
ọ na-adigide ruo mgbe ebighi ebi;
ukpuru niile nke ONYENWE ANYI na-eguzosi ike,
ha niile bukwa ihe ziri ezi.
- ¹⁰ Ha di oke ọnu kari ọlaedo,
kari ọlaedo a nuchara anucha;
ha na-atokwa utọ kari mmanu anu,
kari mmanu anu si n'ububu anu.
- ¹¹ Ọ bụ site na ha ka a na-adọ ohi gi aka na nti;
ugwo ọrụ di ukwu di n'idebe ha.
- ¹² Onye puru ighota amaghi ama ya niile?
Gbaghara m ihe niile zoro ezo nke adighi ike m.
- ¹³ Chebe m, ka m ghara ilezi anya mehie megide gi.
Ekwela ka ha na-achi achị na ndu m.
Mgbe ahụ ka m ga-abụ onye zuruoke,
onye nwere onwe ya site n'ebe ihe ojoo niile nke mmehie di.
- ¹⁴ Kwere ONYENWE ANYI, Onye mgbaputa m, na Oke nkume nchebe m,
ka okwu ọnu m niile, na echiche obi m niile,
buru ihe na-atọ gi utọ, na nke i na-anabata.

Abụ Ọma 20

Abụ Ọma nke diri onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid.

Ekpere maka enyemaka

- ¹ Ka ONYENWE ANYỊ zaa gị n'ụbọchị nsogbu gị;
ka aha Chineke nke Jekob chebe gị.
- ² Ya sitekwa n'ebe nsọ ya zitere gị inyeaka,
ma site na Zayon kwagide gị.
- ³ Ya chetakwa aja niile ị chụrụ,
ma nabata aja nsure ọkụ niile ị chụrụ nye ya.
- ⁴ Ya mezukwara gị ihe niile nke obi gị na-achọ,
mekwaa ka atumatụ gị niile gaa nke ọma.
- ⁵ Anyị ga-eti mkpu ọñụ maka mmeri i meriri,
buliekwa ọkọlọtọ anyị elu n'aha Chineke anyị.

Sela

Ka ONYENWE ANYỊ mezuo arịrịọ gị niile.

- ⁶ Ugbu a, amaara m
na ONYENWE ANYỊ na-azọputa onye ya o tere mmanụ;
ọ na-esite n'ebe nsọ ya n'eluigwe jiri aka nri ya,
zọputa ma zakwaa ya.
- ⁷ Ufodu na-atukwasị obi ha na inyinnya, ndị ọzọ n'ugbo agha;
ma anyị na-atukwasị aha ONYENWE ANYỊ, Chineke anyị, obi.
- ⁸ Ha na-egbu ikpere n'ala ma daa,
ma anyị ga-ebili, kwurụ chīm.
- ⁹ O ONYENWE ANYỊ, zọputa eze!
Zakwaa anyị mgbe anyị kpokuru gị!

Abụ Ọma 21

Abụ Ọma nke dịrị onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid.

Ekele maka mmeri

- ¹ O ONYENWE ANYỊ, lee na eze na-anurị ọñụ n'ike gị.
Obi na-atokwa ya uto nke ukwuu n'ihị mmeri niile i nyere ya!
- ² I nyela ya ihe obi ya choro;
i mekwaara ya ihe niile ọ rioro gi!
- ³ I ji ngozi bara uba nabata ya,
ọ bukwa okpueze e ji olaedo a nuchara nke ọma kpuo ka i kpukwasiri ya n'isi.
- ⁴ O rioro ka i nye ya ndu, i zara ekpere ya
mekwaa ka o nwee ogologo ndu nke ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi.
- ⁵ Nsoपुरu ya di ukwuu site na mmeri niile i nyere ya,
ebube na ima mma bu onyinye i nyere ya.
- ⁶ N'ezie, i nyela ya ngozi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi,
i mere ka o nwee obi uto nke na-esite n'onu nke nonyere gi.
- ⁷ N'ihị na eze na-atukwasị ONYENWE ANYỊ obi,
agaghi ewezuga ya n'onodu ya site n'ihunanya
nke Onye kachasi ihe niile elu nke na-enweghi ogwugwu.
- ⁸ I ga-anwuchi ndi iro gi niile;
aka nri gi ga-ejidekwa ndi kporo gi asi.
- ⁹ Mgbe i putara ilu ogu,

Sela

ị ga-erepịa ha dika oku nke na-enwu ajo onwunwu.
N'oke iwe ya, ONYENWE ANYI ga-elo ha,
oku ya ga-erepīakwa ha.

¹⁰ Ị ga-esite n'elu uwa laa agburu ha niile n'iyi,
umu ha kwa site, n'etiti umu mmadu.

¹¹ N'agbanyeghi na ha nwere ike ipia opipia ojoo megide gi,
maobu tuputa atumatu ojoo, ha agaghi emezu ebumnuche ha.

¹² N'ihina i ga-eme ka ha gbaghachi azu
mgbe i kwere uta gi tugide ha n'ihu.

¹³ O ONYENWE ANYI, ka e bulie gi elu n'ihina ike gi;
anyi ga-abu abu ma tokwaa ike gi.

Abụ Qma 22

Abụ Qma diri onyeisi abu. N'usoro olu abu nke "Nne ele nke ututu." Abụ Qma Devid.

Akwa na abu ekele

¹ Chineke m, Chineke m, gini mere i jiri hapu m?
Gini mere i ji no ebe di anya izoputa m,
n'ebe di anya site n'isu ude m niile?

² O Chineke m, ana m akpoku gi n'ehihie, ma i dighi aza m,
n'abalị kwa, ma o dighi izuika m nwere.*

³ N'ezie, i no n'ocheeze gi dika Onye ahụ di Nso;
i bu otuto ndi Izrel.

⁴ Nna anyi ha tukwasiri gi obi;
ha tukwasiri gi obi, i zoputakwara ha.

⁵ Ha kpokuru gi si otu a buru ndi a zoputara;
ihere emeghi ha n'ihina ha tukwasiri gi obi.

⁶ Abu m idide, abughi m mmadu;
onye ndi ozo na-akwa emo, onye ndi mmadu na-eleda anya.

⁷ Ndi niile huru m na-achi m ochi;
na-emiri m onu ikwa emo, na-efufekwa isi ha na-asị.

⁸ "O na-atukwasị ONYENWE ANYI obi;
ka ONYENWE ANYI bia gbaputa ya.

Ya naputa ya ebe o bu
na ihe ya masiri ya."

⁹ Ma ONYENWE ANYI, o bu gi weputara m site n'afọ nne m.
O bu gi mere ka m tukwasị gi obi, o buladi mgbe m ka na-anu ara.

¹⁰ Site n'oge amuru m ka e nyefere m n'aka gi.
Site n'afọ nne m, ka gi onwe gi bu Chineke m.

¹¹ Anola m ebe di anya,
n'ihina na nsogbu di nso.
O dikwaghi onye inyeaka no nso.

¹² Otutu oke ehi gbara m gburugburu;

* **Abụ Qma 22:2** 22:2 Maobu, N'abalị, adighi m emechikwa onu m

- oke ehi dị ike nke Bashan[†] gbara m gburugburu.
 13 Ọdum ndị na-agbo ụja mgbe ha na-adogbu anụ ọhịa
 asaghepula ọnụ ha megide m.
 14 A wupula m dika mmiri,
 ọkpukpu m niile apukwaala n'ọnođu ha.
 Obi m agbazela dika mmanu,
 obi ilo mmiri ewerela ọnođu n'ime m.
 15 Ike ọbula adighikwa m n'ahụ, dika a ga-asị na m bu urọ nke anwu mikooro mmiri
 di ya n'ime.
 Ire m na-araparakwa m n'onu,
 n'ihi na i togboro m n'onu onwu.
 16 Otutu nkita agbaala m gburugburu;
 otu ndi na-eme ihe ojobo agbaala m gburugburu,
 ha adupuola m aka m na ukwu m.
 17 A puru iguta okpukpu m niile onu;
 ndi mmadu na-ele m anya na-emikwa onu ochi
 18 Ha na-eke uwe m n'etiti ha,
 ha sitere n'ife nza kee uwe m.
 19 Ma gi, ONYENWE ANYI, anola m ebe di anya;
 gi Onye bu ike m, mee ngwangwa bia nyere m aka.
 20 Naputa ndu m site na mma agha,
 site n'ike umu nkita, naputa ndu m nke di oke onuahia.
 21 Gbaputa m site n'onu odum ndi a,
 zoputa m site na mpi atu ndi a.
 22 Aga m ekwuputa aha gi nye umunna m;
 n'etiti oha mmadu aga m enye gi otuto.
 23 Toonu ONYENWE ANYI! Unu niile bu ndi na-atu egwu ya;
 unu bu ndi agburu Jekob, soपुरunu ya!
 Tuonu ya egwu, unu agburu Izrel!
 24 N'ihi na o ledaghi ahuhu onye a na-akpagbu anya
 maobu kwaa ya emo;
 o lefughi ya anya
 kama mgbe o kpokuru ya, o nuru olu akwa ya.
 25 Isiokwu otuto m n'etiti oha mmadu sitere na gi;
 aga m emezukwa nkwa niile m kwere gi n'ihu ndi ahụ na-atu egwu gi.
 26 Ndi ogbenye ga-eri nri, rijuo afọ ha,
 ndi niile na-achọ ONYENWE ANYI ga-eto ya
 ka mkporobi unu di ndu ruo mgbe ebighi ebi.
 27 Nsotu elu uwa niile ga-echeta,
 ma laghachikwute ONYENWE ANYI.
 Ezinaulo nke mba niile di iche iche
 ga-akpo isiala n'ihu ya.
 28 N'ihi na ike ochichi bu nke ONYENWE ANYI,
 o na-achikwa mba niile.

[†] **Abụ Qma 22:12** 22:12 Bashan bu obodo e ji oke ehi gbara abuba ma dikwa ike maara. O di na mpaghara
 ugwu n'owuwa anyanwu ala Filistia. Dit 3:1; Ems 4:1

- 29 Ndi ọgaranya niile nke elu ụwa ga-eri oriri ma fee ya; ihe niile na-anwụ anwụ ga-akpọ isiala n'ihu ya; ndi na-apughị idebe onwe ha ndụ.
- 30 Agburu anyi ga-ejere ya ozi; a ga-akoro ọgbọ ndi na-abia n'ihu ihe banyere onyenwe anyi.
- 31 Ha ga-ekwusa ezi omume ya nye ọgbọ niile na-abia n'ihu, bu ndi a na-amubeghi n'ihu na o meela ya.

Abụ Ọma 23

Abụ Ọma Devid.

Onyenwe anyi na-azu anyi di ka aturu

1 ONYENWE ANYI na-azu m dika aturu, o dighi ihe akoro m.

2 O na-eme ka m dinaa ala n'ebe ahijia ndu na-eto, o na-edughari m n'akuku mmiri di juu,

3 o na-atute mkpuruobi m.

O na-edu m n'uzo niile nke ezi omume n'ihu aha ya.

4 A sikwari na m na-aga ije, na ndagwurugwu nke ochichiri onwu,

agaghi m atu egwu ihe ojoo obula;

n'ihu na i nonyeere m, mkporo gi na mkpanaka gi na-akasi m obi.

5 I na-akwado tebul* n'ihu m, n'anya ndi iro m.

I tere isi m mmanu† iko m na-ejubiga oke.

6 N'ezie, idi mma na ebere ga-agbaso m ogologo ubochi niile nke ndu m, m ga-ebikwa n'ulo ONYENWE ANYI mgbe niile ebighi ebi.

Abụ Ọma 24

Abụ Ọma Devid.

Eze onyenwe ebube

1 Uwa na ihe niile di n'ime ya bu nke ONYENWE ANYI; uwa na ndi niile bi n'ime ya.

2 O toro ntoala ya n'ime oke osimiri niile, o mekwara ka o guzosie ike.

3 Onye bu onye ahụ nwere ike irigo n'elu ugwu ONYENWE ANYI? Onye nwere ike ibata guzo n'ime ulonso ya?

* **Abụ Ọma 23:5** 23:5 N'oge ochie, o bu n'ebe iri nri (tebul) ka enyi na enyi na-anọ agba ndu, maobu nwe nkwekorita. Oriri a na-egosi na ọgbugba ndu bu ihe onu na ezi mmekorita nke enyi na enyi. Eze ahụ nke na-azu ndi ya dika aturu, nabatara ohu ya bu Devid n'ebe iri nri, dika e dere ya n'abụ ọma a. † **Abụ Ọma 23:5** 23:5 Mmanu a na-ete n'isi na-esi isi uto, o bu mmanu a na-ete onye a kporo oriri iji kwanyere ya ugwu. Luk 7:46 Ndi ozuzu aturu na-ejikwa ya achu umu ahuhu na ndanda na-achọ iribanye aturu ndi ha na-azu n'imi.

⁴ Ọ bụ onye aka ya emeghị ihe ọjọọ, obi ya dịkwa ọcha,
onye na-adighị atụkwasi obi na chi arụsị,
ma ọbụ n'ụọ iyi aghugho.

⁵ Ha ga-anata ngozi site n'aka ONYENWE ANYI,
natakwa mkpeputa site n'aka Chineke Onye nzọputa ha.

⁶ Otu a ka ọ ga-adiri ọgbọ ndi ya,
bụ ndi na-achọ ihu gi, Chineke nke Jekob.

Sela

⁷ Welitenu isi unu, unu onu ụzọ ama,
meenụ ka isi unu buru ihe e welitere, unu onu ụzọ ama ochie,
ka eze ebube nwee ike ibata.

⁸ Onye bụ eze ebube* a?
Ọ bụ ONYENWE ANYI, onye bụ dimkpa na dike.
Ọ bụ ONYENWE ANYI, onye bụ dike n'agha.

⁹ Welitenu isi unu, unu onu ụzọ ama,
buliekwanu ha elu, unu onu ụzọ ama ochie,
ka Eze ebube nwee ike ibatakwa.

¹⁰ Onye bụ eze ebube a?
Ọ bụ ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile,
ọ bụ ya bụ Eze ebube!

Sela

Abụ Ọma 25

Abụ Ọma Devid.

Ekpere maka odudu na nnaputa

¹ Ọ bụ na gi ONYENWE ANYI
ka m tukwasiri obi m.

² O Chineke m, ọ bụ gi ka m tukwasiri obi m.
Ekwela ka ihere mee m,
ekwekwala ka ndi iro m merie m.

³ Ihere agaghi eme
onye obula olileanya ya di na gi,
ma ihere ga-eme ha
bụ ndi niile igho aghugho juru ahụ.

⁴ O ONYENWE ANYI, zi m ụzọ gi niile,
kuzikwaara m ụzọ gi niile.

⁵ Duo m n'ezikwu gi, kuzikwaara m ihe,
n'ihi na i bụ Chineke, onye Nzọputa m, ubochi niile,
olileanya m di na gi.

⁶ Cheta, ONYENWE ANYI, oke obi ebere na ihunanya gi,
n'ihi na ha na-adị siteri na mgbe ochie.

⁷ Echetalala mmehie m mere n'okorobia m,
ya na nnupu isi m niile.
Kama site n'ihunanya gi cheta m,
ONYENWE ANYI, n'ihi na onye di mma ka i bụ.

* **Abụ Ọma 24:8** 24:8 Mkp 19:11-16

- 8 Onye dị mma na onye ezi omume ka ONYENWE ANYỊ bụ;
 ọ bụ ya mere ọ na-ezi ndị mmehie ụzọ ya.
- 9 Ọ na-edu ndị dị umeala n'obi n'ụzọ ziri ezi,
 na-ezikwa ha ụzọ nke ya.
- 10 Ụzọ niile nke ONYENWE ANYỊ jupụtara n'ihunanya na ikwesi ntụkwasi obi,
 nye ndị niile na-edebe iwu ogbugba ndụ ya.
- 11 N'ihia aha gi, O ONYENWE ANYỊ,
 gbaghara m ajọ omume m n'agbanyeghi na ha di ukwu.
- 12 Olee mmadu ahụ nke na-atụ egwu ONYENWE ANYỊ?
 O ga-ezi ya ihe n'ụzọ ahụ a họtara ya.
- 13 Ọ ga-ebi ogologo ụbọchị nke ndụ ya n'ime ịba ụba,
 ndị agburu ha ga-eketa ala ahụ.
- 14 ONYENWE ANYỊ na-eme ka ndị ahụ na-atụ egwu ya mara
 ogbugba ndụ ya na izu nzuzo ya.
- 15 Anya m abụọ na-elegide ONYENWE ANYỊ mgbe niile;
 n'ihia na ọ bụ naanị ya ga-eme ka ukwu m abụọ site n'onya pụta.
- 16 Chee m ihu ma gosi m ebere gi,
 n'ihia na abụ m onye nọ na nsogbu, naanị m nọkwa.
- 17 Ihe mgbu nke obi m abaala ụba,
 naputa m site n'obi mwute.
- 18 Lekwasị nsogbu m na ihe mgbu m anya.
 Biko, gbaghara m mmehie m niile.
- 19 Lee ka ndị iro m si mụbaa,
 ha ji oke iwe kpọọ m asi.
- 20 Chebe ndụ m ma gbaputa m;
 ekwela ka m buru onye ihere ga-eme,
 n'ihia na n'ime gi ka m gbabara izere ndụ
- 21 Kwere ka ezi omume na izuoke buru ihe ga-agba m gburugburu,
 n'ihia na olileanya m di n'ime gi.
- 22 O Chineke, Gbaputakwa Izrel,
 site na nsogbu ya niile.

Abụ Qma 26

Abụ Qma Devid.

Ekpere nke ezi mmadu

- 1 ONYENWE ANYỊ, biko kpeputa m,
 n'ihia na ebiela m ndụ zuruoke*;
 atukwasiri m ONYENWE ANYỊ obi,
 na-eleghi anya n'azu.
- 2 Tulee m, O ONYENWE ANYỊ, ma nwakwaa m,
 nyochaa obi m na echiche m.
- 3 N'ihia na ejirila m ihunanya gi mere ihe nlere anya nye onwe m.
 Ana m ejegharikwa n'ime eziokwu gi.
- 4 Mụ na ndị na-aghọ aghughọ adighi enwe mmekọ ọbula.

* **Abụ Qma 26:1** 26:1 2Ez 20:2; Ilu 20:7

- Otu a kwa, nnwekọ ọbụla adighikwa n'etiti mụ na ndị ihu abụọ.
- ⁵ Akporọ m otu ndị na-emebi iwu asi.
Mụ na ndị ajoy omume agaghị anọkọkwa.
- ⁶ Ana m asacha aka† m abụọ n'ọnọdu emeghị ihe ọjọọ,
na-eje ozi n'ebe ichụ aja gị ife gị ofufe, o ONYENWE ANYI.
- ⁷ Ana m abukwa abụ ekele,
jiri iti mkpu na-ekwusa otuto gị, na ọrụ ebube gị niile.
- ⁸ O ONYENWE ANYI, ahuru m ulọ obibi gị n'anya,
ulọ ahụ ebe ebube gị na-adigide n'ime ya.
- ⁹ Ebibikotala mụ na ndị mmehie,
ewezugakotala ndụ m na nke ndị na-awufu ọbara,
- ¹⁰ ndị aka ha juputara n'atumatụ ọjọọ,
aka nri ha juputakwara na ngari.
- ¹¹ Ma mụ onwe m na-ebi ndụ zuruoke;
gbaputa m ma meere m ebere.
- ¹² Ukwu m na-eguzo n'ala di larii;
aga m eto ONYENWE ANYI n'etiti ọha mmadu.

Abụ Ọma 27

Abụ Ọma Devid.

Abụ nke iguzosi ike

- ¹ ONYENWE ANYI bu ihè* m na nzoputa m,
onye ka m ga-atu egwu ya?
ONYENWE ANYI bu ebe siri ike nke ndu m,
o bukwa onye ka m ga-atu egwu?
- ² Mgbe ndi na-eme ihe ojoo busoro m agha
ka ha ripia anu ahụ m,
o bu ndi iro m na ndi kporo m asi,
bu ndi ga-aso ngongọ ma dakwaa.
- ³ O buru na usuu ndi agha agbaa m gburugburu,
obi m agaghị atụ ujo obula;
o buladi na agha adaa imegide m,
n'oge ahụ, ka m ga-enwe ntukwasị obi.
- ⁴ Naani otu ihe ka m rioro n'aka ONYENWE ANYI,
nke ahụ bukwa ihe m na-achosi ike;
ka m biri n'ulo ONYENWE ANYI
ubochi niile nke ndu m,
na ka m lekwasị ima mma ONYENWE ANYI,
na ka m choo ya n'ime ulonso ukwuu ya.
- ⁵ N'ihia na n'ubochi nsogbu,
o ga-echebe m n'ime ebe obibi ya;
o ga-ezo m n'ime ulo ikwu ya;
ma bulie m elu, debe m n'elu oke nkume.

† **Abụ Ọma 26:6** 26:6 O buru na mmadu asacha maobu kwoo aka ya n'ihu ọha, o na-aputa ngopu site n'ihe na-ezighi ezi, maobu onye di otu a na-asi, ikpe amaghi m. Abụ 73:13 * **Abụ Ọma 27:1** 27:1 Aiz 60:19-20; Mai 7:8

- ⁶ Mgbe ahụ, a ga-eweli isi m elu
karia ndị iro m gbara m gburugburu;
aga m eji iti mkpu ọhụ, chọọ aja n'ụlọ ikwu ya;
aga m abụ abụ, kụọ egwu nye ONYENWE ANYỊ.
- ⁷ Gee ntị mgbe m na-akpọku gị ONYENWE ANYỊ.
Meere m ebere, zaa m.
- ⁸ Obi m na-ekwu banyere gị, "Chọọ ihu ya!"
Ihu gị, ONYENWE ANYỊ, ka m ga-achọ.
- ⁹ Ezonarịla m ihu gị,
agbakwatala ohu gị azụ n'iwe;
n'ihì na ì burijì onye inyeaka m.
- O Chineke, Onye nzọpụta m,
ahapụkwala m.
- ¹⁰ Ọ bururị na nne na nna m ahapụ m,
ONYENWE ANYỊ ga-anabata m.
- ¹¹ Zi m ụzọ gị, O ONYENWE ANYỊ;
duo m n'ụzọ kwesiri
n'ihì ndị na-akpagbu m.
- ¹² Ararala m nyefee n'aka ndị kporo m asị n'ihì ọchịchọ ha,
otutu ndị ama ụgha ebiliela imegide m,
ha na-ekupụ ihe ike dika ume.
- ¹³ Olileanya m bụ nke a:
Aga m ahụ ịdị mma ONYENWE ANYỊ
n'ala ndị dī ndū.
- ¹⁴ Chere ONYENWE ANYỊ;
dịrị ike, nwekwaa ume,
ma chere ONYENWE ANYỊ.

Abụ Ọma 28

Abụ Ọma Devid.

Ekpere maka enyemaka na-ekere

- ¹ Gị ONYENWE ANYỊ ka m na-akpọku;
gị bụ Oke nkume m,
agbala m nkịtị.
Ọ buru na ì jụ iza m,
aga m eyi otu n'ime ndị ahụ na-arịda n'olulu.
- ² Nuru arịrịọ m maka ebere
dika m na-akpọku gị maka enyemaka,
mgbe m chijiri aka m abụọ elu
n'Ebe gị Kachasi Nso.
- ³ Adokpurula m tinyere ndị ajọ mmadu,
tinyekwara ndị na-eme ajọ ihe,
ndị ji ire uto agwa ndị agbataobi ha okwu udo,
ma ha bu iro n'ime obi ha.
- ⁴ Kwughachi ha dika ọrụ ọjọọ ha
na omume ha kwesiri;
kwughachi ha maka ihe aka ha mere,

ka ihe ga-adakwasị ha buru ihe ha kwesiri iketa.

⁵ N'ihì na ha adighi aghota oru niile nke ONYENWE ANYI,
ha adighikwa aghota ihe aka ya abuo ruru,
o ga-akwada ha n'ala,
o gaghì ewulikwa ha elu ozò.

⁶ Toonu ONYENWE ANYI,
n'ihì na o gere nti n'aririò m rioro ya ka o meere m ebere.

⁷ ONYENWE ANYI bu ike m na ota m;
ana m atukwasì ya obi m, si otu a buru onye a na-enyere aka.
Obi m na-awuli elu n'ihì onu,
aga m ejikwa abu m na-eto ya.

⁸ ONYENWE ANYI bu ike nke ndi ya,
ebe mgbaba e wusiri ike nke nzoputa diiri onye ya etere mmanu.

⁹ Zoputa ndi gi, gozikwaa ihe nketa gi;*
buuru ha onye ozuzu aturu, na-ekukwa ha ruo mgbe ebighi ebi.

Abu Qma 29

Abu Qma Devid.

Olu Onyenwe anyi

¹ Toonu ONYENWE ANYI, unu ndi bi n'eluigwe,
nyenu ONYENWE ANYI nsopuru n'ihì ebube na ike ya.

² Nyenu ONYENWE ANYI nsopuru kwesiri aha ya;
kpoo isiala nye ONYENWE ANYI n'ebube nke idi nsò ya.

³ Olu ONYENWE ANYI na-ada n'elu osimiri;
olu Chineke di ebube na-ada ike ike,
olu ONYENWE ANYI na-ada dika egbe eluigwe* n'elu oke osimiri.

⁴ Olu ONYENWE ANYI di ike,
olu ONYENWE ANYI juputakwara n'ebube.

⁵ Olu ONYENWE ANYI na-etiwa osisi ukwu sida;
ONYENWE ANYI na-etiwasì osisi ukwu sida nke Lebanon.

⁶ O na-eme ka Lebanon wulie elu dika nwa ehi,
o na-eme ka Sirion† wulie elu dika nwa atu.

⁷ Olu ONYENWE ANYI na-agba dika egbe eluigwe
mgbe amuma na-egbu.

⁸ Olu ONYENWE ANYI na-eme ka ozara maa jijiji;
ONYENWE ANYI na-eme ka ozara Kadesh maa jijiji.

⁹ Olu ONYENWE ANYI na-eme ka osisi ook gbagoo‡
na-agbuchapukwa akwukwo niile nke oke ohia.

N'ime ulonso ukwu ya mmadu niile na-eti, "Ebube!"

¹⁰ ONYENWE ANYI no n'ocheeze ya n'elu uju mmiri;
ONYENWE ANYI na-achi dika eze ruo mgbe ebighi ebi.

¹¹ ONYENWE ANYI na-enye ndi ya ike,

* **Abu Qma 28:9** 28:9 Maobu, ndi nke gi * **Abu Qma 29:3** 29:3 Job 37:4-5; Abu 18:13 † **Abu Qma 29:6** 29:6 Nke a bu aha ndi Fonikisi bi na mpaghara ugwu Hemon na-akpo ugwu ahụ. Hemon di n'oke ala nkwa ahụ n'ebe ugwu. Dit 3:9; Abu 42:6 ‡ **Abu Qma 29:9** 29:9 Ime na-eme nne ele

ọ ga-ejikwa udo gozie ndị ya.

Abụ Ọma 30

Abụ Ọma. Abụ nke ido obieze Devid nsọ.

Abụ mgbaputa

- ¹ Aga m eto gi, O ONYENWE ANYI,
n'ihì na ì sitere n'ebe dì omimi dọputa m.
I kweghì ka ndì iro m chĩa m ọchì.
- ² O ONYENWE ANYI Chineke m, akpọkuru m gi, ka ì nyere m aka,
ì gwọkwara m.
- ³ O ONYENWE ANYI, ì si n'ala ìli kpọputa m,
ì mere ka m òrì ndụ.
- ⁴ Bụkuonụ ONYENWE ANYI abụ, unu ndì nsọ ya,
toonu aha nsọ ya.
- ⁵ Iwe ya adìghì adìgide tee anya,
ma ìme amara ya na-adì ruo ebìghì ebi!
Ìkwa akwa nwere ìke òrì ogologo abalì niile,
ma ìti mkpu ọ̀nụ ga-adì n'ùtùtù.
- ⁶ Mgbe m nọ n'udo, asìrì m,
"Ìhe ọ̀bùla apughì ìnapu m udo m."
- ⁷ O ONYENWE ANYI, mgbe ì gosiri m ìhuoma,
ì mere ka m kwurù chím dika ugwu;
ma mgbe ì zoro ìhu gi site n'ebe m nọ,
adara m mba.
- ⁸ Ọ bụ gi, ONYENWE ANYI, ka m kpọkuru;
ọ bụkwa onyenwe anyi ka m rìọrọ arìrìọ amara sị,
- ⁹ "Uru gini dì ma m laa n'iyi?
Uru gini dì ma m rìda n'ìli?
Uzuzu aja ọ ga-enye gi otuto?
Ọ ga-ekwusa banyere ikwesi ntụkwasi obi gi?"
- ¹⁰ O ONYENWE ANYI, gee m ntì ma meere m ebere;
O ONYENWE ANYI, bụrù m onye ìnyeaka.
- ¹¹ Ì meela ka ìti mkpu akwa m ghọọ ìte egwu;
ì napurù m akwa mkpe m, ma yinye m ọ̀nụ dika akwa mmemme.
- ¹² Ì mere nke a ka obi m bụọ maka otuto gi, ghara ìnọ nwayọọ.
O ONYENWE ANYI Chineke m, aga m eto gi ruo mgbe ebìghì ebi.

Abụ Ọma 31

Abụ Ọma nke òrì onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid.

Oge m dì gi n'aka

- ¹ ONYENWE ANYI, n'ime gi, ka m gbabara ìzere ndụ;
ekwela ka ìhere* mee m;
site n'ezi omume gi gbaputa m.
- ² Tọọ ntì gi n'ala nùrù olu m,

* **Abụ Ọma 31:1** 31:1 Ìhere Maọbụ, ìhe na-eweta ọ̀nụma ma ọ bụkwanu, ọ̀nọdù ìkwa emo

- bịa ngwangwa gbaputa m;
ghooro m oke nkume nke ebe mgbaba,
ebe mgbaba e wusiri ike maka nzoputa m.
- ³ Ebe i bu oke nkume m na ebe mgbaba m e wusiri ike,
n'ih i aha gi, duo m ma na-edukwa m.
- ⁴ Naputa m site n'onya nke e zobere n'ih i m,
n'ih i na o bu naani gi bu ebe mgbaba m siri ike.
- ⁵ N'aka gi ka m na-enyefe mmuo m;
gbaputa m, o ONYENWE ANYI, Chineke, onye eziokwu.
- ⁶ Akporo m ha asi bu ndi niile na-efe chi mba ozo ndi na-abaghi uru;
ana m atukwasi ONYENWE ANYI obi m.
- ⁷ Aga m enwe obi utu ma nurikwaa onu n'ime ihunanya gi,
n'ih i na i huru nsogbu m
marakwa ihe mgbu nke mmuo m.
- ⁸ I wereghi m nyefee n'aka ndi iro m,
kama i nyela m ohere ijeghari ebe obula m choro.
- ⁹ O ONYENWE ANYI, meere m amara n'onodu ihe mgbu m.
Any a m abuo na-acha uhie uhie n'ih i ikwa akwa;
ike adighikwa m.
- ¹⁰ Iru uju eriel a m ah u;
ikwa akwa m ewepula ihe n'afu m;
ihe mgbu m mere ka ike gwusia m
ruo na ume adighikwa n'okpukpu m.
- ¹¹ N'ih i ndi iro m niile;
ndi agbataobi m na-eleli m anya.
Ndi enyi m na-atu ujo ibiakwute m,
ndi huru m n'okporozo na-esite uzo ozo gafee.
- ¹² Aghoola m onye e chefuru echefu, di ka a ga-asi na m nwuru anwu.
A puru iji ite kwara akwawa tunyere m.
- ¹³ Anula m nkwulu ha megide m;
oke egwu di n'akuku niile;
ha na-agba izu megide m,
na-agba izu nzuzo iji napu m ndu m.
- ¹⁴ Ma ana m atukwasi gi obi ONYENWE ANYI.
Ekwuola m ya si, "Naani gi bu Chineke m."
- ¹⁵ Oge m niile di gi n'aka.
Naputa m n'aka ndi iro m
na n'aka ndi ah u na-adighi ezu ike ichu m oso.
- ¹⁶ Mee ka amara gi mukwasi ohu gi dika anyanwu;
zoputa m n'ih i ihunanya gi na-enweghi ogwugwu.
- ¹⁷ O ONYENWE ANYI, ekwela ka ihere mee m,
n'ih i na akpokuola m gi;
kama mee ka ihere mee ndi na-eme ihe ojoo,
ka ha togboro n'ala mmuo debe onu ha duu.
- ¹⁸ Ka onu ah u ha ji ekwu okwu ugha mechie kpamkpam;
n'ih i na o bu site na mpako na nleli
ka ha ji na-ekwu okwu megide ndi ezi omume.

- 19 Lee ka idi mma gi si baa uba,
nke i na-edebere ndi niile na-atu egwu gi,
nke i na-enye ndi na-agbaba n'ime gi,
n'ihu oha mmadu.
- 20 I na-ezobe ha n'ebe nzuzo gi
puo n'izu nzuzo nke umu mmadu;
i na-echebe ha n'ime ebe obibi gi;
ka ha puo n'ebubo nke ire di iche iche.
- 21 Otuto diri ONYENWE ANYI
n'ihu na o gosila m ihunanya ya di ukwu
mgbe m no n'obodo ndi iro gbara gburugburu.
- 22 Akujara m, kwuo okwu n'ujo si,
"Ewezugala m site n'ihu ya!"
Ma i nuru aririo m maka ebere
mgbe m kpokuru gi ka i nyere m aka.
- 23 Huru ONYENWE ANYI n'anya, unu ndi ya niile kwesiri ntukwaso obi,
n'ihu na ONYENWE ANYI na-anaputa ndi niile kwesiri ntukwaso obi nye ya,
ma o na-akwughachi ndi mpako oke zuru ezu.
- 24 Ya mere, dirinu ike, ka obi siekwa unu ike,
unu niile ndi olileanya ha di n'ime ONYENWE ANYI.

Abụ Oma 32

Abụ Oma Devid. Abụ *Maskil*.

Nkwuputa na mgbaghara mmehie

- 1 Onye a goziri agozi ka mmadu ahụ bu,
onye a gbaghaara ajo omume ya niile,
onye e kpuchikwaara mmehie ya niile.
- 2 Ngozi na-adiri nwoke ahụ,
onye ONYENWE ANYI na-adighi agunyere mmehie ya,
onye ahụ nke aghugho obula na-adighikwa n'ime mmuo ya.
- 3 Mgbe m gbachiri nkiti,
okpukpu m rere ure
site n'isu ude m ogologo ubochi niile.
- 4 Ehihie niile na abali niile,
i tara m ahuhu,
ume di m n'obi gwuchara,
dika mgbe okpomoku nke okochi.*

Sela

- 5 Mgbe ahụ, ekwuputara m mmehie m niile n'ihu gi,
kwusikwa izo ha ezo.
Agwara m onwe m okwu si,
"Aga m ekwuputa mmehie m niile n'ihu ONYENWE ANYI."
I gbaghakwaara m
ikpe omuma nke mmehie m niile.

Sela

* **Abụ Oma 32:4** 32:4 Mgbe anwu na-amikoro mmiri di n'ala

- 6 Ya mere, ka ndị niile bụ ndị ezi omume kpọkuo gị n'ekpere mgbe e nwere ike ichọta gị;
n'uzọ dị otu a, ọ buru na uju mmiri abia,
ọ gaghị erute ha.
- 7 Gị onwe gị buuru m ebe nzuzo;
I ga-echebekwa m ka nsogbu obula hapu irute m nso.
O bukwa abụ nzoputa ka i ji gbaa m gburugburu.

Sela

- 8 Aga m eme ka i nwee uche, zikwa gị uzọ i kwesiri igbaso;
Aga m adu gị odu, anya m ga-adikwasikwa n'ahu gị.
- 9 Adikwala ka inyinya maobu inyinya ibu
nke na-enweghi akonuche,
nke a na-aghaghị iji mkpumkpụ igwe na eriri kechie onu ya, ijide ya,
ma emeghi otu a, ọ gaghị abiakwute gị.
- 10 Otutu ihe mgbu na-abiakwasị ndi na-eme ihe ojoo,
ma ihunanya ONYENWE ANYI nke na-enweghi ogwugwu,
na-agba onye ahụ tukwasiri ya obi gburugburu.
- 11 Nurianu onu n'ime ONYENWE ANYI, nweekwanu obi utu, unu ndi ezi omume;
buo abu, unu ndi obi ha ziri ezi.

Abụ Oma 33

Idi mma na idi ukwu Onyenwe anyi

- 1 Tienu mkpu onu nye ONYENWE ANYI, unu ndi ezi omume;
n'ihu na o bu ihe ziri ezi ka ndi obi ha ziri ezi too ya.
- 2 Werenu ubo akwara too ONYENWE ANYI;
werenu une nke nwere akwara iri kporo ya egwu.
- 3 Bokuonu ya abu ohuru;
were nka kporo ubo akwara ma tiekwa mkpu onu.
- 4 N'ihu na okwu ONYENWE ANYI niile ziri ezi burukwa eziokwu;
o kwesiri ntukwasị obi n'oru ya niile.
- 5 ONYENWE ANYI na-ahu ezi omume na ikpe ziri ezi n'anya;
uwa niile juputara n'ihunanya ya nke na-enweghi ogwugwu.
- 6 O bu site n'okwu onu ONYENWE ANYI ka e ji kee eluigwe niile,
jirikwa nkuume nke onu ya mee anwu, na onwa na kpakpando niile.
- 7 O bu ya kekwaro osimiri niile chikota ha n'otu ebe,
kpaa oke ebe ha ga-anọ dika ulokụ di ukwu.
- 8 Ka uwa niile tuo ONYENWE ANYI egwu;
ka mmadu niile bi n'uwa sọpuru ya.
- 9 N'ihu na o kwuru okwu, okwu ahụ mezu kwara;
o nyere iwu, iwu ahụ guzokwara chim.
- 10 ONYENWE ANYI na-emebi atumatụ mba niile;
o na-emebi ebumnobi umu mmadu.
- 11 Atumatụ ONYENWE ANYI na-adigide ruo mgbe ebighi ebi,
ebumnobi ya ruo ogbo niile.

- 12 Mba a goziri agozi ka mba ahụ bu, bu ndi Chineke bu ONYENWE ANYI ha;
bu ndi o hoputara ka ha buru ihe nketa ya.
- 13 ONYENWE ANYI si n'eluwigwe na-ele ndi mmadu bi n'owa anya.
O na-ahuzu umu mmadu niile anya.
- 14 O sitere n'ebe obibi ya na-ele
onye obula bi n'elu uwa anya.
- 15 Ebe o bu ya kpuru obi mmadu niile n'otu na otu;
o na-ahuzu, na-amazukwa ihe niile ha na-eme.
- 16 Onuogugu ndi agha eze apughi izoputa ya;
o nweghi onye agha obula na-azoputa onwe ya, site n'idi ukwu nke ike ya.
- 17 Inyinya agha ezukwaghi iwetara ndi na-agba ha mmeri n'agha.
O bu ezie na inyinya di ike, ma ha apughi izoputa ndi nwe ha.
- 18 Ma ONYENWE ANYI ji anya ya na-eche ndi niile na-atu ya egwu nche,
ya bu ndi niile na-atukwaso obi ha n'ihunanya ya, nke na-adighi agwu agwu.
- 19 O ga-anaputa ha site n'aka onwu.
O ga-echebekwa ha o buladi n'oge unwu.
- 20 Anyi ji olileanya eche ONYENWE ANYI;
o bu ya bu inyeaka anyi na ota anyi.
- 21 Obi anyi na-anuri onu n'ime ya;
n'ihu na anyi tukwasiri aha nsọ ya obi.
- 22 O ONYENWE ANYI, ka ihunanya gi na-adigidere anyi,
dika olileanya anyi di na gi.

Abụ Oma 34

Abụ Oma Devid. Mgbe o gbanwere omume ya mee ka onye na-ayi ara n'ihu Abimelek, onye nke chupuru ya, ya a puo.

Chineke di mma

- 1 Aga m eto ONYENWE ANYI mgbe niile.
Mgbe niile ka otuto ya ga-adi n'onu m.
- 2 Mkpuruobi m ga-anya isi na ONYENWE ANYI;
ka ndi niile a na-akpagbu gee nti nuri onu.
- 3 Soro m too ONYENWE ANYI;
ka anyi bulie aha ya elu.
- 4 N'ihu na etikuru m ONYENWE ANYI mkpu akwa, o zakwara m,
naputa m site n'aka itu ujo m niile.
- 5 Ihu ndi na-elekwaso ya anya na-enwu dika ihe;
ihere adighi eme ha.
- 6 Onye ogbenye a kpokuru ONYENWE ANYI, o zakwara ya;
o zoputara ya site na nsogbu ya niile.
- 7 Mmuo ozi ONYENWE ANYI na-agba ndi niile na-atu egwu ya gburugburu
na-anaputakwa ha.
- 8 Jiri aka gi tulee ma hukwa na ONYENWE ANYI di mma;
onye a goziri agozi ka onye ahụ bu, onye nke na-agbaba n'ime ya.
- 9 Tuonu egwu ONYENWE ANYI, unu ndi nsọ ya,
n'ihu na o dighi ihe na-ako ndi niile na-atu egwu ya.
- 10 Agwu nwere ike igu umu odum, ike pukwara igwu ha,

- ma ihe ọbụla bu ihe ọma agaghị akọ ndị niile na-achọ ONYENWE ANYỊ.
- 11 Ụmụ m, biana gee m ntị;
aga m ezi unu ihe itụ egwu ONYENWE ANYỊ bu.
- 12 Onye ọbụla n'ime unu huru ndu n'anya,
ma nwee ọchịchọ ihu otutu ubochi ndi di mma,
- 13 chezie ire gi ka o ghara ikwu ihe ojoo,
chezikwaa egbugbere onu gi ka o gharakwa igba ugha.
- 14 Site n'ihe ojoo wezuga onwe gi ma mee ezi ihe,
choo udo ma gbasookwa ya.
- 15 Anya ONYENWE ANYI di n'ahu ndi ezi omume,
nti ya gheekwa oghe nye mkpu akwa ha;
- 16 ma ihu ONYENWE ANYI na-emegide ndi na-eme ihe ojoo,
ime ka a hapu ichetakwa ihe banyere ha n'owa.
- 17 ONYENWE ANYI na-anu olu ndi ezi omume, mgbe ha na-akpoku ya ka o nyere ha
aka;
o na-azoputakwa ha site na nsogbu ha niile.
- 18 ONYENWE ANYI na-anu ndi niile obi ha tiwara etiwa nso,
o na-anaputa ndi niile olileanya ha gwuru.
- 19 Nsogbu na-adakwasị ndi ezi omume na-adi ukwu,
ma ONYENWE ANYI na-anaputa ha site na nsogbu ndi ahụ niile.
- 20 O na-anaputakwa ha kparam.
- O gaghị ekwe ka o buladi otu okpukpu di ha n'ahu gbajie.
- 21 Ihe ojoo ga-eme ka onye ajo omume nwuo;
ndi na-akpo onye ezi omume asi ka a ga-ama ikpe onu.
- 22 ONYENWE ANYI na-agbaputa ndi ohu ya;
o dighi onye obula nke na-agbaba n'ime ya a ga-ama ikpe onu.

Abụ Ọma 35

Abụ Ọma Devid.

Ekpere maka enyemaka

- 1 O ONYENWE ANYI, luso ha ogu bu ndi na-aluso m ogu;
buso ha agha bu ndi na-ebuso m agha.
- 2 Yikwasị uwe agha gi, werekwa ota gi;
bilie bia nyere m aka.
- 3 Seputa ube gi na anyuike agha gi;
bia zute ndi na-achu m oso.
- Gwa mkpuruobi m,
"Abu m nzoputa gi."
- 4 Mee ka ihere mee
ndi niile na-agbalisi ike igbu m.
Ka ndi na-agba izuzu igbu m burukwa ndi a chughachiri azu,
na ndi ihere mere.
- 5 Ka ha dika igbugbo oka mgbe oke ifufe na-eke,
ka mmuo ozi ONYENWE ANYI buru onye na-achufu ha.
- 6 Mee ka uzu ha gbaa ochichiri, burukwa ebe na-amị amị;

ka mmụọ ozi ONYENWE ANYỊ buru onye na-achụ ha ọsọ.

7 Ọ bụ ezie na ọ dịghị ihe ọjọọ ọbụla m mere ha,
ma ha siere m ọnya, gwukwaara m olulu n'ụzọ m.

8 Ka mbibi bjakwasị ha na mberede,
ka ugbugu ha zobeere m kee ha;
ka ha lakwaa n'iyi site n'idaba n'olulu ahụ ha gwuru.

9 Mgbe ahụ, mkpuruobi m ga-anuri ọnu na ONYENWE ANYỊ,
ọ ga-enwekwa obi uto n'ime nzoputa ya.

10 Ihe niile di n'ime m ga-eti mkpu si,
"O ONYENWE ANYỊ, ọ bụ onye dika gi?"

I na-agbaputa ndi na-adighi ike site n'aka ndi di ike karia ha,
ma na-anaputa ndi ogbenye ndi chorọ enyemaka site n'aka ndi na-apunara ha
ihe ha nwere n'ike."

11 Ndi akaebe, ndi kwara obi n'azu na-apukwute m;
ha na-ebo m ebubo ihe ndi m na-anubeghi ihe banyere ha na mbu.

12 Ana m emere ha ihe oma, ma ha na-akwughachi m ihe ojoo.
Nke a na-ewute mmuo m ruo n'onwu.

13 Mgbe ha na-aria oria, eyiri m akwa mkpe,
site na ibu onu weda onwe m n'ala.

Mgbe ekpere m loghachikwutere m na-enweghi osisa,

14 ejeghariri m n'onodu iru ugu,
dika a ga-asị na ọ bụ nwanne m, maobu enyi m,
jeghariakwa n'obi ojoo dika a ga-asị
na ọ bụ nne m na-aria oria ahụ.

15 Ma mgbe m dahiere, ha zukotara na-anuri onu;
mgbe m na-adighi ele anya, ha biliri imegide m.
Ha na-ekwulu m na-esepughi aka.

16 Dika ndi ajo omume, ha na-akwa m emo n'iwe,
na-atakwara m ikikere eze ha.

17 O Onyenwe anyi, ọ bụ ruo ole mgbe ka i ga-anọ na-ele ihe na-eme?
Ghaputa ndu m site na mbibi ha niile,
site n'aka umu odum ndi a, ghaputa ndu m di oke onuahia.

18 Aga m enye gi ekele n'ihu oha mmadu di ukwu,
n'etiti oha kachasi ibe ya di ukwu, ka m ga-anọ too gi.

19 Ekwekwala ka ndi ahụ bu ndi iro m,
mgbe o nweghi ihe m mere ha, chia m ochi;
ekwekwala ka ndi ahụ kporo m asi n'ih iro,
mgbe o nweghi ihe m mere ha nwee izuike.

20 N'ih i na ọ bugh i okwu udo ka ha na-ekwu,
kama ha na-echeputa ebubo ugha di iche iche
megide ndi ahụ na-anoro onwe ha juu n'ime ala ahụ.

21 N'iju anya, ha na-ele m anya na-eti mkpu na-asi,
"Ewoo! Ewoo! Anya anyi abuo ka anyi ji hu ya."

22 O ONYENWE ANYI, i hula nke a, agbakwala nkiti;
anokwala m n'ebe di anya, O Onyenwe anyi.

23 Teta, bilie buuru m onye mkpeputa m.
Kpечitere m onu m, Chineke m na onyenwe m.

24 O ONYENWE ANYỊ Chineke m, kpeputa m n'ihì ezi omume gị;
ekwekwala ka ha chĩa m ọchị.

25 Ekwekwala ka ha sị, "Ahaa, ọ dị ka anyị tụtụ anya ya!"
Maọbụ sị, "Anyị eloola ya!"

26 Mee ka ihere na ọgbaaghara
bụrụ nke ndị na-achị m ọchị n'ime mkpagbu m;
were ihere na nweda n'ala yinye ha dika uwe,
bụ ndị niile na-ebuli onwe ha elu imegide m.

27 Ka ndị niile mkpeputa m dị mma
were obi uto tie mkpu ọhụ;
ka ha na-asị mgbe niile, "Ka e bulie ONYENWE ANYỊ elu,
onye ọdịmma nke ohu ya na-amasị."

28 Ire m ga-ekwu banyere ezi omume gị
na otuto gị niile ogologo ụbọchị niile.

Abụ Ọma 36

Abụ Ọma dịrị onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid, bụ ohu ONYENWE ANYỊ.

Ajọ omume mmadụ na ịdị mma Chineke

1 E nwere m ozi dị n'ime obi nke sitere n'aka Chineke
banyere ndụ mmehie nke ndị na-eme ajọ ihe:*

Ọ dighị ịtụ egwu Chineke
dị n'anya ha.

2 N'ihì ha na-agwarịta onwe ha okwu ire uto n'anya ha onwe ha,
na o nweghị uto a ga-esi nwe ike ịchọputa mmehie ha maọbụ kpọọ ya asi.

3 Okwu ọhụ ha niile bụ ihe ọjọọ na aghughọ;
ha adighị eji uche eme ihe maọbụ mee ihe dị mma.

4 Ọ buladi mgbe ha nọ n'elu ihe ndina ha, ha na-eche echiche ajọ ihe;
ha enyefeela onwe ha n'aka ndụ ajọ omume,
ha adighị ajukwa ihe na-ezighị ezi.

5 O ONYENWE ANYỊ, ihunanya gị na-eru mbara eluigwe,
ikwesi ntukwasị obi gị na-erukwa igwe ojii nke eluigwe.

6 Ezi omume gị dika ugwu dị ukwuu,
ikpe ikpe ziri ezi gị dika omimi nke oke osimiri.
O ONYENWE ANYỊ, ị na-echebe umụ mmadụ na anumanu.

7 Lee ka ihunanya gị nke na-adighị agwu agwu si dị oke ọñahia, O Chineke!
Umụ mmadụ na-agbaba n'okpuru ndo nke nku gị abụọ.

8 Ha na-eri oriri site n'iba ụba nke ulọakụ gị;
Ị na-enyekwa ha mmiri site n'iyi nke obi uto gị.

9 N'ihì na mmiri na-enye ndụ dị na gị;
ọ bụkwa n'ihè gị ka anyị na-ahụ ihè.

10 Mee ka ihunanya gị na-adigidere ndị maara gị,
ka ezi omume gị na-adigidekwara ndị ziri ezi n'obi.

11 Ekwela ka ndị mpako a zọọ m ukwu n'isi,

* **Abụ Ọma 36:1** 36:1 Maọbụ, Ozi si n'aka Chineke: Mmehie iwu nke ndị ajọ omume bi n'ime obi ha.

ekwekwala ka aka ndị ajoy omume nupu m n'ebe m guzo.
¹² Lee ka ndi na-eme ajoy ihe si daa n'ala,
 a kwatuola ha n'ala, ha apughikwa ibilite ozoy.

Abụ Oma 37

Abụ Oma Devid.

Ogwugwu ndu mmadu

- ¹ Echegbula onwe gi n'ihu ndi na-eme ihe ojoo,
 maobu kwosa ndi na-eme ihe ojoo ekworo;
- ² n'ihu na mgbe na-adighi anya, ha ga-akponwu dika ahijia,
 dika ahijia ndu, ha ga-anwukwa.
- ³ Tukwasi ONYENWE ANYI obi meekwa ihe ziri ezi;
 biri n'ala na nchebe, rijuokwa afy.
- ⁴ Ka ihe ONYENWE ANYI tooy gi utoy.
 Oy ga-enyekwa gi ihe niile bu ochichoy nke obi gi.
- ⁵ Nyefee onwe gi n'aka ONYENWE ANYI;
 tukwasi ya obi, oy ga-emere gi nke a:
- ⁶ Oy ga-eme ka ezi omume gi puta ihed dika ihe nke chi obubo,
 meekwa ka izi ezi nke ikpe gi dika ihe nke anyanwu n'ehihie.
- ⁷ Dere duu n'ihu ONYENWE ANYI,
 were ndidi chere ya;
 echegbula onwe gi mgbe ndi ozoy na-enwe oganihu,
 mgbe ha na-emezu atumatuy ojoo ha niile.
- ⁸ Kwusi iwe iwe, kwusikwa oke iwe;
 echegbula onwe gi, oy na-eduba naani n'ihe ojoo.
- ⁹ N'ihu na a ga-ala ndi ajoy omume n'iyi,
 ma ndi niile olileanya ha di na ONYENWE ANYI ga-eketa ala ahuy dika ihe nketa ha.
- ¹⁰ Oy foduru nwa oge nta, ndi ajoy omume ga-agabiga;
 oy bu ezie na iy ga-achoy ha, ma iy gaghi achota ha.
- ¹¹ Ma ndi niile di nwayoy n'obi ga-eketa ala a dika ihe nketa ha,
 ha ga-enwekwa udo di ukwuu.
- ¹² Ndi ajoy omume na-agba izu ojoo megide ndi ezi omume,
 na-ata ikekere eze megide ha;
- ¹³ ma onyenwe anyi na-achiy ndi ajoy omume ochiy,
 n'ihu na oy maara na ubochiy ha na-abia.
- ¹⁴ Ndi ajoy omume amiputala mma agha ha,
 kwee uta ha
 ime ka ndi noy na mkpa na ndi ogbenye daa,
 igbu ndi uzoy ha ziri ezi.
- ¹⁵ Ma ha ga-ewere mma agha ha gbuo onwe ha,
 kurisiekwa uta ha.
- ¹⁶ Ihe ntakiri nke onye ezi omume nwere

- dị mma kariya akunuba otutu ndi ajo omume;
 17 n'ihì na a ga-etiji ike niile nke ndi ajo omume,
 ma ONYENWE ANYI ga-akwagide ndi ezi omume.
- 18 Ndi na-enweghi ita uta na-ebi ndu ha n'okpuru nlekota ONYENWE ANYI,
 ihe nketa ha ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi.
- 19 N'oge ihe ndakwasì, ha agaghi akponwu;
 ha ga-erijukwa afò n'ubochi unwu.
- 20 Ma ndi ajo omume ga-ala n'iyi.
 N'agbanyeghi na ndi iro ONYENWE ANYI dika ima mma nke ubi ahijia ndu,
 ha ga-agabigakwa ngwangwa n'anya dika anwuru oku.
- 21 Ndi na-eme ihe ojoo na-ebiri mmadu ihe ma ha adighi akwughachi ya,
 ma onye ezi omume na-eme amara na-enye ndi ozo ihe o nwere.
- 22 Ndi ONYENWE ANYI goziri agozi ga-eketa aku nke uwa,
 ma ndi o buru onu ka a ga-egbuchapu.
- 23 O buru na ONYENWE ANYI nwere mmasi na ndu mmadu,
 o ga-eme ka nzo ukwu ya guzosie ike;
- 24 o buru na o kpobie ukwu, o gaghi ada,
 n'ihì na ONYENWE ANYI na-eji aka ya ejigide ya.
- 25 Abụ m nwantakiri na mbu, ugbu a, abụ m agadi,
 ma ahubeghi m ebe e chefuru ndi ezi omume,
 maobu ebe umu ha na-ario nri.
- 26 Mgbe niile, ha na-eme amara jiri obi ha na-agbazinye ndi mmadu ihe,
 umu ha ga-abu ngozi.
- 27 Site n'ihe ojoo puo, mee ezi ihe,
 mgbe ahụ, i ga-ebi n'ala a ruo mgbe ebighi ebi.
- 28 ONYENWE ANYI na-ahụ onye ezi omume na ikpe ziri ezi n'anya.
 O gaghi ahapukwa ndi ya kwesiri ntukwasì obi.
- A ga-echebe ha ruo mgbe ebighi ebi,
 ma umu ndi ajo omume ka a ga-egbuchapu;
- 29 ndi ezi omume ga-eketa ala ahụ dika ihe nketa ha,
 ha ga-ebikwa n'ime ya ruo mgbe ebighi ebi.
- 30 Okwu amamihe na-esi n'onu onye ezi omume puta,
 ire ya na-ekwukwa ihe ziri ezi.
- 31 Iwu Chineke ya di ya n'obi;
 nzo ukwu ha adighi agbuchapu.
- 32 Ndi ajo omume na-echere ndi ezi omume na nzuzo,
 na-achọ inapu ha ndu ha;
- 33 ma ONYENWE ANYI agaghi ahapu ha n'aka ha,
 o gaghi ekwe ka a maa ha ikpe mgbe a na-ekpe ha ikpe.
- 34 Chere ONYENWE ANYI,
 debekwa uzọ ya.

Ọ ga-ebuli gị elu ka i nweta ala ahụ dika ihe nketa;
mgbe a na-egbuchapụ ndị ajọ omume, ị ga-eji anya gị hụ ya.

³⁵ Ahụla m onye ajọ omume na nwoke na-eme ihe ike,
ka ọ na-eto, na-awasa, dika osisi di ndu n'ezi ala,

³⁶ ma ọ dighi anya, ọ nwuru,
n'agbanyeghi na m choghariri ya, ọ dighi ebe obula a huru ya.

³⁷ Ma tugharia uche banyere ndi ezi omume, ribaa ndi uzọ ha ziri ezi ama;
oganihu diiri onye udo.

³⁸ Ma a ga-ala ndi mmehie niile n'iyi;
ọ dighi olileanya diiri ndi ajọ omume.

³⁹ Nzoputa nke ndi ezi omume si n'aka ONYENWE ANYI bia;
ọ bu ebe ha e wusiri ike n'oge nsogbu.*

⁴⁰ ONYENWE ANYI na-enyere ha aka, na-anaputakwa ha
ma na-azoputakwa ha site n'aka ndi ajọ omume,
n'ihhi na ha mere ya ebe mgbaba ha.

Abụ Qma 38

Abụ Qma Devid. Aririọ.

Aririọ n'oge nsogbu

¹ Biko, ONYENWE ANYI, abarala m mba n'iwe,
maobu taa m ahuhu mgbe iwe gi di oku.

² N'ihhi na akụ gi niile amapuola m ahụ,
aka gi adakwasikwala m, dika ọ bu okpo.

³ N'ihhi oke iwe gi, ọ dighi izuoke di n'ime anu ahụ;
enweghikwa m udo n'ime okpukpu m niile n'ihhi mmehie m.

⁴ Mmetuta ikpe omuma m na-adakwasị m
dika ibu arọ nke di arọ karia m.

⁵ Onya m na-ere ure na-asọ oyi
n'ihhi mmehie enweghi uche m.

⁶ Abụ m onye a nyidara ma kwatukwaa n'ala
ogologo ubochi niile, ana m agaghari n'iru uju.

⁷ Azu na-egbu m mgbu nke ukwu
ahụ adighikwa m.

⁸ Ume obula adighikwa n'ime. Adi m ka onye e gwepiara egwepia.
Ana m asu ude n'ihhi oke ihe mgbu nke obi.

⁹ O Onyenwe m, ị maara aguu niile nke na-agu obi m;
isu ude m ezokwaghi ezo n'ebe ị no.

¹⁰ Obi na-alọ m mmiri, ike na-agwukwa m,
ihè esitekwala n'anya m puo.

¹¹ Ndi m huru n'anya na ndi enyi m na-asọ m oyi n'ihhi onya m,
ndi agbataobi m na-anọ m ebe di anya.

¹² Ndi na-achọ igbu m na-esiri m onya,
ndi ahụ choro imeru m ahụ na-ekwu maka ihe dakwasiri m;
ogologo ubochi niile ha na-agba izuzu aghughu.

* **Abụ Qma 37:39** 37:39 Abụ 9:9; Nhu 1:7

- 13 Adị m ka onye ntị chiri, onye na-apughị inụ ihe ọbụla,
dịka onye ogbu, onye na-apughị imeghe ọñụ ya.
- 14 Adịla m dịka onye na-anaghị anụ ihe,
onye ọñụ ya apughị ịsa okwu.
- 15 O ONYENWE ANYỊ, ana m eche gị;
o Onyenwe m Chineke m, ị ga-aza.
- 16 N'ihị na asịrị m, "Ekwela ka ha nūrjia ọñụ n'isi m;
maọbụ bulie onwe ha elu n'ebe m nọ mgbe ụkwụ m na-agbuchapu."
- 17 N'ihị na lee, ana m achọ ịda ada.
Anọkwa m n'ọñodụ oke mgbu.
- 18 Ana m ekwuputa mmehie m;
mmehie m na-ewute m.
- 19 Ndị iro m, ndị na-eme ihe ike dī ọtutụ,
ndị na-akpọ m asị, na-enweghị ihe m mere, bara ụba.
- 20 Ndị na-eji ihe ọjọọ akwughachi m ezi ihe,
na-ebo ebubo megide m
n'agbanyeghị na m na-achọ ime naanị ezi ihe.
- 21 O ONYENWE ANYỊ, ahapụkwala m;
O Chineke m, anọkwala m ebe dī anya.
- 22 Bija ọsịisọ inyere m aka
Onyenwe m na Onye nzọputa m.

Abụ Qma 39

Abụ Qma nke dīrị onyeisi abụ maka Jedutun. Abụ Qma Devid.

Nkwuputa mmehie

- 1 Asịrị m, "Aga m elezi anya n'uzọ m niile
ma debe ire m ka m ghara ikwuhie*;
aga m eji ihe kechie ọñụ m
mgbe m nọ n'etiti ndị ajọ omume."
- 2 Ma mgbe m mechiri ọñụ m ma nọrọ duu,
jụ ikwu ọ bụladị ihe ọbụla dī mma,
oke ihe mgbu m mụbara.
- 3 Obi m kporo ọkụ n'ime m,
ma mgbe m na-atugharị ihe ndị a n'uche, ọkụ ahụ nọ na-ere;
mgbe ahụ ekwuru m okwu sị:
- 4 "O ONYENWE ANYỊ, gosi m ọgwughwụ nke ndụ m
na ọñuogughu ụbọchị m niile;
mee ka m mara na ndụ m na-agafe ngwangwa.
- 5 I meela ka ụbọchị m niile buru naanị ihe dī nta;
ogologo afọ m niile adighị ka ihe ọbụla n'ihu gị.
Ndụ onye ọbụla bụ naanị otu nkuume
ọbụladị ndị dīka ha guzosirike.
- 6 "N'ezie onye ọbụla na-ejegharị dīka onyinyo
n'efu ka ha na-ekwogharị n'otu ebe na nke ọzọ, na-akpakọba akụ,

Sela

* **Abụ Qma 39:1** 39:1 Job 2:10; Abụ 34:13; Jem 3:5-12

na-amaghị onye ọ ga-abụ nke ya n'ikpeazu.

7 “Ma ugbu a, Onyenwe m, gịni ka m na-ele anya ya?
Olileanya m di n'ime gị.

8 Zoputa m site na mmehie m niile;
ekwela ka m buru ihe ochi nye ndi nzuzu.

9 Agbachiri m nkiti, ajuru m ikwu okwu,
n'ihia na o bu gi mere ihe a.

10 Kwusi iti m ihe;
ihe otiti nke aka gi ezuala m ahụ.

11 I na-abara ndi mmadu mba ma na-ata ha ahuhu n'ihia mmehie ha;
i na-eripia akunuba ha dika nla,
mmadu obula bu naani otu nkuume.

Sela

12 “O ONYENWE ANYI, nuru ekpere m,
gekwa nti n'akwa m maka enyemaka;
emechila nti gi nye ibe akwa m.

N'ihia ana m ebinyere gi dika onye obia,
dika onye ije, dika nna nna m ha mere.

13 Lepu anya na-ebe m no, ka m nwee ike kporie ndu ozo,
tupu m hapu ebe a laa, a gaghị ahukwa m ozo.”

Abụ Oma 40

Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Abụ Oma Devid.

Abụ ekele

1 Eji m ndidi chere ONYENWE ANYI,
o tugharikwutere m, o nukwaara akwa m.

2 O sitere n'olulu na-amị amị,
nke apiti na uru juru, seputa m;
o guzobere ukwu m abuo n'elu oke nkume,
nyekwa m ebe siri ike ka m guzo.

3 O tinyere abụ ohuru n'onu m,
abụ otuto nye Chineke anyi.

Otutu ga-ahu ya ma tuo egwu,
ha ga-atukwasi obi ha n'ime ONYENWE ANYI.

4 Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu,
onye na-eme ONYENWE ANYI ebe ntukwasi obi ya;
onye na-adighi ele ndi mpako anya
maobu ndi na-atughari gbasoo arusi.*

5 O ONYENWE ANYI Chineke m,
oru ebube i ruru di otutu,
o dighi onye puru igukota ihe niile

i kwadooro maka inye anyi;
a sikwari na aga m ekwu ma kosaa ihe banyere ha,
ha kariri ihe onu puru ikwu.

* **Abụ Oma 40:4** 40:4 Maobu, gbasoo okwu ugha

- 6 Aja na onyinye† abughị ihe ị chọrọ
ma ị megheela ntị abụọ;
aja nsure oku na aja a churu maka mmehie abughị ihe ị chọrọ.
- 7 Mgbe ahụ, ekwuru m si, “Lee m, abiala m,
e dere banyere m n’ime akwukwo mpiakota.
- 8 O Chineke m, o bu ochicho m ime ihe ị na-achọ,
iwu gi di n’ime obi m.”
- 9 Ana m anọ n’etiti ogbakọ ukwuu na-ekwusa ihe ziri ezi;
dika ị maara, o ONYENWE ANYI,
anaghị m emechi onu m.
- 10 Ekpuchighi m ezi omume gi n’ime obi m,
ana m ekwuputa maka ikwesi ntukwasị obi gi na nzoputa gi.
Adighi m ekpuchi ihunanya na eziokwu gi,
n’ebe ogbakọ ukwuu no.
- 11 O ONYENWE ANYI, ezonari la m ebere gi,
ka ihunanya gi na eziokwu gi chebe m oge niile.
- 12 N’ihi na otutu nsogbu a na-apughị iguta onu gbara m gburugburu;
mmehie m niile akari ala m, apughikwa m ihu uzo:
ha kariri agiri isi di m n’isi,
obi m na-adakwa mba n’ime m.
- 13 O ONYENWE ANYI, ya masi gi izoputa m;
O ONYENWE ANYI, bia ngwangwa inyere m aka.
- 14 Ka ndi niile na-achọ inapu m ndu m,
buru ndi a ga-etinye n’onodu ihere na ogbaaghara;
ka ndi niile o na-amasi ihu ila n’iyi m,
laghachi azu n’ihere.
- 15 Ka ndi ahụ na-asị m,
“Ehee! Ehee!” kuja n’ihi ihere onwe ha.
- 16 Ma ka ndi niile na-achọ gi
nuri a onu, nweekwa obi utọ n’ime gi;
ka ndi ahụ huru nzoputa gi n’anya na-ekwu mgbe niile,
“ONYENWE ANYI di ukwuu.”
- 17 Ma mu onwe m bu m ogbenye na onye no na mkpa;
ka ONYENWE ANYI cheta m.
I bu onye inyeaka m na onye mgbaputa m;
I bu Chineke m, anola odu ibia.

Abụ Ọma 41

Abụ Ọma nke diri onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid.

Ekpere onye oria

- 1 Ndi a goziri agozi ka ha bu ndi nwere uche na-eleta ndi ogbenye;
ONYENWE ANYI na-azoputa ha n’oge nsogbu.
- 2 ONYENWE ANYI ga-echebe ha, debekwa ha ndu;
o ga-eme ka ihe na-agara ha nke oma n’ala ahụ,
o gaghị arara ha nye n’ochicho ndi iro ha.

† **Abụ Ọma 40:6** 40:6 1Sa 15:22; Abụ 51:16-17; Aiz 1:11; Jer 7:22-23; Mai 6:6-8; Hib 10:5-9

- ³ ONYENWE ANYỊ na-elekọta ha mgbe ahụ na-esighị ha ike, meekwa ka ahụ dī ha mma.
- ⁴ Ekwuru m sị, “O ONYENWE ANYỊ, meere m ebere; gwọọ m, n’ihi na emehiela m megide gị.”
- ⁵ Ndị iro m na-esite n’iro ha ekwu okwu megide m na-asị, “Olee mgbe ọ ga-anwụ ka aha ya laa n’iyi?”
- ⁶ Mgbe otu n’ime ha bīara ihu m, ọ na-ekwu okwu ụgha, ma obi ya na-achikọta ihe nkwulu; mgbe ahụ ọ na-apụ, ga kọsaa ya.
- ⁷ Ndi niile kporo m asị na-agbarịta izu megide m; ha na-echekwa echiche ojoo banyere m, na-asirita onwe ha:
- ⁸ “Ọrịa ojoo adakwasila ya; ọ gaghi esite na ihe ndina ya bilie otọ otọ.”
- ⁹ Ọ buladi ezigbo enyi m, onye m tukwasiri obi, onye mu na ya na-eso eriko nri m, ebiliela imegide m.
- ¹⁰ Ma gi, O ONYENWE ANYI, meere m ebere, mee ka ahụ sie m ike otọ, ka m nwee ike kwughachi ha ụgwọ.
- ¹¹ Amaara m na ihe banyere m na-atọ gi uto n’obi, n’ihi na i kwebeghi ka ndi iro m nwee mmeri n’ebe m no.
- ¹² N’ihi ikwesi ntukwasị obi m, i na-akwagide m, mee ka m noro n’ihu gi ruo mgbe ebighi ebi.
- ¹³ Otuto diri ONYENWE ANYI, Chineke nke Izrel, site n’ebighi ebi ruo ebighi ebi.

Amen na Amen.

Nchikọta Akwukwọ nke Abụọ

42

Abụ Oma 42-72

Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Abụ *Maskil* nke ụmụ Kora.

Iru ụjụ na nkasiobi onye ezi omume

- ¹ Dika aguu ihu mmiri si na-agu nne ele, otu a ka aguu ihe banyere gi si na-agu m, O Chineke.
- ² Akpiri nke ihe banyere Chineke, bu Chineke ahụ di ndu, na-akpo m nku. Olee mgbe m puru iga zute Chineke?
- ³ Anya mmiri m aghoolara m ihe oriri n’ehihie ma n’abalị, mgbe ndi mmadu na-asị m ogologo ubochi niile, “Olee ebe Chineke gi no?”
- ⁴ Ihe ndi a ka m na-echeta mgbe m na-ekwuputa ihe mgbu nke obi m: ma m cheta mgbe mu na igwe mmadu so aga, mgbe m ji iti mkpu onu na ekele na-edu ha n’etiti oha kachasi ibe ya, ndi onu juru obi,

na-aga n'ụlọ Chineke.

⁵ O mkpụrụobi m, gịni mere i ji daa mba?

Gịni mere i ji na-asụ ude n'ime m?

Nwee olileanya na Chineke,
n'ihì na m ka ga-eto ya,
Onye nzọpụta m na Chineke m.

⁶ Mkpụrụobi m na-ada mba n'ime m;

ya mere, aga m echeta gị

site n'ala Jọdan,

na ebe dị elu nke Hemon,* na sitekwa n'ugwu Miza.

⁷ Ogbu mmiri na-akpọku ogbu mmiri

mgbe olu ha na-ada ụda n'etiti nruda mmiri gị niile;

ebili mmiri gị niile na mmali mmiri gị niile
ekpuchiela isi m.

⁸ N'ehihie, ONYENWE ANYỊ na-awụkwasi m ihunanya ya,

n'abalị abụ ya dị m n'obi,

ekpere nye Chineke nke ndụ m.

⁹ Ana m asị Chineke, oke nkume m,

"Gịni mere i ji chefu m?"

Gịni mere m ga-eji na-ejeghari n'iru ụjụ

n'ihì mmegbu nke onye iro?"

¹⁰ Ọkpụkpụ m na-agabiga oke ihe mgbu,

mgbe ndị iro m ji m na-eme ihe ọchị,

ogologo ụbọchị niile ha na-ajụ m,

"Olee ebe Chineke gị nọ?"

¹¹ O mkpụrụobi m, gịni mere i ji daa mba?

Gịni mere i ji na-asụ ude n'ime m?

Nwee olileanya na Chineke,

n'ihì na m ka ga-eto ya ọzọ,

Onye nzọpụta m na Chineke m.

Abụ Ọma 43

Arịrịọ maka enyemaka

¹ O Chineke, kpepụta m,

kpechitere m ikpe m

n'ebe mba na-amaghị Chineke nọ;

gbapụta m site n'aka

ndị ajọ omume na ndị aghughọ.

² I bu Chineke, ebe m e wusiri ike.

Gịni mere i ji jụ m?

Gịni mere m ga-eji na-ejeghari n'iru ụjụ,

n'ihì mmegbu nke onye iro?

³ Zipụ ihè gị na eziokwu gị,

* **Abụ Ọma 42:6** 42:6 Hemon bu obodo dị n'oke ala nkwa ahụ n'ebe ugwu.

ka ha duo m;
 ka ha kpobata m n'ugwu nsọ gi,
 bu ebe i bi.
⁴ Mgbe ahụ, aga m aga n'ebe ichu aja Chineke,
 gakwuru Chineke, bu onu m na obi utọ m.
 Aga m eji ubo akwara too gi,
 O Chineke, bu Chineke m.

⁵ O mkpuruobi m, gini mere i ji daa mba?
 Gini mere i ji na-asu ude n'ime m?
 Nwee olileanya na Chineke,
 n'ihu na m ka ga-eto ya ozo,
 onye Nzoputa m na Chineke m.

Abụ Oma 44

Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Abụ *maskil* nke umu Kora.

Ekpere maka mgbaputa

¹ O Chineke, anyi anula;
 nna anyi ha agwakwala anyi
 ihe ndi i mere n'oge ha,
 n'oge gara aga.
² I ji aka gi chupu ndi mba ozo,
 ma kunye nna nna anyi ha dika osisi.
 I gwepiara ndi ahụ
 ma mee ka ndi nna anyi na-eto na-awasa.
³ O bughi site na mma agha ha ka ha ji merie nweta ala a,
 ha emerighi site n'ike nke aka ha;
 o bu aka nri gi, aka gi,
 na ihe nke ihu gi nyere ha mmeri, n'ihu na i huru ha n'anya.
⁴ I bu eze m na Chineke m,
 onye na-ekpebi na Jekob aghaghi inwe mmeri.
⁵ N'ihu o bu naani site n'ike gi, ya na aha gi,
 ka anyi ji zoda ndi iro anyi n'okpuru ukwu anyi.
⁶ Atukwasighi m obi m n'uta m,
 mma agha m anaghi enye m mmeri;
⁷ ma i na-enye anyi mmeri n'ebe ndi iro anyi no,
 i na-eme ka ihere mee ndi na-eguzogide anyi.
⁸ N'ime Chineke ka inya isi anyi di ogologo ubochi niile,
 anyi ga-eto aha gi ruo mgbe ebighi ebi.

Sela

⁹ Ma ugbu a, i julala anyi ma weda anyi n'ala;
 i naghi esokwa ndi agha anyi apu ozo.
¹⁰ I mere ka anyi site n'ihu ndi iro anyi gbalaga,
 i meela ka ndi na-emegide anyi were aka ike napu anyi ihe bu nke anyi.
¹¹ I gbakutara anyi azu ka e ripia anyi dika aturu,
 ma chusasia anyi n'etiti mba niile.
¹² I rere ndi gi onu ala,
 ihe i retara ha abaghi uru nye gi.

- 13 I meela ka anyị buru nkocha nye ndi agbataobi anyi,
anyị bu ihe ikwa emo na ihe ochi nye ndi gbara anyi gburugburu.
- 14 I meela anyi ka anyi buru ihe imaatu ochi n'etiti mba niile,
ndi obula huru anyi na-efufe isi na mkpari.
- 15 Ogologo ubochi niile, ihere m di m n'ihu,
ihere m na-ekpuchikwa m ihu,
- 16 mgbe ndi nkwalu na ndi nkocha na-eji m eme ihe ochi,
n'ih i onye iro, onye kpebiri ibo obo.
- 17 O bu ezie na ihe ndi a adakwasila anyi,
ma anyi echefubeghi gi.
Anyi enupubeghi isi n'ogbugba ndu anyi na gi.
- 18 Obi anyi ahapubeghi gi!
Anyi ahapubekwaghi iso uzog gi.
- 19 Ma i gwepiara anyi mee ka anyi buru ebe nkita ohia na-akpaghari,
jirikwa oke ochichiri kpuchie anyi.
- 20 O buru na anyi chefuru aha Chineke anyi,
maobu na anyi gbasaara chi mba ozog aka anyi,
- 21 o bu na Chineke agaraghi achoputa ya,
ebe o maara ihe nzuzo niile di n'obi?
- 22 O bu n'ih i gi ka anyi na onwu ji agba mgba, ogologo ubochi niile.
A na-ele anyi anya dika aturu a gaje igbu egbu.
- 23 O, Onyenwe m teta! Gini mere i ji arahu ura?
Kpotee onwe gi! Ajukwala anyi ruo mgbe ebighi ebi.
- 24 Gini mere i ji ezogu ihu gi,
ma chefu mmegbu na ita ahuhu anyi?
- 25 E tidala anyi n'ala, n'uzuzu,
ahu anyi rapara n'aja
- 26 Bilie ma nyere anyi aka;
gbaputa anyi maka ihunanya gi nke na-adighi agwu agwu.

Abụ Ọma 45

Abụ Ọma nke diri onyeisi abụ. N'usoro olu abụ "Okoko osisi lili." Abụ maskil umu Kora. Abụ maka agbamakwukwo.

Abụ olulu nwunye eze

- 1 Isi okwu di ebube na-akpali mkpuruobi m,
mgbe m na-agughari abụ m nye eze;
ire m bu mkpisi akwukwo di n'aka oka ode akwukwo.
- 2 I bu onye kachasi mma n'etiti umu mmadu,
e ji amara tee egbugbere onu gi mmanu,
ebe o bu na Chineke agoziela gi ruo mgbe ebighi ebi.
- 3 Kenye mma agha gi n'ukwu gi, gi onye di ike;
yikwasi onwe gi ebube na ima mma dika uwe.
- 4 N'ebube gi, gaa n'ihu n'ime mmeri,
n'ih i eziokwu, na idi obi umeala, na ezi omume;

- ka aka nri gị gosiputa ọrụ gị niile nke na-eju anya.
- ⁵ Ka àkụ gị niile dị nkọ mapuo mkpuruobi ndị iro niile nke eze; ka mba niile na-adakwa n'okpuru ụkwụ gị.
- ⁶ O Chineke, ocheeze gị ga-adịgide ruo mgbe ebighị ebi, mkpara omume ziri ezi ka mkpara alaeze gị ga-abụ
- ⁷ I hụrụ ezi omume n'anya, ma kpọọ ihe ọjọọ asị; ya mere, Chineke, onye bụ Chineke gị, emeela ka ịdị elu karịa ndị ibe gị, site na ite gị mmanụ nke ọhụ.
- ⁸ Uwe gị niile juputara n'isisi uto nke si na mmanụ* máá na aloos na akashia; ha sitere n'ụlọeze niile, e ji ọdụ enyi chọọ mma. Egwu sitere n'ubọ akwara na-eme ka i nwee obi uto.
- ⁹ Ụmụ agboghọ eze nọ n'etiti ndị inyom gị ka a na-asopuru; nwunye eze, onye yikwasiri ọlaedo nke Ọfia na-eguzo n'aka nri gị.
- ¹⁰ Gee ntị, gị nwaagboghọ, tulee ma nūrūkwa ihe m na-ekwu: "Chefuo ndị gị na ezinaulo nna gị.
- ¹¹ N'ihị na ịma mma gị ga-eme ka eze chọsie gị ike. Sọpuru ya n'ihị na ọ bụ onyenwe gị."
- ¹² Ada Taja† ga-eji onyinye bịa; ndị ọgaranya ga-achọkwa ka i gosi ha ihuoma.
- ¹³ Adaeze, lee ka o si maa mma dị ukwu n'ime ulọ ya; ọ bụ akwa a kpanyere ọlaedo ka e ji dūọ uwe mwuda ya.
- ¹⁴ Ụmụ agboghọ ibe ya, ndị na-amaghị nwoke, na-eso ya bịakwute gị; ọ bụ uwe mwuda a kpanyere ihe ọkpukpa ka o yi mgbe e dubatara ya n'ụlọeze.
- ¹⁵ E ji ọhụ na obi uto dubata ha; ha bara n'ime ulọeze.
- ¹⁶ Ụmụ gị ndị ikom ga-anochi anya nna nna gị; ị ga-eme ka ha buru ndịisi n'ala ahụ niile.
- ¹⁷ Aga m eme ka echeta ihe banyere gị ruo ọgbọ niile; n'ihị nke a, mba niile ga-eto gị ruo mgbe niile ebighị ebi.

Abụ Ọma 46

Abụ Ọma nke dirị onyeisi abụ. Abụ ụmụ Kora. N'usoro olu abụ alamot. Otu Abụ.

Chineke bụ ebe mgbaba anyị

- ¹ Chineke bụ ebe mgbaba anyị, na ike anyị, onye inyeaka anyị ka ọ bụ n'oge nsogbu.
- ² N'ihị ya, anyị agaghị atụ egwu, ọ buladi mgbe ụwa niile na-emebi, maọbụ mgbe a na-ewezuga ugwu n'ọnọdụ ha, mee ka ha daba n'oke osimiri.
- ³ N'agbanyeghị na mmiri ya na-agba aghara, na-asukwa ufufu, maọbụ na ugwu niile na-eme mkpotu site n'oke mbili elu ha.

Sela

- ⁴ Otu iyi dị nke na-asobata na-eweta ọhụ n'ime obodo Chineke,

* **Abụ Ọma 45:8** 45:8 Nke a bụ mmanụ isi ọma a na-efesa n'uwe. Ọ nọ n'ọnọdụ ihe anyị na-akpọ senti taa. Abk 1:12-13. † **Abụ Ọma 45:12** 45:12 Eze mbụ kwunyeere ọchịchị alaeze Devid bụ eze obodo Taja, n'ihị Solomon na eze Taja nweere ezigbo mmekeorita dị mma. Taja bụ isi obodo ebe niile a na-azụ ahia n'akuku osimiri Mediterenjan.

- n'ime ebe obibi dị nsọ nke Onye kachasi ihe niile elu.
⁵ Chineke bi n'ime ya, ọ gaghị ada;
 Chineke ga-enyere ya aka mgbe chi boro.
⁶ Mba niile na-agba aghara, alaeze niile na-adakwa;
 o welitere olu ya elu, uwa na-agbaze.
⁷ ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile nonyere anyi;
 Chineke nke Jekob bu ebe mgbaba anyi e wusiri ike.

Sela

- ⁸ Bia, huru ihe ebube niile ONYENWE ANYI mere,
 lee oke ila n'iyi niile o webatara n'elu uwa.
⁹ O na-eme ka agha kwusi
 ruo nsotu nke elu uwa niile.
 O na-agbaji uta, na-ebibi ube,
 ma na-esu ota* agha niile oku.
¹⁰ O na-asị, "Nọnu juu! Maranu na mu onwe m bu Chineke!
 A ga-ebuli m elu n'etiti mba niile,
 a ga-ebulikwa m elu n'uwa."
¹¹ ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile nonyere anyi;
 Chineke nke Jekob bu ebe mgbaba anyi e wusiri ike.

Sela

Abụ Ọma 47

Abụ Ọma nke diri onyeisi abụ. Abụ umu Kora. Abụ Ọma.

Chineke bu eze nke uwa

- ¹ Kuonu aka unu, unu mba niile;
 jiri iti mkpu onu tikuo Chineke.
² N'ih na ONYENWE ANYI bu Chineke kachasi ihe niile elu.
 O di egwu! O bu eze ukwu na-achi uwa niile.
³ O wedara mba niile mee ka ha noo n'okpuru anyi;
 ndi mmadu niile no n'okpuru ukwu anyi.
⁴ O hoputaara anyi ihe nketa anyi,
 ihe inya isi nke Jekob, onye o huru n'anya.
⁵ Chineke ewerela iti mkpu onu rigoro n'eluigwe.
 ONYENWE ANYI ewerela olu opi ike rigoo.
⁶ Bukonu Chineke abụ otuto, buo abụ otuto;
 bukonu eze anyi abụ otuto, buo abụ otuto.*
⁷ N'ih na Chineke anyi bu eze uwa niile.
 Jirinu abụ too ya.
⁸ Chineke bu eze mba niile;
 o na-anokwasị n'ocheeze ya di nsọ na-achi mba niile.
⁹ Ndi niile a ma ama na mba niile ezukotaala,

Sela

* **Abụ Ọma 46:9** 46:9 Maobu, ugbu agha * **Abụ Ọma 47:6** 47:6 Ngwa egwu eji mpi anumanu mee, a na-akpo Shofa, ka eji abụ abụ. O bukwa ya ka a eji akpasa afo ohuru nye ndi mmadu.

dịka ndị Chineke nke Ebrahim,
n'ihì na ndị eze† niile dī n'ụwa bụ nke Chineke;
ọ bụ onye e buliri elu n'ebe ọ dī ukwuu.

Abụ Ọma 48

Otu Abụ. Abụ Ọma nke ụmụ Kora.

Abụ nke Zayon

¹ ONYENWE ANYỊ dī ukwuu, burukwa onye kwesiri inata otuto,
n'ime obodo Chineke anyị, n'ugwu nsọ ya.

² Ọ mara mma n'idi elu ya,
bukwa onụ elu ụwa niile.
Ugwu Zayon, obodo eze ahụ dī ukwuu,
dịka ebe kachasi elu nke Zafon.

³ Chineke nọ n'ime ebe ya e wusiri ike;
o gosila onwe ya dika ebe mgbaba ha e wusiri ike.

⁴ Mgbe ndi eze jikotara ndi agha ha onu,
mgbe ha biakotara nso,

⁵ ihe ha huru juru ha anya;
n'ihì oke egwu, ha gbara osọ.

⁶ Ahụ oma jijiji bidoro ha n'ebe ahụ,
ihe mgbu ha dika nke nwanyị na-achọ imụ nwa.

⁷ I lara ha n'iyi dika oke ifufe si n'owuwa anyanwu
si ala ugbo mmiri ukwuu nke Tashish n'iyi.

⁸ Dika anyi nuru,
otu a ka anyi huru,
n'ime obodo ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile,
n'ime obodo Chineke anyi:
Chineke na-eme ka o guzosie ike
ruo mgbe ebighi ebi.

Sela

⁹ O Chineke, n'ime ulonso ukwuu gi,
ka anyi no na-atughari uche n'ihunanya gi nke na-enweghi ogwugwu.

¹⁰ O Chineke, dika aha gi,
otuto gi na-eru na nsotu uwa niile;
aka nri gi juputara n'ezi omume.

¹¹ Ugwu Zayon na-anuri onu,
obodo nta niile nke Juda nwere obi utu
n'ihì ikpe gi niile.

¹² Gaanu Zayon gburugburu, Jegharja ya gburugburu,
guokwanu ulo elu ya niile onu.

¹³ Lezienu mgbidi ya niile anya,
nyochakwaanu ebe ya niile e wusiri ike,
ka unu nwee ike ikoro
ogbo na-abia n'ihu akuko ndi a.

† **Abụ Ọma 47:9** 47:9 Maobu, ota

14 N'ihì na Chineke a, bụ Chineke anyị ruo mgbe niile ebighị ebi,
 ọ ga-abụ onyendu anyị, ọ bụladị ruo n'ogwugwu.

Abu Oma 49

Abu Oma dirị onyeisi abụ. Abu umu Kora. Abu Oma.

Nzuzu ndi na-atukwasi obi n'akunuba

- 1 Nuru nke a, unu mmadu niile!
 Geenu nti, unu ndi niile bi n'uwa,
 2 ma ndi di ala ma ndi di elu,*
 ma onye ogaranya ma onye ogbenye.
 3 Aga m ekwu okwu amamihe,
 ihe si n'obi m ga-enye nghota.
 4 Aga m ana nti nye ilu,
 aga m e ji ubo akwara kwaa ilu m.
- 5 N'ihì gini ka m ga-eji tuo egwu mgbe ubochi ojoo bira,
 mgbe ndi aghugho ojoo gbara m gburugburu,
 6 ndi na-atukwasi obi n'akunuba ha
 ma na-anyakwa isi n'ihì oke uba ha.
 7 O nweghi onye puru igbaputa ndu onye ozo,
 maobu nye Chineke ugwo e ji agbara onye ahụ,
 8 n'ihì na ugwo e ji agbara ndu di oke onu,
 o nweghi ugwo a ga-akwu nke ga-ezu,†
 9 nke ga-eme ka mmadu diri ndu ruo ebighi ebi,
 ma hapu inwu.
 10 N'ihì na mmadu niile na-ahu na ndi amamihe na-anwu,
 ndi nzuzu na ndi na-enweghi uche na-anwukwa,
 si otu a hapuru ndi ozo akunuba ha.
 11 Ili ha na-aghọ ulo ha ruo ebighi ebi,
 ebe obibi ha ruo ogbo niile
 n'agbanyeghi na ha gurū otutu ala aha ha.
- 12 Ma mmadu, n'agbanyeghi akunuba ya, aghaghi inwu,
 dika anu ohia, o ga-anwukwa.
- 13 Nke a bu ihe na-adakwasi ndi na-atukwasi obi n'onwe ha,
 na ndi na-eso uzọ ha, ndi na-akwado okwu ha.
- 14 Dika aturu, o bu ala mmuo ka a kwadooro ha,
 onwu ga-abu onye na-azu ha dika aturu,
 ma ndi na-eme ihe ziri ezi ga-emerì ha n'ututu.
 Ozu ha ga-erekasi n'ime ili
 n'ebe di anya site n'uloeze ha.
- 15 Ma Chineke ga-agbaputa ndu m site n'ili,‡
 n'ezie, o ga-akporo m nye onwe ya.
- 16 Amala jijiji mgbe mmadu na-aba oke uba,
 mgbe idi ebube nke ulo ya na-amuba,

Sela

Sela

* **Abu Oma 49:2** 49:2 E nwekwara ike guo ya otu a, ma umu mmadu ma umu nwoke. † **Abu Oma 49:8** 49:8
 Mat 16:26 ‡ **Abu Oma 49:15** 49:15 Hos 13:4; Mak 16:6-7

- 17 n'ihì na ọ ga-agba aka laa ma ọ nwụọ,
 ìdì ebube ya agaghì eso ya banye n'ìlì.
 18 N'agbanyeghì na ọ gụrụ onwe ya dika onye a gòziri agòzi mgbe ọ dì ndụ,
 ọ bụ ezìe na ndì mmadụ na-eto gì mgbe ì na-enwe ọganìhu,
 19 ọ ga-eso ọgbọ ndì nna nna ya
 ndì na-agaghì ahụkwa ìhè ọzọ.
 20 Ndì bara ụba nke na-enweghì nghòta
 dika anụ ọhịa nke ga-ala n'ìyì.

Abụ Qma 50

Abụ Qma Asaf.

Ofufe zuruoke

- 1 ONYENWE ANYÌ, Chineke, Onye kachasì chi niile,
 ekwuola okwu ma kpòkòta ụwa niile,
 site na ọwụwa anyanwụ ruo na ọdìda ya.
 2 Chineke na-enwupụta dika ìhè, site na Zayọn,
 nke zuruoke n'ime ìma mma.
 3 Chineke anyì na-abịa,
 ọ gaghì emechikwa ọnu;
 ọkụ na-erepịa erepịa dì n'ihu ya,
 oke ifufe na-efesi ike gbakwara ya gburugburu.
 4 Ọ na-akpòku eluigwe
 na ụwa ka o kpee ndì ya ikpe: Ọ na-asì,
 5 "Chikòtaranụ m ndì m e doro nsò,
 bụ ndì mụ na ha jì ìchụ aja gbaa ndụ."
 6 Eluigwe na-ekwupụta ezi omume ya,
 n'ihì na Chineke n'onwe ya bụ onye ikpe.
 7 "Nurunụ, ndì m, m ga-ekwukwa,
 Izrel, aga m agba ama megide unu,
 Abụ m Chineke, Chineke unu.
 8 Anaghì m abara unu mba n'ihì ìchụ aja unu,
 na aja nsure ọkụ unu nke na-adì m n'ihu oge niile.
 9 Enweghì m mkpa maka oke ehi unu site n'ụlọ anụmanụ unu
 maọbụ mkpì site n'ọgba igwe ewu na aturụ unu,
 10 n'ihì na ụmụ anụmanụ niile nke oke ọhịa bụ nke m,
 ha na ehi niile nọ n'elu otu puku ugwu.
 11 Amaara m ụmụ nnunụ niile nọ n'elu ugwu niile,
 ìhe niile e kere eke nọ n'ọhịa bụ nke m.
 12 Ọ burụ na agụụ agụọ m, agaghì m agwa gì ya,
 n'ihì na ụwa na ìhe niile dì n'ime ya bụ nke m.
 13 Ana m ata anụ oke ehi,
 ka ọ bụ ọbara mkpì ka m ga-anụ?
 14 "Chụọrọ Chineke aja ekele,
 mezuo nkwa ì kwere Onye kachasì ìhe niile elu,
 15 ma kpòkuo m n'ụbòchì nsogbu gì,
 aga m agbapụta unu, unu ga-enyekwa m nsopurù."

Sela

- 16 Ma Chineke na-agwa ndị na-eme ihe ọjọọ okwu si,
 “Olee, nkwuwa okwu unu nwere ịgughari iwu m,
 maobu kwuputa ogbugba ndu m n'onu unu?”
- 17 Unu kporo ndumodu m asi,
 na-atufekwa okwu m n'azu unu.
- 18 Mgbe unu huru onye ohi, unu na ya na-ejikota aka;
 unu na ndi na-akwa iko na-ekekokwa oke.
- 19 Onu unu na-eme osiiso ikwu okwu ojoo,
 okwu aghughu na nke rere ure na-esikwa n'onu unu na-asoputa dika iyi.
- 20 Unu na-ekwugide umunna unu mgbe niile,
 na-ekwutokwa nwanne unu nwoke.
- 21 Ihe ndi a ka unu mere ma agbachiri m nkiti;
 unu chekwara na adi m ka unu.
- Ma aga m abara unu mba
 ma bokwaa unu ebubo unu n'ihu unu.
- 22 “Tugharia uche na nke a, unu ndi na-echefu Chineke,
 ma o bughu ya, aga m adorisi unu, o dikwaghii onye ga-agbaputa unu.
- 23 Onye na-eji ekele achuru m aja, na-asopuru m,
 o bukwa onye na-edozi uzọ ya, ka m ga-eme ka o hu nzoputa Chineke.”

Abụ Ọma 51

Abu diri onyeisi abu. Abụ Ọma Devid. Mgbe Netan bu onye amuma biakwutere Devid n'oge ya na Batsheba kwara iko.

Ekpere maka mgbaghara mmehie

- 1 O Chineke, meere m ebere,
 n'ihii ihunanya gi nke na-adigide adigide;
 n'ihii oke omiiko gi,
 hichapu njehie m niile.
- 2 Sachapu mmehie m niile,*
 ma mee m ka m di ocha.
- 3 N'ihii na amaara m njehie m niile,
 mmehie m dikwa n'ihu m mgbe niile.
- 4 O bukwa naani gi ka m mehiera megide,
 mee ihe ahụ bu ihe ojoo n'ihu gi,
 nke mere na i bu onye na-ekpe ikpe ziri ezi mgbe i na-ekwu okwu,
 na onye ezi omume mgbe i na-ekpe ikpe.
- 5 N'ezie, onye mmehie ka m bu site n'oge amuru m;
 burukwa onye mmehie site n'oge nne m turu ime m.
- 6 N'ezie, i na-achọ eziokwu n'akuku niile zoro ezo;
 i na-akuziri m amamihe n'akuku niile zoro ezo.
- 7 Were hisop† sachaa m, aga m adi ocha;
 sachaa m ka m di ocha kari snoo.
- 8 Mee ka m nuru olu obi utu na onu;
 ka okpukpu ndi i gwepiara nurikwaa.
- 9 Zopu ihu gi n'ebe mmehie m niile di,

* **Abụ Ọma 51:2** 51:2 Ajz 43:25; Ajz 44:22; Kọl 2:14. † **Abụ Ọma 51:7** 51:7 N'oge mmemme idebe ihe ocha, o bu ahijia hisop ka a na-eji efesa obara.

hichapụkwa mmehie m niile.

- 10 Kee obi dị ọcha n'ime m, O Chineke,
nwogharị ezi mmụọ n'ime m.
- 11 Achụpụla m n'ihu gị,
anapụkwala m Mmụọ Nsọ gị.
- 12 Nyeghachikwa m ọhụ nke nzọpụta gị,
ma jiri ezi mmụọ kwagide m.
- 13 Mgbe ahụ, aga m enwe ike izi ndị njehie ụzọ gị,
ndị mmehie ga-echegharị lughachikwute gị.
- 14 O Chineke, zọpụta m site n'ikpe ọmụma nke mwufu ọbara,
Chineke, gị bụ Chineke Onye nzọpụta m,
ire m ga-abụ abụ banyere ezi omume gị.
- 15 O, Onyenwe m, meghee ọhụ m,
ka m kwupụta otuto gị.
- 16 Ị naghị enwe mmasị n'aja, ma ọ bughị ya, agaara m eweta ya.
Ị naghị enwe mmasị n'aja nsure ọkụ.
- 17 Aja Chineke chọrọ bụ mmụọ tiwara etiwa,
O Chineke, ị naghị elefu anya,
n'obi tiwara etiwa na nke nwere ezi nchegharị.
- 18 Ka ọ masị gị inye Zayon ọganihu;
i wulie mgbidi niile nke Jerusalem.
- 19 Mgbe ahụ, a ga-enwe ezi aja,
aja nsure ọkụ nke ga-atọ gị uto;
mgbe ahụ, a ga-achụkwa aja ọtụtụ oke ehi n'elu ebe ichụ aja gị.

Abụ Oma 52

Abụ Oma nke dịrị onyeisi abụ. Abụ maskil Devid. Nke o buru mgbe Doeg onye Edom gara gwa Sọl sị, "Devid gara hụ Ahimelek n'ulo ya."

The na-eche ndi ajo omume

- 1 Gini mere i ji na-anya isi n'ihe ojuo, gi nwoke di ike?
Gini mere na ogologo ubochi niile, i na-anya isi,
gi onye Chineke na-eleda anya?
- 2 Ire gi na-atu atumatu ila n'iyi;
o di ka aguba di nkọ,
gi onye na-ebi ndu aghughọ.
- 3 I huru ihe ojuo n'anya karija ihe oma,
i huru okwu ugha n'anya karija eziokwu.
- 4 O onye ire aghughọ!
I huru okwu obula nke na-emegide mmadu n'anya.
- 5 N'ezie, Chineke ga-akwatu gi ruo mgbe ebighi ebi.
O ga-ejide gi, doputa gi site n'ulo ikwu gi,*
o ga-ehopukwa gi site n'ala ndi di ndu.
- 6 Ndi ezi omume ga-ahu ya tukwaa egwu;

Sela

Sela

* **Abụ Oma 52:5** 52:5 Ya bụ, ebe obibi ya

ha ga-achị ya ọchị na-asị,
 7 “Ugbu a, lee nwoke ahụ,
 onye juru ime Chineke ebe mgbaba ya.
 O tụtwasiri obi ya na akunuba ya nke di ukwu.
 O sitekwara na ibibi ndi ozọ ghoọ onye di ike!”

8 Ma adi m ka osisi oliv,
 nke na-eto na-awasa n’ulonso ukwu Chineke.
 Ana m atukwasị obi m n’ihunanya Chineke,
 nke na-adigide ruo mgbe niile ebighi ebi.
 9 Aga m eto gi ruo mgbe niile ebighi ebi n’ihi ihe i mere;
 aga m eto gi n’ihu ndi gi di nsọ.
 Olileanya m ga-adi n’ime aha gi,
 n’ihi na aha gi di mma.

Abụ Oma 53

Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. N’usoro Mahalat. Abụ *maskil* Devid.

Nzuzu nke ndi na-emebi iwu

1 Onye nzuzu na-asị n’ime obi ya,
 “O dighi Chineke obula di.”
 Ha bu ndi ajo omume riri ahụ, ọzo ha niile bukwa ihe aru;
 o dighi onye obula na-eme ezi ihe.

2 Chineke sitere n’eluigwe
 na-ele umu mmadu anya,
 ihu ma o ga-achota onye obula nwere nghota,
 onye nke na-achọ Chineke.

3 Onye obula, n’otu n’otu ewezugala onwe ha, ha niile aburula ndi ajo omume riri
 ahụ;
 o dighi onye obula na-eme ihe ziri ezi,
 o dighi o buladi otu onye.

4 Ndi niile na-eme ajo ihe, ha amaghi ihe?

Ha na-eripia ndi m dika mmadu si eri nri,
 ha adighi akpokukwa Chineke.

5 Ma n’ebe ahụ ka ha no, n’onodu oke egwu,
 ebe o dighi ihe egwu na-adighi.
 Chineke ferasiri okpukpu ndi niile megidere gi;
 i mere ka ihere mee ha, n’ihi na Chineke ajula ha.

6 O, a sikwari na nzoputa Izrel ga-esi na Zayon puta!
 Mgbe Chineke ga-akpoghachite ndi ya n’onodu ha,
 ka Jekob nuri onu, ka Izrel nwekwaa obi utu!

Abụ Oma 54

Abụ Oma Devid. Abụ eji ubo akwara akpo. Abụ *maskil* Devid. Mgbe ndi Zif gara si
 Sol, “Devid o dighi ezo n’etiti anyi?”

Ekpere maka nchebe

- 1 O Chineke, jiri aha gị zọputa m;
jirikwa ike gị kpeputa m.
- 2 O Chineke, nūrụ ekpere m;
gee ntị n'okwu ọnụ m.
- 3 Ndi m na-amaghị na-ebuso m agha;
ndi na-eme ihe ike na-achọ inapụ m ndụ m,
ndi na-akpoghị Chineke ihe ọbụla.
- 4 N'ezie, Chineke bụ onye inyeaka m;
onyenwe m bụ onye na-agba m ume.
- 5 Mee ka ihe ojọọ loghachikwute ndi na-ekwulu m;
n'ime ikwesi ntụkwasi obi gị, laa ha n'iyi.
- 6 Aga m eji onyinye afọ ofufu chụọrọ gị aja;
O ONYENWE ANYI, aga m eto aha gị, n'ihi na ọ dị mma.
- 7 N'ihi na ọ gbaputala m site na nsogbu m niile,
ọ bụ anya mmeri ka m ji na-ele ndi iro m anya.

Sela

Abụ Qma 55

Abụ Qma nke diri onyeisi abụ. Abụ eji ubo akwara akpo. Abụ *maskil* Devid.

Ekpere nke onye enyi ya ghorọ ya aghugho

- 1 O Chineke, nūrụ ekpere m,
agbakwala aririọ m nkiti;
2 naa m ntị, zaakwa m.
Echiche m na-esogbu m; ana m asukwa oke ude
3 n'ihi ihe onye iro m na-ekwu,
n'ihi iba mba nke ndi ajo mmadu,
n'ihi na ha na-ewetara m ntaramahuhu,
na-akpagbu m n'ibe ha.
- 4 Obi m no n'onodu oke ihe mgbu n'ime m;
oke ujo nke onwu abiakwasila m.
- 5 Itu egwu na ahụ ima jijiji abiakwasikwala m;
oke egwu ekpuchiela m.
- 6 Agwara m onwe m okwu si, "A sikwari na m nwere nku dika nduru!
Agaara m efelaga ebe ozọ gaa zuru ike.
- 7 Agaara m efelaga ebe di anya,
ga noro n'ozara;
- 8 Agaara m eme ngwangwa gaa n'ebe mgbaba m,
ebe di anya site n'ebe ifufe siri ike na oke ifufe di."
- 9 O Onyenwe anyi, gbagwojuo ndi ajo omume anya, mee ka ha ghara ighota ihe ibe
ha na-ekwu,
n'ihi na ana m ahụ ihe ike na ilu ogu n'ime obodo.
- 10 Eihie na abali, ha na-ejehari n'elu mgbidi ya;
iro na mmegbu di n'ime ya.

Sela

- 11 A na-ahụta akaorụ ihe ịla n'iyi n'ime obodo;
ihe ike na ụgha ewerela ọnọdụ ha n'ime obodo.
- 12 A sị na ọ bụ onye iro ji m eme ihe ọchị,
apụrụ m ịnagide ya;
a sịkwa na ọ bụ onye iro na-eweli onwe ya megide m,
apụrụ m izonari onwe m site n'ebe ọ nọ.
- 13 Ma ọbụ gi, nwoke dika m,
onye mụ na ya dị na mma, enyi m ọma,
- 14 onye mụ na ya na-enwe mmekọrịta dị uto na mbụ,
n'ulo Chineke,
ka anyị na-ejeghari
n'etiti ọha mmadụ bịaara ife ofufe.
- 15 Ka ọnwụ biakwasị ndị iro m na mberede;
ka ha rịdaa ala mmụọ na ndụ,
n'ihị na ihe ọjọọ na-achọta ebe ọnọdụ n'etiti ha.
- 16 Ma akpọkuru m Chineke,
ONYENWE ANYỊ na-azọputakwa m.
- 17 N'ututu, ma n'ehihie, ma n'abali,
ka m sitere n'oke ihe mgbu, na-akpọku ya
ma ọ na-anukwa olu m.
- 18 Ọ na-agbaputa m, mee ka m ghara imerụ ahụ,
site n'agha niile e busoro m,
n'agbanyeghi n'otutu biliri megide m.
- 19 Chineke, onye nokwasiri n'ocheeze ya ruo mgbe ebighi ebi,
onye na-adighi agbanwe,
ga-anu olu ha, taakwa ha ahuhu,
n'ihị na ha adighi atụ egwu Chineke.
- 20 Onye mụ na ya dị na mma na-emegide ndị enyi ya,
ọ na-emeru ogbugba ndụ ya ka ọ ghara idi nsọ.
- 21 Okwu ọnu ya dị mụrumuru* ka bota,
ma ibu agha juru ya obi;
okwu ya niile dị nro kari mmanu,
ma ha bụ mma agha e welitere maka ibu agha.
- 22 Tụkwasi ONYENWE ANYỊ mkpa gi niile,
ọ ga-agba gi ume;
ọ gaghi ekwe
ka ewezuga onye ezi omume.
- 23 Ma gi, O Chineke, ga-adotu ndi ajo omume
n'ime olulu nke juputara n'ire ure;
ndi ogbu mmadu na ndi aghugho
agaghi ebi o buladi okara ndu ha.

Sela

Ma mụ onwe m, ọ bụ na gi ka m na-atukwasị obi m.

* **Abụ Qma 55:21** 55:21 Ya bụ, okwu ire uto

Abụ Ọma 56

Abụ Ọma nke dịrị onyeisi abụ. Ọ bụ olu abụ “Nduru nọ n’osisi Ook dị ebe dị anya.” Abụ nke Devid ka eji agụ ya. Abụ miktam. Mgbe ndị Filistia nọchibidoro ya n’obodo Gat.

Ekpere maka mgbaputa

- 1 O Chineke, meere m ebere,
n’ihi na ndị mmadụ ji ike na-achụso m;
ogologo ụbọchị niile, ha na-ebu agha imegide m.
- 2 Ogologo ụbọchị niile ndị iro m na-achụso m;
site na nganga ha, ọtụtụ na-ebu agha megide m.
- 3 Ma mgbe ụjọ na-atụ m, ọ bụ na gị ka m na-atụkwasi obi m.
4 N’ime Chineke onye m na-eto okwu ya,
n’ime Chineke ka m na-atụkwasi obi; ụjọ agaghị atụ m.
Gịnị ka mmadụ efu pụrụ ime m?
- 5 Ogologo ụbọchị niile, ha na-asughari okwu m kwuru isi;
oge niile ka ha na-atụ atumatụ imerụ m ahụ.
- 6 Ha na-agba izu nzuzo na-ezokwa onwe ha,
ha na-enyochaputa nzọ ụkwụ m niile,
dikwa njikere inapụ m ndụ m.
- 7 N’ihi ajọ omume ha, ekwekwala ka ha gbapụ;
o Chineke, n’ime iwe gị, wedaa mba ndị a niile dị iche iche n’ala.
- 8 Deputa akwa ariri m;
chekotasia anya mmiri akwa m niile n’ime karama gị.
Ọ bụ na ha adighi n’akwukwo ndeputa gị?
- 9 Mgbe m ga-akpoku gị maka enyemaka,
ndị iro m ga-agbaghachi azụ.
Site n’uzọ dị otu a, aga m amara na Chineke nonyeere m.
- 10 N’ime Chineke, onye m na-eto okwu ya,
n’ime ONYENWE ANYI, onye m na-eto okwu ya,
- 11 n’ime Chineke ka m na-atụkwasi obi; ụjọ agaghị atụ m.
Gịnị ka mmadụ pụrụ ime m?
- 12 O Chineke m, n’isi m ka nkwa niile m kwere gị di;
aga m ewetara gị onyinye ekele m niile.
- 13 N’ihi na ị zoputala m site n’onwụ,
ma naputa ụkwụ m site n’iso ngongo,
ka m nwee ike jegharịa n’ihu Chineke,
n’ihè nke ndụ.

Abụ Ọma 57

Abụ Ọma nke dịrị onyeisi abụ. Nke olu abụ “E bibikwala” Devid. Abụ miktam. Mgbe ọ gbapuru ga biri n’ime ọgba nkume n’ihi Sọl.

Ntukwasị obi n’ime Chineke

- 1 Meere m ebere, O Chineke, meere m ebere,
n’ihi na ọ bụ gị ka mkpuruobi m ji mere ebe mgbaba.
Ọ bụ na ndo nke nku gị abụọ ka m ga-agbaba

tutuu ihe mbibi ndị a agafesịa.

² Aga m akpọku Chineke nke kachasị ihe niile elu,
Chineke na-emezuru m ihe niile na-akpa m mkpa.

³ O na-esite n'eluigwe zidata inyeaka ma zọpụta m
na-abara ndị ahụ ji ike na-achụ m mba;

Chineke na-ezite ihunanya ya na ikwesi ntụkwasi obi ya.

Sela

⁴ Anọ m n'etiti otutu odum;
amanyere m ka m dina n'etiti ajo anụ ohiya,
umu mmadu ndi eze ha di nkọ dika akụ na ube,
ire ha dikwa nkọ dika mma agha.

⁵ O Chineke, ka e bulie gi elu karịa eluigwe niile;
ka ebube gi di n'elu uwa niile.

⁶ Ha gbasaara ukwu m ugbu,
ihe mgbu nyituru m.
Ha egwuola olulu n'uzo m si agafe,
ma ha onwe ha adabala n'ime ya.

Sela

⁷ Obi m di njikere, o Chineke,
obi m di njikere sikwaa ike;
aga m abụ abụ, kụkwaa egwu.

⁸ Teta n'ura mkpuruobi m!
Teta, ubo akwara na une!
Aga m akpote chi obubo.

⁹ O Onyenwe anyi, aga m eto gi n'etiti mba niile;
aga m abụ abụ banyere gi n'etiti ndi niile di iche iche.

¹⁰ N'ihia na ihunanya gi di ukwu na-eru na mbara eluigwe;
ikwesi ntụkwasi obi gi na-erukwa mbara eluigwe.

¹¹ O Chineke, ka e bulie gi elu karịa eluigwe;
ka ebube gi di n'elu uwa niile.

Abụ Oma 58

Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Nke olu abụ "E bibikwala." Abụ Devid. Abụ miktam.

Ahụhụ nke ndi na-emebi iwu

¹ Unu ndi na-achi achi, O nweela oge unu na-ekwu ihe ziri ezi?
O nweela oge unu na-ekpe ikpe ziri ezi n'etiti mmadu?

² Mba, n'ime obi unu, unu na-echeputa mmegbu,
aka unu na-emeputa ihe ike n'elu uwa.

³ O buladi site n'omumu, ndi ajo omume na-akpafu;
site n'ime afo, ha na-akpafu akpafu na-ekwusa okwu ugha.

⁴ Ha na-agboputa nsi n'onu ha dika agwo,
na-emechi nti ha dika ajuala nti chiri,

- ⁵ nke na-adighi anu olu onye mgbaasi na-akpoputa ya,
n'agbanyeghi otu nka onye ahụ si di.
- ⁶ O Chineke, tijie eze niile di ha n'onu;
o ONYENWE ANYI, doputa eze odum ndi a!
- ⁷ Mee ka ha sofuo dika mmiri na-aso aso;
mgbe ha na-eseti uta ha, mee ka onu aku ha gbajie.
- ⁸ Dika ejula nke na-agbaze mgbe o na-aga n'uzo ya;
dika nwa nwuru n'afọ nne ya, ka ha ghara ihu anyanwu.
- ⁹ Tupu ite unu amata okpomoku nke osisi ogwu,
ma ha di ndu, ma ha kpownuru akponwu, a ga-azachapu ndi ajo omume.
- ¹⁰ Ndi ezi omume ga-enwe obi utọ mgbe a booro ha obo,
mgbe ha ga-asacha ukwu ha n'ime obara ndi ajo omume.
- ¹¹ Mgbe ahụ, ndi mmadu ga-ekwu si,
"N'ezie, a na-akwughachi ndi ezi omume ugwo;
n'ezie, e nwere Chineke onye na-ekpe uwa ikpe."

Abụ Ọma 59

Abụ Ọma nke diri onyeisi abụ. Abụ Devid. Abụ miktam nke eji olu abụ "E bibikwala," abụ. Mgbe Sol zipuru ndi ikom ka e chee ulọ Devid nche n'ih i gbu ya.

Ekpere maka nnaputa

- ¹ O Chineke, site n'aka ndi iro m gbaputa m,
chebe m site n'aka ndi na-ebili imegide m.
- ² Gbaputa m site n'aka ndi na-eme ajo ihe,
zopotakwa m site n'aka ndi ogbu mmadu.
- ³ Lee ka ha siri zoo onwe ha n'ih i napu m ndu!
Ndi na-eme ihe ike na-agba izu megide m,
o ONYENWE ANYI, ma o bugh i n'ih ihe m mere maobu mmehie m.
- ⁴ Mgbe o na-adighi ihe ojo m mere, ma lee ha di njikere imegide m.
Bilie, bia nyere m aka; lee ihe ojo dakwasiri m!
- ⁵ Gi, ONYENWE ANYI Chineke Onye puru ime ihe niile,
gi onye bu Chineke nke Izrel,
kpotee onwe gi ita mba niile di iche iche ahuhu;
e gosikwala ndi na-ezube nzube ojo obi ebere.

Sela

- ⁶ N'anyasi, ha na-alaghachi,
na-eme mkpotu dika umu nkita
mgbe ha na-akpaghari n'ime obodo.
- ⁷ Lee ihe ha si n'onu ha na-aghuputa,
okwu si n'onu ha na-agbuputa di nko dika mma agha,
ha na-asikwa, "Onye puru ihu ihe anyi na-ekwu?"
- ⁸ Ma gi ONYENWE ANYI, na-achi ha ochi;
i na-akwa mba ndi a niile emo.
- ⁹ O, gi onye bu ike m, ana m ele anya gi;
gi, o Chineke, bu ebe mgbaba m e wusiri ike.
- ¹⁰ Chineke m, onye m tukwasiri obi.

Chineke ga-ebutere m ụzọ
mekwaa ka m chĩa ndị niile na-ekwulu m ọchị.

11 O Onyenwe anyị na ọta anyị, egbukwala ha,
ma ọ bughị ya, ndị m ga-echefu.

Were ike gị mee ka ha wagharịa,*
wedakwaa ha n'ala.

12 Ka e jide ha n'ime nganga ha,
n'ihì mmehie si ha n'ọnu na-apụta,
na n'ihì okwu ọnu ha.

N'ihì okwu ọbụbụ ọnu ha na okwu ụgha ha,

13 jiri iwe ọkụ repịa ha,
repịa ha ruo mgbe ha ga-aghọ ntụ.

Mgbe ahụ, a ga-amata ruo na nsọtụ nke ụwa,
na Chineke na-achị Jekọb.

14 N'anyasị ha na-alaghachi;
na-eme mkpọtụ dika ụmụ nkịta,
mgbe ha na-akpagharị n'ime obodo.

15 Ha na-awagharị na-achọ nri,
na-etikwa mkpu ma ọ buru na afọ ejughị ha.

16 Ma aga m abụ abụ banyere ike gị,
n'ututu aga m abụ abụ banyere ihunanya gị;

ị bu ebe mgbaba m e wusiri ike,
ebe mgbaba m n'oge nsogbu.

17 O, gị onye bu ike m, ana m abuku gị abụ otuto;
gị, o Chineke, bu ebe mgbaba m e wusiri ike,
Chineke m, onye m na-adabere.

Abụ Ọma 60

Abụ Ọma nke dirị onyeisi Abụ. Ọ bu ọlu abụ eji ekwe “Okoko lili nke Ọgbugba Ndu.” Abụ miktam nke Devid maka izi ihe. Mgbe ọ lụsoro Aram Naharaim na Aram Zoba ọgụ, nakwa mgbe Joab lughachitara, tigbuo nari ndi Edom iri n'abuo na Ndagwurugwu Nnu.

Ekpere maka nnaputa

1 O Chineke, ị jula anyị, ị tiwawo anyị n'ike;
i wesola anyị iwe, ugbu a, kpoghachi anyị.

2 I meela ka ala a maa jijiji, ị dowakwala ya;
mezie ntiwa ya niile, n'ihì na ọ na-ama jijiji.

3 I meela ka ndi gị gabiga onodu ihe isi ike;
i nyela anyị mmanya nke mere ka anyị na-adagharị.

4 Ma nye ndi na-atu egwu gị, i weliela otu okoloto
nke a ga-agbasa n'ihì eziokwu imegide uta nke ndi iro.

Sela

5 Were aka nri gị zoputa anyị ma nyere anyị aka,
ka a gbaputa ndi ị huru n'anya.

6 Chineke esitela n'idi nsọ ya kwuo, si,

* **Abụ Ọma 59:11** 59:11 Were ike gị hopu ha

- “N’ọ̀nọ̀dụ ọ̀nụ nke mmeri, aga m ekesa Shekem,*
 t̀ukwaa Ndagwurugwu Sukọt n’ihe ọ̀tutụ nyepụ ya.
 7 Gilead bụ nke m,† otu a kwa, Manase bụkwa nke m;‡
 Ifrem bụ okpu igwe m,
 Juda bụ mkpara eze m.
 8 Moab bụ efere ikwọ aka m,
 aga m atusa akpukpoukwu m n’elu Edom;
 n’elu isi Filistia, ana m eti mkpu mmeri.”
- 9 Onye ga-akporo m gaa n’obodo e wusiri ike?
 Onye ga-edu m gaa Edom?
 10 O bughị gi, O Chineke? Gi onye juru anyi,
 onye na-adighi esokwa ndi agha anyi aga agha?
 11 Nyere anyi aka ka anyi puo n’aka ndi iro,
 n’ihi na inyeaka mmadu bu ihe efu.
 12 Site na Chineke, anyi ga-enwe mmeri,
 o ga-azopia ndi iro anyi niile n’ala.

Abụ Ọma 61

Abụ Ọma nke diri onyeisi abụ. Abụ ọma Devid nke eji ubo akwara akpo.

Ekpere nke onye no na nsogbu

- 1 Nuru akwa m, O Chineke,
 gee nti n’ekpere m.
- 2 Ana m akpoku gi site na nsotu nke uwa,
 ana m akpoku gi mgbe obi m na-ada mba;
 duru m gaa n’oke nkume ahụ nke kariri m elu.
- 3 N’ihi na i buriri ebe mgbaba m,
 na ulo ahụ dikariri elu, sie ike imegide onye iro ahụ.*
- 4 O na-agu m ibi n’ulo ikwu gi ruo mgbe ebighi ebi,
 ka m gbaba, zere ndu n’okpuru nku gi abuo.
- 5 N’ihi na gi onwe gi, Chineke, anula nkwa niile m kwere;
 i nyela m ihe nketa nke ndi na-atu egwu aha gi.
- 6 Tukwasị otutu ubochi na ndu eze,
 mee ka afọ ya ruo otutu ogbo.
- 7 Kwere ka o noro n’ocheeze n’ihu Chineke ruo mgbe ebighi ebi;
 zidata ihunanya gi na ikwesi ntukwasị obi gi, ka ha na-echezikwa ya.
- 8 Mgbe ahụ, aga m abụ abụ otuto nye aha gi, ruo mgbe ebighi ebi.
 Aga m emezukwa nkwa m kwere gi ubochi niile.

Sela

Abụ Ọma 62

Abụ Ọma nke diri onyeisi abụ. Maka Jedutun. Abụ Ọma Devid.

* **Abụ Ọma 60:6** 60:6 Shekem bụ isi obodo ochichi mbu ndi Izrel. Jen 12:6 † **Abụ Ọma 60:7** 60:7 Gilead, bu ala ndi di n’akuku owuwa anyanwu obodo ahụ. Jos 13:24-32 ‡ **Abụ Ọma 60:7** 60:7 Manase, bukwa ala ndi di n’akuku owuwa anyanwu obodo ahụ. Jos 13:24-32 * **Abụ Ọma 61:3** 61:3 Ilu 18:10

Inogide n'okwukwe

- ¹ Ọ bụ naanị n'ime Chineke ka mkpuruobi m na-achọta izuike.
Nzọpụta m na-esite na ya na-abịa.
- ² Naanị ya bụ oke nkume m na nzọpụta m;
ọ bụ ebe mgbaba m e wusiri ike, agaghị m ama jijiji n'ọnọdụ m.
- ³ Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-ebuso agha megide nwoke a?
Unu niile, unu choro ikwatu ya,
ebe ọ bụ naanị mgbidi na-ada ada, mgbidi na-esighi ike e ji osisi wuo?
- ⁴ Ha ekpebiela
isite n'ọnọdụ ya di elu kwatuo ya;
okwu ugha na-atọ ha uto.
Ha na-eji onu ha na-agosi,
ma n'ime obi ha, ha na-abu onu.

Sela

- ⁵ O mkpuruobi m, chota ezumike naanị n'ime Chineke;
olileanya m na-esite na ya na-abia.
- ⁶ Naanị ya bụ oke nkume m, na onye nzọpụta m.
Naanị ya kwa bụ ebe mgbaba m e wusiri ike, agaghị m ama jijiji n'ọnọdụ m.
- ⁷ Nzọpụta m na nsopuru m dabeere na Chineke,*
Ọ bụ oke nkume m, ebe mgbaba m.
- ⁸ Tụkwasiñu ya obi mgbe niile, unu ndi mmadu;
kwuputaranu ya obi unu,
n'ihu na Chineke bụ ebe mgbaba anyi.

Sela

- ⁹ Ndi nta n'etiti umu mmadu bu naanị otu nkuume,
ndi ukwu bu naanị ugha;
ọ buru na a tuo ha n'ihe otutu, ha bu ihe efu;
ha niile bu naanị otu nkuume.
- ¹⁰ Unu atukwasila obi unu n'iji aka ike kpata ego,
maobu tukwasi olileanya unu n'ihe e zuru ezu;
aku unu nwere ike mubaa,
unu atukwasila ha obi.
- ¹¹ Chineke ekwuola otu ihe,
ihe abuo ka m nuru:
"Na gi, O Chineke, di ike,
¹² na gi, Onyenwe anyi, juputara n'ihunanya.
N'ezie, i ga-akwughachi onye obula
dika oru ya si di."

Abụ Ọma 63

Abụ Ọma Devid, mgbe ọ nọ n'ozara Juda.

Onye ihe Chineke na-agusi agu ike

- ¹ O Chineke, i bu Chineke m,
e ji m obi m niile na-achọ gi;
akpiri na-akpo mkpuruobi m nku,

* **Abụ Ọma 62:7** 62:7 Maobu, Chineke nke kachasi ihe niile elu, bu nzoputa m na ugu m

anụ ahụ m na-achọsi gị ike,
n'ala kpọrọ nkụ na nke ịda mba
ebe mmiri na-adighị n'ime ya.

- ² Ahụla m gị n'ụlọnsọ gị,
hụkwa ike gị na ebube gị.
³ N'ihì na ihunanya gị dị mma karịa ndụ,
aga m eji egbugbere ọñụ m jaa gị mma.
⁴ Ogologo ụbọchị m niile ka m ga-eto gị,
aga m eweli aka m abụọ elu kpọkuo aha gị.
⁵ Mkpurụobi m ga-enwe afọ ojuru dika onye ji ezi nri rijuo afọ;
aga m eji egbugbere ọñụ juputara n'abụ too gị.

⁶ N'elu ihe ndina m, ana m echeta gị,
ana m atughari uche n'ihe banyere gị, ogologo abali niile.
⁷ N'ihì na ị bụ onye inyeaka m,
ana m abụ abụ n'okpuru ndo nke nku gị.
⁸ Mkpurụobi m na-arapara gị n'ahụ;
aka nri gị na-ejigide m.

⁹ A ga-ala ndị na-achọ ndụ m n'iyi;
ha ga-arịda ruo ebe omimi nke ụwa.
¹⁰ A ga-eji mma agha laa ha n'iyi,
ha ga-abukwa nri nye nkita ọhia.

¹¹ Ma eze ga-anuri ọñụ n'ime Chineke;
ndi niile na-eji aha Chineke anụ iyi ga-eto ya,
ma a ga-eme ka ọñụ ndi niile na-agma ụgha dere duu.

Abụ Ọma 64

Abụ Ọma dirị onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid.

Ekpere maka nchekwa

- ¹ Nuru olu m O Chineke, mgbe m na-akosara gị ihe na-esogbu m.
Chebe ndụ m site n'aka ndi iro m.

² Zopu m puo n'izu nzuzo niile nke ndi ojoo,
site n'atumatu ndi na-eme ajo ihe.
³ Ha na-amu ire ha dika e si amu mma agha,
na-agbapu okwu dika akụ ojoo.
⁴ Ha na-agba onye na-enweghi ihe o mere akụ site n'ebe nzuzo,
na mberede ka ha na-agba ya, na-atughị egwu.

⁵ Ha na-agbarita ibe ha ume na-atumatu ojoo,
ha na-ekwu banyere isi onya ha na nzuzo,
ha na-asị, "Onye ga-ahụ ya*?"
⁶ Ha na-atuputa atumatu ojoo na-asị,
"Anyi echeputala atumatu zuruoke!"
N'ezie, uche na obi mmadu di aghugho.

* **Abụ Ọma 64:5** 64:5 Maobu, onye ga-ahụ anyi

- 7 Ma Chineke ga-agba ha àkụ,
na mberede ka a ga-etida ha.
- 8 O ga-atughari okwu onu ha megide ha,
mee ka ha laa n'iyi;
ndi niile huru ha ga-efufe isi ha n'ikwa emo.
- 9 Mmadu niile ga-atu egwu,
ha ga-ekwuputa onu niile nke Chineke,
ma tugharia uche nke oma banyere ihe o mere.
- 10 Ndi ezi omume ga-anuri onu n'ime ONYENWE ANYI,
ha ga-agbabakwa n'ime ya;
ndi niile obi ha ziri ezi ga-anyakwa isi n'ime ya.

Abụ Qma 65

Abụ Qma diri onyeisi abụ. Abụ Qma Devid. Otu Abụ.

Idi mma na idi ike nke Chineke

- 1 I kwesiri otuto, O Chineke, n'ime Zayon;
o bu gi ka anyi ga-emezuru nkwa anyi,
- 2 O gi onye na-anu ekpere,
o bu gi ka mmadu niile ga-abiakwute,*
- 3 Mgbe mmehie na-anyigbu anyi,
i gbaghara anyi njehie anyi niile.
- 4 Ngozi na-adiri ndi ahụ i hoputara,
ka ha biaruo nso, ibi n'ebe obibi gi!
E ji otutu ezi ihe nke ulo gi, nke ulonso ukwuu gi,
mee ka afọ ju anyi.
- 5 O Chineke, Onye nzoputa anyi,
i ji onu ezi omume di oke egwu na-aza anyi,
i bu olileanya ndi niile bi na nsotu nke uwa,
na osimiri niile di ebe di anya,
- 6 onye ji ike ya kpuo ugwu niile,
ebe i yikwasiri onwe gi ike dika ngwa agha,
- 7 onye mere ka uda olu oke osimiri niile
na uda olu ebili mmiri,
na ogbaaghara mba niile deere duu.
- 8 Uwa niile juputara n'itunanya n'ih i onu ebube gi niile,
n'ebe chi na-abo, ebe anyanwu na-ada,
ka i na-akpolite abụ onu.
- 9 I na-elekota ala na-agba ya mmiri;
i na-eme ka o buru ala di mma.
Isi iyi Chineke adighi ata ata,
n'ih i inye ndi mmadu mkpuru ubi,
n'ih i na o bu otu a ka i choro ka o diri.
- 10 I na-eme ka mmiri juputa n'ala a koro ako mee ka elu aja a koro ako di larii;
i na-eji mmiri ozuzo eme ka o di nro, na-agozikwa ihe ndi akunyere na ya.
- 11 I na-eji owuwe ihe ubi bara uba kpukwas i afọ obula dika okpueze,
ugbo na-ebu ihe owuwe ubi na-ejubiga oke.

* **Abụ Qma 65:2** 65:2 Aiz 66:23

- 12 Ala ebe ahìhìà na-epu n'òzara na-èjupùta n'ahìhìà ndù,
e yikwasìrì ugwu niile obi ùtò dika uwe.
- 13 E were igwe anù ùlò kpuchie n'èlu ala niile ebe ahìhìà dì ndù puru,
òka kpuchikwara ndagwurugwu niile;
ha na-eti mkpu ònù na-abùkwa abù.

Abụ Qma 66

Abù dírì onyeisi abù. Otu Abù. Abù Qma.

Abù ekele

- 1 Ùwa niile, jirinù ònù tikuo Chineke!
2 Bùò abù banyere ebube aha ya;
meenù ka otuto ya bùrù ihe dì ebube!
- 3 Gwa Chineke okwu sị ya, "Lee ka òrù gị niile si dì oke egwu!
Ike gị dì nnòò ukwu,
ya mere ndì iro gị, na-ada n'ihu gị n'ìhi ùjò.
- 4 Ndì niile bi n'ùwa na-akpò isiala nye gị;
ha na-abùku gị abù otuto,
ha na-abù abù otuto nye aha gị."

Sela

- 5 Bìà lee ihe Chineke mere,
ùdì òrù oke egwu ò na-arù n'ìhi mmadù!
- 6 O mere ka osimiri ghòò ala akòrò,*
ha jì ùkwù si n'etiti osimiri gafeet†;
bìanù ka anyì nùrìà n'ime ya.
- 7 Ò na-achì ruo mgbe ebighì ebi site n'ike ya,
anya ya na-elekwa mba niile,
ka ndì nnupu isi ghara ifùlì onwe ha elu megide ya.

Sela

- 8 Toonu Chineke anyì, unu mmadù niile,
kwere ka a nù ùda otuto ya;
- 9 O chebela ndù anyì,
ma mee ka ùkwù anyì ghara ìmìchapù.
- 10 N'ìhi na ò bù gị, O Chineke, nwara anyì;
ì nùchara anyì dika òlaòcha.
- 11 Ì kpòbatara anyì n'ùlò mkpòrò,
ma bokwasì ibu dì arò n'azù anyì.
- 12 I kwere ka ndì mmadù rìà anyì elu;
anyì esitela n'ime òkù na n'ime mmiri gafee.
Ì kpòbatala anyì ebe anyì nwezuru ihe niile.
- 13 Aga m e jì aja nsure òkù bata n'ime ùlònsò ukwu gị,
imezu nkwa m kwere gị
- 14 n'ìhi na nke a bù ihe m jì ònù m kwuo,
ò bùkwa nke a ka egbugbere ònù m kwupùtara na m ga-eme n'òge nsogbu m.
- 15 Aga m eji anù ndì gbara abùba chùòrò gị aja,
ya na aja onyinye nke òtùtù ebule;
Aga m achùkwa aja onyinye nke òtùtù oke ehi na mkpi.

* **Abù Qma 66:6** 66:6 Òpù 14:22 † **Abù Qma 66:6** 66:6 Jos 3:14-16

Sela

- 16 Bìanụ nūrụ, unu niile na-atụ egwu Chineke;
ka m kọrọ unu ihe o meere m.
- 17 Eji m ọnụ m kpọkuo ya;
otuto ya dị m n'ire.
- 18 Ọ buru na mmehie na-amasị m n'ime obi m,
Onyenwe anyị agaraghị ege m ntị;
- 19 ma Chineke gere ntị n'ezie,
nūrụkwa olu aririọ m.
- 20 Otuto diri Chineke,
onye na-ajughị ekpere m
maọbụ ghara izi m ihunanya ya!

Abụ Ọma 67

Abụ Ọma diri onyeisi abụ. Abụ eji ụbọ akwara akpọ. Abụ Ọma. Otu Abụ.

Abụ ekele

- 1 Ka Chineke meere anyị amara ma gozie anyị,
ma mee ka ihu ya chakwasị anyị,*
- 2 Ka a mara ụzọ gị niile n'ụwa,
marakwa nzoputa gị n'etiti mba niile.
- 3 Ka mmadu niile too gị, O Chineke;
ka mmadu niile too gị.
- 4 Ka mba niile nūrịa ma buọ abụ ọnụ,
n'ihu na i na-eji ikpe ziri ezi na-achị ndi mmadu,
na-edukwa mba niile nke ụwa.
- 5 Ka mmadu niile too gị, O Chineke;
ka mmadu niile too gị.
- 6 Mgbe ahụ, ala ga-amiputa ihe owuwe ubi ya,
Chineke, onye bu Chineke anyi, ga-agozikwa anyi.
- 7 Chineke ga-agozị anyi,
nsotu niile nke ụwa ga-atu egwu ya.

Sela

Sela

Abụ Ọma 68

Abụ Ọma diri onyeisi abụ. Nke Devid. Abụ Ọma. Otu Abụ.

Chineke nke ụwa niile

- 1 Ka Chineke bilie, ka ndi iro ya buru ndi a chusasiri;
ka ndi iro ya site n'ihu ya gbalaga.
- 2 Dika ikuku si achusa anwuru oku,* sikwa otu a chusaa ha.
Dika mmanu na-ehi ura si agbaze n'oku,
ka ndi na-eme ihe ojoo laa n'iyi n'ihu Chineke.
- 3 Ka ndi ezi omume buru ndi nwere obi utu,
ma nuri n'ihu Chineke;
ka ha buru ndi nwere obi utu, juputakwa n'onu.

* **Abụ Ọma 67:1** 67:1 Ọnụ 6:25 * **Abụ Ọma 68:2** 68:2 Hos 13:3

- 4 Bụkwo Chineke abụ, bụkuonu aha ya abụ otuto,
toonu onye na-agba igwe ojii dika inyinya,
ONYENWE ANYI bụ aha ya, nuri a onu n'ihu ya.
- 5 O bụ nna ndi nke na-enweghi nna, onye na-ekpechitere ndi di ha nwuru anwu onu
ha,
onye a bụ Chineke, onye bi n'ebe ya di nsọ.
- 6 Chineke na-eme ka ndi naani ha no nwee ezinaulo,
o na-eji ibu abụ duputa ndi no n'ulo mkporo,
ma ndi nnupu isi ka o na-eme ka ha biri, n'ala kporo nku.
- 7 Mgbe i buteere ndi gi uzọ, O Chineke,
mgbe i gabigara n'ala togboro n'efu,
- 8 elu uwa mara jijiji, eluigwe wupuru mmiri ozuzo,
n'ihu Chineke, Onye Sainai,
n'ihu Chineke, Chineke nke Izrel.
- 9 I nyere mmiri ozuzo n'ebe o di ukwuu, O Chineke,
i tutere ihe nketa gi nke ike gwuru.
- 10 Ndi gi biri n'ime ya,
site n'oke akunuba gi, O Chineke, i roputaara ndi ogbenye mkpa ha.
- 11 Onyenwe anyi kposara okwu ahụ,
onugogu ndi inyom kwusara ya bu igwe di otutu;
- 12 ndi eze na ndi agha ha ji oso gbalaa;
ndi mmadu kere ihe a dotara n'agha, n'ime omuma ulo ikwu.
- 13 O buladi mgbe i na-arahu ura n'etiti ogba aturu,
nku abuo nke nduru m bu ihe e ji olaocha kpuchie,
jirikwa olaedo nke na-enwuke kpuchie abuba ya.
- 14 Mgbe Onye puru ime ihe niile chusasiri ndi eze bi n'ala a,
o di ka snoo dara n'elu Zalmon.
- 15 Ugwu Bashan, ugwu mara mma nke ukwuu,
ugwu Bashan, ugwu nwere n'elu ya otutu ugwu di iche iche.
- 16 Gi ugwu nwere otutu ugwu, gini mere i ji ele anya site n'ekworo
n'ugwu Chineke horo i bu ebe o ga-anọ chia,
ebe ONYENWE ANYI n'onwe ya ga-ebi, ruo ebighi ebi?
- 17 Onugogu ugbo agha Chineke di iri puku kwuru puku, a pughu iguta ha;
ha dikwa puku kwuru puku;
Onyenwe anyi sitere Sainai bata n'ulonso ya.
- 18 Mgbe i rigoro gaa n'elu,[†]
i duuru ndi a dotara n'agha;
i natara onyinye di iche iche n'aka ndi mmadu,
o buladi n'aka ndi na-enupu isi,
ka gi, O ONYENWE ANYI Chineke, biri n'ebe ahụ.
- 19 Otuto diri Onyenwe anyi, Chineke anyi, na Onye Nzoputa anyi,
Onye na-ebu ibu arọ anyi ubochi niile.

Sela

Sela

[†] **Abụ Qma 68:18** 68:18 Mak 16:19; Oru 1:9; Kol 3:1   [‡] **Abụ Qma 68:18** 68:18 Nkp 5:12; Efe 4:8

mgbaputa puo n'onwu na-esite n'aka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI.

- 21 N'ezie, Chineke ga-egwepia isi ndi iro ya niile, isi ndi niile na-aga n'ihu ibi ndu mmehie.
- 22 Onyenwe anyi kwuru si, "Aga m esite na Bashan kpolata ha, aga m adoputa ha site n'ebe omimi nke osimiri,
- 23 ka unu nwee ike saa ukwu unu n'ime obara ndi iro unu, ka ire nkita unu niile ketakwa oke nke ha."
- 24 O Chineke, ahula igwe ahiri mmadu ndi na-eso gi, bu igwe ahiri mmadu nke so Chineke m, na Eze m na-aba n'ebe nsọ ahụ.
- 25 Ndi na-abu abu no n'ihu, ndi na-eti egwu, na-eso ha n'azu; umu agboghọ na-akpo ubo sokwa ha.
- 26 Too Chineke n'etiti nzuko ukwu ahụ; toonu ONYENWE ANYI n'etiti nzuko umu Izrel.
- 27 Lee Benjamin bu agburu dikarisiri nta, ka o na-edu ha, lekwa igwe umu ndi eze Juda na nke Zebulon na Naftali.
- 28 O Chineke, kpolite ike gi; mee ka ike gi puta ihè, O Chineke, dika i mere na mbu.
- 29 N'ih i ulonso ukwu gi nke di na Jerusalem, ndi eze ga-ewetara gi onyinye di iche iche.
- 30 Baara anu oha ahụ zoro n'etiti riidi mba, igwe oke ehi no n'etiti umu ehi nke mba niile. Site na nweda n'ala, ka o wetara gi ogbe olocha. Chusasia mba niile, bu ndi na-enwe mmasi n'ibu agha.
- 31 Ndi nnoch i anya obodo, ga-esite n'Ijpt bia, Kush ga-etinye onwe ya n'okpuru Chineke.
- 32 Bukuo Chineke abu, unu alaeze niile nke uwa, bukuo Onyenwe anyi abu otuto,
- 33 Buọ abu nye onye na-agba inyinya n'eluigwe, e, o buladi eluigwe nke diri site na mgbe ochie, onye olu ike ya dika egbe eluigwe. Sela
- 34 Kwusaa ike Chineke, onye idi ukwu nke ima mma ya na-ekpuchi Izrel, onye ike ya di n'eluigwe.
- 35 O Chineke, i di oke egwu n'ime ulonso gi; Chineke nke Izrel na-enye ndi ya ume na ike.

Toonu Chineke!

Abụ Oma 69

Abụ Oma diri onyeisi abu. Eji olu abu "Okoko Lili." Abu Devid.

Ekpere maka nnaputa

- 1 O Chineke, zoputa m, n'ih i na mmiri abiaruola m n'olu.
- 2 Ana m emikpu n'ururo ebe di omimi, e nwekwaghi ebe izokwasi ukwu di.

- Abịala m n'ebe mmiri dị omimi;
uju mmiri na-achọkwa ikpuchigide m.
- ³ Akpịrị akpọọla m nku;
ike agwūla m ebe m na-akpọ oku maka enyemaka.
Anya m agbaala ọchịchiri
ebe m na-ele anya Chineke.*
- ⁴ Ndi kporo m asi n'efu di ukwu
kari agiri isi di m n'isi.
Ndi na-achọ ịla ndu m n'iyi di ukwu,
bu ndi hooro ibu ndi iro m, mgbe o na-adighi ihe obula m mere ha.
Ha nogidesiri m ike mee ka m nyeghachi
ihe m na-ezughị n'ohi.
- ⁵ Gi, Chineke, i maara enweghi uche m niile;
ikpe omuma m abughi ihe zoro ezo n'ihu gi.
- ⁶ Ekwela ka ihere mee ndi
na-atukwasị gi obi n'ihim,
O Onyenwe m, ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile;
ka ndi na-achọ gi
ghara ibu ndi a ga-eme ihe ihere n'ihim,
O Chineke nke Izrel.
- ⁷ O bu n'ihim gi ka m na-anagide ikwa emo,
ihere ekpuchiela m ihu.
- ⁸ Abụ m obia n'ebe umunna m no,
n'ebe umunne no, abụ m onye mba ozo.
- ⁹ N'ihim na ihe gbasara ulo gi na-anu m oku n'obi,
ita uta niile nke ndi na-akpari gi adakwasila m.
- ¹⁰ Mgbe m na-ebe akwa na-ebukwa onu,
ha kpariri m n'ihim na m na-eme nke a.
- ¹¹ Mgbe m yikwasiri uwe iru uju m,
a goro m ihe ha ji eme ihe ochi.
- ¹² Ndi na-anọ onodu ala n'onu uzọ ama, na-akwa m emo, na-akọ m onu,
abu m isi abu nke ndi na-anubiga mmanya oke na-abu.
- ¹³ O ONYENWE ANYI, ana m akpoku gi n'ekpere,
n'oge ihuma gi;
na oke ihunanya gi, O Chineke m,
zaa m n'ezikwu nke nzoputa gi.
- ¹⁴ Doputa m site n'ururo,
ekwela ka m mikpuo;
zoputa m site n'aka ndi kporo m asi,
site na mmiri miri emi.
- ¹⁵ Ekwela ka uju mmiri kpuchie m,
maobu ka ebe di omimi loda m,
ma o bukwanu ka olulu lomie m, kpuchie m n'ime onu ya.
- ¹⁶ O ONYENWE ANYI, zaa m, site n'idi mma nke ihunanya gi,
n'ime idi ukwu nke oke ebere gi, chee m ihu.
- ¹⁷ Ezonarila mu bu ohu gi ihu gi.

* **Abụ Qma 69:3** 69:3 Abụ 119:82,123

Anọ m na nsogbu, mee ngwangwa zaa m!

18 Bịa m nso zọpụta m.

Gbapụta m site n'aka ndị iro m.

19 I maara ihe niile banyere ihe ọchị ha ji m mee, mweda n'ala m na ihe ihere:
ndị iro m niile nọkwa gị n'ihu.

20 Ọchị ha na-achị m etiwaala m obi,
ma hapụ m n'ọnọdụ enweghị inyeaka.

Elere m anya onye ga-emere m ebere, ma ọ dighị onye ọbụla m hụrụ;
lee anya ndị ga-akasi m obi, ma ọ dīkwaghị onye m chọtara.

21 Ha tinyere oluilu n'ime nri m,
nyekwa m mmanya gbara ụka ka m nūọ.

22 Ka tebul e debere n'ihu ha ghọrọ ha ọnya;
ka ọ buru ha ihe ibo ọbọ mgbe ha nọ n'udo ya ghọrọ ha ọnya igbudu.

23 Ka anya ha gbaa ọchịchiri, ka ha gharakwa ihu ụzọ ọzọ,
mekwa ka ụkwu ha na-ama jijiji mgbe niile.

24 Wụkwasi ha oke iwe gị,
ka iwe gị dī ọkụ zute ha.

25 Ka ebe obibi ha tọgboro n'efu,
ka mmadu ọbụla gharakwa ibi n'ime ulọ ikwu ha.

26 Ha na-akpagbu ndị ahụ i meruru ahụ,
na-ekwukwa banyere ihe mgbu ndị ahụ i kwohiara ahụ.

27 Boo ha ebubo ajo omume tukwasi n'elu ajo omume,
ekwekwala ka ha keta oke na ezi omume† gị.

28 Mee ka e hichapu aha ha site n'akwukwo nke ndu,
ka a hapu idekota aha ha na nke ndi ezi omume.

29 Anọ m n'ufu na ihe mgbu,
O Chineke, mee ka nzoputa gị kpuchie m.

30 Aga m eji ibu abụ too aha Chineke,
jirikwa ekele bulie ya elu.

31 Nke a ga-atọ ONYENWE ANYI uto kariya oke ehi,
kariya oke ehi, nke mpi ya na ukwu ya ka di.

32 Ndi ogbenye ga-ahụ ya ma nurikwa onu;
unu ndi na-achọ Chineke, ka obi unu na-adi ndu.

33 ONYENWE ANYI na-anu ekpere ndi no na mkpa,
o naghị eledakwa ndi ya a dotara n'agha anya.

34 Ka eluigwe na uwa too ya,
osimiri niile na ihe niile bi n'ime ha.

35 N'ihia na Chineke ga-azoputa Zayon;
o ga-ewughari obodo niile nke Juda.

Mgbe ahụ, ndi mmadu ga-ebi n'ime ya, mee ya ihe nweta ha.

36 Umụ ndi na-ejere ya ozi ga-eketa ya,
ndi huru aha ya n'anya ga-ebikwa ebe ahụ n'ime ya.

† **Abụ Qma 69:27** 69:27 Maọbụ, nzoputa

Abụ Qma 70

Abụ Qma diri onyeisi abụ. Nke Devid. Aririọ.

Ekpere maka nnaputa

- 1 O Chineke, gbata oşo bia zoputa m,
O ONYENWE ANYI, bia ngwangwa inyere m aka.
- 2 Ka ndi niile na-achọ inapụ m ndu m,
buru ndi a ga-etinye n'onodu ihere na ogbaaghara.
Ka ndi o na-amasi ihu ila n'iyi m
laghachi azu n'ihere.
- 3 Ka ndi ahụ na-asị m, "Ehee! Ehee!"
laghachi azu n'ihere ha.
- 4 Ma ka ndi niile na-achọ gi
nuri onu, nweekwa obi utu n'ime gi,
ka ndi ahụ huru nzoputa gi n'anya na-ekwu mgbe niile,
"ONYENWE ANYI di ukwu."
- 5 Ma mu onwe m bu ogbenye na onye no na mkpa;
O Chineke, mee ngwangwa biakwute m.
I bu onye inyeaka m na onye mgbaputa m;
O ONYENWE ANYI, anola odu ibia.

Abụ Qma 71

Ekpere maka ndu ogologo

- 1 ONYENWE ANYI, n'ime gi ka m gbabara izere ndu;
ekwela ka ihere mee m.
- 2 Site n'ezị omume gi, gbaputa m, mee ka m nwere onwe m;
to to nti gi n'ala nuru olu m ma zoputa m.
- 3 Ghororo m oke nkume nke ebe mgbaba,
ebe m nwere ike igbaba mgbe obula;
nye iwu maka nzoputa m,
n'ihie na i bu oke nkume m na ebe m e wusiri ike.
- 4 O Chineke m, site n'aka ndi ajo omume na ndi mmadu na-eme ihe ojoo,
ndi afo tara mmiri, gbaputa m.
- 5 N'ihie na gi onwe gi burii olileanya m, Onyenwe m ONYENWE ANYI,
ntukwasị obi m site na mgbe m bu nwantakiri.*
- 6 O bu gi ka m tukwasiri obi, site n'oge amuru m;
gi onwe gi weputara m site n'afọ nne m.
Aga m anogide na-eto gi.
- 7 Adila m ka ihe ama nye otutu mmadu,
ma i bu ebe mgbaba m siri ike.
- 8 Onu m juputara n'otuto gi,
o na-ekwuputa ima mma gi ogologo ubochi niile.
- 9 Agbakutala m azu mgbe m mere agadi;
ahapukwala m mgbe ike adighikwa m.
- 10 N'ihie na ndi iro m na-ekwu okwu megide m;

* **Abụ Qma 71:5** 71:5 Jer 14:8; Jer 17:7,13

- ndị ahụ na-achọ igbu m na-agbarịta izu nzuzo.
- 11 Ha na-asị, “Chineke agbakwatala ya azụ;
chụọ ya ọsọ, jidekwa ya,
n’ihi na o nweghị onye ọbụla ga-agbaputa ya.”
- 12 O Chineke, anọla m ebe dị anya;
O Chineke m, bịa ngwangwa nyere m aka.
- 13 Ka e were ihere kpuchie ndị na-ebo m ebubo ụgha;
ka ihere na nleda anya bụrụ ihe ga-ekpuchi
ndị ahụ na-achọ imerụ m ahụ.
- 14 Ma mụ onwe m ga-anogide na-enwe olileanya mgbe niile;
aga m eto gị mgbe niile karịa otu m toro gị na mbụ.
- 15 Onụ m ga-ekwu banyere ezi omume gị
na nzọpụta gị ogologo ụbọchị niile,
ọ bụ ezie na-amaghị m ọtụtụ ya.
- 16 Aga m abịa kwusaakwa ịdị ukwu ọrụ gị niile, Onyenwe m ONYENWE ANYI,
aga m ekwusa ezi omume gị, e, naanị nke gị.
- 17 O Chineke, site na mgbe m bụ nwantakiri, i kuzielera m ihe,
ruo taa, ana m ekwuputa banyere ọrụ ebube gị niile.
- 18 O Chineke m, ọ buladi mgbe m mere agadi,
mgbe isi awọ juru m isi, ahapula m,
tutu ruo mgbe m ga-ekwuputa ike gị nye ọgbọ nke na-abia,
na ịdị ike gị nye ndị niile na-abia n’oge dị n’ihu.
- 19 O Chineke, ezi omume gị na-eru n’eluigwe,
gị onye merela ọtụtụ ihe dị ukwu.
O Chineke, onye dị ka gị?
- 20 N’agbanyeghị na i meela ka m gabiga ọtụtụ nsogbu
nke dị ilu,
ị ga-atute ndụ m ọzọ;
site n’ebe dị omimi nke ụwa,
ị ga-adokpuputa m ọzọ.
- 21 Ị ga-eme m ka m diri ukwu karịa ka m di na mbụ.
Ị ga-akasikwa m obi ọzọ.
- 22 O Chineke m, aga m eji ụbọ akwara too gị,
n’ihi ikwesi ntukwasị obi gị;
aga m eji une bụkuo gị abụ otuto,
gị Onye nsọ nke Izrel.
- 23 Egbugbere onụ m ga-eti mkpu onụ
mgbe m na-abuku gị abụ otuto,
mụ, onye ị gbaputara.
- 24 Ogologo ụbọchị niile, aga m ekwuputa
ọrụ ezi omume gị niile,
n’ihi na ndị ahụ choro imerụ m ahụ,
ka e tinyere n’onodu ihere na ọgbaaghara.

Abụ Qma 72

Abụ nke Solomon.

Ekpere maka eze

- 1 O Chineke, jiri ikpe ziri ezi mejuputa eze.
Nyekwa nwa eze ezi omume gi.
- 2 O ga-eji ezi omume chia ndi gi,
jiri ikpe ziri ezi chia ndi a na-emegbu.
- 3 Ka ugwu niile wetara ndi mmadu iba uba;
ugwu nta niile wetakwara ha mkpuru ezi omume.
- 4 O ga-ekpeputa ndi a na-emegbu n'etiti ndi mmadu,
zoputakwa umuntakiri ndi no na mkpa;
o ga-egwepia onye mmegbu.
- 5 Ka o digide ruo mgbe niile dika anyanwu na-adigide,
dika onwa na-adigidekwa ruo ogbo niile.
- 6 O ga-adi ka mmiri na-ezokwasi ala ubi a suru asu,
dika mmiri ozuzo na-edede elu ala.
- 7 N'oge ndu ya, ka ndi ezi omume too, na-awasa;
iba uba ga-ejuputa ebe niile ruo mgbe onwa agaghi adikwa.
- 8 O ga-achi site n'osimiri ruo osimiri,
na-esite n'iyi ukwu.* ruo na nsotu niile nke uwa†
- 9 Ebo niile ndi bi n'ozara ga-akpo isiala nye ya,
ndi iro ya niile ga-abu ndi e wedara n'ala.
- 10 Ndi eze Tashish‡ na mba niile di n'ebe di anya,
ga-atu utu wetara ya;
e, o buladi ndi eze si Sheba na Seba,§
ga-ewetara ya otutu onyinye.
- 11 Ndi eze niile ga-akpo isiala nye ya,
mba niile ga-ejekwara ya ozi.
- 12 N'ihia na o ga-azoputa ndi no na mkpa mgbe ha kpokuru ya.
O ga-azoputakwa ndi ogbenye na-enweghi onye ga-enyere ha aka.
- 13 O ga-enwe omiiko n'ahu ndi na-enweghi ike, na ndi no na mkpa,
o ga-azoputa ndi no na mkpa site n'onwu.
- 14 O ga-azoputa ha site na mkpagbu na ihe ike,
n'ihia na ndu ha di oke onuahia n'anya ya.
- 15 Ka o di ogologo ndu!
Ka e nye ya olaocha e wetara na Sheba.
Ka ndi mmadu na-ekpere ya ekpere mgbe niile,
ma goziekwa ya ogologo ubochi niile.
- 16 Ka mkpuru oka juputa n'ebe niile n'ala a;
ka ha na-efufeghari n'elu ugwu niile.
Ka mkpuru ubi ya wasaa dika Lebanon;
ka mmadu juputa nke oma n'obodo dika ahihia ndu nke ohia.
- 17 Ka aha ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi;

* **Abụ Qma 72:8** 72:8 Nke a na-ekwu banyere osimiri Yufretis. Mgbe Solomon na-achi, o bu n'akuku owuwa anyanwu ala Izrel ka o di. O bu otu ihe e kwere ndi Izrel na nkwa mgbe ha si n'onodu ohu na-ahapu Ijipt. Opu 23:31; Zek 9:10 † **Abụ Qma 72:8** 72:8 O bu site n'osimiri Mediterenja ruo n'osimiri Nwuru anwu, ka a maara di ka nsotu uwa n'oge ahụ. ‡ **Abụ Qma 72:10** 72:10 Obodo Tashish di n'ala Spen, o nochiri anya nsotu nke uwa, 2Ih 9:21 § **Abụ Qma 72:10** 72:10 Ala Sheba di n'Arabia, ebe ala Seba di n'Afrika.

ka ọ na-adigide ruo mgbe niile dika anyanwu si adigide.

A ga-esite na ya gozie mba niile,
a ga-akpo ya onye a goziri agozi.

¹⁸ Otuto diri ONYENWE ANYI Chineke, Chineke nke Izrel,
onye naani ya na-arụ ọrụ ebube di iche iche.

¹⁹ Otuto diri aha ya di ebube ruo ebighi ebi;
ka uwa niile juputa n'ebube ya.

Amen na Amen.

²⁰ Nke a bu ogwugwu ekpere Devid nwa Jesi.

Nchikota Akwukwo nke ato

73

Abụ Qma 73-89

Abụ Qma Asaf.

Ogwugwu nke ndi na-emebi iwu

¹ N'ezie, Chineke diri Izrel mma,
dikwara ndi obi ha di ocha.

² Ma mu onwe m, o foduru nwantii ka m zohie ukwu,
o foduru nwantii ka ukwu m gbuchapu.

³ N'ihia na e kwosara m ndi mpako ekworo*;
mgbe m huru iba uba† nke ndi ajo omume.‡

⁴ Ha anaghi adogbu onwe ha;
ahu ha gbara abuba, siekwa ike.

⁵ Nsogbu niile mmadu ibe ha na-enwe adighi erute ha.
Ha enweghi mkpa obula nke na-akpa ha dika ndi ozo nwere.

⁶ N'ihia nke a, nganga bu ihe inya n'olu ha;
ha jikwa ihe ike kpuchie onwe ha dika uwe.

⁷ Mmehie na-esite n'obi ojojo ha aputa;
echiche ojojo ha enweghi nguta.

⁸ Ha na-akwa emo, na-ejikwa iro ekwu okwu;
n'ime mpako ha, ha na-aba mba imegbu ndi ozo.

⁹ Ha ji onu ha na-ekwu na eluigwe bu nke ha,
ha jikwa ire ha kwuo na uwa niile bu nke ha.

¹⁰ N'ihia nke a, ndi ha na-eso ha,
na-anuru okwu ha ebe o bara uba dika mmiri.

¹¹ Ha na-asi, "Olee otu Chineke ga-esi mara?
O dikwanu ihe Onye kachasi ihe niile elu maara?"

¹² Otu a ka ndi ajo omume di,
ha na-ebi ndu na-enweghi nsogbu; akunuba ha na-amubakwa.

* **Abụ Qma 73:3** 73:3 Abụ 37:1,7; Ilu 23:17 † **Abụ Qma 73:3** 73:3 Maobu, udo ‡ **Abụ Qma 73:3** 73:3 Job 21:5-16; Jer 12:1

- 13 N’ezie, ọ bụ naanị n’efu ka m debere obi m ọcha,
n’efu ka m kworọ aka§ m abụọ n’emeghị ihe ọjọọ.
- 14 Ogologo ụbọchị niile, anọ m na nsogbu;
ututu niile ka m na-anata ntaramahụhụ.
- 15 Ọ bụrụ na m kwuru si, “Nke a ka m ga-ekwu,”
agaara m abụ onye na-ekwesighị ntụkwasi obi n’etiti ụmụ gi.
- 16 Mgbe m gbaliri ighota ihe ndi a niile,
ọ ghoro m ihe mwute,
- 17 tutu ruo mgbe m bara n’ebe nsọ Chineke;
mgbe ahụ ka m ghotara ihe ga-eme ha n’ikpeazu.
- 18 N’ezie, i na-eguzo ha n’ala na-achi achi;
i na-atuda ha, laa ha n’iyi.
- 19 Lee, ka ha si laa n’iyi n’otu ntabi anya,
buru ndi ihe egwu di iche iche kpochapuru kpamkpam!
- 20 Dika nro, mgbe mmadu na-eteta,
otu a, O Onyenwe anyi, mgbe i tetara,
i ga-eleda ha anya dika echiche na-agaghi emezu.
- 21 Mgbe m no n’obi mwute;
mmuo m dara mba.
- 22 Abụ m onye nzuzu na onye na-amaghi ihe.
Adi m ka anu oha n’ihu gi.
- 23 Ma ana m anonyere gi mgbe niile;
i na-ejide m n’aka nri m.
- 24 I na-eji ndumodu gi na-edu m,
ma emesia, i ga-anabata m n’ebube gi.
- 25 Onye ka m nwere n’elugwe ma o bughu gi?
O dighi ihe uwa a nwere nke m ga-achosi ike kara gi.
- 26 Anu ahụ m na mkpuruobi m nwere ike ida mba,
ma Chineke bu ike nke obi m,
na ihe nketa m ruo ebighi ebi.
- 27 Ndi niile nọpuru gi n’ebe di anya ga-ala n’iyi.
I ga-alakwa ndi niile na-ekwesighi ntukwasi obi, nye gi n’iyi.
- 28 Ma nye mu onwe m, o di mma ino Chineke nso.
Emeela m Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI ebe mgbaba m.
Aga m ako banyere oru gi niile di iche iche.

Abụ Qma 74

Abụ maskil nke Asaf.

Ekpere maka enyemaka

- 1 Chineke, gini mere i ji ju anyi ruo mgbe ebighi ebi?
Gini mere iwe gi ji akwu anwuru megide igwe aturu ndi i na-azu?
- 2 Cheta mba ahụ nke i zutara na mgbe ochie,
ebo ahụ bu ihe nketa gi, ndi i gbaputara,

§ Abụ Qma 73:13 73:13 Biri ndu na-enweghi ntupo

n'ugwu Zayon ebe i biri.

³ Tugharia nzo ukwu gi bia na mbibi ebighi ebi ndi a.
O bu onye iro wetara ila n'iyi a niile n'ulonso a.

⁴ Ndi iro gi gboro uja n'ebe i zutere anyi.
Ha weliri okoloto ha dika ihe iribama.

⁵ Ha kpara agwa dika ndi ikom ji anyuike
ha ga-eji gbutuo otutu osisi di n'oke ohia.

⁶ Ha ji anyuike na egbugbu ha
kujisie ihe niile eji amachi ihe bu nke egbunyere ihe.

⁷ Ha kpokwara ulonso gi oku, mee ya ka o repia.
Ha meruru ulo obibi ahụ a kpokwasiri aha gi.

⁸ Ha siri n'obi ha, "Anyi ga-etipia ha kpamkpam!"
Ha kporo ebe niile a na-anọ efe Chineke n'ala a oku.

⁹ Enyeghi anyi ihe iribama obula site n'aka Chineke.
O dikwaghi ndi amuma foduru.

O dikwaghi onye obula n'etiti anyi onye maara, mgbe ihe a ga-agwu.

¹⁰ O Chineke, ruo ole mgbe ka ndi iro ga-anogide na-achi gi ochi?
Onye iro, o ga-eleli aha gi ruo mgbe ebighi ebi?

¹¹ Gini mere i na-eseghachi aka gi azu, e aka nri gi?
Seputa aka gi laa ha n'iyi!

¹² Ma gi, O Chineke, burii eze m site na mgbe ochie.
O bu gi na-aruputa nzoputa n'elu uwa.

¹³ Site n'ike gi di ukwu i mere ka osimiri kewaa abuo.
O bu gi gwepiara isi anu ojojo ahụ n'ime mmiri.

¹⁴ O bu gi gwepiara isi anu ojojo ahụ a na-akpo leviatan,
mee ka o ghoo nri nye umu anumanu bi n'ozara.

¹⁵ O bu gi mere ka isi iyi na mmiri iyi na-aso.
I mere ka osimiri na-eru eru mgbe niile taa.

¹⁶ Ehihie na abali bu nke gi.
I mere ka anyanwu na onwa guzosie ike.

¹⁷ O bu gi kewaputara oke ala niile nke uwa.
O bu gi mere ka okochi na udu mmiri di.

¹⁸ O ONYENWE ANYI, cheta otu onye iro si chia gi ochi,
na otu ndi nzuzu si kwaa aha gi emo.

¹⁹ Eweralala ndu nduru gi nyefee anu ohia ojojo n'aka.
Echefukwala ndu ndi gi a na-akpagbu ruo mgbe ebighi ebi.

²⁰ Chetakwa ogbugba ndu gi,
n'ihu na ihe ike na-ejuputa ebe niile gbara ochichiri n'ala a.

²¹ Ekwela ka ndi a na-akpagbu gbaghachi azu n'ihere;
ka ndi ogbenye na ndi no na mkpa too aha gi.

²² O Chineke, bilie, kpechitara onwe gi ikpe.
Chetakwa otu ndi nzuzu si koo gi onu ogologo ubochi niile.

²³ Elepula mkpotu nke ndi iro gi niile anya,
olu mkpotu nke ndi iro gi na-aga n'ihu na-ala elu.

Abụ Ọma 75

Abụ Ọma nke diri onyeisi abụ. Nke olu abụ “E bibikwala.” Abụ Ọma Asaf. Otu Abụ.

Ikpe ikpe ziri ezi nke Chineke

¹ Anyị na-eto gi, O Chineke.

Anyị na-eto gi, n’ihi na aha gi di nso.

Ndi mmadu na-ekwu banyere oru ebube gi di iche iche.

² I na-asị, “Ana m ahoputa oge a kara aka.

O bu m na-ekpe ikpe ziri ezi.

³ Mgbe uwa na mmadu niile bi n’ime ya na-ama jijiji,

o bu m na-ejidesi ogidi* ya ike ka o guzo chim.

Sela

⁴ Nye ndi mpako, ana m asi, ‘Unu etukwala onu ozu,

nye ndi ajo omume, ana m asi, Unu ewelila mpi† unu elu.

⁵ Unu ewelila mpi unu megide eluigwe;

unu ejila nnupu isi kwuo okwu.’ ”

⁶ O dighi onye obula sitere n’owuwa anyanwu, maabu n’odida anyanwu,

maabu n’ozara nke puru ibuli mmadu elu.

⁷ Kama o bu Chineke, onye na-ekpe ikpe;

o na-eweli otu onye elu, wedakwa onye ozu ala.

⁸ Otu iko di n’aka ONYENWE ANYI

nke juputara na mmanya na-agba ufufu nke a gwanyekotara uda di iche iche.

O na-awupu ya, ndi ajo omume niile nke uwa

na-anu ya ruo mgbe o gwusiri.

⁹ Ma mu onwe m, aga m ekwuputa nke a ruo mgbe ebighi ebi.

Aga m abuku Chineke nke Jekob abu otuto,

¹⁰ bu onye siri, “Aga m ebipu mpi ndi ajo omume niile,

ma a ga-ebuli mpi ndi ezi omume elu.”

Abụ Ọma 76

Abụ Ọma diri onyeisi abụ. Nke eji ubo akwara akpo. Abụ Ọma Asaf. Otu Abụ.

Ike mmeri nke Chineke

¹ A maara Chineke n’obodo Juda;

aha ya di ukwu n’obodo Izrel.

² Ulo ikwu ya di na Salem,

ebe obibi ya di na Zayon

³ Ebe ahụ ka o tijisiri akụ niile na-egbu amuma,

na ota niile, na mma agha niile, na ngwa agha niile.

Sela

⁴ I juputara n’ihè,

i di oke ebube kari otutu ugwu nke anumanu juputara.

⁵ A punarila ndi nwere obi ike ihe ha,

ha na-arahukwa ura ikpezuru ha;

o nweghi otu onye n’ime ndi dike n’agha ndi a

puru iweli aka ya abuo elu.

* **Abụ Ọma 75:3** 75:3 Ya bu, ntqala † **Abụ Ọma 75:4** 75:4 Mpi na-anochite anya ike n’ebe a

- 6 N'ihì ịba mba gị, O Chineke nke Jekọb,
inyinyà na ụgbọ agha na-anọ juu.*
- 7 Ọ bụ naanị gị ka e kwesiri ịtụ egwu.
Onye pụrụ iguzo n'ihu gị mgbe i na-ewe iwe?
- 8 I sitere n'elugwe mee ka a nụ olu ikpe ikpe gị.
Ụwa tụtụwara egwu, dere duu,
- 9 mgbe gị, O Chineke, biliri ikpe ikpe,
izọputa ndị niile a na-akpagbu n'ala a.
- 10 N'ezie, oke iwe gị megide ụmụ mmadụ na-ewetara gị otuto,†
ndị fọdurụ mgbe oke iwe gị gabigasiri, na-anọ juu.
- 11 Kwenụ ONYENWE ANYỊ Chineke nkwa ma mezuokwa ha;
ka ndị ala niile bụ agbataobi unu
wetara onye ahụ e kwesiri ịtụ egwu onyinye dị iche iche.
- 12 Ọ na-eweda ndị na-achị achị n'ala;
ndị eze niile nke ụwa na-atụ ya egwu.

Sela

Abụ Oma 77

Abụ Oma nke diri onyeisi abụ. Maka Jedutun. Abụ nke Asaf. Abụ Oma.

Nkasiobi n'oge nsogbu

- 1 Etikuru m Chineke n'oke olu maka enyemaka;
etikuru m Chineke mkpu ka ọ nụrụ olu m.
- 2 Mgbe m nọ n'ihe mgbu, ọ bụ Onyenwe anyị ka m chọrọ.
N'anyasị, esetipurụ m aka m abụọ, ike na-agwughị,
mmụọ m jukwara ka a akasịe ya obi.
- 3 O Chineke, echetara m gị, sukwa ude;
echere m echiche, mkpuruobi m dakwara mba.
- 4 I kweghị ka anya m abụọ mechie;
n'ihì oke mwute m, enweghị m ike kwuo okwu.
- 5 Echere m echiche banyere ụbọchị niile gara aga,
na afọ niile ndị gara aga.
- 6 Echetara m abụ niile m na-abụ n'ime anyasị.
Mkpuruobi m nọ n'ọnọdụ ntughari uche, mmụọ m jukwara ajuju.
- 7 "Onyenwe anyị ọ ga-agbakuta m azụ ruo mgbe ebighị ebi?
Ọ putara na ọ gaghị egosi ihuoma ya ọzọ?"
- 8 Ọ putara na ihunanya ya nke na-adigide ruo ebighị ebi agwula?
Ọ putara na nkwa ya agaghị emezu ruo ebighị ebi?
- 9 Chineke, o chefuola i mere anyị ebere?
O jichiela omiiko ya n'ihì iwe?"
- 10 Mgbe ahụ, ekwuru m, "Lee ọnọdụ ojoo m,
afọ niile mgbe Onye kachasi ihe niile elu setipurụ aka nri ya.
- 11 Aga m echeta orụ niile ONYENWE ANYỊ ruru;

Sela

Sela

* **Abụ Oma 76:6** 76:6 Ọpụ 15:1-6 † **Abụ Oma 76:10** 76:10 Ọpụ 9:16-18; Rom 9:17

- e, aga m echeta ihe ịrịbama niile i mere n'oge gara aga.
¹² Aga m atugharịa uche m n'ọrụ gị niile,
 tuleekwa ọrụ ukwuu gị niile dị iche iche.”
- ¹³ O Chineke, ụzọ gị niile dị nsọ.
 Olee chi dị ukwuu dika Chineke anyị?
¹⁴ Ị bụ Chineke onye na-aru ọrụ ebube dị iche iche;
 ị na-egosiputa ike gị n'etiti ụmụ mmadụ.
¹⁵ Ị ji aka gị dị ike gbaputa ndị gị,
 bụ ụmụ ụmụ Jekob na Josef.

Sela

- ¹⁶ Osimiri hụrụ gị, O Chineke,
 osimiri hụrụ gị, taa;
 ogbu mmiri mere mkpọtụ.
¹⁷ Igwe ojii wupuru mmiri,
 mkpọtụ egbe eluigwe juputara mbara eluigwe;
 àkụ gị gburu amụma ebe niile.
¹⁸ A nuru ụda egbe eluigwe gị n'oke ifufe,
 amụma gị nyere ụwa niile ihe;
 elu ụwa niile mara jijiji, tūkwaa oke egwu.
¹⁹ Ọ bụ n'osimiri ka nzo ukwu gị gara,
 ụzọ gị gara n'etiti oke osimiri,
 ọ bụ ezie na ahughị m nzo ukwu gị anya.
- ²⁰ Ị sitere n'aka Mosis na Erọn
 duo ndị gị dika igwe aturu.

Abụ Oma 78

Abụ *maskil* nke Asaf.

Chineke na ndị ya

- ¹ Ndị m, nurunụ ihe m na-ezi;
 geenụ ntị n'okwu ọnu m.
² Aga m eji ilu malite okwu m,
 aga m ekwu otutu ihe omimi, ihe ndị sitere na mgbe ochie;
³ ihe ndị anyị nuru, marakwa,
 ihe ndị nna nna anyị ha gwara anyị.
⁴ Anyị agaghị ezonari ụmụ anyị ihe ndị a,
 kama anyị ga-akoro ogbo nke na-abia n'ihu
 akuko idi ike ONYENWE ANYI,
 na ọrụ ebube ya, na ihe itunanya niile o mere.
⁵ O nyere Jekob iwu banyere ukpuru ya,
 mekwaa ka iwu ahụ guzosie ike n'izrel,
 bụ nke ọ dorọ nna nna anyị ha aka na ntị,
 ka ha kuziere ụmụ ha,
⁶ ka ogbo na-eso ha nwee ike mta ya,
 ọ buladi ogbo nke a ka amubeghi,
 ndị nke ga-agwakwa ha ụmụ ha.
⁷ Mgbe ahụ, ha ga-atukwasị Chineke obi ha,
 ma ghara ichefu ọrụ ya niile dị iche iche.

Ha ga-edebekwa iwu ya niile.

- ⁸ Ha agakwaghị adị ka ndị nna nna ha,
 ọgbọ ndị nnupu isi na ndị isiike;
 ndị obi ha na-adighị n'ebe Chineke nọ,
 ndị mmụọ ha na-ekwesighị ntụkwasi obi nye ya.
- ⁹ Ndị ikom Ifrem, n'agbanyeghị na ha kwere ụta ha,
 chighariri azụ, gbaa ọsọ n'ụbọchị agha.
- ¹⁰ Ha edebeghị ọgbụgba ndụ Chineke.
 Ha jukwara ibi ndụ dika iwu ya si dị.
- ¹¹ Ha chefuru ihe o mere,
 ọrụ ịtunanya o gosiri ha.
- ¹² Chineke ruru ọrụ ebube ndị a n'ihu nna nna ha
 n'ala Ijipt na n'ohia Zoan.
- ¹³ O kewara oke osimiri, site n'etiti ya dufee ha.
 O mere ka mmiri ahụ guzo ọtọ dika mgbidi.
- ¹⁴ O ji igwe ojii duo ha n'ije n'ehihie,
 jirikwa ihè sitere n'ọkụ ahụ, duo ha ogologo abali niile.
- ¹⁵ O gbawara oke nkume di n'ozara,
 si otu a nye ha mmiri hiri nne, dika a ga-asị na ọ bụ mmiri si n'otutu oke osimiri.
- ¹⁶ O mere ka mmiri iyi site na nkume gbaputa,
 mee ka mmiri rudata dika osimiri.
- ¹⁷ Ha nọgidere na-emehie megide ya.
 Ha nupuru isi n'ozara megide Onye kachasi ihe niile elu.
- ¹⁸ Ha kpachara anya nwaa Chineke onwunwa,
 mgbe ha rioro ya nri nke obi ha chororo.
- ¹⁹ Ha kwuhiere Chineke;
 juo ya onu si, "Chineke o puru inye anyi
 ezi nri na mmiri onunu n'ozara a?"
- ²⁰ O bu ezie na o tiri nkume ahụ ihe,
 mee ka mmiri sputa,
 mmiri iyi sputara n'ebe o hiri nne,
 ma o puru inye anyi nri?
 O puru inye ndi ya anu?"
- ²¹ Mgbe ONYENWE ANYI nuru ihe ha kwuru, iwe were ya;
 oku ya repiara Jakob,
 iwe oku ya biliri megide Izrel.
- ²² N'ihia na ha ekwenyeghi na Chineke,
 maobu tukwasi obi na nzoputa ya.
- ²³ N'agbanyeghi ihe ndi a, o nyere mbara eluigwe iwu
 meghekwa onu uzọ niile nke eluigwe.
- ²⁴ O mere ka manà zokwasi ndi mmadu a dika mmiri, ka ha rie.
 O nyere ha mkpuru oka nke si n'eluigwe.
- ²⁵ Ndi mmadu tara achicha ndi mmuozu.
 O zitere ha nri niile ha nwere ike iri.
- ²⁶ O sitere n'eluigwe topu ikuku nke owuwa anyanwu,
 o jikwa ike ya duo ikuku nke ndida.
- ²⁷ O zidatara ha anu di ukwu dika o bu uzuzu,
 anu ufe onuogugu ha dika onuogugu aja di n'ala onu oke osimiri.
- ²⁸ O mere ka umu anu ufe ndi a daara ha n'ala n'etiti omuma ulo ikwu ha

- nakwa gburugburu ụlọ ikwu ha.
- 29 Ha riri ihe tutu ruo mgbe ha enwekwaghị ike iri ọzọ,
n'ihì na o nyere ha ihe obi ha chọrọ.
- 30 Ha erisibeghị nri ahụ obi ha chọrọ,
anụ ụfọdụ dikwa ha n'ọnu,
- 31 mgbe iwe Chineke biliri imegide ha;
o tigburu ndị kachasị ike n'etiti ha,
tigbukwaa ụmụ okorobia ndị Izrel.
- 32 Ma na-eleghị ihe ndị a anya, ha gakwara n'ihu na mmehie ha,
jukwa ikwere n'ọrụ ebube niile Onyenwe anyị rụrụ.
- 33 O mere ka ụbọchị ndụ ha bụrụ ihe efu.
O mekwara ka afọ ha gwusịa n'obi ọlụlọ mmiri.
- 34 Mgbe ọbụla Chineke tigburu ha, ha na-achọ ya;
ha na-alaghachi azụ, chọsie ya ike.
- 35 Ha na-echeta na Chineke bụ Oke nkume ha,
na Chineke nke kachasị ihe niile elu bụrụ ha Onye Mgbaputa.
- 36 Ma mgbe ahụ, ha ga-eji naanị okwu efu fee ya ofufe,
were ire ha na-aghara ya ụgha.
- 37 Obi ha ekwesikwaghị ike nye ya.
Ha ekwesighị ntụkwasi obi nye ọgbugba ndụ ya.
- 38 Ma o meere ha ebere.
Ọ gbaghara ha mmehie ha.
Ọ laghị ha n'iyi.
- Ọtụtụ oge ka o jidere iwe ya.
Ọ kpalịkwaghị oke iwe ya.
- 39 N'ihì na o chetara na ha bụ naanị anụ ahụ nke o kere eke,
chetakwa na ha dika ikuku nke na-adighị aloghachi azụ mgbe ọ gabigasiri.
- 40 Ọtụtụ oge ka ha nupuru isi megide ya n'ozara;
ha kpasuru ya iwe n'ala ahụ togboro n'efu.
- 41 Mgbe mgbe, ha nwara Chineke;
ha kpasuru Onye Nso nke Izrel iwe.
- 42 Ha echetaghị ike ya,
ụbọchị ahụ ọ gbaputara ha site n'aka ndị na-emegbu ha;
- 43 n'ụbọchị o gosiputara ihe iribama niile n'ala Ijpt,
ọrụ ebube ya niile n'ohia Zoan.
- 44 O mere ka osimiri ha niile ghọọ ọbara.
Ha enwekwaghị ike inụ mmiri si na ha.
- 45 O zigakwara igwe ijiji n'etiti ha, nke tara ha,
zitekwa awọ n'ala ha, nke bibiri ha.
- 46 O zitekwar a ụmụ ụkpana ndị tachapuru mkpuru a kuru n'ubi ha,
zitekwa igurube nke ripara ihe niile a gaara eweta dika ihe ubi.
- 47 O ji oke mkpuru mmiri mebie osisi vaini ha,
jirikwa igirigi juru oke oyi bibie osisi sikamo ha niile.
- 48 O weere ehi ha niile nyefee mkpuru mmiri,
werekwa anụ ụlọ ha nyefee amuma egbe eluigwe.
- 49 O zipuru iwe oku ya n'etiti ha,
oke iwe ya, na iwe ya, na mmeso nke iwe ya,
ndi mmuo ozi na-ebibi ihe na-eleghi anya n'azu.

- 50 O doziri ụzọ nke iwe ya ga-eso;
o gbochighi ka ha ghara inwu;
kama o nyefere ndu ha n'aka oria na-efe efe.
- 51 O tigburu nwa obula e bu uzọ muo n'ala Ijipt,
mkpuru mbu nke ndi ikom n'ime ulo ikwu Ham.
- 52 Ma o duputara ndi nke ya dika igwe aturu;
o duuru ha dika aturu gafee ozara.
- 53 O duuru ha n'udo, ujo atukwaghi ha,
ma osimiri kpuchigidere ndi iro ha.
- 54 Otu a ka o si duru ha bjaruo n'oke ala nsọ ya,
ala ugwu ugwu ahụ nke aka nri ya nwetara.
- 55 O chupuru mba niile n'ihu ha,
tuo ala ha kesara ha dika ihe nketa;
o mere ka ebo niile nke Izrel biri n'ulo nke aka ha.
- 56 Ma ha nwara Chineke onwunwa,
nupu isi megide Onye kachasi ihe niile elu;
ha edebeghi ukpuru ya.
- 57 Dika nna nna ha, ha bu ndi na-ekwesighi ntukwasi obi, na ndi aghugho,
ha dika uta a na-ekweghi nke oma.
- 58 N'ih i ebe nchujaja ha wuru, ha mere ka iwe wee ya;
sitekwa n'arusi ha piri api, ha kpaliri ekworo ya.
- 59 Mgbe Chineke nuru ha, iwe were ya nke ukwu.
O juru ndi Izrel kpamkpam.
- 60 O gbakutara ulo nzute ya nke di na Shailo* azu,
ulo ikwu ahụ o mara n'etiti ndi mmadu.
- 61 O nyefere igbe ogbugba ndu ike ya ka a dota ya n'agha,
o nyefekwara onye iro ahụ ebube ya n'aka.
- 62 O kwere ka e gbuo ndi ya n'agha;
iwe ya di oku megide ihe nketa ya.
- 63 Oku repiara umu okorobia ha,
o dikwaghi onye a guuru egwu olulu di na nwunye, n'etiti umu agboghọ ha;
- 64 E gburu ndi nchujaja ha n'agha;
ndi inyom ha ndi di ha nwuru enwekwaghi ike iru uju.
- 65 Mgbe ahụ, onyenwe anyi tetara dika onye si n'ura teta,
dika dike si n'ura mmanya teta.
- 66 O chughachiri ndi iro ya azu,
mee ha ihe ihere nke ga-adigide ruo ebighi ebi.
- 67 O juru ulo ikwu Josef,
o hoputaghi ebo Ifrem;
- 68 ma o horo ebo Juda,
na ugwu Zayon, nke o huru n'anya.
- 69 O wuru ulonso ya ka o di ka ebe di elu,
dika uwa nke o mere ka o guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi.
- 70 O hoputara Devid, ohu ya,
kporo ya site n'ogba igwe aturu;

* **Abụ Qma 78:60** 78:60 Shailo di n'oke ala ebo Ifrem, n'etiti Betel na Shekem. O bu ala nsọ ochie n'oge Joshua, ebe umu Izrel dobara igbe ogbugba ndu ahụ tutu ruo n'oge Samuel. Ma ndi Filistia mesiri bibie obodo a.

- 71 o si n'ebe ọ nọ na-azụ atụrụ kpọrọ ya,
ka ọ bịa burụ onye na-azụ ndị ya Jekọb,
na Izrel, ihe nketa ya dika atụrụ.
- 72 Devid ji izuoke nke obi ya zụọ ha,
aka nke maara ihe ọ na-eme ka o ji duo ha.

Abụ Qma 79

Abụ Qma Asaf.

Akwa n'ihì mbibi Jerusalem

- 1 O Chineke, mba dī iche iche abatala n'ihè nketa gị;
ha emerụọla ụlọnsọ ukwuu gị,
ha etikpọọla Jerusalem, mee ka ọ tọgborọ n'efu.
- 2 Ha ewerela ozu ndị ohu gị nye anụ ufe niile nke eluigwe
ka ọ burụ ihe oriri nye ha,
werekwa ozu nke ndị nsọ gị nye anụ ọhịa niile nke ụwa.
- 3 Ha awụpụla ọbara dika mmiri
n'akukụ niile nke Jerusalem,
ọ dighi otu onye fọdurụ nke ga-eli ndị nwurụ anwụ.
- 4 Anyị aghọla ihe ita ụta n'ebe ndị agbataobi anyị nọ,
ghọkwara ndị gbara anyị gburugburu ihe ichi ọchi, na ihe ikwa emo.
- 5 O ONYENWE ANYI, ruo olee mgbe? I ga-ewe iwe ruo mgbe ebighi ebi?
Ruo olee mgbe ka ekworo gị ga na-ere dika oku?
- 6 Wụkwasi mba niile ndi na-amaghi gi
dika Chineke oke iwe gi,
bu alaeze niile ndi ahụ
na-adighi akpokwu aha gi;
- 7 n'ihì na ha eripiala Jekọb
mekwaa ka ebe obibi ya tọgborọ n'efu.
- 8 Atala anyi ahuhu mmehie nke nna nna anyi mere;
ka ebere gi bia ngwangwa zute anyi,
n'ihì na anyi nọ n'onodu oke mkpa.
- 9 Nyere anyi aka, O Chineke, Onye Nzoputa anyi,
n'ihì ebube nke aha gi;
naputa anyi, gbaghara mmehie anyi niile
n'ihì aha gi.
- 10 Gini mere ndi mba ozọ ji na-aju ajuju si,
"Olee ebe Chineke ha nọ?"
- N'ihu anyi, mee ka a mara n'etiti ndi mba ozọ,
na i na-abo obo ọbara ndi ohu gi niile a wufuru.
- 11 Gee nti n'isu ude nke ndi nọ n'ulo mkporo;
site n'ike nke aka gi chebe ndi niile a mara ikpe onwu.
- 12 Bọọ obo ugboro asaa megide ndi agbataobi anyi
n'ihì uta ha tara gi, O Onyenwe anyi.
- 13 Mgbe ahụ, anyi bu ndi gi, umu igwe aturu gi
ga-eto gi ruo mgbe niile ebighi ebi;
anyi ga na-ekwuputa otuto gi,
site n'ogbo ruo n'ogbo.

Abụ Qma 80

Abụ Qma nke dirị onyeisi Abụ. Ọ bụ olu abụ eji ekwe “Okoko lili nke Ọgbugba Ndụ”
Abụ Qma nke Asaf.

Ekpere maka nnapụta

- ¹ Nụrụ olu anyị, O Onye ọzụzụ aturū nke Izrel,
gị onye na-edu Josef dika igwe aturū.
Gị onye na-anọdụ dika eze, n’etiti cherubim,
nwuputa Ịhè ² n’ihu Ifrem, Benjamin na Manase.*
Kpotee ịdị ike gị,
bịa zoputa anyị.
- ³ O Chineke, kpoghachi anyị azụ,
mee ka ihu gị nwukwasị anyị,
ka e nwee ike ịzoputa anyị.
- ⁴ O ONYENWE ANYỊ, Chineke, Onye pụrụ ime ihe niile
ruo ole mgbe ka iwe gị ga-adị ọkụ
megide ekpere ndị gị?
- ⁵ I jirila anya mmiri dika a ga-asị na ọ bụ achicha zuo ha nri;
i meela ka ha nūo anya mmiri n’ihe otutu.
- ⁶ I meela ka anyị buru ihe na-eweta esemokwu n’etiti ndị agbataobi anyị,
ndị iro anyị na-achikwa anyị ọchị.
- ⁷ O Chineke, Onye pụrụ ime ihe niile, kpoghachi anyị azụ,
mee ka ihu gị nwukwasị anyị,
ka e nwee ike ịzoputa anyị.
- ⁸ I sitere n’ala Ijipt weputa osisi vainị;
ị chupuru mba ndị ozo, kuo ya.
- ⁹ I sūchaara ya ala,
mgboroṅwu ya bara n’ime ala nke oma, o juputakwara ala ahụ niile.
- ¹⁰ Ndo ya kpuchiri ugwu niile,
alaka ya gbasara kpuchie osisi sida ukwu sida.
- ¹¹ Ọ wasaala alaka ya ruo oke osimiri
wasaakwa ume ya ruo osimiri.†
- ¹² Gịnị mere i ji tiwasia mgbidi ya niile
si otu a mee ka ndị niile na-agafe ghorọ mkpuru ya?
- ¹³ Oke ezi si n’oke ohiya na-emebisi ya,
umu ahuhu si n’ohiya di iche iche na-ejikwa ya emere ihe oriri.
- ¹⁴ Loghachikwute anyị, O Chineke, Onye pụrụ ime ihe niile.
Si n’eluigwe ledata anya ma hu!
- Letakwa osisi vainị a,
¹⁵ mgboroṅwu nke aka nri gị kuru,
okpara nke ị zulitere nye onwe gị.

* **Abụ Qma 80:2** 80:2 Ebo atọ ndị a bụ umu umu Rechel, bụ ndị soo igbe ọgbugba ndụ ahụ n’azụ mgbe ndị Izrel na-ala n’ala nkwa ahụ. † **Abụ Qma 80:11** 80:11 Eleghị anya osimiri ndị a bụ osimiri Mediterenja na Yufretis. N’oge ọchichị eze Devid na Solomōn, alaeze ha kwusiri n’osimiri abuo ndị a.

- 16 E gbutuola osisi vainị gị, e ji ọkụ repia ya;
mgbe ị bara mba, ndị gị na-ala n'iyi.
- 17 Ka aka gị dīkwasi nwoke ahụ nọ n'aka nri gị,
nwa nke mmadu onye ị zulitere nye onwe gị.
- 18 Mgbe ahụ, anyị agaghị esikwa n'ebe ị nọ laghachi azụ;
tutee anyị, anyị ga-akpọkukwa aha gị.
- 19 Kpoghachi anyị azụ, O ONYENWE ANYỊ, Chineke, Onye puru ime ihe niile
mee ka ihu gị nwukwasị anyị,
ka e nwee ike zoputa anyị.

Abụ Ọma 81

Abụ Ọma nke dirị onyeisi Abụ. Abụ nke Asaf n'usoro gittit.

Idi mma nke Chineke

- 1 Bụkwo Chineke bụ ike anyị abụ ọnụ,
tikusie Chineke Jekob mkpu ike!
- 2 Bidonu iti egwu, kuo ihe iti egwu,
kpọonu ubo akwara na-enye abụ uto na une.
- 3 Fụonu opi ike n'oge onwa oheru,
na mgbe onwa gbaputara n'uju ya, n'ubochi mmemme anyị;
- 4 nke a bụ iwu dirị Izrel,
ukpuru Chineke nke Jekob.
- 5 O mere ka o guzosie ike dika iwu nye Josef
mgbe o puru imegide Ijpt.

Anukwara m olu n'asusu nke m na-amaghi, ka o na-asị:

- 6 “Ewezugala m ibu arọ site n'ubu ha;
aka ha abuo nwere onwe ha site n'iru ọrụ.
- 7 N'ime ihe mgbu unu, unu kporo oku, anaputara m unu,
azara m unu site n'egbe eluigwe;
anwara m unu na mmiri nke Meriba.

Sela

- 8 “Nurunu, ndi m, aga m adọ unu aka na nti,
a sikwari na unu ga-ege m nti, unu ndi Izrel!
- 9 Unu agaghị enwe chi ndi mba ozọ n'etiti unu;
unu agaghị akpọkwa isiala nye chi si ala ozọ.
- 10 Abụ m ONYENWE ANYỊ Chineke unu,
onye kpọtara unu site n'ala Ijpt.
Meghe onu unu ka o saa mbara, aga m emeju ya.
- 11 “Ma ndi m ekweghi ige m nti.
Izrel emekwaghi dika m gwara ha.
- 12 Ya mere, ahapuru m ha na ndu isiike ha,
ka ha soro ncheputa nke echiche ha.
- 13 “Ewoo, a si na ndi m gaara ege m nti,
a sikwa na Izrel ga-eso uzọ m niile.

- 14 O gaghi adi anya mgbe m ga-eji ike m, wezuga ndi iro ya site n'onodu ha.
Aga m eweli aka m, megide ndi iro ya niile.
- 15 Ndi niile kporo ONYENWE ANYI asi, ga-ada n'ihu ya n'ujo.
Ita ahuhu ha ga-adigidekwa, ruo ebighi ebi.
- 16 Ma a ga-eji utu oka wiiti kachasi mma, nyejuo unu afo;
aga m ejikwa mmanu anu nke sitere n'oke nkume, nyejuo unu afo."

Abụ Qma 82

Abụ Qma Asaf.

Chineke onye ikpe kachasi ndi ikpe

- 1 Chineke na-ewere onodu ichi isi n'etiti ogbako di ukwuu;
o na-ekpebi ikpe n'etiti chi niile.

- 2 Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-ekpe ikpe na-ezighi ezi?
Ruo ole mgbe ka unu ga na-egosi ndi ajo omume ihuoma?

Sela

- 3 Kperenu ndi na-adighi ike na ndi na-enweghi nna ikpe ziri ezi;
hunu na ndi ogbenye na ndi a na-emegbu nwetara ihe ruuru ha.

- 4 Gbaputanu ndi na-adighi ike na ndi no na mkpa;
naputa ha site n'aka ndi ajo omume.

- 5 Ha* amaghi ihe obula, ha aghotaghi ihe obula.
Ha na-ejeghari n'ochichi;
ntotala niile nke uwa na-ama jijiji.

- 6 "Asiri m, 'Unu bu "chi,"
unu niile bu umu ndi ikom nke Onye kachasi ihe niile elu.'

- 7 Ma unu ga-anwu onwu dika mmadu ndi ozo;
unu ga-ada dika ndi ochichi ozo."

- 8 O Chineke, bilie kpee uwa ikpe,
n'ihi na mba niile bu ihe nketa gi.

Abụ Qma 83

Abụ, bu Abụ Qma Asaf.

Ekpere maka mmeri

- 1 O! Chineke agbachikwala nkiti.
Biko, Chineke, ahapukwala ikwu okwu,
anokwala juu.

- 2 Lee na ndi iro gi no na-ebigbo,
ndi kporo gi asi na-eweli isi ha.

- 3 Ha ji aghughu na-agba izu imegide ndi gi;
ha na-atu atumatu ojo megide ndi i huru n'anya.

- 4 Ha na-asi, "Bianu ka anyi laa mba a n'iyi,
ka a ghara ichetakwa aha Izrel ozo."

- 5 Ha ji otu obi na-agbarita izu;
ha agbaala ndu imegide gi,

* **Abụ Qma 82:5** 82:5 Maobu, chi ndi a

- 6 ụlọ ikwu niile nke ndị Edom, na ndị Ishmel,
na ndị Moab, na ndị Haga,
7 na ndị Gebal, na ndị Amon, na ndị Amalek,
na ndị Filistia, ha na ndị Taia.
8 Ọ buladi ndị Asiria esorokwala ha,
igba ndị agburu Lot ume.

Sela

- 9 Mee ha dika i si mee ndi Midia,
na dika i mere Sisera na Jabin,* n'akuku iyi Kishon,
10 ndi lara n'iyi n'Endoa
ma ghoọ ihe dika nsi anu e kpofuru ekpofu n'ala.
11 Mee ka ndi ogaranya ha dika Oreb na Zeeb,†
ka umu ndi ikom eze ha niile dika Zeba na Zalmuna,
12 ndi siri, "Ka anyi nwetara onwe anyi,
ebe ita nri umu anumanu niile nke Chineke."
13 O Chineke m, mee ha ka dika ahijia ifufe na-efeghari gburugburu,
maobu dika igbugbo oka n'ebe ifufe di.
14 Dika oku na-erepia oke ohia,
maobu nke na-ere n'elu ugwu,
15 si otu a were oke ifufe chuo ha oso,
jiri oke ifufe nke na-eso mmiri ozuzo mee ka ha noro n'onodu obi olulo mmiri.
16 Were ihere kpuchie ha ihu,
ka ndi mmadu si otu a choo aha gi, O ONYENWE ANYI.
17 Ka ha nodu n'onodu ihere na ida mba mgbe niile;
ka ha laa n'iyi n'onodu mweda n'ala.
18 Mee ka ha mata na gi, onye aha ya bu ONYENWE ANYI,
na o bu naani gi bu Onye kachasi ihe niile elu n'uwa niile.

Abụ Ọma 84

Abụ Ọma nke diri onyeisi Abụ. Abụ Ọma umu Kora n'usoro gittit.

Agụ nke ulonso Chineke

- 1 Lee ka ebe obibi gi si maa mma,
O ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile!
2 Ọ na-agusi mkpuruobi m aguu ike, e mkpuruobi m na-adakwa mba,
ibata n'ogige ONYENWE ANYI;
mkpuruobi m na anu ahụ m na-eti mkpu
na-achọ Chineke di ndu.
3 Ọ buladi umu nnunu nta nke eluigwe, achotala ebe obibi;
eleke achotakwarala onwe ya akwu,
ebe o ga na-edebe umu ya,
n'akuku ebe ichu aja nsọ gi,
O ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, Eze m na Chineke m.
4 Ndi a goziri agozi ka ndi bi n'ulo gi bu;
ha na-eto gi mgbe niile.

* **Abụ Ọma 83:9** 83:9 Eze Jabin na nwa ya Sisera, bu ndi Debora meriri n'agha n'ugwu Taboa. Nkp 4:15-24; 5:20-21. † **Abụ Ọma 83:11** 83:11 Ha bu ndi eze, burukwa ndi ochiagha ndi Midia. Ha so na ndi Gidion meriri n'agha, Nkp 7:25

Sela

- ⁵ Ndi a goziri agozi ka ha bu, bu ndi ike ha nwere di na gi,
ndi kpebiri n'obi ha iga njem.
- ⁶ Mgbe ha na-esite na Ndagwurugwu Baka na-agafe,
ha na-eme ya ka o buru ebe isi iyi di iche iche na-asoputa;
mmiri ozuzo mbu na-ewere ngozi niile kpuchie ya.*
- ⁷ Ike ha na-abawanye abawanye,
tutu ha niile n'otu na otu, abia guzo n'ihu Chineke na Zayon.
- ⁸ O ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, nuru ekpere m.
Gee m nti, gi Chineke nke Jakob.
- ⁹ Lekwasị anya n'ota anyi, O Chineke,
jiri ihuoma lekwasị onye gi e tere mmanu anya.
- ¹⁰ Otu mkpuru ubochi a noro n'ime ogige gi,
kariri puku ubochi a noro ebe ozọ;
o ga-akara m mma ibu onye nche n'onu uzọ ulonso Chineke m,
karia ibi n'ulo ikwu nke ndi ajo omume.
- ¹¹ ONYENWE ANYI Chineke bu anyanwu† na ota;
Onyenwe anyi na-enye ihuoma na nsopuru;
o naghị egbochi ihe oma obula
site n'ebe ndi na-eje ije n'izuoke no.
- ¹² O ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile,
ngozị na-adiri ndi niile na-atukwasị gi obi.

Abụ Ọma 85

Abụ Ọma nke diri onyeisi Abụ. Abụ Ọma umu Kora.

Ekpere maka ihuoma

- ¹ O ONYENWE ANYI, i gosila ala gi ihuoma;
i nyeghachila Jakob akunuba ya.
- ² I gbagharala ajo omume ndi gi,
kpuchikwaa mmehie ha niile.
- ³ I kwusila iwe oke iwe gi,
I sikwala n'idi oku nke iwe gi chigharia.
- ⁴ Kpoghachi anyi azu, O Chineke, Onye Nzoputa anyi,
wezuga iwe gi site n'ebe anyi no.
- ⁵ O bu ruo mgbe ebighi ebi, ka i ga na-eweso anyi iwe:
I ga-eme ka iwe gi digide ruo ogbo niile?
- ⁶ I gaghị eme ka anyi dikwa ndu ozọ
ka ndi gi nuri onu n'ime gi?
- ⁷ O ONYENWE ANYI, gosi anyi ihunanya gi nke na-adigide,
nyekwa anyi nzoputa gi.
- ⁸ Aga m ege nti mara ihe Chineke, onye bu ONYENWE ANYI ga-ekwu;

Sela

* **Abụ Ọma 84:6** 84:6 Na-ewere odọ mmiri kpuchie ya † **Abụ Ọma 84:11** 84:11 Ajz 60:19,20; Mkp 21:23

ọ na-ekwe ndị ya, ndị nsọ ya nkwa udo,
ma ka ha ghara ìlòghachi na nzuzu.

⁹ N'ezie, nzọpụta ya dī nso* ndị na-atụ egwu ya,
ka ebube ya si otu a dīgide n'ala anyị.

¹⁰ Ìhụnanya na ikwesi ntụkwasi obi ezukọtala;
ezi omume na udo esutula ọñụ.

¹¹ Ikwesi ntụkwasi obi ga-esite n'ala pupụta,
ezi omume ga-esite n'eluigwe ledata anya.

¹² N'ezie, ONYENWE ANYỊ ga-enye ihe dī mma,
ala anyị ga-amịkwa mkpuru ubi ya.

¹³ Ezi omume ga-aga n'ihu ya,
idoziri ya ụzọ ọ ga-esi gaa.

Abụ Qma 86

Ekpere Devid.

Ekpere maka enyemaka

¹ Gee m ntị, O ONYENWE ANYỊ, ma zakwa m,
n'ihu na abụ m ogbenye na onye nọ na mkpa.

² Chebe ndụ m, n'ihu na m na-erubere gị isi;
zọpụta ohu gị onye nke na-atụkwasi gị obi.

Ị bụ Chineke m; ³ meere m ebere, O Onyenwe m,
n'ihu na ana m akpọku gị ogologo ụbọchị niile.

⁴ Wetara ohu gị ọñụ, n'ihu na ọ bụ gị, O Onyenwe m,
ka m na-eweliri mkpuruobi m.

⁵ Ị bụ onye na-agbaghara ajọ omume na onye dī mma, O Onyenwe m,
i juputara n'ìhụnanya nye ndị niile na-akpọku gị.

⁶ O ONYENWE ANYỊ, nuru ekpere m;
gekwa ntị n'akwa arịrịọ m maka ebere.

⁷ N'ụbọchị nsogbu m, aga m akpọku gị,
n'ihu na ị ga-aza m.

⁸ N'etiti chi niile, i nweghị oyiri, O Onyenwe m;
ọ dighị ọrụ ebube ọbụla a puru ị si na ọ dī ka nke ị na-arụ.

⁹ Mba niile i kere ga-abia n'ihu gị,
fee gị ofufe, O Onyenwe anyị;
ha ga-ebutere aha gị ebube.

¹⁰ N'ihu na ị dī ukwuu na-arukwa ọrụ ebube dī iche iche;
ọ bụ naanị gị bụ Chineke.

¹¹ Kuziere m ụzọ gị, O ONYENWE ANYỊ,
ka m dabere n'ikwesi ntụkwasi obi gị;
nye m obi na-adighị agba abụọ,
ka m nwee ike tuọ egwu aha gị.

¹² Aga m eji obi m niile too gị, O Onyenwe anyị, na Chineke m;
aga m ebulikwa aha gị elu ruo mgbe niile ebighị ebi.

¹³ N'ihu na ìhụnanya gị n'ebe m nọ dī ukwuu;
i sitela n'omimi nke dī ala

* **Abụ Qma 85:9** 85:9 Aiz 46:13

site n'ala ndị nwurụ anwụ doputa m.

- 14 O Chineke, ndị mpako na-emegide m;
otù ndị mmadụ na-eme ihe ike na-achọ igbu m,
ha bụ ndị na-ejighị gị kporo ihe ọbụla.
- 15 Ma gị, Onyenwe anyị, ị bụ Chineke onye omiiko na onye amara,
iwe adighi ewe gị ngwangwa, i juputara n'ihunanya na ikwesi ntukwasị obi.
- 16 Chee m ihu, mekwaara m amara.
Nye ohu gị ike gị,
zoputakwa nwa ohu gị nwanyị
n'ihia na m na-ejere gị ozi.
- 17 Gosi m ihe iribama nke ga-egosiputa idi mma gị,
ka ndi iro m hu ya si otu a buru ndi ihere ga-eme,
n'ihia na gị, O ONYENWE ANYI, nyere m aka ma kasiekwa m obi.

Abụ Ọma 87

Abụ Ọma ọmụ Kora. Otu Abụ.

Abụ maka Zayon

- 1 Chineke atọla ntọala ya n'elu ugwu nsọ ahụ;
2 ONYENWE ANYI huru onu uzọ ama Zayon n'anya,
kari ebe obibi niile nke Jekob.
- 3 Ihe di iche iche nke di ebube ka a na-ekwu banyere gi,
O obodo Chineke;
- 4 "Aga m agunye Rehab na Babilon,
dika ndi na-asopuru m,
aga m agunyekwa ndi Filistia, na ndi Taja, na ndi Kush,
aga m asi, 'A muru nke a na Zayon.'"
- 5 N'ezie, a ga-ekwu okwu banyere Zayon si,
"A muru nke a na nke ozọ n'ime ya,
ya onwe ya, bu Onye kachasi ihe niile elu, ga-eme ka o guzosie ike."
- 6 ONYENWE ANYI ga-edo n'ime akwukwo usoro nke ndi mmadu:
"A muru onye a na Zayon."
- 7 Dika ha na-eti egwu, ha ga-abu abu si,
"Isi iyi m niile di na gi."

Sela

Abụ Ọma 88

Abụ, bụ Abụ Ọma ọmụ Kora, nke diri onyeisi Abụ. N'usoro olu abụ *Mahalat leannot*.
Abụ *Maskil* nke Heman onye Ezra.

Akwa maka enyemaka

- 1 O ONYENWE ANYI, Chineke onye na-azoputa m,
n'ehihie na abali ka m na-eti mkpu akwa n'ihu gi.
- 2 Ka ekpere m bia n'ihu gi.
Chee nti gi nuru akwa m.
- 3 N'ihia na otutu nsogbu ejuputala mkpuruobi m,
ano m nso n'onu uzọ onwu.
- 4 Agunyela m n'etiti ndi na-arida n'olulu.

- Adị m dika onye na-enweghị ike.
⁵ A họtara mụ na ndị nwurū anwū iche,
 dika ndị e gburu egbu na-edina n'ili,
 ndị i nakwaghị echeta ọzọ,
 ndị e kewapuru site na nlekota gị.
- ⁶ I tubanyela m n'ime olulu dikariri omimi,
 olulu nke ochichiri juputara n'ime ya.
⁷ Oke iwe gi na-anyigide m nke ukwuu;
 i jirila ebili mmiri gi niile kpuchigide m.
- ⁸ I napula m ndi enyi m, ndi m huru n'anya,
 mee ka m buru ihe a na-aso oyi n'ebe ha no.
 Abụ m onye emechibidoro ọzọ; nke n'enweghị ike ipu ezi;
⁹ anya m adighi ahukwa ọzọ n'ihu iru ujū.
- O ONYENWE ANYI, ubochi niile ka m na-akpoku gi;
 ana m agbasa aka m abuo n'ihu gi,
¹⁰ o bu ndi nwuru anwu ka i na-egosi oru ebube gi?
 Ndi nwuru anwu, ha na-ebili too gi?
- ¹¹ O bu n'ime ili ka a na-ekwuputa ihunanya gi?
 A na-ekwuputa ikwesi ntukwasị obi gi n'ebe ıla n'iyi?
¹² A na-amata banyere oru ebube gi n'ebe ochichiri di?
 Ma o bu oru ezi omume gi, na idi mma gi niile n'ala ndi e chezoro echezo?
- ¹³ Ma ONYENWE ANYI m, o bu gi ka m na-akpoku.
 Ututu niile ka ekpere m ga na-abia n'ebe i no.
¹⁴ O ONYENWE ANYI, ginị mere i jiri ju m?
 Ginị mekwara i jiri zonari m ihu gi?
- ¹⁵ Site na mgbe okorobia m, abụ m onye a na-esogbu, onye nokwa onwu nso;
 ataala m ahuhu oke ujo gi, anọ m n'onodu ida mba.
¹⁶ Oke iwe gi agabigala n'ahu m;
 ihe egwu gi alaala m n'iyi.
¹⁷ Ha na-agba m gburugburu ubochi niile dika idee mmiri;
 ha gbara m gburugburu n'akuku niile.
¹⁸ I napula m ndi enyi m na ndi m huru n'anya;
 ochichiri bu enyi m nokarisiri m nso.

Sela

Sela

Abụ Oma 89

Abụ maskil nke Etan, onye Ezra.

Ogbugba ndu Chineke na Devid

- ¹ Aga m abụ abụ banyere oke ihunanya ONYENWE ANYI ruo mgbe ebighi ebi;
 aga m eji onu m mee ka ogbo niile mara
 maka ikwesi ntukwasị obi gi.
² Aga m ekwuputa na ihunanya gi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi;
 na i mere ka ikwesi ntukwasị obi gi, guzosie ike n'eluigwe.
³ Onyenwe anyi siri, "Mụ na onye m họtara agbaala ndu.
 Anuokwala m iyi nye ohu m Devid si,

4 'Aga m eme ka agburu gi guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi meekwa ka ocheeze gi digide ruo ogbo niile.' "

Sela

5 O ONYENWE ANYI, eluigwe na-eto oru ebube gi niile, na ikwesi ntukwasị obi gi, n'etiti nzuko ndi di nsọ.

6 N'ih, o bu onye n'eluigwe niile, ka a ga-eji tunyere ONYENWE ANYI? Onye yiri ONYENWE ANYI n'etiti ndi mmuo ozi niile?

7 Na nzuko ndi nsọ, Chineke bu onye a na-atu oke egwu; o di oke egwu kari ndi niile gbara ya gburugburu.

8 O ONYENWE ANYI Chineke Onye puru ime ihe niile, onye dika gi?

Gi, O ONYENWE ANYI, di ike nke ukwu, ikwesi ntukwasị obi gi na-agba gi gburugburu.

9 I na-achị osimiri nke ji ike na-asọ; mgbe ebili mmiri ya na-amali elu; i na-eme ka ha daju.

10 I zopara Rehab dika otu n'ime ndi ahụ e gburu egbu; jiri aka gi di ike chusasi ndi iro gi.

11 O bu gi nwe eluigwe; gi nwekwa uwa, o bu gi toro ntala elu uwa dum, na ihe niile di n'ime ya.

12 O bu gi kere ugwu na ndida; Taboa na Hemon na-abu abu onu n'ih aha gi.

13 Aka gi ka e mejuputara n'ike; aka gi di ike, a na-ebuli aka nri gi elu.

14 Ezi omume na ikpe ziri ezi, bu ntala ocheeze gi; ihunanya na ikwesi ntukwasị obi, na-aga n'ihu gi.

15 Ndi a goziri agozi ka ndi ahụ bu ndi na-eji olu iti mkpu onu na-abuku gi abu, ndi na-ejegharikwa n'ihè nke ihu gi, O ONYENWE ANYI.

16 Ha na-anuri onu n'aha gi ogologo ubochi niile; ha na-anuri n'ezi omume gi.

17 N'ih na i bu ebube na ike ha, site n'ihuoma gi, i na-ebuli mpi anyi elu.

18 N'ezie, ota anyi bu nke ONYENWE ANYI, eze anyi bukwa nke Onye nsọ Izrel.

19 I kwuru okwu otu mgbe site n'ohu, nye ndi gi kwesiri ntukwasị obi si: "Enyela m otu onye di ike agha ike; Ebuliela m otu nwa okorobia elu site n'etiti ndi m.

20 Achotala m Devid ohu m, were mmanu nsọ m tee ya.

21 Aka m ga-agba ya ume; n'ezie, aka m ga-eme ka o di ike.

22 O dighi onye iro ga-abiakwasị ya, na mberede; o dighi onye ajo omume ga-emegbu ya.

23 Aga m etigbu ndi iro ya niile n'ihu ya. Aga m emekwa ka ndi niile na-akpo ya asi laa n'iyi.

24 Ihunanya m kwesiri ntukwasị obi ga-adinyere ya, site n'aha m, a ga-ebuli mpi ya elu.

- 25 M ga-edo aka ya n'oke osimiri,*
dokwaa aka nri ya n'osimiri niile.†
- 26 O ga-akpo m si m, 'I bu Nna m,
burukwa Chineke m, na oke Nkume nzoputa m.'
- 27 Aga m eme ya nwa mbu m,
onye kachasi di elu n'ebe eze niile nke uwa no.
- 28 Aga m eme ka ihunanya m nwere n'ebe o no digide ruo ebighi ebi,
ogbugba ndu mu na ya ga-adigidekwa.
- 29 Aga m eme ka agburu ya guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi,
ocheeze ya ga-adigidekwa dika eluigwe na-adigide.
- 30 "O buru na umu ya elefuo iwu m niile anya,
gharakwa ijeghari n'uzo m niile,
- 31 o buru na ha elelia ukpuru m niile anya,
hapukwa idebe ihe m nyere ha n'iwu,
- 32 aga m eji mkporo taa ha ahuhu maka mmehie ha,
tikwaa ha utari maka njehie ha;
- 33 ma agahi m ewezuga ihunanya m, n'ebe ha no.
Ma o bu laa azu n'ikwesi ntukwasi obi m.
- 34 Agahi m emeru ogbugba ndu m.
Agakwahi m agbanwe ihe obula siterela n'onu m puta.
- 35 Ejirila m idi nsu m nuu iyi, kpebie
na m apughi ighara Devid ugha,
- 36 na agburu ya ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi,
ocheeze ya ga-adigidekwa n'ihu m ka anyanwu na-adigide.
- 37 O ga-adigide ruo ebighi ebi dika onwa.
E, dika onwa ahu, onye akaebe m kwesiri ntukwasi obi na mbara eluigwe."

Sela

- 38 Ma i jula, i werela nleli jukwa,
i na-ewe iwe di ukwu megide onye gi e tere mmanu.
- 39 I jula ogbugba ndu gi na ohu gi gbara
i meruola okpueze ya n'ime ntu di n'ala.
- 40 I kutuola mgbidi gbara ya gburugburu,
i meela ka ebe ya niile e wusiri ike buru ihe dapjara adapia.
- 41 Ndi niile si uzo ahu na-agafe, ezuruchaala ihe niile o nwere.
Ndi agbataobi ya na-akwakwa ya emo.
- 42 I meela ka aka nri ndi iro ya di elu;
mekwaa ka ndi iro ya nuria onu.
- 43 I meela ka aka o ji jide mma agha ya suu ngongu,
i nyereghi ya aka mgbe agha dara.
- 44 I meela ka ima mma ya gwusia.
I tudakwala ocheeze ya n'ala.
- 45 I meela ka ubochi ndu nke okorobia ya di mkpumkpu.
I ji ihere dika akwa kpuchie ya.
- 46 Ruo ole mgbe ONYENWE ANYI, ka i ga-ezonari onwe gi?

* **Abụ Qma 89:25** 89:25 O ga-achi oke osimiri na osimiri niile † **Abụ Qma 89:25** 89:25 Oke osimiri na osimiri niile a na-ekwu banyere ha n'ebe a, bu osimiri Mediterenja na Yufretis, na osimiri ndi ozu niile na-asobanye n'ime ha. Oke ala ochie ahu e kwere Devid na Solomon na nkwa jedebere n'osimiri ndi a.

Ruo ole mgbe ka iwe gi di ukwuu ga-eregide dika oku?

47 Cheta, na ndu m bu ihe na-agafe ngwangwa.

N'ih ihe efu gin i ka i ji kee mmadu niile!

48 Olee onye ahụ nwere ike idi ndu ghara ihu onwu anya,
maobu zoputa onwe ya site n'ike nke ili#?

Sela

49 O Onyenwe anyi, olee ebe oke ihunanya mbu di,
nke i sitere n'ikwesị ntukwasị obi gi nuoro Devid n'iyi?

50 Onyenwe m, cheta otu e si leda ndi ohu gi anya,
otu m si anagide n'ime obi m ichi ochi niile nke ndi mba niile.

51 O ONYENWE ANYI, ichi ochi nke ndi iro gi ji akwa m emo,
nke ha ji lelia nzo ukwu niile nke onye gi i tere mmanu.

52 Otuto diri ONYENWE ANYI ruo mgbe ebighi ebi.

Amen na Amen.

Nchikota nke anọ

90

Abụ Qma 90-106

Ekpere Mosis, bu onyeozu Chineke.

Ebighi ebi Chineke na idi mkpumkpu nke ndu mmadu

1 O Onyenwe anyi, ebe obibi ka gi onwe gi burii nye anyi
n'ogbo niile.

2 Tupu e kee ugwu niile,*
na tupu a kpuo uwa na elu uwa,
siteri na mgbe ebighi ebi ruo ebighi ebi, i bu Chineke.

3 I na-eme ka mmadu laghachi buru aja
mgbe i kwuru okwu si, "Unu umu mmadu, laghachi buru aja."

4 Puku afọ di n'anya gi dika otu ubochi;
ha dika unyaahu gafere agafe
maobu ka otu awa nke anyasi.†

5 N'ime ura nke onwu ka i na-ekpochapu mmadu;
ha dika ahia ohuru nke na-epuputa n'isi ututu,

6 o bu ezie na o na-agbawa uzari na-etokwa eto n'ututu,
ma n'anyasi, o na-akponwu ma-achanwukwaa.

7 E meela ka anyi gwusia n'ih i oke iwe gi megide anyi;
anyi na-amakwa jijiji n'ih i onuma gi.

8 I gbasaala njehie anyi niile n'ihu gi.
I na-ahuzukwa mmehie nzuzo anyi niile.

9 Ogologo ubochi anyi niile na-agabiga n'oke iwe gi;
afọ ndu anyi nke foduru ka anyi na-ebi dika okwu e ji nwayoo kwuo na mwute.

10 Ogologo ubochi anyi niile nwere ike ruo afọ iri asaa,
maobu afọ iri asato, ma o buru na ike anyi adigide,
ma otu o di, nke a ga-as i na o bu ya kachasi mma na-epuputa na nsogbu na isu ude,
n'ih i na ha na-agabiga osiso, anyi onwe anyi na-efelakwa.

Abụ Qma 89:48 89:48 Ya bu, ala mmuo * **Abụ Qma 90:2** 90:2 Job 15:7; Ilu 8:25 † **Abụ Qma 90:4** 90:4
2Pt 3:8

- 11 Onye pụrụ ighota idi ike nke oke iwe gi?
N'ihì na oke iwe gi di ukwuu dika itu egwu kwesiri gi si di ukwuu.
- 12 Kuziere anyi igu ubochi niile nke ndu anyi onu,
ka anyi si otu a nweta obi amamihe juputara.
- 13 O ONYENWE ANYI, nwee ntughari obi! Tutu ruo ole mgbe ka o ga-adi?
Meere ndi ohu gi ebere.
- 14 Jiri ihunanya gi nke na-adigide adigide, mejuputa anyi n'ututu,
ka anyi nwee ike ibu abụ onu ma nwekwaa obi utọ ogologo ubochi ndu anyi niile.
- 15 Mee ka anyi nwee obi utọ, nke onuogugu ubochi ya ga-adikwa ka onuogugu ubochi niile i tara anyi ahuhu,
ka onuogugu afo ya dikwa ka onuogugu afo niile anyi hurula nsogbu.
- 16 Kwere ka ndi ohu gi hu oru gi di iche iche,
ka umu ha hukwa ima mma gi.
- 17 Ka ihuoma Chineke, Onyenwe anyi dikwasị anyi;
mee ka oru aka anyi guzosie ike,
e, mee ka oru aka anyi guzosie ike.

Abụ Qma 91

Chineke onye na-echebe anyi

- 1 Onye ahụ na-ebi n'ebe mgbaba Onye kachasi ihe niile elu
ga-ezu ike n'okpuru ndo Onye puru ime ihe niile.
- 2 Nke a ka m ga-ekwu maka ONYENWE ANYI, "O bu ebe mgbaba m na ebe nchebe m e
wusiri ike,
Chineke m, onye m na-atukwasị obi m."
- 3 N'ezie, o ga-anaputa gi
site n'onya nke onye osi onya
na site n'aka ajo oria na-eefe efe na-eweta ila n'iyi.
- 4 O ga-eji nku ya kpuchie gi.
O bukwa n'okpuru nku ya abuo, ka i ga-agbaba zere ndu,
ikwesi ntukwasị obi ya ga-echebe gi, ghokwaara gi ota.
- 5 I gaghị atụ egwu ihe itu oke egwu nke abali,
maobu akụ na-efeghari n'ehihie,
- 6 maobu ajo oria na-eefe efe, nke na-ejeghari n'ochichiri,
ma o bukwanu ihe mbibi mberede na-eme n'ehihie.
- 7 Puku mmadu puru ida n'akuku gi,
iri puku mmadu nwekwara ike ida n'akuku aka nri gi,
ma ihe ojojo ndi a agaghị erute gi nso.
- 8 O bu naani anya gi abuo ka i ga-eji hu
ntaramahuhu nke ndi ajo omume.
- 9 O buru na i mee Onye kachasi ihe niile elu ebe obibi gi,
o buladi ONYENWE ANYI, onye bu ebe mgbaba m,
- 10 mgbe ahụ, ihe ojojo obula enweghi ike idakwasị gi;
ihe ike obula enweghi ike ibiaru ulo obibi gi nso.
- 11 N'ihì na o ga-enye ndi mmuo ozi ya iwu banyere gi,

ka ha chebe gi n'uzo gi niile.*

12 Ha ga-eji obu aka ha,
bulie gi elu ime ka i ghara ikpobi ukwu gi na nkume.

13 I ga-azokwasị odum na ajuala ukwu,
zogbukwaa odum na-akpa ike, na agwo ojo.

14 "N'ihia na o huru m n'anya, Mu onwe m ga-agbaputa ya, ka ONYENWE ANYI kwuru;
aga m echebe ya, n'ihia na o maara aha m.

15 O ga-akpoku m, aga m azakwa ya.
Aga m anonyere ya n'ime nsogbu ya,
aga m adoputa, ma sopurukwa ya.†

16 Aga m eji ogologo ndu mee ka afu ju ya,
gosikwa ya nzoputa m."

Abụ Qma 92

Abụ Qma. Abụ maka ubochi izuikwe.

Ekele maka idi mma Chineke

1 O bu ihe ziri ezi ito ONYENWE ANYI,
na iti egwu nye aha gi, gi Onye kachasi ihe niile elu,

2 ikwuputa ihunanya gi n'utu, na ikwesi ntukwasị obi gi n'abali,

3 jiri ihe iti egwu ubo akwara
na une buoro gi abụ di uto.

4 N'ihia na i na-eme ka obi di m uto, site n'oru gi niile, o ONYENWE ANYI,
O bu ya mere m ji na-abu abụ onu.

5 Lee ka oru gi si di ukwu, ONYENWE ANYI.
Leekwa udi echiche miri emi i na-eche.

6 Ndi uche koru amaghi nke a,
ndi nzuzu enweghi nghota,

7 o bu ezie na ndi ajo omume na-etoputa dika ahijia
ndi na-emekwa ajo ihe na-eto na-awasa,
a ga-ala ha n'iyi ruo mgbe ebighi ebi.

8 Ma gi, O ONYENWE ANYI, bu onye e buliri elu ruo mgbe ebighi ebi.

9 N'ezie, ndi iro gi niile, ONYENWE ANYI,
e ndi iro gi niile ga-ala n'iyi;
ndi niile na-eme ajo ihe ka a ga-achusasi.

10 I meela ka mpi m di elu dika oke ehi na-akpa ike;
awusala m mmanu di mma.

11 Ejirila m anya m abuo hu ka e meriri ndi iro m;
ejirila m nti m nu maka ila n'iyi nke ndi iro m afu tara mmiri.

12 Ma ndi ezi omume ga-awa igu dika osisi nkwu;
ha ga-ebukwa ibu dika osisi ukwu sida nke Lebanon,

13 nke a kuru n'ime ulu ONYENWE ANYI,
ha ga-eto, wasaakwa n'ime ogige Chineke anyi.

* **Abụ Qma 91:11** 91:11 Abụ 34:7; Mat 4:6; Luk 4:10; Hib 1:14 † **Abụ Qma 91:15** 91:15 Job 12:4; Abụ 50:15; Ajz 43:2

- 14 Ha ga-amị mkpuru, ọ buladi mgbe ha mere agadi.
Ha ga-ejuputakwa n'ahihia ndu,
15 na-ekwuputa, "ONYENWE ANYI bu Onye ziri ezi;
o bu Oke Nkume m, o dikwaghi ajo omume di n'ime ya."

Abụ Oma 93

Idi ukwuu nke Onyenwe anyi

- 1 ONYENWE ANYI bu eze, o na-eyikwasị ima mma dika uwe;
ONYENWE ANYI na-eyikwasị ima mma dika uwe, o dikwa ike nke ukwuu;
n'ezie, uwa niile na-eguzosikwa ike; apughikwa iwezuga ya n'onodu ya.
2 Ocheeze gi eguzosiela ike siteri na mgbe ochie;
i na-adikwa site n'ebighi ebi ruo ebighi.
3 Oke osimiri niile amaliela elu, O ONYENWE ANYI;
oke osimiri niile eweliela olu ha elu;
ebili mmiri niile nke oke osimiri na-amali elu na-eme mkpotu.
4 ONYENWE ANYI onye no n'elu, di ukwuu
karia mkpotu nke oke osimiri niile na-eme,
ma kariakwa uda nke ebili mmiri nke oke osimiri.
5 Ukpuru gi niile, ONYENWE ANYI na-eguzosi ike;
idi nsọ bu ihe e ji choo ulo gi mma
ruo ubochi na-enweghi ogwugwu.

Abụ Oma 94

Chineke, onye ikpe nke mmadu niile

- 1 O ONYENWE ANYI, Chineke onye na-abo abo,
o Chineke, onye na-abo abo, ziputa onwe gi.
2 Bilie, o Onye Ikpe nke uwa;
kwughachi ndi nganga ugwo oru ruuru ha.
3 ONYENWE ANYI, o bu ruo ole mgbe?
O bu ruo ole mgbe ka ndi na-eme ajo omume ga-anogide na-anuri onu?
4 Ha na-ekwuwapu okwu mpako;
ndi niile na-eme ajo ihe juputara n'itu onu.
5 Ha na-azopia ndi gi, O ONYENWE ANYI;
ha na-emegebu ihe nketa gi.
6 Ha na-egbu ndi di ha nwuru na ndi obia;
ha na-egbu ndi na-enweghi nna.
7 Ha na-asi, "ONYENWE ANYI anaghi ahụ ihe ndi a;
Chineke Jekob na-agba nkiti."
8 Lezienụ anya, unu ndi amamihe korọ n'etiti ndi m;
unu ndi nzuzu, olee mgbe unu ga-amuta ihe?
9 O putara na onye kpuru nti anaghi anu ihe?
O putara na onye kere anya anaghi ahụ uzọ?
10 O putara na onye na-adọ mba niile aka na nti agaghi ata ha ahuhu?
O putara na onye na-ezi mmadu ihe enweghi ihe omuma?
11 ONYENWE ANYI maara echiche obi mmadu;

ọ maara na ihe mmadụ na-eche n'obi ya bụ naanị ihe na-enweghị isi.

- 12 Onye a goziri agozi ka mmadụ ahụ bụ, onye ị na-adọ aka na ntị, O ONYENWE ANYỊ, onye ahụ ị na-akuziri ihe site n'iwu gị;
- 13 ị na-enye ya izuike site n'ụbọchị nsogbu; tutu ruo mgbe a ga-egwuru ndị ajọ omume olulu.
- 14 N'ihì na ONYENWE ANYỊ agaghị ajụ ndị ya; ọ gaghị agbakuta ihe nketa ya azụ.
- 15 Ezi omume ga-abụ ntọala ikpe ikpe niile; ndị niile ndị ziri ezi n'obi ga-agbasokwa ya.
- 16 Onye ga-ebiliri m imegide ndị ajọ omume? Onye ga-eguzo n'ọnọdụ m imegide ndị na-eme ajọ ihe?
- 17 A sị na ONYENWE ANYỊ abịaghi nyere m aka, agaara m rịi abụ onye nwurụ anwụ.
- 18 Mgbe m kwuru sị, "Ụkwu m na-agbuchapụ," ọ bụ ihunanya gị, O ONYENWE ANYỊ, kwagidere m.
- 19 Mgbe oke nchekasi obi batara n'ime m, nkasiobi gị wetara mkpuruobi m ọhụ.
- 20 A ga-ejikota gị na ocheeze ọchichi ya ruru arụ, nke na-eweta mmekpa ahụ site n'iwu ya?
- 21 Ndị ajọ omume na-ejikota onwe ha imegide ndị ezi omume na-amakwa ndị aka ha dị ọcha ikpe ọnwụ.
- 22 Ma ONYENWE ANYỊ a burula ebe mgbaba e wusiri ike nye m, na Chineke m na oke nkume ebe m na-ezere ndụ.
- 23 Ọ ga-akwughachi ha ugwo ọrụ kwesiri mmehie ha, lakwaa ha n'iyi n'ihì ajọ omume ha; ONYENWE ANYỊ Chineke anyị ga-ala ha n'iyi.

Abụ Ọma 95

Toonu Onyenwe anyi

- 1 Biana ka anyị jiri ọhụ bụkwo ONYENWE ANYỊ abụ; ka anyị tikuo oke nkume nzọputa anyị mkpu ọhụ.
- 2 Ka anyị jiri ekele biakwute ya jirikwa iti egwu na ibụ abụ jaa ya mma.
- 3 N'ihì na ONYENWE ANYỊ bụ Chineke dị ukwuu, eze ukwuu kachasi chi niile elu.
- 4 Ebe niile michasiri emi nke ụwa dị n'aka ya, ebe kachasi elu nke ugwu niile bụkwa nke ya.
- 5 Osimiri niile bụ nke ya, n'ihì na ọ bụ ya kere ha, aka ya kpuru ala akoro niile.
- 6 Biana ka anyị kpọọ isiala n'ofufe, ka anyị gbuo ikpere n'ala n'ihu ONYENWE ANYỊ, onye kere anyị;
- 7 n'ihì na ọ bụ Chineke anyị anyị bụkwa ndị ọ na-azụ dika aturu, igwe aturu ọ na-elekota anya.

- Taa, ọ buru na unu anu olu ya,
⁸ “Unu emela ka obi unu sie ike dika unu mere na Meriba,
 maobu dika unu mere n’ubochi ahụ na Masa n’ime ozara,
⁹ ebe nna nna unu ha nwara m,
 n’agbanyeghi na ha huru ihe niile m mere.
¹⁰ Iri afọ anọ ka m were iwe megide ogbo ahụ;
 ekwuru m si, ‘Ndi a bu ndi obi ha na-akpafu akpafu site n’ebe m no,
 ha amatabeghi uzọ m niile.’
¹¹ N’ihi nke a, anuru m iyi n’iwe, si,
 ‘Ha agaghi abanye n’izuike m ma oli.’ ”

Abụ Qma 96

Kpọọnu isiala nye Onyenwe anyi

- ¹ Bụkuonu ONYENWE ANYI abụ oheru,
 bụkuonu ONYENWE ANYI abụ, unu uwa niile.
² Bụkuonu ONYENWE ANYI abụ, toonu aha ya;
 kwuputanu nzoputa ya site n’otu ubochi ruo n’ubochi nke ozo.
³ Kwusaanu ebube ya n’etiti mba niile,
 kosakwanu banyere oke oru ya niile n’etiti ndi niile di iche iche.
⁴ N’ihi na ONYENWE ANYI di ukwuu, burukwa onye kwesiri inata otuto;
 onye a na-atu egwu kari chi ozo niile ka o bukwa.
⁵ N’ihi na chi niile nke mba niile di iche iche bu arusi efu,
 maobu ONYENWE ANYI kere eluigwe niile.
⁶ Ima mma na ebube di n’ihu ya;
 ike na otuto di n’ebe nsọ ya.
⁷ Nyenu ONYENWE ANYI, unu ezinaulo nke mba niile di iche iche,
 nyenu ONYENWE ANYI nsopuru na ike.
⁸ Nyenu ONYENWE ANYI nsopuru ruuru aha ya;
 werenu onyinye bata n’ime ogige ya.
⁹ Kpọọnu isiala nye ONYENWE ANYI n’ima mma nke idi nsọ ya;
 maa jijiji n’ihu ya, unu uwa niile.
¹⁰ Kwusaa n’etiti mba niile si, “ONYENWE ANYI na-achi.”
 Elu uwa kwu chim, a puhu iwezuga ya n’onodu ya;
 o ga-eji ikpe ziri ezi kpee ndi niile ikpe.
¹¹ Ka mbara eluigwe nuria, ka uwa nwekwa obi utu;
 ka osimiri bigbo, na ihe niile di n’ime ya.
¹² Ka ala ubi niile na ihe niile di n’ime ha juputa n’obi utu.
 Ka osisi niile nke oke ohia buo abụ n’ihi onu.
¹³ Ka ihe niile e kere eke nuria onu n’ihu ONYENWE ANYI, n’ihi na o na-abia,
 o na-abia ikpe uwa ikpe.
 O ga-eji ezi omume kpee elu uwa ikpe,
 jirikwa ikwesi ntukwasu obi kpee ndi niile di iche iche ikpe.

Abụ Qma 97

Chineke onye na-achi ihe niile

- 1 ONYENWE ANYỊ bụ eze,* ka ụwa niile nwee obi uto;
ka ndị niile bi n'ebe dị anya n'urịa.
- 2 Igwe ojii na oke ọchịchiri gbara ya gburugburu;
ezi omume na ikpe ziri ezi bụ ntọala ocheeze ya.
- 3 Oku na-enwu enwu na-aga n'ihu ya
ọ na-erepasi ndị iro ya n'akuku ya obula.
- 4 Amuma ya na-acha chazuo elu ụwa niile;
ụwa niile na-ahụ ya na-ama jijiji.
- 5 Ugwu niile na-agbaze dika mmanụ n'ihu ONYENWE ANYỊ,
n'ihu Onyenwe ụwa niile.
- 6 Eluigwe na-ekwuwaputa ezi omume ya;
ndị niile bi n'ụwa na-ahukwa ebube ya.
- 7 A na-eme ka ihere mee ndị niile na-efe arusi niile a piri api ofufe,
ndị na-anya isi na chi niile e jiri aka mee
feenu ya ofufe, unu chi niile!
- 8 Zayon na-anu ma na-anurikwa onu,
obodo nta niile nke Juda na-enwekwa obi uto
n'ihu ikpe gi, O ONYENWE ANYỊ.
- 9 N'ihu na gi, O ONYENWE ANYỊ, bu Onye kachasi ihe niile elu n'ụwa niile;
i bu onye e buliri elu karia chi ndi ozọ niile.
- 10 Ka unu, ndi huru ONYENWE ANYỊ n'anya, kpoo ihe ojoo asi,
n'ihu na o na-echebe ndu ndi nke ya, ndi tukwasiri ya obi
ma na-anaputakwa ha site n'aka ndi ajo omume.
- 11 Ihe na-amukwasi onye ezi omume,
onu na-adikwa n'ime obi onye na-eme ihe ziri ezi.
- 12 Nurianu onu n'ime ONYENWE ANYỊ, unu ndi ezi omume,
tookwanu aha nsọ ya.

Abụ Qma 98

Abụ Qma.

Toonu Onyenwe anyi onye ezi omume

- 1 Bukonu ONYENWE ANYỊ abụ ọhuru,*
n'ihu na o ruola otutu oru di ebube;
aka nri ya na aka nsọ ya
aruputarala ya nzoputa.
- 2 ONYENWE ANYỊ emela ka a mata nzoputa ya
o kpugheela ezi omume ya nye mba niile.
- 3 O chetala ihunanya ya
na ikwesi ntukwasi obi ya n'ebe ulo Izrel di;
nsotu nke ụwa niile ahula
nzoputa Chineke anyi.
- 4 Tikusienu ONYENWE ANYỊ mkpu onu ike, ụwa niile
jirinu iti egwu tiwaa mkpu abụ onu;
- 5 werenu ubo akwara bukuo ONYENWE ANYỊ abụ,
e, were ubo akwara na olu abụ oma,

* **Abụ Qma 97:1** 97:1 Abụ 96:10; Abụ 99:1 * **Abụ Qma 98:1** 98:1 Abụ 96:1

- ⁶ jirinụ opi na opi ike,
tisie mkpu ọnụ ike n'ihu ONYENWE ANYỊ, Onye bụ Eze.
- ⁷ Ka oke osimiri niile gboọ ụja, ya na ihe niile dị n'ime ya,
ụwa na ndị niile bi n'ime ya.
- ⁸ Ka osimiri na iyi niile kuọ aka ha,
ka ugwu niile bukuokwa ya abụ n'ihị ọnụ;
- ⁹ ka ha buọ abụ n'ihu ONYENWE ANYỊ,
n'ihị na ọ na-abịa ikpe ụwa ikpe.
Ọ ga-eji ezi omume kpee ụwa ikpe.
Ọ ga-eji ikpe ziri ezi kpee ndị niile ikpe.

Abụ Qma 99

Toonu Chineke dị nsọ

- ¹ ONYENWE ANYỊ bụ eze,
ka mba niile maa jijiji!
O wuru ocheeze ya n'etiti cherubim,
ka elu ụwa maa jijiji.
- ² ONYENWE ANYỊ dị ukwuu n'ime Zayọn;
ọ bụ onye e buliri elu karịa mba niile dị iche iche.
- ³ Ka ha too aha gị nke dị ukwuu, dika oke egwu,
ọ dị nsọ.
- ⁴ Eze bụ onye dị ike, ọ hụrụ ikpe ziri ezi n'anya,
i meela ka ihe ziri ezi guzosie ike;
n'ime Jekọb ka i mere
ihe ziri ezi na ihe dị mma.
- ⁵ Bulienụ ONYENWE ANYỊ Chineke anyị elu,
feenụ ofufe n'ihu ebe ihe itukwasị ukwụ ya;
ọ dị nsọ.
- ⁶ Mosis na Erọn so n'etiti ndị nchụaja ya,
Samuel sokwa n'etiti ndị kpokuru aha ya;
ha kpokuru ONYENWE ANYỊ
ọ zakwara ha.
- ⁷ Ọ gwara ha okwu site n'ogidi igwe ojii.
Ha debere ukpuru ya na iwu niile o nyere ha.
- ⁸ O ONYENWE ANYỊ, Chineke anyị,
ị zara ha;
ị buuru Izrel Chineke onye na-agbaghara mmehie,
n'agbanyeghi na ị tara ha ahụhụ n'ihị mmehie ha.
- ⁹ Bulienụ ONYENWE ANYỊ Chineke anyị elu;
na-efe ya ofufe n'elu ugwu ya dị nsọ,
n'ihị na onye dị nsọ ka ONYENWE ANYỊ Chineke anyị bụ.

Abụ Qma 100

Abụ Qma maka ikele ekele afọ ojuju.

Toonu Chineke

- ¹ Tikusienu ONYENWE ANYỊ mkpu ọnụ ike, ụwa niile.

- ² Jiri obi uto fee ONYENWE ANYI ofufe;
jirinụ ibu abụ onụ bia n'ihu ya
- ³ Matanụ na ONYENWE ANYI bu Chineke.
O bu ya onwe ya kere anyi,* o bukwa ya nwe anyi,
anyi bu ndi ya, igwe aturu nke o na-azu.
- ⁴ Jirinụ ekele banye n'onụ ụzọ ama ya
jiri otuto baa n'ogige ya;
keleenụ ya, tookwa aha ya.
- ⁵ N'ih i na ONYENWE ANYI di mma, ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi.
Ruo ogbo niile ka ikwesi ntukwasi obi ya na-adigidekwa.

Abụ Qma 101

Abụ Qma Devid.

Nkwa eze

- ¹ Aga m abụ abụ banyere ihunanya gi na ikpe gi ziri ezi;
o ONYENWE ANYI, o bu gi ka m ga-abuku abụ otuto.
- ² Aga m enwe uche i hu na m biri ndu na-enweghi ita uta obula,
olee mgbe i ga-abiakwute m?

Aga m ejikwa obi nke a na-agaghi ata uta obula
jegharia n'ime ulo m.

- ³ Agaghi m edo ihe jogburu onwe ya
n'ihu m.

Ana m akpo oru ndi na-ekwesighi ntukwasi obi asi.
Agaghi m enwekwa oke n'ime ya.

- ⁴ Ndi obi ha gbagoro agbago agaghi anọ m nso.
Agakwaghi m etinye aka n'oru ojo obula.

- ⁵ Onye obula na-ekwulu onye agbataobi ya na nzuzo,
onye ahụ ka m ga-emechi onu;
agaghi m anabata
onye obula di mpako ma nwee obi nganga.

- ⁶ Aga m elekwasi ndi kwesiri ntukwasi obi n'ala a anya,
ka mu na ha biri;
onye ahụ na-eje ije na-enweghi ita uta obula
ga-ejere m ozi.

- ⁷ Onye obula na-agho aghugho
agaghi ebi n'ulo m;
onye obula na-ekwu okwu ugha
agaghi eguzokwa n'ihu m.

- ⁸ Ututu niile ka m na-eme ka ha dere duu
bu ndi ajo omume niile no n'ala a;
Aga m ebipu ndi niile na-eme ajo ihe
site n'obodo ONYENWE ANYI.

* **Abụ Qma 100:3** 100:3 Job 10:3; Efe 2:10

Abụ Oma 102

Ekpere nke onye nọ na mmekpa ahụ na ọnođụ ida mba, na-ekwuputa otu o si dirị ya n'ihu ONYENWE ANYI.

Aririọ maka ime ebere

- 1 Nwụ ekpere m, O ONYENWE ANYI;
ka ikwa akwa m maka inyeaka ruo gi ntị.
- 2 Ezonarịla m ihu gi
n'ubochi nsogbu m.
Gee ntị n'ekpere m,
zakwaa m ngwangwa.
- 3 N'ihhi na ubochi m niile na-agabiga, dika anwuru oku;
okpukpu m niile dikwa ka oloko oku.
- 4 Mkpuruobi m etiwaala abuo na-achanwukwa dika ahija;
ana m echefu iri nri m.
- 5 N'ihhi oke isu ude m na-asu,
enwekwaghi m anu ahụ obula n'ahụ m. Abụ m naani okpukpu.
- 6 Adi m ka ikwighikwighi nke ozara,
a di m ka ikwighikwighi n'etiti ebe dakposiri adakposi.
- 7 Ana m amu anya abali niile;
adi m ka nwa nnunu naani ya bekwasiri n'elu ulo.
- 8 Ubochi niile, ndi iro m na-eji m eme ihe ochi;
ndi na-akwa m emo na-eji aha m mere ihe ibu onu.
- 9 N'ihhi na ejirila m ntụ mere ihe oriri m,
anya mmiri m na-agwakota n'iko ihe onunu m
- 10 n'ihhi oke iwe gi,
i bulitela m, ma tupu m n'akuku.
- 11 Ubochi m niile dika onyinyo nke a na-ahụ anya mgbe anwu na-ada.
Ana m akponwu akponwu, dika ahija.
- 12 Ma gi ONYENWE ANYI, na-anogide n'ocheeze gi ruo mgbe ebighi ebi;
aha gi ga-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo.
- 13 I ga-ebili nwee omiko n'ebe Zayon no,
n'ihhi na oge izi ya ihuma eruola;
oge ahụ a kara aka eruola.
- 14 N'ihhi na nkume ya niile di oke onuahia nye ndi ohu gi;
mgbe ha huru uzuzu ya, ha na-emere ya ebere.
- 15 Mba niile ga-atu egwu aha ONYENWE ANYI,
ndi eze niile nke uwa ga-asopurukwa ebube gi.
- 16 N'ihhi na ONYENWE ANYI ga-ewughari Zayon,
o ga-aputa ihe n'ebube ya.
- 17 O ga-aza ekpere ndi no na mkpa;
o gaghị eleda aririọ ha anya.
- 18 Ka e deputa ihe ndi a maka ogbo nke di n'ihu,
ka ndi a na-amubeghi nwee ike too ONYENWE ANYI:
- 19 "ONYENWE ANYI sitere n'ebe nsọ ya di elu ledata anya,
o sitere n'elugwe ledata anya ya n'uwa,
- 20 inu isu ude nke ndi a turu mkporo
na igbaputa ndi a mara ikpe onwu."

- 21 N'ihì nke a, a ga-ekwuwapụta aha ONYENWE ANYỊ na Zayọn;
a ga-eto ya na Jerusalem,
22 mgbe mba niile na alaeze niile,
ga-ezukọta n'otu ebe, ife Onyenwe anyị ofufe.
- 23 O meela ka ike gwụ m n'oge ndụ m;
o meela ka ndụ m dịrị mkpụmkpụ.
24 N'ihì ya, ekwuru m si,
"Anapụla m ndụ m, o Chineke m, ugbo a m ka dị ndụ;
ị na-adigide ndụ site n'ogbo ruo n'ogbo.
25 Na mmalite, ị tọrọ ntọala ụwa,
elugwe bukwa ọrụ aka gị.
26 Ha ga-ala n'iyi, ma ị ga-adigide;
ha ga-erichasi dika akwa ochie.
Ị ga-agbanwe ha dika mmadụ si agbanwe uwe ya,
ha ga-abụ ndị ewezugara ewezuga.
27 Ma gị onwe gị enweghị mgbanwe,*
onụogụgụ afo gị adighi agwukwa agwụ.
28 Ụmụ ndị ohu gị ga-ebigide;
umụ umụ ha ga-eguzosie ike n'ihu gị."

Abụ Ọma 103

Abụ Ọma Devid.

Gozie Onyenwe anyi

- 1 Mkpuruobi m, too ONYENWE ANYI;
ka ihe niile di n'ime m too aha nsọ ya.
2 Mkpuruobi m, too ONYENWE ANYI;
echefukwala mmeso oma ya niile,
3 o bu ya na-agbaghara gi mmehie gi niile;
na-agwokwa gi oria gi niile,
4 onye na-agbaputa ndu gi site n'olulu
werekwa ihunanya na omiko kpukwasị gi dika okpueze,
5 onye na-eji ezi ihe na-emejuputa ochicho gi niile,
ka oge okorobia gi buru ihe a gbanwere dika nke ugo.*
- 6 ONYENWE ANYI na-arụ ọrụ ezi omume,
na-ekpe ikpe ziri ezi ndi a na-emegbu emegbu.
- 7 O mere ka Mosis mata uzọ ya,
mekwaa ka umu Izrel mara ọrụ ya di iche iche:
8 ONYENWE ANYI nwere obi omiko na-emekwa amara.
O dighi ewe iwe osiso, o juputara n'ihunanya.
9 Iwe ya anaghi adigide ruo mgbe ebighi ebi,
o bughị oge niile ka o na-anogide na-ata mmadu uta;
10 o bughị dika mmehie anyi si di ka o na-emeso anyi,
o dighi akwughachi anyi dika ajo omume anyi si di.
11 N'ihì na dika elugwe si di elu karịa ụwa,

* **Abụ Ọma 102:27** 102:27 Aiz 41:1; Aiz 43:10; Mal 3:6; Hib 13:8; Jem 1:17
idi ike na ndu ogologo ka e ji mara nnunụ ugo.

* **Abụ Ọma 103:5** 103:5 Ugo O bu

- otu a ka ihunanya ya si di ukwu n'ebe ndi na-atu egwu ya no.
¹² Dika owuwa anyanwu si di anya, site n'odida anyanwu,
 otu a ka o sirila mee ka mmehie anyi niile diri anya site n'ebe anyi no.
- ¹³ Dika nna si enwe obi ebere n'ebe umu ya no,
 otu a ka ONYENWE ANYI si enwe obi ebere n'ebe ndi na-atu egwu ya no,
¹⁴ n'ihina ya onwe ya maara otu e si kpuo anyi,
 o na-echeta na anyi bu aja.
- ¹⁵ Ebe mmadu no, ubochi ya niile di ka ahija,
 o na-etoputa, na-awasa dika okoko osisi oha,
¹⁶ ifufe na-efesi ya ike, o na-adakwa,
 adighi echetakwa ya nonodu mbu ya.
- ¹⁷ Ma ihunanya ONYENWE ANYI na-adigide site
 n'ebighi ebi ruo ebighi ebi n'etiti ndi na-atu egwu ya.
 Ezi omume ya na-adigidekwara umu umu ha,
¹⁸ nye ndi ahu niile na-edebe ogbugba ndu ya
 na ndi na-echeta irubere ukpuru ya isi.
- ¹⁹ ONYENWE ANYI emeela ka ocheeze ya guzosie ike n'eluigwe,
 alaeze ya na-achi ihe niile.
- ²⁰ Toonu ONYENWE ANYI, unu ndi mmuo ozi ya,
 unu ndi di ike ndi na-eme ihe o choro,
 na-erubere okwu ya isi.
- ²¹ Toonu ONYENWE ANYI unu usuu ndi agha ya niile;
 unu ndi na-ejere ya ozi, ndi na-eme uche ya.
- ²² Toonu ONYENWE ANYI, oru aka ya niile
 n'ebe obula o na-achi.

Mkpuruobi m, too ONYENWE ANYI.

Abụ Qma 104

Toonu Chineke onye okike

¹ Mkpuruobi m, too ONYENWE ANYI.

O ONYENWE ANYI na Chineke m, i di ukwu nke ukwu;
 i na-eyikwasị ima mma na ebube dika uwe.

² O na-eji ihè kpuchie onwe ya dika akwa;
 o na-agbasa eluigwe dika ulo ikwu

³ na-atọ ntọala ulo elu ya n'elu mmiri.*

O na-eji igwe ojii emere onwe ya ugbo agha
 na-ejirikwa nku nke ifufe felie elu.

⁴ O ji oke ifufe mere ihe na-ejere ya ozi,
 meekwa ka oku na-enwu enwu buru ndi na-ejere ya ozi.

⁵ O bu ya toro ntọala uwa;
 agaghi ewezugakwa ya site nonodu ya.

⁶ I gbokwasiri ogbu mmiri n'elu ya dika o bu uwe ka i yikwasiri ya,

* **Abụ Qma 104:3** 104:3 Ems 9:6

mmiri tokpukwara ugwu niile.

- 7 Ma mgbe ị bara mba, mmiri ahụ gbapụrụ,
n'ụda oke olu nke egbe eluigwe gị, ha gbapụrụ ọsọ.
- 8 Ha sitere n'elu ugwu niile,
soro gaa na ndagwurugwu,
ruokwa n'ebe ahụ ị kpara oke na ha ga-anọ.
- 9 Ị kpara oke nye ha, nke ha na-agaghị agafe,
gbochie ha ikpuchi elu ụwa ọzọ.
- 10 Ọ na-eme ka mmiri, site n'ala na-asọputa na ndagwurugwu,
meekwa ka iyi niile site n'etiti ugwu na-asọfe.
- 11 Ha na-enye anụ ọhịa niile mmiri ọhụnụ
burukwa ebe akpịrị ikpo nkụ nke ịnyinya ibu ọhịa na-adajụ.
- 12 N'osisi dị n'akụkụ ha ka ụmụ anụ ufe nke eluigwe ga-anọ wuo akwụ ha;
noro kwa n'alaka ha buo abụ.
- 13 Ọ na-esite n'eluigwe na-ezidata mmiri ozuzo n'elu ugwu niile;
ụwa niile na-ejuputakwa na mkpuru nke ọrụ aka ya.
- 14 Ọ na-eme ka ahịhịa puputara anụ ulo,
na-emekwa ka ihe a kuru n'ala puoro mmadu n'ubi ya,
ime ka nri site n'ala puputa;
- 15 mmanya nke na-enye obi mmadu anuri,
mmanu nke na-eme ka ihu na-egbupu amuma,
na achicha nke na-enye ya ume n'obi.
- 16 A na-agba osisi niile nke ONYENWE ANYI mmiri nke oma,
osisi sida nke Lebanon nke o kuru.
- 17 Ụmụ nnunu na-ewu akwu ha;
n'osisi fia ka ugbala na-ewu akwu ya.
- 18 Ugwu niile di elu diiri ewu ohia;
n'ogba di na nkume ka ewi nkume na-ezo onwe ha.
- 19 I mere onwa ka o buru ihe a ga-eji na-agu oge na mgbe di iche iche;
anyanwu makwara mgbe o ga-eji daa.
- 20 Ị na-eme ka ochichiri bia, o buru abali;
umu anu ohia niile nke oke ohia na-akpaghari.
- 21 Ụmụ odum na-agbo uja ha na-eleghari anya anu ha ga-adogbu,
ichoro onwe ha ihe oriri ahụ Chineke na-enye ha.
- 22 N'isi ututu mgbe anwu wara,
ha na-alaghachi zoo onwe ha n'ebe nzuzo ha.
- 23 Ụmụ mmadu na-amalitekwa oru ha n'isi ututu,
kwusikwa n'anyasi mgbe ochichiri bidoro igba.
- 24 ONYENWE ANYI, oru aka gi di otutu.
O bu site n'amamihe ka i ji kee ha.
Elu ụwa niile juputara n'ihe niile i kere eke.
- 25 Leenu osimiri nke buru ibu saakwa mbara;
juputara n'ihe e kere eke na-akpu akpu nke a na-apughị iguta onu bi,
anu di ndu ma ndi ukwu ma ndi nta.
- 26 N'ebe ahụ ka ugbọ mmiri niile na-ejeghari,
n'ime ya kwa ka leviatan, nke gi onwe gi kere, na-anọ egwuri egwu.

- 27 Ha niile na-adabere na gi,
ka i nye ha nri n'otu n'otu, mgbe oge iri nri ha ruru.
- 28 I na-enye ha nri;
ha na-erikwa ya.
Mgbe i meghere obụ aka gi nye ha nri,
afọ na-eju ha nke oma.
- 29 Mgbe i zonariri ha ihu gi,
egwu na-eju ha obi.
Mgbe i napukwara ha ume ndu i nyere ha,
ha na-ekubi ume, nwuo, laghachikwa n'aja ebe ha siri puta.
- 30 Mgbe i zipuru mmuo gi,
a na-eke ha;
i na-agbanwekwa ihu elu uwa.
- 31 Ka ebube ONYENWE ANYI digide site n'ebighi ebi ruo n'ebighi ebi;
ka oru aka ONYENWE ANYI niile wetara ya onu,
32 onye na-ele uwa anya, uwa amaa jijiji,
onye na-emetu ugwu niile aka, ha na-akwu anwuru oku.
- 33 Aga m abuku ONYENWE ANYI abụ ogologo ubochi niile nke ndu m;
aga m abuku Chineke m abụ otuto oge niile m na-adi ndu.
- 34 Ka ntughari uche m niile buru ihe na-atọ ya uto,
dika m na-anuri onu n'ime ONYENWE ANYI.
- 35 Ka e kpochapu ndi mmehie niile site n'uwa.
Ka ndi niile na-emebi iwu gharakwa idi ozo.

Too ONYENWE ANYI gi mkpuruobi m!

Toonu ONYENWE ANYI!

Abụ Qma 105

Toonu Chineke onye na-edebe ogbugba ndu

- 1 Nyenu ONYENWE ANYI otuto, kwuputakwa aha ya.
Meenu ka amata n'etiti mba niile banyere ihe niile o ruru.
- 2 Bukuo ya abụ, bukuo ya abụ otuto;
kwuputanu oru ihe iribama ya niile.
- 3 Nurianu n'ime aha nsọ ya;
ka obi ndi niile na-achọ ONYENWE ANYI nuri.
- 4 Na-achonu ONYENWE ANYI na ike ya,
chonu ihu ya mgbe niile.
- 5 Chetanu oru ebube niile nke o ruru,
ihe iribama ya niile na ikpe ziri ezi niile si n'onu ya puta,
- 6 unu umu umu Ebrahim, bu ohu ya,
unu umu umu Jekob, ndi o hoputara.
- 7 Ya onwe ya bu ONYENWE ANYI Chineke anyi;
ikpe ya di n'uwa niile.
- 8 O na-echeta ogbugba ndu ya ruo mgbe ebighi ebi,
bu nkwa o kwere nye puku ogo,

- 9 ọgbugba ndụ ahụ nke ya na Ebrahim gbara
na iyi ọ n'uru nye Aizik.
- 10 O mere ka o guzoro nye Jekob dika ukpuru,
ma n'ebe Izrel no, dika ọgbugba ndụ ebighi ebi:
- 11 "Aga m enye gi ala Kenan
dika oke i ga-eketa."
- 12 Mgbe ha di ole na ole n'onuogugu,
n'ezie ha di ole na ole, burukwa obia n'ime ya.
- 13 Ha waghari site n'otu mba gaa na mba ozo,
sitekwa n'otu alaeze gaa alaeze ozo.
- 14 O kweghi ka onye obula mekpaa ha ahụ;
o baara ndi eze mba n'ihu ha;
- 15 si, "Unu emetukwala ndi m e tere mmanu aka;
unu emekpakwala ndi amuma m ahụ."
- 16 O zitere unwu n'ala ahụ,
bibie uzọ niile ha si enweta ihe oriri;
- 17 o zipuru otu nwoke ka o gaa n'ihu ha,
Josef, onye e refuru dika ohu.
- 18 Ha ji mkporo igwe meru ya ahụ n'ukwu,
nyanyekwa ya mkporo igwe n'olu,
- 19 tutu ruo mgbe ihe ahụ o kwuru na o ga-eme mezuru,
tutu ruo mgbe okwu ONYENWE ANYI nwaputara ya dika onye eziokwu.
- 20 Eze ahụ zipuru ozi ka a topu ya,
onye ahụ na-achi ndi di iche iche mere ka o nwere onwe ya.
- 21 O mere ya ka o buru onyenwe ezinaulo ya,
onye na-achi ihe niile o nwere,
- 22 ikuziri umu eze ndi ikom dika o si masi ya,
na izi ndi okenye ya amamihe.
- 23 Mgbe ahụ, Izrel bara n'ala Ijpt;
Jekob bikwara n'ala Ham dika onye si mba ozo bia.
- 24 ONYENWE ANYI mere ka ndi ya mubaa nke ukwu;
o mere ka ndi ya di ukwu n'onuogugu kari ndi iro ha,
- 25 ndi o tughari obi ha ka ha kpo ndi ya asi,
ka ha gbaa izu nzuzo megide ndi ohu ya.
- 26 O zipuru Mosis, ohu ya,
na Eron, onye o hoputara.
- 27 Ha mere otutu ihe iribama di iche iche n'etiti ha,
oru ebube ya di iche iche n'ala Ham.
- 28 O zipuru ochichi, mee ka ala ahụ gbaa ochichi,
n'ihu na ha nupuru isi megide okwu ya.
- 29 O mere ka mmiri ha niile gho obara,
nke mere ka azu niile di n'ime ya nwusia.
- 30 Ala ha niile juputara n'awo
o buladi n'ime onulo ndina nke ndi na-achi achi.
- 31 O kwuru okwu, igwe ijiji na anwu nta
di iche iche ejuputa n'ala ha niile.
- 32 N'onodu mmiri ozuzo, o zitere ha

- mkpuru mmiri na amuma egbe eluigwe n'ala ha niile;
³³ o tijisiri osisi vaini na osisi fig niile ha,
 kwatusiakwa osisi niile di n'ala ha.
³⁴ O kwuru okwu, igurube na ukpana
 a na-apughị iguta onu juputara ebe niile;
³⁵ ha richapuru ihe niile bu ahijia ndu di n'ala ahụ,
 ripiakwa mkpuru niile ha kuru n'ubi ha.
³⁶ Mgbe ahụ, o gburu ndi niile e buru uzọ muo n'ala ahụ,
 mkpuru mbu nke ndi ikom ha.
³⁷ O kpoputara umu Izrel, ndi chiri olaocha na olaedo,
 o dighi otu onye n'ime ebo ya niile nke ahụ na-esighi ike.
³⁸ Obi di Ijpt utọ mgbe ha puru,
 n'ih i na oke egwu ndi Izrel dakwasiri ha.
- ³⁹ O gbasara igwe ojii dika ihe mkpuchi,
 na oku na-enye ihè n'abali.
⁴⁰ Ha rioro ya, o zitere ha umu nnunu kweel,
 jirikwa achicha si n'eluigwe nyejuo ha afo.
⁴¹ O tiwara nkume ahụ, mmiri sputara;
 o sghariri n'ime ozara dika iyi.
- ⁴² N'ih i na o chetara nkwa ya di nsọ,
 nke o kwere ohu ya Ebrahim.
⁴³ O ji anuri duputa ndi ya,
 jirikwa onodu iti mkpu onu duputa ndi ya o hoputara;
⁴⁴ o nyere ha ala niile nke mba di iche iche,
 ha ghoru ndi nnweta nke ihe ndi ozọ rupa,
⁴⁵ ka ha nwee ike debe ukpuru ya niile
 ma na-erubekwa isi n'iwu ya niile.

Toonu ONYENWE ANYI.

Abụ Qma 106

Toonu Chineke onye ebere

¹ Toonu ONYENWE ANYI.

Keleenu ONYENWE ANYI n'ih i na o di mma;
 Ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi.

² Onye puru ikwuputasiha ihe ukwu niile nke ONYENWE ANYI na-aru
 maobu kwuputa otuto ya niile?

³ Ndi a goziri agozi ka ha bu, bu ndi na-edebe ikpe ziri ezi,
 ndi ahụ na-eme ezi ihe mgbe niile.

⁴ O ONYENWE ANYI, cheta m mgbe i ga-egosi ndi gi ihuma,
 bia leta m, mgbe i na-azoputa ha,

⁵ ka m soro keta oke na ngozi ndi gi i hoputara,
 ka m keta oke n'onu ahụ diri mba gi
 sorokwa ihe nketa gi nye otuto.

- 6 Anyị emehiela, dika nna nna anyị ha mehiere;
anyị emeela ihe ọjọọ, ruokwa ọrụ ajoy omume.
- 7 Mgbe nna nna anyị ha nọ n'Ijpt,
ha echeghi uche banyere ọrụ ebube gi niile;
ha echetakwaghi iba uba nke ebere gi niile,
kama ha nupuru isi n'akuku oke osimiri ahụ, bu Osimiri Uhie.
- 8 Ma o zoputara ha n'ihia aha ya,
ime ka a mara ike ya di ukwu.
- 9 O baara Osimiri Uhie mba, o tachaa;
o dufere ndi ya site n'ebe di omimi gafee dika o bu ozara.
- 10 O zoputara ha site n'aka ndi kporo ha asi;
gbaputakwa ha site n'aka ndi iro ha.
- 11 Mmiri ahụ riri ndi iro ha niile;
o dighi otu onye n'ime ha foduru.
- 12 Mgbe ahụ, ha kweere okwu gi niile,
ma bukuo gi abụ otuto.
- 13 Ma o teghi aka, ha chefuru ihe niile o ruru,
ha e chereghi ka ndumodu ya puta ihè.
- 14 N'ozara, ha sooro ochicho nke obi ha;
n'ala togboro n'efu, ha nwara Chineke onwunwa.
- 15 N'ihia ya, o nyere ha ihe ha rioro ya,
ma zite oria na-eke efe ka o dakwasị ha.
- 16 N'etiti omuma ulo ikwu ha, ha kworo ekworo megide Mosis
na Eron, ndi e doru nsọ nye Onyenwe anyi.
- 17 Ala meghere loda Datan,
o likwara Abiram, na ndi otu ya.
- 18 Oku repiara ndi niile sonye ha;
ire oku repiara ndi ajoy omume.
- 19 Na Horeb, ha kpuru nwa ehi,
kporo isiala nye arusi e jiri igwe pia.
- 20 Ha jiri oyiya oke ehi nke na-ata ahija
gbanwere Ebube ha.
- 21 Ha chefuru Chineke, onye zoputara ha,
onye ruru otutu ọrụ di ukwu n'Ijpt,
- 22 otutu ihe iribama n'ala Ham,
na otutu ọrụ itunanya n'akuku Osimiri Uhie.
- 23 N'ihia ya, o kwuru na o ga-ala ha n'iyi,
ma Mosis, onye ya o hoputara,
guzoro n'etiti ndi ahụ na Chineke,
ka oke iwe ya ghara ila ha n'iyi.
- 24 Emesia, ha ledara ala oma ahụ anya,
ha ekwenyeghi na nkwa ya.
- 25 Ha tamuru ntamu n'ime ulo ikwu ha;
ha erubekwaghi isi nye ONYENWE ANYI.
- 26 N'ihia nke a, o weliri aka ya elu nuro ha iyi
na o ga-eme ka ha niile nwuo n'ozara,
- 27 mee ka agburu ha daa n'etiti mba di iche iche,

ma chụsasịa ha n'ala niile.

- 28 Ha dinyeere ndị na-efe arụsị Baal nke Peoa,
riekwa ihe e ji chụọrọ chi na-enweghị ndụ aja;
- 29 ha sitere n'ajọ omume ha kpasuo ONYENWE ANYỊ iwe,
nke mere ka ọrịa na-efe efe dakwasị ha.
- 30 Ma Finehaz guzoro ọtọ, mee ihe ziri ezi,
ọrịa ahụ na-efe efe kwusikwara.
- 31 A gụnyere nke a dika ezi omume nye ya
site n'ogbo ruo n'ogbo.
- 32 N'akụkụ mmiri Meriba, ha kpasuru ONYENWE ANYỊ iwe,
n'ihì ha, nsogbu dakwasiri Mosis;
- 33 n'ihì na ha nupuru isi megide Mmụọ nke Chineke,
Mosis kwuru okwu, na-echeghi echiche banyere ihe ọ na-ekwu.
- 34 Ha egbuchapughị mba niile bi n'ala ahụ
dika ONYENWE ANYỊ doro ha aka na nti ka ha mee.
- 35 Kama ha gwakotara onwe ha na mba niile nke ala ahụ,
site otu a, mụta ime ka ha na-eme.
- 36 Ha fere arụsị ha ofufe,
nke ghorọ ihe ima n'onya nye ha.
- 37 Ha gara n'ihu were umu ha ndi ikom na ndi
inyom churo chi na-abughị chi aja.*
- 38 Ha na-awufu obara ndi na-emeghi ihe obula,
obara umu ha ndi ikom na ndi inyom,
bu ndi ha churu dika aja nye arusi niile nke ala Kenan,
si otu a jiri obara ha meruo ala ahụ.
- 39 Ha sitere n'ihe ha na-eme meruo onwe ha;
site n'aka oru ha, maka uru ha nyefere onwe ha n'aka ndi na-emeru ha.
- 40 N'ihì nke a, iwe were ONYENWE ANYỊ megide ndi ya;
o gukwara ihe nketa ya dika ihe ruru aru.
- 41 O raara ha nye n'aka ndi mba ozo di iche iche,
ndi kporo ha asi chikwara ha.
- 42 Ndi iro ha mekpara ha ahụ
chie ha onu n'ala n'okpuru ike ha.
- 43 Otutu oge, o naputara ha,
ma ha nogidesiri ike n'inupu isi site na ndumodu ya,
buru ndi lara n'iyi n'ime mmehie ha.
- 44 Ma mgbe o nuru mkpu akwa ha,
onodu mkpagbu ha metutara ya;
- 45 n'ihì ha, o chetara ogbugba ndu ya,
sitekwa n'oke ihunanya ya, meere ha ebere.
- 46 O na-emekwa ka ndi ahụ dotara ha n'agha
nwee omiiko n'ahụ ha.
- 47 O ONYENWE ANYỊ Chineke anyi, zoputa anyi,
chikota anyi site n'aka mba di iche iche,
ka anyi nwee ike nye aha nsọ gi ekele

* **Abụ Oma 106:37** 106:37 Maobu, ajo mmuọ

ma nyaakwa isi n'ime otuto gi.

⁴⁸ Otuto dịrị ONYENWE ANYI, bu Chineke nke Izrel,
site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi.

Ka mmadu niile si, "Amen!"

Toonu ONYENWE ANYI.

Nchikota nke ise

107

Abụ Oma 107-150

Ekele maka Chineke onye na-anaputa

¹ Keleenụ ONYENWE ANYI, n'ihina na o di mma;
ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi.

² Ka ndi niile ONYENWE ANYI gbaputara kwuo otu a,
ndi niile o gbaputara site n'aka onye kporo ha asi,

³ ndi o kpolatara site n'ala niile di iche iche,
site n'owuwa anyanwu na odida anyanwu, site n'ugwu na ndida.

⁴ Ufodu waghari n'ozara, ala nke togboro n'efu,
ha enweghi ike ichota uzọ nke ga-eduba ha n'obodo ebe ha ga-ebi.

⁵ Aguu guru ha, akpiri kpokwara ha nku,
olileanya gwuru ha n'obi.

⁶ Mgbe ahụ, ha kpokuru ONYENWE ANYI, n'ime nsogbu ha,
o naputakwara ha site na mkpagbu ha niile.

⁷ O duuru ha n'uzo ziri ezi
baa n'obodo ha ga-ebi.

⁸ Ka ha kelee ONYENWE ANYI n'ihina ihunanya ya nke na-adighi agwu agwu
na n'ihina oru ebube ya niile nye umu mmadu,

⁹ n'ihina na o jirila otutu ezi ihe nyejuo ndi aguu na-agu afo
meekwa ka onye akpiri na-akpo nku nujuo afo.

¹⁰ Ufodu noduru ala n'ochichi na n'onodu oke ihe mwute nke obi,
ndi no n'ulo mkporo na-ata ahuhu ndi e ji mkporo igwe kee ha agbu,

¹¹ n'ihina na ha nupuru isi megide okwu niile nke Chineke
ma lelikwaa ndumodu niile nke Onye kachasi ihe niile elu.

¹² N'ihina ya, Chineke mere ka ha hujuo anya site n'idogbu onwe ha n'oru,
ha suru ngongoda, ma o dighi onye obula nyeere ha aka ibilite oto.

¹³ Mgbe ahụ, ha kpokuru ONYENWE ANYI n'ime nsogbu ha,
o zoputara ha site na mkpagbu ha niile.

¹⁴ O mere ka ha site n'ochichi na oke ihe mwute nke obi puta.
O tijkwara agbu ha niile.

¹⁵ Ka ha kelee ONYENWE ANYI n'ihina ihunanya ya, nke na-adighi agwu agwu
na n'ihina oru ebube ya niile nye umu mmadu,

¹⁶ n'ihina na o tijisiela onu uzọ ama niile e ji bronzi kpuo
gbujekwa mkporo ikpochi uzọ niile e ji igwe kpuo.

- 17 Ụfọdụ ghorọ ndị nzuzu site na nnupu isi
taakwa ahụhụ n'ihị njehie ha niile.
- 18 Ihe oriri ọbụla ghorọ ha ihe ruru aru
ha biakwara onu uto ama onwu nso.
- 19 Mgbe ahụ, ha kpokuru ONYENWE ANYI n'ime nsogbu ha
o zoputara ha site na mkpagbu ahụ niile.
- 20 O zipuru okwu onu ya, gwoo ha;
o naputara ha site n'ili.
- 21 Ka ha kelee ONYENWE ANYI n'ihị ihunanya ya nke na-adighi agwu agwu
na n'ihị oru ebube ya niile nye umu mmadu.
- 22 Ka ha chuo aja ekele nye ya
jirikwa otutu abu onu kwuputa banyere oru ya niile.
- 23 Ụfọdụ ji ugbo mmiri na-ejeghari n'elu oke osimiri;
ha bu ndi na-azu ahia ma na-ebugharikwa ngwa ahia n'elu oke osimiri.
- 24 Ha huru oru niile nke ONYENWE ANYI,
otutu oru ebube ya n'ogbu mmiri.
- 25 N'ihị na o kwuru okwu mere ka oke ifufe kuo
nke buliri ebili mmiri elu.
- 26 Ha bu ndi e buliri nnoo ezigbo elu, ma budatakwa ruo ogbu mmiri niile;
n'onodu ihe egwu ahụ, obi loro ha mmiri.
- 27 Ha na-adagharị, na-anagharikwa dika ndi nubigara mmanya oke.
Mmuta ha banyere inya ugbo mmiri adighi enykwara ha aka n'oge di otu a.
- 28 Mgbe ahụ, ha kpokuru ONYENWE ANYI n'ime nsogbu ha,
o mere ka ha puta na mkpagbu ahụ niile.
- 29 O mere ka oke ifufe dere duu;
o mekwara ka ebili mmiri nke oke osimiri dajuo.
- 30 Ha nuriri onu mgbe o dajuru,
o duuru ha ruo ebe ha na-aga n'udo.
- 31 Ka ha kelee ONYENWE ANYI n'ihị ihunanya ya nke na-adighi agwu agwu
na n'ihị oru ebube ya niile nye umu mmadu.
- 32 Ka ha bulie ya elu n'etiti ogbako ukwu umu mmadu
ma tookwa ya na nzuko ndi okenye.
- 33 O na-eme ka iyi ghoo ozara;
na-emekwa ka ebe mmiri si asoputa ghoo ala kporo nku.
- 34 O na-eme ka ala na-amị mkpuru hiri nne ghoo ozara,
n'ihị ajo omume nke ndi bi n'ime ya.
- 35 O na-eme ka ozara ghoo ala nke odo mmiri juputara
mee ka ala akoro ghoo isi iyi nke na-aso aso;
- 36 ebe ahụ ka o kpoatarara ndi agu na-agu ka ha biri,
ebe ahụ ka ha wuru obodo ebe ha ga-ebi.
- 37 Ha ghara mkpuru n'ubi ha di iche iche, kuokwa otutu ubi vaini
ndi miri mkpuru di ukwu;
- 38 o goziri ha, onuogugu ha bakwara uba,
o mekwara ka anu ulo ha mubaa.
- 39 Mgbe ahụ, onuogugu ha adighikwa ka o di na mbu,
ha bu ndi e ji mkpagbu na ihe ndakwasị na iru uju wedata n'ala;
- 40 onye ahụ na-eleda ndi na-achi achị anya
mere ka ha wagharia n'ozara, ebe uto na-adighi.

- 41 Ma ọ na-anaputa ndị mkpa na-akpa site na nhuju anya ha, mee ka ezinaulo ha mubaa dika igwe anu ulo.
- 42 Ndi ezi omume na-ahu ya na-anuri onu, ma ndi ajo omume na-emechi onu ha noo duu.
- 43 Onye obula maara ihe ga-echezi echiche banyere ihe ndi a, ma tuleekwa oru ihunanya ONYENWE ANYI nke di ukwuu.

Abụ Qma 108

Abụ, Abụ Qma Devid.

Ekpere n'oge nsogbu

- 1 Obi m di njikere, o Chineke; aga m eji mkpuruobi m niile buo abu ma kukwaa egwu.
- 2 Teta! Ubo akwara na une! Aga m akpote chi obubo.
- 3 Aga m eto gi, O ONYENWE ANYI, n'etiti mba niile; aga m abu abu banyere gi n'etiti ndi niile di iche iche.
- 4 N'ih na ihunanya gi di ukwuu karija eluigwe; ikwesi ntukwaso obi gi na-erukwa mbara eluigwe.
- 5 Ka e bulie gi elu, o Chineke, karija eluigwe niile, ka ebube gi di n'elu uwa niile.
- 6 Were aka nri gi zoputa anyi ma nyere anyi aka, ka a gbaputa ndi i huru n'anya.
- 7 Chineke esitela n'idi nsọ ya kwuo, si, "N'onodu onu nke mmeri, aga m ekesa Shekem, tukwaa Ndagwurugwu Sukot n'ihe otutu, nyepu ya.
- 8 Gilead bu nke m, Manase bukwa nke m; Ifrem bu okpu igwe m, Juda bu mkpara eze m.
- 9 Moab bu efere ikwo aka m, aga m atusa akpukpokwu m n'elu Edom n'elu isi Filistia, ana m eti mkpu mmeri."
- 10 Onye ga-akporo m gaa n'obodo e wusiri ike? Onye ga-edu m gaa Edom?
- 11 O bughu gi, o Chineke? Gi onye juru anyi, onye na-adighi esokwa ndi agha anyi aga agha?
- 12 Nyere anyi aka ka anyi puo n'aka ndi iro, n'ih na inyeaka mmadu bu ihe efu.
- 13 Site na Chineke, anyi ga-enwe mmeri, o ga-azopia ndi iro anyi niile n'ala.

Abụ Qma 109

Abụ Qma nke diri onyeisi Abụ. Abụ Qma Devid.

Ntamu n'oge nsogbu

- 1 O Chineke, onye m na-eto, anogidekwala na-agba nkiti,
- 2 n'ih na ndi ajo omume na ndi aghughu

- emegheela ọ́nụ́ ha megide m;
 ha aghaala ụ́gha megide m.
- ³ Ha na-eji okwu íkpọ́ asị́ gbaa m gburugburu;
 na-ebuso m agha n'efu.
- ⁴ N'ọ́nọ́dụ́ íhụnanya m hụ́rụ́ ha, ha na-ebo m ebubo
 ma abụ́ m nwoke onye ekpere.
- ⁵ Ha ji ihe ọ́jọ́ na-akwụ́ m ụ́gwọ́ ihe ọ́ma m mere,
 íkpọ́ asị́ n'ọ́nọ́dụ́ íhụnanya.
- ⁶ HỌ́pụ́ta otu onye ajọ́ omume ka o guzogide ya;
 ka onye na-ebo ebubo ụ́gha guzokwa n'aka nri ya.
- ⁷ Mgbe a ga-ekpe ya ikpe, ka ọ́ bụ́rụ́ onye ikpe mara,
 ka ekpere ya maa ya ikpe ọ́nwụ́.
- ⁸ Ka ụ́bọ́chị́ ndụ́ ya dị́ ole na ole,
 ka onye ọ́zọ́ nara ya ọ́kwa ya.
- ⁹ Ka ụ́mụ́ ya ghọ́ọ́ ndị́ na-enweghị́ nna,
 ka nwunye ya bụ́rụ́ nwanyị́ na-enweghị́ di.
- ¹⁰ Ka ụ́mụ́ ya ghọ́ọ́ ndị́ arị́rị́ọ́ na-enweghị́ ebe obibi,
 ndị́ e si na mkpọ́mkpọ́ ebe ha bi chụ́pụ́.
- ¹¹ Ka ndị́ o ji ụ́gwọ́ kwakọ́rọ́ ihe niile o nwere,
 ka ndị́ ọ́bịá baa bukọ́rọ́ ihe niile ọ́ rụ́pụ́taara onwe ya.
- ¹² Ka onye ọ́bụ́la ghara igosi ya obioma;
 ka onye ọ́bụ́la gharakwa imere ụ́mụ́ ya ndị́ ọ́ hapụ́rụ́ ebere.
- ¹³ Kama ka ụ́mụ́ ụ́mụ́ ya niile nwụ́sị́a,
 ka a ehichapụ́kwa aha ha n'ọ́gbọ́ nke na-abịá n'ihu.
- ¹⁴ Ka ONYENWE ANYỊ́ chetakwa mmehie niile nke nna nna ya ha,
 ka Onyenwe anyị́ hapụ́kwa ígbaghara mmehie nne ya.
- ¹⁵ Ka ONYENWE ANYỊ́ na-echeta mmehie ha oge niile;
 ma ka o mee ka ha bụ́rụ́ ndị́ a ga-echefu echefu n'ọ́gbọ́ niile.
- ¹⁶ N'íhi na ọ́ dị́ghị́ mgbe o chere echiche banyere imere onye ọ́zọ́ obi ebere,
 ọ́ kpagburu ndị́ ogbenye, ndị́ nọ́ na mkpa
 na ndị́ obi ha tiwara etiwa ruo n'ọ́nwụ́.
- ¹⁷ Ọ́ hụ́rụ́ íbụ́ ndị́ ọ́zọ́ ọ́nụ́ n'anya,
 ka ọ́bụ́bụ́ ọ́nụ́ b́iakwasị́ ya;
 ọ́ dị́ghị́ atọ́ ya utó ígọ́zi onye ọ́bụ́la,
 ka ngozí́ dị́ anya site n'ebe ọ́ nọ́.
- ¹⁸ O yikwasị́rị́ íbụ́ ọ́nụ́ d́ika uwe ya;
 ọ́ bara n'ime ahụ́ ya d́ika mmiri,
 bakwaa n'ime ọ́kpụ́kpụ́ ya d́ika mmanụ́.
- ¹⁹ Ka ọ́ d́ị́rị́ ya ka uwe mwụ́da nke e kere ya gburugburu d́ika akwa,
 d́ika belít e kegidere ya gburugburu ruo mgbe ebighị́ ebi.
- ²⁰ ONYENWE ANYỊ́, mee ka nke a bụ́rụ́ ụ́dị́ ụ́gwọ́ ọ́rụ́ ndị́ iro m ga-anata,
 bụ́ ndị́ ahụ́ niile na-ekwu okwu ọ́jọ́ megide m.
- ²¹ Ma gị́ onwe gị́, Onye kachasị́ ihe niile elu, bụ́ ONYENWE ANYỊ́
 nyere m aka n'íhi aha gị́,
 site n'ídị́ mma nke íhụnanya gị́, napụ́ta m.
- ²² N'íhi na abụ́ m ogbenye na onye nọ́ na mkpa,
 obi m tiwakwara etiwa n'ime m.

- 23 Ana m efu* dika onyinyo nke a na-ahụ anya mgbe anwụ dara;
adikwa m ka igurube nke onye m bekwasiri n'ahụ ya na-efechapụ.
- 24 Ike agwula ikpere m, n'ihị ibu onụ;
ataakwala m ahụ, buru naanị okpukpu.
- 25 Aghoala m onye e ji eme ihe ochi nye ndi na-ebo m ebubo,
mgbe ha huru m, ha na-efufe isi ha.
- 26 Nyere m aka, o ONYENWE ANYI Chineke m;
zoputa m dika ihunanya gi si di.
- 27 Ka ha mara na o bu aka gi,
na o bu gi, o ONYENWE ANYI, mere ya.
- 28 Ha nwere ike nogide na-abu onu, ma i ga-agozu;
mgbe ha ga-abia ogu, a ga-eme ha ihe ihere,
ma ohu gi ga-anuri onu.
- 29 A ga-eji ihere yikwasu ndi na-ebo m ebubo dika uwe
werekwa ihere kee ha gburugburu dika uwe mwuda.
- 30 Aga m eji onu m jaa ONYENWE ANYI mma nke ukwu;
n'etiti oha mmadu di ukwu, aga m eto ya.
- 31 N'ihị na o na-eguzo n'aka nri nke onye no na mkpa,
izoputa ya site n'aka ndi na-ama ya ikpe onwu.

Abụ Qma 110

Abụ Qma Devid.

Onyenwe anyi na onye ya o tere mmanu

1 ONYENWE ANYI gwara Onyenwe m okwu si ya:

“Nodu ala n'aka nri m
ruo mgbe m ga-eme ndi iro gi
ihe mgbakwasu ukwu nye ukwu gi.”*

2 ONYENWE ANYI ga-eme ka ike ochichi gi site na Zayon ruo ala ndi ozo;
i ga-achị n'etiti ndi iro gi niile.

3 N'ubochi i ga-ebu agha,
ndi agha gi niile ga-ahoro n'onwe ha i soro gi.
Ndi yikwasiri ima mma nke idi nsọ ka uwe,
bu umu okorobia gi ga-abiakwute gi
dika igirigi site n'afọ ututu.

4 ONYENWE ANYI anuola iyi,
o gaghị agbanwe uche ya:
“Gi onwe gi bu onye nchajaja ruo mgbe ebighi ebi,
n'usoro Melkizedek.”

5 Onyenwe anyi no n'aka nri gi.
O ga-egwepia ndi eze n'ubochi oke iwe ya.
6 O ga-ekpe mba niile ikpe, na-atukota ndi nwuru anwu,

* **Abụ Qma 109:23** 109:23 Maobu, agba barji * **Abụ Qma 110:1** 110:1 N'oge ochie, a na-arụ ocheeze n'ebe di elu, ma nwee ihe nri go e ji arigoru ya. Mgbe ahụ, ndi eze na-achikwasa ukwu ha n'olu ndi ha meriri n'agha, Mat 22:44; Mak 12:36; Luk 20:42-43; Hib 1:13; 1Kọ 15:25.

- ma gwepịa ndị na-achị achị n'elu ụwa niile.
⁷ Ọ ga-añụ mmiri site n'iyi nta nke dị n'akụkụ ụzọ;
 n'ihị nke a, ọ ga-eweli isi ya elu.

Abụ Ọma 111

Toonu Onyenwe anyị

¹ Toonu ONYENWE ANYỊ!

Aga m eji obi m niile jaa ONYENWE ANYỊ mma
 n'ime nzukọ ndị ụzọ ha ziri ezi na n'ime ọgbakọ ukwu.

² Ọrụ niile ONYENWE ANYỊ na-arụ dị ukwu;
 ndị niile na-enwe mmasị na ha na-atugharị uche n'ime ha.

³ Ọrụ ya juputara n'ebube na ịma mma,
 ezi omume ya na-adịgidekwa ruo mgbe ebighị ebi.

⁴ O meela ka e cheta ọrụ ebube ya niile;
 ONYENWE ANYỊ bụ onye amara na onye ọmịiko.

⁵ Ọ na-egboro ndị na-atụ egwu ya mkpa ihe oriri;
 ọ na-echetakwa ọgbụgba ndụ ya ruo mgbe ebighị ebi.

⁶ O gosila ndị ya ike nke ọrụ ya niile,
 site n'inye ha ala niile nke ndị mba ọzọ.

⁷ Ọrụ aka ya niile bụ ihe kwesiri ekwesị na ikpe ziri ezi;
 ụkpụrụ ya niile bụ ihe kwesiri ntụkwasị obi.

⁸ E hiwere ha ịdị ruo mgbe niile ebighị ebi,
 ha bụ ihe e mere n'ikwesị ntụkwasị obi na izi ezi.

⁹ O wetaara ndị ya mgbaputa;
 o meela ka ọgbụgba ndụ ya guzosie ike ruo ebighị ebi,
 aha ya dị nsọ dịkwa oke egwu.

¹⁰ Ịtụ egwu ONYENWE ANYỊ bụ mmalite amamihe;
 ndị niile na-edebe ụkpụrụ ya nwere ezi nghọta.
 Otuto ya na-adị ruo mgbe ebighị ebi.

Abụ Ọma 112

Ugwọ ọrụ nke onye ezi omume

¹ Toonu ONYENWE ANYỊ.

Onye a gọziri agozi ka nwoke ahụ bụ onye na-atụ egwu ONYENWE ANYỊ;
 onye na-enwe oke mmasị idebe iwu ya niile.

² Ụmụ ya ga-abụ ndị dị ike n'ala ahụ;
 ọgbọ ndị na-eme ihe ziri ezi ga-abụ ndị a gọziri agozi.

³ Akunuba na-adịgide n'ụlọ ya;
 ezi omume ya na-adịgidekwa ruo mgbe ebighị ebi.

⁴ Ịhè na-enwuru ndị na-eme ihe ziri ezi, ọ bụladi n'ime ọchịchiri,
 nyekwa ndị na-eme amara, ndị obioma na ndị ezi omume.

⁵ Ihe ọma ga-abịara onye ahụ na-eme ebere na-ejikwa obi ya agbazinye ndị mmadu
 ihe,

onye na-eji ikpe ziri ezi arụ ọrụ ya niile.

- ⁶ N'ezie, agaghị ewezuga ya n'ọnọdu ya;
a ga-echeta onye ezi omume ruo mgbe ebighị ebi.
- ⁷ Ọ gaghị atụ egwu akukọ ọjọọ;
obi ya na-eguzosi ike, na-atụkwasi ONYENWE ANYỊ obi.
- ⁸ Obi ya siri ike, ọ gaghị atụ egwu ihe ọbụla;
n'ikpeazu, ọ ga-ele ndị na-akpọ ya asi anya na mmeri.
- ⁹ Ọ gbasapurụ aka ya nye ndị ogbenye onyinye dị iche iche,
ezi omume ya na-adịgide ruo mgbe ebighị ebi;
a ga-ewere nsopurụ welie mpi ya elu.
- ¹⁰ Iwe ga-ewe onye ajọ omume mgbe ọ ga-ahụ ya,
ọ ga-atagide ikikere eze tutu ọ nwụọ;
olileanya niile nke ndị ajọ omume ga-ala n'iyi.

Abụ Qma 113

Abụ otuto

¹ Toonu ONYENWE ANYỊ!

Toonu ONYENWE ANYỊ unu ndị ohu ya.
Toonu aha ONYENWE ANYỊ.

² Ka aha ONYENWE ANYỊ buru ihe a gọziri agọzi
site ugbu a ruo mgbe ebighị ebi.

³ Site n'ọwụwa anyanwụ ruo n'ọdida ya,
aha ONYENWE ANYỊ ga-abu ihe a na-eto eto.

⁴ ONYENWE ANYỊ dị elu karịa mba niile,
ebube ya dị elu karịa eluigwe.

⁵ Onye dị ka ONYENWE ANYỊ Chineke anyị,
onye nọkwasi ọcheeze n'ebe dị elu,

⁶ onye na-eme onwe ya ka ọ dị ala ilekwasi
eluigwe na ụwa anya?

⁷ Ọ na-esi n'uzuzu bulie ogbenye elu
sitekwa n'ebe ikpofu ahịhia bulie onye nọ na mkpa elu;

⁸ ọ na-eme ka ya na ụmụ eze ndị ikom nọkọọ,
ọ na-eme ka o soro ndị a maara aha ha n'etiti ụmụ mmadu nọkọọ.

⁹ Ọ na-eme ka nwanyị aga biri n'ụlọ nke ya
dika nne mụrụ otutu ụmụ ọhụ juru obi.

Toonu ONYENWE ANYỊ.

Abụ Qma 114

Abụ ncheta ngabiga

¹ Mgbe ụmụ Izrel si n'ala Ijpt pụta,
mgbe ezinaulo Jekob sitekwara n'ebe ndị asusu ha dị iche pụta,

² Juda ghorọ ebe nsọ Chineke,
Izrel ghorọ ala ọ na-achi.

- ³ Osimiri hụrụ ya, gbaa ọsọ,*
osimiri Jọdan hụkwara ya chigharịa laa azụ†;
- ⁴ Ugwu ukwu niile wuliri elu dika ebule;
ugwu nta niile wulikwara elu dika umu aturu.
- ⁵ Gini mere gi oke osimiri, i ji na-agba ọsọ?
Osimiri Jọdan, gini na-eme gi i ji chigharịa laa azụ?
- ⁶ Gini na-eme unu, ugwu ukwu niile unu ji na-awuli elu dika umu ebule?
Gini na-emekwa unu, ugwu nta niile, unu ji na-awuli elu dika umu aturu?
- ⁷ Ka uwa niile maa jijiji n'ihu Onyenwe anyi,
ka o maakwa jijiji n'ihu Chineke nke Jekob,
- ⁸ onye mere ka oke nkume ghoo odo mmiri,
onye mere ka omu nkume ghoo isi iyi mmiri.‡

Abụ Qma 115

Nyenụ Chineke otuto

- ¹ O bughị anyi ka o diri, o ONYENWE ANYI, o bughị anyi ka o diri,
kama o bu aha gi ka ebube na-adiri,
n'ihu ihunanya gi na ikwesi ntukwasị obi gi.
- ² Gini mere otutu mba niile nke uwa ji na-aju si,
“Olee ebe Chineke ha no?”
- ³ Chineke anyi bi n'eluigwe.
O bukwa ihe toro ya utu n'obi ka o na-eme.
- ⁴ Arusi ha niile bu olocha na olaedo ka e ji kpuo ha,
ha bu oru aka mmadu.
- ⁵ Ha nwere onu ma ha adighi ekwu okwu,
ha nwere anya abuo ma ha adighi ahụ uzo;
- ⁶ ha nwere nti ma ha adighi anu ihe,
ha nwekwara imi ma ha adighi anu isisi obula;
- ⁷ ha nwere aka, ma ha adighi emetu ihe obula aka,
ha nwere ukwu, ma ha adighi eje ije;
ha enweghi ike iji akpiri ha mee mkpotu obula.
- ⁸ Ndi na-eme ha ga-adikwa ka ha.
Ndi na-atukwasị ha obi ga-adikwa ka ha.
- ⁹ Umu Izrel, tukwasinu ONYENWE ANYI obi
o bu onye inyeaka ha na ota ha.
- ¹⁰ Ezinaulo Eron, tukwasinu ONYENWE ANYI obi.
O bu ya bu onye inyeaka ha na ota ha.
- ¹¹ Unu ndi na-atu egwu ya, tukwasinu ONYENWE ANYI obi
o bu onye inyeaka ha na ota ha.
- ¹² ONYENWE ANYI na-echeta anyi, o ga-agozikwa anyi,
o ga-agozu ndi ya bu Izrel,
o ga-agozu ezinaulo Eron,
- ¹³ o ga-agozu ndi niile na-atu egwu ONYENWE ANYI,

* **Abụ Qma 114:3** 114:3 Opu 14:21 † **Abụ Qma 114:3** 114:3 Jos 3:12-16 ‡ **Abụ Qma 114:8** 114:8 Ajz 48:21;
1Kọ 10:4

ma onye nta ma onye ukwu.

- 14 Ka ONYENWE ANYỊ mee ka unu mụbaa,
unu na ụmụ unu.
- 15 Ka ONYENWE ANYỊ onye kere eluigwe na elu ụwa
gọzie unu.
- 16 Eluigwe niile bụ nke ONYENWE ANYỊ,
ọ bụkwa ya nyere ụmụ mmadụ elu ụwa niile.
- 17 Ọ bughị ndị nwurụ anwụ na-eto ONYENWE ANYỊ,
ndị na-arịda n'ebe inọ duu;
- 18 ọ bụ anyị ga-aja ONYENWE ANYỊ mma,
site ugbo a ruo mgbe ebighị ebi.

Toonu ONYENWE ANYỊ.

Abụ Ọma 116

Chineke na-anaputa

- 1 Ahurū m ONYENWE ANYỊ n'anya, n'ihī na ọ nūrū olu m;
ọ nūrū mkpu akwa m maka ebere.
- 2 N'ihī na o gere m ntị,
aga m akpọku ya oge ndū m niile.
- 3 Agbū nke ọnwū kekoro m,
oke ihe mgbu nke ili biakwasiri m;
nsogbu na iru ụjū dakwasiri m.
- 4 Mgbe ahū, akpọkuru m aha ONYENWE ANYỊ:
"O ONYENWE ANYỊ, zoputa m!"
- 5 ONYENWE ANYỊ bụ onye na-eme ebere na onye ezi omume.
Chineke anyị juputakwara n'omịiko.
- 6 ONYENWE ANYỊ na-echebe ndị na-enweghị uche;
mgbe m nọ n'ọnọdụ mkpa, ọ zoputara m.
- 7 Laghachi azū zuru ike, gị mkpuruobi m,
n'ihī na ONYENWE ANYỊ emesola gị mmeso ọma.
- 8 N'ihī na gị, o ONYENWE ANYỊ, naputara mkpuruobi m site n'ọnwū,
anya m site na anya mmiri akwa,
naputakwa ụkwū m site n'ịsọ ngongọ,
- 9 ka m nwee ike jegharịa n'ihu ONYENWE ANYỊ
n'ime ala ebe ndị dī ndū bi.
- 10 Ekwenyere m na ONYENWE ANYỊ mgbe m kwuru si,
"Abū m onye nọ n'oke nsogbu,"
- 11 n'ime ida mba m, ekwuru m si,
"Mmadū niile bụ ndị ụgha."
- 12 Gini ka m ga-enyeghachi ONYENWE ANYỊ
n'ihī mmeso ọma niile o mesoro m?

- 13 Aga m eweli iko nke nzọpụta m elu
kpọkuokwa aha ONYENWE ANYỊ.
- 14 N'ihu ndị ya niile ka m ga-anọ
mezuo nkwa m kwere ONYENWE ANYỊ.
- 15 Onwụ nke ndị nsọ ya
dị oke ọnụahịa n'anya ONYENWE ANYỊ.
- 16 O ONYENWE ANYỊ, n'ezie, abụ m ohu gị;
abụ m ohu gị, nwa nwoke nke ohu gị nwanyị;
ị zọpụtala m site na agbụ e kere m.
- 17 Aga m achuru gị aja ekele
kpọkuokwa aha ONYENWE ANYỊ.
- 18 O bukwa n'ihu ndị ya niile
ka m ga-anọ kwughachi ONYENWE ANYỊ nkwa m kwere,
- 19 n'ime ogige ulọ ONYENWE ANYỊ,
n'etiti gị, O Jerusalem.

Toonu ONYENWE ANYỊ.

Abụ Qma 117

Too ya n'ihì ihunanya ya

- 1 Toonu ONYENWE ANYỊ, unu mba niile dī iche iche.
Jaakwa ya mma, unu ndī niile dī iche iche.
- 2 N'ihì na ihunanya ya n'ebe anyị nọ dī ukwu.
Ikwesi ntụkwasi obi ONYENWE ANYỊ na-adịkwa ruo mgbe ebighị ebi.

Toonu ONYENWE ANYỊ!

Abụ Qma 118

Kelee Onyenwe anyị

- 1 Keleenụ ONYENWE ANYỊ n'ihì na ọ dī mma;
ihunanya ya na-adịgide ruo mgbe ebighị ebi.
- 2 Ka umụ Izrel kwuputa n'onwe ha sị,
"Ihunanya ya na-adịgide ruo mgbe ebighị ebi."
- 3 Ka ndị ezinaulo Erọn kwuokwa sị,
"Ihunanya ya na-adịgide ruo mgbe ebighị ebi."
- 4 Ka ndị niile na-atụ egwu ONYENWE ANYỊ kwuo sị,
"Ihunanya ya na-adịgide ruo mgbe ebighị ebi."
- 5 N'ọnọdụ oke ihe mgbu m, akpọkuru m ONYENWE ANYỊ,
ọ zara m, mee ka m nwere onwe m.
- 6 ONYENWE ANYỊ nonyeere m, agaghị m atụ egwu.
Gini ka mmadu puru ime m?
- 7 ONYENWE ANYỊ nonyere m; ọ bu onye na-enyere m aka.
Aga m ele ndi iro m anya na mmeri.
- 8 O kachasi mma igbaba n'ime ONYENWE ANYỊ
karia itukwasi umu mmadu obi.

- 9 O kachasi mma igbaba n'ime ONYENWE ANYI
karia itukwasi ndi amara aha ha obi.
- 10 Mba niile gbara m gburugburu
ma site n'aha ONYENWE ANYI aga m ala ha n'iyi.
- 11 Ha gbara m gburugburu,
ma site n'aha ONYENWE ANYI ka m na-egbuda ha.
- 12 Ha gbara m gburugburu dika anu,
ma e menuola ha dika ogwu na-ere oku;
site n'aha ONYENWE ANYI, ka m na-egbuda ha.
- 13 Akwaghachiri m azu, agaara m ada,
ma ONYENWE ANYI nyere m aka.
- 14 ONYENWE ANYI bu ike m na abu m;
o ghoala nzoputa m.
- 15 Olu iti mkpu onu na mmeri
na-ada n'ime ulo ikwu ndi ezi omume:
"Aka nri ONYENWE ANYI emeela otutu ihe di ukwuu!
16 Aka nri ONYENWE ANYI bu ihe e weliri elu;
aka nri ONYENWE ANYI emeela otutu ihe di ukwuu!"
- 17 Agaghi m anwu,
kama aga m adi ndu kwusaara ndi ozo oru ebube ONYENWE ANYI ruru.
- 18 ONYENWE ANYI tara m ahuhu nke ukwuu,
ma o nyefeeghi m n'aka onwu.
- 19 Megheere m onu uzọ ama nke ezi omume;
aga m abanye nye ONYENWE ANYI ekele.
- 20 Nke a bu onu uzọ ulonso ONYENWE ANYI,
ebe ndi ezi omume ga-esite na ya banye.
- 21 Aga m enye gi ekele, n'ih na i zara m;
i ghoala nzoputa m.
- 22 Nkume ahụ ndi na-ewu ulo juru,
aghoala nkume isi ntoala* ulo;
- 23 nke a bu oru aka ONYENWE ANYI,
o bukwa ihe itunanya n'anya anyi.
- 24 Nke a bu ubochi ONYENWE ANYI anyi mere,
ka anyi nuria onu, nweekwa obi utọ n'ime ya.
- 25 O ONYENWE ANYI, zoputa anyi;
o ONYENWE ANYI, mee ka ihe gaara anyi nke oma.
- 26 Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu, nke na-abia n'aha ONYENWE ANYI.
Anyi sitere n'ulo ONYENWE ANYI na-agozi gi.
- 27 ONYENWE ANYI bu Chineke,
o bu ya mere ka ihè ya mukwasi anyi.
Chiri igu nkwu n'aka gi, soro ndi ji onu bata n'ogige Chineke
biaruo n'ebe ichu aja.
- 28 I bu Chineke m, aga m eto gi;
i bu Chineke m, aga m ebuli gi elu.

* **Abụ Oma 118:22** 118:22 Ya bu, isi nkuku ulo

29 Keleenu ONYENWE ANYI n'ihì na o dì mma,
ìhụnanya ya na-adìgide ruo mgbe ebighì ebi.

Abụ Oma 119

§ Alef

1 Ndi a goziri agozi ka ha bu, bu ndi uzọ ha na-enweghi ihe ita uta obula,
ndi na-ejeghari dika iwu ONYENWE ANYI si di.

2 Ndi a goziri agozi ka ha bu, bu ndi na-edebe ukpuru ya
ma jirikwa obi ha niile na-achosi ya ike.

3 Ha adighi eme ihe ojoo obula;
ha na-ejeghari n'uzo ya niile.

4 I doola ukpuru
ndi a ga-erubekwara isi.

5 O ga-adi m mma ma o buru na m anogidesie ike
na-erube isi nye iwu gi niile!

6 Mgbe ahụ, ihere agaghì eme m
mgbe m tulere uche n'iwu gi niile.

7 Aga m eji obi ziri ezi too gi
dika m na-amu ihe banyere iwu gi ziri ezi.

8 Aga m erubere iwu gi niile isi;
biko ahapukwala m.

▢ Bet

9 Olee uzo nwa okorobia ga-esi bie ndu di nsọ?
O bu site n'ibi ndu dika okwu gi si di.

10 Eji m obi m niile na-achosi gi ike.
Ekwela ka m kpafuo site n'ihe niile i nyere n'iwu.

11 Ezoola m okwu gi niile n'obi m,
igbochi m imehie imegide gi.

12 Otuto diri gi, o ONYENWE ANYI;
kuziere m iwu gi niile.

13 Aga m eji egbugbere onu m gugharia
iwu niile nke si n'onu gi.

14 Ana m anuri onu n'igbaso iwu gi niile
dika mmadu si anuri onu n'ime oke iba uba.

15 Ana m atughari uche n'ukpuru gi
na-atulekwa uche n'uzo gi niile.

16 Iwu gi na-amasi m;
agaghì m elefu okwu gi anya.

▣ Gimel

17 Meere ohu gi ihe oma, ka m nwe ike di ndu;
aga m erubere okwu gi isi.

18 Kpughee anya m abuo
ka m hu oke ihe ebube niile di iche iche di n'ime okwu gi.

19 Abu m onye obia n'elu uwa;
ezonarila m iwu gi niile.

20 N'oge niile, ihe banyere iwu gi niile
na-agu mkpuruobi m agu.

21 I na-abara ndi mpako mba, ha bu ndi a buru onu
na ndi na-anaghì agbaso iwu gi.

22 Site n'ebe m no wepu ichi ochi na nleli,

n'ihì na m na-edebe ụkpụrụ gị niile.

23 N'agbanyeghị na ndịisi nọkọrọ na-ekwulu m,
ohu gị ga-atugharị uche n'iwu gị.

24 Ụkpụrụ gị niile bụ ihe na-amasị m;
ha bụ ndị ndumọdụ m.

¶ *Dalet*

25 Mkpụrụobi m na-arapara n'uzuzu;
kpọghachite ndụ m dika okwu gị si dị.

26 Akọwaara m gị ụzọ m niile, ị zakwara m;
ugbu a, kuziere m iwu gị.

27 Mee ka m ghọta ozizi ụkpụrụ gị;
ka m nwe ike tugharịa uche n'ọrụ ebube gị niile.

28 Iru ụjọ emeela ka mkpụrụobi m daa mba;
gbaa m ume dika okwu gị si dị.

29 Chebe m pụọ n'ụzọ aghughọ niile;
site n'iwu gị meere m amara.

30 Ahọrọla m ụzọ ikwesi ntụkwasi obi;
e kpebiela m idebe obi m n'iwu gị niile.

31 O ONYENWE ANYỊ, ana m ejigidesi iwu gị niile aka ike;
ekwela ka ihere mee m.

32 Aga m agbaso iwu gị niile
n'ihì na i meela ka obi m nwere onwe ya.

¶ *He*

33 O ONYENWE ANYỊ, zi m ụzọ m ga-esi gbaso iwu gị niile;
mgbe ahụ, aga m edebe ha ruo n'ogwugwu.

34 Nye m nghọta, aga m edebe iwu gị
ma jiri obi m niile rubere ya isi.

35 Duo m n'ụzọ nke iwu gị niile,
n'ihì na ọ bụ n'ime ha ka m na-achọta obi uto.

36 Mee ka obi m chee ihu n'iwu gị niile
ọ bughị nye uru na-esite n'ọchịchọ nke onwe.

37 Wepụ anya m site n'ihe na-abaghị uru;
chebe ndụ m dika okwu gị si dị.*

38 Mezuo nkwa i kwere ohu gị,
ka a tọọ egwu gị.

39 Wepụ nkọcha nke m na-atụ egwu ya,
n'ihì na iwu gị niile ziri ezi.

40 Ụkpụrụ gị na-agụsị m agụụ ike!
Chebe ndụ m site n'ezì omume gị.

¶ *Waw*

41 O ONYENWE ANYỊ, ka ihunanya gị nke na-adigide bjakwasị m,
nzọpụta gị dika nkwa i kwere si dị;

42 mgbe ahụ, aga m azaghachi onye ahụ na-achị m ọchị,
n'ihì na ana m atụkwasi obi m n'okwu gị.

43 Esitela n'ọnu m napụ okwu nke eziokwu,
n'ihì na olileanya m dị n'iwu gị niile.

44 Aga m anogide na-erubere iwu gị isi
ruo mgbe ebighị ebi.

45 Aga m ejegharị n'ọnọdụ inwere onwe

* **Abụ Ọma 119:37** 119:37 Mee ka m dij ndụ n'ụzọ gị

- n'ihì na achọpụtala m ụkpụrụ gị niile.
 46 Aga m ekwupụta banyere ụkpụrụ gị n'ihu ndị eze
 ma ihere agaghị eme m,
 47 n'ihì na iwu gị na-amasị m
 n'ihì na ahụrụ m ha n'anya.
 48 Ana m eweliri iwu gị niile aka elu, bụ ndị m hụrụ n'anya,
 ana m atugharịkwa uche n'iwu gị niile.

† *Zayin*

- 49 Cheta okwu i nyere ohu gị,
 n'ihì na i nyela m olileanya.
 50 Nkasiobi m n'ime ita ahụhụ m bụ nke a:
 nkwa gị na-echebe ndụ m.
 51 Ndị mpako na-akwa m emo na-esepughị aka,
 ma anaghị m esite n'iwu gị wezuga onwe m.
 52 O ONYENWE ANYỊ, ana m echeta iwu gị niile, ndị dī site na mgbe ochie,
 ha na-ewetara m nkasiobi.
 53 Ana m ewe iwe nke ukwu n'ihì ndị ajọ omume,
 ndị gbakutara iwu gị azụ.
 54 Iwu gị niile bụ isi okwu abụ m
 ebe ọbụla m na-anọ.
 55 N'abalị, o ONYENWE ANYỊ, ana m echeta aha gị,
 aga m edebekwa iwu gị.
 56 Nke a buri ihe m na-eme oge niile:
 ana m erubere ụkpụrụ gị isi.

† *Het*

- 57 O ONYENWE ANYỊ, i bụ ihe nketa m;
 ekweela m nkwa irube isi nye okwu gị niile.
 58 Ejirila m obi m niile chọọ ihu gị;
 meere m ebere dika nkwa gị si dī.
 59 Echeela m echiche banyere ụzọ m niile,
 chigharịakwa na-agbaso ụkpụrụ gị niile.
 60 Aga m eme ngwangwa, agaghị atufu oge
 irubere iwu gị niile isi.
 61 A sịkwari na ndị ajọ omume ejiri ụdọ kee m agbụ,
 agaghị m echefu iwu gị.
 62 N'etiti abalị, aga m ebili nye gị ekele
 n'ihì iwu gị niile ziri ezi.†
 63 Abụ m enyi ndị niile na-atụ egwu gị,
 ndị niile na-agbaso ụkpụrụ gị.
 64 O ONYENWE ANYỊ, ụwa niile juputara n'ihunanya gị;
 kuziere m iwu gị niile.

† *Tet*

- 65 Meere ohu gị ihe ọma
 dika okwu gị si dī, o ONYENWE ANYỊ.
 66 Zi m ihe ọmuma na ikpe ziri ezi
 n'ihì na ekwenyere m n'iwu gị niile.
 67 Tupu m nwee nsogbu, a kpafuru m,
 ma ugbu a, ana m erubere okwu gị isi.
 68 I dī mma, ihe i na-eme ziri ezi;
 kuziere m iwu gị niile.

† **Abụ Ọma 119:62** 119:62 Ọrụ 16:25

- 69 N'agbanyeghi na ndi mpako a gbasala okwu ugha techie m,
ana m eji obi m niile na-edebe ukpuru gi.
- 70 Obi ha siri ike, o dighi ihe na-emetuta ha,
ma ana m enwe mmasi n'iwu gi.
- 71 O di mma na m tara ahuhu
ka m nwee ike muta iwu gi niile.
- 72 Iwu si n'onu gi puta di oke onuahia nye m
karia imerime puku olaocha na olaedo.

↳ *Yod*

- 73 Aka gi kere m, kpukwa m;
nye m nghota ka m muta iwu gi niile.
- 74 Ka ndi na-atu egwu gi nuria mgbe ha huru m,
n'ihi na olileanya m di n'okwu gi.
- 75 O ONYENWE ANYI, amaara m na iwu gi niile ziri ezi,
o bukwa n'ikwesi ntukwasi obi ka i tara m ahuhu.
- 76 Ka ihunanya gi nke na-adighi agwu agwu kasie m obi,
dika nkwa i kwere ohu gi si di.
- 77 Ka omiiko gi biakwasi m, ka m nwee ike di ndu,
n'ihi na iwu gi na-amasi m.
- 78 Ka ihere mee ndi mpako n'ihi ihe ojoo ha mere m na-enweghi ihe m mere;
ma aga m atughari uche n'ukpuru gi.
- 79 Ka ndi niile na-atu egwu gi biakwute m,
ndi na-aghota ukpuru gi niile.
- 80 Ka m were obi zuruoke na-agbaso ukpuru gi niile,
ka ihere ghara ime m.

↳ *Kap*

- 81 Mkpuruobi m na-ada mba site n'ochicho ya maka nzoputa gi,
ma olileanya m di n'okwu gi.
- 82 Anya na-egbu m mgbu ebe m na-ele anya nkwa gi;
ana m asi, "Olee mgbe i ga-akasi m obi?"
- 83 N'agbanyeghi na adi m ka karama akpukpo[‡] nke di n'anwuru oku,
anaghi m echefu iwu gi niile.
- 84 Ruo olee mgbe ka ohu gi ga-anogide na-eche?
Olee mgbe ka i ga-ata ndi na-akpagbu m ahuhu?
- 85 Ndi mpako na-egwuru m olulu,
bu ihe nke na-adighi ka iwu gi si di.
- 86 Iwu gi niile kwesiri ntukwasi obi;
nyere m aka, n'ihi na ndi mmadu na-akpagbu m ma o nweghi ihe m mere ha.
- 87 O foduru ntakiri ihe, ha gaara ala m n'iyi,
ma agbakutaghi m ukpuru gi azu.
- 88 Site n'ihunanya gi nke na-adigide chebe ndu m,
ka m nwee ike rube isi n'iwu nke onu gi.

↳ *Lamed*

- 89 O ONYENWE ANYI, okwu gi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi;§
o na-eguzosi ike n'eluigwe.
- 90 Ikwesi ntukwasi obi gi na-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo;

‡ **Abụ Ọma 119:83** 119:83 O bu ihe eji agbanye mmanya, n'elu ekwu isi nri a kwanyere oku ka a na-ekonye karama akpukpo anu a gbanyere mmanya ohuru. Nke a bu iji mee ka mmanya ahụ nwee ike gbaa uka osiiso. N'ihi na-edebere ya n'oku, akpukpo anu ahụ na-akpo nku, taa ahụ, di ochie, burukwa ihe na-abaghi uru ozo na ihe a na-atufu atufu. § **Abụ Ọma 119:89** 119:89 Aiz 40:8; Mat 24:35; 1Pt 1:25

- ọ bụ gị kere ụwa, ọ na-eguzosikwa ike.
 91 Ruo taa, iwu gị niile na-eguzosi ike,
 n'ihì na ihe niile na-ejere gị ozi.
 92 A sịkwari na iwu gị anaghị amasị m,
 agaara m anwụ n'ime nsogbu m.
 93 Agaghị m echefu ụkpuru gị niile,
 n'ihì na ọ bụ ha ka i ji chebe ndụ m.
 94 Zọpụta m, n'ihì na abụ m nke gị;
 achọpụtala m ụkpuru gị niile.
 95 Ndị ajọ omume na-eche ịla m n'iyi,
 ma aga m atughari uche n'ụkpuru gị.
 96 Ana m ahụ nsọtụ ihe niile zuruoke,
 ma iwu gị niile enweghị nsọtụ.

Mem

- 97 O, otu m si hụ iwu gị n'anya!
 Ana m atughari uche na ya ogologo ụbọchị niile.
 98 Iwu gị na-eme ka amamihe m karịa nke ndị iro m,
 ha na-anonyere m oge niile.
 99 Enwere m nghota karịa ndị na-ezi m ihe,
 n'ihì na ana m atugharia uche n'iwu gị niile.
 100 Enwere m nghota karịa ndị okenye
 n'ihì na ana m erubere ụkpuru gị niile isi.
 101 Ajuru m ajụ ije ije n'uzọ ojọọ obula
 ka m nwee ike rubere okwu gị isi
 102 Ewezugaghị m onwe m n'iwu gị niile,
 n'ihì na ọ bụ gị onwe gị ziri m ha.
 103 Lee ka okwu gị niile si atọ m uto,
 ha dị uto n'onụ m karịa mmanụ ańụ!
 104 A na-enweta nghota site n'ụkpuru gị niile;
 ya mere ana m akpọ ụzọ ojọọ obula asi.

Nun

- 105 Okwu gị bụ oriọna diri ụkwu m
 burukwa ihè n'uzọ m.
 106 Ańụọla m iyi, mee ka o guzosie ike,
 na aga m agbaso iwu ezi omume gị niile.
 107 Ataala m ahuhụ nke ukwuu;
 chebe ndụ m, o ONYENWE ANYI, dika okwu gị si di.
 108 O ONYENWE ANYI, nabata otuto afọ ofufu niile nke si n'onụ m,
 kuziekwara m iwu gị niile.
 109 Mkpuruobi m na-adị m n'obuaka m oge niile,
 ma echezoghị m iwu gị.
 110 Ndị ajọ omume esielera m onya,
 ma esitebeghị m n'ụkpuru gị kpafuo.
 111 Iwu gị niile bụ ihe nketa m ruo mgbe ebighi ebi;
 ha bụ ihe na-enye obi m onụ.
 112 Obi m ekpebiela idebe ụkpuru gị
 ruo na ngwucha.

Samek

- 113 Ana m akpọ ndị na-enwe obi abuo asi,
 ma ahuru m iwu gị n'anya.
 114 I bụ ebe mgbaba m na ota m;

olileanya m dị n'okwu gị.

115 Sitenụ n'ebe m nọ pụọ, unu ndị na-eme ihe ojọọ,

ka m nwee ike idebe iwu niile nke Chineke m!

116 Gbaa m ume dika nkwa gị si dị, aga m adikwa ndu;
ekwekwala ka olileanya m daa.

117 Kwagide m, aga m abụ onye a gbaputara;
aga m anogide na-asopuru iwu gị niile.

118 I na-ajụ ndị niile na-adighi edebe iwu gị,
nzube aghugho ha niile bu ihe na-enweghi isi.

119 I na-ekpochapu ndi ajo omume dika unyi a na-ekpofu ekpofu;
n'ih i ya, ahuru m ukpuru gị niile n'anya.

120 Anu ahụ m na-ama jijiji n'ih i itu egwu gị;
ana m eguzo n'oke egwu n'ih i iwu gị niile.

✚ *Ayin*

121 Emeela m ihe di mma na ihe ziri ezi;
ahapukwala m n'aka ndi na-emegbu m.

122 Kwee ohu gị nkwa na i ga-elekota ya;
ekwela ka ndi mpako kpagbuo m.

123 Anya na-egbu m mgbu ebe m na-ele anya nzoputa gị
ebe m na-ele anya nkwa gị ziri ezi.

124 Biko mesoo ohu gị mmeso dika ihunanya gị si di
ma kuziekwara m ukpuru gị niile.

125 Abụ m ohu gị, nye m nghota,
ka m nwee ike mara ukpuru gị niile.

126 O ONYENWE ANYI, oge eruola mgbe i ga-arụ oru,
n'ih i na a na-emebi iwu gị.

127 N'ih i na ahuru m iwu gị niile n'anya
karia olaedo, e karia olaedo a nuchara anucha,

128 n'ih i na m na-ahuta ukpuru gị niile ka ihe ziri ezi,
akporo m uzọ niile na-ezighi ezi asi.

✚ *Pe*

129 Iwu gị niile di itunanya;
ya mere, ana m erubere ha isi.

130 Mkpughepu na nkwa nke okwu gị na-enye ihè;
o na-eme ka ndi na-enweghi uche ghota ihe.

131 Ana m asaghe onu m na-ekupu ume ike ike,
na-achosi iwu gị niile ike.

132 Chee m ihu, meere m ebere,
dika i si emere ndi niile huru aha gị n'anya ebere.

133 Mee ka nzo ukwu m niile na-aga dika okwu gị si di;
ekwela ka mmehie chia m.

134 Gbaputa m site n'aka ndi na-emegbu m,
ka m nwee ike debe iwu gị.

135 Mee ka ihuma gị dikwasị n'ahu ohu gị.
Kuziere m ukpuru gị niile.

136 Anya mmiri akwa na-agba m nke ukwu
n'ih i na ndi mmadu adighi erube isi nye iwu gị.

✚ *Tsade*

137 O ONYENWE ANYI, i bu onye ezi omume,
iwu gị niile zikwara ezi.

138 Ukpuru gị niile ziri ezi;

- ha kwesiri ntụkwasị obi.
 139 N'ihì na ndị iro m na-elefu okwu gị anya,
 ịnu ọkụ n'obi m na-ada mba.
 140 Nkwa gị niile bụ ihe enyochara nke ọma,
 ohu gị na-ahụkwa ha n'anya.
 141 Ọ bụ ezie na m bụ onye dị ala, na onye a na-eleda anya,
 ma adighi m eleda ụkpụrụ gị niile anya.
 142 Ezi omume gị na-adị ruo mgbe ebighi ebi.
 Iwu gị niile bụkwa eziokwu.
 143 Nsogbu na ihe mgbu adakwasila m,
 ma iwu gị niile bụ ihe na-amasi m.
 144 Iwu gị niile bụ ezi omume ruo mgbe ebighi ebi;
 nye m nghota, ka m nwe ike di ndu.
- ↪ *Kwof*
- 145 Eji m obi m niile na-akpo oku; zaa m o ONYENWE ANYI,
 aga m erubekwa isi nye ụkpụrụ gị niile.
 146 Ana m akpoku gị; zoputa m
 aga m erube isi nye ụkpụrụ gị niile.
 147 Tupu chi na-abo, ana m ebili, na-akwa akwa maka enyemaka;
 olileanya m di n'okwu gị.
 148 Ana m amu anya abali n'elu ihe ndina m,
 n'ihì itughari uche na nkwa gị niile.
 149 Nuru olu m dika ihunanya gị si di;
 chebe ndu m, o ONYENWE ANYI, dika iwu gị niile si di.
 150 Ndi na-atuputa atumatu ojojo no nso
 ma ha no iwu gị niile n'ebe di anya.
 151 Ma i no nso, ONYENWE ANYI;
 ihe niile i nyere n'iwu bu eziokwu.
 152 Site na mgbe ochie ka m mutara site n'ukpuru gị,
 na i mere ka ha guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi.
- ↪ *Resh*
- 153 Ledata anya ka i hu ita ahuhu m ma gbaputa m,
 n'ihì na echefughi m iwu gị.
 154 Kpeputa m, gbaputa m,
 chebe ndu m dika nkwa gị si di.
 155 Nzoputa di anya n'ebe ndi na-eme ihe ojojo no,
 n'ihì na ha anaghi agbaso ukpuru gị niile.
 156 O ONYENWE ANYI, omjiko gị di ukwuu;
 chebe ndu m dika iwu gị niile si di.
 157 Ndi iro m na ndi na-akpagbu m di otutu,
 ma aga m anogide na-edebe iwu gị.
 158 Ana m aso ndi niile na-enweghi okwukwe n'ime gị oyi,
 n'ihì na ha anaghi erubere okwu gị isi.
 159 Lee ka m si hu ukpuru gị niile n'anya;
 chebe ndu m, o ONYENWE ANYI, dika ihunanya gị si di.
 160 Okwu gị niile bu eziokwu;
 iwu gị niile ziri ezi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi.
- ↪ *Sin na Shin*
- 161 Ndiisi na-emegbu m na-enweghi ihe m mere,
 ma obi m na-ama jijiji n'ihì okwu gị.

- 162 Ana m anụrị ọnụ n'ime nkwa gị
dịka onye chọtara ọtụtụ ihe nkwa n'agha.
- 163 Akporo m okwu ụgha asi, o bukwa ihe aru n'ebe m no,
ma ahuru m iwu gi n'anya.
- 164 Aga m eto gi ugboro asaa n'ubochi,
n'ih iwu gi ziri ezi.
- 165 Ndi huru iwu gi n'anya nwere udo di ukwu,
o dighi ihe ga-eme ka ha so ngongo.
- 166 Ana m echere nzoputa gi, o ONYENWE ANYI,
na-agbasokwa iwu gi niile.
- 167 Ana m erubere ukpuru gi niile isi
n'ih na m huru ha n'anya nke ukwu.
- 168 Ana m erubere ukpuru na iwu gi niile isi,
n'ih na i maara uzọ m niile.
- Taw
- 169 Ka akwa m ruo gi nti, o ONYENWE ANYI;
nye m nghota dika okwu gi si di.
- 170 Ka ariri m ruo gi nti;
gbaputa m dika nkwa gi si di.
- 171 Ka onu m juputa n'otuto,
n'ih na i na-ezi m iwu gi niile.
- 172 Ka m jiri ire m buo abu banyere okwu gi,
n'ih na iwu gi niile ziri ezi.
- 173 Noo na njikere oge niile inyere m aka,
n'ih na ahoro la m ukpuru gi niile.
- 174 Ana m ele anya nzoputa gi, o ONYENWE ANYI,
iwu gi bu ihe na-amasi m.
- 175 Kwere ka m diri ndu ka m nwee ike ito gi,
ka iwu gi niile gbaa m ume.
- 176 Akpafuola m dika aturu nke furu efu,
choo ohu gi,
n'ih na echefubeghi m iwu gi niile.

Abụ Qma 120

Abụ nri go.

Ekpere maka nnaputa

- ¹ Ana m akpoku ONYENWE ANYI n'ime nsogbu m,
o na-azakwa m.
- ² O ONYENWE ANYI, zoputa m
site n'egbugbere onu okwu ụgha
na ire na-ekwu okwu aghugho.
- ³ Gini ka a ga-eme gi,
o bukwa gini ozọ ka a gatukwasiri gi,
gi ire aghugho?
- ⁴ O ga-eji akụ di nko nke dike n'agha taa gi ahuhu,
ya na icheku oku osisi brum na-ere ere.
- ⁵ Ahuhu diri m n'ih na m bi na Meshek,
n'ih na m bikwa n'etiti ulo ikwu ndi Keda!

- ⁶ Ogologo oge
ka m binyere ndị kpọrọ udo asị.
⁷ Abụ m onye udo;
ma mgbe m kwuru okwu, okwu ha bụ okwu agha.

Abụ Ọma 121

Abụ nrigo.

Inyeaka si n'ebe Onyenwe anyị nọ

- ¹ Aga m eweli anya m abụọ elu, lee ha n'elu ugwu niile,
olee ebe inyeaka ga-esi bịara m?
² Inyeaka m na-esite n'aka ONYENWE ANYỊ,*
onye kere eluigwe na ụwa bịa.
³ Ọ gaghi ekwe ka ụkwụ gi gbuchapu,
onye na-eche gi nche na-amụ anya oge niile;
⁴ n'ezie onye na-eche Izrel nche
adighi arahụ ụra, ọ dighi atukwa oru ụra.
⁵ ONYENWE ANYỊ na-eche gi nche,
ONYENWE ANYỊ bụ ndo† gi n'aka nri gi;
⁶ anyanwụ agaghị achagbu gi n'ehihie,
onwa agaghị etigbukwa gi n'abalị.
⁷ ONYENWE ANYỊ ga-edebe gi ka ihe ojọọ obula ghara idakwasị gi.
Ọ ga na-eche ndụ gi nche mgbe niile.
⁸ ONYENWE ANYỊ ga-echebe gi mgbe ị na-apụ na mgbe ị na-abata abata,
site ugbu a ruo mgbe niile ebighi ebi.

Abụ Ọma 122

Abụ nrigo, nke Devid.

Ekpere maka udo Jerusalem

- ¹ Anuriri m onụ mgbe ha si m,
“Ka anyị gaa n'ulonso ONYENWE ANYỊ.”*
² Ụkwụ anyị eguzola ugbu a
n'onụ ụzọ ama gi niile, gi obodo Jerusalem.
³ E wuru Jerusalem dika obodo
a chikotara onụ nke oma.
⁴ Ọ bụ ebe ahụ ka ebo niile na-arigo,
bụ ebo niile nke ONYENWE ANYỊ,
ibuku aha ONYENWE ANYỊ abụ
dika iwu o nyere ndi Izrel si di.
⁵ N'ebe ahụ ka ocheeze niile nke ikpe ikpe di,
bụ ocheeze niile nke ezinaulo Devid.
⁶ Kpeenu ekpere maka udo Jerusalem:
“Ka ndi niile huru gi n'anya noo n'udo.

* **Abụ Ọma 121:2** 121:2 Abụ 124:8 † **Abụ Ọma 121:5** 121:5 Aiz 25:4 * **Abụ Ọma 122:1** 122:1 Aiz 2:3; Mai 4:2; Zek 8:21

- ⁷ Ka udo dịrị n'ime mgbidi gị niile
nchekwa dịrịkwa n'ime ebe nche gị niile e wusiri ike.”
- ⁸ N'ihì ụmụnne m na ndị enyi m,
ana m ekwu okwu sị, “Udo dịrị gị.”
- ⁹ N'ihì ụlọ ONYENWE ANYỊ, Chineke anyị,
aga m achọ ọganihu gị.

Abụ Ọma 123

Abụ nriogo.

Ekpere maka ebere

- ¹ Ana m eweli anya m abụọ elu ile gị,
gị onye ocheeze ya dī n'eluigwe.
- ² Dịka ohu si elekwasi nna ya ukwu anya ya,
na dịka ohu nwanyị na-eje ozi si elekwasi nne ya ukwu anya, inata ozi ọ ga-eje,*
otu a ka anyị si na-elekwasi ONYENWE ANYỊ bu Chineke anyị anya,
ruo mgbe ọ ga-emere anyị ebere.
- ³ Meere anyị ebere, O ONYENWE ANYỊ, meere anyị ebere,
n'ihì na anyị aburula ndi a na-akocha akocha.
- ⁴ N'ihì na nnagide anyị na-anagide
ichi ochi ndi nganga,
na ileda anya ndi mpako adila ukwuu.

Abụ Ọma 124

Abụ nriogo. Nke Devid.

Ekele maka mgbaputa

- ¹ A sị na ONYENWE ANYỊ adinyereghị anyị,
ka Izrel kwuo,
- ² a sị na ONYENWE ANYỊ adinyereghị anyị,
mgbe ndi mmadu biliri imegide anyị,
- ³ mgbe iwe ha rere dika oku megide anyị,
ha gaara eloda anyị na ndu;
- ⁴ idee mmiri gaara iri anyị,
oke mmiri gaara ebufu anyị,
- ⁵ ebili mmiri niile
gaara ebufu anyị.
- ⁶ Ma otuto dīrī ONYENWE ANYỊ, onye na-ekweghị
ka ha jiri eze ha dorie anyị.
- ⁷ Anyị agbanarila ha dika nwa nnunu si
gbanari onya osi onya choro iji jide ya;
onyahụ agbajielā,
anyị ewezugakwala onwe anyị, nwere onwe anyị.
- ⁸ Inyeaka anyị dī n'aha ONYENWE ANYỊ,
onye kere eluigwe na ụwa.

* **Abụ Ọma 123:2** 123:2 N'oge ochie, ndi nwere ohu adighi e kwuru ha okwu mgbe a na-ezi ha ozi, kama ọ bu aka ka nne ha ukwu maobu nna ha ukwu ji agwa ha ihe ha kwesiri ime.

Abụ Ọma 125

Abụ nrigo.

Chineke onye na-echebe ndị ya

- ¹ Ndi niile na-atukwasị ONYENWE ANYI obi na-anogidesi ike di ka ugwu Zayon nke a na-apughị inughari, nke na-adigidekwa n'onodu ya ruo mgbe ebighi ebi.
- ² Dika ugwu niile si gbaa obodo Jerusalem gburugburu, otu a ka ONYENWE ANYI na-agba ndi ya gburugburu ugwu a na ruo mgbe ebighi ebi.
- ³ Mkpara ochichi ndi ajo omume agaghị adigide* n'ala ndi ezi omume ketara n'ife nza, n'ihhi na ndi ezi omume nwere ike itinye aka ha na-ime ihe ojoo.
- ⁴ O ONYENWE ANYI, meere ndi niile na-eme ezi omume ihe oma, ya bu, ndi niile obi ha ziri ezi.
- ⁵ Ma ONYENWE ANYI ga-achupu ndi niile na-agbaso uzo aghughu na ndi niile na-eme ajo ihe.

Ka udo diri Izrel.

Abụ Ọma 126

Abụ nrigo.

Abụ ekele maka mgbaputa

- ¹ Mgbe ONYENWE ANYI kpoghachitere ndi e mere ka ha lota na Zayon,* anyi di ka ndi na-arọ nrọ.
- ² Ochi juru anyi onu, abụ onu jukwara anyi ire. Mgbe ahụ, e kwukwara ya na mba niile si, "ONYENWE ANYI emeerala ha otutu ihe di ukwu."
- ³ ONYENWE ANYI emeerala anyi otutu ihe di ukwu, obi anyi juputakwara n'onu.
- ⁴ Nyeghachi anyi akunuba anyi, o ONYENWE ANYI, dika mmiri iyi na-asọ n'ala Negev.
- ⁵ Ndi niile na-eji anya mmiri na-arụ oru iku mkpuru ga-emesia jiri abụ onu wee ihe ubi ahụ.
- ⁶ Onye ji ikwa akwa buru mkpuru ubi o ga-agma na-aga, ga-emesia jiri abụ onu na-aloghachi azu, mgbe ha bu ukwu oka ha.

Abụ Ọma 127

Abụ nrigo, nke Solomon.

Chineke di mkpa

- ¹ O buru na ONYENWE ANYI ewughị ulo, ndi na-ewu ya na-adogbu onwe ha n'oru n'efu.

* **Abụ Ọma 125:3** 125:3 Ajz 14:5 * **Abụ Ọma 126:1** 126:1 Jer 29:14; Jul 3:1

- Ọ bụrụ na ONYENWE ANYỊ echeghi obodo,
n'efu ka ndi nche na-amu anya.
- ² Ọ bu n'efu ka i na-ebili n'isi ututu
na-adogbu onwe gi n'oru
ichota ihe i ga-eri ruo n'abali,
n'ih i na o na-eme ka ndi niile o huru n'anya hie ura n'udo.
- ³ Umuntakiri bu ihe nketa si n'aka ONYENWE ANYI,
umuntakiri bu ugwo oru o na-enye.
- ⁴ Dika akụ n'aka dike n'agha,
otu a, ka umu a mutaara na mgbe okorobia di.
- ⁵ Onye a goziri agozi ka nwoke ahụ bu
onye kpojuru akụ ndi a n'akpa akụ ya.
Ihere agaghi eme ha mgbe ha na ndi iro
na-arurita uka n'ama.

Abụ Ọma 128

Abụ nrigo.

Ngọzi diri ndi na-atu egwu Onyenwe anyi

- ¹ Ngọzi na-adiri ndi niile na-atu egwu ONYENWE ANYI,
ndi na-aga ije n'irube isi nye ya.
- ² I ga-eri mkpuru oru aka gi;
otutu ngozi na ihe iga nke oma ga-abu nke gi.
- ³ Nwunye gi ga-adi ka osisi vaini
na-amị mkpuru n'ime ulo gi;
umu gi ndi ikom ga-adikwa ka ome osisi oliv
gburugburu tebul gi.
- ⁴ Otu a ka a ga-esi gozie nwoke ahụ
na-atu egwu ONYENWE ANYI.
- ⁵ Ka ONYENWE ANYI gozie gi site na Zayon
ubochi niile nke ndu gi;
ka i hukwa odimma Jerusalem,
- ⁶ ka i di ndu hu umu umu gi.
Ka udo diri Izrel.*

Abụ Ọma 129

Abụ nrigo.

Ekpere megide ndi iro Izrel

- ¹ Site na mgbe m bu nwantakiri, ha kpagburu m otutu oge,
ka Izrel kwuo.
- ² "Site na mgbe m bu nwantakiri, ha kpagburu m otutu oge,
ma ha enweghi ike merie m.
- ³ Ndi ikom na-ako ubi akoghariala azu m dika ala ubi,
mee ebe ha koru ako ka o di ogologo.
- ⁴ Ma ONYENWE ANYI bu onye ezi omume;
o topula m site n'agbu niile nke ndi ajo omume."

* **Abụ Ọma 128:6** 128:6 Abụ 125:5

- ⁵ Ka ndị niile kpọrọ Zayọn asi
buru ndi ga-alaghachi azu n'ihere.
- ⁶ Ka ha niile diri ka ahija na-epu n'elu ulo
nke na-akponwu tupu o puputa;*
- ⁷ nke onye na-ewe ihe ubi na-adighi eji ha kpojuo aka ya abuo,
maobu onye mkpokota e nwee ike kpojuo aka ya.
- ⁸ Ka ndi si n'uzo na-agafe hapu i si ha,
"Ngosi ONYENWE ANYI diri unu.
Anyi na-agosi unu n'aha ONYENWE ANYI."†

Abụ Qma 130

Abụ nriogo.

Mkpuruobi na-ele anya Chineke

- ¹ O ONYENWE ANYI, o bu site n'ebe di omimi ka m na-ebeku gi akwa.
² Onyenwe anyi, nuru olu m.
Ka nti gi na-anakwa nti
n'olu aririo m, maka amara.
- ³ O ONYENWE ANYI, a si na i detuo mmehie niile,
Onyenwe anyi, onye puru iguzo?
- ⁴ Ma o bu n'aka gi ka mgbaghara mmehie* di;
ime ka anyi tuo gi egwu, ma jeere gi ozi.
- ⁵ Ana m echere ONYENWE ANYI, mkpuruobi m na-echekwa ya,
o bu n'okwu ya ka olileanya m di.
- ⁶ Mkpuruobi m na-echere Onyenwe anyi
karia ndi nche abali na-echere chi obubo,
e, karia ndi nche abali na-echere chi obubo.
- ⁷ Ndi Izrel, ka olileanya unu diri na ONYENWE ANYI,
n'ihina na ihunanya ya na-adigide adigide,
n'aka ya ka nzoputa zuruoke dikwa.
- ⁸ Ya onwe ya, ga-agbaputa Izrel
site na mmehie ya niile.

Abụ Qma 131

Abụ nriogo, nke Devid.

Abụ nke ndi di nwayogo n'obi

- ¹ O ONYENWE ANYI, nganga adighi n'obi m,
ndu mpako abukwaghi ochicho m;
adighi m etinye onwe m n'okwu kariri m
maobu n'ihe ndi di ukwu karia m.
- ² Ma ana m edere duu, mkpuruobi m nokwa juu;
dika nwantakiri a napuru ara, ya na nne ya no,
e, dika nwantakiri a napuru ara, otu a ka mkpuruobi m no n'ime m.

* **Abụ Qma 129:6** 129:6 O bu uru a gwakotara ntu na aja ka e ji emechi elu ulo n'Izrel. N'oge mmiri ozuzo, ahija na-epu n'elu ulo ndi a n'ihina ha di larii, ma ha adighi adigide. Mgbe okochi bilara, n'ihina na mgborogwu ha abanyeghi n'ime aja elu ulo ndi a, ha na-akponwu Abụ 37:2 † **Abụ Qma 129:8** 129:8 Rut 2:4 * **Abụ Qma 130:4** 130:4 Opu 34:7; Neh 9:17; Dan 9:9

³ Ndi Izrel, ka olileanya unu diri na ONYENWE ANYI*
ugbu a na mgbe niile ebighi ebi.

Abụ Ọma 132

Abụ nriogo.

Devid na igbe ogbugba ndu Onyenwe anyi

- ¹ O ONYENWE ANYI, cheta Devid,
n'ihe niile bu ndi o gbakutara azu.
- ² O nuru iyi nye ONYENWE ANYI,
kwee nkwa nye Onye di ukwuu nke Jekob:
- ³ "Agaghi m abanye n'ime ulo m
maobu rigoo n'ihe ndina m,
- ⁴ agaghi m arahu ura,
egbugbere anya m agaghi atu oru ura,
- ⁵ tutu ruo mgbe m chotara ONYENWE ANYI onodu
ebe obibi nye Onye di ukwuu nke Jekob."
- ⁶ Anyi nuru ihe banyere ya n'Efrata,
anyi chotara ya n'ubi niile nke Jearim.
- ⁷ "Ka anyi gaa na-ebe obibi ya;
ka anyi kpo o isiala n'ebe ihe mgbakwasu ukwu ya.
- ⁸ 'Bilie, ONYENWE ANYI, bata n'ebe izuike gi,
gi na igbe ogbugba ndu nke ike gi.
- ⁹ Ka ndi nchajaja gi yiri ezi omume gi dika uwe;
ka ndi gi kwesiri ntukwasu obi buo abu n'ihu onu.' "
- ¹⁰ N'ihu ohu gi, bu Devid,
agbakutala onye gi e tere mmanu azu.
- ¹¹ ONYENWE ANYI nuru Devid iyi n'eziokwu,
bu iyi nke o gaghi esi na ya laghachi azu:
"Otu n'ime umu gi,
ka m ga-eme ka o nodu n'ocheeze gi,
- ¹² o buru na umu ndi ikom gi edebe ogbugba ndu m
na ukpuru niile m kuziri ha,
mgbe ahu umu ha ga-anodu ala
n'ocheeze gi ruo mgbe ebighi ebi."
- ¹³ N'ihu na ONYENWE ANYI ahoro la Zayon,
o bu ochicho obi ya ime ya ebe obibi ya;
- ¹⁴ "Ebe a bu ebe izuike m ruo mgbe ebighi ebi,
ebe a ka ocheeze m ga-adikwa, n'ihu na o bu ihe m choro.
- ¹⁵ Aga m eji otutu nri di iche iche gozie ya;
aga m eji nri mee ka afo ju ndi ogbenye ya.
- ¹⁶ Aga m eji nzoputa yinye ndi nchajaja ya niile dika uwe,
ndi nsoro ya ga-abu abu n'ihu onu.

* **Abụ Ọma 131:3** 131:3 Abụ 130:7

- 17 “N’ebe a ka m ga-eme ka mpi* puputara Devid
ma debekwa oriọna n’ihi onye m e tere mmanụ.
18 Aga m eyikwasị ndị iro ya ihere dika uwe
ma aga eji okpueze mara mma chọọ isi ya mma.”

Abụ Ọma 133

Abụ nriogo, nke Devid.

Ngọzi nke ibi n’otu

- 1 Lee ka o si buru ihe di mma
na ihe onu mgbe umunne na-ebiko n’otu!*
- 2 O di ka mmanu di oke onuahia a wuru n’isi,
nke na-asodata ruo n’ahonu,
e, nke na-asodata ruo n’ahonu Eron,
ruokwa n’olu uwe mwuda ya.
- 3 O di ka a ga-asị na igirigi si na Hemon
na-ada n’elu n’ugwu Zayon.
N’ihi na n’ebe ahụ ka ONYENWE ANYI na-enye onyinye ngọzi ya,
o buladi ndu na-adị ruo mgbe ebighi ebi.

Abụ Ọma 134

Abụ nriogo.

Toonu Onyenwe anyi

- 1 Toonu ONYENWE ANYI, unu ndi ohu ONYENWE ANYI niile
ndi na-eje ozi n’ime ulo ONYENWE ANYI n’oge abali.
- 2 Chienu aka unu abuo elu n’ime ulonso ya*
ma toonu ONYENWE ANYI.
- 3 Ka ONYENWE ANYI, onye kere eluigwe na uwa
site na Zayon gozie unu.

Abụ Ọma 135

Toonu Onyenwe anyi

- 1 Toonu ONYENWE ANYI.
- Toonu aha ONYENWE ANYI,
toonu ya, unu ndi ohu ONYENWE ANYI niile,
- 2 unu ndi na-eje ozi n’ime ulo ONYENWE ANYI,
n’ime ogige ulo Chineke anyi.
- 3 Toonu ONYENWE ANYI, n’ihi na ONYENWE ANYI di mma;
bukuo aha ya abụ otuto, n’ihi na o bu ihe ziri ezi.
- 4 N’ihi na ONYENWE ANYI ahoputala Jekob nye onwe ya,
o hoputala Izrel ka o buru ihe oke onuahia nke aka ya.
- 5 Amaara m na ONYENWE ANYI di ukwuu,
na Onyenwe anyi di ukwuu karja chi niile.

* **Abụ Ọma 132:17** 132:17 N’ebe a mpi na-egosi idi ike * **Abụ Ọma 133:1** 133:1 Hib 13:1 * **Abụ Ọma 134:2** 134:2 1Tm 2:8

- 6 ONYENWE ANYỊ na-eme ihe ọbụla masịrị ya
n'eluigwe na elu ụwa
na n'oke osimiri na n'ime ogbu mmiri niile.
- 7 Ọ bụ ya na-eme ka igwe ojii na-apụta site n'akụkụ niile nke ụwa.
Ọ bụkwa ya na-ezite amụma nke na-eweta mmiri ozuzo.
Ọ na-ewepụtakwa ifufe site n'ụlọ ifufe ya niile.
- 8 Ọ tigburu ụmụ niile e buru ụzọ mụọ n'ala Ijpt,
ụmụ mmadụ buru ụzọ mụọ na ụmụ anụ ụlọ e buru ụzọ mụọ.
- 9 Ọ zipurū ihe ịribama ya dị iche iche na ọrụ ebube ya niile n'etiti unu, o Ijpt,
megide Fero na ndị niile na-ejere ya ozi.
- 10 Ọ tigburu ọtụtụ mba dị ukwuu n'ọnuogugụ,
tigbukwaa ndị eze ha, ndị dị ike n'agha.
- 11 Ụfọdụ n'ime ha bụ Saịhọn, eze ndị Amọrait,
na Ọg eze Bashan,
na ndị eze niile dị na Kenan.
- 12 Ọ weere ala ndị obodo ahụ niile nye ndị ya,
nye ya ụmụ Izrel dika ihe nketa ha.
- 13 Ọ ONYENWE ANYỊ, aha gị na-adigide ruo mgbe ebighị ebi
a maara aha gị ruo ọgbọ niile.
- 14 N'ihì na ONYENWE ANYỊ ga-ekpeputa ndị ya.
Ọ ga-enwekwa ọmịiko n'ahụ ndị ohu ya.
- 15 Chi ndị mba ọzọ bụ arụsị e jiri aka kpụọ,
nke e ji ọlaọcha na ọlaedo kpụọ.
- 16 Ha nwere ọnu ma ha adighị ekwu okwu,
ha nwere anya ma ha adighị ahụ ụzọ.
- 17 Ha nwere ntị ma ha adighị anụ ihe,
ọ dīkwaghị nkuume dī n'ime ọnu ha.
- 18 Ndị na-eme ha ga-adị ka ha.
Ọ bụkwa otu a ka ndị na-atụkwasi ha obi ga-adị.
- 19 Ndị Izrel, toonu ONYENWE ANYỊ.
Unu ndị ụlọ Erọn, toonu ONYENWE ANYỊ.
- 20 Unu ndị ụlọ Livayi, toonu ONYENWE ANYỊ;
unu ndị na-atụ egwu ya, toonu ONYENWE ANYỊ.
- 21 Ka otuto dīrī ONYENWE ANYỊ site na Zayọn,
nye onye ahụ na-ebi na Jerusalem.

Toonu ONYENWE ANYỊ.

Abụ Qma 136

Abụ ekele

- 1 Keleenụ ONYENWE ANYỊ, n'ihì na ọ dī mma.
Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 2 Keleenụ Chineke kachasi chi niile elu.
Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 3 Keleenụ Onyenwenụ kachasi ndị nwenụ niile.
Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.

- 4 Keleenụ onye ahụ naanị ya na-arụ ọrụ ebube dị iche iche,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 5 Keleenụ onye ahụ ji nghota ya kee mbara eluigwe niile,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 6 Keleenụ onye wuru ụwa n'elu ogbu mmiri,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 7 Keleenụ onye ahụ kere anyanwụ na ọnwá,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 8 Onye mere anyanwụ ka ọ na-acha n'ehihie,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 9 Onye mere ka ọnwá na kpakpando na-achị n'abalị,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 10 Onye ahụ tigburu ụmụ niile e buru ụzọ mụọ n'Ijpt,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 11 O duuru ndị Izrel site n'Ijpt pụtá,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 12 O ji aka ya dị ike nke o setipurụ esetipụ dupụtá ha;
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 13 Onye ahụ kewara Osimiri Uhie abụọ,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 14 Onye duuru ndị Izrel gafee n'etiti ya,
    n'ihie n'ahụ Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 15 Ma Osimiri Uhie riri Fero na ndị agha ya niile;
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 16 Keleenụ onye duuru ndị ya gafee ọzara,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 17 Onye ahụ tigburu ndị eze dị ukwuu,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 18 O gbukwara ndị eze dị ike nke ukwuu,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 19 O gburu Saịhọn eze ndị Amọrait,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 20 Na Ọg eze Bashan,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 21 Were ala ha nye dịka ihe nketa,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 22 O nyere ohu ya Izrel ala ahụ ka ọ burụ ihe nketa ha,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 23 Onye chetara anyị mgbe anyị na-adighị ike,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 24 Mee ka anyị nwere onwe anyị site n'aka ndị iro anyị,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.
- 25 Ọ na-enye ihe niile dị ndụ nri,
    Ịhụnanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.

26 Keleenụ Chineke nke eluigwe ekele.

Ihụnanya ya na-adịgide ruo mgbe ebighị ebi.

Abụ Qma 137

Abụ ndị a dotara n'agha

1 N'akụkụ iyi niile Babilon ka anyị nọduru ala kwaa akwa mgbe anyị chetara Zayon.

2 O bu n'osisi popla ka anyị kokwasiri ubo akwara anyị niile.

3 N'ebe ahụ ka ndị dotara anyị n'agha gwara anyị ka anyị buoro ha abụ, ndị na-emekpa anyị ahụ rioro anyị ka anyị buoro ha abụ onu; ha kwuru si, "Buoronu anyị otu abụ n'ime abụ Zayon!"

4 Ma, olee otu anyị ga-esi buo abụ ONYENWE ANYI ebe anyị nọ n'ala ozọ?

5 O buru na m echezọ gi, Jerusalem, ka aka nri m chefuo nka ya.

6 O buru na m echezọ gi, o burukwa na m akwusi iche echiche banyere Jerusalem, oke onu m, ka ire m rapara n'okpo onu m.

7 Cheta, o ONYENWE ANYI, ihe ndi Edom mere n'ubochi ahụ a dotara Jerusalem n'agha.*

"Tikposia ya," ka ha tiri, "Tikposia ya ruo na ntola ya niile!"

8 Gi ada Babilon, onye a ghaghị ila n'iyi, onu ga-abu nke onye ahụ ga-akwughachi gi ugwo oru ruru gi n'ih ihe i mere anyi,

9 onye ahụ ga-achiri umu gi ndi na-anu ara tupia ha n'elu nkume.†

Abụ Qma 138

Abụ Qma Devid.

Onyenwe anyi bu onye kwesiri ntukwasị obi

1 O ONYENWE ANYI, aga m eji obi m niile too gi; n'ihu chi niile di iche iche ka m ga-abuku gi abụ otuto.

2 Aga m akpo isiala n'ebe ulonso ukwu gi di aga m etokwa aha gi n'ihu ihunanya gi na ikwesi ntukwasị obi gi, n'ihu na i meela ka aha gi na okwu gi di elu karja ihe niile.*

3 Mgbe m kpokuru gi, i zara m;

* **Abụ Qma 137:7** 137:7 Mgbe Nebukadneza meriri Jerusalem, ma bibiekwa ya, ndi Edom nuriri oke onu n'ihu na ndi Izrel bu ndi iro ha. Ma omume a ezighi ezi n'ihu na ndi Edom na ndi Izrel bu umunna. Ndi Edom bu umu umu Iso, Izk 25:12-14; Ems 1:11; Qbd 10-14 † **Abụ Qma 137:9** 137:9 N'oge agha, ndi meriri n'agha na-achikota umuaka niile di n'obodo ahụ ha meriri, tupiasia ha isi na nkume. Ha na-eme nke a i ji mesie mmeri ha meriri obodo ahụ ike, nakwa i ji mee ka a ghara inwe ogbo ozọ ga-ebili n'obodo ahụ. 2Ez 8:12; Ajz 13:16; Hos 13:16; Nhu 3:10 * **Abụ Qma 138:2** 138:2 Ajz 42:21

i mere m ka m nwee nkwuwa okwu ma guzosiekwa ike.

⁴ O ONYENWE ANYI, ka ndi eze niile no n'ụwa too gi,
mgbe ha nuru ihe niile i nyere n'iwu.

⁵ Ka ha buo abụ banyere ụzọ niile nke ONYENWE ANYI,
n'ihu na ebube ONYENWE ANYI di ukwu.

⁶ N'agbanyeghi na ONYENWE ANYI di ukwu, o na-elekwasị ndi di umeala n'obi anya,
ma o naghị ekwe ka ndi nganga bia ya nso.

⁷ A sịkwari na m na-eje ije n'etiti nsogbu,
i na-echebe ndu m;

i na-esetipu aka gi megide iwe ndi kporo m asi,
i na-eji aka nri gi zoputa m.†

⁸ ONYENWE ANYI ga-emezuru m ihe niile o kwadoro m;‡
ihunanya gi, o ONYENWE ANYI, na-adigide ruo mgbe ebighi ebi,
ahapukwala oru aka gi niile.

Abụ Ọma 139

Abụ nke diri onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid.

Chineke maara ihe niile

¹ O ONYENWE ANYI, i nyochaala m,
i makwaara m nke oma

² I maara mgbe m na-anodu ala na mgbe m na-eguzo oto;
site n'ebe di anya, i na-aghota echiche obi m niile.

³ I na-ahuzu opupu m na ndina ala m;
i mazukwara uzọ m niile.

⁴ O ONYENWE ANYI, i maara ihe m gaje ikwu
tupu m kwuo ya.

⁵ I na-anọ m n'ihu, ma na-esokwa m n'azu,
i tukwasila m aka gi.

⁶ Ihe omuma di otu a di oke omimi nye m,
o dikwa elu apughi m iru ya.

⁷ Ebee ka m ga-ezo onwe m si otu a zonari Mmuo gi?
Ebeekwa ka m puru igbaga ka m si n'ihu gi zoo onwe m?

⁸ O buru na m arigoro n'eluigwe i no n'ebe ahụ.
O burukwa na m arida zoo onwe m n'ala mmuo, i nokwa n'ebe ahụ.

⁹ O buru na m efepu n'isi ututu dika nwa nnunu, felagaa
n'ebe di nnoo anya nke oke osimiri,

¹⁰ o buladi n'ebe ahụ ka aka gi ga na-edu m
aka nri gi ga-ejidesi m ike.

¹¹ O buru na m asi, "N'ezie, ochichiri ga-ekpuchi m
ihe ga-aghọ abali gbaa m gburugburu."

¹² O buladi ochichiri agaghi abụ ochichiri n'ebe i no;
abali ga-enye ihe dika ehie,
n'ihu na ochichiri di ka ihe n'ebe i no.*

¹³ O bu gi kpuru akuku niile di m n'ahụ.

† **Abụ Ọma 138:7** 138:7 Abụ 23:3-4 ‡ **Abụ Ọma 138:8** 138:8 Fil 1:6 * **Abụ Ọma 139:12** 139:12 Job 26:6;
Job 34:22; Hib 4:13

- Ọ bukwa gị jikọtara ha niile ka ha buru otu mmadu n'ime afo nne m.
- 14 Ana m eto gị n'ihia na abụ m onye e sitere n'oke egwu na ebube kee;
orụ gị niile di ebube;
amaara m nke a nke oma.
- 15 Udidi m abughi ihe zoro ezo n'ebe i no
mgbe a kpuru m n'ebe nzuzo ahụ,
mgbe a kpakotara m n'ebe omimi nke uwa.
- 16 Anya gị abuo huru ahụ m mgbe o na-enweghi udidi obula.
E dere ubochi niile a kwadoro m n'ime akwukwo gi
tupu otu n'ime ha adiri.
- 17 Lee ka echiche i na-eche banyere m si di oke onuahia, o Chineke!
Leekwa ka ha si di ukwu.
- 18 O buru na m aguo ha onu,
ha ga-adi ukwu kari a onuogugu aja di n'ala.
Mgbe m tetara, mu na gi ka no.
- 19 O Chineke, a sikwari na i ga-ala ndi ajo omume niile n'iyi!
Sitenu n'ebe m no puo, unu ndi na-akwafu obara!
- 20 Site n'echiche ojoo, ha na-ekwu okwu banyere gi;
ndi iro gi na-ekwuto aha gi.
- 21 O ONYENWE ANYI, o bu na m akpoghi ha asi bu ndi kporo gi asi,
na-asokwa ndi na-enupu isi megide gi oyi?
- 22 O bu naani ikpo asi ka m nwere n'ebe ha no?
Ana m agunye ha dika ndi iro m.
- 23 O Chineke, nyochaa m, mara obi m.
Nwaa m, matakwa echiche uche m niile.
- 24 Choputa ma o nwere ihe ojoo di n'ime m,
ma duo m n'uzo ebighi ebi.

Abụ Ọma 140

Abụ nke diri onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid.

Ekpere maka nchebe

- 1 O ONYENWE ANYI, doputa m site n'aka ndi na-eme ihe ojoo.
Chebe m ka m ghara idaba n'aka ndi na-eme ihe ike di iche iche.
- 2 Ndi na-atu atumatu ime ihe ojoo n'obi ha
na-akpali agha ubochi niile.
- 3 Ha na-eme ire ha ka ha di nko dika nke agwo;
elo ajuala di n'egbugbere onu ha.*
- 4 Chebe m ONYENWE ANYI, ka m ghara idaba n'aka ndi na-emebi iwu;
chebe m ka m ghara idaba n'aka ndi na-eme ihe ike,
ndi na-eche echiche odida m.
- 5 Ndi mpako esielera m onya igbudu;
ha agbasaala ugbu ha na udo ha,
siekwara m onya di iche iche n'uzo m na-aga.
- 6 A siri m ONYENWE ANYI, "Gi onwe gi bu Chineke m."

Sela

Sela

* **Abụ Ọma 140:3** 140:3 Rom 3:13; Jem 3:8

- Nurū, O ONYENWE ANYỊ, olu aririọ m maka amara.
⁷ Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI Onye nzoputa m di ike,
 i na-ekpuchi isi m n'ubochi agha.
⁸ Ekwewala ka ndi ajo omume chota ihe ha na-achọ, o ONYENWE ANYI,
 ekwewala ka nzube ha mezuo.

Sela

- ⁹ Ndi niile gbara m gburugburu na-ebuli isi ha elu na nganga
 ka ndu ojojo nke ebugbere onu ha rikpuo ha.
¹⁰ Ka icheku oku na-ere ere dakwasị ha;
 ka a tuba ha n'ime oku na-ere ere,
 n'ime olulu apiti juputara, nke ha na-enweghi ike isite n'ime ya puta ozo.
¹¹ Ekwela ka ndi na-ekwu okwu nkwulu guzosie ike n'ala,
 ka ihe ojojo chuda ndi na-eme ihe ike.
¹² Amaara m na ONYENWE ANYI ga-ekpe ikpe ziri ezi nye ndi ogbenye
 na-emekwa ka ndi no na mkpa nweta ihe ruuru ha.
¹³ N'ezie, ndi ezi omume ga-eto aha gi,
 ndi ziri ezi ga-ebikwa n'ihu gi.

Abụ Qma 141

Abụ Qma Devid.

Aririọ nke ezi mmadu

- ¹ O ONYENWE ANYI, ana m akpoku gi; biakwute m osiiso.
 Nurū olu m mgbe m na-akpoku gi.
² Ka ekpere m bia n'ihu gi dika ihe na-esi isi uto;
 ka nchili elu nke m chiliri aka m abuo diri ka aja a na-achu n'anyasi.
³ Nyere m aka ka m mechie onu m, o ONYENWE ANYI;
 na-ehekwa ebugbere onu m nche.
⁴ Ekwela ka obi m nwee mmasi n'ihe ojojo,
 isonye ndi na-eme ihe ojojo
 ruo ruo ajo omume niile di iche iche;
 ekwela ka m soro ha rikoo ihe uto ha niile.*
⁵ Ka onye ezi omume tie m ihe, nke a na-egosi obi ebere;
 ka o baara m mba, nke a bu mmanu n'elu isi m.
 Isi m agaghi aja ya.
 Otu o di, ekpere m na-emegide ruo niile nke ndi na-eme ihe ojojo.
⁶ A ga-esite n'elu nkume di elu tuda ndi na-achi ha,
 mgbe ahụ, ndi ajo omume ga-amata na okwu m niile bu eziokwu.
⁷ Ha ga-ekwu si, "Dika mmadu na-egburi, na-akoghari ala,
 otu a ka a ghasiri okpukpu anyi n'onu ili."
⁸ Ma olileanya m di na gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI
 n'ime gi ka m gbabara izere ndu, ararala m nyefee n'aka onwu.
⁹ Naputa m ka m ghara idaba n'ime onya igbudu niile nke ndi na-eme ajo ihe siiri,
 sitekwa n'onya niile ha siiri m.

* **Abụ Qma 141:4** 141:4 Ilu 23:6

¹⁰ Ka ndị ajoy omume daba n'ime ụgbu ha,
ma mụ onwe m ga-agabiga na-emerughị ahụ ọbụla.

Abụ Ọma 142

Abụ *maskil* nke Devid. Mgbe ọ nọ n'ọgba nkume. Ekpere.

Ekpere nke onye mkpọrọ

¹ Etikuru m ONYENWE ANYỊ mkpu akwa;
ewelitara m olu m riọ ONYENWE ANYỊ ka o meere m ebere.

² Ekwuputara m ihe na-esogbu m n'ihu ya,
gwakwa ya ahuhụ nke m nọ n'ime ya.

³ Mgbe mmuọ m dara mba n'ime m,
ọ bu gị maara ụzọ m.

N'uzọ ebe m na-esi aga
ka ndị mmadu siiri m ọnya.

⁴ Lee anya n'aka nri m ma hụ
na ọ dighị onye ọbụla na-eche ihe banyere m.

Enweghị m ebe mgbaba.
Ọ dighị onye ọbụla ihe banyere m na-emetuta n'obi.

⁵ Ana m etiku gị mkpu akwa, o ONYENWE ANYỊ,
na-asị, "Gị bu ebe mgbaba m,
oke m n'ala ndị di ndụ."

⁶ Gee ntị na mkpu akwa m,
n'ihị na anọ m n'ọnọdu ihe isiike;
gbaputa m site n'aka ndị na-achụ m ọsọ,
n'ihị na ha siri ike karịa m.

⁷ Mee ka m nwere onwe m site n'ulọ mkpọrọ,
ka m nwee ike too aha gị.

Mgbe ahụ ndị ezi omume ga-agba m gburugburu
n'ihị idị mma gị n'ebe m nọ.

Abụ Ọma 143

Abụ Ọma Devid.

Ekpere maka enyemaka

¹ O ONYENWE ANYỊ, nuru ekpere m,
gekwa n'akwa arịrịọ m maka amara;
n'ihị ikwesi ntukwasị obi gị na ezi omume gị,
bịa nyere m aka.

² Edubatala m n'ọnọdu ikpe m ikpe,
n'ihị na ọ dighị onye ọbụla di ndụ bu onye ezi omume n'ihu gị.*

³ Onye iro na-achụ m ọsọ,
ọ na-azọpịa ndụ m n'ala;
na-emekwa ka m nọdu n'ochichiri,
dika ndị nwuru anwu n'ogologo oge gara aga.

⁴ Ya mere mmuọ m na-ada mba n'ime m
ujọ juputakwara m n'obi.

* **Abụ Ọma 143:2** 143:2 Job 4:17; 9:2; Ekl 7:20

- 5 Ana m echeta ụbọchị niile ndị ahụ gara aga;
ana m atugharị uche n'ọrụ gị niile
na-echekwa echiche banyere ihe niile aka gị rụrụ.
- 6 Ana m agbasa aka m abụọ nye gị;
aguụ gị na-agụ mkpuruobi m dika aguụ mmiri ozuzo si agụ ala kporo nkụ.

Sela

- 7 O ONYENWE ANYI, zaa m ọsịiso;
mmụọ m na-ada mba.
Ezonarịla m ihu gị,
ma ọ bughị ya, aga m adi ka ndị na-arịda ruo n'ili.
- 8 Mee ka m nuru okwu ihunanya gị nke na-adighi agharipu n'isi ututu,
n'ihina na ọ bu gị ka m tukwasiri obi.
- Zi m uzọ m kwesiri igbaso,
n'ihina na ọ bu gị ka m na-eweli mkpuruobi m nye.
- 9 O ONYENWE ANYI, gbaputa m site n'aka ndi iro m,
n'ihina na ọ bu n'ime gị ka m na-ezo onwe m.
- 10 Kuziere m ime uche gị,
n'ihina na i bu Chineke m;
ka ezi Mmụọ gị
duo m n'ala di larị.
- 11 O ONYENWE ANYI, n'ihina aha gị chebe ndu m;
n'ime ezi omume gị, naputa m site na nsogbu.
- 12 N'ime ihunanya gị na-adighi agharipu, kpochapu ndi iro m;
laa ndi niile kporo m asi n'iyi,
n'ihina na abụ m ohu gị.

Abụ Ọma 144

Abụ Ọma nke Devid.

Abụ nke dike n'agha

- 1 Otuto diri ONYENWE ANYI, onye bu oke nkume m,
onye na-ezi aka m abuo ibu agha,
na mkpisiaka m ilu ogu.
- 2 O bu Chineke m, onye juputara n'ihunanya, burukwa ebe mgbaba m e wusiri ike,
ebe m e wusiri ike na onye mgbaputa m,
o bu ota m, onye m na-agbaba n'ime ya,
onye ji aka ike mee ka ndi di iche iche nodu n'okpuru m.
- 3 O ONYENWE ANYI, ginị ka mmadu bu i ji na-eche echiche banyere ya,*
ginị ka nwa nke mmadu bu ihe banyere ya ji na-emetu gị n'obi?
- 4 Mmadu di ka otu nkuume;
ubochi ndu ya niile na-agafe ngwangwa dika onyinyo.
- 5 O ONYENWE ANYI, kewaa eluigwe rịdata;
metu ugu niile aka ka ha kwuo anwuru oku.
- 6 Zipu amuma ka o chusasia ndi iro niile;
gbaa ha akụ gị niile ma chusasia ha.
- 7 Site n'elu setipu aka gị;

* **Abụ Ọma 144:3** 144:3 Abụ 8:4

gbaputa m, naputakwa m
 site n'oke osimiri,
 site n'aka ndi si mba ozo,
 8 ndi onu ha juputara n'ugha,
 ndi aka nri ha juputakwara n'aghugho.

9 O Chineke, aga m abuku gi abu oheru.
 Une e ji akwara iri mee ka m ga-eji kporo gi egwu;
 10 gi onye na-enye ndi eze mmeri,
 onye na-agbaputa ohu ya Devid.

Site na mma agha di njo 11 gbaputa m;
 naputakwa m site n'aka ndi si mba ozo
 ndi onu ha juputara n'ugha,
 ndi aka nri ha juputakwara n'aghugho.

12 Mgbe ahụ, umu ndi ikom anyi, n'oge okorobia ha,
 ga-adi ka ihe a kuru n'ala e lekotara anya nke oma,
 umu anyi ndi inyom ga-adi ka ogidi a piri api
 e ji achọ uloze mma.

13 Oba anyi niile ga-ejuputa n'ihe oriri
 di iche iche si n'ubi anyi.

Aturu anyi ga-amuba n'otutu puku n'onuogugu,
 ha ga-adi iri puku kwuru puku n'ubi anyi;
 14 igwe ehi anyi ga-adokpu ibu di aro.

A gaghị enwe ntipu na mgbidi anyi niile,
 a gaghị adota anyi n'agha gaa obodo ozo,
 akwa ihe mgbu agaghị adi n'okporozo anyi niile.

15 Ndi a goziri agozi ka ndi ahụ bu, ndi ihe ndi a diiri;
 ndi a goziri agozi ka ndi ahụ bu, ndi Chineke bu ONYENWE ANYI ha.

Abụ Qma 145

Abụ Qma otuto, nke Devid.

Idi mma nke Chineke

1 Aga m ebuli gi elu, Chineke m onye bu eze;
 aga m eto aha gi, site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi.

2 Ubochi niile ka m ga-eto gi
 jaakwa aha gi mma site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi.

3 ONYENWE ANYI di ukwu, burukwa onye kwesiri inata otuto;
 idi ukwu ya kariri ihe onye obula puru ighota.

4 Otu ogbo ga-eto oru gi niile n'ihu ogbo ozo;
 ha ga-ekwuputa maka oru ukwu gi niile di iche iche.

5 Ha ga-ekwuputa ihe banyere idi ebube nke ima mma gi,
 aga m atugharikwa uche n'oru ebube gi niile.

6 Ha ga-ekwuputa ihe banyere ike nke oru itunanya gi niile,
 aga m ekwusakwa oru ukwu gi niile.

7 Ha ga-eme memme n'ihidi mma gi di ukwu
 jirikwa onu buo abu banyere ezi omume gi.

- 8 ONYENWE ANYỊ na-eme amara nweekwa obi omiiko,
 ọ dighị ewe iwe osiiso, ọ bara ụba n'ihunanya.
- 9 ONYENWE ANYỊ dī mma n'ebe mmadu niile dī;
 o nwere omiiko n'ebe ihe niile o kere eke dī.
- 10 O ONYENWE ANYỊ, ihe niile i kere eke ga-eto gi;
 ndi nsọ gi na-aja gi mma.
- 11 Ha ga-ekwuputa banyere ebube nke alaeze gi.
 Kwuputakwa maka idi ike gi,
- 12 ka mmadu niile mata ihe banyere oru ukwu gi niile dī iche iche
 na ebube nke idi mma alaeze gi.
- 13 Alaeze gi bu alaeze na-adigide ruo mgbe ebighi ebi,
 ochichi gi na-adigidekwa site n'ogbo ruo n'ogbo.
- ONYENWE ANYỊ na-emezu nkwa ya niile
 na-ahukwa ihe niile o kere eke n'anya.
- 14 ONYENWE ANYỊ na-ekulite ndi niile dara ada
 na-akwagide ndi niile dara mba.
- 15 Olileanya ihe niile dī na gi,
 i na-enye ha nri ha mgbe oge ya ruru.
- 16 I na-asaghepu aka gi
 na-emezu ochicho ihe niile dī ndu.
- 17 Uzọ ONYENWE ANYỊ niile ziri ezi;
 ọ na-ahukwa ihe niile o kere eke n'anya.
- 18 ONYENWE ANYỊ na-anọ nso ndi niile na-akpoku ya,
 bu ndi niile na-akpoku ya n'eziokwu.
- 19 O na-emezu ochicho niile nke ndi na-atu egwu ya;
 ọ na-anu akwa ha na-azoputakwa ha.
- 20 ONYENWE ANYỊ na-echebe ndi niile huru ya n'anya,
 ma o ga-ala ndi ajo omume niile n'iyi.
- 21 Onu m ga-ekwuputa otuto ONYENWE ANYỊ;
 ka ihe niile e kere eke too aha nsọ ya
 ruo mgbe ebighi ebi.

Abụ Oma 146

Tukwasị Chineke obi

- 1 Toonu ONYENWE ANYỊ.
- O mkpuruobi m, too ONYENWE ANYỊ.
- 2 Aga m eto ONYENWE ANYỊ ogologo ndu m niile;
 aga m abụ abụ otuto nye Chineke m mgbe m nọ na-adi ndu.
- 3 Atukwasila umu eze obi gi,
 ndi bu mmadu efu na-apughi izoputa.
- 4 Mgbe mmuo ha puru, ha na-alaghachi n'aja*;
 n'ubochi ahụ, atumatu ha na-agho ihe efu.
- 5 Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu, onye inyeaka ya bu Chineke nke Jekob,

* **Abụ Oma 146:4** 146:4 Ekl 12:7

onye olileanya ya dị na ONYENWE ANYỊ, Chineke ya.

- ⁶ Onye kere eluigwe na ụwa,
na osimiri, na ihe niile dị n'ime ha,
ONYENWE ANYỊ, onye ikwesi ntụkwasi obi ya na-adịgide ruo mgbe ebighị ebi.
- ⁷ Ọ na-ekpe ikpe ziri ezi nye ndị a na-akpagbu
na-enyekwa ndị agụụ na-agụ nri.
ONYENWE ANYỊ na-eme ka ndị nọ n'ụlọ mkpọrọ nwere onwe ha,
⁸ ONYENWE ANYỊ na-emegehe anya ndị kpuru isi,
ONYENWE ANYỊ na-akwagide ndị niile dara mba,
ONYENWE ANYỊ hụrụ ndị ezi omume niile n'anya.
- ⁹ ONYENWE ANYỊ na-echebe ndị ọbia,
na-elekotakwa ndị na-enweghị nna na ndị di ha nwurụ anwụ,
ma ọ na-eme ka ihe ghara ịgara ndị ajọ omume nke ọma.
- ¹⁰ ONYENWE ANYỊ na-achị ruo ebighị ebi,
Chineke gị, o Zayọn, site n'ogbo ruo n'ogbo.

Toonu ONYENWE ANYỊ.

Abụ Ọma 147

Onyenwe anyị dike, na onye amara

¹ Toonu ONYENWE ANYỊ!

- Ọ bụ ihe dị mma ịbụku Chineke anyị abụ otuto.
Ọ bụ ihe na-eweta mmasị, bụrụkwa ihe ziri ezi ito ya!
- ² ONYENWE ANYỊ na-ewu Jerusalem:
ọ na-akpoghachita ụmụ Izrel ndị a dọrọ n'agha gaa n'ala ọzọ.
- ³ Ọ na-agwọ ndị niile obi ha tiwara etiwa
na-ekechikotakwa ebe niile ha merurụ ahụ.
- ⁴ Ọ bụ ya na-ekpebi ọnuogugụ kpakpando niile
na-akpọkwa ha n'otu na otu.*
- ⁵ Onyenwe anyị dị ukwuu, ike ya dịkwa ukwuu;
nghota ya enweghị nsotu.
- ⁶ ONYENWE ANYỊ na-agba ndị dị umeala n'obi ume
ma ọ na-atụda ndị ajọ omume n'ala.
- ⁷ Jirinụ ekele bụkuo ONYENWE ANYỊ abụ;
jirinụ ụbọ akwara kpọrọ Chineke anyị egwu.
- ⁸ Ọ na-eji igwe ojii na-ekpuchi mbara eluigwe;
ọ na-ewetara elu ụwa mmiri ozuzo
na-eme ka ahịhia puo n'elu ugwu niile.
- ⁹ Ọ na-enye ehi niile nri
na-enyekwa ụmụ ugoloma nri mgbe ha na-ebeku ya akwa n'ihị nri.
- ¹⁰ Mmasị ya adighị n'ike nke ịnyịnya,
maobu n'ike ukwu nke mmadu.

* **Abụ Ọma 147:4** 147:4 Ajz 40:26

- 11 ONYENWE ANYỊ na-enwe mmasị n'ebe ndị na-atụ egwu ya nọ,
ndị olileanya ha dị na ihunanya ya nke na-adighi agharipu.
- 12 O Jerusalem, jaa ONYENWE ANYỊ mma;
o Zayon, too Chineke gi.
- 13 N'ihì na o wusiela mkporo onu uzo ama gi niile ike,
na-agozikwa ndi niile bi n'ime gi.
- 14 O na-eme ka oke ala gi nwee udo,
jirikwa oka wiiti kachasi mma nyejuo gi afo.
- 15 O na-ezipu iwu ya n'elu uwa niile;
okwu ya na-agbasa ngwangwa.
- 16 O na-atusa snoo n'ala dika aji anu,
na-efesasi igirigi snoo dika ntụ.
- 17 O na-atudata mkpuru mmiri ya di ka mkpuru okwute.
Onye puru iguzogide oke ifufe oyi ya?
- 18 O na-ezipu okwu ya na-agbaze ha;
o na-akpalite ikuku ya mee ka mmiri bido isoghari.
- 19 O kpugheela okwu ya nye Jekob,
iwu ya na ukpuru ya niile nye Izrel.
- 20 O mesobeghi mba ozo udi mmeso di otu a.
Ha amakwaghi iwu ya niile.

Toonu ONYENWE ANYI!

Abụ Ọma 148

Toonu Onyenwe ihe niile

- 1 Toonu ONYENWE ANYI.
- Toonu ONYENWE ANYI site n'elugwe,
toonu ya n'ebe niile kachasi elu.
- 2 Toonu ya, ndi mmuo ozi ya niile,
toonu ya, unu usuu ndi agha ya niile.
- 3 Toonu ya, anyanwu na onwa
toonu ya, kpakpando niile.
- 4 Toonu ya, unu elugwe kachasi elu
na unu mmiri di n'elu mbara elugwe.
- 5 Ka ha niile too aha ONYENWE ANYI,
n'ihì na ha niile malitere idi site n'okwu onu ya.
- 6 O doro ha n'onodu ha ga-anọ ruo mgbe ebighi ebi;
o nyere iwu nke a na-agaghi agabiga.
- 7 Toonu ONYENWE ANYI, site n'awa,
unu oke anu mmiri niile na ogbu mmiri niile,
- 8 na amuma, na mkpuru mmiri, na snoo na igwe ojii niile,
na oke ifufe niile na-eme ihe o nyere n'iwu,
- 9 unu uguwu ukwu niile, na uguwu nta niile

- na osisi niile na-amị mkpuru na osisi sida niile
¹⁰ na anụ ọhia, na anụ ụlọ niile,
 na ihe niile na-akpụ akpụ n'ala na nnunụ niile,
¹¹ ndị eze niile nke ụwa na mba niile dị iche iche,
 unu ụmụ eze na ndị niile na-achị achị n'ụwa,
¹² ụmụ okorobia na ụmụ agboghọ,
 ndị okenye na ụmuntakiri.
- ¹³ Ka ha niile too aha ONYENWE ANYI,
 n'ihì na ọ bụ naanị aha ya ka e buliri elu;
 ebube ya dị ukwuu karịa eluigwe na ụwa.
- ¹⁴ O meela ka mpi* ndị ya dị elu,
 otuto ndị nsọ ya niile,
 nke Izrel ndị ọ hụrụ n'anya.

Toonu ONYENWE ANYI.

Abụ Qma 149

Abụ otuto

¹ Toonu ONYENWE ANYI!

Bukuonu ONYENWE ANYI abụ ọhuru.
 Bụonu abụ ito ya n'etiti ndị nsọ ya.

- ² Ka Izrel nuriya onu n'ime onye kere ha;
 ka ndị bi na Zayon nwee obi uto n'ime Eze* ha.
- ³ Ka ha jiri ite egwu too aha ya
 ka ha jiri oyo na ubo akwara kporo ya egwu.
- ⁴ N'ihì na ihe banyere ndị ya na-atọ ONYENWE ANYI uto.
 O na-eji nzoputa† kpukwasị ndị dị umeala n'obi n'isi dika okpueze.
- ⁵ Ka ndị nsọ nuriya onu n'ime nsopuru a,
 bukwa abụ n'ihì onu n'elu ihe ndina ha.
- ⁶ Ka otuto Chineke diri n'onu ha,
 ka mma agha ihu abuo‡ dirikwa n'aka ha,
- ⁷ iji boro mba niile obo
 taakwa ndị niile dị iche iche ahuru,
- ⁸ iji mkporo igwe kee ndị eze ha
 na ndị ha a na-asopuru agbu igwe,
- ⁹ imezu ihe ahụ e kpebiri, deputakwa megide ha.
 Nke a bụ nsopuru diri ndị nsọ ya.

Toonu ONYENWE ANYI.

Abụ Qma 150

Ka ihe niile too Onyenwe anyi

¹ Toonu ONYENWE ANYI.

* **Abụ Qma 148:14** 148:14 Mpi bụ ihe na-egosiputa ike, guo akwukwo 1Sa 2:1 * **Abụ Qma 149:2** 149:2 Nkp
 8:23; Zek 9:9; Mat 21:5 † **Abụ Qma 149:4** 149:4 Abụ 132:16; Ajz 61:10 ‡ **Abụ Qma 149:6** 149:6 Hib 4:12;
 Mkp 1:16

Toonu Chineke n'ime ụlọnsọ ya.

Toonu ya, na mbara igwe nke ike ya.

² Toonu ya, n'ihì ọrụ niile ọ rụrụ site n'ike ya.

Toonu ya, n'ihì ịdị ukwuu ya nke kachasi ịdị ukwuu niile.

³ Werenụ opi ike too ya,

werekwanụ ụbọ akwara na une too ya,

⁴ jirinụ ihe iti egwu na ite egwu too ya,

jirikwanụ ụbọ akwara dī iche iche na ọja too ya,

⁵ werenụ ogene too ya,

werekwanụ ogene na-ada oke ụda too ya.

⁶ Ka ihe niile na-ekwu ume too ONYENWE ANYI.

Toonu ONYENWE ANYI.*

---

* **Abụ Qma 150:6** 150:6 Mgbe mmadụ na-eti, Toonu Onyenwe anyi, ya na onye na-eti Halleluya, na-ekwu otu ihe ahụ.

Ilu Ihe mere e ji dee Ilu

- ¹ Ndi a bu ilu Solomon nwa Devid, eze Izrel.
- ² O bu maka amamihe na ntuziaka,
maka ighota okwu niile kwesiri ighota nke oma,
- ³ n'ih i inweta ntuziaka n'inwe uche,
ime ezi omume na ikpe ziri ezi nke aghugho na-adighi.
- ⁴ N'ih i ime ka ndi na-enweghi uche nwee ezi uche,
ka ndi na-eto eto nweta ihe omuma na izuzu oma.
- ⁵ Ka onye maara ihe gee nti, tukwasikwa ihe n'ihe o maara,
ka ndi nwere nghota nwetakwa ezi ndumodu.
- ⁶ Ka ha ghota ilu niile na okwu niile
na-esi n'onu ndi maara ihe.
- ⁷ Itu egwu ONYENWE ANYI bu mmalite ihe omuma.*
O bukwa naani ndi nzuzu bu ndi na-adighi anabata amamihe na ido aka na nti.
Okwu mmalite: Nkwado maka inabata amamihe
- Ido aka na nti banyere ndi nrafu*
- ⁸ Nwa m, na-ana nti na ntuziaka nke nna gi
ahapukwala ndumodu nne gi.
- ⁹ N'ih i na okpu amara ka ha ga-aburu isi gi,
burukwa ihe inya n'olu nye gi.
- ¹⁰ Nwa m, o buru na ndi mmehie ara gi ura,
ekwenyerela ha, Ekwela!†
- ¹¹ O buru na ha asi gi, "Bia soro anyi; ka anyi zoo onwe anyi,
tigbuo onye obula anyi huru,
bu onye na-emeghi ihe ojoo obula.
- ¹² Ka anyi loo ha na ndu, dika ala ili,
loo ha kpamkpam dika ndi na-arida n'olulu.
- ¹³ Anyi ga-enwetakwa otutu ihe di oke onuahia,
nke anyi ga-akwaju n'ulo anyi.
- ¹⁴ Soro anyi fee nza gi ka anyi nwaa ike anyi,
ihe obula kwa anyi nwetara, anyi na gi ga-ekekota ya onu."
- ¹⁵ Nwa m, ejela ije n'uzo ndi di otu a,
a zokwala ukwu n'okporozo ha;
- ¹⁶ n'ih i na ukwu ha na-agba oso ime ihe ojoo,
na-emekwa ngwangwa iwufu obara.
- ¹⁷ O bu ihe abaghi uru igbasa ugbu,
n'ebe nnunu obula na-ahu ya anya.
- ¹⁸ Ma ndi a na-esi onya nke na-ama ha.
Ha onwe ha ka onya ahụ ga-ejide.
- ¹⁹ Otu a ka o na-adikwara ndi o na-agusi aguu ike inweta akunuba n'uzo na-ezighi
ezi.
N'ih i na igbaso uzo di otu a na-ewetara ndi na-eso ya onu.

* 1:7 1:7 Ilu 9:10; Ilu 15:33; Ekl 12:13 † 1:10 1:10 Jen 39:7-10; Dit 13:8; Efe 5:11.

Jidesie amamihe aka ike

- 20 Amamihe na-eti mkpu n'ezi ka mmadu nu.
Olu ya na-ada uda n'ama.
- 21 O bu n'isi akuku uzọ nke mkpotu dikarisiri ka o na-akpo oku,
n'onu uzọ ama obodo ka o na-anọ ekwuputa okwu onu ya niile.
- 22 "Unu ndi na-enweghi uche ruo ole mgbe ka unu ga-anogide buru ndi ga-ahu
enweghi uche n'anya?
Ruo ole mgbe ka ndi na-akwa emo ga-anogide na mmasi ikwa emo?
Ruo ole mgbe ka ndi nzuzu ga-anogide na-akpo ihe omuma asi?"
- 23 O buru na unu gere nti na mba m na-abara unu,
aga m awupu echiche niile nke obi m nye unu,
aga m emekwa ka unu mara okwu m.
- 24 Ma ebe o bu na unu egeghi nti mgbe m kporo oku,
setipukwa aka m nye unu ma o dighi onye nara nti,
- 25 ebe o bu na unu akpola ndumodu m asi,
jukwa inabata iba mba m nye unu,
- 26 ubochi unu ga-adaba na mmekpa ahụ, aga m achị ochi.
Mgbe ihe egwu biakwasiri unu, aga m akwa unu emo.
- 27 Mgbe oke ihe egwu ga-abiakwasiri unu dika ikuku di ike,
mgbe nhuju anya ga-erubiga n'elu unu dika oke ifufe,
mgbe ita ahuhu na nsogbu ga-agbagwoju unu anya.
- 28 "Agaghi m ege nti n'akwa unu, o bu ezie na unu ga na-akpo m.
Unu ga-achokwa m ma unu agaghi achota m.
- 29 N'ih i na unu mechiri anya unu n'ebe ihe omuma di,
unu atughi egwu ONYENWE ANYI.
- 30 Unu anaghi nti na ndumodu m.
Unu leliri iba mba m anya.
- 31 Ihe niile unu kuru ka unu ga-aghota.
O bukwa uzọ unu na ndumodu unu ga-eju unu afọ.
- 32 N'ih i na ezejighi ije nke ndi na-enweghi uche na-egbu ha,
o bukwa onodu afọ ojuju ndi nzuzu ga-alakwa ha n'iyi.
- 33 Ma onye na-ege nti n'okwu m ga-ebi obi ntukwasiri obi.
O ga-anọ juu na-enweghi ihe obula ga-atu ya egwu."

2*Iba uru nke amamihe*

- 1 Nwa m, o buru na i nabata okwu onu m niile
zobekwa iwu m niile n'ime obi gi,
- 2 toto nti gi n'ala nye amamihe,
weputa obi gi inwe nghota.
- 3 E, o buru na o bu ihe omuma ka i na-akpoku,
o burukwa na o bu nghota ka i na-eweliri olu gi,
- 4 o buru na i na-achọ ya dika i si achọ olocha
maobu aku nke zoro ezo,
- 5 mgbe ahụ, i ga-aghotakwa ihe bu itu egwu ONYENWE ANYI
chotakwa ihe omuma nke Chineke.
- 6 N'ih i na o bu ONYENWE ANYI na-enye amamihe;

- n'ebe o no ka nghota na ihe omuma na-esi abia.*
- 7 O na-edebere ndi uzọ ha ziri ezi nzube oganihu,
o bu ota nye ndi na-eje ije n'izuoke.
- 8 O na-echebekwa uzọ nke ndi na-eme ezi ihe na-agbaso,
na-elekotakwa uzọ nke ndi huru ya n'anya na-agbaso.
- 9 Mgbe ahụ ka i ga-aghota ihe ziri ezi
na ihe di mma na ezi uzọ niile.
- 10 N'ih i na amamihe ga-enwe onodu n'ime obi gi,
ihe omuma ga-adikwa mkpuruobi gi uto.
- 11 Izuzu zuruoke ga-echebe gi,
nghota ga na-eche gi nche.
- 12 Amamihe ga-azoputa gi site n'uzọ ndi mmehie,
sitekwa na mmadu ndi okwu ha joro njo,
- 13 ndi hapuru uzọ niile ziri ezi nke Chineke
na-agbaso uzọ niile nke ochichiri,
- 14 ndi na-anuri onu n'ihe ojoo,
n'ih i na mmehie ha na-atọ ha uto.
- 15 Ihe obula ha na-eme gbagoro agbagọ,
jokwa njo.
- 16 O bu naani amamihe ga-anaputa gi n'aka nwanyi akwuna,
na nwanyi na-abughi nwunye gi nke na-ekwu okwu nrafu.
- 17 Onye na-ahapu di o luru n'agboghọ,
nke chefuru ogbugba ndu o gbara n'ihu Chineke.
- 18 Ulo nwanyi di otu a di n'okporozo
nke na-eduba n'onwu na n'oku ala mmuo.
- 19 Ndi ikom niile banyere n'ulo ha na-ala n'iyi.
Ha adighi alotakwa n'okporozo nke na-eduba na ndu.
- 20 N'ih i nke a, i ga-aga ije n'uzọ ndi ezi omume,
debekwa ukwu gi n'okporozo niile nke ndi ezi omume,
- 21 n'ih i na o bu naani ndi ziri ezi ga-ebi n'ala ahụ,
ndi na-enweghi ita uta ga-afodukwa n'ime ya.
- 22 Ma ndi na-emebi iwu ka a ga-ebipu site n'ala ahụ,
o bukwa ndi na-ekwesighi ntukwas i obi ka a ga-ewezuga na ya.

3

Amamihe na-eweta ahụ ike

- 1 Nwa m echezola ihe niile m ziri gi.
Ma debe iwu m n'obi gi.
- 2 N'ih i na ha ga-eme ka ndu gi di ogologo ruo otutu afo,
wetakwa gi udo na oganihu.
- 3 Ekwela ka ihunanya na ikwesi ntukwas i obi hapu gi,
kekwas i ha n'olu gi,
deekwa ha n'elu mbadamba nkume, bu obi gi.*

* 2:6 2:6 1Ez 3:9,12; Job 32:8; Jem 1:5. * 3:3 3:3 Isughari ya n'uzọ ozo ga-abu, deekwa ha n'ime obi gi 7:3;
2Kọ 3:3

- 4 Mgbe ahụ, ị ga-enwe ihuoma na ezi aha
n'anya Chineke na n'ihu mmadụ.
- 5 Tụkwasi ONYENWE ANYỊ obi ị niile,
adaberekwala na nghota ị.
- 6 N'ihe ọbụla ị na-eme, ka Chineke bute ụzọ,
ọ ga-eduzi ị, meekwa ka okporoụzọ ị niile gazie.
- 7 A bụla onye maara ihe n'anya nke onwe ị.
Tụọ ONYENWE ANYỊ egwu, kpọkwa ihe ọjọọ asi.
- 8 Nke a ga-eme ka i nwee ahụ ike
gbaakwa ọkpụkpụ ị ume.
- 9 Sọpuru ONYENWE ANYỊ site n'inye ya mkpuru mbụ nke akunuba ị,
na mkpuru mbụ nke ihe ubi ị.
- 10 Mgbe ahụ ka ọ ga-eme ka ọba ị niile jubigakwa oke,
ebe inara mmanya ị ga-ejuputa na mmanya ọhuru.
- 11 Nwa m nwoke ajula ido aka na nti nke ONYENWE ANYỊ,
ike agwula ị inagide iba mba ya.
- 12 N'ihi na ọ bu ndi ONYENWE ANYỊ huru n'anya ka ọ na-abara mba,
dika nna si abara nwa ya nke ihe ya na-atọ ya uto mba.
- 13 Onye a goziri agozi ka mmadụ ahụ bu onye chotara amamihe,
onye nwetara nghota.
- 14 N'ihi na amamihe di mma karịa ọlaocha,
ọ bakwara uru karịa ọlaedo.
- 15 Ọ di oke onuahia karịa ọla rubi,
ọ dighi ihe na-amasi ị e ji atunyere ya.
- 16 Ndu ogologo di n'aka nri ya;
n'aka ekpe ya ka akunuba na nsopuru dikwa.
- 17 Uzọ ya bu uzọ di mma
burukwa uzọ udo.
- 18 Amamihe bu osisi nke ndu† nye ndi na-ejide ya aka,
e, onye ahụ nke na-ejidesi ya aka ike ka ihe na-agara nke oma.
- 19 Ọ bu site n'amamihe ka ONYENWE ANYỊ ji toọ ntoala uwa;
ọ bukwa nghota ya mere ka eluigwe diri ebe ọ di.
- 20 Esitere n'ihe omuma ya kewaa ogbu mmiri niile,
igwe ojii na-atudakwa igirigi.
- 21 Nwa m nwoke, ekwela ka ihe abuo ndi a site n'ihu ị wezuga onwe ha:
amamihe na nghota nke ime ihe di mma n'izuzu zuruoke,
- 22 n'ihi na ha na-enye ị ndu ọhuru,
ha bukwaara ị ihe icho mma amara n'olu ị.
- 23 Ha na-eme ka ị na-aga ije n'uzo ị na-enweghi ihe egwu
maobu ihe mkpobi ukwu.
- 24 Mgbe ị ga-edina ala, ị gaghị atụ egwu,
ị ga-edina ala ura ị ga-adị uto.

† 3:18 3:18 Jen 2:9; Ilu 11:30; Ilu 15:4; Mkp 2:7

- 25 I gaghi atụ egwu ihe mbibi mberede ọbụla
maọbụ tọọ egwu ịla n'iyi nke na-abiakwasị ndị ajoy omume.
- 26 N'ihị na ONYENWE ANYI bụ ebe ndabere gi,
ọ ga-echebekwa gi.
- 27 Ejigidele ihe oma i puru imere onye ozo
mgbe o di gi n'aka ime ya.‡
- 28 A sikwala onye agbataobi gi laa,
biaghachi azu echi
mgbe i nwere ike ime ya taa.
- 29 Agbala izu ojoo megide onye agbataobi gi,
n'ihị na o nwere ntukwasị obi n'ebe i no.
- 30 Ebola mmadu ebubo na-enweghi isi,
mgbe onye ahụ na-emeghi gi ihe ojoo obula.
- 31 Ekwasola onye na-eme ihe ike ekworo
maobu horo uzo ya obula.
- 32 N'ihị na ndi di otu a bu ihe aru n'anya ONYENWE ANYI,
ma o na-emeso ndi na-eme ihe ziri ezi mmeso oma.
- 33 Obubu onu ONYENWE ANYI di n'ulo ndi na-eme ajoy omume,
ma o na-agozu ulo ndi ezi omume.
- 34 Ndi mpako na-akwa emo ka ya onwe ya na-akwakwa emo,
ma ndi di umeala n'obi ka o na-enye amara.§
- 35 Ndi maara ihe na-enweta nsopuru,
ma ndi nzuzu na-enweta ihere.

4

Amamihe Kachasi ihe niile

- 1 Umụ m ndi ikom, geenu nti na ndumodu nke nna unu,
lezienu anya ka unu nwee nghota.
- 2 Naanu nti, nwee uche, n'ihị na o bu ezi ozizi ka m na-ezi unu;
ya mere, unu ahapukwala iwu m.
- 3 Mgbe m bu nwantakiri n'ulo nna m,
mgbe m ka di ntakiri, burukwa naani otu nwa nne m ji,
4 o ziri m ihe, sikwa m,
"Ka obi gi jidesie okwu m niile ike,
debe n'iwu niile, i ga-adikwa ndu.
- 5 Nweta amamihe, nwetakwa nghota,
echezokwala okwu m, maobu site na ya wezuga onwe gi.
- 6 Ahapula amamihe, o ga-echebe gi,
hu ya n'anya, n'ihị na o ga-eduzi gi.
- 7 Mmalite amamihe bu nke a, nweta amamihe,
ihe obula o ga-efu gi, nweta nghota.
- 8 O buru na i bulie amamihe elu, o ga-ebulikwa gi elu.
Jidesie ya ike, o ga-ewetara gi oke nsopuru.
- 9 O ga-eji okpueze okoko osisi choo isi gi mma
nyekwa gi okpueze mara mma n'isi gi."

‡ 3:27 3:27 Gal 6:10. § 3:34 3:34 Jem 4:6; 1Pt 5:5

- 10 Nwa m, ñaa m ntị, meekwa ihe m gwara gị;
   ị ga-enwekwa ndụ ogologo.
- 11 M ga-edu gị n'ụzọ nke amamihe,
   duokwa gị n'ụzọ ziri ezi.
- 12 O buru na i bie ụdị ndụ dị otu a, ihe agaghị akpọ gị n'ụkwụ n'ije gị,
   ị gaghị asukwa ngongọ mgbe ị na-agba ọsọ.
- 13 Mee ihe niile m gwara gị, echefukwala ha,
   n'ihị na ọ ga-eduba gị na ndụ zuruoke.
- 14 Emela dika ndị na-emebi iwu.
   Esokwala ụzọ ha.
- 15 Zeere ha, ejekwala n'ụzọ ha;
   chepu ihu gị n'ụzọ ahụ,
- 16 n'ihị na ndị na-emebi iwu adighị arahụ ụra tutu ha emee arụ nke ụbọchị ahụ.
   Ha anaghị ezu ike tutu ha emee ka otu onye maa n'onye.
- 17 Ha na-eri ihe oriri nke mmebi iwu,
   na-anukwa ihe ọñụñụ nke ọgbaaghara.
- 18 Ma ụzọ ndị ezi omume dị ka anyanwụ na-awa n'isi ụtutu,
   nke na-enwuwakwa dika ihè n'etiti ehihie ụbọchị.
- 19 Ma ụzọ onye na-emebi iwu dị ka itiri nke ọchịchiri,
   ha anaghị ama ihe na-eme ka ha sọọ ngongọ.
- 20 Gee ntị nwa m, n'ihe m na-ekwu.
   Gee ntị nke ọma.
- 21 Doo ihe ndị a n'uche gị mgbe niile;
   ka ha bamiekwa n'ime obi gị,
- 22 n'ihị na ha bụ ndụ nye ndị chọtara ha,
   burukwa ahụ ike nye mmadu.
- 23 Nke ka nke, lezie echiche uche gị niile anya,
   n'ihị na ha na-emetuta ndụ gị niile.
- 24 Ka ụgha ọbula ghara isi gị n'onye pụta;
   kpọọ igha ụgha niile na okwu ruru arụ niile asị.
- 25 Legide anya n'ihu ime ihe bụ eziokwu;
   atugharịkwala isi gị ile ihe ọbula.
- 26 Leruo ije ụkwụ gị anya,
   doziekwa ụzọ gị niile ka ọ guzozie.
- 27 Ewezugala onwe gị site n'aka nri maọbụ n'aka ekpe;
   si n'ihe ọjọọ wezuga ụkwụ gị.

5

Ido aka na ntị banyere ikwa iko

- 1 Nwa m, ñaa ntị n'okwu amamihe m,
   gee ntị n'okwu nghota m ndị a.
- 2 Lezie anya, ka i debe izuzu dị iche iche,
   ka egbugbere onye gị na-echebekwa ihe omuma.*
- 3 N'ihị na egbugbere onye nwanị na-akwa iko na-atọ ka mmanụ anụ,
   okwu onye ya na-akwọ mụmụmuru kari mmanụ.
- 4 Ma n'ikpeazu, ọ na-elu ilu dika oluilu
   dikwa nkọ ka mma agha ihu abuo.

* 5:2 5:2 Mal 2:7

- 5 Ụkwụ ya abụọ na-arịdaru n'ọnwụ,
nzo ụkwụ ya abụọ na-eje n'uzọ oku ala mmụọ.
- 6 N'ihì na ọ dighị agbaso uzọ kwesiri ndụ;
uzọ ya gbagoro agbagọ, ma ọ maghị nke a.
- 7 Ugbu a umu m, geenu m ntị,
unu esikwala n'okwu niile nke onu m wezuga onwe unu.
- 8 Gbaara nwanyị di otu a oso!
Ejekwala onu uzọ ulọ ya nso,
- 9 ka i ghara ire ugwu gi n'ebe ndi ozọ nọ,
maobu were ndu gi tinye n'aka ndi na-enweghi obi ebere.
- 10 Ka ndi obia ghara inwe oke oriri n'elu aku gi,
ka ihe niile i dogburu onwe gi n'oru ikpata gharakwa imejuputa ulọ onye ozọ.
- 11 Ka i gharakwa isu ude n'ikpeazu
mgbe oria ga-eripia okpukpu gi na anu ahụ gi.
- 12 Mgbe i ga-asị, Lee ka m si kpoo ido aka na ntị asị!
"Leekwa ka obi m si lelia iba mba anya!
- 13 Egeghi m ntị n'ozizi nke ndi nkuzi m
maobu nabata ndumodu nke ndi ndumodu m.
- 14 N'ihì na ugbu a, abiaruola m na mbibi
n'ihu oha mmadu niile."
- 15 Nuo naani mmiri nke si n'ite mmiri gi;
mmiri di mma nke si n'olulu mmiri gi.
- 16 Gini mere i ga-eji kwe ka isi mmiri gi soọ n'okporozo,
ka mmiri nke aka gi soọ n'ama?
- 17 Kwee ka ha buru nke naani gi,
nke onye obia na-agaghi enwe oke n'ime ya.
- 18 Kwere ka ibu nwoke gi buru ngozi nye gi;
nuriakwa onu n'ihì nwunye nke i lutara n'okorobia gi.
- 19 Nne anu nke na-ahu n'anya, dika ele mara mma,
ka ara di ya n'obi zuore gi,
ka ihunanya ya na-enye gi obi utọ mgbe obula.
- 20 Gini ka i na-achọ n'ahu nwanyị na-akwa iko?
Gini mere i ji na-amaku nwunye onye ozọ obi?
- 21 N'ihì na ONYENWE ANYI na-ele gi anya,
ihe niile i na-eme ka ọ na-ahu.
- 22 Onye na-emebi iwu na-esite na mmehie ya laa onwe ya n'iyi;
mmehie ndi a bu udọ nke na-ejide ya.
- 23 O ga-anwu n'ihì na ọ nabataghi ido aka na ntị;
ọ bukwa nzuzu ya dufuru ya.

6

Ido aka na ntị banyere nzuzu

- 1 Nwa m, ọ buru na i nara onye agbataobi gi n'ibe,
ọ buru na i nara aka i buru onye obia onye akaebe,
- 2 i burula onye mara n'onya site n'ihe i kwuru,
onye enwudere site n'okwu onu ya.
- 3 Mee nke a, nwa m, si n'ime ya wepu onwe gi;

n'ihì na ìdabala n'aka onye agbataobi gị:
Jee ọsịiso weda onwe gị n'ala rịọọ ya
enyekwala ya izuike ọbụla.

⁴ Ekwekwala ka ụra baa gị anya abụọ,
ekwekwala ka mbụbara anya gị ruo ụra.

⁵ Napụta onwe gị, dika mgbada site n'aka dinta,
maọbụ dika nnunụ site n'onye osi onya.

⁶ Gaa mụta ihe site n'aka ndanda, gị onye umengwụ.
Mụta ihe site n'uzo ya niile.

⁷ Ọ bụ ezie na o nweghị eze na-achikọta ha,
maọbụ onyendu, maọbụ ọchiagha,

⁸ ma ọ na-akpakọta nri ya n'oge ọkọchị
ma na-ewebata nri ya n'oge owuwe ihe ubi.

⁹ Ọ bụ ruo ole mgbe ka ị ga-edina ala n'ebe ahụ, gị onye umengwụ?
Olee mgbe ka ị ga-esi n'ura bilie?

¹⁰ Nwa ụra nta, nwa iru ụra nta,
nwa ichikọba aka nta zuo ike,

¹¹ Ụbiam ga-abiakwasị gị dika onye ohi,
ụkọ abiakwasịkwa gị dika onye na-apunara mmadu ihe.

¹² Onye okwu na ụka na onye omume ya jọgburu onwe ya,
onye na-ejeghari na-ekwu okwu aghugho,

¹³ onye ji iro na-egbu ikuanya ya,
jiri ụkwu ya na-ekwu okwu
na mkpisiaka ya na-egosi ihe.

¹⁴ Onye obi ya na-echeputa ihe ojoo na aghugho,
onye na-akpalikwa esemokwu mgbe niile.

¹⁵ N'ihì ya, mbibi ga-abiakwasị ya na mberede;
n'otu ntabi anya ka a ga-ebibi ya, apughikwa igwota ya.

¹⁶ Ọ dị ụzọ ihe isii ONYENWE ANYI kporo asi,
e, ha dị asaa bụ ihe arụ n'ebe ọ nọ.

¹⁷ Anya dị nganga,
ire na-ekwu okwu ụgha,
aka na-awufu ọbara ndị na-emeghị ihe ojoo.

¹⁸ Obi na-echeputa nzube ojoo;
ụkwu na-eme ngwangwa igbaba n'ajo ihe,

¹⁹ onyeama ụgha na-awupụ ụgha dika mmiri
na onye na-agbasa esemokwu n'etiti umunna.

Ido aka na nti banyere ikwa iko

²⁰ Nwa m, debe ihe nna gị nyere gị n'iwu,
ahapukwala iwu nke nne gị.*

²¹ Ka ndumodu ha diri gị n'obi mgbe niile,
ka ị ghara ichefu ha.

²² Mgbe ị na-ejeghari, ọ ga na-edu gị;
mgbe ị na-arahu ụra, ọ ga na-eche gị.
Mgbe ị tetakwara, ha ga-akpanyere gị ụka.

* 6:20 6:20 Efe 6:1

- 23 N'ihì na iwu a bụ orìona,[†]
Ihe ozizi a bụkwa ihè,[‡]
otu a kwa ìdọ aka na ntị na ìba mba
bụ ụzọ ezi ndụ,
24 idebe gị ka ì pụọ n'ebe nwunye onye agbataobi gị nọ,
sitekwa n'ire ụtọ nke nwanyị ojọọ.
- 25 Ekwela ka agụ n'ezighị ezi guọ gị n'ime obi n'ihì ìma mma ya,
ma ọ bụkwanụ ka o jiri ile anya ya rata gị.
- 26 N'ihì na nwanyị akwuna ka enwere ike jì otu ogbe achicha nweta,
ma nwunye nwoke ọzọ na-achụ nta ndụ gị ìla ya n'iyi.
- 27 Mmadụ ọ pụrụ ìgụrụ ọkụ tükwasị n'ahụ ya,
ma uwe ya ereghị ọkụ?
- 28 Mmadụ ọ pụrụ ìje ìje n'elu icheku ọkụ
ma ụkwụ ya ahapụ igbuchapụ?
- 29 Otu a ka ọ na-adìrì nwoke na-abakwuru nwunye mmadụ ibe ya;
o nweghị onye ọbụla na-emetụ ya aka nke a na-agaghị ata ahụhụ.
- 30 Ndị mmadụ adìghì eleda onye ohi anya ma ọ bụrụ na o zuo ohi
ka o were gboo mkpa agụ nke na-agụsị ya ike.
- 31 Ma ọ bụrụ na ejide ya ọ ga-akwughachi ụgwọ ihe niile ahụ o zuru okpukpu asaa.
N'agbanyeghì na nke a ga-eme ka o ree ihe niile o jì biri n'ụlọ ya.
- 32 Ma nwoke ahụ na-akwa iko bụ onye nzuzu, amamihe kọrọ ya,
n'ihì na ọ bụ onwe ya ka ọ na-ala n'iyi.
- 33 A ga-eti ya ezi ihe otiti, a ga-elelikwa ya anya,
ihere ya agaghị ekwe ihichapụ.
- 34 N'ihì na di nwanyị ahụ ga-esite n'ekworo wee iwe dì ọkụ;
ọ gakwaghì enwe obi ebere n'ebe ọ nọ n'ụbọchì ọ ga-abọ ọbọ.
- 35 Ọ gaghì anara ihe ọbụla n'ọnọdụ ihe nkweghachi n'ihì ihe ojọọ o mere ya.
O nwekwaghì ihe a ga-enye ya pụrụ ime ka iwe ya dajụọ.

7

Idọ aka na ntị banyere nwanyị na-akwa iko

- 1 Na-agbaso okwu m nwa m, nọgide na ya,
dokwaa iwu m niile n'ime obi gị.
- 2 Debe iwu m ka ì dì ndụ,^{*}
chee ozizi m nche dika ọ bụ mkpụrụ anya gị.
- 3 Kee ha na mkpisiaka gị,
deekwa ha n'elu mbadamba nkume, bụ obi gị.
- 4 Hụ amamihe n'anya dika nwaagboghọ ì hụrụ n'anya;
hukwa inwe nghota n'anya dika a ga-asị na ọ bụ nwanne gị.
- 5 Kwee ka ha debe gị, ka ì ghara ijekwuru nwanyị na-akwa iko,
ka ì gharakwa ìna ntị n'okwu ire ụtọ ya.
- 6 N'ihì na otu ụbọchì,
esi m na oghereikuku dì n'ụlọ m lepụ anya,
7 hụ n'etiti ndì na-enweghì uche,

[†] 6:23 6:23 Abụ 119:105   [‡] 6:23 6:23 Abụ 19:8; 2Pt 1:19   ^{*} 7:2 7:2 Lev 18:5; Ajz 55:3

- ahutara m otu nwokorobia n'etiti ha,
 onye amamihe korọ,
 8 ka o na-aga n'uzo di nso ebe nkuku ulo
 n'akuku ulo nwanyi ihere na-adighi eme,
 9 n'oge anyasi, dika chi na-eji,
 mgbe ochichiri na-agbachi.
- 10 Mgbe ahụ, nwanyi ahụ putara zute ya.
 O yi uwe dika nwanyi akwuna, jiri aghugho na-abiakwute ya.
- 11 (O na-eme uzu na-anaghi nti inu ihe obula.
 Ukwu ya anaghi anogide n'ulo ya.
- 12 O na-akwughari ma n'okporozo ma n'ama;
 na-amighari n'ebe nzuzo niile.)
- 13 O weere aka ya abuo jikuo nwokorobia ahụ n'olu, sutu ya onu,
 were ihu nke ihere na-adighi, si:
- 14 "Emezuru m nkwa niile m kwere taa,
 enwekwara m nri nke sitere n'ihe aja udo m churu n'ulo m,
 15 O bu gi ka m na-achokwute,
 lee gi ka i na-abia.
- 16 Agbasaala m akwa mara mma n'elu ihe ndina m,
 bu akwa ocha mara mma turu otutu agwa nke e ji ogho ndi Ijipt kpa.
- 17 Efesakwala m mmanu isi oma nke maá, aloos na sinamon
 n'elu n'ihe ndina m.
- 18 Bia, ka anyi were ihunanya nujubiga afọ anyi;
 ka anyi mee onwe anyi obi utu site ugbu a ruo ututu echi.
- 19 N'ihina di m anoghi n'ulo
 o jeela njem di anya.
- 20 O ji akpa ego juru gaa njem,
 abali ole na ole ga-agafekwa tupu o lota."
- 21 Otu a ka o si jiri okwu ire utu ya megharia nwokorobia ahụ isi tutu o kwenyere ya.
 O nwekwaghi ike inaputa onwe ya site n'okwu nrafu nke nwanyi ahụ.
- 22 O sooro nwanyi ahụ dika ehi
 a na-adokpu na-aga ebe a ga-egbu ya,
 dika ele† nke na-aba n'onya,
 23 nke na-eche ka e were aku gbata ya n'obi.
- Nwoke ahụ dika nnunu nke na-efeba n'onya
 na-amaghi ihe na-eche ya puru iwepu ndu ya.
- 24 Geenụ nti, umu m, ma o bughị naanị ige nti,
 kama meekwanu ihe m na-ekwu.
- 25 Ekwela ka aguu nke obi gi chia gi;
 ejela nwanyi di otu a nso; gbaara ya oso, ka o ghara inwa gi nwetakwa gi.
- 26 N'ihina o mebiela ndu otutu mmadu,
 otutu mmadu amaala n'onya ya.
- 27 Ulo ya bu okporozo nke na-eduba n'ili,
 nke na-edubakwa n'ala onwu.

---

† 7:22 7:22 Maobu, onye nzuzu

8

Ọkpukpọ oku amamihe na-akpọ

- 1 Ọ bụ na amamihe adighi eti mkpu?
 Ọ bụ na nghota anaghi eme ka olu ya daa uda?
- 2 Ọ na-eguzo n'elu ebe niile di elu n'okporouzo,
 n'agbata uzọ niile.
- 3 N'onu uzọ nke obodo niile
 na n'onu uzọ ulọ niile ka o nọ na-eti mkpu,
- 4 o na-asị, "Ụmụ mmadu geenu m ntị;
 o bụ unu ndi di ndu ka m na-agwa okwu.
- 5 Unu ndi na-enweghi uche, nweenu uche zuruoke;
 unu ndi nzuzu, nweenu nghota.
- 6 Geenu m ntị, n'ihi na enwere m okwu di mkpa m ga-agwa unu;
 Ihe obula m kwuru bu ihe ziri ezi,
- 7 Onu m na-ekwu eziokwu
 n'ihi na akporo m okwu ugha asi.
- 8 Ndumodu m zuruoke, o dikwa mma.
 Ihe ojoo obula adighi n'ime ya.
- 9 N'ebe onye nwetara nghota no, okwu m doro anya;
 n'ebe ndi chotara ihe omuma no, okwu m ziri ezi.
- 10 Horo idọ aka na ntị m kariọ olaocha
 horokwa ihe omuma kariọ olaedo di ezi mma."
- 11 Amamihe di mkpa kariọ nkume rubi di oke onuahia.
 O dikwaghi ihe a ga-eji tunyere ya.
- 12 "Mu onwe m bu amamihe na ezi nghota na-agakota.
 Enwere m omuma ihe na ezi izuzu.
- 13 Itu egwu ONYENWE ANYI bu ikpo ihe ojoo asi.
 Akporo m nganga na mpako,
 omume ojoo nakwa okwu gbagoro agbago asi.
- 14 Ndumodu na ezi nghota bu nke m;
 enwekwara m omuma ihe na ike.
- 15 Site na m ka ndi eze ji achi,
 o bu m na-eme ka ndi na-achi achi mee iwu ziri ezi.
- 16 Site na m ka ndi eze ji achi
 bu ndiisi niile na-achi n'ụwa.
- 17 Ndi niile huru m n'anya ka m na-ahu n'anya.
 Ndi niile na-achọ m aghakwaghi ichota m.
- 18 Ana m ekenye ụba na nsopuru,
 na ikpe ziri ezi na ezi omume.
- 19 Onyinye m na-enye di mma kariọ olaocha,
 o karikwara olaedo.
- 20 Ana m aga ije n'uzo ezi omume,
 n'okporouzo ikpe ziri ezi.
- 21 Ndi niile huru m n'anya, na-eketa akunuba.
 Ana m emejuputakwa ulokwu ha.
- 22 "ONYENWE ANYI kpuru m dika mmalite uzọ ya,
 tupu o bido ike ihe obula ozọ.
- 23 Site n'ebighi ebi gara aga ka m di;

- adikwa m adi tupu e kee uwa.
²⁴ Anọ m na-adi tupu e kee ogbu mmiri,
 tupu isi iyi obula agbaputa mmiri n'elu uwa,
²⁵ tupu e kee ugwu ukwu
 na ugwu nfa.
²⁶ E, amuola m rii tupu Chineke ekee uwa
 na osisi niile, na aja niile di n'ime ya.
²⁷ Anọ m ya mgbe o doziri mbara eluigwe n'onodu ya,
 mgbe o tusara ha n'elu ogbu mmiri niile;
²⁸ mgbe o hiwere mbara eluigwe,
 mgbe o mere ka isi iyi niile nke ogbu mmiri di ike,
²⁹ mgbe o kpara oke nye osimiri ebe o ga-akwusi,
 ka mmiri ya ghara igafe iwu ya,
 mgbe o kara akara ebe a toro ntala nke uwa.
³⁰ Oge ahụ niile ka m na-anọ n'akuku ya dika onye nka.
 Ihe banyere m na-atokwa ya utọ;
 ana m egwuri egwu n'ihu ya.
³¹ Ihe niile o kere tokwara m utọ,
 uwa niile na umu mmadu!
- ³² "N'ihia ya, umu m ndi ikom, geenu m nti;
 n'ihia na ndi niile na-eso uzọ m na-enwe onu.
³³ Gee nti na ndumodu m ka i buru onye maara ihe,
 agbakutakwala ndumodu m azu.
³⁴ Ngozi diri mmadu ahụ na-ana nti n'okwu m,
 onye na-anọ na nche n'onu uzọ m ubochi niile,
 onye na-anọ na-echere m n'onu uzọ ulo m;
³⁵ n'ihia na onye obula chotara m chotara ndu;
 o natakwala ihuoma n'ebe ONYENWE ANYI no.
³⁶ Ma onye na-enweghi ike chota m na-emeru onwe ya ahụ;
 ndi niile kporo m asi huru onwu n'anya."

9

Okpukpo oku nke amamihe na nzuzu

- ¹ Amamihe ewuola ulo ukwu ya
 n'elu ogidi asaa.
² O doziela oriri ya n'usoro,
 o gbuola anu ya, gwaakwa mmanya.*
³ O zipukwala ndi ozi ya ka ha gaa kpo mmadu niile,
 site n'ebe di elu nke obodo ka ha no na-akpo oku na-asi,
⁴ "Bianu n'ulo m, unu ndi niile na-enweghi uche"
 Ma nye ndi amamihe koru, o na-asi,
⁵ "Bianu, rie nri m,
 nuokwa mmanya m gwakotara.
⁶ Hapunu uzọ enweghi uche unu, ka unu were di ndu;
 gbasokwanu uzọ mmuọ ighota ihe."
⁷ Onye obula na-adọ onye na-akwa emo aka na nti na-ewetara onwe ya nleli;
 onye na-abara mmadu ojoo mba na-enweta nkocha.

* **9:2** 9:2 A na-eji uda máá gwakoo na mmanya i ji mee ka oto ezi utọ n'onu.

- ⁸ Abarala ndi na-akwa emo mba, ma o bughị ya, ha ga-akpo gi asi;
baara ndi maara ihe mba, ha ga-ahụ gi n'anya.
- ⁹ Kuziere onye maara ihe ihe o kwesiri imuta, o ga-ama ihe karịa,
kuziere onye ziri ezi ihe o ga-atukwasị ihe o mutara n'amamihe ya.
- ¹⁰ N'ihì na itụ egwu ONYENWE ANYI bụ mmalite amamihe,
inwe ihe omuma banyere onye Nso ahụ bụkwa nghota.
- ¹¹ N'ihì na o bụ site na amamihe, ka ubochi gi ga-adị ogologo.
A ga-etinyekwara gi otutu afo na ndu gi.
- ¹² I buru onye nwere amamihe, amamihe gi ga-abara gi uru,
ma i buru onye na-akwa emo, naani gi ga-ata ahuhu ya.
- ¹³ Nwanyi di nzuzu na-eme mkpotu,
o nweghi uche; ihere adighikwa eme ya.
- ¹⁴ O na-anọ odu n'onu uzọ ulọ ya,
n'elu oche n'ebe dikarisiri elu n'obodo,
- ¹⁵ na-akpo ndi na-aga n'uzo oku,
bu ndi na-aga mkpa ha,
¹⁶ "Ka ndi niile amamihe korọ bja n'ulo m."
- O na-asikwa ndi na-enweghi uche,
¹⁷ "Mmiri e zutere n'ohi na-atọ uto,
nri e riri na nzuzo na-atokarikwa n'uto."
- ¹⁸ Ma ha adighi aghota na ndi n'adighi ndu no n'ebe ahụ,
na ndi o kporo oku nri aghoolari ndi no n'ala mmuo.

Ndi a bu ilu Solomon

10

- ¹ Ilu di iche iche nke Solomon:
Nwata maara ihe na-eme ka nna ya nuria onu;
ma nwantakiri di nzuzu na-ewetara nne ya n'iru uju.
- ² Aku a kpatara n'uzo na-ezighi ezi adighi aba uru,
ma ezi omume na-azoputa mmadu site n'onwu.
- ³ ONYENWE ANYI agaghi ekwe ka onye ezi omume nwuo n'aguu,
o gakwaghi ekwe ka ihe nogide na-agara onye ajo omume nke oma.
- ⁴ Aka ndi umengwu na-eweta ogbenye,
ma aka na-arusi oru ike na-eweta uba.
- ⁵ Onye na-ekpokota n'oge okochi bu nwa maara ihe,
ma nwa ahụ nke na-arahụ ura n'oge oru bu nwa na-eweta ihere.
- ⁶ Onye ezi omume na-anata ngozi,
ma naani nkocha juputara n'onu onye ajo omume.
- ⁷ Aha onye ezi omume ka eji enye ngozi,
ma aha onye ajo omume ga-ere ure.
- ⁸ Onye obi ya maara ihe na-anabata ihe e nyere n'iwu,
ma onye nzuzu ekwurekwu ga-ala n'iyi.

- 9 Onye ụzọ ya ziri ezi na-aga ije n'atughị egwu,
ma onye ụzọ ya ezighị ezi ka a ga-achọpụta.
- 10 Onye ọbụla na-egbu ikuanya na-ebute ihe mwute,
onye nzuzu ekwurekwu ga-abịa n'ịla n'iyi.
- 11 Onụ onye ezi omume bụ isi iyi nke ndụ,
ma naanị nkọcha jupụtara n'ọnụ onye ajọ omume.
- 12 Ịkpọ asị na-akpali esemokwu,
ma ihunanya na-ekpuchi mmehie niile.
- 13 Ndi nwere nghota na-ekwu okwu nwere isi,
ma ndi na-enweghi uche ka a na-eti ihe dika ohu.
- 14 Onye amamihe na-akpakoba ihe omuma,
ma onye nzuzu na-eji onu ya akpo ila n'iyi oku.
- 15 Aku ndi ogaranya buru ha obodo e wusiri ike,
ma ubiam bu ila n'iyi nke ndi ogbenye.
- 16 Ugwo oru onye ezi omume bu ndu,
ma ihe nweta nke onye ajọ omume bu mmehie na onwu.
- 17 Onye na-ege nti na ndumodu na-egosi uzọ nke ndu,
ma onye na-adighi anabata ndumodu na-eme ka ndi ozọ kpafuo.
- 18 Onye ji egbugbere onu ugha ekpuchi ikpo asi
na onye na-agbasa okwu nkwuto bu onye nzuzu.
- 19 N'otutu okwu mmehie adighi akwusi
ma ndi nwere uche na-ejide ire ha.
- 20 Ire nke onye ezi omume bu olocha kachasi mma,
ma obi onye ajọ omume bu ihe onuahia nta.
- 21 Egbugbere onu onye ezi omume na-azuju otutu mmadu afo,
ma ndi nzuzu na-anwu n'ihi amamihe nke korọ ha.
- 22 Ngozi ONYENWE ANYI na-eme mmadu ogaranya,
o naghị atukwasị ya nsogbu.
- 23 Ihe na-atọ onye nzuzu uto bu izube nzube ojo;
ma ihe na-atọ onye maara ihe uto bu inwe nghota.
- 24 Ihe ahụ onye na-emebi iwu n'atu ujo ya ga-abiakwasị ya,
ihe onye ezi omume na-achọ ka a ga-enye ya.
- 25 Mgbe oke ifufe na-emebi ihe, ndi na-emebi iwu ka o na-eburu;
ma ndi ezi omume na-eguzosi ike ruo ebighi ebi.

- 26 Onye umengwụ na-abụ ihe mgbu nye onyenwe ya;
 ọ dika anwuru ọkụ n'anya mmadu maobu dika mmanya gbara uka nke na-ejiji eze.
- 27 Itu egwu ONYENWE ANYI na-enye ogologo ndu,
 ma onuogugu afọ nke onye ajo omume na-adi mkpumkpu.
- 28 Olileanya ndi ezi omume ga-abu onu;
 olileanya ndi na-emebi iwu bu naani ihe efu.
- 29 Uzọ ONYENWE ANYI bu ebe mgbaba nye ndi na-enweghi ita uta,
 maobu ila n'iyi nye ndi na-eme ajo ihe.
- 30 A pughi iwezuga* onye ezi omume,
 ma onye na-emebi iwu agaghi anogide.
- 31 N'onu onye ezi omume ka mkpuru amamihe si abia,
 ma ire na-ekwu okwu nduhie ka a ga-eme ka o dere duu.
- 32 Egbugbere onu onye ezi omume mara ihe na-eweta ihuma,
 ma onu ndi ajo omume bu naani okwu nduhie.

11

- 1 Ihe otutu aghugho* bu aru n'ihu ONYENWE ANYI
 ma ihe otutu zuru ezu na-anata ihuma n'ebe o no.
- 2 Nganga bia, nleli a na-eso ya,
 ma onye di umeala n'obi na-amuta ihe.
- 3 Eziokwu nke ndi ziri ezi n'obi na-edu ha;
 ma omume gbagoro agbago nke ndi aghugho n'ala ha n'iyi.
- 4 Akunuba gi agaghi azoputa gi n'ubochi ikpe;
 o bu naani ezi omume na-anaputa site n'onwu.
- 5 Ezi omume nke ndi na-enweghi ita uta na-eme ka uzọ ha zie ezi,
 ma ajo omume nke ndi na-emebi iwu na-akwada ha.
- 6 Ezi omume nke onye ziri ezi na-azoputa ya;
 ma ochicho ojoo nke ndi na-aghọ aghugho ka a ga-eji jide ha.
- 7 Mgbe onye ajo omume nwuru, olileanya ya niile alala n'iyi,
 ihe niile o na-ele anya inweta site n'ike ya alaakwala n'iyi.
- 8 Chineke na-azoputa ndi ezi omume site na nsogbu ha,
 ma ndi ajo omume ka o na-ahapu ka ha daba n'ime ya.
- 9 Okwu ojoo ka onye ajo omume ji emebi onye agbataobi ya.
 Ma site n'ihe omuma ka onye ezi omume ga-eji doputa ndu ya.

* 10:30 10:30 Maobu, ihopu * 11:1 11:1 Lev 19:35-36; Dit 25:13-16; Mai 6:11

- 10 Oganihu nke onye ezi omume na-atọ mmadụ niile uto,
otu aka ahụ kwa, ọnwụ onye ajọ omume na-atọ mmadụ niile uto.
- 11 A na-esite na ngozi nke ndi ziri ezi bulie obodo elu,
ma a n'ala ya n'iyi site n'okwu onu ndi ajọ omume.
- 12 Ikwu okwu nleda megide onye agbataobi gi bu nzuzu;
ma onye ahụ nwere nghota na-agba nkiti.
- 13 Onye na-agba asiri na-ekpughe ihe nzuzo,
ma onye kwesiri ntukwasị obi na-ekpuchi ihe nzuzo.
- 14 N'ihie enweghi ezi ndi ndu ka obodo ji ada,
ma otutu ndi ezi ndumodu na-eweta mmeri.
- 15 Onye obula na-ana onye obia n'akaebe ga-ata ahuhu,
ma onye juru ikwu ugwo onye ozọ ji, no na ntukwasị obi.†
- 16 Nsoपुरu na-adiri nwanyi nwere obioma,
ma ndi na-adighi eme ebere bu naani akunuba ka ha na-enweta.
- 17 Onye nwere obioma baara onwe ya uru,
ma onye nwere obi ojoo na-ewetara onwe ya nsogbu.
- 18 Onye ajọ omume na-anata ugwo oru aghugho,
ma onye na-agma ezi omume dika mkpuru na-anata ugwo oru kwesiri ekwesi.
- 19 Onye na-eguzosi ike ime ihe ziri ezi ga-enwe ndu;
ma onye na-agbaso ihe ojoo ga-ahu onwu.
- 20 ONYENWE ANYI na-akpo ndi obi ha gbagoro agbago asi
ma ndi uzọ ha na-enweghi ihe ita uta na-amasi ya.
- 21 O bu ihe doro anya na ndi na-emebi iwu ga-ata ahuhu,
ma ndi ezi omume ka a ga-anaputa.
- 22 Nwanyi mara mma, nke na-enweghi uche,
dika olaedo a gbanyere ezi n'imi.
- 23 Olileanya onye ezi omume bu onu,
ma onye na-emebi iwu na-ele naani anya ihe ojoo.
- 24 Otu onye na-agbasapu aka ya na-enye enye ma na-enweta aku kari, ma onye ozọ na-egbochi egbochi ma na-ada ogbenye.
- 25 E, onye na-agbasa aka ya ga-aba ogaranya;
onye obula na-atute ndi ozọ ka a ga-atutekwa.
- 26 Ndi mmadu na-abu onye na-achikoba mkpuru oka na-ereghị ya ere onu,
ma ha na-ekpetara onye nke di njikere ire nke ya ngozi Chineke.

---

† 11:15 11:15 Maobu, ga-enwe udo

- 27 Onye na-achọ ihe oma na-enweta ihuoma,
ma ihe ojọọ na-abiakwasị onye na-achọ ya.
- 28 Ndị tukurwasiri obi n'akunuba ha ga-ada,
ma onye ezi omume ga-epuputa dika akwukwo ndu.
- 29 Onye na-ewetara ezinaulo ha nsogbu ga-eketa naani ifufe,
onye nzuzu ga-abu ohu nke onye maara ihe.
- 30 Mkpuru nke ndi ezi omume bu osisi na-enye ndu,
onye na-erita mkpuruobi n'uru bu onye maara ihe.
- 31 O buru na a ga-akwu ndi ezi omume ugwo oru ha n'owa a;
a ga-esi ana gbara ikwu ndi na-amaghi Chineke na ndi mmehie ugwo oru.

12

- 1 Onye obula na-ahu ido aka na nti n'anya na-ahu ihe omuma n'anya,
ma onye na-akpo iba mba asi bu onye na-enweghi uburu isi.
- 2 Ezi mmadu na-anata ihuoma site n'aka ONYENWE ANYI,
ma onye na-atuputa atumatu ojoo ka o na-ama ikpe.
- 3 Onye ajo omume agaghi anogide,
ma apughi ihopu onye ezi omume.
- 4 Ezi nwanyi bu onu na okpueze di ya,
ma nwanyi na-eweta ihere dika ire ure n'okpukpu di ya.
- 5 Echiche obi niile nke onye ezi omume bu ihe ziri ezi,
ma ndumodu onye ajo omume juputara n'aghuho.
- 6 Okwu niile nke ndi ajo omume bu ihe na-eweta onwu,
ma okwu ndi omume ha ziri ezi na-anaputa ha.
- 7 Ndi na-emebi iwu ga-ala n'iyi,
ma ndi ezi omume ga-eguzosi ike.
- 8 Onye nwere uche zuruoke ka mmadu niile na-achọ,
ma onye uche ya gbagoro agbago ka mmadu na-eleda anya.
- 9 O ka mma ibu onye a na-eleli anya ma i nwere ohu,
karia ibu onye a na-asopuru ma buru onye nri na-adighi n'ulo ya.
- 10 Onye ezi omume na-elekota anu ulo ya,
ma obi ebere kachasi nro nke onye ajo omume mere bu enweghi obi ebere.
- 11 Onye na-aru ala ubi ya ga-enwe nri n'ebe o bara uba,
ma onye na-agbaso ihe efu di iche iche, amamihe koru.
- 12 Ndi ajo omume na-enwekwa anya ukwu n'ihe ndi ajo omume ibe ha nwere,

ma mgborogwu nke ndi ezi omume ga-eto eto.

- 13 A na-ejide onye ajo omume site n'okwu onu ya,
ma onye ezi omume na-esi na nsogbu wezuga onwe ya.
- 14 Ikwu eziokwu na-enye mmadu obi utu,
inwe mgbalị na-ewetara ya ngozi.
- 15 Uzọ ndi nzuzu n'uche ha onwe ha ziri ezi,
ma onye maara ihe na-ana nti nye ndumodu.
- 16 Ndi nzuzu na-egosiputa iwe ha osiso,
ma onye nwere uche na-elepuru mkpari anya.
- 17 Ezi onye akaebe na-ekwu eziokwu,
ma ajo onye akaebe na-ekwu okwu ugha.
- 18 Okwu ojojo na-agbawa obi dika mma agha,
ma ire onye maara ihe na-eweta ogwugwo.
- 19 Eziokwu na-eguzo ruo mgbe ebighi ebi,
ma okwu ugha anaghi adigide.
- 20 Aghughu na-ejuputa n'obi na-eche ihe ojojo;
ma ndi na-eme ka udo di na-enwe onu.
- 21 Ihe ojojo anaghi adakwasị onye ezi omume,
ma ndi ajo omume enwetala nsogbu ebe o di ukwu.
- 22 ONYENWE ANYI kporo egbugbere onu n'agha ugha asi,
ma ihe ndi kwesiri ntukwasị obi na-amasi ya.
- 23 Onye nwere uche na-edebe ihe omuma ha nye onwe ha,
ma onye nzuzu na-agbasa enweghi uche ya n'anwu.*
- 24 Aka na-arusi oru ike ga-achi achị,
ma umengwu ga-akwasị naani n'oru mmanye.
- 25 Obi nke juputara na nchegbu na-ada mba,
ma okwu oma na-eme ka obi nuria.
- 26 Onye ezi omume na-eduzi onye agbataobi ya,
ma onye na-emebi iwu na-eduhie ha.
- 27 Onye umengwu adighi ahụ anu o chutara na nta n'oku,
ma ndi na-arusi oru ike na-eri site n'aku ha nwetara n'ichu nta.
- 28 Uzọ nke onye ezi omume na-eduba na ndu,
n'uzo ahụ, onwu adighi ya.

---

* 12:23 12:23 Ilu 13:16

13

- ¹ Nwa maara ihe na-ege ntị na ndụmọdụ nna ya
ma onye na-akwa emo adighị ege ntị n'ịba mba.
- ² Onye na-eme ezi ihe ga-esite n'okwu ọrụ ya nweta ụgwọ ọrụ,
ma ndị na-aghọgbu ibe ha ga-anata ihe ike dika ụgwọ ọrụ ha.
- ³ Mmadụ zuruoke bụ onye na-ejide ire ya aka!*
- Ma onye ekwuruekwu na-ewetara onwe ya mbibi.
- ⁴ Ndị umengwụ na-achọ ọtụtụ ihe ma ọ dighị ihe ha na-enweta;
ma onye na-arụsị ọrụ ike na-enweta ihe niile ọ chọrọ.
- ⁵ Onye ezi omume kpọrọ ụgha asị,
ma okwu ọrụ onye na-emebi iwu
na-ewetara ya ihere na nkọcha.
- ⁶ Ezi omume mmadụ na-abara ya uru na ndụ ya niile,
ma ajọ omume ndị mmehie na-ala ha n'iyi.
- ⁷ Ọ dī mmadụ na-eme ka ọ bụ ọgaranya maọbụ onye ụkpa.
Ma ọ dīkwa mmadụ na-eme ka ọ bụ onye ụkpa maọbụ ọgaranya.
- ⁸ Ọgaranya nwere ike jiri ego ya gbaputa onwe ya,
ma ogbenye adighị azaghachi mba banyere imerụ ya ahụ.
- ⁹ Ìhè onye ezi omume na-enwupụ enwupụ,
ma oriọna onye mmebi iwu ga-anyụ.
- ¹⁰ Nganga na-eweta esemokwu,
ma a na-ahụ amamihe n'ime ndụ ndị na-anata ndụmọdụ.
- ¹¹ Akụ a kpatara ngwangwa na-emebikwa ngwangwa;
ma akụ sitere n'irụsị ọrụ ike na-eto eto.
- ¹² Nchere a na-echere ogologo oge maka imezu olileanya e nwere na-egbu obi,
mgbe ihe a na-eche mezuru, oke ọñụ na-adị.
- ¹³ Onye na-elelị ntuziaka anya ga-akwụ ụgwọ n'ihia ya,
ma onye na-atụ egwu ihe enyere n'iwu ga-anata ụgwọ ọrụ ya.
- ¹⁴ Nkuzi nke onye maara ihe bụ isi iyi nke ndụ,
nke na-eme ka mmadụ ghara ịma n'onye ọnwụ.
- ¹⁵ Ezi nghota na-eweta ihuoma,
ma ụzọ nke ndị na-ekwesighị ntụkwasi obi na-eduba ha na mbibi.
- ¹⁶ Onye nwere uche na-eji ọmụma ihe n'arụ ọrụ,
ma ndị nzuzu na-egosiputa enweghị uche ya.

---

* **13:3** 13:3 Abụ 141:3; Ilu 21:23

- 17 Onyeozị ajọ omume na-adaba na nsogbu,
ma onyeozị kwesiri ntụkwasi obi na-eweta ọgwụgwọ.
- 18 Onye na-ajụ ịdọ aka na ntị ga-anwụ n'ụkpa na n'ihere;
ma onye na-anabata ịdọ aka na ntị ka a ga-asọpuru.
- 19 Mgbe ihe a na-ele anya mezuru ọ na-atọ mkpuruobi uto,
ma ndị nzuzu kpọrọ isite n'ajọ ihe wezuga onwe ha asi.
- 20 Na-eso ndị maara ihe ka ị ghọọ onye mara ihe,
n'ihị na onye na-eso ndị nzuzu na-aba na nsogbu.
- 21 Nsogbu bụ ihe na-esogharị ndị mmehie,
ma ngozị na-esogharị ndị ezi omume.
- 22 Mgbe ezi mmadụ nwuru, ọ na-ahapuru umu ya na umu umu ya akụ,
ma mgbe onye mmehie nwuru, akụ ya na-abụ nke ndị ezi omume.
- 23 Ubi onye ogbenye puru inwe otutu ihe oriri,
ma ikpe na-ezighi ezi na-azachapu ya.
- 24 Onye ọbula na-adoghị umu ya aka na ntị, na-egosi na ọ hughị ha n'anya;
ma onye huru ha n'anya, ga-adosi ha aka na ntị ike.
- 25 Onye ezi omume na-eri nri ruo na nriju afọ onwe ya,
ma nri na-akọ n'afọ onye ajọ omume.

14

- 1 Nwanyị maara ihe na-ewu ulọ ya,
ma nwanyị nzuzu na-eji aka ya akwada ulọ ya.
- 2 Ime ihe ziri ezi bụ ịtu egwu ONYENWE ANYI;
ma ndị na-ejehie n'uzo ha na-akpo ya asi.
- 3 Onu onye nzuzu na-ekwuputa okwu mpako,
ma egbugbere onu onye maara ihe na-echebe ha.
- 4 Mgbe ehi na-adighi, ulọ ebe a na-azu anu na-adị ọcha,
ma site n'ike ehi ihe omume nke ubi na-ejuputa n'ulọ.
- 5 Onye akaebe eziokwu adighi aghogbu mmadu,
ma onye akaebe ugha na-agma ugha mgbe ọbula.
- 6 Onye na-akwa emo na-achọ amamihe ma ọ dighi achota ya;
ma ihe omuma na-abịara onye nwere nghota osiiso.
- 7 Si n'ebe onye nzuzu wezuga onwe gi,
n'ihị na ị gaghị achota ihe omuma n'onu ya.
- 8 Amamihe nke onye nwere uche bụ ihe na-eme ka ọ mata ebe ọ na-aga,

ma enweghị uche nke ndị nzuzu bụ aghughọ.

- ⁹ Ndi nzuzu na-eji okwu idozi ihe mmehie mebiri akwa emo;
ma obi ebere ka a na-achota n'etiti ndi omume ha ziri ezi.
- ¹⁰ O bu naani onye ihe na-eme maara ufu ya,
o dighi onye ozo ga-eso keta onu ya.
- ¹¹ A ga-ala ulo onye ajo omume n'iyi,
ma ulo ikwu onye omume ya ziri ezi ga-awasa ka igu.
- ¹² O di uzo nke ziri ezi n'anya mmadu,
ma n'ikpeazu o na-eduba n'onwu.
- ¹³ O buladi n'ime ochi obi mgbu na-adi,
ma onu nwere ike kwusi n'iru uju.
- ¹⁴ Ndi na-ekwesighi ntukwasi obi aghaghi inweta ugwo oru ha,
ma ezi mmadu ga-enwetakwa ugwo oru ya.
- ¹⁵ Onye na-enweghi uche na-ekwenye ihe niile a gwara ya;
ma onye nwere uche na-atule mara ebe o na-eje.
- ¹⁶ Onye mara ihe na-atu egwu ONYENWE ANYI na-ewezugakwa onwe ya n'ihe ojojo,
ma onye nzuzu na-ewebiga iwe oke ma na-eche na o ka bu onye kwesiri ntukwasi
obi.
- ¹⁷ Onye iwe oku na-eme ihe nzuzu,
ma onye na-echeputa nzube ojojo ka a na-akpo asi.
- ¹⁸ Ndi na-enweghi uche na-enweta ugwo oru nke uche gbagoro agbago,
ma onye nwere uche na-enweta ihe omuma.
- ¹⁹ Ndi ojojo ga-akpo isiala n'ihu ndi ezi mmadu,
ndi ajo omume ga-ada n'onu uzo ama ndi ezi omume.
- ²⁰ O buladi ndi agbataobi onye ogbenye na-akpo ya asi,
ma ogaranya na-enwe otutu ndi enyi.
- ²¹ Onye na-eleda onye agbataobi ya anya na-emehie,
ma onye na-emere ndi ogbenye ebere ka ihe ga-agara nke oma.
- ²² Ndi na-ezube ihe ojojo, ha o naghị akpafu?
Ma ndi na-ezube ihe oma na-achota ihunanya na ikwesi ntukwasi obi.
- ²³ Irusi oru ike na-eweta uru;
ma oke okwu na-eweta ukpa.
- ²⁴ Okpueze nke ndi maara ihe bu akunuba ha,
ma enweghi uche nke ndi nzuzu na-emeputa naani ihe na-abaghi uru.

- 25 Onye na-agba akaebe eziokwu na-anaputa ndu mmadu,
ma onye akaebe ugha bu onye aghughu.
- 26 Onye obula na-atu egwu ONYENWE ANYI nwere ebe mgbaba;
nye umu ya o ga-abukwa ebe ize ndu.
- 27 Itu egwu ONYENWE ANYI bu isi iyi nke ndu;
nke na-eme ka mmadu ghara ima n'onya onwu.
- 28 Otuto onye eze na-enwe dabeere n'onuogugu ndi o na-achi,
e wezuga ndi o na-achi, eze enweghi ugwu obula.
- 29 Onye na-enwe ndidi nwere otutu nghota,
ma onye obi oku na-egosi enweghi uche ya.
- 30 Ndu di juu na-eme ka ubochi mmadu di ogologo;
ekworo na-eme ka o ree ure.
- 31 Onye obula na-emegbu onye ogbenye na-eleli Chineke kere ha anya,
ma onye na-emere onye ogbenye ebere na-asopuru Chineke.
- 32 O buladi n'onwu onye ezi omume nwere ebe mgbaba n'ime Chineke,
ma ndi ajo omume na-ala n'iyi, mgbe mbibi bira.
- 33 N'obi onye nwere nghota ka amamihe na-anogide,
ma o buladi n'etiti ndi nzuzu o na-eme ka amara ya.
- 34 Ezi omume na-ewuli mba elu,
ma mmehie bu ihe ihere nye ndi obula.
- 35 Eze na-anuri onu n'ihio odibo maara ihe;
ma odibo na-eweta ihere na-akpali oke iwe ya.

15

- 1 Osiisa okwu di nro na-eme ka iwe na onuma laa azu;
ma okwu ike na-akpali iwe.
- 2 Ire onye maara ihe na-eme ka ihe omuma mubaa,
ma onu onye nzuzu na-ekwuputa okwu enweghi uche.
- 3 ONYENWE ANYI na-ahuzu ihe niile,
anya ya dikwa n'ahu ndi oma na ndi ojojo.
- 4 Okwu di nwayoo na-eweta ndu na ume;
ma nkwuto na-eweta ida mba.
- 5 Naani onye nzuzu na-akpo ndumodu ndi muru ya ihe efu;
ma onye obula na-ege nti nye mgbanwe na-eziputa ezi uche.
- 6 Ulo ndi ezi omume na-ejuputa n'otutu aku,

ma akụ ndị na-emebi iwu na-ewetara ha nsogbu.

- ⁷ Egbugbere ọñụ onye maara ihe na-agbasa ihe ọmụma,
ma obi ndị nzuzu ezighị ezi.
- ⁸ ONYENWE ANYỊ na-akpọ aja ndị ajọ omume asị,
ma ekpere ndị ndụ ha ziri ezi na-atọ ya uto.
- ⁹ ONYENWE ANYỊ kpọrọ uto ndị na-emebi iwu asị,
ma ndị na-achuso ezi omume ka ọ na-ahụ n'anya.
- ¹⁰ Oke idọ aka na ntị na-echere ndị na-ahapụ uto.
Onye kpọrọ iba mba asị ga-anwụ ọnwụ.
- ¹¹ ONYENWE ANYỊ mazuru ihe omimi niile nke ọnwụ na oku ala mmuo;
ọ ga-esikwa aña gbara ima obi umu mmadu?
- ¹² O dighi ato onye na-akwa emo uto ma a baara ya mba,
ya mere o dighi ejekwuru onye maara ihe.
- ¹³ Obi nke na-anuri onu na-eme ka ihu di mma.
Ihu gbaruru agbaru na-egosi obi nwere ihe mwute.
- ¹⁴ Obi nwere nghota na-achọ imata ihe,
ma onu onye nzuzu na-azu onwe ya n'okwu na-abaghi uru.
- ¹⁵ Ndu onye ogbenye juputara nno na mgbalị,
ma ndi nwere udo n'obi na-eri oriri mgbe niile.
- ¹⁶ O di mma inwe akunuba di nta ma buru onye na-atu egwu ONYENWE ANYI,
karia inwe aku ma noro na nsogbu.
- ¹⁷ O ka mma bu oke nri akwukwo nri nta nke nwere ihunanya,
karia ehi buru ibu a zuziri azuzi nke ikpo asi di na ya.
- ¹⁸ Onye iwe oku na-amalite ogu;
ma onye na-adighi ewe iwe osiso na-eme ka ilu ogu kwusi.
- ¹⁹ Eji ogwu gbochie uto onye umengwu,
ma uto onye omume ya ziri ezi bu uto di larịi.
- ²⁰ Nwa nke maara ihe na-eme ka obi toto nna ya uto,
ma onye nzuzu na-eleda nne ya anya.
- ²¹ Onye na-enweghi uche na-anuri onu n'ime amaghi ihe ya,
ma onye nwere nghota na-aga ije n'uto ziri ezi.
- ²² Nzube na-enweghi ndumodu na-ama afo n'ala,
ma ndi ndumodu diri otutu oganihu ga-adi.
- ²³ Onu na-adi mgbe mmadu natara osisa di mma,

okwu e kwuru n'oge o kwesiri di mma.

- ²⁴ Ụzọ ndu na-agbago elu nye onye nwere uche,
iwezuga ha site na-igbada n'ala mmuo di n'okpuru.
- ²⁵ ONYENWE ANYI na-adotu ma na-adorisi ulo nke onye mpako,
ma oke ala nke nwanyi di ya nwuru ka o na-elekota.
- ²⁶ Echiche ojojo niile nke ndi na-emebi iwu ka ONYENWE ANYI kporo asi
ma okwu ebere niile di ocha n'anya ya.
- ²⁷ Onye anya ukwu na-ewetara ezinaulo ya nsogbu.
Ma onye kporo iri ngari asi ga-adi ndu.
- ²⁸ Obi onye ezi omume na-atule osisa ya
ma onu nke onye ajo omume na-asoputa ihe ojojo di iche iche.
- ²⁹ ONYENWE ANYI anoghi ndi na-emebi iwu nso;
ma o na-anu ekpere ndi ezi omume.
- ³⁰ Ihu ochi na-eweta obi utu.
Akuko oma na-enyeka okpukpu ndu.
- ³¹ Onye na-ege nti nye iba mba nke na-enye ndu
ga-esoro ndi amamihe noro.
- ³² Onye juru ido aka na nti kporo onwe ya asi
ma onye obula naara ndumodu nwere nghota.
- ³³ Itu egwu ONYENWE ANYI bu amamihe na-abia site n'ido aka na nti;
onye di umeala n'obi ga-anata ugwu na nsopuru.

16

- ¹ Mmadu nwere ike pia ihe o chorọ ime,
ma okwu ikpezu ga-esi n'onu ONYENWE ANYI.
- ² Uzọ niile nke mmadu di ocha n'anya ya,
ma ONYENWE ANYI na-atule ebumnobi niile nke mmadu.
- ³ Were oru gi niile nyefee n'aka ONYENWE ANYI,
o ga-eme ka ha gaa n'ihu.
- ⁴ ONYENWE ANYI na-eme ka ihe niile rupuata ebumnuche ya,
o buladi ndi mmebi iwu ka e debere maka ubochi mbibi.
- ⁵ ONYENWE ANYI kporo ndi nwere obi di mpako asi.
Mara nke a nke oma: Ha aghaghi ita ahuhu.
- ⁶ O bu site n'ihunanya na eziokwu ka eji ekpuchi mmehie;
o bukwa site n'egwu ONYENWE ANYI ka mmadu ji agbanari mmehie.

- 7 Mgbe ụzọ mmadụ na-agbaso na-atọ ONYENWE ANYỊ ụtọ,
ọ na-eme ka mmadụ ahụ na ndị iro ya dị n'udo.
- 8 Ọ dị mma inwe ihe nta n'ezi omume
karịa inwe ọtụtụ uru n'ụzọ ikpe na-ezighị ezi.
- 9 Anyị nwere ike pịa ọpịpịa n'obi anyị,
maọbụ ONYENWE ANYỊ na-edu ije anyị.
- 10 Egbugbere ọñụ eze na-ekwu okwu sitere na-ezi nghọta,
ọñụ ya adighị ekpe ikpe na-ezighị ezi.
- 11 Ihe ọtụtụ ziri ezi na ihe niile ha n'otu dīrī ONYENWE ANYỊ,
ihe niile e ji atụ ihe dī n'ime akpa bụ ya mere ha.
- 12 Ndị eze kpọrọ ime ihe na-adighị mma asi,
n'ihī na site n'ezi omume ka ocheeze jī eguzosi ike.
- 13 Ndị eze na-enwe mmasī n'egbugbere ọñụ na-ekwu eziokwu,
ha na-agụ onye na-ekwu eziokwu dī ka ezi mmadụ.
- 14 Iwe eze bụ onyeozī nke ọñwụ.
Onye maara ihe ga-eme ka ọ dajụọ.
- 15 Mgbe ọchī dī n'ihu eze ọ na-ewetara onye hūrū ya ndū,
ihuoma ya dī ka igwe ojii na-eweta mmiri ozuzo.*
- 16 Ọ ka mma inwe amamihe na mmụọ ighọta ihe
karịa inwe ọlaocha na ọlaedo.
- 17 Ụzọ dī larī nke onye ziri ezi bụ iwezuga onwe ya pụọ n'ihe ọjọọ,
ndī na-echebe ụzọ ha niile na-echebekwa ndū ha.
- 18 Nganga na-eweta ịla n'iyi,
mpako na-ewetakwa ọdida.
- 19 Ọ ka mma ịbụ onye ogbenye nwere obi umeala karịa ịbụ onye nganga,
na onye so ndī nganga keta oke n'ihe ha kwatara n'agha.
- 20 Onye ọbula na-aña ntī na ndumọdū ka ihe na-agara nke ọma,
onye a gōziri agōzi bụ onye ahū nke na-atụkwasi ONYENWE ANYỊ obi.
- 21 A na-amata onye nwere uche site n'udī nghọta o nwere.
Okwu dī ụtọ na-eme ka mmadū mụta ihe nke ọma.
- 22 Inwe uche bụ isi iyi ndū nye ndī niile nwere ya,
ma enweghī uche na-ewetara ndī nzuzu ntaramahūhū.
- 23 Obi onye maara ihe na-eme ka e tinye uche n'okwu ọñụ ya,

* 16:15 16:15 Mmiri ozuzo n'oge ọkọchī na-eme ka ahīhīa kpōnwūrū akpōnwū tutee, nke a na-eweta ọñụ, n'ihī olileanya ọ na-enye banyere ụba nke ihe a kūrū n'ubi.

egbugbere ọ́nụ́ ha na-emekwa ka mmụ́ta gaa n'ihu.

- 24 Okwu dị nro na-atọ ụtọ ka mmanụ ańụ,
ọ na-atọ mkpuruobi ụtọ, na-enyekwa ọkpukpu ahụ ike.
- 25 Ọ dị ụzọ nke ziri ezi n'anya mmadụ,
ma n'ikpeazu ọ na-eduba n'ọ́nwụ́.
- 26 Agụụ ihe oriri nke onye ọ́rụ́ na-arụputara ya ọ́rụ́;
agụụ na-akpali mmụọ́ ya ịga n'ihu.
- 27 Ndi ọjọ́ọ́ na-atuputa echiche ọjọ́ọ́,
egbugbere ọ́nụ́ ha di ka ọ́kụ́ nke na-ekpochapu ahụ.
- 28 Onye na-emebi iwu na-agbasa ise okwu;
ha na-akpali nsogbu, na-ekewa enyi na enyi.
- 29 Ndi ọjọ́ọ́ na-arafu ndi agbataobi ha,
na-edubakwa ha n'uzọ́ ga-ewetara ha mbibi.
- 30 Onye ji ikuanya ya ekwu okwu na-atụ atumatu ọjọ́ọ́,
onye na-atibi egbugbere ọ́nụ́ ya abụọ ekpebiela ime mmehie.
- 31 Isi awọ́ bụ́ okpueze nke mara mma,
a na-enweta ya n'uzọ́ ezi omume.
- 32 Onye na-adighi ewe iwe ọ́siisọ́ kariri onye a maara aha ya.
Onye nwere ogologo ntachiobi kariri onye na-adota obodo n'agha.
- 33 A na-efe nza, n'ih i chọputa uche ONYENWE ANYI,
maobu Chineke n'onwe ya na-ekpebi ihe a ga-efeta na nza ahụ.

17

- 1 Ọ ka mma ita iberibe achicha kporo nkụ ma ino n'udo adi ya,
karia n'ulo juputara n'oke oriri na ilu ogu.
- 2 Ohu nwere uche ga-achi nwa nna ya ukwu na-eweta ihere
ma ketakwa oke n'ihe nketa dika otu n'ime ndi ezinaulo ahụ.
- 3 Ite eji anucha ihe diri olaocha, oke oku dikwara olaedo
ma ONYENWE ANYI na-anwale obi.
- 4 Ajọ́ mmadụ́ na-ańa ntị́ n'egbugbere ọ́nụ́ na-eduhie,
onye ụ́gha na-ańakwa ntị́ nye ire na-ekwu okwu ị́la n'iyi.
- 5 Onye obula na-akwa ogbenye emo ọ́ bụ́ Chineke kere ha ka ọ́ na-eleli anya.
Ndi niile na-anuri onu n'ih ihe ike dakwasiri ha aghaghi ita ahuhu.
- 6 Umụ́ umụ́ bụ́ okpueze ndi okenye.
Nne na nna bu inya isi nke umu ha.

- 7 Egbugbere ọ̀nụ̀ na-ekwu okwu dị mma abụghị nke onye nzuzu,
otu a kwa, egbugbere ọ̀nụ̀ na-agma ụgha ekwesighị ịbụ nke onye na-achị achi.
- 8 N'anya onye na-enye ngarị ọ na-ahụta ya dika ọgwụ irata mmadu,
ha na-eche n'ebe ọbụla ha chere ihu ihe ga-aga nke ọma.
- 9 Onye ọbụla na-akwado ihunanya na-ekpuchi njehie,
ma onye na-ekwu ihe mere mgbe na mgbe na-ekewa ezi enyi.
- 10 Ịba mba ntakiri a baara onye nwere nghota bara uru
karia nari utari nke a piara onye nzuzu.
- 11 Onye ojoo na-ebi naani ndu nnupu isi* megide Chineke.
O bukwa onyeozu nke onwu† ka a ga-eziga imegide ya.
- 12 O ka mma izute nne Bia a napuru umu ya
karia izute onye nzuzu uche ya gbagoro agbago.
- 13 O buru na i jiri ihe ojoo kwuo ugwo ihe oma,
obubu onu diri ezinaulo gi.
- 14 Esemokwu malite o na-esi ike imedo ya,
n'ihu ya ekwela ka o malite.
- 15 Onye na-asị onye ikpe maara na ikpe amaghi ya na-amakwa onye aka ya di ocha
ikpe,
ONYENWE ANYI na-akpo omume abuo a asi.
- 16 Uru ginị ka ego bara n'aka onye nzuzu;
ebe o bu na o nweghi ike icho amamihe.
- 17 Ezi enyi na-egosi ihunanya ya n'oge obula.
Otu a kwa, nwanne na-aba uru n'oge mkpa.
- 18 O bu uche ezughi oke inara ugwo onye ozo ji,
si otu a gho o onye ji ugwo.
- 19 Onye na-ahu esemokwu n'anya huru mmehie n'anya.
Onye na-ewuli onu uzọ ama ya elu na-akpo ntipia oku.
- 20 O dighi aga n'ihu bu onye obi ya gbagoro agbago.
Onye nwere ire nrafu ga-adanye na nsogbu.
- 21 O bu naani iru uju na obi ojoo
diri nna nke nwa ya na-eme ihe nzuzu.
- 22 Obi nke na-anuri onu na-eme ka ahụ sie ike,
ma mmuo na-eru uju oge niile na-akpata oria.

* 17:11 17:11 Ya bu, omume megidere iwu ya † 17:11 17:11 Ya bu, onyeozu na-adighi eme obi ebere.

- 23 Onye ajo omume na-anara ihe ngari‡ na nzuzo
ka o sugharia ikpe ziri ezi isi.
- 24 Onye nwere nghota na-eche uche amamihe n'ihe o na-eme,
ma anya onye nzuzu na-eleghari ruo na nsotu nke uwa.
- 25 Nwa di nzuzu na-ewetara nna ya mwute,
burukwa nne muru ya ihe ilu.
- 26 O buru na ira onye ezi omume nra adighi mma,
n'ezie, ipia ndi oru ihe n'ih i ezi oru ha ezighi ezi.
- 27 Nwoke ahụ na-adighi ekwu otutu okwu bu onye maara ihe,
onye mmuo ya dikwa juu bu onye nwere nghota.
- 28 A ga-agu onye nzuzu n'onye maara ihe ma o buru na ha gba nkiti,
guokwa ha na ndi nwere nghota ma o buru na ha e jide ire ha.

18

- 1 Onye ihe mmadu na-adighi amasi na-agbaso naani ochicho nke ya onwe ya,
na-alusokwa ezi nzube niile ozo ogu.
- 2 Nghota adighi ato onye nzuzu utu.
Naani ihe o maara bu ikwu uche ya.
- 3 Mgbe onye ajo omume na-abata, ka nleda anya na-abata,
otu a kwa nkocha na-eweta ihere.
- 4 Okwu onu niile bu mmiri di omimi,
ma amamihe di ka mmiri iyi na-aso aso.
- 5 O dighi mma ime ka ikpe gara onye mere ihe ojoo,
si otu a gbochie onye aka ya di ocha inweta ikpe ziri ezi.
- 6 Egbugbere onu ndi nzuzu na-ebutere ha esemokwu,
onu ha na-ebutere ha ihe otiti.
- 7 Onu onye nzuzu na-etinye ya na nsogbu,
egbugbere onu ya bu onya nye mkpuruobi ya.
- 8 Okwu niile nke onye na-agba asiri na-ekwu dika iberibe nri n'ato ezi utu,
ha na-agbadakwa n'ime ime ala afo.
- 9 Onye di umengwu n'oru ya
bu nwanne nke onye mbibi.
- 10 Aha ONYENWE ANYI bu ulu elu e wusiri ike,
ndi ezi omume na-agbaba n'ime ya izere ndu.

‡ 17:23 17:23 Opu 23:8

- 11 Akụ ndị ọgaranya buru ha obodo e wusiri ike,
ọ bukwa mgbidi di elu nke a na-apughị imafe n'echiche ha.
- 12 Tupu mmadu adaa obi ya na-ejuputa na nganga,
ma inwe obi umeala na-eweta nsopuru.
- 13 Inye osisa okwu tupu mmadu ege nti
bu enweghi uche na ihe here.
- 14 O bu mmuo mmadu na-akwado ya n'oge nri nri,
ma mmuo e tipara etipia, onye puru ibuli ya?
- 15 Obi onye nwere nghota na-enweta ihe omuma,
n'ihu na nti onye maara ihe na-achoputa ya.
- 16 Onyinye mmadu na-akwara ya uzọ sara mbara,
ọ na-edubakwa ya n'ihu ndi di elu.
- 17 N'ikpe onye buru uzọ kwuo ihe na-ese na-adi ka onye ikpe gaara,
tutu ruo mgbe mmadu biara bido iju ya ajuju.
- 18 Ife nza na-akwusi esemokwu na ndorondoro
di n'etiti mmadu abuo ndi olu ha na-ala elu.
- 19 O di mfe ilugbu obodo kara ime ka obi nwanne e mehiere tugharia.
Iwe ya na-adi ike dika onu uzọ e jiri igodo tuchie.
- 20 Site na mkpuru nke okwu onu mmadu miputara ka afo ga-eji ju ya.
Sitekwa n'ihe owuwe ubi nke egbugbere onu ha ka ha ga-eji rijuo afo.
- 21 Ike onu na ndu di ire n'aka.
Ndi huru ya n'anya ga-eri mkpuru ya.
- 22 Nwoke ahụ chotara nwunye chotara ezi ihe.
O na-anatakwa ihuma site n'aka ONYENWE ANYI.
- 23 Onye ogbenye na-arịo arịo maka ebere;
ma ọgaranya na-asa okwu ike ike.
- 24 Onye nwere otutu ndi enyi ndi na-ekwesighi ga-abia n'ila n'iyi mgbe na-adighi
anya,
ma o di enyi nke na-arapara nso kara nwanne.

19

- 1 O ka mma ibu ogbenye onye kwesiri ntukwasi obi
kara ibu onye nzuzu na-ekwu okwu ugha mgbe niile.
- 2 Arịo nke na-enweghi ihe omuma adighi mma
otu a kwa onye ukwu ya na-eme ngwa na-ejehie uzọ.

- ³ Enweghị uche nke mmadụ na-eduba ha n'oghom,
ma obi ha na-ewe iwe dị ukwuu megide ONYENWE ANYI.
- ⁴ Onye nwere ego na-enwe otutu ndi enyi,
ma o na-ara ahụ ka ndi enyi onye ogbenye nógide.
- ⁵ Onye na-agba ama ugha ga-ata ahuhu,
uzo onye na-ekupu ugha dika ume ka a ga-achoputakwa.
- ⁶ Otutu mmadụ na-achọ ihuoma n'ebe onye na-achi achị nọ,
otu a kwa, mmadụ niile na-agbalị ibụ enyi onye na-agbasa aka ya na-enye onyinye.
- ⁷ Ebe o bu na umunne onye ogbenye na-akpo ya asi,
gini kwa ka ndi enyi ya ga-eme?
Mgbali ya niile irio ha aririo
ezughị ime ka ha nógide.
- ⁸ Onye na-enweta amamihe huru ndu n'anya,
onye na-edebekwa nghota na-enweta oganihu.
- ⁹ Onyeama ugha aghaghi ita ahuhu,
onye obula na-ekwupu okwu ugha dika mmiri ga-ala n'iyi.
- ¹⁰ Onye nzuzu ekwesighi ibi dika ogaranya;
ohu ekwesikwaghi ichi umu eze.
- ¹¹ Ezi uche mmadụ nwere na-amuputa ndidi;
o bukwa nkwanye ugwu nye onye n'adighi agu mkpari a na-akpari ya.
- ¹² Iwe eze di ka mbigbo nke odum.
Ma obi utu ya di ka igirigi n'elu ahijia ndu.
- ¹³ Nwa nzuzu bu ila n'iyi nke nna,
nwunye na-ese okwu di ka mmiri otutu na-atu kpom, kpom,
mgbe niile n'elu ulo puru epu.
- ¹⁴ Ulo di iche iche na akụ bu ihe nketa a na-anata n'aka ndi nne na nna,
ma nwunye nwere uche na nghota na-esite naani n'aka ONYENWE ANYI.
- ¹⁵ Umengwu na-akpata oke irahu ura,
onye ofo ogori ka aguu na-agu.
- ¹⁶ Onye na-edebe iwu Chineke na-enweta ndu,
ma onye na-akpo ya asi na-anwu.
- ¹⁷ Onye obula na-egosi ndi ogbenye obi ebere na-ebinye ONYENWE ANYI ihe,
o ga-akwughachi ha n'ih ihe oma ha mere.
- ¹⁸ Doo nwa gi aka na nti mgbe o ka di na nwantakiri n'ih i na oge ahụ ka olileanya di.
Ma i meghi otu a, o bu ndu ya ka i na-emebi.

- 19 Onye oke iwe ga-anata nra so ya,
n'ihì na ọ buru na ì naputa ya, ì ga-anaputakwa ya ọzọ.
- 20 Gee nti na ndumodu a na-enye gi, nabata ido aka na nti.
N'ikpeazu, ì ga-abu onye maara ihe.
- 21 Otutu atumatu di n'obi mmadu;
maobu uche ONYENWE ANYI ga-emezu.
- 22 Obi ebere mmadu na-eme ka a na-achosi ya ike.
O ka mma ibu ogbenye kariya ibu mmadu nke eziokwu obula na-adighi n'onu ya.
- 23 Itu egwu ONYENWE ANYI na-eweta ndu na onu,
na nchebe site n'ihe mmeru ahụ.
- 24 Onye umengwu na-amanye aka n'efere nri,
o gaghì eweghachi ya o buladi tinye n'onu ya.
- 25 Tie onye na-akwa emo ihe, onye na-enweghi uche ga-agho onye nwere ezi uche,
baara onye nwere nghota mba, ha ga-enweta ihe omuma.
- 26 O bu nwa ahụ na-eweta ihere ga-ezu nne na nna ya ohi,
maobu chupu ha site n'ulo ya.
- 27 Nwa m o buru na ì hapu ige nti na ntuziaka m,
ì ga-esi n'okwu ihe omuma kpafuo.
- 28 Onyeama ugha na-akwa ikpe ziri ezi emo.
Onu nke onye ajo omume na-eloda ajo ihe.
- 29 Ndi na-akwa emo na ndi nzuzu ga-ata ahuhu;
a ga-etikwa ha ihe.

20

- 1 Mmanya bu onye na-akwa emo. Onye mkpotu ka ihe onunu na-aba n'anya bu.
Onye obula kwere ka ha duhie ya bu onye nzuzu.
- 2 Onuma eze na-emenye oke ujo n'ahu dika mbigbo nke odum;
ndi na-akpasu ya iwe ga-atufu ndu ha.
- 3 O bu ihe nsopuru nye onye na-ezere okwu na uka,
ma onye nzuzu obula na-eme ngwa ise okwu.
- 4 Onye umengwu adighi aru oru ubi n'oge ya.
N'oge owuwe ihe ubi o pughi ichota ihe oriri.
- 5 Nzube niile nke di mmadu n'obi bu mmiri di omimi,
ma onye nwere nghota na-adoputa ha.
- 6 Otutu mmadu na-asì na ha nwere ihunanya na-adighi agharipu,

ma onye kwesiri ntukwasị obi, onye puru ichota ya?

- 7 Onye ezi omume nke na-ejeghari n'izuoke,
ndi ihe na-agara nke oma ka umu ga-anochi ya ga-abu.
- 8 Mgbe eze na-anokwasị n'ocheeze ya ikpe ikpe,
o na-eji anya ya abuo afuchapu ihe ojo niile.
- 9 Onye puru i si, "Emeela m ka obi m di ocha;
Abu m onye di ocha, mmehie adighikwa n'ime m?"
- 10 Ihe otutu aghugho na ihe otutu nghogbu,
ha niile bu ihe aru n'ihu ONYENWE ANYI.
- 11 Obuladi umuntakiri ka a na-amata site n'omume ha niile,
nke a o putara n'omume ha di ocha n'ezie a, burukwa ihe ziri ezi?
- 12 Nti nke na-anu ihe na anya nke na-ahu uzo,
o bu ONYENWE ANYI mere ha abuo.
- 13 Ahula irahu ura n'anya, ka i ghara igho onye ukpa.
Bilie, muru anya, rusie oru ike, ka i nweekwa ihe oriri.
- 14 "Lee, ihe a joro njo, o baghi uru," ka onye na-azu ahia na-asị,
ma mgbe o puru o na-anya isi n'ih ihe o zutara.
- 15 Olaedo di, na otutu rubi n'ebe o bara uba,
ma ebugbere onu nke na-ekwuputa ihe omuma bu ola di oke onuahia.
- 16 Chiri uwe onye ahụ naara onye mba ozo n'aka mbe.
Jichikwa ihe mbe ahụ o nyere n'ih i onye mba ozo o nara na mbe.
- 17 Nri e nwetara n'uzo aghugho na-atọ mmadu uto.
Ma n'ikpezụ aja ga-eju ya onu.
- 18 Buru uzo nata ndumodu tupu i mee ihe obula i choro ime;
ebula agha ma i bubeghi uzo pia opipia.
- 19 Agwala onye na-akpa asiri ihe nzuzo gi,
n'ih i na o ga-aku ya n'ekwe nye uwa niile.
- 20 Oriona onye ahụ na-akocha nne ya na nna ya
ka Chineke na-afunyū.
- 21 Ihe nketa nke anatarā n'oke osiiso,
agaghi agozi ya n'ikpezū.
- 22 A sikwala, "Aga m akwughachi gi n'ih i ihe ojo a."
Chere ONYENWE ANYI, o ga-aboro gi obo.
- 23 ONYENWE ANYI kporo ihe otutu gbara iche iche asi,

ihe ọtutu aghugho adighi ato ya uto.

- ²⁴ ONYENWE ANYI na-eduzi nzo ukwu niile nke mmadu.
Olee otu onye obula ga-esi ghota uzọ ha?
- ²⁵ Ime ngwangwa* doo ihe nsọ, bu ima n'onya
ma mesie tughariwa uche banyere imezu nkwa ahụ.
- ²⁶ Eze maara ihe na-afuchapụ ndi ajo omume,
o na-eji wili ifucha mkpuru gaa n'elu ha.
- ²⁷ Akonuche mmadu bu oku ONYENWE ANYI ji enyocha mmuo ya,
o na-egwuputa ala ala obi ya, igosi anyi ihe anyi bu.
- ²⁸ Ihunanya na ikwesi ntukwasị obi na-echebe eze,
site n'ihunanya ka ocheeze ya na-eguzo chim.
- ²⁹ Ugwu a na-akwanyere umu okorobia bu n'ihidi ike ha,
ma isi awo bu nsopuru ndi okenye.
- ³⁰ Okpo na mmeru ahụ na-ehichapụ ihe ojo,
utari na-asachapụ ime ime nke ahụ mmadu.

21

- ¹ Iyi di iche iche nke juputara na mmiri ka obi eze bu n'aka ONYENWE ANYI,
nke o na-ahazi n'uzo obula di ya mma.
- ² Oru niile bu ihe ziri ezi n'anya onye na-arụ ya,
ma ONYENWE ANYI bu onye na-eleba anya n'echiche obi anyi niile.
- ³ Ime ezi omume na ihe ziri ezi
ka ONYENWE ANYI na-anabata kariacha ichu aja.
- ⁴ Nganga na mpako na aguu ihe ojo
nke bu oru ndi ajo omume, bu mmehie.
- ⁵ Echiche niile nke onye na-arusi oru ike na-eweta uru,
dika echiche onye ome ngwangwa na-enweta naani ukọ.
- ⁶ Uru niile enwetara n'uzo na-ezighi ezi adighi adigide,
ha bu nkuume ifufe na-efesa, ndi na-achọ ya na-achọ onwu.
- ⁷ N'ihidi na ndi na-emebi iwu anaghi eme ihe oma,
ihe ojo ha na-eme na-alaghachi laa ha n'iyi.
- ⁸ Uzọ onye na-emebi iwu bu ihe gbagoro agbago,
ma omume onye aka ya di ocha ziri ezi.
- ⁹ O ka mma ibi n'otu akuku elu ulo

* 20:25 20:25 Ya bu mgbe mmadu na-echeghi uche mee nke a.

karĩa ibinyere nwanyị na-ese okwu.

- 10 Ihe na-atọ onye ojọọ ụtọ bụ imerụ ndị ọzọ ahụ;
ọ maghị imere mmadụ ibe ya ebere.
- 11 Mgbe a na-ata onye na-akwa emo ahụhụ, onye na-enweghị uche na-enweta amamihe,
ma mgbe a na-akuziri onye maara ihe ihe ọ na-enweta ihe ọmụma.
- 12 Onye ezi omume na-amụta ihe site n'ile ụlọ onye ajọ omume anya
na-emekwa ka ndị ajọ omume laa n'iyi.
- 13 Onye na-adighị ege ntị na mkpu onye ogbenye,
ya onwe ya ga-akpọkwa mkpu ma agaghị aza ya.
- 14 Onyinye enyere na nzuzo na-eme ka iwe dajụọ,
otu a kwa, ngarị ezonyere n'ime uwe na-eme ka oke ọmụma dajụọ.
- 15 Onye ezi omume na-anụrị ọnụ mgbe e kpere ikpe ziri ezi,
ma buru ihe oke egwu dirị ndị na-eme ajọ ihe.
- 16 Onye ọbụla si n'uzọ nghọta wezuga onwe ya
ga-eso n'otu ndị nwuru anwu.
- 17 Nwoke huru ibi ndu nganga n'anya na-ada ukpa;
inu mmanya na oke oriri abughị uzọ esi akpata aku.
- 18 Onye ajọ omume ga-abu ihe mgbaputa maka onye ezi omume,
onye aghughọ ga-abukwa ihe mgbaputa maka onye ndu ya ziri ezi.
- 19 Ọ ka mma ibi n'ozara
karĩa ibinyere nwanyị na-atamu ntamu na-esekwa okwu.
- 20 Onye maara ihe na-edebe ezi ihe oriri na mmanu oliv n'ulo ya,
ma onye nzuzu na-eloda ihe niile n'onu ya.
- 21 Onye na-achuso ezi omume na ihunanya
ga-achota ndu, na ugwu na oganihu.
- 22 Onye maara ihe nwere ike megide obodo ndi dike,
kwatuokwa ebe ewusiri ike nke ha tukwasiri obi ha.
- 23 Onye na-echekwa ire ya na onu ya
na-egbochiri onwe ya odachi.
- 24 Onye nganga na onye mpako, onye na-akwa emo bu aha ya.
O na-eji oke nganga eme ihe niile.
- 25 Oke ochicho nke onye umengwu na-ewetara ya onwu
n'ihu na o juru iru oru.
- 26 Kwa ubochi ka o na-achọ inwe karĩa,

ma onye ezi omume na-enye na-akpaghi oke.

²⁷ Chineke kpọrọ aja ndi na-emebi iwu asi,
nke ka nke, ma ọ buru na ha na-enye onyinye a site na nzube ojoo.

²⁸ Onyeama ugha ga-ala n'iyi,
ma onye obula na-ege ya nti ka a ga-ebibi ruo ebighi ebi.

²⁹ Ndi ajo omume na-ebi ndu atughi egwu,
ma ndi omume ha ziri ezi na-atughari uche n'uzo ha niile.

³⁰ O nweghi amamihe di, o nweghi nghota di, o nwekwaghi atumatu obula,
nke puru iguzosi ike megide ONYENWE ANYI.

³¹ E nwere ike jikere inyinya, kwadokwaa maka agha,
maobu naani ONYENWE ANYI na-enye mmeri.

22

¹ Ihe nhorọ di ezi mma ka aha oma bu kariya otutu aku,
inata amara* ihuoma ka mma kariya olaocha na olaedo.

² Ma ogbenye ma ogaranya bu otu n'ihu ONYENWE ANYI
onye kere ha niile.

³ Onye nwere uche na-ahu nsogbu nke na-abia n'ihu ma zobe onwe ya,
ma onye na-enweghi uche anaghi ele anya, o na-adaba n'ime nsogbu ahụ taa
ahuhu so ya.

⁴ Obi umeala bu egwu ONYENWE ANYI,
ugwo o na-akwu bu akunuba, na nsopuru na ndu ogologo.

⁵ Ogwu na igbudu di n'uzo onye na-emebi iwu;
ma onye kpọrọ ndu ya ihe na-aso ya aso.

⁶ Kuziere nwantakiri ka o horo uzo ziri ezi,[†]
mgbe o tolitere o ga-anogide n'ime ya.

⁷ Dika ogaranya si achị ogbenye,
otu a kwa ka onye na-ebi ego si buru ohu onye na-ebinye ya ego.

⁸ Onye na-agma ikpe na-ezighi ezi dika mkpuru, ga-ewe ajo ihe dika ihe ubi,
mkpanaka nke ikike iwe ha ga-agbajikwa.

⁹ Onye na-agbasapu aka enye onyinye ga-abu onye a goziri agozi,
n'ihu na ha na ekenyetu ndi ogbenye nri.

¹⁰ Chupu onye na-akwa emo, ise okwu ga-akwusi,
e, ilu ogu na nleli ga-akwusikwa.

* 22:1 22:1 Maobu, mmadu inwe ugwu † 22:6 22:6 Efe 6:4; 2Tm 3:15

- 11 Onye na-ahụ ịdị ọcha nke obi n'anya,
onye okwu ya jupụtara n'amara ga-abụ enyi eze.
- 12 Anya ONYENWE ANYỊ na-echebe ihe ọmụma,
ma ọ na-emebi atumatụ niile nke ndị aghughọ.
- 13 Onye umengwụ na-asị, "Ọdum nọ n'ezi!
A ga-egbu m n'ama ọha mmadụ!"
- 14 Ọnụ nwanyị na-akwa iko bụ oke olulu,
nwoke nọ n'okpuru oke iwe ONYENWE ANYỊ na-adaba n'ime ya.
- 15 Obi ụmuntakiri jupụtara n'enweghi uche,
ma apipia idọ aka na ntị ga-achụpụ ya n'ebe di anya.
- 16 Onye na-achọ uru site n'imegbu onye na-enweghi ike,
maọbụ onye na-enye ọgaranya onyinye ga-ebi n'oke ụkọ.

Okwu iri atọ onye maara ihe

Okwu nke mbụ

- 17 Lezie anya gee ntị n'okwu niile nke ndị maara ihe,
tinye uche gi n'ihe m na-akuzi.
- 18 Ọ di uto ma idebe ha n'obi gi,
ma ha dikwa n'egbugbere onu gi mgbe niile.
- 19 Ọ bu ka ntukwasị obi gi di n'ime ONYENWE ANYI,
ya ka m na-akuziri gi taa, ọbuladi gi onwe gi.
- 20 Ọ bu na m edeputabereghi gi iri ndumodu atọ ndi a,
bu okwu ndumodu na ihe ọmuma?
- 21 Ha na-ezi gi ihe bu ikwesi ntukwasị obi na ikwu eziokwu.
Mgbe ahụ ọ buru na-ezie gi si gi gaa chota eziokwu
i ga-eji ezi osisa loghachi.

Okwu nke abuo

- 22 Emegbula ogbenye n'ihi na ọ bu ogbenye.
Emegidekwala ya n'uzo ikpe.
- 23 N'ihi na ONYENWE ANYI ga-ekwuchitere ha onu ha
ma bibiekwa ndi na-emegide ha.

Okwu nke atọ

- 24 Gi na onye na-ewe oke iwe abula enyi,
gi na onye na-ewe iwe osiso emekokwala ihe,
25 ma ọ bughị ya, i nwere ike imuta ndu ha,
si otu a tinye ndu gi na nsogbu.

Okwu nke anọ

- 26 Abula onye otu n'ime ndi na-anara ndi mmadu akaebe
maobu kwee nkwa ikwu ugwo onye ozo ji.
- 27 N'ihi na ọ buru na i nweghi ego i ga-eji kwuo ugwo ahụ,
a ga-anapu gi ọ buladi ihe ndina gi.

Okwu nke ise

- 28 Ehigharila oke ala e tinyere site na mgbe ochie.
Nke ndi nna ochie gi ha hiwere.

Okwu nke isii

- 29 I hụrụ mmadụ ahụ nke nwere ñka n'irụ ọrụ ya nke ọma?
 Ọ ga-eguzo n'ihu ndị eze,
 ọ gaghị eguzo n'ihu ndị a na-amaghị aha ha.

23*Okwu nke asaa*

- 1 Mgbe gị na onye na-achị achị nọduru irikọ nri,
 lezie ihe* dị n'ihu gị anya,
 2 tụtwasị mma n'akpịrị gị,
 ma ọ buru na i bu onye iri oke nri na-atọ uto.
 3 Achọsila nri uto ya ike,
 n'ihị na nri ahụ bu nri aghughọ.

Okwu nke asato

- 4 Adọgbula onwe gị n'ọrụ maka ibụ ọgaranya,
 atụtwasịla obi na nghota gị.†
 5 N'ihị na akụ nwere ike ifu
 n'otu ntabi anya dika a ga-asị
 na ha nwere nku dika nnunụ ugo.

Okwu nke itoolu

- 6 Erila nri onye aka ntagide na-enye gị.
 Nri uto ya agukwala gị agụ.
 7 N'ihị na ọ bu ụdị mmadụ ahụ
 na-eche ọnụahịa ihe ọ na-emefuru gị.
 Ọ na-asị gị, “Rie ihe, nūọkwa ihe ọnụnụ,”
 ma obi ya adighi n'ebe i nọ.
 8 I ga-agbọkwa nke ntakiri ahụ i riri
 mgbe ahụ, okwu ọma ahụ niile i kwuru banyere ya ga-abụ ihe efu.

Okwu nke iri

- 9 Atụfula ume gị igwa onye nzuzu okwu,
 n'ihị na ọ ga-eleda okwu i sitere n'ezi uche kwuo anya.

Okwu nke iri na otu

- 10 Anarala nwa na-enweghị nne na nna ala ya
 site n'ihighari oke ala e gwunyere site n'oge gara aga,
 11 n'ihị na onye mgbaputa ha di ike;
 ya onwe ya ga-ekwuchitere ha ọnụ ha.

Okwu nke iri na abuo

- 12 Tinye uche gị n'idọ aka na ntị;
 gekwaa ntị nuru okwu ihe ọmuma niile.

Okwu nke iri na ato

- 13 Ahaputa idọ umu gị aka na ntị.
 Ha agaghị anwu n'ihị na i tiri ha ihe.
 14 Jiri mkpara tie ya ihe
 ma zoputa ndu ya site n'onwu.

Okwu nke iri na anọ

- 15 Nwa m, aga m anuri ọnụ nke ukwu

* 23:1 23:1 Maobu, onye nọ n'ihu gi † 23:4 23:4 Maobu, idi nkọ gi

ma ọ buru na i ghoọ onye maara ihe.

16 Mkpuruobi m ga-anuri onu
mgbe egbugbere onu gi abuo kwuru ihe ziri ezi.

Okwu nke iri na ise

17 Ekwela ka obi gi kwosa ndi mmehie ekworo,
kama nogide n'inu oku n'obi n'itu egwu ONYENWE ANYI mgbe niile,

18 n'ihhi na i nwere otutu ihe oma n'ihu gi.
Olileanya di ukwuu diri gi.

Okwu nke iri na isii

19 Nwa m, nwee uche,
gbasookwa uzọ Chineke.

20 Anola n'etiti ndi na-anubiga mmanya oke,
na ndi iri oke oriri na-atọ uto,

21 n'ihhi na ihe niile ga-akọ ha.
Ọ bukwa nkiriinka akwa ka onye oke ura na-eyi n'ahu.

Okwu nke iri na asaa

22 Naa nti n'ido aka na nti nna gi,
akpokwala ido aka na nti nne gi bu agadi nwanyi asi.

23 Zuta eziokwu, erekwala ya,
zutakwa amamihe, ntuziaka, na nghota.

24 Nna onye ezi omume ga-anuri onu.
Ọ bukwa ihe oke onu inweta nwa maara ihe.

25 Ka nne na nna gi nwee obi uto.
Ka onye muru gi nuri.

Okwu nke iri na asato

26 Nwa m, nye m obi gi
ka uzọ m niile nyekwa anya gi onu.

27 N'ihhi na onye akwuna bu olulu miri emi,
nwanyi nwe di na-akwa iko bu olulu mmiri di warawara.

28 Dika onye ohi ka o na-echere
na-emekwa ka ndi na-ekwesighi ntukwasị obi baa uba n'etiti umu nwoke.

Okwu nke iri na itoolu

29 Onye ka obi ya juputara n'ahuhu? Onye no na iru uju?
Olee onye nwere esemoku? Onye nwere otutu ihe mkpesa?
Onye nwere mmeru ahụ nke na-abaghi uru? Onye nwere anya nke na-acha obara
obara?

30 O bu ndi na-anọ ogologo oge na-anu mmanya,
onye na-aga ichoputa mmanya agwara agwa.

31 Elekwasila mmanya anya mgbe o na-acha obara obara,
mgbe o na-eziputa odidi ya n'iko
mgbe o na-asughari nke oma n'ime iko.

32 N'ikpeazu, o na-ata dika agwo
na-atukwa dika ajuala.

33 Anya gi abuo ga-ahu ihe i na-amaghi isi ya na odu ya,
obi gi ga-atulekwa ihe ndi na-agbagwoju anya.

34 I ga-adi ka onye na-edina n'etiti oke osimiri,
nke na-edinakwa n'elu udo n'ejide ugbo.

35 I ga-asi, "Ha tiri m ihe, ma emerughi m ahụ.

Ha pịara m ihe, ma amaghị m.
 Olee mgbe m ga-eteta,
 ka m pụọ ga chọọ mmanya ọzọ?"

24

Okwu nke iri abụọ

- ¹ Ekwosola ndị ajọ omume ekworo,
 ka ihe banyere ha ghara ịtọ ịtọ.
² N'ihị na-atumatụ obi ha niile bụ otu ha ga-esi mee ihe ike,
 egbugbere ọnụ ha na-ekwu naanị maka ọgbaaghara.

Okwu nke iri abụọ na otu

- ³ Ọ bụ amamihe ka e ji ewu ụlọ,
 ọ bụkwa nghọta ka e ji eme ka o guzosie ike.
⁴ Sitekwa n'ihe ọmụma ka akụ niile ji ejuputa n'ime ya,
 bụ akụ ndị pụrụ iche ma dīkwa oke ọnụahịa.

Okwu nke iri abụọ na abụọ

- ⁵ Onye maara ihe na-emeri site n'ịdị ike,
 ndị nwere ọmụma ihe na-akpali ike ha.
⁶ Ejela ọgụ ma ọ bughị na i nwetara ezi ndụmọdụ,
 n'ihị na nzọputa dī n'ige ọtụtụ ndị ndụmọdụ ntị.

Okwu nke iri abụọ na atọ

- ⁷ Amamihe dī elu nke ukwuu nye ndị nzuzu,
 ha gaghị asaghe ọnụ ha n'ogbakọ ọnụ ụzọ ama.

Okwu nke iri abụọ na anọ

- ⁸ Onye na-eche echiche ime ihe ọjọọ
 ka a ga-agụ dīka onye nzube ihe ọjọọ
⁹ Nzube niile nke onye na-enweghị uche bụ mmehie,
 ndị mmadụ na-akpọ onye na-akwa emo asị.

Okwu nke iri abụọ na ise

- ¹⁰ Ọ bụrụ na ị pughị iguzosi ike n'oge nsogbu,
 ị bụ nnọọ onye ike ya dī ntakiri.
¹¹ Naputa ndị a na-eduba n'ọnwụ.
 Naputakwa ndị ahụ a mara ikpe ọnwụ n'uzọ na-ezighị ezi.
¹² Ọ bụrụ na ị sị, "Anyị amaghị banyere ihe ndị a,"
 ọ bụ na onye na-enyocha obi aghotaghị ya?
 Ọ bụ na onye na-eche ndụ ị amaghị ya?
 Ọ bụ na ọ gaghị akwughachi onye ọbụla ụgwọ dīka akaorụ ya siri dī?

Okwu nke iri abụọ na isii

- ¹³ Nwa m nwoke, rachaa mmanụ anụ n'ihị na ọ dī mma.
 Mmanụ anụ nke si n'ugbugbo mmanụ anụ na-adị ịtọ n'ọnụ.
¹⁴ Marakwa na otu a ka amamihe kwesiri isi tọọ obi ịtọ ịtọ.
 Ọ bụrụ na i chọta ya
 i nwere olileanya nke ga-adigide.

Okwu nke iri abụọ na asaa

- ¹⁵ Adila ka onye na-emebi iwu, onye echiche ya niile bụ imegide ụlọ onye ezi omume.
 A gakwala ga kwakọrọ ihe dī n'ụlọ ya.
¹⁶ N'ihị na onye ezi omume nwere ike daa ugboro asaa ma o ga-ebilikwa ọzọ.

Ma ndị na-emebi iwu na-asọ ngongọ mgbe nsogbu bjakwasiri ha.

Okwu nke iri abuo na asato

17 Anurila onu mgbe onye iro gi dabara na nsogbu.

Ka obi gharakwa ito gi utu mgbe o dara.

18 N'ihia na ONYENWE ANYI puru iwe iwe n'ihia ya megide gi ma kwusi ita ya ahuhu.

Okwu nke iri abuo na itoolu

19 Ekwosola onye na-emebi iwu ekworo,
maobu nwe anya ukwu n'ebe onye ajo omume noo.

20 N'ihia na onye na-emebi iwu enweghi odinihu;
a ga-afunyukwa oku onye ajo omume.

Okwu nke iri ato

21 Nwa m, tuo egwu ONYENWE ANYI na onye bu eze,
esonyerela ndi ozi na-enupu isi megide nna ha ukwu.

22 N'ihia na o bu na mberede ka i ga-eso ha daba na nhuju anya.
Onye maara ihe ga-abu ogwugwu ya?

Okwu ozo ndi amamihe kwuru

23 Ndi a bukwa okwu ozo ndi amamihe kwuru,
iji gosi na ikpe ikpe na-akwughi oto adighi mma.

24 Onye obula nke na-asii onye ikpe mara, "Onye ezi omume ka i bu,"*
ga-anata obubu onu site nonu otutu mmadu, mba niile ga-eweso ya iwe.

25 Ma o ga-adiri ndi ahia na-abara onye ikpe mara mba na mma,
ha ga-anatakwa ezi ngozi.

26 Osisa ziri ezi
bu ihe na-egosi ikwesi ntukwasi obi.†

27 Ruchaa oru gi di n'ezi.
Dozie ala ubi gi.
Emesia wuoro onwe gi ulo.

28 Agbala ama ugha megide onye agbataobi gi n'efu.
O bu egbugbere onu gi abuo ka i ga-eji ghoo aghughu?‡

29 Asila, "Aga m emeso ha dika ha siri meso m.
Aga m akwughachi ha ugwo ihe ha mere."

30 Esitere m n'ubi otu onye umengwu gafee,
bu ubi vaini nke onye na-enweghi uche,

31 hu na ogwu etochiela ya,
ahihia etochiekwala ya;
mgbidi di ya gburugburu adaakwala.

32 Eleghariri m ya anya
site na ya muta otu ihe a:

33 Nwa ura nta, nwa iru ura nta,
nwa ichikoba aka nta zuo ike

34 ubiam ga-abiakwasi gi dika onye ohi,

* 24:24 24:24 Onye obula nke na-asii onye na-emebi iwu, onye ikpe na-amaghi ka i bu † 24:26 24:26 Dika nsusu e susuru n'egbugbere onu ‡ 24:28 24:28 Maobu, rafuo mmadu

ukọ abiakwasikwa gị dika onye na-apunara mmadu ihe.

Ilu ndi ozo nke Solomon

25

¹ Ndi a bukwa ilu Solomon, nke ndi ozi Hezekaya eze ndi Juda dekotara n'akwukwo.

² O bu nsopuru Chineke izobe okwu,
ma nsopuru ndi eze bu ichoputa ala okwu.

³ Dika idi elu nke eluigwe, dika idi omimi nke ala,
otu a ka obi ndi eze bu ihe a na-apughị ichoputa.

⁴ Wepu ihe ahụ niile na-ekpuchi mma olaocha,
onye okpu uzu ola ga-aruputa efere;

⁵ wezugakwa ndisi n'eme ajo ihe n'ihu eze,
ocheeze ya ga-eguzosikwa ike site n'ezi omume.

⁶ Egosiputala onwe gị n'ihu eze,
ewerela onodu n'etiti ndi oke mmadu,

⁷ o ga-aka mma ma o buru na o si gi, "Rigota n'ebe a,"
karia na o wedara gi ala n'ihu ndi oke mmadu.

Ihe iji anya gi abuo hu

⁸ e mekwala ngwangwa iga n'ulokpe,
n'ihu na o bu ginị ka i ga-eme n'ikpeazu
ma o buru n'onye agbataobi gi etinye gi n'onodu ihere?

⁹ O buru na gi na onye ozo enwee esemokwu, dozienu ya n'onwe unu,
emekwala ka ndi ozo mata okwu nzuzo gi na onye ozo kwuru,

¹⁰ ma o bughị ya, onye nuru ya nwere ike menye gi ihere,
agwa ojoo gi agaghị enwekwa ogwugwu.

¹¹ Ndumodu e nyere n'oge kwesiri ekwesi
di ka mkpuru osisi apul olaedo e tinyere n'efere olaocha.

¹² Dika olanti olaedo maobu ihe icho mma nke olaedo mara mma
ka mba onye maara ihe bu na nti onye na-anu ya.

¹³ Onyeozi kwesiri ntukwasi obi na-eweta ntute na ndu,
dika mmiri oyi si eme ka ahụ di juu
n'oge okpomoku owuwe ihe ubi.

¹⁴ Onye ahụ na-adighi emezu nkwa o kwere
dika igwe ojii nke na-adighi ezo mmiri.

¹⁵ Nwee ndidi, n'ikpeazu i ga-enwe mmeri,
n'ihu na ire di nro na-agbaji okpukpu.

¹⁶ Mmanu anu o na-atọ gi uto?
Arachala ya karia, ka o ghara iwetara gi oria.

¹⁷ Ejela ileta onye agbataobi gi mgbe mgbe,
ka i ghara ire ugu gi.

- 18 Onye na-agbagide onye agbataobi ya ama ụgha,
dịka mkporo osisi maobu mma agha, maobu akụ a piziri apizi.*
- 19 Itukwasị onye aghugho obi n'oge nsogbu di ka iji eze na-eme ndakapu ata ihe,
maobu iji ukwu jiri eji agba oso.
- 20 Dika onye e yipuru uwe n'ubochi oyi uguru,
maobu iwere nnu tee n'elu onya,
otu a ka onye na-aburu onye iwe na-ewe abu di.
- 21 O buru na agu na-agu onye iro gi, nye ya nri ka o rie,
o burukwa na akpiri na-akpo ya nku, nye ya mmiri ka o nuo.†
- 22 Mgbe i na-eme nke a, i na-agukwasị icheku oku na-ere ere n'isi ya,
ONYENWE ANYI ga-akwughachikwa gi.
- 23 Dika ifufe si n'ugwu si eweta mmiri ozuzo,
otu a ka ikwu mmadu okwu azu si eweta iwe.
- 24 O ka mma ibi n'otu akuku elu ulo
karia ibinyere nwanyi na-ese okwu.
- 25 Ozioma e sitere na mba di anya nata
di ka mmiri juru oyi nye onye akpiri na-akpo nku.
- 26 Onye ezi omume nke kwenyere n'ihe onye na-emebi iwu kwuru
di ka iyi a gworuru n'isi ya.
- 27 Dika iracha mmanu anu hie nne si jojo njo,
otu a ka o si buru ihe na-enweghi nsopuru, mmadu ichoputa ihe ndi ezomiri
ezomi.
- 28 Nwoke obula na-adighi achị mmuo ya
di ka obodo na-enweghi ndi na-eche ya nche, nke e tikporo mgbidi ya etikpo.

26

- 1 Ihu onye nzuzu a na-enye nsopuru
dika ihu mkpuru mmiri ka o na-ada n'oge okochi maobu mmiri na-ezo n'oge
owuwe ihe ubi.
- 2 Dika nnunu nta na-efeghari efeghari, maobu dika eleke na-awughari
otu a ka obubu onu na-ekwesighi agaghi ere.
- 3 Utari diri inyinya, inyinya ibu ka a na-ekenye mkpumkpuru igwe n'onu;
otu a kwa ka apipia di nye azu ndi nzuzu.
- 4 A zaghachila onye nzuzu dika enweghi uche ya si di,
ma o bughu ya gi onwe gi ga-adi ka ya.
- 5 Zaa onye nzuzu dika enweghi uche ya si di,
ma o bughu ya o ga-abu onye maara ihe n'anya onwe ya.
- 6 Iziga ozi site n'aka onye nzuzu
dika mmadu ibipu ukwu ya maobu inu ihe ike dika mmiri.
- 7 Dika onye ngwuro si eji ukwu ya eje ije,
otu a ka ilu si esite n'onu onye nzuzu aputa.
- 8 O baghi uru inye onye nzuzu nsopuru, n'ihia na o gaghi anogide.
O di ka iwu okuko mmiri n'azu.

* 25:18 25:18 Ya bu, nke di nko † 25:21 25:21 Opu 23:4-5; 2Ih 28:15; Mat 5:44

- 9 Dịka ogwu manyere n'aka onye na-anubiga mmanya oke otu a ka ilu di n'onu onye nzuzu.
- 10 Dịka ogba uta si agba uta ya na-enweghi onye o bu n'obi, otu a ka o di bu onye na-enye onye nzuzu maobu onye o bu na-agafe n'uzo oru ka o ruora ya.
- 11 Dịka nkita laghachiri ozo n'ihe o gboro, otu a ka ndi nzuzu di mgbe ha na-emekwa omume enweghi uche ha.
- 12 I huru onye mara ihe n'anya nke onwe ya? Olileanya di nye onye nzuzu kari ndi di otu a.
- 13 Onye umengwu na-asị, "Odum no n'okporozo, odum ji oke iwe na-awaghari no n'ama niile!"
- 14 Dịka ibo onu uzọ si emeghari n'ihe nkonye ya, otu a ka onye umengwu si na-atughari onwe ya n'elu ihe ndina ya.
- 15 Onye umengwu na-amanye aka n'efere nri* ma oke umengwu a naghị ekwe ka o weghachi ya tinye n'onu ya.
- 16 N'uche ya, onye umengwu† na-eche na o maara ihe kari ndi ikom asaa na-eji ezi uche azaghachi okwu.
- 17 Onye na-etinye onwe ya n'esemokwu na-agbasaghi ya di ka mmadu na-apu n'okporozo dokporu nkita obula o huru na nti.
- 18 Dịka onye ara na-agba aku na-ere oku nke na-eweta onu, ka nwoke ahụ bu nke na-aghogbu onye agbataobi ya ma si, "o bu naani egwuregwu ka m na-egwu."
- 20 Oku na-anyu mgbe nku gwuru, otu a kwa esemokwu na-akwusi mgbe a kwusiri ikwu ndi ozo okwu n'azu.
- 21 Dịka icheku si eme ka nku nwuru oku, otu a ka onye na-ese okwu si eme ka ogu nwuru oku.
- 22 Okwu niile nke onye na-agba asiri na-ekwu di ka iberibe nri n'ato ezi utu, ha na-agbadakwa n'ime ime ala afo.
- 23 Dịka ite aja uru nke e ji olocha na-abaghi uru techie, ka egbugbere onu di nro nke obi juputara n'ihe ojoo bu.
- 24 Ndi iro na-eji egbugbere onu ha gbanwee onwe ha, ma n'ime obi ha o bu naani aghughu di ya.
- 25 Okwu onu ya nwere ike too utu na nti ma ekwenyerela ha, n'ih na ihe aru asaa juputara n'ime obi ha.
- 26 O bu ezie na o ga na-eme ka o huru gi n'anya, ma iro ya ga-aputa ihe, mmadu niile ga-ahukwa ya.
- 27 Onye na-egwuru ibe ya olulu ga-adaba n'ime ya. Ozo, onye na-enuda nkume, ya ka nkume ahụ ga-adagbu.
- 28 Onye i kporo asi bu onye i ga-achọ iwetara ihe mgbu site n'igha ugha. Okwu oma na-esighi n'obi mmadu puta na-eweta ila n'iyi.

* 26:15 26:15 Maobu, oku nri † 26:16 26:16 Ya bu, onye nzuzu

27

- 1 Anyala isi banyere echi,
n'ihì na ì maghì ihe echi ga-abụ.*
- 2 Ka onye ọzọ too gị, ọ bughì ọnu gị.†
Ka onye ọzọ too gị, ka egbugbere ọnu gị abụọ ghara ito gị.
- 3 Nkume dị arọ, aja bụkwa ibu arọ,
ma mkpasu iwe nke onye nzuzu dị arọ karịa ha abụọ.
- 4 Iwe na-emebi ihe,
ma ekworo jọrọ njọ karịa iwe.
- 5 Mba abara n'ihe ka mma
karịa ihunanya ezoro ezo.
- 6 Ihe kwesiri ntụkwasi obi ka mmerụ ahụ nke sitere n'aka enyi bụ,
ma onye iro na-eme ka isutu ọnu mụbaa.
- 7 Mmanụ ahụ adighi atọ onye rijuru afọ uto;
ma mgbe agụu ji ya, ọ ga-eri ọ buladi ihe di ilu.
- 8 Nwoke na-akpafu site n'ulo ya
di ka nnunu na-amakwaghi akwu ya.
- 9 Mmanụ isi uto na ihe nsure oku na-esi isi uto na-eme ka obi nuria,
otu a ka uto enyi di,
site na ndumodu nke mkporobi ha.
- 10 Ahapula enyi gi maobu ndi enyi nna gi.
Mgbe i no na mkpa arigla nwanne gi ka o nyere gi aka.
Onye agbataobi no gi nso nwere ike inyere gi aka karịa nwanne gi no ebe di anya.
- 11 Nwa m, obi ga-atọ m uto nke ukwu ma a si na i ga-amuta ihe!
Mgbe ahụ, aga m enwe ihe m ga-asa ndi na-akocha m.
- 12 Onye nwere uche na-ahụ nsogbu nke na-abia n'ihu ma zobe onwe ya.
Ma onye na-enweghi uche anaghi ele anya, ọ na-adaba n'ime nsogbu ahụ taa
ahụhụ so ya.
- 13 Chiri uwe onye ahụ nke naara onye mba ọzọ na mbe.
E, chiri ya ma ọ buru nwanị na-abughị nwunye ya ka o nara na mbe.
- 14 Ọ buru na onye obula e jiri oke olu gozie onye agbataobi ya n'isi ututu
a ga-agu nke a dika ibu onu.
- 15 Mmiri na-ata n'ime ulo mgbe mmiri na-ezo
na nwanị na-eso okwu bu otu.
- 16 Onye nwere ike ikwusi ya nwere ike iji aka jide ifufe,

* 27:1 27:1 Luk 12:19-21; Jem 4:13-16 † 27:2 27:2 Etola onwe gi, chere ka ndi ọzọ too gi

maọbụ were aka jide mmanụ.

- 17 Dịka e si eji igwe amụ igwe ọzọ ka ọ dị nkọ,
otu a ka mmadụ si enyere ibe ya aka ịdị nkọ.
- 18 Onye na-eche osisi fiig nche ga-eri mkpụrụ ya,
onye na-echebekwa nna ya ukwu ka a ga-asọpụrụ.
- 19 Dịka e si ahụ ihu mmadụ n'ime mmiri
otu a ka obi mmadụ si egosi ihe onye ahụ bụ.
- 20 Dịka afọ adighi eju ọnwụ na mbibi,
otu a ihe na-agụ anyị mmadụ adighi agwụ agwụ.
- 21 Ite eji anụcha ihe ịrị ọlaọcha, oke ọkụ ịkwara ọlaedo
ma a na-anwale ndị mmadụ site n'otuto a na-enye ha.
- 22 N'agbanyeghi na ị ga-egwepia onye nzuzu n'ime ikwe,
were aka odo gwee ha ịka mkpụrụ ọka,
ị pughị isite n'ahụ ha wepụ enweghi uche ha.
- 23 Lezie ọrụ gi anya nke ọma,
marakwa ọndụ igwe ewu na aturu gi na anụ ulo ndi ọzọ,
24 n'ihia na akunuba adighi adigide.
Ọ buladi okpueze nke onye eze na-emesia gabiga.
- 25 Mgbe e gbupuchara ahia ochie, nke ọhuru na-epuputa,
mgbe ahụ ka a na-achikobata ahia si n'ugwu.
- 26 Umụ aturu ga-enye gi uwe ị ga-eyi,
umụ ewu ga-enyekwa gi ego ọnuahia ala ubi gi.
- 27 Ị ga-enwe mmiri ara ewu nke ga-ezuru gi na ndi ezinaulo gi nri,
na nke ga-edozi ahụ ndi odibo nwanyi gi.

28

- 1 Ndi ajo omume na-agba osọ mgbe onye ọbula na-adighi achu ha,
ma ndi ezi omume na-enwe ntukwasị obi ịka odum.
- 2 Mgbe njehie di n'obodo di otutu, o nwere otutu ndiisi,
ma onyeisi nwere ezi nghota na ihe omuma ga-eme ka udo na-adigide ogologo
oge.
- 3 Onye na-achi achị nke na-emegbu ndi ogbenye,
bu mmiri ozuzo nke na-azachapu ihe niile mee ka nri ghara idi.
- 4 Onye na-adighi asopuru iwu na-eto ndi ajo omume,
ma ndi na-edebe ihe iwu kwuru na-ebu agha megide ha.
- 5 Ndi ajo omume adighi aghota uru ikpe ziri ezi bara,
ma ndi na-eso ONYENWE ANYI na-aghota ihe bu uru ya.
- 6 O kaara gi mma ibu nwa ogbenye na onye eziokwu

karịa na ì bú ọ́garanya na eze aghugho.

- 7 Ụmụ okorobia nwere nghota na-eme ihe iwu kwuru,
ma nwa nke ya na ndi oke oriri bu enyi na-emenye nna ya ihere.
- 8 Onye na-eme ka akụ ya baa ụba site na inara ụma maọbụ ọmụrụnwa n'aka onye ogbenye,
na-ekpokota ya nye onye ozo, onye na-emere ndi ogbenye ebere.
- 9 Onye na-ewezuga nti ya site n'ebe iwu m di,
o buladi ekpere ha bu ihe aru.
- 10 Onye obula na-eduhie ndi ziri ezi n'uzo ihe ojoo,
ga-adaba n'onya aru ha onwe ha gbara,
ma ndi na-enweghi ita uta ga-anata ezi ihe nketa.
- 11 N'anya nke onwe ya, onye ọgaranya na-agu onwe ya dika onye maara ihe,
ma n'ezie, onye ogbenye nwere nghota na-enyochaputa amaghi ihe nke onye ọgaranya.
- 12 Mgbe ihe na-agara ndi ezi omume nke oma, onye obula na-anuri onu,
ma onye obula na-ezo onwe ya mgbe onye na-emebi iwu na-aga n'ihu.
- 13 Onye na-ezo mmehie ya agaghi enwe ọganihu na ndu ya.
Ma onye na-ekwuputa mmehie ya hapukwa ha, ka a ga-emere ebere.
- 14 Ngozi na-adiri mmadu aru na-atu egwu Chineke,
ma onye na-enupu isi na-etinye onwe ya na nsogbu.
- 15 Dika odum na-agbo uja maobu nne bia na-achu mmadu
otu a ka onye ochichi ojoo nke na-achi ndi na-enweghi ike di.
- 16 O bu naani eze na-amaghi ihe ga-akpagbu ndi ya;
ma eze ga-achi ogologo oge bu eze kporo iri ngari asi.
- 17 Obi ogbu mmadu ga na-ama ya ikpe
ruo ala mmuo.
Ka onye obula ghara inyere ya aka.
- 18 Onye na-eje ije na-enweghi ita uta ka a na-echebe,
ma onye uzọ ya gbagoro agbago ga-adaba n'olulu.
- 19 Onye na-aru ala ubi ya ga-enwe nri n'ebe o bara uba,
ma onye na-agbaso ihe efu di iche iche, ubiam ga-eju ya afọ.
- 20 Onye obula nke kwesiri ntukwasị obi ga-enweta otutu ngozi,
ma nwoke aru na-achọ ibu ọgaranya ngwangwa aghaghi inweta ntaramahuhu.
- 21 Ile mmadu anya n'ihu n'oge ikpe jogburu onwe ya.
Ma ufodu ndi ikpe na-eme ihe na-ezighi ezi, o buladi, n'ih iiberibe nri.

- 22 Onye aka ntagide ọ na-anụ ọkụ n'obi igho ọgaranya amaghị na ụkpa nọ na-eche ya.
- 23 Onye ọbụla na-abara mmadụ mba, n'ikpeazụ ga-enweta amara kariya onye ahụ na-aja mmadụ ibe ya mma ire uto.
- 24 Nwoke na-ezu nne na nna ya ohi ma na-asikwa,
"Olee ihe ọjọọ dị na ya?"
Onye dị otu a bụ nnọọ enyi ndị mbibi.
- 25 Ndị oke ọchịchọ na-akpali ise okwu,
ma ndị na-atụkwasi ONYENWE ANYỊ obi na-enwe ọganihu.
- 26 Nwoke ahụ na-atụkwasi onwe ya obi bụ onye nzuzu!
Ma ndị na-agbaso amamihe Chineke, aka adighi akpa ha.
- 27 Ọ bụrụ na i nye ogbenye, a ga-egboro gi mkpa gi.
Ma ọbụbụ ọnu diri ndi ahụ na-ekpuchi anya ha n'ebe ndi ogbenye nọ.*
- 28 Mgbe ndi ajọ omume na-aga n'ihu, ndi ezi omume na-ezo onwe ha,
ma mgbe ha n'ala n'iyi, ndi ezi omume n'aba ụba.

29

- 1 Onye a na-abara mba mgbe niile ma ọ naghị anata ndumodu,
n'otu ntabi anya ka a ga-etipia ya, ọ gaghị ekulikwa ọzọ.
- 2 Mgbe ndi ezi omume nọ n'ọchichi, ndi a na-achi na-anuri onu,
ma ha na-asu ude mgbe onye ajọ omume na-achi.
- 3 Nwoke huru amamihe n'anya na-eme ka nna nuria,
ma onye bu enyi umu nwanyi akwuna, na-ala akunuba ya n'iyi.
- 4 Eze na-achi n'ezikwu na-ewetara obodo ya ọganihu,
ma nke na-achọ ngari na-ala ya n'iyi.
- 5 Onye ahụ ji ire uto na-aja onye agbataobi ya mma
bụ ọnya ka ọ na-esiri ya.
- 6 Ọ bụ onye ajọ omume siri ọnya ka ọnya ahụ na-ama.
Ma ndi ezi omume na-anoro onwe ha na-agu egwu onu.
- 7 Onye ezi omume na-etinye anya n'ihe banyere ikpe ziri ezi nke ndi ogbenye,
ma udi echiche ahụ adighi abata ndi ajọ omume n'obi.
- 8 Ndị nzuzu na-amalite ọgụ ebe niile,
ma ndi nwere uche na-agbalisi ike ime ka udo di.
- 9 Ọ bụrụ na onye maara ihe esoro onye nzuzu gaa n'uloikpe,
onye nzuzu ga-ewe iwe oku, mee mkpotu, kwaa emo ma udo agaghị adi.

* 28:27 28:27 Dit 15:7; Ilu 22:9

- 10 Ndi ndu ha na-ebi bu ime ihe ike na-akpo onye eziokwu asi,
ha na-achosikwa ike uzọ ha ga-esi gbuo onye ndu ya ziri ezi.
- 11 Onye nzuzu na-egosi oke iwe ya,
ma onye nwere uche na-ejide onwe ya na-emekwa ka mmuo ya dajuo.
- 12 O buru na onye na-achi achi anaa nti n'okwu ugha,
ndi niile na-ejere ya ozi ga-agho ndi ajo omume.
- 13 Ogbenye na ogaranya bu otu na nke a:
o bu ONYENWE ANYI na-eme ka ha jiri anya ha na-ahu uzọ.
- 14 O buru na eze esite n'izi ezi kpee ndi ogbenye ikpe,
a ga-eme ka ocheeze ya guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi.
- 15 Iba mba na iti nwantakiri ihe na-enye aka mee ka o buru ezi nwa,
ma nwantakiri a na-adighi adu odu na-eme nne ya ihe ihere.
- 16 Mgbe ndi na-emebi iwu na-aga n'ihu, njehie na-aba uba n'etiti ndi a na-achi achi,
ma ndi ezi omume ga-eguzo hu odida ha.
- 17 Doo nwa gi aka na nti, ndu ya ga-enye obi gi udo na onu.
O gaghị emekwa ka ihere mee gi.
- 18 Obodo na-adighi atu egwu Chineke bu obodo na-adighi agazi n'usoro,
ma onu na-adiri obodo ahụ na-edebe ihe Onyenwe anyi nyere n'iwu.
- 19 O bughị naani okwu onu ka e ji adọ ndi na-eje ozi aka na nti,
n'ihia na ha nwere ike ghota ma ha ga-aju ime ihe i choro.
- 20 Olileanya diri onye nzuzu
karia onye ahụ na-adighi echezi echiche tupu o kwuo okwu.
- 21 I malite na mbu na-emezi onye na-ejere gi ozi,
o ga-emesia choo ka i meere ya dika nwa gi.
- 22 Onye na-ewe iwe na-akpali ogo,
onye na-ewe iwe oku na-eme otutu mmehie.
- 23 Nganga mmadu na-eme ka o daa,
ma mmadu ahụ di umeala n'obi ga-eweta nsopuru.
- 24 Ndi obula na-enyere ndi ohi aka bu ndi iro nke ndu ha,
a na-edu ha n'inu iyi, ma ha adighi agba akaebe.
- 25 Itu egwu mmadu bu ihe ima n'onya,
ma onye obula na-atukwasị ONYENWE ANYI obi na-anọ n'udo.
- 26 I choro ikpe ziri ezi?
Elela onye ikpe anya n'ihu, kama gwa ONYENWE ANYI maka ya.

27 Onye ezi omume na-akpo ajo omume asi;
ndi na-emebi iwu na-akpo onye ndu ya ziri ezi asi.

Okwu amamihe nke Ago

30

1 Ndi a bu okwu Ago, nwa Jake, onye Masa,
Okwu si nonu nwoke a zigaara Itiel na Ukal:

"Ike agwula m, Chineke
ma a puru imeri.

2 N'ezie, abu m onye nzuzu karia mmadu obula;*
Enweghi m udi nghota ahụ mmadu na-enwe.

3 Amutabeghi m amamihe,
maobu ruo imata maka Onye Nso ahụ.

4 Olee onye na-arigo n'eluigwe na-aridatakwa?
Onye ka o bu, bu onye jikotara ifufe n'aka ya?
Onye kwa weere akwa kechikotaa osimiri niile n'aka ya?
Onye hiwere oke nsotu uwa niile? Onye ka o bu?
O buru na i ma onye o bu, gini bu aha ya?
Ginikwa bu aha nwa ya?

5 "Okwu onu Chineke niile bu ihe anuchara anucha,
O bu ota nye ndi na-agbaba n'ime ya izere ndu.

6 Atukwasila ihe obula n'okwu ya,
ka o ghara ibara gi mba, ka i gharakwa igho onye ugha.

7 "O ONYENWE ANYI, naani ihe abuo ka m na-ario gi tupu m nwuo;
ajukwala imere m ha:

8 Nke mbu, mee ka okwu efu na okwu ugha di anya n'ebe m no.
Nke abuo, e nyela m onodu ogbenye maobu onodu ogaranya,
kama nye m naani nri ga-ezuru m kwa ubochi niile.

9 N'ihu na, o buru na m aghoo ogaranya, ma eleghi anya, afo ga-eju m, jubiga m oke,
ruo na m ga-asi na m achokwaghi gi ma kwuokwa si, 'Onye ka ONYENWE ANYI
bu?'

O burukwa na m adaa ogbenye, ma eleghi anya, aga m ezu ohi,
site n'uzo di otu a, wetara aha nso gi Chineke, ihe here.

10 "Ekwujola ohu n'ihu nna ya ukwu,
ka o ghara ibu gi onu, ikpe amaa gi.

11 "O di ndi† na-akocha nna ha,
ha adighi agozikwa nne ha;

12 Ogbu ndi di ocha n'anya nke onwe ha
ma asapubeghi isisi n'unyi ha ruru.

13 O di ndi anya ha di n'elu,
ndi ile anya ha juputara na nleli.

14 Ndi eze ha niile bu mma agha
ikiri eze ha bukwa mma

* 30:2 30:2 Abu m anu ohia, a bughi mmadu. † 30:11 30:11 Maobu, Ogbu

maka irichapu ndi ogbenye site n'ụwa
na ndi no n'uko site n'etiti mmadu.

15 "Etu nwere umu nwanyi abuo
ndi na-eti, 'Nye, nye.'

"O di uzọ ihe atọ nke afo na-adighi eju.
E, anọ di na-adighi asi, 'O zuola.'

¹⁶ Ala ili,
akpanwa nwanyi na-adighi atu ime,
ala nke mmiri na-adighi eju afo,
na oku nke na-adighi asi, 'O zuola.'

17 "Onye ahụ na-akwa nna ya emo,
nke na-akpokwa irubere nne ya isi asi,
ugoloma ga-aturu mkpuru anya ya,
udele ga-erikwa anu ahụ ya.

18 "O di ihe atọ na-agbagwoju m anya, apughi m ighota ha;
mbaa, ha di anọ!

¹⁹ Otu ugo si efeghari na mbara eluigwe;
otu agwo si akpu n'elu nkume,
otu ugbo mmiri si achota uzọ ya n'oke osimiri;
na otu ihunanya si eto n'etiti nwoke na nwaagboghọ.

20 "Nke bu uzọ nwanyi na-akwa iko,
O na-eri ma hichaa onu ya,
na-asi, 'E meghi m ajo ihe obula.'

21 "O di ihe atọ na-eme ka ụwa maa jijiji,
n'okpuru ihe anọ nke o na-apughi inagide,

²² Ohu ghorọ eze,
onye nzuzu ihe na-agara nke oma,
²³ nwanyi obi ilu mesiri luta di,
na odibo nwanyi ghorọ nwunye nna ya ukwu.

24 "The anọ di nke di nta n'elu ụwa,
ma ha maa ihe nke ukwu.

²⁵ Ndanda bu ndi na-enweghi ume,
ma ha na-akpakota nri ha, dozie nke ha ga-eri n'oge oyi.

²⁶ Ewi nkume‡ bu ndi na-adighi ike,
ma ha na-echebe onwe ha site n'ibi n'ogba nkume.

²⁷ Igurube enweghi eze,
ma ha na-aga n'igwe n'ahiri n'ahiri.

²⁸ Ngwere di mfe iji aka jide ya,
ma i ga-achota ha o buladi n'ulo ndi eze.

29 "Ha di ihe atọ na-ejeghari n'ụwa n'onodu idi oke ebube,
mbaa, ha di anọ:

‡ 30:26 30:26 Ewi nkume bu otu udi oke n'otutu uzọ oke e nwere. Ha na-ebi n'igwe n'ugwu. Lev 11:5; Abu 104:18

³⁰ Ođum, eze ụmụ anụmanụ. O naghị atụ onye ọbụla egwu,
³¹ na oke ọkọkọ na-ejeghari ejeghari,
 na mkpi,
 na eze ndị agha ya gbara gburugburu.

³² “O bụrụ na i meela ihe nzuzu site n’ifuli onwe gi elu
 maọbụ zube nzube ojọọ,
 anyala isi n’ihi ya, were aka gi kpuchie ọnụ gi n’ihere.

³³ A pịaa mmiri ara ehi a na-ewepụta mmanụ ara ehi;
 iti mmadụ aka n’imi na-akpata igba ọbara,
 otu a kwa ikpali iwe na-eweta ise okwu.”

Okwu eze Lemuel

31

¹ Ndị a bụ okwu si n’ọnụ Lemuel, eze Masa. Ha bụ okwu ndị ahụ nne eze Lemuel kuziri ya.

² Gee ntị, nwa m, gee ntị, nwa nke afo m.
 Gee ntị, nwa m, nwa nke ọziza ekpere m niile.

³ Enyela ụmụ nwanyị* ike gi,
 enyekwela ịdị ike gi n’aka ndị n’ala ndị eze n’iyi.

⁴ Lemuel nwa m, ọ bughị ihe kwesiri ekwesi na ndị eze ga-anụ mmanya.
 O kwesikwaghị ka agụụ ịnụ mmanya
 bụrụ ihe ga na-agụ ndị eze.

⁵ Ka ha gbara ịnụbiga mmanya oke si otu a chefuo ikpe ikpe ziri ezi dika iwu kwuru.
 Ka ha gharakwa isite n’ịnụbiga mmanya oke napụ ndị a na-emegbu emegbu ikpe
 ziri ezi ha kwesiri inweta.

⁶ Ndị e kwesiri inye mmanya bụ ndị ahụ na-ala n’iyi,
 ndị ahụ nọ n’ọnọdu oke ihe mgbu nke obi.

⁷ Ka ha nūọ chefuo ọnọdu ojọọ ha,
 ka ha gharakwa icheta ọnọdu nhuju anya ha.

⁸ Jisie ike kwuchite ọnụ ndị ahụ na-enweghị ike ikwuru ọnụ onwe ha;
 kwuchitekwa ọnụ ndị niile ọnọdu ha dī ala.

⁹ Kwusie okwu ike, kpeekwa ikpe ziri ezi.
 Gbooro ndị ogbenye na ndị mkpa na-akpa ọgụ site n’aka ndị na-emegbu ha.

Okwu mmechi: Ezi nwanyị nwere agwa ọma

¹⁰ Nwanyị nwere ugwu† onye ga-achọtali ya?
 O dī oke ọnụ kariya nkume rubi.

¹¹ Dī nwanyị dī otu a na-atụkwasi obi ya niile n’ime ya,
 ọ dighị ihe dī mkpa nke na-akọ ya.

¹² Ihe nwanyị dī otu a na-ewetara dī ya bụ naanị ihe ọma.
 Ihe ojọọ ọbụla adighị esi n’aka ya abiakwasị dī ya ụbọchị niile nke ndụ ya.

¹³ O na-ahọrọ aji anụ na flakisi
 jiri ya na-arụ ọrụ na-atọ aka ya uto.

¹⁴ O na-esite n’ebe dī anya na-ebubata ihe oriri n’ulo ya
 dika a ga-asị na ọ bụ ugbo mmiri.

* **31:3** 31:3 Okwu a, ụmụ nwanyị, bụ banyere ọtụtụ ndị inyom bi n’uloeze. Onye dere akwụkwọ a, eleghị anya, na-arụtụ aka na ụmụ nwanyị ndị a, pụrụ ime ka uche eze pụọ site n’ihe o kwesiri ime. Est 2:3,8 † **31:10** 31:10 Maọbụ, Nwanyị nwere agwa ọma na-ejidekwa onwe ya n’uzọ kwesiri.

- 15 Tupu chi abozie,
nwanyị a esitelari n'ihe ndina bilie kwadooro ezinaulo ya ihe oriri,
ma debekwara odibo ndi inyom na-ejere ya ozi oke ihe oriri nke ha.
- 16 O na-apu nyochaputa idi mma ala ubi, ma zuputa ya.
O bu ego o rupertara n'onwe ya ka o ji aru oru ubi vaini.
- 17 Ike iru oru adighi agwu ya.
O di nnoo ike, burukwa onye na-aruputa ihe di iche iche.
- 18 O na-elezi anya hu na ihe ahia o meputara di ezi oke onuahia;
o bu nke a mere o ji na-aru oru ruo n'ime ime abali.
- 19 N'obuaka ya ka o jidere osisi itu ogho akwa;
mkpisiaka ya na-ejidesikwa ozele e ji na-ekwe akwa ike.
- 20 O na-agbasapu aka
inyere ndi ogbenye na ndi mkpa na-akpa aka.
- 21 Udu mmiri maobu oge oke oyi adighi eche ya uche
n'ih na ndi niile no n'ezinaulo ya nwere uwe ha ga-eji chuo oyi.
- 22 O na-akpa akwa a na-agbasa n'elu ihe ndina,
ma ya onwe ya na-eyikwa uwe e ji ezi akwa ocha na akwa odo odo‡ duo.
- 23 Di ya bu onye a na-asopuru n'onu uzọ ama obodo§
ebe o na-ewere onodu n'etiti ndi okenye nke ala ahụ.
- 24 O na-akpa ma na-adukwa akwa di iche iche, ya na ihe ike n'ukwu,
ndi o na-eresi ndi ahia ndi ozọ.
- 25 O bu nwanyi di ike, onye a na-asopuru asopuru.
Ujo adighi atukwa ya maka ihe ga-eme n'oge di n'ihu.
- 26 O na-eji amamihe na-ekwu okwu
ntuziaka kwesiri dikwa n'ire ya.
- 27 O na-etinye uche n'ihe niile banyere ezinaulo ya,
o nagh aru oru umengwu.
- 28 Umụ ya na-ebili gozie ya;
otu a kwa di ya ga-eto ya ezi otuto.
- 29 O ga-asị; "E nwere otutu ndi inyom ndi bu ezi nwunye nye di ha,
ma gi onwe gi kachasi ha niile mma."
- 30 Ima mma nke elu ahụ adighi egosi ihe mmadu bu, n'ih na ima mma adighi adigide
ogologo oge.
Ma nwanyi obula nke na-atu egwu ONYENWE ANYI bu onye e kwesiri ito.
- 31 E kwesiri ito ya n'ih oru oma niile nke aka ya rupertara.
Ka oru ya niile wetara ya otuto n'onu uzọ ama nke obodo.

‡ 31:22 31:22 N'oge ochie, naani ndi ogaranya na-eyi uwe na-acha odo odo, n'ih na o bu akwa di oke onu.

§ 31:23 31:23 Onu uzọ ama obodo bu ebe ndi okenye na-ekwota akparita uka. Jen 19:1; Rut 4:1-3

Ekiliziastis

Ọ nweghị ihe nwere isi

- ¹ Okwu onye ozizi, nwa Devid, onye bụ eze na Jerusalem.
- ² Ihe efu, ihe niile bụ ihe efu
ka onye ozizi na-ekwu.
Ihe na-enweghị isi* ka ihe niile bụ.
Ihe niile bụ nnoọ ihe efu.
- ³ Olee uru mmadụ na-enweta site na ndogbu niile
ọ na-adogbu onwe ya n'ọrụ n'okpuru anyanwụ?
- ⁴ Otu ogbo laa, ogbo ozo abia,
ma uwa na-adigide ruo ebighi ebi.
- ⁵ Anyanwu na-awa, na-adakwa,
ma mee ngwangwa laghachi ebe o si awaputa.
- ⁶ Ifufe na-efe gaa na ndida;
feekwa gburugburu gaa n'ugwu,
ọ na-efeghari gburugburu ebe niile;
na-efe na-enweghikwa nsotu.
- ⁷ Mmiri di n'iyi niile na-asobanye n'oke osimiri
ma oke osimiri ejughị eju.
Emesiakwa, mmiri ndi a na-aloghachi n'iyi ndi a,
malitekwa isokwa na-aga n'osimiri.
- ⁸ Ihe niile no na-adogbu onwe ha n'oru;
onu apughị ikọ udi ike ogwugwu dinu.
Otu obula anyi si lee anya, afọ adighi eju anya anyi.
Afọ adighikwa eju nti anyi inu ihe, na ige nti.
- ⁹ Ihe obula nke dirila na mbu ga-adikwa ozo.
Ihe ndi mmadu mere n'oge gara aga ka a ga-emekwa ozo.
O dikwaghị ihe ohuru obula di n'okpuru anyanwu.
- ¹⁰ O di ihe enwere ike ikwu si,
“Lee, ihe a bu ihe ohuru?”
O bu ihe dijiri n'oge gara aga,
n'oge ndi garalari tupu oge anyi.
- ¹¹ Anaghị echeta ndi mgbe ochie,
otu aka ahụ kwa, ogbo na-abia abia
ndi ga-eso ha
agakwaghị echeta ha.

Amamihe enweghị isi

- ¹² Mụ onwe m bụ onye nkuzi, burij eze Izrel n'ime Jerusalem. ¹³ Ekpebiri m, were onwe m nye, iji amamihe nnyochaputa ihe m nwere ike imata banyere ihe niile a na-eme n'ime uwa. Olee udi ibu arọ bu nke a, nke Chineke bokwasiri umu mmadu?
- ¹⁴ Enyochaala m ihe niile a na-eme n'ụwa choputa na ha enweghị isi. O di ka mmadu ichughari ifufe.
- ¹⁵ Ihe gbagoro agbago, apughị ime ya ka o dizie.
Ihe na-ezughị ezụ, enweghị ike iguta ha onu.

* 1:2 1:2 Maobu, ihe efu Abụ 144:4.

¹⁶ Echere m n'ime obi m si, "Lee anya! Aghoala m onye ukwu, buru onye maara ihe karịa ndi eze niile chirila na Jerusalem. Enweela m amamihe n'ebe o di ukwu, babigakwa uba oke n'ihe omuma." ¹⁷ N'ih i ya, agbalisiri m ike imuta ihe di iche n'etiti ihe omuma, na iyi ara na nzuzu. Ma ihe m choputara bu na o baghi uru. O di ka itufu oge icho uzọ ijide ifufe.

¹⁸ N'ih i na mgbe amamihe na-aba uba, mgbe ahụ ka iwe na omuma na-ejuputa, oke ihe omuma na-ewetakwa oke ihe mgbu.

2

Igbaso ihe na-enye anuri enweghi isi

¹ Echere m n'ime obi m si, Ugbu a, aga m eji ihe na-enye obi anuri nwaa gi site otu a choputa ihe di mma, ma nke a bukwa ihe efu. ² "Ochi," ka m sir i na "o bu ihe nzuzu. Ikpori ndu, uru gin i ka o bara?" ³ Echere m n'obi utọ m ga-esite n'inu mmanya. Agbasokwara m uzọ ibi ndu nzuzu ma obi m no nnoo na-edu m site n'amamihe. Olileanya m bu na m ga-esi otu a chota uzọ kachasi mma ndi mmadu nwere ike iji bie mkpumkpu ndu ha n'owa.

⁴ Aruputara m otutu ihe di iche iche, ewuru m ulọ nye onwe m ma nweekwa ubi vaini. ⁵ Ewuru m ubi a gbara ogige ebe izuika, ma kuokwa osisi na-am i mkpuru di iche iche n'ime ha, ⁶ wuore onwe m odo mmiri ebe a ga-esi na-agba ubi m niile mmiri. ⁷ Agbatara m ndi ohu nwoke na nwanyi, nweekwa ndi ohu ozo a muru n'ulo m. Enwekwara m otutu igwe ehi na anu ulọ karịa eze niile ndi bu m uzọ chia na Jerusalem. ⁸ Achikotara m olaocha na olaedo nye onwe m, na akunuba nke otutu ndi eze na-achi ala ha na-atutara m. E nwetakwara m nye onwe m ndi ikom na ndi inyom ndi na-abu abu. Enwekwara ndi iko nwanyi n'ebe o bara uba. Ihe utọ niile ndi na-amasi obi nwa mmadu. ⁹ E, aghoro m onye di ukwu karịa eze niile ndi burula m uzọ chia na Jerusalem. Ma n'ime ihe ndi a niile, anya doro m, ihe niile ka m ji amamihe tulee.

¹⁰ Ihe obula m choro, ka m na-ewere; egbochighi m onwe m anuri obula.

Obi m nuriri onu site n'oru niile, nke a bukwa oke m ketara na ndogbu niile m dogburu onwe m.

¹¹ Mgbe m tulere ihe banyere ihe ndi a niile m tinyeturu aka, otu m si dogbuo onwe m n'oru banyere ha, mkpebi m bu na ha niile bu ihe efu, dika icho ijide ifufe. N'ezie, ihe niile bu ihe efu, ha abakwaghi uru.

Amamihe na nzuzu enweghi isi

¹² Atughariri m bido imu ihe banyere amamihe, na iyi ara na nzuzu.

Olee ihe ozo nke onye ga-anochi anya eze ga-eme, karịa ihe ndi ahụ e merela na mbu?

¹³ Achoputara m na amamihe di mma karịa nzuzu, dika ih e si di mma karịa ochichiri.

¹⁴ N'ih i na onye maara ihe na-ahu uzọ ma isi kpuru onye nzuzu.

Ma achoputakwara m na otu ihe ndaba na-adabara onye amamihe na onye nzuzu.

¹⁵ Agwara m onwe m okwu si, "Dika onye nzuzu ga-anwu, otu ahụ kwa ka m ga-anwu. Gini bu uru amamihe m niile bara?"

Ekwuru m n'obi m si,

“Ihe a bukwa ihe efu.

16 N’ihi na onye maara ihe na onye nzuzu bu ndi a na-agaghi echeta ihe banyere ogologo oge di n’ihu.

N’ubochi ndi na-abia n’ihu, a gaghi echeta ha.

Onye amamihe na onye nzuzu aghaghi inwu.”

Ndogbu n’oru abaghi uru

17 Ya mere, akporo m idi ndu asi, n’ihi na oru a na-aru n’okpuru anyanwu wutere m. Ihe efu ka o bu; o di ka ichughari ifufe. 18 Ihe niile m gbaliri iruputa ka m kporo asi, n’ihi na amaara m na emesia, aga m ahapuru ha onye ozo na-abia n’azu m. 19 Onye maara ma o ga-abu onye maara ihe ma o ga-abukwanu onye nzuzu? Ma ihe niile m ji amamihe nka m na ike m ruputa n’okpuru anyanwu ga-abu nke ya! Ihe a bu ihe efu. 20 Ya mere, o wutere m n’obi na m dogburu onwe m n’oru n’okpuru anyanwu. 21 N’ihi na mmadu nwere ike jiri amamihe, na ihe omuma na nka dogbuo onwe ya n’oru, emesia, ha ahapuru onye na-enweghi mgbe o ruru oru obula ihe ndi ahụ niile. Nke a bukwa ihe efu, na oke ihe ndakwasị. 22 Gini bu uru mmadu na-enweta na ndogbu niile o na-adogbu onwe ya n’oru n’okpuru anyanwu? 23 N’ihi n’ubochi ha niile juputara naani n’ihe mgbu na iru uju, o buladi n’abali, obi ha anaghi ezu ike. Ihe ndi a bukwa ihe efu.*

24 N’ihi ya, ekpebiri m na o dighi ihe ozo ga-abara mmadu uru kariakwa naani inodu ala rie nri, nuokwa ihe ma chota ojuju afo n’oru ya. Achoputakwara m na o buladi nke a si n’aka Chineke. 25 O dighi onye puru iri maobu nuo ma o siteghi na Chineke? 26 N’ihi na ndi na-eme ihe na-atọ ya uto, ka Chineke na-enye amamihe na ihe omuma, na onu; ma o na-enye onye mmehie oru ikpakota na ichikoba akunuba nke o ga-enyefe n’aka onye ahụ ihe ya di Chineke mma. Nke a bukwa ihe efu; ichuso ifufe.

3

The niile nwere oge

1 Ihe obula nwere oge;
mgbe dikwara ihe obula a na-eme eme n’eluigwe.

2 Oge imu nwa na oge inwu anwu,
oge iku ihe na oge ihopu,

3 oge igbu egbu; na oge igwo oria,
oge itikpo na oge iwuzi ewuzi,

4 oge ikwa akwa, na oge ichi ochi,*
oge iru uju na oge ite egwu,

5 oge ikposa nkume na oge ichikota nkume,
oge ibaku na oge ikwusi ibaku,

6 oge icho ihe, na oge ntufu,
oge ichikoba, na oge ichifusi,

7 oge ndowasi, na oge ndukota,
oge igba nkiti, na oge ikwu okwu,†

8 oge ihunanya na oge ikpo asi,
oge ibu agha, na oge ime udo.

9 Gini bu nnoo ihe mmadu na-enweta site na ndogbu niile nke n’oru niile o na-aru?

10 Ahula m ibu arọ nke Chineke bokwasiri ndi mmadu e kere eke. 11 O meela ka ihe niile maa mma n’oge nke ya. O tinyekwala ebighi ebi n’ime obi ndi mmadu; ma o

* 2:23 2:23 Job 5:7; Job 14:1 * 3:4 3:4 Rom 12:15 † 3:7 3:7 Ems 5:13; Ilu 25:11

nweghị ka mmadụ ghọta ọrụ Chineke site na mmalite ruo n'ogwugwu. ¹² N'ihị ya, ekpebiri m na ihe diiri mmadụ icho bu obi utu na inwe anuri na ndu ya niile. ¹³ Ihe ozu bu ka mmadụ rie, nuo, ma nwee afo ojuju na ndogbu niile o na-adogbu onwe ya, n'ihị na ha bu onyinye si n'aka Chineke. ¹⁴ Amaara m na ihe niile Chineke mere na-adigidekwa. O nweghị ihe apuru itinye na ya, o nweghikwa ihe apuru iwepukwa site na ya. Chineke na-eme nke a ka ndi mmadụ tuu egwu ya.

¹⁵ Ihe obula di ugwu a, adilarị na mgbe ochie,
ihe obula gaje idi dilari na mbu.

Chineke na-eme ka ihe niile mere na mgbe gara aga meghariakwa ozu.

¹⁶ Ozokwa, achoputara m otu ihe n'okpuru anyanwu,
na onodu ezi ikpe naani mmebi iwu juputara,

n'ebe e kwesiri inwe ikpe ziri ezi i ga-achoputa na ihe ojoo dikwa ya.

¹⁷ A gwara m onwe m,
"Chineke ga-ekpe,

ndi ezi omume na ndi ajo omume ikpe,
n'ihị na a ga-enwe oge maka ihe obula a na-eme eme,
oge dikwa maka ikpe oru niile nke mmadụ ikpe."

¹⁸ Echere m n'obi si, "Ebe mmadụ no, Chineke na-anwale ya, ka mmadụ mata na ha di ka anumanu. ¹⁹ N'ihị na ihe na-eche mmadụ na anumanu bu otu. Ha abuo na-eku ume, ha abuo na-anwukwa anwu. O dighi ihe mmadụ ji kari a anumanu. Ihe niile bu ihe efu. ²⁰ Ha niile na-alaghachi n'otu ebe; o bu n'aja ka ha si puta, ebe ahụ kwa ka ha ga-alaghachi. ²¹ Onye puru iguzo gbaa akaebe na mmuo mmadụ na-ala n'elu ma nke anumanu na-ala n'aja?"

²² N'ihị ya, ahuru m na o dighi ihe ozu umu mmadụ kwesiri ime kariakwa inwe onu n'oru ha, n'ihị na nke ahụ bu oke ha n'ebe a. Onye ga-eme ka ha biaghachi hu ihe ga-eme n'azu ha?

4

Mmegbu, ndogbu n'oru, na enweghi enyi

¹ Ozu, ahuru m mmegbu na obi ilu niile di n'okpuru anyanwu,
anya mmiri akwa ndi a na-emegbu emegbu,
ma o dikwaghi ndi nkasiobi ha nwere,
ma ike di n'aka ndi mmegbu a,
ma ha enwekwaghi ndi nkasiobi.

² N'ihị ya, ekwuru m, na ndi nwuru anwu,
bu ndi nwuru anwu mgbe gara aga,
ka ndi di ndu mma,
bu ndi nke di ndu ruo ugwu a.

³ Ma o di mma kari a ha abuo
bu onye ahụ a na-amubeghi,
onye na-ahubeghi ihe ojoo
nke di n'okpuru anyanwu.

⁴ Achoputakwara m na ihe mere ndi mmadụ ji na-adogbu onwe ha n'oru bu n'ihị
anya ufu ha nwere n'ebe ihe ndi agbataobi ha di. Nke a bu ihe efu, ichuso ifufe.

⁵ Onye nzuzu na-afanye aka abuo n'apata,
na-eri anu ahụ onwe ya.*

⁶ O ka mma inwe ihe ntakiri na obi udo,
kari a mmadụ inweju aku site n'idogbu onwe ya n'oru,
nke bu naani ichuso ifufe.

* 4:5 4:5 Ilu 24:30-31

⁷ Ọ dika ihe ọzọ m hụrụ n'okpuru anyanwụ bụ naanị ihe efu.
⁸ Ọ dị otu nwoke nke naanị ya nọ,
 o nweghị nwa, o nwekwaghị ụmụnne.
 Mgbe niile, ọ na-adọgbu onwe ya n'ọrụ,
 ma nke a emeghị ka afọ ju ya n'akunuba o nwere.
 Ọ juru si, "Ọ bụ n'ihị onye ka m ji adọgbu onwe m n'ọrụ,"
 "n'ihị gini ka m ji anapụ onwe m ihe obi anụrị?"
 Ihe nke a enweghị isi,
 ihe efu na-eweta obi mgbawa ka ha bụ.

⁹ Mmadu abụọ ka mma karịa otu onye,
 n'ihị na ha ga-aruputa otutu ihe:
¹⁰ Otu onye n'ime ha daa,
 onye nke ọzọ ga-apalite ya.
 Ma mgbe ọ bụ naanị otu onye,
 onye ga-apalite ya? Ọ nọ n'ime nsogbu.
¹¹ Ọzọ, ọ bụrụ na mmadu abụọ edinako, ahụ ga-ekpokwa ha ọkụ,
 ma olee otu onye naanị ya dina ga-esi nweta okpomoku?
¹² Ọ bụ ezie na e nwere ike merie onye naanị ya guzo,
 ma mmadu abụọ puru iguzo zo onwe ha.
 Udo e ji eriri atọ tukota n'otu, adighi adobi ya ngwangwa.

Ọganihu enweghị isi

¹³ Ọ ka mma ibụ nwantakiri na onye ogbenye nwere nghota karịa ibụ agadi bụ eze ndi nzuzu, onye na-adighi ana nti na ndumodu obula. ¹⁴ Nwata di otu a, ma eleghi anya, ọ ga-esi n'ulo mkporo puta buru eze, ma ọ bukwanu na a muru ya ogbenye n'alaeze ahụ. ¹⁵ Ahuru m na mmadu niile ndi bi n'okpuru anyanwu na-eso nwantakiri ahụ onye nochiri anya eze. ¹⁶ A pughi iguta ndi dinyere ya, ma ndi ga-esota n'azu agaghị enwe onu n'ebe onye nochiri eze ahụ nọ. Ọzokwa, nke a bụ ihe efu, naanị ichuso ifufe.

5

Kwughachi nkwa i kwere Chineke

¹ Mgbe i na-aba n'ulo ukwu Chineke, lezie anya. Meghee nti gi nke oma, karịa ichu aja onyinye nke ndi nzuzu, ndi na-amaghi na ha na-eme ihe ojoo.
² Abula onye na-eme osiso ikwu okwu
 maobu ime ngwangwa n'ime echiche obi gi,
 maobu ikwe Chineke nkwa onu efu.*
 N'ihị na Chineke nọ n'elugwe
 ma naanị n'ụwa ka i nọ,
 n'ihị ya ka okwu onu gi di ole na ole.
³ Di ka otutu nchekasi si eweta i roo nro,
 otu a ka okwu onye nzuzu si di mgbe otutu okwu di ya n'onu.
⁴ N'ihị ya, mgbe i na-ekwe Chineke nkwa, atufula oge imezu ihe ahụ, n'ihị na ihe banyere ndi nzuzu adighi ato Chineke utu. Mezu nkwa niile i kwere Chineke. ⁵ Ọ ka mma na i gbara nkiti karịa na i ga-ekwe nkwa ma i gaghị emezu ya. ⁶ Ekwela ka onu gi duba gi na mmehie. Azokwala onwe gi site n'igwa onyeozu Chineke, "na i kwere nkwa a na-amaghi ama." N'ihị gini ka Chineke ga-eji wee iwe n'ihị ihe i kwuru, ma

* 5:2 5:2 Ilu 20:25

bibiekwa ọrụ aka gị? ⁷ Aga m eme, aga m eme, ma e meghị ya bụ naanị okwu efu. Ya mere, tọọ egwu Chineke.

Akụnụba enweghị isi

⁸ Ọ bụrụ na ị hụ ebe a na-emegbu ndị ogbenye, na-anapụkwa ha ihe ruru ha site n'ikpe ikpe na-ezighị ezi na mpaghara obodo a na-achị achị, ya ejula gị anya, n'ihị na onyeisi ọbụla nwere onye na-atụrụ ya. Ndiisi na-atụ iwu nwekwara ndị kachasi ha elu. Otu a kwa, ọ dika ndị di elu kariha ha. ⁹ Mgbe ihe nnweta si n'ala ubi bara ụba, ọ na-abara onye ọbụla uru; ọ na-abakwara eze n'onwe ya uru.

¹⁰ Onye ọbụla hụrụ ego n'anya, ọ gaghị eju ya afọ.

Onye ọbụla hụrụ akunuba n'anya adighi enwe afọ ojuju n'ihe ọbụla. Nke a bukwa ihe efu.

¹¹ Akụ na-abawanye,
ndi na-eri ya na-abawanyekwa.

Olee uru ha bara nye onyenwe ha
kariha iji anya ya abuo na-ele ha?

¹² Onye na-arusi ọrụ ike na-arahu ura nke oma,
ma o riri nri nta ma o rikwaranu nke di ukwu,
ma oke iriju afọ onye ogaranya
anaghi ekwe ya rahụ ura.

¹³ Ahuru m ihe ojoo ozo n'okpuru anyanwu,
mmadu debere akunuba ruo mgbe o wetara ya ihe mgbu,

¹⁴ ma akunuba ndi ahụ bu ihe furu site n'odachi
nke bu na mgbe ha mutara umu,
o nwekwaghi ihe foduru umu ahụ iketa.

¹⁵ Dika mmadu si gbara otọ site n'afọ nne ya bata n'ụwa,
otu a ka anyi ga-esi hapu ya.

O nweghi ihe o ga-ebu puo site na ndogbu niile
o dogburu onwe ya n'oru.

¹⁶ Ma nke a bu ihe ojoo nke na-egbu mgbu n'obi.
Mmadu na-ala dika o siri bia.

Gini bu uru ya,
mgbe o na-adogbu onwe ya n'oru nye ifufe?

¹⁷ Ubochi ndu ya niile, o na-eri ihe n'ochichiri,
site oke mgbagwoju anya, na nsogbu na iwe.

¹⁸ Ma achoputara m na o bu ihe di mma na ihe kwesiri omume, ka nwoke rie ihe ma nuokwa ihe onunu. Ka o chotakwa afọ ojuju n'ime ndogbu niile nke ọrụ o ruru n'okpuru anyanwu, n'oge mkpumkpu ndu nke Chineke nyere ya. N'ihị na nke a bu oke ya. ¹⁹ Ozokwa, o buru na Chineke enye mmadu akunuba na ihe nweta, ma nyekwa ya ike o ga-eji kporie ndu n'ime ihe ndi a, ya nabata nke a di ka oke ya ma were onu ruo ọrụ ya. Ha bu onyinye si n'aka Chineke. ²⁰ Ebe o bu na Chineke enyela ya obi utọ, ubochi ndu ya ekwesighi iwetara ya oke echiche.

6

¹ O di ihe ojoo ozo nke m huru n'okpuru anyanwu, nke na-anyiido umu mmadu.

² Chineke na-enye mmadu akunuba, na ihe nnweta, na nsopuru, na-emekwa ka ha nwee ihe niile ha chorọ, ma o dighi enye ha ike inu utọ ha; ma onye ozo na-anu utọ ha. Nke a bu ihe efu, burukwa ihe jogburu onwe ya.

³ Mmadụ nwere ike mụta nari umu, o nwekwara ike nwee ndu ogologo ruo agadi, ma o buru na o nweghi ike inu utu akunuba ya, o burukwa na o nwetaghị udi olili ruru ya, ana m asi, na nwa nwuru n'afọ* di mma kariya ya. ⁴ Obibia ya e nweghi isi, n'ochichiri ka o na-ala, o bukwa ochichiri ka e kpuchiri aha ya. ⁵ O bu ezie na o gaghi ahụ ihe anwu anya, o makwaghị ihe obula, o nwere izuike kariya nwoke ahụ.

⁶ A sikwari na o biri ndu puku afo, okpukpu abuo, ma o nughị utu akunuba ya. O bughị n'otu ebe ka ha niile na-ala?

⁷ Ndogbu niile mmadu na-adogbu onwe ya n'oru bu ka o rijuo afo,†
ma o nweghi onye na-enweta ihe na-ezuru ya.

⁸ Olee uzọ onye maara ihe si di mma kariya onye nzuzu?

Gini bu uru diiri onye ogbenye

na o maara otu e si akpa ezi agwa n'ihu ndi di ndu?‡

⁹ Ihe eji anya hu

ka mma kariya oke ochicho!

Nke a bukwa ihe efu

na ichuso ifufe.

¹⁰ Ihe obula di ugbo a, ka akporo aha na mgbe gara aga.

Amakwaara ihe mmadu bu,

mmadu obula apughị iluso

onye ka ya ike ogu.

¹¹ Okwu na-aba uba,

nghota na-adi nta.

O nwere uru nke a bara?

¹² Onye mara ihe diri mmadu mma na ndu, n'ubochi ole na ole nke na-abaghị uru o nwere igabiga ndu a dika onyinyo? Onye puru igwa ya ihe ga-eme n'okpuru anyanwu, mgbe o nwusiri?

7

Amamihe

¹ Ezi aha* ka mma kariya mmanu isi utu.†

Ubochi mmadu nwuru ka ubochi a muru ya mma.

² O kaara gi mma ije n'ebe a na-eru uju

kariya ebe a na-eri na-anu.

N'ihi na onwu diiri mmadu obula;

ndi di ndu kwesiri iburu nke a n'obi.

³ Iru uju ka ichi ochi mma,

ihu gbaruru agbaru na-enyere obi aka

⁴ Onye maara ihe na-eche echiche banyere onwu,

ma onye nzuzu na-eche naani banyere ikpori ndu.

⁵ O ka mma ige nti nye mba onye maara ihe

kariya ina nti n'abu ndi na-enweghi uche na-abu.

⁶ Ochi onye nzuzu

di ka mkpotu nke ogwu na-ere oku na-eme n'okpuru ite.‡

Ihe a bukwa ihe efu.

⁷ Iji anya ike nara mmadu ihe na-eme ka onye mara ihe ghoo onye nzuzu,

* 6:3 6:3 Maobu, a mukworo amukwo † 6:7 6:7 Ilu 16:26 ‡ 6:8 6:8 Maobu, n'ebe ndi ozọ nọ * 7:1 7:1 Ilu 22:1 † 7:1 7:1 Maobu, mmanu oke onuahia ‡ 7:6 7:6 Mgbe ogwu na-ere oku, na-eme mkpotu, na-asukwa anwuru, nke a adighi eme ka ahụ ndi na anya oku ya n'oge oyi kporo oku.

iri ngari na-emeru obi mmadu.

⁸ Ogwugwu ihe obula di mma kara mmalite ya!
Ogologo ntachiobi di mma kara mpako!

⁹ Abula onye na-ewe iwe osiso,
n'ihu na iwe bu oke ndi nzuzu.

¹⁰ Asila, "Gini mere ubochi gara aga ji di mma kara ubochi ndi a?"
N'ihu na o bughi amamihe i ju ajuju di otu a.

¹¹ Amamihe dika ihe nketa, bu ihe di mma.
O na-abara uru nye ndi na-ahu anyanwu anya.

¹² Amamihe bu ndo
dika ego si burukwa ndo,
ma uzọ ihe omuma ji di mma kara bu nke a:
Amamihe na-echebe ndu ndi nwere ya.

¹³ Chee echiche banyere ihe Chineke na-eme.
Mmadu o puru ime ka o dizie adizie,
bu ihe Chineke mere ka o gbagoo agbagoo?

¹⁴ Mgbe ihe na-agara gi nke oma, nuri onu, n'ihu o diri gi mma,
ma mgbe mmekpa ahu batara, mata nke oma
na Chineke onye na-enye onodu oma
makwa ihe banyere onodu ojo.

Ya mere, o nweghi onye obula nwere ike ichoputa
odinihu ya.

¹⁵ Ndu m n'awa a bu ihe efu, ahula m ihe abuo ndi a;
onye ezi omume na-anwu n'ezi omume ya,
ma onye na-emebi iwu na-ebi ogologo ndu na mmebi iwu ya.

¹⁶ N'ihu ya, abubigala onye ezi omume oke,
emekwala onwe gi onye mabigara ihe oke.
Gini mere i ji achọ igbu onwe gi?

¹⁷ Abubigala onye na-emefe ajo omume oke,
abukwala onye nzuzu!
Gini ka i ga-eji nwuo mgbe oge gi na-erubeghi?

¹⁸ O di mma ijide otu
na-esepughi aka na nke ozo,
onye na-atu egwu Chineke ga-enweta uru n'ime ha abuo.

¹⁹ Amamihe na-eme ka otu onye di ike
kara mmadu iri na-achi otu obodo.

²⁰ Gbaa uwa niile gburugburu, o dighi otu onye bu onye ezi omume,
o dighi onye na-eme ihe ziri ezi nke na-adighi eme mmehie mgbe obula.

²¹ Egela nti n'ihe niile ndi mmadu na-ekwu,
i puru inu nkocha nke ohu gi na-akocha gi.

²² Gi onwe gi maara
na otutu oge, i na-akochakwa ndi ozo.

²³ Agbalisiela m ike inwe nghota. Ekwuru m si,
"Aga m abu onye amamihe,"
ma nke a kari i m.

- 24 Amamihe adighi mfe inweta, o di omimi nke ukwuu;
o bu onye puru ichoputa ya?
- 25 A tughariri uche m ka m ghota,
iledo na ichoputa amamihe na atumatu otu ihe niile si di
na ighotakwa nzuzu nke di na ajo omume
na iyi ara nke di na enweghi uche.
- 26 Achoputara m na o di ihe di ilu kariya onwu,
ihe ahụ bu nwanyi.
Obi ya di ka ugbu.
Otu a kwa, aka o ji ejiku gi di ka udo igwe.
Onye ahụ na-eme ihe na-atọ Chineke uto na-esi n'aka ya gbapu,
ma ndi mmehie ka o na-enwude n'onya ya.
- 27 "Lee, Ihe a ka m choputara," ka onye nkuzi kwuru:
"Site n'itukwasị otu ihe n'elu ibe ya ka m matara isi ihe niile.
- 28 Mgbe m ka na-achọ
ma achotaghi m,
n'etiti puku mmadu ndi ikom, achotara m otu onye aka ya di ocha,
ma o dighi otu nwanyi m chotara n'etiti ha.
- 29 Achoputara m naani nke a,
Chineke mere ndi mmadu ka ha buru ndi uzọ ha ziri ezi,
ma ha atugharjala chorọ otutu ihe ncheputa gawa."

8

- 1 Onye di ka onye amamihe?
Onye maara nkowa ihe?
Amamihe na-enyekwa ihu ya ihe,
na-emekwa ka mgbaru nke ihu ya gbanwee.

Rubere eze isi

- 2 Asị m, debe iwu eze, n'ih i yi i nuru n'ihu Chineke.* 3 Emela ngwangwa isi n'ihu eze puo. Akwagidela ihe ojo n'ih i na o ga-eme ihe masiri ya. 4 N'ih i na okwu eze nwere ike o dighi onye puru iju ya, Gini ka i na-eme?
- 5 Onye na-edebe iwu eze agaghi adaba na nsogbu.
Onye maara ihe na-ama mgbe kwesiri na uzọ kwesiri ime ihe.
- 6 Ihe niile nwere oge kwesiri ya, uzọ e si eme ha dikwa,
o bu ezie na nsogbu mmadu di ukwuu n'ahu ya.
- 7 Ebe o bu na o nweghi onye mara ihe na-aga ime,
onye puru igwa ibe ya ihe gaje ime?
- 8 O dighi onye nwere ike igbochi mmuọ mmadu† mgbe o chorọ.
O dighi onye nwere ike igbochi ubochi onwu ya.
Dika o si sie ike izighachi mmadu azu n'oge agha,
otu a ka o si sie ike ajo omume itoghapu ndi na-eme ihe ojo.
- 9 Ihe ndi a niile ka m huru, mgbe m na-atughariri uche banyere ihe niile a na-eme n'okpuru anyanwu. Mgbe ufodu, mmadu na-emegide ibe ya si otu a wetara onwe ya nsogbu. 10 Ozokwa, ahuru m ebe e liri ndi ajo omume, ndi na-abata na apukwa site

* 8:2 8:2 Otutu oge, ndi ochichi na ndisi obodo na-anu iyi n'ihu ndi okaikpe, ndi ukochukwu nakwa oha obodo, na ha ga-abu ndi kwesiri ntukwasị obi n'ije ozi ha. O bu ya ka a na-ekwu n'ebe. † 8:8 8:8 Maobu, ifufe

n'ebe di nso, a na-etokwa ha n'obodo ebe ha mere ihe ndi a. Nke a bukwa nnoo ihe na-enweghi isi; ihe efu.

¹¹ N'ih i na e nyeghi ntaramahuhu mmehie mgbe o kwesiri, obi ndi mmadu na-ejuputa n'atumatu ime mmehie. ¹² Onye ajo omume nwere ike mee nari mmehie bikwaa ogologo ndu, ma amara m na o ga-adiri ndi na-atu egwu Chineke mma karja, bu ndi na-atu egwu n'ihu Chineke. ¹³ N'ih i na ndi ajo omume adighi atu egwu Chineke, o gagh i adiri ha na mma, ubochi ndu ha agagh i agbatikwa ogologo dika onyinyo.

¹⁴ O di ihe ozo na-enweghi isi n'uwa: ndi ezi omume na-anata ntaramahuhu diri ndi na-emebi iwu. Ndi na-emebi iwu na-anata ugwo oru ruru ndi ezi omume. N'ezie, ihe ndi a niile bu ihe efu, ha enweghi isi. ¹⁵ Ya mere, ana m ekwuputa, na ikpori ezi ndu di mma, n'ih i na o dighi ihe ka mma nye mmadu n'okpuru anyanwu, karja iri, na inu, na inwe obi utu. Mgbe ah u o ga-enwe obi utu n'oru o na-ar u n'ubochi niile nke Chineke nyere ya n'okpuru anyanwu.

¹⁶ Mgbe m weputara obi m icho amamihe na ighota oru mmadu n'okpuru anyanwu nke mere na o nagh i ehi ura ehie na abali, ¹⁷ mgbe ah u ka m choputara ihe Chineke mere. O nweghi onye puru ighota ihe na-aga n'okpuru anyanwu. Otu obula mmadu siri gbalia o nweghi ike ichoputa ihe o putara. Onye maara ihe puru i si na a amatala ya, ma n'ezie o maghi ya.

9

The na-eche mmadu niile

¹ Ihe ndi a niile ka m tulere nke oma n'obi m, kpebie na ihe ndi ezi omume na ndi maara ihe na-eme di n'aka Chineke, ma o dighi onye maara ihe na-echere ha maobu ihunanya maobu ikpo asi. ² Ihe niile na-adakwas i mmadu niile n'otu uz o ah u, ma onye ezi omume ma onye ajo omume, ezi mmadu na onye na-abugh i ezi mmadu, onye di ocha na onye na-adighi ocha, onye na-ach u aja na onye na-adighi ach u aja. Dika o diri ezi mmadu,

otu a ka o diri onye mmehie;
dika o diri ndi na-anu iyi,

otu a kwa ka o di nye ndi na-adighi anu.

³ Nke a bukwa ihe ojoo na-eme n'okpuru anyanwu. Otu ihe ndakwas i diri mmadu niile. Ozokwa, obi umu mmadu juputara n'ih e ojoo na iyi ara mgbe ha no na ndu, emesia ha alakwuru ndi nwuru anwu. ⁴ Naani ndi di ndu nwere olileanya. O ka mma ibu nkita di ndu karja ibu odum nwuru anwu.

⁵ N'ih i na ndi di ndu maara nke oma na ha ga-anwu,
ma ndi nwuru anwu amagh i ihe obula;

ha enwekwagh i ugwo oru ozo,
n'ih i na ha bu ndi echefurula echefu.

⁶ Ihunanya ha, na ikpo asi ha,
na ekworo ha gabigara mgbe ha nwuru.

Ha agagh i enwekwa oke
n'ih e obula na-eme n'okpuru anyanwu.

⁷ Ya mere, gaa n'ihu, jiri onu rie nri gi, jirikwa onu nu o ihe onunu n'ih i na o bu ugbu a ka Chineke nabatara oru gi. ⁸ Yiri akwa di ocha mgbe niile, tee mmanu na-esi isi utu n'isi gi.* ⁹ Bie ndu obi utu, gi na nwunye gi i huru n'anya, ubochi niile nke ndu ihe efu gi nke Chineke nyere gi n'okpuru anyanwu, n'ih i na nke a bu oke diri gi na ndu ndogbu onwe gi n'oru n'okpuru anyanwu. ¹⁰ Ihe obula i na-eme, were

* **9:8** 9:8 Ihe e ji maara ndi juu n'oge mmemme, maobu ubochi izuik e, bu iyi akwa ocha na itekwas i mmanu n'isi ha.

ike gi niile mee ya, n'ihhi na iru oru maobu iche echiche, maobu ihe omuma, maobu amamihe adighi n'ala ndi nwuru anwu. Ebe ahụ kwa ka i na-aga.

¹¹ Ahuru ihe ozo n'okpuru anyanwu,
o bughị ndi nwere ukwu oso na-agbata ihe,
o bukwaghị onye sikariri ike na-emeri n'agha;
o bughị ndi maara ihe ka nri diri,
o bughị ndi nwere nghota ka akunuba diri,
ozokwa, o bughị ndi nka ka amara na-adiri;
kama o bu mgbe na ihe ndaba na-eme ka ihe ndi a diri.

¹² Nke ka nke, o dighi mmadu obula maara mgbe oge ya ga-eru:
O di ka nnunu nke mara n'onya,
maobu azu e jidere n'ugbu.
Dika ha, umu mmadu na-adaba n'onya nke ihe ojoo
mgbe ha na-atughị anya ya.

Amamihe di mkpa karia nzuzu

¹³ Ahukwara m ihe ozo n'okpuru anyanwu, nke a bu udi amamihe nke meturu m n'obi n'ebe o di ukwuu. ¹⁴ O di obodo nke naani mmadu ole na ole bi n'ime ya, ma otu eze di ike chiri ndi agha ya bia ibuso obodo nta a agha. Ndi agha ya gbara obodo a gburugburu na-achọ ikwatu mgbidi ya. ¹⁵ Ma o di otu onye ogbenye bi n'obodo nta ahụ, onye maara ihe, o zoputara obodo ahụ site n'amamihe ya. Ma o nweghi onye chetara ihe banyere ya. ¹⁶ Nke a mere m ji si, inwe amamihe bara uru karia idi ike, ma o buru na onye amamihe ahụ bu onye ogbenye, a ga-eleda ya anya, a gaghi akpokwa okwu ya ihe.

¹⁷ Okwu nke onye maara ihe na-ekwu na nwayoo ka a na-anu,
karia iti mkpu nke onye na-achị achị n'etiti ndi nzuzu.

¹⁸ Amamihe ka ihe agha niile mma,
ma otu onye mmehie na-ala otutu ezi ihe n'iyi.

10

¹ Ijiji nwuru anwu ga-eme ka mmanu isi utu sie isi ojoo.
Otu a kwa, nzuzu nta puru ime ka amamihe di ukwuu ghara inwe nsopuru.

² Obi onye maara ihe na-eme ka o mee ihe ziri ezi,
ma obi onye nzuzu na-eduba ya na mmehie.

³ I ga-ama onye nzuzu site n'ije ukwu ya,
n'ihhi na o maghi ihe.
O buladi onye obula na-achoputa onye nzuzu* osiiso.

⁴ O buru na iwe onye ochichi ebilie megide gi,
ahapula onodu gi,
n'ihhi na mmuo di nwayoo ga-eme ka mmehie ukwu di iche iche dajuo.

⁵ O dikwa ihe ojoo ozo m huru n'okpuru anyanwu,
dika njehie nke ndi eze na ndi na-achị achị na-ejehie.

⁶ Ahuru m ka ndi nzuzu na-enweta okwa di elu,
ma ndi ogaranya adighi enweta onodu ruuru ha.

⁷ Ahula m ka ohu na-agba inyinya,
ma umu eze ji ukwu na-aga dika umu ohu.

⁸ Onye gwuru olulu ga-adaba n'ime ya!

* **10:3** 10:3 Ilu 13:16; Ilu 18:2

Onye na-etida mgbidi ka agwọ ga-atagbu.

⁹ Onye na-arụ ọrụ n'ebe a na-awa nkume ka nkume ga-adakwasị.
Onye na-awa nkụ nọ n'ize ndụ site na ha.

¹⁰ Ọ buru na anyuike adighi nkọ,
ọ burukwa na-amughị ihu ya amụ,
a ga-etinye ike karịa,
ma ima eme ihe na-eme ka ihe gazie agazi.

¹¹ Ọ buru na agwọ ataa mmadu tupu e kechie ya onu,
ọ dikwaghị uru ọ bara na e kechiri ya onu.

¹² Okwu onye maara ihe na-ejuputa n'amara,
ma okwu onye nzuzu na-eduba ya n'ila n'iyi

¹³ N'ihia na mmalite okwu ya bu nzuzu,
ogwugwu okwu ya bukwa naani mmebi iwu na iyi ara.

¹⁴ Onye nzuzu na-ekwu otutu okwu.

Ma o nweghi onye ma ihe na-aga ime,
onye puru igwa ya ihe gaje ime mgbe o nwuru?

¹⁵ Ọrụ nke ndi nzuzu na-agwu ya ike,
ha makwaghị uzọ ijeru obodo.

¹⁶ Ahuhu ga-adiri ala nke eze ya bu nwantakiri,
nke ndi na-achi achi bu ndi na-akpo oriri n'ututu.

¹⁷ Ngozi na-adiri ala ahụ nke eze ya bu onye a na-asopuru,
nke umu eze ya na-eri ihe mgbe o kwesiri n'ihia inweta ike,
ọ bughị maka inubiga mmanya oke.

¹⁸ Ọ bu umengwu na-eme ka ulo hie mmiri;
ọ bukwa umengwu na-eme ka elu ulo malite ize eze.

¹⁹ Ikpọ oriri na-eweta onu ochi,
mmanya na-enye obi utu,
ma ego bu osisa nye ihe niile.

²⁰ Akochala eze, ọ buladi n'echiche obi gi†;
maobu buo ogaranya onu n'ime ulo ndina gi,
n'ihia na anu ufe no n'elu nwere ike buru okwu gi
nwa nnunu nwere nku ga-ako ihe i kwuru.

11

Igbasapu aka

¹ Gbasapu aka gi n'inye onyinye
n'ihia na mgbe otutu ubochi gasiri i ga-anata ugwo ọrụ gi.

² Kee aku gi uzọ asaa maobu uzọ asato
n'ihia na i maghi udi ihe ndaba ojoo nwere ike ibiakwasị gi n'obodo.

† 10:20 10:20 Ọpụ 22:28; Ọrụ 23:5

- ³ Mgbe eluigwe rujiri,
mmiri ga-ezo;
mgbe osisi dara, maọbụ n'ugwu maọbụ na ndịda,
ebe ahụ ka ọ na-atọgbọ.
- ⁴ Onye na-ele ikuku anya agaghị akụ mkpuru ọbụla,
onye na-ele igwe ojii anya agaghị ewe ihe ubi.
- ⁵ Dịka mmadu na-apughị imata ụzọ ikuku si aga
maọbụ otu ndụ ọhuru si ebido n'ime afọ nwanị dị ime,
otu a ka o si diri ma mmadu apughị ighota ọrụ Chineke,
onye mere ihe niile.
- ⁶ Ghaa mkpuru gi n'ututu,
esepukwala aka n'anyasi,
n'ihì na ì maghì nke ga-eto,
maọbụ nke a maọbụ nke ọzọ,
ha niile nwere ike too nke oma.

Cheta Chineke n'okorobia gi

- ⁷ Ìhè dì uto,
ọ na-amasikwa anya ihu ìhè anyanwu.
- ⁸ Ọ buru na mmadu adi ndu otutu afọ,
ya nuri n'ime ihe niile,
ma ya cheta ubochi ochichi
ga-adi otutu.
Ihe niile ndi na-abia bu ihe efu.
- ⁹ Nwa okorobia, ọ bu ihe oke onu na ì bu okorobia.
Ya mere, ka obi gi nye gi onu n'ubochi niile nke okorobia gi.*
Mee ihe niile ì choro ime;
gbasookwa ihe niile nke anya gi na-ahu.
Kama, ghotakwa nke a,
na ì ghaghị iza ajuju n'ihu Chineke n'ihì ihe niile i mere.
- ¹⁰ Ya mere, wezuga nchegbu site n'obi,†
wezugakwa nsogbu nke ahụ gi,
n'ihì na okorobia na idi ike bu ihe efu.

12

- ¹ Ya mere, cheta Onye kere gi
mgbe ì ka bu okorobia,
tupu ubochi ojo ndi ahụ abia,
na mgbe afọ aka abiarubeghi
mgbe ì ga-asị, "Ha anaghị atokwa m uto."
- ² Tupu anyanwu na ìhè,
onwa na kpakpando ga-agba ochichi,
na nloghachi igwe ojii mgbe mmiri zosiri.
- ³ Mgbe ndi na-echebe ulo ga-ama jijiji,
mgbe ndi dimkpa nwoke ga-ehulata,
mgbe ndi na-akwo ihe kwusiri maka ha di ole na ole,

* 11:9 11:9 Akw 3:27 † 11:10 11:10 2Tm 2:22.

mgbe ndị na-elepu anya site n'oghere ga-ebido igba ọchịchiri,
⁴ mgbe e mechiri ọnụ ụzọ nke pụrụ n'okporoụzọ,
 mgbe olu ikwọ nri ga-adị ala,
 mgbe ụda olu abụ ụmụ nnụnụ ga-akpote ndị mmadụ,
 ma abụ ha niile na-ala ala,
⁵ mgbe ndị mmadụ ga-atụ egwu ebe dị elu;
 na ihe egwu nke okporoụzọ,
 mgbe osisi alụmọnd ga-ama ifuru
 mgbe ụkpana ga na-adọkpụ onwe ya n'ụzọ,
 agụụ ihe ọbụla ga-akwusikwa.
 Mgbe ahụ, ndị mmadụ ga-ala ụlọ ebighị ebi ya,
 ndị na-akwa akwa ga na-agaghari n'okporoụzọ niile.

⁶ E, cheta ya, tupu e ghubie ụdọ ọlaocha ahụ,
 tupu e tiwaa ọkwa ọlaedo,
 tupu ite adawaa n'isi iyi,
 tupu e tijie ụkwụ igwe olulu mmiri.

⁷ Mgbe ahụ, anụ ahụ anyị ga-alaghachi n'aja ebe o si pụta; *
 mmụọ† anyị ga-alaghachikwuru Chineke onye nyere ya.

⁸ “The efu! Ihe efu!” ka onye ozizi kwuru.
 “Ihe niile bụ ihe efu!”

Nchikota okwu niile

⁹ Ọ bughị naanị n'onye ozizi ahụ bụ onye maara ihe, o jeghariri na-ezi ndị mmadụ ihe ọ maara. Ọ tughariri uche choputa otutu ilu, detuokwa ha n'usoro. ¹⁰ Onye ozizi choputara okwu ndị dabanyere n'usoro, ihe o deputara bụ ihe ziri ezi na eziokwu.

¹¹ Okwu ọnụ nke onye maara ihe dị ka ndụdụ e ji achụ ehi. Nchikota okwu amamihe ndị a dị ka ñtu a kumiri nke oma, nke onye na-azụ aturu nyere. ¹² Ma nwa m nwoke lezie anya, atukwasila ihe ozo n'elu ihe ndị a.

Akwukwo a na-edede enweghi ogwugwu, otutu mmuta na-agwu ike.

¹³ Ugbu a anula ihe ndị a niile,
 ma nuru ihe bu nkwubi okwu:
 Tuọ egwu Chineke, debekwa iwu ya niile,
 n'ihu na nke a bu oru niile diri mmadu.

¹⁴ N'ihu na Chineke ga-ekpe oru ọbụla ikpe,
 ya na ihe nzuzo anyi niile,
 ma ha di mma ma ha di njo.

* 12:7 12:7 Jen 3:19; Job 34:15; Abụ 90:3 † 12:7 12:7 Ekl 3:21

Abụ nke Abụ

¹ Abụ nke abụ nke Solomon.

Onye a huru n'anya

² Ya were nsusu niile nke ọnu ya susuo m ọnu,
n'ihì na ihunanya gị dị uto karịa mmanya.

³ Mmanụ otite gị niile na-esi isi ọma,
aha gị dika mmanụ isi uto awuputara awuputa,
ọ bughị ihe itunanya na umu agboghọ huru gị n'anya.

⁴ Kporo m, ka mụ na gị soro, ka anyị mee ngwangwa.
Ka eze kpobata m n'ime ulo ya.

Ndi Enyi

Anyị ga-anuri ọnu nwekwa obi uto n'ime gị.
Anyị ga-eto ihunanya gị karịa mmanya.

Onye a huru n'anya

Lee n'izi ezi ka ha n'ahu gị n'anya nke ukwuu.

⁵ Ana m eji nji ma a maara m mma ile anya,
unu umu agboghọ Jerusalem.

Adi m nji dika ulo ikwu nke Keda*
dika akwa mgbochi di n'ulo Solomon.

⁶ Unu elekwasila m anya, maka na m na-eji nji.
O bu anwu gbajiri m.

Umunne m ndi ikom were iwe megide m,
zipu m n'ezi ilekota ubi vaini anyi,
ma ubi vaini nke m ka m na-elekotaghi.

⁷ Gwa m, gị onye m huru n'anya,
ebee ka anu ulo gị na-ata nri?
Ebee ka aturu gị na-ezu ike n'etiti ehiehie?
N'ihì gị ka m ga-eji dika nwanyị e kpuchiri ihu
n'etiti igwe anu ulo ndi enyi gị.

Ndi Enyi

⁸ O buru na i maghi, gị nwanyị kachasi mma,
soro nzo ukwu igwe aturu
meekwa ka umu ewu gị taa ahia
di n'akuku ulo ikwu ndi na-elekota aturu.

Onye huru ibe ya n'anya

⁹ Ana m atunyere gị, gị onye m huru n'anya dika nne inyinya
e kenyere n'otu ugbo agha Fero.

¹⁰ Agba nti gị ka e jiri olanti choo mma,
olu gị kwa ka e jiri nkume di oke onuahia e doro n'ahiri choo mma.

¹¹ Anyị ga-emere gị olanti di iche iche nke olaedo,
nke e ji olaocha choo mma.

Onye a huru n'anya

¹² Mgbe eze no na tebul ya,

* **1:5** 1:5 Ndi Keda bu otu ebo n'etiti ndi Arab, obodo ha di na ndida odida anyanwu Edom. Ha na-ebi n'ulo ikwu e ji aji ewu ojii wuo

mmanụ isi ọma m tere sijuru ebe niile.

¹³ Onye m hụrụ dị m ka ụda máá† e kechiri n'akpa
nke dị n'etiti ara m abụọ.

¹⁴ Onye m hụrụ n'anya dịrị m ka ụyọkọ ukwu okoko henna‡
nke sitere n'ogige ubi vainị En-Gedi.§

Onye hụrụ ibe ya n'anya

¹⁵ N'ezie, ị mara mma, onye m hụrụ n'anya.
Leenụ ka ị si maa mma!
Anyị gị dika nduru.

Onye a hụrụ n'anya

¹⁶ Onye m hụrụ n'anya, ị mara mma nwoke.
E, ị mara mma.
Ebe ndina anyị dika ahịhia ndụ.

Onye hụrụ ibe ya n'anya

¹⁷ Ogidi nke ụlọ anyị bụ osisi sida,
ntuhie ya bụkwa osisi fịa.

2

Onye a hụrụ n'anya

¹ Abụ m okoko osisi ọhia nke Sharon,*
na okoko lili nke na-epu na ndagwurugwu.

Onye hụrụ ibe ya n'anya

² E, dika okoko lili nke na-epu n'etiti ogwu,
otu a ka ọmasiri m dị n'etiti ụmụ agbọghọ ndị ọzọ.

Onye a hụrụ n'anya

³ Onye m hụrụ n'anya dika osisi apul, n'etiti osisi na-amị mkpuru n'ọhia,
mgbe e ji ya tunyere ụmụ okorobia ndị ọzọ.

Ọ na-enye m obi uto ino n'okpuru ndo ya,
mkpuru ya dikwa uto n'onu.

⁴ Ka ọ kpọrọ m jee n'ulo oriri,
ka okoloto ya n'ekpuchi m buru ihunanya.

⁵ Were mkpuru osisi a mịkpọrọ amịkpọ gbaa m ume;
werekwa mkpuru osisi apul mee ka ahụ m dị ike,
n'ihia na abụ m onye ihunanya mere ka ike gwusịa.

⁶ Aka ekpe ya dị n'okpuru isi m,
aka nri ya na-ejiku m.

⁷ Unu ụmụ agbọghọ Jerusalem,
eji m nne mgbada niile na nne ele ọhia niile na-agba unu iyi si:
Unu akpotela maobu mee ka ihunanya teta,
ruo mgbe ọ masiri ya.

⁸ Gee nti! Onye m hụrụ n'anya!
Lee ya ka ọ na-abia,
na-amali elu n'elu ugwu niile,
na-amafekwa n'elu ugwu nta niile.

† **1:13** 1:13 Ụda máá bụ eso e ji eme ihe otite na-esi isi uto. A na-eweputa eso ndi a n'osisi Balsam nke na-eto n'obodo Kush, n'etiti ọwụwa anyanwu nakwa India. ‡ **1:14** 1:14 Okoko osisi henna bụ ahịhia isi ọma a na-eji emeputa senti. § **1:14** 1:14 Bụ odo mmiri di n'odida osimiri nwuru anwu. Otutu osisi nke a na-esi na ha enweta eso na-esi isi ọma, juputara n'ebe ahụ. * **2:1** 2:1 Okoko osisi a bụ otu n'ime okoko osisi ndi na-epu n'okochi, na ndida akuku osimiri Kamel Ajz 35:1-2

- 9 Onye m huru n'anya yiri mgbada, o yiri nwa ele.
Lee ya ka o na-eguzo n'azu mgbidi anyi,
o na-esikwa na oghereikuku
na n'oghere di ya na-elebata anya.
- 10 Onye m huru n'anya gwara m okwu si m,
"Bilie, onye ihe ya na-atu m utu,
onye m mara mma, soro m.
- 11 Lee, oge oyi agafeela,
udu mmiri agabigakwala.
- 12 Okoko osisi epuputala n'ala;
oge eji agu egwu eruokwala,
a na-anu abụ nduru
n'ala anyi niile.
- 13 Mkpuru osisi fiig ebidola imiputa mkpuru ya nke mbu,†
isi osisi vaini na-amiputa okoko na-esiju ebe niile.
Bilie, ma bia, omasiri m.
Onye nke m mara mma! Bia ka i sooro m."

Onye huru ibe ya n'anya

- 14 Nduru m no n'ogba nkume,
n'ebe nzuzo nke akuku ugwu,
gosi m ihu gi,
mee ka m nu olu gi,
n'ihina olu gi di utu,
ihu gi makwara mma.
- 15 Jidenu nkita ohia,
umu nkita ohia niile
na-emebiri anyi ubi,
o buladi ubi vaini anyi na-agbawa okoko.

Onye a huru n'anya

- 16 Onye m huru n'anya bu nke m, mu onwe m bukwa nke ya.
O na-azu igwe aturu ya n'etiti okoko urodi,
- 17 tutu chi ututu abo
mgbe onyinyo niile na-agabigakwa.
Tugharia, onye m huru n'anya,
di ka mgbada
maobu nwa ele
nke no n'elu ugwu.

3

- 1 Achoro m onye m huru n'anya
n'elu ihe ndina m n'abali, ma ahughi m ya.
Ebiliri m choo ya ma ahughi m ya.
- 2 Ugbo a, aga m ebili puo jegharia n'ama niile
na n'okporozo niile nke obodo icho ya,
m ga-achoghari onye m huru n'anya.
Ya mere, achoro m ya ma ahughi m ya.
- 3 Ndi nche na-eche obodo* huru m,

† 2:13 2:13 Osi fiig na-amị mkpuru ugoro abuo n'afu n'Izrel. O bu n'oge okochi ka o kachasi amị mkpuru, amaokwu a na-ekwu banyere owuwe ihe ubi nke mkpuru fiig mbu. * 3:3 3:3 Aiz 21:11-12

- mgbe ha na-agaghari n'obodo,
ma ajuru m ha si, "Biko, unu huru onye ahụ m huru n'anya?"
- ⁴ O dighi anya mgbe m gafere ha,
achotara m onye m huru n'anya,
ejidesiri m ya ike, ahapughị m ya aka
tutu m duta ya n'ulo nne m,
n'ime ulo nwanyi turu ime m.
- ⁵ Unu umu agboghọ Jerusalem,
eji m nne mgbada niile na nne ele oha gbaa unu iyi si,
unu akpotela, maobu mee ka ihunanya teta
ruo mgbe o masiri ya.
- ⁶ Onye bu nke a na-esi n'ozara na-abia
dika anwuru oku,
nke tere mmanu maá na uda na-esi isi uto,
uda nke ndi ahia na-ere?
- ⁷ Lee o bu ugbo Solomon.
Iri mmadu isii ndi oka agha,
ndi a maara aha ha karisia n'ala Izrel sokwa ya.
- ⁸ Ha niile ji mma agha;
ha bu ndi a zuru nke oma ibu agha.
Mma agha onye obula dikwa n'ukwu ya,
idi njikere maka ihe egwu abali.
- ⁹ Eze Solomon ruru onwe ya ugbo a
nke o ji osisi sitere Lebanon ruo.
- ¹⁰ Ogidi ya ka o ji olaocha mee;
ala ya bukwa olaedo.
Ebe inodu odu ya ka e ji akwa odo odo kpa,
e ji ihunanya dozie ebe ime ya.
Ndi inyom Jerusalem, ¹¹ putanu,
bia huru, unu umu agboghọ Zayon,
bianu ka unu hu Solomon bu eze;
lee udi okpueze nne ya kpunyere ya n'isi,
n'ubochi agbamakwuko ya,
n'ubochi obi uto na inuri onu ya.

4

Onye huru ibe ya n'anya

- ¹ Leenu ka i si maa mma, onye m huru n'anya,
e, i mara mma!*
- Anyá gi abuo nke di n'azu akwa mkpuchi ihu gi di ka nduru.
Agiri isi gi di ka igwe ewu†
nke na-arida n'akuku ugwu Gilead.
- ² Eze gi di ka igwe aturu a ka kpachapuru aji ha oheru,
nke si n'ebe a sapuru ha ahụ na-ariputa.
Nke obula chi umu abuo,
o dighikwa nke gba aka nwa n'etiti ha.
- ³ Egbugbere onu gi abuo di ka ogho uhie.
Onu gi di mma ile anya.

* 4:1 4:1 Abk 1:15; 5:12 † 4:1 4:1 Igwe ewu ndi a di ojii.

Agba nti gị abụọ nke dị n'ime akwa mkpuchi gị
dị ka pomegranet‡ e kere abụọ.

⁴ Olu gị dị ka ụlọ elu Devid,
nke e wuziri nke ọma.

E konyere puku ọta na ya,
ha niile bụ ọta nke ndị ọka n'agha.§

⁵ Ara gị abụọ dị ka ụmụ mgbada abụọ,
nke otu nne mụrụ n'otu oge,
ndị na-ata nri n'etiti okoko urodi.

⁶ Tutu chi ụtutu abọọ,
tutu onyinyo agbalaga,
aga m aga n'ugwu ụda máá
na n'ugwu insensi.

⁷ I mara mma nke ukwuu, onye m hụrụ n'anya,
ọ dịkwaghị ntụpọ* ọbụla dị gị n'ahụ.

⁸ Si na Lebanon soro m, nwunye m luru ọhuru.
Si na Lebanon bịa soro m;
rịdata site n'ugwu Amana,
n'ugwu Senia, na n'ugwu Hemon,
site n'ogba ọdum
n'ugwu niile ebe agụ bi.

⁹ I riela m obi, nwanne m nwanyị, nwunye ọhuru m;
i riela m obi,
i werela ile anya gị
na ihe olu i yi rie obi m.

¹⁰ Lee ka ihunanya gị si dị uto, nwanne m nwanyị, nwunye ọhuru m.
Lee ka ihunanya gị si dị mma nke ukwuu karịa mmanya,
isisi uto nke mmanụ otite gị
na-esi isi ọma karịa mmanụ ụda ọbụla.

¹¹ Egbugbere ọnu gị dị uto dika mmanụ anụ dị, nwunye ọhuru m,
mmiri ara ehi na mmanụ anụ dị n'okpuru ire gị,
isisi uto nke uwe gị
na-esi ka Lebanon

¹² Ubi a gbara ogige, ma gbachiekwa, ka nwanne m nwanyị, nwunye ọhuru bụ.
I bụ isi iyi nke a gbara ogige, rachiekwa.†

¹³ Ihe okuko dị n'ime ogige gị bụ pomegranet
nwere ezi mkpuru dị oke ọnuahia,
nke nwere henna na naad,
¹⁴ naad na safron,
kalamus na sinamon,
na osisi nke ihe nsure oku na-esi isi uto,
na ụda máá, na aloos
na ụda kachasi mma dị iche iche na-esi isi uto.

¹⁵ I bụ isi iyi nke ubi a gbara ogige,
olulu mmiri dị ndụ

‡ 4:3 4:3 Pomegranet na-acha uhie uhie. § 4:4 4:4 Neh 3:19 * 4:7 4:7 Efe 5:27 † 4:12 4:12 I ji debe olulu mmiri ọcha, ka ọ ghara igwotọ, a na-emere ya okwuchi. Ma ọ bụrụ isi iyi, a na-akpa ihe mgbochi ka ndị mmadụ ghara iru n'ebe elu elu ya mgbe ha na-ekute mmiri.

nke si na Lebanon asodata.‡

Onye a huru n'anya

¹⁶ Teta n'ura gi ifufe si n'ugwu;§

bikwa gi ifufe si na ndida,

fekwasị ubi m a gbara ogige,

ka isisi ụda ya di uto fesaa ebe niile,

ka onye m huru n'anya bia n'ubi ya a gbara ogige,

ka o bia rie mkpuru di iche iche di n'ime ya nke di oke onuahia.

5

Onye huru ibe ya n'anya

¹ Abatala m n'ubi m a gbara ogige, nwanne m nwanyi, nwunye oheru m.

Achikotala m maa ya na ụda m,

arachakwala m mmanu anu m na ugbugbo mmanu anu.

Anukwala m mmiri ara ehi na mmanya m.

Ndi Enyi

Rie, nuokwa, unu ndi bu enyi;

nujuo afo, unu ndi huru onwe unu n'anya.

Onye a huru n'anya

² A huru m ura, ma obi m mu anya.

Gee nti, onye ahụ m huru n'anya na-aku aka n'ibo onu uto.*

"Megheere m uto, nwanne m nwanyi, onye m huru n'anya,

nduru m, onye na-enweghi ntupo.

Igirigi ezokwasila m n'isi,

agiri isi m juputara na mmiri nke abali."

³ Eyipulari m uwe m.

O bu m yirikwa ha ozo?

Asaala m ukwu m,

aga m eme ka ha ruo unyi ozo?

⁴ Onye m huru n'anya gbatiri aka ya imeghe uto,

mgbe ahụ, obi m chosikwara ya ike.

⁵ Mu onwe m biliri imeghere onye m huru n'anya uto,

ma aka m abuo juputakwara na mmanu maa,

mmanu maa si na mkpisiaka m niile na-atapusi,

n'elu ihe mkpochi nke ibo.

⁶ Mgbe m megheere onye m huru n'anya uto,

ma lee, o nokwaghi ya, o laala.

Obi fepuru m mgbe o puwara.

Eleghariri m anya choo ya ma ahughi m ya ebe obula.

Akporo m ya oku ma o zaghi.

⁷ Ndi nche huru m

mgbe ha na-agaghari n'obodo,†

ha tiri m ihe meruo m ahụ.

Ndi nche mgbidi obodo

napuru m akwa mkpuchi m.

‡ 4:15 4:15 Mgbe mkpuru mmiri nke kpuchiri ugwu Lebanon na-agbaze, mmiri ya na-asodata sobanye n'ime otutu isi iyi, mee ka isi iyi ndi ahụ ghara ita ata. § 4:16 4:16 O bu ifufe na-esite na mpaghara ugwu, nke na-efe nwayo na-eme ka mkpuru di oheru, maa mma. Ma nke na-esite na ndida, na-ebute okpomoku na-eme ka mkpuru ndi a chaa nke oma. Ikuku abuo ndi a bu ihe na-ekusasi ezi isisi nke okoko ahia di n'ubi a gbara ogige. * 5:2 5:2 Mkp 3:20 † 5:7 5:7 Abk 3:3

8 Unu ụmụ agboghọ Jerusalem, ana m agba unu iyi,
 ọ bụrụ na unu ahụ onye m hụrụ n'anya,
 gini ka unu ga-agwa ya?
 Gwa ya na abụ m onye ihunanya mere ka ike gwuchasịa n'ahụ.

Ndi Enyi

9 Gi nwanyi kachasi mma,
 olee otu onye i huru n'anya si di mma karia ndi ozo?
 Olee otu onye i huru n'anya si di mma karia ndi ozo
 nke i ji enye anyi iwu di otu a?

Onye a huru n'anya

10 Onye m huru n'anya chapuru achapu, di mma ile anya.
 O puru ichi n'etiti puku ndi nwoke iri.
 11 Isi ya dika olaedo a nuchara anucha,
 agiri isi ya na-eruda dika igu nkwu,
 na-ejikwa nji dika ugoloma.
 12 Anya ya abuo dika nduru‡
 no n'akuku mmiri iyi
 nke e jiri mmiri ara ehi sachaa,
 dika nkume di oke onuahia e doro n'ahiri.
 13 Nti ya abuo di ka ihe ndina uda§
 nke juputara na mmanu isi utu.
 Egbugbere onu ya di ka okoko urodi,
 nke na-agbusi mmanu maá.
 14 Aka ya abuo di ka mkpara olaedo a kpuziri akpuzi,
 nke a hionyere nkume oke onuahia beril n'ime ya.
 Ahu ya na-akwo murumuru dika odu
 nke e ji nkume di oke onuahia safaia choo mma.
 15 Ogwe ukwu ya abuo di ka ogidi e ji nkume mabul kpuo,
 nke e ji olaedo a nuchara anucha toto ntala ha.
 Udidi ya di ka Lebanon,
 dikwa oke onu dika osisi sida ya.
 16 Onu ya bu ihe tokarisiri utu n'onwe ya,
 ihe niile banyere ya di mma n'ile anya.
 Unu ụmụ agboghọ Jerusalem,
 onye di otu a bu onye ahụ m hụrụ n'anya, ọ bukwa enyi m.

6

Ndi Enyi

1 Gi onye mara mma n'etiti ndi inyom,
 ebee ka onye i huru n'anya jere?
 Olee uzọ o sitere?
 Ka anyi soro gi choo ya.

Onye a huru n'anya

2 O gara n'ubi ya a gbara ogige,
 n'ebe ihe ndina ya nke e fesara uda na-esi isi utu,
 ijeghari n'etiti okoko urodi,
 na ichikota okoko lili.
 3 Abụ m nke onye m huru n'anya, onye m huru n'anya bukwa nke m.

‡ 5:12 5:12 Abk 1:15; 4:1 § 5:13 5:13 Uda nwere isisi oma nke na-eme mmadu obi utu.

Ọ na-azụ igwe atụrụ ya n'etiti okoko urodi.

Onye hụrụ ibe ya n'anya

⁴ Onye m hụrụ n'anya, ị mara mma dika Tịaza, ị mara mma nke ukwu dika Jerusalem,
 ị di ebube ka usuu ndi agha ji okolofo.*

Ị di mma ile anya dika Jerusalem;

Ị di ka ndi agha bu okolofo.

⁵ Wepu anya gi n'ebe m no,
 n'ihhi na i jirila anya gi dota m.

Agiri isi gi di ka igwe ewu†
 nke na-aridata site n'ugwu Gilead.

⁶ Eze gi di ka igwe aturu
 nke si n'ebe a sapuru ha ahụ na-ariputa.

Nke obula chi umu abuo,
 o dighikwa nke nwa ya furu efu n'etiti ha.

⁷ Agba nti gi abuo nke di n'ime akwa mkpuchi gi
 di ka pomegranet e kere abuo.

⁸ E nwere ike nwee iri eze nwanyi isii,
 na iri ndi iko nwanyi asato,
 na otutu umu agboghọ a na-apughị iguta onu,

⁹ ma gi onwe gi, nduru m, ezigbo m zuruoke, puru iche n'etiti ha niile.
 Naani otu nwanyi nne ya nwere,
 o masiri onye muru ya.

Umu agboghọ huru ya kpoo ya onye a goziri agozi,
 ndi eze nwanyi na ndi iko nwanyi tooro ya.

Ndi Enyi

¹⁰ Onye bu onye a, putara ihe dika chi obubo,
 nke mara mma dika onwa, na-enwu dika anyanwu,
 di ebube ka di usuu kpakpando na-aga n'ahiri n'ahiri?

Onye huru ibe ya n'anya

¹¹ Agara m n'ubi a gbara ogige ebe a kuru mkpuru osisi,
 ile ihe na-etoputa ohuru na ndagwurugwu,
 ilekwa akwukwo ndu ohuru ndi na-epuputa n'osisi vaini,
 na i mata ma n'osisi pomegranet o mara ifuru.

¹² Tupu m mata ebe m no,
 agu nke mkpuruobi m adotala m tinye n'etiti ugbọ agha nke ndi eze ala m.

Ndi Enyi

¹³ Laghachi azu, gi onye Shulam, laghachi azu;
 laghachi azu, e, laghachi azu ka anyi lee gi anya.

Onye huru ibe ya n'anya

Maka gini ka unu ga-eji lee onye Shulam anya
 dika o bu ite egwu ndi Mahanaim?

7

¹ Lee ka ukwu gi si di mma n'ime akpukpokuwu
 gi ada nwa eze.

Apata ukwu gi abuo di ezi mma dika nkume oke onuahia,
 oru aka nke ezigbo onye okwa nka.

* 6:4 6:4 Tịaza bu obodo ochie eze Jeroboam hoputara ka o buru isi obodo ochichi nke alaeze ugwu. O bu na senchuri nke iri (Tupu a mụọ Kraist). 1Ez 14:17; 1Ez 15:21,33; 16:6,8,15,23 † 6:5 6:5 Abk 4:2

- 2 Otubo gị mara mma
 dika iko nke a gbajuru mmanya.
 Ukwu gị di ka ukwu oka
 e ji okoko urodi gbaa gburugburu.
- 3 Ara gị abụọ di ka umu mgbada abụọ
 nke otu nne mụrụ n'otu oge.
- 4 Olu gị guzo kwem di ka ulo elu e ji odu wuo.
 Anya gị abụọ di ka odo mmiri Heshbon
 nke di n'akuku onu uzo ama Bat-Rabim.
 Imi gị mara mma di ka ulo elu Lebanon
 nke chere Damaskos ihu.
- 5 Isi gị guzo n'ahụ gị ka uguwu Kamel.
 Agiri isi nke isi gị dikwa ogho odo odo.*
 Ima mma nke agiri isi gị emela eze onye a dotara n'agha.
- 6 Lee ka i si maa mma nke ukwu, n'ezie, i mara mma.
 I dikwa utọ nke ukwu, gị onye m huru n'anya.
- 7 I di ogologo dika osisi nkwu;
 ara gị abụọ dikwa ka uyoko mkpuru osisi.
- 8 Ekwuru m si, "Aga m arigoro elu osisi nkwu ahụ,
 jidekwa mkpuru ya aka."
 Ugbu a, ka ara gị abụọ dikwa ka uyoko mkpuru vaini,
 ka isisi nke iku ume gị dikwa ka mkpuru osisi apul,
 9 ka okpo onu gị dika mmanya makarisiri na mma.
- Onye a huru n'anya*
 Ka mmanya ahụ gbadaa nwayoọ nye onye m huru n'anya,
 na-asoda nwayoọ n'elu ebugbere onu ya na eze ya.
- 10 Abụ m nke onye ahụ m huru n'anya,
 o bukwa m ka o choro.
- 11 Bija, onye m huru n'anya, ka anyi gaa n'ime obodo,
 ka anyi noo onodu abali n'obodo nta.
- 12 Ka anyi bilie ngwangwa n'isi ututu puo jee n'ubi
 lee ma osisi vaini ha amaala ifuru,
 ma okoko ya agbawaala,
 ma osisi pomegranet agbawaala okoko.
 N'ebe ahụ ka m ga-egosi gị ihunanya m.
- 13 N'ebe ahụ ka i ga-anọ n'isi nke mandreki† na-eweputa;
 mkpuru osisi niile na-atọ utọ ga-adikwa n'onu uzo anyi,
 ma ndi ohuru ma ndi ochie,
 n'ihu na edokotaala m ha maka onye m huru n'anya.

8

- 1 O, a sikwari na i bu nwanne m nwoke;
 nke otu nne muru mu na ya
 m gaara esutu gi onu
 mgbe anyi zutere n'okporozo
 ma o dikwaghi onye obula ga-eleda m anya.
- 2 Agaara m akporo gi baa n'ulo nne m,

* 7:5 7:5 Ihe akpara akpa nke e jiri mara onye a na-enye nsopuru † 7:13 7:13 Dika ndi mmadu na-ekwu, mandreki na-eweta mkpali ochicho mmekorita n'ahu mmadu, na-emekwa ka nwanji tara ya turu ime. Jen 30:14

ka i nọdu n'ebe ahụ,
n'ụlọ onye ziri m ihe.

Agara m enye gi mmanya e tinyere ihe na-esi isi uto,
mmanya uto nke pomegranet.

³ Aka ekpe ya di n'okpuru isi m,
aka nri ya na-ejiku m.

⁴ Unu umu agboghọ Jerusalem, ana m agba unu iyi,
unu agaghị akpote maobu mee ka ihunanya teta
tupu ruo mgbe o masiri ya.

Ndi Enyi

⁵ Onye bu onye a si n'ozara na-abia,
onye na-adabere n'ahu onye o huru n'anya.

Onye a huru n'anya

N'okpuru osisi apul ka m kpotere gi;
n'ebe ahụ ka nne gi turu ime gi;
n'ebe ahụ ka o no muo gi.

⁶ Tukwasị m dika mgbaaka ihe a kara n'obi,
dika mgbaaka ihe a kara n'aka gi
n'ih i na ihunanya di ike dika onwu,
ekworo* ya dikwa ike dika ala mmuo.

O na-enwuputakwa dika oku na-ere ere,
dika oku nke di ukwu.

⁷ Otutu mmiri apughị imenyu ihunanya,
osimiri niile enwekwaghị ike iri ya.

O buru na mmadu ga-enye
aku niile nke ulo ya n'ih i ihunanya,
a ga-eleda ya anya nke ukwu.

Ndi Enyi

⁸ Anyi nwekwara otu nwanne nwanyi nta
ma o kpobeghi ara.

Gini ka anyi ga-emere nwanne anyi nwanyi,
n'ubochi a ga-abia ilu ya?

⁹ O buru na o bu mgbidi,
anyi ga-ewukwasị ulo elu olocha n'elu ya;

ma o buru na o bu onu uzọ,
anyi ga-eji ibo e ji osisi sida wuo mechie ya, ichebe ya.

Onye a huru n'anya

¹⁰ Abụ m mgbidi,
ara m abuo guzokwa dika ulo elu.

Otu a ka m siri di n'anya ya
dika onye na-ewetara ya afo ojuju.

¹¹ Solomon nwere ubi vaini na Baal-Hamon,
o nyefere ubi vaini ya n'aka ndi oru nlekota.

Onye obula n'ime ha ga-eweta
puku shekel olocha maka mkpuru o na-amita.†

¹² Ma ubi vaini m bu nke aka m. Ana m enye ya onye m choro inye.
Puku olocha bu nke Solomon,
ndi oru ubi ga-enwetakwa nari olocha abuo.

Onye huru ibe ya n'anya

* 8:6 8:6 Ilu 6:34-35 † 8:11 8:11 Mat 21:33

13 Gị onye bi n'ubi a gbara ogige,
gị na ndị enyi gị,
kwere ka m nụ olu gị.

Onye a hụrụ n'anya

14 Soro m ka anyị pụọ, onye m hụrụ n'anya,
bịakwute m dika mgbada,
maọbụ dika nwa ele
na-awughari n'elu ugwu ebe ụda dị iche iche na-esi isi uto juputara.

Aizaya

¹ Oḥụ Aizaya nwa Emoz, nke o huru banyere Juda na Jerusalem n'oge oḥichi Uzaya, Jotam, Ehaz na Hezekaya, bu ndi eze Juda.

Mba na-enupu isi

² Gee nti, gi eluigwe, gee nti, gi uwa!

N'ih i na ONYENWE ANYI ekwuola okwu:

"Azuru m umuntakiri, zulite ha,
ma ha enupula isi megide m.

³ Ehi maara onyenwe ya,
inyinya ibu makwaara ebe onyenwe ya na-anọ azu ya nri,
ma Izrel amaghi m,
ndi m adighi aghotakwa."

⁴ Ahuhu diri mba ndi mmehie,
ndi ajo omume riri ahụ,
umu ndi ajo omume,
umu ndi nyefere onwe ha na mmeru!
Ha agbakutala ONYENWE ANYI azu,
ha eleliala Onye di Nso nke Izrel,
ha agbakutala ya azu ha.

⁵ Gini mere a ga-eji nogide na-eti unu ihe?
Gini mere unu ji nogide na nnupu isi?
Lee onya juru unu isi,
leekwa na oria na-aria obi unu.

⁶ O nweghi akuku ahụ unu zuruoke,
site n'obo ukwu unu ruo n'opi isi unu;
onya, na ntihia ahụ,
na onya mmeru ahụ, juputara unu n'ahụ;
e kechikwaghi ha,
e tekweghi ha mmanu.

⁷ Ala unu togboro n'efu,
agbaakwala obodo unu oku.
Ndi mbiarambia ewerechaala ihe di n'ubi unu
n'ihu unu,
ha emeela ka o togboro n'efu dika mgbe onye obia kpochapuru ihe di n'ime ya.*

⁸ Ada Zayon ka a hapuru
dika ulo nche di n'ubi vaini,
dika ulo nta di n'ubi kukumba,
dika obodo ndi iro gbara gburugburu.

⁹ O buru na ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile
emeghi ka mmadu ole na ole fodu ndu n'ime anyi,
anyi gara adi ka Sodom,

* **1:7** 1:7 Amaokwu a na-akowa ihe mere n'oge ndi agha Asiria busoro ha agha mgbe eze Senakerib na-achị 2Ez 18:13

anyị gaara adịkwa ka Gọmọra.

10 Nụrụnụ okwu ONYENWE ANYỊ,
unu ndị na-achị Sọdọm;
geenụ ntị n'ozizi Chineke anyị,
unu ndị Gọmọra.

11 “N’ihi gini ka unu ji na-achuru m otutu aja,
gini ka ihe ndi a bu nye m?”
ka ONYENWE ANYI siri.

“Afo ejula m n’aja nsure oku niile
nke eji ebule na anumanu e mere ka ha gbaa abuba chuo;
Obara oke ehi na nke umu aturu na mkpi
adighi atokwa m utu.

12 Mgbe unu na-abia ka ahụ unu n’ihu m,
onye chorọ nke a n’aka unu?
Kwusinu izoto ogige m.

13 Kwusi iweta onyinye niile na-enweghi isi.
Ihe nsure oku na-esi isi utu unu buru m ihe aru.
Mmemme onwa ohuru, na nke ubochi izuike, na nzukota unu niile,
apughi m inagide mkpokota unu nke na-abaghi uru.

14 Mkpuruobi m kporo mmemme onwa ohuru, na mmemme unu ndi ozo
a kara aka asi.

Ha buuru m ibu aru,
ike agwukwala m ibu ha.

15 Mgbe unu na-agbasa aka unu n’ekpere,
agaghi m ana unu nti;
o buladi mgbe unu na-ekpe otutu ekpere,
agaghi m ana nti.”

N’ihi na aka unu juputara n’obara!

16 Sachapunu onwe unu, dikwanu ocha.
Wezuganu ajo omume unu niile site n’ihu m;
kwusinu ime ihe na-adighi mma.

17 Mutanu otu e si eme ihe ziri ezi; chonunu ikpe ziri ezi,
nyerenu ndi a na-emegbu aka.

Werenu onodu nna n’ebe ndi na-enweghi nna no,
ma kwuchitenu onu umu nwanyi di ha nwuru.

18 “Bianu ka anyi kparitaa uka,”
bu ihe ONYENWE ANYI na-asi.

“A sikwari na mmehie unu di ka uwe uhie,
ha ga-adi ocha dika akummiri igwe,[†]
a sikwa na ha di uhie uhie dika ogho uhie,
ha ga-adikwa ka aji anu ocha.

19 O buru na unu ga-ekwenye, o buru na unu ga-erubere m isi,
aga m eme ka unu nwee ezi ihe nke unu ga-eri n’ala a.

20 Ma o buru na unuaju ma nupu isi,
o bu mma agha ka a ga-eji gbuchapu unu.”

N’ihi na onu ONYENWE ANYI ekwula ya.

[†] 1:18 1:18 Ihe ndi ocha na-akpo snoo.

- 21 Lee ka obodo ahụ kwesiri ntụkwasi obi
 aghoḡla onye akwuna!
 O bu nke juputarari n'ikpe ziri ezi;
 ezi omume na-anobu n'ime ya,
 ma ugbu a, o buzi ndi ogbu mmadu.
- 22 Olaocha gi aghoḡla unyi,
 ezi mmanya gi aghoḡla nke a gwafere mmiri oke.
- 23 Ndi ndu gi niile bu ndi nnupu isi,
 ndi bukwa ndi enyi ndi ohi,
 onye obula n'ime ha huru iri ngari n'anya,
 na-agbasokwa onyinye.
 Ha adighi echebe ndi na-enweghi nna
 ikpe gbasara ndi inyom di ha nwuru adighi abia n'ihu ha.
- 24 N'ihia ya, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile,
 Onye di ike nke Izrel, kwubiri si,
 "Aga m abo obo megide ndi iro m,
 ime ka unu gharakwa inye m nsogbu ozo.
- 25 Aka m ga-abiakwasu unu.
 Aga m anucha unu dika e si anucha olaedo,
 si otu a wepuchaa unyi niile di n'ime unu.
- 26 Emesia, aga m enye unu ndi na-ekpe ikpe ziri ezi.
 Ndi na-adu unu odu ga-abukwa ndi nwere uche dika ndi unu nwere na mbu.
 Ozo, a ga-akpo obodo unu
 Obodo Ezi Omume,
 Obodo kwesiri Ntukwasu Obi."
- 27 A ga-eji ikpe ziri ezi zoputa Zayon.
 O ga-ejikwa ezi omume zoputa ndi niile loghachikwutere ya.
- 28 Ma ndi mmehie niile na ndi niile na-enupu isi ka o ga-ala n'iyi;
 o ga-egbukwa ndi niile na-agbakuta ONYENWE ANYI azu.
- 29 "Ihere ga-eme unu n'ihia osisi ook nsu ndi ahia niile
 obi unu na-enwe anuri n'ime ha.
 Ihere ga-eme unu n'ihia ubi a gbara ogige ndi ahia
 unu jiri aka unu horo.
- 30 Unu ga-ala n'iyi dika osisi ook na-akponwu akponwu
 maobu ka ubi a gbara ogige nke mmiri koru.
- 31 Onye kachasi ike n'etiti unu ga-ala n'iyi dika ahia na-ere oku;
 oru ya ga-abu icheku oku
 nke ga-emenye oku ahia ga-erepia unu.
 O dikwaghi onye puru imenyu ya."

2

Ugwu nsu ONYENWE ANYI

- ¹ Nke a bu ihe Aizaya nwa Emoz huru banyere Juda na Jerusalem.
- ² N'ubochi ikpeazu,
 ugwu nke ulonso ukwu ONYENWE ANYI, ga-abu nke eguzobere
 dika ugwu di elu kara ugwu niile,

- a ga-ebuli ya elu kariya ugwu nta niile,
mba niile di iche iche ga-eruba n'ime ya dika iyi.
- ³ Otutu ndi mmadu ga-abia ma sikwa,
"Bianu, ka anyi rigoruo ugwu ONYENWE ANYI,
ka anyi gaa n'ulonso ukwu Chineke nke Jekob.
O ga-akuziri anyi uzọ* ya niile,
ka anyi nwe ike jee ije n'okporozo ya niile."†
Iwu ga-esi na Zayon puta,
okwu ONYENWE ANYI ga-esitekwa na Jerusalem puta.‡
- ⁴ O ga-ekpe ikpe n'etiti mba niile,
doziekwa esemoku di n'etiti ndi di iche iche.
Ha ga-akpugharika mma agha ha niile mee ka ha buru mma oge;
kpugharika ube ha mee ya ka o ghoo mma ikwacha osisi.
Mba obula agakwaghi ebuli mma agha megide mba ozo,
maobu zuo onwe ha n'ilu agha ozo.
- ⁵ Unu ulo Jekob, bianu
ka anyi na-agbaso ihè nke ONYENWE ANYI anyi.
- Ubochi ONYENWE ANYI*
- ⁶ Gi, bu ONYENWE ANYI, I gbakutala ndi gi,
bu ulo Jekob azu.
N'ih na ha juputara n'ikpere arusi nke si n'owuwa anyanwu.
Ha na-ajukwa ase dika ndi Filistia.
Ha na ndi na-ekpere arusi na-ejikokwa aka.
- ⁷ Ala ha juputara n'olaocha na olaedo,
ha bara uba nke ukwu.
Ala ha juputara n'inyinya.
Ugbo agha ha dikwa ukwu.
- ⁸ Ala ha juputara n'arusi,
ha na-akpo isiala nye ihe ndi ahụ ha ji aka ha kpuo,
ihe ndi ahụ mkpisiaka ha kpuru.
- ⁹ N'ih ya, a ga-eme ka mmadu buru ihe e wedara n'ala,
meekwa ka mmadu niile buru ndi e wedara n'ala.
Ya mere, agbagharala ha.
- ¹⁰ Gaanu n'ime nkume,
zoonu n'ime ala n'ih ihe egwu si n'ebe ONYENWE ANYI,
na n'ih ima mma ebube nke idi ukwu ya.
- ¹¹ Anya nke onye nganga ka a ga-eweda n'ala,
mpako nke ndi mmadu ka a ga-ewedakwa n'ala.
O bu naani ONYENWE ANYI ka a ga-ebuli elu n'ubochi ahụ.
- ¹² ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, nwere ubochi o kwadooro
nye ndi mpako na ndi na-ebuli onwe ha elu,
n'ih na ihe niile e buliri elu
(ka a ga-eweda n'ala),
- ¹³ nye osisi sida niile topuru ogologo ma maa mma nke Lebanon,§

* 2:3 2:3 Ya bu, ukpuru † 2:3 2:3 Zek 8:21-23 ‡ 2:3 2:3 Luk 24:47 § 2:13 2:13 Lebanon bu obodo di n'akuku owuwa anyanwu osimiri Jordan. Ihe e ji mara obodo a bu osisi ook na-eto n'ebe ahụ na ehi Zek 11:1-2

- na osisi ook niile nke Bashan,
¹⁴ nye ugwu ukwu niile nke di elu,
 na ugwu nta niile e buliri elu,
¹⁵ nye ulo elu niile,
 na mgbidi niile e wusiri ike,
¹⁶ nye ugbọ mmiri niile e ji azu ahia,*
 na ugbọ mmiri ndi ozo niile buru ibu maa mma.
¹⁷ Onye nganga ka a ga-eweda n'ala,
 mpako nke ndi mmadu niile ka a ga-eweda n'ala.
 Naani ONYENWE ANYI ka a ga-ebuli elu n'ubochi ahụ.
¹⁸ A ga-ala arusi niile n'iyi, mee ka ha ghara idikwa.
- ¹⁹ Ndi mmadu ga-agba oso gbaba n'onu di na nkume,
 na n'onu e gwuru n'ala,
 n'ih i egwu ONYENWE ANYI,
 na n'ih i ma mma ebube nke idi ukwu ya,
 mgbe o ga-ebili iyoghari uwa.
²⁰ N'ubochi ndi ahụ,
 ha ga-atufusi arusi olaedo na nke olaocha ha kpuru,
 nke ha kpuru ma na-efe,
 hapuru ha umu oke, na umu usu.
²¹ Mgbe ahụ, ha ga-ezo onwe ha n'oghere niile di n'oke nkume,
 na n'ime ogba niile nke oke nkume
 n'ih i igbanari iwe oku ONYENWE ANYI,
 na ma mma ebube nke idi ukwu ya,
 mgbe o biliri iyoghari uwa.
- ²² Kwusi itukwasi mmadu efu obi.
 O nweghi ihe o bu kari naani nkuume ahụ di ya n'ime,
 n'ih i gini ka e ji aganye ya?

3

Ahuhu diri Juda na Jerusalem

- ¹ N'ih i na, lee, Onyenwe anyi,
 bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile,
 na-akwado isite na Jerusalem na Juda
 wezuga ihe nkweta na ihe nkwado niile,
 ya na ihe oriri niile na mmiri onunu niile.
² O ga-ewezugakwa ndi bu dike n'etiti ha, na onye agha,
 na onye ikpe, na onye amuma,
 na onye na-aju ase, na ndi okenye ha,
³ na onyeisi agha na-achi ndi agha iri ise, na onye a na-asopuru,
 na onye ndumodu, na onye oka maara oru, na onye nwere ezi mmuo nghota iko
 mmadu ibe ya ogwu.
- ⁴ "Aga m eme ka umu okorobia ghoo ndi ozi ha,
 meekwa ka umu na-anu ara buru ndi ichi isi di n'aka ha."

- ⁵ Ndi mmadu ga-emegbu ibe ha,

* **2:16** 2:16 Ugbọ niile nke Tashish

otu onye megide onye ozo, onye agbataobi megide onye agbataobi ibe ya.
Umụ okorobia ga-ebili megide ndi okenye,
ndi a na-eleli ga-emegide ndi a na-asopuru.

⁶ Otu nwoke ga-ejide nwanne ya nwoke
n'ulo nna ya si ya,
"I nwere akwa mgbochi, buru onyendu anyi;
lekota mkpomkpo ebe a anya."

⁷ Ma o ga-azaghachi n'ubochi ahụ si,
"O nweghi ihe m puru ime.
Enweghi m nri maobu akwa mgbochi n'ulo m.
Emela m onyendu ndi a."

⁸ Lee na Jerusalem na-aso ngongo.
Juda na-adakwa.*
N'ih na ndi bi n'ime ya ekwujoola ONYENWE ANYI.
Ha na-elelika, ma na-enupu isi n'ebube Onyenwe anyi.

⁹ Ihu ha na-egosi ihe ha bu. O na-eziputa ajo omume ha.
Ha na-anya isi n'ime mmehie ha dika Sodom.
Ihere adighika eme ha.
Ahuhu ga-adiri ha,
n'ih na ha ejirila aka ha kpatara onwe ha ahuhu.

¹⁰ Zie ndi ezi omume niile ozi si ha, na ihe ga-agara ha nke oma,
n'ih na mkpuru sitere n'omume ha niile ka ha ga-eri.†

¹¹ Ma gwa ndi na-emebi iwu na ahuhu diri ha.
Mbibi adakwasila ha!
Ha ga-eketa oke ruoru ha,
n'ih ihe aka ha kpataara ha.

¹² Umụ okorobia na-emegbu ndi m,
umu nwanyi na-achikwa ha.
Ndi m, lee na ndi na-achi unu na-eduhie unu uzo.
Ha na-eme ka unu kpafuo; ha esitela n'ez uzo wezuga unu.

¹³ ONYENWE ANYI anyi ewerela onodu ya n'ulokpe;
o na-eguzo ikpe ndi ya niile ikpe.

¹⁴ Onyenwe anyi na-aba n'ikpe
megide ndi okenye na ndi ndu nke ndi ya niile.‡
O bu unu bu ndi lara ubi vaini m n'iyi;
ihe unu ji aka ike punara ndi ogbenye juputara n'ulo unu.

¹⁵ Gini mere unu ji azopia ndi m,
"Gini mere unu ji si otu a na-egwepia ihu ndi ogbenye?"
Otu a ka Onyenwe anyi, bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuputara.

¹⁶ Ozokwa, ONYENWE ANYI kwuru si,
"Ndi inyom Zayon bu ndi mpako.
Ha ji olu e setiri eseti,
na anya na-achoghari ndi ikom ha ga-aghogbuta na-ejeghari.

* 3:8 3:8 2Ih 36:17 † 3:10 3:10 Abu 128:2 ‡ 3:14 3:14 N'ih na o bu ha na-emegbu ndi ya

Ha na-ejegharikwa na-arọ mma na-añagharikwa ukwu,
na-emekwa ka ihe ichọ mma ọla ụkwu ha na-ada ụda.

¹⁷ N'ihia ya, Onyenwe anyị ga-eme ka ọnya juputa n'isi ndi inyom Zayon,
ONYENWE ANYI ga-emekwa ka ha gharakwa inwe agiri isi n'isi ha."

¹⁸ N'ubochi ahụ, Onyenwe anyị ga-anapụ ha ihe ichọ mma ha niile, ma mgbaaka, ma ichafọ igbado isi, ma ihe olu nke di n'udidi ọnwá ọhuru, ¹⁹ ma ọlantị, ma mgbaaka, ma akwa e ji ekpuchi ihu, ²⁰ ma akwa ha na-eyi n'isi, na ọla ụkwu, ma ihe ha na-eke n'ukwu, ma karama mmanụ isi uto, ma ọgwu di iche iche; ²¹ ma ọlaaka ha niile na ọla imi ha niile, ²² ma uwe mmemme ha niile ma uwe mwuda niile, ma akwa akwa mgbochi, ma akpa nta niile, ²³ ma enyo ha niile, ma akwa ọcha niile, ma okpu ọma niile, ma mgbokwasị ha niile.

²⁴ N'ọnođụ ụda ọma, ha ga-esi ure ure;
n'ọnođụ ihe ike n'ukwu, ha ga-ekekwasị onwe ha eriri;
n'ọnođụ agiri isi e doziri edozi, ha agaghị enwe ọ buladi otu agiri isi;
n'ọnođụ akwa ọcha, ọ bu akwa mkpe ka ha ga-eyi;
n'ọnođụ ima mma, anụ ahụ ha ga-achakposi.

²⁵ Ndi ikom unu ka a ga-eji mma agha gbuo,
ndi bu dike ka a ga-egbu n'agha.

²⁶ Onu uzọ ama niile nke Zayon ga-eti mkpu akwa ruokwa uju.
O ga-atogborọ n'efu. O ga-anodụ n'ala.

4

¹ N'oge ahụ, ndi ikom ole na ole ga-afodu ndu.

Nke a ga-eme ka ndi inyom asaa na-azọ otu nwoke.

Ha ga-abiakwute ya si ya "Kwere ka anyi niile buru ndi nwunye gi!

Anyi ga-akpara onwe anyi nri,
zuora onwe anyi akwa. Naani kwere ka anyi na-aza aha gi,
ka a ghara ikọ anyi onu."

Alaka ONYENWE ANYI

² N'ubochi ahụ, ONYENWE ANYI ga-eme ka Alaka ONYENWE ANYI mabiga mma oke, ma nwekwa ebube di ukwu. Ndi foduru ndu n'Izrel ga-enweta ihe ubi ga-enye ha onu, na nke ga-ewetara ha obi nganga na mmuo inya isi. ³ Ndi ahapuru na Zayon, ndi no na Jerusalem ka a ga-akpo ndi di nsọ, bu ndi ahụ niile e dere aha ha n'etiti ndi bi n'ime Jerusalem. ⁴ Onyenwe anyi ga-asachapu unyi niile nke ndi inyom Zayon, o ga-asachapukwa obara niile di na Jerusalem site na mmuo nke ikpe, na mmuo nke oku. ⁵ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI ga-ewuru ugwu Zayon niile na ndi niile zuko n'ebe ahụ ndo ga-ekpuchi ha niile. Ihe o ga-eji mee ndo a bu igwe ojii na anwuru oku nke ga-adiri ha n'ehie, na oku na-enwu enwu, nke ga-adiri ha n'abali. Ebube ahụ ga-abu ihe mkpuchi nye ha. ⁶ O ga-aburu ha ebe mgbaba na ndo ime ka okpomoku nke ehie hapu ichagbu ha. O ga-abukwara ha ebe izere ndu, na ebe nzuzo puo n'oke ifufe na mmiri.

5

Abu banyere ubi vaini a gbara ogige

¹ Aga m abu abu nye onye m huru n'anya,
abu banyere ubi vaini ya.

Onye m huru n'anya nwere ubi ya
n'elu ugwu nta nke bu ezi ala.

² O gwuzere ya, wepusia okwute niile di n'ime ya,
werekwa mkpuru vaini mara mma ku n'ime ya.

O wuru ụlọ nche n'etiti ya,
 sitekwa na nkume wapụtakwa ebe ịzọcha mmanya.
 Emesịa, ọ nọduru chere oge owuwe ihe ubi.
 Mgbe oge ahụ ruru, ọ chọputara na n'ọnođụ mkpuru vainị mara mma, ọ bụ ndị
 joro njọ mịrị.

³ “Ugbu a, ndị ikom Jerusalem na Juda, unu anụla ihe mere.
 Kpebienu ikpe a dị n'etiti mụ na ubi vainị m.

⁴ Olee ihe ọzọ m gaara emere ya
 karịa ihe m mere?
 Gini mere ubi vainị m ji mịara m mkpuru joro njọ
 n'ọnođụ mkpuru na-atọ uto?

⁵ Ugbu a, lee,
 ihe m na-aga ime ubi vainị m a.
 Aga m ewepu ihe mgbochi a gbara ya,
 hapu ya ka ọ ghọọ ebe anụ ụlọ na-ata nri.
 Aga m etida mgbidi ya
 hapu ya ka ọ buru ebe a na-azoto ukwu.

⁶ Agaghị m akwachakwa ya ọzọ.
 Agakwaghị m egwuru ya ala,
 aga m ahapu ya ka ogwu na uke too n'ime ya.
 Aga m enyekwa igwe ojii iwu
 ka mmiri ghara izokwasị ya ọzọ.”

⁷ Ubi vainị nke ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile,
 bu mba Izrel
 na ndi Juda,
 ha bu vainị ahụ nke n'atọ obi ya uto.
 Ma o lere anya ikpe ziri ezi, ma ihe ọ huru bu iwusi obara.
 O lere anya ezi omume, ma ihe ọ nuru bu mkpu akwa ndi a na-emegbu emegbu.

Ahuhu na ikpe omuma

⁸ Ahuhu diri unu ndi na-azukota ala
 ma ndi ọzọ ahughi ebe ha ga-ebi,
 unu ndi na-ewu ulọ na-ewukwasị ulọ n'ala buru ibu,
 ime ka ọ buru naani unu bi n'ụwa.

⁹ Ma ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile ekwuola ihe banyere unu, na onodu
 unu. Eji m nti m abuo nu mgbe ọ na-asị,
 “N'ezie, otutu ulọ mara mma ga-atogboro n'efu,
 ulọ ukwu mara mma ndi nwe ha agaghị anokwa.

¹⁰ Ubi vainị ahụ a ga-eji ehi abuo ko ọbochi iri ga-eweputa naani ihe nwere ike iru
 galonu mmanya isii,
 ma oka a korọ, nke ruru akpa oka ato ga-amiputa ihe ruru otu akpa n'okara.”

¹¹ Ahuhu ga-adiri unu niile ndi na-ebili n'isi ututu
 igbaso mmanya.

Ndi na-amugide anya abali
 tutu ruo mgbe ha nubigara mmanya oke.

¹² Unu na-eji ubo akwara di iche iche na une,
 na ihe iti egwu na opi, na mmanya na-eme onwe unu obi uto n'oge memme
 oriri unu,

- ma unu na-eleli ONYENWE ANYI anya;
 unu adighikwa asopuru akaoru ya.
- 13 N'ihia ya, ndi m ga-eje biri na mba ozọ,
 n'ihia amaghi ihe;
 ndi okwa ha di elu ga-anwu n'ihia agu,
 ndi mmadu efu ga-abu ndi akpiri ga-akpo nku n'ihia agu mmiri.
- 14 N'ihia ya, ala mmuo na-eme ka ochicho ya saa mbara,
 o na-asaghebigakwa onu ya oke;
 ndi ukwu na ndi nta bi n'ime ala a ka o ga-elo,
 tinyere ndi na-emebiga mkpotu oke, na ndi na-egwuribiga egwu onu oke.
- 15 N'ubochi ahụ, a ga-eweda n'ala ndi di elu,
 na ndi di ala,
 ndi mpako ka a ga-eweda n'ala.
- 16 Ma ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, nwee onodu dikarisi elu, n'ihia ikpe
 ikpe ziri ezi ya,
 Chineke onye di nsọ na-egosikwa onwe ya na o di nsọ site n'ezia omume ya.
- 17 Mgbe ahụ, umu aturu ga-akpa nri ha di ka o bu n'ozara ka ha no,
 ehi na anu ulo ga-akpa nri ha n'ulo ndi ogaranya niile e tikporo etikpo.
- 18 Ahuhu ga-adiri ndi ji aghughu na-adokpughari mmehie ha;
 ahuhu dikwara ndi na-adokpughari ajo omume ha dika udo eji adokpughari
 ugbala.
- 19 Nye ndi ahụ na-asị "Ka Chineke mee ngwa;
 ya ruo oru ya osiiso,
 ka anyi hu ya.
 Atumatu nke Onye nsọ nke Izrel,
 ka o biaruo nso, ka o puta ihè,
 ka anyi nwe ike mara ihe o zubere.*"
- 20 Ahuhu diri ndi na-akpo ihe ojoo ezi ihe
 ndi na-akpokwa ezi ihe ihe ojoo,
 ndi na-etinye ochichiri n'onodu ihè
 na ihè n'onodu ochichiri
 ndi na-etinye ihe di ilu n'onodu ihe utu,
 na ihe utu n'onodu ihe ilu.
- 21 Ahuhu ga-adiri ndi maara ihe n'anya nke onwe ha,
 ndi na-elekwa onwe ha anya na ha bu ndi nwere nghota.
- 22 Ahuhu ga-adiri ndi bu dike n'inu mmanya,
 na ndi bukwa dimkpa n'igwakota mmanya,
- 23 ndi na-asị onye ikpe maara n'ikpe amaghi ya n'ihia inata ngari,†
 ma wezuga ikpe ziri ezi site n'ebe onye aka ya di ocha no.‡
- 24 N'ihia ya, dika ire oku si erechapu ahia oka,
 na dika ahia kporo nku si ada n'ime oku na-enwu enwu,
 otu a ka mgborogwu ha ga-ere ure
 okoko ha ka ikuku ga-ebufu dika uzuzu;
 n'ihia na ha ajula iwu niile ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile nyere,
 lejakwa okwu nke Onye nsọ Izrel.

* 5:19 5:19 Jer 17:15 † 5:23 5:23 Opu 23:8; Ilu 17:15 ‡ 5:23 5:23 Abu 94:21

25 N'ihì nke a, iwe ONYENWE ANYÌ dì òkù megide ndì ya;
 o setipurù aka ya na-etitu ha n'ala.
 Ugwu niile ga-ama jijiji,
 ozu ndì ahụ dika ihe na-abaghì uru n'okporoẖo niile.

Ma n'agbanyeghì ihe ndì a niile, iwe ya alaghachibeghì azu,
 aka ya ka setipukwara esetipù.

26 Ọ ga-eweli òkòlòtò nye mba niile dì n'ebe dì anya,
 ọ na-akpòkòta ndì niile nò na nsòtù ụwa.
 Ma lee, ka ha na-abia,
 ha na-eme ngwa bịa ọsịiso. §
 27 Ọ dighì onye na-ada mba, ọ dīkwaghì onye n'asụ ngongò n'ime ha,
 ọ dighì onye n'atù oru ụra maòbù rahù ụra,
 ọ dighì ihe ike n'ukwu ha nke topurù atòpù
 ọ dighì ihe ikechi akpukpòkwù nke dòbiri adòbi.*

28 Àkù ha niile dì nkò,
 ekweela ụta ha niile,
 ụkwù ìnyìnya dì ka nkume òkù,
 ụkwù ụgbò agha ha dì ka oke ifufe.

29 Ha na-ebigbò dika odum,
 ha na-ebigbòkwa dika umù odum;
 ha na-asù mgbe ha wukwasiri n'elu ihe ndogbu.
 Ha na-ejide ndì m, kpurù ha laa, ọ dīkwaghì onye nnaputa ha nwere.

30 N'ubochi ahụ, ha ga-ebigbò n'elu ya
 dika mbigbò nke oke osimiri.
 A sika na mmadu elegide ala ahụ anya,
 ọ ga-ahụ na ochichiri na ihe mgbu,
 ọ buladi anyanwu ka igwe ojii ga-eme ka ọ gbaa ochichiri.

6

Okpukpo Aizaya

1 N'afò ahụ, mgbe eze bụ Ụzaya nwurù, ahurù m Onyenwe anyi ka ọ nò n'ocheeze ya dì oke elu. Onù onù ala uwe ya juputara ulonso ukwu ya. 2 Ndì na-erughari n'elu ocheeze ya bụ ndì mmuò ozi a na-akpò seraf, ndì nwere nku isii. Ha ji nku ha abụò kpuchie ihu ha; abụò ka ha ji kpuchie ukwu ha, abụò nke fòdurù ka ha ji na-efeghari. 3 Ha na-aburitarara onwe ha abụ, sị,
 "Nsò, Nsò, Nsò, ka ONYENWE ANYÌ, Onye purù ime ihe niile dì.

Uwa niile juputara n'ebube ya."

4 N'ihì ụda olu ha, onù ụzò na mgbidi ulonso mara jijiji, ulò ahù juputara n'anwurù òkù.

5 Etiri m mkpu akwa sị. "Ewoo! Onye nwurù anwu ka m bụ, n'ihì na onye mmehie ka m bụ, ebugbere onù m bụ ebugbere onù rurù arù; ọ bukwa n'etiti ndì ebugbere onù ha rurù arù ka m bi. Ugbu a, ejirila m anya m hù ONYENWE ANYÌ, Onye purù ime ihe niile, onye bụ Eze ukwu ahù!"

6 Mgbe ahù, otu n'ime seraf ndì ahù sitere n'ebe ọ nò fekwute m, were mkpa guta otu icheku dì òkù site n'ebe ichù aja.* 7 O weere icheku òkù ahù sòtù m n'onù, sị

§ 5:26 5:26 Ndì bịa buo agha a bụ ndì agha mba Asirija. * 5:27 5:27 Jul 2:8 * 6:6 6:6 Ebe ichù aja a, nke dì n'etiti ebe nsò ahù, ka a na-achù aja ụda ndì ahù na-esi isi uto Mkp 8:3

m, “Ugbu a, a guola gi dika onye di ocha, n’ihi na icheku a emetula gi n’onu. A gbagharakwala gi mmehie gi niile.”

⁸ Mgbe ahụ, anuru m olu Onyenwe anyi ka o na-aju, “Onye ka m ga-eziga? Onye ga-ejekwara anyi?”

Asiri m, “Lee m, ziga m.”

⁹ O siri, “Gaa gwa ndi a si,

“Na-anunu, ma unu aghotala,
na-elenu anya ma unu ahula.”

¹⁰ Mee ka obi ndi a maa abuba, dikwa arọ,‡
mee ka nti ha kpochie,
mechiekwa anya ha.

Ma o bughu otu a, ha nwere ike iji anya ha hu uzọ,
jiri nti ha nu ihe,
jirikwa obi ha ghota,
ma chigharia buru ndi a gworo.”

¹¹ Ma ekwuru m si, “Onyenwe m, o bu ruo ole mgbe?”

O zara,

“O bu ruo mgbe obodo ha togboro n’efu,
mgbe o na-adighi onye ga-afodu n’ime ya;
mgbe ulo obibi ha niile ga-atogboro n’efu,
mgbe e bibisiri ala ubi ha niile.

¹² O bu ruo mgbe ONYENWE ANYI zigara onye obula gaa ebe di anya,
ala niile atogbokwara n’efu.

¹³ Ma o burukwa na otu uzọ n’ime uzọ iri n’ime ha niile afodu n’ala a,
a ga-eme ka o laa n’iyi.

Ma dika osisi terebint na osisi ook
na-ahapu ogwe mgbe e gbujiri ha,
ya mere mkpuru nsọ ahụ ga-abu ogwe osisi n’ala ahụ.”

7

The ama Imanuel

¹ Mgbe Ehaz,* nwa Jotam, nwa nwa Uzaya bu eze na Juda, Rezin eze Aram, na Peka eze Izrel, nwa Remalaya, busoro Jerusalem agha. Ma ha emerighi ya; obodo ahụ guzosiri ike.

² Ma mgbe e mesiri, ozi ruru ulo Devid nti si, “Ndi Aram na Ifrem ejikoola onwe ha onu”; nke a mere ka uloeze, na obi ndi o na-achi maa jijiji, dika osisi di n’ohia si ama jijiji mgbe oke ifufe na-efe.

³ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara Aizaya okwu si ya, “Jekwuru Ehaz bu eze. Mgbe i na-aga, kporo Shia-Jashub nwa gi nwoke. Unu ga-ahụ Ehaz n’akuku Elu elu olulu odo mmiri nke di n’uzo ahụ gwara n’Ala osu akwa. ⁴ Gwa ya ka o ghara inye ndu ya nsogbu, ka o gharakwa itu egwu. Si ya, ‘Lezie anya, no juu, echegbula onwe ya banyere icheku oku abuo ahụ na-anyu anyu. Atula egwu n’ihi iwe Rezin nwa Aram, na iwe Peka nwa Remalaya. ⁵ E, Aram, na Ifrem, na nwa nwoke Remalaya, agbaala izu ibuso gi agha ila gi n’iyi. Ha ekwuola si, ⁶ “Ka anyi wakpo Juda, ka anyi dowaa ya ma kee ya n’etiti onwe anyi, mee nwa Tabeel ka o buru eze ya.” ⁷ Ma otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru,
“O gaghị adi ire!

† 6:9 6:9 Mat 13:14; Mak 4:12; Luk 8:10 ‡ 6:10 6:10 Abu 119:70; Oru 7:51 * 7:1 7:1 N’ime senchuri nke asaa, tupu a muo Kraist, ndi Izrel na Siria jikoro aka buso ndi Asiria agha. N’oge ahụ ha gbaliri ikwagide Ehaz, eze Juda, ka o soro ha ga buo agha ahụ.

Ọ gaghi emezukwa.

⁸ N'ihì isi obodo Aram bụ Damaskos.†
Onyeisi Damaskos bụ naanị Rezin.
Ma tupu afo iri isii na ise agafee
a ga-etikpọkwa Ifrem.

⁹ Isi obodo Ifrem bụ Sameria.
Onyeisi Sameria bụ naanị nwa Remalaya.
Ọ bụrụ na unu eguzosighi ike n'okwukwe unu,
unu agaghị eguzo ma ọli.'"

¹⁰ Ọ dighi anya, ONYENWE ANYI ziri Ehaz ozi ndi a si, ¹¹ "Juo m bụ ONYENWE ANYI Chineke gi, ka m meere gi ihe iribama nke ga-egosi gi na m ga-ebibi ndi iro gi niile dika m kwuru. Rijo m ihe masiri gi, n'ebe di elu n'eluigwe maobu n'ebe kachasi omimi n'owa."

¹² Ma Ehaz zara si, "Mba, agaghị arijo, agaghị m anwakwa ONYENWE ANYI m otu a."

¹³ Ma Aizaya siri, "Naanụ ntị unu ụlọ Devid. Ọ bụ na o zurughi unu ime ka ike gwu mmadu? Unu ga-emekwa ka ike gwu Chineke n'onwe ya? ¹⁴ Ya mere, Onyenwe anyi n'onwe ya ga-enye gi ihe iribama! Lee, nwaagboghọ ahụ na-amaghi nwoke ga-aturu ime, muo nwa nwoke. Ọ ga-akpo aha ya Imanuel, nke putara, Chineke nonyeere anyi. ¹⁵ Mmiri ara ehi rahuru arahu na mmanu anu ka nwantakiri ahụ ga-eri mgbe o matara iju ihe ojo na ihoro ezi ihe. ¹⁶ Tupu a zulite nwantakiri ahụ imata ihoro ezi ihe na iju ajo ihe, ndi eze abuo ndi i na-atu egwu ha, ga-anwucha. ¹⁷ ONYENWE ANYI ga-eme ka obubu onu di ukwu biakwasị gi na obodo gi, na ezinaulo gi. Ihe egwu ga-adikwa, udi nke a na-ahubeghi mbu, site n'oge e kewapuru Ifrem site na Juda. Eze Asiria ga-edu ndi agha ya bia.‡"

Asiria, ngwa oru ONYENWE ANYI

¹⁸ N'ubochi ahụ, ONYENWE ANYI ga-akpo iji site na nsotu Nail di n'Ijpt nakwa anu sitere n'ala Asiria. ¹⁹ Ha ga-abia n'igwe, bichie ndagwurugwu ala gi niile, na n'ogba nkume niile, na n'ohia ogwu ogwu niile, na n'ozara niile, na n'ezi ala niile. ²⁰ N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-eji aguba e gotara n'ofe osimiri, nke bu eze Asiria, kpuchapu unu agiri isi na aji ukwu, kpuchapukwa afonu unu niile. ²¹ N'ubochi ahụ, otu onye ga-edebe otu nwa ehi na ewu abuo ndu. ²² Onye obula kwa n'ala ahụ ga-eri mmiri ara ehi rahuru arahu, ya na mmanu anu, n'ihì na mmiri ara ehi ga-aba uba nke ukwu n'ala ahụ. ²³ N'ubochi ahụ, ala obula nke nwere otu puku osisi vaini nke onuhia ya ruru otu puku shekel olaocha ga-abu naanị ogwu na uke. ²⁴ Ndi dinta ga-achiri aku na uta gaa n'ebe ahụ, n'ihì na uke na ogwu ga-ekpuchi ala ahụ. ²⁵ Ma banyere ugwu eji ogu koo na mbu, i gaghi abakwa n'ebe ahụ ozo n'ihì egwu uke na ogwu; ha ga-abu ebe a na-atopu ehi na ebe aturu na-agbaghari.

8

Aizaya na umu ya dika ihe iribama

¹ ONYENWE ANYI siri m, "Were otu mbadamba ihe di ukwu, were ode nke onye obula na-eji ede ihe dekwasi ya Maha-shalal-Hash-Baz. ² Aga m akpobata Uraya onye nchaja na Zekaraya nwa Jeberekaya dika ndi akaebe kwesiri ntukwasị obi." ³ Emesia, mu na nwunye m, bu onye amuma dinakoro, o tuuru ime, muoro m nwa nwoke. Ma ONYENWE ANYI siri m, "Guo ya Maha-shalal-Hash-Baz. ⁴ N'ihì na tupu nwantakiri ahụ etolite ikpo nne maobu nna, eze ndi Asiria ga-ebuso Damaskos na Sameria agha, bukorokwa aku ha niile."

⁵ ONYENWE ANYI gwakwara m okwu ozo si,

† 7:8 7:8 2Sa 8:6 ‡ 7:17 7:17 2Ih 28:19-20

6 “N’ihi na ndị a ajula
mmiri Shiloa* nke ji nwayọọ na-asọ
ma na-anūrị ọñụ n’ihi Rezin
na nwa nwoke Remalaya,
7 ya mere, Onyenwe anyị na-aga iweta
iju mmiri nke osimiri Yufretis megide ha,
bụ eze ndị Asīriya ya na ebube ya niile.
Ọ ga-erubiga oke, gafee ụzọ ya niile,
ọ ga-erubiga ma tofeekwa ọñụ ya niile,
8 wụsịakwa n’ala Juda niile. Ọ ga-erikpu ala Juda niile,
ọ ga-agabiga, kpuchiekwaa ọ bụladi n’olu ka ọ ga-eru.
Nku ya ga-agbasa kpuchie obosara niile nke ala gi,
O Imanuel.”

9 Tienụ mkpu agha unu mba di iche iche, ma a ga-etipia unu.
Geenu nti unu mba niile di ebe di anya.
Kwadoonu maka agha ma a ga-etipia unu.
Kwadoonu maka agha ka e tipia unu.
10 Tuonu atumatu unu ma a ga-ekposa ya.
Weputanu atumatu unu ma o gaghị eguzo
n’ihi na Chineke nonyere anyi.†

Tuọ egwu Onyenwe anyi

11 Otu a ka ONYENWE ANYI siri m n’ike nke aka ya di n’ahu, o doro m aka na nti ka
m ghara ije ije n’uzo ndi nke a, na-asị:

12 “Adinyerela ha
n’ihe niile ha na-ezube ime na nzuzo megide ochichi;
ka ihe ha na-atu egwu
hapu ibu ihe ga-eme ka i tuọ egwu.‡
13 ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, ya ka unu ga-edo nsọ.
Ya bu onye unu kwesiri itu ujo.
Ya bu onye unu ga-atu egwu ma jijiji.
14 O ga-abukwa ebe nsọ;§
nye ulo Izrel na Juda, o ga-aghorọ ha
nkume nke na-eme ka ndi mmadu soọ ngongo,
oke nkume nke na-eme ka ha daa.
O ga-abukwara ndi Jerusalem
igbuda na onya nke ha ga-adaba n’ime ya.
15 Otutu n’ime ha ga-asọ ngongo;
ha ga-ada buru ndi e tipia.
Ha ga-abu ndi onya ga-ama, na ndi a ga-anwude.”

16 Kechie ihe igba ama nke iwu a
kpuchie ntuziaka Chineke nke oma n’etiti ndi na-eso uzo ya.
17 Aga m echere ONYENWE ANYI,
onye na-ezonari ulo Jekob ihu ya ugbu a.
Aga m atukwasị obi m na ya.

* 8:6 8:6 Mmiri a, si n’isi iyi Gaihon na-asobata n’ime Jerusalem, inye ndi bi n’ime obodo mmiri onunu 2Ih 32:4,30 † 8:10 8:10 Rom 8:31 ‡ 8:12 8:12 Mgbe ndi Juda nuru ihe banyere njikota aka di n’etiti ndi Izrel na Siria, n’ihi ibuso ha agha, oke egwu turu ha. § 8:14 8:14 Maabu, Ebe mgbaba

¹⁸ Lee mụ onwe m, na ụmụ ndị ONYENWE ANYỊ nyere m. Anyị bụ ihe iribama na ihe iyi cheta ihe nye ndị Izrel site na ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile, onye na-ebi n'ugwu Zayon.

Ochichiri ghorọ ihè

¹⁹ Mgbe onye ọbụla siri unu, jụtanu ndị na-ajụ mmụọ ọjọọ ase na ndị dibia afa ihe, bụ ndị na-ekwu okwu n'olu di nta nke mmadu na-adighi anu nke oma na ndi na-atamu atamu, ndi mmadu o gaghiaju Chineke ha ase? O bu n'ihigini ka eji juta ndi nwuru anwu ase n'ihigini di ndu? ²⁰ Lezienu okwu ntuziaka na nke ido aka na nti Chineke anya. O buru na ozi ha di iche na nke a, o gosiri na ha enweghi ihè maobu eziokwu obula n'ime ha. ²¹ Ndi a ga-awaghari n'ala a niile. Aguu ga-agu ha, ha ga-adakwa mba. N'onodu oke aguu nke ga-agu ha, iwe di ukwu ga-ewe ha, mee ka ha lelie anya ha n'elu, kochaa eze ha, na Chineke ha. ²² Mgbe ahụ, o buru na ha eledata anya ha n'ala o bu naani oke nsogbu na oke ihe mgbu ka ha ga-ahụ. Ha ga-ahukwa oke ihe egwu na ochichiri. Uzọ mgbapu agaghị adikwara ha n'oge nsogbu a. A ga-achubanye ha n'ime ochichiri.

9

A mụrụ anyi otu nwa

¹ Ma otu ọbụla o siri di, oge ahuhu na ochichiri na iru uju ahụ agaghị adigide nye ndi ahụ nọ na nkpa. N'ihigini na n'oge gara aga, o mere ka e lelia ala Zebulon na ala Naftali anya, ma n'oge di n'ihu, o ga-eme ka a asopuru Galili nke mba niile, nke di n'akuku osimiri, n'ofe Jordan.

² Ndi nọ na-agaghari n'ochichiri
ahula ihè di ukwu;
ndi ahụ bi n'ala nke onyinyo onwu
ka ihè nwukwasiri.

³ I meela ka mba ahụ baa uba diri ukwu,
mee ka onu ha dikwa ukwu,
ha na-enwe onu n'ihu gi,
dika onu nke ndi oru ubi n'oge owuwe ihe ubi,
dika ndi agha na-eteghari egwu onu
mgbe ha na-ekesa ihe a kwatara n'agha.*

⁴ N'ihigini na dika n'ubochi nke Midia,
i gbajisiela
ibu arọ niile e bokwasiri ha,
ihe mgbochi nke di n'ubu ha,
nke bu mkpara ndi na-akpagbu ha.

⁵ N'ihigini na akpukpokwu nke ndi agha na-eyi,
na uwe agha nke obara mechuru,
ha ga-abu ihe a ga-agba oku,
ha ga-abu ihe ndi ga-eme ka oku ree nke oma.

⁶ N'ihigini na amoralala anyi otu nwa,
e nyekwala anyi otu nwa nwoke.
O ga-abukwa onye ga-achi anyi.
Ndi a ga-abu aha ya,
Onye Ndumodu di Ebube, Chineke bu dike,
Nna nke mgbe ebighi ebi, Eze Udo.

* 9:3 9:3 Nke a bu banyere mmeri Gidion meriri ndi Midia Nkp 7; 8:1-21

7 Alaeze[†] ya ga-aba ụba, ọchichi eze ya ga-abụ n'ọnoḍu udo
 nke na-enweghi ọgwugwu.
 Ọ bụ n'ocheeze Devid ka ọ ga-anọkwasi,
 chiakwa n'alaeze ya.
 Ọ ga-eme ka alaeze ahụ guzosie ike;
 ọ bukwa ikpe ziri ezi na ezi omume ka ọ ga-eji chia
 site n'oge ahụ ruo mgbe ebighi ebi.
 Inu oku nke ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile,
 ga-emezukwa nke a.

Iwe ONYENWE ANYI megide Izrel

8 Onyenwe anyi eziela ozi megide Jekob
 ọ ga-adakwasikwa Izrel.
 9 Ndi ahụ niile ga-amatakwa ya,
 Ifrem na ndi bi na Sameria ga-amatakwa
 bu ndi na-eji nganga
 na mpako na-ekwu si,
 10 “Nkume brik ndi ahụ adakposiala
 ma anyi ga-eji nkume a waziri awazi wughachi ha;
 ọ bụ ezie na e gbutusiala osisi sikamo niile anyi ji wuo ulo anyi,
 ma anyi ga-eji osisi oma sida dochie ha.”
 11 Ma ONYENWE ANYI a kpaliela ndi iro Rezin[‡] ka ha bilie megide ha,
 ọ kwaliakwa ndi iro ha.
 12 Ndi Aram sitere n'owuwa anyanwu, na ndi Filistia sitere n'odida anyanwu
 ha e werela onu ghere oghe richapu Izrel.

Ma n'agbanyeghi ihe ndi a niile, iwe ya alaghachibeghi azu,
 aka ya ka setipukwara esetipu.

13 Ma ọ bụ ezie na ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile ataala ha ahuhu di otu a,
 ndi Izrel echegharibeghi, ha aloghachikwutebeghi ya.
 14 N'ihia ya, n'otu ubochi, ONYENWE ANYI ga-ebibi ndiisi Izrel na ndi odudu,
 ọ ga-ebibikwa alaka nkwa na osisi achara niile.
 15 Ndi okenye na ndi a maara aha ha bu ndiisi ha,
 ndi amuma ugha bu odudu ha.
 16 N'ihia na ndi ndu nke ndi ya eduhiela ha;
 ndi na-ezi ha uzọ emeela ka ha kpafuo.
 17 Ya mere, Onyenwe anyi agaghi enwe mmasi n'umu okorobia ahụ,
 ọ gaghi enwekwa obi ebere n'ebe umu ndi na-enweghi nna maobu n'ebe umu
 nwanyi na-enweghi di no,
 n'ihia na onye obula n'ime ha adighi asopuru Chineke, burukwa ndi ajo omume,
 onu onye obula na-ekwu ihe nzuzu.

Ma n'agbanyeghi ihe ndi a niile, iwe ya alaghachibeghi azu,
 aka ya ka setipukwara esetipu.

18 N'ezie, ajo omume na-ere di ka oku:
 ọ na-erepia ogwu na uke,

[†] 9:7 9:7 Mgbe a kporo Jekob, maobu Izrel, maobu Ifrem na Sameria, ha niile dinyere otu alaeze. Alaeze di n'akuku ugwu obodo ahụ nke isi obodo ya bu Sameria. [‡] 9:11 9:11 Ndi iro Rezin bu ndi Siria, Filistia, Tiglat-Pilesa na ndi agha ya so buso Izrel agha.

ọ na-emekwa ka oke ọhịa nwuru ọkụ,
 mee ka anwuru ọkụ si na ya rigoruo na mbara eluigwe.
 19 N'ihị iwe ahụ ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile na-ewe,
 ahụhụ ọ ga-enye ga-adi ka ọkụ na-ere ere;
 ọ na-erepịa ala ahụ niile na ndị bi n'ime ya;
 ọ dīkwaghị onye ga-azọputa ibe ya.
 20 N'ala ahụ niile, ma n'aka nri ma n'aka ekpe,
 onye ọbụla ga-agbalị idotara onwe ya ihe oriri.
 Ha ga-eri
 ma afo agaghị eju ha;
 n'ezie, ha ga-eri ọ buladi anụ ahụ umu nke aka ha.
 21 Ndi Manase ga-aluso ndi Ifrem ogo, ndi Ifrem ga-alusokwa ndi Manase ogo.
 Ha abuo kwa ga-ejikota aka luso Juda ogo.

Ma n'agbanyeghi ihe ndi a niile, iwe ya alaghachibeghi azu.
 Aka ya ka setipukwara esetipu.

10

1 Ahuhu na-adiri ndi niile na-atuputa iwu na-ezighi ezi;
 ndi niile na-atuputa iwu mmegbu,
 2 iji napu ndi ogbenye ihe ruru ha
 nakwa inapu ndi m a na-emegbu emegbu ikpe ziri ezi,
 na-emekwa ka umu nwanyi di ha nwuru buru anu oriri ha
 na izunara umu na-enweghi nne na nna ihe ha nwere.
 3 Gini ka unu ga-eme n'ubochi m ga-abia ileta unu?
 Gini ka unu ga-eme n'ubochi m ga-eweta ila n'iyi, nke ga-esi n'ebe di anya bira
 unu?
 Onye ka unu ga-agbakwuru maka enyemaka?
 O bu ebe ka unu ga-ahapu aku unu niile?
 4 Mba, o dighi ihe ga-afodu; kara na a ga-egbu unu n'ihu ogo,
 maobu dokpuru unu dika ndi mkporo.

Ma n'agbanyeghi ihe ndi a niile, iwe ya alaghachibeghi azu,
 aka ya ka setipukwara esetipu.

Ikpe omuma Chineke nke diri Asiria

5 "Ahuhu ga-adiri Asiria onye bu mkpara nke iwe m.
 N'aka ya ka mkpo nke onuma* m di.
 6 Ana m ezipu ya imegide mba a na-amaghi Chineke,
 m na-eziga ya imegide ndi na-akpasu m iwe,
 ka ha kwakoro ihe nkata n'agha ha, punakwara ha ufodu n'ike,
 nakwa izoto ndi ha niile n'ala dika apiti nke okporozo.
 7 Ma o bughi ihe a ka o zubere,
 nke a abughi ihe o na-eche n'obi ya;
 o zubere ila ndi m n'iyi,
 na ibibi otutu mba di iche iche.
 8 O siri, 'Ndi ochiagha m niile ha abughi ndi eze?'
 9 'Onodu Kalno o dighi ka nke Kakemish?'

* 10:5 10:5 Maobu, oke iwe

Hamat ọ dighi ka Apad;

Sameria ọ dighikwa ka Damaskos?

¹⁰ Dika aka m si chikota alaeze di iche iche nke otutu arusi,
alaeze di iche iche nke arusi apiri api ha kariri nke Jerusalem na Sameria.

¹¹ O bu na m agaghi emekwa Jerusalem na arusi ya niile apiri api
dika m mere Sameria na arusi ya niile? "

¹² Mgbe Onyenwe anyi rusiri oru ya niile megide ugwu Zayon na Jerusalem, o ga-asi, "Aga m ata eze ndi Asiria ahuhu n'ihhi nganga nke obi ha, na inya isi nke anya mpako ya. ¹³ N'ihhi na o na-asi,

" 'O bu site n'ike aka m, ka m ji mee nke a,
o bukwa na amamihe m, n'ihhi na m nwere nghota.

Ewezugara m oke ala mba niile di iche iche,
apunara m ha aku ha niile;

dika onye di ike, e wedara m ndi eze ha niile n'okpuru m.

¹⁴ Dika mmadu si agbati aka n'ime akwu nnunu,
otu a ka m chikotara akunuba mba di iche iche,

dika mmadu si achikota akwa ahapuru ahapu,
otu a ka m chikotara mba uwa niile;

O dighi onye meghariri otu nku,
maobu saghee onu ya ime mkpotu! "

¹⁵ Anyiike o ga-anya isi si na ya di ukwu kariya onye na-eji ya awa nku,
ka o bu mma nkwo, o ga-aja onwe ya kariya onye na-eji ya akpowa ihe?

Dika a ga-asi na okporo igwe ga-ebuli onye na-eweli ya elu,
maobu mkpo o ga-efeghari onye na-abughi osisi.

¹⁶ N'ihhi ya, Onyenwe anyi, bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile,
ga-ezitere ndi agha gi mara abuba ihe otiti;

o ga-akwanye oku n'okpuru ihe ngosiputa nke idi ebube ya
dika ire oku nke na-ere ere.

¹⁷ Ihe nke Izrel, ga-agho oku,
Onye nsọ ha, ga-aghokwa ire oku nke ga-ala ihe niile n'iyi.

N'otu abali ka o ga-erechapu
ogwu niile na uke niile oku.

¹⁸ A ga-ala ima mma nke oke ohia ya na ala ya na-amị ezi mkpuru
n'iyi kpamkpam,

dika mgbe oria na-ala mmadu n'iyi.

¹⁹ Naani osisi ole na ole ga-afodu,
ha ga-adi ntakiri ruo na nwantakiri nwere ike guo ha onu.

Ndi ga-afodu n'Izrel

²⁰ N'ubochi ahụ, ndi foduru n'ala Izrel,
na ndi foduru ndu n'ulo Jekob,

agaghikwa adabere n'onye† ahụ
tidara ha,

kama ha ga-adabere naani na ONYENWE ANYI,
Onye nsọ nke Izrel.

²¹ Ndi foduru ga-aloghachi, bu ndi Nke Jekob foduru
ga-aloghachikwute Chineke di ukwu.

²² O bu ezie na ndi gi Izrel di ukwu dika aja di n'akuku osimiri,
o bu naani mmadu ole na ole ga-aloghachi.

† 10:20 10:20 N'ebe a na-ekwu banyere mba Asiria.

A kabiela ıla n'iyi,
nke dı oke ukwuu ya na ezi omume.

²³ E, Onyenwe anyi, ONYENWE ANYI, Onye pıru ime ihe niile, ekpebiela
na o ga-ebibi ala ahı niile.

²⁴ Ya mere, ihe a ka Onyenwe anyi, bu ONYENWE ANYI, Onye pıru ime ihe niile, sıri,
“Unu ndi m, ndi bi na Zayon,
unu atukwala ndi Asiria egwu
bu ndi na-eti unu mkpara igwe,
na-ewelikwa mkpo megide unu dika ndi Ijpt mere.

²⁵ N'oge na-adighi anya, iwe m ga-adaju n'ebe unu no,
ma o ga-ebili megide ha, laakwa ha n'iyi.”

²⁶ ONYENWE ANYI, Onye pıru ime ihe niile, ga-eji utari tie ha ihe
dika o sıri tie ndi Midia ihe na nkume Oreb.

O ga-eweli mkpanaka ya n'elu oke osimiri,
o ga-eweli ya dika o mere n'Ijpt.

²⁷ N'ubochi ahı, aga m eme ka unu nwere onwe
unu site n'ebe ndi Asiria no.

Udo igwe ha kenyere unu n'olu ka m ga-adobisi,
wezuga ibu arı unu.

²⁸ Ha erutela Ayiat;
ugbu a, ha no na Migron.

Ha na-edokota ngwa agha ha na Mikmash.

²⁹ Lee ka ha na-agabiga uzı warawara;
ha ekpebiela ino onodu abali na Geba!

Ndi Rema na-ama jijiji,
obodo Gibe a nke bu obodo Sol agbapula oso ndu.

³⁰ Tienı mkpu akwa unu ada Galim,
geenu nti unu ndi Laisha!
Leenu ihe na-adanyere gi, gi Anatot!

³¹ Lee na Madmena no n'oso,
ndi Gebim na-ezo onwe ha.

³² Ndi iro akwusila n'obodo Nob taa;
ha na-atu ugwu Zayon

na Jerusalem aka,
na-ekwere ya n'isi.

³³ Lee Onyenwe anyi, ONYENWE ANYI, Onye pıru ime ihe niile,
ga-eji oke ike gbutuo ngalaba osisi niile.

O ga-egbutukwa osisi ndi di elu,
meekwa ka ndi toro ogologo di ala.

³⁴ Ya onwe ya ga-egbutu ha niile ka e si eji anyuıke egbutu osisi di n'oke ohia.
Lebanon ga-adakwa n'ihu Onye ahı di ike dika osisi di n'oke ohia si ada.

11

Ome si n'ezinaulo Jesi

¹ Ome ga-epuputa site n'ogwe osisi Jesi;

otu Alaka ga-esitekwa na mgborogwu ya tolite ga-amikwa mkpuru.

² Mmuo ONYENWE ANYI ga-enwekwa onodu n'ime ya,

inye ya Mmuo amamihe na Mmuo nghota,
 Mmuo ndumodu na ike,
 Mmuo ihe omuma na nke itu egwu ONYENWE ANYI.

³ Ihe ga-amasi ya bu egwu ONYENWE ANYI.

O gaghị ekpe ikpe site naani n'ihe o ji anya ya abuo hu,
 maobu gubie ikpe site naani n'ihe o nuru na nti ya.

⁴ Kama o bu ezi omume ka o ga-eji kpee ndi ogbenye ikpe;
 o bukwa ikpe ziri ezi ka o ga-ekpere ndi na-adighi ike nke uwa.

Okwu onu ka o ga-eji nye ndi mmadu ahuhu,
 o bu okwu onu ka o ga-eji maa ndi ajo omume ikpe onwu.

⁵ Ezi omume ya ga-adi ka ihe ike n'ume,
 ma ikwesi ntukwasi obi ga-abu ihe okike ukwu ya.

⁶ N'ubochi ahụ, nkita ohia na nwa aturu ga-ebiko n'udo;
 agu na nwa ewu ga-amakpukokwa.

Nwa ehi na umu odum na nwa inyinya mara abuba ga-anokotakwa,
 o bukwa nwantakiri ga na-edughari ha.

⁷ Nne ehi na anu ohia bia ga-atakokwa ahijia n'otu ebe,
 umu ha ga-amakpukokwa n'udo n'otu ebe.
 Odum ga-atakwa ahijia dika ehi.

⁸ Umuntakiri ga-egwughari egwu n'akuku onu ajuala;
 nwantakiri ga-etinyekwa aka n'akwu ibi.

⁹ Ha agaghị eme ihe mmeru maobu bibikwa ihe,
 n'elu ugwu nsọ m niile.

N'ihia na uwa niile ga-ajuputa na ihe omuma
 nke ONYENWE ANYI dika mmiri si ekpuchi oke osimiri.

¹⁰ N'ubochi ahụ, mgborogwu Jesi ga-eguzo ka okoloto nye ndi di iche iche. Mba niile ga-abiakwute ya; ebe izuika ya ga-ajuputakwa n'ebube. ¹¹ N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-esetikwa aka nke ugboro abuo* inwetaghachiri onwe ya ndi ya foduru site na Asiria, sitekwa na ndida Ijpt, sitekwa na Mgbago Ijpt,† sitekwa na Kush, sitekwa na Elam, sitekwa na Babilon, bu Shaina, sitekwa na Hamat na obodo niile di n'ala niile osimiri gbara gburugburu.

¹² O ga-ebuliri mba niile okoloto
 o ga-akpoghachite umu Izrel achupuru achupu,
 o ga-esite na nsotu ano nke uwa
 kpokota ndi Juda niile site n'ebe a chusasiri ha.

¹³ Ekwooro Ifrem ga-akwusi,
 a ga-ebipu ndi iro Juda.

N'ikpeazu, ekwooro ahụ nke di n'etiti Izrel na Juda ga-akwusi‡;
 ha agaghị alusokwa onwe ha ogu ozo.

¹⁴ Ha ga-ejikota aka ha buso ndi Filistia no n'akuku odida anyanwu ala ha agha;
 ha ga-ebusokwa ndi bichiri n'akuku owuwa anyanwu ala ahụ agha.

Ha ga-eneri ndi Edom na Moab.
 Ndi Amon ga-erubekwara ha isi.

¹⁵ ONYENWE ANYI ga-eme
 ka warawara onu osimiri Ijpt taa.

O ga-eji ifufe siri ike, nke na-ekpo oku

* 11:11 11:11 Okwu a, "nke ugboro abuo," na-egosi na onwe mgbe ha lotara n'oge gara aga. Nloghachi mbu ha, bu oge ha si Ijpt lota. † 11:11 11:11 Maobu, Patros ‡ 11:13 11:13 Aiz 9:21; Jer 3:18; Izk 37:16,17,22

mikoro mmiri di n'osimiri Yufretis.
 O ga-ekewa ya ka o buru isi iyi asaa,
 nke mmadu nwere ike iji ukwu gafee.
 16 O ga-esite n'Asiria kpawaa uzọ
 n'ihhi ndi ya foduru n'ebe ahụ,
 dika o si meere ndi Izrel n'oge gara aga,
 mgbe ha si n'Ijpt na-alota.

12

Abu Otuto

1 N'ubochi ahụ, i ga-ekwu si,
 "Aga m eto gi ONYENWE ANYI.
 O bu ezie na i wesara m iwe,
 ma ugbu a, iwe gi adajuola;
 i kasikwara m obi.
 2 N'ezie, Chineke bu onye nzoputa m;
 aga m atukwasi ya obi, ujo agaghi atukwa m.
 ONYENWE ANYI, Onyenwe anyi ya onwe ya, bu ike m burukwa abụ m,
 o ghorola m onye nzoputa."
 3 I ga-eji onu doro mmiri
 site n'olulu mmiri nke nzoputa.
 4 N'ubochi ahụ, i ga-ekwukwa si,
 "Nyenu ONYENWE ANYI otuto, Kwuputakwa aha ya*;
 meenu ka amata n'etiti mba niile ihe niile o ruru†;
 kwusaanu na aha ya bu ihe e buliri elu.
 5 Bukuonu ONYENWE ANYI abụ, n'ihhi na o meela oke ihe di ebube.
 Meekwanu ka uwa niile mara ihe o ruru.
 6 Ka ndi niile bi na Zayon tie mkpu onu,‡ bukwa abụ.
 N'ihhi na Onye nsọ nke Izrel.§ di ukwu, e, o di ike nke ukwu, bu Onye ahụ
 na-ebi n'etiti unu."*

13

Amuma e buru megide Babilon

1 Nke a bu amuma megide Babilon nke Aizaya nwa Emoz huru.
 2 Welienu okoloto agha n'elu ugwu togboro n'efu.
 Kpokuonu ndi agha.
 Feerenu ha aka,
 ka ha site n'onu uzọ ama nke ndi a maara aha ha bata n'ime obodo ukwu ahụ
 na-anyasi.
 3 Enyela m ndi m kwadoro maka agha iwu;
 akpola m ndi oka agha m oku, bu ndi na-anuri onu na mmeri m, ka ha gosiputa
 oke iwe m.
 E, ndi m kporo bu ndi ahụ na-anuri onu ihu na m meriri ndi iro m.
 4 Gee nti nuru uzu na-ada n'ugwu niile;
 gee nti nuru uzu yiri uzu nke igwe mmadu na-eme.
 Gee nti nuru mkpotu na-ada n'etiti alaeze di iche iche.
 Dika mkpotu na-eme mgbe otutu mba na-ezukota n'otu ebe.

* 12:4 12:4 1Ih 16:8; Abu 105:1 † 12:4 12:4 Abu 145:4-6. ‡ 12:6 12:6 Zef 3:14,15 § 12:6 12:6 Abu 89:18

* 12:6 12:6 Zef 3:17

Ọ bụ ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile
na-achịkọta ndị agha ya n'ihị ibu agha.

⁵ Ha si n'obodo dị iche iche, nke dị anya
na nke dị na nsọtụ ụwa na-abịa.

Ha bu ngwa agha na-egosi oke iwe ONYENWE ANYỊ
na-abịa imebi ala ahụ niile.

⁶ Kwasienu akwa ike n'ihị na ụbọchị ONYENWE ANYỊ dị nso,*
ụbọchị ahụ oke mbibi ga-esi n'aka Onye pụrụ ime ihe niile bịa unu.

⁷ N'ihị nke a, aka ndị mmadụ ga-ada mba,
obi ga-alọkwa ndị mmadụ mmiri.

⁸ Ha ga-ama jijiji n'ihị oke egwu.
Ahụ mgbu ga-abiakwasị ha
mee ka ha sọọ ude dika nwanyị ime na-eme.

Ha ga-elerita onwe ha anya n'ọnọdụ mgbagwoju anya, ha agaghị amakwa ihe ha
ga-eme.

Ọnọdụ dị otu a ga-apụta ihe n'ihu ha.

⁹ N'ihị na lee, ụbọchị ONYENWE ANYỊ na-abịa,
ụbọchị nke obi ebere na-agaghị adikwa, ụbọchị iwe na oke ọnuma.

A ga-ekpochapụ ala ahụ,
ya na ndị mmehie niile dị n'ime ya.

¹⁰ N'ihị na kpakpando niile nke eluigwe na kpakpando ndị ọzọ gbara ha gburugburu
agaghị egosipụta ihè ha.

Anyanwụ ga-agba ọchịchiri n'owuwa ya
onwa agakwaghị enye ihè ya.

¹¹ Aga m ata ụwa ahụhụ n'ihị mmehie ya,
taakwa ndị na-emebi iwu ahụhụ n'ihị mmehie ha.

Ịnya isi nke onye mpako ka m ga-egwepia,
ya na nganga onye na-adighi eme ebere.

¹² Aga m eme ka mmadụ dị ụkọ karịa ọlaedo a nuchara anucha,
ha ga-akọ ụkọ karịa ọlaedo si Ọfia.

¹³ N'ihị na m ga-eme ka eluigwe maa jijiji,
meekwa ka e wezuga ụwa site n'ọnọdụ ya,†

n'ihị oke iwe‡ ga-ewe ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile.

Ha ga-emezu n'ụbọchị ahụ ọ ga-eziputa oke iwe ya dị ọkụ.

¹⁴ Ọ ga-erukwa na onye ọbụla n'ime ha ga-eche ihu ya n'uzọ gawara ebe ndị ya nọ.

Ha ga-agbarakwa ọsọ laghachi n'ala nke aka ha
dika mgbada na-agbanari ndị na-achụ nta,
maọbụ umụ aturu ndị na-enweghi onye na-azụ ha.

¹⁵ Onye ọbụla e jidere n'ime ha ka a ga-amapu afọ,
onye ọbụla nke e jidere ka a ga-eji mma agha gbuo.

¹⁶ A ga-etipia umụ ha na-anụ ara n'ihu ha;
a ga-anapụ ha ulọ ha, merukwaa ndị nwunye ha.

¹⁷ N'ihị na lee, aga m eme ka ndị Midia pụọ imegide ha;

ọ dikwaghị ọlaedo
maọbụ ọlaocha ha pụrụ iji megharia ha anya.

* 13:6 13:6 Izk 30:3; Ems 5:18; Zef 1:7; Mkp 6:17 † 13:13 13:13 Heg 2:6 ‡ 13:13 13:13 Abụ 110:5; Akw 1:12

- 18 Ha ga-eji ụta ha gbatusia ụmụ okorobia;
ha agaghị emekwara ụmuntakiri ebere,
maobu gosi ụmụ na-etoputa etoputa obi ebere.
- 19 Babilon, bu ọla mma nke alaeze niile,
ima mma na ebube ndi Kaldia,
mgbe Chineke ga-akwatu ya
o ga-adị ka Sodom na Gomora.
- 20 O gaghị abụ ebe obibi ọzọ ruo mgbe ebighi ebi.
Site n'otu ọgbọ ruo n'ọgbọ ọzọ ndi mmadu agaghị ebi n'ime ya.
O dighi onye Arebia na-ejeghari ejeghari ga-ama ulo ikwu ya n'ime ya;
ndi ozuzu aturu agaghị ekwe ka aturu ha makpuru n'ebe ahụ.
- 21 O ga-abu ebe obibi nye anu ohia niile bi n'ozara.
Ulo di n'ebe ahụ ga-abukwa ebe obibi nye nkita ohia,
na ikwighikwighi,
n'ebe ahụ kwa ka ụmụ mkpi ohia ga na-awughari.
- 22 A ga-anukwa uda akwa anu ohia, na igbo uja nkita ohia n'ime ulo ha niile e wusiri
ike.
Nkita ohia ga-ebikwa n'ime ulo oma niile di n'ebe ahụ.
Lee na oge ha ji emezu adila nso,
a gaghị emekwa ka oge imezu ihe ndi a di anya.

14

- 1 Ma ONYENWE ANYI ga-emekwara Jekob ebere;
o ga-ahoputakwa ndi Izrel ozo,
meekwa ka ha loghachi bia biri n'ala nke aka ha.
Otutu ndi ohia di iche iche ga-adinyere ha,
soro ezinaulo Jekob bikotaa onu.
- 2 Mba di iche iche ga-enyere ha aka iloghachi n'ala ha,
nke Onyenwe anyi nyere ha.
Mba ndi a ga-aghokwa ndi di n'okpuru umu Izrel,
ghokwara ha ndi ohu nwoke na nwanyi.
Umu Izrel ga-adotakwa n'agha ndi ahụ dotara ha n'agha na mbu,
ma chikwa ndi ahụ kpagburu ha n'oge gara aga.
- 3 N'ubochi ahụ, Onyenwe anyi ga-eme ka i puo site n'ihe mgbu na ihe mwute,
sitekwa na ndogbu onwe unu n'oru nke ibu ohu unu wetaara onwe unu, ⁴ unu ga-
achi eze Babilon ochi si ya, Leenu gi.
Ahaa, lee ka i si daa gi onye na-emegbu ndi mmadu.
Lee ka ikpa ike gi si gwusia!
- 5 N'ihia na ONYENWE ANYI anyajielala mkpara ndi na-eme ajo ihe,
meekwa ka mkpara ndi na-achi achi,
- 6 nke sitere n'iwe tidasia ndi mmadu
na-esepughị aka n'iti ha ihe,
nke ji nrubiga oke nke iwe ya megbuo mba di iche iche
ya na oke mmekpa ahụ na-enweghi nkwusi.
- 7 Uwa niile adaala ju, ha enwekwaala izuike,
ha na-etipu olu ibu abu.
- 8 O buladi osisi junipa na osisi sida niile nke Lebanon
na-anuri onu megide gi na-asi,
"Agbajielala ike gi;

ugbu a ọ dīkwaghị onye ga-esogbu anyị ọzọ.”

⁹ Ala mmụọ na-eme mkpọtụ,
na-eche izute gị n'ọbịbịa gị;
ọ na-akpọte mmụọ nke ndị nwurụ anwụ ịbịa kelee gị,
bụ ndị niile bụburijị ndị ndu n'ụwa,
ọ na-eme ka ha si n'ocheeze ha niile bilie
bụ ndị niile ahụ bụ eze na mba niile dị iche iche.

¹⁰ Ha niile ga-eji otu olu zaa,
ha ga-asị gị,
“Gị onwe gị adighikwa ike, dika anyị na-adighi ike;
Ị ghọla otu onye n'ime anyị.”

¹¹ Nganga ịbụ eze gị niile, na oke ụzụ ụbọ akwara gị,
ka a na-elikọta n'aja.
Ikpuru ga-aghoro anụ ahụ gị ebe ndina;
ọ bụkwa ikpuru ga-aghọrọ ihe mkpuchi ahụ gị.

¹² Lee ka i si site n'eluigwe daa,
gị kpakpando ụtutu, nwa chi ọbụbọ.
Ọ bụ ezie na ị dị ukwuu n'ebe mba niile nke ụwa nọ na mbụ,
ma lee ka e si mee ka ị bụrụ onye a tudara n'ala.

¹³ N'ihia na i kwuru ya n'obi gị sị,
“Aga m arigoro n'eluigwe,
doo ocheeze m
n'elu kpakpando niile Chineke kere;
aga m anọdukwa n'ugwu nzuko,
na nsọtụ ugwu nsọ ahụ dị n'elu elu ugwu, tọọ iwu.

¹⁴ Aga m arigo n'ebe kachasi elu nke eluigwe,
mee onwe m ka m diri ka Onye kachasi ihe niile elu.”

¹⁵ Ma a ga-ewedata gị ala ruo n'ili,
ruo na nsọtụ ala mmụọ.

¹⁶ Ndị niile hụrụ gị na-elegide gị anya,
na-atule banyere ndụ gị, sị,
“Ọ bụ nwoke a bụ onye ahụ mere ka ụwa maa jijiji,
onye mekwara ka alaeze mee mkpọtụ.
¹⁷ Ọ bụ onye a bụ onye ahụ mebiri ụwa mee ya ka ọ dị ka ọzara?
Ọ bụ ya tikporo obodo ukwu ya niile,
jukwa ihapụ ndị ọ dotara n'agha ka ha laa?”

¹⁸ Ndị eze mba niile dị iche iche
na-edina na nsọpuru n'ime ili ha.

¹⁹ Ma ozu gị ka a tųpuru
dika alaka osisi ruru aru, nke gbajiri agbaji.
Ọ bụkwa ozu ndị niile e gburu n'agha,
na ozu ndị e ji mma agha mapuo afo,
ndị na-aridaru n'olulu nkume, ka e ji kpuchie gị n'ili gị.
E, ozu gị dị ka ozu nke inyinya zotoro ukwu.

²⁰ A gaghị eli gị dika e si lie ndị eze ndị ọzọ,
n'ihia na i bibiela ala gị.
I gbukwaala ndị gị.

A gaghi akpotukwa aha umu umu
ndi na-emebi iwu ozọ.

21 Dozienu ebe a ga-anọ gbuo umu ya ndi ikom,
n'ih i mmehie nke ndi bu nna ha.

Ha agaghi ebili nweta ala ahụ,
mee ka elu uwa juputa n'obodo ha niile.

22 N'ih i na mu bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuputara si,
"Aga m ebili megide ha;

aga m esitekwa na Babilon bipu aha ndi foduru,
na umu ha na umu umu ha.

Otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwubiri ya.

23 Aga m eme ka Babilon ghoo ulo obibi nye ikwighikwighi,
na ebe mmiri ga na-adoko.

M ga-eji aziza ila n'iyi zachapu ha."

Otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwubiri ya.

Amuma e buru megide Asiria

24 ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile anuola iyi kwuo si,
"N'ezie, dika m si tuo ya n'obi m, otu a ka o ga-emekwa.

O ga-eguzosikwa ike dika m si zube ya.

25 M ga-etipia ndi Asiria n'ala m,
n'elu ugwu m ka m ga-anọ zopia ha n'okpuru ukwu.

A ga-ebupu ibu arọ ya site n'ahu ndi m,
a ga-ewezugakwa ibu arọ ya site n'ubu ha."

26 Nke a bu nzube ahụ nke ezubere maka uwa niile;
nke a bukwa aka ahụ esetipuru n'elu mba niile di iche iche.

27 N'ih i na ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu dike n'agha, ezubela ime ya.
Onye kwa puru igbanwe nzube ya?

O setipula aka ya, onye puru ime ka o weghachi ya azu?

Amuma e buru megide ndi Filistia

28 Amuma a biara n'afọ ahụ eze Ehaz nwuru:

29 Unu anurila onu, unu ndi Filistia,
maka na mkporo e ji eti unu ihe agbajielia;

O bu ezie na o gbajielia, ma ihe ga-esite n'odudu agwo ahụ puta bu ajuala,
mkpuru ya ga-abu agwo ojoo, nke na-amaghari ebe niile.

30 Ndi bu nnoo ogbenye ga-achota ihe oriri,
ndi mkpa na-akpa ga-ebikwa n'udo.

Ma aga m eji aguu na unwu
laa ndi foduru ndu n'etiti unu n'iyi.

31 Kwasi akwa ike gi onu uzọ ama! Tie mkpu gi obodo!
Tuonu oke egwu unu ndi Filistia.

N'ih i na lee, ndi agha a zuziri azuzi si n'ugwu na-abia imegide gi.
O dighi onye na-aga iche n'etiti ahiri ha.

32 Osisa di ana ka anyi ga-enye
ndi ozi si na mba ahụ?

Gwa ha na ONYENWE ANYI emeela ka Zayon guzosie ike.

O bukwa n'ime ya ka ndi ya e wedara n'ala ga-achotara onwe ha ebe mgbaba.

15

Amuma e buru banyere Moab

- ¹ Amuma megide Moab:
Ar di na Moab a laala n'iyi,
a lara ya n'iyi naani n'otu abali.
Kia di na Moab a laala n'iyi,
a lara ya n'iyi naani n'otu abali.*
- ² Ndi niile bi na Dibon
na-aga n'ihu ulo mmuo ha ikwa akwa. Ndi
Moab na-akwa akwa n'ihhi Nebo na Medeba.
Isi ha niile bu isi nkwocha,
afuonu ha niile ka akpuchakwara.
- ³ Ha na-eyi akwa mkpe na-agagharị n'ezi,
mkpu akwa na-ada n'elu ulo, na n'ama.
Ha niile ji iti mkpu na ikwa akwa
na-ada n'ala.
- ⁴ Heshbon na Eleale na-eti mkpu akwa,
a na-anu olu akwa ha o buladi ruo Jehaz.
N'ihhi nke a, ndi agha Moab na-eti mkpu akwa,
mkpuruobi ha na-amakwa jijiji.
- ⁵ O na-ewute mkpuruobi m n'ihhi Moab,†
ndi ya na-agba oso ruo o buladi n'obodo Zoa
na Eglat Shelishiya.
Ha na-akwa akwa
dika ha na-arigo Luhit.‡
- Mgbe ha na-agbago uzọ Heronaim,
ha na-ebe akwa mwute n'ihhi mbibi biakwasiri ha.
- ⁶ Mmiri Nimrim atachaala!
Ahihia akponwukwala;
ahihia ndu niile agwukwala
o nwekwaghi akwukwo ndu nke foro.
- ⁷ Ya mere akunuba ha kpakobara ndi ha chekwara
ka ha buuru gafee ofe ndagwurugwu warawara nke odo mmiri osisi popla niile.
- ⁸ Mkpu akwa ha na-ada uda gburugburu oke ala Moab niile;
akwa ha na-ebesi ike na-ada ruo obodo Eglaim;
abu akwa ha na-erukwa Bia-Elim.
- ⁹ Iyi Dibon juputara n'obara,
ma aga m atukwasikwa o buladi otutu ihe ndi ozo n'elu Dibon!
Odum ka a ga-atukwasiri ndi Moab§ gbapuru
tukwasikwara ndi foduru n'ala ahụ.

16

- ¹ Ziganu umu aturu dika onyinye
nye onye na-achi ala ahụ
site na Sela, gafee n'uzo ozara
ruo ugu nke Ada Zayon.

* 15:1 15:1 Obodo Ar na Kia, bu obodo abuo di mkpa n'ala ndi Moab. † 15:5 15:5 Aiz 16:11; Jer 48:31 ‡ 15:5
15:5 Jer 48:5 § 15:9 15:9 2Ez 17:25; Jer 50:17

² Ndị inyom Moab

nọkwa n'ọnụ mmiri Anọn*
na-akwughari
dika umu nnunu e si n'akwu ha chupu.

³ Moab na-asị, "Nwee mkpebi na mmuọ gi,"

"Kwubie okwu n'ihe i kpebiri.
Mee ka onyinyo gi diri ka abali
n'etiti oke ehie.
Zobe ndi gbapuru oso ndu,
ekpugheela onye na-achọ ebe nchebe.

⁴ Ka ndi Moab achupuru achupu noro n'etiti unu,
ghoro ha ebe nchebe puo n'aka onye mbibi ahụ."

Onye mmegbu ahụ nwere ogwugwu,
mbibi ga-akwusikwa,
onye ahụ na-azoda mmadu ga-agwuchakwa site n'ala ahụ.

⁵ A ga-ehiwe otu ocheeze site n'ihunanya;
otu nwoke ga-anokwasị n'elu ya site n'ikwesị ntukwasị obi,
otu onye sitere n'ulo ikwu Devid,
bụ, onye mgbe o na-ekpe ikpe, na-achọ ikpe ziri ezi,†
na-emekwa ngwa ime ezi omume.

⁶ Anyi anula akuko banyere Moab,
nukwa ihe banyere nganga‡ ya na aghugho ya niile.

Obodo ahụ na-anya isi, nke nganga juru obi?
Ugbu a, lee na inya isi ha erijughi afo.

⁷ Ya mere, ndi Moab niile na-eti mkpu akwa,
ha na-ebetara Moab akwa.
Kwasie akwa ike, nwee mwute,
n'ihie achicha e ji mkpuru osisi a mikporo amikpo mee nke Kia Hereset.

⁸ Lee ka ubi niile nke Heshbon si toghoro n'efu;
osisi vaini ha niile di na Sibma akponwusiala.

E, ndi eze mba di iche iche azodala
otutu osisi vaini oma ndi a niile n'ukwu.

E, osisi vaini ndi gbatiri ruo Jeza,
ruokwa n'ozara,
nke mgborogwu ha gbasara
ruo n'onu osimiri.

⁹ N'ihie ya, ana m akwa akwa di ka ndi Jeza§ si akwa akwa
n'ihie ubi vaini Sibma.

Anyi mmiri akwa m ga-ede gi ahụ
gi Heshbon, na gi Eleale,*
n'ihie na e meela ka uzu mkpu onu nke na-ada
mgbe a na-ewe ihe ubi n'ime gi gharakwa idi ozo.

¹⁰ Ewepula onu na obi utu site n'ubi na-amị mkpuru oma,
o dighi onye na-abu maobu tie mkpu onu n'ubi vaini a gbara ogige;
o dikwaghi onye na-azochaputa mmanya m vaini n'ebe izocha mmanya;

* **16:2** 16:2 Mmiri Anon nke di n'akuku ugwu oke ala ahụ, bu iyi di mkpa n'ala Moab Onu 21:13-14 † **16:5**
16:5 Aiz 9:6-7; Aiz 32:1; Dan 7:14; Luk 1:33; Mkp 11:15 ‡ **16:6** 16:6 Jer 48:29; Qbd 3; Zef 2:8 § **16:9** 16:9 Aiz
15:4 * **16:9** 16:9 Onu 32:3; Jer 48:34

- n'ihì na emeela m ka itì mkpu ọ̀nụ̀ niile kwụ̀sì.
- 11 Mkpụ̀rụ̀obi m na-enwe mwute n'ihì Moab dika ụ̀bọ̀ akwara, ime mmụ̀ọ̀ m kwa n'ihì Kia Heres.
- 12 Mgbe Moab ga-egosipụ̀ta onwe ya n'ebe ya dì elu, ọ̀ na-eme naanị̀ ka ike gwụ̀ ya, mgbe ọ̀ ga-aga ikpe ekpere n'ihu mmụ̀ọ̀ ya, o nweghì uru nke a ga-abara ha.
- 13 Ihe ndị̀ a niile bụ̀ okwu ONYENWE ANYÌ kwuru banyere Moab na mbụ̀, ¹⁴ ma ugbu a ONYENWE ANYÌ na-ekwu, sị̀, "Tupu afo atọ̀ agachaa, dika onye e goro ọ̀rụ̀† si agụ̀ afo, a ga-eleli ugwu niile Moab nwere, ya na igwe mmadụ̀ ya bara ụ̀ba. Ndị̀ fọ̀dụ̀kwara ndụ̀ ga-adị̀ naanị̀ mmadụ̀ ole na ole burụ̀kwa ndị̀ na-adighì ike."

17

Ozi e ziri banyere Damaskos

- 1 Nke a bụ̀ amụ̀ma megide Damaskos, * isi obodo Siria. "Lee, Damaskos agaghì adikwa! Ọ̀ gaghì abụ̀kwa obodo ọ̀zọ̀, kama ọ̀ ga-aghọ̀ mkpọ̀mkpọ̀ ebe, nke zedara ezeda.
- 2 Ọ̀ dīkwaghì onye ga-ebi n'ime n'obodo niile nke Aroea, ọ̀ ga-adirì igwe aturụ̀ na ehi dī iche iche, ndị̀ ga-amakpu, ọ̀ dīkwaghì onye ga-eme ka egwu tọ̀ ha n'ebe ahụ̀.
- 3 Ebe e wusiri ike nke Ifrem agaghì adikwa, ya na ike alaeze nke sị̀ Damaskos, ndị̀ fọ̀durụ̀ nke Aram ga-adị̀ ka ebube nke ndị̀ Izrel," otu a ka ONYENWE ANYÌ, Onye pụ̀rụ̀ ime ihe niile kwubiri ya.
- 4 "N'ụ̀bọ̀chì ahụ̀, a ga-eme ka nsọ̀pụ̀rụ̀ Jekọ̀b nwere burụ̀ ihe e wedara n'ala. Abụ̀ba dīkwa ya n'ahụ̀ ga-atalata.
- 5 Ọ̀ ga-adị̀ ka ubi e si n'ime ya wee ihe mkpụ̀rụ̀ site n'ọ̀ka guzoro ọ̀tọ̀, na-achikọ̀ta mkpụ̀rụ̀ n'ogwe aka ha dika mgbe mmadụ̀ na-atutukọ̀ta mkpụ̀rụ̀ site n'igbo ọ̀ka n'ime Ndagwurugwu Refaim.
- 6 Ma ọ̀ bụ̀ ole na ole n'ime mkpụ̀rụ̀ ahụ̀ ga-afọ̀dụ̀kwa, dika mgbe a kuchasirì osisi oliv, hapụ̀ mkpụ̀rụ̀ abụ̀ọ̀ maọ̀bụ̀ atọ̀, nke dī n'alaka kachasì elu, maọ̀bụ̀ mkpụ̀rụ̀ anọ̀ maọ̀bụ̀ ise a hapurụ̀ n'ọ̀nụ̀ ọ̀nụ̀ alaka nke ahụ̀ mīrì mkpụ̀rụ̀." Otu a ka ONYENWE ANYÌ, Chineke Izrel kwubiri ya.
- 7 N'ụ̀bọ̀chì ahụ̀, ha ga-echeta onye kere ha, nweekwa nsọ̀pụ̀rụ̀ n'ebe Onye nsọ̀ nke Izrel nọ̀.
- 8 N'ụ̀bọ̀chì ahụ̀, ha agaghì elekwasiakwa chi ha dī iche iche anya ka ha nyere ha aka. Ha agakwaghì efe ihe ndị̀ ahụ̀ ha jì aka ha mee.†
Ha agakwaghì asọ̀pụ̀rụ̀ chi nwanị̀ ha bụ̀ Ashera,‡ maọ̀bụ̀ ebe ichụ̀ aja ụ̀da na-esi isi ụ̀tọ̀ nke mkpisiaka kpurụ̀.
- 9 N'ụ̀bọ̀chì ahụ̀, obodo ha niile e wusiri ike, nke ha hapurụ̀ n'ihì ndị̀ Izrel, ga-adị̀ ka ebe ahapurụ̀ ahapụ̀ nye oke ọ̀hịa na ahìhịa nke ọ̀hịa. Ebe niile ga-abụ̀ nnọ̀ọ̀ mkpọ̀mkpọ̀ ebe.

† **16:14** 16:14 Job 7:1; 14:6; Aiz 21:16 * **17:1** 17:1 Jen 14:15; 15:2; 2Ez 16:9; Jer 49:23; Ems 1:3-5; Zek 9:1; Ọ̀rụ̀ 9:2 † **17:8** 17:8 Aiz 2:8; 31:7 ‡ **17:8** 17:8 Ashera bụ̀ chi nwanị̀ ndị̀ Kenan. Ọ̀ bụ̀ osisi ka e jì egosipụ̀ta oyiyi ya na ọ̀tụ̀tụ̀ ebe ichụ̀ aja ya. Nkp 3:7; Dit 12:3; 16:21

10 N'ihì na ì chezòla Chineke onye na-azọputa gị.
 I chetaghị Nkume ahụ, nke bụ ebe mgbaba gị.
 Ya mere, ọ masịkwa gị kụọ ihe ọkụkụ dị iche iche nke dị ụtọ,
 maọbụ manye alaka osisi vainị ì si n'ala ọzọ bubata,
 11 ọ burukwa na i mee ka ha too n'ụbọchị ahụ ì kụnyere ha n'ala,
 maọbụ na ha mara ifuru n'ụtutu ụbọchị ahụ ì kụnyere ha n'ala,
 ì gaghị aghọta mkpuru ọ mịrị,
 n'ihì na ọ bụ naanị ọrịa na ihe mgbu ka ha ga-ewetara gị.

12 Ahaa, lee ụzụ nke ọtutu mmadu na-eme,
 nke yiri mkpotu oke osimiri.
 Ọ bụ mkpotu nke mba dị iche iche;
 ha na-eme mkpotu dị ka nnugharị nke ọtutu osimiri.
 13 Ọ bụ ezie na ha na-agbọ ụja dika mkpotu nke oke osimiri,
 ma Chineke ga-abara ha mba nke ga-eme ka ha gbaa ọsọ.
 A ga-achusa ha dika ifufe si efesa igbugbo ọka,
 na dika mpempe akwukwo ifufe siri ike na-ebugharị gburugburu gburugburu.
 14 N'anyasi, ha na-eme ka oke egwu diri,
 tutu ruo ututu, ha adighikwa.
 Nke a bụ ihe nketa diiri ndi ahụ na-apunara anyi ihe anyi nwere n'ike.
 E, ọ bụ ihe nza ruru ndi ahụ ji ike na-anakoro anyi ihe anyi nwere.

18

Amuma e buru banyere Kush

1 Ahuhu ga-adiri ala ahụ a na-anu ụzụ ọtutu nku n'ime ya,*
 ala ahụ dị n'ofe iyi ukwu niile nke Kush.†
 2 Ala nke na-ezipu ndi ozi ya site n'osimiri,
 bu ndi na-eji ugbo mmiri papiros n'aga n'elu mmiri.

Gaanu ngwangwa, unu ndi ozi di nko
 gakwuru ndi toro ogologo nke ahụ ha na-akwo murumuru,
 gakwuru ndi a na-atu egwu n'ebe niile,
 mba na-achọ okwu na uka, nke na-azopiakwa azopia,
 ndi osimiri di iche iche kewara ala ha.

3 Unu niile bi n'elu uwa dum,
 na unu ndi nwere ebe obibi n'uwa, geenu m nti.
 Mgbe e buliri okoloto elu n'elu ugwu niile,
 lee anya;
 mgbe a furu opi ike,
 gee nti.
 4 N'ihì na ihe ndi a bụ ihe ONYENWE ANYI gwara m,
 "Aga m anọ juu na-elepu anya site n'ebe obibi m,
 dika mgbe igirigi na-ada n'oge okpomoku nke owuwe ihe ubi,
 na dika anyanwu si acha n'oge okpomoku."
 5 N'ihì na tupu oge owuwe ihe ubi eruo, mgbe ifuru dapusiri,
 mgbe okoko na-agho mkpuru vaini nke ka na-achata achata,
 ọ ga-eji mma oge gbuchapu umu alaka ya,

* 18:1 18:1 Maobu, uzu igurube † 18:1 18:1 N'oge Aizaya onye amuma, ndi Kush n'achi Ijpt. Mgbe ha choro ibuso ndi Asiria agha, ha rioro ndi Palestin ka ha nyere ha aka.

ọ ga-egbutu ma wezugakwa alaka ndị ahụ na-awasa awasa.

⁶ A ga-ahapụ ozu ndị agha ha
ka anụ ufe nke ugwu na umụ anụ ọhịa rie ha.

Umụ nnunụ ga-eri anụ ha n'oge okpomokụ,
ma umụ anụ ọhịa ga-eri ha n'oge oyi.

⁷ Ma mgbe ahụ, a ga-ewetara ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile onyinye dị iche iche,

site na ndị toro ogologo, ndị ahụ na-akwọ mụrụmụrụ,
site na ndị a na-atụ egwu n'ebe niile,

bụ mba ndị okwu na ụka,‡ nke na-azọpịakwa azọpịa,
ndị osimiri dị iche iche kewara ala ha.

A ga-eweta onyinye§ a n'Ugwu Zayon, n'ebe ahụ a na-akpọku aha ONYENWE ANYỊ,
Onye pụrụ ime ihe niile.

19

Amụma e buru banyere Ijipt

¹ Nke a bụ amụma megide Ijipt:

Lee, ONYENWE ANYỊ na-abịa imegide Ijipt,
ọ na-anọkwasi n'eluigwe ojii nke na-agba ọsọ.

Arụsị ndị Ijipt niile na-ama jijiji n'ihu ya.

Ọzọ, n'ihu ụjọ obi ndị Ijipt na-agbaze n'ime onwe ha.

² “Aga m akpali ndị Ijipt mee ka ha lụọ ọgụ n'etiti onwe ha.

Nwanne ga-emegide nwanne ya,
onye agbataobi ga-emegidekwa onye agbataobi ya;
obodo ga-emegide isi obodo;
otu a kwa, alaeze ga-emegidekwa alaeze.

³ Ndị Ijipt ga-ada mba n'ime mmụọ ha,
aga m eme ka nzube ha niile buru ihe efu,
ha ga-ajuta arụsị na mmụọ ndị nwuru anwu ase,
juokwa ndị na-ajuta mmụọ ojoo ase na ndị dibia afa.

⁴ Onyenwe anyị, bụ ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile ekwuola ya si,

Ọ bụ n'aka eze afọ tara mmiri,*
nke na-adighi eme ebere,
ka m ga-enyefe ndị Ijipt, ka ọ buru onye ga-achi ha.”

⁵ Mmiri di n'osimiri ga-atada;

ọ ga-atakwa takorokwa.

⁶ Uzọ niile osimiri Ijipt ahụ si asoghari

ga-atalata bido n'isi isi.

Ahijia riidi niile na amị niile ga-akponwusikwa.

⁷ Ahijia ndu niile di n'akuku Nail ga-akponwu,
ifufe ga-efesakwa ha.

Mkpuru niile a kuru n'ebe ahụ ga-ala n'iyi,
ihe niile ga-anwu.

⁸ Ndị oku azu ga-asu ude, kwaa uwa,
na ndị niile na-atuba nko azu n'ime Nail,
ndị na-agma ugbu n'elu mmiri

‡ 18:7 18:7 Maobu, asusu di iche § 18:7 18:7 Abu 72:10; Ajz 16:2; Zef 3:10
Kush chiru ala Ijipt na senchuri nke asaa. Ajz 20:4; Jer 46:26; Izk 29:19

* 19:4 19:4 Eze Shabaka, onye

ga-ata ahụ.

⁹ Ndị n'arụ ọrụ flakisi etiri eti ga-eru ụjụ,

na ndị na-akpa akwa ọcha ka olileanya ha ga-agharipụ.

¹⁰ Obi uto agaghị adikwara ndị na-esite n'ikpa akwa enweta ego,
ha na ndị ọrụ dī iche iche a na-akwụ ụgwọ.

¹¹ Naanị ndị nzuzu ka ndịisi Zoan bụ,

ndumọdụ na-enweghị isi ka ndị na-adụ eze Ijpt ọdụ na-enye.

Ị ga-esi aña gwa Fero,

“Abụ m otu n'ime ndị maara ihe,
onye si n'agburu ndị eze ochie”?

¹² Ebee ka ndị ikom gị ahụ maara ihe nọ ugbu a?

Ka ha gosi gị ma meekwa ka ị maara,

ihe ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile
zubere megide Ijpt.

¹³ Ndịisi obodo Zoan aghọla ndị nzuzu,

ndịisi obodo Memfis† aghokwaala ndị e duhiere eduhie;

ndị bụ nkume isi nkuku nke ndị ya niile
eduhie ndị Ijpt ụzọ.

¹⁴ ONYENWE ANYI awunyela n'ime ha

mmụọ nzuzu nke uche na-ezughị oke;

nke mere ka Ijpt na-adagharị n'ihe niile ọ na-eme

dika onye n'ubigara mmanya oke si adagharị n'ihe ọ gborọ.

¹⁵ Ọ dighị ihe Ijpt nwere ike ime,

isi maọbụ ọdụ; alaka nkwa maọbụ osisi achara.

¹⁶ N'ubochi ahụ, ndị ikom Ijpt ga-adị ka ndị inyom, ha ga na-ama jijiji n'egwu n'ihia aka ahụ ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile weliri elu imegide ha. ¹⁷ Ala Juda ga-ewetara ndị Ijpt oke egwu, oke ụjọ ga-atụ onye ọbula akpọtara aha Juda, n'ihia ihe ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile na-ezube megide ha.

¹⁸ N'ubochi ahụ, obodo ise n'ime ala Ijpt ga-asụ asusu Kenan, n'ụọ iyi irubere ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile isi. Otu n'ime obodo ndị a ka a ga-akpọ Obodo anwu.

¹⁹ N'ubochi ahụ, ebe ichuru ONYENWE ANYI aja ga-adị n'etiti ala Ijpt.‡ A ga-ewukwa otu ogidi ncheta nye ONYENWE ANYI n'oke ala ha. ²⁰ Nke a ga-abụ ihe ama na ihe ngosi, na ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile n'okwa n'Ijpt. Mgbe ha kpokuru ONYENWE ANYI maka ndị na-emegbu ha, ọ ga-aza ha, ọ ga-ezitere ha onye nzoputa, onye ga-azoputa ha. ²¹ Ya mere, ONYENWE ANYI ga-eme ka ndị Ijpt mara onye ọ bụ, n'ubochi ahụ, ha ga-amata ONYENWE ANYI, jirikwa ichu aja na onyinye fee ya. Ha ga-ekwe ONYENWE ANYI nkwa debekwa ya. ²² ONYENWE ANYI ga-eti Ijpt ihe otiti, ma ọ ga-agwokwa ha. Ndị Ijpt ga-aloghachikwute ONYENWE ANYI, ọ ga-anakwa ntị n'aririọ ha gwokwa ha.

²³ N'ubochi ahụ, a ga-enwe okporoụzọ atuliri atuli nke ga-esite na Ijpt ruo Asiria. Ndị Asiria ga-aga Ijpt, ndị Ijpt ga-agakwa Asiria, ndị Ijpt na ndị Asiria ga-eso fee ofufe. ²⁴ N'ubochi ahụ ka Izrel ga-abụ nke atọ imezu Ijpt na Asiria, buru ngozi n'uwa. ²⁵ ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile ga-agozi ha, na-asị, “Ka ngozi diri Ijpt, ndị m, diri Asiria nke bụ akaorụ m, na Izrel ihe nketa nke m.”

† 19:13 19:13 Memfis bụ isi obodo ndị Ijpt n'oge ochie. Izk 30:13; Hos 9:6 ‡ 19:19 19:19 Jen 28:18; Ọpụ 24:4; Jos 22:10,26,27

20

Amuma e buru banyere Ijipt na Kush

¹ N'afọ ahụ, Sagon, eze Asiria, zipurū ochiagha onye okwa ya kasị ukwu, ka o gaa buso Ashdod agha. O gara meriekwa ya n'agha. ² N'oge ahụ ONYENWE ANYI kwuru okwu site n'onu Aizaya nwa Emoz. O siri ya, "Yipu uwe mkpe iyi n'ahụ, ya na akpukpokwu di gi n'ukwu." O mere otu a, o gbaara otọ, jehharikwa n'ukwu efu.

³ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI siri, "Di ka ohu m Aizaya si gbara otọ jehharika n'ukwu efu afọ atọ ndi a niile, o bu ihe ama na ihe ido aka na nti na-egosi ihe gaje ibiakwasị ndi Ijipt na ndi Kush.* ⁴ N'ihia na otu a ka eze Asiria ga-esi kpuru ndi Ijipt na ndi Kush o dotara n'agha. Ha ga-agba otọ na-ejehari n'ukwu efu, ma nwantakiri ma okenye. Otule ha gba otọ ga-aburu Ijipt ihe ihere. ⁵ Egwu ga-ejide ndi ahụ niile nwere nchekwube n'ike Kush, na ndi ahụ niile jiri Ijipt nyaa isi ga-ada mba. Ihere ga-emekwa ha.† ⁶ N'ubochi ahụ, ndi ahụ dinyeere ha, bu ndi bi n'onu mmiri ha ga-asị, 'O buru na ihe di otu a dakwasiri ndi Ijipt anyi tukwasiri obi inyere anyi aka, na inaputa anyi site n'aka eze Asiria, ebeekwanu ka anyi ga-agbaga?'"

21

Amuma e buru banyere Babilon

¹ Amuma megide ozara nke di n'akuku oke osimiri:
Dika oke ifufe si n'ozara Negeb na-efebiga,
ka onye na-eme ihe ike ga-esi n'ozara bia,
site n'ala nke oke egwu.

² Ahuru m ohu di egwu, ohu oke mbibi,
na ohu oke nrara nye n'aka ndi mbibi, n'ebe onye na-apunara mmadu ihe n'ike
na-akwakota ngwongwo.
Bilienu unu ndi agha Elam, bonu agha! Unu ndi agha Midia, gbaanu obodo
gburugburu!
Aga m eme ka isu ude na mmegbu niile kwusi.

³ N'ihia nke a, ahụ m niile no n'oke ihe mgbu,
oke ihe mgbu* zuru m ahụ, dika ihe mgbu nke nwanyi ime na-eme.
Amara m jijiji n'ihia ihe m nuru,
ihe m na-ahụ na-agbagwoju m anya.

⁴ Obi m anokwaghị juu,
oke oma jijiji na-eme ka m tuo egwu;
chi ojiji nke m na-ele anya ya
aghoolara m ihe ima jijiji.

⁵ Ha na-akwado tebul.
Ha na-edozi ute inodu ala,
ha na-eri, ha na-anu.
Bilienu ndisi agha,
teekwanu ota niile mmanu!

⁶ Ihe a ka Onyenwe anyi gwara m,
"Gaa, guzobe onye nche,
ka o kwuo ihe o na-ahụ.

* **20:3** 20:3 Nke a bu mgbago Nail † **20:5** 20:5 Aiz 30:3-5; 31:1; Izk 29:6-7 * **21:3** 21:3 Ya bu, ahụ ufu

⁷ Mgbe ọ hụrụ ụgbọ agha,
na usuu ịnyịnya,
na ndị na-agba ịnyịnya ibu,
maọbụ ndị na-agba ịnyịnya kamel ka ha na-abịa abụọ abụọ,
gwa ya ka o lezie ha anya nke ọma,
nọkwa na njikere.”

⁸ Onye nche na-elepu anya tiri mkpu dika ọdum, si,
“Onyenwe m, n’ehihie ụbọchi niile ka m na-eguzo n’elu ụlọ nche,
n’ọnọdu nche m ka m na-eguzokwa abali niile.

⁹ Lee, otu nwoke nọ n’ime ụgbọ agha na-abịa,
ya na ndị nọ n’elu ịnyịnya na-abịa abụọ abụọ.

O nyeghachiri ọsisa ahụ,
‘Babilon adaala, e ọ daala,
arụsi niile apiri api nke chi ya niile
a kurisiela togboro n’ala.’”

¹⁰ O, ndị m, ndị a zochara azocha, dika oka a zochara n’ebe izocha oka,
agwala m unu ihe
ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile
bu Chineke Izrel kwuru.

Amuma banyere Edom

¹¹ Nke a bu amuma megide Duma:
Otu onye si na Sia na-akpo m oku,
“Onye nche, gini ka o foduru tupu chi aboo?
Onye nche, gini ka o foduru tupu chi aboo?”

¹² Onye nche zara si,
“Chi obubo na-abia, abali na-abiakwa.
O buru na i choro iju ajuju, juonu ajuju,
ma laghachikwa ozo.”

Amuma e buru banyere Arebia

¹³ Amuma megide Arebia:
Unu ndi ije niile nke Dedan,
ndi na-anọ onodu abali n’oke ohia nke Arebia,
¹⁴ kuterenu ndi ahụ biakwutere unu akpiri na-akpo nku mmiri onunu;
unu ndi bi n’ala Tema,
buterenu ndi gbakwutere unu oso ndu nri.

¹⁵ N’ihi na o bu site n’agha
nke e ji mma agha egbu ndi mmadu,
na agha e ji akụ agbatu mmadu
ka ha si na-agbapu oso.

¹⁶ Nke a bu ihe Onyenwe anyi siri m, “Tupu otu afọ agwu, di ka esi agu afọ onye
ohu e goro oru, ima mma Keda ga-agwusi. ¹⁷ Ndi foduru ndu n’ime ndi na-agba uta,
ndi bu dike n’agha na Keda, ga-adu mmadu ole na ole.” ONYENWE ANYI, bu Chineke
Izrel ekwuola ya.

22

Amuma e buru banyere Jerusalem

¹ Amuma megide ndagwurugwu nke ohu.
O bukwa gini na-eme unu ugbu a

- nke mere na unu niile rigooro n'elu ụlọ?
² Gị obodo juputara n'oke ogbaaghara,
 gị obodo oke ụzụ na-añurị obi uto?
 Ndị unu niile nwurụ anwughị n'ime ogbo agha,
 ma o bukwanụ site na mma agha.
- ³ Ndịisi unu niile agbapuchaala.*
 E jidechara ha niile na-enweghị àkụ oḅula a gbapuru.
 Unu niile e jidere ka a dokpuuru n'otu dika ndi mkporo
 bu ndi ahụ gbapuru oso mgbe ndi iro ka nori ebe di anya.
- ⁴ N'ihì nke a, asiri m, "Lepunu m anya ka m noro onwe m;
 ka m bee akwa di ilu.
 Unu anwakwala ikasi m obi,
 n'ihì mbibi e bibiri ndi m."
- ⁵ Onyenwe anyi, bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, nwee otu ubochi
 ubochi ogbaaghara na nzoda na ihe nke igba mmadu ghari,
 n'ime ndagwurugwu nke ohu,
 o bu ubochi itida mgbidi
 na nke itiku ugwu niile mkpu akwa.
- ⁶ Elam bu akpa akụ,
 ya na ndi nokwasiri n'elu ugboala na inyinya ha;
 Kia eweputakwala ota.
- ⁷ Ugboala juputara na ndagwurugwu unu niile mara mma;
 ndi na-agba inyinya anochisiela onu uzọ niile e si abanye n'obodo unu.
- ⁸ Onyenwe anyi wezugara ihe nchedo niile nke Juda,
 n'ubochi ahụ unu legidere anya
 na ngwa agha di n'Ulozeze di n'Oke oha.
- ⁹ Unu huru na mgbidi obodo Devid
 nwere otutu mgbawa n'ebe di iche iche na ya.
 Unu chekotara mmiri
 n'odo mmiri nke ala ala.
- ¹⁰ Unu guru ulo di na Jerusalem onu,
 tiwaa ufodu ulo iji mee ka mgbidi sie ike.
- ¹¹ Unu gwuru odo mmiri n'etiti mgbidi abuo
 maka ichekwa mmiri si n'odo mmiri ochie,
 ma unu elekwasighi Onye ahụ kere ya anya,
 unu ejikwaghị Onye ahụ turu atumatu ya site na mgbe gara aga kporo ihe.
- ¹² Onyenwe anyi, ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile,
 kporo unu ubochi ahụ
 ka unu kwaa akwa, ruo uju,
 kpuchaa agiri isi unu ma yirikwa akwa mkpe.
- ¹³ Ma lee, e nwere obi uto, na-egwuri egwu;
 igbu ehi na igbu aturu,
 iri anu nakwa inu mmanya.
 Unu na-asị, "Ka anyi rienu, nuokwanu,
 n'ihì na echi ka anyi ga-anwu."

* 22:3 22:3 Maobu, agbaala oso

¹⁴ ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile, ekpugheeralala m mee ka m nūrụ, “N’ezie, agaghị ekpuchiri unu mmehie a ruo ụbọchị unu ga-anwụ.” Ọ bụ ihe Onyenwe anyị, bụ ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru.

¹⁵ Otu a ka Onyenwe anyị, bụ ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile, kwuru:
“Gaa, gwa odozi akụ a bụ Shebna,
nke bụ onye na-elekọta ụlọ ukwu eze:

¹⁶ Gịnị ka ị na-eme n’ebe a, onye nyekwara gị ikike
na i gwuwaara onwe gị ili n’ebe a,
na-egwuwakwa ili gị n’ebe dị elu
na-akapụtara onwe gị ebe izuike n’ime nkume ahụ?

¹⁷ “Kpachara anya, ONYENWE ANYỊ na-aga ikpata gị aka,
tufuo gị n’ebe dị anya, gị dike na nwoke.

¹⁸ Ọ ga-afikọta gị okirikiri dika bọlụ,
tufuo gị n’obodo sara mbara.

N’ebe ahụ ka ị ga-anọ nwụọ,
n’ebe ahụ kwa ka ụgbọala gị nke i ji anya isi
ga-aghọ ihe ihere nye ezinaụlọ onyenwe gị.

¹⁹ Onyenwe anyị ga-achụpụkwa gị site n’okwa gị,
na sitekwa n’onọdụ gị dị elu, dọda gị n’ala.

²⁰ “N’ụbọchị ahụ, aga m akpọ ohu m, Eliakim, nwa Hilcaya. ²¹ Aga m eyikwasi ya uwe ọrụ gị, kekwasikwa ya ihe ike n’ukwu, werekwa ike ọchịchị ahụ i nwere na mbụ nyefee ya. Ọ ga-abụkwara ndị Jerusalem na ndị Juda nna. ²² Aga m enyefekwa ya n’aka ihe ntughe ụzọ nke ụlọ Devid. A ga-emegehe ihe niile ọ sị na a ga-emegehe, mechikwa ihe niile ọ sị na a ga-emechi, ²³ Aga m eme ka o guzosie ike dika ntu a kpogidere n’aja ụlọ. Ocheeze ya ga-ewetara ụlọ nna ya nsopurū. ²⁴ A ga-ekokwasi ya ebube nke ezinaụlọ ya, ụmụ ya na ụmụ ụmụ ya, ihe niile nke dị nta, site na ite na efere, sitekwa n’oba ruo na karama niile.

²⁵ “N’ụbọchị ahụ,” ka ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile kwubiri, “N’oge ahụ, ntu ahụ a kpogidesiri ike n’aja ụlọ ga-apụ n’onọdụ ya, a ga-akpajipu ya ọ dapu n’ala. Ibu niile nke kokwasiri n’elu ya ka a ga-egbuda n’ala.” N’ihi na ONYENWE ANYỊ ekwuola ya.

23

Amụma e buru banyere Taia

¹ Nke a bụ amụma megide Taia:

Tienụ mkpu akwa, unu ụgbọ mmiri nke Tashish
n’ihi na e bibiela Taia,
ahapula ya na-enweghị ụlọ ọbụla maọbụ onụ mmiri mbata.

Ozi erutela ha aka
site n’obodo Saipros.

² Derenụ duu, unu ndị bi n’ala ahụ osimiri gbara gburugburu.

Unu ndị na-azụ ahịa na Saidon,
ndị na-ezipu ụgbọ mmiri na-aga n’osimiri, kwaanụ akwa.

³ N’elu otutu mmiri dị ukwu,
ka mkpuru okuku Shihoa si bịa,
owuwe ihe ubi nke Nail bụ ihe uru ahia Taia,
ọ ghorọ oma ahia nke mba dị iche iche.

- 4 Ka ihere mee gi, Saịdon, na gi bu ebe e wusiri ike nke osimiri,
n'ih i na oke osimiri ekwuola okwu;
“Ime emetubeghi m, nke m ji amuputa nwa;
o nwebeghi mgbe m ji zuputa umu ndi ikom maobu umu ndi inyom tozuru oke.”
- 5 Mgbe ozi ga-abara ndi Ijpt,
ha ga-anọ na mwute n'ih i ozi si Taia.
- 6 Gabiganu ruo Tashish
tisenu mkpu akwa ike, unu ndi bi n'ala mmiri gbara gburugburu.
- 7 Nke a o bu obodo ahụ onu na-ajuputa n'ime ya oge niile?
Obodo ahụ dirila kemgbe oge gara aga?
Nke a o bu ihe foduru n'obodo ahụ
ndi ya na-esi n'ime ya puo gaa n'ebe di anya iwu obodo ozọ?
- 8 Onye zubere ihe di otu a megide Taia,
bu mba na-ekpube ndi ozọ okpueze,
mba nke ndi ahia ya bu umu eze,
nke ndi ozu ahia ya bu ndi a na-asopuru n'awa?
- 9 O bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile zubere ya,
n'ih i iweda n'ala mpako na ima mma ya niile,
na iwetara ndi niile a na-asopuru n'awa nleli.
- 10 Gaanu koala ubi unu dika ha na-eme n'akuku Nail,
unu umada Tashish,
n'ih i na unu enwekwaghi onu mmiri.
- 11 ONYENWE ANYI esetipula aka ya n'elu osimiri
mee ka alaeze ha niile maa jijiji.
O nyela iwu banyere Fonisia*
ka e bibie ebe ya niile nke wusiri ike.
- 12 O siru, “I gagh i anuru onu inu mmanya n'oke oriri ozọ,
gi ada Saịdon na-amaghi nwoke, nke a na-emegbu emegbu.
- “Bilie, gafee garuo Saiproş,
o buladi n'ebe ahụ, i gagh i enweta ezumike.”
- 13 Lee anya n'ala ndi Kaldia,
ndi a gupuru la ugbu a na mmadu!
Ndi Asiria mere ya
ka o buru ebe obibi nye anu ohia na-ebi n'ozara.
Ha wuliri ulo nche ha niile di elu gburugburu
tikpoo ebe ya niile e wusiri ike,
mee ha ka ha togboro n'efu ghoo mkpomkpoo ebe.
- 14 Tienu mkpu akwa, unu ugbu mmiri Tashish niile di n'oke osimiri,
n'ih i na e mebiela ebe unu niile e wusiri ike.
- 15 A gagh i echeta Taia ozọ, tutu iri afọ asaa agafee, nke bu ogologo ubochi ndu onye
eze. Mgbe oge ahụ zuru, Taia ga-adikwa ka nwanyi akwuna e jiri roo abu di otu a:
- 16 “Welite ubo akwara, jegharia n'ime obodo,
gi nwanyi akwuna e chefuru echefu;
kpozie ubo gi nke oma, buo otutu abu,
ka e si otu a mee ka i buru onye e chetara echeta.”

* 23:11 23:11 Ya bu, Kenan

¹⁷ E, mgbe iri afọ asaa gasiri, ONYENWE ANYI ga-eleta Taija. O ga-alaghachi n'oru ya dika nwanyi akwuna, ya na alaeze niile di n'ihu elu uwa niile. ¹⁸ Ma uru ahia ya niile, na ego niile o kpatara site n'izu ahia ka o ga-edo nsọ nye ONYENWE ANYI. Ha agaghị edokokwa ha n'otu ebe izo ha, kama uru ahia ha niile ga-adiri ndi niile na-ebi ezi ndu n'ihu ONYENWE ANYI. Ha ga-ejikwa ego ahụ zuo ihe oriri na uwe di mma.

24

Mbibi ONYENWE ANYI ga-ebibi uwa

- ¹ Lee, na ONYENWE ANYI na-aga igba uwa oto.
O na-aga ime ka o togboro n'efu.
O na-aga ibibicha ihe di n'elu uwa,
mee ka ndi bi n'ime ya gbasasia.
- ² Otu ihe ahụ ka o ga-eme mmadu niile,
nye ndi nchujaja ma ndi mmadu,
nye umuodibo na ndi nwe ha,
nye ndi odibo nwanyi, na nne ha ukwu,
nye ndi na-azu ihe a na-ere ere, na ndi na-ere ihe orire;
nye ndi na-ebinye ego, na ndi a na-ebinye ego;
nye ndi ji ugwo, na ndi e ji ugwo.
- ³ O nweghi onye o ga-ahapu.
A ga-agba ala ahụ oto kwakoro ihe niile di n'ime ya.
Nke a ka ONYENWE ANYI kwuru.
- ⁴ Ala atakochaala, ma kponwuo.
Uwa ahujuola anya ma kponwuo.
Eluigwe na n'uwa so na-ahujukwa anya.
- ⁵ Uwa bu ihe e meruru emeru site na ndi ya;
ha enupula isi n'iwu niile,
ha agbanweela ukpuru ya,
mebie ogbugba ndu ebighi ebi ahụ.
- ⁶ Ya mere, obubu onu na-eripia uwa;
ndi bi n'ime ya aghaghị inatakwa ikpe omuma ha.
Ya mere ndi niile bi n'uwa na-ere oku,
o bukwa naani mmadu ole na ole foduru.
- ⁷ Mmanya ohuru atakoro, osisi vaini akponwuokwala,
n'ihia ya, ndi ahụ niile onu na-eripia n'obi ha na-asu ude.
- ⁸ Egwu oto niile akwusila,
mkpotu nke ndi na-eri oriri di iche iche akwusila.
Uda obi oto nke ubo akwara adighikwa.
- ⁹ Abu obi oto nke ya na mmanya na-eso adighikwa;
mmanya di ike na-akuzi ilu n'onu ndi na-anu ya.
- ¹⁰ Obodo atogboro n'efu;
a kpochichaala onu uzo e si abata ulo ndi mmadu ka onye obula ghara inwe ike
ibata.
- ¹¹ Igwe ndi mmadu no n'okporozo na-eti mkpu n'ihia na mmanya adighikwa.
Onu adighikwa,
otu a, ewezugakwala obi oto site n'uwa.
- ¹² Obodo ahụ aghoala mkpomkpo ebe,
e tikpoala onu uzo ya niile.
- ¹³ Otu a ka o ga-adi n'uwa niile,

nakwa n'etiti mba niile,
 dika mgbe a na-etitusi mkpuru di n'elu osisi oliv,
 maobu mgbe ahapuru ufodu mkpuru grepu n'elu osisi mgbe a ghochasiri ihe
 ubi.

- 14 Ma ndi niile foduru ga-eti mkpu onu;
 ndi no n'odida anyanwu ga-eto idi ebube nke ONYENWE ANYI.
 15 Ndi no n'owuwa anyanwu ga-enye ONYENWE ANYI otuto.
 Ndi bi n'ala nta niile osimiri gbara gburugburu
 ga-ebuli aha ONYENWE ANYI, Chineke Izrel elu.
 16 Anyi ga-anu abu oma di iche iche site na nsotu uwa.
 Ha ga-abu abu na-asi, "Otuto diri Onye ezi omume ahụ."

Ma n'ezie, o nweghi olileanya diri m. "Lee ka anu ahụ m si na-akponwu!
 Ahuhu diri m!

N'ih na ndi ahụ na-ekwesighi ntukwasị obi ereela anyi.
 Akpiri ego ha ka ha ji refuo anyi."

- 17 Ihe egwu, na olulu, na igbudu nke onye na-esi onya di na-eche unu,
 unu ndi niile bi n'uwa.
 18 Onye obula n'ime unu nke gbara oso n'ih ihe egwu
 ga-adaba n'olulu;
 onye obula sitekwara n'olulu riputa
 ga-azonye ukwu ya n'onya.

N'ih na mmiri nke ila n'iyi esitela na mbara eluigwe na-ezokwasị unu.
 Ntoala uwa na-amakwa jijiji.

- 19 Uwa adapiasiala;
 uwa agbawasiala;
 e jirila oke ike nugharia uwa.
 20 Uwa ga-adagbughari dika onye mmanya na-egbu.
 O ga-anagharikwa dika osisi nke oke ifufe na-efeghari.
 O daala, o pughikwa ibili ozo,
 n'ih na njehie ya di arọ na-anyidakwa ya.

- 21 N'ubochi ahụ,
 ONYENWE ANYI ga-ata ike usuu niile di n'eluigwe ahuhu.
 O ga-atakwa ndi eze niile n'uwa ahuhu.

- 22 A ga-achikota ha dika ndi mkporo,
 kpochiekwa ha n'ulo mkporo
 n'ebe ahụ ka ha ga-anogide,
 tutu ruo mgbe a ga-ekpe ha ikpe.

- 23 Onwa ga-ada mba,
 anwu ka ihere ga-eme;
 n'ih na ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, ga-achi
 n'ugwu Zayon nakwa n'ime Jerusalem,
 o ga-eji oke ebube chia n'ihu ndi okenye ya.

25

Toonu ONYENWE ANYI

- 1 O ONYENWE ANYI, i bu Chineke m;
 aga m ebuli gi elu, nye aha gi otuto,

n'ihì na site na ntúkwasị obi zuruoke,
 ị ruọla ọtụtụ ihe ịribama,
 nke ị tūrụ atumatụ ha siterị n'oge gara aga.

² N'ihì na ị meela ka obodo ghọọ mkpòmkpọ ebe;
 mee ka obodo e wusiri ike ghọọ ebe dakporọ adakporọ;
 meekwa ka ebe siri ike nke ndị mba ọzọ ghọọ ebe obodo na-adighizi,
 agaghị ewukwa ya ruo mgbe ebighị ebi.

³ N'ihì nke a, ndị niile dị ike ga-asopurụ gị.
 Obodo ndị ahụ na-emenye ndị mba ọzọ egwu ga-atụ gị egwu.

⁴ N'ihì na ị buurụ onye na-enweghị ike ebe mgbaba;
 ị bukwaara ndị ogbenye ebe mgbaba n'oge mkpa ha,
 ebe nchebe siri ike n'oge oke mmiri ozuzo,
 na ndo n'oge okpomokụ.

N'ihì na nkuume nke ndị na-adighị emere mmadụ ebere
 dị ka oke mmiri ozuzo nke na-amakwasị mgbidi,
⁵ dika ka okpomokụ nke na-adị n'ozara.

Ị na-eme ka mkpọtụ nke ndị mba ọzọ kwusị,
 dika ndo nke igwe ojii na-eweta si eme ka okpomokụ dajuọ,
 otu a ka abụ ọma nke ndị na-adighị eme ebere si kwusị.

⁶ N'elu ugwu a, ka ONYENWE ANYỊ, Onye purụ ime ihe niile
 ga-anọ kwadooro ụwa niile oke oriri.

Ọ ga-abụ oke oriri nke ga-adiri ndị niile.
 Oke oriri nke ezi anụ na mmanya dị mma ga-adị.

⁷ N'elu ugwu a, ka ọ ga-ewepụ ihe ndị ahụ niile na-eweta ihu mgbaru,
 nke dị ka akwa e ji kpuchie mmadụ niile,
 nke kpuchikwara ihu ndị mba niile.

⁸ Ọ ga-elomi ọnwụ ruo mgbe ebighị ebi.
 Onye kachasị ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYỊ ga-ehicha anya mmiri niile
 site n'ihu mmadụ niile,
 ọ ga-ewezuga ihe ịta ụta* niile
 dakwasiri ndị ya site n'ụwa niile.
 ONYENWE ANYỊ ekwuola ya.

⁹ N'ubochi ahụ, ndị mmadụ ga-asị,
 "Nke a bụ Chineke anyị n'ezie,
 anyị tükwasiri ya obi, ọ zoputakwara anyị.
 Nke a bụ ONYENWE ANYỊ ahụ, anyị tükwasiri ya obi,
 ka anyị nwee ọñụ ma ñurịakwa na nzoputa ya."

¹⁰ N'ihì na aka ONYENWE ANYỊ ga-adigide n'elu ugwu a,
 ma a ga-azọtọ ndị Moab n'ọñọdụ ha,
 dika esi azọda ahijia dị n'okpuru ụkwụ mmadụ.

¹¹ Ha ga-agbasa aka ha abụọ n'ime ya,
 dika onye na-egwu mmiri si agbasapụ aka ya,
 ma Chineke ga-eweda mpako ha niile,
 n'agbanyeghị ọrụ aghughọ niile nke aka ha.

¹² Ọ ga-akwatu mgbidi gị niile dị elu nke e wusiri ike,
 mee ka ha daruo ala,
 ọ ga-eme ka ha daruo ala,

* 25:8 25:8 Maqbu, Ihe ihere

ruo mgbe ha ghorọ uzuzu.

26

Abu Otuto

- ¹ N'ubochi ahụ, a ga-abụ abụ a n'ala Juda niile:
Anyị nwere obodo e wusiri ike.
Chineke na-eme ka mgbidi ya
na ebe ya niile e wusiri ike buru nzoputa nye anyị.
- ² Meghee uzọ ama niile,
ka mba ndi ahụ na-eme ezi omume bata,
e, bu mba ahụ kwesiri ntukwasị obi.
- ³ I na-eme ka ndi niile echiche uche ha guzosiri ike
nwee udo zuruoke,
n'ihhi na o bu na gi ka ha na-atukwasị obi ha.
- ⁴ Tukwasị ONYENWE ANYI Chineke obi mgbe niile,
n'ihhi na ONYENWE ANYI Chineke bu oke nkume nke mgbe ebighi ebi.
- ⁵ Ndi na-akpa nganga ka o na-ewedata ala,
na-emekwa ka obodo na-anyanya isi kpo o n'ala.
Mgbidi ya
ka o na-eme ka o daruo ala.
- ⁶ O na-enyefe obodo ahụ
n'aka ndi a na-emegbu emegbu,
na n'aka ndi ogbenye ka ha zotoo ya ukwu.
- ⁷ Uzọ nke onye ezi omume ha n'otu,
gi, Onye ziri ezi, na-eme ka okporozo ndi ezi omume di larii.
- ⁸ E, ONYENWE ANYI, anyi na-aga n'uzo nke ikpe gi niile,
na-ele anyanya gi.
Aha gi na ihe niile e ji mara gi
bu ihe na-agusi obi anyi agu ike.
- ⁹ Abali niile ka obi m na-achosi gi ike,
n'ututu eji m mmuo m niile na-achosi gi ike,
n'ihhi na o bu naani mgbe i biara kpee uwa ikpe
ka mmadu ga-esi n'ajo omume tugharia ime ezi ihe.
- ¹⁰ Obi ebere gi n'ebe ndi na-emebi iwu no
adighi eme ka ha gbanwee.
O buladi n'ala a, ebe ndi ezi omume bi, ha na-anogide na-eme ihe ozo.
Ha adighi echeta idi ukwu gi, ONYENWE ANYI.
- ¹¹ ONYENWE ANYI ebuliela aka ya elu,
ha adighi ahụ ya.
Gosi ha ekworo gi banyere ndi gi, ka e si otu a mee ka ihere mee ha.
E, ka oku ahụ i kwadooro ndi iro gi rechapu ha.
- ¹² ONYENWE ANYI, i na-enye anyi udo;
n'ihhi na ihe niile anyi nwere sitere n'aka gi.
- ¹³ O, ONYENWE ANYI Chineke anyi, o di mgbe anyi no n'okpuru ochichi ndi ozo di iche
iche,
ma ugbu a, o bu naani aha gi ka anyi na-eke.
- ¹⁴ Ndi niile anyi fere na mbu anwuchaala; ha adighikwa ndu;
mmuo ha agakwaghi aloghachi ozo.

N'ihì na ì tara ha ahụhụ, laa ha n'iyi;
e chefukwaala ha.

¹⁵ I meela ka mba a ì ukwu, ONYENWE ANYÌ;
i meela ka mba a saa mbara.

I wetarala onwe gị nsọpụrụ,
i meela ka oke ala ahụ niile gbatia.

¹⁶ ONYENWE ANYÌ, n'ime mkpagbu ha, ha gbakwutere gị.
Mgbe iwe gị biakwasiri ha,
ọ bụ olu ì nta ka ha ji kpeere gị ekpere.

¹⁷ Gị, ONYENWE ANYÌ, emeela ka anyị kwaa akwa,
ì ka nwanyị ime na-eme si ata ikikere eze na akwa akwa n'ihì ihe mgbu.
Otu a ka anyị nọ n'ihu gị.

¹⁸ Anyị anọla ọnọdu ihe mgbu, na ìta ikikere eze,
ma o nweghị ihe ọma anyị nwetara n'ime ya.
Mgbali anyị niile emeghị ka nzọputa rute ụwa aka.
O nwekwaghị ihe nwere isi anyị rụputara.

¹⁹ Ma ndị gị niile nwurụ anwụ ga-adị ndụ, O ONYENWE ANYÌ.
Ozu ha ga-esite n'ọnwụ bilie.

Unu ndị niile bi n'aja
tetanụ ma tie mkpu ọñụ.
N'ihì na igirigi gị ì ka igirigi nke ụtutu,
ala ga-amuputakwa ndị ya niile nwurụ anwụ.

²⁰ Baanụ n'ụlọ, ndị m,
kpochienụ ụzọ unu!
Zoonụ onwe unu naanị nwa oge nta,
tutu ruo mgbe iwe Chineke ga-agabiga.

²¹ Lee anya! ONYENWE ANYÌ si n'ebe obibi ya
na-abia ikpe ndị bi n'ụwa ikpe n'ihì mmehie ha niile.
Ụwa ga-ekpughepụ gosi ọbara niile a wusiri n'elu ya,
ọ gaghị ezokwa ndị niile e gburu lie n'ime ya.

27

Mgbaputa ìrì Izrel

¹ N'ubochi ahụ,
ONYENWE ANYÌ ga-eji mma agha ya
iwe ya, ì ukwu ìkwa ezigbo ike,
taa agwọ ahụ na-akpu akpu bụ Leviatan ahụhụ.
Leviatan bụ agwọ mgbakọ ahụ;

ọ ga-egbukwa nnukwu anụ ọjọọ ahụ nke bi na mmiri.

² N'ubochi ahụ,
abụ a ga-adị n'ọñụ ha, abụ ha ga-abụ banyere ubi vainị nke na-amị ezi mkpụrụ.

³ “Mụ onwe m bụ ONYENWE ANYÌ na-elekota ya,
ana m agba ya mmiri ubochi niile,
na-eche ya nche ehie na abali.

Ka onye ọbụla ghara iji ihe ọjọọ leta ya.

⁴ Adighi m ewekwa iwe.

Ọ bụrụ na ọ bụ naanị ogwu na uke na-echere m aka mgba,
aga m ebili buso ha agha,

aga m esurekwa ha oku.

⁵ Ma o bughị otu a, ka ha biakwute m maka nchekwa,
ha bịa ka mụ na ha mee udo.
E, ha bịa ka mụ na ha mee udo.”

⁶ N'ubochi ndi na-abia, Jekob ga-agba mgborogwu.
Izrel ga-agbawa okoko dika osisi, maakwa ifuru,
jirikwa mkpuru mejuputa uwa niile.

⁷ ONYENWE ANYI atabeghi Izrel ahuhu
dika o si taa ndi iro ya.

O mebekwaghi ka e gbuo ndi ya
di ka e si gbuo ndi iro ha.

⁸ ONYENWE ANYI tara ndi ya ahuhu, mee ka a doro ha n'agha ma buru ha gaa mba
ozo.

O bu ifufe ojojo nke si n'owuwa anyanwu
ka o ji bupu ha.

⁹ O bu n'uzo di otu a ka a ga-esi bupu ikpe omuma diri Jekob,
nke a bukwa iju eju nke mkpuru e ji wezuga mmehie ya:
Mgbe ha gweriri nkume niile ha ji wuo ebe ichu aja arusi ha
dika ntu,

mgbe ha wezugara ogidi arusi Ashera,
na ebe ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utu niile.

¹⁰ Obodo ahụ e wusiri ike adakposiala.
O ghoola ozara nke ndi mmadu na-ebighi n'ime ya.

O ghokwala ebe umu ehi na-akpa nri,
ebe ha na-amakpu na-ezu ike.

Ha ga-atacha ahia di n'alaka osisi.

¹¹ Mgbe alaka osisi ndi ahụ kponwuru daa,
umu nwanyi ga-abia chikotaa ha were ha kwanye oku.

N'ihia na ndi a bu ndi na-enweghi nghota.

O bu nke a mere Onye kere ha adighi emere ha ebere.

Onye ahụ kpuru ha agakwaghi egosi ha obi ebere.

¹² N'ubochi ahụ, ONYENWE ANYI ga-ahocha site n'ebe mmiri na-eru eru Yufretis ruo
na Wadi nke Ijpt, ma gi, bu Izrel ka a ga-achikota otu n'otu. ¹³ N'ubochi ahụ, opi ike
ga-ada. Ndi ahụ na-ala n'iyi n'Asiria na ndi ahụ e mere ka ha gaa biri n'Ijpt dika
ndi mba ozo ga-abia fee ONYENWE ANYI ofufe n'ugwu nsọ ya di na Jerusalem.

28

Ahuhu diri ndisi Ifrem na Juda

¹ Ahuhu ga-adiri okpueze okoko* ohia ahụ, nke bu mpako Ifrem,
obodo ahụ ndi ya na-anubiga mmanya oke ji anya isi.

Obodo ahụ e wukwasiri na mbara ala ndagwurugwu mara mma.

Obodo ahụ ima mma ya na-ada dika okoko osisi e kpukwasiri ndi ndu ya mmanya
na-egbu n'isi.

² Lee, Onyenwe anyi nwere otu onye di ike,† onye nwekwara ume,

dika oke mmiri ozuzu nke akummiri igwe na dika oke ifufe na-eweta mbibi,

* **28:1** 28:1 Okpueze okoko n'ebe a, na-ekwu banyere obodo Sameria. † **28:2** 28:2 N'ebe a otu onye ahụ di ike
bu eze ndi Asiria.

dịka oke mmiri ozuzo na-erubiga oke na dịka oke mmiri ozuzo bu idee mmiri ji ike ekwo,

ọ ga-eji ike tupu ya n'ala.

³ Okpueze okoko osisi, bu mpako nke ndi Ifrem na-anubiga mmanya oke, ga-abu ihe a ga-azotokwa n'okpuru ukwu.

⁴ Okoko oha nke na-akponwu akponwu, nke bu ebube ima mma ya, nke di n'isi ndagwurugwu na-emeputa ihe, ga-adi ka mkpuru fiig chara tupu oge owuwe ihe ubi eruo, nke mgbe onye obula huru ha na-ewere ha n'aka, tinye n'onu ya, loo ha.

⁵ N'ubochi ahụ, ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile n'onwe ya, ga-aghoru ndi ya foduru n'ala ahụ

okpueze mara mma,

ọ ga-aghokwara ha okoko mara mma.

⁶ Ọ ga-abu mmuo nke ikpe ziri ezi nye ndi ikpe.

Ọ ga-abukwa ike

nye ndi na-achughachi ndi iro azu n'onu uzọ ama.

⁷ Ndi a kwa na-adagharị site na mmanya sitekwa n'ihe onunu na-aba n'anya.

Ndi nchaja na ndi amuma na-adagharị site na ihe onunu na-aba n'anya, mmanya emeela na ha amakwaghị ihe ha na-eme;

ha na-adagharị site n'ihe onunu na-aba n'anya ha na-adagharị mgbe ha na-ahụ ohu di iche iche, ha na-asọ ngongọ mgbe ha n'ekpe ikpe.

⁸ N'ihị na tebul ha niile juputara n'ihe ogbugbo ruru unyi. O nwekwaghị ebe di ocha.

⁹ "Ọ bu onye ka ọ na-achọ ikuziri ihe?

Ọ bu onye ka ọ na-achọ ka ọ ghota ozi ya?

Ọ bu umunta ndi a kwusiri inu mmiri ara, bu ndi a ka napuru ara?

¹⁰ N'ihị na ọ na-agbali izi anyi ihe dika e si dee ya, ahiri ime nke a, n'ahiri ime nke ozo, n'usoro tukwasị n'usoro, nwantinti n'ebe a, nwantinti n'ebe ahụ."

¹¹ N'ezie, Chineke ga-eji ndi na-asu asusu unu na-amaghi zi unu ihe.

¹² N'ihị na ọ gwara unu okwu si,

"Lee, nke a bu ebe izuike ahụ, ebe onye ike gwuru nwere ike ino zuru ike; nke a bu ebe igbaume ahụ."

Ma ha juru ige ya nti.

¹³ Ọ bu n'ihị ya ka e ji na-ezi unu okwu ONYENWE ANYI

n'ahiri n'ahiri,

n'usoro n'usoro;

nwantinti n'ebe a, nwantinti n'ebe ahụ,

ka unu gaa sọ ngongọ dalaa azu,

ka unu buru ndi e tihara ahụ, ndi onya mara, ndi e jidekwara.

14 N'ihì nke a, nùrùnyù okwu ONYENWE ANYÌ, unu ndì na-akwa emo, ndì ọchìchì Jerusalem dì n'aka.

15 N'ihì na unu ekwuola sị, "Anyì na ọnwụ agbaala ndụ, anyì na ala mmụọ enwekoọkwala otu mkpebi.

Mgbe ìla n'iyi ahụ dì ukwu ga-esi n'ebe anyì nọ gafee, ọ gaghì erute anyì,

n'ihì na anyì emeela ka okwu ụgha bụrụ ebe mgbaba anyì; ọ bụkwa n'ime okwu ụgha ka anyì na-ezo onwe anyì."

16 Ma otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYÌ sịrị, "Lee, ana m atọgbọ na Zayọn otu nkume, nke anwaputarala.

Nkume nkuku dì oke ọnụahịa, n'ihì ntọala siri ike.‡

Onye nke kweere na ya

egwu agaghì ejide ya.§

17 Ikpe ziri ezi ga-abụ eriri ọtụtụ nke ji atụ ihe, ezi omume ga-abụkwa ihe ịtụ mgbidi;

akụmmiri nke oke mmiri ozuzo, ga-ekpochapụ ebe mgbaba unu, okwu ụgha unu, mmiri ga-etojukwa n'ebe nzuzo unu.

18 Mgbe ahụ, a ga-akagbu ọgbụgba ndụ ahụ unu na ọnwụ gbara; mkpebi unu na ala mmụọ agaghì eguzokwa.

Mgbe oke ìla n'iyi ahụ si n'ebe unu nọ na-agafe, ọ ga-azọda unu.

19 Mgbe ọbụla o si n'ebe unu nọ na-agafe, ọ ga-eburu unu, maọbụ n'ututụ, ehihie, maọbụ n'abalì, oge niile, mgbe mgbe."

Mgbe ahụ, obi unu ga-aghọta okwu Chineke; ọ ga-ewetara unu ahụ ìma jijiji.

20 Ihe ndina dì mkpụmkpụ, mmadụ enweghì ike esetipụ onwe ya n'elu ya; akwa mkpuchi dì oke warawara, mmadụ enweghì ike iji ya fuchizie ahụ nke ọma.

21 ONYENWE ANYÌ ga-ebili dika o mere n'ugwu Perazim, ọ ga-akpalì onwe ya dika o mekwara na Ndagwurugwu Gibion, iru ọrụ ya, ọrụ ya nke dì ike n'ikowa, na iruzụ ọrụ ya, ụdì nke a na-atughì anya ya.

22 Ugbu a, ya mere, kwusìnyù ikwa emo, ka a ghara ime ka ahụhụ unu dì ukwu karià.

N'ihì na Onyenwe anyì, ONYENWE ANYÌ, Onye pụrụ ime ihe niile agwala m na o kpebiela ìla unu n'iyi.

23 Geenu ntì, nùrùnyù olu m, ñaanụ ntì n'ìhe m na-agwa unu.

24 Ọ bụ ụbọchì niile ka onye ọrụ ubi na-akọ ala ubi ya hapụ ikunye ya mkpuru? Ọ bụ mgbe niile ka ọ na-egwuze ala ubi ya ime ka ọ dì larìjì, ma ọ gaghì akunye ya mkpuru ọbụla?

25 Mgbe o gwuzesìrì ya, ọ naghì aghasa mkpuru karawe, ghasaakwa kumin?

Ọ bụ na ọ naghì akunye ọka wiiti n'ahìrì nke ya, ọka balì n'ebe o kwesìrì, na spelti n'ebe o kwesìrì?

‡ 28:16 28:16 Onye ọbụla na-ewukwasì ndụ ya n'elu ya agaghì enwe ihe egwu ọbụla; § 28:16 28:16 Agaghì eme ọsịsọ laghachi azu.

- 26 Ọ maara ihe o kwesiri ime,
n'ihl na Chineke na-ezi ụzọ ziri ezi.
- 27 N'ihl na ejighi igwe eji azochaa mkpuru oka etichaputa mkpuru karawe,
maobu kporoo ukwu igwe* n'elu kumin,
kama o bu mkporo ka e ji etichaputa kumin,
werekwa osisi nta kwesiri ekwesi kuputa karawe.
- 28 A na-akwo oka e ji eme achicha akwo,
o bughl ruo mgbe ebighl ebi ka a na-anogide na-etichaputa ya.
E nwere ike jiri ukwu igwe ugboala inyinya na-adokpu zochaa ha,
ma o bughl ka a kwopiasia mkpuru ha.
- 29 Ihe ndi a niile na-esite n'aka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile na-abia,
onye nzube ya di itunanya,
onye amamihe ya di ebube.

29

Ahuhu diri obodo Devid

- 1 Ahuhu ga-adiri gi, gi bu Ariel, Ariel,*
gi obodo ebe Devid bi.
Gbakonyenu otu afo n'afu ozo
nke unu ga-eji rie oriri, mee mmemme.
- 2 Ma aga m akpagbu Ariel,
o ga-eru uju, ma bee akwa,
o ga-adi ka ala ebe ichu aja.
- 3 Aga m ama ulo ikwu m n'akuku gi niile gburugburu,
aga m eji otutu ulo elu gba gi gburugburu
dokwaa ihe nnochibido m niile megide gi.
- 4 N'onodu mweda n'ala, i ga-ekwu okwu site n'ala,
okwu onu gi ga-esikwa n'uzuzu puta.
Olu gi ga-ada ka nke onye mmuo site n'ala,
o bu site n'uzuzu ka okwu onu gi na-ada ntakiri ntakiri ga-esi puta.
- 5 Ma igwe ndi iro gi† ga-agho ntu,
igwe ndi na-adighi eme obi ebere ga-adikwa ka igbugbo oka nke ifufe na-ebufu.
Mgbe ahu, na mberede,
6 mu onwe m, bu ONYENWE ANYI,
Onye puru ime ihe niile, ga-eji egbe eluigwe na ala oma jijiji
na oke ifufe na oke uzu, na oku na-erepia erepia, biakwute ha.
- 7 Mba niile ahu, ndi na-ebuso Ariel agha,
bu ndi na-ebuso ya na ebe ya e wusiri ike agha,
ga-efu dika nro,
onye na-arahu ura n'abali roro.
- 8 Dika mgbe onye aguu na-agu, nke na-arororo ebe o na-eri nri,
ma aguu nokwa na-agu ya mgbe o si n'ura teta.
Dika onye aguu mmiri na-agu, nke no na nro hu mmiri o na-anu,
ma teta n'ura choputa na akpiri na-akposi ya nku ike, na-adakwa mba.
E, otu a ka o ga-adi
mgbe igwe ndi agha mba ahu niile ga-ebuso ugwu Zayon agha.

* 28:27 28:27 Lit. wijilu * 29:1 29:1 Nke a bu aha ozo e ji mara Jerusalem. † 29:5 29:5 Ya bu, ndi ala ozo na-emegide gi

- 9 Ka o gbagwojuo unu anya. Ka o jukwa unu anya.
Kpuonu onwe unu isi ka unu ghara ihu uzọ.
Nagharianu ma o bughị site na mmanya unu nuru,
soonu ngongo ma o bughị site na mmanya na-aba n'anya.
- 10 N'ihị na ONYENWE ANYI awukwasila unu mmuo nke oke ura.
O mechela anya ndi amuma unu niile,
kpuchie isi ndi niile na-ahu ohu.
- 11 Ihe ndi a niile na-aga ime n'oge di n'ihu dika akwukwo a kara akara. Mgbe e weere ya nye onye ma akwukwo ka o guo, o ga-asị, "Enweghi m ike, n'ihị na a kaala ya akara." 12 Mgbe e weere ya nye onye na-amaghi akwukwo, o ga-asị, "Ewela iwe, amaghi m agu."
- 13 Onyenwe anyi siri,
"Ndi a ji onu ha na-abia m nso,
ha ji egbugbere onu ha na-asopuru m,
ma obi ha di anya n'ebe m no.
Ofufe ha na-efe m, bu nke
gbadoro ukwu n'ihe mmadu nyere n'iwu, bukwa nke a kuziiri ha.
- 14 Ya mere, otu ugboro ozo, aga m eme ndi a ihe oke iju anya
jiri ihe itunanya tukwasi n'elu ihe itunanya,
amamihe nke ndi maara ihe ga-ala n'iyi,
nghota nke ndi nwere nghota ga-agba barij."
- 15 Ahuhu ga-adiri ndi na-eche
na ha na-ezonari Onyenwe anyi nzube ha,
ndi na-agbalisi ike ime ihe ha zubere na nzuzo, ma na-asirita onwe ha,
"Chineke agaghi ahụ anyi. O maghi ihe anyi na-eme!"
- 16 Lee ka unu si ekpu ihe ihu n'ala,‡
ka a ga-asị na okpu ite di ka uru e ji akpu ite.
Ihe mmadu kpuru o nwere ike itughari gwa onye kpuru ya, si,
"I kpughi m"?
- Ka ite o nwere ike i si okpu ite,
"I ghotaghi ihe obula"?
- 17 Mgbe na-adighi anya o bu na Lebanon agaghi agho ala ubi na-emeputa ihe,
ala ubi ahụ na-emeputa ihe ga-adikwa ka oke ohia?
- 18 N'ubochi ahụ, ndi nti chiri ga-anu ihe a na-aguputa site n'akwukwo ahụ,
ndi isi, ndi ahụ naara ejeghari n'ochichiri ga-emeghe anya ha,
hukwa uzọ ozo.
- 19 Ndi di umeala n'obi, na ndi ogbenye n'etiti ndi mmadu ga-achota onu na obi uto
nke ONYENWE ANYI Onye di nsọ nke Izrel na-enye.
- 20 Ndi na-adighi enwe obi ebere agaghi adikwa;
ndi niile na-akwa emo agaghi adikwa,
ndi niile echiche ha bu ime ajo ihe ka a ga-ebipu ndu ha,
- 21 bu ndi ahụ na-eme ka e site n'okwu onu ha mee onye ozo onye ikpe mara,
ndi na-eme ka onye na-ekpechite onu onye a na-emegbu emegbu maa n'onya,
ndi na-eji igba akaebe ugha mee ka ikpe ziri ezi hapu irute ndi ezi omume aka.
- 22 Ya mere, nke a bu ihe ONYENWE ANYI onye gbatara Ebrahim na-agwa ulo
Jakob,
"Ndi m, a gaghi emekwa ka ihere mee unu ozo.
Ihu unu agaghi agbarukwa ozo.

‡ 29:16 29:16 Ka unu si buru ndi nzuzu

- ²³ Mgbe ha hụrụ ụmụ ha,
 bụ ọrụ aka m abụọ, n'etiti ha,
 ha ga-edo aha m nsọ,
 ha ga-ekwuputa, nabatakwa idi nsọ nke Onye nsọ Jekob,
 ha ga-eguzokwa n'ihu Chineke Izrel n'egwu na n'ima jijiji.
- ²⁴ Ndi na-akpafu n'ime mmuo ha ga-enweta nghota,
 ndi ntamu ga-achokwa ka ha muta ihe."

30

Ahuhu diri mba na-eme isiike

- ¹ "Ahuhu ga-adiri umu ndi nnupu isi,"*
 otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara,
 "bu ndi na-agbaso nzube nke na-esiteghi n'aka m,
 ndi ha na ndi ozo na-agba ndu nke Mmuo m na-anabataghi,
 si otu a na-eme ka mmehie na-aba uba n'elu mmehie.
- ² Ndi na-aga Ijipt icho enyemaka
 ma ha ajutaghi ase site n'aka m.
 Ndi were obi ha tukwasi na Fero maka nchebe,
 chosiekwa ike ime Ijipt ebe mgbaba.
- ³ Ma nchekwa Fero ga-aghoru unu ihe ihere,
 ndo ndi Ijipt ga-etinye unu n'onodu mweda n'ala.
- ⁴ O bu ezie na ha nwere ndi ozi na Zoan
 ndi nnochichi anya ha erutekwala Hans,
- ⁵ ihere ga-eme onye obula
 n'ihu ndi na-abaghi uru nye ha,
 ndi na-abughi ihe inyeaka maobu ihe iba uru,
 kama naani ihe ihere na ita uta."
- ⁶ Amuma banyere umu anumanu bi na Negev.
 N'ala ahuhu na mkpagbu,
 nke odum na nne odum,
 nke ajuala na agwo ojo na-efe ka oku,
 ndi nnochite anya obodo na-ebu aku ha niile n'elu inyinya ibu,
 na-ebukwa akunuba ha di oke onuahia n'elu inyinya kamel,
 na-agakwuru mba ahu na-abaghi uru,
- ⁷ bu Ijipt, ndi inyeaka ha na-enye enweghi isi.
 N'ihu nke a, ana m agu ya
 Rehab, onye na-enweghi ihe o na-aru.
- ⁸ Gaa ugbo a, dekwasiri ha ya n'elu mbadamba nkume,
 detuokwa ha n'ime akwukwo,
 ka o diri maka ubochi na-abia
 dika ihe akaebe ruo mgbe ebighi ebi.
- ⁹ N'ihu na ndi a bu ndi na-enupu isi, umu aghughu
 ndi kpachaara anya ju inabata ozizi ONYENWE ANYI na-ezi.
- ¹⁰ Ha na-agwa ndi ohu uzo,
 "Unu ahukwala ohu, o zuola,"
 ma sikwa ndi amuma,
 "Mechienu onu! Unu ahutakwarala anyi ihe ziri ezi n'ohu unu.
 Gwanu anyi ihe na-atu utu na nti,

* 30:1 30:1 Nke a bu n'ihu mmekorita ha na ndi Ijipt 2Ez 18:21.

- buonu amuma nduhie.
¹¹ Unu na-anochiri anyi uto,
nyenu anyi ohere.
Anyi achokwaghi inu ihe obula
banyere onye ahụ unu na-akpo Onye di nsọ nke Izrel.”
¹² Ya mere, ihe a ka Onye di nsọ nke Izrel na-ekwu,
“N’ihi na unu kporo okwu m na-agwa unu asi,
ma dabere na mmegbu
na-atukwasikwa obi unu n’aghugho,
¹³ mmehie a ga-aghoru unu
ihe dika mgbidi di elu, nke gbawara agbawa,
nke ga-ada na mberede, n’otu ntabi anya.
¹⁴ O ga-etipiasị dika ite aja,
nke etipiaara na-enweghi obi ebere,
nke a na-enweghi ike ichota mpekele ejuju obula n’etiti ya,
iji guta oku site na-ekwu,
maobu kuputa mmiri site n’ite.”
¹⁵ N’ihi na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI bu Onye nsọ nke
Izrel siri,
“O bu na ncheghari na izuika ka a ga-azoputa unu,
na ino juu na ntukwasị obi ka idi ike unu ga-adi,
ma unu ekweghi na nke obula.
¹⁶ Kama unu na-asi, ‘Anyi ga-arikwasị n’elu inyinya gbapu.’
E, unu ga-agba oso n’ezie.
Unu siri, ‘Anyi ga-arikwasị n’inyinya ndi na-eke oso.’
Ya mere, ndi ga-achụ unu ga-adi ngwa.
¹⁷ Otu onye n’ime ndi iro unu
ga-achụ puku mmadu n’ime unu oso.
Mmadu ise si n’ime ha
ezuola ichusasi unu,
ruo mgbe unu ga-adi
ka osisi a manyere okoloto debe n’elu ugwu,
e, ka okoloto a hapuru n’elu ugwu nta.”
¹⁸ Ma ONYENWE ANYI nokwa na-echere ka unu biakwute ya,
ka o gosi unu ihunanya ya.
O jikeere imere unu ebere, n’ihi na ONYENWE ANYI bu Chineke na-ekpe ikpe ziri ezi.
Ngosi na-adikwara ndi niile na-ele anya inyeaka ya.
¹⁹ Unu ndi Zayon ndi bi na Jerusalem, ndi nke m, unu agaghi ebekwa akwa oso,
n’ihi na Onyenwe anyi bu onye obi ebere. O ga-enyere unu aka mgbe obula unu
kporuru ya. ²⁰ N’agbanyeghi na Onyenwe anyi na-enye unu achicha nke nhuju anya
na mmiri nke ahuhu, ndi ozizi unu agaghi abukwa ndi zoro onwe ha oso, kama unu
ga-eji anya unu hu ha. ²¹ Ma unu tughariri n’aka nri ma o bukwanu n’aka ekpe,
nti unu ga-anu otu olu n’azu unu, nke na-asi, “Nke a bu uto, Jeenu ije n’ime ya.”
²² Mgbe ahụ kwa, unu ga-emebi arusi unu niile, nke e ji olocha na oloedu kpuo.
Unu ga-atufukwa ha dika ihe ruru unyi, nke na-aso oyi. Unu ga-asi ha, “Punu n’ebe
a!”
²³ O ga-ezitekwa mmiri ozuzo maka mkpuru unu kuru n’ala ubi unu, ihe omume
nke ga-esite n’ala ahụ puta ga-ama abuba baakwa uba. N’ubochi ahụ anu ulo unu
ga-ata nri n’ebe ita nri sara mbara. ²⁴ Ehi na inyinya ibu ndi na-aru oru ubi ga-ata
nri a gwara nke oma nke nnu di, nke eji ngwa oru ifucha oka na shovel kpasaa nke

oma. ²⁵ N'elu ugwu obula di elu na n'elu ugwu nta obula di elu, ka iyi na mmiri niile ga-eru, n'ubochi oke ogbugbu, mgbe ulo elu niile ga-ada. ²⁶ Onwa ga-amuke dika anwu, ihè anyanwu ga-adikwa okpukpu asaa dika ihè ubochi asaa e mere ka o muo n'otu ubochi! Ihe ndi a ga-emezu n'ubochi ahụ ONYENWE ANYI malitere ikechi na igwo onya o mere ka o rute ndi ya aka.

²⁷ Lee, Aha ONYENWE ANYI ka o si n'ebe di anya na-abia!

Ọ na-abia n'oke iwe, anwuru oku gbakwara ya gburugburu.
Iwe juputara n'egbugbere onu ya,
okwu ya na-erechapu dika oku.

²⁸ Iku ume ya dikwa ka iyi rubigara oke, nke na-achi oku,
nke na-etoru onye no n'ime ya n'olu.

Ọ na-ayocha mba niile n'ime nyo ila n'iyi,
o na-etinye n'agba ndi mmadu
eriri igwe nke na-edufu ha.

²⁹ Ma unu ga-abu abu
dika unu na-abu n'abalị mmemme di nsọ,
obi unu ga-anuri onu
dika mgbe ndi na-egbu opi na-arigo elu
na-aga n'ugwu nsọ ONYENWE ANYI,
na-agakwuru Oke Nkume Izrel.

³⁰ ONYENWE ANYI ga-eme ka ndi mmadu nu olu ya di ebube,
o ga-emekwa ka ha hu aka ya na-aridata ala
jiri onuma nke iwe ya na oku na-erepia erepia,
jirikwa oke mmiri ozuzo, na egbe eluigwe, na akummiri igwe.

³¹ Olu ONYENWE ANYI ga-emenye ndi Asiria egwu;
o ga-eji mkpara igwe ya kudaa ha n'ala.

³² Ihe otiti obula nke ONYENWE ANYI na-eji mkpo ya,
tie ha n'ahu
ga-adi ka egwu ubo akwara na une di iche iche na-enye,
mgbe o na-eweli aka ya na-eti ha oke ihe otiti dika o na-aluso ha ogo.

³³ Edoolari ihe niile n'usoro site n'oge gara aga.
A kwadoola ebe a ga-akwanye oku nke ga-erechapu eze ahụ.
O bu ebe sara mbara, nke di omimi,
na nke a kwajuru nku.

O bu iku ume ONYENWE ANYI
nke dika mwuputa nke nkume na-enwu oku
ka a ga-eji mune ya oku.

31

Ahuhu diri ndi ahụ na-atukwasi Ijpt obi

¹ Ahuhu diri ndi na-aga Ijpt icho enyemaka,
ndi nchekwube ha di n'ike ndi ha na-agba inyinya,
ndi na-atukwasi obi ha n'ugboala ha, nke di otutu,
ndi na-atukwasikwa obi ha n'idi ike nke ndi Ijpt na-agba inyinya.
Ma ha adighi ele anya inyeaka site n'aka Onye Nso Izrel;
ha adighi arikwa ya ka ONYENWE ANYI nyere ha aka.

² Ma ya onwe ya maara ihe, o puru iweta ila n'iyi.
O dikwaghi agbanwe okwu ya.

O ga-ebili megide ndi mba na-eme ihe ojoo;
ha na ndi niile na-enyere ndi na-eme ajo ihe aka.

³ N'ihì na ndì Ijìpt bụ naanì mmadụ, ha abughị Chineke!

Ịnyinya ha nwekwara anụ ahụ, ha abughị mmụọ.

Mgbe ONYENWE ANYỊ setipuru aka ya imegide ha,

ha ga-asọ ngongọ;

ndì ha na-enyere aka ga-adakwa.

Ha niile ga-alakokwa n'iyi.

⁴ Ma ihe ndì a ka ONYENWE ANYỊ gwara m,

“Dịka odum na-agbọ uja,

na-ebigbọ n'elu anụ ọ dogburu,

n'agbanyeghi na-akpokotara igwe ndì ozuzu aturu

imegide ya,

ọ naghì atu egwu mkpu ha,

mkpotu uzu ha adighi enyekwa ya nsogbu,

Otu a kwa, ONYENWE ANYỊ, Onye puru ime ihe niile ga-aridata

ibu agha n'ugwu Zayon, na n'ugwu nta ya niile.

⁵ Dịka nnunụ si efeghari n'elu akwu ya ichebe umu ya,

otu a ka mu bu ONYENWE ANYỊ, Onye puru ime ihe niile ga-esi chebe Jerusalem,

ọ ga-ekpuchi ya naputa ya,

ọ ghaghị igabiga ya, gbaputakwa ya.”

⁶ Loghachitenu azu, unu bu Izrel, laghachikwurunu onye ahụ nke unu nupuru isi

n'ebe odi ukwu megide. ⁷ Amaara m nke oma na ubochi ahụ na-abia, mgbe onye

obula n'ime unu ga-atufu arusi olaedo na olaocha niile nke aka mmehie unu kpuru.

⁸ “Mgbe ahụ, Asiria ga-ada, kama ọ bughị site na mma agha mmadụ,

mma agha na-abughị nke mmadụ efu ga-erichapu ha.

Ha ga-esi n'ihu mma agha gbaa oso,

ma umu okorobia ha ka a ga-akpuru tinye n'oru mmanye.

⁹ Obodo ha niile e wusiri ike ga-ada n'ihì oke egwu,

ndì ochiagha ha ga-atukwa ujo mgbe ha huru okoloto agha.”

Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri ya.

Onye oku ya di na Zayon,

onye ekwu igwe oku ya di na Jerusalem.

32

Alaeze dabeere n'ezì omume

¹ Lee, eze ga-achi n'ezì omume na-abia,

ya na ndisi kwesiri ntukwasì obi, ndì ga-ekpe ikpe ziri ezi.

² Onye obula n'ime ha ga-aghorọ ndì mmadụ ebe a na-ezere ndu n'oge oke ifufe,

na ebe mgbaba n'oge oke mmiri ozuzo.

Ha ga-adì ka mmiri na-asọ n'ozara,

maobu dika ndo nke nkume di elu na-enye n'ebe okpomoku na-eweta ike ogwugwu di.

³ Mgbe ahụ, agaghì emechikwa anya ndì niile na-ahụ uzọ,

agakwaghì eme ka ntì na-anụ ihe kwusì inu ihe.

⁴ Ọ buladi obi ndì nzuzu n'etiti ha ga-ejuputa n'akonuche na nghota,

ndì ahụ na-asu nsu ga-ekwukwa okwu nke oma.

⁵ N'ubochi ahụ, a gaghì ahukwa onye nzuzu si na ọ bu onye maara ihe.

A gaghì enyekwa onye aghughọ nsopuru ozo.

⁶ N'ihì na ndì nzuzu na-ekwu okwu na-echeghì echiche,

obi ha niile di na-ime ajo ihe.

O na-ebi ndu asopurughi Chineke,
 na-ekwusakwa okwu njehie megide ONYENWE ANYI;
 ndi aguu na-agu ka ha na-agbaba aka
 ndi akpiri na-akpo nku, ha adighi enye ha mmiri onunu.
 7 Ndi ojojo na-eji uzọ aghughọ niile eme ihe ojojo,
 ha na-echeputa nzube ajo ihe niile,
 iji okwu ugha laa onye ogbenye n'iyi,
 o buladi mgbe ariri nke onye ahụ nọ na mkpa bu nke ziri ezi.
 8 Ma onye a na-asopuru na-atuputa atumatu di ezi mma,
 o na-eguzokwa chim nye ezi ihe.

Ndi inyom Jerusalem

9 Unu ndi inyom na-ebi ndu ndi afo juru,
 bilie oto, gee m nti;
 unu ndi ada ndi nwere ntukwasị obi,
 nurunu ihe m nwere ikwu.
 10 N'oge na-adighi anya, mgbe otu afo na abali ole na ole gasiri,
 unu bu ndi nwere ntukwasị obi ga-ama jijiji;
 n'ihi na mkpuru ubi vaini unu ga-emebi,
 owuwe mkpuru ihe ubi agaghi abia.
 11 Maanu jijiji, unu ndi inyom afo juru,
 tuo egwu unu ndi ada ndi nwere ntukwasị obi.
 Yipunu uwe oma unu,
 kekwasinu onwe unu akwa mkpe.
 12 Tienu aka n'obi n'ihi ubi unu na-enye afo ojuju,
 n'ihi osisi vaini na-amị mkpuru.
 13 N'ihi na ogwu na uke ga-epuputa n'ala unu.
 Ruonu uju, n'ihi na ulo niile unu na-anọ n'ime ya enwe obi oto,
 na obodo niile unu na-anọ n'ime ya na-eri, na-anu
 agakwaghi adi.
 14 N'ihi na a ga-ahapu ebe niile e wusiri ike,
 gbahapukwa obodo ahụ uzu na-adi n'ime ya;
 ulo elu nche niile na ebe niile ewusiri ike ga-abu ebe ga-atogboro n'efu ruo mgbe
 ebighi ebi,
 ha ga-aghọ ebe inyinya ibu ohia ga na-enwe obi oto, na ebe igwe anu ulo ga
 na-akpa nri ha.
 15 Ha niile ga-adigide otu a tutu ruo mgbe a ga-esite n'eluigwe wukwasị anyi Mmụo
 Nso.
 Mgbe ahụ ozara ga-aghọ ala ubi mara mma,
 ala ubi oma ahụ ga-adikwa ka ohia.
 16 A ga-emekwa ka ikpe ziri ezi ga-ebi n'ozara,*
 ezi omume ga-adikwa n'ubi oma ahụ.
 17 Mkpuru nke ezi omume ahụ ga-abu udo;
 ihe ga-esikwa na ya puta ga-abu i nọ juu na ntukwasị obi mgbe niile ebighi ebi.
 18 Ndi m ga-ebi n'ebe obibi nke udo,
 n'ulo nwere ezi nchekwa,
 n'ebe izuikwa nke nsogbu na-adighi.
 19 A sikwa na mkpuru mmiri ezoo n'oke ohia niile,
 a sikwa na e bibie obodo niile,
 20 ndi a goziri agozi ka unu ga-abu,

* 32:16 32:16 Ga-erute onye obula aka

mgbe unu na-agma mkpuru unu n'akuku iyi,
mgbe ehi unu na inyinya ibu unu na-akpaghari na-aga ebe obula ha chorọ.

33

Nsogbu na enyemaka

- ¹ Ahuhu diri gi, onye mbibi,
onye bibiri ihe niile di gi gburugburu, ma o dibeghi mbibi rutere gi aka.
Ahuhu diri gi, onye nrafu,
onye na-enwebeghi ndi rafuru gi.
Mgbe i kwusiri ibibi ihe
ka a ga-ebibi gi,
mgbe i kwusikwara nrafu
ka a ga-arafu gi.
- ² Biko, ONYENWE ANYI, nwee obi ebere n'ebe anyi no,
n'ihia na o bu gi ka anyi na-ele anya.
Buru anyi ike n'utu ubochi niile,
burukwara anyi onye nzoputa mgbe niile anyi no na mkpa.
- ³ Ndi iro na-agba oso mgbe ha nuru olu gi.
Mgbe i guzoro oto, mba niile na-agbalaga.
- ⁴ Dika igurube si atchapu ihe di n'ubi,
otu a ka a ga-esi kwakorọ ihe niile unu nwere n'agma, unu mba di iche iche.
- ⁵ ONYENWE ANYI di elu, n'ihia na o bi n'ebe di elu.
O ga-eji ikpe ya ziri ezi, na ezi omume mejuputa Zayon.
- ⁶ O ga-abu ntala guzosiri ike nke oge unu niile,
uloaku di ukwu nke nzoputa, na amamihe na ihe omuma;
egwu ONYENWE ANYI bu igodo nke aku a.
- ⁷ Lee ndi ha di ike ka ha na-eti mkpu akwa n'okporozo niile;
ndi na-anochite anya ha, ndi biara ikwu otu udo ga-esi diri na-akwa akwa.
- ⁸ O dikwaghi onye a na-ahu anya n'okporozo obula.
E meela ka ogbugba ndu niile ghara idikwa ire.
A na-eleli ndi e sitere n'akaebe ha
mee ka ogbugba ndu ahụ guzosie ike.
O dikwaghi onye a na-asopuru.
- ⁹ Ala ahụ niile na-eru uju. O togbokwara n'efu.
Oke ohia Lebanon akponwuola buru ihe ihere.
Sharon aghokwala ozara;
osisi di na Bashan na n'elu ugwu Kamel na-agbuchakwa akwukwo ha.
- ¹⁰ Ma ONYENWE ANYI na-asi, "Ugbu a, m ga-ebili."
"Ugbu a, ka a ga-eme ka m di elu;*"
ugbu a, ka a ga-ebuli m elu.
- ¹¹ Unu na-atu ime ahia kporo nku,
unu na-amuputa ahia,
nkuume unu na-ekuputa bu oku ga-erepia unu.
- ¹² Ndi gi ga-ere oku, dika osisi ogwu e gbuturu egbutu tunye n'oku;
ha ga-ere oku dika avuvu nkwi."

* **33:10** 33:10 Mgbe a ga-asopuru m

- 13 Geenu ntị nuru ihe m mere, unu mba niile di n'ebe di anya!
Unu ndi no nso, kwerenu n'ezie na m siri ike!
- 14 Ndi mmehie na ndi ajo omume no na Zayon na-ama jijiji n'egwu,
ha na-akwa akwa na-asi,
"Onye n'ime anyi puru ibi n'ebe a, n'etiti onye a bu oku na-erepia erepia,
oku nke na-ere ruo mgbe ebighi ebi?"
- 15 Ndi na-ejeghari n'ezi omume
na-ekwu ihe ziri ezi,
ndi na-aju uru sitere n'uzo n'ezighi ezi,
ndi na-ewezuga aka ha site na inata ngari di iche iche,
ndi na-emechi ntị megide izu ikwafu obara,
na-amuchi anya ha abuo ka ha ghara itughari uche n'ihe ojo.
- 16 Ha bu ndi ahụ ga-ebi n'ebe di elu,
ndi ebe mgbaba ha ga-abu ebe e wusiri ike nke ugwu.
A ga-enye ha nri,
mmiri a gaghị akokwa ha.
- 17 Anya unu ga-ahu eze n'ebube ya;
unu ga-ahukwa alaeze ya nke nsotu oke ya di n'ebe di anya.
- 18 N'ime echiche obi unu, unu ga na-atule ihe oke egwu nke oge ndi ahụ gara aga.
"Olee ebe onyeisi ochichi ahụ no ugbo a?
Ebee ka onye na-anakota utu ahụ no?
Ebeekwa ka onyeisi ahụ nke ulo elu nche niile di n'aka ya no?"
- 19 N'oge ahụ, unu agaghị ahukwa ndi nganga ahụ ozo,
bu ndi ahụ na-asu asusu nke unu na-amaghị,
nke unu na-adighi aghotakwa.
- 20 Lekwasinu Zayon anya, obodo anyi na-anọ eme mmemme anyi niile;
anya unu ga-ahukwa Jerusalem,
ulo obibi di juu, ulo ikwu nke a na-apughị ibupu ebupu;
apughikwa iholite ntu jidere ya,
maobu dobie nke obula n'ime udọ ji ya.
- 21 Ebe ahụ ka ONYENWE ANYI ga-aburu anyi Onye di ike.
O ga-adikwara anyi ka osimiri na iyi di obosara.
O dighi ugbo amara
maobu ugbo ukwu ga-abia na mmiri ahụ.
- 22 N'ihia na ONYENWE ANYI bu onye ikpe anyi.
ONYENWE ANYI bu onye na-enye anyi iwu.
ONYENWE ANYI bu eze anyi,
o bu ya na-azoputa anyi.
- 23 A tosaala udọ niile:
Ha adighi ejidesikwa okoloto gi ike,
a gbasaghikwa akwa igbochi ifufe.
Mgbe ahụ, a ga-ekesa uba ihe a kwatara n'agha
o buladi ndi ngwuro ga-ebute ihe nkwata n'agha.
- 24 O dikwaghị onye bi na Zayon ga-asi, "Ahụ esighi m ike,"†
n'ihia na a ga-agbaghara ndi bi n'ime ya mmehie ha niile.

† 33:24 33:24 Ana m arja orja

34

Ahụhụ dīrī mba niile

- ¹ Bīanụ nso, unu ndị mba niile, ñaa ntị.
Geenụ ntị, unu mba niile nke ụwa.
Ka ụwa na ihe niile dī n'ime ya,
na ihe niile na-esi n'ime ya apụta nūrụ.
- ² N'ihī na ONYENWE ANYỊ na-eweso mba niile nke ụwa iwe,
iwe ya dī okū megide ndī agha ha niile.
Ọ ga-ala ha n'iyi kpamkpam,
nyefee ha n'aka ndī ga-egbu ha.
- ³ Ndī ha e gburu egbu ka a ga-atụpụ.
Ozu ha ga-esikwa isi.
Ugwu niile ga-ejuputa n'ọbara ha.
- ⁴ N'oge ahụ, kpakpando niile nke eluigwe ga-agbaze,
a ga-apịakọtakwa mbara eluigwe dīka akwụkwọ,
kpakpando niile ga-ada
dīka ahīhīa osisi vainī kpọrọ nkū,
dīka mkpūrū osisi fiig chakpọrọ achakpọ.
- ⁵ N'ihī na mma agha m arụchaala ọrụ ya n'eluigwe,
lezie anya ihe gaje ime, ọ ga-adakwasī Edom,
ndī m mara ikpe mbibi.
- ⁶ Mma agha ONYENWE ANYỊ juputara n'ọbara,
abuba kpuchikwara ya,
ọbara umụ aturū na mkpi
na abuba sitere n'akurū ebule
n'ihī na ONYENWE ANYỊ nwere ichū aja na Bozra.
O nwekwara oke ogbugbu ga-adī n'ala Edom.
- ⁷ Oke ehi ọhīa ga-esokwa ha daa,
ha na oke ehi ukwu na oke ehi nta.
Ala ga-ejuputa n'ọbara ha.
Uzuzu nke obodo ahū ga-amīkọrọ ọbara ha.
- ⁸ N'ihī na ONYENWE ANYỊ nwere ubochī ahū bu ubochī ibo ọbo.
Ọ bu afọ ikwughachi Edom ihe ha mere Zayon.
- ⁹ Isi iyi ndī Edom niile ga-agbanwe gbajie ojii,
uzuzu dī n'ala ga na-ere okū dīka solfo (ntū okū),
ala ahū niile ga-enwuru okū dī ka unyi ojii.
- ¹⁰ Ọ gaghī anyū anyū n'abalī maobū n'ehihie;
anwūrū okū ya ga na-ala n'elu ruo ebighī ebi.
Ala ahū ga-atogborō n'efu site n'ogbo ruo n'ogbo;
ọ dighī onye ga-esitekwa n'ebe ahū gafee ọzọ.
- ¹¹ Ikwighīkwighī nke ọzara na okwolo ga-enweta ya,
ikwighīkwighī ukwu na ugoloma ga-akpa akwū ha birikwa n'ebe ahū.
Chineke ga-eseti n'elu Edom,
eriri ọtūtū nke ọgbaaghara,
na ihe itū mgbidi nke e tikpọrọ etikpọ, togborō n'efu.
- ¹² Ndī ya a na-asopūrū agaghī ahūkwā ihe ọbūla n'ebe ahū nke ha ga-akpọ alaeze.
Otu a kwa, umū ndī eze ya niile agaghī adīkwa.
- ¹³ Ogwu ga-etochi ulō ukwu ya niile;

ebe ya niile e wusiri ike ga-aghọ ahịhịa ogwu,
 ọ ga-abụkwa ụlọ nkịta ọhịa
 na nke ikwighikwighi.

14 Anụ ọhịa niile nke ọzara ga-ezute nkịta ọhịa n'ebe ahụ.

Ụmụ mkpi ọhịa ga-awaghari n'ebe ahụ na-ebeku ibe ha akwa.
 N'ebe ahụ ka ụmụ anụ ọhịa na-akpaghari n'abalị ga-ezo onwe ha,
 chọtakwara onwe ha ọnođụ ebe izuike.

15 Ikwighikwighi ga-akpa akwụ ya n'ebe ahụ.

Ọ ga-anọkwa n'ebe ahụ yie akwa, zuo ụmụ ya,
 lekọta ha site n'iji nku ya kpuchie ha.

Ebe ahụ kwa ka ndagbu ga-ezukokwa,
 nke obula na ibe ya.

16 Nyochaa akwukwo nsọ ka i guo ihe ONYENWE ANYI gaje ime:

Ọ dighi anụ ọhịa obula ga-efu.

Ọ dighi nke obula ga-anọ n'ebe ahụ hapu ikpo ibe ya,
 n'ihi na onu ya enyela iwu a.

Mmuo ya ga-achikotakwa ha.

17 Ọ bu ya onwe ya ga-ekewa ala ahụ,
 jiri ihe otutu n'aka keere ha oke ahụ.

Ha ga-enweta ya ruo mgbe ebighi ebi,
 nwekwa ebe obibi n'ebe ahụ site n'ogbo ruo n'ogbo.

35

Onu ndi a gbaputara

1 N'ubochi ahụ, ọzara na ala kporo nku ga-enwe obi utọ;
 okoko osisi mara mma ga-awaputakwa n'ozara.

Dika rozu, ² ọ ga-agbawa ifuru juputa;
 ọ ga-anuri onu nke ukwu, tiekwa mkpu onu.

A ga-enye ya nsopuru nke ugwu Lebanon,
 nyekwa ya ima mma nke ala ubi Sharon na Kamel.

Ha ga-ahụ ebube ONYENWE ANYI n'ebe ahụ,
 ha ga-ahukwa idi ukwu* nke Chineke anyi.

3 Meenu ka aka ndi ahụ kudara akuda dikwa ike,
 gbaakwanu ukwu ndi ahụ na-asọ ngongọ ume.

4 Gwanu ndi ahụ na-atu egwu si ha,

“Dirinu ike, unu atula egwu,

n'ihi na Chineke unu na-abia.

Ọ ga-abia ibotara unu obọ,

ikwughachi ndi iro unu ihe ruuru ha.

Ọ ga-abia izoputa unu.”

5 Mgbe o biara, o ga-emeghe anya ndi kpuru isi,
 meekwa ka ndi nti chiri nu ihe.

6 Ọ ga-eme ka onye ngwuro wulie elu dika ele,
 meekwa ka ndi na-adighi ekwu okwu tie mkpu onu.

Mmiri ga-agbawaputa so n'ozara,
 mmiri iyi ga-ejuputakwa n'ala kporo nku.

7 Elu ala ahụ na-ere oku n'ukwu ga-aghọ odọ mmiri.

* 35:2 35:2 Maobu, ima mma

Ala ahụ nke mmiri koro ga-agho isi iyi nke mmiri ga-ejuputa.
Ebe ahụ nkita oha naara ebi ga-agho ala mmiri mmiri;
ahihia, na ahihia riidi, na ahihia papiro, ga-epuputa n'ime ya.

- ⁸ Okporozo ga-adikwa n'ebe ahụ,
nke a ga-akpo, Okporozo Idi Nso,
O ga-adiri naani ndi ahụ na-agbaso Uzo ahụ.
Ndi na-adighi ocha agaghị eje ije n'elu ya,
ndi nzuzu ajo omume† agaghị ejeghari n'elu ya.
- ⁹ Odum agaghị anọ nso uzo ahụ.
O dikwaghị anọ oha na-egbu mmadu ga-aga n'elu ya.
E, agaghị ahụ anọ di otu a n'ebe ahụ.
Kama, o bu naani ndi a gbaputara ga-eje ije na ya.
- ¹⁰ Ma ndi ahụ ONYENWE ANYI gbaputara ga-alotakwa.
Ha ga-eji abụ bata na Zayon;
onu na-adigide ga-adikwasị n'isi ha.
Oke onu na obi uto ga-ejuputa n'obi ha.
Iru uju na isu ude‡ ga-efelaga.

36

Senakerib ebuso Jerusalem agha

¹ N'afọ nke iri na anọ nke ochichi eze Hezekaya, Senakerib, bu eze Asiria, busoro obodo juda niile e wusiri ike agha, meriekwa ha. ² Mgbe ahụ, eze Asiria sitere na Lakish zipu ochiagha ya, ya na usuu ndi agha ijekwuru Hezekaya na Jerusalem. Mgbe ochiagha ahụ kwusiri n'uzo mmiri nke odo mmiri di Elu, n'uzo jere n'ebe oha Osu akwa. ³ Eliakim, nwa Hilcaya, onye nlekota uloeze, na Shebna, bu ode akwukwo eze, na Joa nwa Asaf, onye ndeko akuko ihe mere, puru jekwuru ya.

⁴ Ochiagha ahụ siri ha, "Gwanu Hezekaya:

"Otu a ka eze ukwu ahụ, bu eze Asiria, na-ekwu, O bu na gini ka ntukwasị obi gi dabere? ⁵ I na-ekwu na i nwere ndumodu na ike ibu agha, maobu naani egbe onu ka i na-agba. O bu onye ka i na-atukwasị obi, mere i ji enupu isi n'okpuru m?

⁶ Lee, amatara m na i na-atukwasị obi n'Ijpt, mkpanaka achara ahụ gbajiri agbaji, nke na-aduwa aka onye obula na-adabere na ya. Otu a ka Fero, eze Ijpt di nye ndi niile na-atukwasị ya obi. ⁷ Ma o buru na unu asi m, "Anyi na-atukwasị ONYENWE ANYI bu Chineke anyi obi." O bughị ya ka Hezekaya wezugara ebe ya niile di elu na ebe ichu aja ya niile, na-asi juda na Jerusalem, "Unu aghaghị ikpo isiala n'ebe ichu aja a?"

⁸ "Ma ugbu a, bia kwee nna m ukwu, bu eze Asiria nkwa. Aga m enye gi puku inyinya abuo ma o buru na i nwere ike ichota ndi ga-agba ha. ⁹ I ga-esi kwa ana ju otu onyeisi nke dikarisiri nta n'ime ndisi oru onyenwe m, na-agbanyeghikwa na i na-atukwasị obi n'Ijpt maka inweta ugbo agha na ndi na-agba inyinya? ¹⁰ Tinyere nke a, abara m ibuso ala a agha na ibibi ya ma o bughị nkwado ONYENWE ANYI? ONYENWE ANYI ya onwe ya gwara m ka m bilie megide obodo a, lakwaa ya n'iyi."

¹¹ Mgbe ahụ Eliakim, Shebna na Joa siri ochiagha ahụ, "Biko, gwa ndi ohu gi okwu n'asusu Aramaik,* ebe o bu na anyi na-aghota ya. Agwala anyi okwu n'asusu Hibru, ebe ndi no n'elu mgbidi ga-anu."

† 35:8 35:8 Ndi nwere uche gbagoro agbago ‡ 35:10 35:10 Ya bu, ize ume * 36:11 36:11 Asusu Aramaik nke ndi Siria, bu asusu mba na mba ji emekorita ihe n'oge ahụ, ma o mesiri gho asusu ndi juu, site na senchuri nke ise tupu a muo Kraist.

¹² Ma ọchịagha ahụ zaghachiri, “Ọ bụ n’ihi naanị nna unu ukwu na nye unu onwe unu ka nna m ukwu ji zite m, ka m kwuo ihe ndị a? Ọ bughị n’ihi ndị mmadụ ahụ na-anọdụ n’elu mgbidi, ndị, dika unu, ha ga-eso rie nsị ha nyurụ, nùọkwa mamiri ha nyurụ?”

¹³ Mgbe ahụ, ọchịagha ahụ guzoro were oke olu kwuo n’asụsụ Hibru, sị, “Nurunụ okwu niile nke eze ukwu ahụ, bụ eze Asirja. ¹⁴ Nke a bụ ihe eze siri, Unu ekwela ka Hezekaya duhie unu. Ọ pughị izoputa unu. ¹⁵ Unu ekwela ka Hezekaya mee ka unu tükwasị ONYENWE ANYỊ obi, mgbe ọ na-asị, ‘N’ezie, ONYENWE ANYỊ aghaghị inaputa anyị. A gaghị enyefe obodo a n’aka eze Asirja.’

¹⁶ “Unu anakwala Hezekaya ntị. Ihe a ka eze Asirja kwuru: Pukwutenu m, bjanu ka mụ na unu mee udo. Mgbe ahụ, onye ọbụla n’ime unu ga-eri mkpuru si n’ubi vainị ya na nke si n’osisi fiig ya, nùọkwa mmiri nke si n’ihe icheta mmiri ya: ¹⁷ ruo mgbe m ga-abia duru unu gaa n’ala dika nke unu, bụ ala mkpuru ọka na nke mmanya ọhuru, ala achicha na ubi vainị juputara n’ime ya.

¹⁸ “Unu ekwela ka Hezekaya rafuo unu mgbe ọ na-asị, ‘ONYENWE ANYỊ ga-anaputa anyị.’ O nweela chi niile nke ndị mba ọzọ, nke naputarala ala ha site n’aka eze Asirja. ¹⁹ Olee ebe ka chi ndị Hamat na Apad nọ? Olee ebe ka chi ndị Sefavaim nọkwa? Ha anaputala Sameria site n’aka m? ²⁰ Olee chi n’ime chi mba ndị a niile, bụ ndị zoputarala ala ha site n’aka m? Unu si aña chee na ONYENWE ANYỊ puru izoputa Jerusalem site n’aka m?”

²¹ Ma ndị ahụ niile gbara nkịtị, ha ekwughị ihe ọbụla, n’ihi na eze nyere ha iwu sị, “Unu azaghachila ya.”

²² Mgbe Eliakim nwa Hilcaya, onyeisi ọchịchị, na Shebna ode akwukwo eze, na Joa nwa Asaf, ode akwukwo akuko eze laghachikwuuru Hezekaya, ha dowara uwe ha mgbe ha na-aga igosi ya ida mba nke obi ha. Ha gwakwara ya ihe niile onyeisi agha ndị Asirja kwuru.

37

Amuma banyere mgbaputa a gbaputara Jerusalem

¹ Mgbe eze Hezekaya nuru nke a, ọ dowara uwe ya, yikwasị akwa mkpe, baa n’ime ulonso ukwu ONYENWE ANYỊ. ² O zipuru Eliakim, onye nlekota uloze, Shebna ode akwukwo na ndị okenye n’etiti ndị nchujaja, bụ ndị yikwa akwa mkpe, ka ha jekwuru Aizaya onye amuma, nwa Emoz. ³ Ha siri ya, “Otu a ka Hezekaya siri, Ubochi taa bụ ubochi ahuhu, iba mba na nke ihe ihere. Ubochi jogburu onwe ya dika ubochi nwanyi nọ n’oke ihe mgbu nke imu nwa ma ike adikwaghị o ji amuputa nwa ya. ⁴ Ma eleghi anya ONYENWE ANYỊ Chineke gi, ga-anu okwu ahụ nke Rabashaka, bụ ọchịagha, onye nna ya ukwu bụ eze Asirja, zitere ikwa Chineke di ndu emo. Eleghi anya ONYENWE ANYỊ Chineke gi ga-abara ya mba n’ihi okwu ndi a niile o kwuru, bụ ndi o nuru. Ya mere, kpeere anyi ekpere, anyi bu ndi foduru ndu.”

⁵ Mgbe ndi oru eze Hezekaya biakwutere Aizaya, ⁶ o siri ha, “Otu a ka unu ga-asị nna unu ukwu, ‘The a ka ONYENWE ANYỊ kwuru: Atula egwu n’ihi okwu niile nke i nuru, bụ nke ndi na-ejere eze Asirja ozi ji kwuluo m. ⁷ Gee ntị, mgbe ọ nuru akuko di aña, aga m eme ka ọ choo ilaghachi n’obodo nke aka ya. N’ebe ahụ ka m ga-emekwa ka e jiri mma agha gbuo ya.’”

⁸ Mgbe ọchịagha ahụ nuru na eze Asirja e sitela n’obodo Lakish pua, ọ laghachiri hụ na eze Asirja na-ebuso obodo Libna agha.

⁹ N’oge ahụ, Senakerib natara ozi na Tiahaka, eze Kush, na-aputa ibia ibuso ya agha. Mgbe ọ nuru nke a, o zipuru ndi ozi ka ha ga zie Hezekaya ozi, sị, ¹⁰ “Gwanu Hezekaya, eze Juda: Ekwela ka Chineke onye i na-atukwasị obi duhie gi, mgbe ọ na-asị, ‘Agaghị enyefe Jerusalem n’aka eze Asirja.’ ¹¹ N’ezie a, i nula ihe ndi eze Asirja

mere obodo niile ha busoro agha, otu ha si bibie ha kpmkpm. Ma a ga-anaputakwa gi onwe gi? ¹² Chi niile nke mba niile, ndi ahụ nna nna m ha lara n'iyi, ha naputara ha, bu chi ndi Gozan, Haran, Rezuf na nke ndi Eden ndi no na Tel Asa? ¹³ Olee ebe eze ndi Hamat maobu eze ndi Apad no? Olee ebe eze obodo Lair, Sefavaim, Hena na Iva nokwa?"

Ekpere Hezekaya

¹⁴ Mgbe Hezekaya natara akwukwo ozi a site n'aka ndi ozi ahụ, guo ya, o weere ya gaa n'ime ulonso ONYENWE ANYI, gbasaa ya n'ihu ONYENWE ANYI. ¹⁵ Hezekaya kpere ekpere nye ONYENWE ANYI, si: ¹⁶ "O, ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, Chineke nke Izrel, onye ocheeze ya di n'etiti ndi cherubim, naani gi bu Chineke na-achi alaeze niile nke uwa. O bukwaa naani gi kere eluigwe na uwa. ¹⁷ To o nti gi n'ala, o ONYENWE ANYI ma nuru; meghee anya gi abuo ONYENWE ANYI, ka ihu; gee nti nukwa okwu niile ndi ahụ Senakerib zitere, nke o ji ekwulu Chineke di ndu.

¹⁸ "N'eziokwu, ONYENWE ANYI, ndi eze Asiria alala ndi a niile na ala ha n'iyi, mee ka ha togboro n'efu, ¹⁹ ha atunyekwala chi ha niile n'ime oku, repiakwa ha, n'ihina o bughu chi ka ha bu, kama ha bu naani ihe a kpuru akpu, nke mmadu ji osisi na nkume pia. ²⁰ Ma ugbo a, ONYENWE ANYI Chineke anyi, biko, zoputa anyi site n'aka ya, ka alaeze niile nke uwa mata na naani gi ONYENWE ANYI bu Chineke, na o dikwaghi chi ozo ma o bughu gi."

Odida Senakerib

²¹ Mgbe ahụ, Aizaya nwa Emoz, zigaara Hezekaya ozi, si, "Otu a ka ONYENWE ANYI, Chineke Izrel, siri, N'ihie ekpere gi niile nye m banyere Senakerib, eze Asiria, ²² nke a bu okwu ONYENWE ANYI kwuru megide ya.

"Nwaagboghọ na-amaghi nwoke, bu ada Zayon,
na-eleli gi anya, jirikwa gi na-eme ihe ochi,
Nwaada Jerusalem
na-efufekwa isi ya mgbe i na-agbapu oso.

²³ Onye ka i kpariri ma kwulukwaa?
O bu onye ka i sitere na nganga gi
welie olu okwu gi na anya gi elu megide?
O bu megide onye Nso nke Izrel?

²⁴ I sitere n'aka ndi ozi gi
kparia Onyenwe anyi, kwuluo ya,
i sikwara,
'Eji m otutu ugboala m
rigoruo ebe di elu nke n'elu ugwu niile,
n'ebe kachasi elu nke ugwu Lebanon.
Egbudasiala m osisi sida ya niile toro ogologo,
na osisi junipa ya niile kachasi mma.
Ejeruola m na nsotu ya kachasi n'idi elu,
bu ebe kachasi maa mma n'oke ohia ya niile.
²⁵ Egwuola m otutu olulu mmiri n'ala ndi mba ozo,
nukwa mmiri di n'ebe ahụ.
O bu obu ukwu m ka m ji mee
ka isi iyi niile di n'Ijpt takpoo.'

²⁶ "O bu na i nubeghi?
Na mgbe ochie ka m kpebiri ya.
N'ubochi ndi ahụ gara aga ka no pia opipia ya,

ugbu a, emeela m ka o bja na mmezu,
na i meela ka obodo nke mgbidi gbara gburugburu,
gho mkpokota nkume.

²⁷ Ndi bi n'ime ha, ndi a napuru ike ha nwere,
bu ndi dara mba, ndi e tinyekwara n'onodu ihere.

Ha dika ahija ndu puru n'ala ubi,
na ome na-epuputa epuputa,
nakwa ahija na-etoputa n'elu ulo
nke anwu na-achakpo tupu o tolite.

²⁸ "Ma amaara m ebe i no onodu,
marakwa opupu gi na mbata gi,
marakwa oke iwe gi megide m.

²⁹ N'ih i onuma di gi n'obi megide m,
n'ih i na mkpari gi eruola m nti,
aga m etinye nko* m n'imi gi,
werekwa mkpumkpupu igwe m kpachie egbugbere onu gi,
mee ka i laghachi

site n'uzo ahụ nke i siri bja.

³⁰ "Ma nke a ga-abu ihe iribama† nye gi, Hezekaya.

"N'afọ a, unu ga-eri ihe na-epu n'onwe ya,
n'afọ nke abuo unu ga-eri ihe si na nke ahụ puputa.

Ma n'afọ nke atọ ghaanụ mkpuru ubi, weenu ihe ubi,
kuo vaini n'ubi vaini, riekwanu mkpuru ha.

³¹ Ozokwa, ndi foduru n'alaeze Juda
ga-agba mgborogwu n'okpuru ala, mikwaa mkpuru n'elu.

³² N'ih i na o bu site na Jerusalem ka ndi foduru ga-esi puta,
otu ndi foduru ndu‡ ga-esitekwa n'ugwu Zayon puta.

O bu site n'inu oku n'obi nke ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile,
ga-emezu nke a.

³³ "Ya mere, nke a bu ihe ONYENWE ANYI kwuru banyere eze Asiria.

"O gagh i azobata ukwu ya n'ime obodo a
maobu gbaa o buladi otu aku n'ebe a.

O gagh i eji ota jegharja n'onu uzo ama ya,
maobu wuo mgbidi nnochibido megide ya.

³⁴ Uzo o si bja ka o ga-esi laghachi;
o gagh i abanye n'obodo a."

Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya.

³⁵ "Aga m echebe obodo a, zopotakwa ya n'ih i aha m,
na n'ih i Devid, bu ohu m."

³⁶ Mmuo ozi ONYENWE ANYI puru gaa tigbuo otu puku nari na puku iri asato na ise
n'ulo ikwu ndi Asiria. Mgbe ndi mmadu tetara n'isi ututu, lee, ozu ka ha juputara
ebe niile. ³⁷ Ya mere, Senakerib, eze Asiria, biliri ije, laghachi n'ala ya. O laghachiri
biri n'obodo Ninive.

³⁸ Otu ubochi, mgbe o no na-akpo isiala n'ulo chi ya a na-akpo Nisrok, umu ya ndi
ikom aha ha bu Adramelek na Shareza were mma agha gbuo ya. Ha gbapuru oso
gbaga n'ala Ararat. Isahadon, bu nwa ya nwoke ghororo eze n'onodu ya.

* **37:29** 37:29 O buru na ndi agha Asiria e merie obodo n'agha, ha na-eji nko tinye n'imi ndi ha dotara n'agha,
jirikwa eriri igwe tinye n'onu ha. † **37:30** 37:30 Ya bu, akara ‡ **37:32** 37:32 Gbapuru a gbapuru maka ujo

38

Ọrịa Hezekaya rịara

¹ N'oge ahụ, Hezekaya rịara ọrịa ruo na ọ gaara anwụ. Aizaya onye amụma, nwa Emọz, bjakwutere ya, si ya, "Otu a ka ONYENWE ANYI siri: Dozie ezinaulo gi, n'ihu na i ga-anwu. I gaghị esite n'ute ọrịa a bilie."

² Hezekaya tughariri chee ihu ya n'aja ulo kpee ekpere nye ONYENWE ANYI si, ³ "Chetakwa, ONYENWE ANYI, otu m si jegharịa n'ihu gi n'ikwesi ntukwasị obi, jiri obi m niile fee gi ofufe, ma meekwa ihe di mma n'anya gi." Hezekaya bekwara akwa nke ukwu.

⁴ Mgbe ahụ, okwu nke ONYENWE ANYI rutere Aizaya, ⁵ "Gaa, gwa Hezekaya, si 'Otu a ka ONYENWE ANYI, bu Chineke nna gi Devid kwuru, anula m ekpere gi, ahukwala m anya mmiri akwa gi. Aga m atukwasị afo iri na ise n'ubochi ndu gi. ⁶ Aga m anaputakwa gi na obodo a site n'aka eze Asiria. Aga m echebe obodo a.

⁷ "Nke a bu ihe iribama site n'aka ONYENWE ANYI nye gi, na ONYENWE ANYI ga-emezu ihe a nke o kwere na nkwa. ⁸ Aga m eme ka anyanwu laa azu nzo ukwu iri n'ihe nrigo ulo elu Ehaz.'" Ya mere, anyanwu laghachiri azu nzo ukwu iri.

⁹ Ederede Hezekaya eze Juda, mgbe oriachara oria, nwee ahụ ike:

¹⁰ Asiri m, "O bu n'oge m bu okorobia
ka m ga-agabiga n'onu uzọ nke onwu,
buru onye anapuru oge ndu m nke foduru afodu?"

¹¹ Asiri m, "O dikwaghị mgbe m ga-ahụ ONYENWE ANYI ozo
n'ala ndi di ndu,

m gaghị elegidekwa mmadu ibe m anya ozo,
maobu bie n'etiti ndi bi n'ime uwa a.

¹² Esila n'onodu ya bupu ulo m
dika ulo ikwu nke onye ozuzu aturu.

Apiakotala m ndu m dika okpa akwa si apiakota akwa
o bipula ndu site nkwe-akwa,
ehihie na n'abali, i mere ka ndu m gwusia.

¹³ Enwere m ntachiobi chere chi obubo.
Ma dika odum ka o na-agbaji okpukpu m niile.
Ehizie na n'abali ka i na-eme ka ndu m gwusia.

¹⁴ Dika eleke maobu ugbala ka m na-ebe akwa.
Ana m asu ude dika nduru na-eru uju.

Ike gwuru anya m n'ihu ile anya n'eluigwe.

Ano m n'onodu mkpagbu, Onyenwe anyi, bia nyere m aka."

¹⁵ Ma ginị ka m ga-ekwu?

Ya onwe ya gwara m si na o bu ya mere nke a.

M ga-eji obi umeala gagharịa ubochi ndu m niile
n'ihu ihe mwute nke obi m.

¹⁶ Onyenwe anyi, o bu n'ihu ihe ndi a ka mmadu ji adi ndu.
Mmuo m na-adikwa ndu n'ime ha.

I nyeghachila m ahụ ike,
mee ka m di ndu.

¹⁷ N'ezie, o bu n'ihu odimma m,
ka m ji taa ahuhu nke ihe mgbu di otu a.

N'ihunanya gi ka i zoputara m
site n'olulu nke ila n'iyi.

I werela mmehie m niile
wefee n'azu gi.

18 N'ihì n'ala mmuò agaghì eto gị,
 ọnwụ agakwaghì abụku gị abụ otuto.
 Ndi na-arịda n'olulu
 agaghì ele anya ikwesi ntụkwasi obi gị.
 19 Ọ bụ ndị dị ndụ, e, naanị ndị dị ndụ ga-eto gị otuto,
 dị ka m na-eme taa.
 Ọ bụ otu ọgbọ na-eme ka ọgbọ na-eso ha
 mata ihe banyere ikwesi ntụkwasi obi gị.

20 ONYENWE ANYỊ ga-azọputa m,
 anyị ga-abụ abụ kpọọ ụbọ akwara
 n'ụbọchị niile nke ndụ anyị,
 n'ime ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYỊ.

21 Aizaya ekwuolarị sị, “Kwadoonụ mmanụ fiig dị ọkụ tee ya n'elu etuto ahụ, ahụ ga-adikwa ya mma.”

22 Hezekaya juru sị, “Gini ga-abụ ihe iribama na m ga-aga n'ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYỊ?”

39

Ndi ozi si Babilon bia

1 N'oge ahụ, Merodak-Baladan, nwa Baladan, bụ eze Babilon zigaara Hezekaya akwukwo ozi ekele na onyinye, n'ihì na ọ nuru na Hezekaya rịara ọrịa ma nwe ahụ ike. 2 Hezekaya nabatara ndị ozi ahụ nke oma gosi ha ihe ndị dị n'uloaku ya, ọlaocha, na ọlaedo, ụda dị iche iche na-esi isi uto, ezigbo mmanụ oliv, ụlọ niile ebe ngwa agha ya niile dị, na ihe niile bụ akụ o nwere. Ọ dighi ihe dị n'uloeze ya maobu n'alaeze ya niile nke ọ na-egosighi ha.

3 Mgbe ahụ, Aizaya onye amuma jekwuru eze Hezekaya juo ya sị, “Gini ka ndi ikom ndi ahụ kwuru? Ebeekwa ka ha si biakwute gi?”

Hezekaya zara sị, “Ọ bụ n'ala di anya ka ha si biakwute m, ha si Babilon.”

4 Onye amuma juru, “Gini ka ha huru n'ulo gi?”

Hezekaya zara sị, “Ihe niile nke di n'ulo m ka ha huru. Ọ dighi ihe niile di n'uloaku m nke m na-egosighi ha.”

5 Mgbe ahụ, Aizaya sirị Hezekaya, “Gee nti nuru okwu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile. 6 Lee, oge na-abia mgbe a ga-eburu ihe niile di n'uloeze gi, na ihe niile nke nna nna gi ha debere n'uloaku ruo taa, buru ha bulaa Babilon. Ọ dikwaghị ihe ga-afodu, otu a ka ONYENWE ANYI kwuru. 7 A ga-ebupu ufodu n'ime umu gi, ndi bu ahụ na obara gi, ndi a ga-amutara gi, buru ha puo n'ebe di anya, ha ga-abu ndi onozì n'uloeze nke eze Babilon.”

8 Hezekaya zaghachiri, “Okwu ONYENWE ANYI nke i kwuru di mma.” N'ihì na o chere n'obi ya sị, “Udo na nchekwa ga-adi n'oge ndu m.”

40

Nkasiobi diri ndi Chineke

1 Kasienu ndi m obi, kasienu ha obi,
 ka Chineke gi kwuru.

2 Were nwayoo gwa Jerusalem okwu,
 gwa ya;
 na ubochi ojo ya niile agwula,
 na a kwuzuola ugwo mmehie ya niile,
 na o sitela n'aka ONYENWE ANYI

nata ụgwọ ọrụ karịrị okpukpu abụọ nke mmehie ya niile.

³ Otu onye na-eti mkpu si,

“Dozienụ ụzọ nye ONYENWE ANYỊ
n’ime ọzara,

meenụ ka ụzọ atuliri atuli

guzozie kwem n’ime ọzara nye Chineke anyị.

⁴ A ga-eme ka ndagwurugwu ọbụla dị elu,

ugwu ọbụla na ugwu nta ọbụla ka a ga-emekwa ka ọ dị ala,
ebe niile dị mkputamkpu ka a ga-eme ka o guzo kwem,
meekwa ka ebe niile dị ndakoro ndakoro dirị larịi.

⁵ N’ihi na a ga-ekpughepụ ebube Onyenwe anyị,
mmadụ niile ga-ahụkọkwa ya n’otu.

N’ihi na ọnụ ONYENWE ANYỊ ekwuola ya.”

⁶ Olu ahụ siri, “Tie mkpu!”

Ma ajuru m si, “Gini ka m ga-eti?”

“Mmadụ niile dị ka ahijia,

ikwesi ntukwasị obi ha niile dikwa ka okoko osisi ọhia.

⁷ Ahijia na-akponwu, okoko osisi na-achanwu,*

n’ihi n’okuku ume nke ONYENWE ANYỊ na-ekukwasị ya.

N’ezie, ahijia ka ndi mmadụ bu.

⁸ E, ahijia na-akponwu, okoko na-achanwukwa,

ma okwu Chineke anyị na-eguzogide ruo mgbe ebighi ebi.”

⁹ Gị onye na-eweta ozioma nye Zayon,

rigoro n’elu ugwu;

gị onye na-eweta ozioma nye Jerusalem,

welie olu gị elu tisie mkpu ike;

e, tisie mkpu ike, atula egwu.

Gwa obodo niile nke Juda okwu si ha:

“Chineke unu na-abia.”

¹⁰ Lee, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYỊ na-abia n’ike,

ike aka ya ka o ji achị.

Lee, ụgwọ ọrụ ya di ya n’aka,

ọ na-abia ikwughachi ụgwọ.

¹¹ Ọ ga-azu igwe aturu ya dika onye ozuzu aturu.

Ọ na-achikota umu aturu.

N’aka ya abuo ka ọ ga-ekuru umu aturu n’obi ya.

Ọ ga-eji nwayoo duo ndi na-enye umu ara.

¹² Onye jirila obu aka ya tuo mmiri di n’oke osimiri?

Maobu onye jiri ntu-aka ya tuo mbara eluigwe?

Onye ka ọ bu jirila nkata kute uzuzu?

Maobu jiri ihe otutu tuo ugwu ukwu?

Onye kwa ji ihe otutu tuo ugwu nta?

¹³ Onye nwere ike ighota Mmuo nke ONYENWE ANYỊ,

maobu dika onye ndumodu Onyenwe anyi na-ezi ya ihe?

¹⁴ Ọ bu onye ka ONYENWE ANYỊ gakwuru gbaa izu ka ọ kowaara ya ihe,

* **40:7** 40:7 Otu a ka ọ dirị mmadụ.

Ọ bụ onye ziri ya ụzọ bụ nke dị mma?
Onye bụ onye ahụ kuziri ya ihe omuma,
maọbụ gosi ya ụzọ nke nghota?

15 N'ezie, mba niile dị iche iche dika otu ntuputa mmiri tanyere n'ime efere;
a na-aganye ha dika uzuzu dị n'elu ihe otutu e ji atụ ihe;
ọ na-atụ ala ndị ahụ mmiri gbara gburugburu dika a ga-asị na ha bụ uzuzu oma
na-adighi arọ.

16 Osis niile dị na Lebanon ezughị iji kwanye oku e ji a churu Chineke anyi aja.
Otu a kwa, anumanu niile dị n'ohia Lebanon niile erughị iji choro Chineke anyi
aja.

17 O nweghi ihe obula mba niile di n'uwa bu n'ihu ya;
ọ na-agu ha ka ihe na-abaghi uru,
dika ihe na-erughị ihe efu.

18 Onye kwanu ka unu ga-iji tanyere Chineke?
Olee udi oyiyi unu ga-iji kwaa ihe o yiri?

19 Ma gbasara arusi apiri api, nke onye na-akwa nka ola turu,
nke onye okpu uzu olaedo na-iji olaedo techie ya,
ọ bukwa ya ka ọ na-akpuru olaocha.

20 Ma onye ogbenye na-enweghi ichu aja di otu a
na-ahoro osisi nke na-agaghi ere ure.

Ọ na-akpotara onwe ya onye maara akwa nka osisi nke oma,
onye ga-apitara ya oyiyi arusi nke na-agaghi ada ada.

21 Ọ bụ na unu amaghi?
Ọ ga-abu na unu anubeghi ya?

Ọ putara na a kobereghị unu ya site na mmalite?
Ọ bụ na unu aghotabeghi site na mgbe a toro ntoala uwa?

22 Na Chineke no n'elu ocheeze ya nke gbara uwa gburugburu.
Ndi no n'uwa dikwa ka umu ukpana.

Ọ bụ ya tusara eluigwe dika akwa,
were ya mere ebe obibi ya.

23 Ọ na-eweda ndi ukwu niile nke uwa,
mee ha ka ha ghoo ihe efu.

24 Mgbe a na-ele ha anya, ha na-adi ka ihe a kuru n'ubi nke na-epute epute.
Mgbe a kuru ha, mgbe ha na-epute,
mgbe ha na-amanye mborogwu n'ala,
mgbe ahụ kwa ka Onyenwe anyi na-ezite ifufe nke na-akponwu ha,
bufuo ha dika ahia kpoo nkụ.

25 "Olee onye unu ga-iji tanyere m?
Onye kwa ka mu na ya ha?" Nke a bu ihe Onye Nso Izrel na-aju.

26 Lee anya n'eluigwe;
onye kere kpakpando ndi a niile?

Onye na-edu ha dika onye ozuzu aturu?
Onye na-akpo nke obula aha ya?

Ọ bụ site n'amamihe na ike ya di ukwu,
ka o ji eme ka ha ghara ikpafu.

- 27 Ọ bụ n'ihu gini ka i ji na-asi, gi Jekob?
 Ọ bukwa gini mere gi Izrel, i ji na-atamu ntamu na-asi,
 "Uzo m bu ihe ezonari ONYENWE ANYI,
 Chineke adighi etinyekwa anya ya n'ihe metutara m?"
- 28 Ọ bụ na i matabeghi?
 Ọ ga-abu na i nubeghi ya?
 ONYENWE ANYI bu Chineke nke mgbe niile ebighi ebi,
 Onye kere nsotu niile nke uwa.
 Ọ naghị ada mba; ike adighikwa agwu ya.
 Ọ nwekwaghị onye puru imata idi omimi nke nghota ya.
- 29 Ọ na-enye ndi na-ada mba ike,
 na-emekwa ka ndi na-enweghi ume nwee ume.
- 30 Ọ buladi umu okorobia na-ada mba, ike na-agwukwa ha.
 E, umu okorobia na-aso ngongo daa,
- 31 ma ndi niile olileanya ha di na ONYENWE ANYI,
 ga-agbanwe ike ha, nweta ike oheru.
 Ha ga-eji nku felie elu dika ugo.
 Ha ga-agba oso, ma ike agaghi agwu ha;
 ha ga-aga ije ma ha agaghi ada mba.

41

Onye na-enyere Izrel aka

- 1 Noronu juu n'ihu m, unu mba niile mmiri gbara gburugburu!
 Ka mba niile gbanwee ike ha.
 Ka ha puta kwuo okwu.
 Ka anyi zokotaa n'ebe ikpe ikpe.
- 2 "Onye kpotere onye a sitere n'owuwa anyanwu na-abia,
 onye e sitere n'ezi omume kpo ya ije ozi?
 O weere mba niile nyefee ya n'aka,
 meriekwa ndi eze n'ihu ya.
 O ji mma agha ya tie ha mee ka ha gho uzuzu,
 jiri uta ya mee ka ha ghookwa igbugbo oka nke ifufe na-ebughari.
- 3 Ọ na-achu ha oso, ma na-agakwa n'ihu na-enweghi mmeru ahụ obula.
 E, o na-agbasokwa uzo nke o na-agabeghi mbu.
- 4 Ọ bụ onye ruru oru di otu a mezukwa ya,
 na-akpo ogbo niile site na mmalite?
 Ọ bụ mu onwe m, bu ONYENWE ANYI, onye di siteri na mbido ihe niile,
 onye ga-adigidekwa ruo ogwugwu ihe niile. Ọ bụ mu onwe m bu onye ahụ."
- 5 Mba niile bi n'ala mmiri gbara gburugburu ahula oru m ruru. Ha huru ya tuo egwu;
 ndi niile bi na nsotu uwa na-amakwa jijiji.
 Ha zokotara bia nso.
- 6 Onye obula n'ime ha na-agba ibe ya ume na-asi,
 "Nwee obi ike."
- 7 Onye okpu uzu ola na-agba onye okpu uzu olaedo ume.
 Onye ji mkpirisi igwe eme ka ihe di murumuru,
 na-agba onye na-aku osiama ume.
 Otu onye na-ekwu banyere nkpuota ya, na-asi, "A kpuziri ya akpuzi."
 Onye nke ozo, na-eji ntu kpo gidesie ihe ahụ apiri api ike ka o ghara ida.

- 8 “Ma gị onwe gị, Izrel, ohu m,
Jekob, onye m họtara,
gị mkpuru Ebrahim, bu enyi m.
- 9 Esitere m na nsotu niile nke uwa kpoghachi unu,
gwa unu na ohu m ka unu bu,
n’ihi na ahọtala m unu,
agakwaghi m ahapu unu.
- 10 Ya mere, unu atula egwu n’ihi na anonyeere m unu.
Ka obi ghara ilo unu mmiri n’ihi na abụ m Chineke unu.
Aga m eme ka unu diri ike; aga m enyere unu aka;
aga m ejikwa aka nri nke ezi omume m kwagide unu.
- 11 “Lee! A ga-etinye ndi niile iwe ha di oku megide unu n’onodu ihe ihere,
ihere ga-emekwa ha.
Ndi niile na-eguzogide unu ga-agho ihe efu,
buru ndi lara n’iyi.
- 12 Unu ga-ele anya ha, choo ha,
ma o dighi onye obula n’ime ha ga-afodu ndu.
Ndi a na-ebuso unu agha
ga-abu naani ihe efu.
- 13 N’ihi na mu onwe m, bu ONYENWE ANYI Chineke gi,
onye na-ejidesi aka nri gi ike
bu onye na-asig gi, ‘Atula egwu;
aga m enyere gi aka.’
- 14 Atula egwu, gi idide, bu Jekob,
unu Izrel di nta, atula egwu,
n’ihi na mu onwe m ga-enyere gi aka,” otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara,
Onye mgbaputa gi, bu Onye nsọ nke Izrel.
- 15 “Lee, aga m eme ka unu ghoo igwe ohuru eji azocha mkpuru oka
nke di nko, nwekwa otutu eze.
Unu ga-azocha ugwu niile zopia ha,
meekwa ka ugwu nta niile dika igbugbo oka.
- 16 Unu ga-ayoghari, fuchaa ha; ikuku ga-eburu ha bufuo,
oke ikuku ga-ekposasi ha.
Ma unu ga-anuri onu n’ime ONYENWE ANYI,
nyaakwa isi n’ime Onye di nsọ nke Izrel.
- 17 “Mgbe mmiri onunu koru ndi ogbenye na ndi mkpa na-akpa,
mgbe ha na-enweghi ike ichota mmiri onunu
mgbe akpiri na-akpo ha nku n’ihi aguu mmiri,
mu onwe m bu ONYENWE ANYI ga-aza ha.
Mu onwe m, bu Chineke nke Izrel, agaghi agbakuta ha azu.
- 18 Aga m eme ka mmiri site n’ala kporo nku nke ugwu niile na-erudatarara ha.
Aga m eme ka isi iyi na-asoputa na ndagwurugwu niile.
Aga m eme ka mmiri juputa n’ozara,
meekwa ka isi iyi mmiri site n’ala kporo nku na-asoputa.
- 19 Aga m aku n’ozara,
osisi sida, na osisi akashia, na osisi mietul, na osisi oliv.
M ga-eji osisi junipa,
na osisi saipres na osisi fia, kukota ha onu n’ala ahụ togboro n’efu,

20 ka ndi mmadu hu, matakwa,
tuleekwa uche ma ghotu,
na o bu aka ONYENWE ANYI mere nke a,
na o bu Onye nsọ nke Izrel kere ya.

21 “Weputanu mkpesa unu,”
ka ONYENWE ANYI siri,
“Doo okwu unu n’usoro,”
ka Eze nke Jekob na-asikwa.

22 “Ka ha bubata arusi ndi a, ma gwa anyi,
ihe gaje ime.

Ka ha gwa anyi ihe mere n’oge gara aga, ihe ha putara,
ka anyi nwee ike tulee ha
matakwa ihe ga-abu ikpeazu ha.

Maobu kwuputara anyi ihe ndi ahụ na-abia,
23 gwa anyi ihe odinihu ji,
ka anyi mara na unu bu chi.

Meenu ezi ihe, maobu ihe ojoo,
nke ga-eme ka anya gbagwojuo anyi, ka anyi juputakwa n’egwu.

24 Ma unu di nta karia ihe efu.
Oru unu niile bukwa ihe na-abaghi uru.
Onye horo unu emeela onwe ya ihe aru.

25 “Akpoliela m otu onye site n’akuku ugwu, o na-abiakwa.
Otu onye na-asopuru aha m sikwa n’owuwa anyanwu.
O na-azopia ndi ochichi niile dika ha bu uru,
o ga-azopia ha dika onye na-akpu ite si azopia aja uru.

26 O kwuru maka nke a site na mmalite, ka anyi nwee ike mara,
maobu mgbe na o mebeghi, ka anyi nwee ike si, ‘Ihe o kwuru ziri ezi?’

O nweghi onye kwuru ihe banyere nke a,
o nweghikwa onye mere ka amata ya,
o nwekwaghi onye si n’onu gi nu okwu obula.

27 Abu m onye mbu gwara Zayon, ‘Lee, n’ebe a ka ha di!’
O bu m ziteere Jerusalem onyeozi ozioma.

28 Eleghariri m anya ma o nweghi onye m huru.
O nweghi onye no n’etiti chi ha nke nwere ike inye ndumodu;
o nweghi onye inye osisa ajuju mgbe m juru ha.

29 Lee, ha niile bu ugha!
Oru ha niile putara ihe efu,
arusi ha niile awuru awu bu naani ifufe na ogbaaghara.

42

Ohu ONYENWE ANYI

1 “Lee ohu m, onye m na-agba ume,
onye m hoputara, onye ihe ya na-atọ mkpuruobi m uto.

Aga m eme ka Mmuo m diri n’ime ya.
O ga-emekwa ka ikpe ziri ezi rute mba niile aka.

2 O gaghị eti mkpu maobu welie olu ya kwaa akwa,
maobu welie olu ya elu, o gaghị eme ka a nu olu ya n’ezi.

³ Ọ gaghị agbaji ahịhia riidi* azọpịara azọpịa,
 maọbụ menyuọ ogbo oriọna na-enwu ntakiri ntakiri.
 Ọ ga-esite n'ikwesi ntukwasị obi weputa ikpe ziri ezi.
⁴ Ọ gaghị asọ ngongo maọbụ daa mba,
 ruo mgbe o hiwere ikpe ziri ezi n'elu uwa.
 Ọ bukwa n'ozizi ya ka agwa etiti niile ga-atukwasị olileanya ha.”

⁵ Nke a bụ ihe Chineke bụ ONYENWE ANYI kwuru,
 onye ahụ kere eluigwe niile, onye gbasapukwara ha,
 onye gbasapukwara uwa n'ihe niile nke si n'ime ya aputa,
 onye na-enye ndi niile bi n'ime ya ume,
 na-enyekwa ndi na-agaghari n'ime ya ndu.

⁶ “Mụ onwe m, bụ ONYENWE ANYI, akpola gi ka i gosi ezi omume m.
 Aga m echebe gi, gbaa gi ume,
 n'ihia na eweere m gi nye ndi m
 ka i buru ihe imesi ogbugba ndu m ike.
 I ga-abukwa ihè nye mba niile.

⁷ I ga-emegehe anya ndi kpuru isi,
 gbaputakwa ndi no n'ulo mkporo,
 meekwa ka ndi no n'ulo mkporo gbara ochichiri nwere onwe ha.

⁸ “Mụ onwe m bụ ONYENWE ANYI! Nke a bukwa aha m.
 Agaghị m enye onye ozo ugwu na nsopuru m.
 Mụ na arusi a piri api agakwaghị azo otuto m.

⁹ Lee ihe ochie emezuola
 ma nke ohuru ka m na-ekwuputa.
 Tupu ha puta ihè
 ana m akpasa ha nye unu.”

Abu otuto nye ONYENWE ANYI

¹⁰ Bụkuonu ONYENWE ANYI abu ohuru; tookwanu ya,
 unu ndi niile bi na nsotu niile nke uwa,
 unu ndi na-arida n'osimiri, na ihe niile bi n'ime ya.
 Toonu ya unu ndi bi n'ala ebe mmiri gbara gburugburu.

¹¹ Ka ozara na obodo niile di n'ime ya welie olu ha elu,
 ka ndi bi na Keda nuria onu.
 Ka ndi bi na Sela tie mkpu onu,
 ka ha si n'elu ugwu niile tisie mkpu onu ike.

¹² Ka ha nye ONYENWE ANYI ebube,
 kposakwa otuto ya n'ala niile mmiri gbara gburugburu.

¹³ ONYENWE ANYI ga-aputa buo agha dika dike.
 O bu site n'inu oku n'obi nke onye agha ka o ga-iji buo agha.
 O ga-eti mkpu agha megide ndi iro ya,
 ma merie ha.

¹⁴ “O dila anya kemgbe m gbara nkiti;
 ejidesiri m onwe m aka ike.
 Ma ugbo a, aga m egosi iwe m;
 aga m asu ude, kwaa akwa di ka nwanyi ime na-eme.

¹⁵ Aga m eme ka ugwu ukwu na ugwu nta niile di larji,

* 42:3 42:3 Ya bu, osisi achara

meekwa ka ihe okuku ha niile kponwuo.
Aga m eme ka osimiri ghoo ozara,
meekwa ka odo mmiri niile takpoo.

16 Aga m edu ndi kpuru isi, site n'uzo nke ha na-amaghi,
n'okporozo ha agatubeghi ka m ga-edu ha;

Aga m eme ka ochichiri ghoo ihè n'ihu ha,
meekwa ka ebe niile gbagoro agbago guzozie.

Ihe ndi a niile ka m ga-eme.

Agaghi m agbakuta ha azu.

17 Ma ndi niile na-atukwasi arusi obi,
ndi na-asị ihe ndi ahu a piri api, 'Unu bu chi anyi,'
a ga-achughachi ha azu n'onodu ihere.

Izrel kpuru isi, chie nti

18 "Geenu nti, unu ndi nti chiri,
leenu anya unu ndi isi kpuru, ma hu uzo.

19 Olee onye kpuru isi dika ohu m?
Onye kwa ka nti chiri dika onyeozie nke eziokwu m?

O di onye ozo kpuru isi
dika onye a m hoputara ka o buru ohu ONYENWE ANYI?

20 I hula otutu ihe, ma i dighi atukwasi uche gi na ha.
Nti gi ghere oghe, ma i dighi eji ya anu ihe."

21 ONYENWE ANYI emeela ka iwu ya di ukwuu,
meekwa ka o di ebube,
n'ihu na o toro ya utu isite na ya mee ka ezi omume ya puta ihè.

22 Ma e meela ka ndi ya buru ndi e zukporo ihe ha nwere n'oge agha.
A kpochikwara ha n'olulu e gwuru n'ala,
zoo ha n'ime ulo mkporo di iche iche.

Ha aghoola ihe a kwatara n'agha,
ma o dighi onye na-anaputa ha.

Ha aghokwaala ihe e si n'aka mmadu punara ya n'ike,
ma o dighi onye na-asị ndi iro ha, "Nyeghachikwa m ihe m i ji aka ike were."

23 Onye ka o bu n'etiti unu nke ga-ege nti n'ihe ndi a?
Onye ga-ana nti si otu a mata ihe na-aga ime n'oge di n'ihu?

24 Onye weere Jekob nyefee n'aka ndi na-ebibi ihe,
onye were Izrel nyefee ndi ohi?

O bu na o bughị ONYENWE ANYI
onye ha mehiere megide?

N'ihu na ha ekweghi eso uzo ya niile,
ha erubeghi isi nye iwu ya.

25 O bu ya mere o ji wukwasi ndi ya iwe oku ya,
ihe ike nke agha.

O bu ezie na iwe ya biakwasiri ha dika oku na-erepia erepia, ma ha aghotaghi ihe
kpatara ya;
o repiara ha, ma ha atugharia uche ha banyere ya.

43

Onye nzoputa ndi Izrel nwere

1 Ma ugbo a, nke a bu ihe ONYENWE ANYI kwuru,
bu onye kere gi, Jekob,

- na onye kpuru gi Izrel,
 “Atula egwu, n’ihi na agbaputala m gi.
 Akpoola m gi aha, i bukwa nke m.
² Mgbe i si na mmiri di omimi na-agafe,
 aga m anonyere gi.
 Mgbe i si na mmiri nke na-ekwo oke okwukwo,
 agaghi m ekwe ka o bufuo gi.
 Mgbe i na-eje ije n’ime oku,
 o gaghi eregbu gi.
 Ire oku ahụ agakwaghi erepia gi.
³ N’ihi na mu onwe m bu ONYENWE ANYI Chineke gi,
 Onye nzoputa gi, na Onye nsọ nke Izrel.
 Ewerela m Ijipt
 na Kush na Seba nye ka ha buru ihe i ji gbara onwe gi.
⁴ Ebe i bu ihe di oke onuahia n’anya m,
 ebe o bukwa na m huru gi n’anya,
 aga m ewere ndi mmadu nye n’ihi igbaputa gi.
 Aga m ebibi ndu ndi mmadu n’ihi ichebe gi ndu.
⁵ Atula egwu n’ihi na anonyeere m gi.
 Aga m esite n’owuwa anyanwu
 na n’odida anyanwu chikotaa umu gi.
⁶ Aga m enyekwa ugwu na ndida iwu si ha,
 ‘Hapunu ha ka ha laa,
 unu egbochikwala ha.’
 Hapunu ndi m ka ha site n’ala niile di anya nke nsotu uwa loghachi,
⁷ onye obula nke a na-akpo aha m,
 onye m kere n’ihi otuto m,
 onye m kpuru, ma meekwa.”
- ⁸ Kpoptanu ha, bu ndi ahụ nwere anya ma ha adighi ahụ uzo,
 ndi nwere nti ma ha adighikwa anu ihe.
⁹ Mba niile di iche iche ezukotala,
 mmadu niile agbakotakwala.
 Onye n’ime chi ha kwuru na ihe di otu a ga-eme,
 onye kwa kwuru ihe ndi a mere n’oge gara aga?
 Ka ha kpobata ndi akaebe ha iziputa na ihe ha kwuru ziri ezi,
 ka ndi ozọ nu ya ma si na, “O bu eziokwu.”
¹⁰ “Unu bu ndi akaebe m,” ka ONYENWE ANYI kwuputara,
 “burukwa ndi ohu m hoputara,
 ka unu mara m, ma kwerekwa na m,
 ghotakwa na Mu onwe m bu onye ahụ.
 O dighi chi a kpuru tupu m diri,
 o dikwaghi nke ga-eso m n’azu.
¹¹ Mu, o bu na naani m, bu ONYENWE ANYI,
 o dikwaghi onye nzoputa ozọ di ma ewezuga m.
¹² Mu onwe m egosila, zoputa ma kwuputakwa ya, mee ka unu nuru ya,
 mu onwe m, o bughị chi ndi mba ozọ no n’etiti unu.
 Unu bukwa ndi akaebe m, na mu onwe bu Chineke,” otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri
 ya.
¹³ “E, site n’ebighi ebi ruo n’ebighi ebi, mu onwe m bu Chineke.
 O dighi onye puru inaputa m ihe m ji n’aka.”

Mgbe m ruru oru, onye puru igbanwe ya?"

Ebere Onyenwe anyi, na-ekwesighi ntukwasị obi Izrel

- 14 Nke a bu ihe ONYENWE ANYI kwuru,
Onye mgbaputa unu na Onye nsọ nke Izrel.
"N'ihhi unu, aga m eziga ozi na Babilon
budata ndi Kaldia niile dika ndi gbapuru agbapu,
n'ime ugbo mmiri ahụ niile ha ji anya isi.
- 15 Mu onwe m bu ONYENWE ANYI, Onye nsọ gi,
onye kere Izrel, Eze unu."
- 16 Otu a ka ONYENWE ANYI kwuru,
bu onye ahụ kwara uzọ n'ime osimiri,
nke mere ka okporouzo diri n'ime oke osimiri.
- 17 Nke na-eme ka ugbo ndi agha di ukwuu, na inyinya puta,
ndi agha na usu ha achikotara onu,
mee ha ka ha dinaa n'ebe ahụ, ghara ibilitekwa ozo,
dika ha bu oku ogho oriona e menyuru emenyu.
- 18 "Chefuonu ihe ndi ahụ niile mere n'oge gara aga;
unu atugharikwala uche unu na ha.
- 19 Kama leenu anya ihe oheru nke m na-aga ime.
Leenu ya n'ihhi na o bidolari iputa ihe. O ga-abu na unu adighi ahụ ya?
N'ihhi na ana m akwa okporouzo n'ozara,
na-emekwa ka mmiri juputa n'ala togboro n'efu.
- 20 Anu ohia niile na-asopuru m,
nkita ohia, na enyi nnunu niile na-ekele m,
n'ihhi na emeela m ka mmiri juputa n'ozara,
meekwa ka isi iyi na-aso n'ala ebe togboro n'efu,
nye ndi nke m ihe onunu, bu ndi m hoputara.
- 21 Ndi m kpuru nye onwe m,
ka ha kosaa akuko otuto m.
- 22 "Ma unu akpokughị m, Jekob,
kama ihe banyere m agwula gi ike, Izrel.
- 23 I kpurughị aturu wetara m maka aja nsure oku,
maobu jiri aja niile sopuru m.
O nweghi mgbe m kwagidere gi ka i wetara m onyinye mkpuru oka,
maobu mee ka ike gwu gi site n'ina gi uda na-esi isi utu.
- 24 Unu ewetabereghị m uda kalamus na-esi isi utu,
maobu were abuba anu nke aja unu niile mee ka obi toto m utu.
Kama o bu naani mmehie unu ka unu na-ebokwasị m,
unu ejirila ajo omume unu mee ka ike gwusia m.
- 25 "Mu onwe m, o bu naani mu onwe m, bu onye na-ehichapu mmehie unu.
Ana m emekwa ya n'ihhi na o di m mma n'obi ime ya.
Agakwaghị m echeta mmehie unu ozo.
- 26 Chetara m ihe gara aga,
ka anyi rurita uka n'etiti onwe anyi,
doo okwu gi n'usoro igosi na i bu onye ikpe na-amaghị.
- 27 Site na mmalite, nna nna unu ha mehiere megide m.
Ndi m dunyere ka ha kuziere unu ihe nupukwara isi megide m.

28 Ya mere, m ji menye ndi a maara aha ha n'ulonso ihere.
 Enyefere m Jekob ka o buru onye ewezugara nye mbibi,
 nyekwa Izrel ka o buru ihe mkpari.

44

Izrel onye a hoputara

1 "Ma ugbu a, gee nti gi Jekob, bu ohu m,
 geekwanu nti, unu ndi Izrel m hoputara.
 2 Nke a bu ihe ONYENWE ANYI na-ekwu,
 bu onye kere unu, onye kpuru unu n'ime n'afu,
 na onye ga-enyere unu aka:
 Atula egwu, gi Jekob,* ohu m,
 atukwala egwu gi Jeshurun, onye nke m hoputara.
 3 N'ihu na aga m eme ka ala ahụ kporo nku nweta mmiri,
 mee ka mmiri na-asoghari n'ala ahụ akpiri na-akpo nku.
 Aga m awukwasị umu umu unu Mmụọ m,
 meekwa ka ngozi m diri ha.
 4 Ha ga-etoputa etoputa dika ahija a gbara mmiri,
 e, dika osisi popla n'akuku iyi juputara na mmiri.
 5 Ha ga-eji nganga si, 'Abu m nke ONYENWE ANYI,'
 maobu 'Abu m nwa nwa Jekob,'
 ebe ndi ozo ga-edeputa n'aka ha, 'Nke ONYENWE ANYI ka m bu,'
 ha ga-agukwa onwe ha Izrel.

ONYENWE ANYI, o bughị arusi

6 "Nke a bu ihe ONYENWE ANYI na-ekwu,
 onye bu Eze Izrel na Onye mgbaputa ya, ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile:
 Mu onwe bu Mmalite na Ogwugwu;
 o dikwaghị Chineke ozo di ma ewezuga m.
 7 O bukwa onye di ka m? Ya kwuputa ya.
 Ya kwuputa ya, doo ya n'usoro ka nti nuru!
 Ya kwuputa ihe niile mere kemgbe m mere ka ndi m guzosie ike.
 Ya kwuputakwa, ma dokwaa ha n'usoro,
 ihe niile na-aga ime n'oge di n'ihu.
 8 Unu atula egwu. Unu amakwala jijiji.
 O bu na m akoputaghị ihe ndi a ma kwuputa ha n'oge gara aga.
 Unu onwe unu bu ndi akaebe m. O di chi ozo di ma e wezuga m?
 Mba! O nweghị Oke nkume ozo di, nke m maara ihe banyere ya."
 9 Ndi a niile na-apị arusi bu ndi nzuzu.
 Chi ndi ahụ niile ha na-agu di ka ihe ukwu bukwa ihe na-enweghị isi.
 Ndi niile na-akpo isiala nye chi ndi a bu ndi kpuru isi,
 na ndi amamihe koru, ndi ihere ga-emekwa.
 10 O baghi uru mmadu ikpuru onwe ya arusi maobu chi a piri api,
 nke na-apughị inyere ya aka n'uzo obula?
 11 Lee ihere ga-eme ndi niile na-akpo isiala nye ya.
 Ndi kpuru ha bu naani ndi mmadu.
 Ka ha niile chikota onwe ha, guzo, nwee mkpebi ha,
 ha ga-anu n'onodu n'ihere, na n'oke egwu.

* 44:2 44:2 Maobu, Izrel

- 12 Ọkpụ ụzụ na-ewere ngwa ọrụ ya
na-ahụ ya n'ime icheku ọkụ,
ọ na-eji mkpirisi igwe onye ọka tipia ya n'ụdidi arusi,
ọ bu ike nke ogwe aka ya ka o ji akpu ụzụ.
Agụ na-agụ ya, ike na-agwusikwa ya;
ọ nughị mmiri ọbula, ọ na-adakwa mba.
- 13 Onye ọka osisi na-esite n'eriri ọtutu tuputa osisi
were pensulu kaa ya;
ọ na-ewere ngwa ọrụ ya kpuchaa osisi ahụ,
were ngwa ọrụ ika akara, kaa ya akara.
Ọ na-arụ ya dika oiyi mmadu,
oyiyi mmadu n'ima mma ya niile,
maka ibi n'ime ulo arusi.
- 14 Ọ na-egbutu osisi sida di iche iche,
maobu osisi saipres ma ọ bukwa osisi ook.
Ọ na-ahapu ya ka o too n'etiti osisi di iche iche nke oke ohia,
maobu kuọ osisi fia, nke mmiri ozuzo na-eme ka o too nke oma.
- 15 Ọ bukwa nku ka eji ya e mere;
ufodu ka ọ na-ewere nya oku,
ọ na-eji ya afunwu oku ghee achicha.
Sitekwa na ya pia chi, kpuo ihu n'ala nye ya;
ọ na-emekwa arusi apiri api, kpoọ isiala nye ya.
- 16 Ọkara n'ime osisi ndi a ka o ji emenwu oku;
n'elu ya kwa ka ọ na-esi nri ya,
ọ na-ahunye anu, were tajuo afọ ya.
Nku ahụ ka o ji anya oku na-asi,
"Ahaa, ahụ ekpola m oku; ahula m oku."
- 17 Ihe foduru n'ime osisi ahụ ka ọ na-ewere kwaara onwe ya arusi a piri api;
Ọ na-ada n'ala n'ihu ya, fee ya ofufe.
Ọ na-ekpekwarara ya ekpere na-asi,
"Biko, Zoputa m, n'ihi na chi m ka i bu!"
- 18 Ha amaghi ihe obula; ha adighi aghotakwa,
n'ihi na-emechiela anya ha ka ha ghara ihu uzọ,
mechiekwa uche ha, ka ha ghara ighota.
- 19 Ọ dighi onye na-anodu chee echiche,
ọ dighikwa onye nwere ihe omuma maobu nghota i si,
"Ufodu n'ime osisi a ka m ji kwanye oku,
Ọ buladi ghee achicha n'elu icheku oku ya,
ejikwa m ufodu n'ime ya huọ anu m tara.
M ga-esite na nke foduru meputa ihe ruru aru?
Ọ bu ogwe osisi ka m ga-akpo isiala nye?"
- 20 Onye na-adighi eche udi echiche a bu onye nzuzu, nke na-eji ntụ si n'ebe a
kwanyere oku na-azu onwe ya.
Ọ pughi inaputa onwe ya, maobu juo onwe ya ajuju si,
"Ihe a m ji n'aka m, nke m na-akpo chi, ọ bughị okwu ugha ka ọ bu?"
- 21 "Cheta ihe ndi a, gi Jekob,
n'ihi na gi bu Izrel, i bu ohu m.
Ọ bu m kpuru gi, i bu ohu m;
gi bu Izrel, agaghi m echezọ gi.

²² Ehichapụla m n'ehie gi niile; dika igwe ojii,
hichapụkwa mmehie gi dika igirigi ụtụtụ.
Loghachikwute m,
n'ih i na akwuola m ugwo igbaputa gi."

²³ Buonu abu oke onu, unu eluigwe, n'ih i na ONYENWE ANYI emeela ya;
tieniu oke mkpu, unu uwa di n'ala.
Tieniu mkpu onu, unu ugwu niile,
unu bu oke ohia niile na osisi obula nke di n'ime gi,
n'ih i na ONYENWE ANYI agbaputala Jekob,
na-egosikwa ebube ya n'Izrel.

A ga-ebikwa na Jerusalem

²⁴ "Otu a, ONYENWE ANYI na-ekwu,
Onye mgbaputa unu, onye ahụ kpuru unu n'ime afo:

Mu onwe bu ONYENWE ANYI,
Onye kere ihe niile,
onye gbatipuru eluigwe,
onye gbasara uwa naani mu onwe m,
²⁵ onye na-emebi ihe iribama niile nke ndi amuma ugha
na-emekwa ka ndi na-ajuta ase ghoo ndi nzuzu,
onye na-ekpu ihe omumu ndi maara ihe ihu n'ala
tugharia ya, ha ghoo ihe nzuzu,
²⁶ onye na-eme ka okwu ndi ohu ya mezuo
meekwa ka amuma ndi ozi ya buru mezuo,

onye na-asị banyere Jerusalem, 'A ga-ebikwa n'ime ya ozo,'
na-asikwa banyere obodo niile nke Juda, 'A ga-ewughachi ha,'
banyere mkpomkpo ebe ha niile, 'Aga m ewulikwa ha.'

²⁷ Onye ahụ na-asị, ogbu mmiri, 'Takoro,
aga m emekwa ka iyi ya niile takorosia,'

²⁸ Onye na-asị banyere Sairo, 'O bu onye ozuzu aturu m,
o ga-emezukwa ihe niile na-adi m mma;

O ga-asikwa banyere Jerusalem, "Ka ewugharia ya,"
ma banyere ulonso, "Ka ehiwe ntola ya."

45

¹ "Nke a ka ONYENWE ANYI na-ekwu nye ohu ya nke o tere mmanu,
bu Sairo, onye m ga-eji aka nri ya
megide mba niile, mee ka ha noro n'okpuru ya,
napukwa ndi eze ngwa agha ha niile,
megheere ya onu uzọ niile
nke na o dikwaghi onu uzọ ama a ga-emechibido ya.

² Mu onwe m ga-ebu uzọ gaa n'ihu gi
kwazee ugwu ukwu niile,
tiwasia ibo onu uzọ bronz niile
gbuwakwaa mkporo igwe di iche iche.

³ Aga m enye gi aku niile e zoro n'ebe ochichiri gbara,

akunuba niile e zoro n'ebe nzuzo di iche iche.
 Ka i mata na o bu mu onwe m bu ONYENWE ANYI,
 bu Chineke nke Izrel, onye ahụ kporo gi aha, na-eme ihe ndi a niile.
 4 N'ih Jekob bu ohu m,
 n'ih Izrel onye m hoputara nye onwe m,
 ka m ji kporo gi aha gi
 nyekwa gi aha nke nsopuru,*
 maobu ezie na i maghi onye m bu.
 5 O bu m bu ONYENWE ANYI, o dighikwa onye ozọ di;
 ewezuga m, o dikwaghi Chineke ozọ di.
 O bu ezie na i maghi m,
 ma aga m eme ka i diri ike.
 6 Mgbe ahụ, uwa niile, site n'owuwa anyanwu
 ruo n'odida anyanwu,
 ga-amata n'ezie na Chineke ozọ adighi, karịa m.
 Abu m ONYENWE ANYI, o dighikwa onye ozọ di.
 7 O bu m kpuru ihè, keekwa ochichiri.
 O bu m na-ezite oganihu, na-ekekwa ila n'iyi.
 Mu onwe m, bu ONYENWE ANYI, na-eme ihe ndi a niile.

8 "Gi, eluigwe, zodata ezi omume m
 ka mbara eluigwe na-ezodakwa ya dika mmiri.
 Ka ala meghee onwe ya,
 ka nzoputa puputa,
 ka ezi omume soro ya puokwa dika ahijia.
 O bu mu onwe m, bu ONYENWE ANYI kere ha niile.

9 "Ahuhu na-adiri mmadu ahụ nke na-aluso onye kere ya ogu,
 mmadu ahụ bu otu mpekele ejuju
 n'etiti mpekele ejuju niile di n'ala.
 Uro o na-aju onye ji ya akpu ihe ajuju si,
 'Gini ka i ji m akpu?'
 Ka oru gi o ga-asị,
 'Lee, o dighi aka abuo o nwere?'
 10 Ahuhu na-adiri nwantakiri ahụ gwara nna ya okwu si,
 'Gini ka i mutara na nwa?'
 maobu sikwa nne ya,
 'Gini bu ihe i muputara?'

11 "Otu a ka ONYENWE ANYI, Onye nsọ nke Izrel,
 Onye kere Izrel na-aju ajuju si;
 banyere ihe ndi gaje ime
 i na-aju m ajuju banyere umu m,
 maobu nye m iwu banyere oru aka m?

12 O bu mu onwe m kere uwa,
 keekwa mmadu ka o biri n'ime ya.
 Aka m abuo ka m ji gbasaa mbara igwe,
 nyekwa kpakpando niile iwu.

13 M ga-akpolite Sairos n'ezie omume m:

* 45:4 45:4 Tuo gi aha nsopuru † 45:10 45:10 Ime gini na-eme gi

M ga-eme ka ụzọ ya niile zie ezi.
 O ga-ewughachi obodo m,
 mee ka ndị m a dọtara n'agha nwere onwe ha,
 ma o bughị n'ihì ọ̀nụahịa maọ̀bụ ihe nrite,
 ka ONYENWE ANYỊ, Onye puru ime ihe niile kwuru.”

¹⁴ Otu a ka ONYENWE ANYỊ siri,
 “Ihe ndi Ijipt rụputara na ngwa ahia ndi Kush
 na ndi Saba ahụ toro ogologo,
 ha ga-abiakwute gi,
 ha ga-abụ nke gi;
 ha ga-esokwa gi n'azu
 dika ndi mkporo e kere agbu.
 Ha ga-akpo isiala n'ihu gi
 rịo gi ariri, na-asi,
 'N'ezie, o bu naani otu Chineke di, onye nonyere gi,
 o dikwaghị chi ozọ di.’”

¹⁵ N'ezie, gi onwe gi bu Chineke, Onye nzoputa Izrel.
 I bukwa Chineke, onye na-ezonari mmadu onwe ya.

¹⁶ A ga-eme ndi niile na-akpu arusi ihe ihere,
 e, ihere ga-eme ha n'ihì na a ga-etinye ha n'onodu oke ihere.

¹⁷ Ma ONYENWE ANYỊ ga-eji nzoputa
 nke ga-adị ruo mgbe ebighi ebi zoputa Izrel.

Ihere agaghị eme ha.

A gaghị etinyekwa ha n'onodu ihe ihere ruo mgbe ebighi ebi.

¹⁸ N'ihì na otu a ka ONYENWE ANYỊ onye kere eluigwe siri,
 o bu ya dobekwara ihe niile n'onodu ha.

O bu ya, bu Chineke,
 onye zubere ma kee uwa,
 tokwaa ntala ya.

O keghị uwa ka o togboro n'efu,
 kama o bu ka e biri n'ime ya ka o ji kee ya.

O siri,

“Mu onwe m bu ONYENWE ANYỊ;
 o dikwaghị Chineke ozọ di.

¹⁹ O bughị na nzuzo ka m kwuru okwu,
 site n'otu ebe n'ala nke ochichiri.

Agwaghị m mkpuru Jekob
 'Chonu m n'efu.'

Mu onwe m, bu ONYENWE ANYỊ na-ekwu eziokwu,
 Ana m ekwuputa ihe ziri ezi.

²⁰ “Chikotaanu onwe unu, gbakotanu,
 bianu nso, unu ndi si na mba niile gbaputa oso ndu.
 Ha amaghị ihe bu ndi a na-ebughari chi osisi e ji aka mee,
 ndi na-ekpekwarara chi ndi ahụ na-enweghị ike izoputa ekpere.

²¹ Kwuputanu ihe kwesiri idi, gosinu ya,
 ka ha gbaakokwa izu.

Onye buru uzọ kwuo ihe ndi a n'oge gara aga,
 onye kwuputara ya site na mgbe ochie?

Ọ bughị mụ onwe m, bụ ONYENWE ANYỊ?
 Ọ dịkwaghị Chineke ọzọ dị ma ọ bughị mụ onwe m,
 Chineke onye ezi omume na Onye nzọpụta;
 ọ dịghị onye ọzọ dị ma ewezuga m.

22 “Laghachikwutenu m, ka m zọpụta unu.
 Laghachikwutenu m, unu ndị bi na nsọtụ niile nke ụwa.
 N’ihi na ọ bụ naanị m bụ Chineke, ọ dịkwaghị chi ọzọ dị.

23 Ejirila m onwe m n’ụọ iyi,
 ọnụ m ekwupụla okwu n’ezi omume,
 bụ okwu nke na-enweghị mgbanwe:
 N’ihu m ka ikpere niile ọbụla ga-egbu n’ala;
 mụ ka ire niile ọbụla ga-anụrụ iyi.

24 E, ha ga-ekwuputa si, ‘Ọ bụ n’ime ONYENWE ANYỊ naanị
 ka ezi omume na ike dị.’”
 Ndi niile na-akpọ ya asị ga-abiakwute ya.
 Ihere ga-emekwa ha.

25 Ma agburu niile nke Izrel
 ga-achota nnaputa ha n’ime ONYENWE ANYỊ,[‡]
 ọ bukwa na ya ka ha ga-anya isi.

46

Chi di iche iche nke ndi Babilon

1 Bel na Nebo, arusi ndi Babilon makpu amakpu.
 Lee, arusi niile ha ka ebukwasiri ha n’azu inyinya ibu.
 Arusi niile apiri api bu nke a na-ebughari bu ibu di aru,
 ibu aru nye umu anumanu na-ada mba!

2 Ha makpuuru, rudakokwa ala n’otu;
 ha enweghi ike iwezuga ibu ndi a n’onwe ha,
 ha onwe ha kwa, a dotala ha n’agha.

3 “Geenu m nti, unu umu umu Jekob,
 unu ndi foduru n’ulo Izrel,
 unu bu ndi m na-elekota siteri na mgbe a muru unu
 na-akpogharikwa unu siteri na mgbe amuputara unu.

4 Mụ onwe m, bụ onye ahụ, ọ bụ m ga-elekotakwa unu anya,
 ọ buladi ruo mgbe isi awo juputara unu n’isi, n’agadi unu.
 N’ihi na ọ bụ m kere unu, aga m elekotakwa unu.
 Aga m agba unu ume, burukwa onye nzoputa unu.

5 “Onye ka unu ga-asị na o yiri m? Onye kwa ka mụ na ya ha?
 Onye ka unu ga-eji tunyere m?

6 Ụfodu mmadu na-emeghe akpa ego ha wuputa olaedo di n’ime ya,
 na-atuputakwa olaocha n’ihe otutu,
 were ya goo onye okpu uzu olaedo ka o jiri ya kpuoro ha chi,
 emesia, ha na-akpo isiala na-eke arusi ahụ ofufe.

7 Ha na-ebuli arusi ahụ buru ya n’ubu ha,
 buru ya debe ya n’onodu ya, n’ebe ahụ ka ọ na-akwuru.
 Ọ dịghị apụ site n’ebe ahụ jegharịa.

[‡] 45:25 45:25 N’Onyenwe anyi ka a ga-agu agburu niile nke Izrel ka ndi ezi omume.

Ọ bụrụ na mmadu e tikuo ya mkpu, ọ gaghị aza,
 ọ pughị ịzọpụtakwa ha pụọ na nsogbu ha niile.

8 “Chetanụ nke a, ma tuleekwa ya,
 ka ọ dīgidekwa unu n’obi, unu ndị na-enupu isi.

9 Chetakwanụ ihe ndị ahụ niile mere n’oge gara aga,
 n’ihi na abụ m Chineke, chi ọzọ adighịkwa.
 Naanị m bụ Chineke, ọ dīkwaghị onye ọzọ dī ka m.

10 Ọ bụ m na-egosi ikpeazu site na mmalite,
 ọ bụ m na-ekwu site na mgbe ochie ihe ga-eme n’odinihu.

Ana m asị, ‘nzube m ga-eguzogide.

Ọ bụkwa ihe dī m mma n’obi ka m ga-eme.’

11 Aga m esite n’owuwa anyanwu kpọọ anụ ufe,
 e, sitekwa n’ala ebe dī anya kpọọ nwoke* ahụ ga-abia mee nzube m.

N’ihi na ihe m kwuru ya ka m ga-eme ka o mezuo;
 ọ bụkwa atumatụ m ka m ga-emekwa.

12 Geenu m nti, unu ndị isi ike,
 unu ndị nọpuru ezi omume m n’ebe dī anya.

13 Ana m eweta ezi omume nso,
 ọ dighị n’ebe dī anya,
 nzọpụta m agaghị anokwa ọdụ.

Aga m enye Zayon nzọpụta,
 nyekwa Izrel ima mma m.

47

Odida Babilon

1 “Rida n’ala, nọdụ na uzuzu,
 gị nwaagboghọ na-amaghị nwoke, bụ ada Babilon,
 nọdụ n’ala na-ejighị ocheeze,
 gị eze nwanyị obodo ndị Babilon.

Agaghị akpọkwa gị
 onye dī nro, maobu onye dī pekepeke.

2 Were nkume igwe nri gwee oka,
 wepu akwa ahụ i ji kpuchie ihu gị.
 Chilite uwe mwuda gị, kpughepu ogwe ukwu gị,
 mgbe ị na-agabiga iyi dī iche iche.

3 A ga-ekpughe ọtọ gị,
 tinyekwa gị n’onodu ihere.
 N’ihi na aga m abotara ndi m obo,
 agaghị m elekwa anya n’azu.”

4 Otu a ka Onye mgbaputa anyi kwuru, Onye ga-azoputa Izrel. Aha ya bu ONYENWE
 ANYI, Onye puru ime ihe niile,
 Onye nsọ Izrel.

5 “Nodu duu, baa n’ime ochichiri,
 gị eze obodo nke ndi Kaldia;
 Ọ dīkwaghị mgbe ọzọ a ga-akpo gị
 nwanyị nwe alaeze dī iche iche.

* 46:11 46:11 Sairos, ka a na-ekwu ihe banyere ya n’ebe a.

⁶ Ewesoro m ndị m iwe,
 mee ndị ahụ bụ ihe nketa m ka ha ghọọ ihe na-adighị nsọ.
 Eweere m ha tinye gị n'aka,
 ma i gosighị ha obi ebere.
 Ọ buladi ndị bụ agadi n'etiti ha
 ka ị bokwasiri ibu arọ.

⁷ I kwuru si,
 'Abụ m eze nwanyị ruo mgbe ebighị ebi!'
 Ma i cheghị echiche banyere ihe ndị a,
 ị tugharighị uche banyere ihe pụrụ ime.

⁸ "Ugbu a gee ntị, gị onye na-eme dika o si toọ gị uto.
 Gee ntị, gị onye na-anọ n'udo,
 na-asị onwe gị,
 'Ọ bụ naanị m di, o nweghị onye ọzọ ka m n'ụwa.
 O nweghị mgbe m ga-adị ka nwanyị di ya nwuru,
 maọbụ dika nwanyị ụmụ ya nwuru.'

⁹ Ma lee anya!
 Ihe abụọ ndị a na-aga ibiakwasị gị
 na mberede.
 N'otu ụbọchị di gị ga-anwụ, ụmụ gị ga-anwuchakwa.
 Mgbaasị gị niile, na ịdi ike nke ọgwụ okike gị niile,
 agaghị egbochi ihe ndị a ibiakwasị gị n'uju.
¹⁰ N'ihi na i werela obi gị tuskwasị n'ajọ omume gị
 ị na-asị, 'O nweghị onye na-ahụ m.'
 Ma amamihe gị na ihe omuma gị na-eduhie gị,
 mgbe ị na-asị onwe gị,
 'Ọ bụ naanị mụ onwe m, ọ dighikwa onye ọzọ ma ewezuga m.'

¹¹ Ihe ọjọọ ga-abiakwasị gị,
 ị gaghị ama otu ị ga-esi gbaa afa iwezuga ya.
 Oke mbibi ga-adakwasị gị
 nke ị na-agaghị enwe ike iji ego gbara onwe gị;
 Ịla n'iyi nke ị na-atughị anya ya
 ga-abiakwasị gị na mberede.

¹² "Dokotazie ọgwụ okike gị niile,
 na ihe mgbaasị gị niile.
 Ihe ndị ahụ niile i jirila na-eche onwe gị siteri na mgbe ị bụ nwantakiri.
 Ma eleghị anya ha pụrụ inyere gị aka n'oge di n'ihu.
 Ị pụrụ iji ha menye ndị iro gị ụjọ, maọbụ mee ka ha maa jijiji.
¹³ Ndumodu niile a na-enye gị adighị enyere gị aka.
 Mee ka ndị ahụ ihe banyere ngaghari onwa na kpakpando doru anya bịa nsọ.
 Kpọputa ndị ahụ na-esite n'ihe ha hụrụ na kpakpando akọwa ihe ga-eme site n'otu
 onwa ruo n'onwa nke ọzọ.
 Kpọkuo ha ka ha zọputa gị site na nsogbu nke na-aga ibiakwasị gị.

¹⁴ Lee, ha bụ ihe efu dika ahịhia kporo nkụ.
 Oku ga-erechapukwa ha.
 Ha apughikwa izoputa onwe ha
 site n'okụ ahụ na-enwusi ike.
 N'ihi na oku ahụ adighị ka oku a na-akwanye,
 nke a na-anya n'oge oyi.

15 Lee ihe ndị a na-enyocha kpakpando ga-emere gi,
 bụ ndị ị na-aña ntị na ndụmọdụ ha
 site na mgbe ị bụ nwantakiri.
 Ha ga-ahapụ gi gaa n'ụzọ nke aka ha;
 ị gaghi enwekwa onye ga-azọpụta gi.

48

Izrel Onye isiike

- 1 “Geenu ntị na nke a, unu agburu Jekob,
 unu ndị a na-akpọ n'aha Izrel,
 ndị si n'agburu Juda pụta.
 Unu ndị na-eji aha ONYENWE ANYI na-anụ iyi,
 ndị na-akpọku aha Chineke nke Izrel,
 ma ọ bughị n'ezikwu maobu n'ezi omume.
- 2 Unu ndị na-akpa nganga na unu bụ ndị bi n'obodo di nsọ,
 ndị na-anyakwa isi na unu na-adabere na Chineke Izrel.
 Onye aha ya bụ ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile.
- 3 N'oge gara aga ka m kwuru ihe na-aga ime n'oge di n'ihu.
 Mgbe m kwupuru ya,
 emekwara m ka ihe ahụ m kwuru mezu.
- 4 N'ihia na amaara m na unu bụ ndi isiike,
 matakwa na akwara di unu n'olu bu igwe a na-apughị iroji aroji.
 Amakwaara m na egedege ihu unu bu bronzi.
- 5 Ọ bụ ya mere m ji buru ụzọ gwa unu n'oge gara aga
 ihe m gaje ime,
 ka unu ghara ị si,
 'Ọ bụ arusi anyi mere ya.
 Ọ bụ arusi anyi a piri api na chi ọla m nyere iwu ka ha mee!'
- 6 Unu anula ama m na-agba, hukwa ka ha na-emezu,
 ma unu ajula ikwere na ọ bụ ezikwu.
- “Site ugbo a gawa, aga m agwa unu ihe oheru
 nke m na-agwabeghi unu na mbu.
- 7 Ọ bụ ugbo a ka e kere ya, ọ bughị na mgbe ochie.
 Unu anutubeghi ihe banyere ya mbu,
 ya mere, unu agaghi asi,
 'Ọ bụ ihe maara ihe banyere ya.'
- 8 E, ị nubeghi, ị maghikwa,
 site na mgbe ochie ntị gi eghegi oghe.
 N'ihia na amaara m na ị bụ onye aghugho na-ekwesighi ntukwasị obi,
 onye a na-akpọ onye nnupu isi site n'afọ nne ya.
- 9 Ma n'ihia aha m, ka m na-eme ka onuma m juru
 n'ihia otuto m, a na m egbochi ya n'ebe ị nọ,
 ka a ghara ikpochapu unu kpamkpam.
- 10 Lee, anuchalam unu, ma ọ bughị dika e si anucha ọlaocha n'oku.
 E, anwaleela m unu n'oke oku nke ahuhu.
- 11 N'ihia mu onwe m, e, n'ihia mu onwe m, ka m na-eme nke a.
 Aga m esi aña hapu ka m buru onye emere ka aha m ghara idi nsọ?
 Agaghi m enye onye ozọ otuto m.

Izrel enwere onwe ya

12 “Geenu m nti, gi Jekob,
na gi Izrel onye m kporo.
Mu onwe m bu onye ahụ;
Abu m onye mbu, burukwa onye ikpeazu.

13 O bu aka m toro ntola uwa.
O bukwa aka nri m gbasara eluigwe.
Mgbe m kporo ha oku
ha na-abia guzo n’ihu m.

14 “Chikotaanu onwe unu, unu niile, geenu nti.
Onye n’etiti arusi ndi a gosiri ihe ndi a na-aga ime?
Onye ahụ ONYENWE ANYI horo ka ya na ya di na mma
ga-emezu nzube ya megide Babilon,
aka ya ga-emegide ndi Kaldia.

15 Mu onwe m, o buladi mu onwe m ekwuola ya;
e, akpola m ya.
Aga m eme ka obia
n’ije ya, o ga-agakwa nke oma.

16 “Biakwutenu m nso, geenu nti na nke a:
“Site na mkpasa mbu o bughị na nzuzo ka m kwuru okwu;
mgbe o mere anọ m n’ebe ahụ.”

Ma ugbu a, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI ezitela m,
o mejuputala m na Mmuo ya.

17 Otu a ka ONYENWE ANYI siri,
Onye mgbaputa unu, bu Onye nso Izrel,
“Mu onwe m bu ONYENWE ANYI Chineke gi,
onye na-ezi unu ihe n’ihi odimma unu,
na-eduzikwa unu n’uzo unu kwesiri iso.

18 A sikwari na unu nara nti n’iwu m niile,
udo unu gaara na-eru dika osimiri,
odimma* unu adikwa ka mmali nke ebili oke osimiri.

19 Mkpuru gi gaara amuba dika aja,
umu unu gaara a di ka mkpuru okuku a na-enweghi ike iguta onu,
a gaghị ehichapukwa aha ha,
maobu bibie n’ihu ha.”

20 Sitenu na Babilon puo,
gbanarinu ndi Kaldia!

Werenu olu iti mkpu onu
kwusaa inwere onwe unu a.
Meenu ka ndi bi na nsotu niile nke uwa nuru ya
sinu, “ONYENWE ANYI agbaputala ohu ya Jekob.”

21 Mgbe O duuru ndi ya jee ije n’ozara, ala kporo nku, akpiri akpoghi ha nku.
O mere ka mmiri si n’oke nkume sputara ha,
e, o kpowara oke nkume
mee ka mmiri sputa.

22 ONYENWE ANYI siri, “O dighi udo diri ndi na-emebi iwu.”

* 48:18 48:18 Maobu, ezi omume

49

Ohu nke ONYENWE ANYI

- ¹ Geenu m nti, unu niile ndi bi n'ala mmiri gbara gburugburu,
nuruokwanu nke a, unu ndi no na mba di anya.
ONYENWE ANYI kporo m tupu amuo m.
O kporo m aha m mgbe m ka no n'ime afo nne m.
- ² O mere ka okwu si m n'onu diri nko dika mma agha.
O zobere m n'aka ya kpuchie m.
O mere m ka m diri ka akụ di nko
nke o zoro n'ime akpa akụ ya.
- ³ O siri m, "I bu ohu m, Izrel.
O bukwasi site na gi ka m ga-iji gosi ima mma* na ike m."
- ⁴ Ma mu onwe m siri, "O bu n'efu ka m dogburu onwe m n'oru.
Etufuola m ike m niile n'ihi ihe na-abughị ihe.
Ma ihe ruru m di n'aka ONYENWE ANYI,
ugwo oru m dikwa n'aka Chineke m."
- ⁵ Ma ugbu a ONYENWE ANYI na-asị,
Onye ahụ kpuru m n'afọ nne m ka m buru onye na-ejere ya ozi;
ka o kpoghachite Jekob nye ya
ka achikotakwa ndi Izrel nyekwa ya onwe ya,
n'ihi na-abu m onye nsopuru diri n'anya ONYENWE ANYI,
Chineke m aghokwaarala m ike m.
- ⁶ O siri,
"O bu ihe di nta karịa, gi i buru m ohu,
ikpoghachita ebo niile nke Jekob
na ikpoghachita ndi Izrel ndi m chebere.
Aga m emekwa ka i buru ihè nye ndi mba ozo,
ka nzoputa m site n'aka gi ruo ndi bi na nsotu uwa niile."
- ⁷ Nke a bu ihe ONYENWE ANYI kwuru,
Onye mgbaputa na Onye nsọ Izrel
na-agwa onye ahụ a na-eleli anya, onye ahụ mba kporo ihe aru,
e, onye ahụ ndi na-achi achị mere ka o ghoo ohu ha,
"Ndi eze ga-eguzo oto mgbe i na-agafe.
Ndiisi na-achi achị ga-akpo isiala nye gi,
n'ihi na ONYENWE ANYI, Onye kwesiri ntukwasị obi,
Onye nsọ Izrel, ahoputala gi."

Nloghachi nke Izrel

- ⁸ Otu a ka ONYENWE ANYI na-ekwu:
"N'oge amara m, aga m aza unu,
n'ubochi nzoputa aga m enyere unu aka.
Aga m echebe unu, mee ka unu
buru ogbugba ndu nye ndi mmadu,
iweghachite ala ahụ
na ikegharikwa ihe nketa ya nke togboro n'efu;
- ⁹ na-asị ndi mkporo, † 'Putanu,'
na-asikwa ndi no n'ochichiri, 'Putanu n'ihe.'

* 49:3 49:3 Maobu, idi ukwu † 49:9 49:9 Maobu, ndi a dotara n'agha

“Ha ga-adikwa ka aturu m, noo n’akuku uzo,
ndi na-ata ahijia n’ebe ita nri nke ahijia ndu, n’akuku uguwu nta niile.

10 Agu agaghi agu ha, akpiri agaghi akpokwa ha nku.
Oke anwu otiti nke ozara agaghi acha ha ozo.

N’ihi na Onyenwe anyi ga-esite n’obi ebere ya duo ha
n’akuku isi iyi juputara na mmiri.

11 Aga m emekwa ka uguwu ukwu niile ghoo okporozo,
meekwa ka okporozo niile guzozie.

12 Lee, ndi m ga-aloghachi, ha ga-esitekwa n’ebe di anya,
ufodu ga-esite n’ugwu, ufodu n’odida anyanwu,
ndi ozo ga-esite na mpaghara Aswan.‡

13 Tienu mkpu onu, eluigwe niile;
ka uwa nuria onu.
Ugwu ukwu niile, buonu abu,
n’ihi na ONYENWE ANYI akasiela ndi ya obi.
O ga-enwekwa obi ebere n’ihi iru uju ha.

14 Ma Zayon siri, “ONYENWE ANYI agbakutala m azu;
Onyenwe m echefuola m.”

15 “Nwanyi o puru ichezoo nwa ya na-anu ara,
hapu inwe obi ebere n’ahu nwa si n’afoo ya?

Eleghi anya o puru ichezoo,
ma agaghi m echezoo unu.

16 Lee, edeela m aha gi n’obuaka m,
n’ihu m kwa ka m debere foto mgbidi gi nke ga-adigide.

17 Umu gi emeela ngwangwa loghachite,
ndi ahu mere ka i togboro n’efu ga-esi n’ime gi puo.

18 Welie anya gi abuo lee gburugburu, legharia anya,
umu gi niile na-ezukota na-aloghachikwute gi.

Dika m na-adi ndu,” ka ONYENWE ANYI kwubiri.

“I ga-eyi ha niile dika ola ichoo mma,
i ga-ekekwa ha dika nwanyia a na-alu ohuru si eme.

19 “O bu ezie na e bibiri gi, mee ka i togboro n’efu,
ala gi aburu nkponkpo ebe,
ma ugbu a, i gaghi ezuru ndi gi,
otu a kwa, ndi ahu ripiara gi ga-anoo gi n’ebe di anya.

20 Umu niile a muru n’oge onwu gbabara gi aka,§
ga-asikwa na nti gi,
‘Ebe a diri anyi oke ntakiri,
nye anyi ebe sara mbara kariya nke anyi ga-ebi n’ime ya.’

21 Mgbe ahu, i ga-eche n’ime onwe gi si,
‘Onye mutara m otutu umu ndi a niile?

A diri m ka nwanyia na-amughi nwa maobu onye umu ya nwuchara.
Onye ajuruaju na nke e mere ka o gaa biri n’ala ozo.

‡ 49:12 49:12 N’ime akwukwo ndi mgbe ochie, aha i ga-ahu bu Sinim. § 49:20 49:20 Ndi a no na mba ozo muo ga-alota

Mụ onwe m fọduru, naani m.
Onye kwa mụuru m umu ndi a?

Onye zulitere ha?"

²² Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru,
"Lee, aga m akpokwu ndi mba ozọ,
weliere ha okoloto m,
ha ga-ekulatara gi umu gi ndi ikom n'aka ha.

Umu ndi inyom ka ha ga-ekukwasi n'ubu ha kulatakwa ha.

²³ Ndi eze ga-abukwa ndi nna na-azu umu gi,
ndi eze nwanji ha ga-abukwa ndi inyom na-enye umu gi ara.
Ha ga-akpo isiala nye gi,
rachakwaa aja di n'ukwu gi abuo.

Mgbe ahụ, i ga-amata na mụ onwe m bu ONYENWE ANYI,
matakwa na ihere agaghị eme ndi niile na-ele anya inyeaka m."

²⁴ A ga-anara dike n'agha ihe o lutara n'agha,
maobu zoputa ndi a doro n'agha site n'aka onye afọ tara mmiri*?

²⁵ Ma otu a ka ONYENWE ANYI siri,
"N'ezie, a ga-esi n'aka ndi bu dike n'agha punara ha ndi ha dotara n'agha.
A ga-esitekwa n'aka onye na-akpa ike naputa ya ihe o dotara n'agha.
N'ih na aga m ebuso ha agha bu ndi niile na-ebuso gi agha.
Aga m anaputakwa umu gi.

²⁶ Aga m eme ka ndi na-akpagbu gi rie anu ahụ onwe ha;
ha ga-anu obara onwe ha nubiaga ya oke, dike mmanya.
Mgbe ahụ, ihe niile bu mmadu n'uwa ga-amata,
na mụ onwe m ONYENWE ANYI, bu Onye na-azoputa gi,
Onye mgbaputa gi, na Onye di ike nke Jekob."

50

Mmehie Izrel na nrube isi nke ohu ahụ

¹ Otu a ka ONYENWE ANYI siri,
"Olee ebe akwukwo m ji gbaa nne unu alukwaghị m di
bu nke m ji chupu ya?

Ma o bu onye n'ime ndi m ji ugwo
ka m resiri unu?

O bu n'ih mmebie unu ka e ji ree unu;
n'ih mmebie iwu unu ka e jiri chuo nne unu.

² Gini mere o ji buru na o nweghi onye no ya mgbe m bira?
Gini mere o nweghi onye zara m mgbe m kporo oku?

O putara na aka m di mkpumkpu izoputa unu?
O ga-abu na m enwekwaghị ike izoputa?

N'ih na enwere m ike ibara osimiri mba mee ya ka o ghoo ala akoro.
Enwere m ike ime ka osimiri ghoro ozara,
ka azu niile di n'ime ya nwuo
n'ih enweghi mmiri.

³ O bu mu bu onye ahụ na-eme ka ochichiri kpuchie ihu eluigwe,
ka ihu eluigwe diri ka ihu onye na-eru uju."

⁴ Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI enyela m amamihe ya

* **49:24** 49:24 Ndi onye ezi omume dotara n'agha, a ga-eme ka ha wezuga onwe ha.

- ka m nwee ike imata ihe m ga-agwa ndi a ike gwuru.
 Ututu niile ka o na-akpote mmuo m,
 meghee akpa uche m, ime ka m ghotu uche ya.
- ⁵ Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI emeghela nti m abuo,
 ma enupughi m isi,
 a tugharikwaghi m azu.
- ⁶ Azu m ka m megheere ndi tiri m ihe;
 agba nti m abuo ka m hapuru ndi hopusiri m afonu m.
 Ezopughi m ihu m
 n'ebe ndi na-akwa emo, na ndi na-agbu onu mmiri no.
- ⁷ Ebe o bu na Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-enyere m aka,
 ihere agaghi eme m.
 N'ihia ya, ejikerela m onwe m ime uche ya; agaghi m elekwa anya n'azu,
 a maara m na ihere agaghi eme m.
- ⁸ N'ihia na onye na-agu m n'onye ezi omume no nso.
 Onye ga-aputa ibo m ebubo?
 Ya puta ka anyi guzo ihu na ihu!
 Onye nwere ebubo megide m?
 Ya bia ka anyi kwuo ya.
- ⁹ Lee, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI bu onye na-enyere m aka.
 Onye puru ima m ikpe?
 Lee, ha niile ga-aka nka diri ka uwe,
 nla ga-erichapukwa ha.
- ¹⁰ Onye n'etiti unu bu onye ahụ na-atu egwu ONYENWE ANYI,
 na-egekwa nti n'okwu odibo ya?
 Ka onye ahụ na-eje ije n'ochichiri,
 nke na-enweghi ihè obula,
 tukwasị obi n'aha ONYENWE ANYI
 daberekwa na Chineke ha.
- ¹¹ Ma lee, unu niile ndi na-amanye oku,
 ndi meere onwe ha owaoku,
 nke unu ji na-ejeghari n'ochichiri,
 gaanu n'ihu na-ejeghari n'ihè oku ahụ unu mnyeere onwe unu.
 Ihe unu ga-anata site n'aka Onyenwe anyi
 bu ihe mwute nke ga-abiakwasị unu.

51

Nzoputa ebighi ebi diri Zayon

- ¹ Geenu m nti, unu ndi niile na-agbaso ezi omume,
 ndi na-achọ ONYENWE ANYI!
 Legidenu oke nkume ahụ e sitere na ya waputa unu anya.
 E, legidenu ogha nkume ahụ e si n'ime ya gwuputa unu anya!
- ² Legidenu Ebrahim bu nna unu
 na Sera anya, bu ndi muru unu.
 Ebrahim no naani ya mgbe m kporo ya,
 ma a goziri m ya, mee ka o gho oke mba.
- ³ ONYENWE ANYI aghaghi ikasi Zayon obi,
 werekwa obi ebere leta ebe ya niile e tikporo etikpo,
 o ga-eme ala ozara ya niile ka o dika Iden,

ala ya nke niile ihe na-adighi ga-adikwa ka ubi a gbara ogige nke ONYENWE ANYI.
Onu na obi utu ga-ejuputa n'ime ya,
inye ekele na uda abu utu di iche iche ga-adikwa.

⁴ Ndi m, geenu m nti;
naa nti, gi Izrel mba nkem,
n'ihi na iwu m ga-esi n'onu m puo;
ikpe ikpe ziri ezi m ga-aghokwara mba niile ihè.

⁵ Ezi omume m na-abiaru unu nso osiso,
nzoputa m na-adikwa nso.
Aga m achikwa mba niile.

Mba di anya ga na-ele anya obibia m;
ha ga na-ele anya nzoputa nke m ga-azoputa ha.

⁶ Welienu anya unu lee anya n'elu,
leekwanu anya n'upa,
n'ihi na mbara eluigwe ga-agba bari fuo, dika anwuru oku;
upa ga-aka nka dika akwa,
ndi bi n'ime ya ga-anwukwa dika ijiji.
Ma nzoputa m ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi,
ezi omume m ga-adigidekwa, o gaghi agwu agwu.

⁷ Geenu m nti, unu niile ndi maara ihe oma,
unu ndi na-anabata iwu m n'obi unu.
Unu atula egwu ihe ndi mmadu ga-asị unu,
unu atukwala egwu nkwuto ha ga-ekwuto unu.

⁸ N'ihi na nla ga-eri ha dika o si eri akwa.
Ikpuru ga-erichapu ha dika o si eri aji anu.
Ma ezi omume m, na obi ebere, ga-adi ruo mgbe ebighi ebi.
Nzoputa m ga-adikwa site n'ogbo ruo n'ogbo.

⁹ Teta, teta, yikwasị onwe gi ike,
gi aka ONYENWE ANYI,
bilie, dika ubochi ndi gara aga,
dika ogbo nke mgbe ochie.
O bughị gi gbubisiri Rehab
ma dugbukwaa anu ojo ahụ?

¹⁰ O bughị gi mere ka osimiri taa?
Mmiri ahụ di omimi.

O bughị gi mekwara ka okporozo diri n'etiti ya,
ebe ndi ahụ i gbaputara si gafee?

¹¹ Ndi ahụ ONYENWE ANYI gbaputara ga-alotakwa.
Ha ga-eji abu bata na Zayon;
onu na-adigide ga-adikwasị n'isi ha,
oke onu na obi utu ga-ejuputa n'obi ha,
iru uju na isu ude ga-efelaga.

¹² "Mu, o buladi mu onwe m, bu Onye ahụ na-akasi unu obi.
Onye ka i bu, na i na-atu egwu nwa mmadu nke ga-anwu anwu,
i na-atu egwu nwa mmadu nke bu naani ahija,

¹³ na i na-echefu ONYENWE ANYI bu onye kere unu,
onye na-esetipu eluigwe,

onye ɔkwara nɔala niile nke ɔwa;
na-ebi ndu itu oke egwu ubochi niile
n'ihu oke iwe nke onye mkpagbu ahụ,
onye nke kpebiri ibibi unu?

Ma olee ebe oke iwe nke onye mkpagbu ahụ di?

¹⁴ N'oge na-adighi anya, a ga-agbaputa ndi mkporo egwu mere ka ha rudata ala.
Ha agaghị anwu n'ime olulu,
nri agakwaghị akọ ha.

¹⁵ N'ihu na abụ m ONYENWE ANYI Chineke unu,
onye na-akpali oke osimiri mee ka ebili mmiri ya bigbo,
ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile bu aha ya.

¹⁶ Etinyela m okwu m n'onu gi,
chebekwa gi n'obuaka m.

O bu m tinyere eluigwe n'onodu ya,
dokwaa nɔala nke ɔwa.

O bukwa m na-asị Zayon, 'Ndi m ka unu bu.' "

Iko onuma Onyenwe anyi

¹⁷ Teta, teta,

bilie gi Jerusalem,

gi onye nuru site n'aka ONYENWE ANYI,
bu iko nke oke iwe ya.

Gi onye nuru ihe niile di n'ime iko ahụ
nke na-eme ka umu mmadu dagbugharĩa.

¹⁸ O dighi otu nwa ya nke foduru,
nke ga-agwa ya ihe o ga-eme,
maobu nke ga-edu ya n'uzo
o kwesiri igbaso.

¹⁹ Ihe abuo ndi a adakwasila gi.

Onye ga-akasi gi obi?

Mbibi na ila n'iyi, unwu na mma agha,
onye ga-akasi gi obi?

²⁰ N'ihu na umu gi ndi ikom adaala mba.

Ha na-atogbokwa n'akuku okporozo niile,
dika mgbada onya mara.

Ha bu ndi juputara n'onuma ONYENWE ANYI
na iba mba nke Chineke gi.

²¹ Ya mere, nuru nke a, unu ndi a na-akpagbu,
ndi ihe na-egbu ma o bughị mmanya.

²² Lee ihe ONYENWE ANYI kwuru,

bu Chineke unu, onye ihe banyere ndi ya na-emetu n'obi.

"Lee, aga m esite n'aka gi

wezuga iko ahụ mere ka i dagbugharĩa,

i gaghị anukwa

site n'iko onuma ahụ ozo.

²³ Ma m ga-etinye ya n'aka ndi ahụ na-akpagbu gi,

bu ndi siri gi,

'makpuru n'ala ka anyi gaa ije n'elu ahụ gi.'

I mere azu gi ka o di ka ala, dika okporozo

ebe ndi mmadu si aga ije."

52

- ¹ Teta, teta gi Zayon,
yikwasị onwe gi ike dika uwe!
Yikwasị onwe gi uwe mara mma,
gi Jerusalem, obodo di nsọ.
Ndi a na-ebighi ugwu na ndi ruru aru
agaghi abata n'ime gi ozọ.
- ² Kuchapu aja di n'ahu gi,
bilie otọ, gi Jerusalem, nodu ala n'ocheeze gi.
Topu onwe gi site n'agbu igwe e kere gi n'olu,
gi ada Zayon, a dotara n'agha.
- ³ N'ihia na otu a ka ONYENWE ANYI siri,
"N'efu ka erere unu, anaghi ndi zuru unu ego obula,
o bughikwa ego ka a ga-iji gbaputa unu."
- ⁴ N'ihia na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru,
"Na mbu, o bu n'ala Ijpt ka ndi m gara biri,
ugbu a, o bu ndi Asiria na-akpagbu ha.
- ⁵ "Ma ugbu a, gini ka m nwere n'ebe a?" bu ihe ONYENWE ANYI kwuputara.
"Ebe o bu na e durula ndi m puo n'efu,
ndi na-achi ha na-akwakwa ha emo na-achi ha ochi nleli,"
ka ONYENWE ANYI kwuputara.
"Ha na-ekwulukwa aha m
ogologo ubochi niile.
- ⁶ N'ihia ya, ndi m ga-ama aha m;
n'ihia nke a, ha ga-amarakwa n'ubochi ahụ
na o bu Mu onwe m kwuru na o ga-eme.
E, o bu mu onwe m."
- ⁷ Lee ka ha si maa mma n'elu ugwu
bu ukwu ndi na-eweta* ozioma,
onye na-ekwusa okwu udo,
e, onye na-eweta akuko oma,
onye na-agbasa akuko banyere nzoputa,
onye na-asị Zayon,
"Lee, Chineke gi bu eze!"
- ⁸ Geenu nti! Nuruonu olu ndi nche unu,
ndi na-eweli olu ha elu na-eti mkpu onu.
N'ihia na mgbe ONYENWE ANYI ga-aloghachi Zayon,
ha ga-ahu ya anya.
- ⁹ Tienu mkpu onu
unu mkpomkpo ebe niile e tikporo etikpo na Jerusalem,
n'ihia na ONYENWE ANYI akasiela ndi ya obi.
O gbaputala Jerusalem.
- ¹⁰ ONYENWE ANYI ga-eme
ka mba niile huru ike ya di nsọ;
ebe niile uwa soturu ga-ahukwa
nzoputa Chineke anyi.
- ¹¹ Wezaganu onwe unu, wezaganu onwe unu, sinu n'ebe ahụ puo.
Unu emetukwala ihe obula ruru aru aka.

* 52:7 52:7 Maobu, na-ezisa

Sitenu n'etiti ya pụta, dirinụ ọcha,
unu ndị na-ebu ihe dị iche iche nke ụlọ ONYENWE ANYỊ.

¹² Ma unu agaghị eji oku oku pụọ,
unu agakwaghị agbapụ ọsọ,
n'ihì na ONYENWE ANYỊ ga-ebutere unu ụzọ,
ọ bụkwa ya, Chineke Izrel, ga-echebe unu n'azụ.

Ahụhụ na Ebube nke ohu ahụ

¹³ Lee, ohu m ga-enwe uche,
a ga-ebulikwa ya elu, ọ ga-abụkwa onye a na-asopurụ.

¹⁴ Dịka ibubo si nwụọ otutu ndị mmadụ n'ahụ;
otu a ka ihu ya bụ ihe e bibiri ebibi nke ukwu, nke mere na ọ dịkwaghị ka ihu
mmadụ ọzọ,
anụ ahụ ya ka ebibikwara n'uzọ ọ na-agaghị eyikwa anụ ahụ mmadụ.

¹⁵ Otu a ka ọ ga-esi fesaa otutu mba dị iche iche,[†]
ndị eze ga-emechikwa onụ ha n'ihì ya,
ọ bụ ihe a na-agwaghị ha ka ha ga-ahụ,
ihe ha a ka anụbeghị, ka ha ga-aghotakwa.

53

¹ Onye kweere ozi anyị,
ọ bụkwa n'ahụ onye ka e kpugheere ogwe aka ONYENWE ANYỊ?

² N'ihì na o tolitere n'ihu Onyenwe anyị dika ome,
dika mgborogwu nke puputara n'ala kpọrọ nku.

O nweghị ụdidi oma maobu ima mma nke ga-eme ka anyị lee ya anya.
O nweghị ihe obula di n'udidi ya nke ga-eme ka ihe banyere ya masi anyi, maobu
mee ka anyi chosie ya ike.

³ Ndi mmadu ledara ya anya, jukwa ya.
O bu onye nwere otutu ihe mgbu, burukwa onye huru otutu ahuhu.

Ma anyi gbakutara ya azu, ju ilenye anya n'ebe o no.
E, anyi ledara ya anya, ju igu ya dika o bu ihe obula.

⁴ N'ezie, ihe mgbu niile anyi ka o buuru,
burukwa ahuhu nke oria anyi niile,
ma anyi gurụ ya ka onye Chineke tara ahuhu,
onye o tiri ihe otiti, na onye o mekpara ahụ.

⁵ Ma e tipurụ ya onya n'ihì mmehie anyi:
ọ bụkwa n'ihì ajọ omume anyi ka e ji meruchaa ya ahụ.

E mere ka anyi nwee udo n'ihì ahuhu o huru;
ọ bụkwa ubiri utari di ya n'ahụ mere anyi ji buru ndi ahụ di ike.

⁶ Anyi niile akpafuola dika igwe aturu;
onye obula n'ime anyi etinyela isi ya n'uzo nke aka ya.

Ma ONYENWE ANYI ebokwasila ya
ajọ omume anyi niile.

⁷ A kpagburu ya, mesie ya ihe ike,
ma otu mkpuru okwu esighi ya n'onu puta.

E duuru ya pụọ dika aturu a na-aga igbu egbu,
dika aturu a na-akpachapu aji ya si anọ nwayoọ n'ihu ndi na-akpacha ya aji,

[†] 52:15 52:15 Maobu, otu a ka otutu mba di iche iche ga-anọ na mgbagwoju anya.

otu a ka o si nọdu na-asagheghị ọnu ya.

⁸ Site na mmegbu na ikpe ka e ji wepụ ya.

Ma, onye n'etiti ndị ọgbọ* ya weliri olu kwuo okwu?

N'ihị na e bipurụ ya site n'ala ndị dị ndụ;

maka njehie ndị m ka e ji tie ya ihe.†

⁹ E nyefere ya ka e lie ya dika onye na-emebi iwu,

ọ bukwa n'etiti ndị ọgaranya ka e liri ya,

ọ bu ezie na o nweghị ihe ọjọọ ọbụla o mere,

ọ dikwaghị okwu aghughọ si n'ọnu ya pụta.

¹⁰ Ma ọ bu ọchịchọ ONYENWE ANYỊ izọpịa ya, na ime ka ọ taa ahụhụ.

N'ihị na ọnwụ ya bu aja a churụ n'ihị ikpe ọmụma nke mmehie.

Ọ ga-ahụ ọtụtụ ụmụ na ụmụ ụmụ ya; ọ ga-adikwa ndụ ogologo oge.

Nzube Chineke niile ga-emezukwa site na ya.

¹¹ Mgbe ọ hụsiri ahụhụ,

ọ ga-emesia hụ ihè nke ndụ, afọ ga-ejukwa ya,

site n'ihe ọmụma ya, ka onye ezi omume ahụ, bu ohu m ga-eme ka a guọ ọtụtụ

mmadụ dika ndị ezi omume,

ọ ga-ebukwa mmehie ha niile.

¹² N'ihị ya, aga m enye ya oke n'etiti ndị bara ụba,‡

ọ ga-esokwa ndị bu dike keta ihe nkwata n'agha,

n'ihị na ọ wupurụ ndụ ya nye ọnwụ,

a gukọtara ya na ndị na-emebi iwu.

Ma ya onwe ya buuru mmehie ọtụtụ mmadụ,

riọkwara ndị na-emebi iwu aririọ.

54

Ebube dị n'ihu nye Zayon

¹ “Bụọ abụ, gị nwanyị aga,

gị onye na-amụtaghị nwa;

tie mkpu ọnu, tiwakwaa olu abụ,

gị onye ime nwa na-emetubeghị;

n'ihị na ụmụ nwanyị ahụ a hapurū naanị ya ga-adị ọtụtụ

karia ụmụ nke nwanyị nwere di,”

Otu a ka Onyenwe anyị kwuru.

² “Mee ka ebe ụlọ ikwu gị saa mbara,

gbasapụ akwa mgbochi ụlọ ikwu gị,

egbochila gbasapụ aka;

mee ka ụdọ gị dị ogologo,

meekwa ka o sie ike nke ọma.

³ N'ihị na n'aka nri na n'aka ekpe ka ị ga-agbasa gaa;

ụmụ gị ga-achupụ mba dị iche iche site n'ala ha,

bichikwaa n'obodo ha niile dakposiri adakposi, nke togboro n'efu.

⁴ “Atula egwu, n'ihị na ihere agaghị emekwa gị ọzọ.

Ị gaghị abukwa onye e wedara n'ala.

Ị gawkaghị echeta ihere mere gị mgbe ị bu nwantakiri,

na ita uta diri gị n'ihị ọnwụ di gị.

* 53:8 53:8 Ya bu, kwuputara † 53:8 53:8 Ya bu, taa ya ahuhu ‡ 53:12 53:12 Maobu, ndi di ike

- 5 N'ihì na onye kere gị ga-abụrụ gị di.
Aha ya bụ ONYENWE ANYÌ, Onye pụrụ ime ihe niile;
Onye nsọ Izrel bụ Onye mgbapụta gị,
Chineke nke ụwa niile ka a na-akpọ ya.
- 6 N'ihì na ONYENWE ANYÌ ga-akpoghachi gị
dịka a ga-asị na ị bụ nwunye a hapụrụ ahapụ, nke ọ na-ewutakwa n'ime mmụọ
ya
bụ nwunye alutara na nwantakiri,
naanị ka ọ bụrụ onye ajuru aja," ka Chineke gị na-ekwu.
- 7 "Naanị nwa mgbe nta ka m hapụrụ gị.
Ma aga m eji obi ebere ukwu kpoghachikwa gị
- 8 Na nwa oge, esitere m n'oke iwe na-ewe m
zonari gị ihu m,
ma site n'ihunanya m nke na-adigide ruo mgbe ebighi ebi,
aga m enwe omiko n'ahu gi."
Otu a ka ONYENWE ANYÌ, onye mgbaputa gị kwuru.
- 9 "Dika m si nuo iyi n'oge Noa si na m agaghi ekwekwa ka mmiri kpuchie ụwa ozo,
bibie ndu ndi di n'ime ya,
ana m anukwa iyi ugbu a na mu agaghi ekwe ka iwe m biakwasị gi ozo.
Agakwaghi m abasiri gi mba ike.
- 10 N'ihì na a pụrụ iwezuga ugwu ukwu niile,
wezugakwa ugwu nta niile site n'onodu ha,
ma obi ebere m agaghi esi n'ebe i no puo,
agaghi ewezugakwa ogbugba ndu nke udo m,"
ka ONYENWE ANYÌ, onye nwere omiko n'ahu gi, kwuru.
- 11 "Gi, onye a na-emekpa ahụ, onye oke ikuku ụwa a na-ebughari, nke onye obula
na-adighi akasi obi,
lee, aga m e ji nkume tokwosisi wugharia gi,
jirikwa nkume oma safaia di oke onuahia toto ntala gi niile.
- 12 Aga m eji nkume rubi wugharia akuku ulo gi niile,
jiri nkume na-egbu nweghenweghe wuo onu uzọ ama gi niile.
Aga m ejikwa nkume di oke onuahia wuo mgbidi obodo gi.
- 13 Umụ gi niile ga-abu ndi ONYENWE ANYÌ ga-akuziri ihe.
Udo ha ga-adikwa ukwu.
- 14 N'ezi omume ka a ga-eme ka i guzosie ike.
Mmegbu ga-adikwa anya site n'ebe i no,
n'ihì ya, i gaghì atụ egwu ihe ojo obula.
O dighi ihe egwu ga-abiaru gi nso,
n'ihì na a ga-ewezuga ha site n'ebe i no.
- 15 O buru na onye obula abia iluso gi ogu, o siteghì n'aka m;
onye obula nke na-aluso gi ogu ga-abu onye e meriri emerì.
- 16 "Lee, o bu mu onwe m kere okpu uzu
nke na-eji icheku afu oku
o ji akpu ihe agha nke mbibi.
O bukwa m kere ndi agha ahụ mbibi bu oru ha.
17 N'ubochi ahụ, o dighi ihe agha a kpuru megide gi nke ga-adi ire.
Ozo, i ga-emeri ndi niile kporo gi ikpe mmegide.
N'ihì na nke a bu ihe nketa diri ndi ohu ONYENWE ANYÌ.

Mkpeputa* ha na-esite na m.”
Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya.

55

Bianu ndi akpiri na-akpo nku

- ¹ Gee nti, bia onye obula akpiri na-akpo nku,
bianu na mmiri,
unu ndi na-enweghi ego
bianu zuo, riekwa.
Bianu, zuru mmanya na mmiri ara ehi
na-eghi ego na-arughi onuahia obula.
- ² N'ihigini ka i ji na-atufu ego gi izu ihe na-abughi ezi nri?
Gini mere i ji na-adogbu onwe gi noru n'ihe na-apughi iju gi afu?
Gee nti, geenu m nti nke oma, rie ezigbo nri
mkpuruobi gi ga-enwe afu ojuju na nri di ezi mma!
- ³ “Toonu nti unu n'ala, biakwute m!
Gee nti, ka inwe ike di ndu.
Mu na unu ga-aba n'ogbugba ndu ebighi ebi,
bu ihunanya m kwesiri ntukwasi obi nke m kwere Devid na nkwa.
- ⁴ Lee, emere m ya ka o ghororo ndi niile di iche iche onyeama,
ka o buru onyendu na onyeisi ochichi nye ndi niile di iche iche.
- ⁵ N'ezie, gi onwe gi ga-akpoku mba di iche iche na i maghi,
mba ndi ahụ na-amaghi gi ga-ejikwa oso gbakwute gi,
n'ihigini ONYENWE ANYI Chineke gi,
Onye nso nke Izrel,
n'ihigini na o meela ka i buru ihe di oke mma.”
- ⁶ Chonu ONYENWE ANYI mgbe a ga-achota ya.
Kpokuonu ya mgbe o no nso.
- ⁷ Ka onye na-eme ihe ojoo hapu uzo ya,
ka onye ajo omume hapu echiche ojoo ya niile.
Ka ha tugharia biakwute ONYENWE ANYI, o ga-emere ha ebere,
ha biakwute Chineke anyi, n'ihigini na o ga-agbaghara ha mmehie ha niile.
- ⁸ “N'ihigini na echiche m ha abughi echiche unu,
uzo unu niile, ha abukwaghi uzo m,”
ka ONYENWE ANYI kwuputara.
- ⁹ “N'ihigini na dika eluigwe si di elu karia uwa,
otu a ka uzo m niile si di elu karia uzo unu niile,
otu a kwa ka echiche m niile si di elu karia echiche unu niile.
- ¹⁰ Dika mmiri na mkpuru mmiri
si esi n'eluigwe ada n'awa
na-alaghachighi n'eluigwe
ma o buru na o meghi ka mmiri dee ala,
mee ka ihe ubi puputa, too eto,
meekwa ka o mia mkpuru nye onye na-aku ihe okuku, burukwa ihe oriri nye
onye na-eri nri.
- ¹¹ Otu a ka okwu si m nonu puo si adi.
Ana m ezipu ya, o gaghigini aloghachikwute m n'efu.

* 54:17 54:17 Mmeri ha maobu, ezi omume

O ga-emezu ihe niile m choro ka o mee,
 baakwa uba ebe obula m zigara ya.
 12 N'ihhi na unu ga-eji onu puo,
 a ga-esikwa n'ebe ahụ duputa unu n'udo.
 Ugwu ukwu niile, na ugwu nta niile
 na osisi niile nke ubi,
 ga-eti mkpu onu,
 kuokwa aka n'obi uto.
 13 Ebe ogwu na-eto na mbu, osisi junipa ga-eto na ya;
 ebe uke toro, osisi mietul ga-eto na ya.
 Ihe ndi a ga-aghoro ONYENWE ANYI aha di ukwu,
 nke ga-abukwa ihe iribama
 ga-adi ruo mgbe ebighi ebi."

56

Nzoputa diri ndi ozo

1 Nke a bu ihe ONYENWE ANYI siri,
 "Debenu ikpe ziri ezi,
 meekwanu ihe ziri ezi.
 N'ihhi na nzoputa m di nso,
 ezi omume m ga-aputa ihe mgbe na-adighi anya.
 2 Ngozi na-adiri onye na-eme nke a,
 bu onye ahụ nke na-ejidesi ya aka ike,
 onye ahụ nke na-edebe ubochi izuike m na-emerughị ya,
 nke na-edebekwa aka ya ka o ghara ime ihe ozo."
 3 Ka onye ala ozo bu onye jikoro onwe ya na ONYENWE ANYI si,
 "ONYENWE ANYI aghaghi i site na ndi ya kewapu m."
 Ka onye onozu obula gharakwa i si
 "Mu onwe m bu naani osisi kponwuru akponwu."
 4 N'ihhi na otu a ka ONYENWE ANYI kwuru:
 "Nye ndi onozu ahụ na-edebe ubochi izuike m niile,
 ndi na-ahoro ihe na-atọ m uto,
 na ndi na-ejidesikwa ogbugba ndu m ike.
 5 Aga m enye ha n'ime ulo m na n'etiti mgbidi ya,
 ihe ncheta na aha
 di mma kariu umu ndi ikom na umu ndi inyom.
 Aga m enye ha aha ga-adi ruo ebighi ebi
 nke a na-agaghi echezọ ruo ebighi ebi.
 6 Ma ndi mba ozo ndi gbakwuuru ONYENWE ANYI
 ijere ya ozi,
 na ihu aha ONYENWE ANYI n'anya,
 nakwa i bu ndi ohu ya,
 ndi niile na-edebe ubochi izuike nsọ na-emerughị ya,
 na ndi jidesiri ogbugba ndu m ike,
 7 ndi a ka m ga-akpota n'ugwu nsọ m,
 meekwa ka ha nuriu onu n'ime ulo ekpere m.
 Aga m anabata aja nsure oku ha na onyinye niile ha nyere
 n'ebe ichu aja m.
 N'ihhi na a ga-akpo ulo m
 Ulo Ekpere nye mba niile di iche iche."

⁸ Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuputara,
bu onye ahụ na-eme ka Izrel si n'ebe ha gbapuru oso lota,
"Aga m achikotakwa ndi ozo tinyere ha
tinyekotara na ndi ya achikotarala."

Ebubo Chineke megide ndi ajo omume

⁹ Bianu, unu anumanu niile nke oke oha.
Bianu dogbuo, unu umu anumanu nke oke oha.
¹⁰ N'ihu na ndi na-eche ndi m nche kpuru isi.
Ha niile bu ndi amamihe koru.
Ha di ka nkita dara ogbi,
nke na-adighi agbo uja.
Ha huru irahu ura na iru nro,
na idina ndina n'anya.
¹¹ Ha bu nkita na-eribiga nri oke;
ha adighi enwe afu ojuju.
Ha bu ndi ozuzu aturu na-enweghi nghota,
ha niile echela ihu n'uzo nke aka ha,
onye obula na-agbalisi ike ichota uru nke ya.
¹² Onye obula na-asị, "Bia ka m weta mmanya,
ka anyi nujuokwa mmanya n'aba n'anya afu anyi.
Echi ga-adikwa ka taa,
ma o bukwanu di mma karja."

57

¹ Ndi ezi omume na-ala n'iyi,
ma o dighi onye obula na-etinye ya n'obi;
a na-ewezuga ndi ji obi ha niile na-eke Chineke,
ma o dighi onye na-aghota,
na-ewezugara onye ezi omume
puo n'ihu ihe ojuju.
² Ndi na-agazi agazi n'uzo ha
na-abanye n'udo.
Ha na-enwekwa izuikwa mgbe ha dinara n'onwu.
³ "Ma unu onwe unu, bianu n'ebe a, unu umu ndi mgbaasi,
unu umu ndi na-akwa iko, na umu ndi akwuna.
⁴ Onye ka unu na-akwa emo?
Onye ka unu na-akocha,
na-araputakwara ire unu?
Unu o bughị umu ndi nnupu isi,
mkpuru ndi na-ekwu okwu ugha?
⁵ Unu na-emejuputa ihe ojuju niile na-agu obi unu agu
mgbe unu zukoro na-eke arusi unu n'okpuru osisi ook obula.
Unu na-ewerekwa umu unu chuo aja
na ndagwurugwu niile, na n'okpuru nkume niile di elu.
⁶ Chi unu na-eke bu nkume niile na-akwo murumuru,*
nke di na ndagwurugwu niile, ha bu ihe nketa nza unu fere.

* 57:6 57:6 Nkume ndi a na-akwo murumuru bu ihe ha ji ejere chi ndi ahụ na-abughị chi ozi.

- E, ọ bụ ha ka unu na-awụpụrụ onyinye mmanya unu niile
na onyinye mkpụrụ ọka unu niile.
N’ihi ihe ndị a niile, m ga-esi aña dere duu?
- 7 Ọ bụ n’elu ugwu dị elu ka unu doziiri onwe unu ihe ndina,
n’ebe ahụ kwa ka unu gara chụọ aja unu.
- 8 Ọ bụkwa n’azụ ọnụ ụzọ niile, na ibo ụzọ niile,
ka ị kwubara oyiyi arụsị gị.
- Ị gbakutara m azụ,
yipụ uwe gị ribanye n’ime ihe ndina gị,
ebe gị na ndị ahụ ị hụrụ n’anya dinakoro,
imejuputa ihe ojọ ahụ na-agụ obi gị agụ.
- 9 Ị were mmanụ jekwuru Molek†
meekwa ka mmanụ otite gị na-esi isi uto baa ụba.
Ị zipurụ ndị nnochite anya gị‡ gaa na mba dị anya;
ị gbadara ruo n’ime ime ala mmụọ.
- 10 Oke mwaghari ndị a niile emeela ike gwusịa gị,
ma ị dighị asi, ‘Olileanya adighị.’
Ị chọtara ntute nye ndụ gị,
ya mere, na ị daghị mba.
- 11 “Onye na-emenye gị ụjọ na egwu dị otu a?
Nke mere na ị dighị agwa m eziokwu?
Ị naghị echetakwa m,
ị naghị atugharịkwa ihe banyere m n’obi gị?
Ọ bụ n’ihi na m gbara nkịtị oge ndị a niile
ka i ji hapụ ịtụ m egwu?”
- 12 Lee, aga m ekpughe ezi omume gị na ọrụ oma gị,
igosi gị na ihe ndị a ị gụrụ dị ka ezi ihe agaghị enyere gị aka.
- 13 Mgbe ị ga-eti mkpu akwa maka enyemaka,
ka arụsị niile ndị ichikọbara zoputa gị.
Ikuku ga-eburu ha niile bufuo,
naani otu nkuume ga-ekutu ha.
Ma onye ọbụla gbabara n’ime m izere ndụ
ga-eketa ala ahụ;
ha ga-enwetakwa ugwu nsọ m.”
- Nkasiobi dīrī ndī dī umeala n’obi*
- 14 A ga-asịkwa,
“Dozienụ ụzọ! Dozienụ ụzọ, mee ya ka ọ maa mma.
Bupụsianụ ihe isọ ngongọ niile n’ụzọ ndị m.”
- 15 N’ihi ihe a ka onye dị elu, onye e mere ka ọ dị ukwu,
onye dị mgbe ebighị ebi, onye aha ya dị nsọ kwuru:
“Ebi m n’ebe dị elu nke dikwa nsọ,
ibinyere onye dị umeala n’obi, na onye wedara mmụọ ya n’ala,
itute mmụọ nke onye e wedara n’ala,
na ikpọtite mmụọ nke onye dị umeala n’obi.
- 16 N’ihi na ọ bughị ruo ebighị ebi ka m ga na-emegide gị,
maobụ na-egosi iwe m.
Ọ bụrụ na m emee otu a, mmụọ ndị mmadụ ụwa niile ga-ada mba,
ya na mkpuruobi niile ahụ m ji aka m kpụọ.

† 57:9 57:9 Maobụ, eze ‡ 57:9 57:9 Ya bụ, arụsị apiri api

- 17 Ewesoro m ha iwe n'ihì mmehie ha na oke ọchichọ ha.
 Ọ bukwa n'ihì ya ka m ji taa ha ahuhụ, gbakutakwa ha azụ.
 Ma lee, ha nọgidesikwara ike na-eme mmehie, na-eme ihe ọbụla nke na-atọ obi
 ha uto.
- 18 Ahụla m ihe niile ha mere ma aga m agwọ ha.
 Aga m edu ha, kasiekwa ndi na-eru uju n'Izrel obi.
 19 Aga m eme ka abụ otuto di n'egbugbere onu ha.
 Udo, udo, diri ndi no nso na ndi no n'ebe di anya,"
 ka ONYENWE ANYI kwuru.
 "Aga m agwokwa ha."
- 20 Ma ndi niile na-emebi iwu di ka oke osimiri na-amaghari amaghari,
 nke na-adighi ezu ike mgbe ọbụla.
 Ọ na-amaputakwa urọ na apiti.
- 21 "Ọ dikwaghị udo diri onye na-emebi iwu," ka Chineke kwuru.

58

Ezi ibu onu

- 1 "Welie olu gi tie mkpu, egbochikwala iti mkpu.
 Welie olu gi dika opi ike.*
 Gwa ndi m nnupu isi ha,
 gwakwa ulo Jekob mmehie ha.
- 2 Kwa ubochi ka ha na-achọ m
 ha na-eme dika o na-agu ha agu imara uzọ m niile,
 dika a ga-asị na ha bu mba na-eme ihe ziri ezi,
 ndi na-agbakutaghị iwu Chineke ha azu.
 Ha na-aju m maka ikpe ziri ezi,
 na-eme dika o na-agu ha aguu ka Chineke biaruo ha nso.
- 3 Ha na-asị, 'N'ihì ginì ka anyì jì ebu onu,
 ma ì dighì ahuta ya?
 N'ihì ginì ka anyì jì weda onwe anyì n'ala,
 ma ì dighì ahuta nke a?'
- "Ma n'ubochi unu na-ebu onu, unu na-eme ihe masiri unu,
 unu na-eji anya ike nara ndi na-aruru unu oru ihe ha rupertara.
- 4 N'oge ahụ, o bu ise okwu na ilu ogu,
 ya na iti ibe unu okpo n'ihì ajoobi ka unu ji emechi ubochi ibu onu unu.
 Unu apughị ibu onu otu unu si eme taa
 na-ele anya ka anu olu unu n'elu.
- 5 Nke a o bu udi obubu onu nke m hoputara,
 naani ubochi nke ndi mmadu ji eweda onwe ha n'ala?
 O bu naani nke mmadu ji ehulata isi ya n'ala dika osisi achara,
 nke i dina n'akwa mkpe na ntụ?
 O bu nke a ka unu na-akpo obubu onu,
 ubochi nke ONYENWE ANYI nabatara?
- 6 "Nke a o bughị udi obubu onu m hoputara:
 Itopu agbu niile nke ikpe na-ezighi ezi,
 na itopu udo niile nke mmegbu,
 na ime ka ndi a na-emegbu nwere onwe ha

* 58:1 58:1 Opi ike bu ihe e ji akpokota ndi agha n'oge agha.

na itiji yoku obula?

⁷ Ka i kenye ndi agu na-agu ihe oriri gi,

ka i kpobata n'ime ulo gi ndi na-enweghi onye inyeaka, ma ndi ogbenye.

Ka i nye ndi na-agba oto uwe,

ka i hapu izo onwe gi n'ebe ndi ikwu gi choro inyeaka gi no.

⁸ O buru na i mee ihe ndi a, aga m eme ka ihuoma m chakwasi gi dika ihè isi ututu.

A ga-agwokwa oria gi niile.

Mgbe ahụ, ezi omume gi ga-edu gi,

ebube ONYENWE ANYI ga-echekwa gi n'azu.

⁹ Mgbe ahụ, i ga-akpo, ONYENWE ANYI ga-azakwa,

i ga-eti mkpu akwa maka enyemaka, o ga-asi gi, Lekwa m n'ebe a.

“O buru na i wezuga yoku mmegbu,

o burukwa na ikwusi itu mkpisiaka, na igbasa okwu ikpo asi,

¹⁰ o buru na inye ndi agu na-agu nri,

nyere ndi no na mkpa aka,

mgbe ahụ, ihè gi ga-achawaputa,

ochichiri niile gbara gi gburugburu ga-agho ihè, na-achakwa ka ehie.

¹¹ ONYENWE ANYI ga na-edu gi mgbe niile.

O ga-eme ka afo ju gi n'ala kporo nku,

meekwa ka i noro n'ahu isiike.

I ga-adikwa ka ubi a gbara ogige nke a na-agba mmiri nke oma,

dika isi iyi na-adighi ata ata.

¹² Ndi gi ga-edozi mkpomkpo ebe ochie niile.

Ha ga-ebulikwa ntala nke mgbe ochie.

A ga-akpo unu ndi na-edozi mgbidi dara ada,

ndi na-aruzikwa okporozo nke ebe obibi.

¹³ “O buru na i debe ukwu gi site na-edebeghi ubochi izuike nsọ,

sitekwa na-ime ihe ndi na-atọ gi uto n'ubochi nsọ m,

o buru na ikpo ubochi izuike m ihe mmasi

na ubochi nsọ ONYENWE ANYI ihe a na-akwanyere ugwu,

o buru na i sopuru ya site na-emeghi ihe n'uzo nke gi,

na-emeghi ochicho nke obi gi, maobu ikwugheri onu,

¹⁴ mgbe ahụ, i ga-achota onu gi n'ime ONYENWE ANYI,

m ga-emekwa ka inokwasi n'ebe di elu niile nke ala ahụ,

meekwa ka irie oriri na ihe nketa nke nna gi Jekob.”

N'ih i na onu ONYENWE ANYI ekwuola ya.

59

Mmehie, ikwuputa mmehie, na mgbaputa

¹ N'ezie, aka Onyenwe anyi adighi mkpomkpu nke na o nweghi ike izoputa, nti ya adighikwa arọ nke na o nweghi ike inu ihe.

² Kama mmehie unu ekwapula unu

site n'ebe Chineke unu no;

mmehie niile unu ezokwala ihu ya site n'ebe unu no,

nke mere na o chokwaghi ige nti ozo.

³ N'ih i na aka unu juputara na ntupo obara,

mkpisiaka unu bukwa nke mmehie meruru.

Egbugbere onu unu ekwuola okwu ugha,

- ire unu na-atamukwa ihe ojoo.
- ⁴ O dighi onye na-ekpe ikpe ziri ezi,
o dikwaghi onye na-eji ikwesi ntukwasị obi kpee ikpe.
Ha na-adabere n'iru uka n'enweghi isi, ha na-ekwu okwu ugha,
ha na-aturu ime okwu na uka mukwa ajo ihe.
- ⁵ Ha na-avu akwa ajuala,
na-akpakwa akwu udide.
Onye obula riri akwa ha ga-anwu,
mgbe obula otu kwara, o bu agwo ajuala na-esi n'ime ya aputa.
- ⁶ Akwu udide ha abaghi uru iji mee uwe,
ha enweghi ike iji ihe ha meputara kpuchie onwe ha.
Oru ha niile bu ajo oru,
omume ihe ike juputara ha n'aka.
- ⁷ Ukwu ha na-eme ngwangwa igbaba n'ime mmehie,
ha na-emekwa ngwa ikwafu obara ndi o nweghi ihe ojoo ha mere.
Ha na-achuso echiche ajo ihe,
oru mbibi na ntipia bu ejiri mara nke uzọ ha niile.
- ⁸ Ha amaghi ihe uzọ udo bu,
ikpe ziri ezi adighi n'uzọ ha na-eso.
Ha e mela uzọ ha ka ha gbagoo agbago.
Ndi niile na-eso ya anaghi enweta udo.
- ⁹ Ya mere ikpe ziri ezi di anya n'ebe anyi no,
ezi omume adighi erute anyi nso.
Anyi na-ele anya ihè, ma lee, ochichiri ka anyi na-ahu.
Anyi na-ele anya mmuke ihè ma anyi na-ejehari n'ime oke ochichiri.
- ¹⁰ Anyi na-asoghari isi na mgbidi dika ndi na-enweghi anya,
na-asoghari isi dika ndi na-enweghi anya;
anyi na-ada na-akpobi ukwu n'etiti ehie dika a ga-asị na o bu oge chi ojiji,
n'etiti ndi nwere ezi ndu, anyi no ka ndi nwuru anwu.
- ¹¹ Anyi na-agbo uja dika bia;
anyi na-akwasị akwa ike dika nduru n'eru uju.
Anyi na-ele anya ikpe ziri ezi, ma o dighi eru anyi aka;
anyi na-ele anya nzoputa, ma o di anya n'ebe anyi no.
- ¹² N'ihu na mmehie anyi amubaala n'ihu Onyenwe anyi;
o na-agbakwa ama megide anyi.
E, anyi makwaara udi ndi mmehie anyi bu,
n'ihu na mmehie anyi dikwa n'ihu anyi mgbe niile.
- ¹³ Anyi maara nnupu isi anyi na ngonari anyi gonariri ONYENWE ANYI;
anyi esitela n'iso ONYENWE ANYI Chineke anyi wezuga onwe anyi,
nogide na-akpali mmegbu na nnupu isi.
Okwu onu anyi bu okwu ugha, nke anyi si n'obi anyi tupa.
- ¹⁴ Ulo ikpe anyi niile adighi achọ onye ezi omume;
anyi amaghi ihe a na-akpo ikpe ziri ezi.
Eziokwu asola ngongo n'ama niile,
ihe ziri ezi apughi ibata.
- ¹⁵ E, eziokwu alaala;
onye obula kwa nke na-achọ ibi ndu oma na-etinye onwe ya na nsogbu.

ONYENWE ANYỊ lere anya hụ ihe ojọọ ndị a niile, nke na-enyeghi ya obi uto;
 ọ hụkwara na ikpe ziri ezi adighi.

16 Ọ hụrụ na anyị enweghi onye inyeaka oḅula;
 o wutere ya na ọ dighi onye na-arioro anyi aririo.

Ọ bụ ya mere o ji bata site n'ike aka ya na n'ezi omume ya,
 bịa izoputa anyi.

17 Ọ na-eyikwasị ezi omume dika ngwa agha ikpuchi obi ya.
 Okpu nke nzoputa ka ọ na-eyikwasikwa n'isi ya.

Ọ bukwa uwe ibo oḅo na nke ekworo
 na inu oku na obi ka o ji kpuchie onwe ya.

18 Ọ ga-akwughachi ndi iro ya
 dika ajo omume ha niile si di.

Iwe oku ya
 ka ọ ga-eji megide ndi iro ya niile
 bi na mba di anya.

19 Site n'odida anyanwu, ndi mmadu ga-asopuru aha ONYENWE ANYI,
 sitekwa n'owuwa anyanwu, ha ga-atu egwu ebube ya.

N'ihhi na ọ ga-abia dika idee mmiri
 nke nkume, ONYENWE ANYI na-agba na-aga.*

20 “Onye mgbaputa ga-abia na Zayon;
 ọ ga-abiakwute umu Jekob ndi na-esite na mmehie ha chegharia.”
 Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

21 “Ma mu onwe m, nke a bu ogbugba ndu m nke di n'etiti mu na ha,” ka ONYENWE
 ANYI na-ekwu. “Mmuo m, nke di n'ahu gi, na okwu m niile nke m tinyere n'onu gi,
 agaghi apu n'egbugbere onu gi, maobu n'egbugbere onu umu gi, maobu n'egbugbere
 onu agburu gi. Ha ga-adigide site ugbu a ruo mgbe niile ebighi ebi,” ka ONYENWE
 ANYI kwuru.

60

Ebube nke Zayon

1 “Bilie, mukée, n'ihhi na ihè gi abiala,
 ebube ONYENWE ANYI awaakwala n'ahu gi dika anyanwu.

2 Lee, ochichiri na-ekpuchi uwa niile,
 oke ochichiri na-ekpuchi ndi niile bi n'uwa,
 ma ONYENWE ANYI ga-awa dika anyanwu n'ahu gi
 ebube ya ga-achakwa ka ihe n'ebe i no.

3 Mba niile di iche iche ga-abiakwute ihè gi,
 ndi eze niile ga-abiaru mmuke nke owuwa gi.

4 “Welienu anya unu abuo elu legharia gburugburu unu,
 ha niile na-ezuko na-abiakwute gi;
 umu gi ndi ikom na-esi n'ebe di anya bia,
 umu gi ndi inyom ka a ga-ekukwa n'ukwu.

5 Mgbe ahụ, i ga-elepụ anya ma chakee,
 obi gi ga-atọ gi uto, saa mbara n'ihhi onu,
 n'ihhi na akụ niile nke osimiri ka a ga-ewebatarara gi,
 akunuba nke otutu mba ga-abia gi.

* 59:19 59:19 Maobu, mgbe onye iro ga-abata dika idee mmiri, mmuo nke ONYENWE ANYI ga-ebuli okoloto imegide ya.

6 Ọtụtụ igwe ịnyịnya kamel nke si Midia

na Efaa ga-ejuputa n'ala gị,*

ma ndị sikwa n'obodo Sheba

ga-ebutere gị ọlaedo na ụda na-esi isi uto.

Ha ga-ekwusakwa otuto Onyenwe anyị.

7 A ga-enye gị igwe ewu na aturu niile nke ndị Keda.

Ebule niile nke Nebaiot ga-abụ nke gị.

A ga-anabata ha dika onyinye n'elu ebe ichu aja m.

Aga m edozi ulonso m di ebube, mee ya ka o maa mma kari.

8 “Olee ndi bu ndi a na-efeghari dika igwe ojii,

ndi na-efeghari dika umu nduru na-efeba n'akwu ha?

9 N'ezie, mu ka ala ndi ahụ mmiri gbara gburugburu na-echere;

ugbo niile nke Tashish ga-ebukwa uzọ,

na-ebughachi umu gi site n'ebe di anya,

ha na ọlaocha na ọlaedo ha niile.

Inye ONYENWE ANYI bu Chineke gi nsopuru,

Onye nsọ nke Izrel,

n'ihu na o jirila ima mma gozie gi.

10 “Ndi mba ozọ ga-abia wuziere unu mgbidi unu niile.

Ndi na-achị achị na ndi eze ha niile ga-ejere unu ozi.

O bu ezie na m tikporo gi n'uwe m,

ma site n'amara m, aga m emere gi ebere.

11 Onu uzọ ama gi ga-eghe oghe oge niile

site n'ututu ruo n'ututu,

inabata aku niile si na mba di iche iche.

A ga-edurukwa ndi eze di iche iche bata n'ime ya n'onodu ndi a dotara n'agha.

12 Mba obula juru ijere gi ozi ga-ala n'iyi;

a ga-ekpochapu ha.

13 “Otuto niile na ima mma niile nke Lebanon ga-abu nke gi.

Osisi junipa, na osisi fia, na osisi junipa, na osisi saipres,

ka a ga-eji choo ulonso m mma.

Aga m emekwa ka ebube juputa n'ebe ahụ ukwu m na-adi mgbe niile.

14 Umụ ndi na-emegbu gi ga-abia kpoọ isiala nye gi.

Ndi ahụ niile na-eleli gi ga-abia daa n'ala n'ihu gi sutu ukwu gi onu.

Ha ga-akpo Jerusalem, Obodo ONYENWE ANYI,

Zayon nke Onye nsọ Izrel.

15 “O bu ezie na o di mgbe i bu onye a kporo asi, onye a na-emegbu,

onye mmadu niile na-eweda n'ala,

ma ugbu a, i ga-ama mma ruo ebighi ebi;

i ga-abu ihe na-ewetara ogbo niile nke uwa onu, n'ihu na otu a ka m ga-eme gi.

16 I ga-anu mmiri ara nke mba di iche iche,

o bukwara ara ndi eze ka a ga-eji zuo gi.†

Mgbe ahụ, i ga-amata n'ezie na mu onwe m, bu ONYENWE ANYI bu Onye nzoputa gi

* **60:6** 60:6 Ndi ebo Midia, bu ndi sitere n'akuku ndida odida anyanwu osimiri Jordan. Ha na-achị anu ulo na-agahari n'ihu izu ha. Efaa bu nwa nwoke Midian Jen 25:4. † **60:16** 60:16 O bukwara ara ndi eze ka i ga-amu

- na Onye mgbaputa gi, Onye di ike nke Jekob.
 17 N'onodu bronzo, aga m eweta oiaedo,
 n'onodu igwe aga m eweta oiaocha.
 N'onodu osisi, o ga-abu oia,
 n'onodu nkume, o ga-abu igwe.
 M ga-eme ka udo buru ndi nlekota gi
 ezi omume ga-abu onye na-achi gi.
 18 Ihe ike agachi adikwa n'ala gi ozo.
 Agha niile ga-akwusi, mbibi na ila n'iyi agachi adikwa.
 Mgbidi gi ga-aghọ Nzoputa,
 i ga-akpokwa onu uzọ ama gi niile Otuto.
 19 Anyanwu agachi abukwara gi ihè n'ehihie ozo,
 maobu maramara nke onwa amukwasi gi ihe,
 n'ihì na ONYENWE ANYI Chineke gi ga-aburu gi ihè ruo ebighi ebi,
 Chineke gi ga-abukwa ebube gi.
 20 Anwu gi agachi ada ada,
 onwa gi agachi akwusikwa icha;
 n'ihì na ONYENWE ANYI ga-aburu gi ihè ubochi gi niile,
 iru uju gi niile ga-agabigakwa.
 21 Mgbe ahụ, ndi gi niile ga-abu ndi ezi omume,
 ha ga-enwetakwa ala ahụ ruo ebighi ebi.
 Ha bu ome nke m kuru,
 bu oru aka m,
 ime ka ima mma m puta ihè.
 22 Ezinaulo di nta ga-aba uba ghoo obodo,
 mba nta ga-aghọ obodo buru ibu.
 Mu onwe m bu ONYENWE ANYI,
 ga-eme ka ha niile mezuo osiso n'oge ya."

61

Afo ngosi ihuoma Onyenwe anyi

- 1 Mmuo nke Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI di n'ahu m,
 n'ihì na ONYENWE ANYI eteela m mmanu
 ka m kwusaa ozioma nye ndi ogbenye.
 O zitela m ikasi ndi obi ha tiwara etiwa obi,
 ikwuputa inwere onwe nye ndi a dotara n'agha,
 na ntoghapu site n'ochichiri nye ndi mkporo.*
 2 O zitere m ikwuputa afo mgbe Onyenwe anyi ga-eji ihuoma leta ndi mmadu,
 na ubochi ibo obo nke Chineke anyi.
 O zitekware m ikasi ndi niile na-eru uju obi,
 3 na igboro ndi niile na-eru uju na Zayon ihe na-akpa ha.
 O zitere m inye ha okpueze mara mma
 n'onodu ntụ,
 inye ha onu,
 n'onodu ikwa akwa,
 na iyikwasị ha mmuo otuto
 n'onodu mmuo ida mba.
 N'ihì na Chineke akuola ezi omume n'ime ha,
 dika osisi ook siri ike,

* 61:1 61:1 Imeghe anya ndi kpuru isi

igosi ịma mma ONYENWE ANYỊ.

⁴ Ha ga-ewugharịkwa ebe niile e tikporo etikpo n'oge ochie,
doziekwa ebe niile togboro n'efu site n'oge di anya;
ha ga-eme ka obodo e tikporo etikpo di ohuru,
bu ebe togborori n'efu nke otutu ogbo gara aga.

⁵ Ndi obia ga-azuru gi igwe ewu na aturu unu;
ndi mba ozọ ga-akoro unu ala ubi unu, lekotakwa ubi vaini unu niile.

⁶ A ga-akpo unu ndi nchujaja ONYENWE ANYI,
kpokwa unu ndi ozi Chineke anyi.

A ga-eji akụ niile si na mba di iche iche zuo unu.
O bukwa akunuba ha ka unu ga-eji nyaa isi.

⁷ N'onodu ihere diiri ha ugbo a,
ndi m ga-enweta ngozi okpukpu abuo,
n'onodu nkocha diiri ha
ha ga-anuri onu n'ihie ihe nketa ha nwetara.
Ha ga-enweta okpukpu ihe nketa ala abuo,
ketakwa onu nke ga-adigidere ha ruo mgbe ebighi ebi.

⁸ "N'ihie na mu onwe m, ONYENWE ANYI, na-ahu ikpe ziri ezi n'anya.
Ma ana m akpo izu ohi na ajo omume niile asi.

Aga m esite n'ikwesi ntukwasi obi m kwughachi ndi m n'ihie ahuhu ha tara,
mu na ha ga-agbakwa ndu ebighi ebi.

⁹ Mkpuru ha ga-abu ndi a ma ama,
a ga-asopukwara ha n'etiti mba niile.

Ndi niile huru ha ga-amata,
kwuputakwa na ha bu ndi ONYENWE ANYI goziri."

¹⁰ Obi na-atọ m uto nke ukwu n'ime ONYENWE ANYI,
mkpuruobi m ga-etegharikwa egwu onu n'ime Chineke m.

N'ihie na o werela uwe nzoputa kpuchie m,
werekwa uwe oke onu nke ezi omume ya yikwasi m n'ahu.

Adi m ka nwoke na-alu nwanyi ohuru, onye na-emezi isi ya ka o diri ka nke onye
nchujaja.

E, adi m ka nwaagboghọ na-alu di, nke ji oia oma di iche iche choo onwe ya
mma.

¹¹ Dika aja di n'ubi si eme ka ihe a kuru n'ubi puputa,
dika ubi a gbara ogige si eme ka mkpuru ubi too,

otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI ga-esi mee ka ezi omume na
otuto
puputa n'ihu mba niile.

62

Aha ohuru nke Zayon

¹ N'ihie Zayon agaghi m emechi onu,
n'ihie Jerusalem agaghi m ano jii,
ruo mgbe ezi omume ya ga-enwuwa dika ihe ututu;
mgbe nzoputa ya kwa ga-enwukwa dika owaoku na-enwu enwu.

² Mba niile ga-ahu ezi omume gi.
Ndi eze niile ga-ahukwa ebube gi.

- A ga-akpọkwa gị aha ọhụrụ ahụ
nke ọnụ ONYENWE ANYỊ ga-agụ gị.
- ³ I ga-aghọ okpueze nke ịma mma n'aka ONYENWE ANYỊ,
ihe iyi n'isi nke ndị ụlọeze n'aka Chineke gị.
- ⁴ A gakwaghị akpọ gị onye ahapụrụ ahapụ,
maọbụ kpọọ ala gị ala togboro n'efu.
Ma a ga-akpọ gị Hefziba,
kpọkwa ala gị Beula,
n'ihị na ihe gị ga-atọ ONYENWE ANYỊ uto,
a ga-alukwa ala gị dika nwunye.
- ⁵ Dika nwokorobia si aluru nwaagboghọ na-amaghị nwoke,
otu a ka Onye na-ewu gị* ga-alụ gị,
dika onye luru nwunye ọhụrụ si anuri ọnụ n'ebe nwunye ọhụrụ ya nọ,
otu a ka Chineke gị ga-anuri ọnụ n'ihị gị.
- ⁶ Enyela m ndị nche ọnọdu ọrụ n'elu mgbidi gị niile, Jerusalem.
Ha agaghị edebe ọnụ ha duu mgbe ọbụla, ma ehie ma abali.
Unu ndị na-akpọku ONYENWE ANYỊ,
unu enyela onwe unu izuike.
- ⁷ Unu enyekwala ya izuike tutu ruo mgbe ọ ga-eme ka Jerusalem guzosie ike,
meekwa ya otuto nke ụwa niile.
- ⁸ ONYENWE ANYỊ ewerela aka nri ya
werekwa ogwe aka ya nūọ iyi si,
“Ọ dighikwa mgbe m ga-enye mkpuru ubi gị
ka ọ buru nri nye ndị iro gị ọzọ,
ọ dighikwa mgbe ndị ọbia ga-anukwa mmanya ọhụrụ ahụ
bụ nke ị dogburu onwe gị n'oru n'ihị ya.
- ⁹ Ma ndị were ya ka ihe ubi ga-eri ya,
tookwa ONYENWE ANYỊ,
ndị kpokotara oroma grepu ga-anụ ya
n'ime ogige ebe nsọ m.”
- ¹⁰ Gabiganu! Gabiganu sitenu n'onu uzo ama niile.
Dozienu uzo maka ndi m.
Wuzienu uzo niile, wuzienu okporouzo niile.
Bupusianu nkume niile,
weliekwanu okoloto maka mba niile.
- ¹¹ ONYENWE ANYỊ ekwusaala okwu
nye nsotu niile nke ụwa si,
“Gwanu Ada Zayon,
'Lee Onye Nzoputa gị na-abia!
Lee, ugwo ọrụ ya di ya n'aka,
nkwughachi nke ọ ga-akwughachi sokwa ya na-abia.' ”
- ¹² A ga-akpọ ha Ndị Nsọ,
ndi ONYENWE ANYI gbaputara;
a ga-akpọkwa unu ndi a na-achosi ike,
Obodo a na-agbakutaghi azu.

* 62:5 62:5 Umụ gị ndi ikom

63

Ubochi ibo obo na mgbaputa nke Chineke

¹ Onye bu onye a si n'Edom na-abia,
onye si Bozra, nke uwe ya di obara obara?
Onye bu onye a, yi uwe mara oke mma,
onye na-azọ ije dika iba uba nke ike ya si di?

“O bu mu onwe m, onye na-ekwu okwu n'ezi omume,*
onye di ike izoputa!”

² Gini mere uwe gi ji na-acha obara obara,
dika uwe onye na-azocha mkpuru vaini?

³ “Azochaala m ebe izocha mkpuru vaini, naani m zochara ya;
o nweghi onye si na mba niile di iche iche bia nyere m aka.
Azochara m ha n'iwe m,
zopiasiakwa ha n'ime oke onuma m;
obara ha gbasasiri n'uwe m,
ma metosia uwe m niile.

⁴ N'ih na o bu ubochi m ji abo obo;
afọ mgbaputa m kwadoro eruola.

⁵ Elere m anya ma o nweghi onye biara inyere m aka.
O juru m anya, jukwa m onu, na o nweghi onye putara inyere m aka.
N'ih ya, aka m wetara m mmeri.
O bukwa onuma juru m obi gbara m ume imezu ya.

⁶ N'iwe m, azopjara mba niile di iche iche;
esitere m n'onuma juru m obi zopiasia ha.
Emekwara ka obara ndu ha buru ihe a wusiri n'ala.”

Ekpere na otuto

⁷ Aga m ekwuputa ihe banyere ihunanya Onyenwe anyi.
Aga m eto ya n'ih ihe niile o mere.
Aga m anuri onu n'ih idi mma ya n'ebe Izrel no,
e, n'ih otutu ihe oma o mere
n'ih mmeso oma niile o mesoro ulo Izrel,
nke o na-emeso ha dika obi ebere ya na omiko ya si di.

⁸ N'ih na Onyenwe anyi siri, “Ndi a bu nke m;
e, ha agakwaghi agonari m ozo.”
Ya mere, o ghororo ha Onye nzoputa.

⁹ N'ime mkpagbu ha niile, a kpagbukwara ya onwe ya,
o bukwa mmuo ozi nke ihu ya zoputara ha.
N'ime ihunanya ya na obi ebere ya, o gbaputara ha,
bulie ha elu, kuru ha
ogologo ubochi ndi a niile ndi gara aga.

¹⁰ Ma ha nupuru isi megide ya,
meekwa ka obi joo Mmuo Nso ya njo.
O bu ya mere o ji ghoo onye iro ha,
lusokwa ha ogu n'onwe ya.

¹¹ Mgbe ahụ, ndi ya chetara ubochi ndi ahụ gara aga,

* 63:1 63:1 Maobu, mmeri

- ubochi Mosis na ndi nke ya.
 Olee ebe onye ahụ nọ nke mere ka ha si n'oke osimiri rigoputa,
 ya na onye ozuzu aturu nke igwe aturu ya?
 Olee ebe onye ahụ tinyere
 Mmuo Nso ya n'etiti ha nọ.
 12 Olee onye ahụ ike ya
 mere ka osimiri kewaa abuo n'ihu ha,
 mgbe Mosis weliri aka ya elu,
 meekwa ka aha ya digide ruo ebigbi ebi?
 13 Onye duuru ha gafee mmiri di oke omimi?
 Dika inyinya na-agba oso n'ozara,
 ike agwughi ha.
 14 Dika ehi na-ata ahija na ndagwurugwu,
 Mmuo ONYENWE ANYI nyere ha izuike.
 Otu a ka i si duo ndi gi,
 ime ka aha gi buru ihe a na-asopuru asopuru.
 15 Onyenwe anyi, biko site n'eluigwe,
 ebe obibi nso gi, lee anyi anya.
 Olee ebe n'inu oku n'obi na ike gi di?
 Olee ebe obi ebere gi na omiko gi dikwa?
 16 Ma gi onwe gi, bu Nna anyi,
 a sikwari na Ebrahim amaghi anyi
 maobu Izrel agonari anyi,
 gi onwe gi, ONYENWE ANYI, bu Nna anyi,
 onye Mgbaputa anyi ka i na-azakwa siteri na mgbe ochie.
 17 ONYENWE ANYI, gini mere i ji na-eme ka anyi si n'uzo gi kpfungu
 na-eme ka obi anyi sie ike otu a, na anyi adighi atu egwu gi?
 Loghachi n'ihu ndi ohu gi,
 n'ihu ebo ndi ahụ bu ihe nketa gi.
 18 O bu naani nwa oge nta ka ndi gi nwetara ebe nso gi,
 ma ugbu a, ndi iro anyi azodala ebe nso gi.
 19 Anyi bu nke gi site na mgbe ochie,
 ma i naghị achị n'ebe ha nọ,
 ha bu ndi a na-akpokwasighikwa aha gi.

64

- 1 O gaara adi mma ma asi na i ga-adowa eluigwe ridata n'ala,
 ma asi n'ugwu ukwu niile ga-ama jijiji n'ihu gi!
 2 Dika mgbe oku na-agba umu osisi,
 na-eme ka mmiri e sikwasiri n'oku gbou.
 Si n'elu ridata bia mee ka ndi iro* gi niile maara aha gi,
 meekwa ka mba niile di iche iche maa jijiji n'ihu gi.
 3 N'ihu na o bu mgbe i mere otutu ihe egwu di iche iche nke anyi na-atughi anya ya
 ka i ridatara mee ka ugwu ukwu niile maa jijiji n'ihu gi.
 4 N'ihu na site na mgbe ochie, o dibeghi onye nuru,
 o dibeghi nti ghotara,

* 64:2 64:2 Ya bu, ndi na-emegide gi

- o nwebeghi anya huru Chineke ozo kariya gi,
onye na-emejuputara ndi na-echere ya ihe na-akpa ha.
- ⁵ I na-enyere ndi na-eme ezi ihe aka,
bu ndi ji onu na-echeta uzo gi n'echiche uche ha.
Ma mgbe anyi nogidere na-emehie megide ha,
iwe were gi.
A ga-esikwanu anaa zoputa anyi?
- ⁶ Anyi niile dika onye ruru aru,
ezi omume anyi niile kwa dika nkirinka akwa ruru unyi.
Anyi akponwuola dika akwukwo osisi,
mmehie anyi na-ebufukwa anyi dika ifufe.
- ⁷ O dighi onye n'ime anyi na-ario gi aririo;
o dikwaghi onye na-akpoku aha gi.
N'ih ya, i zoola ihu gi site n'ebe anyi no,
meekwa ka anyi buru ndi gbazere agbaze n'ih mmehie anyi.
- ⁸ Ma otu obula o si di, gi ONYENWE ANYI bu Nna anyi.
Anyi bu uru, ma i bu okpu ite.
O bu aka gi kpuru anyi niile.
- ⁹ Biko, ONYENWE ANYI, anogidela na-eweso anyi iwe;
echetakwala mmehie anyi ozo ruo mgbe ebighi ebi.
Biko, lekwas anyi anya
n'ih na ndi gi ka anyi bu.
- ¹⁰ Obodo nsu gi niile aghola ozara;
o buladi Zayon aghola ozara, Jerusalem, ebe togboro n'efu.
- ¹¹ Ulonso ukwu anyi ahụ mara mma, nke dikwa nsu, ebe nna anyi ha no too gi, ma
feekwa gi ofufe,
aburu ih e a gbara oku.
Ihe niile mara mma n'ime ya alaala n'iyi.
- ¹² Mgbe ihe niile gasiri, ONYENWE ANYI, i ga-ejisi onwe gi ike?
I ga-agba nkiti, taa anyi ahuhu ebe o gafere oke?

65

Ikpe na nzoputa

- ¹ "Ana m egosiputa onwe m nye ndi ahụ na-adighi aju ase m.
O bukwa ndi ahụ na-adighi achosi m ike na-achota m.
Ana m agwa mba ahụ nke na-adighi akpoku aha m,
asiri m, 'Lee m, anu m n'ebe a.'
- ² Ogologo ubochi niile ka m gbasapuru aka m abuo
nye ndi na-enupu isi,
bu ndi na-agbaso uzo na-ezighi ezi
ndi a na-agbaso ihe obula ha tuputara n'uche ha,
- ³ ndi na-anogide na-akpasu m iwe
n'ihu m mgbe niile,
ndi na-achụ aja n'ubi ha a gbara ogige,
n'ebe ichu aja eji brik wuo,
- ⁴ ndi na-anodu n'etiti ili,
ma na-anodukwa onodu abali n'ebe nzuzo di iche iche;
ndi na-eri anu ezi,
ndi ite ofe ha juputara n'anu na-adighi ocha;

⁵ ndị na-asịrịta onwe ha, 'Nọdụ iche, Abịala m nso,
n'ihì na ì ga-emerụ m, adị m nsọ karịa gị!'
Ma ndị dị otu a dika anwuru oku n'imi m.
Ha bụ oku na-enwu ehie na n'abali.

⁶ "Lee, edeela ya rii n'ihu m si:
Agaghị m agba nkịti, aga m akwughachi n'uju.
E, aga m akwughachi ha.

⁷ O bughị naani maka mmehie ha, kama maka mmehie nna nna ha niile,"
Otu a ka ONYENWE ANYI kwuru,
"N'ihì na ha surere aja nsure oku n'elu ugwu dī iche iche,
kpariakwa m n'elu ugwu nta niile.
Aga m akwughachi ha n'uju,
n'ihì ihe ndi a niile ha mere n'oge gara aga."

⁸ Otu a ka ONYENWE ANYI na-ekwu,
"Dika a na-achota mmanya site n'uyokọ mkpuru vaini
ndi mmadu asi, 'Ebibila ya,
n'ihì na ngozi ka dī n'ime ha,'
otu a ka m ga-eme n'ihì ndi ohu m;
Agaghị m ebibicha ha niile.

⁹ Aga m eme ka mkpuru site na Jekob puta,
sitekwa na Juda nweta ndi ga-enweta ugwu m niile.
Ndi m hoputara ga-eketa ha,
ndi ohu m ga-ebikwa n'ebe ahụ.

¹⁰ Sharon ga-aghokwa ebe ita nri nke igwe anu ulo;
Ndagwurugwu Akọ ga-abukwa ebe izuike nye igwe ehi,
na ndi m na-achosi m ike.

¹¹ "Ma unu ndi wezugara onwe unu site n'ebe ONYENWE ANYI no,
ndi chezoro ugwu nsọ m,
ndi na-edozi tebul maka Ihuoma,
ndi na-agbaju mmanya agwara ogwa n'iko maka Akara aka.*

¹² Aga m eme ka unu zute mma agha;
unu niile ga-adakwa mgbe a na-egbu unu.
N'ihì na akporo m unu ma unu azaghi;
mgbe m gwara unu okwu, unu anaghi nti.
Unu kpachapuru anya mehie megide m n'ihu,
horokwa ime ihe ndi ahụ unu maara nke oma na m kporo asi."

¹³ Ya mere, nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu,
"Ndi ohu m ga-eriju afo,
ma unu ga-anọ agu,
akpiri ga-akpokwa unu nku,
ma ha ga-anu mmiri.
Unu ga-anọ n'onuma na ihere,
ma ha ga-anọ n'onu.

¹⁴ Ndi ohu m ga-abu abụ
n'ihì onu nke juputara n'obi ha,
ma unu ga-akwa akwa,
n'ihì ihe mgbu nke obi unu,

* 65:11 65:11 Ndi na e doro Gad tebul n'usoro, na-agbaju mmanya agwara ogwa nye Meni

tiekwa mkpu akwa n'ihhi obi ntiwa nke mmuọ unu.

15 Unu ga-ahapụ aha unu

nye ndi m hoputara nye onwe m ka o buru ihe ha ji abụ ọnu;
n'ihhi na Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI ga-etigbu unu,
ma o ga-akpo ndi ohu ya aha ozo.

16 Onye obula na-ekpe ekpere n'ala ahụ,
ga-eme otu a n'aha Chineke nke eziokwu,
onye obula na-anukwa iyi n'ime ala ahụ
ga-anu iyi n'aha Chineke nke eziokwu.

N'ihhi na-echezolam nsogbu niile ndi gara aga,
zokwa ha site n'anya m.

Uwa oheru na eluigwe oheru

17 "N'ihhi na lee, ana m eke
eluigwe oheru na uwa oheru.

O dighi onye ga-echetakwa ndi ochie ahụ ozo;
o gaghị abatakwa n'echiche onye obula.

18 Ma nurianu onu, teghariakwa mgbe niile n'obi utu
n'ihhi ihe nke mu onwe m na-eke,
n'ihhi na-aga eke Jerusalem ka o buru ihe onu
ndi ya ga-abukwa ihe obi utu.

19 Aga m anuri onu n'ihhi Jerusalem,
nweekwa obi utu n'ihhi ndi m;
a gaghị anukwa olu ikwa akwa n'ime ya ozo,
maobu olu iti mkpu akwa.

20 "O dighikwa nwa oheru nwuchuru anwuchu
ga-adi n'ebe ahụ ozo,[†]
a gaghị ahukwa agadi nwoke nke na-anozughị ubochi ndu ya;
n'ihhi na a ga-aganye onye nwuru mgbe o gbara nari afo tupu o nwuo
di ka nwantakiri;
a ga-agukwa onye na-anorughị nari afo
dika onye a buru onu.

21 Ha ga-ewu ulu, biekwa n'ime ya;
ha ga-akukwa ubi vaini, riekwa mkpuru ha.

22 Ndi m agaghị ewukwa ulu hapuru ya ndi ozo,
maobu ghaa mkpuru n'ubi nke ndi ozo ga-aghoru rie.
N'ihhi na dika osisi si adi ndu ogologo oge
otu a ka ndi m ga-esi dikwa ndu ogologo oge.

Ha ga-anurikwa onu
n'ihhe ahụ ha ji aka ha rupu.

23 Ha agaghị adogbu onwe ha n'oru n'efu.
Ha agaghị amutakwa umu ndi ga-emesia nwuchuo onwu.
N'ihhi na ha ga-abu ndi ONYENWE ANYI goziri,
ha na umu umu ha.

24 Tupu ha akpokuo m, aga m aza ha.
Mgbe ha ka no na-agwa m banyere mkpa ha, aga m anu, zakwa ekpere ha.

25 Nkita ohia na nwa aturu ga-atakọ nri n'otu ebe,
odum ga-ata ahijia dika ehi,
ma agwo ojo niile ga-ata aja!

[†] 65:20 65:20 Nwa nwuru mgbe o ka di naani abali ole na ole

Ha agaghị emerụ ihe ọbụla ahụ,
maọbụ bibie ihe ọbụla n'ugwu nsọ m."
Ka Onyenwe anyị kwuru.

66

Ikpe ikpe na olileanya

¹ Ihe ndị a ka Onyenwe anyị na-ekwu,
“Eluigwe bụ ocheeze m,
    ụwa bụkwa ebe mgbakwasị ụkwụ m.
Ọ bụ ụdị ụlọ gịni ka ị ga-ewuru m?
    Ebee ka ebe izuike m ga-adi?”

² Ọ bughị aka m mere ihe ndị a niile,
    mee ka ha ji dịrị?
    Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwupụtara.

“Ma olee ndị ihe ha na-atọ m uto,
    ọ bụ ndị ahụ nwere obi umeala, ndị na-adighị ebuli onwe ha elu,
    ndị na-amakwa jijiji n'okwu m.

³ Ma onye ọbụla nke na-achụ aja ehi
    dịka nwoke na-egbu mmadu,
onye ọbụla jikwa nwa aturu achụ aja
    dị ka onye na-agbaji nkita olu,
onye ọbụla na-achụ aja mkpuru oka
    dị ka onye na-eche ọbara ezi,
otu a kwa, onye ọbụla na-esure ụda na-esi isi uto nke ncheta
    dị ka onye na-eefe arusi.

Ha ahoputarala onwe ha uto nke ha,
    ha na-enwekwa mmasi n'ihe aru ha niile.

⁴ Ya mere, aga m ezitere ha ahuhu di egwu,
    mee ka ihe ahụ ha na-atu egwu ya biakwasị ha.
N'ihia na mgbe m kporo ha oku, ha azaghị,
    mgbe m gwara ha okwu, ha egeghị nti.
Kama ha mere ihe ojoro n'ihu m,
    horokwa ime ihe ndi ahụ ha maara na m kporo asi.”

⁵ Nuru nu okwu ONYENWE ANYI,
    unu ndi na-ama jijiji n'okwu ya,
“Umunna unu, ndi kporo unu asi,
    ndi chupukwara unu n'ihia aha m, ekwuola si,

‘Ka a soro Onyenwe anyi!
    Ka anyi lee udi onu ga-abu nke unu!’
    Ma a ga-etinye ha n'onodu ihere.

⁶ Ọ bụ gini bụ mkpotu di n'ime obodo?
    Gini bụ oke uzu na-ada n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyi?
Ọ bụ uzu ONYENWE ANYI na-eme.
    Onye ahụ na-akwughachi ndi iro ya ugwo ruuru ha.

⁷ “Tupu ime amalite ime ya,
    ọ muputalari nwa ya.
Tupu ihe mgbu ya ebido,

ọ mụputala nwa nwoke.

⁸ Onye jiri nti ya nutu ihe di otu a mbu?

Onye kwa ji anya ya hu ihe di otu a?

A puru imuputa otu mba n'otu ubochi?

Ka e nwere ike ime ka otu obodo malite idi n'otu ntabi anya?

Lee na tupu ihe mgbu nke omumu nwa ya ebido

Zayon amuputala umu ya.

⁹ Mu onwe m, m ga-eme ka nwa rute n'oge omumu

gharakwa ime ka a muo ya?"

ka ONYENWE ANYI na-ekwu.

"M ga-emechi akpanwa

mgbe m na-eme ka a muputa ya?"

ka Chineke gi juru.

¹⁰ "Soronu Jerusalem nuria onu, soronu ya nwee obi utu,

unu ndi niile huru ya n'anya;

soronu ya nuria onu nke ukwu,

unu ndi ruru uju n'ihia ya.

¹¹ N'ihia na ihe banyere Jerusalem ga-atu unu utu.

Unu ga-anujukwa ara nkasiobi ya afo,

o buladi dika nwantakiri si enwe obi utu

mgbe o na-anu ara nne ya nke na-agba nke oma."

¹² N'ihia na ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru,

"Aga m eme ka udo bara ya uba dika osimiri,

mee ka akunuba niile nke ndi mba ozu diri ka mmiri na-asobiga oke.

O ga-elekota gi, kurukwa gi, makuokwa gi n'aka ya,

wughariakwa gi n'ikpere ya.

¹³ Dika nne si akasi nwa ya obi,

otu a ka m ga-esi kasi unu obi.

O bu n'ime Jerusalem ka a ga-akasi unu obi."

¹⁴ Mgbe i huru ihe ndi a, obi gi ga-anuri onu,

iga awasa dika ahia ohuru;

a ga-emekwa ka aka ONYENWE ANYI puta ihu n'ebe ndi ohu ya no,

ma a ga-egosi ndi iro ya oke iwe ya.

¹⁵ N'ihia na lee, ONYENWE ANYI ga-eji oku bia.

Ugbala ya ga-adikwa ka oke ifufe.

O ga-eji onuma gosi iwe ya,

werekwa oku na-enwu enwu baa mba.

¹⁶ N'ihia na ONYENWE ANYI ga-eji oku na mma agha ya

kpee ndi mmadu niile ikpe.

O ga-egbukwa otutu mmadu.

¹⁷ "Ndi ahia niile na-edo onwe ha nso, ndi na-eme onwe ha ka ha di ocha n'ihia ibanye n'ubi a gbara ogige, ndi ahia na-eso onye ahia no n'etiti ndi ahia na-eri anu ezi, na oke, na ihe ndi ozu ahia niile ruru aru, ga-ezute onwu nke no na-eche ha niile." Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya.

¹⁸ "Ma mu onwe m, amaara m nke oma ihe ha zubere ma meekwa, ana m abia ichikota mba niile na-asu asusu di iche iche. Ha niile ga-abiakwa hu ebube m.

¹⁹ "Aga m edokwa ihe iribama n'etiti ha, zipukwa ndi foduru ndu n'etiti ha ka ha gaa n'obodo Tashish, na Libiya,* na Lidiya† (ndi na-agba aku n'uta nke oma) na

* 66:19 66:19 Ufodu akwukwo mgbe ochie na-edo Put ma ndi Hibru na-edo Pul † 66:19 66:19 Maobu, ndi Lud

Tubal, na Griis. E, ha ga-eje na mba niile nke di anya, n'ofe osimiri, ebe ndi bi n'ime ya na-anubeghi ihe banyere idi ukwu nke m, maobu hu ebube m. Ha ga-ekwusakwa ihe banyere ebube m n'etiti mba niile di iche iche. ²⁰ Ha ga-akpoghachi umunne unu niile site na mba niile, bia n'ugwu nsọ m di na Jerusalem, dika onyinye a na-ewetara ONYENWE ANYI. Ha ga-ebute ha n'elu inyinya, n'ugbo agha, n'elu ugboala a na-adokpu adokpu, n'elu inyinya muul na n'elu inyinya kamel," ka ONYENWE ANYI na-ekwu. "Ha ga-ebubata ha dika mgbe ndi Izrel na-ewebata onyinye mkpuru ha n'ulonso ONYENWE ANYI n'efere mmemme di ocha. ²¹ Aga m ahorokwa ufodu ka ha buru ndi nchaja na ndi Livayi," ka ONYENWE ANYI kwuru.

²² "Dika eluigwe ohuru na uwa ohuru ahụ nke m ga-eke ga-esi digide n'ihu m, otu a ka aha unu na agburu unu ga-adigide, ka ONYENWE ANYI kwubiri. ²³ O ga-abukwa na site n'otu Onwa ohuru ruo nke ozo, sitekwa n'otu ubochi izuike ruo na nke ozo ya, anu ahụ niile bu mmadu ga-abia, daa, kpoo isiala n'ihu m," ka ONYENWE ANYI kwuru. ²⁴ "Ha ga-apu, jee, lekwasị ozu ndi ahụ niile nwuru anwu anya, bu ndi ahụ niile nupuru isi megide m. N'ih na ikpuru ha agaghi anwu anwu, oku a kwanyere agakwaghi anyu anyu. Ha ga-abukwara mmadu niile ihe na-asọ oyi."

Jeremaya

¹ Ndi a bu okwu Jeremaya nwa Hilcaya, bu otu onye n'ime ndi nchujaja, no n'Anatot nke di n'ala Benjamin. ² Onye okwu nke ONYENWE ANYI biakwutere n'afọ nke iri na ato n'oge ochichi Amon, eze Juda bu nwa Josaya. ³ Ozi ndi ozo rukwara ya nti n'oge Jehoiakim nwa Josaya, bu eze Juda, ruokwa n'onwa nke ise n'afọ nke iri na otu nke Zedekaya nwa Josaya, bu eze Juda kwusiri, mgbe a dokpuuru ndi Jerusalem n'agha buru ha ka ha gaa biri na mba ozo.

Okpukpo Jeremaya

⁴ Okwu ONYENWE ANYI biakwutere m, na-asị,

⁵ "Amaara m gi tupu a turu ime gi,
tupu a muo gi, edoro m gi nsọ,
ahoputakwara m gi dika onye amuma nye mba niile."

⁶ Asiri m, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI. Lee, amaghi m ekwu okwu. Abu m naani nwantakiri."

⁷ Ma ONYENWE ANYI siri m, "Asikwala 'Abu m naani nwantakiri,' n'ihu na i ga-agakwuru onye obula m zigara gi, i ga-ekwukwa ihe niile m nyere gi n'iwu.

⁸ Atukwala egwu n'ihu ha, n'ihu na mu onwe nonyere gi inaputa gi," o bu ihe ONYENWE ANYI kwuputara.

⁹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI setipuru aka ya metu m n'onu, si m, "Lee, ewerela m okwu m tinye gi n'onu. ¹⁰ Lee, taa, ana m eme gi onye nlekota mba di iche iche na alaeze niile, ihopu na ikwada, ila n'iyi na itikpokwa ha, i wulite ma kujukwa."

¹¹ Mgbe ahụ, okwu nke ONYENWE ANYI biakwutere m, na-asị, "Jeremaya, gini ka i na-ahu?"

Azara m si, "Ana m ahụ otu alaka osisi alumond."

¹² Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI siri m, "I huru nke oma, n'ihu na m na-eche okwu onu ihu m na m mezuru ha."

¹³ Okwu ONYENWE ANYI biakwutere m nke ugboro abuo na-asị, "Gini ka i na-ahu?"

A siri m, "Ana m ahụ ite mmiri oku, nke na-agbo agbo, nke e mere ka o hulata chee onu ya na ndida."

¹⁴ ONYENWE ANYI siri m, "The egwu ga-esite n'ugwu biakwasị ndi niile bi n'ala a.

¹⁵ Ma ugbo a, ana m akpoku ndi niile bi n'alaeze di n'ugwu," otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya.

"Ndi eze ha ga-abia doo ocheeze ha
n'onu uzọ ama e si abata Jerusalem,
imegide ogologo mgbidi nke obodo ahụ gburugburu,
na imegidekwa obodo niile nke Juda.

¹⁶ Aga m ekwuputa ikpe niile m megide ha,
n'ihu ajo omume ha niile n'igbakuta m azu,
na isure ihe nsure oku na-esi isi utu nye chi ndi ozo,
nakwa ikpo isiala nye ihe ndi ahụ niile ha ji aka ha kpuo.

¹⁷ "Bilie oto, jikere onwe gi, ka i puo gaa gwa ha ihe obula m nyere gi n'iwu. Atukwala ujo ha, ma o bughu ya, aga m emenye gi egwu n'ihu ha. ¹⁸ N'ihu na lee, site taa gaa n'ihu emeela m gi ka i diri ka obodo e wusiri ike. I dikwa ka mgbidi e ji igwe kpuo, na dika ibo e ji ola di aru kpuo, iguzogide ala ahụ niile. Iguzogide ndi eze Juda niile, ndisi ala Juda niile, na ndi nchujaja niile, na ndi mmadu ozo. ¹⁹ Ha ga-agbali

ka ha megide gi, ma ha agaghi emeri gi. N'ih i na mu onwe m nonyeere gi, aga m anaputakwa gi." Otu ka ONYENWE ANYI kwubiri ya.

2

Izrel agbakuta Chineke azu

¹ Okwu nke ONYENWE ANYI bjakwutere m na-asị, ² "Gaa, kwuputa na nti Jerusalem,

"Otu a ka ONYENWE ANYI kwuru,
 "Echetara m inu oku n'obi nke okorobia gi n'oge gara aga ime ihe ga-atọ m uto,
 ihunanya gi dika onye a luru oheru,
 echetakwara m otu unu si soro m n'ime ozara,
 ga n'ala togboro n'efu nke a na-akughi mkpuru.

³ Izrel bu ihe di nsọ nye ONYENWE ANYI,
 mkpuru mbu nke owuwe ihe ubi ya.
 Ndi niile ripjara ya ka a guru di ka ndi ikpe mara.
 Ihe ojojo dakwasikwara ha.'"
 Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

⁴ Nuru okwu nke ONYENWE ANYI unu ulo Jekob,
 na unu ndi bu agburu niile sitere n'Izrel.

⁵ Ihe a ka ONYENWE ANYI kwuru,
 "Gini bu ihe ojojo nna unu ha choputara n'ime m,
 mere ha ji si n'ebe m no kpafuo, noro m ebe di anya?
 Nke mere na ha ghoru ndi nzuzu
 site n'igbaso arusi?"

⁶ Ha ajughi 'Olee ebe ONYENWE ANYI ahụ nọ,
 bu onye sitere n'ala Ijpt kpoputa anyi,
 duuru anyi gafee ozara togboro n'efu,
 n'ala ozara na ala olulu juputara,
 ala nke akpiri ikpo nku na nke oke ochichiri,
 ala ebe o dighi onye na-esi na ya agafee na nke mmadu na-ebighi na ya?'

⁷ O bu m kpo batara unu n'ala na-amị otutu mkpuru,
 ka unu rie ihe di ukwu na ihe di mma si n'ime ya.
 Ma unu bara meruo ala m
 unu mere ihe nketa m ka o ghoru ihe aru.

⁸ Ndi nchujaja ajughi si,
 'Olee ebe ONYENWE ANYI nọ?'
 Ndi ikpe ha amaghi m,
 ndi na-achi ha mehiere megide m,
 ndi amuma ha bukwa aha Baal ka ha ji ebu amuma,
 ha gbasoro ihe na-enweghi isi.

⁹ "N'ih i ya, aga m ebulite ebubo megide unu,"*
 Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya.
 "M ga-ebulikwa ebubo megide umu umu unu.

¹⁰ Gafee n'onu mmiri Saipros lee anya,
 zie ozi gaa Keda ma leruo anya nke oma,
 ma i ga-ahụ ihe obula yiri nke a.

¹¹ O nwerela mba gbanwere chi ndi ha na-efe?

* 2:9 2:9 Aga m akpo unu ikpe.

(O bu ezie na ha abughị chi.)

Ma ndị m ewerela arụsị na-enweghị isi
gbanwere ebube ha.†

12 Ka ibubo nwụọ gị, gị eluigwe n'ihị nke a,
maa jijiji, tụtọkwa oke ụjọ."

Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwupụtara.

13 "N'ihị na ndị m emeela ihe ojọọ abụọ.

Ha agbakūtala m azụ,
bụ Isi iyi mmiri ndụ,

gwuoro onwe ha ebe ichebe mmiri
nke tipuru etipu na-enweghị ike inagide mmiri ọbụla.

14 Izrel ọ bu ohu, ka ọ bu ohu a muru n'ulo?
Gini mere o ji ghọọ ihe nluta n'agha?

15 Odum agboọla ụja,
ha ebigboọla meekwa ka ọ nụ olu ha.

Ha ebibiela obodo ya laa ya n'iyi,
suo ya oku, nke mere na o nweghị onye bi na ha.

16 Ozokwa, ndị ikom Memphis na Tapanhis
a kupuola gị isi.

17 O bughị unu onwe unu wetaara onwe unu ihe ojọọ di otu a
site na ihapu ONYENWE ANYỊ bu Chineke unu,
mgbe ọ na-edu unu na-aga n'uzo?

18 Ugbu a, gini bu uru unu nwetara site n'iga Ijpt
sitekwa n'inu mmiri nke osimiri Nail?

Gini bu uru unu nwetara site n'iga Asiria,
sitekwa n'inu mmiri si na Yufretis?

19 O bu ajo omume unu ga-ewetara unu ahuhu;
ahuhu soo ndaghachi azu unu bu ihe ga-adọ unu aka na ntị.

Tulee ma matanu n'onwe unu
otu o si buru ihe ojọọ na ihe ilu nye unu
bu inupu isi na igbakuta ONYENWE ANYỊ bu Chineke unu azu
na-enweghị egwu ọbụla n'ime unu banyere m,"
nke a bu ihe Chineke, Onye puru ime ihe niile, kwuputara.

20 "N'oge gara aga, unu gbajiri yoku unu
dokapu agbu jikotara mu na unu,
unu siri, 'Agaghị m ejere gi ozi.'

N'ezie, ọ bu n'elu ugwu ọbụla
nakwa n'okpuru osisi na-agbasa agbasa,
ka i na-edina dika onye akwuna.

21 Ma mu onwe m kuru gi dika osisi vaini kachasi mma
nke mkpuru ya di ndu dikwa mma.

Olee otu i siri tugharia megide m,
ghoọ ihe ruru aru, osisi vaini oha?

22 N'agbanyeghi na iji ncha‡ sachaa onwe gi,
maobu jirikwa otutu ntu ncha,
ntupo nke mmehie gi ka di n'ihu m,"

Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYỊ kwuputara.

23 "I ga-esi anaa na-asị, 'A bughị m onye e meruru emeru;

† 2:11 2:11 Gbanwere Chineke ha di ebube ‡ 2:22 2:22 Ya bu, akanwu

o nwebeghi oge obula m ji gbaso Baal?'
Leruo uzọ gi anya na ndagwurugwu,
tulee ihe ndi i mere.

I bu nne inyinya ibu di nko,
na-agbaghari ebe a n'ebe nke ozọ.

24 Nne inyinya ibu ohia nke mara uzọ ya nke oma n'ozara,
na-esi imi ma o ga-esichaputa oke inyinya ibu,
onye puru igbochi ya n'oge mmeko ya na oke inyinya zuru?
Oke inyinya obula choro ya agaghi atufu oge n'ichughari ya,
n'ih i n'oge ha choro mmeko, ha ga-achota ya.

25 Agbala oso ruo mgbe i ga-agbara ukwu efu,
mgbe akpiri ga-akpo gi nku.
Ma i na-asi, 'O nweghi uru o bara.
N'ih i na ahuru m chi ndi mba ozọ n'anya,
agaghi m igbaso ha.'

26 "Dika a na-eme onye ohi ihe ihere mgbe e jidere ya,
otu a ka a ga-eme ulo Izrel ihere,
ha onwe ha, ma ndi eze ha, ma ndisi ha,
ndi nchujaja ha na ndi amuma ha.

27 Ha na-asi osisi, 'Nna m ka i bu,'
na-asikwa nkume, 'O bu gi muru m.'
Ha agbakutala m azu,
ju iche m ihu.

Ma mgbe obula nsogbu biakwasiri ha, ha na-asi,
'Bia, zoputa anyi.'

28 Olee ebe chi ndi ah i meere nye onwe gi no?
Ka ha bia, ma o buru na ha nwere ike izoputa gi,
mgbe nsogbu biakwasiri unu.

N'ih i na gi, bu Juda, nwere otutu chi
dika i si nwee otutu obodo.

29 "Gini mere unu ji ekwu okwu ebubo megide m?
Unu niile enupula isi megide m,"
ka ONYENWE ANYI kwuputara.

30 "N'efu ka m tiri umu unu ihe;
ma nke a emeghi ka ha nabata ido aka na nti.
Dika odum na-adogbu anu,
mma agha unu eripiala ndi amuma unu.

31 "Unu ndi ogbo a, tuleenu okwu nke ONYENWE ANYI:
"O nweela mgbe m bu ozara nye ndi Izrel
ma o bukwanu ala gbara oke ochichiri?
Gini mekwaranu ndi m ji na-asi, 'Anyi enwerela onwe anyi iwaghari,
anyi agaghi abiakwutekwa gi ozọ'?"

32 Nwaagbogho o na-echefu ola icho mma ya,
nwanyi a na-alu ohuru o na-echefu ngwa icho mma ya?
Ma n'ime otutu ubochi nke a na-apughi iguta onu,
ndi m echefuola m.

33 Lee ka unu si buru ndi oka n'igbaso ihunanya.
O buladi umu nwanyi di njo karisia nwere ike imuta ihe site n'uzo unu.

34 N'uwe unu ka achotara obara

ndị ogbenye na-enweghị ihe ojọọ ha mere,
 n'agbanyeghị na unu ejideghị ha ka ha n'agbaka ụzọ.
 Ma unu gara n'ihu
³⁵ na-asịkwa, 'Emeghị m ihe ojọọ,
 ọ dighị eweso m iwe.'
 Ma aga m ekpe unu ikpe,
 n'ihị na unu na-asị, 'Emeghị m mmehie.'
³⁶ Gịnị mere unu ji na-akpaghari
 na-agbanwe ụzọ unu ọtụtụ mgbe?
 Ijipt ga-etinye unu n'ọnọdụ ihere
 dika ndị Asiria mere unu.
³⁷ Unu ga-ebu aka unu n'isi
 mgbe unu si ebe ahụ na-apụ,
 n'ihị na ONYENWE ANYỊ ajula ndị ahụ unu tụtwasiri obi.
 Ha agaghị enyere unu aka.

3

¹ "Ọ bụrụ na nwoke agbaara nwunye ya alụkwaghị m,
 nwanyị ahụ ahapụ ya pụọ ga lụrụ nwoke ọzọ,
 di mbụ ya ahụ, o kwesiri ilaghachi ka ọ lụọkwa ya ọzọ?
 Ọ bụ na agaghị emerụ ala ahụ nke ukwuu?
 Ma unu ebiela ndụ dika ndị akwuna nwere ọtụtụ ndị iko,
 ọ bụ ugbo a ka unu ga-alaghachikwute m?"
 otu ka ONYENWE ANYỊ kwuputara.
² "Welie anya gị abụọ ma lee ebe niile nke di elu nke ohia na-adighi n'ala a,
 olee ebe gị na ndi ikom na-edinakobeghi n'ikwa iko?
 I na-anọ n'akuku ụzọ niile na-eche ndi iko,*
 na-anokwa dika onye Arebia† n'ozara.
 I werela ikwa iko gị niile
 na ihe ojọọ gị merụọ ala a.
³ Ọ bụ nke a mere mmiri ji kwusi izokwara unu,
 obula di mmiri nke na-ezo n'oge okochi.
 N'ihị na unu bu ndi akwuna,
 ndi ihere na-adighi eme.
⁴ Ọ dibeghi anya mgbe unu kporo m, si m,
 'Nna m, i bu enyi m kemgbe m di na nwantakiri.
⁵ Iwe gị ọ ga-adigide mgbe niile?
 Iwe gị di oku ọ ga-adigide ebighi ebi?'
 Otu a ka unu si ekwu okwu,
 ma unu nogidesiri ike na-eme ihe ojọọ niile unu nwere ike ime."

Ekwesighi ntukwasị obi Izrel

⁶ Ozi a, nke si n'ọnụ ONYENWE ANYỊ pụta, rutere m aka n'oge eze Josaya na-achi.
 Lee ihe ọ gwara m. "I hula ihe Izrel na-ekwesighi ntukwasị obi na-eme? Ọ gaala n'elu
 ugwu obula di elu nakwa n'okpuru osisi ndu obula, na-akwa iko n'ebe ahụ. ⁷ Echere
 m na mgbe o mesiri ihe ndi a niile na ọ ga-aloghachikwute m, ma ọ lotaghi. Nwanne
 ya nwanyị bu Juda, onye na-ekwesighi ntukwasị obi hukwara ya. ⁸ Enyere m Izrel
 na-ekwesighi ntukwasị obi akwukwo alukwaghị m, chupu ya n'ihị ndu ikwa iko ya,

* 3:2 3:2 Ya bụ, dika nwanyị akwuna † 3:2 3:2 Onye na-achighari anu ulo

ma lee na nwanne ya nwanyi onye na-ekwesikwaghi ntukwasi obi bu Juda atughi egwu. O gakwara n'ihu ikwa iko. ⁹ Ma nke a emeghi ka ihere mee ya. O meruola ala, o na-akwakwa iko site n'ife nkume na osisi. ¹⁰ N'agbanyeghi nke a, nwanne ya nwanyi nke na-ekwesighi ntukwasi obi, bu Juda ejighi obi ya loghachikwute m, maobu naani nloghachi aghugho," otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

¹¹ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI sirị m, "Izrel na-adaghachi azu na-egosi onwe ya n'onye ezi omume kariä Juda onye na-agho aghugho. ¹² Gaa, kwusaa ozi a n'uzo ugwu, na-asị,

"'Lota, gi Izrel nke na-ekwesighi ntukwasi obi,' otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara, 'Agaghi m ewesokwa gi iwe ozo,

n'ih i na abu m onye obi ebere,' otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara,

'Agaghi m ewe iwe ruo mgbe ebighi ebi.

¹³ Naani nabata na i bu onye ikpe mara,

na i nupula isi megide ONYENWE ANYI, bu Chineke gi.

Kwuputa na i werela onwe gi kesara ndi mba ozo di iche iche

n'okpuru osisi ndu niile,

na i jukwara irubere m isi.' "

Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

¹⁴ "Loghachinu unu ndi na-ekwesighi ntukwasi obi," ka ONYENWE ANYI kwuputara, si, "n'ih i abu m di unu. M ga-ahoro unu, otu onye site n'otu obodo na mmadu abuo site n'otu agburu. M ga-akpoghachi unu Zayon. ¹⁵ Mgbe ahụ, aga m enye unu ndi ozuzu aturu masiri m, ndi ga-eji amamihe na nghota duo unu. ¹⁶ N'ubochi ahụ, mgbe onuogugu unu mubara di ukwuu n'ala ahụ," otu ka ONYENWE ANYI kwubiri ya, "ndi mmadu agaghi asikwa ozo, 'igbe ogbugba ndu nke ONYENWE ANYI.' O gaghi abakwa ha n'obi maobu ha echeta ya; o gaghi adikwa ha mkpa maobu emeputakwa ozo.

¹⁷ Mgbe oge ahụ ruru, aha a ga-akpo Jerusalem bu Ocheeze ONYENWE ANYI. Mba niile kwa ga-ezuko n'ebe ahụ ife m ofufe. Ha agakwaghi agbaso echiche obi ojoo ha.

¹⁸ N'ubochi ahụ ndi Juda ga-adinyere ndi Izrel, ha abuo ga-ejikota aka site n'ala ahụ di n'ugwu bia n'ala nke m nyere nna nna unu dika ihe nketa."

¹⁹ "Mu onwe m kwuru si,

"'Lee ka o ga-esi masi m imeso unu mmeso dika unu bu umu m ndi ikom,

nye unu ala di mma nke ga-ewetara unu onu,

nke bu ihe nketa kachasi mma na mba niile.'

Ana m eche na unu ga-akpo m 'Nna'

ma hapu iwezuga onwe unu site n'igbaso m.

²⁰ Ma dika nwunye na-ekwesighi ntukwasi obi,

i gosila onwe gi, O Izrel na i bu onye a na-ekwesighi itukwasi obi"

Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

²¹ A na-anu uzu mkpu akwa n'elu ugwu.

O bu uzu akwa umu Izrel ndi na-ario ario

n'ih i na ha ebiela ndu mmehie;

ha echefuokwala ONYENWE ANYI bu Chineke ha.

²² "Loghachinu, unu bu ndi na-adaghachi azu.

Mu onwe m ga-agwo unu ndaghachi azu unu." †

Ma unu na-aza si, "E, anyi na-aloghachikwute gi

n'ih i na gi onwe gi bu ONYENWE ANYI Chineke anyi.

† 3:22 3:22 Ga-eme unu ndi kwesiri ntukwasi obi.

23 N'ezie, aghugho, ka mkpotu ofufe nke arusi niile,
 n'elu ugwu nta di iche iche na n'elu ugwu niile bu,
 n'ezie, n'ime ONYENWE ANYI, bu Chineke anyi
 ka nzoputa Izrel di.

24 Ma site mgbe anyi di na nwantakiri, ihe ihere ahụ eripiala
 mkpuru sitere na ndogbu n'oru nke nna nna anyi ha
 igwe anu ulo na ehi ha,
 umu ha ndi ikom na umu ha ndi inyom.

25 Ka anyi dinara ala n'ihere anyi,
 ka onodu oke ihere diri anyi kpuchikwa anyi.
 Anyi na nna nna anyi ha
 emehiela megide ONYENWE ANYI Chineke anyi;
 site mgbe anyi di na nwantakiri ruo taa
 o nwebeghi mgbe anyi ji rube isi ime ihe ONYENWE ANYI Chineke anyi nyere
 n'iwu."

4

1 "O buru na unu bu Izrel, ga-alota, ka ONYENWE ANYI kwubiri,
 mu ka i ga-aloghachikwute,"
 "O buru na unu ewezuga arusi ndi ahuru ru ru aru site n'ihu m,
 hapu isi ebe m no kpafo,

2 o burukwa na unu ga-eji eziokwu, ikpe ziri ezi na uzọ ezi omume
 nuo iyi si, 'Dika ONYENWE ANYI na-adi ndu,'
 mgbe ahụ mba niile ga-agozi onwe ha site na ya
 nyakwaa isi n'ime ya."

3 Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI na-agwa ndi Juda na Jerusalem si,
 "Kozeenu ala ubi unu nke unu na-akobeghi;
 unu akunyela mkpuru ubi unu n'etiti ogwu.

4 Bienu onwe unu ugwu nye ONYENWE ANYI,
 biekwanu mkpuruobi unu ugwu,
 unu ndi Juda na ndi bi na Jerusalem
 ma o bughu otu a, iwe m ga-abiakwasu unu dika oku,
 n'ih ihe ojoo niile unu mere,
 o ga-ere ma o dikwaghi onye ga-emenyu ya.

Mbibi si n'ugwu na-abia

5 "Kwuputa ya na Juda, kwusaa ya na Jerusalem si,
 'Fupu opi n'ala ahụ niile.'
 Tienu mkpu n'uzo mmadu ga-aghota ya.
 Gwanu ndi Juda na Jerusalem ka ha zukotaa
 gbaga n'obodo ndi ahụ niile e wusiri ike.

6 Bulie ihe i gosi uzọ i ga Zayon!
 Gbaganu zoo onwe unu. Unu atufula oge!
 Lee na mu onwe m na-ewebata mbibi
 na ila n'iyi site n'akuku ugwu."

7 Dika odum si n'ebe o zoro onwe ya amaputa,
 ka onye a na-ebibi mba niile si abia.
 O hapula ebe obibi ya,
 na-abia ila Juda n'iyi.

Ọ ga-etidasị obodo niile nke Juda,
 ọ dīkwaghị onye ga-ebi n'ime ha.

⁸ Ya mere, yikwasịnu onwe unu uwe mkpe;
 kwaanụ akwa, tiekwanụ mkpu akwa,
 n'ihī na ọnuma ONYENWE ANYỊ esitebeghị
 n'ebe Juda nọ wezuga onwe ya.

⁹ “N'ụbọchị ahụ,” ka ONYENWE ANYỊ kwuputara,
 “Obi ndị eze na ndịisi ọchịchị ga-ada mba;
 ahụ ga-akpọnwụ ndị nchụaja,
 otu a kwa, ihe ga-eme ga-eju ndị amuma anya.”

¹⁰ Mgbe ahụ ekwuru m si; “Ewoo, Onye kachasị ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYỊ lee
 na ị ghogbuola ndị a na Jerusalem site na ị si, ‘Unu ga-enwe udo,’ mgbe mma agha
 dị anyị n'olu.”

¹¹ N'oge ahụ, a ga-agwa ndị a na Jerusalem, “Ifufe dị ọkụ, nke sitere n'ebe dị elu ihe
 na-adighị si n'ozara na-efebata irute ndị m. Ma ọ bughị ifufe maka ifucha, maọbụ
 ime ka adị ọcha, ¹² ọ bụ ifufe nke dị oke ike karịa nke na-esite na mụ. Ugbu a, ana
 m ekwuputa okwu ikpe m megide ha.”

¹³ Lee anya, ha na-abịa dika igwe ojii.

Ugboala agha ya na-abịa dika oke ifufe,
 ịnyinya ha niile na-agbasikwa ọsọ ike karịa ugo.

Ahụhụ dirị anyị, anyị aburula ndị e bibiri ebibi! Anyị aburula ndị na-aga ịla
 n'iyi!

¹⁴ Jerusalem, sachapụ mmehie dị gị n'obi, ka a zoputa gị.
 Ruo ole mgbe ka echiche mmehie ga-ejuputa gị obi?

¹⁵ Otu olu na-akpọsa site na Dan,
 ọ na-akpọsa ịla n'iyi site n'ugwu niile nke Ifrem.

¹⁶ “Gwa mba niile otu a, ha abiala,
 kpọsaa banyere Jerusalem:

‘Ndị agha ga-agba gị gburugburu na-abia site n'ala dị anya,
 na-eti mkpu agha megide obodo niile nke Juda.

¹⁷ Ha ga-agbakwa Jerusalem gburugburu dika ndị agha na-eche ubi a gbara ogige
 nche,

n'ihī na ndị bi n'ime ya enupula isi megide m,' ”
 Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri ya.

¹⁸ “Uzo gị na omume gị niile
 buteere gị ihe ndị a.

Nke a bụ ntaramahụhụ gị.

Lee ka o si dị ilu!

Lee ka o si emibanye n'ime obi.”

¹⁹ Ihe mgbu a dị ukwuu.

Lee na apughị m ịnagide ya.

Obi m o, obi m o!

Lee ka obi m si ada m gbim gbim gbim.

Apughikwa m ịno jụu.

Ana m anụ ụda opi ike,

na-anukwa ụzụ agha.

²⁰ Mbibi na-arị mbibi ibe ya elu,

lee na a laala ala a niile n'iyi.

Na mberede, e bibiela ụlọ ikwu anyị niile;

a dọkasikwala akwa mgbochi ha niile.

21 Ruo ole mgbe ka m ga-anogide na-ahụ ọkoloto agha ndi a a na-alu?
Ruo ole mgbe kwa ka m ga-anogide na-anu ıda opi ike?

22 “Ndi m bu ndi nzuzu,
ha amaghi m.
Ha bu umuntakiri ndi na-enweghi uche,
ha enweghi nghota obula.
Ha bu okachamara n’ihe gbasara ajo omume,
ma ha amaghi otu esi eme ezi ihe obula.”

23 Elere m anya n’uwa
hu na o bu ihe togboro n’efu,
leekwa anya na mbara eluigwe,
ma o nweghi ihedi ya.

24 Elere m anya n’ugwu ukwu,
hu na ha na-ama jijiji,
leekwa anya n’ugwu nta, hu na ha na-anaghari anaghari.

25 Elere m anya ma ahughi mmadu obula,
umu nnunu niile di na mbara eluigwe efefusiala.

26 Ala oma ahughi aghola ozara,
obodo niile aghola mkputamkpu ebe
n’ihu ONYENWE ANYI, n’ihu oke iwe ya.

27 Ihe a ka ONYENWE ANYI kwuru,
“A ga-ebibi ala ahughi niile,
ma agaghi m ebibicha ya kpamkpam.

28 Uwa ga-eru ujụ,
mbara eluigwe ga-agbakwa ochichiri.
N’ihi na ekwuola ya, agaghi m agbanwe obi m.
Ekpebiela m ya, agaghi m alakwa azu n’ihe m zubere ime.”

29 Ndi mmadu niile ga-agbapu oso site n’obodo ha
mgbe ha nuru uzu ndi agha na-agba uta no n’elu inyinya na-abia nso nso.

Ha ga-ezo onwe ha n’ohia;
ndi ozokwa ga-agbalaga zoo onwe ha n’ugwu ukwu.
Obodo ha niile ga-atogborokwa n’efu,
mgbe ndi mmadu si n’ime ya gbapu oso n’ihi oke ihe egwu.

30 Gini bu nke a, gi onye na-enweghi olileanya?
Gini mere unu ji yiri uwe uhie,
were olaolu olaedo di oke onu yiri n’olu?
Gini mere unu ji were ihe icho mma tee n’anya unu?
N’efu ka unu na-eme onwe unu ka unu di mma.
Ndi iko unu na-eleli unu;
ndu unu ka ha na-achokwa.

31 Ana m anu olu iti mkpu akwa nke yiri olu akwa nwanyi ime na-eme,
o di ka ude nwanyi na-agbali imuputa nwa mbu ya.
Ma olu akwa m nuru bu nke ada Zayon, ebe o no na-eku ume ike ike.
O dara n’ala gbasapu aka ya, ma na-akwa akwa na-asi,
“Onye nwuru anwu ka m bu!

Lee, ndụ m ka e nyere ndị ogbu mmadụ.”

5

O nweghị onye na-eme ezi ihe

¹ “Jegharĩa n’okporouzo niile dị na Jerusalem,
legharĩa anya, ma mara,
chokwanụ gburugburu n’ama ya niile.

Ma unu ọ ga-achọputa otu onye,
bụ onye na-eme ihe ziri ezi, na onye na-achọ eziokwu.
M ga-agbagharakwa obodo a

² Ọ bụ ezie, na ha na-asị, ‘Dịka ONYENWE ANYỊ na-adị ndụ,’
ma ha ka na-añụ iyi n’okwu ụgha.”

³ ONYENWE ANYỊ, anya gị abụọ ọ bughị eziokwu ka ọ na-achọ?
Ị tiela ha ihe, ma o metughị ha n’ahụ.

Ị gwepịara ha, ma ha ekweghị a nabata ịdọ aka na ntị.
Ha emeela ka ihu ha sie ike karĩa nkume,
ha ajula ichigharị.

⁴ Mgbe ahụ, a siri, “Ndị a bụ naanị ndị ogbenye
na ndị na-enweghị uche,
ha amaghị ihe ọbụla gbasara ụzọ ONYENWE ANYỊ,
na iwu nke Chineke ha.”

⁵ Aga m ejekwuru ndị ndu,
gwa ha okwu si,
n’ezie ha maara ihe gbasara ụzọ ONYENWE ANYỊ,
marakwa iwu niile nke Chineke ha.”

Ma ha onwe ha n’otu obi agbajielā iyagba ahụ,
tijiakwa agbụ niile.

⁶ Ya mere, aga m eme ka ọdum si n’oke ọhịa bịa luso ha ọgụ;
nkịta ọhịa bi n’ozara ga-ebibi ha.

Otu a kwa, agụ ga-abịa makpuru nso nso obodo ha
ịdokasi onye ọbụla si n’ime obodo ahụ na-aputa.

Ihe ndị a ga-emezu n’ihi na nnupu isi ha adịla ukwuu,
na n’ihi na ndaghachi azụ ha site na iso ụzọ m adịla ukwuu.

⁷ “N’ihi gini ka m ga-eji gbaghara unu?

Lee na umụ unu ahapula m,
na-agbaso, ma na-eji chi ndị na-abughị chi na-añụ iyi.

Ọ bụ m gbooro ha mkpa ha,
ma ha nọgidere na-akwa iko.

Ha jikwa ụlọ ndị akwuna mere ebe ha na-ezukọ.

⁸ Ha rijuru afo, gbaa abuba di ka oke inyinya.

Onye ọbụla n’ime ha kwa na-esigharị imi na-akpokwu nwunye na-abughị nke ya.

⁹ Ma ONYENWE ANYỊ na-ajụ ajuju si,

m ga-ahapụ ita ha ahụhụ n’ihi ihe ndị a niile?

M ga-ahapụ ịbotara mkpuruobi m ọbọ
megide mba di otu a?”

¹⁰ “Baanụ n’ime ubi vaini ha a gbara ogige kposaa ihe di n’ime ya,
ma unu emebila ya kpamkpam.

Gbajisienụ alaka ya

n'ihì na o nweghì oge ndì a jì buru ndì nke ONYENWE ANYÌ.

11 ONYENWE ANYÌ ekwuola ya sì, Lee, ụlọ Izrel na ụlọ Juda egosila na ha abughì ndì e kwesiri itukwasì obi." Otu a ka ONYENWE ANYÌ kwuputara.

12 Ha ekwuola okwu ụgha megide ONYENWE ANYÌ.

E, ha ekwuola sì, "O nweghì ihe Ọ ga-eme!

Ihe ojọọ obula agaghì adakwasì anyì;

mbibi nke unwu na mma agha na-eweta agaghì erute anyì nso.

13 Ndì amuma ndì a niile dika ikuku, nke okwu nwere isi na-adighì n'ime ha.

Ya mere, ka ihe ahụ niile ha buru n'amuma biakwasì ha."

14 N'ihì ihe ndì a niile, ihe ndì a ka ONYENWE ANYÌ Chineke Onye puru ime ihe niile kwuru,

"N'ihì na okwu ndì a esitela n'onu ndì a puta,

aga m eme ka okwu m, nke si gị n'onu na-aputa, ghoọ oku.

Aga m emekwa ka ndì a ghoọ nkụ oku ahụ ga-erepịa.

15 Unu bu ndì Izrel," otu a ka ONYENWE ANYÌ kwubiri,

"Aga m eme ka otu mba si n'ebe di anya bia megide unu.

Ọ bu mba na-adì site na mgbe ochie, mba di ike,

nke unu na-adighì anu asusu ha,

ndì unu na-adighì aghota okwu ha.

16 Akpa akụ ha dika ili ghere oghe;

ha niile bukwa ndì dike n'agha.

17 Ha ga-eripia ihe niile unu wetara n'ubi, ya na nri niile unu nwere.

Ha ga-ebibi umu unu ndì nwoke na ndì nwanyi.

Ha ga-ebibi igwe ewu na aturu unu, na igwe ehi unu.

Ha ga-ebibikwa osisi vaini na osisi fiig unu.

Ọ bu mma agha ha ka ha ga-eji bibie obodo unu niile e wusiri ike,

bu obodo ndì ahụ niile unu na-atukwasì uche.

18 "Ma o buladi na n'ubochi ndi ahụ," otu a ka ONYENWE ANYÌ kwuputara, "Agaghì m ebibicha unu kpmkpm. 19 Ọ ga-erukwa, mgbe ndì mmadu ga-aju ajuju si, 'Gini mere ONYENWE ANYÌ Chineke anyi ji mee anyi ihe di otu a?' Unu ga-agwa ha si, 'Dika unu si gbaka ya azu malite ife chi ndi mba ozo n'ala nke aka unu, otu a ka unu ga-esi kpo isiala nye ndi mba ozo n'ala na-abughì nke unu.'

20 "Kwuputa ihe a ka ulo Jekob nuru ya, kwusaa ya na Juda.

21 Nuru nu ihe ndi a, unu ndi nzuzu na ndi na-enweghi uche,

unu ndi nwere anya nke na-adighi ahụ uzo,

na unu ndi nwere nti nke na-adighi anu ihe.

22 Otu a ka ONYENWE ANYÌ kwuputara, na-aju si,

o kwesighi ka unu tuo m egwu?"

"O kwesighi ka unu maa jijiji n'ihu m?

Emeela m ka uzuzu buru oke osimiri nwere.

Ọ bukwa ukuru ebighi ebi nke o na-enweghi ike igafe.

Ebili mmiri nwere ike magharịa, ma nke a apughì ime ka osimiri si n'onodu ya wezuga onwe ya.

Osimiri nwere ike bigbo, ma o pughì igafe oke ahụ.

23 Ma ndi a nwere obi nke na-enupu isi, na obi nke na-adighi ekwe ekwe.

Ha atugharịala wezuga onwe ha.

24 Ha adighi asi onwe ha,

'Ka anyị tọọ egwu ONYENWE ANYỊ Chineke anyị,
onye na-enye anyị mmiri ozuzo n'oge ya,
ọ bụkwa ya na-eme ka anyị na-ewebata ihe ubi anyị n'oge ya.'

²⁵ Ajo omume unu emeela ka ihe ndị a hapụ irute unu aka.
Mmehie unu anapụla unu ihe ọma gaara abụ nke unu.

²⁶ "E nwere ndị ajo mmadụ n'etiti ndị m,
ndị na-edo onwe ha dika ndị mmadụ na-esiri nnụnụ ọnya,
dika ndị na-esi ọnya ka ha nwude mmadụ.

²⁷ Dika nkata a kpara nke nnụnụ juputara n'ime ya,
ulo ndị di otu a juputara n'aghugho.

N'ihie nke a, ha ghorọ ndị ọgaranya na ndị di ike,

²⁸ ha amaala abụba, anụ ahụ ha na-akwọkwa mụmụmụ.

Ajo ọrụ ha enweghị nsọtụ;

ha adighi achokwa ikpe ziri ezi.

Ha adighi ekwuchite ọnu onye na-enweghị nna;

ha adighi ekwuchitekwa ọnu ndị ogbenye ime ka ha nweta ihe ruuru ha.

²⁹ M ga-ahapụ ita ha ahụhụ n'ihie ndị a niile?"
ka ONYENWE ANYỊ kwuputara, na-ajụ.

"M ga-ahapụ iboro onwe m ọbọ
megide mba di otu a?"

³⁰ "The ọjọọ nke jobigara njo oke
emeela n'ala a.

³¹ Lee, ndị amuma na-ebu naani amuma ugha,
ndị nchụaja na-achikwa ndị m site n'ochichi nke n'aka ike,
ma lee, ndị m huru ndu di otu a n'anya.
Ginikwa ka unu ga-eme n'oge ikpeazu."

6

Ndi iro agbaa Jerusalem gburugburu

¹ "Gbalaganu unu umu Benjamin!

Sitenu na Jerusalem gbapu!

Gbuonu opi ike na Tekoa!

Bulienu ihe ngosi elu na Bet-Hakerem!

N'ihie na lee, ihe ojoo si n'akuku ugu na-abia,
e, mbibi di ukwuu na-abia.

² Aga m ebibi ada Zayon,

onye mara ezi mma, na onye dikwa pekepeke.

³ Ndi na-azu aturu ga-eduru igwe aturu bia megide ya.

Ha ga-ama ulo ikwu ha gburugburu ya.

Onye obula n'ime ha ga-eleketazi akuku ala nke o ketara anya nke oma.

⁴ "Jikerenu ibu agha megide ya!

Bilienu, ka anyi buso ha agha n'ehihie.

Ma lee, anyanwu ebidola ida,

onyinyo anyasi na-esetipukwa onwe ya.

⁵ Ya mere, bilienu ka anyi buso ha agha, o buladi n'abali!

Ka anyi bibie ebe ha niile e wusiri ike!"

⁶ Ihe ndi a bu ihe ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, kwuru,

- “Gbutusienụ osisi niile,
 wuonụ nkwasa ọgụ gburugburu Jerusalem.
 A ghaghị ịta obodo a ahụhụ,
 n’ihi na mmegbu jupụtara n’ime ya.
 7 Dịka mmiri si esite n’olulu mmiri na-asọpụta
 otu a ka ajọ omume na-esite n’ime ya na-asọpụta.
 Ihe ike na mbibi ka a na-anụ n’ime ya;
 ọrịa ya niile na ọnya ya niile ka a na-eche n’ihu m oge niile.
 8 Nabata ịdọ aka na ntị m, gị Jerusalem,
 ka m ghara ịgbakwata gị azụ,
 mee ka ala gị togboro n’efu,
 ka mmadụ ọbụla hapụkwa inwe ike ibi n’ime ya.”
 9 Nke a bụ ihe ONYENWE ANYỊ, Onye puru ime ihe niile kwuru,
 “Ka ha tutukotasia ndi niile foduru n’ala Izrel nke oma,
 dika e si atutukota mkpuru niile di n’osisi vaini;
 werenu aka chogharia n’alaka niile,
 dika onye ogho mkpuru vaini si eme.”
 10 Ma onye kwanu ka m nwere ike igwa okwu ma doo aka na nti?
 Onye ga-ege nti inuru ihe m na-ekwu?
 Nti ha emechiela
 ruo na ha enweghi ike inu ihe obula.
 Okwu ONYENWE ANYI aghoola ihe ha na-achoghi inu ozo;
 nke na-adighi ewetara ha obi utu.
 11 Ma onuma ONYENWE ANYI juru m obi,
 apughi m inagide ya n’ime m.
 “Wukwasị ya n’ahụ umuntakiri ndi no n’okporozo;
 wukwasikwa ya umu okorobia ebe ha zukoro.
 O buladi di na nwunye ga-anuru ufu onuma ahụ,
 ndi agadi na ndi ahụ merela nnoo ezigbo agadi.
 12 A ga-ewere ulo ha nyefee n’aka ndi ozo.
 A ga-ewerekwa ala ubi ha na ndi nwunye ha nye ndi ozo,
 *mgbe m setipuru aka m
 megide ndi ahụ bi n’ala ahụ.”
 Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.
 13 “N’ihi na site n’onye ukwu ruo n’onye dikarisiri nta,
 o bu naani akpiri uru na-ezighi ezi ka e ji mara ha.
 O buladi ndi amuma na ndi nchujaja
 na-etinyekwa aka n’oru aghughu.
 14 Ha na-ekechi onya ndi m,
 dika a ga-asị na o dighi ihe o bu.
 Ha na-asị, ‘Udo di, udo di,’
 mgbe udo na-adighi.
 15 O nwere uzọ omume ha ndi a ruru aru si eme ha ihere?
 Mba! Ihere adighi eme ha ma oli.
 N’ezie, ha amakwaghi ihe a na-akpo inwe ihere!
 N’ihi ya, ha ga-ada n’etiti ndi dara ada.
 Ha ga-asọ ngongo mgbe m tara ha ahuhụ.”
 Otu a ka ONYENWE ANYI kwuru.

* 6:12 6:12 Ee, ihe ndi a ga-emezu

- 16 Ihe ndị a kwa bụ ihe ONYENWE ANYỊ kwuru,
 “Guzonụ n’ebe niile ụzọ gbara abụọ. Lee anya.
 Jụonụ ajuju banyere okporouzo ochie ahụ.
 Jụputanụ ebe ụzọ oma ahụ dị, jeenụ ije n’ime ya.
 Unu gbaso ya, unu ga-achotara mkpuruobi unu ebe izuike.
 Ma gini ka unu kwuru? Unu siri. ‘Anyị agaghị agbaso ụzọ oma ahụ.’
- 17 Ahoputara m ndị nche doo ha ichebe unu. Agwakwara m unu okwu si,
 ‘Naanụ ntị n’uda opi ike ha.’
 Ma unu kwuru si, ‘Anyị agaghị ege ntị!’
- 18 Ya mere, nurunụ, unu mba niile;
 lezienụ anya, unu ndị akaebe niile,
 ka unu huru ihe na-aga ibiakwasị ha.
- 19 Nuru, gi uwa, lee,
 ana m aga iwetara ndị a ịla n’iyi,
 nke bụ mkpuru atumatụ ojo ha niile,
 n’ihi na ha juru ige ntị n’okwu m.
 Ha jukwara inabatara onwe ha iwu m.
- 20 Gini ka m ji ihe nsure oku na-esi isi uto nke unu si n’obodo Sheba bubata, eme?
 Gini ka m ji uda kalamus oma unu si mba di anya bubata eme?
 Ajula m inabata aja nsure oku unu niile.
 Aja niile unu na-achụ adighi ato m uto.”
- 21 Ya mere, ihe ndị a bụ ihe ONYENWE ANYỊ kwuru,
 “Aga m etinye ihe iso ngongo n’uzo ndi a si agafe.
 Nna na nwa ya ga-aso ngongo n’elu ya;
 otu a kwa, ndi agbataobi na enyi ha ga-ala n’iyi.”
- 22 Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuru,
 “Lee, ndi agha si n’ala
 di n’ebe ugwu na-abia;
 mba di ukwu ka a na-akpolitekwa
 site na nsotu niile nke uwa.
- 23 Ha ji uta na ube,
 ha bu ndi afo tara mmiri, ndi na-adighi eme obi ebere.
 Ha na-ebigbo dika mbigbo nke osimiri,
 dika ha na-anokwasị n’elu inyinya ha.
 Ha na-abia dika ndi ikom e doro n’usoro ibu agha,
 ibuso gi agha, Ada Zayon.”
- 24 Anyi anula akuko banyere ude ha,
 ike agwula aka anyi† abuo kpamkpam.
 Oke ihe mgbu na-ejide anyi
 di ka nke nwanyi ime na-eme.
- 25 Ka onye obula gharakwa iga n’ubi,
 maobu ijeghari n’okporouzo,
 n’ihi na ndi iro ji mma agha na-agaghari,
 egwu dikwa n’ebe niile.
- 26 Unu ndi m, yikwasinu onwe unu uwe mkpe.
 Turonu onwe unu na ntụ,
 ruonu uju, ma kwaanụ akwa,
 dika nwanyi na-eru ujụ n’ihi onwu otu nwa nwoke o mutara.

---

† 6:24 6:24 Ya bụ, akudawo

N'ihì na onye mbibi ahụ
ga-abiakwasị anyị na mberede.

27 “Emeela m gị ka ị buru onye na-anwaputa ọla,
ma ọla ahụ bukwa ndị m.

Achoro m ka i nyochaa
ma nwaputakwa uzọ ha niile.

28 Ha bu ndi nnupu isi, ndi nwere obi n'azu,
ndi na-ejeghari na-ekwuto ibe ha.

Ha bu bronzi na igwe;
o bukwa ndu ruru aru ka ha na-ebi.

29 Ngwa oru okpu uzu na-afunwu oku ike ike,
ime ka oku rechapu akuku igwe ahụ na-enweghi isi,
ma nnucha ahụ na-aga n'ihu abaghi uru,
n'ihì na anuchapughi ndi ajo omume.

30 Olaocha a juruaju ka akporo ha,
n'ihì na ONYENWE ANYI ajula ha.”

7

Enweghi isi nke okpukpe aghugho

1 Ndi a bu okwu nke si n'ebe ONYENWE ANYI no biakwute Jeremaya. 2 “Guzo n'onu uzọ ama nke ulo ONYENWE ANYI kwusaa ozi a n'ebe ahụ,

“Nurunu okwu ONYENWE ANYI, unu ndi juda niile, ndi na-esi n'onu uzọ a niile na-abata ife ONYENWE ANYI ofufe. 3 Ihe ndi a bu ihe ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel na-ekwu. Mezienu uzọ unu na omume unu niile, m ga-ekwe ka unu biri n'ebe a. 4 Unu atukwasila uche unu n'okwu aghugho niile a na-agwa unu na-asị, “Nke a bu ulonso ukwu ONYENWE ANYI, ulonso ukwu ONYENWE ANYI, ulonso ukwu ONYENWE ANYI!” 5 O buru na unu emee ka uzọ unu na omume unu guzozie, o buru na unu emesoo ibe unu mmeso n'uzọ ikpe ziri ezi, 6 o buru na unu ahapu imegbu ndi obia, na ndi na-enweghi nna, maobu nwanyi di ya nwuru; o buru na unuaju iwufu obara onye aka ya di ocha n'ebe a, o burukwa na unuaju igbaso chi ndi ozọ nke na-ewetara unu nsogbu, 7 mgbe ahụ, aga m ekwere ka unu biri n'ebe a, n'ala a m nyere nna nna unu ha, ruo mgbe ebighi ebi. 8 Ma lee, ihe unu na-eme ugbu a bu itukwasị uche unu n'okwu aghugho nke na-enweghi isi.

9 “Unu ga-aga n'ihu na-ezu ohi, na-egbu mmadu ibe unu, na-akwa iko, ma na-eji chi ndi ozọ na-anu iyi? Unu ga-anogide na-achu aja ihe nsure oku na-esi isi utọ nye Baal, ma na-agbaso chi ndi ozọ unu na-amaghi? 10 Unu ga-emecha bia guzo n'ihu m n'ulonso a, nke a kpokwasiri aha m, na-asị, “Anyi no na nchekwa,” o bu ino na nchekwa maka ime ihe aru niile ndi a? 11 O putara na ulo a, nke a kpokwasiri aha m aghoala ogige nye ndi ohi? Ma anokwa m ya na-ele unu anya, ka ONYENWE ANYI kwuputara.

12 “Otu o di, biko, Jeruonu ebe ahụ di na Shailo, ebe ahụ m buru uzọ mee ka o buru ebe a kpokwasiri aha m, ka unu choputa ihe m mere ya n'ihì ajo omume ndi m, umu Izrel. 13 Mgbe unu no na-eme ihe ndi a niile, ka ONYENWE ANYI kwuputara, agwara m unu okwu mgbe mgbe, ma unu juru ige nti. Akporo m unu oku, ma unu juru iza. 14 N'ihì ya, ihe ahụ m mere na Shailo ka m ga-emekwa ozọ megide ulo ahụ a kpokwasiri aha m. E, aga m eme ya megide ulonso ukwu ahụ unu na-atukwasị obi unu n'ime ya, ulonso ukwu ahụ m nyere unu na nna nna unu ha. 15 A ga-esite n'ihu m wezuga unu, tufuo unu, dika m wezugara ma tufukwaa umunna unu, bu ndi Ifrem.’

¹⁶ “Ya mere, unu ekperela m ekpere n’ihi ndi a; unu atufula oge unu iriyo m aririyo n’ihi ha. Agaghi m ege nti n’ekpere na aririyo unu. ¹⁷ O bu na unu adighi ahụ ihe na-eme n’obodo niile nke Juda, na ihe ha na-eme n’okporoẗo niile nke Jerusalem? ¹⁸ Umụ na-achikota nkụ nke nna ha ji emenye oku, ebe nne ha na-eghe achicha ha na-eche n’ihu Eze nwanyi mbara Eluigwe. Ha na-awupuru chi ndi ozo mmanya n’ihi ikpasu m iwe. ¹⁹ O bu m ka ha na-akpasu iwe? Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara. O bughị onwe ha ka ha na-emesi ike, ka ihe ihere mee ha?

²⁰ “Ya mere, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri: Iwe m na onuma m ka a ga-awukwasi n’ebe a, n’elu ndi mmadu, na anumanu, na osisi di nohia, na mkpuru nke ala ubi. O ga-ere oku ma agaghi emenyu ya.

²¹ “The ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, Gaanu n’ihu, tukwasinu aja nsure oku unu n’elu aja unu ndi ozo niile. Riekwanu anu ndi a n’onwe unu. ²² N’ihi na mgbe m si n’ala Ijpt kpopta nna nna unu ha, gwa ha okwu, e nyeghi ha naani iwu maobu gwa ha okwu banyere ichu aja nsure oku na aja ndi ozo. ²³ Ma iwu m nyere ha bu nke a, ruberenu m isi, aga m abu Chineke unu, unu ga-abukwa ndi nke m. Bienu ndu n’iwu niile m nyere unu, ka ihe gaara unu nke oma. ²⁴ Ma ha juru ige nti, jukwa ilezi anya ime ihe ndi ahụ m nyere n’iwu. Kama ha gbasoro ochicho ojoo nke obi ruru aru ha. Kama iga n’ihu, ha daghachiri azu. ²⁵ Site na mgbe nna nna unu ha hapuru ala Ijpt, esepubeghi m aka izitere unu ndi amuma bu ndi ohu m. ²⁶ Ma ha juru ige nti, jukwa ilezi anya ime ihe m nyere n’iwu. Ha bu ndi nti ike, ndi nogidere na-eme ihe ojoo kariri nke nna nna ha mere.’

²⁷ “Mgbe i gwara ha ihe ndi a niile, ha agaghi ege nti. O burukwa na i kpo ha oku ha agaghi aza. ²⁸ Ya mere, ihe ndi a ka i ga-agwa ha, ‘Nke a bu mba na-enwebeghi oge ha ji rubere ONYENWE ANYI Chineke ha isi. O nwebekwaghi oge obula ha ji nabata ido aka na nti ya. Eziokwu obula adighikwa; okwu onu ha bu naani ugha ugha.

²⁹ “Kpuchaanu agiri isi unu, tufuo ya, nonu n’ebe di elu nke togboro n’efu bulie abu akwa, n’ihi na ONYENWE ANYI esitela n’oke onuma ya ju ogbo a. O gbakutala ha azu bu ogbo nke a iwe ya na-adakwasi.

Ndagwurugwu ogbugbu mmadu

³⁰ “ONYENWE ANYI kwuputara si, ndi Juda emeela ihe ojoo di iche iche n’ihu m. Ha akpuola arusi ruru aru nke ha tinyere n’ime ulonso ukwu ahụ a kpokwasiri aha m. Ha emeruola ya. ³¹ Ha ewuolara onwe ha ebe ichu aja di elu na Tofet, nke di na Ndagwurugwu nke Ben Hinom. Ebe ahụ ka ha na-anọ na-esure umu ha ndi ikom na ndi inyom oku. Ihe di otu a abukwaghi udi ihe m nyere ha n’iwu ka ha mee. O nwekwaghi oge ihe di otu a batara m n’obi. ³² Ya mere, kpacharanu anya, n’ihi na otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri, ubochi ndi ahụ na-abia, mgbe ndi mmadu na-agaghi akpokwa ebe ahụ Tofet maobu Ndagwurugwu nke Ben Hinom. Kama ha ga-akpo ya ndagwurugwu ogbugbu mmadu, n’ihi na ha ga-eli otutu ndi ha na Tofet ruo mgbe ha na-agaghi ahukwa ebe ha ga-eli ndi foduru. ³³ Mgbe ahụ, ozu ndi mmadu ndi a ga-aghoro umu anu ufe na anu ohia ihe oriri. O nwekwaghi onye ga-anọ menye ha egwu chupu ha. ³⁴ Mgbe ahụ, aga m eme ka uzu onu na obi utu, na olu ndi ikom na ndi inyom na-alu di na nwunye n’obodo niile nke Juda, na n’okporoẗo Jerusalem kwusi. Ala ahụ ga-aghokwa ebe togboro n’efu.

8

¹ “Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara, n’oge ahụ a ga-esi n’ili ha wezuga okpukpu ndi eze, na okpukpu ndisi ochichi Juda, na okpukpu ndi nchaja na ndi amuma, na okpukpu ndi niile bi na Jerusalem. ² A ga-agbasapu ha nye anyanwu, na onwa, na kpakpando niile nke mbara eluigwe, bu ihe ndi ahụ niile ha huru n’anya na ihe ha na-akpo isiala nye. Bukwa ihe ndi ahụ ha na-agbaso, nke ha na-ajuta ase site n’aka

ha, na-efekwa. A gaghi ekpokota okpukpu ndi a niile, maobu lie ha n'ala. Kama ha ga-aghasara n'ala dika unyi. ³ N'ebe niile nke m chusara ha, bu ndi foduru ndu site na mba ojoo a, ha ga-ahoro onwu karia idi ndu. Otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwubiri.'

Mmehie na ahuhu

- ⁴ "I ga-asikwa ha, 'Otu a ka ONYENWE ANYI kwuru:
 " 'Mgbe mmadu dara ada, o dighi ebili oto?
 Mgbe mmadu daghachiri azu, ha o dighi alaghachi azu?
⁵ Giniwa mere ndi a ji tugharia site n'igbaso uzọ ojoo ha?
 Gini mere Jerusalem ji nogide na-agbaso uzọ ojoo?
 Lee, ha na-ejidesi aghughu aka ike;
 ha juru itughari.
⁶ Anaala m nti,
 ma anubeghi m ka ihe oma obula si ha nonu na-aputa.
 O nweghi onye n'ime ha cheghariri tie aka n'obi si,
 "Gini bu ihe a m mere?"
 Kama onye obula na-agbaso uzọ nke aka ya,
 dika inyinya nke na-agbaba n'ogbo agha.
⁷ O buladi ugbala na-efeghari na mbara eluigwe
 maara oge ya a kara aka.
 Nduru, na eleke, na okwolo
 makwaara mgbe ha kwesiri isite n'otu ebe obibi ha gafee n'ebe obibi ozọ.
 Ma ndi m amaghi
 ihe ONYENWE ANYI chorọ site n'aka ha.
- ⁸ " 'Unu si ana kwuo, "Ndi maara ihe ka anyi bu,
 n'ih na iwu ONYENWE ANYI di n'aka anyi,"
 ebe o bu na mkpisi akwukwo aghughu ndi ode akwukwo unu
 adighi akowa iwu ya otu o kwesiri?
⁹ A ga-eme ka ihere mee ndi maara ihe;
 a ga-eme ka ujo juputa ha obi, meekwa ka ha maa n'onya.
 Ebe o bu na ha ajula okwu ONYENWE ANYI,
 o bu udi amamihe di ana ka ha nwere?
¹⁰ Ya mere, aga m akponye ndi ikom ozọ nwunye ha,
 werekwa ubi ha nyefee n'aka ndi oru ubi ozọ.
 N'ih na site n'onye ukwu ruo n'onye dikarisiri nta,
 o bu naani akpiri uru na-ezighi ezi ka e ji mara ha.
 O buladi ndi amuma na ndi nchujaja
 na-etinyekwa aka n'oru aghughu.
¹¹ Ha na-ekechi onya ndi m
 dika a ga-as na o dighi ihe o bu.
 Ha na-as, "Udo di, udo di,"
 mgbe udo na-adighi.
¹² Ihere o mere ha n'ih omume aru ha niile?
 Mba! Ihere adighi eme ha ma oli;
 n'ezie, ha amakwaghi ihe a na-akpo inwe ihere.
 N'ih ya, ha ga-ada n'etiti ndi dara ada;
 ha ga-asọ ngongọ mgbe e nyere ha ntaramahuhu.
 Otu a ka ONYENWE ANYI kwuru.
- ¹³ " 'Aga m anapu ha ihe owuwe ubi niile ha nwetara,

otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.
 Ha agaghị enwekwa mkpuru vaini,
 maobu mkpuru osisi fiig n'elu osisi fiig ha.
 Akwukwo osisi ndi a niile ga-akponwu.
 A ga-anapukwa ha
 ihe niile m nyere ha.' "

14 Gini ka unu na-eme n'ebe a unu noduru ala?

Kwakotanu ihe unu niile.

Ngwa, ka anyi gbapunu oso gaa n'obodo ndi ahụ niile e wusiri ike
 nodu n'ebe ahụ nwuo!

N'ih na ONYENWE ANYI Chineke anyi amaala anyi ikpe onwu.

O nyela anyi mmiri e tinyere nsi ka anyi nuo,
 n'ih na anyi emehiela megide ya.

15 Anyi lere anya udo,

ma o nweghi ihe oma obula anyi huru.

Anyi lere anya ogwugwo oria anyi,
 maobu naani ihe egwu ka anyi huru.

16 E sitere na Dan

nu uda ima imi inyinya ndi iro.

Ala a niile mara jijiji

mgbe ha nuru akwa nke inyinya ndi ahụ di ike.

Ha na-abia ila ala a na ihe niile di n'ime ya n'iyi.

O bukwa otu ihe ahụ ka ha
 na-abia ime obodo a na ndi bi n'ime ya.

17 "Lee, ana m ezibata agwo ojo, ndi na-atagbu atagbu, n'etiti unu.

Ajula nke o dikwaghi ura ga-arata ha.*

Ana m ezibata ha ka ha taa unu."

Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

18 O ga-adi mma ma o buru na m huru onye ga-akasi m obi n'ime onodu iru uju m,
 n'ih na obi m na-ada mba n'ime m.†

19 Gee nti nuru akwa ndi m

ka o na-ada site n'ebe di anya.

"ONYENWE ANYI, o sitela na Zayon puo?

O putara na Eze ha anokwaghi n'ebe ahụ?"

"Gini mere ha ji site n'oyiyi a turu atu,

na arusi ndi mba oso ha na-eke kpasuo m iwe?"

20 "Oge owuwe ihe ubi agafeela,

leekwa na okochi agabigakwala,

ma a zoputabeghi anyi."

21 Ebe o bu na a zopara ndi m, o bukwa m ka azopara.

Anam eru uju, oke egwu jisikwara m aka ike.

22 O putara na o nweghi mmanu otite na-eme ka onya laa di na Gilead?

O bu na e nwekwaghi dibia no n'ebe ahụ?

* 8:17 8:17 Ihe puru ime na ha agaghị ata unu † 8:18 8:18 Maobu, Unu ndi na-akasi m obi n'ime onodu iru uju m, obi m na-ada mba n'ime m.

Gini mere o nweghi ogwugwo diri ndi m
n'ih i mmeru ahụ ha niile?

9

¹ O gaara adi m mma ma a si na isi m bu isi iyi, ebe mmiri si asoputa;
o gaara adi m mma ma a sikwa na anya mmiri akwa juputara m n'anya.
Agaara m akwagide akwa ehie na abali
n'ih i ndi m niile e gburu egbu.

² O gaara adi m mma
ma a si na m nwere ulo ndi ije e wuru n'ime ozara.
Ka m nwee ike hapu ndi m
site n'ebe ha no puo.
N'ih i na ha niile bu ndi na-akwa iko,
igwe ndi na-ekwesighi ntukwas i obi.

³ "Ha na-ekwe ire ha dika uta,
igbapu okwu ugha dika aku;
O bugh i site n'eziokwu
ka ihe ji agara ha nke oma n'ala ahụ.
Ha na-esite n'otu mmehie gaa n'ozo;
o dikwagh i mgbe ha ji mara m,"
otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

⁴ "Lezie anya, gbaara enyi gi oso.
Atukwas ikwala nwanne gi obi.
N'ih i na nwanne obula na-agh o aghugh o.
Ndi enyi niile bukwa ndi nkwuto.

⁵ Enyi na-aghogbu enyi ya,
o dikwagh i onye na-agwa ibe ya eziokwu.
Ha azuola ire ha ikwu naani okwu ugha;
ha emekwala ka ike gwu anu ah u ha ime mmehie.

⁶ I bi n'etiti aghugh o.*
Ha jukwara imara m n'ime aghugh o ha."
Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

⁷ Ya mere, ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru,
"Lee, aga m anucha ha, nwaa ha onwunwa.
Gini ozo ka m kwesiri ime
n'ih i mmehie ndi m?

⁸ Ire ha na-egbu dika aku.
O bu naani okwu aghugh o si na ya aputa.
Ha ji onu ha na-agwarita ibe ha okwu udo,
ma n'ime obi ha, ha na-esiritara onwe ha onya igbudu."

⁹ Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara si,
"M ga-aghara ita ha ahuhu n'ih i ihe ndi a niile?
M ga-ahapu iboro onwe m obo
megide mba di otu a?"

¹⁰ Aga m ano n'elu ugwu ukwu kwa akwa.
N'ebe ah u ka m ga-ano kwaa uwa m n'ih i ebe ita nri nke anumanu ndi ah u di
n'ozara.
Ha togboro n'efu. O digh i onye na-ejeghari n'ime ya.

* 9:6 9:6 Ebe obibi gi bu n'etiti aghugh o

A naghị anụkwa olu anụ ụlọ n'ebe ahụ.
 Ụmụ nnụnụ efefusịala.
 Otu a kwa, ụmụ anụmanụ alaala.

11 “Aga m eme ka Jerusalem ghoọ ebe a na-awụfu unyi.
 Ọ ga-aghọ ebe nkịta ọhịa na-awaghari na-achọ nri.
 Aga m ekposa obodo niile nke Juda.
 Ọ dīkwaghị onye ga-ebi na ya.”

12 Olee onye ahụ maara ihe, nke nwere ike ighọta ihe ndị a niile? Onye ka ONYENWE ANYI ziri ihe ndị a, nke ga-akọwa ya? Gini mere e ji bibie ala a, kposaa ya, mee ka ọ togboro n'efu dika ozara mmadu na-enweghi ike igafe?

13 ONYENWE ANYI kwuru si, “Ọ bụ n'ihia na ha agbakutala iwu ahụ m nyere ha idebe azụ. Ha juru irubere m isi, jukwa igbaso iwu m. 14 Kama, ha na-agbaso isiike nke obi ha, ha gbasoro chi Baal dika nna nna ha si kuziere ha.” 15 N'ihia ya, nke a bụ ihe ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, Chineke nke Izrel kwuru, “Lee, aga m eme ka ndi a rie nri na-aku ilu. Ha ga-anukwa mmiri e tinyere nsi. 16 Aga m ekposa ha na mba niile nke uwa. Ha ga-ebi na mba nke ha na nna ha na-amaghi. Aga m eji mma agha choo ha osoo tutu ruo mgbe m bibiri ha niile.”

17 Otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru,
 “Tugharianu uche unu ugbo a. Kpooonu umu nwanyi ndi oru ha bu ibu abu akwa.
 E, zienu ozi ka ndi okachamara n'etiti ha bia.

18 Ha bia ngwangwa
 kwaa akwa n'ihia anyi,
 tutu anya mmiri akwa ejuputa ha n'anya,
 tutu anya mmiri akwa esite anyi n'anya na-asoda ruo na nti anyi.

19 Olu uzu ikwa akwa ka a nuru site na Zayon
 'Lee ka anyi si laa n'iyi!
 Lee ka ihe ihere anyi si di ukwuu!
 N'ihia na anyi hapuru ala anyi,
 n'ihia na ha etikposiala ebe obibi anyi niile.' ”

20 Ugbo a, nurunu okwu ONYENWE ANYI, unu umu nwanyi,
 megheenu nti unu nuru okwu si ya nonu.
 Kuzierenu umu unu ndi inyom otu e si eti mkpu akwa,
 kuziekwaranu ibe unu abu akwa.

21 N'ihia na onwu abatala n'etiti anyi, o si na oghereikuku niile nke ulo anyi
 bata n'ebe niile e wusiri ike nke ala anyi.
 O gbuola umuntakiri ndi na-ejehari n'okporouzo,
 gbukwaa umu okorobia ndi na-anoo n'ama.

22 Gwa ha, si, “Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri,
 “Ozu ndi nwuru anwu ga-atogboro
 dika unyi e kpofuru n'ohia,
 dika ukwu oka nke e gbutura n'azu onye na-aghoo mkpuru ubi,
 nke o dighi onye ga-achikota ha.' ”

23 Otu a ka ONYENWE ANYI kwuru,
 “Ka onye maara ihe hapu inya isi n'ihia amamihe ya,
 ka onye di ike ghara inya isi n'ihia idi ike ya,
 ka ogaranya hapukwa inya isi n'ihia iba uba nke aku ya,

24 kama, onye obula na-anya isi, ya nyaa isi n'ihia nke a:
 na o nwere uche ighota na mu onwe m bu,
 ONYENWE ANYI nke na-eme obi ebere,

na-ekpe ikpe ziri ezi na ezi omume n'ụwa.
N'ihì n'ìhe ndị a ka m na-enwe obi uto,"
ka ONYENWE ANYỊ kwubiri.

²⁵ "Lee, ụbọchị ahụ na-abịa," ka ONYENWE ANYỊ kwupụtara, "mgbe m ga-ata ndị ahụ niile nke e biri ugwu naanị n'anụ ahụ ha ahụhụ. ²⁶ Ya bụ ndị Ijpt, Juda, Edom, Amon, na Moab, na ndị ahụ niile bi n'ozara n'ebe dị anya. N'ihì na, n'ezie, mba ndị a niile bụ ndị a na-ebighị ugwu. O buladị ụlọ Izrel niile bụ ndị a na-ebighị ugwu n'ime obi ha."

10

Chineke na arụsị

¹ Nụrụnụ ìhe ONYENWE ANYỊ na-agwa unu, ụmụ Izrel. ² N'ihì na otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuru,

"Unu amụtala ụzọ ndị mba ọzọ,
unu atụkwala ụjọ ìhe iribama niile nke na-apụta ìhe na mbara eluigwe,
ọ bụ ezie na ndị mba dị ìche ìche na-atụ ha ụjọ.

³ N'ihì na omenaala ndị mmadụ ahụ abaghị uru.

Ha na-aba n'ohia gbute osisi,
nke onye nka osisi na-eji anyuike pịara ha ìhe.

⁴ Ha na-eji ọlaocha na ọlaedo chọọ ìhe ahụ a piri api mma,
jiri mkpirisi igwe na ntu kọọ ya ka o sie ìke,
ka ọ ghara ida.

⁵ Arụsị ha yiri osisi eguzobere n'ubi kukumba maka ìji chọọ anụ ufe ọsọ,
ha adighị ekwu okwu.

A na-ebugharị ha n'aka
n'ihì na ha adighị eje ìje.

Unu atula ha egwu,
n'ihì na ha apughị ìmerụ unu ahụ,
ha enwekwaghị ìke ìmere unu ìhe ọma ọbula."

⁶ O nweghị onye dika gi, ONYENWE ANYỊ.
Ì dī ukwu.

Aha gi dī ukwu, na-aruputakwa ìhe dī ìke.

⁷ Onye ka ọ bụ nke na-ekwesighị ìtụ gi egwu?

Ọ bụ gi bụ eze mba niile.

Ọ bụkwa gi ka e kwesiri ìtụ egwu.

N'etiti ndị niile maara ìhe na mba niile,
na n'alaeze niile,
ọ dighị onye dika gi.

⁸ Ha niile bụ ndị na-enweghị uche na ndị nzuzu.

Ọ bụkwa arụsị osisi na-abaghị uru na-ezi ha ìhe.

⁹ A na-esite na Tashish bubata ọlaocha e tipiaziri nke ọma,
site na Ufaz bubata ọlaedo.

Ìhe ahụ nke ọka osisi piri, nke ndị ọkpụ ụzụ ọlaedo choro mma
ka a na-eyikwasị uwe na-acha anụnụ anụnụ, na uwe na-acha odo odo.

Ọ bụkwa ndị nka dī ìche ìche na-eme ha niile.

¹⁰ Ma naanị ONYENWE ANYỊ bụ Chineke n'ezie.

Ọ bụ Chineke dī ndụ, na Eze nke ebighị ebi.

Mgbe ìwe were ya, ụwa na-ama jijiji.

Mba niile apughikwa ìnagide ìwe ya dī ọkụ.

11 “The ndị a ka unu ga-agwa ha, ‘Chi ndị ahụ niile a na-esiteghị n’aka ha mee eluigwe na ụwa niile ga-ala n’iyi. A ga-ewezuga ha site n’ụwa na n’okpuru eluigwe niile.’”

12 Ma Chineke sitere n’ike ya mee ụwa.

Ọ toro ntọala ụwa mee ka o guzosie ike site n’amamihe ya,
ọ jikwa nghota ya setipụ eluigwe niile.

13 Mgbe o bigboro, mmiri niile nke di n’eluigwe na-ebigboka.

Ọ na-eme ka igwe ojii site na nsotu niile nke ụwa kwulie.

Ọ na-ezipụ amuma mgbe mmiri na-ezo,

na-esitekwa n’ulo nkwakoba ihe ya niile na-eweputa ifufe.

14 Onye obula bu onye na-enweghi uche nke ihe omuma koru.

Emeela ka ihere mee onye okpu uzu olaedo obula site n’arusi o kpuru.

N’ihi na oiyi niile o na-akpu bu aghughu;

ha enweghi nkuume obula n’ime ha.

15 Ha bu ihe efu, na ihe ikwa emo,

mgbe ikpe omuma ha biakwasiri ha, ha ga-ala n’iyi.

16 Ma Onye ahụ bu Oke Jekob adighi ka ihe ndi a,

n’ihi na O bu ya na-eke ihe niile,

tinyere Izrel bu ebo nke ihe nketa ya.

ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile bu aha ya.

Mbibi nke na-abia

17 Chikotaa nu ngwongwo unu niile; nonu na njikere ihapu ala a,

n’ihi na lee, ndi iro gbara unu gburugburu.

18 N’ihi na ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru,

“N’oge a, aga m amafu

ndi niile bi n’ala a.

M ga-eme ka oke mkpagbu biakwasiri ha,

meekwa ka ndi iro ha jide ha.”

19 Ahuhu diiri m n’ihi mmeru ahụ m meruru.

Onya di m n’ahụ enweghi ogwugwo.

Ma ana m akasi onwe m obi na-asi,

“N’ezie, oria a dakwasiri m bu oria m, aga m edikwa ya.”

20 Ebibiela ulo ikwu m,

e tibisiala udọ ya niile.

Umụ m ndi ikom esitela n’ebe m no puo, ha anokwaghi ya.

Ọ dikwaghi onye foduru nke ga-enyere m aka isetipu ulo ikwu m,

maobu onye ga-edoziri m ebe m ga-anọ zuo ike.

21 N’ihi na ndi ozuzu aturu a enweghi uche.

Ha adighi ajuta ase site n’aka ONYENWE ANYI,

ya mere, na ihe adighi agara ha nke oma,

igwe aturu ha niile agbasasiakwala.

22 Gee nti, nuru! Lee ozi na-abia,

oke uzu nke ogbaaghara site n’ala di n’ugwu,

ime ka obodo niile nke juda togboro n’efu,

ghokwa ebe obibi nye nkita ohia.

Ekpere Jeremaya

23 O ONYENWE ANYI, amaara m na uzu mmadu adighi n’aka ya,

na o bughị mmadu ka o diiri ituziri onwe ya uzu nke o ga-agbaso.

- 24 Ya mere, ONYENWE ANYI, site n'uzo nke ikpe ziri ezi doo m aka na nti,
 ma o bughi site n'iwe gi,
 ma o bughi ya, i ga-eme ka m ghoo ihe efu.
- 25 Wukwasị onuma gi n'elu mba niile di iche iche
 bu ndi na-amaghi gi,
 wukwasikwa ya ndi ahụ niile na-adighi akpoku aha gi.
 N'ih i na ha eripiala Jekob,
 ha eripiala ya kpamkpam,
 bibiekwa ebe obibi ya.

11

Edebezughi ogbugba ndu

1 Nke a bu okwu nke si n'ebe ONYENWE ANYI no biakwute Jeremaya, 2 "Gee nti n'ihe niile metutara ogbugba ndu a, gwakwa ndi Juda, na ndi bi na Jerusalem. 3 Gwa ha na nke a bu ihe ONYENWE ANYI, Chineke Izrel kwuru, 'Onye a buru onu ka mmadu ahụ bu nke na-adighi edebe ihe niile banyere ogbugba ndu a, 4 bu nke m nyere nna nna unu ha, mgbe m si n'Ijpt, site n'oke oku e ji agbaze igwe, kpoputa ha.' Asiri m, Ruberenu m isi, meekwa ihe niile m nyere unu n'iwu, unu ga-abu ndi m, mu onwe m kwa ga-abukwa Chineke unu. 5 'Mgbe ahụ, aga m emezu iyi ahụ m nuru nna nna unu ha, inye ha ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya,' ya bu, ala ahụ unu bi n'ime ya taa."

Azara m si, "Amen, ONYENWE ANYI."

6 ONYENWE ANYI siri m, "Kposaa okwu ndi a n'obodo Juda niile, na n'okporouzo Jerusalem niile, 'Geenu nti n'iwu nke ogbugba ndu ahụ, ma mezuo ihe o kwuru. 7 Site n'oge ahụ m si n'ala Ijpt kpoputa nna nna unu ha ruo taa, adoola m unu aka na nti mgbe mgbe si, "Ruberenu m isi." 8 Ma ha juru ige nti. Ha akpokwaghi okwu m mkpa diri ha. Kama ha jeghariri n'isiike nke obi ojoo ha. O bu nke a mere m ji mee ka obubu onu niile nke ya na ogbugba ndu ahụ so biakwasị ha, dika m buru uzo nye n'iwu, ma ihe ndi a emeghi ka ha jemie ije.'"

9 Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara m si, "Achoputala na-enwere njikota na igba izu mmegide n'etiti ndi Juda na ndi bi na Jerusalem. 10 Ha alaghachila azu n'udi mmehie ahụ nna nna ha mehiere, bu ndi ahụ juru ige nti n'okwu m. Ha agbasoola chi ndi ozo na-efe ha. Ulo Izrel na ulo Juda adighi edebekwa ogbugba ndu ahụ mu na nna nna ha gbara. 11 N'ih i ya, nke a bu ihe ONYENWE ANYI kwuru, 'Aga m eme ka mbibi, nke ha na-enweghi ike igbanari, biakwasị ha. O burukwa na ha akpokuo m agaghi m ana nti. 12 Ndi obodo Juda na ndi bi na Jerusalem ga-apu kokuo chi ndi ahụ niile ha na-achuru aja ihe nsure oku na-esi isi utu, ma chi ndi a agaghi enyere ha aka mgbe mbibi a biakwasiri ha. 13 Gi, bu Juda, nwere otutu chi di iche iche dika obodo di n'ime gi si di otutu. Ebe ichu aja i wukwara n'ih i ichuru chi ahụ na-eweta ihere bu Baal aja ihe nsure oku na-esi isi utu, dikwa otutu dika okporouzo di na Jerusalem.'

14 "Ekperela ndi a ekpere, arikwala ariri obula n'ih i ha. N'ih i na agaghi m ege nti mgbe ha ga-akpoku m n'oge ihe mgbu ha.

15 "Gini ka onye m huru n'anya na-eme n'ime ulonso ukwu m,
 mgbe ya na otutu ndi ozo na-ekota onwe ha n'otu itu atumatu ihe ojoo?
 Anu e doro nsu apughi ime ka ahuhu unu kwesiri inata hapu ibiakwasị unu.
 A si na o si otu a diri, mgbe ahụ, unu puru inuri onu
 mgbe unu na-eme ihe ojoo unu."

16 Aha ONYENWE ANYI nyere gi bu Osi oliv di ndu,
 nke na-amị mkpuru mara mma.

Ma ọ bụ olu mkpọtụ nke oke mmiri ozuzo
ka ọ ga-eji mụkwasi ị ọkụ;
alaka ị ga-agbajisikwa.

¹⁷ ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile bụ onye ahụ kụnyere ị n'ala, e nyela iwu na mbibi ga-abiakwasị ị, n'ihị na ndị Izrel na Juda emeela ihe ọjọọ, kpasuo m iwe site n'ichụ aja ihe nsure ọkụ na-esi isi uto nye Baal.

Nzube ọjọọ megide Jeremaya

¹⁸ Ọ bụ ONYENWE ANYI kpughere izuzu ọjọọ ha nye m; amatakwarara m ihe ha na-ezube, n'ihị na o gosiri m ya n'oge ahụ. ¹⁹ Mụ onwe m ị ka nwa aturu ị nwayọọ nke e du na-aga ebe a ga-egbu ya. Ma aghotaghị m na ọ bụ m ka ha zubererị nzube ọjọọ megide. Ha kwuru si,

“Bianụ ka anyị bibie osisi a na mkpuru ya.
Ka anyị site n'ala ndị ị ndụ wezuga ya,
ka a hapụ ichetakwa aha ya ọzọ”

²⁰ Ma ị, ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile, ị bụ onye na-ekpe ikpe ziri ezi, na-anwaputakwa obi mmadu na mmuo ya.

Mee ka m hụ mgbe ị ga-abo ọbo megide ha,
n'ihị na ọ bụ n'aka ị ka m na-etinye okwu a metutara m.

²¹ Ya mere, nke a ka ONYENWE ANYI na-ekwu banyere ndị Anatot ahụ na-achọ inapụ ị ndụ ị, ndị ahụ na-asị ị, “Ebukwala amuma site n'aha ONYENWE ANYI ka ị ghara inwụ n'aka anyị.” ²² N'ihị nke a ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, si, “Aga m ata ha ahụ. Ụmụ okorobia ha ga-anwụ site na mma agha, unwu ga-egbukwa ụmụ ha ndị ikom na ndị inyom. ²³ O nweghị ndị ga-afodu ndụ n'ime ha n'ihị na a ga-eme ka oke mbibi biakwasị ndị Anatot n'afọ ahụ m ga-ata ha ahụ.”

12

Mkpesa Jeremaya

¹ Onye ezi omume ka ị bụ mgbe niile, ị ONYENWE ANYI,
mgbe ọbula m butere ikpe bia n'ihu ị.

Ma achoro m igwa ị okwu banyere ikpe ziri ezi ị:

Ịni mere ihe ji agara ndị aja omume nke oma?

Ịni mere ndị na-agho aghugho ji ebi ndụ enweghị nsogbu ọbula?

² Ị kuola ha ka osisi, ha agbaala mgboro gwu;
ha na-etokwa na-amị mkpuru.

Ị no nso mgbe niile n'onu ha,
ma ị no n'ebe ị anya n'obi ha.

³ Ma ị onwe ị maara m ONYENWE ANYI;
ị na-ahụ m, na-anwaputakwa echiche niile m na-eche banyere ị.

Dokpuru ha dika aturu a ga-egbu egbu.

Doo ha iche nye ubochi ahụ a ga-egbu ha.

⁴ Ruo ole mgbe ka ala ga-eru uju?

Ruo ole mgbe ka ahijia ị n'ubi ga-anogide na-akponwu?

Umụ anumanu na nnunu na-anwuchasi

n'ihị na ndị bi n'ala ahụ bụ ndị na-emebi iwu.

Ma ndị mmadu ahụ na-ekwu si,

“Ọ gaghị ahụ ihe ga-adakwasị anyị.”

Osisa Chineke nyere

⁵ “Ọ buru na ndị ji ukwu ha agba oso
emerie ị n'oso nke ị na ha gbara,

i si ańaa chee na gi na ndi ji inyinya agba oso nwere ike igbakota oso iso mpi?
 O buru na i soso ngongo n'ala ebe udo di,
 i ga-esi ańaa ghara iso ngongo n'ohia di n'akuku osimiri Jordan?

⁶ Lee, o buladi umunne gi, ndi ezinaulo nke aka gi,
 ararala gi nye.

Lee, ha eweliela oke olu iti mkpu megide gi.

Atukwasila ha obi,
 o buladi mgbe ha na-ekwu okwu oma banyere gi.

⁷ "Aga m agbakuta ulo m
 na ihe nketa m hoputara nye onwe m azu.

Aga m ewere onye ahụ m huru n'anya
 nyefee ya n'aka onye iro ya.

⁸ Ihe nketa m aghoroala m,
 ihe dika odum no n'ohia,

O na-agbo uja megide m;
 ya mere, m ji kpoo ya asi.

⁹ O bu na ihe nketa m aghobeghi
 nnunu ugo turu agwa nye m
 nke otutu ugo gbara gburugburu na-emegide ya?

Gaanu, kpokota umu anu ohia niile,
 mee ka ha zuko bja dorie nri.

¹⁰ Otutu ndi ozuzu aturu ebibiela ubi vaini m.
 Ha azotoala ubi m n'okpuru ukwu,

ha emeela ka ubi m mara mma
 ghoo ozara togboro n'efu.

¹¹ Ha emeela ya ka o ghoo ebe togboro n'efu;
 e, o ghoola ebe kpoo nku n'ebe togboro n'efu n'ihu m.

Ala ahụ niile ga-atogborokwa n'efu,
 n'ihu na o nweghi onye obula ihe banyere ya na-emetu n'obi.

¹² Ndi mbibi ga-ejuputa
 n'elu ebe niile di elu nke ozara,
 n'ihu na mma agha ONYENWE ANYI
 ga-esite n'otu nsotu ala ahụ ruo na nsotu nke ozo, ripia ndi niile di na ya.
 O nweghi onye obula udo ga-adiri n'ala ahụ.

¹³ Ha ga-agma mkpuru oka wiiti, maobu ogwu ga-epuru ha.
 Ha ga-adogbu onwe ha n'oru ma ha agaghi enweta ihe obula.

Ya mere, ka ihe ihere unu ghotara dika ihe ubi diri unu,
 n'ihu na ahuhu ndi a sitere n'iwe di oku nke ONYENWE ANYI."

¹⁴ Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, "Ma banyere ndi agbataobi ojobo m ahụ niile,
 bu ndi na-apunara ndi m Izrel ihe nketa ahụ m nyere ha. Aga m esite n'ala ha hopu
 ha. Aga m esitekwa n'etiti ha hopu ulo Juda. ¹⁵ Ma mgbe m hopuchara ha, aga m
 emesia meere ha ebere, meekwa ka onye obula n'ime ha laghachikwa n'obodo nke
 aka ya. Ha ga-enwetakwa ihe nketa ha niile. ¹⁶ O burukwa na ha amuta uzọ niile
 nke ndi m nke oma, na iji aha m nuo iyi, na-asi, 'Dika ONYENWE ANYI na-adi ndu,'
 dika ha si kuziere ndi m iji aha Baal na-anu iyi, aga m eme ka ha guzosie ike n'etiti
 ndi m. ¹⁷ Ma o buru na mba obula aju ige nti, aga m ehopu ha kparamkparam, laa ha
 n'iyi." Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

13

*The ike n'ukwu**

¹ Ihe ndị a ka ONYENWE ANYỊ gwara m, “Gaa, zụta mgbado ukwu akwa ọcha nke a na-eke n'ukwu. I zụtachaa ya, kekwasị ya n'ukwu gị. Ma ekwekwala ka o metụ na mmiri.” ² Ejere m zụta aji† ahụ dika ONYENWE ANYỊ kwuru, kee ya n'ukwu m.

³ Mgbe ahụ, okwu ONYENWE ANYỊ bjakwutere m nke ugboro abụọ, sị m, ⁴ “Were aji ahụ i zụtara, nke i kekwasịrị n'ukwu gị, bilie, jee n'osimiri Yufretis. I ruo, zoo ihe okike ukwu ahụ na mgbawa nkume dī n'ebe ahụ.” ⁵ Ya mere, apụrụ m, jee, zoo ya na Yufretis dika ONYENWE ANYỊ gwara m.

⁶ Mgbe ọtụtụ ụbọchị gasịrị, ONYENWE ANYỊ gwara m okwu sị m, “Bilie, jeghachi Yufretis. I jeruo, weputa aji ahụ m sị gị zoo n'ebe ahụ.” ⁷ Ya mere, agara m Yufretis, gwuputa aji ahụ site n'ebe m zoro ya, ma mgbe m weputara ya, ahurū m na o mebiela, na ọ bakwaghị uru ọbụla.

⁸ Mgbe ahụ, okwu ONYENWE ANYỊ ruru m ntị, sị, ⁹ “Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuru, 'N'otu aka ahụ, mụ onwe m ga-ebibi mpako Juda na oke mpako Jerusalem. ¹⁰ Ndi ajo omume ahụ, bu ndi juru ige nti n'okwu m, ndi ahụ na-ejeghari n'isiike nke obi ha na-agbaso chi ndi ozo na-efe ma na-akpokwa isiala nye ha. Ha ga-adika belit a, nke na-abakwaghị uru ọbụla. ¹¹ N'ih na dika belit mmadu kere n'ukwu ya si arapara ya n'ukwu, otu a ka m si mee ka ulo Izrel niile, na ulo Juda niile rapara m n'ahụ,' ime ka ha ghoọ ndi m, ndi a ga-esite na ha bulie aha m elu, nye m otuto na nsopuru. Ma ha ajula ige nti.” Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuputara.

Karama mmanya akpukpo

¹² Sị ha, “Otu a ka ONYENWE ANYỊ, Chineke Izrel kwuru: A ga-agbaju karama akpukpo ọbụla mmanya. O buru na ha sị gị, 'O bu na anyi amaghị na a na-agbaju karama akpukpo ọbụla mmanya?' ¹³ Mgbe ahụ gwa ha, 'The ndi a ka ONYENWE ANYỊ na-ekwu, Aga m eme ka ndi bi n'ala a nubiga mmanya oke, ma onye eze na-anokwasị n'ocheeze Devid, ma ndi nchujaja, na ndi amuma niile bi na Jerusalem. ¹⁴ Aga m atupiakwa ha, otu onye n'elu ibe ya, nna na umu ya n'elu ibe ha kwa. Agaghị m ekwe ka obi omiiko, maobu obi ebere gbochie m ibibi ha.' ” Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri.

Ido aka na nti banyere idota n'agha

¹⁵ Nuru, geekwanu nti,

unu ebulila onwe unu elu,
n'ih na ONYENWE ANYỊ ekwuola ya.

¹⁶ Nyenu ONYENWE ANYỊ Chineke unu nsopuru.

Tupu o mee ka ochichiri dakwasị unu;
tupu unu akpobie ukwu unu
n'elu ugwu gbara ochichiri.

Unu na-ele anya ihè

ma ọ ga-eme ka ihe ahụ ghooro unu oke ochichiri.

Ọ ga-agbanwe ihe ahụ, mee ka ọ ghoọ onyinyo onwu.

¹⁷ Ma ọ buru na unu aju ige nti.

Ọ bu na nzuzo ka m ga-anọ kwaa akwa
n'ih mpako unu.

Anya mmiri ga-esi m n'anya puta;

anya mmiri ga-esi na ya na-eruda nke ukwu

n'ih na igwe aturu ONYENWE ANYỊ ka a ga-adota n'agha.

* **13:** 13:1 Maobu, ihe mgbado ukwu † **13:2** 13:2 Otutu ndi ogbara ohuru amaghị ihe bu aji, kama ọ bu nke a na-akpo belit, maobu, ihe mgbado ukwu ma ọ bukwanu, ihe okike ka ha maara

- 18 Gwanụ eze na nne eze okwu si ha,
 “Sitenụ n’ocheeze unu rịdata,
 n’ihi na okpueze oma unu
 ga-esi n’isi unu dapụ.”
- 19 A ga-emechi obodo niile nke Negeb.
 O dīkwaghị onye ga-emege ha.
 A ga-adotakwa Juda niile n’agha
 buru ha kpamkpam buga ha n’ala ozo.
- 20 Welienụ anya unu
 ka unu huru ndi ahụ si n’ugwu na-abia.
 Ebee ka igwe ewu na aturu ndi ahụ e tinyere unu n’aka no,
 igwe ewu na aturu ahụ unu ji na-anya isi?
- 21 Gini ka i ga-asị mgbe ONYENWE ANYI mere ka ndi ahụ i guru
 dika ndi enyi gi bia buso gi agha?
 Ihe mgbu nke ga-abiakwasị gi
 o gaghi adi ka ihe mgbu na-abiakwasị nwanyi ime na-eme?
- 22 Mgbe ahụ, i ga-ajukwa obi gi ajuju si,
 “Gini mere ihe ndi a ji dakwasị m?”
 O bu n’ihi iba uba nke mmehie gi
 ka e ji dowaa uwe mwuda gi,
 meruo gi ahụ n’akuku ahụ gi niile.
- 23 Onye Kush o puru igbanwe akpukpo ahụ ya?
 Agụ o puru igbanwe akpukpo ahụ ya turu agwa agwa?
 N’uzo di otu a kwa,
 unu ndi ihe ojoo riri ahụ apughị ime ezi ihe.
- 24 “Aga m efesasi unu dika ahijia oka kporo nku,
 nke oke ifufe si n’ozara na-ebughari.
- 25 Nke a bu ihe unu fetara na nza,
 oke nke m kwadoro si n’aka m inye unu.” Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.
 “N’ihi na unu echefuola m,
 tukwasị obi unu na chi okwu ugha di iche iche.
- 26 Ya mere, aga m ekpughepu uwe i yi n’ahụ, jiri ya kpuchie gi ihu,
 si otu a gbaa gi oto. Ihere ga-emekwa gi.
- 27 Mgbe ahụ, ikwa iko gi niile ga-aputa ihe ya na aguu ihe ojoo niile na-agu gi,
 na onodu enweghi ihere nke igba akwuna gi niile!
 N’ihi na ahula m omume ruru aru gi niile,
 nke i na-eme n’elu ugwu, na n’ime ohia.
 Ahuhu diri gi, Jerusalem!
 Ruo ole mgbe ka i ga-anogide n’ime adighi ocha gi?”

14

Uko mmiri, unwu na mma agha

- 1 Nke a bu okwu ONYENWE ANYI, nke rutere Jeremaya banyere uko mmiri.
- 2 “Juda na-eru uju,
 ndi bi n’obodo ya niile na-ahujukwa anya.
 Ha na-akwa akwa n’ihi ala ahụ,
 uda ikwa akwa ha eruokwala Jerusalem.
- 3 Ndi a na-asopuru na-ezipu ndi ohu ha iga chota mmiri.

Ha na-aga n'olulu mmiri
 ma o nweghi mmiri ha na-achota.
 Ha bu ite nke mmiri obula na-adighi n'ime ya na-alota.
 Ha ji aka ha kpuchie isi ha
 n'ih i da mba nke obi na n'ih i onodu obi ojoo nke ha no n'ime ya.

⁴ Ala na-agbawa
 n'ih i enweghi mmiri ozuzo.
 Ndi oru ubi na-ekpuchikwa isi ha
 n'ih i obi ojoo ha.

⁵ O buladi nne ele, nke no n'ohia,
 na-ahapu nwa ohuru ya,
 n'ih i na ahia ndu adighi.

⁶ Inyinya ibu ohia na-eguzokwa n'elu ebe di elu nke ahia na-adighi.
 Ha na-eku ume na-ekupu ngwangwa, ngwangwa, dika nkita ohia;
 anya ha adabamiela ha n'isi
 n'ih i ahughi ahia ndu ha ga-ata."

⁷ O bu ezie na mmehie anyi na-agbagide anyi ama,
 ONYENWE ANYI, biko ruo ruo gi n'ih i aha gi.
 Anyi emehiela megide gi.
 Ndaghachi azu anyi site n'ebe i no dikwa ukwu.

⁸ Gi, onye bu olileanya Izrel.
 Onye Nzoputa ya n'oge ahuhu,
 gini mere i ji nodu dika onye obia n'ala a,
 dika onye ije nke na-anoo naani onodu otu abali?

⁹ Gini mere i ji nodu dika onye ihe mere na mberede,
 dika dike nke na-enweghi ike izoputa?

ONYENWE ANYI, i no n'etiti anyi;
 o bukwa aha gi ka a kpokwasiri anyi.
 Ahapukwala anyi!

¹⁰ Ihe ndi a bu okwu ONYENWE ANYI kwuru banyere ndi a,
 "Ha huru mwaghari n'anya nke ukwu.
 Ukwu ha adighi anokwa n'otu ebe.
 N'ih i nke a, ihe banyere ha adighi atokwa ONYENWE ANYI uo.
 Ugbu a kwa ka o na-echeta ajo omume ha,
 o ga-atakwa ha ahuhu n'ih i mmehie ha."

¹¹ Mgbe ahu, ONYENWE ANYI siri m, "Ekpela ekpere n'ih i odimma ndi a. ¹² O bu ezie na ha na-ebu onu, agaghi m ege nti n'akwa ha; o burukwa na ha achuoro m aja nsure oku, maobu aja mkpuru onyinye, agaghi m anabata ha. Kama, aga m eji mma agha na unwu, na oria di iche iche bibie ha."

¹³ Ma asiri m, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI! Lee na ndi amuma na-asi ha, 'Unu agaghi ahu mma agha anya, maobu hu ahuhu nke unwu na-eweta, n'ezikwu, aga m enye unu udo nke na-adigide adigide n'ebe a.'"

¹⁴ Mgbe ahu, ONYENWE ANYI gwara m okwu si, "Ndi amuma ahu na-ebu amuma ugha n'aha m. O bugh i m hoputara ha, o bugh i m gwara ha okwu, o bukwaghi m ziri ha. O bu amuma ugha ka ha na-eburu unu, amuma ugha nke ohu ugha, na nke igba afa, na nke na-enweghi isi, na nke si n'obi ha nke aghughu juputara. ¹⁵ Ya mere, ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru banyere ndi amuma ahu na-ebu amuma n'aha m. O bugh i m ziteere ha, ma ha nogidere na-asi, 'Mma agha na unwu enweghi ike ibiaru

ala a nso.’ Ndi amuma a niile ka a ga-ebibi site na mma agha na unwu. ¹⁶ A ga-esitekwa n’ulo tupu ndi ahụ niile ha na-eburu amuma n’okporoẖo Jerusalem n’ihi unwu na mma agha. O nweghi onye ga-eli ha, maobu ndi nwunye ha, maobu umu ha ndi ikom na ndi inyom. N’ihi na aga m awukwasị ha ihe ojoo ahụ niile ruuru ha.

¹⁷ “Gwa ha okwu ndi a,
 “ ‘Ka anya mmiri si n’anya m na-eruda
 ehie na abali, na-akwusighi akwusi,
 n’ihi ndi m, n’ihi ada ndi m, nke na-amaghi nwoke,
 ndi hurula ahuhu di ukwu,
 ndi e tiputara onya joro njo.

¹⁸ O buru na m apuo jee n’ime ime obodo
 ana m ahụ ndi e ji mma agha gbuo;
 O buru na m abata n’obodo ukwu,
 ana m ahụ mbibi nke unwu wetara.
 Ma onye amuma ma onye nchujaja
 agaala n’ala nke ha amaghi.’”

¹⁹ I julà Juda kpamkpam?
 O putara na ihe banyere Zayon adighi atokwa gi utu?
 Gini mere i ji tigbuo anyi
 ruo na ogwugwo adighikwa nye anyi?
 Anyi lere anya udo,
 ma o dighi ezi ihe biara;
 anyi lere anya ogwugwo,
 ma lee, ihe anyi huru bu oke egwu.

²⁰ ONYENWE ANYI, anyi nabatara ajo omume anyi,
 na ikpe mara nna nna anyi ha;
 n’ezie, anyi onwe anyi emehiekwala megide gi.

²¹ Elelila anyi anya, n’ihi aha gi.
 Ekwela ka ocheeze gi di ebube buru ihe a na-adighi asopuru.
 Cheta ogbugba ndu nke anyi na gi gbara;
 emebikwala ya.

²² O di chi ihe efu nke ndi mba ozo nwere ike ime ka mmiri zoo?
 Mbara eluigwe o puru ime ka mmiri zoo site n’ike aka ya naani?
 Mba! O bu gi, ONYENWE ANYI Chineke anyi puru ime ihe ndi a.
 N’ihi nke a, olileanya anyi di n’ime gi,
 n’ihi na o bu gi na-eme ihe ndi a niile.

15

¹ Mgbe ahụ ONYENWE ANYI gwara m okwu si m, “O buru na Mosis na Samuel aputa bia guzo n’ihu m, udidi obi m agaghi agbanwe n’ebe ndi a no. Chupu ha n’ihu m. Mee ka ha si n’ebe a puo. ² O buru na ha ajuo gi si, ‘Ebee ka anyi ga-aga?’ Gwa ha na ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru,
 “ ‘Ndi e debere n’ihi onwu ga-anwu,
 ndi e debere n’ihi mma agha ka mma agha ga-egbu;
 ndi e debere n’ihi unwu ka unwu ga-egbu,
 otu a kwa, ndi e debere n’ihi idota n’agha, ka a ga-adota n’agha buru ha gaa mba ozo.’”

³ “Aga m ezite udi mbibi ano megide ha: mma agha nke ga-egbu ha, nkita ga-adokpuru ozu ha puo, umu anu ufe na umu anu ohia di iche iche ga-eripia ha, ma bibiekwa ha.” Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri. ⁴ Aga m eme ka ha ghoo ihe a na-aso

oyi n'alaeze niile nke ụwa, n'ihie ihe Manase nwa eze Hezekaya nke Juda mere na Jerusalem.

⁵ “Onye ga-enwe ebere n'ahụ gị, gị Jerusalem?
Onye ga-eru ụjọ n'ihie ihe ga-adakwasị gị?
Onye ga-apụta guzo ijọ ajujọ banyere otu ihe si agara gị?”

⁶ Gị onwe gị ajula m,”
ka ONYENWE ANYỊ kwuputara.
“Ị nọgidela na-adaghachi azụ.

Ya mere, aga m ebikwasị gị aka, bibie gị.
Ike m ji akwụsị gị ka ị ghara idaghachi azụ agwula m.*

⁷ Aga m eji ihe e ji afucha oka fuchaa ha
n'ọnyụ ụzọ ama nke ala ahụ.

Aga m eme ka mbibi biakwasị ndị m, nke ga-eme ka ha gbara aka ụmụ,
n'ihie na ha esitebeghi n'ụzọ ojọ ha chigharia.

⁸ Aga m eme ka ọnyọgụgụ ụmụ nwanyị di ha nwurụ baa ụba.
Ha ga-ehi nne karia aja di n'ọnyụ oke osimiri.

N'etiti ehie ka m ga-eme ka onye mbibi
biakwasị ndị bu nne ụmụ okorobia ha;
na mberede ka m ga-eme ka nhuju anya
na ihe oke egwu biakwasị ha.

⁹ Nwanyị mụrụ ụmụ asaa ga-ada mba,
kubie ume.

Ọ ga-anwụ mgbe oge ya na-erubeghi,
ihere ga-eme ya; ọ ga-abukwa onye e wedara n'ala.

Ma ndị fọdurụ ndụ ka m ga-eme ka ha nwụọ
site na mma agha ndị iro ha.”

Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri.

¹⁰ Ahụhụ dịrị m, nne m, na ị mụrụ m,
onye ya na ndị niile bi n'ala a na-alụ ọgụ, ma na-ese okwu.
O nwebeghi onye m binyere ego, ọ dikwaghi onye binyere m ego,
ma mmadụ niile na-akocha m.

¹¹ ONYENWE ANYỊ kwuru si,
“N'ezie, aga m anaputa gị n'ihie ezi ihe,
aga m eme ka onye iro gị rịọ gị arịrịọ
n'oge ihe ojọ na n'oge mkpagbu.

¹² “Mmadụ o nwere ike igbaji igwe,
ya bu igwe e si n'akukụ ugwu bubata, maobu bronz?”

¹³ “Aga m ewere ihe niile i nwere, ya na akunuba gị,
nye ya onye ga-akwata ha n'agha. Ọ gaghị akwụ gị ihe obula.
N'ihie na mmehie gị niile
ejuputala n'ala a niile.

¹⁴ Aga m ewere gị nye ka ị buru ohu ndị iro gị.
Ị ga-ebi n'ala ị na-amaghi.

N'ihie na a ga-esite n'iwe m mune oku
nke ga-eregbu gị.”

* 15:6 15:6 Agaghị m enwekwa omikoko n'ebe ị nọ ọzọ

- 15 *I* maara O ONYENWE ANYI,
ya mere cheta m, lekotaakwa m.
Booro m obo megide ndi na-akpagbu m.
Ewezugala m, biko, n'ih na i bu onye ogologo ntachiobi.
Lee ka m si na-anata nkocha n'ih na m na-asopuru gi.
- 16 Mgbe m choputara okwu gi, eweere m ya rie dika nri.
Ha toro obi m utu, burukwa ihe na-enye m onu,
n'ih na-akpokwasiri m aha gi,
ONYENWE ANYI Chineke Onye puru ime ihe niile.
- 17 O nwebeghi oge mu na ndi na-achi ochi nke ukwu ji noko.
Esokwaghi m ha nuriko onu.
A noduru m onwe m n'ih na aka gi dikwasiri m.
I mekwara ka iwe juputa m n'obi n'ih ajo omume ha.
- 18 Gini mere ihe mgbu m adighi akwusi akwusi?
Gini mekwara onya m ji di njo na-apughi igwota ya?
I diri m dika mmiri iyi na-arafu mmadu,
dika isi iyi nke na-ekwesighi ntukwasi obi.
- 19 Ya mere, ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru,
"O buru na i chegharia, aga m etinyeghachi gi n'onodu gi,
ime ka i guzokwa n'ihu m.
O buru na okwu si gi n'onu aburu okwu kwesiri ntukwasi obi, okwu na-abughi okwu
nzuzu
i ga-abu onye na-ekwuchitere m onu m.
Ndi a ga-alaghachikwute gi
ma i gaghi alaghachikwuru ha.
- 20 Aga m eme ka i diri ka mgbidi n'ebe ha no.
I ga-abu mgbidi e wusiri ike, nke e ji bronz wuo.
Ha ga-ebuso gi agha,
ma ha agaghi emeri gi
n'ih na m nonyeere gi inaputa gi,
nakwa izoputa gi,"
Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.
- 21 "Aga m anaputa gi site n'aka ndi ojo.
Gbatukwa gi site n'aka ndi na-enweghi obi ebere."

16

Ubochi Mbibi

¹ Mgbe ahu, okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ² "I gaghi alutara onwe gi nwunye, i gaghi amutakwa umu ndi ikom na ndi inyom n'ebe a." ³ N'ih na otu a ka ONYENWE ANYI kwuru banyere umu ndi ikom niile na umu ndi inyom niile a muru n'ala a. Otu a ka o kwukwara banyere nne na nna umuntakiri ndi a. ⁴ "Ha ga-anwu site n'ajo oria nke ga-egbu ha niile. O nweghi onye ga-eru uju n'ih ha, a gaghi elikwa ha. Kama ha ga-adi ka unyi e kposara n'ala. Mma agha na unwu ga-ala ha n'iyi, ozu ha ga-abukwa ihe oriri nye umu anu ufe na umu anu ohia nke uwa."

⁵ N'ih na ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, "Abanyela n'ulo obula a na-akwa ozu; abanyela maka iso ha ruo uju,* maobu maka igosi ha ebere, n'ih na ewepula m ngozi m n'ihunanya m, na omijiko m site n'ebe ha no," otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara. ⁶ "Ma ndi ukwu na ndi nta n'ime ha ga-anwu n'ala a. O nweghi onye ga-eli ha, maobu ruo uju n'ih ha. O nweghi onye ga-akpucha isi ya, maobu gbuo

* 16:5 16:5 Iti ha aka n'obi

onwe ya mma n'ihì ha. ⁷ O nweghì onye ga-eweta ihe oriri nye ndì zukorọ maka ìkasi ndì na-eru ụjụ obi. Nri agaghì adì ọ bụladì nye ndì na-eru ụjụ, n'ihì ọnwụ nna ha maobụ ọnwụ nne ha. Ọ dìkwaghì onye ga-enye ha ihe ọnwụ n'ihì ìkasi ha obi.

⁸ “Abanyekwala n'ụlọ ebe e nwere oriri soro ndì nọ n'ebe ahụ nọdụ ala iri ihe na ìnụ ihe ọnwụ ⁹ N'ihì na otu a ka ONYENWE ANYÌ, Onye puru ime ihe niile, onye bụkwa Chineke Izrel kwuru, 'N'ihu gị, na n'oge ndì a niile ì dì ndụ, ka m ga-eme ka ụzụ ọhụ na obi uto, na olu ndì ikom na nke ndì inyom na-alu di na nwunye kwusi.’

¹⁰ “Mgbe ì gwara ndì a ihe ndì a, ha ga-aju gị ajuju si, 'Gini mere ONYENWE ANYÌ ji kpebie izitere anyi udi oke ila n'iyi di otu a? Gini bu ihe ojoọ anyi mere? Gini bu mmehie anyi mere megide ONYENWE ANYÌ Chineke anyi?’ ¹¹ Mgbe ahụ, ì ga-asa ha si ha, 'Ihe ndì a na-adakwasì unu n'ihì na nna nna unu ha gbakutara m azu,' otu a ka ONYENWE ANYÌ kwuputara, 'gbasoro, fee ma kpookwa isiala nye chi ndì ozo. Ha juru iso m, jukwa idebe ihe m nyere ha n'iwu. ¹² Ma unu emesoola m mmeso ojoọ kariu udi mmeso nna unu ha mesoro m. Lee ka unu niile n'otu n'otu si agbaso uzo isiike nke obi ojoọ unu cheputara, kama irubere m isi. ¹³ Ya mere, aga m esite n'ala a tufuo unu. Aga m atubanye unu n'ala ahụ unu na nna unu ha na-amaghì. Ebe ahụ ka unu ga-anokwa fee chi ndì ozo ehie na abali. N'ihì na agaghì m emere unu amara.’

¹⁴ “Otu ọ di, ubochi ndi ahụ na-abia,” ka ONYENWE ANYÌ kwuputara, “mgbe ndi mmadu na-agaghì asikwa ozo,† 'Dika ONYENWE ANYÌ na adi ndu, bu onye ahụ sitere n'ala Ijpt kpoputa umu Izrel.’ ¹⁵ Ma a ga-asì, 'Dika ONYENWE ANYÌ na-adi ndu, bu onye ahụ kpoputara Izrel site n'ala di n'ugwu, na mba ahụ niile ọ chusara ha.’ N'ihì na aga m akpolata ha n'ala ahụ m nyere nna nna ha.

¹⁶ “Ma ugbu a, aga m ezipu otutu ndi oku azu ka ha gaa jide ha.” Otu a ka ONYENWE ANYÌ kwubiri. “Mgbe nke ahụ gasiri, aga m ezipukwa otutu ndi na-achụ nta, ndi ga-esite n'elu ugwu ukwu niile na n'elu ugwu nta niile, na n'onu mgbawara di na nkume niile, chuo nta ha. ¹⁷ Ana m ahuzu uzo ha niile. O nweghì ihe zoro ezo n'ebe m no. Anya m na-ahuzukwa mmehie ha niile. ¹⁸ Aga m akwughachi ha okpukpu abuo n'ihì ajo omume ha, na mmehie ha, n'ihì na ha ejirila oiyi ihe aru a piri api ha, nke na-enweghì ndu n'ime ya, meruo ala m. Ha emekwala ka arusi bu ihe aru juputa n'ihe nketa m.”

¹⁹ ONYENWE ANYÌ, ì bu ike m na ebe m e wusiri ike,
ebe mgbaba m n'oge nsogbu.

Mba niile nke uwa ga-esite na nsotu uwa niile biakwute gi.

Ha ga-abiakwute gi si gi,

“Nna anyi ha enweghì ihe obula kariakwa chi ndi na-abughì chi n'ezie.

Ha bükwa chi na-abaghì uru, nke na-adighì ewetara ha ihe oma obula.”

²⁰ Mmadu ọ puru imere onwe ya chi?

E, ma chi ndi ahụ abughì chi.

²¹ “Ya mere, aga m eme ka ha mata.

N'oge a ka m ga-eme ka ha mata ike m,
na idi ike m.

Mgbe ahụ, ha ga-amata

na aha m bu ONYENWE ANYÌ.

17

¹ “E ji mkpisi igwe gbunye mmehie Juda,
jikwa onu nkume siri ike a piri onu* ya api,

† 16:14 16:14 Ejikwa udi okwu ndi a malite inu iyi ha * 17:1 17:1 Nkume a na-egbuke ka ola diamondu

- deputa n'elu mbadamba nkume, bu obi ha,
nakwa n'elu mpi niile nke ebe ichu aja ha.
- ² O buladi umu ha na-echeta ebe ichu aja ha,
na ogidi a manyere n'ala n'ih i arusi Ashera,
nke di n'ebe otutu osisi ndu na-etoko onu,
ma n'elu ugwu nta niile.
- ³ Ugwu m, nke di n'ala ahụ,
na ihe niile ha nwere, na akunuba ha
ka m ga-eweta nye ndi ga-adota ha n'agha.
Aga m enyekwa ha ihe niile ahụ di n'elu ugwu,
n'ih i mmehie gi, nke juputara n'ala gi niile.
- ⁴ Ihe nketa ahụ m nyere gi ga-efunari gi,
n'ih ihe i ji aka gi wetara onwe gi.
Aga m emekwa ka i buru ohu ndi iro gi
n'ala nke i na-amaghi,
n'ih i na i kpasuola iwe m,
o ga-adigidekwa ruo mgbe niile ebighi ebi.”
- ⁵ Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru,
“Onye a buru onu ka mmadu ahụ bu nke na-atukwasi mmadu ibe ya obi,
onye olileanya ya di n'inyeaka ga-esi n'aka mmadu rute ya aka,
onye wezugara obi ya site n'ebe ONYENWE ANYI no.
- ⁶ Onye ahụ ga-adi ka osisi na-eto n'ala togboro n'efu.
O gaghi ahukwa mgbe o dimma na-abia ya.
O ga-ebi n'ebe niile kporo nku nke ozara,
n'ala nnu nnu, ebe ndi mmadu na-ebighi.
- ⁷ “Ma ngozi na-adiri onye ahụ na-atukwasi ONYENWE ANYI obi ya.
Onye inya isi ya bu n'ime ONYENWE ANYI.
- ⁸ Onye di otu a ga-adi ka osisi a kuru n'akuku iyi,
nke mgborogwu ya na-awasa banye n'iyi ahụ.
Ujo adighi atu ya n'oge okpomoku,
akwukwo ndu na-adigidekwa n'elu ya.
O dighi echegbu onwe ya n'afu unwu di.
O dikwaghi mgbe o na-akwusi imi mkpuru.”
- ⁹ Obi mmadu di aghughu kariya ihe niile,
o nwekwaghi ngwota.
Onye puru ighota ya?
- ¹⁰ “Mu onwe m bu ONYENWE ANYI na-enyocha obi,
na-anwuputa ihe di n'ime mmuo,
n'ih i kwu mmadu ugwo dika oru ya si di,
na dika ihe ruuru ya si di n'ih i oru ya.”
- ¹¹ Dika okwa si ekpokoba akwa o na-eyighi,
otu a ka ndi na-akpokoba aku n'uzo na-ezighi ezi di.
N'etiti ubochi ndu ha, aku ndi a ga-efunari ha.
N'ikpeazu ha ga-agho ndi nzuzu.
- ¹² Ocheeze di ebube, nke e mere ka o di elu site na mmalite,
ka ebe nsu anyi bu.

- 13 ONYENWE ANYI, olileanya Izrel ka i bu.
 A ga-emekwa ka ihere mee ndi na-agbakuta gi azu.
 A ga-edekwa aha ndi ahụ niile si n'ebe i nọ wezuga onwe ha n'ala,
 n'ih i na ha ewezugala onwe ha site n'ebe ONYENWE ANYI,
 isi iyi nke mmiri na-enye ndu, nọ.
- 14 ONYENWE ANYI, o buru na i mee ka ahụ sie m ike aga m adi ndu.
 O buru na i zoputa m aga m abụ onye azoputara,
 n'ih i na o bu naani gi ka m na-eto.
- 15 Ha nọ na-aju m onu, na-as i m,
 "Olee ebe okwu ONYENWE ANYI di?
 Ya mezuonu ugbu a!"
- 16 Ma esitebeghi m na i bu onye ozuzu aturu gi wezuga onwe m.
 I maara na o bugh i ochicho obi m ihu ubochi ah u na-eweta ida mba.
 I maara udi okwu niile na-esite n'onu m na-apu.
- 17 A ghoro la m ihe na-eyi egwu,
 n'ih i na i bu ebe mgbaba m n'ubochi mbibi.
- 18 Mee ka ihere mee ndi na-akpagbu m.
 Ekwekwala ka ihere mee m.
 Mee ka ha tuo ujo,
 ma chebe m site n'ihe egwu.
 Mee ka ubochi mbibi biakwas i ha,
 werekwa okpukpu ihe mbibi abuo tipia ha.

Idebe Ubochi Izuike nsọ

19 Ihe a ka ONYENWE ANYI gwara m, "Gaa, guzo n'onu uzọ ama obodo, ebe ndi eze Juda na-esi apu, ma na-abatakwa. Guzokwa n'onu uzọ ama ndi ozọ niile di na Jerusalem. 20 Gwa ha si, 'Nurunu okwu ONYENWE ANYI, unu ndi eze Juda na ndi Juda niile, na ndi niile bi na Jerusalem, ndi na-esi n'onu uzọ a apu, na-abatakwa.' 21 Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, 'Lezienu onwe unu anya ihu na unu ebughi ibu obula n'ubochi izuike; lezienu onwe unu anya ihu na unu esiteghi n'onu uzọ ama Jerusalem bufee ya. 22 Unu esitela n'ulo unu buputa ihe obula, unu arukwala oru obula n'ubochi izuike. Doonu ubochi izuike nsọ dika m nyere nna unu ha n'iwu. 23 Ma ha egeghi nti, maobu kpo o ya mkpa ha. Ha bu ndi nti ike, ndi na-adighi ana nti n'id o aka na nti, maobu nabata ya. 24 Ma otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri, o buru na unu ga-elezi anya rubere m isi, hapu isi n'onu uzọ ama obodo a bufee maobu bubata ibu n'ubochi izuike, kama debe ubochi izuike nsọ, site na-arughi oru obula n'ime ya, 25 mgbe ah u, ndi eze ndi ga-anokwas i n'ocheeze Devid ga-edu ndi na-ejere ya ozi na-agafe na-abatakwa site n'onu uzọ ama a. Ha na ndi na-ejere ha ozi ga-anokwas i n'inyinya ha, na n'ugbo agha ha, mgbe ha si n'onu uzọ ama a na-abata, ma na-apu. Ndi Juda, na ndi bi na Jerusalem ga-esokwa ha n'azu. Aga m emekwa ka ndi mmadu biri n'obodo a ruo mgbe ebighi ebi. 26 Ndi mmadu ga-esite n'obodo niile nke Juda, na n'obodo nta gbara Jerusalem gburugburu; ha ga-esitekwa n'ala ndi Benjamin, na n'ala ndagwurugwu nke ugu ndi ah u di n'odida anyanwu, sitekwa n'ala Negev, na-ewebata onyinye aja nsure oku, na aja di iche iche, na onyinye oka, na onyinye ihe nsure oku na-esi isi ut o, na onyinye ekele, n'ime ulo ONYENWE ANYI. 27 Ma o buru na unu enupu isi ju idebe ubochi izuike nsọ, o buru na unu anogide na-ebubata ihe site n'onu uzọ ama Jerusalem n'ubochi izuike, aga m amunye onu uzọ ama niile di na Jerusalem oku, nke a na-apughi imenyu emenyu. O ga-erepiakwa ebe niile e wusiri ike na Jerusalem.' "

18

N'Ụlọ ọkpụ ite

¹ Nke a bụ okwu nke si n'ebe ONYENWE ANYỊ nọ bjakwute Jeremaya. ² “Bilie, jee n'ụlọ ọkpụ ite, ebe ahụ ka m ga-anọ zie gị ozi.” ³ Ya mere, ebiliri m jee n'ụlọ ọkpụ ite, bjakwute ya mgbe ọ nọ na-arụ ọrụ na nkume ikpụ ihe. ⁴ Ma ite ahụ ọ chọrọ ikpụ apụtaghị dika ọkpụ ite si chọọ ya, n'ihị ya, ọ kpukọtara ụrọ ahụ ọzọ, malitekwa ikpugharị ya.

⁵ Mgbe ahụ okwu ONYENWE ANYỊ ruru m ntị, ⁶ Ọ sịrị, “Ọ bụ na m apughị ime unu dika ọkpụ ite a mere, unu ụmụ Izrel?” Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri, “Dika ụrọ si dị n'aka ọkpụ ite ahụ, otu a ka unu onwe unu si dirị n'aka m, gị Izrel. ⁷ Mgbe ọbụla m kpọsara na a ga-akwada maọbụ bibie, maọbụ si n'ọnọdụ ya hopu mba maọbụ alaeze ọbụla, ⁸ ọ buru na mba ahụ m doro aka na ntị esite na mmehie ha chegharịa, a gaghị ebibi ya dika m si zube. ⁹ Ọzọ, ọ buru na m akpọsaa na a ga-ewuli mba ọbụla maọbụ alaeze ọbụla elu, kuokwa ya, ¹⁰ ọ buru na o mee ihe joro njo n'anya m, jụ irubere m isi, agaghị m emere ya ihe oma ahụ m zubere imere ya.

¹¹ “Ugbu a, gwa ndị Juda na ndị ahụ bi na Jerusalem, si, ‘Otu a ka ONYENWE ANYỊ sịrị: Lee, ana m akwado mbibi nke ga-abiakwasị unu; ana m echekwa echiche ojoo megide unu. Ya mere, ka onye ọbụla n'ime unu site n'uzo ojoo ya chegharịa, ya meekwa ka ụzọ ya na omume ya zie ezi.’ ¹² Ma ha ga-aza si, ‘O nweghị isi! Anyị ga-anogide na-eme ihe ọbụla anyị cheputara n'echiche anyị, na-emekwa atumatu isiike nke obi ojoo anyị tụtutara.’”

¹³ N'ihị ya ka ONYENWE ANYỊ ji kwuo si,
 “Jutanu ajuju n'etiti mba niile,
 onye nuru ihie di otu a?
 Ndị m, Izrel, bụ nwaagboghọ na-amaghị nwoke
 emeela ihe jogburu onwe ya.

¹⁴ O nweela mgbe mmiri oyi m mere ka ọ kpukọtara
 korọ n'elu ugwu Lebanon?
 O nweela mgbe mmiri ya juru oyi,
 nke si n'ebe di anya na-asodata ji akwusi iso aso?

¹⁵ Ma ndi m echezọla m.
 Ha na-achụ aja nsure oku na-esi isi uto nye arusi na-enweghi isi,
 bu arusi ndi ahụ mere ka ha so ngongọ n'uzo ha niile.
 Ha suru ngongọ hapu igbasokwa uzo oma ahụ di site na mgbe ochie.
 Kama ha na-eje ije n'uzo ohia, nke na-enweghi ukpuru,
 nke a na-ewuzighi ewuzi.

¹⁶ Ala ha ga-atogboro n'efu.
 O ga-agho ihe iju anya ruo ebighi ebi.
 Ndị si n'akuku ya na-agafe ga-efufe isi ha,
 n'ihị na ihe ha ga-ahụ ga-eju ha anya.

¹⁷ Aga m achusa ha n'ihu ndi iro ha
 dika ifufe na-efe site n'owuwa anyanwu.
 Aga m agbakuta ha azu.

Ha agaghị ahukwa ihu m anya n'ubochi ahụ mbibi ga-abiakwasị ha.”

¹⁸ Ha sịrị, “Bianu ka anyi gbaa izu megide Jeremaya, n'ihị na izi iwu agaghị esite n'ebe ndi nchujaja nọ kwusi, maobu ndumodu n'ebe ndi maara ihe, ma ọ bukwanu okwu site n'ebe ndi amuma nọ. Ya mere, bianu ka anyi were ire anyi buso ya agha,* gharakwa ina nti n'okwu obula nke ọ na-ekwu.”

* 18:18 18:18 Maobu, gwajuo ya okwu afo

- 19 Gee m nti, ONYENWE ANYI.
Nuru ihe ndi na-ebo m ebubo na-ekwu megide m.
- 20 O kwesiri iji ajo omume kwughachi ihe oma?
Ma lee na ha egwuolara m olulu.
Chetakwa na m guzoro n'ihu gi
ma rijo gi aririo n'ihia ha.
Aririo m bu ka i hapu iweso ha oke iwe.
- 21 Ya mere, were umu ha nyefee n'aka unwu.
Werekwa ha onwe ha nyefee n'aka mma agha.
Mee ka ndi nwunye ha ghoo ndi gba aka umu na di.
Meekwa ka e gbuo ndi ikom ha,
ka mma agha gbukwaa umu okorobia n'ogbo agha.
- 22 Mee ka e site n'ulo ha nu mkpu akwa,
mgbe i mere ka ndi iro ha buso ha agha na mberede.
N'ihia na ha egwuola olulu ijide m,
ha esiekwarala m onya nzuzo ijide m n'ukwu.
- 23 Ma gi onwe gi, ONYENWE ANYI,
maara nzube ojo ha niile igbu m.
Agbagharala ha ajo omume ha;
maobu hichapu mmehie ha site n'ihu gi.
Mee ka ukwu ha gbuchapu ka ha daa n'ihu gi;
mesie ha ike mgbe i na-ewe iwe.

19

¹ Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, "Jee, zuta otu ite aja site n'aka okpu ite. Duru ufodu n'ime ndi okenye na ndi nchaja, ² jee na Ndagwurugwu nke Ben Hinom, nke di nso n'onu uzọ ama Ejuju di n'owuwa anyanwu. Nodu n'ebe ahụ kwuputara ha okwu ndi m gwara gi. ³ Si ha, 'Nurunu okwu ONYENWE ANYI, unu ndi eze Juda, na ndi Jerusalem. Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, onye bu Chineke Izrel kwuru. Geenuti! Aga m eme ka ihe ojo bjakwasị ala a, udi ihe ojo ga-eme ka nti obula nuru ya zuo wuruwuru. ⁴ N'ihia na ha ahapula m, mee ka ebe a ghoo nke chi ndi mba ozo. Ha achuola aja nsure oku n'ime ya nye chi ndi ahụ ha na nna nna ha, maobu ndi eze Juda, na-amaghi. Ha ejirila obara ndi aka ha di ocha mejuputa ebe a. ⁵ Ha ewuola ebe ichu aja di elu nye chi Baal. N'elu ya kwa ka ha na-esure umu ha dika aja nye Baal, bu nke m na-enyeghi n'iwu, ekwughikwa m ya, o nwekwaghi mgbe o ji bata m n'obi. ⁶ Ya mere, kpacharanu anya, n'ihia na ubochi ahụ na-abia, ka ONYENWE ANYI kwubiri, mgbe ndi mmadu agaghi akpokwa ebe a Tofet ma o bukwanu Ndagwurugwu nke Ben Hinom, kama a ga-akpo ya Ndagwurugwu Ogbugbu.

⁷ "N'ebe a ka m ga-anọ laa nzube niile nke Juda na Jerusalem n'iyi. Aga m eme ka ha daa site na mma agha n'ihu ndi iro ha, n'aka ndi ahụ na-achosi ndu ha ike. Aga m enye umu anu ufe na anu ohia ozu ha dika nri. ⁸ Aga m ebibi obodo a mee ka o ghoo ihe iju anya na ihe ima osu. Ndi niile na-esi n'akuku ya agafe ga-anọ n'onodu iju anya, ha ga-eledakwa ya anya n'ihia onya ya niile. ⁹ Aga m emekwa ka ha rie anu ahụ nke umu ha ndi ikom na ndi inyom. Ha ga-erikwa anu ahụ ibe ha, n'ihia na ndi iro ha ga-agba ha gburugburu nochibido ha n'ime oke mkpagbu* ka ha bibie ndu ha.'

¹⁰ "Kuwaa ite ahụ mgbe ndi gi na ha so no na-ele gi anya. ¹¹ Gwa ha si, 'Otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile siri: Aga m etipia mba a na obodo a, dika ite aja nke okpu ite a si daa tipiasia n'uzo a na-apughi imezikwa ya ozo. Ha ga-eli ndi

* 19:9 19:9 Gbochie nri obula isite n'ezi rute ha aka

nwuru anwu na Tofet tutu ruo mgbe ohere na-agaghị adikwa ili ozu ozo. ¹² Ihe di otu a ka m ga-eme n'ebe a, meekwa ndi bi na ya. Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri. Aga m eme obodo a ka o diri ka Tofet. ¹³ Ulo niile di na Jerusalem na ulo niile nke ndi eze Juda ka a ga-emeru dika ebe a, bu Tofet, otu a ka a ga-esi meruokwa ulo niile a suree ihe nsure oku na-esi isi utu n'elu ha nye usuu niile nke eluigwe, wusakwara chi ndi ozo ihe onunu dika onyinye.' "

¹⁴ Mgbe Jeremaya si na Tofet, ebe ahụ ONYENWE ANYI zigara ya ibu amuma lota, o guzoro n'ogige ulonso ukwu Chineke ahụ, gwa ndi mmadu niile okwu si ha, ¹⁵ "Otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, onye bu Chineke nke Izrel siri, 'Geenu nti! Ana m aga ime ka ihe ojojo ahụ m kwuru okwu ya biakwasị obodo a, na obodo nta niile gbara ya gburugburu, n'ih i na ha bu ndi isiike, ndi juru ige nti n'okwu m.' "

20

Jeremaya na Pashua

¹ Mgbe Pashua nwa Imea, bu onye nchujaja, ma burukwa onyeisi na-elekota ulonso ukwu ONYENWE ANYI, nuru amuma ndi a Jeremaya na-ebu, ² o nyere iwu ka e tie Jeremaya, bu onye amuma ihe, kee ya agbu, tinye ya n'onu uzo ama Di Elu nke Benjamin, nke di ulonso ukwu ONYENWE ANYI. ³ N'echi ya, mgbe Pashua topuru ya site n'agbu ahụ, Jeremaya siri ya, "ONYENWE ANYI akpoghi gi Pashua, kama aha gi bu Mago-Misabib, nke putara, Nwoke ihe egwu gbara gburugburu. ⁴ N'ih i na nke a ka ONYENWE ANYI na-ekwu, 'Aga m eme ka i ghoro onwe gi, ghokwara ndi enyi gi niile ihe egwu. Anya gi abuo ka i ga-eji hu ha mgbe mma agha ndi iro ha ga-egbuda ha. Aga m ararakwa ala Juda niile nyefee ha n'aka eze Babilon, onye ga-egbuda ha. Aga m ararakwa ala Juda niile nyefee ha n'aka eze Babilon, onye ga-eburu ndi niile bi n'ime ya gaa Babilon. O ga-egbu ndi foduru. ⁵ Aga m enyefe ndi iro ha aku niile di n'obodo, na ihe niile ha rputara, na ihe niile di oke onuahia, na ngwongwo na aku niile nke ndi eze Juda. Ha ga-eburu ya dika ihe a kwatara n'agha laa Babilon. ⁶ Ma gi onwe gi bu Pashua, na ndi niile bi n'ulo gi, ka a ga-adota n'agha buru gaa Babilon. N'ebe ahụ ka i ga-anwu. Ebe ahụ kwa ka a ga-eli gi, gi na ndi enyi gi ndi a niile i na-eburu amuma ugha.' "

Mkpesa Jeremaya

⁷ ONYENWE ANYI, i ghola m aghughu, meekwa m ka m ghoo onye a ghogburu n'aghughu.

I jidesiela m aka ike, mee ka uche gi mezuo m n'ahu.

Lee na mmadu niile na-akpari m ubochi niile.

Onye obula jikwa m na-eme ihe ochi.

⁸ N'ih i na mgbe obula m meghere onu kwuo okwu, aghagh i m iti mkpu.

Aga m akpo mkpu banyere ihe ike na ila n'iyi.

N'ih i na okwu ONYENWE ANYI ewetarala

m mkpari na ikwa emo ubochi niile.

⁹ O burukwa na m ekwuo n'obi m si, "Agagh i m ekwute ihe obula metutara okwu ya maobu aha ya ozo."

O dighi ekwe m.

N'ih i na okwu ya na-enwu m oku n'obi.

O dikwa ka oku na-enwu enwu emechibidoro uzo n'ime okpukpu m.

Ike agwula m inagide okpomoku nke okwu ya.

N'ezie, apughikwa m inagide ya.

¹⁰ Ana m anu otutu akuko nzuzo,

"Oke egwu n'akuku niile!

Jununu ya! Ka anyi jununu ya!"

Ndị enyi m niile

nọ na-eche mgbe m ga-azọhie ukwụ daa, na-asị,
 “Ma eleghi anya ọ ga-abụ onye eduhiere,
 mgbe ahụ, anyị ga-emegide ya,
 bọrọ onwe anyị ọbọ n’ahụ ya.”

- ¹¹ Ma ONYENWE ANYI nọnyeere m dika dike n’agha;
 n’ihi ya, ndị na-esogbu m ga-asọ ngongọ, ha agaghị emerikwa m.
 Ihe ha zubere agaghị emezuru ha, n’ihi ya, ihere ga-eme ha nke ukwuu;
 a gaghị echezokwa ọndu ihere ha ruo ebighi ebi.
- ¹² Ma gi, ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, gi, onye na-enyocha onye ezi omume,
 onye anya ya na-eru n’ihe di mmadu n’obi na n’ime echiche uche ya,
 biko, kwere ka m di ndu hu mgbe i ga-aboro onwe gi ọbọ megide ha,
 n’ihi na ọ bu n’aka gi ka m tinyere ihe niile gbasara m.

¹³ Bụkuonu ONYENWE ANYI abụ!
 Nyenu ONYENWE ANYI otuto!
 N’ihi na ọ na-anaputa ndu ndi mkpa na-akpa,
 site n’aka ndi ajo omume.

- ¹⁴ Ihe a buru onu ka ubochi ahụ a muru m bu.
 Ka ubochi nne m muru m ghara inwe ngozi.
- ¹⁵ Onye a na-abu onu ka nwoke ahụ bu nke wetara nna m akuko omumu m,
 nke mere ka ọ nuria onu, na-asị ya,
 “A muolara gi nwa, ọ bu nwa nwoke!”
- ¹⁶ Ka e meekwa nwoke ahụ ihe ONYENWE ANYI mere obodo ndi ahụ
 o bibiri na-enweghi omiiko.
 Ka nwoke ahụ nogidekwa na-anu iti mkpu akwa n’utu,
 na akwa ibu agha n’ehihie.
- ¹⁷ N’ihi na ọ hapuru igbu m mgbe m no n’afọ nne m,
 hapu ime ka afọ nne m buru ili m,
 ka afọ ya burukwa ihe buru ibu ruo mgbe ebighi ebi.
- ¹⁸ N’ihi ginị ka m ji site n’afọ nne m puta
 ihu onodu ojo ndi a, na inogide n’obi mwute,
 na ino onodu ihere ogologo ubochi niile nke ndu m?

21

Chineke ajụ arịrịọ Zedekaya

¹ Ndị a bu okwu ONYENWE ANYI, nke ruru Jeremaya nti mgbe eze Zedekaya zigara Pashua nwa Malkija, na onye nchaja bu Zefanaya nwa Maaseia, ² si, “Jutara anyi ase site n’aka ONYENWE ANYI, n’ihi na Nebukadneza eze Babilon na-ebuso anyi agha. Eleghi anya Onyenwe anyi ga-emere anyi ihe itunanya dika oge gara aga, nke ga-eme ka o si n’ebe anyi no wezuga onwe ya.”

³ Ma Jeremaya zara si ha, “Gwanu Zedekaya si ya, ⁴ ‘Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Chineke Izrel kwuru: Lee ejikerela m ugbu a ichighari ihe agha niile di unu n’aka, nke unu ji na-ebuso eze Babilon na ndi Kaldia gbara obodo unu gburugburu agha, e, ejikerela m ichighari ha megide unu. Aga m akpobata ha n’ime obodo a. ⁵ Mu onwe m ga-eji aka e setipuru nke oma, na aka di ike, nke iwe na onuma di ukwuu, buo agha megide unu. ⁶ Aga m etida ndi niile bi n’obodo a, ma mmadu ma anu ohia. Ha ga-anwukwa site n’oke ihe otiti, nke m ga-eme ka ọ biakwasị ha. ⁷ Mgbe nke

a mesiri, Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara, aga m ewere Zedekaya eze Juda, na ndiisi ochichi ya, na ndi niile bi n'obodo a, ndi mma agha na unwu na ihe otiti ndi a na-egbughi, nyefee ha n'aka Nebukadneza eze Babilon, na n'aka ndi iro ha, ndi na-achosi ndu ha ike. O ga-eji mma agha gbuo ha. O gaghi emere ha ebere, o gaghi egosikwa ha omiiko.'

⁸ "Tinyere nke a, gwanu ndi mmadu niile, 'na ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru: Lee, ana m eche n'ihu unu uzọ abuo, uzọ na-eduba na ndu, na uzọ na-eduba n'onwu.

⁹ Onye obula n'ime unu nogidere n'obodo a ka mma agha, maobu unwu, maobu ihe otiti ga-egbu. Ma onye obula n'ime unu pukwuru ndi Kaldia gbara obodo unu gburugburu, were onwe ya nyefee ha n'aka, ga-adi ndu; o ga-echebekwa ndu ya.

¹⁰ Ekpebiela m imesi obodo a ike; o nweghi ihe oma obula ga-esi n'aka m rute ha, otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri. A ga-enyefe obodo a n'aka eze Babilon, onye ga-eji oku laa ya n'iyi.'

¹¹ "Karichasia, gwa ndi ezinaulo eze Juda si, 'Nurunu okwu ONYENWE ANYI. ¹² Unu ulo Devid, otu a ka ONYENWE ANYI siri,

" 'Kpeenu ikpe ziri ezi* kwa ututu niile;

naputanu ndi a na-emegbu emegbu site n'aka ndi na-emegbu ha.

Naputakwanu ndi a na-apunara ihe ha nwere site n'aka ndi na-apunara ha ihe ndi a.

O buru na unu emeghi otu a, iwe m ga-abiakwasị unu,

dika oku n'ih i ajo omume unu,

o dikwaghi onye puru ime ka o kwusi.

¹³ Edoola m onwe m megide gi, Jerusalem,

gi onye bi n'ebe di elu kari ndagwurugwu a,

onye bi n'ebe di elu nke di larii, Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

Gi onye na-asi "Onye puru ibuso anyi agha?

Onye kwa puru ibata n'ebe anyi e wusiri ike?"

¹⁴ Aga m enye gi ahuhu nke ruuru gi n'ih i ajo omume gi,

otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

Aga m amunye oku n'oke ohia gi niile,

nke ga-erechapu ihe niile di gi gburugburu.' "

22

Ikpe omuma diri ndi eze ojoo

¹ Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, "Jee n'uloeze Juda nodu n'ebe ahụ kwusaa ozi ndi a. ² 'Nuru okwu ONYENWE ANYI, nye gi, gi eze Juda, gi onye na-anokwasị n'ocheeze Devid. Nuru ya, gi na ndiisi ochichi gi, na unu ndi niile na-esite n'onu uzọ ama ndi a na-apu na-abatakwa. ³ Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, Meenu ihe di mma na ihe ziri ezi. Naputanu onye eji aka ike napu ihe o nwere site n'aka onye ahụ na-emegbu ya. Unu emejokwala onye obia, maobu mee ya ihe ike. Unu emekwala ndi na-enweghi nna, maobu ndi inyom di ha nwuru ihe ojoo. Unu awusikwala obara ndi aka ha di ocha n'ebe a. ⁴ N'ih i na o buru na unu elezie anya mee iwu ndi a niile, mgbe ahụ, ndi eze na-anokwasị n'elu ocheeze Devid ga-anogide na-esite n'onu uzọ ama ndi a na-aputa, na-abata n'elu ugbo agha ha, ma n'elu inyinya ha, ha na ndiisi ochichi ha, na ndi ha na-achi. ⁵ Ma o buru na unu aju irube isi nye iwu ndi a, otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri, eji m onwe m na-anu iyi na uloeze a ga-agho mkpomkpo ebe.' "

⁶ N'ih i na ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru banyere uloeze Juda, "O bu ezie na idi dika Gilead nye m,

* **21:12** 21:12 Meenu ka ikpe ziri ezi na-adiri mmadu niile kwa ubochi

dịka elu ugwu ukwu Lebanon,
aghaḡhi m ime ḡi ka i diri ka ebe ikpofu ahihia,
dịka obodo ndi mmadu na-ebighi n'ime ya.

⁷ Aga m ezite ndi mbibi ndi ga-abia megide ḡi.

Onye obula n'ime ha ga-eji ngwa agha ya.

Ha ga-egbutusikwa osisi sida oma ḡi niile,
tunye ha niile n'ime oku.

⁸ "Otutu ndi si mba ozo bia ga-agafe obodo a. Ha ga-ajurita ibe ha ajuru si, 'Gini mere ONYENWE ANYI ji mee obodo ukwu a ihe ojoo di otu a?' ⁹ Osiha ha ga-enweta ga-abu, 'O bu n'ih na ha gbakutara ogbugba ndu ONYENWE ANYI Chineke ha azu, malite ikpo isiala na ife chi ndi ozo.' "

¹⁰ Unu akwala akwa n'ih eze ahụ nwuru anwu, maobu ruo uju n'ih na o gaghị abukwa eze unu,

kama kwaanu akwa n'ih onye ahụ a dotara n'agha buru gaa mba ozo.

N'ih na o gaghị aloghachi ozo;

o gaghị ahukwa ala ebe a muru ya anya ozo.

¹¹ N'ih na ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru banyere Shalum nwa Josaya, onye nochiri anya nna ya dịka eze Juda, bu onye ahụ e si n'ebe a buru gaa mba ozo, "O gaghị alotakwa ozo. ¹² Ebe ahụ e buuru ya gaa ka o ga-anọ nwuo. O gaghị ahukwa ala nke aka ya anya ozo."

¹³ "Ahuhu na-adiri onye ahụ na-ewu uloeze ya site n'uzo ajo omume,

nke jikwa ikpe na-ezighi ezi na-ewu ime ulo elu ya niile,

onye ahụ nke na-eme ndi mmadu ruo oru n'efu,

nke na-adighi akwu ha ugwo obula n'ih oru ha.

¹⁴ Onye na-asi, 'Aga m ewuru onwe m uloeze buru ibu,

nke onuulo di n'ulo elu ya sara ezi mbara.'

Ya mere, o tinyere oghereikuku sara mbara n'ulo ahụ,

jirikwa osisi sida machie elu ya,

werekwa penti* na-acha uhie uhie choo ya mma.

¹⁵ "I ga-abu eze

n'ih na i nwere otutu osisi sida kari ndi ozo?

Nna ḡi o nweghi ihe oriri na ihe onu nu?

O mere ihe di mma na ihe ziri ezi

n'ih ya ihe niile gaara ya nke oma.

¹⁶ O kwuchitere onu ndi ogbenye na ndi no na mkpa,

nke a mere na ihe niile gara nke oma.

O bughị nke a bu ihe o putara bu imara m?

Ka ONYENWE ANYI kwuputara

¹⁷ Ma anya unu na obi unu

adighi n'ih ozo ma o bughị naani n'uru n'ezighi ezi

n'iwufu obara ndi aka ha di ocha,

na imegbu ndi mmadu, na iji aka ike punara ha ihe ha nwere."

¹⁸ Ya mere, ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru banyere Jehoiakim nwa Josaya eze Juda:

"Ha agaghị eruru ya uju si,

'Ewoo nwanne m nwoke! Ewoo nwanne m nwanyi!'

Ha agaghị eruru ya uju si,

'Ewoo nna anyi ukwu! Ewoo ima mma ya!'

* **22:14** 22:14 Ya bu, mgba

19 A ga-eli ya dika e si eli inyinya ibu.
A ga-adokpuru ozu ya n'ala tufuo ya
n'azu onu uzọ ama Jerusalem."

20 "Gbagoruo na Lebanon tie mkpu akwa,
meenụ ka a nụ olu unu na Bashan,
sitekwanụ na Abarim tie mkpu akwa
n'ihị na e gweriela ndi niile unu na ha di na mma.

21 Adoro m gi aka na nti n'oge ahụ i no na-eche na i guzo chim,
ma i juru ige nti.

Nke a bukwa omume gi site na mgbe i bu nwantakiri.
I jukwara irubere m isi.

22 Oke ifufe ga-ebufu ndi ozuzu aturu gi niile,
a ga-emekwa ka ndi gi na ha di na mma gaa biri na mba ozo.
Mgbe ahụ, ihere ga-eme gi, i ga-aghokwa onye e wedara n'ala
n'ihị aji omume gi niile.

23 Gi onye na-ebi na Lebanon,[†]
onye ebe obibi ya di n'ulo e ji osisi sida wuo,
lee ka i si[‡] na-asu ude mgbe ihe mgbu biakwasiri gi,
ihe mgbu yiri nke nwanyi ime na-eme.

24 "Ma dika m na-adi ndu," otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya, "a sikwari na gi,
bu Jehoiakin, nwa Jehoiakim eze Juda, bu mgbaaka akara m gbanyere na mkpisiaka
di n'aka nri m, aga m agbapukwa gi,²⁵ were gi nyefee n'aka ndi ahụ na-achosi ndu
gi ike, bu ndi ahụ i na-atu ujo ha. Aga m enyefe gi n'aka Nebukadneza eze Babilon
na ndi Kaldia.²⁶ Aga m atufu gi na nne muru gi, tuga unu na mba ozo di iche site
n'obodo a no muo unu. Ebe ahụ ka unu ga-anọ nwuo.²⁷ Unu agaghị aloghachikwa
n'ala ahụ na-agu unu agu iloghachi n'ime ya."

28 Nwoke a bu Jehoiakin, o bu ite tiwara etiwa, nke e leiri eleli,
ihe onye obula na-achoghi?

N'ihị gini ka a ga-eji tufuo ya na umu ya,
tuga ha na mba ha na-amaghi?

29 Ala, ala, ala,
nuru okwu ONYENWE ANYI.

30 Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru:

"Detuo ya n'akwukwo na nwoke a bu onye gba aka nwa,
nwoke nke ihe na-agaghị agara nke oma n'oge ndu ya niile,
n'ihị na o nweghi onye n'ime umu o muru nke ihe ga-agara nke oma,
o nwekwaghị onye n'ime ha ga-anokwasị n'ocheeze Devid,
maobu chikwa ozo na Juda."

23

Onyenwe anyi Ezi omume Anyi

1 "Ahuhu diri ndi ozuzu aturu ahụ na-achusasi, ma na-ebibi igwe aturu m ha
kwesiri ilekotazi anya." Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara. ² Ya mere, ihe ndi a ka
ONYENWE ANYI, Chineke Izrel na-agwa ndi ozuzu aturu ahụ na-elekota ndi m, "Ebe
o bu na unu akpasasiala igwe ewu na aturu m, chusaa ha, kama ilekotazi ha anya
nke oma, aga m ata unu ahuhu n'ihị ihe ojo ndi a unu mere." Otu a ka ONYENWE
ANYI kwubiri. ³ "Mu onwe m ga-eji aka m chikota ndi m foduru n'igwe ewu na aturu

[†] 22:23 22:23 Nke a bu ulozeze ahụ di na Jerusalem, hụ nke a na 1Ez 7:2 [‡] 22:23 22:23 Akwukwo ndi ozo
ga-e-de; lee ka i si buru onye a ga-emere ebere mgbe ihe mgbu

m site na mba ahụ niile m chụgara ha, kpoghachikwa ha n'ebe ita nri ha, ebe ha ga-anọ mụbaa, dị ukwu n'onuogugu. ⁴ Aga m ahoputakwa ndi ozuzu aturu, ndi ga-elekotazi ha anya. Egwu agaghi atu ha, o dikwaghi onye ga-emenye ha ujo. O nwekwaghi onye ga-akpafu akpafu n'ime ha." Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

⁵ "Ubochi ndi ahụ na-abia," ka ONYENWE ANYI kwuputara,

"mgbe m ga-eme ka Ngalaba na-eme ezi omume bilie n'ezinaulo Devid.

O ga-abu Eze ga-eji amamihe chia ndi ya.

O ga-eme ezi ihe, kpeekwa ikpe ziri ezi n'ala ahụ.

⁶ N'ubochi, ya ka a ga-azoputa Juda,

Izrel ga-ebikwa n'udo.

Nke a bu aha a ga-akpo ya:

ONYENWE ANYI Onye Nzoputa, bu Ezi omume Anyi.*

⁷ "N'ih i nke a, ubochi ahụ na-abia," ka ONYENWE ANYI kwuputara, "mgbe ndi mmadu na-agaghi asikwa ozo, 'Dika ONYENWE ANYI na-ad i ndu, bu onye sitere n'ala Ijpt duputa ndi Izrel,' ⁸ ma ha ga-as i, 'Dika ONYENWE ANYI na-ad i ndu, bu onye ah u kpolatara agburu Izrel site n'ala di n'ugwu, na mba di iche iche ebe o chugara ha.' Mgbe ah u, ha ga-ebi n'ala nke aka ha."

Ndi amuma ugha.

⁹ Ma banyere ndi amuma,

obi m na-agbawa n'ime m,

okpukpu m na-amakwa jijiji n'ih i ha.

Adi m dika nwoke mmanya na-egbu,

dika onye nubigara mmanya oke,

n'ih i ihe na-eche ha site n'aka ONYENWE ANYI,

na site n'okwu ns o ya.

¹⁰ Ndi juputara n'ala a bu ndi na-akwa iko.

N'ih i ibu onu ndi a niile ala a togboro n'efu,

ahihia niile di n'ozara akponwuola.

Ndi amuma na-agbasokwa ihe ojoo.

Ha na-egosikwa ike ha n'uzo na-ezighi ezi.

¹¹ "N'ih i na ndi amuma na ndi nchujaja aghoola ndi na-amaghi Chineke.

O buladi n'ime ulonso ukwu m ka m na-ahu ajo omume ha."

Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

¹² "N'ih i ya, uzo ha na-agbaso ga-adi ka ebe na-ami ami;

a ga-achubanye ha n'ochichiri

ebe ah u ka ha ga-anokwa daa.

Aga m eme ka ihe mbibi biakwas i ha

n'af o ah u, a ga-ata ha ahuh u."

Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya.

¹³ "Ahuru m ihe aru

n'etiti ndi amuma Sameria:

Ha buru amuma site n'ike chi Baal,

si otu a duba ndi m, bu Izrel na mmehie.

¹⁴ Ahukwara m ihe jogburu onwe ya

n'etiti ndi amuma no na Jerusalem.

Ha na-ebi ndu ikwa iko, na ikwu okwu ugha.

* **23:6** 23:6 Onyenwe anyi, bu ezi omume anyi.

Ha na-agba ndị ajoy omume ume,
si otu a na-egbochi ha isi n'ihe ojoo ha tugharia.

Ha niile dika ndi Sodom n'ebe m no;
ndi Jerusalem dikwa ka ndi Gomora n'ihu m."

¹⁵ N'ih i nke a, ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru banyere
ndi amuma a,

"Aga m eme ka ha rie nri na-aku ilu,
meekwa ka ha nuo mmiri e tinyere nsi,
n'ih i na mmuo nke amaghi Chineke esitela n'aka ndi amuma no na Jerusalem
gbasaa ruo ndi niile bi n'ala ahu."

¹⁶ Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru,
"Unu anala nti n'ihe ndi amuma ah u na-eburu unu n'amuma,
n'ih i na olileanya ha na-ewetara unu abughi ezi olileanya.

Ohu ha na-agwa unu na ha huru bu ihe ha cheputara n'obi ha,
o sighi n'onu ONYENWE ANYI rute ha

¹⁷ Ha na-anogide na-agwa ndi ah u na-eleli m anya na-as i ha,
'ONYENWE ANYI kwuru si, unu ga-enwe udo.'

Ndi ah u niile na-agbasokwa uzo isiike nke obi ha tuptara,
ka ha na-agwakwa okwu si, 'O nweghi ihe ojoo ga-abiakwas i gi.'

¹⁸ Ma olee onye o bu n'etiti ndi amuma a nke na-abiaru ONYENWE ANYI nso,
hu ya anya maobu inu ihe o na-ekwu?
Onye kwa n'etiti ha nwerela ike naa nti nuru okwu ya?

¹⁹ Lee, ONYENWE ANYI na-ezite oke ifufe na-efesi ike,
o bu oke ifufe nke iwe ya,

nke ga-abia
bufuo ndi ajoy omume a.

²⁰ ONYENWE ANYI agaghi akwusi iwe iwe ya
tutu ruo mgbe o mezuru
ihe niile di ya n'obi.

N'ubochi ndi ah u na-abia n'ihu,
unu ga-aghota ihe ndi a niile nke oma.

²¹ O bughi m zitere ndi amuma a,
ma ha na-ekwu na o bu okwu si m n'onu ka ha na-ekwu.

O nwebeghi oge m ji gwa ha okwu,
ma ha nokwa na-ebu amuma.

²² A si na ha abiala nso guzo n'ebe igba izu nzuzo m,
ha gaara ekwusara ndi m okwu m,

nke gaara eme ka ha site n'ajoy omume ha tugharia,
sitekwa n'uzo ojoo ha chigharia.

²³ "Abu m naani Chineke na-anoy ha nso,
ma adighi m anoy n'ebe di anya?"

Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

²⁴ "O nwere onye puru izo onwe ya n'ebe nzuzo
nke m na-enweghi ike ihu anya?"

Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

"O bu na m anoghi n'ebe niile n'elugwe nakwa n'uya?"

Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

²⁵ "Anula m ka ndi amuma a, bu ndi na-ebu amuma ugha n'aha m na-ekwu na-
asi, 'Aroro m nro! Aroro m nro!' ²⁶ Ruo ole mgbe ka ihe di otu a ga-adigide n'obi
ndi amuma ndi a, ndi na-ebu amuma aghughoy di ha n'obi? ²⁷ Ha na-eche na nro

ha na-akoritarara ibe ha ga-eme ka ndi mmadu chezoọ aha m, dika ndi nna nna ha si chezoọ aha m site n'ikpo isiala nye Baal. ²⁸ Ka onye amuma ahụ roro nro kogharia nro o roro. Otu a kwa, ka onye ahụ okwu m di n'onu ya nogidekwa na-ekwusa ya n'ezikwu. N'ih na gini ka okporo oka na mkpuru oka nwekoro?" Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara. ²⁹ "Okwu m o dighi ka oku? Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara,† Okwu m o dikwaghi ka okporo igwe‡ nke na-etiwasi nkume?"

³⁰ N'ih ya, ONYENWE ANYI kwubiri si, "Ana m edo onwe m megide ndi amuma na-esite n'onu ibe ha na-ezute okwu ha na-ekwu, ma na-asi na o bu n'onu m ka ha si nata ya. ³¹ E, otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri, Ana m edo onwe m megide ndi amuma ahụ ire ha na-ekwu otutu okwu, ndi ahụ na-asikwa, 'O bu ihe si n'onu ONYENWE ANYI puta.' ³² N'ezie, ana m edo onwe m megide ndi ahụ niile na-ebu amuma nro ugha." Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara. "Ha ji okwu ugha ha na-agwa ndi m okwu, na-eduhie ha, ma o bughu m hoputara ha. O bukwaghi m zitere ha. Okwu ha adighikwa abara ndi m uru obula." Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

Ndi amuma ugha na iju ase ugha.

³³ "Mgbe ndi a, maobu ndi amuma ha, maobu ndi nchujaja ha, juru gi ajuju si gi, 'Gini bu ozi i si n'onu ONYENWE ANYI nata?' I ga-asa ha si, 'Ozi nke ole?§ Aga m agbakuta unu azu, ya bu ihe ONYENWE ANYI kwubiri.' ³⁴ O buru na onye amuma maobu onye nchujaja maobu onye obula ozo ekwuo si, 'The di otu a bu ozi* si n'onu ONYENWE ANYI,' aga m ata onye ahụ kwuru okwu ahụ na ndi ezinaulo ya ahuhu. ³⁵ Ihe ndi a bu ihe unu na-agwarita onwe unu n'otu n'otu. O bu ihe enyi na-agwa enyi ya, na ihe nwanna na-agwa nwanna Izrel ibe ya. Unu na-asi, 'Gini bu osisa ONYENWE ANYI nyere?' maobu, 'Gini bu okwu e si n'onu ONYENWE ANYI nata?' ³⁶ Kwusinu iughari ajuju banyere ihe ONYENWE ANYI kwuru, n'ih na okwu onye obula n'ime unu kwuru na-aghoru onye ahụ ihe si n'onu ONYENWE ANYI puta. Site n'uzo di otu a unu na-agbanwe ma na-asugharikwa okwu Chineke di ndu isi, bu okwu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, onye bu Chineke anyi. ³⁷ Ihe ndi a niile bu ihe unu na-ajukari onye amuma, 'Gini bu osisa ONYENWE ANYI nyere gi? Maobu, gini ka ONYENWE ANYI kwuru?' ³⁸ O bu ezie na unu na-ekwu si, 'The ndi a bu ozi si n'aka ONYENWE ANYI,' ma lee ihe ONYENWE ANYI na-ekwu: Unu na-ekwu okwu ndi a, 'The a bu ozi si n'aka ONYENWE ANYI,' o buladi mgbe m gwarala unu si unu asikwala 'The ndi a bu ozi n'aka ONYENWE ANYI.' ³⁹ Ya mere, mu onwe m ga-echezo unu kpmkpm ma sitekwa n'ihu m chupu unu na obodo a nke m nyere unu na nna nna unu ha. ⁴⁰ Aga m eme ka ita uta ebighi ebi biakwasi unu. Aga m etinyekwa unu n'onodu ihere nke ga-adigide ruo ebighi ebi, e, onodu ihere nke a na-agaghi echefu echefu."

24

Nkata fiig abuo

¹ Emesja, ONYENWE ANYI gosiri m nkata fiig abuo, nke a dobara n'ihu ulonso ONYENWE ANYI. N'oge a, Nebukadneza eze Babilon esitelari na Jerusalem dokpuru Jehoiakin nwa Jehoiakim, eze Juda, na ndiisi Juda, na ndi oka, na ndi uzu, mee ka ha gaa biri na Babilon, nke di na mba ozo. ² Otu nkata nwere mkpuru fiig mara mma, dika ndi ahụ na-ebu uzo acha, nkata nke ozo nwere mkpuru fiig nke joro njo, ha joro njo na mmadu enweghi ike iracha ha.

³ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI juru m ajuju si m, "Jeremaya, gini ka i huru?"

Azara m si ya, "Ahuru m mkpuru fiig. Ufodu di nnoo ezi mma, ma ndi ozo joro njo. Ha adighikwa mma nracha."

† 23:29 23:29 Maobu, na-aju ajuju si ‡ 23:29 23:29 Lit. Hama § 23:33 23:33 Akwukwo ufodu na-asi, unu onwe unu bu isi okwu ya * 23:34 23:34 Maobu, okwu

⁴ Mgbe ahụ, okwu ONYENWE ANYỊ ruru m ntị, si, ⁵ “The ndị a ka ONYENWE ANYỊ, bu Chineke Izrel kwuru: Ndi ahụ m mere ka e si na Juda dọta n’agha, ndi e buuru gaa n’ala Kaldia di m dika mkpuru osisi fiig ndi a mara mma. ⁶ Anya m ga-adikwasị ha n’ahụ ihu na ihe gaara ha nke oma. Aga m akpoghachitekwa ha n’ala a. Aga m ewulikwa ha elu ghara ikwada ha; Aga m akụ ha dika osisi ghara ihopu ha. ⁷ Aga m enye ha udi obi ha ga-eji mata m, na m bu ONYENWE ANYỊ. Ha ga-abu ndi m, mu onwe m ga-abukwa Chineke ha. N’ihi na obi ha niile ka ha ga-eji loghachikwute m.

⁸ “Ma dika fiig ojo ndi a, bu ndi di njo nke ukwu na-enweghi ike iri ha eri,’ ONYENWE ANYỊ siri, ‘otu a ka m gaa emeso Zedekaya, eze Juda, na ndiisi ochichi ya, na ndi ahụ niile foduru ndu na Jerusalem, ma ha bi n’ime ya, maobu biri n’Ijpt. ⁹ Aga m eme ka ha ghoro alaeze niile nke uwa ihe iso oyi, na ihe na-eweta obi ojo. Ha ga-agho ihe ita uta, na ihe e ji ako akuko, na ihe nkocha na ihe ibu onu n’ebe obula m mere ka ha gaa biri. ¹⁰ Aga m ezigakwa mma agha na unwu na oria na-eefe efe n’etiti ha, tutu ruo mgbe e mere ka ha gwusia n’elu ala ahụ nke m nyere ha, nyekwa ndi bu nna nna ha.’”

25

Iri afọ asaa nke idota n’agha

¹ Okwu ruru Jeremaya ntị banyere ndi Juda niile, n’afọ nke anọ nke ochichi eze Jehoiakim, nwa Josaya na Juda. O bukwa n’afọ nke mbu nke ochichi eze Nebukadneza na Babilon. ² Ya mere, ihe ndi a ka Jeremaya, bu onye amuma gwara ndi Juda na ndi niile bi na Jerusalem: ³ Kemgbe afọ iri abuo na ato, sitekwa n’afọ iri na ato nke ochichi eze Josaya nwa Amon, bu eze Juda ruo taa, ka okwu ONYENWE ANYỊ ruru m ntị, a gwara m unu okwu, mgbe na mgbe, ma unu juru ige ntị n’ihe m gwara unu.

⁴ O bukwa ezie na ONYENWE ANYỊ eziterela unu ndi ohu ya bu ndi amuma site n’oge ruo n’oge ma unu ajula ige ntị. Unu jukwara ina ntị n’ihe ha na-ekwu. ⁵ Ozi ha ziri unu bu nke a, “Unu niile n’otu n’otu sitenu n’uzo ojo unu na ndu ojo unu tugharịa, ka unu nwee ike ibigide n’ala a ONYENWE ANYỊ nyere unu na nna nna unu ha ruo mgbe ebighi ebi. ⁶ Unu agbasola maobu fee, maobu kpo isiala nye chi ndi ozo; unu ejila arusi unu ji aka unu mee kpasuo m iwe, ka m ghara imeru unu ahụ.

⁷ “Ma unu juru ige m ntị,” otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuputara. “Unu ejirila arusi unu ji aka unu mee kpasuo m iwe, si otu a wetara onwe unu mmeru ahụ.”

⁸ Ya mere, ONYENWE ANYỊ, Onye puru ime ihe niile na-asi, “Ebe o bu na unu ajula ige ntị n’okwu m. ⁹ Aga m akpoku ndi ahụ si n’ugwu, ha na ohu m bu Nebukadneza, eze Babilon.” Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri, “Aga m eme ka ha bia megide ala a, na ndi bi n’ime ya. Ha ga-emegidekwa mba niile gbara ala a gburugburu. Aga m ebibi ha niile kpamkpam, mee ha ka ha gho ihe iju anya, na ihe a na-eleli. Ha ga-aghokwa mkpomkpo ebe ruo mgbe ebighi ebi. ¹⁰ Aga m emekwa ka olu obi utu na onu, na olu ndi ikom na ndi inyom na-alu di na nwunye, na olu ndi na-akwo oka, na ihè nke oriona na-enye, hapukwa idi n’ime ya. ¹¹ Ala a niile ga-agho mkpomkpo ebe toboro n’efu, mba ndi a niile ga-ejere eze Babilon ozi iri afọ asaa.

¹² “Ma mgbe iri afọ asaa zuru, aga m ata eze Babilon na mba ya, bu ala ndi Babilon, ahuhu n’ihi ajo omume ha,” otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri, “Aga m emekwa ka ala ahụ gho mkpomkpo ebe ruo mgbe ebighi ebi. ¹³ Aga m emekwa ka ihe niile m buru uzo kwuo megide ala ahụ biakwasị ya, bu ihe niile e dere n’akwukwo a, na ihe niile Jeremaya buru n’amuma megide mba niile di iche iche. ¹⁴ A ga-eme ka ha gho ndi ohu nye mba di iche iche na nke ndi eze di ukwu. Aga m akwughachikwa ha dika omume ha si di, na dika akaoru ha si dikwa.”

Iko ọnụma Chineke

¹⁵ Ihe ndị a ka ONYENWE ANYỊ, Chineke Izrel gwara m, “Nara m iko a dị m n’aka, nke a gbajuru mmanya ọnụma m, gaa mee ka mba niile m zigara gị ijekwuru n̄urū site na mmanya ọnụma m dị n’ime ya. ¹⁶ Mgbe ha n̄urū ya, ha ga-adaghari, malitekwa iyi ara n’ihi mma agha, nke m ga-ezite n’etiti ha.” ¹⁷ Ya mere, esi m n’aka ONYENWE ANYỊ nara iko ahụ, meekwa ka mba ndị ahụ niile o ziri m ka m jekwuru n̄urū ihe dị n’ime ya.

¹⁸ Jerusalem na obodo Juda niile, na ndị eze ha, na ndịisi ọchịchị ha, si n’iko ahụ n̄urū ihe dị n’ime ya, n’ihi ime ka e bibie ha, ka ha ghọọ ihe iju anya, na ihe nkọcha, na ihe a burū ọnụ, dika ha dị taa.

¹⁹ Fero, eze Ijipt, na ndị na-ejere ya ozi, na ndịisi ọchịchị ya, na ndị ya niile, ²⁰ na ndị mba ọzọ niile bi n’ebe ahụ;

na ndị eze Uz;

na ndị eze ndị Filistia niile, bu nke ndị Ashkelon, na Gaza, na Ekron, na ndị fọdurū n’ime Ashdod.

²¹ Ndị eze Edom, na Moab, na ndị Amon;

²² na ndị eze Taja na Saidon,

na ndị eze obodo ha dị n’akuku osimiri, nke dị n’ofe nke ọzọ;

²³ na ala Dedan, na Tema, na Buz, na ndị niile bi n’ebe dị anya.

²⁴ Na ndị eze Arabia, na ndị eze mba niile ndị ahụ bi n’ozara;

²⁵ na ndị eze Zimri, na Elam, na Midia;

²⁶ na ndị eze ala dị n’ugwu, na mba dị nso, na mba dị anya, ha niile n’otu n’otu, na alaeze niile dị n’uwa.

Mgbe eze ndị a niile n̄uturū site n’ihe dị n’iko ahụ, eze Sheshak ga-esitekwa na ya n̄urū.

²⁷ “Mgbe ahụ, gwakwa ha si, ‘Ihe ndị a ka ONYENWE ANYỊ, Onye purū ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru: N̄onū, n̄ubiganū oke; gbookwanū agboọ, daanū n’ala ebe unu na-agaghị esi bilitekwa ọzọ, n’ihi mma agha m ga-ezite n’etiti unu.’ ²⁸ Ọ burū na ha ajū inara gị iko a site na ya n̄utū ihe dị ya n’ime, gwa ha si, ‘Unu ga-añuriri ya, n’ihi na otu a ka ONYENWE ANYỊ, Onye purū ime ihe niile kwuru. ²⁹ Lee, ana m amalite ime ka mbibi biakwasị obodo ahụ a kpokwasiri aha m. Ma unu ga-esi aña gbanari ahuhū? Unu agaghị agbanari ahuhū, n’ihi na ana m enye iwu ka e webata mma agha n’etiti ndị niile bi n’uwa. Otu a ka ONYENWE ANYỊ, Onye purū ime ihe niile kwubiri.’

³⁰ “Ugbu a buo amuma ndị a niile megide ha, si ha,

“ ‘ONYENWE ANYỊ ga-esi n’elu bigboọ;

ọ ga-esitekwa n’ebe obibi ya dị nsọ mee ka olu ya daa ụda.

Ọ ga-ebigboşị ike megide ala ya

Ọ ga-eti mkpu dika ndị ahụ na-azocha mkpurū vaini;

ọ ga-eti mkpu megide ndị niile bi n’uwa.

³¹ Ụda mkpotū ahụ ga-eru na nsotū niile nke ụwa,

n’ihi na ONYENWE ANYỊ ga-ebo mba niile nke ụwa ebubo.

Ọ ga-eme ka ikpe ọmuma rute mmadū niile,

meekwa ka e jiri mma agha bibie ndị ajọ omume.’ ”

Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri.

³² Ihe ndị a ka ONYENWE ANYỊ, Onye purū ime ihe niile kwuru,

“Lee, mbibi na-agbasa

site n’otu mba na-eru na mba ọzọ;

oke ifufe na-abiakwa

site na nsọtụ niile nke ụwa.”

³³ N’oge ahụ, ndị ahụ ONYENWE ANYỊ ga-egbu ga-atọgbọrọ n’ebe niile, site n’otu nsọtụ nke ụwa ruo na nke ọzọ. A gaghi eli ha, o nwekwaghi onye ga-akwa ha. Kama ha ga-atọgbọrọ n’ala dika unyi.

³⁴ Kwasienu akwa ike, unu ndi ozuzu aturu, tiekwanu mkpu akwa; turuonu onwe unu n’ala, unu ndi ndu nke igwe ewu na aturu.

N’ihi na oge a ga-egbu unu eruola, unu ga-adakwa tiwasia dika ite aja.

³⁵ Ndi ozuzu aturu agaghi enwe ebe ha ga-agbaga oso; ndi ndu igwe ewu na aturu agaghi enwekwa ebe ha ga-ezo onwe ha.

³⁶ Geenu nti ka unu nuru ikwa akwa ndi ozuzu aturu, geenu nti nuru mkpu akwa ndi ndu igwe ewu na aturu, n’ihi na ONYENWE ANYI na-ebibi ebe ita nri ha.

³⁷ Ebe mmakpu oma niile nke anu ulo ga-aghokwa mkpomkpo ebe, n’ihi oke iwe nke ONYENWE ANYI.

³⁸ O ga-apukwute ha, dika odum si esi n’ebe ndina ya na-aputa ichu anu ohia. O ga-eme ka ala ha ghoo mkpomkpo ebe,

n’ihi mma agha nke onye mmegbu, na n’ihi oke iwe ONYENWE ANYI.

26

Mba onwu a baara Jeremaya

¹ Na mmalite oge ahụ, Jehoiakim nwa Josaya eze Juda bidoro ichi ndi Juda, ONYENWE ANYI mere ka okwu ya rute Jeremaya nti. ² Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, “Guzo n’ogige ulonso ONYENWE ANYI. Nodu n’ebe ahụ gwa ndi niile si n’obodo Juda bia ikpo isiala n’ulonso ONYENWE ANYI okwu. Gwa ha ihe ahụ niile m nyere gi n’iwu. Mee ka ihe ndi ahụ niile m nyere gi n’iwu rute ha nti, na-afodughu otu. ³ Ma eleghi anya ha ga-anu, si na mmehie ha chegharia. Mgbe ahụ, mu onwe m ga-eme ka ihe ojo ahụ m na-ezube na o ga-abiakwasi ha ghara ibiakwasi ha. ⁴ Gwa ha si, ‘Otu a ka ONYENWE ANYI kwuru: O buru na unuaju ige m nti, jukwa igbaso iwu m, nke m nyere unu. ⁵ O burukwa na unuaju ige nti n’okwu ndi ohu m bu ndi amuma ahụ m ziteere unu site n’oge ruo n’oge (ndi unu nogidekwara ju ige nti), ⁶ mgbe ahụ, aga m eme ka ulonso a diri ka Shailo. Aga m emekwa ka obodo a buru obodo a buru onu n’etiti mba niile di n’uwa.’”

⁷ Ndi nchujaja, na ndi amuma, na ndi mmadu ndi ozo no n’ulonso ONYENWE ANYI nuru mgbe Jeremaya kwuru okwu ndi a niile. ⁸ Mgbe Jeremaya kwusiri okwu ndi ahụ ONYENWE ANYI si ya kwuo, ndi nchujaja ahụ, na ndi mmadu ndi ozo, na ndi amuma ahụ niile, jidere ya si ya, “I ghaghi inwu! ⁹ Gini mere i ji buo amuma na ulonso a ga-adi ka Shailo? Giniwa mere i ji akwado na obodo a ga-agho mkpomkpo ebe, nke onye obula na-agaghi ebikwa n’ime ya?” N’oge ahụ, ndi mmadu ahụ niile gbara Jeremaya gburugburu n’ulonso ONYENWE ANYI.

¹⁰ Mgbe ndiisi ochichi Juda nuru ihe ndi a na-eme, ha sitere n’uloeze bilie puo, jee n’ulonso ONYENWE ANYI. Mgbe ha ruru n’ebe ahụ, ha weere onodu n’onu uzo ama ohuru nke di n’ulonso ONYENWE ANYI. ¹¹ Mgbe ahụ, ndi nchujaja na ndi amuma gwara ndiisi ochichi ahụ okwu si ha: “O kwesiri ka a maa nwoke a ikpe onwu, n’ihi na o buru amuma megide obodo a. Unu onwe unu ji nti unu nuru ihe o kwuru.”

¹² Mgbe ahụ, Jeremaya gwara ndiisi ochichi ahụ na mmadu niile no n’ebe ahụ okwu si ha, “O bu ONYENWE ANYI zitere m ibu amuma megide ulonso a na obodo a. Okwu niile m kwuru, nke unu nuru, bu ihe ONYENWE ANYI ziri m ikwu. ¹³ Ma o buru na unu emee ka uzo unu na omume unu zie ezi, o buru na unu erube isi

nye ONYENWE ANYI Chineke unu, mgbe ahụ, ONYENWE ANYI ga-eme ka ihe ojoo ahụ o zubere na o ga-abiakwasị unu ghara ibiakwasị unu. ¹⁴ Ma n'ebe mụ onwe m nọ, lee adi m unu n'aka, jirinụ m mee ihe obula ziri unu ezi n'anya nke dikwa mma n'anya unu. ¹⁵ Ma ghotakwanu nke oma, na o buru na unu emee ka m nwuo, unu ga-eweta ikpe omuma nke igbu onye aka ya di ocha n'isi unu. Ikpe omuma ga-adikwara obodo a na ndi bi n'ime ya, n'ihi na eziokwu, ONYENWE ANYI zitere m ikwuputa na nti unu okwu ndi a niile."

¹⁶ Mgbe ahụ, ndiisi ochichi na ndi mmadu ahụ niile gwara ndi nchujaja na ndi amuma okwu si ha, "O kwesighi ka a maa nwoke a ikpe onwu n'ihi na o gwara anyi okwu site n'aha ONYENWE ANYI Chineke anyi."

¹⁷ Ufodu n'ime ndi okenye no n'ebe ahụ putara n'ihu oha mmadu ahụ gwa ha okwu si, ¹⁸ "Maika onye Moreshet buru amuma n'oge Hezekaya, bu eze Juda. O gwara ndi Juda niile, si ha, 'Otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru:

"A ga-akoghari Zayon dika ala ubi.

Jerusalem ga-aghọ ebe e kpokotara nkume na ngwongwo ulo dakporo adakpo, ugwu nke ulonso ukwu ahụ ga-aghọ ebe di elu nke oke ohia tochiri.'

¹⁹ "Hezekaya bu eze Juda, na ndi Juda niile, ha mere ya ka o nwuo? Hezekaya o tughị egwu ONYENWE ANYI, rifo amara na ihuma ya? O bu na ONYENWE ANYI atugharighi uche, mee ka ihe ojoo o kwuru megide ya gharakwa imezu? Ma anyi na-achọ iwetara onwe anyi ihe ojoo nke oke mbibi."

²⁰ (Uraya nwa Shemaya, onye si Kiriath Jearim puta, bukwa onye ozo buru amuma site n'aha ONYENWE ANYI. Amuma o buru megide obodo a na ala a bukwa udi amuma nke Jeremaya na-ebu. ²¹ Mgbe Jehoiakim bu eze na ndiisi ochichi nuru amuma Uraya na-ebu, ha gbaliri ijide ya gbuo ya, ma Uraya nuru ihe ha zubere ime. Ya mere, Uraya nuru ya gbapu oso gbalaa Ijpt n'ihi egwu. ²² Ma eze bu Jehoiakim, zipuru Elnatan nwa Akboa na ufodu ndi ikom ozo ka ha gaa Ijpt jide Uraya. ²³ Ha si n'Ijpt kpolata Uraya, duru ya gaa n'ihu Jehoiakim bu eze, onye nyere iwu ka e jiri mma agha gbuo ya. A tonyere ozu ya n'ebe a na-eli ndi mmadu efu n'ala ahụ.)

²⁴ Ma otu o di, Ahikam nwa Shefan, dinyeere Jeremaya, n'ihi ya a raraghi Jeremaya nye n'aka ndi mmadu ka ha gbuo ya.

27

Juda ga-aghọ onye na-ejere Nebukadneza ozi

¹ Na mmalite ochichi Zedekaya, nwa Josaya eze Juda, okwu ndi a si n'onu ONYENWE ANYI rute Jeremaya nti. ² Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI gwara m, "Jiri akpukpo anu di warawara na ufodu okporo igwe, meere onwe gi udi agbu ahụ a na-amanye umu ehi n'olu,* nyakwasị ya n'olu gi. ³ Mgbe ahụ, zigara ndi eze Edom, na Moab, na Amon, na Taja, na Saidon ozi site n'onu ndi ozi ha biara Jerusalem iwetara Zedekaya eze Juda ozi. ⁴ Zie ha ozi ha ga-ezi ndi nwe ha, si, 'Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, si, "Zienu ndi nna unu ukwu ozi a, si, ⁵ O bu site n'ike aka m, na site n'ogwe aka m, nke e setiri eseti, ka m ji mee uwa, na mmadu, na anumanu di n'ime ya. Mụ onwe m ka o dikwara ikpebi itinye ha niile n'aka onye obula m hoputara dika o si di m mma. ⁶ Ugbu a, ana m ewere alaeze unu niile nyefee ya n'aka onye na-ejere m ozi bu Nebukadneza eze Babilon; aga m emekwa ka o buladi umu ajo anu ohia mee ihe o nyere n'iwu. ⁷ Mba niile ga-akpo isiala nye ya; ha ga-akpokwa isiala nye nwa ya na nwa nwa ya, tutu ruo mgbe m kpebiri na oge ha ezuola. Mgbe ahụ, aga m eme ka otutu mba na otutu ndi eze merie ya.

⁸ " "Ma o burukwa na mba maobu alaeze obula aju ife Nebukadneza, bu eze Babilon, maobu ju ijere ya ozi dika ohu,† aga m eji mma agha na unwu na oria

* 27:2 27:2 Lit. Yoku † 27:8 27:8 Ka o si choo

na-efe efe, taa mba ahụ ahụhụ, tutu ruo mgbe m bibiri ya site n'aka ya. Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri. ⁹ Ya mere, unu añala ndị amụma unu, na ndị na-ajụ mmụọ ase, na ndị na-akowara unu nro, na ndị mmụọ ojoo si n'onu ha ekwu okwu, na ndị mgbaasi ntị. Unu añala ha ntị mgbe ha na-asị unu, 'Unu agaghị abụ ndị ohu eze Babilon.' ¹⁰ N'ihia na o bu naani amuma ugha ka ha na-eburu unu, okwu ugha nke ga-eme ka e site n'ala unu wezuga unu, bulaa unu ala di anya. Aga m esi n'ala unu chusaa unu. Unu ga-alakwa n'iyi. ¹¹ Ma o buru na mba obula ekwere ibu ohu eze Babilon, kwenyekwa ife ya ofufe, mba ahụ ka m ga-eme ka o nogide n'ala nke aka ya. O ga-ako ala ahụ, birikwa n'ime ya. Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri." "

¹² Otu ozi ahụ ka m ziri Zedekaya, bu eze Juda. Asiri m, "Were olu‡ gi nyefee eze Babilon n'aka dika ohu, feekwa ya na ndi ya, i ga-adikwa ndu. ¹³ N'ihia gini ka gi na ndi gi ga-eji nwuo site na mma agha, na site n'unwu na oria na-efe efe, dika nke ONYENWE ANYỊ kwurula banyere mba obula nke na-agaghị efe eze Babilon? ¹⁴ Egela ntị n'okwu ndi amuma na-agwa gi si, 'Unu agaghị efe eze Babilon,' n'ihia na o bu okwu ugha ka ha na-agwa unu. ¹⁵ 'O bughị m zitere ha,' otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuputara. 'Ha ji aha m na-ebu amuma ugha. N'ihia ya, aga m achupu unu, unu ga-alakwa n'iyi, unu na ndi amuma ahụ na-eburu unu amuma.' "

¹⁶ Mgbe ahụ, agwara m ndi nchujaja na ndi mmadu niile okwu si ha, "The ndi a ka ONYENWE ANYỊ kwuru: Unu egela ndi amuma ahụ ntị, bu ndi na-asị unu, 'Na mgbe na-adighi anya a ga-ebughachi ngwongwo ahụ e si n'ulonso ONYENWE ANYỊ bulaa Babilon.' O bu amuma ugha ka ha na-eburu unu. ¹⁷ Unu egela ha ntị. Feenu eze Babilon, n'ihia na o bu naani site n'uzo ahụ ka unu ga-esi diri ndu. N'ihia gini ka unu ga-eji kwenye ka obodo a gho mkpompko ebe? ¹⁸ O buru n'ezie na o bu okwu ONYENWE ANYỊ si n'onu ndi amuma a na-aputa, ha rionu ONYENWE ANYỊ, Onye puru ime ihe niile aririo ka o hapu ikwe ka e buoro ngwongwo foduru n'ime ulonso nakwa ndi foduru n'uloeze Juda, na n'ime Jerusalem bulaa Babilon. ¹⁹ N'ihia na ihe ndi a ka ONYENWE ANYỊ, Onye puru ime ihe niile kwuru banyere ogidi niile ndi ahụ, na Oke osimiri bronz ahụ, na ihe ndokwasị niile, na ihe niile foduru n'obodo a, ²⁰ nke Nebukadneza, bu eze Babilon na-eburughi mgbe o sitere na Juda na Jerusalem, dokpuru Jehoiakin nwa Jehoiakim, bu eze Juda, na ndi niile a na-asopuru bulaa Babilon. ²¹ E, ihe ndi a ka ONYENWE ANYỊ, Onye puru ime ihe niile bu Chineke Izrel kwuru banyere ihe niile foduru n'ulonso ONYENWE ANYỊ, na ndi foduru n'uloeze Juda na n'ime Jerusalem. ²² 'A ga-eburu ha niile bulaa ha Babilon. Ebe ahụ ka ha ga-anokwa tutu ruo mgbe m ga-abia leta ha,' ka ONYENWE ANYỊ kwubiri. 'Mgbe ahụ, aga m ebulatakwa ha, kpo ghachitekwa ha n'ebe a.' "

28

Hananaya onye amuma ugha

¹ O ruo, n'onwa nke ise nke otu afo ahụ, nke bu afo nke ano, na mmalite ochichi Zedekaya eze Juda, Hananaya, nwa Azoa, onye amuma si Gibion, gwara m okwu n'ulonso ONYENWE ANYỊ n'ihu ndi nchujaja na ndi mmadu si m. ² "The ndi a ka ONYENWE ANYỊ, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, 'Aga m agbaji agbu nke eze Babilon. ³ Tupu afo abuo agabiga, aga m esi Babilon bulata ihe ndi ahụ niile Nebukadneza eze Babilon si n'ulonso ONYENWE ANYỊ bupu bulaa Babilon. ⁴ Aga m akpolatakwa Jehoiakin nwa Jehoiakim, na ndi niile ozo e si na Juda dota n'agha bulaa Babilon, n'ihia na aga m agbaji agbu ahụ eze Babilon nyanyere ha n'olu.' " Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri.

⁵ Mgbe ahụ, Jeremaya onye amuma zara Hananaya onye amuma n'ihu ndi nchujaja na ndi mmadu niile guzo n'ulonso ONYENWE ANYỊ ⁶ Jeremaya onye amuma siri,

“Amen!”* Ka ONYENWE ANYI mezuo okwu amuma a i buru site na ibughachite ngwongwo ụlọ ONYENWE ANYI na ikpoghachite ndi niile e mere ka ha si n’ebe a gaa biri na Babilon. ⁷ Ma gee nti nuru ihe m ga-ekwu n’ihu gi na n’ihu ndi a niile guzo n’ebe a. ⁸ Site na mgbe ochie, ndi amuma ahụ bu mu na gi ụzọ ebuola amuma banyere agha na mbibi na orịa na-efe efe megide otutu obodo di iche iche, na otutu alaeze di iche iche. ⁹ Ma ihe e ji amata na o bu ONYENWE ANYI n’ezie, zitere onye amuma buru amuma kwuo na udo ga-adi, bu naani ma o buru na amuma ya emezuo.”

¹⁰ Mgbe ahụ, Hananaya bu onye amuma yipuru Jeremaya agbu ahụ o yikwasiri onwe ya n’olu gbajie ya. ¹¹ O siri n’ihu oha mmadu ahụ niile, “Nke a ka ONYENWE ANYI kwuru: ‘O bu n’otu aka ahụ ka m ga-agbajipukwa agbu iyagba Nebukadneza, eze Babilon nyanyere n’olu mba niile tupu afo abuo agabiga.’” Mgbe o kwuru otu a, Jeremaya onye amuma hapuru ebe ahụ laa.

¹² Mgbe Hananaya bu onye amuma gbajisiri iyagba† ahụ Jeremaya, onye amuma nyanyere onwe ya n’olu, okwu ONYENWE ANYI ruru Jeremaya nti si ya, ¹³ “Gaa gwa Hananaya okwu si ya, ‘Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru: I gbajielala agbu e ji osisi mee, ma n’onodu ya ihe i ga-enweta bu agbu igwe. ¹⁴ Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel, kwuru. Aga m anyanye mba ndi a niile agbu igwe, i mee ka ha fee Nebukadneza eze Babilon. Ha ga-efekwa ya. Aga m enyekwa ya ike o buladi n’ebe umu anu oha di.’”

¹⁵ Mgbe ahụ, Jeremaya onye amuma siri Hananaya onye amuma, “Gee nti, Hananaya! O bughị ONYENWE ANYI zitere gi, ma i ghogbuola mba a mee ka ha tukwasi uche n’okwu ugha. ¹⁶ N’ihi nke a, otu a ka ONYENWE ANYI kwuru, ‘Ekpebiela m isite n’uwa wepu gi. I ga-anwu n’afọ a, n’ihi na i kwusaala nnupu isi megide ONYENWE ANYI.’”

¹⁷ N’onwa asaa nke afọ ahụ Hananaya onye amuma nwuru.

29

Akwukwo ozi nye ndi a dotara n’agha

¹ Ihe ndi a bu ihe di n’akwukwo ozi Jeremaya onye amuma si Jerusalem degaara ndi foduru ndu n’etiti ndi okenye, na ndi nchujaja, na ndi amuma, na ndi Izrel Nebukadneza dotara n’agha si na Jerusalem bulaa ha Babilon. ² Nke a bu mgbe eze Jehoiakin, nne eze, ndi ozi n’uloeze, ndi ndu Juda na Jerusalem, ndi oka, na ndi uzu sitere na Jerusalem dota ha n’agha buru ha gaa mba ozo. ³ Onye Jeremaya nyere akwukwo ozi a ka o nyeruo ndi e deere ya bu Eleasa nwa Shefan, na Gemaraya nwa Hilcaya, ndi Zedekaya eze Juda zigara Babilon izi Nebukadneza bu eze ozi.

⁴ Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel na-agwa ndi niile m mere ka e si na Jerusalem dota n’agha buru laa Babilon, ⁵ “Wuoronu onwe unu ulo, birikwanu n’ime ya; kuonu ihe n’ubi a gbara ogige, riekwa mkpuru si na ya; ⁶ lonu nwunye, mukwanu umu ndi ikom na umu ndi inyom; lukwaranu umu unu ndi ikom nwunye, kwenyekwanu ka umu unu ndi inyom luo di, ka ha mukwa umu ndi ikom na umu ndi inyom. Mubaanu n’ebe ahụ, unu ebilatakwala. ⁷ Chonu udo nke obodo ahụ m mere ka unu gaa biri n’ime ya. Kpeekwanu ekpere nye ONYENWE ANYI banyere ya. N’ihi na o buru na ihe agaara obodo ahụ nke oma, o ga-agakwara unu nke oma.” ⁸ N’ihi na ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile bu Chineke Izrel kwuru, “Unu ekwela ka ndi amuma ahụ no n’etiti unu, na ndi na-aju arusi ase rafuo unu; unu egela nti n’akuko ha na-ako banyere nro ndi ahụ unu na-akwagide ha ka ha roo. ⁹ N’ihi na

* 28:6 28:6 Maobu, Ya sikwa otu a diri † 28:12 28:12 Lit. Yoku

amuma ha na-ebu n'aha m bu amuma ugha. O bukwaghi m zitere ha." Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

¹⁰ Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, "Mgbe iri afo asaa m kwadoro maka Babilon zuru, aga m abia mezuo nkwa ahụ m kwere. Aga m eme ka unu lotakwa n'ebe a. ¹¹ N'ih na mu onwe m maara echiche niile m na-eche banyere unu," ka ONYENWE ANYI kwubiri, "echiche ime ka ihe gaara unu nke oma, o bukwaghi echiche ime unu ihe ojoo, echiche ime ka unu nwee ezi odinihu, na olileanya kwesiri ntukwasi obi. ¹² Mgbe ahụ, unu ga-abiakwute m, unu ga-abia kpokuokwa m n'ekpere, aga m egekwa unu nti. ¹³ Unu ga-achosikwa m ike, chota m ma o buru na unu ejiri obi unu niile choo m. ¹⁴ Aga m emekwa ka unu chota m," otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri, "meekwa ka unu bu ndi a dotara n'agha lota. Aga m esitekwa na mba ahụ niile m chugara unu chikotaa unu, kpoghachitekwa unu n'ebe ahụ m si chupu unu." Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya.

¹⁵ Unu puru i si, "ONYENWE ANYI akpolite ndi amuma nye anyi na Babilon." ¹⁶ Ma ihe ndi a ka Onyenwe anyi na-ekwu banyere eze ahụ na-anokwasị n'ocheeze Devid, na banyere ndi mmadu niile foduru n'obodo a, bu umunne unu ndi ahụ na-esoghi unu gaa ebe e mere ka ha ga biri na mba ozo. ¹⁷ E, ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru, "Aga m eziga mma agha n'etiti ha, zigakwa unwu na oria na-eefe efe. Aga m eme ha ka ha di ka mkpuru fiig jogburu onwe ya, nke mmadu na-agaghi ata ata. ¹⁸ Aga m eji mma agha, na unwu, na oria na-eefe efe, chuo ha oso. Aga m eme ha ka ha buru ihe alaeze niile nke uwa ga na-aso oyi. Ha ga-abu ihe ibu onu, na ihe iju anya, na ihe nkocha, na ihe ita uta n'etiti mba niile ebe m ga-achula ha oso. ¹⁹ N'ih na ha egeghi nti n'okwu m, bu okwu si n'onu ndi ohu m bu ndi amuma, ndi m zigaara ha mgbe mgbe. Ma unu onwe unu, ndi bi na mba ozo egekwaghi nti n'okwu m." Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

²⁰ Ya mere, nurunu okwu ONYENWE ANYI, unu niile bu ndi m mere ka e si na Jerusalem dota n'agha gaa Babilon. ²¹ Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel na-ekwu banyere Ehab nwa Kolaya, na Zedekaya nwa Maaseia, ndi na-ebu amuma ugha n'aha m, "Aga m ewere ha nyefee n'aka Nebukadneza bu eze Babilon. O ga-etigbukwa ha n'ihu unu. ²² N'ih ha, ndi niile e si Juda dota n'agha buru gaa Babilon ga na-ekwu okwu nkocha si, 'Ka ONYENWE ANYI mesokwa gi udi mmeso o mesoro Zedekaya na Ehab, ndi eze Babilon tunyere n'oku nke regburu ha.' ²³ N'ih na ha emeela ihe ndi jogburu onwe ya na njo n'Izrel; ha na nwunye ndi agbataobi ha akwaala iko; ha esitekuala n'aha m buo amuma ugha, amuma nke m na-enyeghi ha iwu ibu. Amaara m na ihe ndi a bu eziokwu, n'ih na ahuru m ya." Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

Ozi e ziri Shemaya

²⁴ Gwa Shemaya onye Nehelam okwu si ya, ²⁵ Otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, "I dere akwukwo zigara ndi niile bi na Jerusalem, ha na Zefanaya nwa Maaseia onye nchujaja, na ndi nchujaja ndi ozo. I gwara Zefanaya okwu n'akwukwo ahụ si ya, ²⁶ 'ONYENWE ANYI ahoputala gi mee gi onye nchujaja ga-anochi anya Jehoiada. N'ih ya, i burula onyeisi ulonso ukwu ONYENWE ANYI. Ya mere, o kwesiri ka i jide onye ara obula na-akpo onwe ya onye amuma, manye ya agbu igwe n'ukwu, na n'olu ya. ²⁷ Gini mere i ji hapu ibasiri Jeremaya, onye Anatot mba ike, onye na-eme onwe ya onye amuma n'etiti unu? ²⁸ O ziterela anyi ozi di otu a na Babilon si anyi, Unu ga-anu n'ebe ahụ tee anya. Ya mere, wuoronu onwe unu ulu, birikwanu n'ime ya. Kuonu ihe n'ubi, riekwanu ihe si n'ubi unu.'"

²⁹ Zefanaya bu onye nchujaja, guru akwukwo ozi ahụ n'ihu Jeremaya, bu onye amuma. ³⁰ Mgbe ahụ, okwu ONYENWE ANYI biakwutere Jeremaya, si, ³¹ "Zigara ndi

ahụ niile e mere ka ha gaa biri na mba ọzọ ozi sị ha, 'The ndị a ka ONYENWE ANYỊ kwuru banyere Shemaya onye Nehelam, Ebe ọ bụ na Shemaya ebuorola unu amụma mee ka unu tụtwasị obi unu n'okwu ụgha ya, ma ọ bughị m ziri ya,³² ihe ndị a ka ONYENWE ANYỊ kwuru, Mụ onwe m aghaghị ịta Shemaya onye Nehelam na mkpuru ya ahụhụ n'ihị mmehie ya. Ọ gaghị enwe nwoke ọbụla ga-afọdu ndụ n'etiti ndị ya niile. Ọ gaghị esokwa unu lekwasị anya n'ihe ọma ahụ niile m na-akwado imere ndị m, n'ihị na o kwusara nnupu isi megide ONYENWE ANYỊ. Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri.' "

30

Nlọta umu Izrel

¹ Ndi a bu okwu nke si n'ebe ONYENWE ANYI no biakwute Jeremaya. ² "Otu a ka ONYENWE ANYI, Chineke Izrel kwuru, 'Dee ihe niile m gwara gi n'ime akwukwo. ³ N'ihị na ubochi ndi ahụ na-abia,' ka ONYENWE ANYI kwuputara, 'mgbe m ga-akpoghachite ndi m bu Izrel na Juda si n'ebe e mere ka ha jee biri na mba ọzọ lota. Aga m eme ka ha laghachi n'ala ahụ m nyere nna nna ha, ka ha nwetakwa ya.' Otu a ka ONYENWE ANYI kwuru."

⁴ Ma ndi a bu okwu ONYENWE ANYI kwuru banyere Izrel na Juda. ⁵ "N'ihị na otu a ka ONYENWE ANYI kwuru,

" 'A na-anu mkpu akwa sitere n'egwu,
nke oke egwu, ọ bughị udo.

⁶ Juonu ajuju, ma hu,
nwoke ọ puru imu umu?

Ginikwa mere m ji na-ahụ ndi ikom di ike
ka ha tuktwasiri aka ha n'ukwu ha dika nwanyi ime na-eme,
ihu onye ọbula gbanwekwara dika nke onye na-anwu anwu?

⁷ Ubochi di oke egwu ka ubochi ahụ ga-abu.
O nwekwaghị ubochi ga-adi ka ya.

Ọ ga-abu oge oke nsogbu nye Jekob,
ma a ga-anaputa ya site na ya.

⁸ " 'N'ubochi ahụ,
'aga m agbaji ihe inya n'olu a nyakwasiri ha n'olu,
tibusikwaa agbu niile e kere ha.

Ha agaghị abukwa ndi ohu nye ndi mba ọzọ, ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime
ihe niile kwubiri.

⁹ Kama ha ga-eke ONYENWE ANYI bu Chineke ha,
na Devid eze ha,
onye m ga-esi n'etiti ha mee ka o biliere ha.

¹⁰ " 'Ya mere, atula egwu, gi Jekob, ohu m.

Atukwala ujo* gi Izrel,
Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

'Aghaghị m izoputa gi site na mba ahụ di anya,
zoputakwa umu umu gi site na mba ahụ e mere ka ha gaa biri n'ime ya.
Jekob ga-emesiakwa biri n'udo na nchebe.

Ọ dikwaghị onye ga-eme ka ujo tuo ya ọzọ.

¹¹ N'ihị na mụ onwe m nonyeere gi, aga m azoputakwa gi,
otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

* **30:10** 30:10 Ya bu, adakwala mba

'A sịkwari na m alaa mba ndi ahụ niile n'iyi,
bụ mba ndi ahụ m chụbanyere gi n'ime ha,
agaghị m ebibi gi onwe gi kparamkam.

Aga m adọ gi aka na nti maọbụ dika o kwesiri,[†]
i gaghị agbanari ita ahuhụ.'

¹² "Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwukwara,

" 'Onya di gi n'ahụ enweghi ngwota,
mmeru ahụ i meruru di ukwuu, o pughi ila ala.

¹³ O nweghi onye na-ekpechitere gi onu gi,
o nweghi ogwu di nke e ji eme ka onya gi laa.
Olileanya adighi na a ga-agwo gi.

¹⁴ Ndi niile gi na ha di na mma e chezoala gi;
ha adighi echetakwa gi n'echiche uche ha.

E tieela m gi ihe dika onye iro gi ga-esi tie gi ihe;
ataala m gi ahuhu dika onye na-enweghi obi ebere ga-esi taa gi ahuhu,
n'ih i na ajo omume gi bara uba nke ukwuu,
mmehie gi dikwa otutu.

¹⁵ Gini mere i ji na-akwa akwa n'ih i onya di gi n'ahụ?

Gini mere i ji na-akwa akwa n'ih i ihe mgbu nke na-enweghi ogwugwo?

Emere m ka ihe ndi a biakwas i gi n'ih i iba uba nke ajo omume gi,
na n'ih i otutu mmehie gi.

¹⁶ " 'Ma a ga-eripia ndi niile na-eripia gi;

ndi iro gi niile, ha niile n'otu n'otu, ka a ga-adota n'agha buru gaa mba ozo.

Ndi na-apunara gi ihe i nwere n'ike ka a ga-apunarakwa ha ihe ha nwere n'ike.

Ndi niile na-alutakwa ihe inwere n'agha ka a ga-enye ka ha ghoo ihe nluta n'agha.

¹⁷ Ma aga m eme ka ahụ sie gi ike;

aga m agwo kwa onya gi niile,' otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya.

'N'ih i na a na-akpo gi onye a juruaju.

Gi Zayon, nke o nweghi onye na-elekota ya.'

¹⁸ "Otu a ka ONYENWE ANYI kwuru,

" 'Lee, ana m aga ime ka Jekob nwetaghachi ulo ikwu[‡] ya;
aga m enwekwa obi ebere n'ebe obibi ya.

A ga-ewughari obodo ahụ n'elu mkpomkpo ebe ya;[§]

uloeze ga-eguzokwa n'onodu kwesiri ya.

¹⁹ N'ebe ahụ ka a ga-esi na-anu olu abụ ekele,
na olu ndi na-anuri onu.

Aga m eme ka ha baa uba n'onuogugu,
ha agagh i adikwa ole na ole.

Aga m eme ka ha buru ndi a na-asopuru,
ndi a na-agagh i eledakwa anya.

²⁰ Umụ ha ga-adikwa ka umuntakiri ndi mgbe ochie ahụ,
nzuko ha ga-eguzosikwa ike n'ihu m.

Aga m atakwa ndi ahụ na-emegbu ha ahuhụ.

²¹ Onyendu ha ga-abu otu onye n'ime ndi ha;
onye ga-achi ha ga-esi n'etiti ha puta.

Aga m akpobata ya nso ebe m no, o ga-abiaru m nso,
n'ih i na olee mmadu ahụ nke puru inyefe onwe ya kparamkam,

[†] 30:11 30:11 Dika o ziri ezi n'ikpe   [‡] 30:18 30:18 Ya bu, ebe obibi   [§] 30:18 30:18 Ufodu akwukwo na-asi
n'elu ugu ya

maka ibiaru m nso?’
 Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.
 22 ‘N’uzo di otu a unu ga-abu ndi m,
 mu onwe m kwa ga-abu Chineke unu.’ ”

23 Lee, ONYENWE ANYI ga-esite n’onuma ya
 mee ka oke ifufe ya fee.
 O ga-efekwasị ndi na-emebi iwu
 dika ifufe na-efesi ike.

24 Iwe oku ONYENWE ANYI agaghi akwusi
 tutu ruo mgbe o mezuru
 ihe ndi o bu n’obi.
 N’ubochi ndi ahụ na-abia
 unu ga-aghota ihe ndi a.

31

1 “N’oge ahụ,” otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara ya, si, “Aga m abụ Chineke nke agburu Izrel niile. Ha ga-abukwa ndi m.”

2 Otu a ka ONYENWE ANYI kwuru,
 “Ndi ahụ gbanariri mma agha
 ga-ahuta ihuoma n’ozara.
 Aga m abia iwetara Izrel izuike.”

3 ONYENWE ANYI mere ka anyi hu ya anya site n’ebe di anya, na-asị,
 “O bu ihunanya nke na-adigide ruo mgbe ebighi ebi ka m ji hu gi n’anya;
 O bu ebere nke na-adighi agbanwe ka m ji dota unu nso.

4 Aga m ewulikwa gi elu ozo,
 e, aga m eme ka i buru ihe e wughariri ozo, gi Izrel bu nwaagboghọ na-amaghi
 nwoke.

Mgbe ahụ, i ga-eji ihe iti egwu gi puo
 soro ndi onu juru obi tee egwu.

5 Mgbe ahụ, i ga-akukwa ubi vaini a gbara ogige
 n’elu ugwu Sameria.

Ndi oru ubi kuru ya
 ga-erikwa mkpuru si na ya.

6 Ubochi ahụ ga-adi mgbe ndi nche ga-anọ
 n’elu ugwu nta niile nke Ifrem tikuo ndi niile si ha,
 ‘Bianu ka anyi jeruo Zayon,
 ka anyi jee n’ihu ONYENWE ANYI Chineke anyi.’ ”

7 Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru,
 “Tienu mkpu onu n’ihi Jekob,
 tienu mkpu onu n’ihi onye ahụ kachasi mba niile n’idi ukwu.
 Meenu ka a nuru ya, toonu ma na-asikwanu,
 ‘ONYENWE ANYI, biko, zoputa ndi gi,
 bu ndi Izrel foduru.’

8 Lee, aga m esite n’ala ahụ di n’ugwu kpota ha;
 aga m eme ka e si na nsotu niile nke uwa chikotaa ha.

N’etiti ha ka a ga-ahụ ndi kpuru isi na ndi ngwuro,
 na ndi inyom di ime, na ndi inyom ime na-eme.
 Ndi ga-alota ga-adi nnoo ukwu!

9 Ha ga na-akwa akwa mgbe ha na-alota,
 ha ga-anokwa n’ekpere mgbe m ga-edulata ha.

Aga m edu ha site n'akuku iyi,
 n'ala di larịi, ebe ha na-agaghị akpobi ukwu ha,
 n'ihị na aghoqlara m Izrel nna,
 Ifrem bukwa okpara m.

10 "Nurunu okwu ONYENWE ANYI, unu mba niile;
 kwusaanu ya n'ebe di anya nke ala ahụ di n'akuku osimiri niile.
 Onye ahụ chusara Izrel ga-achikotakwa ha.

O ga-elekotakwa igwe ewu na aturu ya dika onye ozuzu aturu.

11 N'ihị na ONYENWE ANYI ga-agbaputa Jakob,
 o ga-anaputakwa ha site n'aka ndi ka ha ike.

12 Ha ga-abia noo n'ugwu Zayon tie mkpu onu,
 ha ga-anuri onu n'ihị idi ukwu nke ezi ihe ONYENWE ANYI nyere ha,
 dika oka, na mmanya ohuru, na mmanu,
 na umu igwe ewu na aturu, na otutu ehi.

Ha ga-adi ka ubi a na-agba mmiri mgbe niile;
 ha agaghị erukwa uju ozo.

13 Mgbe ahụ, obi ga-atọ umu agboghọ uto, ha ga-etekwa egwu onu,
 umu okorobia na ndi agadi ga-anurikwa onu.

Aga m eme ka iru uju ha ghooro ha obi uto,
 aga m enyekwa ha nkasiobi na onu n'onodu mwute.

14 Aga m emekwa ka afo jubiga ndi nchaja oke n'ihị idi ukwu nke onyinye ha
 ga-enweta,

afo ezi ihe m ga-ejukwa ndi m,"*
 otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

15 Ihe ndi a bu ihe ONYENWE ANYI kwuru,
 "A nuru otu olu na Rema,
 iru uju na oke ikwa akwa.

Rechel na-akwa akwa n'ihị umu ya,
 o kwekwaghị inabata nkasiobi a na-akasi ya,
 n'ihị na umu ya adighikwa."

16 Ma otu a ka ONYENWE ANYI kwuru,
 "Jide olu gi aka, ka o ghara ikwa akwa,
 jidekwa anya gi abuo, ka ha ghara igba anya mmiri,
 n'ihị na a ga-akwu gi ugwo oru n'ihị oru gi."

Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

"Ha ga-esite n'ala ndi iro ha lotakwa.

17 N'ihị ya, olileanya dikwara odin'ihu gi."

Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

"Umu gi ga-alotakwa n'ala nke aka ha.

18 "Anula m noo isu ude Ifrem, na okwu o kwuru si,
 'I doola m aka na nti dika nwa ehi nke na-eme isiike.
 Lee, amutala m ihe i choro ka m muta site n'ido aka na nti gi.
 Ya mere, kpolata m, ka m nwee ike lotakwa,
 n'ihị na i bu ONYENWE ANYI na Chineke m.

19 Mgbe m kpafuru,
 echeghariri m.

Mgbe m ghotakwara,
 e tiri m aka n'obi m,

* 31:14 31:14 Ndi m ga-enwejubigakwa ihe niile oke

ihere mere m, ọ wutekwara m
n'ihì n'òṅòḍu ihe ihere n'ihì ụḍì ndụ m biri n'okorobịa m.'

²⁰ Ifrem, ọ bughị nwa m nwoke,
onye ihe ya na-atọ m uto?

Ọ bụ ezie na m na-ekwu okwu megide ya,
ma anọkwa m na-echeta ya.

N'ihì ya, ihe banyere ya na-agụsị obi m agụụ ike.
Ana m enwekwa obi ebere n'ebe ọ nọ."
Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuputara.

²¹ "Manyenụ ogidi ihùba ụzọ ama,
manyekwanụ osisi ihùba ụzọ ama.

Lezienụ anya mụta aha okporouzọ niile,
bụ okporouzọ unu ga-eso.

Lọta, gị Izrel, bụ nwaagboghọ na-amaghị nwoke,
laghachi n'obodo gị ndị a.

²² Ruo ole mgbe ka ị ga-anọ na-awaghari,
gị nwaagboghọ na-ekwesighị ntụkwasi obi Izrel?

N'ihì na ONYENWE ANYỊ na-aga ime ihe ọhụrụ n'ụwa;
nwanyị ga-anọ nwoke gburugburu."

²³ Ihe ndị a ka ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile, bụ Chineke Izrel, kwuru,
"Mgbe m si na mba ọzọ kpoghachi ha, ndị ga-ebi n'ala Juda na n'ime obodo ya niile
ga-ekwu okwu ndị a ọzọ sị: 'ONYENWE ANYỊ gozie gị, gị ebe obibi dị nsọ, gị ugwu dị
nsọ.' ²⁴ Ndị mmadụ ga-ebikọta ọnụ na Juda na n'obodo niile dị n'ime ya, ma ndị
na-arụ ọrụ ubi, ma ndị na-elekọta igwe ewu na aturụ ha. ²⁵ Aga m enwoghakwa ike
ndị na-ada mba, meekwa ka afo ju ndị ike gwurụ."

²⁶ N'oge a, esi m n'ura teta, lee anya gburugburu m. Ụra m rahurụ toro m uto nke
ukwu.

²⁷ Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuputara, "Lee, ụbochị ndị ahụ na-abia, mgbe m ga-
akụ ụmụ mmadụ na ụmụ anụmanụ n'ulo Izrel na n'ulo Juda. ²⁸ Ọ ga-erukwa na dika
m legidere ha anya maka ihopu ha, ikwada ha, itikpo ha, laa ha n'iyi, ma mee ka
ihe ojoo biakwasiri ha, otu a ka m ga-esikwa lezie ha anya iwuzi ha na iku ha dika
mkpuru." Ọ bụ otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri. ²⁹ "N'ubochi ndi ahụ, ndi mmadu
agaghi asikwa,

"Nna anyi ha arachaala mkpuru osisi na-achaghi acha,
ma lee, eze umu ha na-ejiji ejiji.'

³⁰ Kama onye obula ga-anwu n'ihì mmehie nke aka ya; onye rachara mkpuru osisi
na-achaghi acha ka eze ya ga-ejiji.

³¹ "Lee, oge na-abia," ka ONYENWE ANYỊ kwuputara,
"mgbe m ga-eme ka ogbugba ndu oheru diri

n'etiti mu na ulo Izrel,
nakwa ulo Juda.

³² Ọ bughị ụḍì ogbugba ndụ ahụ
mụ na nna nna ha gbara,

mgbe ahụ m jidere ha n'aka
site n'ala Ijpt duputa ha,

n'ihì na ha mebie ogbugba ndụ m,
ọ bụ ezie na mụ onwe m bụ di nye ha,"

Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuputara.

³³ "Ma nke a bụ ogbugba ndu mụ na ulo Izrel ga-agba
mgbe oge ndi ahụ gasiri," ka ONYENWE ANYỊ kwuputara.

“Aga m etinye iwu m n’ime obi ha,
aga m edekwasikwa ha n’uche ha.

Aga m abụ Chineke ha,
ha onwe ha ga-abụkwa ndị m.

³⁴ Ọ dighị onye ọbụla n’etiti ha ga-akuziri onye agbataobi ya ihe,
maọbụ otu onye asị ibe ya, ‘Mara ONYENWE ANYỊ,’

n’ihi na ha niile ga-ama onye m bụ,
site n’onye dīkarịsiri nta ruo n’onye dīkarịsiri ukwu n’etiti ha.”

Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri ya.

“N’ihi na aga m agbaghara ajọ omume ha,
agaghị m echetakwa mmehie ha niile ọzọ.”

³⁵ Ihe ndị a ka ONYENWE ANYỊ kwuru,
bụ onye ahụ họtara anyanwụ

mee ka ọ na-enye ihe n’ehihie,

onye ahụ nyere ọnwá na kpakpando iwu

ka ha na-enye ihe n’anyasị,

onye na-akpali oke osimiri,

na-eme ka ebiliri mmiri na-ebigbo.

Aha ya bụ ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile.

³⁶ Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuputara,

“Ọ bụ naanị ma ụkpụrụ ndị a ọ pụrụ n’ihu m, ghara idikwa,

ka a ga-eme ka ụmụ ụmụ Izrel ghara idị,

ka ha ghara ibukwa mba n’ihu m ọzọ.”

³⁷ Ihe ndị a ka ONYENWE ANYỊ kwuru,

“Ọ bụ naanị mgbe e nwere ike itụ ma chọputa isá mbara nke mbara eluigwe,

na idị omimi nke ntoala ụwa,

ka m ga-ajụ ụmụ ụmụ niile nke Izrel,

n’ihi ihe† niile ha mere.”

Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri.

³⁸ “Ụbọchị ndị ahụ na-abia, Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri, mgbe a ga-ewughari obodo a nye m, site n’ulọ elu Hananel ruo n’ọnu ụzọ ama Akukụ. ³⁹ Idị ogologo nke eriri otutu a ga-eji tuọ ya ga-adị ka site n’ihu ọnu ụzọ ama ahụ ruo n’ugwu Gareb, gaakwa ruo Goa. ⁴⁰ Ndagwurugwu ahụ niile ebe a tūnyere ozu ndị mmadu, na ebe e kpofuru ntụ, na mgbada ugwu ahụ niile ebe e doziri edozi maka ikụ ihe, ruo na ndagwurugwu iyi Kidron nke dī n’akukụ ọnu ụzọ ama inyinya, ga-aghokwa ebe dī nsọ nye ONYENWE ANYỊ. A gaghị ehopukwa obodo ahụ ọzọ, maọbụ tikpọọ ya.”

32

Jeremaya azuọ ala ubi

¹ Ihe ndị a bụ okwu ONYENWE ANYỊ nke rutere Jeremaya n’afọ nke iri nke ọchịchị Zedekaya eze Juda, nke bukwa afọ nke iri na asatọ nke ọchịchị Nebukadneza. ² N’oge a, ndị agha Babilon gbara Jerusalem gburugburu. E tinyekwara Jeremaya, bụ onye amuma n’ogige ulọ ndị nche nke dī n’ulọeze Juda.

³ Zedekaya eze Juda tūrụ ya mkporo n’ebe ahụ, sị ya, “Gini mere i ji na-ebu amuma dī otu a. N’ihi na i na-asị, ‘Ihe ndị a ka ONYENWE ANYỊ kwuru, ejikerela m inyefe gi na obodo a n’aka eze Babilon. Ọ ga-alutakwa ya n’agha. ⁴ Zedekaya eze Juda agaghị agbapu site n’aka ndị Babilon, n’ihi na a ga-enyefe ya n’aka eze Babilon, onye ya na ya ga-ekwuritakwa okwu ihu na ihu. Zedekaya ga-ejikwa anya ya abụọ hụ eze Babilon, ⁵ onye ga-eduru ya, bụ Zedekaya, gaa Babilon, ebe ọ ga-anọ tutu ruo mgbe

† 31:37 31:37 Ya bụ, ihe ọjọọ

mu, bu ONYENWE ANYI, mesiri ya ike. O buru na ibuso ndi Babilon agha, i gaghi emeri.' ”

⁶ Jeremaya siri, “Okwu ONYENWE ANYI rutere m nti, si, ⁷ Lee, Hanamel nwa Shalum, nwanne nna gi, ga-abiakwute gi, si gi, ‘Zuru ala m di n’Anatot, n’ihi na ebe i bu onye ikwu m o bu gi ka o ruuru izu ya.’

⁸ “Mgbe ahụ, dika ONYENWE ANYI si kwuo ya, Hanamel nwa nwanne nna m biakwutere m n’ogige ndi nche si m, ‘Zuru ala m di n’Anatot, n’ime ala ndi Benjamin. Ebe o bu ihe ruuru gi igbaputa ya ime ka o buru nke gi, o bu gi kwesiri izu ya.’

“Amaara m na nke a bu okwu ONYENWE ANYI. ⁹ Ya mere, azuru m ala ahụ di n’Anatot site n’aka nwanna m Hanamel. Atuputara m olaocha shekel iri na asaa onuahia ala ahụ, jiri ya kwuo ya ugwo. ¹⁰ Emesia, etinyere m aka m n’akwukwo ire ala ahụ, kaa ya akara, nyachie ya, n’ihu ndi akaebe. Atukwara m olaocha ahụ n’ihe otutu. ¹¹ Eweere m akwukwo izuta ala ahụ a kara akara, nke a nyachikwara anyachi, ebe e dere ihe banyere ozuzu na orire nke ala ahụ, werekwa udi akwukwo ahụ nke a na-anyachighi anyachi, ¹² nyefee ha n’aka Baruk nwa Neraya, nwa Mahseia, n’ihu Hanamel nwanna m, na n’ihu ndi akaebe ndi ozo, ndi aka ha di n’akwukwo ahụ, na n’ihu ndi Juu ndi ozo, ndi no n’ogige ulo ndi agha ahụ.

¹³ “N’ihu ha, enyere m Baruk iwu ndi a si ya, ¹⁴ ‘The ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, Were akwukwo ndi a, ma nke a nyachiri anyachi, ma nke a na-anyachighi anyachi, tinye ha n’ime ite e ji uru kpuo, ebe ha ga-adi ogologo oge. ¹⁵ N’ihi na ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, a ga-emesiakwa zuo ulo, ala ubi nakwa ubi vaini n’ala a.’

¹⁶ “Mgbe m nyechasiri Baruk nwa Neraya akwukwo ndi ahụ, ekpere m ekpere nye ONYENWE ANYI si,

¹⁷ “Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI o bu gi sitere n’ike gi di ukwu, na aka gi e setiri eseti mee eluigwe na uwa. O nweghi ihe obula i na-enweghi ike ime. ¹⁸ I na-egosi ihunanya nye otutu puku ndi mmadu ma na-eweta ita ahuhu nye umu site n’ihi mmehie nna ha. O Chineke di ukwu dikwa ike, ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile bu aha gi. ¹⁹ Nzube gi di ukwu, otu a kwa akaoru gi dikwa ukwu. Anya gi ghere oghe nye uzu mmadu niile. I na-akwughachikwa onye obula dika ndu ya na akaoru ya si di. ²⁰ O bu gi mere ihe iribama na ihe ebube di iche iche n’Ijpt. I nogidekwara na-aru ha ruo taa, ma n’ala Izrel ma n’etiti ndi niile no n’uwa. N’ihi ya, i meere onwe gi aha nke ka bukwa nke gi n’ebe niile. ²¹ O bu ihe iribama na oru ebube di iche iche, n’aka di ike, na ogwe aka e setipuru esetipu, n’ihe oke egwu, ka i ji kpoputa ndi gi Izrel site n’Ijpt. ²² I nyere ha ala a, nke i nuru n’iyi inye nna nna ha, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya. ²³ Ha batara n’ala a, nweta ya, ma ha juru irubere gi isi, maobu jeharia n’iwu gi; ha emeghi ihe ndi i nyere ha n’iwu mee. N’ihi ya, i mere ka ihe ojoo ndi a biakwasị ha.

²⁴ “Lee ka ndi iro si wuo ihe agha ha gburugburu mgbidi obodo a, ihe agha nke ha ga-eji luta ya n’agha. I werela obodo a nyefee ndi Babilon na-ebuso ya agha n’aka, n’ihi mma agha na unwu, na oke oria di n’ime ya. Ihe i kwuru na o ga-eme emezuola, dika i si ahụ ya ugbu a. ²⁵ Ma o bu ezie na a ga-enyefe obodo a n’aka ndi Babilon, ma gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI gwara m si, ‘Were olaocha zuta ala ahụ. Zukwaa ya n’ihu ndi akaebe.’ ”

²⁶ Mgbe ahụ, okwu ONYENWE ANYI ruru Jeremaya nti si ya, ²⁷ “Abu m ONYENWE ANYI, Chineke nke anu ahụ niile bu mmadu. O di ihe obula kariri m ime? ²⁸ Ya mere, ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru: Ejikerela m ugbu a inyefe obodo a n’aka ndi Babilon, na n’aka Nebukadneza eze Babilon, onye ga-aluta ya n’agha. ²⁹ Ndi Babilon ahụ na-ebuso obodo a agha, ga-abata n’ime ya, kpoọ ya oku. Ha ga-akpo ya oku, ya na ulo

niile di n'ime ya, bu ulo niile ahụ ndi bi n'ime ya no kpasuo m iwe, site n'isure ihe nsure oku na-esi isi utọ nye chi Baal n'elu ulo ha niile, na site n'iwusara chi ndi ozo onyinye ihe onunu.

³⁰ “O bu naani ihe ojoo ka ndi Izrel na ndi Juda mere n'ihu m site na mgbe ha bu nwantakiri. N'ezie, ha esitela n'ihe ha ji aka mee kpasuo m iwe, ka ONYENWE ANYI kwuru. ³¹ Site n'oge e wuru ya ruo ugbo a, ndi bi n'obodo a akpaliela iwe m na onuma m. Ya mere, aga m esite n'ihu m wezuga ha. ³² Ndi Izrel na Juda, na ndi eze ha, na ndiisi ochichi ha, na ndi nchaja ha, na ndi amuma ha, na ndi ikom Juda, ma ndi bi na Jerusalem, akpasuola m iwe site n'ihe ojoo niile ha mere. ³³ Ha gbakutara mazu, ju ilenye anya n'ebe m no. O bu ezie na m ziri ha ihe mgbe mgbe, ma ha juru ige nti, jukwa inabata ido aka na nti m. ³⁴ Ha doro oyiya ihe aru n'ulonso ahụ a kpokwasiri aha m, si otu a meruo ya. ³⁵ Ha wuru ebe di elu di iche iche na Ndagwurugwu nke Ben Hinom nye Baal, ebe ha no jiri umu ha ndi ikom na ndi inyom choo aja nye Molek. O nweghi mgbe m nyere ha iwu ime ihe di otu a, o nweghi mgbe ajo ihe di otu a batara m n'obi, nke i nye ha iwu ime ihe aru di otu a, nke ime ka Juda mehie.

³⁶ “Ihe i kwuru banyere obodo a bu, ‘A ga-esite na mma agha, na n'unwu, na n'oke oria, nyefee ha n'aka eze Babilon,’ ma ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Chineke Izrel kwuru, ³⁷ Lee, aghaghi m ichikota ha site na mba ndi ahụ niile m sitere n'iwe m, na n'oke onuma m chuga ha. Aga m akpoghachite ha n'ebe a, mee ka ha biri n'udo. ³⁸ Ha ga-abu ndi m, mu onwe m ga-abukwa Chineke ha. ³⁹ Aga m enye ha otu obi na otu uzo, ime ka ha na-atu egwu m, n'ihidi odimma nke ha, na odimma nke umu ha ndi ga-eso ha. ⁴⁰ Aga m eme ka ogbugba ndu ebighi ebi diri n'etiti mu na ha. Agaghi m akwusi imere ha ihe oma, aga m akwalikwa obi ha itu egwu m. N'uzo di otu a, ha agaghi esitekwa n'iso m wezuga onwe ha. ⁴¹ Obi ga-atokwa m utọ ime ha mma; m ga-ejikwa obi m niile, na mkpuruobi m niile kuọ ha n'ala a.

⁴² “Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, Dika m mere ka ihe ojoo ukwuu a niile biakwasidi a, otu a ka m ga-esikwa mee ka ezi ihe ahụ niile m kwere ha na nkwa biakwasidi ha. ⁴³ A ga-azukwa ohia* n'ala a unu na-asidi na o bu ala togboro n'efu, nke mmadu na anumanu na-adighi n'ime ya, ala nke e nyefere n'aka ndi Babilon. ⁴⁴ A ga-ejikwa olaocha zuo ala ubi, deekwa ihe banyere orire na ozuzu ya n'akwukwo. A ga-aka akwukwo ndi ahụ akara n'ihu ndi akaebe, n'ala Benjamin, na n'obodo nta niile di gburugburu Jerusalem, ma n'ala Juda, na n'obodo di n'ala ugwu ugwu, na nke di na mgbada ugwu niile di n'odida anyanwu, na nke di na Negev, n'ihidi na aga m esite n'obodo ndi ahụ dotara ha n'agha buuru ha gaa kpolata ha.† Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.”

33

Nkwa banyere nloghachi

¹ Mgbe Jeremaya ka no dika onye mkporo n'ogige ulo ndi nche, okwu ONYENWE ANYI ruru ya nti nke ugboro abuo, si ya, ² “Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, onye ahụ kere uwa kwuru, ONYENWE ANYI, onye kpuru ya mee ya ka o guzosie ike, Onye aha ya bu ONYENWE ANYI: ³ ‘Kpokuo m, aga m aza gi, gosi gi ihe di ukwuu di iche iche, na ihe siri ike na nghota nke i na-amaghi.’ ⁴ N'ihidi na nke a bu ihe ONYENWE ANYI, bu Chineke Izrel, kwuru banyere ulo ndi ahụ niile di n'obodo, na uloeze niile nke ndi eze Juda, bu nke akwadara maka iji megide nnochibido niile na mma agha ⁵ n'agha a na-aluso ndi Babilon. ‘Aga eji ozu ndi mmadu ahụ niile m ga-etigbu site n'iwe m na n'onuma m kpojuo ha. Aga m ezo ihu m site n'ebe obodo a no, n'ihidi ajo omume ya niile.

* 32:43 32:43 Ya bu, ala ubi † 32:44 32:44 Maobu, m ga-eweghachitere ha ihe onwunwe ha

6 “Ma otu ọ di, aga m agwo ya, mee ka ahụ sie ya ike. Aga m agwo ndi m, meekwa ka ha nwe udo n’ebe ọ bara ụba. Ha ga-ebikwa n’udo na-enweghi egwu ọbula. 7 Aga m emekwa ka ndi Izrel na ndi Juda a dotara n’agha lota. Aga m ewugharikwa ha dika ulo, mee ka ha diri ka ha di na mbu. 8 Aga m eme ka ha di ọcha site na mmehie ha niile, nke ha mere megide m. Aga m agbaghara ha mmehie ha na nnupu isi ha niile megide m. 9 Mgbe ahụ, obodo a ga-aghokwa ihe ga-eme ka mba niile nke uwa mara m, ka ha nuri ọnu n’ime m, tookwa m, ma wetara m nsopuru, mgbe ha ga-anu ihe oma niile m meere obodo a. Ha ga-atukwa oke egwu, maakwa jijiji, n’ihi ezi ihe ahụ niile na n’ihi udo ahụ niile nke mu onwe m mere ka o rute ha aka.’

10 “Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, ‘Unu na-asị banyere ebe a, “Ọ bu mkpomkpo ebe, ebe umu mmadu na umu anumanu na-ebighi n’ime ya.” Ma n’obodo Juda, ya na okporo ọzọ niile di na Jerusalem, nke togboro n’efu ugbu a, nke mmadu maobu anumanu na-ebighi n’ime ya, a ga-emesia nukwa 11 olu ọnu na obi uto, na olu ndi ikom na ndi inyom na-alu di na nwunye, na olu ndi ahụ niile na-eweta onyinye ekele n’ulo ONYENWE ANYI, ndi ahụ ga-asị,

“ “Nyenu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile ekele n’ihi na ONYENWE ANYI di mma.

Ihunanya ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighi ebi.”

N’ihi na aga m eme ka ndi ala a, nke a dotara n’agha lota, dikwa ka ha di na mbu,’ otu a ka ONYENWE ANYI kwuru.

12 “The ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru, ‘N’ebe a, nke bu mkpomkpo ebe ugbu a, nke mmadu maobu anumanu na-ebighi n’ime ya, ka a ga-emesia nweekwa ebe ita nri nke igwe ewu na aturu, n’ime obodo niile, ebe ndi ozuzu aturu ga-eduru igwe ewu na aturu ha gaa izuikwe. 13 N’ime obodo niile nke di n’ala ugwu ugwu, na n’obodo niile nke di na mgbada ugwu niile nke Negev, n’oke ala Benjamin, n’ime obodo nta niile nke gbara Jerusalem gburugburu, na n’ime obodo niile nke Juda. Igwe ewu na aturu ga-agabigakwa ozo n’okpuru aka abuo nke onye na-agu ha onu.’ Otu a ka ONYENWE ANYI na-ekwu.

14 “ ‘Ubochi ndi ahụ na-abia,’ ka ONYENWE ANYI kwuputara, ‘mgbe m ga-emezu ezi nkwa ahụ m kwere ulo Izrel na ulo Juda.

15 “ ‘N’ubochi ndi ahụ, na n’oge ahụ,

aga m eme ka Alaka ezi omume puputa site n’ezinaulo Devid.

Ọ ga-eme ihe ziri ezi, kpeekwa ikpe ziri ezi n’ala ahụ.

16 N’ubochi ndi ahụ, ka a ga-azoputa Juda,

Jerusalem ga-ebikwa n’udo.*

Nke a bu aha a ga-akpo ya,

ONYENWE ANYI Onye Nzoputa, bu ezi omume anyi.†

17 N’ihi na ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, ‘O nweghi oge a ga-ahapu inweta otu onye site n’ezinaulo Devid onye ga-anọ n’ocheeze ulo Izrel. 18 Ọ dikwaghị mgbe a ga-ahapu inweta onye ga-esite n’etiti ndi nchujaja na ndi Livayi, nke ga-eguzo n’ihu m ubochi niile ichu aja nsure oku, na i wetara m onyinye inata ihuoma, na ichuru m aja di iche iche.’”

19 Emesia, okwu ONYENWE ANYI ruru Jeremaya nti si ya, 20 “The ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, ‘O buru na unu nwere ike ime ka ogbugba ndu m na ehie, na ogbugba ndu mu na abali ghara idikwa, ime ka ehie na abali gharakwa iputa n’oge ha, 21 mgbe ahụ ogbugba ndu nke mu na Devid ohu m gbara, na ogbugba ndu nke m mere ka ọ diri n’etiti mu na ndi Livayi, bu ndi nchujaja na-eje ozi ha n’ihu m, agaghị adikwa. A gaghị enwekwa onye ga-esi n’ezinaulo Devid nke ga-anokwasị n’ocheeze ya. 22 Aga m eme ka umu umu Devid ohu m, na ndi Livayi, bu ndi na-eje ozi ha

* 33:16 33:16 Na-atughị ujo ọbula † 33:16 33:16 Onyenwe anyi, bu ezi omume anyi

n'ihu m, di ukwu n'onuogugu dika kpakpando di na mbara eluigwe; ha ga-adikwa ukwu dika uzuzu di n'onu mmiri osimiri nke a na-apughị iguta onu.' "

²³ Okwu ONYENWE ANYI ruru Jeremaya nti si ya, ²⁴ "I hula ajuju ndi a na-aju? Ha na-aju na-asị, 'ONYENWE ANYI o jula agburu abuo ndi a o hoputara?' N'ihia ya, ha na-eleli ndi m, ha adighi agukwa ha dika mba. ²⁵ Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, 'O buru na m emeghi ka ogbugba ndu diri n'etiti mu na ehie na abali, meekwa ka iwu na-achi eluigwe na uwa guzosie ike, ²⁶ mgbe ahụ, agaara m aju umu umu Jekob, na umu umu Devid ohu m. Agaraghi m ahoputa otu n'ime umu ya ka o chia umu umu Ibrahim na Aizik na Jekob. Ma aga m eme ka ndi ha a dotara n'agha lota; aga m enwekwa obi ebere n'ahu ha.' "

34

Ido aka na nti a doro Zedekaya

¹ Mgbe Nebukadneza eze Babilon na ndi agha ya niile, na mba niile di n'alaeze nke o na-achi na-ebuso Jerusalem na obodo niile gbara ya gburugburu agha, okwu ONYENWE ANYI ruru Jeremaya nti si, ² "The ndi a ka ONYENWE ANYI, Chineke Izrel kwuru, Jekwuru Zedekaya bu eze Juda, gwa ya si, 'The ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, ejikerela m ugbu a inyefe eze Babilon obodo a n'aka. O ga-esurekwa ya oku. ³ I gaghị agbanari ya, n'ihia na o ga-ejide gi. A ga-arara gi nyefekwa ya n'aka. Anya gi abuo ka i ga-eji hu eze Babilon. Gi na ya ga-ekwuritakwa okwu. I ga-agakwa Babilon.

⁴ " 'Ma nurukwa nkwa ONYENWE ANYI na-ekwe gi, gi Zedekaya eze Juda. Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru banyere gi, I gaghị anwu site na mma agha; ⁵ i ga-anwu n'udo. Dika ndi mmadu si mune oku kwaa ozu nna gi ha, bu ndi buru gi uzọ chia ka eze, otu a ka ha ga-esi mune oku kwaa gi. Ha ga-eti aka n'obi kwa akwa si, "Ewoo, onyenwe anyi!" O bu mu onwe m na-ekwe nkwa a, otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya.' "

⁶ Mgbe ahụ, Jeremaya onye amuma gara gwa Zedekaya eze Juda ihe ndi a niile na Jerusalem. ⁷ N'oge a, ndi agha eze Babilon na-ebuso Jerusalem agha. Ha na-ebusokwa obodo ndi ozọ nke nogidere na-ebuso ha agha, nke bu obodo Lakish na Azeka. Obodo ndi a bu naani obodo foduru n'ala Juda nke ndi agha Babilon na-emeribeghi.

Inwe onwe nke ndi ohu

⁸ Okwu ONYENWE ANYI ruru Jeremaya nti mgbe Zedekaya bu eze, na ndi Izrel niile gbachara ndu na Jerusalem ikposara ndi ohu niile nwere onwe ha. ⁹ Onye obula ga-ahapu ohu ya bu onye Hibru ka o nwere onwe ya, ma ohu ahụ o bu nwoke maobu nwanyi. A gaghị agukwa onye Juu obula dika ohu ozọ. ¹⁰ Ya mere, ndisi ochichi niile, na ndi niile bu ndi kwekoritara gbaa ndu a, na ha ga-ahapu ohu ha ndi nwoke na ndi nwanyi ka ha nwere onwe ha. Ha mekwara dika ha si kwuo. ¹¹ Ma mgbe oge nta gasiri, ndi a niile gbanwere obi ha. Ha gara jide ohu ndi ahụ ha hapuru, mee ka ha ghoakwa ndi ohu ha ozọ.

¹² Mgbe ahụ, okwu ONYENWE ANYI ruru Jeremaya nti si ya, ¹³ "The ndi a ka ONYENWE ANYI, Chineke Izrel, kwuru, Mu na nna nna unu ha gbara ndu mgbe m si n'ala Ijpt, bu ala ebe ha bu ohu kpoputa ha. Mgbe ahụ agwara m ha si, ¹⁴ 'N'ogwugwu afọ asaa obula, onye obula n'ime unu aghaghị ihapu onye Hibru ibe unu resiri unu onwe ya dika ohu, ka o nwerekwa onwe ya. Mgbe onye ahụ jeere unu ozi afọ isii, unu kwesiri ihapu ya ka o nwere onwe ya.' Ma nna nna unu ha egeghi m nti, ha etinyeghikwa uche ha n'iwu m nyere ha. ¹⁵ Na nwa oge nta gara aga unu cheghariri mee ihe ziri ezi n'anya m. Onye obula n'ime unu kposara inwere onwe nye ndi unu. Unu gara n'ihu gbaa ndu n'ihu m n'ime ulonso ahụ a kpokwasiri aha m. ¹⁶ Ma ugbu a, unu echigharjala, meruo aha m; onye obula n'ime unu akpoghachikwala nye onwe ya

ndi ohu ndi ikom na ndi inyom ahụ unu hapụrụ ka ha nwere onwe ha, gaa dika o si masi mkpuruobi ha. Unu akwagidekwala ha ka ha burukwa ndi ohu unu ozo.

¹⁷ “N’ihi nke a, ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, Unu erubeghi isi nye m, unu ekwusaghi nwere onwe nye ndi unu. Ya mere, ugbo a mu onwe m na-akposo ‘Inwere onwe’ nye unu, ka ONYENWE ANYI kwubiri, ‘inwere onwe’ nke ida n’ihi mma agha, na ajo oria na-eefe efe, na oke unwu. Aga m emekwa unu ka unu ghoo ihe iso oyi nye alaeze niile nke uwa. ¹⁸ Ma ndi ikom ahụ niile meruru ogbugba ndu m, ndi ahụ na-edebeghi ogbugba ndu ha gbara n’ihu m, ka m ga-eme ka ha diri ka nwa ehi ogbugba ndu ahụ ha kpowara abuo, nke ha si n’etiti okara abuo ya gafee, maka imesi ogbugba ndu ha ike. ¹⁹ Ndi ndu Juda na Jerusalem na ndi ozi eze na ndi nchujaja na ndi niile bi n’ala a ndi si n’etiti okara nwa ehi ahụ gabiga ²⁰ ka m ga-enyefe n’aka ndi iro ha ndi na-achoo iwepu ndu ha. Ozu ha ga-abu ihe oriri nye anu ufe nke eluigwe na anu ohia nke uwa.

²¹ “Aga m enyefe Zedekaya eze Juda na ndiisi ochichi ya n’aka ndi iro ha, ndi na-achoo ndu ha. Aga m enyefe ha n’aka ndi agha eze Babilon, ndi siterela n’ibuso unu agha wezuga onwe ha. ²² Aga m enye iwu, ka ONYENWE ANYI kwubiri, mee ka a kpoghachi ha azu n’obodo a. Ha ga-ebuso ya agha, merie ya, surekwaa ya oku. Aga m emekwa ka obodo Juda niile togboro n’efu. O dikwaghi onye ga-ebi n’ime ya.”

35

Umu Rekab

¹ Ndi a bu okwu ONYENWE ANYI nke ruru Jeremaya nti n’oge ochichi Jehoiakim nwa Josaya eze Juda si ya, ² “Jee n’ulo umu Rekab kpo ha oku ka ha bia n’ulonso ONYENWE ANYI, n’otu n’ime onuulo ya, nodu n’ebe ahụ nye ha mmnya ka ha nuo.”

³ Ya mere, ejekwuuru m Jaazanaya nwa Jeremaya, nwa Habazinaya na umunne ya, na umu ya ndi ikom, ya bu, ndi ezinaulo Rekab niile. ⁴ Akpobatara m ha n’ulonso ONYENWE ANYI, n’ime onuulo umu Hanan nwa Igdalaya, onye nke Chineke. Onuulo a di nso n’onuulo ndiisi ulonso, nke di n’elu onuulo Maaseia nwa Shalum, onye nche onu uzo ulonso. ⁵ Mgbe ahụ, e doziri m okwa ufodu juputara na mmnya na iko ufodu n’ihu umu Rekab, si ha, “Ngwanu, nuanu mmnya.”

⁶ Ma ha zara si, “Anyi adighi anu mmnya, n’ihi na nna nna anyi Jehonadab nwa Rekab nyere anyi iwu si anyi, ‘Unu anukwala mmnya, unu na umu umu unu. ⁷ Ozokwa, unu ewurula onwe unu ulo, unu akula mkpuru ubi, maobu ku ubi vaini. Unu adotarala onwe unu ihe ndi a niile, kama na-ebinu n’ulo ikwuu. O bu n’uzo di otu a ka unu ga-esi bie ogologo ndu n’ala ahụ unu bu ndi obia n’ime ya.’ ⁸ Anyi erubela isi n’ihe niile nna nna anyi Jehonadab nwa Rekab gwara anyi. Anyi na ndi nwunye anyi na umu anyi ndi ikom na ndi inyom adighi anu mmnya, ⁹ maobu wuo ulo, maobu nwee ubi vaini, ala ubi maobu mkpuru okuku. ¹⁰ O bukwa n’ulo ikwuu ka anyi na-ebi di ka nna nna anyi Jehonadab nyere anyi n’iwu. ¹¹ Ma mgbe Nebukadneza eze Babilon busoro ala anyi agha, anyi kpebiri si, ‘Bianu ka anyi gbaba Jerusalem si otu a gbanari ndi agha Babilon, na ndi agha ndi Aram.’ O bu nke a mere anyi ji biri na Jerusalem.”

¹² Mgbe ahụ, okwu ONYENWE ANYI ruru Jeremaya nti si ya ¹³ Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, “Gaa gwa ndi Juda na ndi bi na Jerusalem, ‘O bu na unu agaghi esite n’ido aka na nti muta irubere okwu m isi?’ ka ONYENWE ANYI kwuputara. ¹⁴ ‘Jhonadab nwa Rekab nyere umu umu ya iwu si ha anula mmnya, ha na-edebe iwu ahụ. Ruo taa, ha adighi anu mmnya, n’ihi na ha na-edebe iwu nna nna ha nyere ha. Ma mu onwe m agwala unu okwu mgbe na mgbe, ma unu juru irubere m isi. ¹⁵ Mgbe mgbe ka m ziteere unu umu ohu m bu ndi amuma, ndi biara gwa unu okwu si, “Dozienu uzo unu, sitekwanu n’ajo omume

unu tugharia. Unu niile n'otu n'otu, unu agbasola chi ndi ozo ife ha. O buru na unu emee otu a, unu ga-ebi n'ala a m nyere unu na nna nna unu ha." Ma unu juru ina nti, jukwa ige m nti. ¹⁶ Umụ umụ Jehonadab, nwa Rekab, emeela ihe nna nna ha nyere ha n'iwu, ma ndi a juru irubere m isi.'

¹⁷ "N'ihia ya, ihe ndi a ka ONYENWE ANYI Chineke Onye puru ime ihe niile, Chineke Izrel kwuru: 'Geenu nti! Lee, ana m aga ime ka ihe ozo biakwasị Juda na ndi niile bi na Jerusalem, dika m kwuru na o ga-adi. N'ihia na agwala m ha okwu, ma ha juru ige m nti. Akporo m ha oku, ma ha juru iza.'"

¹⁸ Mgbe ahụ, Jeremaya gwara ndi ezinaulo Rekab, "The ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, 'Unu erubeela isi mee ihe niile nna nna unu bu Jehonadab nyere unu n'iwu.' ¹⁹ N'ihia ya, ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel, kwuru si, 'O nweghi mgbe obula nwoke ga-ejere m ozi ga-ako n'ezinaulo Jehonadab nwa Rekab.'"

36

Jehoiakim akporo akwukwo Jeremaya oku

¹ N'afọ anọ nke ochichi Jehoiakim nwa Josaya bu eze Juda, okwu ONYENWE ANYI ndi a ruru Jeremaya nti, ² "Were akwukwo detuo okwu ahụ niile m gwarala gi banyere Izrel, na Juda, na banyere ndi mba ozo di iche iche, bu okwu ndi ahụ m bidoro igwa gi site n'oge ochichi Josaya ruo ugbo a. ³ Ma eleghi anya mgbe ndi Juda nuru ka e kwuputara ihe banyere ihe ozo ndi ahụ m zubere, nke na-aga ibiakwasị ha, onye obula n'ime ha n'otu n'otu ga-esite n'uzo ozo ya tugharia. Mgbe ahụ, aga m agbaghara ha ajo omume ha na mmehie ha."

⁴ Ya mere, Jeremaya kporo Baruk nwa Neraya ka o biakwute ya. Mgbe Jeremaya no na-akporuta okwu ahụ niile ONYENWE ANYI gwara ya, Baruk nokwa na-edeputa ha n'akwukwo. ⁵ Emesia, Jeremaya gwara Baruk okwu si ya, "Onodu nke m no n'ime ya ugbo a agaghi ekwe ka m site n'ebe a puo jeruo n'ulonso ONYENWE ANYI. ⁶ N'ihia ya, gaa n'ulonso ONYENWE ANYI n'ubochi ibu onu, nodu n'ebe ahụ guputara ndi mmadu okwu ONYENWE ANYI ndi a i dere n'akwukwo dika m kporutara ha. Guputara ya ndi Juda si obodo niile bia n'ulonso ahụ. ⁷ Ma eleghi anya, ha ga-ario ONYENWE ANYI aririo. Ma eleghi anya onye obula n'ime ha ga-esite n'uzo ozo ya tugharia, ka iwe na onuma di ukwu nke ONYENWE ANYI ga-ekpughe megide ndi a ghara ibiakwasị ha."

⁸ Baruk nwa Neraya mere dika Jeremaya onye amuma si gwa ya. O guputara okwu ONYENWE ANYI, nke di n'akwukwo ahụ, n'ulonso ONYENWE ANYI. ⁹ N'onwa itoolu nke afọ ise nke ochichi Jehoiakim nwa Josaya eze Juda, e doro oge di iche nye maka ibu onu n'ihu ONYENWE ANYI. E kwusara ibu onu a nye ndi niile no na Jerusalem, na ndi si n'obodo Juda niile bia na Jerusalem. ¹⁰ Baruk no n'onuulo Gemaraya nwa Shefan, bu ode akwukwo, guputara ndi niile no n'ulonso Onyenwe anyi okwu Jeremaya, nke di n'akwukwo a di nsọ n'onu uzo ama ohuru nke ulonso ahụ.

¹¹ Mgbe Mikaya nwa Gemaraya nwa Shefan nuru okwu ONYENWE ANYI nke e si n'akwukwo ahụ guputa, ¹² o si n'ebe ahụ puo, gaa n'ulo ode akwukwo di n'uloeze, ebe ndisi niile zukoro. Ndi a bu ndi zukoro n'ebe ahụ; Elishama, ode akwukwo, na Delaya nwa Shemaya, na Elnatan nwa Akboa, na Gemaraya nwa Shefan, na Zedekaya nwa Hananaya, na ndisi ochichi ndi ozo. ¹³ Mgbe Mikaya gwara ha ihe o nuru Baruk si n'akwukwo ahụ guputara ndi mmadu, ¹⁴ ndisi ahụ niile zipuru Jehudi nwa Netanaya, nwa Shelemaya, nwa Kushi, ka o jekwuru Baruk si ya "Were akwukwo ahụ i si na ya guputara ndi mmadu ihe, bia." Ya mere, Baruk, nwa Neraya, ji akwukwo a n'aka ya jekwuru ha. ¹⁵ Mgbe o ruru n'ebe ahụ, ha gwara ya si ya, "Biko, nodu ala guora anyi ihe di n'akwukwo a."

Ya mere, Baruk guputara ha ihe di n'akwukwo ahụ. ¹⁶ Mgbe ha nuchasiri okwu di n'akwukwo ahụ, ha leritara onwe ha anya n'egwu, gwa Baruk okwu si ya, "Anyi aghaghi ime ka okwu ndi a ruo eze nti." ¹⁷ Ha juru Baruk si ya, "Gwa anyi i si anaa detuo ihe ndi a niile? O bu Jeremaya kpoputara gi ihe i dere?"

¹⁸ Baruk zara si ha, "E, o bu ya kpoputara m okwu ndi a niile m deturu. E ji m inki dee ha n'akwukwo."

¹⁹ Mgbe ahụ, ndiisi ahụ gwara Baruk okwu si ya, "Oso, gaa ka gi na Jeremaya zoo onwe unu. Unu ekwekwala ka onye obula mata ebe unu zoro onwe unu."

²⁰ Mgbe ha zochasiri akwukwo ahụ n'onuulo Elishama onye ode akwukwo, ha jekwuuru eze n'ogige ulo ya kororo ya ihe niile. ²¹ Eze ziri Jehudi ka o gaa weta akwukwo ahụ. Mgbe Jehudi wetara ya site n'onuulo Elishama, ode akwukwo, o guru ya n'ihu eze, na n'ihu ndiisi ochichi ahụ niile guzo n'akuku eze. ²² N'onwa nke itoolu ahụ, mgbe eze no n'ulo oyi ya, oku na-enwukwa n'ime ite oku di n'ihu ya. ²³ Mgbe obula Jehudi gusiri ibe akwukwo ato maobu ano, eze na-anara ya akwukwo ndi ahụ were aguba ode akwukwo chakasia ha, wunye ha n'oku. O megidere otu a tutu ruo mgbe o wunyechara akwukwo ndi ahụ niile n'oku. ²⁴ Eze na ndi so ya nodu n'oge a na-aguputa akwukwo a atughi egwu obula; ha adowakwaghi uwe ha igosi obi ojoo. ²⁵ O bu ezie na Elnatan na Delaya na Gemaraya rioro eze si ya adokasila akwukwo ndi ahụ, ma o geghi ha nti. ²⁶ Kama eze nyere Jerameel otu n'ime umu eze, na Seraya nwa Azriel, na Shelemaya nwa Abdeel iwu ijide Baruk ode akwukwo, na Jeremaya onye amuma, ma ONYENWE ANYI zoro ha.

²⁷ Mgbe eze suresiri akwukwo ahụ na okwu niile nke Baruk dere n'ime ya oku, bu okwu nke Jeremaya kpoputara site n'onu ya, okwu ONYENWE ANYI ruru Jeremaya nti si ya: ²⁸ "Werekwa akwukwo ozo dee okwu ndi ahụ niile e dere n'akwukwo nke mbu ahụ, nke Jehoiakim eze Juda kororo oku. ²⁹ Ozokwa, gwa Jehoiakim eze Juda si ya, 'otu a ka ONYENWE ANYI kwuru, I kororo akwukwo ndi ahụ oku, kwuo si, "Gini mere i ji dee n'ime ya na eze Babilon aghaghi ibia bibie ala a, gbuchapu ndi niile no n'ime ya, ma mmadu ma anumanu?" ³⁰ N'ihu ya, ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru banyere Jehoiakim eze Juda; O gaghi amuta onye ga-ano n'ocheeze Devid. Ozo, a ga-atufu ozu ya n'ebe igirigi nke abali ga-adakwasu ya, ebe okpomoku nke ehie ga-erute ya. ³¹ Aga m ata ya na umu ya, na ndi ozi ya ahuhu n'ihu ajo omume ha. Aga m eme ka ihe ojoo ahụ m kwuru ihe banyere ya biakwasu ha na ndi niile bi na Jerusalem, na ndi Juda niile, n'ihu na ha juru ige m nti.'"

³² Ya mere, Jeremaya weere akwukwo ozo nye Baruk ode akwukwo, bu nwa Neraya, dika Jeremaya na-akpoputa okwu, Baruk deputakwara n'akwukwo okwu ndi ahụ niile, nke Jehoiakim eze Juda surere n'oku. A tukwasikwara n'elu ha otutu okwu ndi ozo nke dika ha.

37

Jeremaya n'ulo mkporo

¹ Emesia, Nebukadneza eze Babilon mere Zedekaya nwa Josaya eze Juda, n'onodu Konaya* nwa Jehoiakim. ² Ma Zedekaya na ndi ozi ya, na ndi Juda niile egeghi nti n'okwu ONYENWE ANYI nke o si n'onu Jeremaya onye amuma gwa ha.

³ Zedekaya bu eze, ziri Jehukal nwa Shelemaya, na Zefanaya onye nchujaja, bu nwa Maaseia ozi si ha, jekwuru Jeremaya onye amuma gwa ya okwu si, "Biko, kpeere anyi ekpere, rioro anyi ONYENWE ANYI Chineke anyi aririo."

⁴ N'oge a, Jeremaya nweere onwe ya ijeghari n'etiti ndi Izrel, n'ihu na ha etinyebeghi ya n'ulo mkporo. ⁵ N'ihu na mgbe ndi agha Babilon gbara Jerusalem gburugburu na-ebuso ya agha, ndi agha Fero sitere Ijpt na-apukwute ha ibuso ha agha. Mgbe ndi

* 37:1 37:1 Bukwa Jehoiakin

agha Babilon nuru na ndi agha Ijipt na-abia, ha mere ngwangwa si n'ibuso Jerusalem agha wezuga onwe ha.

⁶ Mgbe ahụ, okwu ONYENWE ANYI ruru Jeremaya onye amuma nti si ya, ⁷ "The ndi a ka ONYENWE ANYI bu Chineke Izrel kwuru, Ihe ndi a ka i ga-agwa eze Juda onye zitere ozi si gi rigo m arigo, 'Ndi agha Fero ahụ si n'Ijipt puta bia inyere unu aka ga-emesia laghachi n'ala ha bu Ijipt. ⁸ Mgbe ahụ, ndi agha Babilon ga-aloghachikwa ibuso obodo a agha. Ha ga-emeri ya, dota ya n'agha, kpoakwa ya oku.'

⁹ "The ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, Unu arafula onwe unu site n'iche echiche si, 'Ndi Babilon agaghi abiakwa ibuso anyi agha.' E, ha agaghi abiakwa ozo. ¹⁰ A sikwa na ndi agha unu enwee ike merie ndi agha Babilon ahụ ga-abia ibuso unu agha, a sikwa na o bu naani ndi e meruru ahụ bu ndi foduru n'etiti ha, ndi a ga-esi n'ogige ndi agha Babilon puta bia kpo obodo a oku."

¹¹ Mgbe ndi agha Babilon si na gburugburu Jerusalem wezuga onwe ha n'ih i obibia ndi agha Fero na-abia, ¹² Jeremaya sitekwara na Jerusalem puo malite igawa n'ala ndi Benjamin, n'ih i iketa oke ruuru ya site n'aka ndi bi n'ebe ahụ. ¹³ Ma mgbe o ruru n'onu uzo ama Benjamin, onyeisi ndi agha aha ya bu Irija nwa Shelemaya, nwa Hananaya jidere ya, boo ya ebubo si ya, "O bu oso ka i na-agba! I na-achọ igbakwuru ndi Babilon!"

¹⁴ Ma Jeremaya zara si ya, "O bu okwu ugha ka i na-ekwu. Anaghi m agba oso igbakwuru ndi Babilon." Ma Irija egeghi ya nti, kama o jidere Jeremaya kpata ya n'ihu ndisi ochichi. ¹⁵ Ha were iwe megide Jeremaya, nye iwu ka e tie ya ihe, kpochikwa ya n'ulo Jonatan, ode akwukwo. N'ih i na ha ji ulo ahụ mere ulo mkporo n'oge a.

¹⁶ E tinyere Jeremaya n'ime ulo mkporo olulu, ebe o noro ogologo oge. ¹⁷ Emesia, Zedekaya bu eze nyere iwu ka a kpota ya n'uloeze. Mgbe a kpotara ya, Zedekaya juru ya ajuju na nzuzo si ya, "I nwere okwu site n'aka ONYENWE ANYI?"

Jeremaya zara si ya, "E, lee, a ga-arara gi nyefee gi n'aka eze Babilon."

¹⁸ Mgbe ahụ, Jeremaya gwara Zedekaya, bu eze okwu ozo si ya, "Ihe ogo di anaa ka m mere megide gi, maobu megide ndi oru gi, maobu megide ndi a, unu ji tinye m n'ulo mkporo? ¹⁹ Ebee ka ndi amuma unu no, bu ndi ahụ na-eburu unu amuma nasị unu, 'Eze Babilon agaghi ebuso unu agha, o gaghi ebukwa ala a agha?' ²⁰ Ugbu a, biko, onyenwe m eze, biko gee m nti. Biko, nuru arigo m: Ezighachila m n'ulo Jonatan, ode akwukwo, n'ih i na o buru na i mee otu a, aga m anwu n'ebe ahụ."

²¹ Zedekaya bu eze, nyere iwu ka e debe Jeremaya n'ogige ndi nche. O nyekwara iwu ka a na-enye ya achicha e si n'ulo ndi na-eme achicha na-ewebata ubochi niile, tutu ruo mgbe achicha e nwere n'obodo ahụ gwusiri. Ya mere, o mere ka Jeremaya nogide n'ogige ndi nche.

38

Jeremaya n'ime olulu mmiri

¹ Shefataya nwa Matan, na Gedaliya nwa Pashua, na Jehukal* nwa Shelemaya, na Pashua, nwa Malkija, nuru mgbe Jeremaya no na-agwa ndi mmadu okwu ndi a si ha, ² "The ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, 'Onye obula nogidere n'ime obodo a ga-anwu site na mma agha, maobu site n'unwu, maobu site n'oria na-eefe efe. Ma onye obula pukwuru ndi Babilon ga-adi ndu. O ga-adi ndu, n'ih i na o ga-echebe ndu ya.' ³ Ihe ndi a kwa ka ONYENWE ANYI kwuru, 'A ga-arara obodo a nyefee ya n'aka ndi agha eze Babilon, onye ga-adota ya n'agha.'"

⁴ Mgbe ahụ, ndisi ochichi siri eze, "O kwesiri ka e gbuo nwoke a, n'ih i na o na-eme ka obi ndi agha na obi ndi mmadu foduru n'ime obodo a na-ada mba site n'udi okwu

* **38:1** 38:1 Maobu, Jukal

ọ na-agwa ha. Ọ bughị ọdịmma ndị a ka ọ na-eche echiche ya, kama ọ bu otu ha ga-esi laa n'iyi."

⁵ Zedekaya bu eze zara si ha, "Ọ di unu n'aka. Unu maara na o nweghi ihe obula eze nwere ike ime igbochi unu ime ihe unu chorọ."

⁶ Ya mere, ha jidere Jeremaya, tinye ya n'ime olulu mmiri Malkija, nwa eze. Olulu mmiri a di n'ogige ulo ndi nche. Ọ bu udo ka ha ji wetuo Jeremaya n'ime olulu mmiri ahụ. Ma mmiri adighi n'ime ya, naani apiti. Ya mere, Jeremaya danyere n'ime apiti ahụ, mibanye n'ime ya.

⁷ Ma Ebed-Melek, onye Kush, otu n'ime ndisi ozi n'uloeze nuru na etinyela Jeremaya n'ime olulu mmiri. Mgbe eze noduru n'onu uzọ ama Benjamin, ⁸ Ebed-Melek si n'uloeze puo jekwuuru ya n'ebe ahụ si ya, ⁹ "Onyenwe m eze, lee na mmeso ndi a mesoro Jeremaya onye amuma jogburu onwe ya. Ha atubala ya n'ime olulu mmiri hapu ya ka ọ nodu n'ebe ahụ nwuo n'ih i agu mgbe achicha korọ n'obodo."

¹⁰ Mgbe ahụ, eze nyere Ebed-Melek onye Kush iwu si ya, "Si n'ebe a korọ iri mmadu ato ka gi na ha soro gaa doputa Jeremaya onye amuma site n'olulu ahụ tupu ọ nwuo."

¹¹ Ya mere, Ebed-Melek duuru ndi ahụ puo. O buru uzọ jee n'onuulo di n'okpuru ulokwu nke uloeze. N'ebe ahụ, ọ chiputara ufodu nkirinka akwa, na ufodu uwe kara nka. O kenyere ha n'udo, wetuore ya Jeremaya n'ime olulu mmiri ahụ. ¹² Ebed-Melek onye Kush ahụ gwara Jeremaya okwu si ya, "Were nkirinka akwa ndi a, na uwe ndi a kara aka fanye ha na mkpa ahụ gi, ime ka udo a ghara imeru gi ahụ." Jeremaya mere di ka a gwara ya. ¹³ Emesi, ha dolitere ya elu, doputa ya site n'olulu mmiri ahụ. Site n'oge ahụ, Jeremaya nogidere n'ogige ulo ndi nche.

Zedekaya ajuo Jeremaya ajuju ozo

¹⁴ Mgbe ahụ, Zedekaya bu eze, ziri ozi ka a kpota Jeremaya onye amuma, ka ọ biakwute ya n'onu uzọ nke ato, nke ulonso ONYENWE ANYI. Mgbe ọ biara, eze gwara ya okwu si ya, "Achoro m iju gi ajuju. Ezonarila m ihe obula."

¹⁵ Ma Jeremaya zara Zedekaya si ya, "Ọ buru na m enye gi osisa, i gaghị egbu m? A sika na m aduo gi odu, i gaghị ege m nti."

¹⁶ Ma Zedekaya bu eze nuru iyi na nzuzo nye Jeremaya si ya, "Dika ONYENWE ANYI onye nyere anyi ume anyi na-eku si adi ndu, agaghị m egbu gi, maobu nyefee gi n'aka ndi na-achosi ndu gi ike."

¹⁷ Mgbe ahụ, Jeremaya zara Zedekaya si ya, "Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI Chineke Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, 'Ọ buru na i pukwuru ndisi eze Babilon nyefee onwe gi n'aka ha, ha ga-echebe gi ndu, ha agakwaghị akpo obodo a oku. Gi na ezinaulo gi ga-adikwa ndu. ¹⁸ Ma ọ buru na i ju iwere onwe gi nyefee n'aka ndisi eze Babilon, a ga-enyefe obodo a n'aka ndi Babilon. Ha ga-akpokwa ya oku, ma gi onwe gi agakwaghị agbapu site n'aka ha.'"

¹⁹ Eze Zedekaya siri Jeremaya, "Mu onwe m na-atu egwu ndi juu ahụ bu ndi gbakwuru ndi Babilon, n'ih na ndi Babilon nwere ike nyefee m n'aka ha, ha ga-emesikwa m ike."

²⁰ "Ha agaghị nyefe gi n'aka ha," ka Jeremaya zara ya. "Rubere ONYENWE ANYI isi, site n'ime ihe m gwara gi. Mgbe ahụ, ihe niile ga-agara gi nke oma. A ga-echebekwa ndu gi. ²¹ Ma ọ buru na i ju iwere onwe gi nye, lee ihe ONYENWE ANYI mere ka m hu: ²² A ga-akputa ndi inyom niile foduru n'uloeze Juda mee ka ha pukwuru ndisi eze Babilon. Ndi inyom ndi a ga-asị gi,

"Ndi enyi gi ahụ niile i na-atukwasị obi arafuola gi, mee ka i buru onye e meriri emeri.

Ukwu gi abuo emikpuola n'ime apiti,

ugbu a, ndi enyi gi niile ahụ agbanarila gi.'

²³ “A ga-akpuputara ndi Babilon ndi nwunye gi niile na umu gi niile. Gi onwe gi agaghi agbanari ha, ma eze Babilon ga-ejidekwa gi, a ga-esurekwa obodo a oku.”

²⁴ Mgbe ahụ, Zedekaya gwara Jeremaya, “Ekwela ka nti ozo nu ihe ndi a niile mu na gi kwuru, ma o bughu ya, i ga-anwu. ²⁵ O buru na ndiisi ochichi anu na mu na gi kparitara uka, ha biakwute gi, si gi, ‘Gwa anyi ihe i gwara eze na ihe eze gwara gi, ezola ihe obula n’ebe anyi no, ma o bughu ya anyi ga-egbu gi,’ ²⁶ mgbe ahụ i ga-agwa ha, ‘Ano m na-ariyo eze aririyo ka o hapu izighachi m n’ulo Jonatan, ka m nwuo n’ebe ahụ.’”

²⁷ Ndiisi ochichi ahụ niile biakwutere Jeremaya juo ya ajuju. O gwakwara ha ihe ahụ niile eze nyere ya n’iwu. Ha hapuru iju ya ihe ozo, n’ihi o nwekwaghi onye ozo nuru okwu niile ya na eze kwuru.

²⁸ Jeremaya nogidekwara n’ogige ndi nche tutu ruo ubochi ahụ a dotara Jerusalem n’agha.

Odida Jerusalem

Otu a ka esi were Jerusalem.

39

¹ Otu a ka e si dota Jerusalem n’agha. N’afọ nke itoolu, nke ochichi Zedekaya eze Juda, n’onwa nke iri ya, Nebukadneza eze Babilon duuru ndi agha ya niile bia ibuso Jerusalem agha, Ha gbara ya gburugburu, nochibido ya. ² N’ubochi nke itoolu, n’onwa nke ano, n’afọ nke iri na otu nke ochichi Zedekaya, ha gwupuru mgbidi obodo ahụ. ³ Mgbe ahụ, ndiisi niile nke eze Babilon batara were onodu ha n’onu uzo ama nke Etiti. Ndi a bu ndi batara: Negal-Shareza onye Samga, na Nebo-Sasekim, onyeisi n’etiti ndiisi, na Negal-Shareza onyeisi nke okwa ya di elu, na ndiisi niile ozo nke eze Babilon ndi foduru. ⁴ Mgbe Zedekaya eze Juda na ndi agha ya niile huru ha, ha gbapuru oso. Ha ji abali gbapu n’obodo ahụ site n’onu uzo ama nke di n’etiti mgbidi abuo n’akuku ubi eze a gbara ogige, chee ihu n’uzo Araba.*

⁵ Ma ndi agha ndi Babilon chusoro ha n’azu, chukwute Zedekaya na mbara ala Jeriko. Ha jidere ya, kpugara ya Nebukadneza eze Babilon, n’obodo Ribla, nke di n’ala Hamat, ebe o no maa ya ikpe. ⁶ O bu na Ribla, ka eze Babilon no gbuo umu ndi ikom Zedekaya niile n’ihu ya. Ebe ahụ ka a nokwa gbuo ndi Juda niile a na-asopuru. ⁷ Emesia, o ghupuru Zedekaya anya ya abuo, jiri udo bronz kee ya agbu kporo ya gaa Babilon.

⁸ Ndi Babilon sunyere uloeze na ulo ndi mmadu niile oku, kwatukwa mgbidi niile nke Jerusalem. ⁹ Nebuzaradan bu ochiagha ndi nche eze, buuru ndi niile foduru n’obodo, ha na ndi ahụ buuru uzo jekwuru ya, na ndi ozo foduru, bulaa ha Babilon, dika ndi a dotara n’agha. ¹⁰ Ma Nebuzaradan bu ochiagha ndi nche eze, hapuru ufodu ndi ogbenye, ndi na-enweghi ihe obula n’ala Juda. N’oge ahụ, o nyere ha ubi vaini a gbara ogige na ala ubi niile.

¹¹ Ugbu a, Nebukadneza eze Babilon enyelari Nebuzaradan ochiagha ndi nche eze iwu banyere Jeremaya, si, ¹² “Kporo ya, lekotazie ya anya nke oma; emekwala ya ihe ojoo obula, kama meere ya ihe obula o rioro gi.” ¹³ Ya mere, Nebuzaradan, ochiagha ndi nche eze, na Nebushazban, onyeisi n’etiti ndiisi, na Negal-Shareza, bu onyeisi okwa ya di elu, na ndiisi ndi ozo niile nke eze Babilon, ¹⁴ ziri ndi jere kpoputa Jeremaya site n’ogige ndi nche. Ha nyefere ya n’aka Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, ka o dulaa ya n’ulo ya. Ya mere, Jeremaya nogidere n’etiti ndi nke ya.

¹⁵ Ma n’oge ahụ, Jeremaya no di ka onye mkporo n’ogige ulo ndi nche, okwu ONYENWE ANYI ruru ya nti si ya, ¹⁶ “Jekwuru Ebed-Melek onye Kush, gwa ya si ya,

* 39:4 39:4 Ya bu ndagwurugwu Jodan

'The ndị a ka ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, Lee, ana m aga ime ka okwu ahụ m kwuru megide obodo a mezu. Ihe ga-abiakwasị obodo a bụ ịla n'iyi, ọ bughị ọganihu. N'oge ahụ, ihe ndị a ga-emezukwa n'ihu gị. ¹⁷ Ma aga m anaputa gị n'ubochi ahụ, otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri. A gaghị enyefe gị n'aka ndị ahụ ị na-atụ egwu ha. ¹⁸ Aga m azoputa gị. Ị gakwaghị ada site na mma agha kama ị ga-agbapụkwa na ndụ, n'ihina ị tụtwasiri m obi.'” Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri ya.

40

Jeremaya enwere onwe ya

¹ Mgbe oge nta gasiri site n'oge Nebuzaradan ochiagha ndi nche no na Rema mere ka Jeremaya nwere onwe ya, okwu ONYENWE ANYI ruru ya nti. Nebuzaradan huru Jeremaya mgbe e kekotara ya na ndi e si na Jerusalem na Juda dota n'agha agbu, bu ndi ahụ a na-ebula Babilon. ² Mgbe ochiagha ndi nche eze a huru Jeremaya, o siri ya, “O bu ONYENWE ANYI Chineke gi nyere iwu na ihe ozo ndi a ga-abiakwasị ala a. ³ Ugbu a kwa ONYENWE ANYI emeela ka ihe o kwuru mezu. O wetarala ala a mbibi ahụ. Ma ihe ndi a niile mezuru n'ihina ndi gi mehiere megide ONYENWE ANYI, ju irubere ya isi. ⁴ Ma taata, ana m eme ka i nwere onwe gi site n'agbu nke e kere gi na nkwoji aka. O buru na i choo, soro m gaa Babilon. N'ebe ahụ, aga m elezi gi anya nke oma. O burukwa na i kpebie na i gaghị eso m gaa Babilon, abiala. Ma, lee, ala a niile di gi n'ihu. Jee ka i biri n'akuku ya obula di gi mma; jehariakwa n'ebe obula i choo.” ⁵ Ma tupu Jeremaya atugharia ihapu ya puo, Nebuzaradan gwakwara ya ozo si, “Laghachikwuru Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, onye eze Babilon hoputara ka o na-elekota obodo Juda niile. Gaa soro ya biri n'etiti ndi gi, maobu i nwere ike gaa ebe obula ozo di gi mma.”

Mgbe ahụ, ochiagha ahụ nyere ya ihe oriri hiri nne. O nyekwara ya onyinye, hapu ya ka o laa. ⁶ Ya mere, Jeremaya jekwuuru Gedaliya nwa Ahikam na Mizpa, soro ya na ndi foduru n'ala ahụ biri.

Ogbugbu e gburu Gedaliya n'ike

⁷ Mgbe ndisi agha ahụ niile na ndi ikom ha, bu ndi gbalagara n'ohia, nuru na eze Babilon emeela Gedaliya nwa Ahikam, onye na-achi ala ahụ, na onye nlekota ndi ikom na ndi inyom, na umuntakiri, bu ndi ogbenye onu ntu, ndi a na-eburughi gaa Babilon, ka ha gaa biri n'ala ozo, ⁸ ha biakwutere Gedaliya na Mizpa. Ndi biakwutere ya bu ndi a; Ishmel nwa Netanaya, Johanan na Jonatan umu Kariya, na Seraya nwa Tanhumet, na umu Efai onye Netofa, na Jaazanaya nwa Maaka, na ndi ikom ha. ⁹ Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, nuroo ha iyi, nukwaara ndi ikom ha iyi, si, “Unu atula egwu ife ndi Babilon:” birinu n'ala a, feekwa eze Babilon, ihe ga-agara unu nke oma. ¹⁰ Mu onwe m ga-ebi na Mizpa inochite anya unu n'ihu ndi Babilon ga-abiakwute anyi, ma ganu chikotaa mkpuru vaini niile, na mkpuru niile e kwesiri ighokota n'oge okpomoku, na mmanu niile. Chikotanu ha tinye ha n'ime ite ichebe nri unu. Birikwanu n'obodo ahụ niile unu nwetara.”

¹¹ Mgbe ndi Juu niile no na Moab, na Amon, na Edom, na n'obodo ndi ozo niile nuru na eze Babilon hapuru ufodu ka ha biri na Juda, na o hoputara Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, mee ya onye na-achi ndi ahụ niile, ¹² ha niile si n'ebe ahụ ha no loghachikwa n'ala Juda. Ha lokwutere Gedaliya na Mizpa, site na mba ndi ahụ niile a chugara ha. Ha chikotakwara mmanya vaini, na mkpuru di ukwu, bu mkpuru nke na-acha n'oge okpomoku.

* 40:9 40:9 Ya bu, Kaldia

¹³ Johanan nwa Kariya, na ndịisi agha niile nọ n'ohia biakwutere Gedaliya na Mizpa ¹⁴ si ya, "O bu na i maghi na Baalis eze ndi Amon ezitela Ishmel nwa Netanaya ka o bia gbuo gi?" Ma Gedaliya nwa Ahikam ekwetaghi na o bu eziokwu ka ha na-ekwu.

¹⁵ Mgbe ahụ, Johanan nwa Kariya puru na nzuzo jekwuru Gedaliya na Mizpa si ya, "Biko, kwere ka m gaa gbuo Ishmel nwa Netanaya. O nweghi onye ga-amata otu o si nwuo. N'ihi gini ka o ga-eji gbuo gi, ime ka ndi Juu niile na-aloghachikwute gi gbasasiakwa ozọ, na imekwa ka ndi Juda foduru laa n'iyi?"

¹⁶ Ma Gedaliya nwa Ahikam zara Johanan nwa Kariya si ya, "Biko, emela ihe di otu ahụ! N'ihi na ihe i na-ekwu banyere Ishmel abughi eziokwu."

41

¹ N'onwa nke asaa, Ishmel nwa Netanaya, nwa Elishama, onye si n'agburu eze, na onye naara abu otu n'ime ndisi ozi eze, duuru ndi ikom iri bia n'ulo Gedaliya nwa Ahikam na Mizpa. Mgbe Gedaliya soo ha niile na-eri nri, ² Ishmel nwa Netanaya na mmadu iri ndi ahụ ya na ha so, biliri jiri mma agha tigbuo Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, bu onye eze Babilon hoputara dika onye na-achi ala ahụ niile. ³ Ishmel gbukwara ndi ikom Juda niile ha na Gedaliya nọ na Mizpa, gbukwaa ndi agha Babilon nokwa n'ebe ahụ.

⁴ N'ubochi na-eso ubochi ahụ ha gbusiri Gedaliya, tupu mmadu obula anu ihe banyere ya, ⁵ o nwere iri mmadu asato, bu ndi kpuchara afunonu ha, dowasia uwe ha, gbukasiakwa onwe ha ahụ, sitere n'obodo Shekem, na Shailo na Sameria buuru onyine inata ihuoma, na ihe nsure oku na-esi isi utu na-abia n'ulonso ONYENWE ANYI. ⁶ Ishmel nwa Netanaya sitere na Mizpa puo izute ha, na-akwa akwa mgbe o na-aga. Mgbe o zutere ha, o siri ha, "Biakwutenu Gedaliya nwa Ahikam." ⁷ Mgbe ha batara n'obodo, Ishmel nwa Netanaya na ndi ikom ahụ bu ndi so ya, gburu ndi ahụ tunye ozu ha n'ime olulu. ⁸ Ma mmadu iri n'ime ndi ahụ gwara Ishmel okwu si ya, "Biko, egbula anyi, n'ihi na anyi nwere oka wiiti na oka bali, na mmanu anu anyi zoro n'ime ohia." N'ihi ya, o gbughi ha, kama o hapuru ha ndu. ⁹ Olulu ahụ Ishmel tunyere ozu Gedaliya na ozu ndi ozọ ahụ niile bu olulu nke Asa bu eze gwuru maka ichebe Jerusalem mgbe Baasha eze Izrel na-ebuso ya agha. O bukwa ozu ndi mmadu ka Ishmel, nwa Netanaya kpojuru n'ime olulu ahụ.

¹⁰ Ishmel dotakwara ndi niile foduru n'ime Mizpa n'agha. O dotara umu ndi inyom eze n'agha, dotakwa ndi ahụ niile a hapuru n'ebe ahụ, bu ndi ahụ Nebuzaradan, ochiagha ndi nche eze mere ka Gedaliya nwa Ahikam buru onye na-achi ha. Ishmel nwa Netanaya dotara ha niile n'agha duru ha na-achọ igbapu gaa n'ala ndi Amon.

¹¹ Mgbe Johanan nwa Kariya, na ndisi agha ahụ niile ya na ha nọ nuru ihe ojoo Ishmel nwa Netanaya mere, ¹² ha duuru ndi agha ha niile puo ibuso Ishmel nwa Netanaya agha. Ha chukwutere ya n'ebe di nso n'iyi ukwu Gibion. ¹³ Mgbe ndi ahụ niile Ishmel dotara n'agha huru Johanan nwa Kariya na ndisi agha so ya, ha nuriri onu. ¹⁴ Ndi ahụ niile Ishmel dotara n'agha na Mizpa, chighariri gafee n'ebe Johanan nwa Kariya nọ. ¹⁵ Ma Ishmel nwa Netanaya, na mmadu asato n'ime ndi agha ya, gbapuru oso gbanari Johanan. Ha gbalagara n'ala ndi Amon.

Mgbapu oso gaa Ijpt

¹⁶ Mgbe ahụ, Johanan nwa Kariya na ndisi agha niile ya na ha so duuru ndi ahụ niile ha naputara site n'aka Ishmel puo, bu ndi ahụ Ishmel nwa Netanaya dotara n'agha na Mizpa, mgbe o buuru uzọ gbuo Gedaliya nwa Ahikam. Ndi ozọ Johanan si na Gibion durukwa bu ndi a, ndi agha, na ndi inyom, na umuntakiri, na ndisi ulo ikpe. ¹⁷ Ha duuru ha na-aga, ma kwusi n'obodo Gerut Kimham, nke di nso na Bethlehem, ebe ha bu n'obi iga Ijpt, ¹⁸ n'ihi igbanari ndi Babilon. Ha turu egwu

ihe ndị Babilon ga-eme ha n'ihị ogbugbu Ishmel nwa Netanaya gburu Gedaliya nwa Ahikam, onye eze Babilon họtụtara ka ọ buru onye na-achị ala ahụ.

42

¹ Mgbe ahụ, Johanen nwa Kariya, na ndịisi agha ahụ niile, na Jezenaya nwa Hoshaya, na ndị Izrel niile, site n'onye dīkarịsiri nta ruo n'onye dīkarịsiri ukwu, biakwutere ² Jeremaya onye amuma si ya, "Biko, anyị biara iriọ gi aririọ. Kpọkuo ONYENWE ANYI Chineke gi n'ekpere n'ihị anyị bu ndi fọdurụ n'ala a. I maara na o nwere oge anyị di otutu n'ala a, ma ugbu a anyị di naani ole na ole. ³ Kpee ekpere ka ONYENWE ANYI Chineke gi gosi anyị ihe anyị ga-eme, maobu ebe anyị ga-eje."

⁴ Jeremaya onye amuma zara si ha, "Anula m ihe unu kwuru. Aga m ekpere ONYENWE ANYI Chineke unu ekpere dika unu rioro. Mgbe m natara osisa ya, aga m agwakwa unu ihe niile ONYENWE ANYI kwuru. O nwekwaghi ihe m ga-ezonari unu."

⁵ Ha siri Jeremaya, "Ka ONYENWE ANYI buru onyeama eziokwu na nke kwesiri ntukwasị obi megide anyi, ma o buru na anyi emeghi dika ihe niile ONYENWE ANYI bu Chineke gi gwara gi ka i gwa anyi. ⁶ O bu ihe Chineke, onye anyi na-eziga gi ka i juta ase, kwuru ka anyi ga-eme. Ma o di mma, ma o di no. Anyi ga-erubere ONYENWE ANYI Chineke gi isi, ka ihe gaara anyi nke oma."

⁷ Mgbe ubochi iri gasiri okwu ONYENWE ANYI ruru Jeremaya nti. ⁸ N'ihị ya o kpọrọ Johanen nwa Kariya, ndịisi agha ya na ha so na ndi Izrel niile, site n'onye dīkarịsiri nta ruo n'onye dīkarịsiri ukwu. ⁹ Mgbe ha biara, o gwara ha okwu si ha, "The ndi a ka ONYENWE ANYI, Chineke Izrel, onye unu zigara m ka m wegara aririọ unu, siri: ¹⁰ 'O buru na unu anogide n'ala a, aga m ewuli unu elu; agaghi m akwada unu. Aga m akukwa unu dika osisi, gharakwa ihopu unu. N'ihị na ihe ojoọ ahụ m mere ka o biakwasị unu na-ewute m nke ukwu. ¹¹ Unu atula eze Babilon egwu, bu onye unu na-atu egwu ya ugbu a. Unu atula ya egwu, otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri, n'ihị na anonyeere m unu, aga m azoputa unu, naputakwa unu site n'aka ya. ¹² Aga m enwe obi ebere n'ebe unu no, si otu a mee ka ya onwe ya nweekwa obi ebere n'ebe unu no. O ga-emekwa ka unu nwetaghachikwa ala unu.'

¹³ "Ma o buru na unu onwe unu asi, 'Anyi agaghi anogide n'ala a,' si otu a nupu isi n'ebe ONYENWE ANYI Chineke unu no; ¹⁴ o burukwa na unu asi, 'Mba, anyi ga-aga biri n'ala Ijpt ebe anyi na-agaghi ahụ agha, maobu nu uda opi ike, maobu noo agu u n'ihị enweghi ihe oriri,' ¹⁵ mgbe ahụ, nurunu okwu ONYENWE ANYI, unu ndi fọdurụ na Juda. Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, 'O buru na unu anogidesie ike na mkpebi unu iga Ijpt ibiri n'ebe ahụ, o burukwa na unu agaa biri n'Ijpt n'ezio kwu, ¹⁶ mgbe ahụ, mma agha ahụ unu na-atu egwu ga-eru unu n'ahụ, unwu ahụ unu na-atu oke egwu ya ga-esoro unu baa n'Ijpt. Unu ga-anwukwa n'ebe ahụ. ¹⁷ N'ezie, ndi ahụ niile kpebiri iga biri n'Ijpt ga-anwu site na mma agha, na site n'unwu, na site n'oria na-efe efe. O nweghi onye obula n'ime ha ga-afodu ndu, o nweghi onye obula n'ime ha ga-agbanari ihe ojoọ ahụ m ga-eme ka o biakwasị ha.' ¹⁸ Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, 'Dika iwe m na onuma m bu ihe awukwasiri n'elu ndi bi na Jerusalem, otu a ka m ga-esi wukwasikwa unu onuma m, mgbe unu ga-aga Ijpt. Unu ga-aghọ ihe obubu onu na ihe iju anya, ihe nkocha na ihe ita uta. Unu agakwaghi ahụ ebe a anya ozo.'

¹⁹ "Unu bu ndi fọdurụ na Juda, lee na ONYENWE ANYI agwala unu si, 'Unu agala Ijpt.' Matanu nke oma na m adola unu aka na nti, ²⁰ na unu mehiere n'obi unu mgbe unu ziri m si m juta ONYENWE ANYI Chineke unu ase. Mgbe ahụ, unu rioro m si m, 'Rioro anyi ONYENWE ANYI Chineke anyi aririọ, gwa anyi ihe niile o kwuru, anyi

ga-emekwa ya.’ ²¹ Agwala m unu taa ihe o kwuru, ma unu ajula ime ihe ahụ niile ONYENWE ANYỊ Chineke unu, bụ onye unu zigara m ka m jekwuru, kwuru. ²² Ya mere, matanụ ya nke oma taa na unu ga-anwụ site na mma agha, na site n’ụnwụ, na site n’orịa na-eefe efe, n’ebe ahụ unu chọrọ ịga biri.”

43

¹ Mgbe Jeremaya gwasiri ndi ahụ niile okwu ahụ ONYENWE ANYỊ Chineke ha ziri ya ka o zie ha, ² Azaraya nwa Hoshaya, Johanan nwa Kariya na ndi nganga niile nọ n’ebe ahụ, gwara Jeremaya okwu si ya, “O bụ okwu ụgha ka i kwuru! ONYENWE ANYỊ Chineke anyi ezighi gi ka i kwuo na anyi ekwesighi iga biri n’Ijpt, ³ Kama o bụ Baruk nwa Neraya na-akwalị gi megide anyi, n’ihi na o choro inyefe anyi n’aka ndi Babilon ka ha gbuo anyi, maobu buru anyi gaa Babilon dika ndi a dotara n’agha.”

⁴ Ya mere, Johanan nwa Kariya na ndiisi agha ahụ niile, nakwa ndi mmadu ahụ niile nupuru isi n’iwu ONYENWE ANYI, juu inogide n’ala Juda. ⁵ Kama Johanan nwa Kariya, na ndiisi agha ahụ, duuru ndi ahụ foduru na Juda puo, ha na ndi ahụ si na mba ndi ozọ di iche iche, ebe ha gbagara lota. ⁶ Ha duuru ndi ikom niile na ndi inyom niile na umuntakiri niile, na umu ndi inyom eze niile, bu ndi ahụ Nebuzaradan ochiagha ndi nche eze Babilon tinyere na nlekota Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan na Jeremaya onye amuma na Baruk nwa Neraya. ⁷ Ya mere, ha nupuru isi n’ebe ONYENWE ANYI nọ site n’ibanye ala Ijpt. Ha jegidere ije ruo n’obodo Tapanhis.

⁸ Mgbe ha nọ na Tapanhis, okwu ONYENWE ANYI ruru Jeremaya nti si ya, ⁹ “Mgbe ndi Juu nọ na-ele gi anya, chiri ufodu nkume buru ibu n’aka gi, gaa zoo ha n’ime uru di na mputa ihu ulo e ji aja uru* wuo, nke di n’onu uzọ e si abata n’ulo Fero di na Tapanhis. ¹⁰ Mgbe ahụ si ha, ‘The ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel siri, Aga m ezi ozi kpota ohu m bu Nebukadneza, eze Babilon. Aga m edokwasikwa ocheeze ya n’elu nkume ndi a m zoro n’ebe a, o ga-agbasa ulo ndo nke ibu eze ya n’elu ha. ¹¹ O ga-abia buso Ijpt agha, si otu a mee ka ha nwuo, bu ndi ahụ a kwadobere maka onwu, mee ka a dota ha n’agha, bu ndi ahụ a kwadobere na-aga adota n’agha; mekwaa ka ha nwuo site na mma agha bu ndi ahụ a kwadobere na ha ga-anwu site na mma agha. ¹² O ga-esunykwa oku n’ulo ebe a nọ na-eefe chi niile nke ndi Ijpt. O ga-esure ulo ndi a oku, dotakwa chi ha niile n’agha. Dika onye ozuzu aturu si ewepucha igwu site na uwe ya, o ga-esikwa otu a wezuga onwe ya n’udo site n’Ijpt puo. ¹³ N’ime ulonso anyanwu di n’Ijpt, ka o ga-akwatu ogidi nso niile, surekwaa ulonso niile nke chi di iche iche n’Ijpt oku.’”

44

Mbibi na-abia n’ihi ikpere arusi

¹ Ndi a bu okwu ruru Jeremaya nti banyere ndi Juu ahụ niile bi n’ala Ijpt, bu ndi bi na Migdol, na n’ime Tapanhis, na n’ime Memphis, na n’ime Patros, ² “The ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, Unu ji anya unu hu ihe ojoo ahụ niile m mere ka ha biakwasị Jerusalem, na obodo niile nke Juda. Lee, obodo ndi ahụ aghoola mkpomkpọ ebe taa, o nwekwaghị onye bi n’ime ha. ³ Ihe ndi a biakwasiri ha n’ihi ihe ojoo ha mere. Ha kpasuru m iwe site n’ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utu, na site n’ife chi ndi ozọ, ndi ha onwe ha maobu nna nna ha na-amaghi. ⁴ Site n’oge ruo n’oge, mgbe mgbe, eziteere m ha ndi ohu m, bu ndi amuma, ndi gwara ha okwu si ha, ‘Unu emela ihe aru di otu a nke m kporo asi!’ ⁵ Ma ha egeghi nti, ha atokwaghị nti ha n’ala. Ha esiteghi n’ihe ojoo ha na-eme chegharia, maobu kwusi ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utu nye chi ndi ozọ. ⁶ N’ihi ya, awukwasiri m

* 43:9 43:9 Lit. Brik

ha onuma m na iwe m, nke rere dika oku megide obodo niile nke Juda, na okporouzo nke Jerusalem. Ya mere, ha ghorokpompokpo ebe na ebe togborokpo n'efu taa.

⁷ “Ma ugbu a, ihe ndi a ka ONYENWE ANYI Chineke Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, N’ihi gini ka unu ji choo iji aka unu wetara onwe unu ihe ojoo ndi a? Lee ka unu si duru ndi ikom na ndi inyom niile, na umuntakiri niile, na umu a muru ohuru niile na-agbala n’ala Ijpt, si otu a mee ka, o buladi, otu mkpuru mmadu hapu ifodukwa n’ala Juda. ⁸ Gini mere unu na-eji oru aka unu na-akpasu m iwe, na-esurere chi ndi ozo ihe nsure oku na-esi isi utu n’ala Ijpt, ebe unu biara ibi? Unu onwe unu ga-ala onwe unu n’iyi, mekwaa onwe unu ihe ibu onu nakwa ihe nkocha n’etiti mba niile di n’uwa. ⁹ Unu echefuola ihe ojoo nna unu ha mere na ihe ojoo niile ndi eze Juda na ndi eze nwanyi Juda mere na ihe ojoo niile nke unu onwe unu na ndi nwunye unu mekwara n’ala Juda, na n’okporouzo Jerusalem? ¹⁰ Ruo ubochi taa, o nwebeghi onye obula n’ime ha wedarala onwe ya ala, maobu tuo egwu m; ha adighi ejeghari n’iwu m, maobu jidesie ukpuru ndi ahụ niile m debere n’ihu ha na n’ihu nna ha aka ike, igbaso ya.

¹¹ “N’ihi ihe ndi a niile, otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru: Ekpebiela m ime ka ihe ojoo biakwasị unu; ekpebiela m ibibi Juda. ¹² Aga m eme ka ndi ahụ niile foduru n’ala Juda, bu ndi ahụ kpebiri n’obi ha iga biri n’ala Ijpt ghara idikwa. A ga-ala ha n’iyi n’ala Ijpt; ha ga-ada site na mma agha, maobu site n’unwu. Ndi niile dikarisiri ukwuu n’etiti ha na ndi niile dikarisiri nta ga-anwu. Ha ga-aghokwa ihe ibu onu na ihe iju anya, ihe omuma ikpe na ihe nkocha. ¹³ Dika m si taa Jerusalem ahuhu, otu a ka m ga-esi jiri mma agha, na unwu, na oria na-eefe efe, taa ndi ahụ bi n’Ijpt ahuhu. ¹⁴ O nweghi onye obula n’ime ndi Juda ahụ foduru, ndi gara biri n’Ijpt nke ga-agbanari onwu. O bu ezie na o na-agusi ha agu ike iloghachi n’ala Juda, ma o nweghi onye obula n’ime ha ga-aloghachi, kariakwa mmadu ole na ole ndi ga-agbapu agbapu.”

¹⁵ Ndi no n’ebe ahụ mgbe ahụ Jeremaya kwuru okwu ndi a bu ndi ikom ahụ niile maara na ndi nwunye ha na-achụ aja ihe nsure oku na-esi isi utu nye chi ndi ozo, na ndi niile bi n’Ijpt n’akuku Patros. Ndi a zara Jeremaya si ya, ¹⁶ “Anyi agaghi anabata okwu ahụ i si n’aha ONYENWE ANYI gwa anyi ¹⁷ N’ihi na anyi aghaghi ime ihe ndi ahụ anyi kpebiri ime. Anyi ga-achuru Eze nwanyi mbara Eluigwe aja ihe nsure oku na-esi isi utu. Anyi ga-awusakwara ya aja ihe onunu dika anyi na nna anyi ha, ndi eze anyi na ndiisi ochichi anyi mere n’obodo Juda niile na n’okporouzo Jerusalem. N’oge ahụ, anyi na-eriju afo, ihe na-agakwara anyi nke oma, o nweghi ihe ojoo biakwasiri anyi. ¹⁸ Ma site n’oge anyi kwusiri ichuru Eze nwanyi mbara Eluigwe aja, ihe nsure oku na-esi isi utu na iwusara ya aja ihe onunu, ihe niile akola anyi, o bukwa site na mma agha na oke unwu ka anyi na-ala n’iyi.”

¹⁹ Ndi inyom ahụ niile kwukwara si, “Mgbe ahụ anyi na-eji ihe nsure oku na-esi isi utu na-achuru Eze nwanyi mbara Eluigwe aja na mgbe ahụ anyi na-awusakwara ya aja ihe onunu, o bu na ndi di na-alu anyi amaghi na anyi na-eme achicha n’oyiyi ya, na-awusakwara ya aja ihe onunu?”

²⁰ Mgbe ahụ, Jeremaya gwara mmadu ahụ niile okwu, ma ndi ikom ma ndi inyom ahụ niile zara ya okwu si ha, ²¹ “ONYENWE ANYI chetara ihe nsure oku na-esi isi utu niile unu na nna unu ha, na ndi eze unu, na ndiisi ochichi unu, na ndi Izrel niile ji choo aja n’obodo Juda niile na n’okporouzo Jerusalem niile. ²² N’ihi ya, mgbe ONYENWE ANYI na-enweghikwa ike inagide ihe ojoo niile ndi a unu mere, na ihe aru niile unu mere, o mere ka ala unu gho mkpompokpo ebe, na ihe iju anya, na ihe nkocha, nke mmadu na-ebighi n’ime ya, dika o di taa. ²³ N’ihi na unu surere ihe nsure oku na-esi isi utu na n’ihi na unu mehiere megide ONYENWE ANYI, ghara

irubere ya isi, maobu igbaso iwu ya, maobu idebe ukpuru ya, maobu imezu ihe niile o siri ka unu mee, n'ihu ya ka ihe ojobo ndi a ji dakwasu unu dika unu na-ahu ugbu a."

²⁴ Mgbe ahu, Jeremaya gwara ndi inyom ahu, na ndi Izrel niile okwu si ha, "Nurunu okwu ONYENWE ANYI unu ndi Juda niile no n'Ijpt. ²⁵ Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, Unu na ndi nwunye unu esitela n'omume unu gosi na unu na-emezu ihe ndi ahu unu ji onu kwuo si, 'Anyi aghaghi imezu nkwa niile anyi kwere banyere ichu aja ihe nsure oku na-esi isi utu na nke ihe onunu nye Eze nwanji mbara Eluigwe.'

"Gaanu n'ihu mezu nkwa unu kwere! Mezuokwanu iyi unu nuru. ²⁶ Ma nurukwanu okwu ONYENWE ANYI, unu ndi Juu niile bi n'Ijpt, 'Eji m aha m di ukwu na-anu iyi,' ka ONYENWE ANYI na-ekwu, 'na o nweghi onye Juda obula bi n'akuku obula nke Ijpt, nke ga-akpokukwa aha m ozo, maobu jiri ya nuu iyi si, "Dika Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-adi ndu." ²⁷ N'ihu na anya m na-ele ha abughi maka ime ha mma, kama o bu maka ime ha ihe ojobo. Ndi Juu niile bi n'Ijpt ga-anwu site na mma agha, maobu site n'oke unwu, tutu ruo mgbe e bibichara ha dum. ²⁸ Naani mmadu ole na ole ga-esi Ijpt gbalata Juda igbanari mma agha. Mgbe ahu ndi Juda niile foduru, bu ndi bira biri n'Ijpt, ga-amata onye okwu ya na-eguzosi ike, maobu nke m, maobu nke ha.

²⁹ " 'Nke a ga-aburu unu ihe ama nke ga-egosi unu na m ga-ata unu ahuhu n'ebe a,' otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara. 'Ka unu si otu a mara na mba m na-aba na m ga-emesi unu ike aghaghi iguzosi ike.' ³⁰ Ihe a ka ONYENWE ANYI kwuru, 'Aga m arara Fero Hofra, eze Ijpt nyefee n'aka ndi iro ya, bu ndi na-achoro ndu ya, dika m si rara Zedekaya eze Juda, nyefee n'aka Nebukadneza eze Babilon, bu onye iro ahu choro ndu ya.' "

45

Ozi e ziri Baruk

¹ Okwu ndi Jeremaya onye amuma gwara Baruk nwa Neraya, mgbe o dere okwu ndi a n'akwukwo dika Jeremaya na-akpopta ha, n'afu nke anu nke ochichi Jehoiakim nwa Josaya eze Juda. Jeremaya gwara Baruk si, ² "Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI bu Chineke Izrel na-agwa gi, gi Baruk, ³ I siri, 'Ahuhu diiri m! Lee na ONYENWE ANYI atukwasirila m mwute n'elu ihe mgbu nke m nwere. Ike isu ude agwula m, ma ruo ugbu a, achotabeghi m izuika.' ⁴ Ma ihe ndi a ka i ga-agwa ya, 'Otu a ka ONYENWE ANYI kwuru, Aga m akwada ihe ndi ahu niile m wuru, hopukwa ihe ndi ahu niile m kuru n'ala* a niile. ⁵ Ma gi onwe gi, i na-achoro onwe gi ihe ukwu? Achokwala ha. N'ihu na, lee, aga m eme ka ihe ojobo bakwasu mmadu niile, otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri, ma aga m eme ka i jiri ndu gi gbapu jee ebe obula i ga-eje.' "

46

Ozi e ziri banyere Ijpt

¹ Ndi a bu okwu ONYENWE ANYI, nke ruru Jeremaya onye amuma nti, banyere mba di iche iche.

² Nke diri Ijpt:

Ndi a bu okwu di megide usuu ndi agha Fero Neko, bu eze Ijpt, ndi Nebukadneza eze Babilon meriri n'agha na Kakemish, n'akuku osimiri Yufretis, n'afu nke anu nke ochichi Jehoiakim nwa Josaya, bu eze Juda.

* 45:4 45:4 Maobu, n'awa † 45:5 45:5 I ga-agbapu na ndu ga n'ebe obula i ga-agbaga

- 3 “Kwadoonu ọta agha unu, ndi ukwu na ndi nta,
zopunu ije maka ibu agha.
- 4 Kegidezienu inyinya unu,
rikwasikwanu n'elu ha.
Guzokwanu n'onodu ibu agha unu,
ma kpukwasikwanu onwe unu okpu agha unu.
Muonu ube unu ka o di nko,
yikwasikwanu uwe agha unu.
- 5 Gini ka anya m abuo huru?
Ujo na-atu ha,
ha na-agbaghachikwa azu;
lee, a na-etipia ndi ha bu dike n'agha.
Ha na-agbasi oso ike,
na-eleghi anya n'azu.
Egwu dikwa n'akuku niile,” otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.
- 6 “Ndi nwere ukwu oso enweghi ike igbalaga,
ndi di ike enweghi ike isi n'ebe ahụ wezuga onwe ha.
Ha na-aso ngongo daa,
n'akuku ugwu di nso n'osimiri Yufretis.
- 7 “Onye bu onye a, nke na-ebili* oto dika osimiri Nail,
na dika osimiri nke mmiri ya na-amaghari?
- 8 Ijpt na-ebili elu dika osimiri Nail,
dika osimiri nke mmiri ya na-amaghari.
O na-asi, 'Aga m ebili kpuchie uwa niile.
Aga m ebibi obodo ukwu di iche iche, na ndi mmadu bi n'ime ha.'
- 9 Gbabanyenu n'ogbo agha, unu inyinya niile.
Gbanu oku oku, unu ndi na-agba ugbo agha.
Zonu ike ike, unu ndi bu dike n'agha, unu ndi ikom Kush na Put, ndi na-ebu ota,
na unu ndi ikom Lidiya ndi na-agba uta.
- 10 Ma ubochi ahụ diri Onyenwe anyi, bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile.
O bu ubochi ibo obo ya, ubochi o ga-aboro obo n'ahu ndi iro ya.
Mma agha ga-eripia ha tutu afọ eju ya,
e, tutu ruo mgbe o nujuru obara afọ.
N'ihhi na Onyenwe anyi bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile ga-achụ aja n'ala
ahụ di n'ugwu,
nke di nso osimiri Yufretis.
- 11 “Rigoro Gilead ka i weta mmanu a na-ete n'onya,
gi Ada Ijpt na-amaghi nwoke.
Ma o bu n'efu ka i na-ewebata ogwu ndi a niile,
n'ihhi na ogwugwo obula agaghi adiri gi.
- 12 Mba niile ga-anu akuko ihe ihere biakwasiri gi.
N'akuku niile nke uwa ka a ga-anukwa ikwa akwa gi.
Otu dike n'agha na-aso ngongo na-adakwasị dike ibe ya;
ha abuo na-adakwa n'ala.”
- 13 Okwu ndi a ka ONYENWE ANYI gwara Jeremaya onye amuma, banyere obibia nke
Nebukadneza, bu eze Babilon, onye na-abia ibuso Ijpt agha.
- 14 “Kwuputanu ihe ndi a n'Ijpt. Kwusaa ya na Migdol.

* 46:7 46:7 Maobu, na-eruju

Kwusaakwa ya na Memfis, na n'obodo Tapanhis.
Guzozienu onwe unu n'usoro, n'okwanu na njikere,
n'ihhi na mma agha na-eripia ndi gbara unu gburugburu.

15 Gini mere a ga-eji gbudasia ndi gi niile bu dike n'agha?
Ha agaghi enwe ike guzokwa, n'ihhi na ONYENWE ANYI ga-akwada ha.

16 Ha ga-aso ngongo mgbe mgbe,
ha ga-adakwasikwa n'elu ibe ha.
Ha ga-asikwa, 'Bilienu oto, bianu ka anyi laghachikwuru ndi anyi,
ka anyi laghachikwa n'ala ebe a muru anyi,
ka anyi wezugakwa onwe anyi site na mma agha nke ndi mmegbu.'

17 N'ebe ahụ ka ha ga-anọ tie mkpu si,
'Fero eze Ijpt bu naani onye oke okwu.
Lee, oge a kara aka nye ya efunarila ya.'

18 "Dika mu onwe m na-adi ndu," ka Eze ahụ kwuputara,
onye aha ya bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile,
"otu onye ga-abia, onye di ukwuu dika ugwu Taboa si di ukwuu n'ebe ugwu ndi ozo
di,
na dika Kamel si diri n'akuku osimiri.

19 Kwakotaa nu ngwongwo unu, jikerenu maka ije biri n'ala ozo,
unu ndi bi n'Ijpt,
n'ihhi na a ga-eme ka Memfis gho ebe togboro n'efu.
O ga-aghokwa mkpomkpo ebe, nke mmadu na-agaghi ebi n'ime ya.

20 "Ijpt mara mma dika nne ehi,
ma ijiji† nke si n'akuku ugwu,
na-abia imegide ya.

21 Ndi agha e goro ego no n'etiti ha
dika umu ehi gbara abuba.
Ha onwe ha kwa ga-atugharia gbaa oso,
ha agaghi eguzo,
n'ihhi na ubochi nhuju anya na-abiakwasị ha,
bu ubochi a ga-ata ha ahuhu.

22 Ijpt ga-eme mkpotu, dika mkpotu nke agwo na-agba oso na-eme,
mgbe ndi iro ya ji ike na-abiakwasị ya.

Ha ga-eji anyuike biakwasị ya,
dika ndi na-egbutu osisi.

23 Ha ga-egbutu oke ohia ya," otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri,
"n'agbanyeghi na o bu oke ohia rubigara oke.

Ha di otutu karia igurube,
a puhikwa iguta ole ha di.

24 A ga-eme ka ihere mee Ada Ijpt,
mgbe e nyefere ya n'aka ndi si n'akuku ugwu bia."

25 ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel, siru, "Ana m aga ime
ka ahuhu biakwasị Amon, bu chi ndi Tibs, na Fero, na ala Ijpt na chi niile di n'ime
ya, ndi eze ya niile nakwa ndi ahụ na-atukwasị Fero obi. 26 Aga m enyefe ha n'aka
ndi ahụ na-achosi ndu ha ike, bu Nebukadneza eze Babilon, na ndisi ochichi ya. Ma
n'ikpeazu, aga m emekwa ka ndi mmadu birikwa n'ime ya ozo, dika e si biri n'ime
ya na mgbe ochie." Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya.

† 46:20 46:20 Odudo na ijiji bu ihe na-ata anumanu

27 “Atụla egwu, gị Jekọb, ohu m.
 Adakwala mba, gị Izrel.
 N’ihi na lee, aghaghị m ịzọpụta gị site n’ebe dị anya nke e mere ka ị gaa biri.
 Aga m azọpụtakwa ụmụ ụmụ gị site n’ala ebe e mere ka ha gbapụ ọsọ gaa biri.
 Jekọb ga-emesiakwa biri n’udo, na-atughị egwu ọbụla.
 Ọ dīkwaghị onye ga-eme ka ọ tụọ ụjọ.

28 Atụla egwu, gị Jekọb, ohu m,
 n’ihi na anọnyeere m gị,”
 otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri ya.
 “A sīkwari na m ebibie mba ndi ahụ niile
 nke m mere ka ị gaa biri n’etiti ha kpamkpam,
 agaghị m ebibi gị kpamkpam.
 Aga m adọ gị aka na nti, ma ọ ga-abụ site n’uzọ ikpe ikpe ziri ezi.
 Agakwaghị m ahapụ inye gị ahụhụ i kwesiri ịnata.”

47

Ozi e ziri banyere ndi Filistia

1 Okwu ONYENWE ANYỊ nke ruru Jeremaya onye amụma nti banyere ndi Filistia.
 Okwu ndi a bīara tupu Fero ebuso obodo Gaza agha.

2 Ihe ndi a ka ONYENWE ANYỊ kwuru,
 “Lee ka mmiri si ala elu n’akukū ugwu;
 ha ga-aghokwa mmiri nke na-erubiga oke.
 Ha ga-erukwasị ala ahụ, kpuchiekwa ihe niile di n’ime ya,
 ọ ga-ekpuchikwa obodo niile di n’ala ahụ, na ndi bi n’ime ya.
 Ndi niile bi n’ala ahụ ga-eti mkpu akwa,
 mmadu niile ga-akwasikwa akwa ike.

3 Mgbe ha ga-anụ ụzụ ikiri ukwū nke otutu inyinya, nke na-agbata ọsọ na-abia n’ebe
 ha nọ,
 mgbe ha ga-anukwa ụzụ ugbo agha ndi iro,
 na ụzụ nzo ukwū igwe ha.
 N’oge ahụ, ndi bu nna agaghị enwe ike nyere ụmụ ha aka,
 n’ihi na aka ha ga-akuda n’akukū ha.

4 N’ihi na ubochi ahụ abiala
 mgbe a ga-ebibi ndi Filistia niile,
 mgbe a ga-ebipụ ndi niile foduru,
 ndi nwere ike inyere obodo Taja na Saidon aka.
 N’ihi na ONYENWE ANYỊ akwadoola ibibi ndi Filistia,
 o kwadoola ibibi ndi ahụ foduru n’onu mmiri Kafto.

5 Gaza ga-akpucha isi ya n’onodu iru ujū.
 A ga-eme ka Ashkelon dere duu.
 Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-egbukasi onwe unu ahụ,
 unu bu ndi foduru afodu bi n’ala di larii?

6 “Ewoo, gị mma agha ONYENWE ANYỊ,
 ole mgbe ị ga-ezu ike?
 Mīnye onwe gị n’obọ gị,
 kwusi ikpa ike gị ma dere duu.’

7 Ma ọ ga-esikwanu aṅaa zuru ike,
 ebe ọ bu ONYENWE ANYỊ nyere ya iwu

ibu agha megide Ashkelon,
na ndị bī n'ọ̀nụ mmiri oke osimiri?"

48

Ozi e ziri banyere Moab

¹ Nke a dịrị Moab:

Ihe ndị a ka ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru,
"Ahụhụ dīrī Nebo! N'ihī na a ga-emebi ya.

A ga-emekwa ka ihere mee Kiriatem, e, a ga-adọta ya n'agha.

A ga-etipia Misgab, mee ka ihere mee ya.

² Ọ dīkwaghī ndī ga-eto Moab ọzọ,

kama a ga-anọ na Heshbon pia ọpipia ọdida ya.

Ha ga-asī, 'Bianu ka anyi bibie mba a, ka ọ ghara idikwa.'

Ọ buladi gi bu Madmen, ka a ga-eme ka i dere duu.

A ga-ejikwa mma agha chuo gi oso.

³ Gee nti nuru akwa na-ada na Horonaim,

o bu mkpu akwa oke mbibi na ila n'iyi.

⁴ A ga-etikpo Moab,

umuntakiri ya ga-etikwa mkpu akwa.

⁵ Ha ga-eji oke ikwa akwa

na-agbago uzọ Luhit;

a ga-anukwa mkpu akwa nke ndi e bibiri ihe ha n'uzo na-agbada Horonaim.

A ga-anu akwa mwute n'ihī mbibi nke biakwasiri ha.

⁶ Gbalaganu! Gbapunu oso ndu!

Dikwanu ka osisi nta nke di n'ozara.

⁷ Ebe o bu na unu na-atukwasi obi n'aka oru unu, na n'akunuba unu,

a ga-adotakwa unu n'agha.

Ndi Kemosh ka a ga-eburu gaa mba ozo,

ha na ndi nchujaja na ndisi ochichi ya.

⁸ Onye mbibi ahụ ga-abia megide obodo niile.

O nwekwaghī obodo nke pūrū igbanarī mbibi ya.

A ga-ala ndagwurugwu niile n'iyi,

bibiekwa ebe di elu nke di larii,

n'ihī na o bu okwu si n'onu ONYENWE ANYI puta.

⁹ Wukwasī ala Moab nnu,

n'ihī na a ga-eme ka o ghoo ebe togboro n'efu.

Obodo niile di n'ime ya ga-agho mkpomkpo ebe,

nke mmadu obula na-agaghī ebikwa n'ime ya.

¹⁰ "Obubu onu diri onye ahụ ji aghugho na-arū orū ONYENWE ANYI.

Ahuhū dīrī onye na-ewezuga mma agha n'ebe iwusi obara di.

¹¹ "Onye na-anọ juu ka Moab bu site na mgbe o bu nwantakiri,

o dika mmanya doro edo,

nke a na-adighi esi n'otu udu wugharia ya n'ime udu ozo,

o nwebeghi oge obula e ji mee ka o ga biri n'ala ozo.

Ọ bu ya mere uto ya adighi agbanwe agbanwe,

isisi ya agbanwekwaghī.

¹² Ma ubochi ndi ahụ na-abia," otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara,

- “mgbe m ga-eziga ndi ikom oru ha bu iwupu ihe site n’ite,*
 ha ga-awupukwa ya.
 Ha ga-agbapu ihe niile di n’ite ya niile,
 tɔwakwaa ite ya niile.
- 13 Mgbe ahɔ, ihere Kemosh ga-eme Moab,
 dika ihere si mee Izrel
 mgbe ha tukwasiri Betel obi ha.
- 14 “Unu si aana ekwu si, ‘Ndi di ike n’agha ka anyi bu;
 anyi bukwa dimkpa n’agha’?”
- 15 A ga-ebibi ala Moab, busokwa obodo ya niile agha.
 Umɔ okorobia ya niile ndi ahoro ahoro ga-ada n’ogbugbu† ahɔ.”
 Otu a ka Eze ahɔ kwubiri, onye aha ya bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe
 niile.
- 16 “Odida Moab di nso;
 oke nhuju anya ya ga-abiakwa osiso.
- 17 Kasienɔ‡ ya obi, unu ndi niile gbara ya gburugburu,
 unu ndi niile maara na o bu mba di ukwu.
 Kwuputani si, ‘Esi ana gbajie mkpanaka eze a, nke di ike,
 lee ka e si gbajiekwa mkpanaka a nke di ebube!’
- 18 “Sitenɔ n’ebe nsopuru unu di elu ridata,
 bia nodunu n’ala kporo nku,
 unu ndi bi n’obodo bu Ada Dibon.
 N’ihi na onye ahɔ bibiri Moab
 ga-abia ibu agha megide unu,
 o ga-alakwa obodo unu niile e wusiri ike n’iyi.
- 19 Guzonu n’akuku uzoro, huru§ ihe na-eme,
 unu ndi bi n’ime Aroea.
 Juonu nwoke unu huru na-agba oso, na nwanyi nke na-ewezuga onwe ya ajuju
 si ha, ‘Gini mere?’
- 20 E meela ka ihere mee Moab, n’ihi na a tɔpiala ya.
 Kwasienu akwa ike, tiekwanu mkpu akwa.
 Kwuputa ya n’Anon
 na e bibiela Moab.
- 21 Oge a ga-ekpe ndi bi n’ala di larji ikpe abiala,
 bu ndi bi na Holon, Jahaz na Mefaat,
 22 Dibon, Nebo na Bet-Diblataim,
 23 Kiriatem, Bet-Gamul na Bet-Meon,
 24 Keriot na Bozra,
 na obodo niile di n’ala Moab, ndi di nso, na ndi nke di anya.
- 25 E bipula mpi* Moab,
 a gbajiekwala ogwe aka ya,”
 otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.
- 26 “Meenu ya ka o nubiaga mmanya oke,
 n’ihi na o nupuru isi megide ONYENWE ANYI.
 Moab ga-aturu onwe ya n’ihe o gboro.
 O ga-aghokwa ihe ochi.

* 48:12 48:12 Iwughari ihe site n’otu ite wubanye ya n’ozo † 48:15 48:15 Ya bu, n’agha ahɔ ‡ 48:17 48:17
 Maobu, ruo uju maka ya § 48:19 48:19 Ya bu, Lee * 48:25 48:25 Ya bu, ike

27 Izrel ọ bughị ihe ọchị nye gị?

Ọ bụ n'etiti ndị na-ezu ohi ka e jidere ya,
mere i ji na-efufere ya isi
mgbe ọbụla ị na-ekwu okwu banyere ya?

28 Sitenụ n'obodo unu niile gbapụ ọsọ; jeenụ biri n'etiti nkume,
unu ndị bi n'ala Moab.

Dirinụ ka nduru nke na-ewu akwụ ya
n'akụkụ ọnụ ọgba nkume.

29 “Anyị anụla ihe banyere mpako Moab.

Anyị anụla na mpako ahụ dị ukwuu,
nukwa ihe banyere oke mbuli elu nke ọ na-ebuli onwe ya,
na oke nganga nke obi ya.

30 Amaara m ihe banyere mmụọ nke akpoghị onye ọzọ ihe ọbụla, nke dị n'ime ya,
ma ọ gaghị abara ya uru ọbụla.

Ịnya isi ya agaghị arụputakwa ihe ọbụla, otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri ya.

31 N'ihị ya, aga m akwasị akwa ike n'ihị Moab,
aga m eti mkpu akwa n'ihị ala Moab niile.

Aga m asụ ude akwa n'ihị ndị Kia Hareset.

32 Akwa nke kariri akwa Jeza ka m ga-akwa n'ihị gị,
gị osisi vainị dị na Sibma.

Alaka gị gbasara ruo n'akụkụ osimiri,
e, ha gbasara ruo n'osimiri Jeza.

Ma onye mbibi abiakwasịla mkpuru gị niile chara acha,
e, ọ biakwasịla mkpuru vainị gị niile.

33 Ọnụ na obi uto ka e wepuru
site n'ubi vainị niile, na n'ala ubi niile nke Moab.

E meela ka mmanya vainị kwusị igbaputakwa site n'ebe izocha mmanya.

Ọ dikwaghị onye na-eji mkpu ọnụ na-azocha ha,

Ọ bụ ezie na a na-anụ olu iti mkpu,
ma ọ bughị olu iti mkpu ọnụ.

34 “A na-anụ ụda iti mkpu akwa ha
site n'obodo Heshbon ruo Eleale, na Jehaz.

A na-anukwa ya site na Zoa ruo, ọ buladi obodo ndị dị anya, dika Horonaim, na Eglat
Shelishiya.

N'ihị na mmiri niile nke Nimrim ataala.

35 Aga m eme ka ndị ahụ niile na-achụ aja n'ebe niile dị elu,
na ndị ahụ niile na-achuru chi ha dị iche iche aja ihe nsure oku na-esi isi uto,
hapụ idikwa n'ala Moab,” otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri.

36 “Ụda akwa nke na-ada n'ime obi m n'ihị Moab dika ụda oja.

Ụda akwa nke dikwa ka ụda oja na-adakwa n'ime obi m n'ihị ndị Kia Hareset.
Akụ niile ha kpakotara alaala n'iyi.

37 A kpuchapula agirị isi niile,
kpachakwa afunụ ha niile.

E bipukwala aka ha niile.

Ọ bukwa akwa mkpe ka e ji kpuchie ukwu niile.

38 N'elu ulọ niile nke dị na Moab,
nakwa n'ama egwuregwu niile,

ọ dighị ihe ọzọ karịa naanị iru ụjụ ka a na-ahụ.
N'ihị na e tiwaala m Moab

- dịka e si etiwa ite aja nke ọ dighị onye bụla chọrọ ya,” otu a ka ONYENWE ANYỊ kwupụtara.
- 39 “Lee ka e si tipịa ya! Lee ka ha si akwasị akwa ike!
Leekwa ka Moab si gbakwuta azụ ya n’ihi ọndụ ihere ya!
Moab aghoọla ihe ọchị,
ọ ghoọla ihe iju anya nye ndị niile gbara ya gburugburu.”
- 40 Ihe ndị a ka ONYENWE ANYỊ kwuru,
“Lee, ọ di otu ugo na-efedata,
nke gbasapuru nku ya kpuchie ala Moab niile.
- 41 A ga-adọta Keriọt n’agha,
meriekwa ebe ya niile e wusiri ike.
N’ubochi ahụ, obi ndị bụ dike n’agha n’ala Moab
ga-adị ka obi nwanyị ime na-eme.
- 42 A ga-ebibi obodo Moab, mee ya ka ọ ghara idikwa,
n’ihi na ọ kagidere ONYENWE ANYỊ anya.
- 43 Oke egwu na olulu, na igbudu nke onye na-esi ọnya nọ na-eche unu,
unu ndị Moab,”
Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri.
- 44 “N’oge ahụ, onye ọbụla gbapuru ọsọ site n’ihe oke egwu
ga-adaba n’olulu.
Onye ọbụla ga-esikwa n’olulu riputa
ka igbudu ga-ejide.
N’ihi na aga m eme ka afọ ahụ a kara aka
maka ita Moab ahụhụ biakwasị ya,”
Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri ya.
- 45 “N’okpuru ndo Heshbọn
ka ndị ahụ gbapuru ọsọ ndụ guzoro, na-enweghị onye inyeaka.
N’ihi na oku esitela na Heshbọn rere na-aga;
ire oku di ukwu esitela n’etiti Saihọn na-apu,
na-erepịa egedege ihu ndị Moab,
na okpokoro† isi ndị ahụ ji oke ụzụ‡ na-anyanya isi.
- 46 Ahụhụ dirị gi, gi Moab!
Ebibiela ndị Kemosh niile.
A dotakwala umu gi ndi ikom
na umu gi ndi inyom n’agha, buru ha gaa mba ọzọ.
- 47 “Ma emesia, n’ubochi ndi ahụ na-abia,
aga m eme ka ndi Moab a dotara n’agha loghachi.”
Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri ya.
Nke a bu ogwugwu ikpe omuma dirị Moab.

49

Ozi e ziri banyere Amọn

¹ Nke a dirị ndi Amọn:

Ihe ndi a ka ONYENWE ANYỊ kwuru,
“O bu na Izrel enweghị umu ndi ikom?”

† 48:45 48:45 Maọbu, opu isi ‡ 48:45 48:45 Maọbu, mkpọtụ

Izrel o nweghi onye nnweta ihe o nwere?
Gini mere Molek ji nweta obodo Gad?

Gini mere ndi ya ji bichie obodo ya niile?

² Ma ubochi ahụ na-abia," ka ONYENWE ANYI kwuputara,
"mgbe m ga-eme ka a nu uda iti mkpu agha,
nke a ga-eti megide Raba, obodo ndi Amon.
A ga-eme ya ka o ghoo mkputamkpu ebe.

A ga-esurekwa ya oku, ya na obodo nta niile gbara ya gburugburu.
Mgbe ahụ Izrel ga-achupukwa
ndi ahụ niile chupuru ya."

Otu a ka ONYENWE ANYI kwuru.

³ "Kpoo mkpu akwa, gi Heshbon, n'ihhi na ebibiela Ai!
Tisienu mkpu akwa ike unu ndi bi na Raba!
Yirinu uwe mkpe unu, tiekwanu aka n'obi n'ihhi iru uju;
gbagharianu n'ogige mgbidi obodo unu,
n'ihhi na a ga-adota Molek n'agha,
buru ya na ndi nchujaja ya na ndiisi ochichi ya gaa mba ozo.

⁴ Gini mere unu ji anya isi n'ihhi ndagwurugwu
nke na-amị mkpuru hiri nne,
gi ada nwanyi na-ekwesighi ntukwasi obi,
onye ntukwasi obi ya di n'akunuba ya,
gi onye na-asi, 'Onye ga-ebuso m agha?'

⁵ Aga m esite n'aka ndi niile gbara gi gburugburu
mee ka oke egwu biakwasi gi,"
otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile
kwuputara ya,

"A ga-achupu onye obula n'ime unu.
O dikwaghi onye ga-achikota ndi ahụ niile gbapuru agbapu.

⁶ "Ma mgbe e mesiri, aga m emekwa ka ndi Amon laghachikwa n'ala ha."
Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

Ozi e ziri banyere Edom

⁷ Nke diri Edom:

Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru,
"O putara na onye amamihe adighikwa na Teman?
Okwu ndumodu o gwula n'onu ndi nwere nghota?
Amamihe ha o reela ure?"

⁸ Chigharianu gbalaga, unu ndi bi na Dedan.
Gaa zonu onwe unu n'ogba nkume miri emi,
n'ihhi na aga m eme ka ihe ojoo biakwasi Iso,
n'oge ahụ m ga-ata ya ahuhu.

⁹ O buru na ndi na-aghoro mkpuru vaini abiakwute gi,
o bu na ha agaghi ahapuru gi mkpuru ole na ole?
O burukwa na ndi ohi abia n'abali,
o bughị naani ihe ha choro ka ha ga-akwakoro?

¹⁰ Ma aga m agba Iso oto.*
Aga m ekpughe ebe nzuzo ya niile
ka o ghara izobe onwe ya.

* 49:10 49:10 Agaghi ahapuru ya ihe obula

Umụ ya na ndị ikwu ya,†

tinyere ndị ya na ha dị na mma na ndị agbataobi ya, ga-ala n'iyi.

Ya mere, ọ dighikwa onye ga-asi,

11 'Hapụnụ umụ mgbei unu niile, n'ihì na mụ onwe m ga-edebe ha ndụ.

Ndị inyom unu niile ndị di ha nwurụ nwere ike itukwasị m obi.' "

12 Ihe ndị a ka ONYENWE ANYỊ kwuru, "Ọ buru na e mere ka ndị ahụ na-ekwesighi inu ihe di n'iko ahụ nuo ya, a ga-esi anaa ghara ita gi ahuhu? A ghaghị ita gi ahuhu; i ghakwaghị inu site n'iko ahụ." 13 "Eji m onwe m nuo iyi, otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuputara, si, na Bozra ga-agho mkpomkpo ebe, na ihe iju anya, na ihe ita uta, na ihe ibu onu. Obodo ya niile ga-aghokwa mkpomkpo ebe ruo mgbe ebighi ebi."

14 Anula m ozi si n'onu ONYENWE ANYỊ.

E zipula onyeozì ka o ga mba niile di iche iche zie ha ozi, si,

"Chikotanu onwe, megide ya.

Bilikwanu maka ibu agha!"

15 Ugbu a, aga m eme ka i di nta n'etiti mba di iche iche, ihe nleli na-ebe mmadu no.

16 Idi egwu gi nke na-eyinye ndi mmadu egwu,

na nganga nke obi gi eduhiela gi,

gi onye na-ebi na mgbawa niile nke nkume di elu,

gi onye ji ebe niile di elu nke ugwu n'aka ya.

A sikwari na i wuo akwu gi n'ebe di elu, dika ebe ugo ga-ewu akwu ya,

aga m esite n'ebe ahụ kpudata gi n'ala,

otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri ya.

17 "Edom ga-agho ihe iju anya.

Ndi niile na-esi n'akuku ya agafe ga-anu n'onodu iju anya,

ha ga-eledakwa ya anya n'ihì onya ya niile.

18 Dika a kwaturu Sodom na Gomora,

ya na obodo niile gbara ya gburugburu.

Otu a kwa, o dighi onye obula ga-ebi n'ebe ahụ;

nwa mmadu obula agakwaghì ebi n'ime ya," otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuru.

19 "Aga m esi n'ala ya chupu Edom n'otu ntabi anya,

dika mgbe odum na-esi n'oke ohia Jordan

na-arigoputa n'ebe ita nri nke umu anumanu juputara n'ahihia ndu.

Ma onye bu onye ahụ a hoputara, onye m ga-enyefe oru a n'aka ya?

Onye dika m? Onye kwa puru iputa tuo m aka n'ihu?

Onye bukwa onye ozuzu aturu ahụ nke puru ido onwe ya megide m?"

20 N'ihì nke a, nuru ihe ONYENWE ANYỊ kwadobere megide Edom, nurukwa ihe o zubere megide ndi bi na Teman.

A ga-adokpuru ndi di nta n'etiti igwe ewu na aturu ahụ,

ebe ita nri ha ga-anu n'onodu mgbagwoju anya n'ihì nke a.

21 Uwa ga-ama jijiji mgbe ha nuru mkpotu odida ha;

iti mkpu akwa ha ga-adakwa uda ruo n'Osimiri Uhie.

22 Lee, otu ugo ga-efeli elu, fedatakwa.

O ga-agbasapu nku ya kpuchie ala Bozra niile.

N'ubochi ahụ, obi ndi bu dike n'agha n'Edom

ga-adì ka obi nwanyì ime na-eme.

† 49:10 49:10 Maobu, ndi ikom ya ji ngwa agha

Ozi e ziri banyere Damaskos

²³ Nke diri Damaskos:

“Ujo ejula Hamat na Apad obi,
n’ihi na ha anula akuko ojobo.

Ha adaala mba,
nookwa n’oke echiche dika osimiri nke ebili na-amaghari n’elu ya.

²⁴ Damaskos aghoola onye ike gwuru.

O tugharjala igbapu oso,
ma oma jijiji ejidela ya.

Oke obi ufu na ihe mgbu ejidesiela ya aka ike,
dika obi ufu na ihe mgbu nke na-ejide nwanji ime na-eme.

²⁵ Gini mere na-agbahapubeghi obodo ahụ a maara aha ya,
bu obodo ahụ nke ihe ya na-atọ obi m uto?

²⁶ N’ezie, umu okorobia no n’ime ya ga-ada n’okporouzo niile,
a ga-emekwa ka ndi agha ya niile dere duu n’ubochi ahụ.”

Otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwubiri.

²⁷ “Aga m esunye mgbidi Damaskos oku.

Oku ahụ ga-eripiakwa ebe e wusiri ike nke Ben-Hadad.”

Ozi e ziri banyere Keda na Hazo

²⁸ Banyere Keda na alaeze Hazo, nke Nebukadneza eze Babilon busoro agha:

Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru,

“Bilienu gaa buso Keda agha.

Bibiekwanu ndi ahụ niile bi n’akuku owuwa anyanwu.

²⁹ A ga-adota ulo ikwu ha, na igwe ewu na aturu ha n’aha.

A ga-ebukorokwa ulo mgbochi ha niile,
ya na ngwongwo na inyinya kamel ha niile.

Ndi mmadu ga-etikwa mkpu si ha,

‘Oke egwu di n’akuku niile!’

³⁰ “Gbalaganu osiso.

Jenu nodu n’ime ogha nkume niile miri emi, unu ndi niile bi na Hazo,”
otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

Nebukadneza eze Babilon atula atumatu megide unu,
o cheputakwala uzọ o ga-esi megide unu.

³¹ “Bilienu, gaa buso mba ahụ agha,
bu mba ahụ na-ebi na ntukwasị obi,”

otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara,

“mba nke na-enweghi ibo onu uzọ, maobu mkporo e ji akpochi ya,
mba ahụ nke ndi ya na-ebiri naani onwe ha.

³² Inyinya kamel ha ga-abu ihe a ga-akwata n’aha,
otutu igwe ehi ha ga-abukwa ihe a ga-aluta n’aha.

Aga m efesa ha nye ifufe, bu ndi niile no ebe di anya, bu ndi ahụ niile na-akpuchapu
agiri isi egedege ihu ha.

Aga m emekwa ka ihe ojobo si n’akuku niile biakwasị ha,”

otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

³³ “Mgbe ahụ, Hazo ga-agho ebe obibi nke nkita oha.

O ga-agho ebe toghoro n’efu ruo mgbe ebighi ebi.

O nweghi onye obula ga-ebi n’ebe ahụ,

nwa mmadu ọbụla agakwaghị ebi n'ime ya."

Ozi banyere Ilam

³⁴ Nke a bụ okwu ONYENWE ANYỊ ndị ruru Jeremaya onye amụma ntị banyere Elam, mgbe Zedekaya eze Juda bidoro ọchịchị ya.

³⁵ Ihe ndị a ka ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, "Lee, aga m agbaji ụta nke Elam, bụ ụta ahụ ha ji anya isi na ọ bụ ebe ike ha dị.

³⁶ Aga m esite n'akụkụ anọ nke mbara eluigwe zite oke ifufe anọ, nke ga-abia megide Elam.

Aga m efesa ha nye oke ifufe anọ ndị a, ndị ga-ebufu ha buga ha na mba niile dị iche iche, ọ dighị obodo a na-agaghị ahụ ndị Ilam a dọtara n'agha.

³⁷ Aga m etipia Elam n'ihu ndị iro ha, e, n'ihu ndị ahụ na-achosi ndụ ya ike.

Aga m eme ka ihe ọjọọ biakwasị ha, meekwa ka oke iwe m dị oku biakwasị ha," otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri.

"Aga m eji mma agha chuo ha oso tutu ruo mgbe m mere ka ha niile gwasia.

³⁸ Aga m edo ocheeze m n'Elam, bibiekwa eze ya na ndiisi ọchịchị ya," otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri.

³⁹ "Ma n'ikpeazu, n'ubochi ndi ahụ na-abia, aga m eweghachite akunuba niile nke Elam." Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri ya.

50

Ozi e ziri banyere Babilon

¹ Okwu ONYENWE ANYỊ nke ruru Jeremaya onye amụma ntị banyere Babilon na banyere ala ndi Babilon.

² "Kwusaa ya na mba niile, mee ka a nuru ya; bulie okoloto mgbe a na-ekwusa ya. Kwuputa ihe niile, ezokwala ihe obula, kama kwusaa ya si,

'A ga-adota Babilon n'agha.

Ihere ga-emesia mee Bel; otu a kwa, egwu ga-ejuputa Maduk obi.

A ga-eme ka ihere mee oyiyi ya niile a kpuru akpu; oke egwu ga-ejidekwa arusi ya niile.'

³ Otu mba, nke si n'akuku ugwu, ga-ebuso ya agha, mee ala ya ka o togboro n'efu.

Ọ dikwaghị onye ga-ebi n'ime ya, n'ihina mmadu na anumanu ga-esi n'ime ya gbalaga.

⁴ "N'ubochi ndi ahụ, ma na mgbe ahụ," otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuputara, ndi Izrel na ndi Juda ga-ejikota onwe ha n'otu.

Ha niile ga-eji anya mmiri puo icho ONYENWE ANYỊ Chineke ha.

⁵ Ha ga-aju ajuju, banyere uzo e si eje Zayon.

Mgbe ahụ, ha ga-eche ihu ha ijeru n'ebe ahụ.

Ha niile ga-abiakwa were onwe ha nyefee* n'aka ONYENWE ANYI,
n'ime ogbugba ndu ebigbi ebi,
nke a na-agaghi echefu echefu.

6 "Ndi m akpafuola dika aturu furu efu.

Ndi ozuzu aturu ha eduhiela ha,
mee ka ha na-awaghari n'ugwu ukwu niile.

Ha na-akpaghari n'elu ugwu ukwu, ma n'elu ugwu nta.

Ha echefuokwala ebe izuika nke ha.

7 N'ihia ya, ndi niile chotara ha na-eripia ha.

Ndi iro ha na-ekwukwa si, 'Ikpe amaghi anyi

n'ihia na ha emehiela megide ONYENWE ANYI, onye bu ezi ebe ita nri ha,
na onye bukwa olileanya nke nna nna ha.'

8 "Sinu na Babilon gbalaga;

sitekwanu n'ala Babilon puo,

dirinu ka mkpi na-edu igwe ewu na aturu.

9 N'ihia na aga m akpali otutu mba di ike site n'ala di n'ugwu,

ndi ga-ejikota onwe ha ibuso Babilon agha.

Ha ga-edo onwe ha n'usoro imegide ya;

o bukwa n'akuku ugwu ka ha ga-esi dota ya n'agha.

Aku ha ga-agba ga-adi ka aku nke onye bu dike n'agha na onye oka igba uta na-agba.

Ha agaghi agba aka lota.

10 N'ihia nke a, Babilon ga-agho ihe nkwata n'agha.

Afo ga-ejukwa ndi niile bu ndi ga-akwata ya."

Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

11 "N'ihia na i nuriri onu nwee obi utu,

gi onye bibiri ihe nketa m,

i wughariri dika nwa ehi nke na-azocha oka,

bee akwa dika oke inyinya.

12 Ihere ga-eme nne unu,

e, a ga-eme ka oke ihere mee nne muru unu.

O ga-abukwa mba dikarisiro ala n'etiti mba niile,

burukwa ozara, ala kporo nku na ala uzuzu.

13 N'ihia iwe di ukwu nke ONYENWE ANYI, o dighi onye ga-ebikwa n'ala Babilon ozo,

n'ihia na a ga-ebibi ya kpamkpam.

Ndi niile si n'akuku ya na-agafe ka o ga-eju anya.

Ha ga-akpari ya n'ihia onya niile di ya n'ahu.

14 "Doonu onwe unu n'usoro gburugburu obodo Babilon,

unu ndi niile na-agba uta.

Gbaanu ya uta. Unu echela banyere aku ole unu ga-agbapu

n'ihia na o mehiela megide ONYENWE ANYI.

15 Kporonu mkpu agha megide ya, site n'akuku niile!

O chiliela aka ya elu. Lee, ulo elu ya e wusiri ike adaala,

a kwatuokwala mgbidi ya niile.

Ebe o bu na ONYENWE ANYI na-aboro onwe ya obo n'ahu Babilon,

bonu ya obo.

* 50:5 50:5 Rapara n'ahu Onyenwe anyi

- Meenu ya dika o si mee ndi ozo.
- 16 Site na Babilon wezuga onye na-agma mkpuru
na onye ji mma owuwe ihe ubi na-ewe ihe ubi.
Ka onye obula laghachikwuru ndi nke ya,
ka onye obula gbalaakwa n'ala nke aka ya,
n'ih i mma agha nke onye na-emegbu emegbu.
- 17 "Izrel di ka ewu na aturu a chusasiri achusasi,
nke odum chusasiri.
Onye bu uzo ripia ya
bu eze Asiria.
Onye ikpeazu gwepiara okpukpu ya
bu Nebukadneza, eze Babilon."
- 18 N'ih i ya, ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel
kwuru,
"Aga m ata eze Babilon, na ndi ala ya ahuhu,
dika m si taa eze Asiria ahuhu.
- 19 Ma aga m akpoghachitekwa Izrel n'ebe ita nri nke ha.
Ha ga-atakwa nri na Kamel na Bashan.
O bukwa n'ugwu Ifrem na Gilead
ka afo ga-ejukwa ha.
- 20 N'ubochi ndi ahụ, ma na mgbe ahụ," otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri,
"a ga-achọ ajọ omume nke Izrel,
ma o dighi nke a ga-achota.
A ga-achokwa mmehie niile nke Juda,
ma o nweghi nke a ga-achota,
n'ih i na aga m agbaghara ndi ahụ m mere ka ha fodu mmehie ha.
- 21 "Busonu ala Merataim agha,
busokwanu ndi bi na Pekod agha.
Chuo ha oso, gbuchapu ma bibiekwa ha niile kpamkpam."
Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.
"Mezuonu ihe niile m nyere unu n'iwu.
- 22 A na-anu uzu agha n'ala ahụ,
a na-anu uzu oke mbibi.
- 23 Lee ka e si gbajie,
ma tipia mkpirisi igwe ahụ na-esupia uwa niile.
Lee ka Babilon si togboro n'efu
n'etiti mba niile nke uwa.
- 24 Esiiri m gi onya, gi Babilon;
i makwara n'onya ahụ tupu i mata na onya ahụ di.
A chotala gi, jidekwa gi,
n'ih i na i doola onwe gi ibuso ONYENWE ANYI agha.
- 25 ONYENWE ANYI emegheela uloku ngwa agha ya,
site n'ime ya weputa ngwa agha nke onuma ya.
N'ih i na Onyenwe anyi bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile
nwere oru o ga-aru n'ala Babilon.
- 26 Sitenu n'ebe di anya bia buso ya agha.
Kukapunu oha ya niile,
tukotanu ha onu dika akpa oka di ukwuu, nke atukotara n'elu ibe ha.
Bibienu ya kpamkpam,

- ka ihe ọbụla ghakwara ifoduru ya.
- 27 Gbuonu umu oke ehi ya niile,
ka ha niile gaa n'ebe ulo igbu anu
Ahuhu na-adiri ha, n'ihi na ubochi ahụ a kara aka banyere ha abiala,
bu oge a ga-eji taa ha ahuhu.
- 28 Geenu nti n'ihe ndi na-agbalaga na-ekwu, bu ndi si na Babilon na-agbapu oso.
Ha na-ekwusa na Zayon
otu ONYENWE ANYI Chineke anyi si boro obo,
otu o si abo obo n'ihi ulonso ukwu ya.
- 29 "Kpokotanu ndi na-agba uta maka imegide Babilon,
bu ndi niile na-agba uta.
Maanu ulo ikwu, gbaa ya gburugburu;
unu ekwela ka onye obula si n'ime ya gbapu.
Kwughachi ya ugwo dika oru ya si di,
dika ihe niile ahụ o mere si di meenu ya otu ahụ.
N'ihi na o buliela onwe ya elu megide ONYENWE ANYI,
bu Onye nsọ nke Izrel.
- 30 N'ihi ya, umu okorobia ya ga-ada n'okporouzo ama niile.
A ga-emekwa ka ndi agha ya niile dere duu n'ubochi ahụ."
Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.
- 31 "Lee, edoola m onwe m imegide gi, gi onye nganga."
Otu a ka Onyenwe anyi, bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwubiri ya.
"N'ihi na ubochi gi abiala,
bu oge ahụ a ga-ata gi ahuhu.
- 32 Onye nganga ahụ ga-aso ngongo daa,
ma o nweghi onye ga-enyere ya aka ka o bilitekwa.
Aga m esunye obodo ya niile oku,
nke ga-erechapu ndi niile gbara ya gburugburu."
- 33 Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru:
"A na-emegbu nnoo ndi Izrel,
n'otu aka ahukwa, ndi Juda.
Ndi dotara ha n'agha jidesiri ha aka ike.
Ha adighi ahapu ha ka ha laa.
- 34 Ma Onye mgbaputa ha di ike.
ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile bukwa aha ya.
O ga-eji ike ya niile kpeputa onu ha,
ime ka ala ha nweekwa izuike,
ma meekwa ka ndi bi na Babilon ghara inwe izuike.
- 35 "Mma agha ga-ebili megide ndi Babilon niile,"
otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara,
"na ndi ahụ niile bi na Babilon
ma megidekwa ndiisi ochichi niile na ndi ahụ niile maara ihe.
- 36 Mma agha ga-ebili megide ndi amuma ugha ha niile.
Ha ga-agho ndi nzuzu.
Mma agha ga-ebili megide ndi bu dike n'agha.
Obi ha ga-eguputakwa n'oke egwu.
- 37 Mma agha ga-ebili megide inyinya ha, na ugbo agha ha,
na ndi mba ozo niile no n'etiti ha.
Ha ga-aghokwa ndi inyom.

Mma agha ga-ebilikwa megide akụ ha niile.

A ga-alụta ha niile n'agha.

38 Okpomokụ ga-abiakwasị mmiri ha niile mee ka ha taa.

N'ihì na ala ha bụ ala arụsị:

arụsị ha niile ga-ayikwa ara n'ihì oke egwu nke ga-abiakwasị ha.

39 "N'ihì ya, ọ bụ ụmụ anụmanụ nke ọzara, na nkịta ọhịa ga-ebi n'ebe ahụ. Ikwighikwighi ga-ebikwa n'ebe ahụ.

Mmadụ ọbụla agaghị ebikwa n'ime ya ọzọ.

O nweghị onye ga-ebikwa n'ime ya site n'ogbo ruo n'ogbo.

40 Dịka m si kwatuo Sodom na Gomora, ya na obodo niile gbara ya gburugburu," otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya.

"Otu a kwa, ọ dighi onye ọbụla ga-ebi n'ebe ahụ; nwa mmadụ ọbụla agakwaghị ebi n'ime ya."

41 "Lee, ndi agha si n'ala di n'ebe ugwu na-abia; mba di ukwuu na otutu ndi eze ka a na-akpolitekwa site na nsotu niile nke uwa.

42 Ha ji otutu uta na ube;

ha bu ndi afọ tara mmiri, ndi na-enweghi obi ebere.

Ha na-ebigbo dika mbigbo nke osimiri,

dika ha na-anokwasị n'elu inyinya ha.

Ha na-abia dika ndi ikom e doro n'usoro ibu agha,

ibuso gi agha, Ada Babilon.

43 Eze Babilon nuru akuko banyere ude ha, akuko mere ka ike gwuru aka ya abuo kparamkam.

Oke ihe mgbu ejidela ya,

ihe mgbu dika nke nwanyi ime na-eme.

44 Lee, dika mgbe odum na-esi n'oke ohia Jordan na-arigoputa n'ebe ita nri nke umu anumanu juputara n'ahihia ndu, n'otu ntabi anya ka m ga-esi n'ala ya chupu Babilon.

Ma onye bu onye ahụ a hoputara, onye m ga-enyefe oru a n'aka?

Onye dika m? Onye kwa puru iputa tuo m aka n'ihu?

Onye bukwa onye ozuzu aturu ahụ nke puru ido onwe ya megide m?"

45 N'ihì ya, nuru ihe ONYENWE ANYI kwadobere megide Babilon, nrukwa ihe o zubere megide ala ndi Babilon.

A ga-adokpuru ndi di nta n'etiti igwe ewu na aturu ahụ.

Ebe ita nri ha ga-anọ n'onodu mgbagwoju anya n'ihì nke a.

46 Uwa ga-ama jijiji mgbe ha nuru mkpotu odida Babilon,

iti mkpu akwa ya ga-adakwa uda n'etiti mba niile di iche iche.

51

¹ Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, "Lee, aga m akpali mmuo onye mbibi, ka o bia megide Babilon na ndi bi na Kaldia.

² Aga m eziga ndi mba ozọ n'obodo Babilon, ka ha gaa fuchaa ya, bibiekwa ala ya.

Ha ga-emegide ya n'akuku niile,

- n'ụbọchị ahụ ihe ọjọọ ga-abiakwasị ya.
- ³ Ekwela ka onye na-agba ụta kwee ụta ya,
ekwekwala ka o yikwasị uwe agha ya.
Enwekwala ọmiiko n'ebe ụmụ okorobia ya nọ,
kama bibie usuu ndị agha ya kpamkpam.
- ⁴ Ha ga-ada, bụrụ ndị e gburu egbu n'ime Babilon,
ha ga-abụ ndị e merurụ oke ahụ n'okporoụzọ niile.
- ⁵ Ọ bụ ezie n'ala ha jupụtara n'ikpe ọmụma,
n'ihu Onye nsọ nke Izrel,
ma Chineke bụ ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile
agbakutabeghị ndị Izrel na Juda azụ.
- ⁶ “Sinu na Babilon gbapụ ọsọ.
Gbasienụ ọsọ ike n'ihì ndụ unu.
Unu ekwela ka e bibie unu n'ihì mmehie ya.
Oge ịbọ ọbọ ONYENWE ANYỊ eruola,
ọ ga-akwughachi ya ihe ruuru ya.
- ⁷ Babilon dị ka iko ọlaedo n'aka ONYENWE ANYỊ.
O mere ka ụwa niile si n'iko ahụ n'ubiga ihe ọhụhụ oke.
Mba niile nke ụwa n'uru mmanya ya.
Ugbu a ha niile na-ayi ara.
- ⁸ Na mberede, Babilon ga-ada, a ga-etipiakwa ya.
Kwasierenụ ya akwa ike.
Wetanụ ọgwụ tee ya,
ma eleghị anya ọnya ahụ ga-adị ya mma.
- ⁹ “ ‘Anyị gaara agwọ Babilon,
ma ọrịa ji ya enweghị ngwọta.
Ka anyị hapụnụ ya; ka anyị niile n'otu n'otu laghachi n'obodo nke aka anyị,
n'ihì na ikpe ọmụma dīrī ya eruola mbara eluigwe.
Ọ na-arịgokwa ruo n'igwe ojii.’
- ¹⁰ “ ‘ONYENWE ANYỊ emeela ka ezi omume anyị pụta ihè.
Ka anyị kwupụta
ihe ONYENWE ANYỊ Chineke anyị mere na Zayon.’
- ¹¹ “Mụonụ ọnụ àkụ unu;
bulienụ ọta unu!
ONYENWE ANYỊ akwaliela ndị eze ndị Midia,
n'ihì na nzube ya bụ ịla Babilon n'iyi.
ONYENWE ANYỊ ga-abọrọ onwe ya ọbọ,
ọ ga-abọtara ụlonsọ ukwu ya ọbọ.
- ¹² Bulienụ ọkọlọtọ n'ihì imegide mgbidi Babilon.
Tinyekwanụ ndị agha ọzọ n'etiti ndị nche, ka ọnụọgụgụ ha hie nne
Kwadoonụ ndị ga na-elepụ anya.
Kwadoonụ ndị agha ga-ezo onwe ha,
n'ihì na ONYENWE ANYỊ ga-eme ka ihe o zubere mezuo,
bụ ihe ahụ o kpebiri megide ndị Babilon.
- ¹³ Unu bụ ndị bi n'akụkụ ọtụtụ mmiri,
ndị nwere akunuba dī ukwu,
ọgwụgwụ unu abiaruola.

Oge ahụ eruola mgbe e ji wezuga unu.

14 ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile ji onwe ya n'ụọ iyi, sị,
N'ezie, aga m eme ka ndị mmadụ ọnụọgụgụ ha ga-aha ka igurube juputa n'ime
gị.
Ha ga-etikwa mkpu ọnụ megide gị.

15 “O sitere n'ike ya mee ụwa;
ọ toro ntọala ụwa mee ka o guzosie ike site n'amamihe ya,
ọ jikwa nghota ya setipụ eluigwe niile.

16 Mgbe o bigboro, mmiri niile nke di n'eluigwe na-ebigboka.
Ọ na-eme ka igwe ojii site na nsotu niile nke ụwa kwulie.
Ọ na-ezipụ amuma mgbe mmiri na-ezo,
na-esitekwa n'ulo kwakoba ihe ya na-eweputa ifufe.

17 “Onye obula bu onye na-enweghi uche nke ihe omuma koru.
Emeela ka ihere mee onye okpu uzu olaedo obula site n'arusi o kpuru.
N'ihina oiyi niile o na-akpu bu aghughu;
ha enweghi nkuume obula n'ime ha.

18 Ha bu ihe efu, na ihe ikwa emo,
mgbe ikpe omuma ha biakwasiri ha, ha ga-ala n'iyi.

19 Ma onye ahụ bu Oke Jekob adighi ka ihe ndi a,
n'ihina o bu ya na-eke ihe niile,
tinyere Izrel bu ebo nke ihe nketa ya.
ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile bu aha ya.

20 “I bu mkporo osisi m ji ebu agha,
na ngwa agha m ga-eji gaa n'ihu agha.
Gi ka m ga-eji tipia mba niile di iche iche,
gi ka m ga-eji laa alaeze niile n'iyi;

21 gi ka m ga-eji tipia inyinya na onye na-agba ya,
gi ka m ga-eji tipia ugbo agha na onye na-anya ya;

22 gi ka m ga-eji tipia nwoke na nwanyi,
gi ka m ga-eji tipia agadi nwoke na okorobia,
gi ka m ga-eji tipia okorobia na nwaagboghohu,

23 gi ka m ga-eji tipia onye ozuzu aturu na igwe ewu na aturu ya,
gi ka m ga-eji tipia onye oru ubi na ehi ya;
gi ka m ga-ejikwa tipia ndi na-achi achina ndisi ochichi eze.

24 “N'ihu gi ka m ga-anu kwughachi Babilon na ndi niile bi na Babilon ihe ojoo
niile ha mere na Zayon,” o bu ihe ONYENWE ANYI kwubiri.

25 “Edoola m onwe m imegide gi, gi uguwu ukwu na-emebisi ihe,
gi onye na-ala ụwa niile n'iyi.”
Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

“Aga m esetipu aka m megide gi,
kwapu gi site na nkume di elu.
Aga m emekwa gi ka i buru uguwu ukwu e suru oku.

26 A gaghị esite n'ime gi weta nkume e ji ewu isi nkuku ulu,
maobu nke e ji ewu ntala ulu obula,
n'ihina i ga-abu ebe togboro n'efu ruo mgbe ebighi ebi,” otu a ka ONYENWE ANYI
kwubiri ya.

- 27 “Bulienụ ọkọlọto elu n’ala ahu.
 Fụonụ opi ike n’etiti mba niile.
 Kwadoonụ mba niile maka ibu agha megide ya;
 kpọkuonụ alaeze ndị a niile imegide ya:
 Ararat, na Mini, na Ashkenaz.
 Họtutanụ ọchịagha ga-edu usuu ndị agha megide ya;
 ziganụ ịnyinya ga-adị ukwu n’ọnuogugụ, dika igurube.
- 28 Kwadoonụ mba niile maka ibu agha megide ha,
 kwadoonụ ndị eze Midia,
 na ndị ha na-achị achị, na ndịisi ọchịchị,
 na mba niile nke ha na-achị.
- 29 Ala ahụ na-ama jijiji, na-atakwa ikikere eze nke ihe mgbu,
 n’ihi na nzube ONYENWE ANYỊ zubere megide Babilon ga-emezu.
 O ga-eme ka ala Babilon ghọọ ebe togboro n’efu,
 ka mmadụ ọbụla gharakwa ibi n’ime ya.
- 30 Ndị bụ dike n’agha na Babilon akwụsila ilu ọgụ;
 ha anọgidela n’ebe ha e wusiri ike.
 Ike agwula ha;
 ha adila ka ndị inyom.
 E sunyela ebe obibi ya niile ọkụ,
 tijiekwa mkporo e ji akpochi onu uzọ ama ya niile.
- 31 Otu onye na-agba ọsọ na-agbaso ọgba ọsọ ibe ya,
 otu onyeozu na-esochikwa onyeozu ọzọ n’azu;
 ha niile na-abia izi eze Babilon ozi si ya
 na a dotala obodo ya n’agha,
- 32 na ndị iro anochiela uzọ e si agafe iyi,
 na e sunyela ala mmiri mmiri niile ọkụ,
 na ndị agha niile na-amakwa jijiji.”
- 33 Ihe ndị a ka ONYENWE ANYỊ, Onye puru ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru,
 “Ada Babilon dika ebe izocha oka,
 n’oge a na-azocha ya.
 Mgbe a ga-ewe ya dika e si ewe ihe ubi na-abia nso.”
- 34 “Nebukadneza eze Babilon eripiala anyi,
 o tinyela anyi n’onodu mgbagwoju anya.
 O meela ka anyi diri ka ite ihe na-adighi n’ime ya.
 O lodara anyi dika o bu agwo ojoo,
 jiri ihe utọ anyi niile mejuo afo ya.
 Emesia, o gbopotara anyi.
- 35 Ka ihe ike ahụ niile o mere anyi na umu anyi dikwasikwa Babilon n’isi.”
 O bu ihe ndi bi na Zayon kwuru.
 Jerusalem na-ekwukwa si,
 “Ka obara anyi dikwa n’isi ndi bi na Babilon.”
- 36 N’ihi ya, ihe ndi a ka ONYENWE ANYI na-ekwu,
 “Lee, aga m ekwuchitere gi onu gi,
 botakwara gi obo.
 Aga m emekwa ka osimiri taa,
 meekwa ka isi iyi mmiri niile taakwa.
- 37 Babilon ga-agho mkpomkpo ebe,
 o ga-agho ebe obibi nke nkita ohia,
 burukwa ihe iju anya, na ihe nkocha,

- na ebe mmadu obula na-agaghi ebikwa.
- 38 Ndi ya niile na-agbo uja dika umu odum,
ha na-emekwa uzu dika umu odum na-anu ara.
- 39 Ma n'oge ahụ a kpaliri ha,
aga m edo oriri n'ihu ha.
Aga m eme ka ha nubiga mmanya oke,
si otu a mee ka ha jiri oke ichi ochi tie mkpu onu.
N'ikpeazu, ha ga-arahu ura ebighi ebi, nke ha na-agaghi esite na ya bilie."
Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.
- 40 "Aga m akpudata ha,
dika umu aturu a na-aga igbu egbu,
dika ebule na mkpi.
- 41 "Lee ka a ga-esi dota Sheshak n'agha,
jichie ihe uwa niile ji anya isi n'agha.
Lee ka Babilon ga-esi ghoo ihe togboro n'efu
n'etiti mba niile!
- 42 Osimiri ga-eri Babilon,
mmali elu nke mmiri ya ga-ekpuchi ya.
- 43 Obodo ya niile ga-atogboro n'efu,
o ga-abu ebe kporo nku, na ala ozara,
o ga-agho ala onye obula na-agaghi ebi n'ime ya,
nke mmadu obula na-agaghi esi n'etiti ya gafee.
- 44 Aga m ata Bel di na Babilon ahuhu,
mee ya ka o gboputa ihe ndi ahụ o loro.
Mba di iche iche agakwaghi agakwurukwa ya ozo.
Mgbidi Babilon ga-adakwa.
- 45 "Sinu n'ime ya puta, unu ndi m!
Gbanu oso n'ihhi ndu unu.
Gbanu oso site n'iwe di oku nke ONYENWE ANYI.
- 46 Unu adala mba, unu atukwala ujo,
mgbe unu nuru akuko di iche iche n'ala ahụ.
N'ihhi na otu udi akuko ka a ga-anu n'afọ a, akuko ozo di iche ka a ga-anukwa n'afọ
nke ozo.
A ga-anu akuko iwusi obara n'ala ahụ,
nukwa akuko onye ochichi nke na-ebuso onye ochichi ozo agha.
- 47 N'ihhi na oge ahụ aghaghi ibia
mgbe m ga-ata arusi niile di na Babilon ahuhu.
A ga-eme ka ihere mee ala ahụ niile.
Ndi ya niile e gburu egbu ga-ada, togborokwa n'ime ya,
- 48 mgbe ahụ, eluigwe na uwa, na ihe niile di n'ime ha
ga-eti mkpu onu n'ihhi ihe dakwasiri Babilon.
Ndi ga-ebuso ya agha
ga-esitekwa n'ugwu bia."
Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.
- 49 "Babilon ga-ada n'ihhi ndi Izrel e gburu,
dika ndi niile e gburu n'uwa
si daa site n'aka ndi Babilon.
- 50 Unu ndi siterela n'ihu mma agha gbapu oso,

wezuganụ onwe unu, unu eguzokwala.
Chetanụ ONYENWE ANYỊ n'ala ahụ dị anya,
na-echetakwa Jerusalem.”

51 “There emeela anyị,
n’ihi na a kparịala anyị.
Ihere ekpuchiekwala ihu anyị,
n’ihi na ndị mba ọzọ abatala
n’ebe nsọ nke ụlọnsọ ONYENWE ANYỊ.”

52 “Ma ụbọchị ndị ahụ na-abịa,” ka ONYENWE ANYỊ kwupụtara,
“mgbe m ga-ata arụsị ya niile ahụhụ.
Ndị e merurụ ahụ
ga-asukwa ude n’ala ahụ niile.

53 A sịkwari* na Babilon a arigoruo n’eluigwe,
ma a sịkwa na o wusie ebe dị elu nke ike ya mee ka o siwanyekwuo ike karịa,
aga m ezite ndị mbibi ga-abịa megide ya.”
Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri ya.

54 “Ụzụ ikwa akwa si na Babilon na-apụta,
uzụ oke ịla n’iyi
sikwa n’ala ndị Babilon na-apụta.

55 ONYENWE ANYỊ ga-ala Babilon n’iyi.
Ọ ga-emekwa ka oke uzụ ha kwusị.
Mbigbọ nke ndị iro ga-adịkwa ka mbigbọ nke ọtụtụ mmiri,
mkpọtụ nke olu ha ga-ada ụda dị ukwu.

56 Onye mbibi ga-ebuso Babilon agha.
A ga-adọta ndị bụ dike ya n’agma,
gbajisiekwa ụta ha niile.
N’ihi na ONYENWE ANYỊ bụ Chineke onye na-akwughachi;
ọ ga-akwughachikwa n’uju ya.

57 Aga m eme ka ndịisi ọchịchị ya niile, na ndị maara ihe ha n’ubiga mmanya oke;
aga m emekwa ndị ha na-achị achị, na ndịisi ha, na ndị ha bụ dike n’agma otu
ihe ahụ.

Ha ga-arahụ ụra ruo mgbe ebighị ebi. Ha agaghị esitekwa n’ura ahụ bilie ọzọ.”
Ọ bụ ihe Eze ahụ kwubiri, bụ onye ahụ aha ya bụ ONYENWE ANYỊ, Onye puru ime
ihe niile.

58 Ihe ndị a ka ONYENWE ANYỊ, Onye puru ime ihe niile kwuru,
“A ga-akwada mgbidi Babilon nke sara mbara, mee ka ọ daruo ala,
a ga-eji ọkụ sunye n’ọnyụ ụzọ ama ya niile dị elu.

Ndị dị iche iche na-adọgbu onwe ha n’ọrụ n’efu.

Ndọgbu n’ọrụ nke mba niile dị iche iche ga-abụ nkụ a na-akwanye n’ọkụ.”

59 Ndị a bụ ozi Jeremaya, bụ onye amuma ziri onyeisi ozi aha ya bụ Seraya nwa
Neraya, nwa Mahseia, mgbe o so Zedekaya eze Juda gaa Babilon. E ziri ya ozi a
n’afọ nke anọ nke ọchịchị Zedekaya. ⁶⁰ Jeremaya deputara n’akwukwọ ihe banyere
ihe ọjọọ ndị ahụ niile ga-abiakwasị Babilon, ya bụ ihe niile e dere banyere Babilon.

⁶¹ Ọ siri Seraya, “Mgbe i ruru Babilon, lezie anya hụ na ị gupụtara okwu ndị a niile
ebe ndị mmadụ ga-anụ ya. ⁶² Emesịa, ị ga-ekwukwa sị, ‘ONYENWE ANYỊ, gị onwe gị
ekwuola na i ga-ebibi ebe a, ma mmadụ maọbụ anumanu agaghị ebikwa n’ime ya. I
kwuokwala na ọ ga-aghọ mkpọmkpọ ebe ruo mgbe ebighị ebi.’ ⁶³ Mgbe ị gusiri ihe

* 51:53 51:53 Maọbụ, asịgodu

dị n'akwukwo a, kegide ya nkume, tunye ya n'etiti iyi ukwu Yufretis. ⁶⁴ I ga-asikwa, 'Otu a ka Babilon ga-esi mikpuo. O gaghi ebilikwa ozo, n'ih ihe ojojo ahụ m ga-eme ka o biakwasị ya. Ndi ya ga-adakwa.' "

Ebe a ka okwu Jeremaya niile gwuru.

52

Ndota n'agha a dotara Jerusalem

¹ Zedekaya gbara iri afo abuo na otu mgbe o malitere ibu eze. O chiri di ka eze na Jerusalem afo iri na otu. Aha nne ya bu Hamutal nwa Jeremaya, onye Libna. ² O mere ihe joro njo n'anya ONYENWE ANYI dika Jehoiakim mere. ³ O bu n'ih iwe ONYENWE ANYI ka ihe ndi a niile ji biakwasị Jerusalem na Juda. N'ikpeazu, o sitere n'ihu ya chupu ha.

N'oge a, Zedekaya nupuru isi n'okpuru eze Babilon.

⁴ N'ih iya, n'afọ nke itoolu, nke ochichi Zedekaya, n'ubochi nke iri n'onwa nke iri, nke afo ahụ, Nebukadneza, eze Babilon, duuru usuu ndi agha ya niile bia ibuso Jerusalem agha. Ha mara ulo ikwu ndi agha n'azu obodo ahụ, wuokwa mgbidi nnochibido gburugburu obodo ahụ. ⁵ Anochibidoro obodo a n'agha ruo n'afọ nke iri na otu nke ochichi eze Zedekaya.

⁶ N'abali nke itoolu, nke onwa ano n'afọ ahụ, oke unwu siri ike di n'obodo ahụ ruo na o dikwaghi nri di nke ndi mmadu ga-eri. ⁷ Mgbe ahụ, e tipuru oghere n'aja mgbidi obodo ahụ, ndi agha niile ji abali gbapu site n'onu uzọ ama nke di n'etiti mgbidi abuo n'akuku ubi eze a gbara ogige, n'agbanyeghi na ndi Babilon* no obodo ahụ gburugburu. Ha gbapuru chee ihu n'uzo Araba.† ⁸ Ma usuu ndi agha Babilon‡ chusoro Zedekaya bu eze n'azu, chukwute ya na mbara ala Jeriko. Ndi agha ya niile sitere n'ebe o no gbasasi, hapu ya, ⁹ e jide ya.

Ha kpugara ya eze Babilon, n'obodo Ribla, nke di n'ala Hamat, ebe a no maa ya ikpe. ¹⁰ Na Ribla ka eze Babilon no gbuo umu ndi ikom Zedekaya niile, n'ihu ya, o gbukwara ndisi ochichi Juda niile. ¹¹ O ghupuru anya Zedekaya abuo, jiri udo bronz kee ya agbu, kpuru ya gaa Babilon, ebe o tinyere ya n'ulo mkporo tutu ruo ubochi onwu ya.

¹² N'ubochi nke iri, n'onwa nke ise, nke afo iri na itoolu, nke ochichi Nebukadneza eze Babilon, Nebuzaradan ochiagha ndi nche eze, onye na-ejere eze Babilon ozi, biarutere Jerusalem. ¹³ O sunyere ulonso ONYENWE ANYI oku, uloeze na ulo niile di na Jerusalem, ulo obula bu nke di mkpa ka o surere oku. ¹⁴ Usuu ndi agha Kaldia niile bu ndi no n'okpuru onyeisi ndi nche eze ahụ, kwaturu mgbidi ahụ niile gbara Jerusalem gburugburu. ¹⁵ Nebuzaradan, ochiagha ndi nche eze, buru ufodu n'ime ndi dakarisi n'ogbenye na ndi foduru n'ime obodo ahụ, ha na ndi nka niile foduru, na ndi ahụ ji aka ha gbakwuru eze Babilon, bulaa ha Babilon, ka ha ga biri n'ala ozo. ¹⁶ Ma Nebuzaradan, hapuru ndi ahụ bu nnoo ndi ogbenye onu ntụ,§ ka ha na-elekota ubi vaini niile a gbara ogige na ala ubi niile.

¹⁷ Ma ndi Babilon tipara ogidi bronz niile, ha na ihe ndokwasị niile na Oke osimiri bronz ndi ahụ di n'ulonso ONYENWE ANYI, buru bronz ahụ niile bulaa Babilon. ¹⁸ Ha chikoro ite niile, na shovel niile na ihe ikpakepu oku niile, na efere ikwosa mmiri niile, na ngaji ukwu niile, na ihe bronz niile, bu nke e ji eje ozi n'ime ulonso ahụ. ¹⁹ Ochiagha ndi nche eze ahụ sikwa n'ulonso ahụ chiri ihe ndi a: efere ukwu niile, ihe igunye oku niile, efere ikwosa mmiri niile, ite niile, ihe idokwasị orioma niile,

* 52:7 52:7 Maobu, Kaldia † 52:7 52:7 Ya bu ndagwurugwu Jordan ‡ 52:8 52:8 Kaldia dikwa n'amaokwu nke 14 na 17 § 52:16 52:16 Ya bu ndi dakarisi n'ogbenye

ngaji ukwu niile na iko e ji enye onyinye ihe ọnụ, ya bụ ihe ndị ahụ niile e ji ọlaedo a nuchara anucha maọbụ ọlaocha kpọ.

²⁰ O burukwara bronz sitere n'ogidi abụọ ahụ, oke Osimiri ahụ na ehi iri na abụọ e ji bronz kpọ, bụ nke dị n'okpuru ya, na ihe ndokwasị ya niile, nke eze bụ Solomōn mere n'ihì ụlōnsọ ONYENWE ANYỊ. Ha karịrị ihe a ga-eji ihe ọtụtụ tū. ²¹ I dī elu nke otu n'ime ogidi abụọ ndi a bụ mita asatō na ụma* n'otūtū. I dī gburugburu ya bụkwa mita ise na ụma anọ,† nke ọbụla n'ime ha bụ mkpisiaka anọ. Oghere dīkwa n'ime ha. ²² Isi bronz nke e kpukwasiri n'otu ogidi dī mita abụọ na ụma atō‡ n'idi elu. O bụkwa ihe yiri mkpuru pomegranet e ji bronz kpaa, ka e ji chọọ ya mma gburugburu ya niile. Ogidi nke abụọ nwekwara pomegranet, yiri ibe ya. ²³ Pomegranet ndi ahụ dī iri itoolu na isii, o bụkwa n'akukū ọbụla ka o dī. Onuogugu pomegranet niile dī n'elu ihe ahụ a kpuru akpu dī otu nari.

²⁴ Ochiagha ndi nche eze ahụ, kpuru Seraya, onyeisi nchaja, na Zefanaya, bụ onye nchaja na-esote ya n'okwa, na ndi nche atō na-eche ọnụ ụzọ mbata dika ndi mkporo. ²⁵ O sitere n'etiti ndi ahụ fọdurū n'obodo kpuru otu onyeisi na-ahụ maka ndi agha, na ndi ikom asaa na-enye eze ndumodu. O kpukwaara ode akwukwo, onye isi ọrū na-ahụ maka imanye ndi ga-aga agha, jidekwa iri ndi ikom isii bụ ndi a huru n'ime obodo ahụ. ²⁶ Nebuzaradan, bụ ochiagha kpuru ha niile, dute ha n'ihu eze Babilon na Ribla. ²⁷ N'ebe ahụ na Ribla, dī n'obodo Hamat, ka eze nọ nye iwu ka e gbuo ha niile.

Ya mere, a dooro Juda n'agha, mee ka o ga biri n'ala ozo.

²⁸ Nke a bụ onuogugu ndi ahụ Nebukadneza mere ka ha gaa biri n'ala ozo.

N'afọ nke asaa nke ochichi ya,
puku atō ndi Juu na iri abụọ na atō, 3,023.

²⁹ N'afọ nke iri na asatō nke ochichi Nebukadneza,
ka o mere ka nari mmadu asatō na iri atō na abụọ, 832 si na Jerusalem gaa biri n'ala ozo.

³⁰ N'afọ nke iri abụọ na atō,
Nebuzaradan, onyeisi ndi nche alaeze Babilon bulara ndi dī nari ndi Juu asaa na iri anọ na ise, 745 ka ha ga biri n'ala ozo.

Onuogugu ha niile dī puku anọ na nari isii, 4,600.

Jehoiakin enwere onwe ya

³¹ N'afọ nke iri atō na asaa, site na mgbe e mere ka Jehoiakin eze Juda gaa biri n'ala ozo, n'afọ Awel-Maduk ghorō eze Babilon. Mgbe ahụ, o mere ka Jehoiakin eze Juda, si n'ulo mkporo puta, nwere onwe ya. O mere nke a n'ubochi iri abụọ na ise nke onwa iri na abụọ. ³² O gwara ya okwu oma, nyekwa ya onodu ugwu dī elu karia onodu ndi eze ndi ozo niile ha na ya nọ na Babilon. ³³ N'ihì nke a, Jehoiakin gbanwere uwe mkporo ya, wezuga ya. Sitekwa n'oge ahụ tutu ruo mgbe o nwuru, ya na eze na-eriko nri. ³⁴ Site n'ubochi ruo n'ubochi, eze Babilon na-enye Jehoiakin oke ihe ruru ya kwa ubochi niile nke o dī ndu, ruokwa n'ubochi onwu ya.

* 52:21 52:21 Iri nzo ukwu abụọ na asaa † 52:21 52:21 Nzo ukwu iri na asatō ‡ 52:22 52:22 Ya bụ nzo ukwu asaa na okara

Abụ Akwa

1

- ¹ Lee ka obodo ahụ nke ndị ya dị ọtụtụ
si buru ebe togboro n'efu!
Lee ka o si ghoọ nwanyị di ya nwuru,
bu obodo ahụ a maara aha ya n'etiti mba niile.
Lee ka onye naara abụ eze nwanyị n'etiti ala niile a na-achi achi
si ghoọ ohu.
- ² O na-akwasị akwa ike n'abali,
anya mmiri na-asodakwa na nti ya,
n'etiti ndị ahụ niile huru ya n'anya,
o dighi onye na-akasi ya obi.
Ndị enyi ya niile aghogbuola ya;
ha niile aghoola ndi iro ya.
- ³ Juda ejeela biri n'ala ozo,
mgbe o siri n'onodu mweda n'ala na ndogbu n'oru puta.
O na-ebi n'etiti mba di iche iche,
ma o chotaghi ebe izuike obula.
N'etiti nhuju anya ya
ndi niile na-achụ ya oso achukwutela ya.
- ⁴ Okporozọ niile e si eje Zayon na-eru uju,
n'ih na o dighi onye na-abiakwa na mmemme ndi ahụ a kara aka.
Onu uzọ ama ya niile atogborola n'efu,
ndi nchujaja ya na-asu ude,
umu agboghọ nọ n'onodu mwute,
ya onwe ya nokwa n'onodu di ilu.
- ⁵ Ndi iro ya aghoola ndi na-achi ya;
ndi iro ya no n'ahu udo.
N'ih na ONYENWE ANYI emekpaala ya ahụ,
n'ih iba uba nke njehie ya niile.
E burula umuntakiri ya bulaa mba ozo,
dika ndi a dotara n'agha.
- ⁶ Ima mma niile
esitela n'ahu ada Zayon puo.
Umu eze ya di ka ele
nke na-enweghi ike ichota ebe ita nri.
N'ih adighi ike ha,
ha esitela n'ihu ndi na-achụ ha oso gbalaga.
- ⁷ N'ubochi ndi ahụ niile e wedara ya n'ala,
Jerusalem echetala aku ndi ahụ niile bu nke ya na mgbe ochie.
Jerusalem echetala ha n'ubochi ndi ahụ niile o na-awaghari.
Mgbe ndi ya dabara n'aka ndi iro ya,

o nweghị onye inyeaka ha hụrụ.
N'oge ahụ, ndị iro ya hụrụ ọnọdu
ya, chịa ya ọchị.

⁸ Jerusalem emehiela nke ukwu,
n'ezie, ọ ghọla ihe ruru aru.
Ndi ahụ niile na-asopuru ya na mbu eleliala ya anya,
n'ihu na ha ahula otọ ya.
Ya onwe ya kwa na-asu ude,
ma chigharịakwa azu.

⁹ Iru aru ya putara ihe, ọ buladi n'uwe ya.
O dikwaghị mgbe o chere echiche banyere ihe di na-eche ya n'oge di n'ihu.
Lee ka o si daa, dasie ike,
ma ọ dighi onye biara kasie ya obi.
“ONYENWE ANYI, lee nsogbu m niile.
Lee ka ndi iro si merie m.”

¹⁰ Onye iro agbasaala aka ya
chikotaa aku ya niile.
O ji anya ya hu ka mba ndi ozọ di iche iche
si bata ebe nsọ ya.
Ndi ahụ na-ekwesighi ibata
bu ndi batara n'ebe nzuko gi.

¹¹ Ndi ya niile na-asu ude
mgbe ha na-achọ ihe ha ga-eri.
Ha na-ewere ihe ha nwere nye n'ihu oriri,
ime ka ha nwee ike diri ndu.
“ONYENWE ANYI, lee, ma tuleekwa ihe ndi a niile,
n'ihu na aburula m onye a na-eleli.”

¹² “O bu na ọ dighi emetu unu n'obi, unu ndi niile na-esi ebe a na-agafe?
Legharianu anya unu ka unu huru.
O nwere ahuhu dika ahuhu m,
nke e mere ka ọ biakwasị m,
bu nke ONYENWE ANYI mere ka ọ biakwasị m,
n'ubochi ọ na-ewe iwe ya di oku?”

¹³ “O si n'elu zite oku,
e, o zitere oku nke na-ere n'ime okpukpu m.
O gbasara ugbu n'ebe ukwu m ga-esi gafee,
meekwa ka m laghachi azu.
O mere ka m buru ihe togboro n'efu,
onye na-ada mba ogologo ubochi niile.

¹⁴ “O na-eleru anya na mmehie m niile;*
jiri aka ya na-akpa ha dika udọ.
A nyakwasila ya n'olu m.
Onyenwe anyi emeela ka ike gwusia m.

* **1:14** 1:14 Maobu, ọ kpaala mmehie m niile dika agbu yoku

O werela m nyefee n'aka ndị ahụ
m na-apụghị iguzogide.

15 “Onyenwe anyị ajula
ndị niile bụ dike n'agha nọ n'etiti m.
Ọ kpọkuola usuu ndị agha ka ha bịa buo agha megide m,
ka ha bịa gwepịa ụmụ okorobia m niile.
N'ebe izọcha mkpuru vainị ya
ka Onyenwe anyị zọchara ada Juda na-amaghị nwoke.

16 “Ọ bụ nke a mere m ji akwa akwa.
Ọ bụ ya mekwara anya mmiri ji ju m anya.
O nweghị onye nkasiobi ọbụla nọ m nso;
o nwekwaghị onye ga-akpoghachi mkpuruobi m.
Ụmụ m atọgbọla n'efu,
n'ihị na onye iro emerielala.”

17 Lee ka Zayọn si gbasapụ aka ya
ma o nweghị onye nkasiobi o nwere.
ONYENWE ANYỊ enyela iwu banyere Jekọb
na ndị agbataobi ya ga-aghọ ndị iro ya.
Jerusalem aghọkwaala
ihe ruru arụ n'etiti ha.

18 “Ma ONYENWE ANYỊ bụ onye ezi omume.
Ọ bụ mụ onwe m nupuru isi n'iwu ya.
Geenu ntị unu ndị niile,
leenụ anya n'ụdị ahụhụ dakwasiri m.
A dọtala ụmụ okorobia na ụmụ agboghobia m niile n'agha
buru ha jee mba ọzọ.

19 “Akpokuru m ndị mụ na ha dị na mma,
ma ha ghogburu m.
Ndị nchụaja m na ndị okenye m
nwuru n'ime obodo
mgbe ha nọ na-achota nri
ha ga-eji debe onwe ha ndụ.

20 “Lee, ONYENWE ANYỊ, ka m si buru onye ahụhụ dị ukwu dakwasiri.
Ime anụ ahụ m na-anụ oku,
obi m kwa enweghị izuike n'ime m
n'ihị na onye nnupu isi dị ukwu ka m bụ.
N'ezi, ọ bụ mma agha ka a ga-eji mee ka mmadu gbara aka nwa.
Ma n'ime ulọ, ọ bụ naanị onwu dị ya.

21 “Ndị mmadu anula olu isụ ude m,
ma o nweghị onye biara ikasi m obi.
Ndị iro m niile anula akuko ihe ojoo dakwasiri m,
ma ha na-anurikwa onu n'ihị ihe i mere ka ọ biakwasị m.
Mee ka ubochi ahụ i kara aka bịa,
nke ga-eme ka ha diri ka m di.

22 “Kwere ka ihe ọjọọ niile ha na-eme bịa n’ihu gị.
 Mesokwa ha mmeso
 dika i si mesoo m
 n’ihi mmehie niile nke m.
 N’ihi na isụ ude m di ọtụtụ,
 ana m adakwa mba n’obi m.”

2

¹ Lee ka Onyenwe anyị si jiri igwe ojii nke iwe ya
 kpuchie ada Zayọn!

O sitela n’eluigwe
 tuda ima mma Izrel n’ala,
 o chetakwaghị ebe mgbakwasị ụkwụ ya,
 n’ụbọchị iwe ya.

² Onyenwe anyị elodala ebe obibi niile nke Jekọb;
 na-enweghikwa ọmịiko n’ebe ọ nọ.

O sitela n’oke iwe ya
 dọdasịa ebe niile e wusiri ike nke ada Juda.
 Ọ wedala alaeze ya na ndị ụmụ eze ya n’ala,
 mee ka ha gharakwa i nwee nsọpụrụ.

³ O sitela n’oke iwe ya
 bipụ ike niile Izrel nwere.
 O seghachiri aka nri ya,
 mgbe ndị iro ha na-abịa nso.
 O nwukwara dika ọkụ na-enwusi ike n’etiti Jekọb;
 si otu a rechapụ ihe niile di gburugburu ya.

⁴ O kweela ụta ya, jide ya n’aka nri ya,
 dika onye iro.
 Dika onye iro kwa
 o gbuola ndị ahụ niile mara mma ile anya;
 ọ wụpụla iwe ya, dika ọ bu ọkụ,
 n’elu ụlọ ada Zayọn.

⁵ Onyenwe anyị di ka onye iro,
 o lomichaala Izrel.
 O lomichaala ụlọeze ya niile,
 bibiekwa ebe ya niile e wusiri ike.
 O meela ka iru ụjụ na ikwa akwa
 mụbaara ada Juda.

⁶ O meela ka ebe obibi ya togboro n’efu, dika ubi a gbara ogige;
 o bibiela ebe nzuko ya niile.
 ONYENWE ANYI emeela ka Zayọn chezọ
 ime mmemme ya a kara aka, na idebe ụbọchị izuike ọbụla nsọ.
 Site n’oke iwe ya,
 ọ jula eze na onye nchụaja.

7 Onyenwe anyị ajula ebe ichu aja ya
gbakuta ebe nsọ ya azu.
O werela mgbidi niile nke uloze ya
nyefee n'aka onye iro;
ha emeela ka olu ha daa uda n'ime ulo ONYENWE ANYI
dika n'ubochi mmemme a kara aka.

8 ONYENWE ANYI ekpebiela ibibi
mgbidi gbara ada Zayon gburugburu.
O setipuru ihe otutu;
o sepukwaghi aka ya na ibibi ya.
O mere ka mkputamkpu aja na mgbidi ruo uju,
meekwa ka ha richapusia.

9 Onu uzọ ama ya niile emikpuola n'ala;
o gbajielala mkporo niile e ji akpochi ha, laakwa ha n'iyi.
A dotala eze ya na umu eze ya n'agha, buru ha jee mba ozọ.
Iwu adighikwa,
otu a, ndi amuma ya enwekwaghi ike ihu ohu
site n'ebe ONYENWE ANYI no.

10 Ndi okenye ada Zayon
no odu n'ala, dere duu.
Ha ekpokwasila aja n'isi ha;
ha eyikwasikwala onwe ha uwe mkpe.
Umu agboghọ Jerusalem na-amaghi nwoke
ehulatala isi ha n'ala.

11 Ike agwula anya m n'ihia ikwa akwa,
ime ime ahụ m na-anu oku.
Obi m di ka ihe a wupuru n'ala,
n'ihia na e bibiela ndi m,
n'ihia na umuntakiri na umu a muru ohuru na-ada mba
n'okporozo nke obodo.

12 Ha na-ebere nne ha akwa na-asị,
"Olee ebe oka na mmanya di?"*
Mgbe ha na-ada mba dika ndi e meruru ahụ
n'okporozo obodo,
mgbe onwu ji nwayo na-eripiasị ndu ha
n'aka nne ha ku ha.

13 Gini ka m nwere ike ikwu banyere gi?
Gini ka m ga-eji tanyere gi,
gi ada Jerusalem?
Gini ka m ga-asị na i yiri,
nke ga-enyere m aka imata otu m ga-esi kasie gi obi,
gi ada Zayon na-amaghi nwoke?
Onya di gi n'ahu miri emi, dika idi omimi nke osimiri.
Onye puru igwo gi?

* 2:12 2:12 Achicha na ihe onunu di

- 14 Ọhụ niile ndị amụma gị hụrụ
 bụ ọhụ ụgha na ọhụ na-enweghị isi.
 Ha ekpughegị mmehie gị,
 igbochi ndota n'agha nke a dotara gị.
 Kama ihe ha hụtaara gị
 bụ ihe ụgha na nduhie.
- 15 Ndị niile si n'ebe ị nọ
 na-agafe na-akurū gị aka ha;
 ha na-efufe isi ha,
 jirikwa ada Jerusalem na-eme ihe ọchị.
 Ha na-ajū ajū na-asi, "Nke a ọ bụ obodo ahụ
 a na-akpọ ebe mabigara mma oke,
 ọhụ nke ụwa niile?"
- 16 Ndị iro gị niile na-emeghepụ ọhụ ha
 megide gị;
 ha na-achị gị ọchị, na-atara gị ikekere eze.
 Ha na-ekwu na-asi, "Anyị eloola ya.
 Nke a bụ ụbọchị ahụ anyị na-ele anya ya.
 Anyị adịrịla ndụ hụ ya."
- 17 ONYENWE ANYỊ emeela ihe o zubere ime.
 O mezuola ihe o kwuru na ọ ghaghị ime
 site n'oge gara aga.
 Ọ kwatuola gị, na-enweghị omịiko ọbụla.
 O meela ka ndị iro gị nūrīa ọhụ n'ahụ gị;
 o mekwala ka e bulie ike nke ndị iro gị.
- 18 Obi ndị mmadụ
 na-etiku Onyenwe anyị.
 Gị, mgbidi niile nke ada Zayon,
 ka anya mmiri gị na-asoputa dika osimiri
 ehie na abali niile,
 enyekwala onwe gị izuike,
 enyekwala anya gị izuike.
- 19 Bilie, kwaa akwa n'abali,
 n'oge mmalite nche abali.
 Wuputa ihe di gị n'obi n'ihu Onyenwe anyị
 dika ọ bụ mmiri.
 Welie aka unu elu nye Onyenwe anyị
 n'ihu umuntakiri ndi a,
 ndi na-ada n'ihu aguu
 n'isi okporozọ niile.
- 20 "Lee anya, ONYENWE ANYI, ma tugharia uche gị.
 Onye ka i sirila otu a mesoo mmeso?
 O kwesiri ka ndi bu nne rie umu ha,
 bu umu nke ha muru?
 O kwesiri ka e gbuo onye nchujaja na onye amuma

n'ime ebe dị nsọ nke Onyenwe anyị?

21 “Ụmụ okorobia na ndị okenye dinakoro n'otu ebe,
n'uzuzu nke okporozo.

E jirila mma agha gbuo
umụ okorobia m na umụ agboghọ m.

I gbuola ha n'ubochi iwe gi;
i gburu ha ju inwe omiiko n'ahu ha.

22 “Dika i si akpo oku ka a bia n'ubochi oriri,
otu a ka i si kpokota ihe egwu niile ka ha biakwasị m n'akuku niile.

N'ubochi nke iwe ONYENWE ANYI
o dighi onye gbapuru oso, o dikwaghi onye foduru ndu;
ndi m lekotara, zulitekwa
ka ndi iro m lara n'iyi.”

3

1 Abụ m onye hurula ahuhu site
na mkpara igwe nke nrubiga oke nke iwe ONYENWE ANYI.

2 O sitela n'ihu ya chupu m, mee ka m jeghari
n'ochichiri kama n'ihè.

3 N'ezie, o tugharjala aka ya megide m,
mgbe mgbe, ogologo ubochi niile.

4 O meela ka akpukpo ahụ na anụ ahụ m fikpoo,
o nyajisiela okpukpu di m n'ahu.

5 O busola m agha,
jiri ihe ilu na oke mkpagbu gbaa m gburugburu.

6 O meela ka m biri n'ochichiri
dika ndi nwuru anwu kemgbe oge gara aga.

7 O gbachibidola m ogige, ime ka m ghara igbapu;
o jirila udo igwe di arọ mee ka m ghara jeghari.

8 O na-eme ka ekpere m hapu irute ya,
o buladi mgbe m kpokuru ya ka o nyere m aka.

9 O jirila nkume a wara awa gbachie uzo m niile,
o meela ka okporozo m gbagoo agbagoo.

10 Dika anu ohia bia nke makpu na-eche nche,
na dika odum nke na-ezo onwe ya,

11 o sitela n'okporozo dokpuru m dobisie m ahụ,
hapu m na-enweghi onye inyeaka.

12 O doola uta ya
mee m ka m buru onye akụ ya ga-agbata.

13 O ji akụ nke si n'akpa akụ ya
gbapuo m obi.

14 Aghoro m ihe ochi nye ndi m niile;
ha ji abụ na-akwa m emo ogologo ubochi niile.

- 15 O meela ka ihe niile na-elu ilu ju m afo,
meekwa ka m n'ujuo oluilu afo.
- 16 O meela ka m jiri okwute tajisie eze m,
o kponyekwala m ntụ n'ọnu m.
- 17 Enweghị m udo,
echezokwaala m ihe ọganihu bu.
- 18 N'ihì ya, ana m ekwu, "Ìma mma m ọbụla adighikwa.
Agaghị m enwetakwa ihe ndi ahụ m lere anya na m ga-esi n'aka ONYENWE ANYI
nweta."
- 19 Ana m echeta ahuhụ m, na mwaghari m,
ya na ihe ilu na oluilu.
- 20 Mgbe m na-echeta ya,
obi m na-ada mba n'ime m.
- 21 Ma o di ihe m na-echeta n'obi m
nke na-eme ka m nwee olileanya.
- 22 O bu n'ihì ihunanya di ukwu nke ONYENWE ANYI na-emeghi ka anyi gwusia,
n'ihì na obi ebere ya adighi agwu agwu.
- 23 Ha na-adi ọhuru ututu niile;
ikwesi ntukwasị obi gi bu ihe kwudosiri ike.
- 24 Mkpuruobi m na-ekwu, "ONYENWE ANYI bu oke m,
n'ihì ya, aga m enwe nchekwube na ya."
- 25 ONYENWE ANYI di mma n'ebe ndi olileanya ha di n'ime ya,
e, n'ebe obi ahụ di, nke na-achosi ya ike.
- 26 O bu ihe di mma iji nwayoo
chere nzoputa nke ONYENWE ANYI.
- 27 O bu ihe di mma ka mmadu buru ibu arọ diri ya
mgbe o bu okorobia.
- 28 Ya norokwa duu naani ya,
n'ihì na o bu ONYENWE ANYI bokwasiri ya ibu ahụ.
- 29 Ya tnye ihu ya n'aja,
n'ihì na olileanya nwere ike diri.
- 30 Ya cheziere onye ahụ chorọ iti ya ihe nti ya,
ya kwerekwa ka ihe ihere ju ya afo.
- 31 N'ihì na Onyenwe anyi adighi aju onye ọbula ruo
mgbe ebighi ebi.
- 32 O bu ezie na o na-eme ka mmekpa ahụ bia, ma o na-emesiakwa gosi obi ebere ya,
n'ihì na ihunanya ya, nke na-adighi agwu agwu, di ukwu.
- 33 N'ihì na o naghị elezi anya eweta ahuhụ,
maobu mee ka umu mmadu noo na mmekpa ahụ.
- 34 Iji ukwu zogbuo
ndi mkporo no n'ala ahụ
- 35 ime ka ihe ruru mmadu hapu iru ya aka
n'ihu Onye kachasi ihe niile elu,
- 36 ime ka ikpe ziri ezi ghara irute mmadu.

Ọ bụ na Onyenwe anyị agaghị ahụ ihe ndị a?

- 37 Onye pụrụ ikwu okwu mekwa ka ọ dị ire
ma ọ bụrụ na Onyenwe anyị enyeghị iwu ka ọ dị otu ahụ?
- 38 Ọ bughị site n'ọnu Onye kachasi ihe niile elu
ka ihe oma na ihe ojoo si abia?
- 39 Gini mere mmadu di ndu ga-eji tamuo ntamu
mgbe o na-ahu ahuhu n'ihu mmehie ya?
- 40 Ka anyi nyochaanu uzọ anyi nwaputa ya.
Ka anyi loghachikwutenu ONYENWE ANYI.
- 41 Ka anyi welie aka anyi abuo na obi anyi elu nye
Chineke no n'eluigwe, si:
- 42 "Anyi emehiela, nupu isi,
ma i gbagharabeghi.
- 43 "I jirila iwe kpuchie onwe gi, si otu a chuo anyi oso.
I gbuola anyi, ju imere anyi ebere.
- 44 I jiri igwe ojii kpuchie onwe gi
ka ekpere anyi ghara irute gi.
- 45 I meela ka anyi ghoo unyi na ihe a zachapuru azachapu
n'etiti mba niile.
- 46 "Ndi iro anyi niile asaghepula onu ha
megide anyi.
- 47 Anyi ahuala ahuhu site n'oke ihe egwu na ihe ndaba di iche iche,
na mbibi na ila n'iyi."
- 48 Anya mmiri nke dika iyi na-aso aso si n'anya m na-asoputa
n'ihu ndi m a lara n'iyi.
- 49 Anya mmiri si m n'anya ga-anogide na-asoputa
na-akwusighi akwusi,
- 50 tutu ruo mgbe ONYENWE ANYI ga-esite n'eluigwe
ledata anya ma hu.
- 51 Ihe anya m na-ahu na-ewetara mkpuruobi m ihe mgbu,
n'ihu onodu nke ndi inyom niile no n'ime obodo m.
- 52 Ndi ahụ mere onwe ha ndi iro m, ndi m na-emeghi ihe ojoo obula,
na-achụ m oso dika m bu nnunu.
- 53 Ha gbaliri ime ka m nwuo n'ime olulu
site n'itu m nkume.
- 54 Mmiri kpuchiri m isi,
echere m na-efuola m.
- 55 Esitere m na nsotu olulu ahụ kpokuo aha gi,
gi ONYENWE ANYI.
- 56 I nuru ariri m riro gi, "Biko, emechila nti gi.
Nuru ariri inyeaka nke m na-ariri gi."
- 57 I biara nso mgbe m kpokuru gi.
I siri, "Atula egwu."

- 58 Gị onwe gị, Onyenwe anyị, kpechitere ọnu m,
gị gbaputara ndu m.
- 59 ONYENWE ANYI, i hula ihe ojoo ha mere m.
Kpechitere m onu m.
- 60 I hula ibo obo ha niile
na nzube niile ha na-ezube megide m.
- 61 ONYENWE ANYI, i nula nkocha niile ha na-akocha m
na nzube niile ha na-ezube megide m.
- 62 I na-anu izu na ntamu nke ndi iro m
megide m ogologo ubochi niile.
- 63 Lee ha! Ha na-akocha m mgbe ha guzoro oto, na-akocha m mgbe ha noduru ala.
Ha ji abụ na-akocha m.
- 64 ONYENWE ANYI, biko, kwughachi ha ihe ruuru ha,
n'ih ihe niile aka ha ruputara.
- 65 Jiri ihe mkpudo kpuchie obi ha.
Meekwa ka ibu onu gi dikwasị ha.
- 66 Site n'iwe gi chuo ha oso. Laakwa ha n'iyi n'iwe gi,
ka ha ghara idikwa n'okpuru eluigwe nke ONYENWE ANYI ozo.

4

- 1 Lee ka olaedo si chuo echu.
Lee ka olaedo makarisiri mma si gbanwee ghoo ihe na-amakwaghi mma.
Nkume niile di oke onuahia nke ebe nsọ bu
ndi a ghasara n'isi okporozo niile.
- 2 Lee ka umu ndi ikom Zayon di oke onuahia,
ndi di oke onuahia na mbu dika olaedo a nuchara anucha,
si diri ugbo a dika ite aja
nke okpu ite kpuru.
- 3 O buladi umu nkita ohia na-eji ara ha
azu umu ha,
ma ndi a aghoola ndi na-enweghi obi ebere;
ha aghoola enyi nnunu nke na-ebi n'ozara.
- 4 Lee na ire nwa ohuru na-arapara n'akpo onu ya
n'ih akpiri ikpo nku.
Umuntakiri na-arikwa ka e nye ha nri,
ma o nweghi onye na-enye ha nri ahụ.
- 5 Ndi ahụ naara eri ihe utọ di iche iche
togboro n'efu ugbo a n'okporozo.
Ndi ahụ a zuru iyi uwe uhie uhie
no ugbo a na-edina n'ebe a na-ekpofu ahia.
- 6 Ahuhu diiri ndi m di ukwu
karia ahuhu nke biakwasiri Sodom.

N'ihì na ọ bụ n'otu ntabi anya ka a kwaturu ya.
 Ọ dikwaghị onye ịbara nyere ya aka.

⁷ Ụmụ ndị eze ha na-egbuke ọkara akummiri igwe,
 ha na-acha ọcha chakara mmiri ara ehi.
 Anụ ahụ ha na-akwọ murumuru dika nkume rubi di oke onuahia;
 ha makwara mma ile anya dika nkume safaia, bu nkume di oke onuahia.

⁸ Ma ugbu a, ha na-eji nji ọkara unyi.
 A naghị amatakwa ha ma a hụ ha n'ezi.
 Anụ ahụ ha araparala n'okpukpu ha;
 ọ kpọnwụla dika a ga-asị na ọ bụ osisi kpọọ nkụ.

⁹ Onodu ndi e ji mma agha gbuo ka mma
 ọkara onodu ndi nwuru site n'unwu,
 ndi aguu gugburu, ndi ji nwayoo nwayoo nwuo
 n'ihì nri nke na-adighi n'ubi.

¹⁰ Aka ha ka ndi inyom ndi ahụ nwere obi ebere
 ji gbuo umu ha, sie ha.
 Umụ ha ghooro ha nri
 n'oge ahụ a lara ndi m n'iyi.

¹¹ ONYENWE ANYI emeela ka nrubiga oke nke iwe ya puta ihè;
 ọ wupula iwe ya di oku.
 O sunyela oku na Zayon,
 nke rechapuru ntala ya niile.

¹² Ndi eze nke uwa ekwetaghị;
 otu a kwa, ndi uwa niile ekwetaghị
 na ndi iro nwere ike
 si n'onu uzọ ama banye n'ime Jerusalem.

¹³ Ma ihe ndi a mere n'ihì mmehie ndi amuma ya,
 na n'ihì ajo omume nke ndi nchajaja ya,
 ndi wusiri obara
 ndi ezi omume no n'etiti ya.

¹⁴ Ugbu a, ha na-asọ isi n'okporoozo niile,
 dika ndi kpuru isi.
 Ha ejirila obara meruo onwe ha.
 O nwekwaghị onye na-agbali ibiaru ha nso imetu uwe ha aka.

¹⁵ Ndi mmadu na-eti mkpu na-asị ha, "Sitenu n'ebe anyi no wezuga onwe unu! Unu
 ruru aru!
 Wezaganu onwe unu, unu emetukwala anyi aka!"
 Mgbe ha gbapuru oso bido na-awaghari,
 ndi no na mba di iche iche na-asị ha,
 "O kwesighi ka ha norokwa n'ebe a."

¹⁶ ONYENWE ANYI n'onwe ya achusaala ha.

Ọ gaghi agunyekwa ha.
 Ọ dikwaghi ndi na-asopuru onye nchujaja,
 o dikwaghi ndi na-emere ndi okenye amara.

17 Nke ka nke, anya agbaala anyi ochichiri,
 ebe anyi no na-elepu anya n'efu maka enyemaka.
 Ọ bu site n'ulo elu nche ka anyi no na-elepu anya, na-ele anya
 maka obibia mba ahụ na-enweghi ike bia zoputa anyi.

18 Ndi mmadu na-esoghari anyi ebe niile anyi jere,
 n'ihia ya anyi enweghi ike jeghariakwa n'okporozo anyi.
 Ogwugwu anyi adila nso, a pukwara iguta ubochi ole foduru anyi,
 tupu ogwugwu anyi eruo.

19 Ndi na-achụ anyi oso na-agbasi oso ike
 kariya ugo na-efe na mbara eluigwe.
 Ha chughariri anyi n'elu ugwu niile,
 norokwa n'ozara zoo onwe ha na-eche anyi.

20 Ume ndu anyi, nke ONYENWE ANYI tere mmanu,
 ka ha jidere n'onya ha.
 Anyi naara eche na anyi ga-ebi n'okpuru ndo ya,
 n'etiti mba di iche iche.

21 Nuria onu, ka obi tokwaa gi utu, gi ada Edom,
 onye nke bi n'ala Uz.
 Ma a ga-emesiakwa nye gi iko ahụ.
 I ga-esitekwa na ya nuo ihe onunu nujubiga afu oke. A ga-agbakwa gi otu.

22 Gi ada Zayon, ahuhu gi agwusiala;
 Ọ gaghi emekwa ka i jee biri ogologo oge na mba ozu.
 Kama, o ga-ata gi ahuhu n'ihia mmehie gi, gi, ada Edom,
 kpugheekwa ajofu omume gi niile.

5

- 1 ONYENWE ANYI, biko, cheta ihe niile dakwasiri anyi;
 leekwa anya ka i huru onodu ihere anyi.
- 2 E werela ihe nketa anyi nyefee ndi obia n'aka,
 werekwa ebe obibi anyi nyefee n'aka ndi mba ozu.
- 3 Anyi aghoola umu mgbei, na ndi na-enweghi nna.
 Nne anyi ha di ka ndi inyom di ha nwuru.
- 4 Anyi na-akwu ugwo n'ihia mmiri anyi na-anu.
 O bukwa ego ka anyi ji azu nku.
- 5 Agbanyeghi na anyi nya yoku n'olu, anyi bu ndi a na-adogbu n'oru,
 ike agwula anyi, enyeghi anyi izuika.
- 6 Anyi weere onwe anyi nyefee ndi Ijpt na ndi Asiria n'aka
 n'ihia inweta nri ga-ezuru anyi.
- 7 Nna anyi ha mehiere, ma ha anwula.
 Ma o bu anyi na-anata ntaramahuhu kwesiri ibu nke ha.

- 8 Ndi bu ohu na-achị anyị.
 O dighi onye anyi nwere nke ga-anaputa anyi site n'aka ha.
- 9 Anyi ji ndu anyi n'aka mgbe anyi na-achọ inweta ihe anyi ga-eri,
 n'ihhi mma agha nke di n'ozara.
- 10 Anu ahụ anyi di oku dika ite oku,*
 na-amakwa jijiji n'ihhi aguu.
- 11 Emeruola ndi inyom di na Zayon,
 ha na umu agboghọ na-amaghi nwoke niile di n'obodo di iche iche nke Juda.
- 12 Akwugbuola umu eze site n'ikegide aka ha n'elu;
 a dighi enyekwa ndi okenye nsopuru.
- 13 Umu okorobia na-adogbu onwe ha n'oru na nkume ikwo nri,
 umuntakiri ndi nwoke na-asukwa ngongọ n'okpuru otutu nku.
- 14 Ndi okenye adighikwa anọ n'onu uzọ ama,
 umu okorobia akwusikwala ikpo ubo akwara ha.
- 15 Onu adighikwa n'obi anyi;
 ite egwu anyi aghoolara anyi ino onodu iru uju.
- 16 Okpueze esitela n'isi anyi dapu.
 Ahuhu diri anyi n'ihhi na anyi emehiela.
- 17 N'ihhi nke a, obi anyi na-ada mba,
 n'ihhi ihe ndi a ka anya anyi na-agba ochichiri.
- 18 N'ihhi ugwu Zayon nke togboro n'efu,
 nke ghorọ ebe nkita ohia na-akpaghari.
- 19 Gi, ONYENWE ANYI, na-abu eze ruo mgbe ebighi ebi.
 Ocheeze gi na-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo.
- 20 Gini mere i ji na-echezọ anyi kpamkpam?
 Gini mere i ji gbakuta anyi azu ogologo ubochi ndi a niile?
- 21 Mee ka anyi loghachikwute gi, ONYENWE ANYI, ka anyi si otu a lotakwa;
 gbanwee ubochi anyi ka o di ohuru dika na mgbe ochie,
- 22 ma o bughị na i julā anyi kpamkpam
 na-eweso anyi iwe nke ukwu.

* 5:10 5:10 Itē oku a, bu nke eji eghe ihe dika achicha maobu amikpo anu na ihe ndi ozo

Izikiel

Ọhụ mbụ Izikiel huru

¹ O ruo n'afọ nke iri atọ, n'ọnwa nke anọ, n'ụbọchị nke ise ya, mgbe mụ onwe m na ndị ahụ e mere ka ha gaa biri na mba ọzọ nọ n'akụkụ iyi ukwu Keba, na e meghere eluigwe mee ka m hụ ọhụ dị iche iche site n'aka Chineke.

² N'ụbọchị nke ise n'ọnwa ahụ, ọ bụ n'afọ nke ise mgbe a dọkpụrụ eze Jehoiakin jee mba ọzọ, ³ okwu ONYENWE ANYỊ ruru Izikiel onye nchụaja nwa Buzi ntị, mgbe ọ nọ n'akụkụ iyi ukwu Keba, nke dị n'ala ndị Kaldia.* N'ebe ahụ kwa ka aka ONYENWE ANYỊ nọ dīkwasi ya n'ahụ.

⁴ Elere m anya hụ oke ifufe nke si n'ugwu na-abia, ahụkwara m oke igwe ojii na amụma nke na-egbuke egbuke; ihè nke na-enwu nnoo vaa gbara ya gburugburu. Etiti ọkụ ahụ nwere ihe dika ọlaokụ na-amuke amuke. ⁵ Ihe e kere eke anọ dị ndụ, nke yiri mmadụ n'udidi ha, nọkwa n'etiti oke ihe ahụ. ⁶ Nke ọbụla n'ime ha nwere ihu anọ, na nku anọ. ⁷ Ụkwụ ha guzoro kwem; ọbụ ụkwụ ha dika nke nwa ehi, na-amukekwa dika bronz e hichara nke oma. ⁸ N'okpuru nku ha, ha nwere aka yiri aka mmadụ n'akụkụ anọ ha niile. Otu a ka ihu ha na nku anọ dij. ⁹ Nku ha na-emetu na nke ibe ha. Mgbe ha na-eefe, ha na-eche ihu ha n'otu ọzọ, ha adighi agha anya ha n'azu mgbe ha na-aga.

¹⁰ Maka oyiya ihu ha: Ha anọ nwere ihu mmadụ, n'akụkụ aka nri ha nwere ihu ọdum, n'akụkụ aka ekpe ha bụ ihu ehi, onye ọbụla nwekwara ihu ugo. ¹¹ Otu ahụ ka ihu ha niile dij. Ha gbasara nku ha n'elu, nke ọbụla nwere nku abụọ, otu n'ime nku ndi a na-emetu nku nke ibe ya, ebe abụọ kpuchiri ahụ ha. ¹² Ha niile gawara n'ihu. Ebe ọbụla mmuọ ahụ gara ka ha na-aga, na-eleghi anya n'azu. ¹³ N'etiti ihe ndi a dij ndu, e nwere ihe dika icheku oku na-enwu enwu, dikwa ka owa na-enwu oku. Oku na-esi n'etiti ihe ndi ahụ dij ndu na-aga ihu na azu, oku ahụ nwupuru enwupu, amuma eluigwe sikwa na ya egbuputa. ¹⁴ Ihe ndi ahụ dij ndu na-efeghari n'ebe a, na-efegharikwa n'ebe nke ọzọ, dika mgbe amuma na-egbu.

¹⁵ Mgbe m na-ele ihe e kere eke dij ndu ndi a anya, ahuru m ụkwụ ụgbọ agha anọ nke dij n'ala n'okpuru ha. Onye ọbụla nwere nke ya. ¹⁶ Ụkwụ ụgbọala ahụ niile dij ka ihe e ji nkume na-egbu maramara a na-akpo beril† kpuo. Nke ọbụla n'ime ha anọ yikwara ibe ya. Ha niile dikwa ka wili a kpuru tinye n'etiti ụkwụ ụgbọala buru ibu. ¹⁷ Mgbe ha puru, ha na-aga n'akụkụ anọ nke ha chere ihu ha, ma ụkwụ ụgbọ agha ahụ adighi echighari echighari mgbe ha na-aga. ¹⁸ Azu ụkwụ ụgbọ agha ha dij elu, dikwa egwu. Anya juputakwara n'azu ụkwụ ụgbọ agha ndi ahụ.

¹⁹ Mgbe ihe ndi a dij ndu fepuru gaa n'ihu, ụkwụ ụgbọala ndi ahụ dij n'akụkụ ha na-eso ha. Mgbe ha feliri elu, ụkwụ ndi ahụ na-esokwa. ²⁰ Ebe ọbụla mmuọ ha jere, ebe ahụ ka ha na-aga, ụkwụ ụgbọ agha ahụ na-esokwa ha, n'ihi na mmuọ nke anu ndi ahụ dij ndu dij n'ụkwụ ụgbọ agha ndi ahụ. ²¹ Mgbe ha biliri, ndi ọzọ na-ebilikwa. Mgbe ha guzoro otu ebe, ndi ọzọ na-eguzokwa. Mgbe ha feliri elu, ụkwụ ụgbọala ahụ na-eso ha. N'ihi na mmuọ anu ndi ahụ dij ndu dij n'ime ụkwụ ụgbọ agha ndi ahụ.

²² A tusara ihe sara mbara dika mbara eluigwe n'elu isi ihe ndi ahụ dij ndu. O na-eyi egwu, ma na-egbukwa nweghenweghe dika kristal. ²³ N'okpuru ihe ahụ ka ha gbasapuru nku ha, ka o na-emetu nke ibe ya. Ha niile n'otu n'otu nwere nku abụọ nke na-ekpuchi ahụ ya. ²⁴ Mgbe ha na-aga, nku ha na-eme mkpotu dij ka mkpotu ebili mmiri na-amaghari amaghari. Mkpotu ahụ dikwa ka ida uda nke olu Onye puru ime

* 1:3 1:3 Kaldia bukwa Babilon † 1:16 1:16 N'akwukwo ufodu i ga-ahu topaazi

ihe niile, ka olu iti mkpu nke usuu ndi agha. Mgbe obula ha guzoro, ha na-achitu nku ha.

²⁵ Mgbe ahụ ha kwusiri mechie nku ha olu sitere n'ime ihe ahụ dika mbara eluigwe nke di n'elu isi ha na-abia. ²⁶ N'elu mbara eluigwe ahụ, o nwere ihe dika ocheeze e ji nkume di oke onuahia a na-akpo safaia wuo. Otu onye, nke udidi ya di ka nwoke, nokwasikwara n'elu oche ahụ. ²⁷ Site n'ukwu ya ruo n'isi ya, ahụ onye ahụ na-egbu maramara dika oku. Site n'ukwu ya ruo n'ukwu ya, o di ka oku na-enwu enwu, ihè nke na-enwukwa ka oku gbara ya gburugburu. ²⁸ Ihè ahụ gbara ya gburugburu, nke a na-ahụ anya, dikwa ka ihè eke na egwurugwu, nke a na-ahụ anya n'oge mmiri na-ezo.

Otu a ka ebube ONYENWE ANYI si gosi m onwe ya. Mgbe m huru ya, adara m n'ala kpoo ihu m n'ala. Mgbe ahụ, anuru m olu onye na-ekwu okwu.

2

Okpukpo Izikiel

¹ O siri m, "Nwa nke mmadu, bilie oto, guzo n'ukwu gi abuo, n'ihhi na ana m aga igwa gi okwu." ² Mmuo ahụ banyere n'ime m mgbe ahụ o na-ekwu okwu, mee ka m guzo oto n'ukwu m abuo. Anuru m ka o gwara m okwu.

³ O siri m, "Nwa nke mmadu, ana m eziga gi ka i jekwuru ndi Izrel, ndi bu mba na-enupu isi, ndi nupuru isi megide m. Ha na nna nna ha enupula isi megide m, ruo o buladi n'ubochi taa. ⁴ Ndi ahụ m na-eziga gi ka i jekwuru bu ndi isiike na ndi nnupu isi. Si ha, 'Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu.' ⁵ Ma ha gere gi nti, ma ha egeghi gi nti (ha bu ndi na-enupu isi), ihe di mkpa bu na ha ga-amata na onye amuma anoola n'etiti ha. ⁶ Ma gi nwa nke mmadu, atula ha egwu. Ka ujo okwu si ha n'onu ghara itukwa gi. Atula egwu, o buladi ma a si na ogwu na uke gbara gi gburugburu, o buladi ma a si na i bi n'etiti umu akpi. Ka ujo ghara itu gi n'ihhi okwu onu ha, ekwekwala ka ha menye gi egwu, n'ihhi na ha bu ndi na-enupu isi. ⁷ I ghaghi izi ha ozi m ziri gi zie ha, ma ha gere nti ma ha egeghi nti, n'ihhi na ha bu ndi na-enupu isi. ⁸ Ma gi, nwa nke mmadu, gee nti n'ihe m na-agwa gi. Enupula isi dika ha si nupu isi. Meghee onu gi taa ihe m ga-etinye gi n'onu."

⁹ Otu mgbe ahụ, elere m anya hu aka e setipuru, nke ji akwukwo a fukoro afuko, ¹⁰ nke e dekwara ihe n'ime ya, ihu na azu ya. Aka ahụ ji ya gbasapuru ya mee ka m hu ihe e dere n'ime ya. O bu okwu ikwa akwa na iru uju na ahuhu.

3

¹ O siri m, "Nwa nke mmadu, rie ihe a m gaje inye gi. Taa akwukwo a a fukoro afuko; puo gaa gwa umu Izrel okwu." ² Ya mere, a saghere m onu m, o nyere m akwukwo ahụ a fukoro afuko ka m rie.

³ O siri m, "Nwa nke mmadu, taa akwukwo a niile m nyere gi, tajuo ya afo gi." Atara m ya. Ma mgbe m na-ata ya, o toro m ufo n'onu dika a ga-asị na o bu mmanu anu.

⁴ O siri m, "Nwa nke mmadu, bilie jekwuru umu Izrel gwa ha okwu m niile. ⁵ N'ihhi na-ezighi m gi ka i jekwuru mba ndi okwu ha edoghi anya na ndi a naghị aghota asusu ha, kama o bu ijekwuru ulo Izrel. ⁶ Ezikwaghi m gi ka i jekwuru mba nwere asusu na-edoghi anya, nke i na-adighi aghota okwu ha. N'ihhi na a si na o bu ndi di otu a ka m zigara gi ka i jekwuru, ha gaara ege gi nti. ⁷ Ma ulo Izrel agaghi ekwe gee gi nti, n'ihhi na ha juru ige m nti. N'ihhi na ulo Izrel bu ndi obi ha siri ike, na ndi isiike. ⁸ Lee, emeela m ka ihu gi sie ike karja nke ha, ka egedege ihu gi sie ike karja nke ha. ⁹ Aga m emekwa ka egedege ihu gi di ka nkume siri ike, sie ike karja

nkume. N'ihhi ya, atula ha egwu; o bu ezie na ha bu ndi na-enupu isi, ma atula ihu ha egwu."

¹⁰ O siri m, "Nwa nke mmadu, gee nti nke oma n'okwu ndi a niile m na-agwa gi, tinyekwa ha n'uche gi. ¹¹ Jekwuru ndi gi a dotara n'agha no na mba ozo, si ha, 'Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu,' Gwa ha ya, ma ha gere gi nti ma ha egeghi gi nti."

¹² Mgbe ahụ, Mmuo ahụ buliri m elu. Anuru m olu mere oke uzu n'azu m, mgbe ebube nke ONYENWE ANYI si n'onodu ya bilie. ¹³ O bu uzu nke nku ihe ndi ahụ di ndu na-eme mgbe ha na-emeturita nku ibe ha; o bukwu uzu ukwu wjilu ha nke di n'akuku ha. ¹⁴ Mmuo ahụ buliri m, bupu m. Ejeghariri m n'obi ilu na iwe nke mmuo m, ebe aka ONYENWE ANYI dikwa ike n'ahu m. ¹⁵ A biakwutere m ndi ahụ a dooro n'agha, ha aga biri na Tel Abib* n'akuku osimiri Keba. N'ebe ahụ, bu ebe ha na-ebi, anoduru m n'etiti ha abali asaa, n'onodu obi ilu na onuma.

Oru Izikiel dika onye nche

¹⁶ Mgbe abali asaa gasiri, okwu ONYENWE ANYI biakwutere m, ¹⁷ "Nwa nke mmadu, emeela m gi ka i buru onye nche nye ulo Izrel. N'ihhi ya, gee nti n'ihe m na-ekwu, ka i dooro m ha aka na nti. ¹⁸ Mgbe m na-asii onye ajo omume, 'I ghaghi inwu,' ma o buru na i doghi ya aka na nti, maobu i kwughi okwu ime ka ha chigharia site n'uzo ojo ha niile puta n'ihhi izoputa ndu ha, onye ahụ na-emebi iwu ga-anwu n'ihhi mmehie ya niile, ma n'aka gi ka m ga-ajuta obara ha. ¹⁹ Ma o buru na i doo onye ajo omume aka na nti, ma ha esighi n'ajo omume maobu n'uzo ojo ha niile chigharia, ha ga-anwu n'ihhi mmehie, ma ndu gi ka i zoputara.

²⁰ "Ma o buru na onye ezi omume esite n'uzo ezi omume ya wezuga onwe ya bido ime ihe ojo, m siere ha onya,† ha ga-anwu n'ihhi na i doghi ha aka na nti, ha ga-anwu n'ihhi mmehie ha. Agaghikwa echeta ihe oma niile ndi ha mere, ma i ga-aza ajuju maka onwu ha. ²¹ Ma o buru na i doo onye ezi omume aka na nti ka o ghara ime mmehie, ha gharakwa ime mmehie, ha ga-adi ndu n'ihhi na ha nabatara ido aka na nti ahụ. Gi onwe gi azoputakwala ndu gi, n'uzo di otu a."

²² Aka ONYENWE ANYI digidesiri ike n'ahu m n'ebe ahụ. Ma o siri m, "Bilie gaa n'ebe ahụ obosara ala di ka m gwa gi okwu n'ebe ahụ," ²³ Ebiliri m gaa n'ebe ahụ ala di larii. Ebube Onyenwe anyi guzo n'ebe ahụ dika ebube nke m huru n'akuku iyi Keba. Adara m kpuo ihu m n'ala.

²⁴ Mgbe ahụ, Mmuo ahụ banyere n'ime m mee ka m guzo oto n'ukwu m abuo. O gwara m okwu si m, "Gaa, baa n'ulo, mechibido onwe gi uzo. ²⁵ Ma gi, nwa nke mmadu, a ga-eji udo kee gi ka i ghara inwe ike ipu gaa n'etiti ndi mmadu. ²⁶ Aga m eme ka ire gi rapara n'akpo onu gi, ka i gho onye ogbi, gharakwa ibu onye na-ado ha aka na nti, n'ihhi na ha bu ndi na-enupu isi. ²⁷ Ma mgbe obula m ziri gi ozi, aga m atoghepu ire gi. I ga-asikwa ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru.' Ka onye nwere nti nuru, ka onye nke na-achoghi inu ghara inu, n'ihhi na ha bu ndi na-enupu isi.

4

Ndi iro gbara Jerusalem gburugburu

¹ "Ugbu a, gi nwa nke mmadu, were otu okpurukpu aja, togbo ya n'ihu gi. Seputakwa obodo Jerusalem n'elu ya. ² Seekwa ihe nnochigide n'agha megide ya, wuokwa ulo ndi agha gburugburu ya, wukota ulo ikwu di iche iche megide ya na ihe e ji akudasii mgbidi ya niile. ³ Werekwa efere igwe debe n'etiti gi na obodo ahụ dika

* 3:15 3:15 N'ime akwukwo ufodu aha i ga-ahu bu Tel Aviv † 3:20 3:20 Itinye ihe iso ngongo n'uzo mmadu

mgbidi e ji igwe wuo. Chee obodo ahụ ihu gị, ka ị chegide ya nke ọma n'ihì na ndị iro gbara ya gburugburu. Nke a ga-abụ ihe ama nye ndị Izrel.

⁴ “Ugbu a, dinara ala n'akụkụ aka ekpe gị, aga m enye gị ntaramahụhụ mmehie ndị Izrel, ị ga-ata ahụhụ mmehie ha ụbọchị niile nke ị ga-edina n'akụkụ gị. ⁵ N'ihì na ana m enye gị narị ụbọchị atọ na iri ụbọchị itoolu, ọnuogugụ nke a na ọnuogugụ nke afọ ntaramahụhụ ha ga-abụ otu, ọ bụ oge ha. Otu a ka ị ga-esi buru mmehie Izrel.

⁶ “Mgbe i mesiri nke a, ị ga-edina ala nke ugboro abuo, ma ọ ga-abụ n'akụkụ aka nri gị, ị ga-eburu ntaramahụhụ mmehie ndị Juda. Ọ bụ iri abali anọ, otu ụbọchị ga-anochi anya otu afọ. ⁷ Chee ihu gị n'ebe nnochibido Jerusalem, gbara aka nkịti buo amuma megide ya. ⁸ Aga m eke gị eriri ahụ gị niile, ka ị ghara inwe ike tugharia site n'otu akụkụ gaa n'akụkụ nke ozo tutu ụbọchị nnochigide gị ahụ niile ezuo.

⁹ “Ma gị were oka wiiti na oka bali, werekwa akidi na lentil, na oka millet na spelti. Tinyekota ha n'otu ite were ha meere onwe gị achicha. N'ubochi ole ahụ niile nke ị ga-edina n'akụkụ gị, narị ụbọchị atọ na iri ụbọchị itoolu, ọ bụ ya ka ị ga-eri. ¹⁰ A ga-atụ ihe oriri gị atụ, nri nke ị ga-eri otu mgbe ga-abụ narị gram abuo na iri gram atọ; naanị otu mgbe ka ị ga-eri nri n'ubochi. ¹¹ A ga-ekuputakwa mmiri ị ga-anụ, ị ga-anụ mmiri naanị otu ugboro n'ubochi, otu udu mmiri e kere ụzo isii.* ¹² Ị ga-eri ya dika ogbe achicha oka bali, ị ga-eghe ya n'elu nsi mmadu kporo nku mgbe ndi mmadu no na-ele gị anya.” ¹³ ONYENWE ANYI kwuru, “Otu a ka ndi Izrel ga-esi rie nri ruru aru, n'etiti mba di iche iche ebe m ga-achuga ha.”

¹⁴ Mgbe ahụ, asiri m, “E e, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI lee, emerubeghi m onwe m site na nwantakiri m ruo ugbu a, eribeghi ihe obula nwuru n'onwe ya, maobu nke anu oha dogburu, anu na-adighi ocha abatubeghi m n'onu.”

¹⁵ Ọ siri, “Ọ di mma, aga m enye gị nsi ehi n'onodu nke mmadu, n'elu ya ka ị ga-akwado achicha gị.”

¹⁶ Mgbe ahụ, ọ gwara m, “Nwa nke mmadu, lee, aga m eme ka nri ko na Jerusalem; ha ga-eji nchegbu rie nri a tuputara atuputa, jirikwa egwu nuo mmiri e kuputara ekuputa. ¹⁷ Aga m eme ka ihe oriri na mmiri onunu ko ha. Ha ga na-elerita onwe ha anya n'oke egwu, ha ga-anwukwa n'ihì mmehie ha.”

5

Aguba nke ikpe omuma Chineke

¹ “Ma gị, nwa nke mmadu, were mma agha di nko dika aguba onye okpui, kpuchaa isi gi na afonu gi; werekwa ihe e ji atụ ihe otutu tuo agiri isi gi, ka ụzo obula hara n'otu. ² Ị ga-ewere otu ụzo n'uzo atọ, kporo ya oku n'etiti obodo ahụ mgbe ubochi nke nnochigide ahụ zuru; ị ga-ewere otu ụzo, jiri mma agha chabichaa ya gburugburu obodo ahụ, otu ụzo nke ozo ka ị ga-efesacha n'ikuku. N'ihì na aga m eji mma agha chusachaa ha. ³ Ma ị ga-esite n'ime ya weputa agiri isi di ole na ole, kedo ha n'onu onu uwe gi. ⁴ Ozokwa, site na ndi a, ị ga-ewere ufodu tunye ha n'ime oku ka ha ree oku, site na ha ka oku ga-esi banye n'ulo Izrel niile.

⁵ “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, Nke a bu Jerusalem, obodo m mere ka o diri n'etiti mba di n'uwa, nke mba di iche iche gbara gburugburu.

⁶ Ma o sitela n'ajo omume ya, nupu isi n'iwu na ukpuru m nyere, kariya mba na obodo ndi ozo ahụ niile gbara ya gburugburu. Ọ jukwara idebe iwu m, jukwa igbaso ukpuru m.

⁷ “N'ihì ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu: Ị burula onye nnupu isi kariya mba niile ndi gbara gi gburugburu. Ị jukwara idebe iwu

* 4:11 4:11 Nke a bu otu ụzo site n'uzo isii nke e kere otu lita mmiri.

m na igbaso ukpuru m, o bughikwa dika iwu na atumatu nke mba di iche iche no gi gburugburu ka i mere.

⁸ “Ya mere, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri, Mu onwe m, o buladi mu onwe m, ga-emegide gi bu Jerusalem, kpee gi ikpe n’ihu mba niile. ⁹ N’ihi ihe aru gi niile, aga m eme gi ihe m na-emebeghi mbu, nke m agaghi emekwa ozo. ¹⁰ N’ihi nke a, ndi bu nna ga-eri umu ha n’etiti gi, umu ga-erikwa ndi nna ha. Aga m ekpe gi ikpe mee ka ndi foduru ndu gbasasia n’uwa niile. ¹¹ Ya mere, dika mu onwe m na-adi ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuputara, ebe o bu na i jirila oiyi ihe aru na omume ruru aru meru o ulo m, aga m esite n’ebe i no wezuga ihunanya m. Agaghi m emekwara gi ebere maobu hapu ita gi ahuhu. ¹² Otu uzo n’ime uzo ato nke ndi bi n’ime gi ga-anwu site n’agu maobu na oria; otu uzo ga-anwu site na mma agha nke ndi iro no n’azu mgbidi gi, otu uzo foduru ka a ga-achusa n’ifufe, a ga-eji mma agha ndi iro chusasia ha.

¹³ “Mgbe ahụ, iwe m ga-akwusi, onuma m megide ha ga-adajukwa, na nke a ka a ga-aboro m obo. Ha ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI kwuru okwu site n’ekworo mgbe m mezuru onuma m n’ahu ha.

¹⁴ “N’ihi ya, aga m eme ka i buru ihe e bibiri ebibi, na ihe e ji eme ihe ochi nye mba niile gbara gi gburugburu, na n’ihu ndi na-agafe n’uzo ahụ. ¹⁵ I ga-abu ihe e ji eme ihe ochi na ihe nkocha nye mba di iche iche gbara gi gburugburu, mgbe m ga-eji iwe na obi oku na ntaramahuhu di egwu kpee gi ikpe, mu onwe m bu ONYENWE ANYI ekwuola. ¹⁶ Mgbe m gbara gi aku ojoo ahụ na-eweta onwu na ila n’iyi, bu aku nke oke unwu, aga m agba gi ya, gbajaa gi. Aga m anogide na-ezite unwu tutu ruo mgbe e mere ka ihe oriri koo gi. ¹⁷ Aga m ezitere gi oke unwu na ajo anu ohia, ha ga-agbawa gi aka nwa, oria ojoo na obara ga-esi n’etiti gi gafee; aga m eji mma agha megide gi. Mu onwe m bu ONYENWE ANYI ekwuola.”

6

Mbibi diri ugwu Izrel niile

¹ Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ² “Nwa nke mmadu, chee iru gi n’ugwu niile nke n’Izrel, buo amuma megide ha, ³ si, ‘Unu ugwu niile nke Izrel, nurunu okwu nke Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri nye ugwu ukwu na ugwu nta niile, na iyi mmiri niile, na ndagwurugwu niile. Mu, o buladi mu onwe m, ga-eme ka agha biakwasu unu, aga m ebibikwa ebe di iche iche unu na-achu aja. ⁴ A ga-etikpo ebe ichu aja unu, tipia ebe unu na-anog esure ihe nsure oku na-esi isi utu. Aga m atusa ndi unu e gburu egbu n’ihu arusi unu. ⁵ Aga m atogbo ozu ndi Izrel n’ihu arusi ha. Aga m aghasakwa okpukpu unu gburugburu ebe ichu aja unu. ⁶ Ebe obula unu bi, a ga-etikpo obodo ndi ahụ, tipiakwa ebe ichu aja niile, si otu a mee ka ebe ichu aja unu ghoo mkpomkpo ebe nke togboro n’efu. A ga-etipiakwa arusi unu, kujiekwa ebe unu na-anog esure ihe nsure oku na-esi isi utu. The niile unu ji aka unu meputa ka a ga-ekpochapukwa. ⁷ Ndi e gburu egbu ga-ada n’etiti unu, unu ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.

⁸ “Ma aga m eme ka ufodu n’ime ndi m fodu. Ndi ahụ foduru ga-esi n’ihu mma agha gbapu, gbasasia n’ala niile, na mba niile nke uwa. ⁹ Mgbe ha no dika ndi a dotara n’agha na mba ozo, ndi ahụ gbapuru oso ga-echeta m. Ha ga-echeta otu ha si jiri obi nke ikwa iko juputara n’ime ya, nke si n’ebe m no wezuga onwe ya, na anya nke na-agbaso arusi ha, mee ka obi joo m njo. Ha ga-akpo onwe ha asi n’ihi ihe ojoo ndi ahụ ha mere, ya na ochuchu aja ruru aru ha churu. ¹⁰ Ha ga-amata na m bu ONYENWE ANYI, matakwa na mgbe m gwara ha na ihe ndi a niile gaje ibiakwasu ha, na o bughu okwu efu ka m kwuru.

11 “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri, kukoo obo aka gi abuo onu, zokwaa ukwu gi n'ala, ma tisikwaa mkpu akwa ike site n'obi mwute, n'ihi ihe ojoo niile na omume ruru aru ndi Izrel mere. N'ihi na ha ga ila n'iyi site n'oke unwu, na site n'agha, na site n'oria na-eefe efe. 12 Ndi no n'ebe di anya ga-anwu site n'oria na-eefe efe, ndi no nso ga-anwu site na mma agha, ndi foduru ndu ga-anwu site n'agu. Aga m eme ka ha nuru ufu oke iwe m. 13 Unu ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI, mgbe ozu ndi e gburu egbu ga-atogbosi n'etiti arusi niile, na n'ebe ichu aja niile, na n'ugwu nta niile, na n'ugwu ukwu niile, na n'okpuru osisi obula, na n'okpuru osisi ook niile, ebe ha na-anoo na-esure uda na-esi isi utoo nye arusi ha. 14 E, aga m esetipu aka m megide ha, mee ka ala ha laa n'iyi, n'ebe niile ha bi, site n'ozara* ruo na Ribla. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.’”

7

Ogwugwu abiala

1 Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, 2 “Ma gi onwe gi, Nwa nke mmadu, nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri ala Izrel:

“Ogwugwu!

Ogwugwu abiakwasila akuku ano nke ala ahụ.

3 Ugbu a ka ogwugwu biakwasiri unu.

Lee, aga m eme ka iwe m biakwasu unu;
aga m ekpe unu ikpe dika omume unu si di,
aga m ata unu ahuhu maka aru unu niile.

4 Agaghi m enwekwa omiiko n'ebe i no,
agaghi m emekwara gi ebere,
kama aga m ata unu ahuhu maka omume unu
na aru niile di n'etiti unu.

“Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.’

5 “Nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri,
“Oke mbibi, oke mbibi nke a na-anubeghi udi ya mbu.

Lee, ka o na-abia.

6 Ogwugwu abiala!

Ogwugwu abiala!

O kpalitela onwe ya imegide unu.

Lee, ka o na-abia!

7 Oke nsogbu abiakwasila gi,
gi onwe gi bi n'ala ahụ.

Oge ahụ abiala! Ubochi ahụ dikwa nso!

Ogbaaghara di ebe niile, o bughu onu di n'elu ugwu niile.

8 Ejikerela m iwukwasu gi onuma m n'ahụ
mee ka oke iwe m zuo gi ahụ niile.

Aga m ekpe gi ikpe dika omume gi si di,
kwughachikwa gi n'ihi ibi ndu ruru aru gi niile.

9 Agaghi m emere gi ebere,
agakwaghi m ahapu ita gi ahuhu.

Aga m akwughachi gi dika omume gi si di,
kwughachikwa gi n'ihi ibi ndu ruru aru niile nke di n'etiti unu.

* 6:14 6:14 Maobu, mbara ikpa

“ ‘Mgbe ahụ, ì ga-amata na ọ bụ mụ onwe m bụ ONYENWE ANYÌ, na-eti unu ihe ndị a.

10 “ ‘Lee, ụbọchị ahụ!

Lee, ka ọ na-abịa!

Oke nsogbu enupụtala,
mkpanaka agbala okoko
nganga amaala ifuru!*

11 Ihe ike ebilitala,
mkporo eji ata ndị ajoy omume ahụhụ.

O nweghị onye ọbụla n’ime ha nke ga-afọdu,
maọbụ igwe mmadu

maọbụ ụba ha,
o nweghikwa nke bara uru.

12 Mgbe ahụ abiala!

Ụbọchị ahụ abiakwala nso.

Ka onye na-azụ ahịa ghara inuri ọnu
ka onye na-ere ere ghara iru ụjụ,
n’ihi na ọnuma ahụ diri igwe mmadu niile.

13 Onye rere ahịa agaghị enwetaghachi

ngwa ahịa nke erere ere

ọ buladi dika onye rere na onye zuru na-adi ndu.

N’ihi na ọhụ nke a gbasara igwe mmadu niile

bụ nke a na-apughị igbanwe.

N’ihi mmehie ha niile, o nweghị onye n’ime ha
nke puru ichebe ndu ya.

14 “ ‘Ha afuola opi ike,

ha edoziela ihe niile

ma o nweghị onye ga-aga ibu agha

n’ihi na ọnuma m dikwasiri igwe mmadu ahụ niile.

15 Mma agha di n’ezi;

ajọ ọria na-efe efe na unwu dikwa n’ime.

Onye no n’ohia

ga-anwu site na mma agha,

ndi no n’ime obodo ukwu

ka unwu na ọria na-efe efe ga-eripia.

16 Ma ndi gbapuru agbapu

ga-agbaga noro n’ugwu.

Ọ bụ dika nduru nke ndagwurugwu,

ha niile ga-asu ude akwa,

onye ọbụla n’ihi mmehie ha.

17 Aka niile ga-akuda,

ikpere niile ka a ga-eji amiri nyudee.

18 Ha ga-eyikwasị akwa mkpe,

oke ihe egwu ga-ekpuchi ha.

Ọ bukwa ihu niile ka ihere ga-ekpuchi,

a ga-akpuchakwa isi niile.

19 “ ‘Ha ga-etufu ọlaocha ha niile n’okporo ọzọ niile,

ọlaedo ha ga-aghokwa ihe na-adighi ọcha.

* 7:10 7:10 Ya bụ, na nganga na-abawanye

- Olaocha na olaedo ha
 agaghị enwe ike naputa ha
 n'ubochi nrubiga oke nke oke iwe ONYENWE ANYI.
 Ha agaghị eme ka agụ gharakwa igu ha,
 maobu mee ka afo ju ha,
 n'ihhi na o buuru ha ihe iso ngongo nke idaba na mmehie.
- 20 Ihe icho mma ha ghororo ha ihe ikpa nganga,
 ha jikwa ya meputa arusi ruru aru ha di iche iche.
 Ha ji ya metakwa oyiyi ihe aru niile jogburu onwe ya;
 ya mere, aga m eme ka o buuru ha ihe ruru aru.
- 21 Aga m ewere akunuba ha nye ndi mba ozọ dika ihe apunatara n'agha,
 nyekwa ya ndi ajo omume nke uwa dika ihe nkata
 ndi ga-emeru ya.
- 22 Aga m esite n'ebe ha no wezuga ihu m
 ndi ohi ga-emerukwa ebe ahụ m kporo ihe di oke onuahia.
 Ha ga-abata n'ime ya
 merukwa ya.
- 23 “ Kwadoonu udo igwe.
 N'ihhi na ala ha juputara n'igbu ochu na iwusa obara,
 obodo ahụ juputara n'ihe ike.
- 24 Aga m akpota mba ndi ahụ jogburu onwe ha
 ka ha bia nwetara onwe ha ulo ha niile.
 Aga m eme ka mpako nke ndi bu dike kwusi,
 meekwa ka ebe nsọ ha niile buru ebe e meruru emeru.
- 25 Mgbe ihe mmekpa ahụ bira,
 ha ga-achọ udo ma o nweghi nke ga-adi.
- 26 Mbibi ga-esochi mbibi,
 akuko na-enweghi isi ga-esochikwa akuko na-enweghi isi.
 Ha ga-agaghari na-achọ ohu site n'aka onye amuma,
 ntuziaka onye nchujaja ga-akwusi,
 ndumodu nke ndi okenye agaghị adikwa.
- 27 Eze ga-eru uju,
 nwa eze ga-eyikwasị ida mba nke obi dika uwe,
 aka ga-ama ndi ala ahụ niile jijiji n'ihhi egwu.
 Aga m emeso ha dika omume ha si di,
 aga m ekpekwa ha ikpe dika ihe ha kwenyeere si di.

“ Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI. ”

8

Ikpere arusi n'ulo ukwu

¹ N'afọ nke isii, n'onwa nke isii, n'ubochi nke ise nke onwa ahụ, mgbe mu onwe m nodu ala n'ulo m, ndi okenye Juda na-anodukwa ala n'ihu m, aka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI dikwasiri m n'ahụ n'ebe ahụ. ² Ahuru m oyiyi yiri mmadu. Akuku oyiyi a nke di site n'ukwu ya ruo n'ala ya na-acha dika oku, sitekwanu n'ukwu ya rigoo, o na-egbu nnoo amuma dika nkume amba di oke onuahia. ³ Oyiyi a setipuru ihe dika aka mmadu, jiri ya jide m n'agiri isi m. Mgbe ahụ, Mmuo nke Chineke buliri m elu n'etiti ala na mbara eluigwe. N'ime ohu nke Chineke, o buuru m jee Jerusalem, n'onu uzo ama nke di n'ugwu, n'ime ogige ya,

ebe arụsị ahụ na-akpasu ekworo guzo. ⁴ Ma, lee, ebube Chineke Izrel juputara n'ebe ahụ, dị ka m si hụ ya na mbụ na ndagwurugwu.

⁵ Ọ siri m, "Nwa nke mmadu, welie anya gi lee n'uzo nke ugwu." Eweliri m anya m lee n'uzo ugwu, ma lee, n'onu uzo e si abata n'ime ebe ichu aja, ahuru m oyiya arusi ekworo ka o guzo n'akuku ugwu ya.

⁶ Ọ siri m, "Nwa nke mmadu, i na-ahụ ihe ha na-eme, aru di egwu nke ulo Izrel na-eme n'ebe a, ihe ndi ga-achupu m n'ebe di anya site n'ebe nsọ m? Ma i ga-ahukwa ihe aru ndi di ukwu kari ndi a."

⁷ O mere ka m guzo n'onu uzo ogige ahụ, mgbe m lere anya, ahuru m oghere di n'aja ulo ahụ. ⁸ Ọ siri m, "Nwa nke mmadu, ugbu a gwupuo aja ulo a." Mgbe m gwupuru ya, ahuru m onu uzo e si aba n'ebe ahụ.

⁹ Ọ siri m, "Banye n'ime ka i hu ihe aru ojoo niile nke ha na-eme n'ebe a." ¹⁰ Abanyere m hu na ihe juputara n'ahu ulo ahụ bu naani oyiya e sere ese, nke ihe na-akpu akpu dika agwo di iche iche, ngwere na anumanu ruru aru di iche iche, tinyekwara arusi niile nke ulo Izrel na-efe. ¹¹ N'ihu ihe ndi a, ka iri ndi okenye asaa nke ulo Izrel, ha na Jaazanaya nwa Shefan guzo n'ebe ahụ. Onye obula n'ime ha ji ihe nsure oku na-esi isi utu n'aka ya, anwuru oku si n'ihe nsure oku ndi a na-agbagokwa elu.

¹² Ọ siri m, "Nwa nke mmadu, i hula ihe ndi okenye ulo Izrel na-eme n'ochichiri, onye obula n'ime ulo ya n'ihu arusi ya? Ma ha na-asi, 'ONYENWE ANYI adighi ahụ anyi, O sitela n'ala anyi wezuga onwe ya.'" ¹³ Ozo, o siri m, "I ga-ahukwa oke ihe aru kari ndi a ha na-eme!"

¹⁴ O mere ka m biakwa n'onu uzo ahụ di n'akuku ugwu nke ulonso nke ONYENWE ANYI. N'ebe ahụ, ahuru m ndi inyom no na-akwa akwa n'ihu Tamuz, chi ha. ¹⁵ Mgbe ahụ, o siri m, "I hula ihe ndi a, nwa nke mmadu? I ga-ahukwa ihe aru ndi di ukwu kari ndi a."

¹⁶ O mere ka m baa n'ime ogige di n'ime ulo ukwu nke ONYENWE ANYI, n'ebe ahụ, n'onu uzo ulonso ukwu nke ONYENWE ANYI, n'agbata ebe ichu aja na mputa onu ulo ahụ, ka ihe ruru iri mmadu abuo na ise guzo, chee ihu ha n'akuku owuwa anyanwu na-efe anyanwu. Ha gbakutara ulonso ukwu nke ONYENWE ANYI azu mgbe ha na-eche ihu n'owuwa anyanwu na-akpo isiala nye anyanwu.

¹⁷ Ọ siri m, "I hula nke a, nwa nke mmadu? O bu ihe di nta nye ulo Juda, bu ime ihe aru niile ndi a ha na-eme n'ebe a? Ha ga-ejikwa ihe ike mejuputa ala, siri otu a na-akpasu m iwe mgbe niile? Lee ka ha si nogide na-akpari m, na-etinye alaka n'imi ha. ¹⁸ N'ihu ya, aga m eme ka ha nuru ufu iwe m, o dikwaghi onye m ga-ahapu. O burukwa na ha anogide na-ebe akwa n'oke olu, agaghi m ana ha nti."

9

Ikpe omuma diri ndi na-ekpere arusi

¹ Mgbe ahụ, a nuru m ka o ji oke olu kpo oku si, "Bianu nso, unu bu ndi ahoputara ilekota obodo a, onye obula jidekwa ngwa agha n'aka ya." ² A huru m ndi ikom isii si n'onu uzo ama nke di n'akuku ebe di elu na-aputa, nke chere ihu n'ugwu, onye obula jikwa mma agha n'aka ya. Otu onye n'ime ha yi uwe akwa ocha, nyarakwa nwa akpa nke ihe e ji ede akwukwo di n'ime ya. Ha niile batara n'ime ulonso, guzokwa n'akuku ebe ichu aja e ji bronz wuo.

³ Ma ebube nke Chineke Izrel sitere n'elu cherubim ndi ahụ, ebe o no na mbu, bilie bia guzokwa n'onu uzo ulonso ahụ. Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI kporo nwoke ahụ yi uwe akwa ocha bu onye nya akpa ahụ nke ihe e ji ede ihe di n'ime ya, ⁴ o siri ya, "Bilie, jegharja n'okporozo niile nke obodo Jerusalem, kakwasị akara n'egedege ihu

ndị niile na-akwa akwa na ndị niile na-asụ ude n'ihu ihe arụ niile nke a na-eme n'ime ya."

⁵ Anụkwara m ka ọ gwara ndị ọzọ, "Sorony ya baa n'ime obodo, gbukwaanụ, unu emekwarala onye ọbụla ebere maọbụ ọmịiko. ⁶ Gbuony ha niile, ndị okenye, na ụmụ okorobia, na ụmụ agboghobia, na ndị inyom, na ụmuntakiri. Ma unu emetukwala onye ọbụla nwere akara ahụ n'ihu ya. Malitenụ n'ebe a, n'ime ụlonsọ ukwu m." Ya mere, ha malitere igbu ndị okenye ndị nọ n'ihu ụlonsọ.

⁷ Ọ sịkwara ha, "Merụony ụlonsọ a! Werekwanụ ozu ndị unu gburu egbu tujuo n'ime ogige ya! Gaanụ!" Ha pụrụ baa n'ime obodo, bido igbu ndị mmadụ. ⁸ Mgbe ha nọ na-egbu ndị mmadụ maọbụ naanị m fọdurụ, adara m n'ala kpuchie ihu m, tie mkpu akwa, sị, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYỊ! I ga-esite n'oke iwe i na-eweso Jerusalem bibie ihe niile fọdurụ n'Izrel?"

⁹ Ọ siri m, "Mmehie niile nke ụlọ Izrel na Juda di ukwu rie nne. Ala niile juputakwara n'obara ndi egburu, obodo juputakwara n'ikpe ikpe na-ezighi ezi. N'ihu na ha na-asị, 'ONYENWE ANYI esitela n'ala anyi wezuga onwe ya. O dighi ihe ONYENWE ANYI na-ahụ.' ¹⁰ N'ihu ya, agaghị m ahapụ ha, agakwaghị m enwe ọmịiko n'ahụ ha. Aga m akwughachi ha n'ihu ihe ojoo niile ha mere."

¹¹ Mgbe ahụ, nwoke ahụ yi uwe akwa ọcha, nke nya akpa nke ihe e ji ede akwukwo di n'ime ya, loghachiri si, "Aruchaala m oru i nyere m iru."

10

Ebube Chineke apuo

¹ Mgbe ahụ, elere m anya hụ ocheeze oma e ji nkume safaia wuo ka ọ putara ihe na mbara eluigwe, n'elu ebe ahụ isi cherubim ndi ahụ di. ² Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI siri nwoke ahụ yi uwe akwa ọcha, "Baa n'etiti ukwu ugboala ahụ di n'okpuru cherubim ndi ahụ. Site n'etiti cherubim ndi ahụ kpojuo icheku oku nke na-ere ere n'aka gi, fesachaa ha n'ime obodo ahụ niile." O bara n'ime ka m n'ele ya anya.

³ Cherubim ndi ahụ na-eguzo n'akuku ndida nke ụlonsọ ahụ mgbe nwoke ahụ banyere. Igwe ojii juputakwara n'ogige ime ụlonsọ ahụ. ⁴ Mgbe ahụ, ebube ONYENWE ANYI sitere n'elu cherubim bilie, bia guzo n'onu ụzọ ụlonsọ ahụ. Ụlonsọ ahụ juputakwara n'igwe ojii, ihe nke ebube ONYENWE ANYI juputakwara n'ogige ụlonsọ ahụ. ⁵ Ụzụ nke nku cherubim ndi ahụ na-eme dikwa ka olu Chineke Onye puru ime ihe niile. A na-anukwa ụzụ nku ndi ahụ n'ogige ụlonsọ ahụ di n'ezie.

⁶ Mgbe ONYENWE ANYI nyere nwoke ahụ yi uwe ezi akwa ọcha iwu, si, "Gaa n'etiti cherubim ahụ guta ufodu icheku oku di n'etiti wijilu ugboala ahụ," nwoke ahụ banyere guzo n'akuku otu wijilu ahụ. ⁷ Mgbe ahụ, otu n'ime ndi cherubim ahụ setipuru aka ya n'ebe oku ahụ di n'etiti ha. O gutara ufodu icheku oku tinye n'aka nwoke ahụ yi uwe akwa ọcha onye weere ya puo. ⁸ N'okpuru nku ndi cherubim ahụ ka a na-ahuta ihe yiri aka mmadụ.

⁹ Elere m anya hụ wijilu anọ, nke di n'akuku cherubim ndi ahụ. Cherubim ọbula nwere otu wijilu n'akuku ya. Wijilu ndi a niile na-egbu maramara dika nkume beril.

¹⁰ Wijilu anọ ndi ahụ yiri onwe ha. Nke ọbula n'ime ha dika wijilu a runyere n'etiti wijilu ozo. ¹¹ Mgbe ha na-aga, ha niile na-eche ihu n'akuku ọbula nke cherubim ndi ahụ chere ihu. Wijilu ndi a adighi echighari echighari mgbe cherubim ndi a na-agahari. Kama ebe isi cherubim ndi ahụ chere ihu ka wijilu ndi ahụ na-aga. Ha adighi elekwa* anya n'azu dika ha na-aga. ¹² Gburugburu ha, n'anụ ahụ ha niile, ma n'azu ha, ma n'aka ha, ma na nku ha, ma na wijilu ndi ahụ, ihe juputara ha bu anya. Anya di n'akuku ha niile. ¹³ Aha m nuru a na-akpo wijilu ndi ahụ bu, Ogba

* 10:11 10:11 Maobu, aghakwa

gburugburu. ¹⁴ Nke ọbụla n'ime cherubim ndị a nwere ihu anọ. Ihu nke mbụ dika ihu cherub. Nke abụọ dika ihu mmadụ; nke atọ dika ihu ọdum, ma nke anọ dika ihu ugo.

¹⁵ Mgbe ahụ, Cherubim ndị ahụ buliri onwe ha elu. Ndị a bụ ihe ndị ahụ dị ndụ nke m huru na mbụ n'akụkụ osimiri Keba. ¹⁶ Mgbe cherubim ndị ahụ na-aga, wịlụ ndị ahụ dị n'akụkụ ha na-eso ha na-aga. Mgbe ha na-achili nku ha i si n'ala bulie onwe ha elu, wịlụ ha na-anogidekwa n'akụkụ ha. ¹⁷ Mgbe cherubim ndị ahụ guzoro n'otu ebe, wịlụ ahụ na-eguzokwa. Mgbe ha na-ebuli onwe ha elu, wịlụ ndị ahụ na-ebulikwa onwe ha elu, n'ihu na mmụọ nke ihe ahụ dị ndụ dị n'ime ha.

¹⁸ Emesịa, ebube nke ONYENWE ANYỊ sitere na mbata ọnu ụzọ ụlonsọ ahụ puo, gaa guzo n'elu cherubim ndị ahụ. ¹⁹ Mgbe m nọ na-ele anya, cherubim ahụ gbasapurụ nku ha felie, wịlụ ha niile dika n'akụkụ ha. Ha guzoro na mbata ọnu ụzọ nke dị n'akụkụ ọwụwa anyanwụ nke ụlọ ONYENWE ANYỊ, na ebube nke Chineke nke Izrel dika n'elu ha.

²⁰ Ndị a bụ ihe ndị ahụ dị ndụ, nke m huru n'okpuru Chineke Izrel n'akụkụ osimiri Keba, amatara m na ha bụ cherubim. ²¹ Nke ọbụla n'ime ha nwere ihu anọ na nku anọ, na ihe yiri aka mmadụ n'okpuru nku ha. ²² Ihu ha yikwara ihu ihe ndị ahụ m huru n'akụkụ osimiri Keba. Nke ọbụla na-agakwa ije n'ihu ihu na-eleghi anya n'azu.

11

Ikpe ọmụma Chineke nke diri Jerusalem

¹ Mgbe ahụ, Mmụọ nke Chineke buliri m mee ka m biaruo n'ọnu ụzọ ama ụlọ ONYENWE ANYỊ, nke dị n'akụkụ ọwụwa anyanwụ. N'ebe ahụ, n'oghere nke ọnu ụzọ ama ahụ, ahuru m iri mmadụ abụọ na ise. Ahukwara m n'etiti ha, Jaazanaya nwa Azoa na Pelataya nwa Benaya, bụ ndịisi ndị Izrel. ² O siri m, "Nwa nke mmadụ, ndị a bụ ndị ikom na-agba izu ajọ ihe, na-enyekwa ndumodu ojo niile a na-enye n'obodo a. ³ Ha na-asị, 'Oge a ga-ewuzi ụlọ ndị ahụ o dighi nso? Obodo a bụ ite igwe, anyị onwe anyị bukwa anụ dị n'ime ya.' ⁴ N'ihu ya, nwa nke mmadụ, buo amuma megide ha."

⁵ Mgbe ahụ, Mmụọ nke ONYENWE ANYỊ biakwasiri m si m kwuo, "Otu a ka ONYENWE ANYỊ siri: otu a ka unu na-ekwukwa, unu ndị ndu ụlọ Izrel, ma amaara m ihe unu bụ n'uche. ⁶ Unu egbuola otutu mmadụ n'ime obodo a, meekwa ka okporo ụzọ ya juputa n'ozu ndị nwuru anwu.

⁷ "N'ihu ya ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYỊ ji si, ozu ndị ahụ niile togbo n'okporo ụzọ obodo unu bụ anụ ndị ahụ unu gburu egbu, obodo a bukwa ite. Ma aga m eme ka unu site n'ime ya puta. ⁸ Mma agha ahụ unu na-atu egwu ya ka m ga-eme ka o biakwasị unu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYỊ kwubiri ya. ⁹ Aga m esitekwa n'etiti ya kpoputa unu, were unu nyefee n'aka ndị mba ọzọ, ma kpekwa unu ikpe. ¹⁰ Unu ga-ada site na mma agha. O bụ n'oke ala Izrel niile ka m ga-anọ kpee unu ikpe. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe m bụ ONYENWE ANYỊ. ¹¹ E, obodo a agaghị aburu unu ite. Unu agaghị anokwa n'ime ya dika anụ. Aga m ekpe unu ikpe n'oke ala Izrel niile. ¹² Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe m bụ ONYENWE ANYỊ. N'ihu na unu bụ ndị na-enupu isi site n'iwu m na ukpuru m. Ma unu na-agbaso nzo ukwu nke mba ndị ahụ niile gbara unu gburugburu."

¹³ Mgbe m ka nọ na-ebu amuma, Pelataya nwa Benaya nwuru. Mụ onwe m kpoo ihu m n'ala kwaa akwa si, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYỊ i ga-ebibi ndị niile foduru n'ala Izrel?"

Nkwa banyere nloghachi Izrel

14 Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, 15 “Nwa nke mmadu, umu nke nna gi, o buladi umunna gi, na ndi mgbaputa* gi na ezinaulo Izrel niile, o bu ha ka ndi bi na Jerusalem siri, ‘Ha esitela n’ebe ONYENWE ANYI no gaa ebe di anya, o bukwa anyi ka enyere ala nke a ka o buru ihe nnweta anyi.’

16 “N’ihi nke a, kwuo, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-asi, N’agbanyeghi na m zipuru ha gaa ebe di anya n’etiti mba di iche iche, chusakwaa ha n’etiti ala di iche iche, ma nwa mgbe nta, a buuru m ha ebe di nso n’ala niile ahụ bu ebe ha gara.’

17 “Ya mere kwuo, ‘Nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu: Aga m achikotakwa unu onu ozo, site n’obodo niile bu ebe unu gbasara, nyeghachikwa unu ala Izrel.’

18 “Ha ga-aloghachi n’ebe ahụ, sitekwa n’etiti ya wezuga oyiya ihe aru niile, na arusi niile bukwa ihe aru. 19 Aga m enyekwa ha otu obi, tinyekwa mmuo ohuru n’ime ha. Aga m ewepu site n’ime ha obi kporo† nku ma nye ha obi nke anu ahụ. 20 Nke a ga-eme ka ha soro ukpuru m na iwu m niile, leziekwa anya idebe ha. Ha ga-abu ndi nke m, mu onwe m ga-abukwa Chineke ha. 21 Ma banyere ndi ahụ obi ha na-agbaso ihe ojo na ihe niile ruru aru, mmehie ha ka m ga-atukwasi n’isi ha; otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri ya.”

22 Mgbe ahụ, cherubim ndi ahụ weliri nku ha elu, wili ndi ahụ dikwa n’akuku ha ma ebube nke Chineke nke Izrel guzokwa n’elu ha. 23 Ebube ONYENWE ANYI sitere n’etiti obodo ahụ rigoo, guzo n’elu ugwu, n’akuku owuwa anyanwu. 24 N’ime ohu, Mmuo nke Chineke buliri m elu bubata m na Kaldia, ebe ndi a dokpuuru gaa mba ozo no.

Otu a ka ohu m huru si hapu m. 25 Agwakwara m ndi niile ahụ e mere ka ha jee biri na mba ozo ihe niile nke ONYENWE ANYI gosiri m.

12

The ngosi maka ndota n’agha

1 Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, 2 “Nwa nke mmadu, i bi n’etiti ndi na-enupu isi, ndi nwere anya ihu uzo ma ha adighi ahụ; ndi nwere nti inu ihe ma ha adighi anu ihe, n’ihi na ha bu ndi nnupu isi.

3 “Ya mere, nwa nke mmadu, kwakotaa ngwongwo ulo gi maka i ga biri n’ala ozo, mee nke a n’ehihie dika ha na-ele gi anya, hapu ulo gi gaa n’ebe ozo. Ma eleghi anya ha ga-aghota, o bu ezie na ha bu ndi nnupu isi. 4 Kwaputa ngwongwo gi n’ezi n’ehihie ka ha hu ya. Ma hapu ulo gi n’abalidika ndi na-agba oso ndu si eme, mgbe ha na-amalite ije ha, nke iga ibi n’ala ozo. 5 Mgbe ha na-ele gi anya, gwupuo mgbidi, site na ya kwara ngwongwo gi puo. 6 Mgbe ha no na-ele gi anya, bulie ibu gi, tukwasi ya n’ubu gi, puo gawa n’ime ochichiri, kpuchie ihu gi, ka i ghara ihu ala ahụ anya. N’ihi na emela m gi ihe iribama nye ulo Izrel niile.”

7 Emere m ihe e nyere m n’iwu. Ebuputara m ngwongwo m n’ehihie, jikota ha maka igba oso ndu. N’anyasi, eji m aka m gwuo onu na mgbidi ahụ. Ebukwasiri m ngwongwo m n’ubu, bulie ije n’ime ochichiri mgbe ha no na-ele m anya.

8 N’ututu echi ya, okwu ONYENWE ANYI biakwutere m, 9 “Nwa nke mmadu, o bu na ulo Izrel ndi nnupu isi ahụ ajubeghi gi, ‘o lee ihe i na-eme?’

10 “Gwa ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: Amuma a bu maka onyeisi no na Jerusalem, n’ulo Izrel niile nokwa ebe ahụ.’ 11 Si ha, ‘Mu onwe m bu ihe ama nye unu.’

* 11:15 11:15 Ndi a dokpuuru gaa mba ozo † 11:19 11:19 Ya bu, obi nkume

“Dịka m mere, otu a kwa ka a ga-eme nye ha. Ha ga-aga na mba ọzọ biri ka ndị a dọtara n’agha.

¹² “Nwa eze nke nọ n’etiti ha ga-amaburu ibu ya n’ubu puo n’ochichiri, o ga-egwupu mgbidi aja nke obodo site n’ebe ahụ puo. O ga-ekpuchikwa ihu ya ka o ghara iji anya ya hụ obodo ahụ. ¹³ Ma aga m eji ugbu m jide ya, meekwa ka o biaruo Babilon bu ala ndi Kaldia. Ebe ahụ ka o ga-anọ nwuo, ma o gaghi ahụ ya anya. ¹⁴ Ndi niile gbara ya gburugburu na ndi agha ya niile ka m ga-achusa n’ala niile, o bukwa mma agha ka m ga-amiputa jiri chuo ha oso.

¹⁵ “Ha ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI, mgbe m chusachara ha n’etiti mba niile di iche iche, fesaakwa ha n’ala niile. ¹⁶ Ma o bu mmadu ole na ole n’ime ha ka m ga-edebe ndu site na mma agha, na unwu na oria na-efe efe. Ka ha nwee ike koo akuko ihe aru niile ha n’etiti mba di iche iche ebe ha gbagara oso. Ha ga-amatakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.”

¹⁷ Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ¹⁸ “Nwa nke mmadu, tuo egwu mgbe i na-eri nri gi. Jirikwa ihe otutu tupa mmiri onunu gi, dika a ga-asị na o bu ihe ikpezu i nwere. ¹⁹ I ga-asikwa ndi bi n’ala ahụ, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu banyere ndi bi na Jerusalem, n’ala nke Izrel, si, Ha ga-eji ujo rie achicha ha, jirikwa obi ilo mmiri nuo mmiri ha, n’ihi na a ga-ekpochapu ihe niile di n’ala ha, n’ihi ihe ike nke ndi bi n’ime ya. ²⁰ Obodo niile nke ndi mmadu bi n’ime ya ga-ala n’iyi, otu aka ahụ, ala unu niile ga-abu ebe togboro na nkiti. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe bu ONYENWE ANYI.’”

O gaghi adi anya mmezu

²¹ Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ²² “Nwa nke mmadu, kedụ ihe ilu a natu n’Izrel putara, nke na-asị ‘Ubochi adila oke anya, onu niile aburukwala ihe na-enweghi isi?’ ²³ Gwa ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu, Aga m eme ka ilu a kwusi, ha agaghi atukwa ya dika ilu n’Izrel ozo.’ Kama gwa ha, ‘N’ubochi ahụ adila nso mgbe onu niile ga-emezu. ²⁴ N’ihi na agaghi enwekwa onu ugha ozo, maobu iju ase ire utu n’etiti ulo Izrel. ²⁵ Ma mu onwe m bu ONYENWE ANYI ga-ekwu ihe m zubere. Ihe obula m kwuru ga-emezu na-atufughi oge. N’ihi na o bu n’oge unu di ndu, unu ndi nnupu isi, ka m ga-emezu ihe obula bu nke m kwuru. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri ya.’”

²⁶ Okwu nke ONYENWE ANYI biakwutere m, ²⁷ “Nwa nke mmadu, lee, ulo nke Izrel na-asị, ‘Onu niile o na-ahu bu maka otutu afu di n’ihu, amuma ya bukwa maka oge na-abia n’ihu.’

²⁸ “N’ihi ya, gwa ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri, o dighikwa okwu m nke a ga-atufu oge ozo n’ime ya, ihe obula m kwuru ka a ga-emezu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri ya.’”

13

Okwu megide ndi amuma ugha

¹ Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ² “Nwa nke mmadu, buo amuma megide ndi amuma nke Izrel ndi na-ebu amuma ugbu a, gwa ndi amuma ahụ na-ekwu ihe sitere ha n’uche: ‘Nurunu okwu nke ONYENWE ANYI. ³ Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, Ahuhu ga-adiri ndi amuma nzuzu ndi na-agbaso mmuo nke onwe ha, ndi o dighi ihe ha na-ahu. ⁴ Gi Izrel, lee, ndi amuma gi niile di ka nkita ohia bi na mkpomkpo ebe. ⁵ Unu arigobeghi na oghere juputara na mgbidi maobu ruzie mgbidi aja ndi ahụ maka nchekwa ndi Izrel ka o nwee ike kwudosie ike n’ubochi agha nke ONYENWE ANYI. ⁶ Onu ha bu ugha, otu a, iju ase ha bukwa ugha, ha na-asị,

“ONYENWE ANYI kwuputara,” ebe ONYENWE ANYI ezipughị ha, ha na-agakwa n’ihu na-atụ anya ka o mezuo okwu ha. ⁷ O bughị oḣu ugha ka unu huru, o bughikwa okwu iju ase ugha ka unu kwuru, mgbe unu na-asị, “Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara,” n’agbanyeghi na mu onwe m ekwughị okwu?

⁸ “N’ihi ya, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri, aga m ebibi unu n’ihi okwu ugha na oḣu ugha unu niile. Edoola m onwe m imegide unu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri. ⁹ Aka m ga-emegide ndi amuma niile ahụ bu ndi na-ahụ oḣu ugha, na-agbakwa afa ugha. Ha a gaghị esonye na otu ogbakọ ndi m maobu buru ndi agunyekorọ n’akwukwọ ndekota aha ulọ nke Izrel, ha agaghị abakwa n’ala ndi Izrel. Mgbe ahụ unu ga-amata na mu onwe m bu Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI.

¹⁰ “N’ihi na ha eduhiela ndi m, mgbe ha na-asị, “Udo,” ebe udo na-adighi, n’ihi na mgbe e wuru mgbidi na-esighi ike, ndi amuma ndi a jara ha mma, werekwa nzu techie ya. ¹¹ Ya mere, gwa ndi ahụ jiri nzu techie mgbidi ahụ na o ga-ada. Oke mmiri ozuzo nke ga-ezobiga oke ga-ezo, aga m ezitekwa mkpuru mmiri di ukwu nke ga-ada, na oke ifufe nke ga-akwada ya. ¹² Mgbe mgbidi ahụ dara, ndi mmadu o gaghị aju, “Olee ebe mgba ocha ahụ i ji techie ya di?”

¹³ “Ya mere, Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, aga m eji oke ifufe nke onuma m, na oke mmiri ozuzo nke iwe m, ma oke akummiri nke oke iwe m mebie ya. ¹⁴ Aga m akwada mgbidi ahụ unu tere nzu, aga m emekwa ka o daruo ala nke ga-eme ka ahụ ntala ya anya; o ga-adakwasikwa unu, gwepia unu. Mgbe o dara o ga-egbuchapu unu niile; unu ga-amatakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI. ¹⁵ Otu a ka m ga-esi gosiputa iwe m n’ebe mgbidi ahụ no, na n’ahụ ndi ahụ ji nzu techie ya. Aga m asị unu, “Mgbidi ahụ adighikwa, otu a ka o dikwa ndi ahụ ji nzu techie ya, ¹⁶ bu ndi amuma Izrel ndi ahụ buru amuma nye Jerusalem, ndi hukwara ya oḣu udo mgbe udo na-adighi, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri.”’

¹⁷ “Ma ugbu a, gi nwa nke mmadu, chee ihu n’ebe umada ndi unu no, ndi nke na-ebu amuma di ka o si si ha n’obi puta. Buo amuma megide ha ¹⁸ si, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu, Ahuhu diri ndi inyom na-adunye ogwu mgbaasi na nkwoji aka ha na-emekwa akwa mgbokwasị nke ikpuchi isi maka ndi mmadu di iche iche, iji raata ha. Unu si ana chee na unu ga-echebe ndu unu mgbe unu buru uzọ mee ka ndi m maa n’onye? ¹⁹ Unu emeela ka m ghara idi nso n’etiti ndi m, n’ihi mkpoju aka oka bali na iberibe achicha ole na ole. N’ihi ya, unu emeela ka ha nwuo bu ndi na-ekwesighi inwu anwu. Unu edebekwala ha ndu bu ndi na-ekwesighi idi ndu, site n’okwu ugha unu na-agwa ndi m, bu ndi na-ana nti n’okwu ugha.

²⁰ “N’ihi nke a, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu, ana m emegide ogwu mgbaasi niile nke unu ji achu nta mkpuruobi ndi m dika nnunu. Aga m adowapu ha site n’aka unu, naputakwa ndi m, bu ndi unu ji n’onye di ka nnunu e tinyere n’ulo akpara akpa. ²¹ Aga m adowa akwa mgbokwasị ogwu unu, naputa ndi m site n’aka unu. Ha agaghị amakwa n’onye nke ike unu ozọ. N’uzo di otu a unu ga-amatakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI. ²² N’ihi na ugha unu emeela ka obi ndi ezi omume daa mba, mgbe o na-abughị uche m na ihe di otu a ga-eme. Ma unu emeela ka obi ndi ajo omume sie ike site na nkwa ogologo ndu unu kwere ha, mee ka ha ghara isite n’uzo ojo ha chegharia ma zoputa ndu ha. ²³ N’ihi nke a, unu agaghị ahukwa oḣu ugha ozọ, maobu gbaa afa. M ga-anaputa ndi nke m site n’aka unu. Mgbe ahụ unu ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.’ ”

14

Okwu megide ndi na-ekpere arusi

¹ Ufodu n'ime ndi okenye Izrel biakwutere m, nodu ala n'ihu m. ² Mgbe ahụ okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, ³ "Nwa nke mmadu, ndi ikom ndi a na-eke arusi n'ime obi ha, ma tinyekwa ihe isu ngongu nke ajo omume ya n'ihu ha.* Aga m ekwenye ka ha juta m ase obula? ⁴ Ya mere, gwa ha okwu si ha 'Nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: Mgbe onye Izrel obula na-agbaso arusi n'obi ya, nke na-ekwekwa ka arusi ndi a na-eduba ya na mmehie, biakwutere onye amuma ijuta ya ase, mu onwe m bu ONYENWE ANYI ga-aza onye ahụ dika o si di, ya bu dika iba uba nke arusi ya niile si di. ⁵ N'uzo di otu a ka m ga-esi nwetaghachikwa obi ndi Izrel niile bu ndi si n'ebe m no wezuga onwe ha, ma malite ife arusi.'

⁶ "N'ihu ya, gwa ulo Izrel, 'The ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu, Chegharianu! Sitenu n'ife arusi unu niile chigharia, jukwanu omume unu niile ruru aru.

⁷ " 'N'ihu na onye obula n'ulo Izrel maobu onye obula n'ime ndi obia bi n'ala Izrel, nke kewapuru onwe ya site n'iso m, si otu a mee ka arusi o na-eke baa ya n'obi, nke na-etinye ihe isu ngongu ajo omume n'ihu ha, mechaa, gakwuru onye amuma maka isite n'aka ya ijuta m ase, mu onwe m bu ONYENWE ANYI ga-azaghachi ha. ⁸ Aga m edokwa onwe m imegide ha, mee ka ha buru ihe imaatu na ilu nye ndi ozo. Aga m esitekwa n'etiti ndi m wezuga ha. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.

⁹ " 'O buru na arafuo onye amuma ahụ ka o buo amuma, o bu mu onwe m bu ONYENWE ANYI rafuru onye amuma ahụ. Aga m esetipu aka m megide ya, bipukwa ya site n'etiti ndi m, bu Izrel. ¹⁰ Ha ga-ata ahuhu n'ihu mmehie ikpe omuma ha, dika ikpe omuma diri onye na-aju ase, otu a ka o ga-adikwa nye onye amuma ugha ahụ. ¹¹ Mgbe ahụ, umu Izrel agaghị esitekwa n'iso m kpafuo ozo.† Ha agakwaghị eji mmehie meruo onwe ha, kama ha ga-abu ndi m, mu onwe m ga-abukwa Chineke ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuputara ya.' "

Ikpe omuma aghaghi ibia

¹² Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ¹³ "Nwa nke mmadu, o buru na ndi bi n'ala emehie megide m, site n'ekwesighi ntukwasi obi ha, o buru na m esetipu aka m mee ka oke unwu biakwasi ha, o burukwa na m emee ka mmadu na anumanu niile di n'ala a nwuchasia, ¹⁴ a sikwa na Noa, Daniel na Job bi n'etiti ya, ha ga-azoputa naani onwe‡ ha n'ezi omume ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri ya.

¹⁵ "Asi na m eziga anu ohia ojojo ka ha bia bibie ala ahụ, mee ka o ghoo ebe togboro n'efu meekwa ka mmadu obula ghara i site n'ime ya gafee n'ihu anu ohia ndi ahụ, ¹⁶ dika m na-adi ndu ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu, o burukwari na ndi ikom ato ndi a no n'ebe a, ha agaghị anaputa o buladi umu ha ndi nwoke maobu umu ha ndi nwanyi site n'ila n'iyi. Naani ha ka a ga-azoputa, ma ala ahụ ga-abu ihe togboro n'efu.

¹⁷ "O buru na a si na m mere ka mma agha biakwasi ala ahụ, m si, 'Ka mma agha gabiga site n'ala ahụ niile gburugburu,' ma gbuo mmadu na anumanu niile di n'ime ya, ¹⁸ dika m na-adi ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri, a sikwari na ndi ikom ato ndi a no n'ala ahụ, ha agaghị anaputa umu ndi ikom na umu ha ndi inyom site n'ila n'iyi. Kama, o bu naani ha onwe ha ka a ga-anaputa.

* **14:3** 14:3 Kwenye ka arusi ndi a na-eduba ha na mmehie † **14:11** 14:11 Maobu, wezuga onwe ha ‡ **14:14** 14:14 Ya bu, mkpuruobi ha

19 “Ozokwa, o buru na m eziga oke iwe m site n’ajo oria na-efe efe, o buru na oria ahụ egbuo mmadu na anumanu ha niile,²⁰ dika m na-adị ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri, a sikwa na Noa, Daniel na Job bi n’ime ya, ha agaghị anaputa umu ha ndi ikom maobu ndi inyom site n’ila n’iyi. Ha ga-azoputa naani onwe ha n’ezi omume ha.

21 “N’ihi na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, a ga-esi ana naputa ya, mgbe m zipuru uzọ ikpe m anọ di oke egwu nke na-echere Jerusalem. Ikpe ndi a bu: mma agha na unwu, anu ohia ojoo na-adogbu adogbu na oria na-efe efe, ka ha gbuchapu mmadu na anumanu niile di n’ime ya.²² Ma a ga-enweta ufodu ndi ga-afodu ndu, bu umu unu ndi nwoke na ndi nwanyi, ndi a ga-anaputa site n’ahuhu ndi a. Ha ga-abiakwute unu. Mgbe unu huru omume ha, na obibi ndu ha, ha ga-aburu unu ihe nkasiobi n’ihi na unu ga-esite na ha mata udi mbibi nke m mere ka o biakwasị Jerusalem.²³ A ga-akasikwa unu obi mgbe unu huru omume ha na obibi ndu ha, unu ga-amatakwa na o bughị n’efu ka m mere ka ihe ndi a niile dakwasị ha.” Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri ya.

15

Jerusalem, osisi vaini na-abaghi uru

1 Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si,² “Nwa nke mmadu, olee, uzọ osisi vaini si puo iche site n’alaka osisi ndi ozọ di n’ime oke ohia? ³ A na-esi n’ime osisi ya were meputa ihe obula bara uru? O bu site na ya ka a na-esi emeputa osisi nke e ji ekonye ihe? ⁴ Uru ha bara bu iji ha menye oku. Ma mgbe isi ya abuo repiara, mgbe etiti ya rekwara oku, o nwere ihe ozọ mmadu nwere ike iji ya mee? ⁵ O buru na o baghi uru mgbe o zuruoke, a ga-esi ana were ya meputa ihe bara uru mgbe oku repiasirila ya, o ghoo unyi?”

6 “N’ihi ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu, dika m sitere n’etiti ohia niile weputa osisi vaini nye ka o buru nku e ji emenye oku, otu a ka m ga-esi mesoo ndi bi na Jerusalem. ⁷ Aga m eche ihu m* imegide ha. O bu ezie na ha esitela n’oku puta, ma oku ga-erepia ha. Unu ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI, mgbe m guzoro onwe m megide ha. ⁸ Aga m emekwa ka ala ha togboro n’efu, n’ihi na ha bu ndi na-ekwesighi ntukwasị obi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri.”

16

Ekwesighi ntukwasị obi Jerusalem

1 Okwu nke ONYENWE ANYI biakwutere m,² “Nwa nke mmadu, gwa Jerusalem okwu mee ka o mara banyere ndu ya niile ruru aru ³ si ya, ‘Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-agwa Jerusalem: Iputa uwa gi na omumu gi bu n’ala ndi Kenan; nna gi bu onye Amori, nne gi bu onye Het. ⁴ N’ubochi ahụ a muru gi, ebeghi otubo gi, o dighi onye lekotara gi maobu jiri mmiri saa gi ahụ i sachapu gi unyi maobu tee gi nnu, maobu jiri akwa kechie gi. ⁵ O dighi onye nwere obi ebere n’ebe i no. O dighi onye ihe banyere gi meturu n’obi, o dikwaghị onye lekotara gi. Kama n’ubochi ahụ a muru gi a tufuru gi n’ohia, n’ihi na-eledara gi anya.

6 “ ‘Ma mgbe m si n’ebe ahụ i togbọ na-agafe, ahuru m gi ka i chiliri ukwu gi, obara jukwara gi ahụ, dika i dina n’ime obara gi. N’oge ahụ, ihe puru m n’onu bu, “Di ndu.” ⁷ Emerere m ka i too dika osisi na-eto eto n’ime ohia. I tolitere, too ogologo ma tozuo oke na nwanyi, i kpuru ara, agiri isi gi pukwara, ma gi onwe gi gba otọ.

* 15:7 15:7 Maobu, Aga m eguzo onwe m

8 “Emesia, a gafere m n’akuku gi, mgbe m lere gi anya ahuru m na i tozuola onye mmadu ga-ahuru n’anya. A gbasapuru m akuku akwa m n’ahuru gi, jiri ya kpuchie oto gi. Anuru m gi iyi, mu na gi gbara ndu, i ghokwara nke m. Ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuputara.

9 “Eji m mmiri saa gi ahuru, sachapu obara di gi n’ahuru, teekwa gi mmanu. 10 Enyere m gi akwa ocha na uwe a kpara nke oma, nke i ji kpuchie ahuru gi. Nyekwa gi akpukpoukwu e ji ezi akpukpo kwaa, jirikwa ezi akwa ocha na uwe ndi di oke onu kpuchie gi. 11 Eyinyere m gi ihe icho mma, tnye olaaka n’aka gi, nakwa olaolu n’olu gi. 12 Etinyekwara m gi ola n’imi, tnye gi olanti abuo na nti gi, na okpueze mara mma n’isi gi. 13 E ji ihe icho mma olaocha na olaedo choo gi mma. Uwe gi bukwa uwe ezi akwa ocha, uwe di oke onu, na uwe a kpara nke oma. Nri i na-eri bu utu oka a yochaziri nke oma, na mmanu anu, na mmanu oliv. Mma gi putaziri ihe nke oma, i ruo ogo ibu eze nwanyi. 14 Aha gi dara uda nke ukwu n’etiti mba di iche iche n’ihi mma gi, nke zuruoke site n’ebube ahuru bu nke m tukwasiri gi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuputara.

15 “Ma i tukwasiri mma gi obi, jiri n’ihi na a mara aha gi gho onye akwuna. I wekwaara onwe gi nye nwoke obula gabigara mee ka mma gi buru nke ya. 16 I were uwe gi ufodu, meere onwe gi ebe di iche iche di elu nke turu agwa, ebe doziri ihe ndina ikwa iko gi. Ihe di otu a emetubeghi mbu, ha ekwesikwaghi ime mgbe obula. 17 I chiri olaocha na olaedo ndi ahuru mara mma, bu nke m nyere gi, were ha kporo onwe gi oyiwi nwoke di iche iche, ndi i na-akpo isiala nye. N’uzo di otu a ka gi na ha si na-akwako iko. 18 Uwe oma ahuru a kpara akpa ka i ji kpuchie ha. Mmanu m na uda m na-esi isi utu ka i chere n’ihu ha dika onyinye. 19 Ozokwa, utu oka oma, mmanu oliv na mmanu anu, nri ndi m nyere gi ka i rie, ka i ji choo aja na-esi isi utu n’ihu ha. Otu a ka o si di, ka Onyenwe anyi ONYENWE ANYI kwuputara.

20 “Umumu niile i mutaara m, nwoke na nwanyi, ka i ji chooro arusi gi aja ka ha rie. O bu na igba akwuna gi ezughiri gi? 21 Ma i gburu umumu m, jiri ha choo aja nye arusi! 22 N’oge ndi a niile i na-akwa iko, na-eme ihe aru ndi a niile, o metubeghi gi n’obi ka i cheta ubochi niile ndi ahuru i bu nwantakiri, mgbe i no na-agba oto, mgbe obara juputara gi n’ahuru.

23 “Ahuhu, ahuhu, ga-adiri gi, ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri. Tinyekwara ajo omume gi niile, 24 i wuuru arusi gi ulo ebe ikwa iko, wuokwa ulo arusi ndi ozo n’akuku okporozo niile. 25 I wuuru onwe gi ebe ichu aja e wuliri elu di iche iche n’isi uzo niile, si otu a meruo mma gi. N’ebe ahuru ka i na-anu na-emeghere* onye obula gafetara ukwu gi abuo,† mee ka ikwa iko gi na-amubanye. 26 I kwasoro ndi Ijpt bu ndi agbataobi gi iko, ndi anuahuru ha di ukwu. I si otu a mee ka iwe di ukwu wee m megide ikwa iko gi nke na-aba uba. 27 N’ihi ya, esetipuru m aka megide gi, e webilatara m oke ala gi ka o di ntakiri; ewere m gi nyefee oke ochicho nke ndi iro gi, bu ndi inyom Filistia, ndi ihere mere n’ihi omume gi niile ruru unyi. 28 Gi na ndi Asiria akwaala iko, n’ihi na afu adighi eju gi. O buladi mgbe nke a gasiri, i bukwa onwe na-enweghi afu ojuju. 29 I mere ka ikwa iko gi mubaa ruo ala ndi Kaldia, mba ahuru izu ahia doro anya. Ma obuladi na nke a afu ejughikwa gi.

30 “Iwe m di oku megide gi,‡ otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuputara. Mgbe i na-eme ihe ndi a, i na-eme ha nnoo di ka onye akwuna nke ihere adighi eme.§ 31 Mgbe i ruru ulo arusi n’isi uzo niile, wuokwa ulo ikwa iko gi na mbara uzo niile, i meghe ya dika akwuna, n’ihi na i juru inara ndi gi na ha kwara iko ego obula.

* 16:25 16:25 Ya bu, eghebere † 16:25 16:25 Na-enyekwa onye obula onwe gi ‡ 16:30 16:30 Lee ka i si buru onye na-ata ahuru, onye obi ya na-esighi ike. § 16:30 16:30 Onye na-adighi ezo-ezo maobu na-eme omume o dighi onye m huru

³² “N’ezie, i bu nwanyi na-akwa iko ma i no na di, onye na-anabata ndi ikom ozo karija di ya! ³³ Ndi akwuna niile na-anata onyinye, ma gi onwe gi na-enye ndi ikom niile huru gi n’anya onyinye, inye ha ngari ka ha biakwute gi site n’ebe niile biakwute gi n’ihi igba akwuna gi. ³⁴ N’ihi ya, i di iche n’etiti ndi inyom ndi ozo n’udi igba akwuna gi, o nweghi onye na-agbaso gi na-ario gi maka ikwaso gi iko. I kwuru ugwo ma o nweghi ugwo a kwuru gi, n’uzo di otu a i di iche.

³⁵ “N’ihi nke a, gi nwanyi akwuna, nuru okwu ONYENWE ANYI! ³⁶ Nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, N’ihi na i wupuru agu nke anu ahu gi, kpugheekwa oto gi n’ikwa iko gi nke gi na ndi i huru n’anya na-akwa, na n’ihi arusi gi niile ruru aru, nakwa n’ihi na i nyere ha obara umu gi, ³⁷ n’ihi ya, aga m achikota ndi niile bu ndi ahu niile i huru n’anya, ndi gi na ha na-enwe obi oto, ndi i huru n’anya, ma ndi i kporo asi. Aga m achikota ha site gburugburu gi imegide gi, gbaa gi oto n’ihu ha, ka ha hu oto gi niile. ³⁸ Aga m ata gi ahuhu a na-ata ndi inyom na-akwa iko, na ndi inyom na-egbu mmadu. Aga m eme ka ibo obo obara nke onuma m, ya na ekworo m, biakwaso gi. ³⁹ Aga m enyefe gi n’aka ndi ahu i huru n’anya, bu otutu mba ahu di iche iche. Ha ga-ebibi gi, kwada ulo ikwa iko gi, na ulo arusi gi niile di elu, gbaa gi oto, narakwa gi uwe gi niile, na ihe icho mma gi niile, hapu gi ka ihere mee gi. ⁴⁰ Ha ga-akpoa igwe mmadu ga-emegide gi, ndi ga-atu gi nkume, jirikwa mma agha ha bokasia gi. ⁴¹ Ha ga-agba ulo gi oku ma takwaa gi ahuhu n’ihu otutu ndi inyom. Aga m ahukwa na i kwusiri ikwa iko i na-akwa, i ga-akwusikwa ikwu ugwo ahu i na-akwu ndi iko gi. ⁴² Mgbe ahu, oke iwe m megide gi ga-adaju, ekworo m ga-esite n’ebe i no gabiga. Aga m ano nwayoo gharakwa iwe iwe ozo.

⁴³ “Ebe o bu na i chetaghi ubochi ndi ahu niile, mgbe i di n’agboghobia, ma i ji ihe ojo ndi a niile i na-eme kpasuo m iwe. Ya mere, aghaghi m ikwughachi gi dika mmehie gi si di. O bu na i meghe omume ndi a ruru aru, tinyekwara mmehie agu ikwa iko? O bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri.

⁴⁴ “Lee, onye obula na-atu ilu, ga-atu ilu a banyere gi si, “Otu o di nne ka o di nwa ya nwanyi.” ⁴⁵ N’ezie, i di ka nne gi, n’ihi na nne gi kporo di ya na umu ya asi. I dikwa ka umunne gi ndi inyom. Ha na-akpo di ha na umu ha asi. N’ezie, nne gi bu onye Het, nna gi bukwa onye Amori. ⁴⁶ Ada nne gi bu Sameria, ya na umu ya bi n’ugwu. Nwanne gi nwanyi nke nta bu Sodom, ya na umu ya bi n’ala ndida. ⁴⁷ O bughu naani na i soro uzo ha niile, i nomiri omume ibi ndu aru ha niile, kama dika a ga-asi na nke a bu ihe nta, n’uzo gi niile, i ghororo onye ruru aru karija ha. ⁴⁸ Ebe m na-adi ndu, ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, Sodom na umu ya ndi inyom emetubeghi ihe ndi a gi na umu gi ndi inyom mere.

⁴⁹ “Mmehie nwanne gi nwanyi Sodom bu nganga, na umengwu, na oke oriri. Ha juru inyere ndi no na mkpa, na ndi agu na-agu no n’onu uzo ha aka. ⁵⁰ Ha di elu n’obi ha, mee ihe aru n’ihu m. N’ihi ya, esitere m n’ihu m wezuga ha dika i huru. ⁵¹ O buladi Sameria emerughi okara mmehie niile i mere. I meela ihe aru bara uba karija nke ha mere, si otu a guo umunne gi ndi inyom ka ndi ezi omume site n’ihe ndi a niile nke i mere. ⁵² Gi onwe gi buru ihe ihere gi, n’ihi na omume gi ekpeputala umunne gi ndi inyom. N’ihi na mmehie gi di njo, dikwa ukwu karija nke ha, ha bu ndi a guru na ndi ezi omume karija gi. Ya mere, ka ihere mee gi, burukwa onodu ihere gi, n’ihi na i meela ka a guo umunne gi ndi inyom dika ndi ezi omume.

⁵³ “Ma otu o di, aga m eme ka oganihu nke Sodom na umu ya ndi inyom, na oganihu nke Sameria na umu ya ndi inyom, na oganihu nke gi dighachikwa n’etiti ha: ⁵⁴ Ka i nwee ike buru onodu ihere gi, ka ihere mekwa gi n’ihi ihe niile i mere, n’ikasi ha obi. ⁵⁵ Ozo ndi umunne gi nwanyi bu Sodom na Sameria na umu ha ndi inyom ga-alota n’onodu mbu ha; gi na umu gi ndi inyom ga-alotakwa n’onodu mbu unu. ⁵⁶ Ma i pughi emeghe onu gi kpoa aha nwanne gi nwanyi bu Sodom n’ubochi

nganga gi, ⁵⁷ tupu e kpughe ajọ omume gi. Ọ bụladị otu ahụ, ugbo a ị bu ihe ikwa emo nye ndị ada Edom* na ndị agbataobi ya niile, na ndị ada ndị Filistia. Ndi niile nọ gi gburugburu na-elelikwa gi anya. ⁵⁸ Ị ga-anata ugwo ọrụ nke ikwa iko gi, na ihe arụ ndi ọzọ ị na-eme. Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya.

⁵⁹ “ ‘Nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri, Aga m akwughachi gi dika omume gi si di, n’ihi na ị ledara iyi ahụ ị nuru anya site n’imebi ogbugba ndu ahụ.† ⁶⁰ Ma otu obula o si di, aga m edebezu nkwa ahụ niile m kwere gi mgbe ị di na nwantakiri. Aga m eme ka ogbugba ndu ahụ di n’etiti mu na gi guzosie ike ruo ebighi ebi. ⁶¹ Mgbe ahụ, ị ga-echeta uzọ gi niile, ma nwee ihere, mgbe m ga-ewere umunne gi ndi inyom ndi ahụ toro gi na ndi nke ị toro nye gi ha dika umu, ma o bughị n’ihi ogbugba ndu m. ⁶² Aga m eme ka ogbugba ndu mu na gi guzosie ike, ị ga-amatakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI. ⁶³ Mgbe ahụ, aga m ekpuchiri gi ajọ omume niile bu nke ị mere. Ihere ga-eme gi mgbe ị chetara ndu ojo gi, ị gaghị emeghekwa onu gi kwuo okwu n’ihi oke mweda n’ala gi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri.’ ”

17

Ugo abuo na otu osisi vaini

¹ Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ² “Nwa nke mmadu, tuo ilu kowaara ulo Izrel akuko ihe omuma atu. ³ Si ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, otu ugo nke nwere nku abuo buru ibu, nke abuba ya turu agwa agwa ma dikwa ogologo, feere bia na Lebanon, tujiri onu onu osisi sida kachasi ibe ya ogologo. ⁴ O kubipuru onu onu alaka osisi a, buru ya gaa n’ala ebe otutu ndi na-azu ahia juru, kuọ ya n’obodo ahụ.

⁵ “ ‘O sitekwara n’ala ahụ were otu mkpuru kuọ ya n’ala mara nnoọ ezi mma. O kuru ya dika e si aku osisi wilo n’akuku ebe enwere uba mmiri. ⁶ O dighi anya, mkpuru osisi ahụ gbara mborogwu, too, ghoo osisi vaini di mkpumkpu, nke na-awasa awasa, nke alaka ya niile chere ihu n’ebe ugo ahụ nọ. O nwekwara alaka siri ike, na akwukwo mara mma.

⁷ “ ‘Ma e nwekwara ugo ozo, nke nwere nku sara mbara, nke juputara n’abuba. Mgbe ugo a biara, osisi vaini a gbasakwara mborogwu ya na alaka ya, chee ugo ahụ ihu, ka o gbakwasị ya mmiri. ⁸ A kuru ya n’ebe ala di mma, n’akuku otutu mmiri, ka o nwee ike waputa ngalaba, mia mkpuru, ghokwa ezigbo vaini mara mma.’

⁹ “ ‘Si ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: O ga-adihukwa? O bu na agaghị ehopu mborogwu ya niile, bipukwa mkpuru ya niile mee ka o kponwuo? Ka akwukwo ndu niile nke na-epute ohuru kponwuo. O gaghị ewekwa ogwe aka di ike maobu otutu ndi mmadu ihoputa ya site na mborogwu ya. ¹⁰ A kuola ya ma o ga-etokwa? O gaghị akponwu kpamkpam mgbe oke ifufe si n’owuwa anyanwu feturu ya, kponwuchakwaa n’ala ebe ahụ o nọ puo?’ ”

¹¹ Mgbe ahụ, okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ¹² “Ugbo a, gwa ndi nnupu isi ahụ, ‘unu maara ihe ilu a putara?’ Si ha, ‘Lee, Babilon biara na Jerusalem dokpuru eze ya na ndi ochichi ya laa Babilon. ¹³ O were otu onye site n’ezinaulo eze, ya na ya gbara ndu, bu onye o mere ka o nuo iyi. O sitekwara n’ala ahụ bupu ndi ndu obodo ahụ niile. ¹⁴ N’uzo di otu a, alaeze ahụ ghorọ alaeze e wedara n’ala nke ukwu, nke na-enweghikwa ike ibili ozo. Oganihu nke alaeze ahụ dabeere naani na ndebe ha debere ogbugba ndu ahụ. ¹⁵ Ma o nupuru isi n’okpuru ya site n’iziga ndi ozi n’Ijpt ka ha nye ya otutu inyinya na ndi agha. O ga-enwetakwa ihe o choro? Onye na-eme ihe di otu a, o puru igbanari ntaramahu? O puru imebi ogbugba ndu ma gbalaga?

* 16:57 16:57 Otutu akwukwo mgbe ochie na-eke Aram † 16:59 16:59 I kpachara anya mebie ogbugba ndu nke mu na gi gbara.

16 “ ‘N’ezie, dika mụ onwe m na-adị ndụ, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri, o ga-anwu na Babilon, n’ala nke eze ahụ mere ka o nokwasị n’ocheeze, bu onye o ledara inu iyi ya anya mebikwaa ogbugba ndu ya. 17 N’agbanyeghi igwe ndi agha ya siri ike, Fero agaghi enwe ike zoputa ya n’agha, mgbe ha ga-ewulite mgbidi agha, gwuokwa olulu nnochibido iji gbuo otutu mmadu. 18 O lelihi inu iyi ahụ site n’imebi ogbugba ndu ahụ. N’ihi na o nyere aka ya n’ihe ibe ma gaa n’ihu mee ihe ndi a niile, mgbapu agaghi adiri ya.

19 “ ‘Ya mere, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri, Dika mụ onwe m na-adị ndụ, aga m akwughachi ya n’ihi nleda anya o ledara inu iyi m nakwa n’ihi ogbugba ndu nke o mebiri. 20 Aga m agbasa ugu m n’uzo o si aga; onya m ga-amakwa ya. Aga m ewetakwa ya na Babilon, nodukwa n’ebe ahụ taa ya ahuhu n’ihi na o kwesighi ntukwasị obi nye m. 21 Mma agha ka a ga-eji gbuo ndi agha ya niile na-agbapu oso, ndi niile foduru ka a ga-achusasi n’akuku niile. Mgbe ahụ, i ga-amata na mụ onwe m bu ONYENWE ANYI ekwuola ya.

22 “ ‘Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, Mụ onwe m ga-esi n’onu onu osisi kachasi mma nke osisi sida kachasi elu kuru ihe m ga-aku. Aga m esi n’onu onu osisi sida di elu kuru alaka di nro, nke m ga-aku n’ugwu di ezigbo elu. 23 O bu n’elu ugwu niile nke Izrel ka m ga-akunye ya. O ga-awaputakwa alaka ya, mja mkpuru, burukwa sida mara oke mma. Umụ nnunu di iche iche ga-ewu akwu ha na ya, ha ga-achotakwa ebe obibi na ndo nke alaka ya niile. 24 N’oge ahụ, osisi ohia niile ga-amata na mụ onwe m bu ONYENWE ANYI, bu onye na-egbuda osisi niile di elu, ma na-ewelikwa ndi di nta elu. Na o bu m na-eme ka osisi di ndu kponwuo, ma na-emekwa ka nke nwuru anwu diri ndu.

“ ‘Mụ onwe m bu ONYENWE ANYI ekwuola ya. Aghakwaghi m ime ya.’ ”

18

Mkpuruobi mehiere ga-anwu

1 Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, si, 2 “Gini ka unu bu mmadu na-ekwu mgbe unu na-atu ilu a banyere ala Izrel?

“ ‘Ndi bu nna erielu mkpuru vaini na-achaghi acha, eze umuntakiri a na-eru ha izizi.’ ”

3 “Dika m na-adị ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri, unu agaghi atukwa ilu a ozo n’ala Izrel. 4 N’ihi na mkpuruobi niile bu nke m, ma nke nna ma nke nwa, ha niile bu nke m. Mkpuruobi obula mehiere bu nke ga-anwu.

5 “O buru na-enwere otu onye ezi omume nke na-eme naani ihe ziri ezi na ihe di mma,

6 onye na-adighi eje n’ugwu iri oriri maobu welie anya ya n’ebe arusi niile nke Izrel di, onye na-adighi emeru nwunye onye agbataobi ya, maobu dinakwuru nwanyi no n’oge nsọ ya.

7 Onye na-adighi emegbu ndi mmadu, kama o na-akwughachi ugu o ji, maobu na-enyeghachi ihe o naara dika ihe mbe,

o dighi apunara mmadu ihe o nwere n’ike, kama o na-enye ndi agu na-agu nri, na-enyekwa ndi gbaa oto akwa mkpuchi.

8 O dighi agbazinye mmadu ego nara muru nwa, o dighi ana uma site n’aka ha.

O na-esite n’ihe ojo sepụ aka ya, na-ekpekwa ikpe ziri ezi n’etiti mmadu na ibe ya.

⁹ Ọ na-edebezu iwu m niile,
na-agbaso ụkpụrụ m niile n'ikwesị ntụkwasi obi.

Onye ezi omume ka nwoke ahụ bụ;
ọ ghaghị ịdikwa ndụ,

otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYI kwubiri.

¹⁰ “Ọ buru na o nwere nwa nwoke na-akpa ike, na-akwafu ọbara, na-emekwa ihe ndi ọzọ di iche iche, ¹¹ ọ bụ ezie na nna ya emeghi ihe ndi a:

“Ma ọ na-eri nri n'ulo arusi di n'ugwu,
na-emeru nwunye onye agbataobi ya;

¹² Ọ na-emegbu ndi ogbenye na ndi no na mkpa.

Ọ na-apunara mmadu ihe n'ike.

Ọ dighi eweghachi ihe o naara na mbe.

Ọ na-efe arusi,

na-emekwa ihe aru ndi ọzọ di iche iche.

¹³ Ọ na-anara ndi ọ gbazinyere ego omurunwa na uma.

O kwesiri ka onye di otu a di ndu? Ọ gaghị adi ndu. N'ih na o meela ihe ndi a niile ruru aru. A ga-egbu ya. Ọbara ya ga-adikwa n'isi ya.

¹⁴ “Ọ burukwa na nwoke a nwere nwa nwoke nke huru ihe ojoo ndi a niile nna ya na-eme, ma kpebie na ọ gakwaghi ebi udi ndu ahụ.

¹⁵ “Ọ dighi eri nri n'ulo arusi di n'elu ugwu
maobu welie anya lee arusi niile nke Izrel.

Ọ dighi emeru nwunye onye agbataobi ya.

¹⁶ Ọ dighi emegbu onye obula,

maobu anara ihe mbe n'ih ego ọ gbazinyere mmadu.

Ọ dighi apunara mmadu ihe o nwere n'ike,

kama na ọ na-enye ndi agu na-agu ihe oriri ya,

na-enyekwa ndi gbaa oto akwa mkpuchi;

¹⁷ Ọ buru na ọ dighi etinye aka na mmehie obula,

na ọ naghị anara omurunwa na uma n'aka ndi o binyere ego,

na ọ na-erubekwara iwu m niile isi, na-agbaso ụkpụrụ m niile.

Onye di otu a agaghị anwu n'ih mmehie nke nna ya mere. Ọ ga-adi ndu. ¹⁸ Ma nna ya ga-anwu n'ih mmehie niile o mere, n'ih na ọ bu onye na-ewe ihe na-abughi nke ya, onye na-apunara ndi ọzọ ihe ha nwere n'ike. Ọ bukwa onye na-eme ihe ojoo di iche iche n'etiti ndi ya.

¹⁹ “Ma unu na-aju, ‘Gini mere nwa adighi eketa oke n'ahuhu nke ajo omume nna ya?’ Ihe di otu ahụ apughi ime, ebe ọ bu na nwa ya emeela ihe ziri ezi ma leziekwa anya debozo ụkpụrụ m niile, ọ ghaghị ịdi ndu. ²⁰ Onye ahụ mere mmehie bu onye ga-anwu. Nwa agaghị ata ahuhu n'ih ihe nna ya metara, nna agakwaghi ata ahuhu n'ih ihe nwa ya metara. Onye ezi omume ga-anata ugwo ezi omume o mere, ma onye ajo omume ga-anata ugwo n'ih ajo ihe o mere.

²¹ “Ma ọ buru na onye ajo omume esite na mmehie niile o mere chigharia, malite idebe ụkpụrụ m niile, ma na-emekwa ihe ziri ezi na nke di mma, onye ahụ aghaghị ịdi ndu, ọ gaghị anwu. ²² Ọ dighi ajo omume niile bu nke ha mere a ga-echeta megide ha. Ha ga-adi ndu n'ih ihe ezi omume ha mere. ²³ Ọ na-atọ m uto bu onwu nke ndi ajo omume? Ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYI kwuputara. Kama, ọ bughị mgbe ha si n'uzo ha chigharia, diri ndu, ka obi na-atọ m uto?

²⁴ “Ma ọ buru na onye ezi omume esite n'ehi omume ya chigharia, mee mmehie na-emekwa ihe aru nke ndi ajo mmadu na-eme, ha ọ ga-adi ndu? Mba! Ọ dighi ihe ezi omume nke onye di otu a mere nke a ga-echetakwa. N'ih ekwesighi ntukwasi obi ha, ha bu ndi ikpe mara, n'ih mmehie ndi ha mere, ha ga-anwu.

²⁵ “Ma unu na-asị, ‘Ụzọ Onyenwe anyị ezighị ezi!’ Geenu ntị, unu ụlọ Izrel. Ọ bụ n’ụzọ m ezighị ezi? Ọ bughị ụzọ unu niile bụ nke na-ezighị ezi? ²⁶ Ọ bụrụ na onye ezi omume esite n’ezi omume ya chigharịa malite ime mmehie, ọ ga-anwụ maka ya; n’ihi mmehie ahụ o mere ka ọ ga-anwụ. ²⁷ Ọ bụrụ na onye ajọ omume esite n’ajọ omume niile nke o mere chigharịa malite ime ihe ziri ezi na nke dị mma, ọ ga-azọpụta ndụ ya. ²⁸ N’ihi na ọ tuleela n’obi ya, kpebiekwa ihapụ mmehie ya niile, ma malite ibi ndụ ziri ezi. Ndu ga-abụ nke ya. Ọ gaghị anwụ. ²⁹ Ma ụlọ Izrel na-asị, ‘Ụzọ Onyenwe anyị ezighị ezi!’ Ọ bụ n’ụzọ m niile ezighị ezi, unu ụlọ Izrel? Ọ bughị ụzọ unu niile bụ nke na-ezighị ezi?”

³⁰ “Ya mere, unu ụlọ Izrel, aga m ekpe onye ọbụla n’ime unu ikpe dika ụzọ ya si dị, otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYI kwubiri ya. Chegharianụ, sitenụ na njehie unu niile unu chigharịa, mgbe ahụ, mmehie agaghị a bụrụ unu ihe isọ ngongọ. ³¹ Wezuganụ njehie niile unu jehiere n’ime ya, ka unu nweta obi ọhụrụ na mmuọ ọhụrụ. Ụlọ Izrel, gini mere unu ga-eji nwuọ? ³² N’ihi na ọ dighị atọ obi m uto ihu na onye ọbụla na-anwụ, otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYI kwuputara. Cheghariakwanụ, ka unu diri ndu!”

19

Abụ akwa n’ihi ọndu umu eze Izrel

¹ “Ma gi onwe gi, buoronu ndiisi Izrel abụ akwa a, ² ma kwuo,
“ Ụdi nne Odum gini ka nne gi bu
n’etiti umu odum.

Ọ dinara n’etiti ha,
na-azu umu ya.

³ Ọ zulitere otu n’ime umu ya
nke ghorọ nwa odum siri ike.

Ọ mutakwara ka e si adorisi anu ohia,
ghoọ odum na-eri mmadu.

⁴ Mba niile nuru maka ihe banyere ya,
mee ka ọ danye n’olulu ha gwuru.

Ha ji nko koro ya,
duru ya gaa n’ala Ijpt.

⁵ “ Mgbe ọ huru na ọ dikwaghị ihe ozo o nwere ike ime banyere onodu ahụ,
matakwa na olileanya ya aburula ihe efu,

ọ hoputara nwa ya ozo
kuziere ya otu ọ ga-esi buru odum di ike.

⁶ Ọ ghorọ onyeisi umu odum niile,
n’ihi na ọ bu odum siri ike,

ọ mutakwara ka e si ejide anu ohia,
ya onwe ya ghokwara odum na-eri mmadu.

⁷ Ọ tikporo ebe ha niile e wusiri ike
meekwa obodo ha niile mkpomkpo ebe.

Ala ahụ na ndi niile no n’ime ya,
mara jijiji site n’oke egwu n’ihi olu igbo uja ya.

⁸ Mgbe ahụ, ndi agha nke mba niile di iche iche
putara gbaa ya gburugburu.

Ha sitere n’akuku niile nwude ya
n’onyia olulu ha siiri ya.

⁹ Ha tinyere ya nko n’imi, were dokpuo ya n’ulo igwe a kpara akpa,

bute ya n'ihu eze Babilon.
E mere ka o biri na mba ozo dika ohu,
ka a ghara inu uda olu ya ozo
n'ugwu niile nke Izrel.

10 “ ‘Nne gi dika osisi vaini n'ogige vaini
a kuru n'akuku mmiri,
nke nwere otutu alaka, nke na-amikwa mkpuru
n'ihhi mmiri o na-enweta.

11 Alaka ya niile siri ike,
ha toputara gho mkpara eze.

O topuru etopu,
tokaria alaka ndi ozo elu.
Nke a mere e ji na-ahu ya anya
site n'ebe di anya.

12 Ma e ji oke iwe hopu ya
tupu ya n'ala.

Oke ifufe si n'owuwa anyanwu mere ka akwukwo ya kponwusia,
meekwa ka mkpuru ya daa.

Alaka ya ndi ahụ di ike kponwusiri,
oku rechapukwara ha niile.

13 Ugbu a, akuola ya n'ime ozara
ebe kporo nku nke mmiri na-adighi.

14 Oku esitela n'ogwe ya rechapu alaka ya
na mkpuru ya niile.

O dikwaghi alaka siri ike foduru
nke dikwa mma ibu mkpara eze.'

Abu a bu abu akwa, nke e kwesiri ibu mgbe ikwa akwa.”

20

Izrel ndi na-enupu isi

1 O ruo, n'ogwugwu onwa ise, n'afu nke asaa, ufodu n'ime ndi okenye Izrel biara
ijuta ONYENWE ANYI ase. Ha noduru ala n'ihu m.

2 Mgbe ahụ, okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ³ “Nwa nke mmadu, gwa ndi okenye
Izrel okwu si ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-aju, O bu
ijuputa ase n'aka m ka unu biara? Dika mu onwe m na-adi ndu, agaghi m ekwe ka
unu juo m ase obula, o bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri.’

4 “I ga-ekpe ha ikpe? I ga-ekpe ha ikpe, nwa nke mmadu? Mee ka ha mara banyere
ihe aru niile nna nna ha mere. ⁵ Gwa ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu
ONYENWE ANYI siri, n'ubochi m hoputara Izrel, eweliri m aka m nuoro ya na umu
ya bu ulo Jakob iyi ma kpugheekwa onwe m gosi ha n'ala Ijpt. Site n'iweli aka m,
agwara m ha okwu si, “Mu onwe m bu ONYENWE ANYI bu Chineke unu.” ⁶ N'ubochi
ahu, anuru m ha iyi na m ga-esi n'ala Ijpt duputa ha baa n'ala nke m choputara
ha, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya, bu ala nke kachasi ibe ya mma.
⁷ Mgbe ahụ, agwara m ha, “Onye obula n'ime unu, wezuganu oyiyi ihe aru niile ndi
ahu bu nke unu legidere anya, unu ejikwala arusi niile nke Ijpt meruo onwe unu.
Mu onwe m bu ONYENWE ANYI bu Chineke unu.”

8 “ ‘Ma ha nupuru isi megide m. Ha anaghi m nti. Ha ewezugakwaghi oyiyi ihe aru
ndi a, bu nke ha lekwasiri anya, maobu hapukwanu arusi niile nke ndi Ijpt. N'ihhi
ya, aga m awukwasi ha oke iwe m, meekwa ka iwe m zuo oke n'ahu ha n'Ijpt. ⁹ Ma

n'ihia m, e si m Ijipt kpoputa ha. E mere m nke a ka a ghara imeru aha m bu nke di nsọ, n'anya ndi mba di iche iche n'etiti ndi ha binyere, bu ndi mkpughere onwe m nye Izrel n'ihu ha. ¹⁰ N'ihia ya, esitere m n'Ijipt duputa ha, dubata ha n'ozara. ¹¹ N'ebe ahụ ka m nọ nye ha iwu m niile, gosikwa ha ukpuru m, gwa ha na onye obula debere ha ga-adi ndu. ¹² Ozọ, e nyekwara m ha ubochi izuike, ka o buru ihe iribama di n'etiti mu na ha, ka ha maara na mu onwe m bu ONYENWE ANYI, na-edo ha nsọ.

¹³ “Ma ulo nke Izrel nupuru isi megide m. N'ime ozara ahụ, ha juru idebe iwu m. Ha agbasoghi usoro m, o bu ezie na igbaso ya putara idi ndu. Ha edebeghi ubochi izuike m nsọ. N'ihia ya, ekpebikwara m na m ga-awukwasị ha iwe oku m, ka m kpochapu ha n'ime ozara. ¹⁴ Ma n'ihia m, e mere m ihe ga-eme ka a ghara ime ya ka o hapu idi nsọ n'anya ndi mba niile, bu ndi huru mgbe m si Ijipt kpoputa ha. ¹⁵ Ma n'ime ozara ahụ, eweliri m aka nuro ha iyi na m agaghi eduba ha n'ala ahụ m nyere ha, ala mmiri ara ehi na mmanu anu na-eru na ya, ala ahụ kachasi ala niile ozọ di n'awa mma. ¹⁶ N'ihia na ha juru iwu m, ha jukwara igbaso ukpuru m niile. Ha meruru ubochi izuike m, n'ihia na obi ha niile di n'ebe arusi ha di. ¹⁷ Ma eji m obi ebere lee ha anya ma ghara ila ha n'iyi. Ekpochapughi m ha n'ozara. ¹⁸ Mgbe ahụ, agwara m umu ha okwu n'ozara, “Unu agbasola nzo ukwu nna unu ha maobu debe iwu ha maobu jiri arusi ha meruo onwe unu. ¹⁹ Mu onwe m bu Onyenwe na Chineke gi. Gbasoonu iwu m niile, lezie anya ka i sorokwa uzọ m niile. ²⁰ Doonu ubochi izuike m nsọ, ka ha ghookwa ihe iribama n'etiti mu na unu. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe na Chineke unu.”

²¹ “Ma umu ahụ nupuru isi megide m. Ha ejegharighi n'ukpuru m, ha elezighi anya ka ha debe iwu nke m kwuru banyere ha, “Na onye obula na-erubere ha isi ga-adi ndu site na ha,” ha meruru ubochi izuike m. N'ihia ya, asiri m, Aga m awukwasị ha onuma m, mezuokwa iwe m megide ha n'ozara. ²² Ozokwa, eseghachiri m aka m, n'ihia m, e mere m ihe ga-eme ka a ghara ime ya ka o hapu idi nsọ n'anya ndi mba niile, bu ndi huru mgbe m si Ijipt kpoputa ha ²³ E jikwa m iweli aka elu nuro ha iyi n'ime ozara, na m ga-achusasi ha n'etiti mba niile, mee ka ha gbasaa n'akuku niile nke uwa, ²⁴ n'ihia na ha edebeghi iwu m, kama ha juru ukpuru niile, lelia ma merukwa ubochi izuike m. Naani ihe na-agu ha bu arusi niile nke nna ha. ²⁵ Ahapuru m ha ka ha nabatara onwe ha iwu na omenaala di iche iche nke na-abaghi uru. N'ihia na site n'idebe omenaala ndi a, ha apughi inweta ndu. ²⁶ E meruru ha site n'onnyinye ha, bu, iji nwa mbu obula chuo aja, ka m si otu a menye ha egwu ka ha mara na mu onwe m bu Onyenwe.’

²⁷ “Ya mere, nwa nke mmadu, gwa ulo Izrel okwu, si ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu, Nna unu ha kwuluru m na nke a, site na-ekwesighi ntukwasị obi nye m. ²⁸ Mgbe m dubatara ha n'ala ahụ nke m nuru n'iyi inye ha, ha huru ugwu di elu maobu osisi nwere otutu akwukwo, ebe ahụ ha churu aja ha, nyekwa onyinye ha, si otu a kpasuo m iwe. Ha doro ha ihe ndi ahụ niile na-esi isi uzo, wusakwara ha aja ihe onunu ²⁹ Ya mere a juru m ha, Gini ka a na-akpo ebe ichu aja a unu na-aga?’ ” (A na-akpo ya Baama ruo taa.)

Ikpe omuma na nloghachi

³⁰ “N'ihia nke a, gwa ulo Izrel, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: Unu o ga-emeru onwe unu dika nna nna unu ha mere site n'ichuso oyiyi ihe aru ha di iche iche? ³¹ Mgbe unu na-enye onyinye unu, na-eme ka umu unu site n'oku gafee, unu na-aga n'ihu jiri arusi unu niile na-emeru onwe unu ruo taa. Mu onwe m, m ga-ekwe ka unu juta m ase, O ulo Izrel? Dika mu onwe m na-adi ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri, agaghi m ekwe ka unu juo m ase.

³² “Unu na-ekwu n’obi unu si, “Anyi choro idi ka mba ndi ozo, dika agburu ndi ozo no n’uwa, ndi na-akpo isiala nye osisi na nkume.” Ma ihe unu bu n’obi agaghi emezu. ³³ Dika m na-adi ndu, aga m eji aka ike na ogwe aka e setiri eseti nakwa nwupu nke oke iwe m chia unu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri ya. ³⁴ Aga m akpopta unu site na mba di iche iche, chikotaa unu site na mba ndi ahụ a chusasiri unu. O bu aka m di ike, aka m setipuru na onuma a wupuru ka m ga-eji mee ya. ³⁵ Aga m akpobata unu n’ozara nke mba niile, nodu n’ebe ahụ kpee unu ikpe n’ihu n’ihu. ³⁶ Dika m kpere nna nna unu ha ikpe n’ozara nke di n’ala Ijpt, otu a ka m ga-esi kpee unu ikpe, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri. ³⁷ Aga m eme ka unu si n’okpuru mkpanaka m gafee,* aga m akpobata unu na njiko nke ogbugba ndu ahụ. ³⁸ Aga m esi n’etiti unu wezuga ndi na-ekwe nti ike ma na-enupu isi megide m. O bu ezie na m ga-akpopta ha site n’ala ahụ ha bi, ma ha agaghi abata n’ala Izrel. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.

³⁹ “Ma banyere unu, bu ulo Izrel, nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu: Gaanu fee arusi unu niile di iche iche, onye obula n’ime unu. Ma emesia, unu aghaghi ina m nti, o dighikwa mgbe unu ga-eji onyinye na arusi unu niile meruo aha nsọ m. ⁴⁰ N’ihi na o bu n’elu ugwu m di nsọ, nke bu elu ugwu ukwu nke Izrel, ka Izrel niile ga-anọ fee m. N’ebe ahụ ka m ga-anokwa nabata onyinye unu na onyinye puru iche unu, na aja nsọ unu di iche iche. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri. ⁴¹ Aga m anabatakwa unu dika onyinye ihe nsure oku na-esi isi utọ, mgbe m si na mba di iche iche kpolata unu, mgbe m ga-achikota unu site n’obodo ahụ niile a chugara unu. Mgbe ahụ, mba niile ga-amata na m di nsọ. ⁴² Mgbe m mere ka unu lota n’ala Izrel, bu ala ahụ m weliri aka elu nuo iyi inye nna nna unu ha, unu ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI. ⁴³ N’ebe ahụ, unu ga-echeta obibi ndu na omume mmehie niile unu ji meruo onwe unu. Unu ga-asokwa onwe unu oyi, n’ihi ihe ojojo niile unu mere. ⁴⁴ Unu ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI, mgbe m mesochara unu mmeso n’ihi aha m, na-agughị ajo omume unu maobu otu uzo ojojo niile unu si di, unu bu ulo Izrel. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuputara.’”

Amuma megide ndida

⁴⁵ Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ⁴⁶ “Nwa nke mmadu, chee ihu gi n’uzo ndida. Kwuokwa okwu megide ala ahụ di na ndida, na oke ohia niile di na ndida. ⁴⁷ Si oke ohia ndida ahụ, ‘Nuru okwu nke ONYENWE ANYI. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: Ana m akwado isunye gi oku, nke ga-erechapu osisi niile di n’ime gi, ma ndi di ndu ma ndi kponwuru akponwu. A pughi imenyu oke oku ahụ, o ga-erechapukwa ihu niile site na ndida ruo n’ugwu niile. ⁴⁸ Ihe niile bu mmadu, ga-ahụ na mu onwe m bu ONYENWE ANYI, sunyere oku ahụ. A gaghị emenyukwa ya.’”

⁴⁹ Mgbe ahụ, ekwuru m si, “Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI ha na-ekwu banyere m, si, ‘O bughị naani ilu ka o na-atu?’”

21

Babilon, mma agha Chineke

¹ Mgbe ahụ, okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ² “Nwa nke mmadu, chee ihu gi n’uzo Jerusalem, buo amuma megide ulonso ukwu ahụ. Bukwaa amuma megide ala Izrel ³ si ala Izrel otu a, ‘Otu a ka ONYENWE ANYI na-ekwu, Mu onwe m na-emegide gi. Aga m esite n’obọ miputa mma agha m, site na gi gbuchapu ma onye ezi omume na

* 20:37 20:37 Dika mgbe onye ozuzu aturu na-agu aturu ya onu maobu na-achọ imata onodu ahụ ha

onye ajoy omume. ⁴ N'ihina m na-aga igbuchapu ndi ezi omume na ndi ajoy omume, mma agha m ga-esite n'oboy ya puta megide onye obula site n'ugwu ruo na ndida. ⁵ Mgbe ahuy, mmadu niile ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI amiputala mma agha m site n'oboy ya, o gaghi amighachi baa n'oboy ozoy.'

⁶ "N'ihina ya, suoy ude, nwa nke mmadu, suoy ude n'ihu ha n'onody oke mwute na obi mgbawa. ⁷ Mgbe ha juru gi, 'Gini kpatara i ji asuy ude?' I ga-asu, 'N'ihina ozi nke na-abia. Obi niile ga-agbaze site n'egwu, aka niile ga-akudakwa; mmuoy niile ga-ada mba,* ikpere niile ga-edede mmiri site n'amiri.' O na-abia, o ghaghi imezu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri ya."

⁸ Ozokwa, okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ⁹ "Nwa nke mmadu buo amuma si, 'The a ka Onyenwe anyi kwuru:

"Lee, mma agha, lee, mma agha,
a muola ya, hichakwaa ya.

¹⁰ Amuola ya n'ihina oke ogbugbu nke gaje idi,
hichakwaa ya nke oma ka o na-egbu dika amuma.

"Anyi o ga-anuri onu na mkpara eze nwa m nwoke Juda? Mma agha na-eleli mkpara niile di otu a anya.

¹¹ "E nyere iwu ka e hichazie mma agha ahuy,
ka e jidekwa ya n'aka.

A muola ya, hichazie ya.

E doziela ya maka onye ahuy ga-eji ya laa ndu n'iyi.

¹² Nwa nke mmadu, tie mkpu akwa ma kwasie akwa ike,
n'ihina na o bu megide ndi m
o bukwa megide ndisi Izrel niile.

A na-atunyere ha mma agha ga-egbu ha,
ha na ndi m.

N'ihina ya, tie aka gi n'obi gi.†

¹³ "Onwunwa aghaghi ibia. Ma gini ga-eme, ma o buru na mkpara eze nke mma agha na-eleli anya, agaghi n'ihu na-adigide? Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri.'

¹⁴ "N'ihina ya, buo amuma, nwa nke mmadu.

Kukoy obuy aka gi abuy,
ka mma agha gbuo ugboro abuy
e, o buladi ugboro atoy.

O bu mma agha e debere maka ogbugbu,
nke e debere maka oke ogbugbu
nke ga-abiachibido ha gburugburu.

¹⁵ Ka obi ha gbazee site n'egwu,
ka ndi na-ada ada hie nne,
n'ihina na edoziela m mma agha ahuy n'onuy uzoy ama ha niile
maka oke ogbugbu.

Lee, mma agha ahuy na-egbu amuma,
etinyela ya n'aka onye ga-egbu oke ogbugbu.

¹⁶ Gi mma agha, ebe obula i choroy, ebe obula i nwere ike, gbuo onye obula,
ma o no gi n'aka nri
ma o no gi n'aka ekpe.

¹⁷ Mu onwe m ga-akukotakwa obuy aka m,
ime ka iwe m juru.

Mu onwe m bu ONYENWE ANYI ekwuola."

* 21:7 21:7 Maobuy, ike ga-agwuy mmuoy niile † 21:12 21:12 Maobuy, tie aka n'apata ukwuy gi

18 Okwu nke ONYENWE ANYI ruru m nti, si, 19 “Nwa nke mmadu mee uzọ abuo nke mma agha eze Babilon ga-eso. Ka uzọ abuo ndi a malite n’otu obodo. Dee ihe ngosi manye ha n’ebe ahụ uzọ wara abuo. 20 Mee ka otu n’ime uzọ ndi ahụ buru ebe mma agha ga-esi bia megide Raba nke Amon, ka nke ozọ megide Juda na Jerusalem, bu ebe e wusiri ike. 21 N’ihi na eze Babilon ga-abia guzo n’ebe ahụ uzọ wara abuo,‡ n’isi uzọ abuo ahụ icho ihe ama. O ga-esite n’igba akụ nke ife nza, juo ase site n’aka arusi ya niile, nyochakwaa umeju ahụ. 22 N’uzo di n’aka nri, ka ihe iju ase banyere Jerusalem ga-esi bia. N’ebe ahụ ka o ga-ewu ihe niile ha ji etida mgbidi obodo ahụ. N’ebe ahụ ka o ga-anọ nye iwu maka igbuchapụ ndi niile, na iwu ido ihe e ji etipu mgbidi n’onu uzọ ama niile, na iwu a ga-eji wuo nkwasaga agha na mgbidi e ji ebuso ya agha. 23 O ga-adi ha dika ojuru ase nke na-abaghi uru, nye ndi ahụ nuru ha iyi, ma o ga-echetara ha ihe ojoro§ ha mere, dokuru ha n’ike.

24 “N’ihi ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru. ‘Ebe o bu na unu esitela na nnupu isi unu mee ka e cheta ajo omume unu, si otu a na-ekpughe mmehie unu n’ihe niile unu na-eme. Ebe o bu na unu emeela ihe di otu a, a ghaghi idota unu n’agha.

25 “ ‘Gi onye ruru aru, onye na-emebi iwu, gi nwa eze n’Izrel, gi onye ubochi ahuru ya rurula, 26 ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri, yipu okpueze gi, ya na akwa i na-atughi n’isi. Ihe agaghi adikwa dika o si adi na mbu. A ga-ebuli ndi di ala, wedata ndi di elu. 27 Mbibi, mbibi. Aga m eme ka o ghoo ihe e bibiri ebibi. A gaghị eweghachikwa ya ozọ tutu ruo mgbe onye ahụ o ruuru n’izi ezi biara. Ya ka m ga-enyefe ya n’aka.’

28 “Ma gi onwe gi, Nwa nke mmadu, buo amuma kwuo, ‘The ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru megide ndi Amon n’ihi ikwa emo ha:

“ ‘Lee mma agha, lee mma agha,
nke a miputara maka oke ogbugbu.

E hichaziela ya mee ka o di nko iripia,
ka o na-egbu amuma dika amuma egbe eluigwe.

29 N’agbanyeghi ohu ugha nke a na-ahu banyere unu,
na a jutakwala ase ugha banyere unu,

a ga-etinye ya n’olu
ndi mmebi iwu ahụ a gaje igbu egbu,

bu ndi ubochi ha rurula,
ndi oge ita ahuru ha zukwara.

30 “ ‘Mighachinu ya n’obo ya.

N’ebe ahụ e kere unu
n’ala nna nna unu ha,
Aga m ekpe unu ikpe.

31 Aga m awukwasị unu onuma m,
kukwasikwa unu ikuku nke oke iwe m.

Aga m ewere unu nyefee n’aka ndi na-eme ihe ike,
ndi bu oka na ila mmadu n’iyi.

32 Unu ga-aghokwa mmanu a na-awunye n’oku.

A ga-awusikwa obara unu n’ala unu.

O dikwaghị onye ga-echeta unu ozọ,
n’ihi na mu onwe m bu ONYENWE ANYI ekwuola.’ ”

‡ 21:21 21:21 Maobu, n’agbata uzọ § 21:23 21:23 Ya bu, ajo omume ha

22

Ikpe ọnụma n'ihu mmehie Jerusalem

¹ Okwu nke ONYENWE ANYI ruru m ntị, si:

² “Ma gị onwe gị, Nwa nke mmadụ, ị ga-ekpe ya ikpe? Ị ga-ekpe obodo ọbara a ikpe? Mgbe ahụ, ị ga-eguzogide ya ihu n'ihu mee ka ọ mara ihe arụ niile o mere. ³ Ị ga-asi, Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYI na-ekwu: Gị obodo nke na-ewetara onwe gị mbibi n'ihu ọbara niile a na-awusi n'etiti gị, na arusi niile i ji na-emeru onwe gị. ⁴ Lee ka i si buru onye ikpe mara n'ihu ọbara ị wusiri. Leekwa ka i si buru onye e meruru emeru site n'arusi niile ị kpuru. I jirila aka gị mee ka ogwugwu gị di nso, leekwa na ogwugwu gị di nso, leekwa na ogwugwu gị abiala n'ezie. N'ihu ya, aga m eme gị ka ị buru ihe nkocha nye mba niile, na ihe ikwa emo nye mba di iche iche. ⁵ Ndi no gị nso na ndi no gị ebe di anya ga-achi gị ochi, gị obodo ruru aru, na nke juputara n'ogbaaghara.

⁶ “Lee ka ndiisi Izrel no n'ime gị si e ji ike ha nwere na-awusi ọbara. ⁷ A na-eleli nne na nna n'ime gị. Ndi mbiarambia ka e ji anya ike na-emegbu. Ndi na-enweghi nna na ndi inyom di ha nwuru ka a na-akpagbu, na-emejokwa. ⁸ I lejiala ihe nso m niile, meruokwa ubochi izuika m niile. ⁹ Ndi nkwuto, ndi na-awusi ọbara no n'ime gị. Ndi na-eri nri n'ihu arusi niile di n'elu ugwu, na ndi na-eme omume ruru aru nokwa n'ime gị. ¹⁰ N'ime gị ka ndi na-akwaso nwunye nna ha iko di, n'ime gị ka ndi na-awakpo umu nwanyi mgbe ha no na nso ha, bu mgbe ha no n'onodu adighi ocha. ¹¹ N'ime gị ka otu nwoke na-eme ihe aru ya na nwunye onye agbataobi ya, onye ozo na-enweghi ihere emerula nwunye nwa ya, onye ozokwa, emerukwala nwanne ya nwanyi, bu ada nke nna ya muru. ¹² E nwekwara ndi na-anara ego gbuo mmadu ibe ha n'ime gị. Gị onwe gị na-anarakwa ndi i binyere ego uma buru ibu, na-esitekwa n'aka ike na-anara ndi mmadu ihe ha. I chefuokwala m. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYI kwubiri.

¹³ “Lee, aghaghi m ikukota obu aka m abuo n'ihu uru nke na-ezighi ezi ị na-eri, na ọbara niile nke ị wusiri n'etiti gị. ¹⁴ Obi gị o ga-esikwa ike? Ị ga-eguzokwa n'ubochi m ga-ekpe gị ikpe? N'ihu na mu onwe m bu ONYENWE ANYI ekwuola. Aga m emezukwa ya. ¹⁵ Aga m achusa unu n'etiti mba niile, fesaa unu n'etiti mba niile. Aga m emekwa ka adighi ocha unu kwusi. ¹⁶ Mgbe e mere ka ị ghara idi nso n'anya ndi mba di iche iche, ị ga-amatakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.’”

¹⁷ Mgbe ahụ, okwu ONYENWE ANYI ruru m ntị, si, ¹⁸ “Nwa nke mmadụ, ulo Izrel aghoqlara m ihe efu. Ha niile aghoqla ola, na gbangbam, na igwe, na ola opu a hapuru n'oku. Ha bu nnoo ihe efu nke olocha. ¹⁹ N'ihu ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYI kwuru: 'N'ihu na unu niile aghoqla ihe efu, aga m achikota unu n'ime Jerusalem. ²⁰ Dika a na-achikota olocha, na ola, na igwe, na opu, na gbangbam, tinye ha n'oke oku ka ha gbazee, otu a ka m ga-esite n'iwe m na onuma m chikotaa unu n'ime obodo ahụ gbazee unu. ²¹ Aga m achikota unu, fukwasị unu oku nke onuma m, mee ka unu gbazee n'ime ya. ²² Dika olocha si agbaze n'oku, otu a ka unu ga-esi gbazee n'ime ya. Unu ga-amatakwa n'ezie na mu onwe m bu ONYENWE ANYI awukwasila unu iwe m.’”

²³ Ozokwa, okwu ONYENWE ANYI ruru m ntị, si, ²⁴ “Nwa nke mmadụ, gwa ala ahụ okwu, 'I bu ala nke a na-emebeghi ka o di ocha, maobu mmiri izokwasị ya n'ubochi onuma.' ²⁵ E nwere izuzu ojo nke ndi umu eze* no n'ime ya, dika odum nke na-agbo uja na-adogbu anu o na-eri eri, ha na-eripia ndi mmadu. Ha ewerela aku ha na ihe ha niile di oke onuahia, mekwa ka umu nwanyi na-enweghi di baa uba n'etiti ya.

* 22:25 22:25 Umụ eze n'ebe putara ndi amuma

²⁶ Ndi nchujaja ya na-enupu isi n'iwu m niile, mee ka ihe nsọ m niile gharakwa idi nsọ, n'ebe nsọ m. Ha adighi akpakwa oke n'etiti ihe di nsọ na ihe na-adighi nsọ. Ha na-ezi ndi m na ihe di iche obula adighi n'etiti ihe di ocha na ihe na-adighi ocha. Ha adighi akpokwa ubochi izuika m ihe obula. N'ihia ya, e mere ka m ghara idikwa nsọ n'etiti ha. ²⁷ Ndiisi no n'ime gi dika nkita ohia na-adogbu anu o gbutara. Ha na-awusi obara, ime ka mkpuruobi mmadu laa n'iyi n'ihia uru akpa ha. ²⁸ Ndi amuma ha eteela nzu n'oru ha niile site n'ohu ugha n'igba afa ugha mgbe ha na-ahughi ohu obula. Ha na-asi, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri,' mgbe ONYENWE ANYI na-ekwughi ihe obula. ²⁹ Ndi ala a na-eji aka ike na-apunara ndi ozo ihe ha nwere na-ezukwa ohi. Ha na-emegbu ndi ogbenye na ndi no na mkpa, na-emegbukwa ndi obia site n'uzo ekpeghi ikpe ziri ezi.

³⁰ "Achoro m otu onye n'etiti ha bu onye nke ga-ewuzi mgbidi ogige, guzokwa n'ihu m ikwuchite onu ala a, ka m ghara ila ala a n'iyi, ma o dighi onye m huru. ³¹ N'ihia ya, aga m awukwasia ha onuma m, jirikwa iwe m di oku rechapu ha. Aga m ebokwasikwa ahuhu niile nke mmehie ha, n'isi ha, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri."

23

Umunne nwanyi abuo na-akwa iko

¹ Okwu nke ONYENWE ANYI ruru m nti, si m, ² "Nwa nke mmadu, o di ndi inyom abuo nke otu nne muru. ³ Ha ghoru ndi akwuna n'ala Ijipt site na mgbe ha bu agboghoh. N'ala ahu, a biagidere ara ha aka, piakwa onu ara agboghoh ha aka n'onodu igwuri egwu. ⁴ Aha nke okenye bu Ohola. Aha nwanne ya nwanyi bu Oholiba. Ha buriji nkem, ha mutakwara m umu ndi nwoke na ndi nwanyi. Ohola bu Sameria, Oholiba bukwa Jerusalem.

⁵ "Ohola na-agba akwuna mgbe o ka bu nkem. O nwere agu ikuwa iko n'ebe ndi niile o huru n'anya no, bu ndi dike n'agha nke ndi Asiria, ⁶ ndi yi uwe anunu, ndiisi ochichi na ndi ochiagha, ha niile bu umu okorobia mara mma n'ile anya, na ndiisi agha, ndi ikom na-amakwasia n'elu inyinya. ⁷ O weere onwe ya nyefee n'aka ndi ikom Asiria ogugo ha kachasi elu dika onye akwuna, merukwa onwe ya site n'ife arusi di iche iche nke onye obula agu ya guru obi ya. ⁸ Ma o hapughi mmuo akwuna ahu di n'ime ya, bu nke o bidoro n'Ijipt, nke bu na mgbe o bu agboghoh ya na ndi ikom dinakoro, ha na-apikwa onu ara agboghoh ya aka, na-awukwasikwa agu nke ochichoh ojoh ha n'ahu ya.

⁹ "N'ihia nke a enyefere m ya n'aka ndi ahu huru ya n'anya, bu ndi Asiria, ndi agu ha na-ahu ya. ¹⁰ Ha gbara ya oto, ha kporo umu ya ndi ikom na ndi inyom, ma ya onwe ya ka ha were mma agha gbuo. N'uzo di otu a, o ghoru ihe akuko ilu n'etiti ndi inyom niile, a takwara ya ahuhu.

¹¹ "Oholiba bu nwanne ya nwanyi huru ihe ndi a, ma n'ime agu ihe ojoh nke guru ya nakwa igba akwuna, o kpara agwa joro njo karija nke nwanne ya nwanyi. ¹² Ya onwe ya kwa, agu umu Asiria guru ya, bu ndiisi ochichi, na ndi ochiagha, ndi dike n'agha yi uwe agha dika o kwesiri, ndi ikom na-amakwasia n'elu inyinya, ha niile bu umu okorobia di mma n'ile anya. ¹³ Ahuru m na ya onwe ya merukwara onwe ya; ha abuo si otu uzo aga.

¹⁴ "O gara n'ihu tukwasia ihe n'igba akwuna ya karija. O huru onyinyo ndi ikom atunyere n'ahu aja, bu onyinyo nke ndi Kaldia e ji ihe chara uhie uhie seputa, ¹⁵ ha kere ihe okike* n'ukwu ha nakwa akwa okike n'isi ha; n'ile anya ha niile dika ndiisi ugbo agha ndi Babilon, Kaldia bu ala amuru ha. ¹⁶ Ngwangwa o na-ele ha anya, agu

* 23:15 23:15 Maobu, belit

ha gurū ya, o zipurū ha ndi ozi na Kaldia. ¹⁷ Mgbe ahū ndi Babilon biakwutere ya, n'elu ihe ndina ihunanya, n'ime agū nke anū ahū ha, ha merurū ya. Mgbe ha mesiri ka o burū ihe rurū arū site n'ikwa iko, o si n'ebe ha nọ wezuga onwe ya n'onodu isọ ha oyi. ¹⁸ Mgbe o gara n'ihu na-akwa iko n'ezoghi ezo na-ekpughekwa otọ ya, elepurū m ya anya n'ihii isọ oyi, dika m mere lepukwara anya site n'ebe nwanne ya nwanyi nọ. ¹⁹ Ma o gara n'ihu na-akwa iko karia, dika o na-echeta ndu akwuna o biri n'Ijpt mgbe o bu agbohọ. ²⁰ N'ebe ahū, agū ndi ikom ya na ha na-akwa iko gurū ya, bu ndi anuahū ha dika nke inyinya ibu, ndi ihe ha na-anyuputa dikwa ka nke inyinya. ²¹ Ya bu, na-agū ndu ojo nke i biri mgbe i bu agbohọ na-agusi gi ike, mgbe i nọ n'Ijpt ebe a na-abigide gi aka n'ara, ebe apikwara onu ara nta gi aka.

²² "N'ihii nke a, gi Oholiba, nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: Aga m akpali ndi ahū hurū gi n'anya† megide gi, bu ndi ahū ihe ha na-amasikwaghi gi ozo. Aga m esi n'akuku niile kpota ha, megide gi. ²³ Ndi Babilon, ndi Kaldia niile, ndi ikom Pekod, ndi Shoa, na ndi Koa, na ndi Asiria niile ha na ha soo. Umū okorobia niile di mma ile anya, ha niile bu ndi na-achi achii na ndi ochiagha, ndiisi na-agba inyinya, na ndi ikom okwa ha di elu, ha niile ga-anokwasi n'elu inyinya. ²⁴ Ha ga-eji ngwa agha di iche iche, ugboala nke agha na otutu igwe ndi mmadu di iche iche; ha ji ota ukwu na ota nta, kpurukwa okpu agha igwe, were onodu gburugburu gi n'akuku obula, imegide gi. Aga m enyefe gi n'aka ha, ka ha taa gi ahuhu, ha ga-atakwa gi ahuhu dika usoro ikpe ha si di. ²⁵ Aga m edo ekworo nke iwe m megide gi, ha ga-eji iwe na onuma mesie gi ike. Ha ga-ebipu imi unu na nti unu, ndi fodukwara n'ime unu ga-anwu site na mma agha. Ha ga-achikoro umu unu ndi ikom na ndi inyom puo, unu ndi nke foduru ka oku ga-erepia. ²⁶ Ha ga-eyipu gi uwe oma gi niile, chikoro ihe icho mma gi niile. ²⁷ N'uzo di otu a, a ga-eme ka agu ochicho ojo nke anuahū na ikwa iko, bu nke i bidoro n'ala Ijpt kwusi. I gaghi enwekwa agū ile ihe ndi a niile anya maobu chetakwa Ijpt n'uche gi.

²⁸ "N'ihii na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: Lee, ana m aga iwere gi nyefee n'aka ndi ahū kporo gi asi, bu ndi ahū i wezugara onwe gi site n'ebe ha nọ n'ihii isọ oyi. ²⁹ Ha ga-esite n'ikpo asi mesie gi ike, punara gi ihe niile i nwere nke i dogburu onwe gi n'oru n'ihii ha. Ha ga-ahapu gi ka igbara otọ ihu na azu, mgbe ahū ihere nke igba akwuna gi ga-aputa ihe. Agū nke ochicho ojo na ikwa iko gi ³⁰ emeela ka ihe ndi a biakwasi gi, n'ihii na agū mmekorita n'ebe mba ndi ozo gurū gi, i jikwa arusi ha meruo onwe gi. ³¹ I gbasoro nzo ukwu nwanne gi nwanyi, n'ihii ya, aga m ewere iko ya tinye gi n'aka.‡

³² "Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru:

"Iko nwanne gi nwanyi ka i ga-anu

bu iko sara mbara ma dikwa omimi;

nke ga-eme ka i ghoo onye a na-achi ochi na onye a na-akwa emo,

n'ihii na o na-anagide ihe di ukwu.

³³ I ga-ejuputa n'inubiga mmanya oke na iru uju,

n'ihii iko mbibi na ntikposi,

bu iko nke nwanne gi nwanyi bu Sameria.

³⁴ I ga-anu ya, nuchaa ihe di n'iko ahū.

I ga-atapiakwa iberibeS ya niile,

dokasiakwa ara gi abuo.

Ekwuola m. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri.

† 23:22 23:22 Ndi ahū hurū gi n'anya ya bu ndi iko ya ‡ 23:31 23:31 Aga m ata gi ahuhu dika m si taa ya.

§ 23:34 23:34 Maobu, ejuju

³⁵ “N’ihi ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: Ebe o bu na i chefuola m, gbaka m azu gi, i ga-ata ahuhu niile ruuru gi n’ihi mmehie, aguu ochicho ojo na igba akwuna gi.”

³⁶ ONYENWE ANYI siri m, “Nwa nke mmadu, i ga-ekpe Ohola na Oholiba ikpe? Mgbe ahụ, guzogide ha mee ka ha mara ihe aru niile ha na-eme. ³⁷ N’ihi na ha akwaala iko, obara juputakwara n’aka ha, ha na arusi ha kwakwara iko. Ha jikwa o buladi umu nke ha mutaara m chuo aja nsure oku nye ha. ³⁸ Ihe ozo ha mere m bu nke a: Ha meruru ebe nsu m n’otu ubochi ahụ ha mere ka ubochi izuika m gharakwa idi nsu. ³⁹ N’ihi na n’otu ubochi ahụ ha ji umu ha chuo aja nye arusi ha, bukwa ubochi ha batara n’ulonso m meruo ya. Ihe di otu a ka ha mere n’ulonso m.

⁴⁰ “O bughi naani nke a, ha zigara ndi ozi ikpo ndi ikom na-esi ebe di anya bia, mgbe ha biara, n’ihi ha, i sachara ahụ gi nke oma, tee ihe n’anya gi, yirikwa ezigbo ihe icho mma gi. ⁴¹ I noduru n’elu ihe ndina e doziri nke oma, na tebul e doro n’usoro dikwa n’ihu ya nke i dobara ihe nsure oku na-esi isi utu na mmanu oliv bu nke m n’elu ya.

⁴² “Olu igwe mmadu ndi obi di utu na-ada gburugburu ya n’ime ulu, e sitekwara n’ozara bubata ndi nubigara mmanya oke, ha na otutu ndi ozo, Ha gbanyekwara nwanyi a na nwanne ya nwanyi mgbaaka na nkwoji aka ha, yinyekwa ha okpueze mara mma n’isi. ⁴³ Mgbe ahụ, ihe m kwuru banyere nwanyi ahụ ikwa iko riri ahụ bu nke a, ‘Ugbu a, ka ha mesoo ya mmeso dika onye na-agba akwuna, n’ihi na nke ahụ ka o bu.’ ⁴⁴ Ha bara dinakwuru ya. Dika ndi ikom si abakwuru nwanyi akwuna, otu a ka ha si bakwuru umu nwanyi ndu ojo a bu Ohola na Oholiba. ⁴⁵ Ma ndi ikpe ezi omume ga-ama ha udi ikpe a na-ama ndi inyom na-akwa iko na ndi na-awusikwa obara. N’ihi na ha bu ndi na-akwa iko, na ndi obara di n’aka ha.

⁴⁶ “Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri, aga m akpokota igwe ndi mmadu ga-emegide ha, nyefee ha n’aka oke ihe egwu, nakwa ihe nluta n’agha. ⁴⁷ Mkpokota mmadu ahụ ga-atu ha nkume, werekwa mma agha gbudasia ha. Ha ga-egbu umu ha ndi ikom na umu ha ndi inyom, kpokwaa ulu ha niile oku.

⁴⁸ “Otu a, aga m eme ka ibi ndu ojo kwusi n’ala ahụ, ka esi otu a ado ndi inyom niile aka na nti, ka ha hapu igbaso nzo ukwu gi. ⁴⁹ I ghaghi ita ahuhu n’ihi ndu ojo nke ikwa iko gi, hukwaa ahuhu n’ihi mmehie niile nke ikpo isiala nye arusi. Mgbe ahụ i ga-amata na mu onwe m bu Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI.”

24

Izrel dika ite e sikwasiri n’oku

¹ O ruo n’afu nke itoolu, n’onwa nke iri, n’ubochi nke iri, okwu nke ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ² “Nwa nke mmadu, detuo ubochi taa n’akwukwo, n’ihi na o bu taa ka eze Babilon gbara Jerusalem gburugburu. ³ Ugbu a, tuoro ndi a na-enupu isi ilu a, gwa ha: ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru:

“ ‘Sikwasinu ite ahụ n’oku; sikwasị ya kunyekwanu mmiri n’ime ya.

⁴ Tinyenu anu a boru abo n’ime ya.

Tinye anu di mma, apata ya na aka ya.

Tinyekwa okpukpu ndi ahụ di mma n’ime ya.

⁵ Werenu naani ndi kachasi mma na ndi ahoputara site n’igwe ewu na aturu, kwajuokwa nku n’okpuru ya maka okpukpu ndi ahụ,

mee ya ka o gbo nke oma,

sie okpukpu ndi ahụ n’ime ya.

⁶ “ N’ihi na Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri,

“ Ahụhụ dīrī obodo ahụ a na-awusi ọbara n’ime ya.
 E, ahụhụ dīrī ite ahụ nchara dī n’ime ya,
 nke a na-apughị isachapụ nchara ya.
 Weputasianụ ha n’otu n’otu.
 Ka a hapụ ifekwa nza mgbe a na-eme nke a.

7 “ N’ihi na ọbara ọ wusiri dī n’etiti ya.
 Ọ bukwa n’elu nkume ka a wusiri ya.
 Ọ bughị n’elu ala efu,
 ebe e nwere ike jiri aja kpochie ya.

8 Ọ bụ n’ihi ikpali ọnuma na ịbọ ọbọ
 ka m ji hapụ ọbara ahụ n’elu nkume,
 ebe a na-apughị iji aja kpochie ya.

9 “ Ya mere, ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYI na-ekwu,
 “ Ahụhụ dīrī gī obodo ahụ na-awusi ọbara.
 Mụ onwe m ga-akwanyekwa nkụ dī ukwu n’ọkụ.

10 Chikọtaanụ nkụ dī ukwu,
 mụnyekwanụ ọkụ.

Jirinụ ụda dī iche iche
 sizie anụ ahụ nke ọma;
 surekwaanụ ọkpụkpụ ya ọkụ.

11 Sinyekwanụ ite ahụ ihe na-adighi n’ime ya n’ọkụ,
 tutu ruo mgbe ọ nuru ọkụ, chagharia,
 gbazee ihe niile na-abughị ọla dī n’ime ya ga-asoputasi,
 nchara ya ga-agwusikwa.

12 Ndogbu n’oru niile a emeghi ka nchara ahụ puo.
 Ọ buladi ọkụ dī ukwu ahụ a kwanyere n’okpuru ya
 emeghi ka ọ gbazee.

13 “ Ugbu a, adighi ọcha gī sitere na ndu ojo nke ikwa iko gī. N’ihi na m agbaliala
 ime ka i dī ọcha, ma i kweghi adi ọcha site na mmeru gī, i gaghị adikwa ọcha ozo
 tutu ruo mgbe ọnuma m megide gī zuruoke.

14 “ Mụ onwe m bụ ONYENWE ANYI ekwuola ya. Oge m ji emezu ihe m kwuru eruola.
 Agaghị m ahapụ imezu ya. Agaghị m eme ebere maobu weghachi aka m azu. A ga-
 ekpe gī ikpe dika omume na obibi ndu gī si dī. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu,
 bụ ONYENWE ANYI kwubiri ya.’”

Onwu nwunye Izikiel

15 Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, 16 “Nwa nke mmadu, ana m aga iwere ihe
 otiti napu gi onye ahụ ihe ya na-atọ gi uto. Ma mgbe o mere, i gaghị eti aka n’obi
 maobu kwaa akwa. Anya mmiri agakwaghị esi gi n’anya puta. 17 I nwere ike sọ
 ude, ma asusila ya ike. I gaghị eru uju n’ihi onye nwuru anwu. Kechie isi gi, yirikwa
 akpukpokwu gi, ekpuchila egbugbere onu gi, maobu rie nri ndi na-eru uju na-eri.”

18 Agwara m ndi mmadu okwu a n’utu, ma n’anyasi nwunye m nwuru. N’utu
 echi ya, emere m ihe niile dika e siri nye m ya n’iwu.

19 Mgbe ahụ, ndi mmadu siri m, “I gaghị agwa anyi ihe ihe ndi a putara? Gini mere
 iji eme omume di otu a?”

20 Ya mere a siri m ha, “Okwu nke ONYENWE ANYI biakwutere m, 21 Gwa ulo Izrel,
 ‘Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYI na-ekwu: Ana m aga ime
 ka ebe nsọ m ghara i di nsọ, bụ ebe e wusiri ike nke unu ji na-anya isi, ihe na-amasi

anya unu, nke ihe banyere ya na-atọ obi unu uto. Umụ unu ndi ikom na ndi inyom, ndi unu hapuru ga-ada site na mma agha.* 22 Mgbe ahụ, unu ga-eme dika m mere. Unu agaghị ekpuchi egbugbere onu unu, maobu rie nri ndi na-eru uju kwesiri iri. 23 Ihe ikechi isi unu ga-adigide n'isi unu, akpukpoukwu unu ga-adikwa n'ukwu unu. Unu agaghị akwa akwa maobu tie aka n'obi, kama unu ga-ata ahụ n'ihhi mmehie unu, sukwa ude n'etiti onwe unu. 24 Izikiel ga-aburu unu ihe imaatu. Unu ga-emekwa dika o mere mgbe ihe ndi a mezuru. Unu ga-amata n'ezie na mu onwe m bu Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI.'

25 "Ma gi, nwa nke mmadu, n'ubochi ahụ m napuru ha ebe ha siri ike, nke bu onu ha na ebube ha, na ihe anya ha na-achosi ike; na ihe na-atọ obi ha uto, na umu ha ndi ikom na umu ha ndi inyom, 26 n'ubochi ahụ, o bu onye na-agba oso ndu ga-agbakwute gi ikoro gi ihe mere. 27 N'oge ahụ, i ga-asaghe onu gi. Gi na onye ahụ na-agba oso ndu ga-ekwurita okwu. I gaghị anokwa juu ozo. N'ihhi ya, i ga-aghorọ ha ihe iribama. Ha ga-amatakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI."

25

Amuma megide Amon

1 Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, 2 "Nwa nke mmadu, chee ihu gi n'ala umu Amon buo amuma megide ha. 3 Gwa ndi Amon, 'Nurunu okwu nke Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: N'ihhi na i siri "Aha!" megide ebe nsọ m mgbe e meruru ya na megide ala Izrel, mgbe e mere ka o togboro n'efu, na mgbe a dotara ndi Juda n'agha duru ha gaa mba ozo dika ohu, 4 n'ihhi ya, aga m ewere gi nyefee n'aka ndi si n'owuwa anyanwu puta, ka i buru ihe nketa ha. Ha ga-ewu ebe obibi n'etiti gi, rie mkpuru ubi gi, nuokwa mmiri ara ehi gi. 5 Aga m eme ka obodo Raba ghoo ebe ita nri nye inyinya kamel, meekwa ka ala Amon ghoo ebe igwe ewu na aturu na-amakpu. Mgbe ahụ, i ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI. 6 N'ihhi na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu: N'ihhi na i kuru aka gi, zoou kwu gi n'ala gidim, ma sitekwa n'ikpo asi nke obi gi nuri onu megide ala Izrel, 7 n'ihhi ya, lee, aga m esetipu aka m megide gi, were gi nyefee n'aka otutu mba, ndi ga-aluta gi n'agha. Aga m eme ka i gwusia, mee ka i hapu idikwa ozo. Aga m ala gi n'iyi. I ga-amatakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.' "

Amuma megide Moab

8 "The ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu, 'N'ihhi na Moab na Sia siri, "Lee, Juda adirila ka mba ndi ozo niile," 9 n'ihhi nke a, aga m emeghe akuku Moab, site n'obodo nke nsotu oke ala ya niile, bu Bet-Jeshimot, Baal-Meon na Kiriatesem, nke bu ebube nke ala ahụ. 10 Aga m ewere Moab na Amon nyefee ha n'aka ndi ga-esi n'owuwa anyanwu puta, ka o buru nke ha. N'uzo di otu a, a gaghị agukwa maobu cheta Amon n'etiti mba niile. 11 Aga m ata Moab ahuhu. Mgbe ahụ, ha ga-amatakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.' "

Amuma megide Edom

12 "The ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu, 'N'ihhi na Edom bororo onwe ha obo megide ulo Juda sitekwa n'ibo obo ha buru ndi ikpe mara, 13 n'ihhi nke a, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: Aga m esetipu aka m megide Edom, gbuo ndi bi n'ime ya, ma mmadu ma anumanu. Aga m eme ka o togboro n'efu. Ndi niile bi n'ala ahụ site na Teman ruo na Dedan ka a ga-eji mma agha gbuo. 14 O bu site n'aka ndi nke m Izrel ka m ga-esi boou obo megide

* 24:21 24:21 Ga-anwu site na mma agha

Edom, ha ga-emeso ndi Edom dika iba uba nke iwe m na onuma m si di, ha ga-amata ihe ibo obo bu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri.’ ”

Amuma megide Filistia

¹⁵ “The ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: ‘N’ihi na ndi Filistia esitela na mmuo nke ibo obo, na mmuo ikpo asi nke di ha n’obi booro onwe ha obo, choo ila ha n’iyi. ¹⁶ Ya mere, ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, ana m aga isetipu aka m megide ndi Filistia. Aga m ebipu ndi Keret, bibie ndi ahụ niile bi n’onu mmiri osimiri. ¹⁷ Aga m esite n’oke onuma boo ha obo site na ita ha ahuhu. Mgbe ahụ ha ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI, mgbe m ga-abogwata ha obo.’ ”

26

Amuma megide Taia

¹ N’ubochi nke mbu n’onwa, n’afọ nke iri na otu, okwu nke ONYENWE ANYI rutere m nti si, ² “Nwa nke mmadu, Taia anuriala onu n’ihi odida Jerusalem. O na-ekwukwa na-asi, ‘Ahaa, agbajela obodo ahụ bu onu uzọ e si eje mba di iche iche. Onu uzọ ama ya niile egherekwala oghe nye m. Ugbu a, e mebirila ya, ihe ga-agara m nke oma kara.’ ³ N’ihi ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu: Lee, ana m eguzo imegide gi Taia. Aga m emekwa ka otutu mba bilie biakwasị gi dika ebili mmiri nke oke osimiri. ⁴ Ha ga-etida mgbidi Taia niile, kwadakwa ulo elu ya niile. Aga m akochapu aja mgbidi ya dakporo adakpo mee ka ala ahụ ghoọ ala nkume nkume. ⁵ O ga-aghokwa ebe ndi oku azu na-agbasa ugbu ha n’etiti oke osimiri. N’ihi na mu onwe m ekwuola ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuputara. O ga-aghokwara mba niile di iche iche ihe a kwatara n’agha. ⁶ Ma a ga-eji mma agha laa umuada ya bi n’elu ala n’iyi. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.”

⁷ “N’ihi na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: Aga m esite na mgbago ugwu kpota Nebukadneza eze Babilon, onye bu eze ndi eze, o ga-achi otutu ndi agha na ugboala, na ndi na-agba inyinya bilie imegide Taia. ⁸ O ga-ebu uzọ jiri mma agha bibie ndi gi bi n’elu ala. O ga-agbakwa obodo gi gburugburu, wulie mgbidi agha ya elu, imegide mgbidi obodo gi. O ga-ewelikwa ota agha ya elu. ⁹ O ga-echezikwa ihe agha e ji akwatu mgbidi n’ebe mgbidi gi di, jiri ngwa agha ya kwada ulo elu gi niile. ¹⁰ Inyinya ya ga-adi otutu nke ga-eme ka ha jiri uzuzu kpuchie gi. Mgbidi gi ga-ama jijiji n’ihi oke uzu nke inyinya agha ndi a, na ugbo agha, na wagon inyinya na-adokpu ga-eme, mgbe ha na-abata n’onu uzọ ama gi, di ka mgbe otutu mmadu na-abanye n’ime obodo e tidara mgbidi ya. ¹¹ O ga-eji ukwu inyinya ya niile zotoo okporozo gi niile, jirikwa mma agha gbuchapu ndi gi niile. Ogidi niile nke ike gi ga-adaru ala. ¹² Ha ga-akwara aku gi niile, na ihe ahia gi niile dika ihe ha dotara n’agha. Ha ga-akwatu mgbidi gi niile, na ulo oma gi niile, kpokotaa osisi gi niile, na nkume niile, na ngwongwo niile n’abaghi uru wunye ha n’ime osimiri. ¹³ Aga m emekwa ka uzu nke abu gi niile kwusi. A gaghị anukwa uda ubo akwara gi ozo. ¹⁴ Aga m emekwa ka ala gi ghoọ ala nkume nkume, nke ihe na-adighi n’ime ya. I ga-abukwa ebe ndi oku azu ga na-agbasa ugbu ha. O dighi onye ga-ewuzi gi ozo. Mu onwe m bu ONYENWE ANYI ekwuola ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri.

¹⁵ “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-agwa Taia, O bu na agaghị anu mkpotu odida gi na mba ndi ahụ niile di n’onu mmiri osimiri, mgbe ndi e meruru ahụ ga na-asu ude n’oge a na-egbu ndi bi n’ime gi? ¹⁶ Mgbe ahụ, ndi ndu n’obodo ndi ahụ niile di n’onu mmiri osimiri ga-esi n’ocheeze ha ridata. Ha ga-eyipu

uwe mwuda ha, yipusiakwa uwe ha niile a kpara nke oma. Ha ga-anodu odu n'ala na-ama jijiji site n'oke egwu n'ih ihe ha huru dakwasiri gi. ¹⁷ Ha ga-ebulikwa abu akwa banyere gi, si gi,

“Lee ka i si laa n'iyi, gi obodo a maara aha ya,
nke ndi na-ejeghari n'osimiri bi n'ime ya.

Na mbu, i bu obodo nke idi ike ya putara ihe n'osimiri niile,
gi na ndi bi n'ime gi.

I na-emenyekwa
ndi bi n'ime ya egwu.

¹⁸ Ugbu a, lee na ala niile di n'onu mmiri nke osimiri
na-ama jijiji n'ih ihe odida gi.

O buladi agwa etiti niile ka ujo juru obi
n'ih ihe nkwa a kwaturu gi.’

¹⁹ “The a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: Mgbe m mere ka i ghoo obodo togboro n'efu, dika obodo niile nke mmadu na-ebighi, mgbe m mekwara ka ogbu mmiri nke oke osimiri biakwasi gi, mgbe otutu mmiri ya kpuchiri gi, ²⁰ mgbe ahụ ka m ga-eme ka i ridaruo n'ala mmuo, gi na ndi na-arida n'olulu, ka i jekwuru ndi mgbe ochie. Aga m eme ka ebe obibi gi buru n'okpuru ime ime ala, ka i diri ka obodo ndi ochie ahụ e tikporo etikpo. Gi na ndi ahụ na-aridaru n'olulu. I gaghị esitekwa n'ebe ahụ loghachi ibia isoro ndi di ndu birikwa. ²¹ Aga m eme ka ogwugwu gi buru ihe a ga-atu egwu. I gaghị adikwa. A ga-achọ gi, ma agaghị achota gi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri ya.”

27

Abu akwa n'ih ihe Taia

¹ Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ² “Nwa nke mmadu, bulie abu akwa banyere Taia, ³ si ya, gi oke obodo di n'onu oke osimiri, onye bu onye ahia nke mba niile di n'onu osimiri. The ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru:

“Gi onwe gi, bu Taia, na-asị,
“Ezuru m oke n'ima mma.”

⁴ I meela ka oke ala gi diri n'etiti oke osimiri.
Ndi wuru gi emekwala ka ima mma gi zuo oke.

⁵ Osis e ji wuo ahụ ugbo gi
sitere n'osisi junipa nke si Senia;

o bukwa osisi sida nke si Lebanon
ka e ji jidesie ihu ugbo ahụ ike.

⁶ Osisi ook nke si Bashan
ka e ji mee umara gi niile.

Osis e si Saipros bubata
ka e ji wuo ala ugbo gi, jirikwa odu machie ya n'onodu icho ya mma.

⁷ Ezi akwa ocha a kpara nke oma, nke e si Ijpt bubata,
ka e ji mee okoloto gi.

Akwa ndo gi bukwa akwa na-acha anunu anunu, na odo odo,
nke e si n'obodo onu mmiri Elisha bubata.

⁸ Ndi ikom si Saidon na Avad bu ndi na-akworo gi ugbo mmiri gi.
Ndi nka ndi ikom gi, gi Taia, no n'ugbo dika ndi oka n'ikwo ugbo mmiri.

⁹ Ndi okenye na ndi nka Gebal a maara aha ha no n'ime ugbo mmiri gi.
Oru ha bu imechisi oghere obula di n'ugbo ahụ.

Ugbo mmiri niile na ndi na-anya ha
na-abata n'onu mmiri gi n'ih ihe izu ihe ahia gi.

10 “ ‘Ndi ikom Peshia na Lidiya,* na Put,
jere gi ozi dika ndi agha n’usuu ndi agha gi.
Ha kokwasiri ota ha na okpu agha igwe ha n’aja ulo gi,
na-ewetara gi ebube.

11 Ndi ikom Avad, na Helek
bu ndi na-eche mgbidi gi n’akuku niile.
Ndi ikom Gamad
na-eche nche n’ulo elu gi niile e wusiri ike.
Ha konyekwara ota ha n’usoro na mgbidi gi,
ime ka ima mma gi zuo oke.

12 “ ‘Tashish bu onye ahia gi, n’ihi iba uba nke aku gi. O bu olaocha na igwe, na gbamgbam, na opu, ka ha ji akwu gi ugwo ihe ha si n’aka gi zuru.

13 “ ‘Ndi Griis,† Tubal na Meshek, bukwa ndi ahia gi. Ha na-ebutere gi ndi ohu, na ihe e ji bronz kpuo, iji kwuo gi ugwo ihe ha si n’aka gi zuru.

14 “ ‘Otu a kwa ndi ikom Bet Togama jikwa inyinya ugbo, na inyinya agha, na inyinya ibu na-agbanwere‡ ihe ha zuru.

15 “ ‘Ndi ahia si na Dedan bukwa ndi ahia gi. Otu a kwa otutu ndi bi n’onu mmiri bukwa ndi ahia gi. Ha ji odu, na osisi eboni kwuo gi ugwo ihe ha zuru gi.

16 “ ‘Ndi Aram ka gi na ha zuru ahia n’ihi otutu ngwa ahia gi. Ha na-ejikwa nkume di oke onu tokwoisi na akwa e sijiri esiji odo odo, na akwa a kpara nke oma, na ezi akwa ocha, na koral, na nkume oke onuahia rubi na-akwu gi ugwo ihe ha zuru gi.

17 “ ‘Ndi Juda na ndi Izrel niile bukwa ndi ahia gi. Ha na-eji oka wiiti nke si n’obodo Minit, ya na shuga, na mmanu anu, na mmanu, na mmanu otite na-akwu gi ugwo ihe ha zuru gi.

18 “ ‘Damaskos bukwa ndi ahia gi, n’ihi otutu ngwa ahia na uba ihe ndi i nwere ire ere. O bukwa mmanya si Helbon, na aji anu di ocha nke esi Zaha weta, 19 na mmanya a gbara n’udu n’udu nke si Uzal, na igwe nwupuru enwupu, na kashia, na kalamus, ka ha ji akwu gi ugwo ihe ha zuru gi.

20 “ ‘Dedan bu onye ahia gi n’akwa a na-agbasa n’elu inyinya anokwaso odu.

21 “ ‘Arebia na umu eze niile nke Keda bukwa ndi ahia gi. O bu umu aturu, na ebule, na mkpi, ka gi na ha n’azurita na-erekwa.

22 “ ‘Ndi ahia Sheba, na Raama, bukwa ndi ahia gi. Ha ji uda di iche iche na nkume di oke onuahia, na olaedo akwu gi ugwo ihe ha zuru.

23 “ ‘Ndi Haran, Kanne na Eden, na ndi ahia Sheba, Asho na Kilmad, bu ndi gi na ha zukoro ahia. 24 Ha na-eweta uwe mara mma di iche iche, na akwa e tejiri anunu anunu, na akwa a kpara nke oma, na kapeeti mara mma di iche iche, nke e ji udo kpazie nke oma, nke e tejiri n’udi dikwa iche iche n’oma ahia gi.

25 “ ‘Ugbo mmiri niile nke Tashish
bu ndi na-ebu ihe ahia gi.

I juputara n’ihe ahia,
gi obodo di n’etiti mmiri.

26 Ndi na-anyaghari ugbo mmiri gi
na-ebuba gi n’osimiri.

Ma ifufe siri ike nke si n’owuwa anyanwu
ga-etiwaso gi n’etiti osimiri.

27 Aku gi niile, na ngwa ahia gi niile, na ihe izu ahia gi niile,

* 27:10 27:10 Maobu, Lud † 27:13 27:13 Maobu, Javan ‡ 27:14 27:14 Nke a bu n’onodu ikwu ugwo, mgbe ufodu o buru na mmadu ejighi ego, o nwere ike jiri ihe o nwere kwuo ugwo ihe o zuru, site n’uzo igbanwere ihe.

na ndị niile na-arụ ọrụ n'ụgbọ mmiri gị, na ndị na-anya ụgbọ mmiri, ma ndị na-edozi ụgbọ mmiri gị,
 ma ndị na-azụ ahịa gị, ma ndị agha gị niile,
 ha na ndị niile nọ n'ime ụgbọ gị
 ka mmiri ga-eri n'etiti mmiri,
 n'ụbọchị ahụ ụgbọ gị ga-emikpu.
 28 Ala niile dị n'ọnu mmiri ga-ama jijiji
 mgbe ndị ọka ụgbọ mmiri gị ga-eti mkpu akwa.
 29 Ndị niile na-anya ụgbọ mmiri,
 na ndị ọka ụgbọ niile nke oke osimiri,
 ga-esitekwa n'ụgbọ ha
 rịdata guzo n'elu ala.
 30 Ha ga-eti mkpu akwa,
 ha ga-akwa akwa nke ukwuu,
 werekwa aja wụkwasi onwe ha n'isi,
 na-atụrụkwa onwe ha na ntụ.
 31 Ha ga-akpuchapụ agịrị isi ha,
 yirikwa akwa mkpe,
 kwaa akwa n'ihị ịdị ilu nke mkpuruobi ha.
 Ha ga-etikwa aka ha n'obi.
 32 Mgbe ha ga na-eti mkpu akwa na-erikwa uju n'ihị gị,
 nke a bụ abụ akwa a ga-abụ banyere gị,
 "Onye ka e mere ka o dere duu ka e si mee obodo Taịa,
 nke osimiri gbara gburugburu?"
 33 Mgbe e si n'ime gị na-ebupụsi ihe ahia gị,
 e ji ha na-enyeju mba dị iche iche afo.
 E sitekwara n'akụ gị dị ukwuu na ngwa ahia gị
 mee ka ọtụtụ ndị eze nke ụwa bụrụ ọgaranya.
 34 Ugbu a, mmiri e riela gị,
 ọ bụ n'okpuru osimiri ka ị togbọ.
 Akụ gị niile na ihe ahia gị niile,
 na ndị niile nọ n'ime gị esorola gị laa n'iyi.
 35 Ihe ndị a niile ga-eju ndị bi n'ala ọnu mmiri
 osimiri niile anya.
 Ndị eze ha niile tụtụkwara egwu nke ukwuu;
 ihu ha gbarukwara agbarụ site n'egwu.
 36 Ndị ahia nke mba dị iche iche na-efufe isi ha,
 n'ihị na ihe mere gị dị egwu.
 Ị laala n'iyi ruo ebighị ebi.'"

28

Amụma megide eze Taịa

¹ Okwu ONYENWE ANYỊ ruru m ntị, sị, ² "Nwa nke mmadụ, gwa eze Taịa, 'The ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYỊ sịrị:

" 'N'ihị nganga nke juru gị obi,
 ị na-ekwu sị, "Mụ onwe m bụ chi,
 mụ onwe m na-anọkwasi n'ocheeze nke otu chi,
 nke dị n'etiti oke osimiri niile."

Ma gị onwe gị bụ mmadụ efu, ị bughị chi,*

* 28:2 28:2 Maqbu, Chineke

- ọ bụ ezie na ị na-eche na ị mara ihe dika chi.[†]
 3 Ị maara ihe karịa Daniel?
 Ọ bụ na o nweghị ihe e zoro ezo n'ebe ị nọ?
 4 Ị werela amamihe gị na nghọta gị
 nwetara onwe gị akụ,
 tụtọba ọlaedo na ọlaocha,
 n'ime ụlọakụ gị dị iche iche.
 5 E, mmụta n'izu ahia gị
 emeela ka ị ghọọ ọgaranya,
 n'ihị akunuba inwere
 ị burula onye na-akpa nganga.
 6 “Ya mere, nke a bụ ihe Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYI na-ekwu;
 “ebe ọ bụ na ị gurụ onwe gị dika onye maara ihe
 onye maara ihe dika chi,
 7 ana m aga ikpobata ndi mba ozo megide gị,
 bụ mba kachasi mba niile di iche iche njo na-enweghi obi ebere.
 Ha ga-amiputa mma agha ha megide ima mma gị na amamihe gị,
 ha ga-aduwakwa ebube nke mma gị.
 8 Ha ga-eme ka ị ridaruo n'olulu nke ala mmuo.
 Ị ga-anwu onwu ike
 n'etiti oke osimiri niile.
 9 Mgbe nke a mere, ị ga-asị, “Mụ onwe m bụ chi,”
 n'ihu ndi ahụ na-egbu gị?
 Ma gị onwe gị bụ mmadu efu, ị bughị chi,
 n'aka ndi ahụ na-egbu gị.
 10 Ị ga-anwu onwu dika ndi a na-ebighi ugwu,
 site n'aka ndi obia.
 Mụ onwe m ekwuola, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYI kwubiri.’ ”
 11 Okwu nke ONYENWE ANYI rutere m nti, si, 12 “Nwa nke mmadu, bulie abụ akwa
 banyere eze Taia ma gwa ya, 'The a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYI
 kwuru,
 “Gị onwe gị bụ akara izuoke,
 ị juputara na amamihe na ima mma.
 13 Ị nọ n'Ideu,
 n'ubi Chineke a gbara ogige.
 N'ebe ahụ ka e ji nkume di oke onuahia ndi a choo gị mma,
 rubi,‡ na topaazi, na emeraludu,
 na krisolait, na oniks, na jasper,
 na safai, na tokwosisi, na beril.
 A runyere nkume ndi a niile n'ime ọlaedo.
 Ọ bukwa n'ubochi ahụ e kere gị ka e doziri ha.
 14 Ahoputara m gị mee gị ka ị buru cherub,
 oru ahụ e doru gị iche iru.
 Ọ bụ n'ugwu nsọ Chineke ka ị na-anọ,
 na-ejegharikwa n'etiti nkume ndi ahụ na-acha oku.
 15 Ị bụ onye na-enweghi ita uta
 n'uzo gị niile site n'ubochi e kere gị,
 tutu ruo mgbe a huru ajo omume n'ime gị.
 16 Site n'iba uba nke ozuzu ahia gị

† 28:2 28:2 Maobu, Chineke ‡ 28:13 28:13 Maobu, kanelien

ị ghọrọ onye na-eme ihe ike,
 si otu a mehiakwa.
 N'ihị ya, esi m n'ugwu Chineke chụpụ gị, n'ihị adighị nsọ gị.
 Esitekwara m n'etiti nkume okụ ndị ahụ chụpụ gị,
 gị cherub na-ekpuchi ekpuchi.
 17 Obi gị jupụtara na nganga
 n'ihị ịma mma gị,
 i mere ka amamihe gị
 buru ihe ruru aru n'ihị ebube nke ịma mma gị.
 N'ihị ya, achudara m gị, tụọ gị n'ala,
 mee ka ị buru ihe nlere anya nye ndị eze niile.
 18 N'ihị otutu mmehie gị, na ịzu ahia aghughọ gị,
 i meela ka ulonso gị niile ghọọ ihe ruru aru.
 N'ihị ya, emere m ka okụ si n'etiti gị pụta,
 repia gị.
 Ka ị ghọọ ntụ n'elu ala,
 n'ihu ndị ahụ niile na-ele gị anya.
 19 Ndị niile maara gị
 ka ihe ndị a juru anya,
 n'ihị na ị ghọla ihe oke egwu.
 Ị laala n'iyi ruo ebihi ebi.' ”

Amuma megide Saidon

20 Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, 21 “Nwa nke mmadu, chee ihu n'ebe Saidon
 di buo amuma megide ya, 22 ma kwuo, ‘The ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu
 ONYENWE ANYI kwuru,
 “ ‘Mu onwe m na-emegide gi, gi Saidon,
 n'etiti unu ka m ga-egosiputa otuto m.
 Unu ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI
 mgbe m mere ka ahuhu dakwasị unu,
 n'ime unu, a ga-anwaputa na m bu onye di nsọ.
 23 Aga m ezite ajo oria na-eefe efe, nke ga-emegide ya,
 meekwa ka obara juputa n'okporozo ya niile.
 Ndi e gburu egbu ga-ada n'ime ya,
 site na mma agha nke ga-abiakwasị ya n'akuku niile.
 Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.
 24 “ ‘Ulo Izrel agaghị enwekwa mba kporo ha asi gbara ha gburugburu ndi dika
 uke, nke na-adu adu, na ogwu nke na-egbu mgbu. Ha ga-amatakwa na mu onwe m
 bu Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI.
 25 “ ‘The ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: Ndi Izrel
 ga-aloghachi biri n'ala nke aka ha ozo, ala nke m nyere nna ha Jekob ohu m. N'ih
 na aga m esite na mba niile ha gbasasiri chikotaa ha, si otu a gosi mba niile nke
 uwa idi nsọ m. 26 Ha ga-ebi n'ala a na ntukwasị obi. Ha ga-ewu ulo, kuọ ubi vaini,
 birikwa na-atughị egwu obula. Mgbe m piachara mba niile di ha gburugburu utari,
 bu mba ndi ahụ mekpara ha ahụ, mgbe ahụ, ha ga-amata n'ezie na mu onwe m bu
 ONYENWE ANYI Chineke ha.’ ”

29

Amuma megide Ijpt

Ikpe omuma diri Fero

¹ N'afọ nke iri, n'ọnwa nke iri, n'ụbọchị nke iri na abụọ, okwu nke ONYENWE ANYỊ ruru m ntị, si, ² "Nwa nke mmadụ, chee ihu gị n'Ijpt buo amuma megide Fero bu eze Ijpt, na ala Ijpt niile. ³ Gwa ya okwu, si, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri:

"Lee, mu onwe m na-emegide gi, Fero eze Ijpt, gi onye bu ogologo anu ojojo ahụ na-amakpu n'etiti mmiri iyi. N'ihhi na i siri, "O bu m nwe Nail, o bukwa mu onwe m mere ya nye onwe m."

⁴ Ma aga m etinye nko n'agba gi, mee ka azu niile nke iyi gi niile rapara n'akpirikpa gi.

Aga m adoputa gi site n'etiti iyi gi niile, mee ka azu niile rapara n'akpirikpa gi.

⁵ Aga m ahapu gi na azu niile nke osimiri iyi gi n'ozara, ebe ahụ ka unu ga-anọ nwụọ n'ala ubi, a gaghi eli unu eli maobu tutu unu, n'ihhi na emeela m ka unu buru nri nye anu ohia niile, na nnunu niile.

⁶ Mgbe ahụ, ndi niile bi n'Ijpt ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.

"I dirila ka mkpanaka achara n'ebe ulo Izrel no. ⁷ Mgbe ha jidere gi n'aka, i nyajiri dowaa ha ubu ha. Mgbe ha dabeere na gi, i gbajiri mee ka ha ghara inwekwa ike iguzosi ike n'ukwu ha.

⁸ "N'ihhi ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: Lee, aga m eme ka mma agha biakwasị gi, aga m ebipukwa mmadụ na anumanu niile di n'ime gi. ⁹ Ala Ijpt ga-agho ebe togboro n'efu; ha ga-amatakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.

"N'ihhi na i siri, "Osimiri Nail bu nke m. O bu m kere ya." ¹⁰ N'ihhi ya, aga m edo onwe m megide gi, megidekwa osimiri gi. Aga m ala Ijpt niile n'iyi site na Migdol ruo Aswan, ruokwa n'oke ala ha na ndi Kush.* ¹¹ O dighi ukwu anumanu maobu mmadụ ga-agafe n'ime ya, agaghị ebikwa n'ime ya ruo mgbe iri afọ anọ gasiri. ¹² Aga m emekwa ka ala Ijpt buru ebe togboro n'efu n'etiti mkpomkpọ ala niile, obodo ya niile ga-atogboro n'efu iri afọ anọ n'etiti obodo ndi e mere ka ha laa n'iyi. Aga m achusasi ndi Ijpt n'etiti mba niile, fesaa ha n'ala niile.

¹³ "Ozokwa, Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri, n'ogwugwu iri afọ anọ ahụ, aga m achikotakwa ndi Ijpt site n'ebe niile ha gbasara. ¹⁴ Aga m emekwa ka ndi ya niile laghachi n'ala Patros, ala ebe a muru ha. Ma Ijpt agaghị abukwa alaeze a maara nke oma ozo. ¹⁵ O ga-abu alaeze di nnoo ala karia alaeze niile. O dikwaghị mgbe ozo o ga-eweli onwe ya elu karia mba ozo niile. Aga m emekwa ka ha di nta, nke ha agaghị inwe ike achikwa mba niile ozo. ¹⁶ Ijpt agaghị abukwara ulo Izrel ihe ntukwasị obi, kama o ga-aburu ha ihe iji cheta mmehie ha mere mgbe ha lere anya enyemaka site n'aka ya. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI."

Ugwọ oru Nebukadneza

¹⁷ O ruo, n'iri afọ abụọ na asaa, n'ọnwa mbu, n'ụbọchị nke mbu, ka okwu nke ONYENWE ANYI ruru m ntị, si, ¹⁸ "Nwa nke mmadụ, Nebukadneza bu eze Babilon mere ka ndi agha ya lusoo Taja ogu n'ebe o di ukwu. Isi niile obula ka e mere ka o kwochasia, ubu niile kwa echihara echihia. Ma ya na ndi agha ya anataghị ugwo

* 29:10 29:10 Ya bu, mgbago Nail † 29:16 29:16 Maobu, Onyenwe ha

orụ ọbụla, n'agha ahụ o buru megide Taia. ¹⁹ N'ihị nke a, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu si: Lee, ana m aga inye Nebukadneza eze Babilon ala Ijipt. O ga-akwakoro akunuba ya, o ga-azacha ma bukorokwa ihe niile nke di n'ala ahụ. Ha ga-abukwa ugwo oru nke ndi agha ya. ²⁰ Enyefeela m ala Ijipt n'aka ya, ka o buru ugwo oru n'ihị oru ya, n'ihị na ya na ndi agha ya ruuru m ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri."

²¹ "N'ubochi ahụ, aga m eme ka otu mpi puputara ulo Izrel. Aga m asaghekwa onu gi n'etiti ha. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI."

30

Abuakwa n'ihị Ijipt

¹ Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ² "Nwa nke mmadu, buo amuma sikwa, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu,

" 'Kwasienu akwa ike ma si,
"Ewoo, n'ihị ubochi ahụ!"

³ N'ihị n'ubochi ahụ adila nso,
Ubochi nke ONYENWE ANYI abiala nso,
ubochi igwe ojii,
ubochi ga-ewetara mba di iche iche mbibi.

⁴ Mma agha ga-abiakwasị Ijipt,
ihe mgbu ga-adakwasị Kush.
Mgbe ndi e gburu egbu ga-abu aja di n'ala,
a ga-ekpokorokwa akunuba ya,
mebikwaa ntoala ya. Ala ya ga-abukwa ihe e bibiri ebibi.

⁵ Kush* na Libiya, Lidiya na ndi Arebia niile gwara ogwa, Kub na ndi mba ogbugba ndu ahụ, na Ijipt ga-eso daa site na mma agha.

⁶ " 'O bu ihe a ka ONYENWE ANYI kwuru:
" 'Ndi niile na-akwagide Ijipt ga-ada,
nganga niile nke ike ya ga-agwusikwa.
Site na Migdol ruo n'Aswan,
o bu site na mma agha ka ha ga-ada n'ime ya.†
Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri.

⁷ Ha ga-atogboro n'efu,
n'etiti ala niile togboro n'efu.
Obodo ha niile ga-abu mkpomkpo ebe,
n'etiti otutu obodo e bibiri ebibi.

⁸ Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI,
mgbe m tinyesiri oku n'Ijipt,
mgbe m gwepiara ndi niile na-enyere ya aka.

⁹ " 'N'ubochi ahụ, aga m ezipu ndi ozi ndi ga-eji ugbo di iche iche, ka ha gaa menye ndi Kush egwu, bu ndi onwe ha juru afo. Oke egwu ga-ejidekwa ha n'oge ahụ n'ihị ihe dakwasiri Ijipt, n'ihị ihe ndi a aghaghi imezu.

¹⁰ " 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru,
" 'Aga m esite n'aka Nebukadneza eze Babilon
bibie igwe ndi agha Ijipt niile.

¹¹ Ya onwe ya na ndi agha ya, bu mba kachasi mba niile njo na-enweghi obi ebere,
ka a ga-akpobata ka ha bia bibie ala ahụ.

‡ 29:21 29:21 Mpi N'ebe a na-egosiputa idi ike * 30:5 30:5 Ya bu, Itiopia † 30:6 30:6 Ka a ga-eji gbuchapu ha

Ha ga-amiputa mma agha ha megide Ijipt,
werekwa ozu ndi e gburu egbu tusasia n'ala ahụ.
12 Aga m eme ka osimiri Nail taa. O ga-aghokwa ala kporo nku.
Aga m ewerekwa ala ahụ resi mba ndi ojoo.
Aga m ala ala ahụ na ihe niile di n'ime ya n'iyi.
O bukwa ndi mba ozo ka m ga-eji mee ya.
Mu onwe m bu ONYENWE ANYI ekwuola ya.

13 “ ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru,
“ ‘M ga-ala arusi niile n'iyi,
mekwaa ka ihe niile a kporu akpu di na Memfis kwusi.
Onye eze agakwaghi adi ozo n'Ijipt,
aga m emekwa ka egwu juputa n'ala ahụ niile.
14 Aga m emekwa ka Patros togboro n'efu.
Aga m etinye oku na Zoan,
ma taa Tibs ahuhu.
15 M ga-awukwasi Pelusium‡ onuma m,
bu ebe siri ike nke Ijipt,
m ga-ebipukwa igwe ndi Tibs niile.
16 Aga m amanye oku n'Ijipt,
Pelusium ga-anọ n'oke ihe mgbu.
A ga-eji ike tipia Tibs.
Memfis ga-anogidekwa n'onodu ojoo ubochi niile.
17 Umụ okorobia Heliopolis na Bubasti
ga-anwu site na mma agha.
Obodo ndi a niile ga-abukwa ndi a dotara n'agha.
18 Ubochi ahụ ga-agba ochichiri na Tapanhis
mgbe m ga-agbaji yoku Ijipt,
n'ebe ahụ ka mpako nke ike ya ga-agwusi.
Igwe ojii ga-ekpuchi ya,
a ga-adotakwa obodo nta ya niile n'agha.
19 Aga m eme ka Ijipt taa ahuhu di ukwu,
ka ha mata n'ezie na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.' ”

Aka Fero agbajela

20 O ruo, n'afọ nke iri na otu ya, n'ubochi nke asaa, n'onwa nke mbu, okwu nke ONYENWE ANYI ruru m nti, si, 21 “Nwa nke mmadu, agbajela m ogwe aka Fero, eze Ijipt. Lee, o nwebeghi onye gbara ya okpukpu, ma o bukwanu kee ya ihe, ka o sie ike ozo ijide mma agha. 22 N'ihia ya, nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri: Lee, mu onwe m na-emegide Fero bu eze Ijipt. Aga m agbaji ogwe aka ya abuo, ma nke siri ike ma nke gbajiri agbaji na mbu. Aga m emekwa ka mma agha ya si n'aka ya dapu. 23 Aga m achusa ndi Ijipt n'etiti mba niile tusaakwa ha n'obodo niile, 24 meekwa ka ogwe aka abuo nke eze Babilon sie ike. Aga m etinye mma agha m n'aka ya, ma ogwe aka abuo nke Fero ka m ga-agbajisi. Mgbe ahụ, Fero ga-asu ude n'ihu eze Babilon dika onye e meruru ahụ. 25 Aga m eme ka ogwe aka abuo nke eze Babilon sie ike; ma ogwe aka Fero ga-akponwu. Mgbe ahụ, ha ga-amatakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI, mgbe m tinyere mma agha n'aka eze Babilon, na mgbe o setipuru ya imegide Ijipt. 26 Aga m achusa ndi Ijipt n'etiti mba niile, fesaa ha n'ala niile. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.”

‡ 30:15 30:15 Maobu, Sin

31

Fero dika osisi sida nke Lebanon

¹ O ruo, n'afọ nke iri na otu, n'ọnwa nke atọ, n'ubochi nke mbu ya, okwu nke ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ² "Nwa nke mmadu, gwa Fero eze Ijpt na ndi agha ya niile okwu si ha,

" 'Olee onye ahụ yiri gi n'idi ukwu?

³ Tulee n'obi gi ihe gbasara Asiria,
nke bu oke obodo burukwa mba a maara aha ya.

O di ka osisi sida nke Lebanon,
nke juputara n'alaka mara mma,
nke otutu alaka ya na-enye ndo, nke di ezi ogologo,
nke alaka onu ya topuru tokaria osisi ohia niile.

⁴ O nwetara mmiri mere ka o buo ibu,
na isi iyi mmiri miri emi nke mere ka o too ogologo.

Iyi ha niile

na-aso n'okpuru ya.

Ebe ahụ ka ha si ezipu

uzo mmiri ndi na-enye osisi ndi ozo di n'ohia mmiri.

⁵ N'ihia ya, o toro tokaria
osisi niile n'ogologo.

Ngalaba ya bara uba,

alaka ya topukwara ogologo

n'ihia idi ukwu nke mmiri ha na-enweta.

⁶ N'alaka ya niile

ka anu ufe niile nke eluigwe na-akpa akwu,

n'okpuru ndo nke alaka ya niile

ka umu anu ohia niile muru umu,

oke mba niile di iche iche

bikwara n'okpuru ndo ya.

⁷ O mara mma n'idi ukwu ya,

n'ogologo nke alaka ya n'awasa,

n'ihia na mgborogwu ya mibara emiba

n'ebe mmiri di ukwu.

⁸ Osisida niile di n'ubi Chineke a gbara ogige
erughi ya n'otutu.

O dighi osisi junipa niile

nwere ngalaba a ga-eji tunyere nke ya,

osisi plenu niile

adighikwa ka alaka ya,

o dighikwa osisi di n'ubi Chineke a gbara ogige,

nke yiri ya n'ima mma ya

⁹ Emere m ya ka o maa mma

site n'iba uba nke alaka o nwere,

o bu ihe ekworo nye osisi niile no n'Iden

n'ubi Chineke a gbara ogige.

¹⁰ " 'N'ihia ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: N'ihia na o* toro ogologo tokaria osisi ohia niile, n'ihia na o nyara isi banyere onodu idi ogologo ya karia ndi ozo, ¹¹ Eweere m ya nyefee n'aka onye ahụ na-achi mba niile, ka o mesie ya ike, dika iba uba nke ajo omume ya si di. Ewezugakwara m ya n'akuku.

* **31:10** 31:10 Ya bu, sida ukwu ahụ

¹² Mba ahụ kachasi mba niile njo na-enweghi obi ebere gbuturu ya, hapu ya ka o togboro n'ala. Ngalaba ya dara n'elu ugwu ukwu niile nakwa n'ime ndagwurugwu niile. Alaka ya kwa dajisiri danyesia n'ime ebe niile gbawara agbawa nke ala mmiri si eru. Mba niile nke uwa sitere n'okpuru ndo ya puta wezuga onwe ha. ¹³ Umununu niile bere n'elu ukwu osisi ahụ dara ada, n'etiti alaka ya niile ka umu anu ohia biara biri. ¹⁴ Ya mere, ka osisi niile nke di n'akuku mmiri gharakwa eto ogologo, maobu ka onu onu ya ghakwara idi elu kara alaka ndi ahụ bara uba. Nyekwa na o dikwaghi osisi obula na-enwetazu mmiri nke ga-etoru osisi ndi ahụ n'ogologo. N'ihhi na edebela ha nye onwu, nye iridaru n'okpuru uwa, n'etiti ndi mmadu ndi na-arida n'olulu omimi ahụ.

¹⁵ "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: N'ubochi ahụ e mere ka o ridaruo n'ala mmuo, a kwusiri m ogbu mmiri niile were ha kpuchie ya. A kwusiri nsogharị nke mmiri, meekwa ka iba uba nke mmiri ya niile kwusi. N'ihhi ya, eyinyere m Lebanon uwe mkpe, osisi niile nke ohia kponwukwara n'ihhi ya. ¹⁶ Emere m ka mba niile maa jijiji n'egwu n'ihhi odida ya, mgbe m tonyere ya na ndi ahụ na-aga n'olulu n'ime ala mmuo. Mgbe ahụ, a kasiri osisi niile mara mma obi, bu osisi ndi ahụ di n'ogige Iden, na osisi oma niile nke Lebanon, ndi nke mgborogwu ha na-enweta mmiri nke oma. ¹⁷ Ha onwe ha kwa, dika sida ukwu ahụ, sokwaara gbadaruo n'ala mmuo, gkwuru ndi niile eji mma agha gbuo, ha na ndi ikom ji mma agha bu ndi biri n'okpuru ndo ya n'etiti mba di iche iche.

¹⁸ "Olee osisi di n'Iden a ga-eji tonyere gi n'ima mma, na n'idi ebube? Ma gi onwe gi kwa, na osisi ndi a niile di n'Iden ka a ga-eme ka unu ridaruo n'okpuru uwa. I ga-edina n'etiti ndi a na-ebighi ugwu, gi na ndi eji mma agha gbuo.

"Nke a bu Fero na usuu ndi agha ya niile, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri."

32

Abu akwa n'ihhi Fero

¹ N'afọ nke iri na abuo, n'onwa nke iri na abuo, n'ubochi nke mbu ya, okwu nke ONYENWE ANYI rutere m nti, si, ² "Nwa nke mmadu, buliere Fero bu eze Ijpt, abu akwa si ya,

"I di ka odum n'etiti mba niile.

I dikwa ka ogologo anu ojojo na-anọ n'osimiri.

I na-akpughari onwe gi n'ime mmiri.

I ji ukwu abuo na-agbaru mmiri,
na-emekwa ka mmiri iyi niile gbaruo.

³ "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri,

"Aga m eji otutu ndi di ukwu n'onuogugu

gbasaa ugbu m n'elu gi.

Ha ga-adokpukwara gi n'ime ugbu m.

⁴ Aga m atusa gi n'ala,

n'ohia ka m ga-atufukwa gi,

meekwa ka umu nnunu niile nke eluigwe bekwasi gi.

Aga m emekwa ka anu ohia nke uwa niile rijuo afọ n'anụ ahụ gi.

⁵ Aga m tusasikwa anu ahụ gi n'ugwu niile,

werekwa ihe obula foduru n'ime gi mejuo ndagwurugwu niile.

⁶ M ga-eji obara gi na-asọ asọ dee ala niile dika mmiri

o buladi ruo n'ugwu niile,

ebe niile mmiri si erufe ga-ekpuchakwa n'anụ ahụ gi.

⁷ Mgbe m ga-emenyu gi dika oku, aga m ekpuchi ihu eluigwe,

- meekwa ka kpakpando niile jie nji.
 Aga m eji igwe ojii mechie ihu anyanwụ,
 ọnwa agakwaghị enye ihè ya.
- 8 Ihe niile nke na-enye ihè n'eluigwe
 ka m ga-eme ka ha jie nji n'elu gị,
 mee ka ọchịchiri gbachie n'ala gị niile, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu
 ONYENWE ANYI kwubiri ya.
- 9 Aga m eweta obi mgbawa n'etiti ndi mmadu di iche iche
 mgbe m ga-eme ka mbibi gi bia n'etiti mba niile
 n'ime ala di iche iche nke i na-amaghi.
- 10 Aga m eme ka i ju otutu ndi mmadu anya,*
 ndi eze ha ga-ama jijiji n'ujọ maka gi
 mgbe m ga-efeghari mma agha m n'ihu ha.
 Onye obula n'ime ha ga-ama jijiji†
 na ntabi anya obula n'ihu ndu ya
 n'ubochi ahụ, i ga-ada.
- 11 “ N'ihu na nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru,
 “ Mma agha nke eze Babilon
 ga-abiakwasị gi.
- 12 Usuu ndi agha gi ga-adakwa n'ihu mma agha
 nke ndi di ike,
 bu ndi mba ahụ kachasi mba niile njo.
 Nganga niile nke Ijpt na ndi ya, ka ha ga-egwepia.
 Ha ga-akwatu usuu ndi agha ha niile.
- 13 Aga m emekwa ka anumanu ya niile,
 nke na-ata ahijia n'akuku mmiri laa n'iyi.
 Ukwu mmadu, na ukwu anumanu
 agakwaghị agbaru mmiri ahụ ozo.
- 14 N'ihu ya, mmiri niile nke ya ga-adị ọcha,
 na-asokwa dika mmanu.
 Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru.
- 15 Mgbe m bibiri Ijpt,
 kpochapukwa ihe niile di n'ime ya,
 mgbe m tidara ndi niile bi n'ime ya,
 ha ga-amata n'ezie na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.’
- 16 “Nke a bu abụ akwa ha ga-aburu ya. Ndi inyom mba di iche iche ga-abu ya.
 Ha ga-abu ya n'ihu Ijpt na usuu ndi agha ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu
 ONYENWE ANYI kwubiri.”

Nrịda Ijpt baa n'ala ndi nwuru anwu

- 17 N'afọ nke iri na abuo ahụ, n'ubochi nke iri na ise nke onwa ahụ, okwu nke
 ONYENWE ANYI rutere m nti si, 18 “Nwa nke mmadu, tie mkpu akwa n'ihu usuu ndi
 agha Ijpt niile, wezuga ha baa n'okpuru uwa ma ndi inyom mba di iche iche di
 ukwu, ha na ndi ahụ na-aridaru n'olulu. 19 Gwa ha okwu si ha, ‘Unu o nwere
 ihuoma kari ndi ozo? Lee, ihe na-eche gi bu olulu. O bukwa ndi a na-ebighi ugwu
 ka i ga-edinakwuru.’ 20 N'etiti ndi e ji mma agha gbuo ka ha ga-ada. Amiputala mma
 agha maka ya, ka a dokpuru ya na igwe ndi ya niile puo. 21 Ndi dike nke ndi ndu
 dike ga-esite n'ala mmuo kwuo banyere Ijpt na ndi niile ha na ya di na mma, ‘Ha

* 32:10 32:10 Nwee akpata oyi n'ebe i nọ † 32:10 32:10 Nke a bu n'ihu egwu

arịdataala, ha na-edina ala ha na ndị a na-ebighị ugwu, nakwa ndị niile ahụ e ji mma agha gbuo.’

²² “N’ebe ahụ ka Asiriya na ndị agha ya niile nọ; ili ndị niile o gburu egbu gbara ya gburugburu, bụ ndị niile nwurụ site na mma agha. ²³ Ili ha dị na nsọtụ niile nke olulu, ndị agha ya niile gbakwara ili ya gburugburu. E gbudala ndị niile mere ka oke egwu dị n’ala ndị ndụ. Ndi a nwurụ site na mma agha.

²⁴ “N’ebe ahụ ka Elam na usuu ndị agha ya nọ gbaa ili ya gburugburu. Ha niile bụ ndị e gburu egbu, ndị nwurụ site na mma agha. Ndi niile mere ka oke egwu dị n’ala ndị ndị arịdaruola n’olulu ahụ dika ndị a na-ebighị ugwu. Ha esorola ndị ahụ rịdaruru n’ala mmụọ keta oke n’ihere dirị ha. ²⁵ E meere ya ebe ndina n’etiti ndị nwurụ anwụ. Igwe mmadụ ya nwurụ anwụ gbakwara ili ya gburugburu. Ha niile bụ ndị a na-ebighị ugwu, ndị e ji mma agha gbuo, n’ihi na-emere ka oke egwu ha dị n’ala ndị ndị, ma ha na-eburu ihere ha, ha na ndị ahụ na-arịdaru n’olulu. Ha bụ ndị e debere n’etiti ndị nwurụ anwụ.

²⁶ “Meshek na Tubal nọkwa n’ebe ahụ, ha na usuu ndị agha ha niile, gburugburu ili ha. Ha niile bukwa ndị a na-ebighị ugwu, ndị e ji mma agha gbuo, n’ihi na ha mere ka oke egwu ha dị n’ala ndị ndị. ²⁷ Ugwu a, e likoala ha na ndị a na-ebighị ugwu, bụ ndị dike n’agha, ndị nwurụ anwụ, ndị ji ngwa agha ha gbadaa n’ime ili ha, ndị e hinyere ngwa agha ha n’okpuru isi ha, ebe ọta‡ ha dikwasiri n’okpukpu mgbe e tinyere ha n’ili. Ma n’ezie, ndị a bụ dike n’agha mere ka oke egwu dị n’ala ndị ndị.

²⁸ “Ma gị onwe gị, bụ Fero, otu a ka a ga-esi gbajie gị, i ga-edinakwa n’etiti ndị a na-ebighị ugwu, gị na ndị e ji mma agha gbuo.

²⁹ “N’ebe ahụ ka Edom na ndị eze ya, na ndịisi ya niile nọ. N’agbanyeghi idi ike ha, ha na ndị e ji mma agha gbuo togboro n’ebe ahụ. Ha na ndị a na-ebighị ugwu so dinaa, bụ ndị na-arịdaru n’olulu.

³⁰ “Ndiisi nke mba ndị ugwu, na ndị Saidon niile nọ n’ebe ahụ. Ujọ niile nke ha sitere n’isiike ha menye ndị mmadụ egbochighi ha iketa oke n’ihere nke iso ndị e gburu egbu nwụ. Ha soro ndị eji mma agha gbuo dinaa na-ebighi ugwu, buru ihere ha, ha na-arịdaru n’olulu.

³¹ “Fero na ndị agha ya niile ga-ahụ ndị a, o ga-enwe nkasiobi maka ndị ya niile, na usuu ndị agha ya niile ndị eji mma agha gbuo. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYI kwuputara. ³² N’agbanyeghi na emeela m ka o gbasaa ujọ§ n’ala ndị ndị, Fero na igwe mmadụ a niile ka a ga-eli n’etiti ndị a na-ebighi ugwu, ya na ndị ejiri mma agha gbuo. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYI kwubiri.”

33

Nloghachi Izikiel dika onye nche

¹ Okwu ONYENWE ANYI ruru m ntị, si, ² “Nwa nke mmadụ, gwa ndị gị okwu si ha, ‘Mgbe m wetara mma agha imegide mba obula, ma ndị ala ahụ ahoputa otu onye n’etiti ha mee ya ka o ghorọ ha onye nche, ³ onye ga-ahụ mma agha ka o na-abiakwasị ala ahụ, o buru na o gbuo opi ike, ido ndi bi na mba ahụ aka na ntị banyere mma agha nke na-abia, ⁴ o burukwa na onye obula anu opi ike ahụ ma ju inabatara onwe ya ido aka na ntị ahụ, mma agha ahụ gbuo ya, obara ya ga-adikwasị ya n’isi. ⁵ N’ihi na ha nuru uda opi nke ido aka na ntị ahụ ma ha geghi ntị. O bụ ha wetaara onwe ha ila n’iyi. A si na ha gere ntị ha gaara azoputa ndu ha. ⁶ Ma o buru na onye nche elepu anya hu ndi agha ka ha na-abia hapu igbu opi ido ndi mmadu aka na ntị, onwu

‡ 32:27 32:27 Eleghi anya ihe a ga-aguta n’akwukwo Hibru; ya bu akwukwo Masoreti ga-abu ntaramahuhu ha dikwasiri n’okpukpu ha § 32:32 32:32 Maobu, ka ujọ ya di

ha di n'isi ya. Ha ga-anwu n'ime mmehie ha, ma aga m ajuta obara ha site n'aka onye nche ahụ.'

⁷ "Nwa nke mmadu, emeela m gi ka i buru onye nche nye ulo Izrel. N'ihia ya, gee nti n'ihe m na-ekwu, ka i dooro m ha aka na nti. ⁸ Mgbe m na-asị onye ajo omume, gi onye na-emebi iwu, i ghaghi inwu! O buru na i kwughị okwu, ime ka o chigharia site n'uzo ya puta, onye ahụ na-emebi iwu ga-anwu n'ihia mmehie ya niile, ma n'aka gi ka m ga-ajuta obara ha. ⁹ Ma o buru na i doo onye ajo omume aka na nti ka o chigharia site n'uzo ya puta, ma o meghi nke a, ha ga-anwu n'ihia mmehie ha, ma ndu gi onwe gi ka i zoputara.

¹⁰ "Nwa nke mmadu, gwa ulo Izrel, 'Otu a ka unu na-ekwu, "Njehie niile anyi na mmehie niile anyi adila aru n'ahu anyi. O bukwa n'ime ya ka anyi na-ata ahụ. Olee otu anyi ga-esi di ndu?" ¹¹ Gwa ha, 'Dika m na-adi ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuputara, onwu onye na-emebi iwu adighi ato m uro, kama o na-atu m uro mgbe onye na-emebi iwu sitere n'uzo* ya chegharia diri ndu. Chigharianu, sitenu n'uzo ojoo† unu niile chigharia. N'ihia gini ka unu ga-eji nwuo, unu bu ulo Izrel?'

¹² "N'ihia ya, nwa nke mmadu, gwa ndi ala gi, 'Ezi omume nke onye na-eme ezi ihe agaghi azoputa ya ma o buru na o tugharia, mee ihe ojoo. Otu a kwa, mmehie niile nke onye na-emebi iwu agaghi eme ka o laa n'iyi ma o buru na o chegharia puo site na mmehie.' ¹³ O buru na m asi onye ezi omume, na o ghaghi idi ndu, ma onye di otu a atukwasi obi n'ezie omume ya mee ajo ihe, o dighi ihe ezi omume nke onye di otu a mere nke a ga-echetakwa. Ha ga-anwu n'ihia ajo ihe ha mere. ¹⁴ Ma o buru na m asi onye ajo omume, 'I ghaghi inwu,' ma onye ahụ esite na mmehie ya chigharia, mee ihe ziri ezi na nke di mma, ¹⁵ o buru na o nyeghachi ihe ebe o naara n'aka ndi o gbazinyere ego, kwughachi ihe niile o zuuru n'ohi, gbasoo ukpuru ahụ niile bu nke na-enye ndu, gharakwa ime ajo omume; onye di otu a aghaghi idi ndu, o gaghi anwu. ¹⁶ O dighi mmehie niile nke onye ahụ mere nke a ga-echeta megide ya. N'ihia na o meela ihe ziri ezi na nke dikwa mma, o gaghi idi ndu.

¹⁷ "Ma ndi gi na-asi, 'Uzo Onyenwe anyi ezighi ezi.' Ma o bu uzo ha bu nke na-ezighi ezi. ¹⁸ O buru na onye ezi omume esite n'ezie omume ya chigharia malite ime ihe ojoo, o ga-anwu maka ya. ¹⁹ Ma o buru na onye ajo omume esite n'ajo omume ya chigharia malite ime ihe ziri ezi na nke di mma, o ga-adi ndu site n'ime nke a. ²⁰ Ma unu bu ulo Izrel na-asi, 'Uzo Onyenwe anyi ezighi ezi.' Ma aga m ekpe onye obula n'ime unu ikpe dika uzo ya si di."

Nkwa maka odida Jerusalem

²¹ O ruo n'afu nke iri na abuo nke e mere ka anyi jee biri na mba ozo, n'onwa nke iri, n'ubochi nke ise nke onwa ahụ, otu onye n'ime ndi sitere na Jerusalem gbapu biakwutere m gwa m si, "Obodo ahụ adaala." ²² Ma n'anyasi, tupu onye ahụ gbapuru agbapu abia, aka ONYENWE ANYI ruru m ahụ, mee ka m nweekwa ike ikwu okwu ozo.

²³ Mgbe ahụ, okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ²⁴ "Nwa nke mmadu, ndi ahụ bi n'ebe dakposiri adakposi n'ala Izrel na-asi, 'Ebrahim bu otu nwoke, ma o nwetachara ala a niile! Ma anyi di ukwu, n'ihia enyela anyi ala dika ihe nweta anyi.' ²⁵ Ya mere, gwa ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: Ebe o bu na unu na-eri anu nke obara di n'ime ya, na-elekwasikwa arusi unu anya, na-awusikwa obara, o kwesiri ka unu nweta ala a? ²⁶ Unu na-atukwasi obi unu na mma agha unu, unu na-eme ihe aru di iche iche, onye obula n'ime unu na-emeru nwunye onye agbataobi ya. O bukwa ala nke a ka unu ga-enweta?'

* 33:11 33:11 Uzo n'ebe a, na-ekwu maka mmebi iwu † 33:11 33:11 Maobu, mmehie unu

²⁷ “Gwa ha nke a, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, dika m na-adi ndu, ndi niile foduru n’obodo ahụ e tikporo etikpo ga-anwucha site na mma agha. Ndi bi n’ohia ka anu ohia ga-atagbu. Ndi niile bi n’ogba na n’ebe niile e wusiri ike ga-anwu site n’oria. ²⁸ Aga m eme ka ala unu gho o ebe togboro n’efu. Nganga ya, na ike ya ga-agwusi. Obodo niile di n’ugwu Izrel ga-ago ebe e tikporo etikpo, mmadu agakwaghi esite n’ebe ahụ gafee ozo. ²⁹ Ha ga-amakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI, mgbe m mesiri ka ala ahụ gho mkpomkpo ebe togboro n’efu, n’ihi ihe aru niile nke ha mere.’

³⁰ “Ma gi onwe gi, nwa nke mmadu, ndi ala gi na-ekwu banyere gi n’akuku mgbidi ha na n’onu uzo ulo ha. Ha na-asirita onwe ha, ‘Bianu ka anyi gaa nuru ozi sitere n’onu ONYENWE ANYI.’ ³¹ Ha na-abiakwute gi dika ndi mmadu si abia, ha na-anoro ala n’ihu gi na-anu ihe i na-ekwu ma ha anaghi emeputa ya n’omume: n’ihi na ha na-eji egbugbere onu ha na-egosi ihunanya, ma obi ha no naani na uru ojo ha ga-enweta. ³² N’anya ha, i dika onye ji ezigbo olu na-ekwe ukwe ihunanya, dika onye nwere olu utu, nke na-abu abu di utu, na onye maara ka e si eti igba. Ha na-anu ihe i na-ekwu ma ha ejighi ya kporo ihe obula.

³³ “Ma mgbe nke a biara na mmezu, n’ihi o ghaghi ibia, ha ga-amata na onye amuma anotula n’etiti ha.”

34

ONYENWE ANYI ga-abu onye ozuzu aturu Izrel

¹ Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ² “Nwa nke mmadu, buo amuma megide ndi ozuzu aturu Izrel niile, buo amuma si ha, ‘The a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: Ahuhu na-adiri unu ndi ozuzu aturu Izrel, ndi na-enyeju naani onwe ha afo. O kwesighi ka onye ozuzu aturu lekotazie igwe aturu e tinyere n’aka ya anya? ³ Unu na-eri abuba ha niile, unu na-eyi uwe aji anu, na-egbu anu ndi mara abuba n’agbanyeghi na unu adighi elekota igwe ewu na aturu m ndi a. ⁴ Unu anaghi eme ka ndi na-adighi ike di ike, maobu gwoo ndi na-aria oria, maobu kechie onya ndi meruru ahu. Unu adighi akpoghachite ndi kpafuru akpafu, maobu puo icho ndi furu efu. Kama naani aka ike ka unu ji na-achi ha. ⁵ N’ihi ya, ha agbasasiala n’ihi na onye ozuzu aturu anoghi ya. Ha aghokwaarala anu ohia niile ihe oriri. ⁶ Igwe ewu na aturu nke m na-awaghari n’ugwu niile, na n’elu ugwu nta niile. O bukwa n’elu uwa niile ka ha gbasara. O dikwaghi onye na-aju ajuju banyere ha. O dikwaghi onye na-elenye anya n’ebe ha no.

⁷ “N’ihi nke a, unu ndi ozuzu aturu, nurunu okwu nke ONYENWE ANYI: ⁸ Dika mu onwe m na-adi ndu, ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuputara, ebe unu hapuru igwe aturu m na-enweghi onye ozuzu aturu, mee ka ha ghooro anu ohia ihe oriri, ebe unu na-achogharighi ha, kama unu no na-enyeju onwe unu afo, ma hapu igwe aturu m ka aguu gbuo ha, ⁹ n’ihi ya, unu ndi ozuzu aturu, nurunu okwu nke ONYENWE ANYI: ¹⁰ Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, Ana m edo onwe m megide ndi ozuzu aturu niile. O bukwa n’aka ha ka m ga-ajuta ihe banyere igwe ewu na aturu m. Aga m eme ka ha kwusi i bu ndi na-azu igwe ewu na aturu m, ka ndi ozuzu aturu ndi a ghara izu onwe ha nri ozo. Aga m esite n’onu ha naputa igwe ewu na aturu m, ha agaghi abukwara ha nri ozo.

¹¹ “N’ihi na Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri, mu onwe m ga-eji aka m puo gaa chogharia igwe aturu m. Mu onwe m kwa ga-elekota ha. ¹² Dika onye ozuzu aturu si elekota igwe ewu na aturu ya anya, mgbe ha na ya no, otu a ka m ga-esi lekota igwe aturu m. Aga m anaputa ha site n’ebe niile ha gbasasiri gaa, n’ubochi igwe ojii na ochichiri ahu. ¹³ Aga m esite n’obodo niile, na mba niile ha no kpoghachi ha n’ala nke ha. Aga m azu ha nri n’elu ugwu niile nke Izrel, na n’akuku

mmiri niile, ebe ala na-eweputa nri nke oma. ¹⁴ Aga m azu ha n'ebe ita ahijia mara mma, na n'elu ugwu niile nke Izrel. N'ebe ahụ ka ha ga-amakpukwa n'udo. Ha ga-ata nri n'ebe ita ahijia mara mma nke elu ugwu Izrel. ¹⁵ O bu mu onwe m ga-abu onye ozuzu aturu nke aturu m niile. Aga m eme ka ha makpuru n'udo, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuputara. ¹⁶ Aga m achọ ndi furu efu n'ime ha, ndi kpafuru akpafu, kpoghachite ha n'ulo. Aga m ekechi onya ndi meruru ahụ, meekwa ka o di ike. Ma ndi mara abuba na nke ndi ahụ di ike ka m ga-ala n'iyi. Aga m eji ikpe ziri ezi zuo ha.

¹⁷ "Ma unu onwe unu, umu igwe anu ulo m, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, aga m ekpe ikpe n'etiti aturu na aturu, ebule na mkpi. ¹⁸ O bu unu ihe nta n'anya na unu na-ata nri kachasi mma? Unu ga-ejikwa ukwu zotosia nke foduru? O bu unu ihe nta n'anya na unu na-anu mmiri nke kachasi mma? Unu ga-ejikwa ukwu unu na-agbaru nke foduru? ¹⁹ O bu ihe kwesiri ekwesi na igwe aturu m ga-ata nri unu zotozo azoto, ma nuokwa mmiri unu gbaruru agbaru?"

²⁰ "N'ihia ya, nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri ha, n'ezie, mu onwe m ga-ekpe ikpe n'etiti aturu ndi gbara abuba, na aturu ndi a tara ahụ.

²¹ N'ihia na unu ji akuku ahụ unu, na ubu aka unu na-enupu ha. Unu jikwa mpi unu na-enupu ndi na-adighi ike, tutu ruo mgbe unu chusachara ha. ²² Lee, aga m azoputa igwe ewu na aturu m. Aga m ekpe ikpe n'etiti otu aturu na ibe ya. Ha agaghị aghokwa ihe oriri ozo. Aga m ekpe ikpe n'etiti otu aturu na ibe ya. ²³ Aga m edobe otu onye ozuzu aturu nke ga-elekota ndi m, o buladi ohu m Devid. Ya onwe ya ga-elekota ha, burukwa onye ozuzu aturu nye ha. ²⁴ Ma mu onwe m bu ONYENWE ANYI, ga-abu Chineke ha, ma ohu m Devid ga-abu onyeisi n'etiti ndi m. Mu onwe m bu ONYENWE ANYI ekwuola ya.

²⁵ "Mu na ha ga-agba ndu udo. Aga m achupukwa anu ojo niile n'ala ha, ka ndi m nwee ike ibi n'udo n'ozara, ma rahukwa ura o buladi n'etiti oke ohia n'enweghi nsogbu. ²⁶ Aga m agozi ndi m, goziekwa ebe obibi ha na ihe niile gbara ugwu nta m gburugburu. Aga m ezite mmiri ozuzo n'oge ya, n'ezie, ngozi ga-ezoro ha dika mmiri.

²⁷ Osisi ohia ga-amu mkpuru ya, ala ga-eme ihe omume ya. Ndi m ga-anokwa n'udo n'ala ha na-atughu ujo. Ha ga-amatakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI, mgbe m tijasiri mkporo yoku niile ha, naputa ha site n'aka ndi na-akpagbu ha. ²⁸ Ha agaghị abukwa mba ndi ozo na-apunara ihe ha nwere, maobu ndi anu ohia ga-adogbu. Ha ga-ebi na-atughu ujo, o dikwaghị onye ga-eme ka ha tuo egwu. ²⁹ Aga m enye ha ala nke amaara nke oma n'ihia ihe na-epuputa n'ime ya, ha agaghị abukwa ndi unwu mekpara ahụ n'ala ahụ ozo, maobu ihe a na-akwa emo nke mba di iche iche. ³⁰ Ha ga-amata na mu onwe m, bu ONYENWE ANYI Chineke ha, na m na-anonyere ha, na ha onwe ha kwa, bu ulo Izrel, bu ndi m, otu a ka Onyenwe anyi Chineke kwuputara.

³¹ Unu bu igwe ewu na aturu m, aturu nke ebe ita nri m, mu onwe m bukwa Chineke unu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri ya."

35

Amuma megide Edom

¹ Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ² "Nwa nke mmadu, chee ihu imegide n'ugwu Sia, buo amuma megide ya, ³ si ya, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri: Mu onwe m na-emegide gi, gi ugwu Sia. Aga m esetikwa aka m imegide gi, mee gi ka i ghoo ebe togboro n'efu. ⁴ Obodo gi niile ka m ga-eme ka ha ghoo mkpomkpo ebe, gi onwe gi ga-abukwa ebe togboro n'efu. Mgbe ahụ, i ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.

⁵ "N'ihia na i sitere n'iro ahụ di gi n'obi siteri na mgbe ochie rara umu Izrel nye n'aka mma agha, n'oge ha no na-ahuju anya, n'oge ahụ ita ahuhu nke ajo omume

ruru n'ogo di ukwu. ⁶ N'ihia nke a, ebe m na-adi ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri, aga m enyefe gi n'aka ndi na-awusi obara. Obara ga-achukwa gi oso. Ebe o bu na i kpoghi iwusi obara asi, obara a ga-awusi n'ime gi ga-achu gi oso. ⁷ Aga m eme ka ugwu Sia ghoo ebe togboro n'efu. Aga m esitekwa n'ime ya bipu ndi na-abata abata, na ndi na-apu apu. ⁸ Ugwu ukwu gi niile ga-ejuputa n'ozu ndi nwuru anwu, ugwu nta niile, na ndagwurugwu niile na mgbawara niile di n'ala ga-ejuputa n'ozu ndi e ji mma agha gbuo. ⁹ I gaghie ebulitekwa isi gi oso. Ebe togboro n'efu ka i ga-abu ruo ebighi ebi. A gaghie ewuzikwa obodo gi oso. I ga-amatakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.

¹⁰ " 'N'ihia na i siri, "Mba abuo ndi a, na ala abuo ndi a ga-abu nke anyi, anyi ga-enweta ha," n'agbanyeghi na mu onwe m bu ONYENWE ANYI no n'ebe ahu. ¹¹ N'ihia ya, ebe m na-adi ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri, aga m emeso gi mmeso dika iba uba nke iwe gi na ekworo gi si di, bu nke i gosiri mgbe i kporo ha asi. Aga m emekwa ka ha mata onye m bu, mgbe m kpesiri gi ikpe. ¹² Mgbe ahu, i ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI nuru okwu ojuo ndi ahu niile i kwuru megide ugwu Izrel niile, na-asi, "E meela ha ebe togboro n'efu, ewerela ha nyefee anyi n'aka ka anyi dogbuo ha." ¹³ Unu nyakwara isi megide m, kwuo okwu kwugide m dika o si di unu mma. Anukwara m ihe niile unu kwuru. ¹⁴ Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri, Mgbe uwa niile na-anuri onu ka m ga-eme ka i ghoo mkpomkpo ebe. ¹⁵ Dika i nuriri onu mgbe ihe nketa Izrel ghoro mkpomkpo ebe, otu a ka m ga-esi mesoo gi mmeso. I ga-aghokwa ebe togboro n'efu, gi ugwu Sia, gi na ndi Edom niile. Mgbe ahu, ha ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.' "

36

Olileanya nye ugwu Izrel niile

¹ "Nwa nke mmadu, buo amuma nye ugwu niile di n'Izrel, na-asi ha, 'Ugwu niile nke Izrel, nurunu okwu nke ONYENWE ANYI. ² Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: Ndi iro unu ekwuola megide unu si, "Ahaa! Ebe niile di elu nke mgbe ochie aghoola ihe nnweta anyi.'" ³ N'ihia ya, buo amuma si, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: N'ihia na ha emeela ka unu togboro n'efu, chugharia unu oso n'akuku niile, mekwaa ka unu ghoro mba niile ihe nnweta, ma meekwa ka unu buru ndi a na-ekwujo, na ndi a na-akocha, ⁴ n'ihia ya, unu ugwu niile nke Izrel, nurunu okwu Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI. Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-agwa ugwu ukwu na ugwu nta niile, na mgbawara niile di n'ala, na ndagwurugwu niile, na ebe niile togboro n'efu, na obodo ndi ahu niile ndi mmadu na-ebighi n'ime ya, nke ndi mba oso kwakoro ihe di ha n'ime, ma jirikwa ha na-eme ihe ochi. ⁵ Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, O bu site n'inu oku nke obi m ka m ji kwuo okwu megide mba ndi oso, ma megidekwa Edom, n'ihia na o bu site n'ikpo asi nke obi ha ka ha ji mee ka ala m buru ihe nnweta ha, ka ha si otu a kposaa, ma chikoro ihe niile di n'ebe ita nri nke anu ulo ala ahu.' ⁶ N'ihia nke a, buo amuma banyere Izrel, gwa ugwu ukwu ya na ugwu nta ya niile, na mgbawara ala ya, na ndagwurugwu ya niile, si, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri, o bu site n'onuma nke ekworo ka m ji ekwu okwu ndi a, n'ihia na unu ahuola ahuhu site na nleli ndi mba oso na-eleli unu. ⁷ N'ihia ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, eweliri m aka m elu nuo iyi na mba ndi a gbara unu gburugburu ga-anokwa n'onodu ihere.

⁸ " 'Ma unu, ugwu niile nke Izrel ga-awaputa ngalaba, miakwa mkpuru nke ndi m ga-eri, n'ihia na oge ha ga-aloghachi adighikwa anyia. ⁹ Lee, mu onwe m dinyeere unu;

aga m abia inyere unu aka, n'ihhi na a ga-akoğharikwa unu, kuokwa mkpuru n'ime unu. ¹⁰ Aga m emekwa ka onuogugu ndi ga-ebi n'ime unu baa uba, o buladi ulo Izrel niile. Ha ga-ebikwa n'obodo niile, wughariakwa ebe niile e tikporo etikpo. ¹¹ Aga m eme ka onuogugu ndi mmadu, na anu ulo di n'ime gi baa uba. Ha ga-amubakwa, juputakwa ebe niile. Ndi mmadu ga-ebikwa n'elu gi dika ha si biri n'oge gara aga. Aga m emekwa ka ihe gaara ha nke oma karja ka o di na mbu. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI. ¹² Aga m eme ka ndi m, ndi m bu Izrel, biri n'ime unu. Unu ga-abu ihe nweta ha, unu ga-aghokwara ha ihe nketa. Unu agakwaghi agbaba ha aka umu ozo.

¹³ “ ‘Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri, n'ihhi na ufodu mba na-ekwuto gi na-asi, “I bu ala na-eri umu ya, ala na-agbaba ndi ya aka umu.” ¹⁴ N'ihhi nke a, i gaghi erikwa mmadu ozo. I gaghi agbawakwa mba gi aka umu ozo. O bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri. ¹⁵ Agaghi m emekwa ka i nuru mkpari nke ndi mba ozo na-akpari gi. I gaghi anokwa onodu nke ga-eme ka ndi mba ozo lelia gi, maobu noo onodu nke ga-eme ka i soo ngongoo. O bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri.’ ”

Nkwa banyere nloghachi Izrel

¹⁶ Ozokwa, okwu nke ONYENWE ANYI rutere m nti, si, ¹⁷ “Nwa nke mmadu, mgbe umu Izrel bi n'ala nke aka ha, ha meruru ya, site na ndu ojo ha, na omume ha. Ndu ojo ha n'ihu m, di ka adighi ocha nke nwanyi n'oge o no na nsọ ya, n'onwa niile. ¹⁸ N'ihhi ya, awukwasiri m ha onuma m, n'ihhi na ha na-awusi obara n'ala ahụ, jirikwa arusi ha na-emeru ya. ¹⁹ Achusasiri m ha na mba di iche iche. Otu a ka m si kpee ha ikpe n'ihhi uzọ ojo ha, na omume ojo ha. ²⁰ Ma ebe niile ha gara n'etiti mba niile, ha mere ka aha nsọ m gharakwa idi nsọ, n'ihhi na a na-ekwu banyere ha, si, ‘Ndi a bu ndi nke ONYENWE ANYI, ma agbanyeghi nke a, ha sitere n'ala ya puo.’ ²¹ Ihe na-ewutekwa m bu aha nsọ m, nke ulo Izrel mere ka o ghara idi nsọ n'etiti mba niile bu ebe ha gara.

²² “Ya mere, gwa ulo Izrel, Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: O bughu n'ihhi na unu, ulo Izrel, ka m ji na-eme ihe ndi a, kama o bu n'ihhi aha nsọ m, nke unu mere ka o ghara idi nsọ n'etiti mba niile di iche iche ebe ndi unu gara. ²³ Aga m eme ka idi nsọ nke aha ukwu m, nke unu mere ka o ghara idi nsọ n'etiti mba niile, puta ihè. Mgbe ahụ, mba niile ga-amakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuputara, mgbe a ga-edo m nsọ site n'ime unu n'anya ha.

²⁴ “ ‘N'ihhi na aga m esi na mba niile di iche iche kpoputa unu. Aga m achikota unu site n'ala niile, mee ka unu bata n'ala unu. ²⁵ Aga m efekwasu unu mmiri di ocha, unu ga-adikwa ocha. Aga m eme ka unu di ocha* site na-adighi ocha unu niile, na site n'ikpere arusi unu niile. ²⁶ Aga m enye unu obi ohuru, kenyekwa unu mmuo ohuru. Aga m ewepu obi nkume nke mmehie di n'ime unu, nye unu mkpuruobi nke anu ahụ. ²⁷ Aga m etinyekwa mmuo m n'ime unu, mee ka unu gbaso ukpuru m niile ma lezie anya mekwaa ihe niile m nyere n'iwu. ²⁸ Unu ga-ebikwa n'ala ahụ nke m nyere nna unu ha. Unu ga-abu ndi m, aga m abukwa Chineke unu. ²⁹ Aga m azoputa unu site na-adighi ocha unu niile. M ga-akpo mkpuru ubi, mee ka o rie nne nke ukwu, agaghi m emekwa ka unwu dakwasu unu ozo. ³⁰ Aga m emekwa ka mkpuru osisi na ihe owuwe ubi baa uba nke ukwu, ka unu gharakwa inata ihere ozo n'ihhi unwu,† n'etiti mba niile di iche iche. ³¹ Mgbe ahụ, unu ga-echeta uzọ ojo unu niile na omume ojo unu niile, unu ga-asokwa onwe unu oyi n'ihhi mmehie unu na ihe aru niile unu mere. ³² Ma achoro m ka unu mata na o bughu n'ihhi mma unu ka m ji

* 36:25 36:25 Maobu, Aga m asachapu unu † 36:30 36:30 Maobu, n'ihhi ukọ nri

na-eme ihe ndi a. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuputara. Unu ulo Izrel, ihere kwesiri ime unu n'ihu omume ojoo unu mere.

³³ "Nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: N'ubochi ahụ m ga-eme ka i di ocha site na mmehie gi niile, aga m eme ka unu loghachi n'obodo unu biri, a ga-ewugharikwa ebe niile togboro n'efu. ³⁴ Ala ubi ndi ahụ nke togboro n'efu agaghi atogbokwa n'efu n'ihu anya ndi na-agafe agafe. A ga-akokwa ha niile. ³⁵ Mgbe ahụ, ha ga-asị, "Ala a, nke naara atogbo n'efu, aghoola ubi a gbara ogige, nke yiri ogige Iden. Leekwa na obodo niile ndi ahụ e tikporo etikpo, ka e wuzikwara, werekwa mgbidi gbaa ha ogige. Ugbu a, ndi mmadu juputakwara n'ime ha." ³⁶ Mgbe ahụ, mba niile gbara unu gburugburu, bu ndi foduru, ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI wuziri ebe niile e tikporo etikpo, kuokwa mkpuru n'ebe niile togboro n'efu. Mu onwe m bu ONYENWE ANYI, ekwuola, aga m emekwa ya.'

³⁷ "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, ozokwa, aga m ege nti, zaa ekpere ulo Izrel, mezuoro ha aririo ha. Aga m eme ka ha baa uba dika igwe anu ulo, ³⁸ dika igwe anu ulo, nke na-eputa na Jerusalem n'oge mmemme ya niile a kara aka. N'uzo di otu a, obodo niile e tikporo etikpo ga-eputakwa na mmadu ozo. Mgbe ahụ ha ga-amatakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI."

37

Ndagwurugwu okpukpu kporo nku

¹ Aka nke ONYENWE ANYI dikwasiri m, o sitekwara n'ike Mmuo nke Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI bulie m, debe m n'etiti ndagwurugwu nke juputara n'okpukpu. ² O mere ka m jegharia n'etiti ha. Ahuru m okpukpu kporo nku, nke di ukwu n'onuogugu, ka ha ghasa na ndagwurugwu ahụ. ³ O siri m, "Nwa nke mmadu, okpukpu ndi a ha puru idi ndi ozo?"

Asiri m, "Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI o bu naani gi onwe gi maara."

⁴ Mgbe ahụ, o siri m, "Buo amuma nye okpukpu ndi ahụ, gwa ha, 'Unu okpukpu niile kporo nku, geenu nti n'okwu nke ONYENWE ANYI. ⁵ Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-agwa okpukpu ndi a. Lee, aga m eme ka ume baa n'ime unu, unu ga-adikwa ndu. ⁶ Aga m etinyekwasị unu akwara, na anu ahụ, werekwa akpukpo ahụ kpuchie unu. Aga m etinye ume n'ime unu, unu ga-adikwa ndu. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.'"

⁷ Ya mere, eburu m amuma dika e si nye m n'iwu. Mgbe m no na-ebu amuma ahụ, anuru m uzu, uzu mkpotu. Ma lee, okpukpu ndi ahụ niile biara ibe ha nso; okpukpu malitekwara ijikota onwe ha onu. ⁸ Mgbe m nokwa na-ele anya, lee, ahuru m ka akwara na anu ahụ malitere ibiakwasị n'elu okpukpu ndi ahụ, akpukpo ahụ kpuchikwara elu ha. Ma n'oge a ume obula adighi n'ime ha.

⁹ Mgbe ahụ, o siri m, "Buo amuma nye ifufe; buo amuma, nwa nke mmadu, si ifufe, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: site n'akuku anọ nke uwa bia, gi ume na-enye ndu, kukwasị ndi a e gburu egbu ka ha dikwa ndu ozo.'" ¹⁰ Ya mere, eburu m amuma dika o si nye m n'iwu. Ume ndu banyekwara n'ime ha. Ha niile diiri ndu, bilie oto, guzo n'ukwu ha, ghoọ usuu ndi agha di ukwu n'onuogugu.

¹¹ Mgbe ahụ, o gwara m, "Nwa nke mmadu, okpukpu ndi a nochiri anya ulo Izrel niile. Ha na-asị, 'Anyi aghoola okpukpu kporo nku, olileanya niile agwukwala, anyi aburu ndi e bipuru.'" ¹² N'ihu ya, buo amuma gwa ha, 'otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, Ndi m, aga m emeghe ili unu, si n'ebe ahụ weputa unu. Aga m eme ka unu loghachitakwa n'ala Izrel. ¹³ N'ikpeazu, mgbe m meghere ili unu mee ka unu si n'ime ya puta, unu bu ndi m ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI. ¹⁴ Aga m etinye Mmuo m n'ime unu, unu ga-adi ndu, loghachikwa

n'ala unu ozo. Unu ga-amatakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI, ekwuola ya, meekwa ya, otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.' "

Otu mba, otu eze

¹⁵ Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ¹⁶ "Nwa nke mmadu, were osisi dee ihe ndi a n'elu ya, 'Osisi a nochiri anya Juda na ndi Izrel e kekotara ya na ha onu.' Werekwa osisi ozo deekwa okwu ndi a n'elu ya. 'Osisi a nochiri anya Ifrem, na Josef, na ndi Izrel niile e jikotara ha na ndi a onu.' ¹⁷ Jidekotaa osisi abuo ndi a onu, mee ka ha buru otu osisi n'aka gi.

¹⁸ "Mgbe ndi gi juru gi, 'I gaghi egosi anyi ihe nke a putara?' ¹⁹ gwa ha, si, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu: Lee, agaje m iwere osisi Josef, nke di Ifrem n'aka, nke bukwa ihe nochiri anya ebo ufodu ndi Izrel, jidekotaa ya na osisi nochiri anya Juda, mee ha ka ha gho otu osisi, burukwa otu n'aka m.' ²⁰ Were mkpirisi osisi ndi ahụ i dere ihe nke di n'aka gi, gosi ha, ²¹ ma gwakwa ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu: Aga m esite na mba niile ndi Izrel jere biri kpopta ha. Aga m achikotakwa ha site n'akuku niile, kpobata ha n'ala nke aka ha. ²² Aga m eme ha ka ha buru otu mba n'ala ahụ, n'ugwu niile nke Izrel. Ha ga-enwe naani otu eze nke ga-achi ha niile. Ha agaghi abukwa mba abuo maobu alaeze abuo ozo. ²³ Ha agaghi ejikwa arusi ha niile, maobu ihe a piri api ruru aru, maobu jiri ihe ojoo ndi ozo di iche iche meruo onwe ha ozo. N'ihu na aga m azoputa ha site na ilaghachi azu n'uzo mmehie ha niile, meekwa ka ha di ocha. Ha ga-abu ndi m, mu onwe m ga-abukwa Chineke ha.

²⁴ " 'Ohu m, Devid, ga-abu eze ga-achi ha, ha ga-enwekwa otu onye ozuzu aturu. Ha ga-edebezu iwu m niile, na ukpuru m niile. ²⁵ Ha ga-ebi n'ala ahụ m nyere ohu m Jakob, ala ebe nna nna ha biri. Ha na umu ha ga-ebi n'ime ya. Umu umu ha ruo ogbo niile ga-ebikwa n'ime ya. Ohu m Devid ga-abu eze ha ruo ebighi ebi. ²⁶ Mu na ha ga-agba ndu udo, ogbugba ndu nke ga-adi ruo mgbe ebighi ebi. Aga m agozi ha, mee ka ha baa uba. N'etiti ha kwa ka ulonso m ga-adi ruo mgbe ebighi ebi. ²⁷ Ebe obibi m ga-abukwa n'etiti ha. E, aga m abu Chineke ha, ha ga-abukwa ndi m. ²⁸ Mgbe ulonso m ga-adi n'etiti ha ruo ebighi ebi, mba niile ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI na-edo Izrel nso.' "

38

Mmeri di ukwu nke ONYENWE ANYI meriri otutu mba

¹ Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ² "Nwa nke mmadu, chee ihu n'ala Magog, bukwa amuma megide Gog, bu onyeisi nke Meshek* na Tubal. Buo amuma megide ya, ³ si, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: Ana m edo onwe m imegide gi, Gog, eze ukwu ndi Meshek na Tubal. ⁴ Aga m echighari gi, tnye gi nko n'agba gi abuo, jiri ya kpopta gi na usuu ndi agha gi niile, na inyinya gi, na ndi na-agba inyinya gi na ihe agha ha, na usuu ndi agha gi niile, ndi ji ota ukwu na ota nta, ndi niile na-ejide mma agha ha. ⁵ Peshia na Itiopia,† na Put, ga-esonyere ha, ha niile ga-ejikwa ota ha na okpu agha ha. ⁶ Goma na usuu ndi agha ya niile, na ndi agha Bet Togama ndi si n'akuku ugwu, di ebe di anya na otutu ndi mba ozo ga-eso gi.

⁷ " 'Jikere! Jikere onwe gi, gi onwe gi na usuu ndi agha ahụ no gi gburugburu, gi Gog, burukwa onyendu ha. ⁸ Mgbe otutu ubochi gasiri, a ga-akpolite gi ibu agha. N'ogologo oge di n'ihu, i ga-ebuso ala ahụ agha bu ala ahụ na-enwetaghachi onwe ya site na mbibi nke ibu agha; ala ahụ e si na mba di iche iche chikotaa ndi bi n'ime ya, mee ka ha birikwa n'ugwu niile nke Izrel ahụ naara atogbo n'efu. E bulatara ha site

* 38:2 38:2 Ya bu, Roshu † 38:5 38:5 Maobu, Kush.

na mba di iche iche, ma ugbo a, ha anorola n'udo. ⁹ Gi onwe gi, na ndi agha gi niile, na otutu ndi mba ahụ di iche iche ndi na-esọ gi, jiri osọ, dika ikuku siri ike, rigoo, kpuchie ala ahụ dika igwe ojii.

¹⁰ “ ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: N'ubochi ahụ, echiche ojoo ga-abata n'obi gi, mgbe i na-atule otutu ihe di iche iche n'obi gi. ¹¹ I ga-asị, “Aga m ebuli megide n'ala na-enweghi mgbidi, aga m awakpo ndi no n'udo na-adighi atụ anya nsogbu obula, ha niile bu ndi bi n'ebe na-enweghi mgbidi, ha enweghikwa ibo onu uzọ na mkporo e ji akpochi ha. ¹² Aga m akwata ihe nkwata, lutakwa ihe nluta n'agha. Aga m eweli aka m megide obodo ndi a niile e wughariri ewughari, megidekwa ndi a niile e si na mba di iche iche chikotaa, bu ndi bara ogaranya n'anụ ulo na ngwongwo di iche iche, ndi bikwa n'etiti ala a.” ¹³ Ndi Sheba na Dedan, na ndi ahia Tashish niile, na umu odum ya niile ga-aju gi, “I biara ikwata ihe nkwata? I chikotara usuu ndi agha gi n'ih i kwara ihe nluta, na iburu olaocha na olaedo, na ichiri igwe anụ ulo ha, na ngwongwo ha, na ikwakoro ihe ha nwere n'ike?”’

Amuma megide Gog

¹⁴ “N'ih i ya, nwa nke mmadu, buo amuma si Gog, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: N'ubochi ahụ mgbe ndi m bu Izrel na-ebi n'udo n'ala ha, o bu na i gaghi ahuta ya? ¹⁵ I ga-esi n'ebe obibi gi di n'ugwu bia, gi na otutu mba di iche iche, ndi na-anokwasị n'inyinya. Ha ga-adị ukwuu, buru ndi agha di ike. ¹⁶ Unu ga-abia ibuso ndi m Izrel agha, kpuchie ala ha dika igwe ojii. N'ubochi ndi ahụ di n'ihu, aga m eme ka gi, bu Gog, bia buso ala m agha, ka mba niile si otu a mata m, mgbe m mere ka idi nsọ m puta ihè n'anya ha site n'ihe m ga-eme.’

¹⁷ “ ‘The ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: O bu gi, bu onye ahụ m kwuru okwu banyere ya n'oge gara aga, site n'onu ndi ohu m, bu ndi amuma Izrel, ndi buru amuma otutu afo na mgbe ahụ, si, na m ga-eme ka i megide ndi m. ¹⁸ Lee ihe ga-eme n'ubochi ahụ. Mgbe Gog busoro ala Izrel agha, o ga-esi otu a kpalie iwe m di oku. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuputara. ¹⁹ N'ih i na esitere m n'inu oku nke obi m, na oke iwe m kwuputa si, na ala oma jijiji di ukwuu ga-adị n'Izrel n'ubochi ahụ. ²⁰ Azu niile di n'oke osimiri, na anu ufe nke eluigwe, na anu ohia, na ihe niile na-akpu akpu, na mmadu niile no n'elu uwa ga-ama jijiji n'ihu m. A ga-akwatu ugwu niile, ebe niile di mkputamkpu ga-adarukwa ala. ²¹ Aga m akpolite mma agha ka o megide Gog n'ugwu m niile. Onye obula ga-ejikwa mma agha ya megide nwanne ya nwoke. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri ya. ²² Aga m eji oria na-efe efe na iwusi obara kpee ya ikpe. Aga m awukwasị ya na ndi agha ya na otutu mba di iche iche ndi ahụ so ya, oke mmiri ozuzo na akummiri, na nkume oku. ²³ Otu a ka m ga-esi gosi idi ukwuu m, na idi nsọ nke aha m. Aga m emekwa ka a mara m n'anya mba niile di iche iche. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.’

39

¹ “Ma gi, nwa nke mmadu buo amuma megide Gog, si, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu: Ana m emegide gi, Gog, onyeisi nke Meshek na Tubal. ² Aga m echighari gi, kpuru gi na-aga. Aga m esi n'ebe dikarisiri anya n'akuku ugwu kpota gi, ziga gi ka i buso ugwu niile nke Izrel agha. ³ Mgbe ahụ, aga m etichapu uta di gi n'aka ekpe, meekwa ka akụ niile nke di n'aka nri gi dachapu. ⁴ N'elu ugwu niile nke Izrel ka i ga-ada, gi onwe gi, na usuu ndi agha gi niile, na mba niile di iche iche ndi na-esọ gi. Udele niile di iche iche na anu ohia niile ka m ga-enyefe anu ahụ unu ka ha were unu mere ihe oriri. ⁵ I ga-ada n'ohia na-enweghi ebe nzobe, n'ih i na m ekwuola ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE

ANYI kwubiri. ⁶ Aga m awukwasị oku n'ahụ Magog, na n'ahụ ndị ahụ niile bi n'udo, n'onu mmiri niile. Ha ga-amatakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI.

⁷ " 'Aga m eme ka amara aha nsọ m n'etiti ndi m bu Izrel. Agaghị m ekwekwa ka e leli aha nsọ m anya ozo. * Mba niile di iche iche ga-amatakwa na mu onwe m bu ONYENWE ANYI, bu Onye nsọ no n'Izrel. ⁸ Lee, o na-abia, n'ezie, o ga-emekwa, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri. Nke a bu ubochi ahụ nke m kwuru ihe banyere ya.

⁹ " 'N'oge ahụ, ndi bi n'obodo niile nke Izrel ga-apu tutukotaa ngwa agha ndi ahụ, were funwue oku, surekwaa ha oku, ma ota ukwu ma ota nta niile, uta na aku niile, ma mkpo agha na ube niile. O bu afọ asaa ka ha ga-eji ha mere nku. ¹⁰ Ha agaghị akpatakwa nku site n'ohia ozo, maobu gbuta ha site n'oke ohia, n'ih na ha ga-eji ngwa agha ndi a mere ihe ifunwu oku. Mgbe ahụ, ha ga-akwata ihe onwunwe nke ndi ahụ kwakorọ ihe onwunwe ha n'agha, lutakwa ihe onwunwe nke ndi ahụ lunara ha ihe onwunwe ha n'ike. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri.

¹¹ " 'N'ubochi ahụ, aga m enye Gog ebe olili ya n'Izrel, n'ime ndagwurugwu si owuwa anyanwu gawa n'uzo oke osimiri. O ga-anochi uzo ndi ije n'ih na ebe ahụ ka a ga-eli Gog na usuu ndi agha ya. Ya mere, a ga-akpo ya Ndagwurugwu Hamon Gog.

¹² " 'Onwa asaa ka o ga-ewe ndi Izrel ili ozu ahụ niile, ime ka ala ahụ di ocha. ¹³ Ndi niile nke ala ahụ ga-eli ha, ubochi ahụ m ga-eme ka ebube m puta ihe ga-abu ubochi ihe ncheta nye ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri. ¹⁴ A ga-ekewaputakwa ndi oru ha ga-abu naani ime ka ala ahụ di ocha. Ha ga-ejeghari n'ala ahụ niile, ha na ndi ozo, na-eli ozu obula bu ndi togboro n'ala.

" 'Mgbe onwa asaa zuru, ha ga-edo anya chogharia n'ala ahụ ma o nwere ebe ozu ozo di. ¹⁵ Mgbe ahụ, ha na-ejeghari, o buru na onye obula achota okpukpu mmadu o ga-amanye ihe iribama n'akuku ya, ka ndi na-eli ozu hu ha, kporokwa ha gaa na Ndagwurugwu Gog na ndi agha ya lie ha. ¹⁶ Ozokwa, otu obodo aha ya bu Hamona, nke putara otutu, ga-adi n'ebe ahụ. Otu a ka ha ga-esi mee ka ala ahụ di ocha.'

¹⁷ "Nwa nke mmadu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, kpo umu nnunu niile oku, na anu ohia niile di iche iche, si ha, 'Chikotaanu onwe unu, site n'akuku niile bianu n'ochuchu aja m, nke mu onwe m na-achu n'ih unu, bu aja di ukwu nke m na-achu n'elu ugwu niile di n'Izrel. N'ebe ahụ ka unu ga-anọ taa anu, nuokwa obara. ¹⁸ Anu ahụ ndi di ike ka unu ga-eri, o bukwa obara ndisi niile nke uwa ka unu ga-anu, dika a ga-asị na ha bu ebule na umu aturu, na mkpi, na oke ehi, anu mara abuba nke si na Bashan. ¹⁹ Unu ga-erijukwa abuba afọ, nubigakwa obara oke ruo mgbe o ga-ebu unu, site n'aja mmemme nke m na-achu n'ih unu. ²⁰ Afọ anu inyinya, na ugboala, na nke ndi dike, na nke ndi agha niile ga-eju unu na tebul m.' Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri ya.

²¹ "Mgbe ahụ, aga m egosi ebube m na nsopuru m n'etiti mba niile di iche iche. Mba niile ga-ahukwa ahuhu nke m tara ha, na aka m nke m tukwasiri ha. ²² Site n'ubochi ahụ gaa n'ihu, ulo Izrel ga-amata na mu onwe m bu ONYENWE ANYI Chineke ha. ²³ Mba niile ga-amatakwa na o bu n'ih mmehie ka e ji dota Izrel n'agha, buru ha jee mba di iche iche. Ha ga-amata na ihe di otu a dakwasiri ha n'ih ekwesighi ntukwasị obi ha. O bu n'ih ya ka m ji zoo ihu m site n'ebe ha no, were ha nyefee n'aka ndi iro ha. Ha niile dakwara site na mma agha. ²⁴ Atara m ha ahuhu dika adighi ocha ha na ajo omume ha si di. Ezokwara m ihu m site n'ebe ha no.

²⁵ "N'ih ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, Aga m eme ka Jekob a dotara n'agha lota. Aga m enwekwa obi ebere n'ahụ ndi Izrel niile.

* 39:7 39:7 Mee ka o ghara idi nsọ ozo

Aga m esitekwa n'ekworo mee ka aha m digide nsò. ²⁶ Ha ga-echezokwa ihe ihere ha, na-ekwesighi ntukwasị obi ha niile, nke ha gosiri m, mgbe ha biri n'udo n'ala ha, na-enweghị onye na-eme ka ha tūọ egwu. ²⁷ Mgbe m mere ka ha site na mba dị iche iche pūta, mgbe m sitere n'ala niile nke ndi iro ha kpọpūta ha, aga m esite na ha gosi idị nsò m nye mba dị iche iche. ²⁸ Mgbe ahụ, ha ga-amata na mụ onwe m bụ ONYENWE ANYI Chineke ha. Ha ga-amata na o bụ ezie na o bụ m mere ka a dōta ha n'agha buru ha jee mba dị iche iche, na m ga-achikōta ha mee ka ha loghachi n'ala nke aka ha. O dikwaghị onye a ga-ahapū na mba ozo. ²⁹ Agaghị m ezokwa ihu m ozo n'ebe ha nọ, n'ihì na aga m awukwasị ulọ Izrel Mmūọ m. Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYI kwubiri ya."

40

Ulonso ukwu ohuru

¹ N'afọ nke iri abuo na ise nke e mere ka anyi biri na mba ozo, na mbido afọ ahụ, n'ubochi nke iri, nke onwa ahụ n'afọ nke iri na anọ site na mgbe obodo ahụ dara, n'otu ubochi ahụ ka aka ONYENWE ANYI dikwasiri m n'ahụ. O mere ka m bia n'ebe ahụ. ² N'ohu di iche iche Chineke mere ka m hu, o buuru m gaa n'ala Izrel, debe m n'elu ugwu di elu nke ukwu, ebe m nọ hu ihe dika obodo a na-ewu ohuru, nke di n'akuku ndida ugwu ahụ. ³ O mere ka m bjaruo n'ebe ahụ, ma lee, ahuru m otu nwoke nke udidi ya na-enwu dika bronz ka o guzo n'akuku onu uzọ ama. O na-ejide eriri akwa ocha, na osisi e ji atụ ihe n'aka ya. ⁴ Nwoke ahụ sirị m, "Nwa nke mmadu, lezie anya nke oma, gekwaa nti tinyekwa ihe niile m gaje igosi gi n'obi, n'ihì na-akpotara m gi n'ebe a n'ihì ka ihu ihe ndi a. Gwakwa umu Izrel ihe niile i huru."

Onu uzọ ama nke owuwa anyanwu na ogige di na mputa

⁵ Mgbe ahụ, ahuru m mgbidi gbara ulonso ahụ gburugburu. Idi ogologo nke osisi ihe otutu nke di n'aka nwoke ahụ, ruru mita ato na uma abuo, nke obula n'ime ha ruru iri sentimita ise na ato.* O turu mgbidi ahụ, choputa na ila elu ya di mita ato na okara. Isa mbara ya dikwa mita ato na okara.

⁶ Emesia, o gara n'onu uzọ ahụ chere ihu n'owuwa anyanwu, rigoro n'ihe nrigo elu, tuo ala ala uzọ mbata nke onu uzọ ahụ. Obosara ya di mita ato na okara. ⁷ Oghere di n'ulo ahụ nke bu ebe ndi nche na-anọ di mita ato n'okara n'obosara. Mgbidi di n'etiti ha di mita abuo na uma asaa n'igbidi. Ebe e si abata na mputa onu uzọ ama nke chere ulonso ukwu ahụ ihu, di mita ato n'okara n'omimi.

⁸ O jikwa ihe otutu tuo ebe mputa onu ulọ nke onu uzọ ama, ⁹ o di mita anọ na uma abuo n'omimi. Ogidi di n'akuku ya di otu mita n'igbidi. Ebe mputa onu ulọ nke uzọ ama ya chere ihu n'ulonso ukwu.

¹⁰ N'ime onu uzọ ama nke owuwa anyanwu, e nwere oghere ato di n'akuku obula, oghere ato ndi ahụ ha n'otu. Ihu akuku aja ya niile nke chere ha ihu bukwa otu n'otutu. ¹¹ Mgbe ahụ, o turu obosara nke mbata onu uzọ ama ahụ, o di mita ise na uma ato n'obosara, na mita isii na uma itoolu n'ogologo. ¹² N'ihu oghere niile nke ulọ ahụ e nwere mgbidi di otu okara mita n'idi elu ya. Akuku anọ nke oghere ndi a ha otu. Ha ruru mita ato mita ato. ¹³ Mgbe ahụ, o turu obosara onu uzọ ama ahụ, site n'elu ulọ nke otu ime ulọ ruo n'elu ulọ nke ime ulọ chere ya ihu; obosara ya di mita iri na ato, site n'otu oghere ruo n'oghere nke chere ya ihu. ¹⁴ O turu ogologo ogidi niile di n'akuku n'ime mgbidi onu uzọ ama ulọ ahụ, choputa na o di iri mita ato na abuo, o buladi ruo n'akuku mgbidi nke chere ihu n'onu uzọ ama ogige ahụ.

¹⁵ Site n'ihu onu uzọ ama mbata ahụ, ruo n'ebe ngwucha nke onu uzọ di na mputa

* 40:5 40:5 Maobu, iri sentimita anọ na ise nakwa otu ntu-aka

onu ulo ya di iri mita abuo na asaa. ¹⁶ Onu ulo ndi ahụ niile nwere oghereikuku di warawara n'akuku aja ulo ha, dika mputa onu ulo ahụ nwekwara; oghereikuku ndi a di gburugburu di n'ime, n'etiti onu ulo ndi a. N'aja ulo ndi a niile, e nwere oyiya nkwa di iche iche e sere n'elu ha.

Ogige di n'ezi

¹⁷ O kpobatarara m n'ogige di n'ezi. N'ebe ahụ, ahuru m ufodu onuulo di na pevumentị e wunyere gburugburu ogige ahụ niile. Ha di iri onuulo ato di n'ogologo pevumentị ahụ. ¹⁸ Ebe nzokwasị ukwu a gara ogologo ruo n'akuku onu uzo ama, ogologo ya na onu uzo ama ahụ ha, nke a bu pevumentị nke dikariri ala. ¹⁹ Mgbe ahụ, o turu idi ogologo ya, site n'ime onu uzo ama nke dikariri ala ruo n'onu uzo nke ime ogige, o ruru iri mita ise na ato n'akuku ihu anyanwu nakwa n'akuku ugu.

Onu uzo mbata di n'ugwu

²⁰ O turu ogologo na obosara onu uzo nke di n'ugwu, nke e si abanye n'ogige di n'ezi. ²¹ Ime ulo ya di onu ulo ato n'akuku ya obula. Akuku aja na mputa onu ulo ya, bu otu otutu dika otutu nke onu uzo ama mbu. Idi ogologo ya di iri mita abuo na asaa, ebe obosara ya di mita iri na ato. ²² Oghereikuku ya, mputa onu uzo ya na osisi nkwa e sere n'ahu aja ulo ahụ niile, dika e mere n'akuku onu uzo ama nke na-eche ihu n'owuwa anyanwu, bu otu otutu. Ihe nrigo nwere nzo ukwu asaa di nke e si aga na mputa onu ulo ahụ na ncherita ihu ogige ezi. ²³ Otu onu uzo di nke gara n'ogige di n'ime, nke chere ihu onu uzo mbata di n'ugwu, dika o dikwa n'akuku nke owuwa anyanwu. O turu site n'otu onu uzo ama ruo na nke chere ya ihu, o di iri mita ise na anọ.

Onu uzo mbata di na ndida

²⁴ Mgbe ahụ, o duuru m gaa n'akuku ndida, a huru m onu uzo mbata ndida. O turu tuo akuku ogidi onu uzo ahụ na mputa onu ulo ya, choputa na ya na ndi ozo bu otu otutu. ²⁵ Onu uzo ama ya na mputa onu ulo ya nwere oghereikuku di warawara gbaa gburugburu, dika e nwere na ndi ozo niile. Idi ogologo ya di iri mita abuo na asaa, ebe obosara ya di mita iri na ato. ²⁶ Ihe nrigo nwere nzo ukwu asaa dikwa iji rigoo ya, mputa onu ulo ya dikwa na ncherita ihu ha, o nwekwara ihe icho mma osisi nkwa e sere n'ahu akuku aja ahụ, otu n'otu akuku, nke ozo n'akuku nke ozo. ²⁷ Ogige nke di n'ime, nwekwara onu uzo ama nke na-echere ihu na ndida. O turu site n'otu onu uzo ama ruo na nke chere ya ihu, o di iri mita ise na anọ.

Uzo ndi na-eduba n'ogige ime

²⁸ O duuru m site n'onu uzo di na ndida banye n'ogige di n'ime. O turu onu uzo mbata a hu na ya na onu uzo nke di ozo bu otu otutu. ²⁹ N'onu ulo ya niile, n'akuku aja ya niile, na mputa onu ulo ya bukwara otu otutu dika ndi ozo niile. Onu uzo ama ya na mputa onu ulo ya nwere oghere gbaa gburugburu. Idi ogologo ya di iri mita abuo na asaa, ebe obosara ya di mita iri na ato. ³⁰ Mputa onu ulo nke ndi di gburugburu ogige nke ime, di iri mita na ato n'obosara, na mita abuo na uma ato n'idi omimi. ³¹ Mputa onu ulo ya chere ihu n'ogige di n'ezi, oyiya osisi nkwa ka eji choo ogidi onu ulo ahụ mma, ihe nrigo nwere nzo ukwu asato ka eji arigo ya.

Ogige ime na onu uzo mbata owuwa anyanwu

³² O kpobatakwarara m n'ogige di n'ime site n'onu uzo mbata nke owuwa anyanwu. O tukwara onu uzo ama ahụ, choputa na ya na ndi ozo bukwara otu otutu. ³³ N'onu ulo ya niile, n'akuku aja ya niile, na mputa onu ulo ya niile bukwara otu otutu dika ndi ozo niile. Onu uzo ama ya na mputa onu ulo ya nwere oghere gbaa gburugburu. Idi ogologo ya di iri mita abuo na asaa, ebe obosara ya di mita iri na ato. ³⁴ Mputa onu ulo ya chere ihu n'ogige di n'ezi. Oyiya nkwa e sere ese ka eji choo akuku ogidi

onụ ụzọ ya mma, n'akukụ nke a, nakwa n'akukụ nke ọzọ. Ihe nrigo nwere nzo ukwu asatọ ka eji arigo ya.

³⁵ O mere ka m biaruo n'onụ ụzọ ama mbata nke ugwu. O turu ya, choputa na otutu ya dikwa ka nke ndi ọzọ, ³⁶ dika onụ ulọ ya niile, n'akukụ aja ya niile, na mputa onụ ulọ ya, ha niile nwere oghere gbaa gburugburu. Idi ogologo ya di iri mita abuo na asaa, ebe obosara ya di mita iri na ato ³⁷ Mputa onụ ulọ ya chere ihu n'ogige di n'ezi. Oyiye nkwu e sere ese ka eji choo akukụ ogidi onụ ụzọ ya mma, n'akukụ nke a, nakwa n'akukụ nke ọzọ. Ihe nrigo nwere nzo ukwu asatọ ka eji arigo ya.

Onuulo di iche iche ebe ikwado aja

³⁸ Otu onuulo nke nwere onụ ụzọ dikwa n'akukụ mputa onụ ulọ nke ime ime onụ ụzọ ama obula, ebe a na anọ asacha anụ aja nsure oku niile. ³⁹ N'ime mputa onụ ulọ nke onụ ụzọ ama, ka tebul abuo di n'otu akukụ, abuo nke ọzọ dikwa n'akukụ nke ọzọ nke onụ ulọ ahụ. N'elu ha ka a na-egbu anụ e ji achu aja nsure oku, maobu aja mmehie, maobu onyinye n'ihu aja ikpe omuma. ⁴⁰ N'akukụ mgbidi ezi nke mputa onụ ulọ nke onụ ụzọ ama, n'akukụ ihe nrigo nke di na mbata onụ ụzọ ugwu, e nwere tebul abuo, n'akukụ nke ozokwa nke ihe nrigo ahụ, e newkwa tebul abuo n'ebe ahụ. ⁴¹ Ya mere, e nwere tebul anọ n'otu akukụ ihe nrigo ahụ, newkwa anọ n'akukụ nke ọzọ ya, ya bu, tebul asatọ ma agukota ya onụ, ebe a na-anọ egbu anụ e ji achu aja. ⁴² E newkwa tebul anọ ndi ọzọ n'ime onụ ulọ ahụ e ji nkume a wara awa wuo. N'elu ya ka a na-anọ akwado anụ a ga-eji choo aja nsure oku. Idi elu tebul ndi a bu iri sentimita asatọ. Obosara elu ha n'akukụ niile di iri sentimita ise na ato. Ngwongwo niile e ji egbu anụ e ji achu aja na-adi n'elu tebul ndi a. ⁴³ E ji nko nke idi ogologo ya di sentimita itoolu ejigidesi tebul ndi ahụ ike n'ahụ aja ulọ. Nko ndi a di gburugburu tebul ndi ahụ. O bukwa n'elu tebul ndi a ka a na-edebe anụ niile e ji enye onyinye.

Onu ulo ndi nchujaja

⁴⁴ N'ime ogige di n'ime, e nwere onuulo abuo nke nwere ụzọ e si abanye n'ogige di n'ime. Otu di n'akukụ onụ ụzọ ama di n'ugwu, chee ihu n'odida anyanwu, nke ọzọ di n'akukụ onụ ụzọ ama di n'odida anyanwu, chee ihu n'ugwu. ⁴⁵ O gwara m, "Onuulo ahụ di n'akukụ onụ ụzọ ama di n'ugwu bu nke ndi nchujaja, ndi na-eje ozi n'ulonso ukwu. ⁴⁶ Onuulo nke di n'akukụ onụ ụzọ ama chere ihu n'ugwu, bu nke ndi nchujaja ndi na-eche ebe ichu aja nche. Ndi a bu umu umu Zadok. O bu naani ha ka e kwere ka ha nwee ike ibiaru ONYENWE ANYI nso, ijere ya ozi site n'etiti ebo Livayi niile."

⁴⁷ Mgbe ahụ, o turu ogige ime ahụ, choputa na ogologo ya di iri mita ise na asatọ. Obosara ya bukwa otu ihe ahụ. Ebe ichu aja dikwa n'ihu ulonso ukwu ahụ.

Ulonso ukwu ohuru ahu

⁴⁸ O mere ka m biaruo na mputa onụ ulọ nke ulonso ukwu ahụ, o turu akukụ ogidi onụ ụzọ nke mputa onụ ulọ ahụ, o ruru mita abuo na uma ato n'obosara, n'akukụ ya abuo. Ebe mbata ya ruru mita asaa na uma anọ n'obosara, ebe akukụ aja ulọ ahụ ruru otu mita na uma isii n'obosara, n'otu akukụ nakwa n'akukụ nke ọzọ ya. ⁴⁹ Ebe mputa onụ ulọ ahụ di ihe ruru mita iri na otu n'obosara, sitekwa n'azu ruo n'ihu ya ruru mita isii na uma anọ. O bu ihe nrigo iri ka eji arigo ya. Ogidi dikwa n'akukụ onụ ụzọ abuo ahụ otu n'akukụ nke a ọzọ n'akukụ nke ọzọ ya.

41

¹ Mgbe ahụ, nwoke ahụ kpobatarara m n'onụ ulọ ezumezu ahụ, o turu akukụ onụ ụzọ ya. Akukụ ya obula di mita ato na uma abuo, nke a bu obosara ulọ ikwu ahụ.

² Obosara onụ ụzọ mbata ya di mita ise na uma ato. Akukụ aja abuo nke onụ ụzọ

ahụ dīkwa mita abụọ na ụma asaa. Ọ tūkwara ogologo ụlọ ezumezu ahụ; ya dīrī iri mita abụọ na otu n'ogologo, obosara ya dī mita iri na otu.

³ Mgbe ahụ, ọ banyere n'ime ime ebe nsọ ahụ, tūọ ogidi dī n'ọnu ụzọ e si abanye n'ime ya, chọputa na obosara nke ọbụla bụ otu mita na otu ụma, obosara ọnu ụzọ ahụ n'onwe ya dī mita atọ na ụma abụọ. Akukū aja nke ọnu ụzọ ọbụla dī mita atọ na ụma asaa n'obosara. ⁴ Ọ tūrū ogologo ime ebe nsọ ahụ, ya dī mita iri na ọkara, obosara ya dīkwa mita iri na ọkara, n'ogologo ụlọ ezumezu ahụ. Ma ọ sīrī m, "Ebe a bụ Ebe Kachasi Nso."

⁵ Ọ tūkwara mgbidi ụlonsọ ukwu ahụ chọputa na idī igbidi ya bụ mita atọ na ụma abụọ. E nwekwara ọnu ụlọ ndī dī gburugburu ụlonsọ ukwu ahụ, nke ọbụla dī mita abụọ na otu ụma n'igbidi. ⁶ Ọnu ụlọ nta ndī a dī n'okpukpu atọ, nke ọbụla n'elu ibe ya, okpukpu ọbụla nwere iri ọnu ụlọ atọ. E nwere mgbidi gbara aja ụlonsọ ahụ gburugburu n'akukū niile, ka ha būrū ihe nkwado nye ọnu ụlọ nta ndī a, ka ihe nkwado ndī a ghara ibū ihe a rūnyere n'aja ụlonsọ ukwu ahụ. ⁷ E wuru ọnu ụlọ nta ndī a ka obosara ọnu ụlọ ndī ahụ niile dī n'elu ibe ha dī ukwuu karīa obosara ndī nke dī n'okpuru ha. N'uzọ dī otu a, obosara ọnu ụlọ niile dī n'okpukpu nke abụọ dī ukwuu karīa nke dī n'ala; nke atọ dīkwa ukwuu karīa nke abụọ. E wukwara ebe e si arīgo site n'okpukpu nke dīkarīsīrī ala rigoruo n'ọnu ụlọ ndī kachasi elu, site n'okpukpu nke dī n'etiti.

⁸ Ahurū m na ụlonsọ ukwu ahụ nwere ebe e wuliri elu n'akukū ya niile. Ọ bukwa ebe a dī elu ka e ji mee ntọala ọnu ụlọ nta ndī ahụ niile. Idī ogologo nke ebe ahụ e wuliri elu bụ mita atọ na ụma abụọ. ⁹ Idī arọ nke mgbidi ọnu ụlọ nta ndī a n'akukū ezi bụ mita abụọ na ụma atọ. Ala tọgborọ n'efu n'etiti ọnu ụlọ nta ụlonsọ ukwu ahụ, ¹⁰ na ọnu ụlọ ndī nchūaja dī mita iri na ọkara n'obosara, gbaa gburugburu ụlonsọ ukwu ahụ. ¹¹ E nwere ọnu ụzọ ndī a na-esi abanye n'ọnu ụlọ nta ndī ahụ, site n'ala ahụ na-enweghī ihe arūrū na ya, otu ọnu ụzọ n'akukū ugwu, nke ọzọ n'akukū ndīda. Obosara ala nke fọdurū dī mita abụọ na ụma atọ n'akukū niile gbaa gburugburu.

¹² Ma ụlọ nke na-eche ihu n'ogige ụlonsọ ukwu ahụ, n'akukū ọdīda anyanwū, dī iri mita atọ na asaa n'obosara, idī igbidi nke aja ụlọ ahụ dī mita abụọ na ụma atọ, gbaa gburugburu, ogologo ya dīkwa iri mita anọ na asatọ.

¹³ Mgbe ahụ, ọ tūrū ụlonsọ ukwu ahụ, ya dīrī iri mita ise na atọ, ogige ụlonsọ, na ụlọ ahụ nakwa mgbidi ya, dīkwa iri mita ise na atọ n'ogologo. ¹⁴ Obosara nke ogige ụlonsọ n'akukū ọwūwa anyanwū, tinyere ebe ihu ụlonsọ ukwu ahụ, dī iri mita ise na atọ.

¹⁵ Ọ tūrū idī ogologo nke ụlọ ahụ chere ihu n'ogige dī n'azū ụlonsọ ukwu ahụ, tinyere ebe njegharī ya nke dī n'akukū abụọ ya. Ọ dī iri mita ise na atọ.

Ụlọ ezumezu ahụ, n'ime ebe nsọ ahụ, na mputa nke ọnu ụlọ, bụ nke chere ihu n'ogige ahụ, ¹⁶ ya na ọnu ụzọ ndī ahụ, na oghereikuku niile dī warawara, na ebe njegharī gbara ha atọ gburugburu, ihe niile, elu ma ala, tinyere ọnu ụzọ bụ nke eji osisi mmachite. Ala ya, na mgbidi ya ruo na oghereikuku, ma oghereikuku niile bukwa ihe ekpuchiri ekpuchi. ¹⁷ N'elu oghere dī n'ebe ọnu ụzọ ezi, nke gara n'ime ebe nsọ, nakwa n'ahụ aja niile, na nkebi na nkebi, gbaa gburugburu n'ime na n'ezi ebe nsọ ahụ, ¹⁸ ka a tūrū oyiyi cherubim na osisi nkwy. Cherubim na-esota osisi nkwy. Osisi nkwy ọbụla na-esotakwa cherubim. Cherub ọbụla nwere ihu abụọ: ¹⁹ otu akukū cherub nke bụ ihu mmadū chere ihu n'otu nkwy. Ihu ya nke ọzọ, nke bụ ihu ọdum, chere ihu na nkwy nke dī akukū nke ọzọ. A tūrū ha gburugburu ụlonsọ ukwu ahụ. ²⁰ Site n'ala ụlọ ruo n'elu ọnu ụzọ ya, a tūrū oyiyi cherubim na osisi nkwy n'ahụ aja ụlọ ezumezu ahụ.

²¹ Ọnu ụlọ ezumezu ahụ nwere mbudo ibo nke akukū anọ ya ha otu n'otutū. Nke dī n'ihu Ebe ahụ Kachasi Nso, yiri ndī ọzọ. ²² Ebe ichū aja ya bụ nke eji osisi wuo.

Akukū niile nke ebe ichū aja a ha n'otu. O dī otu mita na okara n'ogologo, dirikwa iri sentimita itoolu n'akukū ya obūla. Osisi ka e ji wuo nkuku anọ ya, akukū ya niile, na ntọala ya. Mgbe ahū, nwoke ahū gwara m, "Nke a bụ tebul na-adī n'ihu ONYENWE ANYI." ²³ Ma ulọ ezumezu, ma Ebe ahū Kachasi Nso, nwere onu ụzọ abuo, n'otu n'otu. ²⁴ Onu ụzọ obula nwere ibo abuo, ibo abuo nke a na-akwaghari gburugburu. ²⁵ A tunyere onyinyo cherubim na osisi nkwi n'elu ibo na-edubanye n'ulo ezumezu ahū, dika ndi ahū a turu n'ahū mgbidi niile. E jikwa osisi ruchi elu ihu mputa nke onu ulọ ahū. ²⁶ Windo* dī warawara dī n'aja mputa onu ulọ ahū, nke e sekwasiri oyi osisi nkwi; onuulo nta niile nke ulonso ukwu ahū nwekwara ihe a runyere n'elu ụzọ ya, nke a machiri amachi.

42

Onuulo ndi nchujaja

¹ Nwoke ahū duuru m gaa n'akukū ugwu, banye n'ime ogige ahū dī n'ezi, kpobata m n'ime onuulo ndi ahū dī na ncherita ihu n'akukū ugwu nke ulonso ukwu ahū. ² Ulo ahū nke onu ụzọ ya chere ihu n'ebe ugwu dī iri mita ise na ato n'ogologo, ebe obosara ya dī iri mita abuo na asaa. ³ Ma n'akukū nke dī iri mita na otu, site n'ime ogige nakwa n'akukū nke dī na ncherita ihu pevumentī nke ogige dī n'ezi, ebe njeghari chere ebe njeghari ozo ihu, n'okpukpu ato ahū. ⁴ N'ihu onuulo ndi a, e nwere ka ụzọ njeghari nke dī mita ise na uma ato n'obosara, dikwa iri mita ise na ato n'ogologo. Onu ụzọ ha niile chere ihu n'ugwu. ⁵ Okpukpu ulọ nke dī n'elu asaghi mbara dika nke dī n'ala, n'ihī na ebe njeghari ndi ahū weere otutu oghere kari ka o dī n'onuulo ndi dī okpukpu nke dī n'ala na nke etiti ulọ ahū. ⁶ Ebe a na-ejighi ogidi wuo ulọ a, dika e si wuo ndi dī n'ogige, nke a mere ka ulọ ndi dī n'elu na-akpa nkpa kari ndi nke dī n'ala, na ndi dī n'etiti. ⁷ E nwere mgbidi aja nke dī n'ezi n'akukū onuulo niile, n'uzo ogige nke dī n'ezi. O maputara n'ihu onuulo ndi ahū, ogologo ihe dī iri mita abuo na asaa. ⁸ N'otutu ogologo onuulo ndi a, ndi dī nso n'ogige mputa, ruru mita iri abuo na itoolu, ebe ogologo ndi nke dikarisiri nso ebe nso ahū, ruru mita iri ise na asato. ⁹ N'okpuru onuulo ndi a, e nwere ụzọ mbata n'akukū owuwa anyanwu, dika mmadu na-abata ha site n'ogige dī na mputa.

¹⁰ N'akukū ndida, n'ogologo aja ulọ dī n'ogige mputa, nke dī n'akukū ogige ulonso ukwu, nke chere aja ulọ mputa ihu, otutu onuulo dī ya. ¹¹ Uzo njeghari dī n'etiti akukū abuo ulọ ahū, ha dikwa ka onuulo ndi ahū nke dī n'uzo ugwu. Ogologo ha na obosara ha bu otu; ha niile yiri onwe ha. Onu ụzọ ya dikwa ka onu ụzọ dī n'ugwu. ¹² Otu a ka onu ụzọ e si abanye n'ime onuulo ndi a dī na ndida si dī. E nwere onu ụzọ na mputa, nke dī na mgbidi ahū chere ihu n'owuwa anyanwu. Ebe a ka e si abanye n'ime onuulo ndi ahū.

¹³ Mgbe ahū, o siri m, "Ime onuulo niile dī n'ugwu, na ime onuulo ndi dī na ndida, bu ndi a chere ogige ulonso ahū ihu, bu ime ulọ dī nso, nke ndi nchujaja. Ebe ndi nchujaja ndi na-abia nso ONYENWE ANYI ichū aja ga-anọ rie nri niile nke kachasi nso, n'ebe ahū ka ha ga-edebekwa aja inata ihuoma, aja mmehie na aja ikpe omuma, n'ihī na ulọ ndi a dī nso. ¹⁴ Mgbe ndi nchujaja bara n'ime ebe nso ahū nke e kewapuru iche, ha aghaghi esikwa n'ebe ahū puta n'ogige mputa ezi, tupu ruo mgbe ha yisara uwe ha yii jee ozi, n'ihī na uwe ndi a dī nso. Ha ga-eyiri uwe ozo, tupu ha abanye n'akukū ulọ ndi ahū diiri ndi ozo."

¹⁵ Mgbe o tuchara ihe ndi dī n'ime ebe ulonso ahū, o duuru m site n'onu ụzọ dī n'owuwa anyanwu puta, tukwaa n'akukū niile gburugburu. ¹⁶ O ji ihe otutu dī ogologo tuo akukū owuwa anyanwu, o dī ihe ruru nari mita abuo na iri mita isii na ise. ¹⁷ O ji mkpirisi osisi ahū e ji atu ihe tuo akukū nke ugwu ma choputa na o

* 41:26 41:26 Ya bu, oghereikuku

dị ihe ruru narị mita abụọ na iri mita isii na ise. ¹⁸ O tũkwara akụkụ nke ndịda, chọputakwa na ọ dị ihe ruru narị mita abụọ na iri mita isii na ise. ¹⁹ Mgbe ahụ, ọ tughariri jirikwa ihe otutu ahụ tũkwara akụkụ nke ọdịda anyanwụ. O dị ihe ruru narị mita abụọ na iri mita isii na ise. ²⁰ Ya mere, ọ tũrũ akụkụ anọ niile nke ebe ahụ. Mgbidi gbara ya gburugburu. Otutu ha dị ihe ruru narị mita abụọ na iri mita isii na ise, n'ogologo, obosara ya dika ihe ruru narị mita abụọ na iri mita isii na ise, iji kewaputa ebe dị nsọ site n'ebe ndị ọzọ.

43

Nlughachi nke ebube Chineke

¹ Emesịa, ọ kpobatakwarara m n'ọnu ụzọ mbata nke chere ihu n'owuwa anyanwụ. ² Ma lee, ahuru m ebube Chineke nke Izrel ka o si n'akukụ owuwa anyanwụ na-aputa. Olu ya dị ka mbigbo nke ebili mmiri, ebube ya nwukwara n'ala ahụ niile. ³ O dika ka ọhụ mbụ m huru, nke m buru ụzọ hụ n'akukụ ọnu mmiri Keba, ya na nke m huru na Jerusalem mgbe ọ biara ibibi obodo ahụ. Adara m n'ala kpugide ihu m n'aja. ⁴ Ebube ONYENWE ANYI sitere n'ọnu ụzọ chere ihu n'owuwa anyanwụ bata n'ime ulonso ahụ. ⁵ Mgbe ahụ, Mmuo nke Chineke buliri m bubata m n'ime ogige nke ime, ma ebube nke ONYENWE ANYI juputara n'ulonso ukwu ahụ.

⁶ Mgbe ahụ, anuru m olu ka o si n'ulonso ahụ na-agwa m okwu, dika nwoke ahụ na-eguzokwa n'akukụ m. ⁷ O siri m, "Nwa nke mmadu, ebe a bu ebe nke ocheeze, na ebe nke obu ukwu m abuo ga-anogide, ebe a ka m ga-ebi n'etiti umu Izrel ruo mgbe ebighi ebi. Ulo Izrel agaghị emerukwa aha nsọ m ozo, ha onwe ha maobu ndi eze ha, site n'ikpere arusi niile ha na ibubata onyinye olili ozu ndi eze ha, mgbe ha wuru anwu. ⁸ Mgbe ha wuru mbata onu uzọ ha n'akukụ mbata onu uzọ m, tinye onu uzọ ha n'akukụ onu uzọ m, ọ bukwa naani mgbidi bu ihe di n'etiti mu na ha. Ha meruru aha nsọ m site n'ihe aru niile ha mere. Ya mere m ji bibie ha n'iwe m. ⁹ Ugbu a, ka ha wezuga adighi ocha na ife chi ndi ozo ha n'ihu m, bupukwa onyinye olili ozu ndi eze ha n'ebe m no, mgbe ahụ, aga m ebi n'etiti ha ruo mgbe ebighi ebi.

¹⁰ "Nwa nke mmadu, kowaara umu Izrel ulonso ahụ m ziri gi. Gwa ha udidi ya, na ipu iche ya, ka ihere mee ha n'ihie mmehie ha. ¹¹ O buru n'ezie na ihere emee ha n'ihie ihe ha mere, mgbe ahụ, kowaara ha ihe niile metutara otu a ga-esi wuo ulonso a, na ihe gbasara nkwo ya, na ihe gbasara onu uzọ opupu na mbata ya niile, ihe metutara ebumnobi nke owuwu ya niile na usoro na iwu niile banyere ya. Deputa ihe ndi a n'ihu ha, nye ha ka ha lezie anya mezuo ihe niile metutara usoro a ga-agbaso wuo ya.

¹² "Nke a bu iwu ulo banyere nsọ ukwu ahụ. Ebe niile gbara elu uguwu a gburugburu ga-abu ebe dikarisiri nsọ! Nke a bu iwu ulonso ahụ.

Ebe ichu aja ukwu ahụ

¹³ "Nke a bu otutu niile gbasara ebe ichu aja ya: Idi elu nke ala ya bu iri sentimita ise na ato; igba gburugburu nke onu ya bu iri sentimita abuo na ato; obosara ya di iri sentimita ise na ato. Otu a ka ebe ichu aja ahụ ga-aha n'ogologo. ¹⁴ Site n'ukwu ya nke di n'ala ruo n'okere ya nke etiti, ọ ga-adi otu mita n'ogologo nakwa n'uhie; site n'okere nke nta ruo na nke ukwu ga-adi mita abuo n'ogologo na okara n'uhie. ¹⁵ Ebe nsure oku nke ebe ichu aja ahụ ga-adi mita abuo, mpi anọ sikwa n'akukụ ya gbago elu, nke obula n'ime ha ga-adi okara mita n'ogologo. ¹⁶ Ebe nsure oku nke ebe ichu aja ahụ ga-adi mita isii n'ogologo na mita isii n'uhie, nwee akukụ anọ nke ha n'otu. ¹⁷ Nke di n'okpuru ga-adi mita asato n'akukụ obula; a ga-arulite onu onu ya gburugburu, ka idi elu nke onu onu ya buru iri sentimita abuo na asaa. Akukụ ya

niile gbasapuru site n'elu ya ruo n'ala. Otutu mgbasapu a di iri sentimita ise na ato. N'akuku owuwa anyanwu ka ihe e ji arigo ya di."

¹⁸ Mgbe ahụ, o gwara m, "Nwa nke mmadu, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: Ndi a bu usoro metutara iwu ichu aja nke aja nsure oku, na ifesa obara n'elu ebe ichu aja mgbe e wusiri ya. ¹⁹ I ga-enye ndi nchujaja bu ndi Livayi si n'ezinaulo Zadok, bu ndi na-abia m nso ife ofufe n'ihu m, otu oke ehi maka aja mmehie, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri. ²⁰ Unu ga-ewere ufodu n'obara ya tee na mpi anọ nke ebe ichu aja, na n'akuku anọ nke ebe ichu aja, na n'akuku anọ nke mbadamba nkume di n'elu, na gburugburu onu onu ya, si otu a sachaa ebe ichu aja ahụ, kpuchikwaara ya mmehie. ²¹ Mgbe ahụ, a ga-ewere nwa oke ehi e ji chuo aja mmehie ahụ, kpoọ ya oku n'ebe a kwadoro n'ezi ulonso ukwu ahụ.

²² "N'ubochi nke abuo, i ga-eji nwa mkpi na-enweghi ntupo chuo aja mmehie.* A ga-eme ka ebe ichu aja di ocha, dika e ji oke ehi ahụ mee ka o di ocha. ²³ Mgbe i mechara mmemme nsacha ndi a, werekwa nwa oke ehi ozo nke na-enweghi ntupo, na nwa ebule site n'igwe anu nke na-enweghi ntupo chuo aja. ²⁴ Were ha jee chee n'ihu ONYENWE ANYI, ka ndi nchujaja were nnu fesa ha dika aja nsure oku a churu nye ONYENWE ANYI.

²⁵ "Ubochi asaa, kwa ubochi ka i ga-eweputa otu mkpi, na nwa oke ehi, na nwa ebule site n'igwe anu ndi ahụ, chuo aja mmehie. Ha niile ga-abu umu anumanu ndi na-enweghi ntupo. ²⁶ Ubochi asaa ka ha ga na-achu aja ikpuchi mmehie n'ihie ebe ichu aja, mee ka o di ocha, site otu a doo ya nsọ. ²⁷ Ubochi nke asato, na n'ubochi obula so ya, ndi nchujaja ga-achu aja nsure oku n'ebe ichu aja, chuokwa aja udo. Mgbe ahụ, aga m anabatakwa unu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri ya."

44

Umụ eze, ndi Livayi, na ndi nchujaja

¹ Mgbe ahụ, o mere ka m laghachi n'uzo, n'onu uzo ama nke ebe nsọ ahụ, nke di n'ezi, nke na-eche ihu n'owuwa anyanwu, ma a gbachiri ya agbachi. ² Ma ONYENWE ANYI siri m, "Onu uzo ama nke a ga-abu ihe e mechiri emechi. A gaghie emeghe ya ozo, o dighi onye obula ga-esi na ya bata. N'ihie na ONYENWE ANYI, bu Chineke Izrel esitela na ya bata. Ya mere, o bu ihe emechiri emechi. ³ Naani nwa eze, naani ya onwe ya, bu onye ga-anodu ala n'ime ya, iri nri n'ihu ONYENWE ANYI. O ga-esite na mputa onu ulo nke onu uzo bata, o bukwa ebe ahụ ka o ga-esi puo."

⁴ Mgbe ahụ, o mere ka m biaruo n'onu uzo ama di n'ugwu, n'ihu ulonso ukwu ahụ. Elere m anya hu na ebube nke ONYENWE ANYI juputara n'ulonso nke ONYENWE ANYI. N'ihie ya, adara m n'ala kpugide ihu m n'aja.

⁵ ONYENWE ANYI siri m, "Nwa nke mmadu, leruo anya nke oma, gee nti nke oma n'ihie niile m na-agwa gi banyere iwu m niile na usoro niile nke ulonso ukwu nke ONYENWE ANYI. Leruo anya nke oma banyere onu uzo ibata n'ulonso ukwu a, na nke opupu niile nke ebe nsọ a. ⁶ I ga-agwa ndi Izrel bu ndi ulo nnupu isi, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri, o zuola bu ibi ndu aru unu niile ahụ, unu ndi Izrel! ⁷ N'ihie na o bughie naani na ihe aru unu mere di ukwu, kama unu mekwara ihe aru kachasi site n'ikpobata ndi ala ozo a na-ebighi anu ahụ ha na obi ha ugwu n'ime ulonso, si otu a meruo ulonso mgbe unu na-ewetara m nri nsọ, nke bu abuba na obara. N'uzo di otu a, unu emebiela ogbugba ndu m. ⁸ Unu edebeghi iwu m nyere unu banyere ihe m ndi di nsọ, kama unu goro ndi ozo ka ha buru ndi

* **43:22** 43:22 Nwa mkpi zuruoke bu nke na-enweghi ntupo, nke oria na-adighi aria, nke onya na-adighi n'ahu ya, na nke na-enweghikwa apa.

na-elekota ebe nsọ m. ⁹ Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, o nweghi onye ala ozọ obula a na-ebighi anu ahụ ya na obi ya ugwu kwesiri ibata n'ulonso m. O buladi ndi obia ndi bi n'etiti umu Izrel.

¹⁰ “ ‘Ndi ikom agburu Livayi niile, ndi sitere n'ijere m ozi wezuga onwe ha mgbe Izrel bidoro igbaso arusi niile ha, ga-ata ahuhu n'ihie ekwesighi ntukwasi obi ha. ¹¹ Ha ga-abu ndi na-eje ozi n'ime ebe nsọ m, ndi nlekota nke onu uzọ ama nke ulonso ukwu, na-ejekwa ozi n'ime ya; ha ga-egburu ndi m anu e wetara maka ichu aja nsure oku na nke aja ndi ozọ, ha ga-eguzokwa n'ihu ha jeere ha ozi. ¹² Ma n'ihie na ha guzoro n'ihu arusi jeere ha ozi, mee ka ulo Izrel daba na mmehie ikpere arusi,* n'ihie nke a, eweliela m aka elu na-anu iyi na ha aghaghi ita ahuhu mmehie ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri. ¹³ Ha agaghi abiakwute m nso ije ozi dika ndi nchujaja, maobu biaru nso ihe nsọ m niile obula maobu onyinye m di nsọ karichasia onyinye nsọ niile, ha aghaghi ibu onodu ihere nke ihe aru niile ha mere. ¹⁴ Ma aga m ahoputa ha ka ha buru ndi ilekota ulonso m di n'aka, n'ihie iru oru niile na ije ozi niile di n'ime ya.

¹⁵ “ ‘Ma ndi nchujaja, bu umu Zadok, ndi Livayi, ndi chegidere ebe nsọ m nche, mgbe Izrel niile sitere n'ebe m no kpafuo, ga-abia nso ijere m ozi, ha ga-eguzo n'ihu m chuo aja abuba na obara. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri. ¹⁶ O bu naani ha ga-abanye n'ime ebe nsọ m, naani ha ga-abiakwa na tebul m ije ozi n'ihu m, na ife m dika ndi nche.

¹⁷ “ ‘Mgbe ha na-abata n'onu uzọ ama nke ogige di n'ime, ha ga-eyi naani akwa ocha. Ha agaghi eyi uwe obula e ji aji anu kpaa mgbe ha na-eje ozi n'ogige ime nke ulonso ukwu m. ¹⁸ Ha ga-eji akwa ocha kee n'isi ha, yirikwa uwe ocha n'ukwu ha. Ha agaghi eyi ihe obula ga-eme ka osiso gbaa ha. ¹⁹ Mgbe ha na-apu n'ogige di n'ezie ebe ndi mmadu no, ha ga-eyipu uwe ha yi mgbe ha na-eje ozi, hapukwa ha n'ime onuulo nsọ ndi a, yiri uwe ozọ, ka ha ghara ime ka ndi mmadu buru ndi e dororo nsọ site n'imetu uwe ha ahụ.

²⁰ “ ‘Ha agaghi ekwe ka agiri isi ha too ogologo, ha agakwaghi akpuchapu ya. Naani mkpacha ka ha ga na-akpacha isi ha. ²¹ Onye nchujaja obula agaghi anu mmanya vaini mgbe o na-abata n'ogige di n'ime. ²² Ha agaghi alu nwanyi nke di ya nwuru anwu, maobu nwanyi gbaara di ya alukwaghi m. Kama o bu naani umu agboghọ ndi sitere n'agburu Izrel ndi na-amaghi nwoke, maobu nwunye ndi nchujaja nwuru anwu. ²³ Ha ga-akuziri ndi m ihe di iche n'etiti ihe di nsọ na ihe na-adighi nsọ; gosi ha otu esi amata ihe di iche n'etiti ihe na-adighi ocha na nke di ocha.

²⁴ “ ‘Ha ga-abu ndi ikpe, idozi esemokwu daputara n'etiti ndi m. Usoro iwu m niile ka ha ga-eji kpee ikpe. Ndi nchujaja n'onwe ha kwa ga-erube isi n'iwu m niile n'oge mmemme obula di nsọ. Ha ga-ahukwa na e dororo ubochi izuike nsọ.

²⁵ “ ‘Onye nchujaja agaghi emeru onwe ya site n'ije n'ebe ozu di, kariakwa maobu ozu nna ya maobu nne ya, ma o bu nwa ya, maobu nwanne ya nwoke, maobu nwanne ya nwanyi na-enweghi di. ²⁶ Mgbe e mechara ka o di ocha ozọ, o ga-echere ruo ubochi asaa. ²⁷ Ma n'ubochi ahụ, o ga-aloghachi n'ulo ukwu ahụ ibanye n'ime ebe nsọ, o ga-ebu uzọ chuo aja mmehie n'ihie onwe ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri.

²⁸ “ ‘O bu naani mu onwe m bu ihe nketa nke ndi nchujaja ga-enweta. Unu agaghi enye ha ihe nweta obula n'Izrel. Mu onwe m bu ihe nketa ha. ²⁹ Ha ga-eri onyinye inata ihuoma, ihe aja mmehie, ihe aja ikpe omuma, ihe niile di n'Izrel e dororo nsọ nye ONYENWE ANYI ga-abu nke ha. ³⁰ Mkpuru mbu kachasi mma site na mkpuru ubi obula na onyinye niile puru iche ga-abu nke ndi nchujaja. Oka mbu a kworo akwo, nke a na-eweta n'ihie ubi ga-abukwa nke ndi nchujaja, ime ka ngozi dikwasi n'ulo

* 44:12 44:12 Ghorọ ulo Izrel ihe isọ ngongọ nke ajo omume

unu. ³¹ Ndi nchujaja agaghị ata nnunụ ọbụla, maọbụ anụ nke nwurụ ọnwụ chi ya, maọbụ nke anụ ọzọ dogburu.

45

Okike a ga-eke ala ahụ

¹ “Mgbe unu ga-eke ala ahụ dika ihe nketa, unu ga-ebu ụzọ nye ONYENWE ANYỊ otu oke n’ime ya ka ọ buru oke di nsọ nke ala ahụ. Ogologo ya ga-adị kilomita iri na atọ, obosara ya ga-abu kilomita iri na otu. Ihe di nsọ ka ala ahụ niile ga-abu gbaa gburugburu. ² Site n’ala, otu akuku di nari mita abuo na iri itoolu na otu, na iri sentimita asaa na ise, ga-abu maka ebe nsọ. A ga-ahapu ala di iri mita abuo na itoolu gburugburu ya. ³ Site n’oke ebe ahụ di nsọ, tuputa oke ogologo ya di kilomita iri na atọ, obosara ya kilomita ise na okara. O bu n’ime ya ka ebe nsọ, ya bu Ebe ahụ Kachasi Nso ga-adi. ⁴ O ga-abu oke ala ndi nchujaja, ndi na-eje ozi n’ebe nsọ, na ndi na-abia nso ije ozi n’ihu ONYENWE ANYI. O ga-abukwa ebe ulo obibi ha ga-adi, burukwa ebe di nsọ maka ebe nsọ ahụ. ⁵ Ala ozọ di ya n’akuku, nke ga-adi kilomita iri na atọ n’ogologo, kilomita ise na okara n’obosara ya, ga-abu ebe obibi ndi Livayi, ndi na-arụ oru n’ulonso ukwu ahụ.

⁶ “N’akuku obodo nsọ ka a ga-ekewaputa ala nke ogologo ya di kilomita iri na atọ, nke obosara ya dikwa kilomita abuo na okara, nke a ga-abu nke ndi Izrel.

⁷ “A ga-eweputa ala puru iche maka nwa eze. Ala a ga-adi n’akuku abuo nke ala nsọ ahụ, na obodo ahụ. Ala a ga-agbatiri site n’akuku odida anyanwu ebe oke ya di ruo n’osimiri Mediterenja. O ga-esitekwa n’oke ala ya n’owuwa anyanwu gbatiri ruo n’ebe ebo Izrel nwere ala ha. N’uzo di otu a, ala a ga-aha ka ala ebo Izrel ketara. ⁸ Ala a ga-aburu ya ihe nketa n’Izrel. Ndiisi m agaghị emegbu ndi m ozọ, ma ha ga-ahapu ndi Izrel ka ha keta ala ndi a dika ebo niile ha si di.

⁹ “Nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: O zuolara unu, unu umu ndi eze Izrel. Kwusinu ipunara ndi m ihe ha nwere n’ike, kpeenụ ikpe ziri ezi na-emekwa ihe kwesiri ekwesi. Kwusinu ichupu ndi m site n’ihe ha, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuputara. ¹⁰ Ka ihe otutu unu ji ere ahia unu buru ezigbo efa na ezigbo baf* nke a na-ejighi aghugho kpuo. ¹¹ Ka ihe otutu homa buru ihe unu ga-eji na-atu ihe niile, ma mmanu, ma oka. Ihe otutu ndi ozọ unu ga-enwe ga-abu efa, nke bu otu uzọ n’uzo iri nke homa, maka itu ihe dika oka. Nke ozọ bu baf, nke bukwu otu uzọ n’uzo iri nke homa, maka itu ihe dika mmanu. ¹² Ihe otutu a ga-eji mata idi arọ nke ihe obula ga-abu shekel. Ihe a ga-eji gbanwere shekel a bu iri gera abuo naani. Iri shekel isii ka a ga-ejikwa gbanwere otu mina.

Ichu aja na memme di iche iche

¹³ “Nke a bu onyinye puru iche unu ga-enye: otu uzọ n’uzo isii nke efa, site n’otu homa nke oka wiiti unu. Unu ga-enyekwa otu uzọ n’uzo isii nke efa† site n’otu homa oka bali unu. ¹⁴ Dika e nyere ya n’iwu, unu ga-eji ihe otutu baf, weta mmanu oliv bu otu uzọ n’ime uzọ iri‡ site n’otu ko obula (ko na-erita baf iri, n’ihi na baf iri, bu otutu otu homa). ¹⁵ Ozokwa, otu aturu nke sitere n’igwe aturu di nari aturu abuo, nke si n’ebe ita nri nke Izrel a gbara mmiri nke oma ka unu ga-eweta. A ga-eji ndi a chuo aja mkpuru oka, na aja nsure oku, na aja udo, maka ikpuchiri ndi wetara ha mmehie ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri ya. ¹⁶ Ndi niile nke n’ala ahụ ga-eso nwa eze Izrel bute onyinye ndi a. ¹⁷ Nwa eze ahụ ka ọ diri iweta ihe eji achu aja nsure oku niile, aja mkpuru oka, aja ihe onunụ niile, na nke

* 45:10 45:10 Otu ihe otutu bat na-erite galoonu isii † 45:13 45:13 Ihe ruru kilogram abuo na uma asaa

‡ 45:14 45:14 Ya bu lita abuo na uma abuo

Ọnwa ọhuru nakwa nke ubochi izuike niile, n'oge mmemme niile nke ndi Izrel. O ga-ewetakwa ihe eji achu aja mmehie, aja mkpuru oka, aja nsure oku, aja udo maka ikpuchiri umu Izrel mmehie ha.

¹⁸ “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru: N'ubochi mbu nke onwa mbu obula, unu ga-ewere nwa oke ehi nke na-enweghi ntupo, chuo aja ido ulonso m nsọ. ¹⁹ Onye nchujaja ga-ewere ufodu obara nke aja mmehie ahụ tee ya n'akuku onu uzọ ulonso m, na n'akuku anọ nke onu ebe ichu aja, na n'ahu ibo nke onu uzọ ogige ime. ²⁰ Unu ga-emekwa otu ihe ahụ n'abali asaa nke onwa ahụ n'ihu onye obula mehere na-amaghi ama, maka ikpuchi mmehie metutara ulonso m.

²¹ “N'ubochi nke iri na anọ nke onwa mbu, ka unu ga-edebe Mmemme Ngabiga. O ga-abu mmemme abali asaa. N'ubochi ndi a, naani achicha nke a na-ejighi ihe na-eko achicha mee ka unu ga-eri. ²² N'ubochi ahụ, onyeisi ga-eweta otu nwa oke ehi maka aja mmehie nke onwe ya, na maka mmehie mmadu niile nke ala ahụ. ²³ N'ubochi asaa nke mmemme ahụ, kwa ubochi, o ga-eweta oke ehi asaa na ebule asaa, ndi na-enweghi ntupo obula, dika ihe ichu aja nsure oku nye ONYENWE ANYI. O ga-enyekwa nwa mkpi kwa ubochi maka aja mmehie. ²⁴ O ga-ewetakwa n'ihu onyinye inata ihuma, nari lita oka anọ na iri itoolu,§ nke bu otu otutu otu oke ehi, otu otutu otu ebule. Tinyere lita mmanu oliv ato na uma asato. Lita mmanu ato na uma asato dikwara otu efaf oka.

²⁵ “N'oge mmemme ubochi asaa ahụ, nke ga-ebido n'ubochi iri na ise nke onwa asaa, o ga-ewetakwa ihe a ga-eji chuo aja mmehie na aja nsure oku, na aja mkpuru oka, na mmanu.

46

¹ “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, Onu uzọ ama nke ogige ime, nke na-eche ihu n'owuwa anyanwu ga-abu ihe e mechiri emechi n'ubochi isii niile unu na-aru oru. Ma a ga-emeghe ya n'ubochi izuike, na n'ubochi mmemme onwa oheru. ² Nwa eze ga-esitekwa na mputa onu ulo nke onu uzọ ama bata, guzoro n'akuku onu uzọ ama. Ndi nchujaja ga-edozikwa aja nsure oku ya, na aja udo ya. O ga-anokwa n'ulo mbata kpoo isiala nke ofufe ya, sitekwa n'ebe ahụ puo. Ma a gaghi emechi onu uzọ ahụ tutu ruo anyasi. ³ N'ihu onu uzọ ama ka ndi ala a ga-anọ fee ONYENWE ANYI ofufe n'ubochi izuike na n'ubochi mmemme onwa oheru. ⁴ Ihe nwa eze ahụ ga-eji choro ONYENWE ANYI aja nsure oku n'ubochi izuike na n'oge mmemme onwa oheru ga-abu umu ebule isii, na otu ebule, ndi na-enweghi ntupo. ⁵ O ga-eweta ihe e ji achu aja mkpuru oka, nke bu iri lita utu oka abuo na abuo, na otu ebule. O ga-ewetakwa lita mmanu oliv asaa maka iri lita utu oka abuo na abuo ahụ, tinyere onyinye umu aturu dika o si masi ya. ⁶ N'ubochi mmemme onwa oheru, o ga-eweta otu nwa oke ehi, umu aturu isii na otu ebule, ha niile o dighi nke ga-enwe ntupo obula. ⁷ O ga-ewetakwa otu oke ehi na iri lita utu oka iri abuo na abuo, maka aja mkpuru oka. O ga-enye ebule ahụ na iri lita utu oka iri abuo na abuo. O ga-enyekwa umu aturu ndi ahụ na utu oka dika o si masi ya inye ha, tinyere iri lita oka abuo na abuo, nke o ga-eweta maka lita mmanu oliv asaa. ⁸ Mgbe nwa eze ga-abata n'ulo ahụ, o ga-esite na mputa onu ulo nke onu uzọ ama, ebe ahụ kwa ka o ga-esikwa puo.

⁹ “Ma mgbe ndi ala ahụ ga-abata n'ihu ONYENWE ANYI n'oge mmemme di nsọ, onye obula sitere n'onu uzọ di n'ugwu bata aghaghi ipu site n'onu uzọ nke di na ndida. Ndi si na ndida bata ga-esitekwa n'uzọ nke ugwu puo. O dighi onye ga-esi n'uzọ o si bata laghachi, kama ha ga-esi uzọ nke chere ebe ha si bata ihu puo. ¹⁰ Nwa eze ga-anọ n'etiti ha, o buru na ha abanye, o ga-eso ha banye, o burukwa na ha apuwa, o ga-esokwa ha puo. ¹¹ N'oge mmemme ndi ahụ puru iche, na mmemme ndi akara

§ 45:24 45:24 Nha otu otutu efaf

aka, ihe a ga-eji nye onyinye mkpuru oka ga-abu iri lita utu oka abuo na abuo, na otu oke ehi, na iri lita utu oka abuo na abuo na otu ebule, tinyere umu aturu nke onuogugu ya ga-abu dika o si masi ya, tinyere lita mmanu asaa maka iri lita utu oka abuo na abuo obula.

¹² “ Mgbe obula onyeisi choro inye onyinye afo ofufu, maka ichuru ONYENWE ANYI aja nsure oku maobu aja udo, a ga-emeghere ya onu uzọ ime nke di n’owuwa anyanwu ka o si n’ebe ahụ bata. O ga-enye onyinye ya dika e si enye ya n’ubochi izuike. Emesia, o ga-atugharia puo. A ga-emechikwa uzọ ahụ mgbe o puchara.

¹³ “ O bu nwa aturu gbara otu afo nke na-enweghi ntupo ka i ga-eweta ubochi niile maka ichu aja nsure oku nye ONYENWE ANYI, o bu kwa ututu, kwa ututu ka i ga-eweta ya. ¹⁴ I ga-ewetakwa onyinye mkpuru oka kwa ututu kwa ututu tinyere ya, ihe niile ga-emejuputa ya bu lita utu oka isii, na lita mmanu abuo e ji agwakota ya. Iche onyinye mkpuru oka a n’ihu ONYENWE ANYI bu ukpuru ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi. ¹⁵ Ya mere, ha ga-edozi nwa aturu na utu oka na mmanu oliv ahụ, kwa ututu kwa ututu, maka aja nsure oku a na-achụ kwa mgbe niile.

¹⁶ “ Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, o buru na onyeisi enye onye obula n’ime umu ya ndi ikom onyinye site n’ihe nketa ya, ihe ahụ ga-abu nke ya, burukwa nke mkpuru ya, o ga-abu oke ha site n’ihe nketa ruo ebighi ebi. ¹⁷ O burukwanu na o kenye otu n’ime ndi ohu ya ala site n’ihe nketa ya, ala ahụ ga-abu nke ohu ahụ tutu ruo n’afọ inwere onwe, nke bu afo asaa obula. Mgbe ahụ, ohu ahụ ga-enwere onwe ya, ma ala ahụ ga-aghokwa nke nwa eze ahụ. Ihe nketa ya bu nke diiri naani umu ya, nke ha ka o bu. ¹⁸ Nwa eze ahụ agaghi ewere ala obula site n’ihe nketa ndi mmadu n’aka ike, si otu a chupu ha site n’ala ha. Ala obula o na-enye umu ya ga-aburiri ihe nketa sitere n’ala nke aka ya. Ka a ghara ime ka o buladi otu n’ime ndi m buru onye e kewapuru site n’ihe nketa ha.”

¹⁹ Mgbe nke a gasiri, o duuru m site n’onu uzọ di n’akuku onu uzọ ama kpobata m n’onuulo ndi ahụ di nsọ, nke chere ihu n’ugwu, nke bu ihe nketa ndi nchujaja. O gosiri m otu ebe di na nsotu akuku odida anyanwu. ²⁰ O siri m, “Ebe a ka ndi nchujaja ga-anọ sie anu aja ikpe omuma na aja mmehie. Ebe a ka ha ga-anokwa ghee onyinye mkpuru oka, ka a ghara iwebata ha na mputa ogige a nakwa ido ndi mmadu nsọ.”

²¹ Mgbe ahụ, o mere ka m puta ozọ n’ogige ezi. O duuru m gaa n’akuku anọ nke ogige ahụ. Ahuru m na e nwere ogige nke di n’akuku obula. ²² N’akuku anọ nke ogige ndi a, ogige ndi ozọ di n’ime ha. Ha ruru mita iri abuo na ato n’ogologo, ebe obosara ha rukwara mita iri na asaa n’okara. Ogige anọ ndi a ha n’otu. ²³ N’ime ulo ahụ, gburugburu ya, e nwere ahiri e ji nkume doo, nke nwere ekwu di n’okpuru ahiri nkume ahụ. ²⁴ O siri m, “Ndi a bu ulo ebe ndi niile na-eje ozi n’ulonso ukwu ahụ ga-anọ na-esi ihe aja niile ndi mmadu webatara.”

47

Iyi si n’ime ulonso ukwu

¹ Mgbe ahụ, nwoke ahụ mere ka m loghachikwa n’onu uzọ ulonso ukwu ahụ. Ahuru m iyi nke na-asọ na-aga n’akuku owuwa anyanwu (n’ihi na ihu ulonso ahụ chere ihu n’owuwa anyanwu). Mmiri ahụ si n’okpuru ulonso ukwu ahụ n’akuku aka nri nke ebe ichu aja, n’akuku ndida ya na-asoputa, ² O mere ka m si n’onu uzọ di n’ugwu puta, ma gaa n’onu uzọ nke owuwa anyanwu, ebe m huru mmiri ahụ ka o si na ndida na-asoputa.

³ Mgbe anyi na-aga, o ji ihe otutu di ya n’aka tuputa ihe ruru nari mita ise na iri mita ato. O duuru m na-agafe mmiri ahụ. N’oge a, mmiri ahụ erutela na nkwonkwu ukwu. ⁴ O jikwa ihe otutu ya tuputakwa ihe ruru nari mita ise na iri mita ato ozọ, durukwa m na-aga. N’oge a, mmiri ahụ erutela m n’ikpere. Mgbe o tuputara ihe

ruru nari mita ise na iri mita atọ ọzọ, o duuru m gafee mmiri ruru m n'ukwu. ⁵ Ọ tụtụtakwara ihe ruru nari mita ise na iri mita atọ ọzọ, mmiri ahụ ghorọ osimiri nke m na-apughị igafe, n'ihhi na mmiri ahụ toro eto buru mmiri ogwugwu, osimiri nke mmadu na-apughị iji ije ukwu gafee. ⁶ Ọ siri m, "Nwa nke mmadu, i huru ihe ndi a?"

O duuru m laghachi n'onu mmiri. ⁷ Mgbe m rutere n'onu mmiri, lee, ahuru m otutu osisi nke toro n'akuku abuo nke iyi ahụ. ⁸ Ọ siri, "Iyi a na-asọ na-aga akuku owuwa anyanwu, sobanye n'ime Araba,* tutu bia sobanye n'osimiri nnu ahụ. Mgbe o sobanyere n'osimiri nnu ahụ, mmiri ya na-aghọ mmiri di mma onunu. ⁹ Otutu ihe e kere eke di ndu ga-ebi n'ebe obula mmiri a na-asọ aga. Azu di ukwu ga-ajuputa n'ebe ahụ, n'ihhi na mmiri a na-asobanye n'ebe ahụ, na-eme ka mmiri osimiri ghọ mmiri di mma inu anu. Ya mere, ihe niile di n'ebe obula mmiri a sojere ga-adi ndu. ¹⁰ Ndi oku azu ga-eguzo n'onu mmiri, site n'En-Gedi ruo n'En-Eglaim a gaghị enweta ebe a na-agbasa ugbu e ji egbu azu. Azu di iche iche ga-adikwa, dika azu osimiri Mediterenja. ¹¹ Ma ebe apiti ya niile, n'ebe niile mmiri na-ado, agaghị adi ohuru, o bu nnu ga-aga ka a ga-ahapuru ebe ndi ahụ. ¹² Mkpuru osisi di iche iche ga-etọ n'akuku abuo nke iyi ahụ. Akwukwo ha agaghị akponwu akponwu, mkpuru ga-adi n'elu ha mgbe niile. Mkpuru ohuru ga-adi n'onwa obula, n'ihhi na o bu mmiri si n'ebe nsọ ahụ na-agba ha mmiri. Mkpuru ha ga-abu nri, akwukwo ha ga-abukwa maka igwo oria."

Oke ala ahụ

¹³ Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, "Nke a ga-abu oke ala nke unu ga-eke n'etiti ebo iri na abuo nke Izrel dika ihe nketa ha, Josef ga-enweta oke ala abuo. ¹⁴ Ebo obula ga-eketa dika ibe ya ketara, n'ihhi na-eweliri m aka nuọ iyi na m ga-enye ndi nna nna unu ala ahụ, na ala a ga-aghokwa ihe nketa unu.

¹⁵ "Nke a ga-abukwa oke ala nke ala unu ahụ.

"N'akuku ugwu, o ga-esite n'osimiri Mediterenja n'akuku uzọ Hetlon, gafee Lebo gawa Zedad, ¹⁶ site ya ruo Berota na Sibraim (nke di n'oke ala di n'agbata Damaskos na Hamat), rukwaa na Haza Hatikon, nke di n'oke ala Hauran. ¹⁷ Oke ala ahụ ga-esite n'oke osimiri gbasoro oke ala nke ugwu Damaskos ruo Haza Enan. Oke ala ndi Hamat ga-adikwa n'akuku ugwu. Nke a ga-abu oke ala nke akuku ugwu unu.

¹⁸ Oke ala n'akuku owuwa anyanwu ga-esite n'agbata Hauran na Damaskos soro akuku osimiri Jodan, n'agbata ndi Gilead na ala ndi Izrel ruo n'osimiri di n'owuwa anyanwu, ruokwa Tama. Nke a ga-abukwa oke ala unu n'akuku owuwa anyanwu.

¹⁹ Oke ala na ndida, o ga-esite na Tama ruo obuladi mmiri Meriba Kadesh, soro uzọ odọ mmiri iyi Ijpt ruo osimiri Mediterenja. Nke a bu oke ala ahụ na ndida.

²⁰ N'odida anyanwu, osimiri Mediterenja ga-abu oke ala, ruo na ncherita ihu uzọ e si abata Hamat. Nke a bu oke ala unu n'akuku odida anyanwu.

²¹ "Ala niile di n'ime oke ala ndi a, ka unu ga-eke n'etiti onwe unu dika ebo Izrel si di. ²² Keenu ha ka ha buru ihe nketa nye onwe unu, ma nyekwa ndi obia bi n'etiti unu, bu ndi obia niile mutara umu. Unu ga-agu ha dika ndi amuru n'ala Izrel. Ha ga-esokwa unu keta oke n'ihhi nketa a na-ekenye ndi ebo niile nke Izrel. ²³ A ga-ekenye ndi obia ihe nketa n'ebo obula ha bi n'etiti ha." Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri.

* 47:8 47:8 Maobu, Ndagwurugwu Jodan

48

Okike e kere ala ahụ

¹ “Nke a bụ aha ebo niile, na ala ha ga-eketa:

“Dan otu oke. Site na nsọtụ ugwu, n’akụkụ ụzọ Hetlon ruo mbata Hamat. Haza Enan na oke ala ugwu Damaskos, nke dị n’akụkụ Hamat ga-abụ akụkụ oke ala ha site n’akụkụ ọwụwa anyanwụ ruo n’odịda anyanwụ.

² Asha ga-enwe otu oke. Ọ ga-abụ n’akụkụ oke ala Dan, site n’ọwụwa anyanwụ ruo n’odịda anyanwụ.

³ Naftalị ga-enwe otu oke. Ọ ga-abụ n’akụkụ oke ala Asha, site n’ọwụwa anyanwụ ruo n’odịda anyanwụ.

⁴ Manase nwere otu oke. Ọ ga-abụ n’akụkụ oke ala Naftalị, site n’ọwụwa anyanwụ ruo n’odịda anyanwụ.

⁵ Ifrem ga-enwe otu oke. Ọ ga-abụ n’akụkụ oke ala Manase, site n’ọwụwa anyanwụ ruo n’odịda anyanwụ.

⁶ Ruben ga-enwe otu oke. Ọ ga-abụ n’akụkụ oke ala Ifrem, site n’ọwụwa anyanwụ ruo n’odịda anyanwụ.

⁷ Juda ga-enwe otu oke. Ọ ga-abụ n’akụkụ oke ala Ruben, site n’ọwụwa anyanwụ ruo n’odịda anyanwụ.

⁸ “Ala nke ya na oke ala ndị Juda ga-agbatị site n’ọwụwa anyanwụ ruo n’odịda anyanwụ, ka ị ga-enye dika onyinye puru iche. Obosara ya ga-abụ ihe dị kilomita iri na atọ. Ogologo ya site n’ọwụwa anyanwụ ruo n’odịda anyanwụ ga-aha ka ala otu ebo ketara. Ụlọnsọ ukwu ahụ ga-adịkwa n’etiti ya.

⁹ “Ogologo ebe a ewepụtara iche nye ONYENWE ANYỊ ga-adị kilomita iri na atọ, obosara ya ga-abụ kilomita ise na okara. ¹⁰ Nke a ga-abụ ala dị nsọ e debere iche nye ndị nchụaja. N’akụkụ ugwu, ịdị ogologo ala ahụ ga-abụ kilomita iri na atọ. N’akụkụ odịda anyanwụ, ogologo ya bụ kilomita ise na okara. Ogologo nke akụkụ ndịda na nke ugwu bụ otu. Otu a kwa, ogologo nke akụkụ ọwụwa anyanwụ na odịda anyanwụ bụ otu. Ebe nsọ ONYENWE ANYỊ ga-adị n’etiti ya. ¹¹ Ọ ga-adiri ndị nchụaja, bụ ụmụ Zadok ndị e doro nsọ, ndị sitere n’ikwesị ntụkwasi obi jeere m ozi, ndị na-esiteghị n’iso ụzọ m kpafuo dika ndị Izrel na agburu Livayi mere mgbe ha mehiere. ¹² Ọ bụ onyinye puru iche a na-enye ha site n’ala ahụ dị nsọ, bụ ala ahụ kachasi nsọ, nke ya na ala ndị Livayi nwekorọ oke ala.

¹³ “N’akụkụ ala ndị nchụaja, a ga-ekenye ndị Livayi ala nke ha. Ha ga-eketa ala nke ogologo ya bụ kilomita iri na atọ, nke obosara ya bụ kilomita ise na okara. ¹⁴ Ọ nweghi akụkụ ala nsọ a a ga-ere ere, maobu nye ya ndị ọzọ, n’ihi na ihe dị nsọ ka ọ bụ nye ONYENWE ANYỊ.

¹⁵ “Ala nke fọdurụ, nke ogologo ya dị kilomita iri na atọ, nke obosara ya dị kilomita ise na okara ga-abụ ala ọha. A ga-ewu ebe obibi n’elu ya, wukwaa ebe izu anụ ụlọ. Obodo ga-adị n’etiti ya, ¹⁶ nke ogologo akụkụ ugwu ruru kilomita abuo na uma anọ, akụkụ ndịda ruru kilomita abuo na uma anọ, akụkụ ọwụwa anyanwụ ruru kilomita abuo na uma anọ, na akụkụ odịda anyanwụ rukwara kilomita abuo na uma. ¹⁷ Ogologo nke ala ebe ita nri nke ga-agba obodo ahụ gburugburu ga-aha n’otu. Ọ ga-adị nari mita na iri mita atọ na ise n’ugwu, na ndịda nari mita na iri mita atọ na ise, n’ọwụwa anyanwụ nari mita na iri mita atọ na ise, n’akụkụ n’odịda anyanwụ nari mita na iri mita atọ na ise. ¹⁸ Ma nke ga-afodu na ya, n’akụkụ oke ala ahụ dị nsọ nke gara ogologo ya niile, ga-abụ n’akụkụ ọwụwa anyanwụ kilomita ise na okara n’akụkụ odịda anyanwụ ga-abukwa kilomita ise na okara. Ihe omume ya ga-abụ nri nye ndị ọrụ nke obodo ahụ. ¹⁹ Ndị ọrụ si n’obodo, bụ ndị na-akọ ya ga-abukwa ndị

si n'ebo niile nke Izrel. ²⁰ Ala ahụ niile, ma ala ahụ e doro nsọ, ma ala ndị obodo, ga-adị kilomita iri na atọ n'akụkụ ya ọbụla.

²¹ “Ala niile fọdurụ n'akụkụ abụọ nke ala ahụ dị nsọ, na ala ndị obodo ga-abụ nke nwa eze. Ọ ga-agbatị ruo ọwụwa anyanwụ site n'ọtụtụ kilomita iri na atọ nke oke ahụ dọ nsọ ruo n'oke ala ọwụwa anyanwụ, sitekwa na kilomita iri na atọ n'akụkụ ọdịda anyanwụ ruo oke ala ọdịda anyanwụ. Akụkụ abụọ ndị a nke gbatiri ruo n'oke ala ndị obodo ga-abụ nke onye ọchịchị, ebe nsọ ahụ na ụlọ ukwu ahụ ga-adị n'etiti ha. ²² Ya mere, oke ala nke ndị Livayi na ala ndị obodo ga-adị n'etiti ala nke nwa eze nwee. Oke ala nke nwa eze ahụ ga-adị n'etiti oke ala Juda na oke ala Benjamin.

²³ “Ala e nyere ebo fọdurụ dị otu a:

“Benjamin ga-enwe otu oke, nke sitere n'ọwụwa anyanwụ ruo n'ọdịda anyanwụ.

²⁴ Simiọn ga-enwe otu oke; ha na ndị Benjamin ga-enwekọ otu oke ala n'akụkụ ọwụwa anyanwụ na n'akụkụ ọdịda anyanwụ.

²⁵ Isaka ga-enwe otu oke; ha na ndị Simiọn ga-enwekọ oke ala n'akụkụ ọwụwa anyanwụ, na n'akụkụ ọdịda anyanwụ.

²⁶ Zebulun ga-enwe otu oke; ha na ndị Isaka ga-enwekọ oke ala n'akụkụ ọwụwa anyanwụ, na n'akụkụ ọdịda anyanwụ.

²⁷ Gad ga-enwe otu oke; ha na ndị Zebulun ga-enwekọ oke ala n'akụkụ ọwụwa anyanwụ na n'akụkụ ọdịda anyanwụ.

²⁸ Ma oke ala Gad nke chere ihu n'akụkụ ndịda ga-esi na Tama ruo n'iyi Meriba Kadesh, sorokwa ọdọ mmiri Ijipt ruo n'osimiri Mediterenja.

²⁹ “Nke a bụ ala unu ga-ekenye ebo Izrel niile dika oke ha. Ha ga-abukwara ha ihe nketa.” Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYI kwubiri ya.

Onu uzọ ama obodo ọhuru

³⁰ “Ndi a ga-abu onu uzọ ama e si apu n'obodo ahụ.

“N'akụkụ nke ugwu, nke idi ogologo mgbidi ya bu kilomita abuo, ³¹ onu uzọ ama obodo ahụ ga-abu aha ebo niile nke Izrel. Onu uzọ ama atọ n'akụkụ ugwu ga-abu onu uzọ ama Ruben, onu uzọ ama Juda, na onu uzọ ama Livayi.

³² N'akụkụ ọwụwa anyanwụ, nke mgbidi ya di kilomita abuo n'ogologo, onu uzọ ama atọ ga-adị ya. Ha ga-aza onu uzọ ama Josef, onu uzọ ama Benjamin, na onu uzọ ama Dan.

³³ N'akụkụ ndida, nke ogologo ya bukwa kilomita abuo, onu uzọ ama atọ ga-adị ya: onu uzọ ama Simiọn, onu uzọ ama Isaka, na onu uzọ ama Zebulun.

³⁴ N'akụkụ ọdida anyanwụ nke idi ogologo mgbidi ya bu kilomita abuo, onu uzọ ama atọ ga-adị ya: onu uzọ ama Gad, onu uzọ ama Asha, na onu uzọ ama Naftali.

³⁵ “Gburugburu obodo ahụ bu kilomita iri.

“Aha a ga-akpo obodo ahụ site n'oge ahụ gawa, ga-abu, 'ONYENWE ANYI nọ n'ebe ahụ.'”

Daniel

Ozuzu Daniel na Babilon

¹ Mgbe afọ atọ gafere site na mgbe Jehoiakim bidoro buru eze na-achi Juda, Nebukadneza eze na-achi Babilon biara buso Jerusalem agha. ² Onyenwe anyi nyefere Jehoiakim, eze Juda n'aka ya, na ihe ufo du e jiri choo ulonso Chineke mma. O buuru ha niile gawa Shaina n'ulo chi ya, dobe ha n'ime n'uloaku chi ya.

³ Eze nyere Ashipenaz, onyeisi ndi ozi ya iwu ka o kpobata umu okorobia sitere n'ezinaulo eze na nke ndi ochichi n'ala Izrel n'ije ozi eze. ⁴ Umu okorobia ndi a ga-abu ndi n'enweghi nkwaru obula n'ahu ha, ndi mara mma ile anya na ndi nwere nghota banyere ihe omuma di iche iche. Ha kwesikwara ibu ndi maara ihe, ndi na-amuta ihe osiso na ndi tozuru oke ije ozi n'uloeze. O ga-akuziri ha asusu na akwukwo ogugu di iche iche nke ndi Kaldia. ⁵ Onye eze si n'uche nri ya na-eweputa nri na mmanya a ga-enye ha kwa ubochi. Ha ga-anọ ozuzu a afọ atọ, nke o ga-abu e mechaa, ha ga-abu ndi kwesiri ino n'ije ozi n'obi onye eze.

⁶ Ndi so n'ime ha bu Daniel, na Hananaya, na Mishael, na Azaraya, ha bu ndi Juda. ⁷ Ma onyeisi ndi na-ejere eze ozi nyere ha aha ohuru ozo Daniel ka o kporo Belteshaza; Hananaya ka o kporo Shedrak; o kporo Mishael, Mishak; kpokwa Azaraya, Abednego.

⁸ Ma Daniel kpebiri n'obi ya na o gaghi emeru onwe ya site n'iri nri maobu inu mmanya eze. Ya mere o rioro onyeisi ndi ozi ka o hapu ya ka o ghara imeru onwe ya. ⁹ Ma Chineke mere ka Daniel nweta ihuoma na obi ebere n'aka onyeisi ndi na-ejere eze ozi. O nwekwara omiiko n'ebe Daniel no n'ihu onodu ha. ¹⁰ Ma onyeozu a gwara Daniel, "Ana m atu egwu n'ihu onyenwe m eze, onye kwuru ihe unu ga-eri na ihe unu ga-anu. O buru na o hu na unu tara ahụ karịa ndi ogbo unu ndi ozo, ndu m ga-anọ na nsogbu n'aka onye eze."

¹¹ Daniel siri onyeisi ahụ e tinyere oru ilekota Daniel, na Hananaya, na Mishael, na Azaraya n'aka, ¹² "Biko, nye anyi naani ahia nri, na mmiri onu nu, ka o buru ihe oriri anyi na ihe onu nu anyi. Jiri ya lee anyi ule ubochi iri. ¹³ Jirizie anya gi choputa ma o nwere ihe di iche n'etiti anyi na ndi ozo, ndi na-eri nri oma nke eze nyere, site n'ihe i huru, mee umudibo gi otu o kwesiri." ¹⁴ O kwenyere ime ihe ha kwuru, o nwalere ha abali iri.

¹⁵ Mgbe ubochi iri ahụ zuru, a choputara na ahụ di ha mma, choputakwa na ha di mma ile anya karịa umu okorobia ndi ozo e ji nri oma niile eze nyere zuo. ¹⁶ Ya mere onyeisi ozi ahụ wepuru nri na mmanya oma ahụ ha kwesiri iri ma nye ha naani akwukwo nri.

¹⁷ Chineke mere ka umu okorobia anọ ndi a nwee oguguisi puru iche na nghota n'ihe obula gbasara edemede na amamihe niile. Daniel nwekwara nghota ikowa udi ohu niile na nro niile.

¹⁸ Mgbe oge eze nyere a ga-eji kpobata ha n'ije ozi ya zuru, onyeisi ndi na-eje ozi chere ha n'ihu Nebukadneza. ¹⁹ Ha na eze kparitakwara uka. Ma n'ime umu okorobia ahụ niile a zuru, o nweghi nke amamihe ya juru eze afọ dika amamihe Daniel, na Hananaya, na Mishael, na Azaraya. N'ihu nke a, o mere ka ha soro buru ndi na-adu ya odu. ²⁰ Mgbe o bulakwa eze choo ndumodu banyere amamihe na nghota, o na-achoputa na ndumodu ha na-enye ya na-adu mma okpukpu iri karia ndumodu nke ndi majiki ya na ndi maara ihe banyere kpakpando no n'alaeze ya na-enye ya.

²¹ Daniel nogidere buru onye na-adu eze odu tutu ruo afọ mbu nke Sairos bidoro ichi dika eze.

2

Nrọ Nebukadneza

¹ N'ime afọ nke abụọ nke ọchịchị ya, eze Nebukadneza rọrọ nrọ dị iche iche. Nrọ ndị a mere ka obi ya gbasasị, ọra pụkwara ya n'anya. ² Mgbe ahụ, eze kporo ndị majiki, ndị ha na mmụọ ọjọọ na-ekwu okwu, ndị mgbaasi na ndị ihe banyere ngaghari nke kpakpando doro anya ka ha bịa gwa ya ihe ahụ ọ rọrọ na nrọ. Mgbe ha bịara, guzo n'ihu eze, ³ ọ siri ha, "Arọrọ m nrọ nke na-enye m nsogbu n'obi. Achọrọ m ịma ihe ọ pụtara."

⁴ Mgbe ahụ, ndị ahụ na-enyocha kpakpando gwara eze ahụ okwu n'asụsụ ndị Siria si, "Ka gị eze diri ndụ ruo mgbe ebighi ebi, I ga-agwa ụmụodibo gị nrọ a i rọrọ, anyị ga-akwara gị ihe ọ pụtara."

⁵ Ma eze zara ndị Kaldia, "Nke a bụ ihe m kpebirila: Ọ bụrụ na unu agwaghị m ihe nrọ a na nkowa ya bụ, aga m eme ka abokasia unu, tikpokwa ụlọ unu, mee ka ha ghọọ mkpomkpọ ebe. ⁶ Ma ọ bụrụ na unu gwa m ihe ahụ m rọrọ na nrọ ma kowaakwa ya, aga m enye unu onyinye di iche iche na ụgwọ ọrụ nsopuru di ukwu. Ya mere, gwanu m nrọ ahụ na nkowa ya."

⁷ Ozokwa, ha zaghachiri, "Ka eze gwa ndi ohu ya ihe ọ rọrọ na nrọ, anyi ga-akwakwa ya."

⁸ Eze zaghachiri, "Ama m na ọ bụ oge ka unu na-achọ inweta n'ih i na unu amatala na ihe a ka m kpebiri ime. ⁹ Ọ bụrụ na unu agwaghị m nrọ ahụ naanị otu ntaramahụhụ diiri unu. Unu agbaala izu igwa m okwu ụgha na okwu nduhie na-ele anya na onodu ga-agbanwe. Ya mere, gwanu m nrọ ahụ, m ga-amatakwa na unu puru ikowara m ya."

¹⁰ Ndi Kaldia zara eze, "Ọ dighi mmadu obula n'elu uwa a nke nwere ike ime ihe a eze na-achọ. Ọ dighikwa eze, n'agbanyeghi idi ukwu ya na idi ike ya, nke juturu la udi ihe di otu a eze na-aju n'aka ndi mgbaasi, ndi na-agba aja ya, ndi ha na mmuọ ojoo na-ekwu okwu, na ndi Kaldia. ¹¹ Ihe a i chorọ ka anyi mee bu ihe na-agaghi ekwe omume. Ọ bụ naanị ndi mmuọ nwere ike ikoro gi ihe i roro na nrọ. Ndi mmuọ anokwaghi n'etiti ndi mmadu."

¹² Nke a mere ka eze juputa n'oke iwe na onuma, o nyere iwu ka e gbuchaa ndi amamihe niile nke Babilon. ¹³ Mgbe e kwuputara iwu onye eze ka e gbuo ndi oke amamihe niile, ndi agha chokwara ebe Daniel na ndi otu ya no ka ha gbuo ha.

¹⁴ Mgbe Ariok, onye bu onyeisi ndi nche eze puru igbu ndi ikom maara ihe na Babilon, Daniel ji amamihe na ezi uche gwa ya okwu. ¹⁵ Ọ juru onyeoz i eze, bu Ariok, "Gini mere eze ji nye iwu di ike di otu a?" Mgbe ahụ, Ariok kowaara ihe niile nye Daniel. ¹⁶ Mgbe ahụ, Daniel banyere n'uloeze, ihu ya. Ọ rioro eze ka o nyetu ya nwa oge iji kowaakwa ya ihe nrọ ahụ putara.

¹⁷ Emesia, Daniel lara n'ulo nke ya gaa kororo Hananaya, na Mishael, na Azaraya, ndi enyi ya ihe merenu. ¹⁸ Ọ gwara ha ka ha rioro maka ebere site n'aka Chineke nke eluigwe banyere ihe nzuzo a, ka a hapu igbu ya na ndi enyi ya na ndi amamihe foduru na Babilon. ¹⁹ N'abal, e mere ka Daniel mata ihe omimi ahụ site n'ohu. Mgbe ahụ, Daniel toro Chineke nke eluigwe, ²⁰ Daniel siri, "Otuto diri aha Chineke ruo mgbe ebighi ebi; amamihe na ike di n'aka ya.

²¹ Ọ na-agbanwe oge na mgbe di iche iche;

Ọ na-ebuli ndi eze na-akwatukwa ha.

Ọ na-enye onye maara ihe amamihe,

ma na-enyeka onye nwere mmuọ nghota ihe omuma.

²² Ọ na-ekpughe ihe di omimi na ihe zoro ezo;

Ọ maara ihe di n'ochichiri,

ma ihè binyekwara ya.

²³ Ana m ekele gi, na-etokwa gi, Chineke nke nna m ha,
n'ihì na i nyela m amamihe na ike.
I meela ka m mata ihe anyị rịrọrọ gi,
i mekwala ka anyị mata nrọ ahụ eze rọrọ.”

Daniel Akọwaa nrọ

²⁴ N'ihì ya, Daniel jekwuru Ariok, onye ahụ eze nyere iwu igbu ndị ndụmọdụ niile dị na Babilon, sị ya, “Egbukwala onye ọbụla n'ime ndị amamihe Babilon. Kama duru m gaa n'ihu eze n'ihì na ejikeere m igwa ya ihe ahụ ọ chọrọ imata.”

²⁵ Mgbe ahụ, Ariok mere ngwangwa duru Daniel gaa n'ihu eze, sị ya, “Achoputala m otu onye n'ime ndị Juda a dọtara n'agha nwere ike igwa eze ihe nrọ ya putara.”

²⁶ Eze juru Daniel (onye a na-akpokwa Belteshaza), “I nwere ike igwa m ihe ahụ m rọrọ na nrọ, na ikowara m ihe ọ putara?”

²⁷ Daniel gwara eze, “O nweghị onye amamihe ọbụla, onye ọbụla ya na mmụọ na-ekwu okwu, onye mgbaasi ọbụla maobu onye na-enyocha kpakpando ọbụla puru igwa eze ihe omimi a i choro. ²⁸ Ma o nwere Chineke no n'eluigwe, onye na-ekpughe ihe omimi niile. O gosila Nebukadneza ihe ga-eme n'ubochi ndi di n'ihu. Nrọ gi na ohu niile nke gara n'uche gi mgbe i dinara n'ihe ndina gi bu ndi a:

²⁹ “Ihe i roro na nrọ, gi bu eze, bu ihe banyere ihe na-aga imezu n'oge di n'ihu. Onye ahụ na-ekpughe ihe nzuzo niile egosikwala gi ihe nke ga-eme. ³⁰ Ma mu onwe m, ekpughegi ihe omimi a nye m n'ihì na m kariri mmadu ọbụla di ndu n'amamihe, kama o bu ka gi bu eze mata nkowa ya ma ghotakwa ihe gabigara n'uche gi.

³¹ “Eze, ihe i huru n'ohu bu nke a. I huru mmadu a kpuru akpu. Mmadu a a kpuru akpu buru nnoo ibu. O na-egbukwa nweghenweghe, burukwa ihe na-eyi onye ọbụla lekwasiri ya anya egwu. ³² E ji olaedo a nuchara anucha kpuo isi mmadu ahụ, jiri olaocha kpuo aka ya na obi ya. E jikwa bronz kpuo afo ya na apata ukwu ya. ³³ O bukwa igwe ka e ji kpuo ogwe ukwu ya abuo. Ma akuku ukwu ya, nke a na-azo n'ala ka e ji igwe a gwara ya na uru kpuo. ³⁴ Mgbe i na-ele anya, a waputara nkume, ma o bughị aka mmadu ka e ji waputa ya. Nkume a kuru mmadu ahụ a kpuru akpu n'ukwu nkume na uru ya, kupiasia ha. ³⁵ Mgbe ahụ, e tijisiri igwe ahụ na uru ahụ, bronz ahụ na olaocha ahụ nakwa olaedo ahụ niile. Ha dika igbugbo oka nke na-adi n'ebe a na-azocha oka n'oge okpomoku. Ifufe fechapusiri ha na-ahapughi ihe ngosi ọbụla. Ma nkume ahụ dakwasiri ihe ahụ awuru awu mechara gho ugwu di ukwu, nke juputara uwa niile.

³⁶ “Eze, nke a bu nrọ ahụ. Ugbu a ka anyi kowaara gi ihe nrọ ahụ putara. ³⁷ Gi onwe gi, eze, bu eze nke otutu ndi eze ozo no n'okpuru ya, onye Chineke nke eluigwe nyere ike ochichi, n'ocheeze niile, na ike na otuto; ³⁸ nyefeekwa n'aka gi umu mmadu niile na umu anumanu bi n'ime ohia, na umu nnunu nke igwe, e mere ka i buru eze ihe niile ndi a, gi bu isi ahụ e ji olaedo kpuo.

³⁹ “Mgbe i chichara alaeze ozo ga-ebili, ma o gaghi adi ukwu dika nke gi, mgbe nke a gasiri, alaeze ozo bu nke ato, nke ga-adi ka bronz ga-ebilikwa, o ga-achi uwa niile. ⁴⁰ A ga-enwekwa alaeze nke ano, nke ga-esi ike dika igwe. Dika igwe nke na-akuri ihe niile, o ga-egwepia ma kurikwaa ndi a niile. ⁴¹ Ma ebe i huru na obu ukwu ahụ na mkpisiukwu ya niile na ufodu n'ime ha bu uru okpu ite na ufodu bukwa igwe, alaeze nke ekewara ekewa ka o ga-abu, ma o ga-esitu ike dika igwe nke di n'ime ya, n'ihì na i huru igwe ahụ na agwakotara ya na uru apiti. ⁴² Dika mkpisiukwu ya, nke ufodu n'ime ya bu igwe, ufodu bukwa uru, na-egosi na akuku ufodu nke alaeze ahụ ga-esi ike ma akuku ufodu agaghi esi ike ntiwa. ⁴³ Dika otu ahụ i huru e siri gwakota igwe na uru onu, otu a ka ochichi alaeze ndi a ga-achọ njikota alaeze na ibe ya, ma nke a agaghi ekwe mee, dika o gaghi ekwe omume bu igwakota igwe na uru.

⁴⁴ “N’oge ahụ, ndị eze ndị a ga-anọ n’ọchịchị, Chineke nke eluigwe ga-eme ka alaeze ọzọ bido. Ọ bụkwa alaeze nke a na-apughị imebi emebi. O nwekwaghị onye ọbụla pụrụ imeri alaeze ahụ. Ọ ga-ala alaeze ndị ọzọ n’iyi, mee ka ha bụrụ ihe efu, ma ọ ga-adịrị na-aga n’ihu ruo ebighị ebi. ⁴⁵ Dịka i siri hụ nkume ahụ dị ukwu e sitere n’ugwu waputa, nke a na-ejighị aka waputa were kurichaa igwe ahụ, bronz ahụ, urọ ahụ, ọlaocha ahụ na ọlaedo ahụ.

“Chineke dị ukwu emeela ka eze mara ihe na-aga ime n’oge dị n’ihu. Nro a bu eziokwu, nkowa ya kwesikwara ntukwasị obi.”

⁴⁶ Mgbe ahụ, eze Nebukadneza dara n’ala n’ihu Daniel nye ya nsopuru. O nyekwara iwu ka eweta onyinye na ụda na-esi isi uto were chunyere ya aja. ⁴⁷ Onye eze gwakwara Daniel, “N’ezie, Chineke gị bụ Chineke kachasi chi niile. O bu ya na-achị eze niile bi n’uwa, burukwa Onye na-ekpughepu ihe omimi niile, n’ihi na lee, i nwere ike ikowa ihe omimi nke a.”

⁴⁸ Emesia eze nyere Daniel okwa dị ukwu, nyekwa ya otutu onyinye di iche iche. O mere ya onyeisi na-achị ala Babilon niile, meekwa ya onyeisi ndi ndumodu eze niile. ⁴⁹ Ma dika Daniel siri rio eze, o mekwara ka Shedrak, Mishak na Abednego buru ndi na-elekota ihe niile a na-eme eme n’ala Babilon, Daniel n’onwe ya noduru n’ogige eze.

3

Oiyi ọlaedo na oku a kwanyere

¹ Eze Nebukadneza kpuru oiyi ọlaedo nke idi elu ya ga-adị iri mita ato, obosara ya ga-adị ka mita ato. Emesia, o debe ya n’obosara ala Dura, nke di n’otu mpaghara Babilon. ² Eze Nebukadneza ziri ozi ka e zie ndi nnochite anya eze niile, ndiisi, ndi na-achị achị, ndi ndumodu ya niile, ndi na-elekota ulokwu ya niile, ndi okaikpe, ndi maji na-edozi okwu na otutu ndi ozọ nokwa n’isi ochichi akuku niile nke ala ahụ, ka ha bia n’ubochi a ga-edo oiyi ahụ nsọ bu nke eze Nebukadneza guzobere. ³ Ya mere, ndi nnochite anya eze niile, ndiisi, ndi na-achị achị, ndi ndumodu ya niile na ndi na-elekota ulokwu ya niile, ndi okaikpe, ndi maji na-edozi okwu na otutu ndi ozọ nokwa n’isi ochichi akuku niile nke ala ahụ, zokotara maka ido oiyi ahụ nke eze, bu Nebukadneza guzobere nsọ. Ha niile guzoro oto n’ihu oiyi ahụ bu nke eze Nebukadneza guzobere.

⁴ Onye nkwusa kwuru okwu n’olu ike, “Mmadu niile si na mba niile na asusu niile di iche iche bia, ka a na-enye iwu nke a, ⁵ mgbe obula unu nuru uda oja, une, ubo akwara, maobu uda ihe egwu obula, unu ga-ada n’ala kpo isiala nye ihe a Nebukadneza eze ji ọlaedo kpuo. ⁶ Onye obula juru ikpo isiala ka a ga-atuba ngwangwa n’ime oku nke na-enwu ajo onwunwu.”

⁷ Ya mere, ngwangwa ha nuru uda opi ike, nke oja, une ubo akwara, nke une na nke egwu di iche iche, ndi niile si mba di iche iche, ndi na-asu asusu di iche iche, dara n’ala kpo isiala nye oiyi ọlaedo ahụ, nke eze bu Nebukadneza guzobere.

⁸ N’oge a, ufodu n’ime ndi Kaldia putara n’ihu boo ndi Juu ebubo. ⁹ Ha gwara eze, bu Nebukadneza, “Ka eze di ndu ruo mgbe ebighi ebi. ¹⁰ Gi, onwe gi nyere iwu, na onye obula nuru uda opi ike, oja, une, ubo akwara maobu ihe egwu ozọ ga-akpo isiala sekpuoro ihe ahụ e ji ọlaedo kpuo, ¹¹ na onye obula juru ikpo isiala ka a ga-atuba n’ime oku na-enwu ajo onwunwu. ¹² Ugbu a, e nwere ufodu ndi Juu, ndi aha ha bu Shedrak, na Mishak na Abednego, ndi i mere ka ha buru ndi na-elekota ihe niile a na-eme eme n’ala Babilon; ha anaghi nti n’iwu eze nyere, jukwa ikpo isiala nye oiyi a i ji ọlaedo kpuo.”

¹³ Nebukadneza n’onodu oke iwe nyere iwu ka a kpo Shedrak, na Mishak, na Abednego. Ya mere, a kpo batara ndi ikom a n’ihu eze, ¹⁴ Nebukadneza siri ha, “O

bụ eziokwu, Shedrak, na Mishak, na Abednego, na unu adighi efe chi m maobu kpo isiala nye oyiyi olaedo ahụ m guzobere? ¹⁵ Mgbe unu nuru uda opi, oja, une na ubo akwara maobu ihe egwu ozo, o buru na unu adaa n'ala kpo isiala nye oyiyi ahụ a kpuru akpu, ihe niile ga-adị mma. Kama o buru na unu aju ikpo isiala, a ga-atunye unu ngwangwa n'ime oku na-enwu ajo onwunwu. Kedu chi ahụ nke puru inaputa unu site n'aka m?"

¹⁶ Shedrak, na Mishak, na Abednego, gwara eze, "O Nebukadneza, o dighi mkpa na anyi ga-azara onu anyi n'ihu gi banyere okwu a. ¹⁷ O buru Chineke anyi na-efe nwere ike izoputa anyi site n'oku na-enwusi ike n'aka gi, ya zoputa anyi. ¹⁸ Ma o burukwa na o zoputaghi anyi, mata nke oma, o eze, na anyi agaghi efe chi gi ndi a maobu kpo isiala nye oyiyi a i kpuru akpu nke i guzobere."

¹⁹ Mgbe ahụ, Nebukadneza juputara n'oke iwe megide Shedrak, na Mishak, na Abednego, nke bu n'ihu ya gbaruru n'ebe ha no. O nyere iwu si ka e mee ulo oku ahụ ka o di oku ugboro asaa kari ka o kwesiri. ²⁰ O nyere ufodu ndi kacha sie ike n'etiti ndi agha ya iwu ka e kee Shedrak, na Mishak, na Abednego eriri n'ukwu na aka, tubakwa ha n'oku ahụ na-enwu enwu. ²¹ Ya mere, ha kere ndi ikom ahụ agbu ebe ha ka yi uwe ukwu ha, na akwa nkuku isi ha, na uwe mwuda ha, na uwe ha niile, tuba ha n'etiti oku ahụ na-enwu ajo onwunwu. ²² Ebe o bu n'okwu eze di oku oku, tinyere na oku ahụ na-enwusi ike, o mere ka ire oku regbuo ndi agha ahụ tubara Shedrak, na Mishak, na Abednego. ²³ Ya mere, Shedrak, na Mishak, na Abednego ndi e kesiri agbu ike, dabara n'ime oku ahụ na-enwusi ike.

²⁴ N'onodu iju anya, Eze Nebukadneza wuliri n'ukwu ya, juo ndi ndumodu si, "O bughị ndi ikom ato anyi kere agbu ka anyi tubara n'ime oku?"

Ha zara eze, "O bu ezie, eze."

²⁵ O siri, "Ma ana m ahụ mmadu ano ndi a na-ekeghi agbu, ka ha na-agagharị n'ime oku ahụ. Leekwa na oku ahụ anaghi ere ha. Onye ahụ mere ha mmadu ano yiri nwa nke ndi bu chi."

²⁶ Mgbe ahụ Nebukadneza, bjara nso n'onu uzọ oke oku ahụ si, "Shedrak, Mishak na Abednego, ndi ohu Chineke Onye kachasi ihe niile elu, putanu! Bjanu n'ebe a!"

Ya mere, Shedrak, Mishak na Abednego, sitere n'oke oku ahụ puta. ²⁷ Umụ ndi eze niile, ndiisi niile, ndi ahụ niile na-achi achị na ndi ndumodu eze niile, zokotara gburugburu ndi ikom ato ahụ, ha hukwara na oku emerughi ha ahụ, na o rechapughikwa agiri isi di ha n'isi, uwe ha ereghikwa oku, isisi anwuru oku adighikwa n'ahụ ha.

²⁸ Mgbe ahụ, Nebukadneza siri, "Otuto diri Chineke nke Shedrak, Mishak na Abednego n'ihu na o zitere mmuo ozi ya izoputa ndi ohu ya tukwasiri ya obi, mgbe ha juru ime ihe eze nyere n'iwu, kama ha jiri aka ha horo inwu, kama ife chi ozo nke na-abughi Chineke nke ha. ²⁹ Ya mere, ana m enye iwu a taa, na-asị na onye obula, maobu mba obula, maobu asusu obula, onye kwuru okwu ojo megide Chineke Shedrak, Mishak na Abednego, a ga-etikpoka ulo onye ahụ, mee ka o ghoo mkpomkpo ebe. N'ihu na o nweghi chi ozo nke puru izoputa n'uzo di otu a."

³⁰ Mgbe ahụ, eze nyere Shedrak, Mishak na Abednego okwa ozo di elu kari nke ha nwere na mbu n'ala Babilon.

4

Nebukadneza arọ nrọ osisi

¹ Mụ bụ Nebukadneza,

Na e zigara mmadu niile, mba niile, na ndi na-asu asusu di iche iche n'uwa ozi:

Ka o diri unu na mma!

² E ji m obi uto, na-eme ka unu mata ihe iribama niile na ihe iju anya niile, nke Chineke Onye kachasi ihe niile elu meere m.

³ Lee ka ihe iribama ya,
na ihe itunanya ya si di ukwu!
Alaeze ya bu nke na-adi site ebighi ebi ruo ebighi ebi;
ochichi ya na-adigidekwa site n'ogbo ruo n'ogbo.

⁴ Mu onwe m, bu Nebukadneza no n'afu ojuju na ihe iga nke oma n'uloeze m.
⁵ Aroro m nro, nke mere ka ujo tuo m. Ihe niile m huru na nro mgbe m dina ala n'elu akwa mere ka oke ujo tuo m. ⁶ N'ihu ya, enyere m iwu ka a kpo ndi amamihe niile m nwere na Babilon ka ha bia n'ihu m, bia kowaara m isi nro ahụ. ⁷ Ma mgbe ndi mgbaasi, ndi dibia, ndi Kaldia na ndi na-agba afa biara, a kororo* m ha nro ahụ m roro, ma ha enweghi ike igwa m nkowa ya. ⁸ N'ikpeazu, Daniel batara n'ihu m, onye aha ya bu Belteshaza dika aha chi m si di, onye mmuo nke chi niile di nsọ bi n'ime ya. Akororo m ya ihe ahụ m roro na nro.

⁹ Asiri m, "Belteshaza, onyeisi ndi nkowa ihe niile. Amaara m na mmuo nke chi niile di nsọ bi n'ime gi. Amakwaara m na o nweghi ihe omimi obula ga-esiri gi ike ichoputa osisa ya. Ugbu a, nke a bu nro m, kowaara m ihe o putara. ¹⁰ Mgbe m dina n'elu akwa, nke a bu ihe m huru. E nwere otu osisi nke toro n'etiti uwa, ogologo† ya di ukwu. ¹¹ Osi a toro sie ike, idi elu ya rukwara n'eluigwe, a na-ahukwa ya anya site na nsotu nke uwa niile. ¹² Akwukwo ya di mma ile anya, alaka ya juputakwara na mkpuru hiri nne, o gbokwara mkpa nri nye mmadu niile. Umụ anumanu niile nke ohia na-abiakwa n'okpuru ndo ya izuika. Umụ nnunu niile nke eluigwe na-ebikwa n'alaka ya. O bukwa site na ya ka a na-azu ihe niile di ndu nri.

¹³ "Mgbe m nokwa na-aroro nro ahụ, ahuru m otu n'ime ndi mmuo ozi Chineke ka o si n'eluigwe na-aridata. ¹⁴ O tiri mkpu n'olu di ike si, 'Gbudanu osisi ukwu ahụ, gbukasiakwa alaka ya niile. Kupusianu akwukwo ndu niile di n'elu ya. Ghasaakwanu mkpuru ya niile, ka umu anumanu si n'okpuru ndo ya gbapu, ka umu nnunu site n'alaka ya fepu. ¹⁵ Kama hapunu ogwe osisi ahụ na mgborogwu ya ka ha diri n'ime ala, ebe e ji udo igwe na udo bronz kee ya gburugburu, ebe ahia ndu gbakwara ya gburugburu.

"Ka igirigi nke eluigwe zoo ya n'ahụ, ka ahia burukwa nri o ga-eri, ya na umu anumanu. ¹⁶ Ka uche ya gbanwee gho nke anu ohia, ghara ibu nke mmadu, afu asaa.

¹⁷ "Nke a bu mkpebi nke mmuo ozi ahụ no na nche. O bukwa mkpebi e nyere site n'okwu nke di nsọ, ka uwa niile mata na Onye kachasi ihe niile elu, na-achikwa n'alaeze niile di n'uwa. O bu ya na-ewerekwa alaeze ndi a nye onye obula o choro, o buladi ndi mmadu a na-ahuta dika ndi di ala karisia.'

¹⁸ "Nke a bu nro ahụ, mu bu eze Nebukadneza roro, ugbu a, Belteshaza, gwa m ihe bu nkowa ya. N'ihu na ndi amamihe niile no n'alaeze m enweghi ike ikowara m ya. Ma amaara m na i nwere ike ikowara m ya, n'ihu na mmuo nke chi ndi ahụ di nsọ di n'ime gi."

Daniel akowaa nro

¹⁹ Mgbe ahụ Daniel (onye a na-akpokwa Belteshaza), no n'oke ihe iju anya n'ihu na echiche ya mere ka oma jijiji. Ya mere, eze siri, "Belteshaza, atukwala egwu n'ihu nro a maobu ihe o putara."

Belteshaza zara si, "Onyenwe m, ka nro a diri ndi kororo gi asi, ka nkowa ya dikwara ndi iro gi. ²⁰ Osi ahụ i huru nke buru ibu, tokwa ogologo ma dikwa ike, nke elu ya na-emetu mbara eluigwe, nke ndi niile bi n'uwa huru, ²¹ nke nwekwara akwukwo ndu di mma, na nke juputara na mkpuru, nke na-egboro mmadu niile

* 4:7 4:7 Ezeere m ha nro ahụ † 4:10 4:10 Maobu, idi elu ya

mkpa nri, nke ụmụ anụmanụ ọhịa niile na-ebi n'okpuru ndo ya, nke ụmụ nnụnụ niile nke eluigwe nwere akwụ ebe obibi ha, ²² osisi ahụ bụ gị onwe gị, eze. N'ihu na i tola buru onye di ike na onye di ukwu. Idi ukwu gi eruola n'eluigwe. Ochichi gi eruokwala n'akuku niile nke uwa.

²³ "Mgbe ahụ, i hukwara onye di nsọ na-enyocha omume ndi mmadu nke si n'eluigwe rịdata na-asi, 'Gbutuonu osisi a, laa ya n'iyi, ma unu hapu ogwe ya ka ahia ndu gbaa ya gburugburu, ka e jirikwa udo igwe na bronz kee ya gburugburu; hapu ya ka igirigi nke eluigwe zokwasị ya. Hapukwa ya ka o soro anu oha taa ahia dika nri ya tutu afo asaa a gafee.'

²⁴ "Eze, nke a bu nkowa nro i roro, Onye kachasi ihe niile elu enyela iwu nke na-aghaghị imezu megide onyenwe m eze. ²⁵ A ga-achupu gi site n'ebe ndi mmadu no. A ga-achugakwa gi n'ebe gi na umu anumanu ga-ebi n'ohia, Ebe ahụ ka i ga-anọ taa ahia dika oke ehi, igirigi nke eluigwe ga-ezokwasikwa gi. Onuogugu afo asaa ga-agabiga tutu ruo mgbe i nabatara na Onye kachasi ihe niile elu na-achi achi n'alaeze niile nke mmadu, na o bukwa n'aka onye obula o choro ka o na-enyefe ha. ²⁶ Dika e siri nye n'iwu ka a hapu ogwe osisi ahụ na mgborogwu ya n'ime ala. Nke a na-egosi na i ga-emecha nwetaghachi alaeze gi mgbe i nabatara na Eluigwe na-achi achi. ²⁷ Ya mere, biko eze, kweere nabata ndumodu m, kwusi ime mmehie, mee ihe ziri ezi, werekwa omume ileta ndi ogbenye dochie n'onodu ajo omume gi. Eleghi anya, ihe ga na-agara gi nke oma."

Mmezu nro ahụ

²⁸ Ma ihe ndi a niile biakwasiri eze Nebukadneza. ²⁹ Mgbe onwa iri na abuo gafesiri o no na-agahari n'elu ulo di n'uloeze n'obodo Babilon. ³⁰ Ma eze siri, "Ebe a, o bughị Babilon di ukwu, nke m wuuru onwe m dika ebe obibi m, site n'ike m di ukwu na maka ebube ochichi m?"

³¹ Mgbe o ka kpu okwu ahụ n'onu, otu olu si n'eluigwe kwuo okwu, "Ihe a ka e kpebiri megide gi, eze Nebukadneza. Site taa gaa n'ihu i gaghị abukwa eze na-achi alaeze a. ³² A ga-esi n'etiti ndi mmadu chupu gi, ka i gaa soro umu anumanu biri n'ohia. I ga-atakwa ahia dika oke ehi, afo asaa ga-agasi tutu ruo mgbe i ghotara na o bu Onye kachasi ihe niile elu na-achi achi n'alaeze di niile nke uwa. O na-enyefekwa ha n'aka onye obula o choro ka o chia."

³³ N'otu oge ahụ kwa, okwu ndi a e kwuru banyere Nebukadneza mezuru. E sitere n'etiti umu mmadu chupu ya, o gwara n'ohia taa ahia dika oke ehi, igirigi nke eluigwe dekwara ahụ ya ruo mgbe aji di ya n'ahụ toro ogologo dika nku ugo, mbo ukwu na aka ya dikwa ka mbo umu nnunu.

³⁴ Mgbe oge a gafesiri, mu bu Nebukadneza leliri anya m elu. Mgbe ahụ kwa ka m ghorọ mmadu nwere uche ozo. Etokwara m, ma kpoakwa isiala nye Onye ahụ kachasi ihe niile elu, so purukwa Onye ahụ na-adi ndu ruo mgbe niile ebighi ebi.

Onye ochichi ya na-adighi agwu agwu,
onye alaeze ya na-adi site n'ogbo ruo n'ogbo.

³⁵ Mmadu niile bi n'uwa
bu ihe efu n'ihu ya.

N'ihu na o na-eme ihe obula o choro
n'etiti usuu ndi bi n'eluigwe,
na n'etiti ndi bi n'uwa.

O nweghi onye puru igbochi ya,
maobu onye puru iju ya si ya, "Gini mere iji mee ihe ndi a?"

³⁶ Mgbe uche m laghachiri dika mmadu, enwetaghachikwara m ugwu na nsopuru na alaeze m. Ndi na-adu m odu laghachikwara biakwute m, ha na ndi na-ejere

m ozi. E mekwara ka m burukwa eze ozo n'alaeze m. Ugwu na nsopuru m nwere ugwu a kariji ugwu na nsopuru m nwere n'oge gara aga. ³⁷ Ugwu a, mu bu Nebukadneza na-eto, na-asopuru Eze nke eluigwe, n'ihhi na oru ya niile di mma, uzo ya niile kwu oto. N'ihhi na o nwere ike ijide ndi nganga kwanye ha onu n'ime ntu.

5

Aka na-edede ihe n'aja ulo

¹ Eze Belshaza, kporo puku ndiisi no n'alaeze ya oriri, ebe ha no nuo nnoo mmanya di ukwu. ² Mgbe Belshaza na-anu mmanya ya, o nyere iwu ka a chitara ya iko olaedo na olaocha nke nna ya bu Nebukadneza si n'ulonso ukwu di na Jerusalem chikota, ka eze na ndi a mara aha ha n'alaeze ya, na ndi nwunye ya, na ndi iko ya jiri ha nuo mmanya. ³ Ya mere, a chitara iko olaedo ndi e si n'ulonso ukwu Chineke di na Jerusalem chikota. Eze na ndi a mara aha ha n'alaeze ya na ndi nwunye ya na ndi iko ya jiri ha nuo mmanya. ⁴ Ha nuru mmanya tookwa chi nke olaedo na olaocha na bronze, na igwe na osisi na nkume.

⁵ Na mberede, ha huru mkpisiaka mmadu ka o na-edede ihe n'aja ulo nke uloeze ahụ ha no n'ime ya, na ncherita ihu ebe a dobara iheoku. Eze n'onwe ya huru aka ahụ mgbe o na-edede ihe ahụ. ⁶ Mgbe ahụ, ihu eze ahụ tuihotara, gbaruo n'ihhi egwu. Oke ujo turu ya. Ukwu ya makwara jijiji. Ikpere ya abuo kuhotara onwe ha.

⁷ Eze kporo mkpu ka a kpobata ndi dibia niile na ndi Kaldia, na ndi na-akowa maka njehari nke kpakpando. Mgbe ahụ eze siri ndi ikom amamihe nke Babilon, "Onye obula nwere ike guo ihe ahụ e dere, nke nwekwara ike ikowara m ihe o putara, ka a ga-eyikwasị uwe odo odo nke ndi eze. A ga-anyakwasị ya ihe olu olaedo. A ga-emekwa ya ka o buru onye ochichi nke ato n'alaeze a."

⁸ Mgbe ahụ, ndi amamihe eze batara, ma o nweghi onye obula n'ime ha puru iguta, maobu ikowara eze ihe o putara. ⁹ Nke a mere, ka eze Belshaza maa jijiji kari, ihu ya gburu maramara ma gbarukwaa. O gbakwara ndi ozi ya ghari.

¹⁰ Mgbe eze nwanyi, nuru olu eze na olu ndi a mara aha ha n'ala ya, o batara n'ulo oriri ahụ. Eze nwanyi siri, "Eze, di ndu ruo mgbe ebighi ebi; ka ihe a mere ghara iwetara gi ihu mgbaru, atula ujo. ¹¹ N'ihhi na o nwere otu nwoke no n'alaeze gi, onye mmuo nke chi ndi ahụ di nsọ bi n'ime ya. N'oge ahụ nna gi bu eze, a choputara na nwoke a juputara n'amamihe na nghota, dika a ga-asị na ya onwe ya bu chi. Nna gi eze Nebukadneza mere ya onyeisi ndi amamihe niile, ndi dibia, ndi na-enyocha kpakpando, ndi Kaldia na ndi mgba afa niile. ¹² Ebe o bu na ezigbo mmuo, mmuta na nghota nke e ji akowa nro na ihe mgbagwoju anya, na igbo mkpa di iche iche, di n'ime nwoke a a na-akpo Daniel, nke eze kporo Belteshaza. Ugwu a, zie ozi ka a kpo Daniel ka o kowara gi ihe a."

¹³ Ya mere, a kpobatara Daniel n'ihu eze, eze siri Daniel, "O bu gi bu Daniel, otu n'ime ndi Juda, ndi nna m dotara n'agha site na Juda? ¹⁴ Anula m na i nwere mmuo nke chi niile n'ime gi, na i bukwa onye juputara na nghota na amamihe. ¹⁵ Ndi amamihe m, na ndi na-enyocha kpakpando abiala n'ihu m igu ihe ahụ e dere n'aja ulo ma ha enweghi ike iguta ya maobu ikowa ihe o bu. ¹⁶ Agwara m na i nwere ike ikowa ihe obula gbagwojuru anya. O buru na i nwee ike igu ihe e dere n'aja ma kowakwara m ihe o putara, aga m eyikwasị gi uwe odo odo ndi eze, yinyekwa gi ihe olu olaedo n'olu, meekwa ka i buru onye ochichi nke ato n'alaeze m."

¹⁷ Daniel zara n'ihu eze, "Debere onwe gi onyinye gi, ma o bukwanu were ya nye onye ozo. Ma aga m aguru gi eze ihe ahụ e dere ma kowakwara gi ihe o putara.

¹⁸ "Gi eze, Chineke nke kachasi ihe niile elu nyere nna gi, Nebukadneza ike ochichi a, na idi ukwu, na ebube, na ima mma. ¹⁹ N'ihhi okwa di ukwu nke o nyere ya, ndi

niile, na mba niile di iche iche, na-asụ asụsụ niile di iche iche n'elu uwa na-ama jijiji na-atụkwa ya egwu. Ndi eze choro igbu ka o gburu, o hapukwara onye obula o choro ihapu; o buliri onye obula o choro ibuli elu, ma ndi o choro iweda n'ala, ka ya onwe ya wedakwara n'ala. ²⁰ Ma mgbe nganga na inya isi juputara ya obi, Chineke sitere n'oocheeze ya wezuga ya, napukwa ya ebube o nwere dika eze. ²¹ A chupuru ya site n'etiti umu mmadu, nyekwa ya echiche uche dika nke anumanu. O bukwa n'etiti umu inyinya ibu ohia ka ebe obibi ya di, o soro ha taa ahia dika oke ehi. Igirigi nke eluigwe deekwara ahụ ya, tutu ruo mgbe o matara na Chineke Onye kachasi ihe niile elu na-achi achị n'alaeze niile nke uwa. O bukwa onye obula o choro ka o na-eguzobe ka o chia.

²² "Ma gi nwa ya, O Belshaza, ewedaghi onwe gi ala, n'agbanyeghi na i ma ihe ndi a niile. ²³ N'ihia na i lejiala Chineke nke eluigwe. I weputara iko ndi a e si n'ulonso ukwu ya chiputa, ka gi na ndisi alaeze gi, ndi nwunye ha na ndi iko unu, jiri nu mmanya, mgbe unu no na-eto chi niile nke e jiri olaocha na olaedo, bronz na igwe, osisi na nkume kpuo; chi nke na-adighi ahụ uzo, maobu nu ihe; chi nke na-amaghi ihe obula. Ma unu enyeghi Chineke onye na-enye unu ume ndu na onye ndu gi na oganihu gi di n'aka ya nsopuru. ²⁴ O bu nke a mere o ji zite aka ahụ i huru, nke deputara ozi a.

²⁵ "Nke a bu ozi ahụ e dere:

mene, mene, tekel, parsin

²⁶ "The okwu ndi a putara bu nke a:

"Mene, Chineke agukoala ubochi ochichi gi, mee ka ha bia na njedebe.

²⁷ "Tekel, atula gi n'ime ihe otutu choputa na o nweghi ihe obula i bu.

²⁸ "Parsin, ekwala alaeze gi nyefee ya n'aka ndi Midia na Peshia."

²⁹ Mgbe ahụ Belshaza nyere iwu ka e yikwasị Daniel uwe odo odo ndi eze ahụ, ka e yinye ya ihe olu olaedo. O nyekwara iwu ka e kwusaa n'alaeze ya niile, na o meela ya onye ochichi nke ato n'alaeze ahụ.

³⁰ N'abali ubochi ahụ kwa ka e gburu Belshaza eze ndi Kaldia. ³¹ N'abali ahụ kwa ka Daraios onye Midia, bidoro ichi dika eze. O gbara iri afọ isii na abuo n'oge o bidoro ichi.

6

Daniel n'ogba odum

¹ O di Daraios mma ihoputa ndisi di otu nari na iri abuo, ndi ga-anọ n'alaeze ahụ niile dika ndi nnochite anya eze. ² O hoputakwara ndisi ato ozo dika ndisi ha, nke otu onye n'ime ha bu Daniel. Ndi a bu ndi ga na-agukoro ha otu ihe si aga, ka ihe obula ghara ifunari eze. ³ O dighi anya, o putara ihe nye eze na Daniel kwesiri ntukwasị obi kari ndisi na ndi nlekota ahụ niile. N'ihia na amamihe ya, na ike oru ya di ukwu. Nke a mere ka eze chee echiche kpebie ime ya onyeisi n'alaeze niile. ⁴ N'ihia nke a, ndisi okwa ha di elu na ndisi ndi ozo bidoro chowa mkpesa ha ga-enye iji megide Daniel n'ihe gbasara ochichi. Ma o dighi ihe ebubo obula maobu omume ojoo obula ha choputara, n'ihia na o kwesiri ntukwasị obi. O dighikwa omume ojoo maobu nke aghugho obula a choputara n'oru ya. ⁵ N'ikpeazu, ndi ikom a siru, "O nweghi otu anyi ga-esi chota ihe a ga-eji boo nwoke a bu Daniel ebubo, kariakwa n'ihe metutara iwu ofufe Chineke ya."

⁶ Ya mere, ndisi ndi a na ndi ozi ndi ahụ kpebiri jekwuru eze ahụ si ya, "Eze Daraios, dirikwa ndu ruo mgbe niile! ⁷ Ndisi alaeze gi niile, ndi ukwu na ndi nta, ndi na-anochi anya eze na ndi ndumodu na ndi i tinyere ka ha na-achi zokotara kpebie na eze kwesiri inye iwu nke ga-ekwu na a choghi ka onye obula ripo ihe obula n'aka chi maobu n'aka mmadu obula kari gi eze, site n'oge i nyere iwu a tutu

iri ụbọchị atọ agafee. Onye ọbụla nupuru isi n'iwu a ka a ga-atuba n'olulu ọdum.
⁸ Anyị chọkwara ka gị bụ eze kwagide iwu a ma jirikwa aka gị dee aha gị n'akwụkwọ iwu ahụ. N'ihị na anyị chọrọ ka ọ bụrụ iwu nke na-agaghị enwe mgbanwe, nke a na-apughị ikagbukwa akagbu, dika iwu ndị Midia na Peshia si dị." ⁹ Ya mere, Daraios jiri aka ya dee aha ya n'akwụkwọ iwu ahụ.

¹⁰ Ma mgbe Daniel maara na iwu a adịla ire, ọ banyere n'ulo ya, n'elu ulọ elu nke ebe obibi ya, o meghere oghereikuku ya chere ihu na Jerusalem. N'ebe ahụ ka ọ na-anọ ekpe ekpere na ekele Chineke ya, ugboro atọ n'ụbọchị dika ọ na-eme na mbụ.

¹¹ Ndị iro ya gbakọtara hụ na Daniel na-ekpe ekpere na-arịọkwa Chineke arịrịọ. ¹² Ha jekwuru eze sị ya, "I chetakwara iwu ahụ i nyere, nke sị na onye ọbụla ekwesighị iriọ chi ọzọ maọbụ mmadụ arịrịọ ọbụla karịa gị, tutu iri ụbọchị atọ agafee, na onye ọbụla nupuru isi n'iwu a ka a ga-atuba n'olulu ọdum?"

Eze siri, "Ya bụ iwu ka dika, dika iwu ndị Midia na Peshia nke e nweghị ike ikagbu akagbu."

¹³ Mgbe ahụ, ha gwara eze, "Daniel, onye bụ otu n'ime ndị si Juda a dotara n'agha adighi ana gị nti, gị onye a na-asopuru, maọbụ nye iwu ahụ i nyere bụ nke e dere n'akwụkwọ. Ọ nọkwa na-ekpe ekpere ya ugbo atọ n'ụbọchị." ¹⁴ Obi joro eze njo nke ukwu mgbe ọ nuru ihe ndi a. O kpebiri n'obi ya ime ihe niile ihu na Daniel ataghị ahụ. Ya mere, ụbọchị ahụ niile, site n'ututu ruo n'anyasi, ọ nọ na-eche otu ọ ga-esi mee nke a.

¹⁵ Mgbe ahụ, ndi ikom ndi a biakwutere eze sị ya, "Chetakwa, gị eze, na dika iwu ndi Midia na Peshia si di, ọ dighi iwu ọbula eze nyere maọbụ ukpuru nke e mere ka o guzosie ike ga-agbanwe."

¹⁶ N'ikpeazu, eze nyere iwu, ha kpuputara Daniel tuba ya n'olulu ọdum. Eze gwara Daniel, "Ka Chineke gị, onye ahụ i na-eke mgbe niile, zoputa gị."

¹⁷ E wetara nkume di ukwu jiri mechie onu olulu ọdum ahụ. Eze jikwa mgbaaka akara ya na mgbaaka ndisi ọzọ kaa akara e ji nyachie onu olulu ahụ. E mere nke a ka onodu Daniel hapu igbanwe. ¹⁸ Mgbe eze lobatara n'uloeze ya, o dinara n'ihe ndina ya buo onu, onweghikwa nri ebutere ya. N'abali ahụ, o nweghị ike rahụ ụra.

¹⁹ N'ihè mbụ nke ututu, mgbe chi na-abo, eze biliri mee ngwangwa, gaa n'olulu ọdum ahụ. ²⁰ Mgbe ọ biaruru nso olulu ahụ, ọ kporo Daniel oku n'olu obi ntiwa si, "Daniel, ohu Chineke di ndu, Chineke gị ahụ i na-eke mgbe niile, o nwekwara ike izoputa gị n'aka ọdum?"

²¹ Ya mere, Daniel siri eze, "Eze, diri ndu ruo mgbe niile! ²² Chineke m zitere mmuo ozi ka o mechie onu ọdum ndi a, ka ha si otu a hapu inwe ike imetu m aka, n'ihị na Chineke maara na aka m di ocha. Ọ makwara na o nweghị ihe ọbula m mere mejoo gi."

²³ Onu juru eze ahụ obi! O nyere iwu ka e si n'ime olulu ahụ doputa Daniel. Mgbe a kpuputara Daniel, o nweghị ihe ọbula a huru mere ya n'ahụ, n'ihị na ọ tukwasiri Chineke ya obi.

²⁴ Mgbe ahụ, eze nyere iwu ka e jide ndi ahụ boro Daniel ebubo. O nyere iwu ka a tunye ha n'olulu ọdum ahụ, ha na ndi nwunye ha na umu ha. Ọdum ndi ahụ di n'ime olulu ahụ jidere ndi ahụ dorie ma okpukpu ha tupu ha adaruo ala.

²⁵ Emesia, eze Daraios deputara ozi a n'akwukwo nye iwu ka a guora ya mmadu niile, mba niile na asusu niile di iche iche n'elu uwa.

"Ka ọ diri unu na mma.

²⁶ "Ana m enye iwu na mmadu niile no n'alaeze m kwesiri itu egwu na ima jijiji n'ihu Chineke nke Daniel.

"N'ihị na ọ bụ Chineke di ndu,
 nke na-adigide ebighi ebi.

E nweghị ike ila alaeze ya n'iyi,

ọ bukwa onye ọchịchị ya na-enweghị ọgwụgwụ.

²⁷ Ọ na-agbaputa ndị ya, na-azọputakwa.

Ọ na-eme ihe ịrịbama na-arụkwa ọrụ ebube
n'eluigwe na n'ụwa.

N'ihị na ọ gbaputara Daniel
site n'ike ọdum."

²⁸ Ya mere, ihe gaara Daniel nke ọma n'oge niile Daraios bu eze, na n'oge Sairos onye Peshia chikwara dika eze.

7

Nro Daniel banyere anụ ọhia anọ

¹ N'afọ mbụ, mgbe Belshaza bidoro ichi ala Babilon, Daniel roro nro, hukwa ohu di iche iche, o dere ihe ndi ahu n'akwukwo.

² "Mu bu Daniel huru n'ime ohu m n'abalị, elere m anya, hu n'ihu m oke ifufe anọ nke eluigwe ka ha na-atughari oke osimiri. ³ Anụ ọhia anọ buru ibu si n'ime osimiri ahu rịputa. O nweghi nke yiri ibe ya.

⁴ "Nke mbu di ka odum, kama o nwere nku dika ugo. Mgbe m no na-ele ya anya, a nyakapuru nku ya, welie ya, hapu ya ka o guzo n'elu ala n'ukwu ya abuo dika mmadu. E nyekwara ya udi obi nke mmadu nwere.

⁵ "Anu ohia nke abuo yiri anu ohia buru ibu a na-akpo bia (n'asusu bekee). E weliri ya n'otu akuku, o kpukwa ogiriga ato n'onu ya, n'etiti eze ya. A gwara ya, 'Bilie, rie anu ka o si di gi mma.'

⁶ "Mgbe nke a gasiri, ka m no na-ele anya, anu ndogbu ozo putara, anu ohia ahu yiri agu, ma o nwere n'azu ya nku anọ dika nke nnunu. O nwekwara isi anọ. E nyekwara ya ike ochichi.

⁷ "Mgbe nke a gasiri, n'ime ohu nke abali, ahuru m anu ohia nke anọ. Anu ohia a na-eyi oke egwu, onu apughi ikowa ihe o yiri. O bukwa anu ohia di nnoo ike, nke na-eji eze igwe ya di ukwu na-adowasi ma na-etipiasikwa ihe obula, nke na-ejikwa ukwu ya azogbu ihe obula foduru. O bu anu ohia gbara iche site n'anu ohia ndi ozo, burukwa anu nwere mpi iri.

⁸ "Mgbe m no na-eche banyere mpi ndi a, na mberede mpi ntakiri ozo sikwa n'etiti ha puputa. E si n'ukwu hopu* mpi ato n'ime mpi iri mbu ahu n'ihu ya.† Mpi ntakiri a nwere anya dika mmadu, na onu na-ekwu okwu juputara n'inya isi.

⁹ "Anokwa m na-ele anya

"hu ka e doziri ocheeze,
ebe Onye ahu na-adi site na mbu noduru.

Uwe o yi na-acha nnoo ezi ocha dika snoo,

agiri isi di ya n'isi na-acha ocha di ka ezi ogho ocha.

Ocheeze ya na-enwu ka ire oku,

ukwu igwe ya niile na-acha oku.

¹⁰ Iyi na-aso ka oku

si n'ihu ya na-asoputa.

Puku kwuru puku na-agara ya ozi.

Otu a kwa, nde kwuru nde ndi mmadu guzo n'ihu ya.

Ndi ikpe noduru ala,

asaghekwaru akwukwo di iche iche.

¹¹ "Mgbe m no na-ele anya, n'ihị okwu inya isi nke mpi ahu na-ekwu, elegidere m anya tutu ruo mgbe e gburu anu ohia ahu, laa anu ahu ya n'iyi, were ya nye ka

* 7:8 7:8 Ya bu, nyakapu † 7:8 7:8 Ime ka mpi ntakiri a nweta ohere ebe o ga-esi puta.

a kpọọ ya ọkụ. ¹² (Gbasara ụmụ anụ ọhia ndị ọzọ, a napụrụ ha ọchịchị ha, ma a hapụrụ ha ka ha dirị ndụ gaa n'ihu nwantakiri oge).

¹³ “N’ime ọhụ m n’abalị, a hụrụ onye yiri nwa nke mmadụ, ka ọ nọ na-abịa n’igwe ojii nke eluigwe. Onye a bịa nso n’ebe onye ahụ na-adị site na mbụ nọ. E dubatakwarara ya n’ihu ya. ¹⁴ E nyere ya ike ọchịchị, ebube na ike ibụ eze; mba niile di iche iche na ndi niile na-asụ asusu di iche iche kpọrọ isiala nye ya. Ọchịchị ya bụ ọchịchị na-adị ruo mgbe ebighi ebi, nke na-agaghị agabiga. O nwekwaghị onye nwere ike ikwatu alaeze ya.

Nkọwa nrọ ahụ

¹⁵ “Mụ onwe m, bụ Daniel, ọhụ a m hụrụ tūrū mmuọ m ụjọ nke ukwu, mekwa ka obi m ma jijiji. ¹⁶ Ejekwuuru m otu n’ime ndi guzo n’ebe ahụ nso juo ya ihe ihe ndi a niile putara.

“O gwara m ma kowakwara m ihe ihe ndi a putara. ¹⁷ ‘Anụ ọhia anọ ndi a bụ alaeze anọ nke ga-ebili n’uwa. ¹⁸ Ma ọ bụ ndi nsọ nke Onye kachasi ihe niile elu, ga-anara alaeze. O ga-abukwa nke ha ruo mgbe ebighi ebi.’

¹⁹ “Mgbe ahụ, achoro m imata ihe banyere anụ ọhia nke anọ ahụ, nke ahụ gbara iche site n’anụ ọhia ndi ọzọ, na-eyikwa oke egwu, nke nwere eze dika igwe, na mbo yiri nke e ji bronz kpuo. Nke ahụ na-adowasi ndi mmadu, na nke na-azogbukwa ndi foduru. ²⁰ Asikwa m ya kowaara m ihe mpi iri ahụ di ya n’isi putara, na ihe banyere mpi nke ọzọ puputara, na ihe mere e ji nyakapu mpi ato ahụ n’ihi ya. Asi m ya kowakwara m ihe banyere mpi ahụ, nke nwere anya, na onu na-ekwu okwu juputara n’inya isi, ma dikwa ka ọ di ike kari ndi ọzọ. ²¹ Mgbe m na-ele anya, ahuru m ka mpi a na-aluso ndi nsọ ogu na-emerikwa. ²² Tutu ruo mgbe onye ahụ na-adị site na mbụ bịa kpee ikpe nke gaara ndi nsọ nke Onye kachasi ihe niile elu, ma oge biakwara mgbe ha natara alaeze ahụ.

²³ “Nke a bụ ihe o kwuru: ‘Anụ ọhia nke anọ a bụ alaeze nke ga-aputa n’uwa. O ga-adị iche site n’alaeze ndi ọzọ. O ga-azopia, kurie, ma bibiekwa uwa niile. ²⁴ Mpi iri ahụ nochiri anya ndi eze iri ga-esi n’alaeze ya puta. Mgbe ndi eze a ga na-achi, eze ọzọ, nke di iche site na ndi buru ya uzọ ga-ebilikwa, ma merie ndi eze ato ndi ọzọ ahụ ma laa ha n’iyi. ²⁵ O ga-ekwu okwu kwugide Onye kachasi ihe niile elu. O ga-emekpa ndi nsọ ahụ. O ga-agbalikwa igbanwe iwu niile na omenaala niile. A ga-enyefe ndi nsọ n’aka ya afọ ato na okara.

²⁶ “ ‘Ma a ga-emeghe ulo ikpe, napukwa ya ike niile, kpochapu ya ma laakwa ya n’iyi kparamkam. ²⁷ Mgbe ahụ, ike ọchịchi, ike na idi ukwu nke alaeze niile di n’okpuru eluigwe ka a ga-enyefe n’aka ndi nsọ, bụ ndi nke Onye ahụ kachasi ihe niile elu. Alaeze ya ga-adigidekwa ruo mgbe ebighi ebi. Ndi niile na-achi achị ga-erubere ya isi, kpookwa isiala nye ya.’

²⁸ “Nke a bụ ogwugwu okwu ahụ. Mụ onwe m, bụ Daniel, echiche m mere ka m tuo egwu nke ukwu, ihu m gbanwere dika onye ahụ na-adighi, ma o nweghi onye obula m gwara ihe m huru.”

8

Ọhụ Daniel hụrụ banyere ebule na ewu

¹ N’afọ nke ato site na mgbe eze Belshaza bidoro ibụ eze, mụ bụ Daniel hụrụ ọhụ ọzọ. ² N’ime ọhụ, ahuru m onwe m n’obodo Susa, nke bụ obodo ukwu ebe eze nwere isi ọchịchi ya, n’obodo di na mpaghara Elam. Eguzokwara m n’akuku osimiri Ulai. ³ Eweliri m anya elu, hụ otu ebule nwere mpi ogologo abuo ka o guzo n’akuku iyi, otu n’ime mpi abuo ya ahụ bidoro ito ogologo kari nke ọzọ. ⁴ Mgbe m na-ele anya, ebule ahụ malitere iji mpi ya na-aso ihe o bula di n’odida anyanwu na n’ugwu nakwa na

ndịda. O nweghị anụ ọbụla nwere ike iguzogide ya, o nwekwaghị onye ọbụla puru inyere ndị ọ lụsoro ọgụ aka. O mere ihe ọbụla masiri ya si otu a di ukwu.

⁵ Mgbe m nọ na-atule nke a, na mberede ahuru m otu mkpi si n'odida anyanwu putu, na-agafe uwa niile ma ukwu erughi ya ala. Mkpi a, nwere otu mpi n'etiti anya abuo ya. ⁶ O biaruru nso ebule ahụ nwere mpi abuo nke m huru guzo n'akuku mmiri, were oke iwe na-agbata oso n'ebe o no. ⁷ Ahuru m ka o ji oke iwe luso ebule ahụ ọgụ kujipu mpi abuo ya. Ebule ahụ enweghi ike iguzogide ya. O tudara ya n'ala, were ukwu ya zoda ya, ma na o nweghi onye ọbụla nwere ike inaputa ebule ahụ site n'ike ya. ⁸ Mkpi ahụ, diri ike nke ukwu, ma n'uju ike ya a gbajipuru mpi ukwu ya. N'onodu mpi ahụ mpi anọ puputara chee ihu n'akuku anọ nke eluigwe,

⁹ Otu ntakiri mpi sitere n'ime otu n'ime mpi ndi ahụ putu, tokwaa ma buo ibu nke ukwu ruo na ndida, na owuwa anyanwu, ruokwa n'ala oma ahụ ¹⁰ O toro tutu o ruo usuu nke eluigwe. O kwatukwara ufodu n'ime usuu nke eluigwe na ufodu n'ime kpakpando n'ala, zoto ha. ¹¹ O mere onwe ya ka o di ukwu megide onyeisi nke usuu eluigwe, o napuru ya aja niile a na-achu kwa ubochi ma tudakwa ebe nsọ ya n'ala. ¹² N'ihhi nnupu isi, e nyefere usuu ndi nsọ* na aja nsure oku a na-esure kwa ubochi n'aka ya. O gara n'ihu n'ihe niile o mere. E mekwara ka eziokwu daa n'ala.

¹³ Mgbe ahụ, anuru m ka otu mmuo ozi na-aju ibe ya si, "Olee mgbe o ga-akwusi bu onu maka aja nsure oku a na-achu kwa ubochi, njehie nke na-eweta itogbo n'efu, inyefe ebe nsọ na maka ndi nsọ a na-azoto ukwu?"

¹⁴ O gwara m, "A ga-echere tutu puku ubochi abuo na nari ubochi ato agafee, mgbe ahụ a ga-eme ka ebe nsọ ahụ dighachikwa otu o di na mbu."

Nkwa onu ahụ

¹⁵ Mgbe mu bu Daniel no na-ele onu ahụ na-achokwa ighota ya, o nwere otu onye dika nwoke biara guzo n'ihu m. ¹⁶ Ma anuru m olu otu onye na-akpo oku site na mmiri Ulai si, "Gebrel, kowaara nwoke a ihe onu a putara."

¹⁷ Mgbe o biara m nso n'ebe m guzo, egwu turu m nke ukwu. Adara m, kpuo ihu m n'ala. Ma o gwara m, "Nwa nke mmadu, ghotu na onu a bu maka ogwugwu oge."

¹⁸ Mgbe ahụ o na-agwa m okwu, adara m n'oke ura, kpuo ihu n'ala. Ma o meturu m aka, nyere m aka iguzo oto n'ukwu m.

¹⁹ O siri, "Lee, aga m agwa gi ihe na-aga ime n'oge oke iwe. N'ihhi na onu a bu maka oge ogwugwu ihe niile nke a kara aka. ²⁰ Ma banyere ebule ahụ i huru nke nwere mpi abuo, na-egosi eze Midia na Peshia. ²¹ Mkpi ahụ i huru na-egosi eze ndi Griis, nnukwu mpi nke di n'etiti anya ya abuo bu eze nke mbu. ²² Dika mpi ahụ siri gbajie, mpi anọ ozo puputa n'onodu ya, otu a ka alaeze anọ ga-esi putu na mba ya, ma ike ha agaghi eru ka nke mbu ahụ.

²³ "Ma na mgbe ogwugwu alaeze ahụ, mgbe iko ndi nnupu isi juru, otu eze nke nwere ihu di ike, na akonuche na obi aghughu ga-ebili. ²⁴ O ga-adi ike nke ukwu, ma o bughu n'ike onwe ya, o ga-eweta mbibi ga-eju anya. Ihe niile o meturu aka ga-agara ya nke oma. O ga-alakwa ndi di ike na ndi nsọ n'iyi. ²⁵ O ga-eme ka aghughu baa uba, o ga-ahuta onwe ya dika onye di elu kari, mgbe ndi mmadu na-eche na udo di, o ga-ebibi otutu ndi. O ga-eguzo megide Onyeisi nke ndisi, a ga-ebibi ya ma o bughu n'ike nke mmadu.

²⁶ "Onu a i huru, maka ututu na anyasi nke ekpughere gi bu eziokwu, ma zobe onu a, n'ihhi na o diri otutu oge ka di n'ihu."

²⁷ Mu bu Daniel, noro n'onodu ike ogwugwu na ahụ esighi ike. Mgbe ubochi ole na ole gafekwara, ebiliri m bidokwa na-agaghari, na-arukwa oru eze, ma obi joro m njo nke ukwu n'ihhi nro ahụ, n'ihhi na o kariri m ghotu.

* 8:12 8:12 Maobu, ndi agha

9

Ekpere Daniel

¹ N'afọ mbụ, nke Daraios nwa Ahasueros (onye agburu Midia), onye e mere eze nke alaeze ndi Kaldia, ² n'afọ mbụ nke ochichi ya, ka mu onwe m, bu Daniel ghotara site n'akwukwo, dika okwu ONYENWE ANYI nyere Jeremaya onye amuma, nke ga-emezu mgbe Jerusalem ga-anọ na mbibi iri afọ asaa. ³ N'ihu nke a, echere m Onyenwe anyi Chineke ihu, rịo ya aririọ, site n'ekpere na aririọ amara, n'ibu onu, na iyikwa akwa mkpe na ntụ.

⁴ Ekpere m ekpere nye ONYENWE ANYI bu Chineke m, ma kwuputa si,

"Onyenwe anyi, onye di ukwuu, di oke egwu. Onye na-edebe ogbugba ndu nke ihunanya nke ndi huru ya n'anya na-edebekwa iwu ya niile. ⁵ Ma anyi emehiela meekwa ihe n'adighi mma megide gi. Anyi emeela ajo omume, anyi enupula isi megide gi, gbakutakwa iwu gi niile azu. ⁶ Anyi e geghikwa ndi ozi gi bu ndi amuma nti, bu ndi gwara ndi eze anyi, na ndi ochichi anyi, na nna anyi ha, ma mmadu niile bi n'ala anyi okwu n'aha gi.

⁷ "Onyenwe anyi, i bu onye ezi omume, ma n'ubochi taa anyi bu ndi ihere diri, ndi Juda, ndi Jerusalem na ndi Izrel niile, ndi no nso ma ndi no n'ebe di anya ebe i chugara ha n'ihu ekwesighi ntukwasi obi anyi nye gi. ⁸ ONYENWE ANYI, ihere emegbuola anyi. There diri ndi eze anyi, dikwara ndisi anyi na ndi nna anyi, n'ihu na anyi emeela mmehie megide gi. ⁹ Ma Onyenwe anyi Chineke anyi ka obi ebere na mgbaghara niile diri, n'ihu na anyi enupurula gi isi. ¹⁰ Anyi erubeghi isi nye ONYENWE ANYI Chineke anyi, ma obu debe iwu ahụ o nyere anyi site n'aka ndi ohu ha bu ndi amuma. ¹¹ Ndi Izrel niile enupula isi n'iwu gi, wezuga onwe ha, ju ige gi nti.

"Ya mere, obu bu onu ahụ niile e dere n'iwu Mosis, odibo nke Chineke adakwasila anyi, n'ihu na anyi emehiela megide gi. ¹² O meela ka okwu ya guzosie ike, bu nke o kwuru megide anyi na ndi ndu anyi site n'iwetara anyi oke mbibi a. Nke bu na o nwebeghi mgbe obula e merela udi ihe emere na Jerusalem n'okpuru eluigwe. ¹³ O bu dika e si dee ya n'iwu Mosis, ka mbibi a niile biakwasiri anyi, ma anyi achobeghi ihuma ONYENWE ANYI Chineke anyi, na icheghari site na mmehie anyi chee uche banyere eziokwu gi. ¹⁴ ONYENWE ANYI kpachara anya mee ka nsogbu a biakwasia anyi. N'ihu na ONYENWE ANYI, Chineke anyi, bu onye ezi omume n'ihe niile o na-eme, ma anyi juru irubere ya isi.

¹⁵ "Ma ugbu a, Onyenwe anyi Chineke, onye ji aka di ike kpoputa ndi nke ya n'ala Ijpt, i meere onwe gi aha nke na-adigide ruo taa. Anyi mere mmehie, ma mejokwa. ¹⁶ Onyenwe anyi, dika ezi omume gi si di, wezuga iwe gi na oke iwe gi n'ebe Jerusalem no, bu obodo gi, na uguwu nso gi. Mmehie anyi na njehie nna anyi ha emeela ka Jerusalem na ndi gi buru ihe ikwa emo nye ndi gbara anyi gburugburu.

¹⁷ "Ma ugbu a, Chineke anyi, biko nuru ekpere na aririọ ohu gi. N'ihu aha gi, Onyenwe anyi jiri amara mee ka ihe si n'ihu gi mukwasi ulonso gi nke togboro n'efu. ¹⁸ Chineke m, to o nti gi n'ala nuru aririọ m. Meghee anya gi abuo ka i huru onodu mbibi nke obodo a na-akpo aha gi no. Anyi anaghi ario ka i nyere anyi aka n'ihu na anyi bu ndi ezi omume, kama anyi na-ario n'ihu na ebere gi di ukwuu. ¹⁹ Onyenwe anyi nuru! Onyenwe anyi, gbaghara anyi! Onyenwe anyi biko, gee nti ma zaa anyi. N'ihu aha gi, O Chineke m, anokwala odu, n'ihu obodo gi, na ndi nke gi bu aha gi ka a na-akpo ha."

Nari afọ anọ na iri afọ itoolu

²⁰ Mgbe m nọ na-ekwu okwu na-ekpe ekpere, na-ekwuputa mmehie m na mmehie ndi m Izrel, na-ariokwa amara n'ihu ONYENWE ANYI bu Chineke m maka ugwu di nsọ nke Chineke m, ²¹ ebe m ka nọ na-ekpere, Gebrel, nwoke ahụ m hụrụ n'ọhụ na mbụ, feere osiiso biakwute m n'oge a na-achụ aja nke uhuruchi. ²² O biara si m, "Daniel, a biara m ugbu a inye gi uche na nghota. ²³ Na mbido oge i malitere irio aririo, ka okwu osisa putara. Abiara m igwa gi ya, n'ihia na i bu onye a na-akwanyere ugwu nke ukwu. Ya mere, tugharia uche n'okwu a, ghotakwa ohu a.

²⁴ "Iri izu uka asaa, ka e dere n'iwu nye ndi gi na obodo nsọ gi iji kwusi njehie, ime ka mmehie kwusi, na ichu aja maka ikpuchi ajo omume na iweta ezi omume nke ga-adi ruo mgbe ebighi ebi, na ikachi ohu na amuma ahụ akara, nakwa ite Ebe ahụ Kachasi Nso* mmanu.

²⁵ "Ma mara, werekwa uche ghota nke a: Site n'oge e nyere iwu ka e wugharia Jerusalem tutu ruo mgbe Onye ahụ e tere mmanu, onyendu ahụ ga-abia, ga-abu izu uka asaa, na izu uka iri isii na abuo, a ga-ewughachi ya, na okporozo ya, na olulu mmiri ya, maobu n'ime oge nsogbu. ²⁶ Mgbe izu uka iri isii na abuo gasiri, Onye ahụ e tere mmanu ka a ga-egbu, ma o nweghi ihe o ga-enwe. Usuu agha nke onye ochichi ga-abia bibie obodo na ulonso. Oge ikpezuru ga-abia dika idee mmiri; agha ga-adigide ruo n'oge ogwugwu, e kpebiela na ila n'iyi ga-adi. ²⁷ Ya na otutu ndi mmadu ga-enwe ogbugba ndu n'otu 'izu uka,' o bukwa n'okara† izu uka ahụ, ka o ga-eme ka ichu aja na inye onyinye kwusi. O ga-emekwa ihe aru di egwu n'ime ulonso ahụ, ruo mgbe a ga-awukwasị ya ogwugwu ahụ bu nke akara aka n'ahụ onye ojo ahụ."

10

Ohu Daniel huru banyere otu nwoke

¹ N'afọ ato nke ochichi Sairos eze Peshia, e nyere Daniel (onye aha ya bukwa Belteshaza mkpughe). Ozi ahụ bu eziokwu, o gbasakwara oke ogbaaghara. O ghotara ozi ahụ, nwetakwa nkowa banyere ohu ahụ.

² N'oge ahụ, mu onwe m, bu Daniel, ruru uju izu uka ato. ³ Erighi m nri oma obula, erikwaghi m anu, anukwaghi m mmanya, eteghi m mmanu otite obula n'ahu m n'ime izu uka ato a niile.

⁴ N'ubochi nke iri abuo na anọ nke onwa mbu n'afọ, eguzo m n'akuku osimiri ukwu ahụ, bu Taigris, ⁵ eleliri m anya m elu, hu n'ihu m otu nwoke yi uwe akwa ocha, onye e kekwasiri belit e ji olaedo sitere Ufaz mee n'ukwu ya. ⁶ Ahu ya na-egbukwa maramara dika nkume beril, ihè si n'ihu ya di ka ihè nke amuma eluigwe. Mkpuru anya ya na-enwukwa dika ire oku. Ukwu ya na aka ya na-acha dika bronz e hichara nke oma. Okwu si ya n'onu na-ada uda dika uzu nke otutu mmadu.

⁷ O bu naani m Daniel huru ohu a. Ndi mu na ha no ahughi ya, kama na mberede, e mere ka oke egwu tuo ha, nke mere ka ha gbara oso gaa zoo onwe ha. ⁸ O bukwa naani m no, mgbe m huru oke ohu a. Mgbe m hukwara ya, ike niile di m n'ahu si m n'ahu puo. Ihu m gbanwere nke ukwu, ike afodukwaghi m n'ahu. ⁹ Mgbe ahụ, anuru m uda olu ya, ma mgbe m nuru uda olu ya, adara m n'ala kpudo ihu n'ala n'onodu ida n'oke ura.

¹⁰ Ma otu aka meturu m, welite m mee ka m maa jijiji n'elu ikpere m na aka m abuo. ¹¹ O siri m, "Daniel, gi onye a huru n'anya nke ukwu. Gee nti tuleekwa nke oma okwu niile m na-agwa gi ugbu a. Guzo n'ukwu gi abuo, n'ihia na e zitere m ibiakwute gi." Mgbe o na-agwa m okwu a, eguzoro m oto, na-ama jijiji.

* 9:24 9:24 Onye nsọ ahụ nke kachasi ndi nsọ mmanu † 9:27 9:27 Maobu, na nkera

¹² O siri m, “Egwu atula gi, Daniel. N’ihi na site n’ubochi mbu i kpebiri inwe nghota na iweda onwe gi ala n’ihu Chineke gi, ka a nuru okwu gi niile, a biakwara m n’ihi osisa ha. ¹³ Ma onyeisi ndi na-achi alaeze Peshia gbochiri m, kemgbe iri ubochi abuo na otu. Ya mere, Maikel, otu n’ime ndisi ochichi biara nyere m aka, n’ihi na mu onwe m foduru n’ebe ahụ mu na eze Peshia. ¹⁴ Ugbu a, abiala m ime ka i ghota ihe ga-adakwasị ndi gi n’oge ikpezụ n’ubochi di n’ihu. N’ihi na ohu ndi a diri oge ndi na-abia n’ihu.”

¹⁵ Mgbe o na-agwa m okwu ndi a, ekpunyere m ihu m n’ala enwekwaghị m ike ikwu okwu obula. ¹⁶ Mgbe ahụ, otu onye, nke yiri mmadu, biara metu egbugbere onu m aka, mee ka m nwee ike ikwukwa okwu ozo. Mgbe ahụ agwara m onye ahụ nke guzo m n’ihu, “Ano m n’oke ihe mgbu; Onyenwe m, enwekwaghị m ike obula, n’ihi ohu m huru. ¹⁷ Olee otu mu bu ohu gi ga-esi gwa gi okwu, Onyenwe m? N’ihi na ike adighikwa n’ime m, enwekwaghị m ike iku ume.”

¹⁸ Mgbe ahụ, otu onye yiri mmadu biara metukwa m aka ozo nye m ike. ¹⁹ O siri, “Onye a huru n’anya nke ukwu, atukwala ujo, udo diri gi, ya mere diri ike, obi sie gi ike.”

Mgbe o gwara m okwu a, ike m loghachitere, asiri m, “Ka onyenwe m kwuo okwu, ebe i nyeghachila m ike.”

²⁰ Mgbe ahụ, o siri, “I maara ihe mere m ji biakwute gi? Aga m alaghachi azu iluso onyeisi na-achi alaeze Peshia ogo, mgbe mu ga-apu, eze na-achi Griis ga-abia; ²¹ ma otu o di, aga m agwa gi ihe e dere n’akwukwo nke eziokwu. (O dighi onye na-enyere m aka imegide ha ma o bughị naani Maikel onyeisi unu.

11

¹ N’afọ mbu nke ochichi Daraios onye Midia, o bu m guzoro inyere ya aka na ichekwa ya.)

Ndi eze alaeze nke ugwu na ndida

² “Ugbu a, aga m agwa gi eziokwu. A ga-enwe ndi eze Peshia ato ozo ndi ga-achikwa. A ga-enwe eze nke ano onye ga-aba uba kari ndi ozo niile. Mgbe o ga-adi ike site akunuba ya, o ga-akpali onye obula imegide eze Griis. ³ Ma mgbe ahụ, a ga-enwe eze di ike nke ga-eji oke ike chia. O ga na-eme ihe masiri ya. ⁴ Ma mgbe o rigotachara n’ochichi, a ga-ekposa alaeze ya kesaa ya n’akuku ano nke uwa ma o bughị umu ya ga na-achi. O bughikwa n’usoro dika ike ochichi ya si di, n’ihi na a ga-ehopu alaeze ya, nyefee ya n’aka ndi ozo na-abughị ndi agburu ya.

⁵ “Eze nke ndida ga-adi ike, ma otu onye n’ime ndisi agha ya ga-adi ike kari ya, chikwa alaeze di ukwu kari nke ya ⁶ Mgbe afọ ole na ole gasiri, ha ga-ekekota onwe ha. Ada eze ndida ga-agakwuru eze ugwu ka ha gbaa ndu, ma ada eze agaghị ejigide ike ya, eze na ike ya agaghị adigidekwa. N’ubochi ndi ahụ, a ga-arara ada eze ahụ nye, ya na ndi na-eche ya nche, na nna* ya na onye ahụ dinyeere ya.

⁷ “N’oge ahụ, otu onye ga-esi n’agburu ulo nwanyi ahụ kulite i were onodu ya ichi dika eze, o ga-ebuso ndi agha eze mpaghara ugwu agha, bata n’ebe ya e wusiri ike, o ga-aluso ha agha gho onye mmeri. ⁸ O ga-ebukoro chi ha niile na arusi ha niile awuru awu ma ndi aturu atu, na ihe ndi ozo dikarisiri ha mkpa dika efere, olocha na nke olaedo laa Ijpt. O mechaa nke a, o ga-akwusi iluso eze ugwu ogo afọ ole na ole. ⁹ Otu a kwa, eze mpaghara ugwu ga-ebuso eze ndida agha, ma o gaghị ano odu loghachikwa n’ala nke ya. ¹⁰ Ma umu ya ndi ikom ga-achikota otutu ndi agha siri ike, ndi ga-enupu dika oke idee mmiri, buru agha ruo n’ebe ya e wusiri ike.

¹¹ “Mgbe ahụ, eze ndida, onye iwe ga-eju obi, ga-achikotakwa ndi agha nke ya buso eze ugwu agha, onye nke ga-achikota otutu ndi agha, ma ndi a ka ndi iro ya

* 11:6 11:6 Akwukwo ochie na-edede nwa

ga-alugbu. ¹² Ma mgbe o merichara ndi agha ahụ, o ga-enwe onu di ukwu, o ga-egbukwa imerime puku ndi mmadu, ma o gaghi emeri na-aga n'ihu. ¹³ Mgbe afọ ole na ole gafere, eze ndi mpaghara ugwu ga-eduru ndi agha ji ezi ngwa agha, na ndi bara uba n'onuogugu kari ndi nke e meriri n'agha na mbu puo ibu agha.

¹⁴ "N'oge ahụ, otutu ndi ga-ebili imegide eze ndida, Ufodu ndi okpa aghara n'etiti unu ga-enupukwa isi, ha ga-esi otu a mezuo ihe a i huru n'ohu, ma a ga-emeri ha. ¹⁵ Mgbe ahụ, eze ndi mpaghara ugwu ga-abia buo agha megide obodo ndi ndida e wusiri ike, lugbukwaa ya. Ndi agha agaghi enwe ike iguzogide ha o buladi ndi ha bu oka ibe n'agha. ¹⁶ Ma onye nke na-ebuso ya agha ga-eme ihe masiri ya, ma o nweghi onye ga-egbochi ha. O ga-abatakwa n'Ala Oma ahụ, ebe ihe niile ga-anọ n'okpuru ya. ¹⁷ O ga-ekpebi ibia n'ike nke alaeze ya niile, iji mee nke a, ya na eze nke ndida ga-agba ndu. O ga-enyekwa ya nwaagboghof† iji kwatuo alaeze ya, ma ebumnobi ya agaghi eguzo maobu baara ya uru. ¹⁸ Mgbe o mesiri nke a, o ga-eche ihu ya n'obodo ndi ahụ niile di n'onu osimiri. O ga-emerikwa otutu n'ime ha. Ma otu ochiagha ga-aluso ya ogu, mee ka o jiri oso gbaghachi n'ihere. ¹⁹ O ga-echighari azu chee ihu ya ebe niile e wusiri ike nke ala nke ya, o ga-asọ ngongọ daa, a gaghi ahukwa ya ozọ.

²⁰ "Otu onye ga-abia nochie onodu ya, o ga-ecipu onye ga-ekegbu ndi mmadu n'utu iji mee ka otuto nke alaeze ahụ daa, ma n'ime ubochi ole na ole, a ga-egbu ya, ma o gaghi abu n'agha maobu n'ihu mmadu.

²¹ "N'onodu ya, otu onye ojo e ledara anya ga-ebilite, onye na-ekwesighi iwere nsopuru nke ya bu ochichi. O ga-abata n'ike n'alaeze ahụ mgbe ndi ya no n'udo, o ga-eji nwayo ma were ire utu na aghughu nweta alaeze ahụ. ²² Mgbe ahụ, o ga-achusa igwe ndi agha niile, bibiekwa ha na onye ochichi nke ogbugba ndu. ²³ Mgbe o banyesiri n'ogbugba ndu, o ga-eji aghughu na-eme mpu, o ga-na-esiwanye ike n'agbanyeghi n'onuogugu ndi mmadu di ole na ole. ²⁴ O ga-abanye n'akuku ala ahụ niile a maara ndi bara uba bi, mee n'ebe ahụ ihe ndi buru ya uzọ na-emebeghi. O ga-ekesara ndi mmadu akunuba na ihe nkwata ndi ozọ o lutara n'agha. O ga-atuputa aro iji luso obodo siri ike ogu, ma nke ahụ ga-adi nwa mgbe nta.

²⁵ "Mgbe ahụ, o ga-emesi onwe ya obi ike, chikotaa otutu ndi agha ibuso eze ndida agha. Eze ndida ga-achikotakwa ndi agha di otutu dikwa ike luso ya ogu ma o gaghi enwe ike guzogide ya n'ihizuzu nzuzo a gbara megide ya. ²⁶ N'ihina ndi na-eri ihe oma eze ga-etipia ya. A ga-achusa ndi agha ya, ma gbukwaa otutu n'ogbo agha. ²⁷ Ndi eze abuo a, ndi obi ha juputara n'ihe ojo ga-anokota n'otu tebul na-agwarita ibe ha okwu ugha, ma nzuko ha agaghi enwe isi, n'ihizuzu ogwugwu ahụ ga-adi mgbe a kara aka ruru. ²⁸ O ga-eji akunuba di ukwu laghachi n'obodo nke ya ma obi ya ga-adi imegide ogbugba ndu nsọ ahụ. O ga-ebili imegide ya ma mesia laghachi n'obodo nke aka ya.

²⁹ "Ma mgbe oge ahụ a kara aka ruru, o ga-achirikwa ndi agha ya laghachi na ndida, ma ihe agaghi adi otu o di na mbu. ³⁰ Ugbo mmiri ndi si obodo Kitim ga-abia imegide ya, o ga-ada mba n'ihizuzu egwu, o ga-alaghachi azu were oke iwe megide ogbugba ndu ahụ di nsọ. O ga-aloghachi gosi ndi hapuru ogbugba ndu ahụ di nsọ nkwado.

³¹ "Ndi agha ya ga-ebili imeru ebe ahụ e wusiri ike nke ulonso ukwu ahụ, kwusikwa aja nsure oku nke a na-achụ kwa ubochi. Ha ga-ewuli ihe aru nke na-eweta mbibi. ³² O ga-eji ire utu meru ndi ahụ mebiri iwu nke ogbugba ndu. Ma ndi ahụ maara Chineke ha ga-adi ike guzogide ya.

³³ "Ndi niile nwere uche ga-ezi otutu mmadu ihe, ma na nwa oge nta, ufodu ga-anwu site na mma agha, ufodu ka a ga-akpo oku, ufodu ka a ga-adota n'agha, ufodu kwa ka a ga-apunara ihe ha nwere. ³⁴ Mgbe ha ga-ada, inyeaka ntakiri ga-abia ha, otutu ndi mmadu ga-ejikwa uzọ aghughu bia dinyere ha. ³⁵ N'oge ahụ, ufodu n'ime

† 11:17 11:17 Site n'olulu di na nwunye

ndị maara ihe ga-asọ ngongọ, ka ha nwe ike bụrụ ndị a nuchara anucha, na ndị a sachapuru ọcha na ndị emere ka ha dị ọcha na-enweghị ntupọ tutu ruo n'ogwugwu ihe ndị a, n'ihị n'oge ahụ ga-abia mgbe akara aka.

Eze nke na-ebuli onwe ya elu

³⁶ “Eze ahụ ga-eme ihe ọbụla ọ choro. Ọ ga-agukwa onwe ya dika onye di ukwu karịa chi niile. N’ezie, ọ ga-ekwu okwu nkwalu megide Chineke kachasi chi niile. Ma ihe ga-agakwara ya nke oma tutu mgbe oge ya zuru. N’ihị na ihe niile ekwuru ga-emezucha. ³⁷ Ọ gaghị akpọ chi nke nna ha maobu nke ahụ umu nwanyi na-achosi ike ihe ọbụla, o nweghị chi ọbụla ọ ga-akpọ ihe n’ihị na ọ ga-ebuli onwe ya elu karịa ha niile. ³⁸ Kama chi nke ọ ga-asopuru bu chi nke ebe e wusiri ike, chi nke nna ya ha na-amaghị. Ọ ga-eji ọlaedo na ọlaocha, na nkume di oke onuahia na onyinye dara oke onuahia fee chi a. ³⁹ Ọ ga-emegide ebe niile e wusiri ike, nke siri ike site n’inyeaka chi nke mba ozọ. Ndi niile nabatara ya ka ọ ga-eme ka nsopuru bara uba. Ọ ga-eme ha ndi ochichi otutu mmadu, kenyekwa ha ala dika ugwo oru ha.

⁴⁰ “Ma n’oge ikpeazu, eze ndida ga-ebuso ya agha, ma eze nke ugu ga-eji iwe chikota ndi agha na-agba ugbo agha, ndi na-agba inyinya na ndi agha ji ugbo mmiri megide ya. Ọ ga-ebuso otutu mba agha, kpochapu ha dika idee mmiri si ekpochapu ihe. ⁴¹ Ọ ga-abata na Ala Oma ahụ, gbukwaa iri puku mmadu kwuru iri puku mmadu, ma obodo Edom, obodo Moab na ndi ndu nke Amon ga-agbapu site n’ike ya. ⁴² Ọ ga-aga ibuso otutu obodo agha, Ijpt agaghị agbanari ya. ⁴³ Ọ ga-enwe ikike n’ebe aku nke ọlaocha na ọlaedo na uba niile nke ala Ijpt. Ndi Libia na ndi Kush‡ ga-edokwa onwe ha n’okpuru ya. ⁴⁴ Ma n’oge a kwa, ozi ga-esi n’owuwa anyanwu na n’ugwu bia, nke ga-emenye ya egwu. N’ihị ya, ọ ga-eji oke iwe puo ibibi otutu ndi ma laakwa ha n’iyi. ⁴⁵ Ọ ga-akwuba uloeze ya n’etiti ugu oma ahụ di nsọ na n’oke osimiri, n’agbanyeghi ihe ndi a niile, ọ ga-abiaru ogwugwu ya, ọ dighikwa onye ga-enyere ya aka.

12

Ogwugwu oge

¹ “N’oge ahụ, Maikel, onyeisi ochichi ukwu ahụ, nke na-eche ndi unu, ga-ebili. Ọ ga-abu oge nhuju anya, a na-ahutubeghi udi ya site na mgbe mba ọbula malitere ruo ugu a. Ma mgbe ahụ, ndi gi niile, ndi e dere aha ha n’akwukwo ahụ, ka a ga-anaputa. ² Igwe ndi niile nwuru anwu, ndi e likwara, ha ga-ebilite. Ufodu ha ga-ebili baa na ndu ebighi ebi, ma ufodu ga-ebili keta ihere na ibu onu nke ebighi ebi. ³ Ndi ahụ bu ndi maara ihe, ka a ga-eme ka ha nwuo ọcha dika ihe mbara eluigwe. Ndi ahụ niile na-emekwa ka otutu si n’ihe ojo mee ezi omume ga-enwukwa dika kpakpando ruo mgbe ebighi ebi. ⁴ Ma gi bu Daniel, zoo okwu e dere n’akwukwo a, mechikwa ma kachikwa ha akara tutu ruo ogwugwu oge. Otutu ga-agbaghari ebe na ebe ozọ, ma ihe omuma ga-aba uba.”

⁵ Mgbe ahụ, mu bu Daniel weliri anya hu mmadu abuo ndi ozọ ka ha no n’akuku osimiri ahụ, otu n’akuku nke a, otu n’akuku nke ozọ. ⁶ Otu n’ime ha juru nwoke ahụ yi uwe akwa ọcha, nke guzo n’akuku elu elu nke osimiri ahụ ajuju, si, “Olee mgbe ihe ndi a na-eyi egwu ga-emezu?”

⁷ Nwoke ahụ yi uwe akwa ọcha, nke no n’akuku elu elu mmiri nke osimiri ahụ chiliri aka nri na aka ekpe ya elu. Anukwara m mgbe o ji Onye ahụ na-adi ndu ruo mgbe niile ebighi ebi nuo iyi, “N’ihe ndi a ga-emezu naani mgbe afo ato na okara

‡ 11:43 11:43 Ya bu, ndi Itiopia

gafere, tupu onye ahụ na-emebi ike nke ndị dị nsọ ga-abịa n'isi ngwucha ndụ ya, ihe ndị a niile ga-emezucha.”

⁸ Anụrụ m ma aghoṭaghị m, n'ihị nke a, a siri m, “Biko, Onyenwe m, gini ka ihe ndị a ga-aputa?”

⁹ O siri, “Daniel, gawara onwe gi. N'ihị na-apichie la okwu ndị a, kachiekwa ya akara tutu ruo n'ogwugwu oge. ¹⁰ Otutu ka a ga-eme ka ha di ocha, sachaa ha mee ka ha di ocha na-enweghi ntupo, a ga-anuchakwa ha. Ma ndi ajo omume ga-aga n'ihu n'ajo omume ha. O nweghi onye ajo omume nke ga-aghokwa ihe, ma ndi ahụ maara ihe ga-aghota ihe ihe a putara.

¹¹ “Site n'oge e mechiri ichu aja nsure oku nke a na-achụ kwa ubochi niile ruo n'oge a ga-ewuli ihe aru ahụ nke na-eweta mbibi, ga-abu otu puku ubochi, na nari ubochi abuo na iri ubochi itoolu. (1,290) ¹² Ngozi ga-adiri onye ahụ nke na-echere, ma nogidesikwa ike ruo mgbe otu puku ubochi, na nari ubochi ato, na iri ubochi ato na ise (1,335) ahụ gafere.

¹³ “Ma gi onwe, gawara onwe gi ruo ogwugwu ihe ndi a. I ga-ezukwa ike, i ga-ebilitekwa n'oge ikpezu inara ihe nketa nke ruuru gi.”

Hosiya

¹ Okwu ONYENWE ANYI nke bɔkwutere Hosiya nwa Beiri n'oge Uzaya, na Jotam, na Ehaz, na Hezekaya, bu ndi eze Juda, na n'oge Jeroboam nwa Jehoash bu eze n'Izrel.

Nwunye Hosiya na umu ya

² Na mmalite okwu ONYENWE ANYI site n'onu Hosiya, ONYENWE ANYI gwara Hosiya si, "Gaa lutara onwe gi nwanyi na-akwa iko na umu amutara n'ikwa iko, n'ihhi na dika nwanyi aluru alu n'akwa iko, ala a na-akwa iko nke ukwu site n'igbahapu ONYENWE ANYI." ³ Ya mere, o gara luo Goma nwa Diblaim, onye tuuru ime muora ya nwa nwoke.

⁴ ONYENWE ANYI gwara ya, "Aha i ga-agu nwantakiri ahụ bu Jezril. N'ihhi na tupu nwa oge nta agafee, aga m ata ezinaulo Jehu ahuhu n'ihhi obara o wusiri na Jezril. Aga m eme ka alaeze nke ulo Izrel kwusi. ⁵ N'ubochi ahụ, aga m agbaji uta Izrel na Ndagwurugwu Jezril."

⁶ Emesija, Goma tuuru ime ozo, muta nwa nwanyi. O gwara ya, "Aha i ga-agu ya bu Lo-Ruhama,* n'ihhi na agaghi m enwekwa obi ebere ozo n'ahu ulo Izrel, igbaghara ha mmehie ha. ⁷ Ma aga m enwe obi ebere n'ahu ulo Juda. Mu onwe m ga-azoputa ha site na ONYENWE ANYI bu Chineke ha. Agaghi m eji ngwa agha obula, dika uta maobu mma agha maobu ike ibu agha maobu inyinya maobu ndi na-agba inyinya zoputa ha."

⁸ Mgbe o juru Lo-Ruhama ara, o tuuru ime ozo, muo nwa nwoke. ⁹ ONYENWE ANYI siri, "Kpoa aha ya Lo-ammi,† nke putara unu abughi ndi m, n'ihhi na unu abughi ndi nke m, mu onwe m abukwaghi Chineke unu.

¹⁰ "Ma onuogugu umu Izrel ga-adi ka aja di n'onu oke osimiri nke a na-apughi iguta onu maobu tuo n'ihe otutu. N'ebe ahụ a no si ha, 'Unu abughi ndi m,' n'ebe ahụ ka a ga-anọ sikwa ha, 'Umu Chineke di ndu ka unu bu.' ¹¹ A ga-achikotakwa ndi Juda na ndi Izrel onu. Ha ga-ahoputakwara onwe ha otu onyeisi, si n'ala ahụ rigoputa, n'ihhi ihe ukwu ka ubochi Jezril ga-abu.

2

¹ "Gwa umunne gi ndi nwoke Ami, 'nke putara ndi m,' gwakwa umunne gi nwanyi Ruhama, nke putara, 'Unu ndi m huru n'anya.'

Ntaramahuhu na nlota

² "Unu guzogenicu nne unu, rionu ya,
n'ihhi na o bughu nwunye m,
mu onwe m abukwaghi di ya.

Gwanu ya ka o wezuga ikwa iko site n'ihu ya,
ya wezugakwa igba akwuna nke di n'etiti ara ya abuo.

³ Ma o bughu otu a, aga m eyipu ya uwe ya mee ka o gbara otu,
aga m eme ka o gbara otu di ka n'ubochi ahụ a muru ya.

Aga m eme ya ka o di ka ozara,
ka o ghoo n'ala kporo nku,
were akpiri ikpo nku mee ka o nwuo.

⁴ Agaghi m egosi umu ya ebere m,
n'ihhi na ha bu umu a kwatara n'iko.

* **1:6** 1:6 Nke a putara onye a na-ahughi n'anya maobu, obi ebere adighikwa † **1:9** 1:9 Nke putara, o bughu ndi nke m

- 5 N'ihì na nne ha bụ onye na-akwa iko,
     ọ tūrụ ime ha n'ọ̀nọ̀dụ ihere.
 Site n'ikwu sị, 'Aghaghị m ịgbakwuru ndị enyi nwoke hūrụ m n'anya,
     ndị na-enye m nri na mmiri,
     ajị anụ m na akwa ọcha m, mmanụ oliv m na ihe ọ̀nụ̀nụ m.'
- 6 N'ihì nke a, aga m eji ogwu na uke gbachie ya gburugburu;
     aga m agbachi ụzọ ya, mee ya ka ọ ghara ịma ebe ọ na-eje.
- 7 Ọ ga-agbaso ndị ahụ hūrụ ya n'anya ma ọ gaghị achụkwute ha.
     Ọ ga-achọ ha ma ọ gaghị ahụ ha.
 Mgbe ahụ, ọ ga-asị,
     'Ka m gaa laghachikwuru di mbụ m,
     n'ihì na ọ dīrī m mma mgbe ahụ karịa ugbu a.'
- 8 Ma ọ kwetaghị na ihe ndị a si n'aka m,
     na ọ bụ mụ nyere ya ọka, na mmanya ọhūrụ, na mmanụ oliv,
 na ọlaọcha, na ọlaedo ndị ahụ niile
     nke o ji na-efe Baal.
- 9 "Ya mere, aga m ewerekwa ọka m mgbe ọ chara,
     na mmanya ọhūrụ m mgbe oge ya ruru.
 Aga m anapụkwa ya akwa ajị anụ m na akwa ọcha m,
     nke ekwesiri iji kpuchie ọtọ ya.
- 10 Ugbo a, aga m ekpughe ọtọ ya
     n'ihu ndị ahụ na-ahụ ya n'anya,*
     ọ dīkwaghị onye nwere ike ịnapụta ya site n'aka m.
- 11 Aga m eme ka obi ụtọ ya kwụsị;
     ọ bụladị mmemme nke afọ niile, mmemme ọnwá ọhūrụ,
     nke ụbọchị izuike na mmemme ndị ọzọ ahụ niile a kara aka.
- 12 Aga m ala ubi vaịnị ya na osisi fiig ya niile n'iyi,
     nke ọ sirī bụ ụgwọ ọrụ ya site n'aka ndị hūrụ ya n'anya;
 aga m emekwa ka ha ghọọ oke ọhịa,
     anụ ọhịa ga-eripịa ha.
- 13 Aga m enye ya ahụhụ maka ụbọchị niile
     bụ nke o surere ihe na-esi isi ụtọ nye chi Baal niile,
 ọ chīrī mgbaaka mkpisiaka na ihe ịchọ mma niile, jikere onwe ya,
     puọ chuso ndị ahụ hūrụ ya n'anya,
     ma chezọọ m," Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri ya.
- 14 "N'ihì nke a, aga m arara ya,
     duba ya n'ime ọzara,
     jiri olu dī nro gwa ya okwu n'ebe ahụ.
- 15 Ebe ahụ ka m ga-enyeghachi ya ubi vaịnị ya,
     gbanweekwa Ndagwurugwu Akọ, mee ka ọ ghọọ ọnụ ụzọ olileanya.
 Mgbe ahụ, ọ ga-azakwa m dika o mere mgbe ọ bụ agbọghọbia,
     n'oge ahụ o si n'ala Ijīpt pụta.
- 16 "N'ụbọchị ahụ," otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri,
     "Ị ga-akpọ m 'Di m,'
     ị gaghị akpọkwa m 'nna m ukwu,' ọzọ.†
- 17 N'ihì na aga m ewepụkwa aha niile nke arụsị Baal n'egbugbere ọnụ ya,

* 2:10 2:10 Ndị ya na ha na-akwa iko † 2:16 2:16 Maọbụ, Baal n'asụsụ Hibru

- ha gaghi akpokwa ha aha ozo.
- 18 N'ubochi ahụ, aga m eme ka gi na umu anu ohia gbaa ndu,
meekwa ka gi na umu nnunu,
na ihe niile e kere eke n'akpuhari n'ala gbaa ndu.
Aga m emebi ngwa agha niile,
agha niile ga-akwusikwa.
Mgbe ahụ, a ga-eme ka i dinaa ala n'udo na-enweghi nsogbu, na ujo.
- 19 Aga m ekwerekwa ilu gi dika nwunye ruo ebighi ebi;
aga m ekwerekwa ilu gi n'ezi omume na ikpe ziri ezi,
n'ihunanya nke na-adigide, nakwa obi ebere.
- 20 Aga m eji ikwesi ntukwasi obi kwere ilu gi.
I ga-amatakwa ONYENWE ANYI.
- 21 "N'ubochi ahụ m ga-azaghachi,"
otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya.
"M ga-azaghachi eluigwe,
ha ga-azaghachi ala.
- 22 Ala ga-azaghachi oka
na mmanya ohuru na mmanu oliv,
mgbe ahụ ha ga-azaghachi Jezril.
- 23 Aga m akukwa ya nye onwe m n'ala ahụ dika mkpuru.
Aga m egosi ihunanya m n'ahụ onye ahụ m kporo, 'Onye m na-ahughi n'anya.' ‡
M ga-asikwa ndi ahụ a kporo, 'Ndi na-abughi ndi m, §' 'Unu bu ndi nke m,'
Ha ga-azakwa, 'Chineke m ka i bu.' "

3

Hosiya na nwunye ya adirikwa na mma

1 ONYENWE ANYI gwara m ozo, "Gakwuru nwanyi a na-akwa iko, nke na-emekwa enyi na-ezighi ezi, gosi ya ihunanya gi dika ONYENWE ANYI si hu ndi Izrel n'anya, n'agbanyeghi na ha na-eso chi ndi ozo na-enwekwa mmasi di ukwu n'achicha nsọ e ji mkpuru osisi a mikporo amikpo mee."

2 N'ihia ya, eweere m ego olaocha di iri na ise, na otu ntuju oka homa, na oka bali zuta ya. 3 Mgbe ahụ agwara m ya, "Mu na gi ga-ebi otutu ubochi, i gaghi agbakwa akwuna, maobu nwee nwoke obula gi na ya ga-enwe mmeko, otu a ka m ga-emekwa n'ebe i no."

4 Nke a na-egosi na Izrel ga-anọ ogologo mgbe na-enweghi eze maobu onye ochichi. O gaghi enwe ichu aja maobu nkume nsọ maobu efood maobu arusi ezinaulo. 5 Mgbe nke a gasiri, Izrel ga-aloghachi, choo ONYENWE ANYI bu Chineke ha, na Devid bu eze ha. Ha ga-ewere ima jijiji biakwute ONYENWE ANYI, biaghachitekwa ngozi ya n'oge ikpeazu a.

4

Okwu Onyenwe anyi megide Izrel

1 Nuru nu okwu ONYENWE ANYI unu ndi Izrel,
n'ihia na ONYENWE ANYI nwere ebubo*
megide unu ndi bi n'ala a.

"N'ihia na o dighi ikwesi ntukwasi obi, o dighi ihunanya,

‡ 2:23 2:23 Enwekwa obi ebere n'ahụ Lo-Ruhama, § 2:23 2:23 Ya bu, Lo-ammi, * 4:1 4:1 Maobu, Onyenwe anyi akpola unu ikpe

ọ dighikwa ihe omuma banyere Chineke n'ala a niile.†

2 Ọ bụ naanị ibụ onụ,‡ igha ụgha na igbu mmadụ,
izu ohi na ikwa iko.

Ọgbaaghara dị n'ebe niile,
ya na ogbugbu mmadụ na-esepughị aka.

3 Nke a mere ala jiri nọrọ n'iru ụjụ,
ndị niile nọ na ya na-atakwa ahụ,§
ma anụ ohia, ma nnunụ nke igwe,
ọ buladi azụ dijị n'osimiri ka a na-ekpochapụ.

4 “Ma otu ọ dijị, ka onye ọbụla ghara ise okwu,
ka onye ọbụla ghara ibo ibe ya ebubo.
N'ihhi na ndị gị dijịka
ndị na-eseso onye nchụaja okwu.

5 I na-asọ ngongọ ehie na abalị,
ndị amuma na-esokwa gị sọ ngongọ.

N'ihhi ya aga m ala nne gị n'iyi
6 ndị m ka a na-ala n'iyi n'ihhi na ha amaghị ihe.

“Ebe ọ bụ na i juru ihe omuma,
aga m ajukwa gị dijị ka onye nchụaja m;
ebe ọ bụ na i gbakutara iwu Chineke gị azụ
mụ onwe m ga-agbakutakwa umu gị azụ.

7 Ka ha* na-abawanye n'onuogugu,
otu a ka ha si na-aga n'ihu na-emehie megide m,
ha gbanwere Chineke ha dijị ebube n'ihhi ihe na-eweta ihere.†

8 Ha na-eriju afọ site na mmehie ndị m.
Ha ji anya ukwu na-achọ ka ha na-emehie na-aga n'ihu.

9 Ọ ga-abukwa ka ndị nchụaja dijị, otu a ka ndị obodo dijikwa.
N'ihhi ya, aga m enye ha ntaramahụhụ
ma kwughachi ha ugwo n'ihhi omume ha niile.

10 “Ha ga na-eri ihe ma afọ agaghị eju ha.
Ha ga-ebi ndụ akwuna ma ha agaghị amuba,
n'ihhi na ha ajula ONYENWE ANYI,
were onwe ha nyefee 11 n'aka igba akwuna,
na mmanya ochie na mmanya ohuru,
nke na-ewepu mmuoghota.

12 Ndị nke m na-ajụ osisi apiri apị ase ihe ha ga-eme,
na-anata osisa site na mkpara osisi onye ọ na-ajụ ase.
Mmuo nke igba akwuna na-eme ka ha kpafuo;
ha gbara akwuna ma hapu Chineke ha.

13 Ha na-achụ aja n'elu ugwu niile,
na-esure onyinye nsure oku n'elu ugwu nta niile,
na n'okpuru osisi ook, osisi popla na osisi terebint,
ebe ndo ya dijị ezi mma.
N'ihhi nke a ka umu unu ndi inyom na-agba akwuna,

† 4:1 4:1 Ima ihe banyere Chineke adighi n'uche unu ‡ 4:2 4:2 Maobu, ihu iyi § 4:3 4:3 Maobu, na-anwukwa anwu * 4:7 4:7 Ya bu, ndi nchujaja † 4:7 4:7 Akwukwo Masori na-ede, nsopuru ha ka m gbanwere ka o ghoo ihere

ndị nwunye ụmụ unu na-akwa iko.

14 “Agaghị m ata ụmụ unu ndị inyom ahụhụ,
mgbe ha na-agba akwuna,
maọbụ taa ndị nwunye ụmụ nwoke unu ahụhụ
mgbe ha na-akwa iko,
n’ihi na ndị ikom unu n’onwe ha na-ejekwuru ndị akwuna,
ha na ndị akwuna ụlọ arụsị na-achukọkwa aja,
ma ndị a na-enweghị nghọta ga-ala n’iyi.

15 “Ọ bụ ezie na unu bụ ndị na-akwa iko unu bụ Izrel,
ma ka ikpe gharakwa ịma Juda.

“Unu agakwala Gilgal,
unu agakwala ruo Bet-Aven,
unu ańukwala iyi sị, ‘Dịka ONYENWE ANYỊ na-adị ndụ.’

16 Ndi Izrel dī isiike
dịka nwaagboghọ ehi dī isiike.
ONYENWE ANYỊ ọ ga-esi ańaa zụọ ha
dịka ụmụ atụrụ n’ebe ịta nri sara mbara?

17 Ifrem na arụsị agbaala ndụ
hapụ ya ka ọ nọrọ onwe ya.

18 Ọ bụladị mgbe mmanya ha gwurụ,
ha na-aga n’ihu na-agba akwuna;
ha hụrụ ihere n’anya nke ukwuu karịa otuto ha.

19 Ifufe ga-ebupụ ha,
aja ha na-achụ ga-ewetara ha ihere.

5

Ikpe ọmụma megide Izrel

1 “Nurunụ nke a, unu ndị nchụaja!
Geenụ ntị, unu ụlọ Izrel!

Geenụ ntị, unu ndị ezinaụlọ eze.
N’ihi na ọ bụ unu ka ikpe ahụ gbasara.

N’ihi na unu aburula ihe ị maa n’onye na Mizpa,
na ụgbụ agbasara n’elu Taboa.

2 Ndi nnupu isi ahụ abamiela ime n’igbu mmadụ,
aga m ata ha niile ahụhụ.

3 Amaara m ihe niile gbasara Ifrem,
ọ dīkwaghị ihe zoro ezo banyere Izrel n’ebe m nọ.

Gị Ifrem, ugbu a ị gbawala akwuna;
gị Izrel, emerụkwala gị.

4 “Omume ha agaghị ekwe
ka ha laghachikwute Chineke ha,
n’ihi na mmụọ nke ikwa iko ewerela ute biri n’ime ha,
ha amaghikwa ONYENWE ANYỊ.

5 Mpako niile nke Izrel na-agba ama megide ha,
Ọ bụladị Izrel na Ifrem na-asọ ngongọ n’ime mmehie ha,
Juda, n’onwe ya, soo ha na-asọ ngongọ.

6 Mgbe ha ga-eji igwe ewu na aturu ha na igwe ehi ha,
gaa icho ONYENWE ANYI,
ha agaghi achota ya.

N'ihina o sitela n'ebe ha no wezuga onwe ya.

7 Ha bu ndi na-ekwesighi ntukwasi obi nye ONYENWE ANYI.

Ha muru umu a kwatara n'iko.

Ugbu a, mmemme onwa ohuru ha
ga-eripia ha na ala ubi ha.

8 "Fuo opi ike na Gibeaa,
fukwaa mpi anu na Rema.

Tie mkpu agha na Bet-Aven.

Lee anya n'azu gi, Benjamin.

9 A ga-ebibi Ifrem kparamkparam
n'ubochi ahụ m ga-ata ha ahuhu.*

N'etiti ebo nke Izrel niile,

ka m na-ekwusa ka amara na o bu okwu kwesiri ntukwasi obi.†

10 Ndi ndu Juda adila ka ndi ahụ
na-ewezuga oke ala,

aga m awukwasi ha iwe m
dika uju mmiri ozuzo.

11 Ifrem bu onye a na-emegbu emegbu,

onye e ji ike na-azopia,

n'ihina o kpacha anya na-achuso ihe efu.

12 Adi m ka nla nye Ifrem,

dikwa ka ihe na-eweta ire ure diiri ndi Juda.

13 "Mgbe Ifrem huru udi oria o na-aria,

Juda ahukwa onya di ya n'ahu,

mgbe ahụ Ifrem gakwuru ndi Asiria,

ma zigakwara eze ukwu ahụ ozi.

Ma o pughi igwo gi,

maobu gwo onya gi niile.

14 N'ihina-aga m adi ka odum nye Ifrem

dikwa ka nwa odum nye Juda.

Aga m adokasi anu ahụ ha ma hapu ha puo.

Aga m ebupu ha puo, na-enweghi onye ga-abia izoputa ha.

15 Aga m alaghachi azu n'onodu m,

ruo mgbe ha kweere na ikpe mara ha,

ma choo ihu m;

n'onodu mmekpa ahụ ha,

ha ga-achosi m ike."

6

Nnogide na nnupu isi Izrel

1 "Bianu ka anyi laghachikwuru ONYENWE ANYI.

Ya onwe ya adokaala anyi,

o ga-agwo kwa anyi;

o tipula anyi onya,

* 5:9 5:9 Maobu, n'ubochi ntaramahuhu † 5:9 5:9 Ya bu, okwu n'aghaghi imezu

ma ọ ga ekechikwa ọnya anyị.

- ² Ọ ga-eme ka anyị dika ndu ọzọ mgbe ubochi abuo gasiri.
N'ubochi nke ato, ọ ga-eme ka anyị bilie guzokwa n'ukwu anyị,
meekwa ka anyị diri ndu n'ihu ya.
- ³ Ka anyị mara ONYENWE ANYI;
ka anyị gbalisie ike imata ya.
Ọ buladi dika anyanwu na-awalite,
n'ezie, ọ ga-aputa ihè dika chi obubo,
ọ ga-abiakwute anyị dika mmiri ozuzo,
dika mmiri na-ezosa ala n'oge udu mmiri.”

- ⁴ “Gini ka m ga-eji gi mee, O Ifrem?
Gini ka m ga-eji gi mee, O Juda?
Ihunanya gi dika igwe ojii nke ututu,
dika igirigi na-anọ naani nwa mgbe nta.
- ⁵ Nke mere m ji si n'onu ndi amuma gbukasia ha.
Ejirila m okwu onu m gbuo ha,
ikpe omuma m na-achawaputa dika ihè.
- ⁶ N'ihì na ana m achọ ebere, ọ bughị aja,
imata Chineke kama aja nsure oku niile.
- ⁷ Ma dika Adam, ha emebiela ogbugba ndu m;
n'ebe ahụ ka ha nọ gosi ekwesighi ntukwasị obi ha.
- ⁸ Gilead bu obodo nke ndi na-eme ajo ihe,
nke eji nzo ukwu obara zotosia.
- ⁹ Dika ndi na-apunara mmadu ihe na-ezo na-eche onye ga-agafe,
otu a ka ndi nchujaja
si egbu ndi mmadu n'uzo Shekem,
leenu oke ajo omume ihere di otu a.
- ¹⁰ N'ezie, ahula m ihe jogburu onwe ya n'ime Izrel.
N'ebe ahụ ka Ifrem nọ na-agba akwuna,
emeruokwala Izrel.
- ¹¹ “Ma nye gi onwe gi, Juda,
owuwe ihe ubi nọ na-eche gi.

“Mgbe obula m ga-eweghachi akunuba ndi m,

7

- ¹ mgbe m choro igwo Izrel,
mmehie Ifrem na-aputa ihe,
a na-ekpughekwa aru a na-eme na Sameria.
Ha na-agho aghughu,
ndi ohi na-akuwakwa ulo ndi mmadu,
ndi na-apunara mmadu ihe nọ n'okporozo.
- ² Ọ dighi onye bi n'ime ha maara
na m na-echeta mmehie ha niile.
Ugbu a, mmehie ha agbaala ha gburugburu.
Ana m ahukwa ha niile.
- ³ “Eze ha na-anuri onu n'ihe ojo ha;
umu eze na-achi ochi n'ihì ugha ha.

- 4 Ha niile bu ndi na-akwa iko;
 ha di ka ite oku ighe achicha e mere ka o di oku,
 nke onye na-eghe achicha na-adighi akwanye nku,
 site na mgbe e bidoro igwako utu oka ahụ tutu ruo mgbe o koliri.
- 5 N'ubochi mmemme nke eze anyi,
 umu eze bu ndi akpaliri site na-inubiga mmanya oke,
 ya na ndi na-akwa emo jikotara aka.
- 6 Obi ha na-enwu oku dika ihe ighe achicha,
 ha ji izu nzuzo na-abiakwute ya.
 N'abali niile iwe ha na-ere nwayoo ka oku na-anyu anyu,
 n'ututu ihe ha gbata n'izu na-enwu dika oku.
- 7 Ha niile di oku dika ite ighe achicha di oku.
 Ha na-eripia ndi eze ha.
 Ndi eze ha niile na-ada,
 ma o nweghi onye n'ime ha na-akpoku m.
- 8 "Ifrem na-agwakota onwe ya n'etiti ndi mba ozo.
 Ifrem dikwa ka mbadamba achicha a na-atugharighi atughari.
- 9 Ndi mba ozo na-eripia ike ha,
 ma ha adighi aghota ya.
 Isi awo aputala ha n'isi,
 ma ya onwe ya amaghi na o si otu a diri.
- 10 Inya isi Izrel na-agba akaebe megide ya
 ma n'agbanyeghi ihe ndi a
 o naghị aloghachikwute ONYENWE ANYI bu Chineke ya,
 maobu choo ya.
- 11 "Ifrem dika nduru
 nke na-enweghi uche, nke onye obula na-eduhie,
 ugbu a, o na-akpoku Ijipt,
 ma na-agbakwurukwa Asiria.
- 12 Ma mgbe ha na-agbaghari, aga m ewere ugbu m jide ha,
 doda ha n'ala dika nnunu e jidere na mbara eluigwe.
 Aga m enye ha ahuhu
 n'ihie njehie ha niile.
- 13 Ahuhu na-adiri ha,
 n'ihie na ha ajula m.
 Ha na-ala n'iyi
 n'ihie na ha enupula isi ha megide m.
 Achoro m ka m gbaputa ha,
 ma ha na-agma ugha megide m.
- 14 Ha ejighikwa obi ha akpoku m,
 kama ha na-aturu onwe ha n'elu ihe ndina ha, na-eti mkpu akwa.
 Mgbe ha na-ario aririo maka mkpuru ubi na mmanya,
 ha na-egbukasi onwe ha ahu,
 na-ewezugakwa onwe ha site n'ebe m no.
- 15 Enyerela m ha aka, mee ka ha di ike,
 ma ha atughariala gbaa izu imegide m.
- 16 Ha adighi ele anya enyemaka n'aka Onye kachasi ihe niile elu.
 Ha dika uta rogoro arogo, nke akụ ya na-adighi agbata ihe obula.

Ndi ndu ha ga-ada site na mma agha,
 n'ihì okwu ọjọọ si ha n'ọnu na-aputa.
 N'ihì nke a, a ga-eji ha mee ihe ọchị
 n'ala Ijìpt.

8

Ugwo ọrụ mmehie

- 1 “Tinye opi ike n'ọnu gị!
 N'ihì na ugo n'efefe n'elu ụlọ ONYENWE ANYI,
 n'ihì na ha emebiela ọgbugba ndu m,
 nupu isi megide iwu m.
- 2 Ugbu a ndi Izrel na-etiku m mkpu akwa,
 ‘Chineke anyi, anyi bu Izrel maara gi.’
- 3 Ma Izrel ajula ihe di mma.
 Ugbu a, ndi iro ga-achụ ya ọsọ.
- 4 Ha meere onwe ha ndi eze, ma ha ajutaghị m ase;
 ha na-achorokwa ndi ọchichị,* ma ghara ijuta ase n'aka m.
 Olaocha na olaedo ha
 ka ha ji na-akpuru onwe ha arusi,
 nke ha ji ebibi onwe ha.
- 5 Ajula m arusi nwa ehi a i kpuru, O Sameria.
 N'ihì na onuma m na-ere oku megide ha.
 Ruo olee mgbe ka ha ga-anọ buru ndi na-enweghi ike idi ocha?
 6 O bu n'Izrel ka ha si.
 O bu onye na-akpu uzu kpuru ya;
 o bughị Chineke.
 A ga-akurisikwa
 nwa ehi Sameria ahụ.
- 7 “Ha akwola ifufe,
 ha ga-aghotakwa oke ifufe.
 Osisi oka ha na-eguzo
 na-enweghi okpo oka obula.
 A sikwari na o miri mkpuru,
 ndi mba ozo ga-atapia ya.
- 8 Elodala Izrel!
 Lee, ha no ugbu a n'etiti ndi mba ozo
 dika mkpokoro ite.
- 9 N'ihì na ha ejeela Asiria
 dika inyinya ibu ohia na-awaghari naani ya.
 Ifrem ewerela onwe ya resi ndi enyi ya.
- 10 O bu ezie na ha ewerela onwe ha resi otutu mba di iche iche,
 aga m achikota ha.
 Ha ga-atakwa ahụ
 n'ihì onodu mmegbu nke eze na ndisi ga-achị ha.
- 11 “N'ihì na Ifrem ewuola otutu ebe nchaja maka ichu aja mmehie,
 ebe nchaja ndi a aburula ebe a na-eme mmehie.
- 12 E deputaara m ha otutu ihe banyere iwu m,

* 8:4 8:4 Ya bu, umu eze

ma ha were ya dika ihe e si na mba ozo webata.

- ¹³ Ha na-achụ aja dika onyinye nye m,
 ha na-erikwa anụ ndị ahụ ha jiri chụọ aja,
 ma na ONYENWE ANYỊ enweghị mmasị n'ebe aja ha dị.
 Ugbu a, o ga-echeta ajọ omume ha,
 nye ha ntaramahụhụ n'ihị mmehie niile ha,
 ha ga-alaghachi n'Ijpt.
- ¹⁴ Izrel echezoọla Onye kere ha
 ma wukwaa obi ndị eze dị iche iche.
 Juda ewukwaala obodo dị iche iche e wusiri ike.
 N'ihị ya, aga m ezite oku n'obodo ha niile,
 oku ga-erepịa obodo ha niile e wusiri ike."

9

Ntaramahụhụ dịrị Izrel

- ¹ Anurila onu, gi Izrel,
 ka obi ghara itokwa gi utọ dika o na-atọ ndi mba ozo,
 n'ihị na i julā Chineke gi, bido igba akwuna
 i huru ugwo oru ikwa iko n'anya
 n'elu ebe izocha oka niile.
- ² Ebe izocha mkpuru oka na ebe izocha mkpuru vaini agaghị azu ha nri,
 mmanya ohuru ga-agharipu ha.
- ³ Ha agaghị anogidekwa n'ala ONYENWE ANYI,
 ma Ifrem ga-alaghachi n'ala Ijpt
 nodu n'Asiria rie nri ruru aru.
- ⁴ Ha agaghị awusa ihe onunu dika aja nye ONYENWE ANYI,
 n'ihị na odighi aja ha ga-achụ ga-atọ ya utọ.
 Aja ndi a ga-adị ha ka nri nke ndi na-eru uju si di.
 Onye obula riri nri ndi a ga-abu onye na-adighi ocha.
 Nri ndi a ga-adiri naani ha onwe ha,
 ha agaghị ewebata ya n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI.
- ⁵ Gini ozo ka unu ga-eme n'ubochi mmemme unu ndi ahụ a kara aka,
 ma n'ubochi mmemme nke ONYENWE ANYI?
- ⁶ A sikwa na ha agbanari mbibi,
 ndi Ijpt ga-achikota ha.
 Ndi Memfis ga-elikwa ha.
 Akunuba nke olaocha ha ka uke ga-ewekoro,
 ogwu na uke ga-etokwa n'ime ebe obibi ha niile,
- ⁷ Ubochi niile nke ntaramahuhu* na-abia,
 Ubochi ngukota ihe abiala nso.
 Ka Izrel mara nke a.
 N'ihị na iba uba nke mmehie unu adila ukwuu,
 n'ihị na ikpo asi unu akariala,
 unu na-agu onye amuma dika onye nzuzu,
 na-agukwa onye nwee Mmuo nke Chineke dika onye na-ayi ara.
- ⁸ Ma onye amuma bu onye nche Chineke,
 na-eche Ifrem nche,
 ma igbudu nke onya juputara n'uzo ya niile,

* 9:7 9:7 Maobu, nleta

ikpọ asị dikwa n'ime n'ụlọnsọ Chineke ya.

⁹ Ha emerụọla onwe ha ebe ọ dị ukwuu,
dika ọ dị n'ụbọchị Gibea.

Ọ ga-echeta njehie ha.

Ọ ga-enye ha ntaramahụhụ n'ihie mmehie ha niile.

¹⁰ “Mgbe m chọtara Izrel,

ọ dị ka m chọtara mkpuru grepu n'ozara;

mgbe m huru nna nna unu ha,

ọ dị ka ihu mkpuru bu uzọ chaa n'elu osisi fig.

Ma mgbe ha biaruru na Baal-Peoa,

ha doro onwe ha nsọ nyefee n'aka arusi ahụ na-eweta ihere,

si otu a ghoọ ndi ruru aru, dika ihe ndi ahụ ha huru n'anya si buru ihe ruru aru.

¹¹ Nsoyuru Ifrem nwere ga-efefu di ka nnunu,

n'ihie na omumu nwa agaghi adi, a gaghi atukwa ime, agaghi adikwa ime.

¹² A sikwa na ha azulite umu ha,

aghaghi m ime ka ha nwuo.

Ahuhu ga-adiri ha,

mgbe m si n'ebe ha no wezuga onwe m.

¹³ Ahula m na Ifrem yiri Taia,

bu ihe akunyere n'ala mara mma.

Ma Ifrem ga-eji aka ya

kpoputa umu ya nye ndi ga-egbu ha.”

¹⁴ Biko, ONYENWE ANYI nye ha.

Gini ka i kwesiri inye ha?

Nye ha akpanwa nke nwa na-adighi anogide n'ime ya,

na ara nke mmiri ara na-adighi.

¹⁵ “The ojoo ha niile bidoro na Gilgal,

akporo m ha asi n'ebe ahụ.

N'ihie omume mmehie ha niile,

aghaghi m isite n'ulo m chupu ha.

Agaghi m ahukwa ha n'anya ozo,

ndi ndu ha niile bu ndi nnupu isi.

¹⁶ Etigbuola Ifrem,

mgborogwu ha akponwuola,

ha agaghi amikwa mkpuru.

A sikwari na ha amuo umu,

aga m egbu umu ha niile, ndi ha huru n'anya.”

¹⁷ Chineke m ga-aju ha,

n'ihie na ha adighi ege ya nti maobu rube isi.

Ha ga-agho ndi na-awaghari awaghari na-enweghi ulo, n'etiti mba niile.

10

¹ Izrel bu osisi vaini di mma,

nke na-amita mkpuru nke ukwuu.

Dika mkpuru ya na-aba uba,

otu a ka o si amuba ebe ichu aja ya.

Dịka ala ya na-abawanyekwa ụba
otu a ka o si edoziri onwe ya nkume dị nsọ.

² Obi ha dị aghughọ,
ma ugbu a, ha ga-ata ahụhụ maka ikpe omuma ha.

Onyenwe anyị ga-akwatu ebe nchụaja ha,
ma mebikwaa ogidi nkume nsọ ha niile.

³ Ma ugbu a, ha ga-asị,
“Anyị enweghị eze,
n’ihi na anyị anaghị atụ ONYENWE ANYỊ egwu,
ma olee ihe eze nwere ike ị mere anyị?”

⁴ Ha na-ekwu okwu na-abaghị uru,
were ịnụ iyi
na-agbakwa ndụ,
ya mere ikpe ikpe jiri juputa n’ebe niile,
dịka ahịhia ojọọ n’ubi.

⁵ Ndị bi na Sameria ga-atụ ụjọ
n’ihi chi nke nwa ehi a kpurụ akpụ dị na Bet-Aven.*

Ndị ya ga-eruru ya ụjọ,
otu a kwa ka ndị nchụaja ya
rurụ arụ ga-esi ruoru ya ụjọ,
maka ebube nke a napurụ ya.

⁶ Ha ga-eburu ha gaa Asiria,
dịka onyinye ịnata ihuoma a ga-enye eze ukwu ahụ.

A ga-emenye Ifrem ihere n’ihu,
Izrel ga-ekpudokwa ihu n’ala maka mmekọrịta ya na ndị mba ọzọ.

⁷ A ga-ala eze Sameria n’iyi
dịka irighiri osisi n’elu mmiri niile,

⁸ a ga-ebibicha ebe niile dị elu nke ihe ojọọ, bụ Aven,†
ọ bụ ya bụ mmehie ndị Izrel,

ogwu na uke ga-etolitekwa,
n’ebe nchụaja ha.

Mgbe ahụ ha ga-asị, ugwu ukwu niile, “Kpuchite anyị!”
Sịkwa ugwu nta niile, “Dakwasị anyị!”

⁹ “Site n’ụbochị nke Gibea, gị Izrel nọ na mmehie,
i nwebeghị ike site na mmehie ndị a wezuga onwe gị.

Ọ bụ na agha agaghị eri ha
bụ ndị na-eme ajọọ omume na Gibea?

¹⁰ Aga m abịa buso ndị mmehie a agha, nye ya ahụhụ;
mba ndị ọzọ ga-ebilite megide ha,
taa ha ahụhụ n’ihi ajọ omume abụọ ha.

¹¹ Ifrem bụ nne ehi a zurụ azụ
nke hurụ ịzocha ọka n’anya,
n’ihi ya, M ga-ekonye iyagba n’olu
n’olu oma ya ahụ.

Aga m agba Ifrem dịka ịnyinya,
Juda aghaghị ịkọ ala ubi

* **10:5** 10:5 Bet-Aven pụtara ụlọ ihe ajọ aha ịkwa emo Betel; Betel nke pụtara ụlọ Chineke † **10:8** 10:8 Aven,
na-ekwu banyere Bet-Aven aha ịkwa emo na-akpọ Betel

Jekob ga-akoze ala nye onwe ya.

¹² Ya mere, ghaanụ mkpụrụ ezi omume maka onwe unu, unu ga-aghotakwa mkpụrụ ihunanya.

Koghariakwanu obi unu siri ike,
n'ihi na ugbo a bu oge icho ONYENWE ANYI,
tutu ruo mgbe o biara
wukwasị unu mmiri ozuzo dika ezi omume.

¹³ Ma unu akwola mkpụrụ ajo omume;
unu aghotakwala ihe ojoo dika ihe ubi.
Unu erielala mkpụrụ osisi ugha.

N'ihi na unu atukwasila obi unu n'idi ike nke onwe unu,
na n'idi otutu nke ndi bu dike n'agha unu.

¹⁴ N'ihi ya, uzu nke ibu agha aghaghi ibili n'etiti unu,
ebe unu niile e wusiri ike ga-ada.

O ga-ada dika Shalman si bibie Bet Abel n'ubochi agha,
mgbe a tupiara ndi bu nne na umu ha.

¹⁵ O bu ihe di otu a ga-adakwasị gi, Betel,
n'ihi na ajo omume gi di ukwuu.

Mgbe chi ubochi ahụ bozo,
a ga-ala eze Izrel n'iyi kpamkpam.

11

Ihunanya Chineke nye Izrel

¹ “Mgbe Izrel bu nwantakiri, ahuru m ya n'anya,
o bukwa site n'Ijpt ka m kpoputara nwa m.

² Ma dika m na-akpo ha,
otu a ka ha na-aga n'ebe di anya site n'ebe m no.

Ha churu Baal aja,
surekwa aja ihe nsure oku na-esi isi utu nye arusi di iche iche.

³ O bu mu onwe m kuziiri Ifrem otu e si aga ije,
ejidere m ha n'aka m abuo,

ma ha amaghi
na o bu mu onwe m gworo ya.

⁴ Eji m udoo nke mmadu bu ebere,
na ihunanya duo ya.

Adiri m ha dika onye n'ebuli
ibu aru site n'olu ha,
ehulatakwara m ala, were aka m tinye ha nri n'onu.

⁵ “O bu na ha agaghi alaghachi azu n'Ijpt,
Asiria o gaghi abu eze ha,
n'ihi na ha ajula iloghachikwute m?

⁶ Mma agha ga-efeghari n'obodo ha niile,
o ga-eripia ndi nchujaja na-agba afa,
o ga-eripiakwa nzube ojoo ha niile.

⁷ Ndi m ekpebiela n'obi ha ihapu m.
N'agbanyeghi na ha na-akpo m Chineke nke kachasi ihe niile elu,
ma mu onwe m agaghi ebuli ha elu n'uzo obula.

⁸ “M ga-esi anaa rara gi nye, gi Ifrem?

M ga-esi añaara rara gi nye, gi Izrel?
 M ga-esi añaara mee gi ka idi ka Adma?
 M ga-esi añaara meso gi dika Zeboiim?
 Obi m na-akwasị akwa ike n'ime m;
 o na-agusi m aguụ ike inyere unu aka.
 9 Agaghị m emezu iwe oku m
 maobu bibiekwa Ifrem ozo.
 N'ihina na abụ m Chineke, abughị m mmadu.
 Abụ m Onye Nso na-ebi n'etiti unu.
 Agaghị m emegidekwa obodo ha.
 10 N'ihina na ha ga-agbaso ONYENWE ANYI.
 O ga-agbokwa uja dika odum.
 Mgbe o gboro uja,
 umu ya ga-eji ima jijiji site n'akuku odida anyanwu biakwute ya.
 11 Dika igwe nnunu
 ka ha ga-ama jijiji bia site n'Ijpt,
 dika nduru ka ha ga-efelata site n'Asiria.
 Aga m eme ka ha biri n'ulo ha ozo,"
 otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

Mmehie Izrel

12 Ifrem e jirila okwu ugha gbaa m gburugburu,
 ezinaulo Izrel e jirila aghughu na-emeso m omume,
 ma Juda nosiri ike n'ekweghi nchikota n'ebe Chineke no,
 obuladi megide Onye Nso ahụ nke kwesiri ntukwasị obi.

12

1 Akaoru Ifrem bu naani ichuso ikuku,
 o na-achuso ikuku si n'owuwa anyanwu bido n'ututu ruo n'abali.
 Otu a ka ha si eme ka igha ugha, na ime ihe ike na-abawanye uba.
 Ha na Asiria na-agbakwa ndu,
 ha na-ebugakwa mmanu n'Ijpt.
 2 ONYENWE ANYI na-akpo Juda ikpe.
 O ga-ata Jekob* ahuhu dika uzo ya si di,
 kwughachikwa ya dika omume ya si di.
 3 Mgbe o no n'afu nne ya ka o jidere nwanne ya nwoke n'ikiri ukwu.
 Mgbe o ghoru dimkpa, ya na Chineke gbara mgbu.
 4 E, ya na mmuo ozi gbara mgbu.
 N'oge ahụ, o jidesiri ya aka ike, kwaa akwa, riuo ngozi site n'aka ya.
 O huru ya na Betel,
 gwaakwa ya okwu,
 5 ONYENWE ANYI Chineke onye puru ime ihe niile,
 ONYENWE ANYI bu aha ya.
 6 Ighaghị iloghachikwute Chineke gi,
 guzosie ike n'ihunanya na ikpe ziri ezi,
 na-elekwa anya Chineke gi mgbe niile.
 7 Onye ahia na-eji ihe otutu aghughu na-erenye ndi mmadu ahia,
 o huru imegbu emegbu n'anya.

* 12:2 12:2 Jekob n'ebe a bu akpalaokwu nke putara onye aghughu Maobu, onye na-aghoru mmadu

⁸ Ifrem kwuru,
 “Abaala m ọgaranya! Aburula m onye nwere akunuba di ukwuu!
 O bu ezie na m bu onye nwere aku di ukwuu,
 ma agaghị achota njehie maobu mmehie obula n’ime m.”

⁹ “Abu m ONYENWE ANYI na Chineke gi,
 onye si n’Ijpt kpoputa unu.
 Aga m emekwa ka i biri n’ulo ikwu ozo,
 dika o di n’oge mmemme ndi ahụ niile a kara aka.

¹⁰ A gwara m ndi amuma,
 o bu m mere ka ha hu ohu di iche iche,
 sitekwa n’onu ndi amuma tuo ilu di iche iche.”

¹¹ Gilead o na-eme ajo ihe?
 Ndi ya bu ndi efulefu.
 Ha na-achu aja oke ehi di iche iche na Gilgal?
 Ebe ichu aja ha niile ga a dika ebe a chikotara ukwu nkume,
 nke di n’ubi a koru ako.

¹² Jekob gbalagara n’ala Aram;
 Izrel fere ofufe n’ihi inweta nwunye,
 n’ihi ikwu ugwo ya, o lekotara aturu.

¹³ O bukwa onye amuma ka ONYENWE ANYI ji site n’Ijpt kpoputa Izrel,
 o sitekwara n’aka onye amuma lekotazie ya anya.

¹⁴ Ma Ifrem akpasuola iwe ilu nke ukwuu.
 Onyenwe ya ga-awukwasikwa ya ikpe omuma.
 O ga-akwughachi ya dika nleli ya si di.

13

Iwe Chineke megide Izrel

¹ Na mbu, mgbe obula Ifrem kwuru okwu, a na-enwe oma jijiji,
 n’ihi na o bu onye e buliri elu n’Izrel.

Ma ikpe maara ya n’ihi ofufe o fere Baal, o nwukwara.

² Ugbu a, ha na-aga n’ihu n’ime mmehie,
 ha na-eji olocha na-akporu onwe ha arusi di iche iche,
 nke ha ji uche kpachara anya kpuzie nke oma,
 ha niile bu akaoru ndi nka.

Ha onwe ha na-ekwu,
 “Ha na-achu aja umu mmadu.
 Ha na-esusukwa nwa ehi a kporu akpu onu”

³ N’ihi ya, ha ga-adi ka igirigi nke ututu,
 maobu igirigi nke na-agbachapu ngwangwa,
 dika igbugbo nke a fuchapuru n’ebe izocha oka,
 dika anwuru oku nke si na oghereikuku na-ekupu.

⁴ “Ma mu onwe m bu ONYENWE ANYI na Chineke gi,
 siteri n’ala Ijpt.
 Unu agaghị anabatara onwe unu Chineke ozo kari m.
 O dighi Onye nzoputa ozo di kari m.

⁵ Elekotara m unu n’ime ozara,
 n’ala ahụ kporo nku, nke mmiri na-adighi.

- ⁶ Mgbe m nyere ha nri, ha rijukwara afọ.
Mgbe afọ juru ha, ha bidoro ikpa nganga,
chefuo m.
- ⁷ N'ihì ya, aghaghì m ìbiakwasì ha dika odum;
maobu dika agu nke na-ezo onwe ya n'akuku uzo.
- ⁸ Aga m adakwasì ha dika anu ohia bia nke a ghabara aka umu ya,
dowasia anu ahụ kpuchiri obi ha
aga m eripia ha dika odum,
anu ohia ga-adokasikwa ha.
- ⁹ "Aga m ala gi n'iyi, gi Izrel,
onye puru inyere gi aka?
- ¹⁰ Ebee ka ndi eze gi no, ka ha bia zoputa gi?
Ebee ka ndiisi ochichi nke obodo gi niile no,
bu ndi ahụ i ji n'ihì ha na-asì,
'Nye m eze na ndi ochichi'?
- ¹¹ Esitere m n'iwe m nye gi eze,
sitekwa n'onuma m, napu gi ya.
- ¹² Njehie nke Ifrem ka e kechikotara debe;
a na-edetukwa mmehie ya niile n'akwukwo.
- ¹³ Ihe mgbu nke dika ihe mgbu nwanyi ime na-eme na-abiakwasì ya;
maobu nwantakiri na-enweghi uche.
Mgbe oge ya zuru,
o juru iputa site n'onu akpanwa ka a muputa ya.
- ¹⁴ "Aga m anaputa ha site n'ike nke Ala mmuo.
Aga m agbaputa ha site n'onwu.
Gi onwu, olee ebe ajoo oria gi niile na-eфе eфе di?
Gi ala mmuo, olee ebe ike ila n'iyi gi di?"
- "Agaghì m enwe omiiko obula,
¹⁵ o bu ezie na ya onwe ya bu onye na-amì mkpuru n'etiti umunne ya niile.
Ma oke ifufe si n'owuwa anyanwu, nke ONYENWE ANYI zitere,
ga-esi n'ozara fekwasi ya.
Isi iyi niile ga-ata,
olulu mmiri ya ga-atakorokwa.
A ga-apunara ya ihe di n'uloaku ya niile,
na aku niile o nwere.
- ¹⁶ Sameria aghaghì ita ahuhu ikpe omuma ya,
n'ihì na o nupuru isi megide Chineke ha.
A ga-eji mma agha gbuo ndi ya niile,
tupia umuntakiri ya niile n'ala,
jirikwa mma agha bowaa ndi inyom niile di ime."

14

Nchehari na ngozi

- ¹ Loghachikwutenu ONYENWE ANYI Chineke unu, unu ndi Izrel;
n'ihì na o bu mmehie unu wetaara unu isho ngongo.
- ² Chirinu okwu n'onu unu
loghachikwute ONYENWE ANYI.

Gwanu ya si,

“Gbaghara mmehie anyi niile,
jirikwa ihuoma nabata anyi,
ka anyi si otu a jiri egbugbere onu anyi churo gi aja.

³ Ndi Asiria enweghi ike izoputa anyi,
o bughu n'elu inyinya agha ka anyi ga-anokwasu.
Anyi agaghi asikwa 'Chi anyi ka unu bu'
nye ihe ndi ahụ anyi jiri aka anyi pia,
n'ihia na n'ime gi, ka ndi na-enweghi nne na nna na-achota obi ebere.”

⁴ “Aga m agwo ndaghachi azu ha,
jiri obi m niile hu ha n'anya,
n'ihia na iwe m esitela n'ebe ha no chigharia.

⁵ Aga m adiri Izrel dika igirigi.
O ga-amakwa ifuru dika okoko lili.
Dika osisi sida nke Lebanon,
mgborogwu ya ga-abami n'ime ala;

⁶ ome ya ga-awasa,
ima mma ya ga-adikwa ka osisi oliv,
isisi oma o na-esi ga-adi ka isi osisi sida nke Lebanon.

⁷ Ha ga-ebi n'okpuru ndo m.
Ha ga-etolite dika osisi oka di ndu.
Ha ga-ama ifuru dika osisi ubi vaini,
a ga-amatakwa ha n'ebe niile dika e si mara mmanya e mere na Lebanon.

⁸ Gi Ifrem, gini ka mu na arusi nwekoro?
Mu onwe m ga-aza ya, ma lekotakwa ya.
Mu onwe m dikwa ka osisi junipa di ndu.
Imi mkpuru gi na-esitekwa n'ebe m no abia.”

⁹ Onye bu onye amamihe? Ha ga-aghota ihe ndi a.
Onye bu onye nwere uche nghota? Ha ga-aghota ihe o putara.
N'ihia na uzọ ONYENWE ANYI bu ezi uzọ.
Ndi ezi omume na-ejekwa ije na ha,
ma ndi na-enupu isi na-asọ ngongo n'ime ha.

Juel

¹ Okwu ONYENWE ANYI nke biakwutere Juel nwa Petuel.

Mbibi nke igurube ga-eweta

² Nwunụ nke a, unu ndi okenye;
geenu nti, unu ndi niile bi n'ala a.
Ihe di otu a o meela na ndu unu,
ka o mere na ndu nna nna unu ha?

³ Gwanu ya umu unu,
ka umu unu gwakwa umu ha, ka umu ha gwakwa umu umu ha,
ka umu umu ha gwakwa ogbo nke na-eso ha.

⁴ Ihe igurube riforo
ka igurube ukwu richara,
ihe igurube ukwu riforo,
ka umu igurube richara,
ihe umu igurube riforo
ka igurube ndi ozozochapuru.

⁵ Tetanu, unu ndi na-anubiga mmanya oke. Kwaanu akwa.
Kwaanu akwa unu ndi na-anu mmanya;
kwaanu akwa n'ihu mmanya ohuru,
n'ihu na e sitela nonu unu napu unu mmanya unu na-anu.

⁶ O nwere mba biakwasiri ala m,
usuu ndi agha nke na-enweghi iguta onu;
nke nwere eze dika odum,
nweekwa ikiri eze dika ka nne odum.

⁷ O laala mkpuru vaini m n'iyi
mee ka osisi fiig m niile mebie kpamkpam.
O kpechapusiala agbugbo osisi fiig m,
kprofuo ha,
hapu alaka osisi ya ka o na-acha ocha.

⁸ Kwaa akwa mwute dika nwaagboghoh na-amaghi nwoke,
nke di na-aga ilu ya nwuru.

⁹ Akwusila iwebata onyinye oka na onyinye mmanya
n'ulo ONYENWE ANYI.

Ndi nchujaja na-eru uju,
bu ndi ahụ na-eje ozi n'ihu ONYENWE ANYI.

¹⁰ Emebiela ala ubi niile,
ala no na-eru uju.
Ebiela oka niile,
mmanya adighikwa,
otu a kwa, mmanu oliv adighikwa.

¹¹ Daanu mba n'obi unu, unu ndi oru ubi,
tienu mkpu akwa, unu ndi oru ubi vaini.
Tienu aka n'obi n'ihu oka wiiti na oka bali,

n'ihì na a laala owuwe ihe ubi n'iyi.

12 Osisi vainị anwuọla.

Osisi fiig akponwuọla.

Osisi pomegranet na osisi nkwu, na osisi apul akponwuọla.

N'ezie, osisi niile akponwuọla.

N'ebe ndi mmadu no,
onu alala.

Okpukpo oku maka ncheghari

13 Yikwasinu onwe unu akwa mkpe, unu ndi nchujaja; ruonu uju,
kwaanu akwa, unu ndi na-eje ozi n'ebe ichu aja.

Bianu, yiri akwa mkpe no onodu abali

unu ndi na-ejere Chineke m ozi

n'ihì na egbochiela onyinye oka na onyinye ihe onunu
ibata n'ulo Chineke unu.

14 Kposaanu obubu onu di nsọ.

Kponu nzukota di nsọ.

Chikootaanu ndi okenye

na ndi niile bi n'ala a,

ka ha bia n'ulonso ONYENWE ANYI Chineke unu;

ka ha tikuo ONYENWE ANYI mkpu akwa.

15 Ubochi di oke egwu ka ubochi ahụ bu!

N'ihì na ubochi ONYENWE ANYI abiala nso.

O ga-ewetakwa mbibi site n'aka Onye puru ime ihe niile.

16 O bu na e sitebeghi n'ihu anyi

wezuga ihe oriri niile,

O bu na onu na obi utọ e sitebeghi

n'ulonso Chineke anyi puo?

17 Mkpuru ubi

akponwuọla n'okpurukpu aja ala.

Ulo a na-edebe ihe oriri atogborola n'efu,

a kwatuola oba niile,

n'ihì na mkpuru oka niile akpoola nku.

18 Lee otu anu ulo niile si eze ume!

Igwe ehi na-awaghari

n'ihì na ha enweghi ebe ita nri;

o buladi igwe aturu nokwa n'onodu ita ahuhu.

19 Gi ONYENWE ANYI, ka m na-akpoku,

n'ihì na oku erepijala ebe ita nri nke umu anu ulo.

Oku erechapukwala osisi niile di n'ohia.

20 O buladi umu anu ohia na-ebeku gi akwa,

n'ihì na iyi niile ataala,

oku erechapukwala ebe ita nri nke anumanu niile nke di n'ozara.

2

Igwe igurube

1 Fuo opi ido aka na nti na Zayon.

Ka a nu uda opi ido aka na nti site n'elu ugwu nsọ m.

Ka ndi niile bi n'ala ahụ maa jijiji,
n'ihu na ubochi ikpe nke ONYENWE ANYI na-abia,
o na-abiaru nso.

² O bu ubochi ochichiri na nke mgbaru ihu.

O bu ubochi itiri ojii nke oke ochichiri.

Usuu ndi agha di ike nke ga-ekpuchi elu ugwu niile dika chi obubo.

Ha hiri nne, nweekwa ike di ukwuu.

Ahubeghi udi dika ha na mbu,

a gaghị ahukwa udi ha ozo ruo ogbo niile nke na-abia.

³ Oku na-ere na-aga ha n'ihu,

ire oku na-enwu oke onwunwu di ha n'azu.

Tupu ha abiaruo, ala ahụ na-ama mma dika ogige nke Iden,

ma n'azu ha, ala ubi niile dika ozara nke togboro n'efu,

o nweghi ihe ga-agbanari ila n'iyi ha.

⁴ N'ile anya, ha dika inyinya,

ha na-ekwoghari dika inyinya agha.

⁵ Ha ji uzu dika uzu ugboala

na-arigo elu ugwu.

Uzu ha dikwa ka uzu oku nke na-erepia ahia kporo nku.

Ha dikwa ka uzu nke usuu ndi agha di ike, ndi na-aga ilu agha.

⁶ Egwu na-ejide ndi niile ha chere ihu.

Ihu ha na-agbarukwa.

⁷ Ha na-ekwoghari dika ndi agha;

ha na-arigo mgbidi dika ezi ndi agha.

Ha na-aga n'ahiri n'ahiri,

na-ahapughi onye obula n'ije ha.

⁸ O dighi onye na-anochiri ibe ya uzo.

Onye obula na-aga n'ihu n'ahiri n'ahiri.

O dighi ngwa agha obula puru ikwusi ha,

ka ha na-aga n'ahiri n'ahiri.

⁹ Ha na-enukwasi obodo,

na-agbaghari n'elu mgbidi,

na-arigo, na-abakwa n'ime ulo;

na-abanye dika ndi ohi site na oghereikuku niile.

¹⁰ Ala na-ama jijiji n'ihu ha,

elugwe na-emekwa mkpotu.

Ihu anyanwu na ihu onwa na-agbakwa ochichiri,

kpakpando adighikwa enye ihè.

¹¹ Olu ONYENWE ANYI dara

n'ihu ndi agha,

ndi agha ya di agutaghi onu,

ha dikwa otutu bu ndi na-edebe iwu ya.

Ubochi ikpe nke ONYENWE ANYI di ukwu

burukwa ihe di egwu.

Onye puru inagide ya?

Loghachikwute m

¹² "O buladi ugu a," otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya,

“Jirinụ obi unu niile loğhachikwute m.
Werekwanụ obubu ọnụ, na ikwa akwa, na iru ụjụ, loğhachikwutenụ m.”

13 Dọwakwaanụ obi unu,
ọ bughị uwe unu.

Loğhachikwutenụ ONYENWE ANYỊ bụ Chineke unu,
n’ihi na ọ bụ onye na-eme amara, na onye obi ebere.
Ọ bụ onye na-adighị ewe iwe ọsiisọ. O juputara n’ihunanya.
Ọ naghị eme ọsiisọ n’inye ntaramahụhụ.

14 Onye maara? Ma eleghị anya ọ ga-aloghachite azụ tugharia obi ya,
hapuru anyị ngozi ya,
kwe ka eweta onyinye mkpuru ubi na onyinye ihe ọnụhụ
maka ONYENWE ANYỊ bụ, Chineke unu.

15 Fụọ opi ike n’ime Zayon.
Kpọsaa obubu ọnụ di nsọ.
Kpọkota nzuko di nsọ.

16 Chikotaa onye ọbula,
doo nzuko ahụ nsọ,
ma ndi okenye,
ma umuntakiri,
ma umu na-anu ara.

Kpọtuta nwoke luru nwunye ọhuru site n’ulo ya,
ya na nwaagboghọ luru di ọhuru site n’ebe nzuzo ya.

17 Ka ndi nchujaja, bu ndi na-ejere ONYENWE ANYI ozi,
noo n’etiti ebe ichu aja, na mputa onu ulo kwaa akwa.
Ha kpeekwa ekpere si, “Zoputa ndi gi, ONYENWE ANYI.
Ekwela ka ihe nketa gi buru ihe ita uta,
n’etiti mba di iche iche.

Ekwela ka ha si,
‘Olee ebe Chineke ha no?’ ”

Osisa ONYENWE ANYI

18 Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI kworo ekworo n’ihi ala ya,
nwee omiiko n’ebe ndi ya no.

19 ONYENWE ANYI zaghachiri ha si,
“Ana m ezitere unu oka na mmanya ọhuru, na mmanu,
nke ga-ezuru unu, jukwa unu afo.

Agaghị m emekwa
ka unu buru ihe ikwa emo n’etiti ndi mba ozo.

20 “Aga m ewezuga ndi agha ahụ si n’ugwu, zipu ha n’ebe tere anya,
m ga-achuba ha n’ala kporo nku, na ebe togboro n’efu.
Ndi no n’ihu ga-erugbu n’osimiri Nnu di n’owuwa anyanwu;
ndi no n’azu ka m ga-erugbu n’osimiri Mediterenja di n’odida anyanwu.
Isisi ojojo ya ga-esiputa,
isisi nke ure ya ga-arigokwa.”

N’ezie, o meela ihe ndi di ukwu di iche iche.

21 Atukwala egwu, gi ala Juda,
kama nurja onu, nweekwa obi utu,
n’ezie, ONYENWE ANYI aruola oru di itunanya.

- 22 Atụla egwu, unu anụ ọhịa niile,
n'ihị na ebe ita nri unu ga-ejupụtakwa n'ahihia ndụ.
Osisị na-amị mkpụrụ ha,
osisi fiig, na osisi vainị na-amikwa mkpụrụ n'uju.
- 23 Ụmụ Zayon, ka obi tọọ unu uto,
nụrianyị onụ n'ime idi mma ONYENWE ANYI, bụ Chineke unu.
N'ihị na o nyela unu mmiri ozuzo mbụ nke okochi,
n'ihị idi mma ya.
Ọ na-ezite otutu mmiri ozuzo,
nke okochi, na nke udu mmiri, dika o di na mbụ.
- 24 Ebe izocha oka gi niile ga-ejupụtakwa na mkpụrụ oka,
ebe inara mmanya gi niile ga-egubiga oke na mmanya na mmanụ oheru.
- 25 “Aga m enyeghachi afo niile nke igurube riri,
ndi ahụ nke igurube ukwu na igurube nta,
na ukpana, na ndi mbibi ozo riri,
bu usuu ndi agha ahụ m zitere n'etiti unu.
- 26 Unu ga-eri ka unu siri choo, rijuchaa afo,
unu ga-etokwa ONYENWE ANYI bụ Chineke unu,
onye ruru oru ebube ndi a n'ihị unu.
Ọ dikwaghi mgbe ozo ihere ga-eme ndi m.
- 27 Mgbe ahụ unu ga-amata na m no n'ebe a n'etiti ndi m Izrel.
Unu ga-amatakwa na naani m bu ONYENWE ANYI bụ Chineke unu,
na o dikwaghi onye ozo.
Ihere agaghi emekwa ndi m ozo.
- Ubochi ONYENWE ANYI*
- 28 “Ma emesia,
aga m awukwasị mmadu niile Mmuo m.
Umụ unu ndi ikom, na umu unu ndi inyom ga-ebu amuma.
Ndi okenye nwoke unu ga-arọ nrọ.
Umụ okorobia unu ga-ahukwa ohu.
- 29 N'ubochi ahụ, aga m awusa mmuo m
obuladi n'ahụ ndi ohu m ndi nwoke na ndi nwanyi.
- 30 Aga m egosi ihe ebube di iche iche na mbara eluigwe,
na n'elu uwa;
a ga-ahụ obara, na ire oku, na ogidi anwuru oku.
- 31 Anyanwu ga-agbanwe ghoọ ochichiri,
onwa ga-aghokwa obara,
tupu ubochi ONYENWE ANYI abia, bu ubochi ahụ di ukwu dikwa oke egwu.
- 32 Ọ ga-erukwa na onye obula nke na-akpoku aha ONYENWE ANYI
ka a ga-azoputa.
N'ihị na o bu n'elu ugwu Zayon, na n'ime Jerusalem
ka mgbaputa ga-adi,
dika ONYENWE ANYI kwuru ya.
Mgbaputa a ga-adikwara ndi foduru ndu,
bu ndi ahụ ONYENWE ANYI na-akpo.

3

Ikpe nke mba niile

- 1 “N'ihị na, lee, n'ubochi ahụ, n'oge ahụ,

mgbe m ga-eweghachi akunuba nke Juda na Jerusalem,
 2 na m ga-achikota mba niile nke uwa,
 mee ka ha zuko na Ndagwurugwu Jehoshafat.*

N'ebe ahụ, ka mụ onwe m ga-ama ha ikpe,
 n'ih ihe ha mere ihe nketa m, na ndi nke m Izrel.
 N'ih na ha chusasiri ndi m n'etiti mba niile,
 kee ala m n'etiti onwe ha.

3 Ha fere nza n'ih ndi m,
 were umu m ndi nwoke gbanwere umu akwuna.
 Ha rere umu m ndi nwanji n'ih mmanya, n'ih inweta mmanya ha ga-anu.

4 "O bu gini ka unu nwere megide m, unu Taja na Saidon, na unu obodo ahụ niile di gburugburu ala ndi Filistia? O nwere ihe m mere nke unu na-akwughachi m ugwo ya? O buru n'ezie na unu na-akwughachi m ugwo, mu onwe m ga-iji oso kwughachi unu ihe ojoo niile unu mere. 5 N'ih na unu weere olocha m na oloedo m, burukwa ihe di oke onuahia niile m nwere, bulaa ha n'ulonso chi† unu. 6 Unu refuru ndi Juda na ndi Jerusalem, resi ha ndi Griik, si otu a wega ha n'ebe di anya site n'ala ha.

7 "Lee, aga m esi n'ebe ahụ unu refuru ha kpote ha. Aga m emekwa ka ihe ndi ahụ niile unu mere biaghachi unu n'isi. 8 Aga m ewere umu unu ndi nwoke na ndi nwanji resi ha ndi Juda, ndi ga-eresi ha ndi Sheba, bu mba tere anya." ONYENWE ANYI ekwuola ya.

9 Kwuputanu nke a n'etiti mba niile:

Jikerenu agha!

Kpoteenu ndi dike n'agha.

Ka ndi agha niile a zuziri azuzi biaruo nso ibu agha.

10 Kpugharianu mma oge unu ka ha burukwa mma agha,
 kpughariakwanu mma ikwa osisi unu ka ha ghoo ube.

Ka onye na-adighi ike kwuo si,

"Adi m ike!"

11 Chikota onwe unu osiso, bia, unu mba niile, no n'ebe niile.
 Zukotaanu n'ebe ahụ.

Kpodata ndi agha gi di ike ONYENWE ANYI!

12 "Ka akpotekwa mba niile,
 mee ka ha niile biaruo na Ndagwurugwu Jehoshafat,
 n'ih na o bu n'ebe ahụ
 ka m ga-anoo kpee mba no n'akuku niile ikpe.

13 Tinye mma iwe ihe ubi,
 n'ih na mkpuru ubi achaala.

Bia zochaa mkpuru vaini,
 n'ih n'ebe izocha mmanya ejula,
 ebe inara mmanya gi niile ejubigakwala oke,
 n'ih na ajo omume ha di ukwu."

14 Otutu igwe mmadu, otutu igwe mmadu!
 Ha juputara na ndagwurugwu mkpebi ikpe ahụ!

N'ih na ubochi ONYENWE ANYI di nso,
 na ndagwurugwu mkpebi nhoroo ahụ.

15 Anyanwu na onwa ga-agbaji oji,

* 3:2 3:2 Ihe aha a putara bu, ONYENWE ANYI na-ekpe ikpe † 3:5 3:5 Maabu, ulo ukwu unu

kpakpando agakwaghị enye ìhè.

16 ONYENWE ANYỊ ga-ebigbọ na Zayọn,
olu ya ga-ada n'ime Jerusalem.

Elu ụwa na mbara eluigwe ga-amakwa jijiji.

ONYENWE ANYỊ ga-abụrụ ndị ya ebe mgbaba.

Ọ ga-abụrụ ndị Izrel ebe e wusiri ike.

Ngozi dịrị ndị nke Chineke

17 “Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe m bụ ONYENWE ANYỊ Chineke unu
bi na Zayọn, n'ugwu m dị nsọ.

Jerusalem ga-abụ ebe dị nsọ.

Ndị mba ọzọ agakwaghị esite n'ime ya gabiga ọzọ.

18 “N'ụbọchị ahụ, mmanya ọhụrụ ga-esi n'ugwu ukwu niile na-ataputasi,

mmiri ara ehi ga na-eruputakwa site n'ugwu nta niile;

mmiri ga na-asọkwa na ndagwurugwu niile nke Juda ebe mmiri si eru.

Isi iyi ga-esitekwa n'ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYỊ sọputa

dee Ndagwurugwu Shitim.

19 Ma Ijipt ga-atọgbọrọ n'efu,

Edom ga-aghokwa mkpọmkpọ ebe,

n'ihị ihe ike ha mere ndị Juda,

bụ ndị ha kwafuru ọbara ndị aka ha dị ọcha n'ala ha.

20 Ma Juda ga-abụ ebe mmadụ ga-ebi ruo mgbe ebighị ebi.

A ga-ebikwa na Jerusalem n'ogbọ niile.

21 Aga m ahapụ ịbọ ọbọ ọbara ha?

Mba, agaghị m agụnye onye ikpe maara dika onye ikpe na-amaghị.

N'ihị na ONYENWE ANYỊ bi na Zayọn.”

Emos

¹ Okwu ndi Emos kwuru, onye bu otu n'ime ndi ozuzu aturu nke obodo Tekoa. Ndi a bu ohu o huru banyere Izrel. O huru ohu a mgbe Uzaya bu eze ndi Juda. N'oge ahụ kwa ka Jeroboam nwa Joash na-achi Izrel. O huru ohu a afo abuo tupu oke ala oma jijiji ahụ adiri.

² O siri,
 ONYENWE ANYI si n'ugwu Zayon na-ebigbo,
 o si na Jerusalem na-eme ka olu ya daa uda.
 Ebe ita nri nke ndi ozuzu aturu ga-eru ujū.
 Elu ugwu Kamel ga-akponwukwa.

Ikpe omuma diri ndi agbataobi Izrel

³ Otu a ka ONYENWE ANYI na-ekwu,
 "N'ihie njehie ato nke Damaskos,
 na n'ihie njehie ha nke ugboro anọ, agaghị m ahapu inye ya ntaramahuhu.
 N'ihie na ha azopiala ndi m n'ime Gilead,
 ha ji igwe izocha mkpuru oka nwere eze.

⁴ N'ihie ya, aga m esunye oku n'uloeze Hazael;
 oku a ga-erepiakwa ebe niile e wusiri ike nke Ben-Hadad.

⁵ Aga m etiji ibo onu uzọ ama Damaskos,
 aga m ekpochapukwa ndi niile bi na Ndagwurugwu Aven,
 na onye ahụ mkpara eze di n'aka ya, nke no na Bet-Eden.
 Ndi Aram ga-abukwa ndi a dotara n'agha, ndi a ga-adokpuru gaa Kia."
 Ka ONYENWE ANYI kwuru.

⁶ Otu a ka ONYENWE ANYI na-ekwu,
 "N'ihie njehie ato nke Gaza,
 e, n'ihie njehie nke anọ, agaghị m ahapu inye ya ntaramahuhu,
 n'ihie na ha dotara mmadu niile n'agha,
 ranye n'aka ndi Edom.

⁷ N'ihie ya, aga m esunye oku na mgbidi niile nke Gaza,
 ebe ya niile e wusiri ike ga-agba oku.

⁸ Aga m egbu ndi Ashdod,
 ma bibiekwa onye ahụ na-achi Ashkelon.

Aga eweli aka m megide ndi Ekron,
 ruo mgbe ndi Filistia foduru ga-ala n'iyi."
 Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI siri.

⁹ Otu a ka ONYENWE ANYI na-ekwu,
 "N'ihie njehie ato nke Taia,
 e, n'ihie nke anọ, agaghị m ahapu inye ya ntaramahuhu.
 N'ihie na ha dokpuru ogbako ndi mmadu renye n'aka Edom dika ohu,
 ma chefu ogbugba ndu nwanne na nwanne di n'etiti ha.

¹⁰ N'ihie nke a, aga m esunye oku na mgbidi niile nke Taia;
 o ga-eredakwa ebe ha niile e wusiri ike."

¹¹ ONYENWE ANYI na-ekwu,
 "N'ihie njehie ato nke Edom,
 e, n'ihie nke anọ, agaghị m ahapu inye ya ntaramahuhu.

N'ihì na o jì mma agha chụọ nwanne ya ọsọ,
o meghị ebere,
kama, o mere ka iwe ya dịgidesie ike;
nrubiga oke nke ọnụma ya akwụsikwaghị akwụsị.

¹² N'ihì ya, aga m esunye ọkụ na Teman;
ọ ga-erekwa n'ebe niile e wusiri ike nke Bozra."

¹³ Ma otu a ka ONYENWE ANYỊ na-ekwu,
"N'ihì njehie atọ nke Amọn,
e, n'ihì nke anọ, agaghị m ahapụ inye ya ntaramahụhụ,
n'ihì na ha were mma agha ha bọwaa afọ ụmụ nwanyị Gilead dị ime,
n'ihì ime ka oke ala ha saa mbara.

¹⁴ N'ihì nke a, aga m esunye ọkụ na mgbidi niile nke Raba.
Ọ ga-erepịakwa ebe ya niile e wusiri ike.

Oke ụzụ agha nke ga-ada dika ụzụ oke ifufe,
na ụzụ egbe eluigwe ga na-ada n'ụbọchị ahụ.

¹⁵ Eze ha na ndịisi ọchịchị ya ga-abụ ndị a dọtara n'agha,
ndị ga-aga biri n'ala ọzọ."
Ka ONYENWE ANYỊ sịrị.

2

¹ Otu a ka ONYENWE ANYỊ sịrị,
"N'ihì njehie atọ nke Moab,
e, n'ihì nke anọ, agaghị m ahapụ inye ya ntaramahụhụ.
N'ihì na ha surere ọkpụkpụ eze ndị Edom ọkụ,
mee ha ka ha ghọọ ntụ.

² Ya mere, aga m ezite ọkụ na Moab,
nke ga-erepịa ebe niile e wusiri ike nke Keriọt.
Moab ga-anwụ n'ime ọgbaaghara,
n'etiti mkpu agha, na ụda opi ike.

³ Aga m ala onyeisi ọchịchị ya n'iyi,
gbukwaa ndị ozi niile nọ n'okpuru ya."
Ọ bụ ONYENWE ANYỊ na-ekwu.

⁴ Otu a ka ONYENWE ANYỊ sịrị,
"N'ihì njehie atọ nke Juda,
e, n'ihì nke anọ, agaghị m ahapụ inye ya ntaramahụhụ.
N'ihì na ha ajụla iwu ONYENWE ANYỊ.
Ha ajụkwala irube isi ha n'ụkpụrụ ya.
Ha aburula ndị e jì okwu ụgha duhie,
bụ okwu ụgha ndị ahụ nna nna ha gbasoro.

⁵ N'ihì nke a, aga m esunye ọkụ na Juda,
ọ ga-erepịa ebe niile e wusiri ike nke Jerusalem."

Ikpe ọmụma dirị Izrel

⁶ Otu a ka ONYENWE ANYỊ sịrị,
"N'ihì njehie atọ nke Izrel,
e, n'ihì nke anọ, agaghị m ahapụ inye ya ntaramahụhụ.
Ha na-ere ndị ezi omume n'ihì ọlọcha,
reekwa ụmụ ogbenye n'ọnụ ahịa e jì azụ akpụkpọkwụ abụọ.

⁷ Ha na-azọpịa isi ndị ike na-adighị,
na-echi ha ọnụ n'aja,
na-ewezuga ndị dị umeala n'uzọ ezi ihe.
Nwoke na nna ya na-edinakwuru otu nwaagboghọ,

si otu a meruọ aha nsọ m.

⁸ Ha na-edina n'akukụ ebe ichụ aja ọbụla,
n'elu uwe ndi anatarara na mbe.
N'ime ụlonsọ chi ha,
ha na-anụ mmanya ha natara dika ihe nra.

⁹ “Ma a lara m ndi Amorait n'iyi n'ihu ha,
ndi ahụ di ogologo dika osisi sida,
ndi sikwara ike dika osisi ook.
Alara m mkpuru ha di n'elu,
na mgborogwu ha niile di n'okpuru n'iyi.

¹⁰ Esitere m n'ala Ijpt kpoptara unu,
duru unu gafee n'ozara iri afọ anọ,
ime ka unu nweta ala ndi Amorait.

¹¹ “Ahoputara m umu unu ufodu ka ha buru ndi amuma,
hoputakwa ufodu ndi okorobia unu ka ha buru Nazirait.
Unu ndi Izrel, unu ga-agọ na nke a abughị eziokwu?”
Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara ya.

¹² “Ma unu mere* ka ndi Nazirait ahụ nūọ mmanya.
Unu nyekwara ndi amuma iwu ka ha kwusi ibu amuma.

¹³ “N'ihia ya, aga m abiada unu n'ala n'onodu unu,
dika ugboala nke e bujuru ukwu oka si abiada.

¹⁴ Igba oso agaghị azoputa o buladi ndi di nwe ukwu oso,
ndi di ike agaghị agba onwe ha ume,
ndi bu dika n'agha agaghị azoputa onwe ha.

¹⁵ Ndi na-agba uta agaghị agbata ihe obula,
ndi nwere ukwu oso agaghị enwekwa ike igba oso.
O buladi onye igba inyinya doro anya agakwaghị enwe ike igbanari ihe mberede
nke ga-abiakwasị ya.

¹⁶ Ndi obi siri ike n'etiti ndi dika unu,
ga-agbara oto gbapu oso n'ubochi ahụ.”
Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

3

Ndi ama megide Izrel

¹ Nuru unu okwu ndi a nke ONYENWE ANYI kwuru megide unu, unu ndi Izrel,
megidekwa ezinaulo ahụ niile nke m kpoptara site n'ala Ijpt.

² “Naani unu ka m hooro
n'ime ezinaulo niile nke no n'elu uwa;
O bu n'ihia nke a ka m ga-eji nye unu ahuhu
n'ihia mmehie unu niile.”

³ Mmadu abuo ga-esi ana jekoo ije
ma o buru na ha enweghi nkwekorita?

⁴ Odum o na-agbo uja n'ohia
ma o buru na o nweghi anu o huru?
Nwa odum o na-ebigbo n'ime olulu ya,
mgbe o dighi anu o dogburu?

* 2:12 2:12 Maobu, kwagidere

- 5 Nnụnu ọ na-ama n'onyanya di n'ala
ma ọ buru na o nweghi onya e siri ijide ya?
Onya e siiri anu ọ na-akuchi
ma ọ buru na o nweghi ihe ọ matara?
- 6 Mgbe a furu opi n'obodo,
ọ bu na ndi bi n'ime ya adighi ama jijiji?
Mgbe mbibi na ila n'iyi dakwasiri obodo obula
ọ bughị ONYENWE ANYI mere ka ọ di?
- 7 N'ezie Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI adighi eme ihe obula
tutu ruo mgbe o buru uzo gosi ya
ndi na-ejere ya ozi bu ndi amuma.
- 8 Odum agboola uja,
o nwere onye na-agaghi atu egwu?
Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI ekwuola okwu,
onye ga-ahapu ibu amuma?
- 9 Kwusaanu ya n'obodo niile e wusiri ike nke Ashdod
na ebe niile e wusiri ike nke Ijpt, si,
"Zukotanu* n'elu ugwu niile nke Sameria
ka unu hu oke ogbaaghara nke di n'etiti ya
na mmegbu niile nke di n'etiti ndi ya.†"
- 10 "Ha echezoola ime ezi ihe." Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara,
"bu ndi ahụ na-akpakoba ihe e zutere n'ohi na ihe e sitere n'aka ike punara ndi
mmadu
n'ime n'ulo ha niile e wusiri ike."
11 N'ihia ya nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru,
"Onye iro na-abia! Ọ ga-agba ala gi gburugburu;
ọ ga-akwatu ebe niile gi bu nke e wusiri ike,
ma kwakorokwa ihe niile di n'ulo gi ndi ahụ e wusiri ike."
- 12 Otu a ka ONYENWE ANYI siri,
"Dika onye ozuzu aturu si anaputa
naanị okpukpu ukwu abuo maobu iberibe nti site n'onu odum,
otu a ka a ga-esi zoputa umu Izrel bi na Sameria,
na nkuku isi ihe ndina‡
na n'iberibe akwa oma site n'elu ihe ndina.§"
- 13 "Nuru nke a, ma gbaanu ama megide umu Jekob," ọ bu otu a ka Onyenwe anyi,
bu ONYENWE ANYI Chineke Onye puru ime ihe niile, kwubiri.
- 14 "N'ubochi ahụ, m ga-enye Izrel ahuhu n'ihia mmehie ha,
aghaghi m imebikwa ebe ichu aja nke di na Betel.
Mpi di n'ebe ichu aja ka a ga-ebipukwa,
mee ka ha daa n'ala.
- 15 Aga m etida ulo ndi niile ha wuru maka oge oyi,
na nke ha wuru maka oge okpomoku;
aga m ebibikwa ulo ndi ahụ niile ha ji obu enyi wuo.
Otutu ebe obibi ha niile ka a ga-etitukwa."

* 3:9 3:9 Maobu, Werenu onodu unu † 3:9 3:9 A na-eme n'ime ya ‡ 3:12 3:12 Ndi na-edina n'elu akwa
dara oke onuahia § 3:12 3:12 O bu n'onu akuku ihe ndina na akwa ha

Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya.

4

Izrel aloghachibeghi n'ebe Chineke no

- ¹ Nuru okwu a, unu nne ehi nke Bashan, ndi na-ebi n'elu ugwu Sameria, unu ndi inyom na-emegbu ndi ogbenye, ma zopiakwa ndi mkpa na-akpa, ndi na-asị di ha, "welatara anyi ihe onunụ"
- ² Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI ewerela idi nso ya nuo iyi, si, "Ubochi ahụ aghaghi ibia mgbe a ga-eji nko dokpuru unu puo; jiri nko azu dokpuru o buladi onye ikpeazu n'ime unu.
- ³ O bu site n'oghere di iche iche e mere na mgbidi obodo, ka onye obula ga-esi n'ahiri n'ahiri puo, a ga-atuga unu n'uzo Hamon." Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.
- ⁴ "Gaanu na Betel, ma jehie. Jeenu Gilgal mee ka mmehie baa uba. Butenu ihe aja unu ututu niile. Webatakwanu onyinye otu uzo n'uzo iri unu n'ubochi ato* obula.
- ⁵ Chonu aja nsure oku dika aja ekele, site n'achicha koro eko; kposakwanu banyere onyinye afo ofufu niile unu na-enye, nyaanu isi banyere ha, unu bu ndi Izrel, n'ih na nke a bu ihe unu huru n'anya ime." Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.
- ⁶ "E mere m ka unu nwee eze di ocha† n'obodo unu niile, mekwa ka ukọ nri di nonumara unu niile ma unu aloghachikwuteghi m." Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.
- ⁷ "Ozokwa, Mu onwe m gbochikwara‡ mmiri izoro unu, mgbe o foduru onwa ato tupu owuwe ihe ubi ebido. Enyere m otu obodo mmiri ozuzo, ma gbochie ya izoro obodo nke ozo. Mmiri zoro n'otu ubi, ma nke mmiri ezoghi na ya kponwuru.
- ⁸ Ndi si obodo abuo maobu ato choro mmiri onunu jee n'obodo ozo, ma ha enwetaghi nke ha ji anuju afo, ma n'ime ihe ndi a niile unu aloghachikwuteghi m." Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.
- ⁹ "Ezitere m oria nchakpo n'ubi unu niile a gbara ogige, ya na ubi vaini unu niile, otutu oge, werekwa oria na-eripia ihe ubi na omuma ebu bibie ha, zitekwa igurube nke richapuru osisi fig na osisi oliv unu niile, ma nke a emeghi ka unu loghachikwute m." Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.
- ¹⁰ "Ezitere m n'etiti unu ajo oria na-efe efe

* 4:4 4:4 Maobu, n'afọ ato † 4:6 4:6 Eze ha di ocha n'ih erighi nri obula ‡ 4:7 4:7 Maobu, kwusikwara

dịka ndị ahụ m zitere ndị Ijpt.
 Ejiri m mma agha gbuo ụmụ okorobia unu,
 mee ka a dọta ịnyinya agha unu n'agha.
 Emere m ka isisi ojọọ ndị niile nwuru n'omuma ụlọ ikwu§ unu juputa imi unu,
 ma nke a emeghi ka unu loghachikwute m."
 Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

11 "Akwaturu m ufodu n'ime unu
 dịka mgbe Chineke kwaturu Sodom na Gomora.
 Unu dịka olokọ nkụ okụ aloputara site n'okụ,
 ma unu aloghachikwuteghi m,"
 otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

12 "N'ihia ya, ihe ndi a ka m na-aga ime gi, gi bu Izrel.
 Ebe o bukwa na ejikerela m ime gi ihe ndi a,
 jikere, O Izrel, izute Chineke gi."

13 Ma lee, onye na-akpu ugwu niile,
 onye na-ekekwa ifufe,
 nke na-ekpughekwa echiche uche ya nye mmadu,
 onye na-emekwa ka chi obubo* ghoo ochichiri,
 na-azochakwa ugwu niile n'obuukwu ya,
 Onyenwe anyi Chineke Onye puru ime ihe niile bu aha ya.

5

Abu akwa na ikpo oku maka ncheghari

1 Nuru unu okwu ndi a, nke a ka m na-ekwu megide unu, o bu mkpu akwa maka gi ezinaulo nke Izrel:

2 "Izrel, nwaagboghoo na-amaghi nwoke, a daala,
 o gaghị ebilite ozo,
 onye a gbahapuru n'ala nke aka ya,
 o dikwaghị onye ga-ekulite ya."

3 Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-asị Izrel,
 "Obodo unu nke na-ezipu puku ndi ike,
 ka naani nari ga-afodu,
 obodo unu na-ezipu nari ndi ike
 ka naani iri ga-afoduru."

Chosienu Chineke ike ka unu di ndu

4 Ihe ndi a bu okwu ONYENWE ANYI na-agwa ulo Izrel,
 "Choonu m, ka unu diri ndu.

5 Unu achola Betel,
 unu abanyekwala na Gilgal,
 maobu ga ije ruo Biasheba.
 N'ihia na Gilgal aghaghị ije biri n'ala ozo,
 ebe Betel ga-agho ebe togboro n'efu."*

6 Choonu ONYENWE ANYI, ka unu diri ndu,
 ka o gharakwa iji ike biakwasị ulo Josef, dike ire oku,
 o ga-erepia ha.

§ 4:10 4:10 Maobu, ebe obibi * 4:13 4:13 Ya bu, ututu * 5:5 5:5 Maobu, ajo ihe

Betel agaghị enwe onye ga-emenyū.

⁷ Unu ndị na-eme ikpe ziri ezi ka ọ ghọọ ihe ilu,
na-ekpukwa ezi omume ihu n'ala.

⁸ Onye mere kpakpando pleiades na orion,
onye na-emekwa ka oke ọchịchiri ghọọ ụtutu,
na-emekwa ka ụbọchị ghọọ abali,
onye na-akpọ mmiri nke osimiri oku,
wusa ha n'elu ala akorọ,
ONYENWE ANYỊ bụ aha ya.

⁹ Onye na-eme ka ịla n'iyi bjakwasị ndị dị ike n'otu ntabi anya,
na-emekwa ka ịla n'iyi bjakwasị ebe ahụ niile e wusiri ike.

¹⁰ Ọ dị ndị na-akpọ onye na-edebe ikpe ziri ezi n'ụlọikpe asị,
na-elelikwa onye na-ekwu eziokwu anya.

¹¹ Unu na-azọpịa ndị ogbenye,
na-anapụ ha ukwu ọka wiiti ha.
Unu ewuolara onwe unu ụlọ nkume a wara awa,
ma unu agaghị ebi n'ime ha.
Unu akụọla ubi vainị mara mma,
ma unu agaghị ańụ ihe ọńụńụ ọbụla sitere n'ime ha.

¹² N'ihị na amaara m njehie unu niile, ka ha si baa ụba,
matakwa ọtụtụ mmehie unu niile.

Unu na-emegbu ndị ezi omume, na-erikwa ngari.
Ma na-achupụkwa ndị ọ dighị nke ha nwere n'ọnu ụzọ ama.

¹³ N'ihị ya, onye nwere uche na-ekpuchi ọnu ya n'oge ahụ,
n'ihị na oge ndị ahụ dị njọ.

¹⁴ Chọsienụ ezi ihe ike, ọ bughị ihe ọjọọ;
ka unu dirị ndụ.

Mgbe ahụ ka ONYENWE ANYỊ Chineke, Onye pụrụ ime ihe niile ga-anonyere unu,
dịka unu si kwuo.

¹⁵ Kpọọnu ihe ọjọọ asị, ma hụnu ezi ihe n'anya.
Meenu ka ikpe ziri ezi guzosie ike n'ụlọikpe unu.

O nwere ike buru na ONYENWE ANYỊ Chineke Onye pụrụ ime ihe niile
ga-enwe amara n'ahụ ndị fọdụrụ Josef.

¹⁶ N'ihị ya, nke a ka ONYENWE ANYỊ, Chineke Onye pụrụ ime ihe niile, bụ Onyenwe
anyị na-asị,

“Oke iti mkpu akwa aghaghị idi n'okporouzo niile;
ọ bukwa n'ama niile ka ha ga-asị, azigbakwa, azigbakwa.

A ga-akpọ ndị ọrụ ubi ka ha bịa kwaa akwa,
kpọkwa ndị na-eru ụjụ ka ha bịa tie mkpu akwa.

¹⁷ A ga-enwe iti mkpu akwa n'ime ubi vainị niile,
n'ihị na aga m esi n'etiti unu gafee,”
ka ONYENWE ANYỊ kwuru.

Ụbọchị ONYENWE ANYỊ

- 18 Ahụhụ diri unu,[†]
 ndi ahụ na-achosi ubochi ONYENWE ANYI ike.
 Gini mere unu ji achọ ubochi nke ONYENWE ANYI ahụ?
 Ubochi ahụ ga-abụ ochichiri, o bughị ihè.
- 19 O ga-adị ka onye si n'ihu odum na-agbapu
 ma zute anụ ohia bia,
 maobu onye gbabara n'ulo ya izuike
 ma tukwasị aka ya n'aja ulo,
 agwo ataa ya.
- 20 Ubochi ONYENWE ANYI o gaghi abụ ubochi ochichiri, na-abughị ihè,
 nke oke ochichiri, a na-agaghi enwe ihè obula na ya?
- 21 "Akporo m memme oriri na onunu unu asi, ajula m ya.
 Nnoko nke oke nzuko unu adighi atokwa m utọ.
- 22 A sikwari na unu bunyere m aja nsure oku unu na aja mkpuru oka unu,
 agaghi m anabata ha.
 Aja udo nke anu unu gbara abuba
 aburughi m ihe obula.
- 23 Sitenu n'ebe m no wezuga uzu ibu abu unu.
 Agaghi m ege nti n'abu ubo akwara unu.
- 24 Kama meenu ka ikpe ziri ezi na-asoghari dika mmiri,
 ka ezi omume na-asogharibiga oke dika iyi nke na-adighi ata ata.
- 25 "Iri afo anọ ndi ahụ unu no n'ozara,
 unu churu m aja, unu o wetara m onyinye, unu ulo Izrel?
- 26 Unu ga-ebuli eze unu Sakut elu,
 na arusi Kayiwan, chi kpakpando unu,
 bu onyinyo unu, na chi niile a kpuru akpu,
 nke unu kpuru nye onwe unu.
- 27 Ya mere, aghaghi m ime ka e buru unu gaa n'ala ndi ozo, n'ofe Damaskos,"
 ka ONYENWE ANYI, Onye ahụ aha ya bu Chineke, Onye puru ime ihe niile kwuru.

6

Ahụhụ diri ndi na-ebi ndu di juu

- 1 Ahụhụ diri ndi ahụ na-enweghi nsogbu n'ime Zayon,
 na ndi ahụ na-ebi n'izuoke n'ugwu Sameria,
 bu ndi a maara aha ha na isi mba nke mba niile,
 ndi agburu Izrel niile na-abiakwute.
- 2 Gaanu Kalne, ka unu lee ya anya,
 site n'ebe ahụ unu jeruo Hamat, obodo ukwu ahụ,
 mgbe ahụ unu gbada jeruokwa Gat nke di na Filistia
 Ha o kacha alaeze abuo unu mma?
 Ka ala ha o kariri ndi nke unu?
- 3 Unu na-ewezuga ubochi ojo ahụ
 ma na-eme ka ubochi ihe ike bia ngwangwa.
- 4 Azigba unu ndi na-edina n'elu akwa odu enyi,
 na-agbatị onwe ha n'elu ihe ndina ha,
 na-erikwa anu umu aturu di mma
 na umu ehi e mere ka ha gbaa abuba.

[†] 5:18 5:18 Maobu, Azigba unu

- ⁵ Ndi na-abu abu nke na-abaghi n'uda ubo akwara,
ma were aka ha ruora onwe ha ngwa egwu dika Devid mere.
- ⁶ Unu na-anu mmanya site n'oba;
na-ete mmanu makarisiri mma,
ma ila n'iyi nke Josef adighi ewute ha.
- ⁷ N'ih i ya, unu ga-abu ndi a ga-ebu uzọ mee ka ha jee biri n'ala ndi ozo.
Na mberede, oke oriri unu na idina ala setia onwe unu ga-akwusi.

Mpako bu ihe aru n'ihu ONYENWE ANYI

⁸ Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI ewerela onwe ya nuo iyi, ONYENWE ANYI Chineke Onye puru ime ihe niile ekwuputala si,
"The aru ka mfuli elu nke Jekob buru m;
ana m akpokwa ebe ya niile e wusiri ike asi.
N'ih i ya, aghaghi m iwere obodo a
na ihe niile di ya n'ime nyefee n'aka ndi ozo."

⁹ Ma o buru na mmadu iri afodu n'ime otu ulo, ha niile aghaghi inwu. ¹⁰ Ma o buru na nwanna, bu onye nke na-aga ikpo anu ahụ ndi a oku, abata ibupu ha n'ezi, o juo otu onye no n'ime ime ulo ahụ si, "O nwere onye ozo gi na ya no?" Onye ahụ zaa, "O dighi," mgbe ahụ nwanna ahụ ga-asi, "Noo juu. Anyi agaghi akpo aha ONYENWE ANYI."

¹¹ N'ih i na lee, ONYENWE ANYI e nyela iwu.
O ghaghi itikposi ulo ukwu ndi ahụ,
tiriekwa ulo nta ndi ahụ niile.

¹² Inyinya o na-agba oso n'elu nkume?
Mmadu o na-aji ehi abuo e jikotara onu ako elu osimiri?
Ma unu atugharjala ikpe ziri ezi mee ya ka o ghoo nsi,
mkpuru nke ezi omume ka unu mekwara ka o ghoo ihe ilu.

¹³ Unu ndi na-anuri onu n'ih i na unu meriri obodo Lo Deba,*
ndi na-asi, "O bughi site n'ike aka anyi ka anyi nwetakwara Kanaim?"†

¹⁴ "Ma lee, aghaghi m ime ka otu mba bilie imegide unu, ulo Izrel,"
otu a ka ONYENWE ANYI Chineke Onye puru ime ihe niile kwubiri ya.
"Ha ga-emekpa unu ahụ site n'uzo niile
site na Lebo Hamat ruo ndagwurugwu Araba."

7

Igurube, oku na ihe itu mgbidi

¹ Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI mere ka m hu. Lee, o na-akwado igwe igurube nke ga-abia bibie ihe ubi niile ga-etoputa mgbe e burula uzo wee ihe ubi nke mbu nke a na-enye eze, dika ihe ruuru ya. ² Mgbe ha tachara ahijia niile di n'ala ahụ, etiri m mkpu: "Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI biko arioo m gi, gbaghara. Jekob o ga-esi ana guzosie ike? Lee, o dikariri nta."

³ ONYENWE ANYI cheghariri banyere ihe ndi a.

ONYENWE ANYI kwuru si, "Ihe di otu a agaghi emekwa."

⁴ Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI gosiri m: Lee, Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-akpoku oku iji ya kpee ikpe. Oku ahụ repiara ogbu mmiri, repiakwa ala ahụ niile. ⁵ Mgbe ahụ, asiri m, "Onye kachasi ihe niile elu, bu

* 6:13 6:13 Ya bu, ihe na-abaghi uru † 6:13 6:13 Kanaim putara mpi; mpi n'ebe mpi na-egosi idi ike.

ONYENWE ANYI biko, arioo m gi kwusi! Olee otu Jekob ga-esi guzosie ike? Lee na o dikariri nta!”

⁶ ONYENWE ANYI cheghariri banyere ihe ndi a.

Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuru, “Ihe di otu a agaghi emekwa.”

⁷ Nke a ka o gosiri m, lee, Onyenwe anyi na-eguzo n’akuku mgbidi nke e ji ihe itu mgbidi tuo nke oma, o jikwa ihe itu mgbidi n’aka ya. ⁸ ONYENWE ANYI siru m, “Emos, ginu ka i na-ahu?”

Asiru m, “Ihe itu mgbidi.”

Mgbe ahụ, Onyenwe anyi kwuru, “Lee, mu onwe m na-edo ihe itu mgbidi n’etiti ndi m bu Izrel, agaghikwa m esi ebe ha no gafee.

⁹ “Ebe niile e wuliri elu nke Aizik aghaghi ibu ebe e mebiri emebi, ebe nsọ niile nke Izrel aghaghi ibu ebe togboro n’efu, aghakwaghi m iweli mma agha m elu iji megide ulo Jeroboam.”

Emos na Amazaya

¹⁰ Mgbe ahụ, Amazaya onye nchujaja no na Betel zigaara Jeroboam bu eze Izrel ozi na-asi, “Emos na-akwali izu nzuzo ka o megide gi n’etiti ulo Izrel, ala apughu ibu okwu niile si ya n’onu aputa. ¹¹ Nke bu ihe Emos no na-asi,

“Jeroboam aghaghi inwu site na mma agha,
Izrel aghakwaghi isite n’ala amuru ha jee biri n’ala ozo,
dika ndi a dotara n’agha.’ ”

¹² Mgbe ahụ, Amazaya gwara Emos, “Gi onye onu uzo, gbara oso gbalaa ala Juda. Jee n’ebe ahụ, rie achicha nke sitere n’ibu amuma gi, norokwa n’ebe ahụ buo amuma gi. ¹³ Ebula amuma ozo na Betel, n’ihi na o bu ebe nsọ nke eze, o bukwa ulonso ukwu nke alaeze ya.”

¹⁴ Mgbe ahụ, Emos zagachiri Amazaya, “O dighi mgbe m bu onye amuma, abukwaghi m nwa onye amuma, kama abu m onye na-elekota igwe ewu na aturu, na onye oru na-azu osisi sikamo. ¹⁵ Ma ONYENWE ANYI sitere n’ebe izu igwe ewu na aturu kpoputa m, Onyenwe anyi siru m: ‘Gaa buoro ndi m Izrel amuma.’ ¹⁶ N’ihi ya, ugbu a nuru okwu ONYENWE ANYI, ma unu na-asi,

“‘Ebula amuma megide Izrel,
ekwukwala okwu megide ulo Aizik.’ ”

¹⁷ “Ya mere, otu a ka ONYENWE ANYI kwuru,

“Nwunye gi ga-agho nwanyi na-agba akwuna n’ime obodo.
Umụ gi ndi nwoke na ndi nwanyi ka a ga-eji mma agha gbuo.
A ga-atu ala gi n’ihe otutu, kewasia ya nye ndi ozo,
ma gi onwe gi ga-anwu n’ala ruru aru.
A ghakwaghi idota Izrel n’agha
mee ka ha gaa biri n’ala ndi mba ozo.’ ”

8

Nkata mkpuru chara acha

¹ Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI gosiri m. Otu nkata nke mkpuru osisi okochi chara acha juputara. ² O siru m, “Emos, ginu ka i na-ahu?”

A siru m: “Otu nkata nke mkpuru osisi chara acha juputara n’ime ya.”

Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI siru m, “Oge ogwugwu abiakwasila ndi m, Izrel. Agaghi m ewezugakwa ntaramahuhu diri ha.”

³ Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwuputara, "N'ubochi ahụ, abụ niile nke a na-abụ n'ime ulonso ukwu ga-agho iti mkpu akwa. Otutu, otutu ozu ndi nwuru anwu, n'ebe niile obula ka atupusiri ha! Mkpotu obula adighikwa!"*

⁴ Nuru nu nke a, unu ndi na-azopia ndi mkpa na-akpa,
na-emekwa ka umu ogbenye di n'ala a gwusia,

⁵ na-asi,

"Olee mgbe onwa oheru ga-agafe
ka anyi ree mkpuru ubi,
na mgbe ubochi izuika ga-agwu
ka anyi ree oka wiiti?"

Ka anyi jiri ihe otutu di nta,
na ibuli onu ngwa ahia elu,
na aghughu site n'iji ihe otutu na-ezughu ezu.

⁶ Jiri olocha zuta umu ogbenye,
jirikwa akpukpukwu abuo anyi zuta ndi mkpa na-akpa,
ma reekota oka wiiti anyi zachatara n'ala ya na ezi oka wiiti.

⁷ ONYENWE ANYI ewerela nganga Jekob nuu iyi, "N'ezie, agaghị m echefu, o buladi otu n'ime oru niile ha ruru."

⁸ O bu na ala agaghị ama jijiji n'ihie nke a,
ndi niile bi n'ime ya ha agaghị eru uju?

Ala a niile ga-etoju dika osimiri Nail,
a ga-eme ka o magharja malie elu, ma tachaa
dika iyi Ijpt.

⁹ "Ma n'ubochi ahụ," otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri ya,

"Aga m eme ka anyanwu daa† n'etiti ehie,
ime ka ochichiri diri n'etiti oke ehie nke ubochi.

¹⁰ Aghaghị m ime ka ubochi oke oriri unu ghoo ubochi iru uju;
gbanwee abụ unu niile ka ha ghoo abụ akwa.

Aga m eme ka onye obula n'ime unu yiri akwa mkpe,
meekwa ka unu kpuchaa isi unu.

Aga m eme ka ubochi ahụ diri ka ubochi a na-eru uju, n'ihie otu mkpuru nwa nwoke
nwuru anwu.

Ogwugwu ya ga-adika ubochi na-elu ilu ilu.

¹¹ "Lee, ubochi ndi ahụ na-abia," otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI kwubiri ya,

"mgbe m ga-eziga oke unwu n'elu ala,
o bughu unwu nke nri maobu nke akpiri ikpo nku nke mmiri,
kama o bu oke unwu nke inu okwu niile nke ONYENWE ANYI.

¹² Ha ga-awaghari site n'otu osimiri ruo n'osimiri ozo,
sitekwa n'ugwu ruo n'owuwa anyanwu;

ha ga-agbaghari n'elu na ala icho okwu ONYENWE ANYI,
ma ha agaghị achota ya.

¹³ "N'ubochi ahụ,

"umu agboghohu ndi mara mma ile anya, na umu okorobia ndi di ike
ga-ada mba n'ihie akpiri ikpo nku.

¹⁴ Ndi ahụ na-eji mmehie Sameria na-anu iyi,‡
ndi na-asi, 'Dika chi gi na-adi ndu, gi Dan,'

* 8:3 8:3 Ya bu, ebe obula dere juu † 8:9 8:9 Ya bu, ime ka chi jie ‡ 8:14 8:14 N'aha Ashima bu arusi

nakwa, 'Ebe ọ bụ na chi ndị Bíasheba na-adị ndụ,
ha ga-ada, ha agakwaghị ebilite ọzọ."

9

A ga-ebibi Izrel

¹ Ahurụ m Onyenwe anyị ka ọ guzo n'akụkụ ebe ichụ aja, ọ siri,

"Tie ọnụ ogidi ndị a ihe,
ruo mgbe mbata ọnụ ụzọ ha niile mara jijiji.

Tipiasia ha n'isi mmadụ niile;
aga m ejikwa mma agha gbuo ndị niile fọdurụ.

Ọ dighi onye ga-agbapụ,
ọ dīkwaghị onye ga-ewezuga onwe ya.

² Ọ buru na ha egwuo ala ruo n'ala mmụọ,
site n'ebe ahụ ka aka m ga-esi dōlie ha,
ọ burukwa na ha arigoruo ime eluigwe,
site n'ebe ahụ ka m ga-esi wedata ha n'ala.

³ Ọ burukwa na ha ezoo onwe ha n'elu Kamel
n'ebe ahụ ka m ga-esi chọputa ha, kpuru ha,
a sika na ha ezoo onwe ha n'ala oke osimiri,
n'ebe ahụ ka m ga-enye ajuala nke mmiri iwu ka ọ taa ha.

⁴ Ọ buru na a dōta ha n'agha mee ka ha gaa biri n'ala ndi mba ọzọ,
n'ebe ahụ aga m enye mma agha iwu ka o gbuo ha.

"Aga m elekwasi ha anya m abuo
n'ihia ime ha ihe ojoo, ọ bughị ihe oma."

⁵ Onyenwe anyi, ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile,
onye na-emetu ala aka mee ka ọ gbazee,
ime ka ndi niile bi n'ala ruo uju;
ala ya niile bilie na-ebili dika mmiri nke osimiri Nail,
nke na-emesiakwa dajuo dika mmiri Ijipt.

⁶ Onye na-ewu ulo elu ya n'eluigwe niile,
na-eme ka ntola ya di n'uwa.

Onye na-akpo mmiri nke osimiri oku,
ma na-awusa ha n'ala,
aha ya bu ONYENWE ANYI.

⁷ "Ọ bụ na unu ndi Izrel
adighi ka ndi Kush n'ebe m no?"
Otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

"Ọ bụ na-esighi m n'ala Ijipt kpoputa Izrel,
site na Kafto kpoputa ndi Filistia,
ma kpoputakwa ndi Aram site na Kia?"

⁸ "N'ezie, anya Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI dikwasiri
n'ahu alaeze ahụ nke na-emehie.

Aghaghị m ila ya n'iyi,
kpochapu ya site n'elu uwa,
naanị na m agaghị ebibicha
ulo Jekob kpamkpam."
Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

9 “Ma lee, mu onwe m gaje inye iwu,
 aga m ayoghari ulo Izrel
 n’etiti mba niile
 dika e si ayoghari oka n’ime nyo,
 ma o dighi otu mkpuru oka n’ime ya nke ga-ada n’ala.

10 Ma ndi mmehie ahụ niile no n’etiti ndi m,
 ndi ahụ na-asị, ‘Mbibi agaghị erute anyị,
 anyị agaghị ezute ya,
 aghaghị inwu site na mma agha.’

Nlota ndi Izrel

11 “N’ubochi ahụ,
 “aga m emekwa ka ulo ikwu Devid dara ada guzoziekwa.
 Aga m emezi akuku ya niile gbajiri agbaji,
 mee ka akuku ya niile dakposiri adakposi guzozie dika o di na mbu.
 Aga m ewugharikwa ya, mee ka o diri ka o di na mbu.

12 Ka ha nwee ike inweta ndi foduru n’Edom
 tinyere mba niile di iche iche bu nke a kpokwasiri aha m.”
 Otu a ka ONYENWE ANYI onye ga-emezu ihe ndi a niile kwubiri ya.

13 “Ubochi ndi ahụ na-abia, otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri,
 “Mgbe onye na-akọ ubi ga-agafe onye na-ewe ihe ubi,
 onye na-agma mkpuru ka onye na-azocha mkpuru vaini ga-agafekwa.
 Mmanya ohuru ga-esitekwa n’elu ugwu na-ataputa,
 o ga-esitekwa n’ugwu nta niile na-asoputa.

14 Aga m emekwa ka ndi m bu Izrel site n’obodo a dotara ha n’agma lota.*

“Ha ga-ewughari obodo niile togboro n’efu, birikwa n’ime ha.
 Ha ga-aku ubi vaini a gbara ogige, nuokwa mmanya si na ya.
 Ha ga-arukwa ubi a gbara ogige, riekwa mkpuru si na ya.

15 Aga m aku Izrel n’ala ha.†
 A gaghị ehopukwa ha ozo
 site n’ala ahụ bu nke m nyere ha.”
 O bu ihe ONYENWE ANYI Chineke unu kwuru.

* 9:14 9:14 Aga m emekwa ka ndi m Izrel nwetakwa ihe oma niile. † 9:15 9:15 Ya bu, ime ka ha biri n’ala ha

Ọbadaya

Ọhụ Ọbadaya

¹ Ọhụ nke Ọbadaya hụrụ.

Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI na-ekwu banyere Edom. Anyi anula ozi si n'onu Onyenwe anyi, e zipula onyeozu ka o gaa mba niile di iche iche zie ha ozi, si, "Bilikwanu ka anyi gaa buo agha megide ya."

² "Lee, aga m eme ka i di nta n'etiti mba di iche iche; i ga-abu ihe a na-eleli anya nke ukwu.

³ Nganga nke obi gi eduhiela gi, gi onye bi na mgbawa niile nke nkume di elu, onye ebe obibi ya di n'ebe di oke elu.

Gi onye na-ekwu n'ime obi ya, 'Onye ga-akputata m n'ala?'

⁴ A sikwari na i felie elu dika ugo, o burukwa na i kpaa akwu gi n'etiti kpakpando, aga m esite n'ebe ahụ kputata gi n'ala." Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

⁵ "O buru na ndi ohi abiakwute gi, e, o buru na ndi na-apunara mmadu ihe abiakwute gi n'etiti abali, lee, udi mbibi na-echere idakwasu gi!

O buru na ndi na-aghọ mkpuru vaini abiakwute gi, o bu na ha agaghi ahapuru gi mkpuru ole na ole?

⁶ Ma lee ka e si nyochaputachaa ebe niile Iso debere aku ya, lekwa ka e si chikoro aku ya niile bu nke zoro ezo!

⁷ Ndi enyi gi niile aghogbuola gi, nwee ike imegide gi, ndi gi na ha na-adi na mma achuru gi ruo n'oke ala; ndi gi na ha na-eriko nri gi ga-esiri gi onya igbudu, ma i gaghị achoputa ya.

⁸ "N'ubochi ahụ," otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya, "o bu na mu agaghi ala ndi oke amamihe niile no n'Edom n'iyi, bu ndi nwere mmuo nghota no n'ugwu Iso?"

⁹ Ndi gi bu dike n'agha, o Teman, ka ujo ga-eri. Onye obulakwa no n'ugwu Iso niile, ka a ga-egbuda n'agha.

¹⁰ N'ihia na i gbuola ma mesokwa nwanne gi bu Jekob ihe ike. Ihere ga-ekpuchi gi; a ga-alakwa gi n'iyi ruo mgbe ebighi ebi.

¹¹ N'ubochi ahụ, i nooro onwe gi, na-ele ndi obia ka ha na-akwakorocha akunuba ya, sitekwa n'onu uzọ ama ya gafee fee nza iji kerie Jerusalem.

- I dikwa ka otu onye n'ime ha.
 12 Ma i garaghi eleda nwanne gi anya
 n'ubochi nsogbu ya,
 i garaghi anu ndi Juda
 n'ubochi ahụ e bibiri ha.
 I garaghi anyara ha isi
 n'ubochi ahụ ha nọ na nsogbu.
 13 I kwesighi isite n'onu uzọ ama ndi m zoọ ije
 n'ubochi ha nọ na nsogbu,
 o zighi ezi na i ga-enwe obi anuri n'oge ihe ojoo biakwasiri ha,
 n'ubochi ha nọ na nsogbu,
 maobu jiri aka ike punara ha akụ ha
 n'ubochi nsogbu ha.
 14 I kwesighi inochi na ngalaba uzọ
 igbu ndi na-agbapu oso ndu,
 maobu were ndi ha foduru ndu nyefee ha n'aka ndi iro ha,
 n'ubochi nsogbu ha.
- 15 "Ubochi nke Onyenwe anyi di nso
 nye mba niile.
 Dika i si mee ndi ozo, otu ahụ ka a ga-eme gi;
 ihe i metara ga-adi gi n'isi.
 16 Dika i si site n'ugwu nsọ m nuọ ihe onunu
 otu a ka mba niile gbara gi gburugburu ga-esi nuọ ma na-adaghari.
 Ha ga-anu, nuọ,
 ma o gaghi adi ha ka o nwere ihe ha na-anu.
 17 Ma n'ugwu Zayon ndi gbara oso ndu ga-afodu,
 o ga-adi nsọ,
 ulo Jekob ga-enwetakwa ihe nketa ha ozo.
 18 Ulo Jekob ga-abu oku,
 ulo Josef ga-abukwa ire oku:
 ma ulo Iso ga-aghokwa ukwu oka.
 Ha ga-esunyekwa ha oku ma rechapu ya.
 O dikwaghi ndi ga-afodu ndu
 site n'ulo Iso."
 ONYENWE ANYI ekwuola ya.
- 19 Mgbe ahụ, ndi bi na Negev ga-ebichi
 n'ugwu ugwu Iso,
 ndi si na Shefela*
 ga-enwekota ala ndi Filistia.
 Ha ga-anochi ala ubi niile nke ndi Ifrem na nke Sameria.
 Ndi Benjamin ga-enwetakwa Gilead.
 20 Umụ Izrel gbara oso ndu gaa na Hala,
 ga-enweta, bido n'ala Fonisia ruo Zarefat.
 Ndi ahụ e mere ka ha si Jerusalem gaa biri na Sefarad,
 ga-enwetakwa obodo niile nke Negeb.
 21 Ndi nnaputa ga-agbago n'ugwu Zayon
 maka ichi ugwu Iso niile.

* 1:19 1:19 Ndi a bi n'ebe ala ala ugwu

Mgbe ahụ alaeze niile ga-abụkwa nke ONYENWE ANYỊ.

Jona

Jona agbapụ ọsọ

¹ Okwu ONYENWE ANYI bịa kwutere Jona nwa Amitai, na-asi, ² “Bilie, gaa Ninive, bu obodo ukwu ahụ, kwusaa okwu megide ya, n’ihi na a jọ omume ha abịarutela n’ihu m.”

³ Ma Jona gbapuru ọsọ site n’ihu ONYENWE ANYI chee ihu ya ije Tashish. O biliri jee Jopa, n’ebe ọ hụrụ ụgbọ mmiri nke na-aga Tashish. Ọ kwuru ụgwọ ije ụgbọ, banye isoro gaa Tashish ka o nwee ike gbapụ site n’ihu ONYENWE ANYI.

⁴ Ma ONYENWE ANYI mere ka ifufe di egwu malite ife n’elu osimiri ahụ, ebili mmiri bidokwara na-amaghari, chọọ itiwasi ụgbọ mmiri ahụ. ⁵ Mgbe ahụ, ndi niile na-arụ ọrụ n’ụgbọ ahụ turu oke egwu, malite itiku chi ha. Ha malitekwara itufu ihe niile di n’ụgbọ mmiri ahụ, ime ka ụgbọ ahụ di mfe.

Ma n’oge ihe ndi a na-eme, Jona nori n’ala ala ụgbọ mmiri ahụ ebe o dinara ala na-arahu ura. ⁶ Onyeisi ụgbọ jekwuru Jona si ya, “Gini ka i no n’ebe a na-eme, i na-arahu ura? Bilie, kpokuo chi gi, ma eleghi anya o nwere ike ileta anyi anya, meere anyi ebere, zoputa anyi.”

⁷ Mgbe ahụ, ndi no n’ụgbọ siritara ibe ha, “Bianu ka anyi fee nza mata onye ihe ojoo di otu a si n’aka ya biakwasị anyi.” Ya mere, ha fere nza, nza ahụ a maa Jona.

⁸ N’ihi ya, ha sirị ya, “Gwa anyi, onye mere ka ihe di otu a biakwasị anyi. Gini bu ọrụ gi? Ebee ka i si bia? I bu onye obodo ebee? Ole agburu i si na ya puta?”

⁹ Ọ sirị, “Abu m onye Hibru, na onye na-akpo isiala nye ONYENWE ANYI, bu Chineke nke eluigwe, onye kere osimiri na ala akoro.”

¹⁰ Egwu di ukwuuru turu umu nwoke ahụ, ha sirị ya, “Gini ka i mere?” N’ihi na ha matara na o si n’ihu ONYENWE ANYI na-agbapụ ọsọ, n’ihi na ọ gwala ha ri na ọ bu otu o si di.

¹¹ Ma ebili mmiri ahụ gara n’ihu na-amali n’ike n’ike. N’ihi ya, ha sirị, “Gini ka anyi ga-eme gi, nke ga-eme ka osimiri daju?”

¹² Ọ gwara ha, “Bulienu m tunye n’ime osimiri. Nke a ga-emekwa ka ọ daju. N’ihi na amaara m na ọ bu n’ihi m ka ebili mmiri ojoo a ji na-abiakwasị unu.”

¹³ Kama, ndi ikom ahụ ji ike nyasie ụgbọ ahụ ichighari ya laghachi n’elu ala, ma ha enweghi ike. N’ihi na oke osimiri ahụ na-amali elu kari ka ọ di na mbu. ¹⁴ Mgbe ahụ, ha tikuru ONYENWE ANYI mkpu akwa si, “ONYENWE ANYI, biko ekwela ka anyi nwuo n’ihi onwu nwoke a. Biko, atukwasikwala obara nwoke a na-emeghi ihe ojoo n’isi anyi, n’ihi na gi ONYENWE ANYI emeela dika i si choo.” ¹⁵ Ya mere, ha buliri Jona elu tunye ya n’ime osimiri ahụ, ebili mmiri ahụ dajukwara. ¹⁶ Mgbe nke a mere ndi ikom ahụ turu egwu ONYENWE ANYI nke ukwu. Ha churu ONYENWE ANYI aja, kwekwa ya nkwa di iche iche.

Ekpere Jona

¹⁷ Ma ONYENWE ANYI akwadolarị otu azu buru ibu ka o loo Jona. Ya mere, Jona noro n’afọ azu ahụ ubochi ato, ehie na abali.

2

¹ Mgbe ahụ, Jona sitere n’afọ azu ahụ kpeere ONYENWE ANYI Chineke ekpere. ² Ọ sirị,

“Esitere m n’ahuhu m kpokuo ONYENWE ANYI,
 ọ zakwara m.

N’afọ ala mmuo ka m si tikuo gi,

- ị n'ukwara olu akwa m.
- ³ Ị t'nyere m n'ime mmiri dị omimi,
n'etiti oke osimiri.
Osimiri dịkwa m gburugburu,
ebili mmiri gị na mmali mmiri gị
gabigakwara m n'isi.
- ⁴ Mgbe ahụ, asịrị m, 'E sitela n'ihu gị
chupu m;
ma otu ọ dị, aga m elegidekwa anya m ọzọ
n'ebe ụlọnsọ ukwu gị dị.'
- ⁵ Mmiri gbara m gburugburu, ruo n'olu m,
ogbu mmiri na-erikpu m.
Achara mmiri kekukwara m n'isi.
- ⁶ Arịdaruola m n'ala ugwu ugwu nke osimiri,
ala ahụ ihe nt'uchi ya niile kpachitara m ruo mgbe ebighị ebi.
Ma i meela ka m si n'olulu p'uta na ndụ,
ONYENWE ANYỊ, bụ Chineke m.
- ⁷ "Mgbe mmụọ m na-ada mba n'ike n'ike,
e chetara m gị ONYENWE ANYỊ,
ma ekpere m b'akwutere gị,
n'ime ụlọnsọ ukwu gị dị nsọ.
- ⁸ "Ndị na-arapara n'arụsị dị iche iche na-enweghị uru ha bara,
na-agbak'uta ebere Chineke azụ.
- ⁹ Ma ọ bụ olu abụ ekele
ka mụ onwe m ga-eji chụọrọ gị aja.
Aga m akwughachi nkwa niile m kwere.
N'ihia na 'Nzọp'uta bụ nke ONYENWE ANYỊ.' "
- ¹⁰ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYỊ nyere azụ ahụ iwu, nke mere ka ọ gbọp'uta Jona n'ala
akọrọ.

3

Jona agaa Ninive

- ¹ Mgbe ahụ, okwu ONYENWE ANYỊ ruru Jona ntị nke ugboro abụọ na-asị, ² "Bilie, jee n'obodo ukwu ahụ bụ Ninive, kwusaara ya ozi ahụ m ziri gị."
- ³ Jona biliri gaa Ninive dika okwu nke Onyenwe anyị si dị. Ninive bụ n'ọdọ obodo
dị ukwu, nke ga-ewe ụbọchị atọ ịga ya gburugburu. ⁴ Jona malitere ịba n'obodo
ahụ, ma mgbe ọ gara ije otu ụbọchị, o kwusara sị, "Iri ụbọchị anọ ka ọ f'oduru tupu
alaa Ninive n'iyi." ⁵ Ndị Ninive kwenyeere na Chineke, kp'osaa obubu ọnu, ha niile
site n'onye ukwu ruo n'onye nta, onye ọb'ula yikwasịrị uwe mkpe.
- ⁶ Mgbe ak'ukọ a rutere eze Ninive ntị, o sitere n'ocheeze ya rituo, wezuga uwe eze
ya, yikwasị uwe mkpe, n'okwasikwa na ntụ. ⁷ Nke a bụ nk'wusa ya n'ime Ninive:
Nke a bụ iwu sitere n'aka eze na ndị a maara aha ha:
"Ka mmadụ ọb'ula, ma'ọb'ụ an'umanụ, igwe ehi ma'ọb'ụ an'ụ ọb'ula, ghara idetu
ihe ọb'ula n'ọnu, ka ha ghara iri ihe ma'ọb'ụ n'ụ mmiri. ⁸ Kama ka onye ọb'ula yiri
akwa mkpe, ma mmadụ ma an'umanụ, ka ha kp'okusikwaa Chineke ike, ka ha sikwa
n'uzọ ọj'ọ ha chegharịa, sikwa n'oru ọj'ọ ha na ime ihe ike ha niile chegharịa.
⁹ Onye maara? Ma eleghị anya, Chineke ga-ejide oke iwe ya, ma site n'om'iko ya
wezuga iwe ọkụ ya si otu a mee ka anyị ghara ịla n'iyi."

¹⁰ Mgbe Chineke hụrụ ihe niile ha mere, na otu ha siri site n'uzo ojoo ha niile chegharia, Chineke cheghariri uche banyere ila ha n'iyi. O mekwaghi ka nzube ya ibibi obodo ahụ mezuo.

4

Iwe Jona n'ih i omiiko ONYENWE ANYI

¹ Ma ihe a joro Jona njo n'obi nke ukwuu, iwe ya dikwa oku. ² N'ih i ya, o kpeere ONYENWE ANYI ekpere si, "O, ONYENWE ANYI, nke a o bugh ihe m kwuru, mgbe m no n'ala m? O bu ya mere m ji choo igbalaga na Tashish na mbu n'ih i na amaara m na i bu Chineke onye na-eme amara, na onye juputara n'obi ebere, na onye na-adigh i ewe iwe osiso, nke bara uba n'ihunanya, onye na-anaghi ata mmadu ahuhu dika mmehie ya siri di. ³ Ugbu a, O, ONYENWE ANYI napu m ndu m. O ga-adi m mma inwu anwu kari id i ndu."

⁴ Ma ONYENWE ANYI siri, "O ziri ezi na i ga-esi otu a wee oke iwe di oku?"

⁵ Mgbe ah u, Jona si n'ebe ah u puo jee nodu ala n'akuku owuwa anyanwu nke obodo ah u. O weere ah ihia meere onwe ya ulo ndo, nodu n'ime ya, chere ka o hu ihe gaje ime obodo ah u. ⁶ Ma ONYENWE ANYI Chineke roputara otu osisi nwere akwukwo sara mbara,* nke tolitere n'elu isi Jona, ka o ghororo ya ndo inaputa ya n'onodu ah u mgbakasi. Jona nuriri onu maka osisi ah u. ⁷ Ma n'isi ututu echi ya, Chineke mere ka otu ikpuru puta nke riri osisi ah u site n'ogwe ya, si otu a mee ka o kponwuo. ⁸ O ruo, mgbe anyanwu wara, Chineke mere ka ifufe na-ekpo oku site n'owuwa anyanwu, anyanwu a chara Jona n'isi nke ukwuu nke mere n'ike gwusiri ya. O rioro ka onwu gbuo ya, na-as i, "o ga a kaara m mma na m nwuru anwu, kari na m di ndu."

⁹ Ma Chineke siri Jona, "O bu ihe ziri ezi ka i wee iwe maka osisi a?"

O siri, "E, ana m ewe oke iwe, o buladi na m choro inwu."

¹⁰ Mgbe ah u ONYENWE ANYI kwuru, "I nwere obi ebere n'ebe osisi a di, nke i na-akughi na nke i mekwaghi ka o too, bu nke toro n'anyasi, nwukwa n'anyasi. ¹¹ Mu onwe m, m ga-aghara inwe obi ebere n'ah u obodo ukwu a dika Ninive, nke nwere ihe kariri nari puku ndi mmadu na iri puku mmadu abuo, bu ndi na-amaghi nke bu aka nri ha maobu aka ekpe ha, na nke otutu anumanu dikwa n'ime ya?"

* 4:6 4:6 Emeghi ka anyi amata udi osisi o bu ma ufodu akwukwo na-ed e osisi ogiri ugba.

Maika

¹ Nke a bụ okwu ONYENWE ANYỊ nke bịaara Maika, onye Moreshet, n'oge eze Jotam, Ehaz na Hezekaya, bụ ndị eze Juda. Ọhụ nke ọ hụrụ banyere Sameria na Jerusalem.

² Geenụ ntị, unu ndị mmadụ, unu niile,
gee ntị, gị ụwa na ndị niile bi n'ime ya
ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYỊ gbaa akaebe megide unu,
bụ Onyenwe anyị site n'ụlonsọ ukwu ya.

Ikpe omuma diri Sameria na Izrel

³ Lee! ONYENWE ANYỊ na-abia! O si n'ebe obibi ya na-abia.
Ọ na-abia ma na-azoda ebe niile di elu nke ụwa.

⁴ Ugwu ukwu niile na-agbaze n'okpuru ukwu ya,
ndagwurugwu niile na-agbawa,
dika abuba di nso n'oku,
dika mmiri si n'ebe di elu na-asodata

⁵ Ihe ndi a bu n'ihie njehie Jekob,
n'ihie mmehie niile nke ndi Izrel.

Gini bu njehie Jekob?

Ọ bughị Sameria?

Ginikwa bu ebe di elu nke Juda?

Ọ bughị Jerusalem?

⁶ “N'ihie ya, aga m eme ka Sameria ghoo mkpomkpoo ebe,
ebe a na-aku osisi vaini.*

Aga m awunye nkume ya n'ime ndagwurugwu,
mekwaa ka ntala ya puta ihe.

⁷ Arusi ha niile a piri api ka a ga-akujisi;
onyinye niile a na-ewebata n'ulo arusi ha ka a ga-akpo oku.

Aga m ala arusi niile ya a kpuru akpu n'iyi.

Ebe o bu na e si n'aka ndi na-agba akwuna na-ewebata onyinye ndi a,
a ga-eji ha kwuo ugwo igba akwuna.”

Ikwa akwa na iru uju

⁸ N'ihie nke a, aga m akwa akwa, tikwaa mkpu akwa.

Aga m agbara oto gbarakwa ukwu efu jeharia.

Aga m akpo mkpu dika nkita oha,
tipukwa ube akwa dika ikwighikwighi.

⁹ N'ihie na onya ya enweghi ngwota,
o rutela na Juda.

O rutelari ma nonu uzo ama nke ndi m,
rukwaari Jerusalem.

¹⁰ Unu ekwutela okwu ya na Gat;
unu akwakwala akwa obula.

Turuonu onwe unu n'uzuzu,
unu ndi Bet-Ofra.†

* 1:6 1:6 Ya bu, ubi vaini † 1:10 1:10 Bet-Ofra Maobu, Bet-Leafra nke putara ulo uzuzu

- 11 Gabiganu n'uzo unu,
unu ndi bi na Shafia.
N'onodu igba oto na ihere unu,
unu ndi bi na Zaanan abiakwala nso.
Ndi Bet-Ezel na-eru uju
n'ih na e wezugala ndi na-eche unu nche.
- 12 Ndi bi na Marot no n'oke ahụ mgbu
na-eche ka ihe oma bia,
n'ih na mbibi esitela n'aka ONYENWE ANYI bia,
ruo n'onu uzo ama Jerusalem
- 13 Unu ndi bi na Lakish
kegidenu inyinya unu na-agba oso n'ugbo agha.
O bu n'ebe ahụ ka mmehie nwaada Zayon malitere,
n'ih na mmehie Izrel na-eme ka a huru n'etiti unu.
- 14 Ya mere, unu ga-enye Moreshet di na Gat onyinye
mgbe unu na-agbapu oso.
Ulo Akzib ga-emesia ghoo ulo aghughu
nye ndi eze Izrel.
- 15 Aga m akpobata onye ga-emeri unu
ndi bi na Maresha n'agha.
Ndi a na-asopuru nke Izrel
ga-agbabanye n'Adulam.
- 16 Kpachaanu isi unu n'onodu iru uju
n'ih umuntakiri ndi ahụ ihe ha masiri unu,
meenu ka isi unu kwochaa dika isi udele,
n'ih na a ga-achupu ha site n'ebe unu no gaa mba ozo.

2

Nzube mmadu na nzube Chineke

- 1 Ahuhu na-adiri ndi na-eche ihe ojoo n'obi ha,
na ndi niile na-edina n'akwa ha na-eche ajo echiche.
Mgbe chi boru, ha na-aruzu ihe ha cheputara,
n'ih na ikike imezu ya di n'aka ha.
- 2 Ha na-enwe anya ukwu n'ebe ubi ndi ozo di, were ha n'aka ike,
na ulo di iche iche, ha ewere ha n'ike.
Ha na-ejikwa aka ike nara ndi mmadu ulo ha,
ha na-ezunara ha ihe nketa ha.
- 3 N'ih nke a, ONYENWE ANYI na-asi,
"Lee, ana m akwado ihe ojoo megide agburu a,
nke unu na-enweghi ike isite na ya wezuga onwe unu.
Unu agaghi eji nganga na-ejegharikwa,
n'ih na o ga-abu oge ojoo.
- 4 N'ubochi ahụ ha ga-akocha unu,
ha ga-aburu unu abụ iru uju iji ya kochaa unu na-asi,
'Anyi aburula ndi lara n'iyi,
e kesaala ihe nnweta nke ndi m,
o napula m ha.
O werela ubi anyi nyefee ha n'aka ndi ahụ meriri anyi n'agha.'"
- 5 N'ih ya, o dikwaghi onye ga-afodu n'etiti ogbako nke ONYENWE ANYI,
onye ga-eji ihe otutu kee ala ahụ site n'ife nza.

Ndi amuma ugha

⁶ Ndi amuma ha na-asị, “Unu ebukwala amuma.”

“Unu ebukwala amuma banyere ihe ndi a,
ihere agaghị eme anyị.”

⁷ Ụdi ihe a o kwesiri okwukwu, gị ụlọ Jekọb?

“Ntachiobi ONYENWE ANYỊ ọ gwula?
Ihe ndi a ọ bụ otu o si eme?”

“Ọ bụ na okwu m adighi eme
onye ụzọ ya ziri ezi mma?

⁸ Ma ọ bụ unu na-ebili megide ndi m
dika ndi iro.

Unu na-eyipu ndi na-agafe agafe
uwe oma ha yi n'ahụ ha na-enweghi mmetuta,
dika a ga-asị na unu bụ ndi si n'agha na-alota.

⁹ Unu na-achupu ndi inyom ndi m
site n'ụlọ afo ojuju ha.

Umụ ha ka unu na-anapu ngozi m
ruo mgbe ebighi ebi.

¹⁰ Bilienu, puonu,
n'ihị na ebe a abukwaghị ebe izuike,

n'ihị na-emeruola ya, e bibiela ya,
o bibikwaala, ruo na-iruzi ya agaghị adi ire.

¹¹ Ọ bụrụ na otu onye abia buoro unu amuma ugha na-asị,
'Aga m eburu unu amuma banyere mmanya na ihe onunụ siri ike,'
ọ bụ onye amuma di otu a ka ndi a chorọ.

Nkwa nzoputa

¹² “Aga m achikota unu niile, gị Jekọb,
aga m akpokota ndi niile foduru n'Izrel n'otu ebe.

Aga m akpokota ha dika aturu n'ime ogba anu,
dika igwe ewu na aturu n'ebe ita nri ya,
ndi mmadu ga-ajuputakwa n'ebe ahụ.

¹³ Onye ahụ na-egbuwa ụzọ ga-anọ n'ihu na-edu ha.
Ha ga-etipukwa onu ụzọ ama ahụ, ma site na ya gafee.

Eze ha ga-agabigakwa n'ihu ha,
ONYENWE ANYỊ ga-anọ n'isi.”

3*Iba mba nye ndiisi na ndi amuma*

¹ Mgbe ahụ ekwuru m si,
“Geenu nti unu ndiisi ulọ Jekọb,
na unu ndi na-achi ezinaulo Izrel.

Ọ bụ na unu ekwesighi imata ikpe ziri ezi
² unu bụ ndi kporo ezi ihe asị ma na-ahụ ajọ oru n'anya.

Unu na-agba ndi m akpukpo na ndu
na-agbapukwa anu ahụ kpuchiri okpukpu ha.

³ Unu na-erida anu ahụ ndi nke m,
na-agba ha akpukpo,

na-etijisi okpukpu ha,
na-egburi anu ahụ ha,

dịka anụ a na-esinye n'ite.”

⁴ Mgbe ahụ ha ga-akpọku ONYENWE ANYỊ,
ma ọ gaghị aza ha!

Mgbe oge ahụ biaruru, ọ ga-ezo ihu ha site n'ebe ha nọ
n'ihie ihe ọjọọ nke ha mere.

⁵ Ihe a ka ONYENWE ANYỊ kwuru:

“Banyere ndị amụma
bụ ndị na-eduhie ndị m,
mgbe ha nwere ihe ha ga-eri,
ha na-ekwusa ‘Udo’
ma ọ buru na mmadu enyeghi ha nri,
ha na-ebili buo agha* megide onye di otu a.

⁶ Ya mere n'abalị ga-abiakwasị ha, napu ha ike ihu ọhụ;
ochichiri ga-ekpuchi ha, ka ha ghara ijuta ase ọbula.

Anwu ga-ada n'ebe ndi amuma ahụ nọ,
ubochi ga-agbakwa ochichiri nye ha.

⁷ Ndi ọhụ ụzọ ka ihere ga-eme,
ndi na-ajụ ase ka a ga-emebo.

Ha ga-ekpuchi ihu ha,
n'ihie na ọsisa ọbula agaghị esite n'ebe Chineke nọ biara ha.”

⁸ Ma mụ onwe m, ejuputara m n'ike,
ejuputara m na Mmụọ nke ONYENWE ANYỊ,
juputakwa na mmụọ nke ikpe ziri ezi,
na nke idi ike ikwuputa nye Jekob njehie ya,
na nye Izrel mmehie ya.

⁹ Geenụ ntị unu ndi na-achị ezinaulo Jekob,
na unu ndiisi ezinaulo Izrel.
Ndi kporo ikpe ziri ezi asi,
ma na-ewere ihe niile na-ezighi ezi n'onodu ihe ziri ezi.

¹⁰ Ndi ji ọbara wuo Zayon,
werekwa ajo omume wuo Jerusalem.

¹¹ Ndiisi ya na-ekpe ikpe n'ihie ngari,
ndi nchujaja ya na-akuzi ihe n'ihie ugwo,
ebe ndi amuma ya na-ajuta ase n'ihie ego.

Ma ha dabere na ONYENWE ANYỊ na-asi,
“ONYENWE ANYỊ ọ nonyeereghị anyi?
O nweghi ihe ọjọọ ga-abiakwasị anyi.”

¹² Ọ bụ n'ihie gi
ka a ga-akoghari Zayon dika ala ubi,
Jerusalem ga-agho ebe e kporotara nkume na ngwongwo ulo dakporo adakpo,
ugwu nke ulonso ukwu ahụ ga-agho ebe di elu nke oke ohia tochiri.

4

Ugwu ONYENWE ANYI

¹ N'ubochi ikpeazu,
ugwu nke ulonso ukwu ONYENWE ANYI, ga-abu nke eguzobere
dika ugwu di elu kara ugwu niile,

* 3:5 3:5 N'akwukwo ufodu ha na-eke agha nso

a ga-ebuli ya elu karia ugwu nta niile,
 ndi di iche iche ga-eruba n'ime ya dika iyi.
 2 Otutu mba ga-abia ma sikwa,
 "Bianu, ka anyi rigoruo ugwu ONYENWE ANYI,
 ka anyi gaa n'ulonso ukwu Chineke nke Jekob.
 O ga-akuziri anyi uzo* ya niile,
 ka anyi nwe ike jee ije n'okporozo ya niile."
 Iwu ga-esi na Zayon puta,
 okwu ONYENWE ANYI ga-esitekwa na Jerusalem puta.
 3 O ga-ekpe ikpe di n'etiti ndi di iche iche,
 doziekwa esemokwu di n'etiti mba na mba ibe ya ruo ebe di anya.
 Ha ga-akpugharikwa mma agha ha niile, mee ka ha buru mma oge,
 kpugharikwa ube ha ka ha ghoo mma ikwacha osisi.
 Mba obula agakwaghi ebuli mma agha megide mba ozo,
 maobu zuo onwe ha n'ilu agha ozo.
 4 Onye obula ga-anoduru onwe ya n'okpuru vaini
 na n'okpuru osisi fiig ya,
 n'ihhi na o nweghi onye ga-eme ka ha tuo egwu ozo.
 ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile ekwuola ya.
 5 Mba di iche iche ga-agaghari
 nke obula n'aha chi ya,
 ma anyi onwe anyi ga na-aga n'aha ONYENWE ANYI,
 bu Chineke anyi ruo mgbe niile ebighi ebi.

Nzube ONYENWE ANYI

6 "N'ubochi ahụ," otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara,
 "aga m achikota ndi ngwuro,
 chikotaa ndi ahụ niile e mere ka ha biri na mba ozo,
 na ndi ahụ niile m mere ka ha ruo ujụ.
 7 Aga m eme ka ndi ngwuro ahụ ghoo ndi foduru ndu,
 meekwaa ka ndi ahụ a chupuru achupu ghoo mba di ike.
 ONYENWE ANYI ga-esi n'ugwu Zayon chia ha
 site n'oge ahụ ruo mgbe ebighi ebi.
 8 Ma gi, ebe nche e wuliri elu maka igwe aturu,
 ugwu nke nwaada Zayon,
 ochichi a na-achi na mbu ga-adighachikwara gi;
 bu ochichi nke diri nwaada Jerusalem."

9 Gini mere i ji na-akwasị akwa ike?
 O bu na i nweghi eze?
 Onye ndumodu gi o nwuola
 nke mere na ihe ufu jidere gi dika nwanyị ime na-eme?
 10 Susie ude ike, gi nwaada Zayon,
 dika isu ude nke nwanyị ime na-eme,
 n'ihhi na unu aghaghi ihapu obodo a
 jee biri n'ohia.
 Unu aghaghi iga Babilon,
 n'ihhi na o bu n'ebe ahụ ka a ga-esi naputa unu.
 Ebe ahụ ka ONYENWE ANYI ga-agbaputa unu
 site n'aka ndi iro unu.

* 4:2 4:2 Maobu, ukpuru

- 11 Ugbu a, ọtụtụ mba ezukoọla
imegide gị;
na-asị, “Ka e meruo ya
ka anya anyị n’uo Zayon.”
- 12 Ma ha amaghi
ihe bu uche ONYENWE ANYI,
ha aghotakwaghi nzube ya,
na o chikotala ha dika ukwu oka, na-ebuga ha n’ebe izocha oka.
- 13 “Bilie, zochaa, gi nwaada Zayon,
n’ihi na aga m enye gi mpi igwe.
Aga m enyekwa gi ukwu ola bronz,
i ga-etijisikwa otutu mba.
Uru ha niile, nke ha nwetara n’uzo na-ezighi ezi, ka i ga-enye ONYENWE ANYI.
Akunuba ha ka i ga-enyekwa Chineke nwe uwa niile.”

5

Onyendu si Betlehem

- 1 Ugbu a doo ndi agha gi n’usoro, gi obodo nke usuu ndi agha,
n’ihi na e jirila mgbidi gbaa gi gburugburu ibuso gi agha.
Ha ga-eji mkpara
tie onyendu Izrel na nti.
- 2 “Ma gi onwe gi, Betlehem Efrata,
o bu ezie na i bu obodo di nta n’etiti ndi ikwu Juda niile,
ma onye ahụ ga-achi Izrel
ga-esi na gi puta,
bu onye ahụ mmalite ya sitere na mgbe ochie,
sitekwa na mgbe ebighi ebi gara aga.”
- 3 Ya mere, a ga-arara ha nye
tutu ruo mgbe onye ahụ ime na-eme muputara nwa ya.
Mgbe ahụ, umunna ya niile ahụ foduru
ga-aloghachikwuru ndi Izrel.
- 4 O ga-eguzo zuo igwe ewu na aturu ya,
site n’ike nke ONYENWE ANYI,
na site n’idi ukwu nke aha ONYENWE ANYI Chineke ya.
Ndi ya ga-anokwa na-enweghi nsogbu,
n’ihi na idi ukwu ya ga-eru na nsotu niile nke uwa.

Mgbaputa na Mbibi

- 5 O ga-abukwa udo anyi.
Mgbe ndi Asiria ga-abata n’ala anyi n’ike,
sikwa n’ebe niile e wusiri ike nke anyi na-agafe,
anyi ga-ahoputa ndi ozuzu aturu asaa,
o buladi ndisi asato.
- 6 Onye ga-eji mma agha chia ala Asiria,
jirikwa mma agha a miputara amiputa chia ala Nimrod.
O ga-anaputa anyi site n’aka ndi Asiria ahụ,
mgbe ha ga-eji ike bata n’ala anyi,

ma zòròkwa ije gafee oke ala anyị.

- ⁷ Mgbe ahụ, ndị fòduru afòdu nke Jekòb
ga-adị n'etiti ọtụtụ ndị mmadụ,
dịka igrigi si n'ebe Onyenwe anyị nọ abịa,
maòbụ dịka mmiri ozuzo ntakiri na-ezokwasị ahịhịa,
nke na-adighị ele anya mmadụ
maòbụ chere umụ mmadụ.
- ⁸ Ndi fòduru afòdu nke Jekòb
ga-adikwa n'etiti ọtụtụ ndị mmadụ
dị ka odum n'etiti anụ ohia niile dị iche iche,
e, dịka nwa odum n'etiti igwe aturu,
nke na-azòda na-adokasi mgbe o na-agabiga,
ma o nweghi onye ga-anaputa ya.
- ⁹ Aka gi ga-adị elu na mmeri nke ndi iro ya,
a ghakwaghi ila ndi iro gi niile n'iyi.
- ¹⁰ "N'ubochi ahụ kwa," otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri,
"Aga m ala inyinya unu n'iyi site n'etiti unu,
kujisiekwa ugboala unu niile.
- ¹¹ Aga m ala obodo niile di n'ala unu n'iyi,
dodasiakwa ebe unu niile e wusiri ike.
- ¹² Aga m ala mgbaasi unu n'iyi,
unu agaghi enwekwa ndi na-aju mmuò ojoo ase.
- ¹³ Aga m ala arusi a piri api unu niile n'iyi,
ya na nkume nsò ahụ niile di n'etiti unu.
Unu agakwaghi akpo isiala nye
ihe unu ji aka unu kpuò.
- ¹⁴ Aga m ehopu ogidi arusi niile* nke di n'etiti unu,
mgbe m ga-akudasi obodo unu niile
- ¹⁵ Aga m esite n'oke iwe m na onuma m booro onwe m obo
n'ahụ mba niile ndi ahụ juru irubere m isi."

6

Ikpe ONYENWE ANYI megide Izrel

- ¹ Geenu nti n'ihe Onyenwe anyi na-ekwu,
"Bilienu oto, ma kwuonu n'ihu ugwu niile uzò m siri mejoò unu.
Ka ugwu nta niile nukwa ihe i nwere ikwu.
- ² "Ma ugbu a geenu nti, unu ugwu niile,
geenu nti, unu ntoala ebighi ebi niile nke uwa,
n'ihì na ONYENWE ANYI nwere ikpe megide ndi nke ya.
O bukwa Izrel ka o ga-aruso uka.
- ³ "Unu bu ndi m, ginì ka m mere unu?
Gwanu m uzò m si boo unu ibu arò? Zaanu m.
- ⁴ N'ihì na e si m n'ala Ijìpt kpoputa unu.
Agbaputara m unu site na ibu ohu,
nye unu Mosis
na Eròn na Miriam ka ha nyere unu aka.

* 5:14 5:14 Ogidi ndi a bu nke arusi Ashera

⁵ Ndi m, chetanu
 ihe Balak eze Moab zubere
 na ihe Belam nwa Beoa zara ya.
 Chetanu njem unu site n'obodo Shitim ruo obodo Gilgal,
 ka unu hu nzoputa nke Onyenwe anyi."

⁶ Gini ka m ga-eji bia n'ihu ONYENWE ANYI,
 ikpo isiala n'ihu Chineke onye di oke elu?
 M ga-eji onyinye aja nsure oku bia n'ihu ya
 nke e ji umu ehi gbara otu afo chuo?

⁷ O ga-atu ONYENWE ANYI utu, bu otutu puku ebule,
 ya na iri puku mmanu na-aso dika iyi?

Aga m eji nwa mbu m chuo aja njehie m,
 maobu mkpuru nke ahu m chuo aja maka mmehie nke mkpuruobi m?

⁸ N'ihia na o gosila gi, gi mmadu, ihe di mma.
 Gini kwa bu ihe ahu ONYENWE ANYI na-achio n'aka gi,
 O bu na o bughia ikpe ziri ezi, na ihu ime ebere n'anya,
 na iji obi di umeala soro Chineke gi na-eje ije?

Ahuhu Izrel na ikpe omuma ya

⁹ Gee nti! Olu ONYENWE ANYI na-ada na-akpoku ndi obodo ahu,
 n'ezie, itu egwu gi bu inwe amamihe.

"Nurunu olu mkpanaka na Onye hiwere ya.

¹⁰ O ga-abu na m ga-echezo aku i kpara n'uzo na-ezighi ezi, gi ulo ajo omume,
 ya na ihe otutu nke na-erughia eru unu ji ere ahia, bu nke aburu onu?

¹¹ M ga-asia onye na-eji ihe otutu aghughu azu ahia,
 na onye bu akpa nke ihe otutu aghughu di iche iche juru n'ime ya na aka ya di
 ocha?

¹² Ndi ogaranya unu bu ndi na-eme ihe ike,
 ndi mmadu no n'ime gi na-agma ugha,
 ire ha na-ekwu naani okwu aghughu.

¹³ N'ihia ya, ebidola m ila unu n'iyi,
 na ime ka unu buru ndi e bibiri n'ihia mmehie unu

¹⁴ Unu ga-eri nri ma afo agaghia eju unu;
 afo agaghia ejukwa unu eju.

Unu ga-ewezuga ihe, ma unu agaghia echekwa ha,
 n'ihia na ihe obula unu nwere ike chekwaa, ka m ga-ewere nyefee n'aka mma
 agha.

¹⁵ Unu ga-aku mkpuru, ma unu agaghia ewe ihe ubi,
 unu ga-azochaputa mmanu oliv, ma unu agaghia ete ya n'ahu unu;
 unu ga-azochaputakwa mmanya site na mkpuru vaini, ma unu agaghia anu
 mmanya ya.

¹⁶ Unu edebela ukpuru niile bu nke Omri,
 na omenaala niile nke ulo Ehab,
 unu gbasokwara ndumodu ha niile.

N'ihia ya, aga m enyefe unu n'aka mbibi
 mee ka ndi gi ghokwa ihe ochi,
 unu ga-aghokwara mba niile ihe nkocha."

7

Nhuju anya nke Izrel

¹ Ahụhụ dirị m!

Adị m ka onye na-achikọta mkpuru osisi vainị n'okochi,
mgbe a ghokotachara mkpuru di n'ubi vainị.

O nweghi uyoko mkpuru vainị obula foduru nke e nwere ike ita,
o nwekwaghi mkpuru fiig buru uzọ chaa nke agu ya na-agusi m ike

² Ndi ezi omume agwula n'owa,
o dikwaghi otu onye na-eme ihe ziri ezi foduru.

Ha niile na-echere oghere ikwafu obara,
ha ji ugbu na-achuta nta, onye obula na-achu umunne ya.

³ Oru nke aka ha abuo na-aruputa nke oma bu ajo omume.

Onyeisi na-ana onyinye,
onye okaikpe na-eri ngari,
ndi di ike na-atuputa ihe masiri ha,
si otu a na-akpagbu eziokwu.*

⁴ Onye nke kachasi ibe ya idi mma n'ime ha dika uke.
Onye nke na-eme ihe ziri ezi n'ime ha joro njo karija ogige ogwu.

Ma ugbu a, ubochi Chineke na-eleta gi abiala,
ubochi ahụ ndi nche gi na-aku ekwe ido aka na nti.
Ugbu a bu oge ihe igba ghari nye ha.

⁵ Ekwenyerela onye agbataobi gi,
atukwasila onye bu ezi enyi gi obi.
Kpachara anya gi, n'ihe gbasara okwu onu gi,
obula di n'ebe nwunye gi no.

⁶ N'ih na nwa na-eleli nna ya anya.
Nwa nwanyi na-ebili megide nne ya.
Nwunye nwa megidekwa nne di ya,
ndi iro mmadu bu ndi ezinaulo ya.

⁷ Ma mu onwe m, ana m ele ONYENWE ANYI anya n'ih inyeaka ya.
Eji m olileanya na-echere Chineke Onye nzoputa m.
Chineke m ga-anu olu m.

Izrel ga-ebili

⁸ Achikwala m ochi gi onye iro m.
Mgbe m dara, aga m ebilitekwa.
Mgbe m no n'ime ochichiri,
ONYENWE ANYI n'onwe ya ga-abu ihe m.

⁹ N'ih na m emehiela megide ya,
aga m anabatara onwe m ahuhu nke onuma ONYENWE ANYI,
tutu ruo mgbe o ga-ekpe ikpe m,
mee ka m guzosie ike.

O ga-akpoputa m n'ihè;
aga m elekwasikwa ezi omume ya anya.

¹⁰ Mgbe ahụ, ndi iro m ga-ahụ,
ihere ga-ekpuchi
onye ahụ siri m,
“Olee ebe ONYENWE ANYI Chineke gi ahụ no.”

Aga m eji anya m hu mgbe o ga-ada,
o buladi dika e si na-azo ya ukwu,
di ka apiti di n'okporozo.

* 7:3 7:3 Maobu, ikpe ziri ezi

- 11 Ụbọchị a ga-ewugharị mgbidi gị niile na-abịa;
 ụbọchị a ga-eme ka oke ala gị saa mbara.
- 12 N'ụbọchị ahụ, ha ga-abịakwute gị,
 site na Asirịa ruo na obodo niile nke Ijipt,
 sitekwa n'Ijipt ruo Yufretis,
 site n'osimiri ruo osimiri,
 sitekwa n'ugwu ruo n'ugwu.
- 13 Ma ụwa ga-aghọ ebe togboro n'efu n'ihhi ndi bi n'ime ya,
 iji kwuo ha ugwo ihe ojoo niile ha mere.

Ekpere na otuto

- 14 Were mkpanaka gi zuo ndi gi,
 bu igwe ewu na aturu nke ihe nketa gi,
 ndi bi naani ha n'oke ohia,
 n'ebe ita nri nke ahijia ndu juputara.
 Kwere ka ha taa ahijia ndu nke Bashan, na nke Gilead,
 dika na mgbe ochie.
- 15 "Dika n'ubochi ahụ unu sitere n'Ijipt puta,
 aga m egosi ha oru itunanya m niile."
- 16 Mba di iche iche ga-ahu ya, ihere ga-emekwa ha,
 n'ime idi ike ha niile.
 Ha ga-ekpuchi aka n'onu ha,
 nti ga-echikwa ha.
- 17 Ha ga-aracha aja dika agwo,
 na dika anu di iche iche, nke na-akpu akpu n'ala.
 Ha ga-eji ima jijiji si n'ebe ha e wusiri ike puta.
 N'ihhi egwu ha, ha ga-abiakwute ONYENWE ANYI bu Chineke anyi.
 Ha ga-atukwa egwu gi.
- 18 Onye bu chi ahụ dika gi,
 nke na-agbaghara ma na-ehichapu mmehie na njehie
 nke ndi foduru afodu n'etiti ihe nketa gi?
 I naghị anogide na-ewe iwe ruo mgbe ebighi ebi,
 kama i bu onye o na-atọ uto inwe obi ebere.
- 19 O ga-emekwara anyi ebere ozo.
 O ga-azodakwa mmehie anyi n'okpuru ukwu ya,
 I ga-atubakwa mmehie anyi niile n'ebe dikarisiri omimi nke oke osimiri.
- 20 I ga-egosi Jekob ntukwasị obi,
 gosikwa Ebrahim ihunanya gi,
 dika i nuoro nna nna anyi ha n'iyi,
 site na mgbe ochie.

Nehum

¹ Amụma banyere obodo Ninive. Akwụkwọ ọhụ Nehum, onye obodo Elkosh.

Iwe ONYENWE ANYỊ megide Ninive

² ONYENWE ANYỊ bụ onye ekworo, burukwa Chineke na-abọ ọbọ.

ONYENWE ANYỊ na-aga ibọ ọbọ, ọnụma jukwara ya obi.

ONYENWE ANYỊ na-abọ ọbọ n'ahụ ndị iro ya,

oke ọnụma ya na-adigidekwa megide ndị iro ya.

³ ONYENWE ANYỊ adighi ewe iwe ọsiisọ; ma ọ bụ onye ike ya di ukwuu,

ONYENWE ANYỊ agaghị ahapụ onye ikpe mara ka ọ laa na-enweghị ntaramahụhụ.

Ụzọ ya di n'oke ikuku, na n'oke ifufe,

igwe ojii bụ uzuzu nke ukwụ ya.

⁴ Ọ na-abasiri oke osimiri mba ike, mee ka ọ taa,

o mekwaala ka osimiri niile takorọ.

Bashan na Kamel na-akponwụ,

otu a kwa, n'osisi ndu juputara Lebanon na-achanwusi.

⁵ N'ihu ya, ugwu niile na-eme mkpotu,

ugwu nta niile na-agbazekwa,

elu uwa niile na-amakwa jijiji n'ihu ya,

ọ buladi uwa dum, na ndi niile bi n'ime ya.

⁶ Onye ga-eguzogide oke iwe ya?

Ọ bukwa onye ga-eguzosi ike n'iwe ya di oku?

A wupula ọnụma ya dika oku,

e tipiasiala nkume niile ndi ahụ n'ihu ya.

⁷ ONYENWE ANYỊ di mma.

Ọ bụ ebe mgbaba n'ubochi nsogbu.

Ọ na-elekota ndi niile na-atukwasi ya obi,

⁸ ma ọ ga-eji idee mmiri di ukwuu

gbuo ndi iro ya* niile,

ọ ga-achuba ndi iro ya n'ochichiri.

⁹ Kedu izu ojojo unu na-agba megide ONYENWE ANYỊ

ọ ga-eweta ihe niile n'isi njedebe;

nsogbu agaghị abiakwa nke ugboro abuo.

¹⁰ Ha ga-abu ndi a tuhikotara n'etiti ogwu,

ndi mmanya ha nubigara oke na-egbu,

ha ga-ala n'iyi dika ahijia kporo nkụ.

¹¹ Ọ bụ n'ime gi, Ninive, ka otu onye si puta,

bụ onye ahụ gbara izu ojojo megide Onyenwe anyi,

na-echeputakwa ajo atumatu.

¹² Ihe a ka ONYENWE ANYỊ kwuru,

“Ọ bụ ezie na ha siri ike, ma bakwaa uba n'onuogugu,

ha ga-abu ndi a ga-egbutu na ndi ga-agabiga.

Ọ bụ ezie na m ataala gi bụ Juda ahuhụ,

ma agaghị m atakwa gi ahuhụ ozo.

* **1:8** 1:8 Ọ bụ Ninive ka a na-ekwu ihe banyere ya n'ebe

¹³ Ugbu a, aga m agbajipụ agbụ yoku ọ nyanyere unu n'olu, tibikwaa ụdọ igwe e jiri kegide unu."

¹⁴ ONYENWE ANYỊ enyela iwu ya banyere gị, Ninive:
 "Ị gaghị enwekwa ụmụ ụmụ ndị ga-aza aha gị.
 Aga m ala arụsị unu niile a piri apị na ndị a kpuru akpụ n'iyi,
 bụ arụsị ndị ahụ dī n'ụlọnsọ nke chi unu niile.
 Aga m akwadokwa ili gị,
 n'ihī na ị burula onye jọgburu onwe ya na njọ."

¹⁵ Lee, n'elu ugwu niile
 ka ụkwụ onye ahụ na-eweta ozioma dī,
 bụ onye ahụ na-ekwusa na udo ga-adị!
 Mee mmemme gị niile gị Juda,
 mezukwaa nkwa niile i kwere.
 N'ihī na ndị ajọ omume agakwaghị ebuso gị agha,
 n'ihī na a ga-ala ha n'iyi kpankpan.

2

Ninive ga-ada

¹ Onye na-ebuso gị agha na-abiakwasị gị.
 Chee ebe gị niile e wusiri ike nche.
 Chee ụzọ niile nche,
 mee ka ụkwụ gị sie ike n'ala.
 Chikotakwa ike gị niile.

² ONYENWE ANYỊ ga-eme ka ịma mma Jekọb laghachi,
 dika ịma mma nke Izrel
 ọ bụ ezie na ndị mbibi ebibiela ha,
 lakwaa alaka osisi vainị ha niile n'iyi.

³ Ọta ndị agha ya na-acha ọbara ọbara,
 ndị bụ dike n'agha yikwa uwe na-acha uhie uhie.
 Igwe e ji wuo ụgbọ agha na-egbu amuma
 n'ụbọchị ahụ ha na-ejikere agha,
 otu a kwa, ha na-efegharikwa ụbe ha eji osisi fịa mee.

⁴ Ụgbọ agha na-eme mkpọtụ dī ukwuu n'ezi,
 ha na-agbagharị ihu na azụ n'ama niile.
 Ha na-enwu dika ire ọkụ,
 na-agbagharikwa dika amuma.

⁵ Ọ na-akpọkọta ndị agha ya a zuziri azuzi,
 ma ha na-asọ ngongọ n'ije ha.
 Ha ji ọsọ gbaga ruo n'elu mgbidi ha,
 dozie ọta nche ha niile n'usoro.

⁶ Ma e megheela ọnu ụzọ ama nke osimiri,
 ụlọeze na-amakwa jijiji.

⁷ E nyela ya ka ọ buru iwu na obodo a
 aghaghị ibụ obodo a dotara n'agha.
 Ndị ohu ha ndị inyom so ha n'azụ na-akwa akwa dika nduru,
 na-etikwa aka n'obi.

- 8 Ninive dika ọdọ mmiri
nke mmiri ya na-ehifusi.
“Kwusi! Kwusi!” ka ha na-ebe,
ma ọ dighi onye ga-ele anya n’azu.
- 9 Kwakoronu ọlaocha,
kwakoronu ọlaedo dika ihe a kwatara n’agha.
Akunuba di n’uloaku ya na ihe ndi ozo bara uru n’obodo ahụ,
enweghi ogwugwu.
- 10 E bibiela ya. A gbahapula ya, hapu ya ka ọ togboro n’efu.
Obi ndi no n’ime ya na-alọ mmiri, ikpere ha niile na-ama jijiji,
anụ ahụ ha niile na-amakwa jijiji, ihu niile achaghariakwala.
- 11 Ebeekwa ka ogba odum ahụ di ugbo a,
bu ebe ahụ ha na-anọ enye umu ha nri,
ebe oke odum na nne odum na-ejeghari,
na ebe umu odum na-anọ na-atughị egwu ihe obula?
- 12 Odum ahụ na-adogbu anụ na-ezuru umu ya,
nke na-anyagburu nne odum anụ,
na-ekpoju anụ ọ dogbutara n’ulo ya niile.
Ebe obibi ya juputara n’anụ ọ dogburu.
- 13 “Edoola m onwe m imegide gi,”
otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri,
“Aga m esure ugboala gi niile n’anwuru oku,
mma agha ga-ala umu odum gi niile n’iyi.
Agaghi m ahapukwara gi anụ obula i ga-adogbu n’uwa.
A gaghi anukwa
olu ndi ozi gi ozo.”

3

Ahuhu diri Ninive

- 1 Ahuhu diri obodo obara,
nke juputara n’ugha,
na ihe e zutere n’ohi.
O dighi mgbe i na-adighi adogbu.
- 2 Uda utari,
uda ukwu ugbo inyinya,
ikiri ukwu inyinya na-agba oso,
na mkpotu nke ugbo inyinya agha!
- 3 Ndi agha inyinya,
na-agbaghari na-efeghari mma agha na-egbu amuma,
na ube ha na-egbuke egbuke.
Ndi e gburu egbu di otutu,
ntukota ozu togboro ebe niile,
ozu a na-enweghi ike iguta onu,
ndi mmadu na-aso ngongo mgbe ha na-azokwasị ozu ukwu na-agafe.
- 4 Ihe ndi a mere n’ihi enweghi afo ojuju nke aguu nke onye na-akwa iko,
onye ji mma ile anya, nwanyi nwe mgbaasi di iche iche,
onye ji mba di iche iche n’agbu site n’igba akwuna ya,
na otutu mmadu di iche iche site na mgbaasi ya.

5 “Edoola m onwe m imegide gi,” otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwubiri.

“Aga m ekpughepu uwe gi, jiri ya kpuchie gi ihu, si otu a gosi mba niile nke uwa otu gi.

Ihere ga-emekwa gi n'ihu alaeze niile.

6 Aga m awukwasị gi ihe aru di iche iche, meso gi mmeso onye e ledara anya, mekwaa ka i buru ihe ilere anya nye mmadu niile.

7 Ndi niile huru gi ga-agbara gi oso na-asi, 'Ninive aghoala ihe lara n'iyi, onye ga-eru uju n'ihia ya?' Ebee ka m ga-achota onye ga-akasi gi obi?"

8 I di mma karija Tibs, bu obodo di nonu mmiri Nail, nke mmiri gbara gburugburu?

Osimiri ahụ bu ihe o ji echebe onwe ya, mmiri ahụ bukwa mgbidi gbara ya gburugburu.

9 Kush* na Ijipt bu agbamume ya nke na-enweghi ogwugwu, Put na Libia sokwa buru ndi enyemaka ya.

10 Ma otu o di, ebugara ya n'ala ndi ozu dika ohu a dotara n'agha.

A tupiasiri umu ya a muru ohuru n'elu nkume, nke di n'isi okporozo ya niile.

E fekwara nza iji kesaa ndi ya niile a na-asopuru, e kekwaro ndi ukwu ya niile mkporo igwe.

11 Gi onwe gi ga-anubigakwa mmanya oke,† i ga-abu onye zoro onwe ya ezo, ma chokwa ebe mgbaba n'ihia igbanari ndi iro gi.

12 Ebe gi niile e wusiri ike dika osisi fiig nke mkpuru mbu ya chara n'elu ya.

Ma mgbe a kwaghariri ya mkpuru ndi ahụ na-adaba nonu onye na-eri ya.

13 Lee ndi agha gi, ha niile bu umu nwanyi n'etiti gi.

E megheela onu uzọ ama nke ala gi niile nye ndi iro gi.

Oku erepiakwala na mkporo e ji akpochi onu uzọ unu niile.

14 Seta mmiri maka oge nnochibido, mee ka ebe gi niile nke ewusiri ike siekwa ike karija.

Gwuputa uru, zota aja, jiri uru ndi ahụ kputakwa aja,‡ ruzikwaa ulo ahụ.

15 N'ebe ahụ ka oku ga-erechapu gi, mma agha ga-egbutu gi. O ga-eripia gi dika igurube si erichapu ihe niile di ya n'ihu.

O buladi ma i mee onwe gi ka i hie nne dika ukpana, maobu mubaa dika igurube.

* 3:9 3:9 Ya bu, Itiopia † 3:11 3:11 Ga-adagbughari dika onye mmanya na-egbu ‡ 3:14 3:14 Lit. Blok brik

16 I meela ka ndi ahia gi mubaa n'onuogugu,
 baa uba karia kpakpando di n'eluigwe,
 dika igurube ha na-eripia ala ahụ,
 gbasaa nku ha efelaga

17 Ndi nche gi bara uba igurube,
 ndi ode akwukwo gi dikwa ukwuu n'onuogugu dika igwe igurube
 na-ebekwasị n'elu mgbidi n'ubochi oyi.
 Ma mgbe anyanwu wara, ha na-efelaga;
 o dikwaghi onye maara ebe ha feere gaa.

18 Eze ndi Asiria, ndi ozuzu aturu§ gi na-ero ura,
 ndi unu a na-asopuru adaala n'ura onwu.
 Ndi gi niile agbasasiala n'elu ugwu niile,
 o dikwaghi onye ha nwere nke ga-achikota ha.

19 O dighi ihe nwere ike ime ka i si n'onodu i no ugbu a biliekwa.
 N'ih i na onya di gi n'ahu ga-egbu gi.
 Ndi niile nuru ihe dakwasiri gi
 ga-eji onu ku aka ha,
 n'ih i na onye ka mmadu ahụ bu
 nke na-anurughi ufu nke enweghi obi ebere gi?

Habakuk

¹ Nke a bụ ozi Habakuk onye amụma natara.

Mkpesa Habakuk

² ONYENWE ANYỊ, ruo ole mgbe ka m ga-anọgide na-eti mkpu ma ị dighị ege nti?

Ruo ole mgbe ka m ga na-etiku gi na-asị, "The ike, ihe ike!" ma ị dighị azọputa?

³ N'ihì gini ka i ji eme m ka m na-ahụ ihe ojoo?
Gini mere i ji anagide mmegbu?

Mbibi na ihe ike di n'ihu m,
na ilu ogo, na esemokwu juputakwara ebe niile.

⁴ N'ihì ya, iwu na-ada mba,
ikpe ziri ezi adighi agakwa n'ihu.

Ndi ajo mmadu na-agba ndi ezi omume gburugburu,
nke mere ka ikpe ziri ezi ghoọ ihe gbagoro agbago.

Osisa ONYENWE ANYI

⁵ "Legide mba niile anya, ka i hu.
Lee, ka o ju gi anya nke ukwu.

N'ihì na agaje m ime ihe n'ubochi ndu unu,
nke unu na-agaghì ekwenye,
o buladi ma akoro unu ya.

⁶ N'ihì na lee, agaje m ime ka ndi Kaldia bilie,
bu mba ahụ na-adighi eme ebere, na ndi na-eme ngwangwa.

Ha bu ndi na-ebu agha na-ejeghari na mba niile,
ndi na-esite n'aka ike na-enweta ebe obibi nke na-abughì nke ha.

⁷ Ha bu mba a na-atu ujo, na ndi dikwa egwu.
Ha bu iwu nye onwe ha, ihe ha tuputara ka ha na-eme.
O bu onwe ha ka ha na-ebuli elu.

⁸ Inyinya ha nwere ukwu nkọ karịa agụ.
Ha na-akpa ike karịa nkita ohia nke na-ejeghari n'anyasi.

Ndi inyinya agha ha na-awu oso,
ndi ha na-agba inyinya na-esitekwa ebe di anya na-abia.

Dika ugo nke na-efedata i buru nri o ga-eri.

⁹ Ha niile na-abia ime ihe ike.

Ha ji oso na-abia dika oke ifufe nke ozara.

Ha na-abia ichikota ndi a dotara n'agha dika ha bu uzuzu.

¹⁰ Ha na-akwa ndi eze emo,
jirikwa ndisi ochichi na-eme ihe ochi.

Ha na-achì ebe niile e wusiri ike ochi,
na-ekpokotakwa aja n'azu mgbidi niile iluta ha n'agha.

¹¹ Mgbe ahụ, ha na-esi n'ebe ahụ gabiga dika ifufe, na-agabigakwa
ndi mehierenụ, burukwa ndi ikpe mara, ndi ike ha bu chi ha."

Mkpesa Habakuk nke ugoro abuo

¹² ONYENWE ANYI, O bu na i dighi site mgbe niile ebighi ebi?

Chineke m, na Onye Nso m, i gaghì anwu.

Gi, ONYENWE ANYI, hoputara ha maka ikpe ikpe.

- Gị, oke nkume m, emeela ka ha bụrụ ndị ga-enweta ahụhụ.
¹³ Ma anya gị di ọcha nke ukwuu, na ọ dighi elekwasi ajo ihe anya;
 i naghị anabatakwa mmegbu.
 Ma gini mere i ji gba ndi aghugho nkiti?
 Gini mere i ji gba nkiti mgbe ndi ajo omume na-eloda
 ndi bu ndi ezi omume karja ha?
¹⁴ I meela ndi mmadu ka ha diri ka azu nke osimiri,
 e, dika anu na-akpu akpu nke oke osimiri, nke na-enweghi onye na-achi ha.
¹⁵ Onye iro nke ajo omume juru obi, na-eji nko ya na-egbu ha.
 O na-ejikwa nko ugbu ya na-ejide ha.
 O na-achikota ha n'ugbu ya,
 si otu a na-anuri onu, ma na-etegharikwa egwu onu.
¹⁶ N'ih i nke a, o na-achu aja
 na-esurekwa ihe nsure oku na-esi isi utu nye ugbu ya,
 n'ih i na o bu ugbu ya na-eme ka o na-ebi ezi ndu,
 na-erikwa nri kachasi mma
¹⁷ O ga-aga n'ihu mgbe niile na-awupu ihe o ji ugbu ya gbute
 na-ala mba niile n'iyi, dika o si masi ya, na-egosighi obi ebere obula?

2

- ¹ Aga m arigoro n'elu ebe nche m,
 guzo onwe m n'ebe nchekwa ahụ.
 Aga m echerekwa ihu ihe o ga-agwa m,
 na ihe m ga-asa, banyere mkpesa ndi a.
- Osisa ONYENWE ANYI*
² Mgbe ahụ ONYENWE ANYI zara m si,
 “Dee ọhụ* ahụ n'elu mbadamba nkume e ji ede ihe.
 Deputa ya nke oma,
 ka onye na-agba ọsọ nwee ike igu ya.
³ N'ih i na e nwere ọhụ nke ga-adị ruo oge a kara aka,
 o na-ekwu banyere oge ogwugwu,
 O gaghị abukwa ugha.
 O buri na o dika mmezu ya adighi abiaru osiiso, chere mmezu ya,
 n'ih i na o ga-emesia mezu,
 o gaghị anọ tee aka.
- ⁴ “Lee, onye iro na-afuli onwe ya elu;
 ọchicho ya ezikwaghị ezi
 ma onye ezi omume ga-esite n'okwukwe† ya di ndu.
⁵ N'ezie, mmanya‡ na-eduhie ya uzọ,
 onye juputara na nganga, na-adighi enwe ezumike.
 Ebe o bu na o nwere anya ukwu dika ala mmuo,
 o gaghị enwekwa afọ ojuju dika onwu.
 N'ih i na o na-achikota mba niile nye onwe ya,
 o na-adotakwa otutu ndi mmadu n'agha.
⁶ “Ndi a niile ha agaghị eji ikwa emo na nkocha si ya,
 “ ‘Ahuhu diri onye ahụ na-atukota ihe e zutere n'ohi,

* 2:2 2:2 Ya bu, osisa † 2:4 2:4 Maobu, ikwesi ntukwasị obi ‡ 2:5 2:5 N'akwukwo ufodu ihe i ga-ahu bu akunuba.

ruo ole mgbe ka i ga-anọ na-eme onwe gi ogaranya site n'inara ndi mmadu ugwo n'ike?'

7 O bu na ndi i ji ugwo agaghi abiakwasị gi na mberede? O bu na ha agaghi eteta n'ura, mee gi ka i maa jijiji? Mgbe ahụ ka ha ga-eji gi mee ihe ha choro.

8 N'ih i na i kwakotala akụ nke otutu mba di iche iche, ndi ahụ foduru ga-abiakwa kwakoro ihe niile i nwere. N'ih i na i wusiala obara ndi mmadu, i bibiela otutu ala na obodo na ndi niile bi n'ime ha.

9 "Ahuhu diri onye ahụ na-ewu ulo ya site n'uru ojo, nke na-ewukwasị akwu ya n'ebe di elu, n'ih i gbanari mbibi nke ga-abia.

10 I sitela n'izuzu ojo gi mee ka mbibi biakwasị otutu mmadu, si otu a tufuo ndu gi, ma wetakwara ezinaulo gi ihere.

11 O buladi nkume ahụ e ji wuo mgbidi ga-eti mkpu megide gi. Osi e ji doo elu ulo ga-etikwa mkpu akwa za nkume ndi ahụ.

12 "Ahuhu diri onye ahụ na-eji obara ewu obodo, nke na-ejika ajo omume eme ka obodo ahụ guzosie ike.

13 O bu na o bughị uche ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, na ndogbu n'oru niile nke mmadu bu na nkiti, ihe e ji afunwu oku, na oke oru niile nke mba di iche iche bu ihe lara n'iyi?

14 N'ih i na uwa niile ga-eputa na ihe omuma nke ebube ONYENWE ANYI, dika mmiri si ekpuchi oke osimiri.

15 "Ahuhu diri onye ahụ na-enye onye agbataobi ya mmanya, nke na-anogide na-agbanyere ya mmanya tutu ruo mgbe mmanya bidoro igbu ya, ka o si otu a hu oto ya anya.

16 Ihere ga-anochi otuto na nsopuru i nwere. Nuọ ka i buru onye mmanya na-egbu.

N'ih i na iko di n'aka nri ONYENWE ANYI na-abiakwute gi. Ihere ga-anochikwa anya otuto gi.

17 Ihe ike ahụ i mere Lebanon ga-abiakwasikwa gi.

Mbibi i bibiri anumanu di iche iche ga-emekwa ka egwu ju gi obi.

N'ih i na i wusiala obara otutu mmadu, bibi ala na obodo di iche iche, bibiekwa ndi niile bi n'ime ha.

18 "Gini bu uru arusi bara ebe o bu aka mmadu kpuru ya?

Kedu uru igwe a kpuru akpu bara, bu nke na-ekwu okwu ugha?

N'ih i na onye na-atukwasị ha obi na-atukwasị obi ya n'ih e ahụ aka ya rputara, n'ih i na o bu arusi na-enweghi ike ikwu okwu ka o mere.

19 Ahuhu diri onye ahụ na-agwa osisi okwu si, 'Diri ndu.'

Ma o bu nkume nke na-apughị ikwu okwu, "Teta n'ura.'

O nwere ike izi mmadu ihe?

Lee, o bu ihe eji olocha na olaedo machie, ma o dighi nkuume obula di n'ime ya."

20 Ma ONYENWE ANYI no n'ime ulonso ukwu ya.

Ya mere, ka uwa niile dere duu n'ihu ya.

3

Ekpere Habakuk

¹ Nke a bụ ekpere Habakuk onye amụma kpere. Ọ dị n'usoro *Shiginot*. Nke a bụ ihe ọ kwuru.

² ONYENWE ANYỊ anụla m ihe niile e kwuru banyere ude gị.

Ịdị ukwuu nke ọrụ gị niile na-emekwa ka m dere duu n'egwu n'ihu gị, ONYENWE ANYỊ.

Mekwaa ya ọzọ n'oge nke anyị,
mekwaa ka anụ akụkọ ya n'ogbo anyị.
N'oke iwe gị chetakwa ebere.

³ Chineke si na Teman bịa,
Onye Nsọ ahụ sikwa n'ugwu Paran.

Sela

Ebube ya na-ekpuchi eluigwe,
otuto ya jupụtakwara n'ụwa.

⁴ Ịma mma ya na-achapụta dika ihe anyanwụ ututu,
ihe na-enwuputa site n'aka ya,
ọ bụkwa n'ebe ahụ ka e zoro ike ya.

⁵ N'ihu ya ka ajọ ọrịa na-eefe efe na-aga,
oke mbibi na-esokwa ya n'azụ.

⁶ O guzoro ọtọ yọgharịa ụwa;
o lere anya, mee ka mba niile maa jijiji.

Ugwu ukwu ochie ahụ niile dara,
ugwu nta ochie ndị ahụ dakwara.
N'ihu na ụzọ ya ga-adigide ruo mgbe niile ebighị ebi.

⁷ Ahurụ m ụlọ ikwu nke Kushan ka ha nọ ọnọdu ụbọchị ọjọọ,
na ebe obibi ndị Midia ka ha nọ na oke ahụ ụfụ.

⁸ Ọ bụ osimiri, ka gị bụ ONYENWE ANYỊ were iwe megide?
Ọnụma gị, ọ dị ukwuu megide iyi niile?

Oke iwe gị ọ bụ megide oke osimiri
mgbe ị nọkwasịrị n'elu inyinya gị,
nakwa n'elu ụgbọ inyinya ị wetara ndị nke gị mmeri?

⁹ Ị kpughepuru ụta gị,
kpọọ oku ka a chitara gị otutu àkụ.

Sela

Ị ji osimiri dị iche iche kewaa ụwa.

¹⁰ Mgbe ugwu niile huru gị ha nyagharịrị onwe ha n'ihu ihe mgbu bjakwasịrị ha.
Oke mmiri ozuzo gabigakwara.
Ogbu mmiri mere ka olu ya daa ụda,
buliekwa ebili mmiri elu.

¹¹ Anyanwụ na ọnwá guzokwara duu na mbara eluigwe,
mgbe ha huru ihe nke àkụ gị,
mgbe ha huru amụma nke ụbe gị gburu.

¹² Ị sitekwa n'ọnụma gị zọgharịa ije n'ụwa,
sitekwa n'iwe gị zochaa mba dị iche iche dika ọka.

¹³ Ị putara izoputa ndị gị,
izoputa onye ahụ ị tere mmanụ.

Ị zopịara isi onyendu nke ala ajọ omume ahụ,

gbawa ya ọtọ site n'isi ruo n'ụkwu.

14 Ọ bụ ụbe ya ka i ji mawaa ya isi,
mgbe ndị dike n'agha ya biara dika oke ifufe ichusa anyị,
mgbe ha si n'obi uto ha chee na ha na-aga iripia ndi ogbenye e wedara n'ala,
bu ndi na-ezo onwe ha.

15 I chirila inyinya gi zoọ ije n'oke osimiri,
kpagharĩa mmiri ukwu ndi ahụ.

16 Amara m jijiji n'obi m mgbe m nuru ihe ndi a niile,
egbugbere onu m abuo kuko tara n'egwu,
okpukpu di m n'ahu malitere ire ure,
mee ka ukwu m maa jijiji.

Ma aga m eji ndidi chere ubochi ojoo ahụ
nke ga-abiakwasị ndi ahụ na-abia ibuso anyi agha.

17 A sikwari na osisi fiig amaghi ifuru,
na o dighi mkpuru di n'osisi vaini,
a sikwa na mkpuru osisi oliv ebilata
na ala ubi niile emeputaghi ihe oriri,
a sikwa na o dighi aturu di n'ogba anu,
na o dikwaghi ehi no n'ulo anumanu,

18 mu onwe m ga-anogide na-anuri onu n'ime ONYENWE ANYI.
Aga m etegharikwa egwu onu n'ime Chineke Onye nzoputa m.

19 Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI bu ike m,
o na-eme ukwu m abuo ka ha dika nke ele.*
O na-emekwa ka m zoọ ije n'ebe niile di elu.
Nke a diri onyeisi abu, n'ubo akwara m di iche iche.

---

* 3:19 3:19 Idi ngwa n'igba oso

Zefanaya

¹ Okwu ONYENWE ANYI nke rutere Zefanaya, nwa Kushi, nwa nwa Gedaliya, bu nwa Amaraya. Amaraya bu nwa Hezekaya. Ozi a biara n'oge Josaya nwa Amon, bu eze Juda.

Ikpe omuma diri uwa niile n'ubochi nke Onyenwe anyi

² "Aga m azachapu ihe niile site n'elu uwa,"

Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

³ "Aga m azachapu mmadu na anumanu.

Aga m azachapu umu anu ufe niile nke di n'eluigwe, zachapukwa azu niile nke di n'osimiri, na arusi niile di iche iche nke na-eme ka ndi ajo mmadu suo ngongo."

"Mgbe m kpochapuru* mmadu niile site n'elu uwa,"

otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri.

Ahuhu diri Juda

⁴ "Aga m esetipu aka m megide Juda, megidekwa ndi niile bi na Jerusalem.

Aga m ebipukwa ndi niile na-eke Baal foduru n'ebe a, na aha ndi nchujaja arusi niile, ma ndi nchujaja niile na-ekpere arusi,

⁵ bu ndi ahụ niile na-anọ n'elu ulọ ha na-akpo isiala nye onwa na kpakpando,

ha na ndi ahụ niile na-akporo Onyenwe anyi isiala, na-eji aha ya n'anụ iyi, ma na-ejikwa Milkom† na-anụ iyi,

⁶ na ndi ahụ niile na-alaghachi azu site n'iso ONYENWE ANYI, na ndi ahụ na-adighi achọ ONYENWE ANYI, maobu juta ase site n'aka ya."

⁷ Dere duu n'ihu Onye kachasi ihe niile elu, bu ONYENWE ANYI n'ihia na ubochi ikpe ya ahụ di egwu na-abia nso.

ONYENWE ANYI ejikerela ichu aja; o doola ndi o kporo oriri nso.

⁸ "N'ubochi ichu aja nke ONYENWE ANYI ahụ, aga m ata ndisi niile

na umu eze niile,

na ndi niile na-eyi uwe

e si na mba ozo bubata ahuhu.

⁹ N'ubochi ahụ, aga m ata ha ahuhu

bu ndi niile na-adighi azo ukwu n'onu uzo mbata,‡§

ndi ji ihe ike na aghugho

na-emejuputa ulo arusi ha.

¹⁰ "N'ubochi ahụ,"

otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya,

* **1:3** 1:3 Maobu, lara mmadu niile n'iyi † **1:5** 1:5 Maobu, Molek ‡ **1:9** 1:9 Ndi na-amafe mbata onu uzo

§ **1:9** 1:9 Guo 1Sa 5:5

“olu iti mkpu akwa ga-esite n’Onu Uzọ Ama Azu daa,
mkpu nke ikwasi akwa ike ga-ada site n’ebe obibi ọhuru ahụ,
na uzu oke ntiwa site n’ugwu nta niile.

11 Kwasienu akwa ike unu ndi niile bi n’akuku ebe ahia di;
n’ihi na a ga-egbuchapu ndi ahia unu niile.

Ndi niile na-eji ọlọcha azu ahia ka a ga-ebibi.

12 N’oge ahụ, aga m eji oriọna nyobanyechaa anya n’akuku niile nke Jerusalem.

Aga m ata ndi ahụ niile na-anọ n’ahụ di juu ahuhu,
bu ndi ahụ ọdoro dika ike mmanya a nufoduru anufo,
ndi na-eche n’obi ha si, ‘O nweghi ihe ONYENWE ANYI ga-eme anyi,
maobu ihe oma, maobu ihe ojo.’

13 Aku ha ga-abu ihe a kwakoro n’ike,
a ga-akwatukwa ulo ha niile.

O bu ezie na ha ga-ewu ulo,

ma ha agaghi ebi n’ime ha;

o bu ezie na ha ga-ako ubi vaini,

ma ha agaghi anu mmanya si na ha.”

Ubochi ukwu nke ONYENWE ANYI

14 Oke ubochi ONYENWE ANYI na-abia nso,
o na-abiakwa osiiso.

Gee nti! Iti mkpu akwa nke ubochi ONYENWE ANYI ga-adi ilu nke ukwu.

A ga-anukwa uzu ndi bu dike n’agha n’ebe ahụ.

15 Ubochi ahụ ga-abu ubochi onuma,
ubochi ahuhu na mkpagbu,
ubochi nsogbu na mbibi,
ubochi ochichiri na oke obi ojo,
ubochi igwe oji, na oke ochichiri,

16 ubochi opi ike na iti mkpu agha
imegide obodo niile e wusiri ike,
na imegide akuku ulo elu niile.

17 “Aga m eme ka oke nhuju anya biakwasi ndi mmadu,

mee ka ha jeharia dika ndi kpuru isi,

n’ihi na ha emehiela megide ONYENWE ANYI.

A ga-awusikwa obara ha dika uzuzu,
tufukwaa anu ahụ ha dika nsi anu.

18 Ọlọcha na ọlaedo ha
agaghi azoputa ha
n’ubochi onuma nke ONYENWE ANYI ahụ.”

A ga-erechapu uwa niile

site n’oku ekworo ya,

n’ihi na o bu na mberede

ka o ga-eme ka ndi niile bi n’uwa gwusia.

2

E kpere Juda na Jerusalem ikpe ha na mba niile

Oku akporo Juda ka o chegharia

1 Chikotaanu onwe unu, e, chikotaanu onwe unu,

unu ndi mba ihe ihere diri.
² Tupu ukpuru ahụ ewere onodu,
 a chipu ubochi ahụ dika igbugbo oka nke ikuku na-ebufu,
 tupu iwe oku Onyenwe anyi
 abiakwasị gi,
 tupu ubochi onuma nke ONYENWE ANYI
 abiakwasị gi.
³ Choonu ONYENWE ANYI, unu ndi niile di umeala n'obi no n'ala ahụ,
 unu bu ndi na-eme ihe o nyere n'iwu.
 Gbasoonu ezi omume, gbasoonu idi umeala n'obi,
 ma eleghi anya, a ga-echebe unu
 n'ubochi iwe ONYENWE ANYI.

Ahuhu diri Filistia

⁴ N'ihia na o nwekwaghi ndi ga-ebi n'obodo Gaza,
 obodo Ashkelon ga-atogboro n'efu.
 N'etiti ehie ka a ga-ekpochapu ndi niile bi n'Ashdod;
 a ga-ehopukwa Ekron.
⁵ Ahuhu diri unu ndi bi n'akuku oke osimiri,
 unu bu ndi Keret;
 okwu ONYENWE ANYI na-emegide unu,
 Kenan, ala ndi Filistia.
 O siri, "Aga m ala gi n'iyi,
 ruo na o dighi onye ga-afodu ndu n'ime gi."
⁶ Ala nke di n'akuku oke osimiri ahụ,
 ga-aghọ ebe ahia juputara nye ndi ozuzu aturu
 na ogba igwe ewu na aturu.
⁷ Ala nke di n'akuku oke osimiri
 ga-aghọ ala nke ndi ahụ foduru na Juda,
 ebe ha ga-achotara anu ulo ha ahia.
 Ha ga-anokwa n'ulo ndi Ashkelon nke togboro n'efu,
 dinaa ala zuru ike n'oge uhuruchi.
 ONYENWE ANYI Chineke ha ga-elekota ha,
 mekwaa ka ha nwetaghachi ihe nketa ha niile.

Ahuhu diri Moab na Amon

⁸ "Anula m okwu ojoo niile, nke ndi Moab,
 na ikwa emo niile nke ndi Amon,
 nukwa ibasi mba ike ha megide ndi nke m
 na-anya isi na ha ga-ewere ala ha.
⁹ N'ihia ya, dika m na-adi ndu,"
 otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile,
 bu Chineke Izrel, kwubiri ya,
 "aghaghi m ime ka Moab diri ka Sodom,
 mekwaa ka Amon dika Gomora.
 Ha ga-aghọ ala ebe ahia na-adi ogwu ogwu na-eru, ebe olulu nnu juputara,
 na ebe togboro n'efu ruo mgbe ebighi ebi.
 Ndi m, ndi foduru ga-akwakoro akunuba ha,
 ndi foduru ndu na mba m ga-eketa ala ha."

¹⁰ Ihe ndi a bu ugwo oru ha ga-anata n'ihia inya isi ha,
 na n'ihia nkocha na ikwa emo ha megide

ndị nke ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile.

11 Onye dị egwu ka ONYENWE ANYỊ ga-abụ n'ebe ha nọ,
mgbe ọ lara chi niile nke ụwa n'iyi.

Mba niile dị n'ebe dị anya ga-akpọ isiala nye ya,
onye ọbụla n'ala nke aka ya n'ụwa niile.

Ahụhụ dịri Kush

12 "Unu ndị Itiopia,*
a ghaghị iji mma agha gbuo unu."

Ahụhụ dịri Asiria

13 Ọ ga-esetipụ aka ya megide ndị bi n'akụkụ ugwu,
laa Asiria n'iyi.

Ninive ga-aghọ ebe togboro n'efu,
ọ ga-aghokwa ala kporo nkụ, dika ozara.

14 Igwe anumanu dị iche iche na igwe ehi ga-amakpu n'ebe ahụ,
ha na ihe e kere eke dị iche iche.

Ikwighikwighi nke ozara na okwolo
ga-anọ onodu abali n'isi ogidi ya niile ahụ.

Uda olu ha ka a ga-anụ site na mpio-ikuku,
mkpomkpọ aja ga-adị na mbata nke onu ụzọ niile,
ibo onu ụzọ niile e ji osisi sida mee ga-egherekwa oghe.

15 Nke a bụ obodo ukwu ahụ, nke na-anuri onu oriri,
nke na-ebikwa na-enweghi ihe egwu obula;

nke na-asị onwe ya,

"Ọ bụ mụ onwe m! Ọ dighi onye ozo ma ewezuga m."

Ma ugbu a, lee otu o si buru ebe togboro n'efu;
lee ka o si buru ebe umu anu ohia bi.

Onye obula si n'akuku ya na-agafe aghaghị ima osu,
ma fufekwaa isi ya.

3

Odinihu Jerusalem

1 Ahuhu diri obodo ahụ ndi mmegbu,
na ndi na-enupu isi, na ndi ruru aru juputara n'ime ya.

2 Ọ naghị ege onye obula nti,
ọ dighi anabata ido aka na nti.

Ọ dighi atukwasị ONYENWE ANYI obi,
ọ dikwaghị abiakwute Chineke ya nso.

3 Ndiisi nọ n'etiti ya

dika odum na-agbo uja,
ndi okaikpe ya dika nkita ohia na-achụ nta anyasi,
nke ihe ọ chutara na nta adighi anọ tutu chi aboo.

4 Ndi amuma ya bu ndi ndu ruru aru,
ha bukwa ndi aghughu.

Ndi nchujaja ya na-emeru ebe nsọ
na-ejikwa ike emebi iwu.

5 Ma ONYENWE ANYI, onye nọ n'etiti ya bu onye ezi omume.

Ọ nakwaghị eme ihe ojoo.*

Ututu niile ka ọ na-eme ka ikpe ziri ezi ya puta ihè;

* 2:12 2:12 Maobu, Kush * 3:5 3:5 Maobu, ihe na-ezighi ezi

ọ dịkwaghị onye ga-eme ka ha tụọ egwu.”

14 Bụọ abụ, gị nwaada Zayon;
tie mkpu, gị Izrel.

Ñurịa ọñụ, e, jiri obi gị niile ñurịa ọñụ,
gị nwaada Jerusalem.

15 N’ihi na ONYENWE ANYỊ ewezugala ahụhụ dīrī gī,
chughachikwa ndi iro gī azu.

ONYENWE ANYỊ, onye bụ Eze Izrel, nọ n’etiti gī.
Ị gaghị atukwa egwu ihe ọjọọ ọzọ.

16 N’ubochi ahụ,
ihe a ga-agwa Jerusalem ga-abụ,
“Atula egwu, gị Zayon,
ekwela ka aka gị daa mba.

17 ONYENWE ANYỊ bụ Chineke gī nọ n’etiti gī,
ọ bụ Dike n’agha nke na-enye mmeri.

Ọ ga-eji ọñụ nwee mmasi na ahụ gī;
n’ihi ihunanya ya, ọ gaghị abakwara gī mba,*
kama ọ ga-eji oke iti mkpu abụ ñurịa ọñụ n’ebe ị nọ.”

18 “N’ubochi mmemme a kara aka,
aga m ewepuru gī odachi iru uju,
nke bụ ibu aru na ihe ita uta dīrī gī.

19 N’oge ahụ,
aga m emesi ndi ahụ niile na-emegbu gī ike.

Aga m azoputa ndi ukwu ruru,
chikotakwa ndi niile e mere ka ha gaa biri n’ala ndi ọzọ.

Aga m agbanwe ihere ha ka ọ buru ihe otuto
n’ihe na-ewu ewu n’uwa ebe ha natara ihere.

20 N’oge ahụ, aga m akpolata unu n’ulo;
mgbe m ga-akpokota unu ọñụ.

Aga m eme ka unu na-ewu ewu
ka unu nwekwaa otuto n’etiti mmadu niile bi n’uwa,
mgbe m ga-eweghachi ihe oma unu
n’ihu anya unu.”

Ka ONYENWE ANYỊ kwuru.

* 3:17 3:17 Maobu, ọ ga-eme ka idi oheru

Hegai

Oku maka iru ulo ONYENWE ANYI

¹ Ozi ONYENWE ANYI, nke rutere Hegai onye amuma, nke o ziri Zerubabel nwa Shealtiel, onye na-achi Juda, na Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchujaja. Ozi a rutere ya n'afọ nke abuo nke ochichi eze Daraios, n'ubochi nke mbu n'onwa nke isii.

² Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile na-ekwu, "Ndi a na-asị, 'N'oge ahụ erubeghi mgbe anyi ga-ewu ulonso ukwu ONYENWE ANYI.'"

³ Mgbe ahụ, okwu ONYENWE ANYI biara site n'onu Hegai, onye amuma na-asị, ⁴ "Nke a o bu oge unu onwe unu ji ebi n'ulo unu e ji osisi machie, mgbe ulonso ukwu a nogidere na-adakposi?"

⁵ Ugbu a, ihe a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile na-ekwu, "Lezienu uzo unu anya. ⁶ Unu na-agma mkpuru, ma na-enweta naani ihe ntakiri. Unu na-eri nri, ma ihe unu na-eri adighi ezuru unu. Unu na-anu ihe onunu ma unu adighi anuju afọ ka o si mmasi unu. Unu na-eyikwasị onwe unu uwe, ma o dighi achu unu oyi. Unu na-anata ugwo oru, maobu n'akpa puru epu ka unu na-etinye ya."

⁷ Ihe a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile na-ekwu, "Chezienu echiche banyere ndu unu. ⁸ Jeenu n'elu ugwu, wedata osisi, jiri ya wuo ulonso ukwu ahụ. Mgbe ahụ, obi ga-atọ m uto na ya, a ga-asopukwara m n'ebe ahụ." O bu ihe ONYENWE ANYI kwuru. ⁹ "Unu na-ele anya ihe ukwu, ma lee, o bu naani ihe ntakiri ka o putara. Mgbe unu welatara ha n'ulo, a fufusiri m ha niile. Nke a o bu n'ihigini?" Otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuputara. "O bu n'ihigini na ulonso ukwu m, nke nogidere na-abu mkpomkpo ebe, ma onye obula n'ime unu na-agba mbu iru naani ihe gbasara ulo nke aka ya. ¹⁰ Ya mere, n'ihigini unu ka eluigwe ji jide igirigi ha, ala ejidekwala ihe omume nke ubi. ¹¹ Akpola m ka okpomoku biakwasị n'ala ubi niile nakwa n'elu ugwu niile, n'elu oka na mmanya ohuru, mmanu oliv na ihe niile nke ala na-emeputa. Ka o biakwasị mmadu na anumanu niile, nakwa ihe niile unu dogburu onwe unu n'oru inweta."

¹² Mgbe ahụ, Zerubabel nwa Shealtiel, na Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchujaja, na ndi niile foduru, nara nti n'olu ONYENWE ANYI Chineke ha, na n'ozu Hegai onye amuma, dika ONYENWE ANYI Chineke ha zitere ya. Ndi Izrel niile tukwara egwu ONYENWE ANYI.

¹³ Mgbe ahụ Hegai, onyeozu ONYENWE ANYI, ziri ndi mmadu ahụ niile ozi Onyenwe anyi, si: "Mu onwe m nonyeere unu," otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara. ¹⁴ Ya mere, ONYENWE ANYI kwaliri mmuo Zerubabel nwa Shealtiel, onye na-achi Juda, na mmuo Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchujaja na mmuo ndi niile ahụ foduru n'ala ahụ. Ha niile biara bido oru n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke ha, ¹⁵ n'ubochi nke iri abuo na ano, n'onwa nke isii.

Ebube nke ulo ohuru ahụ nke ekwere na nkwa

O bu n'afọ nke abuo, nke ochichi eze Daraios,

2

¹ n'ubochi nke iri abuo na otu, n'onwa nke asaa, okwu ONYENWE ANYI si n'onu onye amuma Hegai biakwa na-asị: ² "Gwa Zerubabel nwa Shealtiel, onye na-achi Juda, na Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchujaja, na ndi Izrel ahụ foduru n'ala ahụ si: ³ 'Onye n'ime unu nwere ike icheta otu ulonso ukwu nke mbu si di ebube? O di aana n'anya unu ugbu a? O bu na o dighi unu ka ihe efu ugbu a. ⁴ Ma ugbu a nwee

obi ike Zerubabel,' ka ONYENWE ANYI kwuru. 'Nwekwaa obi ike gi Joshua onyeisi nchujaja, nwa Jehozadak. Nwekwaanụ obi ike unu ndi niile bi n'ala a.' Ka ONYENWE ANYI kwuru. 'Rụonụ orụ n'ih i na anonyeere m unu,' ka ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu. ⁵ 'Nke a bụ ihe merenụ mgbe mụ na unu gbara ndu n'oge ahụ unu si n'Ijpt pụta. Mmụọ m na-anogidekwa n'etiti unu. Unu atula egwu.'

⁶ "N'ih i na ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, 'O foduru otu ugbo, nwa oge nta gasia, aga m ayogharị eluigwe na uwa, na osimiri na ala akorọ. ⁷ Aga m ayogharikwa mba niile; ihe mba niile na-achosi ike ga-abia. Aga m eme ka ulọ a juputa n'ebube,' o bụ ihe ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru. ⁸ 'Olaocha niile na olaedo niile, bụ nke m.' O bụ ihe ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile kwuputara. ⁹ 'Ebube nke ulọ a ga-adị ukwu kari ebube nke mbu,' o bụ ihe ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru. 'O bukwa n'ebe a ka m ga-enye oganihu na udo,' otu a ka ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile kwubiri ya."

Ngozi maka ndi ruru aru

¹⁰ N'ubochi nke iri abuo na anọ, n'onwa itoolu, nke afo abuo, nke ochichi eze Daraios, okwu ONYENWE ANYI biakwutere onye amuma, bu Hegai. ¹¹ "The ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, 'Juo ndi nchujaja ihe iwu na-ekwu. ¹² O buru na mmadu etinye anu e doro nsọ n'akpa uwe ya, o burukwa na uwe ahụ anu nsọ ahụ di n'ime ya emetu achicha, maobu ofe, maobu nri ozọ di iche, mmetu uwe ahụ meturu ha o ga-eme ka ha diri nsọ?'"

Ndi nchujaja zara si: "Mba!"

¹³ Mgbe ahụ Hegai kwukwara, "O buru na mmadu emeruo onwe ya site n'imetu onye nwuru anwu aka, mesia metu otu n'ime ihe ndi a aka, o ga-abu ihe ruru aru?"

Ndi nchujaja zara si, "E, o ga-abu ihe ruru aru."

¹⁴ Mgbe ahụ Hegai kwuru si, "'Otu a ka mba a na ndi bi n'ime ya di n'ihu m. Ihe obula aka ha ruputara na onyinye obula ha nyere bu ihe ruru aru.' O bu ihe ONYENWE ANYI kwuru.

¹⁵ "Ma ugbo a, chezienụ echiche banyere ihe ndi ga-emenụ site taa gaa n'ihu. Tuleenụ otu ihe si di tupu adonye otu nkume n'elu ibe ya n'ulonso ukwu nke ONYENWE ANYI. ¹⁶ Kedu onodu unu? Mgbe mmadu biara n'ebe o debere otutu iri efere oka abuo, ihe o na-ahu bu naani otutu efere oka iri. O burukwa na o bia n'ebe inara mmanya ka o were iri ite mmanya ise, o bu naani iri ite mmanya abuo ka o ga-enweta. ¹⁷ Eji m oria na-eripia ihe ubi, na omuma ebu, na mkpuru mmiri igwe bibie oru aka unu niile; ma unu aloghachikwuteghi m,' o bu ihe ONYENWE ANYI kwuputara. ¹⁸ 'Ma site n'ubochi taa gaa n'ihu, site n'ubochi taa bu iri ubochi anọ nke onwa itoolu, chenu echiche banyere ubochi a bu ubochi a toro ntoala ulonso ukwu ONYENWE ANYI. Chezienụ echiche banyere ya. ¹⁹ O ka nwere mkpuru oghigha unu nwere n'oba unu? Ozokwa, osisi vaini, osisi fiig, osisi pomegranet na osisi oliv amighi mkpuru, ruo ugbo a.

"Ma site n'ubochi taa gaa n'ihu aga m agozi unu.'"

Zerubabel mgbaaka akara ONYENWE ANYI

²⁰ Okwu ONYENWE ANYI biakwutere Hegai nke ugboro abuo, n'ubochi nke iri abuo na anọ nke onwa ahụ, si, ²¹ "Gwa Zerubabel, onye na-achi juda si ana m aga iyogharị eluigwe na uwa. ²² Aga m akwatu ocheeze alaeze di iche iche, ana m agakwa imebi ike alaeze nke mba di iche iche. Aga m akwatu ugbo inyinya n'ala na ndi na-anya ha; inyinya na ndi na-agba ha ga-adakwa. Onye obula ga-adakwa site na mma agha nke onye otu ya.

²³ "N'ubochi ahụ,' ka ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu, 'Aga m ewere gi bu onyeozu m Zerubabel nwa Shealtiel,' o bu ihe ONYENWE ANYI kwuru,

'mee gi ka i di ka mgbaka akara m, n'ihi na ahoro la m gi,' O bu ONYENWE ANYI,
Onye puru ime ihe niile na-ekwu."

Zekaraya

Loghachitanu n'ebe ONYENWE ANYI no

¹ N'onwa nke asato, n'afọ nke abuo nke ochichi eze Daraios, okwu ONYENWE ANYI ruru Zekaraya nwa Berekaya, nwa Ido, bu onye amuma nti, na-asi,

² "ONYENWE ANYI were oke iwe megide nna unu ha. ³ N'ihia ya, gwa ha, ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, na-ekwu. 'Loghachikwutenu m,' otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuputara, 'Mu onwe m kwa ga-aloghachikwute unu.' O bu ihe ONYENWE ANYI Onye puru ime ihe niile, na-ekwu.

⁴ Unu adila ka ndi nna unu ha, ndi amuma mbu kporo oku si, Otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuputara: 'Sitenu n'uzo ojo unu na ajo omume unu chigharia' ma ha achoghi inu maobu gee m nti, otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara.

⁵ Olee ebe ka nna nna unu ha no ugbo a? Ndi amuma ahụ, ha na-adi ndu ruo mgbe ebighi ebi? ⁶ O bu na okwu m na iwu bu nke m nyere umu ohu m ndi amuma, o bu na ha emezughi n'ebe ndi nna nna unu ha no?

"Mgbe ahụ, ha cheghariri ma kwuo, 'ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, emesola anyi mmeso dika uzo anyi na omume anyi si di. O mekwara ya dika o si zube na o ga-eme ya.'"

Nwoke no n'etiti osisi mietul

⁷ N'ubochi nke iri abuo na ano, nke onwa iri na otu, bu onwa Shebat, n'afọ abuo nke ochichi eze Daraios, okwu ONYENWE ANYI ruru Zekaraya onye amuma, bu nwa Berekaya, nwa Ido nti, na-asi:

⁸ N'abali ahụ, ahuru m n'ohu, otu nwoke na-agba inyinya na-acha obara obara. O guzokwa n'etiti osisi mietul, nke di n'ebe miri emi nke mgbawa di n'ala. N'azu ya, otutu inyinya na-acha obara obara, ndi na-acha ka ahia kporo nku, na ndi na-acha ocha dikwa.

⁹ Ajuru m, "Nna m ukwu, gini bu ihe ndi a?"

Mmuo ozi ahụ nke na-agwa m okwu siri m, "Aga m egosi gi ihe ha bu."

¹⁰ Mgbe ahụ onye ahụ guzo n'etiti osisi mietul ndi ahụ siri, "Ndi a bu ndi ONYENWE ANYI zitere ka ha jeharia n'awa niile."

¹¹ Ha siri mmuo ozi nke ONYENWE ANYI nke na-eguzo n'etiti osisi mietul ahụ, "Anyi ejehariala n'awa niile, ma lee anyi choputara na uwa niile no n'udo, dikwa juu."

¹² Mgbe ahụ, mmuo ozi nke ONYENWE ANYI siri, "ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, o bu ruo ole mgbe ka i ga-anogide hapu imere Jerusalem na obodo niile nke Juda ebere, bu obodo i na-eweso iwe iri afọ asaa ndi a gara aga?" ¹³ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI gwara mmuo ozi ahụ guzo na-agwa m okwu, okwu nkasiobi na okwu oma di iche iche.

¹⁴ Mgbe ahụ, mmuo ozi ahụ no na-agwa m okwu gwara m si, "Kwusaa ozi a, otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru si, 'Ekworo m di ukwuu n'ebe Jerusalem na Zayon no, ¹⁵ ma iwe m di ukwuu megide ndi mba niile ahụ onwe ha juru afọ. N'ihia na mgbe iwe m di nta, ha nyere aka ime ka ahuhu ahụ karia njo.'

¹⁶ "N'ihia ya, ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, 'Aga m eji obi ebere loghachi na Jerusalem. N'ebe ahụ kwa ka a ga-ewughari ulonso ukwuu m. A ga-esetikwa eriri e ji atụ ihe n'elu Jerusalem.' Otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwubiri.

17 “Kwusaakwa ọzọ, otu a ka ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru. ‘Oganihu ga-adịkwa n’obodo m niile ọzọ.* ONYENWE ANYỊ ga-akasi Zayon obi ọzọ, ma họtakwa Jerusalem.’”

Mpi anọ na ndị ọkpụ ụzụ anọ

18 Mgbe ahụ, eweliri m anya m abụọ elu hụ mpi anọ. 19 Ajuru m mmụọ ozi ahụ na-agwa m okwu si, “Gini ka ihe ndi a bu?”

Ọ siri m, “Ndi a bu mpi ndi ahụ chusasiri Juda, na Izrel, na Jerusalem.”

20 Mgbe ahụ, ONYENWE ANYỊ gosiri m ndi ọkpụ ụzụ anọ. 21 Asiri m, “Gini ka ndi na-abia ime?”

Ọ zaghachiri m, “Ndi a bu mpi anọ ndi ahụ chusasiri Juda, ime ka onye obula ghara inwe ike iwelite isi ya. Ma ndi a abiala imenye ha ujo, na ituda mpi mba niile, bu ndi ahụ buliri mpi ha imegide ala Juda, na ichusa ndi ya.”

2

Nwoke ji Ihe otutu

1 Mgbe m weliri anya m, ahuru m otu nwoke ji eriri ihe otutu n’aka ya. 2 Ajuru m, “Ebee ka i na-aga?”

Ọ siri m, “Ana m aga itu Jerusalem, ichota idi ogologo ya, na idi obosara ya.”

3 Mgbe mmụọ ozi na-ekwuru m okwu na-apu, mmụọ ozi ọzọ biara izute ya, 4 ọ siri ya, “Gbaa ọsọ, gwa nwa okorobia ahụ, si, ‘Obodo na-enweghi mgbidi ka Jerusalem ga-abu, n’ihi otutu igwe mmadu na anumanu ga-ejuputa n’ime ya. 5 Ma mu onwe m ga-aburu ya mgbidi oku nke ga-agba ya gburugburu.’ Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri. ‘Aga m agho ebube n’etiti ya.’

6 “Bia, lee anya! Sitenu n’ala di n’ugwu gbapu,” otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuputara, “n’ihi na achusasiri m unu nye ikuku anọ nke eluigwe,” otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri.

7 “Bianu, unu ndi bi na Zayon. Gbalaganu, unu ndi bi n’ala nke ada Babilon.” 8 N’ihi na otu a ka ONYENWE ANYỊ, Onye puru ime ihe niile kwuru, “Mgbe Onye ahụ di ebube zipuru m iga megide mba ndi ahụ niile kwakoro ihe unu. N’ihi na onye obula meturu unu aka bu mkpuru anya m ka o na-emetu aka. 9 Aghaghi m iweli aka m imegide ha, meekwa ka ndi ohu ha kwakoro ihe niile ha nwere. Mgbe ahụ, unu ga-amata na o bu ONYENWE ANYỊ, Onye puru ime ihe niile zitere m.

10 “Tie mkpu onu, ka obi tokwaa gi utu, gi Ada Zayon. N’ihi na ana m abia ibi n’etiti gi,” otu a ka ONYENWE ANYỊ kwubiri. 11 “N’ubochi ahụ, otutu mba di iche iche ga-adinyere ONYENWE ANYỊ, burukwa ndi nke m. Aga m ebi n’etiti gi, i ga-amatakwa na ONYENWE ANYỊ, Onye puru ime ihe niile zitere m ka m biakwute gi. 12 ONYENWE ANYỊ ga-eketa Juda dika oke ya n’ime ala ahụ di nsọ. Ọ ga-ahorokwa Jerusalem ọzọ. 13 Derenu duu n’ihu ONYENWE ANYỊ, unu mmadu niile, n’ihi na o sitela n’ebe obibi ya di nsọ kpalie onwe ya.”

3

Uwe di ọcha maka onye nchujaja

1 Mgbe ahụ, o gosiri m Joshua onyeisi nchujaja ka o na-eguzo n’ihu mmụọ ozi nke ONYENWE ANYỊ, na ekwensu ka o na-eguzo n’aka nri ya ibo ya ebubo. 2 ONYENWE ANYỊ siri ekwensu, “ONYENWE ANYỊ basiere gi mba ike, gi ekwensu. ONYENWE ANYỊ, onye họtara Jerusalem, basiere gi mba ike. Nwoke a, o bughị oloko oku na-ere ere, nke e si n’ime oku guputa?”

* 1:17 1:17 Obodo m niile ga-esite n’uba basaa ọzọ

³ Mgbe Joshua guzo n'ihu mmuọ ozi ahụ, uwe ya ruru unyi. ⁴ Mmuọ ozi ahụ gwara ndị ahụ guzo ya n'ihu, "Yipụnụ ya uwe a ruru unyi."

Mgbe ahụ, ọ gwara ya okwu sị, "Lee, ewepụla m mmehie gị, ma ugbo a, aga m eyikwasị gị uwe mmemme ndị a."

⁵ Ekwuru m, "Ka ha were ezi akwa okike dī ọcha kee ya n'isi." Ya mere ha weere akwa okike dī ọcha kee ya n'isi, yikwasịkwa ya uwe ọhụrụ. Mmuọ ozi ONYENWE ANYỊ guzokwa n'ebe ahụ.

⁶ Mgbe ahụ, mmuọ ozi nke ONYENWE ANYỊ nyere Joshua ndumọdụ sị, ⁷ "The ndị a ka ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, 'Ọ bụrụ na i jee ije n'uzo m niile, ọ bụrụkwa na i debe ihe niile m nyere gị n'iwu, ị ga-abụ onyeisi ezinaụlọ m, ị ga-elekota ụlonsọ m anya, aga m enyekwa gị onodu n'etiti ndị a niile guzo n'ebe a."

⁸ "Gee m ntị, gị Joshua, onyeisi nchụaja na unu ndị nchụaja ndị ọzọ nọ n'ihu gị, ndị bụ ihe ngosi banyere ihe ọma niile nke gaje ịbịa. Agaje m ịkpota nwaodibo m, onye bụ Ngalaba ahụ. ⁹ Lee, nkume nke m guzobere n'ihu Joshua. Nkume ahụ nwere akukụ* asaa n'ahụ ya, aga m egbunye akara dee ihe n'elu ya. Aga m ewezugakwa mmehie nke ala a n'otu ụbọchị.' Ọ bụ ihe ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru.

¹⁰ "N'ụbọchị ahụ, onye ọbụla n'ime unu ga-akpobata mmadu ibe ya, ka ọ bịa soro ya nodu n'okpuru osisi vainị ya, na n'okpuru osisi fiig ya.' Otu a ka ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile kwubiri ya."

4

Osisi oliv abuo na ihe idoba oriṅa

¹ Mgbe ahụ, mmuọ ozi ahụ nke na-agwa m okwu loghachiri kpotee m, dika e si akpote onye nọ n'ura. ² Ọ siri m, "Gini ka ị na-ahụ?"

Asiri m, "Ana m ahụ ihe idoba oriṅa e ji ọlaedo mee. O nwere okwa n'isi ya, nweekwa oriṅa asaa, nke na-enwu n'elu ya. Oriṅa asaa ndị a nweekwara okporo asaa e si agbanye mmanụ n'ime ha. ³ Ahukwara m osisi oliv abuo nke dī n'akukụ ihe idoba oriṅa ahụ. Otu dī n'otu akukụ ya, nke ọzọ, n'akukụ nke ọzọ."

⁴ A siri m mmuọ ozi ahụ na-ekwuru m okwu, "Nna m ukwu, gini ka nke a putara?"

⁵ Mmuọ ozi ahụ na-agwa m okwu siri m, "Ị na-ekwu na ị maghi ihe ha bu?"

Azara m sị, "Ee, nna m ukwu, amaghi m."

⁶ Ọ siri m, "Nke a bu okwu nke ONYENWE ANYỊ nye Zerubabel. 'Ọ bughị site n'ike, maobu site n'ume, kama ọ bu site na Mmuọ m,' ka ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru.

⁷ "Gini ka ị bu, gị ugwu dī ukwu? Ị ga-aghọ ala dī larị n'ihu Zerubabel. Mgbe ahụ, ọ ga-awaputa isi nkume ahụ site n'iti oke mkpu onu, 'Amara! Amara diri ya!'"

⁸ Mgbe ahụ, okwu ONYENWE ANYỊ ruru m ntị sị, ⁹ "Zerubabel wara ntala ụlonsọ ukwu a, ọ bu ya ga-ewuchakwa ya. Mgbe ahụ, ị ga-amata na ọ bu ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile zitere m ịbiakwute unu.

¹⁰ "Onye na-eleda ụbọchị ihe nta anya ebe ọ bu n'anya asaa nke ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile na-ejeghari na-elezu uwa dum, ga-anu onu mgbe ha huru nkume eji atụ mgbidi n'aka Zerubabel?"

¹¹ Mgbe ahụ, a siri m ya, "Gini bu osisi oliv abuo ahụ dī n'aka nri na n'aka ekpe ihe idoba oriṅa ahụ?"

¹² A sikwara m ya nke ugboro abuo, "Gini bu alaka osisi oliv abuo ndi a dī n'akukụ okporo ọlaedo abuo ahụ, nke e si na ha na-awaputa mmanu ọlaedo?"

¹³ Ọ siri m, "Ọ putara na ị maghi ihe ha bu?"

Asiri m, "Mba, nna m ukwu."

* 3:9 3:9 Maobu, ihu asaa

¹⁴ Mgbe ahụ, ọ siri m, “Ndi a bu mmadu abuo a hoputara tee mmanu, ife ya ofufe bu Onyenwe uwa niile.”

5

Akwukwo a fukoro afuko

¹ Ozokwa, eleliri m anya elu, ma hu akwukwo a fukoro afuko nke na-efeghari efeghari.

² O siri m, “Gini ka i na-ahu?”

Azara m, “Ahuru m akwukwo a fukoro afuko nke na-efeghari efeghari. Ogologo ya di mita iri, obosara ya dikwa mita ise.”

³ O gwara m, “Nke a bu obubu onu nke na-apu na-ejezu n’ala ahụ niile. N’ihi na dika e si detuo ya, n’otu akuku ya, a ga-esi n’ala a chupu ndi na-ezu ohi. Dika e si deekwa ya n’akuku nke ozo ya, onye o bu na-anu iyi ugha ka a ga-esitekwa n’ala ahụ chupu. ⁴ Ezipula m ya, otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwubiri, ‘O ga-abanye n’ulo onye o bu na-ezu ohi, na n’ulo ndi ji aha m na-anu iyi ugha. O ga-anogide n’ulo ahụ mebie ya kpamkpam. O ga-emebi osisi na nkume niile e ji wuo ulo ahụ.’”

Nwanyị nọ n’ime nkata

⁵ Mgbe ahụ, mmuo ozi ahụ na-agwa m okwu biakwutere m si, “Lelie anya gi elu huru ihe na-aga iputa ihè.”

⁶ Asiri m, “Gini ka o bu?”

O siri, “O bu nkata.”* O kwukwara, “Nke a bu mmehie nke ndi niile bi n’ala a.”

⁷ Ngwangwa, e kpughepuru okwuchi nkata ahụ, ma lee, ahuru m otu nwanyi noduru odu n’ime ya. ⁸ O siri, “Nke a bu ajo omume.” O nughachiri ya azu n’ime nkata ahụ werekwa okwuchi nkata ahụ kpuchie ya.

⁹ Mgbe ahụ, eleliri m anya hu umu nwanyi abuo ozo, ndi ikuku na-efe nku ha. Ha nwere nku dika nku ugbala. Ha buliri nkata ahụ elu n’etiti eluigwe na ala.

¹⁰ Ajuru m mmuo ozi ahụ na-agwa m okwu, “Ebee ka ha bu nkata ahụ na-aga?”

¹¹ O gwara m, “Ha bu ya na-aga Babilon† ebe ha ga-ewuru ya ulo. Mgbe ha wuchara ulo ahụ, ha ga-adoba nkata ahụ n’elu ihe ndokwasị.”

6

Ugboala anọ

¹ Elelikwara m anya elu ozo hu ugbo inyinya anọ nke si n’etiti ugwu abuo na-aputa. Ugwu ndi a bu ugwu e ji bronz mee. ² Ugbo inyinya nke mbu ka inyinya na-acha obara obara na-adokpu. Nke abuo ka inyinya na-eji nji na-adokpu. ³ Nke ato ka inyinya di ocha na-adokpu, ma nke anọ ka inyinya turu agwa siekwa ike na-adokpu.

⁴ Ajuru m mmuo ozi ahụ na-agwa m okwu, “Gini ka ihe ndi a bu, nna m ukwu?”

⁵ Mmuo ozi ahụ zara m, si, “Ndi a bu mmuo anọ* nke eluigwe, ka ha na-apu mgbe ha guzochara n’ihu ONYENWE elu uwa niile. ⁶ Ugboala nke inyinya ndi di oji na-adokpu na-aga n’akuku ugwu. Nke inyinya ndi di ocha na-adokpu na-aga n’odida anyanwu. Nke ahụ ndi inyinya na-adighi ezi ocha na-adokpu na-aga n’akuku ndida.”

⁷ Mgbe inyinya ndi ahụ di ike putara, choo ka e nye ha ike ijeghari n’uwa niile, o gwara ha si, “Gaanu jeghari n’uwa niile.” N’ihi ya, ha puru jeghari n’uwa niile.

⁸ Mgbe ahụ, o gwara m, “Ndi ahụ jere n’akuku ugwu emeela ka Mmuo m dajuo n’ala di n’akuku ugwu.”

Okpueze Joshua

* 5:6 5:6 Maobu, ihe otutu Efa. † 5:11 5:11 Ya bu, Shaina * 6:5 6:5 Maobu, ikuku

⁹ Okwu ONYENWE ANYI ruru m nti, si, ¹⁰ “Gaa nata Heldai, Tobaija na Jedaya, ndi a dotara n’agha si Babilon lota olocha na olaedo. N’otu ubochi ahụ, gakwaa n’ulo Josaya nwa Zefanaya. ¹¹ Jiri olocha na olaedo ahụ kpuo otu okpueze, were ya kpukwasị Joshua nwa Jehozadak bu onyeisi nchujaja n’isi. ¹² Gwa ya na ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru, ‘Nke a bu nwoke ahụ aha ya bu Ngalaba. O ga-esi n’ebe nke ya waputa wuo ulonso ukwu nke ONYENWE ANYI. ¹³ O bu ya ga-aru ulonso ukwu nke ONYENWE ANYI. A ga-eyikwasikwa ya ima mma dika uwe, o ga-anodu n’ocheeze ya na-achi. O ga-abu onye nchujaja ga-anu n’ocheeze ya, mee ka idi n’otu diri n’etiti ha abuo.’ ¹⁴ Okpueze ahụ ka a ga-enye Heldaya, Tobaija, Jedaya na Hen, nwa Zefanaya, ka o buru ihe ncheta n’ulonso ukwu nke ONYENWE ANYI. ¹⁵ Ndi no n’ebe di anya ga-esi ebe ahụ bia nye aka n’oru iwu ulonso ukwu nke ONYENWE ANYI. Unu ga-amatakwa na o bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile zitere m ibiakwute unu. Ihe ndi a niile ga-eme ma o buru na unu akpachapu anya rubere ONYENWE ANYI Chineke unu isi.”

7

Obi ebere na ikpe ziri ezi

¹ N’afu nke anu nke ochichi eze Daraios, okwu nke ONYENWE ANYI ruru Zekaraya nti n’ubochi nke anu, n’onwa nke itoolu, nke bu onwa Kislev. ² N’oge a, ndi bi n’obodo Betel ezitela Shareza, na Regem Melek, ha na ndi ozo ka ha bia riuo ONYENWE ANYI aririo, ³ ka o jukwaa ndi nchujaja no n’ulonso ukwu nke ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, na ndi amuma, si, “O bu m ruo uju, bukwaa onu n’onwa nke ise, dika m si eme kemgbe otutu afu ndi a gara aga?”

⁴ Mgbe ahụ, okwu nke ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile ruru m nti, ⁵ “Gwanu ndi nchujaja na ndi niile bi n’ala a, ‘Mgbe unu na-ebu onu n’onwa nke ise obula, na n’onwa nke asaa obula, iri afu asaa ndi a niile gara aga, o bu mu ka unu na-eburu onu? ⁶ Mgbe unu na-eri na-anukwa, o bu na unu anaghi eme ya maka n’ihi onwe unu? ⁷ Ihe ndi a ha o bughu okwu niile ONYENWE ANYI kposara site n’onu ndi amuma mbu, mgbe Jerusalem na obodo niile di ya gburugburu no n’udo* nwekwa oganihu, n’oge ndi mmadu bi na Negev, ya na ala ndida ugwu niile?’ ”

⁸ Mgbe ahụ, okwu nke ONYENWE ANYI ruru Zekaraya nti na-asị, ⁹ “Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru, ‘Kpeenu ikpe ziri ezi, meere nu ibe unu ebere, ma gosikwa ibe unu omiiko. ¹⁰ Unu emegbula umu nwanu di ha nwuru maobu nwa na-enweghi nne na nna maobu ndi obia maobu ndi ogbenye. Unu echela echiche ojoo n’obi unu megide ibe unu.’

¹¹ “Ma ha juru ige nti; ha sitere n’obiike ha gbakuta m azu ha, were mkpisiaka ruchie nti ha, ka ha ghara ige m nti. ¹² Ha mere ka obi ha sie ike dika nkume, ju ige nti n’iwu, na n’okwu nke ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile sitere na Mmuo ya zie ndi amuma mbu ahụ. N’ihi ya, ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile were oke iwe.

¹³ “ ‘Ebe o bu na mgbe m kporo ha, ha egeghi nti, agaghi m ege nti mgbe ha ga-akpo m,’ O bu ihe ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. ¹⁴ ‘Eji m oke ifufe gbasasi ha n’etiti mba niile, ndi ha na-amaghi. Emere m ka ala ha togboro n’efu, ka mmadu obula hapu inwe ike ipu maobu ibata n’ime ya. Otu a ka ha si mee ka ala oma ahụ ghoala togboro n’efu.’ ”

8

ONYENWE ANYI ekwe nkwa igozu Jerusalem

* 7:7 7:7 Ya bu, ndi juu

¹ Okwu ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile ruru m ntị na-asi,

² Ihe ndị a ka ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru: “Ana m ekwo ekworo dī ukwuu n’ihi Zayōn. N’ezie, ekworo ahụ na-anụ m ọkụ dī ukwuu n’ahụ.”

³ Ihe ndị a ka ONYENWE ANYI kwuru, “Aga m aloghachi na Zayōn, bịa biri na Jerusalem. Mgbe ahụ, a ga-akpọ Jerusalem, obodo Eziokwu. A ga-akpọkwa ugwu ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile Ugwu Nso.”

⁴ Ihe ndị a ka ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, “Agadi ndị ikom na agadi ndị inyom ga-anọdụkwa ala ọzọ na mbara ụzọ niile nke Jerusalem, onye ọbụla ga-ejidekwa mkpara n’aka ya* n’ihi ọnụogugụ afọ ha gbara. ⁵ Okporouzo nke obodo ahụ niile ga-epụtakwa n’umuntakiri ndi nwoke na ndi nwanyi na-egwughari egwu na ama ebe ahụ.”

⁶ Ihe ndị a ka ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, “O nwere ike buru na ihe ndi a ga-adi ka ihe dikariri ike imezu n’anya ndi ahụ ga-afodu n’oge ahụ, ma o ga-abu ihe dikariri ike ime n’anya m?” Otu a ka ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile kwubiri.

⁷ Ihe ndị a ka ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, “Aga m azoputa ndi m site na mba niile di n’owuwa anyanwu na n’odida anyanwu. ⁸ Aga m akpoghachitekwa ha, mee ka ha biri na Jerusalem. Ha ga-abukwa ndi m, mu onwe m ga-abu Chineke ha, onye ezi omume na onye kwesiri ntukwasị obi.”

⁹ Ihe ndị a ka ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru: “Ka aka unu sie ike,† ka enwe ike wuo ulonso a, unu ndi na-anu ugbu a otu okwu ahụ, nke ndi amuma kwuru mgbe a toro ntoala iwughari ulonso m, bu ulo ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile. ¹⁰ Tupu ubochi ahụ, akwubeghi ma ndi mmadu ma umu anumanu ugwo oru ha. O dighikwa udo diri onye obula na-apu apu maobu onye na-abata abata n’ihi ndi iro ya, ebe m mere ka onye obula buru onye na-emegide ibe ya. ¹¹ Ma ugbu a, agaghi m emeso ndi foduru n’ala a, dika m si meso ha n’oge gara aga.” Otu a ka ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile kwuputara.

¹² “N’ihi na mkpuru ga-eto nke oma, osisi vaini ga-amị mkpuru ya, ala ubi ga-eweputakwa ihe omume, igirigi eluigwe ga-ezokwasikwa ala. Ihe ndi a niile ka m ga-enye ndi foduru n’ala a ka o buru ha ihe nketa. ¹³ Dika unu bu Juda na Izrel si buru ihe a na-abu onu n’etiti mba di iche iche, otu a ka m ga-esi zoputa unu, unu ga-abukwa ngozi. Unu atula ujo, kama meenu ka aka unu sie ike n’oru unu.”

¹⁴ Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, “Dika m si kpebie ime ka ihe ojo bjakwasị unu, na dika m na-egosighi ebere n’ahụ nna nna unu ha mgbe ha kpasuru m iwe,” ka ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu, ¹⁵ “otu a ka m kpebikwara ozo n’ubochi ndi a imere Jerusalem na Juda ihe oma. Unu atula ujo. ¹⁶ Ihe ndi a ka unu ga-eme: Kwuonu eziokwu nye ibe unu, kpeenụ ikpe eziokwu n’uloikpe unu, nke a na-eweta udo. ¹⁷ Unu echela echiche ojo megide ibe unu; unu ahula inu iyi ugha n’anya. Ihe ndi a niile ka m kporo asi,” otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya.

¹⁸ Okwu ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile ruru m ntị na-asi,

¹⁹ Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu: “Ibu onu unu na-ebu n’onwa nke ano, onwa nke ise, onwa nke asaa na n’onwa nke iri ga-aghoro unu oge inuri onu na oge obi utu. Ha ga-aburu Juda mmemme obi utu. N’ihi ya, hunu eziokwu na udo n’anya.”

²⁰ Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwukwa: “Ndi di iche iche na ndi bi n’otutu obodo di iche iche ka ga-abia. ²¹ Ndi bi n’otu obodo ga-ejekwa n’obodo ozo, si, ‘Ka anyi jee na-atufughi oge gaa rifo ONYENWE ANYI ariri, ka anyi choonu ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile. Mu onwe m na-ejekwa.’ ²² Otutu

* 8:4 8:4 E ji mara ndi agadi. † 8:9 8:9 O nwekwara ike i bu, ka obi sie unu ike

ndị mmadụ na ọtụtụ mba dị ike ga-abịa Jerusalem ịchọ ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile, na iriọ ya aririọ.”

²³ Ihe ndị a ka ONYENWE ANYỊ, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, “N’ụbọchị ndị ahụ, mmadụ iri, ndị ga-esi na mba dị iche iche, ndị na-asụkwa asụsụ dị iche iche, ga-egide otu onye Juda aka n’ọnu ọnu uwe ya na-asị, ‘Kwere ka anyị soro gị jee, n’ihi na anyị anụla na Chineke n’onyeere unu.’”

9

Ikpe omuma megide ndị iro Izrel

¹ Okwu Amuma.

Nke a bụ okwu ONYENWE ANYỊ megide ala Hadrak, na obodo Damaskos ka ọ ga-ezukwa ike, n’ihi n’ebe ONYENWE ANYỊ nọ ka anya mmadụ niile na ebo niile nke Izrel dị.

² Otu ahụkwa ka ọ dị Hamat, nke dị ya nso; tinyekwara Taja na Saidon, ọ bụ ezie na ha bụ ndị maara ihe nke ukwu.

³ Taja ewuolara onwe ya ebe e wusiri ike, tükoba ọlaocha dika aja, na ọlaedo dika uzuzu nke okporoụzọ.

⁴ Ma Onyenwe anyị ga-anapụ ya ihe niile o nwere ọ ga-atụnye ike ya n’oke osimiri, ọ ga-ejikwa ọkụ repia ya.

⁵ Ashkelon ga-ejuputa n’ụjọ mgbe ọ ga-ahụ ihe ndị a ka ha na-eme. Gaza kwa, ga-añaghari onwe ya n’ime oke ihe mgbu. Ọ buladi Ekron ga-ama jijiji n’ụjọ mgbe ha hụrụ na olileanya ha agwula.

A ga-anapụ Gaza eze ya ma gbukwaa ya. Ọ dighi onye ọbula ga-ebikwa n’Ashkelon.

⁶ Umụ amutara n’ikwa iko ga-ebichi obodo Ashdod, aga m emekwa ka mpako ndị Filistia ndị a kwusi.

⁷ Aga m wezuga ọbara niile site n’ọnu ha, wezugakwa ihe ruru aru niile site n’etiti eze ya.

Ndị niile fọdurụ ga-abụ ndị nke Chineke anyị, ha ga-adị ka otu agburu na Juda. Ekron ga-adikwa ka ndị Jebus.

⁸ Aga m echebe ụlọ m dika onye nche, ka ndị iro ghara ibata na ya.

Ndị mkpagbu agaghị emerikwa ndị m ọzọ n’agha, n’ihi na anọ m na nche ugbo a.

Ọbibia nke eze Zayon

⁹ Nuriya ọnu nke ukwu, gị Ada Zayon!

Tie mkpu ọnu, gị Ada Jerusalem!

N’ihi na lee, eze gị na-abiakwute gị, onye ezi omume na onye nwere mmeri, onye ewedara n’ala, nke na-anokwasị n’elu ịnyinya ibu, ọ buladi n’elu nwa ịnyinya ibu, nwa ịnyinya na-ebu ibu.

¹⁰ Ọ ga-ewezuga ụgbọ ịnyinya niile nke Ifrem, na ịnyinya agha niile nke Jerusalem; a ga-agbajikwa uta agha.

Ọ ga-ewetara mba niile udo,

- ọchịchị ya ga-esite n'otu oke osimiri ruo n'osimiri nke ọzọ,
 sitekwa n'Osimiri Yufretis ruo na nsọtụ niile nke ụwa.
 11 Ma gị onwe gị kwa, aga m eme ka ndị a tụtụ mkpọrọ n'olulu nke mmiri na-adighi
 nwere onwe ha,
 n'ihị ọbara nke ọgbugba ndụ ahụ mụ na unu gbara.
 12 Lọghachinụ n'ebe unu niile e wusiri ike, unu bụ ndị mkpọrọ nwere olileanya.
 Ọ bụladị taa, ana m ekwuputa ya na m ga-eme ka unu lọta, gọziekwa unu
 okpukpu abụọ.
 13 Aga m agbagọ Juda dika m si ekwe ụta m,
 tinye Ifrem dika àkụ.
 Aga m akwali ụmụ gị ndị ikom, gị Zayon,
 ka ha megide ụmụ ndị ikom ndị Griis.
 Aga m eme gị ka ị dirị ka mma agha dī n'aka dike n'agha.

ONYENWE ANYI ga-egosi onwe ya

- 14 Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI ga-egosi onwe ya n'ebe dī elu kariha ha,
 àkụ ya ga-efekwa dika amuma.
 Onye kachasi ihe niile elu, bụ ONYENWE ANYI ga-afu opi ike,
 ọ ga-azokwa ije n'oke ifufe nke si na ndida.
 15 ONYENWE ANYI, Onye pụrụ ime ihe niile ga-echebe ha.
 Ha ga-ebibi,
 zodakwa nkume itụ iche n'ebe niile.
 Ha ga-anụ ihe ọñụñụ mekwa mkpọtụ site na mmanya;
 ha ga-ekwuputa dika efere,
 dika efere eji efesa ihe n'akukụ niile ebe a na-achụ aja na-ekwuputa.
 16 Mgbe ụbọchị ahụ bīara, ONYENWE ANYI bụ Chineke ha ga-azoputa ndi ya,
 dika onye ọzuzụ aturū si azoputa igwe ewu na aturū ya.
 Ha ga-acha, na-egbuke n'ala ya, dika nkume dī oke ọñuahia
 e tinyere n'okpueze si na-egbuke.
 17 N'ezie, lee ka idī mma nke ala ahụ si dī ukwuu! Leekwa ka ima mma ya si dī
 ukwuu!
 Mkpurū ubi ga-eme ka ụmụ okorobia tozuo oke nke oma,
 mmanya vaini ọhuru ga-emekwa ka ụmụ agboghọ doo ahụ.

10

ONYENWE ANYI ga-elekota Juda

- 1 Rịọonụ ONYENWE ANYI mmiri ozuzo n'oge mmiri ozuzo nke ikpeazu,
 n'ihị na ọ bụ ONYENWE ANYI na-ezite oke amuma mmiri.
 Ọ bụ ya na-enye ụmụ mmadu mmiri ozuzo,
 na-enyekwa mmadu niile ihe okukū nke ubi.
 2 Arusi niile na-ekwu okwu aghugho,
 ndi na-agba aja n'ahụ ọhụ bụ ụgha,
 ndi ha na-arọ nrọ, na-akowakwa nrọ ụgha,
 okwu nkasiobi nke ihe na-adighi n'ime ya ka ha na-enye.
 Ya mere, ndi mmadu na-akpaghari dika aturū
 a na-akpagbu ha n'ihị enweghi onye ọzuzū aturū.
 3 "Iwe m na-ere oku megide ndi ọzuzū aturū,
 aga m atakwa ndi ndu* niile ahuhū;

* 10:3 10:3 Ọ bụ mkpi na-ebuta ụzọ mgbe ha na-aga n'igwe.

- n'ihì na ONYENWE ANYÌ, Onye puru ime ihe niile
ga-elekota igwe anu ulo ya, ya bu ndi Juda,
o ga-eme ka ha diri ka inyinya di ebube n'agha.
- ⁴ A ga-esi na Juda nweta nkume bu ide ji ulo,[†]
a ga-esi na ha nweta ntu ulo ikwu,
a ga-esi na ha nweta uta a kwadoro maka agha,
sitekwa na ha nweta ndi ndu di iche iche.
- ⁵ Ha niile ga-ejikota onwe ha onu, dika ndi bu dike n'agha,
ha ga-azoda ndi iro ha n'apiti nke okporozo niile.
N'ihì na ONYENWE ANYÌ nonyeere ha,
ha ga-alugbukwa ndi iro niile na-agba inyinya.
- ⁶ "Aga m eme ka ulo Juda di ike,
zopotakwa ulo Josef.
Aga m eme ka ha loghachita,
n'ihì na aga m egosi ha obi ebere.
Ha ga-adi
ka ndi m na-ajughì mgbe obula,
n'ihì na mu onwe m bu ONYENWE ANYÌ Chineke ha,
aga m azakwa aririo ha.
- ⁷ Ndi Ifrem ga-agho ndi di ike n'agha,
ha ga-enwe onu dika ndi na-anu mmanya.
Umụ ha ga-ahu ya nuriakwa onu,
ha ga-ejikwa obi ha niile nuria onu n'ime ONYENWE ANYÌ.
- ⁸ Mgbe ahụ, aga m akpo ha oku,
chikotaa ha.
N'ezie, aga m agbaputa ha,
ha ga-adikwa ukwu dika ha di na mbu.
- ⁹ A sikwari na m chusara ha n'etiti ndi di iche iche,
ma ha ga-echeta m site n'ala niile ahụ di anya.
Ha na umu ha ga-adikwa ndu;
ha ga-alotakwa.
- ¹⁰ Aga m esi n'ala Ijpt kpolata ha,
sitekwa n'Asiria chikotaa ha.
Aga m akpota ha na Gilead na Lebanon.
Ha agaghì enwekwa ebe ga-ezuru ha niile.
- ¹¹ Ha ga-esi n'osimiri nsogbu gafee.
A ga-emekwa ka mmali elu nke osimiri dajuo.
Ebe obibi niile nke osimiri Najl ga-atakorkwa.
A ga-egbuda mpako niile nke Asiria,
wezugakwa mkpara ochichi nke ndi Ijpt.
- ¹² Aga m eme ka ha di ike n'ime ONYENWE ANYÌ,
o bukwa n'aha ya ka ha ga na-ejeghari n'udo."
Otu a ka ONYENWE ANYÌ kwubiri.

11

- ¹ Meghee onu uzọ gi niile, gi Lebanon.
Ka oku repia osisi sida gi niile.
- ² Kwasi akwa ike, gi osisi junipa, n'ihì na osisi sida adaala,

[†] 10:4 10:4 Maobu, nkume nkuku ulo

n'ihì na e mebiela osisi ukwu ndì niile ahụ mabigara mma oke.
Kwasienụ akwa ike, unu osisi ook nke Bashan,
n'ihì na e gbudachala oke ọhịa ahụ!

³ Gee ntị n'uzụ akwa nke ndì ọzụzụ aturụ,
e mebiela ebe ita nri mara mma nke anụ ulọ ha.
Gee ntị ka unu nūrụ olu mbigbo nke umụ ọdum,
n'ihì na e bibiela oke ọhịa nke Jodan.

Ndì ọzụzụ aturụ abụ

⁴ Ihe ndì a ka ONYENWE ANYÌ Chineke m kwuru, “Zuonụ igwe ewu na aturụ ndì a ga-egbu egbu nri. ⁵ Ndì na-azurụ ha na-egbu ha ma ọ dighị ahụhụ na-abiakwasi ha. Ndì na-erekwa ha na-asi, ‘Toonu ONYENWE ANYÌ, n'ihì na abụ m ọgaranya.’ Ndì ọzụzụ ha adighị enwe omiiko n'ahụ ha. ⁶ N'ihì na mụ onwe m agakwaghị egosi ndì ala a obi ebere.” Otu a ka ONYENWE ANYÌ kwubiri. “Aga m ewere onye ọbụla n'ime ha nyefee n'aka onye agbataobi ya, na n'aka eze ha. Ha ga-ebibi ala a kpamkpam, ma mụ onwe m agaghị anaputa onye ọbụla site n'aka ha.”

⁷ N'ihì ya, azurụ m igwe ewu na aturụ ndì ahụ a ga-egbu egbu, nke ka nke, ndì ahụ a na-emegbu emegbu. Eweere m mkpanaka abụ, kpọọ otu n'ime ha Amara, kpọọ nke ọzọ İdì n'otu. Azukwara m igwe aturụ ndì ahụ. ⁸ N'ime otu onwa, ewezugara m ndì ọzụzụ aturụ atọ.

Igwe ewu na aturụ ndì ahụ kpokwaziri m asi, enwezighi m ike nweere ha ndidi. ⁹ N'ihì ya, ekwuru m si, “Agaghị m abukwa onye ọzụzụ aturụ unu ọzọ. Nke ọbụla na-anwụ, ya nwụ, ọzọ, nke na-ala n'iyi, ya laa n'iyi. Ka ndì fọdurụ rie anụ ahụ ibe ha.”

¹⁰ Mgbe ahụ, eweere m mkpanaka m, nke a kpọọ Amara gbajie ya abụ, igosi na emebiela m ọgbugba ndụ nke mụ na ndì mmadụ gbara. ¹¹ N'ubochi ahụ ka e mere ka ọgbugba ndụ ahụ gharakwa İdì. Mgbe ahụ, ndì ahụ a na-akpagbu n'etiti igwe ewu na aturụ ahụ, bụ ndì na-ele m anya matara na ọ bụ okwu ONYENWE ANYÌ.

¹² Mgbe ahụ, agwara m ha, “Ọ buru na ọ masiri unu, unu kwu m ugwo ọrụ m, ọ burukwa na ọ masighi unu, deberenu onwe unu ego unu.” N'ihì nke a, ha guputara mkpuru ego ọlaocha iri atọ, jiri ya kwu m ugwo.

¹³ ONYENWE ANYÌ gwara m, “Tupuru ya okpu ite,” bụ onuahia magburu onwe ya bụ nke ha ruru n'isi m. Ya mere, eweere m iri ọlaocha atọ ahụ tupuru ya okpu ite n'ulonso ukwu nke ONYENWE ANYÌ.

¹⁴ Mgbe ahụ, agbajiri m mkpanaka m nke abụ a na-akpo İdì n'otu, iziputa na njikota maobu İdì n'otu di n'etiti Juda na Izrel adighikwa.

¹⁵ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYÌ gwara m, “Chirikwa ngwa ọrụ nke onye ọzụzụ aturụ nzuzu ahụ, ¹⁶ n'ihì na ana m aga ikpolite otu onye ọzụzụ aturụ nke na-agaghị elekota umu aturụ furu efu, maobu choo ndi na-etolite, maobu gwoo ndi meruru ahụ, maobu nye ndi ahụ di ike nri. Kama ọ ga-eri anu aturụ ndi ahụ ahụ ha di mma, nyakapukwa ukwu ha niile.

¹⁷ “Ahuhụ diri onye ọzụzụ aturụ ahụ na-abaghị uru,
nke na-adighi elezi igwe ewu na aturụ ya anya.

Ka mma agha gbupu ya otu aka, ghupukwa ya anya aka nri ya.

Ka ogwe aka ya kponwukwa kpamkpam.

Otu a, anya aka nri ya ga-akpokwa.”

12

Mbibi diri ndi iro Jerusalem

¹ Nke a bụ okwu nke ONYENWE ANYÌ banyere Izrel. Ọ bụ amuma.

ONYENWE ANYI, onye gbasapuru eluigwe niile, onye toro ntoala uwa, na onye kpuru mmuo nke di n'ime mmadu, ekwuputala, si, ² "Agaje m ime Jerusalem ka o buru iko mmanya nke ga-anaghari ndi niile gbara ya gburugburu. Ha ga-agba Juda na Jerusalem gburugburu, nobichie uzo ya niile. ³ N'ubochi ahụ, mgbe mba niile nke uwa chikotara onwe ha onu imegide ya, aga m eme Jerusalem ka o ghooro mba ndi ahụ niile nkume di ukwu nke a na-apughị inughari enughari. Ndi niile ga-agbali inughari ya ga-emeru onwe ha ahụ. ⁴ N'ubochi ahụ, aga m etinye ujo n'obi inyinya niile, mee ka ndi na-agba ha gho ndi ara," otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri. "Aga m asaghe anya m lekwasị ulo Juda nke oma, ma aga m eme ka inyinya niile nke mba niile kpuo isi. ⁵ Mgbe ahụ, ndi ndu Juda ga-ekwu n'obi ha si, 'Ndi Jerusalem achotala ike n'ihu na ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke ha.'

⁶ "N'ubochi ahụ, aga m eme ka ndi ndu Juda niile diri ka ite oku, nke a donyere n'ebe a chikotara nku. Ha ga-adikwa ka oku na-enwu enwu, nke di n'etiti ukwu oka. Ha ga-ere oku n'aka nri na n'aka ekpe, rechapu ndi niile bi gburugburu ha. Ma mmadu ga-eputakwa n'ime Jerusalem.

⁷ "ONYENWE ANYI ga-ebu uzo zoputa ebe obibi niile nke Juda, ime ka ugu na nsopuru nke ulo Devid, na nke ndi niile bi na Jerusalem ghara idi ukwu kari nke Juda. ⁸ N'ubochi ahụ, ONYENWE ANYI ga-echebe ndi bi na Jerusalem, mee ka o buladi ndi na-aso ngongo n'etiti ha diri ike dika Devid. Ulo Devid ga-adikwa ka Chineke, dika Mmuo ozi ONYENWE ANYI, onye na-eje n'ihu ha. ⁹ N'ubochi ahụ, aga m ebido ibibi mba ndi ahụ niile na-ebuso Jerusalem agha.

Iru uju banyere onye ahụ a mapuru ahụ

¹⁰ "Mgbe ahụ, aga m awukwasị n'ulo Devid na ndi niile bi na Jerusalem, mmuo nke amara na nke ariri amara. Ha ga-elegidekwa m anya, bu onye ahụ ha mapuru ahụ. Ha ga-eru uju n'ihu ya, dika mmadu si eru uju n'ihu onwu nke nwa a muru naani ya. Ha ga-ebekwa akwa ilu nke ukwu dika mmadu si ebe akwa maka nwa mbu ya. ¹¹ N'ubochi ahụ, akwa a ga-akwa na Jerusalem ga-adi ukwu, dika akwa nke Hadad Rimon n'obosara ala Megido. ¹² Ndi ala ahụ niile ga-eru uju. Ikwu obula ga-eru uju nke ha, ha na ndi nwunye ha. Ikwu Devid na ndi nwunye ha, na ikwu Netan na ndi nwunye ha, ¹³ na ikwu Livayi, na ndi nwunye ha, na ikwu Shimei na ndi nwunye ha, ¹⁴ na ikwu ndi ozo niile na ndi nwunye ha.

13

Nsachapu mmehie

¹ "N'ubochi ahụ, a ga-emeghe isi iyi mmiri nye ulo Devid na ndi niile bi na Jerusalem. O ga-abu isi iyi a ga-eji sachapu mmehie na adighi ocha ha niile.

² "N'ubochi ahụ, otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, kwubiri, aga m ebipu aha arusi niile di n'ala ahụ, a gaghị echetakwa ha ozo. Aga m esitekwa n'ala a wezuga ma ndi amuma ma mmuo nke adighi ocha niile. ³ O burukwa na onye obula a ga n'ihu na-ebu amuma, nne na nna ndi muru ya ga-asị ya, 'I ghaghị inwu n'ihu na i kwuola okwu ugha n'aha ONYENWE ANYI.' Mgbe onye di otu a bukwara amuma, o bu nne na nna ya ga-eji ube magbuo ya.

⁴ "N'ubochi ahụ, ihere ga-emekwa ndi amuma n'ihu ibu amuma banyere ohu nke ha huru. Ha agaghị eyikwa uwe aji anu nke ndi amuma na-eyi n'ihu iduhie ndi mmadu, ⁵ Onye obula n'ime ha ga-asikwa, 'Abughị m onye amuma, onye oru ubi ka m bu, o bu ihe si n'ala ka m ji azu onwe m site na mgbe m bu okorobia.' ⁶ O buru na onye obula ajuo, 'Gini bu onya ndi a niile di gi n'ahu?' Ha ga-azaghachi, 'Onya ndi etiputara m n'ulo ndi enyi m.'

Tigbuo onye ozuzu aturu, igwe aturu agbasasịa

- ⁷ “Teta n’ura, gi mma agha, imegide onye ozuzu aturu m,
na imegide nwoke ibe m, nke no m nso,”
otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwubiri.
“Tigbuo onye ozuzu aturu,
igwe aturu* ga-agbasasikwa.
Aga m eweli aka m megide ndi di nta.
⁸ N’ala ahụ niile,” otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya,
“Uzo mmadu abuo n’ime uzo ato ka a ga-etida,
ma otu uzo n’ime uzo ato ga-afodu n’ime ya.
⁹ Otu uzo n’ime uzo ato a foduru ka m ga-ewebata n’ime oku.
Aga m eji oku nuchaa ha dika e si anucha olaocha,
jiri oku nwaa ha dika e si anwa olaedo.
Ha ga-akpoku aha m,
aga m azakwa ha.
Aga m asikwa, ‘Ndi a bu ndi m,’
Ha onwe ha ga-asikwa, ‘ONYENWE ANYI bu Chineke anyi.’”

14

ONYENWE ANYI na-abia Ichi

¹ Lee, ubochi ONYENWE ANYI na-abia, mgbe a ga-ekesa ihe nkwata gi niile n’etiti mgbidi gi.

² Aga m achikota mba niile ka ha bia Jerusalem ibuso ya agha. Ha ga-adota obodo ahụ n’agha, tutukoo ihe di n’ulo niile, dinaa ndi inyom n’ike. A ga-adota okara ndi bi n’obodo ahụ n’agha, duru ha gaa mba ozo. Ma okara nke ozo ka ha ga-ahapu.

³ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI ga-apu ibuso ndi mba ozo ahụ agha, dika o si ebu agha n’ubochi agha. ⁴ N’ubochi ahụ, ukwu ya ga-eguzo n’elu Ugwu Oliv, nke di n’owuwa anyanwu Jerusalem. Mgbe ahụ, Ugwu Oliv ga-ekewa abuo, mee ka ndagwurugwu buru ibu diri site n’owuwa anyanwu ruo n’odida anyanwu. N’ihi ya, ugwu ahụ ga-eke onwe ya abuo. Otu akuku ga-adi n’ugwu, nke ozo ga-adi n’uzo ndida. ⁵ Unu ga-esi na ndagwurugwu nke ugwu m ahụ gbalaga, n’ihi na ndagwurugwu ahụ ga-eru Azel. Unu ga-agbapu dika unu si gbapu n’oge gara aga, mgbe ala oma jijiji ahụ, n’oge Uzaya bu eze Juda. Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI Chineke m ga-abia, ya na ndi nsọ ya.

⁶ N’ubochi ahụ, ihè anyanwu agaghi adi, oyi agaghi adi, mkpuru mmiri agaghi adikwa. ⁷ O ga-abu ubochi puru iche, ubochi ehie na abali na-agaghi adikwa. O bu ubochi nke naani ONYENWE ANYI maara. Ma ihè ga-adikwa n’oge anyasi.

⁸ N’ubochi ahụ, mmiri na-enye ndu ga-esi na Jerusalem na-asoputa. O ga-ekewa abuo, okara ya ga-asobanye n’osimiri Nnu di n’ihu anyanwu ebe okara nke ozo ga-asobanye n’osimiri Mediterenja di n’odida anyanwu. Ha ga na-aso n’okochi na n’udu mmiri.

⁹ Ma ONYENWE ANYI ga-abu eze n’elu uwa niile. N’ubochi ahụ, naani otu ONYENWE ANYI ga-adi, naani aha ya kwa ka a ga na-efe ofufe.

¹⁰ Ala niile, site na Geba ruo Rimon, nke di na ndida Jerusalem ga-adi ka ozara. Ma o bu naani Jerusalem ga-adi n’ebe lara elu. O ga-adikwa n’onodu ya site n’onu uzo ama nke Benjamin ruo n’ebe onu uzo ama nke Mbụ, ruo n’onu uzo ama nke di n’Akuku, sitekwa n’Ulo elu Hananel ruo n’ebe a na-azochaputa mmanya eze. ¹¹ A ga-ebiju na ya na-enweghi nsogbu. A gaghi emebikwa ya ozo. Jerusalem ga-ebikwa n’udo na-atughu egwu.

¹² Nke a bu orja ojoo nke ONYENWE ANYI ga-eji kuda mba niile buru agha megide Jerusalem. Anu ahụ ha ga-ere ure mgbe ha ka guzo oto. Anya ha ga-erekwa ure, ire

* 13:7 13:7 Ya bu, igwe aturu nke o na-achi

ha ga-erekwa ure n'onu ha. ¹³ N'ubochi ahụ, ONYENWE ANYI ga-etinye ndi mmadu oke ujo n'obi. Oke ogbaaghara ga-adi n'etiti ha, ha ga-alusokwa ibe ha ogu. ¹⁴ O buladi Juda ga-ebu agha na Jerusalem. A ga-akwakoro akụ ndi mba ozo di ha nso, bu otutu olaedo na olaocha, na uwe mara mma. ¹⁵ Orija ojoo di otu a ga-adakwasị inyinya niile, na inyinya muul, na inyinya kamel niile, na inyinya ibu niile, na anu niile di n'ogige ndi agha ha.

¹⁶ Mgbe ahụ, ndi foduru na mba niile ndi ahụ busoro Jerusalem agha, ga-abia kwa afọ kpoọ isiala nye eze, ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile ka ha soro mee mmemme ulo Ikwu. ¹⁷ O buru na ndi obula si na mba di iche iche esoghi jee Jerusalem ife Eze ahụ, bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, ha agaghi enwetakwa mmiri ozuzo. ¹⁸ O buru na ndi Ijipt ajụ iga soro ndi ozo ife ofufe ahụ, ha agaghi enweta mmiri ozuzo. ONYENWE ANYI ga-eme ka orja ojoo ahụ biakwasị ha, dika o siri biakwasị mba ndi ahụ niile juru iso mee mmemme ulo Ikwu. ¹⁹ Nke a ga-abu ahuhu diri ndi Ijipt, na ndi mba di iche iche, ndi na-agaghi eso na mmemme ulo Ikwu ahụ.

²⁰ N'ubochi ahụ, ihe a ga-edede n'ahụ atañu nke inyinya niile na-anya n'olu ha bu nke a: "Ihe di Nso nye ONYENWE ANYI." Ite niile e ji esi nri di n'ulo nke ONYENWE ANYI ga-adi ka efere nso ndi ahụ di n'ihu ebe ichu aja. ²¹ Ite niile di na Juda, na n'ime Jerusalem ga-adi nso nye ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile. Ndi niile biara ichu aja ga-ewere ufodu n'ime ite ndi a sie nri ichu aja ha. N'ubochi ahụ kwa, a gaghi ahụ kwa ndi na-atu mgbereahia* n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile.

---

* **14:21** 14:21 Maobu, Onye Kenan

Malakai

¹ Okwu amuma: Nke a bu okwu ONYENWE ANYI gwara Izrel site n'onu Malakai onye amuma.

Izrel ekwenyeghi na Chineke huru ha n'anya

² "Ahula m unu n'anya," ka ONYENWE ANYI na-ekwu.

"Ma unu na-asị, 'Olee uzọ i si hu anyi n'anya?'

"Iso, o bughị nwanne Jekob?" ka ONYENWE ANYI kwuputara. "Ma otu o di, ahuru m Jekob n'anya, ³ ma Iso ka m kporo asi, mee uguwu ya niile ka ha ghoo ebe togboro n'efu, werekwa ihe nketa ya nye nkita ohia niile nke ozara."

⁴ Ndi Edom nwere ike si, "O bu ezie na e tikpoola anyi, ma anyi ga-ewughari nkponkpo ebe niile."

Ma otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile, na-ekwu, "Ha nwere ike wugharia ya, ma aga m akwadakwa ha ozo. N'ih na a ga-akpo ha Obodo ihe ojo, ndi ONYENWE ANYI na-eweso iwe ruo mgbe ebighi ebi. ⁵ Anya unu ga-ahu nke a ma unu ga-ekwukwa, 'ONYENWE ANYI di ukwu, o buladi ruo n'ofe oke ala Izrel!'"

Imebi ogbugba ndu site n'aja nwere ntupo

⁶ "Nwa na-asopuru nna ya, ohu na asopurukwa onyenwe ya. A si na m bu nna, ebee ka egwu m di. A si na m bu onyenwe mmadu, ebee ka nsopuru m di?" Ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile na-ekwu.

"O bu unu ndi nchujaja na-eleda aha m anya.

"Ma unu na-aju, 'Olee uzọ anyi si eleda aha gi anya?'

⁷ "Unu na-eji anu ruru aru na-achuru m aja n'elu ebe ichu aja m.

"Ma unu na-aju, 'Olee uzọ anyi si meru ya?'

"O bu mgbe unu na-asị na tebul ONYENWE ANYI bu ihe e kwesiri ileda anya. ⁸ Mgbe unu ji anu ndi kpuru isi achuru m aja, o bughị ihe na-ezighi ezi ka unu na-eme? Mgbe unu na-ejikwa ndi dara ngwuro, na anu na-aria oria, o bughị ihe ojo ka unu na-eme? Werenu anu ndi a bugara onye na-achi obodo unu dika onyinye. O ga-atọ ya uto inabata onyinye di otu a? O ga-anabata unu?" Ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-ekwu.

⁹ "Ma ugbu a, rionu Chineke ka o gosi anyi amara ya. O buru na unu ji onyinye ndi di otu a n'aka unu, o ga-egosi unu afo oma ya?" Ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile na-ekwu.

¹⁰ "O gaara adi m nnoo mma ma a si na otu onye n'ime unu ga-emechi onu uzọ ulonso ukwu ahụ, ka unu gharakwa ikwanye oku na-enweghi isi n'elu ebe ichu aja m. Ihe banyere unu adighi ato m uto. O bu ihe ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru. Agaghi m anabatakwa onyinye obula si unu n'aka. ¹¹ N'ih na site n'owuwa anyanwu ruo odida ya, aha m ga-adi ukwu n'etiti mba niile. A ga-ewebataru m ihe nsure oku na-esi isi uto na onyinye di ocha n'aha m, n'ebe niile, n'ih na aha m ga-adi ukwu n'etiti mba niile." O bu ihe ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru.

¹² "Ma unu na-eme ka o ghara idi nsọ mgbe unu na-asị na, Tebul Onyenwe anyi bu ihe e meruru emeru, ebe ihe oriri ya bukwa ihe nleli. ¹³ Unu na-ekwukwa, 'Nke a bu ihe ike ogwugwu,' si otu a na-eduli imi unu elu n'ebe m no n'onodu oke nleli." O bu ihe ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru.

"Mgbe unu na-ewebata ihe a natara n'ike, na nke dara ngwuro, na nke na-aria oria, jiri ha choro m aja, o kwesiri ka m nabata ya?" Ka ONYENWE ANYI na-ekwu. ¹⁴ "Onye a na-abu onu ka onye aghughu ahụ bu nke nwere oke n'igwe ewu na aturu ya, kwee nkwa inye ya, ma mesia were anu nwere ntupo choro Onyenwe anyi aja.

N'ihì na mụ onwe m bụ Eze ukwu ahụ," ka ONYENWE ANYÌ, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru, "aha m bụkwa ihe a ga-atụ egwu n'etiti mba dị iche iche.

2

Ndumọdu ndi ozo nye ndi nchujaja

¹ "Ma ugbo a, unu ndi nchujaja, ido aka na nti a diri unu. ² O buru na unu aju ige nti, o burukwa na unu ekpebighi n'obi unu inye aha m otuto," ka ONYENWE ANYÌ, Onye pụrụ ime ihe niile, na-ekwu, "Aga m ezite obubu onu n'ahu unu, aga m abukwa ngozi unu niile onu. E, abulari unu onu, n'ihì na unu ekpebighi n'obi unu isopuru m.

³ "N'ihì unu, aga m abara umu umu unu mba.* Agaghi m anabata onyinye unu, aga m efesakwa nsi anu n'ihu unu, bu nsi nke ihe onyinye unu, aga m ewezugakwa unu site n'ihu m. ⁴ Otu a ka unu ga-esi mara na o bu mu zitere unu ido aka na nti a, ka ogbugba ndu mu na Livayi gbara digide," O bu ONYENWE ANYÌ, Onye pụrụ ime ihe niile, na-ekwu. ⁵ "Ogbugba ndu mu na ya bu nke ndu na udo, o bu m nyere ha ya, nke a bu n'ihì nsopuru. O nyere m nsopuru n'ezie, tukwaa aha m egwu. ⁶ Iwu nke eziokwu di ya n'onu, o dikwaghi okwu ugha obula a choputara n'egbugbere onu ya. O soro m jee ije n'udo, na n'ikwuba aka oto. O mekwara ka otutu si n'ajo omume ha chigharia.

⁷ "N'ihì na egbugbere onu onye nchujaja kwesiri ijuputa n'ihe omuma; e kwesikwara isi n'onu ya muta ihe, n'ihì na o bu onyeozì nke ONYENWE ANYÌ, Onye pụrụ ime ihe niile. ⁸ Ma unu esitela n'uzo ahụ wezuga onwe unu, sitekwa n'ozizi unu mee ka otutu mmadu suo ngongo. Unu emerula ogbugba ndu nke Livayi." O bu ihe ONYENWE ANYÌ, Onye pụrụ ime ihe niile kwuru. ⁹ "N'ihì nke a, emeela m ka unu buru ndi a na-eleli anya, na ndi e wedara n'ala n'ihu ndi mmadu niile, n'ihì na unu agbasoghi uzo m, kama unu na-ele mmadu anya n'ihu, n'ihè metutara iwu."

Imebi ogbugba ndu site n'igba alukwaghi m

¹⁰ O bughì otu Nna ka anyi niile nwere? O bughì otu Chineke ahụ kere anyi? Gini mere anyi ji na-emeru ogbugba ndu nna anyi ha site na-enweghi ntukwasì obi na mmekorita anyi na ibe anyi?

¹¹ Juda ekwesighi ntukwasì obi. E meela ihe aru n'Izrel na n'ime Jerusalem: Juda emerula ulonso ukwu ONYENWE ANYÌ huru n'anya, lukwa ada chi ndi mba ozo. ¹² Ka ONYENWE ANYÌ kewapu onye mere ihe di otu a n'ulo ikwu Jekob, ka o ghara inwe onye akaebe, ka o ghara inwe onye ga-aza ya mgbe o kporo oku maobu butere ONYENWE ANYÌ, Onye pụrụ ime ihe niile onyinye.

¹³ Ihe ozo unu na-emekwa bu ndi a: unu na-eme ka anya mmiri unu juputa n'ebe ichu aja ONYENWE ANYÌ. Unu na-akwa akwa, na-eti mkpu akwa n'ihì na o naghì elenye anya n'onyinye unu, maobu jiri obi utu nabata ha. ¹⁴ Unu na-asi "Nke a o bu n'ihì gini?" O bu n'ihì na ONYENWE ANYÌ bu onyeama n'etiti gi na nwunye i luru n'okorobia gi, n'ihì na i kwesighi ntukwasì obi, o bu ezie na o bu nwanyi e jikotara gi na ya, burukwa nwunye ogbugba ndu gi.

¹⁵ O bu na o bughì otu Chineke ahụ kere gi? N'anụ ahụ na n'ime mmuo, unu bu nke ya. Ma gini ka otu Chineke a chorọ? Ka unu buru umu na-atu ya egwu. Ya mere, jie mmuo gi aka, ka i gharakwa ibu onye na-ekwesighi ntukwasì obi n'ebe nwunye i lutara n'okorobia no.

¹⁶ "Akporo m igba alukwaghi m asi," ka ONYENWE ANYÌ Chineke nke Izrel siri, "a kpokwara nwoke na-emeso nwunye ya mmeso n'uzo ihe ike asi." O bu ONYENWE Onye pụrụ ime ihe niile na-ekwu.

* 2:3 2:3 Maobu, kponwusia mkpuru oghigha unu

Ya mere, kpachapurunu onwe unu anya, unu abukwala ndi na-ekwesighi ntukwasi obi.

Imebi ogbugba ndu site n'ikpe mmegide

¹⁷ Unu esitela n'oke okwu unu mee ka ike gwu ONYENWE ANYI.

Ma unu na-aju, "Olee uzọ anyi si mee ka ike gwu ya?"

Mgbe unu na-asị, "Ndi niile na-eme ihe ojoo di mma n'anya ONYENWE ANYI. Ihe ha na-atokwa ya uto," maobu na-asikwa, "Ebee ka Chineke ahụ na-ekpe ikpe ziri ezi no?"

3

¹ "Lee, aga m ezipu onyeozu m, onye ga-edozi uzọ n'ihu m. Mgbe ahụ, Onyenwe anyi ahụ unu na-ele anya ya ga-abia na mberede n'ulonso ukwu ya. Onyeozu nke ogbugba ndu ahụ, onye ihe ya na-agusi unu aguu ike, ga-abia," ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru.

² "Ma onye ga-anagide ubochi obibia ya ma guzokwa mgbe o putara ihe? N'ihu na o ga-adi ka oku na-anucha anucha, dikwa ka ncha e ji asu akwa. ³ O na-anodu ala dika ndi na-anucha olocha ime ka o di ocha. O ga-anucha ndi Livayi, ime ka ha di ocha, dika olaedo na olocha a nuchara anucha tutu ruo mgbe ha ga-ewetara ONYENWE ANYI onyinye n'ezi omume. ⁴ Mgbe ahụ, onyinye Juda na Jerusalem ga-abu onyinye ONYENWE ANYI ga-anabata, dika o si anabata ha n'ubochi ndi ahụ gara aga, na mgbe ochie gara aga.

⁵ "Mgbe ahụ, aga m abia unu nso ikpe unu ikpe. Aga m abiakwa ngwangwa igbagide ha ama bu ndi mgbaasi, na ndi na-akwa iko, na ndi na-anu iyi ugha, na ndi na-emegbu ndi inyom di ha nwuru, na ndi na-emegbu ndi na-enweghi nna, na ndi na-anapu ndi obia ikpe ziri ezi, ndi ahụ niile na-adighi atu egwu m." O bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru.

Imebi ogbugba ndu site n'akwughi otu uzọ n'ime uzọ iri

⁶ "N'ihu na mu onwe m bu ONYENWE ANYI adighi agbanwe agbanwe. Ya mere, unu bu umu Jekob ji digide. ⁷ Site n'oge nna nna unu ha, unu esitela n'idebe iwu na ukpuru m wezuga onwe unu. Unu adighikwa edebe ha. Ya mere, loghachikwutenu m, mu onwe m ga-aloghachikwute unu." O bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile na-ekwu.

"Ma unu na-asị, 'Anyi ga-esi ana loghachi?'

⁸ "Mmadu o na-ezu ihe bu nke Chineke n'ohi? Ma unu apunarila m ihe bu nke m.

"Ma unu na-aju: 'Anyi si ana na-ezu gi ohi?'

"O bu site n'otu uzọ n'ime uzọ iri unu, onyinye na aja niile. ⁹ N'ihu ya, obubu onu diiri unu, ka mba niile unu ha, n'ihu na o bu mu onwe m ka unu na-ezu ohi. ¹⁰ Webatanu otu uzọ n'uzọ iri nke ihe niile unu n'ime uloku m, ka nri juputa n'ime ulo m. Jirinu nke a nwalee m," ka unu hu ma mu onwe m agaghi emeghe onu uzọ eluigwe, site na ya wudatara unu ngozi di ukwu, nke ga-ebubiga oke na onodu agaghi adi ichebe ha. O bu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. ¹¹ "Aga m egbochi ihe nrija ndi ahụ niile ka ha ghara iripia mkpuru ubi unu. Osisi vaini unu agakwaghi atupusi mkpuru ya n'ala tutu ruo mgbe ha chara." O bu ihe ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile na-ekwu. ¹² "Mgbe ahụ, mba niile di iche iche ga-akpo unu ndi a goziri agozi, n'ihu na ala unu ga-abu nke na-enye ndi nwe ya obi uto." O bu ihe ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru.

Okwu mpako ndi Izrel megide Chineke

¹³ ONYENWE ANYI na-ekwu, si, "Unu ekwuola otutu okwu di ike megide m."

"Ma unu na-aju, 'Gini ka anyi kwuru megide gi?'

¹⁴ “Unu ekwuola si, ‘O bu ihe nzuzu ife Chineke ofufe, na itu ya egwu. Gini bu uru anyi na-erite site n’idebe iwu ya, na ijeghari dika ndi na-eru ujū n’ihu ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile?’ ¹⁵ Ma site ugbu a gaa n’ihu, ndi nganga ka anyi ga-akpo ndi ihe na-agara nke oma. N’ezie, ndi na-eme ihe ojoo ka ihe na-agara nke oma. Ndi ahụ jikwa ihe ojoo ha na-anwa Chineke na-agbanari ntaramahuhu ya.’”

Ufodu ndi kwesiri ntukwasị obi

¹⁶ Mgbe ahụ, ndi niile na-atu egwu ONYENWE ANYI gwaritara ibe ha okwu, ONYENWE ANYI nara nti, nukwa ihe ha na-ekwu. N’ihu ya, e nwere akwukwo ncheta di ya, ebe e dere aha ndi niile na-atu egwu ONYENWE ANYI, ma na-echekwa echiche banyere aha ya.

¹⁷ “N’ubochi ahụ m ga-eme ihe,” ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile na-ekwu, “ha ga-abu ihe oke onuahia nke aka m. Aga m echebe ha, dika nna na-enwe omiko ma chebekwa nwa ya nwoke na-eke ya. ¹⁸ Unu ga-ahụ ihe di iche n’etiti ndi ezi omume na ndi ajo omume, hukwa ihe di iche n’etiti ndi na-eke Chineke na ndi na-adighi eke ya.

4

Ikpe omuma na ime ka ogbugba ndu sie ike

* ¹ “N’ezie, ubochi ahụ na-abia, o ga-erekwa oku dika ebe a funyere oku buru ibu. Mgbe ndi nganga, ndi na-eme ihe ojoo, ga-abu igbugbo oka, ubochi ahụ na-abia ga-erechapu ha,” otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru. “O dikwaghi mgborogwu maobu alaka obula ga-afoduru ha. ² Ma unu bu ndi na-atu egwu aha m ka anyanwu nke ezi omume ga-achawaputa wetakwara unu ogwugwo nke si n’ime nku ya. Unu ga-apukwa, na-awughari dika umu ehi eji nri zujuo afo. ³ Mgbe ahụ, unu ga-azopiakwa ndi ajo omume. Ha ga-aghokwa ntu n’okpuru obu ukwu unu, n’ubochi ahụ m ga-eme ihe ndi a,” otu a ka ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile kwuru.

⁴ “Chetanu iwu Mosis, bu odibo m, ya bu iwu na ukpuru ndi ahụ di iche iche m nyere ya na Horeb, maka Izrel niile.

⁵ “Lee, aga m ezitere unu Ilaija onye amuma, tupu ubochi ukwu ahụ di oke egwu bu ubochi ONYENWE ANYI abia. ⁶ O ga-eme ka obi ndi bu nna chigharikwute umu ha, meekwa ka obi ndi bu umu chigharikwutekwa nna ha; ka m ghara ibia ma jiri ibu onu laa ala ahụ n’iyi.”

* 4: 4:0 N’akwukwo ndi Hibru, isi nke Anọ, site n’amaokwu nke mbu ruo na nke isii, bu nke edeputara dika isi nke Atọ, amaokwu nke iri na itoolu ruo nke iri abuo na anọ.

Ozioma Matiu

Usoro omumu Jisos onye bu Kraist ahu

¹ Nke a bu ndeko usoro omumu Jisos onye bu Kraist, nwa Devid, nwa Ebrahim.

² Ebrahim muru Aizik,
Aizik amuo Jekob,
Jekob amuo Juda na umunne ya.

³ Juda mutara Perez na Zera site na Tama,
Perez muru Hezron,
Hezron amuo Aram.

⁴ Aram muru Aminadab,
Aminadab muru Nashon,
Nashon amuo Salmon.

⁵ Salmon bu nna Boaz, site na nwunye ya Rehab,
Boaz muru Obed, site na nwunye ya Rut,
Obed amuo Jesi.

⁶ Jesi amuo Devid, bu eze.

Devid muru Solomon site na nwunye ya Uraya.

⁷ Solomon muru Rehoboam,
Rehoboam amuo Abija,
Abija amuo Esa.

⁸ Esa muru Jehoshafat,
Jehoshafat amuo Joram,
Joram amuo Uzaija.

⁹ Uzaija muru Jotam,
Jotam amuo Ehaz,
Ehaz amuo Hezekaya.

¹⁰ Hezekaya muru Manase,
Manase amuo Emon,
Emon amuo Josaya.

¹¹ Mgbe e mere ka ha gaa biri n'ala Babilon ka Josaya muru Jekonaya na umunne ya.

¹² Mgbe ha si Babilon lota
Jekonaya muru Shealtiel,
Shealtiel amuo Zerubabel.

¹³ Zerubabel muru Abiud,
Abiud amuo Eliakim,
Eliakim amuo Azoa.

¹⁴ Azoa muru Zadok,
Zadok amuo Akim,
Akim amuo Eliud.

¹⁵ Eliud muru Elieza,
Elieza amuo Matan,
Matan amuo Jekob.

¹⁶ Jekob muru Josef onye bu di Meri nne Jisos, onye a na-akpo Kraist.

¹⁷ Ya mere, site n'Ebrahim ruo na Devid, e nwere ogbọ iri na anọ. Ma site n'oge Devid ruo mgbe a dọrọ ha n'agha gaa Babilon, e nwere ogbọ iri na anọ. Sitekwanu n'oge ahụ ruo mgbe a muru Kraist bukwa ogbọ iri na anọ.

Josef anabata Jisọs dika nwa ya nwoke

¹⁸ Otu a ka omumu Jisọs, onye a na-akpo Kraist* siri di: Nne ya Meri bu onye e kwenyere na o ga-alu Josef, ma tupu ha ebikoo onu a choputara na Meri di ime site na Mmuo Nso. ¹⁹ Ma Josef di ya bu onye ezi omume, o choghi imenye ya ihere, n'ihia ya, o zubere ichu ya na nzuzo.

²⁰ Mgbe Josef nwechara mkpebi a, mmuo ozi Onyenwe anyi biakwutere ya na nro si ya, "Josef nwa Devid, atula egwu ikporo Meri ka o buru nwunye gi, n'ihia na nwa ahụ o di ime ya sitere n'ike Mmuo Nso. ²¹ O ga-amukwa nwa nwoke, onye i ga-akpo aha ya Jisọs,† n'ihia na o ga-azoputa ndi nke ya site na mmehie ha."

²² Ihe ndi a mere iji mezuo ihe ahụ Onyenwe anyi kwuru site n'onu onye amuma ya si, ²³ "Lee, nwaagboghohu ahụ na-amaghi nwoke ga-aturu ime, muo nwa nwoke. Ha ga-akpo aha ya Imanuel"‡ (nke bu ma asugharia ya, "Chineke nonyeere anyi").

²⁴ Mgbe Josef si n'ura teta, o mere dika mmuo ozi Onyenwe anyi nyere ya n'iwu. O kporo Meri ka o buru nwunye ya. ²⁵ Ma ha abuo edinakoghi tutu ruo mgbe o musiri nwa nwoke, onye o kporo aha ya Jisọs.

2

Obibia ndi amamihe

¹ Mgbe a muchara Jisọs na Betlehem nke Judia n'oge Herod bu eze, ndi amamihe si owuwa anyanwu biaruru Jerusalem, ² na-aju ajuju si, "Olee ebe o no, bu onye a muru ibu eze ndi Juu? Anyi huru kpakpando ya* n'owuwa anyanwu, ma bia ikpo isiala nye ya."

³ Mgbe eze Herod nuru nke a, obi loro ya mmiri nke ukwu, ya na ndi niile bi na Jerusalem. ⁴ Mgbe o kpoqtara ndisi nchujaja na ndi ozizi iwu niile, o juru ha, olee ebe e kwuru na a ga-amu Kraist† ahụ. ⁵ Ha zara ya si, "Na Betlehem nke Judia. N'ihia na otu a ka onye amuma ahụ dere n'akwukwo si,

⁶ "Ma gi onwe gi, Betlehem, di n'ala Juda,
i dighi nta karichasia n'etiti ndi ochichi Juda,
n'ihia na o bu site na gi ka onye ochichi ga-esi puta,
onye ga-achii ndi nke m Izrel.'‡"

⁷ Mgbe ahụ Herod kporo ndi amamihe ahụ na nzuzo juputa ha banyere oge kpakpando ahụ ji puta ihè. ⁸ O zipuru ha ije Betlehem si ha, "Gaanu lee anya nke oma choputa ebe nwantakiri ahụ no. Mgbe unu chotara ya, bianu mee ka m mara, ka m gaakwa kpo isiala nye ya."

⁹ Mgbe ha nuru okwu eze, ha puru gawa, ma kpakpando ahụ ha huru n'owuwa anyanwu putakwara ozo, na-aga n'ihu ha ruo mgbe o biara guzo n'elu ebe nwantakiri ahụ no. ¹⁰ Ha nuriri onu nke ukwu mgbe ha huru kpakpando ahụ. ¹¹ Ka ha banyere n'ulo ahụ, ha huru nwantakiri ahụ na nne ya Meri, ha gburu ikpere n'ala ma kporo ya isiala. Ha meghere akpa akụ ha nye ya onyine olaedo na okpurukpu eso osisi na-esi isi utu a na-akpo frankisens,§ ya na maá.* ¹² N'ihia na a doro ha aka na nti na nro ka ha ghara ilaghachikwuru Herod, ha sitere n'uzo ozo laghachi obodo ha.

* **1:18** 1:18 Maobu, Onye nzoputa † **1:21** 1:21 Jisọs nke a bu otu ndi Griik si akpo Joshua nke putara ONYENWE ANYI na-azoputa. ‡ **1:23** 1:23 Aiz 7:14 * **2:2** 2:2 Kpakpando ya mgbe o walitere † **2:4** 2:4 Maobu, Onye nzoputa ‡ **2:6** 2:6 Mai 5:2 § **2:11** 2:11 Maobu, mgbaisioma * **2:11** 2:11 Maobu, mgba ilu

Mgbapu gaa n'ala Ijipt

¹³ Mgbe ndi amamihe ahụ lasiri, mmuo ozi Onyenwe anyi mere ka Josef hu ya na nro, o siri ya, "Bilie osiso kporo nwantakiri a na nne ya gbalaa Ijipt. Aloghachikwala tutu ruo mgbe m ga-agwa gi, n'ihi na Herod na-achọ nwantakiri a ka o gbuo ya."

¹⁴ N'oge abali, Josef biliri kporo Meri na nwantakiri ahụ gbalaa Ijipt. ¹⁵ Ebe ahụ ka ha nogidere tutu ruo mgbe Herod nwuru. Nke a mere ka okwu ahụ Onyenwe anyi kwuru site n'onu onye amuma mezuo. "O bukwa site n'Ijipt ka m kporutara nwa m."†

¹⁶ Iwe were Herod nke ukwu mgbe o choputara na ndi amamihe ahụ aghoala ya aghugho. N'ihi ya, o nyere iwu banyere Betlehem na obodo nta ndi ozo gbara ya gburugburu, ka ha gbuo umuntakiri niile no n'obodo ndi a, bu ndi gbara site n'afọ abuo gbadaa, di ka ihe o nutara site n'onu ndi amamihe si di. ¹⁷ E sitekwara otu a mezuo amuma ahụ Jeremaya buru si,

¹⁸ "A nuru otu olu na Rema,
ikwa akwa na oke iru uju di,
Rechel na-akwa akwa n'ihi umu ya;
o dighi nkasiobi obula diri ya,
n'ihi na ha adighikwa."‡

Nloghachi na Nazaret

¹⁹ Mgbe Herod nwuru, mmuo ozi Onyenwe anyi biakwutere Josef na nro n'Ijipt ²⁰ si ya, "Bilie, kporo nwantakiri ahụ na nne ya laghachi n'ala Izrel n'ihi na ndi na-achọ igbu ya anwuala."

²¹ Ya mere, o biliri, kporo nwantakiri ahụ na nne ya, laghachi n'ala Izrel. ²² Mgbe o nuru na eze ohuru gbanwere Herod na Judia bu nwa ya a na-akpo Akelus,§ egwu turu Josef ilaghachi ebe ahụ. Ma n'ihi na adowo ya aka na nti na nro, o wezugara onwe ya gaa n'akuku Galili. ²³ O gara biri n'obodo a na-akpo Nazaret. E sitekwara otu a mezuo okwu onu ndi amuma si na, "A ga-akpo ya onye Nazaret."

3

Nkwusa nke Jon

¹ N'oge ahụ, Jon omee baptizim biara na-ezisa ozi n'ozara Judia. Isi okwu ya bu, ² "Chegharianu, n'ihi na alaeze eluigwe di nso." ³ N'ihi na nwoke a bu onye e kwuru okwu banyere ya site n'onu onye amuma Aizaya si,

"Otu onye na-eti mkpu n'ozara, na-asi,
'Dozienu uzọ maka Onyenwe anyi,

meenụ ka okporouzo ya guzozie.' "§

⁴ Jon yi uwe e ji aji inyinya kamel mee. O kekwaro ihe okike ukwu nke akpukpo anu n'ukwu ya. Nri ya bu igurube na mmanu anu. ⁵ N'oge ahụ, ndi mmadu sitere Jerusalem, na Judia niile, n'ala niile di Jordan gburugburu, na-apukwuru ya. ⁶ Mgbe ha na-ekwuputa mmehie ha, o mere ha baptizim n'osimiri Jordan.

⁷ Ma mgbe ohuru otutu ndi Farisii na ndi Sadiusii ka ha na-abia ka e mee ha baptizim, o siri ha, "Unu umu ajuala, onye doru unu aka na nti si unu gbanari onuma nke na-abia? ⁸ Mianu mkpuru na-egosiputa nchehari unu. ⁹ Unu echekwala na unu puru i si n'ime onwe unu, 'Anyi nwere Ebrahim dika nna,' n'ihi na Chineke puru isite na nkume ndi a meputara Ebrahim umu. ¹⁰ Ma ugbu a atukwasila anyuika na mgborogwu osisi niile. Osisi obula nke na-adighi ami ezi mkpuru ka a ga-egbutu, tuba ya n'ime oku.

† 2:15 2:15 Hos 11:1 ‡ 2:18 2:18 Jer 31:15 § 2:22 2:22 Akelus Onye ketara ichi otu uzọ n'uzọ atọ n'alaeze Herod. * 3:3 3:3 Aiz 40:3

11 “Mụ onwe m ji mmiri eme unu baptizim n’ihi nchehari, ma onye di ike kara m na-abia. Onye m na-erughi ichita akpukpukwu ya. O ga-eji Mmuo Nso na oku were mee unu baptizim. 12 Ihe ifucha oka ya di ya n’aka, o ga-azacha ebe izocha oka ya nke oma, chikota mkpuru oka wiiti tinye ha n’oba, ma jiri oku a na-apughi imenyu emenyu rechapu igbugbo oka.”

Jon emee Jisos baptizim

13 Mgbe ahụ, Jisos sitere na Galili bia n’osimiri Jordan ka Jon mee ya baptizim. 14 Ma Jon chorọ igbochi ya, si, “O bu m kwesiri ibiakwute gi ka i mee m baptizim. Gini mere i ji abiakwute m?”

15 Ma Jisos zara ya si, “**Kwere ka o dirị otu a ugbo a, o kwesiri ka anyi mezuo ezi omume niile.**” Mgbe ahụ Jon kwenyere.

16 Ngwangwa e mechara Jisos baptizim, o sitere na mmiri ahụ riputa. N’otu oge ahụ, eluigwe meghere, Jon huru Mmuo nke Chineke ka o si n’elu fedata di ka nduru na-ebekwasị Jisos n’isi. 17 Otu olu sitere n’eluigwe kwuo okwu si, “Onye a bu Okpara m, onye m huru n’anya. Ihe ya di m ezi mma.”

4

Onwunwa a nwara Jisos n’ozara

1 Emesia, Mmuo Nso duuru Jisos baa n’ozara ka ekwensu nwaa ya onwunwa. 2 Mgbe o busiri onu iri ubochi ano ehie na abali, agu gu ru ya nke ukwu. 3 Mgbe ahụ onye onwunwa ahụ biakwutere ya si, “O buru na i bu Okpara Chineke, gwa nkume ndi a ka ha gho achicha.”

4 Ma Jisos zara, “**E dere ya n’akwukwo nso si, ‘O bughị naani site na achicha* ka mmadu si adi ndu, kama site n’okwu niile si n’onu Chineke puta.’†**”

5 Mgbe ahụ, ekwensu duuru ya baa n’obodo nso ahụ, mee ka o guzo n’ebe dikarisiri elu nke ulonso ukwu, 6 si ya, “O buru na i bu Okpara Chineke, site n’ebe a tuda onwe gi n’ala. N’ihi na e dere ya n’akwukwo nso si, “‘O ga-enye ndi mmuo ozi ya iwu banyere gi, ha ga-ebuli gi elu n’aka ha ka i ghara ikpobi ukwu gi na nkume.’‡”

7 Ma Jisos zara si ya, “**E deela ya n’akwukwo nso si, ‘I gaghị anwa Onyenwe gi na Chineke gi onwunwa.’§**”

8 Ozokwa, ekwensu kporo ya gaa n’elu ugu di elu, gosi ya alaeze niile nke uwa na ebube ha. 9 O sirị ya, “Aga m enye gi ha niile ma o buru na i daa n’ala kpo isiala nye m.”

10 Ma Jisos sirị ya, “**Si n’ebe m no puo, ekwensu. N’ihi na akwukwo nso kwuru si, ‘O bu naani Onyenwe anyi Chineke gi ka i ga-akpo isiala nye, naani ya ka i ga-efekwa.’****”

11 Mgbe ahụ ekwensu hapuru ya laa. Ndi mmuo ozi biakwutere ya, nonyere ya, na-ejere ya ozi.

Jisos ebido oru nkwusa

12 Mgbe Jisos nuru na e tinyela Jon n’ulo mkporo, o puru gaa Galili. 13 Emesia, o hapuru Nazaret gaa biri na Kapanom, bu obodo di n’akuku osimiri Galili. O di nso n’oke ala Zebulon na Naftali. 14 N’uzo di otu a, amuma ahụ Aizaya buru mezuru. Amuma nke sirị,

15 “Ala Zebulon na ala Naftali,
nke di n’akuku osimiri, n’ofe Jordan,

* 4:4 4:4 Achicha nwere ike buru nri † 4:4 4:4 Okwu a dikwa n’akwukwo Dit 8:3. ‡ 4:6 4:6 Abu 91:11,12 § 4:7 4:7 Guokwa ya n’akwukwo Dit 6:16. * 4:10 4:10 Nke a dikwa n’akwukwo Dit 6:13.

Galili nke ndi mba ozo,
¹⁶ ndi no n'ochichiri
 ahula ihè di ukwu.
 Ndi bi n'ala onyinyo onwu
 ka ihè nwukwasiri."†

¹⁷ Site n'oge ahụ gaa n'ihu Jisọs bidoro na-ekwusa na-asị, **"Chegharianu, n'ihì na alaeze eluigwe di nso."**

Okpukpo ndi na-eso uzọ ya

¹⁸ Ma mgbe Jisọs na-agafe n'akuku osimiri Galili, o huru umunne abuo, Saimon onye a na-akpo Pita, na Andru nwanne ya, ndi oru ha bu iku azu, ebe ha no n'ugbo mmiri na-aku azu. ¹⁹ O siri ha, **"Bianu soro m. Aga m eme unu ndi oku na-akuta mmadu."** ²⁰ Ha hapuru ugbo azu ha otu mgbe ahụ soro ya.

²¹ Mgbe o gara n'ihu nke nta, o huru umunne abuo ozo, Jemis nwa Zebedi na Jon nwanne ya, ebe ha na nna ha Zebedi no n'ime ugbo mmiri na-ekezi ugbo azu ha. O kpokwara ha, ²² ngwangwa ha hapuru ugbo ha na nna ha soro ya.

Jisos agwoọ ndi oria

²³ Jisọs jeghariri n'obodo niile nke Galili, na-akuzi ihe n'ulo nzuko niile ha, na-ekwusakwa ozioma nke alaeze ahụ. O na-agwokwara oria na nria nria niile di iche iche n'etiti ndi ahụ. ²⁴ Akuko banyere ya gbasara jезuo akuku Siria niile. Mgbe ahụ otutu ndi mmadu kpotaara ya ndi niile ahụ na-esighi ike, ndi na-aria udi oria di iche iche, ndi nwere ahụ mgbu, na ndi mmuo ojoo na-esogbu, na ndi akwukwu, na ndi akuku ahụ ha kponwuru akponwu. O gwokwara ha niile. ²⁵ Otutu mmadu sitere na Galili, Dekapolis,‡ Jerusalem, Judia na n'ofe osimiri Jordan, soro ya.

5

Nkwusa banyere alaeze ohuru ahụ

¹ Mgbe Jisọs huru igwe mmadu ahụ, o rigooro n'elu ugwu. Mgbe o noduru ala, ndi na-eso uzọ ya biakwutere ya, ² o bido ikuziri ha ihe.

Okwu banyere ndi ngozi na-adiri

O siri:

³ **"Ngozi na-adiri ndi bu ogbenye n'ime mmuo,
 n'ihì na alaeze eluigwe bu nke ha.**

⁴ **Ngozi na-adiri ndi na-eru uju,
 n'ihì na a ga-akasi ha obi.**

⁵ **Ngozi na-adiri ndi di nwayoo n'obi,
 n'ihì na ha ga-eketa uwa.**

⁶ **Ngozi na-adiri ndi aguu ezi omume na-agu,
 n'ihì na ndi ahụ ka afo ga-eju.**

⁷ **Ngozi na-adiri ndi na-eme obi ebere,
 n'ihì na ha ka a ga-emere ebere.**

⁸ **Ngozi na-adiri ndi di ocha n'obi,
 n'ihì na ha ga-ahụ Chineke anya.**

⁹ **Ngozi na-adiri ndi na-eme ka udo di n'etiti mmadu na ibe ya,
 n'ihì na a ga-akpo ha umu Chineke.**

¹⁰ **Ngozi na-adiri ndi a na-emegbu n'ihì ezi omume,
 n'ihì na alaeze eluigwe bu nke ha.**

† 4:16 4:16 Aiz 9:1,2 ‡ 4:25 4:25 Dekapolis putara Obodo iri.

11 “N’gọzi na-adiri unu mgbe ndi mmadu na-akocha unu, na-emegbu unu, ma na-ekwukwa okwu ojoo na ugha niile di iche iche megide unu n’ihi m. 12 N’urianu onu, nwekwanu obi utu, n’ihi na ugwo oru unu di ukwu n’eluigwe. N’ihi na n’uzo di otu a ka ha sogburu ndi amuma ndi buru unu uzo.

Nnu na ihe

13 “Unu bu nnu nke uwa, ma o buru na nnu adighi atokwa utu, a ga-eji gini mee ka o too utu ozo? O bakwaghi uru obula, ma o bughu naani itufu ya, ka ndi mmadu zo ya ukwu.

14 “Unu bu ihe nke uwa. Unu di ka obodo e wuru n’elu ugwu nke a na-apughi izo ezo. 15 Ndi mmadu adighi amunye oriona donye ya n’okpuru igbe, kama a na-adokwasu ya n’elu ihe idoba oriona, ka o nye ndi niile no n’ulo ahụ ihè. 16 Ya mere, kwerenu ka ihè unu nwuo nye mmadu niile, ka ndi mmadu hu oru oma unu, tookwa Nna unu nke bi n’eluigwe.

Mmezu iwu

17 “Unu echela na m biara ikagbu iwu Mosis, maobu ozizi ndi amuma. Abiaghi m ikagbu akagbu, kama abiara m imezu ha. 18 N’ezie, agwa m unu, na tutu eluigwe na uwa agabiga, o dighi otu mkpuru edemede obula di nta, o buladi nke dikarisiri nta, nke a ga-esi n’Iwu a wepu ruo mgbe ha niile ga emezu. 19 N’ihi ya, onye obula nke ga-emebi otu n’ime iwu ndi a, o buladi nke dikarisiri nta, ma kuziekwara ndi ozo ime otu ahụ, a ga-agu onye ahụ n’onye dikarisiri nta n’alaeze eluigwe. Ma onye na-ezi umu mmadu ka ha debe iwu ahụ, ma na-emekwa okwu ndi ahụ n’onwe ya, a ga-akpo ya onye di ukwu n’alaeze eluigwe. 20 Ka m doo unu aka na ntị. O buru na ezi omume unu akarighi ezi omume ndi Farisii na ndi ozizi iwu, unu apughi iba n’alaeze eluigwe ma oji.

Ozizi banyere igbu mmadu

21 “Unu nuru na-agwara ndi mmadu n’oge gara aga, si, ‘Onye egbula mmadu, onye obula gburu mmadu a ga-ekpe ya ikpe.’* 22 Ma asi m unu, na onye obula nke na-ewe iwe megide nwanna ya, na-enyefe onwe ya n’aka ikpe. Onye obula nke na-akpo nwanna ya ‘Raka,’ ya bu Onye iberiibe,†ga-aza ajuru n’ulo ikpe. Ozokwa, onye obula nke kporo nwanne ya,‡Onye nzuzu,§na-edo onwe ya iba n’oku ala mmuo.

23 “Ya mere, o buru na i gaa inye onyinye gi n’ebe ichu aja, ma cheta n’ebe ahụ na gi na nwanne gi adighi n’udo, 24 hapu onyinye gi n’ebe ichu aja, laa ka gi na nwanne gi kpezie. Mgbe unu mere udo, laghachi bia nye onyinye gi.

25 “Mee osiso ka gi na onye kpo gi eje ulo ikpe kpezie, mgbe o na-eburubeghi ikpe gi na ya jee n’aka okaikpe, onye ga-enyefe gi n’aka ndi nche, ma eleghi anya etinye gi n’ulo mkporo. 26 N’ezie, agwa m gi, i gaghị e si n’ebe ahụ puta ruo mgbe i kwughachiri kobo niile i ji.*

Ikwa iko

27 “Unu nuru na e kwuru si, ‘Akwala iko.’† 28 Ma asi m unu, onye obula lere nwanyi anya site na-agu ikwa iko emeelarị mmehie ikwa iko n’ime obi ya megide nwanyi ahụ. 29 N’ihi nke a, o buru na anya aka nri gi na-eme ka i jehie, ghupu ya tufuo. O kaara gi mma na i tufuru otu akuku ahụ gi baa n’alaeze kari na i ji ahụ zuruoke baa n’oku ala mmuo. 30 O buru na aka nri gi na-eme ka i jehie, gbupu ya tufuo. O kaara gi mma na i tufuru otu akuku ahụ gi ma baa n’alaeze eluigwe, kari na i ji ahụ zuruoke ma baa n’oku ala mmuo.

* 5:21 5:21 Opu 20:13 † 5:22 5:22 Ofọ ogori, n’okwu nleli anya ‡ 5:22 5:22 Nke a putara nwanna n’ime Kraist § 5:22 5:22 Maobu, Onye na-enweghi uche * 5:26 5:26 Maobu, ugwo niile † 5:27 5:27 Opu 20:14

Igba alukwaghi m

³¹ “E kwukwara si, ‘Onye obula choro igbara nwunye ya alukwaghi m, ga-ebu uzọ dee akwukwo alukwaghi m nye nwunye ya.’[‡] ³² Ma asi m unu, onye obula gbara nwunye ya alukwaghi m, ma o bughị n’ihi ikwa iko, o na-etinye nwanyi ahụ n’onodu ga-eme ka o kwaa iko. O buru na nwanyi ahụ aluo di ozọ, nwoke ahụ luru nwanyi ahụ na-emekwa mmehie ikwa iko.

Ihu iyi

³³ “Ozokwa, unu nuru na a gwara ndi mmadu n’oge gara aga si, ‘Anula iyi ugha, kama mezuo ihe niile unu nuru n’iyi nye Onyenwe anyi.’ ³⁴ Ma asi m unu anula iyi obula. Ejikwala eluigwe anu iyi n’ihi na eluigwe bu ebe ocheeze Chineke di. ³⁵ Ejikwala uwa anu iyi n’ihi na uwa bu ebe mgbakwasị ukwu ya. Ejikwala Jerusalem anu iyi n’ihi na o bu obodo Eze ukwu ahụ. ³⁶ Ejikwala isi gi anu iyi n’ihi na i pughi ime ka otu agiri isi gi di ocha maobu di oji. ³⁷ Anula iyi obula. Kama ka okwu unu buru ‘E’ maobu ‘Ee’; ihe obula gafere nke a sitere n’aka ajo onye ahụ.

Ibo obọ

³⁸ “Unu anula na e kwuru si, ‘O bu anya ka a kukooro, anya n’onodu anya. O burukwa otu eze ka e tipuru, eze n’onodu eze.’[§] ³⁹ Ma ana m asi unu eguzogidela onye bu ajo onye. Kama o buru na mmadu amaa gi ura na nti aka nri, tughariara ya nti nke ozọ. ⁴⁰ O buru na mmadu agbaa gi akwukwo n’uloikpe, ka o nara gi uwe ime gi, nyekwa ya uwe nke elu gi. ⁴¹ O buru na mmadu esite n’ike choo ka i soro ya gaa puku nzọ ukwu ato, soro ya gaa puku nzọ ukwu isii. ⁴² Nye onye obula roro gi ihe. Achughachikwala ndi na-abia ka i binye ha ego.

Ihu ndi iro n’anya

⁴³ “Unu nuru na e kwuru si, ‘Hunu ndi agbataobi unu n’anya, ma kpokwanu ndi iro unu asi.’^{*} ⁴⁴ Ma asi m unu, hunu ndi iro unu n’anya, kpekwaanun ndi na-esogbu unu ekpere. ⁴⁵ Nke a ga-eme ka unu buru umu nke Nna unu bi n’eluigwe, onye na-eme ka anwu muro ndi oma na ndi ojoo, na-emekwa ka mmiri zoro ndi ezi omume na ndi ajo omume. ⁴⁶ O buru naan ndi huru unu n’anya ka unu na-ahu n’anya, gini ga-abu ugwo oru unu? O buladi ndi ona utu na-emekwa otu a. ⁴⁷ O burukwa na unu na-ekele naan ndi enyi unu ekele, o dighi ihe obula di iche n’ebe unu na ndi ozọ no. N’ihi na ndi na-amaghi Chineke na-emekwa otu ahụ. ⁴⁸ Ya mere, unu kwesiri izuoke n’iru oru oma, dika Nna unu bi n’eluigwe si zukwaa oke.

6*Ozizi banyere inye onyinye*

¹ “Kpacharanu anya ka unu ghara ime ezi omume unu naan ka ndi mmadu hu unu. N’ihi na unu mee nke a, unu agaghi enweta ugwo oru obula site n’aka Nna unu bi n’eluigwe.

² “Unu afula opi mgbe unu na-enye ndi no na mkpa onyinye, n’ihi na otu a ka ndi ihu abuo na-eme n’ulo nzuko na n’okporozo, ka ndi mmadu too ha. N’ezie, ana m agwa unu, ha anatala ugwo oru ha n’izuoke. ³ Mgbe unu choro iru oru ebere, meenu ya na nzuzo. Ekwela ka aka ekpe gi mata ihe aka nri gi na-achọ ime. ⁴ Ka onyinye gi buru na nzuzo. Mgbe ahụ, Nna gi, onye na-ahu ihe di na nzuzo ga-akwughachi gi.

Ozizi banyere ekpere

⁵ “Mgbe obula unu choro ikpe ekpere, unu emela di ka ndi ihu abuo, n’ihi na ha huru iguzo n’ime ulo ekpere, nakwa n’akuku uzọ n’anya na-ekpe ekpere, ebe ndi

mmadu ga-ahụ ha. N'ezie, agwa m unu, ha anatala ugwo oru ha n'ebe o zuruoke. ⁶ Kama, mgbe unu chorọ ikpe ekpere, baanụ n'ime ime ulo unu. Mechiekwanu uto unu, kpokwuonụ Nna unu n'ekpere na nzuzo. Mgbe ahụ Nna unu, onye na-ahụ ihe e mere na nzuzo, ga-enye unu ugwo oru unu. ⁷ Mgbe unu na-ekpe ekpere, unu ekwula okwu nkukwasị efu di ka ndi na-amaghi Chineke na-eme. Ha chere na a ga-anu ekpere ha n'ihu otutu okwu ha na-ekwu. ⁸ Unu adila ka ha. Chetanu na tupu unu ario ario obula, Nna unu bi n'eluigwe maara ihe na-akpa unu.

⁹ "Sinu otu a na-ekpe ekpere:

" 'Nna anyi nke bi n'eluigwe,
ka e doo aha gi nsọ.

¹⁰ Ka alaeze gi bia,
ka e mee uche gi n'owa,
dika e si eme ya n'eluigwe.

¹¹ Nye anyi nri nke ubochi taa.

¹² Gbaghara anyi mmehie anyi,
dika anyi si agbaghara ndi na-emehie megide anyi.

¹³ Ekwela ka anyi daba n'ime onwunwa,
kama, zoputa anyi n'aka ajo onye ahụ.*

¹⁴ O buru na unu agbaghara ndi mmadu mgbe ha mehiere megide unu, Nna unu nke bi n'eluigwe ga-agbagharakwa unu mmehie unu. ¹⁵ O burukwanu na unu agbagharaghi ndi ozo mmehie niile ha, Nna unu nke bi n'eluigwe agaghi agbaghara unu mmehie unu.

Ibu onu

¹⁶ "Ozo, mgbe obula unu na-ebu onu, unu agbarula ihu unu dika ndi ihu abuo na-eme. N'ihu na ha na-agbaru ihu ha ka ndi ozo hu na ha na-ebu onu. N'ezie agwa m unu, ha anatala ugwo oru ha. ¹⁷ Mgbe i na-ebu onu, tee isi gi mmanu, ma saakwa ihu gi mmiri, ¹⁸ ka ndi ozo ghara ihuta na i na-ebu onu kama ka o buru naani nye Nna gi, onye anya na-adighi ahụ. Nna gi, onye na-ahụ ihe niile na-eme na nzuzo, ga-akwu gi ugwo.

Ikpado akụ n'eluigwe

¹⁹ "Unu akpadola akụ n'owa nye onwe unu, ebe o ga-agba nchara, akika atakwa ya, ebe ndi ohi ga-etiwa ma zukwaa ha. ²⁰ Kama kwadoonu akụ n'eluigwe nye onwe unu, ebe ha na-agaghi agba nchara, ebe akika na-agaghi eri ha, ebe ndi ohi na-adighi etiwa maobu zuo ihe. ²¹ N'ihu na ebe obula akụ unu di ka obi unu ga-adikwa.

²² "Anyi bu oriona nke anu ahụ. O burukwa na anya gi adiri ocha, ahụ gi niile ga-ajuputa n'ihè. ²³ O buru na anya gi ajoo njo, akuku ahụ gi niile ga-ajuputa n'ochichiri. O burukwa na ihè ahụ di n'ime gi aghoo ochichiri, ochichiri ahụ ga-adi ukwu.

²⁴ "O dighi onye obula puru ife nna ukwu abuo, n'ihu na o ga-achọ ihu otu n'ime ha n'anya, kpokwa nke ozo asi, maobu sọpuru otu ma lelia nke ozo anya. Otu a kwa i nweghi ike ife Chineke na akụ otu mgbe ahụ.

Echegbula onwe unu

²⁵ "N'ihu nke a ka m ji na-asi unu, unu echegbula onwe unu banyere ndu unu, ihe unu ga-eri, maobu ihe unu ga-anu, maobu banyere ahụ unu, ihe unu ga-eyi n'ahụ. O bu ndu akarighi nri eji azu ya, ka o bu ahụ akarighi ihe e ji ekpuchi ya? ²⁶ Werenu umu nnunu di ka ihe imaatu. Ha adighi akụ mkpuru n'ubi maobu ewe ihe ubi. Ha adighi achikotakwa ihe debe n'oba. Ma Nna unu nke bi n'eluigwe na-azu ha. O

* **6:13** 6:13 Akwukwo ochie ufodu na-emechi ekpere a n'uzo di otu a, n'ihu n'alaeze bu nke gi, ike na otuto ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen.

bụ na unu adighi oke onuahia karja ha? ²⁷ Onye n'etiti unu puru itinye otu nkeji n'ogologo ubochi nke ndu†ya site n'ichegbu onwe ya?

²⁸ "Gini mekwaranu unu ji na-anọ n'echiche oge niile maka uwe? Leenu okoko osisi nke ohia. Ha adighi aru oru maobu dogbuo onwe ha n'oru. ²⁹ Ma asi m unu, o buladi Solomon n'ebube nke ibu eze ya niile, eyighi uwe obula mara mma di ka otu n'ime okoko osisi nke ohia ndi a. ³⁰ Ma o buru na Chineke si otu a choo ahijia efu nke ubi mma, nke puru idi ndu taa ma echi atuba ha n'ite oku, o bu na o gaghị a choo unu mma karja. Unu ndi okwukwe nta? ³¹ N'ihia nke a, unu echegbukwala onwe unu na-asi, 'Gini ka anyi ga-eri?' maobu, 'Gini ka anyi ga-anu?' maobu, 'Ginikwa ka anyi ga-eyi?' ³² O bu ihe ndi a ka ndi na-amaghị Chineke na-achosi ike. Ma Nna unu bi n'eluigwe maara na o di unu mkpa. ³³ Ma burunu uzọ choo alaeze ya na ezi omume ya, a ga-atukwasikwara unu ihe ndi a niile. ³⁴ Ya mere, unu echegbula onwe unu banyere echi, n'ihia na echi ga-echere onwe ya. Nsogbu nke ubochi taa ezuorola ubochi taa.

7

Ikpe ndi ozọ ikpe

¹ "Unu ekpela ndi ozọ ikpe, ka a ghara ikpekwa unu ikpe. ² N'ihia na a ga-ekpe unu ikpe dika unu si kpee ndi ozọ. O bukwala ihe unu ji tuoro ndi ozọ ka a ga-eji tuoro unu.

³ "Gini mere i ji elee ntakiri ahijia di nwanna gi* n'anya ma i dighi ahuta obodobo osisi di gi onwe gi n'anya? ⁴ Olee otu i ga-esi gwa ya si, 'Nwanna m, kwere ka m tupu gi ntakiri ahijia danyere gi n'anya,' mgbe obodobo osisi di gi n'anya, nke na-adighi ekwe gi huzie uzọ. ⁵ Onye ihu abuo! Buru uzọ wepu obodobo osisi di gi n'anya ka i nwee ike ihuzi uzọ tupu ntakiri ahijia nke di nwanna gi n'anya.

⁶ "Enyela nkita ihe di nsọ. Enyekwala ezi ihe di oke onuahia. Ha ga-azoto ha ma tughariakwa dorie gi.

Riionu, choonu, kuonu aka

⁷ "Na-arionu, unu ga-ariota, na-achonu, unu ga-achota, kuokwanu aka n'uzọ, a ga-emeghekwarala unu uzọ. ⁸ N'ihia na onye na-arioto, na-ariota. Onye na-achoto, na-achota. Onye na-aku aka n'uzọ ka a ga-emeghekwarala uzọ.

⁹ "O di onye n'ime unu, ma o buru na nwa ya arioo ya achicha, ga-enye ya okwute? ¹⁰ Maobu, nwata ahụ arioo azu, o nye ya agwo? ¹¹ Ya mere, ebe unu ndi ojo maara otu e si enye umu unu ezi onyinye, Nna unu bi n'eluigwe o gaghị enye unu karja, ma o buru na unu arioo ya! ¹² Ya mere, n'ime ihe niile, na-emeso ndi mmadu di ka i si choo ka ha mesoo gi. Nke a bu nchikota ihe iwu na ndi amuma ziri.

Uzo di warawara na ndi di obosara

¹³ "Sitenu n'onu uzọ di warawara banye. N'ihia na onu uzọ ahụ di obosara. Mbara ka uzọ ahụ dikwa na-eduba n'ila n'iyi. Otutu na-esoro ya. ¹⁴ Ole na ole na-achota uzọ ahụ na-eduba na ndu, n'ihia na o di warawara, dikwa nkpagide.

Osis na mkpuru ya

¹⁵ "Kpachapunu anya! N'ihia na ndi amuma ugha di. Ha na-abiakwute unu n'udidi aturu, ma ha bu agu. ¹⁶ A ga-esite na mkpuru†ha mata ndi ha bu. Ndi mmadu o na-esite n'osisi ogwu di n'ohia ghota mkpuru osisi grepu, ka ha na-esite n'osisi uke gbara n'ohia ghota mkpuru fiig? ¹⁷ N'uzọ di otu a, osisi obula di mma na-amiputa mkpuru oma, ma osisi di njo na-amiputa mkpuru di njo. ¹⁸ Osis na-amị mkpuru oma adighi

† 6:27 6:27 Maobu, otu kubit n'ogologo ya * 7:3 7:3 Nwanna gi onye agbataobi gi. † 7:16 7:16 Mkpuru N'ebe a o bu ihe Igbo na-akpo omume maobu agwa.

amị mkpuru ojo. Nke na-amị mkpuru ojo adighikwa amị mkpuru oma. ¹⁹ Ma osisi obula na-amighi mkpuru oma ka a ga-egbutu tunye ya n'oku. ²⁰ Uzọ e si amata osisi oma bu site na mkpuru ya.

Ndi ga-abanye n'alaeze

²¹ "O bughị ndi niile na-asị m 'Onyenwe anyi, Onyenwe anyi,' ga-abanye n'alaeze eluigwe, kama o bu naani ndi ahụ na-eme ihe Nna m no n'eluigwe na-achọ ka ha mee. ²² N'ubochi ahụ, otutu ndi mmadu ga-asị m, 'Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, o bu na anyi ejighi aha gi buo amuma, jiri aha gi chupu mmuo ojo, ma jirikwa aha gi ruo otutu oru ebube?' ²³ Mgbe ahụ aga m agwa ha hooaha si ha, 'Amaghi m unu, sitenu n'ihu m puo, unu ndi ajo omume!'

The iso Jisos Putara

²⁴ "Onye obula nara nti n'okwu ndi a m kwuru, ma meekwa ha, di ka nwoke ahụ maara ihe, onye wuru ulo ya n'elu oke nkume. ²⁵ Mmiri zosikwara ike n'elu ulo ahụ, idee mmiri sokwara, tie n'ulo ahụ. Ifufe siri ike fekwara, ma ulo ahụ adaghi. N'ihina e wuru ntala ya n'elu oke nkume. ²⁶ Ma ndi niile nuru okwu ndi a, ma lefuru ha anya, bu ndi nzuzu. Ha di ka nwoke wuru ulo ya n'elu aja. ²⁷ Ngwangwa mmiri zoro, idee mmiri sokwara, ifufe fesikwara ike tie n'ulo ahụ, ulo ahụ dara daruo ala. **Odida ya di ukwu.**"

²⁸ Mgbe Jisos kwuchara okwu ndi a, ozizi ya juru igwe mmadu ahụ niile anya. ²⁹ N'ihina o ziri ihe dika onye nwere ikike. O bughị di ka ndi ozizi iwu ha.

8

Ogwugwo onye ekpenta

¹ Otutu mmadu sooro Jisos mgbe o si n'ugwu ahụ ridata. ² Mgbe ha na-aga n'uzo, otu onye ekpenta biakwutere ya kpoọ isiala nye ya, riuo ya si, "Onyenwe m, o buru na i choro, i puru ime ka m di ocha."

³ O setipuru aka ya, metu ya si, "**Achoro m ka i di ocha, dirikwa ocha!**" Ngwangwa, ekpenta ahụ lara. ⁴ Jisos nyere nwoke ahụ iwu si ya, "**Hu na igwaghi onye obula, kama gaa gosi onye nchujaja onwe gi, chokwa aja onyinye dika Mosis, nyere n'iwu, ka o buru ihe ama nye ya.**"

Okwukwe nke onye ochiagha

⁵ Mgbe o banyere na Kapanom,* otu onye ochiagha† biakwutere ya riuo ka o nyere ya aka. ⁶ O siri, "Onyenwe m, onye na-ejere m ozi dina n'ulo n'oke ihe mgbu, akuku ahụ ya kponwukwara akponwu."

⁷ Jisos siri ya, "**O bu m bia gwoo ya?**"

⁸ Ma onye ochiagha ahụ zara ya si, "Onyenwe m, ekwesighi m ka i bata n'okpuru ulo m. Naani nodu n'ebe a, kwuo okwu, ahụ ga-adikwa onye na-ejere m ozi ike. ⁹ N'ihina mu onwe m bukwa onye no n'okpuru ikike ochichi, nwee ndi agha no n'okpuru m. Ana m asi onye nke a, 'gaa.' O gaa, sikwa onye nke ozo, 'bia.' O bia. Ana m asi ohu m, 'mee nke a.' O na-emekwa ya."

¹⁰ Mgbe Jisos nuru okwu a, o juru ya anya nke ukwu. O gwara igwe mmadu ahụ so ya okwu si, "**N'ezie, ahubeghi m okwukwe di otu a ebe obula; o buladi n'Izrel niile.** ¹¹ **N'ezie kwa, otutu ndi mmadu ga-esite n'owuwa anyanwu nakwa odida anyanwu bia soro Ebrahim na Aizik na Jakob nokoo n'oriri n'alaeze eluigwe.** ¹² **Ma umu alaeze ahụ, ka a ga-atupu n'ezi, n'ime ochichiri, ebe ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adi.**"

* **8:5** 8:5 Obodo dikarisiri nso osimiri Jordan, n'akuku ndida ugwu onu mmiri Galili. † **8:5** 8:5 Onye na-achi nari ndi agha

¹³ Jisọs gwara ọchiagha ahụ okwu sị ya, “**Laa! E meerele gi dị ka okwukwe gi siri di.**” Ahụ diri onye ahụ na-ejere ya ozi mma n’otu awa ahụ.

Jisọs agwọọ ndi ọria

¹⁴ Mgbe Jisọs ruru n’ulo Pita, ọ choputara na nne nwunye ya nwere ahụ oku. ¹⁵ Ọ meturu ya aka, ahụ oku ahụ hapuru ya, o biliri malite ijere ya ozi.

¹⁶ N’oge uhuruchi, ha kpotaara ya otutu ndi mmuo ojo na-esogbu. O ji okwu onu chupu mmuo ojo ahụ niile, gwokwa ndi niile ahụ na-adighi ike. ¹⁷ Nke a bu imezu amuma ahụ Aizaya buru si, “O bupuru nri nri anyi niile, burukwa ọria anyi niile.”‡

Ihe o ga-efu iso Jisọs

¹⁸ Mgbe Jisọs huru igwe mmadu di ukwu ndi gbara ya gburugburu, ọ nyere ndi na-eso uzọ ya iwu ka ha gafee n’ofe nke ozọ. ¹⁹ N’oge ahụ, otu onye n’etiti ndi na-ezi iwu biakwutere ya sị ya, “Onye nkuzi, aga m eso gi gaa ebe obula i na-aga.”

²⁰ Jisọs zara, si, “**Nkita ohia nwere onu ebe ha na-edina. Umụ nnunụ nke igwe nwekwara akwu; ma Nwa nke Mmadu enweghi ebe obibi.**”

²¹ Otu onye ozọ n’ime ndi na-eso uzọ ya siri ya, “Onyenwe m, aga m eso gi, kama kwere ka m buru uzọ gaa lie nna m.”

²² Ma Jisọs zara sị ya, “**Soro m ugbu a. Hapu ndi nwuru anwu ka ha lie ndi nwuru anwu ibe ha.**”

Ebili mmiri adajuo

²³ Mgbe o banyere n’ugbo, ndi na-eso uzọ ya sooro ya. ²⁴ N’otu ntabi anya, oke ifufe bidoro ife n’odo mmiri ahụ, nke mere na ebili mmiri na-ekpuchi ugbo ahụ. Ma o no na-arahu ura mgbe ihe ndi a na-eme. ²⁵ Ndi na-eso uzọ ya jekwuuru ya, kpotee ya, si ya, “Onyenwe anyi, zoputa anyi! Lee, na anyi n’ala n’iyi.”

²⁶ Ma o zaghachiri, “**Unu ndi okwukwe nta, ginị mere ujo ji na-atu unu?**” Mgbe ahụ o biliri baara ifufe ahụ na ebili mmiri ahụ mba. Ha niile dajuru, deere jii.

²⁷ O juru ndi na-eso uzọ ya anya, mee ka ha juo ajuju si, “O bu udi mmadu di anaa ka nwoke a bu? O buladi ifufe na ebili mmiri na-eme ihe o kwuru.”

Ogwugwo ndi mmuo ojo na-esogbu

²⁸ Mgbe o rutere n’ofe nke ozọ nke obodo Gadarin, mmadu abuo ndi mmuo ojo si n’ebe a na-eli ozu zutere ya. Ha na-akpa ike nke ukwu, na o dikwaghi onye na-esite n’uzọ ahụ agafe n’ihi ha. ²⁹ Ngwangwa, ha tiri mkpu bido na-aju ajuju si, “Gini ka anyi na gi nwekorọ, gi Okpara Chineke? I gaghi echekwa eche ka oge ruo tupu ibido ita anyi ahuhu?”

³⁰ Igwe ezi no n’akuku ebe ahụ na-akpa nri. ³¹ Mmuo ojo ndi a rioro ya aririo si, “O buru na i chupu anyi, biko, hapu anyi ka anyi banye n’ime ezi ndi a.”

³² O nyere ha iwu si ha, “**Ngwa, gaanu!**” Ha sitere n’ime mmadu abuo ahụ puta banye n’ime igwe ezi ahụ. Otu mgbe ahụ kwa, ezi ndi ahụ niile gbaara oso site na mkputamkpu ala onu mmiri ahụ dabanyechaa n’ime mmiri ahụ. Ha nwukwara n’ime ya. ³³ Ndi na-elekota igwe ezi ndi ahụ gbapuru gbaga n’ime obodo kororo ha ihe niile mere; tinyere ihe mere ndi ahụ mmuo ojo na-esogbu. ³⁴ Ya mere ndi niile no n’obodo ahụ putara ihu Jisọs. Mgbe ha huru ya ha rioro ya si ya puora ha n’akuku obodo ha.

‡ 8:17 8:17 Aiz 53:4 § 8:30 8:30 Ezi Ezi bu otu n’ime anumanu ndi na-adighi ocha nye ndi Juu. Lev 11:7

9

Jisọs agwọọ onye ahụ ya kponwuru akponwu

¹ Jisọs banyekwara n'ugbo mmiri nke kwọọọ ya biaruo n'obodo nke ya. ² Ndi ikom ufodu butere ya otu nwoke akuku ahụ ya kponwuru akponwu, bu onye dina n'ute. Mgbe Jisọs huru okwukwe ndi ahụ, o gwara onye oria ahụ okwu si ya, **"Nwee obi ike nwa m nwoke n'ihia na a gbagharala gi mmehie gi niile."**

³ N'oge a, ufodu ndi ozizi iwu nke ndi Juu no n'ebe ahụ siritara onwe ha, "Nwoke a na-ekwulu Chineke."

⁴ Ma ebe Jisọs matara ihe ha na-eche n'obi ha, o siri, **"Gini mere unu ji na-eche ajo echiche n'obi unu? ⁵ Olee nke ka mfe ikwu? O bu i si, 'A gbagharala gi mmehie gi niile,' ka o bu i si, 'Bilie jee ije'?" ⁶ Ma ka unu mata na Nwa nke Mmadu nwere ikike n'awa igbaghara mmehie."** O siri onye ahụ akuku ahụ ya kponwuru akponwu, **"Bilie, chiru ute gi laa!"** ⁷ Nwoke ahụ biliri, chiru ute ya laa n'ulo ya. ⁸ Mgbe igwe mmadu a huru ihe ahụ mere, akpata oyi juru ha n'ahụ n'ihia egwu. Ha tokwara Chineke onye na-enye umu mmadu ikike di otu a.

Okpukpo Matiu

⁹ Mgbe Jisọs si n'ebe ahụ na-aga, o huru otu nwoke a na-akpo Matiu ka o noduru ala n'ulo inakota utu. O siri ya, **"Soro m."** Na-atufughi oge, o hapuru ihe niile soro ya.

¹⁰ Di ka o noduru ala iri nri uhuruchi n'ulo Matiu, otutu ndi ona utu na ndi mmehie sooro ya na ndi na-eso uzọ ya nodu na-eri nri. ¹¹ Mgbe ndi Farisii huru nke a, ha juru ndi na-eso uzọ ya ajuju si ha, "Gini mere onye ozizi unu ji eso ndi ona utu na ndi mmehie na-eri nri?"

¹² Mgbe o nuru nke a, Jisọs siri, **"Mkpa dibia adighi akpa ndi ahụ di ike, kama o bu ndi ahụ na-esighi ike ka mkpa dibia na-akpa. ¹³ Ma gaanu muta ihe okwu a putara, 'Ana m achọ ebere, o bughị aja.'* N'ihia na abiaighi m ikpo ndi ezi omume, kama abiaara m ikpo ndi mmehie."**

Ajuju banyere ibu onu

¹⁴ Emesia, ndi na-eso uzọ Jon biara juo ya ajuju si, "Gini mere ndi na-eso uzọ gi adighi ebu onu di ka anyi onwe anyi na ndi Farisii na-eme?"

¹⁵ Jisọs juru ha si, **"O kwesiri ka ndi enyi onye na-alu nwunye oheru noro na mwute na-erighi nri, mgbe ha na di nwanyi oheru no? Oge na-abia mgbe a ga-ewepu di nwanyi oheru n'etiti ha, mgbe ahụ ka ha ga-ebu onu."**

¹⁶ "O dighi onye na-eji akwa oheru kwachie ebe akwa ochie siri dokaa, n'ihia na akwa ahụ ga-esi n'ebe a kwachiri ya dowaa; mee ka o di njo karia ka o di na mbu. ¹⁷ O dikwaghị onye ga-etinye mmanya oheru n'ime karama akpukpo ochie, n'ihia na karama ochie ahụ ga-agbawa mee ka mmanya oheru ahụ wufuo. Kama o di mma itinye mmanya oheru n'ime karama akpukpo oheru, nke ga-ehekwa ha abuo nke oma."

Nwata nwanyi na otutu ndi ozo

¹⁸ Mgbe o no na-ekwu okwu, otu onyeisi ulo ekpere biara kpo isiala nye ya, si, "O dibeghi anya nwa m nwanyi nwuru. Otu o di, bia ka i bikwasị ya aka gi. O ga-ebili dikwa ndu ozo." ¹⁹ N'ihia nke a, Jisọs soro ya gawa. Ndi na-eso uzọ ya sokwara ha.

²⁰ Ma o nwere otu nwanyi onye ahụ na-esighi ike. Nwanyi a anola n'oria a afo iri na abuo. O bukwa oria oruru obara nke na-adighi akwusi akwusi ka o na-aria. Nwanyi a sitere n'azu biaruo ya nso, metu onu uwe ya aka. ²¹ N'ihia na o kwuolari n'ime obi ya si, "O buru nnoo na m ga-enwe ike metu onu uwe ya aka, a ga-agwo m."

* 9:13 9:13 Hos 6:6

²² Jisọs chighariri lee ya anya si ya, “Ada m, nwee obi ike, n’ihi na e sitela n’okwukwe gi mee ka ahụ di gi mma.” Ahụ dikwara nwanyi ahụ mma site n’oge ahụ.

²³ Mgbe Jisọs batara n’ulo onyendu ulo ekpere ndi Juu ahụ, hụ igwe mmadu ka ha na-atụ ụzụ na ndi na-egbu oja. ²⁴ O siri ha, “Sinu ebe a puo, nwata nwanyi a anwughị anwu, kama o no n’ura.” Ma ha chirị ya ochi. ²⁵ Ma mgbe achupusiri igwe mmadu ahụ, o banyere n’ime ulo, jide nwata nwanyi ahụ n’aka, o bilie oto. ²⁶ Akuko oru ebube a gbasara n’ebe niile n’ala ahụ.

Jisọs agwoọ ndi isi na onye ogbi

²⁷ Mgbe Jisọs si n’ebe ahụ na-apu, umu nwoke abuo ndi kpuru isi sooro ya. Ha tikuru ya mkpu na-asị, “Nwa Devid, meere anyi ebere!”

²⁸ Ha sooro ya bata n’ulo ebe o no. O juru ha ajuru si, “Unu kwere na m nwere ike ime ka unu hu uto?”

Ha zara si ya, “E, Onyenwe anyi, anyi kweere.”

²⁹ O meturu ha aka n’anya si ha, “Ya diri unu di ka okwukwe unu si di.” ³⁰ Ngwangwa ndi isi ahụ bidoro ihu uto. Jisọs maara ha okwa si ha “Unu agwakwala onye obula.” ³¹ Ma ha puru gbasaa akuko a ebe niile n’ala ahụ.

³² Mgbe ndi a sitere n’ebe ahụ puo, ndi ozo buteere ya nwoke dara ogbi, onye mmuo ojoo bikwa n’ime ya. ³³ Mgbe o chupuru mmuo ojoo ahụ, onye ogbi ahụ bidoro ikwu okwu. Ibubo nwuru igwe mmadu no n’ebe ahụ. Ha siri, “Anyi ahutubeghi ihe di otu a n’ala Izrel.”

³⁴ Ma ndi Farisii siri, “O bu ekwensu, eze ndi mmuo ojoo, na-enye ya ike ichupu mmuo ojoo.”

Ndi oru adighi ukwu

³⁵ Jisọs jeghariri n’obodo niile na ogbe niile di n’ebe ahụ, ma ndi ukwu na ndi nta, na-ezi ihe n’ulo ekpere ndi Juu, na-ekwusakwa ozioma nke alaeze ahụ. O na-agwokwa oria na nria nria niile di iche iche. ³⁶ Mgbe o huru igwe mmadu niile na-abiakwute ya, omijiko ha mere ya, n’ihi na ha bu ndi a na-esogbu. Ndi na-enweghi onye inyeaka. Ndi di ka aturu na-enweghi onye na-azu ha. ³⁷ Mgbe ahụ, o siri ndi na-eso uto ya, “Owuwe ihe ubi hiri nne n’ezie. Ma ndi oru di ole na ole. ³⁸ Ya mere, rionu Onyenwe owuwe ihe ubi ka o zite ndi oru n’owuwe ihe ubi ya.”

10

Jisọs ezipu ndi ozi iri na abuo

¹ Jisọs kporo ndi na-eso uto ya iri na abuo nye ha ikike ichupu mmuo na-adighi ocha, na igwo nria nria na oria niile di iche iche.

² Nke a bu aha ndi ozi iri na abuo ahụ:

Saimon (onye a na-akpokwa Pita) na Andru nwanne Saimon;
Jemis nwa Zebedi, na Jon nwanne ya.

³ Filip na Batalomi;
Tomos na Matiu onye ona utu;
Jemis nwa Alfios, na Tadios.

⁴ Saimon onye a na-akpo Zilot* na Judas Iskariot, onye raara ya nye n’aka ndi gburu ya.

* **10:4** 10:4 Onye so n’otu ndi Juu chorọ iji ike kwatuo ochichi ndi Rom.

⁵ Ndi ikom iri na abụọ ndi a ka Jisosh nyere ikike zipu. Maara ha okwa si ha: “Unu agala n’ebe ndi mba ozọ, maobu n’ebe ndi Sameria no. ⁶ Kama jekwurunu umu Izrel, ndi bu aturu furu efu. ⁷ Mgbe unu na-aga, na-ekwusaaranu ha si, ‘alaeze eluigwe a dila nso.’ ⁸ Gwoonu ndi oria, kpoteenu ndi nwuru anwu, meenu ka ahụ ndi ekpenta di ocha,†chupukwanu mmuo ojoo. N’efu ka unu natara. Ya mere, nyenu n’efu.

⁹ “Mgbe unu na-aga, unu anatala olocha maobu olaedo, maobu ola obula tinye n’ime belit unu. ¹⁰ Unu ejikwala akpa maka njem unu, maobu uwe abuo, maobu akpukpoukwu, maobu mkpanaka. N’ihi na onye oru kwesiri ihe e ji azu ya. ¹¹ Ma obodo obula maobu ogbe obula unu bara n’ime ya, choonu ufodu ndi kwesiri nsopuru bi n’obodo ahụ. Nogidekwanu n’ulo ha ruo mgbe unu ga-ahapu obodo ahụ. ¹² Mgbe unu na-abanye n’ulo ahụ, keleenu ndi bi na ya si, udo diri unu. ¹³ O buru na ndi no n’ulo ahụ anabata unu, meenu ka udo unu biakwasị n’ulo ahụ. O burukwanu na ha anabataghị unu, ka udo unu loghachikwute unu. ¹⁴ O buru na onye obula anabataghị unu, maobu ju inuru okwu unu, mgbe unu na-ahapu ulo ahụ maobu obodo ahụ kuchapunu aja di n’ukwu unu. ¹⁵ N’eziokwu, o ga-adiri obodo ahụ njo n’ubochi ikpe kari obodo Sodom na Gomora.

Mkpagbu nke oge di n’ihu

¹⁶ “Ana m ezipu unu di ka aturu n’etiti agu. Ya mere, nweenu uche dika agwo. Burunu ndi a na-apughi ita uta dika nduru. ¹⁷ Kpachapunu anya. N’ihi na a ga-enyefe unu n’aka nzuko ndi ulo ikpe, piaakwa unu ihe n’ulo ekpere ha. ¹⁸ A ga-ekpe unu ikpe n’ihu ndi na-achi achị na n’ihu ndi eze n’ihi m. Ma nke a ga-enye unu ohere igwa ha ihe banyere m. E, nke a ga-enye unu ohere igba ama banyere m nye ndi mba ozọ. ¹⁹ Mgbe ha jidere unu na-ekpe unu ikpe, unu echegbula onwe unu banyere ihe unu ga-ekwu, maobu otu unu ga-esi kwuo ya. N’ihi na a ga-eme ka unu mata ihe unu ga-ekwu n’oge ahụ. ²⁰ N’ihi na o bughị unu ga-ekwu n’onwe unu. Kama Mmuo nke Nna unu bi n’eluigwe ga-esite nonu unu kwuo okwu.

²¹ “Nwanne ga-arara nwanne ya nye ka e gbuo ya, nna ga-ararakwa nwa ya nye. Umu ga-ebili megide ndi muru ha mee ka e gbuo ha. ²² Mmadu niile ga-akpo unu asi n’ihi m. Ma onye ga-eguzosi ike ruo ogwugwu ka a ga-azoputa. ²³ Mgbe obula ndi mmadu sogburu unu n’otu obodo gbalaganu n’obodo ozọ. N’ezie, asi m unu, unu agaghị agazucha obodo niile nke Izrel tupu Nwa nke Mmadu aloghachi.

²⁴ “Nwata akwukwo adighi akari onye nkuzi ya. Ohu adighi akari nwa ya ukwu. ²⁵ O zuorela onye na-eso uzọ onye nkuzi ka o di ka onye nkuzi ya, na ohu ahụ ka o di ka onyenwe ya. O buru na a kporo nna nwe ulo Belzebug, a ga-esi ana ghara ikpo ndi ezinaulo ya ihe kari nke a?

Onye e kwesiri itu egwu

²⁶ “Ya mere unu atula ha egwu. O nweghi ihe obula e kpuchiri ekpuchi nke a na-agaghị ekpughe, maobu ihe e zoro ezo nke a na-agaghị eme ka o puta ihè. ²⁷ Ihe m na-agwa unu ugbu a na nzuzo, kosaanu ya mgbe chi boru. Ihe m ji nwayoo mee ka o baa unu na nti, nodunu n’elu ulo kwusaa ya. ²⁸ Unu atula egwu ndi puru igbu naani anu ahụ unu, ma ha enweghi ike imetu mkpuruobi unu aka. Kama onye unu ga-atu egwu bu Onye ahụ nwere ike imebi anu ahụ unu na mkpuruobi, tubakwa ha n’oku ala mmuo. ²⁹ O bughị otu kobo ka a na-ere umu nza abuo? Ma otu n’ime ha agaghị ada n’ala ma o buru na Nna unu bi n’eluigwe amaghị. ³⁰ O buladi agiri isi di n’isi unu ka a maara onuogugu ha. ³¹ Ya mere, unu atula egwu. Unu di oke onu kari otutu umu nza.

† 10:8 10:8 N’akwukwo nso, ekpenta bu aha gunyere otutu oria na-emetuta anu ahụ.

³² “Ya mere, onye ọbụla kwupụtara m n’ihu ụmụ mmadụ, ka mụ onwe m ga-ekwupụta n’ihu Nna m bi n’eluigwe. ³³ Ma onye ọbụla na-agọnarị m n’ihu ndị mmadụ, mụ onwe m ga-agọnarịkwa ya n’ihu Nna m bi n’eluigwe.

³⁴ “Unu echekwala na m bịaara iweta udo n’ụwa. Abiaghị m iweta udo, kama ọ bụ iwebata mma agha. ³⁵ Abiara m ime,

“Ka nwoke megide nna ya,
ka nwa nwanyị megide nne ya,
ka nwunye nwa megide nne di ya,

³⁶ ndị iro mmadụ ga-abụ ndị ezinaụlọ ya.”[‡]

³⁷ “Ọ bụrụ na ị hụrụ nne gị maọbụ nna gị n’anya kariya m, i kwesighị ịbụ onye nke m. Ọ bụrụ na ị hụrụ nwa gị nwoke, maọbụ nwa gị nwanyị n’anya kariya m, i kwesighị ịbụ onye nke m. ³⁸ Onye ọbụla na-eburughị obe ya soro m, ekwesighị ị bụ onye nke m. ³⁹ Onye ọbụla chọtara ndụ ya ga-etufu ya, ma onye ọbụla tufuru ndụ ya maka m, ga-achọtakwa ya.

⁴⁰ “Ndị niile nabatara unu na-anabata m. Mgbe ha nabatara m, ọ bụkwa Onye ahụ zitere m ka ha na-anabata. ⁴¹ Ọ bụrụ na unu anabata onye amụma n’ihi na ọ bụ onye amụma, unu na onye amụma ahụ ga-enwekọ otu ụgwọ ọrụ. Ọ bụrụkwa na unu anabata onye ezi omume n’ihi ezi omume ya, unu ga-esorokwa ya nata ụgwọ ọrụ nke onye ezi omume. ⁴² Ọ bụrụ na onye ọbụla ekunye otu n’ime ndị a na-eso ụzọ m mmiri oyi ka ọ n’ụzọ, n’ihi na ọ bụ onye na-eso ụzọ m, n’ezie, asị m unu, ọ ghaghị ịnata ụgwọ ọrụ ya.”

11

Ozi Jọn ziri ka e zie Jisọs

¹ Mgbe Jisọs nyesiri ndị na-eso ụzọ ya ndumọdụ ndị a, ọ hapuru ebe ahụ puo. Bido na-ejeharị n’obodo di iche iche na-ezisa ozioma.

² Jọn omee baptizim nokwa n’ulo mkporo n’oge ahụ. Mgbe ọ nuru akuko oru ebube niile nke Kraist na-arụ, o zipuru ndị na-eso ụzọ ya. ³ Ọ gwara ha ka ha juo ya ajuju si, “Ọ bụ gị bụ onye ahụ anyi na-ele anya obibia ya, ka ọ bụ onye ozo?”

⁴ Jisọs zara ha si, “Laghachinu azu gwa Jọn banyere ihe unu nuru na ihe anya unu huru. ⁵ Gwanu ya na a na-eme ka ndi isi hu uzọ, ka ndi ngwuro gaa ije. A na-emekwa ka ahụ ndi ekpenta di ocha.* Ndị ogbi na-anu ihe, na-ekwu okwu. Ndị nwuru anwu ka a na-akpote. Gwakwanu ya ihe banyere ozioma a na-ezisara ndi ogbenye. ⁶ Ziekwanu ya ozi a, na ngozi na-adiri onye ahụ na-enweghi ihe mkpasu iwe n’ihi m.”

⁷ Mgbe ndi ahụ Jọn zitere lara, Jisọs bidoro igwa igwe mmadụ no n’ebe ahụ okwu banyere Jọn. Ọ juru ha ajuju si, “Mgbe unu gara n’ozara ihu Jọn, gini ka unu lere anya na unu ga-ahụ? Ọ bụ ahia achara nke ikuku na-ebughari? ⁸ Ma ọ bughị otu a, gini ka unu puru iga ihu? Ọ bụ nwoke yi uwe mara mma? Ma lee ndi na-eyi uwe di oke onuahia na-anọ n’ulo eze. ⁹ Ma gini ka unu lere anya na unu ga-ahụ? Ọ bụ onye amuma? E, asị m unu, ọ bụ onye kari onye amuma. ¹⁰ Onye bụ onye ahụ e dere ihe banyere ya n’akwukwo nsọ si,

“Lee, aga m ezipu onyeozu m n’ihu gi,
onye ga-edozi uzọ gi n’ihu gi.”[†]

¹¹ N’ezie, ọ dighi nwoke ọbụla n’etiti ndi nwanyị muru di ukwuu kariya Jọn omee baptizim. Ma onye dikarisiri nta n’alaeze eluigwe di ukwuu kariya ya. ¹² Site n’ubochi ndi ahụ Jọn omee baptizim malitere ọrụ ya ruo ugbo a, ihe banyere alaeze eluigwe

[‡] 10:36 10:36 Mai 7:6 * 11:5 11:5 Orja a bu ekpenta, a bughị ka anyi si mara ya n’ala anyi, kama ọ bụ aha ndi Griik ji mara orja niile di iche iche nke na-emetuta akpukpo ahụ. [†] 11:10 11:10 Mal 3:1

na-agabiga ihe ike. Otu a kwa ndị dị ike na-abagidekwa ya. ¹³ N'ihị na tupu Jọn abịa, iwu na ndị amụma niile buru amụma banyere alaeze a. ¹⁴ O burukwa na unu jikeere inabata ya, o bu ya bu Ịlajja ahụ, nke na a ga ibia. ¹⁵ Onye o bula nwere ntị inu ihe, ya nuru.

¹⁶ “Gini ka m ga-eji tonyere ndi bi n’ogbo a? Gini ka ha yiri? Ha di ka umuntakiri na-egwuri egwu n’ama, ndi na-asị ibe ha,

¹⁷ “ ‘Anyi gburu unu oja,
ma unu ekweghi ete egwu.
Anyi buuru unu abu ikwa ozu,
ma unu akwaghi akwa.’

¹⁸ Jọn biara na-erighi achicha maobu ihe onunu. Ha siri, ‘Mmuo ojoo bi n’ime ya.’

¹⁹ Ma Nwa nke Mmadu biara na-eri ihe oriri, na-anukwa ihe onunu. Ha si, ‘Lee, onye oke oriri na onye oke anumanu abiala, enyi ndi ona utu na ndi mmehie.’ Ma amamihe na-esite n’oru ya gosiri na ihe o mere di mma.”

Abumonu nye obodo ndi na-ekwenyeghi

²⁰ Mgbe ahụ o bido ruo ibu obodo niile ebe o ru ruo otutu oru ebube onu, n’ihị na obodo ndi a echegharighi. ²¹ “Ahuhu ga-adiri gi Korazin. Ahuhu ga-adikwara gi Betsaida. N’ihị na a si na o bu n’ime Taja na Saidon ka a ru ruo oru ebube niile a ru ruo n’ime unu, ha gaara echeghari ma gosikwa ncheghari ha site n’iyi uwe mkpe na ikpokwasị onwe ha ntu n’isi. ²² N’ezie asi m unu na o ga-adiri unu njo n’ubochi ikpe ahụ karịa obodo Taja na Saidon. ²³ Ma gi Kapanom bu obodo a na-asopuru, a ga-ebuli gi elu ruo eluigwe? Mba, i ga-aridaru oku ala mmuo. N’ihị na a si na a ru ruo oru ebube m ru ruo n’ime gi n’obodo Sodom, a garaghi ala ya n’iyi. O gaara adiri ruo taa. ²⁴ N’ezie asi m unu, o ga-adiri unu njo n’ubochi ikpe ahụ karịa obodo Sodom.”

Izuike nye ndi ike gwuru

²⁵ N’oge ahụ, Jisos kwuru si, “Nna, Onyenwe eluigwe na uwa, ana m ekele gi, n’ihị na i zonariri ndi okachamara eziokwu ahụ, ma kpughee ya nye umuntakiri. ²⁶ E, Nna m, o toro gi utu ime ya n’uzo di otu a.

²⁷ “Nna m enyefeela m ihe niile n’aka. O dighi onye maara Okpara ahụ ma o bughị Nna ya. O dikwaghi onye maara Nna karịa Okpara ahụ na ndi Okpara ahụ kwadoro igosi Nna ya.

²⁸ “Biakwutenu m unu niile ndi na-adogbu onwe unu n’oru, ndi e bokwasiri ibu di aru. Aga m enyekwa unu izuike. ²⁹ Nyaranu yoku nke m n’olu unu, mutakwanu ihe site n’aka m. N’ihị na adi m nwayoo, burukwa onye di umeala n’obi. Unu ga-achotakwara mkpuruobi unu izuike. ³⁰ N’ihị na yoku m di mfe, ibu m adighikwa aru.”

12

Jisos bu Onyenwe ubochi izuike

¹ N’oge ahụ, Jisos sitere n’ubi a kuru oka na-agafe n’ubochi izuike. Ma ebe aguu na-agu ndi na-eso uzo ya, ha malitere igho ogbe oka, na ita mkpuru ya. ² Mgbe ndi Farisii huru nke a, ha siri ya, “Lee, ndi na-eso uzo gi na-eme ihe na-ezighi ezi ime n’ubochi izuike!”

³ Ma o zara ha si, “O bu na unu agutaghi ihe Devid na ndi ya na ha soo mere mgbe aguu na-agu ha? ⁴ Otu o si banye n’ulo Chineke, ya na ndi so ya, rie achicha a na-eche n’ihu Chineke, nke na-ezighi ezi n’iwu ka ha rie, kama o diri naani ndi nchujaja iri ya. ⁵ Ka o bu na unu agutabeghi ebe e dere ya n’ime akwukwo iwu Mosis na ndi nchujaja na-emeru ubochi izuike n’ulonso ukwu ahụ, ma o dighi onye na-ata

ha uto? ⁶ Ma ana m agwa unu na onye di ukwu karja ulonso ukwu no n'ebe a. ⁷ O buru na unu ghotara ihe akwukwo nso na-ekwu mgbe o na-asi, 'Ana m achọ ebere, o bughị aja.'*Unu agaraghị ama ndi ikpe na-amaghị ikpe. ⁸ N'ihị na Nwa nke Mmadu bu Onyenwe ubochi izuike."

⁹ O sitere n'ebe ahụ puo banye n'ulo nzuko ha. ¹⁰ N'ebe a ka o huru otu nwoke aka ya kponwuru akponwu. Ndi no n'ebe ahụ juru ya ajuju si, "O ziri ezi n'iwu igwo mmadu n'ubochi izuike?"†

¹¹ Ma o zara ha si, "O buru na otu onye n'ime unu nwere otu aturu danyere n'ime olulu n'ubochi izuike gini ka o ga-eme? O ga-ahapu ya n'ebe ahụ? O gaghị ejide ya doputa ya? ¹² Mmadu o dighi mkpa karja aturu? Ya mere, o ziri ezi n'iwu bu iru oru oma n'ubochi izuike."

¹³ Mgbe ahụ o siri nwoke ahụ, "Setipu aka gi." Nwoke ahụ setipuru aka ya. Aka ahụ dikwara ya mma di ka aka nke ozo. ¹⁴ N'ihị nke a ndi Farisii sitere n'ebe ahụ puo, ga gbaa izu otu ha ga-esi gbuo ya.

Onye Chineke hoputara

¹⁵ Ma ebe Jisos maara ihe ha na-ezube ime, o sitere n'ebe ahụ puo. Ma otutu ndi mmadu sooro ya. O gwokwara ha nri nri ha niile. ¹⁶ Ma o nyere ha iwu ka ha hapu igwa ndi ozo onye o bu. ¹⁷ Nke a bu ka emezuo okwu ahụ Aizaya onye amuma kwuru,

¹⁸ "Onye a bu onye na-ejere m ozi, onye m hoputara.

Onye m hukwara n'anya. O bukwa onye ihe ya na-atọ m uto.

Aga m etinye Mmuo m n'ime ya.

O ga-eme ka ikpe ziri ezi rute mba niile aka.

¹⁹ O gaghị ese okwu, o gaghị etisikwa mkpu ike.

O nweghi onye ga-anu olu okwu ya n'ezị.

²⁰ O gaghị agbaji ahija riidi azopara n'ala, maobu menyuo ogho oriona na-enwu ntakiri ntakiri, tutu ruo mgbe o ga-eme ka ikpe ziri ezi merie.

²¹ O bukwa n'aha ya ka mba niile di n'uwa ga-atukwasị olileanya ha."‡

Jisos na ekwensu

²² Emesia, ha kpotaara ya otu nwoke kpuru isi ma daakwa ogbi. O bukwa onye mmuo ojoo na-esogbu. O gworo ya, mee ka nwoke ahụ hu uzo, bidokwa ikwu okwu.

²³ Ihe a juru igwe mmadu no n'ebe ahụ anya. N'ihị ya, ha kwuru si, "Nwoke a, o ga-abu Nwa Devid?"§

²⁴ Mgbe ndi Farisii nuru nke a, ha siri, "Nwoke a chupuru mmuo ojoo a n'ihị na Belzebug, eze ndi mmuo ojoo, nyere ya ike ichupu ya."

²⁵ Ma ebe o matara ihe ha na-eche n'obi ha. O gwara ha okwu si, "Alaeze obula kewara megide onwe ya ga-ada. Obodo o bu maobu ezinaulo obula kewara megide onwe ya agaghị eguzo. ²⁶ O buru na ekwensu achupu ekwensu, o kewala megide onwe ya. Oleekwanu otu alaeze ya ga-esi guzo. ²⁷ Di ka unu kwuru, o buru na m na-achupu mmuo ojoo site n'ike Belzebug, o bu n'ike onye ka umu unu ndi ikom na-achupu ha? Ya mere, o bu umu unu ga-ekpe unu ikpe n'ihị okwu a unu kwuru. ²⁸ Ma o buru na m na-esite n'ike Mmuo nke Chineke na-achupu mmuo ojoo, matakwanu na alaeze Chineke abiala n'etiti unu.

²⁹ "O dighi mmadu obula puru ibanye n'ulo nwoke di ike kwakoro ngwongwo niile di n'ulo ahụ. Ma o nwere ike ime nke a ma o buru na o ga-eburu uzo kee nwoke ahụ

* 12:7 12:7 Hos 6:6 † 12:10 12:10 Maobu, ubochi ofufe ndi juu ‡ 12:21 12:21 Aiz 42:1-4 § 12:23 12:23 Onye nzoputa ahụ.

agbụ? Mgbe o kesiri ya agbụ, o nwere ike ibanye kwakotaa ngwongwo niile di n'ulo nwoke ahụ.

³⁰ “Onye obula na-adinyeghiri m na-emegide m. Onye o bulakwa na-adighi eso m ekpokota, na-ekposa ekposa. ³¹ Ya mere, ana m agwa unu si, na a ga-agbaghara mmehie na nkwulu niile. Ma agaghị agbaghara nkwulu ekwuluru Mmuo Nso. ³² Onye obula nke ga-ekwu okwu megide Nwa nke Mmadu, a ga-agbaghara ya, ma onye obula na-ekwu megide Mmuo Nso, agaghị agbaghara ya, n'ogbo a maobu n'ogbo nke na-abia.

Osisi na mkpuru ya

³³ “O buru na e mee ka osisi too nke oma, o ga-amita mkpuru oma, ma o buru na o toghi nke oma, o ga-amita mkpuru ojoo. N'ihia na a na-amata osisi obula site na mkpuru ya. ³⁴ Umụ ajuala, olee otu unu ga-esi kwuo okwu di mma, ebe obi unu di njo? N'ihia na ihe mmadu kwuru bu ihe si ya n'obi puta. ³⁵ Ezi mmadu na-esi n'ezia aku ya weputa ihe di mma, ma ajo mmadu na-esitekwa n'ajo aku ya weputa ajoo ihe. ³⁶ Ma ana m agwa unu si, n'ubochi ikpe ahụ, onye obula ga-aza ajuju, banyere okwu niile na-enweghi isi o kwuru. ³⁷ N'ihia na o bu site n'okwu onu gi ka i ga-abu onye ikpe mara, sitekwa n'okwu onu gi ka i ga-abu onye ikpe na-amaghia.”

Ihe iribama Jona

³⁸ Mgbe ahụ, ufodu ndi ozizi iwu na ndi Farisii gwara Jisos si ya, “Onye nkuzi, anyi chorọ ka i gosi anyi ihe iribama.”

³⁹ Ma o zara si ha, “O bu naani ajo ogbo nke na-enweghi okwukwe ga-achokwa ka e gosi ha ihe iribama. Ma o dikwaghia ihe iribama ozo a ga-egosi unu karia ihe iribama Jona onye amuma. ⁴⁰ N'ihia na di ka Jona noro ubochi ato, ehie na abali n'afọ azu di ukwu, otu a ka Nwa nke Mmadu ga-esi nookwa ubochi ato, ehie na abali n'obi nke ala. ⁴¹ Ndi kom Ninive ga-eso ogbo a bilie n'ubochi ikpe maa ya ikpe. N'ihia na ha cheghariri mgbe ha nuru nkwusa Jona. Ma lee onye kariri Jona ukwu no n'ebe a. ⁴² N'ubochi ikpe ahụ kwa, eze nwanyi nke Ndiida* ga-eso ogbo a bilie boo ya ebubo. O ga-amakwa unu ikpe. N'ihia na o siri n'ebe di uwa soturu bia nuru okwu amamihe Solomon. Ma ugbu a onye ahụ di ukwu karia Solomon no n'ebe a, ma unu juru i kwere na ya.

Nloghachi nke mmuo ojoo

⁴³ “Mgbe mmuo na-adighi ocha si n'ime mmadu puo, o na-agabiga n'ozara ebe mmiri na-adighi icho ebe izuika, ma o naghia achota ya. ⁴⁴ Mgbe ahụ, o na-asi, ‘Aga m alaghachi n'ulo m, ebe m si puta.’ Mgbe o loghachiri, o na-achoputa na a zachara ulo ahụ dozie ya, o dikwaghia onye bichiri n'ime ya. ⁴⁵ Mgbe ahụ, o na-apu gaa chota mmuo asaa ozo, ndi di njo karia ya onwe ya. Ha niile na-abata bia biri n'ime onye ahụ. Mee ka onodu ya di njo karia ka o di na mbu. Otu a ka o ga-adiri ndi bi n'ogbo a joro njo.”

Nne Jisos na umunne ya

⁴⁶ Mgbe o no na-agwa igwe mmadu ahụ okwu, nne ya na umunne ya biara guzoro n'ezia na-eche ka ha gwa ya okwu. ⁴⁷ Otu onye n'ime igwe mmadu ahụ gwara ya okwu si, “Lee, nne gi na umunne gi ndi nwoke na-achọ ihu gi n'ezia. Ha chorọ igwa gi okwu.”

⁴⁸ Ma o zara onye ahụ gwara ya okwu si, “Onye bu nne m? Olee ndi bu umunne m ndi nwoke?” ⁴⁹ O turu ndi na-eso uzo ya aka, si, “Lee, ndi a bu nne m na umunne m ndi nwoke. ⁵⁰ N'ihia na onye obula na-eme ihe Nna m bi n'eluigwe chorọ, bu nwanne m nwoke, na nwanne m nwanyi, nakwa nne m.”

* 12:42 12:42 Maobu, Sheba

13

Ilu banyere ogha mkpuru

¹ N'otu ubochi ahụ, Jisọs hapuru ụlọ ahụ gaa n'ọnu mmiri ebe ọ no duru ala. ² Igwe mmadu di ukwu biakwutere ya, nke mere ka ọ baa n'ime ụgbọ mmiri. N'ime ya ka ọ no na-ezi ndi mmadu no n'ọnu mmiri ahụ na-ege ya nti ihe. ³ O ji ilu gwa ha otutu ihe. O gwara ha si, "O nwere otu onye oru ubi gara iku mkpuru n'ubi ya. ⁴ Mgbe ọ na-agma mkpuru ndi a, ufodu n'ime ha dara n'akuku uzọ ebe umu nnu biara turia ha loo. ⁵ Ma ufodu n'ime ha dara n'ala di nkume nkume. O dighi anya ha puputara, too, n'ihi na aja di n'ebe ahụ emighi emi. ⁶ Ma mgbe anwu mukwasiri ha, ha chanwuru, kponwu, n'ihi na mgborogwu ha emikpughi emikpu n'ime ala. ⁷ Mkpuru ufodu danyere n'etiti ogwu, ogwu ahụ toputara kpagbuo ha. ⁸ Ma ufodu mkpuru dara n'ezi ala, miakwa otutu mkpuru. Ufodu miri mkpuru iri ato, ufodu iri isii, ufodu kwa otu nari. ⁹ Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru."

¹⁰ Emesi, ndi na-eso uzọ ya biakwutere ya juo ya si, "Gini mere i ji na-agwa ndi a okwu n'ilu?"

¹¹ O zaghachiri, "N'ihi na ọ bu unu ka e nyere imata ihe omimi niile nke alaeze eluigwe. Emeghi ka ndi ozọ ghotata ya. ¹² Onye ahụ nwere ihe ka a ga-enyekwa ozọ, ka o nwee kari. Ma onye na-enweghi ihe obula ka a ga-anapu ọ buladi ihe o nwere.

¹³ Nke a bu ihe mere m ji agwa ha okwu n'ilu:

"N'ihi na ha na-ele anya, ma ha adighi ahụ uzọ,
ha na-ege nti, ma ha adighi anu ihe maobu aghota ya.

¹⁴ Nke a bukwa imezu amuma ahụ Aizaya buru si,
"Unu ga na-anu, nukwa, ma unu agaghi aghota ihe obula.

Unu ga na-ele anya, hukwa, ma unu agaghi ahụ ihe obula.

¹⁵ N'ihi na obi ndi nke a a maala abuba, dikwa arọ,
ha adighi ejikwa nti ha anu ihe,
ha mechikwara anya ha ka ha ghara ihu uzọ.

Ma ọ bughị otu a ha nwere ike iji anya ha hu uzọ,
jirikwa nti ha nu ihe,
sitekwa n'obi ha nwe nghota

ma chigharia biakwute m, ka m gwọọ ha.*

¹⁶ Ma ngozi na-adiri anya unu, n'ihi na ha na-ahụ uzọ, na nti unu n'ihi na ha na-anukwa ihe. ¹⁷ N'ezie agwa m unu, otutu ndi amuma na ndi ezi omume ka ọ guru agụ ihu ihe unu na-ahụ, ma ha ahughi ya, na inu ihe unu na-anu, ma ha anughị ya.

Jisọs akowaa ilu ogha mkpuru

¹⁸ "Ugbu nuru nkwa ilu ogha mkpuru ahụ. ¹⁹ Mgbe onye obula nuru ozioma nke alaeze ahụ, ma ọ ghotaghi ya, ajo onye ahụ na-abia napu ya ihe ahụ akuru n'obi ya. Nke a bu mkpuru ahụ nke dara n'okporozo. ²⁰ Mkpuru nke dara n'ala nkume nochiri anya obi mmadu onye nuru ozioma ahụ, jirikwa oke onu nabata ya. ²¹ Ma ebe ha na-enweghi mgborogwu n'ime ha. Ha na-anọ nwa oge nta. Mgbe nsogbu maobu mkpagbu biara n'ihi okwu ahụ, ngwangwa ha na-adachapu. ²² Mkpuru nke dara n'ala ahụ ogwu ogwu di nochiri anya obi mmadu onye nuru ozioma ahụ, ma ochicho nke uwa a, ya na itinye obi n'aku nke uwa a, kpagidere okwu di n'ime ya, mee ka ọ ghara imi mkpuru. ²³ Ma mkpuru dara n'ala oma ahụ nochiri anya obi mmadu onye gere nti n'ozoma ahụ, ghotakwa ya. O na-amita mkpuru di nari, maobu iri isii, maobu iri ato kari ihe akunyere n'ime ya."

Ilu mkpuru na-eputa ahija

* 13:15 13:15 Aiz 6:9,10

²⁴ Ọ tųurų ha ilu ọzọ sị, “Alaeze eluigwe dị ka mmadụ ọbụla nke kuru ezi mkpuru†n’ubi ya. ²⁵ Ma n’otu abali, mgbe onye ọbụla nọ n’ura, onye iro gara n’ubi ahụ kuo mkpuru na-epu ahijia n’etiti ezi mkpuru oka wiiti ahụ o kuru ma laa. ²⁶ Mgbe mkpuru oka wiiti ndi ahụ puputara, meputa isi oka, ahijia ahụ bidokwara ito.

²⁷ “Ndi oru onye nwe ubi ahụ bjara si ya, ‘Nna anyi ukwu, o bughị ezi mkpuru oka ka i kuru n’ubi gi? Ebeekwanu ka ahijia ndi a si bja?’

²⁸ “Onye oru ubi ahụ zara ha si, ‘O bu onye iro m kuru ahijia ndi a.’

“Ndi oru ya juru ya si, ‘I chorọ ka anyi gaa foputasia ha?’

²⁹ “Ma onye oru ubi ahụ siri ha, ‘O dighi, n’ihi na mgbe unu na-achọ ihopu ahijia ndi ahụ, unu nwere ike site na-amaghi ama hopu ezi mkpuru oka wiiti. ³⁰ Hapunu oka ahụ ka ha na ahijia ndi ahụ na-etokota, tutu ruo mgbe a ga-ewe ihe ubi. N’oge ahụ aga m enye ndi owuwe ihe ubi iwu si, burunu uzọ chikotasia ahijia ndi a niile, kee ha n’ukwu n’ukwu, kpoọ ha oku. Ma kpokotanụ oka wiiti ndi a tinye ha n’oba m.’”

Ilu banyere mkpuru mostaadi

³¹ Ọ tukwara ilu ọzọ sị ha, “Alaeze eluigwe dị ka mkpuru mostaadi nke onye oru ubi kuru n’ubi ya. ³² O bu ezie na o bu mkpuru dikarisiri nta kari mkpuru ubi niile, ma mgbe mkpuru a toro, o na-adi ukwu kari ihe niile a kuru n’ubi. O na-agho osisi buru ibu, nke umu nnunu na-ezuka ike n’alaka ya.”

Ilu banyere ihe na-eko achicha

³³ Ọ turu ha ilu ọzọ sị, “Alaeze eluigwe dị ka ihe na-eko achicha, nke nwanji na-ewere gwakota n’utu oka e ji eme achicha, tutu ruo mgbe ihe iko achicha ahụ mere ka utu oka ahụ niile koo.”

³⁴ Oge niile ka Jisos na-eji ilu na-agwa ndi mmadu ndi a okwu. O nweghi oge ọbula o gwara ha okwu hapu iji ilu. ³⁵ O mere nke a ka okwu onye amuma kwuru mezuo, si,

“Aga m eji ilu kwuo okwu mgbe m na-agwa ha okwu.

Aga m agwakwa ha ihe mmadu ọbula na-amaghi site n’oge e kere uwa.”§

Nkwa ilu mkpuru na-epu ahijia

³⁶ Emesia, o hapuru igwe mmadu ahụ baa n’ulo. Ndi na-eso uzọ ya biakwutere ya si ya, “Kowaara anyi ihe ilu ahụ i turu putara, ilu banyere ahijia puru n’ubi a kuru oka.”

³⁷ Jisos zara ha si, “Nwoke ahụ kuru mkpuru ahụ bu Nwa nke Mmadu. ³⁸ Ubi ahụ a ghanyere mkpuru ndi ahụ bu uwa. Mkpuru nke a kuru n’ubi ahụ nochiri anya umu nke alaeze ahụ. Ahijia ahụ puru n’ubi ahụ nochikwara anya umu ajo onye ahụ. ³⁹ Onye iro ahụ gara kuo mkpuru puru ahijia bu ekwensu. Owuwe ihe ubi nochiri anya ogwugwu oge. Ndi owuwe ihe ubi bukwa ndi mmuo ozi.

⁴⁰ “Di ka e siri foputasia ahijia ahụ kpoọ ha oku, otu a ka o ga-adi mgbe uwa ga-agwu. ⁴¹ Nwa nke Mmadu ga-ezipu ndi mmuo ozi ya ka ha gaa site n’alaeze ya foputasia ihe niile na-eme ka e mee mmehie, na ndi niile na-eme ajo ihe. ⁴² Ha gatubakwa ha n’ime oke oku ahụ, ebe ha ga-anọ na-akwa akwa, na-atakwa ikikere eze. ⁴³ Ma ndi niile bu ndi ezi omume ga-enwu di ka anyanwu n’ime alaeze Nna ha. Onye ọbula nwere nti inu ihe, ya nuru.

Ilu banyere aku e zoro n’ala

⁴⁴ “Alaeze eluigwe dị ka aku e zoro n’ubi, nke otu nwoke choputara zookwa ya ọzọ. Nwoke a jiri onu ree ihe niile o nwere, ma gaa zuta ubi ahụ.

† 13:24 13:24 Ezi mkpuru bu Ozioma ahụ. ‡ 13:33 13:33 Maobu, yiist § 13:35 13:35 Abu 78:2

Ilu banyere nkume di oke onuahia

⁴⁵ “Ozo, alaeze eluigwe yiri nkume di oke onuahia nke onye na-azu ahia chotara. ⁴⁶ Mgbe o huru nkume a, o ree ihe niile o nwere, were ego ya gaa zuru nkume a di oke onuahia.

Ilu banyere ugbu e ji egbu azu

⁴⁷ “Ozokwa, alaeze eluigwe di ka ugbu e ji egbu azu, nke a wunyere n’ime osimiri, jiri ya jide azu di iche iche. ⁴⁸ Mgbe ugbu a juru, ndi oku azu ahụ na-adoputa ya. Nodu ala hoputasia ndi di mma tinye ha n’ime nkata, ma tufuo ndi na-adighi mma. ⁴⁹ Otu a ka o ga-adi n’ogwugwu oge. Ndi mmuo ozi ga-abia kewapu ndi ojoo site n’etiti ndi ezi omume, ⁵⁰ ma tubakwa ha n’ime oke oku ahụ. Ebe ha ga-anọ na-akwa akwa na-atakwa ikikere eze.”

⁵¹ O juru ha si, “Unu ghotara ihe ndi a m na-ekwu?”

Ha zara si ya, “E.”

⁵² O siru ha, “N’ihi nke a, onye nkuzi nke iwu obula nke e mere ka o buru onye na-eso uzọ alaeze eluigwe, di ka onyenwe ulo nke na-esite n’uloaku ya na-eweputa ihe ohuru na ihe ochie.”

A dighi asopuru onye amuma

⁵³ Mgbe Jisos tusiri ilu ndi a, o si ebe ahụ puo. ⁵⁴ O rutere n’obodo ya, malite izi ha ihe n’ulo ekpere ha, nke a jukwara ha anya. Ha juritara onwe ha ajuju na-asi, “Ebee ka o si nweta amamihe a? Ebee ka o si nweta ike iru oru ebube ndi a niile? ⁵⁵ Nwoke a, o bughu nwa onye kapinta? O bu na-adighi akpo nne ya Meri? Jemis, Josef, Saimon na Judas, ha abughu umunne ya ndi ikom? ⁵⁶ Umunne ya ndi inyom niile, ha anoghi n’etiti anyi?*” Olee ebekwa ka nwoke a si nweta ihe ndi a?” ⁵⁷ Iwe were ha n’ebe o no.

Ma Jisos gwara ha okwu si ha, “A na-asopuru onye amuma n’ebe niile, ma a dighi asopuru ya n’obodo a muru ya, nakwa n’ezinaulo nke ya.”

⁵⁸ Ya mere, o rughu otutu oru ebube n’ebe ahụ, n’ihi na ha enweghi okwukwe n’ime ha.

14

Onwu Jon ome baptizim

¹ N’oge a Herod eze na-achi Galili nuru ihe banyere Jisos. ² O gwara ndi na-ejere ya ozi okwu si ha, “Onye a bukwanu Jon ome baptizim. O sitela na ndi nwuru anwu bilie dikwa ndu ozo. O bu ya mere ike iru oru ebube ndi a ji di n’ime ya.”

³ N’ihi na, Herod jidere Jon kee ya agbu tinye ya n’ulo mkporo, n’ihi Herodias nwunye Filip nwanne ya nwoke. ⁴ N’ihi na Jon gwara ya, “O bughu ihe ziri ezi n’iwu ka i kporo ya.” ⁵ Herod chorori igbu ya, ma o turu egwu ndi mmadu, n’ihi na ha weere Jon di ka onye amuma.

⁶ Ma mgbe a na-eme mmemme icheta omumu Herod, ada Herodias tere egwu n’ihu Herod, na n’ihu ndi obia biara n’ubochi ahụ. Obi toro Herod utu nke ukwu. ⁷ Nke a mere o ji nuo iyi kwee nkwa inye ya ihe obula o rioro. ⁸ Ma di ka nne ya si haziere ya, o rioro eze Herod si, “Nye m isi Jon ome baptizim n’efere ugbu a.” ⁹ Aririo a wutere eze Herod, ma n’ihi iyi o nuru na n’ihi ndi obia ya niile, o choghi ila azu n’okwu ya. O nyere iwu ka e meere ya ihe o choro. ¹⁰ O ziri ozi ka e bipu isi Jon n’ulo mkporo. ¹¹ E tinyere isi ya n’efere bunye nwaagboghohu ahụ. O naara ya bulaara nne ya. ¹² Ndi na-eso uzọ ya biara buru ozu ya gaa lie. Ha gara kororo Jisos ihe mere.

Jisos enye puku mmadu ise nri

* **13:56** 13:56 O bu na anyi amakwaghi umunne ya ndi inyom, ndi anyi na ha bi n’ebe a.

¹³ Mgbe Jisọs nuru akuko a, o banyere n'ugbo mmiri gaa n'ozara, ebe o ga-anoduru onwe ya. Ma mgbe igwe mmadu nuru ya, ha si obodo di iche iche sooro ya n'ukwu ala. ¹⁴ Mgbe o sitere n'ugbo mmiri ahụ rịdata, o huru oke igwe mmadu. O nwere omiko n'ebe ha no, gwoo ndi oria n'etiti ha.

¹⁵ N'oge anyasi ubochi ahụ, ndi na-eso uzo ya biakwutere ya si ya, "Chi na-achọ iji. Ebe a abukwaghị ebe ndi mmadu bi. O nweghi nri a ga-azuta n'ozara a. Zilaga igwe mmadu ndi a ka ha gaa n'ime obodo zuora onwe ha nri."

¹⁶ Ma Jisọs gwara ha si, **"O dighi mkpa na ha ga-ala. Nyenu ha nri ka ha rie."**

¹⁷ Ha zara ya si, "O bu naani ogbe achicha ise na azu abuo ka anyi nwere."

¹⁸ O siri ha, **"Wetaranu m ha n'ebe a."** ¹⁹ O gwara igwe mmadu ahụ ka ha nodu ala n'ahija. O weere ogbe achicha ise na azu abuo ahụ welie anya ya elu nye Chineke ekele. O nyawara achicha ahụ, nye ha ndi na-eso uzo ya, ndi na-eso uzo ya nyere ha igwe mmadu ahụ. ²⁰ Onye obula riri rijuo afo. Emesia, ndi na-eso uzo Jisọs tutukotara iberibe achicha dara n'ala tutujuo ha nkata iri na abuo. ²¹ Ma ndi riri nri ahụ di puku umu nwoke ise, n'agunyeghi umu nwanyi, na umuntakiri.

Jisọs agaa ije n'elu mmiri

²² Mgbe nke a gasiri, o gwara ndi na-eso uzo ya ka ha banye n'ugbo malite igafe ofe ozo nke osimiri ahụ. Ma ya onwe ya noduru maka izilaga ndi mmadu ahụ. ²³ Mgbe o zilagasiri igwe mmadu ahụ, o rigooro n'elu ugwu ikpe ekpere, naani ya. Mgbe oge anyasi ruru, naani ya nokwa na-ebe ahụ. ²⁴ Ma n'oge a ugbo mmiri ahụ esitela n'ebe ala di nso gamie n'elu osimiri, ebili mmiri na-ebugharikwa ya, n'ihi na ifufe ahụ na-emegide ya.

²⁵ Ma ihe di ka site n'elekere ato ruo elekere isii nke ututu, Jisọs biakwutere ha, na-aga ije n'elu osimiri. ²⁶ Mgbe ndi na-eso uzo ya huru ya ka o na-aga ije n'elu osimiri ahụ, obi loro ha mmiri, ha si, "O bukwanu mmuo o!" Ha tiri mkpu n'ihi egwu.

²⁷ Ma ngwangwa Jisọs siri ha, **"Nweenu obi ike! O bu m; unu atula egwu."**

²⁸ Pita zara ya, "Onyenwe anyi, o buru na o bu gi, si m biakwute gi n'elu mmiri."

²⁹ O siri ya, **"Bia!"**

Pita sitere n'ugbo ahụ puta, bido iga ije n'elu mmiri ijekwuru Jisọs. ³⁰ Ma mgbe o huru oke ebili mmiri ahụ ka o na-amaghari; egwu turu ya. Ma mgbe o malitere imikpu n'ime mmiri ahụ, o tiri mkpu si, "Onyenwe m! Zoputa m!"

³¹ Na-atufughi oge, Jisọs setipuru aka ya doputa Pita. O siri ya, **"Gi onye okwukwe nta, n'ihi gini ka i ji nwee obi abuo!"**

³² Ma mgbe ha ribanyere n'ime ugbo ahụ ifufe ahụ kwusikwara. ³³ Ndi ahụ no n'ugbo ahụ kporo isiala nye ya si, "N'ezie, i bu Okpara Chineke."

Ogwugwo ndi oria na Genesaret

³⁴ Mgbe ha gafere n'ofe nke ozo, ha biarutere n'ala Genesaret. ³⁵ Mgbe ndi obodo ahụ matara na o bu ya, ha zisara ozi gburugburu obodo niile ahụ, ma dutere ya ndi niile ahụ na-adighi ike. ³⁶ Ha rioro ya ka o kwenye ka ha metu o buladi onu uwe ya aka. Ndi niile meturu ya aka ka a gworo.

15

Omenaala ndi Farisi

¹ Mgbe ahụ, ufo ndi Farisii na ndi ozizi iwu si Jerusalem biakwute Jisọs juru ya ajuju si, ² "Gini mere ndi na-eso uzo gi adighi erube isi n'omenaala ndi okenye? Ha anaghi akwo aka ha tupu ha erie nri."

³ Ọ zara ha si, “Gịni mere unu ji na-ada iwu Chineke n’ihi omenaala unu? ⁴ N’ihi na Chineke siri, ‘Sopuru nne gi na nna gi,’* na, ‘onye obula kwujoro nna maobu nne ya ka e gbuo ya.’†‡ ⁵ Ma unu na-asị, o buru na onye obula ga-asị nna maobu nne ya, ihe obula bu nke i gara erite n’aka m bu ‘onyinye diri Chineke.’ ⁶ N’ihi ya, ha agaghi eji ya asopuru nna ha maobu nne ha. N’uzo di otu a, unu na-eme ka okwu Chineke buru ihe efu n’ihi omenaala unu. ⁷ Ndi ihu abuo! Amuma ahụ Aizaya buru banyere unu bu eziokwu. Mgbe o kwuru si,
⁸ “Ndi a ji ebugbere onu ha na-asopuru m,
 ma obi ha di anya n’ebe m no.
⁹ Ofufe ha na-eke m bu ihe efu,§
 ozizi ha bukwa ihe mmadu nyere n’iwu.’* ”

Idi ocha di mkpa

¹⁰ Mgbe ahụ, o kporo igwe mmadu ahụ, si ha, “Geenu nti, ghotakwanu. ¹¹ O bughị ihe banyere mmadu n’onu na-emeru ya, kama o bu ihe si n’onu onye ahụ puta na-emeru ya.”

¹² Ndi na-eso uzo ya biakwutere ya si, “I makwa na obi adighi ndi Farisii mma n’ihi okwu ahụ i kwuru?”

¹³ Ma o zara si ha, “Osisi obula Nna m nke eluigwe na-ejighi aka ya ku o ka a ga-ehopu. ¹⁴ Ya mere, unu echegbula onwe unu, n’ihi na ha bu ndi ndu kpuru isi. Ma o buru na onye isi eduo onye isi ibe ya ha abuo adaba n’ime olulu.”

¹⁵ Pita siri ya, “Kowaara anyi ihe ilu a putara.”

¹⁶ O juru ha si, “Unu o ka di ka ndi na-enweghi nghota? ¹⁷ O bu na unu aghotaghi na ihe obula nke na-aba n’onu na-aga n’ime afo, sikwa n’ebe ahụ a nyupu ya n’ulo nsi? ¹⁸ Ma ihe si mmadu n’onu puta na-esi ya n’obi aputa. O bu ihe di otu a na-emeru mmadu. ¹⁹ N’ihi na o bu n’ime obi mmadu ka echiche ime ihe ojoo ndi a si aputa: igbu mmadu, ikwa iko niile, ikwa iko nke ndi ikom nwere nwunye na ndi inyom nwere di, na izu ohi, na ama ugha, na nkwulu. ²⁰ Ihe ndi a bu ihe na-emeru mmadu, o bughị ma mmadu kworo aka tupu o rie nri, maobu na o kwoghi.”

Okwukwe nwanyi Kena

²¹ Jisos hapuru obodo ahụ gaa n’akuku obodo Taia na Saidon. ²² N’ebe ahụ, otu nwanyi onye Kenan bi n’obodo ahụ biakwutere ya rigo ya si, “Onyenwe m, nwa Devid, biko meere m ebere. Ada m nwanyi nwere ajo mmuo n’ime ya nke na-esogbu ya oge niile.”

²³ Ma o gbara ya nkiti. Emesia ndi na-eso uzo ya biakwutere ya rigo ya si ya, “Chulaa nwanyi a! Lee ka o si eti mkpu na-esogharị anyi!”

²⁴ O zara si, “Ezitere m naani ijekwuru aturu furu efu nke ulo Izrel.”

²⁵ Ma o biara daa n’ukwu ya rigo ya si, “Onyenwe m, nyere m aka!”

²⁶ O zara si, “O zighi ezi na a ga-ewere nri umuntakiri tupuru nkita.”

²⁷ O zara si, “O bu eziokwu Onyenwe m. Ma a na-ekwekwa ka umu nkita no n’okpuru tebul rie iberibe nri nke na-esi n’elu tebul ha daa n’ala.”

²⁸ Jisos zara si ya, “Nwanyi, okwukwe gi di ukwu! Laa, e meelara gi ihe i na-arigo.” N’otu oge ahụ a gworo ada ya.

Jisos agwo o otutu ndi oria

²⁹ Jisos hapuru ebe ahụ loghachi n’akuku osimiri Galili. O rigooro n’elu ugwu nodu ala. ³⁰ Igwe mmadu di ukwu biakwutere ya. Ha duteere ya ndi ngwuro, na ndi isi, na ndi aka ha na ndi ukwu ha kponwuru akponwu, na ndi ogbi, na otutu ndi

* 15:4 15:4 Opu 20:12; Dit 5:16 † 15:4 15:4 Onye ahụ aghaghi inwu ‡ 15:4 15:4 Opu 21:17; Lev 20:9 § 15:9 15:9 Ikpọ isiala ha bu ihe efu. * 15:9 15:9 Aiz 29:13

ozo. Ha togboro ha n'ukwu ya, o gwokwara ha niile. ³¹ O turu mmadu niile n'anya mgbe ha huru ndi ogbi ka ha bidoro ikwu okwu. Mgbe ha hukwara na a gworo ndi aka ha, na ndi ukwu ha nwuru anwu, o jukwara ha anya ihu na ndi ngwuro gara ije, na ndi isi hukwara uzo. Ha toro Chineke nke Izrel.

Jisos enye puku mmadu anọ nri

³² Jisos kporo ndi na-eso uzo ya si ha, “Ana m emere igwe mmadu ndi a obi ebere, n’ihi na mu na ha anoola ubochi ato n’ebe a, ma ha eribeghi nri obula. Agaghi m ezilaga ha na-erighi nri, n’ihi na ha nwere ike ida n’uzo.”

³³ Ndi na-eso uzo ya siru, “Ebee ka anyi ga-enweta nri ga-ezuru igwe mmadu ndi a n’ozara a?”

³⁴ Jisos juru ha si, “Ogbe achicha ole ka unu nwere?”

Ha siru ya, “Ogbe achicha asaa na azu ole na ole.”

³⁵ O gwara igwe mmadu ahụ ka ha nodu ala. ³⁶ O weere ogbe achicha asaa na azu ole na ole ahụ kelee Chineke ekele. O nywasiru ha, nye ndi na-eso uzo ya. Ndi na-eso uzo ya nyekwara igwe mmadu ahụ. ³⁷ Onye obula n’ime ha riri, rijuo afo. Ndi na-eso uzo ya tutukotara iberibe ndi foduru nke juru nkata asaa. ³⁸ Ndi riri nri ahụ di puku umu nwoke anọ, n’agunyeghi ndi nwanyi na umuntakiri. ³⁹ Mgbe o zilagara igwe mmadu ahụ, o banyere n’ugbo mmiri gafee osimiri, bjaruo n’obodo Magadan.

16

Aririo ka e gosi ihe iribama

¹ Ndi Farisii na ndi Sadusii biakwutere Jisos inwa ya onwunwa. Ha gwara ya si, “Gosi anyi ihe iribama si n’eluigwe.”

² O zara ha, “Mgbe o ruru anyasi unu na-asị, ‘Thu eluigwe ga-adi mma n’ihi na o na-acha uhie uhie.’ ³ N’ututu unu na-asị, ‘Anyi ga-enwe mmiri ozuzo taa n’ihi na ihu eluigwe na-acha uhie uhie ma na-eji oji.’ Lee na unu puru ikowa ihu eluigwe, ma unu apughi isite n’ihe iribama ndi a unu na-ahụ anya kowaa ihe oge a anyi no n’ime ya putara. ⁴ Ajo ogbo nke juputara n’ikwa iko, nke na-arikwa ihe iribama. O nweghi ihe iribama ozo a ga-egosi ya karia ihe iribama Jona.” Mgbe ahụ o sitere n’ebe ahụ ha no puo.

Ihe na-eko achicha ndi Farisii

⁵ Mgbe ha gafesiru n’ofe ozo, ndi na-eso uzo ya chetara na ha ejighi achicha obula. ⁶ N’oge ahụ kwa, Jisos duru ha odu si ha, “Lezienụ anya, ma na-ezekwa ihe ndi na-eko achicha ndi Farisii na ndi Sadusii.”

⁷ Ha malitere na-ekwurita n’etiti onwe ha, na-asị, o bu n’ihi na anyi ewetaghị ogbe achicha obula.

⁸ Ebe o bu na Jisos matara ihe ha na-eche, o siru, “Unu ndi okwukwe nta! Gini mere unu ji na-esogbu onwe unu n’ihi na unu enweghi achicha? ⁹ Olee mgbe unu ga-amata ihe? O bu na unu echetaghị puku mmadu ise ahụ m jiri ogbe achicha ise mee ka ha rijuo afo? O bu nkata ole ka unu tutujuru? ¹⁰ Unu echetakwaghị na m ji ogbe achicha asaa zuo puku mmadu anọ? Iberibe achicha juru nkata ole ka unu tutukotara? ¹¹ Gini mere unu aghotaghị na o bughị ihe banyere achicha ka m na-ekwu? Cheenu onwe unu nche n’ebe ihe na-eko achicha ndi Farisii na ndi Sadusii no.” ¹² Mgbe ahụ ka ha ghotara na ihe o na-akowara ha abughị ihe banyere ihe na-eko achicha nke a na-ata ata, kama o bu ihe banyere ozizi ndi Farisii na ndi Sadusii.

Ogbugba ama Pita

¹³ Mgbe Jisos bjaruru obodo a na-akpo Sizaria Filipai, o juru ndi na-eso uzo ya ajuju si ha, “Onye ka ndi mmadu na-asị na Nwa nke Mmadu bu?”

¹⁴ Ha zara ya si, “Ufodu na-asị na i bu Jón omee baptizim, ufodu na-asị na i bu Ilaija, ndi ozo na-asikwa na i bu Jeremaya, maobu otu n’ime ndi amuma.”

¹⁵ O juru ha si, “Ma unu onwe unu, o bu onye ka unu na-asị na m bu?”

¹⁶ Saimon Pita zara si ya, “I bu Kraist* ahụ, Okpara Chineke di ndu.”

¹⁷ Jisosh gwara ya si, “Saimon Pita nwa Jona, i bu onye a goziri agozi, n’ihi na anu ahụ na obara ekpughegi ya nye gi. Kama, o bu Nna m bi n’eluigwe mere ka i mata ya. ¹⁸ Ma mu onwe m na-agwa gi, na gi onwe gi bu Pita.† O bukwa n’elu nkume a ka m ga-ewu ulo choochi m. Ike niile nke oku ala mmuo apughikwa iguzo megide ya. ¹⁹ Aga m enye gi mkpisi igodo alaeze eluigwe. Ihe obula i ga-eke agbu n’elu uwa, ka a ga-ekekwa agbu n’eluigwe. Ihe obula i ga-atopu n’agbu n’uwa, a ga-atopukwa ya n’eluigwe.” ²⁰ Mgbe ahụ, o nyere ndi na-eso uzo ya iwu ka ha ghara ime ka onye obula mata na ya bu Kraist ahụ.

Jisosh ekwuo okwu onwu ya

²¹ Site n’oge ahụ Jisosh malitere ikowara ndi na-eso uzo ya, na ya aghaghi iga Jerusalem, ebe o ga-ahụ otutu ahuhu di iche iche site n’aka ndi okenye, na ndisi nchujaja, na ndi ozizi iwu. O mere ka ha mata na aghaghi igbu ya, ma n’ubochi nke ato, a ga-eme ka o site n’onwu bilie.

²² Pita duuru ya puo n’otu akuku, nodu n’ebe ahụ baara ya mba si ya, “Onyenwe m, Chineke ekwela. Ihe ndi a agaghi adakwasị gi!”

²³ Ma o chighariri si Pita, “Si n’ebe m no puo, ekwensu! I bu ihe mgbochi nye m. N’ihi na ihe i na-eche echiche ya bu naani echiche mmadu, o bughị uche Chineke.”

²⁴ Mgbe ahụ Jisosh gwara ndi na-eso uzo ya si, “O buru na onye obula achoo ibu onye na-eso uzo m, ya buru uzo ju onwe ya, buru obe ya, soro m n’azu. ²⁵ N’ihi na onye obula na-eche ndu ya nche ka o hapu ifunari ya ga-atufu ya. Ma onye obula tufuru ndu ya n’ihi m, ga-achotakwa ya. ²⁶ N’ihi na uru gini ka mmadu nwetara ma o buru na o ritechaa uwa niile n’uru ma tufuo ndu ya? Maobu gini bu ihe ahụ di n’uwa nke mmadu ga-eji gbanwee ndu ya? ²⁷ N’ihi na Nwa nke Mmadu ga-abia n’ebube nke Nna ya, ya na ndi mmuo ozi ya. Mgbe ahụ ka o ga-ekpe onye obula ikpe di ka oru ya si di.

²⁸ “N’ezie asi m unu, ufodu n’ime ndi guzo n’ebe, agaghi edetu onwu ire, tupu ha ahụ Nwa nke Mmadu ka o na-abia n’alaeze ya.”

17

Nnwogha Jisosh nwogharara

¹ Mgbe ubochi isii gasiri, Jisosh kporo Pita, na Jemis na Jon nwanne ya, rigoro n’ugwu di elu ebe naani ha noduru. ² N’ebe ahụ a gbanwere odidi ya n’ihu ha, ihu ya na-enwupu di ka anyanwu, uwe ya chapukwara di ka ihè. ³ N’otu ntabi anya ahụ, ha huru Mosis na Ilaija ka ha na ya na-ekwurita okwu.

⁴ Mgbe ahụ Pita siriri Jisosh, “Onyenwe anyi. O di mma ka anyi niile nodu n’ebe a. O buru na i ga-enye m ike, aga m ewu ulo ikwu ato n’ebe a. Otu n’ime ulo ndi a ga-abu nke gi, otu nke Mosis, nke ozo nke Ilaija.”

⁵ Mgbe o ka kpu okwu n’onu, igwe ojii nke na-enwu enwu kpuchiri ha, olu sitere n’igwe ojii ahụ daa si, “Onye a bu Okpara m, onye m huru n’anya, onye ihe ya di m ezi mma. Geenụ ya nti.”

⁶ Mgbe ndi na-eso uzo ya nuru olu a, ha dara n’ala n’ihi egwu. ⁷ Ma Jisosh jekwuuru ha metu ha aka si ha, “Bilienu, unu atula egwu.” ⁸ Mgbe ha leliterere anya ha, o nwekwaghi onye ozo ha huru ma o bughị naani Jisosh.

* **16:16** 16:16 Maobu, Onye nzoputa † **16:18** 16:18 N’asusu ndi Griik Pita putara Nkume.

⁹ Ma mgbe ha si n'elu ugwu ahụ na-arịdata, Jisọs nyere ha iwu, si, "Unu agwala onye ọbụla ihe unu hụrụ tutu ruo mgbe Nwa nke Mmadụ ga-esi n'ọnwụ bilie."

¹⁰ Ndi na-eso ụzọ ya juru ya si, "Gini mere ndi ozizi iwu ji na-ekwu na Ilaija aghaghị ibu ụzọ bịa?"

¹¹ O zara si, "O bu ezie, Ilaija na-abia, o ga-emekwa ka ihe niile di ka o di na mbu.

¹² Ma Ilaija abialari, ma ndi mmadu amataghi ya. Kama ndi mmadu emeela ya ihe ojoo di iche iche. Otu a kwa ka mu onwe m bu Nwa nke Mmadu ga-esi ahụ ahuhu site n'aka ha." ¹³ Mgbe ahụ ndi na-eso ụzọ ya ghotara na o bu Jon omee baptizim ka o na-ekwu banyere ya.

O gworo nwa akwukwu

¹⁴ Mgbe ha biarutere n'ebe igwe mmadu ahụ nọ, otu nwoke biakwutere ya gbuo ikpere n'ihu ya, ¹⁵ rịoọ ya si, "Onyenwe m, biko, meere nwa m nwoke ebere, n'ihu na akwukwu na-adọ ya. O na-ata oke ahuhu, otutu mgbe o na-adaba n'ime oku maobu n'ime mmiri. ¹⁶ Ma ekuteere m ya ndi na-eso ụzọ gi ka ha gworo ya, ma ha enweghi ike ime ka ahụ di ya mma."

¹⁷ Jisọs zara si, "Unu ogbo a na-enweghi okwukwe, ndi na-adighi erubekwa isi. Ruo ole mgbe ka mu na unu ga-anọ? Ruo ole mgbe ka m ga-anọ na-anagide ekweghi ekwe unu? Kpotaranu m nwata ahụ n'ebe a." ¹⁸ Jisọs baara mmuo ojoo ahụ mba, mee ka o si n'ime nwata ahụ pta. Otu mgbe ahụ, mmuo ojoo ahụ ptara, nwata ahụ bu onye agwokwara n'otu oge ahụ.

¹⁹ Mgbe e mesiri, ndi na-eso ụzọ Jisọs biakwutere ya na nzuzo juo ya si, "Gini mere o ji siere anyi ike ichupu mmuo ojoo ahụ?"

²⁰ O siri ha, "O bu n'ihu na okwukwe unu nwere esighi ike. N'ezie, agwa m unu, o buru na unu e nwee okwukwe nke di nta ka mkpuru mostaadi, unu nwere ike i si ugwu a, 'Site n'ebe a wezuga onwe gi,' o ga-aputakwa. O dighi ihe unu na-agaghi enwe ike ime. ²¹ Ma mmuo ojoo di otu a agaghi apu, ma o bughị naani site n'ikpe ekpere na ibu onu."*

Jisọs ekwuo okwu onwu ya ozo

²² Mgbe ha gbakoro na Galili, Jisọs gwara ha si, "A ga-arara Nwa nke Mmadu nye n'aka ndi mmadu. ²³ Ha ga-egbukwa ya, ma n'ubochi nke ato a ga-eme ka o si n'onwu bilie." Nke a wutere ha nke ukwu.

Itu utu ulonso ukwu

²⁴ Mgbe ha biaruru na Kapanom, ndi na-ana utu n'ihu ulonso[†] biakwutere Pita juo ya si, "Onye ozizi unu o dighi atu utu ulonso?"

²⁵ Pita zara ha si, "E, o na-atu utu."

Mgbe o batara n'ulo, Jisọs buru ụzọ juo ya si, "Gini ka i chere banyere nke a Saimon? O bu n'aka ndi ole ka ndi eze uwa si anakota utu taks? O bu n'aka umu ha, ka o bu n'aka ndi obia?"

²⁶ Ma mgbe Pita zara ya si, "O bu site n'aka ndi obia."

Jisọs siri ya, "O di mma. Iwu ejighi ndi bu umu. ²⁷ Ma otu o di, achoghi m ka anyi mee ka iwe wee ha. Gaa n'osimiri ahụ tunye nko azu gi n'ime ya. Meghe onu azu mbu i ga-egbute. I ga-ahụ otu mkpuru ego n'ime onu ya. Were ya nye ha, ka o buru utu nke mu na gi."

18

Onye dikariri ukwu

* **17:21** 17:21 Ufodu akwukwo na-edebanye okwu ndi a dika o di n'akwukwo Mak 9:29. † **17:24** 17:24 Didrakma abuo bu onu utu ulonso.

¹ N’oge ahụ kwa, ndị na-eso ụzọ Jisọs b̄iakwutere ya juọ ajuju sị, “Olee onye d̄i ukwuu kar̄ia ibe ya n’alaeze eluigwe?”

² Ọ kpọrọ otu nwantak̄ir̄i, onye o mere ka o guzoro n’etiti ha, ³ ọ s̄ir̄i, “N’ezie, agwa m unu, ọ bur̄u na unu agbanwegh̄i ma d̄ir̄i ka ụmuntak̄ir̄i, unu agagh̄i aba n’alaeze eluigwe. ⁴ Onye ọb̄ula wedara onwe ya ala d̄i ka nwantak̄ir̄i a b̄u onye d̄ikar̄is̄ir̄i ukwuu n’alaeze eluigwe. ⁵ Onye ọb̄ula nabatara nwantak̄ir̄i d̄i otu a n’ihi m, b̄u onye nabatara m.

Ihe na-eweta ida mba

⁶ “Ma ọ bur̄u na onye ọb̄ula n’ime unu emee ka otu n’ime nd̄i a d̄i nta, b̄u nd̄i t̄ukwas̄ir̄i m obi, jehie n’okwukwe ya, ọ kaara onye ah̄u mma na e kedoro ya nkume igwe nri n’olu, t̄unye ya n’oke osimiri ka mmiri rie ya. ⁷ Ah̄uh̄u ga-ad̄ir̄i ụwa n’ihi ihe nd̄i na-eme ka mmad̄u jehie. Ihe nd̄i na-eme ka mmad̄u daba n’onwunwa aghagh̄i ib̄ia, ma ah̄uh̄u ga-ad̄ir̄i onye ah̄u nke ọ ga-esite n’aka ya b̄ia. ⁸ N’ihi nke a, ọ bur̄u na aka ḡi maob̄u ụkwu ḡi na-eme ka i jehie, gbup̄u ya tufukwaa ya. Ọ kaara ḡi mma inwe ọr̄us̄i maob̄u daa ngwuro baa na nd̄u, kar̄ia na i ga-enwe aka ab̄u maob̄u ụkwu ab̄u, a t̄unye ḡi n’ok̄u ebigh̄i ebi. ⁹ Ọzọ, ọ bur̄u na anya ḡi na-eme ka i jehie, ghup̄u ya tufuo. Ọ ga-akara ḡi mma na i nwere otu anya baa na nd̄u, kar̄ia inwe anya ab̄u, a t̄unye ḡi n’ok̄u ala mmuọ.

Aturu furu efu

¹⁰ “Lezien̄u anya ka unu ghara ileda otu n’ime ụmuntak̄ir̄i nd̄i a anya. N’ihi na n’eluigwe, nd̄i mmuọ ozi ha na-anọ n’ihu Nna m mgbe niile. ¹¹ N’ihi na Nwa nke mmad̄u b̄iara izop̄uta nd̄i furu efu.*

¹² “Ḡin̄i ka unu chere? Ọ bur̄u na ọ d̄i onye nwere nar̄i aturu, ma otu n’ime ha akpafuo, ḡin̄i ka ọ ga-eme? Ọ gagh̄i ahap̄u iri aturu itoolu na itoolu f̄oduru puọ jeghar̄ia n’ugwu na nd̄ida niile, ich̄o aturu ah̄u kpafuru akpafu? ¹³ Ọ bur̄ukwa na ọ ch̄ota ya, ḡin̄i ka ọ ga-eme? N’ezie, agwa m unu, ọ ga-an̄ur̄i oke on̄u n’ihi otu aturu a kar̄ia iri aturu itoolu na itoolu nd̄i ọzọ ah̄u na-agahiegh̄i ụzọ. ¹⁴ Ya mere, ọ b̄ugh̄i nzube Nna m nke bi n’eluigwe ka otu n’ime ụmunt̄a nd̄i a ala n’iyi.

Mmehie nke nwanne

¹⁵ “Ọ bur̄u na nwanna ḡi emehie megide ḡi, jekwuru ya ebe naan̄i ḡi na ya nọ, t̄uọ ya mmehie n’anya. Ọ bur̄u na o gee ḡi nt̄i, i ritela nwanna ḡi n’uru. ¹⁶ Ma ọ bur̄u na o gegh̄i ḡi nt̄i, kpọrọ otu onye maob̄u mmad̄u ab̄u ọzọ laghachi azu n’ebe ọ nọ, ‘ka okwu ọb̄ula ekwuru bur̄u nke mmad̄u ab̄u maob̄u atọ ga-agba akaebe banyere ya.’† ¹⁷ Ọ bur̄u na o gegh̄i ha nt̄i, gwa nd̄i ch̄och̄i, ma ọ bur̄u na o gegh̄ikwa ọ b̄uladi nd̄i ch̄och̄i nt̄i, were ya d̄i ka onye mba ọzọ maob̄u onye ọna utu.

¹⁸ “N’ezie, as̄i m unu, na ihe ọb̄ula unu kere agb̄u n’uwa a, e keela ya rij̄i agb̄u n’eluigwe. Ihe ọb̄ula kwa unu top̄uru n’uwa, a top̄ukwala ya rij̄i n’eluigwe.

¹⁹ “Ọzọ, ana m agwa unu n’ezie a s̄i, ọ bur̄u na mmad̄u ab̄u n’etiti unu ekwekor̄ita n’uwa banyere ihe ọb̄ula unu na-ar̄iọ n’ekpere Nna m bi n’eluigwe ga-emezuru unu ihe ah̄u. ²⁰ N’ihi na ebe ọb̄ula mmad̄u ab̄u maob̄u atọ zukotara n’aha m, mu onwe m nọ n’etiti ha.”

Mkpa ọ d̄i inwe obi mgbaghara

²¹ Mgbe ah̄u Pita b̄iakwutere ya juọ ya ajuju s̄i, “Onyenwe anȳi, ọ b̄u ugboro ole ka m ga-agbaghara nwanne m nke mehiera megide m? Ọ b̄u ugboro asaa?”

²² Jisọs zara s̄i ya, “Ọ b̄ugh̄i ugboro asaa. Kama i ga-agbaghara ya ruo iri ugboro asaa ụzọ asaa.‡

* **18:11** 18:11 Ụf̄od̄u akwukwọ mgbe ochie na-edebanye okwu nd̄i a d̄ika ọ d̄i n’akwukwọ Luk 19:10. † **18:16** 18:16 Dit 19:15. ‡ **18:22** 18:22 On̄uguḡu nke a b̄u nar̄i anọ na iri itoolu.

²³ “A ga-eji alaeze eluigwe tũnyere eze ahụ kpebiri ka ya na ndị ọrụ ya guzie ego ya ha ji. ²⁴ Mgbe ha malitere na-apịazi, a kpọtaara eze ahụ otu onye nke ji ya ụgwọ ruru puku talenti iri. § ²⁵ Nwoke ahụ enweghị ihe ọ ga-eji kwụọ ụgwọ o ji. Nna ya ukwu nyere iwu ka e refuo ya na nwunye ya na ụmụ ya, na ihe niile o nwere, ka akwughachi ụgwọ o ji.

²⁶ “Ma ohu ahụ dara n’ala, gbukwaa ikpere ya n’ala, rịọ ya arịrịọ sị, ‘Onyenwe m, biko, nwee ntachiobi n’ebe m nọ. Aga m akwughachikwa gị ụgwọ niile m ji gị.’ ²⁷ Nna ukwu onye ọrụ ahụ nwere omiiko n’ebe ọ nọ, meere ya ebere. Ọ siri ya akwughachila ụgwọ o ji ọzọ.

²⁸ “Ma mgbe ohu ahụ sitere n’ebe ahụ puo, ọ huru otu ohu ibe ya ji ya ụgwọ otu nari denari. * Ọ jidere ya n’aka ike, machie ya aka n’akpiri, sị ya, ‘Kwughachi m ụgwọ i ji m ugbu a.’

²⁹ “Ya mere, ohu ibe ya ahụ dara n’ala n’ihu ya rịọ ya ka o nye ya nwantinti oge. Ọ rịkwara ya sị, ‘Enyi m, biko nwee ntachiobi, aga m akwughachi gị ụgwọ m ji gị.’

³⁰ “Ma o kwenyeghị, kama ọ gara tũba ya n’ulo mkporo, ebe ọ ga-anọ ruo mgbe ọ kwusiri ụgwọ niile o ji ya. ³¹ Mgbe ndị ohu ibe ya huru ihe mere, o wutere ha nke ukwu. Ha jekwuru Nna ha ukwu koro ya ihe niile ndi a.

³² “N’ihi nke a Nna ya ukwu koro ohu ahụ sị ya, ‘Ohu obi ojoo! Agbaghara m gị ụgwọ ahụ niile i ji, n’ihi na i rioro m aririo. ³³ Ọ bu na i kwesighi inwe obi ebere n’ebe ohu ibe gị nọ, di ka m si mere gị ebere?’ ³⁴ N’ihi iwe, Nna ya ukwu nyefere ya n’aka ndi nche na-eche ndi nọ n’ulo mkporo ka ha taa ya ahuhu, ruo mgbe ọ kwuchara ụgwọ niile o ji.

³⁵ “Otu a ka Nna m bi n’eluigwe ga-emekwa unu, ma ọ buru na unu ejighi obi unu niile gbaghara umunna unu.”

19

Ozizi banyere olulu di na nwunye

¹ Mgbe Jisos kwusiri okwu ndi a, o hapuru Galili gaa na mpaghara Judia, nke di n’ofe osimiri Jordan. ² Igwe mmadu di ukwu sooro ya. Ọ gwokwara ndi ahụ na-esighi ike n’etiti ha n’ebe ahụ.

³ Ufodu ndi Farisii bjakwutere ya i nwalee ya, sị, “O ziri ezi n’iwu na nwoke ga-agbara nwunye ya alukwaghi m n’ihi ihe obula?”

⁴ Ọ zara ha sị, “Ọ bu na unu agutabeghi na akwukwo nso, na Onye kere ha na mbu kere ha nwoke na nwanyi. ⁵ N’ihi nke a ka nwoke ga-eji hapu nne ya na nna ya e jikota ya na nwunye ya. Ha abuo ga-abukwa otu anu ahụ. * ⁶ Ya mere, ha abukwaghi mmadu abuo ozo, kama otu anu ahụ. Ya mere, ihe Chineke jikotara, ka mmadu obula atosala ya.”

⁷ Ha juru ya sị, “Gini mekwaranu Mosis ji nye iwu si na nwoke obula nwere ohere ide akwukwo alukwaghi m nye nwunye ya?”

⁸ Ọ zara ha sị ha, “Ọ bu n’ihi na unu bu ndi mkpochi obi, ya mere Mosis jiri hapu unu ka unu gbaa nwunye unu alukwaghi m; ma ọ dighi otu a site na mbu. ⁹ Ma ana m asi unu, onye obula ga-ahapu nwunye ya luru onye ozo, ma ọ bughị n’ihi na o jidere nwunye ya na mmehie ikwa iko, onye ahụ emeela mmehie ikwa iko ma ọ luo nwanyi ozo.”

¹⁰ Ndi na-eso uzo ya siri ya, “Ọ buru na o si otu a diri, ọ ka mma na mmadu alughi nwunye ma oli.”

§ **18:24** 18:24 Ihe ruru nde naira abuo maobu karja. * **18:28** 18:28 Ihe ruru otu puku naira maobu o jiri ihe ntairi karja. * **19:5** 19:4,5 Jen 1:27; Jen 2:24

¹¹ Ma ọ zara si ha, “Ọ bughị mmadụ niile ga-anagide okwu a. Naanị ndị e nyere ike ime ya ga-anagide ya. ¹² Ma ụfọdụ ndị mmadụ ka a muru ka ha buru onozị, ndị ọzọ bukwa ndị mmadụ ibe ha mere otu a. Ndị ọzọ dikwa ndị jiri aka ha horo ibu onozị†n’ihi alaeze eluigwe. Onye puru inara nke a, ya nara ya.”

Jisọs agozie umuntakiri

¹³ Mgbe ahụ e kuteere ya umuntakiri ka o bikwasị ha aka, kpeekwara ha ekpere. Ma ndị na-eso ụzọ ya baara ndị kutere ha mba.

¹⁴ Ma Jisọs sirị ha, “Kweenụ ka umuntakiri biakwute m, unu egbochikwala ha. N’ihi na alaeze eluigwe bu nke ndị di otu a.” ¹⁵ O bikwasiri ha aka n’isi gozie ha niile tupu ọ hapu ha puo.

Onye ogaranya

¹⁶ Otu onye biakwutere ya, juo ya ajuju si, “Ezi onye ozizi, olee ezi ihe m ga-eme ka m keta ndu ebighi ebi?”

¹⁷ Jisọs sirị ya, “Gini mere i jiaju m ajuju banyere ihe bu ezi ihe? O di naanị otu onye nke bu ezi mmadụ. O buru na i chorọ iba n’ime ndu ahụ, debe iwu niile e nyere.”

¹⁸ O juru ya ajuju si, “Olee iwu ndi m ga-edebe?”

Jisọs zara ya, “Egbula mmadụ, akwala iko, ezula ohi, ekwula okwu ugha.

¹⁹ Sopuru nne gi na nna gi.‡Ozo, hukwa onye agbataobi gi n’anya di ka onwe gi.‘§”

²⁰ Nwokorobia ahụ sirị ya, “Edebezuchaala m iwu ndi a siteri na mgbe m di na nwata. Gini ozọ foduru m ime?”

²¹ Jisọs zara si ya, “O buru na i chorọ ibu onye zuruoke n’ezie, laa n’ulo gi ree ihe niile i nwere, nyekwa ndi ogbenye ego i retara. I ga-enwe akụ n’eluigwe, mgbe ahụ, biakwa soro m.”

²² Mgbe nwokorobia ahụ nuru okwu a, ọ lara na mwute, n’ihi na ọ bu ogaranya.

²³ Mgbe ahụ Jisọs gwara ndi na-eso ụzọ ya si, “N’ezie agwa m unu, ọ bu nnoo ihe siri ike na onye ogaranya ga-abanye n’alaeze eluigwe. ²⁴ Ozokwa, asi m unu, ọ diri inyinya kamel mfe igafe n’anya agiga, kari ogaranya ibanye n’alaeze Chineke.”

²⁵ Okwu a o kwuru turu ndi na-eso ụzọ ya n’anya. Ha sirị, “O buru na o si otu a diri, onye kwanu ka a ga-azoputa?”

²⁶ Jisọs legidere ha anya si ha, “N’ebe mmadụ no nke a bu ihe a na-apughị ime, ma ọ dighi ihe rara ahụ ime n’ebe Chineke no.”

²⁷ Mgbe ahụ Pita juru ya si, “Lee, anyi ahapula ihe niile soro gi, gini ga-abu ugwo oru anyi?”

²⁸ Jisọs zara si ya, “N’ezie agwa m unu, mgbe a ga-agbanwe ihe niile, mgbe Nwa nke Mmadu ga-anokwasị n’elu ocheeze ebube ya, n’alaeze ahụ, n’ezie, unu bu ndi na-eso ụzọ m ga-anokwasị n’ocheeze iri na abuo ahụ, na-ekpe ebo iri na abuo nke Izrel ikpe.

²⁹ Onye obula hapuru ulo ya, na umunne ya nwoke, na umunne ya nwanyi, na nne ya na nna ya, na umuntakiri ya, maobu ala o nwere, soro m, ga-anata di ka ugwo oru okpukpu nari ihe ọ hapuru, natakwa alaeze. O ga-eketakwa ndu ebighi ebi. ³⁰ Ma otutu ndi bu ụzọ ga-abu ndi ikpeazu, ma ndi ikpeazu ga-abukwa ndi bu ụzọ.”

20

Ilu banyere ndi oru ubi

¹ “The ozọ a ga-eji tunyere alaeze eluigwe bu nwoke nwere ala ubi, onye puru n’isi ututu ikpota ndi oru ga-aru oru n’ubi vaini ya. ² Ya na ndi oru ahụ kwekotara na ọ ga-akwu ha otu denari, n’ihi oru ubochi ahụ. Emesia o zigara ha n’ubi vaini ya.

† 19:12 19:12 Nke a bu onodu alughị di maobu nwunye nke mmadụ kpebiri n’onwe ya. ‡ 19:19 19:19 Opu 20:12-16; Dit 5:16-20 § 19:19 19:19 Lev 19:18

³ “Mgbe ọ pụrụ n’ihe dị ka elekere itoolu nke ụtutu, o sitere n’ebe a na-akpota ndị ọrụ na-agafe hụ ndị ọzọ ka ha guzoro n’oma ahia na-enweghị ọrụ ha na-arụ. ⁴ Ọ siri ha, ‘Unu onwe unu gaakwanụ ruo ọrụ n’ubi vainị m, ihe ọbụla ziri ezi ka m ga-akwụ unu.’ ⁵ Ya mere ha gara.

“Ọ pụkwara n’elekere iri na abụọ na elekere atọ nke ehie, ma meekwa otu ihe ahụ. ⁶ Mgbe o ruru elekere ise nke anyasi, ọ pụrụ hụ ndị ọzọ ka ha guzoro. Ọ juru ha ajujụ si, ‘Gini mere unu ji guzoro n’ebe a taa niile na-arughị ọrụ?’

⁷ “Ha zara si ya, ‘N’ihi na ọ dighi onye kporo anyi ọrụ.’

“Ọ gwara ha si, ‘Unu onwe unu gaakwanụ ruo ọrụ n’ubi vainị m. Aga m akwukwa unu ihe di mma.’

⁸ “Mgbe o ruru oge anyasi, onye nwe ubi vainị ahụ gwara onye na-eleketara ya ndi ahụ anya si, ‘Kpokota ndi ọrụ ahụ kwuo ha ugwo, site na ndi ikpezu biara ọrụ ruo na ndi bu uzọ.’

⁹ “Mgbe ndi a kporo ọrụ n’elekere ise anyasi naara ego ha, a kwuru ha otu denari, otu denari. ¹⁰ Ma mgbe ndi a kporo ọrụ n’isi ututu biara inara ego ha, ha lere anya na a ga-akwu ha kari. Ma a kwukwara ha niile otu denari. ¹¹ Mgbe ha naara ego ahụ, ha tamuru ntamu megide nna nwe ulo, ¹² na-asi, ‘Ndi a biara n’ikpezu ruru ọrụ naani otu awa, ma i meela ka anyi na ha hara. Anyi bu ndi buru ihe mgbu nke ọrụ ma okpomoku nke anwu niile chara n’ubochi taa.’

¹³ “Ma ọ zara otu n’ime ha si, ‘Enyi m, emeghi m gi ihe ojoo obula. O bu na mu na gi ekwughi na m ga-akwu gi otu denari n’ubochi? ¹⁴ Nara nke ruru gi laa. A chorọ m ikwu ndi a biara n’ikpezu ugwo di ka m si kwuo gi. ¹⁵ O bu na m enweghi ike iji ihe m nwere mee otu o masiri m? O bu anya ukwu ka i na-enwe n’ihi afọ ofufu m?’

¹⁶ “Ya mere, onye ikpezu ga-abu onye bu uzọ, ma onye bu uzọ ga-abukwa onye ikpezu.”

Jisọs ekwuokwa okwu banyere onwu ya

¹⁷ Mgbe Jisọs na-aga Jerusalem, ọ kpọpuru mmadu iri na abụọ ahụ na-eso uzọ ya n’akuku si ha, ¹⁸ “Lee, anyi na-aga Jerusalem ebe a ga-arara Nwa nke Mmadu nyefee n’aka ndisi nchujaja na ndi ozizi iwu. Ha ga-ama ya ikpe onwu, ¹⁹ nyefekwa ya n’aka ndi mba ozo, ndi ga-eji ya mee ihe ochi, pia ya ihe, ma kporide ya n’obe. Ma n’ubochi nke ato, a ga-eme ka o site n’onwu bilie.”

Aririo nne Jemis na Jon

²⁰ Mgbe ahụ, nne umu Zebedi, duuru umu ya ndi ikom abuo biakwute ya, o gburu ikpere n’ala n’ihu ya, rio ya ihe o chorọ ka o meere ha.

²¹ Ọ siri ya, “Gini ka i chorọ ka m meere gi?”

Ọ zara ya si, “Kwee m nkwa na umu abuo ndi a ga-anodu otu n’aka nri gi, nke ozo n’aka ekpe gi n’alaeze gi.”

²² Ma Jisọs zara si, “Unu amaghi ihe unu na-ario. Unu puru inu iko ahụ nke mu onwe m ga-anu?”

Ha zara ya si, “Ee, anyi nwere ike inu ya.”

²³ Jisọs siri ha, “N’ezie unu ga-anu iko m ga-anu, ma inodu n’aka nri maobu n’aka ekpe m, abughi ihe diri m inye, kama o diri ndi ahụ Nna m kwadooro ya.”

²⁴ Mgbe mmadu iri ndi ozo n’ime ndi na-eso uzọ ya nuru nke a, iwe were ha nke ukwu megide umunne abuo a. ²⁵ Ma Jisọs kpokotara ha niile, si ha, “N’etiti ndi na-ekweghi ekwe,* ndisi ha na-emeso ndi ha na-achị mmeso di ka o si di ha mma n’uche. Ndi ukwu n’etiti ha na-ejikwa aka ike na-achị ndi no n’okpuru ha. ²⁶ Ma n’etiti unu o gaghị adi otu a. Kama, onye obula n’etiti unu chorọ ibu onyeisi, ga-ebu uzọ buru onye na-ejere unu niile ozi. ²⁷ Ma onye obula nke chorọ ibu onye mbu

* 20:25 20:25 Maobu, ndi mba ozo

n'etiti unu ga-abụ ohu unu niile. ²⁸ Ọ bụladị dị ka Nwa nke Mmadụ na-abịaghi ka e jeere ya ozi, kama ka o jee ozi, ma nyekwa ndụ ya ka ọ bụrụ ihe mgbaputa nke ọtutu mmadụ.”

Ndị isì abụọ Jisọs gwọrọ

²⁹ Mgbe ha na-ahapụ Jeriko, ọtutu igwe mmadụ sooro ya n'azụ. ³⁰ Ndị isì abụọ nọ n'akụkụ ụzọ ahụ. Mgbe ha nūrụ na ọ bụ Jisọs na-abia, ha malitere iti mkpu n'oke olu na-asị, “Onyenwe anyị, Nwa Devid, meere anyị ebere!”

³¹ Igwe mmadụ ahụ baara ha mba ka ha mechie ọnụ ha. Ma ndịisi ahụ nọgidēsiri ike na-eti mkpu n'oke olu na-asị, “Onyenwe anyị, Nwa Devid, meere anyị ebere!”

³² Mgbe Jisọs biaruru n'ebe ha nọ, o guzoro kpọọ ha, juọ ha sị, “**Gini ka unu choro ka m meere unu?**”

³³ Ha zara sị ya, “Onyenwe anyị, biko, anyị choro ka i mee ka anyị hụ ụzọ.”

³⁴ Jisọs nwere ọmịko n'ahụ ha. O meturụ ha aka n'anya. Ngwangwa ha bidoro ihu ụzọ, ma sorokwa ya.

21

Mbata ikpeazụ Jisọs batara Jerusalem

¹ Mgbe ha na-abiaru Jerusalem nso, ha rutere Betfeji dị n'Ugwu Oliv. Jisọs zipuru mmadụ abụọ n'ime ndị na-eso ụzọ ya. ² Ọ gwara ha sị, “**Baanụ n'ime obodo nta ahụ dị unu n'ihu, ngwangwa unu ga-ahụ otu inyinya ibu elibere n'osisi n'ebe ahụ, nke ya na nwa ya nọ n'otu ebe. Toputa ha ma kputaranụ m ha.** ³ Ọ bụrụkwa na onye ọbụla asị unu ihe ọbụla, unu ga-asị ha, ọ dị Onyenwe anyị mkpa, ọ ga-akpughachitekwa ha ngwangwa.”

⁴ E mere nke a ka okwu e kwuru site n'ọnụ onye amuma mezuo.

⁵ “Gwanụ ada Zayon sị,

lee, eze gi ka ọ na-abiakwute gi.

Ọ bụ onye dị nwayọọ. Ọ na-anọkwasikwa n'elu inyinya ibu,

ee, n'elu nwa inyinya, nwa inyinya na-ebu ibu.”*

⁶ Ndị na-eso ụzọ ya gara mee ihe Jisọs siri ha mee. ⁷ Ha kpụtara inyinya ibu ahụ na nwa inyinya ahụ, wụkwasikwa uwe ha n'elu ha ka Jisọs nọkwasi n'elu ha. ⁸ Ọtutu n'ime igwe mmadụ ahụ tūsara uwe ha n'okporouzo. Ndị ọzọ gbuturu alaka osisi, tūsaa ha n'ụzọ n'ihu ya. ⁹ Ụfọdụ n'ime igwe mmadụ ahụ nọ n'ihu, na ndị na-esokwa n'azụ, nọ na-eti mkpu n'oke olu na-asị:

“Hozanna diri Nwa Devid!”

“Onye a goziri agozi ka onye ahụ bụ, nke na-abia n'aha Onyenwe anyị!”†

“Hozanna n'ebe kachasi ihe niile elu!”

¹⁰ Mgbe ọ batara n'ime Jerusalem, ụzọ tūrụ, obodo ahụ niile mere mkpotu. Ndị mmadụ bidoro na-ajụ ajụjụ na-asị, “Onye kwa bụ onye a?”

¹¹ Igwe mmadụ ahụ nọ na-asị, “Nwoke a bụ Jisọs, onye amuma ahụ sị Nazaret, obodo dị n'ime Galili.”

Jisọs n'ụlonsọ ukwu

¹² Jisọs banyere n'ụlonsọ ukwu dị na Jerusalem, malite ichupu ndị niile na-ere ahia na ndị na-azụ ahia n'ime ụlonsọ ahụ. O kpuru tebul ndị na-agbanwe ego ihu n'ala, kwatuokwa oche ndị na-ere nduru. ¹³ Ọ siri ha, “**E dere ya n'akwukwo nso, 'Ulo m ka a ga-akpo ulo ekpere,' ma unu emeela ya 'ogba ndi na-apunari mmadu ihe n'ike.'**”§

* 21:5 21:5 Zek 9:9 † 21:9 21:9 Abụ 118:26 ‡ 21:13 21:13 Ajz 56:7 § 21:13 21:13 Jer 7:11

¹⁴ Ndi isi na ndi ngwuro biakwutere ya n'ulonso ahụ. O gwokwara ha. ¹⁵ Ma mgbe ndiisi nchajaja na ndi ozizi iwu huru ihe iribama ndi a, hukwa ka umunta na-eti mkpu n'oke olu n'ogige ulonso ahụ, na-asị, "Hozanna diri Nwa Devid." Iwe were ha nke ukwu.

¹⁶ Ha siri ya, "I na-anukwa ihe umunta ndi a na-ekwu?"

Jisos zara si ha, "E, ana m anu ya. O bu na unu agutabeghi ihe akwukwo nso kwuru si,

" 'I sitere n'onu umuntakiri na umu na-anu ara gi, Onyenwe anyi, kwadooro otuto gi' *?"

¹⁷ O hapuru ha, si n'obodo ahụ puo gaa Betani, ebe o noro n'abali ahụ niile.

Jisos abuo osisi fiig onu

¹⁸ N'ututu, mgbe o laghachiri n'obodo ahụ, aguu guru ya nke ukwu. ¹⁹ O huru otu osisi fiig nke di n'akuku uzọ. Mgbe o rutere n'ukwu ya, o hughu ihe obula n'elu ya karia naani akwukwo ndu. Ya mere, o siri ya, "Malite taa gaa n'ihu, i gaghi amikwa mkpuru ozo!" Otu mgbe ahụ kwa, osisi ahụ kponwuru.

²⁰ Mgbe ndi na-eso uzọ ya huru nke a, o juru ha anya, ha juo si, "Gini mere osisi fiig a ji kponwuo ngwangwa otu a?"

²¹ Jisos zara si ha, "N'ezie agwa m unu, o buru na unu e nwee okwukwe, gharakwa inwe obi abuo, o bughu naani na unu ga-eme ihe e mere osisi fiig ahụ. Unu puru inye ugwu a iwu si ya, 'Si n'ebe a wezuga onwe gi, gaa danye n'oke osimiri.' O ga-emezukwa. ²² Ihe obula unu ga-ario n'ekpere, o buru na unu ekwere unu ganatakwa ya."

Ajuju banyere ebe Jisos si nweta ike ya

²³ Mgbe Jisos batara n'ogige ulonso ukwu ahụ, ndiisi nchajaja na ndi ozizi iwu biakwutere ya ka o no na-akuzi ihe juo ya si, "Olee ikike i ji na-eme ihe ndi a niile? O bu onye nyekwara gi ikike a?"

²⁴ Jisos zara si ha, "Aga m ajukwa unu otu ajuju. O buru na unu azaa ya, aga m agwakwa unu onye nyere m ikike m ji eme ihe ndi a niile. ²⁵ Baptizim nke Jon o sitere n'eluigwe, ka o si n'aka mmadu?"

Ha kparitara uka n'etiti onwe ha na-asị, "O buru na anyi asi, 'Na o si n'eluigwe,' o ga-asi anyi, 'O bu gini mere unu na-ejighi kwenye na ya?' ²⁶ Ma o buru na anyi asi, 'Na o sitere n'aka mmadu,' anyi na-atu igwe mmadu ndi a egwu, n'ihhi na mmadu niile kwenyere na Jon bu onye amuma."

²⁷ Ya mere ha zara Jisos si ya: "Anyi amaghi."

Jisos zakwara ha si, "Mu onwe m agaghi agwakwa unu ikike m ji na-eme ihe ndi a."

Ilu banyere umunne abuo

²⁸ "Gini ka unu chere banyere ihe a? Otu nwoke nwere umu nwoke abuo gwara nwa ya nke okenye si ya, 'Nwa m nwoke, gaa ruo oru n'ubi vaini m taa.'

²⁹ "O zara ya si, 'Agaghi m aga.' Ma o mesiri gbanwee obi ya gaakwa ruo oru ahụ.

³⁰ "Nna ha biakwutere nwa ya nke nta gwakwa ya otu ihe ahụ. Nwa ahụ zakwara si, 'Aga m aga, onyenwe anyi.' Ma n'ikpeazu o gaghi.

³¹ "Onye n'ime ha abuo mere ihe nna ya choroo?"

Ha zara si ya, "Onye nke mbu."

Jisos kowaara ha si, "N'ezie agwa m unu, ndi ona utu na umu nwanyi akwuna ga-ebu unu uzọ banye n'alaeze Chineke. ³² N'ihhi na Jon biakwutere unu igosi unu uzọ ezi omume, ma unu ekweghi. Ndi ona utu, na umu nwanyi akwuna cheghariri. O buladi mgbe unu huru nke a, o mekwaghi ka unu chegharia kwere na ya.

* 21:16 21:16 Abu 8:2

Ilu banyere ndi nlekota ubi ojoo

³³ “Ugbu a geekwanu nti n’ilu ozo. Otu onye di nke nwere ala ubi. O kuru osisi vaini n’ubi a. O gbakwara ubi ya ogige, gwuokwa ebe izocha mkpuru vaini n’ime ya.† O wukwara ulo elu n’ime ya. Mgbe o mesiri ihe ndi a, o weere ubi ahụ tinye n’aka ndi ga-elekotara ya ubi ahụ, puo gaa n’ala ozo. ³⁴ Mgbe oge iwe ihe ubi ruru, o zipuru ndi odibo ya ka ha jekwuru ndi na-elekota ubi ahụ, nata mkpuru nke ruuru ya site n’ubi ahụ.

³⁵ “Ma ndi na-elekota ubi ahụ jidere ndi odibo ya ahụ tie otu onye n’ime ha ihe, gbukwaa onye ozo n’ime ha. Ha tukwara otu n’ime ha nkume. ³⁶ Emesia, o zigakwara otutu ndi odibo kariri ndi nke mbu n’onuogugu. Ma ndi na-elekota ubi ahụ mekwara ndi a ihe ha mere ndi nke mbu. ³⁷ N’ikpeazu o zigara okpara ya, si, ‘Ha ga-asopuru nwa m.’

³⁸ “Ma mgbe ndi na-elekota ubi ahụ huru okpara ya, ha gbara izu n’etiti onwe ha si, ‘Lee! Onye a bu onye nketa ihe niile. Biana ka anyi gbuo ya, ma nwetakwa ihe nketa ya.’ ³⁹ Ya mere, ha jidere ya n’ike, kpuru ya gafee n’azu ubi vaini ahụ, gbuo ya n’ebe ahụ.

⁴⁰ “Mgbe onye nwe ubi vaini ahụ lotara, gini ka unu chere na o ga-eme ndi ahụ o tinyere ilekotara ya ubi ya?”

⁴¹ Ha zara ya si, “O ga-egbu ndi ajo omume ahụ, laa ha n’iyi n’uzo di njo. O ga-ewerekwa ubi vaini ya tinye n’aka ndi nlekota ozo, ndi ga-enyekwa ya mkpuru ubi ruuru ya n’oge ya.”

⁴² Jisoshiri ha, “O ga-abu na unu agutabeghi ihe e dere n’akwukwo nsoshiri, “Nkume ahụ ndi na-ewu ulo juru, aburu nkume isi ntoala ulo. Nke a bu oru nke Onyenwe anyi ruru, o bukwara oru itunanya n’anya anyi.‡”

⁴³ “Ya mere, ana m eme ka unu ghota, na a ga-anapu unu alaeze Chineke, were ya nye ndi mba ozo, ndi ga-amiputa ezi mkpuru. ⁴⁴ Onye obula nke dakwasiri n’elu nkume a ga-etiwasi, ma o ga-egwepia onye obula nke o dakwasiri.”

⁴⁵ Mgbe ndiisi nchujaja na ndi Farisii nuru ilu ya ndi a, ha ghotara na o na-ekwu banyere ha. ⁴⁶ Ha chororo uzo ha ga-esi jide ya, ma oke egwu igwe mmadu ahụ turu ha, n’ihi na ha guru ya n’onye amuma.

22

Ilu banyere oriri olulu nwunye

¹ Jisoshiri gwara ha okwu ozo n’ilu si, ² “Alaeze eluigwe di ka otu eze, nke kwadoro oke oriri olulu di na nwunye, n’ihi nwa ya nwoke. ³ O zipuru ndi ohu ya ka ha gaa chetara ndi ahụ a kporo ka ha bia. Ma ha niile achoghi ibia.

⁴ “O zipukwara ndi ohu ya ozo na-ejere ya ozi ka ha gaa gwa ndi ahụ a kporo oriri si, ‘E dozichaala ihe oriri ugbu a, egburu m oke ehi, na anu ozo gbara abuba. Edoziela ihe niile. Biana n’oriri olulu di na nwunye.’

⁵ “Ma ndi ahụ niile a kporo oriri gawaara mkpa ha n’ihi na ha akpoghi ya ihe obula. Otu onye gara n’ala ubi ya, nke ozo n’ulo ahia ya. ⁶ Ndi foduru jidere ndi ohu ya, mee ha ihe ihere ma gbukwaa ha. ⁷ Onye eze ahụ were iwe nke ukwu, zipu ndi agha ya ka ha gaa laa ndi ogbu mmadu ahụ n’iyi, rechapukwa obodo ha n’oku.

⁸ “Mgbe ahụ o gwara ndi ohu ya si, ‘E doziela m oriri olulu di na nwunye, ma ndi a kporo oku ekwesighi ekwesi. ⁹ Ugbu a, gaanu n’akuku uzo niile, kporatanu ndi niile unu huru, ka ha bia n’oriri olulu di na nwunye a.’ ¹⁰ Ndi ohu ahụ puru gaa

† 21:33 21:33 Maobu, ebe a na-apiputa mmanya vaini ‡ 21:42 21:42 Abu 118:22,23

n'okporouzo niile kpobata mmadu niile ha huru. Ha kpobatarara ndi bu ezi mmadu na ndi bu ajo mmadu. Ulo oriri ahụ juputakwara na ndi a kporo.

11 “Ma mgbe eze ahụ batara ileta ndi niile no na nri, o huru otu nwoke nke na-eyighi uwe olulu nwunye. 12 O juru ya ajuju si, ‘Enyi m, i si ana bata n’ebe a mgbe i na-eyighi uwe olulu di na nwunye?’ O mechiri onu ya n’ihi na o nweghi ihe o ga-asa.

13 “Eze ahụ nyere ndi ozi ya iwu si ha, ‘Keenu ya eriri, aka na ukwu, tupukwanu ya n’ezi, n’ime ochichiri, ebe ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adi.’

14 “N’ihi na akporo otutu mmadu oku, maobu mmadu ole na ole ka a horo.”

Itu utu nye Siza

15 Mgbe ahụ ndi Farisii* zukotara na-achọ uzo ha ga-esi mee ka o kwuhie onu ka ha site na ya jide ya. 16 Ha zigara ndi na-eso uzo ha na ndi n’otu Herod ka ha juo ya si, “Onye ozizi, anyi maara nke oma na i bu onye eziokwu, na i na-ezikwa uzo Chineke n’eziokwu. I dighi asokwa onye obula anya, n’ihi na i dighi ele mmadu anya n’ihu n’agbanyeghi ndi ha bu. 17 Ugbu a gwa anyi, gini bu uche gi? O ziri ezi n’iwu itu utu nye Siza, ka o bu na o zighi ezi?”

18 Ebe Jisosh maara ihe ojoo ha bu n’obi, o zara si ha, “Ndi ihu abuo! Gini mere unu ji anwa m onwunwa? 19 Gosinu m ego e ji akwu ugwo utu.” Ha wetaara ya otu mkpuru ego. 20 O juru ha ajuju si, “Onye ka e sekwasiri onyinyo ya n’elu ego a? Aha onye kwa di n’okpuru onyinyo a?”

21 Ha zara si ya, “O bu nke Siza.”

Mgbe ahụ o gwara ha si, “O di mma. Nyenu Siza ihe ruuru Siza, ma nyekwanu Chineke ihe niile bu nke ruuru Chineke.”

22 Mgbe ha nuru nke a, o gbagwojuru ha anya, n’ihi ya, ha hapuru ya puo.

Olulu nwunye na mbilite n’onwu

23 N’ubochi ahụ kwa, ufodu ndi Sadiusi, ndi na-asị na mbilite n’onwu adighi, biakwutere ya ighu ya onu. 24 Onye ozizi, “Mosis kwuru si, o buru na nwoke obula anwuo na-amutaghi nwa, nwanne ya nwoke ga-aluru nwanyi ahụ di ya nwuru, ka o mutara nwanne ya nwoke ahụ nwuru anwu nwa. 25 Ugbu a, e nwere umunne nwoke asaa n’etiti anyi. Onye nke mbu luru nwunye, nwuo, ma ebe o dighi umu o mutara, o hapuru nwanne ya nwunye ya. 26 Otu a ka nke abuo mekwara, ma nke ato, ruo na nke asaa. 27 N’ikpeazu, nwanyi ahụ n’onwe ya nwukwara. 28 Ugbu a, n’oge mbilite n’onwu, nwunye onye ka nwanyi a ga-abu, ebe o bu na umunne nwoke asaa ndi a lutuchara ya mgbe o no n’uwa?”

29 Jisosh zara ha si, “Unu na-ejehie uzo n’ihi na unu aghotaghi ihe akwukwo nso na-ekwu. Unu aghotakwaghi udi ike Chineke nwere. 30 N’ihi na mbilite n’onwu, ilu di na nwunye agaghi adikwa, kama ha ga-adi ka ndi mmuo ozi n’elugwe. 31 Ma n’ihe banyere mbilite n’onwu nke ndi nwuru anwu, o bu na unu agutabeghi ihe Chineke gwara unu si, 32 Mu onwe m bu Chineke nke Ebrahim, Chineke nke Aizik na Chineke nke Jekob.† O bughi Chineke nke ndi nwuru anwu, kama o bu nke ndi di ndu.”

33 Mgbe igwe mmadu ahụ nuru nke a, ozizi ya juru ha anya.

Iwu kachasi mkpa

34 Ma mgbe ndi Farisii nuru na o emeela ka ndi Sadiusi mechie onu ha, ha gbakotara otu ebe. 35 Otu onye n’ime ha, bu onye ozizi iwu‡ biara juo ya ajuju iji nwaa ya:

36 “Onye ozizi, olee iwu nke kachasi mkpa n’ime iwu niile?”

* 22:15 22:15 Farisii Ndi otu na-akwado maka idebezu mmemme na omenaala niile ndi juu. † 22:32 22:32 Opu 3:6 ‡ 22:35 22:35 Ndi ozizi iwu bu ndi oka n’iwu, o bu ha na a tapiaa iwu gbasara usoro okpukpe.

³⁷ Ọ zara sị ya, “ Ọ Hụ Onyenwe gị bụ Chineke gị n’anya site n’obi gị niile na site na mkpuruobi gị niile, na site n’uche gị niile.”[§] ³⁸ Nke a bụ iwu nke mbụ, burukwa iwu kachasi iwu niile. ³⁹ Iwu ozo na-eso nke a n’idi mkpa bu nke a, ‘Hụ onye agbataobi gị n’anya di ka i si hụ onwe gị n’anya.’* ⁴⁰ Iwu ndi ozo niile na ihe niile ndi amuma kwuru dabeere n’ebe iwu abuo ndi a no.”

Ajuju Jisos juru ndi Farisii

⁴¹ Mgbe ndi Farisii gbakoro n’otu ebe, Jisos juru ha, ⁴² “Gini ka unu na-eche banyere Kraist? Nwa onye ka o bu?”

Ha zara sị ya, “Ọ bu nwa Devid.”

⁴³ Ọ siri ha, “Gini mekwaranu Devid site na ntuziaka nke Mmuo Nso jiri kpoo ya ‘Onyenwe m’? N’ihi na o siri,

⁴⁴ “ ‘Onyenwe anyi gwara Onyenwe m si ya,

“Nodu ala n’aka nri m

ruo mgbe m ga-edebe ndi iro gi

n’okpuru ukwu gi abuo.” †

⁴⁵ Ọ buru na Devid kpoo ya ‘Onyenwe anyi,’ oleekwanu otu o si burukwa nwa ya?”

⁴⁶ Ọ dighi onye puru isa ya okwu. Sitekwa n’ubochi ahụ, ọ dighi onye obula nwere anya ike iju ya ajuju ozo.

23

Ido aka na nti banyere ihu abuo

¹ Mgbe ahụ Jisos gwara igwe mmadu ahụ niile na ndi na-eso uzo ya si, ² “Ndi ozizi iwu na ndi Farisii na-anọ n’oche Mosis. ³ Ya mere, meenu ma na-edebekwanu ihe niile ha na-agwa unu. Ma unu esokwala omume ha. N’ihi na ha adighi eme ihe ha na-ekwusa. Ha na-ekwu otu ihe ma na-eme ihe ozo. ⁴ Ha na-eke ibu di arọ dikwa ike obubu bokwasị ndi ozo n’ubu, ma ha onwe ha agaghị eweli o buladi otu mkpisiaka i buli ha.

⁵ “The niile ha na-eme bu ka ndi mmadu hu ha. Ha na-eme ka igbe nta* e tinyere iwu ndi di mkpa e deputara nke ha na-ekekwasị n’egedege ihu na n’aka di obosara na-emekwa ka onunu uwe ha buo ibu. ⁶ Ha huru ino n’isi oche n’oge mmemme oriri obula na inokwasị n’oche kachasi elu n’ulo ekpere n’anya. ⁷ Ọ na-amasi ha mgbe a na-ekele ha ekele puru iche n’oma ahia, ndi ozo a na-akpokwa ha, ‘Onye ozizi.’

⁸ “Unu ekwela ka onye obula kpoo unu ‘Onye ozizi,’ n’ihi na unu nwere naani otu Onye ozizi. Unu niile bukwa umunne. Ọ dighi onye ka ibe ya ukwu. ⁹ Unu akpokwala onye obula n’uwa a ‘Nna,’ n’ihi na unu nwere otu Nna nke bi n’eluigwe. ¹⁰ Unu ekwela ka a kpoo unu ndi ndu, n’ihi na o bu naani otu onyendu ka unu nwere, ya bu Kraist. ¹¹ Onye di ukwu n’etiti unu ga-abu onye na-ejere unu ozi. ¹² N’ihi na onye obula ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda n’ala. Ma onye obula wedara onwe ya ala, ka a ga-ebuli elu.”

Ahuhu asaa diiri ndi ozizi iwu na ndi Farisii

¹³ “Ahuhu ga-adiri unu ndi Farisii na ndi ozizi iwu, ndi ihu abuo! N’ihi na unu na-emechibido ndi ozo uzo ha ga-esi bata n’alaeze eluigwe, ma unu onwe unu adighi abata. Unu adighikwa enye ndi ozo ohere ibata.

¹⁴ “Ahuhu ga-adiri unu ndi ozizi iwu na ndi Farisii, ndi ihu abuo! N’ihi na unu na-eripia ulo ndi inyom di ha nwuru, o buladi mgbe unu na-ekpe ogologo ekpere ka mmadu hu unu. Unu ga-anata ikpe omuma di ukwu. †

§ 22:37 22:37 Dit 6:5 * 22:39 22:39 Lev 19:18 † 22:44 22:44 Abu 110:1 * 23:5 23:5 Maobu, Filaktiri
† 23:14 23:14 Ufodu akwukwo mgbe ochie na-edebanye okwu ndi a dika o di n’akwukwo Mak 12:40 na Luk 20:47.

15 “Ahụhụ ga-adakwasị unu ndị ozizi iwu na ndị Farisii, ndị ihu abụọ! N’ihi na unu na-agafe oke osimiri na mba dị iche iche, ime ka otu onye chegharịa, buru onye na-eso ụzọ unu. Ma mgbe unu mesiri nke a, unu na-alaghachi mee ya okpukpu abụọ ka o buru nwa oku ala mmuo karịa onwe unu.

16 “Ahụhụ ga-adiri unu ndị ndu kpuru isi! N’ihi na unu na-asị, Onye obula jiri ulonso nuo iyi, iyi o nuru bu ihe efu. Ma onye obula jiri olaedo di n’ime ulonso nuo iyi kwesiri imezu iyi ahụ o nuru. 17 Ndi nzuzu kpuru isi! Olee nke kariri ukwu? O bu olaedo ahụ, ka o bu ulonso nke doro olaedo ahụ nsọ? 18 Unu na-ezikwa ndi mmadu si, ‘O buru na mmadu ejiri ebe ichu aja nuo iyi, iyi ahụ o nuru bu ihe efu. Ma onye obula ga-eji onyinye di n’elu ebe ichu aja nuo iyi ga-emezu iyi ahụ o nuru.’ 19 Leenu ka unu si buru ndi isi! Olee nke kariri ukwu? O bu onyinye di n’elu ebe ichu aja ka o bu ebe ichu aja na-edo onyinye ahụ nsọ? 20 Ya mere, mgbe onye obula ji ebe ichu aja nuo iyi, o bu ebe ichu aja ahụ na onyinye di n’elu ya ka o ji nuo iyi ahụ. 21 Otu a kwa, onye ji ulonso ahụ nuo iyi jikwa ulonso ahụ na onye bi n’ime ya na-anu iyi. 22 Mgbe mmadu jikwa eluigwe nuo iyi, o bu ocheeze Chineke na onye noduru n’elu ocheeze ahụ ka o ji nuo iyi.

23 “E, ahụhụ ga-adakwasị unu ndị Farisii na ndị ozizi iwu. Ndi ihu abuo! N’ihi na unu na-asa anya unu mmiri nye, o buladi onyinye otu uzọ n’ime uzọ iri unu ruo n’akwukwo nri dikarisiri nta di n’ubi unu, dika mint, diil na kumin, ma unu akpoghi ikpe ziri ezi na ebere, na okwukwe ihe di mkpa. Ihe ndi a ka unu kwesiri ibu uzọ mee ma gharakwa ileghara iwu ndi ozo anya. 24 Ndi ndu kpuru isi! Unu na-azapu ijiji site na mmanya unu na-anu, ma unu na-eloda inyinya kamel.

25 “Ahụhụ ga-adakwasị unu, ndi Farisii na ndi ozizi iwu, ndi ihu abuo! N’ihi na unu na-elezi anya nke oma mee ka azu iko mmiri unu, na azu efere unu di ocha, ma ime ha juputara na ipunari mmadu ihe n’ike na ochicho ojo niile.† 26 Gi onye Farisii kpuru isi! Buru uzọ mee ka ime iko di ocha, mgbe ahụ azu ya ga-adikwa ocha.

27 “Ahụhụ ga-adiri unu ndi Farisii na ndi ozizi iwu, ndi ihu abuo! N’ihi na unu yiri ili e tere nzu, nke na-egosi onwe ya di ka ihe mara mma, ma ime ya juputara n’okpukpu ndi nwuru anwu, na ihe niile na-adighi ocha. 28 N’uzo di otu a, unu na-egosi onwe unu di ka ndi ezi omume, ma n’ime unu, unu juputara n’ihu abuo na ndi ajo omume.

29 “E, ahụhụ ga-adiri unu ndi Farisii na ndi ozizi iwu, ndi ihu abuo! N’ihi na unu na-ewu ili ndi amuma na-ewerekwa ihe icho mma na-edozi nkume ncheta ndi ezi omume. 30 Unu na-asikwa, o buru na anyi no n’oge nna anyi ha, anyi agaraghi eso ha wufuo obara ndi amuma. 31 Site n’uzo di otu a, unu na-agba akaebe megide onwe unu na unu bu umu ndi gburu ndi amuma. 32 Gaanu sorokwa nzo ukwu nna unu ha, ka unu ruzuo oru ahụ ha malitere.

33 “Umụ agwo! Umụ ajuala! Unu si anaa chee na unu ga-agbanari ikpe nke iba n’oku ala mmuo? 34 Ya mere, aga m ezitere unu ndi amuma, ndi amamihe na ndi nkuzi. Ufodu n’ime ha ka unu ga-egbu, ufodu ka unu ga-akpogide n’obe, ndi ozokwa ka unu ga-apia ihe n’ulo nzuko unu. Unu ga-achukwa ha oso site n’otu obodo gaa n’obodo ozo. 35 Ka ogbo a buru ndi ikpe mara n’ihi obara nke ndi ezi omume niile e gburu n’uwa, site n’obara Ebel ruo na nke Zekaraya nwa Berekaya, onye unu gburu n’etiti ulonso n’ebe ichu aja unu. 36 N’ezie agwa m unu, ihe ndi a niile, ga-abiakwasị ogbo a.

Ihunanya Jisọs n’ebe Jerusalem di

37 “O Jerusalem, Jerusalem! Gi obodo na-egbu ndi amuma, na nke na-atu ndi niile e ziteere gi nkume. Ugboro ole ka m choro ichikota umu gi di ka nne okuku si achikota umu ya n’okpuru nku ya ichebe ha? Ma i choghi ka m mee otu a! 38 Lee, a hapuru

unu ụlọ unu ka ọ togboro n'efu. ³⁹ N'ihị na asị m unu, unu agaghị ahụ m anya ozo tutu ruo mgbe unu ga-asị, Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu nke na-abia n'aha Onyenwe anyi. § ”

24

Mbibi ulonso ukwu na ihe ama ogwugwu oge

¹ Mgbe Jisos si n'ulonso ahụ na-apu, ndi na-eso uzo ya biakwutere ya na-achọ igosi ya akuku di iche iche nke ulonso ukwu ahụ. ² Ma o zara ha si, “Unu huru ihe ndi a niile? N'ezie agwa m unu, oge na-abia mgbe o buladi otu nkume na-agaghị adigidekwa n'elu ibe ya, nke a na-agaghị akwatu n'ala.”

³ Mgbe o noduru ala n'elu Ugwu Oliv, ndi na-eso uzo ya biakwutere ya iche, si, “Gwa anyi, olee mgbe ihe ndi a ga-emezu? Gini ga-abukwa ihe iribama nke oge i ji aloghachi na nke ogwugwu uwa a?”

⁴ Jisos zara ha si, “Lezienụ anya ka onye obula ghara iduhie unu uzo. ⁵ N'ihị na otutu ga-abia n'aha m, na-ekwu si, ‘Abu m Kraist ahụ.’ Ha ga-eduhiekwa otutu ndi uzo. ⁶ Mgbe unu nuru uzu agha, na akuko agha di iche iche, unu atula egwu, n'ihị na ihe ndi a aghaghị ime. Ma ha anaghị egosi na ogwugwu oge eruola. ⁷ Mba ga-ebili megide mba ibe ya, alaeze ga-ebilikwa megide alaeze ozo; oke unwu,* na ala oma jijiji ga-adikwa n'otutu ebe di iche iche. ⁸ Ma ihe ndi a niile bu naani mmalite ita ahuhu nke ga-abia.

⁹ “Mgbe ahụ ha ga-arara unu nyefee n'aka ndi ga-ata unu ahuhu. Ha ga-egbukwa unu. Mba niile ga-akpo unu asị n'ihị m. ¹⁰ Otutu ga-ada site n'okwukwe ha n'oge ahụ. Ha ga-emekwa ka ibe ha ma n'onya, kpoakwa ibe ha asị. ¹¹ Mgbe ahụ otutu ndi amuma ugha ga-aputa. Ha ga-eduhiekwa otutu mmadu. ¹² N'ihị na ajo omume bara uba n'ebe niile, ihunanya otutu ndi mmadu n'ebe ibe ha no ga-aju oyi. ¹³ Ma onye ga-eguzosi ike ruo ogwugwu ka a ga-azoputa. ¹⁴ A ga-ekwusa ozioma nke alaeze ahụ nye uwa niile ka o buru ihe ama nye mba niile. Emesia ogwugwu oge ahụ ga-abia.

¹⁵ “Ya mere, mgbe unu huru ihe aru nke na-eweta mbibi, nke e kwuru okwu ya site n'onu Daniel onye amuma,†ka o na-eguzo n'ebe nsọ (onye na-agu ya nwee nghota ihe o putara). ¹⁶ Mgbe ahụ, ka ndi no na Judia were oso gbalaga n'elu ugwu. ¹⁷ Ka onye no n'elu ulo ghara iridata ka o banye n'ime ulo ya, ikwaputa ngwongwo di n'ime ulo ya. ¹⁸ Ka onye no n'ubi ghara iloghachi n'ulo ya ichiri uwe ya. ¹⁹ Ma ita ahuhu ga-adiri ndi nwanyi di ime, na ndi na-enye umuaka ara n'ubochi ahụ ²⁰ Kpesienu ekpere ike ka unu ghara igba oso a n'oge oke oyi, maobu n'ubochi izuike. ²¹ N'ihị na oke mkpagbu ga-adi, udi nke uwa na-ahubeghi mbu, na nke anya na-agaghị ahukwa ozo site na mmalite uwa ruo mgbe ahụ.

²² “O buru na-emeghi ka ubochi ndi ahụ di mkpumkpu, o nweghi onye a ga-azoputa, ma n'ihị ndi ya o hoputara, ubochi ndi ahụ ga-adi mkpumkpu. ²³ Mgbe ahụ, o buru na onye obula asị unu, ‘Lee, Kraist no n'ebe a,’ maobu, ‘Lee ya n'ebe ahụ,’ unu ekwela. ²⁴ N'ihị na ndi nzoputa ugha na ndi amuma ugha ga-aputa. Ha ga-eme ihe oke iribama na oru ebube di iche iche. O buru na o ga-ekwe mee, ha ga-esite n'oru ebube ha ga-aru duhie, o buladi ndi ahụ a hoputara. ²⁵ Lee, agwala m unu ihe ndi a, mgbe ha na-emebeghi.

²⁶ “Ya mere, o buru na ha asị unu, ‘Lee, o no n'ime ozara,’ unu agakwala. O burukwa na ha asị unu, ‘Lee, o no n'ime ime ulo,’ unu ekwela. ²⁷ N'ihị na obibia Nwa nke Mmadu ga-adi ka amuma na-egbu n'owuwa anyanwu nke a na-ahu anya n'odida anyanwu. ²⁸ Matakwanu na ebe obula ozu di, n'ebe ahụ ka udele na-ezukota.

§ 23:39 23:39 Abu 118:26 * 24:7 24:7 Oke unwu oke unwu na-eweta ukọ nri na nrja nrja di iche iche. † 24:15 24:15 Dan 9:27; 11:31; 12:11

29 “Ngwangwa mgbe mkpagbu nke ụbọchị ndị ahụ niile gabigasiri,
“ ‘anyanwụ ga-agba ọchịchiri.

Ọnwa agaghị enyekwa ihè,
kpakpando ga-esi na mbara eluigwe daa,
ike niile nke eluigwe ga-ama jijiji.’‡

30 “N’oge ahụ akara ngosi nke Nwa nke Mmadụ ga-apụta ihe na mbara eluigwe. Agburu niile nke ụwa ga-anọkwa na-eru ụjụ. Ha ga-ahụ Nwa nke Mmadụ ka ọ na-abịa n’igwe ojii, n’ike nakwa oke ebube. 31 Ọ ga-ewerekwa olu opi ike zipụ ndị mmụọ ozi ka ha gaa kpọkọtaa ndị niile a họtara site n’akụkụ anọ niile nke eluigwe na ụwa.

The mmụta site n’osisi fiig

32 “Ugbu a mụtanụ ihe site n’osisi fiig. Mgbe ọbụla alaka ya malitere iwepụta ome di nro, na-epuputakwa akwukwọ ndụ maranụ na ọkọchị na-abịa nso. 33 Otu a kwa, mgbe unu na-ahụ ihe ndị a niile ka ha na-eme marakwanụ na ọ nọ nso, ọ bụladị n’onụ ụzọ unu. 34 N’ezie agwa m unu, ihe ndị a niile aghaghị imezu tupu ọgbọ a agabiga. 35 Eluigwe na ụwa ga-agabiga, ma okwu m enweghị ike ịgabiga.

O nweghị onye maara mgbe ọ ga-abụ

36 “Ma o nweghị onye ọbụla maara ụbọchị ahụ, maọbụ oge awa ahụ ga-abụ. Ọ bụladị ndị mmụọ ozi nọ n’eluigwe amaghị ya. Ọkpara ahụ amakwaghị. Ọ bụ naanị Nna maara ya. 37 Ọbibia Nwa nke Mmadụ ga-adị ka ọ di n’ụbọchị Noa. 38 N’oge ahụ tupu iju mmiri ahụ abia, ndị mmadụ nọ na-eri na anụ, na-emekwa mmemme ọlụlụ di na nwunye, ruo ụbọchị Noa banyere n’ime ụgbọ mmiri ya. 39 Ha amataghị ihe ga-eme tutu oke mmiri ahụ abia kpochapụ ha niile. Otu ahụ ka ọbibia Nwa nke Mmadụ ga-adị. 40 Mmadụ abụọ ga na-arukọ ọrụ n’ubi ha, a ga-ewepụ otu hapukwa onye nke ọzọ. 41 Ụmụ nwanyi abụọ ga na-akwọ nri na nkume igwe nri, a ga-ewere otu, ma hapukwa nke ọzọ.

42 “N’ihi nke a, na-echenụ nche, n’ihi na unu amaghị ụbọchị Onyenwe unu ga-abia. 43 Ma ghotanụ nke a: Ọ bụ na nna nwe ụlọ mara oge onye ohi ga-abia n’ụlọ ya n’abalị, ọ ga-anọ na nche n’oge ahụ. Ọ gaghị ekwe ka onye ohi kuwaa ụlọ ya. 44 Otu a ka unu onwe unu pụrụ isi nọgide na nche oge niile, n’ihi na Nwa nke Mmadụ ga-abia n’oge awa unu na-atughị anya ya.

Ọ di mkpa inọ na nche

45 “Onye bụ ohu ahụ nke kwesiri ntukwasị obi ma nwekwa uche, nke onyenwe ya mere onyeisi ndị ohu nọ n’ezinaulo ya, ka ọ na-enye ha nri n’oge ya? 46 Ngozi na-adiri ohu ahụ, onye, mgbe onyenwe ya ga-aloghachi hụ na ọ na-eme otu a. 47 N’ezie asị m unu, ọ ga-eme ya onyeisi nke ihe niile o nwere. 48 Ma ọ bụ na ohu ahụ bụ onye ajoyo omume na-asị onwe ya, ‘Nna m ukwu anọla ogologo oge,’ 49 ọ bụrukwa na o bido iti ndị ohu ibe ya ihe, sorokwa ndị onụ oke mmanya na-eri, na-anụ. 50 Nna ukwu ohu ahụ ga-alota n’ụbọchị ọ na-atughị anya, n’oge awa ọ na-amakwaghị. 51 Ọ ga-egburisikwa ya, nye ya onodu n’etiti ebe ndị ihu abụọ nọ. Ebe e nwere ikwa akwa na ita ikikere eze.

25

Ụmụ agboghọ iri

1 “A ga-eji alaeze eluigwe tunyere akukọ ụmụ agboghọ iri ndị weere oriọna ha pụta izute onye na-alụ nwunye ọhuru. 2 Ise n’ime ha maara ihe, ma ise ndị ọzọ bụ ndị nzuzu. 3 Ise ndị nzuzu ahụ weere oriọna ha, ma ha ejighị mmanụ oku. 4 Ise ndị

‡ 24:29 24:29 Aiz 13:10; 34:4 § 24:48 24:48 Maọbụ, na-asị n’obi ya

maara ihe, wujuru mmanụ ọkụ na karama, tinyekwa oriọna ha. ⁵ Mgbe onye na-alụ nwunye ọhụrụ ahụ nọrọ ọdụ n'ọbibia ya, ọra tūwara ha, ha dinara ala rahụ ọra.

⁶ “N’etiti abali e tiri mkpu n’oke olu si, ‘Onye na-alụ nwunye ọhụrụ na-abia, pụtanụ gaa zute ya!’

⁷ “Mgbe ahụ ụmụ agboghọ niile ahụ* biliri mụnye oriọna ha. ⁸ Ise ndị nzuzu ahụ rịrọrọ ise ndị maara ihe si, ‘Biko, wūnyetūrūnū anyị ụfọdụ n’ime mmanụ ọkụ unu, lee na oriọna anyị na-anyū anyū.’

⁹ “Ndị maara ihe zara ha si, ‘Mba! Ọ gaghị ezuru anyị na unu. Kama gaanū zuru nke unu n’aka ndị na-ere ya.’

¹⁰ “Ma mgbe ha pūrū izūta mmanụ ọkụ ahụ, onye na-alū nwunye ọhūrū bīarutere. Ndị jikeere ejikere soro ya banye n’oriri ọlūlū di na nwunye ahū. E mechikwara ọnū ụzọ.

¹¹ “Emesia, ise ndị nzuzu ahū†lōghachiri na-ekwu si, ‘Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, meghere anyi ụzọ!’

¹² “Ma ọ zaghachiri ha si, ‘N’ezie, n’ezie, agwa m unu, amaghị m ndi unu bu.’

¹³ “Ya mere, na-anogidenū na nche, n’ihi na unu amaghị ụbọchī ahū, maobū oge awa ahū.

Ijizi akū

¹⁴ “Ọzọ, ọ ga-adị ka otu nwoke choro iga njem. Ọ kpokotara ndi ohu ya niile nyefee ha akunuba ya n’aka. ¹⁵ O nyere onye nke mbu talenti ise, nke abuo ka o nyere talenti abuo. O nyere onye nke ikpeazu otu talenti.‡O nyere ha n’otu n’otu di ka ike ha ha. Mgbe ahū ọ hapūrū ha gaa ije ya. ¹⁶ Onye ahū natara talenti ise weere ego ahū malite izū ahia. Ngwangwa o retara talenti ise ọzọ n’uru. ¹⁷ Otu a kwa, onye nke e nyere talenti abuo zuputakwara talenti abuo ọzọ n’uru. ¹⁸ Ma onye ahū natara otu talenti gara gwuo ala lie ego nna ya ukwu, n’ihi ichezi ya nke oma.

¹⁹ “Mgbe ogologo oge gasiri, nna ukwu ndi ohu ahū lotara site n’ije ya. Ọ kpokotara ha niile ka ha guzie akū ya. ²⁰ Onye ahū natara talenti ise batara wetakwa ise ọzọ. Ọ gwara nna ya ukwu si, ‘I nyere m talenti ise, ma ugbu a azuputala m talenti ise ọzọ!’

²¹ “Nna ya ukwu siri ya, ‘I mere nke oma ezi ohu kwesiri ntukwasị obi. I ziputala na i kwesiri ntukwasị obi n’ihe di ntakiri. N’ihi ya aga m etinye gi n’ebe i ga-elekota otutu ihe. Bata n’onu nke nna gi ukwu.’

²² “Onye nke e nyere talenti abuo biara si, ‘Nna anyi ukwu, i nyere m talenti abuo, ma lee, eritala m talenti abuo ọzọ n’uru.’

²³ “Nna ya ukwu siri ya, ‘I mere nke oma. I bu ezi ohu kwesiri ntukwasị obi. I ziputala na i kwesiri ntukwasị obi n’ihe di ntakiri. N’ihi ya aga m etinye gi n’ebe i ga-elekota otutu ihe. Bata n’onu nke nna gi ukwu.’

²⁴ “Onye e nyere otu talenti batara si, ‘Nna anyi ukwu, amaara m onye i bu. I bu onye aka ntagide. I na-ewe ihe ubi n’ebe i na-akughị mkpuru. I na-achikotakwa n’ebe i na-agbasaghi. ²⁵ N’ihi nke a, aturu m egwu, a gara m liere gi ego talenti gi n’ala. Lee ihe gi werekwa.’

²⁶ “Nna ya ukwu zara ya si, ‘Ohu ojoo na onye umengwu. I maara na m na-ewe ihe ubi n’ebe m na-akughị mkpuru, na-achikotakwa n’ebe m na-agbasaghi. ²⁷ I gaara etinye ego m n’aka ndi na-ehekwa ego, ndi gaara akwughachi ya na omurunwa ya, nke m gaara anata mgbe m lōghachiri.

²⁸ “ ‘Napunū ya talenti ahū o ji, were ya nye onye ji talenti iri. ²⁹ N’ihi na onye obula nwere ka a ga e tinyekwuru ka o nwebigakwa oke. Ma onye ahū ọ na-adighi

* 25:7 25:7 E mere ka anyi mara na ndi a bu ndi ha na nwoke obula e dinabeghi. † 25:11 25:11 Umu agboghọ ise ndi nzuzu ‡ 25:15 25:15 Talenti Otu talenti bu ugwo onwa iri afọ abuo nke onye Griik na-arū ọrū ụbọchī.

nke o nwere, a ga-anapụ ya ọ bụladị nke nta o nwere. ³⁰ Tụpụnyụ ohu a na-abaghị uru n'ezị, n'ime ọchịchiri, ebe ikwa akwa na ita ikikere eze ga-adị.'

Ikpe nke ikpeazụ

³¹ "Mgbe Nwa nke Mmadụ ga-abia n'ebube ya na ndị mmụọ ozi niile, mgbe ahụ ka ọ ga-anọ n'elu ocheeze ebube ya. ³² Mba niile nke ụwa ga-ezukotakwa n'ihu ya. O ga-ekewaputa ha, otu obodo site n'ibe ya, di ka onye ọzụzụ aturu si ekewaputa umu aturu site n'umu ewu. ³³ O ga-edebe umu aturu ahụ n'akuku aka nri ya, ma umu ewu ga-anọ n'aka ekpe ya.

³⁴ "Mgbe ahụ, eze ga-asị ndi nọ n'aka nri ya, 'Batany n'ime alaeze, unu ndi Nna m goziri agozi, batany n'ime alaeze nke e doziiri unu site na mgbe e kere ụwa. ³⁵ N'ihu na mgbe aguu gurụ m unu nyere m nri. Mgbe akpiri kporo m nku unu nyere m ihe onunu. Mgbe m bu obia unu kpobatarara m. ³⁶ Mgbe m gba oto, unu zutara uwe nye m. Mgbe m dara oria unu lekotara m. Anokwara m n'ulo mkporo unu biara leta m.'

³⁷ "Mgbe ahụ ndi ezi omume ahụ ga-aju ya si, 'Onyenwe anyi, olee mgbe anyi huru gi ka aguu na-agu gi anyi enye gi nri? Olee mgbe anyi huru gi ka akpiri na-akpo gi nku, anyi ekuru mmiri onunu nye gi? ³⁸ Olee mgbe kwa ka anyi huru gi di ka onye obia anyi akpobata gi? Olee mgbe kwa ka anyi huru gi ka i gba oto anyi enye gi uwe? ³⁹ Olee mgbe kwa ka anyi huru gi n'oria, maobu n'ulo mkporo anyi abia leta gi?'

⁴⁰ "Eze ahụ ga-azaghachi ha si, 'N'ezie asi m unu, mgbe unu mesoro otu n'ime ndi a di nta n'ime umunne m omume oma, o bu m ka unu mesoro omume ahụ.'

⁴¹ "Mgbe ahụ o ga-asikwa ndi nọ n'aka ekpe ya, 'Punony n'ihu m unu ndi a buru onu. Baany n'ime odo oku ebighi ebi ahụ a kwadobeere ekwensu na ndi mmuoz ozi ya. ⁴² N'ihu na mgbe aguu na-agu m, unu enyeghi m ihe obula ka m rie. Mgbe akpiri na-akpo m nku, unu ekunyeghi m mmiri ka m nuo. ⁴³ Mgbe m no di ka obia, unu akpobataghi m n'ulo unu. Mgbe m gba oto, unu enyeghi m uwe. Mgbe ahụ na-esighi m ike, unu elekotaghi m. Mgbe m no n'ulo mkporo, unu abiaghi leta m.'

⁴⁴ "Mgbe ahụ ha ga-azakwa si, 'Onyenwe anyi, olee mgbe anyi huru gi ka aguu na-agu gi, maobu ka akpiri na-akpo gi nku, maobu oge i bu onye obia, maobu oge i gba oto, maobu oge i no n'oria, maobu i no n'ulo mkporo, ma anyi elekotaghi gi?'

⁴⁵ "O ga-aza ha si, 'Eziokwu ahụ bu nke a, mgbe ahụ unu juru inyere otu n'ime ndi a di nta aka, o bu m ka unu juru i nyere aka.'

⁴⁶ "Ndi a ga-aba n'ita ahuhu ebighi ebi. Ma ndi ezi omume ga-aba na ndu ebighi ebi."

26

Izuzu megide Jisos

¹ Mgbe Jisos kwusiri okwu ndi a, o gwara ndi na-eso uzọ ya si, ² "Di ka unu maara nke oma, Mmemme Ngabiga ga-amalite mgbe ubochi abuo gasiri. N'oge ahụ, a ga-ararakwa Nwa nke Mmadu nye ka a kpogide ya n'obe."

³ N'oge ahụ, ndisi nchujaja, na ndi okenye zukotara n'uloeze otu onyeisi nchujaja a na-akpo Kaifas. ⁴ Ha gbara izu ichoputa uzọ ha ga-esi jide Jisos na nzuzo gbuo ya. ⁵ Ha kwekorita si, "O gaghi abu n'oge mmemme ka ogbaaghara hapu idi n'etiti ndi mmadu."

Otite mmanu na Betani

⁶ Mgbe Jisos no na Betani, n'ulo Saimon onye ekpenta, ⁷ otu nwanyị bu karama alabasta nke mmanu otite isi utọ di oke onuahia di n'ime ya, biakwutere ya, nke o wusara ya n'isi di ka o na-anodu ala n'eri nri.

⁸ Ma mgbe ndị na-eso ụzọ ya hụrụ nke a, iwe were ha nke ukwu. Ha sịrị, “Olee ụdị ịla n’iyi dị nke a!” ⁹ A gaara erepụta mmanụ a ego dị ukwu were ego e retara ya nyere ndị ogbenye aka.”

¹⁰ Ebe Jisọs matara ihe ha na-atamu n’obi ha, ọ sịrị ha, “Gịnị mere unu ji esogbu nwanyị a? O merela m ihe dị mma. ¹¹ Unu na ndị ogbenye ga-anọ oge niile, ma ọ bughị mụ na unu ga-anọ mgbe niile. ¹² N’ihi na site n’iwu m mmanụ otite a n’ahụ, o doziela m maka olili. ¹³ N’ezie, ana m agwa unu, n’ebe ọbụla ezisara ozioma a n’ụwa niile, a ga na-echeta nwanyị a n’ihi ihe ọma a o meere m.”

Juda ekwere irara Jisọs nye

¹⁴ Mgbe ahụ otu n’ime mmadụ iri na abụọ na-eso ụzọ ya, onye aha ya bụ Judas Iskariot, jekwuuru ndịisi nchụaja. ¹⁵ Ọ juru ha sị, “Gịnị ka unu ga-enye m ma m rara ya nye n’aka unu?” Ha kwurụ ya iri mkpuru ọlaocha atọ. ¹⁶ Site n’oge ahụ na-aga, ọ choro ohere irara ya nye n’aka ha.

Oriri Mmemme Ngabiga

¹⁷ N’ubochi mbu nke memme achicha na-ekoghi eko, ndị na-eso ụzọ Jisọs biakwutere ya juo ya sị, “Ebee ka ị choro ka anyị gaa kwadoro gi ihe gi maka oriri Ngabiga?”

¹⁸ Ọ zara ha sị, “Jekwurunụ otu nwoke n’ime obodo sị ya, Onye ozizi sị, ‘Oge m abiala nso. Mụ na ndị na-eso ụzọ m ga-eri oriri Ngabiga n’ulo gi.’” ¹⁹ Ndị na-eso ụzọ ya mere dị ka Jisọs gwara ha, doziekwa oriri Ngabiga ahụ n’ebe ahụ.

²⁰ N’uhuruchi ubochi ahụ, ya na ndị na-eso ụzọ ya iri na abụọ ahụ noduru ala n’oche nri ahụ. ²¹ Mgbe ha na-eri nri, o kwuru sị, “N’ezie ana m agwa unu, na otu onye n’ime unu ga-arara m nye.”

²² Ha nwere oke mwute, ma malite iju ya n’otu n’otu sị, “Onyenwe anyị, ọ bu m?”

²³ Ma ọ zara ha sị, “Ọ bu onye ahụ mụ na ya na-amanyekota aka n’otu efere ga-arara m nye. ²⁴ Lee Nwa nke Mmadu ga-ala dị ka e si buo ya n’amuma. Ma ahuhu ga-adiri nwoke ahụ onye a ga-esite n’aka ya rara Nwa nke Mmadu nye. Ọ gaara akara onye ahụ mma ma a sị na a mughị ya amu.”

²⁵ Judas, onye ahụ raara ya nye juru ya sị, “Onye ozizi ọ bu m?”

Ọ zara sị, “Gi onwe gi ekwuola ya.”

Mmalite oriri nsọ

²⁶ Mgbe ha nokwa na-eri nri, Jisọs were ogbe achicha ahụ, mgbe o nyechara ekele, ọ nyawara ya nye ndị na-eso ụzọ ya sị ha, “Naranu nke a rie, n’ihi na nke a bu anu ahụ m.”

²⁷ Mgbe ahụ kwa, o burukwara iko mmanya, ma mgbe o nyechara ekele, o bunyere ya ndị na-eso ụzọ ya sị ha, “Unu niile nwonu site n’iko a. ²⁸ N’ihi na nke a bu obara m nke bu akara ogbugba ndu ohuru ahụ. A na-awusa ya maka otutu mgbaghara mmehie. ²⁹ Ana m agwa unu, na-agaghi m anu mmanya sitere na mkpuru vaini ozo, tutu ruo ubochi ahụ mụ na unu ga-anu ya n’uzo dị iche n’alaeze Nna m.”

³⁰ Mgbe ha busiri abụ, ha puru gaa n’Ugwu Oliv.

Ngonari Pita

³¹ Mgbe ahụ Jisọs gwara ha sị, “N’abalị taa, unu niile ga-agbahapụ naanị m. N’ihi na e dere ya, sị:

“Aga m etigbu onye ozuzu aturu,

aturu nke igwe aturu ahụ ga-agbasasikwa.”*

³² Ma mgbe e mere ka m si n’onwu bilite, aga m ebu unu ụzọ gaa Galili.”

³³ Pita siri, “Ọ buru na mmadu niile agbahapụ gi gbalaga, agaghi m ahapu gi.”

* 26:31 26:31 Zek 13:7

³⁴ Jisọs siri, “N’ezie agwa m gi, n’abali taa, tupu oke okuku akwaa akwa, i ga-agonari m ugboro ato.”

³⁵ Ma Pita kwuru si, “O buru na o di mkpa ka m soro gi nwuo, agaghi m agonari gi.” O bukwa otu ihe ahụ ka ndi ahụ niile na-eso ụzọ ya kwuru.

Ekpere Jisọs na Getsameni

³⁶ Mgbe Jisọs biara n’ogige ahụ a na-akpo Getsameni, o gwara ndi na-eso ụzọ ya si ha, “Nodunu n’ebe a ka m gaa n’ihu nke nta kpee ekpere.” ³⁷ O kpooro Pita tinyere onwe ya, na umu Zebedi abuo. O malitere inwe obi mwute n’ime onwe ya. Obi malitekwaro ilo ya mmiri. ³⁸ Mgbe ahụ o gwara ha si, “O na-ewute mkpuruobi m nke ukwu ruo n’onu onwu. Nogidenu n’ebe a soro m na-eche nche.”

³⁹ O gara n’ihu nke nta daa, kpuo ihu ya n’ala, kpee ekpere si, “Nna m, o buru na o ga-ekwe mee, napu m iko a. Ma o bughị ka e mee uche m, kama ka e mee uche gi.”

⁴⁰ Ya mere, o biakwutere ndi na-eso ụzọ ya, hụ ha ka ha na-arahu ura. O siri Pita, “O bu na unu enweghi ike i soro m chee nche, o buladi otu awa? ⁴¹ Na-echenu nche, na-ekpekwa ekpere, ka unu ghara iba n’onwunwa.† N’ihi na mmuo di na njikere ma anu ahụ adighi ike.”

⁴² O laghachiri azu nke ugboro abuo kpeekwa ekpere si, “Nna m, o buru na iko a agaghi agabiga ma o bughị na m nuru ya, ka e mee uche gi.”

⁴³ O loghachikwara ozo hukwa ka ha na-arahu ura, n’ihi na anya ha di arọ. ⁴⁴ O hapuru ha ozo gaa kpee ekpere nke ugboro ato, na-ekwukwa otu okwu ahụ.

⁴⁵ Mgbe o loghachikwutere ndi na-eso ụzọ ya, o siri ha, “Unu ka no na-arahu ura, na-ezuka ike? Lee, oge awa ahụ abiala, a rarala Nwa nke Mmadu nye n’aka ndi mmehie. ⁴⁶ Bilienu ka anyi gawa. Lee, onye ahụ na-arara m nye na-abia!”

Njide e jidere Jisọs

⁴⁷ Mgbe o no na-ekwu okwu a, Judas, otu n’ime ndi ozi iri na abuo ahụ biaruru, ya na otutu igwe mmadu so. Ufodu ji mma agha ha, ndi ozo ji osisi.‡ O bu ndiisi nchujaja na ndi okenye ndi juu zitere ha. ⁴⁸ Ma onye ahụ na-arara ya nye, nyere ha ihe iribama, si, “Onye ahụ m ga-esutu onu bu nwoke ahụ, jidesienu ya aka ike!”

⁴⁹ Ngwangwa o jekwuuru Jisọs si ya, “Ekele, Onye ozizi!” ma sutukwa ya onu.

⁵⁰ Jisọs gwara ya si, “Enyi m, mee ihe i biara ime ngwangwa.”

Mgbe ahụ, ndi ikom ahụ biara nso jide Jisọs, sekuru ya n’ike. ⁵¹ Otu onye n’ime ndi ha na Jisọs no, setiri aka ya, miputa mma agha ya, gbuo ohu onyeisi nchujaja, gbupu nti ya.

⁵² Ma Jisọs siri ya, “Mighachi mma agha gi n’obo ya, n’ihi na mmadu obula na-eji mma egbu mmadu ibe ya ga-anwu site na mma. ⁵³ I cheghi na m puru irio Nna m ka o zitere m ihe kariri usuu ndi mmuo ozi iri na abuo n’otu ntabi anya? ⁵⁴ Ma olee otu ihe e dere n’akwukwo nsọ ga-esi mezuo, nke kwuru na o ghaghi idi otu a?”

⁵⁵ N’oge awa ahụ, Jisọs gwara igwe mmadu ahụ si, “Unu putara chiru mma agha na mkpo bia ijide m di ka a ga-asị na m bu onye ohi? Anorola m ziekwa ihe n’ulonso kwa ubochi, ma unu ejideghi m. ⁵⁶ Ma ihe ndi a na-eme ka ihe ndi amuma dere n’akwukwo nsọ mezuo.” N’oge ihe ndi a niile na-eme, ndi na-eso ụzọ ya niile hapuru ya gbalaga.

Jisọs n’uloikpe

⁵⁷ Ndi jidere Jisọs duuru ya gaa n’ulo Kaifas, onyeisi nchujaja. Ndi ozizi iwu na ndi okenye ndi juu zukotara n’ebe ahụ. ⁵⁸ Pita sogidere Jisọs n’azu site n’ebe di anya. O rutere n’obi onyeisi nchujaja, baa n’ime ulo, sorokwa ndi na-eje ozi nodu ala, ka o nwe ike ihu otu ihe a ga-esi bie.

† 26:41 26:41 Maobu, nwalee ‡ 26:47 26:47 Maobu, mkpo

⁵⁹ Ndiisi nchụaja, na ndiisi ikpe n'ụlọikpe ahụ nọ na-achọ ama ụgha megide Jisọs, ka ha hụ ụzọ ha ga-esi gbuo ya. ⁶⁰ Ma ọ dịghị nke ha chọtara, n'agbanyeghị n'ọtụtụ ndị akaebe ụgha pụtara.

N'ikpeazụ, mmadụ abụọ pụtara ⁶¹ kwuo sị, "Nwoke a siri, 'Enwere m ike ikwatu ụlọnsọ ukwu nke Chineke, wughachikwa ya n'ubochi atọ.' "

⁶² Onyeisi nchụaja biliri ọtọ kwuo sị, "Ọ bụ na ị nweghị ihe ọbụla ị ga-aza? Gini bụ ama ndị a a na-agba megide gi?" ⁶³ Ma Jisọs ekwughị ihe ọbụla.

Onyeisi nchụaja gwara ya sị, Eji m aha Chineke di ndu nye gi iwu, si gi, "gwa anyi, i bu Kraist, Okpara Chineke?"

⁶⁴ Jisọs gwara ya sị, "Gị onwe gi kwuru ya. Ma ana m agwa unu, site ugbu a na-aga n'ihu, unu ga-ahụ Nwa nke Mmadu ka ọ na-anọdụ n'aka nri nke Onye di ike, na-abiakwa n'igwe ojii nke eluigwe."

⁶⁵ Mgbe ahụ onyeisi nchụaja dọwara uwe ya, kwuo sị, "O kwuola aru! Olee mkpa ọ di ichokwa ndi akaebe? Unu nukwara nkwulu ya? ⁶⁶ Gini bụ mkpebi unu?"

Ha zara si ya, "O kwesiri ka ọ nwuo!"

⁶⁷ Mgbe ahụ, ha gbúsara ya ọnụ mmiri asọ n'ihu, tiekwa ya aka. Ndi ọzọ maara ya ura, ⁶⁸ si ya, "Buoro anyi amuma, gi, Kraist. Onye tiri gi ihe?"

Pita agonari Jisos

⁶⁹ Mgbe ahụ Pita nọdurụ ala na mbara ezi nke obi ahụ. Otu n'ime umu agboghọ na-eje ozi biakwutere ya, sị, "I bukwanu otu n'ime ndi na-eso ụzọ Jisos onye Galili."

⁷⁰ Ma ọ goro n'ihu ha niile sị, "Amaghi m ihe i na-ekwu."

⁷¹ Mgbe ọ puru gaa nọdụ n'onu ụzọ mbata, nwaagboghọ ọzọ huru ya, gwa ndi nọ n'ebe ahụ sị, "Nwoke a na Jisos onye Nazaret nokoro."

⁷² Ozokwa, o weere inu iyi goọ, "Amaghi m onye nwoke ahụ bụ."

⁷³ Mgbe oge nta gasiri, ndi guzo n'ebe ahụ biakwutere Pita si ya, "N'ezie, ibu otu n'ime ha, n'ihu na asusu gi agbaala gi ama."

⁷⁴ Ọ malitere ibu onwe ya onu, na inu iyi sị, "Amaghi m nwoke a."

Mgbe ahukwa oke okpa kwara akwa. ⁷⁵ Pita chetara okwu ahụ Jisos kwuru sị, "Tupu oke okpa akwaa akwa, i ga-agonari m ugbo atọ." O si n'ebe ahụ puo, gaa kwaa akwa nke ukwu.

27

Jisos n'ihu Paillet

¹ Mgbe chi borọ, ndiisi nchụaja niile na ndi okenye gbara izu megide Jisos otu ha ga-esi gbuo ya. ² Ya mere, ha kere ya agbu, duru ya puo, nyefee ya n'aka Paillet onye bu govanọ.

Onwu Judas

³ Mgbe Judas, onye ahụ rara Jisos nye, huru na a maala Jisos ikpe onwu, o cheghariri weghachikwara ndiisi nchụaja na ndi okenye iri ego olaocha atọ ahụ. ⁴ Ọ kwuru sị, "Emehiela m, site na irara onye aka ya di ocha nye onwu."

Ma ha siri, "Nke ahụ agbasaghi anyi, ọ bụ mkpa diri gi."

⁵ Ọ wusara ego olaocha ahụ n'ala ulonso, puo gaa kwuo udo.

⁶ Ndiisi nchụaja tutukotara ego ahụ kwuo sị, "O megidere iwu itinye ego a n'ime ulokwu, n'ihu na ọ bụ ego obara." ⁷ Mgbe ha gbasiri izu, ha kwekotara ma were ego ahụ zuta ala n'aka otu okpu ite. Ha mere ala ahụ ka ọ buru ebe a na-eli ndi obia. ⁸ Nke a mere e ji na-akpo ala ahụ, "Ala Obara,"* ruo taa. ⁹ N'uzo di otu a, okwu e kwuru site n'onu Jeremaya onye amuma mezuru. "Ha tutukotara mkpuru ego olaocha iri atọ, bu onuahia onye ahụ, nke ufodu n'ime umu Izrel kpebiri na a

* 27:8 27:8 Maobu, Ubi Obara

ga-akwu n'isi ya. ¹⁰ Ha ji ego ahụ zuo ubi onye okpu ite, di ka Onyenwe anyi nyere m iwu.”†

Paillet ajuo Jisos ajuju

¹¹ N'oge a Jisos guzo n'ihu govano. Govano juru ya si, “I bu eze ndi Juu?”

Jisos siri ya, “**Gị onwe gị kwuru ya.**”

¹² Mgbe ndiisi nchaja na ndi okenye boro ya ebubo ugha, o kwughi ihe obula. ¹³ Ya mere, Paillet siri ya, “I naghị anụ ihe ndi a niile ha na-ebo gi?” ¹⁴ Ma o zaghi o buladi otu mkpuru okwu n'ebubo ndi ahụ. Ihe a gbagwojuru govano anya nke ukwu.

Ikpe onwu a mara Jisos

¹⁵ Ugbu a, o bu omenaala govano n'oge mmemme na o ga-ahapu otu onye mkporo, bu onye igwe mmadu horo. ¹⁶ Ma n'oge a e nwere otu onye mkporo nke otutu mmadu maara nke oma. A na-akpo Jisos Barabas. ¹⁷ Mgbe igwe mmadu niile zukoro, Paillet siri ha, “Onye ka unu choro ka m hapuru unu, o bu Jisos Barabas ka o bu Jisos onye a na-akpo Kraist?” ¹⁸ N'ihi na o maara nke oma na o bu site n'ekworo ka ha ji rara Jisos nye n'aka ya.

¹⁹ Mgbe o nokwasiri n'elu oche ikpe ya, nwunye ya zitere ozi si ya, “Wepukwa aka gi n'ihe gbasara nwoke onye ezi omume ahụ. N'ihi na ahujuru m anya na nro n'abali gara aga n'ihi ya.”

²⁰ Ma ndiisi nchaja na ndi okenye kwagidere igwe mmadu ahụ ka ha riu ya, ka o hapuru ha Barabas, ma nye ha Jisos ka ha gbuo ya.

²¹ Ozokwa, govano siri ha, “N'ime mmadu abuo ndi a onye ka unu choro ka m hapuru unu?”

Ha siri, “Barabas!”

²² Paillet siri ha, “Gini ka m ga-eme Jisos onye a na-akpo Kraist?”

Ha niile siri, “Kpogide ya n'obe!”

²³ O juru ha si, “O bu n'ihi gini? Olee ihe ojoo o mere?”

Ma ha tiri mkpu karja ka ha si eti na mbu, na-asị, “Kpogide ya n'obe! Kpogide ya n'obe!”

²⁴ Mgbe Paillet huru na o nweghi ihe o puru ime, kama na uzu na ogbaaghara na-amalite. O weere mmiri kwoo aka ya n'ihu igwe mmadu ahụ si ha, “Aka m di ocha n'ebe obara nwoke a di. Jirinu aka unu hu maka ya.”

²⁵ Igwe mmadu ahụ zaghachiri ya n'otu olu si, “Ka obara ya di n'isi anyi na n'isi umu anyi!”

²⁶ Mgbe ahụ o hapuru ha Barabas. Mgbe o piachara Jisos ihe, o raara ya nye ka ha kpogide ya n'obe.

Ndi agha ejiri Jisos mee ihe ochi

²⁷ Mgbe ahụ ndi agha govano duuru Jisos baa n'ogige ulo ndi agha,‡ mee ka otu ndi agha niile gbaa ya gburugburu. ²⁸ Ha yipuru ya uwe ya, yinye ya uwe mwuda na-acha uhie uhie. ²⁹ Ha kpara okpueze nke e ji ogwu mee, kpukwasị ya n'isi. Ha tinyekwara ya mkpara achara n'aka nri, gbuo ikpere n'ala n'ihu ya, na-akwa ya emo na-asị, “Ekele, Eze ndi Juu!” ³⁰ Ha gburu ya onu mmiri aso, werekwa osisi ahụ ku ya n'isi otutu mgbe. ³¹ Mgbe ha ji ya mechaa ihe ochi, ha yipuru ya uwe ahụ, yinyekwa ya uwe nke ya, duuru ya puo, iga kpogide ya n'obe.

Ha akpogide ya n'obe

³² Mgbe ha na-apu, ha zutere otu nwoke onye obodo Sirini a na-akpo Saimon. Ha manyere ya ka o buru obe ya. ³³ Mgbe ha bjarutere n'ebe a na-akpo Gologota (nke

† 27:10 27:10 Zek 11:12,13; Jer 19:1-13; 32:6-9 ‡ 27:27 27:27 Nke a na-akpo Pritoriom n'asusu Griik.

putara, “ebe okpokoro isi”). ³⁴ Ha nyere ya mmanya a gwara ogwu ilu ka o nuo. Mgbe o deturu ya ire, o kweghi ya onunu. ³⁵ Mgbe ha kpogidechara ya n’elu obe. Ha fere nza nke ha jiri kee uwe ya n’etiti onwe ha. ³⁶ Ha nodukwara ala n’ebe ahụ na-eche ya nche. ³⁷ N’elu ebe isi ya di, ka ha debere ihe ha dekwasiri ebubo ha boro ya. Nke a bu ihe ha dere:

Onye a bu Jisos, Eze ndi Juu.

³⁸ Ha kpogidekwara ya na ndi ohi abuo n’obe. Otu onye n’aka nri, onye nke ozo n’aka ekpe ya. ³⁹ Ndi na-agafe n’uzo na-ekwuto ya, na-efufekwa isi ha, ⁴⁰ na-asikwa, “Leenu onye nwere ike ikwatu ulonso Chineke wughachi ya na mkpuru ubochi ato! Zopotanu onwe gi! O buru na i bu Okpara Chineke si n’elu obe ahụ ridata!” ⁴¹ Ndisi nchujaja, ndi ozizi iwu na ndi okenye sokwa na-eme ya ihe ochi, na-asi, ⁴² “O zopotara ndi ozo, ma o nweghi ike izoputa onwe ya. O bu eze ndi Izrel; ya si n’elu obe ridata ugbu a, anyi ga-ekwerekwa na ya. ⁴³ O tukwasiri Chineke obi, o buru na o masiri Chineke, ya naputa ya ugbua, n’ihi na o kwuru si, ‘Abu m Okpara Chineke.’” ⁴⁴ O buladi ndi ohi ahụ a kpogidekoru ha na ya n’obe nokwa na-akpari ya.

Onwu Jisos

⁴⁵ Ma site n’elekere iri na abuo nke ehie ruo n’elekere ato nke ehie, ochichiri gbachikotara n’ala ahụ niile. ⁴⁶ N’oge di ka elekere ato nke ehie, Jisos tiri mkpu n’oke olu si, “*Eloi, Eloi, lama sabaktani?*” (nke putara, “*Chineke m, Chineke m, gini mere i jiri hapu m?*”).*

⁴⁷ Mgbe ufodu ndi guzo n’ebe ahụ nuru nke a, ha siri, “O na-akpo Ilaija.”

⁴⁸ N’otu oge ahụ kwa otu onye n’ime ha gbaara oso were ogbo denye ya na mmanya gbara uka, fanye ya n’osisi, welie ya elu, chee ya ka o nuo. ⁴⁹ Ma ndi ozo siri, “Hapunu, ka anyi lee ma Ilaija o ga-abia izoputa ya.”

⁵⁰ Ozokwa, Jisos jiri oke olu tie mkpu, kubie ume.

⁵¹ N’otu ntabi anya ahụ kwa, akwa mgbochi nke ulonso ahụ gbawara site n’elu ruo n’ala. Ala makwara jijiji. Nkume tiwasikwara. ⁵² Ala ili meghere. A huru otutu ndi nsu, ndi nwuru anwu, ka e mere ka ha si n’onwu bilie. ⁵³ Mgbe ha sitere n’onwu bilie, ha hapuru ili ha banye n’ime obodo nsu, gosikwa otutu mmadu onwe ha.

⁵⁴ Mgbe ochiagha, na ndi ya ha no n’ebe ahụ na-eche Jisos nche huru ala oma jijiji a, na ihe niile mere, ha turu oke egwu. Ha kwuru si, “N’ezie, nwoke a bu Okpara Chineke!”

⁵⁵ Otutu umu nwanyi no n’ebe ahụ, ndi guzo n’ebe di anya na-ele ihe na-eme. Ha si Galili soro Jisos, na-ejere ya ozi.† ⁵⁶ N’ime ha bu Meri Magdalin, na Meri nne Jemis na Josef, na nne umu Zebedi.

Olili Jisos

⁵⁷ Mgbe o ruru anyasi, otu onye ogaranya si Arimatia aha ya bu Josef. Onye ya onwe ya bukwa onye na-eso uzu Jisos, ⁵⁸ jekwuuru Paillet riuo ya ka e bunye ya ozu Jisos. Paillet nyere iwu ka e bunye ya ozu ahụ. ⁵⁹ Josef buuru ozu ya, were ezi akwa ochi linin na-enwu enwu fuchie ya, ⁶⁰ ma gaa lie ya n’ili ohuru nke o gwuuru onwe ya, n’etiti nkume. O jikwa otu nkume buru ibu kpuchie onu uzu ili ahụ, hapu ya laa. ⁶¹ Meri Magdalin na Meri nke ozo no na-ebe ahụ, ha noduru ala na ncherita ihu ili ahụ.

Ndi nche n’ili Jisos

⁶² N’echi ya, nke bu ubochi na-eso ubochi Nkwadebe, ndisi nchujaja na ndi Farisii zukoro jekwuru Paillet. ⁶³ Ha kwuru si, “Nna anyi ukwu, anyi na-echeta na mgbe

§ 27:35 27:35 Imezu ihe e dere n’Abu Oma 22:18. * 27:46 27:46 Abu 22:1 † 27:55 27:55 N’ihi ihu maka mkpa ya

onye ụgha ahụ dị ndụ, ọ siri na ya ga-esi n'ọnwu bilie mgbe ụbọchị atọ gasiri. ⁶⁴ Ya mere, nye iwu ka ndị agha gi na-eche ili ya nche, ruo mgbe ụbọchị atọ gasiri. Nke a ga-egbochi ndị na-eso ụzọ ya iga zuru ozu ya. Ka ha ghara i sịkwa ndị mmadụ na o sitela n'ọnwu bilie. Ọ buru na ha agha ụgha di otu a, ọ ga-ajoro anyi njo mgbe ahụ karịa na mbu."

⁶⁵ Paillet gwara ha si, "Unu nwere otu ndi agha na-eche nche, kporonu ha gaa mechisie ili ahụ ike di ka unu si maara eme." ⁶⁶ Ya mere, ha kporo ndi agha gaa mechizie onu ili ahụ. Ha kakwara akara n'elu nkume ahụ.

28

Mbilite n'ọnwu Jisọs

¹ Mgbe ụbọchị izuike gasiri, n'isi ututu ụbọchị mbu n'ime izu uka, Meri Magdalin na Meri nke ozo, gara ka ha lee ili ahụ.

² Na mberede, oke ala oma jijiji malitere. N'ihi na mmuo ozi Onyenwe anyi sitere n'eluigwe ridata, kpugharia nkume ahụ e ji mechie onu ili ahụ, nokwasikwa n'elu ya. ³ Ihu ya na-enwu di ka amuma. Uwe ya na-achakwa ocha di ka akummiri igwe.*

⁴ N'ihi egwu ya, ndi nche makwara jijiji. Daa n'ala noro di ka ndi nwuru anwu.

⁵ Ma mmuo ozi ahụ gwara umu nwanyi ahụ si ha, "Unu atula egwu, n'ihi na amaara m na o bu Jisọs onye a kporoburu n'elu obe ka unu na-achọ. ⁶ Ọ nokwaghị n'ebe a. O sitela n'ọnwu bilie, di ka o si kwuo. Biana lee ebe o togoburu. ⁷ Gaanu ngwangwa gwa ndi na-eso ụzọ ya na e meela ka o si n'ọnwu bilie. Lee, o burula unu ụzọ gawa Galili. Ebe ahụ ka unu ga-ahụ ya. Chetakwanu ihe m gwara unu."

⁸ Ha ji oke egwu na onu puo osiso site n'ili ahụ, gbara oso gawa ikoro ndi na-eso ụzọ ya. ⁹ Na mberede, Jisọs zutere ha si ha, "**Ndewonu!**" Ha biakwutere ya, jide ukwu ya abuo aka, kpoakwa isiala nye ya. ¹⁰ Ya mere Jisọs gwara ha si, "**Unu atula egwu. Gaanu, gwanu umunne m ka ha gaa Galili. Ha ga-ahụ m n'ebe ahụ.**"

Ama ndi nche gbara

¹¹ Mgbe ha na-aga, ufodu ndi agha chere ili ahụ nche batara n'ime obodo. Ha gara kororo ndiisi nchujaja ihe niile mere. ¹² Emesia, ndi nchujaja na ndi okenye zukotara kwekoritaa inye ndi agha ahụ okporokporo ego, ¹³ si ha, "Ihe a ka unu ga-ekwu, 'Ndi na-eso ụzọ ya biara n'abalị zuru ya n'ohi mgbe anyi no na-arahu ura.' ¹⁴ Ọ buru na nke a eruo govanoti, anyi ga-emeta ya mma, ma mee ka unu puo na nsogbu." ¹⁵ Ha naara ego ahụ, meekwa di ka e ziri ha. Akuko a ka a gbasara n'etiti ndi Juu ruo taa.

Jisọs enye ndi na-eso ụzọ ya ikike

¹⁶ Ma ndi ikom iri na otu ahụ bu ndi na-eso ụzọ ya gara Galili, n'elu ugwu ebe Jisọs gwara ha gaa. ¹⁷ Mgbe ha huru ya, ha kporo isiala nye ya. Ma ufodu n'ime ha nwere obi abuo. ¹⁸ Jisọs biara ha nso, gwa ha si, "**E werela ikike niile di n'eluigwe na nke di n'elu uwa nye m.** ¹⁹ Ya mere, gaanu mee ka mba niile buru ndi na-eso ụzọ m, na-emenu ha baptizim n'aha nke Nna, na nke Okpara, na nke Mmuo Nso. ²⁰ Ziekwanu ha ka ha na-eme ihe niile m nyere unu n'iwu. Ma chetanu na m na-anonyere unu mgbe niile, ruo ogwugwu oge."

* 28:3 28:3 Ya bu, snoo

Ozioma Mak

Jon omee baptizim edozie uzọ

¹ Mmalite ozioma maka Jisọs Kraịst, Ọkpara Chineke. ² Dịka e dere ya rịi n'akwukwọ Aizaya onye amuma si, "Aga m ezipu onyeozu m n'ihu gi, onye ga-edozi uzọ gi."*

³ "Otu onye na-eti mkpu n'ozara, na-asị, 'Dozienụ uzọ maka Onyenwe anyị, meenụ ka okporouzo ya guzozie.' "†

⁴ Jon omee baptizim putara na-eme baptizim n'ozara, ma na-ekwusa baptizim nke nchehari maka mgbaghara mmehie. ⁵ Ndi mmadu si n'akuku Judia niile na ndi niile bi na Jerusalem puru jekwuru ya. Ka ha na-ekwuputa mmehie ha, o mere ha baptizim n'osimiri Jordan. ⁶ Uwe Jon yi n'ahu ya bu nke e ji aji inyinya kamel mee. O kekwarara ihe okike e ji akpukpo anu mee n'ukwu ya. Nri ya bu igurube na mmanu anu. ⁷ O kwusara si: "Onye di ike kara m na-abia n'azu m. Onye m na-erughi ihudata ala topu eriri akpukpokwu ya. ⁸ Eji m mmiri na-eme unu baptizim, ma o ga-eji Mmuo Nso mee unu baptizim."

Baptizim na onwunwa Jisos

⁹ N'oge ahụ, Jisọs sitere na Nazaret nke Galili bia n'osimiri Jordan, ebe Jon mere ya baptizim. ¹⁰ Ma mgbe o si n'ime mmiri ahụ na-aputa, o huru ka eluigwe meghere. Hukwa Mmuo Nso di ka nduru ka o ridatara bekwasị ya n'isi ya. ¹¹ Otu olu si n'eluigwe daa, "I bu Ọkpara m huru n'anya, ihe gi di m ezi mma."

¹² Ngwangwa, Mmuo Nso duuru ya baa n'ime ozara. ¹³ O nokwara n'ime ozara ahụ iri ubochi anọ, ebe ekwensu nwara ya onwunwa. Ya na umu anu ohia nokwa. Ma ndi mmuo ozi jeere ya ozi.

Mbido oru nkwsa

¹⁴ Mgbe e tinyesiri Jon n'ulo mkporo, Jisos gara na Galili, na-ekwusa ozioma Chineke. ¹⁵ O siri, "Oge ahụ eruola, alaeze Chineke di nso. Chegharianu ma kwerekwanu n'ozoma."

Okpukpo ndi na-eso uzọ ya

¹⁶ Mgbe Jisos na-aga n'akuku osimiri Galili, o huru Saimon na Andru nwanne ya, ka ha na-awunye ugbu ha n'ime mmiri n'ihu na ha bu ndi oku azu. ¹⁷ Jisos siri ha, "Bianu soro m, m ga-emekwa unu ndi oku na-akuta mmadu." ¹⁸ Ngwangwa ha hapuru ugbu azu ha ma soro ya.

¹⁹ Mgbe o gaturu n'ihu nke nta, o huru Jemis nwa Zebedi na nwanne ya bu Jon ndi no n'ime ugbo mmiri, na-ekezi ugbu azu ha. ²⁰ Ngwangwa, o kporo ha, ha hapuru nna ha Zebedi na ndi o goro oru n'ime ugbo soro ya.

Jisos chupuru mmuo ojoo

²¹ Ha gara Kapanom, mgbe ubochi izuike ruru, o bara n'ime ulo ekpere ma malite izi ha ihe. ²² Ozizi ya juru ha anya nke ukwu, n'ihu na o ziri ha ihe dika onye nwere ikike, o bughu di ka nke ndi ozizi iwu. ²³ Ma n'otu oge ahụ, otu nwoke no n'ime ulo ekpere ahụ nke mmuo na-adighi ocha bi n'ime ya, tiri mkpu n'oke olu, ²⁴ si, "Gini

* 1:2 1:2 Mal 3:1 † 1:3 1:3 Ajz 40:3

ka anyị na gị nwekorọ, gị Jisọs onye Nazaret? I biala ịla anyị n'iyi? Amaara m onye ị bu, Onye Nso nke Chineke.”

²⁵ Ma Jisọs baara ya mba si ya, **“Mechie ọnu sikwa n’ime ya pụta!”** ²⁶ Mmuo ahụ na-adighi ọcha seere ya, mee ka ahụ ya maa jijiji, o tiri mkpu n’oke olu, ma sikwa n’ime ya pụta.

²⁷ Ha niile bu ndi no n’onodu ihe iju anya ma na-ajuritara onwe ha ajuju si, “Gini bu nke a? Ozizi oheru ya na ikike! O na-enye o buladi mmuo na-adighi ọcha iwu. Ha na-erubekwara ya isi.” ²⁸ Akuko banyere ya gbasara ngwangwa ruo akuku niile nke Galili.

Jisọs agwoo otutu mmadu

²⁹ Ngwangwa ha hapuru ulo ekpere ahụ, ha na Jemis na Jon soro banye n’ulo Saimon na Andru. ³⁰ N’oge a, nne nwunye Saimon dina n’akwa ndina. Ahu oku jikwa ya. Ha mere ka o mata banyere ya. ³¹ O gakwuru ya, jide ya n’aka selite ya elu. Ahu oku ahụ hapuru ya. O malitekwara ile ha obia.

³² N’oge uhuruchi, mgbe anwu dara, ha kpotaara ya ndi niile ahụ na-esighi ike na ndi mmuo ojo bi n’ime ha. ³³ Obodo ahụ niile gbakoro n’onu uzọ. ³⁴ O gworo otutu ndi bu oria di iche iche, o chupukwara otutu mmuo ojo ma o kweghi ka mmuo ojo ndi ahụ kwuo okwu n’ihi na ha matara onye o bu.

Jisọs apuo ikpe ekpere naani ya

³⁵ N’isi ututu, mgbe ochichiri ka gbachiri, o biliri, ga ebe o ga-anoro onwe ya, naani ya. N’ebe ahụ kwa ka o no kpee ekpere. ³⁶ Saimon na ndi ya na ha no puru na-achoghari ya. ³⁷ Ma mgbe ha huru ya, ha siri ya, “Mmadu niile na-achoghari gi!”

³⁸ O zaghachiri ha si, **“Ka anyi gaanu ebe ozo, n’obodo ndi ozo di anyi gburugburu, ka m zisakwaara ha ozioma. O bu n’ihi nke a ka m ji bia.”** ³⁹ Ya mere, o puru jeharia na Galili niile na-ekwusa ozioma n’ulo ekpere ha niile, na-achupukwa mmuo ojo.

Jisọs agwoo onye ekpenta

⁴⁰ Otu onye ekpenta biakwutere ya gbuo ikpere n’ala rijo ya si, “O buru na i choro, i puru ime ka m di ọcha.”

⁴¹ Ebe o juputara n’omiko, Jisọs setipuru aka ya metu ya si, **“Achoro m, di ọcha!”**

⁴² Ngwangwa ekpenta ya hapuru ya, e mekwara ka o di ọcha.

⁴³ Mgbe ahụ, Jisọs ji ido aka na nti zilaga ya, ⁴⁴ o gwara ya si, **“Hukwa na o dighi onye obula i ga-agwa ihe a. Kama gaa gosi onye nchaja onwe gi. Chukwa aja di ka Mosis nyere n’iwu, maka ime ka i di ọcha gi, ka o buru ihe ama nye ha.”** ⁴⁵ Ma o puru malite ikosa akuko banyere ogwugwo ya ebe niile. N’ihi ya Jisọs enwekwaghị ike ibanye n’obodo, kama o gara noro n’ebe zoro ezo. Ma ndi mmadu na-abiakwutekwa ya site n’ebe niile di iche iche.

2

Jisọs agwoo onye ahụ ya kponwuru

¹ Mgbe ubochi ole na ole gafesiri, o bataghachiri na Kapanom. Ndi mmadu nuru na o loghachila. ² Igwe mmadu zukotara n’ime ulo ahụ nke mere na ohere afodughi o buladi n’onu uzọ. O kwusakwara ha ozioma. ³ Ndi ikom ufodu buteere ya otu nwoke ahụ ya kponwuru akponwu. O bu mmadu ano bu ya. ⁴ Ebe ha na-enweghi ike ibutere ya Jisọs n’ihi igwe mmadu, ha gwupuru oghere n’elu ulo ebe ahụ o no. Mgbe ha gwupusiri ya, ha budatara onye ahụ ahụ ya kponwuru akponwu n’ute o jiri dina. ⁵ Mgbe Jisọs huru okwukwe ha, o siri onye ahụ ahụ ya kponwuru akponwu, **“Nwa m nwoke, agbagharala gi mmehie gi.”**

⁶ Ma ụfọdụ ndị ozizi iwu nọduru ala n'ebe ahụ na-eche n'ime obi ha si, ⁷ "Gini mere onye a ji na-ekwulu Chineke? Onye puru igbaghara mmehie ma o bughị naanị Chineke?"

⁸ Ngwangwa Jisọs matara n'ime mmuọ ya na ha na-atule okwu a n'ime obi ha. O siri ha, "Gini mere unu ji na-eche ihe di otu a n'obi unu? ⁹ Olee nke ka mfe: o bu igwa onye a akuku ahụ ya kponwuru akponwu, 'A gbagharala gi mmehie gi niile,' ka o bu i si, 'Bilie chiru ute gi jegharịa?' ¹⁰ Ma igosi unu na Nwa nke Mmadu nwere ikike n'awa igbaghara mmehie." O siri onye ahụ akuku ahụ ya kponwuru akponwu, ¹¹ "Ana m asi gi, bilie, chiru ute gi laa n'ulo gi." ¹² O biliri, chiru ute ya puo n'ihu mmadu niile. Nke a juru ndi niile no n'ebe ahụ anya. Ha toro Chineke na-asi, "Anyi ahubeghi ihe di otu a mbu!"

Okpukpo Livayi

¹³ Emesija, Jisọs puru gaa n'akuku osimiri ahụ. Igwe mmadu biakwutere ya. O malitere izi ha ihe. ¹⁴ Mgbe o na-aga n'ihu, o huru Livayi nwa Alfios ka o nọduru ala n'ulo inakota utu. O siri ya, "Soro m," o biliri sooro ya.

¹⁵ Mgbe o na-eri nri uhuruchi n'ulo Livayi, otutu ndi ona utu na ndi mmehie soro ya na ndi na-eso uzọ ya noro ebe ahụ, n'ihu na ndi na-esoghari ya di otutu. ¹⁶ Mgbe ndi ozizi iwu nke ndi Farisii huru ya ka o so ndi mmehie na ndi ona utu na-eri nri, ha juru ndi na-eso uzọ ya si, "Gini mere o ji eso ndi mmehie na ndi ona utu na-eriko nri?"

¹⁷ Mgbe o nuru nke a, Jisọs siri ha, "Mkpa dibia adighi akpa ndi ahụ di ike, kama o bu ndi ahụ na-esighi ike. Abiaghi m ikpo ndi ezi omume kama ndi mmehie."

Ajuju banyere ibu onu

¹⁸ N'oge a, ndi na-eso uzọ Jon na ndi Farisii na-ebu onu. Ndi mmadu biara juo ya si, "Gini mere ndi na-eso uzọ Jon na ndi na-eso uzọ ndi Farisii ji ebu onu, ma ndi nke gi adighi ebu onu?"

¹⁹ Jisọs siri ha, "O kwesiri na ndi a kporo oriri olulu di na nwunye ga-ebu onu mgbe onye na-ahu nwunye oheru no n'etiti ha? Ha apughi ibu onu ogologo oge ya na ha no. ²⁰ Ma oge na-abia mgbe a ga-ewepu onye na-ahu nwunye oheru. N'ubochi ahụ ka ha ga-ebu onu.

²¹ "O dighi onye na-eji akwa oheru kwachie ebe akwa ochie siri dokaa. O buru na o mee nke a, akwa oheru ahụ ga-adokapu site na nke ochie mee ka ndoka ya di njo kari. ²² O dighi onye na-agbanye mmanya oheru na karama akpukpo ochie. O mee nke a, mmanya ahụ ga-agbawa karama akpukpo ochie ahụ, mee ka karama na mmanya laa n'iyi. Ee, a na-agbanye mmanya oheru n'ime karama akpukpo oheru."

Onyenwe ubochi izuike

²³ Otu ubochi izuike, ya na ndi na-eso uzọ ya na-agafe n'ubi a kuru oka. Di ka ha na-agafe, ndi na-eso uzọ ya malitere igho ufodu ogbe oka n'ime oka ndi ahụ. ²⁴ Ndi Farisii siri ya, "Lee, gini mere ha ji na-eme ihe megidere iwu n'ubochi izuike."

²⁵ Ma o siri ha, "Unu agutaghi ihe Devid na ndi so ya mere mgbe aguu guru ha? ²⁶ N'oge Abiata bu onyeisi nchujaja, o banyere n'ulo Chineke taa achicha e chere n'ihu ya, nke ziri ezi na o bu naanị ndi nchujaja kwesiri ita ya. O nyetukwara ndi ya na ha so."

²⁷ Mgbe ahụ, o gwakwara ha si, "E mere ubochi izuike maka mmadu, emeghi mmadu maka ubochi izuike." ²⁸ Ya mere, Nwa nke Mmadu bu Onyenwe o buladi ubochi izuike.

3

Ogwugwo onye aka ya kponwuru

¹ N'oge ọzọ, ọ banyere n'ụlọ ekpere, otu nwoke aka ya kponwuru akponwu nokwa n'ebe ahụ. ² Ụfọdu ha nọ na-achọ ụzọ ha ga-esi boo ya ebubo, ya mere ha lekwasiri ya anya ihu ma ọ ga-agwo ya ọria n'ubochi izuike. ³ Ma ọ gwara nwoke ahụ aka ya kponwuru akponwu si, **"Bilie guzoro n'etiti ebe a."**

⁴ Mgbe ahụ ọ juru ha si, **"Olee nke ziri ezi n'iwu ime n'ubochi izuike: ọ bu ime ezi ihe ka ọ bu ime ihe ojoo, izoputa ndu ka ọ bu ila ndu n'iyi?"** Ma ha gbachiri nkiti.

⁵ O lere ha anya n'iwu, o wutere ya n'ihu na obi ha kporo nku. Ọ siri nwoke ahụ, **"Setipu aka gi."** O setipuru aka ya, aka ya dizikwara nke oma. ⁶ Ngwangwa, ndi Farisii sitere n'ebe ahụ puo n'iwu. Gaa soro ndi otu Herod gbaa izu otu ha ga-esi laa ya n'iyi.

Igwe mmadu esoro Jisos

⁷ Ma Jisos na ndi na-eso uzo ya sitere n'ebe ahụ puo gaa ndu n'akuku osimiri. Igwe mmadu ndi sitere na Galili sooro ya. ⁸ Mgbe ha nuru ihe niile ọ na-eme, otutu mmadu biakwutere ya site na Judia, na Jerusalem, na Idumia na obodo ndi di n'ofe Jodan, na gburugburu Taja na Saidon. ⁹ N'ihu idi ukwu nke igwe mmadu ahụ, ọ gwara ndi na-eso uzo ya ka ha debere ya ugbo mmiri nta nso ka ọ banye, iji gbochie igwe mmadu ahụ ikpagbu ya. ¹⁰ N'ihu na ọ gwoola otutu ndi ọria, nke mere na ndi bu ọria di iche iche na-agbalisi ike imetu ya aka. ¹¹ Mgbe obula kwa ndi mmuo na-adighi ocha bi n'ime ha huru ya, ha na-ada n'ala n'ihu ya na-eti mkpu na-asị, "I bu Okpara Chineke!" ¹² Ma ọ na-enyesi ha iwu ike ka ha hapu ikowa onye ọ bu.

Jisos horo ndi ozi iri na abuo

¹³ Ọ rigooro n'elu ugwu ma kporo ndi ọ choro nye onwe ya. Ha biakwutekwara ya. ¹⁴ Ọ hoputara mmadu iri na abuo ndi ya na ha ga-anọ, mee ha ndi ozi. Ndi ọ ga-ezipu ikwusa ozioma, ¹⁵ nakwa ndi ga-enwe ikike ichupu mmuo ojoo.

¹⁶ Ndi a bu mmadu iri na abuo ndi ọ hoputara.

Saimon (onye ọ kporo Pita).

¹⁷ Jemis nwa Zebedi na Jon nwanne ya (ndi ọ gughariri aha *Boanajis*, nke putara "umu egbe eluigwe"),

¹⁸ Andru,
 Filip,
 Batalomi,
 Matiu,
 Tomos,
 Jemis nwa Alfios,
 Tadios,

Saimon onye a na-akpo Zilot,

¹⁹ na Judas Iskariot, onye raara ya nye.

Ebubo ndi ezinaulo Jisos na ndi nkuzi boro ya

²⁰ Emesia, ọ lotara n'ulo, ma igwe mmadu gbakotakwara ozo nke mere na ha enweghi ohere iri nri. ²¹ Mgbe ndi ikwu ya nuru nke a, ha biara gbalia idulata ya n'ulo ha, n'ihu na ndi mmadu na-asị, "Isi adighi ya mma."

²² Ma ndi ozizi iwu si Jerusalem bia siri, "Mmuo Belzebub bi n'ime ya! Ọ bukwa n'ike onyeisi ndi mmuo ojoo ka o ji achupu mmuo ojoo."

²³ Ma ọ kporo ha jiri ilu gwa ha okwu si, **"Ekwensu ọ puru ichupu ekwensu? ²⁴ Ọ buru na alaeze ekewa megide onwe ya alaeze ahụ apughi iguzo. ²⁵ Ọ buru na ezinaulo ekewa megide onwe ya, ezinaulo ahụ apughi iguzo. ²⁶ Ọ burukwa na ekwensu ebilie megide onwe ya si otu a nwee nkewa, o nweghi ike iguzo; kama ogwugwu oge ya**

abiala nso. ²⁷ N'ezie, o dighi onye nwere ike ibanye n'ulo nwoke di ike kwakoro ngwongwo ya niile, ma o bughị ụzọ kee nwoke ahụ siri ike agbu. Mgbe ahụ o ga-enwe ike ibanye n'ulo ya, zukoro ngwongwo ya niile. ²⁸ N'ezie agwa m unu, na a ga-agbaghara umu mmadu mmehie na nkwulu niile nke ha kwuru. ²⁹ Ma onye obula ga-ekwulu Mmuo Nso, enweghi ike igbaghara ya. O bu onye ikpe mmehie ebighi ebi mara."

³⁰ O kwuru nke a n'ihi na ha na-asị, "Mmuo na-adighi ocha bi n'ime ya."

Nne na umunne Jisos

³¹ Mgbe ahụ, nne ya na umunne ya ndi nwoke biara, guzoro n'ezi. Ha ziri ozi ka a kpoọ ya. ³² Igwe mmadu gbara ya gburugburu mgbe ahụ gwara ya si, "Lee, nne gi na umunne gi ndi nwoke na ndi nwanyi guzo n'ezi. Ha choro ihu gi."

³³ O zara si, "Onye bu nne m, ndi ole bukwa umunne m ndi nwoke?"

³⁴ Mgbe ahụ, o lere ndi no ya gburugburu anya ma si, "Ndi a bu nne m, na umunne m ndi nwoke! ³⁵ Onye obula na-eme uche Chineke bu nwanne m nwoke, na nwanne m nwanyi, na nne m."

4

Ilu banyere ogha mkpuru

¹ N'oge ozo, o malitere izi ihe n'akuku osimiri. Igwe mmadu di ukwu gbara ya gburugburu, nke mere na o banyere n'ime ugbo nodu ala n'ime ya n'elu mmiri ahụ, ma igwe mmadu ahụ nokwa n'akuku osimiri ahụ. ² O bidoro i kuziri ha otutu ihe n'ilu, ma n'ozizi ya, o siri ha, ³ "Geenu nti! Otu onye oru ubi puru gaa iku mkpuru ya. ⁴ Mgbe o na-agma mkpuru, ufodu mkpuru dara n'akuku uzọ, umu nnunu biara tuturja ha. ⁵ Ufodu mkpuru dara n'ala nkume, ebe aja ntakiri di. Ha puputara ngwangwa n'ihi na ala di n'ebe ahụ emighi emi. ⁶ Ma mgbe anwu wara, o chagburu ha, ha kponwu n'ihi na ha enweghi mborogwu. ⁷ Mkpuru ndi ozo dara n'etiti ogwu; ogwu ahụ tolitere kpagbuo ha. Ha amikwaghi mkpuru. ⁸ Mkpuru ndi ozo nke dara n'ezi ala, puru, tolite, ma mia mkpuru na mmuba iri ato, iri isii, o buladi otu nari."

⁹ O siri ha, "Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru."

¹⁰ Ma mgbe o no naani ya, ndi ozi iri na abuo ahụ na ndi ozo no ya gburugburu juru ya ajuju banyere ilu ahụ. ¹¹ O gwara ha si, "Enyela unu ihe omimi nke alaeze Chineke. Ma ndi no n'ezi, a na-agwa ha ihe niile n'ilu, ¹² nke mere na,

"Ha ga na-ele anya, hukwa, ma ha agaghi ahụ ihe obula,
ha ga na-anu, nukwa, ma ha agaghi aghota ihe obula,
ma o bughị ya, ha nwere ike chigharia buru ndi a gbaghaara."*

¹³ Mgbe ahụ, o juru ha si, "O bu na unu aghotaghi ilu a? Unu ga-esikwa ana aghota ilu ndi ozo? ¹⁴ Ogha mkpuru ahụ na-agma okwu Chineke. ¹⁵ Mmadu ufodu di ka mkpuru ndi ahụ dara n'akuku uzọ, ebe a kuru okwu ahụ. Ngwangwa ha nuru ya, ekwensu na-abia napu ha okwu ahụ nke a kuru n'ime ha. ¹⁶ Ndi ozo di ka mkpuru a kuru n'ala nkume. Ha nuru okwu ahụ, were onu nabata ya n'otu mgbe ahụ. ¹⁷ Ma ebe ha na-enweghi mborogwu n'ime ha, ha na-anọ nwa oge nta. Mgbe nsogbu maobu mkpagbu biara n'ihi okwu ahụ, ngwangwa ha na-adachapu.† ¹⁸ Ndi nke ozokwa, di ka mkpuru dara n'etiti ogwu, nuru okwu ahụ; ¹⁹ ma nchekasi nke ndu a,‡ na nghogbu nke akunuba, na oke ochicho, nakwa ihe ndi ozo na-abata, kpagbuo okwu ahụ, mee ka o ghara imi mkpuru. ²⁰ Ndi ozo, di ka mkpuru a kuru n'ezi ala, nuru okwu ahụ, nabata ya ma mia mkpuru di iri ato, iri isii, maobu otu nari."

* 4:12 4:12 Aiz 6:9,10 † 4:17 4:17 Maobu, daa mba ‡ 4:19 4:19 Oge a nke anyi no n'ime ya

Iheokwu di n'elu tebul

²¹ O siri ha, "A na-ebute oriṅna ka e jiri efere kpuchie ya maobu donye ya n'okpuru akwa ndina? O bughi ka a dōba ya n'elu ihe idōba iheokwu?" § ²² N'ih na ihe niile e zoro ezo ga-aputa ihe ma ihe niile e kpuchiri ekpuchi ka a ga-emesia kpughee. ²³ Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru."

²⁴ O siri ha, "Kpacharanu anya ihe unu na-anu. O bukwa ihe unu ji tuoro ndi ozo ka a ga-eji tuoro unu, maobu kara. ²⁵ Onye nwere ihe ka a ga-enye kara; onye na-enweghi, o buladi nke o nwere ka a ga-anapu ya."

Ilu banyere otu mkpuru si eto

²⁶ O sikwara, "Alaeze Chineke yiri ihe di otu a. O dika mgbe otu onye ghara mkpuru n'ala ubi. ²⁷ Ehihie na abali, ma o no n'ura ma o tetara, mkpuru ahụ na-epupute na-etokwa, ma o maghi ka o si na-eme. ²⁸ Ala ahụ n'onwe ya na-eme ka mkpuru ahụ puo. O na-epupute na mbu, too oko, emesia isi oka, n'ikpeazu o mikwara mkpuru kara aka n'oko ya. ²⁹ Mgbe oka ahụ chara igho ya, o na-eji mma iwe ihe ubi ya bia gbutuo oka ahụ, ghorokwa ogbe oka laa, n'ih na oge iwe ihe n'ubi eruola."

Ilu banyere mkpuru Mostaadi

³⁰ Ozokwa, o siri, "Gini ozo ka anyi puru isi na alaeze Chineke yiri? Udi ilu di anaa ka anyi ga-eji kowaa ya? ³¹ O di ka mkpuru mostaadi, nke bu mkpuru dikarisiri nta nke a na-aku n'ala. ³² Ma mgbe a kuru ya, o na-eto bukara ihe niile a kuru n'ubi, o na-enwe alaka di ukwu nke bu na umu anu ufe nke eluigwe na-ezukwa ike n'okpuru ya."

³³ O jiri otutu ilu yiri ndi a gwa ha okwu di ka ha puru ighota. ³⁴ O nweghi oge obula o gwara ha okwu hapu iji ilu. Ma ya na ndi na-eso uzọ ya naani nodu, o na-akowara ha ihe niile.

Jisos emee ka ifufe kwusi

³⁵ N'ubochi ahụ n'oge uhuruchi, o gwara ndi na-eso uzọ ya si, "Ka anyi gafee n'ofe nke ozo." ³⁶ Ha hapuru igwe mmadu ahụ ma kporo ya, otu o di, ya na ha banyere n'ime ugbo. Ugbo ndi ozo dikwa na-eso ya. ³⁷ Oke ifufe di ike bidoro ife, ebili mmiri na-awubakwa n'ugbo ahụ ruo na ugbo ha foduru ntakiri ka mmiri mie ya. ³⁸ Ma Jisos no n'azu azu ugbo ahụ na-arahu ura n'elu ohiri isi. Ndi na-eso uzọ ya kpote ya si ya, "Onye ozizi, o metughi gi n'obi na anyi n'ala n'iyi?"

³⁹ O biliri oto, baara ifufe ahụ mba sikwa osimiri ahụ, "Kwusi! Dere jii!" Ifufe ahụ kwusiri, ebe niile dajuru deere jii.

⁴⁰ O siri ndi na-eso uzọ ya, "Gini mere unu ji atu oke egwu? O bu na unu enwebeghi okwukwe?"

⁴¹ Ha niile turu egwu, jurita onwe ha si, "Onye bu onye a? O buladi ifufe na ebili mmiri na-erubere ya isi!"

5

Jisos agwo nwoke mmuo ojoo bi n'ime ya

¹ Ha gafere n'ofe ozo nke osimiri ahụ n'akuku obodo Gerazin.* ² Mgbe Jisos sitere n'ugbo ahụ puta, otu nwoke mmuo na-adighi ocha si n'ebe a na-eli ozu bia zute ya. ³ Nwoke a bi n'etiti ili ndi ahụ. O dikwaghi onye obula puru ike ya agbu, o buladi iji eriri igwe kee ya. ⁴ N'ih na e keela ya agbu ukwu n'aka otutu oge ma o dobisiri eriri igwe ndi ahụ, gbajisiekwa mkporo igwe di ya n'ukwu. O dikwaghi onye nwere ike

§ 4:21 4:21 Maobu, ihe idoba oriṅna * 5:1 5:1 N'akwukwo ochie ufodu, i nwere ike hu Gadarin.

ijideli ya. ⁵ Ọ na-agaghari n'etiti ili ahụ ehihie na abali na n'ugwu di ya gburugburu, na-eti mkpu, na-eji nkume di nkọ na-egbukasi onwe ya ahụ.

⁶ Mgbe o sitere n'ebe di anya hu Jisosh, o gbaara oso gaa gbuo ikpere n'ihu ya. ⁷ O tiri mkpu n'oke olu si, "Gini ka mu na gi nwekoru, Jisosh, Okpara Chineke Onye kachasi ihe niile elu? Eji m aha Chineke na-ariso gi, biko, atala m ahuhu." ⁸ N'ihu na o nyela ya iwu si, "Si n'ime nwoke a puta, gi mmuo na-adighi ocha!"

⁹ Mgbe ahụ Jisosh juru ya si, "Gini bu aha gi?"

Mmuo ojoo ahụ zaghachiri ya si, "Aha m bu Lijon,† n'ihu na anyi di otutu." ¹⁰ Ma o riosiri ya ariso ike ka o ghara ichupu ha site n'obodo ahụ.

¹¹ Igwe ezi no nso n'ebe ahụ na-akpa nri, na ndida ugwu di n'ebe ahụ. ¹² Mmuo ojoo ndi a risoro ya si, "Biko ziga anyi n'etiti igwe ezi ndi a, ma hapu anyi ka anyi banye n'ime ha." ¹³ O hapuru ha; mmuo ndi ahụ na-adighi ocha putara baa n'ime igwe ezi ndi ahụ. Igwe ezi ahụ niile, onuogugu ha ruru puku abuo, gbaara oso site na mkputamkpu ala onu mmiri dakpuo n'ime osimiri ebe mmiri riri ha niile.

¹⁴ Ndi na-elekota igwe ezi ahụ gbaara oso laa, kosaa ihe mere n'ime obodo nakwa n'ala ahụ niile. N'ihu nke a, otutu mmadu putara ilere ihe mere. ¹⁵ Ha biakwutere Jisosh, hu nwoke ahụ nke igwe mmuo ojoo bibu n'ime ya. O yi uwe, nodu ala, burukwa onye uche ya zuruoke; egwu jidere ha. ¹⁶ Ndi huru ihe mere koru ihe niile mere nwoke ahụ mmuo ojoo bibu n'ime ya. Ha kokwaara ihe mere igwe ezi ndi ahụ. ¹⁷ Mgbe ahụ, ha bidoro iri Jisosh ka o puora ha n'akuku ala ha.

¹⁸ Di ka o na-achio banye n'ime ugbu, nwoke ahụ mmuo ojoo ndi ahụ bibu n'ime ya risoro ya ka o soro ha. ¹⁹ Ma Jisosh ekweghi, kama o siru ya, "Laa n'ulo, lakwuru ndi enyi gi, koru ha ihe oma Onyenwe anyi meere gi, na otu o si meere gi ebere."

²⁰ Ya mere, o si n'ebe ahụ puo, malitekwa ikosa n'ime mpaghara Dekapolis ihe oma Jisosh meere ya. Ihe a juru mmadu niile anya.

Ada Jairos na nwanyi nwere okwukwe

²¹ Mgbe Jisosh jiri ugbu mmiri gafee n'akuku nke ozo, otutu igwe mmadu zukoro gbaa ya gburugburu mgbe o no n'akuku osimiri. ²² Ma otu n'ime ndisi ulo ekpere nke aha ya bu Jairos biara, mgbe o huru ya, o dara n'ala n'ukwu ya, ²³ risie ya ariso ike si, "Ada m nwanyi nke nta no nonu onwu ugbo a. Biko, bia ka i bikwasu ya aka gi ka agwo ya, ka o dikwa ndu." ²⁴ Ya mere, Jisosh soro ya gawa.

Oke igwe mmadu sokwa ya na-akpagbu ya. ²⁵ Ma otu nwanyi nokwa n'ebe ahụ, onye nori na-aria oru obara afo iri na abuo. ²⁶ O taala ahuhu di ukwu n'aka ndi dibia, mefukwaa ihe niile o nwere. Ma kama oru ya idi mma, o na-aga n'ihu idi njo. ²⁷ Ebe o nuru akuko banyere Jisosh, o sooro igwe mmadu ndi ahụ, sitere n'azu metu uwe ya aka. ²⁸ N'ihu na o kwolari n'ime obi ya si, "O buru nno na m enwe ike metu naani uwe ya aka, a ga-agwokwa m." ²⁹ Ngwangwa oru obara ya kwusiri. O matakwa n'ime onwe ya na ya enwerela onwe ya site n'oru ya.

³⁰ N'otu oge ahụ Jisosh matara na ike esitela ya n'ahu puo. O tughariri gburugburu n'etiti igwe mmadu ahụ juo si, "Onye meturu uwe m aka?"

³¹ Ndi na-eso uzo ya siru, "Lee otutu igwe mmadu gbara gi gburugburu, i sikwa ana na-aju, 'Onye meturu uwe m aka?'"

³² Ma Jisosh gara n'ihu na-ele anya gburugburu ihu onye mere ya. ³³ Ma nwanyi ahụ, ebe o matara ihe mere n'ahu ya, biara n'egwu n'ima jijiji daa n'ukwu ya, gwa ya eziokwu niile. ³⁴ O siru ya, "Ada m nwanyi, okwukwe gi agwola gi. Laa n'udo nwerekwa onwe gi site n'oru gi."

³⁵ Mgbe o ka no na-ekwu okwu, ufo ndi mmadu sitere n'ulo onyeisi ulo ekpere biara si, "Ada gi nwanyi anwola, olee ihe mere i ji esogbu onye ozizi a ozo?"

† 5:9 5:9 Nke a bu site na puku ato ruo puku isii nonuogugu.

³⁶ Ma ka ọ n'uru ihe ha kwuru, Jisọs gwara onyeisi ụlọ ekpere ahụ si ya, **“Atula egwu, naanị kwere.”**

³⁷ O kweghi ka onye obula ozọ soro ya ma ọ bughị Pita, na Jemis na Jon nwanne Jemis. ³⁸ Mgbe ha biarutere n'ụlọ onyendu ụlọ ekpere ahụ, ọ n'uru ụzụ hukwa otutu mmadu ka ha no na-akwa akwa na-etikwa mkpu akwa. ³⁹ Mgbe ọ batara, ọ sihi ha, **“Gini mere unu ji na-akwa akwa na-etikwa mkpu akwa? Nwatakiri a anwughi anwu, ọ na-arahu ura!”** ⁴⁰ Ma ha chiri ya ochi.

Mgbe ọ chupusiri ha niile n'ezị, ọ kporo nne na nna nwantakiri ahụ, na ndi ya na ha so, banye n'ime ụlọ ebe nwantakiri ahụ dina. ⁴¹ O jidere ya n'aka si ya, **“Talita koun!”** (nke putara, **“Nwa agboghọ nta, asi m gi bilie!”**). ⁴² Otu mgbe ahụ nwaagboghọ nta ahụ biliri otọ bido ijeghari (ọ gbara afo iri na abuo). Nke a juru ha niile anya nke ukwu. ⁴³ Ma ọ dosiri ha aka na nti ike, ka ha ghara igwa onye obula ihe mere. Ọ sihi ha, “Nyenu ya nri ka o rie.”

6

Onye amuma na-enweghi ugwu

¹ Ọ sitere n'ebe ahụ puo laghachi n'obodo nke a muru ya. Ndi na-eso uzọ ya sooro ya gaa. ² N'ubochi izuike, ọ banyere n'ụlọ ekpere bido izi ihe. Ozizi ya juru otutu ndi gere ya nti anya.

Ha kwuru si, “Ebee ka nwoke si muta ihe ndi a niile? Gini kwa bu amamihe nke a e nyere ya? Lekwa oru ebube nke a ọ ruru? ³ Onye a ọ bughị onye kapinta* ahụ? Ọ bughị nwa Meri, burukwa nwanne Jemis, Josef,† Judas na Saimon? Umunne ya ndi inyom ha esoghi anyi noro n'ebe a?” Iwe were ha n'ebe ọ no.

⁴ Ma Jisọs zara ha si, **“Onye amuma adighi enwe nsopuru obula n'obodo a muru ya, na n'etiti ndi ikwu ya na n'ezinaulo o siri puta.”** ⁵ Ọ rughi oru ebube obula n'ebe ahụ. Ihe o mere bu naanị ibikwasị mmadu ole na ole ahụ na-esighi ike aka n'isi gwọ ha. ⁶ Enweghi okwukwe ha juru ya anya.

Nzipu ndi ozi iri na abuo

O jegharikwara n'obodo nta niile gburugburu na-ezi ihe. ⁷ Ọ kporo mmadu iri na abuo ahụ na-eso ya, nye ha ikike zipu ha, abuo abuo. O nyere ha ikike ichupu mmuo na-adighi ocha.

⁸ Ndi a bu iwu o nyere: **“Unu ewerekwala ihe obula maka njem a, karikwa mkpanaka. Unu ewela achicha, maobu akpa, unu etinyela ego obula n'ime belit unu. ⁹ Yirinu akpukpoukwu unu, unu eyikwala kariya otu uwe. ¹⁰ Mgbe obula unu banyere n'ulo obula, nogidenu n'ebe ahụ ruo mgbe unu hapuru obodo ahụ. ¹¹ Ma ọ buru na obodo obula anabataghi unu maobu egeghi unu nti, kuchapunu aja di n'ukwu unu mgbe unu na-apu, ka ọ buru ihe ama megide ha.”**

¹² Ha puru kwusara ndi mmadu ka ha chegharia. ¹³ Ha chupuru otutu mmuo ojoo, teekwa otutu ndi ahụ na-esighi ike mmanu, gwọ ha.

Onwu Jon omee baptizim

¹⁴ Eze Herod nuru akuko banyere ya, n'ihi na aha Jisọs aghola okwu a kpu n'onu. Ufodu na-asi, na ọ bu “Jon omee baptizim; na e meela ka o site na ndi nwuru anwu bilie. Ọ bukwa nke a mere ka ike oru ebube ji di n'ime ya.”

¹⁵ Ndi ozọ na-asi, “Ọ bu Ilaija.”

Ma ndi ozokwa kwuru na ọ bu onye amuma di ka otu n'ime ndi amuma mgbe ochie.

* 6:3 6:3 Onye okpo ntu maobu onye nka † 6:3 6:3 N'ime ufodu akwukwo nsọ i ga-ahụ Joses.

¹⁶ Ma mgbe Herod nuru nke a, o siri, "Jon onye ahụ m bipuru isi, emeela ka o site n'onwu bilie!"

¹⁷ N'ihia na Herod n'onwe ya nyereru iwu ka e jide Jon kee ya agbu tuba ya n'ulo mkporo. O mere nke a n'ihia Herodias buru nwunye Filip nwanne ya, onye o kporo dika nwunye ya. ¹⁸ N'ihia na Jon gwara Herod si, "O bughu ihe ziri ezi n'iwu ka i kporo nwunye nwanne gi nwoke." ¹⁹ N'ihia ya Herodias bu iro n'obi megide Jon na-achokwa uzọ igbu ya, mana o pughi ime nke a, ²⁰ n'ihia na Herod na-atu egwu ma na-ehekwa Jon, ebe o maara na o bu onye ezi omume na onye di nsọ. Mgbe o nuru okwu ya, o nweghi udo n'obi ma ige ya nti na-amasi ya.

²¹ N'ikpeazu, ohere biara mgbe Herod kporo oriri n'ubochi ncheta omumu ya nye ndi okwa ha di elu n'okpuru ochichi ya, ndisi ndi ochiagha na ndi bu ndi ndu n'obodo Galili. ²² Mgbe ada Herodias biara tee egwu, obi toro Herod na ndi niile o kporo oriri utu.

Eze gwara nwaagboghọ ahụ si, "Riọ m ihe obula i chorọ aga m enyekwa gi ya." ²³ O kwere ya nkwa nuokwa iyi si, "Ihe obula i rioro m aga m enye gi, o buladi okara alaeze m."

²⁴ O jekwuru nne ya juo ya si, "Gini ka m ga-ario?"

O zara ya si, "Isi Jon ome baptizim."

²⁵ Ngwangwa, o biakwutere eze rio ya si, "Achoro m ka i nye m, ugbu a, n'ime efere, isi Jon ome baptizim."

²⁶ O wutere eze nke ukwu, ma n'ihia iyi o nuru, na n'ihia ndi o kporo oriri, o choghi iju inye ya ihe o rioro ya. ²⁷ Ngwangwa o zipuru onye agha na-eche nche nye ya iwu ka o gaa bute isi Jon. O gara, bipu isi Jon n'ulo mkporo, ²⁸ tinye isi ahụ n'ime efere butere nwaagboghọ ahụ onye nara ya bunye nne ya. ²⁹ Mgbe ndi na-eso uzọ ya nuru nke a, ha biara buru ozu ya gaa lie.

Jisos enye puku mmadu ise nri

³⁰ Ndi ozi Jisos gbara ya gburugburu kororo ya ihe niile ha mere, na ihe niile ha kuziri. ³¹ N'oge ahụ, n'ihia na otutu ndi mmadu na-abia na-apukwa nke mere na ha enweghi ohere iri nri, o siri ha, "**Soronu m, unu niile, ka anyi ga ebe di juu, zuo ike nwa oge nta.**"

³² Ya mere ha puru baa n'ime ugbo mmiri gaa n'ebe ha ga-anoduru naani onwe ha. ³³ Ma otutu mmadu ndi huru ha mgbe ha na-apu matara ha, sitekwara n'obodo niile di ebe ahụ gburugburu gbara oso gbaruo ebe ahụ tupu ya na ndi na-eso uzọ ya abiaruo. ³⁴ Mgbe o sitere n'ugbo mmiri ridata, o huru oke igwe mmadu a ka ha zukoro. O nwere omiiko n'ebe ha no, n'ihia na ha di ka aturu na-enweghi onye na-azu ha. O malitekwara izi ha otutu ihe.

³⁵ N'oge a, ochichiri ebidola igba, n'ihia ya, ndi na-eso uzọ ya biara gwa ya, "Ebe a bu ozara, chi ejiekwala. ³⁶ Zilaga ndi a, ka ha gaa n'obodo nta ndi di gburugburu ebe a, zutara onwe ha ihe ha ga-eri."

³⁷ Ma o zara si ha, "**Nyenu ha ihe ha ga-eri.**"

Ha siri ya, "Anyi ga-eje izuta ogbe achicha nke nari denari abuo, iji nye ha ka ha rie?"

³⁸ Ma o juru ha si, "**Ogbe achicha ole ka unu nwere? Gaanu choputa.**"

Mgbe ha choputasiri, ha siri, "Ogbe achicha ise na azu abuo."

³⁹ Mgbe ahụ o nyere ha iwu ka ha mee igwe mmadu ahụ ka ha nodu ala n'otu n'otu n'elu ahijia ndu. ⁴⁰ Ya mere, ha noduru ala, iri mmadu ise n'otu ebe, nari mmadu n'ebe ozo. ⁴¹ O naara ogbe achicha ise na azu abuo ndi ahụ, welie anya ya elu, nye ekele. O nyawara achicha ahụ nye ya ndi na-eso uzọ ya ka ha kee ndi mmadu ahụ.

‡ 6:37 6:37 Otu denari bu ihe a na-akwu di ka ugwo oru otu ubochi.

Otu aka ahụkwa ọ nyawakwara azụ abụọ ahụ nyekwa ha niile. ⁴² Ha niile riri rijuo afọ. ⁴³ Ha tụtụkọtara iberibe achicha na azụ tụtụjuo nkata iri na abụọ. ⁴⁴ Onụogugụ ndị nwoke riri ogbe achicha ahụ dị puku mmadụ ise.

Jisọs agaa ije n'elu mmiri

⁴⁵ Ngwangwa, o mere ka ndị na-eso ụzọ ya banye n'ugbo mmiri buru ya ụzọ gafee n'ofe nke ọzọ nke osimiri Betsaida, ebe ya onwe ya nọdurụ izilaga igwe mmadụ ahụ.

⁴⁶ Mgbe ndị a niile lachara, ọ rigooro n'elu ugwu ikpe ekpere.

⁴⁷ Mgbe uhuruchi bịa, ugbo mmiri ahụ nọ n'etiti osimiri, ma naanị ya onwe ya nọ n'elu ala. ⁴⁸ Mgbe ọ huru na ha nọ na nsogbu n'ihị na ikuku na-emegide ha, n'ihe dị ka elekere atọ nke ututu, o bido ịga ije n'elu mmiri ịbịakwute ha, ma o mere dị ka ọ chorọ ịgafe ha. ⁴⁹ Ma mgbe ha huru ya ka ọ na-aga ije n'elu osimiri, ha chere na ọ bụ mmụọ, tie mkpu akwa. ⁵⁰ N'ihị na ha niile huru ya, oke ụjọ tükwara ha.

Na-atufughị oge, ọ gwara ha si, **"Nweenụ obi ike! Ọ bụ m. Unu atụla egwu."**

⁵¹ Emesịa, ọ rịgokwuru ha n'ime ugbo mmiri ahụ, otu mgbe ahụ ikuku ahụ dara juu. Ihe ndị a jukwara ha anya nke ukwu. ⁵² Obi ha mechiri emechi n'ihị na ha aghotaghị ihe banyere ọrụ ebube ogbe achicha ndị ahụ.

Ogwugwo ọjia na Genesaret

⁵³ Mgbe ha gafere n'ofe nke ọzọ, ha rutere n'ala Genesaret ebe ha kedoro ugbo ha.

⁵⁴ Ma ngwangwa ha putara n'ugbo, ndị nọ n'ebe ahụ matara onye ọ bụ. ⁵⁵ Ha gbaara ọsọ gaa n'obodo nta niile dị ebe ahụ gburugburu butere ya ndị ọjia n'ute ebe ọbula ha nuru na ọ nọ. ⁵⁶ Ebe ọbula ọ bara, n'obodo ukwu maọbụ na obodo nta, maọbụ n'ubi, ndị mmadụ na-ebute ndị ọjia nibe ha n'ahia. Ha rịorọ ya ka o kwere ka ha metụ ọ buladi onunụ uwe ya aka; ndị niile meturu ya aka nwetara ogwugwo.

7

Ihe dị ọcha na ihe na-adighi ọcha

¹ Mgbe ndị Farisii na ụfọdu ndị ozizi iwu sitere Jerusalem bịa gbara ya gburugburu, ² ha huru na ụfọdu ndị na-eso ụzọ ya ji aka na-adighi ọcha, ya bụ aka a na-akwoghị akwo, na-eri nri. ³ Ndị Farisii na ndị Juu niile adighi eri nri ma ọ buru na ha akwoghị aka, n'ihị na ha na-ejigidesi aka ike n'ozizi na omenaala nke ndị okenye. ⁴ Mgbe ọbula ha si n'ahia lota, ha adighi eri nri ma ọ bughị ma ha sachara onwe ha. Ha na-edebekwa otutu omenaala ndị ọzọ dị ka isacha iko, na ite mmiri na ketulu.*

⁵ Ya mere ndị Farisii na ndị ozizi iwu juru ya si, "Gini mere ndị na-eso ụzọ gi adighi ebi n'usoro omenaala ndị okenye. Karịa iji aka na-adighi ọcha rie nri ha?"

⁶ Ọ sirị ha, **"Amuma ahụ Aizaya buru banyere unu ndị ihu abụọ bụ eziokwu; dị ka e dere ya si,**

**"Ndị a ji egbugbere onụ ha na-asopuru m,
ma obi ha dị anya n'ebe m nọ.**

⁷ **Ofufe ha na-efe m bụ ihe efu,
ozizi ha bukwa ihe mmadụ nyere n'iwu.'**†

⁸ **Unu atufuola iwu Chineke ma jidesiekwaa aka ike n'omenaala nke mmadụ."**

⁹ Ma ọ gwakwara ha si, "Unu nwere ụzọ dị mma n'anya unu nke unu ji wezuga iwu Chineke ma were omenaala unu dochie n'onodu ya. ¹⁰ N'ihị na Mosis sirị, 'Sopuru nne gi na nna gi,'‡na, 'onye ọbula kwujoro nne maọbụ nna ya ka e gbuo ya.'§ ¹¹ Ma unu na-asị, na ọ buru na mmadụ asị nne ya maọbụ nna ya, 'Ihe ọbula bụ nke ị gara erite n'aka m bụ kọban,' (nke putara onyinye diri Chineke).* ¹² N'uzo dị otu a, unu

* **7:4** 7:4 N'ime ụfọdu akwukwo mgbe ochie ị ga-ahuta ma ihe ndina. † **7:7** 7:7 Aiz 29:13 ‡ **7:10** 7:10 Opu 20:12; Dit 5:16 § **7:10** 7:10 Opu 21:17; Lev 20:9 * **7:11** 7:11 Nke a adighi n'iwu Chineke nyere.

na-akwagide ndị mmadụ ka ha hapụ inyere nne na nna ha aka. ¹³ N'uzọ dị otu a, unu na-eme okwu Chineke ka ọ buru ihe efu, site n'omenaala unu nke unu nyefere n'aka ndị ọzọ. Ọ dịkwa otutu ihe ndị ọzọ dị ka nke a unu na-eme."

¹⁴ Ọzọkwa, ọ kporo igwe mmadụ ahụ si ha, "Geenu m ntị onye ọbụla, ma ghotakwanu nke a. ¹⁵ Ọ dighi ihe ọbụla banyere n'ime mmadụ puru ịmeru mmadụ, kama ihe na-emeru mmadụ bu ihe ahụ na-esite n'ime ya na-aputa." ¹⁶ Onye ọbụla nwere ntị inu ihe, ya nuru.†

¹⁷ Mgbe ọ hapuru igwe ndị mmadụ ahụ banye n'ime ulọ, ndị na-eso ụzọ ya juru ya maka ilu a. ¹⁸ Ọ siri ha, "Unu ọ ka di ka ndị na-enweghi nghota? Ọ bu unu aghotaghi na ihe ọbụla banyere n'ime mmadụ apughi ịmeru ya. ¹⁹ N'ihu na ihe di otu a anaghi abanye n'obi ha, kama ọ na-abanye n'ime afo ha, si n'ebe ahụ a nyuru ya n'ulo nsi." (Site n'ikwu otu a, o mere ka ihe oriri niile di ocha.)

²⁰ Ọ sịkwara, "Ọ bu ihe sitere n'ime mmadụ puta na-emeru ya. ²¹ N'ihu na ọ bu n'ime obi mmadụ ka echiche ojoo niile si aputa, ya na ikwa iko niile di iche iche, izu ohi, igbu mmadụ, ²² ikwa iko nke ndi nwere di na nwunye, ochicho idotara onwe gi ihe ndi ozo nwere, ekworo, aghughu niile, adighi ocha niile, inwe anya ufu n'ebe ndi ozo no, nkwulu niile, nganga na enweghi uche ọbụla. ²³ Ihe ojoo ndi a niile na-esite n'ime mmadụ a puta. Ha bukwa ihe na-emeru mmadụ."

Okwukwe nwanyi Siria

²⁴ Ọ hapuru ebe ahụ gaa n'akuku obodo Taja.‡ N'ebe ahụ ọ banyere n'ime otu ulọ. Ma o nwekwaghi ike izo onwe ya, n'agbanyeghi na ọ choghi ka a mata na ọ no ebe ahụ. ²⁵ Ngwangwa, otu nwanyi nwere otu nwa nwanyi ntakiri nke mmuo na-adighi ocha bi n'ime ya nuru maka ya, ọ biara daa n'ukwu ya. ²⁶ Nwanyi a bu onye Griik a muru n'akuku Sairo-Fonisia. Ọ rioro ya ka ọ chupuru ya mmuo ojoo ahụ bi n'ime nwa ya nwanyi.

²⁷ Ọ siri ya, "Hapu ka umuntakiri buru uzo rie ihe, n'ihu na o zighi ezi na a ga-ewere nri umuntakiri tupuru nkita."

²⁸ Ma ọ zaghachiri ya si, "Onyenwe m, ma umu nkita na-erikwa iberibe nri umuntakiri si na tebul tupu n'ala."

²⁹ Mgbe ahụ, ọ siri ya, "Nwanyi, i zara nke oma, n'ihu osisa gi, laa, mmuo ojoo ahụ ahapula nwa gi nwanyi ugbo a."

³⁰ Ọ laghachiri n'ulo ya, hụ nwantakiri ahụ ka o dina n'elu ihe ndina, mmuo ojoo ahụ apukwala.

Ogwugwo onye ntị chiri na onye ogbu

³¹ Emesija, ọ hapuru akuku Taja gabiga Saidon biaruo n'osimiri Galili ruo n'obodo ndi di na Dekapolis. ³² Ha duteere ya otu nwoke ntị chiri, nke na-asukwa oke nsu. Ha rioro ya ka o bikwasị ya aka.

³³ Ọ duuru ya puo n'ebe igwe mmadụ ahụ no, runye ya mkpisiaka n'ime ntị ya abuo. Mgbe ahụ ọ gbupukwara onu mmiri metukwa ya aka n'ire. ³⁴ Ọ leliri anya n'eluigwe suo ude si ya, "Ef fata," nke putara "Meghee!" ³⁵ Ngwangwa, ntị ya meghe, a topukwara ire ya, ọ malite ikwu okwu nke oma.

³⁶ Jisos nyere ha iwu ka ha ghara igwa onye ọbụla, ma mgbe ọ na-eme nke a ha gara n'ihu na-akosa ya ebe niile. ³⁷ Ọ turu ha n'anya nke ukwu, ha kwuo si, "O meela ihe niile nke oma. Ọ na-eme ka ọ buladi ndi ntị chiri nu ihe, ma mee ka ndi ogbi kwuo okwu."

† 7:16 7:16 Ufodu akwukwo na-edebanye okwu ndi a di isi 4 n'amaokwu nke 23. ‡ 7:24 7:24 N'akwukwo ochie ufodu i ga-ahụ Taja na Saidon.

8

Jisọs enye puku mmadu anọ nri

¹ N'oge ahụ, igwe mmadu ọzọ zukoro. Ebe ha na-enweghi ihe ha ga-eri, o kporo ndi na-eso ọzọ ya si ha, ² **"Enwere m omiiko n'ebe igwe mmadu ndi a no. Nke a na-eme ya ubochi ato anyi na ha no. Ugbu a, ha enweghi ihe ha ga-eri. ³ O buru na m ezilaga ha n'ulo ha, ufodu n'ime ha ga-ada n'uzo n'ihi aguu. N'ihi na ufodu ha si n'ebe di anya bia."**

⁴ Ndi na-eso ọzọ ya zara ya, "Ebee ka mmadu ga-achota achicha ga-ezuru ndi a n'ime ozara a?"

⁵ Jisọs juru ha si, **"Ogbe achicha ole ka unu nwere?"**

Ha zara si, "Asaa."

⁶ O gwara igwe mmadu ahụ ka ha nodu ala. O weere ogbe achicha asaa ahụ kpee ekpere. O nyawasiri ha, nye ha ndi na-eso ọzọ ya ka ha kee igwe mmadu ahụ niile. Ha kekwarara ya nye igwe mmadu ahụ. ⁷ Ha nwekwara azu ole na ole. O weere ya kpee ekpere, o gwara ha ka ha kesaakwa ya. ⁸ Ha riri, rijuo afọ. Ha tutukotara iberibe achicha dafuru n'ebe ndi a no rie nri. Ha tutujuru nkata asaa. ⁹ Ndi riri nri a ruru ihe dika puku mmadu anọ. Mgbe ahụ o zilagara ha. ¹⁰ Ngwangwa, ya na ndi na-eso ọzọ ya banyere n'ugbo mmiri gaa n'akuku obodo Dalmanuta.

¹¹ Ndi Farisii biakwutere ya malite nrurita uka, na-achọ ihe iribama si n'eluigwe, iji nwalee ya. ¹² O suru ude nke ukwu n'ime onwe ya si, **"Gini mere ogbo a ji achọ ihe iribama? N'ezie, n'ezie, agwa m unu, o nweghi ihe iribama a ga-egosi ogbo a."** ¹³ O hapuru ha n'ebe ahụ banyekwa n'ugbo mmiri ọzọ, igafe n'ofe ọzọ nke osimiri ahụ.

Ihe na-eko achicha nke ndi Farisii na Herod

¹⁴ Ndi na-eso ọzọ ya chefuru iwere achicha. O bu naani otu ogbe achicha foduru ha n'ime ugbo. ¹⁵ O doro ha aka na nti si, **"Kpacharanu anya. Lepunu anya maka ihe na-eko achicha ndi Farisii na nke Herod."**

¹⁶ Ha kparitara uka n'etiti onwe ha na-asị, "O bu n'ihi na anyi enweghi achicha."

¹⁷ Mgbe Jisọs ghotara isi mkparita uka ha, o juru ha si, **"Gini mere unu ji na-ekwu okwu maka enweghi achicha? O putara na unu adighi ahụ maobu aghota? Obi unu o siri ike? ¹⁸ Unu nwere anya nke na-adighi ahụ ọzọ? Unu nwere nti ma unu adighi anu ihe? O ga-abu na unu adighi echeta? ¹⁹ Mgbe m ji ogbe achicha ise zuo puku mmadu ise, iberibe achicha juru nkata ole ka unu tutukotara?"**

Ha zara si ya, "Nkata iri na abuo."

²⁰ **"Mgbe m ji ogbe achicha asaa zuo puku mmadu anọ, iberibe achicha juru nkata ole ka unu tutukotara?"**

Ha zara si ya, "Nkata asaa."

²¹ O siri ha, **"Unu ka no na-enweghi nghota?"**

Jisọs agwo onye isi na Betsaida

²² Mgbe ha ruru Betsaida, ufodu mmadu kpotara ya otu onye isi riuo ya ka o metu ya aka, ²³ O duuru onye isi ahụ n'aka puo n'azu obodo. Mgbe ahụ, o gbusara onu mmiri n'anya ya metukwa ya aka n'anya. O juru ya si, **"I na-ahụ ihe obula?"**

²⁴ Nwoke ahụ leliri anya elu ma si, "Ana m ahụ ndi mmadu ma ha di ka osisi na-agaghari agaghari."

²⁵ Nke ugboro abuo Jisọs metukwara ya aka n'anya, mgbe ahụ anya ya meghere. O bidoro ihu ihe niile nke oma. ²⁶ O zilagara ya ulo ya si ya, **"Abanyekwala n'ime obodo."**

Ogbuga ama Pita banyere Kraist

²⁷ Mgbe ahụ Jisọs na ndị na-eso ụzọ ya gara n'obodo nta ndị ọzọ dị gburugburu Sizaria Filipai. Mgbe ha na-aga n'ụzọ, ọ juru ndị na-eso ụzọ ya sị, **"Onye ka ndị mmadụ na-asị na m bụ?"**

²⁸ Ha zara ya sị, "Ụfọdu na-asị na ị bụ Jọn omee baptizim, ndị ọzọkwa sị na ị bụ Ịlajja maọbụ otu n'ime ndị amụma."

²⁹ Ma ọ juru ha sị, **"Ma unu onwe unu, ọ bụ onye ka unu na-asị na m bụ?"**

Pita zara sị, "Ị bụ Kraịst* ahụ."

³⁰ Ọ doro ha aka na ntị sị ha agwakwala onye ọbụla ihe banyere ya.

Jisọs ekwuo okwu onwu ya

³¹ Emesịa, o bidoro izi ha ihe na Nwa nke Mmadụ aghaghị ihu otutu ahuhu di iche iche, ndi okenye, na ndisi nchujaja na ndi ozizi iwu ga-aju ya, na aghaghị igbu ya, ma ọ ga-ebili n'onwu mgbe ubochi nke ato gasiri. ³² Ọ gwaghare ha ihe ndi a onu. Ma Pita kporo ya puo n'otu akuku, bido ibara ya mba.

³³ Ma ọ tughariri lee ndi na-eso uzo ya anya, baara Pita mba si ya, **"Si n'ebe m no puo ekwensu! Ihe i na-eche echiche ya abughi uche Chineke, ha bu echiche mmadu."**

Ihe o ga-efu iso Jisos

³⁴ Mgbe ahụ, ọ kporo ndi na-eso uzo ya na igwe mmadu ahụ. Ọ gwara ha sị, **"Ọ buru na onye obula achoo iso m, ya guo ndu ya di ka ihe furu efu. Mgbe ahụ, ya buru obe ya soro m n'azu. ³⁵ N'ihu na onye na-azo ndu ya ka o ga-efunari, ma onye obula gurụ ndu ya di ka ihe furu efu n'ihu m, na n'ihu ozioma m, ga-azoputa ya. ³⁶ Uru ginị ka o ga-abara mmadu, iritecha uwa niile n'uru ma tufuo ndu ha? ³⁷ Ọ di ihe ozo di n'awa mmadu nwere ike iji gbanwere ndu ya? ³⁸ Ọ buru na ihere na-eme onye obula n'ihu m na n'ihu okwu m n'awa ojobo a, na n'awa mmehie a, ihere onye ahụ ga-emekwa Nwa nke Mmadu, mgbe o ga-abighachi n'ebube nke Nna ya, ya na ndi mmuo ozi di nsọ."**

9

¹ Ma ọ gwara ha sị, **"N'ezie asi m unu, ufodu n'ime ndi guzo n'ebe a, agaghị edetu onwu ire tupu ha ahụ alaeze Chineke mgbe o ga-abia n'ike."**

Nnwogha Jisos

² Mgbe ubochi isii gasiri, Jisos kporo Pita na Jemis na Jọn, duru ha rigoro n'elu ugwu di elu. N'ebe ahụ ka ha noduru naani ha. N'ebe ahụ, a gbanwere odidi ya n'ihu ha. ³ Uwe ya na-enwu ocha kariya udi ocha obula anya hurula. Ọ dikwa ocha kariya nke onye obula n'awa nwere ike ime ka ihe di ocha. ⁴ Ha huru Ịlajja na Mosis ka ha putara soro Jisos na-ekwu okwu.

⁵ Pita gwara Jisos sị, "Onye ozizi, o di mma ka anyi nodu n'ebe a. Ka anyi wuo ulo ikwu ato. Otu ga-abu nke gi, otu a buru nke Mosis, nke ozokwa a buru nke Ịlajja."

⁶ (Ọ makwaghị ihe o ga-ekwu n'ihu na oke egwu turu ha.)

⁷ Mgbe ahụ, igwe ojii putara kpuchie ha. Olu sitere n'igwe ojii ahụ daa sị, "Onye a bu Okpara m, onye m huru n'anya. Geenu ya nti."

⁸ Na mberede, mgbe ha lere anya gburugburu, ọ dikwaghị onye ozo ha huru, kariya naani Jisos.

Ajuju banyere Ịlajja

⁹ Mgbe ha si n'elu ugwu ahụ na-aridata, Jisos nyere ha iwu ka ha ghara igwa onye obula ihe ha huru, tutu ruo mgbe Nwa nke Mmadu ga-esi n'onwu bilie. ¹⁰ Ha zobere ihe a n'etiti onwe ha, na-ekwuritara okwu na-atule ihe isi n'onwu bilie putara.

¹¹ Ma ha juru ya sị, "Gini mere ndi ozizi iwu jiri si na Ịlajja aghaghị ibu uzo bia?"

* 8:29 8:29 Maobu, Onye nzoputa.

¹² O gwara ha si, “O bu ezie, Ilaija ga-ebu uzọ bja, na-emekwa ka ihe di ka o di na mbu. Ma gini mere e jiri dee na Nwa nke Mmadu ga-ahu otutu ahuhu, burukwa onye a juru aju? ¹³ Ka m gwa unu, Ilaija abialari. Ma ha mesokwara ya mmeso otu ha chorọ di ka e dere banyere ya.”

Jisos agwoọ nwa mmuo ojoọ bi n’ime ya

¹⁴ Mgbe ha biarutere n’ebe ndi na-eso uzọ ya no, ha huru oke igwe mmadu ka ha gbara ha gburugburu, hukwa ufodu ndi ozizi iwu ka ha na ha na-arurita uka. ¹⁵ Ngwangwa, mmadu ahụ niile huru ya, udiri ya juru ha anya. Ha gbaara oso gaa kelee ya.

¹⁶ O juru ha si, “Unu na ha o na-arurita uka banyere gini?”

¹⁷ Otu onye n’ime igwe mmadu ahụ zara ya si, “Onye ozizi akpotaara m gi nwa m nwoke, nke mmuo ojoọ bi n’ime ya, nke mekwara ka o daa ogbi. ¹⁸ Mgbe obula mmuo ojoọ ahụ malitere isogbu ya, o na-atuda ya n’ala. Mgbe ahụ, o na-agbo ufufu n’onu ya, na-ata ikikere eze, anu ahụ ya na-esikwa ike. Arioro m ndi na-eso uzọ gi ka ha chupu mmuo ojoọ a, ma ha enweghi ike.”

¹⁹ O zaghachiri ha si, “Unu ogbo na-enweghi okwukwe. Ruo ole mgbe ka mu na unu ga-anọ? Ruo ole mgbe ka m ga-anagide unu? Kpotaranu m ya!”

²⁰ Ya mere, ha kpotaara ya nwata ahụ. Mgbe mmuo ojoọ ahụ huru ya, ngwangwa, o nughariri nwata ahụ nke ukwu, o daa n’ala na-aturu onwe ya n’ala, na-agbokwa ufufu n’onu ya.

²¹ Jisos juru nna nwata ahụ si, “Olee mgbe ihe a bidoro?”

O zara si, “Site na mgbe o bu nwata nta. ²² O na-eme ya ka o daba n’oku, maobu na mmiri, ka o laa ya n’iyi. O buru na o di ihe i nwere ike ime, biko meere anyi ebere, nyere anyi aka.”

²³ Jisos siri ya, “‘O buru na i nwere ike’? Ihe niile puru ime n’ebe onye kwere ekwe no.”

²⁴ Ngwangwa, nna nwata ahụ tiri mkpu si, “Ekweere m, biko nyere ekweghi ekwe m aka!”

²⁵ Mgbe Jisos huru na igwe mmadu na-agba oso na-abia n’ebe ahụ, o baara mmuo ahụ na-adighi ochi mba si, “Gi mmuo ojoọ nti ike na ida ogbi, ana m enye gi iwu, site n’ime nwata a puta! Abanyekwala n’ime ya ozo!”

²⁶ O tiri mkpu n’oke olu, nugharia nwata ahụ nke ukwu ma site n’ime ya puta. Nwata ahụ togboro n’ala di ka onye nwuru anwu nke mere na ndi niile no n’ebe ahụ siri, “O nwuola!” ²⁷ Ma Jisos jidere ya n’aka selite ya elu, mee ka o guzo n’ukwu ya. O guzokwara.

²⁸ Ma mgbe o banyere n’ime ulo ndi na-eso uzọ ya juru ya na nzuzo si, “Gini mere o jiri siere anyi ike ichupu ya?”

²⁹ O siri ha, “O bu naani site n’ike ekpere ka a puru ichupu udi a.”*

Jisos ekwuokwa okwu ozo banyere onwu ya

³⁰ Ha siri n’ebe ahụ puo gafee Galili. O choghi ka onye obula mata maka ya, ³¹ n’ihi na o na-ezi ndi na-eso uzọ ya ihe. O siri ha, “A ga-arara Nwa nke Mmadu nye n’aka umu mmadu, ha ga-egbukwa ya ma o ga-ebili n’onu mgbe mkpuru ubochi ato gasiri.” ³² Ma ha aghotaghi ihe o na-agwa ha. Egwu tukwara ha i ju banyere ya.

Onye kachasi ukwu

³³ Emesia, ha biaruru Kapanom. Mgbe o banyere n’ulo, o juru ha si, “Gini ka unu na-arurita uka banyere ya n’okporozo?” ³⁴ Ma ha gbara nkiti, n’ihi na ha ruritara uka n’okporozo banyere onye di ukwu karia ibe ya.

* 9:29 9:29 Akwukwo ochie ndi ozo na-edenye, na-ibu onu.

³⁵ Ọ nọduru ala kpọọ mmadu iri na abụọ ahụ, si ha, “Ọ buru na onye obula choro ibu onye mbu, o ghaghị ibu onye ikpeazu, burukwa onye na-ejere mmadu niile ozi.”

³⁶ Mgbe ahụ o kuuru otu nwantakiri mee ka o guzoro n’etiti ha. O kuuru nwata ahụ n’aka ya si ha, ³⁷ “Onye obula nabatara otu n’ime umuntakiri ndi a n’aha m, na-anabata m. Ma onye obula nabatara m, o bughị m ka o nabatara, kama o na-anabata onye zitere m.”

Onye na-emegideghị anyi dinyeere anyi

³⁸ Jọn siri ya, “Onye ozizi, anyi huru otu onye na-achupu mmuo ojo o n’aha gi, ma anyi gbaliri igbochi ya n’ihi na o bughị otu onye n’ime anyi.”

³⁹ Ma Jisọs gwara ha si, “Unu egbochila ya, n’ihi na onye obula ji aha m na-arụ oru ebube agaghị ekwu okwu ojo megide m. ⁴⁰ N’ihi na onye obula na-adighi emegide anyi dinyeere anyi. ⁴¹ N’ezikwu asi m unu, onye obula ga-ekunye unu otu iko mmiri n’aha m, n’ihi na unu bu ndi nke Kraist, ga-anatakwa ugwo oru ya.

Iduba na mmehie

⁴² “Ọ burukwa na onye obula emee ka otu n’ime ndi a di nta kweere na m jehie, o ga-akara onye ahụ mma ma o buru na e kenyere nkume igwe nri buru ibu n’olu ya, tunye ya n’ime oke osimiri. ⁴³ Ọ buru na aka gi na-eme ka i jehie, gbupu ya. Ọ ga-akara gi mma inwe orusi baa na ndu kari inwe aka abuo banye n’oku ala mmuo, ebe oku ya na-adighi anyu anyu; ⁴⁴ ebe

“ ikpuru ya na-adighi anwu anwu,
oku ya adighi anyukwa anyu.†

⁴⁵ Ọ buru na ukwu gi na-eme ka i jehie, gbupu ya, tufukwaa ya, n’ihi na o ga-akara gi mma iba na ndu na ngwuro kari inwe ukwu abuo a tunye gi n’oku ala mmuo; ⁴⁶ ebe

“ ikpuru ya na-adighi anwu anwu,
oku ya adighi anyukwa anyu.‡

⁴⁷ Ọ buru na anya gi na-eme ka i jehie, gbupu ya. Ọ ga-akara gi mma na i nwere otu anya baa n’alaeze Chineke, kari inwe anya abuo a tunye gi n’oku ala mmuo, ⁴⁸ ebe

“ ikpuru ya na-adighi anwu anwu,
oku ya adighi anyukwa anyu.§

⁴⁹ A ga-eji oku nuchaa onye obula di ka nnu.

⁵⁰ “Nnu di mma, ma o buru na o dighi atokwa uto, olee ka i ga-esi mee ka o toto uto ozo? Ya mere, nweenu nnu n’ime onwe unu. Unu na ibe unu biri n’udo.”

10

Ozizi banyere igba alukwaghị m

¹ Ọ hapuru ebe ahụ gaa n’obodo ndi di na mpaghara Judia ma gafeekwa n’ofe Jodan. Igwe mmadu biakwutekwara ya, ozo, di ka o si emekwa, o ziri ha ihe.

² Ufodu ndi Farisiu biara, ma n’ihi i nwalee ya, ha juru ya si, “O ziri ezi n’iwu ka nwoke gbaa nwunye ya alukwaghị m?”

³ Ma o zara ha si, “Gini ka Mosis nyere unu n’iwu?”

⁴ Ha siri, “Mosis kwenyere ka nwoke dee asambodo alukwaghị m, nye nwunye ya ma zilaga ya.”

⁵ Jisọs siri ha, “O bu n’ihi na obi unu siri ike nke ukwu ka o ji deere unu iwu a.

⁶ Ma na mmalite nke okike uwa, Chineke ‘kere ha nwoke na nwanyi.* ⁷ N’ihi nke a ka nwoke ga-eji hapu nne ya na nna ya e jikota ya na nwunye ya. ⁸ Ha abuo ga-abu

† 9:44 9:44 Ufodu akwukwo na-edebanye okwu ndi a di n’amaokwu nke 48. ‡ 9:46 9:46 Ufodu akwukwo na-edebanye okwu ndi a di n’amaokwu nke 48. § 9:48 9:48 Aiz 66:24 * 10:6 10:6 Jen 1:27

otu anụ ahụ.†Ya mere, ha abụkwaghị mmadụ abụọ ọzọ, kama otu anụ ahụ. ⁹ Ya mere, ihe Chineke jikọtara, ka mmadụ ọbụla atọsala ya.”

¹⁰ Mgbe ha banyere n'ụlọ, ndị na-eso ụzọ ya juru ya ọzọ ihe banyere okwu a. ¹¹ Ọ siri ha, “Onye ọbụla gbara nwunye ya alụkwaghị m ma luru nwanyi ọzọ na-eme mmehie ikwa iko megide ya. ¹² Ma ọ buru na nwanyi ọbụla agbaa di ya alụkwaghị m ma luru nwoke ọzọ, ọ na-emekwa mmehie ikwa iko.”

Jisọs na umuntakiri

¹³ Ndi mmadụ na-ekutere ya umuntakiri ka o metu ha aka, ma ndi na-eso ụzọ ya baara ha mba. ¹⁴ Ma mgbe Jisọs huru nke a, iwe were ya nke ukwu, ọ siri ha, “Hapuru umuntakiri ka ha biakwute m. Unu egbochikwala ha. N'ihu na alaeze Chineke bu nke ndi di otu a. ¹⁵ N'ezikwu asi m unu, onye ọbụla nke na-agaghi anabata alaeze Chineke di ka nwantakiri agaghi aba n'ime ya.” ¹⁶ Mgbe ahụ, o kuuru ha n'aka ya, bikwasị ha aka ya abụọ ma gozie ha.

Onye Ogaranya na Alaeze Chineke

¹⁷ Mgbe ọ na-ebili njem, otu nwoke gbaara ọsọ bia gbuo ikpere n'ihu ya. Ọ juru ya si, “Ezi onye ozizi oma, gini ka m ga-eme ka m keta ndu ebighi ebi?”

¹⁸ Jisọs siri ya, “Gini mere i ji akpo m ezi mmadu? Ọ dighi onye ọbụla bu ezi mmadu ma ọ bughị naani Chineke. ¹⁹ I maara ihe niile enyere n'iwu: ‘Egbula mmadu, a kwala iko, e zula ohi, a gbala ama ugha, a ghogbula mmadu ibe gi, sopuru nne na nna gi.’‡”

²⁰ Ọ siri ya, “E, onye ozizi, Edebezuchaala m ha niile siteri na mgbe m bu nwata.”

²¹ Jisọs lere ya anya, hu ya n'anya. Mgbe ahụ, ọ gwara ya si, “Ọ foduru naani otu ihe i ga-eme. Laa, ugbu a, ree ihe niile i nwere, nyekwa ndi ogbenye ego i retara. I mesia nke a, i ga-enwe akụ n'eluigwe. Mgbe ahụ biaghachi soro m.”

²² Mgbe ọ nuru okwu a, ihu ya gbaruru. O sitere n'ebe ahụ puo na mwute, n'ihu na ọ bu ogaranya nke nwere otutu akunuba.

²³ Jisọs leghariri anya gwa ndi na-eso ụzọ ya si, “Lee ka o si buru ihe rara ahụ na onye ogaranya ga-abanye n'alaeze Chineke.”

²⁴ Okwu ya turu ndi na-eso ụzọ ya n'anya, ma Jisọs gwakwara ha ọzọ si, “Umuntakiri, ọ bu nnoo ihe rara ahụ ibanye n'alaeze Chineke. ²⁵ Ọ diri inyinya kamel mfe isite n'anya agiga gafee, kariya onye ogaranya ibanye n'alaeze Chineke.”

²⁶ Okwu a jubigara ha anya oke. Ha juritara ibe ha si, “Onye kwanu ka a gazoputa?”

²⁷ Ma Jisọs lere ha anya si ha, “N'ebe mmadu no, ọ bu ihe rara ahụ. Ma n'ebe Chineke no, ihe niile di mfe. Ọ dighi ihe rara Chineke ahụ ime.”

²⁸ Pita malitere igwa ya si, “Anyi ahapula ihe niile soro gi!”

²⁹ Jisọs siri, “N'ezie, n'ezie, agwa m unu, ọ dighi onye ọbụla hapuru ulo ya, maobu umunne ya ndi nwoke, maobu umunne ya ndi nwanyi, maobu nne ya, maobu nna ya, maobu umuntakiri ya, maobu ala ubi ya n'ihu m, na n'ihu ozioma a, ³⁰ nke na-agaghi anataghachikwa n'awa a, ulo, umunne ndi nwoke, umunne ndi nwanyi, nne, umuaka na ala ubi, tinyere mkpagbu, ihe ruru okpukpu nari kariya ihe niile nke ọ hapuru. Ọ ga-anatakwa ndu ebighi ebi n'awa ọzọ. ³¹ Ma otutu ndi bu ụzọ ga-abu ndi ikpezu, ma otutu ndi ikpezu ga-abukwa ndi bu ụzọ.”

Okwu ọzọ Jisọs kwuru banyere onwu ya

³² Ha no n'uzo na-aga Jerusalem, ma Jisọs no n'ihu ha, nke a juru ndi na-eso ụzọ ya n'anya. Otu a kwa, ndi mmadu niile na-abia ha n'azu tukwara egwu. Ozokwa, ọ kpopuru mmadu iri na abuo ahụ n'akuku, malite igwa ha ihe gaje idakwasị ya. ³³ Ọ siri, “Leenu, anyi na-aga Jerusalem, ebe a ga-arara Nwa nke Mmadu nyefee n'aka

† 10:8 10:8 Jen 2:24 ‡ 10:19 10:19 Opu 20:12-16; Dit 5:16-20

ndịisi nchụaja na ndị ozizi iwu. Ha ga-ama ya ikpe ọnwu, nyefekwa ya n'aka ndi mba ọzọ. ³⁴ Ha ga-akwa ya emo, gbụsakwa ya ọnu mmiri asu, pia ya ihe ma gbukwaa ya. Ma mgbe ụbọchị atọ gasiri, ọ ga-esite n'ọnwu bilie."

Aririọ Jemis na Jon

³⁵ Jemis na Jon umu Zebedi biakwutere ya. Ha siri ya, "Onye ozizi, anyi chorọ ka i meere anyi ihe ọbula anyi rioro."

³⁶ O siri ha, "Gini ka unu chorọ ka m meere unu?"

³⁷ Ha siri ya, "Kwere ka otu onye n'ime anyi noro n'aka nri gi, onye nke ọzọ n'aka ekpe gi n'ime ebube gi."

³⁸ Ma Jisos siri ha, "Unu amataghi ihe unu na-ario. Unu puru ihu iko ahụ mu onwe m ga-anu maobu buru ndi a ga-eme udi baptizim a ga-eme m?"

³⁹ Ha zaghachiri ya, "Anyi puru."

Jisos siri ha, "Unu ga-anu iko m ga-anu, a ga-emekwa unu baptizim nke a ga-eme m. ⁴⁰ Ma inodu n'aka nri m maobu n'aka ekpe m abughi ihe diri m inye, kama onodu ndi a diri ndi a kwadooro ha."

⁴¹ Mgbe mmadu iri ndi ozo nuru nke a, iwe juputara ha obi n'ihu Jemis na Jon.

⁴² Ma Jisos kpokotara ha niile si ha, "Di ka unu onwe unu maara, ndi eze nke ndi mba ọzọ, na ndi a maara aha ha, na-eji aka ike na-achi ndi no n'okpuru ha. ⁴³ Ma n'etiti unu o gaghi adi otu a. Kama onye ọbula chorọ idi ukwu n'etiti unu ga-abu onye na-ejere unu ozi. ⁴⁴ Onye ọbula nke chorọ ibu onye mbu n'etiti unu, ga-abu ohu mmadu niile. ⁴⁵ N'ihu na Nwa nke Mmadu abighi ka e jeere ya ozi. Kama ka o jee ozi ma nyekwa ndu ya ka o buru ihe mgbaputa nke otutu mmadu."

Ogwugwo Batimios onyeisi

⁴⁶ Mgbe ha ruru Jeriko, di ka Jisos na ndi na-eso ọzọ ya na otutu igwe mmadu sitere n'obodo Jeriko na-apu, otu nwoke kpuru isi aha ya bu Batimios (aha ya putara "nwa nwoke Timios"), onye aririọ noduru ala n'akuku ọzọ. ⁴⁷ Mgbe o nuru na o bu Jisos onye Nazaret na-agafe, o bidoro iti mkpu na-asị, "Jisos, nwa Devid, meere m ebere!"

⁴⁸ Otutu mmadu bara ya mba ka o mechie onu. Ma o nogidesiri ike na-eti mkpu na-asị, "Nwa Devid, meere m ebere!"

⁴⁹ Jisos kwusiri kwuo si, "Kpọnu ya."

Ya mere ha kporo onye isi ahụ, si ya, "Mesaa ihu gi bilie n'ukwu gi, o na-akpo gi."

⁵⁰ O tufuru uwe mwuda ya, wulie n'ukwu ya, biakwute Jisos.

⁵¹ Jisos siri ya, "Gini ka i chorọ ka m meere gi?"

Onye isi ahụ siri ya, "Onye ozizi m, achoro m ka m hu ọzọ."

⁵² Jisos siri ya, "Laa, okwukwe gi azoputala gi." N'otu oge ahụ, o bidoro ihu ọzọ, sorokwa ya gawa n'uzo ahụ.

11

Jisos abaa Jerusalem

¹ Mgbe ha na-abiaru Jerusalem nso, ha rutere Betfeji na Betani n'Ugwu Oliv. Jisos zipuru mmadu abuo n'ime ndi na-eso ọzọ ya. ² O gwara ha si, "Gaanu n'ime obodo nta di n'ihu unu. Mgbe unu na-abanye n'ime ya, unu ga-ahu nwa inyinya e kedoro n'ebe ahụ nke onye ọbula na-arikwasibeghi n'elu ya. Topunu ya n'agbu, kputaranu m ya. ³ O buru na onye ọbula asi unu, 'Gini mere unu ji na-atopu ya n'agbu?' sinu onye ahụ, 'O di Onyenwe anyi mkpa, o ga-akpughachitekwa ya ngwangwa.'"

⁴ Ha ruru ma hu otu nwa inyinya e kedoro n'akuku ọzọ, n'ihu otu ulo nke di n'ama. Di ka ha na-atopu ya, ⁵ ufodu mmadu guzo n'ebe ahụ siri ha, "Gini ka unu na-eme, unu na-atopu nwa inyinya a?" ⁶ Ha gwara ha ihe Jisos kwuru, ha hapukwara ha ka ha toro inyinya ibu ahụ. ⁷ Ha kputaara Jisos nwa inyinya ahụ, ma wukwasikwa uwe

ha n'elu ya, ọ nọkwasiiri n'elu ya. ⁸ Ọtutu mmadu tusaara uwe ha n'okporouzo, ma ndi ozo tusaara alaka osisi ha gbutere n'ohia. ⁹ Ndi na-aga n'ihu na ndi na-esokwa n'azu, tiri mkpu na-asi,

“Hozanna!”*

“Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu nke na-abia n'aha Onyenwe anyi!”†

¹⁰ “Ngozị diri alaeze ahụ na-abia nke nna anyi Devid!”

“Hozanna n'ebe kachasi ihe niile elu!”

¹¹ Mgbe ọ batara na Jerusalem, ọ gara n'ime n'ulonso ukwu ahụ. Mgbe o legharichara anya n'ihe niile di n'ebe ahụ, ma ebe ọ bu na chi ejuela, ya na ndi na-eso ọzo ya puru gaa Betani.

Osisi fiig a buru onu

¹² N'echi ya, mgbe ha si Betani na-aputa, aguru guru ya. ¹³ Site n'ebe di anya, ọ huru otu osisi fiig nke nwere akwukwo ndu. Mgbe ọ biaruru osisi ahụ nso, ọ gaghariri n'ukwu ya niile ma ọ ga-achota mkpuru n'elu ya, ma ọ hughị mkpuru obula, naani akwukwo ndu, n'ihu na oge a abughị oge osisi a ji ami mkpuru. ¹⁴ Mgbe ahụ, ọ gwara osisi ahụ si, **“Ka mmadu obula ghara iri mkpuru sitere na gi ruo ebighi ebi.”** Ndi na-eso ọzo ya nuru mgbe o kwuru okwu a.

Jisos achupu ndi ahia

¹⁵ Mgbe ha ruru Jerusalem, ọ banyere n'ime ulonso ukwu, bido ichupu ndi na-azu ahia na ndi na-ere ahia n'ebe ahụ. O kpughariri tebul ndi na-agbanwe ego, kwatuokwa oche niile n'odu ahia ndi na-ere nduru. ¹⁶ O gbochikwara onye obula iwebata ngwongwo ahia orire n'ime ulonso ukwu ahụ. ¹⁷ Ma di ka ọ na-ezi ha ihe, ọ siri, **“Ọ bu na-edeghi ya si, Ulo m ka a ga-akpo ulo ekpere nye mba niile? Ma unu emeela ya ogba ndi na-apunara mmadu ihe n'ike. §”**

¹⁸ Mgbe ndiisi nchujaja na ndi ozizi iwu nuru nke a, ha malitere na-achọ ọzo igbu ya ma ha turu egwu ya n'ihu na ozizi ya juru igwe mmadu niile ahụ anya.

¹⁹ Mgbe uhuruchi biara, Jisos na ndi na-eso ọzo ya siri n'obodo ahụ puo.

Osisi fiig ahụ a kponwuo

²⁰ N'isi ututu echị ya, mgbe ha na-agafe, ha huru na osisi fiig a esitela na mgborogwu ya kponwuo. ²¹ Pita chetara ihe merenu ma si ya, “Onye ozizi, lee! Osisi fiig ahụ i buru onu akponwuo!”

²² Jisos zara ha si, **“Nweenu okwukwe n'ime Chineke. ²³ N'ezie agwa m unu, ọ buru na onye obula asi ugwu a, ‘Si n'ebe a wezuga onwe gi, gaa dabanye n'oke osimiri,’ nke na-enweghi obi abuo n'ime ya, kama o kweere na ihe o kwuru ga-emezu, ihe ahụ ọ kwuru ga-emezukwa. ²⁴ Ya mere, ka m gwa unu, ihe obula unu rioro n'ekpere, kwerenu na unu anatala ya, ọ ga-abukwa nke unu. ²⁵ Ma mgbe obula unu guzoro na-ekpe ekpere, gbagharanu, ma ọ buru na unu nwere ihe obula megide onye obula, ka Nna unu nke bi n'eluigwe gbagharakwa unu mmehie unu. ²⁶ Ma ọ buru na unu agbagharaghi, Nna unu nke bi n'eluigwe agaghi agbagharakwa unu mmehie unu.”***

Ajuju banyere ike Jisos

* **11:9** 11:9 Okwu a Hozanna, putara Zoputa n'asusu Hibu, nke mechara gho mkpu otuto. † **11:9** 11:9 Abụ 118:25,26 ‡ **11:17** 11:17 Ajz 56:7 § **11:17** 11:17 Jer 7:11 * **11:26** 11:26 Ufodu akwukwo na-edebanye okwu ndi a dika ọ di n'akwukwo Mat 6:15.

²⁷ Mgbe ha rutere Jerusalem ọzọ, ọ nọ na-ejeghari n'ime ogige ụlonsọ ukwu ahụ, ndịisi nchụaja, na ndị ozizi iwu na ndị okenye ndị Juu biakwutere ya. ²⁸ Ha siri ya, "Olee ikike i ji eme ihe ndị a i na-eme? Onye nyere gi ikike ime ha?"

²⁹ Jisọs siri ha, "Aga m aju unu otu ajuju, unu zaa m ya, aga m agwakwa unu onye nyere m ikike m ji eme ihe ndị a. ³⁰ Baptizim nke Jọn, o sitere n'eluigwe ka ọ bu n'aka mmadu? Gwanu m."

³¹ Ha kparitara ụka n'etiti onwe ha ma si, "Ọ buru na anyị asị, 'O sitere n'eluigwe,' ọ ga-asị anyị, 'Gini mere unu na-ejighi kwenye na ya?' ³² Ma ọ buru na anyị asị, 'O sitere n'aka mmadu.'" (Ha na-atu egwu ndi mmadu, n'ihi na ha niile kwenyere na Jọn bu onye amuma n'ezie.)

³³ Ya mere ha zara Jisọs si, "Anyi amaghi."

Jisọs zaghachikwara ha si, "Agakwaghi m agwa unu udi ikike m ji na-eme ihe ndi a."

12

Ilu banyere ndi oru ubi ojoo

¹ Mgbe ahụ, ọ bidoro igwa ndi ahụ okwu n'ilu si, "Otu nwoke kuru mkpuru vaini n'ubi ya, jiri mgbidi gbaa ubi ahụ gburugburu. O gwuru ebe inara mmanya si na mkpuru vaini, wuokwa ulo elu. Mgbe o mesiri, o nyefere ubi vaini ahụ n'aka ndi oru ubi ilekota ya ma gaa obodo ozo. ² Mgbe oge igho mkpuru ruru, o zipuru otu onye ohu ya ka o jekwuru ndi na-elekota ubi ahụ, nata ha ufodu n'ime mkpuru vaini ahụ. ³ Ma ha jidere ya tie ya ihe, zilaga ya n'aka efu. ⁴ Emesikwa, o zigakwara onye ohu ozo. Ma ha tiwara ya isi, mee ya ihe ihere. ⁵ O zigakwara onye ozo, ma ha gburu ya. O zigakwara otutu ndi ozi, ma ha gburu ufodu, tie ndi ozo ihe.

⁶ "O nwere naani otu onye ozo foduru nke o ga-eziga, nke bu okpara ya o huru n'anya. N'ikpeazu o zigara ya, buru n'uche na ha ga-asopuru okpara ya.

⁷ "Ma ndi na-elekota ubi ahụ siritara onwe ha, 'Onye a bu onye nketa ihe niile a. Bianu ka anyi gbuo ya, ka ihe nketa a buruzia nke anyi.' ⁸ Ha jidere ya gbuo ya, tufee ozu ya n'azu mgbidi ubi vaini ahụ.

⁹ "Gini ka unu chere onyenwe ubi vaini ahụ ga-eme? O ga-abia laa ndi ajo mmadu ahụ n'iyi. O ga-enyefekwa ubi vaini ahụ n'aka ndi ozo. ¹⁰ O bu na unu agubeghi akwukwo nsọ a na-asị,

"Nkume ndi na-ewu ulo juru

aburu nkume isi ntola ulo.

¹¹ O bu Onyenwe anyi ruru nke a,

o dikwa itunanya n'anya anyi*?"

¹² Mgbe ahụ ndisi nchaja, ndi nkuzi iwu na ndi okenye chorọ ụzọ ha ga-esi jide ya n'ihi na ha matara na ilu ahụ o turu megidere ha. Ma ha turu egwu igwe ndi mmadu ahụ, ya mere ha hapuru ya puo.

Itu utu nye Siza

¹³ Emesia, ha zigara ufodu mmadu site n'otu ndi Farisii na ndi otu Herod, ile ma ha ga-esite n'okwu onu ya jide ya. ¹⁴ Ha biakwutere ya, si ya, "Onye ozizi, anyi maara na i bu onye eziokwu, i dighi asokwa onye obula anya, n'ihi na i dighi ele mmadu anya n'ihu n'agbanyeghi ndi ha bu, kama i na-ezi ụzọ Chineke n'uzo eziokwu. O ziri ezi n'iwu itu utu nye Siza† ka o bu na o zighi ezi? ¹⁵ Anyi kwesiri ikwu ya ka o bu anyi ekwesighi?"

* **12:11** 12:11 Abu 118:22,23 † **12:14** 12:14 Nke a bu utu a na-ekenye ndi na-abughi diala obodo Rom ka ha kwuo.

Ma ebe ọ maara ihu abụọ ha, ya mere ọ siri ha, “Gini mere unu ji anwa m onwunwa? Wetaranu m otu mkpuru ego ka m lee ya anya.”¹⁶ Ha weputara otu mkpuru ego, Ọ siri, “Onye nwe onyinyo a? Aha onye ka e bikwasiri n’ego a?”

Ha zara si, “Ọ bu nke Siza.”

¹⁷ Mgbe ahụ Jisọs gwara ha si, “Nyenụ Siza ihe bu nke ya, nyekwanu Chineke ihe bu nke ya.”

Ọsisa ya jukwara ha anya.

Olulu nwunye n’oge mbilite n’onwu

¹⁸ Ufodu ndi Sadiusi bu ndi siri na mbilite n’onwu adighi biakwutere ya juo ya si, ¹⁹ “Onye ozizi, Mosis nyere anyi iwu na o buru na nwoke obula anwu na-amutaghi nwa, na nwanne ya nwoke ga-aluru nwunye nwoke ahụ, muta umu n’aha nwanne ya nwoke ahụ nwuru anwu. ²⁰ Ugbu a, e nwere umunne nwoke asaa, nke mbu luru nwunye ma o nwuru na-amutaghi umu obula. ²¹ Nke abuo luru nwanyi ahụ di ya nwuru, ma ya onwe ya nwukwara na-amutaghi nwa. ²² Ọ dighi onye obula n’etiti ha asaa mutara nwa obula, n’ikpeazu nwanyi ahụ nwukwara. ²³ N’oge mbilite n’onwu, nwunye onye ka o ga-abu, ebe umunne asaa ndi a lutuchara ya?”

²⁴ Jisọs zara ha si, “Ọ bu na unu adighi ejehie uzọ n’ihi na unu aghotaghi ihe e dere n’akwukwo nsọ, maobu ike Chineke? ²⁵ Mgbe ha ga-esite n’onwu bilie, olulu di na nwunye agaghi a di; kama ha ga-adi ka ndi mmuo ozi n’eluigwe. ²⁶ Ma n’okwu banyere ndi nwuru anwu isite n’onwu bilie, o bu na unu agutabeghi n’akwukwo Mosis ebe e dere maka ohia ahụ na-ere oku, na otu Chineke si gwa ya, Abụ m Chineke Ebrahim, Chineke nke Aizik na Chineke nke Jakob.† ²⁷ Ọ bughị Chineke nke ndi nwuru anwu kama nke ndi di ndu. N’ebe ahụ ka unu dahiere nke ukwu.”

Iwu kachasi mkpa

²⁸ Otu n’ime ndi ozizi iwu biara n’oge ahụ ha na-arurita uka. Mgbe o huru na o nyere ha ezi ọsisa, o juru ya si, “N’ime iwu niile olee nke kachasi mkpa?”

²⁹ Jisọs zara ya si, “Nke kachasi mkpa bu nke a, ‘Nuru gi Izrel, Onyenwe anyi bu Chineke anyi, Onyenwe anyi bu otu. ³⁰ Were obi gi niile na mkpuruobi gi niile na uche gi niile na ike gi niile hu Onyenwe anyi bu Chineke gi n’anya.’§ ³¹ Nke abuo ya bu nke a, ‘Hu onye agbataobi gi n’anya di ka onwe gi.’* Ọ dighi iwu ozo di nke kari ndi a.”

³² Onye ode akwukwo ahụ siri ya, “Onye ozizi, n’ezie, i zara nke oma na Chineke bu otu, na enweghikwa chi ozo di kari ya. ³³ Ihu ya n’anya site n’iji obi gi niile, na nghota gi niile, nakwa iji ike gi niile, n’ihukwa onye agbataobi gi n’anya di ka onwe gi, kachasi onyinye aja nsure oku na ichu aja niile.”

³⁴ Mgbe Jisọs huru na o zara nke oma, o gwara ya si, “I no alaeze Chineke nsọ.” Site na mgbe ahụ o dikwaghi onye obula nwere obi ike iju ya ajuju ozo.

Kraist o bu nwa onye?

³⁵ Mgbe Jisọs no na-ezi ihe n’ulonso, o kwuru si, “Gini mere ndi ozizi iwu ji si na Kraist bu nwa Devid? ³⁶ Devid n’onwe ya sitere n’ike Mmuo Nso kwuo si,

“Onyenwe anyi gwara Onyenwe m okwu si,

“Nodu ala n’aka nri m

ruo mgbe m ga-edebe ndi iro gi

n’okpuru ukwu gi abuo.”†

³⁷ Devid n’onwe ya kporo ya Onyenwe anyi. Oleekwanu uzọ o si buru nwa ya?”

Igwe mmadu ahụ jiri obi uto na-ege ya nti.

‡ 12:26 12:26 Opu 3:6 § 12:30 12:30 Dit 6:4,5 * 12:31 12:31 Lev 19:18 † 12:36 12:36 Abu 110:1

Ido aka na nti banyere ndi ozizi iwu

³⁸ Dika o na-ezi ihe, o siri, “Lezienụ anya n’ebe ndi ozizi iwu nọ. †Ndi iyi uwe mwuda na-ejeghari ebe niile na-amasi, na inara ekele puru iche bu nke a na-ekele ha n’oma ahia. ³⁹ Ndi o na-amasikwa inokwasi n’oche kachasi elu n’ulo ekpere nakwa n’oche puru iche na mmemme oriri obula. ⁴⁰ Ha na-eripia ihe niile di n’ulo ndi inyom ndi di ha nwuru anwu, n’ekpe ogologo ekpere ka a huta ha. Ndi di otu a ka a ga-ata ahuhu di ukwu.”

Onyinye nwanyi di ya nwuru

⁴¹ O noduru ala na ncherita ihu ebe igbe onyinye di, si ebe ahụ na-ahụ otu igwe mmadu ahụ si etinye ego ha n’ime igbe onyinye. Otutu ndi ogaranya tunyere ego buru ibu. ⁴² Otu nwanyi bu ogbenye, nke di ya nwuru anwu, biara tnye mkpuru ego oia abuo nke putara otu peni.

⁴³ O kporo ndi na-eso uzo ya si ha, “N’ezie agwa m unu, nwanyi a di ya nwuru anwu, bukwa ogbenye, etinyela ego n’ime igbe onyinye a kari ndi ozo. ⁴⁴ N’ihi na ndi ozo sitere n’iba uba nke ego ha nwere tnye, ma nwanyi a sitere n’ogbenye ya tnye ihe niile o nwere, o buladi ihe niile o ji biri.”

13

Amuma banyere mmebi nke ulonso ukwu

¹ Mgbe o sitere n’ulonso ukwu ahụ na-apu, otu n’ime ndi na-eso uzo ya siri ya, “Onye ozizi, i hukwara otu ulo a si maa mma. Lee udi nkume buru ibu e ji wuo ha.”

² Jisos zara ha, “I huru ulo ukwu ndi a? Oge na-abia mgbe o na-adighi nkume ga-atukwasi n’elu ibe ya, n’ihi na a ga-ala ha niile n’iyi.”

³ Mgbe o noduru ala n’elu Ugwu Oliv, na ncherita ihu ulonso ukwu, Pita na Jemis, na Jon na Andru biakwutere ya na nzuzo juo ya si, ⁴ “Gwa anyi, olee mgbe ihe ndi a ga-emezu? Gini ga-abukwa ihe iribama izi na o ruola mgbe ha niile ga-emezu?”

Mmalite nke ahuhu

⁵ Jisos malitere igwa ha si, “Lezienụ anya ka onye obula ghara iduhie unu. ⁶ N’ihi na otutu ga-abia n’aha m si, ‘Abu m ya.’ Ha ga-eduhiekwa otutu ndi uzo. ⁷ Mgbe unu nuru maka agha na akuko agha di iche iche, unu atula egwu. Ihe ndi a aghaghi ime ma oge ogwugwu ihe niile erubeghi. ⁸ Mba ga-ebili megide mba ibe ya. Alaeze ga-ebilikwa megide alaeze ibe ya. Ala oma jijiji na unwu ga-adi n’ebe di iche iche. Ihe ndi a bu mmalite nke oke ihe mgbu.

⁹ “Unu aghaghi ibu ndi no na nche. A ga-enyefe unu n’aka ndi na-achi achị, piakwa unu ihe n’ulo ekpere. N’ihi m, unu ga-eguzo n’ihu ndiisi ochichi na ndi eze di ka ndi ama nye ha. ¹⁰ Aghaghi ibu uzo kwusaa ozioma a nye mba niile. ¹¹ Ma mgbe ha jidere unu kputa unu n’ulokpe, unu echegbula onwe unu banyere ihe unu ga-ekwu, kwuonu naani ihe batara unu n’onu unu ikwu n’oge ahụ. N’ihi na o bughị unu ga-ekwu okwu, kama o bu Mmuo Nso ga-esite n’onu unu kwuo okwu.

¹² “Nwanne ga-arara nwanne ya nye ka e gbuo ya. Nna ga-ararakwa nwa ya nye. Umụ ga-ebili megide ndi muru ha mee ka e gbuo ha. ¹³ Mmadu niile ga-akpo unu asi n’ihi m, ma onye ga-eguzosi ike ruo ogwugwu ka a ga-azoputa.

¹⁴ “Mgbe unu huru ihe aru nke na-eweta mbibi ka o na-eguzo n’ebe o na-ekwesighi* (onye na-agu ya nwee nghota), mgbe ahụ, ka ndi no na Judia were oso gbalaga n’elu ugwu ¹⁵ Onye obula no n’elu ulo ya ghara iridata maobu baa n’ime ulo ya iweputa ihe obula. ¹⁶ Ka onye obula no n’ubi ghara iloghachi ichiri uwe ya. ¹⁷ Ma ahuhu ga-adiri ndi di ime, na ndi na-enye umuaka ara, n’ubochi ahụ.

† 12:38 12:38 Ya bu ndi Farisii * 13:14 13:14 Dan 9:27; 11:31; 12:11

18 Kpeenu ekpere ka ihe ndi a hapu ime n'oge oke oyi. 19 N'ih i na oke mkpagbu nke ubochi ah u ga-abu nke na-adibeghi na mbu site na mgbe Chineke kere uwa ruo ugbu a. O dikwaghi ihe ga-adikwa ka ya oz o ruo mgbe ebighi ebi.

20 "O buru na Onyenwe anyi emeghi ka ubochi ndi ah u di mkpumkpu, o dighi onye a ga-azoputa. Ma n'ih i ndi ya, ndi o hoputara, o meela ka ubochi ndi ah u di mkpumkpu. 21 N'oge ah u, o buru na onye obula asi unu, 'Lee, Kraist no n'ebe a,' maobu, 'Lee, o no n'ebe ah u,' unu ekwela. 22 N'ih i na ndi nzoputa ugha na ndi amuma ugha, ga-aputa ma ruokwa oru ebube na oru iribama di iche iche iji duhie ndi a hoputara ma o buru na o ga-ekwe mee. 23 Ya mere, unu noro na nche; n'ih i na agwala m unu ihe niile mgbe ha na-emebeghi.

Obibia Onye nke nzoputa

24 "N'ubochi ndi ah u, nke na-esote oge mkpagbu ah u,
" 'anyanwu ga-agba ochichiri,
onwa agaghi enyekwa ih e ya;

25 kpakpando ga-esi na mbara eluigwe na-ada,
ike niile di na mbara eluigwe ga-amakwa jijiji.'†

26 "N'oge ah u, ha ga-ah u Nwa nke Mmadu, ka o na-abia n'igwe ojii n'oke ike na ebube. 27 Mgbe ah u, o ga-ezipu ndi mmuo ozi ya ka ha kpokota ndi a hoputara site n'akuku ano niile nke uwa. Site na nsotu niile nke uwa ruo na nsotu niile nke eluigwe.

Ihe mmuta site n'osisi fig

28 "Ugbu a, mutanu ihe site n'osisi fig. Mgbe obula alaka ya di nro malite iweputa akwukwo ndu, unu maara na okochi di nso. 29 N'uzo di otu a, mgbe unu huru ihe ndi a niile ka ha bidoro ime, matanu na o no nso, o nokwa n'onu uz o. 30 Ana m agwa unu eziokwu na ogbo a agaghi agabiga tupu ihe ndi a niile emezuo. 31 Eluigwe na uwa ga-agabiga ma okwu m ga-adigide.

Mmadu obula amaghi oge ah u

32 "Ma banyere ubochi ah u, maobu oge awa ah u, o nweghi onye obula maara, o buladi ndi mmuo ozi nke eluigwe, maobu Okpara ah u, kama naani Nna ah u maara ya. 33 Ebe o bu na unu amaghi mgbe ha ga-emezu, noronu na nche! Murukwanu anya!‡ 34 O di ka nwoke hapuru ul o ya na-aga njem, tinye n'aka ndi ohu ya ilekota ihe, onye obula n'ime ha ka o nyere oru o ga-ar u ma nyekwa onye nche onu uz o iwu ka o no na nche.

35 "Ya mere noronu na nche, n'ih i na unu amaghi mgbe Onyenwe ul o ga-alota. Ma o bu n'uhuruchi maobu n'etiti abali. Maobu mgbe okuku kwara akwa, maobu n'isi ututu. 36 O buru na o lota na mberede, unu ekwela ka o lokwute unu mgbe unu no n'ura. 37 Ihe m gwara unu ka m na-agwakwa mmadu niile. 'Noronu na nche.' "

14

Otite mmanu Jisos na Betani

1 Abali abuo tupu e mee Mmemme Ngabiga* na mmemme achicha na-ekoghi eko, ndiisi nchaja na ndi ozizi iwu nokwa na-ach o uz o aghugh o ha ga-esi jide Jisos gbuo ya. 2 Ma ha kwuru si, "O gaghi abu n'oge mmemme a, ka ogbaaghara ghara idi."

3 Ka o noduru n'och e nri na Betani n'ulo Saimon onye ekpenta, otu nwanyi bu karama alabasta mmanu otite di oke onuahia, nke e jiri ezigbo naad mee, batara. O kwara karama ah u, wusa ya mmanu otite ah u n'isi.

† 13:25 13:25 Ajz 13:10; 34:4 ‡ 13:33 13:33 Akwukwo ndi ochie na-edenye, na-ekpe ekpere. * 14:1 14:1 Mmemme ndi Izrel ji echeta opupu ha site n'ala Ijpt.

⁴ Ufọdu ndi nọ n'ebe ahụ were iwe nke ukwu. Ha sịrịtara onwe ha, "Gini mere e jiri laa mmanụ otite nke a n'iyi otu a?" ⁵ A gaara ere mmanụ otite a ihe kariri nari denari atọ, were ego e retara ya nye ndi ogbenye." Ha baara ya mba n'olu ike.

⁶ Ma Jisọs siri, "Hapụnụ ya aka. Gini mere unu ji esogbu ya? O bu ezi oru ka o ruru n'ebe m nọ. ⁷ Unu na ndi ogbenye na-anọ oge niile, unu nwekwara ohere inyere ha aka mgbe obula unu chorọ. Ma mu na unu agaghi anọ tee anya. ⁸ O mere ihe o nwere ike, o na-ete m mmanụ otite a ugbu a iji kwado ahụ m maka olili a ga-eli ya. ⁹ N'ezie, ana m agwa unu, n'ebe obula a ga-ekwusa ozioma a n'ụwa niile, oru a o ruru ka a ga-akokwa akuko ya, iji cheta ihe oma a o mere."

¹⁰ Mgbe ahụ Judas Iskariot, otu n'ime ndi ozi iri na abuo ahụ jekwuuru ndisi nchujaja igba izu otu o ga-esi rara ya nye ha n'aka. ¹¹ Mgbe ha nuru nke a, ha nuriri onu kwee ya nkwa inye ya ego. Site n'ubochi ahụ, o bidoro ichoghari uzo o ga-esi rara ya nye ha.

Oriri Mmemme Ngabiga

¹² N'ubochi mbu nke Mmemme achicha na-ekoghi eko, mgbe ha na-achụ aja aturu ngabiga, ndi na-eso uzo ya biakwutere ya si ya, "Ebee ka i chorọ ka anyi gaa kwadoro gi ihe, maka oriri ngabiga?"

¹³ O zipuru mmadu abuo n'ime ndi na-eso uzo ya, si ha, "Gaanu n'ime obodo, otu nwoke bu ite mmiri ga-ezute unu. Soronu ya. ¹⁴ Ebe obula o banyere, sinu onyenwe ulo ahụ, Onye ozizi siri, Olee ulo obia a kwadoro m, ebe mu na ndi na-eso uzo m ga-anọ rie oriri ngabiga? ¹⁵ O ga-egosi unu otu onuulo buru ibu n'elu ulo ahụ, ebe e dozichara ihe niile. Kwadoonu ihe anyi n'ebe ahụ."

¹⁶ Ndi na-eso uzo ya puru baa n'ime obodo, ha huru ihe niile di ka o gwara ha. Ma kwadokwa nri ngabiga ahụ.

¹⁷ Mgbe o ruru uhuruchi, ya na ndi ozi ya iri na abuo ahụ so bia. ¹⁸ Mgbe ha nọ na-eri nri, Jisọs gwara ha si, "N'ezie agwa m unu, otu onye n'ime unu ga-arara m nye. E, otu onye so m ugbu a na-eri nri!"

¹⁹ Ha bidoro inwe obi mwute, na-asị ya n'otu n'otu, "O bu m? O bu m?"

²⁰ O siri ha, "O bu otu onye n'ime mmadu iri na abuo a. Onye mu na ya na-amanyekota aka n'ime otu efere. ²¹ Nwa nke Mmadu ga-ala di ka e dere banyere ya. Ma ahuhu ga-adiri nwoke ahụ onye a ga-esite n'aka ya rara Nwa nke Mmadu nye. O gaara akara onye ahụ mma ma a si na a mughị ya amu."

Mmalite nke oriri nsọ

²² Di ka ha na-eri nri, o weere achicha, nye ekele, nyawa ya, nye ha si, "Rienu ya, nke a bu ahụ m."

²³ Mgbe ahụ, o buuru iko, nye ekele bunyekwa ha. Ha niile nuru site n'otu iko ahụ.

²⁴ O siri ha, "Nke a bu obara m nke ogbugba ndu ohuru, nke a na-awufu n'ihi otutu mmadu. ²⁵ N'ezie, n'ezie, agwa m unu, agaghi m anu mmanya vaini ozọ tutu ruo ubochi ahụ, mgbe m ga-anu ya ohuru n'alaeze Chineke."

²⁶ Mgbe ha busiri abụ, ha puru gaa n'Ugwu Oliv.

Jisọs ekwuo maka ngonari Pita

²⁷ Jisọs siri ha, "Unu niile ga-agbahapu m, n'ihi na e dere ya otu a si, "Aga m etigbu onye ozuzu aturu, igwe aturu ga-agbasasikwa."†

²⁸ Ma mgbe e mesiri ka m si n'onwu bilie, aga m ebu unu uzo gaa Galili."

²⁹ Pita kwuru, "O buru na mmadu niile agbahapu gi, agaghi m eme otu a."

³⁰ Jisọs siri ya, "Igwaga gi eziokwu, n'ubochi taa, n'abalị taa, tupu oke okuku akwaa akwa ugboro abuo, i ga-agonari m ugboro atọ."

† 14:27 14:27 Zek 13:7

³¹ O kwusiri ike si, “O burukwa na ihe onwu adaputa, aga m eso gi nwuo. Agaghi m agonari gi!” O bukwa otu ihe ahụ ka ha niile kwuru.

Ekpere Jisos n’ogige Getsameni

³² Ha puru garuo ebe a na-akpo Getsameni. N’ebe ahụ, o siri ndi na-eso uzo ya, “**Nodunu n’ebe a ka m gaa kpee ekpere.**” ³³ O kporo Pita, na Jemis na Jon tinyere onwe ya. O malitere inwe ihe mwute di ukwu nakwa obi ilo mmiri. ³⁴ O siri ha, “**O na-ewute mkpuruobi m nke ukwu ruo n’onu onwu. Nodunu n’ebe a na-eche nche.**”

³⁵ O gaturu n’ihu daa n’ala kpee ekpere, si, o buru na o ga-ekwe mee ka oge awa ahụ gabiga ya. ³⁶ O kwuru si, “**Abba, †Nna, i puru ime ihe niile. Napu m iko a, ma otu o di, o bughị ka e mee uche m, kama ka e mee uche gi.**”

³⁷ O biara hu ha ka ha na-arahu ura. O siri Pita, “**Saimon, i na-arahu ura? O bu na i nweghi ike iche nche otu awa?**” ³⁸ **Noronu na nche, na-ekpekwanu ekpere ka unu ghara idaba n’onwunwa. Mmuo di ike ma anu ahụ adighi ike.**”

³⁹ O pukwara ozo, gaa kpee ekpere, na-ekwukwa otu okwu ahụ. ⁴⁰ Mgbe o loghachiri azu o huru na ha na-arahu ura, n’ihi na anya ha di arọ nke ukwu. Ha amakwaghi ihe ha ga-agwa ya.

⁴¹ Mgbe o loghachiri nke ugboro ato, o siri ha, “**Unu ka no na-arahu ura na-ezukwa ike? O zuola! Oge awa ahụ abiala. Lee, a rarala Nwa nke Mmadu nye n’aka ndi mmehie.**” ⁴² **Bilienu! Ka anyi gawa! Lee, onye na-arara m nye no nso.**”

Njide e jidere Jisos

⁴³ Mgbe o ka kpu okwu n’onu, Judas, otu n’ime ndi ozi iri na abuo ahụ batara, ya na igwe mmadu, ndi ji mma agha na mkpo. O bu ndisi nchujaja, na ndi ozizi iwu, na ndi ode akwukwo, na ndi okenye ndi juu zitere ha.

⁴⁴ Ma onye na-arara ya nye, nyere ha rii ihe iribama si, “Onye ahụ nke m ga-esutu onu bu ya; jidenu ya, kpurunu ya gawa, ma jidesiekwanu ya ike.” ⁴⁵ Ngwangwa o jekwuuru Jisos, si ya, “Onye ozizi!” ma sutukwa ya onu. ⁴⁶ Ndi ikom ahụ jidere Jisos ma sekpuru ya n’ike. ⁴⁷ Ma otu onye n’ime ndi guzo n’ebe ahụ, miputara mma agha ya, gbuo ohu onyeisi nchujaja, gbupu nti ya.

⁴⁸ Jisos siri ha, “**Abu m onyendu nke ndi na-enupu isi nke mere unu ji were mma agha na mkpo bia ijide m?**” ⁴⁹ **Ubochi niile ka mu na unu no mgbe m na-ezi ihe n’ulonso ukwu, ma unu ejideghi m. Ma ihe akwukwo nso kwuru aghaghi imezu.**”

⁵⁰ Mgbe ahụ, ha niile hapuru ya gbalaga.

⁵¹ O di otu nwokorobia na-eso ya, o ji naani akwa ocha linin kpuchie onwe ya. Mgbe ha jidere ya, ⁵² o hapuru ha akwa ocha linin ya, gbara oto gbalaga.

Jisos n’ihu ndi ikpe ndi juu

⁵³ Ha duuru Jisos gakwuru onyeisi nchujaja, ha niile bu ndisi nchujaja, na ndi okenye na ndi ozizi iwu zukoro n’ebe ahụ. ⁵⁴ Pita sooro ha, ma o no n’ebe di anya. O sooro ha bata n’obi onyeisi nchujaja. N’ebe ahụ, o sooro ndi nche nodu odu na-anya oku.

⁵⁵ Ndisi nchujaja na ndisi ikpe n’uloikpe ukwu no na-achọ ama megide Jisos, ka ha nwee ike gbuo ya. Ma o dighi nke ha chotara. ⁵⁶ Otutu biara gbaa ama ugha megide ya, ma ama ha abughu otu.

⁵⁷ Mgbe ahụ ufodu biliri gbaa ama ugha megide ya, si, ⁵⁸ “Anyi nuru mgbe o kwuru si, ‘Aga m akwatu ulonso ukwu a nke e ji aka wuo, n’ubochi ato aga m ewukwa ulo ozo, nke a na-ejighi aka wuo.’” ⁵⁹ O buladi na nke a, ama ha niile adakotakwaghi n’otu.

† 14:36 14:36 Nke a putara nna n’asusu Aramaik. § 14:55 14:55 Ha di iri asaa n’otu n’onuogugu ma burukwa ndi gbara site n’afọ ato n’otu gaa n’ihu.

⁶⁰ Mgbe ahụ, onyeisi nchụaja biliri ọtọ n'ihu ha, juo Jisọs ajuju si, "Ọ bụ na ị nweghị ihe ọbụla ị ga-aza? Gini ka ị nwere ikwu banyere ama ndi a a na-agba megide gi?"

⁶¹ Ma o gbakwara nkiti, o zaghi ihe ọbụla.

Ọzokwa, onyeisi nchụaja juru ya si, "I bu Kraist, Okpara Onye a goziri agozi?"

⁶² Jisọs siri, "Abu m ya, unu ga-ahukwa Nwa nke Mmadu ka o na-anodu ala n'aka nri nke Onye ji ike niile, na-abiakwa n'igwe ojii nke eluigwe."

⁶³ Onyeisi nchụaja dowara uwe ya kwuo si, "Gini mere anyi ji achọ ndi akaebe ozo?" ⁶⁴ Unu anula okwu nkwulu si ya n'onu putu! Gini bu mkpebi unu?"

Ha niile mara ya ikpe si, "O kwesiri ka o nwuo!" ⁶⁵ Mgbe ahụ ufodu bidoro igbu ya onu mmiri aso, jiri akwa kechie ya anya, tiekwa ya aka na-asi, "Buo amuma!" Ndi nche kpuputara ya tiekwa ya ihe.

Pita agonari Jisọs

⁶⁶ Dika Pita no n'obi ahụ, otu n'ime umu agboghọ na-ejere onyeisi nchụaja ozi biara nso ebe o no. ⁶⁷ Mgbe o huru Pita ka o na-anyanya oku, o leziri ya anya nke oma, si, "I bu otu n'ime ndi na-eso Jisọs onye Nazaret ahụ."

⁶⁸ Ma o gororo ago si, "Amaghi m, maobu ghotakwa ihe i na-ekwu." Ma o puru gaa n'uzo e si abata. Mgbe ahụ oke okuku kwara akwa.

⁶⁹ Mgbe nwaagboghọ ahụ huru Pita ozo, o gosiri ya ndi ozo no n'ebe ahụ si ha, "Nwoke a bukwanyu otu n'ime ha." ⁷⁰ Ma o gokwara ago ozo.

Mgbe oge nta gasiri, ndi guzo Pita nso siri ya, "N'ezie, i bu otu n'ime ha, n'ihu na i bu onye Galili."

⁷¹ Mgbe ahụ o bidoro ibu onwe ya onu, na inu iyi na-asi, "Amaghi m onye nwoke a unu na-ekwu okwu ya bu."

⁷² N'otu oge ahụ, oke okuku kwara akwa nke ugboro abuo. Mgbe ahụ Pita chetara okwu Jisọs gwara ya si, "Tupu oke okuku akwaa akwa ugboro abuo, i ga-agonari m ugboro ato." Obi tiwara ya mee ka o kwaa akwa.

15

Jisọs n'ihu Paillet

¹ N'ezigbo isi ututu, ndiisi nchụaja na ndi okenye na ndi ozizi iwu, na ndi nzuko ndi okenye niile, nwere mkpebi. Ha kere Jisọs agbu, duru ya nyefee n'aka Paillet.

² Paillet juru ya si, "I bu eze ndi Juu?"

O zara si ya, "Gi onwe gi kwuru ya."

³ Mgbe ahụ ndiisi nchụaja boro ya ebubo banyere otutu ihe. ⁴ Paillet juru ya ajuju ozo si, "O bu na i nweghi osisa obula? Lee otutu ebubo ha na-ebo gi."

⁵ Ma Jisọs azaghi ihe ozo. Nke a juru Paillet anya.

⁶ Ugbu a, o bu omenaala n'oge mmemme, na a ga-ahapu otu onye mkporo, bu onye ha rioro ka a hapu. ⁷ N'oge ahụ kwa, otu nwoke a na-akpo Barabas no n'ulo mkporo, ya na ufodu ndi biliri megide isi ochichi, ndi gbukwara mmadu n'oge ogbaaghara ahụ. ⁸ Igwe mmadu gbakoro na-ario Paillet ka o mezuoro ha omenaala ha.

⁹ Mgbe ahụ o juru ha si, "Unu chororo ka m hapuru unu eze ndi Juu?" ¹⁰ Ebe o maara na o bu n'ihu ekworo ka ndiisi nchụaja ji nyefee Jisọs n'aka ya. ¹¹ Ma ndiisi nchụaja kpaliri igwe mmadu ahụ ka ha kwagide ya ka o hapuru ha Barabas.

¹² Paillet juru ha ozo si, "Gini ka m ga-eme nwoke a unu kporo eze ndi Juu?"

¹³ Ma ha tiri mkpu ozo si, "Kporide ya n'obe!"*

¹⁴ Ma Paillet juru ha si, "O bu n'ihu gini? Olee ihe ozo o mere?"

Ma ha tiri mkpu karja ka ha si eti na mbu, na-asi, "Kporide ya n'obe!"

* 15:13 15:13 N'uzo di otu a a juru Jisọs Kraist.

¹⁵ Ma ebe Paillet choro ime ihe ga-atọ igwe mmadu ahụ uto, o hapuuru ha Barabas, nyefee ha Jisosh n'aka ka ha pia ya ihe ma kpogidekwa ya n'obe.

Ndi agha ejiri Jisosh mee ihe ochi

¹⁶ Ndi agha ahụ duuru ya puo baa n'ime uloze a na-akpo Pritoriom. Ha kpokotakwara ndi agha ndi otu ha ndi ozo. ¹⁷ Ha yinyere ya uwe mwuda na-acha odo odo, kpukwasikwa ya okpueze nke e ji ogwu kpaa n'isi. ¹⁸ Emesia, ha malitere na-ekele ya si, "Ekele, eze ndi Juu." ¹⁹ Ha ji osisi kuo ya n'isi otutu mgbe, na-agbu ya onu mmiri aso. Ha gbukwara ikpere n'ihu ya, na-akpo isiala na-enye ya. ²⁰ Mgbe ha ji ya mecha ihe ochi, ha yipuru ya uwe odo odo ahụ, yinyekwa ya uwe nke ya. Emesia, ha duuru ya puo gawa ikpogide ya n'obe.

Mkpogide Jisosh n'obe

²¹ Ha zutere otu onye na-agata n'uzo, aha ya bu Saimon, onye Sirini, bu nna Alegzanda na Rufos. Ha manyere ya ka o buru obe ya. ²² N'ikpeazu, ha duuru Jisosh ruo ebe a na-akpo Golgota (nke putara "ebe okpokoro isi"). ²³ Ha nyere ya mmanya a gwara maá, ma o juru inu ya. ²⁴ Emesia, ha kpogidere ya n'obe, ma kee uwe ya n'etiti onwe ha site n'ife nza onye ga-enwe nke o ga-ewe.

²⁵ Ha kpogidere ya n'obe n'elekere itoolu nke ututu. ²⁶ Ha deputara ebubo ha boro ya kwuba ya n'elu obe ahụ, nke bu:

Eze ndi Juu.

²⁷ Ha kpogidekwara ya na ndi ohi abuo n'obe, otu n'aka nri ya, nke ozo n'aka ekpe ya. ²⁸ A gukotara ya na ndi na-emebi iwu.† ²⁹ Ndi mmadu si n'ebe ahụ gafee fufere isi ha na-ekwuto ya, na-asi, "Leenu gi! Onye ga-akwada ulonso ma wugharia ya n'abalị ato. ³⁰ Zoputanu onwe gi! Si n'elu obe ahụ ridata." ³¹ O buladi ndisi nchaja, na ndi ozizi iwu na ndi ode akwukwo no na-akwa ya emo n'etiti onwe ha na-asi, "O zoputara ndi ozo, ma o pughi izoputa onwe ya! ³² Ka Kraist a, bu Eze Izrel, si n'elu obe a ridata ka anyi hu ma kwerekwa." Ndi ahụ a kpogidekoro ha na ya n'obe nokwa na-akpari ya.

Onwu Jisosh

³³ Mgbe o kuru elekere iri na abuo nke ehie, ochichi gi gbachikotara n'ala ahụ niile. Ochichi gi a digidere ruo n'elekere ato nke ehie. ³⁴ N'elekere ato nke ehie, Jisosh tiri mkpu akwa n'oke olu si, "*Elọi, Elọi, lama sabaktani!*" (nke putara, "*Chineke m, Chineke m, gini mere i jiri hapu m?*").‡

³⁵ Ma ufodu ndi guzo nso n'ebe ahụ, mgbe ha nuru nke a, siri, "Lee, o na-akpo Ilaija!"

³⁶ Ya mere, otu onye gbaara oso gaa weta ogbo, denye ya n'ime mmanya gbara uka, fanye ya na okporo osisi, nye ya ka o nuo, ma na-asi, "Hapunu ya, ka anyi lee ma Ilaija o ga-abia toto ya."

³⁷ Ma Jisosh tiri mkpu n'olu ike, kubie ume.

³⁸ Akwa mgbochi nke ulonso ukwu sitere n'elu gbawaa abuo ruo onu ala ala ya. ³⁹ Mgbe ochiagha guzo n'ihu ya, huru otu o si kubie ume, o kwuru si, "N'ezie, nwoke a bu Okpara Chineke."

⁴⁰ O nwere ufodu umu nwanyi guzo n'ebe di anya na-ele ihe na-eme, n'etiti ha bu Meri Magdalin, Meri nne Jemis nke nta, na Josef,§ na Salomi. ⁴¹ Ndi a bu ndi naara eso ya na-ejekwara ya ozi, mgbe o no na Galili. O dikwa ndi inyom ozo nokwa n'ebe ahụ, bu ndi sooro ya bia na Jerusalem.

Olili Jisosh

† 15:28 15:28 Ufodu akwukwo na-edebanye okwu ndi a dika o di n'akwukwo Luk 22:37. ‡ 15:34 15:34 Abu 22:1 § 15:40 15:40 N'asusu Griik Joses bukwa Josef.

⁴² N'oge uhuruchi (ya bu ubochi na-abota ubochi izuike), ebe o bu Ubochi Nkwadebe, ⁴³ Josef onye Arimatia, otu n'ime ndi otu n'ulo nzuko, onye a na-asopuru, onye na-echere obibia nke alaeze Chineke, ji obi ike jekwuru Paillet rijo ya ka o bunye ya ahụ Jisos. ⁴⁴ O juru Paillet anya inu na o nwuola. O kporo ochiagha ahụ juo ya ma o nwuola. ⁴⁵ Mgbe ochiagha ahụ gwara ya na o nwuola, o kwere ka Josef buru ahụ ya. ⁴⁶ Josef zutara akwa ocha linin, wedata ahụ ya jiri akwa ahụ fuchie ya. O buuru ya buba ya n'ime ili nke o gwuru n'ime nkume. Emesia o nuketara otu nkume buru ibu, jiri ya mechie onu uzo ili ahụ. ⁴⁷ Meri Magdalin na Meri nne Josef hukwara ebe e bubara ahụ ya.

16

Mbilite n'onwu Jisos

¹ Mgbe ubochi izuike gafere, Meri Magdalin na Meri nne Jemis na Salomi zutara uda di iche iche ha ga-eji tee ahụ ya mmanu. ² N'isi ututu ubochi mbu nke izu, mgbe anyanwu wara, ha biliri gawa n'ili ahụ. ³ Ha juritara onwe ha na-asị, "Onye ga-enupuru anyi nkume ahụ di n'onu uzo ili ahụ?"

⁴ Ma mgbe ha leli anya, ha huru na e nupula nkume ukwu ahụ. ⁵ Mgbe ha banyere n'ime ili ahụ, ha huru otu nwokorobia yi uwe ocha ka o noduru ala n'akuku aka nri nke ili ahụ. Ha turu oke egwu.

⁶ Ma o siri ha, "Unu atula egwu. Unu na-achọ Jisos onye Nazaret a kpojidere n'obe. E meela ka o site n'onwu bilie! O nokwaghi n'ebe a. Lee ebe e nibere ya. ⁷ Ma ganu gwa ndi na-eso uzo ya nakwa Pita, 'O burula unu uzo gawa Galili. Ebe ahụ ka unu ga-ahụ ya di ka o gwarari unu.'"

⁸ Ha gbaputara site n'ili ahụ, n'onodu mgbagwoju anya na ahụ ima jijiji. Ha akoroghi onye obula ihe obula, n'ih na egwu juputara ha obi.

[Otutu akwukwo mbu na ufodu ndi mgbe ochie enweghi amaokwu itoolu ruo na nke iri abuo 9-20.]

⁹ Mgbe Jisos biliri n'onwu n'isi ututu n'ubochi mbu nke izu, onye mbu o gosiri onwe ya bu Meri Magdalin, onye ahụ o siri n'ahụ ya chupu mmuo ojo asaa. ¹⁰ O lara gaa koru ndi ya na ha na-anu na mbu, bu ndi nori na-ebe akwa ma na-erukwa uju. ¹¹ Mgbe ha nuru na o di ndu, na o hukwala ya, ha ekweghi.

¹² Mgbe ihe ndi a gasiri, o gosiri mmadu abuo n'ime ha onwe ya n'udi ozo, mgbe ha na-abanye n'ime obodo. ¹³ Ndi a laghachiri bia koru ndi nke ozo ma ha ekwetakwaghi.

¹⁴ Emesia, Jisos gosiri ndi na-eso uzo ya iri na otu ahụ onwe ya, mgbe ha nokoro na-eri nri. O baara ha mba n'ih enweghi okwukwe ha nakwa mkpochi obi ha, n'ih na ha juru ikwenye n'ih ndi ozo huru ya gwara ha mgbe e mesiri ka o si n'onwu bilite.

¹⁵ O gwara ha si, "Ganu n'ime uwa niile kwusaara ihe niile e kere eke ozioma. ¹⁶ Onye obula kweerenu na onye e mekwara baptizim ka a ga-azoputa. Ma a ga-ama onye obula na-ekwereghe ikpe. ¹⁷ Ihe iribama ndi a ga-esokwa ndi kweerenu. Site n'aha m, ha ga-achupu mmuo ojo; kwuokwa okwu n'asusu ohuru di iche iche. ¹⁸ Ha ga-eji aka ha abuo atutulie agwo, nuokwa nsi ma o gaghi emeru ha ahụ ma otu. Ha ga-ebikwasị ndi oria aka, ahụ ga-adikwa ha mma."

¹⁹ Mgbe Onyenwe anyi Jisos gwasiri ha okwu ndi a, e weliri ya elu, baa n'eluigwe, ebe o nodu ala n'akuku aka nri Chineke. ²⁰ Ha puru kwusaa ozioma n'ebe niile. Onyenwe anyi nonyekwaara ha, mee ka okwu ya guzosie ike site n'ih iribama di iche iche nke na-eso ya.

Ozioma Luk

Mmalite

¹ Ebe ọ bụ n'otutu mmadu agbalala otu ha nwere ike i detu n'usoro ihe niile mezuru n'etiti anyi. ² Di ka e nyefere ha n'aka anyi idebe bu ndi ahụ sitere na malite jiri anya ha hu ihe niile, ndi jikwa okwu a eje ozi. ³ Ekpebikwara m, ebe mu onwe m nyocharala ihe niile nke oma site na mmalite, ka m dere gi ihe niile n'usoro, Tiofilos, gi onye di elu a na-asopuru. ⁴ Nke a ga-eme ka i mata nke bu eziokwu banyere ihe ndi ahụ e ziri gi.

Ozi banyere omumu Jon omee baptizim

⁵ N'oge Herod bu eze Judia, ọ di otu onyeisi nchujaja aha ya bu Zekaraya, onye si n'otu ndi nchujaja nke Abija. Elizabet bu nwunye ya, site n'agburu Eron. ⁶ Ha abuo bu ndi ezi omume n'ihu Chineke. Ha debere iwu na ukpuru niile Onyenwe anyi nyere na-enweghi ntupo obula. ⁷ Mana ha amutaghi nwa, n'ihu na Elizabet bu nwanyi agaa, ha abuo emeela nnoo agadi.

⁸ O ruru mgbe ọ bu ndi otu Zekaraya ga-eje ozi, ọ no dika onye nchujaja na-eje ozi n'ihu Chineke. ⁹ A hoputara ya site n'ife nza di ka omenaala ndi nchujaja si di ka ọ buru ya ga-abanye n'ime ime ulonso Onyenwe anyi ichu aja nsure oku nke e ji uda na-esi isi utu achu. ¹⁰ Mgbe oge ichu aja uda na-esi isi utu ruru, igwe ndi mmadu biara no n'ezi na-ekpe ekpere.

¹¹ Mgbe ahụ, mmuo ozi Onyenwe anyi, onye guzo n'aka nri nke ebe ichu aja nke ihe na-esi isi utu mere ka ọ hu ya anya. ¹² Mgbe Zekaraya huru ya, obi fepuru ya, ọ tukwara oke egwu. ¹³ Ma mmuo ozi ahụ gwara ya si, "Zekaraya atula egwu, Chineke anula ekpere gi. Elizabet nwunye gi ga-aturu ime mutara gi nwa nwoke. I ga-akpokwa aha ya Jon. ¹⁴ Ọ ga-aburu gi ihe oke onu na obi utu, otutu mmadu ga-anurikwa onu n'ihu omumu ya. ¹⁵ N'ihu na ọ ga-abu onye di ukwu n'anya Onyenwe anyi. Ọ gaghị anukwa mmanya obula, maobu ihe onunu obula na-egbu egbu n'ihu na site n'afọ nne ya ọ ga-abu onye emejuputara na Mmuo Nso. ¹⁶ Ọ ga-akpoghachite otutu umu Izrel nye Onyenwe ha bu Chineke ha. ¹⁷ Ma ọ ga-aga n'ihu Onyenwe anyi n'ike mmuo na ike nke Ilaija, tugharia obi ndi bu nna n'ebe umu ha no. Meekwa ka ndi isiike tugharia obi, lekwasị anya n'amamihe nke ndi ezi omume, na ijikere umu mmadu n'ihu Onyenwe anyi."

¹⁸ Zekaraya siru mmuo ozi ahụ, "Olee otu m ga-esi mata na nke a ga-adi otu a? Aburula m agadi. Nwunye m akakwaala nka."

¹⁹ Mmuo ozi zara ya si, "Abu m Gebrel.* Ana m eguzo n'ihu Chineke. Ezitere m ka m bia gwa gi okwu ma wetara gi ozioma a. ²⁰ Ma lee, i ga-ada ogbi, i gaghị ekwukwa okwu obula, tutu ruo mgbe ihe ndi a ga-emezu n'ihu na i kwenyeghi n'okwu m, nke ga-emezu mgbe oge ya ruru."

²¹ Mgbe ihe ndi a niile na-eme, mmadu ndi ahụ nokwa na-eche Zekaraya ka ọ puta. O juru ha anya na ọ noola odu n'ime ime ulonso ukwu ahụ. ²² Mgbe o mesiri puta, o nwekwaghi ike ikwuru ha okwu. Ha ghotara na ọ huru onu n'ime ulonso ahụ n'ihu na ọ bu aka ka o ji gwa ha okwu.

²³ Mgbe oge iru oru ya gwusiri, ọ laghachiri n'ulo ya. ²⁴ Mgbe ubochi ndi ahụ gasiri, Elizabet bu nwunye ya turu ime. O zoro onwe ya n'ime ulo onwa ise. ²⁵ Ọ siru, "Onyenwe anyi emeerela m nke a. O gosila m ihuoma ya n'ubochi ndi a, ma wepukwara m ihere n'etiti ndi nke m."

* **1:19** 1:19 Mmuo ozi nke na-eweta ozioma.

Ozi banyere omumu Jisosh

²⁶ Ma n'ona isii ya, Chineke zigara mmuo ozi ya, bu Gebrel, ka o gaa n'obodo Nazaret nke di n'ime Galili. ²⁷ Ka o jekwuru otu nwaagboghoh na-amaghị nwoke bu onye otu nwoke aha ya bu Josef, onye sitere n'agburu Devid, kwere nkwa ilu. Aha nwaagboghoh a bu Meri. ²⁸ O jekwuru ya si ya, "Ekele! Gi onye ihuoma dikwasiri. Onyenwe anyi nonyekwara gi."

²⁹ Ma obi loro ya mmiri nke ukwuu n'ihu okwu ya. O bidokwara itughari n'uche ya ihe ekele a putara. ³⁰ Ma mmuo ozi ahụ si ya, "Atula egwu Meri, n'ihu na i chotala ihuoma n'ebe Chineke no. ³¹ Ma lee i ga-aturu ime, muo nwa nwoke. I ga-akpoka aha ya Jisosh. ³² O ga-abu nnukwu mmadu onye a ga-akpo Okpara Onye kachasi ihe niile elu. Onyenwe anyi Chineke ga-enye ya ocheeze nna ya Devid. ³³ O ga-achi ulo Jekob ruo ebighi ebi, alaeze ya agaghị enwekwa ogwugwu."

³⁴ Meri si mmuo ozi ahụ, "Olee otu nke a ga-esi mee ebe m bu nwaagboghoh na-amaghị nwoke?"

³⁵ Mmuo ozi ahụ si ya, "Mmuo Nso ga-abiakwasị gi, ike nke Onye kachasi ihe niile elu ga-ekpuchikwa gi. Ya mere onye nso ahụ a ga-amu, a ga-akpo ya Okpara Chineke. ³⁶ Lekwa Elizabet onye ikwu gi aturu ime nwa nwoke n'agadi ya. Nke a bu onwa isii ya, bu onye ahụ ha na-akpo nwanyi aga. ³⁷ N'ihu na o dighi okwu sitere na Chineke nke na-agaghị ere."

³⁸ Meri zaghachiri si, "Abu m ohu Onyenwe anyi, ka o diri m di ka i kwuru." Mgbe ahụ mmuo ozi ahụ hapuru ya laa.

Meri agaa ileta Elizabet

³⁹ N'oge ahụ, Meri biliri gaa osiso n'otu obodo di n'ugwu Juda. ⁴⁰ N'ebe ahụ, o banyere n'ulo Zekaraya, kelee Elizabet. ⁴¹ Mgbe Elizabet nuru ekele Meri, nwa no ya n'afu meghariri ahụ. E mere ka Elizabet juputa na Mmuo nso. ⁴² O tiri mkpu n'oke olu si, "Onye a goziri agozi ka i bu n'etiti umu nwanyi niile. Onye a goziri agozi ka nwa ahụ i bu n'afu bukwa. ⁴³ Onye kwanu ka m bu na ihuoma di otu a kporo m na nne Onyenwe m ga-abia ileta m? ⁴⁴ Ngwangwa m nuru olu ekele gi, nwa no m n'afu wuliri elu n'onu. ⁴⁵ Ngozi ga-adiri onye ahụ kwere na Onyenwe anyi ga-emezu ihe o kweere ya na nkwa ime."

Abu Meri buru

- ⁴⁶ Ma Meri si,
 "Mkpuruobi m na-ebuli Onyenwe anyi elu
⁴⁷ mmuo m na-anuri onu n'ime Chineke bu Onye nzoputa m,
⁴⁸ n'ihu na o ledatala anya, lekwasị m,
 bu odibo ya di ala.
 Site ugbu a gaa n'ihu, ogbo niile ga-akpo m onye a goziri agozi.
⁴⁹ N'ihu na Onye di ike emelara m ihe di ukwuu.
 Aha ya dikwa nso.
⁵⁰ Ebere ya na-erute ndi niile na-atu egwu ya
 site n'ogbo ruo n'ogbo.
⁵¹ O gosila ike aka ya;
 o chusajala ndi di mpako n'ime echiche obi ha.
⁵² O sitela n'occheeze ndi eze di ike kwatuo ha,
 buliekwa ndi di umeala n'obi elu.
⁵³ O jirila ihe di mma nyejuo ndi aguu na-agu afu
 ma ndi ogaranya ka o zipuru n'aka efu.
⁵⁴ O nyerela odibo ya bu Izrel aka,
 o na-echetakwa imere ya ebere.

- 55 Dị ka ọ gwara nna nna anyị ha,
nye Ebrahim na ụmụ ụmụ ya ruo mgbe ebighị ebi.”
56 Meri n'onyeere ya ihe dika onwa ato ma mesie laghachi n'ulo ya.

Omumu Jon omee baptizim

57 Mgbe oge zuru ka Elizabet muo nwa, o muru nwa nwoke. 58 Ndi agbataobi ya na ndi ikwu ya, ndi nuru otu Chineke si gosi ya ebere di ukwu, biara soro ya nuri onu.

59 N'abali nke asato ha biara ibi nwata ahụ ugwu na igu ya aha. Ha na-achọ igu ya Zekaraya bu aha nna ya, 60 ma Nne ya siri, “Mba, a ga-agu ya Jon.”

61 Ha siri ya, “O dighi onye obula n'etiti ndi ikwu gi na-aza aha ahụ.”

62 Ya mere, ha jiri ife aka juo nna ya, ihe o choro ka akpo nwata ahụ. 63 O rioro ka e nye ya mbadamba ihe e ji ede ihe, o deere “Aha ya bu Jon.” Nke a jukwara mmadu niile anya. 64 Ngwangwa, onu ya meghere, atopukwara ire ya. Ya ebido ikwu okwu ma na-etokwa Chineke. 65 Ibubo wuru ndi agbataobi ha niile n'ahu, ndi mmadu kokwara akuko banyere ihe ndi a niile ruo obodo niile di n'akuku ugwu judia. 66 Ndi niile nuru akuko a chere n'obi ha na-aju si, “Ginikwa ka nwa nke a gaje ibu?” N'ihu na aka Onyenwe anyi dinyeere ya.

Abu Zekaraya

67 E mere ka Zekaraya bu nna ya juputa na Mmuo Nso. O buru amuma si,

68 “Ngozi diri Onyenwe anyi bu Chineke nke Izrel,
n'ihu na o biala leta ma gbaputakwa ndi nke ya.

69 O welielara anyi Onye nzoputa
site n'ulo odibo ya bu Devid.

70 (Di ka o kwuru na mgbe ochie, site n'onu ndi amuma ya di nsọ).

71 Na o ga-azoputa anyi site n'aka ndi iro anyi
na sitekwa n'aka ndi niile kporo anyi asi.

72 O meere ndi nna nna anyi ha ebere
site n'icheta ogbugba ndu ya di nsọ.

73 Iyi nke o nuru nna anyi bu Ebrahim, kwekwa nkwa:

74 Na o ga-anaputa anyi site n'aka ndi iro anyi,
nyekwa anyi ike ife ya ofufe na-atughi egwu.

75 N'idi nsọ na ezi omume n'ihu ya ubochi niile nke ndu anyi.

76 “Ma gi nwa m, a ga-akpo gi onye amuma nke Onye kachasi ihe niile elu;
n'ihu na i ga-aga n'ihu Onyenwe anyi kwadoro ya uzọ.

77 Ime ka ndi nke ya nwee amamihe nke nzoputa
site na igbaghara mmehie ha.

78 N'ihu oke obi ebere Chineke anyi,
nke owuwa anyanwu ga-ewetara anyi site n'igwe.

79 Ka o chakwasị ndi bi n'ochichiri
na n'onyinyo nke onwu,
na iduzi ukwu anyi n'uzo nke udo.”

80 Nwata ahụ toro, buru onye di ike n'ime mmuo. O biri n'ime ozara tutu ruo mgbe oge zuru igosi umu Izrel onwe ya.

¹ N'oge ahụ, Siza Oğostos nyere iwu ka a guo onu, detuo aha mmadu niile bi n'owa dum.* ² (Nke a bu igu onu na ide aha nke mbu e mere mgbe Kwirinus bu onye na-achi Siria.) ³ Onye obula gara n'obodo ya, ka e denye aha ya n'akwukwo.

⁴ Ya mere Josef hapuru Nazaret nke di na Galili, gaa Betlehem nke di na Judia, nke bukwa obodo Devid, n'ihu na o si n'ulo na agburu Devid putu. ⁵ Ya na Meri, nwaagboghoo o kwere nkwa ilu, nke dikwa ime, soro gaa ka o denye aha ha. ⁶ Mgbe ha no ebe ahụ, oge o ga-eji muo nwa ya zuru. ⁷ O muru nwa nwoke mbu ya. O ji akwa kee ya, nibe ya n'ime ebe a na-enye anu ulo nri, n'ihu na ha enwetaghị ebe ndina n'ulo ndi ije.

Ndi ozuzu aturu na ndi Mmuo Ozi

⁸ Ma e nwere ndi ozuzu aturu† bi n'ohia n'akuku ebe ahụ, ndi na-eche igwe aturu ha nche n'abali. ⁹ Mmuo ozi nke Onyenwe anyi putara ihe nye ha. Ebube Onyenwe anyi muwara gburugburu ha, oke egwu turu ha. ¹⁰ Ma mmuo ozi ahụ siri ha, "Unu atula egwu. Ana m ewetara unu ozioma nke oke onu nke ga-adiri mmadu niile. ¹¹ N'ihu na taa, n'obodo Devid ka a muru Onye nzoputa nye unu; o bu Kraist, Onyenwe anyi. ¹² Nke a ga-aburu unu ihe iribama, unu ga-ahu nwata ohuru e kechiri n'akwa, dina n'ime ebe a na-enye anu ulo nri."

¹³ Na mberede, igwe ndi mmuo ozi nke eluigwe putara soro mmuo ozi a, bido na-eto Chineke na-asi,

¹⁴ "Otuto diri Chineke n'ebe kachasi elu nke eluigwe.

Udo n'elu uwa nye ndi niile ihe ha di Chineke ezi mma."

¹⁵ Mgbe ndi mmuo ozi ahụ hapuru ha, laghachi n'eluigwe, ndi ozuzu aturu ahụ siritara onwe ha, "Bianu ka anyi jeruo Betlehem, ka anyi jiri anya anyi hu ihe ndi a merenu, nke Onyenwe anyi mere ka anyi mara."

¹⁶ Ha gara osiiso hu Meri na Josef, na nwata ahụ ka o dina n'ime ebe a na-enye anu ulo nri. ¹⁷ Mgbe ha huru nke a, ha mere ka a mata ihe niile a gwara ha banyere nwantakiri a. ¹⁸ Ihe ndi ozuzu aturu a kwuru juru ndi niile nuru ya anya. ¹⁹ Ma Meri debere ihe ndi a niile n'obi ya, na-atughari ihe banyere ha n'obi ya. ²⁰ Ndi ozuzu aturu ahụ laghachiri, na-eto Chineke na-ebulikwa aha ya elu n'ihu ihe niile ha nuru ma hukwa, nke dikwa ka a gwara ha.

²¹ Mgbe ubochi asato gasiri, mgbe oge ruru ibi nwata ahụ ugwu, ha gukwara ya aha. Aha ha nyere ya bu Jisos, aha ahụ mmuo ozi nyere tupu a di ime ya.

I kubata Jisos n'ime ulonso

²² Mgbe oge zuru maka memme nke idi ocha di ka iwu Mosis siri di, ha kutere ya na Jerusalem iche ya n'ihu Onyenwe anyi ²³ (dika e dere ya n'iwu nke Onyenwe anyi, "Nwa mbu obula nke bu nwoke ka a ga-edo nsọ nye Onyenwe anyi"‡), ²⁴ ha churu aja di ka e nyere n'iwu Onyenwe anyi: "Umụ kpalakwukwu abuo maobu umu nduru abuo."§

²⁵ Ma lee, e nwere otu nwoke bi na Jerusalem aha ya bu Simion, onye juputara na Mmuo Nso. O bu onye ezi omume burukwa onye ji obi ya niile na-eke Chineke. O bukwa onye na-ele anya maka nkasiobi nke ndi Izrel. ²⁶ Ma Mmuo Nso Chineke mere ka o mata na o gaghị anwu ruo mgbe o huru Kraist nke Onyenwe anyi. ²⁷ Site n'odudu nke Mmuo Nso, o batara n'ulonso ukwu, ma mgbe nne na nna nwata ahụ bu Jisos kubatara ya di ka omenaala iwu si di, ²⁸ Simion kuuru ya n'aka, kelee Chineke si,

²⁹ "Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe di ka i kwere na nkwa,

* **2:1** 2:1 Uwa dum na-ekwu maka Rom mgbe ochie maobu mba niile ndi Rom na-achi. † **2:8** 2:8 Ndi ozuzu aturu Maobu, ndi na-elekoata aturu. ‡ **2:23** 2:23 Opu 13:2,12 § **2:24** 2:24 Lev 12:8

ugbu a zilaga nwaodibo gi n'udo.

³⁰ N'ihhi na anya m ahula nzoputa gi,

³¹ nke i kwadoro n'ihu mba niile.

³² Ihe nke ga-egosi ndi mba ozo uzo,
na ebube nke ndi gi Izrel."

³³ O juru nne na nna nwantakiri ahụ anya inu ihe ndi a e kwuru banyere ya.

³⁴ Mgbe ahụ, Simion goziri ha, sika Meri nne ya, Lee, "Nwatakiri a bu onye e zitere ka o buru odida na mbili nye otutu mmadu n'Izrel, o ga-abukwa ihe ama nke otutu ga-ekwujọ. ³⁵ O bukwa site n'uzo di otu a ka a ga-ekpughe echiche nke di otutu n'obi. Mma agha ga-aduwakwa mkpuruobi nke gi onwe gi."

³⁶ O nwekwara onye amuma nwanyi, aha ya bu Ana, ada Fanuel nke si n'ebo Asha. O bu ezigbo agadi nwanyi na-enweghi di, n'ihhi na di ya nwuru mgbe ha biri naani afo asaa. ³⁷ O noola di ka nwanyi na-enweghi di iri afo asato na ano. O hapughi ulonso, kama o nogidere n'efe ofufe ehie na abali, na-ibu onu na-ekpe ekpere. ³⁸ N'oge ahụ o biarutere n'ebe ha no, nye Chineke ekele, kwuo okwu banyere nwantakiri ahụ nye ndi niile na-ele anya maka mgbaputa Jerusalem.

³⁹ Mgbe ha mesiri ihe niile otu o di n'iwu Onyenwe anyi, ha laghachiri obodo ha bu Nazaret nke di n'ime Galili. ⁴⁰ Ma nwata ahụ toro buru onye di ike; o juputara n'amamihe, amara Chineke dinyekwaara ya.

Jisos agaa n'ulonso ukwu

⁴¹ N'afọ niile, ndi muru ya na-aga Jerusalem n'ihhi Mmemme Ngabiga. ⁴² Mgbe o ruru afo iri na abuo, ha gara maka memme di ka omenaala si di.* ⁴³ Mgbe e mesiri memme ahụ, ka ndi muru ya na-alaghachi, nwata ahụ bu Jisos noduru na Jerusalem. Ndi ha amataghi na o soghi ha na-alota. ⁴⁴ Ha chere na o sonyere n'etiti njem. Ha gara ije otu ubochi tupu ha a malite icho ya n'etiti ndi ikwu na ibe, na ndi enyi ha. ⁴⁵ Ma mgbe ha na-ahughi ya, ha laghachiri Jerusalem na-achokwa ya. ⁴⁶ Ka ubochi ato gasiri, ha huru ya n'ulonso ukwu ebe o noduru n'etiti ndi ode akwukwo, na-ege ha nti na-ajukwa ha ajuju. ⁴⁷ Nghota na osisa ya juru ndi niile nuru okwu ya anya. ⁴⁸ Mgbe ndi muru ya huru ya, o turu ha n'anya, ma nne ya siri ya, "Nwa m, gini mere i ji meso anyi mmeso di otu a? Mu na nna gi no na-achoghari gi?"

⁴⁹ O juru ha si, "Gini mere unu ji na-achọ m? Unu amaghi na aghaghi m ino n'ulo Nna m?" ⁵⁰ Ma ha aghotaghi ihe o gwara ha.

⁵¹ Mgbe ahụ, o sooro ha laghachi Nazaret ma na-erubekwara ha isi. Ma nne ya dobere ihe ndi a niile n'obi ya. ⁵² Jisos na-aga n'ihu n'amamihe na ogologo, ya na ihuoma n'ebe Chineke na nke mmadu no.

3

Nkwusa nke Jon omee baptizim

¹ N'afọ nke iri na ise nke ochichi Tiberios Siza, mgbe Pontios Paillet bu onye na-achị Judia, ebe Herod bukwa onye na-achị akuku Galili, ma nwanne ya nwoke bu Filip na-achị akuku Ituria na Trakona, Laisania bukwa onye na-achị akuku Abilin, ² mgbe ahụ Anas na Kaipas bu ndisi nchujaja, okwu Chineke biakwutere Jon nwa Zekaraya n'ime ozara. ³ O gara n'ime obodo niile gbara Jordan gburugburu na-ekwusa banyere baptizim nke ncheghari maka mgbaghara mmehie. ⁴ Dika e dere ya n'akwukwo Aizaya onye amuma si,

"Otu onye na-eti mkpu n'ozara na-asị,

'Dozienu uzo maka Onyenwe anyi,

* **2:42** 2:42 O bu naani Luk dere banyere Jisos isonyere ndi muru ya gaa maka memme a.

meenu ka okporouzo ya guzozie.

⁵ A ga-ekpoju ndagwurugwu obula, ugwu obula na ugwu nta obula ka a ga-emekwa ka o di ala. Uzọ gbagoro agbago ka a ga-eme ka o guzozie nke oma, meekwa ka uzọ ojo niile di larị.

⁶ Mmadu niile ga-ahukwa nzoputa Chineke.' **

⁷ Jon siri igwe mmadu ndi na-aputa ka o mee ha baptizim si, "Unu umu ajuala! Onye doro unu aka na nti si unu gbanari onuma nke na-abia? ⁸ Mianu mkpuru na-egosiputa ncheghari unu. Unu amalitekwa na-asi onwe unu, 'Anyi nwere Ebrahim dika nna.' N'ihi na agwa m unu na Chineke puru isite na nkume ndi a meputara Ebrahim umu. ⁹ O buladi ugwu a, atukwasila anyuike na mgborogwu osisi, osisi obula nke na-adighi ami ezi mkpuru ka a ga-egbutu tuba ya n'ime oku."

¹⁰ Ma igwe mmadu ahụ juru ya si, "Gini ka anyi kwesiri ime?"

¹¹ O zara ha si, "Onye obula nwere uwe abuo, ya nye onye o na-adighi nke o nwere otu. Onye nwere nri ya meekwa otu ahụ."

¹² O buladi ndi ona utu biakwara ka e mee ha baptizim. Ha siri ya, "Onye ozizi, gini ka anyi kwesiri ime?"

¹³ O siri ha, "Unu anatala kariya otu unu kwesiri inata."

¹⁴ Ndi agha biakwara juo ya si, "Ginikwa ka anyi kwesiri ime?"

O siri ha, "Unu ejikwala ike apunara ndi mmadu ego ha; unu ebokwala ndi mmadu ebubo ugha, ka afọ ju unu n'ugwo a na-akwu unu."

¹⁵ Ndi mmadu ji olileanya na-eche na-atulekwa n'obi ha ma Jon o bu Kraist ahụ.

¹⁶ Ma Jon zara si ha, "Eji m mmiri na-eme unu baptizim, ma otu onye di ike kariya m ga-abia, onye m na-erughi itopu eriri akpukpokwu ya. O ga-eji Mmuo Nso na oku mee unu baptizim. ¹⁷ Ihe ifucha oka ya di n'aka ya, iji zachaa ebe izocha oka ya nke oma, ka e kponye ezi mkpuru oka wiiti n'ime oba, ma kpoba igbugbo oka n'ime oku nke a na-apughi imenyu emenyu." ¹⁸ O ji otutu okwu ozọ di iche iche duo ha odu ma kwusaakwara ha ozioma.

¹⁹ Ma Eze Herod, onye o tara uta maka Herodias nwunye nwanne ya nwoke, nakwa maka ihe ojo di iche iche ndi o mere, ²⁰ tukwasikwara ihe n'elu ihe ndi a niile, site na itunye Jon n'ulo mkporo.

Baptizim na usoro ndi agburu Jisos

²¹ Mgbe e mechara ndi niile baptizim, ma mechakwa Jisos baptizim, mgbe o na-ekpe ekpere, eluigwe meghere. ²² Mmuo Nso sikwa n'elu ridata di ka nduru, bekwasi ya, mgbe ahụ, otu olu sitere n'eluigwe daa si, "I bu Okpara m, onye m huru n'anya, ihe gi di m ezi mma."

²³ Jisos agbaala ihe di ka iri afọ atọ mgbe o bidoro oru ya. O bu nwa (dika ndi mmadu chere) Josef,

onye bu nwa Heli; ²⁴ Heli aburu nwa Matat,

nwa Livayi, nwa Meliki,

nwa Janayi, nwa Josef;

²⁵ nwa Matatiyas, nwa Emos,

nwa Nehum, nwa Esili,

nwa Nagayi; ²⁶ nwa Maat,

nwa Matatiyas, nwa Semein,

nwa Josek, nwa Joda;

²⁷ nwa Joanan, nwa Resa,

nwa Zerubabel, nwa Shealtiel,

* 3:6 3:6 Aiz 40:3-5

nwa Neri; ²⁸ nwa Meliki,
 nwa Adi, nwa Kosam,
 nwa Elmadam, nwa Er,
²⁹ nwa Joshua, nwa Elieza,
 nwa Jorim, nwa Matat,
 nwa Livayi; ³⁰ nwa Simiõn,
 nwa Juda, nwa Josef,
 nwa Jonam, nwa Eliakim;
³¹ nwa Melea, nwa Mena,
 nwa Matata, nwa Netan,
 nwa Devid; ³² nwa Jesi,
 nwa Obed, nwa Boaz,
 nwa Salmon, nwa Nashõn;
³³ nwa Aminadab, nwa Ram,†
 nwa Hezron, nwa Perez,
 nwa Juda; ³⁴ nwa Jekõb,
 nwa Aizik, nwa Ebrahim,
 nwa Tera, nwa Nahõ;
³⁵ nwa Serug, nwa Reu,
 nwa Peleg, nwa Eba,
 nwa Shela; ³⁶ nwa Kenan,
 nwa Aafaksad, nwa Shem,
 nwa Noa, nwa Lamek;
³⁷ nwa Metusela, nwa Enõk,
 nwa Jared, nwa Mahalalel,
 nwa Kenan; ³⁸ nwa Enõsh,
 nwa Set, nwa Adam,
 nwa Chineke.

4

Onwunwa Jisõs

¹ Jisõs, onye juputara na Mmuõ Nso, sitere na Jõdan lota. Mmuõ nso duuru ya baa n'õzara. ² Ebe ahõ ka ekwensu nwara ya onwunwa iri ubõchõ anõ. N'ubõchõ ndõ ahõ niile o righõ nri õbõla. N'ikpeazu aguu gurõ ya.

³ Ekwensu siri ya, "Õ burõ na ì bu Õkpara Chineke, gwa nkume a ka õ ghõ achõcha."

⁴ Jisõs zara ya si, "E dere ya, 'Õ bughõ naanõ site na achõcha ka mmadu ga-eji di ndu.'*" "

⁵ Ekwensu duuru ya rigoo n'ebe di elu, gosi ya alaeze niile nke uwa, n'otu ntabi anya. ⁶ Õ gwara ya si, "M ga-enye gi ikike niile ndõ a na ebube ha. Õ bu m ka e nyere ha, e nwere m ike inye ha onye õbõla m chõro inye ha. ⁷ Ya mere, õ burõ na ì kpõ isiala nye m, ha ga-abu nke gi."

⁸ Jisõs zara ya si, "E deela ya: 'Ì ga-akpõ isiala nye Onyenwe anyõ Chineke gi, naanõ ya ka ì ga-efekwa.'†"

⁹ Ekwensu duuru ya gaa Jerusalem, mee ka o guzo n'ebe dikarisiri elu nke ulõso ukwu ahõ. Õ siri ya, "Õ burõ na ì bu Õkpara Chineke, si n'ebe a tuda onwe gi n'ala.

¹⁰ N'ihõ na e dere ya,

"Õ ga-enye ndõ mmuõ ozi ya iwu banyere gi,
 ichekwa gi nke õma;

† 3:33 3:33 N'akwukwo ufõdu i nwere ike ihu nwa Admin, nwa Anai. * 4:4 4:4 Dit 8:3 † 4:8 4:8 Dit 6:13

11 ha ga-ebuli gi elu n'aka ha,
ka i ghara ikpobi ukwu gi na nkume.'‡"

12 Jisosh zara ya si, "E kwuola ya, Anwala Onyenwe anyi Chineke gi onwunwa. §"

13 Mgbe ekwensu nwasiri ya onwunwa ndi a niile, o hapuru ya ruo mgbe ohere ozoz daputara.

Jisosh agaa Nazaret

14 Jisosh loghachiri na Galili n'ike nke Mmuo Nso. Akuko banyere ya gbasara ruo akuko obodo niile. 15 O ziri ihe n'otutu ulo ekpere ha, mmadu niile na-etokwa ya.

16 Mgbe o rutere Nazaret ebe o noro too, n'ubochi izuike, o gara n'ulo ekpere di ka o di mbu eme. O guzoro oto igu akwukwo nso. 17 E nyere ya akwukwo nke onye amuma Aizaya dere. O meghere ya chota ebe e dere si,

18 "Mmuo nke Onyenwe anyi di n'ahu m,
n'ihu na o teela m mmanu
ka m kwusaa ozioma nye ndi ogbenye.

O zitela m ikwuputa inwere onwe nye ndi mkporo,
ya na ihu uzoz nye ndi kpuru isi,
ime ka ndi a na-emegbu emegbu nwere onwe ha.

19 Ikwuputa afo Onyenwe anyi ga-eme amara."*

20 O mechiri akwukwo ahụ nyeghachi ya onye ahụ na-eje ozi, nodu ala. Ndi mmadu niile no n'ulo nzuko ahụ legidere ya nnoo anya. 21 Ma o bidoro igwa ha si, "Taa ka ihe ndi a e dere n'akwukwo nso a mezuru na nti unu."

22 Mmadu niile kwuru okwu oma banyere ya n'ihu okwu amara niile si ya n'onu puta nke mere na ha juritara onwe ha si, "Onye a, o bughu nwa nwoke Josef?"

23 O siri ha, "N'ezie, amaara m na unu ga-aturu m ilu a: 'Dibia, gwoo onwe gi!' Sikwa m, 'Ihe ndi ahụ niile anyi nuru i na-eme na Kapanom mee ha n'ebe a bu obodo gi.'"

24 O gara n'ihu si, "Ma i gwa unu eziokwu, o nweghi onye amuma obula a na-anabata nke oma n'obodo a muru ya. 25 N'ezie, chetakwanu na e nwere otutu umu nwanyi di ha nwuru anwu n'oge Ilaija onye amuma. N'oge oke unwu dara n'ala ahụ dum, mgbe e mechiri eluigwe na mmiri ezoghi n'ala Izrel afo ato na onwa isii. 26 Ma e zigaghi Ilaija ka o jekwuru onye obula n'ime ha kariakwa nwanyi di ya nwuru anwu n'obodo Zarefat n'akuku Saidon. 27 N'oge Ilaisha onye amuma, e nwere otutu ndi ekpenta n'ala Izrel, ma o nweghi onye e mere ka o di ocha n'etiti ha kariakwa Neeman onye Siria."

28 Mgbe ndi no n'ulo ekpere ahụ nuru nke a, iwe were ha nke ukwu. 29 Ha biliri, kwapu ya site n'obodo ahụ, dokpuru ya gaa n'elu ugwu nke e wukwasiri obodo ahụ ka ha nwee ike tupu ya site n'ugwu ahụ. 30 Ma o sitere n'etiti igwe mmadu ahụ puo, gawara onwe ya.

Jisosh achupu mmuo ojoo

31 O sitere n'ebe ahụ gaa Kapanom, obodo dikwa na Galili. N'ubochi izuike, o bidoro izi ha ihe. 32 Ozizi ya juru ha anya, n'ihu na okwu ya nwere ikike.

33 Otu nwoke no n'ime ulo ekpere ahụ, onye mmuo na-adighi ocha bi n'ime ya. O tiri mkpu n'oke olu, 34 "Hapu anyi! Gini ka i na-achoz n'ebe anyi no, gi, Jisosh onye Nazaret? I biara ka i laa anyi n'iyi? Ama m onye i bu, Onye Nso nke Chineke!"

35 Jisosh baara ya mba si, "Noro jii! Si n'ime ya puta." Mgbe ahụ mmuo ojoo ahụ tudara ya n'ala n'ihu ha niile, o sikwa n'ime ya puo ma o merughu ya ahụ.

³⁶ Ihe ndị a juru ha niile anya, ha juritara ibe ha si, “Gini bụ ozizi nke a? O ji ichi isi na ike na-enye mmuọ na-adighi ocha ndi a iwu, ha na-aputakwa!” ³⁷ Akuko banyere ya gbasara jeruo obodo niile di ebe ahụ gburugburu.

Jisọs agwoọ otutu ndi oria

³⁸ Mgbe o hapuru ulo ekpere ahụ gaa n'ulo Saimon. Nne nwunye Saimon nwere ahụ oku, ha rioro ya ka o nyere ya aka. ³⁹ O guzoro n'ihu ya, ma baara ahụ oku ahụ mba, o hapuru ya n'otu ntabi anya ahụ. O bilikwara lee ha obia.

⁴⁰ Mgbe anyanwu na-ada, otutu ndi nwere ndi na-aria oria di iche iche kporo ha biakwute Jisọs. O bikwasiri ha niile aka n'otu n'otu, gwoo ha. ⁴¹ Mmuo ojoo di iche iche si n'ime otutu mmadu puta na-eti mkpu na-asị, “I bụ Okpara Chineke.” Ma o baara ha mba, o kweghi ka ha kwuo okwu, n'ihina ha matara na o bu Kraist.

⁴² Mgbe chi bororo, o puru gaa ebe naani ya no. Ndi mmadu no na-achoghari ya; mgbe ha biaruru ebe o no, ha gbalisiri ike ime ka o ghara ihapu ha. ⁴³ Ma o siri ha, “**Aghaghi m ikwusa ozioma alaeze Chineke n'obodo ndi ozo, n'ihina na o bu n'ihina ya ka e zitere m.**” ⁴⁴ O gara n'ihu na-ekwusa ozioma n'ulo ekpere niile di na Judia.

5

Okpukpo ndi mbu na-eso uzọ ya

¹ Otu oge, ka Jisọs guzo n'akuku odo mmiri Genesaret.* Igwe mmadu gbara ya gburugburu ka ha nuru okwu Chineke. ² O huru n'onu mmiri ahụ, ugbo mmiri abuo nke ndi oku azu nwe ha hapuru gaa isa ugbo ha ji egbu azu. ³ O banyere n'ime otu ugbo mmiri ndi ahụ, nke bu nke Saimon, o rioro ya ka o kworo ya banyetu ntakiri n'ime mmiri. O noduru ala n'ime ya bido na-ezi igwe mmadu ihe.

⁴ Mgbe o kwusiri okwu, o gwara Saimon si, “**Banyetukwu n'ime mmiri, tunye ugbo gi ka i gbute azu.**”

⁵ Saimon zara si, “Nna anyi ukwu, anyi rusiri oru ike abali niile na-egbutaghi ihe obula, ma otu i siri kwuo, aga m awunye ugbo azu niile.”

⁶ Mgbe ha mere nke a, ha gbutere otutu azu nke mere na ugbo azu ha malitere idokasi. ⁷ Ha kporo ndi oku azu ibe ha no n'ugbo mmiri ozo ka ha bia nyere ha aka. Ha biara kpojuo azu n'ugbo mmiri abuo ahụ nke malitere imikpu.

⁸ Ma mgbe Saimon Pita huru nke a, o dara n'ukwu Jisọs si, “Si n'ebe m no puo, Onyenwe m, n'ihina abu m onye mmehie.” ⁹ N'ihina o juru ya na ndi ya na ha so anya ihu otutu azu ndi a ha gbutere. ¹⁰ O buladi Jemis na Jon umu Zebedi, ndi ha na Saimon na-aruko oru, ka ihe a jukwara anya.

Mgbe ahụ Jisọs gwara Saimon si, “**Atula egwu, n'ihina site ugbo a gaa n'ihu, i ga na-akuta mmadu.**” ¹¹ Mgbe ha kwoputara ugbo mmiri ha n'elu ala, ha hapuru ihe niile soro ya.

Nwoke onye ekpenta

¹² Mgbe Jisọs no n'otu obodo, otu nwoke onye ekpenta juru ahụ, biara daa, kpudo ihu ya n'ala mgbe o huru ya, rio ya si, “Onyenwe m, o buru na i chororo, i puru ime ka m di ocha.”

¹³ Jisọs setipuru aka ya metu ya si, “**Achoro m, buru onye di ocha!**” Ngwangwa ekpenta ahụ hapuru ya.

¹⁴ O nyere ya iwu, “**A gwakwala onye obula, kama gaa gosi onye nchujaja onwe gi, chukwa aja di ka Mosis nyere n'iwu maka ime ka i di ocha, ka o buru ihe ama nye ha.**”

* 5:1 5:1 Maobu, osimiri Galili

¹⁵ Ma akukọ banyere ya gbasara kariya, nke mere na igwe mmadu biara inuru ihe o na-ekwu, na ka a gwokwa ha nriya nriya. ¹⁶ Ma site n'oge ruo n'oge, Jisos na-ewezuga onwe ya gaa n'ebe o ga-anọ naani ya ikpe ekpere.

Ogwugwo onye akuku ahụ ya kponwuru akponwu

¹⁷ Otu ubochi, mgbe o no na-ezi ndi mmadu ihe, ndi Farisii na ndi ozizi iwu (sitere n'obodo nta niile di na Galili na Judia na Jerusalem bia nodukwa ebe) ahụ. Ike Chineke dinyekwaara ya igwo ndi oria. ¹⁸ N'oge ahụ ndi ikom ufođu bu otu nwoke akuku ahụ ya kponwuru akponwu n'ihe ndina ya, biara gbalia isite n'onu uto ulo ahụ bubata ya togbọ ya n'ukwu ya. ¹⁹ Mgbe ha na-enweghi ike ime nke a n'ih i gwe mmadu, ha rigooro n'elu ulo, site n'oghere wetuo nwoke ahụ n'ute ya n'etiti igwe mmadu n'ihu Jisos.

²⁰ Mgbe Jisos huru okwukwe ha, o siri, **“Enyi m, a gbagharala gi mmehie gi.”**

²¹ Ndi Farisii na ndi ozizi iwu malitere iche n'ime obi ha si, **“Onye bu onye a na-ekwulu Chineke? Onye puru igbaghara mmadu mmehie, ma o bughu naani Chineke?”**

²² Mgbe Jisos matara ihe ha na-aju, o zara ha si, **“Gini mere unu ji na-eche ihe ndi a n'obi unu? ²³ Olee nke ka mfe ikwu: O bu a gbagharala gi mmehie gi niile, ka o bu i si, Bilie jee ije? ²⁴ Ma ka unu mata na Nwa nke Mmadu nwere ikike n'awa igbaghara mmehie.”** O siri onye ahụ akuku ahụ ya kponwuru akponwu, **“Asi m gi, bilie, chiri ute gi laa n'ulo gi!”** ²⁵ Ngwangwa, o biliri oto n'ihu mmadu niile, chiri ihe ndina ya bido na-eto Chineke na-ala n'ulo ya. ²⁶ Ihe ndi a juru onye obula anya, ha tokwara Chineke. Oke egwu juputakwara ha n'ahụ, ha siri, **“Anyi ahula ihe ebube taa.”**

Okpukpo Livayi

²⁷ Mgbe nke a gasiri, o puru hu otu onye ona utu aha ya bu Livayi, ka o noduru ala n'ulo inakota utu ya. O siri ya, **“Soro m.”** ²⁸ Ngwangwa, o biliri, hapu ihe niile soro ya.

²⁹ Emesia, Livayi kwadooro Jisos oke oriri n'ulo ya, otutu igwe ndi ona utu na ndi ozo soo ha n'oriri ahụ. ³⁰ Ma ndi Farisii na ndi ozizi iwu tamuru ntamu na-aju ndi na-eso uto ya si, **“Gini mere unu ji soro ndi ona utu na ndi mmehie na-eriko nri na-anukokwa ihe onunu?”**

³¹ Jisos zara si, **“Mkpa dibia adighi akpa ndi ahụ di ike, kama o bu ndi ahụ na-esighi ike. ³² Abiaghi m ikpo ndi ezi omume, kama abia m ikpo ndi mmehie ka ha chegharia.”**

Ajuju banyere ibu onu

³³ Ha siri, **“Ndi na-eso uto Jon na ndi na-eso uto ndi Farisii na-ebu onu, na-ekpe ekpere oge niile, ma ndi na-eso uto gi na-eri, na-anukwa.”**

³⁴ Jisos siri ha, **“Ndi a kporo oriri nolulu di na nwunye, ha ga-ebu onu mgbe ha na onye na-alu nwunye ohuru no? ³⁵ Ma oge na-abia mgbe a ga-ewepu onye na-alu nwunye n'etiti ha, mgbe ahụ ka ha ga-ebu onu.”**

³⁶ O tuuru ha ilu a, **“O nweghi onye na-adokara akwa ohuru were ya kwachie akwa ochie. O buru na e mee nke a, o putara na a dowala akwa ohuru ahụ n'ih na nke ahụ eji kwachie ya agaghi adaba. ³⁷ N'uto di otu a kwa, mmadu adighi agbanye mmanya ohuru di ike n'ime karama akpukpo ochie. N'ih na ike si na mmanya ohuru ahụ ga-eme ka karama ahụ gbawaa. Mmánya ahụ ga-awufukwa, karama ahụ a laa n'iyi. ³⁸ Ma o di mma igbanye mmanya ohuru n'ime karama akpukpo ohuru. ³⁹ O nweghi onye nusiri mmanya ochie ga-achọ inu mmanya ohuru, n'ih na o ga-asị, 'Nke ochie ahụ ka mma.'”**

6

Onyenwe Ụbọchị Izuike

¹ N'otu ụbọchị izuike, mgbe Jisọs na-agafe n'ubi a kuru ọka. Ndi na-eso ụzọ ya malitere ighoro ụfodu n'ime oge ọka ndi ahụ, na-amazu ha n'aka, ma na-ata ha.

² Ụfodu ndi Farisii siri, "Gini mere unu ji na-eme ihe megidere iwu n'ụbọchị izuike?"

³ Jisọs zara ha si, "O bu na unu agutaghị ihe Devid mere mgbe agụu guru ya na ndi so ya? ⁴ Otu o si banye n'ulo Chineke, were achicha a na-eche n'ihu ya, nyetukwa ndi ya na ha so, achicha nke onye obula na-ekwesighi ita ma o bughị naani ndi nchujaja."

⁵ Mgbe ahụ o gwara ha si, "Nwa nke Mmadu bu Onyenwe Ụbọchị Izuike."

⁶ N'ụbọchị izuike ozo, o banyere n'ulo ekpere na-ezi ihe. Otu nwoke nokwa n'ebe ahụ onye aka nri ya kponwuru akponwu. ⁷ Ndi Farisii na ndi ode akwukwo na-achọ ụzọ ha ga-esi boo ya ebubo, ya mere ha lekwasiri ya anya ihu ma o ga-agwo oria n'ụbọchị izuike. ⁸ Ma ebe o maara ihe ha na-ezube n'obi ha, o kporo nwoke ahụ nke aka ya kponwuru akponwu si ya, "Bilie bja guzoro n'etiti ebe a." Nwoke ahụ putara bja guzoro ebe ahụ.

⁹ Mgbe ahụ Jisọs siri ha, "Ka m juo unu, gini ziri ezi n'iwu ime n'ụbọchị izuike; o bu ime ihe oma ka o bu ime ihe ojoo; izoputa ndu ka o bu ila ndu n'iyi?"

¹⁰ Mgbe o lesiri ha niile anya gburugburu, o siri ya, "Setipu aka gi." O mere nke a, aka ya dikwara mma ozo. ¹¹ Ha were iwe nke ukwu ma malite na-ekwuritara n'etiti onwe ha ihe ha nwere ike ime Jisọs.

Ndi ozi iri na abuo

¹² N'ụbọchị ndi ahụ, o gara rigoro n'elu ugwu ikpe ekpere. O noro abali ahụ niile na-ekpe ekpere nye Chineke. ¹³ Mgbe chi boro, o kporo ndi niile na-eso ụzọ ya, site n'ime ha horo mmadu iri na abuo ndi o kporo ndi ozi ya.*

¹⁴ Saimon (onye o kporo Pita) na Andru nwanne ya,

Jemis

Jon,

Filip

Batalomi.

¹⁵ Matiu

Tomos,

Jemis nwa Alfios,

Saimon onye a na-akpo Zilot.

¹⁶ Judas nwa Jemis

na Judas Iskariot onye raara ya nye.

Ngozi na obubu onu

¹⁷ Ya na ha ridatara ga n'ebe ala di larji. Igwe ndi na-eso ụzọ ya na oke igwe mmadu sitere na Judia, na Jerusalem nakwa obodo di na nsotu mmiri nke Taja na Saidon. ¹⁸ Ndi bira inuru okwu ya na ka a gwo ha oria ha. A gwokwara otutu ndi mmuo na-adighi ocha na-esogbu. ¹⁹ Igwe mmadu ahụ gbaliri imetu ya aka, n'ihu na ike di ukwu si ya n'ahu na-apu na-agwo ha niile.

²⁰ O weliri anya lee ndi na-eso ụzọ ya, si ha,

"Ngozi na-adiri unu bu ndi ogbenye,
n'ihu na alaeze Chineke bu nke unu.

²¹ Ngozi na-adiri unu ndi aguu na-agu ugbu a,
n'ihu na afọ ga-eju unu.

* **6:13** 6:13 Mgbe obula i na-achọ inwe mkpebi banyere ihe di mkpa, weputa oge kpee ekpere dika Jisọs mere n'amaokwu iri na abuo ruo nke iri na ato.

Ngọzi na-adiri unu ndi na-ebe akwa ugbu a,
n'ihhi na unu ga-achi ochi.

²² Ngọzi na-adiri unu mgbe ndi mmadu na-akpo unu asi,
mgbe ha na-achupu unu, na-akpari unu,
na-aju aha unu,
n'ihhi Nwa nke Mmadu.

²³ "Nurianu onu ma wuliekwanu elu n'ihhi onu n'ubochi ahụ, n'ihhi na ugwo oru unu di ukwu n'eluigwe. N'ihhi na otu a ka ndi nna nna ha mesoro ndi amuma.

²⁴ "Ma ahuhu na-adiri unu ndi ogaranya,
n'ihhi na unu eketala nkasiobi unu.

²⁵ Ahuhu na-adiri ndi afo juru ugbu a,
n'ihhi na agu ga-agukwa unu.

Ahuhu na-adiri ndi na-achi ochi ugbu a,
n'ihhi na unu ga-eru uju, bee akwa.

²⁶ Ahuhu na-adiri unu mgbe ndi mmadu niile na-ekwu okwu oma gbasara unu,
n'ihhi na otu a ka ndi bu nna ha mesoro ndi amuma ugha."

Ihu ndi iro n'anya

²⁷ "Ma a na m agwa unu ndi na-ege m nti: hunu ndi iro unu n'anya, mekwaaranu ndi kporo unu asi ihe oma. ²⁸ Gozienu ndi na-abu unu onu, ma kpekwaaranu ndi na-akpari unu ekpere. ²⁹ O buru na onye obula a maa gi ura n'otu nti, tughariara ya nti gi nke ozo. O burukwa na onye obula anara gi uwe ahụ gi, nyekwa ya uwe ime ahụ gi. ³⁰ Nye onye obula rioro gi ihe. O burukwa na mmadu ewere ihe bu nke gi, agala inaputa ya. ³¹ Dika unu si choo ka ndi mmadu mesoo unu, sitekwanu otu a na-emeso ha.

³² "O buru naani ndi huru unu n'anya ka unu na-ahu n'anya, gini ga-abu uru unu? N'ihhi na obuladi ndi mmehie, o bu ndi huru ha n'anya ka ha na-ahukwa n'anya. ³³ O burukwa naani ndi na-emere unu ihe oma ka unu na-emere ihe oma, gini ga-abu uru unu? N'ihhi na ndi mmehie na-enyekwara ndi na-enyere ha aka aka. ³⁴ O burukwa na unu agbazinye naani ndi nwere ike ikwughachi unu ihe, gini ga-abu uru unu? N'ihhi na ndi mmehie na-agbazinyekwa ndi mmehie ibe ha na-atu anya ka a kwughachikwa ha n'ozuzu oke. ³⁵ Hunu ndi iro unu n'anya, na-emekwa ezi ihe nye ha, gbazinyenu ndi no na mkpa ihe ha choo, na-eleghi anya na ha ga-akwughachi unu. Mgbe ahụ, ugwo oru unu ga-adi ukwu, unu ga-egosikwa na unu bu umu nke Onye kachasi ihe niile elu, n'ihhi na ebere ya na-adiri ndi ajo omume na ndi na-enweghi mmuo ekele n'ime ha. ³⁶ Nweenu obi ebere di ka Nna unu si nwee obi ebere.

Ikpe ndi ozo ikpe

³⁷ "Unu ekpela ndi ozo ikpe, ka a ghara ikpekwa unu ikpe. Unu amala ndi ozo ikpe ka a ghara ima unu ikpe. Gbagharanu ndi ozo, a ga-agbagharakwa unu. ³⁸ Nyenu, n'ihhi na a ga-enyekwa unu. Onyinye unu ga-anata ga-abu nke juru eju, nke a biadara nke oma, yokotakwa ayokota nke na-ejubiga oke ka a ga-adokwasị gi n'ahu; n'ihhi na o bu ihe i na-eji atụ ihe ka a ga-eji tuoro gi."

³⁹ O tukwara ha ilu a, "Onye isi o puru idu onye isi ibe ya? Ha abuo o gaghị adaba n'ime olulu? ⁴⁰ Onye na-eso uzo onye ozizi anaghi akari onye nkuzi ya, kama mgbe o mutasiri o ga-amata ihe di ka onye nkuzi ya.

⁴¹ "Gini mere i ji elee ntakiri ahija di nwanna gi n'anya, ma i dighi ahuta obodobo osisi di gi onwe gi n'anya? ⁴² I ga-esi ana sị nwanna gi, 'Nwanna a, ka m wepu gi ntakiri ahija di gi n'anya,' mgbe gi onwe gi na-ahughi obodobo osisi di gi n'anya? Gi onye ihu abuo, buru uzo wepu obodobo osisi di gi n'anya ka i nwee ike ihuzi uzo nke oma wepu ntakiri ahija di nwanna gi n'anya.

Osisi na mkpuru ya

⁴³ “Ezi osisi adighi ami mkpuru ojo. O dikwaghi osisi ojo na-ami mkpuru oma. ⁴⁴ O bu mkpuru osisi miri ka e ji ama udi osisi o bu. Ndi mmadu adighi aghota fiig site n’osisi ogwu, otu a kwa o nweghi onye na-aghota mkpuru grepu n’obi ogwu. ⁴⁵ Ezi mmadu na-esite n’aku oma juru ya obi na-aruputa ezi oru, otu a kwa, ajo mmadu na-esite n’obi ojo ya na-aruputa ajo oru. N’ihi na ihe obula di mmadu n’obi bu ihe na-aputa n’onu ya.

Onye amamihe na onye nzuzu wuru ulo

⁴⁶ “Gini mere unu ji na-akpo m, ‘Onyenwe anyi, Onyenwe anyi,’ ma unu adighi eme ihe m kwuru? ⁴⁷ Achoro m igosi unu ihe onye obula na-abiakwute m nke na-anu okwu m, ma na-ejikwa ihe o na-anu akporo ihe, yiri. ⁴⁸ Onye ahụ yiri nwoke wuru ulo, onye gwumiri ala, doo ntola ulo ahụ n’elu oke nkume. Mgbe idee mmiri biara were ike ya tie n’ulo ahụ, o nweghi ike ime ka o maa jijiji n’ihi na e wusiri ya ike. ⁴⁹ Ma onye ahụ nuru okwu m, nke na-ejighi ihe o nuru mee ihe, di ka nwoke wukwasiri ulo ya n’elu ala, nke na-enweghi ntola obula. Mgbe idee mmiri biara were ike ya tie n’ulo ahụ, ulo ahụ dara daruo ala, odida ya di ukwu.”

7

Okwukwe onye ochiagha

¹ Mgbe o kwusiri okwu ndi a nye ndi na-ege ya ni, o banyere na Kapanom. ² Ma e nwere otu ochiagha* nke nwere otu ohu nwoke o huru n’anya. Onye no n’oria na n’onu onwu. ³ Mgbe o nuru ihe banyere Jisos, o zipuru ufodu ndi okenye ndi juu ka ha gaa rioro ya ka o bia gwoo ohu ya. ⁴ Mgbe ha biakwutere Jisos, ha riosiri ya aririo ike si, “O kwesiri ka i mere ya ihe a. ⁵ N’ihi na o huru obodo anyi n’anya. O wukwaara anyi ulo ekpere.” ⁶ Jisos sooro ha gawa.

Ma mgbe o no nso n’ulo ya, onye ochiagha ahụ zipuru ndi enyi ya ka ha ga si ya, “Onyenwe anyi, esogbukwala onwe gi, n’ihi na etorughi m ka i bata n’okpuru ulo m. ⁷ O bu ya mere na-echeghi m na m toruru iputa bia zute gi. Ma kwuo okwu, o ga-agwokwa odibo m. ⁸ N’ihi na mu onwe m bukwa onye no n’okpuru ikike ochichi, nwee ndi agha no n’okpuru m. Ana m asi onye nke a ‘gaa,’ o gaa, sikwa onye nke ozo ‘bia,’ O bia. Ana m asi ohu m, ‘mee nke a,’ o na-emekwa ya.”

⁹ Mgbe Jisos nuru okwu niile a, o juru ya anya nke ukwu. O tughariri gwa igwe mmadu ndi na-eso ya si, “**Asi m unu, ahubeghi m okwukwe di otu a o buladi n’Izrel.**” ¹⁰ Mgbe ndi ozi ahụ laghachiri n’ulo, ha choputara na ahụ adila ohu ahụ mma.

Jisos akpolite nwa nwoke nwanyi di ya nwuru

¹¹ O ruo mgbe nwa oge gasiri, o gara n’obodo a na-akpo Nain. Ndi na-eso uzo ya na otutu igwe mmadu ndi ozo sooro ya gaa. ¹² Mgbe o na-abiaru nso n’onu uzo e si abata n’obodo ahụ, o nwere otu nwoke nwuru anwu nke a na-ebupu, otu nwa nke nne ya muru. Nne ya ahụ bu nwanyi di ya nwuru, oke igwe mmadu si n’obodo ahụ sonyekwara ya. ¹³ Mgbe Onyenwe anyi huru ya, o meere ya obi ebere ma si ya, “**Ebela akwa.**”

¹⁴ Mgbe ahụ o gara nso metu igbe ozu ahụ aka, ndi bu ya kwusiri. O siri, “**Nwokorobia, asi m gi bilie!**” ¹⁵ Nwoke ahụ nwuru anwu biliri, nodu ala, bido ikwu okwu, o kponyere ya nne ya.

¹⁶ Egwu turu ha niile, ha tokwara Chineke si, “Onye amuma di ukwu aputala n’etiti anyi, Chineke abiala inyere ndi ya aka!” ¹⁷ Akuko a banyere ya ruru Judia niile na obodo nta niile gbara ya gburugburu.

* 7:2 7:2 O bu onye Rom.

Jisọs na Jọn omee baptizim

¹⁸ Ndi na-eso ụzọ Jọn kọrọ ya maka ihe ndi a niile. Jọn kọrọ mmadu abụọ n'ime ndi na-eso ụzọ ya, ¹⁹ zie ha ka ha jekwuru Onyenwe anyi juo ya ajuju si, "O bu gi bu onye ahụ ga-abia. Ka anyi ga-ele anya obibia onye ozo?"

²⁰ Mgbe umu nwoke ahụ biakwutere ya, ha siri, "Jọn omee baptizim ziri anyi ka anyi juo gi si, 'O bu gi bu onye ahụ ga-abia ka anyi ga-ele anya obibia onye ozo?' "

²¹ Mgbe ahụ o gworo otutu ndi nwere oria, na nria nria di iche iche, na mmuo ojoo. O mekwara ka otutu ndi kpuru isi hu uzo ozo. ²² O zaghachiri ndi ozi ahụ si, "Laghachinu azu koro Jọn ihe unu huru na nke unu nuru; ndi kpuru isi na-ahu uzo, ndi ngwuro na-aga ije, ndi ekpenta ka a na-eme ka ha di ocha, ndi nti chiri na-anu ihe, a na-eme ka ndi nwuru anwu si n'onwu bilie, a na-ezisara ndi ogbenye ozioma. ²³ Ngozi na-adiri onye ahụ na-enweghi ihe mkpasu iwe n'ihu m."

²⁴ Mgbe ndi na-eso ụzọ Jọn puru, Jisọs bido igwa igwe mmadu ahụ okwu banyere Jọn si, "Gini ka unu gara n'ozara ihu? O bu ahia achara nke ikuku na-ebughari?"

²⁵ Ma gini ka unu puru iga ihu? O bu nwoke yi uwe mara mma? E e, ndi na-eyi uwe di oke onuahia, ndi na-ebikwa n'oke oriri na oke onunu bi n'uloeze. ²⁶ Ma gini ka unu puru ka unu ga-ahu? O bu onye amuma? E, ana m a gwa unu, unu huru onye kariri onye amuma. ²⁷ O bu onye a bu onye ahụ e dere ihe banyere ya si, "Aga m ezipu onyeozu m n'ihu gi, onye ga-edozi uzo gi n'ihu gi.†

²⁸ Agwa m unu, n'etiti ndi nwanyi muru, o dighi onye di ukwu karia Jọn, ma onye dikarisiri nta n'alaeze Chineke di ukwu karia ya."

²⁹ (Ndi mmadu niile nuru nke a, tinyekwara ndi ona utu, nabatara n'uzo Chineke bu nke ziri ezi, n'ihu na Jọn emela ha baptizim. ³⁰ Ma ndi Farisii na ndi ozizi iwu juru imezu ebumnobi Chineke nye ha onwe ha, n'ihu na ha anabataghi ka Jọn mee ha baptizim.)

³¹ O gara n'ihu si ha, "Ma gini ka m ga-eji tonyere ndi bi n'ogbo a? Gini ka ha yiri?"

³² Ha di ka umuntakiri no n'oma ahia na-akpo ibe ha oku na-asị,

"Anyi gburu unu oja,
ma unu adighi ete egwu.
Anyi buru abụ ikwa ozu,
ma unu ebeghi akwa.'

³³ N'ihu na Jọn omee baptizim biara na-erighi achicha maobu nuo ihe onunu ma unu siri, 'Mmuo ojoo bi n'ime ya.' ³⁴ Nwa nke Mmadu biara na-eri ihe oriri na-anukwa ihe onunu, ma unu siri, 'Lee, onye oke oriri na onye oke anumanu, enyi ndi ona utu na ndi mmehie.' ³⁵ Ma e sitela n'umu ya niile nwaputa amamihe n'onye ziri ezi."

Nwanyi onye mmehie etee Jisọs mmanu

³⁶ Otu onye n'ime ndi Farisii koro ya oriri. O gara n'ulo onye Farisii ahụ, ma nodu ala n'ochi nri. ³⁷ Ma otu nwanyi nke bi n'obodo ahụ, onye birila ndu mmehie, mgbe o matara na o no n'ulo onye Farisii ahụ na-eri nri, o jiri otu karama alabasta mmanu otite bata n'ulo ahụ. ³⁸ Ka o guzoro n'azu ukwu ya na-ebe akwa, o malitere iji anya mmiri ya na-awusa n'ukwu ya. O jiri agiri isi ya hichaa anya mmiri ahụ, sutu ukwu ya onu, ma wusa mmanu otite isi utu ahụ na ha.

³⁹ Mgbe onye Farisii ahụ koro ya oriri huru ihe nke a, o kwuru n'obi ya si, "A si na nwoke a bu onye amuma, o gaara amata udi mmadu nwanyi a na-emetu ya aka bu, na o bu onye mmehie."

⁴⁰ Jisọs zara ya si, "Saimon, e nwere m ihe m choro igwa gi."

O siri ya, "Onye ozizi gwa m ya."

† 7:27 7:27 Mal 3:1

⁴¹ “Ndi ikom abuo ji onye na-ebinye ndi mmadu ego n’omurunwa ugwo. Otu onye ji ya nari ego ise, onye nke ozọ ji ya iri ego ise. ⁴² Mgbe ha na-enweghi ike ikwughachi ugwo ha ji ya, o gbaghara ha ugwo ahụ. Ugbu a, onye n’ime ha ga-ahụ ya n’anya karia?”

⁴³ Saimon zara si, “O di m ka o bu onye nke o gbaghara ugwo di ukwuu.”

O siri ya, “I kpeziri.”

⁴⁴ Mgbe ahụ o tughariri n’ebe nwanyi ahụ nọ gwa Saimon si, “I huru nwanyi a? A batara n’ulo gi, i kunyeghi m mmiri ka m saa ukwu m, ma nwanyi a ejirila anya mmiri ya sachaa ukwu m, jirikwa agiri isi ya hichaa ha. ⁴⁵ I sutughi m onu, ma kemgbe m batara n’ulo a, o zubeghi ike isutu ukwu m onu. ⁴⁶ I teghi m mmanu obula n’isi, ma lee, o werela mmanu otite isi utọ wukwasị m n’ukwu. ⁴⁷ Ya mere, ana m agwa gi si, a gbagharala ya mmehie ya niile o mehere, n’ihi na o nwere ihunanya di ukwuu. Ma onye nwetara mgbaghara di nta, na-enwe ihunanya di nta.”

⁴⁸ Mgbe ahụ o gwara ya si, “A gbagharala gi mmehie gi.”

⁴⁹ Ma ndi ozọ soro ya nodu na-eri nri bidoro ikwu n’etiti onwe ha na-asi, “Onye bu onye a nwere ike o buladi igbaghara mmehie?”

⁵⁰ O siri nwanyi ahụ, “Okwukwe gi azopotala gi, laa n’udo.”

8

Akuko ogha mkpuru

¹ Mgbe ihe ndi a gasiri, o gara n’obodo ukwu niile na n’obodo nta niile na-ekwusa ma na-ewetakwara ndi mmadu ozioma nke alaeze Chineke. Ndi ozi iri na abuo ahụ sokwa ya, ² na umu nwanyi ufodu ndi a chupuru mmuo ojoo site n’ime ha, gwokwa ha nri nri: Meri Magdalin onye e sitere n’ime ya chupu mmuo ojoo asaa, ³ na Joana nwunye Chuza onye na-elekota uloeze Herod na akụ ya niile, na Suzana, na otutu ndi ozọ ndi ji akụ ha na-enyere ha aka.

⁴ Mgbe oke igwe mmadu gbakoro ha na ndi mmadu si n’obodo di iche iche biakwute ya. O tueru ha ilu a si, ⁵ “Ogha mkpuru puru iku mkpuru ya, mgbe o nọ na-agma mkpuru ndi a, ufodu n’ime mkpuru ahụ dara n’akuku uzọ ebe ndi mmadu zoro ha ukwu, umu nnunu biakwara turia ha loo. ⁶ Ufodu n’ime ha dakwasiri n’elu nkume. Mgbe ha puputara choo ito, ha kponwuru n’ihi na mborogwu ha enweghi ike imita mmiri mkpuru ahụ ga-eji di ndu. ⁷ Ufodu dara n’etiti ogwu, ogwu ndi a sooro ha puo ma kpagbuo ha. ⁸ Ufodu n’ime mkpuru dara n’ezi ala. Ha puputara, too, mia mkpuru di otu nari n’onogugu.”

Mgbe o kwusiri nke a, o siri ha, “Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru.”

⁹ Ndi na-eso uzọ ya juru ya ihe ilu a putara. ¹⁰ O siri, “O bu unu ka e nyere imata ihe omimi niile nke alaeze Chineke, ma ndi ozọ ga-anu ya naani n’ilu. Site n’uzo di otu a,

“ha ga na-ele anya, ma ha agaghi ahụ ihe obula.

Ha ga na-anu nti ma ha agaghi aghota ihe obula.”*

¹¹ “Nke a bu nkowa ilu ahụ. Mkpuru ahụ bu okwu Chineke. ¹² Mkpuru dara n’akuku uzọ nochiri anya ndi nuru okwu Chineke, ma ekwusu biara napu ha okwu ahụ n’obi ha, ka ha ghara ikwere ma nwetakwa nzoputa. ¹³ Mkpuru ndi ahụ dara n’elu nkume nochiri anya ndi nuru okwu Chineke jiri onu nabata ya, ma ha enweghi mborogwu n’ime ha. Ha na-ekwere naani nwa oge nta, ma mgbe onwunwa biara ha na-adachapu. ¹⁴ Mkpuru nke dara n’etiti ogwu nochiri anya ndi nuru okwu Chineke, ma mgbe ha na-aga n’uzo ha, echiche banyere akụ na ihe utọ nke uwa na-akpagbu okwu ahụ, mee ka ha ghara imi mkpuru. ¹⁵ Ma mkpuru ndi ahụ dara n’ezi ala nochiri

* 8:10 8:10 Ajz 6:9

anya ndi jiri obi ghere oghe na mmuo ziri ezi nabata okwu ahụ ma werekwa ndidi miputa mkpuru.

Iheoku di n'elu ihe ndokwasị

¹⁶ “O dighi onye obula, nke na-amunye oriṅa zoo ya n’ime igbe maobu donye ya n’okpuru ihe ndina. Kama, o na-adokwasị ya n’elu ihe idoba oku ka ndi obula na-abata n’ulo ahụ jiri ya hu uzọ. ¹⁷ O dighi ihe obula zoro ezo nke na-agaghị emesia pụta ihè, o dikwaghị ihe obula di nzuzo nke a na-aghaghị eme ka o pụta ihè. ¹⁸ Ya mere, kpacharanu anya otu unu si ege nti. N’ihi na o bu onye ahụ nwere ihe ka a ga-enye karịa, ma onye ahụ na-enweghị, o buladi nke o nwere, ka a ga-anapu ya.”

Nne Jisos na umunne ya nwoke

¹⁹ N’oge a, nne ya na umunne ya nwoke biakwutere ya. Ma ha enweghị ike ibiaru ya nso n’ihi igwe mmadu. ²⁰ Otu onye gwara ya si, “Nne gi na umunne gi ndi nwoke guzo n’ezi, ha chorọ ihu gi.”

²¹ O zara si, “Nne m na umunne m ndi nwoke bu ndi ahụ na-anu okwu Chineke ma jiri ya mere ihe.”

Jisos emee ka ebili mmiri dajuo

²² Otu ubochi, ya na ndi na-eso uzọ ya banyere n’ugbo mmiri, o siri ha, “Ka anyi gafee n’ofe nke ozọ nke osimiri.” Nke a mere ha ji nupu ugbo, ²³ ma mgbe ha na-aga, o rahuru ura. Oke ifufe malitere ife n’elu odọ mmiri ahụ, nke mere na mmiri na-awubanye n’ime ugbo ha, mee ka ha noro n’oke nsogbu.

²⁴ Ha gara kpotee ya na-eti mkpu, “Nna anyi ukwu! Nna anyi ukwu! Lee na anyi n’ala n’iyi!”

O biliri, baara ifufe na ebili mmiri ahụ mba. Ha dara juu, ebe niile dekwara jii.

²⁵ O siri ha, “Ebee ka okwukwe unu di?”

Ha ji oke egwu na oke iju anya jurita onwe ha si, “Onye bu onye a? O na-enye o buladi ifufe na ebili mmiri iwu, ha na-anakwa ya nti.”

Ogwugwo nwoke mmuo ojoji

²⁶ Ha kworo ugbo mmiri rute n’ala Gerazin,[†] nke di n’ofe mmiri Galili. ²⁷ Mgbe o si n’ugbo mmiri riputa n’elu ala, otu nwoke obodo ahụ onye mmuo ojoji bi n’ime ya zutere ya. Nwoke a ebighi n’ulo maobu yie uwe ogologo oge, ma ebe obibi ya bu ebe a na-eli ozu. ²⁸ Mgbe o huru Jisos, o biara daa n’ihu ya, tie mkpu n’oke olu si, “Gini ka mu na gi nwekorọ Jisos, Okpara Chineke Onye kachasi ihe niile elu? Biko ario m gi, atala m ahuhu.” ²⁹ N’ihi na o nyela mmuo ahụ na-adighi ocha iwu ka o site n’ime ya puta. Otutu oge, mmuo ojoji a na-ejidesi ya ike, n’agbanyeghi na eji udọ igwe kee ya aka na ukwu, debe ebe a na-eche ya nche, o na-adobisi udọ igwe e ji kee ya, mmuo ojoji a na-eduru ya gaa n’ime ozara.

³⁰ Jisos juru ya si, “Gini bu aha gi?”

O zara si, “Lijion,” n’ihi na igwe mmuo ojoji bi n’ime ya. ³¹ Ha riosiri ya aririo ike ka o ghara inye ha iwu ka ha banye n’Abis.

³² Igwe ezi no n’akuku ugwu di ebe ahụ nso na-akpa nri. Mmuo ojoji ndi a rioro Jisos ka o nye ha ike ka ha banye n’ime ha. Jisos nyere ha ike. ³³ Mmuo ojoji ndi ahụ sitere n’ime nwoke a puo banye n’ime ezi ndi ahụ, igwe ezi ahụ niile sitere na mkputamkpu ala onu mmiri ahụ gbara oso dabanyechaa n’ime mmiri ebe osimiri riri ha.

³⁴ Mgbe ndi na-elekota ezi ahụ huru ihe mere, ha gbara oso gaa n’ime obodo na n’obodo nta niile di gburugburu ebe ahụ kosaa ihe mere. ³⁵ Ndi mmadu putara ihu ihe mere. Mgbe ha rutere ebe Jisos no, ha huru nwoke ahụ e si n’ime ya chupu

[†] 8:26 8:26 N’akwukwo ochie ufodu, i nwere ike hu Gadarin.

mmụọ ojọọ ndị ahụ, ebe ọ nọdurụ ala yiri uwe ma nọrọkwa n'ezị uche ya. Egwu tūrụ ha. ³⁶ Ndi hūrụ ka ihe a si mee kọrọ ha ka e siri gwoọ onye ahụ mmụọ ojọọ na-esogbu. ³⁷ Mgbe ahụ, ndi niile bi na Gerazin na n'obodo gbara ebe ahụ gburugburu rịrọ Jisọs ka ọ hapūrụ ha obodo ha, n'ihị na egwu di ukwu tūrụ ha. Ọ banyekwara n'ime ugbo mmiri ahụ laghachi.

³⁸ Nwoke a e sitere n'ime ya chupụ mmụọ ojọọ rịrọ ya ka o soro ya ma o zilagara ya, si ya, ³⁹ **“Laghachi n'ezinaulo gi koro ha ihe niile Chineke meere gi.”** Nwoke ahụ lara, gbasaa akuko ihe Jisọs meere ya n'obodo ahụ niile.

Nwa agboghọ nwurụ anwụ na nwanyị onye orịa

⁴⁰ Mgbe Jisọs loghachiri, igwe mmadu nabatara ya n'ihị na ha niile na-eche ya. ⁴¹ Mgbe ahụ otu nwoke nke aha ya bu Jairọs, onye bu onyeisi n'ulo ekpere, bįara daa n'ala n'ukwu Jisọs na-arịo ya ka ọ bįa n'ulo ya. ⁴² N'ihị na otu nwata nwanyị ọ mūtara naanị ya, nke gbara afo iri na abuo no n'onu onwu.

Mgbe ọ na-aga, igwe mmadu ahụ na-akpagbu ya. ⁴³ Ọ di otu nwanyị n'etiti ha nke nori na-arịa oria oruru obara afo iri na abuo, onye mefuru ihe niile o ji n'aka ndi dibia, ma ọ dighi onye nwere ike igwo ya. ⁴⁴ Ọ sitere n'azu ya metu onu uwe ya aka. Ngwangwa, oria oruru obara ahụ kwusikwara.

⁴⁵ Jisọs siri, **“Onye meturu m aka?”**

Mgbe ọ na-enweghi onye putara kwuo si na ọ bu ya. Pita gwara ya si, “Nna anyi ukwu, igwe mmadu gbara gi gburugburu na-adakwasikwa gi.”

⁴⁶ Ma Jisọs siri, **“Otu onye meturu m aka; amatara m na ike esitela n'ime m puo.”**

⁴⁷ Mgbe nwanyị ahụ hūrụ na ọ dikwaghị ihe o nwere ike ime iji zoo onwe ya, o ji ima jijiji bįa daa n'ukwu ya. N'ihu mmadu niile, ọ koro ihe mere o ji metu ya aka na otu e si gwoọ ya n'otu ntabi anya. ⁴⁸ Ọ gwara ya si, **“Ada m nwanyị, okwukwe gi agwoola gi. Laa n'udo.”**

⁴⁹ Mgbe ọ ka no na-ekwu okwu, otu onye si n'ulo Jairọs bu onyeisi ulo ekpere, bįara si, **“Ada gi nwanyị anwoola, enyekwala onye ozizi nsogbu ozo.”**

⁵⁰ Ma mgbe Jisọs nuru ozi a, ọ zara ya si, **“Atula egwu, naanị kwere, a ga-agwokwa ya.”**

⁵¹ Mgbe o rutere n'ulo Jairọs, o kweghi ka onye obula soro ya baa n'ime ulo ahụ ma ọ bughị naanị Pita, Jon, Jemis, nne na nna nwata ahụ. ⁵² N'oge ahụ, ha niile no na-ebe akwa na-eru uju maka nwata ahụ. Ọ siri ha, **“Unu ebezila akwa, n'ihị na ọ nwughị anwu kama ọ no n'ura.”**

⁵³ Ha chirị ya ochi, n'ihị na ha matara na ọ nwurụ anwụ. ⁵⁴ Ma o jidere ya n'aka, si, **“Nwa m, bilie!”** ⁵⁵ Mmụọ ya loghachiri, o bilitekwara mgbe ahụ. Ọ gwakwara ha ka ha chooro ya nri ka o rie. ⁵⁶ Ihe a gbara ndi muru ya ghari ma ọ nyere ha iwu ka ha ghara ikoro onye obula ihe mere.

9

Jisọs ezipu ndi ozi iri na abuo

¹ Mgbe ọ kpokotara ndi ozi iri na abuo ahụ, o nyere ha ike na ichi isi n'ebe mmụọ ojọọ niile no na igwo oria di iche iche. ² Ọ nyere ha ikike, zipu ha ikwusa alaeze Chineke na igwo ndi nri nri. ³ Ọ gwara ha si, **“Unu ewerekwala ihe obula maka njem a, maobu mkpanaka maobu akpa, maobu achicha maobu ego maobu uwe abuo.”** ⁴ Ulo obula unu banyere, nogidenu n'ebe ahụ ruo mgbe unu hapuru obodo ahụ. ⁵ Ma ebe obula a na-anabataghị unu, kuchapunu aja di n'ukwu unu mgbe unu na-apu n'obodo ahụ, ka ọ buru ihe ama megide ha.” ⁶ Ha gara n'obodo nta niile na-ekwusa ozioma na-agwokwa ndi oria n'ebe niile.

⁷ Mgbe Herod onye ochichi nuru akuko banyere ihe niile merenu, o gbagwojuru ya anya n'ihi na ufodu mmadu na-asị, na Jon ome baptizim esitela na ndi nwuru anwu bilie. ⁸ Ndi ozo na-asị na Ilaija aputala, ebe ndi ozo na-asị na otu n'ime ndi amuma ochie aputakwala ndu ozo. ⁹ Ma Herod sirị, "Mu onwe bipuru isi Jon. Onye bukwa onye a nke m na-anu ihe banyere ya?" O guru ya agu ihu ya.

Jisosh enye puku mmadu ise nri

¹⁰ Mgbe ndi ozi a lotara, ha kororo ya ihe niile ha mere. O kororo ha gaa n'obodo a na-akpo Betsaida ebe ha ga-anọ naani ha. ¹¹ Ma mgbe igwe mmadu matara nke a, ha sooro ya. O nabatara ha ma gwakwa ha okwu maka alaeze Chineke. O gwokwara ndi niile o di mkpa na-emere ka ahụ di ha mma.

¹² Mgbe anwu bido ida, ndi na-eso uzo ya iri na abuo biakwutere ya si ya, "Zilaga igwe mmadu a ka ha gaa n'ime obodo na n'obodo nta ndi gbara ebe a gburugburu, ka ha chotara onwe ha nri na ebe ndina n'ihi na ebe a anyi no bu ozara."

¹³ O zara ha si, "Unu nye ha nri ka ha rie."

Ha zaghachiri ya si, "Anyi nwere naani ogbe achicha ise na azu abuo. Ma o bughị na anyi ga aga zora mmadu ndi a niile nri." ¹⁴ Ndi no n'ebe ahụ ruru puku ndi nwoke ise.

O gwara ndi na-eso uzo ya si, "Meenu ka ha nodu ala n'igwe n'igwe, iri mmadu ise, iri mmadu ise." ¹⁵ Ha mere otu ahụ, mee ka ha niile nodu ala. ¹⁶ O weere ogbe achicha ise na azu abuo ndi ahụ, lelie anya n'eluigwe, gozie ma nyawaa ha, nye ndi na-eso uzo ya ka ha keere igwe mmadu ahụ. ¹⁷ Ha niile riri rijuokwa afo, a tutukotara ihe foduru, tutujuo nkata iri na abuo n'iberibe achicha foduru.

Ogbugba ama Pita

¹⁸ Otu ubochi mgbe o no naani ya na-ekpe ekpere, ndi na-eso uzo ya biakwutere ya. O juru ha si, "Onye ka igwe mmadu na-asị na m bu?"

¹⁹ Ha zara si, "Ufodu na-asị na i bu Jon ome baptizim, ndi ozo si na i bu Ilaija, ndi ozokwa, si na i bu otu n'ime ndi amuma ochie ahụ si n'onwu bilie."

²⁰ Ma o juru ha, "Unu onwe unu, o bu onye ka unu na-asị na m bu?"

Pita zara si, "I bu Kraist nke Chineke."

Jisosh ekwuo ihe banyere onwu ya

²¹ Ma o doro ha aka na nti, nyesiekwa ha iwu ike ka ha ghara igwa onye obula nke a, ²² na-asị, "Nwa nke Mmadu aghaghị ihu otutu ahuhu di iche iche. Ndi okenye na ndisi nchaja, na ndi ozizi iwu ga-aju ya. Aghaghị igbu ya, ma n'ubochi nke ato, a ga-eme ka o site n'onwu bilie."

²³ Mgbe ahụ o sikwara ha, "O buru na onye obula achoo iso m n'azu, o ghaghị iju onwe ya ma buru obe ya kwa ubochi na-eso m. ²⁴ N'ihi na onye obula choro izoputa ndu ya ga-atufu ya. Ma onye obula nke tufuru ndu ya n'ihi m, ga-azoputa ya. ²⁵ Uru gini ka mmadu nwere ma o buru na o ritechaa uwa niile n'uru ma tufuo ndu ya, maobu buru onye a napuru ndu ya? ²⁶ Onye obula ihere m na ihere okwu m na-eme, ka ihere ya ga-emekwa Nwa nke Mmadu mgbe o ga-abia n'ebube ya, na n'ebube nke Nna ya, ya na ndi mmuo ozi di nsọ.

²⁷ "N'ezie asi m unu, ufodu n'ime ndi guzo n'ebe a agaghị edetu onwu ire tupu ha ahụ alaeze Chineke."

Nnwogha Jisosh

²⁸ Mgbe ubochi asato gasiri, o kororo Pita na Jon na Jemis gaa n'elu ugwu ikpe ekpere. ²⁹ Mgbe o no na-ekpe ekpere, udidi ihu ya gbanwere. Uwe ya bido ichaa ochi nke ukwu. ³⁰ N'otu ntabi anya, ha huru ndi ikom abuo ka ha na ya na-ekwu okwu. Ha bu Mosis na Ilaija. ³¹ Ha putara n'ebube eluigwe di ukwu na-ekwu banyere

nlaghachi ya, nke ọ na-aga imezu na Jerusalem. ³² Pita na ndị ya na ha nọ na-arahu ụra. Mgbe ha tetara, ha hụrụ ebube ya na ndị ikom abụọ ya na ha nọ na-ekwurita okwu. ³³ Mgbe ha na-ahapụ ya, Pita siri Jisọs, “Nna anyị ukwu, ọ ga-adị mma ka anyị nọrọ ebe a ka anyị wuo ụlọ ikwu atọ, otu ga-abụ nke gị, otu ga-abụ nke Mosis, otu ga-abụkwa nke Ilaija.” Ọ mataghị ihe ọ na-ekwu.

³⁴ Mgbe ọ ka kpụ okwu n’ọnu, igwe ojii putara kpuchie ha. Egwu tukurara ha dị ka ha na-aba n’igwe ojii ahụ. ³⁵ Olu sitere n’igwe ojii ahụ daa sị, “Onye a bụ Ọkpara m, onye m họtara; geenụ ya nti.” ³⁶ Mgbe olu ahụ kwusiri okwu, ha chọtara na Jisọs nọ naanị ya. Ndị na-eso ụzọ ya kpuchiri ọnu ha, debe ihe niile n’obi ha, ọ dīkwaghị onye ọbụla ha gwara ihe ha hụrụ.

Ogwugwo nwa nwoke mmuọ ojoo bi n’ime ya

³⁷ N’echi ya, mgbe ha si n’ugwu ahụ ridata, oke igwe mmadu bīara zute ya. ³⁸ Otu nwoke si n’etiti igwe mmadu ahụ jiri oke olu tie mkpu sị, “Onye ozizi, ariọ m gị ka i lee nwa m nwoke anya, n’ihi na naanị ya bụ nwa m nwere. ³⁹ Mmuọ ojoo na-ejide ya mee ka ọ na-eti mkpu. Ọ na-atụda ya n’ala, na-ese ya ese, na-adokwa ya adọ mee ka ọ na-agbọ ufufu n’ọnu. Ọ dighi mgbe ọ na-ahapụ ya kama ọ na-echihiasị ya ahụ. ⁴⁰ Arioro m ndị na-eso ụzọ gị ka ha chupụ ya, ma ha enweghị ike.”

⁴¹ Jisọs zara sị, **“Leenu ogbo ruru aru, nke na-enweghị okwukwe! Ruo olee mgbe ka mu na unu ga-anọ, ruokwa olee mgbe ka m ga-anagide ekweghị ekwe unu? Kpotara m nwa gị nwoke ahụ n’ebe a!”**

⁴² Mgbe ọ na-abia, mmuọ ojoo ahụ kwadara ya n’ala sesie ya ike, ma Jisọs baara mmuọ ojoo ahụ mba. Ọ gworo nwata ahụ kponyekwa ya nna ya. ⁴³ Ebube ukwu nke Chineke turu ha n’anya.

Jisọs ekwuo ihe banyere onwu ya ozo

Ma mgbe onye ọbụla nọ na mgbagwoju anya n’ihi ọrụ ọ ruru, ọ siri ndị na-eso ụzọ ya, ⁴⁴ **“Geenu nti nke oma banyere ihe m chorọ igwa unu. A ga-arara Nwa nke Mmadu nye n’aka umu mmadu.”** ⁴⁵ Ma ha aghotaghị okwu a. E zonariri ya n’ebe ha nọ ka ha ghara ighota ya. Egwu tukurara ha iju ya ihe ọ putara.

Onye kari ibe ya ukwu?

⁴⁶ Iru ụka daputara n’etiti ha banyere onye kari ibe ya ukwu. ⁴⁷ Ebe Jisọs ma ihe ha na-eche, ọ kpotara otu nwantakiri mee ka o guzo n’akuku ya. ⁴⁸ Ọ gwara ha sị, **“Onye obula nabatara nwata a n’aha m, nabatara m. Onye o bulakwa nabatara m, nabatara onye zitere m. Ọ bukwa onye dikarisiri nta n’etiti unu bu onye kachasi ukwu.”**

⁴⁹ Jón a zaa sị, “Nna anyị ukwu, anyị hụrụ otu onye ka o ji aha gị na-achupụ mmuọ ojoo. Ebe ọ na-esoghị anyị, anyị gbochiri ya.”

⁵⁰ Jisọs siri ya, **“Unu egbochila ya. N’ihi na onye obula na-adighi emegide unu dinyeere unu.”**

Nguzogide site n’aka ndi Sameria

⁵¹ Mgbe oge o ji alaghachi na-abiaru nso, o chere ihu ya iga Jerusalem. ⁵² O zipuru ndi ozi, ka ha buru ya uzo gawa. Ka ha na-aga ha batara n’otu obodo nta nke ndi Sameria* ikwado ihe niile tupu ọ bia; ⁵³ ma ha juru inabata ya n’ihi na o chere ihu iga Jerusalem. ⁵⁴ Mgbe Jemis na Jón ndi na-eso ụzọ ya huru nke a, ha siri ya, “Onyenwe anyi, i chorọ ka anyi nye iwu ka oku site n’eluigwe bia laa ha n’iyi?” ⁵⁵ Ọ tughariri bara ha mba. ⁵⁶ Ma ha puru banye n’obodo nta ozo.

Ihe o ga-efu iso Jisọs

* 9:52 9:52 Ha na ndi Izrel enweghị ezi mmekorita.

⁵⁷ Mgbe ha nọ na-aga ije a, otu nwoke siri ya, “Aga m eso gi gaa ebe obula i na-aga.”

⁵⁸ Jisosh zara, si, “Nkita ohia nwere onu ebe ha na-edina, umu nnunu nke igwe nwekwara akwu, ma Nwa nke Mmadu enweghi ebe o na-atukwasi isi.”

⁵⁹ O gwara onye ozọ si, “Soro m.”

Ma o siri ya. Onyenwe anyi, “Biko, nye m ohere ka m gaa buru uzọ lie nna m.”

⁶⁰ Ma o siri ya, “Hapu ndi nwuru anwu ka ha lie ndi nwuru anwu ibe ha. Ma gi gaa kwusaa alaeze nke Chineke.”

⁶¹ Ma onye ozokwa, siri ya, “Aga m eso gi, Onyenwe m, ma kwere ka m buru uzọ gaa si ndi ezinaulo m nodunu nke oma.”

⁶² Jisosh siri ya, “Onye obula jidere aka n’ogu anu ulo na-adokpu ma na-ele anya n’azu ekwesighi alaeze Chineke.”

10

Jisosh ezipu iri mmadu asaa na abuo

¹ Mgbe nke a gasiri, Onyenwe anyi hoputara iri mmadu asaa na abuo ndi ozọ, zipu ha mmadu abuo abuo ka ha buru ya uzọ gaa n’obodo niile nakwa ebe niile o na-achọ iga.* ² O siri ha, “Owuwe ihe ubi di ukwu ma ndi oru di naani ole na ole. Ya mere, riononu Onyenwe owuwe ihe ubi ka o zite ndi oru n’owuwe ihe ubi ya. ³ Gaanu! Ma lee, ana m ezipu unu di ka umu aturu n’etiti agu. ⁴ Unu ewerekwala ego maobu akpa maobu akpukpukwu. Unu ekekwala onye obula n’uzọ.

⁵ “Mgbe unu banyere n’ulo obula, burunu uzọ si, ‘Udo diri n’ulo a.’ ⁶ O buru na mmadu udo bi n’ulo ahụ, udo unu ga-adinyekwara ya. O burukwanu na onye bi n’ulo ahụ abughi onye udo, udo unu ji bia ga-aloghachitekwaru unu. ⁷ Nogidenu n’ebe ahụ, na-erinu ma na-anukwanu ihe obula ha nyere unu, n’ihi na onye oru kwesiri inata ugwo oru ya. Unu esitela n’otu ulo gaa n’ulo ozọ.

⁸ “O buru na ndi bi n’obodo unu batara anabata unu, rienu ihe obula ha nyere unu. ⁹ Gwoonu ndi oria nọ n’ebe ahụ, gwakwanu ha si, ‘Alaeze Chineke adila unu nso.’

¹⁰ Ma mgbe unu banyere n’obodo obula ha ju inabata unu, puonu gaa n’okporozọ ya kwuo si, ¹¹ ‘O buladi aja si n’obodo a nke nyapagidere n’ukwu anyi, anyi na-ehichapu ya ka o buru ihe ido aka nti nye gi. Otu o di, matakwanu nke a, na alaeze Chineke di nso.’ ¹² Ana m agwa unu na n’ubochi ahụ, ga-akara Sodom mma karia obodo ahụ.

¹³ “Ahuhu ga-adiri gi Korazin. Ahuhu ga-adiri gi Betsaida. N’ihi na o buru na oru ebube a ruru n’ime unu ka a ruru na Taia na Saidon ha gaara echeghari ogologo oge, nodu n’akwa mkpe na ntụ. ¹⁴ O ga-akara Taia na Saidon mma n’ubochi ikpe karia unu. ¹⁵ Ma gi Kapanom! I na-eche na a ga-ebuli gi elu ruo eluigwe? Mba! I ga-arida n’ala mmuo!†

¹⁶ “Onye obula gere unu nti, o bu mu ka o gere nti. Onye obula juru inabata unu, o bu mu ka o juru inabata. Onye obula juru inabata m juru inabata onye zitere m.”

¹⁷ Iri mmadu asaa na abuo ahụ jiri onu lota si, “Onyenwe anyi, n’aha gi, o buladi ndi mmuo ojoo rubeere anyi isi.”

¹⁸ O siri ha, “Ahuru m ekwensu ka o si n’eluigwe daa di ka amuma. ¹⁹ Lee! Enyela m unu ikike izokwasị agwo na akpi ukwu, na imegide ike niile nke onye iro; o dighi ihe obula ga-emeru unu ahụ. ²⁰ Otu o di, unu anurila onu n’ihi na mmuo ojoo rubere unu isi, kama nurianu onu n’ihi na e deela aha unu n’eluigwe.”

²¹ N’otu oge ahụ, o juputara n’onu nke Mmuo Nso kwuo si, “Nna, Onyenwe eluigwe na uwa, ana m ekele gi n’ihi na i zonariri ihe ndi a n’ebe ndi okachamara na ndi

* **10:1** 10:1 O bu naani Luk dere banyere nzipu ezipuru ndi ozi iri asaa na abuo ndi a. † **10:15** 10:15 Maobu, Hadis

nwere amamihe nọ, ma ị kpughere ihe ndị a niile nye ụmuntakiri. E, Nna, otu a ka o si masị uche gị ime ya.

²² “Nna m enyefeela m ihe niile n’aka. O dighi onye maara onye Okpara ahụ bu, karịa Nna ahụ. O dikwaghị onye maara Nna ahụ karịa Okpara na ndị ahụ Okpara choro igosi onye Nna ya bu.”

²³ Mgbe ahụ o tughariri gwa ndi na-eso uzo ya na nzuzo si, “Ngozi na-adiri anya nke na-ahụ ihe unu na-ahụ ugbu a. ²⁴ Ana m asị unu, na otutu ndi amuma na ndi eze ka o guru aguu ihu ihe unu na-ahụ ma ha ahughị ya, na inu ihe unu na-anu, ma ha anughị ya.”

Ilu banyere ezi onye agbataobi

²⁵ Otu ubochi, otu onye ozizi iwu biliri inwale ya. O juru ya, “Onye ozizi, gini ka m kwesiri ime ka m keta ndu ebighi ebi?”

²⁶ O siri ya, “Gini ka e dere n’iwu? Gini ka i gutara n’ime ya?”

²⁷ O zara si, “I ga-eji obi gi niile, na mkpuruobi gi niile, na ike gi niile, na uche gi niile, hu Onyenwe anyi bu Chineke gi n’anya; ma hukwa onye agbataobi gi n’anya di ka onwe gi.”[†]

²⁸ O siri ya, “I zara nke oma. Gaa mee nke a i ga-adi ndu.”

²⁹ Ma iji gosi na ya bu onye na-eme ihe ziri ezi, o siri Jisos, “Onye kwanu bu onye agbataobi m?”

³⁰ Jisos siri ya, “Otu nwoke sitere Jerusalem na-aga Jeriko, o dabara n’aka ndi ohi, ndi gbara ya oto, tiekwa ya ihe, hapu ya n’onodu odindu-onwukamma laa. ³¹ Ma di ka ihe si eme, otu onye nchujaja sitere uzo ahụ na-agafe. Mgbe o huru ya, o sitere n’akuku uzo nke ozo gafee. ³² Otu a kwa, otu onye Livayi biarutekwara n’ebe ahụ, hu ya, ma o sitere n’akuku uzo nke ozo gafeekwa. ³³ Ma otu onye Sameria na-aga njem, mgbe o biarutere nso n’ebe ahụ; hu ya, o nwere omiiko n’ahụ ya. ³⁴ O gara nso n’ebe o no, jiri mmanya na mmanu wusa n’onya ya, were akwa kechie ya. O tukwasiri ya n’elu inyinya ibu ya, buba ya n’ulo ndi ije ebe o lekotara ya anya nke oma. ³⁵ N’echi ya, o weputara mkpuru ego olaocha abuo nye onye na-elekota ulo ndi ije ahụ si ya, ‘Lezie ya anya nke oma. M lota aga m akwughachi gi ihe obula ozo i mefuru.’

³⁶ “Onye n’ime mmadu ato ndi a ka i chere bu onye gosiri onwe ya di ka onye agbataobi nye nwoke ahụ nke dabara n’aka ndi ohi?”

³⁷ O siri, “O bu onye ahụ meere ya ebere.”

Jisos siri ya, “Laa, gaa mee otu ahụ.”

N’ulo Mata na Meri

³⁸ Mgbe ha na-aga n’uzo, o banyere n’otu obodo nta ebe nwanyi a na-akpo Mata nabatara ya n’ulo ya. ³⁹ O nwere nwanne nwanyi a na-akpo Meri nke noduru ala n’ukwu Onyenwe anyi na-ege nti n’ihe o na-ekwu. ⁴⁰ Ma uche Mata gbasasiri agbasa ebe o na-akwado maka ile obia. O biakwutere ya si ya, “Onyenwe anyi, o bu na o metughi gi n’obi na nwanne m nwanyi hapuru naani m ije ozi niile? Gwa ya ka o bia nyere m aka.”

⁴¹ Ma Onyenwe anyi zara ya si, “Mata, Mata, i na-echegbu onwe gi ma na-adogbukwa onwe gi banyere otutu ihe, ⁴² maobu naani otu ihe di mkpa, Meri ahoro la nke ka mma, nke a na-agaghi anapukwa ya.”

11

Ekpere Onyenwe anyi

¹ O nọ n'otu ebe na-ekpe ekpere, mgbe o kpesiri ekpere, otu n'ime ndi na-eso uto ya siri ya, "Onyenwe anyi, kuziere anyi ikpe ekpere, di ka Jon kuziri ndi na-eso uto ya."

² O siri ha, "Mgbe unu na-ekpe ekpere, sinu:

" 'Nna,
ka e doo aha gi nsọ
ka alaeze gi bia.

³ Nye anyi taa nri nke ubochi anyi.

⁴ Gbaghara anyi mmehie anyi,

n'ihu na anyi na-agbaghara onye obula mehiere megide anyi.
Ekwela ka anyi daba n'ime onwunwa.' "

⁵ O siri ha, "Onye n'ime unu nwere enyi, ga-agakwuru ya n'etiti abali si ya, 'Enyi m, biko gbazinye m ogbe achicha ato, ⁶ n'ihu na otu enyi m biara n'ulo m, ma enweghi m nri obula n'ulo m nke m ga-enye ya.' ⁷ Ma o ga-esi n'ime ulo zaghachi si, 'Enyela m nsogbu, emechiela m uto, mu na umu m alakpuola, enweghi m ike ibili ugbu a inye gi ihe obula.' ⁸ Agwa m unu, o bu ezie na o gaghi ebili nye ya ihe obula n'ihu na o bu enyi ya, kama n'ihu nsogbu ya, o ga-ebili nye ya ihe obula di ya mkpa.

⁹ "Ya mere, agwa m unu, rionu, unu ga-arota, chonu, unu ga-achota, kuokwanu aka, a ga-emeghekwaru unu uto. ¹⁰ N'ihu na onye na-arota na-arota, onye na-achota na-achota, onye na-aku aka n'uto ka a ga-emeghekwaru uto.

¹¹ "Onye n'ime unu bu nna, ka nwa ya ga-arota ya azu, o nye ya agwo? ¹² Maobu roro ya akwa, o ga-enye ya akpi? ¹³ O buru na unu bu ndi oro, maara otu esi enye umu unu onyinye di mma, kariya nke a, Nna unu nke bi n'eluigwe aghaghi inye ha Mmuo Nso bu ndi niile na-arota ya."

Jisọs na mmuo oro

¹⁴ Otu mgbe, o na-achupu mmuo oro nke dara ogbi, mgbe mmuo oro ahụ puru, onye ogbi ahụ kwuru okwu. Nke a juru igwe mmadu ahụ anya. ¹⁵ Ma ufodu n'ime ha siri, "O bu site n'ike Belzebub eze ndi mmuo oro ka o ji achupu mmuo oro."

¹⁶ Ndi oro, iji nwalee ya, si ya gosi ha ihe iribama nke si n'eluigwe.

¹⁷ Ma ebe o bu na o maara ihe ha na-eche, o siri ha, "Alaeze obula kewaranu megide ibe ya, ga-atogboro n'efu, ezinaulo obula nke kewakwara megide ibe ya ga-adakpo.

¹⁸ O buru na ekwensu ekewa megide onwe ya, alaeze ya o ga-esi ana guzosie ike? Unu na-asị na m na-achupu mmuo oro site n'ike Belzebub. ¹⁹ Ugbu a, o buru na m sitere n'ike Belzebub na-achupu mmuo oro, o bu site n'ike onye ka umu unu ji na-achupu ha? Ya mere, ha ga-abu ndi ikpe unu. ²⁰ Ma o buru na m ji ike mkpisiaka Chineke na-achupu mmuo oro, mgbe ahụ alaeze Chineke abiarutela n'ebe unu no.

²¹ "Mgbe nwoke siri ike ji ngwa agha chekwa obi ya, ihe o nwere ga-adigidere ya n'udo. ²² Ma o buru na onye oro ka ya ike aluso ya ogu merie ya, o ga-anara ya ngwa agha niile bu ihe ntukwasị obi ya, kesakwaa ihe o kwatara n'ulo dike ahụ.

²³ "Onye obula na-adinyeghiri m na-emegide m. Onye o bulakwa na-adighi eso m ekpokota, na-ekposa ekposa.

²⁴ "Mgbe obula mmuo na-adighi ocha si n'ime mmadu puo, o na-ejeghari n'ala kporo nku na-achoghari ebe izuike. O buru na o chotaghi ya, mgbe ahụ, o ga-asị, 'Aga m alaghachi n'ulo m hapuru.' ²⁵ Mgbe o loghachiri, o ga-achoputa na a zachala ya dozie ya nke oma. ²⁶ Mgbe ahụ, o ga-apu ga chota mmuo oro asaa oro ndi di njo kariya ya. Ha niile na-abata biri n'ime onye ahụ, mee ka onodu ya di njo kariya ka o di na mbu."

²⁷ Mgbe o kpu okwu a n'onu, otu nwanyi sitere n'ime igwe mmadu ahụ tie mkpu si, "Ngosi na-adiri afo muru gi na ara nke e jiri zuo gi."

²⁸ Ma ọ siri, kama, “Ngozi na-adiri ndi na-anu okwu Chineke, na-emekwa ha.”

The ama nke Jona

²⁹ Di ka igwe mmadu ahụ na-amuba, o bidoro na-ekwu si, “Ogbọ a bu ogbọ ojo. Ọ na-achọ ihe iribama ma ọ dighi ihe iribama a ga-ezi ya kariya ihe iribama Jona. ³⁰ N’ihi na di ka Jona si buru ihe iribama nye ndi Ninive, otu a ka Nwa nke Mmadu ga-esi burukwa ihe ama nye ogbọ a. ³¹ N’ubochi ahụ, eze nwanyi ndi ndida ga-ebili soro ndi ogbọ a guzo n’ikpe, maa ha ikpe, n’ihi na o sitere na nsotu nke uwa bia nuru okwu amamihe Solomon, ma lee, onye kariyi Solomon no n’ebe a. ³² Ndi ikom Ninive ga-eso ogbọ a bilie n’ubochi ikpe maa ya ikpe, n’ihi na ha cheghariri mgbe ha nuru nkwusa Jona, ma lee, onye kariyi Jona ukwuu no n’ebe a.”

Iheoku nke anu ahụ

³³ “Ọ dighi onye na-amunye oriona donye ya n’ebe zoro ezo maobu n’okpuru efere, kama, ọ na-adokwasị ya n’elu ihe idoba oku ka ndi na-abata n’ulo ahụ jiri ya hu ụzọ. ³⁴ Anya bu oriona nke anu ahụ. Ọ buru na anya gi di mma, ahụ gi niile ga-ejuputa n’ihè. Ọ burukwanu na anya gi di njo, i ga-anọ n’ochichiri. ³⁵ Ya mere, lezie anya ka i mara ka ihè di n’ime gi, ọ bughị ochichiri. ³⁶ N’ihi nke a, ọ buru na ahụ gi niile ejuputa n’ihè, ọ burukwa na akuku obula agbaghi ochichiri, mgbe ahụ, ahụ gi niile ga-ejuputa n’ihè di ka mgbe ihè oriona na-achakwasị gi n’ahụ.”

Ahuhu na-adiri ndi Farisii na ndi oka n’iwu

³⁷ Mgbe ọ na-ekwu okwu, otu onye Farisii kporo ya ka ọ bia soro ya rie nri. Ọ banyere noro n’oche nri. ³⁸ O juru onye Farisii ahụ anya na mgbe ọ bidoro iri nri ọ kwoghi aka ya tupu ya ebido.

³⁹ Ma Onyenwe anyi siri ya, “Unu ndi Farisii na-asacha azu iko mmiri na efere, mee ka ọ di ocha, ma ime unu juputara n’anya ukwu na n’ihe ojo di iche iche. ⁴⁰ Ndi nzuzu! Ọ bu na ọ bughị onye ahụ mere azu iko mekwara ime ya? ⁴¹ Kama werenu ihe ndi ahụ di n’ime ruo oru ebere, ihe niile ga-adikwara unu ocha.

⁴² “Ahuhu ga-adiri unu ndi Farisii, n’ihi na unu na-enye otu ụzọ n’uzo iri n’ihi mint, na mkpa akwukwo na-esi isi uto* na mkpa akwukwo niile di iche iche nke ubi, ma leghara ikpe ziri ezi na ihunanya nke Chineke anya. Ihe niile ndi a ka unu kwesiri ime n’elegharaghi ihe ndi ozo anya.

⁴³ “Ahuhu ga-adiri unu ndi Farisii! N’ihi na unu na-ahụ ino n’isi oche niile n’ulo ekpere na ekele puru iche a na-ekele unu n’oma ahia n’anya.

⁴⁴ “Ahuhu ga-adiri unu, n’ihi na unu di ka ili na-aputaghi ihe†, nke ndi mmadu na-agafe n’elu ha n’ihi na ha amaghi na ọ bu ili.”

⁴⁵ N’otu oge, otu onye ozizi iwu siri ya, “Onye ozizi, mgbe i na-ekwu ihe ndi a, anyi sokwa na ndi i na-akocha.”

⁴⁶ Ma ọ siri, “Ahuhu ga-adiri unu bu ndi ozizi iwu. N’ihi na unu na-ebo ndi mmadu ibu ha na-enweghi ike ibuli, ma unu onwe unu adighi eweli ọ buladi otu mkpishaka unu, imetu ibu ahụ aka.

⁴⁷ “Ahuhu ga-adiri unu n’ihi na unu na-ewu ili ndi amuma bu ndi nna nna unu ha gburu. ⁴⁸ Ya mere, unu bu ndi akaebe ma kwenyekwa n’ihe ndi nna nna unu ha mere, n’ihi ha gburu ha, ma unu e wuo ili ha. ⁴⁹ Ọ bu n’ihi nke a ka Chineke n’amamihe ya ji kwuo si, Aga m ezigara ha ndi amuma na ndi ozi, ufodu ka ha ga-egbu ma ndi ozokwa ka ha ga-akpagbu. ⁵⁰ N’ihi nke a, ogbọ a ga-aza ajuju banyere obara ndi amuma niile a wufuru, site na mmalite nke uwa, ⁵¹ site n’obara Ebel ruo na nke Zekaraya, onye e gburu n’etiti ebe ichu aja na ebe nsọ. E, agwa m unu, a ga-aju ihe banyere ha n’aka ogbọ a.

* 11:42 11:42 Nke a na-akpo roo † 11:44 11:44 Aputaghi ihe ya bu nke zoro ezo.

⁵² “Ahụhụ ga-adiri unu bu ndi ozizi iwu, n’ihi na unu wepuru otughe igodo nke amamihe. Unu onwe unu abanyeghi, ma unu gbochikwara ndi na-abata ibata.”

⁵³ Mgbe o si n’ebe ahụ puo, ndi ode akwukwo na ndi Farisii bidoro isogbu ya, na ikpasu ya ikwu otutu okwu, ⁵⁴ na-esiri ya onya, ka ha mara ma o ga-ekwuhie onu, ka ha hu ihe ha ga-eji jide ya.

12

Ido aka na nti na igbaume

¹ N’oge ahụ, mgbe otutu puku ndi mmadu gbakotara, nke mere ka ha na-azo ibe ha ukwu. O buuru uzọ bido igwa ndi na-eso uzọ ya si, “Kpacharanu anya unu banyere ihe na-eko achicha ndi Farisii, nke bu ihu abuo ha. ² N’ihi na o dighi ihe obula zoro ezo nke na-agaghi aputa ihè, o dikwaghi ihe e kpuchiri ekpuchi nke a na-agaghi ekpughe. ³ Ihe obula unu kwuru n’ochichiri, a ga-anu ya n’ihe, ihe obula unu gbara n’izu n’ime ulo ka a ga-ekwusa n’elu ulo.

⁴ “Ana m agwa unu, ndi enyi m, unu atula egwu maka ndi na-egbu anu ahụ ma e mesia, ha apughị ime ihe ozo. ⁵ Ma aga m ezi unu onye unu ga-atu egwu. Tuonu egwu Onye ahụ nwere ikike igbu anu ahụ ma tubakwa ya n’oku ala mmuo. E, asi m unu tuonu ya egwu. ⁶ O bughị mkpuru ego abuo ka a na-ere umu nza ise? Ma o nweghi nke obula n’ime ha Chinekechefuru. ⁷ N’ezie a guru o buladi agiri isi di n’isi unu onu. Unu atula egwu, n’ihi na unu di oke onu karia otutu umu nza.

⁸ “Ma asi m unu, na onye obula kwuputara m n’ihu umu mmadu, onye ahụ ka Nwa nke Mmadu ga-ekwuputa n’ihu ndi mmuo ozi nke Chineke. ⁹ Onye obula na-agonari m n’ihu ndi mmadu, a ga-agonarikwa ya n’ihu ndi mmuo ozi nke Chineke. ¹⁰ Onye obula nke ga-ekwu okwu megide Nwa nke Mmadu, a ga-agbaghara ya, ma onye obula na-ekwulu Mmuo Nso, agaghi agbaghara ya.

¹¹ “Mgbe ha ga-akpobata unu n’ihu ulo nzuko, ndi ochichi na ndisi, unu echegbula onwe unu otu unu ga-esi zaghachi, maobu ihe unu ga-aza, maobu ihe unu ga-ekwu. ¹² N’ihi na Mmuo Nso ga-ezi unu n’oge awa ahụ, ihe unu kwesiri ikwu.”

Ilu banyere ogaranya di nzuzu

¹³ Otu onye n’ime igwe mmadu ahụ siri ya, “Onye ozizi, gwa nwanne m nwoke ka o kenye m oke n’ihe nketa anyi.”

¹⁴ O siri ya, “Nwoke, onye mere m onye ikpe maobu onye ndozi okwu n’etiti unu?” ¹⁵ Ma o siri ha, “Kpachapunu anya! Noronu na nche banyere oke ochicho niile, n’ihi na ndu mmadu adabereghi n’otutu ihe o nwere.”

¹⁶ O tuuru ha ilu a si, “Otu ogaranya nwere ala miri nnoo mkpuru di ukwu. ¹⁷ O chere n’ime onwe ya si, ‘Gini ka m ga-eme n’ihi na enweghi m ebe m ga-echekwa mkpuru m?’

¹⁸ “Ya mere o siri, ‘Ihe m ga-eme bu nke a, aga m akwatu oba m, wuo nke ka ya ukwu, bu ebe m ga-echekwa mkpuru m na ihe ndi ozo. ¹⁹ Ya mere aga m agwa mkpuruobi m, “I nwere otutu ezi ihe ga-ezuru gi otutu afọ, n’ihi ya zuru ike, rie, nuo ma nweekwa obi utu.”’

²⁰ “Ma Chineke gwara ya si, ‘Onye nzuzu, n’abali a ka a ga-achọ mkpuruobi gi n’aka gi. Ihe niile i kpakotara nke onye ka ha ga-abu?’

²¹ “Otu a ka o ga-adiri onye obula na-akpadoro naani onwe ya aku, ma o baghi uba n’ebe Chineke no.”

Echegbula onwe gi

²² O gwara ndi na-eso uzọ ya, “Ya mere, asi m unu, unu echegbula onwe unu banyere ndu unu, ihe unu ga-eri, maobu banyere ahụ unu, ihe unu ga-eyi. ²³ N’ihi na ndu di mkpa karia ihe oriri, anu ahụ dikwa mkpa karia uwe. ²⁴ Tulenu ugoloma.

Ha adighi aku maobu ghoru mkpuru obula. Ha enweghi uloaku maobu oba, ma Chineke na-azu ha nri. Unu o dighi oke onuahia kariya anu ufe ndi a. ²⁵ Onye n'ime unu puru itinye otu nkeji n'ogologo ubochi nke ndu ya site n'ichegbu onwe ya? ²⁶ Ebe unu na-apughu ime ihe nta di otu a, gini mere unu ji echegbu onwe unu banyere ihe ndi ozo?

²⁷ "Tuleenu otu okoko ohia lili si eto. Ha adighi aru oru obula maobu tuu ogho. Ma asi m unu, o buladi Solomon n'ebube nke ibu eze ya niile, eyighi uwe obula mara mma di ka otu n'ime okoko osisi nke ohia ndi a. ²⁸ Ma o buru na Chineke si otu a choo ahia efu nke ubi mma, nke puru idi ndu taa ma echi atuba ha n'ite oku, o bu na o pughu i si otu a choo unu mma kariya? Unu ndi okwukwe nta. ²⁹ Ya mere, unu adogbula onwe unu maka ihe unu ga-eri maobu ihe unu ga-anu. Unu echegbukwala onwe unu. ³⁰ N'ihia na o bu ihe ndi a ka ndi mba nke uwa na-achuso, ma Nna unu makwara na ha di unu mkpa. ³¹ Kama choonu alaeze ya, a ga-atukwasikwara unu ihe ndi a niile.

³² "Unu atula egwu, igwe aturu nta, n'ihia na o toro Nna unu utu inye unu alaeze ahu. ³³ Reenu ihe unu nwere nyekwanu ndi ogbenye. Meerenu onwe unu akpa na-agaghia aka nka, n'oba aku n'eluigwe, ebe onye ohi na-adighi abia nso, nla adighi erichapukwa ya. ³⁴ N'ihia na ebe obula aku unu di ka obi unu ga-adikwa."

Ino na nche

³⁵ "Keenu aji n'ume, meenu ka oriya unu na-enwu enwu. ³⁶ Dinu ka ndi ohu na-echere nloghachi nke nna ha ukwu, onye gara oriri agbamakwukwo, bu onye ha ga-emeghere uzu ngwangwa mgbe o lotara kuu aka. ³⁷ Ndi ohu ahu ga-abu ndi a goziri agozi, bu ndi onyenwe ha ga-ahu na ha no na nche mgbe o ga-aloghachi. N'ezie asi m unu na o ga-eke belu ya n'ukwu ya, mekwa ka ha nodu ala na tebul iri ihe, o ga-abiakwa jere ha ozi. ³⁸ Ngozi ga-adiri ndi ohu ahu onye nwe ha ga-ahu ka ha no na njikere, o buladi ma o loghachiri n'etiti abali, maobu n'ezigbo isi ututu. ³⁹ Maranu nke a: o buru na onyenwe ulo maara oge awa onye ohi ga-eji abia n'ulo ya, o gaghia ekwe ka onye ohi ahu tiwaa ulo ya. ⁴⁰ Unu kwesiri ino na njikere n'ihia na Nwa nke Mmadu ga-abia n'oge awa unu na-atughia anya ya."

⁴¹ Pita siri ya, "Onyenwe anyi, i turu ilu a n'ihia anyi, ka o bu maka onye obula?"

⁴² Ma Onyenwe anyi siri, "Onye bu ohu ahu nke kwesiri ntukwasu obi ma nwekwa uche, nke onyenwe ya mere onyeisi umuodibo ya niile, ka o na-enye ha nri mgbe o kwesiri? ⁴³ Ngozi na-adiri ohu ahu nke onyenwe ya ga-ahu ka o na-aruru oru ahu mgbe o ga-aloghachi. ⁴⁴ N'ezie asi m unu, o ga-eme onye nke ahu onyeisi nke ihe niile o nwere. ⁴⁵ Ma o buru na ohu ahu asi n'obi ya, 'Onyenwe m na-anu odu ilota,' o burukwa na o malite itigbu umuodibo ndi ozo, bu ndi ikom na ndi inyom na-eje ozi, na iri ihe oriri, na inukwa ihe onunu na inubiga mmanya oke. ⁴⁶ Nna ukwu ohu ahu ga-alota n'ubochi o na-atughia anya, n'oge awa o na-amakwaghia. O ga-egburisikwa ya, nye ya onodu n'etiti ndi na-ekweghia ekwe.

⁴⁷ "Ohu ahu maara ihe nna ya ukwu choo ma hapu ino na njikere, maobu ime ya, ka a ga-apiasi utari ike. ⁴⁸ Ma onye na-amaghia ama ma mee ihe kwesiri ka a pia ya utari, a ga-apia ya utari ole na ole. N'ihia na o bu onye e nyere ihe hiri nne ka a ga-ele anya inata ihe hiri nne n'aka. Onye e nyekwara ihe ukwu n'aka idebe, n'aka ya ka a ga-achio ihe nke kachasinu.

O bughu udo kama nkewa

⁴⁹ "A biara m iwebata oku n'elu uwa, o gaara adiri m no mma ma o buru na o malitelari inwu! ⁵⁰ Enwere m baptizim nke m na-aghaghia ime, ma aga m anogide n'oke ihe mgbu tutu e mezuo ya ⁵¹ Unu chere na m biara iweta udo n'uwa? Asi m unu mbaa, kama nkewa. ⁵² Site ugbu a gawa, mmadu ise si n'otu ezinaulo ga-ekewa

megide onwe ha, atọ megide abụọ, abụọ megide atọ. ⁵³ Ha ga-ekewa; nna megide nwa ya nwoke, nwa nwoke ga-emegidekwa nna ya, nne megide nwa ya nwanyị, nwa nwanyị megidekwa nne ya, nne di megide nwunye nwa ya, nwunye nwa megide nne di ya.”

Ịkọwa oge

⁵⁴ Ọ gwakwara igwe mmadụ ahụ sị, “Mgbe unu hụrụ urukpu ojii ka ọ na-ebili n’ọdịda anyanwụ, unu na-eme ngwangwa sị, ‘Mmiri ga-ezo,’ ọ na-ezokwa. ⁵⁵ Mgbe unu hụrụ na ifufe na-esite na ndịda na-efe, unu na-asị, Oke okpomọkụ ga-adị, ọ na-emekwa otu ahụ. ⁵⁶ Ndị ihu abụọ! Unu matara ịkọwa ihu ala na mbara eluigwe. Gịnị mere unu apughị ịkọwa oge dị ugbu a?”

⁵⁷ “Gịnị mere unu adighị ekpebiri onwe unu ihe ziri ezi? ⁵⁸ Ọ bụrụ na gị na onye na-ebo gị ebubo esoro na-aga n’ihu ọkaikpe, gbalisie ike ka gị na ya kpezie n’uzọ, ma ọ bughị otu a, ọ ga-akpọpụ gị n’ihu onye ọkaikpe, ma eleghi anya ọkaikpe ahụ ga-arara gị nye n’aka ọkaikpe ukwu, ọkaikpe ukwu ga-ararakwa gị nye n’aka onye na-eje ozi n’uloikpe, bụ onye ga-etinye gị n’ulo mkporo. ⁵⁹ Asị m gị, ị gaghị e si n’ebe ahụ pụta ruo mgbe ị kwughachiri ọ buladi otu kobo nke ikpezu.”

13

Chegharia maobu laa n’iyi

¹ Mgbe ahụ, ụfọdụ ndị nọ n’ebe ahụ gwara ya banyere ndị Galili ahụ Paillet jiri obara ha gwakota n’aja ha churụ. ² Ọ zara sị ha, “Unu chere na ndị Galili a tara ụdị ahuhụ a bụ ndị mmehie karịa ndị Galili niile? ³ Mba! Asị m unu, ọ bụrụ na unu echegharighi, unu niile ga-esi otu ahụ laa n’iyi. ⁴ Ka unu chere na mmadụ iri na asatọ ahụ, ndị mgbidi aja ulọ elu Sailom dagburu bụ ndị ikpe mmehie mara karịa ndị niile bi na Jerusalem? ⁵ Mba! Asị m unu, ọ bụrụ na unu echegharighi, unu niile ga-ala n’iyi di ka ha.”

⁶ Ya mere, ọ tūrurū ha ilu a sị, “Otu nwoke kurū osisi fiig n’ubi vaini ya, ma mgbe ọ bįara chọọ n’elu ya, ma ọ hughị mkpūrū oḅula. ⁷ Ya mere, ọ gwara onye orū ubi ya sị, ‘N’ime afọ atọ ndi a ka m bįara ka m ghoro mkpūrū site n’osisi fiig a, ma ahughị m mkpūrū oḅula. Gbutuo ya! Gịnị mere ọ ga-eji na-eriko nri di n’ala ubi a?’

⁸ “Ọ zara sị ya, ‘Nna m ukwu, hapukwa ya n’afọ a, ka m gwuo ala gburugburu, hinye ya aja nri ala n’ukwu. ⁹ Ọ būrū na ọ mįa mkpūrū n’afọ ozo, ọ di mma, ọ burukwa na ọ mighi, i nwere ike gbutuo ya.’”

Ogwugwo onye oria n’ubochi izuike

¹⁰ N’ubochi izuike ndi Juu, ọ banyere n’ime otu ulọ ekpere na-ezi ihe. ¹¹ Otu nwanyị nokwa n’ebe ahụ, onye mmuo nri nri mere ka ahụ ghara i di ya ike afọ iri na asatọ. Ọ na-ehu ehụ, o nwekwaghị ike iguzo otọ kwem. ¹² Mgbe Jisos hūrū ya, ọ kporo ya sị ya, “Nwanyị emeela ka i nwere onwe gi site n’oria gi.” ¹³ Mgbe o bikwasiri ya aka, ngwangwa, o guzoro kwem malite na-eto Chineke.

¹⁴ Ma onyendu ulọ ekpere ahụ were iwe nke ukwuu n’ihi na Jisos gworo oria n’ubochi izuike. Ọ gwara igwe mmadụ ahụ okwu sị, “E nwere ubochi isii n’ime izu uka mgbe mmadụ kwesiri iru oru. Ya mere, bianu ka a gwo unu n’ubochi ndi a, ọ bughị n’ubochi izuike.”

¹⁵ Ma Onyenwe anyi zara ya sị, “Unu ndi ihu abuo! Ọ di onye n’ime unu na-adighi atopu oke ehi ya maobu inyinya ibu ya, site n’ulo anumanu, kpupu ya ebe ọ ga-anu mmiri n’ubochi izuike? ¹⁶ O kwesighi ka a topu nwanyị a bu ada Ebrahim n’agbu ekwensu kere ya ogologo afọ iri na asatọ, n’ubochi izuike, mee ka o nwere onwe ya?”

¹⁷ Mgbe o kwuru nke a, ihere mere ndi iro ya niile, ma ndi mmadu no n’ebe ahụ nuriri onu n’ihi oru ebube niile ọ na-arū.

Ilu mkpuru mostaadi na ihe na-eko achicha

¹⁸ Ya mere, o na-ekwu si, “Gini ka alaeze Chineke yiri? Gini kwa ka m ga-eji tonyere ya? ¹⁹ O yiri mkpuru mostaadi nke mmadu kuru n’ubi ya a gbara ogige. O toro gho osisi, nke umu nnunu na-ezuka ike n’alaka ya.”

²⁰ Ozo, o siri, “Gini ka m ga-eji tonyere alaeze Chineke? ²¹ O di ka ihe na-eko achicha* nke nwanji gwakotara na otutu ato nke utu oka, tutu ruo mgbe o koro utu oka ahụ niile.”

Uzo di warawara

²² O jehariri n’obodo ukwu na n’obodo nta niile na-ezi ihe, ka o na-aga Jerusalem. ²³ Otu onye siri ya, “Onyenwe m, ndi a ga-azoputa ha ga-adi ole na ole?”

O siri ha, ²⁴ “Gbalisieni ike banye site n’onu uzo di warawara, n’ihi na ana m a gwa unu na otutu ga-achọ ibanye ma ha agaghi enwe ike. ²⁵ O buru na nna nwe ulo ebilie mechie onu uzo, unu ga-eguzo na-ezi na-aku aka n’uzo na-asi, ‘Onyenwe anyi meghere anyi uzo.’

“Na nzaghachi, o ga-asi, ‘Amaghi m ebe unu si bia.’

²⁶ “N’oge ahụ, unu ga-asi, ‘Anyi na gi rikoro, nukokwaa, i kuzikwara nkuzi n’ogbe anyi.’

²⁷ “Ma o ga-asi, ‘Amaghi m ebe unu siri bia. Punu n’ihu m, unu ndi ajo omume.’

²⁸ “Ikwaa akwa na ita ikikere eze ga-adikwa mgbe unu ga-ahu Ebrahim, na Aizik na Jekob na ndi amuma niile ka ha no n’alaeze Chineke; ma unu onwe unu aburu ndi a chupuru n’ezi. ²⁹ Ndi mmadu ga-esite n’owuwa anyanwu, nakwa odida anyanwu, na n’ugwu na ndida nke uwa bia nodu n’oriri n’ime alaeze Chineke. ³⁰ Ma lee, ndi bu uzo ga-agho ndi ikpeazu, ma ndi ikpeazu ga-agho ndi bu uzo.”

Mwute jisos nwere n’ihi Jerusalem

³¹ N’oge awa ahụ, ufodu ndi Farisii biakwutere ya si ya, “Si n’ebe a puo, n’ihi na Herod na-achọ igbu gi.”

³² O siri ha, “Gaa gwaranu m nkita ohia ahụ, lee, ana m achupu mmuo ojo, gwokwa ndi oria taa na echi, ma n’ubochi nke ato ka m ga-arucha oru m. ³³ Ma otu o di, aga m aga n’ihu n’uzo m taa, na echi na nwanne echi, n’ihi na n’ezie, o dighi onye amuma ga-anwu n’ebe ozo na-abughi na Jerusalem.

³⁴ “O Jerusalem! Jerusalem! Gi onye na-egbu ndi amuma ma na-ejikwa nkume atugbu ndi e ziteere gi. Otutu mgbe ka m gbaliri ichikota umu gi di ka nne okuku si achikota umu ya n’okpuru nku ya, ma unu ekweghi. ³⁵ Lee, a hapuru unu ulo unu. Ma agwa m unu, unu agaghi ahụ m anya ozo ruo mgbe oge ahụ ga-abia, mgbe unu ga-asi, ‘Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu nke na-abia n’aha Onyenwe anyi.’†”

14

Jisos agaa n’ulo onye Farisii

¹ Otu ubochi izuikere, mgbe o gara iri ihe n’ulo otu onyendu ndi Farisii, ha no na-ele ya anya nke oma. ² Ma lee, otu nwoke ahụ ya zara aza nokwa n’ihu ya ebe ahụ. ³ Jisos juru ndi Farisii na ndi ozizi iwu si, “O ziri ezi n’iwu igwo oria n’ubochi izuikere ka o bu na o zighi?” ⁴ Ma ha e kwughi okwu obula. Ya mere o kporo ya, gwoo ya ma si ya laa.

⁵ O siri ha, “O buru na otu n’ime unu nwere nwa nwoke maobu oke ehi nke dabara n’ime olulu mmiri n’ubochi izuikere, o bu na o gaghị eme ngwangwa doputa ya?” ⁶ Ma ha enweghi ike iza ajuju a.

* 13:21 13:21 Maobu, yiist † 13:35 13:35 Abu 118:26

⁷ Mgbe ọ hụrụ otu ndị a kpọrọ oriri si hōrọ naanị oche ndị a na-asọpụrụ, oche ndị a na-asọpụrụ, ọ tūrū ha ilu sị, ⁸ “Mgbe mmadụ ọbụla kpọrọ gị oriri n’ọlulū di na nwunye, abatala nọdụ n’oche ndị a na-asọpụrụ, n’ihi na eleghị anya, onye kpọrọ gị oriri kpọkwara onye ka gị nwe nsọpụrụ. ⁹ N’ihi na onye ahụ kpọrọ unu oriri nwere ike bjakwute gị sị gị, nye nwoke a ọnọdụ gị. Mgbe ahụ, ị ga-ebili n’anya ihere gaa nọdụ n’oche dīkarīsiri ala. ¹⁰ Ma mgbe a kpọrọ gị, nọdụ n’oche dī ala, ka ọ ga-abụ na onye kpọrọ gị oriri bīa, ọ ga-asị gị ‘Enyi m, rigota n’ebe a ka elu.’ Mgbe ahụ, ị ga-enwekwa ugwu n’anya ndị niile a kpọrọ gị na ha oriri. ¹¹ N’ihi na onye ọbụla ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda n’ala, ma onye ọbụla na-eweda onwe ya ala ka a ga-ebuli elu.”

¹² Ọ gwara onye ahụ kpọrọ ya oriri sị, “Mgbe ị na-akpọ oriri nke nri ehie maọbụ nke nri anyasi, akpọla naanị ndị enyi gị maọbụ ụmụnne gị ndị nwoke maọbụ ndị ikwu na ibe gị, maọbụ ndị agbataobi gị bara ọgaranya, n’ihi ma eleghị anya, ha pūrū ịkpọkwa gị na mgbe nke ha, sị otu a kwughachi gị ụgwọ. ¹³ Kama mgbe ị na-akpọ oriri, kpọrọ ndị ogbenye na ndị ọlūsị na ndị ngwūrọ na ndị isị. ¹⁴ A ga-agozikwa gị, n’ihi na ha enweghị ike ịkwughachi gị, a ga-akwughachikwa gị mgbe ndị ezi omume ga-ebili n’onwu.”

Ilu banyere oke oriri

¹⁵ Mgbe otu n’ime ndị a kpọrọ oriri nūrū nke a, ọ siri ya, “Ngọzi ga-adiri onye ga-esorie oriri n’alaeze Chineke.”

¹⁶ Ma ọ siri ya, “Otu onye na-akwado oke oriri kpọkwa ọtutu mmadụ oku. ¹⁷ Mgbe oge oriri ahụ ruru, o zipurū ohu ya ka ọ ga gwa ndị ahụ ọ kpọrọ sị, ‘Bianu, n’ihi na e dozichaala ihe niile.’

¹⁸ “Ma ha niile n’otu n’otu malitere inye ọsisa. Onye nke mbụ siri, ‘Azurū m iberibe ala ọhūrū, ọ dīkwa mkpa na m ga-eje hū ya, biko gbaghara m, agaghị m abia.’

¹⁹ “Onye nke ọzọ siri, ‘Azurū m ehi e ji arū ọrū ubi, iri e jikoro abuo abuo. Ana m aga ugbu a ka m nwalee ha, biko gbaghara m, agaghị m abia.’

²⁰ “Ma onye ọzọ sīkwara, ‘Alurū m nwunye ọhūrū, n’ihi nke a agaghị m abia.’

²¹ “Ohu ahụ lotara, koro nna ya ukwu ihe ndi ahụ a kpọrọ oriri kwuru. Mgbe ahụ, iwe dī ukwu were nna ya ukwu, nke a mere ka o zipu ohu ya sị ya, ‘Gaa ngwangwa n’okporouzo ukwu na n’okporouzo nta dī n’obodo a, kpobata ndi ogbenye, na ndi ukwu ruru, na ndi isi na ndi ngwuro.’

²² “Ohu ahụ siri, ‘Nna m ukwu, emeela m ihe i kwuru, ma ohere ka foduru.’

²³ “Nna ukwu ahụ siri ohu ahụ, ‘Gaakwa n’okporouzo ukwu na okporouzo nta, mee ka ndi mmadu bata n’ulo m, ka ulo m juputa na mmadu. ²⁴ N’ihi na agwa m unu, ọ dighi otu onye n’ime ndi ahụ a kpọrọ oriri ga-edetu nri m onu.’ ”

Ihe ọ na-efu iso Jisọs

²⁵ Ugwu a, oke igwe mmadụ na-eso ya ma ọ tughariri sị ha: ²⁶ “Onye ọbụla choro iso m, ma o bughị ụzọ kpọ nne na nna ya, na nwunye ya, na ụmụ ya, na ụmụnne ya ndi nwoke na ndi nwanyi tinyekwara ndu nke ya onwe ya asi, apughị ibu onye na-eso ụzọ m. ²⁷ Onye ọbụla na-eburughị obe ya soro m, enweghị ike ibu onye na-eso ụzọ m.

²⁸ “Ọ dī onye ọbụla n’ime unu choro iwu ulo elu, na-agaghị ebu ụzọ nọdụ ala, gbaoro ihe ọ ga-efu ya, iji chopta ma o nwekwara ego ga-ezu iwucha ya? ²⁹ N’ihi na ọ buru na ọ toto ntoala ma o nwekwaghị ike wuchaa ya, onye ọbụla huru ya ga-achi ya ochi, ³⁰ na-asi, ‘Nwoke a malitere iwu ulo, ma o nweghị ike wuchaa ya.’

³¹ “Maobu olee eze choro iluso eze ibe ya ogu, ọ gaghị ebu ụzọ nọdụ ala tulee ma puku ndi agha iri ya ọ ga-ezuru ya iji luso onye ji iri puku ndi agha abuo abiakwute ya ogu? ³² Ọ buru na o nweghị ike, ọ ga-ezipu ozi riro ka e kpee udo mgbe onye nke

ozo ka no n'ebe di anya. ³³ N'uzo di otu a, onye obula na-ajughị ihe niile o nwere, apughị ibu onye na-eso uzo m.

³⁴ "Nnu di mma, ma o buru na o dighi atokwa utu, a ga-eji ginị mee ka o toto utu ozo? ³⁵ O bakwaghị uru nye ala maobu iji mee nri ala. Kama o bu itufu ya.

"Onye obula nwere nti inu ihe, ya nuru."

15

Ilu maka aturu furu efu

¹ Ugbu a, ndi ona utu na ndi mmehie na-abia ya nso inuta ihe o na-ekwu. ² Ndi Farisii na ndi ozizi iwu tamuru ntamu na-asị, "Nwoke a na-anabata ndi mmehie sorokwa ha na-eri nri."

³ Ya mere, o turu ha ilu a si, ⁴ "O buru na otu onye n'ime unu enwee nari aturu ma otu n'ime ha akpafuo. O bu na o gaghị ahapu iri aturu itoolu na itoolu ahụ foduru n'ozara, puo ichoghari otu ahụ kpafuru ruo mgbe o chotara ya? ⁵ Mgbe o chotara ya, o ga-eji onu tukwasị ya n'ubu ya. ⁶ Mgbe o lotara n'ulo ya, o ga-akpokota ndi enyi ya na ndi agbataobi ya si ha, 'Soronu m nuriya onu n'ihu na achotala m aturu m furu efu.' ⁷ Asị m unu, n'uzo di otu a, onu di ukwu ga-adị n'eluigwe n'ihu otu onye mmehie nke cheghariri, kari iri itoolu na itoolu ndi ezi omume bu ndi ncheghari na-adighi mkpa.

Ilu maka mkpuru ego furu efu

⁸ "Maobu olee nwanyi nke nwere mkpuru olaocha iri, o buru n'otu n'ime ha adafuo. O gaghị amanye orioma, zaa ime ulo ya icho otu mkpuru ego ahụ tutu o chota ya? ⁹ Mgbe o chotara otu mkpuru ego ahụ, o ga-akpo ndi enyi ya na ndi agbataobi ya si ha, 'Soronu m nuriya onu n'ihu na achotala m ego m furu efu.' ¹⁰ N'uzo di otu a, asị m unu, onu ga-adị n'ihu ndi mmuo ozi Chineke n'ihu otu onye mmehie nke cheghariri."

Ilu maka nwa mmefu

¹¹ O kwukwaara si, "Otu nwoke mutara umu nwoke abuo. ¹² Nwa ya nke nta siri nna ya, 'Nna, kenye m oke ruuru m n'ihe niile i nwere.' Ya mere, o kenyere ya oke nke ya site n'ihe o nwere.

¹³ "Mgbe ubochi ole na ole gasiri, nwokorobia ahụ kwakotara ihe niile o nwere gaa biri n'otu obodo di anya. N'ebe ahụ, o mefuchara ihe niile o nwere n'ibi ndu ojoo. ¹⁴ Mgbe o mefuchara ihe niile o nwere, oke unwu dara n'ala ahụ. O malitere ino n'uko. ¹⁵ N'ihu nke a, o gara binyere otu onye obodo ahụ nyere ya oru ilekota ezi ya na inye ha nri. ¹⁶ Ma o na-agu ya ka o site na nri o na-enye ezi rijuo afo, ma o dighi onye nyere ya udi nri ahụ.

¹⁷ "Mgbe o ghotara onwe ya, o siri, 'Mmadu ole bu ndi oru e goro ego nna m nwere, ndi nri na-ezuru ma maputakwa, ma agu na-egbu m n'ebe a. ¹⁸ Aga m ebili lakwuru nna m, si ya, Nna, emehiela m megide eluigwe na gi onwe gi. ¹⁹ Ekwesikwaghị m ka a kpo m nwa gi ozo, were m di ka otu n'ime ndi i goro oru.' ²⁰ Ya mere, o biliri laghachikwuru nna ya.

"Ma mgbe o nori n'ebe di anya, nna ya huru ya, nwee omiko n'ahu ya, gbaara oso ga makuo ya, sutukwa ya onu.

²¹ "Nwa ya nwoke ahụ siri ya, 'Nna, emehiela m megide eluigwe na gi onwe gi. Ekwesighi m ka a kpo m nwa gi ozo.'

²² "Ma nna ya gwara ndi ohu ya si, 'Meenu ngwangwa weta uwe kachasi mma yikwasi ya. Gbanye ya olaaka n'aka, yinyekwanu ya akpukpokuwu n'ukwu. ²³ Gaanu kpuputa nwa ehi gbara abuba, gbuo ya, ka anyi rie ma nuriakwa. ²⁴ N'ihu na nwa

m a, nwurū anwū ma ọ dila ndū ọzọ. O fukwara efu ma a chọtala ya.’ Ha bidoro na-eri, na-anū na-anūrikwa ọnū.

²⁵ “Ọ dighi anya, nwa ya nke okenye, onye jere iru ọrụ n’ubi, mgbe ọ na-abiaru ụlọ nso, ọ nuru ụda egwu na igba egwu. ²⁶ Ọ kporo otu n’ime ndi ohu juo ya ihe na-eme. ²⁷ Ọ siri ya, ‘Nwanne gi nwoke alotala. Nna gi egbuola nwa ehi gbara abuba n’ihi na ọ lotara n’udo na ahụ ike.’

²⁸ “Iwe were ya, ọ juru ibata n’ime ụlọ. Nna ya putara n’ezi riu ya aririo. ²⁹ Ma ọ zara nna ya si, ‘Lee otutu afọ niile ndi a ka m noo na-ejere gi ozi, enupukwaghi m isi n’iwu gi n’uzo obula. Ma o nweghi oge i nyere m ọ buladi nwa ewu si mu na ndi enyi m jiri ya mee oriri. ³⁰ Ma ugbu a, nwa gi a, onye ya na ndi akwuna mefuru aku gi alotala, ya ka i gburu nwa ehi gbara abuba.’

³¹ “Ma ọ siri ya, ‘Nwa m, mu na gi no mgbe niile, ihe niile m nwere bukwa nke gi. ³² Ma anyi kwesiri inuri onu, kpoakwa oriri, n’ihi na nwanne gi nwoke a nwuru anwu ma ọ dila ndu ozo. O fukwara efu ma a chotala ya.’ ”

16

Ilu maka onyeisi ọrụ nwere uche

¹ Ọ gwara ndi na-eso uzo ya si, “Otu ọgaranya nwere otu onyeisi ọrụ nke e boro ebubo na ọ na-ala aku ya n’iyi. ² Ya mere ọ kporo ya si ya, ‘Gini bu ihe a m na-anu banyere gi? Gbakoro m otu i si na-elekota aku m, n’ihi na achokwaghi m ka i buru onyeisi ọrụ ozo.’

³ “Onyeisi ọrụ ahụ siri onwe ya, ‘Gini ka m ga-eme ugbu a nna m ukwu na-achokwasi m ọrụ? Ike igwu ala adighi m, ihere agakwaghi ekwe m irio aririo. ⁴ Amatala m ihe m ga-eme, nke a ga-enyere m aka ma ọ buru na a chupu m n’oru n’ebe a, aga m enweta ndi ga-anabata m n’ulo ha.’

⁵ “Ya mere ọ kporo ndi niile ji nna ya ukwu ugwo n’otu n’otu. Ọ juru onye nke mbu si, ‘Ego ole bu ugwo i ji nna m ukwu?’

⁶ “Ọ siri ya, ‘Ọ bu puku karama mmanu oliv ka m ji ugwo ya.’

“Onyeisi ọrụ ahụ gwara ya si, ‘Ngwangwa, were akwukwo degharia ya nari karama ise.’

⁷ “Mgbe ahụ, ọ juru onye nke abuo si, ‘Ego ole bu ugwo i ji?’

“Ọ siri ya, ‘Ọ bu nari akpa oka wiiti.’

“Ọ siri ya, ‘Ngwangwa degharia ya iri akpa oka wiiti asato.’

⁸ “Nna ya ukwu toro onyeisi ọrụ ahụ na-ekwesighi ntukwasi obi n’ihi na ọ kpara agwa di ka onye nwere uche. N’ihi na umu, nke ogbo a, ji akonuche na-eso ndi ogbo ha karia umu nke ihè. ⁹ Agwa m unu, jirinu akunuba nke ajo omume metara onwe unu ndi enyi, ka ọ ga-abu na mgbe ọ na-adighikwa aku unu nwere, ha ga-anabata unu n’ulo obibi ha ebighi ebi.

¹⁰ “Onye obula kwesiri ntukwasi obi n’ihe di ntakiri, ga-ekwesikwa ntukwasi obi n’ihe di ukwu. Onye na-ekwesikwaghi ntukwasi obi n’ihe di ntakiri, agaghikwa ekwesi ntukwasi obi n’ihe di ukwu. ¹¹ Ọ buru na unu abughi ndi kwesiri ntukwasi obi n’aku mmehie nke uwa, onye ga-enyekwa ezi aku n’aka unu na ntukwasi obi idebe? ¹² Ọ burukwa na unu abughi ndi kwesiri ntukwasi obi n’aku onye ozo, onye ga-enye unu ihe nke bu nke unu?

¹³ “Ọ dighi onye obula puru ife nna ukwu abuo, n’ihi na ọ ga-achio ihu otu n’ime ha n’anya, kpoakwa nke ozo asi, maobu, soruru otu ma lelia nke ozo anya. Otu a kwa i nweghi ike ife Chineke na aku otu mgbe ahụ.”

¹⁴ Mgbe ndi Farisii, bu ndi huru ego n’anya nuru ihe ndi a, ha jiri ya mee ihe ochi.

¹⁵ Ọ siri ha, “Unu na-egosi onwe unu di ka ndi ezi omume n’ihu ndi mmadu ma

Chineke maara obi unu. N'ihhi na ihe ndi mmadu na-akpo ihe di oke mkpa bu ihe ruru aru n'anya Chineke.

Ozizi ndi ozo

¹⁶ "Iwu na ndi amuma no na-achii ruo oge Jon biara. Site n'oge ahụ, a na-ekwusa ozioma nke alaeze Chineke, onye obula na-ejikwa ike na-abanye n'ime ya. ¹⁷ O di mfe ka eluigwe na uwa gabiga kariia na a ga-ewepu otu kpom, site n'ihe niile di n'iwu.

¹⁸ "Onye obula gbara nwunye ya alukwaghi m ma luru nwanyi ozo na-eme mmehie ikwa iko. Onye o bulakwa luru nwanyi di ya juru na-eme mmehie ikwa iko.

Onye ogaranya na Lazaros

¹⁹ "O di otu ogaranya na-eyi uwe odo odo na ezi akwa ocha, na-erikwa nri di mma ubochi niile. ²⁰ N'onu uzọ ulọ ya, otu nwoke onye ogbenye nke onya juru ahụ ya na-edina n'ebe ahụ. Aha ya bu Lazaros. ²¹ O na-agusi ya aguu ike iri iberibe nri si na tebul ogaranya ahụ daa n'ala. O buladi umu nkita na-abia na-aracha onya di ya n'ahu.

²² "Mgbe onye ogbenye ahụ nwuru, ndi mmuo ozi biara buru ya gaa n'ebe Ebrahim no. Onye ogaranya ahụ nwukwara, e lie ya. ²³ N'oku ala mmuo ebe onye ogaranya ahụ no n'oke ihe mgbu, o huru Ebrahim ka o no n'ebe di anya, hukwa Lazaros n'akuku ya. ²⁴ O kpokuru Ebrahim si ya, 'Nna m Ebrahim, meere m ebere n'ihhi na anọ m n'oke ihe mgbu n'ime oku a. Biko zienu Lazaros ka o denye mkpisiaka ntakiri ya na mmiri bia mejuo ire m.'

²⁵ "Ma Ebrahim sirii ya, 'Nwa m, chetakwa na i nara ezi ihe gi mgbe i di ndu, ebe Lazaros nara ihe ojojo. Ma ugbu a, a na-akasi ya obi n'ebe a ma gi onwe gi nokwa n'ahuhu. ²⁶ A sikwari na anyi achoo inyere gi aka, o gaghi ekwe mee n'ihhi na e nwere olulu di ukwu kewara anyi na unu. Mmadu obula enwekwaghi ike isite n'ebe a bia n'ebe unu no, o dikwaghi onye nwere ike isite n'ebe ahụ unu no bia n'ebe a.'

²⁷ "O sirii, 'Ya mere, ario m gi nna, ziganu ya n'ulo nna m, ²⁸ n'ihhi na enwere m umunne nwoke ise. Ka o doo ha aka na nti ka ha ghara ibia n'ebe a mmekpa ahụ di.'

²⁹ "Ebrahim sirii, 'Ha nwere Mosis na ndi amuma, ha gee ha nti.'

³⁰ "Ma o kwuru, 'Nna Ebrahim, nke ahụ agaghi ezu! A si na otu onye ga-esi n'ala ndi nwuru anwu gakwuru ha, ha ga-echehari.'

³¹ "O sirii ya, 'O buru na ha egeghi Mosis na ndi amuma nti, ha agaghi ekwenye ma a sikwari na mmadu esi n'onwu bilie.' "

17

Mmehie na okwukwe na ije ozi

¹ O sirii ndi na-eso uzọ ya, "Ihe ndi nke na-eme ka mmadu jehie aghaghi idi, ma ahuhu ga-adiri onye obula onodu ndi a ga-esi n'aka ya bia. ² O ga-akara gi mma ka e kenye gi nkume igwe nri n'olu, tunye gi n'ime oke osimiri, kariia na i ga-eduhie otu n'ime umuntakiri ndi a uzọ. ³ Kpachapurunu onwe unu anya!

"O buru na nwanna gi e mejo gi, baara ya mba. O buru na o chegharia, gbaghara ya. ⁴ O burukwa na o mejo gi ugboro asaa n'otu ubochi, rikwa gi ugboro asaa si, 'E chegharjala m,' i ghaghi igbaghara ya."

⁵ Ndi ozi ya sirii ya, "Onyenwe anyi, mee ka okwukwe anyi di ukwu!"

⁶ Onyenwe anyi zara, "O buru na unu nwere okwukwe nke ha ka mkpuru mostadi, unu nwere ike i si osisi ukwu a, Ka e site na mgborogwu hopu gi ma kuokwa gi n'ime oke osimiri, o ga-erubere unu isi.

⁷ "O bu onye n'ime unu nke nwere ohu onye si ebe o gara ruo oru maobu izu aturu lobata, ga-asii ya, 'Mee ngwangwa nodu ala rie nri?' ⁸ O gaghi asii ya, 'Siere m nri

osijiso, kwadoo onwe gi jere m ozi ka m na-eri na anukwa ihe onunu; emesia i ga-eri nri ma nuo ihe onunu nke gi? ⁹ O ga-ekele ohu ahụ n'ihhi na o ruru oru o kwesiri iru? ¹⁰ N'otu aka ahụ, mgbe unu rucharara oru niile unu kwesiri iru, ihe unu ga-ekwu bu, 'Anyi bu umu ohu na-ekwesighi ekwesi, anyi emeela ihe anyi kwesiri ime.' "

Ogwugwo ndi ekpenta iri

¹¹ Ka o na-aga Jerusalem, o sitere n'uzo di n'agbata Sameria na Galili. ¹² Mgbe o banyere n'otu obodo nta, ndi ekpenta iri sitere n'ebe di anya zute ya. ¹³ Ha tiri mkpu n'oke olu si, "Jisos nna anyi ukwu, mere anyi ebere."

¹⁴ Mgbe o huru ha, o siri ha, "Gaanu gosi ndi nchujaja onwe unu." Di ka ha na-aga, e mere ka ha di ocha.

¹⁵ Mgbe otu n'ime ha choputara na a gwoola ya, o laghachiri azu, jiri oke olu na-eto Chineke. ¹⁶ O dara n'ala n'ukwu ya, kelee ya. O bu onye Sameria.

¹⁷ Jisos juru si, "O bughu mmadu iri ka e mere ka ha di ocha, ebeekwanu ka itoolu ndi ozu no? ¹⁸ O bu naani onye mba ozu a loghachiri inye Chineke otuto?" ¹⁹ Mgbe ahụ, o siri ya, "Bilie, laa, okwukwe gi agwoola gi."

Obibia nke alaeze Chineke

²⁰ Ma mgbe ndi Farisii juru ya si, Olee mgbe alaeze Chineke ga-abia? O kwuru, "Obibia alaeze Chineke agaghi a bu n'uzo a ga-eji anya efu hu ya. ²¹ Ha agaghikwa asi, 'Lee, o no n'ebe a,' maobu, 'n'ebe ahụ,' n'ihhi n'ezie, alaeze Chineke no n'etiti unu."

²² Mgbe ahụ, o gwara ndi na-eso uzu ya, "Oge na-abia mgbe o ga-agusi unu aguu ike ihu otu n'ime ubochi nke Nwa nke Mmadu, ma unu agaghi ahụ ya. ²³ Ha ga-asi unu, 'Lee, n'ebe ahụ,' maobu, 'Lee, n'ebe a,' unu agala, unu esokwala ha. ²⁴ N'ihhi na Nwa nke Mmadu n'ubochi ya ga-adi ka amuma nke eluigwe nke na-enye ihè na mbara eluigwe site n'otu ebe ruo n'ebe nke ozu. ²⁵ Ma o ghaghi ibu uzu hu otutu ahuhu, ogbo a ga-ajukwa ya.

²⁶ "Di ka o di n'ubochi Noa, otu a ka o ga-adikwa n'ubochi Nwa nke Mmadu. ²⁷ Ha no na-eri na-anu, na-alu nwunye na-ekekwa umu ha di, ruo mgbe Noa banyere n'ugbo mmiri. Oke iju mmiri ahụ biakwara laa ha n'iyi.

²⁸ "Otu a ka o dikwa n'oge Lot. Ha no na-eri, na-anu, na-azurita kwa ahia, na-aku mkpuru, na-arukwa ulo. ²⁹ Ma n'ubochi ahụ Lot si n'obodo Sodom puta, oku na nkume di oku sitere n'eluigwe zoo ka mmiri, laa ha niile n'iyi.

³⁰ "Otu a ka o ga-adikwa n'ubochi a ga-eme ka Nwa nke Mmadu puta ihè. ³¹ N'ubochi ahụ, onye obula no n'elu ulo, ma ihe ya di n'ime ulo, aritukwala iba n'ime ulo iburu ngwongwo ndi ahụ. N'otu aka ahụ, onye obula no n'ubi, ya ghara iloghachita. ³² Chetakwanu nwunye Lot. ³³ Onye obula choru iche ndu ya nche ka o ga-efunari, ma onye obula na-atufu ndu ya ga-echebe ya. ³⁴ Asi m unu, n'anyasi ahụ mmadu abuo ga-edina n'otu akwa, a ga-ewepu otu n'ime ha hapu onye nke ozu. ³⁵ Umụ nwanyi abuo ga na-akwo oka n'otu ebe, a ga-ewere otu ma hapu nke ozu."

³⁶ Umụ nwoke abuo ga-anu n'ubi, a ga-ewere otu onye hapu nke ozu.*

³⁷ Ha juru ya si, "Olee ebe, Onyenwe anyi?"

O siri ha, "Ebe obula ozu di, ka udele na-ezuko ta."

18

Ilu banyere inogidesi ike

¹ Mgbe ahụ o tuuru ha ilu a iji gosi ha mkpa o di ikpe ekpere na-esepughu aka, ² o siri, "O nwere otu okaikpe bi n'otu obodo ma o naghị atụ egwu Chineke. O naghị

* 17:36 17:36 Ufodu akwukwo na-edebanye okwu ndi a dika o di n'akwukwo Mat 24:40.

asopukwara mmadu. ³ N'obodo ahukwa, e nwere otu nwanyi di ya nwuru anwu nke na-abiakwute ya, na-asị ya, 'Kpeputa m n'aka ndi na-emegide m.'

⁴ "Na mmalite, o choghi, ma n'ikpeazu, o gwara onwe ya si, 'O bu eziokwu na anaghi m atu egwu Chineke maobu sopusu mmadu. ⁵ Ma n'ih i na nwanyi a di ya nwuru anwu nogidere na-enye m nsogbu, aga m ahụ na o nwetara ikpe ziri ezi, ka o kwusi inye m nsogbu site na obibia o na-abia.'"

⁶ Ya mere Onyenwe anyi siri, "Gerenu ihe okaikpe nke na-eme ajo omume na-ekwu. ⁷ O bu na Chineke agaghi ekpeputa ndi ahụ o hoputara, bu ndi na-akpoku ya ehie na abali? O ga-anọ tee anya n'inyere ha aka? ⁸ Asị m unu, o ga-eme ngwangwa hu na ha nwetara ikpe ziri ezi. Ma otu o di, mgbe Nwa nke Mmadu ga-abia, o ga-ahukwa ndi nwere okwukwe n'ime uwa?"

Ilu banyere onye Farisii na onye ona utu

⁹ O tukwara ilu a n'ih i ndi tukwasiri obi n'onwe ha na ha bu ndi ezi omume ma na-eleda ndi ozọ anya. ¹⁰ "Umụ nwoke abuo rigoro n'ulosu ukwu ikpe ekpere, otu onye n'ime ha bu onye Farisii, onye nke ozọ bu onye ona utu. ¹¹ Onye Farisii ahụ guzoro oto kpee ekpere banyere onwe ya si, 'Chineke nna m, ana m ekele gi n'ih i na adighi m ka mmadu ndi ozọ ndi na-apunara mmadu ihe ya n'ike, maobu ndi ajo omume, maobu ndi na-akwa iko, ma o bukwanu di ka onye ona utu a. ¹² Ana m ebu onu ugboro abuo n'izu uka obula. Ana m akwukwa otu uzọ n'uzọ iri nke ihe niile m nwetara.'

¹³ "Ma onye ona utu ahụ guzo n'ebe di anya, o nwekwaghi ike iweli ihu ya elu lee anya n'eluigwe. Kama, o na-eti aka n'obi ya na mwute na-asị, 'Chineke, biko mere m ebere n'ih i na abu m onye mmehie.'

¹⁴ "Asị m unu, na nwoke a lara n'ulo ya buru onye a guru n'onwe ezi omume n'ih i Chineke karia onye nke ozọ. N'ih i na onye obula ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda, ma onye obula na-eweda onwe ya ala ka a ga-ebuli elu."

Jisos na umuntakiri

¹⁵ Ndi mmadu na-ekutere ya umuntakiri ka o bikwasị ha aka. Mgbe ndi na-esu uzọ ya huru nke a, ha baara ha mba. ¹⁶ Ma Jisos kporo ha ka ha biakwute ya, si, "Kweenu ka ha biakwute m, unu egbochikwala ha, n'ih i na alaeze Chineke bu nke ndi di ka ha. ¹⁷ N'ezie, agwa m unu, onye obula na-agaghi anara alaeze Chineke di ka nwantakiri agaghi aba n'ime ya."

Onye ochichi bara ogaranya

¹⁸ Otu onye ochichi juru ya si, "Ezi onye ozizi, o bu ginị ka m ga-eme keta ndu ebighi ebi."

¹⁹ Jisos siri ya, "Gini mere i ji akpo m ezi mmadu? O dighi onye obula bu ezi mmadu ma o bughị naani Chineke. ²⁰ I maara ihe niile enyere n'iwu, akwala iko, egbula mmadu, ezula ohi, agbala ama ugha, sopusu nne na nna gi.*"

²¹ O siri, "Edebezuchaala m ihu ndi a niile site na mgbe m bu nwata."

²² Mgbe Jisos nuru nke a, o siri ya, "Otu ihe foduru ka ime: ree ihe niile i nwere, kesara umu ogbenye ego ya. I ga-enwe aku n'eluigwe, biazie soro m."

²³ Mgbe o nuru nke a, o wutere ya nke ukwu, n'ih i na o bu onye nwere otutu aku. ²⁴ Jisos lere ya anya si, "Lee ka o si buru ihe siri ike bu ndi ogaranya iba n'alaeze Chineke. ²⁵ N'ezie, o diri inyinya kamel mfe isite n'anya agiga gafee karia ogaranya ibanye n'alaeze Chineke."

²⁶ Ndi nuru ya siri, "Onye kwanu ka a ga-azoputa?"

²⁷ O siri, "Ihe mmadu na-apughi ime, bu ihe Chineke puru ime."

* 18:20 18:20 Opu 20:12-16; Dit 5:16-20

²⁸ Mgbe ahụ Pita siri, “Lee, anyị ahapụla ihe niile anyị nwere soro gi!”†

²⁹ Ọ siri ha, “N’ezie, agwa m unu, o nweghị onye ọbụla hapụrụ ụlọ ya, maọbụ nwunye, maọbụ ụmụnne, maọbụ ndị mụrụ ya, maọbụ ụmuntakiri ya, n’ihi alaeze Chineke ³⁰ nke na-agaghị anata ihe ndị a n’ogbo a, nwekwa ndụ ebighị ebi n’ogbo nke na-abia.”

Jisọs ekwuo okwu banyere ọnwụ ya ọzọ

³¹ Jisọs kpọpuru mmadụ iri na abụọ ahụ na-abụọ ahụ na-eso ụzọ ya n’akụkụ, gwa ha si, “Anyị na-aga Jerusalem, ihe niile ndị amụma dere banyere Nwa nke Mmadụ ga-emezu.

³² A ga-arara ya nyefee ya n’aka ndị mba ọzọ. Ha ga-akwa ya emo, mee ya ihe ihere, bukwa ya ọnu mmiri asụ. ³³ Ha ga-apia ya ihe, gbukwaa ya; ma n’ubochi nke atọ, ọ ga-esite n’ọnwụ bilie ọzọ.”

³⁴ Ma ha aghotaghị ihe ọbụla n’okwu ndị a. E mere ka nkọwa okwu ndị a buru ihe e zoro ezo n’ebe ha nọ, ha aghotakwaghị ihe o kwuru.

Onye isi ahụ ụzọ

³⁵ O ruo ka ọ biaruru Jeriko nso, otu nwoke kpuru isi nọ n’akụkụ ụzọ na-ariọ aririọ.

³⁶ Mgbe ọ nuru uzu igwe mmadụ ka ha na-agafe, ọ juru ihe na-eme. ³⁷ Ha gwara ya, “Jisọs onye Nazaret na-agafe.”

³⁸ O tiri mkpu si, “Jisọs nwa Devid, meere m ebere!”

³⁹ Ndị bu ụzọ baara ya mba ka o mechie ọnu. Ma o tisiri mkpu ike si, “Nwa Devid, meere m ebere!”

⁴⁰ Jisọs kwusiri, nye iwu ka a kpọtara ya nwoke ahụ. Mgbe o rutere nso, ọ juru ya,

⁴¹ “Gini ka i choro ka m meere gi?”

Ọ siri, “Onyenwe anyi, ka e mee ka m hu ụzọ ọzọ.”

⁴² Jisọs siri ya, “Hu ụzọ, okwukwe gi agwoola gi.” ⁴³ Ngwangwa, o bidoro ihu ụzọ ma soro Jisọs, na-etokwa Chineke. Ndị mmadụ niile, mgbe ha huru ya tokwara Chineke.

19

Zakios ezute Jisọs

¹ Ọ banyere Jeriko mgbe ọ na-agafe. ² Otu nwoke nọ ebe ahụ, aha ya bu Zakios; ọ bu onyeisi ndi ọna utu burukwa ogaranya. ³ Ọ choro ihu onye Jisọs bu ma ebe ọ bu onye mkpumkpu, ọ dirighi ya mfe n’ihi igwe mmadụ. ⁴ Ya mere, ọ gbaara oso gaa n’ihu rigoro n’otu osisi sikamo, ka o nwee ike ihu ya di ka ọ na-agafe n’uzo ahụ.

⁵ Mgbe Jisọs rutere n’ebe ahụ, o lere anya n’elu si ya, “Zakios, ridata ngwangwa. Aga m abu obia n’ulo gi taa.” ⁶ Ọ ridatara n’otu mgbe ahụ jirikwa obi utọ nabata ya.

⁷ Mmadụ niile huru nke a, ma bido na-atamu si, “Ọ gaala ibu obia onye mmehie.”

⁸ Ma Zakios biliri oto gwa Onyenwe anyi, “Lee, Onyenwe anyi, aga m enye ndi ogbenye okara ihe niile m nwere. Ọ burukwa na o nwere onye m ghogburu nara ya ihe obula, aga m akwughachi ya okpukpu ano.”

⁹ Jisọs gwara ya, “Taa nzoputa abiala n’ulo a, n’ihi na onye a bukwa nwa Ebrahim.

¹⁰ N’ihi na Nwa nke Mmadu biara icho na izoputa ndi furu efu.”

Ilu banyere mkpuru ego iri

¹¹ Di ka ha na-ege ya nti n’okwu a, ọ gara n’ihu tuoro ha ilu, n’ihi na ọ nọ Jerusalem nso, ha chekwara na o ruola mgbe alaeze Chineke ga-aputa ihe. ¹² Ọ siri, “Otu nwoke a muru n’onodu di elu gara obodo di anya ka echie ya eze, ka ọ lotakwa ma e mesia.

¹³ Ya mere, ọ kporo ndi ohu ya iri nye ha mkpuru ego iri si ha, ‘Werenu ego ndi a zuo ahia ruo mgbe m ga-alota.’

† 18:28 18:28 Ihe niile gbasara ezinaulo anyi

14 “Ma ndị ọ na-achị kpọrọ ya asị, ha zipụkwara ndị ụkwụ ozi n’azụ ya na-asị, ‘Anyị achọkwaghị ka onye a chịa anyị.’

15 “Mgbe ọ natachara ikike ibụ eze, ọ lọghachiri, kpọọ ndị ohu ya ahụ o nyere ego mgbe ọ na-apụ, ka ha bịa pịaziere ya ego ole ha ritere n’uru.

16 “Onye nke mbụ bịaara sị, ‘Onyenwe m e jiri m mkpụrụ ego ị nyere m rite uru mkpụrụ ego iri ọzọ.’

17 “Nna ya ukwu sịrị ya, ‘I mere nke ọma, ezi odibo. N’ihi na i gosiri onwe gị onye kwesiri ntụkwasi obi n’ihe dịkarịsiri nta, ị ga-achị mba iri.’

18 “Onye nke abụọ bịaara sịkwa, ‘Onyenwe m, otu mkpụrụ ego gị amụtala mkpụrụ ego ise ọzọ.’

19 “Ọ sịrị ya, ‘Ị ga-achị obodo ise.’

20 “Onye nke ọzọ bịakwara sị, ‘Onyenwe m, lee mkpụrụ ego gị. Ekechiri m ya n’akwa, zoo ya. ²¹ Atụrụ m egwu gị, n’ihi na ị bụ onye afọ tara mmiri, burụkwa onye na-ewe ihe na-abughị nke gị, na-aghọrọkwa mkpụrụ ị na-akughị.’

22 “Ọ sịrị ya, ‘Ọ bụ okwu si gị n’ọnu ka m ga-eji kpee gị ikpe, gị bụ ohu ọjọọ! I maara na afọ tara m mmiri, matakwa na m na-ewe ihe na-abughị nke m, na-aghọrọkwa mkpụrụ m na-akughị? ²³ Gini mere na i wereghị ego m tinye n’uloaku? Nke ọ ga-abụ mgbe m lotara, m ga-anara ya na ọmụrunwa ya.’

24 “Mgbe ahụ, ọ gwara ndị guzo n’ebe ahụ, ‘Napụtanụ ya mkpụrụ ego ahụ, were ya nye onye ji mkpụrụ ego iri.’

25 “Ha sịrị ya, ‘Nna anyị ukwu, o nwelari mkpụrụ ego iri.’

26 “Ọ zara, ‘Asị m unu, onye ọbụla nwere ihe ka a ga-enyekwa ihe ọzọ, ma onye na-enweghị ihe ka a ga-anapụ ọ buladi ihe ahụ o nwere. ²⁷ Ma ndị iro m ahụ, ndị na-achoghị ka m buru eze ha, kpuputanu ha n’ebe a, gbukwaanụ ha n’ihu m.’”

Jisọs abata Jerusalem

28 Mgbe ọ kwusiri nke a, ọ gakwara n’ihu n’ije ya iga Jerusalem. ²⁹ Mgbe ọ na-abiaru Betfeji na Betani nso, n’Ugwu a na-akpọ Oliv, Jisọs zipurụ mmadụ abụọ n’ime ndị na-eso ụzọ ya, ³⁰ sị, “Gaanu n’ime obodo nta ahụ di n’ihu unu. Mgbe unu na-abanye n’ime ya, unu ga-ahụ nwa inyinya e kenwere n’ebe ahụ nke onye ọbụla na-anọkwasibeghi n’elu ya, topunụ ya, kputara m ya. ³¹ Ọ buru na onye ọbụla ajuo unu, ‘Gini mere unu ji atopu ya?’ Gwanu onye ahụ sị, ‘Ọ di Onyenwe anyi mkpa.’”

32 Ndi ahụ o zipuru gara hu ya di ka ọ gwara ha. ³³ Mgbe ha bidoro itopu ya, ndi nwe ya juru ha si, “Gini mere unu ji atopu nwa inyinya ahụ?”

34 Ha siri, “Ọ di Onyenwe anyi mkpa.”

35 Ha kputaara Jisọs nwa inyinya ahụ, wukwasikwa uwe ha n’elu ya, nyere Jisọs aka ka ọ rigoro n’elu ya. ³⁶ Di ka ọ na-aga, ndi mmadu tusara uwe ha n’okporouzo.

37 Mgbe o rutere n’uzo e si arigo Ugwu Oliv, igwe mmadu ndi ahụ na-eso ụzọ ya malite iji onu na-eto Chineke n’oke olu n’ihi oru ebube niile ha huru, ³⁸ na-asị, “Onye a goziri agozi ka eze ahụ bu nke na-abia n’aha Onyenwe anyi.”*

“Udo n’elugwe, ebube dikwa n’ebe kachasi elu.”

39 Ufodu n’ime ndi Farisii so igwe mmadu ahụ gwara ya, “Onye ozizi, gwa ndi na-eso ụzọ gi ka ha mechie onu!”

40 Ọ zara sị, “Ka m gwa unu, ọ buru na ha agbaa nkiti, nkume ndi a ga-eti mkpu.”

41 Mgbe ọ rutere Jerusalem nso, ebe ọ nọ huzie obodo ahụ anya nke ọma. Ọ bere akwa n’ihi ya, ⁴² sị, “Ọ buru na ị maara taa, ọ buladi gi onwe gi, ihe ndi na-eweta udo! Ma ugbu a, ezofuola ha n’anya gi. ⁴³ Oge na-abia mgbe ndi iro gi ga-agba gi gburugburu, mechie ụzọ mgbapu niile, sitekwa n’uzo niile di iche iche bialkwasi gi.

* 19:38 19:38 Abụ 118:26

44 Ha ga-egwepia gi n'ala, gi na umu gi no n'ime mgbidi a, o dikwaghi nkume obula ha ga-ahapu n'elu ibe ya, n'ih na i mataghi oge nleta Chineke nye gi."

Jisos n'ime ulonso ukwu Chineke

45 Mgbe ahụ, o banyere n'ime ulonso ukwu bido ichupu ndi no ebe ahụ na-ere ahia. 46 O si ha, "E dere ya n'akwukwo nsọ 'na a ga-akpo ulo m ulo ekpere'; ma unu emeela ya 'ogba ndi na-apunara mmadu ihe n'ike.'† "

47 Ubochi niile, o na-anọ na-akuzi ihe n'ulonso ukwu ahụ. Ma ndiisi nchujaja na ndi ozizi iwu na ndi ndu n'etiti ndi mmadu, no na-achọ ụzọ ha ga-esi gbuo ya. 48 Ma ha achotaghi ụzọ obula ime ya, n'ih na mmadu niile sogidere ya kwenyekwara n'okwu ya.

20

Ajuju banyere ike Jisos nwere

1 Otu ubochi, ka o no n'ulonso ukwu na-ezi ndi mmadu ihe na-ekwusakwa ozioma. Ndiisi nchujaja, na ndi ozizi iwu na ndi okenye biakwutere ya. 2 Ha sirị ya, "Gwa anyi, olee ikike i ji na-eme ihe ndi a niile? Onye nyekwara gi ikike a?"

3 O zara ha si, "Aga m ajukwa unu otu ajuju. Gwanu m, 4 baptizim nke Jon, o si n'eluigwe ka o si n'aka mmadu?"

5 Ha kparitara uka n'etiti onwe ha ma si, "O buru na anyi asi na o sitere n'eluigwe, o ga-asi, 'Gini mere unu na-ejighi kwenye na ya?' 6 O burukwanu na anyi asi na, 'o sitere n'aka mmadu,' ndi mmadu ga-atu anyi nkume, n'ih na ha niile kweere na Jon bu onye amuma."

7 Ya mere, ha zara, "Anyi amaghi ebe o si bia."

8 Jisos sirị ha, "Enwekwaghi m ike igwa unu ikike m ji na-eme ihe ndi a."

Ilu maka ndi oru ubi

9 O gara n'ihu tuoro ndi mmadu ilu a si, "Otu nwoke nwere ubi vaini, nke o nyefere n'aka ndi ga-elekota ya anya ma puo gaa njem n'ala ozo ebe o noro ogologo oge.

10 Mgbe oge iwe ihe ubi ruru, o zigara otu n'ime ndi ohu ya ka o biakwute ndi ahụ na-elekotara ya ubi, ka ha nyekwa ya ufodu n'ime mkpuru ubi vaini ahụ. Ma ndi na-elekotara ya ubi jidere ya, tie ya ihe, zilaga ya n'aka efu. 11 O zigakwara ohu ya ozo. Ma ha tikwara ya ihe mee ya ihe ihere, zilakwaa ya n'aka efu. 12 O zigakwara onye nke ato, ma ha meruru ya ahụ, chulaa ya.

13 "Mgbe ahụ, onyenwe ubi vaini ahụ sirị, 'Gini ka m ga-eme? Aga m ezigara ha okpara m, nke m huru n'anya, ma eleghi anya ha ga-asopuru ya.'

14 "Ma mgbe ndi na-elekota ubi ahụ huru ya, ha kwurita n'etiti onwe ha, si, 'Onye a bu onye nketa ihe niile a, ka anyi gbuo ya, ka ihe nketa a buruzia nke anyi.'

15 Ya mere, ha kpufere ya n'azu ubi vaini ahụ, gbuo ya.

"Gini ka onye nwe ubi ahụ ga-eme ha? 16 O ga-abia, laa ndi ahụ na-elekota ubi ahụ n'iyi, were ubi vaini ahụ nye ndi ozo."

Mgbe ndi ahụ nuru nke a, ha sirị, "Chineke ekwela."

17 O legidere ha anya si, "Ginikwa ka unu chere na ihe e dere n'akwukwo nsọ putara,

"Nkume ahụ ndi na-ewu ulo juru

aghola nkume nke isi ntala ulo'*

18 Onye obula nke dakwasiri n'elu nkume ahụ, ka a ga-etiwasi, ma onye obula o dakwasiri, ka o ga-egwepia."

19 Ndi ozizi iwu na ndiisi nchujaja choro uzo ha ga-esi jide ya n'otu oge ahụ n'ih na ha matara na o bu ha ka o bu n'obi tuo ilu ahụ, ma ha turu egwu ndi mmadu.

† 19:46 19:46 Ajz 56:7; Jer 7:11 * 20:17 20:17 Abu 118:22

Ilu banyere utu isi nye Siza

²⁰ Ya mere, ha chere ya nche nke oma, ma zipu ndi nnyoputa, ndi mere onwe ha dika ndi ezi omume, ka ha choputa ma o nwere uzọ ha ga-esi jide ya site n'ihe o ga-ekwu, ka ha site na nke a nyefee ya n'aka ochichi na ike onyeisi ala. ²¹ Ya mere ndi nnyoputa ahụ juru ya si, "Onye ozizi, anyi mara na i na-ekwu ma na-ezikwa ihe ziri ezi, matakwa na i dighi ele mmadu anya n'ihu, kama i na-ezi uzọ Chineke di ka eziokwu si di. ²² O ziri ezi n'iwu ka anyi tuo utu isi nye Siza, ka o bu na o zighi ezi?"

²³ Ma o matara na nke a bu ajuju aghugho, ya mere o siri ha, ²⁴ "Gosinu m otu mkpuru ego denari. Isi onye ka e sere n'elu ya, aha onye ka e dekwasi kwara ya?"

Ha siri, "O bu nke Siza."

²⁵ O siri ha, "Ya mere, nyenu Siza ihe bu nke Siza, nyekwanu Chineke ihe bu nke Chineke."

²⁶ Ha enweghi ike ijide ya n'ihi ihe o kwuru n'ebe ahụ, n'ihu oha mmadu. Osiha ya juru ha anya, ha mechikwara onu.

Mbilite n'onwu na olulu di na nwunye

²⁷ Ufodu ndi Sadiusi, ndi si na mbilite n'onwu adighi, biakwutere ya ²⁸ ma juo ya si, "Onye ozizi, Mosis deere anyi na o buru na nwanne nwoke mmadu anwu hapu nwunye ya na-amutaghi nwa, na nwoke di otu a ga-aluru nwunye nwanne ya nwoke ahụ, si otu a, mutara nwanne ya umu. ²⁹ Ugbu a, e nwere umunne nwoke asaa, onye nke mbu luru nwanyi, nwuo na-amutaghi nwa. ³⁰ Nke abuo kwa ³¹ na onye nke ato lurukwara ya. N'otu aka ahụ ha asaa luchara ya ma nwuo na-amutaghi nwa. ³² N'ikpeazu nwanyi ahụ n'onwe ya nwukwara. ³³ Ya mere, n'oge mbilite n'onwu nwunye onye ka o ga-abu? N'ihi na ha asaa luchara ya?"

³⁴ Jisos gwara ha, "Ndi nke ogbo a na-alu nwunye, ma na-enyekwa umu ha ka a luru ha. ³⁵ Ma ndi ahụ a guru di ka ndi kwesiri isoro keta oke n'ogbo ahụ, nakwa na mbilite n'onwu agaghi alu di na nwunye. ³⁶ N'ezie, ha apughikwa inwu ozo, n'ihi na ha di ka ndi mmuo ozi. Ha bu umu Chineke, n'ihi na ha bu umu nke mbilite n'onwu. ³⁷ O buladi Mosis n'onwe ya ziputara na mbilite n'onwu di, n'akuko banyere ohia ahụ na-ere oku, mgbe o na-akpo Onyenwe anyi 'Chineke nke Ibrahim, Chineke nke Aizik na Chineke nke Jekob.'† ³⁸ O bughu Chineke nke ndi nwuru anwu, kama o bu nke ndi di ndu, n'ihi n'ebe o no mmadu niile di ndu."

³⁹ Ufodu ndi ozizi iwu zara ya si, "Onye ozizi, i kwuru nke oma." ⁴⁰ O nwekwaghi onye obula juru ya ajuju ozo.

Nwa onye ka Kraist bu?

⁴¹ Ma o siri ha, "Olee otu ha si kwuo na Kraist ahụ bu nwa Devid? ⁴² Devid n'onwe ya kwuputara n'akwukwo Abu Oma, si:

"Onyenwe anyi gwara Onyenwe m,

"Nodu ala n'aka nri m

⁴³ ruo mgbe m ga-eme ndi iro gi

ihe mgbakwasu ukwu nye ukwu gi."‡

⁴⁴ Devid n'onwe ya kporo ya 'Onyenwe anyi.' Oleekwanu otu o si buru nwa ya?"

Ido aka na nti banyere ndi ozizi iwu

⁴⁵ Mgbe ndi mmadu na-ege nti, o siri ndi na-eso uzọ ya, ⁴⁶ "Kpacharanu anya n'ebe ndi ozizi iwu no. Ndi iyi uwe mwuda na-ejeghari ebe niile na-amasi, ndi huru ekele puru iche bu nke a na-ekele ha n'oma ahia n'anya. Ndi o na-amasi kwa inokwasu n'ochi kachasi elu n'ulo ekpere nakwa n'ochi puru iche na mmemme oriri obula. ⁴⁷ Ha na-eripia ihe niile di n'ulo ndi inyom ndi di ha nwuru anwu, n'ekpe ogologo ekpere ka a huta ha. Ndi di otu a ka a ga-ata ahuhu di ukwu."

† 20:37 20:37 Opu 3:6 ‡ 20:43 20:43 Abu 110:1

21

Onyinye nwanyi di ya nwuru

¹ O leliri anya elu hu ka ndi ogaranya si etinye onyinye ha n'ime igbe onyinye. ² O hukwara otu nwanyi di ya nwuru anwu ka o biara tinye naani mkporu ego kopa abuo. ³ O siri, "N'ezie, agwa m unu, nwanyi ogbenye a di ya nwuru etinyela ego karia ndi ozo niile. ⁴ N'ih na ndi ozo niile nyere onyinye ha site n'ego maputaara ha n'akunba ha, ma ya onwe ya sitere n'ogbenye ya tinye ihe niile o ji biri."

Akara na-egosi ogwugwu oge

⁵ Mgbe ufodu na-ekwu okwu banyere otu e si were nkume mara mma na onyinye e chere n'ihu Chineke, choo ulonso ukwu ahụ mma, o siri, ⁶ "Ma banyere ihe ndi a, oge na-abia mgbe ihe ndi a niile unu na-ahu na-agaghi adikwa. O dighi otu nkume a ga-ahapu n'elu ibe ya, a ga-akwatusi ha niile."

⁷ Ha juru ya si, "Onye ozizi, olee mgbe ihe ndi a ga-emezu? Gini ga-abukwa ihe iribama ga-egosi na ha na-aga imezu?"

⁸ O siri, "Lezienu anya ka a ghara iduhie unu n'ih na otutu ga-abia n'aha m si, 'Abu m ya,' na-asikwa na 'Oge ahụ di nso.' Unu esokwala ha. ⁹ Mgbe obula unu nuru akuko agha di iche iche na ogbaaghara, ka ujo ghara itu unu, ihe ndi a aghaghi ibu uzo mezu, ma ogwugwu oge erubeghi."

¹⁰ Mgbe ahụ, o siri ha, "Mba ga-ebili megide mba, alaeze ga-ebilikwa megide alaeze. ¹¹ A ga-enwe ala oma jijiji di ukwu. Unwu na oria ojo di iche iche ga-adikwa n'ebe di iche iche. A ga-ahu ihe di egwu na ihe iribama di ukwu site na mbara eluigwe.

¹² "Ma tupu ihe ndi a niile emezuo, ha ga-ajide unu, kpagbukwaa unu. Ha ga-enyefe unu n'aka otutu ulo ekpere. Ha ga-atukwa unu mkporo. Ha ga-akporukwa unu n'ihu ndi eze na ndi ochichi n'ih aha m. ¹³ Nke a ga-aburu unu ohere iji gbaa akaebe. ¹⁴ Ma burunu uzo kpebie n'obi unu na unu agaghi echegbu onwe unu maka ihe unu ga-aza. ¹⁵ N'ih na aga m enye unu udi okwu na amamihe nke ndi na-ebo unu ebubo na-enweghi ike iguzogide maobu kwuo okwu megide. ¹⁶ O buladi ndi muru unu, umunne unu ndi nwoke na ndi nwanyi, ndi ikwu unu na ndi enyi unu, ha ga-arara unu nye n'aka ndi ochichi, ndi ga-egbukwa ufodu n'ime unu. ¹⁷ Mmadu niile ga-akpo unu asi n'ih m. ¹⁸ Ma otu agiri isi di n'isi unu agaghi ala n'iyi. ¹⁹ Unu ga-azoputa ndu unu site na ntachiobi unu.

²⁰ "Mgbe unu huru ka ndi agha gbara Jerusalem gburugburu, matanu na oge e ji ala ya n'iyi eruola. ²¹ N'oge ahụ ka ndi no na Judia gbalaga n'ugwu, ka ndi no n'ime obodo si na ya puta, ka ndi na-anoghi n'obodo gharakwa iba n'ime ya. ²² N'ih na oge a ga-abu oge ibo obo ka e mezu ihe niile akwukwo nsu kwuru. ²³ Ma ahuhu ga-adiri ndi di ime, na ndi na-enye umuaka ara, n'ubochi ahu! A ga-enwe oke ihe mgbu n'ala a, iwe ga-adakwasikwa umu mmadu. ²⁴ Mma agha ga-egbu ha, mba niile ga-adorokwa ha n'agha. Ndi mba ozo ga na-azotosi Jerusalem n'ukwu ruo mgbe oge nke ndi mba ozo ahu zuru.

²⁵ "A ga-enwe ihe iribama n'anyanwu, n'onwa, na kpakpando. N'elu uwa, mba niile ga-anu n'oke ahuhu na mgbagwoju anya di ka oke osimiri na-eme mkpotu, ebili mmiri ga na-ebilikwa. ²⁶ Ndi mmadu ga-adakwa mba n'obi n'ih ujo mgbe ha ghotara ihe gaje ibiakwasu uwa, n'ih na a ga-eme ka ike niile nke di n'eluigwe maa jijiji. ²⁷ N'oge ahụ, a ga-ahu Nwa nke Mmadu ka o na-abia n'ike na ebube n'igwe ojii. ²⁸ Mgbe ihe ndi a malitere ime, guzoronu oto welie isi unu elu, n'ih na oge mgbaputa unu di nso."

²⁹ O tuuru ha ilu a, "Leenu osisi fig na osisi ndi ozo niile anya. ³⁰ Mgbe ha bidoro ipuputa ahijia ohuru, unu na-amata na okochi adila nso. ³¹ N'uzo di otu a kwa, mgbe unu huru ihe ndi a niile ka ha na-eme, matanu na alaeze Chineke adila nso.

³² “N’ezie agwa m unu, ọgbọ a agaghị agabiga tupu ihe ndị a niile emezuo.
³³ Eluigwe na ụwa ga-agabiga, ma okwu m enweghị ike ịgabiga.

³⁴ “Kpachapụkwanụ anya, unu ekwela ka e bogbuo obi unu site n’oke oriri na ọñụñụ na nchekasị nke ndụ a, site otu a mee ka ụbọchị ahụ bụakwasị unu na mberede, dị ka ọnya. ³⁵ N’ihi na ọ ga-abịakwasị ndị niile bi n’elu ụwa. ³⁶ N’orọñụ na nche oge niile ma na-ekpekwanụ ekpere ka unu nwee ike ịgbanarị ihe niile gaje ịbịa, ka unu nweekwa ike iguzo n’ihu Nwa nke Mmadu.”

³⁷ Kwa ụbọchị, ọ na-ezi ihe n’ụlọnsọ ukwu ahụ, ma n’uhuruchi, ọ na-arịgoro n’elu Ugwu Oliv ị ga nọọ ọñọdụ abalị. ³⁸ Ndi mmadụ niile na-abịakwute ya n’isi ụtụtụ niile n’ụlọnsọ ukwu ịñurụ okwu ya.

22

Judas agbaa Jisọs mgba okpuru

¹ N’oge a, Mmemme Achicha na-ekoghị eko nke a na-akpọ Ngabiga na-eru nso.
² Ndiisi nchụaja na ndị ozizi iwu nọkwa na-achọ ụzọ ha ga-esi gbuo ya, n’ihi na ha na-atụ egwu ndị mmadụ. ³ Mgbe ahụ, ekwensu banyere n’ime Judas, onye a na-akpọ Iskariot, otu n’ime mmadụ iri na abụọ na-eso ụzọ ya. ⁴ Ọ gakwuru ndiisi nchụaja, na ndiisi ndi nlekota nke ụlọnsọ ukwu ahụ, ya na ha akparita ụka otu ọ ga-esi rara ya nyefee ya n’aka ha. ⁵ Ha ńuriri ọñụ ma kwekwa nkwa inye ya ego. ⁶ O kwenyere, na-achokwa ohere ga-adị mma ọ ga-eji nyefee ya n’aka ha mgbe igwe mmadụ na-agaghị anọ.

Nri anyasị nke ikpeazu

⁷ O ruo n’ụbọchị Mmemme Achicha na-ekoghị eko ahụ bụ ụbọchị a na-eji aturụ Ngabiga achụ aja. ⁸ O zipurụ Pita na Jọn sị, “**Gaanụ kwadoo maka oriri Ngabiga nke anyị ga-eri.**”

⁹ Ha siri ya, “Ebee ka ị choro ka anyị gaa kwadoo maka ya?”

¹⁰ Ọ siri ha, “Lee, ka unu na-abata n’obodo, otu nwoke bu ite mmiri ga-ezute unu, soronu ya baa n’ulo obula ọ banyere. ¹¹ Sini onyenwe ulo ahụ, ‘Onye ozizi siri, Olee ulo ndi obia ebe mu na ndi na-eso ụzọ m ga-anọ rie oriri Ngabiga?’ ¹² Ọ ga-egosi unu otu ọñụlọ buru ibu di n’elu ulo nke e dozicharala ihe niile, kwadoonu nri anyi n’ebe ahụ.”

¹³ Ha gara chọputa ihe niile di ka ọ gwara ha. Ha kwadokwara nri Ngabiga ahụ.

¹⁴ Mgbe oge awa ahụ ruru, ya na ndi na-eso ụzọ ya gara ebe ahụ nọdụ ala iri ihe.
¹⁵ Ọ siri ha, “**Ọ gurụ m nnoo agu ka mu na unu rie nri Ngabiga a tupu mu ataa ahuhu.** ¹⁶ N’ihi na asi m unu, agaghị m erikwa ya ozo tutu ruo mgbe a ga-emezu ya n’alaeze Chineke.”

¹⁷ O buru iko, mgbe o nyechara ekele ọ siri, “**Burunu nke a kesaa n’etiti unu.** ¹⁸ N’ihi na asi m unu, site ugbo a ga n’ihu, agaghị m anu mmanya sitere na mkpuru vaini ozo, ruo mgbe alaeze Chineke ga-abia.”

¹⁹ O werekwara otu ogbe achicha, mgbe o nyechara ekele, ọ nyawaa ya nye ha si, “**Nke a bu ahụ m nke e nyere n’ihi unu. Na-emenu nke a iji na-echeta m.**”

²⁰ N’otu ụzọ ahụ, mgbe ha risiri nri anyasi ọ buuru iko si, “**Iko a bu iko nke ogbugba ndu ohuru n’obara m, nke a na-awupu n’ihi unu.** ²¹ Ma lee, onye ahụ nke ga-arara m nye nonyeere m, o sokwa m na-eri nri. ²² Nwa nke Mmadu na-aga inwu di ka e kpebiri ya, ma ahuhu ga-adiri nwoke ahụ a ga-esi n’aka ya rara ya nye.” ²³ Ha bidoro ijurita onwe ha onye ọ bu n’etiti ha ga-eme nke a.

²⁴ Iru ụka malitere n’etiti ha banyere onye n’ime ha ka a na-agu na ọ di ukwu kariya ibe ya. ²⁵ Ma ọ siri ha, “**Ndi eze ndi mba ozo na-eji aka ike na-achi ndi no n’okpuru ha. Otu aka ahukwa, a na-akpo ndi na-achi achị enyi ndi mmadu.** ²⁶ Ma unu onwe

unu agaghị adi otu a. Kama onye kachasi ibe ya idi elu diri ka onye dikarisiri nta. Ka onyeisi diri ka onye na-eje ozi. ²⁷ Onye di elu kara ibe ya? O bu onye noduru ala rie nri na tebul ka o bu onye siri nri dozie ya na tebul? O bughị onye noduru ala rie nri na tebul? Ma adi m ka onye na-eje ozi n'etiti unu. ²⁸ O bu unu onwe unu bu ndi nonyere m n'oge onwunwa m niile. ²⁹ Ana m enye unu alaeze di ka Nna m nyere m ya. ³⁰ Ka unu nwe ike isoro m rie ma n'okwa n'alaeze m. Sorokwa m nodu n'ocheeze na-ekpe ebo iri na abuo nke Izrel ikpe.

³¹ "Saimon, Saimon, lee ekwensu arila ike iyocha unu di ka oka wiiti. ³² Ma ekpeelara m gi ekpere ka okwukwe gi ghara ida. Mgbe i kwudosiri ike, gbaakwa umunna gi ume."

³³ Ma o siri ya, "Onyenwe anyi, ejikeere m isoro gi gaa mkporo, ma sorokwa gi nwuo."

³⁴ Jisos zara, "Agwa m gi Pita, tupu oke okuku akwaa akwa taa, i ga-agonari m ugboro ato, si na i maghi onye m bu."

³⁵ O gwara ha, "Mgbe m zipuru unu na mbu si unu ewerekwala ego, maobu akpa maobu akpukpukwu, o nwere ihe koru unu?"

Ha siri, "O nweghi ihe koru anyi."

³⁶ O siri ha, "Ugbu a, o buru na i nwere akpa ego, were ya, ma werekwa akpa ije. O burukwa na i nweghi mma agha ree uwe mgbokwasị gi zutara onwe gi otu.

³⁷ N'ih i na agwa m unu, na a ga-emejuputa ihe ndi a e dere n'akwukwo nso n'ime m, A gukotara ya na ndi na-emebi iwu. *N'ezie, ihe e dere banyere m eruwela mgbe o ga-emezu."

³⁸ Ha siri, "Onyenwe anyi, lee mma agha abuo di ebe a."

O siri ha, "Nke ahụ ezuola."

Ekpere Jisos kpere n'Ugwu Oliv

³⁹ Jisos puru gaa n'Ugwu Oliv di ka o na-eme mgbe dum, ndi na-eso uzọ ya sokwa ya gaa. ⁴⁰ Mgbe o ruru n'ebe ahụ, o siri ha, "Kpeenu ekpere ka unu ghara idaba n'onwunwa." ⁴¹ O hapuru ha gaa ihe ha ka nzo ukwu ole na ole noro n'ebe ahụ gbuo ikpere n'ala kpee ekpere, si, ⁴² "Nna o buru na i choro, nara m iko a, ma otu o di, o bughị ka e mee uche m, kama ka e mezu uche gi." ⁴³ Otu mmuo ozi si n'eluigwe biakwutere ya, gbaakwa ya ume. ⁴⁴ Site n'oke ihe mgbu, o kpere ekpere kpesie ike, nke mere na osuso si ya n'ahu na-adapu n'ala di ka okpurukpu obara.

⁴⁵ Mgbe o kpechara ekpere bilie, o biakwutere ndi na-eso uzọ ya hu ha ka ha narahu ura n'ih ihe mwute nke obi. ⁴⁶ O siri ha, "Gini mere unu ji na-arahu ura? Bilienu kpee ekpere ka unu ghara idaba n'onwunwa."

Njide e jidere Jisos

⁴⁷ Mgbe o ka kpu okwu n'onu, igwe mmadu biara, onye du ha bu onye a na-akpo Judas, bu otu n'ime mmadu iri na abuo ahụ na-eso uzọ ya. O biaruru Jisos nso, isutu ya onu. ⁴⁸ Ma Jisos siri ya, "Judas, o bu site n'isutu onu ka i ji arara Nwa nke Mmadu nye?"

⁴⁹ Mgbe ndi no ya gburugburu huru ihe gaje ime, ha siri, "Onyenwe anyi, o bu anyi were mma agha gbuo?" ⁵⁰ Otu n'ime ha ji mma gbuo ohu onyeisi nchujaja, gbupu nti aka nri ya.

⁵¹ Ma Jisos siri, "O zuola!" O metukwara nti nwoke ahụ aka gwoo ya.

⁵² Mgbe ahụ, Jisos siri ndisi nchujaja, na ndi nlekota nke ulonso ukwu na ndi okenye, "Gini mere unu ji chiru mma agha na mkpo bia ijide m, di ka a ga-asị na m bu onye ohi o ji egbe ezu? ⁵³ Mgbe mu na unu na-anọ kwa ubochi n'ime ulonso

* 22:37 22:37 Ajz 53:12

ukwu ahụ, ma unu emetughị m aka. Ma ugbu a bụ oge awa unu burukwa mgbe ike ochichiri na-achi achi.”

Pita agonari Jisos

⁵⁴ Mgbe ahụ ha jidere ya duru ya puo, gaa n'ulo onyeisi nchujaja. Pita sokwara ha n'azu kama o no n'ebe di anya. ⁵⁵ Mgbe ha kwanyere oku n'etiti mbara ezi obi ahụ, ma nodu ala gba oku ahụ gburugburu, Pita sokwara ha nodu ala. ⁵⁶ Ka o na-anya oku ahụ, otu nwaagboghoh na-eje ozi huru ya, o leruru ya anya nke oma, si, “Onye a na Jisos nokoro.”

⁵⁷ Ma o gorog ago si, “Nwanyị, amaghị m onye o bu.”

⁵⁸ Mgbe oge nta gasiri, onye ozọ hukwara ya kwukwaa si, “Gị onwe gị bukwa otu onye n'ime ha.”

Ma Pita kwuru si, “Nwoke m, abughị m.”

⁵⁹ Mgbe ihe di ka otu awa gafere, onye ozọ biakwara kwusie okwu ike, “N'ezie, nwoke a so ya n'ihina o bu onye Galili.”

⁶⁰ Pita siri, “Nwoke m, amaghị m ihe i na-ekwu maka ya?” Di ka o kpu okwu ahụ n'onu, oke okpa kwara akwa. ⁶¹ Mgbe ahụ, Onyenwe anyi tughariri lee Pita anya. Pita chetakwara okwu Onyenwe anyi gwara ya nke bu, “**Tupu oke okpa akwa akwa taa, i ga-agonari m ugboro ato.**” ⁶² Ma o puru n'ezi gaa bee akwa na mwute.

Ndi nche kwara Jisos emo

⁶³ Ndi ahụ na-eche ya nche bidoro na-akwa ya emo na-etikwa ya ihe. ⁶⁴ Ha jiri akwa kechie ya anya, si ya, “Buo amuma, onye tiri gi ihe?” ⁶⁵ Ha kwukwara otutu okwu ojoo na nke mkpari megide ya.

Jisos n'ihu Paillet na Herod

⁶⁶ Mgbe chi boru, nzuko ndi okenye na ndiisi nchujaja, na ndi ozizi iwu zukotara, a kpotakwara Jisos n'ihu ha. ⁶⁷ Ha na-ekwu, “O buru na i bu Kraist, gwa anyi.”

O siri ha, “**O buru na m agwa unu, unu agaghị ekwe.** ⁶⁸ **O burukwa na m ajuo unu ajuju, unu agaghị aza m.** ⁶⁹ **Ma site ugbu a gawa, Nwa nke Mmadu ga-anodu ala n'aka nri nke ike Chineke.**”

⁷⁰ Ha niile siri, “Gị onwe gi, i bu Okpara Chineke?”

O siri ha, “**Unu kwuru na Abu m.**”

⁷¹ Mgbe ahụ ha siri, “Gini mere anyi ji na-achọ onye akaebe ozọ? Anyi ejirila nti anyi nuru ya site n'onu ya.”

23

Jisos n'ihu Paillet

¹ Mgbe ahụ, oha mmadu ahụ niile biliri duru ya gakwuru Paillet. ² Ha malitere ibo ya ebubo na-asi, “Anyi choputara na nwoke a na-eduhie ndi obodo anyi niile, na-egbochikwa ha itu utu isi nye Siza, ma na-ekwukwa na ya bu Kraist, Eze.”

³ Ya mere Paillet juru ya si, “I bu eze ndi Juu?”

O zara ya si, “**Gị onwe gị kwuru otu a.**”

⁴ Mgbe ahụ Paillet gwara ndiisi nchujaja na igwe mmadu ahụ, “O nweghi ihe ojoo obula m choputara nwoke a mere.”

⁵ Ma ha gara n'ihu na-asi, “O na-akpasu ogbaaghara n'ala ndi Judia niile site n'ozizi ya. O malitere na Galili, o biakwala ebe a ugbu a.”

Jisos n'ihu Herod

⁶ Mgbe Paillet nuru nke a, o juru ma nwoke a o bu onye Galili? ⁷ Mgbe o matara na o si n'ebe Herod na-achi, o nyere iwu ka e dugara ya Herod, onye nokwa na Jerusalem mgbe ahụ.

⁸ Obi toro Herod uro nke ukwu, mgbe o huru Jisos n'ihu na o no na-achọ ihu ya anya n'oge di anya gara aga. Sitekwa n'akuko o nuru banyere ya, o lere anya na o ga-aru oru ebube ufo. ⁹ Ya mere o juru ya otutu ajuju, ma o zaghi ya ihe obula. ¹⁰ Ndisi nchujaja na ndi ozizi iwu guzo n'ebe ahụ gara n'ihu bosie ya ebubo ike. ¹¹ Emesija, Herod na ndi agha ya jiri ya mee ihe ochi, ma kwaakwa ya emo. Ha yikwasiri ya uwe mwuda mara mma ma zighachikwara ya Paillet. ¹² N'ubochi ahụ ka Herod na Paillet ghorọ enyi, maka n'oge gara aga ha bu ndi iro.

¹³ Paillet kpokotara ndisi nchujaja, na ndi ndu, na ndi mmadu ndi ozo ¹⁴ si ha, "Unu kpotaara m nwoke a di ka otu onye n'ime ndi na-akpali ndi mmadu inupu isi. Ajuola m ya ajuju n'ihu unu ma achoputaghi m ihe obula nke unu kwesiri iji boo ya ebubo. ¹⁵ O buladi Herod achoputaghi ihe ojoo obula n'aka ya, nke a mere o jiri kpughachitere anyi ya. Leenu, o nweghi ihe obula o mere e kwesiri iji maa ya ikpe onwu. ¹⁶ Ya mere aga m apia ya ihe hapu ya ka o laa." ¹⁷ Ma o di mkpa na a ga-hapu otu onye mkporo n'oge mmemme.*

¹⁸ Ma igwe mmadu ahụ tiri mkpu n'otu olu si, "Gbuo nwoke a, hapuru anyi Barabas." ¹⁹ (Onye a tubara n'ulo mkporo n'ihu ogbaaghara daputara n'obodo ahụ, nakwa n'ihu igbu mmadu.)

²⁰ Di ka o gbalisiri ike ihapu Jisos, Paillet gwakwara ha okwu ozo. ²¹ Ma ha niile tiri mkpu si, "Kpogide ya n'obe! Kpogide ya n'obe!"

²² O siri ha na nke ugboro ato, "O bu n'ihu gini? Olee ihe ojoo nwoke a mere? O nweghi ihe obula m choputara n'aka ya kwesiri iwetara ya onwu. Ya mere aga m ata ya ahuhu, hapu ya."

²³ Ma ha nogidere na-eti mkpu n'oke olu ka a kpogide ya n'obe, n'ikpeazu olu iti mkpu ha kariri. ²⁴ Ya mere Paillet kpebiri imere ha ihe ha choro. ²⁵ O hapuru nwoke ahụ ha choro nke a tubara n'ulo mkporo n'ihu ogbaaghara na igbu mmadu, ma nyefee ha Jisos n'aka.

Mkpogide Jisos n'obe

²⁶ Di ka ha duu ya na-aga, ha jidere Saimon onye Sirini bu onye si n'ime otu obodo nta na-alobata; ha boro ya obe ahụ, manye ya ka o buru ya na-eso Jisos na-azu.

²⁷ Igwe mmadu di ukwu soro ya tinyekwara umu nwanyi bu ndi tiri mkpu akwa ma ruokwara ya uju. ²⁸ Ma Jisos tughariri si ha, "Umuada Jerusalem, unu eberela m akwa, kama beerenu onwe unu na umu unu. ²⁹ N'ihu na oge na-abia mgbe unu ga-asị, 'Ngozi na-adiri umu nwanyi aga, akpanwa ndi na-amughi nwa, na ara ndi na-enweghi onye nuru ha.' ³⁰ Mgbe ahụ,

"ha ga-asị, ugwu ukwu niile, 'Dakwasị anyi!'"†

Sikwa, ugwu nta, "Kpuchite anyi!"

³¹ Ya mere, o buru na ha mee ohia otu a mgbe ahia di ndu di na ya, gini ga-emekwanu mgbe o kporo nku?"

³² Ha dukwaara mmadu abuo bu ndi ohi gaa igbu ha na ya. ³³ Mgbe ha biarutere n'ebe a na-akpo Okpokoro Isi, ebe ahụ ka ha kpogidere ya n'obe ya na ndi ohi abuo ahụ. Otu n'aka nri ya nke ozo n'aka ekpe ya. ³⁴ Jisos siri, "Nna gbaghara ha n'ihu na ha amataghi ihe ha na-eme." Ha ji ife nza kee uwe ya n'etiti onwe ha.

³⁵ Ndi mmadu guzoro ebe ahụ na-ele anya, ka ndi ochichi ji ya na-eme ihe ochi, na-asị, "O zoputara ndi ozo, ya zoputanu onwe ya, ma o buru na o bu Kraist nke Chineke, bu Onye a hoputara."

³⁶ Ndi agha biakwara chia ya ochi. Ha nyere ya mmanya gbara uka,‡ ³⁷ ma na-asị, "O buru na i bu eze ndi Juu, zoputanu onwe gi."

* **23:17** 23:17 Ufodu akwukwo na-edebanye okwu ndi a dika o di n'akwukwo Mat 27:15 na Mak 15:6. † **23:30** 23:30 Hos 10:8 ‡ **23:36** 23:36 Mat 27:48

³⁸ Ihe e dere n'elu isi obe ahụ bu:

Onye a bu Eze ndi Juu.

³⁹ Otu onye n'ime ndi ohi ahụ a kpogidekwara n'obe n'ebe ahụ kparikwara ya si, "O bughị gi bu Kraist? Zoputanu onwe gi ma zoputakwa anyi."

⁴⁰ Ma onye nke ozo a makwara ikpe onwu baara ya mba si, "I naghị atụ Chineke egwu, i hughị na a mara gi ikpe di ka e si maa ya. ⁴¹ Anyi na-ata ahuhu kwesiri anyi, n'ih i na a na-ata anyi ahuhu n'ih ihe anyi mere, ma nwoke a emeghi ihe ozo obula."

⁴² Mgbe ahụ o siri, "Jisosh, chetakwa m mgbe i bara n'alaeze gi."

⁴³ O siri ya, "N'ezie a agwa m gi, taa, i ga-anonyere m na paradais."

Onwu Jisosh

⁴⁴ Mgbe o na-eru ihe di ka elekere iri na abuo nke ehie, ochichi gi gbachikotara n'ala ahụ niile ruo elekere ato nke ehie. ⁴⁵ N'ih i na anyanwu kwusiri inye ihe ya. Akwa mgbochi di n'ulonso ukwu sitere n'elu gbawaa abuo. ⁴⁶ Jisosh tiri mkpu n'oke olu si, "Nna, n'aka gi ka m na-enyefe mmuo m." Mgbe o kwusiri nke a, o kubiri ume.

⁴⁷ Mgbe ochiagha na-achi otu nari ndi agha huru ihe merenu, o nyere Chineke otuto ma kwuokwa si, "N'ezie nwoke a bu onye ezi omume." ⁴⁸ Mgbe igwe mmadu niile gbakotara ilere anya huru ihe mere, ha laghachiri n'ulo ha na-eti aka n'obi. ⁴⁹ Ma ndi niile maara onye o bu, tinyekwara umu nwanyi ndi soro ya si Galili bia, guzokwara n'ebe di anya na-ele ihe ndi a.

Olili Jisosh

⁵⁰ O nwere otu nwoke aha ya bu Josef, onye so n'otu ndisi ulo nzuko. O bu ezigbo mmadu na onye aka ya kwu oto. ⁵¹ O kwadoghi mkpebi ha na omume ha. Onye sitere Arimatia, n'otu obodo ndi Juu, onye na-echere obibia nke alaeze Chineke. ⁵² Nwoke a gakwuru Paillet ripo ka e bunye ya ahụ Jisosh.* ⁵³ Ya mere, o budatara ya fuchie ya n'akwa ocha linin, tinye ya n'ili e gwuru n'ogba nkume, nke a na-etinyebeghi mmadu na mbu. ⁵⁴ O bu Ubochi Nkwadebe maka ubochi izuike nke na-abia nso.†

⁵⁵ Ndi nwanyi ahụ sitere Galili soro ya huru ili ahụ, hukwa otu e si nibe ahụ ya n'ime ya. ⁵⁶ Emesia ha laghachiri ga kwadoo mmanu otite nke e tinyere otutu uda. N'ubochi izuike ha zukwara ike dika o di n'iwu.‡

24

Mbilite n'onwu

¹ N'ubochi mbu nke izu uka, n'ezigbo isi ututu, ha weere mmanu otite ahụ ha tinyere otutu uda nke ha kwadoro gawa n'ili ahụ. ² Ha choputara na e nupula nkume e ji dochie n'onu ili ahụ. ³ Ma mgbe ha banyere n'ime ya, ha ahughị ahụ Onyenwe anyi Jisosh. ⁴ Di ka ha no na mgbagwoju anya banyere nke a, n'otu ntabi anya, ha huru mmadu abuo yi uwe na-egbu ka amuma guzo ha nso. ⁵ Ha kpudoro ihu ha n'ala n'ih i oke egwu, ma mmadu abuo ahụ gwara ha, "Gini mere unu ji na-achọ onye di ndu n'etiti ndi nwuru anwu? ⁶ O nokwaghi n'ebe a, o biliela n'onwu, chetakwanu ihe o gwara unu mgbe unu na ya no na Galili si, ⁷ 'A ghaghị inyefe Nwa nke Mmadu n'aka ndi mmehie, a ga-akpogidekwa ya n'obe ma n'ubochi nke ato o ga-esi n'onwu bilie.'" ⁸ Mgbe ahụ ha chetara okwu ya.

⁹ Mgbe ha sitere n'ili ahụ loghachi, ha koro mmadu iri na otu ahụ na ndi ozo niile ihe ndi a. ¹⁰ O bu Meri Magdalin, na Joana, na Meri nne Jemis na umu nwanyi ndi ozo so ha koro ndi na-eso uzo ya ihe a. ¹¹ Ma ha ekweghi ihe ha gwara ha, n'ih i na

§ 23:47 23:47 Maobu, onye aka ya di ocha * 23:52 23:52 Jon onye Arimatia bu onye na-eso Jisosh na nzuzo Jon 19:38. † 23:54 23:54 Ndi na-edebe ubochi izuike n'ala anyi, na-akwadobe ihe ha niile nke oma n'ubochi furajidee, n'ih i na ubochi izuike na-ebido n'oge odida anyanwu n'ubochi ahụ. ‡ 23:56 23:56 Opu 35:2 na Lev 23:3 nakwa Dit 5:14

okwu ha di ha ka o bu ihe efu. ¹² Ma otu o di, Pita gbaara oso ruo n'ili ahụ, hulata ala hụ ka akwa ozu ndi ahụ togbooro onwe ha; o lara na-atughari uche n'ime onwe ya ihe ihe ndi a putara.

N'uzo Emaus

¹³ N'otu ubochi ahụ, mmadu abuo n'ime ha gaje n'obodo nta a na-akpo Emaus, nke di ihe ruru kilomita iri na abuo site na Jerusalem. ¹⁴ Ha na-ekwurita n'etiti onwe ha banyere ihe niile mere. ¹⁵ Di ka ha na-ekwu na-akparita uka banyere ihe ndi a, Jisos n'onwe ya biara soro ha na-aga ije. ¹⁶ Ma e mechiri anya ha imata na o bu ya.

¹⁷ O siri ha, **"Gini ka unu na-ekwurita n'etiti onwe unu di ka unu na-aga n'uzo."**

Ha kwusiri ebe ahụ, gbaruo ihu ha. ¹⁸ Otu onye n'ime ha a na-akpo Kleopas, siri ya, "I bu onye obia na Jerusalem nke mere na i maghi ihe mere n'ime ya n'ubochi ndi a?"

¹⁹ O siri ha, **"Gini bu ihe mere?"**

Ha siri ya, "Banyere Jisos onye Nazaret! O bu onye amuma burukwa onye di ike, ma n'okwu ma n'omume n'ihu Chineke na mmadu niile. ²⁰ Na otu ndiisi nchaja na ndi ochichi anyi nyefere ya ka a maa ya ikpe onwu, ma kpogbukwaa ya n'obe. ²¹ Anyi nwereriji olileanya na o bu ya ga-agbaputa Izrel. Nke ka nke, taa mere ya abali ato kemgbe ihe ndi a mere. ²² Tukwasi ihe ndi a, ufodu umu nwanyi anyi mere ka anyi nwee ihe itunanya. Ha gara n'ili ahụ n'isi ututu a. ²³ Ma ha ahughị ahụ ya. Ha biara korọ anyi na ha huru ohu nke ndi mmuo ozi, bu ndi gwara ha na o di ndu. ²⁴ Ya mere ufodu n'ime ndi otu anyi gara n'ili ahụ choputa na ihe niile umu nwanyi a kwuru mere otu ahụ ha siri kwuo ya. Ma ha ahukwaghi ya."

²⁵ O siri ha, **"Unu bu nnoo ndi nzuzu! Leenu ka o si siere unu ike ikwere ihe niile ndi amuma kwuru. ²⁶ O bu na o kwesighi ka Kraist taa ahuhu ndi a tupu o banye n'ebube ya?"** ²⁷ Ya mere, o kowaara ha ihe e dere n'akwukwo nsọ banyere ya onwe ya malite na nke Mosis ruo na ndi amuma niile.

²⁸ Mgbe ha na-eru obodo nta ahụ ha na-aga, o mere di ka o na-aga n'ihu na njem ya. ²⁹ Ma ha riu ya n'ebe o di ukwu si, "Nonyerenu anyi n'ih na chi ebidola iji, ubochi agamiekwala ugbo a." N'ih ya o banyere iga nonyere ha.

³⁰ Mgbe ya na ha noduru na tebul iri nri, o were achicha, kelee Chineke ekele, nyawaa ya were ya nye ha. ³¹ Mgbe ahụ, e meghere anya ha, ha amata onye o bu, ha ahukwaghi ya anya ozo. ³² Mgbe ahụ, ha gwara onwe ha si, "O bu na o dighi ka oku o na-enwu n'obi anyi mgbe anyi na ya no n'uzo, ya na-ekpughere anyi akwukwo nsọ?"

³³ Ha biliri ngwangwa laghachi Jerusalem. Ebe ahụ, ha huru mmadu iri na otu ahụ na ndi so ha ka ha nokotara n'otu ebe, ³⁴ na-asị, "O bu eziokwu, Onyenwe anyi ebiliela, o gosila Saimon onwe ya." ³⁵ Mgbe ahụ, ha kororo ha ihe mere n'uzo, ya na otu ha siri mata ya mgbe o nyawara achicha.

Jisos egosi ndi na-eso uzo ya onwe ya

³⁶ Mgbe ha ka na-ekwu banyere nke a, ya onwe ya guzooro n'etiti ha si ha, **"Udo diri unu."**

³⁷ Oke egwu turu ha, obi lokwara ha mmiri n'ih na ha chere na ha ahula mmuo.

³⁸ Ma o siri ha, **"Gini mere ujo ji atu unu, gini mere unu ji nwee obi abuo? ³⁹ Leenu m anya n'aka na n'ukwu. O bu mu onwe m! Metunu m aka ka unu huru, n'ih na mmuo adighi enwe anu ahụ na okpukpu di ka unu huru m nwere."**

⁴⁰ Mgbe o kwuchara nke a, o gosiri ha aka ya na ukwu ya. ⁴¹ Ma di ka o siiri ha ike ikwere n'ih onu na oke mgbagwoju anya, o siri ha, **"O di ihe oriri unu nwere ebe a?"**

⁴² Ha nyere ya otu ntakiri azu a mikporo amikpo. ⁴³ Ma o naara ya rie ya n'ihu ha.

* **24:25** 24:25 Ya bu, ndi na-enweghi uche

⁴⁴ Mgbe ahụ, ọ siri ha, “Okwu ndi a ka m gwara unu mgbe mu na unu no, na ihe niile e dere n’iwu Mosis na ndi Amuma na n’Abu Oma banyere m ga-emezucha.”

⁴⁵ Mgbe ahụ, o mehere akonuche ha ka ha ghota akwukwo nso. ⁴⁶ O siri ha, “Nke a bu ihe e dere na, Kraist ahụ ga-ahụ ahụ ma sitekwa n’onwu bilie†n’ubochi nke atọ. ⁴⁷ Na a ga-ekwusa ncheghari na mgbaghara mmehie site n’aha ya nye mba niile, malite na Jerusalem. ⁴⁸ Unu bu ndi akaebe nke ihe ndi a. ⁴⁹ Ma lee, agaje m izitere unu ihe ahụ Nna m kwere na nkwa. Ya mere, noronu n’ime obodo ruo mgbe a ga-eyikwasị unu ike nke si n’elu.”

Jisos agbagoro n’eluigwe

⁵⁰ O duuru ha garuo na Betani, chilie aka ya abuo elu gozie ha. ⁵¹ Di ka o na-agozu ha, o sitere n’ebe ha no puo, e weliri ya elu, baa n’eluigwe. ⁵² Mgbe ahụ, ha fere ya ofufe jiri oke onu laghachi na Jerusalem. ⁵³ Ha nogidere n’ulonso ukwu ahụ na-eto Chineke oge niile.

---

† **24:46** 24:46 Mbilite n’onwu Kraist bu ihe e mere ka o di ire site n’ike Chineke Oru 2:45; Rom 8:11 O bukwa mbilite n’onwu ya nyere oha mmadu naputa site n’ikpe omuma nke mmehie na-eweta, Rom 4:25; 8:34.

Ozioma Jón

Okwu ghorọ mmadu

¹ Na mbụ okwu ahụ dirịj, okwu ahụ na Chineke nọ, okwu ahụ bukwa Chineke. ² Ya na Chineke nọ site na mbụ. ³ E sitere na ya kee ihe niile, ọ dighikwa ihe ọbụla e kere eke nke a na-ekeghi site na ya. ⁴ N'ime ya ka ndụ dirịj, ndụ ahụ bukwa ihè nye mmadu niile, ⁵ ihè ahụ na-enwu n'ime ọchichiri, ma ọchichiri ahụ emenyughị ya.

⁶ Ọ dị otu nwoke Chineke zitere, aha ya bụ Jón. ⁷ Ọ bịara dị ka onye akaebe igba ama banyere ihè ahụ, ka mmadu niile site n'aka ya kwere. ⁸ Ya onwe ya abughị ihè ahụ, ọ bịara naanị igba akaebe banyere ihè ahụ.

⁹ Ezi ihè ahụ nke na-enye mmadu ọbụla ihè na-abia n'ime ụwa. ¹⁰ Ọ bịara n'ụwa, ma ụwa bụ ihe e kere site n'aka ya, ma ụwa amataghị onye ọ bụ. ¹¹ Ọ bjakwutere ihe ndị ahụ bụ ndị nke ya, ma ndị ahụ bụ ndị nke ya anabataghị ya. ¹² Ma ndị ahụ niile nabatara ya, ndị ahụ niile kweere n'aha ya ka o nyere ike igho umu Chineke. ¹³ Umu a na-amughị site n'ọbara, ma ọbụ site na mkpebi nke anụ ahụ, ma ọ bukwanu mkpebi nke mmadu, kama site na Chineke.

¹⁴ Okwu ahụ ghorọ anụ ahụ* birikwa n'etiti anyị. Anyị ahụla ebube ya, ebube nke onye naanị ya bụ Ọkpara Nna mụrụ, onye si n'ebe Nna nọ bịa, onye juputara n'amara na eziokwu.

¹⁵ Jón gbara ama banyere ya mgbe ọ na-eti mkpu na-asị, "Onye a bụ onye ahụ m kwuru banyere ya, 'Onye na-abia m n'azụ dị ukwuu karịa m, n'ihi na o bukwa m ụzọ dirị.'" ¹⁶ Site n'iba ụba nke amara ya, anyị niile anatala amara a tukwasiri n'amara. ¹⁷ N'ihi na e nyere iwu site n'aka Mosis, ma amara na eziokwu bịara site n'aka Jisọs Kraịst. ¹⁸ Ọ dibeghi onye ọbụla hurula Chineke, ma Chineke, onye naanị ya bụ Ọkpara Nna mụrụ. Onye ya na Nna dị na mma, emeela ka anyị mata ya.

Jón ekwuputa na ya abughị Kraịst

¹⁹ Nke a bụ igba ama Jón mgbe ndị ndu ndi Juu nọ na Jerusalem zipuru ndi nchujaja na ndi Livayi ka ha bịa juo ya onye ọ bụ? ²⁰ O mechighi onu ya, kama o kwuputara si, "Abughị m Kraịst ahụ."

²¹ Mgbe ahụ ha juru ya si, "Ị bukwanu onye? Ị bụ Ilaija?"

Ọ zara si ha, "Abughị m ya."

"Ị bụ Onye amuma ahụ?"

"Mba."

²² Ha siri ya, "Ị bụ onye? Nye anyị ọsisa anyị ga-eweghachiri ndi zitere anyi. Gini ka i kwuru banyere onwe gi?"

²³ Ọ siri, dika Aizaya onye amuma kwuru, "Abu m onye na-eti mkpu n'ime ozara, 'Meenu ka uzọ Onyenwe anyi guzozie.'"†

²⁴ Ma ndi Farisii ahụ ezitere ²⁵ juru ya, si, "Gini mere i ji na-eme baptizim ọ buru na ị bughị Kraịst ma ọbụ Ilaija, ma ọbụ onye amuma ahụ?"

²⁶ Jón zara ha si, "Eji m mmiri na-eme baptizim, ma ọ di otu onye nọ n'etiti unu nke unu na-amaghi. ²⁷ Onye ahụ nke na-abia n'azụ m, onye m na-erughị itopu eriri akpukpoukwu ya."

²⁸ Ihe a mere na Betani n'ofe osimiri Jodan bụ ebe Jón nọ na-eme baptizim.

Nwa aturu Chineke

* **1:14** 1:14 Maobu, mmadu † **1:23** 1:23 Aiz 40:3

²⁹ N'echi ya, ọ hụrụ ka Jisọs na-abiakwute ya sị, "Leekwa, Nwa Aturụ Chineke, onye na-ebupụ mmehie ụwa. ³⁰ Ọ bụ onye a ka m kwuru okwu ya mgbe ahụ m sịrị, 'otu nwoke na-abịa n'azụ m, onye dị ukwuu karịa m, n'ihì na o bukwa m ụzọ dịrị.' ³¹ Mụ onwe m amataghị ya, ma a bịara m were mmiri na-eme baptizim n'ihì nke a, ka e kpughee ya nye ndị Izrel."

³² Mgbe ahụ Jọn gbara ama a sị, "Ahurụ m ka Mmụọ Nsọ sitere n'eluigwe rịdata dị ka nduru, nọkwasi ya. ³³ Mụ onwe m amabughị ya, ma onye ahụ zitere m ka m jiri mmiri mee baptizim kwuru, 'Onye ahụ ị ga-ahụ, onye Mmụọ Nsọ ga-ebekwasi, ma nọgidekwa, ọ bụ ya ga-eji Mmụọ Nsọ mee baptizim.' ³⁴ Mụ onwe m ahụla ya, na-agbakwa ama na onye a bụ Ọkpara Chineke."‡

Ndi mbụ soro Kraịst

³⁵ N'echi ya, Jọn na mmadụ abụọ ndị na-eso ụzọ ya guzoro n'ebe ahụ ọzọ. ³⁶ Mgbe ọ hụrụ Jisọs ka ọ na-agafe, ọ sịrị, "Leenu, Nwa Aturụ Chineke."

³⁷ Mgbe mmadụ abụọ ahụ na-eso ụzọ ya nūrụ nke a, ha tughariri soro Jisọs. ³⁸ Mgbe Jisọs tughariri hụ ka ha na-eso ya, ọ sịrị ha, "**Gini ka unu choro?**"

Ha siri ya, "Rabbi"§ (nke putara "Onye ozizi"), "olee ebe i bi?"

³⁹ Ọ siri ha, "**Bianu, unu ga-ahụ.**"

Ha sooro ya ga hụ ebe ọ na-anọ. Ha nonyekwara ya ụbọchị ahụ niile. Ọ bụ n'ihe dị ka elekere anọ nke mgbede.

⁴⁰ Otu n'ime mmadụ abụọ ahụ nūrụ ihe Jọn kwuru, nke sooro ya bụ Andru nwanne Saimon Pita. ⁴¹ Ihe mbụ o mere bụ ịchọta Saimon nwanne ya sị ya, "Anyị achọtala Mezaya ahụ" (onye a na-akpọkwa Kraịst). ⁴² Ọ kpọtaara ya Jisọs.

O lere ya anya sị, "**Ị bụ Saimon nwa Jọn. A ga-akpọ gi Sefas**" (nke nsughari ya, putara Pita*).

Jisọs akpọọ Filip na Nataniel

⁴³ N'echi ya, o kpebiri iga Galili. Mgbe ọ hụrụ Filip, ọ siri ya, "**Soro m.**"

⁴⁴ Filip bụ onye obodo Betsaida dị ka Andru na Pita. ⁴⁵ Filip chọtara Nataniel sị ya, "Anyị achọtala onye ahụ Mosis dere banyere ya n'iwu, onye ndị amuma dekwara banyere ya, Jisọs onye Nazaret, nwa Josef."

⁴⁶ Nataniel siri ya, "The ọma ọbụla ọ pūrụ i si na Nazaret pūta?"

Ma Filip siri ya, "Bia ka ị hūrụ."

⁴⁷ Mgbe Jisọs hūrụ ka Nataniel na-abiaru ya nso, o kwuru sị, "**Leenu ezi nwa afo Izrel onye aghughọ na-adighi n'ime ya.**"

⁴⁸ Nataniel siri ya, "Olee otu i si mata onye m bụ?"

Jisọs siri ya, "**Tupu Filip akpọ gi, ahulari m gi ka ị nọ n'okpuru osisi fig.**"

⁴⁹ Mgbe ahụ, Nataniel zaghachiri, "Onye ozizi, ị bụ Ọkpara Chineke; ị bụ eze Izrel."

⁵⁰ Jisọs zara sị ya, "**Ị kwere n'ihì na agwara m gi na ahurụ m gi n'okpuru osisi fig? Ị ga-ahụ ihe dị ukwuu karịa nke a.**" ⁵¹ Ọ sịkwara ya, "N'ezie, n'ezie agwa m unu, unu ga-ahụ eluigwe ka o meghere hụkwa ndị mmụọ ozi Chineke ka ha na-arịgokwuru, ma na-arịdakwuru Nwa nke Mmadụ."

2

Jisọs emee mmiri ya aghọọ mmanya

¹ N'ụbọchị nke atọ, o nwere mmemme agbamakwukwọ na Kena nke Galili, nne Jisọs biakwara ebe ahụ. ² A kpọkwara Jisọs na ndị na-eso ụzọ ya oku na mmemme

‡ **1:34** 1:34 Onye Chineke hōrōrō. § **1:38** 1:38 Ụfōdụ na-akpōkwa mkpūrū okwu a, Rabai. * **1:42** 1:42 Sefas bụ asūsū Hibru, ebe Pita bụ asūsū Griik, ma ha abụọ putara otu ihe okwute.

agbamakwukwọ a. ³ Mgbe mmanya ha gwurū, nne Jisọs siri ya, “Ha enweghi mmanya.”

⁴ Jisọs siri ya, “**Nwanyị, gini gbasara mu na gi na nke a? Oge awa m erubeghi.**”

⁵ Nne ya gwara ndi na-eje ozi, “Ihe obula o gwara unu, meenu ya.”

⁶ A dobara ite mmiri nkume isii buru ibu n’akuku ebe ahụ, nke a na-eji agbanye mmiri ndi Juu na-eji asachasi onwe ha ma ha choo ikpe ekpere. Otu n’ime ha na-eri ihe di ka galoonu iri abuo ma ihe ruru iri ato.*

⁷ Jisọs gwara ha, “**Gbajuonu ite ndi a mmiri.**” Ya mere, ha gbajuputara ha mmiri.

⁸ Mgbe ahụ, o gwara ha, “**Ugbu a, gbaputonu ufodu bugara onyeisi oche.**”

Ha mekwara nke a. ⁹ Mgbe ahụ onyeisi oche ahụ deturu mmiri ahụ e mere ka o ghoọ mmanya onu. O mataghi ebe o siri puta (ma ndi na-eje ozi, ndi kutere mmiri ahụ matara), onyeisi oche ahụ kpọtara onye ahụ na-alu nwunye oheru iche ¹⁰ si ya, “N’oge memme obula, a na-ebu uzo buputa mmanya di ato, ma buputakwa nke na-adighi ato n’ikpeazu, mgbe ndi mmadu nujuchara afo, ma i chebere mmanya di ato buputa ya ugbu a.”

¹¹ Nke a bu mmalite ihe ama Jisọs mere na Kena nke Galili, o sitere na nke a kpughee ebube ya, ndi na-eso uzo ya kwenyekwara na ya.

¹² Mgbe nke a gasiri, o gara Kapanom, ya na nne ya na umunne ya, nakwa ndi na-eso uzo ya. Ha noro ubochi ole na ole n’ebe ahụ.

Mmemme Ngabiga

¹³ Mgbe memme oriri Ngabiga nke ndi Juu na-abiaru nso, Jisọs gara Jerusalem. ¹⁴ N’ime ulonso ukwu, o heru ndi na-ere ehi, na aturu na nduru. Hukwa ndi noduru na tebul na-agbanwe ego. ¹⁵ Ya mere, o jiri eriri mere utari chupusia ndi niile no na-ere ahia n’ulonso ukwu ahụ, tinyekwara ehi na aturu ha. O kwafusiri mkpuru ego ndi ahụ na-agbanwe ego, kpughariakwa tebul ha ihu. ¹⁶ O siri ndi ahụ na-ere nduru, “**Wepunu ihe ndi a n’ebe a. Kwusinu ime ulo Nna m ka o buru ebe a na-azu ahia.**” ¹⁷ Ndi na-eso uzo ya chetara na e dere ya ri n’akwukwo nso, “Ihe banyere ulo gi na-anu m oku n’obi.”†

¹⁸ Ma ndi Juu siri ya, “Olee ihe iribama i puru igosi anyi na ikike i ji eme ihe ndi a.”

¹⁹ Jisọs zara si, “**Kwatuonu ulonso ukwu a, aga m ewughachikwa ya n’abali ato.**”

²⁰ Ndi Juu kwuru, “Ulonso ukwu a were anyi iri afo ano na isii iru ya, i ga-ewughachi ya n’abali ato?” ²¹ Ma ulonso o kwuru maka ya bu ahụ ya. ²² Ndi na-eso uzo ya chetara okwu ya a mgbe o siri n’onwu bilie. Mgbe ahukwa, ha kweere akwukwo nso ya na okwu niile Jisọs kwuru.

²³ Mgbe o no na Jerusalem n’oge Mmemme Ngabiga, otutu mmadu heru ihe iribama o mere kweere na ya. ²⁴ Ma Jisọs atukwasighi ha obi n’ihi na o matara mmadu niile nke oma. ²⁵ O dighi ya mkpa ka onye obula gbaa akaebe banyere umu mmadu, n’ihi na ya onwe ya maara ihe di n’ime mmadu.

3

Jisọs na Nikodimos

¹ O nwere otu nwoke onyeisi ndi Juu nke so n’otu ndi Farisii aha ya bu Nikodimos. ² O biakwutere ya n’abali si ya, “Onye ozizi, anyi maara na i bu onye ozizi sitere na Chineke, n’ihi na o nweghi onye obula puru iru oru ebube di otu a ma o buru na Chineke anonyereghị ya.”

* 2:6 2:6 Nke a bu ihe di ka lita iri asaa na ise maobu ihe ruru nari na iri ise. † 2:17 2:17 Abu 69:9

³ Jisọs zara sị ya, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, ọ buru na amughị mmadu ozo, ọ pughị ihu alaeze Chineke anya.”

⁴ Nikodimos siri ya, “Olee otu a ga-esi mugharịa mmadu mgbe o mere okenye? O ga-aba n’afọ nne ya nke ugboro abuo?”

⁵ Ma Jisọs siri, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, ọ buru na amughị mmadu site na mmiri na Mmuo Nso, o nweghi ike iba n’alaeze Chineke. ⁶ Ihe e si n’anu ahụ muo bu anu ahụ, ma ihe a muru site na Mmuo bu mmuo. ⁷ Ya ejula gi anya na m siri gi, ‘Agaghị imu unu ozo.’ ⁸ Ifufe na-efe n’ebe obula masiri ya. I nwere ike nu uzu ya ma imataghị ebe o si abia maobu ebe o na-aga. Otu a ka o dikwara onye obula a muru site na Mmuo.”

⁹ Nikodimos zara sị ya, “Olee otu ihe ndi a ga-esi mee?”

¹⁰ Jisọs zara sị ya, “I bu onye ozizi ndi Izrel, ma i ghoghatghị ihe ndi a? ¹¹ N’ezie, n’ezie agwa m unu. Anyi na-ekwu banyere ihe anyi maara, na-akowaputakwa ihe anyi huru, ma unu onwe unu adighi anabata akaebe anyi. ¹² Ekwuola m banyere ihe di n’uwa ma unu ekweghi ya, oleekwanu otu unu ga-esi kwere, ma o buru na mu agwa unu banyere ihe ndi di n’eluigwe? ¹³ O nwebeghi onye obula rigooro n’eluigwe ewezuga Nwa nke Mmadu bu onye siri n’eluigwe ridata. ¹⁴ Di ka Mosis weliri agwo elu n’ime ozara, otu a ka a ga-ewelikwa Nwa nke Mmadu elu. ¹⁵ Ka onye obula kwere na ya nwee ndu ebighi ebi.”

¹⁶ N’ihi na Chineke huru uwa n’anya, nke a mere o jiri nye Okpara o muru naani ya, ka onye obula kweere na ya ghara ila n’iyi, kama ka o nwee ndu ebighi ebi. ¹⁷ N’ihi na Chineke eziteghị Okpara ya n’uwa ka o maa uwa ikpe, kama ka e site n’aka ya zoputa uwa. ¹⁸ Ikpe amaghị onye obula kwere na ya, ma onye obula na-ekweghi aghoolari onye ikpe mara, n’ihi na o kweghi n’aha Okpara Chineke muru naani ya. ¹⁹ Nke a bu mkpebi ikpe ahụ; na Ihe abiala n’uwa, ma umu mmadu huru ochichiri n’anya kama ihe ahụ, n’ihi na oru ha joro njo. ²⁰ N’ihi na onye obula na-eme ihe ojoo kporo ihe ahụ asi, o dighi abiakwute ihe ahụ, ka a ghara ime ka oru ya puta ihe. ²¹ Ma ndi na-ebi ndu n’eziokwu na-abiakwute ihe ahụ, ka e nwee ike huta ya nke oma, na ihe niile ha na-eme sitere na ike Chineke.

Nkwuputa Jon omee baptizim maka Jisos

²² Emesia, Jisọs na ndi na-eso uzu ya banyere n’ime obodo Judia, ebe o noturu nwa oge, meekwa baptizim. ²³ N’otu aka ahụ, Jon nokwa n’onu mmiri Enon di nso na Salim na-eme baptizim n’ihi na mmiri buru ibu n’ebe ahụ, ndi mmadu gakwara n’ihu na-abiakwute ya, o na-emekwa ha baptizim. ²⁴ E tinyebeghi Jon n’ulo mkporo mgbe ahụ. ²⁵ N’oge a, irurita uka malitere n’etiti ndi na-eso uzu Jon na otu onye Juu banyere mmemme idi ocha. ²⁶ Ha biakwutere Jon sị ya, “Onye ozizi, onye ahụ i gbara ama banyere ya no n’ofe Jordan na-eme baptizim, mmadu niile na-agakwukwara ya.”

²⁷ Jon zaghachiri sị, “The mmadu nwere ike inata bu naani ihe ahụ e nyere ya site n’eluigwe. ²⁸ Unu onwe unu ga-agbara m akaebe na m siri, na abughị m Kraist ahụ, kama e zitere m ka m buru uzu bia. ²⁹ Nwanyi a na-alu ohuru bu nke di ya. Enyi onye na-alu nwunye ohuru na-eche ma na-egekwa nti inu olu ya, onu na-ejuputakwa ya obi mgbe o nuru olu onye ahụ na-alu nwunye ohuru. Ya mere, onu m e zuola oke ugbu a. ³⁰ O ghaghị idi elu, ma mu onwe m aghaghị idikwa ala.

³¹ “Onye ahụ si n’elu bia di elu kariya ihe niile, onye ahụ si n’uwa bukwa nke uwa ma na-ekwukwa okwu di ka onye si n’uwa. Onye ahụ si n’eluigwe di elu kariya ihe niile. ³² O na-agba ama banyere ihe o huru nakwa nke o nuru, ma o nweghi onye na-anabata ama ya. ³³ Onye obula nabatara akaebe ya ji nke a mere akara, na Chineke bu eziokwu. ³⁴ N’ihi na onye Chineke zitere na-ekwu okwu Chineke. N’ihi na o na-onye Mmuo ya n’uju. ³⁵ Nna huru Okpara ya n’anya, o tinyekwala ihe niile n’aka

ya. ³⁶ Onye ọbụla kwere n'Okpara ahụ nwere ndụ ebighị ebi, ma onye ọbụla juru Okpara ahụ agaghị ahụ ndụ n'ihì na iwe Chineke ga-adịrị ya."

4

Nwanyị Sameria

¹ Ugbu a, Jisọs matara na ndị Farisii anụla na ọ na-eme ka ọtụtụ mmadụ buru ndị na-eso ụzọ ya na-emekwa baptizim karịa Jón. ² Ma ọ bụkwaghị Jisọs na onwe ya na-eme baptizim kama ọ bụ ndị na-eso ụzọ ya mere ha baptizim. ³ Ọ hapuru Judia laghachi azụ na Galili.

⁴ Ma ọ ga-esite n'etiti Sameria gafee. ⁵ Ya mere, ọ batara n'otu obodo nta dị na Sameria a na-akpọ Saika, n'akụkụ ala ahụ Jekọb nyere Josef nwa ya nwoke. ⁶ Olulu mmiri Jekọb dị n'ebe ahụ, ma ebe ọ bụ na ike gwuru Jisọs n'ije ya, ọ nọdurụ ala n'akụkụ olulu mmiri ahụ. Ọ bụ ihe dị ka oge ehihie.

⁷ Otu nwanyị onye Sameria* bịaara idoro mmiri, Jisọs siri ya, **"Nyetu m mmiri ka m n'ụọ."** ⁸ (Ndị na-eso ụzọ ya abaala n'ime obodo iga zuta nri.)

⁹ Nwanyị ahụ siri ya, "Olee otu gị bụ onye Juu si arịo m bụ nwanyị Sameria mmiri ka i n'ụọ?" (N'ihì na ndị Juu na ndị Sameria anaghị emekọrịta ihe ọbụla.)

¹⁰ Jisọs zara si, **"Ọ buru na i matara onyinye Chineke, na onye ahụ na-arịo gị mmiri, i gaara arịo ya, ọ gakwara enye gị mmiri nke ndụ."**

¹¹ Nwanyị ahụ siri ya, "Nna anyị ukwu, o nweghị ihe ọbụla i ji i ga-eji doro mmiri, olulu a dịkwa omimi. Oleekwanu ebe i ga-eweta mmiri ndu a. ¹² Ọ bụ na i ka nna nna anyị Jekọb ukwu, onye gwuru anyị olulu mmiri a? Ya onwe ya na umu ya na igwe ehi na aturu ya nukwara mmiri sitere na ya?"

¹³ Jisọs zara si, **"Onye ọbụla nuru mmiri a, akpiri ga-akpo ya nku ozo. ¹⁴ Ma onye ọbụla ga-anu mmiri ahụ m nyere ya, akpiri agaghị akpokwa ya nku ozo. N'eziokwu, mmiri ahụ m nyere ya ga-aghorọ ya isi iyi nke na-asoputara ya ndu ebighi ebi."**

¹⁵ Mgbe ahụ nwanyị ahụ siri ya, "Onyenwe anyị nye m mmiri a, ka akpiri ghara ikpo m nku ozo, ka m gharakwa idi na-abia ebe a idoro mmiri."

¹⁶ Ọ gwara ya si, **"Gaa kpota di gi ma loghachi."**

¹⁷ Nwanyị ahụ zaghachiri ya si, "Enweghị m di."

Jisọs siri ya, **"I kwuru eziokwu mgbe i siri na i nweghị di. ¹⁸ I nweela di ise, ma nwoke gi na ya bi ugbu a abughị di gi. Ihe kwuru bu nnozo eziokwu."**†

¹⁹ Nwanyị ahụ siri ya "Nna anyị ukwu, ahuru m na i bu onye amuma. ²⁰ Nna nna anyị ha fere ofufe n'ugwu a, ma unu na-ekwu n'ebe ndi mmadu ga-eferiri ofufe bu naani na Jerusalem."

²¹ Jisọs siri ya, **"Nwanyị kwere okwu m, oge na-abia mgbe i na-agaghị akpo isiala nye Nna, maobu n'ugwu a ma ọ bụkwana na Jerusalem. ²² Unu na-eife ihe unu na-amaghị ma anyị na-eife ihe anyị matara, n'ihì na nzoputa sitere n'aka ndi Juu. ²³ Ma oge na-abia, ugbu a ọ biala, mgbe ndi na-eife Nna ahụ n'eziokwu ga-eife ya n'ime mmuọ na n'eziokwu. N'ihì na ọ bụ ndi di otu a ka Nna chorọ ka ha na-eife ya. ²⁴ Chineke bu mmuọ ndi niile na-eife ya ga-eferiri ya n'ime mmuọ na eziokwu."**

²⁵ Nwanyị ahụ siri ya, "Amaara m na Mezaya" (onye a na-akpo Kraist) "na-abia. Mgbe ọ bịa, ọ ga-akowaziri anyị ihe niile."

²⁶ Jisọs siri ya, **"Mu, onye na-agwa gi okwu, abu m ya."**

Ndị na-eso ụzọ ya loghachikwutere ya

* **4:7** 4:7 Ndị Sameria bụ umu a mutara site n'olulu di na nwunye di n'etiti ufodu ndi Juu ha na ndi Asiria.

† **4:18** 4:18 Omume a megidere iwu Chineke banyere olulu di na nwunye.

²⁷ N'oge ahụ ndị na-eso ụzọ ya loghachitara. O gbagwojukwara ha anya nke ukwu ihu na ya na nwanyị na-ekwuri okwu. Ma o nweghi onye n'ime ha juru nwanyị ahụ si, "Gini ka i choro?" ma o bukwana, "Gini kpatara gi na ya ji na-ekwuri okwu?"

²⁸ Mgbe ahụ, nwanyị ahụ hapuru ite mmiri ya laghachi n'ime obodo ga gwa ndi mmadu, ²⁹ "Bianu lee otu nwoke onye gwara m ihe niile m merela. O ga-abu na o bu ya bu Kraist ahụ?" ³⁰ Ha sitere n'obodo ahụ gbaputasi soro ụzọ ahụ, ka ha gakwuru ya.

³¹ Ma otu o di, ndi na-eso ụzọ ya rioro ya si, "Onye ozizi rienu nri."

³² Ma o siri ha, "Enwere m nri m na-eri nke unu na-amaghi maka ya."

³³ Mgbe ahụ ndi na-eso ụzọ ya siritara onwe ha, "O ga-abu na o nwere onye butere ya nri?"

³⁴ Jisosh siri ha, "Nri m bu ime uche onye ahụ zitere m nakwa irucha oru ya. ³⁵ Unu na-asị, 'o fodughị onwa anọ ka igho mkpuru n'ubi ruo?' Ma ana m agwa unu, megheenu anya unu lee ubi ahụ, ha achaala maka oghughu. ³⁶ O buladi ugbo a, onye na-agho mkpuru na-anata ugwo oru, o na-achikota mkpuru ahụ maka ndu ebighi ebi, ka onye ghara mkpuru na onye ghoru ya nwee ike inurikota onu. ³⁷ Ya mere okwu ahụ nke na-asị, 'Otu onye na-agma mkpuru, onye ozu na-aghokwa ya bu eziokwu.' ³⁸ E zigara m unu ka unu gaa ghotu ihe unu na-arughu oru maka ya. Ndi ozu ruru oru a, ma unu ewe uru di n'oru ha."

Otutu ndi Sameria e kwere

³⁹ Otutu ndi obodo Sameria kweere na ya n'ihu ama ahụ nwanyị ahụ gbara, "O gwara m ihe niile m mere." ⁴⁰ Ya mere mgbe ndi Sameria biakwutere ya, ha rioro ya ka o nonyeturu ha, o nonyekwara ha ubochi abuo. ⁴¹ Otutu ndi ozu kwerekwara na ya n'ihu okwu ya.

⁴² Ha gwara nwanyị ahụ, "The anyi jiri kwere ugbo a abughu ihe i kwuru, kama o bu n'ihu na anyi onwe anyi anula olu ya, matakwa na onye a bu Onye nzoputa nke uwa n'eziokwu."

Jisosh agwo nwa otu onyeisi

⁴³ Mgbe ubochi abuo ahụ gasiri, o hapuru ebe ahụ gawa Galili. ⁴⁴ (Jisosh n'onwe ya ekwuola na onye amuma anaghi enwe ugwu n'obodo ya.) ⁴⁵ Mgbe o biaruru Galili, ndi Galili nabatara ya ebe ha onwe ha gara mmemme na Jerusalem, ma hukwa otutu oru ebube o ruru n'oge mmemme ahụ.

⁴⁶ Ozokwa, o biaruru Kena nke Galili bu ebe ahụ o mere mmiri ka o ghoo mmanya. E nwekwara otu onye na-aru oru n'uloeze no n'ebe ahụ, nke ahụ na-adighi nwa ya nwoke ike na Kapanom. ⁴⁷ Mgbe o nuru na Jisosh esitela na Judia biarute na Galili, o jekwuuru ya ruo ya ka o bia gwoo nwa ya, n'ihu na o no n'onu onwu.

⁴⁸ Jisosh siri ya, "O buru na unu ahughu oru ebube na ihe iribama, unu agaghi ekwe ma oli."

⁴⁹ Onye a na-aru oru n'uloeze siri ya, "Nna m ukwu, biko bia tupu nwa m a nwuo."

⁵⁰ Jisosh siri ya, "Laa, nwa gi nwoke ga-adi ndu."

Nwoke ahụ kweere n'ihu Jisosh kwuru laa. ⁵¹ Mgbe o ka no n'uzo, ndi ohu ya zutere ya koro ya na ahụ adila nwa ya nwoke mma. ⁵² Mgbe o juru ha oge nwa ya jiri gbakee, ha siri ya, "Oke ahụ oku ahụ kwusiri ya unyaahu n'elekere mbu nke ehie."

⁵³ Nwoke ahụ ghotara na o bu kpomkwem n'oge awa ahụ Jisosh gwara ya, "Nwa gi nwoke ga-adi ndu." Ya mere ya na ezinaulo ya niile kwenyere.

⁵⁴ Nke a bu ihe iribama nke abuo Jisosh ruru na Galili mgbe o siri Judia bia.

5

Ogwugwo n'odo mmiri Betsaida

¹ Mgbe nke a gasiri, otu mmemme ndi Juu ruru, Jisos agaa Jerusalem. ² Ma otu odo mmiri nta di n'ime Jerusalem n'akuku Onu uzo ama Aturu. Aha odo mmiri ahụ n'asusu Hibru bu Betsaida, nke nwere mgbe onu uzo ise. ³ N'ime ya ka igwe ndi ahụ na-esighi ike na-edina; ndi isi, ndi ngwuro, na ndi akuku ahụ ha kponwuru akponwu, ha na-eche mgbe mmiri ahụ ga-enughari. ⁴ N'ih na mmuo ozi Onyenwe anyi na-agbadata site na mgbe ruo na mgbe gbaruo mmiri ahụ. Onye oria obula buru uzo daba n'ime mmiri ahụ ma a gbaruo ya, ka a na-agwo ihe obula bu oria ya.* ⁵ Otu nwoke no n'ebe ahụ bu onye norola n'oria iri afoto na asato. ⁶ Mgbe Jisos huru ya, matakwa na o noola nonodu a ogologo oge, o juru ya si, **"I chorọ ka a gwọọ gi oria?"**

⁷ Onye oria ahụ zara, "Nna m ukwu, enweghi m onye obula ga-enyere m aka kuba m n'ime odo mmiri a ma a gbaruo ya, mgbe o bula m chorọ ka m danye, onye ozo na-eburu m uzo danye."

⁸ Jisos gwara ya, **"Bilie, chilie ute gi jeghari."** ⁹ N'otu oge ahụ, ahụ diri nwoke ahụ mma, o chiri ute ya, malite ijeghari.

Ihe a mere n'ubochi izuike. ¹⁰ Ma ndi Juu gwara nwoke ahụ a gworo oria, "Taa bu ubochi izuike, o megidere iwu na i ga-ebu ute gi."

¹¹ Ma o zaghachiri ha, "Nwoke ahụ mere ka ahụ di m mma siri m, **'Chilie ute gi laa.'**"

¹² Ha juru ya, "Onye bu onye ahụ gwara gi ka i chilie ya laa?"

¹³ Ma nwoke ahụ a gworo amataghi onye o bu n'ih na Jisos zoro onwe ya banye n'etiti igwe mmadu.

¹⁴ Emesia, Jisos huru ya n'ime ulonso ukwu si ya, **"Lee, e mela ka ahụ di gi mma, emehiekwala ozo ka nke di njo kari nke a hapu ibiakwasi gi."** ¹⁵ Nwoke a siri n'ebe ahụ puo gaa gwa ndi Juu na o bu Jisos gworo ya.

Ndu site n'okpara ahụ

¹⁶ Ya mere, n'ih na Jisos na-eme ihe ndi a n'ubochi izuike, ndi Juu malitere isogbu ya. ¹⁷ Jisos siri ha, **"Nna m na-arụ oru mgbe niile ruo ugbu a, mu onwe m kwa, ana m aru oru."** ¹⁸ N'ih nke a, ndi Juu chosiri ike igbu ya. O bugh naani na o mebiri ubochi izuike, kama o na-akpokwa Chineke Nna ya, sitekwa otu a na-eme ka ya na Chineke hara.

¹⁹ Jisos zara ha si, **"N'ezie, n'ezie agwa m unu, o nweghi ihe obula Okpara puru ime n'onwe ya; naani ihe o nwere ike ime bu ihe o huru Nna ya na-eme, n'ih na ihe obula Nna ahụ na-eme ka Okpara ya na-emekwa."** ²⁰ N'ih na Nna ahụ huru Okpara ya n'anya ma na-egosikwa ya ihe niile o na-eme. N'ezie o ga-agbagwoju unu anya n'ih na o ga-egosi ya ihe kari ndi a. ²¹ N'ih na di ka nna ahụ si akpote ndi nwuru anwu na-enyeka ha ndu, otu ahụ ka Okpara ya si enye onye obula o masiri ya ndu. ²² Nna anaghi ekpe onye obula ikpe, kama o nyefere ikpe niile n'aka Okpara. ²³ Ka mmadu niile nye Okpara ahụ nsopuru di ka ha na-asopuru Nna ahụ. Onye obula nke na-adighi asopuru Okpara ahụ adighi asopuru Nna nke zitere ya.

²⁴ **"N'ezie, n'ezie agwa m unu, onye obula na-anu okwu m ma kwerekwa n'onye zitere m nwere ndu ebighi ebi, a gaghị amakwa ya ikpe, o gafeela site n'onwu banye na ndu."** ²⁵ N'ezie, n'ezie agwa m unu, oge na-abia, o biakwala ugbu a mgbe ndi nwuru anwu ga-anu olu Okpara Chineke, ndi ahụ nuru ya ga-adikwa ndu. ²⁶ Di ka Nna ahụ nwere ndu n'ime onwe ya, otu a ka o nyekwara Okpara ahụ ike inwe ndu n'ime onwe ya. ²⁷ O nyekwala ya ikike ikpe ikpe n'ih na o bu Nwa nke Mmadu.

* 5:4 5:3,4 Ufodu akwukwo na-edebanye ufodu ma o bukwanu amaokwu niile a, N'ime ya ka igwe ndi ahụ na-esighi ike na-edina; ndi isi, ndi ngwuro, na ndi akuku ahụ ha kponwuru akponwu, ha na-eche mgbe mmiri ahụ ga-enughari. Tiyere amaokwu nke anọ.

²⁸ “Ka nke a hapụ iju unu anya, n’ihi na oge na-abịa, mgbe ndị niile nọ n’ili ha ga-anụ olu ya ²⁹ ma pụta, ndị mere ihe dị mma ga-ebili dịrị ndụ. Ma ndị mere ihe ojọ ga-ebili buru ndị a ga-ama ikpe. ³⁰ Enweghị m ike ime ihe oḅula n’onwe m, ikpe m na-ekpe bụ naanị dị ka m nuru, ikpe m bukwa nke ziri ezi, n’ihi na anaghị m eme ihe ga-amasi m, kama o bụ ihe ga-amasi onye ahụ zitere m.

Ogbugba ama maka Jisọs

³¹ “O buru na m na-agba ama banyere onwe m, ama m abughị eziokwu. ³² Enwere m onye ozo na-agbara m ama, amatakwarara m na ama ya banyere m bụ eziokwu.

³³ “Unu zigaara Jón ndị ozi, o gbakwaala ama maka eziokwu ahụ. ³⁴ O bughị na m na-anabata ama nke mmadu, kama a na m ekwu ya ka enwe ike izoputa unu. ³⁵ O bụ oriona nke na-enwu na-amukekwa, unu horokwara inuri onu n’ihe ya n’oge nta.

³⁶ “Ma e nwere m ama di ukwu kari nke Jón, n’ihi na oru ahụ ya bụ Nna nyere m ka m ruchapu, bukwa nke m na-arụ, na-agbara m ama na o bụ Nna ahụ zitere m.

³⁷ Ya bụ Nna ahụ zitere m na-agbakwa ama n’onwe ya banyere m. Unu anubeghi olu maobu hu didi ya. ³⁸ Okwu ya anokwaghi n’ime unu n’ihi na unu ekweghi n’onye o zitere. ³⁹ Unu na-enyocha akwukwo nsọ n’ihi na unu chere na unu ga-esite na ha nwee ndu ebighi ebi maobu ha na-agba ama banyere m. ⁴⁰ Ma unu juru ibiakwute m ka unu nwee ndu.

⁴¹ “Anaghị m anabata otuto nke umu mmadu. ⁴² Ma amatara m na unu enweghi ihunanya Chineke n’obi unu. ⁴³ Abiala m n’aha Nna m ma unu anabataghi m. Ma o buru na onye ozo abia n’aha nke onwe ya, unu ga-anabata ya. ⁴⁴ Olee otu unu ga-esi kwere ebe unu na-anara otuto site n’aka ibe unu, ma unu adighi achọ otuto nke si n’aka onye naanị ya bụ Chineke?

⁴⁵ “Unu echela na m ga-ebo unu ebubo n’ihu Nna ahụ. Onye ga-ebo unu ebubo bụ Mosis, bụ onye unu tukwasiri obi na ya. ⁴⁶ O buru na unu kwenyeere Mosis, unu gakwara ekwere na m, n’ihi na o dere banyere m. ⁴⁷ Ma ebe unu na-ekweghi n’ihe o dere, olee otu unu ga-esi kwere n’ihe m kwuru?”

6

Jisọs azuọ puku mmadu ise

¹ Mgbe nke a gasiri, Jisọs gafere n’ofe nke ozo nke osimiri Galili (nke a na-akpokwa osimiri Tiberias). ² Oke igwe mmadu sooro ya, n’ihi na ha huru oru ebube o na-aru n’ahu ndi oria. ³ Jisọs rigooro n’elu ugwu nodu ala ya na ndi na-eso uzu ya. ⁴ N’oge a, mmemme oriri Ngabiga ndi Juu na-abia nso.

⁵ Mgbe Jisọs leliri anya elu hu oke igwe mmadu na-abiakwute ya, o siri Filip, “**Olee ebe anyi ga-azuta achicha ndi a ga-ata?**” ⁶ O juru nke a naanị iji nwalee ya, ya onwe ya marari ihe o ga-eme.

⁷ Filip zara ya, “Ugwọ oru onwa isii agaghi ezu izuta achicha nke onye obula n’ime ha ga-atatu naanị ihe ntakiri.”

⁸ Onye ozo n’ime ndi na-eso uzu ya bụ Andru, nwanne Saimon Pita, kwuputara, ⁹ “Otu nwantakiri nwoke nọ n’ebe a nwere ogbe achicha balị ise, na azu abuo, ma gini ka ha bu n’etiti igwe mmadu ha otu a?”

¹⁰ Jisọs siri, “**Meenu ka ndi mmadu ndi a nodu ala.**” E nwere otutu ahia n’ebe ahụ, umu nwoke noduru ala, ha di ihe ruru puku mmadu ise. ¹¹ Ya mere, Jisọs weere achicha ahụ nye ekele, kee ha ndi niile noduru ala di ka ha siri choo. O jikwa azu ahụ mee otu ihe ahụ.

¹² Mgbe ha niile rijuchara afọ, o siri ndi na-eso uzu ya, “**Tutukotanụ iberibe niile foduru, ka ihe obula hapu ila n’iyi.**” ¹³ Ya mere, ha tutukotara ha, kpojuo nkata iri na abuo, bụ iberibe si n’ogbe achicha balị ise nke ndi ahụ riforo.

¹⁴ Mgbe ndi mmadu ahụ huru ihe iribama ahụ, o mere ha bidoro na-asị, “N’eziokwu, onye a bu onye amuma ahụ nke ga-abia n’ime uwa.” ¹⁵ Mgbe Jisos matara na ha chorọ ibia dokpuru ya n’ike chie ya eze, o hapuru ha ga n’ugwu naani ya, n’onwe ya.

Jisos agaa ije n’elu mmiri

¹⁶ Mgbe o ruru n’uhuruchi, ndi na-eso uzọ ya ridara gaa n’onu mmiri, ¹⁷ ebe ha banyere n’otu ugbo mmiri, malite igabiga osimiri gawa n’ofe Kapanom. N’oge a ochichiri agbaala ma Jisos aloghachikwutebeghi ha. ¹⁸ Ebili mmiri maliri elu n’ihi n’oke ifufe bidoro na-efe. ¹⁹ Ha akwoola ugbo ihe dika kilomita ise maobu isii, mgbe ha huru Jisos ka o na-aga ije n’elu mmiri ahụ na-abia nso n’ugbo mmiri ha. Oke egwu tukwara ha. ²⁰ Ma o siri ha, “Unu atula egwu. O bu m.” ²¹ Mgbe ahụ, ha nabatara ya n’ime ugbo ahụ, o dikwaghi anya ugbo ha biaruru n’elu ala ebe ha na-aga.

²² N’echi ya, igwe mmadu ahụ noduru n’ofe ozọ nke onu mmiri ahụ choputara na o bu naani otu ugbo mmiri nta biara n’ebe ahụ, na Jisos esoghi ndi na-eso uzọ ya banye n’ime ya, kama na o bu naani ndi na-eso uzọ ya ka ugbo mmiri ahụ buuru puo. ²³ Mgbe ahụ ufodu ugbo mmiri si Tiberias biara kwusi nso nso ebe ahụ ndi mmadu no rie achicha mgbe Onyenwe anyi nyechara ekele maka ya. ²⁴ Ma mgbe igwe mmadu ahụ ghotara na Jisos na ndi na-eso uzọ ya anoghi n’ebe ahụ, ha banyere n’ugbo mmiri nta ndi ahụ kwofee gawa Kapanom icho Jisos.

Jisos achicha nke ndu

²⁵ Mgbe ha huru ya n’ofe ozọ nke osimiri ahụ, ha siri ya, “Onye ozizi, olee mgbe i jiri bia n’ebe a?”

²⁶ Jisos siri ha, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, ihe unu ji na-achọ m abughi n’ihi na unu huru ihe iribama m mere, kama na unu riri achicha rijuokwa afọ. ²⁷ Unu adogbula onwe unu maka nri nke na-emebi emebi, kama maka nri nke na-adigide ruo ndu ebighi ebi, bu nke Nwa nke Mmadu ga-enye unu. N’ihi na Chineke Nna akakwasila ya akara nkwardo ya.”

²⁸ Mgbe ahụ, ha siri, “Gini ka anyi ga-eme iji ruo oru Chineke?”

²⁹ Jisos zara si ha, “Oru Chineke bu nke a, ikwere n’onye ahụ o zitere.”

³⁰ Ya mere ha siri ya, “Olee ihe iribama i ga-egosi anyi nke anyi ga-ahụ ma kwere na gi? Kedu oru i ga-aru? ³¹ Nna nna anyi ha riri manà n’ozara; di ka e dere ya n’akwukwo nsọ si, ‘O sitere n’eluigwe nye ha achicha ka ha rie.’*”

³² Jisos siri ha, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, o bughi Mosis nyere unu achicha ahụ site n’eluigwe, kama o bu Nna m na-enye unu ezi achicha ahụ site n’eluigwe. ³³ N’ihi na achicha Chineke bu nke ahụ si n’eluigwe ridata, na-enyekwa uwa ndu.”

³⁴ Ha siri ya, “Nna anyi ukwu, nye anyi udi achicha a site ugbo a gawa.”

³⁵ Jisos siri ha, “Abu m achicha ahụ na-enye ndu. Onye obula na-abiakwute m, aguu agaghi agu ya. Onye obula kwa kweere na m, akpiri agaghi akpo ya nku. ³⁶ Ma agwa m unu, unu ahula m ma unu ekweghikwa. ³⁷ Onye obula Nna ahụ nyere m ga-abiakwute m, onye obula na-abiakwute m, agaghi m achupu ya. ³⁸ N’ihi na esi m n’eluigwe ridata n’uwa ime uche onye ahụ zitere m, o bughi ime uche nke m. ³⁹ Nke a bukwa uche onye ahụ zitere m, na o nweghi onye obula o nyere m ga-efunari m, kama m ga-eme ka ha site n’onwu bilie n’ubochi ikpezu. ⁴⁰ Nke a bu uche nke Nna m, na onye obula lere Okpara ahụ anya, kwerekwa na ya ga-enweta ndu ebighi ebi, m ga-emekwa ka o bilie n’ubochi ikpezu.”

* 6:31 6:31 Opu 16:4; Neh 9:15; Abu 78:24,25

⁴¹ N'ihì nke a, ndi Juu bidoro itamu ntamu megide ya n'ihì na ọ siri, “**Abụ m achicha ahụ siri n'eluigwe rịdata.**” ⁴² Ha siri, “Onye a ọ bughị Jisọs, nwa Josef, bụ onye anyị matara nne na nna ya? Oleekwanu otu o si ekwu ugbo a si, ‘**Esi m n'eluigwe rịdata?**’”

⁴³ Jisọs zara si ha, “**Unu atamula n'etiti onwe unu.**” ⁴⁴ O nweghị onye nwere ike ibiakwute m ma ọ bughị na Nna ahụ zitere m kpọtara ya, aga m akpọtitekwa ya n'ubochi ikpeazu. ⁴⁵ E dere ya n'akwukwo ndi amuma, ‘Ha niile ga-abu ndi Chineke ga-akuziri ihe.’† Onye obula nke gere Nna ahụ nti ma mutakwa ihe site na ya nabiakwute m. ⁴⁶ O nweghị onye obula hurula Nna ahụ kariakwa onye ahụ sitere na Chineke, naani ya hurula Nna ahụ. ⁴⁷ N'eze, n'ezie agwa m unu, onye obula kwerenu nwere ndu ebighi ebi. ⁴⁸ Abụ m achicha nke ndu. ⁴⁹ Nna nna unu ha riri manà ahụ n'ime ozara ma mecha nwuo. ⁵⁰ Ma nke a bu achicha ahụ nke si n'eluigwe bia, nke mmadu puru iri ma ghara inwu anwu. ⁵¹ Abụ m achicha di ndu nke siri n'eluigwe bia. O buru na onye obula erie achicha a, o ga-adị ndu ruo ebighi ebi. Nri a bu anu ahụ m, nke m ga-enye maka ndu nke uwa.”

⁵² Mgbe ahụ, ndi Juu bidoro na-arurita uka ike n'etiti onwe ha si, “Olee otu nwoke a ga-esi nye anyi anu ahụ ya ka anyi rie?”

⁵³ Jisọs siri ha, “**N'ezie, n'ezie agwa m unu, naani ma unu riri anu ahụ Nwa nke Mmadu ma nuokwa obara ya, unu agaghị enwe ndu n'ime onwe unu.**” ⁵⁴ Onye obula riri anu ahụ m, nuokwa obara m nwere ndu ebighi ebi. A ga m akpọtitekwa ya n'ubochi ikpeazu ahụ. ⁵⁵ N'ihì na anu ahụ m bu ezigbo nri, obara m bukwa ezigbo ihe onunu. ⁵⁶ Onye obula na-eri anu ahụ m na-anukwa obara m na-anogide n'ime m mu onwe m kwa n'ime ya. ⁵⁷ Di ka Nna ahụ di ndu zitere m, ana m adikwa ndu n'ihì Nna ahụ, otu a ka onye na-eri m ga-adikwa ndu site na m. ⁵⁸ Nke a bu achicha ahụ si n'eluigwe bia. Nna nna unu ha riri manà ma nwukwaa, ma onye obula na-eri achicha a ga-adị ndu ruo mgbe ebighi ebi.” ⁵⁹ O kwuru ihe ndi a mgbe o na-akuzi ihe n'ulo ekpere di na Kapanom.

Ọtutu ndi na-eso uzọ ya a hapu Jisọs

⁶⁰ Mgbe otutu n'ime ndi na-eso uzọ ya ha nuru nke a, ha siri, “Nke a bu ozizi siri ike, onye nwere ike inabata ya?”

⁶¹ Ebe Jisọs matara na ndi na-eso uzọ ya na-atamu ntamu maka nke a o siri ha, “**Nke a o na-ewute unu?**” ⁶² Gini ka unu ga-ekwu ma o buru na unu ahụ Nwa nke Mmadu ka o na-arigo ebe o nori na mbu. ⁶³ O bu Mmuo ahụ na-enye ndu; anu ahụ abaghị uru obula, okwu ndi m gwara unu bu mmuo burukwa ndu. ⁶⁴ Ma n'etiti unu, o di ufodu na-ekwenyeghi.” N'ihì na Jisọs maara site na mmalite ndi ahụ n'ime ha na-ekwenyeghi, matakwa onye ahụ nke ga-arara ya nye. ⁶⁵ O siri, “**O bu nke a mere m jiri gwa unu na o nweghị onye obula nwere ike ibiakwute m ma o buru na Nna m enyeghi ya ike.**”

⁶⁶ N'ihì nke a, otutu ndi na-eso uzọ ya laghachiri azu, kwusi iso ya.

⁶⁷ Jisọs siri mmadu iri na abuo ahụ, “**Unu chokwara iso ha puo?**”

⁶⁸ Saimon Pita zara ya si, “Onyenwe anyi, onye ka anyi ga-agakwuru? O bu gi ji okwu nke ndu ebighi ebi. ⁶⁹ Anyi kweere marakwa na i bu Onye Nso nke Chineke.”

⁷⁰ Jisọs zara ha, “**O bughị m hoputara unu mmadu iri na abuo? Ma otu onye n'ime unu bu ekwensu!**” ⁷¹ O na-ekwu banyere Judas nwa Saimon Iskariot, onye n'agbanyeghi na o bu otu n'ime mmadu iri na abuo ahụ, bu onye ga-arara ya nye.

7

Jisọs na umunne ya

† 6:45 6:45 Aiz 54:13

¹ Mgbe nke a gasiri, Jisosh gaghariri na Galili, ma o kpachapuru anya hapu iga Judia n'ihu na ndi Juu na-achọ ụzọ igbu ya. ² Mmemme Ulo ikwu ndi Juu di nso,* ³ ya mere, umunne ya ndi nwoke siri ya, "Si n'ebe a puo, gaa Judia, ka ndi na-eso ụzọ gi nwe ike ihu oru i na-arụ. ⁴ N'ihu na o nweghi onye obula choro ibu onye oha mmadu ma, nke na-eme ihe na nzuzo. Ebe o bukwanyu na i na-eme ihe ndi a, gosi uwa onwe gi." ⁵ N'ihu na o buladi umunne ya ekwenyeghi na ya.

⁶ Jisosh siri ha, "Oge nke m erubeghi, ma oge nke unu no n'ebe a mgbe niile. ⁷ Uwa enweghi ike ikpo unu asi, ma o kporo m asi n'ihu na ana m agba ama megide ya n'oru ya joro njo. ⁸ Unu onwe unu gaanu na mmemme ahụ, agaghi m aga mmemme a n'ihu na oge m erubeghi." ⁹ Mgbe o kwusiri nke a, o nogidere na Galili.

¹⁰ Ma otu o di, mgbe umunne ya gawara mmemme ahụ ya onwe ya gakwara. O gaghi ebe mmadu niile ga-ahụ ya kama o gara na nzuzo. ¹¹ Na mmemme ahụ ndi Juu no na-ele anya ma na-ajughari si, "Olee ebe o no?"

¹² E nwere oke ntamu n'etiti igwe mmadu ahụ banyere ya. Ndi ufodu na-asi, "O bu ezigbo mmadu."

Ndi ozọ na-asi, "Mba, o na-eduhie igwe mmadu." ¹³ Ma o nweghi onye obula kwulitere okwu maka ya n'ihu oha n'ihu egwu ndi Juu.

Jisosh a kuzie ihe na mmemme ahụ

¹⁴ Mgbe o ruru n'etiti mmemme ahụ, Jisosh banyere n'ime ulonso ukwu ma bido ikuzi ihe. ¹⁵ Site n'oke mgbagwoju anya, ndi Juu juritara onwe ha si, "Olee otu nwoke a siri nweta amamihe di otu a ebe o bu na o nwebeghi onye kuziri ya ihe obula?"

¹⁶ Jisosh zara ha, "Ozizi m abughi nke m, kama o bu nke onye ahụ zitere m. ¹⁷ Onye obula na-achọ ime uche Chineke, o ga-achoputa ma ozizi m o bu nke m ma o sikwanu na Chineke. ¹⁸ Ndi ahụ na-ekwu nke onwe ha na-eme nke a iji wetara onwe ha ugwu, ma onye ahụ na-achọ ugwu nke onye zitere ya bu onye eziokwu; o nwekwaghi ihe obula bu ugha banyere ya. ¹⁹ Mosis o nyeghi unu iwu? Ma o nweghi onye obula n'ime unu na-edebe iwu ahụ. Gini mere unu ji achọ igbu m?"

²⁰ Igwe mmadu ahụ zara, "Mmuo ojoo bi n'ime gi, onye choro igbu gi?"

²¹ Jisosh zara si ha, "Aruru m otu oru, ma unu niile no na mgbagwoju anya. ²² Mosis nyere unu iwu ibi ugwu (n'agbanyeghi na o siteghị na Mosis, kama na nna nna anyi ha), n'ubochi izuike unu na-ebikwa mmadu ugwu. ²³ O buru na e nwere ike bie mmadu ugwu n'ubochi izuike ka a ghara imebi iwu Mosis, gini mere o ji na-ewute unu na m mere ka ahụ mmadu zuo oke n'ubochi izuike? ²⁴ Kwusinu ikpe ikpe site n'ihe anya na-ahụ, kama na-ekpenu ikpe ziri ezi."

O bu Jisosh bu Kraist?

²⁵ N'oge ahụ, ufodu n'ime ndi Jerusalem bidoro na-asi, "Onye a o bughi nwoke ahụ ha choro igbu? ²⁶ Lee ka o no na-ekwu okwu n'ihu mmadu niile ma o nwekwaghi onye na-agwa ya ihe obula. O putara na ndisi amatala n'eziokwu na o bu Kraist? ²⁷ Ma anyi matara ebe nwoke a siri puta, mgbe Kraist ahụ ga-abia, o nweghi onye ga-amata ebe o siri puta."

²⁸ Ma di ka Jisosh na-ezi ihe n'ime ulonso ukwu ahụ, o tiri mkpu si, "N'ezie, unu maara m, matakwa ebe m siri puta. Anoghi m n'ebe a na nke onwe m, ma onye ahụ zitere m bu eziokwu. Unu amaghi ya. ²⁹ Ma amara m ya, n'ihu na esitere m na ya bia. O bukwu ya zitere m."

³⁰ Mgbe ahụ ha choro ijide ya, ma o nweghi onye obula meturu ya aka n'ihu na oge ya erubeghi. ³¹ Ma otu o di, otutu n'ime igwe mmadu ahụ kweere na ya. Ha siri, "Mgbe Kraist ahụ ga-abia, o ga-arụ oru ebube ozọ kariri ndi a nwoke a ruru?"

* 7:2 7:2 Nke a bu mmemme ndi Juu ji echeta idi ndu ha biri n'ozara mgbe ha hapuru ala Ijpt.

³² Ndi Farisii nuru ka igwe mmadu ahụ na-atamu ntamu n'olu nta banyere ya. Mgbe ahụ ndiisi nchụaja na ndi Farisii zigara ndi na-eche nche n'ulonso ukwu ahụ ka ha gaa jide ya.

³³ Jisosh siri, "Naani nwa oge ka mu na unu ga-anọ, aga m alakwurukwa onye zitere m. ³⁴ Unu ga-achọ m ma unu agaghị achọta m. Ebe m na-agakwa unu enweghị ike ibiaru ya."

³⁵ Ndi Juu siritara onwe ha, "Olee ebe nwoke a choro iga anyi na-agaghị achọta ya? O ga-eje ebe ndi nke anyi a chusasi achusasi bi n'etiti ndi Griik, ka o ga kuziere ndi Griik ihe? ³⁶ Kedu udi okwu bu nke a o na-ekwu si, 'Unu ga-achọ m ma unu agaghị achọta m,' na 'Ebe m na-agakwa unu enweghị ike ibiaru'?"

Isi iyi mmiri nke ndu

³⁷ N'ubochi ikpeazu bukwa ubochi kacha ibe ya nke mmemme ahụ, Jisosh guzooro oto jiri oke olu tie mkpu si, "O buru na akpiri na-akpo onye obula nku, ya biakwute m bja nuru mmiri. ³⁸ Onye obula kweere na m, di ka akwukwo nso kwururi, isi iyi mmiri nke ndu ga na-asoputa site n'ime afo ya." ³⁹ O kwuru nke a banyere Mmuo ahụ ndi kwere na ya ga-anata. Tutu ruo oge ahụ, e nyebeghi Mmuo ahụ, n'ihia na e nyebeghi Jisosh otuto.

⁴⁰ Mgbe ha nuru nke a, ufodu n'ime igwe mmadu ahụ siri, "N'eziokwu onye a bu onye amuma ahụ."

⁴¹ Ndi ozo siri, "O bu Kraist ahụ."

Ma ndi nke ozo sikwara, "N'ezie Kraist ahụ, o ga-esi na Galili puta? ⁴² O bu na akwukwo nso ekwughị na Kraist ga-esi n'agburu Devid puta, na Betlehem bu obodo Devid?" ⁴³ Ya mere nkewa daputara n'etiti igwe mmadu ahụ n'ihia ya. ⁴⁴ Ufodu choro ijide ya ma o dighi onye obula meturu ya aka.

Ekweghi ekwe nke ndi ndu ndi juu

⁴⁵ Mgbe ahụ, ndi nche ulonso ukwu loghachiri n'ebe ndiisi nchụaja na ndi Farisii no, ndi siri ha, "Gini mere unu akputaghi ya?"

⁴⁶ Ha zara, "Anyi ahubeghi onye kwuru okwu di ka nwoke a."

⁴⁷ Ndi Farisii zara ha, "Unu esorola buru ndi a ghogburu? ⁴⁸ O di onye obula n'ime ndiisi maobu n'ime ndi Farisii tukwasiri ya obi? ⁴⁹ E e! Kama igwe mmadu ndi a na-amaghi iwu bu ndi a buru onu."

⁵⁰ Nikodimos, otu n'ime ha bu onye biakwutere ya na mbu siri ha, ⁵¹ "Iwu anyi o na-ama mmadu ikpe, ma o buru na o bughu uzọ nuta okwu n'onu ya, ichoputa ihe onye ahụ na-eme?"

⁵² Ha zaghachiri ya si, "Gi onwe gi, i sokwa na ndi si Galili puta? Nyochaa nke oma, i ga-achoputa na onye amuma obula agaghị esi na Galili puta."

[Akwukwo ndi mbu na otutu ndi ochie gbara akaebe enweghi amaokwu nke iri ise na ato n'akwukwo Jon isi nke asaa ruo Jon isi asato amaokwu nke iri na otu Jon 7:53-8:11. Ufodu akwukwo na-edebanye amaokwu ndi a, n'ebe o zuruoke maobu ufodu n'ime ya, ma o buru na ha edechaa Jon isi asaa amaokwu nke iri ato na isii, Jon 7:36, Jon 21:25, Luk 21:38 maobu Luk 24:53.]

⁵³ Mgbe ahụ, onye obula n'ime ha lara n'ulo ya.

8

¹ Ma Jisosh rigooro n'Ugwu Oliv.

² N'isi ututu echi ya, o biara ozo n'ulonso ukwu ebe otutu mmadu biakwutere ya. O noduru ala malite ikuziri ha ihe. ³ Ndi ozizi iwu na ndi Farisii dokputara otu nwanyi ha jidere n'ikwa iko. Ha mere ka o guzo n'ihu igwe mmadu ahụ niile. ⁴ Ha siri ya, "Onye ozizi, anyi jidere nwanyi a ka o na-akwa iko. ⁵ N'iwu, Mosis nyere anyi ikike ka

e jiri okwute tugbuo onye mere ihe di otu a. Gini ka i nwere ikwu banyere nke a?" ⁶ Ha kwuru nke a iji nwalee ya, iji nweta ihe ha ga-eji ebo ya ebubo.

Ma Jisoshulatarala were mkpisiaka ya dee ihe n'ala. ⁷ Mgbe ha nogidere na-aju ya ajuju, o biliri si ha, "Onye obula n'ime unu na-emebeghi mmehie obula, ya buru uzotu ya nkume." ⁸ Ozoo, o hulatakwarala malite ide ihe o na-edede n'ala.

⁹ Mgbe ha nuru nke a, ha niile n'otu n'otu, malite n'onye okenye ha, sitere n'ebe ahupu. N'ikpeazu, o foduru naani Jisosh na nwanyi ahu, ebe o guzoro n'ihu ya. ¹⁰ Jisosh guzoro otu juo ya si, "Nwanyi, olekwanu ha? O dighi onye mara gi ikpe?"

¹¹ O siri, "O nweghi onye obula Onyenwe anyi."

Jisosh siri ya, "Mu onwe m amakwaghi gi ikpe: Gawa, kama emehiekwala ozoo."

Jisosh ihè nke uwa

¹² Ozoo, Jisosh gwara ha si, "Abu m ihe nke uwa. Onye obula na-eso m agaghi ejeghari n'ochichiri, kama o ga-enwe ihè nke ndu."

¹³ Ndi Farisii siri, "I na-agbara onwe gi ama! Ya mere ama i na-agbara onwe gi abughi ezie."

¹⁴ Ma Jisosh zara si, "A sikwari na mu na-agbara onwe m ama, ama m na-agba bu eziokwu. N'ihu na-amara m ebe m si bia, marakwa m ebe m na-aga. Ma unu aghotaghi ebe m si bia, maobu ebe m na-aga. ¹⁵ Unu na-ekpe ikpe di ka mmadu; ma ekpeghi m onye obula ikpe. ¹⁶ Ma o buru na m ekpe ikpe, ikpe m bu eziokwu n'ihu na o bughi naani m no, kama o bu mu na Nna m, onye zitere m. ¹⁷ E dere n'iwu unu si, 'ama mmadu abuo gbara bu eziokwu.' ¹⁸ Ana m agba ama banyere onwe m. Nna m, onye zitere m, na-agbakwa ama banyere m."

¹⁹ Mgbe ahu ha juru ya, "Olee ebe Nna gi no?"

Jisosh zara, "Unu amaghi m, unu amakwaghi Nna m. O buru na unu matara m unu ga-amatakwa onye Nna m bu." ²⁰ Okwu ndi a niile ka o kwuru n'ulonso ukwu ha, mgbe o na-akuzi ihe na mpaghara ulo ahu ebe a na-adoba onyinye. Ma o dighi onye obula jidere ya n'ihu na oge ya erubeghi.

Jisosh ekwuo banyere onwu ya

²¹ Ozoo o gwara ha, "Aga m ahapu unu, unu ga-achoo m, ma unu ga-anwu n'ime mmehie unu. Ma unu apughi ibia n'ebe m na-aga."

²² Nke a mere ka ndi juu na-asi, "O ga-egbu onwe ya? O bu ya mere o ji si, 'Ebe m na-aga unu apughi i bia?'"

²³ Ma o siri ha, "Unu si n'ala ma esi m n'elu bia. Unu bukwa ndi uwa, ma abukwaghi m nke uwa a. ²⁴ A siri m unu na unu ga-anwu n'ime mmehie unu, naani na unu kwenyere na mu onwe m, bu onye ahu."

²⁵ Ha juru ya, "Onye ka i bu?"

Jisosh zara si ha, "Abu m onye ahu m gwara unu na m bu na mbu. ²⁶ E nwere m otutu ihe m ga-ekwu n'ikpe unu ikpe. Ma matanu na onye ahu zitere m bu onye eziokwu. N'ihu nke a, ihe niile m nuru site n'onu ya ka m gwara uwa."

²⁷ O bu ihe banyere Nna ya ka o na-agwa ha, ma ha aghotaghi ya. ²⁸ Ya mere Jisosh siri, "Mgbe unu weliri Nwa nke Mmadu elu, mgbe ahu ka unu ga-ama na mu onwe m bu ya. Unu ga-amatakwa na o dighi ihe m na-eme n'onwe m, kama, di ka Nna m ziri m ka m na-ekwu ihe ndi a. ²⁹ Onye ahu nke zitere m na-anonyekwara m. O hapughi kwa m mgbe obula, n'ihu na o bu ihe na-amasi ya ka m na-eme mgbe niile."

³⁰ Mgbe o na-ekwu ihe ndi a, otutu kwenyere na ya.

Umụ nke Ebrahim

³¹ Jisọs gwara ndị Juu ndị kwere na ya, “Ọ bụrụ na unu anọgide n’okwu m n’ezie unu ga-abụ ndị na-eso ụzọ m. ³² Unu ga-amatakwa eziokwu ahụ, eziokwu ahụ ga-emekwa ka unu nwere onwe unu.”

³³ Ha zara ya, “Anyị bụ ụmụ Ebrahim, o nwebeghị oge anyị ji bụrụ ohu onye ọbụla. Olee otu i si na-asị na a ga-eme ka anyị nwere onwe anyị?”

³⁴ Jisọs zara ha, “N’ezie, n’ezie asị m unu, onye ọbụla na-eme mmehie bụ ohu mmehie. ³⁵ Ohu enwekwaghị ọnọdu mgbe ọbụla n’ezinaulo, ma ọkpara nwere ọnọdu ruo ebighị ebi. ³⁶ Ya mere, ọ bụrụ na Ọkpara ahụ emee ka unu nwere onwe unu n’ezie, unu ga-abụ ndị nwere onwe unu. ³⁷ Ama m na unu bụ ụmụ ụmụ Ebrahim, ma unu na-achọ igbu m n’ihi na okwu m enweghị ọnọdu n’ime unu. ³⁸ Ana m ekwu ihe m hụrụ n’ebe Nna m nọ, ma unu na-eme ihe unu nūrụ site n’aka nna unu.”

³⁹ Ha zara ya, “Ebrahim bụ nna anyị.”

Jisọs sịrị ha, “Ọ bụrụ na unu bụ ụmụ Ebrahim, unu gara na-arụ ọrụ Ebrahim rūrụ. ⁴⁰ Ma unu na-achọ igbu m, bụ onye gwara unu eziokwu ahụ m nūrụ n’ebe Chineke nọ. Ebrahim emeghị otu a. ⁴¹ Unu na-arụ ọrụ nna unu rūrụ.”

Ha sịrị ya, “Anyị abughị ụmụ a mūrụ site n’ikwa iko; naanị Chineke ya onwe ya bụ otu Nna anyị nwere.”

Umu nke Ekwensu

⁴² Jisọs gwara ha, “Ọ bụrụ n’ezie na Chineke bụ Nna unu, unu ga-ahụ m n’anya, n’ihi na ọ bụ Chineke zitere m. Abiaghị m site n’ike aka m. ⁴³ Gịnị mere unu adighị aghọta ihe m na-ekwu? Ọ bụ na unu enweghị ike inabata okwu m. ⁴⁴ Unu bụ ụmụ nke nna unu ekwensu. Uche unu bụ imezu ihe nke nna unu na-achọ. Ọ bụ ogbu ọchụ site na mbụ. Ọ dighị ejigide eziokwu n’ihi na eziokwu adighị n’ime ya. Mgbe ọ na-ekwu okwu ụgha, ọ na-ekwu dị ka ọdịdị ya sịrị dị, n’ihi na ọ bụ onye ụgha bụrụkwa nna nke ụgha. ⁴⁵ Ma n’ihi na m na-ekwu eziokwu, ọ bụ ya mere unu ekwenyeghị na m. ⁴⁶ O nwere onye n’ime unu pūrụ itụ m mmehie m n’ihu? Ọ bụrụ na m na-ekwu eziokwu, gịnị mere unu ekwenyeghị na m? ⁴⁷ Onye ọbụla sitere na Chineke na-anụ ihe Chineke na-ekwu. Ihe kpatara unu adighị anụ bụ maka unu abughị ndị nke Chineke.”

Jisọs na Ebrahim

⁴⁸ Ndị Juu zara sị, “Anyị e kwughị eziokwu mgbe anyị sịrị na ị bụ onye Sameria, na mmụọ ojọọ bikwa n’ime gị?”

⁴⁹ Jisọs zagbachiri, “Mmụọ ojọọ ọbụla adighị n’ime m, kama ana m asọpūrụ Nna m, ma unu adighị asọpūrụ m. ⁵⁰ Anaghị m achọ otuto nke onwe m, kama ọ dị onye nke na-achọ ya. Ọ bụkwa ya bụ onye ikpe. ⁵¹ N’ezie, n’ezie, agwa unu, onye ọbụla na-edebe okwu m agaghị anwụ ọzọ.”

⁵² Mgbe ahụ ndị Juu sịrị ya, “Anyị maara ugbo a na mmụọ ojọọ bi n’ime gị. Ebrahim nwūrụ anwụ ya na ndị amụma, ma gị onwe gị na-asị na onye ọbụla kwere na gị agaghị anwụ ruo mgbe ebighị ebi. ⁵³ Ị dị ukwu karịa nna anyị Ebrahim? Ọ nwūrụ, ma ndị amụma nwụkwara. Onye ka ị na-eche na ị bụ?”

⁵⁴ Jisọs zara, “Ọ bụrụ na m etoo onwe m, otuto m bụ ihe efu, Nna m, onye unu na-asị na ọ bụ Chineke unu, bụ onye na-eto m. ⁵⁵ Amaara m onye ọ bụ n’agbanyeghị na unu amaghị ya. Aga m abụ onye ụgha ma ọ bụrụ na m ga-asị na-amaghị m onye ọ bụ. Amaara m ya na-edebekwa okwu ya. ⁵⁶ Nna unu Ebrahim nūriri ọnụ mgbe o chetara na ọ ga-ahụ ụbọchị m; ọ hūrụ ya ma nūrịakwa ọnụ.”

⁵⁷ Ndị Juu sịrị ya, “Ị gbabeghị iri afọ ise ma ị hụla Ebrahim?”

⁵⁸ Jisọs sịrị ha, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, tupu amụọ Ebrahim, mụ onwe m nọ ya.” ⁵⁹ Ya mere, ha tụtulitere nkume itụ ya, ma Jisọs zoro onwe ya, sitekwa n’ulónsọ ukwu ahụ puo.

9

Jisọs agwọọ onye isi

¹ Mgbe ọ na-agafe, ọ hụrụ otu nwoke kpuru isi site n'afọ nne ya. ² Ndi na-eso ụzọ ya juru ya si, "Onye ozizi, onye mehiera? Nwoke a ka ọ bu ndi muru ya, nke mere e ji muo ya n'isi?"

³ Jisọs siri, "Nwoke a emehieghi, ndi muru ya emehiekwaghi, kama o kpuru isi ka oru Chineke puta ihè na ndu ya. ⁴ Anyi aghaghi iru oru onye ahụ zitere m, mgbe chi ka di, anyasi na-abia mgbe o nweghi onye puru iru oru. ⁵ Di ka m no n'ụwa, Abụ m ihè nke ụwa."

⁶ Mgbe o kwusiri nke a, ọ busara onu mmiri asu n'ala gwakota ya na aja, werekwa aja ahụ tee nwoke ahụ n'anya. ⁷ Ọ gwara ya, "Gaa n'odo mmiri Sailom saa ihu gi" (nke a putara "Zitere"). Ọ gara saa ihu ya, loghachita na-ahụ ụzọ.

⁸ Ndi agbataobi ya na ndi n'ahụ ya n'oge gara aga ka ọ na-arịo arịriọ siri, "Nke a, ọ bughị nwoke ahụ na-anodu ala na-arịo arịriọ?" ⁹ Ufodu na-asị, "Ọ bu ya."

Ma ndi ozọ na-asikwa, "Ọ bughị ya. Ọ bu onye yiri ya."

Ma ọ na-asị, "Abụ m nwoke ahụ."

¹⁰ Ha na-asị ya, "Olee otu anya gi siri meghee?"

¹¹ Ọ zara, "Nwoke a na-akpo Jisọs gwakotara uru tee m n'anya. Ọ gwara m si, 'Gaa saa ihu gi n'odo mmiri Sailom.' A gara m saa onwe m, malitekwa ihu ụzọ."

¹² Ha siri ya, "Olee ebe nwoke ahụ no?"

Ọ siri, "Amaghi m."

Ndi Farisii emee nchoputa maka ogwugwo ahụ

¹³ Ha dutere nwoke ahụ kpuru isi na mbu n'ihu ndi Farisii. ¹⁴ Ma ọ bu n'ubochi izuika ka Jisọs gwakotara aja, jiri ya meghe anya ya. ¹⁵ Ya mere, ndi Farisii juru ya otu o si bido ihu ụzọ. Ọ siri ha, "Ọ gwakotara aja tee m n'anya, a sakwara m ihu ma ugbu a ana m ahụ ụzọ."

¹⁶ Ufodu ndi Farisii siri, "Nwoke a esiteghi n'ebe Chineke no bia, n'ihina ọ dighi edebe ubochi izuika."

Ma ndi ozọ na-asị, "Olee otu onye mmehie ga-esi ruo oru iribama ndi di otu a?" Nkewa diri n'etiti ha.

¹⁷ Ya mere, ha siri nwoke ahụ kpuru isi, "Gini ka i nwere ikwu banyere ya? Ọ bu anya gi ka o mehere."

Ọ siri, "Ọ bu onye amuma."

¹⁸ Ma ndi Juu ahụ ekweghi na nwoke a bu onye kpuru isi na mbu, nke e mere ka ọ hụ ụzọ, tutu ruo mgbe ha kporo ndi muru ya. ¹⁹ Ha juru ha si, "Onye a ọ bu nwa unu, onye unu na-asị na o kpuru isi site n'oge a muru ya? O si ana ahụ ụzọ ugbu a?"

²⁰ Ndi muru ya zara, "nke a bu nwa anyi. Anyi matakwarana na o kpuru isi site n'oge anyi muru ya. ²¹ Ma otu o si ahụ ụzọ ugbu a maobu onye mehere anya ya, anyi amaghi. Juonu ya. Ọ bu dimkpa, ya zara onu ya." ²² Ihe a ka ndi muru ya kwuru n'ihina ha na-atu egwu ndi Juu. Ndi kpebirila na ọ buru na onye obula ekwuo na Jisọs bu Kraist ahụ, ha ga-achupu onye ahụ site n'ulo ekpere ha. ²³ Nke a mere ndi muru ya jiri si, "Ọ bu dimkpa, unu juo ya."

²⁴ Ha kporo nwoke a nke ugboro abuo, bu onye ahụ kpuburu isi, si ya, "Nye Chineke otuto. Anyi maara na nwoke a bu onye mmehie."

²⁵ Ọ zara, "Amaghi m maobu onye mmehie ma ọ bughị. Ma otu ihe ka m maara, ekpuru m isi na mbu ma ugbu a ana m ahụ ụzọ."

²⁶ Ha siri ya, "Gini ka o mere gi? Olee otu o si meghe anya gi?"

²⁷ Ọ zara ha, “Agwala m unu ihe niile, ma unu achoghị ikwere. Gịnị mere unu ji chọọ inụ ya ọzọ? Unu chọkwara igho ndị na-eso ụzọ ya?”

²⁸ Ha bigboro ya si, “Gị onwe gị burukwa onye na-eso ụzọ ya! Anyị bu ndị na-eso ụzọ Mosis. ²⁹ Anyị mara na Chineke gwara Mosis okwu, ma gbasara nwoke a, anyị amaghị ebe o siri bia.”

³⁰ Nwoke ahụ zaghachiri si ha, “Ma otu ọ di, nke a bu ihe itunanya! Unu amaghị ebe o siri bia ma o meghere anya m. ³¹ Anyị mara na Chineke adighi ege ndi mmehie nti, ma ọ na-ege nti onye na-atu egwu ya na onye na-eme uche ya. ³² Site na mgbe e kere uwa, ọ dibeghi onye a nuru na o meghere anya onye kpuru isi. ³³ Ọ buru na nwoke a esiteghi n’ebe Chineke no, ọ gaghị enwe ike ime ihe obula.”

³⁴ Ha zara si ya, “Gị onye a muru n’ime mmehie, i na-achọ ikuziri anyi ihe?” Ha chupuru ya n’ezi.

Ikpu isi nke ime mmuo

³⁵ Jisosh nuru na ha achupula ya n’ezi, ma mgbe ọ chotara ya, ọ siri ya, “**I kweere na Nwa nke Mmadu?**”

³⁶ Ọ zara si, “Onyenwe m, ọ bu onye? Gwa m ka m nwe ike ikwere na ya.”

³⁷ Jisosh siri ya, “**I hula ya ugbu a; onye gi na ya na-ekwurita okwu bu onye ahụ.**”

³⁸ Ọ siri, “Onyenwe m, ekwela m.” Ọ kporo isiala nye ya.

³⁹ Jisosh siri, “**Ọ bu n’ihi ikpe ka m ji bia n’uwa, ka ndi na-adighi ahụ ụzọ bido ihu ụzọ, na ka ndi na-ahụ ụzọ ghoọ ndi kpuru isi.**”

⁴⁰ Mgbe ufodu ndi Farisii no nso n’ebe ahụ nuru nke a, ha siri ya, “Anyi onwe anyi, anyi bukwa ndi kpuru isi?”

⁴¹ Jisosh siri ha, “**Ọ buru na unu kpuru isi, ikpe omuma mmehie agaghị ama unu, ma ugbu a ebe unu si na unu na-ahụ ụzọ ikpe omuma unu na-adigide.**”

10

Onye ozuzu aturu na igwe aturu ya

¹ “N’ezie, n’ezie, agwa m unu, onye obula na-adighi esite n’onu ụzọ aba n’ogba aturu kama ọ na-ari elu ka o site n’elu ulo ahụ wufee, bu onye ohi burukwa onye na-apunara mmadu ihe. ² Onye na-esite n’onu ụzọ abanye bu onye ozuzu aturu. ³ Onye nche onu ụzọ na-emeghere ya ụzọ, aturu ya na-anukwa olu ya. Ọ na-akpo aturu nke ya aha, ma duru ha puo. ⁴ Mgbe ọ kpoputasiri ndi niile bu nke ya, ọ na-aga n’ihu ha. Aturu ya na-esokwa ya n’azu n’ihi na ha maara olu ya. ⁵ Ha agaghị eso onye obia, kama ha gbaara ya oso. N’ihi na ha amaghị olu onye obia.” ⁶ Jisosh ji ihe yiri ihe gwa ha okwu. Ma ha aghotaghị ihe ọ no na-agwa ha.

⁷ Ọzọ, Jisosh siri, “N’ezie, n’ezie, ana m agwa unu, mu onwe m bu onu ụzọ ogba aturu ahụ. ⁸ Ndi niile biara tupu mu onwe m abia bu ndi ohi na ndi na-apunara mmadu ihe n’ike. Umụ aturu anakwaghị ha nti. ⁹ Mu onwe m bu ụzọ. Onye obula sitere na m banye, a ga-azoputa ya. Ọ ga na-apu na-abata na-achotakwa nri. ¹⁰ Onye ohi na-abia naani ka o zuo ohi, gbuo ma bibiekwa; abia m ka ha nwe ndu ma nwebiakwa ya oke.

¹¹ “Mu onwe m bu onye ozuzu aturu oma. Ezi onye ozuzu aturu na-atogbo ndu ya n’ihi aturu ya. ¹² Onye e goro oru, nke na-abughị onye nche aturu, onye aturu na-abughị nke ya, ọ na-ahapu ha gbaa oso mgbe ọ huru agu ka ọ na-abia; mgbe ahụ agu na-achuso aturu ahụ chusasia ha. ¹³ Onye e goro oru na-agbapu, n’ihi na ọ bu onye e goro oru, ọ naghị echegbu onwe ya banyere aturu ndi ahụ.

¹⁴ “Abu m onye ozuzu aturu oma; amaara m aturu m, aturu nke m makwaara m. ¹⁵ Di ka Nna ahụ maara m, mu onwe m makwa Nna ahụ. Ana m atogbo ndu m n’ihi aturu ahụ. ¹⁶ Enwere m umu aturu ozo ndi na-anoghi n’ogba aturu a. Aghaghị m

ikpobatakwa ha. Ha onwe ha ga-anụ olu m, a ga-enwekwa otu igwe aturu na otu onye ozuzu aturu. ¹⁷ Maka nke a ka Nna jiri hu m n'anya, n'ih na ana m atogbo ndu m, ka m wereghachikwa ya ozo. ¹⁸ O nweghi onye obula puru inara m ya, kama ana m atogbo ya n'ike nke onwe m. Enwere m ikike itogbo ya, nweekwa ikike iwereghachi ya ozo. Anatara m iwu a site n'aka Nna m."

¹⁹ Ozokwa, nkewa batara n'etiti ndi Juu n'ih okwu ndi a. ²⁰ Otutu n'ime ha na-ekwu, "O bu onye mmuo ojo na-achi ya, onye isi mebiri. O bara uru ige ya nti?"

²¹ Ma ndi ozo na-ekwu, "Okwu ndi a adighi ka nke onye mmuo ojo bi n'ime ya. Mmuo ojo o nwere ike ime ka anya onye kpuru isi meghee?"

Ekweghi ekwe nke ndi juu

²² N'oge ahụ, mmemme icheta mgbe e doru ulonso ukwu ahụ nsọ ruru na Jerusalem. O bu oge oke oyi,* ²³ ma Jisos no na-ejeghari n'ulonso ukwu, n'iba† Solomon. ²⁴ Ndi Juu gbara ya gburugburu si ya, "Ruo ole mgbe ka i ga-edebe anyi nonodu olileanya? O buru na i bu Kraist ahụ, gwaghee anyi onu."

²⁵ Jisos zara ha, "Agwara m unu, ma unu ekweghi. Oru m na-arụ n'aha Nna m na-agba ama banyere m. ²⁶ Ma unu ekwenyeghi, n'ih na unu esoghi n'igwe aturu m. ²⁷ Aturu m na-anu olu m. Amaara m ha, ha na-esokwa m. ²⁸ Ana m enye ha ndu ebighi ebi. Ha agaghi ala n'iyi. Mmadu obula enwekwaghi ike ipunari ha n'aka m. ²⁹ Nna m onye nyere m ha di ukwu karịa ihe niile. O nweghi onye nwere ike inapu ha site n'aka Nna m. ³⁰ Mu na nna m bu otu."

³¹ Ndi Juu tutulitekwaru nkume ozo itu ya. ³² Ma Jisos zara ha, "E zila m unu otutu oru oma nke sitere n'aka Nna m, olee nke unu na-acho itu m nkume n'ih ya?"

³³ Ndi Juu zara ya, "Anyi achoghi itu gi nkume n'ih oru oma ndi a, kama n'ih nkwulu na n'ih na gi bu mmadu efu, ma i na-eme onwe gi Chineke."

³⁴ Jisos zara ha, "Edeghi ya n'iwu unu, si, 'Mu onwe m siri na unu bu chi'‡? ³⁵ O buru na a kporo ndi ahụ nabatara okwu Chineke 'chi,' apughikwa imebi ihe e dere n'akwukwo nsọ. ³⁶ Unu na-ekwu na onye ahụ Chineke doru nsọ ma zitekwa ya n'ime uwa na-ekwulu Chineke n'ih na m siri, 'Abu m Okpara Chineke?' ³⁷ Unu ekwenyela na m, ma o buru na o bughu oru Nna m ka m na-arụ. ³⁸ Ma o buru na m na-arụ ya, a sikwari na unu ekweghi na m, kwerenu n'oru ndi a, ka unu wee ike mata ma ghotakwa na Nna ahụ no n'ime m, mu onwe m nokwa n'ime Nna ahụ." ³⁹ Ozokwa, ha gbaliri ijide ya ma o siri n'aka ha puo.

⁴⁰ Mgbe ahụ o laghachiri azu n'ofe osimiri Jordan, bu ebe Jon noro na mbu mee baptizim, ebe ahụ ka o noduru. ⁴¹ Otutu ndi mmadu biakwutere ya. Ha na-asị, "Jon arughu oru ihe iribama obula, ma ihe niile Jon kwuru banyere nwoke a bu eziokwu."

⁴² Otutu mmadu kwenyekwara na ya n'ebe ahụ.

11

Onwu Lazaros

¹ N'oge ahụ, ahụ adighi otu nwoke a na-akpo Lazaros onye Betani, nke bu obodo nta nke Meri na Mata nwanne ya nwanyi. ² Nke a bu Meri ahụ weere mmanu otite di oke onuahia tee Onyenwe anyi, ma jirikwa agiri isi ya hichaa ukwu ya. O bu nwanne ya nwoke Lazaros bu onye no n'oria. ³ Nke a mere umunne ya nwanyi zigara Jisos ozi si, "Onyenwe anyi, onye ahụ nke i huru n'anya no n'oria."

* **10:22** 10:22 Nke a bu mmemme icheta ido nsọ e doru ulonso ukwu ahụ mgbe e wughariri ya n'ih mmeru ndi Siria meruru ya. E mere ka anyi mata na o bu onye a na-akpo Antiokus Efifanis meruru ulonso ahụ, mgbe o ji ezi chuo aja n'elu ebe ichu aja ya, dika akwukwo akuko si ko ya. † **10:23** 10:23 Maobu, mgbe ulo ‡ **10:34** 10:34 Abu 82:6

⁴ Mgbe Jisọs nuru ya, o siri, “**Orĩa a abughị nke onwu kama o bu iji nye Chineke otuto nakwa ka e site na ya nye Okpara Chineke otuto.**” ⁵ Jisọs huru Mata, na nwanne ya nwanyi na Lazaros n’anya. ⁶ Mgbe o nuru na Lazaros no n’oria, o nokwuru mkpuru ubochi abuo n’ebe ahụ o no. ⁷ Ya mere, o gwara ndi na-eso uzo ya, “**Ngwanu ka anyi laghachi azu na Judia.**”

⁸ Ma ndi na-eso uzo ya siri ya, “Onye ozizi, n’oge nta gara aga ka ndi Juu choro itu gi nkume. I na-agakwa ebe ahụ ozo?”

⁹ Jisọs zara, “**O bughị awa iri na abuo di n’otu ehie nke ubochi? Onye na-ejehari n’ehie anaghi asu ngongo, n’ihi na o na-eji ihè nke uwa a ahụ uzo.**” ¹⁰ Ma ndi na-ejehari n’abali na-azohie ukwu, n’ihi na ihè adighi n’ime ha.”

¹¹ Mgbe o kwusiri nke a, o gwakwara ha, “**Enyi anyi Lazaros na-arahu ura, ma ana m aga ikpote ya n’ura.**”

¹² Ndi na-eso uzo ya siri ya, “Onyenwe anyi, o buru na o na-arahu ura, o ga-adị mma.” ¹³ Ihe Jisọs na-ekwu bu banyere onwu ya ma ha chere na o na-ekwu banyere irahu ura efu.

¹⁴ Mgbe ahụ, Jisọs gwaghara ha onu, “**Lazaros anwuola.**” ¹⁵ Ma n’ihi unu, obi di m uzo na anoghi m n’ebe ahụ, ka unu nwe ike kwere. Ma bianu ka anyi gakwuru ya.”

¹⁶ Tomos, onye a na-akpo Didimos, gwara ndi na-eso uzo ibe ya, “Ka anyi gakwanu ka anyi soro ya nwuo.”

Jisọs akasie umunne nwanyi Lazaros obi

¹⁷ Mgbe Jisọs rutere, o choputara na Lazaros anolari n’ili ubochi ano. ¹⁸ Betani di Jerusalem nso, ihe di ka kilomita ato. ¹⁹ Ma otutu ndi Juu biakwutere Mata na Meri ikasi ha obi n’ihi onwu nwanne ha nwoke. ²⁰ Mgbe ozi obibia Jisọs ruru Mata nti, o gara izute ya, ma Meri noduru n’ulo.

²¹ Mata siri Jisọs, “Onyenwe m, a si na i no n’ebe a, nwanne m nwoke agaraghi anwu. ²² Ma ugbu a, amara m na Chineke ga-enye gi ihe obula i rioro.”

²³ Jisọs siri ya, “**Nwanne gi nwoke ga-ebili ozo.**”

²⁴ Mata siri ya, “Amara m na o ga-ebili ozo n’ubochi mbilite n’onwu n’oge ikpezu.”

²⁵ Jisọs gwara ya, “**Mu onwe m bu mbilite n’onwu na ndu. Onye obula kwere na m, a sikwari na o nwuru anwu, o ga-adị ndu ozo.**” ²⁶ Ma onye obula di ndu nke na-ekwere na m agaghi anwu. I kwere nke a?”

²⁷ O siri ya, “E, Onyenwe m, ekwere m na i bu Kraist ahụ, Okpara Chineke, onye ga-abia n’uwa.”

Jisọs bere akwa

²⁸ Mgbe o kwuchara nke a, o gara kpo nwanne ya nwanyi bu Meri, jiri nwayo si ya, “Onye ozizi abiala, o na-akpo gi.” ²⁹ Mgbe o nuru nke a, o biliri osiso ga zute ya. ³⁰ Ruo mgbe a, Jisọs abiarutebeghi n’obodo nta ahụ, ma o ka no n’ebe ahụ Mata zutere ya. ³¹ Ndi Juu no n’ulo na-akasi Meri obi huru ya ka o puru ngwangwa. Ha sochiri ya n’azu n’ihi na ha chere na o na-aga n’ili ibe akwa n’ebe ahụ.

³² Mgbe Meri rutere n’ebe Jisọs no, o dara n’ukwu ya si, “Onyenwe m, o buru na i no n’ebe a, nwanne m nwoke agaraghi anwu.”

³³ Mgbe Jisọs huru ya ka o na-ebe akwa ya na ndi Juu ahụ so ya ka ha na-ebekwa akwa, o meturu ya n’ime mmuo ya. O nwere omiiko di ukwu. ³⁴ O siri, “**Olee ebe unu liri ya?**”

Ha siri ya, “Onyenwe anyi bia ka i hu.”

³⁵ Jisọs ebee akwa.

³⁶ Mgbe ahụ ndi Juu na-asị, “Lee ka o si hu ya n’anya.”

³⁷ Ma ufodu n’ime ha siri, “Nwoke a meghere anya onye kpuru isi, o garaghi enwe ike mee ka nwoke a hapu inwu?”

Jisọs akpolite Lazaros site n'ọnwu

³⁸ Ozo kwa, Jisọs suru ude n'ime onwe ya nke ukwu, biarute n'ili ahụ nso. Ili ahụ bu oga e jiri nkume di ukwu mechie onu ya. ³⁹ Jisọs siri, **"Bupunụ nkume ahụ!"**

Ma Mata, nwanne nwanyi onye ahụ nwuru anwu, siri ya, "Onyenwe anyi, o ga na-esi isi ugbu a, n'ihi na nke a bu abali ano o nwuru."

⁴⁰ Ma Jisọs siri ya, **"O bu na m agwaghi gi si na o buru na i kwere i ga-ahu oru ebube Chineke?"**

⁴¹ Ya mere, ha bupuru nkume ahụ. Jisọs lere anya n'elu si, **"Nna, ana m ekele gi n'ihi na i nula olu m. ⁴² Amaara m na i na-anu olu m mgbe niile. Ana m ekwu nke a n'ihi ndi a gbara m gburugburu n'ebe a, ka ha kwere na o bu gi zitere m."**

⁴³ Mgbe o kwusiri nke a, o jiri oke olu tie mkpu, **"Lazaros, puta!"** ⁴⁴ Onye ahụ nwuru anwu putara, e jikwa akwa ozu kekota aka ya na ukwu ya, werekwa akwa ichafu kechie ihu ya.

Jisọs siri ha, **"Topunu ya, hapu ya ka o laa."**

Izu igbu Jisọs

⁴⁵ Otutu ndi Juu biakwutere Meri bu ndi huru ihe a o mere, kwere na ya. ⁴⁶ Ma ufodu n'ime ha lara gaa kororo ndi Farisii ihe o mere. ⁴⁷ Mgbe ahụ, ndiisi nchujaja na ndi Farisii kororo nzuko ndi Sanhedrin.

Ha na-asi, "Gini ka anyi ga-eme? N'ihi na nwoke a na-eme otutu ihe iribama. ⁴⁸ O buru na anyi ahapu ya ka o gaa n'ihu, mmadu niile ga-ekwere na ya. Ndi Rom ga-abiakwa, kwatuo ulonso ukwu ma napu anyi obodo anyi."

⁴⁹ Ma otu onye n'ime ha bu Kaifas, onyeisi nchujaja n'afọ ahụ siri ha, "Unu amaghi ihe obula. ⁵⁰ O bu na unu amaghi na o ka mma ka otu onye nwuo n'ihi mmadu niile, kariya n'obodo anyi niile ga-ala n'iyi."

⁵¹ Di ka onyeisi nchujaja nke afọ ahụ, o kwughi nke a site n'echiche ya, kama o buru amuma na Jisọs ga-anwu n'ihi mba ndi Juu. ⁵² O bughu n'ihi mba ahụ naani, kama, ka o kpokota umu Chineke ndi gbasara n'ebe niile. ⁵³ Ya mere, site n'ubochi ahụ, ha malitere igba izu otu ha ga-esi gbuo ya.

⁵⁴ Ya mere, Jisọs kwusiri igaghari ebe ndi Juu ga-ahu ya. O siri n'ebe ahụ puo gaa n'akuku ozara n'otu obodo nta a na-akpo Ifrem. Ya na ndi na-eso uzọ ya noduru n'ebe ahụ.

⁵⁵ Mmemme Ngabiga ndi Juu dikwa nso. Otutu ndi mmadu si n'akuku ala ndi Juu niile bia Jerusalem. Ha biara tutu memme ahụ ebido ka ha mee onwe ha ka ha di ocha. ⁵⁶ Ha na-achọ Jisọs na-ajurita onwe ha n'ime ulonso ukwu ahụ, "Gini ka unu chere? O bu na o gaghi abia na memme a?" ⁵⁷ Ma n'oge ahụ, ndiisi nchujaja na ndi Farisii enyela iwu ka onye obula huru ya bia gwa ha ka ha gaa jide ya.

12

Meri etee Jisọs Mmanu

¹ Ubochi isii tupu e mee Mmemme Ngabiga, Jisọs gara Betani bu obodo Lazaros, onye ahụ o mere ka o site n'onwu bilie. ² N'ebe ahụ, ha siiri Jisọs nri, o bukwa Mata na-eje ozi isi nri ahụ, Lazaros bu otu onye n'ime ndi sooro ya nodu na nri ahụ.

³ Mgbe ahụ, Meri weere mmanu otite di okara lita nke ezigbo naad, mmanu isi utu di oke onuahia, o wukwasara ya Jisọs n'ukwu, jirikwa agiri isi ya hichaa ukwu ya. Nke a mere ka ulo ahụ juputa n'isi utu nke mmanu otite ahụ.

⁴ Ma Judas Iskariot, otu n'ime ndi na-eso uzọ ya, onye ahụ ga-arara ya nye, kwuru,

⁵ "Gini mere na-ereghi mmanu otite a nari denari ato, * were ego ya nye ndi ogbenye?"

⁶ O kwughi nke a n'ihi na ihe banyere ndi ogbenye na-emetu ya n'obi kama n'ihi na

* **12:5** 12:5 Nari denari ato ruru ugwo onwa onye oru ga-anata n'otu afọ.

ọ bụ onye ohi; di ka onye na-ejide akpa ego ha, mgbe ụfọdụ, ọ na-amanye aka n'ego ahụ zubiri ego.

⁷ Jisọs sịrị, “Hapụ ya aka, ọ zụtara ya ka ọ na-akwado maka ụbọchị olili m. ⁸ Unu nwere ndị ogbenye n'etiti unu mgbe niile, ma mụ na unu agaghị anọ mgbe niile.”

⁹ Ma mgbe igwe ndi Juu nuru na ọ nọ n'ebe ahụ, ha biara, ọ bughị naanị ka ha hụ ya, kama ka ha hụkwa Lazaros onye o mere ka o si na ndi nwuru anwu bilie. ¹⁰ Ya mere, ndiisi nchujaja gbakwara izu igbukwa Lazaros. ¹¹ N'ihina ọ bụ n'ihina ya ka otutu ndi Juu ji na-ahapụ ha ma na-ekwerekwa na Jisọs.

Jisọs abia na Jerusalem di ka Eze

¹² N'echi ya oke igwe mmadu ahụ ndi biara mmemme nuru na Jisọs na-abia Jerusalem. ¹³ Ha weere igu nkwa puo izute ya na-eti mkpu, “Hozanna!”

“Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu nke na-abia n'aha Onyenwe anyi!”†

“Ngozidi di eze Izrel!”

¹⁴ Jisọs huru nwa inyinya ibu, nokwasina n'elu ya, di ka e dere ya,

¹⁵ “Atula egwu, gi ada Zayon!

Lee, eze gi ka ọ na-abia.

Ọ nokwasiri n'elu nwa inyinya ibu.”‡

¹⁶ Na mbu ndi na-eso uzọ ya aghotaghi ihe ndi a niile. Ma mgbe e nyesiri Jisọs otuto, ka ha chetara na-edereri ihe ndi a banyere ya, na e mekwara ya rii ihe ndi a.

¹⁷ Igwe mmadu ahụ bu ndi ya na ha nọ mgbe o si n'ili kpoputa Lazaros, mee ka o si n'onwu bilie, gara n'ihu na-agba ama ya. ¹⁸ Otutu mmadu puru izute ya n'ihina ha ha nuru akuko oru ihe iribama niile ọ ruru. ¹⁹ Ya mere, ndi Farisii siritara onwe ha, “Unu ahula na o nweghi ihe unu puru ime, leenu ka uwa niile na-eso ya.”

Jisọs gbara ama onwu ya

²⁰ Ma ụfọdụ ndi Griik so n'ime ndi ahụ biara ife ofufe n'oge mmemme ahụ. ²¹ Ha biakwutere Filip onye si Betsaida di na Galili, gwa ya si, “Nna anyi ukwu, anyi choro ihu Jisọs.” ²² Filip puru gaa gwa Andru, ya na Andru sooro gaa gwa Jisọs.

²³ Jisọs zara si, “Oge awa ahụ eruola mgbe a ga-enye Nwa nke Mmadu otuto. ²⁴ N'ezie, n'ezie, agwa m unu, ọ buru na mkpuru oka wiiti adaghi n'ala nwuo, ọ ga-anọ naanị ya. Ma ọ buru na ọ nwuo, ọ ga-amị otutu mkpuru. ²⁵ Ndi obula huru ndu ha n'anya ga-atufu ya, ebe ndi obula kporo ndu ha asi n'awa a, ga-edebe ya ruo mgbe ebighi ebi. ²⁶ Onye obula na-ejere m ozi aghaghi iso m; ebe m nọ ka onye na-ejere m ozi ga-anokwa. Onye obula na-ejere m ozi ka Nna m ga-asopuru.

²⁷ “Ugbu a, mkpuruobi m juputara n'ihe mgbu. Ginikwa ka m ga-ekwu, Nna, zoputa m n'awa nke a? Mba! Ọ bu n'ihina nke a ka m ji bia n'oge awa a. ²⁸ Nna, nye aha gi otuto.”

Mgbe ahụ, otu olu siri n'eluigwe bia, “Enyela m ya otuto, m ga-enyekwa ya otuto ozọ.” ²⁹ Igwe ndi mmadu guzo n'ebe ahụ, ndi nuru ya na-ekwu, “Ọ bu egbe eluigwe gbara.” Ndi ozọ na-asi, “Ọ bu mmuo ozi na-agwa ya okwu.”

³⁰ Jisọs zara ma si, “Olu a abiaghi n'ihina m kama ọ biara n'ihina unu. ³¹ Ugbu a bu oge a ga-ekpe uwa a ikpe. Ugbu a ka a ga-achupu onye ahụ na-achi uwa a. ³² Ma mụ onwe m, mgbe e si n'awa welie m elu, aga m adota mmadu niile nye onwe m.” ³³ O kwuru nke a iji gosi udi onwu nke ọ gaje inwu.

† 12:13 12:13 Abụ 118:25,26 ‡ 12:15 12:15 Zek 9:9

³⁴ Igwe mmadu ahụ zara ya, “Anyị anụla site n’akwukwo iwu na Kraist ahụ ga-adị ndụ ruo mgbe ebighị ebi. Ma gini mere i ji asị na, ‘**A ghaghị iweli Nwa nke Mmadu elu**’? Onye bụ ‘Nwa nke mmadu a’?”

³⁵ Jisọs siri ha, “**Ìhè ga-enwuru unu naanị nwa oge nta. Jegharianu n’ihè a, ugbu a unu nwere ya, tupu ochichiri abiakwasị unu. Onye na-ejeghari n’ochichiri amaghị ebe o na-aga.** ³⁶ **Kwerenu n’ihè ahụ ugbu a unu nwere ya ka unu ghoọ umu nke ihè.**” Mgbe Jisọs kwusiri nke a o hapuru ha puo ga zoo onwe ya.

Ndi Juu gara n’ihu na-ekweghi ekwe ha

³⁷ N’agbanyeghi oru iribama niile o ruru n’etiti ha, ha ekwereghị na ya. ³⁸ Nke a bu imezu ihe Aizaya onye amuma kwuru,

“Onyenwe anyi, onye kweere ozi anyi

o bukwa n’ahụ onye ka e kpugheere ogwe aka Onyenwe anyi?”§

³⁹ Ma ha enweghi ike kwere, n’ihi na Aizaya kwukwara n’ebe ozo, si,

⁴⁰ “O meela ka ha kpuo isi,

mekwa ka obi ha kpochie

Ka ha ghara iji anya ha hu uzo

maobu jiri obi ha ghotu ihe obula

Ka ha gharakwa ichighari, ka m gwo ha.”*

⁴¹ Aizaya kwuru ihe ndi a n’ihi na o huru ebube ya, ma kwuo banyere ya.

⁴² Otu o di, otutu n’ime ndisi kweere na ya, ma ha ekwuputaghi nke a. N’ihi na ha turu egwu na ndi Farisii ga-achupu ha site n’ulo ekpere. ⁴³ N’ihi na ha huru otuto mmadu n’anya karia otuto Chineke.

⁴⁴ Jisọs tiri mkpu si, “**Onye obula kwere na m, o bughị na m ka o kwere, kama o bu na onye nke zitere m.** ⁴⁵ **N’ihi na onye obula huru m ahula onye nke zitere m.**

⁴⁶ **Abiara m n’ime uwa di ka ihè ka onye obula nke kwere na m ghara ino n’ochichiri.**

⁴⁷ **“Ma o buru na onye obula anu okwu m ma ju ime ya, o bughị m na-ekpe ya ikpe. N’ihi na abiara m izoputa uwa, o bughị ikpe uwa ikpe.** ⁴⁸ **Onye obula juru m ma jukwa okwu m, nwere onye ga-ekpe ya ikpe. Okwu niile m kwuru ga-ama ya ikpe n’ubochi ikpeazu.** ⁴⁹ **Okwu ndi a esiteghị n’aka m. Ha sitere n’aka Nna ahụ onye zitere m ma nyekwa m iwu ihe m ga-ekwu na otu m ga esi kwuo ya.** ⁵⁰ **Ama m na iwu ya bu ndu ebighi ebi, n’ihi ya, ihe obula Nna gwara m ka m na-ekwu.”**

13

Jisọs asaa ukwu ndi na-eso uzo ya

¹ Tupu oge Mmemme Ngabiga eruo, Jisọs amatala na oge o ga-ahapu uwa lakwuru Nna ya eruola. O huru ndi nke ya no n’uwa n’anya, hukwa ha n’anya ruo ogwugwu.

² Mgbe a na-eri nri anyasi, ekwensu etinyelari ya n’ime obi Judas Iskariot, nwa Saimon ka o rara ya nye. ³ Jisọs matara na Nna enyefeela ya ihe niile n’aka. O maara na ya si n’ebe Chineke no bia, matakwa na ya ga-alaghachikwuru Chineke. ⁴ Ya mere, o sitere n’oche o nokwasiri bilie oto, yipu uwe nke elu ya, chiri akwa mmiri e ji ehicha ahụ kee n’ukwu ya. ⁵ O wunyere mmiri n’ime efere isa aka, bido isa ndi na-eso uzo ya ukwu, jirikwa akwa mmiri ahụ o kere n’ukwu ya na-ehicha ukwu ha.

⁶ O biakwutere Saimon Pita, onye siri ya, “Onyenwe m, i ga-asa m ukwu?”

⁷ Ma Jisọs zara si ya, “**I ghotaghi ihe m na-eme ugbu a, ma emesia i ga-aghotu ya.**”

⁸ Pita siri ya, “I gaghị asaa m ukwu ma oli.”

Jisọs zara ya, “**O buru na m asachaghi gi ukwu, mu na gi enweghi oke obula.**”

⁹ Saimon Pita siri ya, “Onyenwe m, o bughị naanị ukwu m ka i ga-asa, kama saakwa aka m na isi m.”

¹⁰ Jisosh siri ya, “Onye obula sara ahụ agaghị asakwa ya ozo, o bu naanị isa ukwu ya diri ya n’ihi na ahụ ya niile di ocha. Unu di ocha, kama o bughị unu niile.” ¹¹ N’ihi na o maarari onye ahụ ga-arara ya nye. Ya mere o ji si, “O bughị unu niile di ocha.”

¹² Mgbe o sachasiri ha ukwu, o yiiri uwe ya, nodukwa ala ozo, o siri ha, “Unu ghotara ihe m meere unu? ¹³ Unu na-akpo m Onyenwe unu na Nna unu ukwu, unu mere nke oma n’ihi na nke a ka m bu. ¹⁴ Ebe o bu na mu onwe m, bu Nna unu ukwu na Onyenwe unu sachara unu ukwu, unu kwesikwara isachakwa ukwu ibe unu. ¹⁵ Nke a bu ihe nnomi m nyere unu, meenu di ka mu onwe m mere unu. ¹⁶ N’ezie, n’ezie, ohu adighi adi ukwu karịa nna ya ukwu, maobu onye e ziri ozi a karịa onye ziri ya ozi. ¹⁷ O buru na unu a mara ihe ndi a, ngozi ga-adiri unu ma unu mee ha.

Jisosh agbaa ama maka mgba okpuru ya

¹⁸ “Anaghị m ekwu maka unu niile, amaara m ndi m hoputara. Ma nke a bu imezu ihe e dere n’akwukwo nso, ‘Onye mu na ya na-eriko nri ebiliela megide m.’* ”

¹⁹ “Ana m agwa unu ugbo a tupu ihe ndi a emee, ka unu kwere na mu bu ya mgbe o ga-emezu. ²⁰ N’ezie, n’ezie, agwa m unu, onye obula nabatara onye m zitere nabatara m. Onye obula nabatara m nabatakwarara onye zitere m.”

²¹ Mgbe Jisosh kwusiri ihe ndi a, o nweghi udo n’ime mmuo ya. O gbara ama si, “N’ezie, n’ezie, a si m unu, na otu onye n’ime unu ga-arara m nye.”

²² Ndi na-eso uzọ ya leritara onwe ha anya na-eche n’ime obi ha onye o na-ekwu maka ya. ²³ Otu n’ime ndi na-eso uzọ ya nke Jisosh huru n’anya dabere ya nso.

²⁴ Saimon Pita fufeere ya isi, ka o, Juo ya onye o na-ekwu maka ya.

²⁵ Ebe o dabere Jisosh nso, o siri ya, “Onyenwe anyi, onye ka o bu?”

²⁶ Jisosh zara, “O bu onye ahụ m ga-enye iberibe achicha a mgbe m sunyere ya n’ime efere nri.” Mgbe o sunyesiri achicha ahụ n’ime efere ahụ, o nyere ya Judas nwa Saimon Iskariot. ²⁷ Mgbe o narasiri iberibe achicha ahụ, ekwensu bara n’ime ya.

Jisosh siri ya, “The obula i chorọ ime, mee ya ngwangwa.” ²⁸ Ma o dighi onye obula so noro n’oche nri ghotara ihe mere o ji gwa ya otu a. ²⁹ N’ihi na ufodu na-eche, ebe Judas ji akpa ego ha, Jisosh na-asị ya ka o gaa zuta ihe ndi di mkpa maka mmemme, maobu ka o gaa nye ndi ogbenye ihe. ³⁰ Mgbe o natachara iberibe achicha ahụ, o puru na-atufughi oge, ochichiri agbaala.

Jisosh agbaa ama na Pita ga-agonari ya

³¹ Mgbe o puru, Jisosh siri, “Ugbo a ka a na-enye Nwa nke Mmadu otuto, a na-enyekwa Chineke otuto n’ime ya. ³² O buru na e nye Chineke otuto n’ime ya, Chineke ga-enyekwa Okpara ya otuto n’ime onwe ya, o ga-enyekwa ya otuto ahụ ngwangwa.

³³ “Umuntakiri m, enwere m oge ntakiri nke mu na unu ga-anọ. Unu ga-achọ m, ma di ka m gwara ndi Juu ka m na-agwa unu ugbo a. Ebe m na-aga unu enweghi ike ibia ya.

³⁴ “Ana m enye unu iwu ohuru: Huritanu onwe unu n’anya. Di ka m huru unu n’anya, otu a ka unu ga-esi hurita onwe unu n’anya. ³⁵ O buru na unu ahurita onwe unu n’anya, otu a ka mmadu niile ga-esi mata na unu bu ndi na-eso uzọ m.”

³⁶ Saimon Pita siri ya, “Onyenwe anyi ebee ka i na-aga?”

Jisosh zagbachiri ya, “Ebe m na-aga, i nweghi ike iso m gaa ya ugbo a. Ma i ga-abia ma emesia.”

³⁷ Pita siri ya, “Onyenwe anyi, gini mere na m apughi isoro gi ugbo a? Aga m atogbo ndu m n’ihi gi.”

* 13:18 13:18 Abu 41:9

³⁸ Jisọs zaghachiri, “I jikeere itogbo ndu gi n’ihi m? N’ezie, n’ezie, asi m gi, tupu oke okuku akwaa akwa, i ga-agonari m ugboro ato.”

14

Jisọs akasie ha obi

¹ “Ka obi ghara ilo unu mmiri. Kwerenu na Chineke; kwerekwanu na m. ² N’ulo Nna m, e nwere otutu ebe obibi. O buru na o sighi otu a diri, agaara m agwa unu na m na-aga kwadoro unu ebe obibi? ³ O buru na m agaa dozichara unu ebe obibi, aga m aloghachi bia kporo unu, ka ebe m no burukwa ebe unu ga-anọ. ⁴ Unu maara uzọ ebe m na-aga.”

Jisọs bu uzọ

⁵ Tomos siri ya, “Onyenwe anyi, anyi amaghi ebe i na-aga, olee otu anyi ga-esi mata uzọ ya?”

⁶ Jisọs siri ya, “Mu onwe m bu uzọ, na eziokwu, na ndu. O nweghi onye nabiakwute Nna m ma o bughị site na m. ⁷ O buru na unu maara onye m bu, unu gaara amatakwa Nna m. Site ugbu a, unu amatala ya. Ma hukwa ya.”

⁸ Filip siri ya, “Onyenwe anyi, zi anyi Nna ahụ, afọ ga-ejukwa anyi.”

⁹ Jisọs siri ya, “Otutu oge ndi a mu na unu noro o bu na i matabeghi onye m bu, Filip? Onye obula huru m ahula Nna. Olee otu i si asi, ‘zi anyi Nna ahụ?’ ¹⁰ O bu na i kweghi na m no n’ime Nna, na Nna nokwa n’ime m? Okwu niile m na-agwa unu esitekwaghi n’ebe m no puta, kama o bu Nna bi n’ime m na-arụ oru ya. ¹¹ Kwere ihe m kwuru na anọ m n’ime Nna, na Nna nokwa n’ime m. Ma o bughị otu a, kwerenu n’ihi oru ebube ndi a. ¹² N’ezie, n’ezie, agwa m unu, onye obula kwere na m ga-arụ oru ndi m ruru, ruokwa oru kariri ndi a, n’ihi na m na-alakwuru Nna m. ¹³ Ihe obula unu ga-arịo site n’aha m, aga m enye unu ya, ka e nwe ike nye Nna ahụ otuto site n’Okpara ya. ¹⁴ Ihe obula unu rioro n’aha m, aga m eme ya.”

Nkwa izite Mmụọ Nso

¹⁵ “O buru na unu huru m n’anya unu ga-edebe iwu m niile. ¹⁶ Aga m ario Nna m, o ga-enye unu Onye Nkasiobi ozo,* onye ga-enyere unu aka ma nonyekwara unu ruo mgbe niile ebighi ebi. ¹⁷ Onye bu Mmụọ nke eziokwu. Ndi bi n’uwa agaghi anabata ya, n’ihi na ha adighi ahụ ya anya, ha amakwaghi ya. Ma unu maara ya n’ihi na unu na ya no, o bikwa n’ime unu. ¹⁸ Agaghi m ahapu unu di ka ndi na-enweghi nne na nna. Aga m abiakwute unu. ¹⁹ Mgbe na-adighi anya, uwa agaghi ahukwa m anya. Ma unu ga-ahụ m anya. N’ihi na m di ndu, unu ga-adikwa ndu. ²⁰ N’ubochi ahụ, unu ga-amata na m no n’ime Nna m na unu no n’ime m, na mu onwe m nokwa n’ime unu. ²¹ Onye obula nabatara iwu m ma na-edebekwa ha bu onye huru m n’anya. Onye huru m n’anya ka Nna m ga-ahụ n’anya. Aga m ahukwa ya n’anya gosikwa ya onwe m.”

²² Judas (o bughị Iskariot) siri ya, “Onyenwe anyi, olee otu i ga-esi gosi anyi onwe gi ma hapu igosi uwa onwe gi?”

²³ Jisọs zara si ya, “Onye obula huru m n’anya, ga-edebe okwu m. Nna m ga-ahukwa ya n’anya. Mu na Nna m ga-abiakwa n’ebe onye ahụ no soro ya biri. ²⁴ Onye nahughị m n’anya agaghi edebe okwu m. Okwu ndi a niile unu nuru abughị nke m. Ha bu nke Nna ahụ, onye zitere m.”

²⁵ “Agwala m unu ihe ndi a niile ugbu a mu na unu no. ²⁶ Ma Onye Nkasiobi ahụ bu Mmụọ Nso, onye Nna m ga-ezite n’aha m, ga-akuziri unu ihe niile, o ga-echetakwara unu ihe niile m gwara unu. ²⁷ Udo ka m na-ahapuru unu. Udo m ka m na-enyekwa

* 14:16 14:16 Maobu, Onye Inyeaka

unu. Ọ bughị dị ka ụwa si enye ka m na-enye unu. Unu ekwela ka obi loọ unu mmiri, ka ụjọ hapụkwa itụ unu.

²⁸ “Unu anụla na m gwara unu, ‘Ana m ala, ma loghachikwutekwa unu.’ Ọ buru na unu huru m n’anya, unu gaara anuri onu na m na-alakwuru Nna, n’ihi na Nna di ukwu karịa m. ²⁹ Ugbu a, agwala m unu ihe a tupu o mezu, ka o ga-abu mgbe o mezuru, unu enwee ike kwere. ³⁰ Agaghị m agwa unu otutu okwu ozo n’ihi na eze na-achi ụwa a na-abia. O nwekwaghị ike obula n’ebe m no. ³¹ Ana m eme dika Nna m nyere m n’iwu, ka ụwa mara na m huru Nna m n’anya.

“Bilienụ ugbu a ka anyị si ebe a puo.

15

Ezi osisi vainị na alaka ya

¹ “Mu onwe m bu ezigbo osisi vainị ahụ. Nna m bukwa onye oru ubi. ² Ọ na-egbuda alaka obula di n’ime m nke na-adighi ami mkpuru. Ma alaka obula na-ami mkpuru ka o na-egbucha, ka o nwee ike mia mkpuru di otutu. ³ Ugbu a, e meela ka unu diri ocha n’ihi okwu m gwara unu. ⁴ Nogidenu n’ime m, ka mu onwe m nogidekwa n’ime unu. Dika alaka obula apughị imi mkpuru n’onwe ya ma o buru na o nogideghị n’osisi vainị. Otu a, unu apughikwa imi mkpuru ma o buru na unu anogideghị n’ime m.

⁵ “Mu onwe m bu osisi vainị ahụ; unu bukwa alaka ya. Onye obula na-anogide n’ime m, nke mu onwe m na-anogidekwa n’ime ya, na-ami otutu mkpuru. N’ihi na ewezuga m, unu enweghị ike ime ihe obula. ⁶ Onye obula na-adighi anogide n’ime m di ka alaka e gbuturu, tupu ya, o kpownu. A ga-achikota ya, chinye ya n’oku, o repia. ⁷ Ọ buru na unu anogide n’ime m, okwu m anogidekwa n’ime unu, rionu ihe obula unu chorọ, a ga-emere unu ya. ⁸ Nke a ga-aburu Nna m otuto na unu miri otutu mkpuru hie nne, o na-egosikwa na unu bu ndi na-eso ụzo m.

⁹ “Di ka Nna si hu m n’anya, otu a ka m si hukwa unu n’anya. Ya mere, nogidenu n’ime ihunanya m. ¹⁰ Unu ga-anogide n’ihunanya m ma o buru na unu edebe iwu m. Di ka m debere iwu Nna m ma nogidekwa n’ihunanya ya. ¹¹ Agwala m unu ihe ndi a ka onu m diri n’ime unu ka onu unu zukwaa oke. ¹² Nke a bukwa iwu m, ka unu hurita onwe unu n’anya di ka m siri hu unu n’anya. ¹³ Ọ dighi onye obula nwere ihunanya kariri nke a na mmadu togboro ndu ya n’ihi ndi enyi ya. ¹⁴ Unu onwe unu bukwa ndi enyi m ma o buru na unu edebe ihe m nyere n’iwu. ¹⁵ Anaghị m akpokwa unu ndi ohu ozo. N’ihi na ohu adighi amatazu ihe niile onyenwe ya na-eme. Ma ana m akpo unu ndi enyi m n’ihi na agwala m unu ihe niile m nuru n’onu Nna m. ¹⁶ Ọ bukwaghị unu onwe unu hooro m. Ọ bu m hooro unu, weputakwa unu iche ka unu gaa mia otutu mkpuru, mkpuru nke ga-adigidekwa. Ya mere, Nna m ga-enye unu ihe obula unu ga-ario n’aha m. ¹⁷ Ihe ndi a ka m na-enye unu n’iwu, huritanu onwe unu n’anya.

Uwa kporo ha asi

¹⁸ “Ọ buru na uwa akpo unu asi, chetanu na o buru ụzo kpo m asi. ¹⁹ A si na unu bu nke uwa, uwa ga-ahu unu n’anya dika ndi nke ya. Ma otu o di unu abughị nke uwa. Kama, esi m n’ime uwa horo unu. Ọ bukwa n’ihi ya ka uwa ji akpo unu asi. ²⁰ Chetakwanu ihe m gwara unu, ‘Ohu adighi adi ukwu karịa Onyenwe ya.’* Ya mere, ebe ha kpagburu m, ha ga-akpagbukwa unu. Ọ buru na ha debere okwu m, ha ga-edebekwa nke unu. ²¹ Ee, ha ga-eme unu ihe niile ndi a n’ihi aha m, na n’ihi na ha amaghị onye ahụ zitere m. ²² Ọ buru na abiaghị m, gwa ha okwu, ikpe mmehie agaraghị ama ha. Ma ugbu a, ha enweghị ngopu obula banyere mmehie ha. ²³ Onye

* 15:20 15:20 Jón 13:16

òbùla kpòrò m asì kpòkwara Nna m asì. ²⁴ A sì na òrù niile m rùrù n'etiti ha akarìghì òrù nke onye òbùla òzò rùrù, ha agaraghì abù ndì ikpe mmehie mara. Ma ugbu a ha ahùzuola òrù ebube ndì a niile, ma ha ògidekwara na-akpò mù na Nna m asì. ²⁵ Nke a bù imezu ihe e dere n'akwùkwò iwu ha. 'Ha kpòrò m asì na-enweghì ihe m mere.'†

Orù Mmuò nsò na-arù

²⁶ “Mgbe Onye Ndumòdu†ahù ga-abìa, onye m ga-ezitere unu site n'aka Nna, bù Mmuò eziokwu ahù sitere na Nna pùta, ò ga-agba ama banyere m. ²⁷ Ma unu onwe unu aghaghì ìgba ama, n'ìhi na mù na unu anòola site na mmalite.

16

¹ “The ndì a niile ka m gwara unu ka unu ghara ìda. ² Ha ga-esite n'ùlò ekpere ha chupù unu. N'ezie, oge na-abìa mgbe onye òbùla ga-egbu unu ga-echekwa na ò na-eefe Chineke mgbe ha na-eme nke a. ³ Ha ga-eme ihe ndì a n'ìhi na ha amaghì Nna maòbù m. ⁴ Ana m agwa unu ihe ndì a ka ò ga-abù na mgbe oge ga-eru, unu echeta na m gwara unu. Agwaghì m unu ihe ndì a na mbù n'ìhi na mù na unu nò mgbe ahù. ⁵ Ma ugbu a, ana m alaghachikwuru onye ahù zitere m. Ma ò dìghì onye òbùla n'etiti unu jurù m, ‘Olee ebe ì na-aga?’ ⁶ Ma n'ìhi na m gwara unu ihe ndì a, obi unu ejupùtala na mwute. ⁷ N'agbanyeghì nke a, aga m agwa unu eziokwu, ò bù maka òdìmma unu ka m ji ala. Ò burù na m alaghì, Onye Ndumòdu ahù agaghì abìa. Ò burù na m laa, aga m ezitere unu ya. ⁸ Mgbe ò bìara, ò ga-eme ka ùwa mata ezughì oke nke nghòta ya banyere mmehie, na ezi omume na ikpe, ⁹ maka mmehie n'ìhi na ha ekwenyeghì na m; ¹⁰ ma gbasara ezi omume, n'ìhi na ana m alakwuru Nna, ebe unu na-apughì ìhù m òzò, ¹¹ maka ikpe, n'ìhi na e kpeela onyeisi ùwa a ikpe.

¹² “Enwere m òtùtù ihe òzò m ga-agwa unu. Ma ugbu a, unu agaghì anabatalì ha. ¹³ Ma mgbe Mmuò eziokwu ahù biara, ò ga-eduba unu n'ezikwu niile. Ò gaghì ekwu ihe banyere onwe ya, kama ò bù ihe niile ò nùrù ka ò ga-ekwu. Ò ga-ezikwa unu ihe niile gaje ìbìa. ¹⁴ Ò ga-enye m otuto, n'ìhi na ò ga-esite n'aka m nata ihe ò ga-akòrò unu. ¹⁵ Ihe niile Nna nwere bù nke m. Ò bù ya mere m ji sì, na ò ga-ewere site n'ìhe bù nkem, kòwara ya unu.

Mwute nke ndì na-eso ùzò ya ga-aghò ònù

¹⁶ “Ò fòdùrù nwantakìrì oge unu agaghì ahùkwa m. Ma mgbe nwantintì oge gasìkwara, unu ga-ahùkwa m anya òzò.”

¹⁷ Ufòdu ndì na-eso ùzò ya sìrìtara onwe ha, “Gìnì ka o bu n'uche mgbe ò na-asì, ‘Nwa oge nta unu agaghì ahùkwa m òzò, ma mgbe nwa oge gasìkwara unu ga-ahùkwa m,’ na ‘N'ìhi na ana m alakwuru Nna?’” ¹⁸ Ha na-asì, “Gìnì ka okwu a pùtara bù ‘nwa oge nta’? Anyì aghòtaghì ihe ò na-ekwu.”

¹⁹ Jisòs matara na ha chòrò ìjù ya ihe banyere nke a, n'ìhi ya ò sìrì ha, “Unu na-ajurìta onwe unu ihe okwu m pùtara mgbe m sìrì, ‘Na nwa oge nta unu agaghì ahùkwa m òzò, ma nwa mgbe nta unu ga-ahùkwa m?’” ²⁰ N'ezie, n'ezie, agwa m unu, unu ga-akwa akwa ma nwekwa obi mwute, ma ùwa ga-anùrì ònù. Ma iru ùjù unu ga-aghòrò unu ònù. ²¹ Mgbe ime na-eme nwanyì, ò na-anò n'ònođù ihe mgbu. Mgbe ò mụsìrì nwa ya, ò dìghì echetakwa ihe mgbu ya òzò. N'ìhi ònù na a mupùtala nwa n'elu ùwa. ²² Unu nò n'ònođù iru ùjù ugbu a, ma aga m ahù unu anya òzò, obi unu ga-ejupùta n'ònù. Mmadù òbùla apughìkwa ìnapù unu ònù unu. ²³ Ma n'ùbòchì ahù, unu agakwaghì arìò m ihe òbùla. N'ezie, n'ezie, agwa m unu, ihe òbùla unu ga-arìò Nna m n'aha m, ò ga-enye unu. ²⁴ Ruo ugbu a, ò dìbeghì ihe unu rìòrò n'aha m. Rìòonù, unu ga-arìòta, ka ònù unu zukwaa oke.

† 15:25 15:25 Abù 35:19; 69:4 ‡ 15:26 15:26 Onye inyeaka maòbù onye nkasiobi.

²⁵ “Eji m ilu na-agwa unu okwu ugbu a, ma oge na-abia mgbe m na-agaghị ejikwa ilu gwa unu okwu. Mgbe ahụ ka m ga-akọwara unu niile ihe banyere Nna m n’uzọ unu ga-aghota ya. ²⁶ N’ubochi ahụ, unu ga-ariọ ihe n’aha m. Asighi m unu na m ga-ariọ Nna ihe n’ihi unu. ²⁷ N’ihi na Nna m n’onwe ya hụrụ unu n’anya, n’ihi na unu hụrụ m n’anya kwerekwa na m si n’ebe Chineke nọ bịa. ²⁸ Esi m n’ebe Nna nọ pụta, bịa n’ime ụwa. Ana m ahapụkwa ụwa ilaghachikwuru Nna.”

²⁹ Ndị na-eso ụzọ ya siri, “Lee, ugbu a ka okwu gi doro anya. O bụkwaghị ilu ka i na-atụ. ³⁰ Ugbu a ka o doro anyị anya na i maara ihe niile. O bakwaghị uru ka onye ọbụla juọ gi ihe ọbụla. N’ihi nke a, anyị kwere na i si n’ebe Chineke nọ bịa.”

³¹ Jisọs zara ha, “Unu ekwerela ugbu a? ³² Lee! Oge na-abia, oge ahụ eruola, mgbe unu ga-agbasacha. Onye ọbụla n’ulo nke ya. Mgbe ahụ, unu ga-ahapụ naanị m, ma o bughị naanị m nọ n’ihi na mụ na Nna m nọ.

³³ “Agwala m unu ihe ndi a niile ka unu nwee udo n’ime m. N’ime ụwa, unu ga-enwe nsogbu. Ma ka obi sie unu ike, n’ihi na emeriela m ụwa.”

17

Ekpere Jisọs kpeere Onyenwe ya

¹ Mgbe Jisọs kwusiri okwu ndi a, o leliri anya n’eluigwe si,

“Nna, oge ahụ a kara aka eruola, nye Okpara gi otuto, ka Okpara gi nyekwa gi otuto. ² I nyela ya ikike n’ebe mmadu niile nọ, na ike inye ndi niile i nyere ya ndu ebighi ebi. ³ Nke a bụkwa ndu ebighi ebi ahụ. Ka ha mata na naanị gi bụ Chineke n’ezie, matakwa Jisọs Kraist onye ahụ i zitere n’ụwa. ⁴ Enyere m gi otuto n’ụwa site n’iruzu ọrụ niile i nyere m ka m ruo. ⁵ Ma ugbu a, Nna, nye m otuto n’ihu gi, udi otuto ahụ m nwere n’ihu gi tupu e kee ụwa.

Ekpere Jisọs kpeere ndi na-eso ụzọ ya

⁶ “Emere m ka ndi ahụ i siri n’ụwa kponye m mara aha gi. Ha bu ndi nke gi, i nyere m ha, ha debekwara okwu gi. ⁷ Ugbu a, ha amarala na ihe niile i nyere m si n’aka gi bịa. ⁸ Ma ugbu a, enyela m ha okwu ahụ i nyere m, ha nabatakwara ya, marakwa n’eziokwu na-esi m n’ebe i nọ bịa. Ha kwenyekwara na o bu gi zitere m. ⁹ Ana m ekpere ha ekpere, o bughị n’ihi ụwa ka m na-ekpe ekpere. Kama ana m ekpe ekpere banyere ndi ahụ i nyere m, n’ihi na ha bụkwa ndi nke gi. ¹⁰ Ihe niile m nwere bu nke gi, ihe niile i nwere bụkwa nke m. E sitere na ha mee ka otuto m pụta ihè. ¹¹ Ugbu a, anoghikwa n’ime ụwa, ma ha ka nọ n’ime ụwa, ana m alaghachikwute gi. Ya mere, Nna di nsọ, chebe ha nke oma site n’ike nke aha gi, bu aha nke ahụ i nyere m, ka ha buru otu dika anyi onwe anyi si buru otu. ¹² Mgbe mu na ha nọ n’ụwa, echebere m ha site n’aha gi nke i nyere m. Echebekwara m ha, o nwekwaghị onye ọbụla n’ime ha lara n’iyi, kariakwa onye ahụ bu nwa nke ila n’iyi, ka e mezuo ihe akwukwo nsọ kwuru.

¹³ “Ma ugbu a, ana m aloghachikwute gi, ma ana m ekwu ihe ndi a n’ụwa ugbu a ka ha nwee n’onu m, n’ebe o zuruoke n’ime ha. ¹⁴ Enyela m ha okwu gi. Ma n’ihi ya, ụwa akpọla ha asi. N’ihi na ha abughị ndi nke ụwa di ka mu onwe m na-abughị onye nke ụwa. ¹⁵ Ekpeghi m ekpere ka iwepu ha n’ụwa, kama ka inaputa ha site n’aka ajo onye ahụ. ¹⁶ Ha onwe ha abughị ndi nke ụwa di ka mu onwe m na-abukwaghị onye nke ụwa. ¹⁷ Were eziokwu doo ha nsọ, okwu gi bu eziokwu. ¹⁸ Di ka i siri zite m n’ụwa, otu a ka m na-ezipukwa ha n’ụwa. ¹⁹ O bụkwa n’ihi ha ka m jiri debe onwe m nsọ, ka ha onwe ha burukwa ndi e doro nsọ n’eziokwu.

Ekpere Jisọs maka ndi niile kwere ekwe

²⁰ “Ekpeghị m ekpere a n’ihi ndị a naani. Kama ana m ekpekwa ekpere a n’ihi ndị niile ga-ekwere na mụ, site n’okwu ha. ²¹ Ka ha niile buru otu, Nna, di ka i no n’ime m mụ a noro n’ime gi. Ka ha norokwa n’ime anyi ka uwa kwere na o bu gi zitere m. ²² Enyere m ha otuto nke i nyere m, ka ha buru otu di ka anyi onwe anyi si buru otu; ²³ Mụ onwe m n’ime ha, gi onwe gi n’ime m. Ka e mee ka ha buru otu n’uzo zuruoke, ka uwa matakwa na o bu gi zitere m, na i hukwara ha n’anya di ka i si hu m n’anya.

²⁴ “Nna, achoro m ka ndi niile i nyere m soro m noro ebe m no. Ka ha hu otuto m nke i nyere m n’ihi na i huru m n’anya tupu atoo ntoala nke uwa.

²⁵ “Nna onye ezi omume, uwa amaghi gi. Ma amaara m gi. Ndi a matakwa na o bu gi zitere m. ²⁶ Emekwara m ka ha mara aha gi. Aga m agakwa n’ihu ime ka ha mara ya. Ka ihunanya ahụ i nwere n’ebe m no digide n’ime ha, ka mụ onwe m nogidekwa n’ime ha.”

18

Ha jidere Jisọs

¹ Mgbe Jisọs kwusiri okwu ndi a, ya na ndi na-eso uzo ya ridara ndagwurugwu iyi Kidron rigorokwa n’ofe nke ozo, ebe e nwere otu ogige, ya na ndi na-eso uzo ya banyere n’ime ya.

² Judas, onye rara ya nye matakwa ebe ahụ. N’ihi na Jisọs na ndi na-eso uzo ya na-anọ n’ebe ahụ otutu oge. ³ Ya mere, Judas duuru otu ndi agha, na ufodu ndi ozi sitere n’etiti ndisi nchujaja na ndi Farisii bia n’ebe ahụ. Ha chikwa owaoku, oriona na ngwa agha.

⁴ Ebe Jisọs maara ihe niile na-akwado ibiakwasị ya, o putara si ha, “**Onye ka unu na-achọ?**”

⁵ Ha zaghachiri ya, “O bu Jisọs onye Nazaret.”

O siri ha, “**O bu m**” (Judas onye ahụ rara ya nye so ha guzo n’ebe ahụ.) ⁶ Mgbe Jisọs gwara ha, “**O bu m,**” ha laghachiri azu, daa n’ala.

⁷ Ozo o jukwara ha, “**Onye ka unu na-achọ?**”

Ha siri, “O bu Jisọs onye Nazaret.”

⁸ Jisọs zara, “**Agwara m unu na O bu m. O buru na unu na-achọ m, hapunu ndi a ka ha laa.**” ⁹ Nke a bu iji mezu okwu ahụ o kwuru na mbu, “**Etufughi m onye obula n’ime ndi ahụ i nyere m.**”*

¹⁰ Ya mere Saimon Pita, onye ji mma agha, miputara ya, gbuo ohu onyeisi nchujaja, gbupu nti aka nri ya. Aha ohu ahụ bu Malkus.

¹¹ Ma Jisọs gwara Pita, “**Mighachi mma agha gi n’obo ya! O bu na mụ agaghị anụ site n’iko ahụ Nna m nyere m ka m nūo?**”

A kpuru Jisọs gaa na nke Anas

¹² Ya mere ndi agha ahụ na ochiagha ha, na ndi na-ejere ndi Juu ozi, jidere Jisọs kee ya agbu. ¹³ Ha buru uzo duru ya jekwuru Anas, onye bu nna nwunye Kaifas. Onye bu onyeisi nchujaja n’afọ ahụ. ¹⁴ Kaifas bukwa onye ahụ duru ndi ndu ndi Juu odu, si na o ka mma ka otu onye nwuo n’ihi mmadu niile.

Ngopu mbu nke Pita

¹⁵ Saimon Pita na otu onye ozo na-eso uzo ya sooro Jisọs. N’ihi na onye nke ahụ na-eso uzo ya bu onye onyeisi nchujaja maara nke oma, o sooro Jisọs banye n’obi onyeisi nchujaja. ¹⁶ Ma Pita na-eguzo n’ezi n’onu uzo. Onye ozo ahụ na-eso uzo ya, nke onyeisi nchujaja maara nke oma, puru n’ezi gwa nwaagboghọ ahụ na-eche onu uzo okwu, ma kpobata Pita.

* 18:9 18:9 Jón 6:39

¹⁷ Nwaagboghọ ahụ sịrị Pita, “Ọ bụ na ị bughị otu n’ime ndị na-eso ụzọ nwoke a?” Pita sịrị, “Mba! Abughị m.”

¹⁸ Ndi ohu na ndi nche kwanyere oku n’ihi na oyi na-atu. Ha guzoro n’ebe ahụ na-anya oku. Pita soro ha guzo na-anyakwa oku.

Onyeisi nchujaja ajuo Jisos ajuju

¹⁹ N’oge ahụ onyeisi nchujaja ahụ juru Jisos banyere ndi na-eso ụzọ ya, na ozizi ya.

²⁰ Jisos zara ya, “N’ihu oha mmadu ka m kwuru okwu niile m kwuru. A kuziri m ihe n’ime ulo ekpere na n’ime ulonso ukwu ebe ndi juu na-ezuko. Ekwukwaghi m ihe obula na nzuzo. ²¹ Gini mere i jiaju m? Juo ndi niile gere m nti! Ha makwaara ihe niile m kwuru.”

²² Mgbe o kwuru nke a, otu onye n’ime ndi na-eje ozi guzo n’akuku ya, mara Jisos ura n’ihu, si, “Ọ bụ otu a ka ị si aza onyeisi nchujaja ajuju?”

²³ Jisos zara ya, “Ọ buru na o di ihe ojojo m kwuru, gbaa ama megide okwu ojojo di otu a, ma o buru na m kwuru eziokwu, gini mere i ji ama m ura.” ²⁴ Ya mere, Anas kere ya agbu zigara ya Kaifas onyeisi nchujaja.

Pita agonari Jisos nke ughoro abuo na nke ato

²⁵ Ma dika Saimon Pita ka guzo n’ebe ahụ na-anya oku, ha siri ya, “Ọ bụ na ị bughị otu onye n’ime ndi na-eso ụzọ ya?”

Ma o gorogoro ago si, “Abughị m ya.”

²⁶ Otu n’ime ndi ohu onyeisi nchujaja, bu onye ikwu nwoke ahụ Pita bipuru nti, siri, “Ọ bụ na m ahughi gi na ya n’ime ogige ahụ?” ²⁷ Ma Pita gokwara ago ozo. N’otu mgbe ahụ oke okuku kwara akwa.

Jisos n’ihu Paillet

²⁸ Mgbe ahụ, ha sitere n’ulo Kaifas duru Jisos gaa n’uloeze Paillet. O bukwa n’isi ututu, ma ha onwe ha abanyeghi n’ime uloeze ahụ n’ihi na ha achoghi imeru onwe ha, ka ha nwee ike isoro rie nri na Mmemme Ngabiga. ²⁹ Paillet gakwuru ha n’ezi si, “Gini bu ebubo unu na-ebo nwoke a?”

³⁰ Ha zara ma si ya, “Ọ buru na onye a abughị onye aruruala, anyi agaraghi akpotara gi ya.”

³¹ Paillet siri, “Durunu ya puo kpee ya ikpe n’onwe unu di ka iwu unu si di.”

Ndi juu siri ya, “Ma anyi enweghi ikike igbu onye o bua.” ³² Nke a mere iji mezuo okwu ahụ Jisos kwuru banyere udi onwu o gaje inwu.

³³ Mgbe ahụ Paillet baghachiri n’ime uloeze ahụ, zie ozi ka a kporo ya Jisos. O juru ya, “I bu eze ndi juu?”

³⁴ Jisos zara, “I na-aju nke a n’onwe gi ka o bu ihe ndi ozo gwara gi banyere m?”

³⁵ Paillet zara, “Abu m onye juu? O bu ndi ala gi na ndisi nchujaja unu kpotara m gi. Gini ka i mere?”

³⁶ Jisos zara, “Alaeze m abughị nke uwa a. A si na alaeze m bu nke uwa a, ndi na-ejere m ozi gaara iluru m ogu iji gbochie m idaba n’aka ndi juu. Ma ugbu a, alaeze m abughị nke uwa a.”

³⁷ Paillet siri ya, “Ya bu na ị bu eze?”

Jisos zara, “Gi onwe gi kwuru na m bu eze. Amuru m n’ihi nke a, o bukwa n’ihi nke a ka m ji bi a n’uwa igba ama banyere eziokwu. Onye obula huru eziokwu n’anya na-ege m nti.”

³⁸ Paillet siri ya, “Gini bu eziokwu?” Mgbe o kwuchara nke a, o puru jekwuuru ndi juu ozo si ha, “O dighi ihe obula m choputara megidere ya. ³⁹ Ma o bu omenaala unu, na m ga-ahapuru unu otu onye mkporo n’oge Mmemme Ngabiga. Unu choro ka m hapuru unu ‘eze ndi juu?’”

⁴⁰ Ha tiri mkpu ọzọ sị, “Ọ bughị nwoke a, ma hapuru anyị Barabas.” Barabas bu onye abali di egwu.

19

I ma Jisos ikpe

¹ Mgbe ahụ, Paillet kpuru Jisos, a pia ya ihe. ² Ndi agha kpara okpueze nke e ji ogwu mee, kpukwasị ya n’isi, yinyekwa ya uwe mwuda na-acha odo odo. ³ Ha biakwutere ya otutu mgbe na-asi, “Ekele, gi Eze ndi Juu!” Ha na-amakwa ya ura n’ihu.

⁴ Paillet pukwara n’ezi ọzọ sị ha, “Lee, ana m akpọtara unu ya, ka unu mara na achoputaghi m ihe ojoo obula o mere.” ⁵ Mgbe Jisos yi okpu ogwu na uwe odo odo puta, Paillet siri ha, “Lekwanu nwoke ahụ!”

⁶ Ngwangwa, ndisi nchujaja na ndi nche huru ya, ha tiri mkpu sị, “Kpogide ya n’obe! Kpogide ya n’obe!”

Paillet siri ha, “Kporonu ya kpogbuo ya n’onwe unu. Achoputaghi m ihe ojoo obula o mere.”

⁷ Ndi Juu zara ya, “Anyi nwere iwu, di ka iwu ahụ siri di, ihe kwesiri ya bu onwu, n’ihi na o kporo onwe ya Okpara Chineke.”

⁸ Mgbe Paillet nuru nke a, oke egwu turu ya karja. ⁹ O laghachiri azu n’ime uloeze ahụ, juo Jisos, “Olee ebe i siri bia?” Ma Jisos azaghi ya ihe obula. ¹⁰ Paillet siri ya, “I na-agba m nkiti? O bu na i maghi na m nwere ike ikpogide gi n’obe, nweekwa ike ihapu gi ka i laa?”

¹¹ Jisos zara ya, “**I garaghi enwe ike obula n’ebe m no, ma o buru na o siteghi n’elu rute gi aka. Nke a mere mmehie onye duru m nye n’aka gi ji karja.**”

¹² Site na mgbe ahụ Paillet chosiri ike ihapu ya. Ma ndi Juu tisiri mkpu ike sị, “I hapu nwoke a ka o laa, i bukwaghi enyi Siza. N’ihi na onye obula na-eme onwe ya eze na-eleli Siza.”

¹³ Mgbe Paillet nuru okwu ndi a, o kpọtara Jisos n’ezi, nodukwa ala n’oche ikpe ya di n’ebe a na-akpo Pevumentị (maobu Gabata n’asusu Hibru). ¹⁴ O bu n’ihe dika n’oge ehie nke ubochi nkwaadebe maka oriri Ngabiga.

O siri ndi Juu, “Leenu eze unu!”

¹⁵ Ma ha tiri mkpu, “Kporu ya, Kporu ya! Kpogide ya n’obe.”

Paillet juru ha, “Unu chorokwa m kpogide eze unu n’obe?”

Ma ndisi nchujaja zara, “Anyi enweghi eze ọzọ karja Siza.”

¹⁶ Mgbe ahụ, o nyefere ya n’aka ha, ka ha kpogide ya n’obe.

Mkpogbu Jisos

Ha kpoo Jisos puo. ¹⁷ O buuru obe ya gaa n’ebe a na-akpo Okpokoro Isi (nke putara Gologota n’asusu Hibru). ¹⁸ N’ebe ahụ ka ha kpogidere ya n’obe, ya na mmadu abuo ndi ọzọ. Otu onye n’aka nri ya, onye nke ọzọ n’aka ekpe ya.

¹⁹ O nwere ihe Paillet dere kupanye n’elu obe ahụ. Ihe o dere bu nke a:

Jisos onye Nazaret, Eze ndi Juu.

²⁰ Otutu ndi Juu guru ihe a o dere, n’ihi na ebe a kpogburu Jisos di nso n’obodo ahụ. E dekwara ya n’asusu Hibru, Griik na Latin. ²¹ Ndisi nchujaja nke ndi Juu gwara Paillet sị, “Edela na o bu Eze ndi Juu, kama dee na nwoke a siri, abu m eze ndi Juu.”

²² Ma Paillet zara, “Ihe m dere, edeela m ya.”

²³ Mgbe ndi agha kpogidechara Jisos n’obe, ha kere uwe ya uzọ anọ. Onye obula n’ime ha nwetara otu uzọ. Ha chiru uwe mwuda ya nke a na-adughị adu, kama a kpara ya akpa site n’elu ya ruo n’ala ya.

²⁴ Ha gwaritara onwe ha, “Ka anyi hapunu idoka ya, kama ka anyi fee nza lee onye o ga-adanyere i were ya.”

Nke a bụ iji mezuo ihe e dere n'akwukwọ nsọ,
 “Ha kere uwe m n'etiti onwe ha,
 feekwa nza banyere uwe mwuda m.”*

Nke a bụ ihe ndị agha ahụ mere.

²⁵ Nne ya, nwanne ya nwanyị, bụ Meri nwunye Klopas, na Meri Magdalin guzo nso n'akukụ obe Jisọs. ²⁶ Mgbe Jisọs huru nne ya na onye na-eso ụzọ ya ọ huru n'anya ka o guzo n'akukụ ya, ọ siri nne ya, “**Nwanyị lee nwa gị nwoke.**” ²⁷ Ọ siri onye ahụ nke na-eso ụzọ ya, “**Lee nne gị.**” Site n'oge ahụ, onye ahụ na-eso ụzọ ya kpọrọ ya laa n'ulọ nke ya.

Onwụ Jisọs

²⁸ N'ikpeazu, mgbe Jisọs matara na ihe niile emezuola. Ma iji mezuo ihe e dere n'akwukwọ nsọ, ọ siri, “**Akpịrị na-akpọ m nku.**” ²⁹ Otu ite mmanya ọra doro nso n'ebe ahụ. Ha were ogbo denye n'ime mmanya ahụ, kenye ogbo ahụ n'osisi hisop welie ya elu chee ya n'onu. ³⁰ Mgbe Jisọs deturu mmanya ahụ onu, ọ siri, “**Ọ gwuchaala.**” O hulatarala isi ya, kubie ume.

³¹ Ma ndi Juu achoghi ka ahụ ndi ahụ a kpogidere n'obe nogide n'ebe ahụ ka chi boọ, n'ihina ọ bụ Ụbọchị Nkwadebe. Echi ya bụ ga-abụ ụbọchị izuike puru iche. Ha rioro Paillet ka a gbajisie ha ukwu ma bupukwa ahụ ha. ³² Ndi agha ahụ biara gbajie ukwu onye nke mbu na onye nke ozo a kpogburu ha na ya. ³³ Ma mgbe ha biaruru n'ebe Jisọs no, ha huru na ọ nwuolari. N'ihina nke a, ha agbajighi ukwu ya. ³⁴ Kama otu onye n'ime ndi agha ahụ weere ube mapuo ya akukụ ya. Ngwangwa obara na mmiri gbaputara. ³⁵ Onye huru ihe ndi a gbara ama ka unu kwere, ama ya bụ eziokwu, ọ matakwarala na ihe ọ na-ekwu bụ eziokwu. ³⁶ Ihe ndi a niile mere ka e mezuo ihe e dere n'akwukwọ nsọ, “**Ọ dighi okpukpu ya obula nke a ga-agbaji.**”† ³⁷ E dekwara n'ebe ozo n'akwukwọ si, “**Ha ga-elegide onye ahụ ha mapuru ahụ anya.**”‡

Olili Jisọs

³⁸ Mgbe ihe ndi a gasiri, otu nwoke aha ya bụ Josef, onye sitere Arimatia, onye na-eso ụzọ Jisọs na nzuzo, n'ihina egwu ndi Juu, jekwuuru Paillet rioro ka o nye ya ikike iburu ahụ Jisọs, Paillet kwere, ya mere ọ biara buru ahụ ya. ³⁹ Nikodimos, onye ahụ biakwutere Jisọs n'abalị na mbu, biakwara. O wetara maá na aloos a gwakotara agwakota, nke otutu ya ruru ihe dika kilogram iri ato na ano. ⁴⁰ Ha buuru ahụ Jisọs, tee ya uda ndi ahụ, fuchikwaa ya n'akwa ocha linin dika omenaala olili ozu nke ndi Juu si di. ⁴¹ Ebe ahụ a kpogidere ya n'obe di n'otu ubi a gbara ogige. N'ime ogige a, otu ili oheru di na ya nke e jibeghi lie onye obula. ⁴² N'ihina ọ bụ ụbọchị Nkwadebe nke ndi Juu, § nakwa n'ihina ili ahụ di nso, ha donyere ahụ Jisọs n'ime ya.

20

Mbilite n'onwụ nke Jisọs

¹ N'isi ututu ụbọchị mbu nke izu uka, mgbe chi na-abozibeghi nke oma, Meri Magdalin biara n'ili ahụ, ma hu na e wepula nkume ahụ e jiri mechie onu ili ahụ. ² O ji oso biakwute Saimon Pita na onye ozo ahụ nke na-eso ụzọ ya, bụ onye Jisọs huru n'anya si, “**Ha esitela n'ili ahụ bupu Onyenwe anyi. Anyi amaghi ebe ha dobere ya!**”

³ Ya mere Pita na onye nke ozo ahụ na-eso ụzọ ya puru gawa n'ili ahụ. ⁴ Ha abuo jiri oso na-aga, ma onye ozo ahụ na-eso ụzọ ya gbakariri Pita n'oso buru ya ụzọ ruo n'ili ahụ. ⁵ O hulatarala ala, nyoo anya n'ime ili, hu akwa ocha ahụ ebe ha wusara

* 19:24 19:24 Abụ 22:18 † 19:36 19:36 Opu 12:46; Onu 9:12; Abụ 34:20 ‡ 19:37 19:37 Zek 12:10 § 19:42 19:42 maka ụbọchị izuike ndi Juu

n'ala, ma ọ baghi n'ime. ⁶ Ya mere Saimon Pita, onye na-eso ya n'azu biarutere banye n'ime ili ahụ. Ọ hụrụ akwa ozu ahụ ka ọ wusara n'ala, ⁷ ya na akwa nke e ji kechie ya isi. Ichafo a na akwa ocha ahụ adikotaghi n'otu ebe, kama a piara ya apia dobe ya iche n'ebe ozo. ⁸ Onye ozo ahụ nke na-eso uzo ya, onye nke buru uzo biaruo n'ili banyekwara n'ime ili ahụ. Ọ hụrụ ma kwerekwa. ⁹ (Ruo n'oge a, ha aghotabeghi site n'akwukwo nsọ na ọ ghaghi i si n'onwu bilie.) ¹⁰ Emesia ndi na-eso uzo ya laghachiri n'ulo ha.

Jisos egosi Meri Magdalin onwe ya

¹¹ Ma Meri guzo n'akuku ili ahụ na-ebe akwa. Mgbe ọ nọ na-ebe akwa, o hulatarala ala nyoo anya n'ime ili ahụ ¹² hụ ndi mmuo ozi abuo yi uwe ocha, ka ha noduru ala otu n'isi, nke ozo n'ukwu, n'ebe ahụ atogboro ahụ Jisos.

¹³ Ha siri ya, "Nwanyi, gini mere i ji ebe akwa?"

Ọ siri ha, "Ha ebupula Onyenwe m, amaghi m ebe ha bujere ya." ¹⁴ N'oge a, ọ tughariri hụ ka Jisos guzo n'ebe ahụ. Ma ọ mataghi na ọ bu Jisos.

¹⁵ Jisos siri ya, "Nwanyi, gini mere iji ebe akwa? Onye ka i na-achọ?"

Ebe o chere na ọ bu onye na-elekota ogige ahụ, ọ siri ya, "Nna anyi ukwu, ọ buru na ọ bu gi bupuru ya, gwa m ebe i debere ya ka m gaa buru ya."

¹⁶ Jisos siri ya, "Meri."

Ọ tughariri tie mkpu n'olu Hibru si ya, "Raboni!" (nke putara "Onye nkuzi.")

¹⁷ Jisos siri ya, "Emetukwala m aka n'ihi na alakwurubeghi m Nna m. Kama gakwuru umunna m gwa ha, 'Ana m alakwuru Nna m na Nna unu. Chineke m na Chineke unu.'"

¹⁸ Meri Magdalin gara gwa ndi na-eso uzo ya, "Ahula m Onyenwe anyi." Ọ koro ha na ọ bu ya gwara ya ihe ndi a niile.

Jisos egosi ndi na-eso uzo ya onwe ya

¹⁹ N'uhuruchi nke ubochi ahụ, bu ubochi mbu nke izu uka, mgbe ndi na-eso uzo ya zukotara n'ime otu ulo. Ha mechiri uzo niile n'ihi egwu ndi Juu. Jisos batara guzo n'etiti ha si ha, "Udo diri unu!" ²⁰ Mgbe o kwusiri nke a, o gosiri ha aka ya na akuku ya. Onu juru ndi na-eso uzo ya obi n'ihi na ha ahula Onyenwe anyi.

²¹ Ozokwa, Jisos siri ha, "Udo diri unu! Di ka Nna m si zite m, otu a ka m na-eziga unu." ²² Mgbe o kwuchara nke a, o kusara ha ume si ha, "Naranu Mmuo Nso. ²³ Ọ buru na unu agbaghara onye obula mmehie ya, a ga-agbaghara ya, ọ burukwa na unu aju igbaghara ha, agaghi agbaghara ha."

Jisos egosi Tomos onwe ya

²⁴ Ma Tomos (onye a na-akpo Didimos), otu n'ime ndi ozi iri na abuo ahụ, anoghi ya mgbe Jisos biara. ²⁵ Ya mere, ndi ozo na-eso uzo ya gwara ya, "Anyi ahula Onyenwe anyi!"

Ma ọ siri ha, "Ọ bu naani mgbe m jiri anya m hụ ebe ahụ ntu kpopuru ya aka, tinye mkpisiaka m n'apa ntu ndi ahụ, ma tinyekwa aka m n'akuku ya ebe ahụ a mara ya ube, ka m ga-ekwere."

²⁶ Mgbe abali asato gasiri, ndi na-eso uzo ya zukotara ozo. Ugbu a Tomos nokwa n'etiti ha. N'agbanyeghi na e mechisiri uzo niile, Jisos batara guzo n'etiti ha si ha, "Udo diri unu." ²⁷ Mgbe ahụ ọ siri Tomos, "Runye mkpisiaka gi n'ebe a, leekwa aka m abuo. Weputa aka gi tinyekwa n'akuku m. Abula onye na-enweghi okwukwe, kama kwere."

²⁸ Tomos zara si ya, "Onyenwe m na Chineke m!"

²⁹ Ma Jisos siri ya, "I kweere n'ihi na i hula m? Ma ngozi diri ndi na-ahughi ma kwere."

The mere e ji dee akwukwo ozioma Jon

³⁰ O di otutu ihe iribama ndi ozo Jisos ruru n'ihu ndi na-eso uzo ya. Ma edeghi ha n'ime akwukwo a. ³¹ Ma e dere ihe ndi a niile ka unu kwere na Jisos bu Kraist, Okpara Chineke. N'ihu na o bu site n'ikwere ka unu ga-eji nweta ndu ohuru site n'aha ya.

21

Jisos na oru ebube nke igbute azu

¹ Mgbe ihe ndi a gasiri, Jisos gosiri ndi na-eso uzo ya onwe ya ozo. O mere nke a n'akuku osimiri nke Tiberias,* lee otu o si mee. ² Ufodu n'ime ndi na-eso uzo ya nokoro otu ebe. Ndi a bu Saimon Pita na Tomos (onye a na-akpo Didimos), na Nataniel, onye Kena nke Galili na umu Zebedi, na mmadu abuo ndi ozo bukwa ndi ozi ya. ³ Saimon Pita siri ha, "Ana m aga igbu azu." Ha siri, "Anyi ga-eso gi." Ha biliri gaa, banye n'ime ugbo mmiri. Ma n'abali ahụ niile ha egbuteghi ihe obula.

⁴ Mgbe chi na-abo Jisos guzoro n'akuku mmiri. Ma ndi na-eso uzo ya amataghi na o bu Jisos.

⁵ Jisos siri ha, "Umuntakiri, unu gbute azu obula?"

Ha zara ya, "Mba."

⁶ O gwara ha, "Wunyenu ugbu unu n'akuku aka nri nke ugbo. Unu ga-egbutekwa azu." Mgbe ha mere nke a, ha enwekwaghi ike idoputa ugbu ha, n'ihu otutu azu nke di n'ime ya.

⁷ Mgbe ahụ onye ahụ na-eso uzo ya Jisos huru n'anya gwara Pita, "O bu Onyenwe anyi!" Ngwangwa Saimon Pita nuru na "o bu Onyenwe anyi," o yiiri uwe ya (n'ihu na o gba oto), wuba n'ime mmiri ahụ. ⁸ Ndi ozo ndi na-eso uzo ya biara n'ugbo mmiri nta ahụ, na-adoputa ugbu ha nke azu juru n'ime ya, n'ihu na ha no nso n'ala ihe di ka nari nzo ukwu na ise.† ⁹ Mgbe ha putara n'elu ala, ha huru oku a kwanyere, nke a hukwasiri azu n'elu ya na ogbe achicha.

¹⁰ Jisos gwara ha, "Wetanu ufodu n'ime azu ndi ahụ unu gbute ugbo a." ¹¹ Saimon Pita puru gaa dogota ugbu azu ahụ n'elu ala. Ihe juru ya bu azu ndi ukwu nke onuogugu ya di nari na iri ise na ato. Ma ugbu ahụ adowaghi n'agbanyeghi na azu juru n'ime ya. ¹² Jisos siri ha, "Bianu rie nri ututu." O dighi onye obula n'ime ndi ahụ na-eso uzo ya juru ya, "I bu onye?" N'ihu na ha maara na o bu Onyenwe anyi. ¹³ Jisos biara were achicha ahụ nye ha. Otu ahụ ka o mekwara azu ahụ. ¹⁴ Nke a bu ugboro ato Jisos gosiri ndi na-eso uzo ya onwe ya mgbe e mere ka o si n'onwu bilie.

Jisos akpoghachite Pita

¹⁵ Mgbe ha risiri nri ututu, Jisos siri Saimon Pita, "Saimon nwa Jon, i huru m n'anya karia ndi a niile?"

O siri ya, "E, Onyenwe anyi, i maara na m huru gi n'anya."

Jisos siri ya, "Na-azu umu aturu m."

¹⁶ Jisos siri ya nke ugboro abuo, "Saimon nwa Jon, i huru m n'anya?"

O siri, "E, Onyenwe anyi, i maara na m huru gi n'anya."

O siri ya, "Na-elekota aturu m."

¹⁷ O siri ya nke ugboro ato, "Saimon nwa Jon, i huru m n'anya?"

O wutere Pita na o siri ya nke ugboro ato, "i huru m n'anya?" O siri ya, "Onyenwe anyi, i mazuru ihe niile, i makwara na m huru gi n'anya."

Jisos siri ya, "Na-azu aturu m. ¹⁸ N'ezie, n'ezie asi m gi, mgbe i bu okorobia i na-eke aji n'ukwu, gaa ebe i choro iga. Ma mgbe i ghoro agadi, i ga-esetipu aka gi, onye ozo ga-ekere gi ihe okike n'ukwu ma duru gi gaa ebe i na-achoghi iga." ¹⁹ O kwuru nke a

* 21:1 21:1 Maobu, Galili † 21:8 21:8 Maobu, nari kubit abuo

iji gosi ụdị ọnwụ ọ ga-anwụ iji nye Chineke otuto. Mgbe nke a mesiri, ọ siri ya, “**Soro m.**”

²⁰ Pita chighariri hu onye ahụ na-eso ụzọ ya nke Jisọs hụrụ n’anya ka ọ na-esokwa ha n’azụ. (Ọ bụ onyeoziri ahụ dabeere ya n’obi na nri anyasi, nke siri, “Onyenwe anyi, onye ga-arara gi nye?”) ²¹ Mgbe Pita hụrụ ya, ọ siri Jisọs, “Onyenwe anyi kedụ maka onye a?”

²² Jisọs siri ya, “**Ọ buru na m achoọ ka ọ nọgide ruo mgbe m ga-aloghachi gini ka nke a bu nye gi? Soro m.**” ²³ Ya mere, akuko a gbasara n’etiti umunna na onye a na-eso ụzọ ya agaghi anwu. Ma Jisọs asighi ya na ọ gaghi anwu anwu, kama, “**Ọ buru na m chooro ka ọ nọgide ruo mgbe m ga-abia, ọ gbasara gi?**”

²⁴ Nke a bu onye ahụ na-eso ụzọ ya onye na-agba ama ihe ndi a niile, ma deekwa ha n’akwukwo. Anyi makwaara na ama ya bu eziokwu.

²⁵ Ma ọ di otutu ihe ndi ozo Jisọs mere. Ọ buru na e dee ha niile n’akwukwo, ọ dighi m ka uwa niile ọ ga-aba akwukwo a ga-edede banyere ha.

Orụ Ndị Ozi

Jisọs alaa n'eluigwe

¹ Ezigbo enyi m Tiofilos, n'akwukwo m nke mbu m dere gi banyere ihe niile Jisos malitere ime nakwa ikuzi, ² ruo n'ubochi e mere ka o laghachi n'eluigwe mgbe o sitere n'ike Mmuo nsọ nyesia ndi na-eso uzọ ya iwu, bu ndi o hoputara. ³ Mgbe o husiri ahuhu nke onwu, o gosiri ha onwe ya n'uzo di iche iche n'ebe o doro anya na ya di ndu. O mere ka ha hu ya anya n'ime iri ubochi anọ, na-akuziri ha banyere alaeze Chineke. ⁴ N'otu oge, o nonyeere ha na nri, o nyere ha iwu a, **“Unu esila na Jerusalem puo, kama cherehu nkwa nke Nna m, nke unu nuru site n'onu m. ⁵ N'ihu na Jon jiri mmiri mee unu baptizim, ma n'oge na-adighi anya, a ga-eji Mmuo Nso mee unu baptizim.”**

⁶ Mgbe ha gbakoro, ha juru ya, “Onyenwe anyi, o bu ugbo a ka i ga-enyeghachi Izrel alaeze ahụ?”

⁷ Ma o siri ha, **“O bughị oru unu imata oge na mgbe Nna m na-akwado ihe o zubere ime n'ikike nke onwe ya. ⁸ Ma mgbe Mmuo Nso biakwasiri unu, unu ga-anata ike. Mgbe ahụ, unu ga-agbara m ama na Jerusalem, na Judia niile ya na Sameria ruokwa ebe niile uwa soturu.”**

⁹ Mgbe o kwusiri nke a, e weliri ya elu mgbe ha na-ele anya, igwe ojii kpuchikwara ya, zopu ya n'anya ha.

¹⁰ Mgbe ha na-elegidesi anya ike n'eluigwe dika o na-ala, na mberede, umu nwoke abuo yi uwe ocha guzoro ha nso. ¹¹ Ha siri, “Ndi ikom Galili, ginị mere unu jiri guzoro ebe a na-ele anya n'eluigwe? Jisos a onye e sitere n'etiti unu kporo laa n'eluigwe ga-aloghachikwa otu ahụ unu si hu ya o siri laa n'eluigwe.”

Mataias, onye nochiri anya Judas

¹² Ha sitere n'Ugwu a na-akpo Oliv nke di Jerusalem nso, njem nke otu ubochi izuika, laghachi na Jerusalem. ¹³ Mgbe ha batara n'obodo, ha rigoro n'ime ulo ahụ di n'ulo elu, ebe ha na-anọ. Ndi a bu ndi no n'ulo ahụ:

Pita, Jon, Jemis na Andru,
 Filip na Tomos,
 Batalomi na Matiu,
 Jemis nwa Alfios, Saimon onye a na-akpo Zilot na Judas nwa Jemis.

¹⁴ Ndi a niile ji otu obi nogidesie ike n'ekpere. Ndi sonyere ha bu ufodu ndi inyom na Meri nne Jisos, na umunna ya.

¹⁵ N'oge ahụ, Pita bilitere n'etiti ndi kwere ekwe onuogugu ha di ihe di ka nari na iri abuo, si, ¹⁶ “Umunna m, o di mkpa ka ihe e dere n'akwukwo nsọ mezu banyere Judas onye duuru ndi jidere Jisos bia. Mmuo Nso kwuru na nke a ga-eme mgbe o sitere n'onu Devid kwuo okwu n'oge gara aga. ¹⁷ O bu otu n'ime anyi. O nwere oke n'ime oru a.”

¹⁸ Ego o natara n'ihu oru ojoo ya ka o jiri zuo ala. N'ala ahụ ka o dara suo isi n'ala, afo ya etipuo, eriri afo ya awusiakwa. ¹⁹ Ndi niile bi na Jerusalem nuru akuko banyere ya. N'ihu ya, ha kporo ala ahụ n'asusu ha Akeldama, nke putara Ala Obara.

²⁰ Pita siri, “N'ihu na e dere ya n'akwukwo Abu Oma:
 “Ka ebe obibi ya togboro n'efu,

ka mmadụ ọbụla gharakwa ibi n'ime ya,*
na,

“Ka onye ọzọ nọchiekwa ọnọdu ya ka onyeisi.†

²¹ Ya mere, otu onye n'ime ndị anyị na ha nọ n'oge niile Onyenwe anyị Jisọs nọ n'etiti anyị, ²² bido n'oge Jọn na-eme baptizim ruo n'ụbọchị Jisọs si n'etiti anyị rigoro n'eluigwe. Otu onye n'ime ndị a ga-eso anyị buru onye akaebe nke mbilite n'ọnwụ ya.”

²³ Ya mere, ha họtara mmadụ abuo, Josef onye a na-akpọ Basabas (aha ya ọzọ bukwa Jostus) na Mataias.‡ ²⁴ Ha kpere ekpere si, “Onyenwe anyị, i maara obi mmadụ niile. Gosi anyị onye i họtara n'ime mmadụ abuo ndị a. ²⁵ Ka ọ buru onyeozu na onyendu nke ga-anọchi anya Judas onye nke hapuru ma gawa ebe o kwesiri ka ọ gaa.” ²⁶ Ha fere ha nza. Nza ahụ makwara Mataias, ha gunyere ya di ka otu n'ime ndị ozi iri na otu ahụ.

2

Ọbibia nke Mmụọ Nso

¹ Mgbe ụbọchị Pentikọosu ruru, ha niile zuktara n'otu ebe. ² Na mberede, uzu yiri nke oke ifufe di ike sitere n'eluigwe bia juputa n'ulo ahụ ha nọ. ³ Ha huru ihe di ka ire oku ka o kewara nokwasị n'isi ha n'otu n'otu. ⁴ Ha niile juputara na Mmụọ Nso, malite isu asusu di iche iche di ka Mmụọ Nso nyere ha ike.

⁵ N'oge ahụ, otutu ndi Juu ji obi ocha na-efe Chineke nọ na Jerusalem. Ndi si na mba di iche iche n'okpuru eluigwe. ⁶ Igwe mmadụ gbakotara n'onodu mgbagwoju anya mgbe ha nuru uzu ahụ, n'ihi na ha nuru ka ha na-asu asusu nke onye obula n'ime ha na-aghota, n'asusu obodo ha di iche iche. ⁷ N'oke iju anya, ha kwurita n'onwe ha, “Ndi a niile na-ekwu okwu ha abughi ndi Galili? ⁸ Gini mere onye obula n'ime anyi ji na-anu okwu ha na-ekwu n'asusu ala anyi di iche iche? ⁹ Ndi Patia, na ndi Midia, na ndi Elam, ndi bikwa n'ime Mesopotamia, ndi Judia, na ndi Kapadosia, ndi Pontos, na ndi Eshia, ¹⁰ ndi Frigia, na ndi Pamfilia, na ndi Ijipt, na ndi akuku Libiya nke di Sirini nso, na ndi obia si na Rom bia ¹¹ (ndi Juu na ndi kwere n'okpukpe ndi Juu). Ndi Kriit na ndi Arab; anyi na-anu okwu ha na-ekwu n'asusu anyi di iche iche banyere oru ebube Chineke.” ¹² O juru ha anya, gbaakwa ha ghari. Ha siritara onwe ha, “Gini ka nke a bu?”

¹³ Ma ufodu ndi ozu na-akwa ha emo na-asị, “Ndi a bu ndi mmanya na-egbu.”

Okwu Pita banyere Kraist

¹⁴ Pita guzoro, ya na ndi ozi iri na otu ahụ welie olu gwa ogbako ahụ okwu, “Ndi Juu na unu ndi bi na Jerusalem, matanu nke a, geekwanu nti na ihe m na-ekwu. ¹⁵ O bughi mmanya na-egbu ndi a di ka unu chere. Lee, o bu naani elekere itoolu nke ututu na-aku. ¹⁶ Mba, nke a bu mmezu ihe Juel onye amuma kwuru,

¹⁷ “Chineke siri, n'oge ikpezu,

aga m awukwasị mmadụ niile Mmụọ m.

Umụ unu ndi ikom na umụ unu ndi inyom ga-ebu amuma,

umụ okorobia unu ga-ahukwa ohu,

ndi okenye nwoke unu ga-arọ nro.

¹⁸ O buladi ndi ohu m, nwoke ha na nwanyi n'ime ha,

ka m ga-awukwasị Mmụọ m.

Ha ga-ebukwa amuma.

¹⁹ Aga m egosi ihe itunanya na mbara eluigwe,

* **1:20** 1:20 Abụ 69:25 † **1:20** 1:20 Abụ 109:8 ‡ **1:23** 1:23 Mataias bu onye ahọtara ka ọ nọchie anya Judas Iskariot n'ije ozi. Orụ ndi ozi bu igba ama na ikwuputa mbilite n'ọnwụ Jisọs di ka Kraist ahụ.

gosikwa ihe iribama n'ụwa na n'okpuru ụwa,
 ọbara na oku na alulu anwuru oku.

20 Anyanwu ga-agbanwe ghoọ ochichiri,
 onwa ga-aghokwa ọbara,

tupu ubochi Onyenwe anyi abia, bu ubochi ahụ di ukwu dikwa ebube.

21 O ga-erukwa, na onye obula nke na-akpoku
 aha Onyenwe anyi, ka a ga-azoputa.*

22 “Ndi Izrel, geenu nti n'okwu a, Jisos onye Nazaret bu nwoke Chineke gosiri unu, site n'oru di ike, n'oru ebube nakwa ihe iribama niile nke Chineke ruru n'etiti unu site n'aka ya, dika unu ji anya unu hu. 23 Onye a ka e weere nyefee unu n'aka site na nzube nke Chineke buru uzọ tuọ atumatu ya, na dika o siri mara na mbu, o bu ya ka unu gburu ma kpogidekwa n'obe site n'aka ndi na-amaghi iwu. 24 Ma Chineke emela ka o site n'onwu bilie mgbe o topuchara ihe mgbu nke onwu, n'ihu na onwu enweghi ike ijide ya. 25 Devid kwuru banyere ya,

“ ‘Ana m ahụ Onyenwe anyi ka o na-anogide n'ihu m mgbe niile.

N'ihu na o no n'aka nri m.

Agaghi m ama jijiji.

26 Ya mere, onu juputara m obi, ire m na-anurikwa onu;
 anu ahụ m ga-ezukwa ike n'olileanya,

27 n'ihu na i gaghi ahapu mkpuruobi m n'ala mmuo,

i gawkaghi ahapu anu ahụ nke Onye gi di nsọ ka o hu ire ure.

28 I mere ka m mara uzọ nke ndu;

i ga-emekwa ka m juputa n'onu n'ihu gi.†

29 “Umunna m, eji m nkwwa okwu na-agwa unu banyere nna nna anyi Devid, bu onye nwuru anwu e lie ya. Ili ya dikwa n'etiti anyi taa. 30 Ma o bu onye amuma marakwa na Chineke jiri inu iyi kwee ya nkwa na otu n'ime umu ya ga-anokwasị n'ocheeze ya. 31 Ebe o buuru uzọ hu ihe ga-eme n'oge di n'ihu, o kwuru banyere mbilite n'onwu nke Kraist, mgbe o sirị, a hapughi ya n'ala mmuo; anu ahụ ya ahughikwa ire ure. 32 O bu Jisos a ka Chineke mere ka o di ndu ozọ. Anyi niile bukwa ndi akaebe banyere ya. 33 Ebe o bu na e buliela ya elu n'aka nri Chineke. O natala Mmuo Nso dika Nna ya kwere na nkwa. Ihe a unu na-ahu na nke unu na-anu bu onyinye ya o wukwasiri anyi. 34 O dighi oge Devid jiri rigoro n'eluigwe, ma ya onwe ya sirị,

“ ‘Onyenwe anyi gwara Onyenwe m si,

“Nodu ala n'aka nri m,

35 ruo mgbe m ga-eme ndi iro gi

ihe mgbakwasị ukwu nye ukwu gi.” ‡

36 “Ya mere, ana m eme ka ezinaulo Izrel niile mara nke oma, na Chineke emeela Jisos a onye unu kpogidere n'obe ka o buru Onyenwe anyi na Kraist.”

37 Mgbe ha nuru ihe ndi a, akonuche ha mara ha ikpe. Ha sirị Pita na ndi ozi ndi ozọ, “Umunna, gini ka anyi ga-eme?”

38 Ma Pita sirị ha, “Chegharianu unu niile. Ka e mekwa unu baptizim n'aha Jisos Kraist, maka mgbaghara mmehie unu. Unu ga-anatakwa onyinye nke Mmuo Nso.

39 Nkwa a diri unu na umu umu unu na mmadu niile no n'ebe di anya, dikwara ndi niile Onyenwe anyi Chineke ga-akpo ka ha biakwute ya.”

40 O jiri otutu okwu ndi ozọ gbaa ama, ma duokwa ha odu si, “Sitenu n'etiti ogbo a joro njo zoputa onwe unu.” 41 E mere ndi nabatara okwu ya baptizim, ha di ihe ruru puku mmadu ato, a gunyere n'onuogugu ha.

* 2:21 2:21 Jul 2:28-32 † 2:28 2:28 Abu 16:8-11 ‡ 2:35 2:35 Abu 110:1

Nnọkọ nke ndị kwere ekwe

⁴² Ha nyefere onwe ha n'ozizi nke ndị ozi, ya na ife ofufe na ịnyawa achicha nakwa ikpe ekpere. ⁴³ Onye ọbụla n'ime ha juputara na egwu, n'ihhi na ndị ozi na-arụ ọtutu ọrụ ebube, na ihe ịribama dị iche iche. ⁴⁴ Ndị niile kwere ekwe nọkọtara ọrụ, nwekwakwaa ihe niile ọrụ. ⁴⁵ Ha rere ihe ha nwere na nke ha kpatara, kenye onye ọbụla dika mkpa ya siri di. ⁴⁶ Ha gara n'ihu na-ezukota n'ụlonsọ ukwu ikpe ekpere kwa ụbọchị. Ha na-erikokwa nri n'ụlọ ha, n'obi ọrụ na ekele. ⁴⁷ Dika ha gara n'ihu na-eto Chineke, ha nwetara ihuoma n'aka ndị mmadu. Onyenwe anyi na-atukwasikwara ha ndi a na-azoputa kwa ụbọchị.

3*Ọgwugwo onye ngwuro*

¹ Otu ụbọchị Pita na Jọn na-aga n'ụlonsọ ukwu ikpe ekpere n'oge ekpere n'elekere atọ nke ehie. ² Ma otu nwoke dara ngwuro site n'afọ nne ya ka a na-ebute n'ọrụ ụzọ ama nke ụlonsọ ukwu ahụ ụbọchị niile ka ọ na-ariọ ndi na-aba n'ime ụlonsọ ukwu ahụ aririọ. Aha ọrụ ụzọ ama ahụ bu ọrụ ụzọ ama oma. ³ Mgbe ọ huru Pita na Jọn ka ha na-achọ ịba n'ụlonsọ ukwu ahụ, o bidoro iriọ ha aririọ. ⁴ Ma Pita na Jọn legidere ya anya, Pita siri, "Lee anyi anya." ⁵ O legidere ha anya chee na ha ga-enye ya onyine.

⁶ Ma Pita siri, "Enweghi m ọlaocha maobu ọlaedo ma ihe m nwere ka m na-enye gi. N'aha Jisọs Kraist onye Nazaret bilie ọtọ gawa ije." ⁷ O jidere ya aka n'aka nri ya, nyere ya aka selite ya elu, ngwangwa, ukwu ya na nkwonkwo nke akwara ukwu ya nwetara ike. ⁸ O wuliri elu n'ukwu ya, bido iga ije. O soro ha baa n'ụlonsọ ukwu ahụ, ya na-aga, ya ana-awuli elu, na-etokwa Chineke. ⁹ Mmadu niile huru ya ka ọ na-agaghari na-eto Chineke, ¹⁰ ha ghotara na ọ bu ya bu onye ahụ na-anọ n'ọrụ ụzọ ama ụlonsọ ukwu ahụ, nke a na-akpo ọrụ ụzọ ama oma na-ariọ aririọ. O gbagwojuru ha anya nke ukwu, gbakwa ha ghari ihe mere ya.

Okwu Pita n'ụlonsọ ukwu

¹¹ Ma di ka o jidere Pita na Jọn aka, ndi mmadu niile jiri mgbagwoju anya gbara ọsọ biakwute ha n'akuku ụlonsọ ahụ ebe a na-akpo mgbe ulo Solomon. ¹² Mgbe Pita huru nke a, ọ gwara igwe mmadu ahụ, "Ndi Izrel, gini mere ihe a ji eju unu anya? Gini mere unu ji ele anyi anya dika a ga-asị na ọ bu site n'ike nke anyi maobu n'idi nsọ anyi ka anyi jiri mee ka nwoke a gawa ije?" ¹³ Chineke nke Ebrahim, nke Aizik na nke Jekob, Chineke nke nna anyi ha, ebuliela onye na-ejere ya ozi, bu Jisọs elu, onye unu nyefere ka e gbuo, ma gonarikwa ya n'ihu Paillet, n'agbanyeghi na o kpebiri ihapu ya ka ọ laa. ¹⁴ Unu gonariri onye ahụ di nsọ burukwa onye ezi omume, ma riọ ka a hapuru unu ogbu mmadu. ¹⁵ Unu gburu onye ahụ na-enye ndu, ma Chineke akpolitela ya site n'onwu. Anyi bu ndi akaebe ihe ndi a. ¹⁶ O bu site n'okwukwe n'aha ya, ọ bu aha ya naani mere nwoke a ka ọ di ike onye nke unu na-ahụ ma marakwa. Okwukwe n'ime Jisọs mere ka ahụ ya zuo oke n'ihu unu niile.

¹⁷ "Ugbu a umunna m, amaara m na unu kpara agwa na-amaghi ama, dika ndi ndu unu sikwara kpaa. ¹⁸ Ma Chineke siri otu a mezuo ihe o kwuru site n'onu ndi amuma niile na Kraist ya aghaghi ihu ahuhu. ¹⁹ Ya mere, chegharianu ugbo a ma loghachikwutekwanu Chineke, ka e nwee ike ihichapu mmehie unu, ²⁰ ka enyekwa unu ntute nke ime mmuo nke sitere n'ihu Onyenwe anyi, ma zitekwara unu Kraist ahụ, bu onye ahoputara nye unu, nke bu Jisọs. ²¹ Onye eluigwe na-aghaghi inabata tutu ruo oge ahụ Chineke ga-eweghachi ihe niile n'onodu ha, dika o kwere na nkwa n'ogologo oge gara aga site n'onu ndi amuma ya di nsọ. ²² Mosis siri, 'Onyenwe anyi bu Chineke ga-eme ka onye amuma ga-adi ka m biliere unu site n'etiti umu nne unu,

unu aghaghị ige ntị n'ihe niile ọ ga-agwa unu. ²³ Onye ọbụla juru ige onye amuma ahụ ntị, ka a ga-ekewapụ kpamkpam site n'etiti ndị ya ma bibiekwa ya.*

²⁴ "N'ezie ndị amuma niile site na Samuel na ndị ọzọ so ya n'azụ, bukwara amuma banyere ụbọchị ndị a. ²⁵ Ma unu bụ ndị nketa nke ndị amuma, nakwa nke ọgbugba ndụ ahụ Chineke na nna nna unu gbara, mgbe ọ gwara Ebrahim, 'Site na mkpuru gị ka a ga-agozi mba niile nke ụwa.'† ²⁶ Mgbe Chineke kpolitere onyeozị ya, o buuru ụzọ zitere unu ya, ka ọ gozie unu site n'ime ka onye ọbụla n'ime unu chegharịa site n'uzọ ọjọọ ya."

4

Pita na Jọn n'uloikpe

¹ Mgbe ha nọ na-agwa ndị mmadụ ahụ okwu, ndị nchụaja na onyeisi ndị agha na-eche ụlonsọ okwu ahụ na ndị Sadiusi biakwutere ha. ² Ha were oke iwe n'ihhi na ha na-ezi ndị mmadụ ihe, na-ekwusakwa na n'ime Jisọs ka mbilite n'ọnwu nke ndị nwuru anwu dī. ³ Ha jidere ha tinye ha n'ulo mkporo, ruo n'echi ya. N'ihhi na oge e jidere ha bụ n'oge uhuruchi. ⁴ Ma otutu ndị nuru okwu ahụ kwenyere. Onuogugu ha ruru ihe dī ka puku mmadụ ise.

⁵ N'echi ya, ndị na-achị achị, na ndị okenye na ndị ozizi iwu zukoro na Jerusalem. ⁶ Onyeisi nchụaja bụ Anas nọ n'ebe ahụ, na Kaifas na Jọn na Alegzanda, na ndị ọzọ bụ ndị ikwu onyeisi nchụaja. ⁷ Mgbe ha kpọtara ha n'etiti ha, ha juru ha, "Ọ bụ site n'ike onye, na site n'aha onye, ka unu ji mee ihe a?"

⁸ N'oge ahụ, Pita juputara na Mmuo Nso. Ọ gwara ha, "Unu ndị na-achị ala anyị, na ndị okenye. ⁹ Ọ buru na unu kpọtara anyị ichoputa otu nwoke ngwuro a si buru onye ahụ dī mma maobu otu e si gworo ya, ¹⁰ ya mere maranu nke a, unu na ndị Izrel niile, a gworo nwoke a guzo n'etiti unu site n'aha Jisọs Kraist onye Nazaret, onye unu kpogidere n'obe, ma Chineke kpolitere ya site n'ọnwu. ¹¹ Jisọs a bụ "nkume ahụ unu ndị na-ewu ulo juru,

nke ghorọ nkume isi ntoala ulo.*

¹² Nzoputa adighi n'ime onye ọbụla ọzọ, n'ihhi na o nweghi aha ọzọ e nyere n'etiti mmadụ n'okpuru eluigwe nke e nwere ike isite na ya zoputa anyi."

¹³ Mgbe ha huru nkwuwa okwu Pita na Jọn, na-atughị ujo, ma choputakwa na ha bụ ndị mmadụ nkiti, na ndị a na-azughị n'ulo akwukwo, o juru ha anya. Ma ha ghotara na ha bụ ndị ha na Jisọs nokoro. ¹⁴ Ma mgbe ha huru nwoke ahụ a gworo, ka o guzo n'akuku ha, ha enweghi okwu ọbụla ha nwere ikwu megide nke a. ¹⁵ Ha nyere iwu ka ha si n'uloikpe ahụ puo, ma bido igba izu n'etiti onwe ha banyere nke a. ¹⁶ Ha na-asị, "Gini ka anyi ga-eme ndi a? Anyi apughị igọ agọ na ha ruru ọrụ iribama puru iche. Ndi niile bi na Jerusalem maara ihe banyere nke a. ¹⁷ Ma iji mee ka akuko ọrụ ebube a hapu igbasa ruo otutu mmadụ ntị, ka anyi doo ha aka na ntị ka ha ghara igwa onye ọbụla okwu banyere aha nwoke a."

¹⁸ Ha kporo ha nye ha iwu ka ha kwusi ikwu okwu maobu izi ihe n'aha Jisọs. ¹⁹ Ma Pita na Jọn zara si ha, "Kpeenu ikpe a n'onwe unu, maobu ihe ziri ezi n'anya Chineke ige unu ntị kari ige Chineke ntị? ²⁰ N'ihhi na ọ bụ ihe rara ahụ na anyi ga-akwusi ikwu okwu banyere ihe ahụ anyi huru na nke anyi nuru."

²¹ Mgbe ha batuchara ha mba, ha hapuru ha ka ha laa. O nweghi uzo ọbụla ha ga-esi taa ha ahuhu n'ihhi na mmadụ niile nọ na-eto Chineke n'ihhi ihe a mere. ²² N'ihhi na nwoke a gworo n'uzo dī ebube agafeela iri afo anọ.

Ekpere ndi kwere ekwe

* **3:23** 3:23 Dit 18:15,18,19 † **3:25** 3:25 Jen 22:18; 26:4 * **4:11** 4:11 Abu 118:22

²³ Mgbe ha hapuru ha, ha lara koro ndi ibe ha ihe ndisi nchaja na ndi okenye gwara ha. ²⁴ Mgbe ha nuru nke a, ha niile ji otu obi welie olu ha kpokuo Chineke, si, "Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, gi onwe gi kere eluigwe na uwa, na oke osimiri, na ihe niile di n'ime ha. ²⁵ O bu gi sitere n'aka Mmuo Nso site n'onu nna anyi Devid, onye na-ejere gi ozi, si:

"Gini mere mba niile ji eme oke mkpotu?

Gini mere ndi mmadu ji na-apia opipia nke na-abaghi uru?

²⁶ Ndi eze nke uwa na-eguzokwa onwe ha,

ndi na-achi achu na-agbakotakwa,

imegide Onyenwe anyi

na imegide Onye ya e tere mmanu.'†

²⁷ N'ezie n'obodo a, Herod na Pontios Paillet, na ndi mba ozo, nakwa ndi Izrel ezukotala imegide onye nso ahụ na-ejere gi ozi, bu Jisos, onye i tere mmanu, ²⁸ ha mere ihe i jiri ike gi na uche gi kwuo na ha aghaghi imezu. ²⁹ Ugbu a, Onyenwe anyi, lee iba mba ha ma nye ndi ohu gi ike iji gbasaa ozi gi na-atughi egwu obula. ³⁰ Setipu aka gi gwoo ndi oria ma ruo otutu oru ebube na oru iribama site n'aha onye nso ahụ na-ejere gi ozi bu Jisos."

³¹ Mgbe ha kpesiri ekpere, ulo ahụ ha zoro n'ime ya mara jijiji. Ha juputara na Mmuo Nso, ma jiri nkwa okwu kwusaakwa okwu Chineke.

Ndi kwere ekwe na-ekekori ihe

³² Ndi niile kwere ekwe nwere otu obi n'otu mkpuruobi. O nweghi onye obula guru ihe obula o nwere dika nke aka ya, kama ha mere ka onye obula n'ime ha keta oke n'ibe ya nwere. ³³ Ndi ozi sitere n'ike gaa n'ihu na-agba ama banyere mbilite n'onwu Onyenwe anyi Jisos, oke amara bakwara ha niile uba. ³⁴ O nweghi onye mkpa kpara n'ime ha, n'ihu na site n'oge ruo n'oge, ndi nwere ala maobu ulo na-ere ha, ma wetakwa ego ha retara na ha, ³⁵ nye ndi ozi, a na-ekekwa ya nye onye obula di ka mkpa ya si di.

³⁶ Josef onye ikwu Livayi, onye sitere na Saipros, onye ndi ozi na-akpo Banabas (nke putara "nwa nke nkasiobi"). ³⁷ O rere ala o nwere, weta ego ya, ma togbu ya n'ukwu ndi ozi.

5

Ananayas na Safaira

¹ Ma otu nwoke a na-akpo Ananayas na nwunye ya bu Safaira rekwara ala nke ha.

² Na nkekori ya na nwunye ya, o zoro ufodu ego site n'ego ha retara n'ala ha ahụ, weta nke foduru bia togbu n'ukwu ndi ozi.

³ Pita siri, "Ananayas, gini mere ekwensu jiri juputa obi gi mee ka i ghaara mmuo nso ugha mgbe i zopuuru onwe gi ego site n'ime ego i retara n'ala gi? ⁴ O bughu gi nwe ala ahụ tupu e ree ya? Mgbe e rechara ya, ego e retara ya o bughu nke gi, iji mee ka i choro? Gini mere i ji chee echiche ime ihe di otu a? O bughu mmadu ka i ghaara ugha kama o bu Chineke."

⁵ Mgbe Ananayas nuru okwu ndi a, o dara n'ala nwuo, egwu jidekwara ndi niile nuru ihe mere. ⁶ Umụ okorobia ndi no ebe ahụ batara jiri akwa kee ozu ya bupu ya ga lie.

⁷ Mgbe ihe dika awa ato gasiri, nwunye ya batakwara, ma o matabeghi ihe mere di ya. ⁸ Pita juru ya, gwa m, "o bu ego ole a ka gi na di gi retara ala ahụ?"

O siri, "E, o bu ego ole ahụ ka anyi retara ya."

† 4:26 4:26 Abụ 2:1,2

⁹ Pita siri ya, “Gini mere unu jiri kpebie inwa Mmuo nke Onyenwe anyi onwunwa? Gee nti, nzo ukwu ndi buuru di gi gaa lie no nonu zo. Ha ga-ebupukwa gi.”

¹⁰ N’otu oge ahụ o dara n’ala n’ukwu ya, nwuo, umu okorobia ahụ liri di ya batakwara choputa na o nwuola, buru ya puo gaa lie ya n’akuku di ya. ¹¹ Oke egwu turu nzuko ahụ niile, tuokwa ndi niile nuru akuko banyere ihe ndi a.

Oru ebube na oru itunanya

¹² Ndi ozi ahụ rukwara oru ebube na oru iribama di ukwu n’etiti ndi mmadu. Ha niile na-ezuko na mgbe ulo Solomon. ¹³ O nweghi onye obula kwere iso ha ozo, n’agbanyeghi na otutu mmadu na-asopuru ha. ¹⁴ Ma otu o di, otutu ndi nwoke na ndi nwanyi kwere n’Onyenwe anyi sonyere ha. ¹⁵ N’ihi nke a, ndi mmadu buputara ndi oria n’okporozo nibe ha n’ute na ihe ndina, ka o ga-abu mgbe Pita na-agafe onyinyo ya ga-adakwasi ufodu n’ime ha. ¹⁶ Igwe mmadu zokotara site n’obodo ndi di Jerusalem gburugburu. Ha butekwara ndi nri nri, na ndi mmuo na-adighi ocha na-enye nsogbu, a gwokwara ha niile.

Mkpagbu nke ndi ozi

¹⁷ Mgbe ahụ onyeisi nchujaja na ndi otu ya so n’otu ndi Sadiusi ka ekworo juputara obi. ¹⁸ Ha jidere ndi ozi a tuba ha n’ulo mkporo nke oha mmadu. ¹⁹ Ma n’oge abali mmuo ozi Onyenwe anyi meghere onu zo ulo mkporo ahụ kpoputa ha si, ²⁰ “Gaanu, guzoronu n’ulonso ukwu ahụ gwa ndi mmadu ozi niile nke ndu ohuru a.”

²¹ Mgbe ha nuru nke a, n’isi ututu, ha banyere n’ulonso ukwu malite izi ihe.

Ma mgbe onyeisi nchujaja na ndi soo ya biarutere, ha kporo nzuko ndi Sanhedrin nke bu ogbako jikotara ndi okenye Izrel niile. Ha zipuru ozi ka e site n’ulo mkporo kputa ha. ²² Ma mgbe ndi ahụ ha zipuru ruru n’ulo mkporo, ha ahughi ndi ozi ahụ. Ha loghachiri azu kororo ndi ogbako ahụ ihe ha huru, ²³ “Anyi huru ka a kpochiziri ulo mkporo ahụ nke oma, ndi nche guzokwa nonu zo ya. Ma mgbe anyi meghere ulo mkporo ahụ, anyi ahughi onye obula n’ime ya.” ²⁴ Mgbe onyeisi ndi agha na-eche ulonso ukwu na ndiisi nchujaja nuru okwu ndi a, o gbara ha ghari, ha na-eche ihe nke a ga-aputa.

²⁵ N’otu oge ahụ, otu onye gbabatara gwa ha, “Leenu! Ndi ahụ unu tubara n’ulo mkporo guzo ugbu a n’ime ulonso ukwu na-ezi ndi mmadu ihe.” ²⁶ Ngwangwa, onyeisi agha na ndi agha ya gara n’ulonso ahụ jide ndi ozi ahụ ma kputa ha, ma ha ejighi ike mee nke a n’ihi na ha turu egwu na ndi mmadu ga-atu ha nkume.

²⁷ Mgbe a kputara ha, e mere ka ha guzoro n’ihu ogbako ndi Sanhedrin, onyeisi nchujaja juru ha ajuju, ²⁸ si, “O bu anyi adoghi unu aka na nti ka unu kwusi ikuzi ihe n’aha a; ma unu emeela ka ozizi unu juputa Jerusalem niile kpebiekwa ime ka obara nwoke a diri anyi n’isi.”

²⁹ Pita na ndi ozi ndi ozo zara si, “Anyi ga-erubere Chineke isi o bughu mmadu.

³⁰ Chineke nna nna anyi a kpolitela Jisos site n’onwu bu onye ahụ unu gburu site n’ikpogide ya n’elu osisi. ³¹ Chineke ebuliela ya elu n’aka nri nke ya onwe ya di ka Okpara eze na Onye nzoputa, ka o nwee ike inye ndi Izrel niile ncheghari na mgbaghara mmehie. ³² Anyi bu ndi ama nke ihe ndi a, Mmuo Nso onye Chineke nyere ndi na-erubere ya isi bukwa onyeama.”

³³ Mgbe ha nuru nke a, o gbawara ha obi, ha choo igbu ha. ³⁴ Ma otu onye n’ime ha bu onye Farisii, burukwa onye ozizi iwu a na-asopuru, aha ya bu Gamaliel, biliri oto n’etiti ogbako ahụ, nye iwu ka a kpopu ndi ozi ahụ n’ezi nwa oge nta. ³⁵ O siri ha, “Ndi Izrel, leziekwanyu anya nke oma ihe unu na-acho ime ndi a. ³⁶ N’oge gara aga Teodas putara na-egosi na ya bu onye puru iche, ihe dika nari mmadu ano sokwara ya, mgbe e gburu ya, ndi niile sooro ya gbasasiri ihe niile a kwusikwa. ³⁷ Mgbe nke ya gasiri, Judas onye Galili putakwara gosi onwe ya n’oge a na-agu onuogugu mmadu,

o nwetakwara ndi sooro ya. Mgbe e gbukwara ya, ndi niile na-eso ya gbasasiri. ³⁸ Ya mere, agwa m unu, hapunu ndi a ka ha laara onwe ha. N'ih na o buru na oru ha bu oru mmadu, o ga-akwusi mgbe na-adighi anya. ³⁹ Ma o buru na o sitere n'aka Chineke, unu agaghi enwe ike ikwusi ndi ikom ndi a, unu ga-achoputa naani na unu na-aluso Chineke ogo."

⁴⁰ Ogbako ahụ nabatara ndumodu ya. Ha kporo ndi ozi ahụ pia ha ihe, nyekwa ha iwu ka ha kwusi ikwu okwu n'aha Jisos, hapukwa ha ka ha laa.

⁴¹ Mgbe ha hapuru ogbako ahụ, ha na-anuri onu n'ih na-agunyere ha na ndi kwesiri inara mkpari n'ih aha ya. ⁴² Ubochi niile, n'ime ulonso ukwu ma n'ulo ndi mmadu ha na-akuzi ma na-ekwusa ozioma na Jisos bu Kraist ahụ.

6

Nhoputa nke ndi inyeaka asaa

¹ N'oge ahụ mgbe onuogugu ndi na-eso uzọ ya bidoro imuba, ndi Juu na-asu asusu Griik mere mkpesa megide ndi Juu na-asu asusu Hibru n'ih na a na-elefuru ndi inyom ha, ndi di ha nwuru anwu anya na nri a na-eke kwa ubochi. ² N'ih nke a, ndi ozi iri na abuo ahụ kporo ogbako ndi niile na-eso uzọ ya si, "O zighi ezi na anyi ga-ahapu ikwusa ozioma Chineke bido na-eke nri. ³ Umunna anyi, sitenu n'etiti unu hoputa ndi ikom asaa ndi a na-agbara ezi ama na ha juputara na Mmuo Nso na amamihe. Anyi ga-enyefe ha oru a n'aka. ⁴ Ebe anyi onwe anyi, ga-enyefe onwe anyi n'oru ikpe ekpere, na oru niile metutara izisa ozioma."

⁵ Mmadu niile nabatara atumatu a nke oma. Ha hoputara Stivin, nwoke juputara n'okwukwe na Mmuo Nso. Ha hoputakwara Filip, Prokoros, Nikano, Timon, Pamenas na Nikolas, onye Antiok na-eso uzọ ofufe ndi Juu. ⁶ Ha chere mmadu ndi a n'ihu ndi ozi, ndi kpeere ha ekpere, bikwasikwa ha aka n'isi.

⁷ Okwu Chineke gbasara nnoo. Onuogugu ndi na-eso uzọ ya na Jerusalem bakwara uba. N'oge a, otutu ndi nchujaja nabatara na-erubekwa isi n'okwukwe.

Njide e jidere Stivin

⁸ Ugbu a, Stivin, nwoke juputara n'amara na n'ike Chineke ruru otutu oru ebube na oru iribama di ukwuu n'etiti ndi mmadu. ⁹ Mgbe ahụ ufodu ndi Juu si n'ulo nzuko nke ndi nweere onwe ha (di ka e si akpo ya), na nke ndi Sirini na Alegzandria nakwa ndi ozọ sitere na mpaghara Silisia na Eshia. Ha na Stivin malitere irughari uka. ¹⁰ Ma ha enweghi ike iguzogide amamihe na ike nke Mmuo Nso nke o ji ekwu okwu.

¹¹ Mgbe ahụ, ha ji uzọ nzuzo kpalie ufodu ndi ikom ka ha si, "Anyi nuru ka o na-ekwujọ Mosis na Chineke."

¹² Ha kpasuru ndi mmadu, ma ndi okenye ma ndi ozizi iwu. Ha biakwutere ya jide ya, kpuru ya gaa na nnoko ulọ ikpe. ¹³ Ha kpotakwara ndi biara gbaa ama ugha megide ya si, "Oge niile ka nwoke a na-ekwu okwu ojoo banyere ebe a di nsọ na iwu anyi. ¹⁴ Anyi nuru ka o kwuru, na Jisos onye Nazaret a ga-akwatu ulọ a, gbanwekwa omenaala Mosis nyere anyi."

¹⁵ Ndi niile no n'ulokpe ahụ legidere ya anya. Ha huru ihu ya ka o na-enwu di ka ihu mmuọ ozi.

7

Stivin agoro onwe ya

¹ Onyeisi nchujaja siri ya, "I nuru ihe ndi a, o bu eziokwu?"

² O siri, “Umunna m na ndi nna, geenu m nti. Chineke onye di ebube gosiri nna nna anyi Ebrahim onwe ya mgbe o no na Mesopotamia, tupu o gaa biri na Haran.

³ O gwara ya, ‘Site n’obodo gi na n’etiti ndi ikwu gi puo, gaa n’ala m ga-egosi gi.’*

⁴ “Ya mere, o sitere n’obodo ndi Kaldia puo, gaa biri na Haran. Mgbe nna ya nwuru, Chineke zitere ya n’ala a ebe unu bi ugbo a. ⁵ O nyeghi ya ihe nketa n’ebe a, o buladi ihe ruru otu nzo ukwu. Ma o kwere ya nkwa na o ga-enye ya na umu umu ya ala ahụ ka o buru nke ha, n’agbanyeghi na o mutaghi nwa. ⁶ Ma Chineke gwara ya otu a, na, ‘Umu umu ya ga-ebi dika ndi obia n’ala na-abughi nke ha, ndi ga-iji ha mere ohu, ma mejookwa ha nari afo ano. ⁷ Mana aga m ata mba ahụ ha na-eke dika ohu ahuhu.’† Chineke kwukwara si, ‘Mgbe nke a gasiri, ha ga-esi na mba ahụ puta, bia fee m ofufe n’ebe a.’‡ ⁸ O nyere ya ogbugba ndu nke obibi ugwu. Ebrahim muru Aizik bie ya ugwu n’ubochi nke asato. Aizik amuta Jekob, Jekob amuta ndisi ebo iri na abuo nke Izrel.

⁹ “N’ihi na ndi nna ochie ahụ nwere ekworo n’ebe Josef no. Ha resi ya ndi Ijpt dika ohu. Ma Chineke nonyeere ya, ¹⁰ zoputa ya na mkpagbu ya niile, mee ka o nwee ihuoma na amamihe n’ihu Fero eze Ijpt. Onye mere ya onye ochichi n’ala Ijpt na onye nlekota nke ezinaulo ya niile.

¹¹ “N’oge ahụ, unwu dara n’ala Ijpt na n’ala Kenan. Unwu a wetara ahuhu di ukwu. Nna nna anyi ha enwekwaghi ike ichota nri. ¹² Ma mgbe Jekob nuru na nri oka di n’ala Ijpt, o zipuru nna nna anyi ha ka ha gaa njem mbu ha n’Ijpt. Nke a bu oge nke mbu ha na-aga Ijpt. ¹³ Mgbe ha gara Ijpt nke ugboro abuo, Josef mere ka umunne ya mata ya, Fero matakwaru umunne Josef. ¹⁴ Mgbe ahụ, Josef ziri ozi ka a kpota nna ya bu Jekob na ndi ikwu ya, ndi di iri mmadu asaa na ise ka ha biakwute ya. ¹⁵ Jekob gara Ijpt. Ebe ahụ ka ya na nna nna anyi ha nokwa nwuo. ¹⁶ E budatara ozu ha na Shekem, ebe e liri ha n’ili nke Ebrahim jiri ego olocha zuta n’aka umu Hamo n’ala Shekem.

¹⁷ “Ma mgbe oge ahụ Chineke kwere Ebrahim na nkwa na-abiaru nso, ndi Izrel no n’Ijpt mubara nke ukwu, ¹⁸ ruo mgbe eze ozo nke na-amaghi Josef, bidoro ichi ochichi n’ala Ijpt. § ¹⁹ O megburu ndi agburu anyi, kpagbukwaa ha. Manye ndi nna nna anyi ha ka ha tufuo umu ohuru ha, ka ha ghara idi ndu.

²⁰ “O bu n’oge a ka a muru Mosis, o mara mma nke ukwu n’anya Chineke. A zuru ya naani onwa ato n’ulo nna ya. ²¹ Mgbe e tufuru ya, ada Fero kporo ya, zuo ya di ka nwa nwoke nke aka ya. ²² A zuru Mosis n’amamihe niile nke ndi Ijpt, o buru dike n’okwu na n’oru itunanya.

²³ “Mgbe o gbara iri afo ano, o batara ya n’uche iga ileta umunna ya ndi Izrel. ²⁴ Mgbe o huru otu onye n’ime ha nke onye Ijpt na-emegide ya, o lutara ya ogu, botakwara ya obo site n’igbu onye Ijpt ahụ. ²⁵ Mosis chere na umunna ya ga-aghota na Chineke akpolitela ya isite n’aka ya naputa ha. Ma ha aghotaghi. ²⁶ N’ubochi ozo sonu, Mosis huru umunna ya ndi Izrel abuo ka ha na-alu ogu. O gbaliri ime ka udo diri n’etiti ha, si, ‘Unu bu umunna, gini mere unu ji emejorita onwe unu?’

²⁷ “Ma nwoke ahụ nke na-emegbu nwanna ya nupuru ya si, ‘Onye mere gi onyeisi na onye ikpe n’etiti anyi? ²⁸ I na-achọ igbu m di ka i si gbuo onye Ijpt unyaahu?’* ²⁹ Mgbe o nuru nke a, Mosis gbara oso, gaa biri di ka obia n’ala Midia. N’ebe ahụ ka o no muta umu nwoke abuo.

³⁰ “Mgbe iri afo ano gafere, e mere ka Mosis hu mmuo ozi n’oku na-ere ohia di n’ozara, n’akuku Ugwu Sainai. ³¹ Ma mgbe o huru nke a, o juru ya anya. Di ka o na-agaru nso ka o leruo ya anya, o nuru olu Onyenwe anyi ka o dara, si, ³² ‘Abu m Chineke nna nna gi ha. Chineke nke Ebrahim, nke Aizik na nke Jekob.’† Ujo mere

* 7:3 7:3 Jen 12:1 † 7:7 7:7 Ya bu, kpee ha ikpe ‡ 7:7 7:7 Jen 15:13,14 § 7:18 7:18 Opu 1:8 * 7:28 7:28 Opu 2:14 † 7:32 7:32 Opu 3:6

ka Mosis maa jijiji, na o nweghị ike ilegide ya anya.

³³ “Ma Onyenwe anyị gwara ya, ‘Yipụ akpụkpọkwụ gị. N’ihi na ebe ahụ i guzo bụ ala dị nsọ. ³⁴ Ahụla m otu e si akpagbu ndị m nọ n’ala Ijpt. Anụla m ịsụ ude ha bīakwa ịzọpụta ha. Ugbu a bīa, aga m ezighachi gị n’Ijpt.’‡

³⁵ “Ọ bụ otu Mosis ahụ ha juru aju, mgbe ha siri, ‘Onye mere gị onyeisi na onye ikpe?’ Ọ bụkwa ya ka Chineke zigara ị bụ onyeisi na onye nnaputa ha, site n’inyeaka mmụọ ozi ahụ mere ka ọ hụ ya n’ohia ahụ. ³⁶ O duuru ha pụta mgbe ọ rusiri ọrụ ebube na ihe ịribama dị iche iche n’ala Ijpt, na n’Osimiri Uhie na n’ozara iri afọ anọ.

³⁷ “Onye a bụ Mosis ahụ gwara umu Izrel, si, ‘Chineke ga-eme ka onye amuma nke dị ka m, biliere unu site n’etiti umunne unu.’§ ³⁸ Ya onwe ya nọ n’ogbakọ n’ozara, ya na mmụọ ozi ahụ gwara ya okwu n’Ugwu Sainai, na nna nna anyị ha; ebe ọ natakwara okwu dị ndu* inye anyị.

³⁹ “Ma nna nna anyị ha juru irubere ya isi. Kama ha nupuru ya n’akuku, ma tugharia laghachi azu n’Ijpt n’obi ha, ⁴⁰ na-asị Eron, ‘Meere anyị chi, ndị nke ga-edu anyị, n’ihi na anyị amaghị ihe mere nwoke a bụ Mosis, onye sitere n’ala Ijpt duputa anyị.’† ⁴¹ Ha kpuru onwe ha arusi nke oyiya nwa ehi, ha butere ihe ichu aja nye ya. Ha nuriri onu n’oru nke aka ha. ⁴² Ma Chineke chepuru ihu ya site n’ebe ha nọ. Ọ rara ha nye ikpere usuu ihe dị n’eluigwe.‡ Nke a dabara n’ihe e dere n’akwukwo ndi amuma,

“ ‘Unu ulo Izrel, unu o wetara m onyinye anu e gburu egbu ka o di aja§ unu churu m iri afọ anọ unu noro n’ozara?

⁴³ Unu buliri ulo ikwu nke Molor na kpakpando nke chi unu bu Refan, bu arusi ndi ahụ unu mere ikpo isiala nye ha.

Ya mere, aga m ewezuga unu, burukwa unu gaa n’ofe obodo Babilon.’*

⁴⁴ “Ndi nna nna anyi ha nwere ulo ikwu nke iwu ogbugba ndu n’ozara. E mere ya site na ntuziaka na usoro ihe atu Chineke gosiri Mosis. ⁴⁵ Mgbe Joshua duuru nna nna anyi ha nweta ala ndi mba ozọ ndi Chineke chupuru. E butekwara igbe ogbugba ndu a n’ala ahụ. Ọ nogidekwara n’ala ahụ tutu ruo n’oge Devid. ⁴⁶ Onye chotara ihuoma n’ebe Chineke nọ, ma rịọ ka o wuore Chineke nke Jekob ebe obibi. ⁴⁷ Ma ọ bụ Solomon wuru ya ulo ahụ.

⁴⁸ “Otu ọ di, Onye kachasi ihe niile elu adighi ebi n’ulo e ji aka wuo, dika onye amuma kwuru,

⁴⁹ “ ‘Eluigwe bu ocheeze m.

Uwa bukwa ebe mgbakwasị ukwu m.

Udi ulo di anaa ka unu ga-ewuru m?

Maobu ebee ka ebe izuike m ga-adị?

Ka Onyenwe anyi kwuru.

⁵⁰ Ọ bughị aka m mere ihe ndi a niile?’†

⁵¹ “Unu ndi isiike! Ndi obi ha, na nti ha kpochiri akpochi inu ihe. Ndi na-aju inabata Mmuo Nso dika nna nna unu ha mere. ⁵² Ọ di onye amuma ndi nna unu ha na-akpogbughi? Ha gburu ọ buladi ndi buru amuma banyere obibia nke onye ezi omume ahụ, ma ugbu a unu bu ndi raara ya nye ma gbukwaa ya. ⁵³ Unu bu ndi natara iwu Chineke dika e nyere ya site n’aka ndi mmuọ ozi, ma unu edebeghi ya.”

Onwu Stivin

‡ 7:34 7:34 Opu 3:5,7,8,10 § 7:37 7:37 Dit 18:15 * 7:38 7:38 Okwu si n’onu Chineke puta † 7:40 7:40 Opu 32:1 ‡ 7:42 7:42 Anyanwu, onwa na kpakpando di iche iche § 7:42 7:42 Ọ bu aja unu churu m * 7:43 7:43 Ems 5:25-27 † 7:50 7:50 Aiz 66:1,2

⁵⁴ Mgbe ha nuru ihe ndi a, iwe were ha nke ukwu. Ha tara ikikere eze n'iwe na n'onuma n'ebe o no. ⁵⁵ Ma ebe o juputara na Mmuo Nso, o lere anya n'eluigwe hu ebube Chineke. O hukwara Jisos ka o guzoro n'aka nri Chineke. ⁵⁶ O siri, "Lee, ana m ahụ ka eluigwe meghere, hukwa Nwa nke Mmadu ka o na-eguzo n'aka nri Chineke."

⁵⁷ Ha mere uzu di ukwu, were mkpisiaka ha ruchie nti ha. Ha niile gbara oso gaa nukwasị ya, ⁵⁸ dokpuru ya puo n'azu obodo malite itu ya nkume. N'oge a, ndi akaebe wusara uwe ha n'ukwu otu nwokorobia a na-akpo Sol.

⁵⁹ Mgbe ha na-atu Stivin nkume ahụ, o kpere ekpere, "Onyenwe anyi Jisos, nara mmuo m." ⁶⁰ O gburu ikpere n'ala werekwa oke olu tie mkpu, "Onyenwe anyi, biko agunyekwarala ha mmehie nke a!" Mgbe o kwusiri nke a, o dara n'ala nwuo.

8

¹ Sol kwenyere ka e gbuo ya.

Mkpagbu nke nzuko Kraist

N'ubochi ahụ, oke mkpagbu bidoro megide nzuko di na Jerusalem. Ndi niile kwere ekwe, ma ewezuga ndi ozi n'onwe ha gbasasiri n'ala Judia na Sameria. ² Ndi ikom, ndi na-atu egwu Chineke, biara buru ozu Stivin gaa lie ya. Ha ruru ujū nke ukwu n'ihu ya. ³ Ma Sol bidoro ila nzuko n'iyi. O na-abanye site n'ulo ga n'ulo ndi kwere ekwe na-adoputa ha, nwoke na nwanyi, tinye ha n'ulo mkporo.

Filip n'obodo Sameria

⁴ Ndi ahụ a chusasiri zisara ozioma n'ebe niile ha gbagara. ⁵ Filip gara n'otu obodo di na Sameria kwusaara ndi no n'ebe ahụ ihe banyere Kraist. ⁶ Igwe mmadu gere nti n'ihe Filip na-ekwu n'ihu na ha huru oru iribama o ruru. ⁷ Mmuo ndi ahụ na-adighi ocha ji iti mkpu site n'ime otutu mmadu puta. O gwokwara otutu ndi ahụ ha kponwuru akponwu na ndi ngwuro. ⁸ N'ihu ya, onu di ukwu juputara n'obodo ahụ.

Saimon onye mgbaasi

⁹ Ugbu a, kemgbe otutu oge gara aga, otu nwoke aha ya bu Saimon bu onye mgbaasi. O jirila mgbaasi ya mee otutu ihe turu ndi niile bi n'obodo Sameria n'anya. O na-anyakwa isi na ya bu onye di ukwu. ¹⁰ Onye obula, ma onye ukwu ma onye nta, na-ege ya nti na-asikwa "Nwoke a bu ike Chineke ahụ a na-akpo Ike di ukwu." ¹¹ Ha na-ege ya nti oge niile n'ihu na o na-eji ike mgbaasi ya na-eme ihe juru ha anya. ¹² Ma mgbe ha kwenyere n'oziooma Filip dika o na-ekwusa ihe banyere ozioma alaeze Chineke na aha Jisos Kraist, e mere ha baptizim, ma nwoke ma nwanyi ha. ¹³ Saimon kwerekwara otu aka ahụ. Mgbe e mechara ya baptizim, o bidoro iso Filip na-agaghari n'ihu ihe iribama na oru ebube niile Filip ruru, turu ya n'anya nke ukwu.

¹⁴ Mgbe ndi ozi no na Jerusalem nuru na ndi Sameria anabatala okwu nke Chineke, ha zigaara ha Pita na Jon. ¹⁵ Mgbe ha biaruru, ha kpere ekpere ka ha nata Mmuo Nso. ¹⁶ N'ihu na Mmuo Nso abiakwasibeghi onye obula n'ime ha, kama ihe e mere ha bu baptizim n'aha Onyenwe anyi Jisos. ¹⁷ Mgbe Pita na Jon bikwasiri ha aka n'isi, ha natara Mmuo Nso.

¹⁸ Mgbe Saimon huru na a na-enye Mmuo Nso naani site n'aka ndi ozi bikwasiri ha n'isi, o chere ha ego n'ihu, ¹⁹ si, "nyekwanu m ike a. Ka onye obula m bikwasiri aka n'isi nata Mmuo Nso."

²⁰ Ma Pita siri, "Gi na ego gi laakwa n'iyi. N'ihu na i chere na i ga-eji ego zuta onyinye Chineke. ²¹ I nweghi oke maobu ihe nketa n'oru a, n'ihu na obi gi ezighi ezi n'ihu Chineke. ²² Si n'ajo omume gi chegharia, rjo Onyenwe anyi aririo ma eleghi anya o ga-agbaghara gi echiche ojoo niile nke obi gi. ²³ N'ihu na ahuru m na i juputara n'obi ilu na i nokwa n'agbu nke ajo omume."

²⁴ Saimon zara Pita si, “Biko, kpee ekpere riọrọ m Chineke, ka ihe ndị a niile i kwuru, hapụ ibiakwasị m.”

²⁵ Mgbe ha gbachara akaebe, ma kwusaakwa okwu nke Onyenwe anyị, ha loghachiri Jerusalem. Ma mgbe ha na-ala ha zisara ozioma n’otutu obodo ndị Sameria.

Filip na onye onozị Itiopia

²⁶ Mgbe ahụ mmụọ ozi Onyenwe anyị gwara Filip si, “Gaa na ndịda, n’uzọ ọzara nke siri Jerusalem gawa Gaza, uzọ ahụ bu uzọ ọzara.” ²⁷ O biliri gawa. Mgbe ahụ, otu onye Itiopia bu onye onozị, burukwa onyeisi ozi di mkpa, onye na-eche akw nke Kandis, eze nwanyị ndi Itiopia, gara Jerusalem ife Chineke. ²⁸ Mgbe o na-ala, o noduru ala n’ugboala ya, nke inyinya na-adokpughari, na-agu akwukwo Aizaya onye amuma. ²⁹ Mmụọ Nso gwara Filip, “Gaa ugbo ahụ nso, sonyekwara ya.”

³⁰ Filip gara nso, nukwa ka o na-agu akwukwo Aizaya onye amuma. O siri, “I na-aghota ihe i na-agu?”

³¹ O siri, “M ga-esi ana ghota, ma mmadu ezighi m?” O rioro Filip ka o rigota n’ugboala ahụ, soro ya nodu n’ime ya.

³² Mpaghara akwukwo nso o na-agu bu nke a, “E duuru ya di ka aturu gaa n’ebe a ga-egbu ya.

Dika nwa aturu na-anọ nwayo n’ihu onye na-akpacha ya aji, otu a ka o na-emeghegi onu ya.

³³ N’onodu idi ala ya, e meghe ka ikpe ziri ezi ruo ya aka.

Onye ga-ako akuko banyere agburu ya?

N’ihi na e sitere n’uwa wepu ndu ya.”*

³⁴ Onozị ahụ juru Filip, “Biko, gwa m, onye ka onye amuma a na-ekwu okwu ya? O bu ihe banyere onwe ya ka o na-ekwu, ka o bu banyere onye ozo?” ³⁵ Mgbe ahụ, Filip malitere ikwu okwu, site n’akuko akwukwo nso o na-agu kororo ya akuko ozioma banyere Jisos.

³⁶ Mgbe ha na-aga n’uzo, ha biaruru ebe odo mmiri nta di. Onozị ahụ siri, “Lee, nke a bu mmiri. O di ihe ga-egbochi ime m baptizim?”

³⁷ Filip siri, “O buru na i ji obi gi niile kwere, e nwere ike ime gi baptizim.”

Onozị ahụ siri, “Ekwere m na Jisos Kraist bu Okpara Chineke.”† ³⁸ O kwuru ka a kwusi ugboala ahụ. Mgbe ahụ, onozị ahụ na Filip wudatara banye n’ime mmiri ebe Filip no mee ya baptizim. ³⁹ Mgbe ha sitere n’ime mmiri ahụ puta, ngwangwa Mmụọ Onyenwe anyi sitere n’ebe ahụ wepu Filip, onye onozị ahụ ahukwaghi ya anya ozo; kama o gara n’ihu n’ije ya na-anurikwa onu. ⁴⁰ Ebe ozo a huru Filip bu n’Azotus. O jegharikwara n’obodo niile di n’ala ahụ, na-ekwusa ozioma ruo mgbe o biaruru Sizaria.

9

Ncheghari Sol

¹ Ma ugbu a, Sol, onye ume niile o na-ekuputa bu naani iba mba na igbu ndi na-eso uzo Onyenwe anyi, gakwuuru onyeisi nchujaja, ² riọ ya ka o nye ya akwukwo ozi nke o ga-eji jekwuru ndi ulo nzuko ndi Juu di na Damaskos, nke o ga-abu o hu onye obula na-eso Uzo ahụ ma ha bu nwoke ma ha bu nwanyị, ka odokporu ha n’agbu, kpugaa Jerusalem. ³ Mgbe o na-aga n’uzo, o biaruru ebe di Damaskos nso. Na mberede, ihe ihè nke sitere n’eluigwe chara ya gburugburu. ⁴ O dara n’ala, nu olu na-akpo ya oku, “Sol, Sol, ginị mere i ji na-akpagbu m?”

* 8:33 8:33 Aiz 53:7,8 † 8:37 8:37 Ufodu akwukwo adighi edebanye amaokwu a na-ekwu banyere ihe Filip kwuru na ihe onozị zara ya.

⁵ Ọ siri, “Ị bụ onye, Onyenwe anyị?”

Olu ahụ zaghachiri, “Abụ m Jisọs onye ị na-akpagbu. ⁶ Ugbu a, bilie, baa n’ime obodo, a ga-agwa gị ihe ị na-aghaghị imezu.”

⁷ Ndị ikom ha na ya so aga guzoro n’ebe ahụ, ma ha enweghị ike ikwu okwu. Ha nūrụ olu ahụ, ma ha ahughị onye ọbụla. ⁸ Sọl si n’ala bilie, ma n’agbanyeghị n’anya ya meghere emeghe, ọ dighị ihe o nwere ike ihu. Nke a mere na ha sekpurụ ya n’aka dubata ya na Damaskos. ⁹ Ọ hughị ụzọ ụbọchị atọ, o nweghị ike iri nri maọbụ nūọ ihe ọnūnū.

¹⁰ Otu onye nke na-eso ụzọ ya nọ na Damaskos, a na-akpọ Ananayas. Onyenwe anyị gwara ya n’ohụ, “Ananayas!”

Ọ siri, “Lee m, Onyenwe anyị.”

¹¹ Onyenwe anyị gwara ya, “Gaa n’ulọ Judas nke dị n’okporoụzọ Guzoziri Eguzo, juọ ajuju banyere onye a na-akpọ Sọl, onye si Tasos, ọ nọ ugbu a na-ekpe ekpere. ¹² Ọ hula ọhụ na otu nwoke a na-akpọ Ananayas na-abịakwute ya, ibikwasị ya aka n’isi ka ọ hụ ụzọ.”

¹³ Ma Ananayas zara, “Onyenwe anyị, anula m akuko ihe ọjọọ niile nwoke a mere ndị nsọ gị bi na Jerusalem. ¹⁴ Ugbu a, ọ natara ikike n’aka ndịisi nchụaja bịa n’ebe a ka o jide ndị niile na-akpọku aha gị.”

¹⁵ Ma Onyenwe anyị gwara ya, “Gaa, n’ihi na ahọputala m nwoke a ka ọ buru ngwa orụ m, onye ga-ewegara mba ndị ọzọ, ndị eze na umụ Izrel aha m. ¹⁶ Mụ onwe m ga-egosi ya ụdị ahuhụ ọ na-aghaghị ịta n’ihi aha m.”

¹⁷ Ya mere, Ananayas garuru n’ulọ ahụ, banyekwa n’ime ya. Ọ bikwasiri aka ya n’isi Sọl, si, “Nwanna Sọl, Onyenwe anyị Jisọs, onye gosiri gị onwe ya n’uzọ, zitere m ka ị hukwa ụzọ ọzọ, ka ị juputakwa na Mmuọ Nsọ.” ¹⁸ Otu mgbe ahụ, ihe dika akpịrikpa sitere n’anya ya daputa, o bidokwara ihu ụzọ ọzọ. O biliri ọtọ, e mee ya baptizim. ¹⁹ Mgbe o richara nri, ọ nwetakwara ike ya.

Ozioma Sọl na Damaskos

Ya na ndị na-eso ụzọ Jisọs nọrọ na Damaskos ọtutụ ụbọchị. ²⁰ Ngwangwa, o bidoro ikwusa Jisọs n’ulọ nzuko na-asị, Ọ bụ Ọkpara Chineke. ²¹ O juru ndị niile nūrụ ya anya, ha na asị, “Ọ bughị nwoke a bụ onye ahụ na-emekpa ndị niile na-akpọku aha ahụ na Jerusalem? Ọ bụ na ọ bughị maka nke a ka o ji bịa ebe a ikpurukwa ha kpugara ndịisi nchụaja?” ²² Ma Sọl gara n’ihu baa ụba n’ike kari na ikwu okwu nke gbara ndị Juu bi n’obodo Damaskos ghari site n’uzọ o siri gosi na Jisọs bụ Kraist ahụ.

²³ Mgbe ọtutụ ụbọchị gasiri ndị Juu gbara izu igbu ya. ²⁴ Ma Sọl chọputara ihe ha zubere ime. Eihie na abali, ndị a nọ na-eche ụzọ niile e si apụ n’obodo ahụ nche, ka ha nwe ike gbuo ya. ²⁵ Ma umuazụ ya kunyere ya na nkata amanyere ụdọ bufee ya n’ofe mgbidi nke obodo.

Mbata Sọl na Jerusalem

²⁶ Mgbe o rutere Jerusalem, ọ gbaliri idinyere ndị na-eso ụzọ Jisọs nọ n’ebe ahụ, ma ha turu egwu. Ha ekwenyeghị na ọ ghoọla ezi onye na-eso ụzọ Jisọs dika ha. ²⁷ Ma Banabas duuru ya gaa n’ebe ndị ozi nọ. Ọ kooro ha akuko otu o siri hụ Onyenwe anyị na otu o siri gwakwa ya okwu. Na otu o siri kwusaa ozioma n’aha Jisọs na Damaskos na-atughị egwu. ²⁸ O soro ha na-agaharị na Jerusalem. Ọ na-ekwusakwa okwu n’aha Onyenwe anyị na-atughị egwu. ²⁹ Ya na ndị Juu na-asu asusu Griik ruritakwara ụka. N’ihi ya ndị a gbara izu igbu ya. ³⁰ Mgbe ndị kwere ekwe nūrụ banyere nzube ha, ha duuru ya gaa Sizaria site n’ebe ahụ zipu ya ka ọ laa obodo Tasos.

³¹ Mgbe ahụ, nzuko niile ndi nọ na Judia, Galili na Sameria, nooro n'udo, guzosiekwa ike. Ha na-amuba n'onuogugu site n'itu egwu nke Onyenwe anyi na igbaume nke Mmuo Nso.

Ogwugwo Ainas na Dokas

³² Pita na-ejeghari n'etiti ndi kwere ekwe, o gakwara leta ndi nso no n'obodo Lida. ³³ N'ebe ahụ, o huru otu nwoke aha ya bu Ainas. Nwoke a anoola n'ute oria afo asato. O bu onye ahụ ya kponwuru akponwu. ³⁴ Pita siri ya, "Ainas, Jisos Kraist agwoola gi. Bilie mezie ute gi." Ngwangwa, Ainas biliri oto. ³⁵ Ndi niile bi na Lida na Sharon huru ya. N'ihu ya, ha nabatara Onyenwe anyi.

³⁶ N'obodo Jopa, e nwere otu onye nwanyi na-eso uzo ya, nke aha ya bu Tabita nke putakwa Dokas na asusu Griik. O juputara n'oru oma, na oru obi ebere n'ebe umu ogbenye no. ³⁷ N'oge a, o rjara oria, nwuo. Mgbe ha sachara ya ahụ, ha nibere ya n'otu ime ulo di n'ulo elu. ³⁸ Jopa dikwa nso na Lida. Mgbe ndi na-eso uzo ya nuru na Pita no n'ebe ahụ, ha ziri umu nwoke abuo ozi ka a rjoo ya, si, "Biko, ahapula ibiakwute anyi ngwangwa."

³⁹ Pita biliri soro ha gawa, mgbe o ruru, ha duuru ya gbago n'ulo elu n'ime ulo ahụ. Umu nwanyi niile di ha nwuru anwu no n'ebe ahụ na-ebe akwa, na-egosi uwe Dokas duuru ha mgbe o di ndu.

⁴⁰ Pita chupuru ha niile n'ezie, gbuo ikpere n'ala, kpee ekpere. O tughariri chee ozu ahụ ihu si, "Tabita, bilie." O meghere anya ya, ma mgbe o huru Pita, o biliri, nodu ala. ⁴¹ O nyeere ya aka ka o kwuru oto. O kporo ndi nso niile no n'ebe ahụ, ha na umu nwanyi ahụ di ha nwuru gosi ha na o di ndu. ⁴² A nuru akuko ihe a mere n'ebe niile na Jopa, nke mere ka otutu kwere n'Onyenwe anyi. ⁴³ O nogidere na Jopa otutu ubochi. O noduru n'ulo Saimon, onye oru ya bu idozi akpukpo anu.

10

Koneliyos ezie Pita ozi

¹ N'oge ahụ, o nwere otu nwoke bi na Sizaria, aha ya bu Koneliyos. O bu ochiagha na-elekota nari ndi agha si na mpaghara Itali. ² Nwoke a na ezinaulo ya bu ndi na-asopuru ma na-atukwa egwu Chineke. O na-enyere ndi ogbenye aka na-ekpekwa Chineke mgbe niile. ³ Otu ubochi, n'ihe dika elekere ato nke ehie, o huru ohu ebe otu mmuo ozi nke Chineke biakwutere ya si ya, "Koneliyos!"

⁴ Koneliyos lekwasiri ya anya n'egwu juo ya si, "Onyenwe m, o bu gini?"

O siri ya, "Ekpere gi na onyinye gi nye ndi ogbenye e rutela dika ihe ncheta n'ihu Chineke. ⁵ Ugbu a, zie ndi ikom ka ha gaa n'obodo Jopa kpota otu onye aha ya bu Saimon, onye a na-akpoka Pita. ⁶ O bu obia n'ulo otu nwoke a na-akpo Saimon, onye na-edozi akpukpo anu. Onye ulo ya di n'akuku osimiri."

⁷ Mgbe mmuo ozi ahụ gwara ya okwu puru, o kporo ndi ohu ya abuo na otu n'ime ndi agha na-eche ya nche nke na-atukwa egwu Chineke. ⁸ Mgbe o kochara ha ihe niile, o zigara ha Jopa.

Ohu Pita huru

⁹ N'echi ya, mgbe ha no nso n'ebe ahụ, n'ihe dika elekere iri na abuo nke ehie, Pita rigooro n'elu ulo ahụ ikpe ekpere. ¹⁰ Aguu bidoro igu ya, o choo ihe o ga-eri. Ma mgbe a na-akwado nri, o huru ohu. ¹¹ O huru ka eluigwe meghere, hukwa ihe dika akwa ocha di obosara nke e sitere n'akuku ano ya na-ewedata n'ala. ¹² Ihe di n'ime ya: bu umu anumanu di iche iche, ndi nwere ukwu ano, ma anu ndi na-akpu akpu n'ala na umu nnunu nke igwe. ¹³ Mgbe ahụ, o nuru olu na-asị, "Pita bilie, gbuo ma riekwa."

¹⁴ Ma Pita siri, “Mba, Onyenwe m. O dibeghi mgbe m riri ihe obula ruru aru maobu nke na-adighi ocha.”

¹⁵ Olu ahụ gwara ya nke ugboro abuo, “**Akpola ihe obula ihe ruru aru bu nke Chineke mere ka o di ocha.**”

¹⁶ Ihe a mere ugboro ato, ngwangwa, e weghachikwara ya n'eluigwe.

¹⁷ Mgbe Pita no na-atule ihe ohu ahụ putara bu nke gbakwara ya ghari, lee, ndi ikom ahụ Kōneliōs zipuru abiarutela kwusi n'onu uzo, na-aju ebe ulo Saimon di.

¹⁸ Ha kporo oku iju ma Saimon onye a na-akpo Pita o no n'ulo ahụ.

¹⁹ Ka Pita nori na-atughari uche n'ihe ohu ahụ putara, Mmuo Nso gwara ya, “Lee, mmadu ato guzo n'onu uzo ugbo a. Ha chokwara ihu gi. ²⁰ Bilie, rida jekwuru ha ngwangwa, enwela obi abuo i soro ha gawa, n'ih na o bu m zitere ha.”

²¹ Pita jekwuru ndi ikom ahụ, si, “O bu m bu onye unu na-achọ, gini ka unu na-achoro m?”

²² Ha siri, “O bu Kōneliōs onyeisi agha na-elekota nari ndi agha zitere anyi. O bu onye ezi omume nke na-atu egwu Chineke, burukwa onye ndi juu niile na-asopuru. Mmuo ozi di nso gwara ya ka o kpoa gi n'ulo ya, inu ihe i nwere ikwu.” ²³ Ya mere, o kpoatara ha n'ulo dika ndi obia.

Pita agaa n'ulo Kōneliōs

Echi ya, o biliri soro ha gawa, ufodu ndi kwere ekwe na Jopa sokwara ya gaa. ²⁴ N'ubochi na-esota ya, ha biaruru Sizaria. Kōneliōs nori na-eche ha, ya na ndi ezinaulo ya, na ndi ikwu na ibe ya, na ndi enyi ya o kporo. ²⁵ Mgbe Pita batara, Kōneliōs zitere ya, daa n'ala n'ukwu ya, kporo ya isi n'ala. ²⁶ Ma Pita selitara ya elu si, “Bilie oto, mu onwe m bukwa mmadu.”

²⁷ Mgbe ha na-ekwurita okwu, o banyere n'ime ulo ma hu igwe mmadu ka ha zokotara. ²⁸ O siri ha, “Unu maara nke oma na o bu ihe megidere iwu na onye juu na onye mba ozo ga-enwe mmekorita maobu gaa leta onye mba ozo. Ma Chineke ezila m na m ekwesighi ikpo mmadu obula onye ruru aru maobu onye na-adighi ocha. ²⁹ N'ih nke a, o bu ya mere m jiri bia mgbe akporo m na-ajughi ajuju. Ma ka m juo ugbo a ihe mere unu ji kpo m?”

³⁰ Kōneliōs siri, “N'ubochi anọ gara aga, mgbe m no na-ekpe ekpere n'oge ehie n'ulo m, n'ih dika elekere ato, na mberede, ahuru m nwoke yi uwe na-enwu ocha ka o guzoro n'ihu m. ³¹ O siri, Kōneliōs, ‘Chineke anula ekpere gi ma chetakwa onyinye i na-enye ndi ogbenye. ³² Ziga n'obodo Jopa n'ulo otu nwoke a na-akpo Saimon, onye na-edozi akpukpo anu. O bi n'akuku osimiri.’ N'ebe ahụ ha ga-ahukwa otu onye obia aha ya bu Saimon a na-akpo Pita. ³³ O bu n'ih nke a ka m ji mee ngwangwa zie ka a kpo gi. O di mma na i biara. Ugbo a, anyi niile ezukotala n'ebe a n'ihu Chineke inuru ihe niile Onyenwe anyi choro ka i gwa anyi.”

Okwu Pita kwuru

³⁴ Mgbe ahụ Pita meghere onu ya si, “Ugbo a, ahotala m n'ezie na Chineke abughi onye na-ele mmadu anya n'ihu. ³⁵ Kama n'ime mba obula, onye obula na-atu egwu ya na onye na-aru oru ezi omume ka o na-anabata. ³⁶ Unu maara ihe banyere ozioma ahụ o zigaara ndi Izrel niile, nke na-ako akuko ozioma nke udo site na Jisos Kraist onye bu Onyenwe anyi n'ih niile. ³⁷ Okwu ahụ gbasara n'ala Judia niile, malite na Galili mgbe Jon kwusachara baptizim nke ya. ³⁸ Otu Chineke si were Mmuo Nso na ike wukwasị Jisos onye Nazaret dika mmanu, na otu o si jegharia na-eme mma na-agwokwa ndi niile ekwensu na-emekpa ahụ, n'ih na Chineke nonyeere ya.

³⁹ “Anyi bu ndi akaebe ihe niile o mere n'ala ndi juu na n'ime Jerusalem. Ha gburu ya site n'ikpogide ya n'elu obe. ⁴⁰ Ma Chineke mere ka o si n'onwu bilite mgbe ubochi ato gasiri. E mekwara ka ndi mmadu hu ya anya. ⁴¹ O bughi mmadu niile kama o

bụ naanị anyị ndị Chineke hoputara, dika ndi akaebe, ndi soro ya rie ma nuokwa mgbe o si n'onwu bilie. ⁴² O nyere anyi iwu ka anyi gaa zisaa ozioma n'ebe niile, ikowa na o bu ya ka Chineke hoputara ibu onye ikpe nke ndi di ndu na ndi nwuru anwu. ⁴³ Ndi amuma niile gbara ama ihe banyere ya na onye obula nke kweere na ya ga-enweta mgbaghara mmehie site n'aha ya."

Ndi mba ozo anata Mmuo Nso

⁴⁴ Mgbe Pita no na-ekwu okwu, Mmuo Nso biakwasiri ndi niile nuru okwu a. ⁴⁵ Nke a juru ndi e biri ugwu n'etiti ndi kwere ekwe soro Pita bia anya otu e siri mee ka ndi mba ozo nata onyinye Mmuo Nso ahụ. ⁴⁶ N'ihu na ha nuru ka ha na-ekwu okwu n'asusu di iche iche na-etokwa Chineke.

Mgbe ahụ Pita juru, ⁴⁷ "O di onye puru igbochi anyi ime ndi a baptizim. Ndi natara Mmuo Nso di ka anyi onwe anyi?" ⁴⁸ N'ihu nke a, o nyere iwu ka e mee ha baptizim n'aha Jisosh Kraist. Ha rioro ya ka o nonyere ha ubochi ole na ole.

11

Pita akowaa oru ya n'ihu ndi okenye

¹ Ndi ozi na umunna ndi bi na Judia niile nuru na ndi mba ozo anabatala okwu Chineke. ² Mgbe Pita ruru Jerusalem, ndi kwere ekwe e biri ugwu tara ya uta, ³ na-asi, "Gini mere i ji gkwuru ndi a na-ebighi ugwu soro ha rie ihe?"

⁴ Pita kowara ha ihe niile mere na otu o si mee, na-asi. ⁵ "Otu ubochi, mgbe m no n'obodo Jopa, ahuru m ohu n'oge m na-ekpe ekpere. N'ime ohu a, ahuru m ihe yiri akwa ocha di obosara nke e sitere n'akuku ano ya na-ewedata site n'eluigwe. E budatara ya n'ihu m. ⁶ N'ime ya, ahuru m anumanu ndi nwere ukwu ano, na anu oha, na anu ndi na-akpu akpu n'ala na umu nnunu nke eluigwe. ⁷ Mgbe ahụ, anuru m olu gwara m si, '**Pita, bilie, gbuo ma riekwa.**'

⁸ "Ma asiri m, 'Mba, Onyenwe m, o dibeghi mgbe ihe na-adighi ocha maobu ihe ruru aru bara m n'onu.'

⁹ "Olu ahụ siri n'eluigwe zaghachi nke ugboro abuo, '**Akpola ihe obula ihe ruru aru bu nke Chineke mere ka o di ocha.**' ¹⁰ Nke a mere ugboro ato, ma emesia dolie ha niile laa n'eluigwe.

¹¹ "N'otu oge ahụ, ndi ikom ato ndi e zipuru site Sizaria ikpo m biarutere kwusi n'onu uzo n'ulo ebe m no. ¹² Mmuo Nso gwara m ka m ghara inwe obi abuo isoro ha na-akpaghi oke obula. Mmadu isii ndi a n'etiti umunna anyi sokwa m, biarute n'ulo nwoke ahụ. ¹³ O gwara anyi otu o si hu mmuo ozi n'ulo ya, onye siri, 'Ziga ndi ozi jee Jopa ka ha kpota Saimon onye a na-akpo Pita. ¹⁴ O ga-ewetara gi ozi nke a ga-esite na ya zoputa gi n'ezinaulo gi niile.'

¹⁵ "Mgbe m ka kpu okwu ahụ n'onu, Mmuo Nso biakwasiri ha dika o siri biakwasiri anyi na mbu. ¹⁶ Mgbe ahụ, echetara m okwu ahụ Onyenwe anyi kwuru si, '**Jon ji mmiri mee unu baptizim, ma a ga-eji Mmuo Nso mee unu baptizim.**' ¹⁷ Ya mere, o buru na Chineke nyere ha otu onyinye ahụ o nyere anyi mgbe anyi kweere n'Onyenwe anyi Jisosh Kraist, onye ka m bu iguzogide Chineke?"

¹⁸ Mgbe ha nuru nke a, ha agaghi n'ihu n'iru uka kama ha toro Chineke, na-asi, "N'ezie, Chineke enyela ohere ka o buladi ndi mba ozo chegharia baa na ndu."

Ulo nzuko di na Antiok

¹⁹ Ugbu a, ndi ahụ niile gbasasiri n'ihu mkpagbu ahụ bidoro mgbe a tugburu Stivin na nkume, jeruru akuku Fonisia na Saipros na Antiok na-ekwusa ozioma ahụ naanị n'etiti ndi Juu. ²⁰ Ma otu o di, ufodu n'ime ndi ikom ndi ahụ sitere n'akuku Saipros na Sirini gara Antiok, malite ikwusara ndi Griik ozioma banyere Onyenwe anyi Jisosh.

²¹ Onyenwe anyị goziri mgbalị ha niile. N'ihị na ọtụtụ mmadụ chegharịrị kwere n'Onyenwe anyị.

²² Mgbe nzukọ dị na Jerusalem nūrụ ihe ndị a, ha zipurū Banabas ka ọ gaa Antiok.

²³ Mgbe o rutere, hụ ihe amara Chineke rūrū n'etiti ha. Ọ nūriri ọnụ, mgbakwaa ha niile ume, gwa ha ka ha were obi ha niile nógide n'ime Onyenwe anyị. ²⁴ Ọ bụ ezigbo mmadụ, onye juputara na Mmuo Nso na okwukwe. O nwekwara okwukwe dī ebube, n'ihị ya ọtụtụ mmadụ chegharịkwara bīakwute Onyenwe anyị.

²⁵ Emesịa, ọ gara Antiok obodo Tasos icho Sol. ²⁶ Mgbe ọ chọputara ya, o duuru ya bīa n'Antiok. Ihe ha ka otu afo, ka ha na-ezukọ n'ulo chọochi na-akuziri ọtutū igwe mmadū ihe. Ọ bụ n'ime Antiok ka e buru ụzọ kpoo ndi na-eso ụzọ ya ndi Kraist.

²⁷ N'oge ahū, ndi amuma sitere na Jerusalem bīaruru Antiok. ²⁸ Otu onye n'ime ha a na-akpo Agabos biliri oto buo amuma site n'ike Mmuo Nso banyere oke unwu ga-abiakwasị uwa niile. Amuma a mezuwara n'oge Klodios na-achi. ²⁹ Ndi na-eso ụzọ ya kwekoritara itukota na iziga onyinye dī iche iche nye ndi kwere ekwe no na Judia. Onye obula nyekwara ihe dika o nwere ike. ³⁰ Ha mere nke a, ha zigara ndi okenye ihe ha tukotara, site n'aka Banabas na Sol.

12

Mkpagbu site n'aka Herod

¹ N'oge ahū, eze Herod jidere ufodu ndi so na chọochi buru n'obi ikpagbu ha. ² O jiri mma agha gbuo Jemis nwanne Jon. ³ Mgbe ọ chọputara na omume ya toro ndi Juu uto, ọ gara n'ihu jidekwa Pita. Nke a mere n'oge mmemme Achicha Ekoghi eko. ⁴ Mgbe o jidere ya, o tinyere ya n'ulo mkporo ebe o mere ka ndi agha chee ya nche, ndi agha anọ n'otu oge, ndi agha anọ ozo n'oge nke ozo. Ebumnobi ya bu ikpopta ya n'ihu oha mmadu kpee ya ikpe mgbe Mmemme Ngabiga gasiri.

⁵ Mgbe e debere Pita n'ulo mkporo, nzuko esepughị aka n'ikpe ekpere n'ihị ya nye Chineke.

Mmuo ozi agbaputa Pita

⁶ Ma n'abalị na-esota ubochi ahū Herod ga-akpopta ya, Pita no n'ura n'etiti ndi agha abuo, e jiri eriri igwe kee ya n'ukwu n'aka, ma ndi nche ozo nokwa n'onu uzo na-eche ya nche. ⁷ Na mberede mmuo ozi Onyenwe anyi biara guzoro n'ebe ahū, ihè nwukwara n'ime ulo mkporo ahū. Ọ kuturu Pita aka n'akuku si, "Ngwangwa, bilie oto!" Eriri igwe ahū dapuru n'aka ya.

⁸ Mmuo ozi ahū siri ya, "Yiri uwe gi na akpukpoukwu gi." O mere otu ahū, Mmuo ozi ahū gwakwara ya, "Yirikwa akwa mgbokwasị gi soro m." ⁹ Pita sooro ya n'azu, o chere na ọ na-ahū ohu, ma ọ mataghị na ihe mmuo ozi ahū na-eme bu ezie. ¹⁰ Ha gafere ndi nche nke mbu na nke abuo rute n'onu uzo e si abanye n'ime obodo, nke bu onu uzo igwe. Onu uzo igwe ahū meghekwaru n'onwe ya, ha esite na ya gafee. Mgbe ha gara ije ruo ebe tere anya n'ama nke ozo, ngwangwa mmuo ozi ahū hapuru ya.

¹¹ Mgbe ahū kwa ka Pita ghotara ihe niile mere. O kwuru, "Ugbu a, amatala m n'ezie, na Onyenwe anyi ezitela mmuo ozi ya, ka ọ bīa zopta m site n'aka eze Herod na ihe niile ndi Juu na-atu anya ya. Ugbu a ọ naputakwala m site n'ochicho ojoo niile nke ndi Juu."

¹² Mgbe ọ ghotara ihe merenu, ọ gwara n'ulo Meri nne Jon onye a na-akpokwa Mak, ebe otutu mmadu zokotarari na-ekpe ekpere. ¹³ Mgbe ọ kuru aka n'onu uzo ama, otu odibo nwanyị aha ya bu Roda biara ka o zaa ya. ¹⁴ Mgbe ọ nuru olu Pita, onu juru ya obi nke mere na ọ gbaara oso laghachi azu n'emeghegi uzo. Ọ gara tisaa, "Ọ bu Pita no n'onu uzo!"

¹⁵ Ha siri ya na ọ na-ekwu okwu dika onye uche ya na-ezughị oke. Mgbe ọ nọgidesi ike na-ekwu otu ihe ahụ, ha siri, “Ọ ghaghị ị bụ mmụọ ozi ya.”

¹⁶ Ma Pita nọgidere na-akụ aka n’uzọ. Mgbe ha meghere ụzọ hụ ya, ọ gbagwojuru ha anya. ¹⁷ O feere ha aka ka ha mechie ọnụ. Ọ kọrọ ha otu Onyenwe anyị si duputa ya site n’ulo mkporo. Ọ gwara ha, “Meenu ka Jemis na umunna anyị niile mata ihe ndị a.” Ọ puru gawa ebe ọzọ.

¹⁸ N’isi ututu echi ya, oke ọgbaaghara di n’etiti ndi agha, ebe ha na-eche ihe mere Pita. ¹⁹ Mgbe Herod chogharichara ya ma ọ chotaghị ya, ọ juru ndi nche ahụ ajuju di iche iche. N’ikpeazu ọ nyere iwu ka e gbuo ha.

Onwụ Herod

Emesia ọ hapuru Judia gaa Sizaria nọdu n’ebe ahụ. ²⁰ N’oge ahụ Herod na-eweso ndi Taia na Saidon iwe, ha zipuru ndi ozi ha izute ya. Ha buru ụzọ mee ka ha na Blastos buru enyi, onye eze tukwasiri obi nke na-elekotakwa ime ulo ndina eze anya. Ha rioro ya ka udo diri, n’ihi na a na-esi n’obodo eze na-enwetara ha ihe oriri.

²¹ N’ubochi nzuko ahụ, Herod gbokwasiri uwe ndi eze ya nokwasị n’ocheeze ya. O weere oke olu di iche gwa nzuko ahụ niile okwu. ²² Igwe mmadu ahụ nọ na-eti mkpu, “Nke a abughị olu mmadu, ọ bụ olu chi!” ²³ N’otu oge ahụ, mmụọ ozi Onyenwe anyi tiri ya ihe otiti di egwu n’ihi na o nyeghi Chineke otuto ma otu. Ikpuru ripara ya ahụ, nke mere ka ọ nwuo.

²⁴ Ma okwu Chineke gara n’ihu na-aba uba na-agbasakwa.

Nzipu Sol na Banabas

²⁵ Mgbe ha ruchara oru ha, Banabas na Sol si Jerusalem loghachi. Ha kporo Jon onye a na-akpokwa Mak n’ije ha.

13

¹ Ndi amuma na ndi nkuzi ufodu nokwa na nzuko di n’Antiok. Ufodu n’ime ha bu Banabas na Simion onye a na-akpo nwoke ojii, na Lusios onye Sirini, na Manaen (onye azulitekoru ya na eze Herod), na Sol. ² Mgbe ha nọ na-eke Onyenwe anyi ofufe na-ebukwa onu, Mmuo Nso siri, “Kewaputaranu m Banabas na Sol, n’ihi oru ahụ nke m kporo ha.” ³ Ya mere, mgbe ha busiri onu kpekwa ekpere, ha bikwasiri ha aka n’isi zipu ha.

Obodo Saipros

⁴ Ebe Mmuo Nso zipuru ha, ha gbadara Selusia, sitekwa ebe ahụ gbadaa Saipros.

⁵ Mgbe ha biaruru Salamis, ha banyere n’ulo nzuko ndi Juu kwusaa okwu Chineke. Jon sokwa ha dika onye na-ejere ha ozi.

⁶ Mgbe ha gazuchara obodo niile ndi ahụ mmiri gbara gburugburu ruo Pafos, ha zutere otu onye mgbaasi, onye Juu bu onye amuma ugha a na-akpo Ba-Jisos. ⁷ Ya na otu onye ochichi obodo, aha ya bu Saios Polos no. Ọ bu nwoke nwere oguguisi n’ebe ọ di ukwu, ọ kporo Banabas na Sol ka ha gwa ya okwu nke Chineke. ⁸ Ma onye mgbaasi ahụ, onye aha ya bukwa Elimas (n’ihi nke a bu aha ya ma asugharia ya) malitere igbochi ha site n’imeghari onyeisi ahụ anya ka ọ ghara inabata okwukwe ahụ. ⁹ Ma Sol, onye aha ya bukwa Pol, onye juputara na Mmuo Nso, legidere ya anya ¹⁰ si, “Gi nwa ekwensu, juputara n’aghughu na n’ihe ojoo di iche iche. Gi onye iro nke ezi omume niile. Ọ bu na i gaghị akwusi imeru uzọ niile ziri ezi nke Onyenwe anyi? ¹¹ N’ihi ya lee, iwe nke Onyenwe anyi ga-adakwasị gi. I ga-ekpu isi nwa oge, i gaghị enwe ike hụ ihè nke anyanwu.”

N’otu oge ahụ, ọ hukwaghị uzọ ọzọ. Ọ malitere na-ebighari aka, na-achokwa onye ga na-edughari ya. ¹² Mgbe onyeisi ahụ huru ihe mere, o kweere, n’ihi na o juru ya anya bu ozizi nke okwu Onyenwe anyi.

Pol n'obodo Antiok nke Pisidia

¹³ Pol na ndị otu ya ji ụgbọ mmiri site na Pafos garuo Pega nke dị n'ala Pamfilia. N'ebe a ka Jọn hapuru ha laghachi Jerusalem. ¹⁴ Site na Pega ha gara ruo Antiok obodo nke dị na Pisidia. N'ubochi izuike, ha banyere n'ulo nzuko ndi Juu nodu ala. ¹⁵ Mgbe a guputasi site n'akwukwo iwu na nke ndi amuma, ndisi ulo ekpere ahụ zigara ya ozi, si, "Umunna anyi, o buru na unu nwere okwu igbaume nye anyi, biko kwuonu ya."

¹⁶ Pol guzoro oto n'etiti ha feere ha aka ya, si, "Unu ndi Izrel na unu umunna m ndi mba ozo na-atu egwu Chineke. Geenu m nti. ¹⁷ Chineke nke Izrel hoputara nna nna anyi ha mee ha mba di ukwu n'oge ha no n'obodo Ijipt. O ji ike aka ya duputa ha site n'ala ahụ. ¹⁸ O nagidere ha iri afo ano n'ime ozara. ¹⁹ O bibiri mba asaa di ukwu n'ime ala Kenan n'ihia ha, nyekwa ndi ya obodo a ka o buru nke ha. ²⁰ Nke a bu ihe di ka nari afo ano na iri afo ise.

"Mgbe nke a gasiri, o nyere ha ndi ikpe di iche iche ruo oge Samuel onye amuma. ²¹ Mgbe ahụ ha rioro ka enye ha eze, Chineke nyekwara ha Sol, nwa Kish, onye si n'agburu Benjamin puta, onye chiri iri afo ano. ²² Mgbe o wepusiri ya, o mere Devid ka o buru eze ha. O gbara ama banyere ya si, 'Achotala m Devid nwa Jesi, nwoke nke di ka ochicho obi m nke si di. O bukwa onye ga-eme ihe niile m choro ka o mee.'

²³ "Jisos onye si n'ezinaulo Devid puta ka Chineke wetaara Izrel Onye nzoputa ahụ bu Jisos, dika o kwere nkwa izite. ²⁴ Ma tupu obibia ya, Jọn ekwusala nye ndi Izrel banyere baptizim nke ncheghari. ²⁵ N'oge Jọn na-arusi oru ya, o na-asi, 'Onye ka unu chere na m bu? Abukwaghi m onye ahụ. Mba! Abughi m ya. Ma otu onye ahụ na-abia n'azu m, onye m na-erughi itopu eriri akpukpokwu ya.'

²⁶ "Ya mere, umunna m, ndi si n'agburu Ebrahim na ndi niile na-atu egwu Chineke, ozi nke nzoputa a diri anyi niile. ²⁷ Ndi bi na Jerusalem na ndi na-achi ha amataghi ya, nke ha ji aghota okwu ndi amuma nke a na-aguputara ha kwa izu, bu n'ubochi izuike. Ma ha mere ka okwu ahụ mezuo, mgbe ha mara ya ikpe onwu. ²⁸ O bu ezie na ha achotaghi ihe kwesiri onwu n'aka ya. Ma ha rioro Paillet ka o nye ike ka e gbuo ya. ²⁹ Mgbe ha mezuru ihe niile e dere banyere ya, ha budatara ya site n'elu obe, lie ya. ³⁰ Ma Chineke mere ka o si n'onwu bilie. ³¹ Ndi niile soro ya jegharia site na Galili ruo Jerusalem hukwara ya anya otutu ubochi. Ndi a bukwa ndi na-agba ama n'ihu ndi mmadu banyere ya.

³² "Anyi na-ezikwa unu ozioma a, nke nkwa ahụ Chineke kwere ndi nna nna anyi ha. ³³ O mezuola ha nye anyi bu umu ha, site na-ime ka Jisos site n'onwu bilie, dika e dere ya n'akwukwo Abu oma,

"I bu okpara m,

taa aburula m nna gi.*

³⁴ Ma banyere ime ka o site n'onwu bilie, ka o ghara ilaghachi n'ire ure ozo. Nke a bu ihe o kwuru,

"Aga m emezuru gi nkwa nsọ ahụ niile m kwere Devid.†

³⁵ E dekwara ya n'ebe ozo n'abu oma,

"I gakwaghi ahapu anu ahụ nke Onye gi di nsọ ka o hu ire ure.‡

³⁶ "Mgbe Devid ruzuru oru Chineke choro ka o ruo n'ogbo ha, o nwuru, e likoo ya na ndi nna nna ya ha o rekwara ure. ³⁷ Ma onye ahụ Chineke mere ka o site n'onwu bilite erekwaghi ure.

³⁸ "Ya mere, umunna m, achoro m ka o doo unu anya na mgbaghara mmehie dikwa n'ime nwoke a, bu Jisos, anyi na-ekwusa nye unu. ³⁹ A na-esite na ya guo onye obula kwere n'onye ezi omume o buladi site n'ihe ndi ahụ niile nke iwu Mosis na-apughi

* 13:33 13:33 Abu 2:7 † 13:34 13:34 Ajz 55:3 ‡ 13:35 13:35 Abu 16:10

igụ unu dị ka ndị ezi omume. ⁴⁰ Lezienụ anya ka ihe niile ndị amụma kwuru ghara idakwasị unu.

⁴¹ “Lee, unu ndị na-akwa emo,
nọrọnụ na mgbagwoju anya ma lakwanụ n’iyi.
N’ihi na agaje m ime otu ihe n’ubochi unu
nke unu na-agaghị ekwe na o mere,
ọ buladị na mmadụ koro unu maka ya.’S”

⁴² Mgbe Pọl na Banabas na-apụ, ndị mmadụ rioro ha ka ha biakwa n’izu ụka ozo gwa ha okwu gbasara ihe ndị a. ⁴³ Mgbe a gbasara nzuko ahụ, otutu ndị Juu na ndị mba ozo na-atụ egwu Chineke sooro Pọl na Banabas, ndị gwara ha okwu, riosiekwa ha ike ka ha nogide n’amara Chineke.

⁴⁴ N’ubochi izuike ozo ahụ, otutu ndị bi n’obodo ahụ putara inuru okwu Onyenwe anyi. ⁴⁵ Mgbe ndị Juu huru igwe mmadụ ndị a, obi ha juputara n’ekworo, ha bidokwara ikwu okwu ozo megide okwu niile Pọl na-ekwu.

⁴⁶ Ma Pọl na Banabas kwuru okwu na-asoghi anya si, “O dī mkpa na anyi buuru uzo gwa unu okwu nke Chineke, ma ebe o bu na unu juru inabata ya, na-echekwa na unu ekwesighi inweta ndu ebighi ebi, lee, anyi ga-agakwuru ndi mba ozo. ⁴⁷ N’ihi na nke a bu ihe Onyenwe anyi nyere anyi n’iwu,
“Emeela m ka unu buru ihè nye ndi mba ozo,
ka i nwee ike weruo nzoputa n’ebe niile uwa soturu.’*”

⁴⁸ Mgbe ndi mba ozo nuru ihe ndi a, obi toro ha utu, ha sopukwara okwu nke Onyenwe anyi. Ya mere ndi niile a hoputara inweta ndu ebighi ebi bu ndi kwenyerenu.

⁴⁹ Ya mere okwu Onyenwe anyi gbasara ruo ebe niile n’obodo ahụ. ⁵⁰ Mgbe ahụ, ndi Juu kpaliri obi otutu umu nwanyi na-atu egwu Chineke ndi onodu ha di elu, na ndi ikom ndi nke ndu obodo ahụ. Ha kpasuru mkpagbu megide Pọl na Banabas si otu a, chupu ha site n’obodo ahụ. ⁵¹ Ha tichapuru aja di n’ukwu ha ka o buru ihe ido aka na nti mmegide ha. Ha hapuru obodo ahụ gaa Aikoniom. ⁵² Ma ndi na-eso uzo ya juputakwara n’onu na n’ike nke Mmuo Nso.

14

Pọl n’obodo Aikoniom

¹ N’obodo Aikoniom, Pọl na Banabas banyekwara n’ulo nzuko ndi Juu, kwuo okwu n’uzo puru iche nke mere n’otutu mmadu, ndi Juu na ndi mba ozo kwenyekwara. ² Ndi Juu, ndi na-anabataghi okwu ahụ, kpaliri ndi mba ozo mee ka mkpuruobi ha joo njo megide umunna. ³ Otu o di, ha nogidere n’ebe ahụ ogologo oge, na-ekwusakwa okwu nke Onyenwe anyi na-atughi egwu obula. Onye nke gosikwara na o bu okwu amara ya ka ha na-ekwu site n’inye ha ike iru oru iribama na oru ebube di iche iche. ⁴ Ma ndi obodo ahụ kewara abuo, ufodu n’ime ha dinyere ndi Juu. Ufodu dinyekwara ndi ozi. ⁵ Mgbe ndi mba ozo, na ndi Juu, ha na ndi ndu ha, gbara izu ime ha ihe ihere, tukwa ha nkume. ⁶ Ndi ozi ahụ matara nzube ha site n’ebe ahụ gbapu oso gbaruo n’akuku Laikonia, gbaba n’ime obodo Listra na Debi na obodo nta ndi ozo ndi di n’akuku ebe ahụ. ⁷ N’ebe ahụ, ha gara n’ihu na-ekwusakwa ozioma ahụ.

N’ime obodo Listra na Debi

⁸ N’obodo Listra, o nwere otu nwoke dara ngwuro site n’oge a muru ya. Nwoke a ejibeghi ukwu ya abuo gaa ije mgbe obula. ⁹ O gere nti mgbe Pọl na-ekwu okwu.

Onye legidere ya anya hụ na ọ nwere okwukwe nke a ga-eji mee ka a gwoọ ya, ¹⁰ were oke olu sị, “Guzoro n’ukwu gị abụọ.” Nwoke ahụ wuliri elu malite iga ije.

¹¹ Mgbe igwe mmadụ ahụ hụrụ ihe Pọl mere, ha tiri mkpu n’asụsụ Laikonia sị, “Ndị a bụ chi bjakwutere anyị n’udidi mmadụ.” ¹² Banabas ka ha kpọrọ Zeus ma kpọkwa Pọl Hamis n’ihi na ọ bụ ya bụ onye ọka okwu.* ¹³ Onye nchụaja Zeus, nke ụlọ arụsị ya dị nso n’ihu obodo, kpụtara oke ehi wetakwa okoko osisi dị iche iche. Ya na igwe mmadụ ahụ chọrọ ịchụ aja nye ha n’ọnu ụzọ ama ha.

¹⁴ Mgbe ndị ozi ahụ, Banabas na Pọl nūrụ ihe ndị a, ha dọwara uwe ha, gbara ọsọ jekwuru igwe mmadụ ahụ na-eti mkpu, ¹⁵ na-asị, “Ndị ikom, gini ka unu na-achọ ime? Lee, anyị bụkwa mmadụ dị ka unu. Ọ bụ ozioma ka anyị wetaara unu. Anyị chọrọ ka unu site n’isopuru ihe ndị a na-abaghị uru, bjakwute Chineke dị ndụ. Onye kere eluigwe na ụwa, na oke osimiri na ihe niile dị n’ime ha. ¹⁶ N’oge gara aga, ọ hapuru mba niile ka ha na-eme ihe masiri ha. ¹⁷ N’agbanyeghi nke a ọ hapughị i debere onwe ya ihe ndị ga-agbara ya akaebe, site n’oru oma ya niile. Dị ka inye unu mmiri ozuzo site n’eluigwe, na mkpuru nke ala n’oge ha. Ọ na-enyekwa unu nri na-emekwa ka obi na-atọ unu uto.” ¹⁸ N’agbanyeghi okwu ndị a, ọ rara ha ahụ igbochi igwe mmadụ ahụ ịchuru ha aja.

¹⁹ Ma ndị Juu sitere n’Antiok na Aikoniom b́ara kpalie obi igwe mmadụ ahụ. N’ihi ya, ha turu Pọl nkume, dokpuru ya puo n’obodo, chee na ọ nwuola. ²⁰ Ma mgbe ndị na-eso ụzọ b́ara gbaa ya gburugburu, o bilitere, laghachikwa n’ime obodo ahụ. Ma n’echi ya, ya na Banabas sooro gaa Debi.

Pọl na Banabas alaghachi Antiok nke Siria

²¹ Ha zisasi ozioma n’ime obodo ahụ, nke mere ka otutu mmadụ buru ndị na-eso ụzọ ya. Ha loghachiri n’obodo Listra site ya gaa Aikoniom na Antiok. ²² N’ebe ahụ ha gbara ndị na-eso ụzọ ume kasikwa ha obi sị ha jidesie okwukwe ahụ ike. Ha siri, “Anyị ga-agabiga otutu mkpagbu dị iche iche tupu anyị abaa n’alaeze Chineke.” ²³ Mgbe ha hoputachara ndị okenye n’ime nzuko niile. Ha sitere n’obubu onu na ekpere tinye ha n’aka Onyenwe anyị, bụ onye ha kwenyere na ya. ²⁴ Ha sitere n’akuku Pisidia garuo Pamfilia. ²⁵ Mgbe ha zisachara ozioma n’obodo Pega, ha gbadara gaa Atalia.

²⁶ Site n’ebe ahụ, ha sooro ugbo mmiri jeruo Antiok bụ ebe a nọ nyefee ha n’amara Chineke n’ihi oru ndị a ha ruzuru. ²⁷ Mgbe ha b́aruru, ha kpokotara nzuko kowara ha ihe niile Chineke sitere n’aka ha mee, na otu o siri meghe onu ụzọ nke okwukwe nye ndị mba ozo. ²⁸ Ha na ndị na-eso ụzọ nogidere n’ebe ahụ ruo oge dị anya.

15

Nzuko di mkpa na Jerusalem

¹ Ufodu ndị ikom sitere Judia b́a malitere izi umunna ozi, “Ọ buru na e bighi unu ugwu dika Mosis nyere n’iwu, a pughị izoputa unu.” ² Ha na Pọl na Banabas ruritara uka nke ukwu. N’ihi nke a, ha kpebiri ka Pọl na Banabas, na ufodu ndiisi ndi ozo soro gaa Jerusalem hu ndi ozi na ndi okenye nke nzuko maka okwu a. ³ Nzuko ahụ zipuru ha n’uzo ha, mgbe ha sitere Fonisia na Sameria na-agafe, ha koru otu ndi mba ozo siri chegharia. Nke a wetara ndi niile kwere ekwe oke onu di ukwu. ⁴ Mgbe ha b́aruru Jerusalem, nzuko, ndi ozi na ndi okenye nabatara ha, ha kokwara ha ihe niile Chineke sitere n’aka ha mee.

⁵ Ma ufodu ndi kwere ekwe si n’otu ndi Farisii biliri na-ekwu sị, “Na o di mkpa ka e bie ha ugwu ma gwakwa ha ka ha dobe iwu Mosis.”

* **14:12** 14:12 Ndị a bụ aha chi ndi obodo a. Aha ha ozo bu Jupita na Mekuri.

⁶ Mgbe ahụ, ndị ozi na ndị okenye zukọtara itule okwu a. ⁷ Mgbe ha nọ tulegide okwu ahụ ruo oge dị anya, Pita guzoro ọtọ sị ha, “Ụmụnna m, unu niile maara na site na mbụ Chineke họtara m site n’etiti unu, ka m zisaa ozioma ahụ nye ndị mba ọzọ ka ha nūrụ, ma kwerekwa. ⁸ Chineke a, onye maara obi mmadụ niile gbaara ha akaebe site n’inye ha onyinye Mmụọ Nsọ dika anyị si nata ya na mbụ. ⁹ O gosighi na o nwere ihe dị iche n’etiti anyị na ha. N’ihi na o mere ka obi ha dị ọcha site n’okwukwe. ¹⁰ Ugbu a, gini mere unu ji anwa Chineke ọnwụnwa site na-itinye n’olu ndị na-eso ụzọ ya ibu arọ nke anyị maọbụ nna nna anyị ha na-enweghi ike ịdọkpụ? ¹¹ Mba, anyị kwenyere na ọ bụ site n’amara nke Onyenwe anyị Jisọs ka a ga-eji zoputa anyị, dika a ga-esi zoputakwa ha.”

¹² Mmadụ niile nọdurụ nwayọọ, ha bidoro ige ntị n’akụkọ Banabas na Pọl na-akoro ha banyere ihe ịribama niile na orụ ebube niile Chineke jiri ha ruo n’etiti ndị mba ọzọ. ¹³ Mgbe ha kwusiri okwu ndị a, Jemis siri, “Ụmụnna m geenụ ntị. ¹⁴ Saimon akọlara anyị otu Chineke si buru ụzọ lekota ndị mba ọzọ site na isite n’etiti ha họtara onwe ya ndị ga-ekwere na aha ya. ¹⁵ Nke a na okwu ndị amuma dakọtara, dika e dere ya,

¹⁶ “ ‘Mgbe nke a gasiri, aga m aloghachi,
aga m ewughachikwa ụlọ ikwu Devid nke dara ada.
Ebe ya niile dakposiri adakposi ka m ga-ewugharikwa,
aga m emekwa ka ọ guzozie,

¹⁷ ka ndị fọdurụ n’etiti mmadụ nwe ike choọ Onyenwe anyị,
ọ buladi ndị mba ọzọ niile ndị a kpokwasiri aha m,
ka Onyenwe anyị kwuru, onye na-emekwa ihe ndị a.’* ”

¹⁸ Nke a amaara site na mgbe ochie.

¹⁹ “N’ihi nke a, mkpebi ikpe m bụ nke a, ka anyị ghara isogbu ndị mba ọzọ loghachikwutere Chineke, ²⁰ kama o kwesiri ka anyị degara ha akwukwo gwa ha sị ha hapu iri nri obula e ji churo arusi aja. Ka ha wezugakwa onwe ha site na mmehie ikwa iko, ya na iri anu a nyagburu anyagbu, maobu obara. ²¹ Site na mbu, Mosis nwere ndi na-ekwusa iwu n’obodo niile. A na-agukwa ya n’ulo nzuko n’ubochi izuike niile.”

Akwukwo e degaara ndi mba ozọ

²² Mgbe ahụ, ndị ozi na ndị okenye, ha na nzuko niile, kpebiri ka a hopta ndi ikom a ga-eziga Antiok ha na Pól na Banabas. Ha hoptara Judas onye a na-akpokwa Basabas, na Sailas, ndi ndu so n’etiti umunna. ²³ Ha nyekwara ha n’akwukwo ozi di otu a,

Akwukwo a sitere n’aka ndi ozi, na ndi okenye ndi bu umunna unu.

A na-edetara ya unu ndi sitere na mba ozọ kwere bu ndi no n’Antiok, Siria na Silisia.

Ekele.

²⁴ E mere ka anyi mata na ufodu ndi otu anyi ebuterela unu nsogbu na ogbaaghara, mee ka obi loo unu mmiri, na-emebi mkpuruobi unu. Ma n’ezie, ha anataghi ike n’aka anyi ime nke a. ²⁵ N’ihi nke a, anyi zuro, sitekwa n’otu obi kpebie ihopta ufodu ndi ikom na izitere unu ha, ha na ndi anyi huru n’anya, bu Pól na Banabas, ²⁶ ndi ikom werela ndu ha tunye n’aha Onyenwe anyi Jisos Kraist.

²⁷ Ya mere, anyi na-ezite Judas na Sailas ndi ga-akowara unu n’ihu n’ihu, ihe anyi dere n’akwukwo a. ²⁸ N’ihi na o bu ihe ziri ezi n’anya Mmụọ Nsọ na n’anya anyi kwa, na o kwesighi ka anyi bokwasị unu ibu arọ karịa ihe ndi a di mkpa. ²⁹ Ma o kwesiri ka unu hapu iri ihe obula e jiri choo aja nye arusi, ya na iri anu obula

* 15:17 15:17 Ems 9:11,12

a nyagburu anyagbu, maọbụ ọbara. Kewapụkwanụ onwe unu site n'ikwa iko. O buru na unu eme ihe ndi a, unu mere nke oma.

Nnonu nke oma.

³⁰ Ya mere, e zipuru ha, ha jeruokwa Antiok. Mgbe ha kpokoro nzuko ahụ, ha nyere ha akwukwo ozi ahụ. ³¹ Mgbe ndi otu ogbako ahụ gusiri ya, ha nuriri onu nke ukwu n'ihia agbamume ha natara. ³² Judas na Sailas, ndi ha onwe ha bu ndi amuma, kwuru otutu okwu, iji gbaa ha ume na ime ka okwukwe ndi kwere ekwe guzosie ike. ³³ Mgbe ha nonyesiri ha nwa oge nta, ndi kwere ekwe ji ngozi nke udo zilaga ha ka ha laghachikwuru ndi zitere ha. ³⁴ Ma o masiri Sailas inotukwu n'ebe ahụ.† ³⁵ Pol na Banabas nogidere n'Antiok, ebe ha na ndi ozo kuziri ihe ma kwusakwa okwu Onyenwe anyi.

Nkewa nke di n'etiti Pol na Banabas

³⁶ Mgbe ubochi ole na ole gasiri, Pol gwara Banabas, "Ka anyi gaghachi n'obodo niile anyi kwusara okwu Onyenwe anyi n'otu n'otu, mata ka ndi kwere ekwe si agbali n'ebe ahụ." ³⁷ Banabas chorọ ka ha na Jon onye a na-akpo Mak soro gaa. ³⁸ Ma Pol echeghi na o ziri ezi iduru ya n'ihia na o hapuru ha na Pamfilia. O sokwaghi ha jezuo ozi ha. ³⁹ Iru uka daputara n'etiti ha siri ike nke mere na ha kewara. Banabas kporo Jon Mak banye n'ugbo gawa Saipros. ⁴⁰ Ma Pol horo Sailas, kporo ya gawa njem, mgbe umunna kpesiri ha ekpere raara ha nye n'amara Onyenwe anyi. ⁴¹ O jeghari n'ime obodo Siria na Silisia na-agba nzuko no n'ebe ahụ ume.

16

Timoti esonyere Pol na Sailas

¹ Pol bjaruru Debi na Listra, ebe otu onye na-eso uzo Jisos a na-akpo Timoti bi. Nne ya bu onye Juu burukwa onye kwere ekwe, ma nna ya bu onye Griik. ² Umunna ndi bi na Listra na Aikoniom gbara ezi ama banyere ya. ³ Pol chorọ ka Timoti soro ya n'ije ya. Ma n'ihia ndi Juu bi n'akuku ebe ahụ, o biri ya ugwu n'ihia na mmadu niile maara na nna ya bu onye Griik. ⁴ Dika ha na-eme njem site n'obodo ruo n'obodo, ha na-akowara ha ihe banyere mkpebi ndi ozi na ndi okenye kpebiri na Jerusalem ka ha nwe ike idebe ha. ⁵ Ihe ndi a niile mere ka nzuko sie ike n'okwukwe ma baakwa uba n'onuogugu kwa ubochi.

Pol ahụ ohu banyere nwoke Masidonia

⁶ Ha gara mpaghara Frigia na Galeshia. Ma Mmuo Nso ekweghi ka ha kwusaa ozioma n'akuku Eshia n'oge ahụ. ⁷ Mgbe ha ruru n'akuku obodo Misia, ha chere ihu ibanye n'akuku obodo Bitinia. Ma Mmuo Nso nke Jisos akwagideghe ka ha gaa. ⁸ Ka ha si n'akuku Misia gafee, ha batara Troas. ⁹ N'abali ahụ, Pol huru ohu ebe o huru otu nwoke onye Masidonia ka o guzo na-arịo ya si, "Bia na Masidonia nyere anyi aka." ¹⁰ Mgbe o huchara nke a, anyi jikeere ngwangwa iga Masidonia ebe anyi mara na Chineke akpola anyi igbasara ha ozioma.

Lidia agho onye kwere ekwe

¹¹ Anyi banyere ugbo mmiri na Troas si ya gafee Samotres. N'echi ya, anyi bjaruru Niapolis. ¹² Site n'ebe ahụ anyi jeruru Filipai nke bu isi obodo di n'akuku mpaghara Masidonia burukwa otu akuku n'ebe ndi Rom na-achi. Anyi noduru n'ime obodo a otutu ubochi.

¹³ N'ubochi izuika, anyi sitere n'obodo ahụ gaa n'akuku osimiri ebe anyi choputara na ulo ekpere di. N'ebe a ka anyi no gwa umu nwanyi ndi gbakoronu okwu. ¹⁴ Aha otu n'ime ndi inyom nuru okwu anyi bu Lidia, onye obodo Tiatira, onye na-azu

† 15:34 15:34 Ufodu akwukwo adighi edebanye ihe banyere Sailas n'amaokwu a.

ahịa akwa e sijiri odo odo. Ọ bukwa nwanyị na-asọpuru Chineke. Onyenwe anyị meghere obi ya, ige ntị n'ihe Pọl na-ekwu. ¹⁵ Ka e mesiri ya na ezinaulo ya baptizim, ọ rioro anyị na-asị, "Ọ buru n'ezie na unu guru m dika onye kwesiri ntukwasị obi nye Onyenwe anyị, batanụ n'ulo m noro." Mgbe ọ kwagidesiri anyị ike, anyị sooro ya.

Pọl na Sailas n'ulo mkporo

¹⁶ Otu ubochi, mgbe anyị na-aga n'ulo ekpere, anyị zutere otu nwaagboghọ bu ohu, onye nwere mmuo igba afa. Ọ na-ewetara ndi nwe ya ezigbo ego site n'igba afa. ¹⁷ Ma o sogidere anyị na Pọl ebe obula anyị na-aga, na-eti mkpu na-asị, "Ndi a bu ndi ohu Chineke Onye kachasi ihe niile elu. Ha bira ikwuputara unu ihe banyere uzọ nzoputa." ¹⁸ O mere nke a otutu ubochi. Ma site n'oke iwe, Pọl baara mmuo ojoo ahụ bi n'ime ya mba si, "Eji m aha Jisos Kraist na-enye gi iwu si gi site n'ime ya puta!" Otu mgbe ahụ o siri n'ime ya puta.

¹⁹ Mgbe ndi nwe ya huru n'olileanya ha iji inweta ego akwusila, ha jidere Pọl na Sailas dokpuru ha jekwuru ndisi obodo n'oma ahia. ²⁰ Mgbe ha dutara ha n'ihu ndi na-ekpe ikpe ha siri, "Ndi ikom a bu ndi Juu ma ha etinyela ogbaaghara n'obodo anyi, ²¹ site n'ikuzi omenaala megidere iwu anyi, nke anyi bu ndi Rom na-enweghi ike inabata maobu mee."

²² Igwe mmadu sonyere imegide ha. Ndi ikpe nyere iwu ka a dowaa uwe,* piakwa ha ihe. ²³ Mgbe ha piachara ha ihe nke oma, a tunyere ha n'ime ulo mkporo, nyekwa onye nche iwu ka o chee ha nke oma. ²⁴ N'ihia nke a, o tinyere ha n'ime ime ulo mkporo, ebe o jiri otosi kegide ha n'ukwu.

²⁵ N'etiti abali, mgbe Pọl na Sailas na-ekpe ekpere na-abukwa ahụ ito Chineke, ndi niile no n'ulo mkporo ahụ na-ege ha ntị. ²⁶ Na mberede, oke ala oma jijiji bidoro, nke mere ka ntala ulo mkporo ahụ maa jijiji. Ngwangwa, onu uzọ ya niile meghere, udọ igwe niile e jiri kee ndi mkporo topukwara. ²⁷ Mgbe onyeisi nche ulo mkporo tetara n'ura ma hu na onu uzọ niile ghere oghe. N'ihia ya, o chere na ndi mkporo niile agbapula. Ya mere, ọ miputara mma agha ya choo igbu onwe ya. ²⁸ Ma Pọl tiri mkpu n'oke olu, si, "Emerula onwe gi ahụ. Anyi niile no n'ebe a!"

²⁹ Onyeisi nche ahụ kporo ka eweta oku, ọ gbabara n'ime, daa n'ukwu Pọl na Sailas na-ama jijiji. ³⁰ Ọ kpopotara ha n'ezisi, "Ndi nwe m, gini ka m ga-eme ka a zoputa m?"

³¹ Ha siri, "Kwere n'Onyenwe anyi Jisos, a ga-azoputa gi na ezinaulo gi niile." ³² Mgbe ahụ, ha gwara ya na ndi niile no n'ezinaulo ya okwu nke Onyenwe anyi. ³³ N'otu elekere ahụ, n'abali ahụ, ọ sachara onya ha. N'atufughi oge, ha mere ya na ezinaulo ya baptizim. ³⁴ Ọ kpobatara ha n'ulo ya, nye ha ihe oriri. Ya onwe ya na ezinaulo ya nuriri onu n'ihia na o kwere na Chineke.

³⁵ N'echi ya, ndi ikpe ahụ zitere ndi uweojii si, "Hapunu umu nwoke ahụ ka ha laa." ³⁶ Onyeisi ulo mkporo ahụ gwara Pọl, si, "na ndi ikpe zitere ozi si ha laa. Ugbu a putanu. Unu laanu n'udo."

³⁷ Ma Pọl siri ha, "Ha tiri anyi ihe n'ihu mmadu niile na-ebughi uzọ kpee anyi ikpe. Emesia ha tinyere anyi n'ulo mkporo. Anyi bu diala n'obodo Rom! Olee otu ha ga-esi zipu anyi na nzuzo. O kwesiri ka ha bia n'onwe ha kpopta anyi."

³⁸ Ndi uweojii ahụ gara gwa ndi ikpe ahụ ihe ha kwuru. Mgbe ha nuru na ha bu diala na Rom, ha turu egwu nke ukwu. ³⁹ Ha biakwutere ha riosie ha aririo ike. Ha kpopotakwara ha, rio ha ka ha hapu obodo ahụ. ⁴⁰ Mgbe ha sitere n'ulo mkporo puta, ha gara n'ulo Lidia. N'ebe ahụ ka ha zutere umunna, gwa ha okwu mgbamume, emesia ha si n'obodo ahụ puo.

* 16:22 16:22 Ya bu gbaa ha oto

17

Pọl n'obodo Tesalonaika

¹ Mgbe ha gafechara obodo Amfipolis na Apolonia, ha bjaruru obodo Tesalonaika, ebe ụlọ nzukọ ndị Juu dị. ² Pọl bakwuuru ha, dika ọ na-eme oge niile. Ọ nonyere ha izu ụka atọ, ya na ha na-atughari uche n'Akwukwo Nso, ³ na-akowara ha na-edokwa ha anya na ọ dị mkpa na Kraist ga-ahụ ahụhụ, ma sitekwa n'ọnwu bilie. Ọ siri, "Jisọs a, nke m na-ekwusara unu bụ Kraist ahụ." ⁴ Ụfọdụ n'ime ndị Juu ahụ ka e mere ka ha kwere ma sonyere Pọl na Sailas, otu aka ahụ, igwe mmadụ ndị na-atụ egwu Chineke n'etiti ndị Griik na ụmụ nwanyi ụfọdụ a maara aha ha.

⁵ Ma ndị Juu juputara n'ekworo, n'ihia ya, ha kpaliri obi ụfọdụ mmadụ efu n'etiti ha n'oma ahia. Ndi a malitekwara ogbaaghara n'uzo di iche n'ime obodo. Ha tikasiri ulo Jesin, n'ihia na ha chorọ idoputa ha nyefee ha n'aka oha mmadu. ⁶ Ma mgbe ha na-achotaghị ha n'ebe ahụ, ha doputara Jesin na umunna anyi ufodu, duru ha jekwuru ndi ikpe nke obodo ahụ, na-eti mkpu, "Ndi a kpuru uwa ihu n'ala abiala inye obodo ukwu anyi nsogbu. ⁷ Ma Jesin nabatara ha n'ulo ya. Ha na-emebi iwu Siza n'ihia na ha na-asikwa na ọ di eze ozo di nke a na-akpo Jisos." ⁸ Okwu di otu a wetara obi ilo mmiri n'etiti ndi ikpe na mmadu niile. ⁹ Ha hapuru Jesin na ndi ozo, naani mgbe ndi akaebe bjara kwuo ugwo e jiri gbaputa ha.

Pọl n'obodo Beria

¹⁰ Ma n'abali ahụ, ndi kwere ekwe mere ngwangwa zipu Pọl na Sailas ka ha gaa obodo Beria. Ma mgbe ha ruru n'ebe ahụ, ha banyere n'ulo nzukọ ndi Juu. ¹¹ Ma ndi bi na Beria jiri obi ghere oghe nabata okwu a karia ndi bi na Tesalonaika. N'ihia na ha ji inu oku n'obi nara okwu ahụ, na-enyocha Akwukwo Nso kwa ubochi, ka ha mara ma ihe ha na-ekwu o bu eziokwu. Ha mere nke a ubochi niile. ¹² Otutu n'ime ha kweere, ufodu umu nwanyi na umu nwoke ndi Griik a maara aha ha chegharikwara.

¹³ Ma mgbe ndi Juu bi na Tesalonaika nuru na Pọl na-ekwusa ozioma Chineke na obodo Beria, ufodu ha gara n'ebe ahụ na-akpali igwe ndi mmadu n'ihia iwebata ogbaaghara. ¹⁴ Ndi kwere ekwe mere ngwangwa zipu Pọl ka o gaa n'akuku oke osimiri di n'ebe ahụ. Ma ha hapuru Sailas na Timoti ka ha na ha nodu. ¹⁵ Ma ndi dupuru Pọl sooro ya ruo obodo Atens. Ha lawara, hapuru Sailas na Timoti ozi ka ha biakwute ya na-atufughi oge.

Pọl n'obodo Atens

¹⁶ Mgbe Pọl no na-echere ha n'Atens, o wutere mmuo ya nke ukwu n'ihia arusi niile o huru, nke juputara n'obodo ahụ. ¹⁷ N'ihia nke a, ya na ndi Juu na ndi na-atu egwu Chineke, na-anogide n'ulo nzukọ na-arurita uka. Kwa ubochi, o na-apukwa n'oma ahia na-agwa ndi niile o zutere okwu. ¹⁸ Ya na ufodu ndi Epikuri* na ndi Stoik† bu ndi okachamara na-arurita uka. Ndi ufodu na-asi, "gini ka onye ekwurekwu a ga-ekwu?" Ndi ozo siri, "o dika onye na-ekwusa umu mmuo‡ ndi ala ozo." Ha kwuru nke a n'ihia na o na-ekwusa ozioma banyere Jisos na mbilite n'onwu ya. ¹⁹ Ha kpobatarara ya n'ebe ha zukoro, ebe a na-akpo Areopagos,§ ebe ha no si ya, "Anyi enwere ike imata ihe banyere ozizi ohuru gi a? ²⁰ I na-ekwu ihe ndi na-agbagwoju anyi anya. Anyi chorọ imata ihe ndi a nke oma." ²¹ (Ndi Atens niile na ndi ala ozo bi n'obodo ahụ, enweghi ohere ime ihe obula, o gwuchaala oru ikwu na inu banyere ihe di ohuru.)

* **17:18** 17:18 Otu ndi kwenyere na ndu bu maka naani oriri na onun. † **17:18** 17:18 Otu ndi na-ekwenyeghi na ndu bu naani oriri na onun. ‡ **17:18** 17:18 Ha chere na o bu chi nke ndi ala ozo, ha amaghi na o bu Chi onye kere ihe niile ka o na-ekwu banyere ya. § **17:19** 17:19 Maobu, Ugwu Maas

²² Mgbe ahụ Pọl guzoro na nzuko Areopagos si, “Unu ndị Athens, ahula m na o na-anụ unu oku n’obi isopuru mmuo nke unu na-eefe ofufe. ²³ N’ihi na mgbe m na-ejeghari n’obodo unu, ahuru m ulo chi di iche iche, ahuru m otu ebe ichu aja nke e dekwasiri n’elu ya:

Ihe e nyere chi nke amaghi ama.

Ya mere, ihe ahụ unu na-eefe ofufe n’amaghi ama nke a ka m na-ekwusara unu.

²⁴ “Chineke onye kere uwa na ihe niile di n’ime ya. Ebe o bu onye nwe eluigwe na uwa, o dighi ebikwa n’ulonso e jiri aka wuo. ²⁵ Otu aka ahụ, o dighi anara ije ozi site n’aka mmadu, dika a ga-asị na o nwere ihe korọ ya. Ya onwe ya na-enye ndu na ume na ihe niile. O na-egbokwa mkpa niile. ²⁶ O sitere n’aka otu onye, bu mmadu mbu ahụ, kee agburu niile nke mmadu n’otu n’otu, ka ha biri n’elu uwa dum. O jiri aka ya kewachaa oge ogbo obula ga-anọ na oke niile nke ebe obibi ha. ²⁷ Ma nzube ya banyere ihe niile bu ka onye obula chosie Chineke ike. Eleghi anya, mmadu nwere ike lezie uzọ ya anya, si otu a chota ya. O nokwaghi mmadu obula n’ebe di anya. ²⁸ ‘N’ihi n’ime ya ka anyi na-ebi, anyi na-ejegharikwa n’ime ya na-adikwa ndu.’ Dika ufodu n’ime unu ndi ode abu na-ekwu si, ‘Anyi onwe anyi bu umu ya.’

²⁹ “Ebe anyi bu ndi Chineke muru, o kwesighi ka anyi na-eche na ihe akporo Chineke yiri olaocha maobu olaedo, maobu nkume, ihe apiri api site na nka na ihe di n’obi mmadu. ³⁰ Ma Chineke lefuru enweghi nghota nke mmadu anya banyere ihe ndi a niile n’oge gara aga. Ma ugbu a, o chorọ ka mmadu niile chegharia. ³¹ N’ihi na o debela otu ubochi mgbe o ga-ekpe uwa niile ikpe n’uzo ezi omume, site n’aka otu nwoke o hoputara. O mekwara ka nke a guzosie ike, mgbe o mere ka onye ahụ si n’onwu bilie.”

³² Mgbe ha nuru ihe banyere mbilite n’onwu nke ndi nwuru anwu, ha chiru ya ochi. Ma ufodu n’ime ha siri, “N’oge ozọ anyi ga-achọ inu okwu ndi a.” ³³ N’oge a, Pọl hapuru ha. ³⁴ Mmadu ole na ole sooro ya, burukwa ndi kwere ekwe. Otu onye n’ime ha bu Dionisios onye Areopagos. Onye ozọ bu nwanyi a na-akpo Damaris na ndi ozokwa.

18

Pọl n’obodo Korint

¹ Ka nke a mechara, Pọl hapuru Athens gaa Korint. ² N’ebe ahụ o zutere otu onye Juu a muru n’obodo Pontos, onye a na-akpo Akwila. Ya na nwunye ya Prisila sitere Itali Klodios nyere iwu ka a chupu ndi Juu site n’obodo Rom. Pọl gara hu ha, ³ n’ihi na ha na-aru otu oru, o binyere ha, sokwara ha rukoo oru n’ihi na ha bu ndi na-akpa akwa e ji ama ulo ikwu. ⁴ Ubochi izuike niile, o na-aru uka n’ulo nzuko ha na-agbali ime ka ndi Juu na ndi Griik kwere.

⁵ Mgbe Sailas na Timoti sitere na Masidonia bia, Pọl tinyere oge ya niile ikwusa okwu na ikowara ndi Juu na Jisos bu Kraist ahụ. ⁶ Mgbe obula ha megidere ya ma kparia ya, o na-efecha uwe ya, si ha, “Obara unu di unu n’isi, aka m di ocha. Malite ugbu a, aga m agakwuru ndi mba ozọ.”

⁷ O siri n’ebe ahụ puo, gaa n’ulo otu nwoke a na-akpo Taistos Jostus, onye na-asopuru na-efekwa Chineke ofufe. Ulo ya di nso n’ulo nzuko ndi Juu. ⁸ Krispos onyeisi n’ulo nzuko ahụ na ezinaulo ya niile kweere n’Onyenwe anyi. Otutu ndi ozo bi na Korint nuru okwu ahụ, kwere, e mee ha baptizim.

⁹ Onyenwe anyi gwara Pọl n’ohu n’otu abali si, “Atula egwu, kwusie okwu ike, emechikwala onu gi. ¹⁰ N’ihi na anonyeere m gi. O dikwaghi onye obula puru imeru gi ahụ. Enwekwara m otutu mmadu n’ime obodo a.” ¹¹ O nogidere ebe ahụ otu afo na okara. O na-ezikwa ndi mmadu okwu Chineke.

¹² Mgbe Galio malitere ichi achị n'obodo Akaja, ndi Juu bidoro omume ojojọ megide Pol. N'ikpeazu, ha duputara ya, gaa n'uloikpe. ¹³ Ha siri, "Nwoke a na-amanye ndi mmadu ka ha na-ekpere Chineke n'uzo megidere iwu."

¹⁴ Ma mgbe Pol chorọ ikwu okwu, Galio siri ndi Juu ahụ, "Agaara m enwe ndidi gee unu nti ma o buru na okwu a gbasara mmejọ mmadu mejoro ibe ya, maobu aru mmadu mere megide obodo. ¹⁵ Ma ebe unu na-ekwu ihe banyere okwu na aha di iche iche nakwa iwu unu, gaanu dozie ya n'onwe unu. Agaghi m abu onye ikpe okwu ihe ndi di otu a." ¹⁶ O sitere n'ime ulo ikpe ya chupu ha. ¹⁷ Ha jidere Sostenis, onye bu onyeisi ulo nzuko ahụ tie ya ihe nke ukwu n'onu uzo ulo ikpe ahụ. Ma Galio emeghi dika o maara ihe na-eme n'ebe ahụ.

Prisila, Akwila na Apolos

¹⁸ Mgbe o nosiri n'ebe ahụ otutu ubochi, Pol siri ndi kwere ekwe no n'ebe ahụ ka ha nodunu nke oma, ma si n'ebe ahụ banye n'ugbo mmiri ruo Siria. Prisila na Akwila sokwaara ya gaa. N'obodo a na-akpo Senkria, o kpuchara agiri isi ya, n'ih nkwa o kwere. ¹⁹ Mgbe ha rutere Efesos, o hapuru ha n'ebe ahụ, ma o bu uzo banye n'ulo nzuko ebe ya na ndi Juu nwere mkparita uka. ²⁰ Ma mgbe ha rioro ya ka o nonyetukwuoro ha ogologo oge, o kweghi. ²¹ Mgbe o na-ahapu, o siri ha, "O buru na Chineke kwe, aga m aloghachikwute unu ozo." Emesia o banyere n'ugbo hapu Efesos. ²² Mgbe o kwusiri na Sizaria, o gara leta choochi di n'ebe ahụ kelee ha. Emesia, o gara n'ihu ruo Antiok.

²³ Mgbe o nosiri nwa oge nta n'ebe ahụ, o sitere n'ebe ahụ puo jeharia n'akuku obodo Galeshia na Frigia na-agba ndi na-eso uzo ahụ ume.

Obibia Apolos n'obodo Efesos na Korint

²⁴ Ma otu nwoke onye Juu, aha ya bu Apolos, onye Alegzandria biara na Efesos. O bu onye oka okwu, burukwa onye maara ihe edere n'Akwukwo Nso nke oma. ²⁵ Nwoke a natara ozizi banyere uzo Onyenwe anyi. O sitekwara n'inu oku nke obi kuzie nnoo ihe ziri ezi banyere Jisos. Ma ihe o maara bu naani ihe gbasara baptizim Jon mere. ²⁶ Ma o nogidesiri ike na-ekwuwa okwu n'ulo nzuko. Mgbe Prisila na Akwila nuru okwu ya, ha jekwuru ya, duru ya gaa n'ulo, were nwayoo kowaara ya ihe niile banyere uzo Chineke.

²⁷ Mgbe o zubere iga obodo Akaja, ndi umunna gbara ya ume. Ha degaara ndi na-eso uzo Onyenwe anyi no n'ebe ahụ akwukwo ka ha nabata ya. Mgbe o biaruru, Onyenwe anyi sitere n'aka ya mee ka amara ya baa uba n'ebe ndi kwere ekwe no. ²⁸ N'ih na n'ihu ndi mmadu niile, o guzoro kwuo okwu megide ozizi ojojọ na iru uka niile nke ndi Juu. O gosiri ha site n'akwukwo nso na Jisos bu Kraist ahụ.

19

Pol n'obodo Efesos

¹ Mgbe Apolos no na Korint, Pol sitere uzo nke n'ime elu ala biarute Efesos. N'ebe ahụ, o huru ufodu ndi na-eso uzo ahụ, ² si ha, "Unu natakwara Mmuo Nso mgbe unu kweere?"

Ha siri ya, "Mba, anyi anubeghi na o nwere ihe dika Mmuo Nso."

³ Ya mere, o siri, "Gini ka unu kwenyere n'ime ya mgbe e mere unu baptizim?"

Ha siri, "Baptizim nke Jon."

⁴ Mgbe ahụ, Pol siri, "Baptizim Jon bu nke gbasara nchehari site na mmehie, na-agwa ndi mmadu ka ha kwere n'onye ahụ na-eso ya na-abia, nke bu, ikwere n'ime Jisos." ⁵ Mgbe ha nuru nke a, e mere ha baptizim n'aha Onyenwe anyi Jisos. ⁶ Mgbe Pol bikwasiri ha aka ya abuo n'isi, ha natara Mmuo Nso. Ha kwukwara okwu n'asusu di iche iche, bukwaa amuma. ⁷ Ha niile ruru ndi ikom iri na abuo.

⁸ Ọ banyere n'ụlọ nzuko ahụ ma were nkwuwa okwu, na iru ụka n'ebe o doro anya gwasio ha okwu ike banyere alaeze Chineke. Ọ bụ onwa atọ ka o were ya ime nke a. ⁹ Ma ụfọdụ n'ime ha mechiri obi ha; ha juru ikwenye, kama ha kwuru okwu ojọọ megide Ụzọ ahụ n'ihu ogbako ahụ niile. Ya mere, o sitere n'ebe ha nọ pụọ, kpọrọkwa ndị na-eso ụzọ ahụ, ha na-akparita ụka kwa ụbọchị n'ụlọ ogbako* Tiranos. ¹⁰ Ihe ndị a gakwara n'ihu afọ abụọ. Ndị niile bi na Eshia nkwara ozioma Onyenwe anyị. Otụtụ n'ime ha bụ ndị Juu, ma ndị ozo bụ ndị Griik.

Ụmụ Skiva

¹¹ Chineke sitere n'aka Pọl ruo otụtụ orụ ebube pụrụ iche. ¹² Nke bụ na-ewere ụfọdụ n'ime akịsị maobu ichafọ na akwa mgbochi nke meturu ya n'ahụ na-atukwasi n'ahụ ndị orịa, ahụ a dikwa ha ike. E sitekwara na ya chupụ mmuọ ojọọ.

¹³ Ụfọdụ ndị Juu dikwa ndị na-ejeghari n'obodo di iche iche na-achupu mmuọ ojọọ n'ime mmadu. Ha chokwara ime nke a n'aha Onyenwe anyi Jisos na-asị, "E ji m aha Jisos, onye Pọl na-ekwusa na-enye unu iwu ka unu site n'ime ya pụta." ¹⁴ Ndị na-eme ihe di otu a bụ umu asaa nke Skiva, onyeisi nchujaja, bụ onye Juu. ¹⁵ Mmuọ ojọọ ahụ zara ha si, "Amaara m onye Jisos bụ, amakwaara m onye Pọl bụ, ma unu onwe unu, unu bụ ndi ole?" ¹⁶ Nwoke ahụ mmuọ ojọọ na-achi makwasiri ha, tie ha ihe nke ukwu, mee ka ha gbaa oso. Ha gbara otọ gbaụ n'ụlọ ahụ. Ha merukwara ahụ.

¹⁷ Akuko banyere ihe ndi a jezuru obodo Efesos niile. Mgbe ahụ, ndi Juu na ndi Griik ụfọdụ nukwara ihe ndi a. Oke egwu jidekwara ha. N'ih i nke a, e mekwara ka aha Onyenwe anyi Jisos daa ụda n'ebe niile. ¹⁸ Otụtụ ndi kwenyerenu biara na-ekwuputa omume ojọọ ha niile, n'ihu mmadu niile. ¹⁹ Otụtụ n'ime ndi na-agwo ogwu mgbaasi buputara akwukwo niile ha ji na-eme mgbaasi, kpoọ ha oku n'ihu mmadu niile. Akwukwo niile a kporo oku n'ubochi ahụ ga-eru ego ruru puku olaocha iri ise. ²⁰ Ya mere, okwu Onyenwe anyi toro, na-agbasa n'ike n'ike na-adikwa ire.

²¹ Mgbe ihe ndi a gasiri, Pọl kpebiri n'ime mmuọ ya na ya ga-eje ruo Masidonia na Akaja tupu o biaru Jerusalem. O sikwara "na ya aghaghi ijeru Rom n'ogwugwu ije ya niile." ²² O zipuru ndi na-enyere ya aka, bụ Timoti na Erastos ka ha buru ụzọ jeru Masidonia. Ma ya onwe ya nogidere n'ime Eshia nwa oge.

Ogbaaghara n'obodo Efesos

²³ Ma o bụ n'oge a ka oke nsogbu malitere megide Ụzọ ahụ. ²⁴ Otu onye uzu na-agbaze olaocha, aha ya bụ Dimitrios, onye ji olaocha na-akpu ulo arusi ala ahụ a na-akpo Artemis. Ọ na-ewetara ya na ndi uzu ibe ya ego n'ebe o hiri nne. ²⁵ Nwoke a kpokotara ndi oru ya niile, na ndi ya na ha na-aruko otu oru, si, "Ndi ibe m, unu ma na o bụ site n'oru nke a ka anyi si enweta akunuba anyi." ²⁶ Unu niile ahula ma nukwa, otu nwoke a na-akpo Pọl si rafuo otutu ndi mmadu site n'ime ka ha kwenye na chi† obula e ji aka mee abughi chi. Ọ bukwaghi naani n'Efesos kama o foduru ihe nta ka o buru n'Eshia niile. ²⁷ Ọ bukwaghi naani na ihe ize ndu di banyere oru aka anyi nke a ga eleli kama tinyere nke a, ulo nke oke chi nwanyi bu Artemis agaghi enwekwa nsopuru. Ya bu, chi nwanyi n'onwe ya bu onye a na-eke n'obodo Eshia niile nakwa n'elu uwa niile ka a ga-anapu nkwanye uguwu diri ya dika chi."

²⁸ Ma mgbe ha nuru ihe ndi a, ha were oke iwe tie mkpu na-asị, "Artemis ndi Efesos di ukwu!" ²⁹ Ogbaaghara ahụ gbasara, zuo obodo ahụ niile. Ha banyere n'ebe a na-eme ihe ileleanya, kpoputa Gaios na Aristakos ndi Masidonia, bụ ndi ha na Pọl na-aruko oru. ³⁰ Pọl chorọ ibakwuru igwe mmadu ahụ, ma ndi na-eso ụzọ ahụ ekweghi

* 19:9 19:9 Nke a bụ ebe a na-anọ na-akuziri oha mmadu ihe. † 19:26 19:26 Ya bụ, chi nke mmadu hiwere

ya. ³¹ Otu aka ahụ kwa, ụfọdụ ndị enyi ya n'etiti ndị na-achị Eshia zigakwaara ya ozi na-ariọ ya ka ọ hapụ ibanye n'ebe ahụ a na-eme ihe ileleanya.

³² Ugbu a, nzuko ahụ na-agba aghara, ụfọdụ mmadụ na-eti mkpu otu ihe, ndị ọzọ na-eti ihe ọzọ. N'ezie, ọtụtụ n'ime ha amatakwaghị ihe ha jiri nọdụ n'ebe ahụ.

³³ Ụfọdụ ndị Juu n'ime ọgbakọ ahụ nupuru Alegzanda, seputa ya, mee ka o buru ụzọ. Alegzanda feere ha aka ka ha dere duu mgbe ọ choro ịgoro onwe ya n'ihu ọha mmadụ ahụ. ³⁴ Ma n'otu ntabi anya ahụ, mgbe ha matara na ọ bụ onye Juu, ha bidoro iti mkpu ihe dika ogologo awa abuo na-asi, "Atemis ndi Efesos di ukwu!"

³⁵ N'ikpeazu, ode akwukwo nke obodo ahụ kwusiri igwe mmadụ ahụ ime uzu. O kwuru, "Ndi ikom Efesos, o nwere onye na-amaghi na obodo Efesos bu obodo na-ehekwa ulo ofufe Atemis, na oiyi ya nke si n'elugwe daa? ³⁶ Ebe ihe ndi a adighi na ngopu, o di mkpa ka unu nodu nwayoo, ghara imebi ihe obula n'echeghi echiche. ³⁷ Lee ugbu a, ndi a unu kpotara n'ebe a abughi ndi ohi, ndi na-ezuru ihe n'ogige chi anyi, maobu na-ekwuto eze nwanyi arusi anyi. ³⁸ O buru na Dimitrios na ndi okpu uzu ibe ya nwere ihe obula megide ha, ha gaa n'uloikepe. Ndi na-ekpe ikpe ga-eleba okwu ha anya. Kama ha mee ya n'usoro iwu kwadoro. ³⁹ Ma o buru na o nwere ihe ozo di iche unu choro ka e mee, a ga-edozi ya na nzuko nke ndi obodo na-eme n'uzo ziri ezi. ⁴⁰ N'ihu na egwu di, na-eleghi anya a ga-eji ihe nke mere taa boo anyi ebubo na anyi na-ebute ogbaaghara. Anyi enweghi osisa ziri ezi banyere ogbaaghara nke a." ⁴¹ Mgbe o kwuchara nke a, o gbasara ha.

20

Pol agaa obodo Masidonia na Griis

¹ Mgbe ogbaaghara ndi a kwusiri, Pol kpokwara ndi na-eso uzọ ahụ, gbaa ha ume, gwa ha ka ha nodu nke oma, o puru gawa Masidonia. ² Mgbe o gagharichara n'akuku ala ahụ niile, werekwa okwu nkasiobi gbaa ndi umunna ume, o biaruru ala Griis. ³ O noro onwa ato n'ebe ahụ. Mgbe o choputara na ndi Juu agbaala ajo izu megide ya dika o na-ejikere iso ugbo mmiri gaa Siria, o kpebiri ka ya si uzọ Masidonia laghachi. ⁴ Sopata onye Boria bu okpara Piro, na Aristakos, na Sekundus ndi si na Tesalonaika, na Gaios onye Debi na Timoti, na Taikikos na Trofimos, ndi Eshia sokwa ya na-aga ije a. ⁵ Ndi a bu uzọ gawa, na-eche anyi na Troas. ⁶ Mgbe Mmemme Ngabiga ahụ gwusiri, anyi banyere ugbo mmiri rute Filipai biakwute ha na Troas n'ubochi nke ise. Anyi noro n'ebe ahụ ubochi asaa.

Mkpolite Yutikos site n'onwu n'obodo Troas

⁷ N'ubochi mbu n'izu uka, mgbe anyi zuro inyawa achicha, Pol gwara ha okwu, ebe o na-akwado ila ma chi bo, o kwugidere okwu ruo n'etiti abali. ⁸ Otutu oriona dikwa n'ime onuulo ahụ di n'ulo elu ebe anyi zuro. ⁹ Otu nwokorobia a na-akpo Yutikos noduru ala n'oghereikuku, o bu onye oke ura bidoro itu dika Pol na-ekwu okwu ruo oge di anya. Mgbe o dara n'oke ura a, o sitere na n'ulo elu nke ato dapu, daa n'ala. Mgbe e buliri ya, o bu onye nwuru anwu. ¹⁰ Pol rituru n'ala selite ya elu jikuo ya. O siri ndi gbakoro n'ebe ahụ si, "Ka obi hapu ilo unu mmiri o di ndu." ¹¹ O laghachikwara n'ulo elu ahụ, mgbe o nyawachara achicha ma riekwa, o kwugidere okwu tutu chi aboo, o hapuru ha bilie ije ya. ¹² Ha kulitere nwokorobia ahụ na ndu nke mere ka onu juputa ha n'obi. O gbakwara ha ume nke ukwu.

Ekele ikpeazu nke Pol nye ndi okenye Efesos

¹³ Anyi onwe anyi gara n'ihu banye n'ugbo mmiri chee ihu iga Asos. Ebe anyi zubere iburu Pol n'ugbo anyi. O soghi anyi n'ihu na o zubere iji ukwu ruo ebe ahụ. ¹⁴ Mgbe o zutere anyi n'Asos, anyi buru ya n'ugbo gaa Mitilen. ¹⁵ N'ubochi nke ozo ya, anyi rutere Kios, n'ubochi nke so ya, anyi gafere rute Samos. Ma mgbe otu ubochi

ozo gasiri, anyi rutere Melitos. ¹⁶ N'oge a, Pol kpebiri na o gaghi akwusi n'Efesos ka o ghara itufu oge n'Eshia, n'ihu na o na-eme ngwangwa irute Jerusalem n'ubochi mmemme Pentikoosu, ma o buru ihe o puru ime.

¹⁷ Site na Melitos, o zipuru ozi ka a kporo ya ndi okenye choochi nke Efesos ka ha bia zute ya. ¹⁸ Oge ha biakwutere ya, o gwara ha, "Unu maara nke oma otu m si no n'etiti unu mgbe niile mu na unu noro, site n'ubochi mbu ukwu m zokwasiri n'ala Eshia tutu ruo ugbo a. ¹⁹ Aruru m oru Onyenwe anyi site n'obi umeala na anya mmiri n'etiti ntaramahuhu di ukwu, site n'izu ojoo ndi juu gbara maka m. ²⁰ Unu huru na m ahapughi ime ka unu mara ihe obula ga-abara unu uru, mgbe obula m na-akuziri unu ihe n'ulo maobu n'ihu oha. ²¹ E kwusaala m nye ma ndi juu ma ndi Griik okwu ncheghari n'ebe Chineke no, na okwukwe n'ebe Onyenwe anyi Jisos no.

²² "Ma otu o di, ana m aga Jerusalem dika iwu Mmuo Nso nyere m si di, ma amaghi m ihe onodu m ga-abu n'ebe ahu. ²³ Kariakwa na Mmuo Nso na-agbara m ama n'ebe obula na mkporo na ntaramahuhu na-eche m n'ebe ahu. ²⁴ Ma akpoghi m ndu m ihe obula. Karia naani ka m gbazuo oso m ma jezuokwa ozi ahu m natara n'aka Onyenwe anyi Jisos, nke bu ikowa banyere ozio ma nke amara Chineke.

²⁵ "Ma ugbo a, amaara m na o nweghi onye obula n'ime unu, bu ndi m jeghari n'etiti ha na-ezisara ihe banyere alaeze a ga-ahu m anya ozo. ²⁶ Ya mere, ana m agwasu unu ike, taa, na abu m onye aka ya di ocha n'ebe obara onye obula n'ime unu di. ²⁷ N'ihu na-esepeghi m aka ikwuputa nzoputa Chineke nye unu. ²⁸ Ma ugbo a, kpacharanu anya! Leziekwanu onwe unu na igwe aturu nke Mmuo Nso mere unu ndi nlekota anya ya. Ka unu buru ndi ozuzu aturu nke choochi Chineke, bu nke o ji obara ya zutara onwe ya. ²⁹ N'ihu na amaara m na mgbe m lachara, agu jogburu onwe ya ga-abata n'etiti unu nke na-agaghi emere igwe aturu ebere. ³⁰ Ufodu n'ime unu ga-ebili tugharia eziokwu ahu ihu ka ha si otu a doro ufodu ndi na-eso uzoghu nye onwe ha. ³¹ Ya mere, na-echenu nche! Chetakwanu na n'ime afo ato m noro n'etiti unu, ehie na abali, eji m ikwa akwa na anya mmiri na-adu unu odu.

³² "Ugbo a ana m etife unu n'aka Chineke na nlekota ya. Ana m etifekwa unu n'aka okwu amara ya nke puru igba okwukwe unu ume na inyekwa unu akunuba o kwadobeere ndi ahu e doro nso. ³³ O dighi mgbe obula aguu idotara onwe m olaocha maobu olaedo maobu uwe nke onye obula ji guo m. ³⁴ O bakwaghi uru igwa unu na o bu aka m ruputara oru gbooro m mkpa niile, na nke gbokwara mkpa ndi ahu mu na ha so. ³⁵ N'ihe niile, abukwa m ihe ilere anya nye unu banyere inyere ndi ogbenye aka, site n'iru oru n'uzo di otu a, na-echetara m okwu nke Onyenwe anyi Jisos kwuru si, '**Ngosi kariri di n'inye enye karia inara anara.**'"

³⁶ Mgbe o kwusiri okwu ndi a, o soro ha niile gbuo ikpere n'ala kpekwa ekpere. ³⁷ Ha bere akwa nke ukwu, makuo Pol, sutukwa ya onu. ³⁸ O wutere ha karia na o kwuru na ha agaghi ahu ya anya ozo. Emesia, ha duru ya ruo ebe o banyere ugbo mmiri.

21

Pol agaa Jerusalem

¹ Mgbe anyi hapusiri ha, anyi nyapuru ugbo anyi biaruo Kos. N'echi ya, anyi rutere Rods. Anyi sitere n'ebe ahu jeruo Patara. ² Mgbe anyi huru ugbo mmiri na-aga Fonisia, anyi banyere n'ime ya kwopu. ³ Mgbe anyi kworuru ugbo anyi ebe anyi nwere ike ihu Saipros, anyi siri n'aka ekpe ya gafee, ruo Siria. Anyi rutere n'onu mmiri Taia, ebe ugbo mmiri ga-akwapu ibu di n'ime ya. ⁴ Mgbe anyi chotara ndi na-eso uzoghu ahu, anyi nonyere ha abali asaa. Ha gwara Pol site n'ike nke Mmuo Nso, ka o ghara iga Jerusalem. ⁵ Mgbe anyi nozuru ubochi anyi, anyi hapuru ha, bilie ije. Ha na nwunye ha na umu ha so dupu ruo mgbe anyi si n'obodo ahu puo. Anyi na

ha gburu ikpere n'ala n'onụ mmiri kpee ekpere. ⁶ Mgbe ahụ, anyị kelere onwe anyị ekele ikpeazụ. Emesịa, anyị banyere n'ime ụgbọ, ma ha laghachiri azụ n'ụlọ ha.

⁷ Mgbe anyị hapụrụ Taia, anyị kwụsiri na Tolomas. N'ebe a anyị kelekwarara ndị kwere ekwe nọ n'ime obodo a, nonyere ha naanị otu ụbọchị. ⁸ N'ụbọchị nke ọzọ ya, anyị gara n'ihu n'ije anyị rute Sizaria. N'ebe ahụ, anyị nonyeere otu nwanna anyị a na-akpọ Filip onye na-agbasa ozioma. O bụ otu n'ime mmadụ asaa ahụ. ⁹ O nwere umụ agboghọ anọ ndị na-alubeghị di. Ha nwekwara onyinye ibu amụma.

¹⁰ Mgbe anyị nọrọ ọtụtụ ụbọchị n'ebe ahụ, ka otu onye amụma a na-akpọ Agabos, si Judia bata. ¹¹ O biakwutere anyị, chilite belit Pọl na-eke n'ukwu, kee onwe ya n'ukwu na aka si, "Dịka Mmuọ Nsọ kwuru, 'otu a ka ndị ndu ndị Juu ga-eke onye nwe ihe a agbụ na Jerusalem. Ha ga-ararakwa ya nye n'aka ndị mba ọzọ.'" "

¹² Mgbe anyị nūrụ nke a, anyị na ndị niile nọ n'ebe ahụ rịrọrọ Pọl ka ọ ghara iga Jerusalem. ¹³ Ma Pọl zaghachiri, "Gini ka unu na-eme, ọ bụ akwa ka unu na-ebe, na-eme ka obi gbawaa m? N'ihina na ọ bughị naanị na m di njikere ka e kee m agbụ, kama ejikekwara m iwere ndụ m nye na Jerusalem n'ihina aha Onyenwe anyị Jisọs." ¹⁴ Ebe ọ na-ekweghị ege anyị nti, anyị kwụsiri ma si, "Ka e mee uche Onyenwe anyị."

¹⁵ Mgbe ụbọchị ndị a gasiri, anyị jikere bilie iga Jerusalem. ¹⁶ Ufodu ndị na-eso ụzọ ahụ ndị nọ na Sizaria, duuru anyị gaa, ha kpọruru anyị n'ụlọ Mnasin, onye Saipros ebe anyị ga-anọ dika obia, onye sitere na mbụ buru onye na-eso ụzọ ahụ.

Pọl erute Jerusalem

¹⁷ Mgbe anyị rutere Jerusalem, ndị umunna jiri obi uto nabata anyị. ¹⁸ N'ụbọchị nke so ya, anyị na Pọl gara ileta Jemis, ndị okenye niile nọkwa n'ebe ahụ. ¹⁹ Mgbe o kelechara ha, ọ kọrọ ha n'otu n'otu, ihe niile Chineke ruru n'etiti ndị mba ọzọ site n'ije ozi ya.

²⁰ Mgbe ha nuchara nke a, ha nyere Chineke otuto. Emesịa, ha siri Pọl, "Leenu nwanna, otu ọtụtụ puku ndị Juu si buru ndị kwere ekwe, ha niile ka ihe banyere iwu a na-anụ oku n'obi. ²¹ A kọrọla ha ihe banyere gi, na i na-ezi ndị Juu bi n'etiti ndị mba ọzọ ka ha hapu igbasokwa iwu Mosis, na ka ha kwusikwa ibi umu ha uguwu maobu bie ndu n'usoro omenaala anyi. ²² Gini ka anyi ga-eme ugbu a? O doro anya na ha ga-amata na i biara n'ebe a. ²³ Ya bu, jisie ike mee ihe anyi ga-agwa gi ugbu a. Anyi nwere mmadu anọ n'ebe a, ndi nọ na nkwa ha kwere Chineke. ²⁴ Soro ha mee omenaala ahụ nke ndi nọ na nkwa ji edo onwe ha ocha. Kwuro ha ugwo maka ikpucha isi ha. I mee otu a, mmadu niile ga-amata na eziokwu adighi n'ihe ndi a niile e kwuru maka gi, kama na gi onwe gi na-agazi ma na-edebekwa iwu. ²⁵ Ma n'ebe ndi mba ọzọ kwere ekwe nọ, anyi edegarala ha akwukwo gwa ha kwusi iri ihe obula a churu n'aja nye arusi, na iri obara, maobu anu a nyagburu anyagbu, ya na ikwa iko."

²⁶ Pọl kpọrọ ndị ikom anọ ndị ahụ tinyere onwe ya, n'ụbọchị so ya mee ka ya na ha di ocha. Mgbe ahụ, ọ banyere n'ulonso ukwu ahụ, maka ikwuputa ụbọchị ole mmemme idi ocha ahụ ga-anọ tupu e mechaa ya, nakwa mgbe ichu aja n'ihina ha n'otu n'otu ga-abu.

Njide e jidere Pọl

²⁷ Ma mgbe ọ fọdurụ nwa oge nta ka ụbọchị asaa ahụ gwuchaa, ufodu ndi Juu si Eshia bia huru ya n'ulonso ukwu ahu. Ha tikuru igwe mmadu ma kpaliakwa ha. Ha jidere ya, ²⁸ na-eti mkpu, "Ndi ikom Izrel, nyerenu anyi aka! Onye a bu nwoke ahu na-ejeghari n'ebe niile na-ezi ozizi megidere ndi nke anyi, iwu anyi nakwa ebe a. Ma nke kachasi nke, o meruokwala ulonso a site n'ikpobata ndi Griik n'ime ya." ²⁹ (N'ihina na ha ebula uzọ hu ya na Trofimos onye Efesos n'ime obodo, ha chere na Pọl kpobatarara ya n'ulonso ukwu ahụ.)

³⁰ Ọgbaaghara juputara n'obodo ahụ niile. Ndị mmadụ gbakotara dokpuputa Pọl site n'ụlọnsọ ukwu ahụ. N'otu mgbe ahụ, e mechiri ọnyụ ụzọ niile. ³¹ Mgbe ha na-achọ igbu ya, ozi ruru ọchiagha ntị na Jerusalem niile nọ n'ọgbaaghara. ³² Otu mgbe ahụ o duuru ụfọdụ ndiisi agha ya na ndị agha ya mee ngwangwa bjaruo n'ebe ha nọ. Mgbe ha hụrụ ndị agha ka ha na-abịa, ha kwusiri iti Pọl ihe.

³³ Ọchiagha ahụ bịaara jide ya, nye iwu ka e were ụdọ igwe abụọ kee ya agbụ, ọ jukwara onye ọ bụ na ihe o mere. ³⁴ Ụfọdụ n'ime igwe mmadụ ahụ na-eti mkpu na-ekwu otu ihe, ebe ụfọdụ na-eti na-ekwu ihe ọzọ. Mgbe ọ na-apughị ichoputa ihe bụ isi mkpotụ na ọgbaaghara ahụ, o nyere iwu ka e duru ya gaa n'ogige ndị agha. ³⁵ Mgbe o rutere na mgbagolite ọnyụ ụzọ ụlọ ahụ, ndị agha bulitere ya elu n'ihu ọgbaaghara igwe ndị mmadụ di ukwu. ³⁶ Igwe mmadụ ahụ so ha nọ na-eti mkpu, "Wepunụ ya! Wepunụ ya!"

Pọl agoro onwe ya

³⁷ Mgbe ha chorọ iduba Pọl n'ime ogige ahụ, ọ siri ọchiagha ahụ, "Ị ga-ekwe ka m gwa gi okwu?"

Ọ siri, "I maara asụ asụ ndị Griik? ³⁸ Ọ putara na ị bughị onye Ijipt ahụ malitere ọgbaaghara ma duuru puku ndị ogbu mmadụ anọ gbalaa n'ozara?"

³⁹ Pọl siri, "Abụ m onye Juu si Tasos, obodo di na Silisia, nwa afọ oke obodo amara aha ya. Biko, kwee ka m gwa ndị mmadụ okwu."

⁴⁰ Mgbe o nyere ya ikike, Pọl guzoro n'ihe nrigo nke ọnyụ ụzọ ahụ fee aka ya ime ka ha nọ duu. Mgbe ha nọdurụ nwayọọ, ọ gwara ha okwu n'asụsụ Hibru* si,

22

¹ "Ụmunna m na ndị nna anyi, geenụ m ntị mgbe m na-agoro onwe m n'ihu unu."

² Mgbe ha nuru na ọ na-agwa ha okwu n'asụsụ Hibru, ha deere duu kari.

Mgbe ọ siri, ³ "Abụ m onye Juu. Amuru m na Tasos n'ime Silisia. Azuru m na obodo a n'ukwu Gamaliel onye nkuzi m. Anatara m ozuzu di ike na isopuru iwu nke nna nna anyi ha ejikwa m inu oku n'obi na-efe Chineke dika unu niile si eme taa. ⁴ Akpagburu m ndi niile na-eso uzo ohuru a, na-etinye ha n'aka onwu. Ejidere m ndi ikom na ndi inyom ha tubakwa ha n'ulo mkporo. ⁵ Ma dika onyeisi nchujaja na nzuko ndi okenye niile puru igbara m akaebe. Anatakwara m n'aka ha akwukwo ozi e deere umunna anyi no na Damaskos. Agara m ebe ahụ ikputa ha n'agbu bja Jerusalem maka ita ha ahuhu.

Akuko ncheghari Pọl

⁶ "N'etiti ehie, mgbe m na-aga n'uzo, n'ebe di Damaskos nso, oke ihè nke si n'eluigwe, chara gburugburu m. ⁷ Adara m n'ala ma nukwa olu gwara m okwu si m, 'Sọl, Sọl, ginị mere i ji na-akpagbu m?'

⁸ " 'Onye ka ị bụ Onyenwe m?' Ka m juru.

"Ọ siri m, 'Abụ m Jisọs onye Nazaret onye ị na-akpagbu.' ⁹ Ndị mụ na ha so hukwara ihè ahụ, ma ha anughị olu onye ahụ na-agwa m okwu.

¹⁰ "Asiri m, 'Ginị ka m ga-eme Onyenwe anyi?'

"Onyenwe anyi siri m, 'Bilie banye Damaskos; n'ebe ahụ a ga-agwa gi ihe niile a kwadobere na ị ga-eme.' ¹¹ N'ihu na-enweghi m ike ihu uzo n'ihu ebube ihè ahụ chachiri m anya. Ya mere ndi mu na ha so sekpuuru m n'aka bata na Damaskos.

¹² "N'ebe ahụ ka Ananayas bi, bụ onye anyi puru igu n'onye ezi omume n'ihu idebe iwu. O nwekwara ogbugba ama di mma site n'onu ndi Juu bi n'ebe ahụ.

¹³ Ọ bjakwutere m, guzoro n'akuku m si, 'Nwana anyi Sọl, ka emee ka ị hụ uzo!' Otu mgbe ahụ, e nwetara m ike ihu uzo, m hukwara ya.

* 21:40 21:40 Maobu, Aramaik

¹⁴ “Mgbe ahụ, ọ siri, ‘Chineke nke nna nna anyị ha ahọputala gị imara uche ya na ihu Onye Ezi Omume ahụ na inuta okwu site n’onu ya. ¹⁵ I ga-abu onyeama ya nye ndi niile banyere ihe i huru na ihe i nuru. ¹⁶ Ma ugbu a, gini ka i na-eche? Bilie otu, ka e mee gi baptizim, ka a sachakwa gi site na mmehie, na-akpokukwa aha ya.’

Pol onyeozi nye ndi mba ozu

¹⁷ “Mgbe m loghachikwara na Jerusalem, noro na-ekpe ekpere n’ulonso ukwu ahụ, ahuru m onu, ¹⁸ ebe o na-agwa m, ‘Mee ngwa! Hapu Jerusalem, n’ihi na ndi bi n’ala a agaghi anara ogbugba ama gi banyere m.’

¹⁹ “Ma asiri m, ‘Onyenwe anyi, ndi a maara nke oma na m na-aga n’ulo nzuko n’otu n’otu, na-atuba ndi kwere na gi n’ulo mkporo, na-etikwa ha ihe. ²⁰ N’oge a na-awufu obara onyeama gi bu Stivin, eguzo m nso na-akwado n’ihe emere di mma, ma na-elekotakwa uwe ndi ahụ tugburu ya anya.’

²¹ “Mgbe ahụ, ọ siri m, ‘Gawa; n’ihi na aga m ezipu gi ebe di anya ijekwuru ndi mba ozu.’”

Pol onye Rom

²² Ha nara ya nti ruo ugbu a. Mgbe ahụ, ha niile tiri mkpu n’otu olu si, “Wepunu onye di otu a n’uwa! O kwesighi ka onye di otu a diri ndu!”

²³ Ha tiri mkpu na-atuli uwe mgbokwasị ha elu, na-achilikwa aja n’ala na-efesasi ya ebe niile, ²⁴ ochiagha ahụ nyere iwu ka a kpugaa ya n’ogige ndi agha, pia ya utari, ka eziokwu puta ya n’onu. O choro imata ihe mere ha ji eti mkpu otu a megide ya. ²⁵ Ma mgbe ha chiri udu akpukpo kechaa ya, Pol siri onye agha guzo ya nso, “O bu ihe ziri ezi n’iwu na unu ga-eti nwa afu Rom ihe, onye na-enweghi ikpe a mara ya?”

²⁶ Mgbe onye agha a nuru okwu a, o jekwuuru ochiagha ahụ si, “Gini ka i na-aga ime? Nwoke a bukwa onye Rom.”

²⁷ Ochiagha ahụ biakwutere si ya, “Gwa m, i bu onye Rom?”

O siri, “E.”

²⁸ Ochiagha ahụ zara, “ma o furu m ego di ukwu iji buru onye Rom.”

Ma Pol siri, “Amuru m dika nwa afu ala a.”

²⁹ Ndi ahụ choro igba ya ajuju onu mere ngwangwa wezuga onwe ha. Egwu tukwara ochiagha n’onwe ya mgbe o matara na o bu nwa afu Rom, n’ihi na o keela ya ri agbu na mbu.

Pol n’ihu ndi ikpe

³⁰ N’echi ya, ebe o choro imata ihe bu isi okwu na ihe mere ndi juu ji ebo ya ebubo, o nyere iwu ka ndiisi nchujaja na ndi ulu ikpe ha zuko. Mgbe ahụ, o duputara Pol, mee ka o guzo n’ihu ha.

23

Pol n’ihu nzuko ndi juu

¹ Mgbe Pol legidere ndi nzuko a anya, ọ siri, “Umunna m, mu onwe m ejirila ezi akonuche bie ndu m niile n’ihu Chineke ruokwa ubochi taa.” ² Nke a mere, Ananayas onyeisi nchujaja nyere iwu ka ndi no ya nso tie ya aka n’onu. ³ Ma Pol, siri ya, “Otu a ka Chineke ga-esi tie gi, gi mgbidi e tere nzu. Udi onye ikpe di anaa ka i bu i ji na-emebi iwu n’onwe gi site n’inye iwu ka e si otu a tie m ihe?”

⁴ Ndi guzo ya nso siri, “I na-ekwuto onyeisi nchujaja Chineke?”

⁵ Ma Pol siri, “Aghotaghi m, umunna m na o bu onyeisi nchujaja. N’ihi na akwukwo nso kwuru si, ‘Ekwula okwu ojoo obula megide onye na-achi ndi nke gi.’”

* 23:5 23:5 Opu 22:28

⁶ Mgbe Pọl chọputara na otu ụzọ n'ime nzuko ahụ bụ ndị otu Sadiusii, ebe ndị ozo bukwa ndị Farisii, o tiri mkpu n'ime nnọkọ ahụ si, "Ụmụna m, abụ m onye Farisii na nwa ndị Farisii. A na-ekpe m ikpe taa n'ih i olileanya m nwere na mbilite n'ọnwu nke ndị nwurụ anwu." ⁷ Mgbe o kwusiri nke a esemokwu daputara n'etiti ndị Farisii na ndị Sadiusii. Ogbakọ ahụ kewara. ⁸ N'ih i na ndị Sadiusii na-asị na mbilite n'ọnwu maọbụ mmuọ ozi maọbụ mmuọ o bula adighi. Ma ndị Farisii kweere n'ih e ndi a niile.

⁹ Mkpọtụ malitere na-ada ike ike. Ufodu ndi ozizi iwu so n'otu ndi Farisii biliri o to malite iru uka n'oke olu si, "Anyi ahugh ihe ojo o n'ebe nwoke a no, ma ginikwa ma o buru na o bu mmu o, maobu mmu o ozi gwara ya okwu?" ¹⁰ Esemokwu a biara kari a, nke mere na onyeisi ochiagha turu egwu na ha ga-adokasi Pọl. O gwara ndi agha ya ka ha banye were ike kpoputa ya, ziga ya n'ogige ndi agha.

¹¹ N'abal i ya, Onyenwe anyi biakwutere ya si, "Nwee obi ike, di ka i si gbaa ama banyere m na Jerusalem, i ghaghi igbakwara m ama na Rom."

Izuzu igbu Pọl

¹² N'ututu echi ya ufodu ndi Juu zukotara gbaa izu, nuokwa iyi na ha agaghi eri nri maobu nu o ihe obula tutu ruo mgbe ha gburu Pọl. ¹³ Ndi zukotara gbaa izu ojo o a kari i iri mmadu ano. ¹⁴ Ha jekwuuru ndiisi nchujaja ha na ndi okenye, si ha, "Anyi kwekotara ihapu iri maobu inu ihe obula tutu ruo mgbe anyi gburu Pọl. ¹⁵ Ugbu a, unu na nzuko zienu onyeisi ochiagha ka o kpoputara unu ya. Meenu ka unu na-acho ijuputasi eziokwu n'onu ya nakwa itule ikpe ya nke oma. Anyi di njikere igbu ya n'uzo tupu o biaruo unu nso."

¹⁶ Ma nwa nwanne nwanyi Pọl nuru maka izuzu ojo o a. O banyere n'ogige ndi agha koro Pọl.

¹⁷ Pọl kporo otu n'ime ndiisi agha ahụ gwa ya, "Biko kporo nwokorobia a gaa n'ebe ochiagha no, o nwere okwu di mkpa o choro igwa ya." ¹⁸ O kporo ya jekwuru onyeisi agha, si.

"Pọl, onye mkporo, kporo m riu m ka m kpotara gi nwokorobia a n'ih i na o nwere ih e o choro igwa gi."

¹⁹ Onyeisi agha ahụ duuru ya n'aka ya gaa n'akuku ozo juo ya, "Gini bu ih e i choro ikoro m?"

²⁰ O siri, "Ndi Juu ufodu ekwekoritala irio gi ka i kpoputa Pọl echi na nzuko ul o ikpe. Ha ga-eme di ka ha nwere ih e di mkpa ha choro ijuta ya. ²¹ Ma anala ha nti. N'ih i na ih e kari i iri mmadu ano na-ezo onwe ha na-eche inwude ya. Ndi a gbara ndu na ha agaghi eri maobu nu o ihe obula tutu ruo mgbe ha gburu ya. Ha adila njikere, ih e a na-eche bu mkpebi gi nye aririo ha."

²² Ochiagha ahụ zilagara nwokorobia ahụ site n'inye ya iwu, "Emekwala ka onye obula mata na i biara gwa m ih e di otu a."

Pọl agaa Sizaria

²³ Mgbe e mesiri, o kporo mmadu abuo n'ime ndiisi agha nye ha iwu si, "Gaanu jikere nari ndi agha abuo, na iri mmadu asaa ndi na-agba inyinya, tinyere nari ndi ikom abuo ndi na-ama ube, ndi ga-aga Sizaria n'elekere itoolu nke abali a. ²⁴ Nyekwa Pọl inyinya nke o ga-agba, ka e nwee ike duru ya gakwuru Feliks bu govan o n'udo."

²⁵ O dere akwukwo n'olu di otu a:

²⁶ Klodios Lisias,

Na-edegara Feliks onye nsopuru na-adiri, onye na-achi akuku a.

Ana m ekele gi.

²⁷ Ndi Juu jidere nwoke a choo igbu ya, ma mgbe m nuru na o bu onye Rom, mu na ndi agha m biara naputa ya n'aka ha. ²⁸ Achoro m imata ih e mere ha ji ebo ya ebubo, n'ih i ya eduuru m ya gaa n'ogbak o ndi okenye ha. ²⁹ Ma achoputara m na

ọ bụ ihe banyere iwu ha. N'ezikwu, o nweghị ihe ọbụla kwesiri iji tụọ ya mkpọrọ maọbụ ọnwụ n'ime ebubo ahụ. ³⁰ Mgbe a gwara m banyere izuzu a na-agba megide nwoke a, ezitere m gị ya n'egbughị oge. Enyekwara m ndị niile na-ebo ya ebubo iwu, ka ha bịa n'ihu gị kpee ọnwụ ha.

³¹ Ya mere, n'abalị ahụ, ndị agha dubatara Pọl na Antipatris dika e nyere ha n'iwu.

³² N'echi ya, ha hapụrụ ya na ndị na-agba n'elu inyinya ka ha duru ya gawa, ebe ha laghachiri n'ogige ndị agha. ³³ Mgbe ha bjarutere Sizaria, ha nyere onyeisi obodo ahụ akwụkwọ ozi, ma kponyekwa ya Pọl. ³⁴ Gọvanọ ahụ gurụ akwụkwọ ozi ahụ, jụọ ya akụkụ ala o si pụta. Mgbe ọ matara na ọ bụ onye Silisia, ³⁵ ọ siri ya, "Aga m enye okwu gị ezigbo ohere mgbe ndị na-ebo gị ebubo bįara." O nyekwara iwu ka e debe ya n'obi Herod n'aka ndị nche.

24

Ebubo ndi Juu boro Pọl n'ihu Feliks

¹ Mgbe ụbọchị ise gasiri, onyeisi nchụaja bụ Ananayas na ụfọdụ ndị okenye ndị Juu na lọya ha aha ya bụ Tatulos bįara. Ha dum pütara igbagide Pọl ama n'ihu onye na-achị obodo. ² Mgbe a kpọbatara ya, Tatulos pütara guzo boo ya ebubo si, "Onye a na-asọpuru ka i bụ. N'ihị gị, mmadụ niile enwela udo ogologo mgbe. İdị nkọ nke uche gị emeela ka mgbanwe dī n'obodo a. ³ Anyị ji ekele nke jupütara n'ọnwụ na-anabata ihe ndi a nke ọma, n'ebe niile na n'uzọ niile, gị Feliks, onye a na-asọpuru. ⁴ Achọghị m itufu oge gị. Ana m ariọ ka i were ndidi na obioma nuru nkenke okwu anyi ji bįa.

⁵ "Anyi chọpütara na nwoke a bụ onye na-akpalikari ọgbaaghara, onye ọrụ ya bụ ikwagide ndi Juu nọ n'ebe niile n'ụwa a ka ha nupu isi. Ọ bükwa onyeisi nke ajọ otu ahụ a na-akpọ Otu ndi Nazaret. ⁶ Ọ chọkwara imerü ụlonsọ anyi, ya mere anyi ji jide ya. Ma anyi chọrọ ikpe ya ikpe dika omenaala anyi siri dī, ⁷ ọchiagha Lisias, bįara jiri ike napu ya n'aka anyi.* ⁸ Ọ buru na inyochaa ya, i ga-enwe ike ighota ihe niile banyere ebubo anyi na-ebo ya."

⁹ Ndị Juu kwadokwara okwu ya, na ihe niile e boro ya, bụ ihe mere eme.

¹⁰ Mgbe gọvanọ feere ya aka ka o kwuo okwu, Pọl zara, "amaara m na i bụ onye ọkaikpe nke mba a ogologo mgbe. Nke a na-enye m obi uto igopu onwe m n'ihu gị. ¹¹ İ puru ichoputa na o rubeghi ụbọchị iri na abuo kemgbe m rigooro n'ulonsọ ukwu na Jerusalem ife ofufe. ¹² Ha ahughị m ka mụ na onye ọbula na-arurita ụka n'ulonsọ, maobu na o nwere ebe m kpatara ọgbaaghara n'ime ulo nzuko, maobu ebe ọbula n'ime obodo. ¹³ Ha enwekwaghị ihe ọbula ha ga-eji kwagide ama ha na-agba megide m. ¹⁴ Agaghị m agọ agọ n'ihu gị na m na-ekpere Chineke nke nna anyi ha, dika onye na-eso Uzọ ahụ ha na-akpọ otu. Ekwenyere m ihe niile dika usoro nke iwu si dī, na nke e dere n'akwukwo ndi amuma. ¹⁵ Ma enwere m olileanya n'ebe Chineke nọ dika ha onwe ha nwekwara, na mbilite n'onwu nke ndi ezi omume na nke ndi ajọ omume ga-adi. ¹⁶ N'ihị nke a, a na m agbalị inwe akonuche dī ọcha n'ihu Chineke na n'ihu mmadụ niile.

¹⁷ "Ugbu a, mgbe otutu afọ gasiri, abįara m Jerusalem iwetara ndi nke m onyinye, nakwa ichuru Chineke aja. ¹⁸ Emezuola m omenaala idi ọcha mgbe ha huru m n'ulonsọ ukwu ahụ mgbe m na-eme nke a. Ọ dikwaghị igwe mmadụ so m maobu na m sonyere ọgbaaghara ọbula. ¹⁹ Ma enwere ụfọdụ ndi Juu si Eshia bįa, bụ ndi kwesiri ino n'ebe a ma ọ buru na ha nwere ihe ọbula megide m. ²⁰ Maobu ndi nke nọ n'ebe a ugbu a, ka ha kwuo ajọ omume ọbula ha huru n'ime m mgbe m guzoro n'ihu

* **24:7** 24:7 Ụfọdụ akwukwo edebanyeghi amaokwu nke asaa na ụfọdụ okwu dī n'amaokwu nke asato, ebe siri na o nyere iwu ka ndi na-ebo ya ebubo puta n'ihu n'ihu.

ndị nzukọ ndị okenye. ²¹ Karia na m kwuru naanị otu ihe mgbe m guzoro n'ihu ha tie mkpu, 'A na-ekpe m ikpe taa n'ihị okwukwe m na mbilite n'ọnwu nke ndị nwuru anwu.'"

²² Mgbe ahụ, Feliks onye maara ihe banyere Ụzọ ahụ nke oma yigharịrị ikpe a. Ọ gwara ha, "Aga m eleba anya n'ikpe gị a, mgbe Lisias onyeisi agha bịa." ²³ O nyere ọchiagha ahụ iwu ka e debe ya n'okpuru nlekọta ha. Ma ka ha nye ya ohere inwere onwe ya ime ụfọdụ ihe, ka ha kwekwa ka ndị enyi ya bịa nyere ya aka gboo mkpa ya.

Pọl n'ihu Feliks na nwunye ya

²⁴ Mgbe ụbọchị ole na ole gasiri, Feliks na nwunye ya Drusila, bu onye Juu bịa, ọ kpọrọ Pọl ka ọ gwa ha okwu banyere inwe okwukwe n'ime Jisọs Kraist. ²⁵ Ma mgbe ọ gara n'ihu na-ekwu ihe banyere ezi omume na mkpa ọ dị mmadụ ijide onwe ya aka, ya na ihe banyere ụbọchị ikpe nke na-abia n'oge ikpeazu, egwu jidere Feliks. Ọ siri, "I nwere ike ipu ugbo a. Aga m akpọkwa gị n'oge ọzọ mgbe m nwetara ohere." ²⁶ Ọ na-atukwa anya na Pọl ga-enye ya ego. Ya mere o jiri na-eziga ka a na-akpọ ya site n'oge ruo n'oge ka ya na ya na-akparita ụka.

²⁷ Mgbe afo abuo gasiri, onye a na-akpọ Poshios Festos nochiri anya Feliks. Ma ebe ọ choro inweta ihuoma n'aka ndi Juu, Feliks hapuru Pọl n'ulo mkporo.

25

Pọl n'ihu Festos

¹ Mgbe ụbọchị atọ gasiri site n'oge Festos bịa na mpaghara ọchịchị ya, o sitere Sizaria garuo Jerusalem. ² N'ebe ahụ ka ndịisi nchụaja na ndịisi ndi Juu kowara ya ihe banyere Pọl. ³ Ha rikwara ya n'amara ọ ga-emere ha bu ime ka Pọl bia na Jerusalem. N'ihị na ha agbaala izu igbu ya n'uzo. ⁴ Ma Festos zara, "Pọl no dika onye mkporo na Sizaria. Ebe ahụ ka mu onwe m ga-alaghachi na mgbe na-adighi anya. ⁵ Ya mere, ka ndisi unu ji ikike soro m gaa, boo nwoke ahụ ebubo ma ọ buru na o nwere ihe ojoo o mere."

⁶ Ọ nonyeere ha ihe dika ụbọchị asato maobu ụbọchị iri, tupu ọ laghachi na Sizaria. N'ụbọchị so ya, ọ noduru n'ochi ikpe, nye ikike ka a kpoputa Pọl. ⁷ Mgbe ọ bjaruru, ndi Juu sitere Jerusalem bia gbara ya gburugburu na-ekwu otutu ihe megide ya nke ha na-enweghi ike ikowa.

⁸ Ma Pọl gooro onwe ya, na-asi, "Ọ dighi ihe ojoo obula m mere megide iwu ndi Juu maobu ulonso, maobu Siza."

⁹ Ma ebe Festos na-achọ inwe ihuoma n'ebe ndi Juu no, ọ siri Pọl, "I choro iga Jerusalem ka m kpee gi ikpe n'ebe ahụ?"

Pọl eburu ikpe gaa n'ihu Siza

¹⁰ Ma Pọl siri, "Eguzo m n'uloikpe Siza n'onwe ya, ebe e kwesiri ka a nodu kpee m ikpe. Ọ dighi ihe ojoo obula m mere ndi Juu, dika i maara nke oma. ¹¹ Ọ buru na ọ di ihe m mere kwesiri onwu, anaghi m ario ka m gbanari onwu. Ma ọ buru na ọ dighi eziokwu di n'ebubo ndi Juu a na-ebo m, mmadu obula agaghi e were m nyefee n'aka ha. Ya mere, ọ bu Siza ka m na-akpoku."

¹² Ya mere, mgbe Festos na ndi na-adu ya odu gbara izu, ọ zara, "I kpoakuola Siza, ọ bukwa Siza ka i ga-agakwuru."

Festos na eze Agripa e nwee nzuko

¹³ Mgbe ụbọchị ole na ole gasiri, eze Agripa na Benaisi bịa Sizaria inabata Festos. ¹⁴ Mgbe ha noro otutu ụbọchị n'ebe ahụ, Festos kowara eze a onodu Pọl si, "Ọ di

nwoke Feliks hapuru n'ulo mkporo n'ebe a. ¹⁵ Mgbe m gara Jerusalem, ndiisi nchujaja na ndi okenye ndi Juu gwara m banyere ya. Ha riorokwara ka m maa ya ikpe.

¹⁶ “Ma emere m ka ha ghotana na o megidere iwu ndi Rom irara mmadu obula nye tupu ekpee ya ikpe nyekwa ya ohere igoro onwe ya n'ihu ndi na-ebo ya ebubo. ¹⁷ N'ihu nke a, mgbe ha bjara n'ebe a, atufughi m oge obula, kama n'ubochi nke ozo ya, anoduru m n'ochi ikpe, nye ikike ka a kpobata nwoke ahụ. ¹⁸ Mgbe ndi na-ebo ya ebubo biliri, o dighi otu n'ime uru ala ndi m chere ha ga-akpo aha nke ha guputara na o mere. ¹⁹ Okwu ha niile bu iru uka banyere okpukpe ha, na banyere otu onye ozo a na-akpo Jisos onye nwuru, onye Pol na-ekwusikwa ike na o di ndu. ²⁰ O rara m ahụ imedo okwu di otu a. N'ihu ya, a juru m ya ma o ga-amasi ya i ga n'ulokpe di na Jerusalem ka o noro n'ebe ahụ gororo onwe ya. ²¹ Ma Pol rioro ka e debe ya n'ulo mkporo ruo mgbe Siza n'onwe ya ga-ekpebi ikpe ya. Ya mere, ezighachiri m ya n'ulo mkporo tutu ruo mgbe m jikeere izigara ya Siza.”

²² Agripa gwara Festos, “Achoro m inu okwu site n'onu nwoke a n'onwe ya.”
O siri, “I ga-anu ya echi.”

Pol n'ihu Agripa

²³ Ya mere, n'echi ya, Agripa na Benaisi rutere n'ulo oha na-anu anu ikpe n'oke nganga. Otutu ndiisi agha na ndi a maara aha ha n'obodo a sooro ha. Festos nyere iwu ka a kpobata Pol. ²⁴ Festos siri, “Eze Agripa na ndi niile soro anyi noro n'ebe a, unu ahula nwoke a onye oha ndi Juu niile, ma ndi no n'ebe a ma ndi no na Jerusalem, wetara ikpe ya n'aka m na-eti mkpu na o kwesighi idi ndu ozo. ²⁵ Ma achoputaghi m ihe ojoo o mere nke kwesiri ka o nwuo. Ma ebe o rioro ka Siza lenye ikpe ya anya, ekpebiri m iziga ya. ²⁶ Ma enweghi m ihe obula doro anya m ga-edegara Siza banyere ya. Ya mere m jiri kpoputa ya n'ihu unu niile, ma karisia n'ihu gi onwe gi eze Agripa, ka o ga-abu anyi tulesia ihe banyere ya, ka m nwee ihe m ga-edo. ²⁷ N'ihu na o bu ihe na-ezighi ezi na m ga-ezipu onye mkporo na-egosighi n'ebubo e boro ya.”

26

Pol agoro onwe ya n'ihu Agripa

¹ Agripa gwara Pol, “I nwere ike i kwuru onu gi.”

Mgbe ahụ, Pol gbasara aka ya abuo bido ikwu okwu igoro onwe ya, ² “Ana m agu onwe m dika onye nwere ihuoma, eze Agripa, inwe ohere oma di otu a, izara onu m n'ihu gi n'ihe niile metutara ebubo ndi Juu na-ebo m. ³ Nke ka nke, amatara m na omenaala ndi Juu na iru uka metutara iwu ha doro gi anya. Biko ana m arijo gi ka i jiri ndidi gee m nti.

⁴ “Ndi Juu niile maara ibi ndu m site na nwata m. Ha makwa site na mbu, otu m si bie ndu m niile n'obodo nke m, nakwa n'ime Jerusalem. ⁵ Ha matara kemgbe ogologo oge, ha ga-agbakwa ama, ma o buru na ha choro ikwu eziokwu, na site na mbu e biri m ndu dika otu onye so n'ime otu ahụ nke iwu ya di ike karichasia n'ime okpukpe ndi Juu, nke bu otu ndi Farisii. ⁶ Ma ugbu a, a na-ekpe m ikpe n'ihu na enwere m olileanya na nkwa ahụ Chineke kwere nna nna anyi ochie ha. ⁷ Nkwa nke ebo iri na abuo niile na-ele anya inata mgbe ha na-eefe ofufe ehie na abali. Eze Agripa, o bu n'ihu olileanya a, gi onye a na-asopuru, ka ndi Juu ji na-ebo m ebubo. ⁸ Gini mere unu jiri na-eche na o rara Chineke ahụ ime ka ndi nwuru anwu site n'onwu bilie?

⁹ “Na mbu, anara m eche na apuru m imeso aha Jisos onye Nazaret mmeso ojoo niile. ¹⁰ Otu a ka m mere na Jerusalem. O bughu naani na m natara ikike n'aka ndiisi nchujaja jiri ya kpochie otutu ndi nsu n'ulo mkporo, ewelikwara m aka elu n'oge a na-ama ha ikpe onwu. ¹¹ Otutu mgbe ka m huru na a tara ha ahuhu n'ulo nzuko niile. Agbaliri m ikwagide ha ka ha kwuo aru ma kwutokwa okwukwe ha. N'ihu na

iwe m dị ọkụ megide ha, esogburu m ha n'obodo dị iche iche nke na-abughị obodo ndị Juu.

Pọl ekwuo maka nchehari ya

¹² “N’ihi nke a, a gara m Damaskos site n’ikike na nkwenye nke ndiisi nchụaja. Anatakwara m ike n’aka ndiisi nchụaja. ¹³ N’oge ehihie, eze Agripa, mgbe mụ na ndị otu m na-aga n’uzo, gị onye a na-asopuru, ka m hụrụ ihè nke na-acha karịa anyanwụ ka o si n’eluigwe chaa m na ndị mụ na ha so gburugburu. ¹⁴ Anyị niile dara n’ala. Ma anurū m olu gwara m okwu n’asusū Hibru, ‘Sọ! Sọ! Gini mere i ji na-akpagbu m? I na-emeru onwe gị ahụ site n’ikpo ukwū na ndudū e ji achị ehi.’

¹⁵ “Asiri m, ‘I bu onye, Onyenwe anyi?’

“Onyenwe anyi kwuru, ‘Abu m Jisos onye i na-akpagbu. ¹⁶ Ugbu a, bilie, kwuru otu! N’ihi na-emere m ka i hu m anya, ka m hoputa gi ka i buru onyeozu m na onye akaebe m. I ga-emekwa ka uwa niile mara ihe banyere nzute a i zutere m taa, na otutu mgbe ozu m ga-ezute gi. ¹⁷ Aga m azoputa gi site n’aka ndi nke gi na sitekwa n’aka ndi mba ozu, ndi m na-eziga gi ka i jekwuru. ¹⁸ Imeghe anya ha mee ka ha si n’ochichiri loghachi banye n’ihe, sikwa n’ike nke ekwensu loghachikwute Chineke. Ka ha site n’okwukwe ha nwere n’ebe m no nata mgbaghara mmehie ha, ketakwa oke ahụ di ngozi n’etiti ndi e doro nsu.’

¹⁹ “Ya mere, eze Agripa, enupughi m isi n’ohu nke eluigwe ahụ. ²⁰ Ebidoro m izisa ozioma a na Damaskos. Emekwara m otu a na Jerusalem na n’ime Judia niile na n’etiti ndi mba ozu. Ana m ekwusa mkpa o di ka mmadu niile nwee nchehari loghachikwute Chineke. Ka ha gosikwa nchehari ha site n’ezi oru nke ha na-aru. ²¹ O bu n’ihi nke a ka ndi Juu jiri nwuchie m n’ulonso ukwu ahụ ma chosiekwa uzu ike inapu m ndu m. ²² Ma Chineke chebere m mee ka m buru onye di ndu taa, ikoro mmadu niile akuko a, ndi ukwu na ndi nta. Ihe m na-ekwu bukwa ihe ndi amuma na Mosis kwuru na o ga-emezu, ²³ na Kraist ahụ ga-ahụ ahuhu, burukwa onye mbu ga-esi n’onwu bilie, iwetara ndi Juu na ndi mba ozu ihè.”

²⁴ Mgbe o na-agopu onwe ya, Festos tiri mkpu, “Pọl, i bu onye isi mebiri! Oke mmuta gi emebiela gi isi.”

²⁵ Ma Pọl siri, “Isi emebighi m, ezigbo nna anyi Festos. Ihe m na-ekwu n’anya udo bu naani eziokwu. ²⁶ Eze n’onwe ya makwaara ihe ndi a niile, n’ihi ya ejighi m egwu obula agwa ya okwu a. Ekwenyere m na o dighi ihe obula n’ime ihe ndi a merenu nke ezonariyi ya, n’ihi na o nweghi nke mere na nzuzo. ²⁷ Gi eze Agripa, i kwenyeghi na ndi amuma? Amaara m na i kweere.”

²⁸ Mgbe ahụ Agripa siri, “Pọl, i na-achọ n’ime ntakiri oge a ikwagide m ka m buru onye kwere na Kraist?”

²⁹ Ma Pọl siri, “O gaara ato m utu ma o buru na Chineke ga-ekwe, mee ka gi na ndi niile no n’ebe a buru ihe mu onwe m bu n’ime Kraist ma ewezuga agbu ndi a.”

³⁰ Mgbe ahụ eze biliri otu, ya na Festos na Benaisi nwunye ya na ndi ozu niile ya na ha no n’oche. ³¹ Mgbe ha na-apu, ha kwurita n’onwe ha, “Nwoke a emeghi ihe obula kwesiri onwu maobu iga mkporo.”

³² Agripa gwara Festos, “A gaara a hapu nwoke a ma o buru na o nyefeghi Siza ikpe ya.”

27

Pọl agaa Rom

¹ Mgbe e kpebiri na anyi ga-eso ugbo mmiri gaa Itali, e nyefere Pọl na ndi mkporo ozu n’aka onyeisi na-elekota ndi mkporo aha ya bu Julios. O bu ochiagha nke igwe ndi agha Ogostos. ² Anyi banyere n’ugbo sitere Adramitiom nke na-ejikere iga n’onu

mmiri nke dị n'akụkụ obodo Eshja. Anyị nupuru n'oke osimiri, Arīstakōs, onye Masidonia sitere na Tesalonaika sokwa anyị n'ije a.

³ N'echi ya, anyị rutere Saīdōn. Julīos nwere obioma n'ebe Pōl nọ. O hapụkwara ya ka o jehghariara onwe ya izute ndị enyi ya. Ndị a lekwarara anyị ọbịa nke ọma. ⁴ N'igakwa n'ihu na mmiri ahụ, anyị zutere ifufe mmiri nke mere na anyị gara n'azụ ala Saiprōs. ⁵ Anyị gafere ọnụ mmiri obodo Silisia na Pamfilia. Anyị biaruru Mira n'ime obodo Lisia. ⁶ N'ebe ahụ ka onye ọchịagha huru ụgbọ onye Alegzandria nke na-aga Itali. O mere ka anyị banye n'ime ya. ⁷ Ụgbọ anyị ji, gara nwayọọ ọtụtụ ụbọchị na o siiri anyị ike irute Snidos. Ebe ọ bụ n'oke ifufe ekweghị ka anyị gaa n'ihu, anyị enwekwaghị ike ịga n'uzọ anyị, kama anyị si n'azụ Kriit na ncherita ihu Salmone gafee. ⁸ Anyị jikwa nwayọọ na-agba n'akụkụ ọnụ mmiri ahụ tutu ruo mgbe anyị sitere n'oke nsogbu rute ebe a na-akpọ ọnụ mmiri ọma, nke dị nso n'obodo Lasia.

⁹ Anyị tufuru oge n'ebe ahụ. Ije ụgbọ mmiri aburukwala nke juputakwara n'ihe ize ndụ ugwu a, n'ihia na mmemme Obubu ọnụ nke ndị Juu agafeela. N'ihia nke a, Pōl duru mmadu niile ọdu, ¹⁰ na-asị, "Ndị nwe m, a na m ahuta na njem a ga-abu nke ihe egwu nke ga-eweta oke ịla n'iyi. O bughị naanị nke ụgbọ mmiri na ibu o bu, ma metutakwa ndụ anyị." ¹¹ Ma ọchịagha ahụ kwenyere n'ihe onyeisi ụgbọ na onye nwe ụgbọ kwuru karịa nke Pōl kwuru. ¹² Ma ebe ọnụ mmiri a abughị ebe dị mma ino n'oge oyi, ndị ka n'onuogugụ horo ka ụgbọ ahụ gaa n'ihu, n'olileanya na a ga-eru Fonikisi ebe ha ga-anodu n'oge oyi. Nke a bụ ọnụ mmiri dị na Kriit, nke chere ihu n'owuwa anyanwu n'akukụ ugwu na akukụ ndida.

Oke ifufe n'osimiri

¹³ Mgbe ikuku dị nwayọọ bidoro ifeghari site na ndida, ha chere na nke a bụ ohere diri ha. N'ihia ya, ha kwopuru ụgbọ nyara ya na-aga nso nso ọnụ mmiri Kriit. ¹⁴ Ma mgbe na-adighi anya, oke ifufe di egwu nke si n'agbata ugwu na owuwa anyanwu kuru site n'agwa etiti ahụ rịdata. ¹⁵ Ndị na-anya ụgbọ ahụ gbalisiri ike na mbu ichighari ihu ụgbọ ahụ ka ọ gaa n'onu mmiri, ma ọ pughị ime. Anyị hapuru ya ka o soro ikuku. ¹⁶ N'ikpezụ, anyị kworo ụgbọ anyị gaa n'azụ agwa etiti nta a na-akpo Kloda. N'ebe ahụ anyị jisiri ike kekwasị ụgbọ nta nke ụgbọ mmiri anyị na-adokpu n'azụ n'elu ụgbọ mmiri ahụ. ¹⁷ Emesia, anyị jiri udo kee ụgbọ mmiri ahụ ime ka o sie ike karịa. Ndị na-anya ụgbọ ahụ turu egwu na ikuku ga-eburu ụgbọ anyị gaa n'onu mmiri na-achi oku nke di na Satis. Ha wedatara akwa e kobere n'elu, nke na-enyere ikuku aka ibu ụgbọ mmiri. Emesia, ha sooro ikuku mmiri ahụ na-aga. ¹⁸ Mgbe chi boro, dika osimiri ahụ na-etonye etonye, ndi na-eso ụgbọ bidoro itubasi ngwongwo ndi di n'ugbo ahụ n'ime osimiri. ¹⁹ N'ubochi nke ato ha tubakwara ngwongwo e ji edozi ụgbọ mmiri na otutu ihe obula nke aka ha ghotara n'ime osimiri. ²⁰ Mgbe otutu ubochi gara ma o dighi anyanwu maobu kpakpando waputaranu, ma oke ifufe ojoo ahụ gara n'ihu na-amaghari, n'ikpezụ olileanya anyi na a ga-azoputa anyi gwusiri.

²¹ N'oge a niile, o nweghi onye obula nri obula bara onu. Ma n'ikpezu. Pōl kwuru otu n'etiti ha si, "Ndị ikom ibe m, ọ buru na unu gere nti n'okwu m na mbu, anyi agaraghi ahapu Kriit. Anyi gara agbanari mbibi na ịla n'iyi nke a. ²² Ma otu o di, ana m ario unu, nweenu obi ike! N'ihia na o nweghi onye obula n'ime unu a ga-atufu ndu ya. O bu ezie na ụgbọ a ga-emikpu. ²³ N'ihia na n'abali gara aga, mmuo ozi Chineke Onyenwe m, na onye m na-efekwa biakwutere m, ²⁴ o siri, 'Atula egwu Pōl, n'ihia na i ghaghị iguzo n'ihu Siza. Nke ozokwa, Chineke emeela amara nye gi ndu ndi a niile gi na ha so n'ugbo eme njem.' ²⁵ Ya mere, ndi ikom nweenu obi ike! N'ihia na enwere m ntukwasị obi na Chineke ga-eme di ka o siri gwa m. ²⁶ Ma otu o di, a ga-eburu ụgbọ mmiri anyi buba ya n'otu agwa etiti."

Ugbọ imikpu

²⁷ Ihe dika n'etiti abali n'ubochi nke iri na anọ ebili mmiri a, mgbe anyị na-erughari n'osimiri a na-akpọ Adratik, ndị na-anya ugbọ chere na ala dị nso. ²⁸ Ha tonyere ụdọ e kenyere igwe n'onụ ya n'ime osimiri chọputa na omimi osimiri ahụ dị nari nzo ụkwụ na iri abụọ n'ebe ahụ ha nọ. Ha gakwara n'ihu tụtọkwa ụdọ ahụ ozo chọputa na omimi osimiri ahụ dị iri nzo ụkwụ itoolu. ²⁹ Ma egwu juru ha obi n'ihia na ha amaghị ma ha ga-ezute nkume n'akukụ onụ mmiri ahụ. Ha tụtutara arilika anọ e ji ejide ugbọ site n'azu ugbọ ahụ ma na-ariọ chi ha maka chi ọbubọ. ³⁰ Mgbe ndị na-eso ugbọ ahụ kpebiri ihapụ ya. Ha wedatara ugbọ epeepe e dobere maka ihe mberede, mee dika ha na-aga itinye arilika n'onụ ugbọ mmiri ahụ. ³¹ Ma Pọl gwara ndị agha na ọchiagha ha okwu, "Ọ buru na ndị a anogideghị n'ime ugbọ a, agaghị azoputa unu." ³² N'ihia nke a, ndị agha ahụ ghubiri ụdọ e jiri kee ugbọ epeepe ahụ hapụ ugbọ epeepe ahụ ka ọ daba n'ime osimiri.

³³ Mgbe chi bidoro ibo, Pọl rioro mmadu niile ka ha rie nri, na-asị, "Taa mere ya ubochi iri na anọ unu nọ na nche, nogidekwa n'ibu onụ, n'erighi ihe obula. ³⁴ N'ihia odimma nke ndu unu, ana m ario unu ka unu rie ihe. N'ihia na o nweghi onye obula n'ime unu otu agiri isi ya ga-ala n'iyi." ³⁵ Mgbe o kwuchara nke a, o weere achicha nye Chineke ekele n'ihu ha niile, nyawaa ya, malitekwa iri ya. ³⁶ Otu mgbe ahụ, obi uto batara mmadu niile n'obi, ha bidokwara iri nri. ³⁷ Anyi niile nọ n'ugbo ahụ di nari mmadu abuo na iri asaa na isii. ³⁸ Mgbe anyi richara nri, ha buuru akpa oka niile di n'ugbo ahụ tuba ha n'ime osimiri ime ka ugbọ ahụ gbaa mfe.

Omimi nke ugbọ mmiri ahụ

³⁹ Mgbe chi borọ, ha enwekwaghị ike ighota akukụ mmiri nke ha nọ n'ime ya. Ma ha huru obosara ala nta nke nwere onụ mmiri. Ha gbara izu ichoputa ma ọ ga-ekwe mee ka ugbọ mmiri ahụ site n'ebe ahụ gafee. ⁴⁰ Ha chabisiri arilika niile ji ugbọ ahụ, hapu ha n'ime osimiri. Otu aka ahukwa, ha topuru ụdọ ji umara e ji anyaghari ugbọ. Mgbe ahụ, ha weliri akwa ifufe nke onụ ugbọ nye ifufe, mekwa ka ugbọ mmiri chee ihu n'elu ala. ⁴¹ Ma ugbọ mmiri ahụ gara maa isi na mkpumpku aja mmiri, mikpuo n'aja. Onu ugbọ ahụ mikpuru nke ukwu mee ka isi ugbọ ahụ laa elu, nke a nyere ebili mmiri a ohere iji ike tiwasia azu ugbọ ahụ.

⁴² Ndị agha zubere igbu ndi mkporo niile, ka onye obula ghara igwuru mmiri site ya gbafuo.* ⁴³ Ma onye ochiagha ahụ na-ezube izoputa ndu Pọl, n'ihia ya, o gbochiri ha n'izuzu ha. Mgbe ahụ o nyere iwu ka ndi niile maara igwu mmiri buru uzọ si n'ugbo ahụ wuba n'ime mmiri, gwuru mmiri gaa n'elu ala. ⁴⁴ Ma ndi foduru ga-eru n'elu ala site n'ighonye aka na obodobo osisi maobu n'ihe ndi ozo di iche iche si n'ahu ugbọ ahụ daputa. N'uzo di otu ka mmadu niile ji buru ndi rutere n'elu ala n'udo.

28

Onu mmiri obodo Malta

¹ Mgbe a putara n'onu mmiri ahụ n'udo, anyi choputara na aha agwa etiti ahụ bu Malta. ² Ndị obodo ahụ gosiri anyi obioma n'uzo puru iche. Ha kwanyere anyi oku ma nabatakwa anyi n'ihia na mmiri nọ na-ezo, oyi na-atukwa. ³ N'oge Pọl na-achikota nku itinye n'oku a, otu agwo ajuala sitere n'ime nku na-enwu oku maputa n'ihia okpomoku tuhiko onwe ya n'aka ya. ⁴ Mgbe ndi obodo ahụ huru agwo ahụ ka ọ tuhikotara onwe ya n'aka ya, ha gwaritara onwe ha, "n'ezie a, nwoke a bu ogbu mmadu, a naghị eji oku enyo ya. O bu ezie na azoputara ya site oke mmiri, ma ikpe ziri ezi ekweghi ka ọ di ndu." ⁵ Ma Pọl fepuru agwo ahụ n'aka ya, mee ka ọ daba

* 27:42 27:42 Ọ buru na ndi mkporo a gbafuo, a na-egbu ndi agha niile o bu oru ha iledo ha.

n'ọkụ, ọ dighikwa ihe mere ya. ⁶ Ha na-ele anya ma aka ya ọ ga-aza, maọbụ na ọ ga-ada nwụọ. Ma mgbe ha chegidere hụ na o nweghị ihe mere ya, ha gbanwere obi ha bido na-ekwu, na ọ bụ chi.

⁷ Na nso ọnụ mmiri a ebe anyị kwusiri, otu ubi di ya. Ọ bụ ubi Pobilios otu nwoke onyeisi na-achị agwa etiti ahụ. Ọ nabatara anyị nke oma, lee anyị ọbịa ụbọchị atọ. ⁸ N'oge ahụ, nna Pobilios nwere ahụ ọkụ na afọ ọsịsa, Pọl banyere n'ime obodo gaa leta ya, kpeere ya ekpere, bikwasikwa ya aka. Ahụ dikwara ya mma. ⁹ Mgbe nke a mechara, ndị niile nwere nri nri n'agwa etiti ahụ biakwara, a gwokwara ha. ¹⁰ Ha wetaara anyị ọtụtụ ihe onyinye. Mgbe oge inyapụ ụgbọ anyị ruru, ha nyere anyị ọtụtụ ihe di anyị mkpa nke puru idu anyị n'ije ahụ.

Pọl erute Rom

¹¹ Anyị nọrọ ihe dika ọnwaa atọ n'oge oyi, n'agwa etiti ahụ tutu anyị anyalie ụgbọ. Ọ bụ ụgbọ ndị Alegzandria nke bu ihe a turu atụ a na-akpọ ejima, bụ chi Kastō na Polukus. ¹² Anyị biaruru obodo Sirakos ebe anyị nọrọ ụbọchị atọ. ¹³ Site n'ebe ahụ, anyị gara gburugburu tutu rute Rejiom. Mgbe otu ụbọchị gafere, ikuku bido ife site na ndida. N'ụbọchị nke abuo ya, anyị rutere Poteoli. ¹⁴ N'ebe a anyị chọputara ndị kwere ekwe ndị rioro ka anyị nonyere ha ụbọchị asaa. Site n'ebe a, anyị rutere Rom. ¹⁵ Mgbe umunna anyị nọ n'ebe ahụ nuru na anyị na-abia. Ha putara zute anyị n'uzo Apios na n'ulo ndi Ije atọ. Mgbe Pọl huru ha, o kelere Chineke ma buru onye a gbara ume. ¹⁶ Mgbe anyị biaruru Rom, e nyere Pọl ohere ibiri onwe ya dika o si choo n'ebe masiri ya. Ma otu onye agha na-eche ya nche.

Pọl abata Rom

¹⁷ Mgbe ụbọchị atọ gasiri, ọ kporo ndiisi ndi Juu. Mgbe ha zuko, ọ gwara ha, "Umunna m, ọ dighi ihe ojoo obula m mere megide ndi nke anyi, maobu megide omenaala nna nna anyi ha, ha jidere m na Jerusalem were m nyefee m n'aka ndi Rom. ¹⁸ Ndi ochichi Rom lenyere anya n'ikpe m choo ihapu m ka m laa n'ihi na ha achotaghi ihe kwesiri ima m ikpe onwu dika ndi anyi choo. ¹⁹ Ma mgbe ndi Juu juru, ahuru m na ọ di mkpa ibutere Siza ikpe m. Ma o nweghi ihe ojoo m bu n'uche megide ndi obodo m. ²⁰ N'ihi nke a, ka m jiri rioro ka mu na unu hu ma kwurita kwu okwu. Ọ bụ n'ihi olileanya nke Izrel ka e ji kee m n'agbu igwe a."

²¹ Ha siri, "Anyi anataghi akwukwo ozi obula site na Judia banyere gi. Ọ dighikwa umunna anyi obula nke si ebe ahụ bia nke korọ maobu kwuo okwu ojoo obula banyere gi. ²² Otu ọ di, anyi ga-achọ inuta ihe i chere, n'ihi na anyi maara na a na-ekwujọ otu a n'ebe niile."

²³ Ha yiri agba mgbe ha na ya ga-ezuko n'ụbọchị ozo. Otutu mmadu kariri biara n'ulo ebe ọ na-anọ. Ọ gbara ama banyere alaeze Chineke site n'akwukwo iwu Mosis na nke ndi amuma, ọ gbaliri ime ka ha kwenye n'ihe banyere Jisos. Ọ bido izi ha ihe site n'ututu ruo anyasi. ²⁴ Ufodu ka e mere ka ha kweere, ma ufodu mechiri nti ha na obi ha. ²⁵ Ha nwe nghotahie n'etiti onwe ha ma malite ila mgbe Pọl kwusiri okwu nke ikpeazu a, "Mmuo Nso Chineke kwuru eziokwu mgbe o sitere n'onu Aizaya onye amuma kwuo okwu nye nna nna anyi ha,

²⁶ "Jekwuru ndi a gwa ha okwu,

"Unu ga na-anu, nukwa, ma unu agaghi aghota ihe obula,
unu ga na-ele anya, hukwa, ma unu agaghi ahụ ihe obula."

²⁷ N'ihi na obi ndi a amaala abuba, dikwa aru;
ha adighi ejikwa nti ha anu ihe,
ha mechikwara anya ha ka ha ghara ihu uzo.

Ma ọ bughị otu a, ha nwere ike iji anya ha hụ uzo,
jirikwa nti ha nū ihe

sitekwa n'obi ha nwe nghota
ma chigharịa biakwute m, ka m gwọọ ha.*

²⁸ “Ya mere, a choro m ka unu ghotā na nzoputa a nke si n'aka Chineke bīa, dīkwa nye ndi mba ozo, ha ga-egekwa nti.” ²⁹ Mgbe o kwusiri nke a, ndi Juu ahụ lara na-arurita uka nke ukwu n'etiti onwe ha.†

³⁰ O biri obi nke onwe ya afọ abuo n'ulo o na-akwu ugwo ya. O na-anabatakwa ndi niile bīara ileta ya, ³¹ o ji mkwuwa okwu na-ekwusa ihe banyere alaeze Chineke na-akuzikwa ihe banyere Onyenwe anyi Jisos Kraist. O dīkwaghị onye obula gbaliri igbochi ya.

---

* 28:27 28:27 Ajz 6:9,10 † 28:29 28:29 Akwukwo ufodu na-edebanye amaokwu a ma ufodu adighi eme nke a.

Ndi Rom

¹ Pọl, odibo Kraịst Jisọs, onye Chineke kpọrọ ka ọ buru onyeozị ya na onye o kewaputara ka o zisaa ozioma ya. ² Ozioma a bu nke ahụ Chineke kwere na nkwa n'oge gara aga site n'onu ndi amuma ya nke e dere ihe banyere ya n'akwukwo nsọ. ³ Ozioma a metutara Okpara ya, onye bu nwa Devid site n'omumu nke anu ahu. ⁴ Onye esitere na Mmuo nke idi nsọ hoputa i bu Okpara Chineke, site n'ike nke mbilite n'onwu, bu Kraịst Jisọs, Onyenwe anyi. ⁵ Onye anyi sitere n'aka ya nata amara na oru i bu onyeozị, ime ka ndi mba ozọ nwee nrube isi nke okwukwe n'etiti ha n'ihhi aha ya. ⁶ Tinyere unu onwe unu ndi ahụ a kpọrọ ka ha buru ndi nke Jisọs Kraịst.

⁷ Ya bu, unu ndi Chineke huru n'anya bi na Rom, ndi o kpọrọ ka ha buru ndi nsọ:

Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisọs Kraịst diri unu.

Mmasi Pọl iga Rom

⁸ Na mbu, ana m ekele Chineke ekele n'ihhi unu niile, site n'aha Jisọs Kraịst. N'ihhi na a na-ekwusa ihe banyere okwukwe unu n'uwa niile. ⁹ Chineke, onye m na-ekere ozi, n'ime mmuo site na ikwusa ozioma nke Okpara ya, bu onye akaebe na m na-echeta unu mgbe niile n'ekpere m. ¹⁰ N'ekpere m oge niile, a na m ario ka o buru ihe ga-ekwe mee na site n'ike Chineke, aga m enwe ohere ibia leta unu.

¹¹ O na-agu m agu nke ukwu ibia hu unu anya, n'ihhi na achoro m ka unu keta oke n'onnyine Mmuo Nso nke Chineke nyere m, nke ga-enyere unu aka iguzosi ike n'okwukwe. ¹² O bukwaghị naani nke a, kama achoro m ka anyi gbaritaa onwe anyi ume site n'okwukwe anyi. ¹³ Umunna m, achoro m ime ka unu mata na atula m atumatu ibia leta unu otutu mgbe (ma tutu ruo ugbu a e gbochiri m ibia), ka m nwee ike nweta mkpuru n'etiti unu, dika m nwere n'etiti ndi mba ozọ.

¹⁴ N'ihhi na abu m onye ji ugwo nye ndi Griik na ndi mba ozọ, nyekwa ndi maara ihe na ndi nzuzu. ¹⁵ Ya mere m ji di njikere ikwusa ozioma nyekwa unu bu ndi bi na Rom.

¹⁶ N'ihhi na ihere ozioma ahụ anaghi eme m, n'ihhi na o bu ike Chineke na-ewetara onye obula kwere na ya nzoputa, nye onye Juu na mbu nakwa nye onye Griik. ¹⁷ N'ihhi na o bu n'ozoma ka e kpughere ezi omume Chineke, ezi omume nke na-esite n'okwukwe ruo okwukwe. Dika e siri dee ya, "Onye ezi omume ga-esite n'okwukwe di ndu."*

Iwe Chineke megide mmehie nke mmadu

¹⁸ N'ihhi na e sitela n'elugwe kpughe onuma Chineke megide mmehie na ajo omume niile nke ndi na-emebi iwu, ndi na-esite n'ajo omume ha na-eguzogide eziokwu ahu. ¹⁹ N'ihhi na ndi a maara ihe ha kwesiri imata banyere Chineke. Ha maara ya n'ihhi na Chineke n'onwe ya emeela ka o doo ha anya. ²⁰ N'ihhi na site n'oge Chineke kere uwa na ihe niile di n'ime ya, udidi ya nke a na-apughi ihu anya na ike nke ebighi ebi ya na udidi idi nsọ ya ka e mere ka o puta ihe nye umu mmadu. Umu mmadu na-aghota ihe ndi a site n'ihhe ndi e kere eke. N'ihhi nke a umu mmadu enwekwaghị ngopu.

* 1:17 1:17 Hab 2:4

²¹ O bu eziokwu na ha maara Chineke, ma ha anaghi asopuru ya, ha anakwaghi enye ya ekele dika Chineke. Echiche uche ha bu ihe efu, nzuzu ha mere ka obi ha gbaa ochichiri. ²² Mgbe ha na-eche na ha bu ndi maara ihe, ha amataghi na ha bu ndi nzuzu. ²³ Kama ife Chineke na-adighi anwu anwu ofufe, ha weere otuto ha kwesiri inye ya nye ihe ndi ahụ ha jiri aka ha kpuo. Ihe ndi a yiri mmadu na-anwu anwu, na nnunu, na umu anumanu, na ihe na-akpu akpu n'ala.

²⁴ N'ihia ya, Chineke hapuru ha ka ha mee ihe ojo ndi ahụ na-agu obi ha agu nye adighi ocha nke ikwa iko, ha jikwa ahụ ha emerita mpu n'etiti onwe ha. ²⁵ Ha were okwu ugha dochie n'onodu eziokwu banyere Chineke. Ha na-asopuru, na-efekwa ihe e kere eke, ma hapu Onye okike, onye a na-eto ruo ebighi ebi. Amen.

²⁶ O bu nke a mere Chineke jiri nyefee ha n'aka agu anu ahụ nke na-eme ihere. N'ihia ya, o buladi ndi inyom na ndi inyom ibe ha nogidere na-enwe mmekorita n'uzo na-ezighi ezi. ²⁷ Ozokwa, kama ha na ndi inyom inwe mmekorita; ndi ikom ha horo ka ha na ndi ikom ibe ha na-enwe udi mmekorita nke ha na ndi inyom kwesiri inwe. Nwoke na-edinakwuru nwoke ibe ya. N'uzo di otu a, ha natakwaro ntaramahuhu kwesiri ha n'ihia ihe ojo ndi a ha na-eme.

²⁸ Ya mere, ebe ha kpachapuru anya ju imata onye Chineke bu, Chineke nyere ha akonuche ndi nzuzu, nke mere ka ha na-eme ihe ojo niile nke ajo echiche obi ha cheputara. ²⁹ Ha juputara n'ajo omume na mmehie niile, anya ukwu na aghughu. Ha juputakwara n'ekworo, na igbu mmadu, na esemokwu, na uche gbagoro agbago na ikpo asi. Ha bu ndi na-ekwu okwu azu, ³⁰ na ndi nkwo na ndi kporo Chineke asi, na ndi na-akpari mmadu na ndi mpako na ndi na-anya isi. Ha na-atuputa uzo ohuru ime ihe ojo, ha adighi asopuru ndi muru ha. ³¹ Ha bukwa ndi na-enweghi nghota, ndi na-enweghi okwukwe, ndi obi ojo na ndi na-enweghi obi ebere. ³² Ha maa na Chineke nyere iwu di ike na ndi na-ebi ndu di otu a kwesiri onwu, ma ha gara n'ihu na-eme ihe ndi a, ma na-akwalikwa mmuo ndi ozo ka ha soro na-eme ha.

2

Ikpe ziri ezi nke Chineke

¹ N'ihia ya, i nweghi ngoru, onye obula i bu, mgbe i na-ekpe ndi ozo ikpe. N'ihia na mgbe i mara onye ozo ikpe, o bu onwe gi ka i na-ama ikpe maka na gi onwe gi na-emekwa udi ihe ndi ahụ. ² Ma anyi maara na Chineke na-ekpe ndi na-eme ihe ojo di otu a ikpe n'uzo ziri ezi. ³ Gi bu mmadu, gin mere i ji na-ama ndi na-eme ihe di otu a ikpe mgbe gi onwe gi na-eme otu ihe ahụ. I chere na i ga-agbanari ikpe Chineke? ⁴ Ka i na-eleda obioma Chineke, na nnagide o na-anagide ndu ojo gi, na ogologo ntachiobi ya anya? I maghi na obioma Chineke nwere n'ebe i no kwesiri ime ka i site na mmehie gi chegharia?

⁵ Ma n'ihia isiike gi na obi gi kporo nku nke enweghi ncheghari, i na-akpotara onwe gi onuma nke Chineke n'ubochi oke iwe ya, mgbe a ga-ekpughe ikpe ya ziri ezi.

⁶ O ga-akwughachi onye obula dika oru ya siri di.* ⁷ Chineke ga-enye ndi niile sitere na ntachiobi na ezi oru na-achoro otuto na nsopuru na ndu ahụ na-adigide adigide bu ndu ebighi ebi. ⁸ Ma ndi niile na-akpa iche iche, ndi jukwara isoro eziokwu ahụ, ndi na-anogidekwa na-eme ihe ojo, ka a ga-ata ahuhu, gosi ha iwe oku na onuma.

⁹ Nsogbu na iru uju ga-abiakwasị ndi niile na-eme ihe ojo, mbu, o ga-adiri ndi Juu, emechaa, o ga-adikwara ndi mba ozo. ¹⁰ Ma otuto na nsopuru na udo ga-abu nke onye obula na-eme ezi ihe, malite n'onye Juu ruokwa na ndi mba ozo. ¹¹ N'ihia na Chineke anaghi ele mmadu anya n'ihu.

* 2:6 2:6 Abu 62:12; Ilu 24:12

¹² Ndi niile mehiere n'ọnọdu enweghi iwu ga-ala n'iyi n'ọnọdu enweghi iwu. Ma ndi niile mehiere megide iwu ahụ ha mara ihe banyere ya ka a ga-ama ikpe dika iwu siri kwuo. ¹³ N'ihia na ọ bughị ndi ahụ na-anụ mgbe a na-aguputa akwukwo iwu ka a na-agu dika ndi ezi omume n'ihu Chineke, kama ọ bu ndi ahụ niile na-eme ihe iwu kwuru ka a ga-agu ka ndi ezi omume. ¹⁴ N'ezie, mgbe ndi mba ozo bu ndi na-enweghi iwu sitere n'obi ha mee ihe iwu kwuru, o gosiri na ha bu iwu nye onwe ha, ọ bu ezie na ha enweghi iwu ahụ e dere ede. ¹⁵ Ha na-egosiputa na edeela ihe ndi ahụ iwu kwuru n'obi ha. Akonuche ha na-egosikwa na nke a bu eziokwu, ebe ọ bu na akonuche ha na-ama ha ikpe mgbe ufođu, ma na-agopuru ha mgbe ufođu. ¹⁶ Dika ozioma ahụ m na-ekwusa si kwuo, Chineke ga-ekpe ndu nzuzo niile umu mmadu na-ebi ikpe, site na Kraist Jisos.

Ndi Juu na iwu e nyere ha

¹⁷ Ma ugbu a, gi onye na-akpo onwe gi onye Juu, onye tukwasiri obi gi n'iwu ahụ, onye na-anyakwa isi na i maara Chineke, ¹⁸ ọ buru na i mara uche ya ma kwenyekwa n'ihe nke ka mma n'ihia na e ziri gi ihe site n'iwu; ¹⁹ ọ buru na o doro gi anya na i bu onyendu nye ndi isi, burukwa ihè nye ndi no n'ochichiri, ²⁰ i na-agukwa onwe gi dika onye nkuzi nke ndi na-amaghi ihe, na onye nkuzi umuntakiri, n'ihia na i maara iwu nke oma, juputakwa n'amamihe na eziokwu. ²¹ Gi onye na-akuziri mmadu ibe gi ihe, i na-akuzikwara onwe gi? Gi onye na-ekwusa ka mmadu ezula ohi, i na-ezu ohi? ²² Gi onye na-asị mmadu akwala iko, i na-akwa iko? Gi onye na-akpo arusi ihe aru, i na-ezuru ihe di n'ulo arusi n'ohi? ²³ Gi onye na-anya isi na i maara iwu, i na-emenye Chineke ihere site n'imebi iwu ahụ? ²⁴ Dika esi dee ya, "Ndi mba ozo na-ekwulu aha Chineke n'ihia unu."†

²⁵ Obibi ugwu bara uru n'ezie ma ọ buru na i na-edebe iwu, ma ọ buru na i na-emebi iwu, obibi ugwu gi dika mgbe i bighi ugwu. ²⁶ Ọ buru na ndi e bighi ugwu na-edebe ihe iwu kwuru, ọ bu na a gaghị agu ebighi ugwu ha dika obibi ugwu? ²⁷ Ya bu, ndi ahụ a na-ebighi ugwu n'anụ ahụ ma na-edebe iwu ga-ama unu ikpe, bu ndi nwere iwu ahụ e dere n'akwukwo na ndi e bikwara ugwu ma na-emebi iwu.

²⁸ I bu ezigbo onye Juu abughi nke elu ahụ. Ezigbo ibi ugwu abukwaghi ihe a na-ahụ n'anụ ahụ. ²⁹ Kama ezigbo onye Juu bu onye obula nke bu ya n'ime mmuo. Ezigbo obibi ugwu bukwa nke ime obi, nke mmuo, ọ bughị nke e dere ede. Otuto ya esiteghị n'aka mmadu kama o sitere n'aka Chineke.

3

Ikwesi ntukwasị obi nke Chineke

¹ Ọ di uru puru iche mmadu nwere n'ihia na ọ bu onye Juu? Gini bukwa uru ahụ di ukwu nke di na-ebiri mmadu ugwu? ² Ọ bara uru n'uzo niile. Nke mbu, ọ bu ndi Juu ka e weere okwu Chineke nyefee n'aka.

³ Gini ga-emezi ma ọ buru na ufođu n'ime ha ekwesighi ntukwasị obi? Chineke, ọ ga-eji n'ihia ekwesighi ntukwasị obi ha ghara ikwesi ntukwasị obi? ⁴ Ọ pughi idi otu a! Kama ka ọ buru ihe putara ihe na Chineke bu onye eziokwu, ma mmadu niile bu ndi okwu ugha, dika e dere ya,

"Ka e nwe ike gosiputa na i na-ekwu eziokwu mgbe obula i kwuru okwu, na ekpegbukwa mgbe i na-ekpe ikpe."*

⁵ Ma ọ buru na ajo omume anyi na-eme ka ezi omume Chineke puta ihè, gini ka anyi ga-ekwu? Anyi ga-asị na Chineke adighi eme ihe ziri ezi ma ọ buru na ọ taa anyi ahuhu n'ihia ajo omume anyi? (Ana m ekwu okwu a di ka ndi mmadu.) ⁶ N'ezie, ọ bughị otu a, ọ buru na ọ bu otu a, oleekwanu otu Chineke ga-esi kpee uwa ikpe?

† 2:24 2:24 Ajz 52:5; Izk 36:22 * 3:4 3:4 Abu 51:4

⁷ Otu onye nwere ike i si, “na o buru na a na-esite n’okwu ugha m, mee ka eziokwu nke Chineke puta ihè karià, na-ewetara Chineke otuto, gini mere e ji ama m ikpe dika onye mmehie?” ⁸ O putara na anyi ga-asì, “ka anyi na-eme ihe ojoo ka ezi ihe si na ya puta”? Ufodu ndi mmadu ji nkwo na-ebo m ebubo na m na-akuzi ihe di otu a, ikpe a mara ha kwesiri ekwesi.

Mmadu niile emehiela

⁹ Gini kwanu? Anyi o ka ha mma? Mba, ma e meela ya rii ka o puta ihè na mmadu niile no n’okpuru mmehie, ma ndi Juu ma ndi mba ozo. ¹⁰ Dika e dere ya, “O dighi onye obula bu onye ezi omume, o dighi o buladi otu onye.

¹¹ O dighi onye obula na-aghota,
o dikwaghi onye o na-agu icho Chineke.

¹² Mmadu niile ewezugala onwe ha,
ha niile, o dighi onye bara uru n’ime ha.

O dighi onye na-eme ihe oma,
a pughi ichota o buladi otu onye.†

¹³ Akpiri ha bu ili ghere oghe,
ha ji ire ha na-aghò aghughò.‡

Elo ajuala di n’egbugbere onu ha.§

¹⁴ Onu ha juputara n’okwu na-aku ilu na obubu onu.*

¹⁵ Ukwu ha na-eme osiso ikwafu obara.

¹⁶ Mbibi na nhuju anya di n’uzo ha niile.

¹⁷ Ha amaghi ihe bu uzo udo.†

¹⁸ Ha amatabeghi ihe itu egwu Chineke putara.”‡

¹⁹ Ugbu a, anyi maara na ihe obula iwu kwuru, o bu ndi no n’okpuru iwu ka o diri, ka esite otu a kpuchite onu niile n’otu n’otu. Ma meekwa ka uwa niile mata na ha bu ndi ikpe mara n’ebe Chineke no. ²⁰ N’ihi na o nweghi onye obula a puru igu n’onye ezi omume n’ihu Chineke maka na o na-edebe iwu. Kama, o bu site n’iwu ka anyi ji mata ihe banyere mmehie.

Ezi omume site n’okwukwe

²¹ Ma ugbu a, emeela ka ezi omume Chineke puta ihè, site n’iguzo iche n’ebe iwu di, bu nke iwu na ndi amuma gbakwara ama ya. ²² Ezi omume a na-esite n’ebe Chineke no abia, site n’okwukwe n’ime Jisos Kraist nye ndi niile kweere. O nweghi ihe idi iche obula di na ya. ²³ N’ihi na mmadu niile emehiela ha ekwesikwaghi otuto Chineke. ²⁴ Ma ugbu a, aguola ha na ndi ezi omume site n’amara ya, site na mgbaputa nke si n’aka Kraist Jisos. ²⁵ Onye Chineke hoputara ka o were ndu ya chuo aja ikpuchi mmehie, site n’iwufu obara ya maka mgbaghara mmehie, nke a ga-anata site n’okwukwe. N’uzo di otu a, o na-egosiputa ezi omume ya, maka oge gara aga, n’ihi nnagide ya, o jiri ndidi leghara mmehie umu mmadu anya. ²⁶ Ma n’oge taa, site n’igosi na ya onwe ya bu onye ezi omume, na onye a na-agunye dika onye ezi omume bu onye nke kweere na Jisos.

Ihe okwukwe na-aruputa

²⁷ Mgbe o si otu a diri, olee ebe inya isi anyi dikwa? Ajala inabata ya. O bu site iwu di ana? O bu nke oru? Mba, kama o bu site n’okwukwe anyi nwere n’ime Kraist. ²⁸ Ya mere, anyi na-agunye mmadu n’onye ezi omume n’ihi okwukwe o nwere, o bughu n’ihi na o mere ihe iwu kwuru. ²⁹ Chineke o bu naani nke ndi Juu? O bukwaghi nke ndi mba ozo? N’ezie, o bukwu nke ndi mba ozo. ³⁰ N’ihi na Chineke di naani otu, o

† 3:12 3:12 Abu 14:1-3; 53:1-3; Ekl 7:20 ‡ 3:13 3:13 Abu 5:9 § 3:13 3:13 Abu 140:3 * 3:14 3:14 Abu 10:7

† 3:17 3:17 Ajz 59:7,8 ‡ 3:18 3:18 Abu 36:1

bụ site n'okwukwe ka ọ ga-anabata ndị ahụ ebiri ugwu, sitekwa n'otu okwukwe ahụ guo ndị a na-ebighi ugwu ka ndị ezi omume. ³¹ Ọ buru na ọ di otu a, anyi na-esite n'okwukwe anyi mee ka iwu ghara idi ire? Mba! Kama anyi na-enye iwu onodu kwesiri ya.

4

Chineke nabatara Ebrahim site n'okwukwe ya

¹ Gini ka anyi nwere ikwu banyere Ebrahim, nna nna anyi na o nwetara ihe niile site n'anụ ahụ? ² A si na a guru Ebrahim dika onye ezi omume site n'oru aka ya, ọ gaara enwe ihe ọ ga-eji anya isi, ma na ọ bughị n'ihu Chineke. ³ Ma gini ka akwukwo nsọ kwuru? "Ebrahim kweere na Chineke, a guru nke a nye ya di ka ezi omume."*

⁴ Mgbe mmadu ruru oru, ugwo oru a kwuru ya abughị onyinye, kama ọ bu ihe ruru ya n'ihu oru ọ ruru. ⁵ Ma nye onye na-enweghi oru ma tinye okwukwe ya na onye ahụ na-agunye ndi ajo omume dika ndi ezi omume, a ga-eji okwukwe ya gunyere ya dika ezi omume. ⁶ Devid n'onwe ya kwukwara banyere onu diiri onye obula Chineke guru n'onye ezi omume n'agbanyeghi oru ya.

⁷ "Ngosi na-adiri

ndi a gbaghaara ajo omume ha niile,
ndi ekpuchikwara mmehie ha niile.

⁸ Ngosi na-adiri nwoke ahụ,

onye Onyenwe anyi na-adighi agunyere mmehie ya."†

⁹ Ngosi a ọ diri naani ndi e biri ugwu ka ọ bu nyekwa ndi a na-ebighi ugwu? Ihe anyi na-ekwu bu na a guru okwukwe Ebrahim di ka ezi omume nye ya. ¹⁰ Olee mgbe a guru ya nye ya? Ọ bu tupu e bie ya ugwu, ka ọ bu mgbe e bichara ya ugwu? Ọ bughị mgbe e bichara ya ugwu kama ọ bu tupu e bie ya ugwu. ¹¹ Ọ natara ihe iribama nke obibi ugwu dika akara nke ezi omume nke okwukwe o nwere mgbe ọ no na-ebighi ugwu. Nke a bu ime ya nna ndi niile kweerenu, ndi ahụ ọ guru dika ndi ezi omume, ọ bu ezie na ha bu ndi a na-ebighi ugwu. ¹² N'uzo di otu a kwa, ọ bu nna ndi niile e biri ugwu. Ndu ya na-egosikwa ha na ọ bughị obibi ugwu ha na-azoputa ha, kama ọ bu okwukwe ha. N'ihu na Chineke nabatara Ebrahim naani site n'okwukwe o nwere tupu e bie ya ugwu.

E kwere Ebrahim nkwa n'ihu okwukwe ya

¹³ Nkwa o kwere Ebrahim na agburu ya na ha ga-eketa uwa abughị site n'idebe iwu, kama ọ bu site n'ezi omume nke okwukwe. ¹⁴ N'ihu na, ọ buru na ndi a ga-enye ihe e kwere na nkwa bu ndi na-edebe iwu, inwe okwukwe abakwaghi uru, nkwa ahụ enwekwaghi isi obula. ¹⁵ N'ihu na iwu n'onwe ya na-eme ka onuma bia. Ma ebe iwu na-adighi, mmehie adighikwa.

¹⁶ Ya mere, nkwa ahụ na-abia site n'okwukwe, ka ọ buru naani site n'amara ka e ji mee ka umu ya niile nweta ya, ọ bughị naani nye ndi no n'okpuru iwu, kama ọ bukwa nye ndi nwere udi okwukwe Ebrahim. N'ihu na ọ bu nna anyi niile. ¹⁷ Dika e dere ya, "Emeela m gi nna nke otutu mba."‡ Ya mere, n'ihu Chineke ahụ bu onye o kweenyere n'ime ya, bu onye ahụ na-eme ka ndi nwuru anwu dikwa ndu ozo, onye na-akpokwa ihe ndi na-adibughị, mee ka ha diri.

Ebrahim bu ihe imaatu banyere okwukwe

¹⁸ Ọ buladi mgbe olileanya gasiri, o kweenyere na ya ga-abu nna nke otutu mba, dika ihe a gwara ya si di, "Otu a ka mkpuru gi ga-adi. §" * ¹⁹ Ọ daghi mba n'okwukwe ọ buladi mgbe ọ matara na ya akala nka n'ahụ, n'ihu na ọ gbaruola otu nari afo,

* 4:3 4:3 Jen 15:6 † 4:8 4:8 Abu 32:1-2 ‡ 4:17 4:17 Jen 17:5 § 4:18 4:18 A gaghị aguta ha onu. * 4:18 4:18 Jen 15:5

tinyekwara na akpanwa Sera bu ihe nwuru anwu. ²⁰ O dighi mgbe obula o nwere obi abuo na Chineke agaghi emezu ihe niile o kwere ya na nkwa. Kama, okwukwe ya mere ka o gbasie ike, ka o na-enye Chineke otuto. ²¹ O nwere otu obi na Chineke puru imezu ihe niile obula o kwere na nkwa. ²² O bu n'ihia ya ka e ji guo nke a nye ya di ka ezi omume.† ²³ Okwu ndi a, "A guru ya nye ya dika onye ezi omume," edeghi ya naani maka ya. ²⁴ Kama e dere ya n'ihia anyi bu ndi kwere n'onye ahụ mere ka Onyenwe anyi Jisosh si n'onwu bilie. ²⁵ Onye a rara nye ka o nwuo n'ihia mmehie anyi niile, ma e mere ka o si n'onwu bilie ka anyi buru ndi a guru dika ndi ezi omume.

5

Okwukwe na-eweta nzoputa

¹ Ya mere, ebe e sitere n'okwukwe mee ka anyi buru ndi a guru dika ndi ezi omume, udo di ugbo a n'etiti anyi na Chineke site n'Onyenwe anyi Jisosh Kraist. ² Onye anyi sitere n'aka ya nata amara nke anyi na-eguzo n'ime ya ugbo a. Anyi no n'onu nweekwa olileanya na a ga-eme ka anyi keta oke n'ebube Chineke. ³ O bukwaghi naani nke a, ma anyi na-anurikwa onu n'ime nsogbu anyi niile, ebe anyi maara na nsogbu ndi a na-enyere anyi aka ibu ndi nwere ntachiobi. ⁴ Ntachiobi na-aruputa n'ime anyi ezi agwa; ezi agwa na-aruputakwa olileanya. ⁵ Olileanya na-eme ka anyi guzo chim, n'ihia na Chineke awunyela ihunanya ya n'ime obi anyi site n'onyinye Mmuo Nso.

⁶ Mgbe ahụ anyi na-enweghi ike obula, mgbe oge ahụ ruru nnoo, Kraist biara nwuo onwu n'ihia anyi bu ndi mmehie. ⁷ A sikwari na anyi bu ndi ezi omume o gaara abu ihe siri ike mmadu ibia nwuo onwu n'ihia anyi. Ma eleghi anya, a ga-ahukwa onye nwere ike nwuo n'ihia ezi mmadu. ⁸ Ma lee ka ihunanya Chineke siri puta ihè! Mgbe anyi ka nori na-eme mmehie, Kraist nwuru n'ihia anyi.

⁹ Ebe a guru anyi dika ndi ezi omume site n'obara ya, nke kariri nke a, a ga-esitekwa na ya zoputa anyi site n'onuma Chineke. ¹⁰ N'ihia na, o buru na mgbe anyi bu ndi iro Chineke, e mere ka anyi na ya di n'udo site n'onwu Okpara ya, nke kariri nke a bu, ebe o bu na anyi na ya dizi na mma, anyi ga-enweta nzoputa site na ndu ya. ¹¹ O bukwaghi naani nke a, kama anyi na-anurikwa onu n'ime Chineke site na Onyenwe anyi Jisosh Kraist, onye anyi sitere na ya nata idi na mma a ugbo a.

Adam na Kraist

¹² Dika o siri di, o bu site n'aka otu nwoke ka mmehie siri bata n'uwu. O bukwu mmehie a wetara onwu. Ugbo a, onwu erutela onye obula aka n'ihia na mmadu niile emehiela.

¹³ Ma tupu e nye iwu, mmehie di n'uwu. Ma a dighi agukota mmehie mgbe iwu na-adighi. ¹⁴ Ma e mere ka onwu rute onye obula site n'oge Adam ruo n'oge Mosis. O metutara o buladi ndi mmehie ha na-adighi ka nke Adam, onye bu ihe atu nke onye ahụ gaje ibia.

¹⁵ Ma onyinye a adighi ka njehie ya. N'ihia na o buru na otutu nwuru site na mmehie nke otu mmadu, lee ka o siri buru ihe di ukwu kari na amara Chineke na onyinye amara sitere n'otu onye bu Jisosh Kraist ga-ababiga uba oke rute otutu mmadu. ¹⁶ Ozo, onyinye a adighi ka ihe mmehie mmadu muputara. N'ihia na ikpe ahụ sooro mmehie otu onye weta omuma ikpe, ma onyinye ahụ sooro otutu njehie weta igu mmadu n'onye ikpe na-amaghi. ¹⁷ Ya mere, o buru na onwu chiru ochichi site na njehie nke otu onye, o bughu ihe di ukwu kari na ndi nabatara onyinye amara Chineke bara uba, ya na onyinye ezi omume, ga-achi achu na ndu site n'otu onye ahụ bu Jisosh Kraist.

† 4:22 4:22 Jen 15:6

¹⁸ Ya mere, dika otu njehie si weta ikpe omuma nye mmadu niile, otu ahụ kwa ka e si guo mmadu niile dika ndi ezi omume na ndi nwere ndu site n'otu oru ezi omume. ¹⁹ N'ih na dika otutu mmadu si buru ndi mmehie n'ih nnupu isi nke otu nwoke, otu a kwa ka otutu mmadu ga-abukwa ndi ezi omume n'ih nrube isi nke otu nwoke.

²⁰ Iwu biara mee ka mmehie na-aba uba, ma dika mmehie na-aba uba, amara na-abakwa uba karia. ²¹ Ya mere, dika mmehie si buru eze n'onwu, otu a kwa ka amara ga-esi buru eze site n'ezi omume iweta ndu ebighi ebi site n'aka Jisos Kraist, Onyenwe anyi.

6

Inwu onwu nye mmehie na Idi ndu n'ime Kraist

¹ Gini ozokwa ka anyi ga-ekwu? Anyi ga-anogide n'ime mmehie ka amara na-aba uba? ² E e! O kwesighi! Olee otu anyi ga-esi na-adi ndu n'ime mmehie, mgbe anyi bu ndi nwuru anwu n'ebe mmehie di? ³ O bu na unu amataghi na mgbe ahụ e jikotara anyi na Kraist Jisos na baptizim ka e jikotakwara anyi na ya n'onwu. ⁴ Ya mere, esitere na baptizim likoo anyi na ya n'onwu, dika e mere ka Kraist site n'onwu bilie n'ebube nke Nna, ka anyi sikwa otu a keta oke na ndu ohuru.

⁵ O burukwa na e jikotaala anyi na ya n'onwu, e jikotakwala anyi na ya na mbilite n'onwu. ⁶ N'ih na anyi maara na a kpogidekotara ndu nke ochie anyi na Kraist n'elu obe, iji mee ka anu ahụ nke mmehie ahụ buru ihe a lara n'iyi, ka anyi burukwa ndi nwere onwe ha site n'ibu ohu nke mmehie. ⁷ N'ih na onye nwuru anwu agwola ya dika onye nwere onwe ya site n'ebe mmehie di.

⁸ O burukwa n'ezikwu na anyi na Kraist nwukoro onwu, anyi makwara na anyi na ya ga-adikokwa ndu ozo. ⁹ N'ih na anyi maara na ebe e mere ka Kraist site n'onwu bilie, o gaghi anwukwa ozo. Onwu enwekwaghi ike obula n'ebe o no ozo. ¹⁰ O nwuru naani otu mgbe n'ih mmehie. Ma ndu o na-adi ugbu a bu nke o na-adi nye Chineke.

¹¹ Ya mere, guo onwe unu ugbu a dika ndi nwuru anwu n'ebe mmehie di. Guokwa onwe gi dika ndi di ndu n'ebe Chineke no n'ime Kraist, site na Kraist Jisos Onyenwe anyi. ¹² Unu ekwela ka mmehie na-achị eze n'ahụ unu ozo, nke ga-eme ka unu na-erubere aguu nke anu ahụ isi. ¹³ Unu a nakwala eche akuku ahụ unu obula ka o buru ngwa oru ajo omume. Kama cheenu onwe unu n'ihu Chineke, dika ndi esi n'onwu kpoputa nyefee na ndu. Cheenu akuku ahụ unu niile n'ihu Chineke dika ngwa oru nke ezi omume. ¹⁴ N'ih na unu ekwesighi i bu ohu mmehie, ebe o bu na unu anokwaghi n'okpuru iwu ozo, kama unu no n'okpuru amara.

Ibu ohu nke ezi omume

¹⁵ Gini kwa? Anyi ga-eme mmehie n'ih na anyi anoghi n'okpuru iwu kama n'okpuru amara? Mba! O kwesighi. ¹⁶ O bu na unu amataghi na mgbe unu weere onwe unu nye mmadu irubere ya isi dika ohu, unu bu ohu nye onye ahụ unu na-erubere isi, maobu ohu nye mmehie nke na-eduba n'onwu, ma o bukwanu irube isi nke na-eduba n'ezi omume? ¹⁷ Ma ekele diri Chineke n'ih na o bu ezie na unu burii ohu nye mmehie, ma ugbu a, unu ejirila obi unu niile kpebie inabatara onwe unu ozizi ahụ e nyefere n'aka unu. ¹⁸ Ugbu a, e meela ka unu nwere onwe unu site na mmehie, unu aburula ndi ohu ezi omume.

¹⁹ Ana m eji ihe imaatu site na ndu a na-ebi kwa ubochi, n'ih adighi ike nke anu ahụ mmadu. Ya mere, dika unu si were ahụ unu di iche iche nye ibu ohu adighi ochi na ajo omume nke na-abawanye uba, sitekwanu otu a were ha nye ugbu a ka ha buru ohu ezi omume nke na-eduba n'idi nsọ. ²⁰ Mgbe unu bu ohu mmehie, o nweghi ihe megidere unu ime ezi omume. ²¹ Ma gini bu uru unu nwetara n'oge ahụ site n'oru

ahụ niile unu ruru, bu ihe ndi ahụ na-eme ka ihere mee unu? Ihe ndi ahụ na-eduba n'onu. ²² Ugbu a, e meela ka unu nwere onwe unu site na mmehie. Unu aghoala ndi ohu Chineke. Uru unu na-erita bu idi nsọ, ogwugwu ya bukwa ndu ebighi ebi. ²³ N'ih i na ugwo oru mmehie bu onu, ma onyinye amara Chineke na-enye n'efu, bu ndu ebighi ebi, site na Jisus Kraist Onyenwe anyi.

7

Ima atu site n'olu di na nwunye

¹ O bu na unu amaghi umunna m, unu ndi maara iwu nke oma na o bu oge mmadu di ndu ka iwu na-ejide ya? ² Dika ihe imaatu, iwu na-ejikota nwanyi luru di na di ya mgbe di ya ka no ndu, ma o buru na di nwanyi ahụ anwu, o nokwaghi n'okpuru iwu jikotara ha dika di na nwunye. ³ A ga-akpo ya nwanyi na-akwa iko ma o buru na o lakwuru nwoke ozo mgbe di ya ka di ndu. Ma o buru na di ya anwu, o ga-abu onye nwere onwe ya site n'iwu ahụ. O kwaghi iko ma o buru na o luo nwoke ozo.

⁴ Ya mere, umunna m, unu onwe unu kwa anwuola n'ebe iwu di site n'ahu Kraist, ka e nwe ike kenye unu onye ozo, bu onye ahụ e mere ka o si n'onwu bilie. Ka anyi site na ya mia mkpuru nye Chineke. ⁵ Mgbe anu ahụ mmehie na-achi anyi, ochicho ojo nke iwu na-akpali juputara n'ime anyi, nke mere na anyi na-amị mkpuru nye onu. ⁶ Ugbu a, a toghapula anyi puo n'aka iwu ebe anyi nwuru nye ihe ndi kere anyi agbu na mbu, anyi anaghi ebikwa ndu n'usoro iwu ochie nke e dere n'akwukwo, kama anyi na-eje ozi n'usoro ndu ohuru nke mmuo.

Iwu na mmehie

⁷ Ugbu a, gini ka anyi ga-ekwu? Iwu ahụ o bu mmehie? N'ezie, mbaa! Agaraghi m ama ihe mmehie bu ma o bugh i site n'iwu. O buru na iwu asighi, "Enwela anya ukwu,"* agaraghi m ama na o bu mmehie. ⁸ Ma mmehie sitere n'iwu a megidere ochicho ojo, mee ka echiche m mgbe niile buru ihe gbasara ihe ojo, na otu m gae si mee ha. A si na iwu adighi, mmehie agaraghi adi. ⁹ Na mbu, abu m onye di ndu mgbe iwu na-adighi, ma mgbe iwu bira, e mere ka mmehie nwe ntute. ¹⁰ Anwuru m, ma choputa na iwu ahụ kwesiri iwetara m ndu ghoziri ihe wetara onu. ¹¹ N'ih i na mmehie jiri ohere ahụ iwu webatara ghogbuo m, sitekwa n'iwu ahụ gbuo m. ¹² N'ezie, iwu ahụ di nsọ, ihe e nyere n'iwu di nsọ, burukwa ezi omume na ihe di mma.

¹³ Mgbe ahụ, o putara na ihe ahụ di mma wetaara m onu? Mba! Kama o bu mmehie sitere n'ih e di mma wetara m onu, ka e nwee ike gosiputa na mmehie bu ihe jogburu onwe ya site n'ih e nyere n'iwu.

Ogu na mgba di na ndu onye Kraist

¹⁴ Anyi matara na iwu bu ihe nke mmuo ebe mu onwe m bu anu ahụ efu, onye e rere dika ohu nye mmehie. ¹⁵ O nweghi uzo ihe m na-eme si doo m anya. N'ih i na ihe m na-eme abugh i ihe m choro ime, o bu ihe m kporo asi bu ihe na-agara m aka ime mgbe niile. ¹⁶ Ma o buru na m eme ihe m na-achoghi ime, ana m ekwenye na iwu di mma. ¹⁷ Ma dika o di, o bukwaghi mu onwe m na-eme ihe ndi a, kama o bu mmehie bi n'ime m. ¹⁸ O doro m anya na o nweghi ihe oma obula di n'ime m, ya bu n'ime anu ahụ m. N'ih i na o na-agu m agu ime ezi ihe, ma ike ime ezi ihe adighi n'ime m. ¹⁹ Ihe m na-eme mgbe m choro ime ezi ihe abugh i ezi ihe ahụ m choro ime kama o bu ajo ihe ahụ m na-achoghi ime ka m na-eme. ²⁰ O buru na m na-eme ihe ahụ m na-achoghi ime, o putara na o bugh i mu onwe m na-eme ihe ndi ahụ. Kama o bu mmehie bi n'ime m na-eme ha.

* 7:7 7:7 Opu 20:17; Dit 5:21

²¹ Achọputara m iwu nke na-arụ ọrụ n'ime m. Mgbe m chọrọ ime ihe ọma, naanị ihe ọjọọ bụ ihe na-agara m aka ime. ²² N'ime ime onwe m, ọ na-agụ m agụụ ime ihe iwu Chineke kwuru. ²³ Ma ana m ahụta iwu ọzọ dị n'ime m nke na-agba mgba megide iwu nke dị n'uche m, ime ka m bụrụ ohu nye iwu nke mmehie na-arụ ọrụ ya n'anụ ahụ m. ²⁴ Lee ụdị ọnọdu ọjọọ nke m hụ tara onwe m n'ime ya! Onye puru inaputa m site n'anụ ahụ a nke na-eduba m n'ọnwụ? ²⁵ Ma ekele diri Chineke, onye na-anaputa m site na Kraist Jisọs Onyenwe anyị!

Ya mere, n'ime mmụọ m, ahụ m odibo nye iwu Chineke, ma n'ime anụ ahụ mmehie m, ahụ m ohu nye iwu nke mmehie.

8

Ndu site n'ike Mmuọ Nso

¹ Ya mere, ikpe ọmụma ọbụla adighikwa ugbu a nye ndi niile nọ n'ime Jisọs Kraist. ² N'ihia na site na Kraist Jisọs iwu nke Mmuọ na-enye ndu emeela ka m nwere onwe m site n'iwu nke mmehie na ọnwụ. ³ N'ihia na ihe iwu na-enweghi ike ime, n'ihia adighi ike nke anụ ahụ, ka Chineke mere, site n'izite Okpara ya, ka ọ bịa n'udidi anụ ahụ mmehie, bụrụ aja mmehie, site otu a, maa mmehie ikpe na anụ ahụ. ⁴ Ka izu ezu nke ihe niile iwu chọrọ n'aka anyi bụrụ ihe e mezuru n'ime anyi, bụ ndi na-adighi ebi ndu dika ọchichọ anụ ahụ si diri, kama dika ọchichọ Mmuọ Nso si di.

⁵ Ndi niile na-ebi ndu ha dika anụ ahụ siri chọ, na-ebi ya naanị imezu agụụ niile na-agụ anụ ahụ ha. Ma ndi niile na-agbaso ụzọ nke Mmuọ na-achọputa na ha na-eme ihe Mmuọ na-achọ. ⁶ Itukwasị uche n'ihe nke anụ ahụ na-eweta ọnwụ. Ma itukwasị uche n'ihe nke Mmuọ Nso na-eweta ndu na udọ. ⁷ N'ihia na onye ọbụla tukwasiri uche ya n'ihe nke anụ ahụ na-ebuso Chineke agha, ọ naghị edebe iwu nke Chineke. N'eziokwu, ọ gaghi enwe ike idebe ya. ⁸ Ya mere, ndi na-erubere anụ ahụ ha isi apughị ime ihe ga-atọ Chineke uto.

⁹ Ma lee! Unu onwe unu anaghị ebizi ndu n'usoro nke anụ ahụ, kama unu na-ebi n'usoro nke Mmuọ Nso n'ihia na Mmuọ nke Chineke bi n'ime unu. Onye ọbụla na-enweghi Mmuọ nke Kraist abughị nke ya. ¹⁰ O burukwa na Kraist bi n'ime unu, anụ ahụ unu ga-abụ ihe nwuru anwu n'ebe mmehie di, ma mmuọ unu di ndu n'ihia na a guola unu na ndi ezi omume. ¹¹ O buru na Mmuọ onye mere ka Jisọs si n'ọnwụ bilie, bi n'ime gi, onye ahụ nke mere ka Kraist si n'ọnwụ bilie ga-emekwa ka anụ ahụ gi di ndu site n'ike Mmuọ Nso ahụ, onye bi n'ime gi.

¹² Ya mere, umunna m, anyi ji ugwo ma ọ bughị anụ ahụ ka anyi ji ugwo idi ndu dika ọchichọ ya si di. ¹³ O buru na unu na-ebi ndu dika anụ ahụ si chọ, unu ga-anwu. Ma ọ bụrụ na unu ga-eji ike nke Mmuọ Nso mee ka omume niile nke anụ ahụ nwu, unu ga-adị ndu.

¹⁴ N'ihia na ndi niile Mmuọ nke Chineke na-achi bu umu Chineke. ¹⁵ N'ihia na unu anataghị mmuọ nke na-eme unu ndi ohu ọzọ nye itụ ụjọ, kama unu natara Mmuọ nke mere unu umu Chineke. O bu site na Mmuọ ahụ ka anyi ji na-akpo "Abba,* Nna." ¹⁶ Mmuọ Nso, n'onwe ya na-agbakwa ama n'ime mmuọ anyi, na-agwa anyi na anyi bu umu Chineke. ¹⁷ Ugbu a, ọ bụrụ na anyi bu umu, ọ putara na anyi bu ndi nketa oke, ndi ga-eketa ihe Chineke nwere, na ndi ha na Kraist ga-ekekota ihe, ma ọ bụrụ n'ezie na anyi ga-esoro ya keta oke ahuhu ya, ka anyi si otu a sorokwa ya keta oke n'ebube ya.

Ebube di n'ihu

* 8:15 8:15 Nke a putara Nna n'asusu di Aramaik.

¹⁸ N'ikwu eziokwu, ahuhụ niile anyị na-ata ugbo a erughị ihe a ga-eji tonyere ebube niile a ga-ekpughe n'ime anyị. ¹⁹ Ihe niile e kere eke ji oke agụụ na-eche mgbe a ga-egosiputa ndị bụ ụmụ Chineke. ²⁰ N'ihị na e tinyere ihe e kere eke n'ọnọdụ ihe na-abaghị uru, ma ọ bughị site n'ochichọ nke onwe ya, kama n'ochichọ nke onye ahụ tinyere ya n'ọnọdụ ahụ n'ime olileanya, ²¹ na otu ụbọchị na ha ga-enwere onwe ha site n'agbụ nke ire ure, sorokwa keta oke n'ebube ahụ ga-abụ nke ụmụ Chineke.

²² Anyị maara na ruo ugbo a, ihe niile e kere eke na-asụ ude n'ihị ihe mgbu ha nọ n'ime ya, dika ihe mgbu nke omumụ nwa. ²³ Ọ bughị naanị nke a, ma anyị onwe anyị, ndị nwere mkpuru mbụ nke Mmuo Nso, na-asukwa ude n'ime onwe anyị, na-echesi ike mgbe a ga-akpobata anyị dika umu, mgbe a ga-agbaputa anụ ahụ anyị. ²⁴ N'ihị na a zoputara anyị site n'olileanya di otu a. Ma olileanya a na-ahụ anya abughị olileanya. Onye na-enwe olileanya mgbe ihe ọ na-ele anya ya di ya n'aka? ²⁵ Ma ọ buru na olileanya anyị dabeere n'ihe ahụ anyị na-enwetabeghi, anyị ga-eji ndidi chere tutu ihe ahụ erute anyị aka.

²⁶ Otu aka ahụ, Mmuo Nso na-enyere anyị aka n'ime adighi ike anyị. N'ihị na anyị amaghị ka esi ekpe ekpere dika o kwesiri. Ma Mmuo Nso n'onwe ya ji isụ ude nke onu apughị ikọ na-arioro anyị aririo. ²⁷ Chineke, onye na-enyocha obi mmadu, amarala ihe Mmuo Nso bu n'uche. N'ihị na Mmuo Nso na-arioro ndi nso niile aririo dika Chineke si choo.

²⁸ Anyị maara na ihe niile na-arukota oru maka odimma ndi huru Chineke n'anya bu ndi a kporo dika uche nso ya siri di. ²⁹ N'ihị na ndi ahụ ọ maarari ka ọ kakwara akara ka ha nwe udidi nke Okpara ya, ka ọ buru nwa e buru uzọ muo n'etiti otutu umunna. ³⁰ Ma ndi ahụ ọ kara akara, ka ọ kpokwara; ndi ọ kporo, ka ọ gurū na ndi ezi omume; ndi ọ gurū na ndi ezi omume ka o nyekwara otuto.

Onodu na-enweghi atu nke anyi nwere

³¹ Gini ozo ka anyi ga-ekwu banyere ihe ndi a. O buru na Chineke nonyere anyi, onye puru imegide anyi? ³² Onye ahụ na-azoghị ndu Okpara ya, kama o weere ya nye n'ihị mmehie anyi niile, ọ di ihe ozo anyi choro ọ na-agaghị enye anyi site na ya? ³³ Onye puru ibo ndi ahụ Chineke hoputara ebubo? O bu Chineke na-agu mmadu dika onye ezi omume. ³⁴ Onye bu onye ahụ nke ga-ama ikpe? O bu Kraist Jisos onye nwuru, ma kari nke ahụ, onye e mere ka o si n'onwu bilie, no n'aka nri Chineke na-ariotakwara anyi aririo. ³⁵ Onye nwere ike ikewapu anyi site n'ihunanya Kraist? O bu nsogbu, ka ọ bu ihe isi ike, ka ọ bu mkgpagbu. Ka ọ bu unwu, ka ọ bu igba oto, ka ọ bu ihe egwu, ka ọ bu mma agha? ³⁶ Dika e dere ya, "O bu n'ihị gi ka anyi na onwu ji na-agba mgbu ubochi niile.

A na-ele anyi anya dika aturu a gaje igbu egbu."†

³⁷ Mba, kama n'ime ihe ndi a niile, anyi kari ndi mmeri site n'onye ahụ huru anyi n'anya. ³⁸ N'ihị na nke a bu ihe m maara nke oma, na onwu, maobu ndu, maobu ndi mmuo ozi, maobu mmuo di iche iche ndi na-achi n'elu na n'uwa, maobu ike ochichiri di iche iche, maobu ihe di ugbo a, maobu ihe gaje ibia, ³⁹ maobu idi elu, maobu idi omimi, ma ọ bukwanu ihe obula ozo e kere eke, agaghị enwe ike ikewapu anyi site n'ihunanya Chineke, nke di n'ime Kraist Jisos Onyenwe anyi.

9

Chineke na ndi ya o hoputara

¹ Ana m ekwu eziokwu n'ime Kraist. Anaghi m ekwu okwu ugha. Akonuche m nke Mmuo Nso na-achi na-agbakwara m ama. ² A no m n'onodu oke ihe mwute na ihe mgbu di ukwu n'obi m. ³ A si na ọ bu ihe ga-ekwe mee, ejikeere m ibu onye a

† 8:36 8:36 Abu 44:22

buru onu na onye e wepuru site n'ebe Kraist no n'ih i umunna m na ndi ikwu m, ⁴ bu ndi Izrel. Ndi Chineke horo ka ha buru umu ya, ndi o nyere ebube ya na ogbugba ndu ya. O nyekwara ha iwu na ife ofufe n'ulonso ukwu ahụ na otutu nkwa di iche iche. ⁵ Ha si n'agburu nna nna anyi ochie ha. Kraist n'onwe ya, n'udidi mmadu, sikwa n'agburu ha puta, onye bu Chineke nke ihe niile, onye a na-eto ruo ebighi ebi. Amen.

Chineke adighi ala azu na nkwa ya

⁶ O bughị di ka a ga-asị na okwu Chineke na-ala azu. N'ih i na o bughị onye obula a muru n'ezinaulo ndi Izrel bu onye Izrel. ⁷ Na ha sitere n'agburu Ebrahim puta emeghi ka ha buru umu Ebrahim n'ezie. Ma n'akuku nke ozo, "O bu site n'Aizik ka a ga-akpo mkpuru gi aha."* ⁸ Nke a na-egosi na o bughị ndi niile a muru na-anu ahụ bu umu Chineke, kama umu ndi ahụ e kwere na nkwa bu ndi a na-agunye di ka umu Ebrahim site na nkwa ahụ. ⁹ Lee ka e si kwee nkwa ahụ, "Mgbe oge ahụ a kara aka ruru, aga m aloghachi, Sera ga-amukwa nwa nwoke."†

¹⁰ O bughị naani nke a. Umu Ribeka si n'otu nna, ya bu nna nna anyi Aizik. ¹¹ Ma tupu a muo umu ejima ndi a, ma o bukwanu tupu ha emee ihe obula di mma maobu nke di njo, iji mee ka ochicho Chineke banyere nhoputa ha guzoro, ¹² o bughị site n'oru kama o bu site n'onye ahụ nke na-akpo, n'ih i na a gwara ya si, "Nke okenye ga-ejere nke nta ozi."‡ ¹³ Dika e dere ya, "Jekob ka m huru n'anya ma Iso ka m kporo asi."§

¹⁴ Gini kwa ka anyi ga-ekwu? Chineke o bu onye ajo omume? Mba! ¹⁵ N'ih i na o gwara Mosis,

"Onye m choro imere ebere ka m ga-emere ebere,

o bukwa onye m choro imere omiiko ka m ga-enwere omiiko."*

¹⁶ Ya mere, o dabereghi n'ochicho nke mmadu maobu irusi oru ike ya kama o dabere n'ebere Chineke. ¹⁷ N'ih i n'akwukwo nsọ gwara Fero, "Emere m ka i buru ihe i bu n'ih i nke a, ka m were gi ziputa ike m, ka e nwe ike kwusaa aha m n'uwa niile."† ¹⁸ O putara ihe na o bu naani ndi Chineke choro ka o na-emere ebere, ndi o chokwara ka o na-eme ka ha buru ndi obi ha kpochiri akpochi.

Iwe Chineke na ebere ya

¹⁹ Ma eleghi anya unu puru igwa m, "Gini kwanu mere o ji ata anyi uta? Onye kwanu puru iguzogide ihe o zubere ime?" ²⁰ Onye ka i bu gi mmadu efu, ijiaju Chineke ajaju? "Nkata mmadu na-akpa o ga-aju onye na-akpa ya ajaju, 'Onye si gi kpa m otu a?' "‡ ²¹ Otu a kwa, onye okpu ite o nweghi ike isite n'otu uru ahụ o nwere kpuo udi ite obula masiri ya, ufodu ite puru iche na ufodu e ji eje ozi n'ulo?

²² O burukwanu na Chineke ekpebie igosi iwe ya na ime ka a mara ike ya site n'inwe oke ndidi banyere ndi oke iwe ya ga-adakwasị bu ndi a kwadoro maka mbibi? ²³ Ma o burukwanu na o mere nke a iji mee ka ndi ahụ o na-emere ebere mata iba uba nke ebube ya, bu ndi o bururi uzọ kwadoo maka ebube a. ²⁴ O buladi anyi bu ndi o kpokwara, o bughị naani site na ndi Juu kama site na ndi mba ozo? ²⁵ Dika o kwuru n'akwukwo Hosiya,

"Aga m akpo ha 'ndi m,' bu ndi na-abughị ndi m.

Aga m akpokwa ya 'onye m huru n'anya' bu onye m na-abughị n'anya."§

²⁶ Ma,

"N'otu ebe ahụ a no si ha,

'Unu abughị ndi m,'

* 9:7 9:7 Jen 21:12 † 9:9 9:9 Jen 18:10,14 ‡ 9:12 9:12 Jen 25:23 § 9:13 9:13 Mal 1:2,3 * 9:15 9:15 Opu 33:19 † 9:17 9:17 Opu 9:16 ‡ 9:20 9:20 Ajz 29:16; 45:9 § 9:25 9:25 Hos 2:23

bukwa ebe a ga-anọ kpọọ ha, ‘Umụ* nke Chineke dị ndụ.’ ”†
 27 Aizaya bere akwa n’ihi umụ Izrel,
 “Ọ bụ ezie na ọnuogugụ umụ Izrel dika uzuzu dị n’akụkụ osimiri,
 maọbụ naanị mmadụ ole na ole ka a ga-azọpụta.
 28 N’ihi na Onyenwe anyị na-aga ikpe uwa a ikpe.
 Ọ ga-eme ọsiiso n’ikpe ahụ ma kpebie ya.”‡
 29 Ọ bukwa dika Aizaya kwuru na mbụ,
 “Ọ buru na Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile
 ahapuruhi anyị umụ umụ,
 anyị gara adi ka Sodom,
 anyị gaara adikwa ka Gomora.”§

The mere e ji ju ndi Izrel

30 Giniikwa ka anyị ga-ekwu? Anyị ga-asị na o enyela ndi mba ozo na-enweghi oge ha gbasoro ezi omume, ma ha natara ya, bu ezi omume nke sitere n’okwukwe, 31 ma ndi Izrel na-agbaso iwu nke ezi omume, enwebeghi ike ime onwe ha ndi a ga-anabata.
 32 Gini gbochiri ha? Ọ bu n’ihi na ha agbasoghi ya site n’okwukwe. Kama ha chere na o bu site n’oru. Ha zohiere ukwu n’oke nkume iso ngongo ahụ. 33 Dika e dere ya,
 “Lee, ana m atogbo na Zayon nkume nke na-eme ka ndi mmadu so ngongo,
 oke nkume nke na-eme ka ha daa.
 Ma onye nke kweere na ya, agaghi eme ka ihere mee ya.”*

10

1 Umunna m, ihe na-agu nnoo obi m aguu nke ukwu na ekpere m na-ekpe nye Chineke bu ihu na a zopotara ha. 2 Ana m agba akaebe na ihe banyere Chineke na-anu ha oku n’obi nke ukwu. Kama inu oku n’obi ha abughi site na mmazu Chineke.
 3 Ebe ha na-amaghi ezi omume nke si na Chineke bia kama ha chorọ ihiwe nke onwe ha, ha ewedaghi onwe ha n’okpuru ezi omume nke Chineke. 4 Kraist bu ogwugwu iwu. Ya mere, ezi omume ga-adiri onye obula nke kwere.

Ama Mosis gbara banyere idebe iwu

5 Mosis si otu a dee banyere ezi omume nke sitere n’iwu, “Onye obula na-eme ihe ndi a ga-adi ndu site na ha.”* 6 Ma ezi omume ahụ nke sitere n’okwukwe na-asị, “Asila n’ime obi gi, ‘onye ga-arigo n’ime eluigwe?’ ”† (nke bu, ikudata Kraist)
 7 “maobu, ‘Onye ga-arida n’ime ili?’ ”‡ (nke a bu, ikpolite Kraist site na ndi nwuru anwu). 8 Ma gini ka o na-ekwu? “Okwu ahụ no gi nso, o di n’onu gi dirikwa n’obi gi,”§ o bu ya, bu okwu okwukwe ahụ anyi na-ekwusa. 9 Ma o buru na i ga-eji onu gi kwuputa, na “Jiso bu Onyenwe anyi,” kwerekwa n’ime obi gi na Chineke kpolitere ya site n’onwu, a ga-azoputa gi. 10 N’ihi na o bu obi gi ka i ga-eji kwere; a guo gi n’onye ezi omume, o bukwa onu gi ka i ga-eji kwuputa, a zoputa gi. 11 Dika akwukwo nsọ kwuru, “Onye obula kweere na ya, agaghi eme ka ihere mee ya.”* 12 N’ihi na o nweghi ihe di iche n’etiti onye juu na onye mba ozo, otu Onyenwe anyi ahụ bu Onye nwe mmadu niile, o na-agozibigakwa ndi na-akpoku ya oke. 13 N’ihi na, “Onye obula nke na-akpoku aha Onyenwe anyi, ka a ga-azoputa.”†

14 Ma olee otu ha ga-esi kpokuo aha ya ma o buru na ha ekwereghi na ya? Olee otu ha ga-esikwa kwere n’onye ahụ ha anubeghi ihe gbasara ya? Olee otu ha ga-esi nukwa ma o buru na ndi nkwusa adighi? 15 Oleekwanu otu ha ga-esi puo gaa

* 9:26 9:26 Ya bu, umu ndi ikom † 9:26 9:26 Hos 1:10 ‡ 9:28 9:28 Ajz 10:22,23 § 9:29 9:29 Ajz 1:9

* 9:33 9:33 Ajz 8:14; 28:16 * 10:5 10:5 Lev 18:5 † 10:6 10:6 Dit 30:12 ‡ 10:7 10:7 Dit 30:13 § 10:8 10:8 Dit 30:14 * 10:11 10:11 Ajz 28:16 † 10:13 10:13 Jul 2:32

kwusaa, ma ọ bụrụ na o nweghị ndị zipurụ ha? Dịka e dere ya n'akwukwọ nsọ, si, "Lee, ka ha si maa mma bụ ukwụ ndị na-eweta ozioma."‡

16 Ma ọ bughị mmadụ niile nabatara ozioma ahụ. N'ihhi na Aizaya kwuru, "Onyenwe anyị, onye kweere ozi anyị?"§ 17 Ma ọ bụ ihe doro anya na ọ bụ site n'ige ntị n'oziooma a ka mmadụ ji enweta okwukwe, ozioma ahụ a na-anụ bụ site n'okwu Kraist. 18 Ma ana m ajụ, Ọ ga-abụ na ha anughị? Ha nūrụ ya n'ezie. "N'ụwa niile ka olu ha pūrụ gazuo,

okwu onụ ha niile erukwaala n'ebe ụwa sọturū."*

19 Ozokwa, ana m ajụ, ọ bụ na Izrel aghotaghị? Na mbụ, Mosis siri, "Aga m esite na ndị na-abughị mba kpalie mmụọ ekworo n'ime unu; aga m esitekwa n'obodo na-enweghị nghota kpasuo unu iwe."†

20 Ma Aizaya jiri nkwuwa okwu si,

"Ndi chotara m bụ ndi na-adighi ajụ ase m, ekpugheere m onwe m nye ndi ahụ na-adighi ajụ ase m."‡

21 O kwuru banyere ndi Izrel,

"Agbasara m aka m ogologo ụbọchi niile nye ndi nnupu isi na ndi na-ekwesị olu ike."§

11

A ga-azọputa ole na ole

1 Mgbe ahụ a na m ajụ, ọ ga-abụ na Chineke ajula ndi ya? Mba, nke a apughị ime, n'ihhi na mụ onwe m bükwa onye Izrel. Abụ m nwa nwa Ebrahim, onye si n'agbūrū Benjamin pūta. 2 Chineke ajubeghị ndi ya bụ ndi ọ họtara site na mmalite ihe niile. Ọ bụ na unu amaghị ihe akwukwọ nsọ na-ekwu banyere Ilaija, otu o siri rịọ Chineke aririọ megide umu Izrel? 3 "Onyenwe m, ha egbuchala ndi amuma gi niile, mebisiekwa ebe ichu aja gi niile, maobu naani m foduru. Ha na-achokwa uzọ igbu m."* 4 Gini bụ osisa Chineke nyere ya? "E nwere m puku mmadụ asaa ozọ ndi huru m n'anya, ndi na-egbubeghị ikpere ha n'ala nye Baal."† 5 Otu a ka ọ dikwa n'oge di ugbo a, a horola mmadụ ole na ole site n'amara ya. 6 Ọ bụrụ na o sitere n'amara, o sighizikwa n'oru. N'ihhi na ọ bụrụ na o si n'oru, amara ya abughikwa amara n'eziokwu.

7 Gini kwia? Ihe ndi Izrel jiri ike ha niile na-achọ nke ha na-achotaghị ka ndi a họtara chotara. Ndi nke ozọ mechiri obi ha. 8 Dika e dere ya, "Chineke nyere ha mmuọ na-eme mmadụ iberiibe.

O nyela ha anya nke ha na-ejighi ahụ uzọ, nyekwa ha ntị nke ha na-ejighi anụ ihe;

o mere nke a ruo taa."‡

9 Devid kwukwara,

"Ka tebul ha ghooro ha igbudu na onya,

ha burukwa ihe isọ ngongo na ntaramahuhu nye ha.

10 Ka anya ha gbaa ochichiri, ka ha gharakwa ihu uzọ.

Mee ka azu ha buru ihe arojiri aroji ruo mgbe ebighi ebi."§

A ga-azọputa ndi Juu

11 Ajuju ozọ m na-aju bụ nke a: Ọ ga-abụ na ha suru ngongo ka ha daa ma ghara ibilite ozọ? Ọ bughị otu a! Kama n'ihhi mmehie ha, nzoputa rutere ndi mba ozọ ka e sitekwa na nke a kpalie ekworo n'ime umu Izrel. 12 Ma ọ bụrụ na mmehie ha wetara

‡ 10:15 10:15 Ajz 52:7 § 10:16 10:16 Ajz 53:1 * 10:18 10:18 Abu 19:4 † 10:19 10:19 Dit 32:21 ‡ 10:20 10:20 Ajz 65:1 § 10:21 10:21 Ajz 65:2 * 11:3 11:3 1Ez 19:10,14 † 11:4 11:4 1Ez 19:18 ‡ 11:8 11:8 Dit 29:4; Ajz 29:10 § 11:10 11:10 Abu 69:22,23

akunuba nye uwa, o burukwa na ibu ogbenye ha wetara ngozi nye ndi mba ozo, o bu na ngozi babigara uba oke agaghi adi mgbe a ga-agukota onuogugu ha niile?

¹³ Ugbu a, unu ndi mba ozo, ka m na-agwa okwu. O bu ezie na mu onwe m bu onyeozi nye ndi mba ozo, ana m enwe afo ojuju n'ih ije ozi m. ¹⁴ N'ih i na enwere m olileanya na, ma eleghi anya, apuru m isite n'uzo a kpasuo ekworo n'ime ufodu umunna m, ka e site n'ekworo ha zoputa ufodu n'ime ha. ¹⁵ O buru na o bu site n'ojuju a juru ha ka e siri mee ka uwa diri na mma, gini ga-eme mgbe a nabatara ha? O ga-adi ka i si n'onwu bilie ozo, nwee ndu ozo. ¹⁶ Ebe o bukwa na iberibe achicha e jiri chuo aja bu ihe di nsu, mgbe ahu, achicha ahu niile bu ihe di nsu. N'ih i na o buru na mborogwu osisi di nsu, otu a kwa, alaka ya ga-adikwa nsu.

Ido aka na nti

¹⁷ Ma a nyakapuru ufodu alaka osisi a, werekwa unu bu alaka osisi oliv ohia nyapagide n'onodu ha. Ya mere, unu esorola keta oke na ngozi sitere na mborogwu osisi oliv ahu. ¹⁸ Ma unu ekwesighi inya isi na a dokapuru alaka ndi ozo were unu dochie n'onodu ha. Ihe unu na-aghaghi imata bu nke a: unu bu naani alaka di n'osisi. O bughu unu na-ebu mborogwu osisi, kama o bu mborogwu osisi na-ebu unu. ¹⁹ Ma eleghi anya unu nwere ike kwuo, "Ma a nyakapuru alaka ufodu e nwee ohere ebe a ga-anyapagide anyi." ²⁰ Nke ahu bu eziokwu. Ma chetakwanu na a nyakapuru ha n'ih i ekweghi ekwe ha, ma unu no naani site n'okwukwe. Ya mere anyala isi, kama na-atu egwu. ²¹ N'ih i na o buru na Chineke emereghi alaka nke osisi ahu waputara n'onwe ya ebere, o gaghi emekwara gi ebere.

²² Ya mere, tulee obioma na aka ike Chineke, aka ike n'ebe ndi dara ada no, ma obioma n'ebe unu no, naani mgbe unu na-anogideghi n'obi ebere ya, ma o bughu ya, o ga-anyakapukwa unu. ²³ Ma o buru na ha anogideghi na-ekweghi ekwe, a ga-anyapagidekwa ha n'ih i na Chineke puru inyapagide ha ozo. ²⁴ N'ih i na asi na e gbuputara unu site n'alaka osisi oliv ohia, nyapagide unu n'osisi oliv oma ahu n'uzo na-abughu usoro ndu, gini kwanu ga-egbochi inabata alaka ndi ya, bu ndi si na ya, mee ka ha laghachi azu n'osisi oliv ahu e si nyakapu ha.

Nzube Chineke banyere ndi Izrel

²⁵ Umunna m, achoro m ka unu mata ihe omimi a, ka unu ghara inya isi. Nnupu isi ufodu umu Izrel agaghi adigide kama o ga-adi ruo n'oge onuogugu ndi mba ozo a ga-anabata zuru. ²⁶ Mgbe ahu, a ga-azoputa Izrel niile. Dika e dere ya, "Onye nzoputa ga-esite na Zayon bia.

O ga-eme ka Jakob site na ndu asopurughi Chineke chigharia.

²⁷ Nke a bu ogbugba ndu m nke di n'etiti mu na ha, mgbe m wepuru mmehie ha niile."*

²⁸ N'ih e banyere ozioma, ha bu ndi iro nke Chineke n'ih i unu. Ma a bia n'ih e gbasara nhoputa, ha bu ndi nke a huru n'anya n'ih i ndi nna nna ha. ²⁹ N'ih i na enye anarakwa adighi n'onnyinye nakwa okpukpo Chineke. ³⁰ Unu onwe unu ndi na-enupuru Chineke isi na mbu, anatala ebere ya ugbu a, n'ih i nnupu isi ha. ³¹ Otu a ka o dikwa, ha bu ndi na-enupu isi ugbu a ka ha nwe ike soro unu keta oke site n'ebere Chineke meere unu. ³² N'ih i na Chineke enyefeela onye obula n'aka nnupu isi, ka o si otu a gosi mmadu niile obi ebere ya.

Ekele diri Chineke

³³ Leenu ka o si di omimi bu aku ahu Chineke nwere! Lee ka iba uba nke amamihe ya na ihe omuma ya siri di ukwu!

Apughi ichoputa ikpe ya niile,

* 11:27 11:27 Aiz 59:20,21; 27:9; Jer 31:33,34

uzo ya niile bukwa ihe apughị ichoputa.

34 “Onye maara uche Onyenwe anyị?

Ma o bu onye bu onye ahụ na-enye ya ndumodu?”†

35 “Onye burula uzo nye Chineke ihe,
nke ga-eme ka Chineke kwughachi ya?”‡

36 N’ihi na ihe niile sitere n’ime ya, sitekwa n’aka ya, dikwara ya.
O bu ya ka otuto dirị ruo mgbe niile ebighi ebi! Amen.

12

Aja di ndu

1 Ya mere, umunna m, eji m obi ebere Chineke na-arijo ka unu chee anu ahụ unu dika aja di ndu, dikwa nsọ, ma burukwa nke na-atọ Chineke uto, nke bukwa ofufe nke ime mmuo unu. 2 Unu eyila uwa nke a, kama burunu ndi enwoghara site n’igbanwe uche unu. Mgbe ahụ, unu ga-enwe ike nwaputa ihe bu uche Chineke na ihe o na-achọ, nke bu ezi ihe, nke na-atọ ya uto na nke zukwara oke.

Oru obi umeala

3 Dika onyinye amara e nyere m siri di, ana m ado onye obula n’ime unu aka na nti si, Unu atukwasila uche n’echiche banyere onwe unu karia ka o si kwesi. Kama, jirinụ obi di umeala lee onwe unu anya dika okwukwe Chineke nyere unu ha. 4 Dika anyi niile n’otu n’otu si nwe anu ahụ nke nwere akuku di iche iche, bu akuku ndi na-arụ oru di iche iche, 5 n’otu aka ahụ, n’ime Kraist anyi bu otu, n’agbanyeghi na anyi bu akuku di iche iche nke otu anu ahụ. E jikotara anyi niile n’otu n’otu nye ibe anyi. 6 Anyi nwere onyinye di iche iche nke e sitere n’amara nye anyi, o buru na onye obula nwere onyinye ibu amuma, ya buo ya dika okwukwe o nwere ha. 7 O buru ije ozi, ya jee ozi, ya burukwanu izi ihe, ya zie ihe. 8 Ka onye nwere onyinye igbaume, gbaa ndi ozo ume, ya burukwanu inyeaka, ka onye nwere onyinye a site n’afọ ofufu mee ya, o buru ibu onyendu, ka onye ahụ duo site n’ikpachapu anya, ya burukwanu ime ebere, ka onye ahụ jiri obi uto na-eme ya.

Ihunanya

9 Ka ihunanya buru nke ihu abuo n’adighi na ya, kpoọ ihe ojoo asi, jidesie ihe di mma ike. 10 Huritanu onwe unu n’anya, dika umu nke otu nna. Ka ihe ibe unu na-eme na-atọ unu uto. Na-asopukwaranu ibe unu karia otu ha si asopuru unu. 11 Unu abula ndi umengwu n’oru unu. Kama werenu mmuo na obi na-anu oku na-ejere Onyenwe anyi ozi mgbe niile. 12 Nweenu obi anuri n’ime olileanya, nweenu ntachiobi n’ime nsogbu, na-ekpekwanu ekpere mgbe niile. 13 Na enyetunu ufodu ndi nsọ* ihe site n’ihe unu nwere iji gboo mkpa dirị ha. Na-elekotakwanu ndi obia anya nke oma.

14 Gozienu ndi na-akpagbu unu, gozienu ha, unu abukwala ha onu. 15 Mgbe ndi ozo na-anuri onu, soronu ha nuria onu. Mgbe ha no n’iru uju, soronu ha ruo uju. 16 Na-ebinu n’udo. A bua onye mpako, unu na ndi onodu ha di ala na-enwe mmekorita, echekwala na i maara ihe niile.

17 Ejikwala ihe ojoo akwughachi ihe ojoo e mere gi. Kama, na-echenu otu unu ga-esi mee ihe di mma n’anya mmadu niile. 18 Dika ike gi niile ha, mee ka gi na onye obula biri n’udo. 19 Ndi enyi m, unu abola obọ, kama hapurunu Chineke oru ibotara unu obọ. N’ihi na e dere ya, “Ibo obọ dirị m, aga m akwughachi,”† ka Onyenwe anyi kwuru. 20 Ma otu o di,
“o buru na aguu na-agu onye iro gi, were nri zuo ya,

† 11:34 11:34 Ajiz 40:13 ‡ 11:35 11:35 Job 41:11 * 12:13 12:13 Ndi nke Onyenwe anyi † 12:19 12:19 Dit 32:35

o burukwa na akpiri na-akpo ya nku, nye ihe onunu ka o nuo, mgbe i na-eme nke a, i na-agukwasị icheku oku na-ere ere n'isi ya."‡

²¹ Unu ekwela ka ihe ojoo merie unu, kama werenu ezi ihe merie ihe ojoo.

13

Irubere ndi na-achi achị isi

¹ Ka onye obula doo onwe ya n'okpuru ndi na-achi achị, n'ihị na ikike ochichi obula agaghị adi ma o buru na Chineke akwadoghị ya. O bukwa Chineke toro ntola ikike ochichi niile e nwere. ² Ya mere, onye obula na-enupu isi n'okpuru ochichi, na-emegide ihe Chineke hiwere, ndi na-eme nke a ga-ewetara onwe ha ikpe omuma. ³ Ndi na-eme ezi ihe anaghị atụ egwu ndi no n'ochichi, kama ndi na-atụ ha egwu bu ndi na-eme ihe ojoo, ya mere o buru na i choghi itu ndi na-achi achị egwu, mee ihe di mma, ha ga-etokwa gi. ⁴ N'ihị na o bu onyeozu Chineke maka odimma nke gi, ma o buru na unu mere ihe na-adighi mma, tunu egwu, n'ihị na onye na-achi achị nwere ezi nkwo ita onye mere ihe ojoo ahuhu. O bu onyeozu Chineke burukwa onye na-eji onuma na-ata ndi mmebi iwu ahuhu. ⁵ Ya mere unu kwesiri irubere ndi na-achi achị isi, o bughị naani maka ahuhu diri ndi nupu isi, kama n'ihị akonuche.

⁶ O bukwa nke a kpatara unu ji na-atu utu isi nke taks, n'ihị na ndi na-achi achị na-ejere Chineke ozi mgbe ha na-aga n'ihu n'ezị ochichi. ⁷ Kwughachinu onye obula ihe unu ji ha n'ugwo, o buru na unu ji ugwo utu taks, kwunu ya, o burukwa ugwo utu isi nke akunba unu, ka unu ji, kwunu ya. O buru na onye obula kwesiri ka a sopuru ya, sopuru onye di otu a, o burukwa na onye obula kwesiri ka a kwanyere ya ugwu kwanyerenu ya ugwu.

Ihunanya n'ihị na oge di nso

⁸ Kwunu ugwo niile unu ji. Ka ugwo unu ga-ejide ndi mmadu buru ugwo ihu ha n'anya. N'ihị na mgbe i na-ahu ndi mmadu n'anya, i na-emezu ihe niile iwu choro. ⁹ Iwu niile e nyere, "Gi akwala iko," "Egbula mmadu," "Ezula ohi," "Enwela anya ukwu n'ihē mmadu ibe gi nwere,"* nakwa iwu ndi ozo niile e nyere ka a chikotara n'otu nke a siri: "Hu mmadu ibe gi n'anya dika onwe gi."† ¹⁰ Ihunanya adighi echere onye agbataobi ya echiche ojoo, ya mere ihunanya bu idebezu iwu niile.

Oge ahụ di nso

¹¹ Ihe ozo mere o ji di mkpa ibi ezi ndu bu nke a. Unu maara na oge ahu anyi na-ele anya ya abiala nso. Ya mere, sitenu n'ura bilie, n'ihị na nzoputa anyi adila nso ugbo a kari mgbe ahu anyi kweere na mbu. ¹² Abali ekeela abuo, o foduru ntakiri ugbo a, o buru ututu. Ka anyi yipu uwe oru nke ochichiri, ma yikwasị ngwa agha nke ihē. ¹³ Burunu ndi di ocha, dika ndi na-akpaghari n'ehie. O bughị n'igba egwu ruru unyi, maobu n'inubiga mmanya oke, o bughị n'ikwa iko, na imefe ihe uwa oke. O bughị n'esemoku, na ekworo. ¹⁴ Kama yirinu Onyenwe anyi Jisus Kraist dika uwe. Unu enykwala ahu unu ohere inweta ihe niile nke na-agu ya.

14

Ndi di ike na ndi dara mba

¹ Nabatanu ndi okwukwe ha na-esighi ike n'etiti unu. Ma o bughị n'ihị ise okwu banyere ihe ntule nke obi. ² Otu onye nwere okwukwe iri ihe niile, ma onye na-adighi ike n'okwukwe, na-eri naani ahija nri. ³ Onye ahu na-eri ihe niile e kwesighi ileda onye juru iri ya anya. Otu a kwa, onye ahu nke n'adighi eri ihe niile ekwesighi ima onye na-eri ihe ndi a ikpe. N'ihị na Chineke anabatala onye ahu. ⁴ Onye ka i bu i ji

‡ 12:20 12:20 Ilu 25:21,22 * 13:9 13:9 Opu 20:13-15,17; Dit 5:17-19,21 † 13:9 13:9 Lev 19:18

na-ekpe odibo onye ọzọ ikpe? Onye ọ diri ikpebi ma odibo ya ọ na-emezi emezi ma ọ dighi emezi bu nna ya ukwu. Ma odibo ahụ aghaghị iguzosi ike n'ihì na Onyenwe anyi puru ime ka o guzosie ike.

⁵ Otu onye nwere ike na-eche na otu ubochi kacha ndi ozo na idi nsọ, onye nke ozo nwekwara ike na-eche na ubochi niile bu otu ihe, ma o kwesiri ka onye obula kpebiere onwe ya. ⁶ Onye obula na-eche n'otu ubochi bu nke puru iche, na-eme nke a nye Onyenwe anyi. Onye obula na-eri otu ihe na-eri ya n'ihì Onyenwe anyi. Ma onye na-adighi eri otu ihe ahụ na-eme kwa nke a nye Onyenwe anyi. Ma na-enyekwa Chineke ekele. ⁷ N'ihì na o nweghi onye n'ime anyi na-adiri naani onwe ya ndu, o nwekwaghì onye n'ime anyi na-anwuru naani onwe ya onwu. ⁸ O buru na anyi adiri ndu, anyi di ndu nye Onyenwe anyi; ọ burukwa na anyi anwu, anyi nwuru nye Onyenwe anyi; ya mere ma anyi di ndu ma anyi nwuru anwu, anyi bu nke Onyenwe anyi. ⁹ O bu n'ihì nke a ka Kraist ji nwuo, ma biliekwa, ka ọ buru Onyenwe nke ndi di ndu na nke ndi nwuru anwu.

¹⁰ Ma gi onwe gi, gini mere i ji ekpe nwanna gi ikpe? Gini mekwara i ji eleda ya anya? N'ihì na anyi niile ga-eguzo n'otu n'otu n'ihu oche ikpe Chineke. ¹¹ E dere ya, " 'N'ezie, dika m na-adi ndu,' ka Onyenwe anyi kwuru, 'ikpere niile ga-egbu n'ihu m;

ire* niile ga-ekwuputakwa Chineke.' "†

¹² E, anyi niile n'otu n'otu ga-aza ajuju banyere ndu anyi n'ihu Chineke.

A kwadala nwa nna gi

¹³ Ya mere, ka anyi kwusi ikperita onwe anyi ikpe, kama kpebie n'ime obi gi na i gaghì edochiri nwanna gi ihe ga-eme ka ọ suo ngongo maobu ihe mgbochi n'uzo.

¹⁴ Dika onye no n'ime Onyenwe anyi Jisos, o doro m anya nke oma na o nweghi ihe obula na-adighi ocha na nke onwe ya. Ma ọ buru na onye obula na-ahuta ihe obula dika ihe na-adighi ocha, nye onye di otu a, ihe ahụ adighi ocha. ¹⁵ O burukwa na ihe i na-eri na-ewute nwanna gi, i naghì egosi na i huru ya n'anya. Ekwela ka nri i na-eri buru ihe ga-ewetara nwanna gi ila n'iyi, n'ihì na cheta na ọ bukwa n'ihì ya ka Kraist jiri bia nwuo. ¹⁶ Ekwela ka ihe oma gi buru nke a ga-akpo ajo o ihe. ¹⁷ N'ihì na alaeze Chineke abughì oriri na onunụ kama ọ bu ezi omume, na udo na onu n'ime Mmuo Nso. ¹⁸ N'ihì na onye obula na-eke Kraist n'uzo di otu a, na-eme ihe na-atọ Chineke uto, umu mmadu na-anabatakwa ya.

¹⁹ Ka ihe na-agusi gi aguu ike buru ime ihe ga-eweta udo, ya na ime ihe n'uzo a ga-esi mee ka e wulie ndi ozo elu. ²⁰ Emebikwala oru Chineke n'ihì nri; nri niile di ocha, ma o kwesighi ka onye obula rie ihe ga-eme ka onye ozo suo ngongo. ²¹ O ga-akara gi mma ka i hapu iri anu maobu inu mmanya ma ọ bukwanu ime ihe obula ga-eme ka nwanna gi suo ngongo.

²² Ya mere, ka okwukwe i nwere banyere ihe ndi a buru nke di n'etiti gi na Chineke. Ngozì na-adiri onye obula nke na-adighi ama onwe ya ikpe site n'ihè ọ nabatara.

²³ Ma onye obula na-eri ihe obula site n'obi abuo bu onye ikpe mara, n'ihì na ọ jighi okwukwe rie ya, n'ihì na ihe obula a na-esiteghi n'okwukwe mee bu mmehie.

15

Otu anyi kwesiri i si na-emeso ibe anyi

¹ Anyi onwe anyi bu ndi di ike kwesiri inagide mgbe ndi na-adighi ike mejoro anyi, ọ bughì ime ihe ga-atọ anyi uto. ² Ka onye obula n'ime anyi na-eme ihe ga-atọ onye agbataobi ya uto maka odimma ha, ka o wulie ha elu. ³ N'ihì na Kraist n'onwe ya emeghi ihe toro ya uto, kama dika e dere ya n'akwukwo nsọ, "Mkpari niile nke ndi

* 14:11 14:11 Maobu, onu † 14:11 14:11 Ajz 45:23

na-akpari gi dakwasiri m!"* 4 N'ihhi na ihe niile edere n'oge gara aga bu iji kuziere anyi ihe, ka anyi nwee ike isite na ntachiobi nakwa nkasiobi, nke di n'akwukwo nsọ nwee olileanya.

5 Ka Chineke ahụ na-enye agbamume na ntachiobi nye unu mmuọ nke idi n'otu n'etiti onwe unu, dika Kraist Jisọs nwere. 6 N'ihhi na nke a ga-eme ka unu niile jikotaa obi unu, na olu unu n'otu, inye Chineke na Nna Onyenwe anyi Jisọs Kraist otuto.

Kraist bu Onye Nzoputa nke mmadu niile

7 N'ihhi ya, nabatanu onwe unu di ka Kraist nabatara unu, iji wetara Chineke otuto.

8 Ma ana m agwa unu na Kraist aghoala onye na-ejere ndi e biri ugwu ozi n'ihhi eziokwu nke Chineke, iji mee ka nkwa e kwere ndi bu nna nna anyi ochie guzozie.

9 Ka ndi mba ozọ nwe ike inye Chineke otuto maka ebere ya, dika e dere ya,

"N'ihhi nke a, aga m eto gi n'etiti ndi mba ozọ,
aga m abụ abụ nye aha gi."†

10 O kwukwara ozọ si,

"Soronu ndi ya nuria onu unu ndi mba ozọ."‡

11 Ozokwa,

"Toonu Onyenwe anyi unu ndi mba ozọ niile,
ka ndi niile di iche iche jaakwa ya mma."§

12 Ozokwa, Aizaya na-asị,

"Mgborogwu Jesi ga-epulite ozọ,
onye nke ga-ebili ichi mba niile,
ndi mba ozọ ga-enwekwa olileanya n'ime ya."*

13 Ka Chineke onye bu isi olileanya mejuputa unu n'oke onu na udo dika unu natukwasị ya obi, ka unu si otu a buru ndi olileanya ha jubigara oke site n'ike nke Mmuọ Nso.

Oru Pol ruru

14 Umunna m, o doro m anya na unu onwe unu juputara n'idi mma, burukwa ndi tozuru etozu n'ihe omuma ruo na unu nwere ike izirita onwe unu ihe. 15 Ma otu o di, edeputala m ufodu isi okwu n'ebe o doro anya nye unu, iji chetara unu ha ozọ, n'ihhi amara Chineke nyere m, 16 abụ m onyeozu Kraist Jisọs, ana m arukwa oru onye nchajaja n'izisa ozioma Chineke, ka ofufe ndi mba ozọ buru aja Chineke ga-anara nke oma, nke Mmuọ Nso dokwara nsọ.

17 N'ihhi ya, ana m anya isi n'ime Kraist Jisọs banyere oru m na-aruru Chineke.

18 Agaghi m anwa anwa kwuo okwu banyere ihe ozọ kariakwa ihe ndi ahụ Kraist ruputara site n'aka m, bu idubata ndi mba ozọ, ime ka ha rube isi nye Chineke, site n'okwu onu m na ihe m ruru, 19 nke putara ihe n'oru ebube na ihe iribama site n'ike nke Mmuọ nke Chineke. Ya mere, site na Jerusalem ruo Ilirikom, ekwusaala m n'uzo zuru ezu, ozioma Kraist. 20 Ochicho obi m mgbe niile bu ikwusa ozioma ahụ n'ebe obula ndi mmadu na-anutubeghi ihe banyere Kraist, ka m ghara ibu onye na-ewukwasị ihe n'elu ntala nke onye ozọ toro, 21 ma dika e dere ya,

"Ndi a na-agwaghi ihe banyere ya ga-ahụ,
ndi a ka anubeghi, ga-aghatakwa."†

22 N'ezie, nke a bu ihe mere m na-ejibeghi nwee ohere ibiakwute unu.

Nzube Pol

23 N'ihhi na o dila otutu afo kemgbe m bidoro na-enwe mmasi m ga-abia hu unu anya, ma ugbu a, oru m nwere n'akuku a agwula, oge eruola mgbe m ji ahapu ebe a.

* 15:3 15:3 Abụ 69:9 † 15:9 15:9 2Sa 22:50; Abụ 18:49 ‡ 15:10 15:10 Dit 32:43 § 15:11 15:11 Abụ 117:1

* 15:12 15:12 Ajz 11:10 † 15:21 15:21 Ajz 52:15

²⁴ N'ihì na nzube m bụ ijeru obodo Spen. Mgbe ọbụla m ga-agakwa, aga m akwụsị ihu unu na elekwa anya na unu ga-edupụ m n'ije m, mgbe mụ na unu jiri ọñụ nọrọtu nwa mgbe nta. ²⁵ Ma ugbu a, ana m aga Jerusalem ebe m na-ejere ndị nsọ ozi. ²⁶ N'ihì na ọ dī ndị Masidonia na Akaja ezi mma iwere n'ufodu n'ihe ha nwere nyere ndị ogbenye nọ n'etiti ndị nsọ nọ na Jerusalem aka. ²⁷ Ha ji ọñụ mee nke a, n'ezie ha ji ha ụgwọ i mere ha otu a. N'ihì na ọ buru na ndị mba ọzọ so ha keta oke na ngozi nke Mmuo Nso, ha ji ụgwọ isite n'akunuba ha nwere kenye ha. ²⁸ Ya mere, mgbe m mezuru nke a, hukwa na ha anatala onyinye ahụ a tukotara ha, aga m abata ihu unu mgbe m na-aga Spen. ²⁹ Amaara m na mgbe m ga-abiakwute unu, aga m abia n'ime ozuzu oke ngozi nke Kraist.

³⁰ Esi m n'aka Onyenwe anyi Jisos Kraist na ihunanya anyi nwere n'ime Mmuo Nso na-ariọ unu, umunna m, ka unu soro m na-ekpe ekpere, na-echetanu m n'ekpere unu n'ihu Chineke. ³¹ Ka a doputa m n'aka ndi na-ekweghi ekwe nọ na Judia. Ka oru m maka Jerusalem buru ihe ndi nsọ nọ ebe ahụ ga-anabata. ³² Ka ọ ga-abu site n'uche Chineke, aga m abiakwute unu n'onu kurukwa ume ndu na nnoko mu na unu. ³³ Ka Chineke ahụ na-enye udo, nonyere unu niile. Amen.

16

Ozi ekele

¹ Ana m eme ka unu mata nwanna anyi nwanyi, Fibi, onye na-ejere nzuko ozi na choochi di n'obodo Senkria. ² Biko nabatanu ya n'ime Onyenwe anyi dika o kwesiri ndi ya. Nyekwaranu ya aka n'uzo niile unu nwere ike, n'ihì na o nyerela mu na otutu ndi ozo aka.

³ Keleerenu m Prisila na Akwila ndi mu na ha na-aruko oru Kraist Jisos.* ⁴ Ndi a atughi egwu onwu n'ihì ndu m. O bughì naani mu onwe m na ekele ha, kama nzuko Kraist ndi di na mba ozo niile na-ekelekwà ha.

⁵ Biko kelekwaaranu m ndi niile na-ezuko n'ulo ha.

Keleerenu m ezi enyi m Epinetus. Nwoke a bu onye buru uzo nabata Kraist n'obi ya, n'akuku Eshia niile.

⁶ Keleerenu m Meri, onye rusiri oru ike n'etiti unu.

⁷ Ana m ekelekwà Andronaikos na Juniya, ndi ikwu m, ndi e tinyekotara mu na ha n'ulo mkporo. Ndi ozi niile na-asopuru ha. Ha bukwa m uzo kwere na Kraist.

⁸ Kelekwaaranu m Ampliatos onye m huru n'anya n'ime Onyenwe anyi.

⁹ Keleenu Obanos, onye anyi na ya na-aruko oru Kraist, na Stakis ezi enyi m.

¹⁰ Otu a kwa, keleenu Apelis onye anwaputarala nguzosike ya n'ime Kraist.

Keleenu ndi ezinaulo Aristobulos.

¹¹ Keleerenu m Herodian onye ikwu m.

Keleekwanu ndi bi n'ulo Nasisos. Ha bu ndi nke Chineke.

¹² Keleekwanu Traifina na Traifosa ndi a na-arusi oru Onyenwe anyi ike.

Keleekwanu Pesis, onye m huru n'anya na onye na-arusi oru Onyenwe anyi ike.

¹³ Keleere m Rufos onye Onyenwe anyi n'onwe ya hoputara, na nne ya, onye na-emekwara m ka nne.†

¹⁴ Ana m ekele unu Asinkritos, Flegon, Hamis, Patrobas, Hamis na umunna anyi niile ndi ha na ha no.

¹⁵ Keleerenu m Filologos, Juliya, Nerus na nwanne ya nwanyi. Keleekwanu Olimpas na ndi nsọ niile ha na ha no.

¹⁶ Werenu isurita onu di nsọ, kelerita onwe unu.

* 16:3 16:3 Oru 18:18 na 2Tm 4:19 † 16:13 16:13 Mak 15:21

Nzukọ Kraịst niile nọ n'ebe a na-ekelekwā unu.

Ido aka na nti ikpeazu

¹⁷ Ugbu a, ụmụna m, ana m ariọ ka unu wezuganụ onwe unu site n'ebe ndi ọrụ ha bu iweta nkewa, na-etinye ihe mgbochi n'uzo unu, na-eme ka okwukwe ndi ozo hapu iguzosi ike n'ihi ozizi ha na-ezi nke megidere ihe ahụ niile e ziri unu. ¹⁸ Ndi di otu a abughị ndi ozi nke Onyenwe anyi Jisọs Kraịst. Ha na-arụ naanị n'ihi akpa ha. Ha maara otu e si eji ire uto edufu ndi obi ha na-esighi ike. ¹⁹ Mmadu niile anula maka nrube isi unu na-erubere ozioma ahụ. Ana m anuri onu n'ihi unu. Achoro m ka unu buru ndi maara ihe banyere ezi ihe, ka unu buru ndi na-amaghị ihe n'ihe banyere ihe ojoo.

²⁰ Mgbe na-adighi anya, Chineke nke udo ga-azopia ekwensu n'okpuru ukwu unu.

Ka amara Onyenwe anyi Jisọs dinyere unu.

²¹ Timoti onye so m na-aruko ọrụ, na Lusios, na Jesin na Sosipata, ndi ikwu m na-ekele unu.‡

²² Mu onwe m bu Tatio, onye dere akwukwo a, na-ekelekwā unu n'aha Onyenwe anyi.

²³ Gaios, onye na-ele mu na nzuko niile obia n'ebe a, na-ekelekwā unu. Otu a kwa, ndi niile na-ezuko n'ulo ya na-ekelekwā unu.

Erastos, onye na-elekota ihe ndi obodo a na nwanna anyi nwoke Kwatos, na-ekelekwā unu.

²⁴ Ka amara Onyenwe anyi Jisọs Kraịst dinyeere unu niile. Amen.§

Ekpere mmechi

²⁵ Ana m enyefe unu n'aka onye ahụ puru ime ka unu guzosie ike site n'ozio ma m kwusaara unu, nakwa nkwaputa nke Jisọs Kraịst, dika mkpughe nke ihe omimi ahụ e zoro ezo kemgbe otutu ogbo ndi gara aga siri di. ²⁶ Ma ugbu a, e kpugheela ya, mee ka o puta ihè site n'ihe ndi amuma dere n'akwukwo nsọ, ka ndi mba ozo niile maara ya dika ihe Chineke ebighi ebi nyere n'iwu ya si di, ka ha muta irube isi nke na-esite n'okwukwe. ²⁷ Ka otuto na nsopuru diri Chineke, onye naanị ya bu onye amamihe, ruo mgbe ebighi ebi, site na Jisọs Kraịst. Amen.

‡ 16:21 16:21 Ọrụ 13:1 na 16:1 nakwa Ọrụ 17:15 § 16:24 16:24 Ụfọdụ akwukwo na-edebanye n'amaokwu a Ka amara Onyenwe anyi Jisọs Kraịst dinyeere unu niile. Amen.

1 Ndi Kọrint

¹ Pọl, onye a kpọrọ ịbụ onyeozị Jisọs Kraịst site n'ọchịchọ Chineke, na nwanna anyị nwoke Sostenis,

² Ọ bụ unu nzuko Chineke dị na Kọrint ka a na-edere akwukwọ a, ndị e doro nso n'ime Kraịst Jisọs, na ndị a kpọrọ ibi ndụ dị nso, tinyere ndị ahụ niile na-akpọku aha Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, onye bụ Onyenwe ha na Onyenwe anyị:

³ Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dịrị unu.

Inye Ekele

⁴ Ana m ekele Chineke ekele n'ihị onyinye amara niile o nyere unu site na Kraịst Jisọs. ⁵ N'ihị na e emeela ka unu baa ụba n'ụzọ niile, n'ime ya, ma n'okwu unu ma na nghọta unu. O meekwala ka unu nwee nghọta zuru ezu banyere eziokwu niile. Ọ na-emekwa ka unu nwee ike na-ekwuputa okwu banyere ozioma ya. ⁶ N'ihị na ịgba akaebe banyere Kraịst putara ihe, guzosiekwa ike na ndụ unu. ⁷ Otu ihe si dị, ọ dighị onyinye mmuọ fọdurụ unu nke unu na-enweghị, ka unu nọrọ na-eche mgbe Chineke ga-egosiputa Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. ⁸ Ọ ga-eme ka unu dị ike ruo na mgbe ikpeazụ, meekwa ka unu buru ndị na-enweghị ịta ụta n'ụbọchị Onyenwe anyị Jisọs Kraịst. ⁹ Chineke, onye kpobatarara unu ka unu na Ọkpara ya bụ Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, na-enwe mmekọrịta kwesiri ntụkwasị obi.

Ikpa iche iche dị na Chọọchị

¹⁰ Umunna m, eji m aha Onyenwe anyị Jisọs Kraịst na-ariọ unu, ka unu niile na-ekwekọrịta n'ihe ọbụla unu kwuru, ka nkewa ọbụla gharakwa ịbata n'etiti unu. Ana m ariọkwa unu ka unu dị n'otu, n'echiche obi unu na n'izu unu. ¹¹ N'ihị na umunna m, esi m n'ọnu ndị si n'ezinaulo Kloyi biara n'ebe a nuta na esemokwu dị n'etiti unu. ¹² Anuru m na ikpa iche iche abatala n'etiti unu. Na ufodu n'ime unu na-asị, "Abụ m onye na-eso Pọl"; ndị ọzọ na-asịkwa, "Abụ m onye na-eso Apolos"; ndị ọzọkwa na-asị, "Ana m eso Sefas"; ma ndị ọzọ na-asịkwa, "Ọ bụ Kraịst ka m na-eso."

¹³ Kraịst, ọ dị abụọ? Ọ bụ Pọl ka a kpogidere n'obe n'ihị unu? Ọ dị onye e mere baptizim n'aha Pọl? ¹⁴ Ana m ekele Chineke ekele na ọ dighị onye ọbụla n'ime unu m mere baptizim, ewezugakwa Krispos na Gaios. ¹⁵ Ya mere, ọ dighị onye n'ime unu ga-asị na e mere ya baptizim n'aha m. ¹⁶ (Ahaa! Emekwara m Stefanos na ezinaulo ya baptizim. Ewezuga ndị a, amaghị m ma m ga-echetakwa onye ọzọ m mere baptizim n'onwe m.) ¹⁷ N'ihị na Kraịst ezighị m ime ndị mmadu baptizim. O zitere m iji okwu dị mfe kwusaa ozioma ya. Ọ bughị iji okwu oke mmuta na amamihe nke mmadu ka ike nke obe Kraịst ghara ịbụ ihe efu.

Ezi amamihe

¹⁸ N'ihị na okwu maka obe bụ ihe nzuzu nye ndị na-efu efu, ma nye anyị ndị a na-azoputa, ọ buru anyị ike nke Chineke. ¹⁹ E dere ya, "Aga m emebi amamihe ndị maara ihe.

Aga m emekwa ka oke nghọta nke ndị maara ihe buru ihe efu."*

²⁰ Olee ebe ndị oke amamihe nọ? Olee ebe ndị ode akwukwọ nọ? Olee ebe ndị oke ịrụ ụka nke oge a nọ? Chineke o mebeghị ka amamihe nke ụwa a buru ihe efu?

* 1:19 1:19 Ajz 29:14

21 Ma ebe ọ bụ site n'amamihe nke Chineke, ụwa enweghị ike imata Chineke site na amamihe nke ya, ọ dị Chineke ezi mma isite n'oziooma nke a na-ekwusa nke ndị mmadụ na-akpọ ihe nzuzu zọpụta ndị kweere. 22 Ndi Juu choro ihu ihe iribama, ndi Griik na-achokwa amamihe. 23 Ma anyi onwe anyi na-ekwusa Kraist, onye a kpogburu n'obe, onye bu ihe mgbochi n'ebe ndi Juu no, ma na nti ndi mba ozo, o di ka okwu nzuzu. 24 Ma nye ndi niile a kporo, ma ndi Juu ma ndi Griik, Kraist bu ike nke Chineke burukwa amamihe nke Chineke. 25 N'ihia na nzuzu Chineke di mma karia amamihe niile nke mmadu, adighi ike Chineke dikwa ukwuu karia ike niile nke mmadu.

26 Umunna m, chetakwanu ihe unu bu mgbe a kporo unu. Chetanu na o bu ole na ole n'ime unu bu ndi maara ihe n'usoro ogugo mmadu, ndi di ike, na ndi a maara aha ha n'obodo. 27 Ma lee na o bu ihe ahụ ụwa gurụ dika ihe nzuzu, ka Chineke horo iji mee ka ihere mee ndi amamihe. O bukwa ihe ha gurụ dika ihe na-adighi ike ka Chineke horo iji mee ka ihere mee ndi di ike. 28 N'ihia na Chineke horo ihe dikariri ala nke ụwa, na ihe a juru aju, jiri ha mee ka ihe ụwa chere na o baghi uru, buru ihe bara uru. 29 Ka mmadu obula ghara inya isi n'ebe Chineke no. 30 Ma o bu n'ihia ya ka unu ji noro n'ime Kraist Jisos, onye horo isi amamihe nye anyi site na Chineke, nke bu ezi omume anyi na nke ido anyi nsọ, na onye mgbaputa anyi. 31 Ya mere, dika e dere ya n'akwukwo nsọ, "Onye obula na-anya isi, ya nyaa n'ime Onyenwe anyi."†

2

Ozioma banyere Kraist na obe ya

1 Umunna m, mgbe m biakwutere unu na mbu, ejighi m mmuta m na oke okwu megharia unu anya banyere ihe omimi niile nke okwu Chineke. 2 N'ihia na ekpebiri m na naani ihe m ga-ama n'etiti unu bu naani ihe banyere Jisos Kraist na mkpogbu a kpogburu ya n'elu obe. 3 Abiakwutere m unu n'onodu adighi ike, oke ujo na ahụ ima jijiji. 4 Okwu m na ihe m kwusara abiakwaghi dika okwu ire utọ na nke oke mmuta, ime ka ndi mmadu kwere, kama ha biara n'uzo igosi oru nke Mmuo Nso na ike ya. 5 Ka okwukwe unu ghara idabere n'amamihe mmadu, kama ka o dabere n'ike Chineke.

Amamihe Chineke

6 Ma otu o di, anyi na-ekwu okwu amamihe n'ebe ndi tozuru oke no. Ma o bughị amamihe nke oge a, maobu nke ndi na-achi ụwa taa, bu ndi na-aghaghị ila n'iyi. 7 Kama anyi na-ekwu okwu amamihe nke Chineke n'uzo di omimi, bu amamihe Chineke zonariri umu mmadu site na mbu, nke Chineke kara aka tupu e kee ụwa na a ga-ekpughe ya n'oge a maka iwetara anyi otuto. 8 O nweghi onye obula n'ime ndi ochichi nke ogbo a ghotara ihe banyere nzube a. N'ihia na o buru na ha maara ya, ha agaraghị akpogbu Onyenwe otuto ahụ n'obe. 9 Ma dika e dere ya,

"Ihe ahụ anya mmadu na-ahubeghi,
ihe ahụ nti mmadu na-anubeghi,
ihe ahụ mmadu na-echebeghi n'obi ya,

bu ihe Chineke kwadoro, debere ndi niile huru ya n'anya."*

10 Ma Chineke e kpugherela anyi ihe omimi ndi a site na Mmuo Nso ya.

Mmuo Nso bu onye na-enyochaputa ihe omimi na ihe nzuzo niile di Chineke n'obi. 11 O dighi onye obula puru ima ihe onye ozo na-eche n'obi ya. O bu naani mmu no n'ime onye ahụ bu onye mara ihe niile banyere ya. O dikwaghi onye puru imata ihe Chineke na-eche n'obi ya, ma o bughị naani Mmuo nke Chineke. 12 Ma mmu nke anyi natara abughị mmu nke ụwa, kama o bu Mmuo nke sitere na Chineke, ka

† 1:31 1:31 Jer 9:24 * 2:9 2:9 Ajz 64:4

anyị nwee ike ighota onyinye amara niile Chineke nyere anyị. ¹³ Nke a bu ihe anyị na-ekwu, o bughị n'okwu a kuziiri anyị site n'amamihe mmadu, kama site n'okwu nke Mmuo kuziri anyị; anyị ji okwu nke Mmuo na-akowa eziokwu nke mmuo. ¹⁴ Ma mmadu ahụ Mmuo na-adighi n'ime ya adighi anabata ihe ndi ahụ si na Mmuo nke Chineke bja, n'ihina ha bu nzuzu n'ebe onye ahụ no. O naghị aghota ha, n'ihina ha bu ihe a na-aghota naanị site n'ike nke Mmuo.† ¹⁵ Onye ahụ Mmuo Nso na-achị achị na ndu ya, nwere ike ighota ihe obula ma ya onwe ya bu onye mmadu obula na-enweghi ike ighota. ¹⁶ N'ihina, "Onye maara uche Onyenwe anyi ruo na o ga-ezi ya uzọ?"‡ Ma anyi onwe anyi nwere uche nke Kraist.

3

Ndi ozi Chineke

¹ Umunna m, o siiri m ike igwa unu okwu dika a ga-asị na unu bu ndi tozuru etozu n'ime Mmuo, kama agwara m unu okwu dika ndi anu ahụ ha na-achị, ndi bu umuntakiri n'ime Kraist. ² Ejighi m nri siri ike na-azụ unu, kama eji m mmiri ara na-azụ unu, n'ihina unu apughị iri nri di ike. N'ezie, o buladi ugbo a, unu erubeghi iri nri siri ike. ³ N'ihina unu na-adi ndu dika ndi bi n'uwa, ebe o bu na ekworo na esemokwu na-adi n'etiti unu, nke a o ziputaghi na unu na-eme dika ndi uwa, dika ndi mmadu efu no n'uwa. ⁴ N'ihina mgbe otu onye na-asị, "Abu m nke Pol," onye ozọ na-asikwa, "Abu m nke Apolos," o gosighi na unu na-akpa agwa dika ndi bi n'uwa?

⁵ Onye bu Apolos? Onye bu Pol? O bu na anyi abughi ndi na-eje ozi, ndi wetaara unu ozioma unu kweere n'ime ya. Oru di iche iche anyi ruru bukwa nke anyi ruru dika Onyenwe anyi si kenye anyi oru ahụ. ⁶ O bu m kuru mkpuru ahụ, Apolos bukwa onye gbara mkpuru ahụ mmiri, maobu Chineke mere ka o too. ⁷ Onye kuru mkpuru ahụ na onye gbara mkpuru ahụ mmiri adighi mkpa. O bu Chineke onye mere ka ha too di mkpa. ⁸ O nweghi ihe di iche n'etiti mu bu onye kuru mkpuru ahụ na Apolos onye gbara mkpuru ahụ mmiri. O bu otu ihe ahụ ka anyi bu n'obi. Onye obula ga-anata ugwo oru ya. ⁹ Anyi so Chineke na-aru oru. Unu onwe unu bukwanu ubi Chineke burukwa ulo ya a na-ewuli elu.

¹⁰ Eji m onyinye amara Chineke nyere m too ntoala oru a, dika ezi onye oka n'iwu ulo, onye ozọ amalitela iwukwasị ulo n'elu ntoala ahụ. Ma ka onye obula kpachapu anya otu o si ewu. ¹¹ O nweghi onye ozọ puru ito ntoala kariri ntoala ahụ e bururi uzọ too. Jisos Kraist bukwa ntoala ahụ. ¹² Ma o buru na mmadu obula na-eji olaedo maobu olaocha, ma o bukwanu nkume di oke onuahia, osisi maobu okporo oka, ma o bukwanu ahia na-ewukwasị n'elu ntoala ahụ, ¹³ oru onye obula ga-egosiputa ihe o bu, n'ihina ubochi ahụ ga-eme ka o puta ihè. A ga-eji oku kpughee ya n'ihina o bu oku ka a ga-eji nwaputa udi oru o bu mmadu obula ruru. ¹⁴ O buru na oku eruchapughi ihe obula mmadu ji wuo ulo ya n'elu ntoala ahụ, onye ahụ ga-anata ugwo oru. ¹⁵ Ma o buru na oku erechapu ihe obula mmadu ji ruo oru ya, oru o ruru ga-ala n'iyi, ma a ga-azoputa onye ahụ, ma o ga-adi ka a ga-asị na e si n'ulo na-ere oku zoputa ya.

Ulonso Chineke

¹⁶ O bu na unu aghotaghi na unu bu ulonso na Mmuo Nso Chineke bi n'ime unu? ¹⁷ O buru na onye obula emebie ulonso Chineke, Chineke ga-emebikwa onye ahụ. N'ihina ulo Chineke bu ulo di nso, unu bukwa ulo ahụ.

† 2:14 2:14 Mmuo n'ebe a, na-ekwu banyere Mmuo nke si na Chineke. ‡ 2:16 2:16 Aiz 40:13

¹⁸ Ka onye o bụla ghara ighogbu onwe ya, ọ buru na onye obula n'ime unu na-eche n'obi ya na ya bu onye maara ihe, dika ihe omuma nke uwa si di, ọ ga-akara onye ahụ mma ime onwe ya onye nzuzu, ka o nwe ike buru onye maara ihe. ¹⁹ N'ihina ihe ahụ uwa na-eche na ọ bu ezi ima ihe bu nzuzu n'anya Chineke. N'ihina e dere ya, "Ọ na-ejide ndi oke amamihe n'aghugho ha niile."* ²⁰ Ozokwa, "Onyenwe anyi maara echiche obi mmadu, mara na amamihe ya bu ihe efu."† ²¹ N'ihina nke a, ka onye obula ghara inya isi banyere mmadu. Ihe niile bu nke gi. ²² Ma ọ bu Pol, maobu Apolos, maobu Sefas, maobu uwa a, maobu ndu, maobu onwu, maobu ihe di taa na ihe niile ga-adi n'oge di n'ihu, ha bu nke unu. ²³ Unu bukwa nke Kraist, Kraist bukwa nke Chineke.

4

Ezi ndi ozi Kraist

¹ Achoro m ka unu na-ele anyi anya dika ndi na-ejere Kraist ozi, ndi e nyefere ihe omimi Chineke n'aka. ² Ma ihe di mkpa bu na o kwesiri ka ndi na-elekota ihe obula buru ndi kwesiri ntukwasị obi. ³ Anaghi m echegbu onwe m banyere ihe unu na-eche gbasara m maobu ihe a na-ekpe n'ulokpe nke mmadu. N'ezie, anaghi m ekpekwa onwe m ikpe. ⁴ O doro m anya na akonuche m adighi ama m ikpe, ma nke a egosighi na m bu onye ikpe na-amaghi. Ọ bu Onyenwe anyi naani ka ọ diri ikpe m ikpe. ⁵ Ya mere, unu ekpela ikpe tupu oge ya eruo, chere nu ruo mgbe Onyenwe anyi n'onwe ya ga-abia. Ọ ga-eme ka ihe niile zoro ezo n'ochichiri puta ihè. Ọ ga-agbakwa ochicho nzuzo niile nke di n'obi n'anwu. Mgbe ahụ, onye obula n'otu n'otu ga-anatakwa otuto ruuru ya site n'aka Chineke.

⁶ Ugbu a umunna m ejiri m onwe m na Apolos mara unu atu maka odimma nke unu, ka unu nwee ike isite n'aka anyi muta ihe site n'ihe ahụ e dere bu nke na-asị, "Unu agafekwala ihe e dere n'akwukwo nsọ." Ka onye obula n'ime unu hapu iji otu onye nyaa isi ma leda ndi ozo anya. ⁷ Onye gwara gi na i puru iche n'etiti mmadu ndi ozo? Ọ di ihe obula i nwere nke abughi ihe i natara anata? Ọ bu ginị ka i nwere nke i na-anataghi anata? Ma ọ buru na i natara ya, ginị mere i ji anya isi dika a ga-asị na i nataghi ya anata?

⁸ Ma ugbu a, ihe niile zuru unu oke. Ugbu a, unu aburukwala ndi ogaranya. Unu aburula eze ma anyi esoghi unu. N'ezie, ọ gaara ato m utu ma a si na unu anorola n'ocheeze unu, ka anyi nwe ike soro unu buru eze. ⁹ Ọ na-adi m nnoo ka Chineke o weere anyi bu ndi ozi mee anyi ndi dikarisiri ala, ndi a na-echeta naani mgbe ihe niile na-agwusi agwusi, dika ndi a mara ikpe onwu. N'ihina na-akpọtara anyi n'ihu oha mmadu mee anyi ihe nlere anya nye umu mmadu na ndi mmuo ozi. ¹⁰ Anyi aghoola ndi nzuzu n'ihina Kraist, ma unu onwe unu bu ndi maara ihe n'ime Kraist. Anyi bu ndi na-adighi ike ma unu di ike. Anyi bu ndi a juruaju na ndi a na-eleda anya, ma unu bu ndi a na-asopuru. ¹¹ Tutu ruo ugbu a, anyi na-ebu onu norokwa n'akpiri ikpo nku. Anyi enweghi ezigbo uwe anyi ji achu oyi. Ndi mmadu na-emeso anyi mmeso ojo, ma anyi enweghi ebe obibi nke aka anyi. ¹² Aka anyi ka anyi ji aruputara onwe anyi ihe anyi na-eri. Mgbe ndi mmadu na-abu anyi onu, anyi na-agozi ha. Mgbe ha na-ata anyi ahuhu, anyi no na-enwe ndidi. ¹³ Anyi na-eji okwu di nro na-azaghachi ndi na-ekwujo anyi. Tutu ruo ugbu a, a na-emeso anyi mmeso dika anyi bu unyi ndi uwa na-azachapu, dika ihe a juruaju n'anya ndi uwa.

Aririo

¹⁴ Anaghi m edere unu ihe ndi a ka ihere mee unu, kama ana m ede ya idu unu odu, na ido unu aka na nti, dika umu m huru n'anya. ¹⁵ Ọ bu ezie na unu nwere

* 3:19 3:19 Job 5:13 † 3:20 3:20 Abu 94:11

otutu ndi nche, ma unu enweghi karịa otu nna. N'ihina na o bu m bu nna unu n'ime Kraist Jisosh, site n'oziomahahu m wetaara unu. ¹⁶ Ya mere, ana ario m unu, ka unu na-enomi ndu m. ¹⁷ N'ihina nke a, ana m ezitere unu Timoti, bu ezi nwa m onye m huru n'anya, nke kwesiri ntukwasighi obi n'ime Onyenwe anyi. O ga-echetara unu otu m si e bi ndu n'ime Onyenwe anyi Kraist Jisosh, dika m na-akuzi ya n'ebe niile na nzuko niile.

¹⁸ Ufodu n'ime unu amalitela ifuli onwe ha elu, chee na mu enweghi ike ibiakwute unu ozo. ¹⁹ Ma site n'ike Onyenwe anyi, aga m abia ihu unu anya n'oge na-adighi anya. Mgbe m biara, aga m achoputa ihe ndi ahuhu na-akpa nganga puru ime, o bughighi ihe ha nwere ike ikwu. ²⁰ N'ihina na alaeze Chineke abughighi ihe okwu onu kama o bu ngosiputa idi ike. ²¹ Ya mere, unu ka o diri ihoro nke unu choro. Unu choro ka m jiri utari biakwute unu, ka o bu ka m jiri obi di umeala na mmuo nke ihunanya bia?

5

Mmehie ojoo

¹ O bu akuko doroh anya na-enwe ikwa iko n'etiti unu, udi nke ndi na-ekweghi ekwe na-apughighi ime, ka unu na-eme. Otu onye n'ime ulo unu kporo nwunye nna ya, ha abuo e biri. ² Ma unu na-akpa nganga? Ihe unu kwesiri ime o bughighi ikwa akwa na iru uju, na ime ka onye mere ihe di otu a si n'ogbakoh unu puo? ³ O bu ezie na mu na unu anoghighi ugbo a, ma mu na unu nokwa n'ime mmuo. Amaala m rii onye ahuhu ikpe dika a ga-asighi na mu na unu no. ⁴ Eji m aha Onyenwe anyi ma ya ikpe. Mgbe unu zukoro, aga m anonyere unu na mmuo. N'oge ahuhu, site n'ike Onyenwe anyi Jisosh, ⁵ werenu nwoke a nyefee n'aka ekwensu, ka o taa anuhuhu ya ahuhuhu, ka e nwee ike izoputa mmuo ya, mgbe Onyenwe anyi loghachiri.

⁶ Inya isi unu ezighighi ezi. O bu unu amaghighi na nwantakiri yiist a gwakoro n'utu oka na-eme ka o koo? ⁷ Wepunu ihe n'eko achicha a no n'etiti unu, ka unu buru ndi di ohuru, na ndi di ocha. N'ihina na a choolari Kraist, bu aja nwa aturu, nke Ngabigha anyi. ⁸ N'ihina ya ka anyi mee mmemme a na-ejighighi ihe na-eko achicha nke bu ihe ojoo na obi ojoo, kama ka anyi jiri achicha na-ekoghighi eko nke bu obi ocha na eziokwu.

⁹ E dere m unu n'ime akwukwo ozi m, ka unu na ndi na-akwa iko ghara inwe mmeko obula. ¹⁰ O bughighi ihe gbasara ndi nke uwa ndi na-akwa iko, maobu ndi anya ukwu, na ndi na-apunara mmadu ihe, maobu ndi na-ekpere arusi. O buru otu a, o putara na unu ga-esi n'uwa puo. ¹¹ Ma ugbo a, a na m edere unu ka unu na onye obula nke na-akpo onwe ya nwanna nwoke maobu nwanna nwanyighi ghara imeko ihe, ma o buru na o na-ebi ndu ikwa iko, maobu nwee anya ukwu, maobu na-ekpere arusi, onye na-ekwuto ibe ya, onye na-anubigha mmanya oke, maobu onye na-apunara mmadu ihe. Unu na ndi di otu a erikola nri.

¹² Kedu nke gbasara m ikpe ndi na-esoghighi na choochighi ikpe? O bughighi ndi no n'ime ka unu ga-ekpe ikpe. ¹³ Chineke ga-ekpe ndi no n'ezighi ikpe. "Chupunuh onye ajoo mmadu ahuhu site n'etiti unu."*

6

O di njo iga n'uloikpe

¹ Mgbe onye obula n'etiti unu nwere esemokwu megide ibe ya, unu o puru i buru okwu ahuhu gaa n'uloikpe ka ndi ajo omume kpeere unu ikpe, karia iga ya n'ihu ndi nsog? ² O bu na unu amabeghighi na o bu ndi nsog ga-ekpe uwa ikpe? O burukwa na unu ga-ekpe uwa ikpe, o putara na unu etozughighi oke idozighi okwu ntakirighi daputara n'etiti unu? ³ O bu na unu amataghighi na o bu anyighi ga-ekpe ndi mmuo ozi ikpe? Gini

* 5:13 5:13 Dit 17:7; 19:19; 21:21; 22:21,24; 24:7

ga-emekwa ka anyị ghara idozi okwu ụka dịkarịsiri nta nke ndụ a? ⁴ Ya mere, ọ buru na esemokwu di otu a adaputa n'etiti unu, unu ga-ewere okwu ahụ jekwuru ndi ibi ndu ha na-akpo nzuko ihe efu ka ha kpee ya? ⁵ Ana m ekwu nke a ime ka ihere mee unu. O ga-abu na e nweghi ike ichota o buladi otu onye maara ihe n'etiti unu, onye ga na-ekpe ikpe di n'etiti nwanna na ibe ya? ⁶ Ma lee, nwanna na-akporo nwanna ya aga ulo ikpe, ka ndi na-ekweghi ekwe kpee ha ikpe!*

⁷ Ebe unu na-enwe esemokwu nke ikpe ikpe n'etiti unu, o putara na unu bu ndi emeriri kpamkpam. N'ihigini ka unu na-adighi ekwe ka emejo unu? N'ihigini ka unu na-adighi ekwe ka a ghogbuo unu? ⁸ Ma unu onwe unu na-emejo, ma na-aghogbu, o buladi umunna unu n'ime Kraist. ⁹ O bu na unu amaghi na ndi na-eme ajo omume di otu a enweghi oke obula n'alaeze Chineke? Unu ekwela ka eduhie unu. N'ihigini na o dighi onye obula na-akwa iko, na ndi na-efe arusi, ndi ikom nwere nwunye na-akwa iko, na ndi ikom na-eji ndi ikom ibe ha akwa iko, ¹⁰ ndi niile na-ezu ohi, ndi anya ukwu, ndi na-anubiga mmanya oke, ndi nkwo, maobu ndi na-apunara mmadu ihe ha nwere, agaghi eketa oke n'alaeze Chineke. ¹¹ Na mbu, ufodu n'ime unu na-ebi ndu di otu a. Ma ugbo a, a sachapula mmehie unu, doo unu nsọ nye Chineke. O bukwa site n'aha Onyenwe anyi Jisos Kraist na n'ime Mmuo nke Chineke anyi ka a guru unu ka ndi ezi omume.

Mmehie ikwa iko

¹² I na-asị, "Enwere m ike ime ihe niile m maara na m kwesiri ime," ma o bughị ihe niile ga-abara m uru. "Enwere m ike ime ihe niile m maara ziri ezi," ma a gaghi ekwe ka ihe obula na-achi m. ¹³ Unu na-asị, "E mere ihe oriri maka afo, meekwa afo maka ihe oriri, ma Chineke ga-emebi ma afo ma ihe oriri." Ekeghi ahụ anyi maka ikwa iko, kama o mere ya maka Onyenwe anyi, Onyenwe anyi dikwa maka ahụ anyi. ¹⁴ Chineke mere ka Onyenwe anyi site n'onwu bilie, o ga-ejikwa ike ya mee ka anyi si n'onwu bilie. ¹⁵ O bu na unu amataghi na ahụ unu bu akuku ahụ Kraist? O di mma na m ga-eji ahụ Kraist mee ka e jikotaa ya na ahụ nwanyi akwuna? Tufia! ¹⁶ O bu na unu amataghi na onye ya na nwanyi akwuna na-enwe mmekorita, ya na nwanyi ahụ bu otu ahụ? N'ihigini na e kwuru, "Ha abuo ga-abu otu anu ahụ."† ¹⁷ Ma onye obula e jikotara ya na Onyenwe anyi, ya na onye ahụ ga-abu otu n'ime mmuo.

¹⁸ Gbaaranu mmehie ikwa iko oso. O dighi mmehie ozo na-emetuta anu ahụ mmadu dika mmehie ikwa iko. O bu mmehie mmadu na-eme megide anu ahụ ya. ¹⁹ O bu na unu amataghi na ahụ unu bu ulonso nke Mmuo Nso ahụ Chineke nyere unu, onye bi n'ime unu? Anu ahụ unu abukwaghi nke unu onwe unu, kama unu bu nke Chineke. ²⁰ E jiri oke onuahia zoputa unu. Ya mere jirinu anu ahụ unu nye Chineke otuto.

7

Ajuju banyere olulu di na nwunye

¹ Ugbo a, okwu banyere ihe unu dere n'akwukwo: "O di mma ka nwoke ghara imetu nwanyi aka." ² Ma n'ihigini otutu ihe omume banyere ikwa iko, ka nwoke obula nwee nwunye nke aka ya, nwanyi obula di nke aka ya. ³ Ka nwoke obula jisie ike na-akwu nwunye ya ugwo mmeko o ji ya. Nwanyi obula ga-emekwara di ya otu aka ahụ. ⁴ N'ihigini na nwanyi obula luru di adighikwa achị ahụ ya, kama o bu di ya na-achị ya. Otu aka ahụ, di anakwaghi achị ahụ ya, kama o bu nwunye ya na-achị ya. ⁵ Ka di na nwunye hapu igbochi ibe ha mmekorita nke anu ahụ ruuru ha. Karịakwa maobu na mkpebi ha nwere n'etiti onwe ha inoro iche nwa oge nta n'ihigini inyefe onwe ha ikpe ekpere. Mgbe oge a gasiri, ha ga-agakwa n'ihu na mmekorita ha, ka e site otu

* 6:6 6:6 Nke a bukwa n'ihu ndi na-ekweghi ekwe. † 6:16 6:16 Jen 2:24

a hapụ inye ekwensu ohere inwa ha onwunwa n'ihì enweghì ike ha ijide onwe ha aka. ⁶ Anaghì m enye nke a dì ka iwu, kama ọ bụ alo ka m na-atunyere unu. ⁷ Asị m kwuo, aga m asị na ọ ga-aka mma ka mmadụ niile nọrọ dì ka m. Ma onye ọbụla nwere onyinye nke Chineke nyere ya. O nyere otu onye nke a, onye ọzọ nke ọzọ.

⁸ Ma ana m agwa ndị na-anoghì n'ọnọdụ di na nwunye na ndị di ha nwurụ anwụ, na ọ ka mma ka ha nọdụ na-alughì di maọbụ nwunye, dika m onwe m nọ. ⁹ Ma ọ burụ na ha apughì ijide onwe ha, ha gaa chọrọ di maọbụ nwunye lụọ. Ọ ka mma ilu di maọbụ nwunye, karịa mmadụ igba ara site n'agụ nke anụ ahụ.

¹⁰ Ugbu a, unu ndị nwere di na ndị nwere nwunye niile, enwere m iwu m na-enye unu. (O sighì n'aka m, kama o si n'aka Onyenwe anyị): O kwesighì ka nwanyị ọbụla hapụ di ya. ¹¹ A sịkwa na ọ hapụ di ya, ya nọrọ onwe ya, maọbụ ya laghachikwuru di ya. Ka nwoke ọbụla gharakwa igba nwunye ya alukwaghì m.

¹² Ma ana m agwa mmadụ ndị ọzọ (nke a abughì iwu nke Onyenwe anyị nyere). Ọ burụ na nwanna aluọ nwanyị nke na-ekweghì ekwe, ya achupụla ya ma ọ burụ na nwanyị ahụ achọ ịnogide dika nwunye ya. ¹³ Ọ burukwa na nwanyị kwere ekwe aluọ di nke na-ekweghì ekwe, ya agbarala di ya alukwaghì m, ma ọ burụ na di ya chọrọ ịnogide dika di ya. ¹⁴ N'ihì na edoola di ahụ na-ekweghì ekwe nsọ site na nwunye ya, otu a kwa a na-edokwa nwunye ahụ na-ekweghì ekwe nsọ site na di ya, bụ onye kwere ekwe. Ọ burụ na ọ dighì otu a, umụ unu ga-abụ ndị na-adighì ọcha. Ma otu ọ dì, ha dì nsọ.

¹⁵ Ma ọ burụ na onye ahụ nke na-ekweghì ekwe ekewapụ onwe ya, ya dirì otu ahụ, nke a emeghì ka nwanna anyị nwoke maọbụ nwanna anyị nwanyị burụ ohu n'ọnọdụ dì otu a, n'ihì na Chineke kporọ anyị ka anyị bie ndụ udo. ¹⁶ Gị nwunye, ị mara maọbụ gị ga-azoputa di gị? Ma, gị bụ di, si aña mara maọbụ gị ga-azoputa nwunye gị?

Onọdụ mmadu

¹⁷ Ka onye ọbụla bie ndụ ya dika amara Onyenwe anyị nyere ya si dì, nakwa n'ọnọdụ nke Chineke kporọ ya. Nke a bụ iwu m na-enye n'ulọ chọochì niile. ¹⁸ Akporọ onye ọbụla mgbe e biri ya ugwu? Ya achọla iwepụ akara obibi ugwu ya. Ka onye a na-ebighì ugwu tupu okpukpọ ya hapụ inye onwe ya nsogbu ichọ ụzọ a ga-esi bie ya ugwu. ¹⁹ N'ihì na ọ dighì mkpa ma e biri gị ugwu ma e bighì gị ugwu. Ihe kachasị mkpa bụ idebe iwu Chineke. ²⁰ Ka onye ọbụla nọgide dika ọ dì mgbe a kporọ ya.

²¹ Ị bụ ohu mgbe a kporọ gị? Echegbula onwe gị n'ihì ya. Kama ọ burụ na ọ dì ụzọ ị puru isi nwere onwe gị, were ohere ahụ mee ihe ugbu a. ²² N'ihì na onye ọbụla Onyenwe anyị Chineke kporọ mgbe o bụ ohu, aghọla onye nweere onwe ya n'ime Onyenwe anyị. Otu aka ahụ, onye nwerela onwe ya mgbe Onyenwe anyị kporọ ya aghọla ohu nke Kraịst. ²³ Akwọla ugwo isi unu, unu abukwala ohu mmadụ ọzọ. ²⁴ Umunna m, n'ọnọdụ ọbụla mmadụ nọ mgbe a kporọ ya, ya nọgidesie ike n'ime Chineke.

Ndi na-alubeghi di

²⁵ Ihe banyere umụ agboghọ na-amaghì nwoke. Enweghì m iwu ọbụla site n'aka Onyenwe anyị banyere ajụjụ a, ma aga m ekwu uche nke aka m dika onye sitere n'ebere nke Onyenwe anyị kwesiri ntukwasị obi. ²⁶ Echere m na ọ ka mma ugbu a, n'ihì nsogbu nke na-abianu ka onye ọbụla nọdurụ onwe ya dika o siri nọrọ ugbu a. ²⁷ Ị lụọla nwanyị? Achọla nkewa. Ọ bụ na ị lụbeghì nwanyị? Ejela ichọ onye ị ga-alu. ²⁸ Ma ọ burụ na i kpebie n'obi gị ilu nwunye, i meghì mmehie ọbụla; ọ burukwa na nwaagboghọ ekpebie na ọ ga-alu di, o meghì mmehie. Ndị luru di na nwunye ga-enwe otutu nsogbu n'ime uwa. Ọ ga-amasị m igbochiri unu nsogbu ndi ahụ.

²⁹ Ihe unu kwesiri ima, ụmụnna, bụ na oge anyị nwere ọduru naanị ntakiri, site ugbu a gaa n'ihu ndị nwere nwunye ga-adi ndụ ha dika ndị na-enweghị. ³⁰ Ka ndị na-akwa akwa bie ndụ dika ndị ihe anaghị ewute, ka ndị na-achị ọchị diri ka ndị obi na-adighi atọ uto. Ka ndị na-azụ ahia diri dika ndị na-enweghị ngwa ahia obula. ³¹ Ka ndị na-etinye oge n'ihe uto nke uwa hapu ibi ndụ icho iritecha ihe niile di n'uwa n'uru. N'ihia na uwa, otu o di ugbu a, bu ihe na-agabiga agabiga.

³² Unu emela ihe ga-ewetara unu oke echiche. Nwoke na-alubeghi nwanyi nwere ohere iji oge ya niile ruora Onyenwe anyi oru. O nwekwara ohere igbalisi ike ime ihe ga-atọ Onyenwe anyi uto. ³³ Ma nwoke nwere nwunye na-echegbu onwe ya banyere ihe igbo mkpa nke uwa a, otu o ga-esi mee ihe ga-atọ nwunye ya uto. ³⁴ O na-enwekwa obi abuo n'ihe obula o choro ime. Otu a ka o dikwa nye nwaagboghọ na-alubeghi di maobu onye nke na-amabeghi nwoke, nchegbu ya bu banyere ihe nke Onyenwe anyi. Ochicho ya bu ka o di nsọ n'anụ ahụ ya na n'ime mmuọ ya. Ma nwanyi nwere di na-echegbu onwe ya banyere ihe nke uwa a, otu o ga-esi mee ihe ga-atọ di ya uto. ³⁵ Ana m ekwu ihe ndi a maka o di mma nke unu onwe unu, o bughị igbalị igbochi unu, kama o bu ka unu nwee ike bie ndu unu n'uzo kwesiri ekwesi, werekwa ihunanya zuruoke ruora Onyenwe anyi oru.

³⁶ O buru na nwoke obula enweghi ike ijide onwe ya n'ihia agu mmekorita nke nwoke na nwanyi na-agu ya n'ebe nwaagboghọ ya na ya kpebiri ilu no, ya mee ihe o na-achọ, o meghi mmehie obula, ha luo di na nwunye. ³⁷ Ma o buru na onye obula ekpebie n'obi ya, ma nwee ike ijide onwe ya, ka o si n'enweghi mmanye obula idebe nwaagboghọ e kwuru na o ga-alu na-enweghi mmeko obula, o bu ihe di mma ka o mere. ³⁸ Ya mere, onye ahụ luru nwaagboghọ o kwuru na o ga-alu mere nke oma, ma onye kpebikwara na o gaghị alu mekwara nke oma karịa.

³⁹ Njikota e jikotara nwunye na di ya na-adi ire naanị mgbe di nwanyi di ndu. O buru na di ya anwu o nwere ike ilu di ozo, ma o luo ya n'ime Onyenwe anyi.

⁴⁰ N'uche m, o ga-enwe onu n'obi ya karia ma o buru na o lughị di ozo. Ana m echekwa na mu onwe m nwekwara Mmuo nke Chineke.*

8

Anu e ji churo arusi aja

¹ Ugbu a, n'okwu banyere nri a churu n'aja nye arusi, anyi ma na onye obula nwere amamihe. Amamihe na-afuli mmadu elu mee ka o nyaa isi. Ma ihunanya na-ewuli elu. ² O buru na o di onye si na ya maara ihe niile, onye ahụ amatabeghi ihe o kwesiri imata. ³ Ma onye ahụ huru Chineke n'anya bu onye o maara.

⁴ Ya mere, ihe banyere nri a churu n'aja nye arusi, anyi maara na "Arusi abughi ihe obula n'uwa", matakwa na "Chi ozo adighi ma o bughị otu Chineke." ⁵ A sikwa na arusi a na-akpo chi di, ma ha no n'elugwe maobu n'uwa (n'ezie otutu "chi" na "ndi nwe mmadu" di otu a di). ⁶ Ma n'ebe anyi no, anyi maara na o bu naanị otu Chineke di, onye bu Nna, onye kere ihe niile, na onye anyi na-adi ndu n'ihia ya. O bukwa naanị otu Onyenwe anyi ka anyi nwere, onye bu Jisọ Kraist, onye e sitere n'aka ya kee ihe niile, onye na-enyekwa anyi ndu.

⁷ Ma otu o di, o bughị onye obula nwere ihe omuma a. Ufodu n'ime ndu ha niile, ha na-ele arusi anya dika chi di ndu. Ha na-echekwa na ihe obula e ji churo arusi aja, na o bu chi di ndu ka e ji ya churo aja. N'ihia nke a, mgbe obula ha riri ihe e ji chuo aja nye arusi, o na-ewute mmuọ ha nke ukwu n'ihia na akonuche ha esighi ike, o na-emekwa ya. ⁸ Ma o bughị nri ga-eme ka anyi na Chineke di na mma. Ma anyi

* **7:40** 7:40 Ndumodu ndi a m nyere unu si na Mmuo nke Chineke.

riri ma anyị erighị, ọ dighị ihe ọhụrụ anyị ga-enweta. Ọ dīkwaghị ihe na-efunari anyị.

⁹ Ma lezienụ anya, otu o si dị, ka ike unu nwere ime ihe ọbụla dị unu mma, ghara igho ihe iso ngongo diri ndi na-adighi ike n'okwukwe ha. ¹⁰ N'ihina ọ buru na ndi ozo ahụ gi, gi onye nwere akonuche, ka i no, na-eri nri n'ulo arusi, ọ bu na ha agaghị eche na ha bu ndi okwukwe ha na-esighi ike, ga-enwe obi ike soro gi rie nri a goror arusi? ¹¹ N'uzo di otu a, ndi kwere ekwe na-adighi ike, ndi Kraist nwuru n'ihina ha, na-esite n'ihe mmuta gi laa n'iyi. ¹² Cheta na ọ bu mmehie i mere megide Kraist, mgbe unu na-emegide mmuo nwanne gi n'ime Kraist, n'ihina n'akonuche ha esighi ike. ¹³ N'ihina nke a, ọ buru na ihe oriri ga-eme ka nwanna m mee mmehie, agaghị m eri anu ozo, ka m ghara ime ka nwanna m maa n'onya.

9

Pol mere onwe ya ihe imaatu

¹ Abughị m onye nwe onwe ya? Abughị m onyeozi Kraist? Ọ bu na m ahughị Jisos Onyenwe anyi? Unu abughị ihe ngosiputa oru m ruru n'ime Onyenwe anyi? ² Ọ buru na m abughị onyeozi n'ebe ndi ozo no, n'ebe unu no, abu m onyeozi n'ezikwu n'ihina na unu bu akara nke oru onyeozi m n'ime Onyenwe anyi.

³ Ihe ngopu m nye ndi ahụ na-enyocha m bu nke a. ⁴ Ọ bu na anyi enweghi ike iri ihe oriri na inu ihe onunu? ⁵ Ọ bu na anyi enweghi ike iduru nwunye onye bu onye kwere ekwe gaa ebe obula anyi na-aga dika ndi ozi ozo na-eme, na dika umunne Onyenwe anyi na Sefas na-emekwa? ⁶ Ọ ga-abu naani mu na Banabas bu ndi na-enweghi ike ihapu iru oru maka ihe anyi ga na-eri?

⁷ Olee onye agha unu maara nke na-esi n'akpa ya akwu onwe ya ugwo onwa? Ka ọ di onye oru ubi vaini unu maara nke na-adighi eri mkpuru e si n'ubi ahụ weta? Olee onye ozuzu aturu unu maara nke na-adighi anu mmiri ara e si n'igwe aturu ọ na-azu apiputa? ⁸ Anaghị m ekwu ihe a n'ihina na ha bu ihe na-eme ubochi niile n'etiti ndi mmadu? Akwukwo iwu, o kwukwaghị otu ihe ahụ? ⁹ N'ihina e dere ya n'iwu nke Mosis, "Ekechila onu ehi mgbe ọ na-azocha mkpuru oka."* Unu chere na ọ bu naani ehi ka Chineke bu n'obi kwuo okwu a? ¹⁰ E, n'ihina anyi ka eji dee ya n'akwukwo. N'ezie, e dere ihe ndi a n'ihina anyi, n'ihina na onye ruru oru n'ubi na onye na-azocha mkpuru di n'ubi ahụ, na-eme nke a n'olileanya na o kwesiri iketa oke site na mkpuru e si n'ubi ahụ weta. ¹¹ Mkpuru anyi kuru n'ime obi unu bu mkpuru nke mmuo. Ọ ga-abu ihe ojoo ma anyi si unu nyetu anyi ufodu n'ime akunuba unu? ¹² Ọ buru na ndi ozo kwesiri iketa uru di otu a n'ahu unu, ọ bu na anyi ekwesighi iketa kari?

Ma ọ dibeghi mgbe anyi rioro unu ihe obula, kama anyi na-agbalisi ike ihu na ọ dighi ihe ga-egbochi unu iji ezi obi na-ege nti n'ozio ma Kraist nke anyi wetara.

¹³ Ọ bu na unu amataghị na ndi na-aru oru n'ulonso ukwu na-esi n'ulonso ahụ na-eweta ihe ha na-eri? Ndi na-agbakwa odibo n'ebe ichu aja na-eketakwa oke n'ihe eji chuo aja? ¹⁴ N'otu aka ahụ kwa, Onyenwe anyi ekwuola na ndi niile na-ekwusa ozio ma ya ga-esi n'ozio ma eweta nri ha ga-eri di ndu.

¹⁵ Ma o nweghi mgbe m jirila ike ndi a m nwere irite uru n'oru m nara ndi mmadu ihe. Anaghị m ede nke a n'akwukwo ka a na-ebutere m ihe onyinye. N'ihina ọ kaara m mma ka m nwuo kama m ga-ekwe ka onye obula mee ka inya isi m buru ihe efu n'ihina ihe onyinye. ¹⁶ Anaghị anya isi n'ihina na ana m ezisa ozio ma, maka na nke ahụ bu oru e nyere m n'iwu ka m ruo. Ahuhu diri m ma ọ buru na m ezisaghị ozio ma. ¹⁷ A si na m ji aka m hoputa onwe m iru oru a, agaara m enwe ugwo oru, ma na ọ buru na o sighi n'uche aka m, unu mara na-ahanyere m ya n'aka. ¹⁸ Gini bu ugwo

* 9:9 9:9 Dit 25:4

orụ m? Ugwọ orụ m bu onu m na-enwe site n'izisa ozioma a, na-anaghị onye obula ugwo oru obula, maobu ihe ruru m dika onye na-ezisa ozioma ahụ.

Pol ji inwe onwe ya jee ozi

¹⁹ O bu ezie na-abughị m ohu onye obula, ma emeela m onwe m ohu nye mmadu niile ka m nwee ike site n'uzo di otu a rite otutu mkpuruobi n'uru nye Kraist. ²⁰ N'ebe ndi Juu noo, ana m eme dika onye Juu, ka m nwee ike rite ndi Juu n'uru. N'etiti ndi no n'okpuru iwu, ana m emekwa dika otu n'ime ndi no n'okpuru iwu (n'agbanyeghi na mu onwe m anoghi n'okpuru iwu), ka m si otu a nwee ike rite ndi no n'okpuru iwu n'uru. ²¹ N'ebe ndi na-anoghi n'okpuru iwu no, emere m onwe m ka onye na-anoghi n'okpuru iwu (ma nke a aputaghi na m na-akwusi ime ihe iwu Chineke na-achọ. Ana m emekwa dika onye no n'okpuru iwu Kraist), ka m nwee ike rite ndi na-anoghi n'okpuru iwu n'uru. ²² N'ebe ndi na-adighi ike no, ana m emekwa dika ha, ka m nwee ike rite ndi na-adighi ike n'uru. Otu obula mmadu si diri, ana m agbali choo uzo m ga-esi mee ka o nabata m, ka m nwee ike site n'uzo niile obula zoputa ufodu. ²³ Ana m eme ihe ndi a niile n'ihiozioma, ma ka m nwekwa ike keta oke na ngozi ya.

Mkpa o di mmadu ikwanyere onwe ya ugwu

²⁴ Unu amataghi na mgbe otutu mmadu na-agba oso iso mpi, o bu naani otu onye na-enwe ihe onyinye nke mbu? Ya mere, gbasienu oso ike, ka unu nweta onyinye ahu. ²⁵ Ndi na-ejikere igba oso maobu egwuregwu oso na-enwe ntachiobi n'otutu ahuhu nke ya na ozuzu so. Ha na-azu onwe ha naani ka ha nweta okpueze okoko osisi na-emebi emebi. Ma oso anyi na-agba bu ka anyi nweta okpueze nke na-apughi imebi emebi. ²⁶ O bu nke a mere m ji na-agba oso a na-eleghi anya n'azu, maobu ku o okpo dika m na-aku ifufe. ²⁷ Ma ana m azu ahu m, na-enye ya ahuhu mee ya ka o buru ohu, ka mu onwe m ghara i bu onye a juruaju mgbe m kwusasiri ozioma nye ndi oso.

10

Ido aka na nti banyere ime mmehie

¹ Umunna m, achoghi m ka unu chefu o ihe mere nna nna anyi ha mgbe ha jere ije n'ime ozara. O ji igwe ojii duo ha. O mekwara ka ha si n'etiti Osimiri Uhie gafee. ² N'ime igwe ojii ahu, na n'ime osimiri ahu e tinyere ha niile na baptizim, dika ndi na-eso uzo Mosis. ³ Ha niile rikwara ihe oriri nke mmuo ahu. ⁴ Ha nukwara mmiri mmuo ahu, mmiri sitere n'oke nkume mmuo ahu, nke na-eso ha. Oke nkume ahu bu Kraist n'onwe ya. ⁵ N'ihe ndi a niile, omume ha amasighi Chineke. N'ihiozioma, o lara ha n'iyi n'ime ozara.

⁶ Ugbu a, ihe ndi a niile bukwa ihe ido aka na nti nye anyi, ka anyi hapu ibu ndi aguu ime ihe ojojo na-agu dika ha. ⁷ Unu abula ndi na-ekpere arusi dika ufodu ha mere. Dika e dere ya, "Ndi a noduru ala iri ihe na inu ihe onunu, biliekwa oto gwurie egwu ime onwe ha obi utu."* ⁸ Ka anyi ghara ikwa iko dika ufodu n'ime ha mere, iri puku mmadu abuo na ato n'ime ha nwuo n'otu ubochi. ⁹ Ka anyi hapu inwa Kraist onwunwa dika ufodu n'ime ha si nwaa Chineke. E mere ka agwo tagbusie ha. ¹⁰ Ka anyi hapukwa itamu ntamu dika ufodu ha mere ma buru ndi Mmuo ozi onwu tighuru.

¹¹ Ihe ndi a niile dakwasiri ha ka o buru ihe ilere anya nye anyi. E dekwara ha n'akwukwo ka ha buru anyi ihe ido aka na nti n'ihiozioma na anyi bi n'oge a mgbe ogwugwu ihe niile di nso. ¹² Ya mere, o buru na i na-eche na i guzosiri ike, lezie anya ka i ghara ida. ¹³ O nweghi onwunwa obula nwara unu nke abiakwutebeghi mmadu. Chineke

* 10:7 10:7 Opu 32:6

kwesiri ntụkwasi obi, ọ gaghi ekwe ka a nwaa unu kariya ike unu. Kama mgbe a na-anwa unu, ọ ga-enye unu ike imeri ọnwunwa ma gosikwa unu ụzọ mgbapụ n'ime ya.

Oriri arusi na Oriri nke Onyenwe anyi†

¹⁴ Ya mere, ndi enyi m huru n'anya, gbaaranu ikpere arusi oso. ¹⁵ Ana m agwa ndi nwere uche okwu, unu onwe unu tulenu ihe m na-ekwu. ¹⁶ Iko ngozi ahụ nke anyi na-agozi, ọ bughị iketa oke site n'obara Kraist? Achicha nke anyi na-anya, ọ bughị iketa oke n'ahụ Kraist? ¹⁷ N'ihia na otu achicha di, ọ bu ezie na anyi di otutu, anyi bu otu ahụ, n'ihia na anyi niile na-eketa oke n'otu ogbe achicha ahụ.

¹⁸ Chetanu ka ndi Izrel siri mee: ọ bu na ndi na-eri ihe eji chuo aja abughị ndi nnweco n'ebe ichu aja? ¹⁹ Gini ka okwu ndi a m na-ekwu putara? Na arusi, maobu ihe a churu n'aja nye arusi bu ihe obula, maobu na ọ bughị ihe? ²⁰ Mba! Ihe m na-ekwu bu na ndi niile na-achuru arusi aja jikotara onwe ha n'otu obi ichuru ekwensu aja ahụ. Ọ bughị Chineke. Achokwaghị m ka unu buru ndi e jikotara ha na ekwensu.‡ ²¹ Unu apughị inu site n'iko Onyenwe anyi ma nuokwa site n'iko ekwensu; unu apughikwa inwe oke site na tebul Onyenwe anyi na tebul ekwensu. ²² Anyi na-achọ ime ka iwe wee Onyenwe anyi? Anyi di ike kariya ya?

Inwe onwe nke ndi kwere ekwe

²³ I na-asi, "Enwere m ike ime ihe niile m maara na m kwesiri ime," ma ọ bughị ihe niile ga-abara m uru. "Enwere m ike ime ihe niile m maara ziri ezi," ma ọ bughị ihe niile nwere ike inyere anyi aka. ²⁴ Ka onye obula hapu icho odimma nke onwe ya, kama odimma nke ndi ozo.

²⁵ Rie ihe bu anu obula e rere n'ahia na-ajughị ajuju obula n'ihia akonuche. ²⁶ N'ihia na, "Uwa na ihe niile di n'ime ya bu nke Onyenwe anyi."§

²⁷ Ọ buru na onye na-ekweghi ekwe akpo unu oriri, unu kpebie ije, riekwanu nri obula e nyere unu na-ajughị ajuju n'ihia akonuche. ²⁸ Ma ọ buru na e nwee onye gwara gi, "A churu ihe a n'aja." Unu erila nri ahụ, maka onye ahụ mere ka unu mata, na n'ihia akonuche. ²⁹ Akonuche nke m na-ekwu maka ya abughị nke gi, kama ọ bu maka nke onye ahụ. N'ihia gini ka mnwere onwe m ga-eji buru ihe akonuche onye ozo ga-ekpe ikpe? ³⁰ Ọ buru na m nwere ike inye ekele, were nri m rie, olee otu e si ekwuto m n'ihia ihe ahụ m nyere Chineke ekele banyere ya?

³¹ Ihe obula i na-eme, ma unu na-eri ihe maobu na-anu ihe, na-emenu ha niile maka otuto nke Chineke. ³² Unu emejola ndi Juu maobu ndi Griik, ma ọ bukwanu nzuko Chineke. ³³ Na-agbalisinu ike ime dika m si eme. N'ihia obula m na-eme, ana m ejisi ike ime ihe ga-atọ onye obula uto. Anaghị m achọ odimma nke m naani, kama ọ bu odimma nke mmadu ibe m, ime ka a zoputa ha.

11

¹ Unu buru ndi na-enomi m, dika m si enomi Kraist.

Omume kwesiri ekwesi n'oge ofufe

² Ana m aja unu n'ihia na unu na-echeta m n'ihia niile, nakwa n'ihia na unu na-ejisikwa ozizi ahụ enyere unu n'aka ike, dika m nyere ha n'aka unu idebe. ³ Ma achoro m ka unu mata na dika Kraist bu isi nwoke obula, otu a ka nwoke obula si buru isi nwunye ya. Chineke bukwa isi Kraist. ⁴ Nwoke obula kpuchiri isi ya mgbe ọ na-ekpe ekpere maobu na-ebu amuma* na-emenye isi ya ihere. ⁵ Ma nwanyi obula na-ekpe ekpere maobu na-ebu amuma, ma o kpuchighi isi ya, na-emenye isi ya ihe ihere, n'ihia na ọ dika nwanyi kpuchara isi ya. ⁶ Ọ buru na nwanyi obula achoghi ikechi isi ya, ya

† 10:13 10:14 Ufodu na-akpo ya Oriri nsọ. ‡ 10:20 10:20 Maobu, mmuo ojojo § 10:26 10:26 Abu 24:1 * 11:4 11:4 Maobu, na-akuzi ihe

kpuchaa ya. A sịkwa na ọ bụkwanụ ihe ihere na nwanyị kpuchara isi ya, ka nwanyị kechie isi ya.

⁷ Ma nwoke ekwesighị ikpuchi isi ya, n'ihị na nwoke bụ onyinyo na otuto nke Chineke, ebe nwanyị bụ otuto nke nwoke. ⁸ E si na nwoke kee nwanyị, ma e sikhị na nwanyị kee nwoke. ⁹ E keghị nwoke maka nwanyị, ma e kere nwanyị maka nwoke. ¹⁰ N'ihị nke a, nwanyị kwesiri ikpuchi isi ya igosi na ọ nọ n'okpuru di ya, maka ndị mmụọ ozi. ¹¹ Ma otu ihe si di n'ime ndụ anyị na-adị n'ime Onyenwe anyị, nwoke adighị ma e wepụ nwanyị, nwanyị adighikwa ma e wepụ nwoke. ¹² N'ihị na dika nwanyị siri na nwoke pụta na mbụ, otu a ka a na-esitekwa n'ahụ nwanyị muputa nwoke. Ma ha niile si n'aka Chineke puta.

¹³ Achọrọ m ka unu tule ihe a n'onwe unu, ọ di mma ka nwanyị ghebe isi ya oghe mgbe ọ na-ekpe ekpere nye Chineke? ¹⁴ Unu matakwarara nke oma na ọ bụ ihe ihere na nwoke ga-ebu agiri isi di ogologo. ¹⁵ Ma ọ buru na nwanyị enwee agiri isi di ogologo ọ bụ ihe otuto nye ya n'ihị na e nyere ya agiri isi di ogologo ka ọ buru ihe mkpuchi. ¹⁶ Ọ buru na onye ọbụla na-arụ ụka banyere omenaala nke a, anyị onwe anyị na nzukọ Chineke niile enweghị omenaala ọzọ banyere nke a.

Omume kwesiri ekwesi n'oge Oriri Nso

¹⁷ N'ime ntuziaka ndi a, enweghị m otuto nye unu n'ihị na mgbe unu zukọtara omume unu na-eweta ihe ọjọọ kariya ihe oma. ¹⁸ Na mmalite, ihe m na-anụ bụ na mgbe niile unu zukorọ dika chọchị, iru ụka nke na-ebute nkewa na-adị n'etiti unu. E kwenyekwara m na ufodu ihe ndi a m nuru bụ eziokwu. ¹⁹ N'ezie udi nkewa di otu a aghaghị idi n'etiti unu ka e nwee ike mara ndi Chineke nabatara. ²⁰ Mgbe unu zukọtara, ọ bughị nri anyasi nke Onyenwe anyi ka unu na-eri. ²¹ N'ihị na mgbe unu na-eri nri, ufodu n'ime unu na-eri nri anyasi nke aka ha. Nke mere, n'otu onye na-anọ aguu ebe onye ọzọ na-anubigakwa mmanya oke. ²² A ga-akpo nke a gini? Ọ bụ na unu enweghị ulo ebe unu ga-anọ rijuo afọ ma njuokwa afọ? Ka ọ bụ na unu na-eleli nzukọ Chineke na emenye ndi na-enweghị ihe ihere? Gini ka m ga-agwa unu? Aga m eto unu maka nke a? Agaghị m eto unu maka nke a.

²³ N'ihị na ihe m ziri unu bụ ihe Onyenwe anyi ziri m. N'abalị ubochi ahụ a rara ya nye, Onyenwe anyi jisos weere otu ogbe achicha. ²⁴ Mgbe o nyechara ekele, ọ nyawara ya si, **"Nke a bụ ahụ m nke a na-enye maka unu. Na-emenụ nke a iji cheta m."** ²⁵ N'uzo di otu a kwa, o bulitere otu iko mmanya mgbe ha risiri nri si, **"Iko a bụ ogbugba ndu oheru n'obara m. Oge ọbula unu na-anụ ya, na-emenụ nke a iji na-echeta m."** ²⁶ N'ihị na mgbe ọbula unu na-eri achicha ahụ na-anukwa iko a, unu na-ekwusa onwu Onyenwe anyi ruo mgbe ọ ga-abia ọzọ.

²⁷ Ya mere, ọ buru na onye ọbula erie achicha Onyenwe anyi maobu nuo iko Onyenwe anyi n'uzo na-ekwesighi ekwesi, onye ahụ na-emehie megide anu ahụ Onyenwe anyi na obara Onyenwe anyi. ²⁸ Ọ bụ nke a mere o ji buru ihe di mkpa ka onye ọbula nyochaa onwe ya nke oma tupu o rie achicha ahụ maobu nuo iko ahụ. ²⁹ N'ihị na onye ọbula na-eri achicha ahụ maobu nuo site n'iko ahụ na-echeghi echiche, ọ na-eri, na-anutakwara onwe ya ikpe omuma, ma ọ buru na ọ tuleghị uche banyere ahụ Kraist. ³⁰ Ọ bụ nke a mere otutu n'ime unu ji buru ndi ahụ na-esighi ike, ndi no n'oria na ndi dara n'ura onwu. ³¹ Ọ buru na anyi enyochaa onwe anyi nke oma, anyi agaghị adaba n'ikpe. ³² Ma otu ọ di, mgbe Onyenwe anyi na-ama anyi ikpe n'uzo di otu a, a na-ezi anyi otu e si ebi ezi ndu n'ihị ka a ghara imako anyi na ndi uwa ikpe.

³³ Ya mere, umunna m, mgbe unu biakotara iri nri, chere nu ibe unu. ³⁴ Ọ buru na aguu aguo onye ọbula ya rie nri n'ulo ya, ka ọ hapu iwetara unu ikpe omuma.

Aga m enye ntuziaka banyere ihe niile ndi ọzọ mgbe m biara.

12

Onyinye Mmụọ Nsọ na-enye

¹ Ugbu a ụmụna m, achọrọ m ka unu mata ihe gbasara onyinye nke Mmụọ Nsọ na-enye. ² Unu matara na mgbe unu bụ ndị na-amaghị Chineke, e duru unu n'otu ụzọ maọbụ nke ọzọ, duhie unu ụzọ iso arụsị ndị ahụ dara ogbi. ³ Ya mere, achọrọ m ka unu ghọta nke ọma na ọ dịghị onye ọbụla na-ekwu okwu site n'odudu Mmụọ nke Chineke, pụrụ ị sị, "Ka Jisọs buru onye a buru onu." Ọ dịkwaghị onye ọbụla pụrụ ikwu, na "Jisọs bụ Onyenwe anyị," ma ọ bughị site na Mmụọ Nsọ.

⁴ Onyinye amara dị iche iche, ma otu Mmụọ Nsọ ahụ na-enye ha niile. ⁵ E nwekwara ụdị ije ozi dị iche iche, maọbụ otu Onyenwe anyị ahụ ka a na-ejere ozi. ⁶ Ụdị ike dị iche iche nke eji arụ ọrụ dịkwa, ma otu Chineke ahụ na-etinye ike ndị a n'ime onye ọbụla iji jee ozi.

⁷ Ọ na-enyekwa onye ọbụla amara iziputa ike nke Mmụọ Nsọ maka ọdịmma mmadụ niile. ⁸ Mmụọ Nsọ na-enye otu onye onyinye ikwu okwu amamihe, na-enyekwa onye ọzọ onyinye ịma ihe ọmụma, site n'otu Mmụọ ahụ. ⁹ Otu Mmụọ nsọ a na-enye onye ọzọ onyinye inwe okwukwe, na-enyekwa onye ọzọ onyinye inwe ike ịgwọ ọrịa. ¹⁰ Onye ọzọ ka ọ na-enye onyinye iru ọrụ ịtunanya, onye ọzọ ike ibu amuma. Onye ọzọ ka ọ na-enye ike ịkọwa ụdị mmụọ dị iche iche, ma onye ọzọkwa ka ọ na-enye ike ịsụ asusu dị iche iche. Ma ọ na-enyekwa onye ọzọ ike ịkọwa ihe onye na-asụ asusu ndị a na-ekwu. ¹¹ Ọ bụ otu Mmụọ ahụ na-enye onyinye ndị a niile. Ọ na-enye onye ọbụla onyinye dị iche iche dika Mmụọ Nsọ si kpebie.

Otu ahụ ma ọtutu akuku

¹² Dika ahụ anyị si nwe akuku dị iche iche, ma burukwa otu ahụ, n'agbanyeghi na o nwere ọtutu akuku, otu a ka anụ ahụ Kraịst dikwa. ¹³ Site n'otu Mmụọ Nsọ ahụ ka e mere anyị niile baptizim n'otu n'otu, ma ndị Juu ma ndị Griik, ma ohu ma ndị nwe onwe ha. E meela ka anyị nọọ ọbara ya, n'ime njikọ nke otu Mmụọ Nsọ ahụ. ¹⁴ Ahụ mmadụ abughị naanị otu akuku, kama o nwere ọtutu akuku ahụ.

¹⁵ Ọ buru na ukwu asi, "N'ihia na-abughị m aka, esoghi n'ahụ," nke a agaghị egbochi ya ka ọ gharakwa ibu otu n'akuku anụ ahụ. ¹⁶ Otu a kwa, ọ buru na ntị asi, "Ebe m na-abughị anya abughị m otu akuku anụ ahụ." Okwu a kwa agaghị eme ka ntị ghara ibu akuku anụ ahụ. ¹⁷ Ọ buru na ahụ niile bụ anya, olee ka ahụ ga-esi n'ihu? Ọ burukwa na ahụ mmadụ bụ naanị ntị ọ ga-esi a'naa n'ụ isisi ihe ọbụla? ¹⁸ Ma otu ihe si dị, Chineke debere n'otu n'otu akuku niile dị n'ahụ dika o si chọọ. ¹⁹ A sị na akuku niile dị n'ahụ bụ otu ihe, kedụ ebe ahụ ga-adi? ²⁰ Otu ọ dị, ọ bụ ezie na ihe dị n'ahụ dị ọtutu, ma ha niile bụ otu ahụ.

²¹ N'ihia nke a, anya enweghi ike ịgwa aka sị, "Achoghi m gi, n'ihia na ị dịghị m mkpa." Isi agakwaghị agwa ukwu sị, "Achoghi m inyeaka gi." ²² Kama ọ bụ akuku ahụ anyị ndị na-esighi ike bụ ndị dị anyị mkpa karịa. ²³ E e, akuku ndị ahụ anyị na-eche na ha adighi mkpa ka anyị na-eji nsopuru na-elekota. Akuku ndị ahụ na-ekwesighi ile anya ka anyị na-enye ugwu, ma na-ekpuchi ha. ²⁴ Ma anyị adighi esi otu a elekota akuku ahụ ndị ahụ anya na-ahụ n'uzo puru iche, n'ihia na Chineke kpachapuru anya mee ka akuku ndị ahụ dikarisiri nta buru nke anyị kwesiri inye nsopuru karịa. ²⁵ N'uzo di otu a, nkewa ọbụla adighi n'ahụ mmadụ. Akuku ọbụla maara mkpa ibe ya, ha na-egboritakwara onwe ha mkpa ha. ²⁶ Ọ buru na otu akuku enwe nsogbu, akuku ndi ozo ga-eketa oke na nsogbu ahụ. Ọ burukwa na otu akuku emee ihe ga-eweta otuto ọ bụ ahụ niile na-enwe otuto ahụ.

²⁷ Ugbu a, unu niile n'otu n'otu bụ otu anụ ahụ Kraịst. Unu bukwa akuku ahụ ya n'otu n'otu, burukwa ndi di mkpa n'ahụ ahụ. ²⁸ Nke a bụ ụfodu n'ime akuku di iche

iche Chineke tinyere na chọọchị; nke mbụ bụ ndị ozi, ndị amụma, ndị nkuzi, ndị narụ ọrụ ịtụnanya, ndị na-agwọ ọrịa, ndị pụrụ inyere mmadụ ibe ha aka, ndị nwere onyinye ịchịkọta ihe niile n'usoro, na ndị na-asụ asụsụ dị iche iche. ²⁹ Ha niile, ha bụ ndị ozi? Ha niile ha bụ ndị amụma? Ha niile ha bụ ndị nkuzi? Ha niile ha bụ ndị ọrụ ebube? ³⁰ Ha niile ha nwere onyinye ịgwọ ọrịa? Ha niile ha na-asụ n'olu dị iche iche? Ha niile ha nwere onyinye nke ịkọwa asụsụ dị iche iche? ³¹ Ugwu a, gbalịsienu ike inweta onyinye kachasi dị elu karịa.

Ịhụnanya kachasi mkpa

Ma aga m ezi unu ụzọ nke kachasi ihe a niile mma.

13

Ịhụnanya

¹ A sị na m na-asụ asụsụ dị iche iche nke ndị mmadụ maọbụ nke ndị mmụọ ozi, ma ahughị m mmadụ ibe m n'anya, abụ m naanị ogene na-eme ụzọ maọbụ mbadamba efere na-ada ụda. ² A sịkwa na m nwere onyinye ibu amụma, bụrụ onye pụrụ ikwu ihe niile gaje ime n'oge dị n'ihu, na onye maara ihe niile, a sịkwa na m nwere okwukwe nke m pụrụ isite na ya nye ugwu buru ibu iwu sị ya site n'ebe ọ nọ gaa n'ebe ọzọ, ma ahughị m mmadụ ibe m n'anya, abughị m ihe ọbụla. ³ A sịkwa na m ewere ihe niile m nwere nye ndị ogbenye, werekwa ahụ ahụ m nye ka ere ya ọkụ n'ihu ka m nyaa isi, ihe ndị a niile abaghị uru, ma m enweghị ihụnanya.

⁴ Ihụnanya na-enwe ogologo ntachiobi, na-enwekwa obi ebere. Ọ dighị ekwo ekworo, ọ naghị enwe anya ukwu, ọ naghị anya isi. Ọ nakwaghị ebuli onwe ya elu. ⁵ Ọ naghị eme ihe na-akpasu iwe, ọ naghị achọ ihe nke naanị ya, ọ naghị ewe iwe ọsịisọ. Ọ nakwaghị agukọ ihe ọjọọ niile e mere ya. ⁶ Ọ dighị anụrị ọhụ n'ihe ọjọọ, kama ọ na-anụrị n'eziokwu. ⁷ Ọ na-edi ihe niile, ọ na-ekwerekwa ihe niile, ọ na-enwekwa olileanya na-anagide ihe ọbụla daputara.

⁸ Ihụnanya adighị agwu agwu. Ma ibu amụma niile ga-emesia kwusị, onyinye isụ asụsụ dị iche iche ga-akwusikwa. Otu a, ihe omuma niile ga-agabiga. ⁹ N'ihu na omuma anyị ezughị oke, ibu amụma anyị ezukwaghị oke. ¹⁰ Ma mgbe anyị ruru n'izuoke, ezughị oke agaghị adikwa. ¹¹ Mgbe m bụ nwata, ekwuru m okwu dika nwata, echiche m niile bụ echiche nwata. Izuzu obi m niile bụkwa nke nwata. Ma mgbe m toro ghoọ dimkpa, adighikwa m akpa agwa dika nwata ọzọ. ¹² Ugwu a, anyị na-ahụ inyogho inyogho dika anyị na-ele anya n'enyoma ma mgbe ahụ anyị ga-ahụ ihu na ihu. Ugwu a, ihe m mara ezughị oke, ma mgbe ahụ aga m amazụ, dika m bụ onye a mazuru.

¹³ Ọ dị ihe atọ na-adigide adigide. Ha bụ okwukwe, olileanya, na ihụnanya. Ma n'ime ha niile, ihe kachasi ha niile bụ ihụnanya.

14

Onyinye ndị ọzọ Mmụọ Nsọ na-enye

¹ Ka ihụnanya bụrụ isi ihe unu na-achọ. Chọsienụ onyinye nke Mmụọ Nsọ ike, nke ka nke onyinye inwe ike ibu amụma. ² Onye ọbụla na-asụ asụsụ ọ na-amughị amụ, bụ Chineke ka ọ na-agwa okwu, ọ bughị mmadụ. N'ezie, ọ dighị onye na-aghota ihe ọ na-ekwu; n'ihu na okwu ọ na-ekwu bụ ihe omimi site n'ike Mmụọ Nsọ. ³ Ma onye ọbụla na-ebu amụma na-ezisa ozi na-enyere ndị mmadụ aka ito eto. Ọ na-agwakwa ha okwu nkasiobi na okwu na-ebuli mmụọ ha elu. ⁴ Ya mere, onye ahụ na-ebu amụma na-enyere chọọchị aka, ma onye ahụ na-asụ asụsụ ọzọ, na-enyere naanị onwe ya aka. ⁵ Ọ gaara atọ m uto ma a sị na unu niile nwere onyinye isụ asụsụ dị iche iche; ma ọ ga-atọ m karịa ma ọ bụrụ na unu niile enwee onyinye ibu amụma. Nke a bụ n'ihu na

onye ahụ na-ebu amụma bara uru karịa onye na-asụ asụsụ dị iche iche. Ịsụ asụsụ ya ga-aba uru ma ọ bụrụ na ọ dị onye na-aghọta ihe ọ na-asụ, ka e nwee ike wulie chọochị.

⁶ Ụmụna m ọ bụrụ na m bịakwutere unu malite ịsụ asụsụ unu na-adighi aghọta, ole uru m baara unu, ma ọ bughị ma m na-ekwu okwu banyere ihe ekpughere gosi m, maọbụ ihe niile m maara, maọbụ ihe gaje ime, maọbụ ihe nkuzi? ⁷ Ọ bukwa otu a ka ọ dị n'etiti ihe niile na-enweghị ndụ, nke na-ada ụda, dika oja, maọbụ ụbọ akwara. Ọ bụrụ na ha enyeghị ụda dị iche site na nke ọzọ, olee ụzọ mmadụ ga-eji mara maọbụ oja ka a na-afu, maọbụ ụbọ akwara ka a na-akpọ. ⁸ Ọ bụrụkwa na opi ike e ji akpọ ndị agha oku adaputaghị ụda nke oma, onye ga-ejikere ije agha? ⁹ N'otu aka ahụ kwa, ọ bụrụ na ị na-agwa mmadụ okwu n'asụsụ ọ na-adighi anụ, olee otu ọ ga-esi ghọta ihe ị na-ekwu? N'oge ahụ, ifufe ka unu na-agwa okwu. ¹⁰ Asụsụ a na-asụ n'ụwa a dị ukwuu, ma ha niile bara uru nye ndị na-anụ ha. ¹¹ Ọ bụrụ na m aghotaghị ihe onye na-asụ otu n'ime asụsụ ndị a na-ekwu, aga m abụ ọbịa n'ebe onye na-asụ asụsụ ahụ nọ, ya onwe ya ga-abukwa ọbịa n'ebe m nọ. ¹² Ebe ọ na-agụ unu agụ inweta onyinye nke Mmuọ Nsọ, chọonụ onyinye ndị ahụ ga-enyere unu aka iwuli nzukọ elu.

¹³ Onye ọbụla na-asụ asụsụ n'olu dị iche iche, ga-ekpe ekpere ka e nye ya onyinye ikọwa olu dị iche iche. ¹⁴ Ọ bụrụ na m ji asụsụ dị iche na-ekpe ekpere, mmuọ m ga-eso m na-ekpe ekpere ahụ, ma uche m agaghị aghọta ekpere m na-ekpe. ¹⁵ Ọ bụrụ na ọ dị otu a, olee ihe m ga-eme? Aga m eji mmuọ m kpee ekpere, jirikwa uche kpee ekpere. Aga m ejikwa mmuọ m bụọ abụ, jirikwa uche m bụọ abụ. ¹⁶ Ma o bughị otu a, mgbe i ji asụsụ ọzọ nke a na-amaghị na-eto Chineke n'ime mmuọ, olee otu ndị niile nọ n'ụlọ nzukọ ahụ na-aghotaghị ihe ị na-ekwu ga-esi zaa Amen? ¹⁷ Ọ bụ ezie na ị na-enye ekele nke oma, ma ọ naghị ewuli onye ọbụla elu.

¹⁸ Ana m ekele Chineke n'ihia na ana m asụ asụsụ dị iche iche* karịa unu niile. ¹⁹ Ma mgbe ọbụla a gbakoro na nzukọ ife ofufe, ọ na-akara m mma ikwu naanị mkpuru okwu ise nke mmadụ niile ga-aghọta na nke ga-abakwara ha uru, karịa na m kwuru puku mkpuru okwu iri n'asụsụ dị iche iche nke onye ọbụla na-apughị ighọta.

²⁰ Ụmụna m, unu abụla ụmuntakiri n'echiche unu. Bụrunụ ụmuntakiri n'ihe gbasara ime ihe ojoo, ma bụrunụ ndị nwere uche n'ihe gbasara ụdị okwu a. ²¹ E dere ya n'akwukwo iwu,

“Site na ebugbere onụ ndị mba ọzọ
sitekwa n'ire ndị na-asụ iche iche
ka m ga-agwa ndị a okwu,
ma ọbụladi otu a, ha agaghị ege m ntị,
ka Onyenwe anyị kwuru.”†

²² Ịsụ asụsụ dị iche iche abughị ihe nlere anya nye ndị kwere ekwe, kama ọ bụ ihe ama nye ndị na-ekweghị ekwe. Ma ibu amụma bụ maka ndị kwere ekwe, ọ bughị maka ndị na-ekweghị ekwe. ²³ Ọ bụrụ na nzukọ niile ezukoo n'ogbako ekpere, mmadụ niile a na-asụ n'olu dị iche iche n'otu mgbe, ọ bụrụkwa na ndị na-aghotaghị, maọbụ ndị na-ekweghị ekwe abata n'ebe ahụ, gini ka ha ga-ekwu? Ha ọ gaghị asi na isi emebiela ndị a? ²⁴ Ma ọ bụrụ na onye na-ekweghị ekwe maọbụ onye ọhuru abata mgbe onye ọbụla na-ebu amụma, ha ga-abụ ndị mmadụ niile ga-atu mmehie ha n'anya maakwa ha ikpe mmehie. ²⁵ Mgbe a na-eme ka ihe nzuzo nke obi ha niile pụta ihè, onye dị otu a ga-egbu ikpere n'ala kpoo isiala nye Chineke si, “N'ezie, Chineke nọ n'etiti unu.”

Usoro Ofufe

* 14:18 14:18 Nke bụ ịsụ n'ire † 14:21 14:21 Ajz 28:11,12

²⁶ Ugbu a, ụmụna m, kedu otu o kwesiri idi? Mgbe o bula unu zokoro, ufodu kwesiri ibu abu, onye ozọ ga-ezi unu ihe; maobu gwa unu ozi di mkpa e gosiri ya, maobu jiri asusu nke o na-amughị gwa unu okwu, ka onye ozọ kowaa ihe onye ji asusu a di iche kwuo okwu kwuru. Ma ka ihe o bula e mere n'ime ulo choochi buru ihe ga-ewuli onye o bula elu. ²⁷ A sikwa na o di ndi choro iji asusu di iche kwuo okwu, ka mmadu abuo maobu ato kwuo. Kama ka ha kwuo n'otu n'otu n'usoro. Ka onye ga-akowa ihe ha kwuru norokwa n'ebe ahụ. ²⁸ O buru na o dighi onye ga-akowa ihe ha na-asu, ka onye ahụ na-asu asusu di iche na choochi mechie onu ya. Ya na Chineke surita ya.

²⁹ Ka mmadu abuo maobu ato nwere onyinye ibu amuma kwuo okwu n'otu n'otu, ka ndi ozọ tulee ihe ha kwuru. ³⁰ O buru na-ekpughere onye ozọ nodu n'akuku ya ihe, ka onye mbu mechie onu ya. ³¹ N'ih na unu nwere ike ibu amuma n'otu n'otu, ka mmadu niile nwee ike imuta ihe ma burukwa ndi a gbara ume. ³² Mmuo niile nke ndi amuma ka a na-edokwa n'okpuru ndi amuma. ³³ N'ih na Chineke abughị Chineke nke aghara, kama o bu nke udo. Otu a ka o di n'ime ogbako niile nke ndi nsọ.

³⁴ Umụ nwanyi ekwesighi ikwu okwu n'ime choochi. Ha ekwesighi itinye onu na ntugha uka o bula, n'ih na iwu kwuru ka ha debe onwe ha n'okpuru ndi ochichi. ³⁵ O buru na o di ihe ha choro imata, ha juo di ha mgbe ha lara n'ulo. N'ih na o bu ihe ihere na nwanyi ga-ekwu okwu n'ime ogbako choochi.

³⁶ Unu chere na okwu Chineke malitere n'aka unu? Unu chekwara na o ga-akwusi n'aka unu? Ugha! ³⁷ O buru na o di onye na-eche na ya bu onye amuma, maobu na ya nwere onyinye nke Mmuo Nso, naani ihe m na-achọ ka o ghota bu na ihe m na-edere unu bu iwu Onyenwe anyi n'onwe ya nyere m. ³⁸ O buru na o di onye nogidere ju inabata ihe ndi a, unu anala ya nti.

³⁹ Ya mere, ụmụna m, ka ibu amuma buru ihe na-agu unu agu, unu egbochikwala onyinye nke isu n'ire di iche iche. ⁴⁰ Ma meenu ihe niile n'uzo di mma, ka ha dikwa n'usoro.

15

Mbilite n'onwu Kraist

¹ Umuna m, ugbu a achoro m ime ka unu cheta ozioma ahụ m ziri unu mgbe m buru uzo bjakwute unu, nke unu kweere na ya, na nke unu guzosikwara ike n'elu ya. ² E si n'ozoma a zoputa unu, ma o buru na unu ejiri obi unu niile jidesie ihe unu kweere na ya ike. Inwe okwukwe n'ih ozọ di iche agaghị enyere unu aka.

³ Ihe m nyefere unu n'aka na mbu bu ozi ahụ m natara i debe, nke di oke mkpa, na Kraist nwuru onwu n'ih mmehie anyi, dika akwukwo nsọ kwuru na o ga-anwu. ⁴ Na e liri ya, ma e mere ka o si n'onwu bilie n'ubochi nke ato, dika akwukwo nsọ kwukwara na o ga-eme. ⁵ O gosiri Sefas* onwe ya, emesia, ndi ozi iri na abuo ahụ hukwara ya. ⁶ Emesjakwa, o gosiri ihe kariri nari mmadu ise n'ime umuna onwe ya, n'otu mgbe, otutu n'ime ndi ahụ ka no ndu taa, o bu ezie na ufodu n'ime ha adaala n'ura onwu. ⁷ Emesia, Jemis huru ya; o mekwara ka ndi ozi niile hu ya. ⁸ N'ikpeazu, mu onwe m hukwara ya, dika a ga-asị na m bu nwa a na-amughị n'oge.

⁹ N'ih na o bu m kachasi nta n'ime ndi ozi. O kwesikwaghị ka a akpoo m onyeozi ya n'ih na alusoro m nzuko Chineke ogu nke ukwu. ¹⁰ Ma site n'amara nke Chineke, abu m ihe m bu. O putakwara na amara ya n'ebe m no abughị ihe efu. Kama arusiri m oru ike karichasia ndi ozi niile. Ma n'ezie, o bughị m na-aru oru a, kama o bu Chineke n'onwe ya na-aru oru ya n'ime m. ¹¹ Ma o bu m, maobu ndi ozọ, otu a ka anyi siri kwusaa, otu a ka unu sikwa kwere.

* 15:5 15:5 Ya bu, Pita

Mbilite n'ọnwu nke ndị nwuru anwu

¹² Ma ọ bụrụ na a na-ekwusa na Kraịst si n'ọnwu bilie, gini mere ụfọdu unu ji na-ekwu na ndị nwuru anwu apughị isi n'ọnwu bilie ọzọ. ¹³ Ọ bụrụ na ndị nwuru anwu a pughị i si n'ọnwu bilie, nke a putara na e meghị ka Kraịst site n'ọnwu bilie. ¹⁴ Ọ bụrụkwa na e meghị ka Kraịst si n'ọnwu bilie, ihe anyị na-ezisa bụ ihe efu, okwukwe unu nwere bụkwa ihe efu. ¹⁵ Ma karia nke a, a na-ahuta anyị ka ndị ama ụgha nke Chineke, n'ihị na anyị gbara ama banyere Chineke, na-asị na o mere ka Kraịst si n'ọnwu bilie, bụ onye ọ na-emeghị ka o si n'ọnwu bilie ma ọ bụrụ na-emeghị ka ndị nwuru anwu dī ndū ọzọ. ¹⁶ N'ihị na, ọ bụrụ na a pughị ime ka ndị nwuru anwu bilie dī ndū ọzọ, emekwaghị ka Kraịst si n'ọnwu bilie. ¹⁷ Ma ọ bụrụ na-emeghị ka Kraịst si n'ọnwu bilie, okwukwe unu bụ ihe efu, unu ka ga-anwu na mmehie unu. ¹⁸ Mgbe ahụ ndị nwuru anwu n'ime Kraịst lara n'iyi. ¹⁹ Ọ bụrụkwa na olileanya anyị n'ime Kraịst gwuru naanị na ndū anyị n'ime ụwa a, anyị bụ ndị e kwesiri ka e mere ebere.

²⁰ Ma e mere ka Kraịst si n'ọnwu bilie n'ezie, onye mbụ n'etiti ndị niile nwuru anwu. ²¹ N'ihị na dika ọnwu si site n'aka otu nwoke bịa, otu a kwa ka mbilite n'ọnwu si site n'aka otu nwoke bịa. ²² Dika mmadū niile si anwu site n'aka Adam, otu a kwa ka mmadū niile ga-esi dīkwa ndū n'ime Kraịst. ²³ Onye ọbụla ga-ebili n'usoro nke ya, Kraịst mkpuru mbụ si n'ọnwu bilie. Mgbe ọ loghachiri, ndị niile bụ ndị nke Kraịst ga-esote. ²⁴ Mgbe nke a gasiri, ogwugwu ihe niile ga-abia, mgbe ọ ga-enyefe alaeze n'aka Chineke bụ Nna, n'ihị na o meriela ichi isi niile, na ikike niile na ike niile. ²⁵ N'ihị na ọ ga-abụ eze tutu ruo mgbe ọ lughuru ndi iro ya niile, doo ha n'okpuru ukwu ya. ²⁶ Onye iro ikpezū a ga-emeri bụ ọnwu. ²⁷ N'ihị na "O doola ihe niile n'okpuru ukwu ya."† Ma mgbe ọbụla asiri, "e doola ihe niile" n'okpuru ukwu ya, o doro anya na Chineke agunyeghi onwe ya, n'ihị na ọ bụ ya tinyere ihe niile n'okpuru Kraịst. ²⁸ Mgbe e merela ka ihe niile noro n'okpuru ya, mgbe ahụ, Okpara ya n'onwe ya, ga-edobe onwe ya n'okpuru onye ahụ dobere ihe niile n'okpuru ya, ka Chineke buri onye na-achi ihe niile.

²⁹ Ma ọ bughị otu a, gini mere ụfọdu ji eme ndi otu ha baptizim n'onodu ndi nwuru anwu? Ọ bụrụ na e meghị ka ndi nwuru anwu si n'ọnwu bilie ma ọli, n'ihị gini ka a na-eme mmadū ndi a baptizim n'onodu ha? ³⁰ Gini mere anyi ji noro n'ize ndū n'oge awa ọbula? ³¹ N'igwa unu eziokwu, umunna m, ana m ezute ọnwu kwa ubochi. Ihe m ji kwuputa nke a bụ n'ihị inya isi nke m ji unu anya n'ime Jisos Kraịst, Onyenwe anyi. ³² Ọ bụrụ na ndū anyi na-agwu n'ụwa a, dika ndi mmadū na-ekwu, gini bukwanu uru m nwere n'ihị ogu m na-aluso anu ohia, bụ ndi ikom Efesos? Ọ buri na a gaghi eme ka ndi nwuru anwu bilie,

"Ka anyi rienu, nuokwanu,

n'ihị na echi anyi ga-anwu."‡

³³ Unu ekwela ka e duhie unu. N'ihị na mkparikota agwa ojoo na-emebi ezi agwa. ³⁴ Sitenu na ndū enweghi nghota unu loghachita dika unu kwesiri, unu emehiekwala ọzọ. N'ihị na-enwere ụfọdu bụ ndi na-amaghi Chineke. Ana m ekwu nke a ka ihere mee unu.

Mbilite n'ọnwu nke anu ahụ

³⁵ Ma ụfọdu ga-aju, "Olee otu a ga-esi mee ka onye nwuru anwu bilie? Olee udi ahụ ha ga-enwe mgbe ha ga-aputa?" ³⁶ Onye nzuzu! Mkpuru oka i tinyere n'ala agaghi epu ma ọ buri na o bughị ụzọ nwuo. ³⁷ Mgbe i na-agma mkpuru, ọ bughị anu ahụ nke ga-aputa ka i na-agma, kama ọ bụ naanị mkpuru nkiti, eleghi anya mkpuru oka wiiti, maobu mkpuru ọzọ. ³⁸ Ma Chineke na-enye ya ahụ dika o si choo. Ọ na-enyekwa mkpuru ọbula n'ime mkpuru niile ahụ nke kwesiri ya. ³⁹ Anu ahụ niile abughị otu, mmadū nwere anu ahụ dī ichi, anu ohia nwere udi anu ahụ nke ha. Anu ufe nwere

† 15:27 15:27 Abụ 8:6 ‡ 15:32 15:32 Ajz 22:13

anụ ahụ ha, azụ nwekwara nke ha. ⁴⁰ Ahụ nke eluigwe na ahụ nke ụwa dịkwa. Ma ịma mma na ebube nke ahụ nke eluigwe bụ otu, ịma mma na ebube nke ahụ nke ụwa dịkwa iche. ⁴¹ Anyanwụ nwere ebube nke ya, ọnwá nwekwa nke ya, kpakpando nwekwara ebube nke ya. Kpakpando dịkwa iche site n'ibe ya n'ịma mma na ebube.

⁴² Otu a ka ọ dị n'ebe mbilite n'ọnwụ ndị nwurụ anwụ dị. Mgbe e liri anụ ahụ anyị, ihe nwurụ anwụ na nke pụrụ ire ure ka ọ bụ, ma mgbe e mere ka o si n'ọnwụ bilie, ọ gaghi anwụkwa ọzọ. ⁴³ A na-eli ahụ onye nwurụ anwụ dika ihe enweghi ugwu, ma a na-eme ka o si n'ọnwụ bilie n'ebube. A na-eli onye nwurụ anwụ n'adighi ike, ma a na-eme ka o si n'ọnwụ bilie n'idi ike. ⁴⁴ A na-eli onye nwurụ anwụ dika anụ ahụ nkiti, ma a na-eme ka o jiri ahụ nke mmụọ kulite.

Ọ buru na e nwere anụ ahụ nkiti, e nwekwara ahụ nke mmụọ. ⁴⁵ E dere ya, "Mmadu mbu, bu Adam, ghorọ mkpuruobi di ndu, Adam nke ikpeazu bu mmuọ na-enye ndu."§ ⁴⁶ Ma mmuọ e bughị ụzọ, kama ọ bụ ahụ nkiti, ma mmuọ b́ara n'ikpeazu. ⁴⁷ Mmadu nke nwoke sitere n'ala, ejikwa aja kpuo ya; mmadu nke abuo si n'eluigwe bia. ⁴⁸ Di ka mmadu nke mbu ahụ e jiri aja kpuo di, otu a ka ndi niile si n'aja puta dikwa. Ma di ka mmadu nke eluigwe ahụ di, otu a ka ndi niile bu umu eluigwe dikwa. ⁴⁹ Dika anyi niile yikwasiri onyinyo nke nwoke e jiri aja kpuo, otu ahukwa ka anyi ga-esi yikwasị onyinyo nke nwoke nke eluigwe.

⁵⁰ Ihe m na-ekwu, umunna m, bu na anu ahụ na obara enweghi ike iketa alaeze Chineke. Ihe na-ere ure agaghikwa eketa ereghị ure. ⁵¹ Ma geenu nti ka m gwa unu ihe omimi a! O bughị anyi niile na-aga inwu, kama, a ga-enye anyi anu ahụ oheru nke puru iche. ⁵² N'otu mgbe, n'otu ntabi anya, mgbe a ga-afu opi ike ikpeazu. N'ih i na opi ga-ada, a ga-eme ka ndi nwurū anwū si n'ọnwū bilite na-ereghị ure. A ga-agbanwekwa anyi. ⁵³ N'ih i na a ghaghị igbanwe anu ahụ anyi a nke na-anwu anwu, nyekwa anyi ahụ nke na-agaghị anwu ọzọ. ⁵⁴ Mgbe ahụ nke a puru ire ure ga-eyikwasị ereghị ure, nke a puru inwu anwu ga-eyikwasị anwughị anwu. Mgbe ahụ, okwu ahụ e dere n'akwukwo nsọ ga-emezu, okwu ahụ siri, "Elomiela onwu, meriekwa ike ya niile."*

⁵⁵ "Onwu, olee ebe mmeri gi di?"

Onwu, olee ebe ihe ufu gi di?"†

⁵⁶ N'ih i na ihe ahụ onwu ji agbata mmadu bu mmehie, ma ihe na-enye mmehie ike bu iwu. ⁵⁷ Ka ekele diri Chineke onye na-enye anyi mmeri site n'Onyenwe anyi Jisos Kraist.

⁵⁸ Ya mere, umunna m ndi m huru n'anya, kwusienu ike, burunu akwaa akwuru. Nogidenu n'oru Onyenwe anyi mgbe niile, ebe unu maara na oru unu na-aru n'ime Onyenwe anyi abughị ihe efu.

16

Onyinye n'ih i ndi nsọ nọ na mkpa

¹ N'ih e niile banyere utu ihe onyinye nke ndi nsọ, gbalianu mee dika m nyere ndi choochi di n'akuku Galeshia n'iwu. ² Ubochi uka niile, ka onye obula site n'ih e o kpatara n'izu uka ahụ weputa ufodu ihe nke o ga-eji nye onyinye a. Unu e cherekwala inakota ihe onyinye ndi a ruo mgbe m ga-abia. Ka a hapu iche tutu ruo mgbe m b́ara. ³ Mgbe m b́ara, aga m edenye ndi ahụ kwesiri ntukwasị obi, bu ndi unu hoputara akwukwo nkowa, ziga ha ibugara ndi nọ na Jerusalem onyinye obioma unu. ⁴ O burukwa na o di mkpa na m ga-eso ha gaa, mu na ha ga-esoro.

Nzube Pol

⁵ Aga m abia ileta unu mgbe m gasiri Masidonia. N'ihia na ana m ezube isi n'uzo Masidonia abia. ⁶ Mgbe m biara, o na-adị m ka mụ na unu ga-anọ ogologo oge. Ma eleghị anya, anyị ga-anọ tutu oge oyi agwụ. Mgbe ahụ site, n'inyeaka unu, aga m ahapụ unu gaa ebe ozo. ⁷ N'ihia na-achoghị m ileta unu ugbo a m nọ n'ije ngafere. Kama ana m ezube ibia nonyere unu nwa oge, ma o buru na Onyenwe anyị e kwenye. ⁸ Ma aga m anọ n'Efesos tutu ruo oge Pentikōosu, ⁹ n'ihia na-emegheela onu uzo di ukwu nke na-aruputa ezi oru nye m, ma ha di otutu bu ndi na-eguzogide m.

¹⁰ O buru na Timoti abia, lezienu anya mee ka o ghara inwe ihe o ga-atu egwu mgbe o nọ n'etiti unu, n'ihia na o bu onye na-arụ oru Onyenwe anyị dika m si aru ya.

¹¹ Ka onye obula ghara ileda ya anya. Kama, dupunu ya n'ije ya n'udo ka o nwe ike loghachikwute m. Mụ na umunna ndi ozo na-ele anya nlota ya.

¹² Aririọ m nwanne anyi Apolos ka o soro umunna ndi ozo bia leta unu, ma o bughị uche ya ma oli ibiakwute unu ugbo a. O ga-abia mgbe obula ohere putara.

¹³ Na-echenu nche mgbe niile, guzosienu ike n'ime okwukwe unu. Dirinu ka ndi tozuru dimkpa, ndi di ike. ¹⁴ Werenu ihunanya na-aru oru obula unu na-aru.

¹⁵ Ugbo a, ariọ m unu umunna m, unu maara na ezinaulo Stefanus bu ndi mbu kwere ekwe n'ala Akaja.* Ha nyekwara onwe ha maka ijere ndi nsọ ozi. ¹⁶ Ana m ariọ unu ka unu na-asopuru ndi di otu a, nakwa onye obula bu onye otu anyi na onye oru anyi. ¹⁷ Obi toro m utu n'obibia nke Stefanus na Fotunetus na Akaikos. Ha emelara m ihe unu gaara emere m, ma a si na unu nọ n'ebe a. ¹⁸ Ha kwalitere mmuo m dika ha kwalitere nke unu. Nyenu ndi di otu a nsopuru.

Ekele ikpeazu

¹⁹ Ulo choochi niile di n'okpuru Eshia na-ezitere unu ozi ekele.

Akwila na Prisila, na nzuko di n'ulo ha na-enye unu ekele obioma n'ime Onyenwe anyi.

²⁰ Umunna niile nọ n'ebe a na-ekele unu.

Werenu isurita onu di nsọ kelerita onwe unu.

²¹ O bu mụ onwe m bu Pol ji aka m na-edede ekele nke a.

²² O buru na onye obula ahughị Onyenwe anyi n'anya, ka o buru onye a buru onu. Onyenwe anyi bia!

²³ Ka amara Onyenwe anyi Jisos dinyere unu.

²⁴ Ka ihunanya m dinyere unu niile site n'Onyenwe anyi Jisos Kraist. Amen.

---

* **16:15** 16:15 Akaja bukwa Griis.

2 Ndi Kōrint

¹ Pọl, onyeozị nke Jisọs Kraịst dika ọchịchọ nke Chineke si dị, na Timoti nwanne anyị nwoke,

Na-edegara chọọchị Chineke nke dị na Kōrint, na ndị nsọ niile ndị nọ n'ala Akaja akwukwọ:

² Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dirị unu.

Ekele dirị Chineke onye nkasiobi

³ Otuto dirị Chineke na Nna nke Onyenwe anyị Jisọs Kraịst, bụ Nna nke obi ebere, nakwa Chineke nke nkasiobi niile. ⁴ Onye na-akasi anyị obi n'ime nsogbu anyị niile, ka anyị site n'uzọ dị otu a nwee ike ikasi ndị ọzọ niile nọ na nsogbu dị iche iche obi. Inyere ha aka dika anyị onwe anyị si nata inyeaka site n'aka Chineke. ⁵ N'ihị na dika anyị si eketa oke n'ime ọtutu ahụ nke Kraịst, otu a nkasiobi anyị na-ababiga ụba site na Kraịst. ⁶ Ma ọ buru na anyị na-ahụ ahụ, ọ bụ n'ihị na nkasiobi unu, nakwa nzoputa unu. Ọ burukwa na a na-akasi anyị obi, ọ bukwa n'ihị nkasiobi unu, nke na-aruputa ike na ume iji ntachiobi die ụdị ahụ nke anyị onwe anyị na-edikwa. ⁷ Olileanya anyị nwere n'ebe unu nọ siri ike, ebe anyị maara na dika unu si eketa oke n'ita ahụ anyị, otu ahukwa ka unu ga-esi keta oke na nkasiobi ahụ anyị na-anata.

⁸ Anyị choro ka unu mara umunna m, ihe banyere nsogbu e sogburu anyị n'Eshia. N'ezie, nsogbu ahụ kariri anyị ike, mee ka anyị hapu inwekwa olileanya na anyị ga-emesi dirị ndu. ⁹ N'ezie, ọ dị nnoo n'oge ahụ, dika a ga-asị na a mara anyị ikpe onwu. Ma anyị maara na o si otu a mee ka anyị nwee ike imuta na o kwesighi ka anyị tukwasị obi n'ike nke aka anyị, kama ka anyị nwee olileanya n'ime Chineke, onye puru ime ka ndi nwuru anwu si n'onwu bilie. ¹⁰ Ọ bụ Chineke bụ onye zoputara anyị site n'ime oke onwu di otu a. Anyị nwekwara ntukwasị obi na ọ ga-aga n'ihu na-azoputakwa anyị, ¹¹ dika unu ga-enyekwara anyị aka site n'ekpere unu, ka ọtutu nwere ike nye ekele n'ihị anyị maka onyinye amara anyị natara na nzaghachi ekpere otutu mmadu ndi a na-ekpere anyi.

Mgbanwe nzube Pọl

¹² Inya isi anyị bụ nke a, na akonuche anyị na-agbara anyị akaebe na anyị kpara agwa oma n'ụwa, karichasia n'ebe unu nọ, n'idi nsọ na izi ezi nke si n'aka Chineke. Nke a bụ site n'amara o nyere anyị, ọ bughị site n'amamihe nke mmadu. ¹³ N'ihị na ihe anyị na-edere unu abughị ihe unu na agaghị aguta maobu ghota. Enwere m nchekwube na unu ga-aghota ya nke oma. ¹⁴ Dika unu ghotarala anyị nwa nke nta ugbu a, unu ga-eji anyị anya isi n'ubochi nke Onyenwe anyị Jisọs.

¹⁵ Ihe m na-ekwu were m anya, nke mere m ji choo ibu uzo bia leta unu ka unu nwee uru abuo. ¹⁶ Ebu m ya n'obi na m ga-akwusi hu unu mgbe m na-agafe iga Masidonia. Ebukwa m ya n'obi m na mgbe m si Masidonia na-alaghachi na m ga-akwusikwa ileta unu, ka unu nweekwa ike inyere anyi aka mgbe anyi bidoro ilaghachi Judia. ¹⁷ E nwere m obi abuo mgbe m choro ime nke a? Ana m ezube nzube m dika mmadu nkiti, onye di nkwadobe ikwu "E," na "E e," n'otu oge ahu?

¹⁸ Ma dika Chineke si buru onye kwesiri ntukwasị obi, okwu anyi gwara unu abughị "E," na "E e." ¹⁹ N'ihị na Okpara Chineke, Jisọs Kraịst, onye e sitere n'onu Sailas na

Timoti na mụ onwe m kwusaa abughị “E” na “E e,” kama n’ime ya ọ bụ naanị “E.”
²⁰ N’ime Kraịst ka anyị hụrụ “E” na nkwa niile nke Chineke kwere ụmụ mmadụ. Nke a mere anyị ji site na ya kwee “Amen” n’inye Chineke otuto. ²¹ Ọ bụ Chineke n’onwe ya mere ka anyị na unu guzosie ike n’ime Kraịst. O meela ka anyị buru ndị e tere mmanụ. ²² Ọ kara anyị akara n’ihu, nyekwa anyị Mmụọ Nsọ ya ka o biri n’obi anyị, dika onye ga-ahụ na anyị ga-emezu nkwa ahụ niile.

²³ Ana m akpọku Chineke dika onye akaebe m, ọ bụ n’ihi inaputa unu mere m ji hapu ibia Kọrint. ²⁴ Ọ bughị na anyị bụ ndị ọchịchị nke okwukwe unu, kama anyị so unu na-aruko ọrụ ka unu nwe ọñụ n’ihi na ọ bụ site n’okwukwe ka unu ga-esi kwuru chīm.

2

¹ Ekpebiri m n’ime obi m na-agaghị m abiakwute unu ọzọ, iwetara unu ihe mwute. ² N’ihi na ọ buru na m eme ka obi jọọ unu njo, onye kwanu ga-akasi m obi ma ọ bughị unu, unu onwe unu ndị m mere ka obi jọọ njo? ³ E deere unu akwukwo a dika m kwesiri ime ka m ghara inwe mwute mgbe m biara, site n’aka ndị kwesiri ime ka obi di m mma, n’ihi na o doro m anya na ọñụ m ga-abu ọñụ nke unu niile. ⁴ Eji m anya mmiri di ukwu na oke obi mgbu na obi mgbawa deere unu akwukwo, ọ bughị ka m kpasuo unu iwe kama ka unu nwee ike imata oke ihunanya m nwere n’ebe unu no.

Mgbaghara diri onye mmehie

⁵ Ọ buru na onye ọbula mere ihe butere obi mgbu, ka a hapu ikwu ya karịa ka o kwesiri, ọ bughị naanị m ka o wetaara obi mgbu, o wetakwaara unu niile obi mgbu. ⁶ N’ihi na ntaramahuhu unu niile kpebiri nye ya ezuola. ⁷ Ugbu a, bikonu umunna m, o kwesiri ka unu gbaghara ya, ma kasie ya obi, ka ọ hapu inwe obi ilu maobu daa mba na mmuọ ya, rubiga uju oke. ⁸ Ya mere ana m ario unu, bikonu, gosinu ya na unu huru ya nnoo n’anya. ⁹ Ihe mere m ji dee ihe m dere n’akwukwo nke mbu bu ka m choputa ma unu jikekwara mgbe niile irube isi n’ihe niile. ¹⁰ Ọ buru na unu agbaghara onye ahụ mụ onwe m kwa agbagharala ya. Mgbaghara m, a sika na o nwere ihe m na-agbaghara, ana m eme ya n’ihi unu n’ihu Kraịst. ¹¹ Anyị na-eme nke a ka Ekwensu ghara ighogbu anyị. Anyị maara ihe niile ọ na-ezube.

Ndi ozi nke ogbugba ndu ohuru

¹² Mgbe m biarutere Troas ikwusa ozioma Kraịst, e megheere m uzọ n’ime Onyenwe anyị. ¹³ Ma enweghi m izuike n’ime obi m, n’ihi na ahughị m Taiotos ezi nwanna m n’ebe ahụ. Nke a mere m jiri kelee ha hapu ha gawa Masidonia.

Mmeri na-adị site na Kraịst

¹⁴ Ma ekele diri Chineke, onye na-edughari anyị na-enye anyị mmeri, n’ihi njiko e jikotara anyị na Kraịst, onye na-eji anyị aru ọrụ, ime ka onye ọbula nuru isisi utọ nke ozioma ya. ¹⁵ N’ihi na anyị bụ mmanu isi utọ nke Kraịst nye Chineke, n’etiti ndi ọ na-azoputa na n’etiti ndi na-ala n’iyi. ¹⁶ N’etiti ndi ahụ na-ala n’iyi, isisi utọ a bu ihe na-ewetara ha onwu, ma n’etiti ndi ahụ a na-azoputa, ọ bu isisi utọ a na-ewetara ha ndu. Onye zuru ime ihe ndi a? ¹⁷ N’ihi na anyị adighi ka otutu mmadu ndi na-eji okwu Chineke azu ahia. Kama, n’ime Kraịst anyị na-ekwu okwu anyị site n’obi di ocha, dika ndi ahụ Chineke zipuru iru ọrụ a.

3

Ndi ozi ogbugba ndu ohuru

¹ Anyị na-ebido ito onwe anyị ọzọ? Ọ di a mkpa anyị inye unu, maobu inata n’aka unu akwukwo nkowa jiji too onwe anyị dika ufodu mmadu ndi ọzọ si eme? ² Unu

onwe unu bu akwukwo ozi anyi nke e dere n'obi anyi nke mmadu niile maara ma guokwa. ³ Unu na-egosikwa na unu bu akwukwo ozi si n'ebe Kraist no, mputa ihe nke ozi anyi jere. O bughị ihe e ji inki* dee na mbadamba nkume, kama o bu mmuo Chineke na-adi ndu ka e ji dee ya na mbadamba obi mmadu.

⁴ Nke a bu ntukwasị obi anyi nwere site na Kraist n'ebe Chineke no. ⁵ O dikwaghi mgbe anyi ji chee n'ime onwe anyi, na anyi nwere ike ime ihe obula bara uru site n'ike aka anyi, kama ihe obula anyi nwere, ihe obula anyi rupertara, sitere n'aka Chineke. ⁶ Onye mere ka anyi zuo oke ibu ndi ozi ya nke ogbugba ndu ohuru, nke edeghi n'akwukwo iwu kama n'ime Mmuo. Ihe e dere n'akwukwo iwu na-eweta onwu, ma Mmuo na-enye ha ndu.

Ebube nke ogbugba ndu ohuru

⁷ Ma o buru n'ije ozi ahụ nke na-eweta onwu bu nke e gbunyere n'elu nkume ji ebube di ukwu bja, nke mere na umu Izrel apughị ilegide Mosis anya n'ihu mgbe o si n'elu ugwu Sainai ridata n'ihị ebube nke ihu ya, bu ebube nke na-agabiga agabiga, ⁸ o bu n'ije ozi nke Mmuo nsọ agaghi adi ebube kariya? ⁹ O buru na-enwere ebube n'ime ije ozi nke amamikpe, ije ozi nke ezi omume ga-adi ebube kariya ya. ¹⁰ N'ezie, ihe juputara n'ebube mgbe ochie enwekwaghi ebube obula ugbu a, n'ihị na ebube nke ogbugba ndu ohuru ekpuchiela ya. ¹¹ O buru na ihe na-agafe agafe nwere ebube di otu a, ihe ga-anogide mgbe niile ga-enwe ebube kariya ya.

¹² Ya mere, ebe o bu na anyi nwere olileanya di otu a, anyi enweghi egwu obula. ¹³ Anyi agaghi adi ka Mosis onye weere akwa kpuchie ihu ya, n'ihị na o choghi ka umu Izrel hu ebube ahụ na-agbanwe agbanwe. ¹⁴ Kama e mechiri obi ha ruo taa. N'ihị na mgbe obula ha guru akwukwo ogbugba ndu ochie ahụ, akwa mkpuchi ahụ na-anogidekwa apughị apu n'obi ha, n'ihị na o bu naani site n'ime Kraist ka o ga-eji puo. ¹⁵ Ee, tutu ruo taa, mgbe obula ha na-agu akwukwo iwu ahụ Mosis dere, ihe mkpuchi na-adigide n'obi ha. ¹⁶ Ma mgbe onye obula tughariri n'ebe Onyenwe anyi no, a na-ewepu akwa mkpuchi ahụ. ¹⁷ N'ihị na Onyenwe anyi bu Mmuo, ma ebe obula kwa Mmuo Onyenwe anyi no, n'ebe ahụ ka mmadu puru inwere onwe ya. ¹⁸ Anyi niile bu ndi e wepurula akwa mkpuchi site n'ihu, na-egosi ebube nke Onyenwe anyi. A na-agbanwe anyi ibanye n'oyiyi ya site n'ebube ruo n'ebube, nke si n'aka Onyenwe anyi, onye bu Mmuo.

4

Aku ebube di n'ite aja

¹ Ya mere, ebe anyi natara ije ozi a site n'ebere Chineke, ike adighi agwu anyi n'obi. ² Anyi ahapula omume nzuzo niile na-eweta ihere. Anyi ahapula uzọ aghughọ niile, maobu iji okwu Chineke na-atu asi. Kama site n'ikwuputa eziokwu ahụ ka ndi mmadu were ezi akonuche ha mata udi mmadu anyi bu n'ihu Chineke. ³ Ma a sikwa na ozioma nke anyi na-ekwusa dika ihe e zoro ezo, o bu ihe e zoro ezo nye ndi ahụ na-ala n'iyi. ⁴ N'ebe ha no, chi nke uwa a ekpuchiela uche ndi na-ekweghi ekwe iji gbochie ha ihu ihè nke ozioma ahụ na-eziputa ebube Kraist, onye di n'udi Chineke n'onwe ya. ⁵ N'ihị na o bughị anyi onwe anyi ka anyi na-ekwusa, kama anyi na-ekwusa na Kraist Jisos bu Onyenwe anyi. Ma anyi onwe anyi bu umuodibo unu n'ihị Jisos. ⁶ N'ihị na o bu Chineke ahụ sirị, ka ihè si n'ochichiri chawaputa;* bukwa onye mere ka ihè ya nwuwa n'ime obi anyi. Nke a ka o mere iji wetara anyi ihè amamihe nke ebube Chineke n'ihu Kraist.

⁷ Anyi onwe anyi bu ndi natara aku nke di oke onuahia di n'ime ite uru, iji gosi na ike kacha elu si n'aka Chineke, o bughị n'aka anyi. ⁸ A na-akpagbu anyi n'akuku

* 3:3 3:3 Ya bu, mkpisi akwukwo * 4:6 4:6 Jen 1:3

niile, ma adighi emerị anyi. Mgbe ufodu, anyi no na mgbagwoju anya ma anyi adighi ada mba. ⁹ A na-esogbu anyi, ma adighi ahapu naani anyi; mgbe ufodu, a na-akutu anyi n'ala ma adighi ala anyi n'iyi. ¹⁰ Otutu mgbe, anyi na-ebughari n'ahu anyi onwu Jisos, ka ndu nke Jisos nwekwa ike puta ihè n'ahu anyi. ¹¹ Mgbe obula anyi di ndu, anyi no n'onwu n'ihu Jisos, ka ndu Jisos nwee ike puta ihè n'ahu anyi puru inwu anwu. ¹² Nke a putara na onwu na-arusi oru ike n'ime anyi, ma na ndu na-aru oru n'ime unu.

¹³ Ebe o bu na anyi nwere otu mmuo nke okwukwe ahụ, dika e si dee n'akwukwo nsọ, "Ekweere m, ya mere m ji kwuo."† Anyi onwe anyi kwekwara, n'ihu nke a mere anyi ji na-ekwu, ¹⁴ ma anyi maara na onye mere ka Onyenwe anyi Jisos si n'onwu bilie, ga-emekwa ka anyi soro Jisos si n'onwu bilie, ma kpobatakwa anyi na unu n'ihu ya. ¹⁵ Ihe ndi a niile bu maka n'ihu unu, ka o ga-abu amara na-abawanye irute otutu mmadu aka, ka o nwee ike na-abawanye inye ekele maka otuto nke Chineke.

¹⁶ O bu nke a mere ike adighi agwu anyi n'obi. O bu ezie na anu ahụ anyi na-anwu anwu, ma a na-agba mmuo anyi ume kwa ubochi. ¹⁷ Nwantinti ahuhu nke anyi na-ata ugbo a, nke na-adi nwa oge, na-akwadoro anyi otuto ebighi ebi di ukwu. ¹⁸ N'ihu na anyi adighi ele ihe anya nwere ike ihu, kama anyi na-ele anya n'ihe ahụ anya na-adighi ahụ. N'ihu na ihe ahụ anya na-ahu na-adi naani nwa oge, ma ihe ahụ anya na-adighi ahụ na-adi ruo mgbe ebighi ebi.

5

Ebe obibi anyi n'eluigwe

¹ N'ihu na anyi ma nke oma na mgbe e mebiri ulo ikwu nke anyi bi n'ime ya, bu ulo nke uwa a, anyi nwere ulo nke sitere na Chineke, ulo nke ejighi aka wuo, ga-adi ebighi ebi n'eluigwe. ² Ugbo a anyi no na-asu ude, na-enwe agu inweta ebe obibi anyi di n'eluigwe. ³ Ka o ga-abu anyi yiri ya, ka anyi hapu idi ka ndi gba oto. ⁴ Mgbe ahụ niile anyi no n'ime ulo ikwu a, * anyi na-anogide n'isu ude nke ibu arọ. O bughị n'ihu na anyi chorọ inwu anwu buru ndi na-enweghi anu ahụ, kama o bu n'ihu na anyi chorọ ka e yikwasị anyi anu ahụ nke eluigwe ahụ, ka anu ahụ a puru inwu anwu yikwasị ndu ebighi ebi. ⁵ Chineke onye ya onwe ya, bu onye kwadobere anyi maka mgbanwo nke a, nyekwara anyi Mmuo Nso ka o buru onye ga-ahu na anyi ga-enwetazu nkwa ahụ niile.

⁶ N'ihu nke a, anyi nwere obi ike mgbe niile, n'ihu na anyi maara na mgbe anyi na-aga n'ihu na-adi ndu n'anu ahụ a, anyi na Onyenwe anyi anoghi. ⁷ N'ihu o bu okwukwe ka anyi ji adi ndu o bughị ihe anya huru. ⁸ Obi siri anyi ike. O gaara amasi anyi ihapu ulo nke a anyi bi na ya, bu ahụ anyi ma lakwuru Onyenwe anyi n'ebe obibi ya. ⁹ Ya mere, ma anyi no n'ulo a maobu n'ozo, ihe anyi chorọ bu ka anyi mee ihe ga-atọ ya uto. ¹⁰ N'ihu na anyi niile ga-eguzo n'ihu oche ikpe Kraist, mgbe ahụ onye obula n'ime anyi, n'otu n'otu, ga-anata ugwo oru dika ihe o ruru na-anu ahụ ya mgbe o no n'ime uwa si di, maobu ezi ihe maobu ihe ojoo.

Ije ozi nke idi na mma

¹¹ O bu n'ihu na anyi maara nnoo ihe itu egwu Onyenwe anyi putara, ka anyi ji na-arusi oru ike ka ndi mmadu mata Chineke makwara udi mmadu anyi bu. Enwekwara m olileanya na nke a putara ihe nye akonuche unu. ¹² Anyi adighi agbali igwa unu na anyi di mma, kama anyi chorọ inye unu ihe unu ga-eji nyaa isi mgbe unu na-ekwu ihe banyere anyi, ka unu nwee ike imata ihe unu ga-azaghachi ndi ahụ na-anya isi banyere ihe ha ji anya ha hu, kama ihe di mmadu n'obi. ¹³ O buru na anyi amaghi onwe anyi, o bu n'ihu Chineke, o buru na anyi nwere uche zuruoke, o

† 4:13 4:13 Abụ 116:10 * 5:4 5:4 Anụ ahụ nke uwa

bụ n'ihhi unu. ¹⁴ O bụ ihunanya Kraist na-akwagide anyi, n'ihhi na anyi kwere na otu onye nwuru maka mmadu niile, nke putara na mmadu niile anwuola. ¹⁵ O nwuru n'ihhi mmadu niile, ka ndi di ndu gharakwa idiri onwe ha ndu ozo, kama maka onye ahụ nwuru n'ihhi ha ma sikwa n'onwu kulie.

¹⁶ Bido ugbu a gawa, anyi adighi elekwa onye obula anya dika mmadu nkiti. N'ihhi na anyi sitere n'uzo di otu a lee Kraist anya, chee na o bu mmadu efu. Ma ugbu a, anyi amakwaghi ya n'uzo di otu a. ¹⁷ Ya mere, o buru na onye obula amalite idi ndu n'ime Kraist, o ghoola onye e kere ohuru, ihe ochie agaala, nke ohuru anochie. ¹⁸ Ma o bu Chineke bu onye na-eme ihe ndi a. O bu ya onwe ya sitere n'aka Kraist mee ka anyi na ya diri n'udo. Ma ugbu a, o nyela anyi oru ije ozi, ikpo ndi ozo ka ha bia ka ya na ha dirikwa n'udo. ¹⁹ Ihe nke a putara bu na Chineke sitere na Kraist na-eme ka ya na uwa di na mma. O dighi agukoro umu mmadu mmehie niile, kama o tinyela n'aka anyi ozi banyere uzo o si eme ka ya na umu mmadu dikwa na mma ozo. ²⁰ Ya mere, anyi bu ndi na-anochi anya Kraist ijere ya ozi n'uwa. Chineke ji anyi na-agwa unu okwu. Anyi na-ario unu dika o bu Kraist n'onwe ya na-ario unu. Biko, bianu ka unu na Chineke diri n'udo. ²¹ N'ihhi na o mere ka onye ahụ na-amaghi mmehie buru mmehie n'onodu anyi, ka esi otu a mee ka anyi nwee oke n'ime ezi omume Chineke site na ya.

6

¹ Dika ndi ha na ya na-aruko oru n'otu, anyi na-ario aririo si unu ahapula inara amara a Chineke na-enye unu n'efu. ² N'ihhi na o na-ekwu, "N'oge m na-anara mmadu nke oma anuru m olu unu.

O bukwa ubochi nzoputa ka m nyeere unu aka."*
Lee, ugbu a bu oge a na-anabata mmadu nke oma, ugbu a bu ubochi nzoputa.

Ahuhu Pol huru

³ Anyi etinyeghi ihe iso ngongo n'uzo onye obula ka o ghara iwetara oru anyi ihe ita uta. ⁴ Kama n'ime ihe niile, anyi na-agbalisi ike ime ka ndi mmadu mara na anyi bu ndi na-ejere Chineke ozi. Anyi ji ndidi na ntachiobi na-edi nsogbu niile na mkpagbu niile na ahuhu niile na-adakwasị anyi. ⁵ A na-eti anyi ihe otiti otutu mgbe. E tinyekwala anyi n'ime ulo mkporo di iche iche. Otutu mgbe ka igwe mmadu tikwara anyi ihe otiti. Anyi na-adogbu onwe anyi n'oru. Otutu abali anyi nokwara n'ime imu anya na-erighi nri, ⁶ n'ime idi ocha na ezi nghota na ntachiobi nke anyi nwere, n'inwe obioma na ezi ihunanya nke ihu abuo n'adighi na ya n'ime Mmuo Nso, ⁷ sitekwa n'ikwu eziokwu na site n'ike Chineke. Anyi buru ezi omume dika ngwa agha n'aka nri na n'aka ekpe. ⁸ Ufodu na-asopuru anyi ma ndi ozo na-eme anyi ihe ihere. Ufodu na-ata anyi uta, ma ufodu na-eto anyi. Ufodu mmadu na-agu anyi di ka ndi ugha, ma anyi nogidesiri ike na-ekwu eziokwu. ⁹ Uwa amaghi anyi, ma a maara anyi. O bu ezie na anyi na onwu na-anọ nso mgbe niile, ma lee anyi ka dikwa ndu. A na-ata anyi ahuhu, ma lee anyi anwughi. ¹⁰ Anyi na-anọ n'ihe mwute mgbe niile, ma lee onu juru anyi obi. Anyi bu ndi ogbenye, ma anyi na-eme ka otutu mmadu buru ndi ogaranya. Anyi enweghi ihe obula, ma lee anyi nwere ihe niile.

¹¹ Ndi enyi anyi no na Korint, anyi agwala unu ihe niile di anyi n'obi, anyi emeghepula obi anyi nye unu. ¹² Anyi ji obi anyi niile hu unu n'anya, ma unu mechiri obi unu n'ebe anyi no. ¹³ Ugbu a, ana m ekwu dika ana m agwa umuntakiri. Na-emesonu anyi dika anyi si emeso unu, meenu ka obi unu saa mbara n'ebe anyi no.

Ndi Kraist na ndi na-ekweghi ekwe

* 6:2 6:2 Aiz 49:8

¹⁴ Unu ekwela ka unu na ndị na-ekweghị ekwe nwee nkekọta ọbụla. N'ihị na gini ka ezi omume na ajọ omume nwekorọ? Olee ụdị mmekọ ihè na ọchịchiri ga-enwekọ?

¹⁵ Ọ bụ nwekọ dị aña dị na-agbata Kraịst na ekwensu? Gini kwere ekwe na onye na-ekweghị ekwe nwekorọ? ¹⁶ Gini bụ ihe jikọtara ụlọnsọ Chineke na arụsị? N'ihị na anyị onwe anyị bụ ụlọnsọ Chineke dị ndụ. Dịka Chineke kwuru,

“M ga-ebi n’ime ha.

Jeghariakwa n’ime ha.

M ga-abụkwa Chineke ha,

ma ha onwe ha ga-abụkwa ndị nke m.”†

¹⁷ Ya mere,

“Sinu n’etiti ha pụta.

Nopukwanu iche n’ebe ha nọ.

Otu a ka Onyenwe anyị kwuru.

Unu emetukwala ihe ọbụla ruru aru aka.

Mu onwe m ga-akpobatakwa unu.”‡

¹⁸ Ma,

“Aga m aburu unu Nna,

unu onwe unu ga-abukwara m umu m ndi ikom na ndi inyom.

Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru.”§

7

¹ Ya mere, ndi enyi m, ebe anyi nwere nkwa ndi a niile, ka anyi debe onwe anyi ọcha n’ime ihe niile ọbụla nke na-emeru ahụ anyi na mmuo anyi. Ka anyi mezuo idi nsọ n’itu egwu Chineke.

Ihe na-enye Pol obi uto

² Megheenu obi unu nabata anyi, n’ihị na o nweghi onye ọbụla n’etiti unu anyi mere ihe ojoo. O nwekwaghi onye anyi duhiere. O dikwaghi onye ọbụla anyi rigburu.

³ Anaghi m ekwu ihe ndi a ka m maa unu ikpe, dika m kwuburu na mbu, na anyi bu unu n’obi anyi, idiko ndu, maobu inwukokwa onwu n’otu. ⁴ Nkwuwa okwu m ji gwa unu okwu di ukwu; inya isi m n’ihị unu dikwa ukwu. Abu m onye a gbara ume n’ebe o di ukwu, n’ime onodu ahuhu anyi niile, ana m anuribiga onu oke.

⁵ N’ihị na mgbe anyi batara Masidonia, anyi enweghi izuike ma oli. Kama mkpagbu si n’aka nri na aka ekpe biakwute anyi, ogu n’ezi, egwu n’ime. ⁶ Ma otu o di, Chineke, onye na-agba ndi ike gwuru ume, gbara anyi ume site n’obibia Taitos. ⁷ O bukwaghi naani n’ihị na obibia o biara nyere anyi obi uto, kama akuko o ji bia, gbasara otu unu si gbaa ya ume, gwakwa anyi otu unu si na-ele anya ihu m, na otu unu si na-eru uju n’ihị ihe niile mere, na otu unu si guzosie ike n’ukwu m, na udi ihunanya unu nwere n’ebe m no, obi toro m uto nke ukwu.

⁸ O naghi ewutekwa m ugbu a na m deere unu akwukwo ahụ, o bu ezie na o wutere m mgbe ahụ m na-edede ya, n’ihị na amaara m na o ga-ewetara unu obi ojoo mgbe unu gurū ya. Ma obi ojoo ahụ aburu naani nke nwa oge nta. ⁹ Ma ugbu a ana m anuri onu na m dere akwukwo ahụ. O bughị n’ihị na ogugu ya wetaara unu obi ojoo, kama o bu n’ihị na mwute o wutere unu emeela ka unu chegharia. Udi mwute unu nwere bu udi mwute Chineke chorọ ka ndi nke ya nwee. Ya mere, o nweghi ihe ojoo biakwasiri unu n’ihị akwukwo anyi deere unu. ¹⁰ N’ihị na iru uju otu Chineke chorọ na-eweta nchehari nke na-eduba mmadu na nzoputa, bu nchehari nke a napughị ikwa uta banyere ya. Ma iru uju dika uwa si eme na-eweta onwu. ¹¹ Leenu

† 6:16 6:16 Lev 26:12; Jer 32:38; Izk 37:27   ‡ 6:17 6:17 Aiz 52:11; Izk 20:34,41   § 6:18 6:18 2Sa 7:14; 7:8

ihe Chineke rụputara site n'ihe mwute dakwasiri unu. Ugbu a, unu aburula ndi o na-anu oku n'obi na ndi jikeere izi anyi na aka unu abuo di ocha. Lee otu unu si zi iwe unu, otu unu si zikwa na ihe ahụ wutere unu. Lee otu unu si tuo ujo ihe mmehie ahụ nwere ike iwetara unu. Leekwanu otu unu si mee ihe niile igosi na unu kwagidere m. Leekwanu otu unu si nye onye ahụ mere mmehie ahụ ntaramahụhụ ngwangwa. Unu egosila na aka unu di ocha n'okwu ndi a niile. ¹² O bu ezie na m deere unu akwukwo ahụ, ma edeghi m ya n'ih i onye ahụ mehiere, maobu n'ih i onye ahụ e mehiere megide. Kama edere m ya ime ka Chineke gosi unu otu ihe gbasara anyi si na-anu unu oku n'obi. ¹³ N'uzo niile ndi a, anyi bu ndi a gbara ume site n'ihunanya unu nwere n'ebe anyi no.

A gbara anyi ume karia site na ihu onu Taitos n'ih i nnabata unu nabatara, na otu unu si mee ka mmuo ya zuru ike mgbe o biakwutere unu. ¹⁴ N'ih i na tupu o hapu anyi biakwute unu, anyara m isi n'ihu ya banyere unu; ugbu a, obi di m uoto nke ukwu n'ih i na unu emeghi ka ihere mee m. Anyi ekwuola eziokwu nye unu. Ugbu a, inya isi m n'ebe Taitos no egosila na anyi bu ndi eziokwu. ¹⁵ Ugbu a, ihunanya o nwere n'ebe unu no na-aba uba nke ukwu, n'ih i ncheta o na-echeta otu unu niile si jiri onu gee ya nti na otu unu si jiri itu egwu na ahụ ima jijiji nabata ya. ¹⁶ Nke a na-enyekwa m obi uoto n'ih i na enwere m ntukwas i obi n'ebe unu no n'ime ihe niile.

8

Ihe onyinye maka ndi nsọ

¹ Anyi chorọ ime ka unu mara, umunna m, ihe banyere ihe nke amara Chineke ruru na nzuko niile di na Masidonia. ² N'ime onodu oke mkpagbu na ihe mwute, ha nwere onu di nnoo ukwu ruo na ha gbasara aka ha nye ndi ozo ihe, wezugakwa na o bu ezie na ha bu ndi ogbenye onu ntu. ³ Ana m agba ama na ha nyere dika ike ha, ha nyekwara o buladi karia otu a turu anya. Onyinye ha si n'obi ha puta. ⁴ N'ezie, ha riosiri anyi ariso ike ka anyi nara onyinye amara ha nyere n'ih i iso keta oke inyere ndi nsọ ndi ozo no na mkpa aka. ⁵ Nke ka nke, ha nyere karia ihe anyi lere anya na ha ga-enye. N'ih i na ha buru uzo were onwe ha nye Onyenwe anyi. Ha sitekwara n'ochicho Chineke nyekwa anyi onwe ha. ⁶ Ya mere, anyi rioro Taitos, onye malitere oru ka o ruzuo oru amara ahụ ruo n'isi. ⁷ Ma ebe unu babigara uba oke n'ih e niile unu nwere, n'okwukwe, na okwu, n'ih e omuma, na inu oku n'obi, na ihunanya unu huru anyi, lezie unu anya hu na unu babigakwara uba oke n'amara nke inye ihe a.

⁸ Anaghi m enye unu iwu, kama site n'izi unu otu o si na-anu ndi ozo oku n'obi inyeaka, achoro m ichoputa ma ihunanya unu na inu oku n'obi unu o ga-adakotakwa. ⁹ N'ih i na unu maara udi amara nke Onyenwe anyi Jisos Kraist nwere. O bu ezie na o bu ogaranya, ma o horo ibu ogbenye n'ih i unu, ka unu onwe unu site n'ogbenye ya buru ogaranya.

¹⁰ Nke a bu ndumodu m na-enye unu n'okwu a. O baara unu uru ka unu ruzuo oru unu malitere iru n'afọ gara aga. Unu bu ndi mbu buru uzo cheputa iru oru a, unu bukwa ndi mbu buru uzo malite ime ihe banyere ya. ¹¹ Ma ugbu a mezuonu ihe unu cheputara ime. Ka inu oku n'obi unu nwere na mbu iru oru a burukwa ihe unu ga-eji mezuo ya dika ihe unu nwere si di. ¹² N'ih i na o buru na inu oku n'obi di ebe ahụ, a na-anara ya dika ihe mmadu nwere ike inye, o bugh i ihe o na-enweghi ike inye.

¹³ Nzube m abughi ka unu nye n'uzo ihe ga-esi siere unu ike n'ih i na unu nyere. Kama ka e nwe nhatanha. ¹⁴ Ugbu a, o bu ihe di mma ka unu nyere ndi ozo no na mkpa aka. Mgbe unu ga-anokwa na mkpa, ha ga-enyere unu aka ma ha nwee hie nne. N'uzo di otu a, a ga-enwe nhatanha. ¹⁵ Nke a bukwa ihe akwukwo nsọ kwuru,

“Onye ahụ chikọtara hie nne enweghị karịa. Onye nke chikọtara ihe dị nta enweghị ihe fọdurụ ya inweta ihe ọ chọrọ.”*

Nzipu Taitos ka ọ gaa Kọrint

¹⁶ Ekelere m Chineke onye tinyere n’obi Taitos otu inụ oku ahụ banyere unu ekele, dika o si emetu m n’obi. ¹⁷ Ọ bughị naanị na o kweere ime dika anyị si rioro ya, kama n’ihi ihunanya o nwere n’ebe unu no, o kpebiri n’ime obi ya ibiakwute unu na inyere unu aka. ¹⁸ Anyị na-ezitekwa ya na nwanna anyị onye ahụ nzuko niile na-asopuru n’ihi oru ikwusa ozioma ahụ. ¹⁹ Ma ọ bughị naanị nke a, kama nzuko hoputara ya iso anyị, na inyere anyị aka dika anyị na-ebu onyinye a, bu ije ozi anyị na-eje n’ihi iwetara Onyenwe anyị otuto, na iziputa njikere anyị inyere ibe anyị aka. ²⁰ Anyị na-eze ka onye obula ghara ita anyị uta n’ihe obula, n’ihi uzọ anyị si jee ozi gbasara onyinye mgbasapu aka a. ²¹ Ọ bu ochicho anyị ime ihe oma, ọ bughị naanị n’ihu Onyenwe anyị, kama n’ihu ndi mmadu kwa.

²² Ugbu a anyị na-ezitekwaru unu nwanna anyị nwoke ozọ ka o soro ha biakwute unu, nwanna anyị a bu onye anyị nwaputara, onye ọ na-anu oku n’obi inyeaka. Ugbu a, o nwekwara ntukwasị obi di ukwu n’ebe unu no. ²³ Ma banyere Taitos, ọ bu onye otu m n’oru a, burukwa onye mu na ya na-aruko oru n’etiti unu. Ma banyere umunna anyị ndi ozọ a, ha bu ndi na-anochite anya nzuko, na ndi na-ewetara Kraist otuto. ²⁴ Ya mere, gosinu ha ihe ga-eme ka ha mata na unu huru ha n’anya. Meekwanu ka ha mata ihe bu inya isi anyi banyere unu, ka choochi niile hukwa ya.

9

Inyere ndi no na mkpa aka

¹ Ọ dighi mkpa idere unu akwukwo banyere ozi nke ndi nsọ. ² Amaara m na unu jikeere inyere ha aka, dika m nyara isi nye ndi Masidonia banyere unu. N’ihi na agwara m ha na unu ndi bi na Akaja ejikerelari inyere ha aka kemgbe afo gara aga. Ọ bukwa inu oku n’obi unu kwaliri obi ha, ime ihe ha mere. ³ Ugbu a, ana m ezitere unu umunna anyi ndi a ka e mee ka inya isi nke m nyara banyere unu ghara ibu okwu efu. Ma dika m gwara ha na unu ejikerela, achoro m ka unu jikere nye ha ihe unu choro inye. ⁴ N’ihi na ọ buru na ndi Masidonia esoro m bia hu na unu ejikeghi ejike, ebe anyi na-anya isi na unu ejikerela, ọ ga-aburu m ihe ihere, bukwara unu ihe ihere, ebe anyi nwere ntukwasị obi na unu ga-anọ na njikere. ⁵ Ọ bu nke a mere m ji hu na ọ di mkpa irio umunna anyi ka ha buru uzọ bia, tupu m bia. Ka unu nwee ike ikwado onyinye ahụ unu kwere na nkwa inye, jide ya na njikere ruo mgbe m biara. Ka unu si otu a gosi ndi mu na ha ga-eso na unu na-enye n’ihi na unu choro inye, ọ bukwaghi n’ihi na a gwara unu ka unu nye.

Ngozi diri ndi gbasara aka nye onyinye

⁶ Isi okwu bu nke a, Onye obula na-aku mkpuru ntakiri, ga-aghotakwa nke nta, ma onye ahụ na-aku mkpuru buru ibu ga-aghotakwa mkpuru hiri nne. ⁷ Ka onye obula nye dika o buru uzọ kpebie n’ime obi ya inye. Ka ọ ghara inye n’ihi na mmadu kwagidere ya, maobu inye n’ihi na ndi ozọ na-enye, n’ihi na Chineke huru ndi ji obi utọ nye onyinye ha n’anya. ⁸ Chineke nwere ike inye unu karịa ihe na-akpa unu, ka unu na-enwezukwa ihe unu choro mgbe niile n’oge niile. Mgbe ahụ, unu ga-enwezukwa ihe niile unu ji aru oru oma. ⁹ Dika e dere ya, “Ọ gbasara onyinye ya ebe niile nye ndi ogbenye;

ezi omume ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighi ebi.”*

* 8:15 8:15 Opu 16:18 * 9:9 9:9 Abụ 112:9

¹⁰ Ma onye ahụ na-enye onye ọrụ ubi mkpuru nke ọ na-agma n'ubi ya, na-enyekwa mmadu nri ọ ga-eri, ọ ga-enyekwa unu ihe niile di unu mkpa, meekwa ka uloaku unu juputa na mkpuru. Ọ ga-emekwa ka mkpuru ezi omume unu baa uba. ¹¹ Ọ ga-emekwa ka unu buru ndi ogaranya n'uzo niile, ka unu nwee ihe ga-ezuru unu na nke unu ga-enye ndi ozo mgbe niile. Site n'aka anyi, afo ofufu unu ga-enye Chineke ekele n'ih i nyeaka unu nyere ha.

¹² N'ih i na ije ozi nke ife ofufe a abugh i naani nke igboro ndi ns o mkpa ha, kama o bukwa nke na-eme ka ekele otutu ndi mmadu na-enye Chineke babiga uba oke. ¹³ N'ih i ije ozi a, nke unu sitere na ya gosi onwe unu dika ndi kwesiri, ndi ozo ga-eto Chineke n'ih i irube isi unu nke dakotara na nkwuputa unu banyere ozioma nke Kraist, ya na onyinye afo ofufu nke unu na-eme ka ha na ndi ozo niile soro unu nweko. ¹⁴ Nke a ga-eme n'ekpere ha maka unu, ha ga-eji obi ha niile rioro arioro, n'ih i idi ukwu nke amara Chineke di n'ime unu. ¹⁵ Ekele diri Chineke n'ih i onyinye ya di ukwu nke onu na-apugh i ko.

10

Anyi bu ndi Chineke hoputara

¹ Ma mu onwe m bu Pol, ji idi nwayoo na obi umeala nke Kraist na-ario unu. Mu, onye na-adi umeala mgbe mu na unu no n'ihu n'ihu, ma na-enwe mkwuwa okwu n'ebe unu no mgbe m na-anoghi n'etiti unu. ² Ario m unu, ka m ghara inwe obi ike mgbe m biarutere dika o kwesiri n'ebe ufodu ndi no, site na iguzogide ndi ah u na-eche na anyi na-eme ihe di ka ndi uwa si eme ya. ³ O bu ezie na anyi na-ebi dika mmadu, ma anyi adigh i ebu agha dika usoro anu ah u si di. ⁴ N'ih i na ngwa agha anyi ji ebu agha, abugh i ngwa agha nke mmadu nkiti nke uwa, kama ha nwere ike nke mmuo ila ebe niile e wusiri ike n'iyi. ⁵ Anyi na-ala iru uka niile na okwu ugha niile n'iyi, nke na-egbochiri umu mmadu uzo e si amata Chineke, na-eme ka echiche niile hulata isi n'okpuru Kraist. ⁶ Anyi no na njikere ita erubeghi isi niile ahuhu, mgbe irube isi gi zuruoke.

⁷ Unu na-ele anya n'ihe ndi di unu n'ihu. O buru na o bu ihe doru anya nye onye obula na ha bu nke Kraist, ha matakwa na onwe ha, na otu ah u ha bu nke Kraist na anyi onwe anyi bukwa nke ya. ⁸ Ugbu a, o buru na m anya isi banyere ikike ah u Onyenwe anyi nyere m n'ebe unu no, ike ah u o nyere m iji wulie unu elu, o bugh i iji wedaa unu ala, ihere agaghi eme m n'ih i nke a. ⁹ Achoghi ka o dika m a ga-as i na m sitere n'akwukwo ozi m na-emenye unu egwu. ¹⁰ N'ih i na ha na-as i, "Akwukwo ozi ya di ar o dikwa ike, ma na mmadu, ma n'odidi ya na mmadu adigh i ike, okwu onu ya bukwa ihe na-abaghi uru." ¹¹ Ma ana m eme ka ndi di otu a ghot a na ihe anyi na-ekwu site n'akwukwo ozi mgbe anyi na-anoghi n'etiti unu, ka anyi ga-eme ma anyi noro n'etiti unu.

¹² Anyi enweghi anya ike ihazi onodu maobu were onwe anyi tunyere ndi ufodu na ndi ah u n'eto onwe ha. Ma mgbe ha na-eji onwe ha na-atu onwe ha, werekwa onwe ha na-atunyere onwe ha, ha adigh i eziputa nghota. ¹³ Ma anyi onwe anyi, adigh i anya isi banyere ihe obula anyi na-enweghi ike ime. Kama anyi ga-anya isi n'oke oru ah u Chineke kenyere anyi, ka anyi ruru te o buladi ruo n'ebe unu no. ¹⁴ N'ih i na anyi adigh i ekwu okwu kariri onu anyi mgbe anyi na-etinye anya n'ihe gbasara unu, n'ih i na o bu anyi buru uzo biakwute unu, ikwusara unu ozioma gbasara Kraist. ¹⁵ O bugh i na anyi na-ekwu na o bu anyi ruru oru niile, ya na oru nke ndi ozo ruru n'etiti unu, kama olileanya anyi bu na okwukwe unu ga na-eto eto mgbe niile, ka oru ya n'etiti unu buru nke ga-eto eto. ¹⁶ Nke a ga-eme ka anyi nwee ike zisaa ozioma ah u na mba ndi ozo ndi di n'ofe ala unu, ghara iji oru aruru n'ebe ndi ozo na-aru oru na-etu

onu. ¹⁷ Ma, “Onye ọbụla na-anya isi, ya nyaa n’ime Onyenwe anyị.”* ¹⁸ N’ihi na ọ bughị onye ji aka ya bulie onwe ya elu ka a na-anabata, kama ọ bụ onye Onyenwe anyị jiri aka ya bulie.

11

Pọl na ndị ozizi ụgha

¹ Ọ ga-adị m mma ma ọ buru na unu ga-anagide m ka m kwuo okwu ndi a di ka onye nzuzu. Biko nagidenụ m. ² Ekworo m nwere n’ebe unu nọ bu ekworo nke Chineke. Ekwere m nkwa iwere unu nye otu di, ya bu Kraist, ka m nwe ike chee unu n’ihu ya dika nwaagboghọ di ọcha nke na-amaghị nwoke. ³ Ma ana m atụ egwu, na dika agwo jiri aghugho ghogbuo iiv, ndi nrafu ga-eji aghugho duhie unu, mee ka unu kwusi iji obi di ọcha na uche ziri ezi jeere Kraist ozi. ⁴ N’ihi na unu gaara anara onye ozọ biakwutere unu na-ekwusa Jisọs ozọ nke na-abughị nke anyi kwusara, unu gaara anarakwa ike nke mmuo ozọ di iche na-abughị ike nke Mmuo Nso ahụ unu natara, unu gaara ekwenyekwa na nkuzi ozọ di iche, na-abughị ozioma ahụ nke unu natara.

⁵ Ma echeghi m na ọ di uzọ ọbula ndi ozi a maara aha ha si kara m mma. ⁶ Ọ buru na m abughị onye oka okwu, abụ m onye oka mmuta. Anyi akowarala unu nke a otutu mgbe n’uzo di iche iche n’ihe niile. ⁷ Ọ ga-abu na-emere m ihe ojoo mgbe m wedara onwe m ala ka e welie unu elu, n’ihi n’anaghị m unu ihe ọbula mgbe m na-ekwusara unu ozioma Chineke? ⁸ Ọ bu nzuko nọ n’ebe ozọ nyeere m aka mgbe m na-arụ oru n’etiti unu. Ọ bu site n’aka ha ka m ji nata nkwardo, dika ugwo oru m, ka m nwee ike inyere unu aka. ⁹ Ma mgbe m nọ n’etiti unu abughị m ibu arọ nye onye ọbula n’oge mkpa m. N’ihi na umunna si Masidonia wetaara m ihe niile na-akpa m mkpa. Ebe ọ bu na m gbaliri debe onwe m, ka m ghara ibu ibu arọ nye unu n’uzo ọbula n’oge gara aga, agaghị m abukwa ibu arọ nye unu n’oge di n’ihu. ¹⁰ Ebe eziokwu nke Kraist di n’ime m, inya isi m nke a agaghị akwusi na mpaghara Akaja* niile. ¹¹ N’ihi gini? Ọ bu n’ihi na m ahughị unu n’anya? Chineke maara na m huru unu n’anya.

¹² Ma aga m aga n’ihu na-arụ oru m na-achoghi ka unu nyere m aka n’uzo ọbula ka m si otu a mee ka ndi ahụ na-akpo onwe ha ndi ozi ghara inya isi kwuokwa na ha na-arụ oru dika anyi si aru oru anyi n’etiti unu. ¹³ N’ihi na ndi di otu a bu ndi ozi ụgha, ndi oru aghugho, ndi na-eme onwe ha ka ha bu ndi ozi Kraist. ¹⁴ Ma omume ha adighi eju m anya, n’ihi na ekwensu gbanwere onwe ya diri ka mmuo ozi na-enye ihè. ¹⁵ Ya mere, ọ bughị ihe iju anya ma ọ buru na ndi na-ejere ya ozi emee onwe ha dika ndi na-eje ozi uzọ ezi omume. Ma n’ogwugwu oge, ha ga-anata ugwo dika oru ha si di.

Inya isi Pọl

¹⁶ Dika m kwuru na mbu, ka onye ọbula ghara iche na m bu onye na-enweghi uche. Ọ burukwari na unu na-eche udi echiche a, biko naranu m dika onye na-enweghi uche, ka m nwee ike inya isi nke nta dika ndi ozọ si eme. ¹⁷ Ma n’ihe m dabeere na-anya isi, adighi m ekwu okwu dika Onyenwe anyi ga-ekwu, maobu dika onye na-enweghi uche. ¹⁸ Ebe otutu mmadu na-anya isi banyere ihe ha bu n’uzo uwa si eme. Mu onwe m ga-anyakwa isi. ¹⁹ Unu were obi utọ na-anagide ndi na-enweghi uche, ebe unu onwe unu nwere uche. ²⁰ Unu na-anagide ya ma ọ buru na onye ọbula eme unu ndi ohu ha, maobu jiri anya ike nakoro unu ihe unu nwere, maobu ghogbuo unu, maobu bulie onwe ya elu dika ha kariri unu, maobu maa unu

* **10:17** 10:17 Jer 9:24 * **11:10** 11:10 Akaja bukwa Griis.

uraa n'ihu. ²¹ N'ezie, o bu ihere m, inabata na anyi bu ndi na-adighi ike n'ezie nye nke a.

O buru na onye obula anwaa anwaa nyaa isi n'ihe obula (ana m ekwu dika onye n'enweghi uche), mu onwe m ga-anyakwa isi. ²² Ha bu ndi Hibru? Mu onwe m bukwa ya. Ha bu ndi Izrel? Mu onwe m bukwa ya. Ha bu ndi agburu Ebrahim? Mu onwe m bukwa. ²³ Ha bu ndi na-ejere Kraist ozi? (Ana m ekwu dika onye anya na-adighi mma.) Ma mu onwe m ejela ozi karja. Adogbuola m onwe m n'oru karja ha niile. Etinyela m n'ulo mkporo otutu mgbe, tinyere otutu ihe otiti, mgbe mgbe anoola m n'onu onwu. ²⁴ Ugboro ise ka ndi Juu piara m onu utari iri ano e wepuru otu. ²⁵ E jirila okporo igwe tie m ugboro ato. Aturu m nkume otu ugboro. Ugboro ato ka ugbu mmiri m no n'ime ya kpuru n'oke osimiri. Anoola m otu abali na ubochi so ya n'elu oke osimiri ebe mmiri na-ebughari m. ²⁶ Ejeela m otutu ogologo ije nke otutu ihe ize ndu di n'ime ya. N'ize ndu site n'osimiri, ize ndu site na ndi na-apunari mmadu ihe n'ike, ize ndu site n'aka ndi obodo nke aka m. Otutu mgbe ka m zere ndu site n'aka ndi mba ozo, n'ime obodo ukwu, n'ozara ma n'oke osimiri; na n'aka ndi kporo onwe ha umunna m, ma ha bu ndi ugha. ²⁷ Adogbuola m onwe m n'oru, anoola m n'onodu ihuju anya na imu anya otutu abali. Otutu mgbe ana m ano agu na-erighi ihe obula, maobu inu ihe obula. Anoola m otutu mgbe n'oge oyi na-ama jijiji n'ihie enweghi uwe di mma m ji achu oyi. ²⁸ Ma e wezuga ihe ndi a niile, ana m ano n'echiche mgbe niile banyere otu ihe niile si aga n'ime nzuko. ²⁹ Onye bu onye ahụ na-adighi ike nke m na-adighi eso ya kere oke na-adighi ike ya? Onye ka e dubara na mmehie nke onodu ya na-adighi emetu m n'obi?

³⁰ Kama o buru na o kwesiri ka m nyaa isi aga m anya isi banyere ihe ndi ahụ na-egosi adighi ike m. ³¹ Chineke, na Nna nke Onyenwe anyi Jisos, onye e kwesiri ito aha ya ruo mgbe ebighi ebi, maara na ihe ndi a niile m na-ekwu bu eziokwu. ³² N'obodo Damaskos, onye ochichi ala ahụ nke eze obodo ahụ a na-akpo Aretas hoputara, ndi na-eche obodo Damaskos nche ka ha jide m. ³³ Ma e tinyere m n'ime nkata, site n'oghere di na mgbidi gbara obodo ahụ gburugburu wedata m, m gbanari ya.

12

Ohu Pol huru

¹ Aghaghi m inya isi, o bu ezie na o baghi uru, ugbu a ka m gwa unu ihe banyere ohu m huru, na ihe niile Onyenwe anyi kpughere gosi m. ² Amaara m otu nwoke no n'ime Kraist, onye e duuru gaa n'eluigwe nke ato ihe di ka afo iri na ano gara aga, maobu n'anu ahụ, maobu n'ime mmuo amaghi m, ma Chineke ma. ³ Amatakware m nwoke di otu a, maobu n'anu ahụ, maobu n'ime mmuo amaghi m, ma Chineke maara ⁴ onye a, nke a kporo banye na paradais, ebe o nuru ihe onu mmadu na-apughi ikowa, nke e nyeghikwa mmadu obula ike ikwu ihe banyere ya. ⁵ Ekwesiri m inya isi n'ihie nwoke di otu a ma agaghi m anya isi maka mu onwe m, ma o bughu maka adighi ike m. ⁶ A si na m choro inya isi, agaghi m abu onye nzuzu, n'ihie na aga m ekwu naani eziokwu. Otu o di, agaghi m anya isi ka onye obula ghara igu onodu m karja ihe o huru n'ime m, maobu karja ihe o nuru n'onu m. ⁷ Ma n'ihie na otutu ihe ndi a m ji anya m hu bu ihe puru ime ka m bulie onwe m elu karja ka o si kwesi. E tinyere ihe mgbu n'anu ahụ m ka o na-adu m dika ogwu. Ihe mgbu a di n'anu ahụ m na-eti m aka dika onyeozi nke ekwensu, na-eme ka m ghara ifuli onwe m elu karja. ⁸ Ekpeela m ekpere ugboro ato rio Onyenwe anyi ka o wepuru m ahụ mgbu a. ⁹ Ma o siru m, **"Amara m ezuorola gi. N'ihie na ike m na-ezu oke n'ime adighi ike."** Ugbu a, obi di m utu inya isi banyere adighi ike m. N'ihie na o bu site n'onodu adighi ike m ka ike ebube Kraist ga-esi nogide n'ahu m. ¹⁰ O bu n'ihie Kraist ka m

na-anogide n'adighi ike m niile, mkpari ndi mmadu, ihe isi ike niile, mkpagbu niile na ihe ndakwasị di iche iche. N'ihu na mgbe m na-adighi ike ka m na-enwe ike karịa.

Ndi Kọrint di Pọl n'obi

¹¹ Emeela m onwe m onye nzuzu ma unu onwe unu rugidere m ime ya. O kwesiri ka unu buru ndi mbu ga-eto m. O bu ezie a na-abughi m ihe obula, ma o were m anya na o dighi uzọ obula m si di ala n'ebe ndi ahụ unu na-eche na ha kachasi elu n'etiti ndi ozi. ¹² Ejiri m ndidi ruo oru n'etiti unu, ihe iyi gosi na abụ m nwaazu* n'eziokwu. Egosiri m unu ihe iribama, oru ebube di iche iche, na otutu oke oru. ¹³ Olee uzọ unu si di ala n'ebe choochi ndi ozọ di, ma o bughi na m abughi ibu arọ nye unu? Gbagharanu m mmejo a.

¹⁴ Nke a bu ugboro ato m na-ejikere ibiakwute unu. Agaghi m aburu unu ibu arọ, ihe di m mkpa abughi akụ unu nwere, kama unu onwe unu. O bughi umuntakiri ka o diri ikpadoro nne na nna ha ihe, kama o bu oru diri nne na nna ikpadoro umu ha ihe. ¹⁵ N'ezie, o na-atọ m utọ iwere onwe m na ihe niile m nwere nye unu, n'ihu na ahuru m unu n'anya. Ma o buru na m huru unu n'anya karịa, o ga-adi mma ma unu hu m n'anya nke nta? ¹⁶ N'agbanyeghi na-aburu m unu ibu arọ, ufodu n'ime unu na-ekwu, o bu ezie na o dighi anara anyi ihe obula, maobu onye aghugho. Ma eleghi anya, o nwere uzọ aghugho di iche iche o si anara anyi ihe. ¹⁷ O di onye obula m ziteere unu, iyi si n'aka ya rigbuo unu? ¹⁸ Arioro m Taiotos ka o biakwute unu, ya na nwanna anyi nwoke ozọ. Taiotos o rigburu unu? O nwere ihe di iche n'uche na omume mu na ya?

¹⁹ Unu chere na ihe anyi na-eme oge niile ndi a bu igopu onwe anyi n'ihu unu? O bu n'ihu Chineke ka anyi na-ekwu nke a n'ime Kraist. Ndi m huru n'anya, ihe ndi a anyi na-ekwu bu maka odimma unu. ²⁰ N'ihu na ihe na-atu m egwu bu na mgbe m biara n'etiti unu, ihe m ga-ahu agaghi ato m utọ. Mgbe ahụ mmeso m ga-emeso unu agakwaghi ato unu ato. N'ihu na ana m atu egwu na mgbe m biakwutere unu ozọ, aga m ahụ otutu n'ime unu ka unu na-ese okwu, aga m ahụ ka unu na-ekwosa ibe unu ekworo, aga m ahụ unu ka unu na-akpasu ibe unu iwe. Aga m ahụ otutu ndi na-afuli onwe ha elu, ndi na-ekwu otutu ihe ojo di iche iche megide ndi ozọ; aga m ahụ otutu ndi juputara n'agugho na ikpa iche iche. ²¹ Ana m atu egwu na mgbe m ga-abiakwute unu ozọ, Chineke m ga-eme ka m weda onwe m ala n'ihu unu, mee ka m kwa akwa n'ihu ufodu n'ime unu ndi mehiere na mbu, ma ha achoghi icheghari site n'ihe ojo ha mere, na n'ihu otutu n'ime unu na-adi ndu rere ure, ndu na-adighi ocha, ndu ikwa iko, na ndu ojo.

13

Ido aka na nti ikpeazu

¹ Nke a ga-eme ya ugboro ato m na-abia ileta unu. O bu site n'ama mmadu abuo maobu ato gbara ka a ga-eme ka okwu niile guzoro.* ² Mgbe m biara leta unu nke ugboro abuo, abaara m ndi niile dara iwu n'oge gara aga na mmadu ndi ozọ mba, dokwa ha aka na nti, ihu na ihu. Ugbu a m na-anoghi ya, ana m adokwa ha aka na nti ozọ, o buru na m bia ozọ hu na ndi mehiere na mbu echegharighi, aga m emesi ha ike. ³ Ebe unu chorọ ka e gosi na Kraist na-ekwu okwu n'ime m, o dighi egosi adighi ike mgbe o na-emeso unu omume, kama o na-eme ka ike ya puta ihe n'ebe unu no. ⁴ O bu ezie na a kpogidere ya na-adighi ike, ma ugbu a, o na-adi ndu site n'ike di ukwu nke Chineke. Anyi bukwa ndi na-adighi ike n'ime ya, ma ozi anyi na-ejere unu na mmekorita anyi na unu, anyi ga-eso ya di ndu site n'ike nke Chineke.

* 12:12 12:12 Maobu, onyeozi * 13:1 13:1 Dit 19:15

⁵ Ya mere, ka onye ọbụla n'ime unu nyochaa onwe ya, tulekwa omume ya, mara ma ọ ka kwudosiri ike n'okwukwe ya. Ọ bụ na unu aghọtaghị na Jisọs Kraịst nọ n'ime unu? Ma ọ bughị na unu enyochaala onwe unu hụ na unu emeghị nke ọma. ⁶ Enwere m olileanya na unu niile ga-achọputa na anyị adaghị ule ahụ. ⁷ Ma anyị na-ariọ Chineke ka unu ghara ime ihe ojọọ ọbụla. Anyị anaghị eme nke a iji gosi na anyị kwesiri ekwesi, kama ka unu nwee ike mee ihe dị mma, n'agbanyeghị na ọ ga-adị ka a ga-asị na anyị emeghị nke ọma n'ọrụ anyị. ⁸ N'ihị na anyị apughị ime ihe ọbụla megide eziokwu, kama anyị na-eme ihe niile n'ihị eziokwu. ⁹ Anyị na-anụrị ọñụ mgbe anyị na-adighị ike ma hụ na unu dị ike. Ihe anyị na-ariọ Chineke bụ ka unu tozuo oke. ¹⁰ Ana m edere unu akwụkwọ a ugbo a, n'ihị na-achoghị m ibara unu mba na inye unu ntaramahụhụ mgbe m bịa. Achọkwaghị m iji ikike ahụ Onyenwe anyị nyere m nye unu ntaramahụhụ, kama achoro m iji ya wulie unu elu dika ụlọ.

Ekele mmechi

¹¹ N'ikpeazụ ụmụna m, na-anụrịnụ ọñụ. Gbalianụ n'imezi ndụ unu ka o zuo oke, na-agbarịta onwe ume, werenụ otu obi na-eme ihe, na-ebikwanụ n'udo. Chineke nke udo na ihunanya ga-anonyekwara unu.

¹² Werenụ isurita ọñụ dị nsọ kelerịta onwe unu.

¹³ Ndị nsọ niile na-ekelekwa unu.

¹⁴ Ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraịst na ihunanya Chineke, na mmekọ nke Mmụọ Nsọ dinyere unu niile.

Ndi Galeshja

¹ Pọl, onyeozị, na-abughị site na nhọputa nke mmadụ maọbụ site n'ike nke mmadụ, kama ọ bụ site n'aka Jisọs Kraịst na Chineke Nna, onye mere ka ọ site n'ọnwụ bilie.

² Ndi ụmụna niile ndi mụ na ha nọ n'ebe a,

Na-edegara* nzukọ niile di na Galeshja.

³ Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisọs Kraịst diri unu. ⁴ Onye nyere onwe ya n'ihu mmehie anyi niile di ka nzube Chineke bu Nna anyi si di, izoputa anyi site n'oge ojoo a nke anyi bi n'ime ya. ⁵ Onye otuto diri ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen.

Ozioma ozọ adighi

⁶ O juru m anya, na unu esitela n'ebe onye ahụ kporo unu site n'amara Kraịst wezuga onwe unu, na-agbaso ozioma ozọ, ⁷ nke na-abughị ozioma. O doro anya na ufodu mmadụ na-etinye unu n'onodu mgbagwoju anya, mgbe ha na-agbali igbanwe ozioma nke Kraịst. ⁸ A sikwa na ọ bụ anyi onwe anyi maobu mmuo ozi nke sitere n'eluigwe biara kwusaara unu ozioma ozọ, nke di icha na nke anyi buru uzọ kwusaara unu, ka onye di otu a buru onye aburu onu. ⁹ Di ka anyi buru uzọ kwuo ya na mbu, ka m kwuokwa ya ozọ: O buru na onye obula na-ekwusara unu ozioma di icha na nke ahụ unu nabatara, ka onye ahụ buru onye a buru onu.

¹⁰ Ugbu a, ana m agbali ime ka m buru onye ndi mmadu maobu Chineke ganabata? Ka m na-agbali ime ihe ga-atọ ndi mmadu uto? N'ihu na a si na m na-eme ihe na-atọ ndi mmadu uto, agaraghi m abu ohu Kraịst.

Pọl, onye Chineke kporo oku

¹¹ Umuna m, achoro m ime ka unu mata, na ozioma ahụ m kwusaara unu abughị ihe mmadu cheputara n'uche ya. ¹² N'ihu na anataghi m ya site n'aka mmadu obula, o dikwaghi onye obula ziri m ya, kama o bu Jisọs Kraịst n'onwe ya bu onye kpughere ya nye m.

¹³ Amara m na unu anula ihe banyere ndu m n'oge gara aga, n'ofufe ndi Juu, na otu m si jiri ike kpagbuo nzuko Chineke n'ebe niile, ma gbalisiekwa ike ibibi ya. ¹⁴ Abu m otu n'ime ndi amaara aha ha n'etiti ndi ogbo m, n'ihe banyere ofufe ndi Juu. N'ihu oke inu oku n'obi nke m nwere igbaso na idebezu ukpuru omenaala na ofufe, nke nna nna m ha. ¹⁵ Ma mgbe o toro Chineke uto, bu onye kewapuru m icha tupu amuo m, kpo m site n'amara ya, ¹⁶ ikpughe Okpara ya n'ime m, ka m nwe ike kwusaa ihe banyere ya n'etiti ndi mba ozọ, e jekwurughi m anu ahụ obula inuta ihe obula n'aka ya. ¹⁷ Ejekwaghi m Jerusalem ihu ndi ahụ bu m uzọ buru ndi ozi, kama a gara m Arebia, ma laghachikwa azu na Damaskos.

¹⁸ O bu mgbe afọ atọ gasiri, ka m gara Jerusalem ihu Sefas. Anonyekwara m ya ubochi iri na ise. ¹⁹ Ma o dikwaghi onyeozị ozọ m huru, ma o bughị naani Jemis, nwanne Onyenwe anyi. ²⁰ Ana m agwa unu okwu a n'ihu Chineke. Ihe ndi a m na-ekwu abughị okwu ugha.

²¹ Emesia, agara m Siria na Silisia. ²² Ma ndi Kraịst nọ na choochi niile di n'ala Judia amaghi onye m bu. ²³ Naani ihe ha na-ekwu bu, "Onye ahụ na-esogbu anyi na

* 1:2 1:2 Maobu, na-ekele

mbu na-ekwusazi ugbu a okwukwe ahụ ọ gbalisiri ike ibibi na mbu.” ²⁴ Ha nyere Chineke otuto n’ihi m.

2

Nzuko e nwere na Jerusalem

¹ Mgbe afo iri na anọ gasiri, ejeghachiri m Jerusalem ozo. Mu na Banabas laghachiri Jerusalem, akpokwara m Taitos jee. ² Agara m n’ihi mkpughe m nwere. Na nzuko nzuzo nke m na ndi ndu nwere, akowaara m ha ihe banyere ozioma nke m na-ekwusa n’etiti ndi mba ozo. N’ihi na-achoghi m ka oru niile m ruru n’oge gara aga, na oru m na-arụ ugbu a, buru ihe efu. ³ O buladi Taitos onye mu na ya so, o nweghi onye manyere ya ka e bie ya ugwu n’agbanyeghi na o bu onye Griik. ⁴ Ndi ahụ na-abughị ndi kwere ekwe n’ezie e zobatara na nzuko inyochaputa otu anyi si nwere onwe anyi n’ime Kraist Jisos, ka ha nwee ike mee anyi ndi ohu. ⁵ Ma o nweghi oge anyi ji gee nti n’ihe ha kwuru, n’ihi na anyi chorọ ichedo eziokwu ahụ di n’ozio ma ka a ghara igwa ya ihe obula n’etiti unu.

⁶ Banyere ndi a na-ewe ka ndi di ndu di mkpa, ihe obula onodu ha bu ewetaghị mgbanwe obula n’ebe m no, n’ihi na Chineke adighi ele mmadu anya n’ihu. Ndi ahụ atukwasighi ihe obula n’ozio ma m na-ezisa. ⁷ Ma n’aka nke ozo, mgbe ha huru na e nyere m oru izisa ozioma n’etiti ndi e bighi ugwu, dika e nyere Pita izisa ozioma n’etiti ndi e biri ugwu. ⁸ N’ihi na Chineke onye si n’aka Pita na-arụ oru onyeozizi ozioma n’etiti ndi e biri ugwu, sikwa n’ime m na-arụ oru onyeozizi izisara ndi mba ozo ozioma. ⁹ Mgbe Jemis, Sefas na Jon ndi a maara di ka ide ji ulo n’etiti ndi ndu ahụ niile nara m na Banabas aka nnweko, nabatakwa amara e nyere m. Ha gbara anyi ume, si anyi gaa n’ihu n’oru anyi, ikwusa ozioma n’etiti ndi mba ozo, ka ha onwe ha kwa gaa n’ihu iru oru nke ha n’etiti ndi e biri ugwu. ¹⁰ O bu naani otu ihe ka ha rioro anyi, nke bu ka anyi cheta ndi ogbenye. Nke a bukwa ihe m na-achosi ike ime.

Pol abaara Pita mba

¹¹ Ma mgbe Sefas biaruru Antiok, eguzogidere m ya n’ihu ya, n’ihi na ihe o mere mara ya ikpe. ¹² Tupu ndi Jemis zitere abiaruo ebe ahụ, ya na ndi mba ozo na-eriko nri, ma mgbe ha rutere, o wepuru aka na nri laghachi azu n’ihi na egwu ndi e biri ugwu na-atu ya. ¹³ Ndi Juu ufodu sonyekwara ya inwe ihu abuo a, nke mere na e si otu a duhiekwa Banabas n’onwe ya.

¹⁴ Ma mgbe m huru na ha adighi eme ihe di ka eziokwu nke ozioma ahụ si di, agwara m Sefas okwu n’ihu ha niile, si, “O buru na gi nwa onye Juu na-ebi ndu dika onye mba ozo, na-abughị dika onye Juu, olee otu i ga-esi manye ndi mba ozo ka ha na-ebi ndu dika ndi Juu?”

A na-azoputa onye obula site n’okwukwe

¹⁵ Anyi onwe anyi bu ndi Juu site n’omumu a muru anyi, anyi abukwaghị ndi mba ozo ndi mmehie, ¹⁶ ma anyi maara na a dighi agu mmadu obula di ka onye ezi omume site n’oru nke iwu kama o bu naani site n’okwukwe na Jisos Kraist. O bu nke a mere anyi ji kwere na Jisos Kraist ka a guo anyi na ndi ezi omume, site n’okwukwe anyi kwere na Kraist, o bughị n’ihi na anyi ruru oru nke iwu. N’ihi na o nweghi onye obula a ga-agunye ka onye ezi omume n’ihi na o ruru oru nke iwu.

¹⁷ Ma o buru, na mgbe anyi na-achọ ka a guo anyi di ka ndi ezi omume n’ime Kraist, anyi onwe anyi a buru ndi achoputara dika ndi mmehie. Nke a, o putara na Kraist na-akwado mmehie? Mba! ¹⁸ Kama, o buru na m ewugharia ihe ndi ahụ m buru uzo mebie, ana m egosi na m bu onye na-emebi iwu.

¹⁹ N’ihi na-esitere m n’aka iwu nwuo n’ebe iwu di, ka m nwee ike di ndu n’ebe Chineke no. Akpogidela mu na Kraist n’obe. ²⁰ O bukaghị mu onwe m na-adi ndu

ugbu a, kama ọ bu Kraịst na-adị ndụ ya n'ime m. Ndu ahụ nke m na-adị ugbu a n'anụ ahụ m bu nke m na-adị n'ihu okwukwe m nwere n'ime Okpara Chineke, onye huru m n'anya, ma werekwa onwe ya nye n'ihu m. ²¹ Anaghị m akpọ amara Chineke ihe na-enweghị isi. N'ihu na a si na a puru igu mmadu di ka onye ezi omume site n'idebe iwu, mgbe ahụ onwu Kraịst nwuru abaghị uru.

3

Okwukwe ka ọ bu ọrụ nke iwu?

¹ Ndi nzuzu a kpọrọ onwe ha ndi Galeshja! Onye napuru unu akonuche unu? N'ihu unu ka a nọ kowaa n'uzo doro anya mkpogide n'obe a kpogidere Jisọs Kraịst. ² Ọ bu naani otu ihe ka m chorọ imata n'aka unu. Unu natara Mmuo Nso site n'iru ọrụ iwu chorọ, ka ọ bu site na nkuzi nke okwukwe? ³ Ọ ga-abu na unu aghoala ndi na-enweghị uche? Unu malitere site n'ike Mmuo Nso, ma ugbu a unu na-akwusizi n'ike nke anu ahụ? ⁴ Unu tara otutu ahuhu di otu a n'efu, ọ buru n'ezie na ọ bu n'efu? ⁵ Mmuo nso ahụ Chineke nyere unu na ọrụ ebube ọ ruru n'etiti unu, o mere ha n'ihu iwu unu debere, ka ọ bu n'ihu na unu nuru ma werekwa ozioma? ⁶ N'otu uzo ahụ, Ebrahim kweere na Chineke, a guru nke a nye ya di ka ezi omume.*

⁷ Matanu nke a, na ọ bu ndi nwere okwukwe bu umu Ebrahim. ⁸ Di ka ọ di n'Akwukwo nso, n'oge ahụ di n'ihu, nke bu ugbu a, Chineke ga-agu ndi mba ozo di ka ndi ezi omume, site n'okwukwe ha nwere n'ime ya. N'ihu nke a, o buru uzo zie Ebrahim ozioma ahụ n'oge gara aga si, "A ga-agozikwa agburu niile nọ n'awa site na gi."† ⁹ Ya mere, ndi dabeere n'okwukwe bukwa ndi na-eso Ebrahim, nwoke okwukwe ahụ eketa ngozi.

Obubu onu nke iwu na-eweta

¹⁰ Ma ndi niile na-ele anya na a ga-azoputa ha n'ihu na ha debere iwu niile, ka obubu onu na-adakwasị. N'ihu na e deela ya n'akwukwo nso si, "Onye a buru onu ka ọ bu, bu onye obula na-edebeghi ọ buladi otu n'ime iwu niile e dere n'akwukwo iwu."‡ ¹¹ Ugbu a, ọ bu ihe putara ihè na ọ dighi onye obula a na-agu n'onye ezi omume n'ihu Chineke, n'ihu na o debere iwu. N'ihu na, "Onye ezi omume ga-esite n'okwukwe di ndu."§ ¹² Ma iwu ahụ adabereghị n'okwukwe, kama, iwu kwuru si, "Mmadu ahụ na-eme ihe iwu kwuru bu onye ga-enwe ndu site na ha."* ¹³ Ma Kraịst agbaputala anyi site n'obubu onu ahụ nke idebe iwu gaara ewetara anyi. Ọ ghoro obubu onu n'ihu anyi. N'ihu na e deela ya n'akwukwo nso, "Onye a buru onu ka onye ahụ bu nke a kwubara n'elu osisi."† ¹⁴ Ọ di otu a ka ngozi ahụ e nyere Ebrahim burukwa nke ndi mba ozo site na Kraịst Jisọs. Ka anyi niile site n'okwukwe nata nkwa ahụ, bu Mmuo Nso.

Iwu na Nkwa

¹⁵ Umunna m, ka m were ihe nlere anya site na ndu a na-adị kwa ubochi kowaa okwu a: Di ka mmadu na-enweghị ike iwepu maobu itukwasị ihe n'ogbugba ndu e mere ka o guzosie ike, otu a ka ọ dikwa n'onodu a. ¹⁶ Ọ bu Ebrahim ka e kwere nkwa ya na mkpuru ya. Akwukwo nso asighi, "n'otutu mkpuru,"‡ kama, ọ sirị, "ma nye mkpuru gi," ya bu otu onye, onye bu Kraịst. ¹⁷ Ihe m na-akowa bu nke a: Iwu ahụ e mere ka ọ malite idi nari afọ anọ na iri ato (430) site na mgbe e kwere nkwa ahụ, emeghi ka ogbugba ndu ahụ Chineke mere ka ọ diri hapu iguzokwa, o mekwaghi ka nkwa ahụ buru ihe e wezugara ewezuga. ¹⁸ Ọ buru na inweta ihe nketa nke ya na nkwa ahụ so dabeere n'iwu, mgbe ahụ, ihe nketa ahụ adabereghị na nkwa e kwere. Ma Chineke sitere n'amara nye Ebrahim ihe nketa ahụ site na nkwa o kwere ya.

* 3:6 3:6 Jen 15:6 † 3:8 3:8 Jen 12:3; 18:18; 22:18 ‡ 3:10 3:10 Dit 27:26 § 3:11 3:11 Hab 2:4 * 3:12 3:12 Lev 18:5 † 3:13 3:13 Dit 21:23 ‡ 3:16 3:16 Jen 12:7; 13:15; 24:7

¹⁹ Gini mere e ji nye iwu? E nyere iwu ndi a n'ihie njehie, mee ka iwu ndi a digide tutu ruo mgbe mkpuru ahụ biara, bu onye e kwere na nkwa. E sitere n'aka onye ogbugbo mee ka ndi mmuo ozi mee ka iwu ahụ di ire. ²⁰ Onye ogbugbo gosiri ihe kariri otu onye, ma Chineke bu otu.

²¹ Iwu ahụ o na-emegide nkwa nke Chineke? Mba. N'ezie o dighi. N'ihie na a si na e nwere iwu di nke puru inye mmadu ndu, mgbe ahụ, ezi omume gaara abara mmadu site n'iwu. ²² Ma akwukwo nsọ mechibidoro ihe niile n'okpuru mmehie ka e nwee ike nye ndi kwere ekwe nkwa ahụ e kwere ha site n'okwukwe n'ime Jisọs Kraist.

Umụ Chineke

²³ Ma tupu okwukwe abia, e ji iwu na-eche anyi nche. Iwu no onodu di ka ulo mkporo ebe e tinyere anyi tutu ruo mgbe a ga-eme ka okwukwe puta ihè. ²⁴ Ya mere, iwu bu onye nlekota anyi, ruo mgbe Kraist biara, ka a guo anyi na ndi ezi omume site n'okwukwe. ²⁵ Ma ebe o bu na okwukwe abiala, anyi anokwaghi n'okpuru onye nlekota ozo.

²⁶ Unu niile bu umu Chineke site n'okwukwe n'ime Kraist Jisọs. ²⁷ N'ihie na ka unu niile ha, bu ndi e mere baptizim n'ime Kraist, aburula ndi yikwasiri onwe ha Kraist. ²⁸ E nwekwaghi onye Juu, maobu onye Griik, maobu ohu maobu onye nwe onwe ya; nwoke maobu nwanyi, n'ihie na unu niile bu otu n'ime Kraist Jisọs. ²⁹ O buru na unu bu ndi nke Kraist, mgbe ahụ unu bukwa mkpuru Ebrahim, ndi nketa di ka nkwa ahụ si di.

4

¹ Isiokwu m bu nke a, mgbe nwa bu onye ga-eketa ihe nna ya ka di na nwata, onodu ya akaghi mma kari nke ohu, o bu ezie na akụ ahụ niile bu nke ya. ² Ma ha ka no n'okpuru ndi nlekota na ndi e tinyere ya n'aka ruo oge nna ya kwuru. ³ Otu a ka onodu anyi di, mgbe anyi bu umuntakiri. Anyi no di ka ohu n'okpuru mmuo nke uwa. ⁴ Ma mgbe oge a kara aka ruru, Chineke zitere Okpara ya, bu onye amuru site na nwanyi, onye amuru n'okpuru iwu, ⁵ ka o gbaputa ndi no n'okpuru iwu, ime anyi ndi a ga-agu di ka umu a hoputara. ⁶ Ebe unu bu umu, Chineke zitere Mmuo Okpara ya, ka o bia biri n'obi anyi, na-eti mkpu na-asi, "Abba, Nna." ⁷ Ugbu a, i bukwaghi ohu, kama i bu nwa. Ebe i bu nwa, e meekwala ka i buru onye nketa site na Chineke.

Mmetuta obi Pol maka ndi Galeshja

⁸ N'oge gara aga, mgbe unu na-amaghi Chineke, unu bu ohu nye chi niile nke na-abughi dika ha si puta uwa. ⁹ Ma ugbu a, unu matarala Chineke, ka m ga-asi na Chineke amatala ndi unu bu, gini mere unu ji choo itughari azu laghachi n'okpukpe ndi ahụ na-enweghi isi, nke ike obula na-adighi n'ime ha? Unu chooro ka ha mee unu ndi ohu ha ozokwa? ¹⁰ Unu na-edebe ubochi ufodu, na onwa ufodu, na oge ufodu, na afọ ufodu. ¹¹ Egwu na-atu m na oru niile m ruru n'etiti unu aburula ihe efu.

¹² Ezi umunna m, arioo m unu, meenu onwe unu di ka mu onwe m, n'ihie na mu onwe m emela onwe m ka m di ka unu. O nweghi ihe ojojo obula unu mere m. ¹³ Unu maara na o bu n'ime adighi ike nke anu ahụ ka m ji kwusaara unu ozioma a. ¹⁴ O bu ezie, onodu m n'oge ahụ bu onwunwa n'ebe unu no, unu eledaghi m anya, maobu ju ige m nti. Kama unu nabatara m, di ka mmuo ozi Chineke, maobu di ka a ga-asi na m bu Jisọs Kraist n'onwe ya. ¹⁵ Ebee ka mmuo nke obi utu ahụ unu nwere no? N'ihie na m na-agba ama, na-asi na o buru ihe a puru ime, unu gaara aghuputa anya unu nye m. ¹⁶ Ugbu a, aghoola m onye iro unu, n'ihie na m na-agwa unu eziokwu?

¹⁷ Ha na-eziputa mmasi n'ebe unu no, ma o bughị maka odimma unu. Ha chooro ikewapu unu n'ebe m no, ka unu nwee mmasi n'ebe ha no. ¹⁸ Maka ebumnuche

dị mma, ọ dị mma inwe mmasị mgbe niile. Ọ bughị naanị mgbe mụ na unu nọ. ¹⁹ Ụmuntakiri m, ndị m kwe maka ha nọdu n'ọnọdu ihe mgbu nke ọmumụ nwa ọzọ, na-eche ụbọchị ahụ a ga-eme ka ụdidi Kraist dị n'ime unu. ²⁰ Ọ gaara adi m mma ma a si na m nọ n'etiti unu ugbo a, nwee ike imata otu m ga-esi gbanwee olu okwu m, n'ihia na-amaghị m ihe m kwesiri ime n'ihia ọnọdu unu.

Hega na Sera

²¹ Gwanu m, unu ndi na-eche na ọ di mkpa idebe iwu, unu agaghị aña ntị na ihe iwu ahụ kwuru? ²² N'ihia na e dere ya n'akwukwo nsọ na Ebrahim nwere umu nwoke abuo. Otu n'ime ha bu nwa nke ohu ya nwanyi muru, nke ozo bu nke nwunye ya na-abughị ohu mutara. ²³ Nwa ahụ nke ohu nwanyi ahụ muru bu onye amuru site na anu ahụ. Ma nwa ahụ nwunye ya na-abughị ohu mutara bu onye a muru site na nkwa.

²⁴ Anyi ga-ewere ihe ndi a di ka ihe imaatu, n'ihia na umu nwanyi abuo ndi a nochiri anya ogbugba ndu abuo. Otu ogbugba ndu sitere n'Ugwu Sainai ma mukwa umu ndi bu ohu: nke a bu Hega. ²⁵ Hega bu Ugwu Sainai nke di n'Arebia. Ọ dabara n'ọnọdu Jerusalem nke ugbo a, n'ihia na ya na umu ya nọ n'ohu. ²⁶ Ma nwanyi nke ozo nọ ọnọdu Jerusalem nke di n'elu, nke nwe onwe ya. Ọ bukwa ya bu nne anyi.

²⁷ N'ihia na e dere ya,

“Nurija onu, gi nwanyi aga,
onye na-amutaghị nwa.

Tie mkpu onu, tisekwa mkpu akwa ike
gi onye ime nwa na-emetubeghi,

n'ihia na umu nwanyi ahụ a hapuru naanị ya ga-adi otutu
karia umu nke nwanyi nwere di.”*

²⁸ Ugbo a, umunna m, unu bu umu ahụ nke e kwere na nkwa, di ka Aizik. ²⁹ N'oge ahụ, nwa ahụ a muru n'uzo anu ahụ kpagburu nwa ahụ a muru site n'ike nke Mmuo Nso. Otu a ka ọ dikwa n'oge a. ³⁰ Ma gini ka akwukwo nsọ kwuru? “Chupu ohu nwanyi a na nwa ya, n'ihia na nwa nwoke ohu nwanyi a apughị isoro nwa nke nwanyi na-abughị ohu kerikota oke.”† ³¹ Ya mere, umunna m, anyi abughị umu nke nwanyi ohu, kama anyi bu umu nke nwanyi nwere onwe ya.

5

Inwe onwe anyi n'ime Kraist

¹ Kraist emeela ka anyi puo n'ohu, n'ihia anyi inwere onwe anyi. Ya mere, gbalianu ihu na unu e nyeghi onwe unu n'ọnọdu ohu ozo.

² Geenu m ntị, mu onwe m bu Pol na-agwa unu nke a. Ọ buru na unu anabata obibi ugwu, Kraist agaghị abara unu uru obula. ³ Ka m kwuokwa ya ozo, onye obula kweere ka e bie ya ugwu ji ugwo idebezu iwu niile ahụ. ⁴ E kewapula unu n'ebe Kraist no, unu ndi a ga-agunye na ndi ezi omume site n'iwu. Unu adapula n'amara ya. ⁵ N'ihia na anyi onwe anyi nwere olileanya na site n'ike nke Mmuo Nso, a ga-agu anyi na ndi ezi omume site n'okwukwe anyi. ⁶ N'ihia n'ime Kraist Jisos, obibi ugwu maobu ebighi ugwu abaghi uru. Ihe di mkpa bu okwukwe nke na-egosi onwe ya site n'ihunanya.

⁷ Unu na-agbabu oso nke oma, onye gbochiri unu ikwenyere eziokwu ahụ? ⁸ Udi nkwa gide ahụ esiteghi n'ebe Onye ahụ kporo unu bia. ⁹ Nwantinti ihe na-eko achicha na-eme ka ogbe utu oka a gworo agwo koo. ¹⁰ Enwere m ntukwasị obi n'ime Onyenwe anyi na unu agaghị eche echiche n'udi a ozo, ma ikpe omuma ga-adiri onye obula na-eduhie unu ozo. ¹¹ Umunna m, ọ buru n'ezie na m na-ekwusa mkpa obibi ugwu

* 4:27 4:27 Ajz 54:1 † 4:30 4:30 Jen 21:10

dị, gini mere e ji nógide na-akpagbu m? O buru na m mee otu ahụ, ewepula m ihe odachi ahụ di n'obe. ¹² O gaara atọ m uto ma o buru na ndi ahụ na-esogbu unu ga-eme onwe ha ndi onozu.

Ndu site na Mmuo Nso

¹³ N'ihina e meela ka unu nwere onwe unu, umunna m, ma unu ekwela ka mnwere onwe unu buru ohere nye anu ahụ unu, kama werenu ihunanya na-agbara ibe unu odibo. ¹⁴ N'ihina o buru na a chikota iwu niile n'otu, ihe iwu niile na-ekwu bu nke a, "Na-ahunu ndi ozo n'anya dika unu si hu onwe unu n'anya."* ¹⁵ O buru na unu na-akocha ibe unu, na-eji onu unu na-ekwuto ha, kpacharanu anya ka unu hapu ila onwe unu n'iyi.

¹⁶ Ana m agwa unu nke a: na-adinu ndu nke Mmuo Nso na-achi, unu anokwala n'ochicho nke anu ahụ. ¹⁷ N'ihina ihe anu ahụ choro di iche n'ihe Mmuo Nso choro. Ihe Mmuo Nso choro dikwa iche n'ihe anu ahụ choro. Igba mgba di n'etiti ha na-eme ka i hapu inwe ike mee ihe i choro ime. ¹⁸ Ma o buru na Mmuo Nso na-edu unu, unu anokwaghi n'okpuru iwu.

¹⁹ Ugbu a, oru nke anu ahụ putara ihe: ikwa iko, adighi ocha na aguu ikwa iko. ²⁰ Ikpere arusi, iri amusu, ibu iro n'obi, na ilu ogu, ekworo na iwe, ikpa iche iche, nkewa, ihu otu. ²¹ Ikpo asi, igbu ochu, inubiga mmanya oke, oke oriri na ihe ndi ozo yiri ha. Ana m ado unu aka na nti dika m gwara unu n'oge gara aga, ndi na-eme ihe di otu a agaghi abanye n'alaeze Chineke.

²² Ma mkpuru nke Mmuo Nso bu, ndu ihunanya, na onu, na udo, na ogologo ntachiobi, na obioma, na idi mma, na ikwesi ntukwasu obi, ²³ idi nwayoo, na ijide onwe. O dikwaghi iwu na-emegide ihe ndi a. ²⁴ Ma ndi niile bu ndi Kraist Jisos akpogidela anu ahụ ha, ya na ochicho ha n'elu obe. ²⁵ O buru na anyi na-ebi ndu mmuo, ka nzo ukwu anyi buru nke mmuo na-eduzi. ²⁶ Ka anyi ghara ibu ndi mpako si otu a na-akpali iwe na ekworo n'etiti anyi.

6

Na-eburitanu ibu diri ibe unu

¹ Umunna m, o buru na-anwude onye obula dabara na mmehie, unu onwe unu bu ndi Mmuo na-achi kwesiri iji mmuo nke idi nwayoo na obi di umeala nyere onye ahụ aka, ime ka o gazie n'ezu uzo. Ma lezienu onwe unu anya, onye obula n'ime unu, n'ihina a puru inwakwa unu. ² Na-eburitanu nsogbu diri ibe unu, ma site n'otu a ka unu nwee ike debezuo iwu Kraist. ³ O buru na onye obula na-eche na o nwere ihe ya bu mgbe o nweghi ihe o bu, onye ahụ na-eduhie onwe ya uzo. ⁴ Ka onye obula nyocha oru ya, ma o buru na oru ya di mma, mgbe ahụ ka o ga-enwe ihe inya isi n'ime onwe ya na-abughu n'ebe oru onye ozo di. ⁵ N'ihina onye obula ga-ebu ibu nke diri ya. ⁶ Ka onye a na-akuziri okwu ahụ jisie ike ka ya na onye nkuzi ya na-ekeko ezi ihe niile.

⁷ Unu ekwela ka e duhie unu, n'ihina mmadu obula apughu ikwa Chineke emo. Mkpuru obula mmadu kuru ka o na-aghoro. ⁸ O buru na mmadu akuo mkpuru nke anu ahụ, o ga-esikwa n'anu ahụ ghota mmebi, ma o buru na mmadu akuo mkpuru nke Mmuo, o ga-esitekwa na Mmuo ghota ndu ebighi ebi. ⁹ Ya mere, ka ike ghara igwu anyi ime ihe oma. N'ihina mgbe e mesiri, mgbe oge ya ruru, anyi ga-eweta ngozi di ukwu di ka ihe ubi, ma o buru na anyi adaghi mba. ¹⁰ N'ihina nke a, mgbe anyi nwere oghere ka anyi na-emere mmadu niile ihe oma, okachasi n'ebe ndi ezinaulo nke okwukwe anyi no.

* 5:14 5:14 Lev 19:18

O bughị ibi ugwu kama i bu onye e kere ọhuru

¹¹ Leenu otu mkpuru akwukwo m ji aka m dee n'akwukwo ozi a si gbaa okpotokpo.

¹² O bu ndi na-achọ ka a hu ha n'anụ ahụ, bu ndi ga-amanye unu ka e bie unu ugwu, naani ihe ha ji eme otu a bu ka a ghara ikpagbu ha n'ihu obe Kraist. ¹³ O buladi ndi kwere ka e bie ha ugwu, anaghi edebe iwu, kama ha choro ka e bie unu ugwu ka ha nwee ike jiri ya nyaa isi n'anụ ahụ. ¹⁴ Ka m gharakwa inya isi n'ihe obula kariakwa n'obe Onyenwe anyi Jisọs Kraist. Nke e sitere na ya kpogbuo uwa n'ebe m no, ma kpogbukwaa mu onwe m n'ebe uwa no. ¹⁵ Obibi ugwu abughi ihe, ebighi ugwu abughikwa ihe, kama i bu onye e kere ọhuru bu ihe di mkpa. ¹⁶ Ka udo na ebere dinyere ndi niile na-ebi ndu ha n'usoro a, dakwasikwa unu Izrel nke Chineke.

¹⁷ Site ugbu a gaa n'ihu, achoghi m ka onye obula nye ndu m nsogbu, n'ihu na-ebu m apa nke Jisọs n'ahụ m.

¹⁸ Umunna m, ka amara Onyenwe anyi Jisọs Kraist dinyere mmuo unu. Amen.

Ndi Efesos

¹ Akwukwo ozi a sitere n'aka mu onwe m bu Pol, onye Chineke hoputara ibu onyeozi Jisos Kraist.

O bu unu ndi nsọ bi n'Efesos, unu bu ndi kwesiri ntukwasị obi n'ime Kraist Jisos, ka m na-edere ya:

² Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisos Kraist diri unu.

Ngọzi diri anyi n'ime Kraist

³ Ka otuto diri Chineke, na Nna Onyenwe anyi Jisos Kraist, bu onye goziri anyi site n'inye anyi ngozi niile nke ime mmuo nke si n'ebe niile nke eluigwe n'ime Kraist. ⁴ Dika o si hoputa anyi n'ime Kraist tupu a toọ ntọala uwa, ka anyi buru ndi di nsọ na ndi na-enweghi ita uto n'ihu ya n'ihunanya. ⁵ O kpebiri ime anyi umu ya site n'ihu Kraist Jisos. Ma o mekwara ihe ndi a niile n'ihu na o toro ya uto n'obi, burukwa ihe o zubere ime. ⁶ Ka e si otu a too idi ebube nke amara ya, nke o ji obi ya niile nye anyi n'ime Onye ahụ o huru n'anya. ⁷ N'ime ya, anyi nwere mgbaputa site n'obara ya, bu mgbaghara nke njehie niile anyi; di ka iba uba nke amara ya si di, ⁸ nke o mere ka o babigara anyi uba oke site n'amamihe na nghota niile. ⁹ O meela ka anyi mata ihe omimi nzube ya, di ka o si toọ ya uto, bu ihe omimi o zubere ime n'ime Kraist. ¹⁰ Nke o ga-eme ka o mezu o mgbe oge ya niile zuru, nke bu ichikota ihe niile n'ime ya, bu ihe ndi di n'eluigwe na n'awa n'okpuru Kraist.

¹¹ N'ime Kraist ka e mere anyi ndi nketa, ndi e bururi uto hoputa na mbu, di ka atumatu onye ahụ na-aruputa ihe niile n'izuoke nke nzube na ebumnuche ya. ¹² Nke mere na anyi, ndi buuru uto nwee olileanya na Kraist, ga-ebi ndu n'otuto nke ebube ya. ¹³ Unu bukwa ndi a gunyere n'ime Kraist mgbe unu nuru ozi nke eziokwu ahụ bu ozioma nke nzoputa. Mgbe unu kwenyere, a kara unu akara n'ime ya bu akara nke nkwa ahụ bu Mmuo Nso. ¹⁴ Nke a bu ihe nketa anyi tutu ruo mgbe a ruzuru oru mgbaputa nke ndi ahụ niile bu ihe nweta Chineke. Ka e si otu a too ebube ya.

Ekele na ekpere

¹⁵ N'ihu nke a, ebe m nuru akuko banyere okwukwe unu n'ime Onyenwe anyi Jisos, nukwa maka ihunanya unu nwere n'ebe ndi nsọ niile no, ¹⁶ esepughị m aka ikele ekele n'ihu unu, mgbe niile m na-echeta unu n'ekpere m niile. ¹⁷ Ana m ario Chineke nke Onyenwe anyi Jisos Kraist bu Nna Onyenwe ebube niile, ka o nye unu Mmuo amamihe na ezi nghota ka unu nwee ike matazie nke oma onye o bu, ¹⁸ ka o meghee anya nke ime mmuo unu ka unu matakwa idi olileanya unu nwere n'ihu okpukpo o kporo unu, na aku, na ihe nketa di ebube o nwere n'ime ndi nsọ. ¹⁹ Na idi ukwu nke ike ya nke na-enweghi atu diri anyi, bu ndi kwere ekwe, dika irusi oru ike nke ike ya si di. ²⁰ Nke o ruru n'ime Kraist mgbe o si n'onwu kpelite ya mee ya ka o nodu n'aka nri ya n'ebe niile nke eluigwe. ²¹ Onodu ya di elu kariacha ochichi niile, na ikike ochichi niile, na ike niile na ichi isi niile, na aha okwa ochichi nke e nwere ike inye mmadu, o bughị naani n'ogbo a, kama ma n'ogbo ozo na-abia. ²² O mere ka ihe niile di n'okpuru ya, meekwa ya ka o buru onyeisi ihe niile nye nzuko ya bu choochi. ²³ Nke bu ahụ ya, ozuzu oke nke onye ahụ na-emejuputa ihe niile n'uzo niile.

2

E mere anyi ndi di ndu n'ime Kraist

¹ Ma unu onwe unu, unu nwuru anwu site na njehie uzọ na mmehie unu. ² Nke unu biri ndu n'ime ha mgbe unu na-agbaso uzọ niile nke uwa a, na uzọ onye ochichi nke alaeze ikuku, bu mmuọ ahụ na-arụ orụ ugbo a na ndu ndi ahụ na-enupu isi. ³ Anyi niile bikwara ndu anyi n'etiti ha, n'oge gara aga, na-emejuputa aguu nke anu ahụ mmehie, ma na-agbaso ochicho ya na ebumnuche ya. N'ihu na site n'odidi anyi, anyi na ndi ozọ nọ n'omuma ikpe ya. ⁴ Chineke onye juputara n'obi ebere, maka oke ihunanya o nwere n'ebe anyi nọ, ⁵ mere ka anyi soro Kraist diri ndu ozọ; o buladi mgbe anyi bu ndi nwuru anwu n'ime ajo omume. O bu site n'amara ya ka e ji zoputa unu. ⁶ O kpolitere anyi na ya, mee ka anyi nodu odu n'ebe niile nke eluigwe n'ime Kraist jisos. ⁷ O mere nke a igosi ogbo nke na-abia, idi ukwu nke aku amara ya, nke o sitere n'obioma ya gosi anyi n'ime Kraist jisos. ⁸ N'ihu na o bu site n'amara ka e ji zoputa unu site n'okwukwe. Nke a abughi ihe unu रुपutara n'onwe unu, o bu onyinye nke Chineke. ⁹ O siteghi n'oru, ka onye obula ghara inya isi. ¹⁰ N'ihu na anyi bu akaoru ya, nke o kere n'ime Kraist jisos n'ihu iru ezi oru. O bu otu a ka Chineke siri kwadoo na anyi kwesiri ibi ndu ubochi niile.

Ibu otu anyi n'ime Kraist

¹¹ Ya mere, chetanu na n'oge gara aga, unu bu ndi mba ozọ site n'omumu nke a muru unu. Chetakwanu na "ndi e biri ugwu" na-akpokwa unu "ndi a na-ebighi ugwu" (n'ihu obibi ugwu n'anu ahụ nke eji aka bie). ¹² N'oge ahụ, o dighi ihe jikotara unu na Kraist. E kewaputara unu site na mmekorita nke Izrel, burukwa ndi obia n'ogbugba ndu ahụ, na-enweghi olileanya na-enweghikwa Chineke n'ime uwa. ¹³ Ma ugbo a n'ime Kraist jisos, unu bu ndi nọ n'ebe di anya n'oge gara aga, ka e mere ka unu biaruo nso site n'obara Kraist nke a wusiri.

¹⁴ N'ihu na ya onwe ya bu udo anyi, o mere ka uzọ otu abuo buru otu ihe n'ime ahụ ya, site na ikwatu mgbidi kewara ha na mgbe ochie, bu mgbidi nke ikpo asi di n'etiti anyi. ¹⁵ O bu n'ime anu ahụ ya ka o mere ka iwu ahụ na ukpuru ya niile ghara idi ire. Ebumnobi ya bu i kee n'ime onwe ya otu onye ohuru site na mmadu abuo ahụ, si otu a mee ka udo diri. ¹⁶ N'uzọ di otu a ka o ga-esi kpeziere anyi na Chineke site n'obe ya, wetakwa n'isi ngwucha, iro di n'etiti ha abuo. ¹⁷ Ya mere, o biara kwusaa udo nye unu ndi nọ ebe di anya na unu ndi nọ nso, ¹⁸ N'ihu na anyi abuo sitere n'aka ya nweta nnabata anyi ibia n'ihu Nna site n'otu Mmuo ahụ.

¹⁹ Matakwanu ugbo a na unu abukwaghi ndi mba ozọ na ndi obia. Unu esorola ndi nsọ buru diala na ndi so n'ezinaulo Chineke, ²⁰ nke a rukwasara n'elu ntala nke ndi ozi na ndi amuma, nke Kraist jisos n'onwe ya bu nkume isi ntala ya. ²¹ O bukwa n'ime ya ka a na-ejikota ulo ahụ niile nke oma, na-aba uba, too buru ulonso, n'ime Onyenwe anyi. ²² Onye a na-ewukokwa unu onwe unu n'otu n'ime ya, ka unu niile buru ebe obibi Chineke n'ime Mmuo.

3

Pol onye nkwusa nye ndi mba ozọ

¹ O bu n'ihu nke a ka mu onwe m bu Pol bu onye mkporo nke jisos Kraist maka unu ndi mba ozọ.

² N'ihu n'ezie, unu anula banyere nlekota nke amara Chineke ahụ nke e nyere m maka odimma unu. ³ Otu e si kpughee nzube nzuzo ya niile nye m, di ka m gwara unu ihe banyere ya n'okwu di nta n'akwukwo ozi ahụ m detara unu. ⁴ O burukwa na unu aguo akwukwo ahụ m deere, unu ga-aghota ihe m maara banyere ihe omimi Kraist. ⁵ Nke a e meghi ka umu mmadu mara n'ogbo gara aga di ka Mmuo Nso siri

kpugheere ya ndi ozi na ndi amuma ya di nsọ ugbu a. ⁶ Otu a ka ndi mba ọzọ si soro buru ndi nketa, ndi ga-abu otu anu ahụ na ndi ga-eketa nkwa ahụ na n'ime Jisọs Kraist site n'oziooma.

⁷ E mere m ka m buru onyeozisi nke oziooma a, dika onyinye amara nke Chineke si di, bu nke e nyere m site n'iru oru nke ike ya. ⁸ O bu ezie na mu bu onye dikarisiri nta n'etiti ndi nsọ niile, e nyere m amara nke a, ikwusara ndi mba ọzọ oziooma banyere aku nke enweghi atu nke juru n'ime Kraist, ⁹ meekwa ka mmadu niile hu ihe bu atumatu nke ihe omimi e zoro n'ime Chineke onye kere ihe niile, otutu afọ. ¹⁰ Ka o ga-abu site na choochi, a ga-eme ka amamihe Chineke n'udi di iche iche buru ihe ochichi na ikike niile di n'eluigwe ga-amata. ¹¹ Nke a bu n'usoro nke atumatu ya di ebighi ebi, nke e mezuru n'ime Jisọs Kraist Onyenwe anyi, ¹² bu onye anyi nwere ntukwasị obi na obi siri ike ibiakwute site n'okwukwe anyi nwere na ya. ¹³ N'ihhi nke a, ario m ka unu ghara ida mba maka mkpagbu m n'ihhi unu, ha bu otuto nye unu.

Ekpere Pọl maka ndi Efesos

¹⁴ O bu n'ihhi nke a ka m na-egbu ikpere m n'ala n'ihu Nna anyi, ¹⁵ onye ezinaulo niile di n'uwa a na nke di n'eluigwe na-esite n'aka ya enwe aha. ¹⁶ Ekpere m bu ka o site n'iba uba nke otuto ya, nye unu ike na-esite na Mmuo ya, mee ka unu di ike n'ime mmuo unu; ¹⁷ ka Kraist nwee ike biri n'obi unu site n'okwukwe, ka unu ndi gbanyere mgborogwu guzosiekwa ike n'ihunanya. ¹⁸ Ana m ariokwa, ka unu na ndi nsọ niile nwee ike ighota ihe bu obosara, ogologo, idi elu na idi omimi, ¹⁹ na imatakwa ihunanya nke Kraist nke kariri amamihe, ka unu juputakwa n'izuoke niile nke Chineke.

²⁰ Ugbu a, nye onye ahụ puru imebiga ihe n'oke kariya ihe niile nke anyi rioro, maobu kariya ka anyi puru icheputa n'uche anyi, site n'ike ya nke na-aru oru n'ime anyi, ²¹ o bu ya ka otuto diri n'ime choochi na n'ime Kraist Jisọs ruo ogbo niile nke mgbe niile, ebighi ebi ruo ebighi ebi. Amen.

4

Idi n'otu nke anu ahụ Kraist

¹ Ya mere, mu onwe m bu onye mkporo nke Onyenwe anyi, na-ario unu ka unu bie ndu kwesiri okpukpo nke a kporo unu. ² Werekwanu obi di umeala niile na idi nwayoo, na ndidi na-anagide ibe unu n'ihunanya. ³ Noonu n'udo n'etiti onwe unu gbalakwanu ime ka idi n'otu unu digide n'ime Mmuo Nso. ⁴ E nwere otu ahụ na otu Mmuo, di ka e siri kpo unu n'otu olileanya nke diri okpukpo a kporo unu. ⁵ Otu Onyenwe anyi di, otu okwukwe na otu baptizim. ⁶ O bukwa naani otu Chineke di onye bu Nna ihe niile na onye na-achị ihe niile, na onye na-aru oru ya n'ime ihe niile, na-ebikwa n'ime ihe niile.

⁷ Ma e nyere onye obula amara dika oke onyinye nke Kraist siri di. ⁸ N'ihhi nke a, e kwuru,

“Mgbe o rigoro gaa n'elu,
o duuru igwe ndi a dotara n'agha,
nyekwa umu mmadu onyinye di iche iche.”*

⁹ (E kwuru, “O rigoro,” gini ka o putara ma o bughu na o buru uzọ ridaa n'ime ala mmuo? ¹⁰ Onye ahụ si n'elu ridata bukwa otu onye ahụ rigoro n'eluigwe, ka o nwee ike mejuo ihe niile.) ¹¹ O nyekwara ufodu onyinye i bu ndi ozi, ufodu ndi amuma, ufodu ndi nkwsa oziooma, ufodu ndi ukochukwu na ndi nkuzi. ¹² Nke a bu maka ikwadobe ndi nsọ maka oru nke ije ozi, iji wulite ahụ nke Kraist; ¹³ tutu anyi niile

* 4:8 4:8 Abu 68:18

abia na nkwekota banyere okwukwe anyi, na omuma ihe banyere okpara Chineke, buru onye tozuru oke, ruo otutu nke ogogo na ozuzu oke nke Kraist.

¹⁴ Mgbe ahụ anyị agaghị abukwa umuntakiri, ndi ikuku ozizi oheru di iche iche na-ebughari ihu na azu di ka ebili mmiri, na igha ugha nke mmadu, bu ozizi na-esite n'ime aghughu nke ha ji echeputa nduhie. ¹⁵ Kama n'ikwu eziokwu site na mmuo ihunanya, anyi ga-eto buru ndi tozuru oke n'akuku niile n'ime ya, bu onye ahụ bu isi, nke bu Kraist. ¹⁶ Onye anu ahụ niile, jikotara onu ma buru otu, site na nkwonkwo niile nke na-enyezu ya nkwardo, dika akuku niile obula na-arụ oru ya nke oma, na-esite n'uzo ahụ enyere akuku ndi ozo aka, ime ka ha too, nakwa iwuli ha elu site n'ihunanya.

Ibi ndu di ka umu nke ihe

¹⁷ Ya mere, ana m ekwu nke a, ma na-eguzokwa na ya n'ime Onyenwe, ka unu hapu ibi ndu di ka ndi mba ozo si ebi, na echiche ha na-abaghị uru. ¹⁸ Ndi ochichiri gbachiri nghota ha. Ndi di otu a enweghi oke na ndu ahụ Chineke na-enye, n'ihia na obi ha mechiri emechi, ha adighi aghotakwa. ¹⁹ Ha aburula ndi obi ha kporo nku, ndi were onwe ha nyefee ime ihe niile masiri ochicho ha, ka ha si otu a na-ebi ndu adighi ocha niile, ha bu ndi juputara n'anya ukwu.

²⁰ Ma nke a abughị otu unu siri muta Kraist, ²¹ ma o buru na unu anula ihe banyere ya, o burukwa na unu amutala ihe site n'aka ya banyere eziokwu ahụ di n'ime Jisos. ²² Yipunu mmadu ochie unu, nke mere ka unu na-ebi ndu ojoo na mbu, bu mmadu ochie ahụ nke juputara n'aguu ime ihe ojoo niile, ²³ ka eme ka mmuo nke uche unu di oheru. ²⁴ Ma yikwasinu onwe unu mmadu oheru, nke e kere n'udidi Chineke n'ezie omume n'ezie nakwa n'idi nso.

²⁵ Ya mere, wezaganu igha ugha, ka anyi niile kwuo eziokwu nye ndi agbataobi anyi, n'ihia na anyi niile bu ndi e jikotara n'otu anu ahụ. ²⁶ Mgbe i na-ewe iwe emehiekwala.† Ekwela ka anyanwu daa mgbe i ka no na-ewe iwe. ²⁷ Enyela ekwensu ohere. ²⁸ Ka onye na-ezu ohi kwusi izu ohi. Kama ya jiri aka ya abuo ruo ezi oru, ka o nwee ike inyere ndi ozo no na mkpa aka.

²⁹ Ka okwu rere ure obula hapu isite n'onu unu puta. Kama kwuonu naani ezi ihe nke ga-aba uru iwuli ndi ozo elu dika mkpa ha si di na iwetara ndi nuru ya ngozi. ³⁰ Unu akpasukwala Mmuo Nso nke Chineke iwe, onye a kara unu akara n'ime ya maka ubochi nke mgbaputa. ³¹ Wepunu obi ilu niile, na obi ojoo na iwe, ya na nkwalu na ibu iro niile n'etiti unu. ³² N'onodu ihe ndi a niile, nweenu obi ebere n'ebe ibe unu no. Gbagharanu ibe unu dika Chineke sitere n'amara ya gbaghara unu n'ihia na unu bu nke Kraist.

5

¹ Ya mere burunu ndi na-enomi Chineke, di ka umu a huru n'anya. ² Na-agakwanu n'ime ihunanya, dika Kraist siri hu anyi n'anya ma were ndu ya nye Chineke maka anyi dika aja na onyinye nke isi utu.

³ Ma n'etiti unu, ka a ghara ikpota mmehie ikwa iko, maobu nke adighi ocha, maobu nke inwe anya ukwu aha, n'ihia na ihe ndi a ekwesighi n'etiti ndi nso. ⁴ O dikwaghị mma ka unu na-ekwu okwu ruru aru maobu okwu nzuzu maobu njakiri, kama ka e nwee inye ekele. ⁵ Matanu nke oma na onye na-akwa iko, maobu onye ruru aru, maobu onye anya ukwu, n'ihia na anya ukwu di ka ikpere arusi, enweghi ike ibata n'alaeze Kraist na Chineke. ⁶ Unu ekwela ka onye obula jiri okwu efu duhie unu. O bu n'ihia omume ojoo ndi a ka iwe Chineke ji abiakwasị ndi na-anaghị erubere ya isi. ⁷ Unu na ndi di otu a enwela mmeko.

† 4:26 4:26 Abu 4:4

⁸ N'ihì n'oge gara aga, unu bụ ọchịchiri, ma ugbu a, unu bụ ihè n'ime Onyenwe anyị. Na-ebinu ndụ ka ụmụ nke ihè ⁹ (n'ihì na a na-ahụ mkpuru nke ihè n'ihe niile dị mma, na ihe ziri ezi, na eziokwu). ¹⁰ Gbalianu ichọputa ihe na-amasi Onyenwe anyị. ¹¹ Unu etinyela aka n'oru ọchịchiri nke na-adighi ami mkpuru obula, kama gbaanụ ha n'anwu. ¹² O bụ ihe ihere ikwu okwu banyere ihe ndi a na-eme na nzuzo. ¹³ Mgbe a gbara ihe obula n'anwu, o na-aputa ihè nke oma. N'ihì na ihe obula e mere ka o puta ihè nke oma bụ ihè. ¹⁴ Nke a mere na e kwuru,

"Bilie gi onye na-arahu ụra.

Site n'onwu bilie.

Kraist ga-emekwa ka ihe ya mukwasị gi."

¹⁵ Kpachapunu anya otu unu si ebi ndu unu. Unu ebila ndu di ka ndi nzuzu, kama bienu ndu di ka ndi maara ihe. ¹⁶ Jirinu ohere niile unu nwere ruo oru oma, n'ihì na ubochi ndi a di njo. ¹⁷ Unu emela di ka ndi na-enweghi uche, kama gbalianu ichọputa ihe Onyenwe anyi chorọ ka unu mee, ¹⁸ Unu anubigala mmanya oke n'ihì na o na-eduba na ndu ila n'iyi. Kama juputanu na Mmuo Nso, ¹⁹ werenu abụ oma, na abụ nke ime mmuo na-ekwe ukwe n'etiti onwe unu. Werekwanu obi unu niile na-aburu Onyenwe anyi abụ di uto. ²⁰ Na-enyenu Chineke bụ Nna ekele mgbe niile na n'ihe niile, n'aha Onyenwe anyi Jisos Kraist.

Okwu diri ezinaulo ndi nke Kraist

²¹ Na-edonu onwe unu n'okpuru ibe unu site n'egwu Kraist.

²² Unu ndi bu nwunye, doonu onwe unu n'okpuru di unu di ka unu si doo onwe unu n'okpuru Onyenwe anyi. ²³ N'ihì na di bu isi nwunye ya, di ka Kraist siri buru isi nzuko ya bu chochi, na Onye nzoputa ya nke bu anu ahụ ya. ²⁴ Ya mere, di ka nzuko si edo onwe ya n'okpuru Kraist, otu a ka ndi bu nwunye kwesiri ido onwe ha n'okpuru di ha n'ihe niile.

²⁵ Ndi bu di, hunu nwunye unu n'anya di ka Kraist siri hu nzuko ya bu chochi n'anya nwuo n'ihì ya. ²⁶ O mere nke a ka o nwee ike doo ya nso, jirikwa okwu ya na isa mmiri nke baptizim mee ka o di ocha. ²⁷ Ka o chee nzuko n'ihu ya onwe ya di ka ihe juputara n'ebube, nke na-enweghi ntupo, maobu ihu mgbaru ma o bukwanu ihe obula di otu a. Kama nke di nso na-enweghi ita uta. ²⁸ N'otu uzọ ahụ kwa, ndi bu di kwesiri ihu nwunye ha n'anya di ka ha si hu anu ahụ ha n'anya. N'ihì na onye obula huru nwunye ya n'anya na-ahụ onwe ya n'anya. ²⁹ O dighi onye obula nke kporo anu ahụ ya asi. Kama, o na-azu ya na-edozikwa ya, di ka Kraist na-emere chochi. ³⁰ N'ihì na anyi niile bu akuku anu ahụ ya. ³¹ "N'ihì nke a ka nwoke ga-eji hapu nne na nna ya e jikota ya na nwunye ya. Ha abuo ga-abu otu anu ahụ."* ³² Nke a bu ihe omimi di ukwu ma eji m ya atunyere Kraist na chochi ya. ³³ Ma otu o di, onye obula n'ime unu aghaghị ihu nwunye ya n'anya di ka o huru onwe ya, nwunye obula aghakwaghị isopuru di ya.

6

Umuntakiri na ndi muru ha

¹ Umụ, ruberenu ndi muru unu isi n'ihì na nke a ziri ezi n'ime Onyenwe anyi. ² "Sopuru nne gi na nna gi," n'ihì na nke a bu iwu mbu nke nwere nkwa so ya. ³ "Ka ihe nwe ike na-agara gi nke oma, ka i biekwa ogologo ndu n'elu uwa."*

⁴ Ndi bu nna, unu akpasukwala umu unu iwe kama zulitenu ha n'ozuzu na n'ozizi nke Onyenwe anyi.

Ndi ohu na ndi nwe ha

* 5:31 5:31 Jen 2:24 * 6:3 6:3 Dit 5:16

⁵ Ndi bu ohu ruberenu ndi nwee unu isi. Jirinu nsopuru na egwu na obi ocha jeere ha ozi di ka a ga-asị na o bu Kraist ka unu na-ejere ozi ahụ. ⁶ Ruberenu ha isi, o bughị naani ka unu nata ihuoma ha mgbe ha no na-ele unu anya, kama di ka ndi ohu Kraist, ndi na-eme uche Chineke site n'obi ha. ⁷ Jirinu onu na ihuoma ruo oru unu di ka o bu Onyenwe anyi ka unu na-aruru ya, o bughị mmadu. ⁸ N'ih i na unu maara na Onyenwe anyi ga-akwughachi onye obula maka ihe oma obula ha mere, ma ha bu ohu maobu ndi nweere onwe ha.

⁹ Ndi a na-ejere ozi, mesonu ndi na-ejere unu ozi mmeso n'uzo di otu a. Abarala ha mba, n'ih i na i matara na unu nwere naani otu Nna ukwu no n'eluigwe. Ile mmadu anya n'ihu adighikwa n'ebe o no.

Ngwa agha Chineke

¹⁰ N'ikpeazu, dinu ike n'ime Onyenwe anyi na n'ime ike ya di ukwu. ¹¹ Yikwasinu ngwa agha niile Chineke ka unu nwee ike iguzosi ike megide nzube ojo niile nke ekwensu. ¹² N'ih i na ndi anyi na-aluso ogo abughị ndi mmadu efu nwere anu ahụ na obara, kama o bu megide ndisi ha niile, megide ichi isi niile, megide ike usuu mmuo ojo nke ike uwa ochichiri a, megidekwa mmuo ajo ihe niile no n'ebe di elu nke eluigwe. ¹³ Ya mere, yikwasinu ngwa agha niile nke Chineke ka unu nwee ike iguzosi ike mgbe onye iro ahụ ga-aluso unu ogo. Ka unu nweekwa ike iguzo o buladi mgbe unu chughachiri ha azu. ¹⁴ Meenu ka eziokwu diri unu di ka eriri akwa nke a na-eji ekese akwa ike, ezi omume burukwa ihe di mkpa di ka ihe agha unu ji ekpuchi obi unu. ¹⁵ Werenu njikere nke ikwusa ozioma nke udo yikwasị di ka akpukpo n'ukwu unu. ¹⁶ Mgbe niile, unu echefula ijide okwukwe unu di ka ota nke unu ga-eji kuchapu aku niile na-enwu oku nke ajo onye ahụ ga-agba n'ebe unu no. ¹⁷ Nabatanu nzoputa di ka okpu igwe, werekwanu okwu Chineke di ka mma agha nke Mmuo Nso na-enye unu.

¹⁸ Ma kpeenu ekpere n'ime Mmuo n'oge niile na udi ekpere na arijo niile. Nonu na njikere mgbe niile ma nogidekwanu na-ekpere ndi nso niile ekpere oge niile. ¹⁹ Na-echetakwanu m n'ekpere, ka e nye m ike nke mkwuwa okwu, m ga-eji na-ekwuputa ihe omimi nke ozioma na-atughị egwu obula, ²⁰ nke m ji maka ya buru onye nnochite anya no na mkporo. Kperenu m ekpere ka m kwuputa ya n'atughị egwu obula di ka m kwesiri ikwu.

Okwu mmechi

²¹ Ugbu a, iji mee ka unu mara otu m di na ihe m na-eme, Taikikos, nwanna m huru n'anya na nwaodibo kwesiri ntukwasị obi n'ime Onyenwe anyi ga-akoro unu ihe niile. ²² Ana m ezitere ya unu n'ih i nke a, ka o mee ka unu mata onodu anyi nakwa ka o gbaa unu ume.

²³ Ka udo na ihunanya, tinyere okwukwe nke sitere na Chineke Nna na Onyenwe anyi Jisos Kraist diri unu umunna.

²⁴ Ka amara dinyere ndi niile ji ihunanya na-adighi anwu anwu hu Onyenwe anyi Jisos Kraist n'anya.

Ndi Filipai

¹ Pọl na Timoti, ndi bu ohu Kraist Jisos,

Na-edegara unu ndi ukochukwu, ndi okenye* na ndi nsọ niile nọ n'ulo nzuko Kraist Jisos di n'obodo Filipai.

² Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisos Kraist diri unu.

Inye ekele na ekpere

³ Ana m ekele Chineke m ekele mgbe obula m chetara unu. ⁴ N'ime aririo niile m na-ario ya mgbe niile n'ekpere m n'ihu unu, obi m na-epuputa n'onu. ⁵ N'ihu inyeaka niile unu na-enye, ime ka izisa ozioma na-aga n'ihu o buladi ruo ugbu a. ⁶ Amaara m n'ezie, na onye ahụ malitere oru oma n'ime unu, ga-aga n'ihu iruzu ya ruo ubochi Kraist Jisos.

⁷ O bu ihe ziri ezi n'ebe m nọ iche udi echiche di otu a banyere unu niile, n'ihu na unu di m n'obi. Ma m nọ n'agbu maobu na m na-echekwa ozioma, na mgbe m na-eme ka o guzosie ike, unu niile esorola m keta oke n'amara ahụ. ⁸ Chineke bu onye akaebe m, otu aguu unu niile si agusi m ike site n'ihunanya nke Kraist Jisos.

⁹ Nke a bukwa ekpere m, ka ihunanya unu na-ahurita onwe unu na-ababiga uba oke. Ka unu nwee ike ito eto, ruo n'inwe mmazu na nghota ihe niile. ¹⁰ Ka unu nwee ike nwaputa ihe nke kachasi mma. Mgbe ahụ, unu ga-adi ocha n'enweghi ita uta obula maka ubochi nke Kraist. ¹¹ Ebe e mejuputara unu na mkpuru nke ezi omume nke sitere na Jisos Kraist iji bulie Chineke elu ma nyekwa ya otuto.

Idi ndu bu Kraist

¹² Ugbu a umunna m, nke a bu ihe m chorọ ime ka unu ghota, na nsogbu niile dakwasiri m emeela ka oru ikwusa ozioma na-aga n'ihu. ¹³ N'ihu na o putala ihe nye ndi nche nke uloze ahụ na onye obula ozọ, na o bu naani n'ihu na m bu onye na-eso Kraist ka e ji tuo m mkporo. ¹⁴ Site na mkporo a a turu m, e meela ka otutu umunna anyi buru ndi nwere ezi ntukwasị obi n'ime Onyenwe anyi, nwekwa oke nkwa okwu, izisa ozioma ahụ na-atughị egwu obula.

¹⁵ O bu eziokwu na ufodu ji ekworo na anya ufu na-ekwusa Kraist, ma ufodu kwa na-ezisa ya site n'ochicho obi ziri ezi. ¹⁶ Ndi ahụ ji ochicho obi ziri ezi na-eme nke a n'ihunanya ebe ha matara na e tinyere m ebe a n'ihu izisa ozioma. ¹⁷ Ndi mbu ahụ na-ekwusa Kraist site n'ochicho obi nke onwe ha, o bughị site n'ezie obi, ebe ha na-eche na ha ga-akpali nsogbu nye m n'ime mkporo. ¹⁸ Gini kwa ka ogbochiri? Otu o di, maobu n'uzo aghugho maobu n'ezio kwu, ihe di mkpa bu n'uzo obula a na-ekwusa ozioma Kraist, n'ihu nke a ka m na-anuri onu.

E, m ga-anurikwa onu mgbe niile. ¹⁹ N'ihu na-amaara m na site n'ekpere unu, ya na igbaume nke Mmuo Jisos Kraist ihe ndi a niile dakwasiri m ga-emesi ghororo m nzoputa. ²⁰ N'ihu na olileanya m na ntukwasị obi m bu na ihere agaghị eme m n'uzo obula, kama, aga m enwe ezi agbamume nke ga-eme ka e bulie Kraist elu n'ahu m, ma ugbu a ma mgbe niile, maobu na ndu, ma o bukwanu n'onwu. ²¹ N'ihu na n'ebe m nọ, idi ndu bu Kraist, inwu onwu bukwa uru. ²² Ma o buru na idi ndu n'anu ahụ,

* **1:1** 1:1 Ndi okenye ndi a na-ekwu n'ebe bu ndi ahoputara ka ha na-eje ozi n'okpuru ukochukwu maobu onye nlekota nzuko.

nke a buuru m iruputa oru bara uru, enweghi m ike ikwu nke m ga-ahoro. ²³ Uzo ihe abuo a na-eche m ihu: Ma ochicho obi m bu ilakwuru Kraist, n'ihu na o bu nke kachasi mma. ²⁴ Ma o putara ihe na o di mkpa nye unu ma o buru na m adiri ndu n'anu ahụ. ²⁵ Ebe nke a doro m anya, amara m na mu na unu niile ga-aga n'ihu ino maka oganihu na onu nke unu n'ime okwukwe. ²⁶ Ka mgbe m ga-abiakwute unu ozo, unu ga-enwebiga onu oke n'ime Kraist Jisos n'ihu m.

Ibi ndu n'uzo kwesiri ozioma

²⁷ Ma nonodu obula, na-ebinu ndu kwesiri ozioma nke Kraist, ma abara m leta unu maobu na abiaghi m, ka a mata na unu guzosiri ike n'otu mmuo, werekwa otu obi na-agba mba n'okwukwe nke ikwusa ozioma, ²⁸ na-atughi ujo ihe ndi na-emegide unu ga-eme. Iguzosi ike unu ga-agbara ha ezi ama banyere ila n'iyi nke ga-abiakwasi ha. Ma n'ebe unu no, o ga-aburu unu nzoputa putara ihe nke sikwa n'ebe Chineke no bia. ²⁹ N'ihu na ohere ahụ e nyere unu, abughi naani ikwere na Kraist, kama o bukwa ihu ahuhu n'ihu ya. ³⁰ Unu no na-agabiga udi ibu agha ahụ unu huru na m gabigara, nke unu na-anukwa na m ka no n'ime ya ugbu a.

2

Inomi idi umeala nke Kraist

¹ Ya mere, o buru na e nwere nkasiobi obula diri anyi n'ihu njikota e jikotara anyi na Kraist, o burukwa na e nwere inyeaka obula site n'ihunanya ya, o burukwa na o di nnweko obula anyi na Mmuo na-enweko, o buru na unu nwere obi nro na omiiko, ² meenu ka onu m zuo oke, site n'inwe nkwekota n'ihe obula, site n'ihurita onwe unu n'anya, sitekwa n'inweko otu mmuo, na otu uche. ³ Emela ihe obula n'ihu naani odimma nke gi, maobu bie ndu n'uzo idotara onwe gi otuto efu. Kama buru onye wedara onwe ya ala, onye na-ahu ndi ozo di ka ndi ka ya mma. ⁴ Echela echiche banyere naani ihe metutara gi, kama, na-eleba anya n'ihe banyere ndi ozo.

⁵ Na mmekorita unu na ibe unu, nweenu udi uche ahụ nke di n'ime Jisos Kraist:

⁶ Onye o bu ezie na o nwere udidi Chineke site na mmalite
ma o gughi udidi ya di ka Chineke di ka ihe o ga-ejidesi aka ike.

⁷ Kama, o guru onwe ya di ka ihe efu,
site na inara udidi nke onye bu ohu,
onye nke a muru di ka mmadu.

⁸ Ebe ahuru ya ka o dika mmadu n'oyiyi,
o wedakwara onwe ya ala,
site n'irube isi ruo onwu,
bu onwu nke obe.

⁹ O bu n'ihu nke a ka Chineke ji bulie ya elu n'ebe kachasi elu,
nyekwa ya aha kachasi aha niile elu.

¹⁰ Ka o ga-abu mgbe obula a kporo aha Jisos ka ikpere niile obula gbuo n'ala,
ihe niile di n'eluigwe, ndi niile bi n'awa, na ndi bi n'okpuru awa.

¹¹ Ka ire niile obula kwuputa na Jisos Kraist bu Onyenwe anyi,
maka inye Chineke bu Nna, otuto.

Wezuganu ntamu n'iru oru unu

¹² Ya mere, ezi ndi enyi m, di ka unu na-erube isi mgbe niile, o bughi naani mgbe m no, ma karisa ugbu a m na-anoghi unu nso, gaanu n'ihu iruputa nzoputa unu site n'itu egwu na ima jijiji. ¹³ N'ihu na o bu Chineke n'onwe ya na-aru oru n'ime unu, inyere unu aka icho ime ihe o choro ka unu mee, na inyere unu aka ime ihe ahụ o choro.

14 N'ihe ọbụla unu na-eme, wezuganụ ntamu na iru ụka n'etiti unu. 15 Bienụ ndu unu di ka umu Chineke, ndi a na-apughị ita uta, ndi di ọcha na ndi a na-apughị ibo ebubo n'ime uwa ojoọ a, n'etiti ọgbọ gbago, * na n'etiti ndi nwere obi n'azu. Mgbe ahụ, unu ga-enwuputa n'etiti ha di ka kpakpando n'ime uwa! 16 Na-ehekwanu n'ihu ha okwu ahụ na-enye ndu. Ka o buru na mgbe Kraist biara ozo, aga m anuri onu, n'ihu na oru m ruru n'etiti unu abughị ihe efu. 17 N'ezie, o buru na-awupu m di ka aja ihe onunu n'elu aja n'ife ofufe nke sitere na Chineke n'ihu okwukwe unu. E, a si na e gbuo m n'ihu unu, aga m anuri onu na-esorokwa unu niile nwe obi uto 18 otu aka ahụ, unu onwe unu kwesiri inwe obi uto ma sorokwa m nuriya onu.

Timoti na Epafroditos

19 Enwere m olileanya n'ime Onyenwe anyi Jisos na m ga-ezitere unu Timoti n'oge na-adighi anya site ugbo a, ka m site n'ozu o ga-anata banyere unu nwee obi uto. 20 Enweghi m onye ozo di ka ya, onye ga-eche ezi echiche maka odimma unu. 21 N'ihu na ndi ozo na-ehegbu onwe ha maka odimma nke ha, ma o bughị maka odimma Jisos Kraist. 22 Ma unu niile maara otu Timoti si di oke mkpa. O di nnoo di ka nwa m, site n'inyeaka o na-enyere m n'oru izisa ozioma. 23 Enwere m olileanya n'ezie izitere unu ya. M ga-emekwa nke a ma o buru na m choputa ihe onodu m n'ebe a ga-abu. 24 N'ezie, enwere m olileanya na site n'inyeaka Onyenwe anyi, mu onwe m ga-abiakwutekwa unu na mgbe na-adighi anya.

25 Otu o di, echere m na o di mkpa ugbo a izighachiri unu Epafroditos, nwanna m na onye mu na ya na-aruko oru, onye mu na ya na-ebuko agha, onyeozu nke unu zitere ka o bia nyere m aka n'onodu mkpa m. 26 Ugbo a, ana m eziteghachiri unu ya, n'ihu na o na-agusi ya aguu ike ihu unu anya. O wutekwara ya nke ukwu, na e mere ka unu mara na o dara oria n'oge gara aga. 27 N'ezie, o foduru nnoo ntakiri ka o site n'oria ahụ daa n'ura onwu. Ma Chineke meere ya ebere. O bughị naani ya, kama o mekwara m ebere, n'ihu na o kweghi ka a tukwasiri m ihe mwute n'elu ihe mwute. 28 N'ihu nke a, o na-anu m oku n'obi izite ya n'ebe unu no. N'ihu na amaara m na obibia o ga-abiakwute unu ga-eme ka unu nuriya onu. O ga-emekwa ka onodu nhegbu m di mfe. 29 Ya mere, aruo m unu, werenu onu nabata ya nke oma n'ime Onyenwe anyi, na-asopukwaranu ndi di ka ya. 30 N'ihu na o foduru nwantii ka o nwuo, n'ihu oru nke Kraist, tnye ndu ya n'ihe egwu iji mezuo oru unu n'ebe m no.

3

Atukwasila obi n'anụ ahụ

1 Na nchikota okwu ndi a niile, umunna m, na-anurinu onu n'ime Onyenwe anyi. Ike adighi agwu m igwa unu ihe ndi a. O bakwara unu uru inu udi okwu a mgbe niile. 2 Kpachapurunu onwe unu anya n'ebe ndi mmadu ojoọ ahụ yiri nkita no. Ndi ahụ na-eyiwasi ahụ ha. 3 N'ihu na o bu anyi bu ndi ezi obibi ugu ahụ, o bughị ha, n'ihu na anyi bu ndi na-efe Chineke site na Mmuo ya. Anyi na-anuri onu n'ime Kraist Jisos. Anyi adighi atukwasị obi n'ihe e mere n'anụ ahụ. 4 Mu onwe m nwere ike nwee ntukwasị obi n'ihe ndi a.

N'ihu na e nwee onye chere na o puru itukwasị obi ya n'anụ ahụ, mu onwe m nwere udi ntukwasị obi ahụ kariya onye ahụ: 5 e biri m ugu n'abali nke asato site na mgbe a muru m, ahụ m onye Izrel, sitere n'agburu Benjamin; ahụ m onye Hibru a muru n'etiti ndi Hibru; di ka o si metuta iwu ahụ m onye Farisii; 6 igosi inu oku n'obi m, akpagburu m choochi, n'uzo ezi omume n'okpuru iwu, ahụ m onye zuruoke.

7 Ma ihe ndi a niile m guru dika ihe bara uru n'oge gara aga, buru m ugu a, ihe na-abaghi uru n'ihu Kraist. 8 E, kariya nke a, akpola m ihe ndi a niile ihe efu, n'ihu

* 2:15 2:15 Dit 32:5

na a pughi iji ha tonyere idi oke onuahia nke imata Kraist Jisos, Onyenwe m. N'ihia ya, etufuola m ihe ndi a niile, guo ha di ka ihe na-abaghi uru, ka m nwee ike rite Kraist n'uru. ⁹ Ka e nwee ike hu m n'ime ya. Enweghi m ezi omume nke aka m, nke dabere n'iwu, kama o bu nke sitere n'okwukwe na Kraist, ezi omume si na Chineke nke dabeere n'okwukwe. ¹⁰ Naani ihe m choro bu imara Kraist na ike di na mbilite n'onwu ya, na nnweko nke isoro ya keta oke n'ahuhu ya, nakwa ka m yie ya n'onwu. ¹¹ Ka m si otu a, ruo n'ogo nke inweta mbilite site n'onwu.

Eleghi anya n'azu

¹² Anaghi m ekwu na m etozuola oke, maobu nwezuo ihe niile. Ma a na m agbalisi ike ka m jide ihe ahụ nke Kraist Jisos jidere m n'ihia ya. ¹³ Umunna m, n'ezie, abubeghi m ihe ahụ m kwesiri ibu. Ma ihe m ji ike m niile na-eme bu ichefu ihe niile ndi gara aga, na ilekwasi anya n'ihia ahụ m na-agbaso bu nke di m n'ihu. ¹⁴ Ana m agbasi oso ike iji gbaruo n'isi, maka irite ihe ahụ a na-agbata n'oso, bu okpukpo ibanye na ndu eluigwe ahụ nke Chineke kporo m site na Jisos Kraist.

Inomi uzọ Pol

¹⁵ Ka anyi niile, bu ndi tozuru oke n'ime mmuo nwee uche di otu a. O burukwa na ufodu n'ime unu nwere uche ozo di iche, Chineke ga-ekpughere unu nke a. ¹⁶ Ka anyi jidesienu aka ike naani n'ihia ahụ anyi nweterela.

¹⁷ Umunna m, na-agbasonu udi ndu m na-ebi, choputakwanu ndi ozo na-adi ndu di ka anyi si adi, mee ha ihe ilere anya unu. ¹⁸ N'ihia na agwala m unu nke a otutu mgbe, na-achokwa igwa unu ya ozo ugbo a. Lee, anya mmiri di m n'anya ugbo a m na-ekwu ya si na e nwere otutu ndi na-ebi ndu ha di ka ha bu ndi iro obe Kraist n'ezie. ¹⁹ Ogwugwu ndi di otu a ga-abu ila n'iyi. Afọ ha bu chi ha, ndi otuto ha dikwa n'ihere ha. Ha na-atukwasi uche naani n'ihia nke uwa. ²⁰ Ma ebe obibi anyi di n'eluigwe, ebe anyi na-atusi anya ike na Onye nzoputa bu Onyenwe anyi Jisos Kraist ga-esi bia. ²¹ Onye ga-agbanwe ahụ anyi di ala ka o di ka nke ya di ebube, site n'ike nke mere ka o debe ihe niile n'okpuru ya.

4

Aririo mmechi maka idi n'otu nakwa inogidesi ike

¹ Ya mere, umunna m, ndi m huru n'anya, na ndi ihe ha na-agusi m agu ike, unu ndi na-enye m onu, na ndi bu okpueze m n'ihia oru m na-aru, bikonu, guzosienu ike n'ime Onyenwe anyi.

² Aririo m na-ario Yodia na Sintiki bu, ha biko, nwe otu uche n'ime Onyenwe anyi. ³ E, ana m ario kwa gi, ezi onye mu na ya na-aruko oru, biko, nyere umu nwanyi ndi a aka n'ihia na ha abuo bu ndi so m ruo oru ikwusa ozio ma nye ndi ozo. Ha sokwa Klement ruokwa oru, bu ndi ahụ e dere aha ha n'akwukwo nke ndu ahụ.

Ndumodu ikpeazu

⁴ Na-anurinu onu mgbe niile n'ime Onyenwe anyi. Ka m kwuokwa ya ozo, nurianu onu! ⁵ Meenu ka mmadu niile jiri anya ha hu na unu bu ndi obioma n'ihia niile unu na-eme. Chetanu na obibia Onyenwe anyi di nso. ⁶ Unu echegbula onwe unu banyere ihe obula. Kama n'ihia niile, sitenu n'ekpere na aririo, ya na ekele, chee ihe niile na-akpa unu n'ihu Chineke. ⁷ Udo Chineke, nke di ukwuu kara ihe obula mmadu nwere ike ighota, ga-eche echiche uche unu na obi unu nche n'ime Kraist Jisos.

⁸ N'ikpeazu, umunna m, na-echenu echiche mgbe niile banyere ihe bu eziokwu, na ihe di mma, na ihe ziri ezi. Na-echekwanu echiche banyere ihe di ocha, ihe obula mabigara mma oke, ihe obula di mma na ndu onye obula nke e kwesiri inomi, na nke e kwesiri inwe otuto n'ihia ya. ⁹ Na-emenu ihe obula unu si n'aka m muta, maobu

ihe unu nuru, ma o bukwanu ihe unu huru m ka m na-eme. Chineke onye na-enye udo ga-anonyekwara unu.

Ekele n'ih i Onyinye ha

¹⁰ Ana m anuri onu di ukwu n'ime Onyenwe anyi n'ih i na unu mechara malite iche echiche ozo banyere m. Unu bu m n'obi n'eziokwu ma unu enwetagh i ohere iziputa ya. ¹¹ O bugh i na m no n'onodu oke mkpa na uk o. N'ih i na amutala m otu m ga-esi jiri onu noro n'onodu obula. ¹² Amutala m otu m ga-esi noro mgbe ihe siri ike na mgbe ihe bara uba. Amutakwala m otu m ga-esi nwee af o ojuju n'onodu obula, maobu mgbe m na-an o agu u, maobu mgbe m rijuru af o, maobu mgbe m nwere ihe di ukwu maobu n'oge uk o. ¹³ N'ih i na apuru m ime ihe niile site n'inyeaka onye na-enye m ike.

¹⁴ Ma unu mere nno o nke oma inyere m aka n'onodu nsogbu nke m no n'ime ya. ¹⁵ Unu onwe unu ndi Filipai maara na mbido nke ozioma a, mgbe m hapuru Masidonia, na o nweghi nzuko ozo nyere m aka n'inye maobu inabata onyinye, ma e wezuga unu. ¹⁶ O buladi mgbe m no na Tesalonia, unu ziteere m onyinye ihe kariri otu ugbo, inyere m aka na mkpa m. ¹⁷ O bughikwa na m chor o onyinye unu, kama ana m ach o ka mkpuru unu ga-amita baa uba, bara unu uru. ¹⁸ Ugbu a, enweela m ihe niile na-akpa m mkpa, n'ezie, enweela m karia ihe na-akpa m. Onyinye unu nyere m, nke Epafroditos wetara, egboola mkpa m niile. Onyinye ndi a di ka aja na-esi isi ut o a churu Chineke, nke o na-anabatakwa nke oma. ¹⁹ O bu Chineke m ga-egboro unu mkpa unu niile, site n'uloku ebube ya nke eluigwe, n'ih i Kraist Jisos.

²⁰ Ka otuto diri Chineke anyi, bu Nna anyi, ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen.

Ekele ikpeazu

²¹ Keleere m ndi ns o niile n'ime Kraist Jisos.

Umunna ndi mu na ha no na-ekelekw a unu.

²² Ndi ns o niile no n'ebe a na-ekele unu, karisia ndi no n'ulo Siza.

²³ Ka amara Onyenwe anyi Jisos Kraist dinyere mmuo unu. Amen.

Ndi Kọlọsị

¹ Pol, onye e mere onyeozị Kraịst Jisọs, site n'ọchịchọ Chineke, ya na nwanna anyị Timoti,

² Na-edegara ndị Kraịst nọ na Kọlọsị, bụ ụmụna ndị dị nsọ na ndị kwesiri ntụkwasị obi.

Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị dịrị unu.

Ekele na ekpere

³ Mgbe ọbụla anyị na-ekpere unu ekpere anyị na-ekele Chineke onye bụ Nna Onyenwe anyị Jisọs Kraịst ekele. ⁴ N'ihị na anyị anụla ihe banyere okwukwe unu n'ime Kraịst Jisọs, na otu unu si hụ ndị nsọ niile n'anya. ⁵ Okwukwe na ihunanya nke na-esite n'olileanya nke a kwadobere unu n'eluigwe, nke unu nūrula n'okwu nke eziokwu ahụ, bụ ozioma, ⁶ nke bjaruterela unu. N'ezie, dị ka o si dị n'ụwa niile, ọ na-amị mkpuru na-etokwa, dị ka o si eme n'etiti unu, site n'ubochi unu nuru ma ghotakwa amara nke Chineke n'ezikwu. ⁷ Dị ka unu siri mụta n'aka Epafras, onye anyị huru n'anya na onye anyị na ya na-ejekọ ozi. Ọ bụ onye kwesiri ntụkwasị obi n'ijere Kraịst ozi n'aha unu. ⁸ O meela ka anyị mara ụdị ihunanya unu nwere n'ime Mmụọ.

⁹ N'ihị nke a, site n'ubochi anyị nuru ihe banyere ya, anyị esepughị aka ikpere unu ekpere. Anyị na-arịọ ka unu juputa n'amamihe nke uche ya, n'ime nghota ma amamihe nke mmụọ niile. ¹⁰ Ka unu si otu a bie ndụ dị ka Onyenwe anyị choro. Ka unu burukwa ndị na-eme ihe oma mgbe niile, ndị na-eme ihe na-atọ ya uto n'uzo ọbụla, na ndị na-eto eto n'ihē banyere ima Chineke mgbe niile. ¹¹ Ebe a na-eme ka unu dị ike n'ime ike niile, dị ka ike nke ebube ya si dị. Ka unu nwee ndidi na ogologo ntachiobi, ¹² na-enyenu Nna ekele site n'onu, onye mere ka anyị kwesi iketa oke n'ihē nketa nke ndị nsọ n'ime alaeze nke ihè. ¹³ N'ihị na ọ naputara anyị site n'ike nke ochichiri, bịa kpofee anyị n'alaeze nke Okpara ya ọ huru n'anya. ¹⁴ Onye anyị si n'ime ya nwee nzoputa, nke bụ mgbaghara mmehie niile.

Onye Kraịst bu, na ihe o mere

¹⁵ Ọ bụ nnọọ onyinyo Chineke onye anyị na-apughị ihu anya, burukwa onye mbu a muru n'ihē niile e kere eke. ¹⁶ N'ihị na n'ime ya ka e ji kee ihe niile dị n'ụwa na nke dị n'eluigwe, na ndị anyị puru ihu anya na ndị anyị na-apughị ihu anya, ma ocheeze niile, ike niile, ichi isi niile na ike ochichị niile. E kere ihe niile site n'aka ya nakwa n'ihị ya. ¹⁷ Ya onwe ya nọ tupu ekee ihe niile, ọ bukwa n'ime ya ka ejikotara ihe niile n'otu. ¹⁸ Ọ bụ ya bụ isi nke anu ahụ ahụ bụ choochi. Ọ bụ ya bụ mmalite, onye mbu a muru n'etiti ndi niile ga-esi n'onwu bilie. Nke a mere ka ọ buru onyeisi mbu n'ime ihe niile. ¹⁹ N'ihị na ọ bụ n'ime ya ka ọ masiri ozuzu oke ya ibi. ²⁰ Ọ bụ site na ya ka o ji mee ka ihe niile biaghachikwute ya. E mere ka udo diri n'etiti ya na ihe niile, maobu ihe di n'ụwa, maobu nke di na n'eluigwe site na obara ọ wusiri n'elu obe.

²¹ Unu onwe unu bụ ndi e mere ndi mba ozọ site n'ebe Chineke nọ, na ndi iro n'uche unu n'ihị ajo omume niile unu. ²² Ma ugbu a, o kpezierela unu site na-anu ahụ Kraịst, sitekwa n'onwu ya, iji chee unu n'ihu ya dika ndi di nsọ, na ndi na-enweghi ita uta, na ihe ebubo ọbula megide ha. ²³ Ma ọ buru na unu anogide n'okwukwe unu, buru ndi gbara mgborogwu, ndi guzosiri ike, ndi na-ewezugaghị onwe ha site n'olileanya

ahụ diri unu n'oziooma ahụ. Nke a bu oziooma ahụ unu nuru, nke ekwusakwara nye ihe niile e kere eke n'okpuru eluigwe, nke e mere mu onwe m bu Pol, onyeozu ya.

Oru Pol na-arụ n'ime choochi

²⁴ Ugbu a, ana m anuri onu n'ihu ahuhu ndi a nke m na-ahu n'ihu unu, ana m emezu ihe foduru n'ahuhu ahụ Kraist tara n'ihu anu ahụ ya bu choochi. ²⁵ Emeela ka m buru onyeozu choochi ya site n'ikike Chineke nyere m, ikwusara unu okwu Chineke n'ozuzu oke ya. ²⁶ Nke bu ihe omimi ahụ, nke e zoro ezo site n'oge ahụ nakwa ogbo niile ndi a gara aga, ma ugbu a e mekwara ka o puta ihe nye ndi nsọ Chineke. ²⁷ O bu ha ka Chineke hoputara ime ka amata aku nke ebube nke ihe omimi a n'etiti ndi mba ozo, nke bu Kraist n'ime unu, onye bu olileanya nke ebube ahụ.

²⁸ O bu ya ka anyi na-ekwusa, na-adu onye obula odu, na-akuzikwara onye obula ihe site n'amamihe niile. N'ihu na anyi chorọ ihe mmadu niile obula n'ihu ya di ka ndi zuruoke n'ime Kraist. ²⁹ N'ihu nke a ka m na-adogbu onwe m n'oru, di ka ike ya di ukwu nke na-aru oru si di m n'ime.

2

¹ O bu ochicho m ka unu ghotu otu m si na-agbasi mgba ike nke ukwu n'ihu unu, na n'ihu ndi no n'obodo Laodisia, na ndi niile na-enwebeghi ike ihu m ihu na ihu. ² Ebumnobi m bu ka a gbaa ha ume, jikookwa ha n'otu n'ihunanya, ka ha nweta uba niile nke nghota zuruoke na amamihe nke ihe omimi Chineke ahụ bu Kraist n'onwe ya. ³ O bukwu n'ime ya ka uloku ihe zoro ezo niile nke amamihe na ihe omuma di. ⁴ Ana m ekwu nke a ka onye obula ghara iji ire utu duhie unu uzọ. ⁵ O bu ezie na anoghi m n'etiti unu n'anu ahụ, ma anọ m n'etiti unu n'ime mmuo. Ana m anuri onu ihu mkpebi unu na iguzosi ike n'okwukwe unu n'ime Kraist.

Ndu juru afo di n'ime Kraist

⁶ Ya mere, di ka unu si nabata Kraist Jisos Onyenwe anyi, na-ebinu ndu unu n'ime ya. ⁷ Burunu ndi mgborogwu ha mibanyere n'ime ya, ndi a na-ewuli elu n'ime ya, ndi di ike n'ime okwukwe, di ka e si kuziere unu, ndi juputara na-inye ekele.

⁸ Lezienu anya ka onye obula ghara iji ozizi na amamihe efu niile nke na-achi uwa, na aghughu duhie unu n'okwukwe. Okwu amamihe ahụ nke ihe ozizi ya na osisa ya niile dabeere na mmuo nke uwa na ntuputa mmadu kama idabere n'ihe Kraist kwuru.

⁹ N'ihu na n'ime Kraist ka izuoke niile nke Chineke bi n'udidi mmadu. ¹⁰ Ya mere, unu nwere ihe niile n'ime ya, onye bu isi ndi niile na-achi achị, onye bukwu isi n'ebe ike na ichi isi niile di. ¹¹ N'ime ya, e biri unu ugwu nke ejighi aka bie, site n'iwepu odidi anu ahụ n'obibi ugwu nke Kraist biri. ¹² Mgbe e likotara unu na ya na baptizim, e sitere n'onwu kpolite unu na ya site n'okwukwe ahụ di n'ike Chineke onye sitere n'onwu kpolite ya.

¹³ Mgbe unu bu ndi nwuru anwu n'ime mmehie unu, na n'ime ebighi ugwu nke anu ahụ mmehie unu, Chineke mere ka unu soro Kraist diri ndu ozo. O gbaghara anyi mmehie anyi niile, ¹⁴ kagbuo iwu niile e dere ede, ya na usoro ya niile nke guzoro imegide anyi. O wezugara ha, kpogide ha n'obe. ¹⁵ Mgbe o napuru ike niile, na ichi isi niile, ngwa agha ha niile, o gbara ha oto n'ihu oha, igosi mmeri o meriri ha n'obe.

Inwere onwe puo n'iwu mmadu

¹⁶ N'ihu ya, unu ekwela ka onye obula kpee unu ikpe banyere ihe obula unu na-eri, maobu ihe unu na-anu, maobu ihe banyere ido ubochi nsọ, maobu ime mmemme onwa ohuru maobu mmemme ubochi izuike. ¹⁷ Ihe ndi a niile bu onyinyo nke ihe ga-abia n'odinihu ma nke putara ihe di n'ime Kraist. ¹⁸ Unu ekwela ka onye obula nke o na-amasi ife ndi mmuo ozi maobu ibi ndu umeala nke aghughu di n'ime ya,

onye na-ekwu otutu okwu banyere ohu o huru, si otu a na-afuli onwe ya elu n'efu n'ihie echiche nke onwe ya, maa unu ikpe ma napu unu ihe nrite unu. ¹⁹ Onye na-adighi ejidesikwa onye bu isi aka ike, onye a na-esite n'aka ya na-eme ka ahụ niile, nke nkwonkwo ha na akwara ha niile na-ejikota n'otu, too eto di ka Chineke si choo ka ha too.

Iso Kraist nwuo na iso ya di ndu

²⁰ Ebe o bu na unu esorola Kraist nwuo n'ebe ozizi na amamihe niile nke na-achị uwa no, gini mekwaranu unu ji ka na-ebi ndu di ka a ga-asị na unu bu nke uwa, gini mere unu ji na-edo onwe unu n'okpuru iwu ya di ichie? ²¹ "Ejidela nke a aka, edetula nke a ire, ebitukwala nke a aka?" ²² Iwu ndi a niile na-ekwu banyere ihe ndi ga-ala n'iyi mgbe a na-etinye ha n'oru, ha sitere n'iwu na ozizi nke mmadu. ²³ N'ezie, iwu ndi a yiri ihe e ji amamihe guzobe, n'ihie uzọ o si akwali mmuo mmadu n'ife ofufe di ka o choro, na iweda onwe n'ala, na ita anu ahụ ahuhu. Ma ha abaghi uru o bu la iji ha gbochie agu o joo nke anu ahu.

3

Ibi ndu ohu site n'ike Kraist

¹ Ya mere, ebe e mere ka unu buru ndi so Kraist bilie n'onwu, tukwasinu obi unu n'ihie di n'eluigwe ebe Kraist no n'akuku aka nri Chineke. ² Ka echiche gbasara eluigwe ju unu obi. Unu atufukwala oge ichegbu onwe unu banyere ihe di n'uwa. ³ N'ihie na unu anwuola. E zokwara ndu unu n'ime Chineke site na Kraist. ⁴ Mgbe Kraist onye bu ndu unu ga-aputa ihe, unu ga-esokwa ya puta ihè n'ebube ya.

⁵ Meenu ka ochicho ojoo niile nke uwa di n'ime unu buru ihe nwuru anwu. Unu etinyekwala aka n'ikwa iko, adighi ocha, ochicho ojoo, agu ime ihe ojoo, na anya ukwu (nke bukwa ikpere arusi). ⁶ O bukwa n'ihie ihe ndi a ka onuma Chineke na-abiakwasị ndi ahụ na-enupu isi. ⁷ Ihe ndi a bu ihe unu na-eme n'oge gara aga mgbe unu na-adi ndu n'ime ha. ⁸ Ma ugbu a bu oge iwezuga ihe ndi a niile na ndu unu: iwe, na onuma, na obi ojoo, na nkwalu niile, ya na okwu ihere niile na-esi unu n'onu na-aputa. ⁹ Unu agwala ibe unu okwu ugha, n'ihie na unu eyipula mmadu ochie ahụ na-eme udi omume a. ¹⁰ Ugbu a, unu eyikwasila ndu ohuru ahụ, nke e ji amamihe na-eme ka o di ohuru n'oyiyi nke onye kere ya. ¹¹ Nkewa obula adighi n'ime ndu a. O dighi mkpa maobu onye Juu maobu onye mba ozo, maobu onye e biri ugwu, maobu onye a na-ebighi ugwu. O dikwaghi mkpa maobu onye na-asu asusu ozo, ma o bu onye ime ohia, maobu onye Sitia, maobu ohu, ma o bukwanu onye nwe onwe ya. Ihe di mkpa bu na Kraist bu ihe niile, norokwa n'ime ihe niile.

Iputa ihe nke ndu ohuru ahu

¹² Ya mere, di ka ndi Chineke hoputara, ndi di nsọ na ndi o huru n'anya, yikwasinu onwe unu obi omiiko, na obi ebere, na obi di umeala, na idi nwayoo, na ntachiobi. ¹³ Na-anagidenu ibe unu, gbagharakwa mmejo obula ibe unu na-emejo unu. Gbagharanu di ka Onyenwe anyi si gbaghara unu. ¹⁴ Nke kachasi nke, kwerenu ka ihunanya na-achị achị na ndu unu, n'ihie na o bu nke a na-ejikota ihe niile n'otu.

¹⁵ Ka udo Kraist na-achị achị n'ime obi unu, ebe unu bu akuku nke otu anu ahụ ahụ, a kporo unu ka unu nodu n'udo. Mgbe niile, noonu na-ekele. ¹⁶ Ka okwu nke Kraist biri n'ime unu n'uju ya. Werenu amamihe niile na-akuzirita ibe unu ihe, ma na-adurita kwa ibe unu odu. Werekwanu abu oma na abu nke ime mmuo buoro Chineke abu ekele n'obi unu. ¹⁷ Ka ihe niile unu na-eme, n'okwu maobu n'omume buru nke e mere na nke e kwuru site n'aha Onyenwe anyi Jisos, na-enyekwanu Chineke Nna ekele site na ya.

Okwu diri ezinaulo ndi nke Kraist

¹⁸ Ndi bu nwunye, doonu onwe unu n'okpuru di unu, di ka o kwesiri ime n'ime Onyenwe anyi.

¹⁹ Unu ndi bu di, hunu nwunye unu n'anya, unu ejikwala obi ilu na-emeso ha omume.

²⁰ Umuntakiri, ruberenu nne na nna unu isi n'ihe niile, n'ihhi na nke a na-amasi Onyenwe anyi.

²¹ Unu bu nna, unu emela ihe ga-akpasu umu unu iwe, ka ha ghara ida mba n'obi.

²² Ndi bu ohu, na-eruberenu ndi bu nna unu ukwu n'anu ahụ isi n'ihe niile, na-emenu nke a, o bughị naani mgbe ha no na-ele unu anya, maobu mgbe unu choro inata ihuoma, kama werenu obi unu niile, na itu egwu Onyenwe anyi rubere ha isi.

²³ Ihe obula unu na-eme, werenu obi unu niile mee ya. Ka o di ka o bu Onyenwe anyi ka unu na-aruru ya, o bughị di ka unu na-aruru ya mmadu. ²⁴ Chetanu nke oma na unu nwere ugwo oru nke Onyenwe anyi kwadobere inye unu, ndi ya. N'ihhi na o bu Onyenwe anyi Kraist ka unu na-ejere ozi. ²⁵ Onye obula na-eme ihe ojoo ga-anata ugwo oru n'ihhi ihe ojoo niile o mere. N'ihhi na ile mmadu anya n'ihu adighi ya.

4

¹ Unu ndi nwe odibo, jirinu ikwuba aka oto na ikpe ziri ezi na-emeso ndi ohu unu omume, ebe unu maara na unu onwe unu nwere onyenwe unu n'eluigwe.

Ndumodu ndi foduru

² Na-anogidenu n'ekpere, nookwanu na nche na-enyekwanu ekele. ³ Na-echetakwanu anyi n'ekpere, ka Chineke meghere anyi uzọ ikwusa ozioma, ka anyi nwee ike kwusaa ihe omimi Kraist, nke m ji maka ya noro n'ulo mkporo, ⁴ ka m nwee ike kwuo ya ka o doo anya otu m kwesiri. ⁵ Unu were amamihe na-achikota onwe unu n'ebe ndi no n'ezi no, jizienu ohere obula unu nwere nke oma. ⁶ Ka okwu unu na-ekwu buru nke juputara n'amara na-atu uto, ka unu mutakwa otu e si enye mmadu osisa di mma.

Ekele ikpeazu

⁷ Taikiko, ezi nwanna anyi, onye kwesikwara ntukwasị obi, onye anyi na ya na-ejeko ozi n'oru Onyenwe anyi, ga-akoro unu ihe niile banyere m. ⁸ Ana m ezitere unu ya, ka unu mara ihe banyere onodu anyi nakwa ka o gbaa obi unu ume. ⁹ Ezi nwanna anyi nwoke bu Onisimos, onye kwesiri ntukwasị obi, onye bukwa otu n'ime unu, so ya na-abia. Ha ga-agwa unu ihe niile na-eme n'ebe a.

¹⁰ Aristakos, onye mu na ya no n'ulo mkporo, na-ekele unu. Mak nwanne Banabas na-ekeleka unu. (Onye unu natara ihe ntuziaka banyere ya, o buru na o biarute n'ebe unu no, unu nabata ya nke oma.)

¹¹ Jisos, onye a na-akpokwa Jostus, na-ekeleka unu. O bu naani ndi a bu ndi Juu* mu na ha na-aruko oru alaeze Chineke n'ebe a. Ha na-eme nnoo nke oma, na-enye m obi uto.

¹² Epafras, odibo Kraist Jisos na onye bukwa otu onye n'ime ogbakọ unu na-ekele unu. Oge niile ka o na-ekpe ekpere n'ihhi unu, na-arifo ka unu guzosie ike buru ndi tozuru etozu na ndi kwesiri ike n'ochicho niile nke Chineke. ¹³ Ana m agbara ya akaebe na o rusiri oru ike n'ihhi unu na n'ihhi ndi Laodisia na ndi Hierapolis.

¹⁴ Ezi enyi anyi Luk, onye dibia ukwu anyi na Dimas na-ekele unu.

¹⁵ Keleerenu m umunna anyi bi na Laodisia na nwanna anyi Nimfas na choochi na-ezuko n'ulo ya.

* 4:11 4:11 Ha bu ndi Juu site n'obibi ugwu.

¹⁶ Mgbe unu gụchara akwụkwọ a, hụnụ na a gụkwara ya na nzukọ dị na Laodisia. Gụọkwanyụ n'otu mgbe ahụ akwụkwọ nke si na Laodisia bịa.

¹⁷ Gwanyụ Akipos ka ọ kpachapụ anya rụchaa ọrụ Onyenwe anyị nyere ya irụ.

¹⁸ Eji m aka m dee ekele nke a mụ onwe m bụ Pọl. Unu echefula na m nọ n'agbụ. Ka amara dīnyere unu.

1 Ndi Tesalonaika

¹ Akwukwo ozi a si n'aka Pol, Sailas* na Timoti.

Na-abjara nzuko di na Tesalonaika, ndi e jikotara ha na Chineke Nna, na Onyenwe anyi Jisos Kraist.

Ka amara na udo diri unu.

Inye ekele n'ih i okwukwe ndi Tesalonaika

² Anyi na-ekele Chineke ekele mgbe niile, na-echetakwa unu n'ekpere anyi. ³ Mgbe niile ka anyi na-echeta n'ekpere nye Chineke bu Nna, ihe gbasara oru unu nke sitere n'okwukwe, ya na irusi oru ike unu nke sitere n'ihunanya, na iguzosi ike unu nke sitere n'olileanya unu nwere n'Onyenwe anyi Jisos Kraist.

⁴ Umunna anyi, anyi maara na Chineke huru unu n'anya nke ukwu, hopta unu. ⁵ N'ih i na obughi naani nke okwu onu ka ozioma anyi rutere unu, kama o bukwa n'ike, na n'ime Mmuo Nso nakwa mmetuta nke di omimi. Unu maara udi ndu† anyi biri n'etiti unu n'ih i unu. ⁶ Nke a mere unu ji buru ndi na-enomi anyi na Onyenwe anyi. N'ih i na unu jiri onu nke Mmuo Nso na-enye nabata ozioma ah u, n'agbanyeghi otutu ahuhu di ukwu nke o wetaara unu. ⁷ N'uzo di otu a, unu ghoru ihe ilere anya nye ndi niile kwere ekwe no na Masidonia na Akaja.‡ ⁸ Ugbu a, e sitela na ndu unu mee ka ozioma Onyenwe anyi gbasaa gabiga Masidonia na Akaja. N'ih i na a na-anu ihe banyere okwukwe unu nwere na Chineke n'ebe niile. Ya mere, o dikwaghi mkpa ka anyi kwuo ihe banyere ya. ⁹ N'ih i na ha onwe ha na-ebu uzo gwa anyi ihe banyere nnabata unu nabatara anyi, na otu unu si site n'ikpere arusi tugharja, bido ife Chineke di ndu, onye bukwa ezi Chineke, ¹⁰ na i chere Okpara ya onye ga-esi n'eluigwe, onye o sitere na ndi nwuru anwu kulite, Jisos, onye na-anaputa anyi n'ive nke na-abja.

2

Oru Pol ruru na Tesalonaika

¹ Unu onwe unu maara, umunna, na obibia anyi biakwutere unu abughi ihe lara n'iyi. ² Anyi tara ahuhu na mbu e mekwara anyi ihe ihere na Filipai dika unu maara, ma site n'inyeaka Chineke anyi nwere obi ike igwa unu ozioma ya, o buladi mgbe a na-eguzogide anyi n'ebe o di ukwu. ³ N'ih i na aririo anyi na-ario unu esiteghi na njehie puta maobu n'ochicho nke na-adighi ocha ma o bukwanu n'aghughu. ⁴ N'aka nke ozo, anyi na-ekwu okwu di ka ndi ozi Chineke nwaputara, ndi o tinyere oru ozioma a n'aka na ntukwas i obi idebe. Anyi adighi agbali ime ihe ga-atu mmadu utu, kama anyi choru ime ihe ga-atu Chineke utu, bu onye na-enyocha echiche obi anyi. ⁵ O dighi mgbe obula, di ka unu maara, anyi kwuru okwu nrafu maobu were uzo aghughu zoo anya ukwu anyi nwere. Chineke bu onye akaebe anyi. ⁶ O dighi mgbe anyi choru ka ndi mmadu obula maobu unu, maobu ndi ozo, too anyi. ⁷ O bu ezie, di ka ndi ozi Kraist, anyi gara abu ibu aru nye unu.

Kama, anyi biri n'etiti unu site n'idi nwayoo di ka ndi bu nne na-azu umuntakiri ha, na-elekota ha. ⁸ N'ih i na anyi huru unu n'anya nke ukwu ruo na o bughi naani

* **1:1** 1:1 N'asusu Griik Silvenos bu otu ozo e si akpo Sailas. † **1:5** 1:5 Udi mmadu anyi bu n'etiti unu ‡ **1:7** 1:7 Akaja bukwa Griis.

na anyị kwusaara unu ozioma Chineke kama anyị nyekwara unu ndụ anyị. N'ihị na unu dị anyị n'obi nke ukwu. ⁹ N'ezie ụmụna m, amaara m na unu ga-echeta otu anyị si ruo oru hujukwa anya n'etiti unu. Anyị na-arụ oru ehihie na abali ihu na anyị rutara ego ga-ezuru anyị, n'ihị na anyị achoghi ibu oke ibu nye onye obula mgbe anyị na-ezisara unu ozioma Chineke. ¹⁰ Unu onwe unu bukwa ndi akaebe di ka Chineke si buru onye akaebe, na mmekorita anyi na unu bu ndi kwere ekwe, bu nwekorita di ocha na nke ezi omume, na nke ita uta obula na-adighi na ya. ¹¹ N'ihị na anyi mesoro onye obula n'ime unu di ka nna si emeso umu nke ya, ¹² na-agba unu ume, na-akasi unu obi, na-akwagidekwa unu na unu kwesiri ibi ndu kwesiri umu Chineke, onye kpobatarara unu n'ime alaeze ya na ebube ya.

¹³ N'ihị nke a, anyi ga-aga n'ihu na-ekele Chineke na-esepughi aka, n'ihị na mgbe unu nabatarara okwu Chineke, bu nke unu nuru n'onu anyi, unu anabataghi ya di ka okwu mmadu, kama otu o dikwa n'eziokwu, ya bu okwu Chineke, nke na-arusikwa* oru ike n'ime unu bu ndi kweere ya. ¹⁴ Unu onwe unu, umunna m, ghoonu ndi na-enomi nzuko nke Chineke n'ime Kraist Jisos, ndi no na Judia. N'ihị na unu onwe unu hukwara otu udi ahuhu ahu n'aka ndi ala unu, di ka ha onwe ha huru n'aka ndi juu. ¹⁵ Ndi gburu ndi amuma, gbukwaa Onyenwe anyi Jisos. Ugbu a ha na-akpagbukwa anyi na-achupu anyi. Ha na-emegide Chineke na mmadu niile ¹⁶ site n'igbochi anyi izisara ndi mba ozọ ozioma ka a ghara izoputa ha. Ha na-esite n'uzo di otu a na-eme ka iko mmehie ha na-eju. Ma ikpe Chineke adakwasilari ha.

Nzube Pol

¹⁷ Otu o di, umunna anyi, mgbe anyi si n'etiti unu puo, noo nwa oge nta, onodu a mere anyi ndi na-enweghi nne na nna (maobu na-anu ahu o bughu n'ime mmuo), n'ihị otu unu si guo anyi agu, anyi gbaliri ihu unu. ¹⁸ Anyi gbalisiri ike ibiakwute unu, karisia, mu onwe m bu Pol gbaliri, gbalia ibia, ma ekwensu gbochiri anyi. ¹⁹ N'ihị na olee ihe bu olileanya anyi, maobu onu anyi, maobu okpueze anyi, nke anyi ga-eji nyaa isi mgbe a ga-eme ka anyi niile guzo n'ihu Onyenwe anyi Jisos Kraist, mgbe o ga-abia? O bu na o bughu unu onwe unu? ²⁰ N'ezie, unu onwe unu bu onu na otuto anyi.

3

¹ Ya mere, mgbe anyi na-apughi inagide ya gaa n'ihu, anyi kpebiri ino naani anyi n'Atens. ² Anyi zipuru Timoti, onye bu nwanna anyi, onye anyi na ya so na-aruru Chineke oru site n'ikwusa ozioma Kraist, ka o biakwute unu, kasie unu obi, meekwa ka unu guzosie ike n'okwukwe unu. ³ Ka unu hapu ida mba n'ihị mmpagbu ndi a a na-akpagbu unu. Ma ana m eche na unu onwe unu maara na nke a ga-abu ihe nketa anyi. ⁴ N'ihị na mgbe anyi na unu no, anyi buru uzo gbaara unu ama na ihe ndi a aghaghi ibiakwasu unu. Ugbu a, ihe niile emezuola di ka unu matakware. ⁵ N'ihị nke a, mgbe m huru na m apughi inagide ihe ndi ahu, eziri m ozi, ka a choputa maka okwukwe unu. N'ihị na ujo m bu ma eleghi anya o nweela uzo onye onwunwa ojoo ahu si nwaa unu onwunwa n'oge a, mee ka ndogbu niile anyi dogburu onwe anyi n'oru n'etiti unu buru ihe lara n'iyi.

Ozi agbamume Timoti ji lota

⁶ Ma ugbu a, Timoti esitela n'ebe unu no loghachikwute anyi. O wetara ozioma banyere okwukwe unu na ihunanya unu. O mekwara ka anyi mata na unu na-enwe ezi ncheta banyere anyi mgbe niile, na o na-agusi unu agu ike ihu anyi anya, di ka o si agukwa anyi ihu unu anya. ⁷ N'ihị nke a, umunna anyi, anyi aburula ndi a gbara ume nke ukwu, o buladi n'ime mmpagbu niile nke anyi no n'ime ya, n'ihị

* **2:13** 2:13 Okwu a na-arusi oru ike site n'igbanwe ndu ndi mmadu.

iguzosi ike nke unu guzoro n'okwukwe unu. ⁸ Ugbu a anyị ga-adị ndụ, ma ọ bụrụ na unu eguzosie ike n'ime Onyenwe anyị. ⁹ Olee ụdị ekele anyị pụrụ ikele Chineke n'ihu akụkọ nyere anyị ọhụ n'ihu Chineke anyị n'ihu unu. ¹⁰ Ehihie na abalị niile, anyị na-arịọ ka anyị hụ unu ihu na ihu, ka anyị nwee ike tinyezuo ihe fọdurụ n'okwukwe unu.

¹¹ Ugbu a, ka Chineke Nna anyị na Onyenwe anyị Jisọs Kraịst megheere anyị ụzọ ìbìakwute unu. ¹² Ka Onyenwe anyị meekwa ka unu baa ụba, ka unu babiga ụba oke n'ìhụnanya unu nwere nye ibe unu, na ndị ọzọkwa, dị ka ìhụnanya anyị si dị ukwu n'ebe unu nọ. ¹³ Ka ọ mee ka obi unu guzosie ike n'ìdị nsọ, na-enweghị ìta ụta ọbụla, n'ihu Chineke na Nna anyị, n'ọbìbìà nke Onyenwe anyị Jisọs ya na ndị nsọ ya niile.

4

Ibi ndụ na-atọ Chineke uto

¹ N'ikpeazu, ụmụnna anyị, anyị na-arịọ ma na-akwagidekwa unu n'ime Onyenwe anyị Jisọs, dị ka unu mụtara site n'aka anyị otu unu kwesiri isi bie ndụ, nakwa ime ihe ga-atọ Chineke uto. Unu na-eme nke a karịa. ² N'ihu na unu maara ụdị ndumodu ahụ si n'aka Onyenwe anyị Jisọs nke anyị nyere unu.

³ N'ihu na nke a bụ ọchịchọ Chineke, bụ ì dị nsọ unu. Ka unu wezuga onwe unu site na ìkwa iko, ⁴ ka onye ọbụla n'ime unu mata ido ahụ nke onwe ya n'ugwu na n'ìdị nsọ. ⁵ Ọ bughị n'uzọ imejuputa ọchịchọ ọjọọ nke anụ ahụ dị ka ndị mba ọzọ na-amaghị Chineke. ⁶ Ka onye ọbụla ghara imegbu maobu ìghogbu nwanna ya n'okwu a. N'ihu na Onyenwe anyị ga-ata onye na-eme ihe dị otu a ahụhụ, dị ka anyị gwara unu na mbụ, na-adọsikwa unu aka na ntị ike. ⁷ N'ihu na ọkpụkpọ Chineke kpọrọ anyị abughị ka anyị na-ebi ndụ adighị ọcha kama ọ chọrọ ka anyị dīrī nsọ. ⁸ Ya mere, onye ọbụla nke juru ìnara ntuziaka a, ọ bughị mmadu ka ọ juru, kama ọ bụ Chineke onye na-enye unu Mmụọ Nsọ ya.

⁹ Ugbu a, ihe gbasara ìhụnanya nke kwesiri ìdị n'etiti ụmụnna, o kwesighị ka anyị gwa unu ihe ọzọ banyere ya. N'ihu na unu onwe unu bụ ndị Chineke kuziri ka unu nwee ìhụnanya n'ebe ibe unu nọ. ¹⁰ Ma n'ezie, unu na-ahụ ụmụnna anyị niile bi na Masidonia n'anya. Ma anyị na-arịọkwa unu arịrịọ ike si unu na-ahukwa ha n'anya karịa ka unu hụrụ ha ugbu a. ¹¹ Nweenụ aguụ ibi ndụ nwayọọ, na-arukwanu ọrụ dīrī unu. Jirikwanu aka unu na-arụ ọrụ dīka anyị gwara unu, ¹² nke a ga-eme ka ndụ unu na-ebi kwa ụbọchị wetara unu nsopuru n'ebe ndị na-ekweghị ekwe nọ, meekwa ka unu ghara ì dabere n'onye ọbụla.

Ọbìbìà nke Onyenwe anyị

¹³ Ụmụnna m, anyị chọrọ ka unu mata ihe banyere ndị otu anyị ndị dara n'ura ọnwụ, ya ewutela unu dīka o si ewute ndị ọzọ ndị na-enweghị olileanya. ¹⁴ N'ihu na ebe ọ bụ na anyị kweere na Jisọs nwurụ ma sitekwa n'ọnwụ bilie, n'otu aka ahụ, anyị kwenyekwara na site na Jisọs, Chineke ga-akpólite ndị niile nwurụ anwụ. ¹⁵ N'ihu na okwu nke Onyenwe anyị nke anyị na-akuziri unu bụ nke a, na anyị ndị dī ndụ ruo ọbìbìà Onyenwe anyị agaghị ebu ndị dara n'ura ọnwụ ụzọ. ¹⁶ N'ihu na Onyenwe anyị n'onwe ya ga-esi n'elugwe rịdata, ọ ga-ewere olu ike kpọọ oku, werekwa olu nke onyeisi ndị mmụọ ozi na ụda opi ike nke Chineke. Mgbe ahụ ndị niile nwurụ n'ime Kraịst ga-ebu ụzọ bilie. ¹⁷ Mgbe ahụ, anyị onwe anyị, ndị dī ndụ, ndị fọdurụ n'ụwa, ka a ga-eweli anyị na ha elu n'ime igwe ojii, ìga izute Onyenwe anyị na mbara elugwe, ebe anyị na Onyenwe anyị ga-anọ ruo mgbe ebighị ebi. ¹⁸ Ya mere, werenụ okwu ndị a, na-agba onwe unu ume mgbe niile.

5

Ino na nche

¹ Ugbu a, umunna, banyere oge na mgbe ihe ndi a ga-emezu. Echeghi m na o di mkpa i degara unu akwukwo. ² Di ka unu maara nke oma na ubochi Onyenwe anyi ga-abia di ka onye ohi si abia n'abali. ³ Mgbe ha ga na-asị udo, na nchekwa di, mgbe ahụ, na mberede, mbibi ga-abiakwasị ha di ka ihe mgbu si adakwasị nwanị ime na-eme, nke ga-eme ka onye obula ghara inwe ike igbapu.

⁴ Ma unu onwe unu, umunna, anoghi n'ochichiri, nke ubochi ahụ ga-abiakwasị unu na mberede dika onye ohi. ⁵ Unu niile bu umu nke ihè na umu nke ehie, anyi abukwaghi nke ochichiri maobu nke abali. ⁶ N'ihie nke a, ka anyi ghara idi na-arahu ura di ka ndi ozo, kama ka anyi muru anya ka anya dokwaa anyi. ⁷ N'ihie na abali bu mgbe ndi na-arahu ura ji arahu ura. O bukwa n'abali ka ndi mmanya na-egbu na-anubiga mmanya oke. ⁸ Ma ebe anyi niile bu ndi nke ihe, ka anyi buru ndi anya doro, ndi yi okwukwe na ihunanya dika ihe ikpuchi obi, yikwasikwa olileanya nke nzoputa di ka okpu igwe. ⁹ N'ihie na Chineke akwadebeghi ikpe omuma na egwu nye anyi. Kama ka anyi nweta nzoputa site n'okwukwe anyi nwere n'Onyenwe anyi Jisos Kraist. ¹⁰ O nwuru n'ihie anyi ka o buru, ma anyi di ndu ma anyi nwuru anwu, anyi ga-esoro ya diri ndu. ¹¹ Ya mere, na-akasiritanu onwe unu obi. Na-emekwanu ihe obula ga-ewuli ibe unu elu di ka unu si eme.

Ndumodu ikpeazu

¹² Anyi na-ariso unu ike, umunna, ka unu na-asopuru ndi niile na-adogbu onwe ha n'oru n'ihie unu, ndi ahụ na-elekota unu n'ime oru Onyenwe anyi, na ndi ahụ na-adu unu odu. ¹³ Ka unu na-akwanyere ha ugwu site n'ihunanya n'ihie udi oru ha na-aru. Ka unu na mmadu ibe unu birikwa n'udo. ¹⁴ Ma ugbu a, anyi na-ariso unu, umunna, na-adunu ndi na-anọ nkiti odu, na-agbanu ndi dara mba ume, nyerenu ndi na-adighi ike aka, nwekwanu ndidi n'ebe ha niile no. ¹⁵ Ka onye obula ghara inyeghachi mmadu ibe ya ihe ojoo n'onodu ihe ojoo. Kama gbalisienu ike ime ezi ihe n'ebe ibe unu no na n'ebe mmadu niile no.

¹⁶ Na-anurinu onu oge niile. ¹⁷ Na-ekpenu ekpere oge niile na-esepughị aka. ¹⁸ Na-enyenu ekele mgbe niile banyere ihe niile, n'ihie na nke a bu ochicho Chineke banyere unu ndi bu nke Kraist Jisos.

¹⁹ Unu emenyula oku Mmuo Nso. ²⁰ Ozo unu eledala okwu ndi amuma anya.

²¹ Kama na-anwalenu ihe niile ma na-ejidesikwanu ihe niile di mma aka ike.

²² Wezuganu onwe unu n'ihie ojoo niile.

²³ Ka Chineke ya onwe ya, bu Chineke nke udo, doo unu nsọ n'uzo niile. Ka e debezuo mmuo unu na mkpuruobi unu na anu ahụ unu nsọ, na-enweghi ntupo obula ruo ubochi obibia Onyenwe anyi Jisos Kraist. ²⁴ Onye ahụ kporo unu ga-emezu ihe ndi a, n'ihie na o bu onye kwesiri ntukwasị obi.

²⁵ Biko umunna, na-ekperenu anyi ekpere.

²⁶ Werenu isurita onu di nsọ na-ekele umunna anyi dum.

²⁷ Iwu m na-enye unu site n'aha Onyenwe anyi bu ka unu guputa akwukwo a n'ihu umunna niile.

²⁸ Ka amara Onyenwe anyi Jisos Kraist dinyere unu niile.

2 Ndi Tesalonaika

¹ Pọl, na Sailas, na Timoti dere akwukwo a,

Na-edegara nzuko di n'obodo Tesalonaika n'ime Chineke Nna anyi, na n'ime Onyenwe anyi Jisos Kraist.

² Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyi, na Onyenwe anyi Jisos Kraist diri unu.

Inye ekele na ekpere

³ Umunna, anyi aghaghi ikele Chineke ekele mgbe niile banyere unu. O kwesiri ka anyi mee otu a, n'ih i okwukwe unu na-abawanye. Ihunanya onye obula n'ime unu nwere n'ebe ibe ya no na-abawanyekwa. ⁴ N'ih i nke a, anyi na-eji unu na-anya isi n'etiti nzuko Chineke niile. Anyi na-akorọ ha otu unu si jiri ntachiobi nogidesie ike n'ime nsogbu niile dakwasiri unu, na otu unu si nwee okwukwe di ukwu, o buladi n'etiti oke mkpagbu a na-akpagbu unu.

⁵ Ihe ndi a niile na-egosi na ikpe Chineke bu nke ziri ezi, nke e ji eme unu ndi kwesiri alaeze Chineke, nke unu na-ata ahuhu n'ih i ya. ⁶ Chineke bu onye ezi omume n'ezie. O ga-eji mkpagbu kwughachi ndi na-akpagbu unu. ⁷ O ga-enyekwa unu bu ndi a na-akpagbu na anyi onwe anyi ezumike. O ga-eme nke a mgbe a ga-eme ka Onyenwe anyi Jisos ya na ndi mmuo ozi si n'eluigwe puta ihè. ⁸ O ga-abia n'udi ire oku taa ndi ahụ na-amaghi Chineke ahuhu na ndi juru inabata ozioma nke Onyenwe anyi Jisos Kraist. ⁹ Ndi a ga-ata ahuhu mbibi ruo ebighi ebi, ebe ha na-agaghi ahụ ihu Onyenwe anyi na ebube nke ike ya, ¹⁰ n'ubochi ahụ o ga-abia inara ija mma na otuto, n'ime ndi nsọ ya, ya na ka o buru ihe itunanya n'ebe ndi kweerenu no, n'ih i na unu kwenyere ama nke ozioma ahụ anyi gbaara unu.

¹¹ N'ih i nke a, anyi na-anogide n'ekpere n'ih i unu, na-ario ka Chineke guo unu dika ndi kwesiri okpukpo o kporo unu, na-ario kwa ka o site n'ike ya mee ka unu mezuo ebumnobi nke ihe di mma, na ezi oru niile nke okwukwe. ¹² Ka e nye aha Onyenwe anyi Jisos otuto n'ime unu, unu onwe unu n'ime ya kwa, di ka amara nke Chineke anyi na nke Onyenwe anyi Jisos Kraist si di.

2

Onye mmebi iwu ahụ

¹ Ma ihe banyere obibia Onyenwe anyi Jisos Kraist, na nzuko anyi na ya ga-ezukota, anyi na-adusi unu odu ike umunna. ² Ka unu ghara ima jijiji maobu itu egwu n'uche unu n'ih i amuma, maobu okwu maobu akwukwo ozi e dere di ka o sitere n'aka anyi, nke na-asi n'ubochi Onyenwe anyi eruola. ³ Unu ekwela ka onye obula duhie unu n'uzo obula, n'ih i na ubochi ahụ agaghi abia tutu ruo mgbe oke inupu isi ga-adi, na mgbe a ga-ekpughe onye mmebi iwu ahụ nke a kara akara ila n'iyi. ⁴ Onye mmebi iwu ahụ ga-ebuli onwe ya elu megide ihe niile a na-akpo chi maobu nke a na-efe ofufe, nke ga-eme ka o dozie onwe ya n'ulonso Chineke, na-ekwuputa na ya bu Chineke.

⁵ Unu echetaghi ihe m gwara unu n'oge mu na unu no banyere ya? ⁶ Ma ugbo a, unu maara na o nwere onye na-egbochi ya ka o hapu iputa ihe. N'ih i na mgbe o ga-aputa bu mgbe oge ya ruru. ⁷ Ma oru nzuzo nke mmebi iwu ebidolari ugbo a, ma onye ahụ na-egbochi ya ibabiga uba oke ga-anogide na-eme otu a tutu ruo mgbe

oge e wezugara ya. ⁸ Mgbe ahụ, a ga-eme ka onye mmebi iwu ahụ pụta ihè, bụ onye Onyenwe anyị Jisọs ga-eji ume ọ ga-esi n'ọnu ya kupụta laa n'iyi, ma mee ka ọ ghara ịdịkwa ọzọ site n'ọbibia ya. ⁹ Ọbibia onye mmebi iwu ahụ ga-abụ ị ka ọrụ ekwensu si ị, site n'ike ịrụ ọrụ ebube aghugho na ihe ịribama ị iche iche, na ọrụ ịtụnanya aghugho ị iche iche nke ugha. ¹⁰ Ya na ụdị ọrụ ọjọọ ị iche iche nke ọ ga-eji duhie ndị ahụ na-ala n'iyi. Ha ga-ala n'iyi n'ihị na ha jụrụ ihu eziokwu n'anya ma nwee nzoputa. ¹¹ N'ihị nke a, Chineke ga-ahapụ ha ka e duhie ha, ka ha jiri obi ha niile nabata okwu ugha ndị a. ¹² Ihe nke a pụtara bụ na ndị niile na-ekweghị n'eziokwu ahụ ma nwee mmasị n'ajọ omume ka a ga-ama ikpe.

Guzoro chīm

¹³ Anyị kwesiri inye Chineke ekele mgbe niile n'ihị unu ụmụna ndị Onyenwe anyị hụrụ n'anya. N'ihị na Chineke esitelari na mmalite hōputa unu ka unu buru ndị a zoputara site n'oru ido nsọ nke Mmuo Nso na site n'okwukwe unu n'eziokwu ahụ. ¹⁴ N'ihị nke a, ọ kporo unu site n'ozio ma anyị ka unu nweta otuto nke Onyenwe anyị Jisọs Kraist.

¹⁵ Ya mere, ụmụna, nogidenụ n'ozizi ahụ anyị mere ka unu mụta site n'ozizi anyị ziri unu, maobu na akwukwo anyị deere unu.

¹⁶ Ka Onyenwe anyị Jisọs Kraist n'onwe ya, na Chineke Nna anyị, onye huru anyị n'anya, site n'amara ya nye anyị agbamume ị ebighi ebi na ezi olileanya, ¹⁷ gbaa obi unu ume, ma mee ka unu guzosie ike n'iru ọrụ na ikwukwa ihe niile ị mma.

3

Aririo ekpere

¹ N'ikpeazu, ụmụna, na-ekperenu anyị ekpere ka ozi Onyenwe anyị gaa n'ihu na-agbasa ruo ebe niile ma buru ihe a na-asopuru, ị ka ọ gbasara n'etiti unu. ² Ka e nwee ike naputa anyị n'aka ndi ajo mmadu, n'ihị na ọ bughị mmadu niile nwere okwukwe. ³ Ma Onyenwe anyị kwesiri ntukwasị obi, ọ ga-echebe unu ma gbaakwa unu ume ka unu hapu idaba n'aka ajo onye ahụ. ⁴ Anyị nwere nchekwube n'ime Onyenwe anyị na unu na-eme ma ga-anogidekwa na-eme ihe niile anyị nyere unu n'iwu. ⁵ Ka Onyenwe anyị duzie obi unu ighota ihunanya Chineke ya na ụdị ntachiobi Kraist nwere.

Ido aka na nti banyere ino nkiti

⁶ Ụmụna, nke a bụ iwu anyị na-enye unu site n'aha Onyenwe anyị Jisọs Kraist. Ka unu zere onye obula kporo onwe ya onye kwere ekwe n'ime unu na-ebi ndu umengwu na onye na-adighi eso ozizi nke unu natara n'aka anyi. ⁷ N'ihị na unu maara nke oma n'ime onwe unu na unu kwesiri igbaso omume anyi. O nweghi mgbe obula unu huru anyi ka anyi na-agaghari hapu oru anyi kwesiri iru. ⁸ O nweghi onye obula anyi riri nri ya nke anyi na-ebughu uzọ kwuo ya ugwo. Kama anyi rusiri oru ike, dogbukwaa onwe anyi n'oru ehie na abali, ka anyi ghara ibu ibu arọ nye onye obula. ⁹ Ọ bughị na anyi enweghi ikike inara unu ihe oriri, kama ọ bụ ka anyi kuziere unu site n'omume anyi ihe unu ga na-enomi. ¹⁰ Ọ buladi mgbe anyi na unu no, anyi nyere unu iwu a si, "Onye obula na-agaghị ọrụ ya erila nri."

¹¹ Ma anyi anula na ufodu n'etiti unu na-anọ nkiti na-arughu ọrụ obula, kama ndi di otu a na-agaghari, na-etinye anya n'ihe na-agbasaghi ha. Ha anaghi aru oru obula. ¹² Anyi na-enye ndi a iwu, na-adusikwa ha odu ike site n'aha Onyenwe anyi Jisọs Kraist, si ha wetuo obi ha ala rusie oru ha ike. Ka ha riekwa nri ha ji aka ha rupu. ¹³ Otu ọ ị ụmụna, unu ekwela ka ike iru ọrụ oma gwu unu.

¹⁴ Ma ọ buru na ndi obula adighi erube isi nye ihe anyi kwuru n'ime akwukwo ozi a, hubanu ndi di otu a ama ma kwusikwa iso ha nweko ihe obula, ka ihere mekwa ha.

¹⁵ N'agbanyeghi nke a, unu agukwala ha di ka ndi iro unu, kama nyenu ha ndumodu di ka umunna.

Ekele ikpeazu

¹⁶ Ugbu a, ka Onyenwe anyi, onye udo na-esi n'aka ya abia tukwasiri unu udo ya mgbe niile, n'ime onodu obula unu no n'ime ya. Onyenwe anyi nonyekwara unu.

¹⁷ Mu onwe m bu Pol ji aka m deputa ekele a, nke m na-ekele unu niile. Nke a bu ihe e ji ariba akwukwo niile m dere ama. Otu a ka m si ede ihe.

¹⁸ Ka amara Onyenwe anyi Jisos Kraist dinyere unu niile.

1 Timoti

¹ Pọl, onyeozị Kraịst Jisọs site n'iwu Chineke Onye nzọpụta anyị, na nke Kraịst Jisọs, onye bụ olileanya anyị,

² Na-edegara gị bụ Timoti ezi nwa m n'ime okwukwe akwukwọ a.

Ka amara, na ebere na udo nke sitere na Chineke bụ Nna, na Kraịst Jisọs Onyenwe anyị dīrī gị.

Idọ aka na ntị banyere ndị ozizi ụgha

³ Dị ka m gbara gị ume, mgbe m na-aga Masidonia, nọgide n'Efesọs ka i nwee ike nye mmadụ ụfọdụ iwu ka ha ghara ịga n'ihu n'izi ụkpụrụ dī iche. ⁴ Mee ka ha kwusị ịkọ ogologo akụkọ, na inyocha ihe gbasara usoro ọmụmụ dī iche iche nke na-adighi agwụ agwụ. N'ihī na ihe ndī a na-eweta ajụjụ na ịrụ ụka na-abaghī uru, kama inyere ndī mmadụ aka ịnabata ụzọ ahụ Chineke kwadoro site n'okwukwe. ⁵ Ihe anyī bu n'obi nye iwu a, bụ ka a kwalite ịhunanya nke sitere n'obi ọcha na ezi akonuche, na okwukwe nke aghughọ na-adighi. ⁶ Ụfọdụ e sikwala n'ihe ndī a dapụ, jehie ụzọ, site n'oke ịrụ ụka na-abaghī uru. ⁷ Ha chọrọ ịbụ ndī ozizi iwu ma ha amaghī ihe ha na-ekwu maọbụ ihe ha na-akwadosi ike.

⁸ Ma anyī maara na iwu dī mma, ma ọ burū na onye ọbụla ewere ya mee ihe a chọrọ ka e jiri ya mee. ⁹ Ma emeghī iwu n'ihī ndī ezi omume. Kama, e mere iwu n'ihī ndī ahū na-emebi iwu na ndī na-enupu isi, ndī kpọrọ Chineke asī na ndī mmehie, ndī rūrū arū, ndī na-egbu nna ha na nne ha, na ndī na-egbu mmadū ibe ha, ¹⁰ na ndī na-akwa iko na ndī ikom na-emerū onwe ha n'ahū ndī ikom ibe ha, ndī na-azū ahīa ndī ohu, na ndī ụgha niile, na ndī na-agba ama ụgha, tinyere ihe ndī ahū niile megidere ezi ozizi ahū, ¹¹ nke dabara n'oziomā ahū dī ebube, nke Chineke dī ngozī, nke o nyefere m n'aka na ntukwasī obi ichebe.

Amara Onyenwe anyī nye Pọl

¹² Ana m ekele Kraịst Jisọs Onyenwe anyī ekele, onye na-enye m ike, n'ihī na ọ gurū m dī ka onye e kwesiri ịtukwasī obi mgbe ọ họtara m ijere ya ozi. ¹³ Ọ bụ ezie na n'oge gara aga, abū m onye na-ekwujo Chineke na onye na-akpagbu ndī ya, burukwa onye na-emegide emegide. Ma Chineke meere m ebere n'ihī na m mere ihe ndī ahū n'ọnọdū amaghī ihe, na enweghī okwukwe. ¹⁴ Ma Onyenwe anyī wukwasīrī m amara ya, nke babigara ụba oke, ya na okwukwe na ịhunanya n'ime Kraịst Jisọs.

¹⁵ Okwu a kwesiri ntukwasī obi, kwesikwa ka anabata ya nke ọma: Kraịst Jisọs bīara n'ụwa ịzọpụta ndī mmehie, nke mụ onwe m bụ onyeisi ha. ¹⁶ Ọ bụ n'ihī nke a ka e ji gosi m ebere, ka Kraịst Jisọs site n'ime m, bụ onye kachasī dī njo, gosi enweghī ọgwugwū nke ntachiobi ya, ka m burū ihe nlere anya nye ndī ahū niile ga-ekwere na ya, ma nata ndū ebighī ebi. ¹⁷ Ugbu a, ka enye Eze ahū na-adī ruo mgbe niile, Onye na-adighī anwū anwū, Onye a na-adighī ahū anya, Onye naanī ya bụ Chineke, nsọpūrū na otuto ruo mgbe niile ebighī ebi. Amen.

Imesi iwu e nyere Timoti ike

¹⁸ Ugbu a, Timoti nwa m, ana m enye gị ndumọdū a dī ka amūma ahū e buru banyere gị n'oge gara aga si dī. Ka ị site n'igbaso ya nwe ike ịlū ezi ọgụ ahū. ¹⁹ Jidesie okwukwe i nwere ike, ya na ezi akonuche. N'ihī na ụfọdụ ajūla ezi akonuche ma si otu a dapụ n'okwukwe. ²⁰ Haimeniōs na Alegzanda so na ndī a. Ewerela m ha nyefee

Ekwensu n'aka, ka ọ taa ha ahụhụ tutu ruo mgbe ha mụtara na ha ekwesighị ikwu okwu nkwulu megide Chineke.

2

Iwu banyere Ofufe na Ekpere

¹ Na mbụ, ana m ariọ ka e kpee ekpere, kwuchite ọnu ndị ọzọ n'ekpere, ma nye ekele n'isi mmadụ niile, ² kpee ekpere maka ndị eze niile, na ndị niile nọ n'ọndu ọchịchị, ka anyị nwee ike bie ndu udo na nke nsogbu na-adighi, n'ime isopuru Chineke di ka ọ choro. ³ Nke a bukwa ihe di mma na ihe na-atọ Chineke Onye nzoputa anyi ezi uto. ⁴ Onye choro ka a zoputa mmadu niile, ka ha niile biaruo na mmazu nke eziokwu. ⁵ N'ihia na ọ bu naani otu Chineke di. Ọ bukwa naani otu onye ogbugbo di n'etiti Chineke na mmadu. Kraist Jisos, onye ya onwe ya bu mmadu. ⁶ Onye weere onwe ya ka ọ buru ihe mgbaputa n'ihia mmadu niile, nke bu igba ama a na-enye n'oge ya. ⁷ N'ihia nke a, a hoputara m ka m buru ọnu na-ekwuru oha nakwa onyeozii, na onye nkuzi nye ndi mba ọzọ banyere ezi okwukwe ahụ. Eziokwu ka m na-ekwu, anaghi m agha ugha.

⁸ N'ihia nke a, achoro m ka ndi ikom, n'ebe niile na-achili aka di nsọ elu n'ekpere, na-ebughị iwe n'obi, na-arukwaghị uka. ⁹ Achokwara m ka ndi inyom kwadoo onwe ha n'uzo kwesiri ekwesi, ka ha jiri nsopuru na uche zuruoke cho onwe ha mma. Ọ bughị isi a kpara akpa, ma ọ bukwanu ngwa mma nke olaedo maobu pieal, maobu uwe di oke onuahia ha na-eyi. ¹⁰ Kama site n'ezii ọru oma ha nke kwesiri ndi inyom na-ekwuputa na ha na-ekpere Chineke.

¹¹ Nwanyi kwesikwara iji obi di umeala na obi di nwayooge gee nti mutakwa ihe mgbe a na-ezi ihe. ¹² Ekwenyeghi m ka nwanii zie ihe, maobu ka ọ buru onyeisi n'ebe ndi nwoke no. Ha kwesiri ino nwayooge mgbe obula unu zuro. ¹³ Ọ bu n'ihia na e buru uzo kee Adam tupu e kee iiv. ¹⁴ Ọ bukweghi Adam ka a ghogburu, kama ọ bu nwanii ka a ghogburu mee ka ọ buru onye mmebi iwu. ¹⁵ Ma a ga-azoputa ha site n'omumu nwa ma ọ buru na ha anogide na-ebi ndu okwukwe na ihunanya, na idi nsọ, na nke uche zuruoke.

3

Ndi ndu choochi

¹ Nke a bu okwu kwesiri ntukwasi obi ma burukwa eziokwu, bu nke na-asii, ọ buru na onye obula na-achọ ọndu ibu ukochukwu, ọ na-achọ ezi ọru kacha mma. ² Ya mere onye ukochukwu* kwesiri ibu onye a na-adighi ata uta, onye luru otu nwunye, onye obi umeala, onye na-achikota onwe ya nke oma, onye nwere nsopuru, onye na-anabata ndi obia n'ulo ya, nakwa onye nwere ike ikuzi ihe. ³ Ọ gaghi abụ onye na-anubiga mmanya oke, ọ gaghi abụ onye na-alukari ọgu, kama ọ ga-abu onye di nwayooge, onye na-ahughi okwu na uka n'anya, na onye na-adighi ahụ ego n'anya. ⁴ Ọ ga-abu onye na-achizi ezinaulo ya nke oma, burukwa onye na-achikwa umu ya inwe nsopuru n'uzo obula. ⁵ (N'ihia na ọ buru na mmadu enweghi ike chikotazie ezinaulo ya, ọ ga-esi anaa chizie choochi Chineke?) ⁶ Ọ gaghi abụ onye cheghariri oheru, ma ọ bughị ya, ọ ga-afuli onwe ya elu n'inya isi, ma si otu a daba n'omuma ikpe di ka ekwensu. ⁷ Ọ ga-abukwa onye nwere ezi ama n'ebe ndi no n'ezii no, ka ọ ghara idaba n'ọndu ihere nakwa n'onya ekwensu.

Ndi na-eje ozi

* 3:2 3:2 Maobu, Onye nlekota

⁸ Otu ahụ kwa, ndị a họtara ijere choochi ozi aghaghị ibu ndi kwesiri nsopuru, ndi na-enweghi ire abuo,† ndi kwesiri ntukwasị obi. Ha agaghị abụ ndi na-anubiga mmanya oke na ndi akpiri ego na-agbaso uru n'ezighi ezi. ⁹ Ha ga-abu ndi ji akonuche di ocha na-ejidesi eziokwu nke okwukwe anyi ike. ¹⁰ Tupu a hotara ha iru oru a, a ga-ebu uzọ nwalee ha. O buru na ha enweghi ebubo obula megide ha, mgbe ahụ, a ga-eme ha ndi na-eje ozi na choochi.

¹¹ Otu aka ahụ kwa, ndi nwanji kwesikwara ibu ndi nwere nsopuru n'uzo obula, ndi na-adighi ebu iro n'obi, ndi na-adighi agba asiri, kama ndi nwere obi umeala, na ndi kwesiri ntukwasị obi n'ihe niile.

¹² Ndi niile a ga-hotara ije ozi na choochi aghaghị ibu ndi nwere naani otu nwunye, ndi na-achizi umu ha na ezinaulo nke aka ha nke oma. ¹³ N'ihia na ndi ahụ ruru oru ije ozi ha nke oma nwere ugwo oru. Ugwo oru ha bukwa nsopuru ahụ ndi ozo ga-asopuru ha, na nkwuwa okwu ha nwere banyere okwukwe a n'ime Kraist Jisos.

Ihe omimi

¹⁴ Enwere m olileanya na m ga-abia ileta gi na mgbe na-adighi anya, ma ana m edere gi ihe ndi a. ¹⁵ Asi na m enweghi ike bia osiso, i ga-amata otu ndi mmadu kwesiri isi bie obi n'ezinaulo Chineke, nke bu nzuko nke Chineke di ndu, ogidi na ntoala nke eziokwu ahụ. ¹⁶ Karichasia nke a, o bu ihe omimi di ukwu, bu ntoala ebe ezi idi nsọ si walite:

O putara ihe n'udidi mmadu,

Mmuo Nso gosiri na o bu onye ezi omume,
ndi mmuo ozi huru ya,

e kwusara ihe banyere ya nye mba niile,
uwa niile kwenyeere na ya,

a nabatakwarara ya n'ebube nke eluigwe.

4

Ndumodu e nyere Timoti

¹ Ma Mmuo Nso agwagheela anyi onu si, na n'oge ikpezuru ufodu mmadu n'ime choochi ga-esite n'okwukwe wezuga onwe ha, buru ndi na-agbaso mmuo nduhie nakwa ozizi ihe banyere mmuo ojoo. ² Ozizi di otu a na-esite n'ihu abuo nke ndi ugha, bu ndi eji igwe oku da nwuo akonuche ha. ³ Ndi di otu a na-egbochi ilu di na nwunye na iri ihe oriri ufodu. Ma o bu Chineke kere ihe oriri ndi a ka ndi kwere ekwe, ndi maara eziokwu ahụ jiri ekpere na ekele nara ha. ⁴ Ihe niile Chineke kere di mma, o dikwaghị ihe obula a ga-aju ma o buru na e jiri ekele nara ya, ⁵ n'ihia na-esitere n'okwu Chineke na ekpere doo ya nsọ.

⁶ O buru na i mee ka umunna mara ihe ndi a, i ga-abu ezi onyeozu Kraist Jisos, onye a zulitere nke oma site n'ezio kwu nke okwukwe, na ezi ozizi nke i gbasoro. ⁷ Atufula oge gi n'iru uka ruru aru banyere akuko ifo nzuzu, na akuko na-abaghị uru nke ndi agadi nwanji na-akoo. Kama zuo onwe gi ka i buru onye nke na-asopuru Chineke. ⁸ Igwuri egwu nke anu ahụ di mma kama ibu onye nke Chineke bara uru kara n'uzo obula, n'ihia na nkwa di n'ime ya bu banyere ndu di ugbo a na ndu di n'ihu. ⁹ Okwu a kwesiri ntukwasị obi, kwesikwa ka a nara ya nke oma. ¹⁰ Anyi na-adogbu onwe anyi n'oru na-ahujukwa anya maka na anyi tukwasiri olileanya anyi na Chineke di ndu, onye bu Onye nzoputa mmadu niile, karichasia, nke ndi niile kwere ekwe.

Ndumodu

† 3:8 3:8 Ndi na-adighi agha ugha maobu ekwu okwu aghughu.

¹¹ Ndi a bu ihe ndi i ga-akuzi, kwudosie ike na-akuzi ha. ¹² Ekwela ka onye obula lelia gi anya n'ihhi na ibu okorobia. Kama mee ka i buru ihe imaatu na ihe ilere anya oma nye ndi kwere ekwe, n'okwu, n'ibi obi, n'ihunanya, n'okwukwe nakwa n'idi ocha n'uche. ¹³ Tutu ruo mgbe m ga-abia n'ebe ahụ, na-aguputa ma na-akowakwara ndi choochi ihe e dere n'ime akwukwo nsọ. Na-ekwusakwa okwu Chineke. ¹⁴ Elelila onyinye ime mmuo nke i nwere anya, bu nke e nyere gi site n'ibu amuma putara ihe mgbe ndi okenye bikwasiri gi aka n'isi.

¹⁵ Jiri onyinye ndi a niile ruo oru, nogidesie ike n'oru gi, ka onye obula mata, hukwa na i na-eme nke oma. ¹⁶ Na-elezi anya na ndu gi, na ozizi gi. Nogidesie ike n'ihe ndi a n'ihhi na site na ha, i ga-azoputa onwe gi, zoputakwa ndi na-ege gi nti.

5

Ndi nwanyi di ha nwuru, ndi okenye na ndi ohu

¹ Abarala okenye mba n'olu di ike, kama jiri ariri na nsopuru gwa ya okwu di ka o bu nna gi. Na-agwa umu okorobia okwu di ka i ga-esi gwa umunne gi i huru n'anya okwu. ² Na-emeso ndi inyom ndi bu okenye omume di ka ndi nne, ma na-emesokwa umu agboghọ omume di ka i ga-esi mesoo umunne gi nwanyi omume. Na-ehekwa uche n'idi ocha n'ebe o zuruoke.

³ Sopuru umu nwanyi di ha nwuru, ndi na-ebi ndu di ka ndi di ha nwuru anwu n'ezikwu. ⁴ Kama o buru na nwanyi obula di ya nwuru nwere umu, maobu umu umu, ndi a bu ndi kwesiri ibu mkpa ha. N'ihhi na anyi kwesiri isite n'ulo anyi gosi obioma anyi inyere ndi muru anyi aka. N'ihhi na omume di otu a na-atọ Chineke uto. ⁵ Nwanyi di ya nwuru n'ezie, nke na-enweghi onye na-elekota ya anya, atukwasila obi ya na olileanya na Chineke. O na-anogidekwa n'ekpere na ariri ehie na abali. ⁶ Ma nwanyi di ya nwuru nke weere onwe ya nyefee n'aka igbaso ihe na-eme ya obi uto buru onye nwuru anwu, o bu ezie na o ka di ndu. ⁷ Nye ha ihe ndi a dika iwu, ka ha ghara i bu ndi a na-ata uta. ⁸ Onye obula na-adighi egoro ndi ikwu ya, karichasia ndi ezinaulo nke aka ya ihe na-akpa ha mkpa, ajula okwukwe ahụ ma jokariakwa onye na-ekweghi ekwe na njo.

⁹ Nwanyi obula di ya nwuru ga-aba n'otu ndi di ha nwuru ga-abu onye gbara iri afọ isii maobu kari. O ga-abukwa onye luru naani otu di. ¹⁰ O ga-abu onye mmadu niile na-agbara ezi ama, n'ihhi ezi oru o ruru. O ga-abu onye zulitere umu ya n'uzo ziri ezi, onye na-elezi ndi obia anya, onye na-enyere ndi oria na ndi meruru ahụ aka, onye na-asa ukwu ndi nsọ na onye jikeere mgbe niile ime ihe oma.

¹¹ Ma o kwesighi ka e debanye aha umu agboghọ di ha nwuru n'otu umu nwanyi di ha nwuru anwu. N'ihhi na mgbe ochicho anu ahụ jidesiri ha ike, ha ga-enupuru Kraist isi, chowa ilu di ozo. ¹² Udi omume a ga-ewetara ha ikpe omuma, n'ihhi na ha emezughu nkwa ha kwere na mbu. ¹³ Wezugakwari nke a, na ha amuta omume idi umengwu, n'aga n'ulo di iche iche. O bughu naani na ha bu ndi na-adighi aru oru, kama ha na-etinye anya n'ihe na-agbasaghi ha, na-akpa asiri, na-ekwu okwu nzuzu, na-ekwu ihe ha ekwesighi ikwu. ¹⁴ N'ihhi nke a, ana m adu ndi umu agboghọ ndi a di ha nwuru odu ka ha luru di ozo, mukwa umu, ma na-elekozatikwa ezinaulo ha anya nke oma. O buru na ha mee nke a, o dighi onye iro obula ga-ekwu okwu ojoo megide anyi. ¹⁵ Ufodu ndi mmadu adahielari uzo, soro ekwensu.

¹⁶ Ya mere, nwanyi obula kwere ekwe, nke nwere n'ezinaulo ya ndi inyom di ha nwuru anwu, ya jisie ike gboro ha mkpa. O dighi mma ibogbu choochi n'ibu, ka o nwee ike iletazu ndi no n'onodu umu nwanyi di ha nwuru n'ezie.

¹⁷ Nye ndi okenye, ndi na-achị nke oma nsopuru kwesiri ekwesi na ugwo oru okpukpu abuo, okachasi ndi na-adogbu onwe ha n'oru izi ozioma na n'ikuzi ihe.

18 N'ihì na akwukwọ nsọ kwuru, "Ekechila ọnu ehi mgbe ọ na-azọcha mkpuru ọka,"* hapu ya ka ọ na-eri nri mgbe ọ na-arụ ọrụ, ọzọkwa, "Onye na-arụ ọrụ kwesiri inata ugwo ọrụ ya."† 19 Egela ntị n'ebubo ojoo obula a na-ebo onye okenye kariakwa maobu na ndi akaebe abuo maobu ato gbara ama megide ya. 20 Ma ndi okenye ahụ nogidere na-eme mmehie, kpoputa ha baara ha mba n'ihu mmadu niile, ka ndi ozo tuo egwu gharakwa iso omume ha. 21 Ana m adọ unu aka na ntị n'ihu Chineke na n'ihu Onyenwe anyi Jisọs Kraist na n'ihu ndi mmuo ozi a hoputara, ka unu debe ukpuru ndi a niile, nye onye obula ntaramahuhu nke ruru ya, elekwala onye obula anya n'ihu.

22 Ebikwasikwala onye obula aka n'isi osiso ime ya okenye maobu onye na-eje ozi. Ekwela ka i keta oke na mmehie ndi ozo. Debe onwe gi ocha.

23 Anukwala naani mmiri ozo, na-anu ntakiri mmanya maka afọ gi na nri nri nke na-aria gi otutu mgbe.

24 Mmehie ufodu mmadu na-aputa ihe ma na-ebukwa ha uzọ ruo oche ikpe, ma ndi ozo ka a na-ahuta mmehie ha n'oge ikpezu. 25 Otu a kwa, ọrụ oma na-aputa ihe, ma o buladi ndi na-aputaghị ihe, apughị izo ha ezo.

6

1 Ndi niile bu ohu ga-ahu ndi nwe ha di ka ndi ekwesiri inye ugwu na nsopuru, ka a ghara ikwujọ aha Chineke na ozizi anyi. 2 Ndi nke nwere ndi kwere ekwe dika ndi nwe ha ekwesighi ileli ha anya n'ihì na ha bu umunna ha. Kama, ha kwesiri ijere ndi nwe ha ozi nke oma kari, n'ihì na ndi na-erite uru n'oru ha bu ndi kwere ekwe burukwa ndi anyi huru n'anya.

Ndi ozizi ugha na ihu ego n'anya

Ihe ndi a ka i ga-akuziri ha, dukwaa ha odu banyere ime nke a. 3 Onye obula na-ezi ihe ozo nke na-adabaghi n'okwu ezi ntoala na-enye ndu nke Onyenwe anyi Jisọs Kraist, ya na ozizi nke ibi ndu kwesiri onye nke Chineke, 4 bu onye nganga na-afuli elu, ma burukwa onye na-amaghi ihe. Ochicho obi ya bu nke na-ezighi ezi ma juputakwa n'iru uka na ekworo nke na-eweta ikpo asi na esemokwu, na nkwulu nakwa ajo echiche, 5 na isi iru uka niile nke na-esite n'aka umu mmadu ndi echiche ha na-enweghikwa eziokwu. Ha na-eche na ife Chineke bu uzọ e si aba ogaranya.

6 Ma ikpere Chineke bara uru nke ukwu nye onye nwere afọ ojuju n'ihe obula o nwere. 7 N'ihì na o nweghi ihe anyi ji n'aka mgbe anyi biara n'ụwa, otu a kwa, o nweghi ihe anyi ga-ewerekwa mgbe anyi ga-esi n'ụwa puo. 8 Ya mere, o buru na anyi enwe ihe oriri na uwe anyi ji ekpuchi oto anyi, afọ kwesiri iju anyi n'ihe anyi nwere. 9 Ma ndi na-achọ iba ogaranya na-adaba n'onwunwa na n'ime onya na otutu ihe nzuzu na ochicho ojoo niile di iche iche nke na-enubanye ha n'ila n'iyi na mbibi. 10 N'ihì na ihu ego n'anya bu mgborogwu* nke ime ihe ojoo niile di iche iche. Ufodu ndi huru ego n'anya, ndi na-achosi ya ike, adapula n'okwukwe ha, si otu a tinye onwe ha n'otutu onodu na-ewetara ha obi ojoo na iru uju.

Ndumodu mmechi Pol duru Timoti

11 Ma gi bu onye nke Chineke, gbaara ihe ndi a niile oso. Ma chuso ezi omume na iyi Chineke, na okwukwe, na ihunanya, na ntachiobi, na idi nwayo. 12 Na-agbasi mgba oma nke okwukwe gi ike, jidesiekwa ndu ebighi ebi ahụ aka ike bu nke a kporo gi oku maka ya mgbe i mere ezi nkwuputa gi n'ihu otutu ndi akaebe. 13 N'ihu Chineke, onye na-enye ihe niile ndu, na n'ihu Kraist Jisọs onye gbara ama nkwuputa oma n'ihu Pontios Paillet. Ana m enye gi iwu 14 ka i debezuo ihe niile e nyere n'iwu na-enweghi ntupo obula maobu ita uta ruo mgbe Onyenwe anyi Jisọs Kraist ga-aputa ihe. 15 Nke

* 5:18 5:18 Dit 25:4 † 5:18 5:18 Luk 10:7 * 6:10 6:10 Ya bu nzo ukwu mbu

a ga-emezu mgbe oge zuru site n'ike ya, Chineke, onye di ngozi na onye naani ya na-achi, Eze kachasi eze niile, na Onyenwenu kachasi ndi nwenu niile. ¹⁶ Onye naani ya na-adighi anwu anwu. Onye na-ebikwa n'ime ihè nke mmadu obula na-apughị ibiaru nso. Onye mmadu obula na-ahubeghi anya mgbe obula, onye a na-apughikwa ihu anya. O bu ya ka nsopuru na ike diri ruo mgbe ebighi ebi. Amen.

Ndi ogaranya

¹⁷ Nye ndi bu ogaranya n'oge ugbo a iwu ka ha ghara inya isi, maobu tukwasi obi ha n'akunuba, nke a na-ejighi aka. Kama ka ntukwasi obi ha diri na Chineke onye na-enyezu anyi ihe niile site n'aku ya n'ihì ime anyi obi utu. ¹⁸ Gwa ha ka ha na-eme ezi ihe, ka ha buru ogaranya n'oru oma niile, ka ha nwee obioma na inyere ndi ozu aka, dikwa njikere ikenye ndi ozu ihe site n'ihè ha nwere. ¹⁹ N'uzu di otu a, ha na-akpadoro onwe ha aku nke ga-aburu ha ntala siri ike n'ogbo di n'ihu, nke a ga-eme ka ha rite ndu ahụ nke bu ezigbo ndu n'uru.

²⁰ Timoti chebekwa ihe ndi ahụ e nyefere gi n'aka, wezuga onwe gi site n'okwu nzuzu nke ruru aru, na iru uka nzuzu nke ha na-akpo ihe omuma, ²¹ bu nke ufodu kwuputara, ma na ime nke a, ha esitela n'uzu okwukwe kpafuo.

Ka amara dinyere gi. Amen.

2 Timoti

¹ Pọl, onyeozị Kraịst Jisọs, dị ka uche Chineke si dị, na dị ka nkwa ndụ n'ime Kraịst Jisọs si dị,

² Nye gị Timoti, ezi nwa m.

Ka amara, na ebere na udo nke sitere na Chineke bụ Nna, na Kraịst Jisọs Onyenwe anyị dịrị gị.

Ekele

³ Ana m ekele Chineke, bụ onye m na-ejere ozi ekele, dị ka nna nna m ha mere site n'akọnuche dị ọcha, ọtụtụ mgbe ka m na-echeta gị n'ekpere m ehihie na abalị. ⁴ Ka m na-echeta anya mmiri gị, ọ na-agụsị m agụụ ike ehihie na abalị ihụ gị, ka ọñụ m zuo oke. ⁵ Emere m ka m cheta okwukwe ihu abụọ n'adighi nke i nwere, bụ okwukwe nke burii ụzọ dịrị n'ime nne nne gị Loisi, bịa dikwa n'ime nne gị Yunaisi. Emere ka m kwenye na otu okwukwe ahụ dikwa n'ime gị.

Aririọ ikwesi ntukwasị obi nye Pọl na ozioma

⁶ N'ihie nke a, achoro m ichetara gị ka i mee ka onyinye Chineke ahụ i nwere na-enwu dị ka oku, bụ nke i natara mgbe m bikwasiri gị aka m abụọ n'isi. ⁷ N'ihie na Chineke enyeghi anyị mmuo itu ujo, kama o nyere anyị mmuo na-emejuputa anyị n'ike, na ihunanya, na uche zuruoke. ⁸ Ihere emela gị ikwuputa ama banyere Onyenwe anyị maobu banyere m bụ onye mkporo ya. Kama, site n'ike Chineke, soro m huo ahuhu n'ihie ozioma ahụ. ⁹ O zoputara anyị, kpobata anyị na ndu di nsọ. O bughị n'ihie na anyị kwesiri ka a kpo anyị, kama, o bụ n'ihie nzube ya na amara ya. E nyere anyị amara n'ime Kraịst Jisọs tupu a toọ ntọala uwa a. ¹⁰ Ugbu a, o meela ka ihe niile o zubere puta ihè site n'obibia Onye nzoputa anyị Jisọs Kraịst, onye lara ike onwu n'iyi, zi anyị uzọ anyị ga-esi nwee ndu ebighi ebi site n'ozoma ahụ. ¹¹ N'ihie ozioma a, ahoputara m ka m buru onye na-ekwusa ozioma a, na onyeozị, na onye nkuzi. ¹² O bukwa n'ihie nke a ka m ji na-ahụ ahuhu ndi a n'ebe a, ma n'ezikwu, ihere adighi eme m, n'ihie na amaara m onye m na-atukwasị obi, amakwaara m nke oma, na o nwere ike ichebe ihe niile m nyere ya n'aka idebe tutu ruo ubochi ahụ.

¹³ Jidesie ezikwu ahụ aka ike, udi ezikwu ahụ mu onwe m ziri gị, ezikwu ahụ gbasara okwukwe ahụ, na ihunanya ahụ di n'ime Kraịst Jisọs. ¹⁴ Chezie onyinye oma ahụ e sitere n'aka Mmuo Nso bi n'ime gị nye gị idebe.

Ekwesighi ntukwasị obi na ikwesi ntukwasị obi

¹⁵ Di ka i maara, ndi niile si n'Eshia bia n'ebe a agbakutala m azu. O buladi Faigelos na Hamoginis ahapula m laa.

¹⁶ Ka Onyenwe anyị mere ezinaulo Onisiferos ebere, n'ihie ume o gbara m otutu mgbe. Ihere emeghi ya na-abu m onye mkporo. ¹⁷ Mgbe o biaruru Rom, o choghariri m n'ebe niile, ma n'ikpezu, o chotara m. ¹⁸ Ka Onyenwe anyị kwe ka o nata ebere n'aka Onyenwe anyị n'ubochi ahụ. I mara nke oma udi aka o nyere m n'Efesos.

2

Ezi onye agha nke Kraịst

¹ Ya mere, nwa m, buru onye di ike site n'amara ahụ Kraịst Jisọs na-enye. ² Ihe niile nke i nuru n'onu m n'ihu otutu ndi ama ka i ga-enyefe n'aka ndi kwesiri ntukwasị

obi, bụ ndị nwekwara ike izi ndị ọzọ ihe ndị a. ³ Soro m kere oke n'ahụhụ dị ka ezi onye agha Jisọs Kraịst. ⁴ Ọ dighị onye agha ọbụla na-ekekọta onwe ya n'ihe nke ụwa a, kama ọ na-achọ ime ihe ga-atọ onye hoputara ya dị ka onye agha uto. ⁵ Otu aka ahụ, onye na-agba ọsọ agaghị enweta okpu mmeri, ma ọ bụrụ na ọ gbaghị ọsọ ya dika usoro iwu igba ọsọ si dị. ⁶ Onye ọrụ ubi na-adọgbu onwe ya n'ọrụ kwesiri ibụ onye ga-ebu uto rie mkpuru sitere n'ubi ya. ⁷ Na-atughari uche n'ihe m kwuru, n'ihị na Onyenwe anyị ga-enye gi nghota n'ime ha niile.

⁸ Echefula Jisọs Kraịst, onye a kpolitere site n'onwu, onye sikwa n'agburu Devid, nke a bụ ozioma m. ⁹ Ọ bụ n'ihị na m na-ekwu eziokwu ndị a ka m ji noo na-ahụ ahụhụ dị otu a dị ka onye ojoo, ma otu ọ dị, ekeghị okwu Chineke agbụ. ¹⁰ Ya mere, ana m anagide ihe niile n'ihị ndị a hoputara, ka ha burukwa ndị ga-anata nzoputa dị n'ime Kraịst Jisọs, na ebube ebighi ebi.

¹¹ Nke a bụ okwu kwesiri ntukwasị obi:

Ọ bụrụ na anyị esoro ya nwuo,
anyị ga-esokwa ya dị ndu.

¹² Ọ bụrụ na anyị anagide,
anyị ga-esokwa ya chia ochichi.

Ọ bụrụ na anyị aja ya,
ọ ga-ajukwa anyị.

¹³ Ọ bụrụ na anyị ekweghị ekwe,
ọ ga-anogide n'ikwesị ntukwasị obi,
n'ihị na o nweghị ike ijụ onwe ya.

Onye ọrụ nke Chineke na-anabata

¹⁴ Na-echetara ha nke a, na-agwasikwa ha ike n'aha Chineke ka ha ghara iru ụka banyere okwu efu. N'ihị na okwu ndị a abaghị uru, ha na-ewetara ndị na-anụ ya ịla n'iyi. ¹⁵ Gbalisie ike ka iche onwe gi n'ihu Chineke dị ka onye a nabatara. Onye ọrụ nke ihere na-apughị ime, onye na-akowa eziokwu ahụ nke oma. ¹⁶ Zere onwe gi n'okwu nzuzu nke ruru aru, n'ihị na ọ na-aga n'ihu iduba ndị mmadu n'onodu amaghị Chineke karịa. ¹⁷ Ozizi ha ga-agbasa dị ka nsi, Haimenios na Filetus soo na ndị dị otu a. ¹⁸ Ha ahapula igbaso uto eziokwu ahụ bido na-ekwusa okwu ụgha, na-asị na oge mbilite n'onwu agafeela. Site n'okwu ha, ha na-ekpu okwukwe mmadu ufodu ihu n'ala. ¹⁹ Ma ntola Chineke hiwere na-eguzosi ike. N'elu ya ka eji ihe e dere kaa akara: "Onyenwe anyị maara ndị bụ ndị nke ya,"* ya na, "Ka onye ọbụla kporo onwe ya onye nke Kraịst kwusị ibi ndu ajo omume."

²⁰ N'ime ulo ukwu, otutu ngwa ọrụ dị ya, ndị e ji olaedo maobu olaocha, maobu osisi maobu uru kpuo. Ufodu ka e ji eje ozi n'oge nkwanye ugwu dị mkpa, ndị ọzọ ka e ji eje ozi n'oge ọbụla. ²¹ Ọ bụrụ na onye ọbụla edoo onwe ya ocha puo n'ihe ojoo niile, ọ ga-abu ngwa ọrụ e mere maka ọrụ ndị kwesiri nkwanye ugwu, burukwa onye dị nso, onye na-abara Onyenwe ya uru, na onye dị njikere mgbe ọbụla iru ezi ọrụ.

²² Gbanari ihe ọbụla na-etinye udi echiche ojoo nke umu okorobia na-enwe n'ime gi, kama, na-agbaso ezi omume na okwukwe, na ihunanya na udo, ka gi na ndị na-akpokukwa Onyenwe anyị site n'obi dị ocha na-emekorita. ²³ Wezuga onwe gi n'iru ụka nzuzu na nke amaghị ihe niile, n'ihị na i maara na ha na-eweta ise okwu. ²⁴ O kwesikwaghị ka ohu Onyenwe anyị buri onye na-ese okwu, kama, ọ ga-abu onye obioma nye mmadu niile, na onye ma otu e si ezi ihe, onye dị njikere inagide ihe ojoo e mere ya. ²⁵ Ọ ga-ejiri obi dị nwayo mgbe ọ na-adu ndị iro ya odu. Eleghi anya Chineke nwere ike mee ka ha chegharia, bia mata eziokwu. ²⁶ Mgbe ahụ, ha nwere ike gbanahu onya ekwensu, ka o jidechara ha ka ha mee uche ya.

* 2:19 2:19 Onu 16:5

3

Oge ikpeazu

¹ Ma mara nke a, na n'oge di oke egwu ga-adi mgbe ikpeazu. ² N'ih i na ndi mmadu ga-abu ndi na-ahu naani onwe ha n'anya, na ndi na-ahu ego n'anya. Ha ga-abu ndi mpako, na ndi na-anya isi, ndi na-ekwujọ ibe ha, ndi na-adighi asopuru ndi muru ha, maobu ikele ha ekele, na ndi na-adighi ocha n'obi ha. ³ Ndi na-enweghi ihunanya n'obi ha, ndi na-enweghi obi mgbaghara, ndi na-agba asiri, ndi na-emebiga ihe ojoo oke, ndi na-eme di ka anu ohia, na ndi ihe oma na-adighi ato uto. ⁴ Ndi na-arara ibe ha nye n'aka ndi iro ha, ndi isiike, ndi onwe ha juru afo; ndi na-ahu ihe uto nke uwa a n'anya, kama ihu Chineke n'anya. ⁵ Ha bu ndi na-ebi ndu ndi nke Chineke ma ha adighi egosiputa ike di na ndu ahụ. Zere onwe gi n'ebe ndi di otu a no.

⁶ Ufodu n'ime ha bu ndi na-abanye n'ime ulo ndi mmadu na-eduhiekwa umu nwanyi na-enweghi uche, ndi ibu mmehie ha na-anyigbu, na ndi a puru iduhie n'ih i otutu ihe ojoo na-agu mkpuruobi ha agu. ⁷ Ndi a na-akuziri ihe oge niile, ma ha apughi inweta amamihe nke eziokwu. ⁸ Di ka Jenas na Jembaras si luso Mosis ogu, otu a ka ndi a na-alusokwa eziokwu ahụ ogu. Ha bu ndi nwere obi ruru aru, na ndi ndu ha mere ka ha buru ndi a juru aju n'ebe okwukwe anyi di. ⁹ Ma ha agaghi aga n'ihu n'ih i na nzuzu ha ga-aputa ihe n'ihu mmadu niile, dika nke mmadu abuo ahụ.

Ndumodu ikpeazu

¹⁰ Ma ugbu a, i maara ihe niile banyere ozizi m, na omume m, na ebumnuche m, na okwukwe m na ntachiobi m, na ihunanya m, na ndidi m, ¹¹ na mkpagbu m na ahuhu niile nke dakwasiri m n'Antiok, na Aikoniom, na Listra. I maara udi mkpagbu di iche iche m gabigara. Ma Onyenwe anyi naputara m site n'ime ha niile. ¹² N'ezie, ndi niile chorọ ibi ndu isopuru Chineke n'ime Kraist Jisos ga-agabiga mkpagbu. ¹³ Ma ndi mmadu ojoo na ndi na-ebi ndu aghugho ga-ajo njo kari ka ha di. Ha ga-eduhie ndi ozo, ma burukwa ndi a ga-eduhie. ¹⁴ Ma gi onwe gi, nogidesie ike n'ih e imutara na ihe i kwenyesiri ike na ya, ebe i maara onye i si n'aka ya muta ha. ¹⁵ I maara na o bu site n'oge i bu nwantakiri ka ihe e dere n'akwukwo nsọ jiri doo gi anya, nke nwere ike ikuziri gi maka nzoputa site n'okwukwe i nwere n'ime Kraist Jisos. ¹⁶ Ihe niile di n'akwukwo nsọ bu ihe si n'uche Chineke puta. Ha bara uru maka izi anyi ihe, igosi erughi eru anyi, ituziri anyi aka n'uzo di mma, na izu anyi n'uzo ezi omume: ¹⁷ ka onye nke Chineke zuo oke, dikwa njikere maka iru ezi oru niile obula.

4

¹ Ya mere, ana m adusi gi odu ike n'ihu Chineke na n'ihu Kraist Jisos, onye ga-ekpe ndi di ndu na ndi nwuru anwu ikpe. Ejikwa m obibia ya na alaeze ya na-ası gi, ² kwusaa okwu ahụ mgbe niile; dikwa njikere, mgbe o kwesiri ekwesi na mgbe o na-ekwesighi, jiri ya nye ntuziaka, jiri ya baa mba, jirikwa ya gbaa ndi mmadu ume, site na ntachiobi na ilezi anya inye ezi ndumodu. ³ N'ih i na oge na-abia mgbe ufodu mmadu na-agaghi anagidekwa eziokwu ahụ, kama ha ga-agaghari icho ndi ozizi ha ga-eji gbaa onwe ha gburugburu, ndi ga-ezi ha ihe ha chorọ inu. ⁴ Ha agaghi ege nti n'eziokwu ahụ, kama ha ga-ege nti n'akuko na-enweghi isi. ⁵ Ma guzosie ike, noo na nche mgbe niile, na-edi ahuhu, na-arukwa oru gi dika onye ozioma. Ruzukwaa ihe i kwesiri iru n'oru gi.

⁶ N'ih i na ugbu a, aburula m rij onye a na-awupu di ka aja ihe onunu, oge ula m eruokwala. ⁷ Alusiala m ogu oma ahụ, agbasiala m oso ahụ, edebezuokwala m okwukwe ahụ. ⁸ Ugbu a, e deberela m okpueze nke ezi omume, nke Onyenwe anyi, onye ikpe ezi omume ahụ, ga-enye m n'ubochi ahụ. Ma o bugh i naani m ka o ga-enye ya, kama o ga-enyekwa ya ndi ahụ niile o na-agusi agu ike ihu ya anya.

Okwu banyere ihe mere

⁹ Gbalisie ike ibiakwute m oshiso, ¹⁰ n'ihhi na Dimas onye huru ihe ndu a n'anya ahapula m gaa Tesalonaika. Kresens agaala Galeshia, Taitos agakwaala Dalmetia. ¹¹ O bu naani Luk nonyere m. Mgbe i na-abia, kpota Mak n'ihhi na o ga-enyere m aka n'ije ozi m. ¹² Ezipula m Taikikos ka o gaa Efesos. ¹³ Mgbe i na-abia, wetara m uwe m ji achu oyi, bu nke m hapuru n'aka Kapos na Troas, wetakwara m akwukwo m niile ahụ di n'ebe ahụ, okachasi akwukwo akpukpo anu niile ahụ.

¹⁴ Alegzanda onye na-akpu ola emeela m otutu ihe ojoo. Onyenwe anyi ga-akwughachi ya di ka ihe o mere m si di. ¹⁵ Kpachara anya n'ebe o no, n'ihhi na o guzosiri ike megide ihe niile anyi kwuru.

¹⁶ Na mbu, mgbe m putara ikpere onu m, o dighi onye kwunyeere m. Ha niile gbahapuru m. Ka a hapu igunyere ha omume a di ka mmehie. ¹⁷ Ma Onyenwe anyi nonyeere m, nyekwa m ike ikwusa ozioma ka ndi mba ozo niile nuru ya. O zoputara m, site nonu odum. ¹⁸ Onyenwe anyi ga-azoputakwa m site n'ihe ojoo niile obula, kpobata m n'udo baa n'alaeze eluigwe ya. O bu ya ka otuto diri ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen.

Ekele ikpeazu

¹⁹ Keleere m Prisila na Akwila na ndi niile bi n'ulo Onisiferos.

²⁰ Erastos no na Korint, ma ahapuru m Trofimos na Melitos nonodu ahụ esighi ike. ²¹ Jisie ike biarute n'ebe a tupu oge oyi eruo.

Yubulos na-ekele gi, ya na Pudins, na Lainos na Klodia na umunna anyi niile.

²² Ka Onyenwe anyi nonyere mmuo gi. Ka amara dinyere gi.

Taitos

¹ Akwukwo ozi a si n'aka m, Pól, odibo Chineke, na onyeozi Jisos Kraist, onye ahoputara ime ka okwukwe ndi Chineke, na nghota banyere imara eziokwu ahụ na-eduba na ndu isopuru Chineke gaa n'ihu, ² nke a dabere n'olileanya maka ndu ebighi ebi, nke Chineke onye na-adighi agha ugha kwerelelari na nkwa tupu mmalite nke oge. ³ Mgbe oge imezu nkwa ahụ ruru, o mere ka okwu ya puta ihè site na nkwsa ozioma, nke e nyefere m n'aka idebe, di ka Chineke Onye nzoputa anyi si nye ya n'iwu.

⁴ O bu gi Taitos, ezi nwa m nwoke n'ime okwukwe nke anyi nwekoru.

Ka amara na udo nke sitere na Chineke bu Nna, na Kraist Jisos Onye nzoputa anyi diri gi.

Oru diri Taitos

⁵ Ahapuru m gi na Kriit ka i dozie ihe ufodu a na-edozibeghi, ka i hoputakwa ndi okenye n'obodo niile, di ka m siri nye gi n'iwu. ⁶ O ga-abu onye a na-enweghi ihe ita uta, o ga-abu onye na-alu otu nwanyi. Umụ ya bu ndi kwere ekwe, ndi ama na ha anaghi ebi ndu ojoo, maobu na-eme isiike. ⁷ Ebe o bu na onye nlekota n'ahu ihe banyere choochi Chineke, o ga-abu onye na-enweghi ihe ita uta. O gaghị abụ onye nganga, onye na-ewe iwe oku, onye na-anubiga mmanya oke, onye na-alu ogu mgbe niile, onye huru ego n'anya. ⁸ O ga-abu onye na-anabata ndi obia, na onye na-ahu ezi ihe n'anya. O ga-abu onye na-akwanyere onwe ya ugwu, ezi mmadu uzọ ya kwu oto, onye di nsọ, na onyeisi zuruoke. ⁹ O ga-abukwa onye jidesiri ozioma ahụ nke kwesiri ntukwasị obi aka ike dika eziri ya. Nke ga-eme ka o nwe ike gbaa ndi ozo ume site na ozizi ahụ nke zuruoke, nakwa itu ndi ahụ na-eguzogide ya mmehie ha n'ihu.

Igbochi ndi ozizi ugha

¹⁰ N'ihì na e nwere otutu mmadu ndi na-ekweghi, ndi na-ekwu okwu efu, na ndi aghughu, nke ka nke, ndi si n'otu ndi obibi ugwu puta. ¹¹ Aghaghì ikwusi ha maka na ha na-akuzi ihe ha ekwesighi ikuzi n'ihì ego, si otu ahụ na-eme ka otutu ezinaulo gbasaa. ¹² O bu otu onye n'ime ha, onye bukwa onye amuma ha kwuru okwu banyere ha si, "Ndi Kriit niile bu ndi ugha. Ha kwara obi n'azu di ka anu ohia joro njo. Ha bu ndi umengwu nwere akpiri ogologo." ¹³ N'ezie, okwu a bu eziokwu. N'ihì nke a, baara ha mba n'olu ike banyere mmehie ha ka ha nwee ike zuo oke n'okwukwe, ¹⁴ ka ha kwusi ige nti n'akuko ifo ndi Juu na-ako, maobu iwu nke ndi juru inabata eziokwu nyere. ¹⁵ Ihe niile di ocha n'ebe ndi di ocha no, o nweghi ihe obula di ocha n'ebe ndi ruru aru na ndi na-ekweghi ekwe no. N'ihì na uche ha na akonuche ha ruru aru. ¹⁶ Ha na-ekwuputa na ha maara Chineke, ma ha ji omume ha na-agonari ya. Ha bukwa ndi na-akpo mmadu ibe ha asi, ndi isiike, na ndi na-adighi ike n'ezì oru obula.

2

Ezi ozizi na ezi agwa

¹ N'akuku nke gi, na-akuzi ihe kwesiri eziokwu nke okwukwe. ² Gwa ndi okenye nwoke ka ha nwee anya udo, ka ha nwee akonuche zuruoke, ka ha buru ndi kwesiri

nsopuru, ndi okwukwe ha siri ike, ndi na-ahụ ibe ha n'anya, na ndi nwekwara ntachiobi.

³ N'otu aka ahụ, gwa ndi okenye nwanyi ka ha na-eme omume di ka umu nwanyi di nsọ. Ka ha ghara ibu ndi na-agba asiri maobu ohu nke inubiga mmanya oke. Kama ha na-akuzi ihe di mma. ⁴ Ha ga-esi otu a kuziere umu agboghọ ka ha ga-esi hu di ha na umu ha n'anya. ⁵ Ka ha burukwa ndi akonuche ha zuruoke, ndi di ocha n'obi, ndi na-edozi ezinaulo di ha, ndi na-eme ebere, ndi na-edo onwe ha n'okpuru di ha, ka onye obula ghara ikwulu okwu Chineke.

⁶ N'otu uzọ ahụ kwa, gbaakwa umu okorobia ume ka ha jide onwe ha. ⁷ N'ihe niile i na-eme, mee onwe gi ihe ima atụ ndi ozo ga na-eñomi n'ime ezi omume. Na nkuzi gi niile, gosikwa izuoke na ikwesi ntukwasị obi. ⁸ Ka ozi gi buru nke kwu oto mmadu apughị ima ikpe, ka ihere mee onye na-agbagha gi okwu, ebe o bu na onweghi ihe ojoo o ga-ekwu gbasara anyi.

⁹ Gwa ndi ohu ka ha na-erubere ndi nwe ha isi, ka ha na-eme ihe ga-atọ onyenwe ha utọ mgbe niile. Ka ha hapu isa ndi nwe ha okwu, ¹⁰ ka ha ghara izu ohi, kama ka ha gosi na ha bu ndi kwesiri ntukwasị obi. N'uzo di otu a, ha ga-ewetara ihe anyi na-akuzi maka Chineke Onye nzoputa anyi otuto n'ihe niile ha na-eme.

¹¹ N'ihia na Chineke emela ka amara ya nke wetaara mmadu niile nzoputa puta ihè. ¹² O bukwa amara a na-akuziri anyi ka anyi ju ndu asopurughị Chineke na nke igbaso ochicho ojoo di n'uwu, kama ka anyi bie ndu di ka ndiisi zuruoke na ndu ezi omume, nakwa itu egwu Chineke n'ogbo nke oge a. ¹³ Otu a ka anyi ga-esi na-eche olileanya anyi di ngozi bu obibia nke otuto nke Chineke anyi di ukwu, na Onye nzoputa anyi bu Jisos Kraist. ¹⁴ O bu ya jiri onwe ya chuo aja n'ihia anyi, ka o gbaputa anyi site n'ajo omume anyi niile, na ido ndi ga-abu ndi nke ya ocha nye onwe ya, ndi o na-agu agu ime ihe di mma mgbe niile.

¹⁵ Na-akuzi ihe ndi a, werekwa ha na-adu ndi gi odu site n'ikike niile i nwere. Werekwa ha na-atu ha mmehie ha n'ihu. Ka mmadu obula ghara ileli gi anya.

3

Ime ihe di mma

¹ Chetara ndi nke gi ka ha doo onwe ha n'okpuru ndiisi na ndi ochichi, ka ha rubere ha isi, dikwa njikere iru oru oma obula. ² Gwa ha ka ha ghara ikwulu onye obula, ka ha gharakwa ilu ogo, kama, ka ha buru enyi mmadu niile, na-egosikwa idi nwayoo ha n'ebe mmadu niile no.

³ N'ihia na mbu, anyi onwe anyi bu ndi nzuzu, ndi na-enupu isi, na ndi na-enweghi uche. Anyi bu ohu agu ime ojoo, na ihe utu di iche iche. Anyi biri ndu obi ojoo na ekworo, na ikporita onwe anyi asi. ⁴ Ma mgbe obioma na ihunanya Chineke Onye nzoputa anyi putara ihe, ⁵ o zoputara anyi, ma o bughị n'ihia ezi ihe ndi anyi mere, kama o bu site n'ebere ya. O zoputara anyi site na nsacha nke imu ozo na nnwoghari nke Mmuo Nso, ⁶ onye o wusara anyi n'uju site n'Onye nzoputa anyi bu Jisos Kraist, ⁷ ka o buru na ebe e sitere n'amara guo anyi dika ndi ezi omume, anyi ga-abu ndi nketa, ndi nwere olileanya ndu ebighi ebi. ⁸ Okwu a kwesiri ntukwasị obi, o ga-amasi m ma i kwusie ihe ndi a ike, ka ndi kweere na Chineke, lezie anya n'iru ezi oru. Ihe ndi a di mma na-abakwara mmadu uru.

⁹ Ma zere iru uka nzuzu na igu agburu omumu, esemokwu niile, na ogo niile ndi mmadu na-alu banyere iwu. Ihe ndi a niile abaghi uru obula, ha bu ihe efu. ¹⁰ Gbasara onye na-akpa oke, i duchaa ya odu ihe dika otu ugboro maobu abuo, leghara ya anya. ¹¹ Ebe i ma na onye di otu a bu onye ndahie na onye ajoo omume, o jirila aka ya maa onwe ya ikpe.

Okwu mmechi

¹² Ana m akwado izitere gi Ateamas maobu Taikikos. Gbalia biakwute m na Nikopolis, maka n'ebe ahụ ka m kpebiri ino n'oge oyi. ¹³ Gbaa mbọ zipu Zenas bu onye okaikpe, na Apolos, ngwangwa n'ije ha. Hukwa na ha ji ihe niile di ha mkpa.

¹⁴ N'ihina o di mkpa ka ndi anyi muta inyere ndi niile chorọ enyemaka ha aka. O bu nke a ga-eme ka ha buru ndi na-amị mkpuru.

¹⁵ Ndi niile mu na ha no n'ebe a na-ekele gi.
Kelekwara anyi ndi niile huru anyi n'anya n'ime okwukwe.

Ka amara dinyere unu niile.

Fịlịmọn

¹ Pọl, onye e tinyere n'ụlọ mkpọrọ n'ihị Kraịst Jisọs na site n'aka nwanna anyị Timoti,

Anyị na-edetara gị ya ezi enyi anyị na onye anyị na ya na-arụkọ ọrụ, Fịlịmọn. ² Anyị na-edetakwara ya nzukọ Kraịst dị n'ụlọ gị, na nwanna anyị nwanyị Afia, na Akipos onye anyị na ya so na-alụ agha a.

³ Ka amara na udo nke sitere na Chineke bụ Nna, na Kraịst Jisọs Onyenwe anyị dirị unu.

Ekele na ekpere

⁴ Ana m ekele Chineke ekele mgbe ọbụla m na-echeta gị n'ekpere niile m na-ekpe. ⁵ N'ihị na ana m anụ ihe banyere okwukwe i nwere n'ime Onyenwe anyị Jisọs, na ihunanya i na-egosi ndị nsọ niile. ⁶ Ekpere m na-ekpe banyere gị bụ ka mmekọrịta anyị na gị dika ndị kwere ekwe, mee ka i matazuo ihe ọma niile anyị nwere n'ime Kraịst. ⁷ Ihunanya gị na-enye m oke ọñụ na igbaume, ezi nwanna m, n'ihị na emeela ka ndị nsọ nwee ume ọhụrụ site n'inyeaka gị.

Arịrịọ Pọl n'isi Onisimọs

⁸ Ọ bụ ezie na-enwere m ike n'ime Kraịst inye gị iwu banyere ihe kwesiri ka i mee, ma agaghị m eme otu a. ⁹ Kama, ọ kaara m mma site na ndabere nke ihunanya, iriọ gị ya dị ka arịrịọ. Ee, ọ bụ mụ Pọl, agadi nwoke ahụ na onye mkpọrọ n'ihị Kraịst Jisọs na-arịọ gị arịrịọ a. ¹⁰ Biko, ariọ m gị n'isi Onisimọs, onye e mere ka ọ bụrụ nwa m oge m nọ n'ụlọ mkpọrọ. ¹¹ Na mbụ, o nweghị uru ọbụla ọ baara gị, ma ugbu a, ọ baara mụ na gị uru.

¹² Ana m ezighachiri gị ya ugbu a, ya bụ, onye bụ obi* m ka m na-ezitere gị. ¹³ Ọ gụsiri m agụụ ike ime ka mụ na ya nọdụ n'ebe a, ka o were ọñọdụ gị na-ejere m ozi ọ bụladị dị ka m nọ na mkpọrọ n'ihị ozioma. ¹⁴ Ma, a chọghị m ime ihe ọbụla na-enwetaghị nkwenye gị, ka ọ ghara idi ka i mere obioma gị na mmanye. Kama, achoro m ka i mee ihe si gị n'obi pụta. ¹⁵ Ma eleghị anya, ọ bụ n'ihị nke a ka eji kewapụ ya nwa oge nta site n'ebe i nọ, bụ ka i mesia nweghachi ya ebighi ebi. ¹⁶ Ọ bughikwa ohu ọzọ, kama ọ kariri ohu, maka ọ dika nwanna a hụrụ n'anya, okachasi n'ebe mụ onwe m nọ, ma ọ ga-abukwara gị karichasia, ma n'anụ ahụ nakwa n'ime Onyenwe anyị.

¹⁷ N'ihị nke a, ọ bụrụ na i gụrụ m dị ka onye nnwekọ ihe, nabata ya dị ka i ga-esi nabata m. ¹⁸ Biko, ọ bụrụ na o mejoro gị n'uzo ọbụla, ọ burukwa na o ji ugwo ọbụla, guo ya dị ka ugwo m ji gị. ¹⁹ Mụ bụ Pọl ji aka m dee nke a; aga m akwughachi gị. Ọ bakwaghị uru ichetara gị ugwo i ji m. N'ihị na ugwo i ji m bụ gị onwe gị. ²⁰ Nwanna m, mere m ihe a m na-arịọ gị n'ihị Onyenwe anyị. Mekwa ka obi m dị ọhụrụ n'ime Kraịst. ²¹ Olileanya m siri m ike na i ga-ana m nti, ana m edere gị akwukwo a, na i ga-eme, ma kariakwa ka m rioro.

²² Ihe ozokwa, bụ na m choro ka i kwadoro m onuulo ebe m ga-anọ dị ka ọbia ma m bja, maka enwere m olileanya na a ga-aza ekpere unu ime ka m si n'ebe a puta bjakwute unu.

* **1:12** 1:12 Maobu, onye m weere ka onwe m

²³ Epafra, onye mụ na ya nọ n'ụlọ mkpọrọ n'ihị Kraịst Jisọs na-ekele gi.

²⁴ Mak, na Arịstakọs, na Dimas, na Luk, ndị mụ na ha na-arụkọ ọrụ na-ekele kwa unu.

²⁵ Ka amara Onyenwe anyị Jisọs Kraịst dinyere mmụọ unu.

Ndi Hibru

Okwu Chineke site n'Okpara ya

¹ Na mgbe ochie, Chineke gwara nna nna anyị ha okwu n'oge dị iche iche site n'ọ̀nụ ndị amụma, na site n'uzo ndị ozo dị iche iche. ² Ma n'oge ikpeazu ndị a, o gwala anyị okwu site n'ọ̀nụ Okpara ya, onye o nyefere ihe niile n'aka. O bu site n'aka ya ka o siri kee uwa niile na ihe di n'ime ya. ³ O na-enwuputa ebube ya na-anochitekwa anya udidi ya, ebe o ji okwu ya di ike na-ejikota ihe niile. Mgbe o sachapuru ma hichapukwa mmehie niile, o noduru n'aka nri nke Onye di ukwu, di elu n'eluigwe. ⁴ Ya mere, o burula onye di ukwu karia ndi mmuo ozi di ka aha e nyere ya si di elu karia nke ha.

Idi ukwu nke Okpara Chineke

⁵ Onye n'etiti ndi mmuo ozi ka o gwarala si,
"I bu Okpara m.

Taa aburula m Nna gi"*

Maobu ozokwa,

"Aga m aburu ya Nna,

ya onwe ya ga-abukwara m Nwa"†

⁶ Ozokwa, mgbe o mere ka nwa mbu ya bia n'uwa, o nyere iwu si,

"Ka ndi mmuo ozi Chineke niile fee ya ofufe."‡

⁷ O kwukwara banyere ndi mmuo ozi ya, o siri,

"O na-eme ndi mmuo ozi ya ka ha buru ikuku,

na-emekwa ndi na-ejere ya ozi ka ha buru ire oku."§

⁸ Ma banyere Okpara ahụ, o siri,

"Ocheeze gi, O Chineke, ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi.

Mkpara omume ziri ezi ka mkpara alaeze gi ga-abu.

⁹ I huru ezi omume n'anya ma kpoo ihe ojoo asi.

N'ih i nke a, Chineke, nke bu Chineke gi, emeela ka idi elu karia ndi ibe gi niile site na ite gi mmanu nke onu."*

¹⁰ O sikwara,

"Na mmalite, Onyenwe anyi, o bu gi toro ntoala uwa,

eluigwe bukwa oru aka gi.

¹¹ Ha ga-ala n'iyi, ma gi onwe gi ga-anogide.

Ha niile ga-aka nka dika uwe.

¹² I ga-apiakota ha,

gbanwee ha di ka akwa.

Ma gi onwe gi enweghi mgbanwe.

Onuogugu afọ gi agaghi enwe ogwugwu ruo mgbe ebighi ebi."†

¹³ O nweela mmuo ozi obula o siri,

"Nodu ala n'aka nri m

ruo mgbe m ga-eme ndi iro gi

ihe mgbakwasị ukwu nye ukwu gi"‡?

¹⁴ Ndi mmuo ozi niile, ha abughi mmuo ndi na-ejere Chineke ozi, ndi a na-ezipu ka ha jee ozi n'ih i ndi ahụ ga-eketa nzoputa?

* 1:5 1:5 Abu 2:7 † 1:5 1:5 2Sa 7:14; 1Ih 17:13 ‡ 1:6 1:6 Dit 32:43 § 1:7 1:7 Abu 104:4 * 1:9 1:9 Abu 45:6,7 † 1:12 1:12 Abu 102:25-27 ‡ 1:13 1:13 Abu 110:1

2

Ido aka na nti banyere ige nti

¹ Ya mere, anyi aghaghị ilezi anya nke oma banyere ihe anyi nuru, ka anyi hapu isi na ha wezuga onwe anyi. ² N'ihia na o buru na ozi ahụ e ziri site na ndi mmuo ozi di ire, o burukwa na njehie maobu nnupu isi obula natara ahuhu kwesiri ya. ³ Anyi ga-esi anaa gbanari ntaramahuhu ma o buru na anyi eleghara oke nzoputa ahụ anya? O bu Onyenwe anyi kwuputara ya, bukwa nke ndi nuru ya gbaara anyi ama banyere ya. ⁴ Chineke n'onwe ya tukwasiri igba ama nke ya, site n'iru oru ebube na oru iribama, na oru itunanya di iche iche, nakwa ikesa otutu onyinye nke Mmuo Nso, di ka ochicho ya siri di.

E mere ka Jisos diri ka umunna ya

⁵ O dighi mgbe Chineke nyere ndi mmuo ozi ike ichi elu uwa a. Anyi na-ekwu banyere uwa gaje ibia abia. ⁶ Otu onye agbaala akaebe n'ebe ozo, "Gini ka mmadu bu i ji na-eche banyere ha?"

Gini ka nwa nke mmadu bu iji na-elekota ya?

⁷ N'ihia na i mere ka ha di ala nwantakiri n'ebe ndi mmuo ozi no; i jikwa ebube na nsopuru kpube ya n'isi dika okpueze,

⁸ dokwaa ihe niile n'okpuru ukwu ya."*

Mgbe o mere ka ihe niile diri n'okpuru ya, o nwekwaghi ihe obula o hapuru itinye n'okpuru ya. Ma otu o di, anyi ahubeghi ka e doro ihe niile n'okpuru ya. ⁹ Ma anyi na-ahụ Jisos bu onye e mere ka o di ala nwantakiri oge kari ndi mmuo ozi, ma ugbo a ejirila ebube na nsopuru kpukwasị ya n'isi, n'ihia ahuhu onwu nke o huru, ka o site n'amara Chineke detu onwu ire n'ihia mmadu niile.

¹⁰ Ebe e sitere na ya kpobata otutu umu n'ebube, o ziri ezi ka Chineke, onye ihe niile diri na onye kere ihe niile, mee ka onyeisi nzoputa ha buru onye zuruoke site n'ahuhu o huru. ¹¹ Onye ahụ na-eme mmadu ka o di nso, na ndi ahụ e mere ka ha di nso si n'otu ezinaulo. N'ihia ya, ihere adighi eme ya ikpo ha umunna ya. ¹² O siri, "Aga m ekwuputa aha gi nye umunna m,

n'etiti nzuko ka m ga-anọ buoro gi abu otuto."†

¹³ Ozokwa,

"Aga m atukwasị obi m na ya."‡

Ozokwa, o siri,

"Lee mu onwe m, na umu ndi Chineke nyere m."§

¹⁴ Ebe o bu na umu ndi ahụ ketara oke na anu ahụ na obara, ya onwe ya sooro ha keta oke n'udidi ahụ, ka o site n'onwu ya laa onye ahụ nwere ike onwu n'iyi, onye ahụ bu ekwensu. ¹⁵ Ma topu ndi ahụ niile egwu nke onwu mere ka ha buru ohu na ndu ha niile. ¹⁶ N'ihia na n'ezie, o bughị ndi mmuo ozi ka o na-enyere aka kama o bu umu umu Ebrahim. ¹⁷ N'ihia nke a, e mere ka o yie umunna ya n'ihie niile, ka o nwe ike ghoo onyeisi nchujaja kwesiri ntukwasị obi ma na nke nwere obi ebere n'ijere Chineke ozi, ka o nweekwa ike chuo aja ikpuchi mmehie mmadu niile. ¹⁸ Ebe o bu na ya onwe ya tara ahuhu mgbe a na-anwa ya onwunwa, o nweekwara ike inyere ndi a na-anwa onwunwa aka.

3

Jisos di ukwu kari Mosis

¹ Ya mere, umunna m di nso, ndi so keta oke n'okpukpo eluigwe ahụ, ka echiche unu digide naani na Jisos. Onyeisi ozi na onyeisi nchujaja nke okwukwe anyi. ² O

* 2:8 2:8 Abu 8:4-6 † 2:12 2:12 Abu 22:22 ‡ 2:13 2:13 Aiz 8:17 § 2:13 2:13 Aiz 8:18

kwesiri ntukwasị obi nye onye ahụ hoputara ya dika Mosis si buru onye kwesiri ntukwasị obi n'ije ozi ya n'ulo Chineke. ³ Ma Jisos nwere ugwu na nsopuru karia Mosis, dika onye na-ewu ulo si enwe ugwu na nsopuru karia ulo o wuru. ⁴ N'ih na ulo obula nwere onye wuru ya, maobu Chineke na-ewu ihe niile. ⁵ Mosis kwesiri ntukwasị obi dika odibo n'ulo Chineke n'ihe niile,* sikwa otu a gbaa ama banyere ihe ndi a ga-ekwu n'odinihu. ⁶ Ma otu o di, Kraist kwesiri ntukwasị obi dika okpara nke na-elekota ulo ya. Anyi gabukwanu ulo ya ma o buru na anyi ejidesie okwukwe anyi ike ya na olileanya nke anyi ji anya isi.

Ido aka na nti banyere ekweghi ekwe

⁷ Ya mere, di ka Mmuo Nso na-asi,

“O buru na unu anu olu ya taa,

⁸ unu emela ka obi unu sie ike,
di ka unu mere n'oge nnupu isi

mgbe oge onwunwa n'ime ozara,

⁹ ebe nna nna unu ha noro nwa m onwunwa.

O bu ezie na ha huru akaoru m iri afọ anọ ndi a.

¹⁰ N'ih nke a, ewere m iwe megide ogbo ahụ.

Asiri m, 'Obi ha na-akpafu akpafu mgbe niile.

Ha amatabeghi uzọ m niile.'

¹¹ Ya mere, anuru m iyi n'iwe m, si,

'Ha agaghi abanye n'izuike m ma oli.' "†

¹² Lezienu anya, umunna m, ka ajo omume niile na ekweghi ekwe niile nke obi ghara idi n'ime onye obula n'etiti unu, nke ga-eme ka unu site n'iso Chineke di ndu tugharia. ¹³ Kama, na-agbanu onwe unu ume kwa ubochi niile dika a kporo ubochi ahụ Taa. Ka a hapu inwekwa onye obula a ga-esite n'aghugho nke mmehie mee ka obi ya sie ike. ¹⁴ Anyi bu ndi anyi na Kraist ga-eso kekorita oke ma o buru na anyi ga-ejidesi ya ike bu ntukwasị obi ahụ anyi nwere site na mmalite ruo ogwugwu. ¹⁵ Di ka e kwuru ya,

“Taa, o buru na unu anu olu ya.

Unu emela ka obi unu sie ike,

dika unu mere n'oge nnupu isi.”‡

¹⁶ Olee ndi bu ndi ahụ nuru ma nupu isi? O bu na o bughị ndi niile ahụ Mosis duputara site n'ala Ijpt? ¹⁷ O bukwa olee ndi ka o wesoro iwe iri afọ anọ? O bu na o bughị ndi ahụ mehiere. Ndi ahụ ahụ ha dara n'ozara? ¹⁸ Olee ndi ahụ o nuuru iyi na ha agaghi aba n'izuike ya? O bu na ha abughị ndi ahụ nupuuru ya isi? ¹⁹ Ugbu a, anyi maara na ha enweghi ike ibanye, n'ih na ha bu ndi na-ekweghi ekwe.

4

Ubochi izuike nye ndi nke Chineke

¹ Ya mere, ebe o bu na nkwa nke iba n'izuike ya ka ghete oghe, ka anyi kpachapu anya hu na o nweghi onye obula a ga-ahuta dika onye etozughi ya. ² N'ih na-eziela anyi ozioma ahụ, di ka ezikwara ha: ma ozioma ahụ ha nuru abaraghi ha uru n'ih na ha ejighi okwukwe nara ya. ³ Ma anyi bu ndi kweere na-abanye n'ebe izuike ahụ, di ka Chineke si kwuo,

“Anuru m iyi n'iwe m,

'Ha agaghi abanye n'izuike m ma oli.' ”*

O kwuru nke a n'agbanyeghi na o ruchaala oru ya site na ntola uwa. ⁴ N'ih n'otu ebe, o nweela ihe o kwuru banyere ubochi nke asaa site n'okwu ndi a: “Chineke zuru

* 3:5 3:5 Onu 12:7 † 3:11 3:11 Abu 95:7-11 ‡ 3:15 3:15 Abu 95:7,8 * 4:3 4:3 Abu 95:11

ike site n'oru ya niile, n'ubochi nke asaa."† 5 Ma n'ebe a kwa, e kwuru, "Ha agaghi abanye n'ebe izuike m ma oli."‡

6 Ebe o bu na ohere dijiri ufodu mmadu ibanye n'ime ya, ma ndi ahụ buru ụzọ nata ozioma ahụ abanyeghi n'ih i nnupu isi. 7 O weputara ubochi ozo nke o kporo Taa, o sitere nonu Devid kwuo okwu ahụ e kwurula ihe banyere n'oge gara aga si,

"Taa, o buru na unu anu olu ya,

unu emela ka obi unu sie ike."§

8 N'ih i na a si na Joshua nyere ha ezumike, o gaghi ekwu banyere ubochi ozo. 9 Otu ubochi izuike foduru nye ndi nke Chineke. 10 N'ih i na onye obula banyere n'ezumike ya esitela n'oru nke ya onwe ya nwee izuike di ka Chineke siri banye n'izuike nke ya.

11 Ya mere, ka anyi mee ka ike anyi ha, ka anyi banye n'ebe izuike ahụ, ka o hapu idikwa onye obula nke na-agaghi aba n'ih i inomi ekweghi ekwe ha.

12 N'ih i na okwu Chineke di ndu dikwa nko. O di nko karia mma ihu abuo obula. O na-aduba ruo na-ikewa mkpuruobi na mmuo, ma rukwaa na ebe nkwonkwo na umi kewakwara onwe ha. O na-enyocha ochicho na echiche obi ndi mmadu. 13 O dighi ihe obula n'ime ihe niile e kere eke puru izo onwe ya site n'ebe Chineke no. Ihe niile ghere oghe, ma gbarakwa oto n'ihu anya ya. O bu n'ihu ya ka anyi niile ga-aza ajuju banyere ndu anyi niile.

Jisos onyeisi nchujaja anyi

14 Ebe o bu na anyi nwere onyeisi nchujaja di ukwuu, onye nke gaferela n'eluigwe, Jisos Okpara Chineke, ka anyi jidesienu okwukwe anyi ike. 15 N'ih i na anyi nwere onyeisi nchujaja nke nwere ike ighota adighi ike anyi. A nwara ya onwunwa n'uzo niile di ka a na-anwa anyi taa. Ma, o meghe mmehie n'uzo obula mgbe a nwara ya.

16 Ya mere, ka anyi biaru ocheeze amara ahụ nso na-atughi egwu, ka anyi si otu a nata ebere, ma chotakwa amara nke ga-enyere anyi aka n'oge mkpa.

5

1 A na-esite n'etiti ndi mmadu horo onyeisi nchujaja obula, ka o nnochite anya ndi mmadu n'ih e banyere ife Chineke, ka o na-eche onyinye na-achukwa aja maka mmehie di iche iche. 2 Ebe o bu na ya onwe ya bu onye na-adighi ike, o puru iji nwayoo na-emeso ndi na-amaghi ihe na ndi na-ejehie uzọ omume. 3 N'ih i nke a, o ghaghi ichu aja maka mmehie nke onwe ya na nke ndi mmadu. 4 O nweghi onye na-ewere ugwu a n'onwe ya, kama o bu Chineke na-akpo di ka o si kpo Eron.

5 N'otu aka ahụ kwa, Kraist enyeghi onwe ya ebube nke ibu onyeisi nchujaja, kama Chineke siri ya,

"I bu Okpara m.

Taa aburu m Nna gi."*

6 N'ebe ozo, o kwuru,

"Di ka usoro Melkizedek si di,

i bu onye nchujaja ruo mgbe ebighi ebi."†

7 Mgbe o ka di ndu n'anụ ahụ, o ji oke olu na anya mmiri kpee ekpere rikwa aririo nye onye ahụ puru izoputa ya site nonwu. A nukwara olu ya n'ih i ndu nrube isi na mweda n'ala ya. 8 O bu ezie na o bu Okpara ma o mutara irube isi site n'ahuhu o tara. 9 Ma mgbe e mere ka o zuo oke, o ghoru isi nke nzoputa ebighi ebi nye ndi niile na-erubere ya isi. 10 Ebe Chineke mere ya onyeisi nchujaja n'usoro Melkizedek.

Ido aka na nti banyere idapu n'okwukwe

11 O di otutu ihe ozo anyi nwere ikwu banyere ya, ma o siri ike ikowa ya n'ih i na unu adighi amuta ihe osiso. 12 N'ezie, ugwu a, unu kwesiri ibu ndi ozizi nye ndi ozo,

† 4:4 4:4 Jen 2:2 ‡ 4:5 4:5 Abu 95:11 § 4:7 4:7 Abu 95:7,8 * 5:5 5:5 Abu 2:7 † 5:6 5:6 Abu 110:4

ma unu ka nọ na-achọ onye ga-ezikwa unu ụkpuru mbu nke okwu Chineke. Unu na-achọ mmiri ara kama nri siri ike. ¹³ Onye oḅula nke na-anu ara, ka bu nwantakiri, o matabeghi ozizi banyere ezi omume. ¹⁴ Nri di ike diri ndi tozuru oke, ndi siterela n'ihe ha na-eme zuo onwe ha ichoputa ihe di iche n'etiti ezi ihe na ajo ihe.

6

¹ Ya bu ka anyi na-aga n'ihu n'ihe mmuta zuru ezu, ka anyi gharakwa inogide n'ihe mmuta mbu ahụ nke anyi nwere banyere Kraist. Anyi agaghi alaghachi azu ito ntoala ncheghari ozo site n'oru ndi nwuru anwu n'okwukwe n'ebe Chineke no, ² na-akuzi banyere ime baptizim na ibikwasị aka n'isi na onyinye nke Mmuo Nso, na mbilite n'onwu na ikpe ebighi ebi. ³ Anyi ga-eme nke a ma Chineke kwe.

⁴ Ma o dighi mfe ikpoghachi ndi dara ada ozo, bu ndi natarala ihe ahụ na mbu, ndi detukwara onyinye amara di iche iche nke si n'eluigwe bia ire, ndi ketakwara oke Mmuo Nso, ⁵ ndi detukwara idi mma nke okwu Chineke ahụ ire na ike nke uwa na-abia, ⁶ ma mesia dahie n'onwe ha, o bu ihe siri ike ikpoghachite ha ruo ncheghari. Ha na akpogidekwa Okpara Chineke n'obe ozo, na emenyekwa ya ihere n'ihu oha mmadu. ⁷ N'ihia na ala ahụ nke na-amị mmiri na-ezokwasị n'elu ya mgbe niile, na-amiputa mkpuru bara uba nye ndi e ji maka ha ko ya, na-enweta ngozi n'aka Chineke. ⁸ Ma o buru na o puo naani ogwu na ahia, o baghi uru oḅula. Kama, o ga-abu ihe a buru onu, nke ogwugwu ya ga-abu ikpo ya oku.

⁹ Ma o bu ezie na anyi na-ekwu otu a, ezi ndi enyi m, anyi nwere ntukwasị obi maka ihe di ezi mma banyere unu, bu ihe ndi ha na nzoputa so bia. ¹⁰ Chineke abughi onye na-ekpe ikpe n'ezighi ezi. O gaghi echefu oru niile unu ruru ya. O gaghi echefu ihunanya niile unu gosiri n'ihia ya site n'igara ndi nso ozi, dika unu na-aga n'ihu na-emekwa. ¹¹ Anyi chorọ ka onye oḅula n'ime unu nogidesie ike n'otu inu oku n'obi ahụ ruo ogwugwu ihe niile, ka unu nwee olileanya inwezu ihe niile unu na-atu anya ya mgbe oge ruru. ¹² Anyi achoghi ka unu buru ndi umengwu, kama ka unu buru ndi na-enomi ndu ahụ jiri okwukwe na ntachiobi nweta ihe ahụ e kwere na nkwa.

Chineke adighi agbanwe uche ya

¹³ Mgbe Chineke kwere Ebrahim nkwa, o ji onwe ya nuo iyi, n'ihia na o dighi onye ozo di ukwu kariya ya, ¹⁴ na-asị, "N'ezie aga m agozi gi, nyekwa gi otutu umu umu."* ¹⁵ Ebrahim nwere ndidi, natakwa ihe e kwere ya na nkwa.

¹⁶ Umụ mmadu na-eji ndi ka ha ukwu nuo iyi, iyi anuru n'uzo di otu a na-eme ka ihe e kwuru guzosie ike ma wezugakwa iru uka niile n'etiti mmadu. ¹⁷ Ya mere, mgbe Chineke chorọ igosi ndi ahụ ga-eketa nkwa ahụ, udidi izuzu ya, o jiri inu iyi mee ka o doo ha anya na izuzu ya adighi agbanwe agbanwe. ¹⁸ Ka o ga-abu site n'ihe abuo na-enweghi mgbanwe, nke na-agaghi ekwe omume izi Chineke dika onye ugha, anyi bu ndi gbara oso ndu ga-enweta agbamume siri ike iji jide olileanya e dobere anyi. ¹⁹ Anyi nwere olileanya a di ka arilika nke mkpuruobi nke guzosiri ike ma burukwa nke e chekwara. O na-abanye n'ime ime ebe nchujaja ahụ n'azu akwa mgbochi ²⁰ ebe Jisos onye buru anyi uzo, abanyela n'ihia anyi; o gholaro anyi onyeisi nchujaja ruo mgbe ebighi ebi di ka usoro Melkizedek si di.

7

Melkizedek onye nchujaja

¹ Melkizedek a bu eze Salem, burukwa onye nchujaja Chineke Onye kachasi ihe niile elu. O zutere Ebrahim mgbe o si na mmeri o meriri otutu ndi eze ahụ na-aloghachi,

* 6:14 6:14 Jen 22:17

goziekwa ya. ² Ebrahim nyekwara ya otu ụzọ n'ime ụzọ iri nke ihe niile. Ihe mbu aha ya pụtara bụ, “eze ezi omume,” ọzọkwa bụ “eze nke Salem,” nke pụtara, “eze udo.” ³ O nweghị nna, o nwekwaghị nne, nke ọ na-enwe agburu. O nweghị mmalite nke ụbọchị a mụrụ ya, maọbụ ọgwụgwụ ndụ, e mere ya dị ka Ọkpara Chineke. Ọ na-anogide buru onye nchụaja ruo mgbe ebighị ebi.

⁴ Leenu otu o siri buru onye dị ukwuu, ọ buladi Ebrahim bụ nna nna anyị nyere ya otu ụzọ n'ime ụzọ iri site n'ihe ọ kwatara n'agha! ⁵ Ma otu ọ dị, iwu kwadoro ka umu Livayi bụ ndi ghorọ ndi nchụaja na-anakota otu ụzọ n'ime ụzọ iri site n'aka ndi ọzọ, ya bụ, site n'aka ndi umunna ha ndi Izrel, n'agbanyeghi na umunna ha ndi ahụ bukwa umu umu Ebrahim. ⁶ Ma nwoke a bụ onye na-esiteghi n'agburu naara otu ụzọ n'uzọ iri site n'aka Ebrahim ma goziekwa ya bụ onye ahụ nke natara nkwa ahụ. ⁷ O nweghị irurita uka obula di ya, na onye di ukwuu na-agozi onye di nta. ⁸ N'otu aka ahụ, ndi na-anata otu ụzọ n'uzọ iri bụ mmadu na-anwu anwu, ma n'aka nke ọzọ, onye na-anata ya bụ onye ahụ e kwuputara na ọ na-adi ndu. ⁹ Mmadu puru isi na Livayi onye natara otu ụzọ n'uzọ iri kwuru otu ụzọ n'uzọ iri nke ya site n'aka Ebrahim. ¹⁰ N'ihina na mgbe Melkizedek zutere ya, ọ ka no n'afọ nna nna ya.

Jisọs di ka Melkizedek

¹¹ Ọ buru na a puru ime ka mmadu zuo oke site n'onodu ndi nchụaja ndi Livayi, n'ihina na ọ bụ site n'iwu e nyere ndi mmadu ka e ji hiwee onodu ndi nchụaja. Olee uru ọ bara ka onye nchụaja ọzọ bia, di ka usoro Melkizedek si di, na-abughị di ka usoro nke Eron? ¹² Ebe a gbanwere onodu ndi nchụaja, n'otu aka ahụ, a ghaghị igbanwekwa iwu. ¹³ N'ihina na onye ahụ e kwuru ihe ndi a banyere ya sitere n'agburu ọzọ, nke ọ dibeghi onye obula sitere na ya ruru ọru di n'ebe ichu aja. ¹⁴ Ọ bụ ihe a mara nke oma na Onyenwe anyi si n'agburu Juda puta, Mosis n'onwe ya akpotughị agburu ahụ aha mgbe ọ na-ekwu banyere ndi nchụaja. ¹⁵ E meela ka a ghotu okwu anyi na-ekwu nke oma, mgbe onye nchụaja ọzọ yiri Melkizedek putara. ¹⁶ Onye ghorọ onye nchụaja ma ọ bughị site n'usoro iwu nke omumu ndi nchụaja, kama site n'ike di na ndu nke na-apughị ila n'iyi. ¹⁷ N'ihina na-agbara akaebe banyere ya, si, “Gi onwe gi, bụ onye nchụaja ruo mgbe ebighi ebi,

dị ka usoro Melkizedek si di.”*

¹⁸ N'otu aka ahụ, e wezugala usoro iwu ochie ahụ n'ihina adighi ike ya na n'ihina abaghị uru ya ¹⁹ (n'ihina na iwu ahụ emeghi ka ihe obula zuo oke), ma n'aka nke ọzọ, e webatala olileanya ka mma, bụ nke anyi na-esite na ya biaruo Chineke nso.

²⁰ Ma e ji inu iyi mee ka onodu onyeisi nchụaja a guzosie ike. O nweghị iyi a nuru mgbe ndi ọzọ ghorọ ndi nchụaja. ²¹ Ma onye nke a ghorọ onye nchụaja site n'inu iyi mgbe onye ahụ gwara ya,

“Onyenwe anyi anuola iyi,

ọ gaghị agbanwe obi ya,

‘I bụ onye nchụaja ruo mgbe ebighi ebi.’”†

²² N'ihina nke a, Jisọs aghoala onye na-akwagide ogbugba ndu ka mma.

²³ Ihe ọzọ, ndi nchụaja nke ochie ahụ di otutu n'onuogugu n'ihina na onwu gbochiri ha iga n'ihu n'oru ha. ²⁴ Ya mere, ebe ọ na-adi ndu ruo mgbe ebighi ebi, ọ na-abukwa onyeisi nchụaja mgbe niile. ²⁵ Ya mere o nwere ike izoputa ruo mgbe niile ndi ahụ na-abiakwute Chineke site na ya, n'ihina na ọ na-adi ndu ruo mgbe niile irio aririo n'ihina ha.

²⁶ Ya mere, ọ di mkpa na anyi ga-enwe onyeisi nchụaja di otu a, bụ onye di nsọ, na onye na-enweghi ntupo, na onye di ocha, na onye e kewapuru site n'ebe ndi mmehie no, ma buliekwa ya elu karia n'eluigwe. ²⁷ Ọ dighi ka ndiisi nchụaja ndi ọzọ, n'ihina

* 7:17 7:17 Abu 110:4 † 7:21 7:21 Abu 110:4

na o dighi mkpa na o ga-achụ aja kwa ubochi, n'ihie mmehie nke aka ya, na n'ihie mmehie nke ndi ozo. Naani otu aja nke diri mgbe niile ka o churu maka mmehie mgbe o weere onwe ya nye di ka aja. ²⁸ N'ihie na iwu na-ahoputa di ka ndiisi nchujaja ndi mmadu na-adighi ike. Ma okwu nke inu iyi ahụ, nke na-eso iwu n'azu, hoputara Okpara, onye e mere ka o zuo oke ruo mgbe ebighi ebi.

8

Onyeisi nchujaja nke ogbugba ndu ohuru

¹ Isi okwu di n'ihie niile anyi na-ekwu bu nke a, na anyi nwere onyeisi nchujaja di otu a, bu onye na-anodu ala n'aka nri nke ocheeze onye ahụ kachasi ihe niile elu n'eluigwe. ² Onye na-eje ozi n'ebe nsọ ahụ, bu ezi ulo ikwu ahụ Onyenwe anyi ji aka ya wuo, o bughị mmadu wuru ya.

³ A hoputara onyeisi nchujaja obula ka o na-achụ aja na-enyekwa onyinye. N'ihie nke a, o kwesikwara ka o nwee ihe o ga-eji na-achụ aja. ⁴ A sikwari na o no n'üwa, o garaghi a bu onye nchujaja n'ihie na e nwere ndi nchujaja na-achụ aja di ka usoro iwu si di. ⁵ Ha na-eje ozi n'ebe nsọ ahụ nke bu oyiya na onyinyo banyere ihe nke di n'eluigwe. O bu nke a mere e ji dodo Mosis aka na nti mgbe o na-akwado iwu ulo ikwu ahụ, "Lezie anya hu na i mere ihe niile n'usoro di ka e si gosiri gi n'elu ugwu."*

⁶ Ma otu o di, o natara oru ije ozi kariri nke ha, di ka onye ogbugbo nke ogbugba ndu di elu karija nke ochie, ebe ogbugba ndu nke ohuru a o mere ka o diri n'etiti ya na mmadu dabeere na nkwa di mma karija.

⁷ O buru na ogbugba ndu ochie ahụ zuruoke, o garaghi aba uru ka achowa ogbugba ndu ozo. ⁸ Ma Chineke choputara ezughi oke ha mgbe o siri, "Lee, oge na-abia, ka Onyenwe anyi kwuputara, mgbe m ga-eme ka ogbugba ndu ohuru diri n'etiti mu na ulo Izrel, nakwa ulo Juda.

⁹ O bughị udi ogbugba ndu mu na nna nna ha gbara, mgbe m jidere ha n'aka site n'ala Ijpt duputa ha, n'ihie na ha anogideghi buru ndi kwesiri ntukwasị obi idebe ogbugba ndu m. N'ihie ya, echepuru ihu m n'ebe ha no, ka Onyenwe anyi kwuputara.

¹⁰ Ma nke a bu ogbugba ndu m ga-eme ka o diri n'etiti mu onwe m na ulo Izrel, mgbe oge ndi ahụ gasiri, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. Aga m etinye iwu m n'ime uche ha, dekwasi ya n'obi ha.

Aga m abụ Chineke ha, ha onwe ha ga-abukwa ndi m.

¹¹ O dighi onye obula n'etiti ha ga-akuziri onye agbataobi ya ihe, maobu otu onye asi ibe ya, 'Mara Onyenwe anyi,' n'ihie na ha niile ga-ama onye m bu, site n'onye dikarisiri nta ruo n'onye dikarisiri ukwu.

¹² N'ihie na aga m agbaghara ajo omume ha, agaghi m echetakwa mmehie ha niile ozo."†

¹³ Mgbe o kwuru okwu banyere ogbugba ndu ohuru, o putara na nke ochie ahụ aburula ihe gabigara agabiga. Ihe di ochie nke gabigara ga-emesia ghara idikwa.

* 8:5 8:5 Opu 25:40 † 8:12 8:12 Jer 31:31-34

9

Ebe ofufe nke uwa na nke eluigwe

¹ Ogbugba ndu nke mbu nwere usoro ofufe na ebe nsọ nke uwa nke a e jiri aka wuo. ² E guzobere ulo ikwu. N'onuulo nke mbu n'ulo ikwu ahụ, e nwere ihe idoba iheoku, na tebul, na achicha e doro nsọ. Aha onuulo nke mbu a bu Ebe Nso. ³ N'azu akwa mgbochi nke abuo ka e nwere onuulo a na-akpo Ebe Kachasi Nso, ⁴ nke nwere ebe ichu aja mgbaisoma* e ji olaedo wuo, na igbe ogbugba ndu ahụ nke e jiri olaedo machie ahụ ya niile. Ihe di n'ime ite ahụ bu manà na mkpanaka Eron nke ahụ puputara ahija, ya na mbadamba nkume e dekwasiri iwu ogbugba ndu. ⁵ Ihe di n'elu igbe a bu cherubim nke ebube ya, na-ekpuchite oche amara ahụ. Ma anyi enweghi ike ikowacha ihe niile ndi a n'ozuzu oke ugbu a.

⁶ Mgbe e doro ihe niile ndi a n'usoro, onye nchujaja na-abata mgbe obula n'ime onuulo nke mbu nke ulo ikwu a. N'ebe a ka o na-arụ oru o ketara iru. ⁷ Ma o bu naani onyeisi nchujaja na-abanye n'ime onuulo nsọ nke abuo, naani otu ugboro n'afu. O na-ejikwa obara na-aba n'ebe ahụ, iji chuo aja maka onwe ya na n'ihhi mmehie ndi mmadu mere na-amaghi ama. ⁸ Site na nke a, Mmuo Nso na-egosi na uzo e si abanye n'Ebe Kachasi Nso ahụ bu ihe na a ka aputabeghi ihe, ebe o bu na ulo ikwu nke mbu ahụ ka na-eguzo. ⁹ Nke a bu ihe ilu banyere oge ugbu a. Site na nhazi nke a, onyinye na aja niile a na-achụ enweghi ike ime ka akonuche onye na-eke ofufe zuo oke. ¹⁰ Kama ha bu naani usoro iwu metutara ihe oriri na ihe onu nu na udi baptizim di iche iche nke anu ahụ, bu nke e nyere ka a na-eme ya ruo mgbe a ga-edozighari ihe niile.

Obara nke Kraist

¹¹ Mgbe Kraist biara di ka onyeisi nchujaja nke ezi ihe ahụ di ugbu a, site n'ulo ikwu di ukwu zuruoke nke a na-ejighi aka mee, nke na-esoghi n'ihhe e kere eke, ¹² o jighi obara umu ewu na nke umu ehi banye n'ebe ahụ, kama o ji obara nke ya onwe ya banye n'Ebe ahụ Kachasi Nso naani otu mgbe, jiri ya wetara anyi niile mgbaputa ebighi ebi. ¹³ Ma o buru na obara ewu na nke oke ehi di iche iche, ya na ntụ nwa agboghọ ehi, nke e fekwasi ndi ruru aru, puru ido ha nsọ, meekwa ka ha di ocha n'elu ahụ. ¹⁴ Obara Kraist onye sitere na Mmuo di ebighi ebi were onwe ya churo Chineke aja n'enweghi ntupo obula, o ga-esi ana ghara isachapu omume ruru unyi nke akonuche anyi, ka anyi nwee ike ife Chineke di ndu.

¹⁵ N'ihhi nke a, o bu onye ogbugbo nke ogbugba ndu ohuru, ka ndi a kporo site na ya nata ihe nketa ebighi ebi ahụ bu nke e kwere ha na nkwa. A puru ime nke a n'ihhi o nwula onwu gbaputa umu mmadu site n'ikpe omuma nke mmehie ha mere n'okpuru ogbugba ndu nke mbu ahụ.

¹⁶ O buru na mmadu eke ekpe mgbe o no ndu, a na-ebu uzo achoputa ma onye kere ekpe ahụ o nwula. ¹⁷ Ekpe na-amalite idi ire mgbe onye kere ekpe ahụ nwuru, n'ihhi na ihe mmadu kere n'ekpe anaghi adi ire mgbe onye kere ya ka di ndu. ¹⁸ O bu nke a mere o buladi ogbugba ndu ochie ahụ jiri buru ihe na-adighi ire ruokwa mgbe obara batara na ya. ¹⁹ Mgbe Mosis kwuputachara ndi mmadu iwu ahụ, o weere obara umu ehi na ewu, ya na mmiri, ogbo uhie na hisop fesaa n'akwukwo iwu ahụ nakwa n'elu mmadu niile. ²⁰ Na-ekwu, "Nke a bu obara ogbugba ndu ahụ nke Chineke nyere unu iwu."† ²¹ N'otu aka ahụ, o fesakwara obara ahụ n'elu ulo ikwu na n'elu ihe niile di n'ulo ikwu, bu ihe niile e ji efe ofufe. ²² N'ikwu eziokwu, dika iwu si di, o dighi ihe obula nke a na-adighi eji obara edo ocha. O buru na a wusighi obara, mgbaghara mmehie adighi.

* 9:4 9:4 Maobu, ihe ndi bekee na-akpo insensi † 9:20 9:20 Opu 24:8

Aja Kraist churu na-ewepu mmehie

²³ O kwesiri ka e si otu a mee ka ihe ndi a yiri ihe ndi di n'eluigwe di ocha, ma ihe ndi di n'eluigwe n'onwe ha kwesiri ka e nye ha aja di mma kari. ²⁴ N'ih na o bugh i n'ebe ns o nke mmadu jiri aka wuo, nke yiri nke di n'eluigwe, ka Kraist banyere, kama o banyere n'ime eluigwe n'onwe ya, bu ebe o na-anochite anya anyi ugbu a n'ihu Chineke. ²⁵ O banyeghi na ya ka o were onwe ya chuo aja otutu ugboro, di ka onyeisi nchujaja na-eji obara na-abughi nke ya na-abanye n'Ebe ah u Kachasi Nso kwa afo. ²⁶ O buru na o si otu a diri, o gaara abu onye na-ahu ahuhu mgbe kemgbe e kere uwa. Ma, di ka o si di, o biara naani otu ugboro n'ogwugwu oge ndi a, iwezuga mmehie site n'iji onwe ya chuo aja. ²⁷ Di ka o bu ihe a kwadooro mmadu obula inwu naani otu ugboro, ma e mesia ikpe esochie, ²⁸ otu a ka e si chuo Kraist di ka aja naani otu ugboro iwepu mmehie otutu mmadu. O ga-abighachi nke ugboro abuo, ma o bugh i n'ih i bu mmehie, kama o bu n'ih i iweta nzoputa nye ndi ah u niile na-eche obibia ya.

10

Kraist churu aja naani otu ugboro

¹ Iwu ah u bu naani onyinyo na-egosi ihe oma gaje ibia. N'ih i ya, o zughi oke n'onwe ya isite n'aja ndi ah u a na-ach u mgbe mgbe kwa afo, mee ka ndi ah u na-abiaru nso ife ofufe zuo oke. ² Ma o bugh i otu a, o bu na a gabeghi akwusi ichu aja ndi a? O buru na a sachapula njo ndi na-eefe ofufe na mbu, akonuche ha agaghikwa ama ha ikpe mmehie ha. ³ Ma nke bu eziokwu bu na ihe aja ndi a na-eme bu ichetara ha mmehie ha kwa afo niile. ⁴ N'ih i na o bu ihe na-apughi ime eme na obara oke ehi na nke umu ewu di iche iche ga-asachapu mmehie.

⁵ Ya mere mgbe Kraist biara n'uwa, o siri,
"Aja na onyinye abughi ihe i choro
kama i kwadoro ah u nye m.

⁶ Aja nsure oku na aja a churu maka mmehie,
ha abughi ihe di ezi mma nye gi.

⁷ Mgbe ah u ka m siri, 'Lee, abiala m Chineke m, ime ihe i na-ach o.

Nke a bukwa ihe e dere banyere m n'ime akwukwo mpiakota.' '*

⁸ O kwuru na mbu, "Aja di iche iche, na onyinye, na aja nsure oku na aja mmehie adighi ato gi utu, ha adighikwa amasi gi" (a churu aja ndi a dika iwu si di). ⁹ O kwukwara ozo, "Lee abiala m ime uche gi." O kagburu aja nke mbu ah u ma were aja nke abuo dochie n'onodu ya. ¹⁰ Site n'ime uche Chineke, e mere ka anyi di ns o site n'aja Jisos Kraist ji onwe ya chuo naani otu ugboro.

Aja Kraist churu zubigara oke

¹¹ Onye nchujaja obula na-eguzo kwa ubochi na-eefe ofufe, na-achukwa otu aja ah u ugboro ugboro, bu aja nke na-enweghi ike isachapu mmehie. ¹² Ma mgbe Kraist chuchara naani otu aja ah u, otu ugboro n'ih i mmehie niile, o noduru ala n'aka nri Chineke. ¹³ Ebe ah u ka o no ugbu a na-eche ka ndi iro ya niile buru ihe mgbakwas i ukwu ya. ¹⁴ N'ih i na o sitela n'otu aja mee ka ndi ah u a na-eme ka ha diri ns o zuo oke mgbe niile.

¹⁵ Mmuo ns o na-agbakwara anyi ama banyere ihe ndi a mgbe o buru uzo kwuo:

¹⁶ "Nke a bu ogbugba ndu ah u mu na ha ga-agba
mgbe oge ndi ah u gasiri, ka Onyenwe anyi kwuru.
Aga m etinye iwu m n'obi ha.

Aga m edekwasikwa ha n'uche ha." †

* 10:7 10:7 Abu 40:6-8 † 10:16 10:16 Jer 31:33

17 O kwukwara si,
 “Agaghị m echetakwa mmehie ha
 na mmebi iwu ha niile ọzọ.”‡

18 Ya mere, ebe ọ bụ na a gbagharala mmehie ndi a, ọ dikwaghị mkpa ichu ajo ọzọ maka mgbaghara mmehie.

Okpukpo oku banyere inwe mkpebi

19 N’ihi nke a, umunna m, ebe anyi nwere nkwa okwu ibanye n’Ebe Kachasi Nso site n’obara Jisos, 20 bu uzọ ohuru nke o meghere nye anyi, nke di ohuru ma dikwa ndu site n’akwa mgbochi ahụ nke bu ahụ ya, 21 ebe anyi nwekwara onye nchaja di ukwu, nke na-elekota ulo Chineke, 22 ka anyi biaruo nso site n’obi di ocha, na ntukwasị obi zuru ezu nke okwukwe, ka anyi buru ndi a sachara obi ha site n’akonuche ruru aru, ka anyi burukwa ndi e ji mmiri di ezigbo ocha sachaa ahụ anyi. 23 Ya mere, ka anyi jidesie nkwa nke olileanya anyi ike, n’ihi na onye ahụ kwere nkwa kwesiri ntukwasị obi. 24 Ka anyi tugharia uche otu anyi ga-esi kpalie ibe anyi n’ihunanya na ezi oru. 25 Ka anyi gharakwa ichefu nzuko anyi di ka ufodu na-eme, kama ka anyi na-agbarita onwe anyi ume, karisia, ugbo a ubochi ahụ na-abia nso.

Ido aka na nti banyere mmehie

26 O buru na anyi akpachapu anya na-anogide na mmehie mgbe anyi matachara eziokwu ahụ, o nwekwaghị aja ọzọ foduru a ga-achụ banyere mmehie niile. 27 Kama naani ikpe di oke egwu, nke ga-adi ka oku na-ere ike ike, nke ga-erechapu ndi niile bu ndi iro. 28 Onye obula dara iwu Mosis, na-anwu na-enweghi ebere, site n’akaebe mmadu abuo maobu ato gbara megide ya. 29 O buru na o di otu a, olee udi ahuhu unu chere na a ga-enye onye leliri Okpara Chineke, gini ka a ga-eme onye meruru obara nke ogbugba ndu nke e ji doo ya nso, na onye kpasuru mmuo nke amara ahụ iwe? 30 N’ihi na anyi maa onye ahụ kwurunu, “Ibo obo diri m, aga m akwughachi,” § ozokwa, “Onyenwe anyi ga-ekpe ndi ya ikpe.”* 31 O bu ihe di oke egwu idaba n’aka Chineke di ndu.

32 Ma chetakwanu ubochi mbu ndi ahụ, mgbe unu natachara ihè, unu nogidesikwara ike n’agbanyeghi oke ahuhu niile unu tara. 33 Mgbe ufodu, a kpariri unu n’ihu oha, unu natakwaru mkpagbu. N’oge ọzọ, unu soro ndi e si otu a mesoo mmeso. 34 Unu were obi ebere soro ndi no n’ulo mkporo taa ahuhu, unu jikwa onu nabata ya mgbe a nakorochara unu ihe niile unu nwere, n’ihi na unu onwe unu matara na unu nwere ihe ka mma, nke na-anogide. 35 Ya mere, unu ahapukwala ntukwasị obi unu ahụ, n’ihi na o na-eweta ugwo oru di ukwu.

36 N’ihi ya, unu kwesiri inwe ndidi ka o ga-abu na mgbe unu mere uche Chineke unu ga-anata ihe e kwere na nkwa. 37 N’ihi,

“Na oge na-adighi anya,
 onye ahụ nke na-abia ga-abia
 o gaghị anokwa odu.”

38 Ma,

“Onye ezi omume nkem ga-esite n’okwukwe di ndu.

Mkpuruobi m agaghị e nwee mmasi
 n’ime onye obula na-alaghachi azu.”†

39 Ma anyi abughi ndi na-alaghachi azu si otu a laa n’iyi. Kama anyi dinyere ndi nwere okwukwe, burukwa ndi a zoputara.

‡ 10:17 10:17 Jer 31:34 § 10:30 10:30 Dit 32:35 * 10:30 10:30 Dit 32:36; Abu 135:14 † 10:38 10:38 Hab 2:3,4

11

Okwukwe

¹ Ugbu a, okwukwe bu inwe obi ike banyere ihe ndi a na-ele anya ha na inwe owuweanya banyere ihe a na-ahubeghi anya. ² N'ih i na o bu site n'okwukwe ka e ji gbaara ndi ochie ama.

³ O bu site n'okwukwe ka anyi ji ghot a na e mere uwa na ihe niile anyi na-ahu anya site n'okwu Chineke. N'ih i nke a, ihe anyi na-ahu anya ugbu a bu ihe e mere site n'ihe anyi na-adighi ah u anya.

Ebel

⁴ Ebel sitere n'okwukwe chuo aja di mma nye Chineke kari a aja nke Ken churu; nke e si na ya gunye ya n'onye ezi omume. Chineke kwuru okwu banyere onyinye ya. Ma ugbu a, o bu ezie na o nwuolar i ma o ka na-ekwu okwu site n'okwukwe.

⁵ E sitere n'okwukwe kupu Enok nke putara na o nwugh i anwu, a hukwaghi ya oz o n'ih i na Chineke akporo la ya.* Ma tupu e kuru ya, e mere ka anyi mara na o mere ihe masiri Chineke. ⁶ O bu ihe siri ike mmadu ime ihe ga-at o ya ut o ma o buru na onye ah u enweghi okwukwe. N'ih i na onye na-abiakwute Chineke nso aghaghi ikwe na o di. Na o bukwa onye na-akwughachi onye obula na-achosi ya ike ugwo.

Noa

⁷ Site n'okwukwe, Noa, onye nke a dor o aka na nti gbasara ihe ndi a na-ahubeghi anya, gere nti ma ruo ugb o mmiri maka nzoputa nke ezinaulo ya. Site na nke a, o mara uwa ikpe, ma buru onye nketa nke ezi omume sitere n'okwukwe.

Ebrahim na Sera

⁸ Site n'okwukwe, Ebrahim rubere isi mgbe a kpor o ya ka o hapu, gaa n'ala ah u nke o ga-enweta di ka ihe nketa. O gawara n'amaghi ebe o na-aga. ⁹ Okwukwe ka o jiri biri di ka obia n'ala ah u e kwere ya na nkwa, na-ebi n'ulo ikwu, ya na Aizik na Jekob, bu ndi e kwere ya na ha otu nkwa ah u. ¹⁰ N'ih i na o na-ele anya ala ah u nke nwere ntoala, nke onye turu atumatu ya ma wuokwa ya bu Chineke. ¹¹ Site n'okwukwe o natara ike omumu. O bu ezie na o gafeela oge imuta nwa, o buladi Sera n'onwe ya bu nwanyi aga, n'ih i na o guru onye ah u kwere ya nkwa di ka onye kwesiri ntukwas i obi. ¹² Ya mere site n'otu onye a, onye a guru di ka onye nwuru anwu ka e si nweta umu ndi onuogugu ha di ka kpakpando di na mbara eluigwe, di ka aja di n'akuku osimiri.

¹³ Ndi a niile nwere okwukwe nwuru na-anataghi nkwa ah u, ma site n'ebe di anya ha huru ma nabatakwa nkwa ndi a. Ha kwuputakwara na ha bu ndi obia na ndi mba oz o n'uwa. ¹⁴ Ndi na-ekwu otu a na-eziputa na ha na-ele anya obodo nke aka ha. ¹⁵ O buru na ha na-eche echiche banyere obodo nke ha hapuru, ha gaara enwe ohere ilaghachi azu. ¹⁶ Ma otu o di, ha na-elesi anya ike maka obodo ah u ka mma, bu nke di n'eluigwe. Ya mere, o dighi eme Chineke ihere ka a kpo ya Chineke ha, n'ih i na o dozielara ha ebe obibi.

¹⁷ Site n'okwukwe Ebrahim ji Aizik chuo aja mgbe a nwalere ya. Onye ah u natara ihe ndi ah u e kwere nkwa, di njikere iji otu nwa ah u o nwere chuo aja, ¹⁸ o bu ezie na Chineke kwuru maka ya, "O bu site n'Aizik ka a ga-akpo mkpuru gi aha."† ¹⁹ Ebrahim chere na Chineke puru ime ka onye nwuru anwu site n'onwu bilie, di ka ihe ima atu otu ah u ka o mekwara, n'ih i na o nataghachikwara ya.

²⁰ O bu okwukwe ka Aizik jiri nye Jekob na Iso ngozi banyere ihe di n'ihu.

Jekob na Josef

* 11:5 11:5 Jen 5:24 † 11:18 11:18 Jen 21:12

²¹ O bu okwukwe ka Jekob ji gozie umu Josef n'otu n'otu tupu o nwuo. O kporo isiala dika o dabere n'elu mkpanaka ya.

²² N'ogwugwu ndu ya, Josef sitere n'okwukwe kwuo banyere opupu umu Izrel ma nyekwa ntuziaka banyere olili okpukpu ya.

Mosis

²³ Okwukwe ka nne na nna Mosis ji zobe ya onwa ato mgbe a muru ya, n'ih na ha huru na o bu nwa mara mma. Ha atukwaghi egwu iwu eze ala Ijipt bu Fero nyere.

²⁴ Site n'okwukwe, Mosis e kweghi aza nwa ada Fero mgbe o tolitere. ²⁵ O horo isoro umu Chineke keta oke na mmegbu ha kari inwe anuri nke mmehie. ²⁶ O kpebiri na o bu ihe karichara mma ihu ahuhu n'ih Kraist, kama inweju aku niile nke Ijipt afu. N'ih na o nwere olileanya maka ugwo oru di n'ihu. ²⁷ Okwukwe ka o ji hapu Ijipt. O tugh egwu iwe eze, ma o tachiri obi ya dika o huru onye ahu a na-apughi ihu anya. ²⁸ O sitekwara n'okwukwe debe Mmemme Ngabiga. O fesara obara ka onye mbibi nke umu nwoke mbu, hapu imetu umu nwoke mbu ndi Izrel aka.

²⁹ Ha gafere Osimiri Uhie site n'okwukwe di ka a ga-asu na o bu ala efu. Ma mgbe ndi Ijipt nwara ime nke a, mmiri lomiri ha niile.

Rehab

³⁰ Mgbidi Jeriko dara mgbe ha jiri okwukwe gaa ya gburugburu ubochi asaa.

³¹ Site n'okwukwe, Rehab nwanyi akwuna esoghi ndi nnupu isi laa n'iyi n'ih na o nabatara ndi biara inyochaputa obodo ahu n'udo.

Otu ndi okwukwe ozo

³² Olee ihe ozo m ga-ekwu? Oge ga-agwunahu m ikwu gbasara Gidion, na Barak, na Samsin, na Jefta, na Devid, na Samuel na ndi amuma, ³³ ndi sitere n'okwukwe merie otutu alaeze, kpeekwa ikpe nkwumoto, natakw nkw e kwere, ndi mechiri onu odum. ³⁴ Ha menyuru oku di egwu, gbanari mma agha, nweta ike site n'adighi ike. Ha ghokwara ndi di ike n'agha, chulaa usuu ndi agha ndi mba ozo. ³⁵ Umu nwanyi natara ndi ha nwuru anwu, site na mbilite n'onwu. Ndi ozo naara ntaramahuhu, ha juru inata mgbaputa ka ha nwee ike nata mbilite n'onwu ka mma. ³⁶ E ji ufodu mere ihe ochi, tiekwa ha ihe otiti, o buladi ike ha agbu na itu ha mkporo. ³⁷ A turu ufodu nkume, kwobie ufodu abuo. E ji mma agha gbuo ufodu. Ufodu yi akpukpo ewu na akpukpo aturu jegharja. Ufodu bukwa ndi dara ukpa. A kpagburu ufodu, ma mejookwa ndi ozo. ³⁸ Ha waghari n'ozara na n'ugwu, n'ogba nkume na n'onu ala. N'anya uwa, a guru ha n'ih efu.

³⁹ A gbaara ezigbo ama n'isi ndi a niile n'ih okwukwe ha, ma ha anataghi ihe ahu e kwere ha na nkwa. ⁴⁰ Otu o di, Chineke akwadoberela anyi ihe kaara anyi mma, ka a ghara ime ka ha zuo oke ma e wepu anyi.

12

Kraist bu ihe nlere anya nye anyi

¹ Ya mere, anyi nwere oke igwe ndi ama di otu a gbara anyi gburugburu, n'ih nke a, ka anyi wepu ihe obula nke na-adoghachi anyi azu dika ibu aru, ya na mmehie niile nodebere anyi nsu kari. Ka anyi werekwa ntachiobi gbaa oso nke chere anyi n'ihu. ² Ka anyi na-elegide Jisos anya, onye mbu na onye na-eme ka okwukwe anyi zuo oke, onye jiri n'ih onu e debere n'ihu ya, die ahuhu na ihe ihere nke obe, o nodu n'aka nri nke ocheeze Chineke. ³ Tuleenu n'obi unu gbasara onye ahu tachiri obi na nkwegide sitere n'aka ndi mmehie, ka ike ghara igwu unu maobu obi unu adaa mba.

Uzo Chineke si azu umu ya

⁴ N'ime oḡu nke unu na-aluso mmehie, unu eguzogideghị ruo n'ọnọdu nke iwufu ọbara unu. ⁵ Unu echefuola okwu nkasiobi ahụ, nke e jiri gbaa unu ume dika ụmụ, "Nwa m ewela ido aka na nti nke Onyenwe anyi dika ihe di mfe, mgbe o na-ata gi ahuhu

maobu daa mba mgbe o na-abara gi mba.

⁶ N'ih i na onye Onyenwe anyi huru n'anya ka o na-abara mba.

O bukwa onye o nabatara di ka nwa ya, ka o na-apia utari."*

⁷ Tachie obi, muta ihe site n'ahuhu. N'ih i na Chineke na-emeso unu mmeso di ka nna obula huru umu ya n'anya si emeso ha mmeso. Nwata obula adighi nke nna ya na-adighi abara mba. ⁸ Ya mere o buru na a dighi abara unu mba dika esi bara ndi ozo, unu abughi umu kama unu bu ndi amutara n'ikwa iko. ⁹ Dika ima atu, ndi bu nna anyi site n'anu ahu na-apia anyi utari mgbe obula anyi nupuru isi. Ma nke a adighi egbochi anyi isopuru ha. O kwesikwaghi ka anyi rubere Nna nke mmuo isi karia ma dikwa ndu? Anyi mee nke a, anyi ga-adu ndu. ¹⁰ Ha na-azu anyi nwa oge nta di ka ha si tuputa n'uche ha. Ma o na-azu anyi n'ih i odimma anyi. O na-acho ka anyi keta oke n'idi nsu ya. ¹¹ Mgbe obula a na-ezi anyi ihe site n'inye anyi ahuhu, o na-aburu anyi ihe mwute n'oge ahu, o bughikwa ihe onu. Ma e mesia, o na-eweta udo na ndu ezi omume nye ndu ahu azuru n'ime ya.

¹² Ya mere, setipu aka gi ahu ike gwuru. Guzodie ike n'ukwu gi ahu na-ama jijiji.

¹³ Debenu ukwu unu n'uzo ziri ezi,† ka ukwu na-adighi ike ghara ida ngwuro, kama ka o nwe ogwugwo.

Ndumodu na ido aka na nti

¹⁴ Gbalisie ike mee ka gi na mmadu niile biri n'udo ya na ndu di nsu, e wepu ya, o nweghi onye puru ihu Onyenwe anyi. ¹⁵ Hukwanu na o nweghi onye ga-ahapu inweta amara Chineke, na o nwekwaghi onye ga-epuputa dika mgborogwu ilu weta nsogbu a ga-esi n'ime ya meruo otutu mmadu. ¹⁶ Huru na o nweghi onye na-ebi ndu ruru unyi maobu onye nke na-enweghi nsopuru dika Iso, onye nke rere onodu omumu ya n'ih i otu efere nri. ¹⁷ Dika unu maara, o mechara choo ka o keta ngozi ahu, ma a juru ya n'ih i na o nweghi ohere ncheghari. O bu ezie na o jiri anya mmiri chosie ya ike.

Ugwu nke Ujo na Ugwu nke Onu

¹⁸ Unu abiarughi n'ugwu nke a puru imetu aka, nke na-ere oku, na ochichiri na itiri na oke ifufe, ¹⁹ na uda opi ike, maobu olu na-ekwu okwu, nke ndi nuru ya rioro ka o kwusi igwa ha. ²⁰ N'ih i na ha enweghi ike inagide ihe e nyere n'iwu, "A sikwari na anumanu obula emetu ugwu ahu ahu, a ga-eji nkume tugbuo ya."‡ ²¹ N'ezie, ihe ahu anya huru di oke egwu na Mosis siri, "Ana m ama jijiji n'ih i ujo."§

²² Ma unu abiaruola n'ugwu Zayon, bu obodo Chineke di ndu, Jerusalem nke eluigwe ahu. Unu abiakwutela puku kwuru puku ndi mmuo ozi a na-apughi iguta onu zokoro n'onu. ²³ Unu abiala n'ulo nzuko nke onye ahu ebu uzo muputa bu ndi e dere aha ha n'eluigwe. Unu abiakwutela Chineke, onye ga-ekpe mmadu niile ikpe, unu abiakwutela mmuo ndi ezi omume e mere ka ha buru ndi zuruoke. ²⁴ Unu abiakwutela Jisos onye ogbugbo nke ogbugba ndu ohuru, biakwutekwa obara e fesara nke na-ekwu okwu di mma karia nke obara Ebel kwuru.

²⁵ Gbalisienu ike ihu na unu ajughi onye ahu na-ekwu okwu. N'ih i na o buru na ha agbanarighi ya, bu onye ahu doru ha aka na nti n'elu uwa, anyi agaghi agbanari onye ahu si n'eluigwe na-adu anyi aka na nti. ²⁶ N'oge ahu, olu ya mere ka uwa ma jijiji, ma ugwu a, o kwela nkwa, si, "Otu mgbe ozo foduru, o bugh i naani uwa ka m

* 12:6 12:6 Ilu 3:11,12 † 12:13 12:13 Ilu 4:26 ‡ 12:20 12:20 Opu 19:12,13 § 12:21 12:21 Dit 9:19

ga-eme ka o maa jijiji kama aga m emekwa ka eluigwe maa jijiji.”* 27 Okwu a bu, “Otu mgbe ozọ foduru,” na-egosi mwepu nke ihe na-ama jijiji dika ihe e kere eke, iji hu na nke na-anaghi ama jijiji ga-adi.

28 Ya mere, ebe anyi na-anata alaeze nke na-apughị igbanwe, ka anyi jiri obi ekele, egwu na nsopuru fee Chineke ofufe n’uzo o ga-anabata. 29 N’ihi na Chineke anyi bu oku na-erepia erepia.†

13

The ga-atọ Chineke uto

1 Ka ihunanya unu nwere n’etiti unu na-adigide. 2 Unu echefula inabata ndi obia, n’ihi na ufodu ndi mere nke a lekotara ndi mmuo ozi ma ha amataghi. 3 Chetanu ndi no n’ulo mkporo di ka a ga-asị na unu so ha nodu n’ulo mkporo. Chetakwanu ndi a na-ata ahuhu, dika a ga-asị na unu onwe unu so ha na-ahu ahuhu n’ahu unu.

4 Ka olulu di na nwunye buru ihe onye obula na-akwanyere ugwu, ka ihe ndina unu burukwa nke a na-emerughị emeru. N’ihi na Chineke ga-ekpe ndi na-akwa iko na ndi uru ikpe. 5 Debenu ndu unu puo n’ihunanya nke ego, ka afo ju unu n’ihe unu nwere, n’ihi na o kwuola, “Agaghi m ahapu gi.

O nwekwaghi mgbe m ga-eji gbakuta gi azu.”*

6 Ya mere anyi puru iji obi ike na-atughị egwu kwuo, “Onyenwe anyi bu onye na-enyere m aka. Agaghi m atu egwu.

Gini ka mmadu puru ime m?”†

7 Chetanu ndiisi unu, ndi gwara unu okwu Chineke. Tuleenu otu ndu siri di, na-enomikwanu okwukwe ha. 8 Otu Jisos Kraist di unyaahu, ka o di taa, otu a ka o ga-adigidekwa ruo mgbe ebighi ebi.

9 Unu ekwela ka e jiri ozizi ohuru nke dikwa iche duhie unu. N’ihi na o bu ihe di mma ka e were amara mee ka obi sie ike, o bughị site n’idebe iwu banyere nri nke na-enweghi uru o bara ndi na-edebe ya. 10 Anyi nwere ebe ichu aja, ebe ndi niile na-eje ozi ha n’ulo ikwu a enweghi ike iri aja a churu n’elu ya.

11 Onyeisi nchujaja na-ewebata obara umu anu ndi ahụ n’Ebe Kachasi Nso dika aja maka mmehie, ma a na-erepia anu ahụ ha oku na mpuga ulo ikwu. 12 N’otu aka ahụ, Jisos n’onwe ya tara ahuhu na mpuga onu uzo ama obodo ka o jiri obara ya mee ka ndi nke ya di nsọ. 13 Ya mere, ka anyi gakwuru ya n’azu ulo ikwu soro ya die mkpari o diri. 14 N’ihi na uwa abughị ulo anyi, ma anyi na-ele anya obodo nke gaje ibia.

15 Site na ya, ka anyi na-achuru Chineke aja otuto mgbe niile, nke bu mkpuru egbugbere onu nke na-ekwuputa aha ya. 16 Unu echefula ime ihe oma, meekwanu ka ndi ozọ soro unu keko o ihe unu nwere. Nke a bu udi aja na-atọ Chineke uto.

17 Ka unu na-ekwenyere ndi ndu unu, dokwaanu onwe unu n’okpuru ha. N’ihi na oru ha bu ihu maka mkpuruobi unu dika ndi ga-aza aziza. Meenu nke a ka ha were onu na-eje ozi ha, ma o bughị site n’obi mwute n’ihi na nke a agaghi abara unu uru.

18 Na-ekperenu anyi ekpere, n’ihi na o doro anyi anya na anyi nwere akonuche di ocha na-achokwa ibi ndu nwere ugwu n’uzo niile. 19 Ana m ariosi unu ya ike, ka unu mee nke a, ka m nwee ike iloghachikwute unu osiiso.

Ekele na ekpere ikpeazu

20 Ugbu a ka Chineke nke udo, onye ahụ sitere n’obara ogbugba ndu ebighi ebi ahụ kpoghachite Onyenwe anyi Jisos, Onye ozuzu aturu ukwu ahụ, site n’onwu, 21 mee ka unu zuo oke n’ezi ihe oma niile obula, nke ga-enyere unu aka ime ihe o

* 12:26 12:26 Heg 2:6 † 12:29 12:29 Dit 4:24 * 13:5 13:5 Dit 31:6 † 13:6 13:6 Abu 118:6,7

na-achọ. Ka ọ rụputa n'etiti anyị ihe ndị ahụ niile na-atọ ya uto site na Jisọs Kraịst, onye otuto niile dịrị ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen.

²² Ụmụna m, ariọọ m unu, ka unu were ntachiobi nuru okwu agbamume m gwara unu n'ime akwukwo a na-etoghi ogologo.

²³ Ana m eme ka unu mata na nwanna anyị Timoti esitela n'ulo mkporo putu. Mu na ya ga-esoro bia leta unu ma o buru na o bia n'ebe a na mgbe na-adighi anya.

²⁴ Keleerenu m ndiisi unu niile na ndi nsọ niile. Ndị si Itali na-ezitere unu ekele ha.

²⁵ Ka amara dinyere unu niile.

Jemis

¹ Jemis, nwaodibo Chineke na nke Onyenwe anyị Jisọs Kraịst,

Na-edegara agburu iri na abuo ndi gbasara n'elu uwa niile akwukwo ozi a:

Ndeewonu!

Onwunwa na nsogbu

² Umunna m, ka obi unu juputa n'onu mgbe obula onwunwa di iche iche gbara unu gburugburu. ³ N'ih na mgbe a na-anwa okwukwe unu onwunwa, ntachiobi unu na-enwe ohere ito eto. ⁴ Ka nguzosike unu puta ihè, ka unu zuo oke ma nwezuokwa ihe niile, na-adighi ihe obula nke ga-ako unu. ⁵ O buru na o di onye na-enweghi amamihe, ya riọ Chineke, onye na-enye onye obula riọrọ ya amamihe n'afọ ofufu na-ataghikwa onye obula uta, a ga-ewerekwa ya nye ya. ⁶ Ma riọọ n'okwukwe na-enweghi obi abuo, n'ih na onye na-enwe obi abuo di ka ebili mmiri oke osimiri mgbe ikuku na-ebughari ya. ⁷ Onye di otu ahụ ekwesighi ile anya na o ga-esite n'aka Onyenwe anyi nata ihe obula. ⁸ N'ih na mmadu di otu a bu onye ihu abuo, onye na-adighi eguzo n'otu ebe n'ih obula o na-eme.

⁹ Ka nwanna obula bu ogbenye nuri onu, mgbe obula e weliri ya elu. ¹⁰ Ka onye bu ogaranya mgbe a na-eme ka o nodu ya di ala, n'ih na ndi bara uba ga-akponwu di ka okoko osisi. ¹¹ N'ih na mgbe obula anwu waliri chasie ike, weputa okpomoku, o na-eme ka ahija kponwuo, ka okoko osisi daa n'ala, mma ya agwusiakwa. N'otu aka ahụ, onye ahụ bara uba ga-akponwu o buladi mgbe o na-ejeghari n'ime ije ozi ya.

¹² Ngozi na-adiri onye ahụ nke na-anogide na-adighi ada mba n'oge onwunwa. N'ih na mgbe oge onwunwa ahụ gasiri, o ga-anata ugwo oru, nke bu okpueze ndu, nke Chineke kwere nkwa inye ndi niile huru ya n'anya.

¹³ Ka onye obula hapu i si, mgbe a na-anwa ya, "O bu Chineke na-anwa m onwunwa a." N'ih na o dighi mgbe a puru inwa Chineke ka o mee ihe ojoo, o dikwaghi anwa mmadu obula ka o mee ihe ojoo. ¹⁴ Kama onwunwa na-abara mmadu site n'ochicho nke obi ya. O bukwa ochicho ojoo nke mmadu na-arafu ya, dokpufuo ya. ¹⁵ Ochicho ahụ, mgbe ha bara uba n'ime obi, na-eduba mmadu na mmehie. Mgbe mmehie bara uba, o na-eduba n'onwu.

¹⁶ Ekwela ka onye obula duhie unu umunna m. ¹⁷ Onyinye obula di mma, na nke zuruoke na-esite n'eluigwe abia. O na-esite n'ebe Nna nke ihè niile onye na-adighi agbanwe agbanwe, o naghị ezonari umu mmadu ihu ya. ¹⁸ N'ih imezu nzube ya, o sitere n'okwu ya bu eziokwu muo anyi. O mekwara nke a ka anyi buru umu mbu nke ihe o kere eke.

Ina nti na ime ihe anyi nuru

¹⁹ Unu aghaghi icheta nke a umunna m ndi m huru n'anya. Ka onye obula nwee nti na-anu ihe osiso, na ire di aru ikwu okwu, ma burukwa onye iwe na-adighi ewe osiso. ²⁰ N'ih na iwe nke mmadu anaghi aruputa ezi omume nke Chineke. ²¹ Ya mere, wezuganu uzọ ruru aru niile na ihe obula di njo nke foduru n'ime ndu unu. Ma jirinụ obi umeala nabataranụ onwe unu okwu ndu ahụ nke a kuru n'obi unu, nke nwere ike izoputa mkpuruobi unu.

²² Unu abula ndi na-eji nti ha na-anu okwu ndu ahụ naani, na-arafu onwe ha, kama burunu ndi na-eme ihe okwu ahụ kwuru. ²³ N'ih i na onye obula na-ege nti n'okwu obula ma hapu iji ihe o nuru mee ihe, di ka nwoke na-ele ihu ya n'eny o. ²⁴ O lesia onwe ya puo, o chefuo ihe ihu ya yiri ma nwa oge nta gasia. ²⁵ Ma nwoke ahụ nogidesiri ike na-ele anya n'ime iwu ahụ zuruoke, nke na-eme ka mmadu nwere onwe ya, ee, nwoke ahụ na-aga n'ihu ile na ime ihe iwu ahụ kwuru, hapukwa ichefu ya, ka a ga-agosi n'ihe niile o na-eme.

²⁶ O buru na mmadu obula echee na ya bu onye na-ekpere Chineke ma hapu ijide ire ya aka maobu ikwa ire ya nga, onye di otu a na-arafu onwe ya, okpukpe Chineke ya bukwa ihe na-abaghi uru. ²⁷ Ezi okpukpe Chineke, nke Chineke Nna anyi na-anabata dika okpukpe di ocha, na nke na-enweghi mmeru, bu nke a, ilekota ndi na-enweghi nne na nna, na ndi di ha nwuru n'ime nsogbu ha na idebe onwe anyi n'enweghi ntupo site n'aka ndi uwa.

2

Ile mmadu anya n'ihu

¹ Umunna m, dika ndi kweere n'Onyenwe anyi Jisos Kraist, onye di ebube, ka unu hapu ile mmadu anya n'ihu. ² O buru na onye ogaranya yi uwe mara mma, yikwara mgbaaka olaedo na mkpisiaka ya, abata n'ulo nzuko unu, o burukwa na nwa ogbenye abata nke yi uwe na-adighi ocha, ³ o buru na unu elee onye ogaranya ahụ yi uwe mara mma anya si ya, "Bia nodu n'otu oche a e debere iche n'ih gi," ma unu asi onye ogbenye ahụ, "Di anyi, guzo n'ebe ahụ," maobu "Bia nodu ala n'akuku ebe a ukwu m di," ⁴ o bu na unu akpabeghi oke n'etiti onwe unu, burukwa ndi ji ile anya n'ihu na obi ojoo na-ekpe ikpe?

⁵ Geenu nti ka m gwa unu umunna m, o bu na unu amataghi na Chineke ahoputala ndi ahụ uwa guru dika ndi ogbenye, mee ka ha buru ogaranya site n'okwukwe ha, ka ha ketakwa alaeze ahụ o kwere nkwa inye ndi huru ya n'anya? ⁶ Ma gini ka unu na-eme? Unu na-akpari ndi ogbenye! O bugh i ndi ogaranya na-emegbu unu? O bukwaghi ha bu ndi na-adokpughari unu aga n'ulokpe? ⁷ O bugh i ha bu ndi na-ekwulu aha oma ahụ nke a guru unu?

⁸ O buru na unu na-edebuzo iwu nke eze anyi dika e dere ya n'Akwukwo Nso, "Hunu ndi agbataobi unu n'anya dika unu onwe unu,"* unu na-eme ihe ziri ezi. ⁹ Ma o buru na unu ele mmadu anya n'ihu, unu na-eme mmehie. N'ebe iwu dikwa, unu bu ndi na-emebi iwu. ¹⁰ N'ih i na onye obula nke na-edebe iwu ahụ niile ma suo ngongo n'otu, a burula onye ikpe iwu ahụ niile maara. ¹¹ N'ih i na onye ahụ siri, "Akwala iko,"† bukwa onye siri, "Egbula mmadu."‡ Ya mere, o buru na i kwaghi iko ma i gburu mmadu, i bu onye na-emebi iwu.

¹² Ya mere, na-ekwunu okwu, ma na-ebikwanu ndu di ka ndi a ga-ekpe ikpe site n'iwu ahụ na-eme ka mmadu nwere onwe ha. ¹³ N'ih i na agaghi emere onye obula ebere nke na-adighi emere onye ozo ebere. N'ih i na ebere na-adi ukwu kari ikpe omuma ya.

Okwukwe na omume

¹⁴ Olee uru o bara umunna m, na mmadu siri, enwere m okwukwe, ma okwukwe ahụ aputaghi ihe n'oru ya? Udi okwukwe ahụ o puru izoputa ya? ¹⁵ O buru na otu nwanne anyi nwoke maobu nwanne anyi nwanyi yi nkiriinka akwa, o burukwa na o nweghi ihe oriri ga-ezuru ya n'ubochi, ¹⁶ ma otu onye n'ime unu asi ha, "Laa n'udo, kpuchiekwa onwe gi nke oma, rijuokwa afo," n'enyeghi ya ihe di mkpa maka ahụ

* 2:8 2:8 Lev 19:18 † 2:11 2:11 Opu 20:14; Dit 5:18 ‡ 2:11 2:11 Opu 20:13; Dit 5:17

ya, uru gini ka o bara? ¹⁷ N'uzo di otu a, okwukwe naani ya bu ihe na-abaghi uru ma o buru na oru esoghi ya.

¹⁸ Otu onye ga-asị, "I nwere okwukwe; e nwere m oru."

Gosi m okwukwe gi ma e wepu oru gi, aga m egosi gi okwukwe site n'oru ¹⁹ I kweere na o bu naani otu Chineke, i mere nke oma, o buladi ndi mmuo ojo kweere ma kuja.

²⁰ Gi onye nzuzu, i na-achọ ka e gosi gi na okwukwe bu ihe na-abaghi uru ma o buru na oru e soghi ya? ²¹ O bu na nna anyi Ebrahim abughi onye a guru n'onye ezi omume site n'oru ya, mgbe o jiri otu nwa ya bu Aizik chuo aja n'ebe ichu aja? ²² Unu ahughi na okwukwe ya na oru soro rukoo n'otu, e sitekwara n'oru ya mee ka okwukwe ya zuo oke. ²³ O bu site na nke a ka ihe e dere n'akwukwo nsọ jiri mezu, nke na asi, "Ebrahim kweere na Chineke, a guru nke a nye ya di ka ezi omume," S kpookwa ya enyi Chineke. ²⁴ Unu ahula na a na-esite n'ihe mmadu ruru guo ya n'onye ezi omume, o bukwaghi naani n'okwukwe.

²⁵ N'otu uzo ahụ, agunyeghi Rehab, nwanyi akwuna ahụ n'onye ezi omume n'ih i oru o ruru, mgbe o kpobatarara ndi nnyoputa ahụ ma zipukwa ha site n'uzo di iche?

²⁶ Dika anu ahụ na-enweghi mmuo si buru ihe nwuru anwu, otu a ka o dikwa okwukwe na-enweghi oru.

3

Izu ire anyi

¹ Umunna m, ka otutu n'ime unu hapu igbali ibu ndi ozizi, n'ih i na unu maara na anyi bu ndi ozizi ka a ga-ekpe ikpe n'onodu sikariri ike. ² N'ih i na anyi niile na-aso ngongo site n'otutu uzo. Ma onye obula nke na-adighi emehie site n'ikwuhie onu bu onye tozuru oke na onye puru ijide anu ahụ ya niile aka.

³ O buru na anyi e tinye mkpumpku igwe e ji ekechi onu inyinya ibu n'onu ya, ka o rubere anyi isi, anyi na-eduru ya gaa ebe anyi choro. ⁴ Otu a kwa, o buladi ugbo mmiri buru ibu nke ikuku di ike na-ebughari n'osimiri, ka onye na-anya ugbo mmiri puru ime ka o gaa ebe o choro site n'itugharia umara ntakiri e ji anya ugbo. ⁵ Otu a ka o dikwa ire anyi. O bu akuku anu ahụ anyi di nta, ma o na-anya isi banyere otutu ihe. Tulee otu oke ohia si di ukwu, bu nke icheku oku dikarisiri nta na-eme ka o nwuru oku. ⁶ Ire anyi bu oku. E debere ire n'etiti akuku anu ahụ ndi ozo dika uwa ajo omume. O na-emeru ahụ niile, na-amunye oku n'usoro ndu mmadu. Ya onwe ya bukwa ihe oku ala mmuo na-amunye oku.

⁷ Mmadu enweela ike zuo, na-agbalikwa izu anumanu di iche iche, na nnu, na anu na-akpu akpu, na anu bi na mmiri; ⁸ ma mmadu obula adighi nke nwere ike izu ire. O bu ihe di oke njo na-adighi ekwe nchikota, ma juputakwa na nsi na-ebute onwu.

⁹ O bu ya ka anyi ji eto Onyenwe anyi na Nna anyi. O bukwa ya ka anyi ji abu mmadu ibe anyi onu, bu ndi Chineke mere n'oyiyi nke ya. ¹⁰ Site n'otu onu anyi ka ija mma na ibu onu na-esi aputa. Umunna m, nke a abughi ihe ziri ezi. ¹¹ O bu ihe puru ime na mmiri di mma inu anu na mmiri nnu ga-esite n'otu isi iyi ahụ na-asoputa? ¹² Umunna m, osisi fiig o puru imi oliv, ka osisi grepu o puru imiputa fiig? N'uzo di otu a, anyi makwaara na mmiri nnu apughikwa isoputa mmiri di mma onunu.

Udi amamihe abuo di

¹³ O di onye obula n'ime unu na-agu onwe ya di ka onye maara ihe na onye nwere nghota? Ya gosi amamihe ya na nghota ya site n'ibi ezi ndu na iru oru oma site n'obi

dị umeala. ¹⁴ Ma ọ bụrụ na obi unu ejuputa n'ihe ilu na ekworo na icho naanị ihe nke onwe unu, mgbe ahụ, unu ekwesighi inya isi si otu a na-agonari eziokwu. ¹⁵ Udi amamihe di otu ahụ esiteghi n'eluigwe bia. O bu amamihe nke uwa. O bughị nke mmuọ nsọ. O bu nke mmuọ ojoo. ¹⁶ N'ihì n'ebe obula obi ilu na ekworo di, ebe ahụ ka ogbaaghara na omume ojoo niile di.

¹⁷ Ma amamihe na-esite n'eluigwe abia buru uzo di ocha, emesia, o huru udo n'anya, o na-eme obioma, o juputara n'ebere, na-eweputakwa oru oma. Ihu abuo na obi abuo adighikwa n'ime ya. ¹⁸ Ma ndi ahụ bu ndi na-eme udo bu ndi na-agma mkpuru udo. Ha ga-aghota mkpuru ezi omume.

4

Nyenu onwe unu n'aka Chineke

¹ Gini bu ihe na-ebute ogu na esemokwu n'etiti unu. Ebee ka ha siri bia? O bughị ochicho ojoo unu nwere n'ime onwe unu? ² O buru na unu choo ma unu achotaghi ya, unu egbuo mmadu. Unu na-enwe anya ukwu n'ihe onye ozo nwere ma o buru na unu enwetaghi ya, unu amalite ilu ogu na ibu agha. Unu enweghi maka unu choo arioghi ya n'ekpere. ³ Unu na-ario ma unu adighi anata, n'ihì na unu na-ario n'ebumnobi ojoo. Unu na-ario ka unu mefuo ya n'ihe utu nke uwa.

⁴ Ndi na-ekwesighi ntukwasì obi! O bu na unu amaghi na unu na uwa buru enyi, unu ga-esi otu a buru ndi iro Chineke? Onye obula nke choo ibu enyi nke uwa, na-eme onwe ya onye iro nke Chineke. ⁵ Unu chere na ihe e dere n'akwukwo nsọ na-ekwu n'efu mgbe o na-asì, "Chineke na-ekwosi ekworo ike n'ihì Mmuo Nso ya nke o mere ka o biri n'ime anyi." ⁶ Ma o na-enye anyi amara kari. Ya mere, Akwukwo nsọ ji si,

"Chineke na-eguzo imegide ndi na-ebuli onwe ha elu,
ma o na-enye ndi di umeala n'obi amara."*

⁷ Ya mere, nyenu Chineke onwe unu. Guzonu megide ekwensu, o ga-esi n'ebe unu no gbapu. ⁸ Biakwutenu Chineke nso, ya onwe ya ga-abiakwutekwa unu nso. Kwonu aka unu, unu ndi mmehie, meekwanu ka obi unu di ocha, unu ndi obi abuo. ⁹ Ruonu uju, tienu aka n'obi n'onodu mwute, kwaakwanu akwa. Ka ochi unu ghoo ihu mgbaru, ka iru uju werekwa onodu inuri onu. ¹⁰ Wedanu onwe unu ala n'ihu Onyenwe anyi o ga-ebulikwa unu elu.

¹¹ Umunna m, unu ekwula okwu ojoo megide ibe unu. N'ihì na onye na-ekwu okwu ojoo megide nwanna ya, maobu onye na-ekpe nwanna ya ikpe, na-ekwu okwu megide iwu. O na-ekpekwa iwu ahụ ikpe. Mgbe unu na-ekpe iwu ahụ ikpe, unu adighi edebe ya kama unu bu ndi na-ekpe ya ikpe. ¹² O bu naanì otu onye o nye iwu. O bukwa naanì otu onye ikpe di. O bu naanì ya nwere ike izoputa mmadu. O nwekwara ike ila onye obula n'iyi. Ma gi, onye ka i na-eche na i bu iji na-ekpe nwanna gi ikpe?

Inya isi banyere ihe echi ga-abu

¹³ Ugbu a geenu nti unu bu ndi na-asì, "Taa maobu echi, anyi ga-aga ebe di otu a, maobu obodo di otu a, izu ahia na ire ahia, anyi ga-anokwa ebe ahụ otu afọ kpaa ego." ¹⁴ Olee otu unu si mara ihe ga-eme echi? Gini ka unu na-eche na ndu unu bu? Mmadu di ka anwuru oku nke a na-ahu anya nwa oge nta, nke ikuku na-emesia bufuo. ¹⁵ Kama ihe unu ga-ekwu bu nke a, "O buru na Onyenwe anyi ekwe, anyi ga-adi ndu, mee nke a maobu nke ozo." ¹⁶ Ma ihe unu na-eme bu inya isi na ikpa nganga. Udi inya isi a bu ihe ojoo. ¹⁷ Ya mere, mmadu obula maara ihe bu ezi ihe ma ju ime ya na-emehie.

* 4:6 4:6 Ilu 3:34

5

Ido aka na ntị nye ndị ogaranya

¹ Ugbu a geenụ ntị unu ndị ogaranya, oge eruola mgbe unu kwesiri ikwa akwa na işu ude n'ihì nsogbu na-akwado ibiakwasị unu. ² Akunuba unu ebidola ita nchara, mkpu eripiakwala uwe unu. ³ Olaocha na olaedo unu agbaala nchara. Nchara* a ga-abukwa ama megide unu, o ga-erepịa anụ ahụ unu dika oku. Unu akpakotala akụ n'ubochi ikpeazu ndi a. ⁴ Geenụ ntị! Uzu akwa ndi oru unu, ndi unu juru ikwu ugwo oru ha di ka o kwesiri na-agbago imegide unu. Uzu akwa ndi oru unu, ndi unu ghogburu, eruola ntị Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. ⁵ Unu ebiela ndu nke oke oriri na oke onunu n'elu uwa, na ndu inye anu ahụ unu ihe obula na-akpa ya mkpa. Ma ugbu a, anu ahụ unu ahụ gbara abuba ejikerela na-eche ubochi mgburu ya. ⁶ Unu amala ndi aka ha di ocha ikpe, gbukwaa ha, o buladi mgbe ha na-egbochighi unu.

Ndidi n'ime ahuhu

⁷ Nweenu ntachiobi, umunna m, chere nu obibia Onyenwe anyi. Lee otu onye oru ubi si eji ndidi na-eche mkpuru o kuru n'ala ubi ka o mia. O ji ndidi na-eche ka mmiri ozuzo nke mbu na nke ikpeazu zokwasu ubi ya. ⁸ Unu onwe unu kwesikwara inwe ndidi guzosiekwa ike n'ihì na obibia Onyenwe anyi di nso. ⁹ Umunna m, unu atamula ntamu megide ibe unu, ka a hapu ikpe unu ikpe! Lee, onye ikpe ahụ guzo n'onu uzọ.

¹⁰ Umunna m, di ka ihe ilere anya banyere inwe ndidi na ahuhu, mutanu ihe site n'aka ndi amuma bu ndi kwuru okwu n'aha Onyenwe anyi. ¹¹ Anyi na-agu ha ugbu a dika ndi a goziri agozi n'ihì iguzosike ha. Unu anula maka ogologo ntachiobi nke Job nwere, unu ahukwala nzube Onyenwe anyi n'ihì na Onyenwe anyi juputara n'ebere na omjiko.

¹² Karisa umunna m, unu anula iyi. Unu anukwala iyi mgbe obula, o buladi iji eluigwe maobu uwa, maobu ihe obula ozọ nuo iyi. Kama ka "E" unu buru "E." Ka "E e," unu burukwa "E e." Ka unu hapu isite n'uzo di otu a mehie ma wetakwara onwe unu ikpe omuma.

Ekpere nke sitere n'okwukwe

¹³ O di onye obula n'etiti unu no na nsogbu? Ka onye di otu ahụ kpee ekpere. O di onye na-anuri onu? Ya buo abu otuto. ¹⁴ O di onye no n'etiti unu ahụ na-esighi ike? Ya kpo ndi okenye choochi ka ha kpeere ya ekpere, ka ha wukwasikwa ya mmanu otite n'isi kpokuokwa aha Onyenwe anyi. ¹⁵ Ekpere nke okwukwe ga-azoputa onye oria ahụ. Onyenwe anyi ga-ekulite ya, o burukwa na o mehiere, a ga-agbaghara ya. ¹⁶ Ya mere kwuputaranu ibe unu mmehie unu. Kpekwaranu ibe unu ekpere ka e nwe ike gwoo unu. Ekpere onye ezi omume di ike dikwa ire.

¹⁷ Ilaija bu mmadu di ka anyi, ma o kpere ekpere rio ka mmiri hapu izo, mmiri ezokwaghị n'ala ahụ ruo afo ato na onwa isii. ¹⁸ Emesia, o kpekwaru ekpere ozọ, eluigwe nyere mmiri ozuzo, meekwa ka ala puputa ihe oriri.

¹⁹ Umunna m, o buru na onye obula n'etiti unu esite n'eziokwu ahụ jehie, ma otu onye n'ime unu akpoghachi ya azu, ²⁰ chetanu nke a na onye obula kpoghachitere onye mmehie azu site na njehie ya, ga-azoputa ha n'aka onwu ma kpuchiekwa otutu mmehie.

* 5:3 5:3 Maobu, ajari

1 Pita

¹ Pita, onyeozisi Jisọs Kraịst,

Na-edegara unu ndi niile ndi a hoputara, ndi gbara oso ndu gaa biri na Pontos, na Galeshia, na Kapadosia, Eshia na Bitinia, akwukwo a. ² Unu ndi Chineke bu Nna hoputara di ka o bururi uzọ mata na o ga-eme, jirikwa Mmuo Nso ya doo unu nso, ka unu na-erubere Jisọs Kraịst isi, ka ewerekwa obara ya sachaa unu:

Ka amara na udo baara unu uba.

Olileanya di ndu

³ Otuto diri Chineke Nna Onyenwe anyi Jisọs Kraịst! Site n'iba uba nke ebere ya, o nyela anyi ndu oheru baa n'olileanya di ndu site na mbilite n'onwu Jisọs Kraịst. ⁴ Anyi nwekwara ihe nketa nke na-apughị imebi emebi, nke na-agaghị ere ure, maobu gbanwee udidi ya, nke e debeere anyi n'eluigwe. ⁵ Anyi bu ndi e sitere n'okwukwe na-ehekwa n'ike Chineke, tutu ruo obibia nzoputa ahụ, nke a na-ejikere ime ka o puta ihè n'ogwugwu oge. ⁶ N'ime ihe ndi a ka unu na-anuri oke onu, o bu ezie na n'oge ndi a di nta, unu agabigala otutu ihe mgbu n'ihì udi onwunwa di iche iche biakwasiri unu. ⁷ Onwunwa ndi a na-abia ime ka okwukwe unu, nke di oke onuahia kara olaedo na-ala n'iyi n'agbanyeghi na e ji oku nuchaa ya; buru nke ga-eweta otuto, na ebube, na nsopuru, mgbe e mere ka Jisọs Kraịst puta ihè. ⁸ O bu ezie na unu ejibeghi anya unu hu ya mgbe obula, ma unu huru ya n'anya, o bukwà ezie na unu adighi ahụ ya anya ugbo a, ma unu kwere na ya. Unu juputakwara n'onu ahụ di ebube nke onu na-apughị ikowa. ⁹ Ugwo oru ozo unu ga-enweta n'ihì okwukwe unu n'ime ya ga-abu nzoputa a ga-azoputa mkpuruobi unu.

¹⁰ Banyere nzoputa a, ndi amuma ahụ kwuru ihe banyere amara ahụ gaje ibiara unu jiri nnoo nwayoo nyochasia ¹¹ ma gbalisie ike ichoputa oge na onodu ahụ bu nke Mmuo Kraịst di n'ime ha kwuru banyere ya, mgbe o gbara ama maka ahuhu Kraịst na ebube nke ga-eso ya. ¹² E mere ka ha mata na oru ha na-aru abughi maka odimma nke ha onwe ha, kama o bu n'ihì odimma nke unu, mgbe ha kwuru okwu banyere ihe ndi a ahụ bu ndi a gwarala unu ugbo a site n'onu ndi ziri unu ozioma n'ike Mmuo Nso nke e si n'eluigwe zite. O buladi ndi mmuo ozi ka o gurū aguū imata ihe ndi a.

Burunu ndi di nso

¹³ N'ihì ya, werenu uche unu niile jikere iru oru, anya dokwaa unu. Nweenu olileanya zuruoke n'amara nke a ga-ewetara unu mgbe a ga-ekpughe Jisọs Kraịst. ¹⁴ Di ka umu na-erube isi, unu ekwela ka ihe ojo ndi ahụ na-agu unu aguū mgbe unu no n'ochichiri, na-achi ndu unu. ¹⁵ Kama burunu ndi di nso n'ihè niile unu na-eme, dika onye kporo unu si di nso. ¹⁶ N'ihì na e dere ya ede, "Dinu nso, n'ihì na adi m nso."*

¹⁷ Ebe unu na-akpoku Nna ahụ na-ekpe onye obula ikpe di ka oru ya siri di na-eleghi mmadu anya n'ihu, bienu ndu unu n'itu egwu Chineke, dika ndi mbiarambia n'ua a. ¹⁸ N'ihì na unu matara na-ejighi ihe puru imebi emebi, dika olaocha na olaedo gbaputa unu site n'ibi ndu ojo ahụ nna nna unu ha nyefere unu n'aka ¹⁹ kama o bu obara di oke onuahia nke Kraịst bu nwa aturu na-enweghi ntupo obula maobu

* 1:16 1:16 Lev 11:44,45; 19:2

orụsi. ²⁰ A họtara ya tupu e kee ụwa. Kama, ọ bụ n'ogwugwu oge ndị a ka e mere ka ọ pụta ihè n'ihì unu. ²¹ Ọ bụkwa site n'aka ya ka unu ji bụrụ ndị kwere na Chineke, onye mere ka o si n'ọnwu bilie, na onye nyekwara ya ebube. Ya mere, okwukwe unu na olileanya unu dị na Chineke.

²² Ugbu a, ebe unu sitere n'irubere eziokwu ahụ isi mee ka obi unu dị ọcha, nke mere na unu nwere ihunanya nke ihu abụọ n'adighi n'ebe ụmụna unu nọ, sitemu n'obi unu na-ahuritanu onwe unu n'anya n'ebe ọ dị ukwuu. ²³ N'ihì na amụọla unu ọzọ ugbu a, ọ bughị site na mkpuru nke na-emebi emebi, kama site na nke na-apughị imebi emebi, site n'okwu Chineke nke dị ndụ ma na-adigidekwa. ²⁴ N'ihì na,

“Mmadu niile dị ka ahijia,

ma ebube ha niile dị ka okoko osisi nke ọhia,

ahijia na-akponwu, okoko osisi na-achanwu,

²⁵ ma okwu Onyenwe anyị na-anogide ruo mgbe ebighi ebi.”†

Okwu ahụ bụkwa ozioma ahụ e zisaara unu.

2

¹ Ya mere, wezuganụ n'ibu iro n'obi na aghugho niile unu, kwusinu igha ụgha, ibu ndi ihu abụọ, ndi na-ekwo ekworo, na ndi na-ekwuto mmadu ibe ha. ² Dika umu a muru oheru, burunu ndi aguu inu mmiri ara nke Mmuo Nso a na-agwaghi ihe obula na-agu, ka unu nwee ike site na ya na-eto eto n'ime nzoputa unu. ³ Ugbu a, unu deturu la ya ire matakwa na Onyenwe anyi di mma.

Nkume di ndu na ndi a họtara

⁴ Biakwutenu ya, Nkume ahụ di ndu, onye umu mmadu juru, maobu onye Chineke họtara, onye di oke onuahia nye ya. ⁵ Unu onwe unu kwa di ka nkume di ndu ka a na-ewu ime ka unu ghoo ulo ime mmuo, ka unu burukwa ndi nchujaja di nso, ndi na-achu aja ime mmuo nke Chineke na-anabata site na Jisos Kraist. ⁶ N'ihì n'akwukwo nsọ kwuru,

“Lee, ana m atogbo na Zayon otu nkume,

nke a họtara, bụkwa nkume isi ntọala di oke onuahia.

Onye obula kweere na ya,

agaghi eme ka ihere mee ya.”*

⁷ Ma nye unu ndi kwere ekwe nkume a di oke onuahia, ma n'ebe ndi ahụ na-ekweghi ekwe no,

“O bu nkume nke ndi na-ewu ulo juru

nke ghoro nkume isi ntọala ulo.”†

⁸ O bu kwa,

“Nkume nke na-eme ka ndi mmadu soo ngongo,

oke nkume nke na-eme ka ha daa.”‡

Ha na-aso ngongo n'ihì na ha juru irube isi n'okwu ahụ. Nke a bụkwa ihe a kara aka banyere ha.

⁹ Ma unu bu ndi a họtara, otu ndi nchujaja eze, mba di nso, ndi nke Chineke n'onwe ya, ka unu buru ndi na-ekwusa otuto ya, bu onye ahụ si n'ochichiri kpobata unu n'ihè ya di ebube. ¹⁰ N'oge gara aga, unu abughị ndi Chineke, ma ugbu a, unu bu ndi ya. Na mbu, unu amaghi ihe obula banyere obi ebere ya, ma ugbu a, obi ebere ya erutela unu aka.

Mmeso onye Kraist nye ndi ụwa

† 1:25 1:25 Ajz 40:6-8 * 2:6 2:6 Ajz 28:16 † 2:7 2:7 Abụ 118:22 ‡ 2:8 2:8 Ajz 8:14

¹¹ N'ihì ya, ndì enyi m, ana m ariọ unu, dika ndì bụ ọbịa na ndì na-agba ọsọ ndu n'ụwa a, nke unu bụ, na-asị unu, wezuganụ onwe unu site n'agụụ mmehie nke na-ebuso mkpuruobi unu agha. ¹² Bienụ ezi ndu n'etiti ndì mba ọzọ, ka ọ ga-abụ na a sị na ha ebọ unu ebubo ime ihe ọjọọ, ha ga-ahụ ọrụ ọma unu, ma nye Chineke otuto n'ụbọchị ahụ ọ ga-abia.

¹³ Werenụ onwe unu nyefee, n'ihì Onyenwe anyị, n'okpuru ọchịchị niile e guzobere n'etiti ụmụ mmadụ, ma ọchịchị ahụ ọ bụ nke eze, dika onye ike ya kacha nke ibe ya, ¹⁴ maọbụ nke ọchịchị gọvanọ, onye e guzobere n'ihì ita ndì na-eme ihe ọjọọ ahụhụ, na ito ndì na-eme ezi ihe otuto. ¹⁵ N'ihì na ọ bụ uche Chineke na unu ga-esite n'ezì ọrụ unu kpuchie ọnụ ndì ahụ na-esite na-amaghì ihe ha, na-ekwu okwu nzuzu. ¹⁶ Na-ebinụ ndu dì ka ndì nwere onwe ha, ma unu ejikwala mnwere onwe unu mere ihe mkpuchi nke ajọ ihe. Bienụ dika ụmụodibo Chineke. ¹⁷ Sọpuru unu mmadụ niile dika o si kwesi. Gosi ndì niile kwere ekwe ihunanya. Tụọ Chineke egwu, ma na-asọpuru eze.

Jisọs bụ ihe ọmụmatu

¹⁸ Ndì ohu, ruberenụ ndì nwe unu isi, na-enyekwa ha nsọpuru na ugwu ruuru ha. Unu emela nke a nye naanị ndì bụ ezi mmadụ, na ndì nwere obioma n'ebe unu nọ, kama meekwanụ ya ọ buladi nye ndì afọ tara mmiri. ¹⁹ N'ihì na nke a bụ ihe inye ekele ma ọ buru na unu ejiri ntachiobi na-edi ahụhụ na-ezighì ezi na-adakwasì unu, n'ihì na unu na-eme ihe Chineke na-achọ. ²⁰ Ma o nweghì otuto ọbula dirì unu mgbe a tara unu ahụhụ n'ihì na unu mejoro, unu na-edikwa ya? Ma ọ buru na unu enwee ntachiobi mgbe a na-ata unu ahụhụ n'ihì ihe ọma unu na-eme, nke a na-ewetara Chineke otuto. ²¹ Ọ bụ n'ihì ihe dì otu a, ka e jiri kpọọ unu, n'ihì na Kraịst huru ahụhụ n'ihì unu. Ọ bụkwa ihe imaatụ nye unu. Na-esonu nzo ukwu ya.

²² “O nweghì mgbe ọbula o mehiere,

o nwekwaghì mgbe onye ọbula nuru okwu aghugho n'onu ya.”§

²³ O kwutoghì onye ọbula mgbe ha na-ekwuto ya. Ọ baghì mba ọbula mgbe ha na-ata ya ahụhụ, kama o were ya nyefee n'aka onye ahụ na-ekpe ikpe ziri ezi. ²⁴ N'elu obe ahụ, o buuru mmehie anyi niile bokwasì onwe ya mgbe ọ nwuru, ime ka anyi nwee ike ibu ndì nwuru anwu n'ebe mmehie dì; ma dirì ndu n'ebe ezi omume dì. Ọ bụkwa site n'apa onya dì ya n'ahụ ka o ji gwoọ unu.* ²⁵ Na mbu, unu dì ka umu aturu na-awaghari na-achọ ụzọ,† ma ugbu a, e meela ka unu laghachikwute Onye ahụ na-azu unu dì ka aturu, na Onye na-elekotakwa mkpuruobi unu anya.

3

Di na nwunye

¹ Unu ndì bụ nwunye na-eruberenụ di unu isi, ka ufodu n'ime ha na-ekweghì n'okwu Chineke, nwee ike isi n'ezì ndu unu na-ebi chegharia n'ekwughì okwu ọbula, ² mgbe ha na-ahụ ibi ndu unu nke dì ọcha na nke inwe nsopuru. ³ Ichọ mma unu agaghì abụ ichọ mma nke anu ahụ, nke bụ ikpa isi, na iyikwasì ihe ọlaedo, maọbụ iyikwasì uwe mara mma. ⁴ Kama, ka ichọ mma unu buru mmadụ nke ime mmuo, nke mma ya na-adighì anacha, nke bụ mmuo idì nwayo na idì juu. Nke dì oke onuahia n'ihu Chineke. ⁵ Nke a bụ ụzọ ndì inyom mgbe ochie, bụ ndì dì nsọ, ndì olileanya ha dì n'ime Chineke siri chọ onwe ha mma. Ha debekwara onwe ha n'okpuru di nke aka ha. ⁶ Dika Sera rubeere Ebrahim isi, na-akpokwa ya onyenwe m. Unu bụ umu Sera ma ọ buru na unu e mee ihe ziri ezi, na-ekweghì ka egwu tụọ unu.

§ 2:22 2:22 Aiz 53:9 * 2:24 2:24 Aiz 53:5 † 2:25 2:25 Aiz 53:6

⁷ N'otu aka ahụ, ndị bụ di na-echenụ echiche di mma banyere nwunye unu, ma nyenụ ha ugwu ruuru ha dika ndi na-adighi ike na dika ndi unu na ha ga-eso keta onyinye amara nke ndu ahụ. Nke a ga-eme ka ihe obula hapu igbochi ekpere unu.

Ihu ahuhu n'ih i me ihe di mma

⁸ N'ikpeazu, nweenu otu mmuo, ka ihe na-ewute ibe unu na-ewute unu, na-ahuritanu onwe unu n'anya, nwekwanu obi omiiko na obi di umeala. ⁹ Unu ejila ihe ojoo akwughachi ugwo ihe ojoo e mere unu, maobu nkwuto n'onodu nkwuto. Kama gozienu ha, n'ih na o bu ngozi ka e kwere unu na nkwa iketa, mgbe a kpoo unu. ¹⁰ N'ih na,

"Onye obula nke na-achọ ndu,
nke choro ihu ubochi ndi ahu di mma,
ya mee ka ire ya ghara ikwu okwu ojoo
meekwa ka egbugbere onu ya ghara ikwu okwu aghughu.

¹¹ Ka ha tugharia site n'ajo ihe ma mee ezi ihe;
ka ha choo udo, ma na-agbasokwa ya.

¹² N'ih na anya Onyenwe anyi di n'ahu ndi ezi omume,
nti ya gheekwa oghe nye ekpere ha,
ma ihu Onyenwe anyi na-emegide ndi na-eme ihe ojoo."*

Ngide na-eme ihe oma

¹³ Onye ga-emegide unu ma o buru na unu na-anu oku n'obi ime ezi ihe? ¹⁴ Ma a sikwari na unu ahu ahuhu n'ih na unu mere ihe ziri ezi, ngozi diri unu. "Unu atula egwu ihe ha na-atu egwu, ka obi gharakwa ilo unu mmiri."† ¹⁵ Na-edonu Kraist nso n'ime obi unu dika Onyenwe anyi. Nookwanu na njikere mgbe niile iguzo kowaara onye obula juru unu ajuju banyere olileanya ahu unu nwere n'ime unu. Ma unu were obi di nwayoo na nsopuru na-eme nke a. ¹⁶ Ma na-enwenu akonuche di ocha, ka ndi ahu na-ekwulu ibi obi oma unu n'ime Kraist, buru ndi ihere ga-eme banyere nkwuto ha na-ekwuto unu. ¹⁷ N'ih na o ka mma ita ahuhu n'ih ezi ihe ma o buru uche Chineke, kari ita ahuhu n'ih ajo ihe. ¹⁸ N'ih na Kraist n'onwe ya huru ahuhu nwuo n'ih unu otu mgbe. Onye ezi omume nwuru n'ih ndi ajo omume, ka o kpoo unu biakwute Chineke. N'ih na e mere ka o nwuo n'anu ahu ma e mekwara ka o di ndu na mmuo ya. ¹⁹ Mgbe emesiri ka o di ndu na mmuo ya, o gara kwusaa ozioma nye mmuo ndi ahu a kpochiri n'ulo mkpoo. ²⁰ Nke a bu mmuo ndi ahu juru ime ihe Chineke choro mgbe ahu o ji ntachiobi chere ha n'oge ahu Noa no na-ewu ugbu mmiri ya. O bu naani mmadu asato n'ime ndi bi n'oge ahu ka a zoputara site na mmiri ahu. ²¹ Mmiri a no onodu di ka baptizim nke na-azoputa unu ugbo a. O anaghi asapu unyi site n'ahu mmadu, kama o bu ihe na-egosi ezi akonuche n'ebe Chineke no. O na-azoputa unu site na mbilite n'onwu nke Jisos Kraist, ²² onye no n'eluigwe, n'aka nri Chineke, ebe ndi mmuo ozi niile, na ichi isi niile, na ike niile na-erube isi nye ya.

4

Iso Kraist ga-eweta ihe mgbu

¹ Ya mere, ebe o bu na Kraist huru ahuhu n'anu ahu, unu onwe unu kwesiri inwe udi obi ahu o nwere. N'ih na onye tara ahuhu n'anu ahu akwusila ime mmehie. ² N'ih nke a, onye di otu ahu anaghi ebi ndu foduru ya n'awa n'ih aguu ojoo nke ochicho mmadu, kama o na-ebi ya n'ih imezu ochicho Chineke. ³ N'oge gara aga unu tufuru otutu oge ime ihe ndi ahu na-atu ndi mba ozo utu. Ndu unu juputara n'aguu ikwa iko, na aguu ime ihe ojoo, na inubiga mmanya oke, na ikpo oriri, na

* 3:12 3:12 Abu 34:12-16 † 3:14 3:14 Aiz 8:12

ikpere arụsị niile, bụ ihe jọgburu onwe ya na njo. ⁴ Ma ndụ unu na-ebi ugbo a na-eju ha anya ebe ọ bụ na unu anaghị esokwa ha ebi ndụ ojọọ ndị ahụ ọzọ, n'ihu nke a ha na-ekwutokwa unu. ⁵ Ma ha ga-eji ọnụ ha kwuputa ihe ha mere n'ihu onye ahụ ga-ekpe ndị dị ndụ na ndị nwurụ anwụ ikpe. ⁶ Ọ bụ nke a mere e ji kwusaa ozioma ọ buladi nye ndị ahụ nwurụ anwụ bụ ndị e kperela ikpe mgbe ha dị ndụ, dika e si ekpe mmadu niile ikpe, ka ha site na nke a bie ndụ di ka Chineke si choo site na mmuo ahụ.

Ọgwugwu oge di nso

⁷ Ọgwugwu ihe niile adila nso. Burunu ndi nwere akonuche zuruoke, ndi anya doro, ka unu nwee ike na-ekpekwa ekpere. ⁸ Nke kachasi nke, na-ahuritanu onwe unu n'anya nke ukwu n'ihu na ihunanya na-ekpuchi otutu mmehie. ⁹ Jirinu obioma na-elerita ibe unu obia na-enweghi ntamu obula. ¹⁰ Onye obula n'ime unu dika ndi ozi natara onyinye amara nke Chineke, jirinu onyinye obula unu natara na-ejeritara onwe unu ozi. ¹¹ Onye na-ekwu okwu ya kwuo ya di ka o bu nnoo okwu Chineke ka o na-ekwu. Onye na-eje ozi ya jee ya site n'ike ahụ Chineke na-enye. N'ime ihe niile ka otuto diri Chineke site na Jisọs Kraist. O bu ya ka otuto niile na ike niile diri ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen.

Ihu ahuhu di ka onye Kraist

¹² Umunna m, ka o hapu iju unu anya mgbe onwunwa di iche iche na-abia unu n'ihu na ihe di otu a abughi ihe ohuru n'ebe unu no. ¹³ Kama nurianu onu n'ihu na unu so Kraist na-eketa oke n'ahuhu ya, ka e sikwa otu a mee ka obi unu juputa n'onu, unu ga-etikwa mkpu onu mgbe a ga-eme ka ebube ya puta ihè. ¹⁴ O buru na a na-ekwuto unu n'ihu aha Kraist, unu bu ndi a goziri agozi. Nke a na-eziputa na mmuo nke ebube ahụ bu mmuo Chineke na-ebi n'ime unu. ¹⁵ Ka onye obula n'ime unu ghara ita ahuhu n'ihu na o gburu mmadu maobu di ka onye ohi, maobu di ka onye na-eme ihe ojoo, maobu di ka onye na-anara mmadu ihe n'aka ike. ¹⁶ Ma ihere ekwesighi ime unu mgbe unu na-ata ahuhu di ka ndi Kraist. Kama nyenu Chineke otuto na unu bu ndi a na-akpo aha ahụ. ¹⁷ N'ihu na oge eruola, mgbe a ga-amalite ikpe n'ezinaulo Chineke. O buru na a ga-ebu uzọ kpee anyi ikpe, gini ga-abukwanu onodu ndi ahụ na-ekwenyeghi n'ozioa Chineke? ¹⁸ Ma,

“O burukwa na o di ike izoputa onye ezi omume,

oleekwanu olileanya diri onye na-amaghi Chineke na onye mmehie?”*

¹⁹ Ya mere, ndi na-ata ahuhu di ka nzube Chineke si di, nyefenu onwe unu n'aka onye okike, onye kwesiri ntukwasị obi, ma nogidenu na-eme ezi ihe.

5

Ndumodu di iche iche

¹ Mu onwe m, onye bu okenye na onyeama banyere ahuhu Kraist, burukwa onye ga-eso keta oke n'ebube ya nke a gaje ikpughe, a na m ario ndi okenye n'etiti unu aririo a, ² na-azunu igwe aturu ahụ Chineke nyefere unu n'aka. Ka unu na-elekota ha, o bughi n'ihu na unu agaghi ime otu a, kama o bu ihe sitere n'ochicho obi unu, di ka Chineke chooro ka unu mee. O bukwaghi n'ihu ego unu ga-enweta, kama o bu inu oku unu n'ije ozi. ³ Unu abula okaaka n'ebe ndi e nyefere unu n'aka no. Kama burunu ihe ima atu nye igwe aturu ahụ. ⁴ Ma mgbe Onyeisi ndi ozuzu aturu ahụ ga-abia unu ga-anata okpueze ebube nke na-agaghi agbanwe agbanwe.

⁵ N'otu aka ahụ, unu umu okorobia, doonu onwe unu n'okpuru ndi bu okenye. Unu niile wenu obi umeala na-ejeritara onwe unu ozi, n'ihu na,

“Chineke na-eguzo imegide ndi na-ebuli onwe ha elu,

* 4:18 4:18 Ilu 11:31

ma ọ na-enye ndị dị umeala n'obi amara.”*

⁶ Ya mere, wedanụ onwe unu n'okpuru aka dị ike nke Chineke, ka o bulie unu elu n'oge ya. ⁷ Hapụrụnụ ya nsogbu unu na nchegbu unu, n'ihị na ihe banyere unu na-emetụ ya n'obi.

⁸ Nọnụ na njikere, na-echekwanụ nche n'ihị na onye iro unu bụ ekwensu ji oke ịgbọ ụja na-awaghari dika ọdum, na-achọ onye ọ ga-ala n'iyi. ⁹ Guzosienu ike n'okwukwe unu. Unu ekwela ka o merie unu, kama tụtwasinụ Onyenwe anyị obi. Chetanụ na e nwere ọtụtụ ndị kwere ekwe dị ka unu ndị nọkwa n'ụdị ahụhụ a unu na-ahụ n'ụwa niile.

¹⁰ Chineke onye nwe amara niile, onye kpọbatara unu na ebube ebighị ebi ya n'ime Kraịst, mgbe unu hụrụ ahụhụ ndị a nwa oge, ya onwe ya ga-eweghachi unu n'ọnọdụ unu, mee ka unu dị nnọọ ike, ndị guzo chīm ma kwesikwa ntụtwasị obi. ¹¹ Ọ bụ ya nwe ike niile ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen.

Ekele ikpeazụ

¹² Ọ bụ site n'inyeaka Saịlas onye m hụgara dị ka nwanna kwesiri ntụtwasị obi ka m ji deere unu mkpụrụ okwu ole na ole ndị a nke m ji agbaa unu ume na-ekwupụtakwa na nke a bụ eziokwu dị n'amara Chineke. Guzosienu ike n'ime ya.

¹³ Nwanyị ahụ nọ na Babilon, nke a họtara unu na ya, na-ekele unu. Mak, ezi nwa m nwoke na-ekelekwara unu.

¹⁴ Jirinụ isurita ọnụ ihunanya kelerita onwe unu.

Ka udo dinyere unu niile nọ n'ime Kraịst.

---

* 5:5 5:5 Ilu 3:34

2 Pita

¹ O bụ Saimon Pita, odibo na onyeozu nke Jisọs Kraịst,

Na-edegara ndi niile anyi na ha ketara otu udi okwukwe a di oke onuahia, n'ime ezi omume nke Chineke na Onye nzoputa anyi Jisọs Kraịst akwukwo ozi a:

² Ka amara na udo bara unu uba, site na mmazu nke Chineke na nke Jisọs Onyenwe anyi.

Okpukpo na nhoputa Chineke

³ O sitela n'ike o ji buru Chi nye anyi ihe niile di anyi mkpa ibi ndu na-asopuru ya, site n'omuma nke anyi mara ya, bu onye ahụ kporo anyi site n'ebube ya na idi mma ya. ⁴ O sitela n'ihe ndi a nye anyi nkwa di ukwu na nke di oke onuahia, ka anyi site na ha keta oke n'udidi nsọ ya, si otu a gbanari iru aru di n'uwa, nke ochicho ojoo na-ebute.

⁵ N'ihu nke a, gbalisienu ike itukwasi idi mma n'elu okwukwe unu, ma na-atukwasikwanu ihe omuma n'elu idi mma, ⁶ tukwasikwanu imeru ihe n'oke n'elu ihe omuma, tukwasikwanu ntachiobi n'elu imeru ihe na oke, ma na-atukwasikwanu ibi ndu di ka ndi Chineke n'elu ntachiobi. ⁷ Tukwasikwanu obioma nye umunna n'elu ibi ndu di ka ndi Chineke, ma na-atukwasikwanu ihunanya n'elu obioma nye umunna. ⁸ O buru na unu enwe ihe ndi a n'uzo ha jubigakwara oke n'ime unu, mgbe ahụ ha ga-eme ka unu ndi na-adighi amị mkpuru, buru ndi na-amị mkpuru, na ndi bara uru n'ihe unu maara banyere Onyenwe anyi Jisọs Kraịst. ⁹ Ma onye obula na-atukwasighi ihe ndi a n'okwukwe ya no n'ochichiri. O naghị ahụ uzo. O bukwa onye na-echefu na a sachapula ya mmehie ya, ndi o mere n'oge gara aga.

¹⁰ N'ihu ya umunna m, gbalisienu ike iguzosike n'okpukpo na nhoputa unu. Nke a ga-eme ka unu hapu iso ngongo maobu daa. ¹¹ N'uzo di otu a, a ga-enye unu ohere di ukwu iji bata n'alaeze ebighi ebi nke Onyenwe anyi na Onye nzoputa anyi Jisọs Kraịst.

Okwu amuma nke Akwukwo nsọ

¹² Aga m na-aga n'ihu na-echetara unu ihe ndi a site n'oge ruo n'oge. O bu ezie na unu maara na ha na-eguzosikwa ike n'eziokwu ahụ unu natara. ¹³ Ana m agu ya n'ihe ziri ezi ikpote mmuo unu na uche unu site n'ichetara unu ihe ndi a ugbu a m di ndu n'anụ ahụ a. ¹⁴ N'ihu na Onyenwe anyi Jisọs Kraịst agwala m hoohaa, na m ga-eyipu* ya n'oge na-adighi anya. ¹⁵ Aga m agbalisi ike ihu na mgbe m hapuchara uwa nke a, unu ga na-echeta ihe ndi a mgbe niile.

Eso m jiri anya m hu Jisọs

¹⁶ Ihe niile anyi na-akoro unu abughị akuko ifo mmadu koro site n'amamihe ya. N'ihu na anyi kowaara unu ihe banyere ike Onyenwe anyi Jisọs Kraịst na obibia o ga-abia ozo. O bu anya anyi abuo ka anyi ji hu ebube nke ibu eze ya. ¹⁷ N'ihu na o natara nsopuru na ebube site n'aka Chineke bu Nna mgbe olu ahụ si n'ebube ahụ di ukwu daa si, "Onye a bu Okpara m, onye m huru n'anya, onye ihe ya di m ezi mma."† ¹⁸ Anyi onwe anyi nuru olu ahụ si n'elugwe daa mgbe anyi so ya nodu n'elu ugwu nsọ ahụ.

* 1:14 1:14 Maobu, a ga m anwu † 1:17 1:17 Mat 17:5; Mak 9:7; Luk 9:35

¹⁹ Anyị nwapụtara na okwu ndị amụma ahụ bụ ihe mezuru emezu. Unu onwe unu kwesikwara ilezi anya n'okwu ndị ahụ, dika a ga-asị na ha bụ ihè na-enwu n'ebe ọchịchiri gbara nke na-adị ruo mgbe chi boro, mgbe e mere ka kpakpando otutu walie n'obi unu. ²⁰ Nke ka nke, ghotanụ na okwu amụma obula di n'akwukwo nsọ abughị nke e dere dika akonuche mmadu si di. ²¹ N'ihì na o nweghì okwu amụma obula nke e cheputara di ka ọchicho obi mmadu si di, kama mgbe ndi mmadu kwuru okwu n'aha Chineke, o bu Mmuo Nso duru ha.

2

Ila n'iyi nke ndi ozizi ugha

¹ Ma na mgbe ochie ahụ kwa, e nwere otutu ndi amuma ugha n'etiti ha, dika a ga-esi nwee ndi ozizi ugha n'etiti unu. Ndi a ga-esite na nzuzo na-ewebata ozizi ojo nke na-eweta ila n'iyi, ha ga-agonari o buladi onye kachasi ihe niile, bu Onyenwe, onye gbaputara ha. Ha na-eweta ila n'iyi na mberede, na-atukwasị onwe ha n'isi. ² Ya mere, otutu mmadu ga-esoro ndu ruru aru ha na-ebi, n'ihì ha ga-ekwutokwa uzọ nke eziokwu ahụ. ³ N'anya ukwu ha, ndi nkuzi ugha ndi a ga-eji okwu nrafu rigbuo unu n'uru. Site na mgbe ochie, onye ga-ekpe ha ikpe di njikere. Onye ga-ala ha n'iyi anaghị arahu ura.

⁴ O buru na Chineke ahapughị ndi mmuo ozi ahụ mgbe ha mehiere, kama o weere ha kpochie n'ime ala mmuo,* ebe e kere ha agbu na-eche ubochi ikpe ahụ. ⁵ O burukwa na o mereghị ndi uwa nke mbu ebere mgbe o mere ka uju mmiri biakwasị ndi bi na ya na-amaghị Chineke, kama o zoputara naani Noa bu onye kwusara ezi omume na mmadu asaa ndi ozọ. ⁶ O buru na o mara obodo Sodom na Gomora ikpe site n'iwere oku rechapu ha, mee ha ihe imaatu banyere ihe gaje ibiakwasị ndi na-amaghị Chineke; ⁷ o burukwa na o naputara Lot bu onye ezi omume, onye ndu ojo nke ndi na-emebi iwu wutere ⁸ (n'ihì na nwoke ezi omume ahụ nke na-ebi n'etiti ha ubochi niile, ehie na abali, bu onye eji oru mmebi iwu niile o na-anu, na nke o ji anya ya na-ahụ, mekpaa mkpuruobi ezi omume ya ahụ). ⁹ O buru na o di otu a, Onyenwe anyi maara otu o si anaputa ndi na-asopuru Chineke site n'onwunwa niile gbara ha gburugburu. O makwaara edebe ndi ajo omume n'ahuhu, tutu ruo ubochi ikpe ahụ.

Ahuhu nke na-abia

¹⁰ Nke a bu eziokwu banyere ndi ahụ na-agbaso ochicho emeruru emeru nke anu ahụ mmehie ha, na-eledakwa ike ochichi anya. Ndi nwere anya ike ma juputakwa na mpako. Ndi ahụ ujo na-adighi atu ikwuto o buladi mmuo ndi ahụ juputara n'ebube nke anya na-adighi ahụ. ¹¹ Lee, o bu ezie na ndi mmuo ozi kariri ha n'idi ike, nweekwa ume kariya, ma ha anaghị e kpegide ha ikpe nkwojo n'ihu Onyenwe anyi. ¹² Lee ka ha si na-ekwulu ihe ndi ha aghotaghị. Ha di ka umu anu ohia, ndi nzuzu na-eme naani ihe obula ha kpebiri n'obi ha. Ndi a muru naani maka ijide ha ma bibiekwa ha. A ga-egbu ha otu e si egbu umu anu ohia ndi a.

¹³ A ga-eji ntaramahuhu kwughachi ha ugwo ihe ojo ha mere. Ihe na-atọ ha uto bu ikpo oriri na onunu n'etiti ehie. Ha bu ihe ihere, burukwa ndi na-ewetara unu ntupo ma o buru na ha na-eso unu na-erikota oriri. ¹⁴ Anya ha juputara n'agwu ikwa iko, mmehie adighi ejukwa ha afo. Ha na-arafu ndi okwukwe ha na-esighi ike. Ha bukwa ndi a maara aha ha n'ihì oke ochicho. N'ezie ha bu umu a buru onu. ¹⁵ Ha esitela n'ezie uzọ ahụ jehie, soro omume Belam nwa Beoa, onye huru ugwo oru nke ajo omume n'anya. ¹⁶ Ma a baara ya mba maka ajo omume ya, mgbe e mere ka

* 2:4 2:4 Maobu, olulu ochichiri ma o bukwanu, Tataros n'asusu Griik

inyinya ibu ya jiri olu mmadu gwa ya okwu; gbochie oru onyeisi na-adighi mma nke onye amuma ahụ choro iru.

¹⁷ Ndi a dikwa ka iyi tara ata nke mmiri obula na-adighi n'ime ya. Ha dikwa ka igwe ojii nke oke ifufe na-efesasi, nke na-adighi ezo mmiri obula. Ndi a kwadobere ebe kachasi igba ochichiri. ¹⁸ Ha na-eji okwu efu na-enweghi isi, na aguu ihe ojoo nke na-agu anu ahụ ha, na-arafu ndi sitere n'etiti ndi na-ebi ndu ojoo na-ekewapu onwe ha. ¹⁹ Ha na-ekwe ha nkwa inwere onwe ha, ma ha onwe ha bu ohu nye ihe rere ure, n'ihi na mmadu bu ohu nye ihe obula na-achị achị n'ime ya. ²⁰ Mgbe ha sitere n'ihe niile emeruru emeru nke uwa gbapu, site na mmazu nke Onyenwe anyi, na Onye nzoputa anyi Jisos Kraist, buru ndi atuhiri na mmehie ozo, burukwa ndi e meriri, ha ga-abu ndi onodu ha ga-ajo njo karja ka o di na mbu. ²¹ O gaara akara ha mma ma o buru na ha amataghi uzọ ezi omume, karja na ha matara ya, mesia gbakuta iwu ahụ di nsọ nyere ha azu. ²² Ilu ndi a bu eziokwu banyere ha si, "Nkita laghachiri ozo n'ihe o gboro,"† ya na, "Nne ezi a sachara ahụ laghachiri ozo ituru onwe ya n'apiti."

3

Ubochi nke Onyenwe anyi

¹ Ndi enyi m, nke a bu akwukwo nke abuo m na-edetara unu. N'ime ha abuo, ihe mere bu ichetara unu ihe ndi ahụ niile unu maara na itute uche unu banyere echiche zuruoke. ² Achoro m ka unu cheta okwu ndi amuma di nsọ kwuru mgbe ochie na iwu nke Onyenwe anyi na Onye nzoputa anyi nyere site na ndi ozi ya.

³ Na mbu, unu ga-amata nke a, na n'oge ikpeazu, ndi na-akwa emo ga-aputa, site n'ikwa emo gbaso agu ihe ojoo niile nke anu ahụ ha choro ⁴ na-asi, "O kwere unu nkwa na o ga-abia, gini mere na o biabeghi? Kemgbe nna nna anyi ha nwuru, ihe niile ka di otu ha di na mbu, site n'okike uwa." ⁵ Ha kpachaara anya chefuo na site n'ogologo oge gara aga, e sitere n'okwu onu Chineke kee eluigwe ma meekwa ka uwa diri site na mmiri nke gbara uwa gburugburu. ⁶ O bukwa site na mmiri ndi a ka e ji bibie ma laa n'iyi uwa nke di n'oge ahụ. ⁷ O bukwa otu okwu ahụ ka e ji nye iwu ka e chebe eluigwe na uwa tutu ruo ubochi ahụ, mgbe a ga-eji oku laa ha n'iyi n'ubochi ahụ a ga-ekpe ndi niile na-amaghi Chineke ikpe, laakwa ha n'iyi.

⁸ Ndi enyi m, unu echefula otu okwu a, n'anya Chineke, otu ubochi dika puku afo, puku afo dikwa ka otu ubochi. ⁹ Onyenwe anyi anaghi ano odu n'imezu nkwa ya, dika ndi ufodu n'ahuta ya na o bu ino odu. Kama o nwere ntachiobi n'ebe unu no, n'ihi na o choghi ka onye obula laa n'iyi, kama o choro ka onye obula biaruo na nchehari.

¹⁰ Ma ubochi Onyenwe anyi ga-abia dika onye ohi. N'ubochi ahụ, eluigwe ga-eji oke uzu gafee. Ihe niile di n'eluigwe ga-agba oku, laa n'iyi. Uwa na oru niile a ruru n'ime ya ga-erepiakwa oku n'otu ntabi anya.

¹¹ Ebe o bu na ihe niile gbara anyi gburugburu ga-esi otu a laa n'iyi, udi ndi di anaa ka unu kwesiri ibu? Unu kwesiri i na-ebi ndu di nsọ na nke isopuru Chineke, ¹² dika unu na-ele anya obibia ubochi nke Chineke, na-echesikwa ya ike ka o bia ngwangwa. N'ihi na o bu ubochi a ga-amunye eluigwe niile oku, mee ka ihe niile di na ya gbaze buru ihe na-agaghi adikwa. ¹³ Ma anyi na-ele anya mmezu nkwa ahụ o kwere, nkwa inye anyi eluigwe ohuru na uwa ohuru ebe ezi omume naani ga-adi.

¹⁴ Bikonu ndi m huru n'anya, mgbe unu no na-ele anya ihe ndi a, jisienu ike hu na aka unu di ocha, ndi na-enweghi ita uta na ndi ha na ya di n'udo. ¹⁵ Chetakwanu na ntachiobi Onyenwe anyi putara nzoputa, dika ezi nwanna anyi Pol jiri amamihe Chineke nyere ya deere unu ihe banyere ya. ¹⁶ O na-edede otu ihe ahụ n'akwukwo ozi

† 2:22 2:22 Ilu 26:11

ya niile, na-ekwu ihe banyere ihe ndi a n'ime ha. E nwere ufo du ihe o kwuru nke siri ike ighota nke ndi nzuzu na ndi na-amaghi ihe na-akowa dika ha si cheputa n'obi ha. Ha asugharijala ihe o dere dika ha na-emekwa mpaghara akwukwo nsọ ufo du, si otu a wetara onwe ha ila n'iyi.

¹⁷ Ya mere, ezi ndi enyi m, ebe unu matara nke a, noronu na nche ka a ghara isite na njehie ndi na-emebi iwu duhie unu, ime ka unu si nonodu unu daa. ¹⁸ Burunu ndi na-eto eto n'ime amara. Burukwanu ndi na-aga n'ihu imuta ihe banyere Onyenwe anyi na Onye nzoputa anyi Jisos Kraist nke oma.

Ka otuto diri ya ugbu a na mgbe niile ebighi ebi. Amen.

1 Jón

Okwu nke ndụ

¹ Ihe anyị na-edere unu banyere ya bụ ihe ahụ na-adiri site na mmalite, nke anyị nuru, nke anyị jikwa anya anyị hụ, nke anyị lekwasiri anya, na nke aka anyị meturu. Anyị na-ekwu ihe banyere Okwu nke ndụ ahụ. ² Ndu ahụ putara ihe. Anyị ahula ya ma gbaakwa ama banyere ya. Ya mere, ihe anyị na-ekwu okwu ya, na ihe anyị na-akoro unu bụ banyere ndụ ebighi ebi ahụ nke ya na Nna nọ na mbụ; nke e mere ka o pụta ihè nye anyị. ³ Anyị na-ekwusara unu ihe anyị huru na nke anyị nuru, ka unu soro anyị nwee nnweko. N'ezie nnweko anyị bụ nke anyị na Nna na nke Okpara ya bụ Jisọs Kraist, na-enweko. ⁴ Anyị na-edere unu ihe ndi a n'ihu ime ka onu anyi zuo oke.

Ihè na Ochichiri

⁵ Nke a bụ ozi ahụ anyị nuru site n'aka ya, nke anyị na-ekwusakwara unu. Chineke bụ ihè, ochichiri obula adighikwa n'ime ya. ⁶ Ya mere o buru na anyi asi na anyi na ya nọ n'ezie nnweko ma na-ebi n'ime ochichiri, o bụ okwu ugha ka anyi na-ekwu. Eziokwu ahụ adighikwa n'ime anyi. ⁷ Ma o buru na anyi na-ebi ndu anyi n'ihè, di ka ya onwe ya si nọ n'ihè, mgbe ahụ anyi na ibe anyi na-enwe ezi nnweko. Obara Jisọs bụ Okpara ya na-asachapukwa anyi mmehie anyi niile.

⁸ Ma o buru na anyi asi na anyi adighi eme mmehie, anyi na-eduhie onwe anyi, na-ajukwa inabata eziokwu ahụ n'ime anyi. ⁹ Ma o buru na anyi ekwuputa mmehie anyi, onye ahụ kwesiri ntukwasị obi na onye ezi omume, o ga-agbaghara anyi mmehie anyi niile, sachapukwa anyi site n'ajo omume anyi niile. ¹⁰ O buru na anyi asi na anyi emeghi mmehie obula, anyi na-akpo ya onye na-ekwu okwu ugha, okwu ya enwekwaghi onodu n'ime anyi.

2

¹ Ezi umuntakiri m, ana m edere unu ihe ndi a ka unu ghara imehie. Ma o buru na onye obula emehie, anyi nwere onye na-ekwuchite onu anyi n'ihu Nna ahụ. O bụ Jisọs Kraist, Onye ezi omume ahụ. ² O bụ onye jiri onwe ya chuo aja n'ihu ikpuchiri anyi mmehie anyi, ma o bughị naani n'ihu mmehie anyi, o bukwa n'ihu mmehie uwa niile.

Ihunanya na Ikpọ asi

³ Otu a ka anyi si amata na anyi maara onye o bu, ma o buru na anyi erube isi nye iwu ya niile. ⁴ Onye ahụ na-ekwu si, "Amaara m ya," ma o dighi eme ihe o nyere n'iwu bu onye okwu ugha, eziokwu ahụ adighikwa n'ime ya. ⁵ Ma o buru na onye obula na-erube isi n'okwu ya, n'ezie, ihunanya Chineke bụ ihe emere ka o zuo oke n'ime ya. O bụ otu a ka anyi si amata na anyi nọ n'ime ya. ⁶ Onye obula na-ekwu na ya bi n'ime ya kwesiri ibi ndu di ka ya.

⁷ Ndi enyi m huru n'anya, anaghi m edere unu ihe gbasara iwu oheru, kama o bu otu iwu ochie ahụ, nke na-adi site na mbu. Iwu ochie a bu nke e ziri unu ozi banyere ya. ⁸ Ma otu o di, ana m edere unu iwu oheru, nke bu eziokwu n'ime ya na n'ime unu. N'ihu na ochichiri na-agafe, ezi ihè ebidola ichawaputa.

⁹ Onye obula na-asi na ya nọ n'ihè ma na-akpo nwanna ya asi, na-anọ n'ochichiri ruo ugbu a. ¹⁰ Onye obula na-ahụ nwanna ya n'anya na-ebi n'ime ihe ahụ o dikwaghi

ihè dī n'ime onye dī otu a bụ nke ga-eme ya ka ọ sọ ngongọ. ¹¹ Ma onye ọbụla na-akpọ nwanna ya asị n'ọchịchiri, na-ejegharikwa n'ime ọchịchiri; ọ maghị ebe ọ na-aga n'ihu na ọchịchiri ahụ emeela ka o kpuo isi.

The mere e jiri dee ihe ndi a

¹² Ana m edere unu ihe ndi a ụmuntakiri m n'ihu na a gbagharala unu mmehie niile site n'aha ya.

¹³ Ana m edere unu ndi bu nna ihe ndi a, n'ihu na unu maara onye ahụ na-adị site na mbụ.

Ana m edere unu ụmụ okorobia, n'ihu na unu emerielala ajọ onye ahụ.

¹⁴ Ana m edere unu ụmuntakiri, n'ihu na unu maara nna ahụ.

Ana m edere unu ndi nna, n'ihu na unu maara onye ahụ na-adị site na mbụ.

Ana m edere unu ụmụ okorobia, n'ihu na unu siri ike, okwu Chineke na-ebikwa n'ime unu, unu emeriekwala ajọ onye ahụ.

Unu ahula uwa n'anya

¹⁵ Kwụsịnụ ihu uwa n'anya, ya na ihe niile dī n'ụwa. Ọ bụrụ na onye ọbụla ahụ uwa n'anya ihunanya nke Nna adighi n'ime ya. ¹⁶ N'ihu na ihe niile dī n'ụwa, ihe ndi ahụ niile anụ ahụ anyi, na anya anyi na-achọ, ya na inya isi mmadu banyere ihe ọ bụ na ihe o nwere, esiteghi n'ebe Nna nọ, kama ha sitere n'ụwa. ¹⁷ Uwa na ọchichọ ojọọ ya niile na-agafe agafe, ma onye ahụ na-eme uche Chineke ga-adị ndu ruo mgbe ebighi ebi.

Onye iro Kraist

¹⁸ Ụmụ m, nke a bụ oge awa nke ikpeazu. Dika unu nuru na otu onye na-emegide Kraist na-abia, ọ buladi ugbo a, otutu ndi na-emegide Kraist abiala. Otu a ka anyi si amata na ọ bụ oge awa nke ikpeazu. ¹⁹ Ha si n'etiti anyi puo, ma ha abughị ndi nke anyi n'ezie. N'ihu na a si na anyi na ha bụ otu, ha gaara aga n'ihu soro anyi nọdu. Ma ọpupu ha puru na-egosi na ọ dighi onye n'ime ha sonyere anyi.

²⁰ Ma unu nwere otite mmanu sitere n'Onye Nso ahụ, unu niile matakwarala ihe niile. ²¹ Ya mere, anaghi m edegara unu akwukwo a dika ndi na-amaghi eziokwu kama n'ihu na unu maara ya na n'ihu na ọ dighi okwu ugha ọbụla na-esi n'eziokwu ahụ aputa. ²² Onye bụ onye okwu ugha? Ọ bụ onye ahụ na-asị na Jisos abughị Kraist ahụ. Onye dī otu a bụ onye na-emegide Kraist, n'ihu na ọ nabataghị Nna ahụ na Okpara ya. ²³ Onye ọbụla juru Okpara ahụ enwekwaghị Nna ahụ; ma onye ọbụla nabatara Okpara ahụ nwekwara Nna ahụ.

²⁴ Hụnụ na ihe unu nuru site na mmalite na-anogide n'ime unu. Ọ bụrụ na ihe unu nuru na mbido ebiri n'ime unu, unu ga-anogide n'ime Okpara ahụ na n'ime Nna ahụ. ²⁵ Ihe o kwere anyi na nkwa bụ nke a, ndu ebighi ebi.

²⁶ Ana m edere unu ihe ndi a banyere ndi ahụ na-agbali iduhie unu. ²⁷ Ma unu onwe unu, otite mmanu ahụ unu natara n'aka ya na-anogide n'ime unu, n'ihu nke a, onye ozizi ozo adighi unu mkpa. Dika otite mmanu ya na-ezi unu ihe banyere ihe niile, burukwa eziokwu, ọ bughị okwu ugha. Ya mere, dika o zikwara unu, na-anogidenụ n'ime ya.

Umụ Chineke

²⁸ Ugbu a ụmuntakiri m, nọgidiesienu ike n'ime ya, ka ọ ga-abụ mgbe e mere ka ọ pụta ihè, anyị ga-abụ ndị obi siri ike, ndị ihere na-agaghị eme, n'ihu ya mgbe ọ biara.

²⁹ Ọ bụrụ na unu matara na ọ bụ onye ezi omume, unu maara na onye ọbụla nke na-eme ihe ziri ezi bụ onye a muru site na ya.

3

Ibi ndu di ka umu Kraist

¹ Lee ụdi oke ihunanya nke Nna ahụ nwere n'ebe anyị nọ, na-aga akpọ anyị umu Chineke. N'ezie, nke a bụ ihe anyị bụ. Ihe mere na ụwa amaghị anyị bụ n'ihu na ọ maghị ya. ² Ndi huru n'anya, ugbu a anyị aburula umu Chineke. Ọ bụ ezie na anyị enweghị ike ighota ihe onodu anyị ga-abụ n'oge di n'ihu, ma anyị maara nke oma na mgbe a ga-eme ka ọ pụta ihè, a ga-emekwa ka anyị buru ndi yiri ya, n'ihu na anyị ga-ahụ ya dika ọ di. ³ Onye ọbụla nwere olileanya di otu a kwesiri idebe onwe ya ocha, di ka ya onwe ya di ocha.

⁴ Onye ọbụla na-eme mmehie na-emebi iwu. N'ezie mmehie bụ mmebi iwu. ⁵ Unu maara na e mere ka ọ pụta ihè iwepu mmehie. Ọ dikwaghị mmehie ọbụla di n'ime ya. ⁶ Onye ọbụla na-anogide n'ime ya adighi ebi ndu ime mmehie, onye ọbụla nke na-ebi ndu mmehie ahubeghi ya anya mgbe ọbụla, ọ matabekwaghị ya.

⁷ Ezigbo umu m, unu ekwela ka onye ọbụla duhie unu, onye ọbụla na-eme ezi ihe bụ onye ezi omume di ka ya onwe ya bụ onye ezi omume. ⁸ Onye ọbụla na-eme mmehie bụ nwa ekwensu, n'ihu na ekwensu bụ onye mmehie site na mmalite. Ihe mere Okpara Chineke jiri pụta ihè bụ ka ọ laa oru niile nke ekwensu n'iyi. ⁹ Onye a muru site na Chineke adighi anogide na-eme mmehie, n'ihu na mkpuru Chineke na-anogide n'ime ya, ha enweghị ike inogide na-eme mmehie, n'ihu na a muru ha site na Chineke. ¹⁰ Otu a ka anyi si amata ndi bu umu Chineke, na ndi bu umu ekwensu: Onye ọbụla na-adighi eme ihe ziri ezi abughi nwa Chineke, otu a ka ọ dikwa onye na-adighi ahụ umunna ha n'anya.

Hu mmadu ibe gi n'anya

¹¹ N'ihu na nke a bụ ozi ahụ unu nuru site na mmalite, ka anyi hurita onwe anyi n'anya. ¹² Ka anyi hapu idi ka Ken, onye bu nke ajo onye ahụ, na onye gburu nwanne ya. Gini mere o ji gbuo ya? Ọ bụ n'ihu na oru ya joro njo, ma nke nwanne ya ziri ezi. ¹³ Ka ọ gharakwa iju unu anya umunna m, na ụwa kporo unu asi. ¹⁴ Anyi matara na anyi esitela n'onwu baa na ndu n'ihu na anyi na-ahụ umunna* anyi n'anya. Onye ọbụla na-adighi ahụ ibe ya n'anya na-anogide n'onwu. ¹⁵ Onye ọbụla na-akpo nwanna ya asi bu ogbu mmadu, unu matakwa na o nweghi onye ọbụla bu ogbu mmadu nwere ndu ebighi ebi n'ime ya.

¹⁶ Ọ bụ otu a ka anyi si mata ihe bu ihunanya, na Jisos togboro ndu ya n'ihu anyi. Anyi kwesikwara itogbo ndu anyi n'ihu umunna anyi. ¹⁷ Ọ bụrụ na onye ọbụla nwere akụ nke ụwa, ahụ nwanna ya ka ọ nọ na mkpa ma o nweghi obi ebere n'ebe ọ nọ, olee otu ihunanya Chineke si diri n'ime ya? ¹⁸ Umuntakiri m, ka ihunanya anyi ghara ibu naani n'egbugbere onu maobu nke okwu efu, kama ka ọ buru nke sitere n'eziokwu nakwa n'omume anyi.

¹⁹ Anyi ga-esitekwa na nke a mata na anyi bu ndi nke eziokwu ahụ ma matakwa otu anyi ga-esi mee ka obi anyi kwenye n'ihu ya. ²⁰ N'ihu na ọ bụrụ na obi anyi amaa anyi ikpe, Chineke di ukwu kari obi anyi, ọ mazukwara ihe niile. ²¹ Ndi m huru n'anya, ọ bụrụ na obi anyi amaghị anyi ikpe, anyi nwere nkwuwa okwu n'ihu Chineke ²² na-anatakwa ya ihe ọbụla anyi rioro n'ihu na anyi na-erube isi n'iwu ya,

* **3:14** 3:14 Maobu, anyi na-ahurita onwe anyi n'anya

na-emekwa ihe na-atọ ya uto. ²³ Nke a bukwa iwu ya: ka anyị kwere n'aha Okpara ya Jisọs Kraịst, ya na ihurita ibe anyị n'anya dika o nyere anyị n'iwu. ²⁴ Ndi niile na-erube isi nye iwu ya na-anogidesikwa ike n'ime ya, ya onwe ya na-anogidesikwa ike n'ime ndi ahụ! Otu a ka anyị si mara na o na-anogidesike n'ime anyị: O bu site na Mmuo nke o nyere anyị.

4

Nwaputa mmuo niile

¹ Ndi enyi m huru n'anya, unu ekwenyela okwu mmuo niile, kama nwaleenu mmuo niile ahụ i mata ma ha si na Chineke, n'ih i na otutu ndi amuma ugha apuola baa n'ime uwa. ² Otu a ka unu ga-esi mata Mmuo nke Chineke: Mmuo obula nke na-ekwuputa na Jisọs Kraịst abiala n'anụ ahụ sitere na Chineke. ³ Ma mmuo obula nke na-adighi ekwuputa Jisọs esiteghi na Chineke, mmuo di otu a bu nke onye ahụ na-emegide Kraịst nke unu nuru na o ga-abia, ma ugbu a o biala n'uwa.

⁴ Umuntakiri m, unu bu ndi sitere na Chineke, unu emeriewala ha n'ih i na onye ahụ nke bi n'ime unu di ukwu karia onye ahụ no n'ime uwa. ⁵ N'ih i na ndi a si n'ime uwa puta. Ya mere, ihe ha na-ekwu okwu ya bu naani ihe banyere uwa. Uwa na-anakwa ha nti. ⁶ Anyi sitere na Chineke, onye obula maara Chineke na-ege anyi nti, ma onye obula na-esiteghi na Chineke anaghi ege anyi nti. O bu otu a ka anyi si amata mmuo eziokwu na mmuo nke okwu ugha.

Chineke bu ihunanya

⁷ Ndi m huru n'anya, o kwesiri ka anyi huritaa onwe anyi n'anya, n'ih i na ihunanya na-esi n'ebe Chineke no abia. Onye obula nwere ihunanya bu onye amuru site na Chineke, o makwara Chineke. ⁸ Onye na-enweghi ihunanya amaghi Chineke, n'ih i na Chineke bu ihunanya. ⁹ E siri otu a mee ka ihunanya Chineke n'ebe anyi no puta ihè: Chineke zitere naani otu Okpara ya n'uwa ka anyi nwee ndu site na ya. ¹⁰ Nke a bu ihe a na-akpo ihunanya, o bugh i na anyi huru Chineke n'anya kama na o huru anyi n'anya ma zite Okpara ya dika aja nke juru ya obi maka mmehie niile anyi. ¹¹ Ndi m huru n'anya, ebe o bu na Chineke si otu a hu anyi n'anya, anyi kwesiri ihurita onwe anyi n'anya. ¹² O nwebeghi mgbe obula anyi ji anya anyi hu Chineke anya, ma o buru na anyi ahụ ibe anyi n'anya, Chineke na-ebi n'ime anyi. A na-emekwa ka ihunanya ya zuo oke n'ime anyi.

¹³ O tinyekwala Mmuo Nso ya n'ime anyi igosi anyi na o bi n'ime anyi, na anyi bikwa n'ime ya. ¹⁴ Ma anyi onwe anyi ahula ma na-agbakwa ama na Nna ahụ zitere Okpara ya ka o buru Onye nzoputa nke uwa. ¹⁵ Chineke bi n'ime onye obula nke na-ekwuputa na Jisọs bu Okpara Chineke. Onye di otu a bikwa n'ime Chineke. ¹⁶ Anyi maara ma kwerekwa n'ihunanya Chineke nwere n'ebe anyi no.

Chineke bu ihunanya. Onye o bulakwa na-ebi ndu ihunanya na-anogide n'ime Chineke. Chineke n'onwe ya na-ebinyekwara onye di otu a. ¹⁷ N'uzo di otu a, a na-eme ka ihunanya zuo oke n'etiti anyi, ka anyi nwee ike inwe nkwuwa okwu n'ubochi ikpe ahụ, n'ih i na dika ya onwe ya di, otu a ka anyi onwe anyi dikwa n'uwa nke a. ¹⁸ Itu egwu adighi n'ebe ihunanya di, kama ihunanya zuruoke na-achupu egwu n'ih i na egwu na ntaramahuhu na-aruko oru, onye obula nke na-atu egwu bu onye na-ezubeghi oke n'ihunanya.

¹⁹ Anyi huru ya n'anya n'ih i na o buru uzo hu anyi n'anya. ²⁰ Onye obula na-asi, "Ahuru m Chineke n'anya," ma nogide na-akpo nwanna ya asi, onye ahụ bu onye ugha. N'ih i na o buru na o hugh i nwanna ya n'anya, bu onye o na-ahụ anya kwa ubochi, o pughi ihu Chineke n'anya bu onye o na-ahubeghi anya. ²¹ Iwu o nyere anyi bu, "Onye obula huru Chineke n'anya aghakwaghi ihu nwanna ya n'anya."

5

Okwukwe n'ime Okpara Chineke

¹ Onye ọbụla kweere na Jisọs bụ Kraịst bụ onye amụrụ site na Chineke. Onye ọbụla nke hụkwara Nna n'anya na-ahụkwa Okpara ya n'anya. ² Ọ bụ otu a ka anyị si amata na anyị hụrụ ụmụ Chineke n'anya, mgbe anyị na-ahụ Chineke n'anya, na-erubekwa isi n'iwu ya niile. ³ Nke a bụ ihunanya Chineke, na anyị ga-edebe iwu ya. Iwu ya adighikwa arọ. ⁴ N'ihị na onye ọbụla amụrụ site na Chineke na-emerị ụwa. Nke a bụkwa mmeri ahụ na-emerị ụwa, ọ bụladị okwukwe anyị. ⁵ Onye pụrụ imeri ụwa, ma ọ bughị naanị onye ahụ kweere na Jisọs bụ Okpara Chineke?

⁶ Ọ bụ onye ahụ bịa site na mmiri na ọbara, ya bụ Jisọs Kraịst. O siteghị naanị na mmiri bịa, kama o sitere na mmiri na ọbara. Ọ bụkwa Mmụọ Nsọ na-agba ama maka ya, n'ihị na Mmụọ Nsọ bụ eziokwu. ⁷ N'ihị na ha dị atọ gbara akaebe: ⁸ Mmụọ Nsọ,* na mmiri na ọbara, ha atọ kwekọritara. ⁹ Ọ bụrụ na anyị nabata akaebe nke mmadụ gbara, akaebe nke Chineke gbara dị ukwuu karịa, n'ihị na ọ bụ akaebe Chineke gbara banyere Okpara ya. ¹⁰ Onye ọbụla kweere n'Okpara Chineke nwere ogbugba ama a n'obi ya. Ma onye ọbụla na-ekwereghị na Chineke emeela ya ka ọ bụrụ onye ụgha, n'ihị na o kwereghị n'ama ahụ Chineke gbara banyere Okpara ya. ¹¹ Ama ahụ bụkwa nke a, na Chineke enyela anyị ndụ ebighị ebi, ndụ a dịkwa n'ime Okpara ya. ¹² Onye ọbụla nwere Okpara ahụ nwere ndụ ma onye ọbụla na-enweghị Okpara Chineke enweghị ndụ.

Ime okwu ka o wee anya

¹³ Ana m edere unu ihe ndị a unu ndị kweere n'aha Okpara Chineke, ime ka unu mata na unu nwere ndụ ebighị ebi. ¹⁴ Nkwuwa okwu anyị nwere na ya bụ, na ọ bụrụ na anyị arịọ ihe ọbụla dika ọchịchọ obi ya siri dị, ọ na-anụ olu anyị. ¹⁵ Ọ bụrụkwanụ na anyị matara na ọ na-anụ olu anyị mgbe ọbụla anyị rịọrọ ya ihe, anyị na-amatakwa na anyị anatala ihe ọbụla anyị rịọrọ ya.

¹⁶ Ọ bụrụ na onye ọbụla ahụ ka nwanna ya na-eme mmehie nke na-adighị eduba n'ọnwu, ya kpee ekpere, Chineke ga-enyekwa onye ahụ ndụ. Nke a bụ maka ndị ahụ mmehie ha na-abughị nke na-eduba n'ọnwu. E nwere mmehie na-eduba n'ọnwu. Asighị m unu kpee ekpere maka nke ahụ. ¹⁷ Ajọ omume niile bụ mmehie, ma ọ dị mmehie nke na-adighị eduba n'ọnwu.

¹⁸ Anyị matara na onye ọbụla amụrụ site na Chineke anaghị aga n'ihu na-eme mmehie, kama onye ahụ nke amụrụ site na Chineke na-echekwa ha, ajọ onye ahụ adighị emetukwa ha aka. ¹⁹ Anyị maara na anyị bụ ụmụ Chineke, ụwa niile nọkwa n'okpuru ike ajọ onye ahụ. ²⁰ Anyị matakwar na Okpara Chineke abiala, nyekwa anyị nghota ka anyị mara ya, onye bụ eziokwu. Anyị nọ n'ime onye ahụ bụ eziokwu, ọ bụladị n'ime Okpara ya, bụ Jisọs Kraịst. Ya onwe ya bụ ezi Chineke bụrụkwa ndụ ebighị ebi.

²¹ Ụmụ m, wezuganụ onwe unu site n'arụsị niile.

* **5:8** 5:8 N'akwụkwọ ndị ọhụrụ nke Vùlget na-agba akaebe n'eluigwe: Nna, Okwu ahụ na Mmụọ Nsọ, ha atọ bụ otu. 8 Ha dịkwa atọ na-agba akaebe n'ụwa: (nke a adighị n'akwụkwọ Griik ọbụla tupu senchuri nke iri na anọ)

2 Jón

¹ Ọ bụ okenye ahụ,

Na-edegara nwanyị ahụ onye Chineke họtara, na ụmụ ya akwụkwọ a, bụ ndị m hụrụ n'anya n'ime eziokwu. Ọ bughị naanị m kama ndị niile maara eziokwu ahụ. ² N'ihị eziokwu ahụ nke dị n'ime anyị, nke ga-adigidekwa n'ime anyị ruo mgbe ebighị ebi:

³ Amara, na ebere, na udo nke sitere na Chineke Nna na Jisọs Kraịst, bụ Ọkpara Nna ahụ dinyere anyị n'eziokwu n'ihunanya.

Eziokwu na ihunanya

⁴ Apughị m ikọ ụdị ańurị m nwere mgbe m hụrụ na ụfọdụ ụmụ gị na-ebi ndụ igbaso eziokwu dika ihe Nna nyere anyị n'iwu. ⁵ Ma ugbu a, ezi nwanyị, ọ bughị iwu ọhụrụ ka m na-edere gị kama nke ahụ e nyere anyị site na mmalite. Ana m arịọ ka anyị hụrịta ibe anyị n'anya. ⁶ Nke a bụ ihunanya ahụ: ka anyị na-ejegharị n'irube isi n'iwu ya niile. Dika unu si nụ ya site na mmalite, unu ahapụkwala ijegharị n'ime ya.

Ndi ozizi ugha

⁷ N'ihị na ọtụtụ ndị nduhie apụọla baa n'ụwa, bụ ndị na-adighị ekwenye na Jisọs Kraịst bịa n'oyiyi mmadụ. Onye ọbụla dị otu a bụ onye nduhie burukwa onye na-emegide Kraịst. ⁸ Lezienụ anya, ka unu ghara itufu ụgwọ ọrụ nke anyị dogburu onwe anyị n'ọrụ maka ya, kama ka unu nata ụgwọ ọrụ unu n'uju. ⁹ Onye ọbụla na-adighị anogide n'ozizi Kraịst, nke na-esite na ya na ewezuga onwe ya, enweghị Chineke. Ma onye ọbụla na-anogide n'ozizi ahụ nwere Nna na Ọkpara ya. ¹⁰ Ọ bụrụ na onye ọbụla abia izi unu ihe ọzọ dị iche site n'ozizi a, unu akpobatala ya n'ulo unu, maobu nabatakwa ya. ¹¹ N'ihị na onye nabatara ya ga-eso onye dị otu a keta oke n'ajọ omume ya.

¹² Ọ bụ ezie na enwere m ọtụtụ ihe m choro idere unu, ma achoghị m iji akwụkwọ na inki dee ha. Kama, ana m ele anya ibia leta unu ka mụ na unu kwukorita okwu ihu n'ihu, ka e sikwa otu a mee ka onu anyi zuo oke.

¹³ Ụmụ nwanne gị nwanyị, bụ onye a họtara, na-ekele unu.

3 Jón

¹ Ọ bụ okenye ahụ,

Na-edegara Gaiōs, onye ahurū n'anya akwukwọ a, bụ onye m hurū n'anya n'eziokwu.

² Onye m hurū n'anya, ekpere m bụ na ahụ ga-esi gị ike, ka ihe na-agara gị nke oma, dika ọ na-agara mkpuruobi gị nke oma. ³ Anuriri m onu nke ukwu, mgbe ufodu umunna biara gbaa ama banyere ikwesi ntukwasị obi gị nye eziokwu, na otu i si nọgide na-agbaso eziokwu ahụ. ⁴ O nweghi ihe na-enye m onu kari inu na umu m na-agbaso eziokwu.

Gaiōs ruziri oru ya

⁵ Onye m hurū n'anya, i kwesiri ntukwasị obi n'ihe obula nke i na-emere umunna, ọ bụ ezie na ha bụ obia nye gị. ⁶ Ha akoolara nzuko banyere ihunanya gị. Biko, mgbe ha na-apu, nyekwara ha aka n'ije ha n'uzo ga-enye Chineke otuto. ⁷ Ọ bụ n'ihia* ahụ ka ha biliri ije, na-anaraghi enyemaka obula site n'aka ndi na-ekweghi ekwe. ⁸ Nke a mere o ji kwesi ekwesi na anyi ga-elekota ndi di otu a anya ka anyi buru ndi so ha na-ejikota aka n'otu n'oru eziokwu ahụ.

Esokwala nzo ukwu Diotrefis

⁹ Edere m akwukwọ ozi zigara nzuko ahụ, ma Diotrefis onye ọ na-atọ uto ibu onye mbu, anabataghi anyi nke oma. ¹⁰ Ya mere, ọ buru na m abia, aga m eme ka ihe niile ọ na-eme na otutu ihe niile ọ na-ekwu megide anyi puta ihè. Ọ bughị naani na afo ejughi ya n'ihia ihe ndi a niile, ọ juru inabata ndi umunna, ma na-egbochi ndi ozo choro inabata ha ka ha ghara ime otu ahụ. Ọ na-achupukwa ha site n'ulo nzuko.

¹¹ Onye m hurū n'anya, enomila ihe di njo kama nomie ihe di mma. Onye obula na-eme ezi ihe na-egosi na o si na Chineke. Onye ọ bulakwa na-eme ajo ihe ahubeghi Chineke anya. ¹² Onye obula na-agba ezi ama banyere Dimitrios ọ buladi eziokwu ahụ n'onwe ya. Anyi na-ekwukwa ezi ihe banyere ya. I makwaara na ọ bụ ezi ama ka anyi na-agba.

¹³ Enwere m otutu ihe m choro idere gị n'akwukwọ, ma achoghi m iji mkpisi odee na inki dee ha. ¹⁴ Ọ bụ olileanya m ibia ihu gị n'oge na-adighi anya. Mgbe ahụ anyi ga-anodu ala kwuo ihe niile n'ihu n'ihu.

¹⁵ Ka udo diri gị.

Ndi enyi niile no n'ebe a na-ekele gị. Kelekwa ndi enyi niile no n'ebe ahụ n'aha n'aha.

* **1:7** 1:7 Aha a na-ekwu banyere ya bụ Kraist.

Jud

¹ Jud, odibo Jisọs Kraịst, na nwanne Jemis,

Na-edegara ndi niile a kpọrọ, ndi ahuru n'anya n'ime Chineke, bu Nna, na ndi nokwa n'okpuru nchebe Jisọs Kraịst akwukwo ozi a:

² Ka ebere na udo na ihunanya bara unu uba.

Mmehie na ila n'iyi nke ndi ajo omume

³ Ndi m huru n'anya, ebe o na-anu m oku n'obi idere unu akwukwo banyere nzoputa ahụ anyi nwekoru n'otu, ma ahuru m mkpa o di idere unu akwukwo a, irio unu ka unu guzosie ike buo agha ichebe okwukwe ahụ, nke e nyefere ndi nsọ n'aka idebe. ⁴ N'ihia na ufodu mmadu, bu ndi e dere ihe banyere omuma ikpe diri ha, siteri n'oge gara aga, ezobatala n'etiti unu. Ha bu ndi na-adighi asopuru Chineke, ndi na-agbanwe amara Chineke anyi, mee ya ka o buru ohere ha nwere ibi ndu ikwa iko, na nke igonari Jisọs Kraịst, onye naani ya bu Onye kachasi ihe niile elu na Onyenwe.

⁵ O bu ezie na unu maa ihe ndi a niile, ma achoro m ichetara unu otu Onyenwe anyi si zoputa ndi ya site n'ala Ijipt, ma mesia laa ndi niile na-ekweghi ekwe n'iyi. ⁶ Ndi mmuo ozi nupuru isi, ndi na-anogideghi nonodu e nyere ha, kama ha si n'ebe obibi ha gbapu. O jirila igwe kee ha agbu ebighi ebi, debe ha n'ochichiri n'ime ala, ebe ha ga-anu ruo ubochi ikpe ahụ di egwu. ⁷ Otu a kwa, Sodom na Gomora na obodo niile gbara ha gburugburu, bu ndi nyefere onwe ha na ndu ikwa iko nakwa omume ibi ndu ojojo di iche iche nke anu ahụ, bu ihe ido aka na nti nye ndi mmadu site n'ahuhu ha tara n'ihia mmehie n'ime oku ebighi ebi.

⁸ N'uzo di otu a kwa, ndi a na-emeru anu ahụ ha n'iro nro ha, na-ajukwa ike ochichi niile, ma na-ekwulukwa ndi ahụ juputara n'ebube nke anya na-adighi ahụ. ⁹ Ma Maikel onyeisi ndi mmuo ozi, mgbe o guzogidere ekwensu na-aruritakwa uka banyere ozu Mosis, ya onwe ya enweghi anya ike ima ya ikpe n'ihia okwu nkwulu, kama o siri, "Ka Onyenwe anyi baara gi mba." ¹⁰ Ma ndi a na-ekwulu ihe niile obula ha na-aghotaghi. Dika umu anumanu a na-azughi azu, ha na-eme ihe obula di ha mma n'anya si otu a na-ala onwe ha n'iyi.

¹¹ Ahuhu ga-adiri ha, n'ihia na ha soro nzo ukwu Ken, nyefee onwe ha na ndahie Belam n'ihia ihe nrite n'uru, ma laa n'iyi na nnupu isi Kora.

¹² Ndi a bu ihe ntupo n'etiti unu n'oge mmemme oriri ihunanya unu, ha na-eso unu na-eriko nri na-atughi egwu obula. Ha bu ndi na-elekota naani onwe ha. Ha di ka igwe ojii nke na-adighi ezo mmiri, nke ifufe na-ebughari. Ha bu osisi a na-ahu n'oge okochi nke na-adighi ami mkpuru, nke e si na mgborogwu ya hoputa, nke nwuru anwu ugboro abuo.* ¹³ Ha bu ebili mmiri na-amaghari n'osimiri, nke na-asoputa ihere ha dika ufufu, kpakpando na-awaghari awaghari, bu ndi nke a kwadooro ebe kachasi igba ochichiri ruo ebighi ebi.

¹⁴ O bu n'ihia ihe ndi a ka Enok, onye bu agburu nke asaa site n'Adam buru n'amuma banyere ha si, "Lee! Onyenwe anyi na-abia, ya na puku kwuru puku ndi nsọ ya. ¹⁵ O na-abia ikpe mmadu niile ikpe, na itu ha niile mmehie ajo omume niile ha n'anya, bu nke ha mere n'uzo na-ezighi ezi. Tinyere okwu ojojo niile nke ndi mmehie ndi na-adighi asopuru Chineke kwuru megide ya." ¹⁶ Ndi a bu ndi na-atamu ntamu oge

* **1:12** 1:12 Maobu, ha nwuru anwu n'ezie

niile, ndị o nweghị ihe ọbụla na-adị ha mma. Ndi na-agbaso agụ ihe ojọọ niile nke anụ ahụ ha chọrọ. Ha na-anya isi banyere onwe ha, na-aja ndị ọzọ mma; ka ha nwee ike nweta ihe ha na-achọ n'aka ha.

Ido aka na nti na ndumodu

¹⁷ Ma unu, ndị m hụrụ n'anya, chetanụ ihe ndị ozi Onyenwe anyị Jisọs Kraịst kwuru na ha ga-emezu. ¹⁸ N'ihị na ha siri unu, "N'ogwugwu oge ahụ, ndị na-eji ihe niile na-emere ihe ọchị ga-adị. Ndi na-agbaso agụ ihe ojọọ niile nke anụ ahụ ha chọrọ. ¹⁹ Ọ bụ ndị anụ ahụ ha na-achị, ndị na-enweghị Mmuo Nso n'ime ha, bụ ndị na-eweta nkewa n'etiti unu."

²⁰ Ma unu, ndị m hụrụ n'anya, nọgidenu na-ewuli onwe unu elu na ntọala okwukwe unu dika isi nso. Na-ekpekwanụ ekpere n'ime Mmuo Nso. ²¹ Doonụ onwe unu n'okpuru ihunanya Chineke, dika unu na-echere ebere Onyenwe anyị Jisọs Kraịst nke na-eduba na ndụ ebighi ebi.

²² Gosinụ ufodu ndi na-enwe obi abuo ebere. ²³ Zoputanụ ndi ozo site n'iguputa ha n'oku. N'ebe ndi ozo no gosinụ ha obi ebere, kama jirinụ itu egwu mee nke a, kponu o buladi uwe nke anụ ahụ mmehie meruru asi.

Ekpere ito Chineke

²⁴ Ugbu a, nye onye ahụ puru ichebe unu, ka unu ghara ida, onye puru ikpobata unu n'ihu ya di ebube n'onodu enweghi ntupo obula n'oke onu ²⁵ ka otuto, na idi ukwu, na ike, na ikike ochichi; diri Onye naani ya bu Chineke, Onye nzoputa anyi, site na Jisọs Kraịst Onyenwe anyi, tupu n'ogbo niile ebido, ka o diri ya ugbu a, na mgbe niile ebighi ebi. Amen.

Mkpughe

Ihe e dere n'akwukwo a

¹ Mkpughe banyere Jisosh Kraist, nke Chineke nyere ya igosi ndi ohu ya, ime ka ha mata ihe ndi ahụ na-aga ime n'oge na-adighi anya. O mere ka amata nke a site na izite mmuo ozi ya ka o biakwute ohu ya Jon, ² onye a gbara ama banyere ihe niile o huru, okwu Chineke, na ogbugba ama Jisosh Kraist. ³ Ngozi na-adiri onye ahụ na-aguputa okwu ndi a di n'amuma a. Ngozi na-adikwara ndi na-anu ya, ma nabata ihe e dere n'ime ya n'obi ha. N'ih i na oge mmezu ha di nso.

Ekele na otuto

⁴ O bu m Jon na-edede akwukwo a,

Na-edere ya nzuko asaa di na mpaghara Eshia:

Ka amara na udo nke sitere na Onye ahụ na-adi, Onye ahụ dikwaari, na Onye ahụ na-aga ibia diri unu, sitekwa n'ebe Mmuo asaa* ahụ na-eguzo n'ihu ocheeze ya, ⁵ sitekwa n'aka Jisosh Kraist, onye bu onyeama kwesiri ntukwasị obi, na onye mbu sitere na ndi wuru anwu bilie, nakwa onye na-achi ndi eze niile nke uwa.

Nye onye ahụ huru anyi n'anya ma meekwa ka anyi site n'obara ya nwere onwe anyi puo na mmehie. ⁶ O mere ka anyi buru alaeze, ndi nchaja nye Nna ya bu Chineke. O bu ya ka otuto niile na ike niile diri ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen.

⁷ "Lee, o na-abia ya na igwe ojii.†

Anyanile ga-ahukwa ya,

o buladi ndi ahụ niile mapuru ya ahụ, ha ga-ahụ ya."‡

Mmadu niile no n'awa "ga-erukwa uju n'ih i ya."

Otu a ka o ga-adi! Amen.

⁸ Otu a ka Onyenwe anyi Chineke kwuru, "Abu m Alfa na Omega, onye na-adi, onye ahụ dikwaari, na onye ahụ na-aga ibia, bu onye puru ime ihe niile."

Ohu Jon huru banyere Kraist

⁹ Mu onwe m, Jon, nwanne unu nwoke, onye unu na ya na-enweko ahuhu na n'alaeze, na ntachiobi nke bu oke anyi n'ime Jisosh. Anọ m n'ogbe ala ntakiri mmiri gbara gburugburu a na-akpo Patmos n'ih i okwu Chineke na-agba ama banyere Kraist.

¹⁰ N'ubochi Onyenwe anyi, anọ m n'ime Mmuo ma nu otu oke olu dara uda di ka opi ike n'azu m, ¹¹ na-ekwu, "Dee ihe i na-ahụ ugbu a n'akwukwo zigara ya nzuko asaa di n'Efesos na Smyrna na Pegamom na Tiatira na Sardis, na Filadelfia na Laodisia."

¹² Mgbe m chighariri, lee anyanihu onye na-agwa m okwu, ahuru m ihe idoba oriona asaa e ji olaedo kpuo. ¹³ N'etiti ihe idoba oriona ndi a, ahuru m otu onye yiri nwa nke mmadu, § ka o guzo. O yikwasiri onwe ya uwe mwuda. Ma o nwere ihe okike na-acha olaedo e ji kee gburugburu obi ya. ¹⁴ Isi ya na agiri isi ya na-acha vaa dika ogho ocha, dika akummiri igwe.* Anya ya abuo yiri ire oku na-enwusi ike. ¹⁵ Ukwu

* 1:4 1:4 N'akwukwo Nso, asaa di ka onuogugu na-egosiputa izuoke. † 1:7 1:7 Dan 7:13 ‡ 1:7 1:7 Zek 12:10

§ 1:13 1:13 Dan 7:13 * 1:14 1:14 Nke a ka ndi ocha na-akpo snoo.

ya abụọ dị ka bronzi a nuchasiri nnoo nke oma hichapukwa ya. Olu okwu ya na-ada di ka uzu mmiri na-achi achi. ¹⁶ O jidere kpakpando asaa n'aka nri ya, mma agha di nko nwere ihu abuo sikwa nonu ya na-aputa. Ihu ya na-egbu maramara dika anyanwu na-acha n'ike ya niile.

¹⁷ Mgbe m huru ya, adara m n'ala nukwu ya dika onye nwuru anwu. Ma o weere aka nri ya metu m n'ahu na-ekwu si, "Atula egwu. Abu m Mmalite na Ogwugwu. ¹⁸ Abu m onye ahụ na-adị ndụ. Anwuru m anwu, ma lee, ana m adi ndu ruo mgbe niile ebighi ebi. O bukwa m ji otughe igodo nke onwu na nke oku ala mmuo.

¹⁹ "Ya mere, detuo ihe niile i hurula, ihe di ugbu a na ihe gaje ime na mgbe na adighi anya. ²⁰ Nke a bu ihe omimi nke kpakpando asaa ahụ i huru n'aka nri m, na ihe idoba oriona asaa ndi ahụ putara. Kpakpando asaa ahụ bu ndi mmuo ozi ulo nzuko asaa ahụ. Osi oriona asaa ahụ bu ulo nzuko ndi ahụ n'onwe ha.

2

Nzuko di n'Efesos

¹ "Dee akwukwo nye mmuo ozi ulo nzuko di n'Efesos, si ya:

Ihe ndi a bu okwu si nonu onye ahụ na-ejide kpakpando asaa n'aka ya, ma na-ejeharikwa n'etiti ihe idoba oriona olaedo asaa ndi ahụ.

² Amaara m ihe niile banyere oru gi niile. Ahukwala m irusi oru ike gi na ntachiobi gi. Amaara m na i dighi anagide ndi ajo omume, na i nwaleela ndi ahụ niile na-akpo onwe ha ndi ozi, ma ha abughi ndi ozi n'ezie, choputakwa na ha bu ndi ugha. ³ I jirila ntachiobi nagide nhuju anya n'ihia aha m, ma ike agwughi gi.

⁴ Ma enwere m ihe ndi a megide gi. I hapula ihunanya mbu ahụ i nwere. ⁵ Cheta onodu i si na ya daa. Chegharia, mekwa ihe ndi ahụ i na-eme na mbu. O buru na i meghi otu a, aga m abia wepu ihe idoba oriona gi site nonodu ya. ⁶ O buladi otu a, o nwere ihe ufodu di mma banyere gi. I kporo oru ojo nke ndi Nikolaitan asi, dika mu onwe m si kpo ya asi.

⁷ Onye obula nwere nti, ya nuru ihe Mmuo Nso na-agwa nzuko. Onye ahụ na-meri meri ka m ga-enye ike iri mkpuru sitere n'osisi ndu ahụ nke di na paradais nke Chineke.

Nzuko di na Smyrna

⁸ "Dee akwukwo nye mmuo ozi ulo nzuko di na Smyrna, si ya:

Ihe ndi a bu okwu ahụ bu Mmalite na Ogwugwu ihe niile. Onye nwuru anwu ma dikwa ndu ozo.

⁹ Amaara m mkpagbu gi niile na ida ogbenye gi. Ma n'ezie, i bu ogaranya. Amaara m ihe banyere nkwtu niile ndi ahụ na-akpo onwe ha ndi Juu na-ekwtu gi, ma ha abughi ndi Juu, n'ezie ha bu ulo nzuko ekwensu. ¹⁰ Atukwala egwu n'ihia ihe ahụ gaje ibiakwasị gi. N'ihia na ekwensu nonwe ya gaje ime ka a tuba ufodu n'ime ndi gi n'ulo mkporo, ka o jiri ya nwalee gi. A ga-akpagbu unu abali iri. Ma gosi onwe gi onye kwesiri ntukwasị obi, o buladi ruo mgbe onwu ga-abiakwasị gi. Emesia, a ga m enye gi okpueze ahụ, bu ndu.

¹¹ Onye obula nwere nti ya nuru ihe Mmuo Nso na-agwa nzuko niile. Onye obula na-meri meri, onwu nke ugboro abuo agaghị emekpa ya ahụ.

Nzuko di n'obodo Pegamom

¹² "Dee akwukwo nye mmuo ozi ulo nzuko di Pegamom, si ya:

Ndị a bụ okwu si n'ọnu onye ahụ ji mma agha ahụ dị nkọ nke nwere ihu abụo n'aka ya.

¹³ Amaara m ebe i bi, bụ obodo ebe ekwensu nwere ocheeze ya. Ma i na-anogidesi ike n'aha m. I juru igonari okwukwe gi n'ime m, o buladi n'oge Antipas onyeama m kwesiri ntukwasị obi, bụ onye e gburu n'obodo unu, ebe ekwensu bi.

¹⁴ Ma enwere m ihe ole ma ole megide gi. I nwere ufodu mmadu ebe ahụ, ndi jidesiri nkuzi Belam ike, bụ onye kuziiri Balak ka o raa umu Izrel ura nke mere ka ha mehie, rie ihe a churu n'aja nye arusi, kwaakwa iko.* ¹⁵ N'otu aka ahụ, i nwekwara ufodu mmadu ndi jidesiri nkuzi Nikolaitan ike. ¹⁶ Ya mere, chegharia! Ma o bughị otu a, aga m abiakwute gi osiiso jiri mma agha di m n'onu buso ha agha.

¹⁷ Onye obula nwere nti, ya nuru ihe Mmuo Nso na-agwa nzuko niile. O bu naani onye na-emeri emeri ka m ga-enye ufodu n'ime achicha mana ahụ e zoro ezo. Aga m enyekwa onye ahụ ezi nkume ocha ahụ, nke edekwasiri aha oheru n'elu ya, nke onye obula ozọ na-agaghị amata, karia onye ahụ natara ya.

Nzuko di n'obodo Tiatira

¹⁸ "Dee akwukwo nye mmuo ozi ulo nzuko di na Tiatira, si ya:

Ndị a bụ okwu sitere n'aka Okpara Chineke, onye anya ya na-enwuba n'ebe niile di ka ire oku. Ukwu ya kwa na-egbu maramara di ka bronz a nuchara nke oma.

¹⁹ Amaara m oru gi niile, na ihunanya gi, na okwukwe gi. Amakwaara m ije ozi gi na ntachiobi gi, na-ahukwa na i na-aru oru ugbo a karia ka i mere na mbu.

²⁰ Ma enwere m ihe ndi a megide gi. I na-anabata nwanyi ahụ a na-akpo Jezebel, onye na-ekwuputa na ya bụ onye amuma nwanyi nye ya ohere ka o were nkuzi asi na-eduhie ndi ohu m uzọ, ka ha kwaa iko, riekwa ihe e ji churo arusi aja. ²¹ Enyela m ya ohere ka o si na mmehie ya chegharia, ma o juru icheghari site na ndu ikwa iko. ²² Lee, aga m etinye ya n'ute ahuhu, meekwa ka ndi ya na ha na-akwa iko taa ahuhu di ukwu. O bu naani ma ha cheghari ka ihe ndi a na-agaghị abiakwasị ha. ²³ Ma n'ebe umu ya no, aga m etigbu ha ka ha nwuo. Nzuko niile ga-amata na abu m onye na-enyocha mmuo na mkpuruobi niile. Aga m akwughachikwa onye obula n'ime unu ugwo oru kwesiri oru ya.

²⁴ Ugbu a, ana m agwa unu ndi foduru na Tiatira, unu ndi na-agbasoghi ozizi ya, ndi na-amutabekwaghị ihe ndi ahụ ekwensu kporo ihe nzuzo di omimi, †'O nweghi ibu arọ ozọ m ga-ebokwasị unu, ²⁵ ma o bughị, unu jidesienu ihe unu nwere aka ike tutu ruo mgbe m ga-abia.'

²⁶ Ma onye obula na-emeri emeri, na-anogidekwa na-eme uche m ruo ogwugwu ihe niile, ka m ga-enye ikike n'ebe mba niile no. ²⁷ Onye ahụ, 'ga-eji mkpara igwe chia ha, dika mgbe a kwachara ite aja na mpekele na mpekele.' †'O buladi ka Nna m si nye m ike, ²⁸ a ga-enye onye nke meririnu kpakpando ututu. ²⁹ Onye obula nwere nti, ya nuru ihe Mmuo Nso na-agwa nzuko niile.

* **2:14** 2:14 O bu Belam kuziri Balak uzọ o ga-esi rara ndi Izrel nye na nupu isi megide iwu Chineke nyere ha banyere ife arusi, n'akwukwo Onu 31:15-16, ikwa iko na ilu di maobu nwunye site na mba ozọ. Iwu ndi a di n'akwukwo Dit 7:3-11. † **2:20** 2:20 Onye amuma nwanyi O bu onye amuma ugha n'hi na ihe o na-akuzi megidere iwu Chineke. ‡ **2:24** 2:24 Ihe nzuzo di omimi E nwere odi iche n'etiti ihe omimi Mmuo Nso na-ekpughe di ka e dere n'akwukwo 1Kọ 2:10, site n'ihe omimi ndi ozọ. Ya mere, o ji di mkpa na mmadu ga-akpachapu anya mgbe obula onye di otu na-achọ imata ufodu ihe omimi, ka o riu inyeaka mmuo nso. § **2:27** 2:27 Abụ 2:9

3

Nzukọ dị n'obodo Sardis

¹ “Dee akwụkwọ nye mmụọ ozi ụlọ nzukọ dị na Sardis, sị ya:

Ndị a bụ okwu onye ahụ nwere mmụọ asaa nke Chineke na kpakpando asaa.

Amaara m ọrụ gị niile, i nwere aha dika onye dị ndụ ma i bụ onye nwurụ anwụ. ² Ugbu a, sị n'ura bilite. Mee ka ihe ntakiri ahụ fọdurụ na-achọ inwụ anwụ diri ike. N'ihu na o dighi ọrụ gị m huru di ka ihe zuruoke n'anya Chineke m. ³ Ya mere, cheta ihe ndi ahụ i natara na nke i nuru; rube isi nye ya, chegharịakwa. Ma o buru na i tetaghi, aga m abiakwute gi di ka onye ohi, i gaghi amatakwa oge m ji biakwute gi.

⁴ Otu o di, i nwere ufodu mmadu na Sardis ndi na-emerubeghi uwe ha. Ha ga-eyiri uwe ocha ma soro m jee ije n'ihu na ha bu ndi kwesiri ekwesi. ⁵ Onye obula na-emeri emeri, ka a ga-eyikwasị uwe mwuda ocha dika ha. Agaghi m ehichapu aha ya site n'akwukwo nke ndu ahụ, kama aga m ekwuputakwa aha ahụ n'ihu Nna m na n'ihu ndi mmuọ ozi niile. ⁶ Onye obula nwere nti, ya nuru ihe Mmuọ nsọ na-agwa nzukọ niile.

Nzukọ dị n'obodo Filadelfia

⁷ “Dee akwụkwọ nye mmụọ ozi ụlọ nzukọ dị na Filadelfia, sị ya:

Ndị a bụ okwu onye di nsọ na onye eziokwu, onye ahụ ji otughe igodo Devid, nke o ji emeghepu ihe onye obula na-apughị imechi, na nke o ji emechi ihe onye obula na-apughị imeghe.

⁸ Amaara m ọrụ gị niile. Lee, edebela m n'ihu gi onu uzọ nke e meghere emeghe, nke onye obula na-apughị imechi. Amaara m na i nwere ike di ntakiri, ma i debere okwu m, i gonarikwaghi aha m. ⁹ Aga m eme ka ndi ahụ so na nzukọ ekwensu, bu ndi na-asị na ha bu ndi juu ma ha abughi, kama ha bu ndi ugha, aga m eme ka ha bia kpoọ isiala nye gi, si otu a ghotu na ahuru m gi n'anya. ¹⁰ Ebe i sitere na ntachiobi sọpuru okwu m niile, aga m ekpuchi gi site n'oke mkpagbu ahụ, nke ga-abiakwasị uwa mgbe a ga-anwale ndi niile bi n'ime ya.

¹¹ Ana m abia osiiso. Jidesienu ihe unu nwere aka ike, ka onye obula ghara inapu gi okpueze gi. ¹² Ma onye obula na-emeri emeri, ka m ga-eme ka o buru ogidi n'ime ulonso Chineke m. O gaghi esikwa n'ebe ahụ puo apuo. Aga m edekwasikwa aha Chineke m n'ahụ, na aha obodo nsọ Chineke, nke bu Jerusalem oheru ahụ si n'eluigwe, ebe Chineke no na-aridata. Aha oheru m ka a ga-edekwasikwa n'ihu ya. ¹³ Onye obula nwere nti, ya nuru ihe Mmuọ Nso na-agwa nzukọ niile.

Nzukọ dị n'obodo Laodisia

¹⁴ “Dee akwụkwọ nye mmụọ ozi ụlọ nzukọ dị na Laodisia, sị ya:

Ndị a bụ okwu Amen, onye kwesiri ntukwasị obi, na onye bụ ezi onyeama, burukwa isi mmalite ihe niile Chineke kere.

¹⁵ Amaara m ọrụ gị niile, na i jughi oyi, i kpoghikwa oku. O gaara adi nnoo mma ma asi na i na-aju oyi ma o bukwanu na-ekpo oku. ¹⁶ N'ihu nke a, ebe i na-ajughi oyi, i kpoghikwa oku, ihe i di bu naranara. N'ihu ya, aga m esi n'onu m gbupu gi. ¹⁷ N'ihu na i na-asị, 'abu m ogaranya, nwezu o ihe niile. Mkpa ihe obula akpakwaghi m.' Ma i ghotaghi na onye gba aka ka i bu. I bu onye e kwesiri imere

ebere. I bukwa ogbenye na onye kpuru isi na onye gba otọ. ¹⁸ Ana m adu gi odu ka izuta ezigbo olaedo n'aka m, bu olaedo a nuchara anucha n'ime oku. Mgbe ahụ, i ga-abukwa ogaranya n'ezie. I gaara esitekwa n'aka m zuta akwa ocha na-enweghi ntupo ka i ghara igba otọ, ka ihere gharakwa ime gi. Ka i zurukwa ezigbo ogwu oria anya tee, ka ibido ihu uzo nke oma.

¹⁹ Ndi m huru n'anya ka m na-abara mba na-enyekwa ha ahuhu. Ya mere, nwee inu oku n'obi, cheghariakwa. ²⁰ Lee, ana m eguzo n'onu uzo na-aku aka. O buru na onye obula anu olu m ma meghee uzo, aga m abata soro ya rikoo ihe, ya onwe ya ga-esokwa m rie ihe.

²¹ Onye obula na-emeri emeri, ka mu ga-enye ikike ka o soro m nodu n'ocheeze m. O buladi dika m meriri sorokwa Nna m nodu n'ocheeze ya. ²² Onye nwere nti, ya nuru ihe Mmuo Nso na-agwa nzuko niile."

4

Ocheeze di n'eluigwe

¹ Mgbe ihe ndi a gasiri, eleliri m anya m hu onu uzo di n'eluigwe ka e meghere ya. Uda olu ahụ m nuru na mmalite dara ozo, di ka uda opi ike si m, "Bia, gbagota n'ebe a, ka m gosi gi ihe ga-emezuriri mgbe ihe ndi a gasiri." ² N'otu oge ahụ, e mere ka m noo n'ime mmuo, ma lee, ahuru m onwe m n'eluigwe, hukwa ka e debere otu ocheeze nke otu onye na-anokwasị n'elu ya. ³ Udidi onye nokwasiri n'ocheeze ahụ na-egbu nweghenweghe dika nkume di oke onuahia a na-akpo jasper na kanelian. Eke na egwurugwu dika nkume oke onuahia. Emeraldudu gbara ocheeze ahụ gburugburu. ⁴ Iri ocheeze abuo na anọ ozo, gbara ocheeze ukwu ahụ gburugburu. Ndi nokwasiri n'ocheeze ndi a bu iri ndi okenye abuo na anọ, ndi yi uwe ocha. Ha kpukwa okpueze e ji olaedo kpuo n'isi ha. ⁵ Mgbe ahụ, uda dika uda egbe eluigwe, ya na amuma na-egbuke sitere n'ocheeze ukwu ahụ na-ada na-achaputakwa. N'ihu ocheeze ukwu ahụ, e nwere oriona asaa na-enwu oku. Oriona ndi a bu mmuo asaa nke Chineke. ⁶ N'ihu ocheeze ahụ e nwere ihe dika oke osimiri e ji enyo mee, nke na-enwu dika kristal.

N'etiti ihu ocheeze ahụ na gburugburu ya, e nwere anu anọ di ndu nwere anya n'akuku ahụ ha niile, ihu na azu. ⁷ Nke mbu n'ime anu ndi ahụ di ndu nwere oyiya dika odum. Nke abuo dika ehi. Nke ato nwere ihu yiri nke mmadu. Nke anọ dika ugo gbasapuru nku ya na-efe efe. ⁸ Nke obula n'ime ihe anọ ndi a di ndu nwere nku isi. Anya juputara n'ahụ ha niile na n'ime ha, o buladi n'okpuru nku ha. Ehihie na abali niile, oru ha bu iti mkpu na-asi,

"Nsọ, Nsọ, Nsọ

ka Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile di,*

bu onye ahụ dikwaari, onye ahụ na-adi, na onye ahụ na-aga ibia."

⁹ Mgbe obula anu ndi ahụ di ndu na-enye onye ahụ na-anokwasị n'elu ocheeze ahụ na-adi ndu ruo mgbe niile ebighi ebi otuto na nsopuru na ekele, ¹⁰ iri ndi okenye abuo na anọ ahụ na-adakwa n'ala n'ihu onye ahụ no n'ocheeze na-efe ya ofufe, bu onye ahụ na-adi ndu ruo mgbe niile ebighi ebi. Ha niile n'otu n'otu na-atuda okpueze ha n'ihu ya na-abu abu na-asi,

¹¹ "Gi, Onyenwe anyi na Chineke anyi,
kwesiri inara otuto, na nsopuru, na ike.
N'ihina gi onwe gi kere ihe niile,
o bukwa site n'ochicho gi ka e ji kee ha,
ma meekwa ka ha diri ndu."

* 4:8 4:8 Aiz 6:3

5

Akwukwo kowara ihe na-aga ime

¹ Mgbe ahụ, ahuru m akwukwo e dere ihe ihu na azu, nke a fukoro afuko, kakwasikwa ya akara asaa, ka o di n'aka nri onye ahụ nokwasiri n'elu ocheeze ahụ.

² Ahukwara m otu mmuo ozi di ukwu, ka o na-ekwusa okwu n'oke olu na-asi, "O bu onye kwesiri inyaka pu akara ndi a ma saghee akwukwo ahụ a fukoro afuko?"

³ Ma o dighi onye obula puru isaghe akwukwo ahụ maobu ilenye ya anya a huru n'eluigwe, maobu n'awa, maobu n'okpuru uwa. ⁴ Akwara m akwa n'obi ilu n'ihu na o dighi onye obula a huru tozuru oke isaghe akwukwo ahụ maobu ileba anya n'ime ya. ⁵ Mgbe ahụ, otu onye n'ime ndi okenye ahụ gwara m si, "Akwala akwa. Lee, Odum ebo Juda, bu mgborogwu Devid, emeriela. O puru inyaka pu akara asaa ahụ ma saghekwa akwukwo ahụ."

⁶ Mgbe ahụ, ahuru m Nwa Aturu na-eguzo n'etiti ocheeze ahụ dika e gburu ya egbu. Anu anu ahụ di ndu na ndi okenye ahụ gbara ya gburugburu. O nwekwara mpi asaa na anya asaa, nke bu mmuo asaa nke Chineke, ndi e zipuru n'ime uwa niile. ⁷ O gara n'ihu were akwukwo ahụ site n'aka nri onye ahụ na-anokwasiri n'elu ocheeze ahụ.

⁸ Mgbe o weere ya, anu anu ahụ di ndu na iri ndi okenye abuo na anu ndi ahụ dara n'ala n'ihu Nwa Aturu ahụ. Ha niile n'otu n'otu jikwa ubo akwara na efere e ji olaedo mee, nke ihe juputara n'ime ha bu uda na-esi isi utu, bu ekpere ndi nsu.

⁹ Ha na-abu abu oheru na-asi,

"I kwesiri inara akwukwo ahụ

na inyaka pu akara ya,

n'ihu na e gburu gi,

ma site n'obara gi, i gbataara Chineke ndi mmadu,

ndi si n'ebo niile, na asusu niile, na ndi niile, na mba niile.

¹⁰ I chikotaaala ha, mee ha otu alaeze na ndi nchujaja na-ejere Chineke anyi ozi.

Ha ga-achikwa achi n'awa."

¹¹ Mgbe ahụ, elere m anya, hu ma nukwa olu nke otutu ndi mmuo ozi, nke onuogugu ha ruru puku kwuru puku, na nde kwuru nde. Ha gbara ocheeze ahụ gburugburu, na anu anu ahụ di ndu na ndi okenye ahụ. ¹² Ha na-abu abu n'oke olu na-asi,

"O kwesiri bu Nwa Aturu ahụ e gburu egbu

inara ike na akunuba na amamihe na ike

na nsopuru na otuto na ngozi."

¹³ Mgbe ahụ, anuru m ka ihe niile no n'eluigwe na ndi no n'awa na ndi no n'okpuru uwa, na ndi no n'okpuru oke osimiri na-eti mkpu abu na-asi,

"Ka ngozi, na nsopuru niile, na otuto niile, na ike niile

diri onye ahụ na-anokwasiri n'ocheeze ahụ, na Nwa Aturu ahụ

ruo mgbe niile ebighi ebi!"

¹⁴ Anu anu ahụ di ndu zakwara si, "Amen!" Ndi okenye ahụ dakwara n'ala n'ihu ya kpo isiala nye ya.

6

Akara mechiri akwukwo ahụ

¹ Ahuru m mgbe Nwa aturu ahụ meghere otu n'ime akara asaa ahụ. Otu n'ime anu anu ahụ di ndu tiri mkpu dika a ga-asi na o bu egbe eluigwe si, "Bia!" ² Mgbe m lere anya, ahuru m inyinya di ocha. Onye na-anokwasiri n'elu ya ji uta n'aka ya. A tukwasikwara okpueze n'isi ya dika onye agha na-emeri emeri mgbe niile.

³ Mgbe o meghere akara nke abuo, ngwangwa, anuru m ka anu nke abuo ahụ n'ime anu anu ndi ahụ di ndu tiri mkpu si, "Bia!" ⁴ Mgbe ahụ, inyinya ozu na-acha obara

ọbara putara. E nyere onye nọkwasi n'elu ya ike iwepu udo n'ụwa nakwa ime ka umu mmadu na-egburita ibe ha. E nyekwara ya mma agha di ukwu.

⁵ Ma mgbe o meghere akara nke ato, anuru m ka anu nke ato ahụ di ndu kwuru, "Bia!" Ahuru m inyinya di ojii. Onye na-anokwasị n'elu ya ji ihe otutu abuo n'aka ya. ⁶ Anukwara m ihe di ka olu nke sitere n'etiti anu anọ ahụ di ndu na-adaputa si, "Otu ihe otutu kilo* nke oka wiiti bu ugwo oru otu ubochi,† ihe otutu kilo ato‡ nke oka bali bukwa ugwo oru otu ubochi. Ya mere, unu emebikwala mmanu oliv na mmanya."

⁷ Mgbe o meghere akara nke anọ, anuru m ka anu nke anọ di ndu sirị, "Bia!" ⁸ Elere m anya ma hu inyinya na-acha ntuntu n'ihu m. Aha onye nọkwasi n'elu ya bu Onwu na Oku ala mmuo na-esokwa ya n'azu. E nyere ha ike n'ebe otu uzọ n'uzọ anọ nke ụwa di ka ha jiri mma agha na unwu, na oria ojo na anu ohia gbuchapu ndi bi n'ime ha.

⁹ Ma mgbe o meghere akara nke ise, ahuru m n'okpuru ebe ichu aja mkpuruobi ndi niile e gburu egbu n'ihia okwu Chineke na n'ihia igba ama nke ha jidesiri ike. ¹⁰ Ha ji oke olu tie mkpu na-asi, "Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, onye di nsọ na onye eziokwu, ruo ole mgbe ka i na-eche ikpe ụwa na ndi bi n'ime ya ikpe ma bokwa obo n'isi ha maka obara anyi ha wufuru?" ¹¹ E nyere ha n'otu n'otu uwe ocha, a gwakwara ha ka ha zuru ike nwa oge nta, tutu ruo mgbe onuogugu ndi ozi ibe ha na umunna ha a ga-egbu dika e gburu ha ga-ezu.

¹² Anokwa m na-ele anya mgbe o meghere akara nke isii ahụ. Nke a mere ka oke ala oma jijiji diri. Anyanwu gbara ochichiri di ka akwa mkpe e jiri aji mee. E mekwara ka onwa chaa uhie uhie dika obara. ¹³ Mgbe ahụ, kpakpando di na mbara eluigwe malitere idapu n'ala dika mkpuru osisi fiig na-achaghi acha si adapu mgbe oke ifufe na-efeghari ya. ¹⁴ Mbara eluigwe gabigara, dika akwukwo mgbe a na-apiakota ya. Ugwu niile na agwa etiti niile ka e wepukwara site n'onodu ha.

¹⁵ Ndi eze niile nke ụwa na ndi no n'ochichi di iche iche, na ndi ogaranya, na ndi no n'onodu di elu, na ndi ochiagha, na ndi mmadu niile di iche iche, ndi ukwu ma ndi nta, ndi ohu na ndi nwe onwe ha, ha niile gara zoo onwe ha n'ime ogha nkume na n'okpuru ugwu, ¹⁶ ha na-eti mkpu na-ario ugwu ndi ahụ na-asi, "Dakwasinu anyi zoo anyi ka onye ahụ nọkwasi n'elu ocheeze ahụ hapu ihu anyi, ka oke iwe nke Nwa Aturu ahụ hapu ibiakwasị anyi. ¹⁷ N'ihia na, lee oke ubochi iwe ha abiala, onye puru igbanari ya?"

7

Ndi ozi Chineke a kara akara

¹ Mgbe ihe ndi a gasiri, ahuru m ndi mmuo ozi anọ ka ha guzo n'akuku anọ nke ụwa. Ha na-egbochikwa ka ifufe obula ghara ife n'elu ala, na n'elu osimiri, na n'elu osisi. ² Mgbe ahụ, ahukwara m mmuo ozi ozọ ka o si n'owuwa anyanwu na-aputa, akara Chineke di ndu dikwa n'aka ya. O tikuru ndi mmuo ozi anọ ahụ mkpu, bu ndi ahụ e nyere ike imekpa ụwa ahụ, ya na oke osimiri, ³ na-asi, "Unu emebila ụwa maobu oke osimiri maobu osisi obula tutu ruo mgbe anyi kachara ndi ohu niile nke Chineke anyi akara n'egedege ihu ha." ⁴ Mgbe ahụ anuru m onuogugu ndi a kara akara ahụ, ha di nari puku mmadu, na iri puku mmadu anọ na anọ, bu ndi sitere n'ebo niile nke Izrel.

⁵ Ndi a kara akara site n'ebo Juda di puku mmadu iri na abuo (12,000).

Ndi si n'ebo Ruben dikwa puku mmadu iri na abuo (12,000).

* 6:6 6:6 Ihe otutu nta di otu kilo † 6:6 6:6 Ya bu, otu denari ‡ 6:6 6:6 Ihe otutu di kilo ato

Ndị si n'ebo Gad dị puku mmadụ iri na abụọ (12,000).

⁶ E sitere n'ebo Asha họtuta puku mmadụ iri na abụọ (12,000).

Ndị sitekwara n'ebo Naftalị dị puku mmadụ iri na abụọ (12,000).

E sitere n'ebo Manase* họtuta puku mmadụ iri na abụọ (12,000).

⁷ Ndị si n'ebo Simiọn dị puku mmadụ iri na abụọ (12,000).

Ndị sitere n'ebo Livayi dị puku mmadụ iri na abụọ (12,000).

Ndị si n'ebo Isaka dị puku mmadụ iri na abụọ (12,000).

⁸ E sitere n'ebo Zebulon họtuta puku mmadụ iri na abụọ (12,000).

Ndị si n'ebo Josef dị puku mmadụ iri na abụọ (12,000).

Ndị sikwa n'ebo Benjamin dị puku mmadụ iri na abụọ (12,000).

Oke igwe ndi yi uwe ocha

⁹ Mgbe ihe ndi a gasiri, ahuru m oke igwe mmadu, ndi di otutu n'onuogugu nke onye obula na-apughị iguta onu. Ha sitere na mba di iche iche na ebo di iche iche na ndi niile na asusu di iche iche, na-eguzo n'ihu ocheeze ahụ na n'ihu Nwa Aturu ahụ. Ha yikwasiri onwe ha uwe ocha, jirikwa igu nkwa n'aka ha. ¹⁰ Ma ha ji oke olu na-eti mkpu na-asị,

“Nzoputa diri Chineke anyi,
onye na-anokwasị n'ocheeze ahụ,
dikwara Nwa aturu ahụ.”

¹¹ Ndị mmuo ozi niile ahụ guzoro ocheeze ahụ gburugburu, ha na ndi okenye ahụ na anu ano ahụ di ndu. Ha dara, kpuo ihu ha n'ala n'ihu ocheeze ahụ feekwa Chineke ofufe, ¹² na-asị,

“Amen!
Ngozi niile na otuto niile,
na amamihe niile na ekele niile na nsopuru niile
na ike niile na ume niile,
diri Chineke anyi ruo mgbe niile ebighi ebi.
Amen.”

¹³ Mgbe ahụ, otu n'ime ndi okenye ahụ zara m si, “I maara ndi ahụ, ndi a e gbokwasiri uwe ocha ahụ, ebee ka ha siri puta?”

¹⁴ Asiri m, “Onyenwe m, o bu gi maara.”

O siri m, “Ndi a bu ndi sitere n'ime oke mkpagbu ahụ puta. Ha bu ndi sachara uwe ha, mee ha ka ha diri ocha site n'obara Nwa Aturu ahụ. ¹⁵ O bu nke a mere, “ha ji guzoro n'ihu ocheeze Chineke
na-efe ya ofufe ehihie na abali n'ime ulonso ya.

Onye ahụ na-anokwasị n'elu ocheeze ahụ
ga-ekpuchikwa ha.

¹⁶ 'Aguu agaghị agukwa ha ozo.

Akpiri agaghị akpokwa ha nku mgbe obula.

Anyanwu agaghị achakwa ha ozo,[†]
okpomoku obula agaghị erute ebe ha no.

¹⁷ N'ihu na Nwa Aturu ahụ nke no n'etiti ocheeze ahụ
ga-abu onye ozuzu aturu ha;

'o ga-edurukwa ha jee n'isi mmiri nke ndu ahụ.'[‡]

'Chineke ga-ehichapukwa anya mmiri obula site n'anya ha.'[§]”

8

Nyakapu akara nke asaa

* 7:6 7:6 N'ebe a Manase nwa Josef, weere onodu Dan. † 7:16 7:16 Ajz 49:10 ‡ 7:17 7:17 Ajz 49:10 § 7:17 7:17 Ajz 25:8

¹ Mgbe o meghere akara nke asaa, akukū niile nke eluigwe dara juu ruo ihe di ka iri nkeji atọ.

² Ahuru m ndi mmuo ozi asaa, ndi na-eguzo n'ihu Chineke. E nyere ha opi ike n'otu n'otu.

³ Mmuo ozi ozo nke ji ite igwe ntakiri e ji olaedo kpuo bira guzo n'ihu ebe ichu aja. E nyere ya otutu uda na-esi isi utọ ka o jiri chuo aja, ya na ekpere ndi nsọ niile, n'ebe ichu aja e jiri olaedo wuo, n'ihu ocheeze ahụ. ⁴ Anwuru oku nke ihe ahụ na-esi isi utọ, ya na ekpere ndi nsọ sitere n'aka mmuo ozi ahụ rigoo elu n'ihu Chineke.

⁵ Mgbe ahụ kwa, mmuo ozi ahụ weere oku sitere n'ebe ichu aja ahụ tinye ya n'ime ite igwe ntakiri ahụ, tuda ya, ka o danye n'ime uwa. Mgbe o mere nke a, uzu egbe eluigwe dara, amuma gbukwara n'uzo di oke egwu. Ala oma jijiji dakwasikwara ebe niile n'uwa.

Ndi mmuo ozi afuo opi ike

⁶ Mgbe ahụ, ndi mmuo ozi asaa ahụ ndi ji opi asaa ahụ jikeere onwe ha ifu opi ike ahụ.

⁷ Mgbe mmuo ozi nke mbu furu opi ike ya, a tudara mkpuru mmiri na oku a gwakotara ya na obara n'ime uwa. Nke a mere ka otu uzo n'ime uzo atọ nke osisi rechapuru oku, e rechapukwara ahia ndu niile oku.

⁸ Mgbe mmuo ozi nke abuo fukwara opi ike ya, a tudara ihe yiri ugwu di ukwu na-enwu oku n'ime osimiri. Nke a mere ka otu uzo n'ime uzo atọ e kere osimiri niile chagharia ghoo obara. ⁹ Otu uzo n'ime uzo atọ nke ihe niile di ndu di n'ime osimiri nwuru. Otu uzo n'ime uzo atọ e kere ugbo mmiri niile di n'elu osimiri lara n'iyi.

¹⁰ Mgbe mmuo ozi nke atọ furu opi ike ya, otu kpakpando dikarisiri ukwu nke na-enwu di ka owaoku sitere na mbara eluigwe danye n'ime otu uzo n'ime uzo atọ e kere iyi niile na isi iyi niile. ¹¹ Aha kpakpando ahụ bu ilu ilu. Otu uzo n'ime uzo atọ nke mmiri malitere ilu ilu, otutu mmadu nwuru n'ihu mmiri a na-elu ilu.

¹² Mgbe mmuo ozi nke anọ furu opi ike ya, e mere ka otu akuku n'ime akuku atọ e kere anyanwu gbaa ochichiri. Otu a kwa, otu akuku n'ime akuku atọ e kere onwa gbara ochichiri. Ya na otu akuku n'ime atọ e kere kpakpando niile. Nke a mere ka anyanwu hapu inekwa ihè ya n'uju dika o si eme na mbu. Otu uzo n'ime uzo atọ e kere ehie ghokwara oke ochichiri, o dikwa otu a n'oge anyasi.*

¹³ Elere m anya, hu ma nukwa otu ugo ka o na-efeghari n'etiti mbara eluigwe na-eti mkpu n'olu ike na-asị, "Ahuhu! Ahuhu! Ahuhu diri mmadu niile bi n'uwa n'ihu uda opi ike nke ndi mmuo ozi atọ ndi a ga-afu."

9

Opi ike nke ise

¹ Mgbe mmuo ozi nke ise ahụ furu opi ike ya, ahuru m otu kpakpando si n'eluigwe daa n'ala. E nyere ya ihe otughe igodo nke e ji atughe olulu nke Abis* ahụ. ² Mgbe o meghere olulu Abis ahụ, anwuru oku di ukwu sitere n'ime ya puta dika anwuru oku si n'oku icheku oku ya di ukwu, mee ka oke ochichiri kpuchie ihu anyanwu na mbara eluigwe. ³ Igurube sitere n'anwuru oku ahụ puta fedakwasa uwa. E nyekwara ha ike ita mmadu obula dika akpi si agba mmadu. ⁴ E nyere ha iwu si ha emebila ahia ndu obula, maobu osisi na ihe obula a kuru n'ala. Kama oru ha bu ibiakwasị mmadu obula na-enweghi akara Chineke n'egedege ihu ya. ⁵ Iwu e nyere ha abughi ka ha gbuo ndi a, kama o bu ka ha mekpaa ha ahụ onwa ise. Mmekpa ahụ ha dika

* **8:12** 8:12 Opi ike anọ mbu dara metutara ikpe Chineke n'ebe ihe e kere eke di. Ihe a bu ala, na osimiri, na iyi, na ihe ndi di na mbara n'elu, di ka kpakpando, na anyanwu na onwa. * **9:1** 9:1 E mere ka anyi mata na o bu olulu na-enweghi nsotu.

ahụ ụfụ na nhụju anya nke akpị mgbe ọ gbara mmadu. ⁶ N'ime ụbọchị ndị ahụ, ọtụtụ mmadu ga-achọ iji aka ha gbuo onwe ha ma ha agaghị enwe ike mee ya. Agụụ ịnwụ ọnwụ ga-agụ ha, ma ọnwụ ga-esi n'ebe ha nọ wezuga onwe ya.

⁷ Igurube ndị a nwere oyiyi dị ka ịnyinya a kwadebere maka ibu agha. Ha nwere ihe yiri okpueze e ji ọlaedo kpuo n'isi ha. Ihu ha dika ka ihu mmadu. ⁸ Agiri isi ha dika agiri isi umu nwanyi. Eze ha dika ka eze odum. ⁹ Ha yikwasiri onwe ha ihe ikpuchi obi dika nke e ji igwe kpuo. Nku ha na-eme mkpotu di ka uda nzo ukwu otutu inyinya nke ugbo agha na-esekpu na-abanye n'ogbo agha. ¹⁰ Ha nwere odudu dika akpi. Ma ike niile e nyere ha bu imeru ndi mmadu ahụ onwa ise site n'ike di n'odudu ha. ¹¹ Ha nwere mmuo ozi nke Abis,[†] onye na-achikota ha dika eze. Aha ya n'asusu Hibru bu Abadon, ma n'asusu Griik o bu Apolion.[‡]

¹² Ahuhu nke mbu agafeela, ebe ahuhu abuo ozo na-abia n'ihu.

Opi ike nke isii

¹³ Mgbe mmuo ozi nke isii furu opi ike ya, anuru m olu sitere na mpi anọ ahụ di n'ebe ichu aja ahụ e jiri ọlaedo wuo, nke di n'ihu ocheeze Chineke, ¹⁴ na-agwa mmuo ozi nke isii ahụ, nke ji opi ike okwu, "Topu mmuo ozi anọ ndi ahụ e kere agbu n'ebe osimiri Yufretis di." ¹⁵ A tohapuru ndi mmuo ozi anọ ahụ, ndi e jibu eji na njikere maka oge awa ahụ, na ubochi ahụ, na onwa ahụ, na afo ahụ, iji gbuo otu uzo n'ime uzo ato nke mmadu. ¹⁶ Ndi agha ahụ, onuogugu ha bu nari nde abuo. Anuru m mgbe e kwuru ole ha di.

¹⁷ N'ime ohu m, ahuru m inyinya ha, hukwa ndi nokwasiri ha n'elu. Ndi no n'elu inyinya ndi a yi ihe ikpuchi obi nke ufodu n'ime ha na-acha obara obara. Ufodu na-acha dika akpukpo eluigwe, ufodu na-acha odo odo. Ufodu na-acha dika anwuru oku. Isi inyinya ha dika isi odum, anwuru oku na oku na nkume oku si ha n'onu na-aputa. ¹⁸ E sitere n'ihe mmekpa ahụ ndi a, ire oku, anwuru oku na nkume oku na-adighi anyu anyu, ka ha ji gbuo otu uzo n'ime uzo ato nke mmadu niile bi n'owa. ¹⁹ Ike inyinya ndi a di n'onu ha, na odudu ha. Odudu ha di ka agwo, nwee isi agwo nke ha ji emeru mmadu ahụ.

²⁰ Ma ndi foduru n'etiti mmadu, bu ndi a na-egbughi site n'ihe ntaramahuhu oria ndi a, echegharighi site n'oru aka ha maobu ikwusi ife mmuo ojoo ofufe. Ha jukwara ikwusi ife arusi ha niile nke ha ji ọlaedo na ọlaocha na bronz na igwe na nkume na osisi kpuo. Chi ndi na-apughu ihu uzo, maobu inu ihe, maobu ije ije. ²¹ Ha echegharighi site n'igbu mmadu ha, maobu uzo mgbaasi ha, maobu ndu ikwa iko ha, na izu ohi ha puta.

10

Mmuo ozi ji akwukwo ntakiri

¹ Ahuru m mmuo ozi ozo di oke egwu ka o si n'eluigwe na-aridata. Igwe ojii gbara ya gburugburu. Eke na egwurugwu dikwa ya n'isi. Ihu ya na-egbukwa maramara dika anyanwu. Ukwu ya na-acha dika ogidi na-enwu oku. ² O ji akwukwo ntakiri a fukotara afukota n'aka ya. Otu ukwu ya, nke aka nri ya, ka o zonyere n'ime osimiri, ma ukwu nke aka ekpe ya ka o zokwasiri n'elu ala. ³ O ji oke olu, nke dara uda dika igbo uja odum, tie mkpu, egbe eluigwe asaa gbara otu mgbe ahụ. ⁴ Mgbe m choro idetu ihe egbe eluigwe ndi a kwuru, anuru m otu olu si n'eluigwe na-ekwu, "Edela ihe ahụ n'akwukwo, n'ihia na-achoghi ka ndi ozo mata okwu ahụ egbe eluigwe ndi ahụ kwuru."

⁵ Mgbe ahụ, mmuo ozi ahụ nke m huru zokwasiri ukwu ya n'elu osimiri, na n'ala akoro ahụ, chiliri aka ya abuo elu, ⁶ were onye ahụ na-adi ndu mgbe niile ebighi ebi

[†] 9:11 9:11 Olulu nke omimi ya na-enweghi nsotu. [‡] 9:11 9:11 Ya bu Onye Mbibi

ñuọ iyi. Ya bụ onye ahụ kere eluigwe na ụwa, na ihe niile dị n'ime ha, na oke osimiri, na ndị niile bi n'ime ha, sị na oge ezuala. Na o kwesikwaghị ka a tufuo oge ọbụla. ⁷ N'ụbọchị ahụ, mgbe ndị mmuọ ozi asaa ahụ ga-afu opi ike ha, ihe omimi niile nke Chineke ga-emezu, dika ọ gwara ndị ohu ya bụ ndị amụma.

⁸ Olu nke ahụ m nūrụ mbụ sitere n'eluigwe gwa m okwu ọzọ, na-asị, "Gaa nara mmuọ ozi ahụ guzo n'elu oke osimiri na ala akọrọ, akwukwọ ahụ aseghere aseghere nke o ji n'aka ya."

⁹ Ejekwuru m mmuọ ozi ahụ gwa ya ka o nye m akwukwọ nta ahụ. Ọ siri m, "Nara ya, taa ya. Ọ ga-eme ka afọ gị luo ilu, ma 'n'ọnu gị, ọ ga-atọ gị uto dika mmanụ anụ.'" ¹⁰ Ya mere, anaara m ya akwukwọ nta ahụ site n'aka mmuọ ozi ahụ taa ya. Ọ toro uto dika mmanụ anụ n'ọnu m, ma mgbe m lodara ya, afọ m bidoro ilu ilu. ¹¹ Mgbe ahụ ha siri m, "Ị ghaghị ibu amụma ọzọ banyere otutu mmadu, na otutu mba, na otutu asusu na otutu ndi eze."

11

Ndi ama abuo

¹ Enyere m ihe otutu osisi achara e ji atụ ihe. Agwara m sị m, "Gaa tuọ ulonso ukwu Chineke, ma tuokwa ebe ichu aja di n'ulonso ahụ, guo onuogugu ndi niile na-akpo isiala n'ebe ahụ. ² Ma atukwala ogige nke di na mputa ulonso ahụ, n'ihhi na ewerela ya nye ndi mba ozo. Ha ga-azotokwa obodo nsọ ahụ ukwu iri onwa anọ na abuo. ³ Aga m enye mmadu abuo ndi ga-agbara m ama ike ka ha buo amuma otu puku ubochi na nari ubochi abuo na iri ubochi isii (1,260), ha ga-eyi akwa mkpe." ⁴ Ndi a bu osisi oliv abuo ahụ na ihe idoba oriona abuo ahụ, ndi na-eguzo n'ihu Onye nwe uwa.* ⁵ Ọ buru na onye obula achoo imeru ha ahụ, oku ga-esi ha n'onu puta rechapu ndi iro ha. Ọ buru na onye obula achoo imeru ha ahụ, a ga-egbu ya n'uzo di otu a. ⁶ A ga-enyekwa ha ike imechi eluigwe ime ka mmiri ozuzo obula ghara izo n'ua n'ime afọ ato na okara ahụ ha ga-ebu amuma ha. A ga-enyekwa ha ike ime ka osimiri na mmiri nta niile ghoo obara. Ha ga-enwekwa ike ime ka udi oria di iche iche biakwasu uwa niile n'oge obula ha cheputara n'obi ha.

⁷ Mgbe ha gbazuru ama ha, anu ohia ahụ,† nke na-esite n'ime olulu Abis ahụ ga-ebuso ha agha merie ha, gbukwaa ha. ⁸ Mgbe ha nwuchara, ozu ha ga-atogboro n'okporozo nke obodo ukwu ahụ nke a na-akpo na mmuọ Sodom na Ijipt, ebe a kpooburu Onyenwe ha n'obe. ⁹ A gaghị ekwenyekwa ka onye obula lie ozu ha. Ma ndi niile di iche iche n'ua, n'ebo niile, na asusu niile, na mba niile ga-agba ozu ha gburugburu ubochi ato na okara n'ebe a togboro ha na-ele ha anya. ¹⁰ Ndi niile bi n'ua ga-anuri onu, nyerita ibe ha onyinye di iche iche, kpoor oriri di iche iche jiji nuri onu n'ihhi ogbugbu e gburu ndi amuma abuo ahụ, ndi wetaara ha oke nhuju anya.

¹¹ Ma mgbe ubochi ato na okara gafesiri, Chineke ga-eme ka Mmuo ya na-enye ndu banyekwa n'ime ha, ha bilitere oto, oke egwu jidere ndi niile huru ha. ¹² Ha nuru oke olu si n'eluigwe daa na-asị, "rigotanụ n'elu." Ha siri n'igwe ojii, rigoro n'eluigwe ebe ndi iro ha ga-anọ na-ele ha anya.

¹³ Ma n'otu oge ahụ, n'otu awa ahụ, ala oma jijiji dikarisiri oke egwu mara nke mere ka otu akuku n'ime akuku iri nke obodo ahụ niile daa. Ndi nwuru n'oge ala oma jijiji a dikwa puku mmadu asaa. Ma ndi niile foduru sitere n'oke egwu nye Chineke nke eluigwe otuto.

¹⁴ Ugbu a ahuhu nke abuo ahụ agafeela. Ma mgbe na-adighi anya, ahuhu nke ato na-abia.

* 10:9 10:9 Izk 3:3 * 11:4 11:4 Abu 52:8; Zek 4:3,11,14 † 11:7 11:7 Anu ohia a bu onye na-emegide Kraist.

Opi nke asaa

¹⁵ Ka mmụọ ozi nke asaa fụrụ opi ike ya, oke olu dị iche iche dara ike ike n'eluigwe, na-asị,

“Alaeze niile nke ụwa

aburula alaeze Onyenwe anyị, na nke Kraịst ya.

Ya onwe ya ga-achikwa ruo mgbe niile ebighị ebi.”

¹⁶ Mgbe ahụ, iri ndị okenye abụọ na anọ ahụ nọ n'ocheeze ndị ahụ dị n'ihu ocheeze Chineke dara n'ala kpọọ isiala nye Chineke, ¹⁷ na-asị,

“Anyị na-enye gị otuto, gị Onyenwe anyị Chineke, Onye pụrụ ime ihe niile.

Onye na-adị, na onye dīkwaarị,

n'ihī na i werela oke ike gị niile n'aka gị

malitekwa ichi ochichi.

¹⁸ Mba niile were oke iwe megide gị,

ma ugbu a bụ oge gị iweso ha iwe dị oku.

Ugbu a bụ oge ikpe ndi nwurū anwū ikpe

na ikwughachi ndi ohu gị bụ ndi amuma ugwo oru ha,

na ndi nsọ na ndi gị niile, bụ ndi na-atu egwu aha gị,

bụ ndi di nta na ndi di ukwu.

Oge eruokwala mgbe ịla n'iyi ndi na-emebi ụwa ga-adị.”

¹⁹ Mgbe ahụ kwa, e meghere ụlonsọ Chineke nke di n'eluigwe. A hukwara igbe ogbugba ndu n'ime ya. N'otu oge ahụ kwa, egbe eluigwe malitere igba, amuma gbukwara. Oke ifufe bidokwara ife. Oke ala oma jijiji na akummiri igwe mere mkpotu nke ukwu.

12*Nwanyị na agwọ ochie ahụ*

¹ Oke ihe iribama putara ihe n'eluigwe, otu nwanyị e yikwasiri anyanwu dika uwe. Onwa dikwa n'okpuru ukwu ya abuo. Okpueze nwee kpakpando iri na abuo dikwa ya n'isi. ² O di ime, na-etikwa mkpu n'ihī ahuhū na ihe ufū nke omumu nwa. ³ Mgbe ahū, ihe ama ozō putara ihe n'eluigwe, agwō ochie nke di ukwu na-acha uhie uhie a na-akpo dragon, nke nwere isi asaa na mpi iri. O kpukwasikwara okpueze asaa n'isi ya. ⁴ O nwere odudu nke o ji dokpuru otu uzō n'ime uzō atō nke kpakpando niile di n'eluigwe, tuda ha n'ala. O biara guzo n'ihu nwanyị ahū na-achō imuputa nwa ahū o di ime ya, nō n' njikere iri nwantakiri ahū ma a muputa ya. ⁵ O muputara nwantakiri nwoke, “onye ga-ejikwa mkpara ochichi chia mba niile ochichi.”* N'otu oge ahū kwa, e si n'ebe ahū wepu nwata ahū were ya gaa n'ebe Chineke nō n'eluigwe n'ocheeze ya. ⁶ Ma nwanyị ahū si n'ebe ahū gbapu gbalaa n'ozara ebe Chineke kwadebere na o ga-anō. Ebe ahū ka a ga-elekota ya anya nke oma otu puku ubochi na nari ubochi abuo na iri ubochi isii (1,260).

Agha a luru n'eluigwe

⁷ Mgbe ahū, agha daputara n'eluigwe. Maikel na ndi mmuo ozi ya buru agha megide agwō ochie ahū (a na-akpo dragon). Dragon ahū na ndi mmuo ozi ya bukwara agha nke ha, ⁸ ma e meriri ha, ha enwekwaghi onodu obula n'eluigwe. ⁹ Dragon ukwu ahū, bụ agwō ochie ahū a na-akpo ekwensu maobu Setan, nke na-eduhie ndi niile bi n'ūwa. A tudara ya n'ūwa, ya na ndi mmuo ozi ya niile.

¹⁰ Mgbe ahū, anuru m oke olu si n'eluigwe na-ada si, “O mezuola n'ikpeazu, bụ nzoputa Chineke na ike na alaeze Chineke anyi, na ikike ichi isi Kraist ya, ha aburula ihe di ire.

* 12:5 12:5 Abū 2:9

N'ihì na e sitela n'elugwe chùtuò
 onye ahụ na-ebo ụmụna anyị ebubo.
 O na-ebo ha ebubo ehie na abali n'ihu Chineke.

¹¹ Ha lụgburu ya n'agha
 site n'ọbara Nwa aturu ahụ
 na site n'ama nke okwu onu ha,
 n'ihì na ha ahughị ndu ha n'anya kariya,
 kama ha jikere inye ndu ha obuladi ruo n'onwu.

¹² Ya mere, nurianyu onu elugwe
 ma unu ndi niile bi n'ime ya.
 Ma ahuhu diri unu ndi bi n'ụwa na osimiri
 n'ihì na ekwensu abiakwutela unu.

O jirila oke onuma biakwute unu.
 O makwaara na oge a o nwere ehighe nne."

¹³ Mgbe agwo ochie ahụ choputara na a chudala ya n'ụwa, o chusoro nwanyị ahụ
 muru nwa nwoke ahụ oso. ¹⁴ Ma e nyere nwanyị ahụ nku abuo, nke dika nku oke
 ugo, ka o jiri gbanari agwo ochie ahụ feba n'ime ozara, ebe a kwadooro ya, na ebe
 a ga-anọ lezie ya anya afo ato na onwa isii. ¹⁵ Ma agwo ahụ meghere onu ya mee
 ka mmiri si n'onu ya sputa dika iyi nke ga-ebufu nwanyị ahụ. ¹⁶ Ma ala nyeere
 nwanyị ahụ aka. O meghere onu ya loda idee mmiri a nke si n'onu agwo ahụ sputa.
¹⁷ Mgbe ahụ, agwo ochie ahụ wesara nwanyị ahụ iwe, puo iga buo agha megide umu
 ya bu ndi niile foduru, bu ndi niile na-edebe iwu Chineke na ndi na-ekwuputa na ha
 bu ndi ama nke Jisos.

13

Anu si n'osimiri puta

¹ Agwo ochie ahụ guzoro n'akuku n'onu oke osimiri ahụ. Ma ahuru m otu anu ohia
 ka o si n'ime oke osimiri na-ariputa. Anu ohia a nwere isi asaa na mpi iri. Okpueze
 iri dikwa n'elu mpi ndi a. Aha e dekwasiri n'isi asaa ahụ n'otu n'otu bu ikwuto na
 ikwuhie Chineke. ² Anu ohia a m huru di ka agu, ma ukwu ya dika ukwu anu ohia
 bia. Onu ya dikwa ka nke odum. Agwo ochie ahụ nyere ya ike ya, na ocheeze ya na
 ikike di ukwu. ³ Otu n'ime isi ya nwere onya buru ibu, nke puru iwetara ya onwu, e
 mere ka onya ahụ laa. Uwa niile sobere anu ohia ahụ n'azu n'itunanya. ⁴ Ha kporo
 isiala nye agwo ochie ahụ n'ihì na o nyere anu ohia ahụ ikike di otu a. Ha bidokwara
 ikpo isiala nye anu ohia ahụ, na-asị, "Ebee ka onye ahụ no, nke di ukwu kariya ya,
 onye pukwara ibu agha megide ya?"

⁵ E nyekwara anu ohia ahụ onu na ike ikwu okwu mpako na ikike ikwulu ekwulu
 onwa iri anọ na abuo. ⁶ O meghere onu ya malite ikwulu Chineke, na aha ya na ebe
 obibi ya, na ndu ahụ bu ndi bi n'elugwe. ⁷ E nyere ya ike ibuso ndi nsọ agha na
 imeri ha. E nyekwara ya ikike ichi agburu niile, na ebo niile, na ndi niile, na mba
 niile na asusu niile. ⁸ Ndi niile bi n'elu uwa ga-akpokwa isiala nye ya, bu onye obula
 a na-edeghi aha ya n'ime akwukwo nke ndu nke Nwa aturu ahụ e gbururi, site n'oge
 e kere uwa.

⁹ Onye nwere nti ya nuru.

¹⁰ "O buru na o di onye obula a ga-adota n'agha,
 o bu ha ka a ga-adotakwa n'agha.
 O buru na o di onye obula ga-anwu site na mma agha,
 aghaghi iji mma agha gbuo ha."*

Ka nke a buru ihe igbaume na iguzosikwa ike n'okwukwe nke ndi Chineke.

* 13:10 13:10 Jer 15:2

Anụ ọjọọ si n'ime ala pụta

¹¹ Mgbe ahụ kwa, ahụrụ m anụ ọhịa ọzọ dị iche ka o si n'ala na-ariputa. O nwere mpi nta abụọ dika mpi Nwa aturu, kama ọ na-ekwu okwu dika agwo ochie ahụ. ¹² Ọ na-achi isi n'onodu anụ ọhịa nke mbụ. Ọ bukwa ike a ka o ji kwagide uwa na ndi niile bi n'ime ya ka ha kpoo isiala nye anụ ọhịa mbụ ahụ nke a gworo onya ya na-eweta onwu. ¹³ Ọ na-emekwa otutu oke ihe iribama di iche iche. O mere obuladi ka oku si na mbara eluigwe daa n'uwa n'ihu mmadu niile. ¹⁴ O duhiekwara ndi mmadu bi n'uwa site n'oru iribama ya niile nke e nyere ya ike iru n'onodu anụ ọhịa ahụ. Ọ gwakwara ndi niile bi n'uwa ka ha kpuo ihe oyiyi nke anụ ọhịa ahụ nke e jiri mma agha meruchaa ahụ, ma mechaa di ndu. ¹⁵ E nyere ya ike ikunye ume ndu n'ime oyiyi nke anụ ọhịa mbụ ahụ, ime ka ihe a kpuru akpu kwuo okwu mekwa ka e gbuo ndi niile na-akpoghị isiala nye ya. ¹⁶ O nyere iwu ka onye obula, onye ukwu na onye nta, ogaranya na ogbenye, ohu na onye nwe onwe ya, nata akara n'aka nri maobu n'egedege ihu ha. ¹⁷ Ya mere, ọ dighi onye obula nwere ike izu ahia maobu ree ahia ma ọ buru na onye ahụ enweghi akara a, nke bu aha anụ ọhịa ahụ, maobu ihe e ji mara ya, maobu onuogugu nochiri aha ya.

¹⁸ Nke a ka chorọ amamihe maka ighota ya. Ka onye obula nwere oguguisi, guo onuogugu nke anụ ọhịa ahụ, n'ihina na ọ bu onuogugu mmadu.† Onuogugu ahụ bukwa nari isi na iri isi na isii, ya bu 666.

14

Nwa aturu ahụ na ndi a gbaputara

¹ Elere m anya hu Nwa Aturu ahụ ka o guzo n'ugwu Zayon. Ya na nari puku mmadu na iri puku mmadu anọ na anọ ahụ, bu ndi e dekwasiri aha ya na aha Nna ya n'egedege ihu ha. ² Anukwara m olu si n'eluigwe na-ada dika uda mmiri si n'ime nkume na-asoputa, maobu dika uda nke oke egbe eluigwe. Olu m nuru dika olu ndi na-abu abu, ndi ji ubo akwara na-abu abu. ³ Nari puku mmadu na iri puku mmadu anọ na anọ ndi ahụ guzo, chee ocheeze ahụ, anụ anọ ahụ di ndu, na ndi okenye ahụ ihu, na-abu abu, ha na-abu abu oheru. Nke naani ha bu ndi a gbaputara n'uwa puru imuta. ⁴ Ndi a bukwa ndi na-emerughi onwe ha n'ebe umu nwanyi di, n'ihina ha di ocha ka umu agboghọ na-amaghi nwoke. Ha na-eso Nwa Aturu ahụ ebe obula ọ na-aga. Ha bu ndi a gbaputara n'etiti mmadu iburu Chineke na Nwa Aturu ahụ dika mkpuru mbu. ⁵ Ọ dikwaghi okwu ugha obula a huru n'onu ha. Ha bukwa ndi na-enweghi ita uta.

Ndi mmuo ozi ato

⁶ Ahukwara m mmuo ozi ozo ka ọ na-efeghari n'etiti mbara eluigwe. O ji ozioma nke ebighi ebi ahụ n'aka, nke ọ na-aga ikwusara mba niile, na ebo niile, na asusu niile na mmadu niile no n'uwa. ⁷ O jiri oke olu kwuo si, "Tuonu egwu Chineke, nyekwanu ya otuto, n'ihina oge ikpe ya eruola. Kpookwanu isiala nye ya, bu onye kere eluigwe na ala, na oke osimiri na isi iyi mmiri niile."

⁸ Mgbe ahụ mmuo ozi nke abuo biara soro ya, na-efeghari na-asị, "O daala! O daala, bu Babilon obodo ukwu ahụ,"* bu nke mere ka mba niile nuo mmanya onuma nke ikwa iko ya."

⁹ Mgbe ahụ, mmuo ozi nke ato biakwara soro ha na-eti mkpu na-asị, "Onye obula na-akpo isiala nye anụ ọhịa ahụ si n'ime mmiri riputa, na oyiyi ya ahụ a kpuru akpu, na onye na-anarakwa akara ahụ n'egedege ihu maobu n'aka ya, ¹⁰ ha onwe ha, aghaghi isoro nuo mmanya nke oke iwe Chineke, bu nke a na-agwaghi agwa†

† 13:18 13:18 Nke a bu akara onuogugu mmadu e kere eke. * 14:8 14:8 Aiz 21:9 † 14:10 14:10 Nke a na-etinyeghi mmiri

gbanye n'ime iko onuma ya. A ga-ejikwa oku na nkume oku# mekpaa ha ahụ n'ihu ndi mmuo ozi di nsọ na n'ihu Nwa Aturu ahụ. ¹¹ Anwuru oku si n'ebe a na-emekpa ha ahụ aputa na-arigo elu ruo mgbe niile ebighi ebi. Izuike agaghi adiri ha ehie na abali bu ndi ahụ kporo isiala nye anu ohia ahụ na oyiyi ya a kpuru akpu, kwerekwa ka a kakwasị ha akara nke aha ya. ¹² Ka nke a buru ihe igbaume nye ndi nsọ ya, bu ndi nke Chineke na-erubere iwu ya isi, na-eguzosikwa ike n'okwukwe ha n'ime Jisos."

¹³ Anukwara m olu nke si n'eluigwe daa na-asi, dee ihe a n'akwukwo, "Ndi a goziri agozi ka ha bu, bu ndi nwuru n'ime Onyenwe anyi site ugbo a gaa n'ihu."

"E, ha ga-ezu ike site na ndogbu niile nke ha dogburu onwe ha, n'ihina na oru ha ruru ga-eso ha," ka Mmuo Nso na-ekwu.

Oge iwe ihe ubi

¹⁴ Elere m anya hu otu igwe ocha, nke onye noduru na ya dika nwa nke mmadu. § O kpu okpueze e jiri naani olaedo mee, jirikwa mma iwe ihe ubi di nko, n'aka ya. ¹⁵ Mgbe ahụ, otu mmuo ozi sitere n'ulonso ukwu puta, tikuo onye ahụ nokwasiri n'igwe ocha si, "Ngwa, bido iji mma iwe ihe ubi gi ruo oru, n'ihina na oge owuwe ihe ubi eruola. Ihe a ga-aghogho n'awa achaala nke oma." ¹⁶ Ya mere, onye ahụ nokwasiri n'igwe ocha ahụ runyere mma owuwe ihe ubi ya n'ime uwa, ghota ihe di n'awa dika ihe ubi.

¹⁷ Mmuo ozi ozo sitekwara n'ulonso ukwu di n'eluigwe puta. Ya onwe ya jikwa mma owuwe ihe ubi di nko. ¹⁸ Mmuo ozi ozo, nke na-elekota oku sitekwara n'ebe ichu aja ahụ puta, were olu ike gwa mmuo ozi ahụ ji mma di nko si, "Were mma owuwe ihe ubi gi di nko bipu osisi uyoko mkpuru grepu site na vaini niile di n'awa, n'ihina na ha niile achaala." ¹⁹ Ya mere, mmuo ozi ahụ runyere mma owuwe ihe ubi ya n'awa, bipusia uyoko mkpuru vaini ahụ chikota ha, kpojuputa ha ebe Chineke ga-eji iwe zochaa ha. ²⁰ A zochakwara mkpuru vaini ahụ n'ebe a na-azocha mkpuru vaini nke di n'azu obodo. Obara si n'ebe ahụ gbaputa di elu ruo ihe dika eriri e ji ekegide inyinya n'isi ime ka o gaa ebe achoro, o bu ihe ruru nari kilomita ato n'ogologo.*

15

Ndi mmuo ozi asaa ji ihe ntaramahuhu asaa

¹ Ahukwara m ihe iribama ozo n'eluigwe. O di ebube dikwa oke egwu. Ndi mmuo ozi asaa ji uzọ ahuhu asaa. Ha bu ahuhu nke ikpeazu ndi ga-eweta iwe Chineke na ngwucha.

Abu ndi a gbaputara buru

² Ahuru m ihe dika oke osimiri enyo a gwakotara ya na oku, na ndi ahụ nweterala mmeri n'ebe anu ohia ahụ na oyiyi ya, na onuogugu aha ya. Ha guzo n'akuku oke osimiri enyo ahụ, jidekwa ubo akwara nke Chineke n'aka ha. ³ Ha na-abu abu Mosis ohu Chineke, na abu Nwa aturu ahụ.

"Oru gi niile di ukwu dikwa ebube,

Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile.

Uzo gi niile ziri ezi, burukwa eziokwu,

Gi, Eze nke mba niile.

⁴ Onye ga-aghara itu gi egwu, Onyenwe anyi,

onye ga-agharkwa ito aha gi?

N'ihina na o bu naani gi di nsọ.

Mba niile ga-abiakwa

14:10 14:10 Maobu, solfo § 14:14 14:14 Dan 7:13 * 14:20 14:20 Ihe ruru nari majlu na iri asato.

ìkpọ isiala n'ihu gị,
n'ihì na emeela ka ọrụ ezi omume gị pụta ihè.”

⁵ Mgbe nke a gasiri, elere m anya hu, na e meghere, ulonso ukwu di n'eluigwe, ya bu, ulo ikwu nke iwu ogbugba ndu ahụ. ⁶ Mmuo ozi asaa ndi ahụ ji ihe ntaramahuhu asaa si n'ulonso ahụ pụta. Ha yi uwe ogbo ocha, akwa ocha na-enwu ezigbo ocha. E kekwasiri ihe okike olaedo gburugburu obi ha. ⁷ Otu n'ime anu ano ndi ahụ di ndu bunyere mmuo ozi asaa ndi ahụ efere olaedo asaa a gbajuru onuma Chineke, bu onye ahụ na-adi ndu mgbe niile ebighi ebi. ⁸ Mgbe ahụ ulonso ahụ juputara n'anwuru oku si n'ebube na ike Chineke na-aputa. O nweghi onye obula nwere ike iba n'ulonso ahụ tutu ruo mgbe ntaramahuhu asaa nke ndi mmuo ozi asaa ahụ gwuchara.

16

Efere asaa nke onuma Chineke

¹ Mgbe ahụ, anuru m oke olu si n'ulonso ahụ na-ada na-agwa ndi mmuo ozi asaa ahụ okwu, “Ngwanu, gaanu wusa ihe di n'efere onuma asaa Chineke ahụ n'elu uwa.”

² Mmuo ozi nke mbu puru gaa wusa ihe di n'efere nke ya n'elu uwa, onya ojo na-egbu oke mgbu biakwasiri mmadu niile nwere akara anu ohia ahụ, na ndi na-akporo oyiyi ya isiala.

³ Mmuo ozi nke abuo wusara ihe di n'ime efere nke ya n'elu osimiri niile. Otu mgbe ahụ, osimiri niile chaghariri gho obara dika nke onye nwuru anwu. Nke a mere ka ihe niile di ndu n'ime osimiri ahụ nwuo.

⁴ Mmuo ozi nke ato puru gaa wusa ihe di n'efere nke ya n'elu iyi na n'elu isi iyi niile. Nke a mere ka ha niile gho obara. ⁵ Anuru m ka mmuo ozi ahụ mmiri niile di n'aka ya kwuru okwu si,

“I kpere ikpe ziri ezi, Gị, Onye di Nso,

na onye na-adi site na mmalite, na onye na-adikwa ugbo a.

⁶ N'ihì na ha wusara obara ndi nsọ gi na ndi amuma gi.

Ma ugbo a, i nyela ha obara ka ha nuo. Nke a bukwa ezi ugwo oru ha kwesiri inata.”

⁷ Mgbe ahụ kwa, anuru m ka mmuo ozi ahụ na-ano n'ebe ichu aja siri,

“E, Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile,
ikpe gi niile bu nke ziri ezi, burukwa eziokwu.”

⁸ Mmuo ozi nke ano puru wusa ihe di n'efere nke ya n'elu anyanwu si otu a mee ka anwu were okpomoku ya chagbuo ndi mmadu. ⁹ Okpomoku ahụ si n'anyanwu bia rere onye obula oku n'ahụ. Nke a mere ka ndi mmadu bido ikocha aha Chineke, onye nwere ike ichi ihe otiti ndi a, ma ha juru icheghari nye ya otuto.

¹⁰ Mmuo ozi nke ise puru wukwasị ihe di n'efere nke ya n'elu ocheeze anu ohia ahụ, mee ka alaeze ya juputa n'ochichiri. Ndi mmadu tabiri ire ha n'ihì oke ahụ ufụ.

¹¹ Ha kochara Chineke nke eluigwe n'ihì ihe ufụ na onya biakwasiri ha. Ma ha juru icheghari site n'ajo oru ha niile.

¹² Mmuo ozi nke isii pukwara wukwasị ihe di n'efere ya n'elu mmiri ukwu ahụ bu Yufretis si otu a mee ka mmiri di n'ime ya taa. Nke a mere ka o diri ndi eze ahụ si n'owuwa anyanwu mfe. ¹³ Ahuru mmuo ato ruru aru ndi putara ihe n'udidi awo, ha si n'onu agwo ochie ahụ na n'onu anu ohia ahụ nwere ike iru oru itunanya puta, na n'onu onye amuma ugha ahụ. ¹⁴ Ha bu mmuo nke ajo mmuo ndi ahụ na-aru oru iribama. O bu ha na-ejekwuru ndi eze uwa niile ichikota ha maka ibu agha n'ubochi ukwu ahụ bu ubochi Chineke Onye puru ime ihe niile.

15 “Lee! Ana m abia dika onye ohi. Ngozi na-adiri onye ahụ nọ na-eche nche, ndi yi uwe ha na njikere, ka o ghara ijeghari n’onodu igba otu, buru onye onodu ya na-eweta ihere.”

16 Ha kpokoro ndi eze ahụ n’otu ebe a na-akpo Amagidon n’asusu Hibru.

17 Mmuo ozi nke asaa wupuru ihe di n’efere nke ya n’ikuku, otu olu sitere n’ocheeze di n’ulonso ukwu ahụ daa uda si, “Emezuola ya!” **18** Mgbe ahụ egbe eluigwe bidoro na-agba na-eme mkpotu, amuma bidokwara na-egbu, oke ala oma jijiji dikwara n’uwa, udi nke na-adibeghi site na mgbe e kere uwa. O bu ala oma jijiji kachasi ala oma jijiji ndi ozu njo. **19** Obodo ukwu ahụ kewara uzu ato. Obodo niile di na mba niile dakwara. Chineke chetara obodo ukwu ahụ bu Babilon. O nyere ya iko juputara na mmanya nke n’oke iwe nke onuma ya. **20** Mgbe ahụ, agwa etiti niile mikpuru, ugwu niile ghoru ala di larii. **21** Mkpuru mmiri nke idi aru otu n’ime ha ruru kilogram iri anu na okara, sitere n’eluigwe na-adakwasị ndi mmadu. Nke a mekwara ka ha kochaa Chineke n’ihi ihe ntaramahuhu nke mkpuru mmiri ahụ, n’ihi na ihe ntaramahuhu ahụ di nnoo njo nke ukwu.

17

Nwanyi akwuna na anu ojoo ahụ

1 Otu n’ime ndi mmuo ozi asaa ndi ahụ ji efere biara si m, “Bia, aga m egosi gi ahuhu ga-abiakwasị onye ahụ uwa niile maara dika akwuna, onye ahụ na-anokwasị n’elu otutu mmiri nke uwa. **2** Ndi eze uwa esorola ya kwaa iko n’otu ihe ndina, emekwara ka ndi niile bi n’uwa buru ndi mmanya ikwa iko ya na-egbu.”

3 O duuru m n’ime mmuo baa n’ozara. N’ebe ahụ ka m nọ hu otu nwanyi nokwasiri n’elu otu anu ohia na-acha obara obara. Anu ohia ahụ nwere isi asaa na mpi iri. Aha ndi e dere anu ohia ahụ n’ahụ bu naani okwu ikwulu Chineke. **4** Nwanyi ahụ yi akwa na-acha odo odo na nke na-achakwa obara obara, gbarakwa ihe icho mma e ji olaedo, nkume di oke onuahia na pieal kpuo. O jikwa iko olaedo n’aka ya nke juputara n’ihe aru na ihe ure niile o ji na-akwa iko ya. **5** Aha e dekwasiri ya n’egedege ihu bu ihe omimi:

Obodo ukwu ahụ bu Babilon,
nne ndi na-akwa iko
na nke ihe aru niile nke uwa.

6 Ejikwa m anya m hu na nwanyi ahụ anujuola obara ndi nsu afo, ya na obara ndi ama Jisos.

Mgbe m huru ya, o gbagwojuru m anya. **7** Ma mmuo ozi ahụ siri m, “Gini mere ihe i huru ji ju gi anya? Aga m akowara gi ihe omimi banyere nwanyi a na anu ohia ahụ nke na-ebughari ya, bu nke nwere isi asaa na mpi iri. **8** Anu ohia ahụ i huru, nwere mgbe o diiri, ma ugbu a, o dikwaghi. Ma o ga-esi n’olulu Abis ahụ puta banye na mbibi. Ma nloghachi ya ga-eju ndi ahụ a na-edeghi aha ha n’ime akwukwo ndu ahụ site n’oge e kere uwa anya. N’ihi na e nwere mgbe o diiri, ma ugbu a, o dikwaghi, ma o ga-emesi bia.

9 “Nke a choru uche nke nwere amamihe. Isi asaa ahụ nochiri anya ugwu asaa ahụ nke nwanyi ahụ na-anodu n’elu ha. Ha na-anochikwa anya ndi eze asaa. **10** Ise n’ime ha adaala, otu ka no, nke ozu abiabeghi. Mgbe o biara, o ga-anu nwantakiri oge. **11** Anu ohia ahụ nke diri ma o dikwaghi, bu onye nke asato, o bu onye otu ndi eze asaa ahụ ma a lakwara ya n’iyi.

12 “Mpi iri ahụ i huru nochiri anya ndi eze iri na-anatabeghi alaeze. Ha na anu ohia ahụ ga-anata ike ochichi dika eze sosu otu awa. **13** Ha ji otu obi na-enye anu ohia ahụ ike ha na ichi isi ha. **14** Ha ga-ebu agha megide Nwa Aturu ahụ, ma Nwa Aturu

ahụ ga-emeri ha n'ihhi na ọ bụ Onyenwe kachasi ndi nwenụ niile nakwa Eze kachasi ndi eze niile. Ndi so ya bukwa ndi a kporo, na ndi a hoputara, ndi ya kwesikwara ntukwasị obi."

¹⁵ Mgbe ahụ ọ siri m, "Mmiri ndi ahụ i huru, ebe nwanyi akwuna ahụ no, bu ndi mmadu di iche iche, igwe mmadu, na mba di iche iche na n'asusu di iche iche. ¹⁶ Anu ohia ahụ na mpi iri ahụ i huru ga-akpo nwanyi akwuna ahụ asi. Ha ga-agba ya oto, laakwa ya n'iyi, ha ga-eri anu ya, werekwa oku rechapu ya. ¹⁷ Chineke etinyela ya n'obi ha imejuputa nzube ya site n'inwe otu obi nakwa inyefe anu ohia ahụ ikike ochichi alaeze ha, tutu ruo mgbe a ga-emezu okwu Chineke. ¹⁸ Ma nwanyi a i huru bu obodo ukwu ahụ na-achi ndi eze niile nke uwa."

18

Nkwatu obodo Babilon

¹ Mgbe ihe ndi a niile gasiri, ahuru m mmuo ozi ozo ka o si n'eluigwe na-aridata. E nyere ya ikike di ukwuu, ebube ya mekwara ka ihe juputa n'uwa. ² O ji olu di ike tie mkpu,

"O daala! O daala! Babilon Obodo Ukwu ahụ adaala!*"

O ghokwala ogba obibi ndi mmuo ojoo
n'ebe nzuko mmuo ndi ahụ na-adighi ocha,
n'ebe nzuko umu nnunu ruru aru
n'ebe nzuko umu anumanu niile na-adighi ocha na ndi ruru aru.

³ N'ihhi na mba niile anuola
site na mmanya onuma nke ikwa iko ya.

Ndi eze nke uwa sokwaara ya kwaa iko,
ndi na-azu ahia n'uwa aghokwaala ndi ogaranya site n'oke iba uba nke ya."

Ido aka na nti

⁴ Mgbe ahụ, anukwara m olu ozo si n'eluigwe na-akpo oku na-asi,

"Ndi m, sinu n'ime ya puta,†
ka unu ghara iketa oke na mmehie ya,
ka unu gharakwa iketa oke ahuhu ya.

⁵ N'ihhi na mmehie ya amubaala ruo eluigwe.
Chineke echetakwala ajo omume ya niile.

⁶ Mesonu ya mmeso dika o si meso unu.
Kwughachinu ya ugwo mmaji abuo maka ihe o mere.
Gwakoronu ya mmaji abuo n'ime iko mmanya ahụ nke o gwakoro ndi ozo.

⁷ Nye ya otutu mmekpa ahụ na obi ilu
dika ndu otuto, n'ime onwe ya obi utu nke o nyere onwe ya.

O na-ekwu n'obi ya na-asi,
'Abu m eze nwanyi no n'elu ocheeze m.

Abughi m nwanyi di ya nwuru,
iru uju obula adighi nye m.‡

⁸ N'ihhi nke a, ihe ntaramahuhu ya ga-abiakwasị ya n'otu ubochi,
onwu na iru uju nke onwu na-eweta, na unwu.

A ga-eji oku rechapu ya,
n'ihhi na Onyenwe anyi Chineke onye na-ekpe ya ikpe, di ike.

Ahuhu ato biakwasiri obodo Babilon

* 18:2 18:2 Ajz 21:9 † 18:4 18:4 Jer 51:45 ‡ 18:7 18:7 Ajz 47:7,8

⁹ “Ndi eze nke uwa, ndi soro ya kwaa iko, ma bie ndu ochicho ojojo ya, ga-akwa akwa, ruo ujū n’ihi ya, mgbe ha ga-ahū anwuru oku nke ikpo oku ya. ¹⁰ Ha ga-eji oke egwu guzo n’ebe di anya, kwaa akwa n’ihi ntaramahuhu ya si,
 “ ‘Ahuhu, Ahuhu diri gi, Babilon, Obodo ukwu a maara aha ya
 gi Babilon, obodo e ji idi ike maara.

N’otu ntabi anya, ikpe nke gi na-abia.’

¹¹ “Ndi ahia nke uwa ga-akwa akwa ruokwa ujū n’ihi ya, n’ihi na o dikwaghi onye na-azu ihe ahia ha ozo. ¹² Ngwa ahia olaedo gi, na olaocha, na ola e ji achọmma na nkume oke onuahia, ezi akwa ocha, na akwa uhie uhie, na akwa lorilori, na akwa odo odo, osisi niile na-esi isi oma, ihe niile e ji odu enyi mee, ngwa ahia niile e ji osisi niile di oke onuahia mee, bronz, igwe na nkume mabul. ¹³ Ha na uda sinamon na mmanu otite nke okpurukpu eso osisi na-esi isi utu, maá na frankisens, mmanya na mmanu oliv, utu oka na wiiti, ehi na aturu, inyinya na ugboala agha, na ndi na-ere mmadu ibe ha dika ohu, na ahū mmadu na mkpuruobi mmadu.

¹⁴ “Ha ga-asị, ‘Mkpuru ndi ahū niile nke na-agu mkpuruobi agu e sitela n’ebe i no gabiga. Ihe oma niile i ji ebi ndu, na ihe oke onuahia niile i ji azu afo gi, efunarila gi. Apughi ichotakwa ha ozo mgbe obula.’ ¹⁵ Ndi ahia ahū bara ogaranya site n’aka ya, ga-anọ n’ebe di anya, n’ihi oke egwu nke ntaramahuhu ya, na-eru ujū, na-ebesikwa akwa ike.

¹⁶ “ ‘Ahuhu, Ahuhu diri gi, obodo ukwu ahū,
 nke e yikwasiri ezi akwa ocha, nke na-acha odo odo na obara obara
 nke nya ihe icho mma nke olaedo, nkume di oke onuahia di iche iche na nkume
 pieal di iche iche.

¹⁷ N’otu awa a ka a lara oke akū niile ndi a n’iyi.’

“Ndi niile nwee ugbo na-aga n’oke osimiri, na ndi na-akwo ugbo ndi ahia n’oke osimiri, na ndi niile na-eso ugbo mmiri ga-anọ n’ebe tere anya, ¹⁸ na-eti mkpu mgbe ha ga na-ele anya na-ahū anwuru oku na-ala elu site n’ire oku ya na-asị, ‘Olee obodo ozo dika obodo ukwu a?’ ¹⁹ Ha ga-ekpokwasị aja n’isi igosi obi ojojo ha na-eti mkpu akwa na-asị,

“ ‘Ahuhu, Ahuhu diri gi, obodo ukwu a maara aha ya
 ebe ndi niile nwere ugbo mmiri na-aga n’osimiri
 ghoro ndi ogaranya site n’aku di n’ime ya.

Ma ugbo a, n’otu ntabi anya, ihe niile di n’ime ya bu ihe a laara n’iyi.’

²⁰ “Ma gi eluigwe, nuria onu n’ihi ihe a dakwasiri ya,
 unu ndi nsọ, nuriakwanu onu,
 unu ndi amuma na ndi ozi, nuriakwanu onu.
 N’ihi na Chineke ekpeela ya ikpe
 n’ihi mmeso ya megide unu.”

Ubochi mkpebi ikpe Babilon

²¹ Mgbe ahū, otu mmuo ozi di ukwu tutulitere otu nkume nke dika nkume igwe nri, tuba ya n’ime oke osimiri, na-asị,

“Otu a ka a ga-esi tufuo
 Babilon obodo ukwu ahū,
 agaghi ahukwa ya ozo.

²² O dighi mgbe ozo uzu egwu ga-adi n’ebe ahū.

Agaghi anukwa olu oja na une na ubo akwara na nke ndi na-afu opi ike n’ime gi
 ozo.

Aghaghi ahū onye oru nka obula
 n’ime gi ozo.

Agaghị anụkwa ụzụ nkume igwe nri
n'ime gị ọzọ.

²³ Ìhè nke sitere n'oriṅa
agaghị acha n'ime gị ọzọ.

Olu obi uto nke nwoke na nwanyị
na-alu di na nwunye agaghị adikwa.

Ndi mgbereahia gi bu ndi a ma ama n'elu uwa,
o bukwa mgbaasi gi ka e ji duhie mba niile nke uwa.

²⁴ N'ime ya ka a huru obara ndi amuma niile, na nke ndi nsọ niile,
na nke ndi ọzọ ahụ niile e gburu n'ụwa."

19

Otuto diri Onyenwe anyi

¹ Mgbe ihe ndi a gasiri, anuru m uzu nke otutu igwe mmadu n'eluigwe. Ha niile
na-eti mkpu na-asi,

"Halleluya!

Nzoputa, na ebube na ike niile diri Chineke anyi.

² N'ihu na ikpe ikpe ya niile ziri ezi, burukwa eziokwu.

O kpeela nwanyị ahụ na-akwa iko ikpe,
onye ji ikwa iko ya meruo uwa.

O boqlara obo obara ndi ohu ya n'isi ya."

³ Ozokwa, ha tiri mkpu,

"Halleluya!

Anwuru oku si n'ime ya na-arigo elu ruo mgbe ebighi ebi."

⁴ Mgbe ahụ, iri ndi okenye abuo na anọ ahụ, ha na anọ anọ ahụ di ndu dara n'ala
n'ihu Chineke onye nokwasiri n'elu ocheeze ukwu ahụ, fee ya ofufe na-asi,

"Amen, Halleluya!"

⁵ Otu olu sitekwara n'ocheeze ahụ na-asi,

"Toonu Chineke anyi,
unu ndi ohu ya niile,

ndi ukwu na ndi nta,
unu ndi na-atu egwu ya."

⁶ Mgbe ahụ, anukwara m olu dara ka olu igwe mmadu dikwa ka uzu mmiri na-
ekwo ekwo, dikwa ka uda egbe eluigwe dasiri ike na-asi,

"Halleluya!

N'ihu na Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile na-achi.

⁷ Ka anyi nurianu onu, ka obi tokwaa anyi uto.

Ka anyi nye ya otuto.

N'ihu na olulu di na nwunye nke Nwa Aturu ahụ eruola,
nwunye ya edoziekwala onwe ya.

⁸ E nyela ya ezi akwa ocha nke na-enweghi ntupo obula,
na nke di nnoo ezi ocha ka o yikwasị onwe ya."

(Ezi akwa ocha ahụ nochiri anya oru ezi omume nke ndi nsọ ruru.)

⁹ Mmuo ozi ahụ gwara m si, "Dee nke a: Ngozi diri ndi ahụ a kporo ka ha bia soro
n'oriri olulu nwunye Nwa Aturu ahụ." O gwakwara m si, "N'ezio kwu, ndi a bu okwu
nke Chineke."

¹⁰ Adara m n'ala n'ukwu ya ikpo isiala nye ya, ma o gwara m si, "O kwesighi ka i
kporo isiala nye m n'ihu na abụ m naani onyeozi ibe gi, na dika otutu umunna gi ndi

na-agba ama banyere Jisọs. Ọ bụ naanị Chineke ka i kwesiri ikpọ isiala nye. N'ihhi na ọ bụ Mmụọ nke amụma na-agba ama ihe banyere Jisọs."

Onye nọkwasiri n'elu inyinya ọcha

¹¹ Mgbe ahụ kwa, elere m anya hụ ka eluigwe meghere. Ahụkwara m otu inyinya dị ọcha. Onye nọkwasiri n'elu ya bụ onye a na-akpọ Onye kwesiri ntụkwasi obi na Onye eziokwu. Ọ bụ onye na-ekpe ikpe n'uzọ ziri ezi na-ebukwa agha. ¹² Anya ya na-acha dika ire oku. Ọtụtụ okpueze dikwa ya n'isi. Otu aha nke naanị ya maara omimi ya ka e dekwasiri ya n'egedege ihu. ¹³ E gbokwasiri ya uwe mwuda e denyere n'ọbara. Aha a na-akpọ ya bụ Okwu Chineke. ¹⁴ Usuu ndi agha nke eluigwe, ndi yi uwe ezi akwa ọcha, na-enweghi ntupọ, nọ n'elu inyinya ọcha na-eso ya. ¹⁵ Ọ kpụ mma agha di nkọ n'onu ya, nke o ji egbutu mba niile. "Ọ ga-eji mkpara igwe achi ha."* Ọ na-azochakwa mkpuru vaiji n'ebe inara mmanya nke iwe oku nke Chineke Onye puru ime ihe niile. ¹⁶ Otu aha ka e dere n'elu uwe ya na n'elu apata ya:

Eze kachasi ndi eze niile, na Onyenwe kachasi ndi nwenu niile.

¹⁷ Mgbe ahụ, ahuru m otu mmuọ ozi ka o guzo n'ime anyanwu na-eti mkpu n'oke olu, na-akpoku umu nnunu niile na-eefe n'etiti mbara eluigwe, "Bianu! Zukoonu maka oke oriri nke Chineke. ¹⁸ Bianu soro rie anu ahụ ndi eze, na ndi ochiagha, na ndisi agha. Sorokwanu rie anu ahụ inyinya na anu ahụ ndi nọkwasiri n'elu ha. Riekwanu anu ahụ ndi mmadu, ndi ukwu na ndi nta, ndi ohu na ndi nweere onwe ha."

¹⁹ Mgbe ahụ, ahuru m anu ohia ojojo ahụ ya na ndi eze niile di n'uwu, na ndi agha ha, ka ha zukotara ibu agha megide onye ahụ nọkwasiri n'elu inyinya ahụ na ndi agha ya. ²⁰ Ma e jidere anu ohia ahụ, ya na onye amuma ugha ahụ onye nke nooro n'ihu ya gosi ihe iribama nke o jiri duhie ndi niile natara akara nke anu ohia ahụ, ya na ndi kporo ihe oyiya ya isiala. A tunyere anu ohia ahụ na onye amuma ugha ya na ndu n'ime odo oku e ji nkume na-enwu oku kwanye. ²¹ Ndi agha ha foduru ka e jikwa mma agha di nkọ, nke di n'onu onye ahụ nọ n'elu inyinya ọcha ahụ gbuo. Umu anu ufe niile nke eluigwe rikwara ozu ha.

20

Puku afọ ahụ

¹ Mgbe ahụ kwa, ahuru m otu mmuọ ozi ka o si n'eluigwe na-aridata, o ji mkpisi igodo e ji atughe olulu Abis ahụ. O jikwa eriri igwe di ukwu n'aka ya. ² O jidere agwo ochie ahụ, bu agwo ochie ahụ, onye bu Ekwensu na Setan, kee ya agbu otu puku afọ. ³ Emesia, a tunyere ya n'ime olulu Abis ahụ, tuchie uzọ ya. Ọ kakwara akara n'elu ya ka agwo ochie ahụ hapu inwekwa ike iduhie mba niile di n'uwu ozo tutu ruo mgbe puku afọ gasiri. Mgbe afọ ndi a zuru, a ga-atoghepu ya ka ọ gagharia nwantinti oge.

Mbilite n'onwu nke mbu

⁴ Mgbe ahụ, ahukwara m ocheeze, hukwa ndi no n'elu ya. Ha bu ndi e nyere ike ikpe ikpe. Ahukwara m mkpuruobi ndi ahụ e bepuru isi n'ihhi na ha gbaara Jisọs akaebe, kwusakwa okwu Chineke. Ha akpobeghi isiala nye anu ohia ahụ maobu ihe oyiya ya. Ha enweghi akara anu ohia ahụ n'egedege ihu ha, maobu n'aka ha. Ha dikwa ndu ozo, sorokwa Kraist chia otu puku afọ. ⁵ Nke a bu mbilite n'onwu nke mbu. Ndi foduru n'etiti ndi nwuru anwu esoghi bilite n'onwu tutu ruo mgbe puku afọ gafesiri. ⁶ Ndi a goziri agozi na ndi di nsọ bu ndi ahụ ketara oke na mbilite n'onwu nke mbu ahụ. Onwu nke abuo enweghi ike n'ebe ha no, n'ihhi na ha ga-abu ndi nchujaja Chineke na nke Kraist, sorokwa ya chia ochichi puku afọ.

* 19:15 19:15 Abụ 2:9

Ikpe e kpere Setan

⁷ Mgbe puku afọ ahụ gafesiri, a ga-emekwa ka ekwensu si n'ụlọ mkporo ya pụta. ⁸ O ga-apụkwa jeharịa iduhie mba niile nọ n'akụkụ anọ nke ụwa, ya bụ Gog na Magog, o ga-akpọkọta ha maka agha. Onuogugụ ha dika aja di n'ikpere osimiri. ⁹ Ha biliri agha guzo n'ụwa niile, gbaa ụlọ ikwu nke ndi nsọ Chineke huru n'anya gburugburu. Ma oku sitere n'eluigwe gbadata repia ha. ¹⁰ Mgbe ahụ, ekwensu ahụ dufuru ha ka a ga-atunye n'odo oku e ji nkume na-enwu oku kwanye. Ebe ahụ ka o ga-anọ, ya na anụ ohia ojoo ahụ, na onye amuma ugha ya. Ha ga-anokwa n'onodu ahụ mgbu ehie na abali ruo mgbe ebighi ebi.

Ikpe Ikpeazu

¹¹ Ahukwara m otu ocheeze ocha buru ibu, na onye nokwasiri n'elu ya. Uwa na mbara eluigwe si n'ihu ya gbapu, ahukwaghi ebe obula nye ha. ¹² Ahuru m ndi niile nwuru anwu, ndi ukwu na ndi nta, ka ha guzo n'ihu ocheeze ahụ. E meghere akwukwo di iche iche, meghekwa akwukwo ozo, nke bu akwukwo nke ndu. E sitekwara n'ihe niile e dere n'akwukwo ahụ kpee ndi a niile nwuru anwu ikpe dika oru ha ruru si di. ¹³ Oke osimiri niile nyeghachiri ndi niile nwuru nọ n'ime ha. Otu a kwa, onwu na ala mmuo nyeghachikwara ndi nwuru anwu di n'ime ha. E kpekwaro onye obula ikpe dika oru ya si di. ¹⁴ Emesia, a tunyere onwu na oku ala mmuo n'ime odo oku ahụ. Nke a bu onwu nke ugboro abuo nke bu odo oku. ¹⁵ Onye obula a na-achotaghi ebe e dere aha ya n'akwukwo nke ndu ahụ, ka a tunyere n'ime odo oku ahụ.

21

Eluigwe ohuru na uwa ohuru

¹ Mgbe ahụ, ahuru m eluigwe ohuru na uwa ohuru.* Eluigwe nke mbu na uwa nke mbu agabigala, osimiri adighikwa. ² Ahukwara obodo nsọ ahụ bu Jerusalem ohuru ka o si n'eluigwe ebe Chineke nọ na-aridata. O mara mma dika nwaagboghọ ejikwara nke oma maka igakwuru di ya. ³ Anukwara m oke olu si n'ocheeze ahụ kwuo okwu si, "Leenu! Ebe obibi Chineke adila ugbo a n'etiti umu mmadu. O ga-ebinyere ha. Ha ga-abukwa ndi ya, n'ezie, Chineke n'onwe ya ga-anokwa n'etiti ha burukwa Chineke ha. ⁴ O ga-ehichapu anya mmiri niile di n'anya ha. Onwu agaghi adikwa ozo.† O buladi iru ujū na ikwa akwa na ahuhu agaghi adikwa. Ihe ndi ochie niile agabigala."

⁵ Onye ahụ nọ n'ocheeze ahụ kwuru si, "Lee, ana m eme ka ihe niile di ohuru." Mgbe ahụ, o sikwara, "Detuo ihe ndi a, n'ihia na okwu ndi a bu ihe e kwesiri itukwasị obi, burukwa eziokwu."

⁶ O siri m, "E mezuola ihe niile. Abu m Alfa na Omega, Mmalite na Ogwugwu. Aga m enye onye akpiri na-akpo nku mmiri nke si n'isi iyi mmiri nke ndu dika ihe onyinye. ⁷ Ndi obula na-emeri emeri ga-enweta ihe nketa ndi a. Aga m abukwa Chineke ha, ha onwe ha ga-abu umu m. ⁸ Ma ndi na-atu ujo, ndi na-ekweghi ekwe, na ndi na-emeto onwe ha, na ndi ogbu mmadu, na ndi na-akwa iko, na ndi ha na mmuo ojoo na-akparita uka, na ndi na-ekpere arusi, na ndi ugha niile, ihe ha ga-eketa bu ikpe omuma nke ibanye n'ime olulu ahụ e ji nkume na-enwu oku kwanye oku. Nke bu onwu nke ugboro abuo."

Jerusalem ohuru

⁹ Otu n'ime ndi mmuo ozi asaa ahụ, nke ji efere asaa ahụ nke ihe ntaramahuhu di n'ime ya biakwutere m si m, "Soro m, ka m gosi gi nwaagboghọ ahụ bu nwunye

* 21:1 21:1 Ajz 65:17 † 21:4 21:4 Ajz 25:8

Nwa Aturu ahụ.”¹⁰ O buuru m n’ime Mmuo buga m n’otu ugwu buru ibu nke idi elu ya dikwa ukwu. O gosiri m obodo nso ahụ bu Jerusalem ka o si na mbara eluigwe ebe Chineke no na-aridata.¹¹ O juputara n’ebube Chineke, na-enwu ma na-achakwa dika nkume dikarisiri oke onuahia, dika nkume jasper, na-enwu dika kristal.¹² Mgbidi ya niile di obosara dikwa elu. O nwekwara onu uzọ iri na abuo. O bukwa ndi mmuo ozi iri na abuo na-eche onu uzọ ndi a nche. E dekwara aha ebo iri na abuo nke umu Izrel n’onu uzọ ama ndi a n’otu n’otu.¹³ Onu uzọ ama ato di n’akuku owuwa anyanwu, ato di n’akuku ugwu, ato di n’akuku ndida, ebe ato di n’akuku odida anyanwu.¹⁴ Mgbidi ahụ nwere nkume iri na abuo e ji toọ ntala ya. N’elu nkume ndi a n’otu n’otu ka e dere aha ndi ozi iri na abuo nke Nwa Aturu ahụ.

¹⁵ Onye ahụ na-agwa m okwu ji osisi e ji atụ ihe, nke e ji oiaedo mee, n’aka ya. O ji ya tuo obodo ahụ na onu uzọ ama ya, na mgbidi ya.¹⁶ N’obodo ahụ, enweghi otu akuku n’ime akuku anọ nke mgbidi ya kariri ibe ya. Ogologo ya na obodobo ya ha otu. O ji ihe otutu tuo ya, ogologo ya na obodobo nakwa idi elu ya ha, otutu ya di puku kilomita abuo na nari kilomita abuo.†¹⁷ O tukwara idi igbidi nke mgbidi ahụ choputa na o di nari nzo ukwu ato, dika ihe otutu nke mmuo ozi ahụ si guputa.

Ima mma nke obodo ahụ

¹⁸ Ihe e ji ruo mgbidi ya bu nkume di oke onuahia a na-akpo jasper, jiri ezi oiaedo a nuchara anucha, nke na-enwu dika enyo di ocha ruo obodo ahụ.¹⁹ E ji nkume niile di oke onuahia choo ntala mgbidi obodo ahụ mma. Ntala nke mbu, bu nkume a na-akpo jasper, ntala nke abuo, nkume a na-akpo safia, ntala nke ato, nkume a na-akpo kaldoni, nke anọ, nkume a na-akpo emerald, ²⁰ nke ise, nkume a na-akpo oniks, nke isii, nkume a na-akpo kanelian, nke asaa, nkume a na-akpo krisolait, nke asato, nkume a na-akpo beril, nke itoolu, nkume a na-akpo topaazi, nke iri, nkume a na-akpo krisoprez, nke iri na otu, nkume a na-akpo jasint, nke iri na abuo, nkume a na-akpo ametisiti.²¹ Onu uzọ ama iri na abuo ahụ bu pieal iri na abuo, onu uzọ ama obula ka e ji otu nkume pieal ruo n’otu n’otu. Ihe e ji ruo okporozo di n’obodo ahụ bu naani oiaedo a nuchara anucha obula, nke di ocha dika enyo e hichaziri nke oma.

²² O nweghi ulonso ukwu obula m huru n’ime obodo ahụ n’ihi na Onyenwe anyi Chineke, Onye puru ime ihe niile na Nwa Aturu ahụ bu ulonso ukwu obodo ahụ nwere.²³ O dikwaghi mkpa o diri obodo ahụ ka anwu maobu onwa mukwasị ya, n’ihi na ebube nke Chineke bu ihè ya, oriona ya bukwa Nwa aturu ahụ.²⁴ Mba niile ga-eji ihè ya jegharịa. Ndi eze uwa niile ga-abiakwa webata ebube ha n’ime ya.²⁵ A naghị emechi onu uzọ ama obodo ahụ emechi. Ha na-eghe oghe ubochi niile n’ihi abali obula adighikwa n’ebe ahụ.²⁶ Ebube na nsopuru nke mba niile ka a ga-ewebata n’ime ya.²⁷ O dikwaghi ihe obula ruru aru ga-abata n’ime ya. Otu a kwa, o dikwaghi onye na-eme ihe aru, maobu onye ugha ga-abata n’ime ya, kama o bu naani ndi ahụ e dere aha ha n’akwukwo nke ndu Nwa Aturu ahụ.

22

Mmiri na-enye ndu

¹ Mmuo ozi ahụ gosiri m iyi ahụ e si ekute mmiri nke na-enye ndu nke na-enwu dika kristal. O sikwa n’okpuru ocheeze Chineke na Nwa aturu ahụ na-asoputa,² n’etiti okporozo ahụ di n’obodo ahụ. N’akuku aka nri na aka ekpe iyi ahụ, a ga-ahụ osisi ahụ na-enye ndu. Osi ndi a na-amị uzọ mkpuru iri na abuo di iche iche. Ha na-amiputa mkpuru ohuru kwa onwa obula. Akwukwo osisi ahụ waputara bu ogwu e ji agwo mba niile.³ A gaghị ahụ ihe obula a buru onu n’ime obodo ahụ. Ocheeze

† 21:16 21:16 Ya bu otu puku na nari mailu anọ.

Chineke na nke Nwa aturu ahụ ga-adị n'obodo ahụ. Ndi ohu ya ga-efekwa ya ofufe. ⁴ Ha ga-ahukwa ihu ya, a ga-edekwa aha ya n'egedege ihu ha. ⁵ Abali agaghị adikwa ozo, imunye oriona agaghị adikwa mkpa. Mkpa ihè anwu na-enye agaghị adikwa n'ihì na Onyenwe anyị Chineke ga-abụ ihè ha, ha ga-achikwa achì dika eze ruo mgbe ebighì ebi.

Obibia Jisos

⁶ Mmuo ozi ahụ gwara m, "Okwu ndi a bu ihe e kwesiri itukwasì obi, burukwa eziokwu. Onyenwe anyi, bu Chineke, onye na-enye ndi amuma Mmuo ya ezitela mmuo ozi ya igosi umuodibo ya ihe ndi ahụ ga-emezu n'oge na-adighi anya.

⁷ "Lee, ana m abia osiso. Ngozi na-adiri onye ahụ na-edebe okwu amuma ndi a di n'akwukwo a."

⁸ Mu onwe m bu Jon, huru ihe ndi a niile, nukwa ha. Mgbe m huru ma nuchaa ihe ndi a niile, adara m n'ukwu mmuo ozi a gosiri m ha ikpo isiala nye ya. ⁹ Ma o siri m, "Emela ihe di otu ahụ! Mu onwe m bukwa odibo Jisos dika gi onwe gi, na dika umunna gi ndi amuma, na dika ndi ahụ niile na-edebe okwu niile e dere n'akwukwo a. Kporo Chineke isiala."

¹⁰ Ma o siri, "Akachila okwu amuma ndi a di n'akwukwo akara, n'ihì na oge adila nso. ¹¹ Ka ndi niile na-eme ajo omume gaa n'ihu na-eme ajo omume, ka ndi na-adighi ocha gaa n'ihu buru ndi na-adighi ocha, ka ndi na-eme ezi ihe gaa n'ihu na-eme ezi ihe, ka ndi di nsọ gaa n'ihu buru ndi di nsọ."

Ido aka na nti nakwa okpukpo oku

¹² "Lee, ana m abia osiso! Ugwo oru m ga-enye onye obula dika oru o ruru si di dikwa m n'aka. ¹³ Abu m Alfa na Omega. Onye mbu na Onye ikpezu, Mmalite na Ogwugu.

¹⁴ "Ngozi na-adiri ndi ahụ sara uwe ha mmiri, ka ha si otu a buru ndi na-enweta oke na mkpuru si n'osisi ahụ na-enye ndu, ndi ga-enwe ike isite n'onu uzo ama ahụ baa n'ime obodo ahụ. ¹⁵ N'azu obodo ka ndi ahụ bu nkita no, ha na ndi niile na-agba afa, na ndi niile na-akwa iko, na ndi niile na-egbu mmadu, na ndi niile na-ekpere arusi, na ndi niile huru ugha n'anya ma na-emekwa ya.

¹⁶ "Mu onwe m, bu Jisos ezitela mmuo ozi m ka o gbara unu ama a nye nzuko m niile. O bu m bu Mgborogwu na Mkpuru Devid. Abukwa m Kpakpando ututu ahụ na-enwu enwu."

¹⁷ Mmuo Nso na nwanyi ahụ a na-alu oheru na-asì, "Bia!" Ka onye obula nuru okwu a kwuo si, "Bia!" Onye akpiri na-akpo nku ya bia, onye obula choro ya bia nuru mmiri na-enye ndu na-akwughì ugwo obula.

¹⁸ Ana m ado onye obula nuru okwu amuma di n'akwukwo a aka na nti, si, o buru na onye obula atukwasì ihe obula n'elu ha, Chineke ga-atukwasì onye ahụ ihe ntaramahuru ahụ niile e kwuru maka ha n'akwukwo a. ¹⁹ O burukwa na onye obula ewepu okwu obula n'akwukwo amuma a, Chineke ga-ewepu oke o nwere n'osisi ahụ na-enye ndu, na oke o nwere n'obodo nsọ ahụ, nke e kwuru okwu ha n'akwukwo a.

²⁰ Onye ahụ gbara ama ihe ndi a niile na-asì, "N'ezie, ana m abia osiso." Amen. Bia, Onyenwe anyi Jisos.

²¹ Ka amara Onyenwe anyị Jisọs dịnere ndị nsọ niile. Amen.